Nr. 1. Sibiiu, Marți 5/17 Ianuariu 1893. **Anul XLI**

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din causa sfintei sĕrbători „Botezul Domnului“ Nr. procsim va apărĕ Sâmbătă în 9 Ianuariu v.

Nr. 8055.

Notificare oficială.

Incepênd cu 1 Ianuariu 1893, înaltul ministeriu regesc unguresc de culte și instrucțiune publică va eda un diar sub titlul *„Hivatalos Közlöny“*, în care sĕ vor publica enunciațiunile și decisiunile de însemnătate principală ale acelui ministeriu, asemenea și enunciațiunile consiliului ministerial privitóre la afacerile de sub acest resort, precum și alte notițe privitóre la scóle.

Prețul de abonament pentru un an întreg e *2 fl. 50 cr.*

Diuarul apare de doue ori în fiecare lună, anume în 1 și în 16.

Abonamentele sunt de a se face la librăria Lampel Robert în Budapesta.

Ceea ce pe calea acésta se aduce la cunoscință publică

Sibiiu 24 Decembre, 1892.

Consistoriul archidiecesan.

Noul atac asupra scólelor nóstre.

VII.

Contemplând proiectul din cestiune, vrênd nevrênd ne vine în minte adevĕrul esperimentat în întrégă lumea, că adecă totul atârnă dela esecutivă. Cea mai escelentă lege, reu aplicată, aduce pagube enorme, și legea cea mai rea, cu reson și bunăvoință aplicată, mult póte perde din efectele, pentru cari ea a fost creată.

La noi, durere, ordinațiunile privitóre la punerea legilor în practică, tocmai pe terenul instrucțiunei, totdeuna au fost mai draconice decât spiritul legilor și vagele ei disposițiuni.

Ne aducem aminte de multele casuri concrete aduse în pressă, aduse în sinódele nóstre bisericesci ca gravamine, casuri, în cari cu privire la legea pentru întroducerea limbei magiare în scólele poporale, unde ministrul și organele guvernului au estins disposițiunile acelei legi și asupra învĕțătorilor aplicați înainte de anul 1872 pe cari ele nu-i priveau. Ne vin în minte casuri, în cari în scólele nóstre poporale ale confesiunilor se pretindea ca însași propunerea limbei magiare sĕ se facă în limba magiară, în contra disposițiunilor acelei legi.

Ne vine înainte ordinațiunea ministerială din Maiu 1885 în care se ordina, ca lângă învĕțătorii bătrâni, dispensați dela propunerea limbei magiare, sĕ se așede învĕțători suplenți special numai pentru limba magiară, un lucru acesta, care de o parte nu are basă în lege, de alta între împregiurările nóstre cu proverbiala nóstră sĕrăcie, cari nici un învețătoriu nu putem ține, decât cu mare încordare și nespus de mari jertfe, este egală cu închiderea scólei; ne vin în minte casuri, că bătrânii nostri învĕțători în contra disposițiunilor legei nu sunt primiți în fondul de pensiune al statului, bisericei nu i se dă drept de a susține fond de pensiune, comuna bisericéscă plătesce partea sa an de an, și învĕțătoriul după un an de servițiu de preste 30 de ani, la adênci bĕtrânețe va trebuí sĕ ia în mână toiagul, pe umeri desagii, și sĕ plece la cerșite în gloria aplicărei legei din 1875 și spre a nu murí de fóme; ne vin în minte casuri, în care organele administrative dela comitat desființau după plac scóle confesionale, și le împărțiau la cele de ale statului, decretau la scóle de ale nóstre învĕțători definitivi cu călcarea în picióre a autonomiei nóstre bisericesci, procedere volnică, care însĕ a obținut sancționare din partea ministrului de culte.

Acestea și altele ne vin în minte, când ne gândim la aplicarea legilor. Și acestea avêndu-le înaintea nóstră nu ca îndreptariu în sensul Pravilei, ci ca elocvente ilustrațiuni, apoi mai considerând, că curentul bolnăvicios, care a produs, a cultivat și ocrotit cu îngrijire ilustrațiunile de mai sus în loc de a scădé a mai crescut încă, avêndu-le tóte în vedere, noi nu sperăm vre-o îndreptare la aplicarea disposițiunilor acestei legi separative.

Cu acestea ar fi bine sĕ fim în curent, ca cu atâta mai mult sĕ ne încăldim în aflarea mijlócelor de apărare, cari ne vor mai sta la disposițiune.

Felicitări de anul nou.

Din incidentul dilei anului nou, după terminerea oficiului divin P. O. D. membrii gremiului consistorial și o parte considerabilă a inteligenței române din Sibiiu, întrunindu se în reședința archiepiscopéscă, s'au presentat in corpore la Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul, ca sĕ aducă felicitări prea bunului archiereu.

Vorbirea rostită cu multă elocuență de Preacuvioșia Sa, Dl Dr. Ilarion Pușcariu, archimandrit și vicariu archiepiscopesc în numele celor presenți, e de cuprinsul următoriu:

Escelenția Vóstră, Inalt Preasânțite Domnule Archiepiscop și Metropolit!

„Sĕrbătorile cele mari de preste an sunt dile, în cari crestinul, rumpêndu-se de ocupațiunile și grijile comune ale vieții, 'și îndreptéză privirile cătră lucruri și idei de ordine mai înaltă. In urma meditațiunilor religióse gândirea omului devine mai corectă, ochiul lui străluce luminos, privirea e blândă și veselă, ér inima se móie și se predispune spre faptele carităţii crestinesci.

Pĕtrunși și noi de simțemintele religióse și de iubirea creștinéscă, ne felicitâm astădi la acésta di însĕmnată, dându-ne mâna unul altuia; de aceste simțĕminte suntem pĕtrunși astădi în mĕsură și mai mare față de Escelenția Vóstră, căci suntem legați și datori față de Escelenția Vostră și cu simțĕmênt de recunoscință și gratitudine, ca cătră un părinte bun și cap al bisericei nóstre, care purtați grige pentru interesele mai înalte și generale ale bisericei nóstre din întréga provincie metropolitană.

Dați ne dară voiă, Escelenția, ca în diua anului nou, în care am întrat sĕ Ve felicitâm din inimă, urêndu Vĕ cu sinceritate, ca Dumnedeu se Ve țină sănĕtos și în depline puteri sufletesci și trupesci încă mulți ani ca sĕ puteți fi și în viitoriu o sentinelă credinciósă a intereselor bisericei și națiunei nóstre“!

Escelenția Sa adênc pĕtruns de însĕmnătatea actului și de [illegible] considerabil a celor presenți, a bine voit a rĕspunde prin următórea vorbire momentuósă:

„Ve mulțămesc din inimă pentru onórea, ce mi-o faceți și de astădată prin adusele felicitări de anul nou, în a cărora sinceritate nu me îndoiesc cât de puțin.

In etatea, la care am ajuns, și în starea sănĕtății mele scăpătate, eu — cât pentru persóna mea — numai cu mare reservă pot sĕ vorbesc despre cele ale viitoriului; sunt însĕ consciu de acea, că din posițiunea, în care mĕ aflu în biserica nóstră ortodocsă română, sunt a se face încă fórte multe pentru consolidarea organismului nostru bisericesc, pentru apĕrarea intereselor vitale ale bisericei față cu multele nevoi din lăuntru și din afară, și pentru asigurarea prosperării ei în cultura intelectuală și morală.

Pănă-când va voi bunul Dumnedeu sĕ rĕmână încă pe umerii mei partea cea mai grea a problemelor, ce le are sĕ le resólve sânta nóstră biserică națională, mi voiu încorda tóte puterile fisice și intelectuale, ca sĕ le aduc acele la o resolvire salutară pentru marea nóstră familie compusă din toți fii credincioși ai bisericei.

O simt însĕ mai mult ca ori-când altădată în agendele mele trebuința de spriginul sincer și energios al clerului și poporului nostru, și in special de cel al consistoriului archidiecesan; și ca sĕ-mi

---

FOIȚA.

Balade poporale.

Sub titula: *„Musa someșană, poesii poporale rom. din jurul Năsĕudului“* a apărut într'o broșură o colecțiune de *balade*, adunate de dascălul *Iuliu Bugnariu.* (Gherla, tipogr. „Aurora“, 1892).

Balada este una dintre cele mai frumóse genuri de poesie. Ea este înrudită de aprópe cu romanța; este un cântec epic, în care se enaréză un eveniment tradițional, istoric sau din viéța de tóte dilele, dar un eveniment de natură dramatică, în care esența o forméză lupta și catastrofa eroului. Balada deci este pe scurt o dramă sau tragedie lirică sau în cântec. În baladă se unesc trei ramuri sau forme poetice: epica, dramatica și lirica.

Epica, fiind-că în ea se enaréză ceva, un eveniment, elementul liric se manifestéză prin forma de cântec și dramatica, afară de caracteristica de mai sus, prin desvoltarea repede a acțiunii.

Astfel balada nu trebue sĕ fie de cuprins prea lung, ci ea trebue sĕ cuprindă momentele principale ale acțiunii, cu desvoltare dramatică scurtă, dar energică.

Balada e de origine poporală și își are légănul în țĕrile latine; de la francezi a trecut în Englitera și Scoția.

Aici, cu deosebire în Scoția, a ajuns la desvoltarea cea mai perfectă, ca baladă poporală.

La noi balada a cultivat-o în special, precum scim, Bolintinean. El a creat balada de artă, corespundĕtóre recerințelor amintite mai sus. Astfel sunt frumósele lui balade: „Mama lui Stefan cel Mare“, „Mircea cel Mare și solii“, „Mórtea lui Mihaiu Vitézul“ ș. a. preste 60 la numĕr.

La poporul nostru, poetic de fire, cum este el, esistă în tóte părțile balade, din cari durere, până acum avem puține colectate. Mai multe aflăm în poesiile poporale, adunate de Alecsandri.

Dar baladele nóstre poporale cele mai multe, se abat dela recerința scurțimei, sunt uneori prea lungi și dau o desvoltare prea lungă părților secundare, așa dar în privința acésta se deosebesc de baladele scoțiene poporale. În colo acțiunea dramatică în ele e puternică, elementul liric frumos și în genere ele sunt de tótă frumseța.

Astfel sunt și baladele publicate de dl Bugnar, sub titula de mai sus, în numĕr de 34.

Ele sunt colectate din jurul Năsăudului anume din comunele Rodna-nóuă, Telciu și Hordou și în tóte privințele sunt asemenea surorilor lor din Moldova, adunate de V. Alecsandri, ba una, cea din urmă: „Toma Dalinos și Manea“ este o variantă a baladei poporale „Toma Alimoș“, ér „Stefan Vodă și Giricuța“ are de subiect un eveniment din viéța familiară a voevodului Moldovei, Stefan.

Cele mai multe din ele, pe cari le putem înșira între adevĕratele balade, au însușirile și caracteristica baladelor nóstre, ér unele, cari sunt mai scurte și ne dau un tablou linistit din viéță, se apropie mai mult de romanțe. Tóte însĕ sunt frumóse și merită ca ele sĕ fie cetite și dl Bugnar sprigınit în întreprinderea sa, ca sĕ pótă eda și alte poesii poporale, ce are adunate. Pentru aceia din cetitorii nostri, cari nu au încă broșura dlui Bugnar, reproducem aci o bucată:

Șoimănel.

I.

Pe deluț, pe delușel
Merge-un tinĕr voinicel
C'o pruncuță după el.
Voinicul mergea călare
Și pruncuța pe picióre,
Pruncuța din graiu grăia:
— „Șoimănele mila mea!
Fă tu bine și mĕ ia
Până ce-s mai tinerea,
Că dac'oi îmbătrâní
Fața mi s'a veștedi,
Ochii mi-or împăngení
Și pĕrul mi-a cărunți,
La nime n'oi trebui!“
— „Alelei tu mândra mea!
Eu pe tine te-oi lua,
Dacă tu mie mi-i da:
Pept rotund de 'mbrățișat,
Buze moi de sărutat!“
— „Șoimănele mila mea!
Eu d'acele nu ți-oi da;
Căci mĕ tem de Dumnedeu,
Că m'a pedepsí prea rĕu!
Ba dór m'a și pedepsit,
Sĕ n'am loc de odichnit, —
Căci de caut spre ăst isvor
Dor m'ajunge după dor,
De-arunc ochii pe vălcele
Inima-mi sĕ scaldă 'n jele.
Dorul nu-i dor de drăguță,

215.

puteţi da fie care în sfera sa de activitate acest sprigin viguros — Ve poftesc din darul lui Dumnedeu tuturor şi în anul nou, sănětate, tărie în puteri şi posibila fericire! Dumnedeu sě ve bine cuvinteze!" —

Dela Escelenţia Sa onoraţiorii s'au presentat la Preacuvioşia Sa dl archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr Ilarion Puşcariu. P. O. D. asesor Zacharia Boiu, mulţămind Preacuvioşiei Sale de modul strălucit în care s'a dat manifestaţiune preabunului nostru archiereu omagielor şi reverinţei celor presenţi, îi uréză deplină sănětate ca sě pótă conduce şi în viitoriu, ca cel dintâiu chiemat după Escelenţia Sa, afacerile nostre comune pentru binele şi prosperarea bisericei şi a némului nostru. Preacuvioşia Sa a rěspuns în termini călduroşi, asigurênd spriginul Preacuvioşiei Sale după cât îi értă puterile, în tot locul unde reclamă interesele bisericei şi ale némului nostru.

Revista politică.

In numěrul precedent am desfăşurat în general raporturile nóstre interne şi tabloul, ce ni se presentă le ilustréză în colori de tot nefavorabile.

Nefavorabile sunt raporturile interne între tóte popórele *monarchiei* [illegible] ăci în tot locul întêlnim lupte [illegible] verşunate de rasă şi lupte de interese.

In *Ungaria* sunt nemulţămite naţionalităţile cu sistemul actual de guvernare Politica şovinistă a magiarilor, spriginită şi de politica guvernului, a adus lucrurile la estrem şi după asigurările, ce le a dat ministrul preşedinte Wekerle cu ocasiunea felicitărilor de anul nou, acésta politică nefastă se va continua şi în viitoriu. In astfeliu de împrejurări o îmbunătăţire abia se mai póte închipui, — şi pe viitoriu vom puté înregistra érăşi manifestaţiuni de nemulţămire, care ajungênd la culme, pot provoca catastrofe, cari numai în destrimentul statului nostru pot fi.

Situaţiunea nesigură reclamă o consolidare mai mare a românilor şi politica lor pusă în mâni dibace şi condusă de ómeni cu influinţă

Pe noi mai deaprópe ne privesc afacerile bisericesci şi scolare. Biserica şi scóla, care ne au conservat, sunt atacate cu mare vehemenţă. Ca un balsam mângăetoriu a rourat preste inimele nóstre cuvintele părintesci ale Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, prin care a rěspuns cu ocasiunea felicitărilor de anul nou şi prin care ne pune în vedere o resistenţă puternică contra tuturor atacurilor duşmănóse, ce vin asupra bisericei şi scólei nóstre.

La începutul anului nou, statul nostru se află în luptă şi cu biserica catolică Care va fi sfêrşitul, nu se póte încă prevedé.

In *Austria* încă nu putem vorbi de o mulţămire a naţionalităţilor. In special cehii desfăşură o activitate fórte mare contra egemoniei germane şi relaţiunile devin tot mai încordate Guvernul nici până astădi nu şi a putut forma o maioritate, cu care sě pótă păşi în parlament, pe lângâ tóte încercările ministrului president cont. Taaffe.

* * *

In *România* lucrurile s'au consolidat fórte tare în timpul din urmă Guvernul are o maioritate imposantă şi lucrările lui de până acuma promit o prosperare treptată a ţěrei. Proiectele despre îmbunătăţirea clerului şi al reformei învěţămêntului precum şi diferitele proiecte economice au făcut cea mai bună impresiune, nu numai în ţéră, ci şi în străinătate. Cel mai important act însě, care asigură un viitoriu strălucit României este fericita căsătorie a principelui moştenitoriu Ferdinand cu Maria d'Edimburg, prin care dinastia română s'a pus în legătură de rudenie cu cele mai puternice case domnitóre

* * *

In *Italia* alegerile din urmă au dat guvernului o maioritate coverşitóre. Starea financiară, care era sě aducă ruina Italiei, deşi este încă nefavorabilă, totuşi s'a mai înbunătăţit, făcêndu-se mari economii şi astfeliu şi stabilitatea guvernului promite a fi mai durabilă. După asigurările conducětorilor politici, Italia urmăresce politica de pace, în unire cu Germania şi monarchia nóstră.

* * *

Mai nefavorabil ni se presentă lucrurile în *Francia*. Afacerea Panama care a rěsturnat până acuma trei guverne, devine tot mai ameninţătóre şi catastrofele provocate se pot asěmêna cu catastrofele rěsboiului din 1870, purtat contra Germaniei. Neîncrederea în bărbaţii conducětori, înmulţirea şi cutezanţa anarchistilor au creat Franciei o situaţiune de tot nesigură. Nu e dar mirare, dacă Francia ne va surprinde cu o reformă, prin care va apune republica şi în fruntea ei va sta un împěrat sau cel puţin un dictator, cu aspiraţiuni de a ajunge împěrat.

* * *

Luptele interne între diferitele partide din *Germania* încă duc la estrem. Legea scolară a agravat situaţiunea şi acum proiectul de reformă militar va sgudui şi pe puternicul cancelar Caprivi din înalta lui posiţiune. Mişeliile, care s'au descoperit cu privire la fabricarea puscei, au mărit neîncrederea şi numai păşirea energică a împěratului şi voinţa sa de fer mai sunt mijlócele, care au pus stavilă ca lucrurile sě nu se deslănţuéscă într'un mod atât de nefavorabil, după cum se arătau la început. Vorbirea din urmă a lui Caprivi, că Germania într'un resbel va trebui sě ia ofensiva, nu promite tocmai pace pe viitoriu şi acéstă temere se confirmă şi prin ivirea împěratului pe neaşteptate în Strassburg, alarmarea garnisónei şi aclamaţiunea poporaţiunei. Germania privesce cu neîncredere în desvoltarea lucrurilor din Francia şi voesce sě fie gata ori şi când pe picior de resbel.

* * *

Deşi starea financiară a *Rusiei* nu e favorabilă, totuşi puterea ei cresce şi se desvóltă formidal. Bazată pe acésta putere Rusia s'a arătat şi se arată mereu provocatóre. Ochiul ei e îndreptat mai cu sémă spre peninsula balcanică şi spre puterile centrale *De aceea* se înarméză mereu. Colera, ce a bântuit şi fómetea pot sě accelereze lucrurile şi Europa sě se pomenéscă deodată în flacări. In decursul anului trecut puterea nihilismului a fost paralisată şi abia din când în când s'a mai dat semne despre esistenţa lui.

* * *

Mai consolidate apar lucrurile în *Anglia*, deşi domnesce o regină. Regimul d-lui Gladstone promite o sórte mai bună irlandezilor, cari prin resistenţa şi luptele lor s'au făcut vrednici de ea. Coloniele ei se află în flóre şi starea financiară este escelentă. In concertul statelor europene Anglia pórtă un rol independent.

Braşóve.

Dl G. B. Pop, neguţător în Braşov, pe carele de doi ani încóce, în luptele „conducětorilor" naţionali îl vedem, când cu Stan, când cu Bran, ca sě nu rěmâie în děrěptul soţului sěu, domnului Diamandi Manole, vine şi el şi în numěrul de Duminecă (Nr. 2) al „Tribunei", sub titlul „Cestiunea română *la* Braşov", publică un lung articol în afacerea d-lui profesor Ghiţă Pop.

Dl G. B. Pop sě vede, că nu are cunoscinţele d-lui Diamandi Manole în frasologia latinéscă, pentru că el citéză numai „*hinc illae lacrimae*" din bogatul arsenal al „mamei" nóstre, dar îl întrece în denaturarea lucrului şi în denunciare. Pentru-că, până când dl D. Manole sé mulţămea a face respundětor pentru investigaţiunea ordonată contra dlui Ghiţă Pop pe „metropolitul" alăturea cu „consistoriul", el încarcă tótă rěspunderea în spinarea „metropolitului", care a provocat acel lucru în interesul ómenilor „ruginiţi" ai „trecutului", cari faţă cu generaţiunea tineră, cu „viitoriul" şi au vědut posiţiunea grozav de periclitată prin publicarea în „Tribuna" a cuvêntării profesorului Ghiţă Pop, căci „Tribuna" este „espresiunea voinţei nestrămutate a poporului român". (Aşa şi-o închipuesce dl G. B. Pop.)

Tóte lumea scie, că Escelenţia Sa metropolitul nostru, ca preşedinte natural al consistoriului archidiecesan nu sě separéză pe sine de consistor, în cât privesce rěspunderea nici odată, ba în forul competent, în sinodul archidiecesan, a primit totdeuna rěspunderea şi pentru acele concluse ale consistoriului, cu cari se scia, că individual nu consimte, a denatura însě o faptă a consistoriului şi a o presenta lumii în colorile cele mai negre, apoi a face rěspundětor pentru ea numai pe „metropolitul" atunci, când bine scii că Consistoriul a făcut-o şi a făcut-o sub presiunea cea mai periculósă pentru biserică, în interesul bisericii, este mai mult de cât póte fi permis unui bărbat, care-şi dă aerul de om serios, de român adevěrat şi chiar de „conducětor" naţional, cum pretinde dl B. G. Pop a fi, este, ca sě nu fim prea aspri în espresiune, un act tendenţios de băieţandru rěsfăţat.

Noi n'am publicat nici o literă din cuvêntarea dlui Ghiţă Pop, ci după un reclam prealabil, a publicat-o întrégă „Tribuna", ér după ea „Unirea" din Blaş şi „Fóia diecesană" din Caransebeş şi totuşi noi, — „organul metropolitului Miron", aşa şi închipuesce dl Pop — am denunţat guvernului, că gimnasiul român din Braşov a devenit cuib de agitaţiune politică

Spre ilustrare, dl Pop comunică şi întrebarea, care o pune guvernul, când dela consistor cere amovarea profesorului Pop, care ar fi:

> „Care sě fie lupta cruntă, pentru care cuvêntarea din cestiune voesce a oţelì pe tinerime şi care sunt duşmanii, la care privesce un pasagiu anumit din vorbire?"

Ei bine, óre din „Cronica„ nóstră din Braşov, publicată în Nrul 122 a scos guvernul pasagele încriminate ale vorbirei dlui G. Pop? din aceea cronică, în care deşi se sbiciuiesce imprudenţa unora din profesorii tineri, cari în timpurile aceste grele pentru noi bagă politică în scólă, nu se află citat nici măcar o vorbă din cuvêntare, — sau din „Tribuna", care încă înainte de a o primì spre publicare, avisase, deja pe publicul seu despre cuprinsul ei, apoi a publicat-o anume ca sě o admire şi românii şi guvernul?

Asta o scie prea bine dl G B. Pop, dar tocmai pentru că o scie, se încércă sě arunce vina în sarcina altora, ér ca sě o pótă face acésta, ia

---

Ci e dor după măicuţă,
Jalea-i pentru surorele,
Pentru-a mele dile grele!"

II.

Dusu-s'au cât s'au mai dus
Pe părău la deal în sus!
Şi'-n cale s'au întêlnit
Cu un tinerel voinic, —
Nici prea mare, nici prea gro,
Cum e omul mai frumos.
Şoimănel la el privia
Şi din graiu aşa-i dicea:
— „Bună vremea měi voinice!
D'unde eşti? Ce cauţi p'aice?"
— „Sě trăiţi voi călětori!
Eu sunt tata florilor,
Frumosul frumoşilor,
Vitejelul munţilor
Din ţara tělharilor!
Eu p'aici am rětăcit
De mult dor, de mult iubit
Dup'o pruncă tinerea
Frumósă numai ca ea:
Nici prea naltă, nici prea mică,
Cum e mândra mai voinică!
Si pe tin' te-aş intreba:
Nu cumva acésta-i ea?"
— „Ce grăesi tu měi fěrtate?
Nu mi-i face nedreptate
Sě mi iai mândra frumuşea,
Care m'am iubit cu ea!"
— „Ba o iau, děu, şi o duc
Peste lunca cu bulbuc,
Peste valea cu bujor,
Peste lunca cea cu dor,
Unde iarba-i şovêrcósă
Şi viéţa drăgostósă!"
— „Şi eu jur pe legea mea,
Că nici când n'o fi a ta!"
— „Dacă nu vrei sě mi-o dai,
Caută'n luptă sě te dai!" . . .

Luptă mare se'ncleşta,
Dar Şoimănel nu se da,
Nice mort, nici împuşcat,
Nici de paloş dimicat,
Cânvêrtia sabia sa,
Capul lotrului ciunta
Şi apoi pe braţ mi-l punea
Şi d'a dura mi l dădea:
Peste valea cu bujorul,
Peste siha cea cu dorul,
Unde iarba-i şovêrcósă
Şi viaţa drăgăstósă!

III.

Şi de aici ér au plecat
Peste codrul aburat!
Dar în vêrful muntelui
La fântâna corbului
Intâlniră trei voinici.
Culegênd flori d'arşenici.

Şoimănel stă şi se uită
Şi din gură le cuvêntă:
— „Bună vremea trei vinici!
Ce lucraţi singuri p'aici?"
— „Ce lucrăm nu'i grija ta!
Dar una te-am întreba:
— „Nu ne vindi tu pruncuţa?
Că ne place la umblat
Şi de rîsu'i desmerdat;
Ne plac ochişorii ei,
Că's destul de frumuşei;
Ne plac a ei buzişóre,
Că's destul de rumenióre!
Spune, vindi-o, měi těrtate?
Că de nu — aid' la luptate
Şi apoi scim, c'o fi dreptate!"
Şoimănel stă şi se uită
Şi din gură le cuvêntă:
— „Eu puicuţa nu mi-oiu vinde
Chiar ceriul de s'ar aprinde.
Ci voiu vinde murgul meu,
Că-i din neam de paraleu, —
Ori voiu vinde miorele,
Ce pasc vara prin vălcele, —
Ori voiu vinde oi cornute,
Ce cântă vara pe munte!"
— „Noi d'acelea n'om lua,
Făr' numai pe mândra ta!"
— „Şi eu mândra nu v'oiu da
Până capul sus mi-a sta!
Ascultaţi voi trei voinici!
Faceţi mi drumul p'aici
Sě me duc la maică-mea
Sě-şi vadă pe noru-sa!
Că v'oiu da mii berbecaşi,
Ce pasc vara prin buhaşi;
V'oiu da miei şi cârlăniţe,
Ce pasc vara'n poeniţe!"
— „Noi d'acelea n'om lua,
Ci om lua pe mândra ta!"
— „Alelei dar' trei voinici!
Dacă e sě mor aici,
Lăsaţi-mě ca sě scriu
Carte mamei la Sibiiu,
Sě plătéscă slujbă'n sat,
Că şi eu m'am însurat
Sus în casa cucului
La fântâna corbului!"

IV.

Voinicii pace-i dădea, —
Şoimănel cartea scriea;
Şi când cartea împětura

cestiunea de pe terenul scolariu, unde consistoriul ca autoritate supremă confesională este dator a întreveni. și o pune pe cel politic de partid, ca de acolo sĕ pótă isbí negenat în toţi aceia, cari sunt persóne neagreate organului sĕu de publicitate.

Noi nu credem, că comisariul consistorial sĕ fi estins investigaţiunea și asupra d-lui G. B. Pop și totuși d-nia sa comunică în „Tribuna“ și întrebările, cari pretinde, că le-ar fi pus dl comisar, și încă nici nu le tacséză de ale consistoriului, care a ordonat investigaţiunea, nici de ale comisariului, care a efeptuit-o, ci de ale „metropolitului“.

Acelea ar fi:

„Cine a publicat cuvêntarea în „Tribuna?“ cu ce scop? ce factori au conlucrat?

Credi d-ta, că scopul scólei e crescerea națională?“(!)

„Crede autoriul, că chemarea institutului nostru cultural astădi nu este a propaga sciinţa, ci a da arme pentru luptele politice?“

„Crede autoriul, ca astfel de preparări spre luptele politice se pot face în scólele nóstre, fără a se pune în pericol esistenţa lor?“

Apoi le apreţiéză [illegible] modul următoriu:

Este evident, că nu conţinutul vorbirii este inculpat, căci adevĕrul și corectitudinea acesteia trebue sĕ-l recunóscă și metropolitul. Generaţiunea tineră vrea sĕ o nimicéscă! Pĕcatul nu este că s'a rostit vorbirea, ci că vorbitoriul aparţine generaţiunii tinere, fiindcă aparţine cu *trup* și suflet partidului național și fiindcă a publicat în organul acestuia cuvêntarea.

Nu scim, dacă întrebările puse de către dl comisar consistorial sunt genuin reproduse sau ba, dar admiţênd, că sunt genuine, trebue sĕ ne esprimăm mirarea, că dl Pop, carele se ţine îndreptăţit a da românilor lecţiuni din politică, nu le pricepe. Cine nu pricepe înţelesul acelor întrebări în situaţiunea nóstră de astădi, face un lucru înţelept, dacă rĕmâne lângă tărabă, pentru-care s'a cualificat, și lasă politica militantă acelora fie ei tineri, fie „ruginiţi“, cari în puterea cualificaţiunei și vocaţiunei lor sunt apţi și datori sĕ o facă.

Dacă cineva este liberal faţă cu tinerimea nóstră în privinţa atitudinei sale politice este consistoriul și în special metropolitul nostru; în casul concret însĕ nu este vorbă de tineri, nici de aderenţi ai partidului naţional, nici de „tribuniști“ ci de *profesorii* unui gimnasiu român greco oriental carele este un spin în ochii celor stăpâniţi de curentul șovinistic, care a copleșit astădi statul nostru.

Dela profesorii unui gimnasiu român, fie ei tineri, fie bĕtrâni, trebuie sĕ pretindă ori-care român adevĕrat, *sĕ cunóscă situaţiunea* și în scólă sĕ fie numai profesori, sĕ-și calce pe inimă, și până când stau în serviciul gimnasiului, sĕ lase altora gloria de popularitate modernă de frase, ér ei sĕ aibă vêrtutea atât în fapte, cât în vorbelelor a evita tot ce între împrejurările date ar pute apericlita institutul.

Gimnasiul român greco catolic din Beinș, póte servi de memento suficient și pentru profesorii altor gimnasii românesci și pentru cei-ce agitéză contra autorităţilor confesionale, cari conscie de datoria lor, sĕ nisuesc a delătura pericolul.

Din un incident de nimica, pentru delăturarea unui stég de pe gimnasiu, la o festivitate strĕină, nu de profesori, ci de un student, a fost terorisat episcopul Pavel, până-când a sacrificat deodată patru profesori aprobaţi și definitivi și protestele energice ale clerului și poporului n'au folosit nimic, ba au produs mĕsuri și mai aspre și mai desastróse pentru caracterulul naţional și confesional al gimnasiului.

Orbit de închipuirea sa de didactor naţional dl B. G. Pop, iată cum mai resonéză:

„Organul metropolitului Miron, „Telegraful Român“ (nr. 122), denunţă guvernului, că gimnasiul român din Brașov a devenit cuib de agitaţiune politică. De aci putem deja vedea internalitatea acestor ruginiţi. Au simţit, că sunt slabi și neputincioși faţă cu puterea morală, care stă faţă în faţă cu ei, au invocat însĕ prin tradare mârsavă ajutorul guvernului. Acesta li s'a dat. Guvernul pretinde amovarea profesorului Pop. Ce face însĕ metropolitul? Nu trage la respundere de profeșorul inculpat de ce și cu ce intenţiuni a rostit acel discurs, ci urmăresce publicarea în „Tribuna“.

Respingem acéstă insinuare „infernală“ ca sĕ ne folosim și noi de terminul dlui G B. Popp.

„Tradarea“ dacă póte fi vorba de tradare, nu o a comis diariul nostru, carele o repeţim n'a publicat nici o literă din cuvêntarea profesorului Pop, ci o a comis organul dlui G B. Popp, „Tribuna“ carea a publicat textul și a atras atenţiunea publicului asupra lui, ér intervenţiunea guvernului a provocat-o — presupunem — inconsciu acela, carele a trimis cuvêntarea la „Tribuna“ spre publicare, sciind preabine, că „Tribuna“ sĕ bucură de o deosebită considerare a biroului de presă,

Mai pune dl G. B. Pop în gura dlui comisar consistorial și următórele:

„Vedeţi acum cine e elementul destructiv, vedeţi ce scopuri urmărește partidul național și organul acestuia! Noi și guvernul maghiar(!) căutăm sĕ salvăm instituţiunile vóstre, ér el caută sĕ le nimicéscă!“

Suntem autorisaţi de insuși dl comisar a declara, că dênsul nice n'a dis cuvintele acestea nici nu s'a esprimat către nimeni în sensul acesta Astfeliu ele sunt un neadevĕr tendenţios, cum este întreg cuprinsul articolului dlui G. B Pop.

Terminând rugăm pe toţi românii adevĕraţi și cu minte, sĕ nu amestece gimnasiul nostru din Brașov în luptele politice, ci sĕ i dea pace a-și împliní misiunea sublimă în pace și linisce, conform intenţiunei fericiţilor fundatori, carii evlavioși și buni români, cum au fost l'au pus sub scutul bisericei și l'au închinat sfintei Sofia, a cărei însemnătate unii din îmbuibaţii lor succesori se vede, că nu o mai pricep, sĕ o pricépă cel puţin profesorii, căci ei sciu și grecesce.

Noutăţi.

Schimbări. Cu începerea anului nou am întrodus unele schimbări în formatul fóiei nóstre. Aceste le află cetitorii nostri în Nrul present. In loc de trei colóne de până acum prea late, am făcut împărţala în patru colóne mai înguste, cari sunt mai usóre pentru cetit și dau fóiei o înfăţișare mai plăcută. Apoi am schimbat titula nepotrivită de „varietăţi“ cu „noutăţi“ și cele ce se înţeleg de comun sub varietăţi, le vom publica de aci înainte în rubrica „diverse“. — Aceste încă sunt pentru cetitorii nostri o — noutate.

* * *

Petrecere. Petrecerea cu joc, arangiată în preséra anului nou de comitetul arangiator al balului reuniunei femeilor române din loc, a reușit pe deplin. S'a dansat cu foc până la 5 óre diminéţa. Dansul s'a început cu o „Horă“ s'au mai jucat „Ardeléna“, „Ţarina“, „Haţegana“ „Romana“, și „Sêrba“ tóte reușite. La 12 óre d-șórele au primit câte un frumos buchet de flori naturale și publicul s'a felicitat reciproc de anul nou. Mai mulţi óspeţi din provincie au onorat acéstă petrecere și s'au împărtășit de veselia generală, ce a domnit. Judecând după reușita acestei petreceri, putem asigura, că „*balul*“ reuniunei va fi splendid.

* * *

Teatru român în Sibiiu. Representaţiunea teatrală de Vineri (1/13 Ianuariu) a diletanţilor români, pe care am anunţat o și noi, a succes. Rolurile au fost bine studiate și predate, precum și sceneria, pentru-ce diletanţii au și fost aplaudaţi în mai multe rênduri de public. Intre acte a delectat publicul capela militară cu mai multe piese românesci. Public a fost numeros, cu deosebire din Sibiiu, dar credem, că ar fi putut fi și mai mult, considerând, cât de rar ni se dă ocasiune a vedé representaţii de piese române și considerând scopul cultural. Venitul curat este îndestulitor.

* * *

Verificări. Luni după Crăciun s'au făcut la Făgăraș verificările membrilor aleși în municipiu. Referent a fost A. Poparad, carele în escesul lui de zel patriotic a propus sĕ se nulifice, pentru-că s'au ales români. Deóre ceînsĕ argumentele referentului au fost așa de slabe de însuși stăpânii le-au rîs, comisiunea a verificat pe toţi cei aleși.

* * *

Pe ghiaţă. In Făgăraș încă se duc dómnele și domnii pe ghiaţă. De asta nu se va mira nimenea. E șod însĕ modul, cum se face cunoscut, că e „slobodă“ ghiaţa. Doi argaţi în uniformă, cu un stég roșu cutrieră orașul și trimbiţă tocmai ca și când merge artileria în marș. Nu scim cum vor trimbiţa pe gerul acesta, — dar dacă totuși o pot face: e în adevĕr o minune în Făgăraș și Făgărașul merită sĕ aibă și artilerie.

* * *

Căsătoria moștenitoriului de tron al României. Despre actul splendid al cununiei mostenitorului tronului român se comunică din Sigmaringen următórele:

Marţi diminéţa de la órele 10 până la amiédi, principele Ferdinand și principesa Maria, asistaţi de ducele de Edimburg, au primit deputaţiunile principatului, ale orașului ai ale curţii, care aduceau urările lor de fericire junei părechi princiare, cum și o mulţime de daruri.

Apoi a fost dejun de familie pentru principi și princese, ér dejunul suitelor în sala terassei.

La órele 3 și jumĕtate a fost cununia civilă la castel.

După aceea principii și princesele s'au întrunit în salónele ducesei de Edimburg, ér suitele în „sala cavalerilor“.

Cortegiul a urmat drumul dela castel la biserică sub acoperiș în ordinea următóre:

Impĕratul german Wilhelm II, în uniformă de admiral german, dând braţul ducesei de Edimburg; Regele Carol I, în uniformă de general român, avênd la braţ pe princesa mumă; prinţul Ferdinand, în uniformă de maior de vênător român, cu princesa Antoaneta mama sa, marele duce Alecsis, în uniformă de admiral rus, cu ducesa de Connaught; apoi urmau princesele și principii în mare gală și la sfêrșitul cortegiului ducele de Edimburg, în uniformă de admiral englez, conducênd pe princesa mirésă, fica sa.

In biserică cortegiul se așéză la drépta și la stânga altarului: Regele la drépta, împĕratul și prinţul regal la stânga, mirésa și damele din suită la drépta, d-nii la stânga.

Serviciul divin a durat o óră.

După aceea cortegiul s'a întors urmând același drum ca la ducere.

La órele 6 și jum. mare prânz de gală, tinĕra părechie princiară presidéză masa.

Prinţul Leopold de Hohenzollern a pronunţat cel dintâiu o alocuţiune, mulţumind împĕratului, care prin presenţa sa, ca șef suprem al Casei de Hohenzolern, a dat o mai mare strălucire și consfinţire acestei serbări. El a mulţămit în urmă representanţilor reginei Engliterei, ai împĕratului Rusiei și ai celorlalţi suverani representaţi.

Regele Carol a făcut în urmă se reiasă în termini călduroși faptul, că poporul român serbéză acéstă di în modul cel mai solemn și cel mai vesel, el a dis, că urările acestui popor vor ajunge de la gurile Dunării până la Sigmaringen. Termină, dicênd; „Inima Mea și întregul Meu popor beau în sănătatea nouilor căsătoriţi“.

Ducele d'Edimburg a beut în sănătatea rudelor prinţului.

Principele Ferdinand a fost înaintat din incidentul acesta la gradul de maior. Impĕratul Germaniei i-a conferit ordul „Vulturul negru“. In tóte bisericile din România s'a ţinut serviciu divin.

* * *

Invitare. Corpul învĕţătoresc dela scóla gr. or. din Sĕliște, are onóre a învita la producţiunea scolară împreunată cu joc, carea se va ţinea Mercuri în 6/18 Ianuariu 1893 în sala scólei din loc la 7 óre sara cu următórea

Programă:

1. „Hora Sevevinului“, cântată de corul scólei.
2. „Dómna Stanca“ poesie de I. Nenițescu declamată de o elevă.
3. „Soldatul român“ cântată de corul scólei.
4. „Stroe Plopan“ poesie de V. Alecsandri, declamată de o elevă.
5. „Dochia și Traian“, cântată de corul scólei.
6. Urare la 4 Septembre 1854, poesie de G. Sion. declamare.
7. „Bălcescu murind“ cântată de corul scólei.
8. „Curcanii“, scenă militară, esecutată de elevii scólei.
9. „Arvinte și Pepelea“, vodevil într'un act de V. Alesandri.

După producţiune cină comună și petrecere cu joc. — Ofertele marinimóse sunt destinate pentru biblioteca scólei din loc.

Sĕliște în 1 Ianuariu 1893.

Corpul învĕţătoresc.

* * *

Invitare la „Petrecerea împreunată cu dans“ ce se va arangia în Alba-Iulia în sala cea mare a hotelului „Hungaria“ cu concursul capelei Stancoviciu Coca la 10/22 Ianuariu 1893.

Începerea la 8 óre séra.

Între pause se va juca „călușerul“ și „bătuta“ de 12 tineri din Alba-Iulia, ér inmediat urméză joc de tombola.

Venitul curat e destinat pentru casa bisericei gr. or. din Alba-Iulia

Pentru comitetul arangiator:

Președinte:
Ioan Muntean,
advocat.

Cassariu:
Publius Rozor,

Petru S. Cirlea,
controlor.

Preţul de întrare: de persónă 1 fl. v. a. de familie de 3 persóne 2 fl. v. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită și se vor cuita pe cale diaristică.

* * *

Spre luare aminte. Mai mulţi călĕtori, cari au sosit cu trenul dela Făgăraș la Sibiiu se plâng, că de multe ori nu întâlnesc nici o trăsură la gară. Așa s'a întêmplat Marţi în sĕptĕmâna trecută. Nefiind nici trăsuri, nici espreși, pasagerii au trebuit sĕ-și ducă sarcinile în spate. Sciind, că cel puţin dóuĕ trăsuri trebue sĕ fie la gară la sosirea trenului, atragem atenţiunea celor competenţi asupra acestui lucru!

Cronică.

Comit. Hunedórei, în Decembre, 1892.

(Ilusiuni perdute. — Alegerile municipale în cele 19 cercuri. — Ingerinţe în autonomia bisericei. — De ale gendarmilor.)

Era aprópe trecută în dogmă credinţa, că membrii municipali români în comitatul Hunedórei, nu sunt în stare de o luptă adevĕrată în afacerile comitatense. Membrii municipali magiari la diferite ocasiuni, purcedênd dela credinţa lor, ne-au și tractat preste umeri. Adunarea municipală din 15 Decembre 1892 au scos la ivélă, un incident, care credem, că va fi de bun augur, pentru activitatea venitóre a membrilor români municipali.

Luând cuvêntul advocatul Francisc H. Longin, spre a combate felicitarea, ce avea sĕ o trimită adunarea noului ministeriu Wekerle, vice-șpanul Arthur Holaky, care în decurs de 10 ani a ajuns de la pretore in fruntea comitatului, a avut netactul a întreba, dacă dl H. Longin are plenipotenţa a vorbi în numele românilor din comitat; éră inspectorul de scóle Dl Rethi, atotpotinte, ne-a îndrumat către România, pre toţi românii dicênd: „cui nu-i place, mérgă dincolo“.

Voinicii ér întreba:
— „Da-i-ne mândra ori ba?“
— „Nu vi-o dau, că e a mea
Și m'ar duré inima!“
Voinicii se supĕrau
Și din graiu așa diceau:
— „Șoimănele,
Voinicele!
De n'o dai ești mort aici
In poiana cu bulbuci!“
Și acestea când diceau
Pe Șoiman ei îl prindeau;
Dar Șoiman nu se lăsa,
Ci în luptă se 'nclești, —
Pe toţi trei mi-i arunca:
Unu'n deal și altu'n vale,
Unul mort, jos lângă cale;
Și-apoi mândra și'o lua
Și cu dênsa se ducea
La iubită maică-sa:
Sĕ și vadă pe noru-sa!

Dl Hossu Longin nu a rĕmas cu nimic detoriu sovinistilor. Vice spanului i-a rĕspuns, că: cu același drept vorbesce în numele românilor, cu care vorbesce dênsul în numele magiarilor. Mai departe constată faptul adevĕrat, că comitatul Hunedórei e locuit de maioritatea românilor. Mai îndesat i-a dat o Dl L ambițiosului inspector, ḑicêndu-i, că: ce privesce trimiterea nóstră în România, tot cu același drept îi póte ḑice și dênsul sĕ mérgă în Scithia. Noi suntem moșneni aici a ḑis dl L. — dar dta dle Rethi de ce ai venit din secuime, ca sĕ te îmbraci și sĕ te îmbogățesci între români. Consternațiunea în tabĕra magiară a fost mare. In fine s'a primit propunerea comisiunei permanente, ca sĕ se feliciteze noul ministru Wekerle, și Hieronymi.

Maghiarii ș'au perdut ilusiunile în acéstă adunare, ce aveau despre români. Domnul L are meritul a fi rupt cu indiferentismul general, și a face un bun început de luptă.

Este numai de dorit ca elementele române adevĕrate sĕ se grupeze în giurul dlui Longin, spre a continua cu puteri unite lupta sântă în adunările municipali

Alegerile municipale — deși nu au reușit după dorința nostră, fiind-că nu am fost destul de organisați, cu tóte aceste au reușit a fi aleși în cele 19 cercuri electorale cu totul 43 români.

Anume în cercul Baia de Criș· românii I. Micluța, P. Gligor, și Giurgiu G. fața cu 6 magiari.

In cercul Vața: Bulzan, Oncu și Turuc fața cu 6 magiari.

In cercul Brad: Părău, Rimbaș, Bota, Impĕrat, Bedea față cu 4 magiari.

In cercul Băița: Dr. Moldovan, Dr. Cornel Moldovan, Dr Erdeli, Comșa Simionaș, Cosma, Fugătă, Pĕcurariu și Costin — magiar unul.

In Orăștie: David și Orbonaș — strĕini 5 inși.

In Romos: Simionaș, Herlea, Belei, Dr. Muntean, Roman — toți români.

In Rapolt: Piso și Pipoș — magiari 5 inși.

In Ilia: Oltean, Lăcătuș — magiari 2 inși.

In Dobra: Anucuța, Moldovan, Crainic, Nandra, Crainic I. și 1 magiar.

In Hunedóra: Pop și Dima și 3 magiari

In Peșteni: Rimbaș și Ianza și 5 magiari.

In Puiu: Dancișor și 10 magiari.

In Petroșeni: Stanca și Radic — magiari 2.

Nu a reușit nici un membru român în cercurile: Salaș, Hațeg, Racoș, Deva, Pestiș, Loșad.

Adăugênd numĕrul de 43 membri la 33 de viriliști, și vre o 30 membri aleși de mai nainte — am avea cu totul la 100 membri români în adunarea comitatului. Dintre acesti numai a 4-a parte pășind cu resoluțiune ar fi în stare a demasca faptele nedrepte a le celor din fruntea comitatului. Se sperăm că veritoriul ne va putea concentra puterile risipite și nedeprinse — póte — de luptă.

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sas-Sebeș, 29 Decembre, 1892.

Onorată redacțiune!

In numĕrul 136 al ḑiarului „T. R“. V'am împărtășit despre starea comitetului nostru orășenesc.

V'am fost comunicat între altele, că toți neromânii și-au dat mâna spre a învinge pe români și prin acésta a-i scóte din afacerile, din corporațiunile ce direg comuna nóstră. S'au aliat frații sași cu ungurii, jidovii, armenii, slovacii și tuturor la olaltă le-au și succes încât din cei 16 membrii aleși, nici un român nu s'a ales.

După alegere membrii români ce au mai rĕmas în comitetul orășenesc în numĕr de 12 din totalitatea membrilor de 66 în urma decisului unanim a unei conferențe a clubului român din loc, în corpore și au dat demisiunea de membrii ai comitetului orășenesc, afară de dl Ioan Bosiția, care nu a voit a subscrie abḑicerea cine-l scie din ce motive, căci cele 200 fl., ce le are ca tutor orfanal credem a nu fi fost motivul, dar chiar dacă ar fi avut motive, conclusului unanim trebuea sĕ se supună

Astfeliu aḑi comitetul orășenesc, al Orașului Sas-Sebeș — în care oraș din numĕrul total al sufletelor de 6600 români sunt 4500 suflete, — e compus din sași, unguri poleci, și paremi-se jidani

Motivul abḑicerei mambrilor români a fost, că deóre-ce sașii nu țin de loc cont de români, deși ei aprópe toți sași, jidovi etc, sunt avisați la cruceriul românului, și fiind că s'a voit a se rupe odată cu acest mers a lucrurilor în S-Sebeș, când tu nu-l lași pe un măiestru slab și sĕrac sĕ péră de fóme, ér apoi el nu te lasă sĕ trăesci.

Abḑicerea s'a făcut în 28 Decembre, 1892 v. și s'a predat înainte de ședința de constituire a comitetului orășenesc, ședința ținută sub presidiul dlui Vice-comite Gustav Reissenberger

Impresiunea ce se va fi făcut nu o sciu, însĕ sĕ póte sĕ fie fost îmbucurătóre, vĕḑêndu-se, că orașul S. Sebeș a ajuns ér sub singura conducere a sașilor, căci ceealalți sunt numai măturici. Sĕ póte însĕ se fie fost și o impresiune îngritóre, ne sciind că ce i-a îndemnat pe români chiar la pasul ultim. Dar noi nu mai putem nici sta în corporațiune ca cea de aḑi a S. Sebeșului, când noi românii de măgistratul S.-Sebeșului suntem timbrați de „wilde Horden“ și sĕ nu se afle un membru sas, sĕ rectifice acésta espresiune. Acest epitet ni-s'a dat de scumpul nostru magistrat în actu Nr, 4193, 1892, care magistrat e compus din Otto Conrad, sci-l D ḑeu de unde este? Piso Iohan, F. Kischer de prin Brașov ș. a. tot de aceia, cari n'au nici un interes față cu asceptările comunei afară de, ca sĕ-și capete salariul, căci la dincontra sĕ-și caute airea pânea. Așa a fost mai de mult și așa e și aḑi Sebeșul „un loc de scăpare“ pentru cei ce nu aveau loc

Acum tóte forțele ni-le concentrăm pe terenul economic național de o parte, și al solidarității de altă parte.

Și suntem convinși că și frații nostri din comunele vecine ne vor urma în calea acésta, cu atât mai mult, că și ei simt încă conducerea săséscă

Astăḑi acel român, carele nu ne va urma ne este tocmai așa de strein ca și cel mai mare dușman al nostru.

Nu voim nimenui reu, ci numai binele nostru Acésta chiar basați pe s. scriptură o începem: „Iubiți pe de aprópele vostru și mai cu sémă pe cei de o credință cu voi“ (ap. Pavel)

Dacă românii din S.-Sebeșiu și jur vor fi la înălțimea lor, atunci acest, oraș cu cerc cu tot compus aprópe de 45000 de români, și sași numai vr'o 4000 suflete încurênd va fi domnit de adevĕrații sei conducĕtori —

Vom vedé!

Corespondentul.

Diverse.

Vremuri vechi, bune. Adese auḑim pe bĕtrâni ḑicênd: odinióră au fost vremurile bune, sau pe vremea mea era lumea mai bună, ca acum ..... dar nu se póte constata de loc, cari și când au fost acele vremuri bune din bĕtrâni? E probabil, că ómenii au ḑis totdeuna despre trecut: ḑile bune, vremuri bune. Și desigur, că Plato, când Diogene i-a dat un puiu ciupelit ḑicênd: „ecce hominem Platonis“, bunul filosof va fi esclamat: „Elei, în vremile bune de odinióră n'ar fi cutezat nimenea sĕ facă astfel de glume próste cu filosofii.

Presentul este timpul, cu care nimenea nu e îndestulit, toți îl înjură, măcar că și presentul va deveni vreme veche și bună Diferința între modul de cugetare din trecut și present e, că trecutul nu avea credință în lucruri de ale viitoriului, precând presentul crede, că în viitoriu tóte sunt posibile. Noi am cuteza sĕ ne jurăm, că în viitoriu vor fi: mașine de sburat, balóne guvernate, ochiane electrice, cu un cuvênt noi credem, că progresul nu are margini. Ómenii din trecut erau conservativi și nu le plăceau inovațiunile. Bărbați ca Columb, Galilei, Fulton, au fost luați în rîs, ér când s'a ivit întâia óră ideia căii ferate, o fóie din Londra scrie astfel: „nu putem părtinì astfel de planuri fantastice, cum este al căilor ferate, cari sunt nerealisabile. Este lucru de rîs a crede, că un tren sĕ mérgă de dóuĕ ori mai repede ca căruțele nóstre de postă“.

Astăḑi nimenea n'ar cuteza sĕ scrie astfel despre vre-un lucru. Noi ne temem, că dacă dubităm în ceva, urmașii ne vor rîde Mai nainte era lucru cu rușine a crede orbiș tóte cele, acum e cu rușine, dacă vorbim de imposibilitate pe terenul technicei. Devisa timpului nostru este: „înainte“.

* * *

Fragm. de lit. pop. Dorință.

Dragile mele de fete
De v'ar puté mama cresce,
Sĕ ve vaḑă și neveste,
Din neveste babe slabe,
Și din babe și 'ngropate.

Mulțămită publică.

Toți acei amici și spriginitori ai fóiei nóstre, cari ne au gratulat cu ocasiunea anului nou pe postă, sau mie, ca redactor, sau redacțiunii, neputêndu-le respunde la toți în deosebi, îi rog sĕ binevoéscă a primí pe acésta cale mulțămitele mele și urări de: an nou fericit.

Silvestru Moldovan,
redactor.

Dare de samă și mulțămită publică.

La petrecerea de vară din 5/17 Iulie a. c. arangiată de „pompierii din Rĕșinari“ au binevoit a contribuí următorii p. t. domni și dómne:

Dr. Popoviciu-Graz 5 fl., Ernst Sigerus farmacist 3 fl., Dr. Iuliu Grec, medic, Maria Muntean, Emilian Cioran, paroch, Óspeții de vară dela Nr. 516, George Dima, profesor, câte 2 fl., Șerban Cioran, paroch 1 fl. 50 cr., Sabin Barcian, Bucur Lungu, Ioan Rusu Șirianu, Iovian, prof. România, Septimiu Albini, N. Roman, N. N., Victor Brote Ioan Henteș, Liviu Brote, Ioan Hannia, protopop Constanța Barcian, Maniu Lungu cleric, Aleman Dancăș, primar, câte 1 fl., Ioan Muntean, George Stoica câte 80 cr., Iacob Ciucean, Iohann Thal, Vasilie Balmoș, Aleman Galea câte 50 cr., Petru Mûțiu, Traian Bratu, Petru Cioran, Demetriu Suroiu, Șerban Cioran, ped. abs., Demetriu Pascu, Iosif Manea, Nicolae Fleschin, Maniu Măglaș, Coman Gligor, învĕțător, Irimie Morandini, Dancăș Emilian jun. câte 40 cr., Șerban Dragoe, 30 [illegible]an Lubinschi, Ioan Rĕspop, Aleman Br[illegible]an Sfraciog, Aleman B ntea Mihaiu Bârsa Maniu Barbă albă, Nicolae Ciucean sen. și Bucur Omotă câte 20 cr.

În total se constată un venit brut în sumă de 44 fl., din care substragêndu-se spesele în sumă de 29 fl. 17 cr., resultă un venit curat de 14 fl. 83 cr., cari s'au alăturat la fondul pompierilor.

Comitetul arangiator al petrecerei suscitate își ține de plăcută datorință a esprima generoșilor contribuenți și pe calea acésta mulțămita sa cea mai profundă.

Rĕșinari, 20 Decembre, 1892 st. v.

Comitetul arangiator.

Loterie.

Sâmbătă, în 14 Ianuariu, 1893.

Timișóra:	**73**	**26**	**32**	**77**	**9**
Viena:	**75**	**19**	**10**	**55**	**5**

UZ. 15—1893 [1] 1—3

Edict de licitațiune.

În **24/12 Februariu, 1893** se va ține la oficiul central al Universității săsesci în Sibiiu piața mare Nr. 15 **dela 9 până la 12 a. m.,** și la cas de lipsă și **dela 3 până 6 óre după amédi,** o licitațiune publică pentru esarendarea de pășunit a următorilor munți **pe 3 ani—1893—inclusiv 1895** — eventuel numai pe anul **1893** și anume

Nr. curent	Situațiunea muntelui	Numirea	Arealul catastral				Prețul de esclamare		Însemnare
			întreg		de pășunit				
			Jugĕre	stânjini pătrați	jugĕre	stânjini pătrați	fl.	cr.	
1	**Vestem**	Cornu pleschi	1200	1030	360	—	130	51	
2		Negovan mare	1416	—	1327	—	487	74	
3		Negovan mic					459	25	
4		Conța mare	2673	850	2245	—	337	25	
5		Conța mică					380	25	
6	**Orlat**	Stricatu	2279	200	175	—	500	—	
7		Oltégu	1016	700	254	1200	600	—	
8		Furnica	1025	400	132	900	250	—	
9		Balu	929	1300	743	1400	570	—	
10		Seracinu mare	1256	1100	187	1400	401	—	
11		Seracinu de mijloc	1416	900	405	500	700	—	
12		Seracinu de lăture	1142	1500	361	300	330	—	
13		Balintu mare	1101	900	400	400	250	—	
14		Balintu mic	650	1000	394	1500	200	—	
15		Cotrona	651	—	274	1000	100	—	
16	**Sinna**	Grópa de sus	802	1200	772	1200	100	—	
17		Grópa de jos	355	—	175	1300	200	—	
18		Stéza de sus	770	1400	45	800	151	—	
19		Stéza de jos	979	500	256	700	100	—	
20		Haneșu de sus	1446	700	240	800	300	—	
21		Haneșu de jos	1190	100	324	1400	250	—	
22		Goaza de sus	1828	200	593	1300	500	—	
23		Goaza de jos	1919	1400	329	200	300	—	

fie cine care voesce a lua arêndă trebue se depună la mâna comisiunei de licitare înainte de licitațiune **10%** din prețul de esclamare ca vadiu în bani gata, care după licitațiune se va restituí aceluia ce nu a obținut arênda, ér celor ce au obținut li-se va socoti în prețul arêndei, dacă au depus cauțiunea de arêndă conform contractului;

Condițiunile mai de aprópe ale arêndei se pot vedé și înainte de ḑiua licitațiunei la oficiul central al Universității săsesci în órele de cancelariă.

Sibiiu, 7 Ianuariu, 1893.

Dela oficiul central al Universității săsesci.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane, *Nr. 2.* Sibiiu, Sâmbătă 9/21 Ianuariu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Noul atac asupra scólelor nóstre.

VIII.

Legea fundamentală a bisericei nóstre, statutul organic, în dispozițiunile generale punct VIII. dă părților organice ale metropoliei îndreptățirea, că încât nu li-ar succede sĕ acopere din mijlócele proprii cheltuelile recerute spre ajungerea scopurilor bisericesci, scolare și fundaționale, sĕ pótă face colecte în și afară de metropolie, și încât nici în urma colectei nu vor ajunge acele mijlóce pentru acoperirea tuturor trebuințelor, li s'a dat îndreptățirea sĕ recurgă la stat pentru ajutoriu.

Sinodul archidiecesan în conclusul seu, reprodus mai sus, a îndrumat că pentru acoperirea necesităților permanente, ce se ivesc la susținerea scólelor, se facă colecte în și afară de metropolie.

De bună sémă biserica numai la necesitate supremă a luat inițiativa de a se folosi de acéstă îndreptățire, ce i-o dă legea sa fundamentală.

Au fost și sunt multe trebuințele, cu cari pas de pas ne întêlnim în afacerile nóstre bisericesci, scolare și fundaționale, și cu tóte acestea pentru învingerea lor am făcut apel până acuma numai la propriele nóstre puteri intelectuale și materiale.

Suntem în anul 25 al erei constituționale, susținem preste 1200 biserici cu un personal aprópe la 1000 preoți tot atâția cântăreți și alți slugitori mai inferiori ai bisericei; susținem preste 800 scóle cu un personal didactic aprópe la 1000 persóne. Numai pentru trebuințele corpului didactic dela scólele nóstre am cheltuit în fie-care an preste 200,000 fl.

Din anul 1875 începênd an de an plătim la fondul de pensiune al statului preste 17,000.

In virtutea articlului de lege XLIII din 18[illegible] după fie-care elev, care umblă la scólă trebue se solvim 15 cr. pe an. Computat în termin mediu sub titlul acesta contribuim la fondul de pensiune al statului cu cel puțin 10 mii fl.

Din sĕrăcia proverbială a nóstră spesăm așa dară pentru instrucțiunea publică preste ¼ de milion numai noi cei din archidiecesa gr. or. română a Transilvaniei.

Și cu tóte acestea până acuma nu am recurs la îndreptățirea cuprinsă în legea nóstră fundamentală, ca se facem colecte pentru acoperirea necesităților permanente împreunate cu susținerea scólelor. Ne-am încordat puterile până la marginea estremului, am adus până la estrem jertfe intelectuale și materiale pe altariul instrucțiunei publice, și tóte le-am făcut în consciința sacrei nóstre misiuni culturale.

Credeam, că jertfele nóstre vor afla în cele din urmă justă aprețiare, credeam, că va veni vremea, când în aprețiarea adevĕrului ni se va ḑice: étă o biserică sĕracă, care condusă de nobila sa misiune și-a încordat puterile până la estrem, spre a avé mângăerea, că deși mai sĕrăcesce, dar totuși din propriele puteri emuléză cu statul în promovarea instrucțiunei publice fără a recurge la îndreptățirea de a întreprinde colecte, sau de a recurge la stat pentru ajutoriu. Etă o instituținne culturală de prima ordine, care și-a câștigat titlul la recunoscința publică în stat!

Nu ni s'a ḑis însĕ asemenea cuvinte, din contră se pare, că jertfele nóstre nu au fost privite cu ochi buni.

Acuma biserica a luat refugiu la acéstă îndreptățire, și a îndrumat pe organul seu esecutiv, pre consistoriul archidiecesan, se pună la cale colecta.

Și ce însemnéză acésta vor întreba iubiții nostri cetitori? Insemnéză ea óre, că biserica stórsă până la mĕduvă nu voesce sĕ-și încordeza și mai mult puterile?

Nu! Dómne feresce! Biserica în punctul acesta consecuentă a mers și mai departe. Ea a autorisat pe consistoriu sĕ impună comunelor bisericesci repartițiuni pent.u urcarea salarielor învĕțătoresci, l'a autorisat sĕ pótă aplica mĕsuri disciplinare estraordinare contra organelor eventual renitente, și în fine sumele bugetari destinate pentru trebuințele bisericesci sĕ le pótă detrage dela destinațiunea lor, și foloséscă la dotațiunea scólelor.

Ce însemnéză așa dară mĕsura nefolosită până acuma cu facerea de colecte în și afară de metropolie? Insemnéză, că se ridică mare viscol, mare prăpastie asupra scólelor nóstre, o furtună cu pericole permanente pentru a cărora întimpinare, paralisare și eventuală delăturare forțele nóstre nu mai sunt suficiente.

Nu ca cerșitori umiliți întindem mâna și cerem milă și ajutoriu dela cei ce pot avé milă față cu noi, nu ca ómeni, cari din comoditate sau din speculă luăm în mână toiagul, și apelăm la mila conreligionarilor, a conaționalilor nostri, și în genere la acelora, cari sciu apreția durerile nóstre, ci spre a întîmpina pericolele, pe cari statul cu sistem ni le pune în spinare, ne folosim de o îndreptățire legală pentru a ne conserva institutele nóstre culturale.

Modalitatea colectei ce se va face o va regula biserica, noi ne-am împlinit detorința, când am făcut indigitare la împregiurările estraordinare cari au silit biserica nóstră se ia refugiu la o colectă în și afară de metropolia nóstră.

Dechiarațiune.

In primul articol din Nr. 2. al ḑiarului „Tribuna“ din Sibiiu întitulat: *Cestiunea română la Brașov* și subscris de G B. Pop între alte estravaganțe se cuprind și următórele:

> Ministrul pune o singură întrebare: „Care sĕ fie lupta cruntă, pentru care cuvêntarea din cestiune voesce a oțeli pe tinerime și care sunt dușmanii la care privesce un pasagiu anumit din vorbire?“
>
> Sĕ vedem acum întrebările metropolitului:
>
> „Cine a publicat cuvêntarea în „Tribuna?“ cu ce scop? ce factori au conlucrat? Creḑi d-ta, că scopul scólei e crescerea națională?“ (!)
>
> „Crede autorul că chemarea institutului nostru cultural astăḑi nu este a propaga sciința, ci a da arme pentru luptele politice?“
>
> Crede autorul, că astfel de preparări spre luptele politice se pot face în scólele nóstre, fără a se pune în pericol esistența lor?“

Éră mai jos:

> Comisarul consistoriului — oportunismul personificat — vine la Brașov și, fără sĕ discute importanța cestiunii, încércă sĕ facă presiune, punênd alternativa: Ministrul pretinde necondiționat sacrificiu, sau sacrificați pe profesorul Pop sau scóla! Poftim alegeți! Nu discută cestiunea, are drept ori ba ministrul sĕ pretindă acésta (nu are drept), nici dacă culpabilă e vorbirea lui Pop ori ba. Ér publicului mare îi spune: „Vedeți acum cine e elementul destructiv, vedeți ce scopuri urmăresce partidul național și organul acestuia! Noi și guvernul magiar (!) căutăm sĕ salvăm instituțiunile vóstre, ér el caută sĕ le nimicéscă!“

Față de aceste afirmațiuni neadevĕrate și tendențióse făcute cu scop a mistifica și seduce publicul, mĕ aflu îndemnat și datoriu în consciință în calitatea mea de comisariu, esmis de Venerabilul consistoriu archidiecesan în causa profesorului G. Popp dela scólele reale române din Brașov, provocată prin cuvêntarea ținută de el la festivitatea scolară în ḑiua Sântei Sofii, patróna gimnasiului nostru român de acolo, — a face următórele dechiarațiuni:

1. Nu este adevĕrat, că dl miuistru ar fi pus vre-o întrebare de cercetare asupra profesorului G. Popp; pentru că dl ministru a lăsat cercetarea forului bisericesc, adecă consistoriului archidiecesan, ca singur competent după dreptul autonomiei, ce o are biserica nóstră; prin urmare pe nedrept se atribue dlui ministru, că ar fi pus întrebarea cuprinsă în pasagiul citat mai sus.

2. Nu este adevĕrat, că Escelenția Sa, Domnul archiepiscop și metropolit Miron Românul a pus întrebările

---

FOIȚA.

Pĕcat de mamă.

— Novelă. —

de

Ilarie Chendi.

Era în toiul verii. Părintele Stefan din Găldeni sĕ dusese la un „Maslu mare“ în satul vecin și acasă era numai Săftica, fiica lui de suflet și bunica Fira. Amêndóuĕ așteptau în pridvor cu mare neastêmpĕr pe părintele, căci începuse a se înopta și decătră sfințitul sórelui sĕ ridicară nesce nori în forme de munți și bălauri. Un tunet alunga pe altul și fulgera, ca și când ar arde vĕzduchul. Sunetele clopotelor, cari se trăgeau, ca totdeuna în vreme de furtună într'o dungă, abia pĕtrundeau prin larma cea mare până la urechile înfricoșatelor temei. Vacile alergau mugind din ciurdă acasă, mânzii, vițeii și purceii erau sloboḑi prin curți; vêntul lua cu grămada din paiele ce acoperiau șurile și le arunca preste legumile din grădini, ér omenii cei cu credință veche alergau înaintea porților și împlântau muchile de sĕcuri în pămênt.

— „Vin'o Săftică“ — ḑise bătrâna Firă „vino din pridvor, căci înzadar vom mai astepta pe părintele. El sĕ va fi adăpostit de bună samă la finul Vasilică din dél“. — La lumină ori și cine ar fi băgat de samă cum a înroșit Săftica la pomenirea fiinului Vasilica.

„O, dacă ar fi acolo, n'aș avea nici o témă, respunse ea „numai de n'ar fi pe drum sĕ-i se întêmple vre-o nenorocire, dar se mergem în casă bunico, căci începe a picura și apoi în vremuri ca aceste e bine a se ruga lui Dumneḑeu, care singur ne póte aduce pe tata în pace acasă“.

Câte-și dóuĕ intrară în casă, o lumină de sèu fu aprinsă și precând îngheunchia Saftica înaintea chipului Preacuratei Fecióre Maria, umbla bunica dintr'un colț al casei într'altul, ținênd în mână o ólă, în carea se afla jar, presărat cu tămâie.

In casă era liniște; numai buzele Safticei, celei evlavióse produceau un fel de sgomot — dar tainic de tot. Ea-și întórse ochii către Preacurata și în starea ei era chipul unei călugărițe. Pĕrul ei cel negru, mai negru ca nóptea de afară, era lăsat în dóuĕ plete lungi pe spinare, de sub sprâncenele ei cărbunii sclipeau doi ochișori așa de misterios ca fulgerul din norii cei negri de pe ceriul furtunos. In momentul acesta puteai ceti din fața ei evlavie și liniște sufletéscă.

Deodată un fulger luminà pe un moment întréga curte și în lumina acésta zări Saftica, care se sculase dela rugăciuni, o umbră bărbătéscă. Sĕ vede, că umbra acésta îi era bine cunoscută, căci nu se spărià, ci rosti voiósă un „Dómne mulțămescu-ți“, apoi alergà sprintenă, cum era, spre ușa zăvorită ca se lase sĕ între un tinĕr de o statură mijlocie și de o înfățoșare de tot plăcută.

„Bine-ți este aci în casă“, ḑise flăcăul întinḑênd mâna Săfticii, carea privi în mândra lui fața cu un foc nespus de mare. „Da Bucure, e bine, dar veḑi, binele acesta e tulburat în astă sară, tata nu este acasă, e dus la maslu, afară e vijelie gróznică și dênsul póte fi pe drum. O, mĕ tem tare sĕ nu i sĕ întênmple ceva, căci apoi eu..... da, eu voi plânge amar, căci scii, că l iubesc ferbinte.

Aci încetà, căci o năpădi plânsul, éră Bucur care încă o mai ținea de mână, o trase cătră sine și apasă pe fruntea-i de lebedă o sărutare înfocată.

„Ei coconașule“, ḑise lelea Firă, care întra tocmai în momentul acesta din tindă, „nu e vremea de sărutat, nu veḑi cum curge plóia afară păriu, pare că varsă cu ciubĕrul, nu vĕ este frică de fulgerul din ceriu, de Dumneḑeu, de...

„Opresce bunic-o, opresce — ḑise Bucur, făcênd o față seriósă — căci n'am sĕvêrșit nici un pĕcat, dragostea dintre mine și Saftica nici chiar înaintea ómenilor nu mai este taină, decum înaintea atotsciutoriului Dumneḑeu“.

Săftica însĕ se desfăcu rușinată din brațele lui și stând la o parte plecà ochii la pămênt, ca și când i-ar fi părut parte rĕu, parte însĕ bine, că nu s'a apĕrat în potriva buzelor rêvnitóre ale lui Bucur?

„Rușine destul“ — ḑise bunica — rușine cu carul, că părintele 'și lasă pe drăguța asta de față pe gurile muerilor din sat. Hci mult i-am mai ḑis sĕ nu o lase cu Ana și cu Stana la joc, căci va da cineva cu ochii de ea și va ajunge și ea un lucru de vorbit pentru cele guralive, dar nu mi-a primit sfatul, și ce sĕ veḑi, astăḑi mi murdărită odorul meu de Sâftică cu fel de fel de vorbe rele, la cari numai tu porți vina!

bări în acéstă cercetare, ci eu am îndeplinit cercetarea între marginile circumscrise în mandatul primit dela Venerabilul consistoriu archidiecesan.

3. Intrebările de cercetare cuprinse în pasagiul de mai sus al „Tribunei“ nu sunt genuine, căci unele sunt neesact reproduse, éră altele precum: „Credi Dta ca scopul scólei e crescerea națională? — nu a esistat.

4. In ce privesce pasagiul din urmă reprodus mai sus scris de autor, cu scop dóră a me presenta pre mine ca comisariu esmis, de un om de rea credință și lipsit de tactul cuvenit, dechiar hotărît, că cele cuprinse în acel pasagiu nu sunt adevĕrate nici după cuvinte, nici după înțeles, pentru că în actul cercetării către nimenea nu am ḑis mai mult privitoriu la pericolul, de care ar fi amenințat gimnasiul nostru român din Brașov, decât era ḑis în însași hârtia Venerabilului consistoriu. Tot așa de puțin și de fel nu am ḑis „către publicul cel mare“ din cuvintele atribuite mie; dară fiind că în articulul citat al „Tribunei“ acele cuvinte sunt puse între semnele citațiunii cu scop a li se da aparența adevĕrului, provoc pre autorul articolului pe omenia sa sĕ mi numéscă cu numele pre unul, ḑic unul, către care ași fi ḑis eu acele cuvinte, — ceea ce dacă precum afirmă le-am ḑis către *publicul cel mare*, nu-i va fi lucru greu.

Pentru-ca cele susținute de mine aci se congrue pe deplin cu adevĕrul silit sunt însĕ a mai adaoge, că în timpul petrecerii mele în Brașov cu ocasiunea cercetării mi s'a spus și mie din partea „publicului celui mare“, că unii fruntași români din Brașov, îngrijiți de binele scólelor s'au adresat redacțiunii „Tribunei“, ca sĕ nu publice cuvêntarea profesorului G. Popp, de care se scia, că a ajuns în mânile redacțiunii, iar acésta le-a rĕspuns în mod bombastic, că *„față de interesele cele mari naționale un institut de învĕțământ ca gimnasiul din Brașov nu trage în cumpĕnă“*.

Fată de atari păreri efemere e drept, că nu m'am putut stăpâni a nu reflecta, că consistoriul e cu totul de păreri contrare și dacă ómenii „Tribunei“ sunt gata a jertfi unicul gimnasiu român de caracter confesional greco-oriental, care s'a bucurat până acum de un nume atât de bun se ar afla ómeni mai chiămați, ca dnii dela „Tribuna“, cari cuprinḑênd altcum interesele naționale vor sci sĕ apere acel gimnasiu de ori ce pericul, ce l'ar amenința.

Sibiiu, în 8/20 Ianuariu, 1893.

Dr. *Ilarion Pușcariu*,
archimandrit.

Revista politică.

In dieta unguréscă continuându se desbaterile speciale asupra bugetului s'a vorbit și despre legea electorală.

Cei dintâiu, care a atins acéstă însemnată cestiune, a fost deputatul Holló Lajos. El ḑise, că află de lipsă sĕ se facă cât mai curênd o nóuă împărțire mai dréptă și mai corectă a cercurilor electorale, ér mai pre sus de tóte estinderea dreptului de alegere.

Aug. Pulszky crede, că legea electorală din 1874 și a trăit traiul. Desvoltarea administrativă și economică a țerei face absolut necesar o nóué împărțire a cercurilor electorale. Ce privesce dreptul de alegere, el recunósce, că regularea aceluia ar deschide loc multor abusuri. Rĕul acesta însĕ totuși trebue lecuit și pentru acésta e nevoie de o seriă întrégă de proiecte.

Ioan Hoch ḑice, că reforma legei electorale o află de neîncunjurat de lipsă; consimte cu ministrul de interne, ca la împărțirea cercurilor electorale, în ținuturile locuite de naționalități sĕ se purcédă nu numai din punct de vedere al dreptului și al rasei, ci și din punct de vedere politic. Doresce modificarea censului electoral și estinderea dreptului de alegere.

Ministrul de interne Hieronymi, vorbind despre legea electorală dela 1874, adecă despre revisuirea acestei legi și despre o nóuă împărțire a cercurilor electorale, ḑise: Convingerea mea personală este, că censul electoral stabilit în 1874 nu se póte nici susținé cu drept, nici nu e corect. E de lipsă dară, ca censul electoral sĕ fie stabilit pentru întrégă țéra pe aceeași basă și pe principii uniforme. Spre acésta însĕ legea din 1874 nu corespunde. Mai departe la stabilirea censului electoral nu póte fi normativ decât aceea, ca cetățenii, cari într'o formă contribue la sarcinile statului și aduc asemenea jertfe pentru susținerea statului, sĕ aibă drept de alegere egal. Basa censului electoral cuprinsă în legea dela 1874 o formézá deosebite criterii. Așa d. e. în Torontal 16 jugăre catastrale formézá a patra parte dintr'o sesiune, în Ugocea însĕ 6 jugăre de o periferie de 1200 m. formézá a patra parte dintr'o sesiune, cu tóte acestea și acolo și aici legea dreptului electoral este a patra parte a unei sesiuni. Anomaliile acestea de altfel sunt cunoscute tuturora pentru ca ele sĕ aibă nevoiă de o grabnică delăturare. Care sĕ fie mĕsura stabilirei noului cens, ministrul n'are curagiul de a se pronunța așa numai pe ușor, fiind-că acésta nu recere numai o fundamentală cumpănire principiară, ci și cunóscerea temeinică a raporturilor țĕrii. Nu esistă aḑi vre-o statistică despre alegĕtori, care ar puté sĕ se servéscă de îndreptar. Cu facerea acesteia însĕ e însărcinat biroul statistic și datele câștigate astfel vor forma basa deslegării acestei delicate cestiuni

O altă întrebare este împărțirea cercurilor electorale, care este de lipsă tocmai așa, ca și egalisarea censului. Fără de acéstă împărțire, revisuirea legei electorale ar fi o muncă de jumĕtate Dar trebue sĕ reflectez, ḑise dl Hieronymi, la o împrejurare fórte însemnată, la punctul de vedere de naționalitate. După Hock János la stabilirea atât a censului electoral, cât și la împărțirea cercurilor electorale, n'ar trebui sĕ ne conducă numai dreptul și dreptatea, ci și intențiuni politice. Declar pe față, că nu împărtășesc acéstă părere. Ideile nóstre conducĕtóre în acéstă cestiune, nu pot sĕ fie numai dreptul și dreptatea, și altor considerațiuni nu este iertat sĕ dăm loc. Eu nu me tem, că prin acésta ar pierde ceva ideea națională magiară și caracterul megiar al statului. Ba din potrivă, am convingerea că în vîrtutea marei desvoltări, ce au luat o acele ținuturi ale țĕrii, în cari locuesc magiarii, la cas dacă se va egalisa censul, atunci numĕrul alegĕtorilor magiari va cresce în proporțiă așa de mare față cu cel de aḑi, încât mica crescere ce va reveni naționalităților în urma schimbării censului, ḑĕu, abia se póte lua în sémă. Așadară la revisuirea legei electorale, noi nu putem fi conduși decât de drept și dreptate.

Helfi Ignacz urgită în vorbirea sa revisuirea legei electorale, ḑicênd între altele, că ungurii n'au sĕ se témă de intrarea naționalităților în dietă, căci mai bine sĕ între 20 până la 30 deputați de ai naționalităților, decât sĕ se provóce mereu la aceea, că magiarii eschid pe naționalități dela esecutarea drepturilor politice.

*
* *

Căsătoria principelui moștenitor al tronului român e salutată cu mare insuflețire atât de presa României, cât și de cea strĕină. „Timpul“ scrie între altele următórele:

Pe treptele tronului nostru de aḑi înainte se așéḑă o principesă, în vinele căreia curge sângele dinastiilor celor dóue mai întinse împĕrății, ale celor dóuĕ împĕrății, care au cele mai mari și mai permanente interese în partea de rĕsărit a lumei, coincidență a istoriei plină de învĕțăminte și de nădejde pentru generațiunile viitóre.

Casa României fundată de un Hohenzollern, de un vlăstar al acelei voinice și cuminte familie, care a întemeiat în centrul Europei cea mai mare putere militară în mijlocul celei mai învĕțate populațiuni, capĕtă prin acéstă înrudire o nóuĕ și vecinică splendóre.

Ce departe suntem de vremurile d'acum d'abia 28 de ani, și cine ar fi putut atunci sĕ gâcéscă ḑiua de aḑi.

Nu este dar nici o mirare ca de astădată bucuria nației românesci sĕ fie deplină și ca la vestea cea bună, care vine din Pădurea Négră, sĕ fi amuțit ori-ce meschin interes de partid și din tótă țéra sĕ nu ésă decât un singur glas: viéță lungă și fericire belșug tinerei părechi copiilor nostri prea iubiți

Ideia monarchică, ideia ridicărei în mijlocul valurilor în veci schimbătóre ale ori-cărei esistențe libere și moderne a unui punct fics, a unei stânci, care de-apururea sĕ asigure unitatea și continuitatea vieții naționale și cu acéstă continuitate și îndrumarea națiunei către al ei ideal, ideia monarchică prin acéstă căsătorie se înfige pentru vecie în inimile românilor, cum pentru vecie înfiptu s'a blasonul Casei de Hohenzollern în pajura țĕrei.

„Die Presse“ din Viena a publicat la loc de frunte între altele aprețierile de mai jos:

„Imbucurătoriul eveniment familiar din casa domnitóre română deșteptă atențiunea și simpatia departe peste granițele vecinului regat prietin. Căsătoria moștenitoriului tronului român formézá o legătură a curții din Bucuresci cu familia regală a Marei Britanii, atât de respectată în tótă lumea și care deja de mult e în legături de rudenie cu cele mai de frunte familii monarchice. In acésta nu zace numai o onóre pentru regele Carol și moștenitoriul seu de bună speranță, ci și ridicarea dinastiei române în cercul familiilor monarchice ale Europei, o distincțiune așa dar, care trebue sĕ umple de bucurie nu numai pe România, ci și pe prietinii ei sinceri“.

După ce amintesce despre meritele regelui Carol pentru crearea României moderne, gazeta vieneză urmézá:

„Mândria pe care o simt românii acum este pe atât de justificată pe cât și de sinceră . . . Atitudinea camerelor românesci și a presei românesci de acolo dovedesc în adevĕr, că veleitățile antidinastice între Prut și Dunăre au amuțit cu totul, că credința și lealitatea dinastică sunt virtuți cetățenesci, care au prins deja rădăcini puternice în România . . .

„Și în adevĕr, e sciut, că cu cât mai sigură și mai respectată va fi situația dinastiei române, — în urma legăturei încheiate, — cu atât mai sigură și mai puternică va fi și posiția României în situația ei, astăḑi încă nu cu totul neamenințată, la sud ostul Europei.

„România a devenit o țară europénă cu o misiune culturală pentru Orient; ea e un element de muncă liniștită, conservatóre, și mereu progresivă, o garanție și un model de desvoltare liniștită și binecuvêntată. De sigur, că acéstă frumósă și mult promițătóre posiție nu e încă lipsită de greutăți și primejdii. România e în drumul evenimentelor care se vor întêmpla odată între Moscva și Constantinopol, și misiunea ei este este sĕ păstreze o posiție hotărîtóre în partea ei, sĕ fie adecă pregătită culturalicesce politicesce și milităresce pentru tóte casurile.

„La tóte aceste lucrări s'au gândit desigur în ḑiua căsătoriei nu numai regele Carol, moștenitoriul seu și mirésa acestuia, ci și toți cetățenii și prietenii sinceri ai României.“

Edarea unei foi pedagogice*).

Chemarea învĕțătorésca fără îndoélă e una din cele mai frumóse dar totodată una din cele mai grele și împreunată cu mare responsabilitate. Și dacă e ca cineva sĕ o împlinéscă cu scumpĕtate, face trebuință, ca acela, care i-se dedică ei, sĕ aibă nunumai receruta pregătire teoretică și practică ci chiar în oficiu fiind, necurmat sĕ se ocupe cu studiul lucrurilor, ce privesc educațiunea scólelor.

Pentru cei mai mulți dintre învĕțatorii nostri credința acésta din urmă e lucru anevoios, dacă nu chiar cu neputință, pentru-că bogata literatură pedagogică strĕină din causa limbei in care e scrisă, nu le e ușor accesibilă, ér literatura nóstră pedagogică, tineră fiind încă, nu ne dă în tóte cestiunile înviațiuuile dorite și trebuinciόse și chiar dacă ni le ar da, nu fiecare dispune de mijlócele materiale pentru a-și procura tóte ajutórele trebuinciόse literare.

Cu scop de a înlesni totuși și învĕțătorilor nostri cultivarea ulteriórá în chemarea lor, în diferite rênduri persóne private și corporațiuni au întreprins scóterea în tipariu a vre-unui organ pedagogic, sau a vre-unei foi

---

„Ia las măicuțo, mai cruță-me cu dojana D-tale, căci scii, căci mie nu-mi e rușine și nici Séfticii, de vorbele ce le făuresce gura satului despre noi“.

„Da, respunse Fira, care veni într'un foc tot mai mare — sciu, că nu 'ți e rușine căci altcum nu ai fi venit aci nóptea, ca apoi mâne sĕ vorbéscă satul întreg despre noi, dar îndrăsneț cum esti — sciind că părintele nu-i acasă, tea ai folosit de prilegiul cel bun, ca sĕ mi o amăgesci érăși cu vorbe, ca se ofteze ḑiua și nóptea și în visurile ei sĕ strige mereu „Bucure — Bucure“.

La auḑul vorbelor acestora Bucur privi cu un nesaț în fața înroșită a Safticei — acum auḑi din gură strĕină, că ea 'l iubesce foc . . .

„Ascultă, leliță Firă, da spornică mai ești de gură: Da, am sciut că e dus părintele de acasă, căci dênsul m'a trimis aici. E la noi acasă și nu a voit sĕ vină prin furtuna acésta“.

„Parc'a sciut bunica, că e la voi — ḑise Săftica voiósă — din început mi-a spus sĕ nu mĕ supĕr, căci se va fi adăpostind la tatăl tĕu la finul Vasilică. Dar auḑi bunică, — se întórse cu lacremi în ochi către bĕtrâna cea grozavă — dacă-mi mai vată-mi pe Bucur cu astfel de cuvinte, mie sĕ nu-mi mai ḑici: fata mea cea dragă!

„O lasă-mĕ Saftică, fi fără témă“, rosti bĕtrêna cu o altă voce ca mai nainte. In ea se potolise focul când vĕḑu ochii Safti cei scăldați în lacremi de mâchnire — și eși din casă.

„Vino sĕ ședem Saftică, ca apoi sĕ-ți spun lucrul de căpetenie pentru care am venit în séra asta aci. După ce o săruta încă odată cu focul acela cu care sărută omul în primul sĕu amor, se așeḑară amêndoi pe scaune din giurul mesei, pe care ardea o lumină de sĕu.

„Da spune mi Bucure, te a adus astăḑi și altă împregiurare în cóce, nu ai venit numai ca sĕ mai vorbim de dragoste, sĕ-mi mai șoptesci cuvinte de acele dulci. Ah, spunemi ce te apasă?

„Saftico sĕ-ți mai spun? Au tu nu sci ceea ce scie satul întreg . . . oh Dómne, pentru ce nu ți-am spus o, ca sĕ fi pregătită! Dar étă ce voiam sĕ te întreb, étă lucrul de căpetenie, pentru cari am venit: Spune-mi dragă din inimă curată iubesci-mĕ?

(Va urma.)

---

*) Elaboratul de față a fost trimes tuturor reuniunilor învĕțătoresci din Ardél spre aprețierc. Rĕmâne ca și publicul cetitor al „Telegrafului Român“ sĕ'l cunóscă în tot cuprinsul sĕu, fiind cestiunea de un interes general pentru noi românii.

pentru interesele bisericesci și scolare durere însĕ, că tóte din lipsa de sprigin material și și intelectual, după o esistență ceva mai îndelungată sau mai scurtă au trebuit sĕ înceteze, sau sĕ vegeteze numai, în evidenta pagubă a învĕțământului în special și a scólei preste tot.

Pentru a delătura acésta însĕmnată scădere, care aruncă óre-care umbră și asupra învĕțătorimei nóstre s'au făcut nóuĕ încercări pentru o mai norocósă resolvire a cestiunii înființărei unei foi pedagogice.

In urma unei însĕrcinări primite dela venerabilul sinod archidiecesan din anul 1885 o comisiune compusă din profesorii seminariali: Ioan Popescu, Dr. Ioan Crișian și Dr D. P. Barcian a presentat încă sinodului din 1886 un proiect pentru înființarea și susținerea unei foi pedagogice.

Durere însĕ, că din motive, care nu priveau de a dreptul causa și în urma constelațiunilor de atunci, proiectul n'a fost luat în considerare.

In anul 1890, în adunarea generală a „Reuniunei învĕțătorilor din tractul Sibiiului", membrul Dr. P. Șpan a sulevat din nou necesitatea unei foi pedagogice și aceeași reuniune în adunarea sa din Novembre 1891 au și îndreptat către Venerabilul Consistoriu rugarea pentru sprigiuul necesar în edarea de către acéstă reuniune în conlucrare cu celelalte reuniuni surori, a unei foi pedagogice și Venerat acela și prin hârtia sa de dto. 13 Februariu 1892 Nr. 693 scolariu, a îndrumat reuniunea nóstră, ca mai întâiu sĕ se pună în ințelegere cu celelalte reuniuni și prelucrând materialul trebuincios sĕ-l presinte consistoriului în formă concretă. Tot în anul 1891 repeți deputatul Z. Murĕșan în sinodul archidiecesan propunerea pentru înființarea unei foi pedagogice, ér Veneratul consistoriu prin hârtia de dto 7 Maiu a. c. Nr 3364 scolariu, a trimis acésta propunere reuniunilor învĕțătoresci pentru a fi supusă deliberării în adunurile generale din anul present.

In conformitate dar și cu îndrumările primite dela autoritatea superióră bisericéscă și scolară, subsemnatul comitet al reuniunei învĕțătorilor ort. or., din cercul Sibiiului își ia voe a se adresa tuturor reuniunilor surori din archidiecesă, cu rugarea, ca deliberând asupra cestiunei în adunările lor genarale sĕ binevoiască a comunica reuniunei nóstre, respective comitetului ei, părerile sale, ca apoi conbinând tóte sĕ putem face veneratului Consistoriu propunerea poftită în formă mai concretă. (Va urma.)

Noutăți.

Serviciu divin. In diua Botezului Domnului s'a sĕvêrșit oficiul divin în biserica nóstră din Sibiiu-cetate prin Preacuvioșia Sa, Dl Dr. Ilarion Pușcariu archimandrit-vicariu archiepiscopesc, asistat de P. O. D. D: Ioan Papiu protopresbiter, Zaharia Boiu protopresb. ases. consist; Nicolau Cristea protopresb. ases. cons; Ioan Ghibu protop. prof. sem. și Dr. Remus Roșca protodiacon, secret. cons. Rĕspunsurile liturgice le-a esecutat corul seminarial cu mare precisiune, ér „Irmosul" a fost cântat dulce și frumos de membrii reuniunei române de cântări sub conducerea dlui G. Dima.

* * *

„Romänische Revue". In urma scirei date de foile din Budapesta, că regimul ungar a detras acestei reviste debitul postal, direcțiunea ei s'a vĕdut necesitată a-și transpune domiciliul pe teritoriul Ungariei și va continua cu editarea revistei în Sibiiu.

Fasciclul I, pre Ianuariu 1893 (anul IX) va apăré încă în decursul acestei luni.

Prețul abonamentului (10 fl. 20 franci pe an) se trimite deocamdată la adresa de până acum: Viena VIII. Feldgasse 15 sau la librăria W. Krafft în Sibiiu (Nagyszeben.)

* * *

Rudeniile familiei regale române. Diariu din Paris „Le Soleil" ne dă următórele date cu privire la relațiunea de înrudire a principesei Maria d'Edimburg și a prințului moștenitor Ferdinand, cu familiile suverane din Europa.

Mirésa, principesa Maria a Engliterei în vîrstă de opt spre-dece ani, e, prin tatăl seu, ducele de Edimburg, nepóta reginei Victoria; prin muma sa, ducesa de Edimburg, născută mare ducesă a Rusiei, ea este nepótă de soră a țarului; prin mătușa sa, sora tatălui seu, împĕrătésa Frideric, ea este vară primară cu împĕratul Germaniei, cealaltă mătușe a principesei Maria, princesa de Walles, e o princesă din casa regală de Danemarca, în fine, o a treia a ei mătușă e regina Olga a Greciei.

Intru cât privesce mirele, principele Ferdinand, el e nepotul regelui României și principele ereditar al corónei române; tatăl seu, principele Leopold, este șeful ramurei celei mai vechi a familiei de Hohenzollern; muma sa, principesa Leopold, născută infantă Antoinetta de Braganza, e sora regelui Don Luis al Portugaliei, vară primară a principesei Amelia de Orleans, devenită regina Portugaliei, și rudă de apróрe a casei imperiale a Braziliei; bunica sa Iosefina de Baden, e fiica principesei Stefania de Beuharnais; mătușa sa, sora tatălui seu, e contesa de Flandra; în fine, fratele seu mai mare, principele Wilhelm, s'a căsătorit cu o princesă din casa regală de Neapol.

* * *

La alegerea metropolitului din Blaș. „Familia" scrie: Aflăm în momentul d'a pune fóia sub presă, că Maj. Sa a numit comisariu civil la alegerea metropolitului din Blaș, pe baronul Samuil Josika, fost comite suprem al comitatului Cluș. Prin cercuri competente s'a propus dl Iosif Hossu, dar guvernul a stăruit sĕ se numéscă cineva dela administrație, ca la alegerea cea din urmă, a lui Vancea. Atunci a funcționat ca comisariu dl Alecsandru Bohățel, căpitanul suprem al districtului Năsĕud. Acuma însĕ nu este dintre români nici un comite suprem, ba nici vice-comite; ér altul, dice-se, n'ar fi avut autoritatea cerută pentru actul alegerii.

* * *

Din Turda ni se scrie: Membrii virilisti români în comitetul representativ al comitatului Turda-Arieș pe anul 1893 sunt următorii:

1. Nicodim Cotișel din Certeje 496 fl. 95 cr.
2. Nicolau Tamașiu, paroch gr. cat. Grindu 283 fl. 72 cr. duplicat.
3. Emiliu Cormoș, propr. Grebenișiu 273 fl. 11 cr.
4. Vasiliu Suciu, paroch gr. cat. Capușiu 198 fl. 14 cr. duplicat.
5. Ioan Catona, proprietariu Datișiu 180 fl. 39 cr.
6. Teofil Pop, paroch gr. cat. Hădăran 179 fl. 10 cr. duplicat.
7. Beniamin Pop, protopop și proprietariu Sân-Mărtin 176 fl. 82 cr. duplicat.
8. Dr. Ioan Rațiu, advocat Turda 159 fl. 94 cr. simplu.
9. Ioan Vasinca, arêndator Bedeleu 152 fl. 45 cr.
10. Gregoriu Pop, propr. și not. cerc. Cianul mare 147 fl. 67 cr.
11. Alecsandru Mezei paroch gr. cat. Beiu 144 fl. 60 cr. duplicat.
12. Iuliu Vlăduț, proprietariu Turda 136 fl. 43 cr.
13. Gregoriu Bozac propr. Velcheriu 130 fl. 86 cr.

Intre suplenți:

1. Nistor Manciu, par. gr. cat. Ocolișul Mare 129 fl. 21 cr. duplicat.
2. Simeon Pasca, not. cerc. Salciva de jos 129 fl. 01 cr.
3. Ioan Mesaroș, advocat Turda 124 fl. 52. cr. duplicat.

Suma membrilor ordinari, este 138, din cari 13 români.

Suma membrilor suplenți 12, din cari 3 români.

Alegerile municipale în comitatul Turda Arieș s'au întêmplat în 19 Decembre 1892, fiind a se alege 71 membrii în locul celora a căror mandat a espirat cu finea anului 1892. De o parte scurtul timp, ér de altă parte în deobște çunoscuta nepăsare și indolență a românilor, a adus cu sine, că din 71 membrii abia au reușit 8 români, se înțelege, că din grația ungurilor. Anume s'a ales în cercul electoral M. Ludoș: Nicolau Solomon protopop și Ioan Todor not. cerc. In cercul electoral al Ierei de jos: Ioan Vlassa protopretore în Câmpeni și Petru Suciu, protopretore în Iara. In cercul electoral al Turului: Samuilă Poruț, paroch gr. cat. în Ceanul-Deșert.

In cercul electoral al Trăscaului: Simeon Pasca, not. cerc. în Salciva de jos și Ioan Isaia Tordai adm. parochial gr. cat. în Ofenbaia.

Se observă, că Ioan Cigarean s'a ales și în cercul electoral al Mahaciului.

* * *

Invitare la „Balul român", ce se va arangia la Arad în hotelul „Crucea albă" la 18 Februariu 1893 st. n. în favorul scolarilor români, lipsiți de mijlóce.

Inceputul la 9 óre séra.

Dr. *Stefan C. Pop*, președinte.
Dr. *George Popovici*, vice-președinte
Liviu Tamasdan, secretariu.
Iuliu Herbay, cassariu.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român".

Brașov, în diua de Bobotéză, 1893.

„Ne sutor ultra crepitam".

Proverbile strămoșilor nostrii au ajuns în timpul din urmă atât de usitate și moderne, încât și eu me aflu îndemnat a folosi proverbul de sus ca întroducere, căci și eu vreau sĕ nu rĕmân îndĕrĕt cu modernitatea Libertatea legei industriale de astădi dă drept fie-cărui om sĕ devie ce vrea; poți sĕ deschidi dughiana de bărbier fără ca sĕ fi avut vr'odată briciul în mână, poți sĕ te faci păpucariu fără sĕ aibi cunoscința de sulă sau ciocan, poți sĕ negustoresci fără ca sĕ fi umblat măcar odată pe după dugiană, poți sĕ scrii articlii politici și sĕ faci politică fără măcar sĕ aibi vr'o idee despre istoria și evenimentele trecute, poți cita proverbe și sentințe din latinitate fără ca sĕ fi audit măcar de „galina mutorum" etc., și încă le poți cita chiar la loc și cu efect, după cum te póte rade și frisa în dugiana deschisă de barbierul care n'are ideea de ras. Veți întreba cum sĕ póte asta? Forte bine. Barberul își pune ómeni, cari au învĕțat meșteșugul, așa face și păpucariul, negustoriul și ceealalți

Ți-s'ar părea cetind articlii din „Tribuna" subscriși de dl Diamandi nole, Nr. 281. precum și articolul din 3/15 Ianuariu, (Nr. 2) subscris de dl B. G. Pop, *unul dintre luptătorii mai aprigi pentru causa națională*, că în adevĕr în Brașov ar ferbe și ar clocoti societatea ar fi o luptă pe viéță și mórte între „reacționari" și între „naționaliști" ar fi un rĕsboiu și pentruce? Pentru Ghiță Pop, tinĕrul profesor. Ve mărturisesc însĕ că nimic din tóte acestea. Societatea românéscă din Brașov e cu mult mai cu minte, cu mult mai calmă, decât sĕ se sfarme din incindentul tinĕrului profesor Ghiță Pop Ea în chibsuiala sa, și-a făcut deja verdictul ei față cu purtarea nematură pripită și nevinovat învăpăiată a tinĕrului profesor Ghiță Pop și anume îndată după isprăvirea vorbirei sale dela S. Sofia. Societate brașovénă în totalitatea ei cu esceptiunea alor 6 inși, di șase inși, au osândit pe Ghiță Pop Ea atunci s'a nisuit în tot chipul ca cel puțin cuvêntarea aceea sĕ nu se publice. Insuși dl Diamandi Manole a depeșat la redacțiunea „Tribunei" ca sĕ nu o publice*). Dela redacția „Tribunei", căreia i-au fost bine venită publicarea aceea, sĕ fi venit respuns, că nu se mai póte oprima, și că mai bine se piară gimnasiul decât sĕ nu o publice.

După publicare societatea brașovénă ascepta cu îngrigire și în nedumerire urmările. Acelea au venit. Nu este deci vina nici a societății din Brașov, nici a consistoriului sau a metropolitului, că a urmat, nici chiar a „Telegrafului Român" in Nr. 122 prin articolul seu, pe care de altmintrelea nici eu nu-l aprob ca păgubitoriu intereselor nóstre scolare, nu au putut causa hotărirea ministrului de a ordina întroducerea cercetărei, pentru-că aceea hotărîre a ministrului era deja luată la aparițiunea articolului din „T. R". Prin urmare nu póte fi adevĕrată asertiunea dlui B G. Pop, că orgaнul Metropolitului Miron, Nr. 122, a denunțat guvernului că gimnasiul român din Brașov a devenit cuib de agitațiune. Denunțarea a făcut-o „Tribuna" când a publicat cuvêntarea.

Eu nu voesc a urmări pe d-l G. B. Pop în espunerile sale neesacte ale politicei românesci din trecut și nu voiesc a-l combate în vălmășala aceea de idei, ci voesc sĕ contestez un fapt pe care îl accentuéză atât D-sa cât și dl Diamandi, că adecă românimea din Brașov i-ar urma cu ochii închiși pe D-lor atât în politica românéscă, condusă de jurnalul „Tribuna" cât și în condamnarea și suspicionarea metropolitului Miron și a consistoriului față cu cercetarea prof. Ghiță Pop, din contră societatea din Brașov nu consimte nici cu articolul domnului Diamandi Manole, nici cu al domnului G. B. Pop încât atinge dorința d lor de a ne arĕta publicului, că aderăm la principiile „Tribunei" atât în politica militantă cât și personală.

Societatea brașovénă scie apreția ce e bun în jurnalul „Tribuna", scie însĕ sĕ și deosebéscă ce e distrugătoriu și astfeliu nu sĕ lasă a fi răpită de impresiuni momentane. Societatea din Brașov e jalusă de esistența gimnasiului român din Brașov, și astfeliu va sci sĕ-și apere acest iubit fĕt al ei cu tóte mijlócele legale, nu va suferi însĕ nici odată sĕ între în sanctuarul lui politica militantă, va sci în fine sĕ curețe neghina care voesce a se încuiba în acest sanctuar. *Ije.*

---

*) Și totuș acum dl D. Manole află de bine, că ea s'a publicat în „Tribuna". Curios lucru! Red.

Diverse.

Despre Napoleon I. Acum de curênd a murit în Englitera un italian, cu numele Gaminara, în etate de 99 de ani, care a servit în óstea lui Napoleon I. și a luat parte și la espedițiunea din Rusia. El spuse unui preot englez următórele despre Napoleon: „Adeseori am vĕdut fórte de apróрe pe împĕratul. Era mic de statură, negricios; ochii îi erau încântători. Soldații îl iubiau din causă, că totdeuna era drept. Dacă careva escela în luptă, își lua de pe pieptul seu medaliele și-l decora. „Nu-mi mulțămì, obicinuia el a dice către cel decorat, sau dacă chiar vreai, fă mulțămita în scris". Acésta o pretindea, ca sĕ afle, că scie scrie respectivul? Și dacă acela scia carte, putea sĕ ajungă la ori-ce rang înalt. De Napoleon se putea ușor apropia ori și cine; stătea de vorbă și cu un băiat. Când era mulțămit avea o privire, care te făcea sĕ-ți dai viéța pentru el; dar în mânie era grozav. Am vĕdut cum a luat din spatele soldatului tarnița, a cotorosit prin ea cu mânile sale proprii și neaflând tóte în rênd, a chemat înaintea sa pe generalul și i-a strigat restit, de l'am audit cu toții: „Te voiu lipsí de rang și vreau, ca acésta sĕ o afle toți soldații". A fost om mare, născut ca sĕ domnéscă asupra lumei întregi, și pagubă, că a murit așa, precum a murit. A călcat, ce e drept, legea d-deéscă despărțindu-se de Iosefina, dar și acésta a făcut-o pentru poporul francez.

* * *

Fragm. de lit. pop. Aud greu.

„Audi babă, clopotul?
— O, ba aude-l focul.
D'audi babă, vióra?
— Pare că o aud d'abia."

Posta redacțiunei.

Dlui Dr P. O. în Br. Va merge, dar împliniți promisiunea.

Dlui Brebenel în F. Sĕ va publica, dar cu unele schimbări Urméză epistolă.

Dlui S. F. în L. In curênd. Causa a fost lipsa de spaț.

Loterie.

Miercuri, în 18 Ianuariu, 1893.

Brünn: 65 63 35 74 67

Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an Private: **schwarze**, **weisse** und **farbige** Seidenstoffe von **45 kr.** bis **fl. 11.65** p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste, etc. (ca. 240 vers h. Qual, und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) **porto- und zolfrei**. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. [6] 1

Nr. 518. [2] 1—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63, combinat cu 23, p. 5. şi a regulamentului pentru procedura la alegeri de protopresbiter, votat de congresul naţional bisericesc al metropoliei ortodocse române din Ungaria şi Transilvania sub Nr. protoc. 136/1888 se escrie concurs, pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Haţegului, cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele protopresbiterale, cari stau: din pauşalul de cancelariă din fondul „Rudolfin“ archidiecesan şi din tacsele ce încurg pentru şedulele de cununiă, pentru visitaţiuni canonice, procese divorţiali şi din ţĕrcălat;

2. Venitele din parochia protopresbiterală.

Concursele, instruite conform prescriselor conclusului congresual Nr. 111, din anul 1888 sunt a se aşterne la preaveneratul consistoriu archidiecesan în Sibiiu, dinpreună cu tabela de cualicaţiune conform prescriselor regulamentului congresual din 1888, pentru procedura alegerei de protopresbiter §. 12.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Haţegului.

Haţeg. la 20 Novembre, 1892.

Avram Stanca, *Nicolae Sanzian*,
preşedinte. notariu.

Nr. 7767/Plen.

Sĕ apróbă. Sibiiu, din şedinţa plenară ţinută la 7 Decembre, 1892.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 530 1892. [4] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Porumbacul superior-apusén, protopresbiteratul Avrigului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt statorite în şedinţa sinodului parochial din 20 Decembre 1892, şi computate tóte în bani dau pe an suma de 403 fl. 20 cr

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi substérnă cererile concursuali instruite conform disposiţiunei Statutului organic şi a Regulamentului pentru parochii din anul 1878 la oficiul protopresbiteral gr. orient. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek), pănă la terminul susindicat.

Avrig, 23 Decembre 1892.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 334 1893. [5] 1—3

CONCURS.

Se escrie concurs pentru ocuparea postului de **forestier suprem comunal**, pentru comunele **Cisnădiă, Cisnădióra** şi **Reşinari**, cu sediul oficiului în **Cisnădióra.**

Concurenţii cualificaţi conform §. 36 din art. de lege XXXI ex 1879, — au se aştérnă ofertele lor pănă la **28 Februariu 1893,** la subsemnatul.

Emolumentele legate de acest post sunt:

1. Salar . . . . . fl. 900
2. Bani de cuartir . „ 150
3. Pauşal de voiagiu . „ 200
4. Pauşal de cancelarie „ 15
5. 40 metri pătraţi lemne de încălḑit.

Sibiiu, în 16 Ianuariu, 1893.

Prim pretorele cercual
Fabriţius.

„Victoria“

Institut de credit şi economii, Arad.

Sĕ publică [7] 1—1

CONCURS,

pentru ocuparea postului de **cassariu** la institutul nostru.

Salariul anual este **fl. 1000** şi **tantiemele statutare.**

Alesul va fi îndatorat sĕ depună **fl. 1000 cauţie.**

Confirmarea definitivă a alesului póte urma numai după un an de serviţiu.

Concurenţii cu studii academice comerciali vor fi preferiţi.

Terminul concursului se ficséză pănă la 28 l. c.

Alesul va întra în funcţiune la 1 Februariu a c. st. n.

Arad, 15 Ianuariu, 1893.

Direcţiunea institutului.

Nr. 1022. [255] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Cetea, protopresbiteratul Albei Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt statorite în şedinţele comitetului parochial dela 26 August şi 10 Decembre a c. şi dau preste tot suma 533 fl. v. a. 10 cr. Concurenţii 'şi pot lua informaţiuni despre acésta parochie la oficiul protopresbiteral şi la cel parochial.

Reflectanţii sunt poftiţi a'şi asterne petiţiunile conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Alba-Iulia, 14 Decembre, 1892.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Albei Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Nicolau Ivan,
adm. protop.

Turnătoria

de clopote şi de metal

a lui

Antonie Novotny

se recomandă cu garanţă pe mai mulţi ani pentru construirea de clopote noue cu sunet harmonic şi clar precum şi pentru varsarea clopotelor crepate (sărite) Montate cu culme (corónă) de fer făurit, întocmite de a undula uşor în ori-ce direcţiune, îndată ce clopotul pe o parte s'a ros, prin care se încungiură cre patul.

Cu deosebire recomand

clopotele cu patent găurite şi premiate

inventate de mine, care au **un ton mai lung, mai puternic şi mai adênc,** ca cele de sistemul vechiu; un astfeliu de clopot în greutate de 300 kilogr. egaléză pe unul de 400 klgr.

Recomand mai departe **scaune din fer bătut pentru clopote,** solide şi frumóse, **clopote pentru orologiu** şi **tóce din metal,** precum tóte celelalte articole de alamă şi metal aparţinătóre de acéstă categorie cu **preţurile cele mai moderate.** Se construesc clopote şi pe lângă plătirea făcută în rate.

Clopote dela 300 klgr. în jos, precum şi **stropitóre de mână** şi **locomobile** se află totdeuna per magazin.

Pentru comande binevoitóre, care se efectuiază solid şi cu punctualitate, se recomandă [182] 6—12

Antonie Novotny.
Timişóra, Fabric.

Sz. 7132/892 urb. [252] 2—3

Hirdetmény.

A valdorfi altalános határtagositási ügyben az elömunkálatók megkezdése ugy mint mérnök választás, képviselet rendezés és a költség elöirányzat elkészitése végett a határnapot 1893 évi február ho 8-ik napjának d. e. 9 órára tüzöm ki Valdorf község iroda helyiségbe, a mely tárgyalásra az öszes érdekelteket hirdetményileg azon figyelmeztetéssel hivom meg, hogy egyik vagy másik érdekeltnek meg nem jelenése a tárgyalás megtartását nem fogja akadályozni

Erzsébetzároson, 1892 deczember 13-án.

A kir. törvárység kiküldöt biroja.

Báró Apór Zoltán,
kir. törv. biró.

Szám 6866/892. [249] 3—3

Hirdetmény.

A pánádi általános határ tagositási ügyben az elő munkálatok megkezdése. u. m. a képviselet rendezése, a mérnök választás és a költség elöirányzat elkészitése, véget a határnapot az 1893 évi január 30-ik ának d. e 9 órájára tüzöm ki Pánad község iroda helyiségebe, a mely tárgyalásr a az öszes érdekelteket hirdetmé nyileg azon figyelmeztetéssel hivom meg, hogy egyik vagy másik érdekeltnek meg nem jelenése a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja

A kir törvényszéktöl.

Erzsébetváros, 1892 deczember 13-án

Baró Apór Zoltán,
eljáró biró.

Nr. 157/893. [3] 1—3

Publicaţiune de licitaţiune.

Pe basa decisiunei comitetului administrativ al comitatului Sibiiu din 30 Decembre 1892, Nr. 3042, se escrie pentru asigurarea furnisărei petrişului (prundului) de lipsă în anii 1893 pănă 1898 pe tóte drumurile publice municipale de pe teritoriul acestui comitat pertractare concursuală, ce se va ţinea prin oferte scrise şi închise în 24 Februariu 1893 la 10 óre a. m. la vicecomitele comitatului Sibiiu în edificiul comitatului.

Se provócă deci toţi aceia, cari doresc a întreprinde acésta liferaţie a'şi substerne ofertele la viee-comitele comitatului cel mult pănă la óra amintită a ḑilei deficte pentru pertractare Ofertele întrate mai târḑiu, precum şi telegramele întrate ori şi când nu se vor lua în considerare.

Ofertele timbrate după lege sunt a se trimite sau presenta în cuverte sigilate.

Ofertele sunt de a se compune după formulariul şi conspectul de împărţire, care ambele se pot vedea la oficiul r. u. de construire de aici.

La ofert trebue alăturată cuitanţa despre depunerea vadiului la cassa comitatensa.

Vadiul trebue se constea cel puţin din 5% a sumelor preţurilor, care le promite oferentul după cuantitatea de petriş, pusă în conspectul de împărţire, care conspect servesce de basă la pertractare.

Bani gata sau obligaţiuni nu se primesc cu ofertul.

Conspectul de orientare despre împărţirea petrişului de furnisat, contractul de furnisare şi condiţiunile speciale, se pot ceti la oficiul r. u. de construire din loc (casa comitatensă odaia Nr. 39) în órele ordinare de oficiu.

Sibiiu, în 9 Ianuariu 1893.

Reissenberger m. p.,
vice comite.

UZ. 15—1893 [1] 2—3

Edict de licitaţiune.

În **24/12 Februariu, 1893** se va ţiné la oficiul central al Universităţii săsesci în Sibiiu piaţa mare Nr. 15 **dela 9 pănă la 12 a. m.,** şi la cas de lipsă şi **dela 3 pănă 6 óre după améḑi,** o licitaţiune publică pentru esarendarea de păşunit a următorilor munţi **pe 3 ani—1893—inclusiv 1895** — eventuel numai pe anul **1893** şi anume

Nr. curent	Situaţiunea muntelui	Numirea	Arealul catastral				Preţul de esclamare		Însemnare
			întreg		de păşunit				
			jugère	stânjini pătraţi	jugère	stânjini pătraţi	fl.	cr.	
1	**Vestem**	Cornu pleschi . .	1200	1030	360	—	130	51	
2		Negovan mare . .	1416	—	1327	—	487	74	
3		Negovan mic . .					459	25	
4		Conţa mare . . .	2673	850	2245	—	337	25	
5		Conţa mică . . .					380	25	
6	**Orlat**	Stricatu	2279	200	175	—	500	—	
7		Oltégu	1016	700	254	1200	600	—	
8		Furnica	1025	400	132	900	250	—	
9		Balu	929	1300	743	1400	570	—	
10		Seracinu mare . .	1256	1100	187	1400	401	—	
11		Seracinu de mijloc	1416	900	405	500	700	—	
12		Seracinu de lăture	1142	1500	361	300	330	—	
13		Balintu mare . .	1101	900	400	400	250	—	
14		Balintu mic . .	650	1000	394	1500	200	—	
15		Cotrona	651	—	274	1000	100	—	
16	**Sinna**	Grópa de sus . .	802	1200	772	1200	100	—	
17		Grópa de jos . .	355	—	175	1300	200	—	
18		Stéza de sus . .	770	1400	45	800	151	—	
19		Stéza de jos . .	979	500	256	700	100	—	
20		Haneşu de sus . .	1446	700	240	800	300	—	
21		Haneşu de jos . .	1190	100	324	1400	250	—	
22		Goaza de sus . .	1828	200	593	1300	500	—	
23		Goaza de jos . .	1919	1400	329	200	300	—	

fie cine care voesce a lua arêndă trebue se depună la mâna comisiunei de licitare înainte de licitaţiune **10**% din preţul de esclamare ca vadiu în bani gata, care după licitaţiune se va restituí aceluia ce nu a obţinut arênda, é celor ce au obţinut li-se va socoti în preţul arêndei, dacă au depus cauţiune de arêndă conform contractului;

Condiţiunile mai de aprópe ale arêndei se pot vedé şi înainte de ḑiua licitaţiunei la oficiul central al Universităţii săsesci în órele de cancelariă.

Sibiiu, 7 Ianuariu, 1893.

Dela oficiul central al Universităţii săsesci.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 3. Sibiiu, Marţi 12/24 Ianuariu 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Patimile deslănţuite.

In Nr. 6, din 10/22 Ianuariu a. c. al „Tribunei" în rubrica „serviciul telegrafic" cetim următórea depeşă:

Braşov, 21 Ianuariu n. (Telegramă particulară a „Tribunei".) Metropolitul Miron şi-a tradat némul şi biserica. **Profesorul G. Popp este destituit prin decret archiepiscopesc fără motivare.** Dispreţul de care coteria destructivă din némul românesc a avut şi până acum parte, s'a potenţat.

Forma şi cuprinsul acestei depeşe este caracteristic pentru direcţiunea prăpăstiósă, ce se încércă mereu sĕ o introducă în viéţa nóstră politică-socială ḑiariul, în care ea a apărut.

Ura, patimele deslănţuite sunt motorul acestei direcţiuni, necunoscută la noi înainte de apariţiunea „Tribunei", ér scopul ei înegrirea, calumniarea, tragerea în noroiu, cum se ḑice, a tuturor acelora dintre noi, cari nu aparţin grupului, ce dirigiază acest ḑiar. Şi patimelor órbe tóte sunt subordinate, adevĕrul falsificat, neadevĕruri scornite şi presentate publicului mare în formă sensaţională, care la moment iritéză sentimentele, precum: „trădare de ném" „vênḑĕtori de ném" etc.

Astfel se informéză prin „Tribuna" publicul şi se vênéză după popularitate. Şi spre acest scop mulţi au fost timbraţi în „Tribuna" de „trădători de ném", cari sunt tot atât de buni români, ca şi cum îşi închipuesc despre sine cei din grupul „Tribunei" fără a se puté dovedí nimic din „trădarea" atribuită lor, decât că n'au făcut după voia şi pe placul „grupului".

Din aceste motive şi cu aceste scopuri s'a plămădit şi născut şi depeşa din cestiune, de care numai ru şine póte sĕ-i fie aceluia care a făurit-o. Autorul ei bine scie, cum stau lucrurile, dar nu i-a convenit a spune adevĕrul, ci mai bine a-l falsifica, afirmând că „profesorul Gh. P. este destituit prin decret archiepiscopesc şfără motivare" ceea-ce nu este adevĕrat, ér contând la efect a pus drept introducere „tradarea de ném şi biserică".

Slabă şi detestabilă este politica ce sĕ face pe calea acésta, ér efectul este aparent, căci ómenii serioşi, cumpenind lucrurile şi judecând nepreocupaţi 'şivor forma altă părere şi 'şi vor întórce cu gréţă privirile dela noroiul infect din care s'a născut acéstă scire telegrafică.

Noi ca români şi fii credincioşi ai bisericei ort. rom. respingem cu indignaţiune astfeliu de epitete neruşinate făcute la adresa Escelenţiei Sale I. P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit, cari repetăm, sunt dejositóre numai pentru aceia, cari le fac şi le publică şi cari nu pot sĕ provóce decât resens în toţi fii bisericei nóstre.

Ca publicul sĕ pótă judeca în deplină chiaritate acésta cestiune, anunţăm, că suntem autorisaţi a publica actele, privitóre la acéstă afacere penibilă şi vom începe cu publicarea în numĕrul viitoriu al fóiei nóstre.

Noul atac asupra scólelor nóstre.

IX.

Ar fi ca la locul acesta sĕ vorbim şi despre îndreptăţirea de a recurge la stat pentru ajutoriu.

După cum stau lucrurile aḑi, nu va fi om resonabil, care sĕ-şi promită vre-un resultat dela o eventuală recurgere pentru ajutoriu dela stat.

Noi voim sĕ ne apĕrăm contra pericolului, care ni-l pregătesce statul. Nu putem avé deci nici o speranţă, că statul cu paralisarea mĕsurilor sale, pentru cari cere sancţiunea corpurilor legiuitóre şi a corónei sĕ promoveze prin mijlóce materiale posiţiunea, pe care se crede datóre biserica sĕ o ia pentru salvarea esistenţei scólelor sale.

Deja proiectul de lege ne închide calea, căci el pune în perspectivă ajutoriu din vistieria statului, însĕ darea lui o pune între asemenea condiţiuni, cari după a nóstre vederi trebue sĕ provóce ruinarea instituţiunilor nóstre culturale, demoralisarea nóstră bisericéscă naţională.

Dar chiar când proiectul acesta ar fi plin de promisiuni pentru noi, promisiuni, de cari ni s'au mai făcut în legile de instrucţiune spre a parada cu ele în faţa lumei, care nu ne cunósce situaţiunea, chiar nici atunci biserica nóstră nu ar cere ajutoriu dela stat între împrejurările actuale.

Biserica nóstră nu numai nu ar cere, dar chiar când i s'ar da ajutoriu între condiţiuni, ca cele din proiect, ea nu ar primi ajutoriul ca dat bisericei. In punctul acesta ţinuta ei e bine cunoscută din incidentul ajutoriului de de stat al preoţimei nóstre. Este adecă sciut, că la anul 1861 s'a acordat bisericei nóstre gr. or. din Transilvania un ajutoriu anual de 24,000 fl. pentru uşurarea stărei materiale a preoţimei. După preaînalta resoluţiune a Maiestăţii Sale, împărţirea ajutoriului o făcea autoritatea bisericéscă, va se dică episcopul cu consistoriul. Aşa a urmat dela 1861 până la 1883, când ministrul de culte de atunci cu aprobarea preaînaltă a Maiestăţii Sale a adus un normativ, în sensul căruia ajutoriul destinat pentru preoţimea nóstră se împarte directe prin însuşi ministrul pe calea organelor sale.

Dela autoritatea bisericéscă se cere numai opiniune asupra cererilor întrate la ministru, şi ca umilirea sĕ fie şi mai mare, în normativul ministerial sta scris: că opiniunea autorităţii bisericesci înaintea ministrului nu are nici o valóre, o póte sau nu considera. Sinodul archidiecesan în sesiunea din anul 1884 a făcut representaţiune la guvern şi la Maiestatea Sa, cerênd susţinerea patentei dela 1861. In comitiva dto 24 Decembre 1884 Nr. 2783 cu care Escelenţia Sa promovéză representaţiunea sinodului archidiecesan dela 27 Aprile 1884, între altele se cuprind următórele ponderóse cuvinte:

In respectuósa comitivă presentă nu voiu sĕ fac din parte-mi observaţiuni la tóte singuraticele momente ale acestei afaceri ponderóse aşa, precum acelea le a şi puté face cu graiu viu; la una însĕ nu pot sĕ nu atrag înalta atenţiune şi înţelépta judecare a Escelenţiei Vóstre, adecă la aceea: că împărţirea ajutoriului de stat, carea se intenţionéză a se face nu pe calea jurisdicţiunei superióre bisericesci, ci înmediat prin oficiile de contribuţiune, va sĕ ḑică cu preterarea jurisdicţiunei superióre bisericesci, — ar fi o procedură, cu carea jurisdicţiunei superióre bisericesci îngrigiate pentru interesele vitale ale bisericii, nici decum nu-i este iertat a se împăca, şi încă nu numai pentru-că o procedură ca acésta ar stirbi în mod simţitoriu autoritatea jurisdicţiunei superióre bisericesci şi preste tot ne-ar conduce la distrugerea ordinei disciplinare: ci cu deosebire nici pentru aceea, căci după cele esperiate deja, nu e cu totul fără temeiu temerea, că între referinţele nóstre ocasiunea unei astfeliu de împărţiri uşor s'ar puté folosí spre unele încercări, respective spre realisarea unor intenţiuni esistente, cari sunt îndreptate spre a slăbi biserica nóstră în interesul altei confesiuni.

In acea speranţă, că bunătatea inimei şi înţelepciunea Escelenţiei Vóstre, ca a unui bărbat de stat, va afla modul de a se satisface după putinţă cererei respectuóse a sinodului archidiecesan de aicia, şi astfeliu a se molcomí pe deplin indignaţiunea, ce în mari dimensiuni o a produs în peptul preoţimei şi al corporaţiunilor organice ale archidiecesei direcţiunea creată în acéstă afacere prin mĕsurile mai nóuĕ guverniale, — o indignaţiune, care numai păgubitóre póte fi atât pentru interesele bisericii, cát şi pentru cele ale statului, — 'mi permit a mai observa numai: că în stadiul de acum al afacerii din cestiune, şi adecă până la resolvirea ei finală în mod favorabil, suplicele transpuse aicia ale preoţilor, cari au recurs la Escelenţia Vóstră pentru ajutoriu de stat, nu pot fi pertractate în consistoriul archidiecesan.

FOIŢA.

Pĕcat de mamă.

— Novelă. —

de

Ilarie Chendi.

(Urmare.)

„Ce întrebare Bucure, dacă-i numai atât, ai putut rĕmâné acasă. Da nu ţi-a spus bunica, că şi în vis îţi rostesc numele.

„Dar uite dragă, eu sciu bine, că me iubesci de aḑi pe mâne, fiind că-ţi plac mai mult ca ceialalţi flăcăi — o sciu asta bine, dar étă te întreb, că fireai în stare sĕ me iubesci încă trei ani tot cu focul acesta?

„Cum de eşti astăḑi atât de aspru şi nu ai alte cuvinte pentru mine? Pentru ce tocmai trei ani? Sau ai uitat ce ne-a spus leliţa Nuţa în sara de anul nou, când ne-a turnat cusutoriu, că din cusutorul cel topit s'au ales dóuĕ inimi lipite una de alta şi că asta insemnéză iubirea nóstră până la mormênt?

„Imi aduc aminte, — dar leliţa Nuţa minte adeseori — vai de ăla, care crede în vrăjiturile ei! Scii, că acu un an tot astfel i-a prevestit şi vĕrului meu Nicu, că Linuţa 'l va iubi până la mórte — şi ce s'a întêmplat. Linuţa s'a măritat în câşlegi, ér bujorul Nicu de odinióră astăḑi nu e altceva decât o umbră, o frunză de tómnă, ce aḑi mâne cade de pe pom".

„Şi tu, Bucure, me asemeni cu Linuţa cea rea, pe carea acum o urĕsc toţi ómenii cei buni. Chiar sĕ nu cred în formele cusutoriului şi în vorbele babei, trebue sĕ cred în întêmplarea din presara „Sânḑâenelor", când aruncai dóuĕ cununiţe pe coperişul casei şi se opriră una lângă alta — şi apoi trebue sĕ cred în cele ce simt în inima mea Da, Bucure, te iubesc mai tare de cum creḑi tu, mai tare de cum iubesce fluturul floricica si pasărea căldura de primăvară . . . Aci sĕ opri, căci isbucnì în plâns şi suspinuri . . .

„Nu fi întristată Săftic-o, dór nu te-am întrebat eu de flori de mĕr, ci, pentru că . . am vĕḑut atâtea inimi bărbătesci înşelate de femei. Eu sciu, că voi femeile sunteţi nisce fiinţe cu mult mai gingaşe, decât sĕ nu vĕ clătinaţi de ori şi ce vênt, decât sĕ fiţi statornice şi credinciόse în gânduri şi fapte. Nu zace în firea vóstră a iubi numai pre unul — căci astăḑi prindeţi pe unul cu mréja vóstră cea înşelătóre, ce se chémă şi dragoste, mâne vĕ este cu putinţă a împrumuta altuia o sărutare, dóuĕ, fără cea mai mică mustrare. Impregiurarea asta me silesce sĕ te întreb, că iubimĕ-vei încă trei ani?

„Destul Bucure, căci me topesc în focul chinurilor. Étă-ţi spun, că te voiu iubi nu numai trei ani, dar viéţa mea întrégă... mĕ jur!

Afară fulgera, apoi urma tunet după tunet, vêntul vêjia cumplit pe la ferestri şi dobora şindilele cele vecchi de pe casă parochială. „Auḑi tunetul Săftică? Tunetul şi fulgerul de afară ne sunt martori la jurămênt; ḑice Bucur.

„Dar spune-mi acum îngrijitul meu, pentru-ce mĕ silesci sĕ-ţi jur atât de sĕrbătoresce şi pentru-ce tocmai pe trei ani?

„Mĕ silesci sĕ ţi-o spun; n'ai gâcit încă scopul venirei mele?... Fie, trebue sĕ ţi-o spun odată! Da Săftică, trebue sĕ punem capĕt ḑilelor nóstre fericite, trebue sĕ ne despărţim, căci mĕ chémă datorinţa la miliţie.

„Oh, la miliţie!" strigà Săftica şi puse mâna pe inimă, ce i se bătea tare.

„Da scumpă, trebue sĕ plec chiar mâne şi aḑi am venit sĕ-ţi ḑic un rĕmas bun, şi duc cu mine jurămêntul tĕu!"

Incă o îmbrăţişare şi el sĕ depărtà cu inima grea lăsând-o plângând şi rostind cuvintele pline de nemângăiere.

„Bucure — nu me lăsa singură — Dómne el plécă . . . .

II.

Satul Găldeni, un sat de tot vechiu, zace colo, unde Murăşul ḑice rĕmas bun Ardélului, numai castelul domnesc e din vremurile mai nóuĕ. Uliţele sunt îmbrăcate în gard viu şi salcâmi, bisericuţa e ascunsă după nesce plopi, pe vêrful cărora sĕ adăpostesc véra-érna ciórele croncănitóre. Şoprurile cele vechi sunt acoperite cu şindile, ce nu nu se mai vĕd din muschii vremii, ér în streşinile de trestie de la case afli pretutindeni o rariste mare. In nemijlocita atingere cu satul e un lac gróznic de afund, care în cea mai mare parte e acoperit cu stuf de trestie, prin care se ascund hodele şi raţele sĕlbatice, ér ceealaltă parte sémĕnă fórte mult cu o oglindă, care aruncă înapoi raḑele dese ale sórelui. Lacul acesta încă e domnesc. Locuitorii satului numai cu multă căsnire şi-au dobândit dreptul de a-şi înălbi aci cânepa — dar de pescuit nici vorbă! Ba s'a întêmplat, că un flăcău, care a svêrlit cu un cociau de cucuruz după o hodă

Edarea unei foi pedagogice.

(Urmare).

Pentru a da onoratelor adunări generale un substrat mai positiv pentru deliberările lor, ne luăm voie a le comunica în cele următóre părerea, ce comitetul subsemnat şi-a format cu privire la înfiinţarea şi susţinerea foii desamintite pedagogice.

1. Avênd în vedere adênc simţita necesitate, ca mai ales învĕţătorii scólelor nóstre poporale şi după terminarea pregătirei în institutele preparandiale, ne curmat sĕ póta lucra la ulterióra cultivare în chiemarea lcr sĕ recunósce de neapărată trebuinţă înfiinţarea unei foi pedagogice pentru învĕţătorii scólelor nóstre poporale în prima linie, dar apoi şi pentru alţi iubitori şi interesaţi în ale scólei şi educaţiunei.

2. Deşi se recunósce importanţa cea mare, ce o ar avé a o fóie pedagică menită a servi intereselor scolare generale din întréga metropolie, unde s'ar cuprinde şi afacerile scólelor medii, ideea sulevată în adunarea generală din anul trecut a reuniunei învĕţătorilor din districtul Braşovului, totuşi avênd în vedere, că o lărgire atât de mare a basei lucrării ar face fórte anevoiósă esecutarea planului, pare a fi mai recomandabilă o raţională împărţire a muncei şi pe acest teren, şi astfeliu, cel puţin pentru viitorinl cel mai apropiat, fóia pedagogică intenţionată ar avé sĕ se mărginéscă la afacerile scólei poporale, fără ca prin acésta sĕ fie esclusă tractarea de lucruri de interes general pentru tóte scólele din metropolie.

3. Avênd în vedere, că este de dorit şi folositoriu, ca în procedarea învĕţătorilor în tóte scólele sĕ se observe óre-care uniformitate şi ca învĕţătorii şi după terminarea pregătirilor teoretice în institutul preparandial sĕ rĕmână în continuu în contact cu acesta şi cu direcţiunea pedagogică dată de dênsul, edarea foii amintite are sĕ se facă în Sibiiu prin împreună lucrare a profesorilor dela seminariul archidiecesan şi a membrilor reuniunilor învĕţătoresci din ţară şi a altor bărbaţi de scólă.

4. Avênd fóia se servéscă mai ales interesele scólei poporale şi sĕ fie tot deodată şi organ al reuniunilor învĕţătoresci, ea va cuprinde: *a)* articoli începători de materie pedagogică didactică, atât din stadiul, în care se află aḑi sciinţa pedagogiei şi a didacticei, cât şi din stadiile, acelora din trecut, fiind tractate sau originale sau reproduceri din operile pedagogilor mai de renume scrise în stil cât se póte mai accesibil înţelegerii învĕţătorilor *b)* lecţiunile de model pentru învĕţătorii din scólele poporale; *c)* dări de sémă şi anunţuri despre opurile de interes pentru înaintarea educaţiunei şi a învĕţămêntului, *d)* din cas în cas sciri din organisaţiunea esternă a scólelor şi despre activitatea reuniunilor învĕţăoresci, tóte ţinute în înţeles strict obiectiv.

5. Avênd în vedere că, dacă e ca lucrarea sĕ se sĕvêrşiască în mod corĕspunḑĕtoriu scopului, fóia nu póte fi espresiunea vederilor numai unei singure persóne, redactarea ei nu se va lăsa în mâna unui singur individ, ci se va încredinţa unui comitet de redacţiune compus din 4 persóne şi nnmit de prima dată de Consistoriul archidiecesan, după înţelegerea la olaltă cu corpul profesoral dela seminariul Andreian, sau, dacă se va realisa până atunci ideea sulevată, de a sĕ întruni un feliu de congres didactic în forma de întrunire a delegaţilor tuturor reuniunilor învĕţătoresci din archidiecesă după ascultarea părerii acestor delegaţi, ér pentru viitoriu reintregindu-se prin cooptaţiune. Acest comitet alege din sinul seu pe redactorul responsabil şi în şedinţe sĕptĕmênale îşi dă părerea motivată asupra publicării sau nepublicării în fóie a articulilor, fie aceştia veniţi dela membrii comitetului de redacţiune, fie dela colaboratorii dinafară.

6 Avênd în vedere, că este just şi echitabil, ca o astfeliu de lucrare sĕ fie şi din punct de vedere material remunerată, atât membrii comitetului de redacţiune şi redactorul responsabil vor primi câte o remunaraţiune corĕspunḑĕtóre, cât şi dênşii şi colaboratorii esterni un onorariu pentru articolii, ce i vor publica în fóie. Anumit: remuneraţiunea membrilor comitetului de redacţiune se ficséză acum odată cu câte 150 fl. de persónă, la care pentru redactorul responsabil se mai adaogă încă o sumă de 100 fl. v. a. pe an ér onorariul se socotesce cu 20 fl. v.a pe cóla tipărită cicero, făcându se esceptiune de notiţe şi corespondenţe. Autorilor articulilor mai de căpetenie le remâne dreptul a dispune asupra productelor lor şi după tipărirea în fóie. (Va urma.)

Noutăţi.

Chirotesiă. Prea Sânţia Sa părintele episcop al Caransebeşului Nicolau Popea a chirotesit în ḑiua Nascerii Domnului întru archimandrit pre Prea Cuvioşia Sa părintele protosincel Filaret Musta.

* * *

Consistoriul eparchial aradan întrunit în 29 Decembre 1892 în şedinţă plenară a pertractat mai multe afaceri însemnate.

Între acelea amintim alegerea secretariului consistorial, care s'a concentrat în persóna dlui advocat şi asesor al consistoriului metropolitan Ioan Lenger.

Sa numit părintele Iosif Besan, paroch în Giula şi ases. consist. de administrator protoprəsviteral al tractului Chisineului în locul emeritului părinte protopresviter Petru Chirilescu, trecut în binemeritatul stat de pensiune.

S'a combinat şi unele mĕsuri, ce ar fi a se lua în contra căsătoriei civile, pusă în discusiunea publică, şi în fine s'au pertractat şi alte asemenea cestiuni importante; scrie „Bis. şi scóla“.

* * *

Himen. Dl Dr. Emil Puşcariu şi d-şóra Veturia A. Eremie 'şi vor serba actul cununiei religióse la 17 Ianuariu a. c. în biserica sf. Nicolae din Brăila.

Felicitările nóstre!

* * *

Foc. Din Avrig ni se scrie: In 8 Ianuariu st. v. pe la 7 óre séra a isbucnit un foc teribil în castelul fraţilor Borger din Avrig, odinióră proprietatea baronului Bruckenthal. Acest foc a prefăcut o parte însemnată din edificiile economice în cenuşe, deşi aceste edificii sunt solide de zid, acoperite cu ţiglă.

* * *

Medicii din Budapesta. In Budapesta sunt 728 de medici, socotind în acest numĕr şi pe medicii, ce sunt în serviciul statului. Astfel tot cam la 700 de suflete sĕ vine unul. Farmacii sunt puţine, cu totul 59.

* * *

Învitare. Corul bisericesc din Cuvin arangéză Duminecă în 17/29 Ianuariu, în sala hotelului din Gyoroc, în favorul scólelor din Cuvin, „Concert impreunat cu dans“, la care cu tótă onórea învită comitetul arangiator.

Programă:

1. „Cu vrednicie“ esecutat de corul micst sub cond. înv. Ioan Roman.
2. „Trei colori“ de Porumbescu, cor bărbătesc.
3. „Toporul şi pădurea“ poesie declamată de Nica Tripa.
4. „Étă ḑiua“ cor micst.
5. „Imnul“ cor bărb.
6. „Moş Martin“ poesie declamată de Georgiu Cicirean.
7. „Opinca“, cor bărb.
8. „O ce veste“, cor micst.
9. Şoldan Vitézul“, canţionetă, predată de Todor Cicirean.
10. „Cisla“, cor bărb.
11. „Marşul român“, cor bărbătesc.

In pausă se vor esecuta jocurile naţionale „Bătuta şi Căluşeriul“.

Preţul de intrare: pentru famile 1 fl., pentru persónă 50 cr.

Inceputul la 7 óre séra.

Ofertele marinimóse sĕ se trimită învĕţătoriului Ioan Roman, în Cuvin p. u. Gyorok, cari împreună cu suprasolvirile, se vor cuita pe cale jurnalistică.

Damele sunt rugate a se presenta în costume cât mai simple.

* * *

Necrolog. Subsemnaţii cu inimă frântă de durere anunţăm tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor, că prea-iubitul nostru soţ, tată, socru şi moş, *Moise Laslău,* paroch gr. or. membru al comitetului, sinodului şi scaunului protopresbiteral al tractului Abrud după un morb scurt şi greu, împărtăşit cu S-tele taine, astăḑi Mercuri la 6/18 Ianuariu a. c. la 1 óră diminéţa şi-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatoriului, în etate de 58 ani şi după un serviciu de 34 ani prestat cu devotament bisericei sale.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului decedat, se vor aşeḑa spre repaus etern Vineri la 8/20 Ianuariu a. c. la 1 óră p. m. în cimiteriul gr. or. din loc.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Feneş, la 6/18 Ianuariu, 1893.

Jalnica familie.

— Subscrişii cu inima frântă de durere aduc la cunoscinţa tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor, cumcă iubita lor mamă, sócră şi bunică *Ana Tocaciu,* după un morb scurt şi-a dat blândul ei suflet în mânile Creatoriului în 2/14 Ianuariu 1893, la 8 óre diminéţa. Rĕmăşiţele-i pămêntesci se vor aşeḑa spre locul de odichnă la 4/16 Ianuariu în cimiteriul gr. or. din Dobra.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria eternă!

Jalnica familie.

Cronică.

Comit. Hunedórei, în Decembre, 1892.

(Ilusiuni perdute. — Alegerile municipale în cele 19 cercuri. — Ingerinţe în autonomia bisericei. — De ale gendarmilor.)

(Incheere.)

Inspectorul scolar Dl Rethi pare că anume caută aonflictele şi se ingeréza în afacerile scolare, lovind în autonomia bisericii nóstre. Cu încungurul oficielor nóstre protopopesci pre calea oficielor pretoriale au cerut dela învĕţători încă neînscrişi la fondul de pensiune regnicolar, ca sĕ-şi astérnă tóte documentele în limba magiară, în copie legalisată. Cei ce ş'au trimes documentele în limba română originali precum le aveau. au fost respinşi şi sub pedépsă li s'a impus a trimite în limba magiară.

Am ajuns dară ca estrasele de botez — sĕ le dăm în limba magiară. Asta încă ar mai merge, dar în multe locuri nu e notariu public, şi dacă este notariu public, nu scie limba română, ca perfect sĕ şi'l traducă.

Totastfel păţesci, dacă mergi la judecătoria singulară, unde nu afli jude ca sĕ'ţi facă traducţiunea bine şi apoi sĕ o legaliseze. Pre asta cale învĕţătorii sunt şicanaţi. Până aici, la cartea funduară — şi în alte cestiuni delicate Estrasul de botez, nime nu a pretins sĕ'l dai unguresce.

Dl Rethi o pretinde, şi e în stare a şi pedepsi — prin organele administrative — pe cei ce nu ar lucra după mandat.

Conflictul se caută cu luminarea.

Pe când scriu aceste 'mi vine la cunoscinţă un incident destul de caracteristic pentru stările nóstre.

Sâmbătă în 19 Decembre v. învĕţătorul Al. Draea din Crişcior a plecat la Abrud, ca se schimbe nesce aur — al consoţilor sĕi — din băile proprii numite: Sfântul George şi Valea Arsului. In comuna Zdrapţi i-au eşit gendarmii dela Ruda — conducĕtoriul Klein Gyula şi alt soţ, şi oprindu-i trăsura, l'a provocat sĕ i dea aurul. Intrebat fiind, că pe ce basă 'l opresce şi'i pretinde aurul, a început a'l insulta, şi a-i bate caii. I-s'a respuns, că aurul e din băile proprii. Invĕţătoriul a mers la antistia comunală in Zdrapţi, unde cu forţa gendarmii au voit sĕ-i i-ae aurul ḑicênd, că: e furat din băile dela Ruda. Dând însĕ de resistenţa au luat între baionete pe învĕţător până în comuna sa Crişcior. Pe drum l'au trântit la pământ, gendarmii i-au luat aurul, şi în urma strigătelor l'au dat unui gornic din Zdrapţi — carele îi însoţia. Aduşi înaintea antistiei comunale din Crişcior şi fiind întrebaţi cu ce drept atacă persóna nevinovată în drum, gendarmii au respuns că: ei nu pot lua cărţile de legi în spate. Invĕţătorul a depus aurul la antistia comunală — şi luându-şi advocat a început proces. Aurul în preţ aprópe de 700 fl. va sta cine scie până când la antistia comunală. La spatele gendarmilor stă precum sĕ afirmă inspectorul de băi, Iung.

Casul acesta nu e singuratic în comuna Crişcior.

Gendarmii — fără intervenirea antistiei comunale — nóptea la 11 óre au mers la locuitoriul Moţ Adamuţ rescolindu i tótă casa, şi căutând aur din băile nemţilor. La locuitoriul Todea Gerasim, cât ḑici 'l pândesc pe la ferestri, încât servitorii şi pruncii nu'i cutéză a eşi din casă seara.

Băieşii sunt torturaţi la cea mai mică denunţare. Pre Socaciu F. l'a bătut gendarmul până şi-a perdut consciinţa de sine, încât a trebuit se alerge după picături. Dela neguţătorul Márţon om de 65 de ani gendarmul a confiscat vre o 30 gr. aur — sub cuvênt că e furat, pecând aurul era din baia propriă. Se aduc aceste casuri la publicitate, ca sĕ se vadă, cum

---

şi a nimerit-o, a fost pus patru ḑile la închisóre. Numai de móra de lângă lac sĕ mai puteau folosi sătenii, dar pentru folosinţa acesteia şi erau cu toţii sluşbaşii grofului, afară de preotul Stefan, cantorul Sandu şi crâsnicul Vasilică din deal. Toţi ceilalţi trebuiau sĕ ésă la moşia domnéscă, sĕ dirégă drumurile, şi sĕ petecéscă podurile şi altele.

Colo la capĕtul stâng al lacului sĕ întinde o pajişte lată de trifoi şi luţernă, pe care sunt aşeḑate în dóuĕ rênduri caprele pentru a scuti luţerna cosită de apă. Pajiştea acésta e încungiurată cu sălci plecoşate de vechime, ér în colţul de către sat stă ascuns între tufe de soc şi mălin un biet de bordeiu. Luţerniştea acésta de asemenea e domnéscă şi bordeiul e destinat păzitoriului.

Murise Vila păzitoriul cel beţiv — şi rĕmase muierea lui Marina şi şi o îngeraşă de copilă de vre-o cinci ani.

„Marina fusese odată de tot frumósă“, aşa povesteau muierile din sat, dar frumşeţa fusese pĕcatul ei, căci ochii ageri ai grofului Bela o vênară, ea îşi părăsi părinţii sĕi cinstiţi, care ne mai aflând o sĕ veştezieră de dorul ei şi de supĕrare şi muriră unul după altul.

Mărina cea frumósă de odinióră sta acum lungită pe patul ei sărăcăcios din bordeiul cel acoperit cu frunze uscate de brusturi şi alte rĕmăşite de burueni. Ochii ei, odinióră negri, ca cărbunele, acum nu mai sclipeau, ci erau ca acoperiţi de o spuză, întraţi în cap şi încungiuraţi de un cearcăn în colórea porumbelelor. Grinzile erau învĕlite în pânza désă de paiangen de pe păreţii goi şi afumaţi picura apă urîtă gălbuie, în soba cea veche se făcea fórte rar foc şi şi atunci numai cu puţine găteje, coceni sau pusderii, pentru de a încălḑi apă din ceaun şi a face o mămăliguţă ca sĕ-şi potoléscă fómea cea amară.

„O Dómne, mi se apropie sfirşitul!“ ḑise Mărina, pre când copiliţa plângea, şeḑênd pe un scăunenciu la piciórele ei. „Vin o tu mórte mult asteptată, o vin-o mai de grabă si strânge-mĕ în braţele tale rĕci, vin-o căci viaţa mi-i povară!... Părinţi-mi sunt morţi din vina mea, Vila a fost silit sĕ me ia, — s'a făcut beutor, şi a murit tot din vina mea ... oh şi eu vinovata tot mai trăesc! Indură-te Dómne! Multe fulgere ai acolo sus, pentru ce nu ai milă şi nu-mi trimiţi mie unul ... oblu în inima acésta négră de pĕcate... (Va urma.)

nesce gendarmi torturéză ómenii cu totul nevinovaţi. Şi dacă începi proces te vede Dumnedeu, până ce eşi la cale cu ceva *M . . . .*

Nordul Transil la Bobotéză 1893.

(Ómenii imperfecţi atât în monarchie, cât şi în republică. — Filosofia luméscă şi cea dumnedeéscă. — Cavalerii canalului Panama. — Codicele cavalaresc şi cele dece porunci. — Civilisaţiunea şi religiunea. — N'avem lipsă de căsătoria civilă.)

Am fost totdeuna de aceea convicţiune, că forma monarchistă este cea mai corespundĕtóriă pentru susţinerea ordinei de stat.

Am vĕdut însĕ, cum monarchiile se întrec întru fabricarea uneltelor de resbel; am vĕdut, cum cetăţenii sunt esploataţi pentru scopul statului, şi am dis: Ce rĕu ni nóuĕ! Şi ce bine este popórĕlor cu formă de stat republicană! America prosperéză în pace şi în muncă. Francia pe lângă armata ei numĕrósă prosperéză mai bine ca noi.

De când cu fraseologia bulangismului, şi mai vêrtos cu înşelăciunea epocală cu intreprinderea canalului Panama, am observat, că relele, abusurile, esploatările, înşelăciunile din republică sunt încă şi mai cu córne, ca cele din monarchie.

Adecă ómenii tot ómeni rĕmân şi în monarchie, ca şi în republică: slăbănogi, lacomi, pismaşi, vani, risipitori. Ér caracterele firme sunt puţine între ómeni. *„Rari nantes in gurgite vasto“.*

Filosofia luméscă nu îmbunătăţesce pe ómeni, ci numai cea religiósă, dumnedeéscă!

Bărbaţi avuţi, cu posiţiune înaltă şi onorabilă, capitalişti, bancheri, deputaţi, bărbaţi de stat în Francia cu sutele defraudéză mai bine de un miliard de franci, şi în lucru serios speséză numai abia 200 milióne din capitalul adunat.

Aceşti ómeni n'au fost lipsiţi şi siliţi de împrejurări, bunăóră ca nisce bieţi cassari dela cassele de păstrare ale nóstre, sĕ ia împrumut neertat din banii de întreprindere. Şi totuşi au luat milióne şi le-au spesat în lucs, pompă, beute şi mâncate, cu dinele dela teatre şi cu redacţiunile unor diare, chemate a propaga bìnele şi adevĕrul între ómeni.

Ce nebunie acésta! Ce timpuri şi ce moravuri aceste!

In Francia ateismul, francmasonismul au întunecat mintea ómenilor din societatea înaltă. Căsătoria civilă nu i-au învĕţat, ce datorinţă au ei faţă de renumele familiei, faţă de Dumnedeu şi societatea omenéscă. Şi ca ângerii trufaşi au cădut ómenii sub greutatea pĕcatelor lor.

Tribunalul s'a adunat în permanenţă sĕ facă lege şi dreptate. Óre judecătorii nu sunt şi ei ateisti şi francmasoni, ca acusaţii?

„Codicele cavaleresc“ pretinde, ca aceşti acusaţi din clasa înaltă sĕ-şi facă ei înşi-şi lege şi dreptate — împuşcându-se în cap.

Dar ateiştii şi francmasonii ai cui cavaleri sunt ei? Ai lui Dumnedeu nu sunt, căci nu cred nimica. Sunt dară ai diavolului.

Diavolul singur dă sfatul, ca omul sĕ se împusce el pe el, după ce şi-au vêndut sufletul şi viaţa. Şi afară de diavolul pretinde acésta „codicele cavaleresc“ inspirat de satana.

Fără Dumnedeu, fără credinţă, şi fără fapte bune, étă dară unde ajung ómenii luminaţi şi civilisaţi! La fapte nebune, la o sórte miserabilă, desperată.

Religiunea este chiemată, ér nu tribunalul civil, sĕ ţină şi aducă ecuilibriu, regulă, ordine între ómeni.

Numai religiunea póte mângăia încă şi pe acesti ómeni căduţi în pĕcate. La Dumnedeu este scăparea, carele iartă pe cei ce se îndréptă şi împlinesc poruncile lui.

Tribunalul din Paris sĕ acaţe cele dece porunci a lui Dumnedeu în grumazii fie-cărui acusat, şi după ce ómenii şi-vor fi terminat temniţa, — sĕ mérgă cu tabla legii în grumazi în Algiria în Congo, sau în America. Acolo sĕ prindă la mână sapa, cósa şi plugul. Vor profita trupesce şi sufletesce.

Dar póte trupul e şi mai stricat ca sufletul, trupul este incapabil de ori ce muncă seriósă. Atunci li rĕmâne încă cassa sĕracilor, şi institutul alienaţilor, în urmă prăpădirea completă.

Cine scie, dar dacă acusaţii şi-au ascuns unele avuţii la rudeniile lor; şi vor trăí şi mai încolo! Ba vor mai intreprinde încă săparea unui canal în Australia!.. Pe ómenii îi pot înşela, pe Dumnedeu însĕ ba Vor rĕspunde odată şi pentru averile ascunse

Venim dară la preceptele creştine: sĕ trăim în credinţa lui Dumnedeu, cu iubirea deaprópelui, sĕ trăim în modestie şi sĕ ne ferim de amăgirile lumesci.

Civilisaţiunea fără Dumnedeu este o lume a nebunilor. — N'avem dară lipsă de căsătoria civilă. *d.*

Proiectul de lege

asupra învĕţămêntului primar şi normal primar presentat în camera României de domnul ministru al instrucţiunei Tache Ionescu.

Secţia III.

Scólele urbane.

(Urmare.)

Art. 32 In fine care comună urbană primare se va înfiinţa un numĕr de scóle suficient pentru a da instrucţiune tuturor copiilor în vêrsta de scólă din aceea comună.

Scólele primare urbane sunt scóle de băieţi sau de fete, sau scóle micste.

Programa acestor scóle va cuprinde materiile prevĕdute pentru scólele primare superióre.

Cursurile vor dura patru ani şi vor fi împărţite în 4 clase.

Anul scolar va începe la 1 Septembre şi se va termina la 15 Iuniu.

In scólele micste, precum şi în clasele inferióre ale scólelor primare de băieţi se vor prefera institutórele.

Numĕrul elevilor unei clase nu vor trece preste 80.

Secţia IV.

Invĕţămêntul complimentar.

Art. 33 In comunele rurale, cu scóle primare inferióre sau superióre, se instituie cursuri de repetiţie pentru absolvenţii acelor scóle.

Frecuentarea acestor cursuri care nu va putea trece de o di pe sĕptămênă, este obligatóre până la vêrsta de 14 ani împliniţi.

Aceste cursuri vor avea de scop de a intstruí cetirea, scrierea, cunoscinţele limbei române şi calculul aritmetic.

Invĕţătorii sunt obligaţi a face aceste cursuri fără sporiu de salariu.

Art. 34 In centrurile rurale mai populate precum şi în comunele urbane se vor putea înfiinţa scóle complimentare al căror scop este de a desvolta şi completa învĕţămêntul primar, mai cu samă în acele cunoscinţe, care sunt trebuinciós în viaţa de tóte dilele.

Lecţiunile în aceste scóle se dau cel puţin în dóuĕ óre pe sĕptămână, Duminecă diminéţa sau în sară vre unei dile din sĕptămână.

Elevii cari urmédă învĕţămêntul complimentar sunt supuşi la esamene şi primesc certificate.

Anul scolar se mărginesce la 6 luni de iarnă.

Invĕţătorii şi institutorii nu pot refusa o asemenea instituţiune populaţiunei comunei, în care locuesc, când sunţ invitaţi la acésta de către primar.

Lecţiunile sunt gratuite.

Invĕţătorii vor putea primi însĕ de la comune o retribuţiune lunară pentru aceste cursuri, când numĕrul scolarilor regulaţi va fi cel puţin de dece. (Va urma)

Balul reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Sâmbătă séra, în 9/21 Ianuariu s'a dat balul reuniunei femeilor române de aici, în sala dela „Gesellschaftshaus“. Sĕ prevestea din nainte, că balul va fi splendid şi în adevĕr a şi fost, póte mai splendid decât tóte cele de mai nainte, date de acéstă reuniune.

Pe la órele opt publicul începù a sĕ aduna, fiind primit de arangeri, cari şi-au împlinit cu afabilitate şi promptitudine datorinţa lor, ér onorurile balului le-a făcut cu graţiositate dómna Maria Cosma, presidenta reuniunii.

Pre când s'a început la 8 şi ½ dânsul cu „hora“, publicul era adunat în mare parte, un public ales, din societatea naltă, tot ce Sibiiul are mai ilustru, fără deosebire de naţionalitate. Acésta ne póte servi nóuĕ, românilor spre măgulire; este între altele un succes moral-cultural însĕmnat al nostru, ér meritul este al arangiamentului escelent şi al conducerii cu tact şi demnitate a tuturor afacerilor şi intreprinderilor reuniunei

Intre cei presenţi am observat pe comandantul Corp. XII F. Z. M. Baron Szveteney, divisionarul F. M. L. Baron Pach, F. M. L. Baron Reichlin, Brigadieri G. M. Cav. de Engel, G. M. Bola, Colonel Laizner, Zamboni, Schlacher, Holl, Csesznák şi alţii, P. C. Sa archim. Dr. Puşcariu, vice-comitele Gustav Reissenberger, primariul oraş. Sibiiu v. Hochmeister, mai mulţi asesori cons., judi de tribunal, profesori etc.

In genere balul a fost fórte bine cercetat, ér publicul şi-a petrecut cu o vie animaţie până la patru ore diminéţa Jocurile naţionale s'au jucat cu multă graţiositate. Cadrilele s'au arangiat în trei colóne, cu 96 de părechi. Toaletele dómnelor şi domnişórelor, de o rară eleganţă şi de un gust escelent, veselia de pe feţe şi decorarea salei, dedeau laolaltă un ce feeric, încântătoriu. Publicul s'a depărtat fórte mulţămit.

Reuniunea nóstră şi publicul român din Sibiiu are sĕ înregistreze cu un succes mai mult pe teren social. Resultatul material deşi spesele de obiceiu sunt mari, este considerabil.

Bibliografic.

Au apărut:

„Pace vóuĕ“ de Henry Drumond traducere din limba germană de D. Făgărăşan, profesor şi catechet. — Sibiiu, 1892

Tiparul tipografiei archidiecesane.

Preţul 20 cr. v. a.

Jumĕtate din profitul curat e destinat pentru fondul studenţilor sĕraci şi bolnavi dela scólele medii române din Braşov, şi jumĕtate pentru fondul tipografiei archidiecesane.

„Musa Someşană“, poesii poporale române din jurul Năsăudului Adunate de Iuliu Buguar. Partea I Balade. Preţul 30 cr. (vedi „foiţa“ din Nr. trecut al fóiei nóstre)

— *„Pĕcate domnesci.“* Novelă de T. Simtion, Bistriţă, 1892. Reproducere din „Minerva“. Preţul 30 cr. Venitul curat este destinat pentru „Asociaţiunea transilvană“. Deposit în Sibiiu: librăria archidiecesană.

— *„Peninsula balcanică“*, revistă, apare odată pe sĕptĕmână în Bucuresci.

Convocare.

Membrii societăţii de lectură din Orĕştie sunt poftiţi la adunarea generală, ce se va ţinea Duminecă în 12 Februariu st. n. în localul societăţii la órele 3 p. m.

Din şedinţa comitetului, ţinuta la 17 Ianuariu, 1893.

Dr. Mihu, președinte. *I. Branga,* secretariu.

Diverse.

Egalitatea. După determinarea diariului „Figaro“, egalitatea este dorinţa de a fi egali cu cei ce ne sunt superiori.

* * *

Fragm. de lit. pop. Racul la peţite.

Rósca-brósca pânză-a pus
Rac-brotac la ea s'a dus.
— Bună diua, róscă-bróscă!
— „Mulţam ţie, rac-brotac!
„Şedi la noi, dac'ai venit
„Nu şedea buşuluit,
— Eu n'am venit ca sĕ şed, ci am audit,
că ai fată de mărit, ş'am venit sĕ o peţesc:
Că eu sunt o gazdă mare,
Şi am móra la feréstră
De cură fărina'n casă;
O cióră, duce la móră,
Un cocoş, bagă'n coş
Găina, strînge făina,
Doi gânsaci, bagă'n saci.
Doi ţînţari, fac vĕrdari,
Dóuĕ musce, fac gălusce.
Ér raţa, mătură casa,
Răţoiul, duce gunoiul
Pitpălaca, mulge vaca
Rândunica-i cu ulcica.
— „Cred. Dar nu-mi dau fata după tine,
„Că n'ai cap de comânac,
„Nici lăbuţe de cismuţe.
— Dacă i aşa, nici eu nu iau fata ta,
Că fata ta n'are, cap de 'nvĕlitóre,
Nice trup de 'ncingătóre. —
Racul face ţup în tău
Bădişorul meu.
Brósca face ţup în baltă
Bădişor odată.

Mulţămită publică.

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ aduce pe calea acésta cele mai călduróse mulţămiri acelora, cari cu ocasiunea şedinţei sale publice ţinută în 29 Novembre st. v. în memoria Marelui archipăstor „Andreiu“ au binevoit a contribuí prin oferte marinimóse la înmulţirea averei ei.

Séra la cassă au contribuit următorii Domni:

Escelenţia Sa Inalt Prea sinţitul Domn Miron Romanul, archiepiscop şi metropolit 15 fl., Ilustritatea Sa Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit şi vicariu 3 fl., Ioan Hanuia, director seminarial 2 fl., Nicanor Frateşiu, protosincel 2 fl., Dr. Remus Roşca, secretar 2 fl. Ioan Papiu, protopresb. 2 fl., Dr. Daniil P. Barcianu, prof sem. 2 fl., Parteniu Cosma, director „Albina“ 2 fl., Dr. Octavian Rusu, advocat 2 fl., Pantelimon Lucuţa, asesor 3 fl., Demetriu Comşa, prof. sem. 2 fl., Ioan Ghibu, prof. sem. 2 fl., Dr. Nicolau Vecerdea, advocat 2 fl., G. Decian 2 fl., Alecsandru Lebu 3 fl., Eugen Brote 2 fl., Nicolau Hulea 2 fl., George Dima, prof. sem. 2 fl., Nicolau Cristea, asesor 2 fl., Goga, preot 2 fl., Giurca, notar 3 fl., Frăţilă, învĕţ. 2 fl., Eremie Dancăş 2 fl., dómna Moga 2 fl., Dr. Petru Şpan, profes. semin. 1 fl., Dr. Vasilie Bologa, profesor 1 fl., Dr. Gavriil Cosma 1 fl., Zacharia Boiu, asesor 1 fl., Mateiu Voileanu, asesor 1 fl., Dimitrie Cunţan, prof. sem. 1 fl., Silvestru Moldovan, redactor 1 fl., Dr. Emilian Popescu, prof. sem. 1 fl., Dr. A. Balint, medic sem. 1 fl., Ioan Bologa 1 fl., Grigorie Albu 1 fl., d-şóra Letiţia Roşca 1 fl., domnişóra Dancăş 1 fl., Ioan Vătăşan 1 fl., d-na Elena Bărcian 1 fl., d-şóra Paraschiva Jóndrea 1 fl., d-na Rebega 1 fl., d-na Ana Paşcu 1 fl., d-na Dimitriu 1 fl., d-na Almăşan 1 fl., Ioan Precup 1 fl., Lupean 1 fl. Ioan Imbuzian 1 fl., d-na Neti Pop 1 fl. 20 cr., Zevedeiu Mureşan 1 fl., Blaga 1 fl., Coman Baca 1 fl., Banciu 1 fl., d-na Tăbăcariu 1 fl., Şuluţiu 1 fl., Cruciţa 60 cr., Nisie 50 cr., Dimitrie Opriş 50 cr., George Stănésa 50 cr., d-şóra Elena Petraşcu, directóră 50 cr, Iacob Vecerdea, înv. 40 cr., Ioan Muntean 40 cr., Maniţiu 40 cr., Stanciu Elie 30 cr., Savu Berghia 30 cr., Andreiu Teodor 20 cr. — Suma 99 fl. 80 cr.

Prin postă au incurs oferte dela următorii domni:

Prea Sânţia Sa Dl Nicolau Popea, epp. 5 fl. P. S. Sa Dl I. Meţian epp. 5 fl. Dl Romul de Crainic protopr. 5 fl. Avram Pĕcurariu 3 fl. Ioan Petric 2 fl.

Constantin Cotişel 2 fl. Stinghe Sterie 1 fl. Ioan Schiopu înv. 1 fl. Ioan Danciu protop. 1 fl. 50 cr. Nicolau Opriş 1 fl. Ioan Pitic 50 cr. Nicolau Fodorean 50 cr. Iuliu Holder 50 cr. Toma Frateş 2 fl. — Suma totală 30 fl

Subtrăgênd din venitul total, adecă din 129.80 fl. spesele de 34.09 fl. resultă un venit curat de 95.71 fl.

Tot séra la cassă au binevoit a dona pe sama bibliotecii societăţei prea stimaţii domni şi dómne următórele cărţi:

Dl Stefan Demetriu 5 cărţi: „Mihail Eminescu“ studiu critic de N. Petraşcu; „Niţă dragă“ de I. C. Panţu „Ciarda albă“ de Th. Alecsi; „Logofĕtul Mateiu“, de I. C. Panţu. Allgemeiner deutscher Muster—Briefstell von Georg v. Gaal.

Dna Popescu 3 cărţi: „Predicele şi Panegiricele părintelui Helia Meniate 2 vol.

„Indreptar teoretic şi practic“ de V. Gr. Borgovan —

„Redacţiunea Tribunei“ 2 cărţi: „Corestomaţia română“ de I. Manliu, „Poetica română“ de I. Manliu, — Dl Jóndrea învĕţ. o carte: „Lampe în Iohanneud“, tom. 3.

Sibiiu, 4/16 Decembre 1892.

Ioan I. Georgia, preş. *Iacob Steflea*, cassar.

Loterie.

Sâmbătă, în 21 Ianuariu, 1893.

Budapesta: 70 11 65 68 69

Nr. 518. [2] 2—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63, combinat cu 23, p. 5. şi a regulamentului pentru procedura la alegeri de protopresbiter, votat de congresul naţional bisericesc al metropoliei ortodocse române din Ungaria şi Transilvania sub Nr. protoc. 136/1888 se escrie concurs, pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Haţegului, cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele protopresbiterale, cari stau: din pauşalul de cancelariă din fondul „Rudolfin“ archidiecesan şi din tacsele ce încurg pentru şedulele de cununiă, pentru visitaţiuni canonice, procese divorţiali şi din ţĕrcălat;

2. Venitele din parochia protopresbiterală.

Concursele, instruite conform prescriselor conclusului congresual Nr. 111, din anul 1888 sunt a se aşterne la preaveneratul consistoriu archidiecesan în Sibiiu, dinpreună cu tabela de cualicaţiune conform prescriselor regulamentului congresual din 1888, pentru procedura alegerei de protopresbiter §. 12.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Haţegului.

Haţeg. la 20 Novembre, 1892.

Avram Stanca, preşedinte. *Nicolae Sanzian*, notariu.

Nr. 7767/Plen.

Sĕ apróbă. Sibiiu, din şedinţa plenară ţinută la 7 Decembre, 1892.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 530 1892. [4] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Porumbacul superior-apusén, protopresbiteratul Avrigului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt statorite în şedinţa sinodului parochial din 20 Decembre 1892, şi computate tóte în bani dau pe an suma de 403 fl. 20 cr.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi substérnă cererile concursuali instruite conform dispoşiţiunei Statutului organic şi a Regulamentului pentru parochii din anul 1878, la oficiul protopresbiteral gr. orient. al Avrigului în Avrig (postaAvrig, Felek), până la terminul susindicat.

Avrig, 23 Decembre, 1892.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 334 1893. [5] 2—3

CONCURS.

Se escrie concurs pentru ocuparea postului de **forestier suprem cercual**, pentru comunele **Cisnădiă, Cisnădióra** şi **Reşinari**, cu sediul oficiului în **Cisnădióra.**

Concurenţii cualificaţi conform §. 36 din art. de lege XXXI ex 1879, — au se aştérnă ofertele lor până la **28 Februariu 1893,** la subsemnatul.

Emolumentele legate de acest post sunt:

1. Salar . . . . . fl. 900
2. Bani de cuartir . „ 150
3. Pauşal de voiagiu . „ 200
4. Pauşal de cancelarie „ 15
5. 40 metri pătraţi lemne de încălḑit.

Sibiiu, în 16 Ianuariu, 1893.

Prim pretorele cercual

Fabriţius.

Nr. 1022. [255] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Cetea, protopresbiteratul Albei Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt statorite în şedinţele comitetului parochial dela 26 August şi 10 Decembre a c. şi dau preste tot suma 533 fl. v. a. 10 cr. Concurenţii 'şi pot lua informaţiuni despre acésta parochie la oficiul protopresbiteral şi la cel parochial.

Reflectanţii sunt poftiţi a'şi asterne petiţiunile conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Alba-Iulia, 14 Decembre, 1892.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Albei Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Nicolau Ivan,
adm. protop.

Nr. 157/893. [3] 2—3

Publicaţiune de licitaţiune.

Pe basa decisiunei comitetului administrativ al comitatului Sibiiu din 30 Decembre 1892, Nr. 3042, se escrie pentru asigurarea furnisărei petrişului (prundului) de lipsă în anii 1893 până 1898 pe tóte drumurile publice municipale de pe teritoriul acestui comitat pertractare concursuală, ce se va ţinea prin oferte scrise şi închise în 24 Februariu 1893 la 10 óre a. m. la vicecomitele comitatului Sibiiu in edificiul comitatului.

Se provócă deci toţi aceia, cari doresc a întreprinde acésta liferaţie a'şi substerne ofertele la vice-comitele comitatului cel mult până la óra amintită a ḑilei deficte pentru pertractare Ofertele intrate mai târḑiu, precum şi telegramele întrate ori şi când nu se vor lua în considerare.

Ofertele timbrate după lege sunt a se trimite sau presenta în cuverte sigilate.

Ofertele sunt de a se compune după formulariul şi conspectul de împărţire, care ambele se pot vedea la oficiul r. u. de construire de aici.

La ofert trebue alăturată cuitanţa despre depunerea vadiului la cassa comitatensa.

Vadiul trebue se constea cel puţin din 5% a sumelor preţurilor, care le promite oferentul după cuantitatea de petriş, pusă în conspectul de împărţire, care conspect servesce de basă la pertractare.

Bani gata sau obligaţiuni nu se primesc cu ofertul.

Conspectul de orientare despre împărţirea petrişului de furnisat, contractul de furnisare şi condiţiunile speciale, se pot ceti la oficiul r. u. de construire din loc (casa comitatensă odaia Nr. 39) în órele ordinar de oficiu.

Sibiiu, în 9 Ianuariu 1893.

Reissenberger m. p.,
vice comite.

UZ. 15—1893 [1] 3—3

Edict de licitaţiune.

În **24/12 Februariu, 1893** se va ţiné la oficiul central al Universităţii săsesci în Sibiiu piaţa mare Nr. 15 **dela 9 până la 12 a. m.,** şi la cas de lipsă şi **dela 3 până 6 óre după améḑi,** o licitaţiune publică pentru esarendarea de păşunit a următorilor munţi **pe 3 ani—1893—inclusiv 1895** — eventuel numai pe anul **1893** şi anume

Nr. curent	Situaţiunea muntelui	Numirea	Arealul catastral				Preţul de esclamare		Însemnare
			întreg		de păşunit				
			Jugĕre	stânjini pătraţi	jugĕre	stânjini pătraţi	fl.	cr.	
1	**Vestem**	Cornu pleschi . .	1200	1030	360	—	130	51	
2		Negovan mare . .	4416	—	1327	—	487	74	
3		Negovan mic . .					459	25	
4		Conţa mare . . .	2673	850	2245	—	337	25	
5		Conţa mică . . .					380	25	
6	**Orlat**	Stricatu	2279	200	175	—	500	—	
7		Oltégu	1016	700	254	1200	600	—	
8		Furnica	1025	400	132	900	250	—	
9		Balu	929	1300	743	1400	570	-	
10		Seracinu mare . .	1256	1100	187	1400	401	—	
11		Seracinu de mijloc	1416	900	405	500	700	—	
12		Seracinu de lăture	1142	1500	361	300	330	—	
13		Balintu mare . .	1101	900	400	400	250	—	
14		Balintu mic . .	650	1000	394	1500	200	—	
15		Cotrona	651	–	274	1000	100	—	
16	**Sinna**	Grópa de sus . .	802	1200	772	1200	100	—	
17		Grópa de jos . .	355	—	175	1300	200	—	
18		Stéza de sus . .	770	1400	45	800	151	—	
19		Stéza de jos . .	979	500	256	700	100	—	
20		Haneşu de sus . .	1446	700	240	800	300	—	
21		Haneşu de jos . .	1190	100	324	1400	250	—	
22		Goaza de sus . .	1828	200	593	1300	500	—	
23		Goaza de jos . .	1919	1400	329	200	300	—	

fie cine care voesce a lua arêndă trebue se depună la mâna comisiunei de licitare înainte de licitaţiune **10%** din preţul de esclamare ca vadiu în bani gata, care după licitaţiune se va restituí aceluia ce nu a obţinut arênda, ér celor ce au obţinut li-se va socoti în preţul arêndei, dacă au depus cauţiunea de arêndă conform contractului;

Condiţiunile mai de aprópe ale arêndei se pot vedé şi înainte de ḑiua licitaţiunei la oficiul central al Universităţii săsesci în órele de cancelariă

Sibiiu, 7 Ianuariu, 1893.

Dela oficiul central al Universităţii săsesci.

„SEBEŞANA“ Institut de credit şi economii, societate pe acţii în Sas-Sebeş.

Convocare.

Domnii acţionari ai „Institutului de credit şi de economii **„Sebeşana“** societate pe acţii“ se invită prin acésta în înţelesul §-lui 18 al statutelor societăţii la a

V-a adunare generală ordinară,

ce se va ţiné în Sas-Sebeş la **5 Martie a. c. la 2 óre postmeridiane** în localul institutului.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcţiunei.
2. Raportul despre încheiarea compturilor şi raportul comitetului de supraveghiare.
3. Statorirea bilanţului şi hotărîri asupra distribuirei şi plătirei câştigului curat.
4. Ficsarea preţului marcelor de presenţă pe anul curent.
5. Eventuale propuneri

Domnii acţionari, cari în sensul §§-ilor 20 şi 21 din statutele societăţii voesc a participa la adunare în persónă sau prin plenipotenţiaţi, sunt rugeţi aşi depune acţiunile şi eventualele doveḑi de plenipotenţă, cel mult până în 4 Martie a. c. st. n. la cassa institului în Sas-Sebeş.

Sas-Sebeş, în 14 Ianuariu, st. n. 1893.

[8] 1—1 **Direcţiunea institutului.**

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 4. Sibiiu, Joi 14/26 Ianuariu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Noul atac asupra scólelor nóstre.

X.

La representaţiunea bisericei ministrul de culte de datul 13 Ianuariu 1885 Nr. 1794 a rĕspuns, că încât privesce representaţiunea asternută ministrului, că cererea bisericei nu póte fi considerată, şi că el va dispune împărţirea ajutoriului cu preterarea jurisdicţiunei bisericesci. Era sĕ mai urmeze resoluţiunea preaînaltă la representaţiunea adresată Maiestăţii Sale monarchului.

A urmat apoi rescriptul ministerial din 4 Maiu 1885 Nr. 16013, în care domnul ministru comunică metropolitului nostru, că Maiestatea Sa, lăsând neconsiderată cererea bisericei nóstre, l'a autorisat sĕ împartă ajutoriul de stat cu preterarea jurisdicţiunei bisericesci, dacă biserica nu va primí condiţiunile din normativ.

În faţa acestei grave situaţiuni autoritatea bisericéscă s'a aflat îndemnată a convoca sinodul archidiecesan în sesiune estra-ordinară. La apelul capului bisericei deputaţii sinodali s'au presentat în un numĕr fórte însemnat, 44 din numĕrul total de 60, deşi în convocătoriu li s'a indigitat, că în marea strêmtorare materială în care se află biserica, deputaţilor nu li se vor da diurne, nici spese de călĕtorie.

După deliberări serióse de 2 ḑile sinodul cu unanimitate a luat următoriul conclus:

„Avênd în vedere, că guvernul nu a avut şi nu puté sĕ aibă motive fundate de a altera disposiţiunile resoluţiunei preaînalte din 29 Maiu 1861;

avênd în vedere, că disposiţiuni, ca celea luate faţă cu biserica nóstră nu s'au luat faţă cu nici una din celelalte biserici autonome din patriă, de asemenea ajutorate din partea statului;

avênd în vedere, că prin punerea în lucrare a acestor disposiţiuni se distruge în cler legătura canonică şi se sgudue adênc disciplina bisericéscă;

avênd în vedere, că prin aplicarea acestor disposiţiuni, după esperinţele de până acum, se deschide calea la multe abusuri şi abnormităţi, prin cari s'ar puté zădărnici părintesca intenţiune esprimată de Maiestatea Sa preagraţiosul nostru monarch, la acordarea acestui ajutoriu, ca din trênsul sĕ se împărtăşéscă numai preoţi sĕraci, luminaţi şi zeloşi în împlinirea chemărei lor;

avênd în vedere, că acestea disposiţiuni jignesc adênc autonomia şi libertatea, ce i s'a garantat bisericei nóstre prin legile ţerei;

sinodul cu adêncă durere ia act, că după emisul ministerial din 4 Maiu 1885 Nr. 16013 a rĕmas neconsiderată representaţiunea aşternută Maiest. Sale în obiectul acesta; remâne pe lângă conclusul seu luat cu privire la acest ajutoriu sub Nr. 52 din 1884 şi manţinut sub Nrii 50 şi 51 ai sesiunei ordinare din acest an, şi declară de nou: că sub condiţiunile cuprinse în normativul ministerial din 18 Ianuariu 1884, ajutoriul de stat de 24,000 fl. nu-l póte primí, neputêndu-l considera ca pe unul dat bisericei."

După acest enunciat demn al bisericei ministrul a purces după cum a voit el, a distribuit ajutóre după bunul seu plac, un an doi a publicat prin fóia oficială numele preoţilor, cari sporadice suplicau la stat pentru ajutoriu, de câţiva ani încóce publicarea s'a sistat şi aḑi nu se scie ce se întêmplă cu banii rĕmaşi neîmpărţiţi din suma de 24,000 fl. destinaţi pentru preoţimea nóstră, deşi în vîrtutea noului normativ sumele, cari fie din lipsă de concurenţi, fie din alte cause, rĕmân neîmpărţite din suma de 24,000 fl. ministrul după ascultarea archiepiscopului metropolit are sĕ le foloséscă pentru alte trebuinţe ale bisericei nóstre.

In chipul acesta a urmat biserica în cestiunea ajutoriului pentru preoţime din incidentul noului normativ de împărţire, care nu cuprindea asemenea disposiţiuni ca şi proiectul din cestiune, care ia din mânile bisericei şi instituirea şi disciplinarea învĕţătoriului.

După acéstă clasică ilustraţiune, ilustraţiune care pune în adevĕrată lumină tendenţele ministrului de instrucţiune faţă cu biserica nóstră, şi bărbăţia, cu care biserica se apĕră şi nu voesce ca cu consensul ei sĕ se sguduie autonomia şi slăbéscă disciplina bisericéscă, după acéstă ilustraţiune noi credem, că recurgerea după ajutoriu dela stat între condiţiunile actuale nu este în ductul ideilor, de cari e pătrunsă biserica nóstră.

Şi acuma remâne sĕ vedem cum se pot desvolta lucrurile în punctul repartiţiunilor asupra comunelor bisericesci, repartiţiuni făcute cu voiă şi fără voiă. Aici zace lucrul principal, căci subordinaţiune din partea organelor inferióre bisericesci în situaţiunea gravă actuală noi nu suntem aplicaţi a presupune, şi fondurile bisericei după cât sunt de îngreunate, abia vor puté contribuí cu ceva spre scopul scólelor elementare.

Revista politică.

In cercurile politice din Budapesta domnesce o mare încurcătură. Scirile despre o fusiune între partidul liberal şi cel „naţional" al lui Apponyi se confirmă tot mai mult şi în curênd lumea póte va fi surprinsă şi cu acest fapt, despre care s'a vorbit atât de mult încă de pe timpul ministeriului Szapáry. Se vorbesce despre o crisă în actualul cabinet. Csáky şi Szilágy se vor retrage, deónce coróna n'ar fi învoită cu proiectele guvernului în resolvirea cestiunilor bisericesci şi a căsătoriei civile obligatóre. Se aştéptă chiar ca în curênd Wekerle sĕ se cobóre din înalta posiţiune, ce o ocupă în stat şi locul lui sĕ-l ia érăşi fostul ministru Szapáry, unicul, despre care se crede, că va putea resolvi şi aceste cestiuni, care sgudue temeliile actualului cabinet.

Lucrurile se vor lămuri mai bine, după-ce se va reînsănătoşa ministrul preşedinte Wekerle, carele a promis, că va face înşuşi descoperiri şi va lămuri cum stau lucrurile, atât referitoriu la fusionare, cât şi faţă cu regularea cestiunilor bisericesci.

Caracteristic este, că primatele Vaszary tocmai în ḑilele acestea a primit pălăria de cardinal, ér predarea ei s'a făcut în mod solemn în palatul primatelui din Budapesta. Deşi acésta era un lucru de asteptat, totuşi în timpul de acum se privesce, ca o incuragiare ca primatele şi pe viitoriu sĕ pórte lupta cu aceeaşi energie, cu care a purtat-o până acuma.

* * *

O veste îmbucurătóre ne vine atât din Berlin, cât şi din Viena. In Berlin a fost primit în audienţă ministrul român de esterne Lahovary, atât din partea împĕratului cât şi din partea ministrului Caprivi. Cancelariul a dat şi un prânḑ splendid în onórea ministrului român. In Viena a fost primit de monarchul în audienţă dl ministru president al României Catargiu şi era sĕ fie primit şi dl Lahovary, atât din partea monarchului, cât şi din partea ministrului de esterne Kálnoky.

La început circulau feliu de feliu de vesti despre caracterul acelor audienţe. Cea mai sensaţională veste era, că România s'a angagiat la alianţa triplă şi că va forma a patra putere în legătura puterilor centrale europene Vestea acésta s'a desminţit. Importanţa audienţelor consistă în aceea, că atât Germania, cât şi monarchia nóstră voesc sĕ reincépă negoţierile vamale cu România. Foile din România au şi început a tracta acéstă cestiune, de asemenea şi cele din Germania şi Austro Ungaria.

* * *

Cel mai sensaţional eveniment mai recent este împăcarea ex-regelui Milan cu soţia sa Natalia. Nimenea nu mai credea în o astfeliu de împăcare după antecedenţele, ce s'au întêmplat.

FOIŢA.

Pĕcat de mamă.

— Novelă. —

de

Ilarie Chendi.

(Urmare.)

Gemetele copilei o deşteptară din aiurare.

„Vai, nu pot şi nu mi ertat încă sĕ mor. Biétă copilă, ce te vei face tu făr' de mine, căci nu ai pe nime, — — pe nime. — Pentru-ce nu ai murit mai bine, atunci, când erai încă în scutece şi nu gustai din păharul amar al vieţii. Sau póte a hotărît Cel de sus, că tu sĕ rĕmâi mărturie păcatelor mele pe pământ? Ceriule, aibi îndurare şi dă-mi sănĕtate, ca sĕ nu las floricica asta pradă vêrtejului din viéţă".

Mărina rĕsufla greu. Sfârşitul vieţii ii era aprópe, însĕ iubirea de mamă nu o lasă încă sĕ móră. Incepù a amurgi de séra. Copila aprinse o luminuţă subţire de céră. Pe Marina o părăsiră tóte puterile, lacrimi ca bobul îi curgeau şiróie pe obrazii uscaţi la vale şi cu voce slabă se 'ntórse cătră copilă: „Săftico, draga mamii, alérgă tot într'un suflet până în sat la părintele, şi rógă-l — da frumos — ca se vină, sĕ me grijéscă!"

Săftica, deşi mică, era dedată la nĕcaz. Ea plângea, până ce era lângă mamă-sa şi o auḑia oftând atât de greu în chinurile cele mari — însĕ când era la copii vecinului, cu câte un „codru" de pâne de sĕcară în mână uita de tóte, sălta cu ceilalţi jucându-se de-a „mija" şi de-a „baba órba". Acum alergà tot într'un suflet la părintele Stefan, dar vrênd sĕ i spună cine a mânat-o, isbucnì în plâns şi nu putù. Atunci părintele milos cum era, o ridică pe ghenunchi, îi sterse lacrimile din faţa sa frumuşică şi dându-i un corn de prescură albă, o mai întrebà, că cine a trimis-o?

M'a mânat măicuţa, ca sĕ te chem sĕ o grijesci", rĕspunse ea d'abia.

„Dar cine e măicuţă-ta — şi unde locuiţi voi?"

„Măicuţii mele îi ḑic cu toţii Mărina lui Vila şi ea zace în bordeiul din luţernişteа grofului şi trage de mórte. O, şi mamii şi mie aşa ni de fóme — vină şi te rógă pentru noi la Dumneḑeu, sĕ ne dea sănĕtate şi.. pâne.. och, mi-e fóme!"

Érăşi plângea copila, căci i se gătase prescura. Preotul poruncì bunicii Samfira, carea stetea lângă el, sĕ-i dea copilei de mâncare şi el o luă apoi singur prin sat la vale spre bordeiul cel ascuns, unde află pe Mărina, luptându se cu mórtea.

Da, unde trupul nu mai póte fi mântuit, acolo e de lipsă preotul, că sĕ mântuiéscă cel puţin sufletul!

O rază de fericire, de mulţumire sufletéscă trecu peste faţa bolnavei, când vĕḑu pe evlaviosul preot întrând în casă. „Oh mult ai zăbovit părinte, gândeam, că va trebui sĕ-mi dau sufletul meu cel pătat în mânile judecătoriului înainte de ce vei sosi„.

„Nu desnădăjui fiică, bun e Domnul şi milostiv! Aibi încredere întrênsul, căci îţi vei dobândi linişte, mângăiere şi alinare" — aşa vorbi povăţuitoriul preot şi puse sfântul epatrafir pe capul bolnavei, cetindu-i totodată şi o rugăciune lungă din molitvelnie.

„Iţi mulţămesc din adêncul inimei", grăi acum Mărina: „Simt, că numai puţină vreme am de a mai vieţui, mi'oiu strânge tóte puterile trupesci la olaltă, ca sĕ me mărturisesc dela cap până la sfêrşit — căci greu me apasă pĕcatele şi nu mĕ lasă sĕ mor". Ḑicênd aceste, ea îşi puse o perină la spinare, ca se şéḑă oblu în pat şi după un mic repaus urmă:

„Vei fi sciind póte şi sfinţia ta, ceea ce scie satul, că eu mi-am părăsit bunii mei părinţi. Da, i'am părăsit, şi acum plâng şi mĕ căsnesc, plâng şi afurisesc césul, în care am ieşit peste pragul uşei părinţesci, afurisesc pe acela, care m'a silit la pasul cel pĕcătos. Dar eram numai copilă de 16 ani! Oh, şi dragostea-i primejdiósă pentru copii ba pentru toţi! Dragostea-i nebună şi órbă, ea nu mai cunósce legături şi sfinţeniă, ea face pe om se uite de toţi şi tóte şi sĕ se gândéscă numai la norocirea sa, ah şi lacom mai e omul la norocire! Şi scii părinte pentru ce am fugit? Pentru că iubiam părinte! Da! iubiam pe Béla, pe groful Béla, ce gândesci — eu Mărina cea próstă iubeam pe un domn! Il iubeam părinte, pentru că era frumos ca rupt din sóre şi purta hanie domnesci, nu ca flăcăii din sat, avea pinteni galbeni, nu opinci ca acestia, trupul lui era mândru ca un stejărel şi subţire nu butucos ca alţii, avea faţa ca laptele ér nu pârlită de sóre ... ah, apoi dulce ce mai vorbea groful, şi avut ce mai era! Da îl iubeam cu foc, căci şi el îmi spunea că mĕ iubesce, şi credém a'l putea iubi, fiind că satul întreg 'mi ḑicea că's frumósă ca o ḑînă, ce se scaldă în róuă. (Va urma.)

Intêlnirea între Milan şi Natalia s'a făcut la Biaritz, întrevedereaa fost de 2 óre, în care timp aventuriosul ex-rege şi-a cerut ertare, promiţênd, că se va spăsi. Inmediat după acéstă întrevedere s'a lăţit vestea, carea acum o confirmă ḑiarele oficióse din Bělgrad. Ce se va întêmpla mai departe ne va arĕta viitoriul, deocamdată Milan, care nu mai este nici cetăţén sêrbesc, este încungiurat tot de inimicii, ce i-a avut şi cât timp au fost în Serbia. O telegramă din Paris anunţă, că împăcarea s'a făcut sub presiunea banilor rusesci. Rusia ar voi sĕ întrebuinţeze pe Milan pentru scopurile sale ce le urmăresce în Orient. De altfeliu împăcarea a făcut bună impresiune în întréga Sêrbia. Capitala ei a fost iluminată, s'a dat teatru, la care a participat şi regele, carele a fost obiectul unor ovaţiuni entusiasmate.

* * *

Cestiunea Panama frămêntă mereu spiritele din Francia. S'a început pertractarea contra acusaţilor. De altfeliu în Paris ca şi în alte părţi ale Franciei domnesce linisce. Herz carele a fugit în Anglia a picat în mânile poliţiei franceze şi deóre-ce el s a îmbolnăvit, a plecat în Anglia un jude instructor, ca sĕ ia fasiunile. Se aştéptă la descoperiri şi mai mari decât acele de până acuma.

Este netăgăduit, că monarchiştii de tóte nuanţele, uniţi cu bulangiştii şi cu partidele revoluţionare, ar voi sĕ profite de scandalurile afacerii Panama spre a resturna, dacă se póte, chiar forma de guvernament în Francia.

Şi spre a atinge acest scop ei nu se mărginesc a desvălui corupţiunea parlamentului, ci merg mai departe, căutând sĕ lovéscă chiar în şeful statului, adecă în dl Carnot.

Printre acusaţiunile ce se aduc preşedintelui republicei — acusaţiuni, care negreşit sunt lipsite de ori-ce dovadă — este una care a apărut în ḑiariul „Depêche“ din Lille şi care a făcut óre-care sensaţie.

Se amintea într'o corespondenţă din Paris renumele de onestitate pe care şi-l făcuse dl Carnot, pe când era ministru de finance, prin refusul sĕu de a face hatârurile d-lui Wilson, ginerele de tristă memoriă al fostului preşedinte Grévy, hatâruri pe care nici unul din ceialalţi miniştri nu îndrăznise a i le refuza.

Astfeliu se scie ce sensaţie a făcut în Francia descoperirea faptului, că ministrul Carnot n'a voit sĕ scutéscă de tacsele de înregistrare societatea „Guunos“ din Peru, în care era interesat fostul deputat Dreyfus şi pentru care stăruia dl Wilson.

Faptul acesta a contribuit la alegerea dlui Carnot ca preşedinte al republicei.

Ce sĕ veḑi însĕ? ḑice corespondentul ḑiariului „Depêche“.

Pe când cu o mână domnul Carnot încassa tacsele, cu alta silia un stabiliment financiar, asupra căruia statul esercita controlul, sĕ verse 70 mii franci domnului Wilson, cu care domnul Sadi Carnot ţinea sĕ nu se strice.

* * *

„Timpul“ din 12 Ianuariu scrie următórele:

Astă-ḑi corpurile legiuitóre reîncep lucrările lor. De sigur că, în cursul vacanţelor parlamentare senatorii şi deputaţii se vor fi pus în contact cu mandanţii lor şi vor fi cules destule observaţiuni pentru a-şi da un cont esact despre spiritul ce domnesce în ţéră. Ei se vor fi convins, că imensa maioritate a cetăţenilor cere înainte de tóte o bună administraţie şi respectarea cu sfinţenie a legilor. In ce privesce reformele, ori-cine a pipăit puţin pulsul opiniunei publice trebue sĕ fi înţeles, că ţéra nu voesce o modificare grabnică şi nesocotită a legilor esistente, nici în sens progresiv, nici în sens reacţionar. Ea are mai ales nevoie de o desvoltare liniscită şi bine chibsuită a instituţiunilor esistentă. In acest sens înţelege ţéra conservatismul şi în acest sens este dator a lucra partidul conservtor

Lăsăm adversarilor noştri misiunea de a agita ţéra prin oglindirea unor reforme fundamentale, cari ar atinge chiar pactul constituţional. Noi ne mulţămim cu rolul mai modest, dar mai folositor, de a desvolta ceea ce avem prin reforme utile, ale căror folóse nu vor rĕmâné în domeniul dezideratelor şi al teoriilor, ci se vor traduce în îmbunătăţi practice şi pipăite.

Afacerea mai nóuă la Braşov.

Sub rubrica acésta vom publica în fóia nóstră, conform anunciului premers în Nrul trecut, actele oficiale, cari privesc destituirea profesorului provisoriu Georgiu Popp, şi începem seria lor în Nrul present, precum urméză. *Redacţiunea.*

I. Raportul direcţiunei scólelor medii.

Nr. 46 1892/3.

Onorată Eforiă scolară!

La serbarea patrónei scólelor nóstre, carea s'a ţinut Duminecă în 4/16 Octobre a. c. profesorul dela scóla reală Georgiu Pop a primit însărcinarea de a ţiné cuvêntarea festivă. La acésta ocasiune numitul profesor a destăşurat înaintea publicului adunat în sala de festivităţi scolare, unde se aflau şi mulţi scolari din clasele superióre ale acestor scoli, vederi, cari nu sunt în consonanţă cu principiile adevĕratei educaţiuni scolare, şi a comis astfel o mare greşală pedagogică, asupra căreia i s'a făcut observaţiuni desaprobătóre atât din partea unui membru al Eforiei, cât şi din partea subscrisului. Insĕ dl Pop, nesocotind aceste observaţiuni, a aflat de bine a păşi cu ideile sale în publicitate, încredinţând profesorului Dr. Valeriu Branisce cuvêntarea ţinută în sală, pentru publicare în „Tribuna“. Ajungênd acest pas nesocotit la cunoscinţa unor colegi conscii de basele adevĕratei educaţiuni, acestia n'au întârḑiat a-l îndupleca pe domnul G. Pop în séra de 5/17 Octobre, ca sĕ mérgă cu ei la dl Branisce cu scop de a impedeca publicarea cuvêntării. Însĕ încercarea acésta a fost zădarnică, pentru-că dl Branisce n'a fost dispus a recede dela părerea sa, că este mai consult a da publicităţii o informaţiune cât se póte de corectă despre vorbirea dlui G. Pop. Aflând apoi în 6/18 cur. cele espuse, subscrisul s'a simţit dator a-l provoca pe dl Branisce, ca sĕ revóce manuscrisul trimis la redacţiunea „Tribunei“, dar a primit respunsul, că nu află de consult a împedeca publicarea cuvêntării şi că în acésta afacere am sĕ-l privesc de raportor al „Tribunei“, nu însĕ de profesor; cu alte cuvinte: mi a denegat competenţa.

Deóre-ce atât părerile, cât şi procederea acestor doi colegi în cestiunea cuvêntării festive nu corespund principiilor organice ale unui institut de crescere şi de învĕţământ şi sunt în stare a jigní adevĕratele interese ale scólelor nóstre medii, subscrisul îşi permite rugarea, ca Onorata Eforiă sĕ binevoiéscă a lua mĕsurile necesare în contra manifestaţiunilor de asemenea natură.

Braşov, în 8 Octobre, 1892.

Ip. Ilasievici m. p.,
director.

II. Raportul eforiei scólelor centrale.

Nr. 196 1892.

Escelenţia Vóstră; Inalt Prea Sânţite Domnule archiepiscope şi metropolite! Venerabil consistoriu archidiecesan!

Din ansa cuvêntării ţinute de dl profesor provisoriu G. Popp în sala gimnasiului nostru la serbarea s-tei Sofii, direcţiunea gimnasială a aşternut eforiei nóstre raportul dto 8 Octobre 1892 Nr. 46 alăturat aici sub·/.

Din acest raport cu mare îngrijire am vĕḑut, nu numai că disciplina în corpul nostru didactic este sdruncinată, dar că s'a luat de unii profesori direcţiune greşită pedagogică.

Pentru delăturarea rĕului subscrisa eforiă a luat conclus de a face un regulament, prin care sĕ se reguleze ţinuta profesorilor în genere, şi în specie referinţele între eforia scolară şi corpul profesoral.

Dar şi până se va face acel regulament, subscrisa eforiă a esprimat ca conclus, că nu este compatibil cu posiţiunea profesorală, ca profesorii sĕ facă politică militantă fie în scólă, fie afară de scólă.

Deci aşternând acest conclus sub ·//. ne rugăm cu tótă supunerea:

Escelenţia Vóstră şi Venerabilul Consistoriu sĕ Ve înduraţi a aproba acel conclus, şi a-l împărtăşi direcţiunei scólelor nóstre şi corpului profesoral spre conformare.

Suntem cu profundă reverinţă
Ai Escelenţiei Vóstre
şi
ai Veneratului Consistoriu.

Braşov, 23 Novembre, 1892.

prea plecaţi fii

Eforia scólelor centrale române ort. rĕsăritene Braşov.

N. Strĕvoiu, preşed.
Ioan Seniuçe, secret.

Notă. Aclusul de sub ·//. neconţinênd altă, decât numai decretarea mĕsurilor cuprinse în acest raport, pentru cruţarea spaţiului il lăsăm astădată nepublicat. Observăm însĕ: că espediţiunea conclusului consistorial din 26 Novembre 1892 Nr 7817 Sc. la ambele rapórte de sub I. şi II. s'a sistat după ce a intrevenit numai decât rescriptul ministerial, care urméză. Red.

III. Rescriptul ministerial.

a) Tecstul original magiar.

Vallás és közoktatásügyi magyar kir. minister. — Nagyméltóságu Dr. Román Miron, nagyszebeni gör. kel. román érsek és metropolita urnak.

50,419. szám. — Nagyméltóságu Érsek és Metropolita Úr! — Arról értesültem, hogy Pop György brassói gör. keleti fögymnásiumi tanár a f. évi október 16-án tartott Sz. Zsófia ünnepen a tanuló ifjusághoz „a román tanuló ideáljáról“ czim alatt szónoklatot tartott, a melyben egyébb hason jellegü passusokon kivül a következő részlet foglaltatik: „ . . . . *már most kell tudnotok, hogy nem jöttetek azért ide, hogy később puha tollakon pihenjetek, hanem azért jöttetek, hogy edzétek magatokat egy* **véres harczra**; *e, harczban, a melyet nem mi kezdeményeztünk, melyet erövel toltak reánk, ebben a harczban kell nektek derekasságtokat kimutatnotok; törhetlen egyesülése az egy vérből származóknak, büszkeség és nemzeti méltóság az ellenség gyülölete és felfuvalkodottsága közepette — im ez egy rumán fiatalnak viselkedése ily viharos időkben*“.

Ezen kifejezésekben nyilvánvalóan nemzetségi izgatás és államellenes irány foglaltatván, a középiskolai törvény 50 §-ra való hivatkozással, van szerencsém tisztelettel felkérni Nagyméltóságodat, hogy saját hatáskörében megejtendő vizsgálat alapján, a nevezett tanárt a brassói gör. keleti fögymnásiumban viselt tanári állásától elmozditani és engem erről jelen tiszteletteljes megkeresésem keltétől számitott 40 nap alatt értesiteni méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem öszinte nyilvánitását.

Budapest, 1892 évi deczember hó 8-án

Gróf Csáky, s. k.

b.) Traducere

Ministrul reg. ung. de culte şi instrucţiune publică. — Escelenţiei Sale, domnului Dr. Miron Romanul, archiepiscop şi metropolit gr. or. român în Sibiiu.

Nr. 50,419. — Escelenţa Vóstră, Dle Archiepiscópe şi Metropolite! — Am înţeles, că Georgiu Pop profesor la gimnasiul superior gr. oriental din Braşov, la serbarea Stei Sofii celebrată la 16 Octobre a. c. a ţinut către tinerimea scolară sub titlul: „idealul studentului român“ o cuvêntare, în care afară de alte pasage de o asemenea caracteristică sĕ cuprinde partía următóre: „ . . . . *trebue sĕ sciţi încă de acum, că nu pentru aceea aţi venit aici, ca mai târḑiu sĕ ve odihniţi pe pene moi, ci aţi venit ca sĕ ve oţeliţi pentru o bătălie sângerósă; în acésta bătălie, care nu noi o am iniciat, carea ni s'a impus cu puterea, în acésta bătălie trebue sĕ ve arĕtaţi bravura vóstră; unire nefrântă a celor provenienţi din un sânge, mândrie şi demnitate naţională în mijlocul urei şi al îngâmfării duşmanului, ĕtă acésta este ţinuta unui tiner rumân astfel de timpuri viforóse*“.*)

In espresiunile aceste cuprinḑêndu-se în mod învederat agitaţiune naţională şi tendenţă în contra statului, cu provocare la §. 50 al legii pentru scólele medii **) am onóre a Ve ruga pe Escelenţa Vóstră cu respect, ca pe basa unei cercetări, carea sĕ se facă în propria-Vĕ sferă de activitate, sĕ binevoiţi a amová pre numitul profesor dela postul seu ce l'a ocupat în gimnasiul superior gr. oriental din Braşov, şi a me insciinţa despre acésta în 40 de ḑile computate dela datul respectuósei mele recercări presente.

Primiţi Escelenţa Vóstră sincera declarare a distinsei mele consideraţiuni. — Budapesta, 1892, Decembre 8.

Conte Csáky m. p.

IV. Ordonarea cercetărei.

Preacuvioşiei Sale, domnului archimandrit Dr. Ilarion Puscariu, vicariu archiepiscopesc.

Nr. 7949. Scol. — Preacuviόse Dle Armandrite! — Domnul ministru reg. ung. de culte şi instrucţiune publică după emisul seu din 8 Decembre nou a. c. Nr. 50,419 aclus aici sub ./· în copiă, află, că cuvêntarea, ce o a ţinut profesorul gimnasial Georgiu Pop la serbarea Stei Sofii în 16 Octobre a. c. către tinerimea scolară din Braşov, conţine evidentă agitare naţională şi tendenţă în contra statului; de aceea poftesce cu provocare la §. 50 al legii pentru scólele medii, ca după cercetarea lucrului, numitul profesor sĕ fie amovat din postul seu.

Ca subsemnatul consistoriu în urma acestui incident regretabil sĕ pótă lua mĕsurile necesare pentru salvarea gimnasiului nostru din Braşov, are trebuinţă de a cunósce tóte momentele, ce stau în legătură cu cuvêntarea din cestiune, anume:

1. Cine şi pe ce base a arangiat festivitatea scolară la ocasiunea amintită, şi sub a cui inspecţiune şi controlă s'a petrecut aceea?
2. Cine şi cu ce reserve a însărcinat séu autorisat pre profesorul Georgiu Pop sĕ ţină el cuvêntarea ocasională către tinerimea scolară?
3. Avut-au directorul scólelor medii din Braşov, corpul profesoral şi eforia scólelor cu noscinţă prealabilă despre tecstul cuvêntării din cestiune? şi dacă au avut, aprobatu-l'au séu ba?
4. Care sĕ fie lupta cruntă, pentru care cuvêntarea din cestiune voiesce a oţeli pre tinerimea scolară? şi cari sunt duşmanii, la cari privesce un anumit pasagiu din cuvêntare?
5. Crede autorul cuvêntării, că chemarea institutului nostru cultural astăḑi nu este a propaga sciinţa, ci a da armatură pentru lupte politice?
6. Crede autorul cuvêntării, că astfel de preparări spre lupte politice se pot face în scólele nóstre fără a se pune în pericol esistenţa lor?
7. Ce impresiuni a făcut acésta cuvêntare asupra tinerimei scolare, asupra corpului profesoral, în special asupra directorului scólelor, apoi asupra eforiei şi preste tot asupra publicului present la festivitate?
8. Care a fost motivul, pentru care cuvêntarea s'a dat publicităţii prin ḑiare, şi cari sunt factorii la acésta publicare, preste tot cum s'a întêmplat ea?
9. Cum crede aḑi direcţiunea gimnasială, corpul profesoral şi eforia scolară a se salva esistinţa şi prosperarea scólelor din Braşov faţă cu §-l de lege, la care sĕ provócă dl ministru în emisul seu?

Eruarea, lămurirea şi constatarea acestor momente esenţiale se concrede Preaonorat Dtale, care spre acest scop eşti denumit de comisariu consistorial cu însărcinarea, de a-ţi împliní acésta misiune în timp cât se póte mai scurt, avênd a eşi în faţa locului, a lua declaraţiunile necesare dela toţi cei atinşi în acest obiect, fie direct la protocolul de cercetare, fie prin acte separate, dar acluse la protocol, şi în fine a raportá consistoriului despre tóte, pe lângă o propunere meritorică basată pe împregiurările actuale.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 3 Decembre, 1892.

Consistoriul archidiecesan.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Dr. Remus Roşca m. p.,
secretariu.

(Vom continua).

---

*) Cele citate le reproducem traduse adliteram din tecstul magiar, fără a ne lega de tecstul original român al cuvêntării, care altçum il avem la mână. Red.

**) Acest § pune în vedere eventuala închidere a scólei pe un timp óre-care sau pentru totdeuna. Red.

Edarea unei foi pedagogice.

(Incheere.)

7. Avênd în vedere, ca fóia sĕ fie accesibilă fie-cărui învĕţătoriu, preţul abonamentului nu va trece preste 3 fl. v. a pe an presupunênd un numĕr de 600 abonamente plătite, în care cas se pot acoperi tóte chieltuelile tipografiei şi ale redacţiunei şi ale colaborării, rĕmânênd şi un mic profit. Când numĕrul acesta de abonanţi plătitori, nu s'ar putea dobêndi prin modalitatea amintită în p. 11., Venerabilul consistoriu sĕ fie rugat a veni în ajutoriu prin o potrivită subvenţie anuală.

8. Editura şi tipărirea foii o va primi tipografia archidiecesană, care va primi abonamentele şi va plăti remuneraţiunile şi onorarele transpunênd comitetului de redacţiune sumele cuvenite pe fie-care an în 4 rate, rĕmânénd ca venitul curat după cele 600 abonamente sĕ între în un fond de reservă menită a asigura edarea fóiei în viitor. Când fondul va fi destul de mare pentru acest scop, o parte a venitului curat se va distribui la alte fonduri archidiecesane.

9. Pentru casul când numĕrul abonamentelor plătite ar trece preste mie, costul abonamentului ficsat cu 3 fl., se va reduce la o sumă şi mai mică.

10. Avênd în vedere, că edarea foiei s'ar putea începe şi esistenţa ei ar fi asigurată numai pentru casul, când ar fi asigurate 600 abonamente plătite, Venerabilul consistoriu sĕ fie rugat a sprigini lucrarea acésta în favorul scólelor şi a învĕţătorilor prin aceea, că va îndatora pe fie-care comună, care susţine scólă confesională sĕ prenumere fóia pentru scóla confesională din comună; de asemenea sĕ fie îndatorată ori-care reuniune învĕţătoréscă şi subreuniune a prenumĕra din mijlócele proprii cel puţin câte 1 esemplar eventual şi mai multe, după mijlócele de care dispune.

In feliul acesta, fără prea mare îngreunare, s'ar putea asigura numĕrul trebuincios de abonamente plătite, cari sporite prin abonamente din partea învĕţătorilor particulari şi altor persóne ar putea ajunge la suma de 800—1000, când apoi ar permite indicata rĕducere a preţului de abonament.

11. Fóia ar urma a se eda începênd cu anul scolariu şi sfêrşind cu el, va se ḑică în 20 numeri de cel puţin o cólă format octav mare, articulii principali cu cicero, ceialalţi cu garmond, la 1-ma şi la 15 a fie cărei luni

12. Comitetul redacţional îşi va determina lucrările sale mai deaprópe în un regulament intern.

13. Venerabilul consistoriu sĕ fie rugat a dispune, ca concursele la posturile învĕţătoresci sĕ se publice în acéstă fóie, care se priméscă şi tacsele cuvenite pentru aceste publicaţiuni.

14. Pentru casul de încetare al foii biblioteca şi eventualul mobiliar al redacţiunei trece la biblioteca seminariului Andreian şi la bibliotecile reuniunilor învĕţătoresci.

Conclusele ce onoratele adunări generale ale reuniunilor invĕţătoresci le vor aduce în acest obiect, fie că ele aderéză întru tóte la părerile indicate mai sus p. 1—13, fie că vor mai adăoga şi altele la dênsele, fie că vor modifica unele din aceste păreri, ve-ţi binevoi, prin comitetul central al reuniunei d-vóstre ale comunica comitetului central al reuniunei nóstre pentru-ca combinându-le tóte se putem presenta Veneratului consistoriu poftita părere concretă asupra înfiinţărei foii pedagogiice şi astfel sĕ facem cu toţii un nou pas înainte în cele ce privesc scóla, învĕţămêntul şi educaţiunea tinerei generaţiunei a viitoriului némului nostru.

Din şedinţa comitetului central al reuniunei învĕţătorilor ort. or. români din districlul Sibiiului, ţinută în Sibiiu la 30 Iuniu (12 Iuliu n.) 1892.

Dr. *D. P. Barcian*, preş. *I. Popoviciu*, secret.

Noutăţi.

O mĕsură disciplinară. Mai mulţi feciori din reg. al 62-lea din Alba-Iulia sau făcut vinovaţi de un mic esces, pentru care comandantul batalionului drept pedépsa a orênduit ca 2 compagnii sĕ facă un eserciţiu pe un frig de 23 grade dela Alba Iulia până la Vinţul de jos, şi retour.

Din cei 153 feciori nu au rĕmas 10 téfări. La unii le-au îngheţat urechile, la alţii nasul, la alţii degetele la picióre ori la mâni. Spitalul e plin de bolnavi.

Mĕsura acésta draconică în atâta a spăriat pe comandante, încát nu a conces din causa frigului musica la sânţirea apei, ca nu cumva se degere instrumentele musicale din biserică până în piaţa mare a oraşului.

In afacerea acésta dep. Ugron a făcut în dieta din Budapesta o interpelaţie.

* * *

Invitare la „Petrecerea cu dans“ ce se va arangia de către tinerimea română din Sĕsciori în salele scólei gr. or. la 28 Ianuariu 1893 st. n.

Inceperea la 7 óre sera.

Venitul curat este destinat pentru înfiinţarea unui fond scolastic.

Preţul de întrare de familie 1 fl., de persónă 50 cr.

Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică.

Domnii óspeţi sunt rugaţi a se îngriji de vipt. Pentru cuartir se va îngriji comitetul arangiator.

* * *

Invitare la „Balul“ ce se va arangia în 16/28 Ianuariu în „Otelul central“ din Brad.

Venitul e destinat pentru „fondul protopresbiteral al tract. Zarand“.

Preţul de întrare: de persónă 1 fl., de familiă 2 fl.

Inceputul la 8 óre séra.

Pentru comitet:

Dr. *Pavel Oprişa*, preşedinte.
Dr. *Ioan Radu*, secretariu.
Stefan Albu, cassariu.
Constantin Costin controlor.

Contribuiri şi suprasolviri se vor cuita publice.

* * *

Invitare la petrecerea cu joc aranjată de inteligenţa Vişteană ce se va ţinea în 17/29 Ianuariu 1893 în casele lui Nicolae Sandru din Viştea inf. Inceputul la 7 óre sara. — Venitul curat este destinat pentru fondul casinei înfiinţânde.

Preţul de întrare: de persónă 80 cr.

Comitetul arangiator.

* * *

Bal. Societatea academică „Junimea“ învită la „Balul“ care se va arangia Luni în 25 Ianuariu (6 Februariu) 1893 în sala societăţii filarmonice din Cernăuţi.

Preşedinte de onóre:
Baronul Alecsandru Vasilco.

Preş. comit. arangiator: *Bar. George Styrcea*,
Preşed. societăţii: *Alecsandru Popovici*,

Inceputul la $8^1/_2$ óre séra.

Preţul de întrare 4 fl., — logia 20 fl.

* * *

Necrolog. Comuna bisericéscă şi politică Zernesci aduce cu durere la cunoşcinţă trecerea din viéţa a lui *Aldimir Badiu*, notariu comunal, membru şi notariu al comitetului parochial, membru al sinodului protopopesc, membru al Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român etc. care după scurte, dar grele suferinţe în anul etăţii al 50-lea, al 25-lea an al funcţionărei sale ca notariu, şi al 21-lea al fericitei sale căsătorii, la 10/22 Ianuariu 1893, diminéţa fiind împărtăşit cu sf. Taine, şi a dat nobilul seu suflet în mânile Creatoriului lăsând în greu doliu pe soţia sa cu 9 copii minoreni.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Corespondenţe particulare

ale *„Telegrafului Român“*.

De pe malul Murĕşului în Ianuariu 1893.

Preaonorată redacţiune! In numĕrul 137 din 1892 din „Tel. Rom“ un anume „Porsena“ ocupându-se de alegerea de membrii municipali în cercul Băiţei, debutéză cu o mistificare nedémnă, voind a reflecta corespondentelui Max. Voind ca sĕ se facă lumină ve rog d-le redactor a publica următórele şire:

„Porsena“, chiar el şi nu altul ḑice: Românii din ţara Băiţii în o conferinţă prealebilă a decis sĕ alégă pe subpretorele P. V. de membru municipal alăturea cu 9 români. A şi reuşit P. V. şi tot Porsena ḑice: „Noi ţinem a fi mândri de sucesul nostru“. Se vĕ fie de bine!

Pentru publicul mare, ca sĕ aibă criterii de judecată, vom însemna următórele despre alesul băiţenilor, despre subpretorele P. V. El are meritul împreună cu şeful seu de a fi ţinut dóuĕ luni de ḑile miliţiep e capul românilor în Baia de Criş şi Brad, din Iuliu până în Septembre 1892; mai are apoi şi meritul, că în persónă a făcut percuisiţiuni la câţi-va inteligenţi în Brad; ba pe un inteligent l'a ţinut în costumul de nópte până ce i-a cercetat tóte hârtiuţele.

Aceste sunt lucruri apărute în ḑiuare, şi Porsena trebuia sĕ le scie, precum le sciu alţii din depărtare. Nu veḑi dle Porsenă şi nu ai vĕḑut în conferinţa prealabilă, că opiniunea publică o sĕ ve condamne. Ce vei ḑice dle P. lui Nenea Avram din Herţegani, sau lui Stan din Baiţa dacă aḑi îi pui în listă pe subpretorele, ce a trimis gendarmi pe capul popilor, éră mâne în causa alegerei de deputat îi vei ḑice sĕ nu asculte de subpretorele? Tocmai subpretorii se fie chemaţi a respresenta interesele românesci în adunarile municipali! Och! sancta simplicitas! Nu veḑi d-le P. că prin alegerea efeptuită aţi propagat demoralisarea în alegĕtori, căci ce insamnă a alege pre unul ce lucră contra intereselor tale, decât a propaga demoralisare. E luptă óre a linge mâna care te pălmesce? Dealtcum sĕ nu lungesc vorba.

Dacă consciinţa dlui Porsena e atât de lacsă, ca sĕ se umple de mândrie în faţa faptelor enarate, nime nu o sĕ-l conturbe.

Porsena fiind carnelegile vede cai verḑi pe păreţi şi înflându-şi plămânile strigă: „Lase toţi conducerea în Brad omului competent şi nu voéscă toţi gregarii să fie generali!“

Ei bine. Unul din apropierea dlui V. D. singurul chemat — după P. a fi general şi câte tóte — ne spune, că dênsul a compus singur şedulele, dênsul le-a împărţit cui a vrut şi cum a sciut şi când a fost vorba de a pacta cu pretorele lumea alegătóre a fugit, ḑicênd protopretorelui sĕ vorbéscă cu dl V. D Acesta însĕ nu a voit sĕ stea de vorbă cu protopretorele, şi póte că bine a făcut. Dacă lista dlui V. D. a căḑut, nu i a imputat nime, cu atât mai vêrtos, că chiar cei-ce îşi întind mâna în blid cu dênsul, nu s'au arătat, când au fost sĕ-şi dea votul, ci şi-au vĕḑut de ale lor trebşóre

Va sĕ ḑică era generalisimul, dar nu erau gregari! Aici e rĕul. Şi se o scie Porsena, şi toţi cei din giurul ólei cu carne, că pre cât sciu eu impregiurările, nime nu zoresce a lua loculu de general. Sunt însĕ şi în Brad, şi chiar afară din Brad, destui cari ne am săturat a vedé o grămadă de lucruri stând baltă spre ruşinea tuturor. Ori póte dl Porsena crede, că e bine a şi închide tótă lumea ochii, ca sĕ nu vadă indolenţa, ce se manifestéză adese în afaeeri publice prin părţile Zarandului, şi nime sĕ nu supună criticei ceea ce reu sĕ face. Atât deocamdată pentru luminarea publicului. *Neinteresatul.*

Sibiiu, 22 Ianuariu n., 1893.

Ajutăte, apoi şi Dumneḑeu te ajută.

Creaţi fiind ómenii după chipul şi asemênarea lui Dumneḑeu, s'ar părea că ei toţi de pe întreg globul pămêntului sunt fraţi unii cu alţii cum sunt fraţii cei dulci dela doi părinţi; dar nu este aşa. Ómenii din lumea acésta sunt împărţiţi în popóre sau naţiuni cu limbi deosebite, şi precum fraţii dela doi părinţi sunt legaţi şi şi cu mai multă atragere unii către alţii de cât către copii vecinilor lor, de ar fi şi aceia de una şi aceeaşi naţiune, aşa stă lucru şi cu popórĕle; fii unui popor sau a unei naţiuni simpatiséză mai mult cu fii aceleiaşi naţiuni, şi au mai multă atragere unii către alţii, — şi dacă cugetăm, că şi în deceniul al 70-lea din secolul acestea, erau neguţători români şi în oraşele principale din acéstă ţară, precum în Braşov, Sibiiu, Mureş-Oşorheiu, în numĕr nu neînsemnat, şi mulţi dintre ei dispuneau de avere de sute de mii de floreni, — erau şi în oraşe de al 2-lea rang şi în opide neguţători români avuţi, pe când astăḑi şi în oraşele principale din Transilvania abia este unul doi şi acelora încă le merge rĕu!

Avem un numĕr însemnat de meseriaşi în Sibiiu şi în alte oraşe din ţéră, avem şi in oraşe de al doilea rang, în opide şi sate dară şi acelora le merge rĕu, fiind mare concurenţă de o parte, ér de altă parte căci sunt puţin spriginiţi dacă luăm d. e. Sibiiul cu un numĕr de sute de funcţionari sasi la magistrat şi în alte oficii de diverse ramuri, vedem că aceştia nu prea cumpĕră lucruri pruduse de meseriaşi de naţiunea nóstră, ci dela meseriaşi sasi, ţinênd ei strins la ḑisa: „cămaşa este mai aprópe ca paltonul“

Drept aceea, când noi scim, că fii celorlalte naţiuni din patriă 'şi dau banii anumit pentru mărfuri şi manufacturi la neguţători şi meseriaşi de ai lor, când noi scim, că pentru aceste naţiuni au fost timpuri mai favorabile, au în mânile lor industria în mĕsura, în care ea se póte găsí în Transilvania, stau prin urmare materialminte cu mult mai bine ca noi, când noi scim, că neguţătorii nostri sunt pretutindenea aprópe de a apune, şi meseriaşilor nostri încă le merge rĕu, urméză raţionalminte că noi inteliginţa clericală şi laică din oraşe şi dela sate se fim conduşi de sentimente adevĕrat frăţesci, se ne interesăm de ei, sĕ ţinem şi noi la ḑisa de mai sus: „Cămeşa este mai aprópe ca paltonul“; sĕ cumpĕrăm pentru noi, pentru familiile nóstre şi pentru casele nóstre mărfuri dela neguţători români, sĕ dăm florenii şi crucerii nostri la conaţionali de ai nostri. Căderea lor în abis se o înlăturăm fiind ea în detrimentul naţiunii. Sĕ tocmim vestminte şi încălţăminte şi alte obiecte anume; carii de şi ceva mai scumpe de cum le am puté cumpĕra în stabilimente jidovesci, sunt cu mult mai trainice, ca cele din bolte, lucrate cu maşina în fabrici; acelea sunt şi mai greu de reparat, şi reparaţiile costéză mai mult ca cele dela meseriaşi.

Maioritatea populaţiunei în acéstă ţéră suntem noi românii, aflători în tóte părţile ei, prin urmare crearea unei clase de mijloc nu ne va fi prea dificil, numai noi inteliginţa clericală şi laică sĕ ne încordăm puterile la acésta. Se îndemnăm şi pe poporul nostru rustic a sprijiní şi el neguţătorii şi meserieşii nostrii în modul arătat. Strĕinii nu ne ajută la ajungerea acestui scop, noi trebue sĕ ţinem în vedere ḑisa: ajută-te, apoi şi Dumneḑeu te ajută.

Georgiu Tăbăcariu.

Proiectul de lege

asupra învĕţămêntului primar şi normal primar presentat în camera României de domnul ministru al instrucţiunei Tache Ionescu.

(Urmare.)

Capitolul III.

Scólele normale.

Secţia I.

Dispositiuni generale,

Art. 35. Scólele normale sunt aşeḑĕminte de stat, a căror menire este de a forma corpul didactic al scólelor primare urbane şi rurale.

Ele se împart, după destinaţiunea lor, în scóle normale de invĕţători, scóle normale de învĕţătóre, scóle normale de institutori scóle normale de institutóre.

Art. 36. Scólele normale sunt internate şi ecsternate. Scólele normale de învĕţători şi de institutori vor fi organisate milităreşte şi vor avea un sub-director militar în activitate sau retragere.

In internate, elevii vor fi bursieri sau solvenţi.

Bursele se dau prin concurs.

Nimeni nu va fi primit sĕ concureze dacă nu este născut român.

În scólele normale de învĕţători concurenţii vor trebui sĕ fie fii de săteni.

Celelalte condiţiuni si forma esamenului pentru burse se vor termina prin regulamente speciale.

Pe lângă bursieri se vor mai putea primi în scólele normale şi solvenţi, urmându-se la primirea lor normele stabilite pentru primirea bursierilor.

In cas când elevii primiţi ca solvenţi se vor distinge prin sirguinţă şi buna lor purtare, ei vor putea fi înscrişi printre stipendiştii statului. Numĕrul lor nu va putea trece de o ḑecime din numĕrul total al stipendiştilor din aceea scólă.

Art. 37. In scólele normale numĕrul elevilor unei clase nu póte trece peste 40, afară de clasa I.

Pe lângă fiecare scólă normală se va anecsa o scólă primară de aplicaţiune.

Secţia II.

Scólele normale de învĕţători.

Art. 38. Pentru prepararea corpului didactic al scólelor primare rurale vor servi scólele normale de învĕţători şi asilul „Elena Dómna“ care vor avea acelaşi studii, ér lucru de mână, pentru fetele din scóla normală de învĕţătóre va fi înlocuit în scólele de băeţi cu lucrări manuale în atelier.

Art. 39. Durata cursurilor este de 5 ani în tóte scólele normale de învĕţători sau învéţătóre.

Anul al 5 lea va fi consacrat mai ales practicei pedagogice.

Art. 40. Programa studiilor obligătorii va cuprinde religia, limba română, limba francesă sau germană, istoria, geografia, matematica, stiinţele fisico-naturale cu noţiuni de agricultură, horticultură şi forestierie, igiena şi medicina populară, pedagogia, desemnul şi caligrafia, lucrul manual, musica, gimnastica, jocurile gimnastice şi pentru băieţi instrucţia militară.

Art. 41. Ministerul va puté, după trebuinţă, se adaoge o secţie normală pentru învĕţătóre la unele din ecsternatele secundare de fete.

Art. 42. Pentru a fi primit în scólele normale de învĕţător se cere diploma de absolvire a unei scóle primare şi vêrsta de 14—15 ani pentru băieţi şi 13—16 pentru fete.

Art. 43. Asilul „Elena Dómna“ va avea un curs primar complet, o secţiune normală pentru învĕţătóre şi o secţiune profesională cu diferite meserii. In acéstă secţiune se vor învĕţa şi lucrările de menagiu

Absolventele clasei III-a a scólei normale din Asil, care s'au distins, vor putea fi trecute în scólele normale de institutóre. Numĕrul lor nu ve escede nici odată numĕrul de a cincea parte din acela al burselor vacante în scólele normale de institutóre.

In Asilul „Elena Dómna“ nu se primesc de cât orfane de tată şi de mamă sau de tată cel puţin, sau copile de ale militarilor răniţi în resbel, ori de ale învĕţătorilor şi institutorilor ce au servit cu distincţiune ḑece ani în învĕţămênt.

In cas de vor fi mai multe cereri de cât vacanţe se va da preferinţă în ordinea stabilită de precedentul alienat. (Va urma.)

Bibliografic.

— „*Deşteptarea*“, fóie pentru popor, apare în Cernăuţi de dóuĕ ori pe lună cu preţul de 2 fl. pe an.

Loterie.

Miercuri, în 25 Ianuariu 1893.
Sibiiu: 65 87 9 2 37

Nr. 518. [2] 3—3

CONCURS.

Pe basa statutului organic §. 63, combinat cu 23, p. 5. şi a regulamentului pentru procedura la alegeri de protopresbiter, votat de congresul naţional bisericesc al metropoliei ortodocse române din Ungaria şi Transilvania sub Nr. protoc. 136/1888 se escrie concurs, pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Haţegului, cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt:

1. Venitele protopresbiterale, cari stau: din pauşalul de cancelariă din fondul „Rudolfin“ archidiecesan şi din tacsele ce încurg pentru şedulele de cununiă, pentru visitaţiuni canonice, procese divorţiali şi din ţĕrcălat;
2. Venitele din parochia protopresbiterală.

Concursele, instruite conform prescriselor conclusului congresual Nr. 111, din anul 1888 sunt a se aşterne la preaveneratul consistoriu archidiecesan în Sibiiu, dinpreună cu tabela de cualicaţiune conform prescriselor regulamentului congresual din 1888, pentru procedura alegerei de protopresbiter §. 12.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Haţegului.

Haţeg. la 20 Novembre, 1892.

Avram Stanca, preşedinte. *Nicolae Sanzian*, notariu.

Nr. 7767/Plen.

Sĕ apróbă. Sibiiu, din şedinţa plenară ţinută la 7 Decembre, 1892.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 530 1892. [4] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Porumbacul superior-apusén, protopresbiteratul Avrigului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt statorite în şedinţa sinodului parochial din 20 Decembre 1892, şi computate tóte în bani dau pe an suma de 403 fl. 20 cr.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi substérnă cererile concursuali instruite conform disposiţiunei Statutului organic şi a Regulamentului pentru parochii din anul 1878, la oficiul protopresbiteral gr. orient. al Avrigului în Avrig (postaAvrig, Felek), până la terminul susindicat.

Avrig, 23 Decembre, 1892.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 334 1893. [5] 3—3

CONCURS.

Se escrie concurs pentru ocuparea postului de **forestier suprem cercual**, pentru comunele **Cisnădiă, Cisnădióra** şi **Reşinari**, cu sediul oficiului în **Cisnădióra.**

Concurenţii cualificaţi conform §. 36 din art. de lege XXXI ex 1879, — au se aştérnă ofertele lor până la **28 Februariu 1893**, la subsemnatul.

Emolumentele legate de acest post sunt:

1.	Salar	fl.	900
2.	Bani de cuartir .	„	150
3.	Pauşal de voiagiu .	„	200
4.	Pauşal de cancelarie	„	15

5. 40 metri pătraţi lemne de încălḑit.

Sibiiu, în 16 Ianuariu, 1893.

Prim pretorele cercual
Fabriţius.

Nr. 157/893. [3] 3—3

Publicaţiune de licitaţiune.

Pe basa decisiunei comitetului administrativ al comitatului Sibiiu din 30 Decembre 1892, Nr. 3042, se escrie pentru asigurarea furnisărei petrişului (prundului) de lipsă în anii 1893 până 1898 pe tóte drumurile publice municipale de pe teritoriul acestui comitat pertractare concursuală, ce se va ţinea prin oferte scrise şi închise în 24 Februariu 1893 la 10 óre a. m. la vicecomitele comitatului Sibiiu în edificiul comitatului.

Se provócă deci toţi aceia, cari doresc a întreprinde acésta liferaţie a'şi substerne ofertele la viee-comitele comitatului cel mult până la óra amintită a ḑilei deficte pentru pertractare Ofertele intrate mai târḑiu, precum şi telegramele întrate ori şi când nu se vor lua în considerare.

Ofertele timbrate după lege sunt a se trimite sau presenta în cuverte sigilate.

Ofertele sunt de a se compune după formulariul şi conspectul de împărţire, care ambele se pot vedea la oficiul r. u. de construire de aici.

La ofert trebue alăturată cuitanţa despre depunerea vadiului la cassa comitatensa.

Vadiul trebue se constea cel puţin din 5% a sumelor preţurilor, care le promite oferentul după cuantitatea de petriş, pusă în conspectul de împărţire, care conspect servesce de basă la pertractare.

Bani gata sau obligaţiuni nu se primesc cu ofertul.

Conspectul de orientare despre împărţirea petrişului de furnisat, contractul de furnisare şi condiţiunile speciale, se pot ceti la oficiul r. u. de construire din loc (casa comitatensă odaia Nr. 39) în órele ordinar de oficiu.

Sibiiu, în 9 Ianuariu 1893.

Reissenberger m. p.,
vice comite.

„MUNTEANA“ societate de credit şi păstrare pe acţii în Ofenbaia.

Convocare.

Domnii acţionari ai societăţii de credit şi păstrare „*MUNTEANA*“ *se* învită conform §. 20 din statute la a

IV-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Ofenbaia la **4/16 Februariu 1893 la 10 óre a. m.** în localul scólei române din loc.

Obiectele adunării vor fi:

1. Raportul direcţiunei despre resultatul anului 1892.
2. Raportul comitetului de revisiune.
3. Deciderea asupra conturilor anuali şi asupra profitului curat.
4. Ficsarea preţului marcelor de presenţă pe anul curent.
5. Votarea statutelor pentru fondul de pensiune a oficialilor.
6. Alegerea membrilor în comitetul de revisiune.
7. Eventuale propuneri în cadrul statutelor.

Domnii acţionari, cari în înţelesul statutelor § 22 doresc a participa la acésta adunare generală, în persónă sau prin plenipotenţiat, sunt poftiţi a-şi depune acţiile şi eventual plenipotenţa la cassa societăţii cel mult până în 4/16 Februariu a. c. la 9 óre a. m.

Ofenbaia, în 20 Ianuariu, 1893. [10] 1—1

Direcţiunea.

„MUNTEANA“ societate de credit şi păstrare pe acţii în Ofenbaia.

Incheierea socotelelor

societăţii de credit şi păstrare „Munteana“ din Ofenbaia pe a. 1892.

Contul bilanţului.

Active.		fl. cr.
Cassa în numerariu		2,168.72
Cambii		86,557.30
Imprumut pe obligaţ. cu cavenţi		14,568.33
Imprumut cu hipotecă . . .		1,700.67
Mobiliar	117.79	
Mobiliar după amortisare de 10 % .	11.78	106.01
Diversi creditori		1,620.—
		106,721.03

Pasive.	fl. cr.
Capital social 1000 acţii à 20 fl.	20,000.—
Depuneri spre fructificare . .	22,564.02
Cambii reescomptate	56,288.—
Interese anticipate pe anul . 1893	1,875.34
Dividende neridicate în anul 1892	130.43
Fondul de reservă al acţionarilor	2,023 82
Profit curat	3,839.42
	106,721.03

Contul profitului şi al perderilor.

Eşiri.		fl. cr.
Interese:		
„ pentru depuneri spre fructificare	769,79	
„ pentru reescompt	2,623,09	
„ pentru fondul de reservă . . .	77.84	3,470.72
Chiriă		60.—
Dare		495.34
Spese		419.38
Porto		96,25
Scopuri culturali		25.—
Marce de presenţă		119.—
Salure		980.—
Amortisare 10 % la mobiliar .		11.78
Profit curat		3,839.42
		9,516.89

Intrate.	fl. cr
Interese:	
Interese dela cambii . . . ,	6,284.12
Interese dela obligaţiuni cu cavenţi	1,305 58
Interese de împrumut hipotecar	146.19
Interese dela întârḑiere . . .	303.14
Competinţe de scris	1,477.86
	9,516.89

Ofenbaia, în 31 Decembre, 1892.

I. Danciu m. p., director esecutiv.

Nicolau Fodorean m. p., comptabil.

Membrii direcţiunii:

Ioan Is. Tordai m. p. preşedinte. **Csutak Lajos** m. p. **Vasilie Rus** m. p. **Moise Ţir** m. p. **Ioan Barb** m. p.

Subsemnatul comitet de revisiune, esaminând bilanţul present şi contul profitului şi al perderilor şi confrontându le cu registrele principali şi secundari ale societăţii, constatăm, că le am aflat în consonanţă cu acelea-şi şi întru tóte esact.

Ofenbaia, în 21 Ianuariu, 1892. [9] 1—1

Nistor Manciu m. p. preşedinte. **Simion Ciorbea** m. p. **Ioan Pop** m. p. **Simion Paşca** m. p. **Petru Popp** m. p. **Avram Cioran** m p. **Vasile Gan** m. p.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesan, *Nr. 5.* Sibiiu, Sâmbătă 16/28 Ianuariu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr. — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Noul atac asupra scólelor nóstre.

XI

In faţa proiectului din cestiune îngrijirile autorităţii bisericesci, îngrijirile supremei nóstre legislaţiuni din archidiecesă, în asemenea mĕsură le-au simţit toţi funcţionarii bisericesci, protopresbiterii, parochii, învĕţătorii şi comitetele nóstre parochiale. Îngrijirea acésta s'a manifestat în un mod, care face onóre, deosebită onóre, diferitelor organe din corpul bisericei nóstre. Acestei îngrijiri este de a se atribui impregiurarea, că cele mai multe sinóde protopresbiterale din archidiecesa nóstră încă înainte de a aştepta votul sinodului archidiecesan au luat mĕsuri pentru apĕrarea caracterului confesional al scólelor nóstre.

Spre onórea protopresbiterilor noştri fie ḍis îngrijirea lor ne dă o mică licurire de speranţă, că rĕul se va puté încâtva paralisa. Şi nóuĕ ne servesce spre deosebită mângăiere, vĕḍênd, că mĕsurile de apĕrare s'au luat în deosebi pre acele locuri, cari mai mult erau şi sunt ameninţate.

În multe locuri faptice s'au şi esecutat mĕsurile intenţionate, şi încât ni-a fost posibil sĕ ne procurăm informaţiuni dela bărbaţii încredinţaţi în diferitele centre protopresbiterale cu conducerea afacerilor scolare, organele nóstre din parochii sunt la înălţimea chemări lor, şi nu se vor retrage dela prestarea jertfelor estreme, cari se vor cere dela ele pentru asigurarea scólelor confesionale.

Buna disposiţiune a organelor nóstre bisericesci, şi voinţa de a-şi încorda puterile până la estrem, va înlesni în mare mĕsură problema cea grea a autorităţii bisericesci, şi o va dispensa de aplicarea mĕsurilor disciplinare estra-ordinare, pe cari sinodul archidiecesan le-a contemplat pentru casul, când eventual s'ar arĕta şi asemenea organe, cari nu ar da ascultare disposiţiunilor autorităţii bisericesci, cari nu vor puté presta minimul statorit, respective contemplat de către proiectul de lege din cestiune.

Încât cunóscem noi situaţiunea, şi mijlócele, de cari dispun comunele nóstre bisericesci, nu credem, că greşim, când aprocsimativ putem pune cam la 40,000 fl. suma anuală, care se recere pentru a puté întimpina pericolele, cu cari ne ameninţă proiectul de lege din cestiune. Sunt cercuri protopresbiterale, în cari nici o singură comună din ale sale proprii nu va puté presta minimul provĕḍut de lege. După datele, pe cari ni le-am procurat noi, sunt şi de acele protopresbiterate, în cari tóte comunele deja până acuma au asigurat minimul provĕḍut de lege. Acestea însĕ sunt de tot puţine, abia 2—3, cele mai multe însĕ vor trebuí ajutorate din centru.

Date mai positive şi mai amĕnunţite vom primí la locul competent şi dela forul competent, şi atunci nu vom întârḍia a ne da séma, ca se scie şi publicul nostru ce sórte aşteptă pe scólele nóstre.

Până atunci vom reflecta la punctul din urmă al conclusului sinodului archidiecesan referitoriu la proiectul de lege din cestiune, anume la întinderea de ajutóre din fondurile archidiecesane.

E nobilă intenţiunea acésta a venerabilului sinod de a da sumele bugetari destinate pentru ajutorarea bisericelor sĕrace, căci în cele din urmă tot comunele bisericesci sunt cele ajutorate numai titlul se schimbă. Ajutórele acestea se vor da deci pentru scólele nóstre, şi după convingerea nóstră bine a făcut biserica, că tóte posibilele ajutóre le-a concentrat pe séma scólelor. Va serví acésta spre mai mare indemn comunelor bisericesci de a-şi încorda puterile pană la estrem, dară în cele din urmă ele vor rĕmâné tot numai cu indemnul, cu mângăerea, căci ajutoriul venit din fondurile centrale va fi ca o picătură de plóiă în năsipul fierbinte al pustiei din Sahara, o picătură, care momentan póte alina setea, permanent însĕ puţin efect va avé.

După natura fondurilor nóstre archidiecesane şi după destinaţiunea lor numai 2 fonduri pot întinde mână de ajutoriu, anume fondul bisericelor, care în 1893 dispune de 2000 fl. pentru bisericile sĕrace, şi fondul scolariu eparchial, care pe anul 1893 are o sumă de 600 fl. pentru scóle şi învĕţători.

În sensul conclusului sinodal aceste sume se pot da întregi ca dotaţiune la scóle. Însĕ în ce proporţiune stă acest posibil ajutoriu cu trebuinţele permanente ale scólelor nóstre?

Şi cu acestea am eshauriat mijlócele de apĕrare contemplate de biserică, şi ne-am apropiat de sfârşitul meditaţiunilor nóstre în acest obiect.

Am fost detori consciinţei nóstre, detori bisericei nóstre, detori causei nóstre scolare, înaintărei nóstre în cultură cu cele comunicate până aicia.

Revista politică.

Scirile despre situaţiunea nesigură a partidului liberal se adeveresce tot mai mult. Foile guvernamentale nu dau chiar pe faţă starea lucrurilor, cele oposiţionale însĕ sciu sĕ aducă amănunte fórte importante, asigurând, că le au primit dela persónele cele mai competente.

Astfeliu ḍiarul „Magyar Hirlap“ vestesce, că: ministrul preşedinte Wekerle va merge în sĕptĕmâna viitóre la Viena ca sĕ raporteze Corónei, că în timp scurt situaţia politică s'a schimbat în mod esenţial. In şirurile partidei liberale se manifestă curente fórte deosebite, aşa, că partida pe basele actuale, nu póte avé viitoriu. Ḍilele acestea s'au făcut vii schimbări de păreri între ministrul preşedinte Wekerle şi între numĕroşii membrii ai partidei guvernamentale. Mulţi dintre aceştia şi-au dat părerea, că situaţia nu se póte salva, decât aflându-se basa comună prentru o înpreună lucrare cu partida naţională a lui Apponyi. Călătoria lui Wekerle la Viena e privită deci cu mare interes, fiind-că ea stă în legătură cu realisarea tendenţelor partidei liberale.

* * *

Vorbind despre căsătoria moştenitoriului de tron al României ḍiariul engles „Th. Stnndard“ într'un articol de fond, după-ce arată legăturile de înrudire ce s'au încheiat între dinastia română şi cele mai mari şi puternice dinastii europene, face între altelĕ şi următórele apreţieri:

Am accentuat, că România ocupă oposiţie între unele din statele secundare ale Europei, şi e sĕracă atât din punctul de vedere al populaţiunei, cât şi al bogăţiei naturale. Totuşi sunt impregiurări, cari îi ofer în totalitate o mare importanţă şi nu de desconsiderat pentru influenţa sa politică şi acésta distinsă sórte le-a căḍut românilor. Ar fi inutil, tocmai, cu ocasiunea de faţă, a înfăţişa faptele, ce regele Carol al României le desvóltă într'un stat, a cărui posiţiuni geografice sunt încă tratări şi care are o posiţiune din cele dintâiu consecuenţe pentru Europa, cu deosebire, că Basarabia a fost aşa de nerecunoscĕtoriu răpită de aceea putere, căreia cu credinţă i-au fost românii cel mai folositoriu aliat. Nu ar fi sigură nice cea mai puternică şi cea mai bine echipată armată, ca sĕ avanseḍe decătră nord spre a întra în Bulgaria, fără sĕ fie învins mai întâiu sau sĕ neutraliseze forţele românilor şi una din aceste operaţiuni ar fi o îngrozitóre încercare. Acésta deosebită putere şi responsabiltate, ce oferă României o escepţională demnitate, şi avênd în vedere ceea-ce cu bucurie recunóscem, vitejia talentele şi patriotismul poporului român, noi întrebăm, care din acestea ar fi ajuns la o aşa perfecţiune, dacă ei nu ar fi fost inspiraţi şi încuragiaţi în realisarea chiemărei lor de un suveran, care e un membru din capabila şi întreprinḍĕtórea casă de Hohenzollern?

Unirea principesei Maria d'Edimburg, cu moştenitoriul României se recomandă ea însaşi bunelor sentimente ale politicei, ca isvor al bunelor intenţiuni pentru poporul din aceea ţéră.

Vedem cu mândrie şi cu mulţumire, că tinĕra princesă îşi va avé soţul ei într'o ţéră, a căreia politică ne este iubită nóuĕ, o ţéră, care s'a hotărît a-şi câsciga drepturile sale pe cale pacinică.

Va veni timpul, când regatele şi naţiunile îşi vor ajunge definitivul şi suficientul lor hotar. Prusia prin dobândirea hotarelor sale definitive a devenit aḍi principalul factor pentru pacea Europei; şi România de sigur n'are altă dorinţă, decât a urma cu aceeaşi înţelepciune acest esemplu Nu póte fi vorba dacă le place acest lucru celorlalte puteri neofensive de pe continent, căci Germania şi România cu bucurie sĕ vor învoi mai târḍiu sĕ menţiă în Europa „status quo“.

* * *

Pressa ruséscă se ocupă cu vorbirea recentă a cancelariului Caprivi, în care voesce a recunósce o deviare dela politica lui Bismark. Aşa „Novoie Vremia“ crede, că cancelariul a fost neliniscit, din causă că s'ar puté presupune, că dênsul ar fi ḍis, că Rusia în drumul ei către Constantinopole ar întimpina pedeci în Berlin. El voesce de sigur ca sĕ nu se presupună despre el, că ar voi sĕ delature politica lui Bismark despre ósele grenadirului pomeran“. Dar din vorbirea sa reiese că Germania are lipsă de acţiune ofensivă. Caprivi vorbesce despre o situaţiune, care eschide ori-ce idee la o înclinare spre Rusia, în cestiunea drumului către Constantinopol Rĕsboiul din causa căruia, el nisuesce la o argumentare a armatei germane pentru apĕrarea loviturilor adversarilor alianţei triple, presupune o combinaţiune politică, care cel puţin deocamdată, lasă la o parte cestiunea orientală Ingenunchiarea Franciei şi pedepsirea Rusiei este scopul armatei germane.

Afacerea mai nóuă la Braşov.

(Continuare)

V. Raportul comisariului consistorial.

Escelenţa Vóstră, Inalt Prea Sânţite Domnule Archiepiscop şi Metropolit! Venerabil Consistoriu Archidiecesan!

Pentru îndeplinirea cercetărei asupra momentelor esenţiale împreunate cu cuvêntarea ţinută de profesorul Georgiu Pop cu ocasiunea festivităţii scolare dela 16 Octobre a. c. st. n. la scólele nóstre medii din Braşov, conform ordinului consistorial din 3 Decembre a. c. vechiu Nr. 7949 Scol. am mers în calitate de comisariu consistorial la Braşov, şi acolo petrecênd ḍilele dela 9 până la 14 a lunei curente stilul vechiu, între marginile instrucţiunei date am întreprins cercetarea în tóte direcţiunile, ce am creḍut a fi de lipsă pentru dilucidarea causei. Despre tóte îmi permit respectuos a-mi face următoriul raport:

I. Înainte de tóte am cerut dela direcţiunea scólelor nóstre medii din Braşov, sĕ-mi procure în tecst autentic cuvêntarea mai sus atinsă a profesorului Georgiu Pop, ca sĕ o pot lua de basă la cercetarea acésta; am cerut mai departe lămuriri dela direcţiunea scólelor, dela corpul profesoral şi dela eforia scólelor în privinţa împregiurărilor, dacă numitele organe au avut cunoscinţă înainte despre tecstul cuvêntării din cestiune, şi dacă cunoscêndu-l l'au aprobat, precum şi despre impresiunea, ce a făcut asupra lor cuvêntarea ţinută.

Din respunsurile date din partea direcţiunii şi a eforiei scólelor prin rapórte separate, din partea corpului profesoral prin conclus luat din conferinţa profesorală, resultă: că nici una din acele corporaţiuni n'a avut cunoscinţă prealabilă despre tecstul cuvêntării, ce s'a ţinut. Direcţiunea şi corpul profesoral după impresiunile câstigate cu ocasiunea ţinerei acelei cuvêntări, nu o a aflat de corespunḍĕtóre şi potrivită unei sĕrbători scolare.

Cercetând după originea şi basa festivităţii scolare dela 16 Octobre a. c. am constatat, că ea îşi are originea şi se baséză pe vorbirea ţinută cu ocasiunea punerii petrii fundamentale a edificiului gimnasiului în anul 1851 la 17 Septembre st. v.

În acésta ḍi cade Sânta Sofiă cu fiicele ei Pistis, Elpis şi Agapi (credinţa, speranţa şi iubirea), care s'au proclamat de patróne ale gimnasiului. Gimnasiul, avênd în vedere îndatorirea din cuvêntarea festivă ţinută atunci de episcopul Andreiu baron Şaguna, ca ḍiua sântei Sofii sĕ se ţină ca o sĕrbătóre scolară, acésta s'a şi observat întocmai, căci de atunci până astăḍî s'a ţinut acésta sĕrbătóre a patrónelor scólelor sau în ḍiua Sântei Sofii, sau în una din ḍilele, ce cad în apropierea acestei ḍile. Sĕrbătórea constă din serviciul divin şi din o cuvêntare a directorului sau a unui profesor către tinerimea scolară, în care sĕ înveţe pe scolari „duchul sântei înţelepciuni“, „duchul dreptei credinţe“, „duchul nădejdei“ şi „duchul dragostei crescinesci“. Tecstul întregei cuvêntări ţinute de fericitul în domnul episcop, mai târḑiu metropolit Şaguna se află în copiă la acest act.

Împregiurările mai de aprópe cum se punea la cale şi cum s'a dispus şi în acest an ţinerea acestei festivităţi scolare, se pot vedé din raportul direcţiunei alăturat la act.

Cercetarea proprie o am îndreptat asupra profesorului Georgiu Pop, care şi-a depus respunsurile sale la protocol separat, luat sub conducerea mea în presenţa directorului scólelor nóstre medii şi a conrectorului Andreiu Bârsean, care a funcţionat ca actuar. Cercetarea s'a mărginit conform instrucţiunei primite a lămuri momentele esenţiale împreunate cu ţinerea cuvêntării din cestiune, precum şi la unele întrebări generale asupra meritului cuvêntării.

Afară de fasiunile luate la protocol a mai dat inculpatul profesor Georgiu Pop ca întregire şi separata declaraţie, ce s'a alăturat la protocol.

II. Făcênd acum reprivire asupra resultatului cercetării pe basa impresiunilor ce le-am primit în decursul cercetării, îmi permit respectuos a face totdeodată următórele reflecsiuni şi propuneri.

1. Din respunsurile date de profesorul Georgiu Pop, precum şi din părerile, ce le au alţii despre conduita neesccepţionată de până acum a acestui profesor, transpiră, că un esces de zel l'a condus a ţiné cuvêntarea sa în forma dată, fără ca sĕ fi putut prevedé resensul, ce avea sĕ-l producă acea cuvêntare la colegii sei şi la întreg publicul, care cunósce chemarea scólei. Profesorului Georgiu Pop nu i-a succes însĕ în rĕspunsurile sale a justifica cuprinsul necorespunḑĕtoriu şi tonul agitat al cuvêntării ţinute la festivitatea scolară dela 16 Octobre st. n.; dară chiar dacă ar fi fost în stare prin respunsul seu sĕ delăture gravele bănuele susţinute de Escelenţia Sa domnul ministru reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, după care numitul profesor e cualificat de agitator politic, cuprinsul cuvêntării profesorului Georgiu Pop nici din punct de vedere pedagogic nu este admisibil, pentru că prin esemplele drastice rĕu alese din cuvêntare el confundă pe tinerii scolari în desvoltarea conceptelor etice corecte. Scóla are meniţiunea pelângă cunoscinţe si prin cunoscinţe, aşa dară prin învĕţămênt sĕ îndeplinéscă educaţiunea tinerilor scolari într'un mod liniscit, cu tact şi după anumite regule pedagogice; profesorul Georgiu Pop prin sentimentalismul seu escesiv şi unilateral póte fi mai mult spre stricăciunea, decât spre edificarea morală a tinerimei; de aceea rĕmâne ca Venerabilul Consistoriu cu tótă seriositatea sĕ caute a întimpina aceste feliuri de scăderi la scólele nóstre medii din Braşov, şi totodată a delătura şi periclul pentru esistenţa şi prosperarea acelor scóle

2. Direcţiunea scólelor medii, care până acuma in buna credinţă despre maturitatea şi bunul tact al profesorilor angagiaţi de acele scóle, şi în neprevederea unui incident regretabil ca acesta, a omis a esercia o inspecţiune şi controlă mai severă, sĕ se îndrumeze pentru viitoriu, a fi cu tótă atenţiunea şi privegherea asupra tuturor momentelor şi actelor din viéţa scolară, făcêndu-se însaşi responsabilă pentru ori ce iregularitate.

Tóte actele ce aparţin la acésta causă dimpreună cu o consemnare a lor se astern aici ·/. alăturat.

Al Escelenţiei Vóstre şi al Venerabilului Consistoriu archidiecesan

Sibiiu, 16 Decembre, 1892.

prea plecat serv
Dr. *Ilarion Puşcariu.*
archim. vicariu archiep. ca comis consist.

Aclus 1.

Ad. Nr. 7949 Scol.

Onoratei direcţiuni a gimnasiului greco-oriental român în
Braşov.

Onorată direcţiune!

Domnul Ministru reg. ung. de culte şi instrucţiune publică după emisul seu din 8 Decembre nou a. c. Nr. 50419, află, că cuvêntarea, ce o a ţinut profesorul gimnasial Georgiu Pop la serbarea sântei Sofii în 16 Octobre a. c. către tinerimea scolară din Braşov, conţine evidentă agitare naţională şi tendenţă în contra statutului; de aceea poftesce cu provocare la § 50, al legei pentru scólele medii, ca după cercetarea lucrului, numitul profesor sĕ fie amovat din postul seu.

Ca sĕ pótă Venerabilul consistoriu archidiecesan în causa acestui incident regretabil lua mĕsurile necesari pentru salvarea gimnasiului nostru din Braşov, a aflat de bine a me esmite pe mine subsemnatul ca comisar al seu, ca sĕ cercetez în faţa locului asupra acestui cas, eruând şi constatând tóte împregiurările, sub care s'a ţinut cuvêntarea mai sus atinsă.

Pentru a'mi puté îndeplini cu tótă corectitatea misiunea primită, poftesc pe Onorata Direcţiune gimnasială a'mi procura cuvêntarea autentică ţinută de profesorul Georgiu Pop la sĕrbătórea Sântei Sofii din anul acesta, apoi prin raport înscris, Onorata Direcţiune sĕ'mi arete:

1. Cine şi pe ce basă a arangeat festivitatea scolară la ocasiunea amintită, şi sub a cui inspecţiune şi controlă s'a petrecut aceea?

2. Cine şi cu ce reserve a însărcinat sau autorisat pe profesorul Georgiu Pop sĕ ţină el cuvêntarea ocasională către tinerimea scolară?

3. Avut'a Onorata Direcţiune a scólelor medii din Braşov şi corpul profesoral cunosciinţă prealabilă despre tecstul cuvêntării din cestiune, şi dacă au avut, aprobatul'a sau ba?

4. Ce impresiune a făcut acéstă cuvêntare asupra tinerimei scolare, asupra corpului profesoral, în special asupra directoriului scolar, şi preste tot asupra publicului present la festivitate?

5. Care a fost motivul, pentru care cuvêntarea s'a dat publicităţei prin ḑiare, şi care sunt factorii la acéstă publicare, preste tot, cum s'a întêmplat ea?

6. Cum crede aḑi Onorata Direcţiune gimnasială şi corpul profesoral a se salva esistenţa şi prosperarea scólelor nóstre din Braşov faţă cu §-ul de lege, la care se provócă domnul ministru în emisul seu?

Aceste date şi informaţiuni sĕ le pregătéscă Onorata Direcţiune immediat, pentru-ca sosind eu Mercuri diminéţa în 21/9 Decembre a. c. la Braşov, fără perdere multă de timp sĕ le pot primi şi lua de basă la ulterióra cercetare, ce am a face şi în alte direcţiuni.

Sibiiu, 7/19 Decembre, 1892.

Dr. *Puscariu.*

Aclus 2.

Ad. Nr. 7949 Scol.

Onoratei eforii a scólelor medii gr. or. române în
Braşov.

Onorată Eforie scolară!

Domnul Ministru reg. ung. de culte şi instrucţie publică după emisul seu din 8 Decembre nou. a. c. Nr. 50419, află, că cuvêntarea, ce o a ţinut profesorul gimnasial Georgiu Pop, la serbarea sântei Sofii în 16 Octobre a. c. către tinerimea scolară din Braşov, conţine evidentă agitare naţională şi tendinţă în contra statului, de aceea poftesce cu provocare la § 50 al legei pentru scólele medii, ca după cercetarea lucrului, numitul profesor sĕ fie amovat din postul seu.

Ca sĕ pótă Venerabilul Consistoriu archidiecesan în causa acestui incident regretabil lua mĕsurile necesari pentru salvarea gimnasiului nostru din Braşov, a aflat de bine a me esmite pe mine subsemnatul ca comisar al sĕu, ca sĕ cercetez în faţa locului asupra acestui cas, eruând şi constatând tóte împregiurările, sub care s'a ţinut cuvêntarea mai sus atinsă.

Pentru a-mi puté îndeplini cu tótă corectitatea misiunea primită, poftesc pre Onorata Eforie a'mi da informaţiune asupra următórelor impregiurări:

1. Avut-a Onorată Eforiă cunosciinţă prealabilă despre tecstul cuvêntărei ţinute de profesorul Georgiu Pop, cu ocasiunea festivităţei scolare mai sus atinse, şi dacă a avut, a consimţit cu conţinutul acelei cuvêntări sau ba?

2. Ce impresiune a făcut acéstă cuvêntare asupra Onoratei Eforii?

3. Cum crede aḑi Onorata Eforiă scolară a se salva esistenţa şi prosperarea scólelor din Braşov faţă de §-ul de lege, la care se provócă domnul ministru în emisul seu?

Rĕspunsul la aceste întrebări poftesc pe Onorata Eforie a mi-l da în scris cu posibila grăbire, pentru a'mi puté împlini misiunea ce o am.

Braşov, 9/21 Decembre, 1892.

Dr. *Puscariu*

Aclus 3.

Nr. 114/1892/3.

Ilustre Domnule Comisar!

In urma însărcinării dto 7/19 Decembre 1892 subscrisul are onóre a aduce Ilustrităţei Vóstre la cunoscinţă, că profesorul George Pop, pe care l'am provocat a-mi preda cuvêntarea autentică rostită de el la serbarea Sântei Sofii în 4/16 Octobre a. c până acum nu mi a predat încă acéstă cuvêntare.

Totodată reservând conferinţei a rĕspunde la întrebările, care privesc pe corpul profesoral, subscrisul are onóre a raporta în modul următor:

1. Deóre ce prin cuvêntul rostit de fericitul archiereu Andreiu baron de Şaguna la punerea şi sânţirea petrei fundamentale a gimnasiului nostru, care cuvênt se alătură aci sub ·/. s'a lăsat directorului şi profesorului dela aceste scóle îndatorirea de a serba în fie care an ḑiua Sântei Sofii, de aceea subscrisul a dispus, ca în 4/16 Octobre sĕ se serbeze acésta ḑi memorabilă, şi pre cum se póte vedea din circularul alăturat aci sub $^2/_2$. a invitat pe corpul profesoral de a participa la acésta festivitate, pentru ca sĕ corespundă îndatorirei sale şi sĕ esercite tot odată inspecţiunea, ce'i compete.

2. Avênd în vedere, că totdeuna la serbarea Sântei Sofii un membru al corpului profesoral, şi de regulă unul dintre cei mai tineri în serviciu, a ţinut cuvêntarea festivă, subscrisul a învitat pe profesorul George Pop, la care venise aşa ḑicênd rîndul, ca în anul acesta sĕ ţină el cuvêntarea, dară nu i'a împus nici o reservă, pentru că acéstă nu s'a usitat în anii trecuţi, şi nici n'a fost de prevĕḑut trebuinţa de a impune oratorului óre care reservă.

3. Tecstul cuvêntărei din cestiune a profesorului George Pop nu l'a cunoscut subscrisul înainte de a fi rostită cuvêntarea şi anume din causa că cuvêntările profesorilor nici odată nu se supuneau censurei prealabile.

4. Despre impresiunea ce a făcut cuvêntarea profesorului Pop, asupra tinerimei scolare, subscrisul nu póte avea o părere întemeiată, de óre ce nu i s'a dat nici o ocasiune de a se informa despre acésta, ér între membrii corpului profesoral subscrisul a auḑit aprecieri diferite despre diferite părţi ale cuvêntărei, n'a auḑit însĕ o judecată hotărită a întregului corp profesoral. De acea subscrisul se mărginesce pe lângă constatarea, că asupra directorului scólelor medii cuvêntarea profesorului George Pop a făcut impresiunea unei lucrări lipsite de tact pedagogic şi nepotrivită pentru festivitate scolară. Impresiunea acésta a împărtăşit-o, după părerea subscrisului, şi o parte însemnată a publicului.

5. Referitoriu la publicarea în ḑiare a cuvêntărei des amintite subscrisul a provocat pe profesorul George Pop, ca sĕ dea informaţiunile necesare, ér acesta a declarat, că le va da în scris, pentru a fi alăturate la protocol.

6. Cu privire la asigurarea viitoriului scólelor nóstre medii subscrisul este de părere, că după aprecierea părintéscă a resultatelor cercetării ce se va face de Ilustritatea Vóstră, venerabilul consistoriu archidiecesan va sci sĕ ia cele mai potrivite mĕsuri, pentru a feri scólele nóstre medii de ultimele consecinţe ale §-lui 50 din articlul legii XXX din anul 1883.

Braşov, în 9 Decembre, 1892.

Ip. Ilasievici,
director

Aclus 4.

Ilustrităţii Sale Domnului Dr. Ilarion Puscariu archimandrit şi vicariu archiepiscopesc în calitate de comisariu consistorial în
Braşov.

Nr. 227/892.

Ilustritatea Vóstră! Domnule Vicariu şi comisariu consistorial.

Cu referinţă la preţuita hârtie dtto Braşov 9/21 Decembre 1892 Nr. 1 comis. subscrisa eforiă în şedinţa ei din 11/23 Decembre a. c. a decis a da la întrebările puse următorul rĕspuns:

1. La întrebarea „Avut'a Onorata eforiă cunoscinţă prealabilă despre tecstul cuvêntărei ţinute de profesorul Georgiu Pop cu ocasiunea festivităţei scolare mai sus atinse (serbarea Stei Sofii), şi dacă a avut, a consimţit cu conţinutul acelei cuvêntări sau ba?“ se respunde:

Eforia nu a avut cunoscinţa prealabilă şi nu a putut consimţi.

La întrebarea:

2. „Ce impresiune a făcut acéstă cuvêntare asupra onoratei eforii? se rĕspunde:

Eforia, ca atare, ne luând parte la festivitate, aceea cuvântare asupra ei n'a putut face nici o impresiune.

La întrebarea:

3. „Cum crede aḑi onorata eforie scolară a sĕ salva esistenţa ş prosperarea scólelor din Braşov, faţă de §-ul de lege la care se provócă Domnul ministru în emisul sĕu?“ se respunde:

Deóre ce subscrisa eforie scolară nu a avut nici nu are nici o înriurinţă asupra demersului instrucţiunei şi asupra disciplinei în scólele nóstre centrale, ci acésta este reservată Venerabilului Consistoriu archidiecesan ca for superior, de aceea nu póte da alt respuns, decât a se ruga de Venerabilul Consistoriu archidiecesan: ca acesta, în sfera sa de activitate sĕ facă tot posibilul pentru salvarea esistinţei scólelor nóstre, căci eforia este convinsă, că ţinênd organele nóstre competente scólele nóstre la nivoul pretins de lege, atât în sciinţă cât şi în disciplină, în modul acesta scólele nóstre totdeuna vor fi scutite de asprimea §-lui 50 al legei pentru scólele medii.

Suntem cu tótă veneraţiunea

Braşov, 11/23 Decembre, 1892.

Eforia scólelor centrale române ort. rĕsăritene
Braşov.

M. Strevoiu, preş.
Ioan Sĕniuçe, secret.

Aclus 5.

Stimatelor Dómne! Stimaţi Domni! Iubită tinerime!

Cu cântări şi rugăciuni, cu evlavie şi pompă religiósă, astfeliu an de an în ḑiua Sfintei Sofii se sĕvêrsesce chemarea Duchului Sfânt, pentru-ca El sĕ-şi reverse darul Sĕu de sus asupra acestui institut şi sĕ-l teréscă de ḑile grele.

La ori ce întreprindere a cere ajutorul celui de sus, a-ţi pune tótă nădejdea în mila şi bunătatea lui Dumneḑeu, este un semn de pietate creştinéscă, şi cu drept cuvênt noi românii ne putem mândri, că acest spirit creştinesc este adênc săpat în caracterul némului nostru.

Insĕ nu mai puţin adevĕrat este şi aceea, că ajutoriul ceresc se pare a se împărţi după anumite legi. „Ajută-ţi tu mai întâiu, pe urmă îţi ajută şi Dumneḑeu“, — este cea mai sublimă, învĕţătură ce noi creştinii o putem scóte din istoria popórĕlor.

Astfeliu însaşi pronia dumneḑeéscă ne îndréptă la forţele nóstre proprii. Stând lucrul aşa, pasul principal, ce trebue sĕ-l facem, nu póte fi altul, decât sĕ ne orientăm bine asupra situaţiunii, în care împrejurările de aḑi ne-au aruncat.

Odaţă orientaţi vom sci care e ţinta nóstră, dar vom sci sĕ şi aflăm mijlócele ce conduc la ţintă.

Şi mai mult ca ori când se simte aḑi necesitatea de a ne ficsa bine ţinta, unde voim sĕ ajungem.

Mii de speranţe, mii de aşteptări sunt legate de acest institut. Şi pe cât de multe sunt aceste speranţe, pe atât de mult se deosebesc ele unele de altele. Sĕ luăm spre esemplu un ţĕran, care îşi trimite copilul la scólă. Care sunt speranţele ce un astfeliu de om le légă de scólă? E sciut, că societatea modernă este astfeliu întocmită, încât sémănă cu un câmp de luptă, în care ori-ce siguranţă este nimicită ca prin o putere órbă.

Şi nime nu simte mai dureros urmările acestei, lupte decât ţĕranul: miserie, suferinţe, amariciune sufletéscă, invidie, ură, — étă partea ţĕranului! Şi fie el cât de mărginit la minte, una tot o înţelege: că din lupta acésta pentru esistenţă, acela ese învingătoriu, care e provĕḑut cu armele spiritului, şi acela este strivit, care nu e provĕḑut cu aceste arme. Şi cine-i dă lui ast feliu de arme? Scóla! Drept-aceea bietul ţĕran jertfesce tot ce póte jertfi iubirea unui părinte şi işi trimite copilul la scólă. Insĕ cu ce scop? Singur numai ca sĕ-i asigure o posiţie mai plăcută decum a avut o el. Un traiu uşor, — étă idealul ţĕranului. Acest ideal la unii se estinde până la birău, la alţii până la dascăl, la alţii până la preot. Aceste funcţiuni le crede el destul de rentabile, ca cineva sĕ pótă trăi comod după el. Mai sus rar se avêntă un ţĕran cu idealul seu.

Ne intrebăm acum, care sunt speranţele ce un astfeliu de om le légă de scólă? Ce este pentru un astfeliu de om învĕţătura? Nu e altceva decât o „vacă grasă ce provede pe om cu lapte şi cu unt!“

Amar de némul nostru, dacă şi D-Vóstră, tinerime, veţi fi conduşi de astfeliu de idei. Aḑi, în timpul ispitelor, un tinér care cu gândul acesta se apropie de isvorul sciinţei, e pe cale de a deveni cel mai aprig duşman al némului sĕu. Dedat de a privi în sciinţă un isvor de câştig, el va sta cu toţi de târg, cu prieten şi cu duşman, ca un om fără conscienţă, fără înger, fără caracter, şi din acestia se recrutéză aḑi — renegaţii. Vreţi doveḑi? Esaminaţi păţĕniile unor tineri români din timpul mai recent şi vĕ veţi convinge.

Dar se va ḑice, că nu ori ce egoist devine renegat. Aşa e! Sĕ presupunem, că unul s'au altul a scăpat neatins din toiul ispitelor şi al ademenirilor şi după terminarea studiilor s'a aşeḑat în mijlocul poporului. Ce folos aduce un astfel de om némului sĕu? Nici un folos, din contră, el a mărit numai contingentul acelor fiinţe timide, care pururea îşi întorc mantaua din cătro bate vêntul, ómeni, care pentru lumea asta nu şi-ar risca posiţia, de dragul unei cause naţionale, eroi de tufă, pe care înzadar îi vei căuta pe arena luptei, aici nu i afli. Ba da, într'un singur loc îi afli: la banchetele „Asociaţiunii transilvane“. După ce s'au săturat cu şepte plese de mâncări şi au beut bine, îi auḑi toastând cu bombast:

„De n'a perit românul, când órdele barbare
. . . .
. . . .
Acum, când braţu-ţi tare, în lume-i cunoscut.
Tu bravule române, mai creḑi că eşti perdut“.

Da, órdele barbare n'au fost în stare sĕ nimicéscă pe român, căci contra órdelor barbare era de ajuns un braţ vênjos şi o spadă lată. Aḑi, când luptăm cu alte arme contra duşmanului e de lipsă — un caracter vênjos. Şi cu acesta cred, că am atins lucrul de căpetenie. — Care trebue sĕ fie scopul D-Vóstre? Sciinţa? Nu! după imprejurările de aḑi nici chiar sciinţa nu póte fi scopul principal al D-Vóstre. Căci sciinţa fórte uşor póte iscodi bunăóră, că viaţa acésta este un fleac. Chiar iubirea, acest isvor de fapte măreţe, este sădită în peptul omului numai ca sĕ servéscă unei cause din natură, — propagarea genului. Acest estrem de vederi încă póte fi eflucsul sciinţei, el se chiamă pesimism, o bólă, care, durere, aḑi bântue intre tinerimea română. Érăşi ḑic, amar de acel popor, in mijlocul căruia s'au încuibat astfeliu de ómeni, ei sunt adevĕraţi trântori într'un stup de albine. Căci pe când unii muncesc din tóte puterile pentru binele obştesc, ei se ascund sub pălăria pesimismului, întimpinându te cu vr'o frasă din Eminescu, bună-óră: totul e vis, — „şi decât un vis sarbăd, mai bine nimic“. Astfel în mijlocul mişcării generale ei rĕmân reci, apatici, indiferenţi, căci a te entusiasma pentru o causă naţională, nu mai e modern — pentru acesti blasaţi.

Mai înţeleg, un tinĕr englez, francez, sau german, mai că şi-ar puté permite lucsul de a fi pesimist, ba de a face chiar sport din pesimismul sĕu, după-cum se obicinuesce aḑi, căci aceste popóre, bĕtrâne în civilisaţiune, şi au ridicat deja zidul naţionalităţii lor, — zidul naţionalităţii nóstre este încă de a se ridica. Şi în alt foc, decât în focul pesimismului şi al egoismului se oţelesc acei tineri, care vor sĕ conlucre la ridicarea acestui zid.

Esistă un spirit, care e punctul de plecare, e firul conducĕtor al tuturor mişcărilor mai însemnate în vécul nostru. El a transformat viéţa intelectuală şi morală, el a dat direcţiune literaturilor, el este isvor de adăpare pentru ori-ce popor. Cunósceţi cu toţii acest spirit, e spiritul naţional. Şi acum cred, că me înţelegeţi, ce am vrut sĕ ḑic prin aceea, că sciinţa nu póte fi scopul principal al d-vóstră, căci sciinţa ce vi o agonisiţi aici fie ea cât de multă, numai atunci va deveni folositóre pentru némul nostru, când ea va fi străbătută de acel spirit, altcum fie-care dintre d-vóstră nu este altceva decât un inventar de formule scientifice fără nici un folos comun, organe reci, care primesc hrană, dar nu sunt în stare sĕ asimileze hrana. Si to mai în acéstă asimilare zace scopul principal. Numai pe basa acestei asimilări veţi deveni d-vóstră caractere solide. Căci caracterul nu e altceva decât acea tărie de voinţă de a lucra totdeuna după principii bine statorite. Şi după-cum şi-a statorit cine-va principiul vieţii, după aceea este şi judecat. Şi-a statorit un tinĕr de principiu al vieţii câstigul material, traiul uşor, plăceri trecĕtóre, acela şi-a sădit în inimă materialismul şi egoismul, şi pe un astfel de tinĕr nici un ânger păzitor nu-l mai póte opri de a deveni duşman chiar némului seu. Din contră ţi-ai statorit de principiu al vieţii ideea naţională, atunci ca de sine rĕsar acele însuşiri nobile, ce constituesc adevĕratul caracter nobil, abnegaţiunea, iubirea de jertfire, lĕpădarea de sine, tot atâtea virtuţi, fără de care nu s'a sĕvêrşit nici o faptă măréţă de când esistă istoria omenimei.

Deci principiul naţional fie şi principiul d-vóstră. Atunci nu veţi orbeca în drépta şi în stânga, nu va trebui sĕ ve luaţi după autoritatea nimĕrui, atunci veţi vedea cu ochii proprii şi veţi judeca cu mintea proprie ce este trecĕtor şi ce este etern. Însĕ ca sĕ pótă ajunge cineva la atâta îi trebue crescere naţională. Şi din punctul acesta de vedere nu póte fi indiferent nici chiar lectura, cu care ve ocupaţi d-vóstră. În lături cu acele dureri închipuite de poet, cu acele oftări cătră „palida“ şi „melancolica lună“, cu acestea nu se cresce un popor, ci se enervéză.

Aruncaţi-ve cu nesaţ asupra poesiei poporale, ea ve va arăta fisionomia cea mai fidelă a spiritului poporului nostru, ea ve va arĕta, ce iubesce poporul nostru şi ce uresce el, ea ne va arăta idealul poporului nostru.

„Jale-i, Dómne, cui-'i jale,
Jale-i, Dómne, muntelui
De **armele Jancului.**
Că le plóuă şi le ninge
Şi n'are cine le'ncinge“.

Astfel oftéză poporul după idealul seu, şi până munţii patriei vor ofta astfel prin graiul poporului, până atunci sĕ sciţi, că d-vóstră aveţi încă o problemă de resolvat. Vai de acel tinĕr, care nu înţelege acest graiu, în vinele aceluia nu curge sânge, curge sirup.

Scriitoriul Jókai într'un roman al seu ne istorisesce următórea întêmplare fórte caracteristică. Era pe timpul revoluţiunii lui Rákoczy. Întreg poporul magiar era pătruns de o singură idee: idea libertăţii şi independenţei naţionale. Toţi au prins arma pentru acéstă idee, mic şi mare. Între acestia era şi un strămoş al contelui Andrasy. Din banii proprii adună o cétă de călăreţi şi plécă la luptă. Însĕ slab de ânger şi caracter el cade jertfă ispitelor şi ademenirilor Curţii din Viena. Cu tótă óstea sa el trece în tabĕra duşmanului. După finea rĕsboiului contele se întórce érăşi la castelul seu strămoşesc. Insĕ ce sĕ veḑi? El află pórta încuiată, ér pe zidul cetăţii apare fiul contelui şi întrébă, cine e? „Eu sunt, tatăl tĕu, deschide!“ Nu! respunde fiul, „un trădător nu va întra în acest castel“. Ḑicênd aceste ridică puşca şi cu un glonţ restórnă pe tatăl seu la pămênt. Atunci apare mamă-sa lângă el. „Ce ai făcut nenorocitule, ai omorît pe tatăl tĕu?“ Ér fiul rĕspunde cu următórele: „Mamă, acest ném magiar numai atunci îşi va afla mântuirea, când însuşi fiul va dejudeca la mórte pe tatăl seu trădător!“

Fost-a nu a fost aşa, nu scim. Una însĕ o scim cu toţii şi o vedem cu ochii. Poporul magiar a înţeles pe deplin aceste cuvinte, căci aḑi ian sĕ cerce cineva a căuta între tinerimea magiară renegaţi, cum ei caută între tinerimea nóstră! un rîs homeric i ar fi rĕspunsul. Sau sĕ cuteze aḑi un tinĕr magiar a deveni renegat, — acela restignit ar fi chiar de ai sei. Şi aici trebue sĕ o aduceţi şi d-vóstră! Numai atunci se vor alege cei tari de cei slăbănogi, cei vrednici de cei nemernici, numai atunci se va curăţi pădurea de uscături.

Nu v'am spus adâncă filosofie, v'am spus lucruri actuale. Şi tocmai de aceea ar putea ḑice cineva, că tóte acestea ar fi fost mai bine sĕ fi rĕmas neḑise. Pe un astfel de om eu l'aş întreba, unde sĕ începem dar' ca sĕ plantăm în capete astfel de idei, care conduc la mântuire? Unde, dacă nu la tinerime, căci ea este speranţa viitoriului. Ba da, de acum trebue sĕ vi se deschidă ochii, ca sĕ puteţi vedé adevĕrul deplin, dar deplin! Ce credeţi d-vóstră, care e viitoriul d-vóstre? E cel mai trist! După-ce veţi eşi de aici şi veţi merge sĕ ve continuaţi studiile, veţi fi spionaţi, veţi fi urmăriţi, ba veţi fi chiar ameninţaţi, pentru că aţi rĕmas credincioşi principiului naţional. Şi după ce v'aţi jertfit avere, muncă, anii cei mai frumoşi din viéţă — ce credeţi, că ve aştéptă? posturi grase? Nu! D-vóstră nu veţi fi hrăniţi la ieslele statului, alţii se hrănesc acolo, ai căror strămoşi vindeau încă rize prin Rusia, precând strămoşii noştri dimpreună cu magiarii îşi versau sângele pentru acéstă ţéră. A sci acésta încă se ţine de crescerea d-vóstre, a sci acésta însémnă a te orienta asupra situaţiunei

Sĕ nu credeţi, că voesc a ve aţîţa! Nu! gelosia, ura în contra altor popóre, spiritul de cucerire, vênarea după renegaţi — acestea lăsaţi le altora, ei sĕ-şi prăpădéscă puterile cu ele, noi sĕ păstrăm ce avem. Şi ce avem? Avem o patrie, o limbă, avem obiceiuri, suveniri istorice, avem morminte, lângă care plâng speranţele némului nostru, acestea sĕ ne fie isvorul vredniciei şi al virtuţilor nóstre strămoşesci!

Da, de acum trebue sĕ sciţi, că n'aţi venit aici pentru ca mai târḑiu sĕ puteţi durmi pe pene, ci aţi venit ca sĕ ve oţeliţi pentru o luptă crâncenă. In lupta acésta, pe care nu noi am provocat-o, care ni s'a impus cu puterea, în lupta acésta veţi avea d-vóstră sĕ ve arĕtaţi vrednicia. Şi cum sĕ vi-o arătaţi? Unire nesfărimabilă între fii de acelaşi sânge, mândrie şi demnitate naţională în mijlocul urei şi îngâmfării duşmanului, étă conduita unui tinĕr român în aceste vremuri cu vifor. Numai astfeliu vĕ veţi puté apropia de idealul naţiunii, dar numai astfeliu şi chemarea Duchului Sfânt ce aḑi s'a sĕvêrşit cu atâta evlavie şi pompă religiósă are şi un sens. Căci un popor care şi-a uitat de datorinţele sale, n'are drept sĕ esiste nici înaintea lui Dumneḑeu, nici înaintea ómenilor.

Şi pe lângă tóte una e de lipsă. E de lipsă iubire nemărginită pentru tot ce este românesc. Fie ca acel Duch, ce a-ţi chemat de sus, fie ca El sĕ sădéscă în inimile D Vóstre acéstă iubire. In speranţa acésta vĕ strig un puternic: „Sĕ trăiţi!“

Georgiu Popp,
profesor.

Actus 6.

Protocol

luat la cercetarea întreprinsă de Prea Cuvioşia Sa părintele Archimandrit şi Vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, ca comisar al Venerabilului Consistoriu archidiecesan, în urma ordinului consistorial din 3 Decembre v. a. c. Nr. 7949 Scol., în cestiunea vorbirei ţinute de profesorul George Popp la serbarea Sfintei Sofii în 4/16 Octobre 1892. Present, afară de comisarul consistorial, directorul scólelor medii gr. or. române din Braşov Ipolit Ilasievici. Ca notar funcţionéză profesorul Andreiu Bârseanu.

Fiind citat de Prea Cuvioşia Sa părintele comisar consistorial, profesorul George Popp se presentéză înaintea d-niei sale la 8 óre a. m.

1. Comisariul consistorial pune profesorului George Popp întrebarea: Recunósce cuvêntarea presentată prin Direcţiunea scólelor medii şi subscrisă de dênsul de aceea, pe care a ţinut-o în 4/16 Octobre 1892 la serbarea Sfintei Sofii şi ca lucrare proprie a sa?

Profesorul George Popp rĕspunde: Recunosc, că acésta este vorbirea, ce am ţinut-o la serbarea Sf. Sofii şi că este lucrare proprie a mea.

2. La întrebarea: Cine şi cu ce reşerve te-a însărcinat sau autorisat pe d-ta să ţiĭ cuvêntarea ocasională către tinerimea scolară?

Profesorul George Popp rĕspunde: Am fost învitat de directorul scólelor mediĭ sĕ ţin o vorbire festivă la serbarea Sfintei Sofii, fără sĕ mi se impună vre-o reservă.

3. La întrebarea: Făcut-ai cunoscută tema, despre care te-ai decis a vorbí cu ocasiunea amintită, directorului şi corpului profesoral?

Profesorul George Popp rĕspunde: Nefiind provocat de nimenea a face cunoscută tema, n'am împărtăşit-o nici Direcţiunei, nici corpului profesoral.

4. La întrebarea: Comunicat-ai vorbirea d-tale, înainte de a o ţiné în public, directorului sau altuia din membri corpului profesoral?

Profesorul George Popp rĕspunde: Ne cerêndu'mi nimenea comunicarea, n'am comunicat-o înainte de a o rostí înaintea publicului, nici directorului, nici altuia din membrii corpului profesoral.

5. La întrebarea: A fost vorbirea în cestiune cetită sau rostită înaintea publicului?

Profesorul George Popp rĕspunde: Am rostit-o liber, ţinêndu-mĕ cât se póte de fidel de tecstul alăturat pe lângă acest protocol.

6. La întrebarea: Care a fost ideia conducĕtóre a lucrării acesteia a d-tale şi ce ai intenţionat a ajunge printr'însa?

Profesorul George Popp rĕspunde: Ideia conducĕtóre a vorbirei mele a fost: „Formarea şi întărirea caracterului în spirit naţional“ şi intenţiunea, cu care am ţinut acéstă vorbire, a fost a accentua, că scóla nóstră fiind naţională, trebue sĕ dea o însemnătate deosebită crescerei tinerimei în spirit naţional.

7. La întrebarea: Creḑi d-ta, că vederile cuprinse în vorbirea d-tale sunt în consonanţă cu scopul învĕţământului şcólelor medii, prescris în planul de învĕţământ?

Profesorul George Popp rĕspunde: Pe basa principiilor pedagogiei moderne şi pe basa instrucţiunilor Inaltului Ministeriu de culte şi instrucţiune publică (Utaşitások a gymnasiumi tanítás tervéhez din 1880 pag. 16 punct 1) cred, că aceste vederi ale mele sunt în consonanţă cu scopul învĕţământului în scólele medii.

8. La întrebarea: Care sĕ fie lupta crâncenă, pentru care cuvêntarea d-tale voiesce a oţelí tinerimea scolară, şi cari sunt duşmanii, la cari ţintesce pasagiul: „Da, de acum trebue sĕ sciţi, că n'aţi venit aici pentru ca mai târḑiu sĕ puteţi durmí pe pene, ci aţi venit, ca sĕ ve oţeliţi pentru o luptă crâncenă. In lupta acésta, pe care nu noi am provocat-o, care ni s'a impus cu puterea, în lupta acésta veţi avé d-vóstră sĕ ve arĕtaţi vrednicia. Şi cum sĕ vi-o arĕtaţi? Unire nesfărămabilă între fii de acelaşi sânge, mândrie şi demnitate naţională în mijlocul urei şi îngâmfărei duşmanului, iată conduita unui tinĕr român în aceste vremuri cu vifor“?

Profesorul George Popp rĕspunde: Am combătut în vorbirea mea egoismul şi materialismul. pesimismul şi renegatismul. Acestia sunt duşmanii, contra cărora voiesc a oţelí tinerimea scolară, precum contra tuturor acelor individi, cari în lucrările lor, representând aceste principii nesănĕtóse, caută a se încuiba în mijlocul poporului pentru a-i sdruncina esistenţa morală. Astfel de individi sunt tot soiul de parveniţi, cari aḑi au ajuns stăpâni pe situaţiune, pecând românul şi magiarul au ajuns sĕ fie esploataţi în patria lor proprie.

9. La întrebarea: Creḑi d-ta, că chemarea institutului nostru cultural astăḑi nu este a propaga sciinţa, ci a da armătură pentru luptele politice?

Profesorul George Popp rĕspunde: Considerând, că scopul final al instrucţiunei, chiar după instrucţiunile date de Inaltul Ministru, este formarea caracterului, sciinţa numai într'atâta este un factor în instrucţiune, întrucât contribue la ajungerea acelui scop final. Combat deci sciinţa, care disconsideră cu totul cultivarea inimei şi dă omului numai arme pentru scopuri materialiste, făcênd din el un inventar de formule scientifice. Iată deci, pentru ce am ḑis, că sciinţa nu póte fi scopul principal al instrucţiunei. Éră cum-că chemarea institutului nostru cultural ar fi de a da armatură pentru luptele politice, acésta n'am susţinut-o. Peste tot prin vorbirea mea n'am voit sĕ ating cestiuni politice, ci numai sociale.

10. La întrebarea: Creḑi d-ta, că astfel de preparări spre lupte politice se pot face în scólele nóstre, fără a se pune în pericol esistenţa lor?

Profesorul George Popp rĕspunde: Cu tótă consciinţa pot afirma, că în scólele nóstre nu sĕ fac preparări spre lupte politice şi, după cum am declarat în punctul anterior, nici eu n'am intenţionat prin vorbirea mea a contribuí la preparări de asemenea natură, pentru-că ele sunt incompatibile cu chemarea unei scóle.

11. La întrebarea: Care a fost motivul pentru care cuvêntarea s'a dat publicităţii prin ḑiare şi cari sunt factorii la acéstă publicare; preste tot cum s'a întêmplat ea?

Profesorul George Popp rĕspunde: De óre-ce conţinutul vorbirei mele, după convingerea mea e pedagogic, desvoltând în lianiamente generale problema scólei, am creḑut, că e de interes comun sĕ se publice, şi cerêndumi-se, am pus-o la dispositiunea unuia din corĕspondenţii diarului „Tribuna“.

12. La întrebarea: Este tecstul publicat în diare identic cu tecstul alăturat la acest protocol?

Profesorul George Popp rĕspunde: Este identic, afară de titlul: „Un apel la tinerime“, pe care i l'a dat redaţia diarului amintit în punctul precedent. Afară de aceea în tecstul publicat în diare în pasagiul: „Ei (parveniţii) vindeau încă rîze prin Rusia pe când strămoşii nostri dimpreună cu magiarul şi-au vĕrsat sângele pentru acéstă patrie“, s'au omis cuvintele: „dimpreună cu magiarul“.

Cu acestea se închee cercetarea profesorului George Popp. La incheiere dênsul îşi reservă dreptul de a da în legătură cu acest protocol o espunere a vederilor, care l'au condus în vorbirea, ce a dat ansă la cercetarea de faţă.

Cetindu-mi-se fasiunile de mai sus, le declar de ale mele, astfel după cum sunt petrecute în acest protocol.

Braşov, 11/23 Decembre, 1892.

Georgiu Popp,
prof.

Cu acestea protocolul se încheie la óra 1 p. m, şi se subscrie.

Braşov, 11/23 Decembre, 1892.

Dr. *Ilarion Puşcariu,*
archimandrit, comisar consistorial.

Ip. Ilasievici, director.
Andreiu Bârseanu, profesor, ca notar.

Aclus 7.

Declaraţie!

E obiceiul, ca în diua sf. Sofii, fiind hramul scólei, unul dintre profesorii cei mai tineri sĕ ţină un discurs înaintea publicului şi a elevilor din clasele superióre. Acésta sĕrbare este mai mult pentru societatea română din Braşov, care este întemeietorul scólelor de aici, decât pentru elevi. În anul acesta, fiind provocat din partea onoratei direcţiuni, am ţinut eu discursul oficios, pe care l'am rostit liber, ţinêndu-mĕ fidel după tecstul scris. Ideile, pe care le-am desvoltat, în liniaminte generale sunt următórele:

Ideea fundamentală a fost: „Formarea şi întărirea caracterului în spirit naţional“, ér intenţiunea, cu care am ţinut acéstă vorbire, a fost: a accentua, că scólele nóstre, fiind naţionale, trebue sĕ dee o însemnătate deosebită crescerei tinerimei în spirit naţional.

Am combătut materialismul şi egoismul.

Am combătut pesimismul, care bântue între tinerimea nóstră, şi am îndrumat-o, a se adăpa din isvorul nesecat al poesiei populare.

Am combătut renegatismul, arĕtând din istoria Magiarilor, cum sciu ei se pedepséscă pe aceia, cari îşi trădéză némul: fiul omóră pe tatăl sĕu trădător. Esemple de aceste aş fi putut aduce nenumerate din istoria universală (Brutus), am luat însĕ cu intenţiune un esemplu din istoria patriei, pentru ca prin acest esemplu îngrozitor se ilustrez cu atât mai plastic urmările tradării, de care Dumnedeu se feréscă pe tinerimea nóstră.

Am combătut tot soiul de parveniţi, cari adi au ajuns stăpâni pe situaţie, pe când Românul dimpreună cu Maghiarul au ajuns străini în propria lor patrie. Subliniez: „dimpreună cu Magiarul“, pentru că în discursul meu am rostit următórea frasă: „Ei (parveniţii) vindeau încă rîze prin Rusia, pecând strămoşii nostri dimpreună cu Magiarul şi-au vĕrsat sângele pentru acéstă patrie. La publicare însĕ cuvintele subliniate s'au omis. Ideea acésta din urmă am esprimat-o din motivul, ca tinerimea sĕ se împace de acuma cu gândul, că statul nu-i póte hrănì pe toţi cu posturi grase, ci tot de popor, din care au eşit, vor fi susţinuţi odată: ca dascăli, preoţi, notari etc.

De tóte aceste slăbiciuni de caracter: egoism, materialism, pesimism, renegatism, cari sunt tot atâtea rane pe trupul naţiunei, tinerimea va putea fi scăpată numai atunci, când îi vom desvolta şi întărì caracterul în spirit naţional, — un principiu, care e recunoscut de pedagogia modernă, e permis de legile statului şi a servit de basă întemeietorilor gimnasiului nostru.

Cari sunt deci duşmanii, contra căror voesc a oţelì tinerimea scolară? E egoismul, e renegatismul, e pesimismul, şi toţi acei indivizi, cari în faptele lor representând aceste principii nesănătóse, caută a se încuiba în mijlocul poporului, pentru de a-i sdruncina esistinţa sa morală. Etă duşmanii! Lupta contra acestor duşmani, doresc, spre binele poporului nostru, se fie cât de crâncenă, ceea-ce va se dică: „erös küzdelem“. şi nu: „véres harcz“, ceea-ce ar însemna pe românesce: „o bătălie sângerósă“.

Considerând deci, că scopul final al instrucţiunei, chiar după esplicările date de înaltul ministru de culte (V. „Utasitások a gymnasiumi tanitás tervéhez“ 1880, pag. 16, pct. 1,) este formarea caracterului, sciinţa numai întru atâta întră ca factor la acéstă instrucţiune, întru cât contribue la ajungerea acestui scop final. Combat deci aceea sciinţa, care dă arme numai spre scopuri materialiste, desconsiderând cu totul cultivarea inimei, combat sciinţa, privită numai ca o vacă grasă, ce provede pe om cu lapte şi cu unt, combat sciinţa, care privită ca singurul scop al educaţiunei şi instrucţiunei, ar puté duce, pe lângă multe alte rătăciri, la pesimism, de care bântue tinerimea nóstră adi; cu un cuvênt, combat sciinţa, care nu desvóltă caracterul firm. Etă pentru ce am dis, că sciinţa nu póte fi scopul principal al instrucţiunei, căci atunci elevii ar devenì simple inventare de formule scientifice.

Prin urmare, tóte principiile desfăşurate în vorbirea mea, sunt între marginile legilor esistente, ba formarea caracterului solid, ca scop final al educaţiunei şi instrucţiunei este chiar reclamat de legile statului: A középiskola az egyes tanulmányokat nem szakszerű elszigeteltségökben, hanem kapcsolatos összehangzó együttességben kivánja alkalmazni a tudományos előkészitésre, az általános müveltség megalapitására és mind ennek végső czéljára, a nemes erkölcsű jellemeség fejlesztésére. (v. Utasitások.. etc).

Acéstă vorbire am dat-o spre publicare în „Tribuna“. Recunosc deci de autentică vorbirea mea apărută în jurnalul „Tribuna“ de sus pănă jos, afară de titlul: „Un apel la tinerime“, pe care i l'a dat redacţiunea.

Motivele, pentru cari am dat vorbirea spre publicare, sunt următórele:

Deóre-ce conţinutul vorbirei mele e mai mult pedagogic, desvoltând în liniaminte generale problema scólei naţionale, am credut şi sunt şi adi de convingerea, că a fost bine şi de interes comun, ca sĕ se publice, mai ales pentru tinerime, care tocmai adi e espusă la fel de fel de ispite.

Susţin deci, că vorbirea mea nu conţine nici un element de agitaţiune politică, atingênd în legătură cu formarea caracterului numai cestiuni sociale. Object de agitaţiune a făcut din ea „Telegraful Român“, susţinênd, că gimnasiul din Braşov a devenit „cuib de agitaţiuni politice“ şi aducênd drept esemplu vorbirea mea, pecând ea întru tóte stă în consonanţă cu principiile pedagogice, cu legile statului şi cu intenţiunile fundatorilor acestui gimnasiu.

Aştept deci pe basa celor dise, că Venerabilul Consistoriu va sci se apere principiul naţional al scólelor nóstre, şi ţinênd cont de acest principiu, va înţelege punctul de mânecare din vorbirea mea şi nu va suferì, ca acest sfânt principiu, se fie combătut în persóna mea.

Acéstă declaraţiune rog sĕ se ia la protocol.

Braşov, 12 Decembre, 1892.

Georgiu Popp,
prof.

Aclus 8.

Nr. 116—1892/3

Ilustre domnule comisariu!

Subscrisul are onóre a aşterne Ilustrităţii Vóstre procesul verbal luat în conferinţa corpului profesoral din 12 Decembre a. c. — pentru competentă afacere.

Braşov în 14 Decembre, 1892.

Ip. Ilasieviciu,
director.

Protocol

luat în conferinţa estraordinară a corpului profesoral dela scólele medii româneşci din Braşov, ţinută la 12 Decembre 1892, în cestiunea cuvêntării rostite de profesorul Georgiu Popp la sĕrbarea St. Sofii în 4/16 Octobre a. c. în sala cea mare a gimnasiului nostru sub conducerea dlui director Ipolit Ilasievici şi în pvesenţa Preacuviosiei Sale Domnului Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

Presenţi: întreg corpul profesoral.

1. Dl director Ip. Ilasievici cetesce o hârtiă subscrisă pe Preacuvioşia Sa dl Dr. Ilarion Puşcariu, în care sĕ spune, că constatând Inaltul ministeriu de culte şi instrucţiune publică evidentă agitaţiune în vorbirea rostită de profesorul George Popp la Sf. Sofiă din ăst an, prin emisul seu de sub Nr. 50419. a cerut ca Venerabilul Consistoriu sĕ facă cercetare disciplinară contra numitului profesor şi sĕ-l amoveze din postul seu; în urma acésta Venerabilul Consistoriu a însărcinat pre Preacuvioşia Sa Dl Dr. Ilarion Puşcariu cu facerea cercetărei disciplinare contra profesorului G. Popp; învită apoi pe corpul profesoral, ca pentru întregirea cercetării sĕ-şi dee părerea asupra următórelor întrebări:

1. Avut'a corpul profesoral cunoscinţă prealabilă despre tecstul cuvêntării; şi dacă a avut aprobatu-la sau ba?

Corpul profesoral declară, că nu a avut nici o cunoscinţă de obiectul ori conţinutul vorbirei înainte de ce s'a rostit, şi deci nu l'a putut nici desaproba, nici aproba.

2. Ce impresiune a făcut vorbirea rostită asupra corpului profesoral?

Nefiind învoit corpul profesoral cu feliul cum s'a pus acéstă întrebare, rógă pre Preacuvioşia Sa Dl Dr. Ilarion Puşcariu ca sĕ binevoéscă a formula altcum întrebarea pentru ca sĕ pótă da o părere asupra vorbirei.

Preacuvioşia Sa preciséză întrebarea astfeliu: Aflat-a corpul profesoral potrivită cuvêntarea cu locul, cu ocasiunea şi cu publicul la care s'a ţinut?

Profesorul Dr. Ioan Bozocénu declară, că avênd convingerea, că corpul profesoral nu este competent a judeca în acéstă cestiune, dênsul se va abţiné de a-şi da părerea şi votul seu la acésta întrebare.

In urma unei discusiuni îndelungate sĕ fac următórele propuneri:

a) In privinţa aceea, dacă vorbirea profesorului G. Popp a fost potrivită ori nu, corpul profesoral crede, că faţă de colegul seu nu este competent a sĕ pronunţa.

Propunerea acésta, întrunind numai 10 voturi, cade.

b) Corpul profesoral fiind provocat a se pronunţa în privinţa vorbirei ţinută de profesorul G. Popp la serbarea sfintei Sofii din 4/16 Octombre a. c. constată, că ideea fundamentală desvoltată de orator: despre crescerea naţională a tinerimii, corĕspunde principiilor pedagogiei moderne şi o află admisibilă a se tracta într'o vorbire scolară, în ceea-ce privesce însĕ forma şi tonul în unele părţi ale vorbirii nu le póte afla destul de corĕspudĕtóre cu ocasiunea, la care s'a ţinut acéstă vorbire.

Acésta propunere s'a primit cu 14 voturi.

3. Cum crede adi corpul profesoral a se salva esistenţa şi prosperarea scólelor nóstre din Braşov faţă cu § de lege, la care sĕ provócă Dl ministru în emisul seu?

Corpul profesoral declară cu unanimitate, că nesimţindu-se competent a se pronunţa în privinţa celor cuprinse în § 50 al legei din 1883. care dispune pedepse pentru delicte, de care corpul profesoral nu se simte vinovat întru nimica, de cumva se pot aplica din vre-o parte cele cuprinse în acest § al legei la profesorul George Popp, lasă resolvarea acestui lucru în îngrijirca forului competent, care este Venerabilul Consistoriu, şi ascéptă dela dênsul apĕrarea scólelor nóstre, fără depărtarea colegului George Popp.

Verificarea acestui proces verbal se concrede profesorilor Ioan Popea şi Andrei Bârsean.

D. U. S.

Ip. Ilasievici, m. p. preşedinte.
Dr. *Iosif Blaga,* m. p. profesor ca notariu.
Ioan Popea, m. p. verificator.
Andreiu Bârsean, m. p verificator.

Pentru conformitate cu originalul
Braşov în 14 Decembre, 1892.

Ipolit Ilasievici,
director.

Notă. Intre aclusele raportului comisarului consistorial se află şi cuvêntarea episcopului de atunci, mai apoi archiepiscop şi metropolit Andreiu, ţinută în Braşov la 15 Septembre 1851, carea o vom publica separat, ca se fie cunoscute şi din aceea sfaturile înţelepte, cari ni le a dat marele archiereu la fie-care ocasiune, şi cari şi el însuş le a urmat între tote împregiurările timpului, în care a trăit
Red.

(Vom continua).

Noutăţi.

Un dar interesant. A. S. principele Ferdinand a primit un fórte interesant cadou, din punct de vedere istoric, dela dl Berger, consul general român la Stuttgart. Nu e nimic mai puţin de cât sceptrul lui Frideric cel mare, în'reg de fildeş, artistic ciselat şi avênd o lungime de vr'o 80 de centimetri. Estremitatea inferióră formézâ o corónă ér cea superióră pórtă marca regelui Prusiei cu semnătura sa. Deasupra mânerului e reprodus în relief grupul ecvestru de la pórta Brandenburgului.

Acéstă preţiósă relicvie a fost găsită într'o grădină, în Francia, unde fusese îngropată. Un olandez bogat o cumpĕrase întâiu şi dl Berger de la acesta.

⁂

Din Alba-Iulia ni se scrie: In decursul postului Crăciunului scóla de aici în tótă séra a fost înţesată de poporeni S'au ţinut adecă 5 prelegeri poporale. Părintele administrator parochial dl N. Ivan a vorbit despre „defectele vieţii familiare“ şi despre „causele de ce stăm noi mai rĕu ca alte popóre?“ Părintele Florian Rusan despre „beţiă ca ciumă a poporului“. Invĕţătoriul Iuliu Roşca „despre meserii“ şi „despre îmbrăţişarea scólei“. La tóte cinci prelegerile au asistat sute de poporeni bărbaţi şi femei In alte dile s'a esercitat bărbaţii sub conducerea preotului Florian Rusan în cântările liturgice cari sĕ esecută acum în biserica din oraş începênd dela Crăciun cu o precisiune esemplară şi érăşi în alte sĕri s'au instruat cei 12 tineri în jocul căluşeriul şi bătuta care are sĕ fie jucat la petrecerea din 10 Ianuariu dată în favorul casei bisericesci gr. or — Faptele aceste de sine vorbesc şi nu le trebue comentariu.

⁂

Din Făgăraş ni se scrie: Adunarea generală municipală a comitatului Făgăraş, s'a ţinut la 23 Ianuariu c. n — cum a dat Dumnedeu şi pe placul „magiarilor“ dela cârma comitatului.

Românii, cu intenţiune, sau ţinut în reservă de astă dată şi nu au făcut nici o pregătire; au lăsat ca sĕ şi jóce memdrele cum le place. Se vede că sa disgustat ómenii de atâtea netrebnicii şi fără de legi câte sĕ mai comit, sau n'au mai voit ca sĕ rischeze, a asista la şedinţe între baioneţe. Au participat puţini, fórte puţini membri români, mai mult din curiositate ca sĕ privéscă cum „magiarii“ (jidovi, unguri, sasi şi doi trei rătăciţi becisnici) îşi împărţiau locurile în comisiuni, aruncând în câte un fotel din comisiunile principale şi români ca d'aude Lelucz Peter, Popáradi Áron etc. slugi plecate. Românii néoşi, faţă de cari magiarii au fost atât de prevenitori, încât i au ales în unele comisiuni, unii fiind de faţă, au declinat onórea, ér cei absenţi, sunt informat din isvor sigur că îşi vor da dimisiunea, apoi sĕ vedi lume, — ei între ei.

⁂

Un paiangen monstru. Un călător care a străbătut de mai multe ori America de Miadă-di, a întêlnit într'o pădure un paiangen enorm care prinsese cu pânza lui o păserică şi o sugruma cu labele'i pĕróse. Acest paiangen, cunoscut sub numele de mygale avicularia, are un corp de 7 degete lungime şi picióreleʼi ating fie care încă o dată aceeaşi lungime.

Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an Private: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von **45 kr.** bis **fl. 11.65** p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 vers h. Qual, und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) **porto- und zolfrei.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. [6] 2

Doi culegĕtori tipografi,

între care unul special pentru lucrări de **accidenţe** şi **tabelarice,** pot afla condiţiune sigură şi durabilă.

Numai acei domni binevoiască a concura, cari sunt **capabili** şi **conscienciosi.**

Oferte cu legitimare despre condiţiunile de pănă acum, precum şi pretensiunea salariului sunt a se adresa la

[11] 1—3 **Direcţiunea tip. archid. Sibiiu.**

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 6. Sibiiu, Marți 19/31 Ianuariu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Noul atac asupra scólelor nóstre.

XII.

„Aur și argint nu am, dară ce am dau“, aceste cuvinte ale apostolului ni-au venit în minte când ni am tras séma cu noi înșine, și am cumpănit situațiunea creată, cu care trebue se stăm față în față. Datori suntem sĕ conlucrăm cu toții, fie-care cu ce are și cu ce póte, ca furtuna, care se pregătesce și care amenință cu descărcare, sĕ ne afle posibil adăpostiți. Chiar și cel mai optimist dintre noi va trebuí sĕ mediteze și sĕ tresară în fața pornirei dușmănóse asupra institutiunilor nóstre culturale, pornire, care special pe noi ne umple de cele mai seriόse îngrigiri.

După tóte acestea am puté încheia, și atunci am rĕmânea la mĕsurile de apĕrare contemplate de biserică. Ingrigirea nóstră însĕ nu ni dă pace; nu ne putem împăca cu gândul sĕ perdem instituțiunile nóstre culturale, și de aceea nu ne putem dispensa de detorința, de a căuta și noi mĕsuri de apărare, se înțelege mĕsuri legale, căci noi numai la acestea reflectăm.

Mult, fórte mult putem contribuí la conservarea instituțiunilor nóstre culturale, dacă cele dóuĕ biserici române ar afla o modalitate, pre lângă care comunele mestecate cu credincioși de ambe confesiunile în casul estrem sĕ susțină numai o singură scólă, care se aibă caracterul confesional al credincioșilor din maioritate. Cu chipul acesta s'ar salva caracterul confesional al scólei, și cu el esistența ei.

Acestei păreri s'a dat espresiune cu mai multe ocasiuni, și totdeuna s'a manifestat bunăvoința în favorul ei.

Suntem detori adevĕrului se accentuăm, că din incidentul proiectului de lege din cestiune acestei păreri s'a dat espresiune și publice în un organ de publicitate autorisat a manifesta dorințele bărbaților, cari conduc destinele uneia dintre bisericele române. Punênd în discusiune acéstă părere organul respectiv a întrat până chiar și în regularea detaiurilor între marginile legei de instrucțiune pentru scólele poporale.

Tractată cestiunea cum s'a tractat ea în respectivul organ, asupra nóstră a făcut impresiunea, că redacțiunea, inspirată de curentul ce domnesce în cercurile normative, voesce sĕ reia din nou firul inițiat încă cu ḑeci de ani mai nainte de către noi pentru a iniția din nou o soluțiune favorabilă, și noi din inimă dorim o deslegare favorabilă în interesul causei.

In amĕnuntele discusiunei noi ca presă nu întrăm. La locul competent se va medita cu seriositatea, de care biserica totdeuna a fost condusă, și detaiurile se vor regula în interesul instrucțiunei publice în scólele nóstre, pe care décă o vom perde, prelângă tóte asigurările optimistilor nostri, că în politica cea mare perderea scólelor medii și a celor elementare e nimica, noi totuși suntem de părerea, că am perdut fórte mult, ca se nu ḑicem, că am perdut aprópe totul.

Am accentuat încă la început, că politica de instrucțiure a guvernului nostru se face după un plan mare, plan — după vederile curentului de aḑi, ingenios, și la esecutarea lui se lucră cu multă consecuență și încordare.

Prin legea din 1875 învĕțătorii dela scólele nóstre românesci au fost băgați în fondul de pensiune al statului, și acesta a fost primul cerc, în care biserica a început a fi strêmtorată. Cum a fost interpretată și pusă în lucrare legea acésta, am vĕḑut la alt loc. Invĕțătorii sunt neîndreptățiți, comunele bisericesci trebue se solvéscă, deși representațiunea bisericei e la guvern nedecisă. La bĕtrânețe învĕțătorii neprimiți în fondul de pensiune vor trebui se plece la cerșit.

Prin legea din 1879 s'a întrodus limba magiară ca obiect de instrucțiune în scólele poporale, și s'a creat o situațiune, care a justificat îngrigirile bisericei, când a combătut aducerea legei.

In 1883 s'a adus legea de instrucțiune pentru scóle medii, care a stirbit în mod simțitoriu drepturile autonome ale bisericei.

A urmat legea pentru asilele de copii din 1891 contra căreia asemenea s'a ridicat glasul bisericei, însĕ fără resultat.

Dela anul 3 al etăței deci până la etatea de bărbat punctul de căpetenie al instrucțiunei e magiarisarea și érăși magiarisarea, ca după vorbele actualului ministru president, sĕ se dea statului timbrul și caracterul magiar.

Credeam, că cu atâtea s'a umplut păharul amărăciunei!

Ne-am înșelat, amar ne-am înșelat.

Proiectul din cestiune lovesce mai adênc ca tóte celelalte. Ne ia dreptul de instituire, dreptul de disciplinare al învĕțătorilor, și amenință cu o destrăbălare înfricoșată a disciplinei bisericesci, dând pre învĕțători pradă volniciei curentului de aḑi al magiarisărei, care după bunul plac interpretéză și conceptul: „rele morale“ și cel al „direcțiunei contra statului“.

Décă vom fi în curat cu natura pericolului, care privesce asupra nóstră, décă vom sci apreția importanța scólelor nóstre, atunci ne vom puté apăra, încordându-ne până la estrem puterile.

Se fim deci fie-care cu bărbăție la locul, unde ne chiamă detorința nóstră, cu credință firmă în Dumneḑeu, în Dumneḑeul nostru, care e mare, și ca el altul nimenea, în Dumneḑeul nostru, carele face minuni.

Afacerea mai nóuă la Brașov.

(Continuare și încheiere.)

VI. Ordinul consistorial de destituire.

a) Tecstul original.

Onoratei eforii a scólelor centrale greco orientale române în Brașov.

Nr. 8469 Sc. — Onorată Eforiă! — In urma investigațiunei făcute de esmisul comisariu consistorial în fața locului Brașov este constatat, că profesorul provisoriu dela scóla nóstră reală de acolo Georgiu Popp, într'o cuvêntare a sa ținută către tinerimea scolară la serbarea Stei Sofii în 4/16 Octobre a. c; în presența unui public distins care a participat la aceea serbare, a folosit în mod ostentativ frase esaltate și espresiuni drastice, cari în ceea ce privesce cultivarea simțului bun național trec preste cadrele învĕțămêntului scólelor medii, și atingênd la loc necompetent situațiunea politică, se vĕd a fi căutate din adins și folosite pentru a pregăti și insufleți tinerimea scolară încă de acum la lupte naționale.

Nu sufere îndoélă, că numitul profesor prin cuvêntarea sa din cestiune, lipsită de tact și cumpĕt, și dată numai de cât spre publicare în ḑiare, a voit în prima linie sĕ esceleze cu simțemintele sale naționale înaintea tinerimei scolare, dar mai ales în fața publicului present, și preste tot în ḑiaristică, el însĕ chiar prin acésta ostentațiune a creat totodată la scólele nóstre centrale din Brașov un incident, pre care adversarii progreselor nóstre culturale prea ușor l'au putut folosi ca sĕ'l denuncie la guvernul statului, cualificându'l de o agitațiune națională, ba chiar de o pornire în contra statului, ceea ce a avut deja urmarea, că pentru scólele nóstre medii din Brașov, și altcum rĕu vĕḑute, sunt puse în vedere mĕsurile estreme indicate în § 50 din legea pentru scólele medii.

Fiind dar invederat, că numitul profesor, când s'a lăsat sĕ fie răpit la numita ocasiune de curente politice, nu și'a făcut sémă nici cu interesele vitale ale scólelor nóstre medii din Brașov, nici cu precauțiunile, ce trebuia sĕ le aibă ca profesor, ci cu o ușurință abia esplicabilă a pus în joc atât reputațiunea bună, ce o a avut dênsul la superioritatea sa scolară când a fost instituit de profesor provisoriu, cât și menționatele interese vitale ale institutelor nóstre de acolo, care le avem unice în felul lor, — consistoriul subsemnat, ca iurisdicțiune superióră scolară, se află necesitat a enuncia: că același profesor Georgiu Popp, compromis greu prin cuvêntarea sa, ținută la numita ocasiune și dată publicității, are sĕ fie numai decât destituit din postul seu de profesor provisoriu la scólele medii din Brașov.

Onorata Eforiă este deci prin ordinul present însărcinată, sĕ esecute numai de cât

---

FOIȚA.

Pĕcat de mamă.

— Novelă. —

de

Ilarie Chendi.

(Urmare.)

„Părinții mei nu sciau nimic de tóte aceste! Eu nu le-am spus .. fiind-că mĕ țineam mai pre sus de ei și de tótă lumea căci me iubia un domn mare!

Orbită de o așa împrejurare norocósă plecaì din casa părintéscă fără a le ḑice remas bun, fără a le spune unde mĕ duc.

„M'am dus, m'am aruncat în brațele nedrepte a sorții, în brațele nenorocirei — a grofului. O feréscă-se tótă lumea sĕracă de cea avută, toți nevinovații de cei vicleni, căci seduși o pățesc, cum am pățit-o eu!

„M'am dus, și părinții mei nu au sciut unde-s, m'au căutat în tóte unghețurile, dar nu m'au aflat și de jale au murit. Atunci nu-mi păsa mult, căci îmi mai ḑicea din când în când groful că 'i-s dragă și dacă câte odată îmi mai storcea scânteia iubirei, ce o mai păstram părinților mei, câte o lacrimă din ochi — și groful me afla cu ochii umeḑi, el me mângăia, îmi ḑicea porumbiță ... și de grabă erau uitate tóte .. dar tóte! O, dacă nu m'am jeluit atunci după cei ce m'au crescut, m'am jeluit eu pe patul acesta destul, dar în zadar, căci eu am sĕvêrșit pĕcatul, eu trebue sĕ-l ispășesc.

„Rógă-te părinte pentru mine, aibi milă cu pĕcătósa, carea ar voi sĕ se împace cu părinții cei morți, mănioși! O părinții mei, nu întórceți fața posomorîtă dela mine, ertare — primiți-mĕ la sinul vostru, care odinióră me ocrotea cu căldură .....

Aci se opri Mărina aiuritóre, căci o podidiră lacrimile — ér peptul i se înecà în suspinuri.

„Curagiu, fiică, căci căința ta va afla ascultare și Dumneḑeu nu te va lăsa sĕ mori. Sufletele celor îmblânḑiți nu se urgisesc!“

„O părinte, simț, că sórele vieții mele ofilite va apune cât mai în grabă și apoi va urma nópte — nópte lungă, vecinică! Puterile încep a me părăsi, céță désă mi se așéḑă pe ochi, dar eu nu vreau sĕ mor, până ce nu ți-oi mărturisi d-tale tot, ascultă bunule și apoi lasă-me sĕ mor:

„Acum șepte ani am fost o copilă fără minte și am fugit la groful, care m'a fost ademenit. Și el era bun cu mine, îmi făgăduia, că m'a pune dómnă preste case mari, preste păduri și câmpii, că mi-a da slujbași în jurul meu. Cinci sĕptĕmâni după fuga mea auḑii, că părinții mei s'au stins de dorul meu, groful me mângăia și într'o nópte me puse într'o trăsură închisă și me duse cu sine în castelul cel vechiu din Dumbravă. Aci petrecurăm la olaltă ḑile bune .. O, ḑile senine de fericire și mulțămire cât de amar v'ați sfârșit! O Bela, Bela pentru care mi-am omorît părinții, trecutul și viitoriul, cum m'ai amăgit! Da, Părinte, groful m'a înșelat — dragostea mea cea curată mi-a rĕsplătit-o cu înșelăciune — și rodul iubirei mele nebune a fost — o me îngrozesc a o spune — a fost o copiliță, ce sémănă mult cu groful cel înșelător“.

Saftico, Saftico, ângerul mamii, unde esti? ḑise Mărina uitându-se în tóte unghețurile casei.

„Nu te îngrigí de Săftica“, vorbì preotul, ea este bine, la mine acasă, unde va sta până ce te vei însănătoșa. Acum odichnesce și apoi respunde-mi dacă poți, cum de ai ajuns soția lui Vila Stoian?“

Mărina îi făcù cu capul un semn de mulțămire pentru grija ce i-o da copilei, apoi urmà:

„Da, lasă-me sĕ-ți spun povestea până la sfârșit — povestea jalnică a vieții mele posomorîte. Eu credeam că me iubesce groful și vorbele lui nu isvoresc numai din bold dobitocesc — visam că me va face și înaintea ómenilor soție, căci era de 26 ani și era vĕduv, avea un băețăl de 3 ani. Fiind că 'l iubiam, îi credeam tóte — era departe gândul de înșelăciune din parte-i. Dar a sosit un ceas rĕu, în care a trebuit sĕ dau pe povêrniș. Dóuĕ luni, după ce am născut pe Săftica a venit Bela la mine, mai gătit și mai frumos ca de alte dăți. Eu îmi legănam copila și-i cântam o doină de jale. El se uită odată preste noi, apoi grăì: „sĕrmane ființe!“ atunci nu-l înțelegeam, acum vai, prea bine! Apoi luà pe Saftica în brațe și o sărutà de trei ori, ceea ce nu făcu nici când, me sărutà apoi pe mine și plecà . . . A plecat și nu l-am mai vĕḑut.

„Am rĕmas singură în castel — cu Săftica și cu pădurariul Vila Stoian. Groful nu-mi mai avea grija, éră Vila era plătit sĕ-mi fie soț înaintea lumei. (Va urma.)

acéstă destituire, şi în conţelegere cu direcţiunea scólelor nóstre medii de acolo, care despre acestea se însciinţéză de aici imediat, sĕ facă substituirile necesare pentru studiile ce au fost concreḑute profesorului destituit Georgiu Popp; avênd aceeaşi Onorată Eforiă a raporta consistoriului cel mult până la 10 Ianuariu vechiu 1893 despre esecutarea acestui ordin, şi rĕmâindu-i şi mai departe obligământul de a vigila cât mai ager asupra intereselor vitale ale scólelor nóstre de acolo.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolar, ţinută la 24 Decembre, 1892.

Consistoriul archidiecesan.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Dr. **Remus Roşca** m. p.,
secretariu.

b) Traducere pentru ministeriu.

A brassói gör. keleti központi iskolák tisztelt gondnokságának.

8469 Sc. sz. — Tisztelt Gondnokság! A kiküldött consistoriumi biztos által a helyszinén Brassóban megejtett vizsgálat nyomán be van bizonyitva, hogy ottáni reáliskolánk egyik ideiglenes tanára Popp György a tanuló ifjusághoz f. é. oktoberhó 4/16-án Szent Zsófia ünnepén, az abban résztvett kiváló közönség jelenlétében tartott beszédében tüntetően oly fenhéjázó szavakat és oly drasztikus kifejezéseket használt, melyek a nemzetiségi jó érzület ápolása dolgában tulcsapnak a középiskolai oktatás keretein, és a politikai helyzetet illetéktelen helyen megérintve ugy tünnek fel, mint a melyek czélzatosan kiválogatva arra használtattak, hogy a tanuló ifjuság már is nemzetiségi küzdelmekre előkészittessék és felbuzdittassék.

Nem szenved kétséget, hogy nevezett tanár tapintatot és mérsékletet nélkülöző, s legott a lapokban leendő közlés végett tovább adott kérdéses beszédével első sorban önmagát akarta nemzetiségi érzelmeivel a tanuló ifjuság, de leginkább a jelen volt közönség előtt, s általában a lapokban kitüntetni; de éppen ezen fitogtatás által a brassói központi iskoláknál ugyanakkor egy oly esetet hozott létre, melyet müvelődési előhaladásunk ellenei igen könnyen felkaphattak, hogy azt nemzetiségi izgatásnak, sőt államellenes iránynak minősitve, az államkormánynál bevádolják; a minek már is az a következménye volt, hogy a máskülönben is rossz szemmel nézett brassói középiskoláinkra nézve a középiskolai törvény 50 §-ában jelzett végső rendszabályok tétettek kilátásba.

Világos lévén tehát az, hogy a nevezett tanár, midön a mondott alkalommal politikai áramlatok által engedte magát elragadtatni, nem vette számba sem a brassói középiskoláink létérdekeit, sem a reá, mint tanárra nézve köteles óvatosságot, hanem valamint saját jó hirnevét, melylyel a fő iskolahatóság előtt birt midön ideiglenes tanárrá alkalmaztatott, ugy az ottatni intézeteink, melyek nekünk a maguk nemében egyedüliek, emlitett létérdekeit is csak nem megfoghatlan könnyelmüséggel koczkára tette, — a consistorium, mint fő iskolahatóság, kénytelen kijelenteni, hogy a mondott alkalommal tartott és a nyilvánosságnak átadott beszéde által sulyosan kompromitált Popp György, brassói középiskolai ideiglenes tanári állásától azonnal elmozditandó.

A Tisztelt Gondnokság tehát jelen rendelettel megbizatik, hogy ezen elmozditást hajtsa végre azonnal, és egyetértőleg az ottani középiskoláink igazgatóságával, mely ezekről innét közvetlenül értesittetik, az elmozditott tanárra bizva volt tantárgyakra nézve a szükséges helyettesitéseket egyidejűleg tegye meg; elvárva e tisztelt gondnokságtól, hogy e rendelet foganatositásáról legfeljebb 1893, januárhó ó szerinti 10-ig a consistoriumnak jelentést tegyen, és fennmaradván továbbra is abbeli kötelessége, hogy ottani iskoláink létérdekei felett minél szigorúabban őrködjék.

Nagyszebenben, 1892, deczemberhó 24-én tartott iskolatanácsi ülésből.

A főegyházmegyei consistorium.

Román Miron s. k.,
érsek.

Dr **Rosca Remus** s. k.,
titkár.

VII. Notificarea la ministru.

a) Tecstul magiar.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister, Nagyméltóságu Gróf Csáky Albin v. b. tit. tanácsos urnak.

8469/1892 sz. — Nagyméltóságu Minister Úr! — Popp György brassói gör. keleti reáliskolai ideiglenes tanár által mult évi október hó 16-án, Szent Zsófia ünnepén a tanulóifjusághoz tartott beszédre vonatkozólag ugyancsak mult évi deczemberhó 8-án 50419 sz. a. kelt nagybecsü miniszteri leirat kapcsán szerencsém van Nagyméltóságodat a következőkről tiszteletteljesen értesiteni:

A brassói gör. keleti központi iskolák gondnokságának mult évi november hó ó szerinti 23-án 196 sz. a. kelt jelentéséből és a helyszinén utóbb megejtett vizsgálat eredményéből mindenek előtt kétségtelenül kiderült az, hogy a nevezett tanár, egyike a fiatalabb tanároknak, ki csak a folyó iskolaév kezdetén nyert ideiglenesen tanári alkalmazást, a brassói gör. kel. jellegü középiskolák igazgatósága részéről az intézet felavatása ólta minden évben követett gyakorlat szerint, megvolt bizva azzal, hogy az emlitett ünnepély alkalmával beszédet tartson a főgymnásiumi és reáliskolai tanulókhoz; de a megtartott beszéd irányáról és tartalmáról az igazgatóságnak nem volt előleges tudomása, miután az ily ünnepélyek a mult években mindég a legjobb rendben és minden tüntetés nélkül folytak le, tehát eddigelő nem is mutatkozott annak szüksége, hogy az efféle alkalmi beszédek az igazgatóság által előleges birálat alá vétessenek; a felelőség ennél fogva a szóban lévő beszédért kizárólag a nevezett ideiglenes tanárra háramlik, a mint ő azt a vizsgálat alkalmával készséggel el is vállalta.

Az emlitett középiskolák igazgatóságának már akkor mindjárt feltünt a megtartott beszéd helytelen iránya, és az sietett is a feletti rosszalását az illető tanárnak szóval kifejezni; ez azomban nem csak védte a beszédje fonalán kifejezésre jutott nézeteit, hanem magát a beszédet a lapokban leendő közlés végett ki is adta; szemben tehát ezen makacssággal az igazgatóság szükségesnek tartotta az esetröl az iskolai gondnokságnak még mult évi oktober hó 8/20-án 46 sz. a. jelentést tenni, a gondnokság pedig, osztva az igazgatóság nézeteit, a tanárok fegyelmi viszonyainak munkálatba vett rendezéseig is, mult évi november ó szerinti 23-án fenneb jelzett 196 sz. a. a tanárok miheztartásául kijelentette: hogy akár az iskolában, akár az iskolán kivül harczoló politikát üzni a tanári állással össze nem fér.

A főegyházmegyei consistorium, mint fő iskola hatóság, mult évi november hó ó szerinti 26-án 7817 Sc. sz. a. helyeselve a brassói középiskolai igazgatóság és az iskolai gondnokság imént jelzett eljárását, és különösen a tanároknak a politikától való teljes eltiltását, a felmerült sajnos esetet ezszel végleg elintézettnek tekintette, és jelesen Popp György tanàrt illetőleg a kifejezett resszaláson kivül egyéb intézkedés szükségét annál kevésbé érezte, mert a külömben szelid természetü és a budapesti magyar tudományos egyetemen nyert szép előkészültségü nevezett tanár személyéhez a közbe jött rosszalás után is, söt éppen annak következményeül az iskolai oktatás érdekében a legjobb reményeket füzte.

Mindezekre azonban csakhamar rákövetkezett Nagyméltóságodnak fennebb is hivatkozott, mult évi deczember hó 8 án 50419 sz. a. kelt, de hozzám csak azon hó 14-én érkezett leirata, melyben Nagyméltóságod közölve az emlitett ünnep alkalmával Popp György tanár által román nyelven elmondott beszédnek egy magyarra áttorditott részét, annak kijelentése mellet, hogy e beszédrészben előforduló kifejezésekben nyilvánvalóan nemzetségi izgatás és államellenes irány foglaltatik, a középiskolai törvény 50 §-ra való hivatkozással, nevezett tanárnak tanári állásától való elmozditását követelni, és az elmozditásról a leirat keltétől számitott 40 nap alatt értesitést kivánni méltóztatik.

Nagyméltóságodnak ezen nem annyira az illető tanárra, mint inkább a brasói gör. keleti jellegü középiskolákra nézve a legkomolyabb és legkárosabb következményeket kilátásba helyező leiratát azonnal a főegyházmegyei consistorium, mint illetékes fő iskolahatóság hatáskörébe áttettem; a consistorium pedig Nagyméltóságod határozott követelésevel szemben szükségesnek találván azt, hogy a fennebbiek szerint már elintézett ügy érdemére visszatérjen, ugyancsak mult évi deczember hó 3/15-én tartott iskolatanácsi ülésében 7949 Sc. sz. a. a helyszinén megejtendő körülményes vizsgálatot rendelt el, és a vizsgálattal érseki helynökömet Dr. Puscariu Hilárion archimandritát bizta meg, ki e tisztében a helyszinén ugyan azon hó 9/21—14/26 napjain pontosan és szigorúan el is járt.

A megejtett vizsgálatból mindenek előtt kiderült, hogy a Popp György tanár beszédéből Nagyméltóságod leiratában szórul szóra idézett rész magyar forditása az eredeti román szövegtől lényegesen eltér, a mennyiben a román szövegben előforduló e két szó: „luptă crâncenă“ helytelenül van „véres harcz“-ra átforditva „erős küzdelem“ helyett, mely utóbbi a román szövegnek teljesen megfelel; és e pontban a nem helyes forditásnak a főegyházmegyei consistorium nagy jelentőséget tulajdonit, mert csak a „véres harcz“ fogalmában hiszi rejleni az ismertető jelt, melynél fogva Nagyméltóságod az idézett kifejezésekben államellenes irányt méltoztatott látni, holott az egész beszédben egyetlen oly kifejezés sem fordul elö, melyet nyilvánvalóan államellenes iránynak lehetne minősiteni, ha csak általában nem államellenes már magában az, hogy hazánkban nem-magyar nemzetiségü állampolgárok is léteznek, és hogy ezek saját nemzetiségüket nem csak fenntartani, hanem a törvények határain belül több vagy kevesebb buzgalommal fejleszteni is kivánják.

De ha nincs is a szóban levő beszédben nyilvánvaló államellenes irány, van annál több meggondolatlan kifejezés, melyek a szónokló tanár nyilatkozata szerint a nemzetiségök iránt nem érdeklődő románokra, és részben a nagy hazafiságot szinlelö üzér zsidó politikusokra vonatkoznának, de a melyek valóban különféle értelmezésre alkalmasak, általános jellegük pedig: a nemzetiségi érzület fitogtatása és általában a nemzetiségi ügy tapintatlan bevitele oly körbe, melyből a politikai fejtegetések teljesen kizárva kell hogy legyenek; és mindezeken felül Popp György tanár különösen az által lett utóbb sulyosan kompromitálva, hogy a megejtett vizsgálatnál konokul megmaradt téves nézetei és felfogása mellett, söt nyilt jeleit adta annak, hogy ő a nemzetiségi tulzókkal karöltve kivàn haladni a politikában.

Mindezek tehát utóvégre arra birták az itteni főegyházmegyei consistoriumot, mint iletékes fő iskolahatóságot, hogy a brassói gör. keleti jellegü reáliskolánál ideiglenesen alkalmazott Popp György tanárt, eltekintve a fegyelmi eljárás egyes módozataitól, melyek csak a véglegesen alkalmazott hitfelekezeti tisztviselőkre nézve irányadók, — tanári állásától egyszerüen elmozditsa, ennek végrehajtásával pedig a consistorium mult évi deczember hó ó szerinti 24 én tartott iskolatanácsi üléséből jelen szám alatt a brassói gör. kel. román központi iskolák gondnokságát bizta meg az ·/. alatt eredeti román szövegben és magyar forditásban ide mellékelt rendelettel, melyet szerencsém van ekképen Nagyméltóságoddal azon tiszteletteljes kéréssel közölni, hogy tekintettel a görög-keleti egyház legközelebbi ünnepeire, kegyeskedjék elnézéssel venni, ha jelentésem csak a kitüzött határidő elmultával lesz postára föladható.

Szükségesnek láttam e tárgyban bővebb jelentést tenni azért, hogy Nagyméltóságodnak alkalma legyen a részletekből mégjobban meggyözödni, hogy az illetö hitfelekezeti testületek, s különösen a főegyházmegyei consistorium, mint fő iskolahatóság, ez esetben pontosan és szigoruan jártak el hivatali köteléségeik teljesitésében, a mi Nagyméltóságodnak megnyugtató kezességül szolgálhat a jövőre is, annál inkább, mert a szóban lévő kellemetlen eset intésül szolgál a főegyházmegyei consistoriumnak arra, hogy különösen a brassói gör. keleti középiskolák, felett addig is, mig azoknak összes viszonyai a már megtett kezdeményezés folytán czélszerüen fognak rendeztetni, felügyeleti, ellenőrzési és intézkedési jogát a legszigoruabban gyakorolja.

Fogadja egyébiránt Nagyméltóságod kiváló mély tiszteletem nyilvánitását.

Nagyszebenben, 1893, januárhó 14-én.
Görög-keleti román érsek és metropolita:
Román Miron, s. k

b) Tecstul român.

Escelenţiei Sale, domnului ministru reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, Conte Albin Csáky, consiliariu intim.

Nr. 8469/1892. — Escelenţa Vóstră, Domnule Ministru! — In legătură cu preţuitul rescript ministerial din 8 Decembre a. tr. Nr. 50419 referitoriu la cuvêntarea ţinută de profesorul provisoriu dela scóla reală greco-orientală din Braşov Georgiu Popp la 16 Octobre a. tr. la serbarea Stei Sofii, cătră tinerimea scolară de acolo, — am onóre a Ve însciinţa pe Escelenţa Vóstră cu tot respectul despre următórele:

Din raportul eforiei scólelor centrale greco-orientale din Braşov cu datul 23 Novembre vechiu a. tr. Nr. 196 şi din resultatul cercetării făcute mai apoi în faţa locului, este înainte de tóte constatat fără îndoiélă, că numitul profesor, unul dintre cei mai tineri profesori, care numai la începutul anului curent scolar a venit în aplicare ca profesor provisoriu, — după usul ce s'a urmat în fie-care an începênd dela înaugurarea institutului, a fost însărcinat de cătră direcţiunea scólelor medii greco-orientale din Braşov, ca la numita festivitate sĕ ţină o cuvêntare cătră studenţii gimnasiali şi ai scólei reale; direcţiunea însĕ n'a avut cunoscinţă prealabilă de tendenţa şi cuprinsul cuvêntării ţinute, pentru-că în anii trecuţi au decurs astfel de festivităţi totdeuna în cea mai bună ordine şi fără vre-o demonstraţiune, prin urmare până acum nu s'a ivit trebuinţa de a se lua astfel de cuvêntări ocasionale la o censură prealabilă din partea direcţiunei; deci dar respunderea pentru cuvêntarea din cestiune cade esclusiv asupra numitului profesor provisoriu, precum el resolut o a şi luat aceea asupră-şi la ocasiunea cercetării.

Încă atunci de loc i-a fost bătătoriu la ochi direcţiunei menţionatelor scóle medii tendenţa nepotrivită a cuvêntării ţinute, şi ea — direcţiunea, — a şi grăbit sĕ descoperă cu graiu profesorului concernent resensul seu faţă cu acea cuvêntare; acesta însĕ nu numai şi-a apĕrat vederile esprimate în firul cuvêntării, ci însaşi cuvêntarea o a şi dat spre publicare în ḑiare; faţă dar cu acéstă înderetnicie direcţiunea a ţinut de necesar sĕ facă la 8/20 Octobre a. tr. sub Nr. 46 raport cătră eforia scolară; ér eforia, împărtăşind vederile direcţiunei, până la regularea referinţelor disciplinare ale profesorilor luată în lucrare, a declarat la 23 Novembre a. tr sub Nr. indicat mai sus 196 spre conformarea profesorilor: că nu este compatibil cu posiţiunea profesorală a face politică militantă, fie în scólă, fie afară de scólă.

Consistoriul archidiecesan, ca autoritate superióră scolară, aprobând la 26 Novembre vechiu a. tr. sub Nr. 7817 Sc. procedura indicată mai sus a direcţiunei scólelor medii şi a eforiei scolare, şi mai cu sémă oprirea totală a profesorilor dela politică, prin acésta a considerat ca resolvit în mod final incidentul regretabil ce se ivise, şi anume în ceea-ce privesce pre profesorul Georgiu Popp, n'a simţit trebuinţa de alte mĕsuri, afară de reprobarea esprimată, cu atât mai puţin, căci şi după reprobarea intrevenită, ba chiar ca o urmare a aceleia, el — consistoriul — avea în interesul învĕţământului scolar cele mai bune speranţe legate de persóna numitului profesor, altcum de o natură blândă şi cu o pregătire frumósă, câstigată la universitatea scientifică ungară din Budapesta.

Preste aceste însĕ veni de tot în grabă rescriptul provocat mai sus al Escelenţei Vóstre, datat din 8 Decembre a. tr. Nr. 50419, dar sosit la mine numai în 14 a acelei luni, prin care comunicând o parte tradusă în limba magiară din cuvêntarea rostită la numita ocasiune de profesorul Georgiu Popp în limba română, Escelenţa Vóstră, pe lângă declararea, că în espresiunile ce ocur în acésta cuvêntare, se cuprinde în mod evident agitaţiune naţională şi tendenţă contrară statului, — binevoiţi, cu provocare la §. 50 din legea pentru scólele medii, a pretinde amovarea numitului profesor din postul seu profesoral şi a cere sĕ fiţi despre acésta însciinţaţi în 40 de ḑile computate dela datul rescriptului.

Acest rescript al Escelenţiei Vóstre, care pune în vedere nu întru atâta pentru profesorul concernent, cât pentru scólele medii gr. orientale din Braşov, cele mai seriόse şi mai păgubitóre urmări, numai decât l'am transpus în sfera de activitate a consistoriului archidiecesan, ca a competentei autorităţi superióre scolare; ér consistoriul, aflând de necesariu faţă cu pretensiunea resolută a Escelenţei Vóstre a reveni asupra meritului causei, carea după cele premise era deja resolvită, din şedinţa senatului scolar ţinută la 3/15 Decembre a. tr. sub Nr. 7949 Sc. a ordonat o cercetare circumstanţială, carea sĕ se facă în faţa locului, şi cu cercetarea a însărcinat pe vicariul meu archiepiscopesc, archimandritul Dr. Ilarion Puscariu, care a şi împlinit punctual şi rigoros acésta misiune la faţa locului, în ḑilele 9/21—14/26 ale acelei luni.

Din cercetarea făcută s'a constatat din capul locului, că traducerea magiară a acelei părţi din cuvêntarea profesorului Georgiu Popp, care este citată din cuvênt în cuvênt în rescriptul Escelenţiei Vóstre, difere esenţial de tecstul român, pentru că aceste dóuĕ cuvinte ale tecstului român „luptă crâncenă“ sunt rĕu traduse în „véres harcz“ (bătălie sângerósă) în loc de „erös küzdelem“, care din urmă corespund pe deplin tecstului român; şi apoi în punctul acesta consistoriul atribue traducerii greşite o mare importanţă, pentru-că numai în conceptul „bătăliei sângeróse“ (véres harcz) crede el, că zace criteriul, după care Escelenţia Vóstră binevoirăţi a vedé în espresiunile citate o tendenţă contrară statului, pe când în întréga cuvêntare nu ocure nici măcar una espresiune, carea sĕ se pótă cualifica în mod evident de o tendenţă contrară statului, dacă numai preste tot nu este de sine în contra statului aceea, că în patria nóstră esistă şi cetăţeni de stat ne-magiari, şi că acestia voiesc nu numai sĕ'şi conserve propria lor naţionalitate, dar sĕ o şi desvólte cu mai mult sau mai puţin zel, între marginile legilor.

Dar deşi nu este în cuvêntarea din cestiune o tendenţă evident contrară statului, sunt în ea cu atât mai multe frase nesocotite, cari după declaraţiunea oratorului profesor ar fi sĕ se referă la românii disinteresaţi pentru naţionalitatea lor, şi în parte la speculanţii politici jidani, cari simulézā un patriotism mare; ele însĕ sunt într'adevĕr apte pentru diferite interpretări, ér caracteristica lor generală este: ostentaţiunea simţului naţional, şi preste tot întroducerea fără tact a causei naţionale într'o sferă, din care trebue sĕ fie eschise total discusiunile politice; apoi preste tóte acestea profesorul Georgiu Popp a devenit mai în urmă greu compromis cu deosebire şi prin aceea, că la cercetarea întrodusă a insistat cerbicos la vederile şi cuprinderile sale greşite, ba a dat indicii clare, că el în politică voiesce sĕ mérgă mână în mână cu ultraistii naţionali.

Tóte aceste dar au induplecat în cele din urmă pre consistoriul archidiecesan de aici, ca pre competenta autoritate superióră scolară, ca el pre profesorul Georgiu Popp, aplicat în mod provisoriu la scóla reală greco orientală din Braşov, cu abstracţiune dela modalităţile speciale ale procedurei disciplinare, care sunt normative numai cu privire la funcţionarii confesionali aplicaţi în mod definitiv — sĕ'l amoveze simplu din postul seu profesoral; ér cu esecutarea acestei amovări consistoriul din şedinţa senatului scolar ţinută la 24 Decembre vechiu a. tr. sub Nr. present, a însărcinat pe eforia scólelor centrale gr. or. române din Braşov prin ordinul aclus aici sub ·/. în tecst original român şi în traducere magiară, pre care am onóre a Vi-l comunica astfel Escelenţiei Vóstre cu acea rugare respectuósă, ca în considerare la sĕrbătorile procsime ale bisericii gr. or. sĕ binevoiţi a primi cu indulgenţă, dacă notificarea mea va puté fi dată la postă numai după espirarea terminului ficsat.

Am creḑut de necesariu sĕ fac în obiectul acesta o notificare mai pe larg, pentru-ca Escelenţa Vóstră sĕ aveţi ocasiune a Vĕ convinge din detaiuri şi mai bine, că competentele corporaţiuni confesionale, şi cu deosebire consistoriul archidiecesan, ca autoritate superióră scolară, în casul acesta a lucrat punctual şi rigoros întru împlinirea datorinţelor sale oficiale, ceea ce póte servì Escelenţiei Vóstre de o garanţă liniscitóre şi pentru viitoriu, cu atât mai vêrtos, pentru că casul neplăcut din cestiune servesce consistoriului drept admoniţiune, ca el şi până când după iniciativa luată deja, se vor regula în mod corespunḑĕtoriu tóte referinţele scólelor medii gr. or. din Braşov, sĕ'şi esercieze în modul cel mai rigoros, mai ales asupra acestor scóle, dreptul de inspecţiune, controlă şi de dispunere.

Primiţi dealmintrea Escelenţa Vóstră declararea distinsei mele veneraţiuni profunde.

Sibiiu, 14 Ianuariu, 1893.

Archiepiscopul şi metropolitul gr. or. român:

Miron Romanul m. p.

Noutăţi.

Sinod parochial. Eri, Duminecă, după săvêrşirea serviciului divin s'a ţinut sinodul ordinariu al bisericei din Sibiiu-cetate. Sinodul a fost bine cercetat şi a fost deschis prin o vorbire interesantă a d-lui preşedinte P. O. D. I. Papiu. Alegêndu-se de notariu d-l I. Broju, P. On. D. M. Voileanu dă cetire raportului clar şi limpede al comitetului parochial. Conform raportului s'a luat la cunoscinţă, că biserica nóstră a câştigat în 2 foruri procesul intentat de către biserica grecéscă din Braşov, s'a primit ca sĕ se procure odăjdii preoţesci, s'a votat 1000 fl. pentru adaptarea casei parochiale, s'a primit urcarea salariului învĕţătoresc la 600 fl. Raţiociniile în urma censurărei din partea comisiunei compusă din membrii N. Benţia, C. Aiser şi V. Gămulea s'au primit, de asemenea şi proiectul de buget. Mai amintim, că casurile de nascere au întrecut pe cele de mórte şi că copii născuţi de secs bărbătesc au fost cu 5 mai mulţi ca de secs femeesc. La urmă dl preşedinte mulţămesce şi esprimă recunoscinţă comitetului, care în frunte cu dl preşedinte P. Cosma au desvoltat o activitate încordată şi au presentat lucrurile la sinod clar şi lămurit încât sinodul le-a putut pertracta în o singură şedinţă.

* * *

Căsătoria principelui Ferdinand. Trimisul estraordinar şi ministru plenipotenţiar al României la Londra, într'un raport adresat dlui ministru al afacerilor strĕine, comunică următórele cu privire la sĕrbarea ce a avut loc la Curtea Maiestăţii Sale Britanice, în ḑiua de 20 Decembre (10 Ianuariu), cu ocasiunea căsătoriei Alteţelor Lor regale principelui şi principesei moştenitori ai tronului român:

Maiestatea Sa regina a sĕrbat cu deosebită căldură la Osborne, în 10 Ianuariu, ḑiua cununiilor Alteţelor Lor regale principelui Ferdinand şi principesei Maria. Maiestatea Sa a binevoit a învita la Osborne pe ministrul României. In acest scop, yachtul regal „Alberta“ a primit pe dl Plagino la Sout-hampton. Admiralul Sir Edmond Lomers şi comandantul vasului, cari îl aşteptau la gară, l-au condus la ambarcader şi l-au însoţit la Osborne.

La 9 óre séra a avut loc un prânḑ de gală, la care au luat parte Alteţele Lor regale principesele Luisa şi Beatrice cu soţii lor, lordul Rosebery şi ministrul Portugaliei. Maiestatea Sa Prea graţiósa regina s'a ridicat şi, adresându se dlui Plagino, a bĕut, în sunetul imnului românesc, în sănĕtatea şi fericirea Auguştilor însurăţei.

După masă, trecênd în salóne, Maiestatea Sa regina a bine-voit a acorda d-lui Plagino o audienţă mai lungă ca de obiceiu şi a esprimat mulţămirea şi mai cu osebire credinţa ce are în fericirea prea iubitei Sale Nepóte, punênd-O sub scutul înaltelor virtuţi ale suveranilor nostri şi a nobilelor simţeminte ale românilor.

A doua ḑi, cu acelaşi ceremonial, yachtul regal „Alberta“ a adus la Southhampton pe lordul Rosebery, pe ministrul Portugaliei şi pe ministrul României

* * *

Ceremonie în Bucuresci. Dl Tache Ionescu, ministrul cultelor şi instrucţiunii publice, a însărcinat pe dl Al. Odobescu membru al Academiei, sĕ organiseze ceremonia celor 32 căsĕtorii, ce se vor celebra cu prilejul sosirei AA. LL. RR. principelui Ferdinand şi principesa Maria. In primul rênd, s'a ales pentu aceste ceremonii biserica sf. Spiridon ca fiind cea mai spaţiósă şi în acelaş timp cea mai frumósă din Capitală. Intr'ênsa se vor aşeḑa, ca sĕ formeze o elipsă, 32 mese în jurul cărora se va cânta: Isaia dănţuesce. In faţa altarului va fi ridicată o estradă de pe care va oficia I. P. S. S. Metropolitul primat, de pe acéstă estradă AA. LL. RR. Principele şi principesa ca naşii vor puté privi tótă ceremonia. La drépta estradei va fi tronul regal. In curte se vor aşeḑa 32 braḑi înalţi de câte 3 metri; ei vor fi luaţi de fie-care părechie la eşirea lor din biserică. Fie-care părechie va lua apoi loc în câte un car tras de patru boi albi ale căror córne vor fi poleite. Cortegiul se va duce dela biserica sf. Spiridon la Ateneul român, unde se va servi un ospĕţ tinerilor căsătoriţi. Alteţele lor regale vor presida acest ospĕţ. Fie-care părechie va primi câte o pungă de pele roşiă cu monograma Alteţelor Lor regale cari vor conţinea câte 25 poli, precum şi câte un portret al principelui şi principesei Românîniei, cu decorarea bisericei a fost însĕrcinat dl Negrescu, architectul ministeriului instrucţiei.

* * *

Alegere de metropolit în Blaşiu. După cum cetim în „Unirea“ ḑiua alegerei de motropolit în Blaşiu s'a determinat conform unei scrisori ministeriale pe *18 Aprile a. c. st. n.*

* * *

Proces. Incă un proces al d lui Dr. Lucaciu s.a pertractat la 27 Ianuariu n. înaintea tribuualui r. din Sătmar. Procesul a fost intentat încă de astăvară sub cuvênt de calumniă în contra guvernului şi a autorităţilor sale. După ce recursele la tablă şi la curiă au fost respinse, urmà acum o nóuĕ pertractare. Dl Lucaciu fu declarat vinovat şi condamnat la dóuĕ luni închisóre, 50 fl. amendă şi întreţinerea în închisóre.

* * *

Banchet. Junimea universitară română din Budapesta invită la „Banchetul festiv“ ce-l va da în onórea dlui Alesandru Roman din incidentul serbărei iubileului seu de 30 ani ca profesor universitar Sâmbătă la 30 Ianuariu v. (11 Februariu n.) în „Grand Hotel Hungaria“.

Budapesta în Ianuariu 1893.

Inceputul la órele 8 séra. Preţul de couvert 5. fl.

* * *

Bal. Reuniunea transilvână carpatină, secţiunea „Sibiiu“ va da 1 Februariu a. c. n. un bal în sala casa societăţii. Inceputul la 8 óre séra. Participarea e permisă în costum „ro koko“ sau în haine de bal.

* * *

Necrolog. *Ioan Octavian Todea,* student de clasa a II-a gimnasială la gimnasiul de stat din loc, fiiul parochului Ioan Todea din Albac, în etate de 12 ani, după grele şi îndelungate suferinte de aprinderea peliţei de maţe împreunată cu tuberculosă de plumâni şi după-ce s'a împărtăşit cu Sf. Taine şi-a dat sufletul seu nobil în mânile Creatorului la 8 óre diminéţa, lăsând în urma sa cuprinşi de adâncă durere pe: jalnicii părinţi şi rudenii.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Budapesta, în Ianuariu, 1893.

(Asbot. — Hieronymi. — Cértă în familie)

Amăréla, ce domnesce în cercurile Curţii faţă de naţiunea magiară, pe cât se póte vedea în ḑiaristic magiară, şi pe cât s'a dat spresiunea şi în parlamentul ţĕrei nu se mai póte nega. Ea e un fapt constatat.

Intrebarea e, cine a provocat acésta neîncredere, acésta întórcere repede în cercurile Curţii Ḑiarele guvernamentali încarcă tótă culpa asupra oposiţiunei magiare, şi asupra ḑiuaristicei lor, carea în diferite ocasiuni a lovit cu necruţare în cercurile Curţii şi în armata comună. Aceste lovituri nemeritate, din partea celor, ce a fost de un pătrariu de seclu favoriţii sorţii şi a Curţii, nu puteau sĕ rĕmână până în finit ne observate. Ele şi-au ajuns culmea. Reacţiunea s'a produs. Neîncrederea s'a născut, şi ea póte sĕ aibă în cele din urmă şi urmări bune pentru cei-ce sufer apăsare.

Deputatul Asbóth Iános alesul cercului Sasca — a unui cerc românesc — cu ocasiunea desbaterei bugetului, intreţinerii Curţii, în calitate de raportor a creḑut de bine a ḑice un: *mementote morituri* — oposiţiei şoviniştilor, şi am puté ḑice fără risic de a fi desmintiţi, îrtregei naţiuni magiare, carea prin deputaţiunile sale, şi prin o mulţime nenumerată de alte acte aduce tămâia idolului din „Torino“.

„Până când Kossuth L. — a ḑis Asboth — nu va ajunge persónă istorică, până ce el este în contradicţiune cu Coróna, până atunci aceste douĕ figuri, Domnitoriul şi Kossuth nu se pot sĕrbători de odată“. O adevĕrată consternaţiune s'a produs în parlament când Asbóth a ḑis că: „Iacobinii au terminat frasele de lealitate numai atunci, când au cerut concesiunea ultimă: „capul regelui“. Nici când în 25 de ani de parlamentarism nu s'a pronunţat un adevĕr mai plastic la adresa oposiţiei, de cât cum a făcut Asbóth. Raportorul 'şi cunósce ómenii, noi însĕ cari cunóscem atât de bine convingerile de cari sunt pĕtrunşi şi o mulţime de deputaţi din cercurile guvernamentali, vom sĕ înţelegem sub Iacobini şi pe toţi aceia, cari la ori-ce ocasiune, caută după stéua, care conduce la „vila din Torino“.

Nu! De trei ori nu! Nu este lealitate sinceră nici în cei-ce încungiură pe Asbóth! — E o lealitate faţarită în cei mai mulţi. O lealitate nesăturată, carea înghiţând, beneficii nici când nu va ḑice destul.

Dacă Asbóth ar fi alesul unui cerc magiar, el ar avea sórtea lui Mocsáry. Ḑiuaristica magiară oposiţională a dat năvala de tóte părţile lui, căci sĕ vede că: adevĕrul îi dóre. Ḑiarele guvernamentali tac tăcerea pescelui, éră la unele printre şire poţi sĕ cetesci resensul ce au produs vorbele lui Asbóth. Va sĕ ḑică „naţiunea“ nu voesce se i se spună adevĕrul, cel puţin se nu i se spună de acolo, de unde se póte auḑí şi în cercurile Curţii. Apoi sĕ te mai miri, că sunt huiduiţi conducĕtorii naţionalităţilor, când se apropiă câte unul dintre ei, ori corporaţiuni de ale lor până la treptele tronului, arĕtând nedreptăţile, ce li se face! Povernişul pe cari au apucat fraţii magiari, nu póte sĕ ducă de cât la catastrofe. Cu frase, fie acele şi a lui Asboth; nu se va şterge neincredarea intre Corónă şi naţiune! Faptele vorbesc în timpul de acum.

Pe când faţă de Corónă sĕ află de bine a se pronuncia lealitatea, pe atunci tot în parlament la 11 Ianuariu a. c. ministrul de interne Hieronymi s'a pronunciat în cestiunea legei electorale, carea e atât de nedréptă cu deosebire pentru noi ardelenii: Şi ce ḑice ministrul? El ḑice că: censul stabilit în 1874 nu se póte susţiné şi nici nu e corect! Censul trebue sĕ fie stabilit pe aceeaşi basă, pe principii uniforme. Dreptul de alegere sĕ fie egal, pentru cei-ce pórtă sarcinile statului în o formă. In ce privesce năţionalităţile ministrul ḑice că: ideile conducĕtóre în cestiunea legei electorale nu pot sĕ fie altele decât dreptul şi dreptatea. Idea naţională magiară n'ar perde nimic, căci în ţinuturile locuite de magiari numĕrul alegĕtorilor magiari va cresce în proporţiune aşa de mare, faţă cu cel de acum, încât crescerea numĕrului alegĕtorilor nemagiari, în urma schimbărei censului nu se póte lua în sémă. Enunciaţiunile ministrului făcute în o altă ţéră, ar puté sĕ umple de mari speranţe pe alegĕtori. Ne am apropia şi noi de alte ţĕri unde censul e atât ve mic, încât numĕrul alegĕtorilor cresce anual cu ḑece mii; în Ungaria însĕ unde molochul magiarisării împedecă ori-ce reformă egală pentru toţi cetăţenii, enunciările ministrului trebue sĕ ne lase indiferenţi.

O lege electorală justă în Ungaria nu va esista pe cât timp vĕḑură sistemul actual, condus numai de interese speciali.

Ministrul pe lângă promisiuni juste a făcut şi clausula: „crescerea va fi mică în ce privesce numĕrul alegĕtorilor nemagiari“.

La aceste cuvinte ministrul a fost abrobat cu „aşa este“!

Dacă şi pe veritoriu la crearea unei nóue legi electorali comisiunile cari conscriu alegĕtorii, sĕ vor compune tot ca şi acum numai din magiari, sau dintre ómeni de ai stăpânirii, atunci pe lângă cea mai bună lege electorală — alegĕtorii românii, slovaci, sêrbi etc. nu vor fi induşi în listele de alegere, după cum sĕ în têmplă şi acum.

Dacă şi-ar da silinţa ministrul s'ar puté convinge că în comitatele locuite de români — cari fac parte din Ungaria propriă şi cari au drept de alegere, dóuĕ părţi din trei nu sunt induşi în liste — deşi după lege ar trebuí se fie induşi.

Incă nici nu s'a pus pe tapet legea electorală, şi-a isbucnit cérta în familiă. Marele orator al oposiţiei — Hock — a ḑis că: la împărţirea cercurilor electorali, în ţinuturile locuite de naţionalităţi, sĕ se purcédă şi din punct de vedere politic!! In urma urmelor e posibil că vom ajunge la o lege electorală mai justă — uniforma pe hârtiă — éră în realitate vom avé mai mult cu o ilusiune perdută. *M.*

Feneş, la 8/20 Ianuariu, 1893.

D-le Redactor!

De prin părţile nóstre rar puteţi primi vesti îmbucurătóre. Administraţia cu scălciatele ei vederi pe aicea a înăbuşit ori ce activitate în români. Ne rĕmăsese scóla şi biscrica şi funcţionarii ei ca sĕ ne mai aline încâtva durerile.

Aceste acum încă au îmbrăcat doliu.

Vrednicul nostru paroch Moise Laslău a încetat din viéţâ în 18 l. c. Defunctul a fost unul din cei mai aprigì conducĕtori ai poporului, un zelos luptătoriu pc terenul bisericesc, un model de tată şi soţ.

Timp de 34 ani cât a păstorit biserica a lăsat urme neşterse.

Biserica împodobită, fond scolariu scos ca cu clescele dela cei-ce voiau sĕ-l amestece cu trebile comunale şi pelângă tóte acestea a avut timp sĕ 'şi créscă şi cele trei fiice, cari tóte trei sunt căsătorite după trei preoţi distinşi.

Fiind administratorul protopresbiteral al tractului Abrud morbos. la cererea familiei şi la dorinţa defunctului a fost învitat telegrafice părintele administrator al tractului Alba Iulia ca sĕ conducă ceremonialul în mormêntărei, carele în cap de érnă prccis la 12 óre a sosit — aşteptat de poporul întreg din comuna nóstră

Lacrimile tuturor au isbucnit când au vĕḑut că se apropie césul de a pune în mormênt un om atât de vrednic, un păstoriu atât de înţelept, un luptătoriu atât de dibaciu.

La una óră din ḑi s'au început ceremonialul funebru, condus de părintele N. Ivan, asistat de preoţii Michail Nicola, Petru Paul, Ioan Tanislau şi Ioan Magda.

O atare înmormêntare jurul nostru nostru nu a mai vĕḑut.

Intre onoraţiori au venit sĕ dea onórea din urmă protopopul gr. cat. din Zlagna I. Muntean, profesorul Dr. Radu din Blaş, mai mulţi oficiali dela băile din Zlagna, notarii Giurca Plaşte şi Radu, — parochii Urna, Radeşin din Taşd, şi o mnlţime de fruntaşi din popor de prin comunele învecinate.

Poporul cu mic cu mare s'a adunat la sunetul clopotelor şi a petrecut la grópă pe acela care atâta timp le-a fost adevĕrat păstoriu.

In biserica îndesuită de lume a fost aşeḑat cosciugul, care conţinea osemintele preotului — asesorului la scaunul protopresbiteral, membru al comitetului protopopesc, Moise Laslĕu încungiurat de vĕduva soţie, de cele trei fiice, şi cei trei gineri preoţi — şi după terminarea ritualelor conducĕtoriul aotului funebru părintele Nicelau Ivan a rostit cuvêvutarea funebră, o cavêntare acésta cum n'am fost dedaţi a auḑi pe aicea decând cu mórtea fie ertatului protopop Galu.—

Lacrimile curgeau şiróe, poporul privea cu pietate la tinĕrul preot care apreţiase vêrtuţile colegului şi pretinului seu.

Marcante au fost pasagele în care a arĕtat lipsa ce o avem noi de ómeni devotaţi cu trup cu suflet bisericei, marcante indigitările date poporului sĕ asculte de cei-ce i voesc binele, marcante părţile în cari au reflectat la defunctul ca tată. care a dat o crescere completă fiicelor sale, marcante vorbele prin cari a pus la inima poporului sĕ rĕmână credincioşi legei strĕbune şi cu alipire cătră biserică, unicul scut al naţiunei nóstre

Fie care cuvênt era servit de auditoriul întreg şi am vĕḑut pe mulţi strĕini, de confesiunea nóstră gratulând celui-ce atâtea poveţe frumóse a sciut da poporului în decursul vorbirei de o jumĕtate óră.

Demnitatea cu care am fost presentaţi noi la acéstă ocasiune tristă nu sĕ póte descrie — şi par ca vĕduva şi fiicele preotese vĕḑênd de ce înmormêntare a fost pĕrtaş soţul şi tatăl lor — au încetat de a mai vĕrsa lacrimi mai cu séma când orbitoriul le ḑicea: „nu plângeţi“ căci soţul şi tatăl vostru şi-a împlinit chiemarea pe pămênt, jertfind ce a avut mai bun, pentru voi, pentru biserică şi scólă, lăsând nume neperitoriu în creerii munţilor, cari multă vreme vor vorbi de faptele lui, de viéţa lui crestinéscă, de sufletul lui nobil, şi de înţelepciunea cu care a întocmit tóte spre binele celor ce au avut fericirea de al cunósce şi al numi a lor. —

Pentru noi cei dela munte ḑiua acésta va rĕmâné multă vreme neştérsă din inimele nóstre.

Deoparte cu drept am aimntit numele celui ce prea de timpuriu ne au părăsit, ér de altă parte bucurie avem vĕḑênd, că un preot ca al nostru este stimat şi la mórte şi acésta va fi un îndemn şi pentru alţi preoţi ca sĕ umble pe urmele rĕposatului Moise Laslĕu. *Un participante.*

Proiectul de lege

asupra învĕţământului primar şi normal primar presentat în camera României de domnul ministru al instrucţiunei Tache Ionescu.

(Urmare.)

Art. 44. In scólele normale de învĕţători vor putea fi admişi de a dreptul în clasa IV seminariştii cari au absolvit seminarele de patru clase în urma unui esamen care va purta asupra materiilor predate în casa IV de seminar, şi cu condiţie ca vêrsta lor se nu treacă de 19 ani.

Secţia III.

Scólele normale de institutori.

Art. 45. Pentru formarea corpului didactic primar urban servesc scóla normală de institutori din Bucuresci, şi institutele pedagogice de fete din Bucuresci, Iaşi şi Craiova.

Programa studielor scólelor normale de institutori şi institutóre va cuprinde aceleaşi materii, cu diferenţă că lucrul manual pentru fete e înlocuit cu lucrările în atelier pentru băieţi.

Materiile programei comune sunt: religia, pedagogia, limba română, una sau dóuĕ limbi moderne, matematicele, sciinţele fisice naturale, geografia istoria, igiena şi medicina populară, desemnul şi caligrafia musica vocală şi instrumentală, gimnastica şi jocurile gimnastice.

In scóla de institutori se adaugă instrucţia militară şi limba latină.

Art. 46. Scóla normală de institutóre din Iaşi va putea fi transformată în scólă normală superióră de fete.

Art. 47. Durata cursurilor scólelor normale de institutori şi institutóre este de 5 ani, ultimul an fiind consacrat mai ales esercițialor de practică pedagogică.

Art. 48. Nu vor fi primiţi a concura pentru clasa I a scólelor normale de institutori de cât absolvenţii a trei clase de gimnasiu sau a unui alt curs secundar declarat echivalent.

Pentru scólele normale de institutóre se va concura asupra materielor ce se predau în cele trei clase ale scólelor secundare de fete.

Secţia IV.

Esamenele pentru diploma de capacitate.

Art. 49. Eupă terminarea cursului întreg al scólei, elevii scolelor normale de ori ce grad se supun la un esamen general de materiele propuse în scólă.

Acest esamen constă din probe înscris care sunt eliminatorii, probe orale şi probe de practică pedagokică.

Art. 50. Proba scrisă se face la reşedinţa fiecărei scóle normale, sub privegherea unui delegat al ministeriului instrucţiunei.

Ea va cuprinde:

1. Probă de matematică, 2 probleme una de aritmetică şi alta de geometriă aplicată la operaţiuni practice.
2. Proba de limba română (o composiţiune cu subiect în genere istoric.)
3. Un desemn cu mâna liberă, după un ohiect uzual.

Pentru scólele normale de institutori şi institutóre se adaogă:

1. O composiţiune asupra unui subect din fisică sau chimie aplicată.
2. O temă din româna într'o limbă modernă.

(Va urma.)

Diverse.

Femeiă cultă. Ḑiarele mari nemţesci şi magiare fac după puţinţă, fel de fel de servicii publicului lor cetitor. Intre altele ele rĕspund şi dau desluşiri la diferite întrebări, ce le adreséză abonanţii la redacţiune. Unele din aceste sunt instructive şi tot odată interesante. Astfel bună-óră la o întrebare, că cari femei magiare se pot numí culte? „B. Hirl.“ dă următoriul respuns: „Femeiă cultă magiară este aceea, care scie bine unguresce şi cunóse literatura magiară Dacă, afară de limba magiară, cunósce şi alte limbi, e cu atât mai bine, dar femeia magiară, care-şi câştigă cultură, fie cât de naltă, în limbi strĕine, ér cu cunoscinţa limbei şi literaturei magiare stă pe un nivel cu servitórele, aceea nu sĕ póte numì femeiă magiară cultă“. —

Acésta, credem, că sĕ póte aplica la femeile ori cărui popor.

* * *

Fragm. de lit. pop. Vorbă se fie.

Aina t'aina,
Perdui haina,
Trecui balta
Găsii alta,
Nici mai bună, nici mai rea,
Numai cum a fost a mea.

Loterie

Sâmbătă, în 28 Ianuariu, 1893.

Timişóra:	**56**	**14**	**28**	**85**	**19**
Viena:	**57**	**67**	**27**	**49**	**46**

Doi culegĕtori tipografi,

între care unul special pentru lucrări de **accidenţe** şi **tabelarice,** pot afla condiţiune sigură şi durabilă.

Numai acei domni binevoiască a concura, cari sunt **capabili** şi **conscienciosi.**

Oferte cu legitimare despre condiţiunile de până acum, precum şi pretensiunea salariului sunt a se adresa la

[11] 2—3 **Direcţiunea tip. archid. Sibiiu.**

„ARIEŞANA“ institut de credit şi economii, societate pe acţii în TURDA.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii *„Arieşana“* societate pe acţii se învită conform §. 17 al statutelor societăţii la a

VII-a a dunare generală ordinară,

care se va ţiné în Turda la **25 Februariu 1893 st. n.**, după améḑi la 2 óre în localitatea institutului.

Agendele adunării vor fi:

1. Raportul direcţiunei despre resultatul anului de gestiune 1892.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Decidere asupra conturilor anuale şi asupra împărţirii profitului curat.
4. Alegerea unui membru în direcţiune, în locul celui sorţit, conform §-lui 32 din statute.
5. Alegerea unui nou membru în direcţiune.
6. Ficsarea marcelor de presenţă pe anul curent.
7. Eventuale propuneri în cuadrul statutelor.
8. Alegerea a lor 3 acţionari pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Domnii acţionari, cari în înţelesul §. 19 din statutele societăţii doresc a participa la adunare în persónă ori prin plenipotenţiaţi, sunt poftiţi a-şi depune acţiile şi eventualele documente de plenipotenţă, la cassa institutului cel mult până în 24 Februariu a. c.

Turda, 21 Ianuariu, 1893.

[12] 1—1 **Direcţiunea.**

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesan.

Nr. 7. Sibiiu, Joi, 21 Ianuariu (2 Februariu) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cultura învĕţătorului

> Wer nicht vorwärts geht,
> der geht zurück.
> Goethe.

Trăim în seclul luminilor şi al progresului continu.

E fórte la loc dară strigarea din tóte părţile: cultură, şi éră cultură Sĕ pronunciă acéstă de chemaţi şi nechemaţi. Mai nu afli om, care sĕ nu aibă óreşi care pretensiune de cultură. Numai cât mulţi din cei ce fac pretensiuni de ómeni culţi, sunt sau nisce închipuiţi, sau nisce semidocţi cu puţină spoială socială, sau cu un cuant de cunoscinţe debil închegate. Sĕ face dară abus de cultură prea adese ori.

O adevĕrată cultură posede cineva numai atunci, când puterile spiritului şi ale corpului îi sunt armonic desvoltate, numai puţin şi inima.

Cultura spiritului şi a inimei trebue sĕ stea în cea mai perfectă armonie. Ómenii, cari posed o cultură spirituală fórte estinsă, fără a posede cultura inimei — pot sĕ fie ómenii cei mai periculoşi în societate.

De aceea se intonéză că: cultura spirituală numai în unire cu cultura inimei forméză adevărata cultură. Spre a ne puté însuşí atare cultură, trebue sĕ muncim o viaţă întrégă. Adevĕrata cultură nu e resultatul unei lucrări restrinse la un period de timp anumit, ci e resultatul unei lucrări continue în timp.

Desvoltarea, progresul sĕ îndeplinesce în decursul întregei vieţi. A stagna, când e vorbă de cultură, însémnă a regresa.

Intocmai precum se întêmplă cu apa, carea stă, că capetă un gust rĕu, se întêmplă şi cu omul, carele nu progreséză.

De aceea e o sântă detorinţă, pentru fie-care om a progresa, a înainta în continu în cultură.

Dacă acésta se pretinde dula fiecare om, cu atât mai mult se pretinde dela un învĕţătoriu şi în general dela toţi învĕţătorii.

In viaţa de tóte ḑilele învĕţătorii forméză mediul, între starea ómenilor de sciinţe, şi între masa poporului incult.

Misiunea învĕţătorului devine duplă: deoparte are sĕ dea contingent pentru generaţiunea, carea cu timpul are sĕ formeze ómenii de sciinţe, éră de altă parte are sĕ ridice masa poporului. Invĕţătoriul trebue întâiu sĕ însuşéscă tinerei generaţiuni atâtea cunoscinţe, câte trebue sĕ posédă un om după progresul timpului present şi câte sunt de lipsă pentru ajungerea scopurilor morali; mai departe el trebue sĕ înfluinţeze asupra tinerei generaţiuni, ca ea sĕ-şi câştige cultura inimei, cultura morală.

Aceste recerinţe fac ca misiunea învĕţătorului sĕ fie fórte grea, şi societatea sĕ pretindă din ce în ce mai mult dela învĕţătoriu. In special învĕţătoriul trebue sĕ posédă; *a)* cultură religiósă, — morală, căci numai aşa va putea influinţa asupra inimei elevilor; *b)* sĕ aibă cunoscinţe teoretice recerute *c)* sĕ aibă desteritate, sĕ aibă metod a le puté aplica cu efect.

Sĕ nasce acum întrebare: óre posede un învĕţătoriu, când părăsesce pedagogia cele trei recerinţe capitali? Respunsul nu póte sĕ fie altul decât, că el numai în parte le posede.

Eară cu ceea ce posede nu e în stare sĕ-şi îndeplinéscă cu succes ocupaţiunea sa de educătoriu. In acésta privinţă sunt uniţi toţi pedagogii de renume. Capitalul intelectual, ca sĕ ne folosim de o espresiune matematică, nu e de ajuns ca în o carieră de ḑeci de ani sĕ trăim din interesele lui. Capitalul adunat nici când nu ne dă interese de ajuns, chiar nici atunci, când învĕţătoriul instruéză între cele mai bune condiţiuni, şi când el are şi ceva-şi talent.

In pedagogie învĕţătoriul îşi pune fundamentul culturii sale, şi i sĕ dă o direcţiune anumită. El trebue sĕ edifice mai departe pe fundamentul pus şi sĕ-şi construéscă un propriu edificiu cultural.

De aci e absolut necesariu ca: învĕţătoriul sĕ fie în continu progres. Acésta ne-o arată însaşi numirea de învĕţătoriu.

Cum póte cineva sĕ înveţe pe altul, dacă el însuşi nu învaţă?

Nimenea nu póte da din ce n'are, cu atât mai mult, nime nu póte da în continu, dacă nu primesce în continu.

Un isvor ne dă apă rece şi limpede, numai atunci când în continu isvoresce.

Guizot ḑice: învĕţătoriul popular e un om, carele trebue se scie mai mult de cât ceea ce învaţă pre altul.

Kellner ḑice: sunt sute de metode spre a învĕţa pre altul ceea ce omul scie, însĕ nu se află una singură, care sĕ fie în stare a ne arĕta cum sĕ învĕţăm pre altul, ceea ce numai pe jumĕtate scim.

Lumea progreséză pe tóte terenele sciinţei. In scólă, şi faţă de scóla pretensiunile încă sunt tot mai mari, de aci şi ocupaţiunea învĕţătoriului devine din ḑi în ḑi mai grea, şi de un cercuit mai estins. Pentru a-şi împlínì cu succes chemarea învĕţătoriul, el nu trebue sĕ posédă din anumita specialitate numai materia, ci trebue sĕ cunóscă stadiul in care sĕ află sciinţa respectivă. Acésta însĕ nu o póte face numai din manualele de scólă, din compendii sau alte îndreptări, ci studiind opurile principali, ai celor ce sunt recunoscuţi pre un teren anumit. Numai din atari opuri, un învĕţătoriu póte sĕ-şi reînóéscă şi sĕ-şi completeze fondul seu de cunoscinţe.

A ficsa un cuant anumit de cunoscinţe pentru un învĕţătoriu, preste care nu are sĕ trécă, nu se póte. Aici nu e restringere.

Tot astfeliu se póte ḑice şi despre metoda lui. Metoda e o artă, în carea în continu ne putem perfecţiona.

Magistrii recunoscuţi în instrucţiune neîncetat se perfecţionéză spre a puté fi modele de imitat din partea învĕţătorilor mai tineri. Adevĕrata metodă de propunere, ḑice Kellner — îl face pre învĕţătoriu, adevĕrat învĕţătoriu. Pentru-că e un adevĕr recunoscut prin esperienţă, că póte cineva se aibă sciinţa, fără a avé o metodă bună. Şi nu arare-ori ómeni cu cunoscinţe frumóse — din causa metodei — pot sĕ fie şi sunt rĕi învĕţători.

O bună metodă în instrucţiune nu o putem învĕţa aşa de a rostul din cărţi, ci pre lângă esemple şi mustre bune trebue se fim consumat în noi înşine materialul, sĕ-l fi prelucrat, şi pre lângă acésta lucrul principal: sĕ avem iubire faţă de carieră.

Iubirea faţă de cariera învĕţătoréscă l'a făcut renumit pre Pestalozzi.

Goethe ḑice: cine nu propăşesce, regreséză. Acéstă macsimă nu se póte aplica la nime mai potrivit ca la învĕţătoriu. Un învĕţătoriu carele nu-şi dă tótă silinţa ca se progreseze, se ţerănesce. Şi durere! Nu arare-ori întâlnim tineri, cari în pedagogie erau între cei de întâiu, dară intrând în viéţă şi ne mai cetind nimic, s'au rusticit, încât nu-i mai cunosci.

Neocupaţiunea aduce cu sine, că îşi perd ori-ce ideal, ori-ce iubire faţă de cariera lor, şi pe încet devin asemenea unor ḑileri, cari lucră ca sĕ le trécă numai ḑiua. Dar nu numai atât! Cine nu are nici o voiă de a mai studia, acela perde pre încetul şi cunoscinţele câştigate. Prestaţiunile în scólă devin tot mai neînsemnate, şi respectul şi autoritatea învĕţătoriului decad cu paşi repeḑi.

Necesitatea de a progresa în continu o arată cu cuvinte semnificative Kellner, când scrie:

Numai cultura spiritului nu face pre nime un bun învĕţătoriu, mai mult contribue la acésta cultura inimii şi caracterul. Un învĕţătoriu trebue sĕ scie, că nu numai sciinţa şi metoda îl fac adevărat educătoriu şi învĕţătoriu, ci spiritul şi inima lui este care lucră, stimuléză şi forméză, că numai o personalitate pătrunsă de iubire şi credinţă póte în adevĕr influinţa şi aduce róde binecuvêntate în o scólă. Sĕ ne nisuim a progresa în cultură.

FOIŢA.

Pĕcat de mamă.

— Novelă. —

de

Ilarie Chendi.

(Urmare.)

Dar Vila nu mi-a spus-o numai peste un an, ér în vremea de un an se încercà sĕ-şi dobândéscă iubirea mea prin cuvinte blânde. O, Vila a fost o inimă bună, el îmi spunea, că groful a uitat de mine, căci prin oraşele cele mari şi-a câstigat alte femei, îmi spunea tot lucruri adevĕrate, dar eu le ţineam de minciuni. Peste un an — ḑic — mi-a spus Vila, că groful m'a hotărît lui de soţie. Intr'o diminéţă sosì o trăsură — era a castelanului, care-mi porunci, „sĕ me duc de acolo, unde me vor duce ochii, căci aşa a spus domnul“. Starea mea era de plâns — aruncată pe uliţă, îmi era ruşine sĕ merg în sat, şi apoi la cine a-şi fi aflat eu adăpost?

Dar în starea mea supĕrăciósă venì Vila cel blăjin şi me duse la el acasă — în fundul pădurei.

Aci îi tăcui ḑilele negre, căci nu-l iubiam — şi apoi unde nu-i iubire în casă, nu-i nici fericire!

Până ce eram în pădure Vila me îngrija cu fel de fel de sĕlbătăcii, cu iepuri şoldani, cu sîtari, potêrnichi şi găinuşe, câteodată aducea şi câte un ied tinerel — căci el era în jurul întreg vestit ca bun puşcaş, era în stare sĕ scótă ursul din bârlog şi sĕ pusce căţelul pămêntului în culcuşul lui.

„Dar eu ce făceam? Il uram, şi din pricina asta îmi luam pe Săftica în braţe şi umblam cât era pădurea de lată, culegênd la fragi şi vĕrsând lacrămi mereu. Sciam, că nime nu-i póte amărî ḑilele unui bărbat mai tare, decât femeia. Vila se făcù cu vremea nepăsător, apoi beutor pătimaş de vinars. Intr'o ḑiuliţă sosì érăşi castelanul şi ne scóse din pita de pădurar, aruncêndu-ne în bordeiul ăsta. De un an e mort Vila, trei ḑile după mórtea lui sosì vestea despre mórtea grofului, pe care l'au tăiat cu săbiile în nu sciu ce oraş — şi acum e rêndul meu! Étă părinte povestea, jalnica poveste a vieţii mele.

„S'au dus toţi, cari m'au iubit, şi eu sunt singură, cu nenorocita mea Săftică. O, copila mea în ce cés rĕu ai venit în lume, — a murit tatăl teu şi nu s'a îngrijit nici într'un chip de tine, blăstĕm pe sufletul lui, blăstem!... O, Dómne nu me lăsa nerĕsbunată!“

„Destul fiică, nu ţi se cuvine sĕ blastemi, căci aşa a fost voia lui Dumneḑeu sĕ fie!“ Apoi o cuminecà şi îi cetì o deslegare. Vocea Mărinei slăbi cu desĕvêrşire — ea privì buiguită, cu ochii sticluiţi la preotul cel bun, care nu se depărta dela patul ei de mórte .... Sosì mieḑul nopţii, se sfârşi luminiţa de céră, şi în clipa aceea sburà şi sufletul Mărinei din trupul cel înţepenit.. Preotul se depărtă şi trimise pe nisce vecini în priveghiu . . . .

. . . .

Trecură mulţi ani la mijloc. Toţi uitară pe nefericita Mărina şi mărturisirea ei remase o taină ascunsă în inima preotului. Săftica se desvolta ca o floricică, sub îngrijirea părintelui ei sufletesc — ea era frumósă încât o pizmuiau tóte fetele din sat, când o vedeau jucând hora cu mândrul Bucur, cel obiu ca un fir de trestie — cu Bucur a lui Vasilica din Deal.

* * *

III. Trecuseră doi ani dela plecarea lui Bucur la óste. Săftica era tot tăcută, oftând umbla cu cofiţa la fântână şi acolo nu mai sta la povesti cu feciorii cei şăgalnici — oftând torcea din caerul cel de in, şeḑênd pe scaunul dela portiţă şi în serile lungi de érnă nu mai umbla prin şeḑĕtorile cele pline de viéţă, unde se făuria atâta vorbă şi veselie. Toţi vĕḑură, că Săftica s'a făcut ursuză şi toţi bănuiau, — şi póte cu drept, — că din pricina plecărei lui Bucur — dar nu erau supĕraţi pe ea, căci sciau ei bine, că nu-i putea-i afla păreche. Flăcău ca Bucur sĕ-l cauţi în şepte sate!

Nu erau supĕraţi, pentru-că Saftica era o copilă bună, ea miluia pe toţi sĕracii; şi apoi înţeléptă ce mai era, nu era fată în sat căreia sĕ nu-i fi dat vre-un sfat în privinţa purtării. Toţi o iubiau, şi cinsteau, căci era fiica preotului, toţi uitară, că ea este fiica Mărinei celei uscăţive şi a beţivului pădurar Vila Stoian, a puşcaşului celui minunat.

O scădere insĕ avea Săftica — scăderea tuturor femeilor frumóse — era suméţă.

(Va urma.)

Revista politică.

In şedinţa din urmă a casei deputaţilor s'a presentat proiectul referitoriu la contingentul recruţilor. Acest proiect, deşi a fost primit de maioritatea dietei, a dat ansă la discusiune vehementă. Oposiţiunea în atacurile ei a mers fórte departe. Kol. Thály a condamnat tractarea rea a tinerilor magiari în armata comună, lipsa de trupe technice în armata honveḑimei şi alte lucruri. Gabriel Ugron şi-a îndreptat vorbele sale săgetătóre contra ministrului şi provocă pe maioritatea dietei, ca sĕ pună un alt bărbat de conducĕtor al honveḑimei. Limba de comandă e o cestiune de organisaţiune internă, de aceea hotărîrea ei cade în cercul de competinţă al dietei ungare. Soldaţii magiari sĕ fie, şi trebue sĕ fie comandaţi în limba magiară.

Cont. Alb. Appony, luând cuvêntul, în aplausele frenetice ale întregei oposiţiuni, protestă contra conceptelor ministrului de honveḑi. Prin actuala organisaţiune a armatei este falsificat pactul dualist, contra acestei falsificări va lupta şi de aici înainte. El încă voiesce, ca în armata din Ungaria limba sĕ fie cea magiară.

Ministrul Fejervary, a înfrânt cu bărbăţie atacurile oposiţiunei. El a accentuat, că tinerimea magiară sĕ se dedice mai tare carierei militare şi plângerile referitóre la lipsa de oficeri magiari vor dispăré. Ei trebue sĕ cunóscă şi limba germană.

* * *

In conferinţa partidei liberale magiare, declară ministrul preşedinte, că guvernul susţine întact programul stabilit de el, aprobat şi sprigînit pe faţă de către partid, atât în punctele privitóre la politica bisericéscă cât şi în celelalte puncte. Faţă cu membrii aceia, cari nu sunt de acord cu partea privitóre la politica bisericéscă, guvernul nu află de lipsă, că acestia, înainte de ce guvernul şi-ar presenta proiectele sale în formă concretă, sĕ pună pentru persóna lor cestiunea de partid. Dacă totuşi cineva pune cestiunea de partid în privinţa persónei sale, declaraţia guvernului este, că fie care punct cardinal din programul guvernului, prin urmare şi partea privitóre la politica bisericéscă, constitue o parte intergrantă a programului de guvernare. Ministrul rógă pe membri sĕ nu ţină conferenţe separate, ci decisiunile partidului sĕ se aducă aici. Rógă mai departe partidul sĕ se identifice cu aceste declaraţiuni. Latinovici, declară că nu primesce căsătoria civilă şi iese din partid. Contele Coloman Csáky, contele Carol Pongracz nu sunt pentru căsătoria civilă, dar în celelalte sprijinesc guvernul. Contele Ladislau Szapary nu primesce căsătoria civilă şi iese din partid. Canonicul Todor apróbă punctul de vedere al guvernului cu escepţia politicei bisericesci şi rĕmâne în partid.

Noutăţi.

Censură de advocat. La tabla reg. din Murĕş-Oşorheiu au depus censura de advocat dl Dr. Emiliu Gerasim în 20, ér dl Dr. Amos Frâncu din Sibiiu în 21 a l. c.

* * *

Domnişóra Agata Bârsescu. celebra artistă română, care a jucat pe scena Burg teatrului din Viena, a fost angajată la teatrul curţii din Berlin.

* * *

Ministrul de esterne al României a împărţit corpurilor legiuitóre române „Cartea verde“, care conţine actele şi corespondenţele privitóre la afacerea Zappa şi la ruperea relaţiunilor diplomatice din partea guvernului grecesc.

* * *

Bugetul Germaniei pro 1893—4. Ministrul de finanţe a depus în ḑiua de 12 Ianuariu, în parlamentul prusian proiectul de buget pe 1893—4. El esplică deficitul de 58.600 000 M., care provine din situaţiunea economică defavorabilă; indicii fac sĕ se prevadă o ameliorare economică, care va avea de resultat o scădere a deficitului.

Primul liceu de fete în Germania. De sĕrbătorile Paştilor catolice se va inaugura primul liceu de fete din Germania, şi anume în Weimar. Liceul este o întreprindere particulară şi dobândirea concesiunei pentru deschiderea lui a costat multe osteneli şi îndelungate stăruinţe.

* * *

Victimele iernei. Din tóte părţile vin sciri îngrozitóre despre victimele iernei acesteia. Lupii fac pradă teribilă, s'au aflat mulţi ómeni îngheţaţi şi mulţi se vor afla la primăvară. Pagube mai enorme pare a fi causat érna acésta prin România. Ḑiariul „Luptătoriul“ din Călăraşi aduce între altele o mulţime de sciri îngrozitóre asupra victimelor viscolului în judeţul Ialomiţa.

Étă ce ne comunică „Luptătoriul“: Viscol ca cel din érna acésta nu s'a pomenit de vre o 25 ani, ḑic bĕtrânii nostri. Grămezile de zăpadă, în oraşul nostru, ajungeau până la balcónele caselor cu 2 etagiuri. Pe unele străḑi zăpada venia una cu ulucele.

Prin sate însĕ, consecinţele viscolului au fost îngrozitóre. In unele locuri zăpada era la nivel cu acoperemintele caselor sătesci Ingrijirile date la timp au scăpat de mórte sigură populaţiunea rurală.

In cătunul Găunoşi, pendinte de comuna Ciocănesci-Mărgineni, s'a întroenit târla lui Ion Dobrat transilvănean, cu 1100 oi şi 5 ciobani. Din oi au scăpat 400, ér dintre ciobani, 3 sunt degeraţi puţin, unul mort şi al cincilea nu s'a putut găsi.

In apropiere de cătunul Gamceta, pendinte de comuna Tonea, s'a găsit în zăpadă un om necunoscut mort, ţinênd în mână o lopată. Tot la acest cătun s'au găsit mórte 150 oi.

La Roseti-Volnaşi s'au găsit 600 oi mórte şi 200 vii ale dlui Ioan Fătan, a cărui târlă se află pe suhatul Putineiu, de pe moşia Dichiseni; ér la acest suhat s'au găsit 200 oi mórte şi 600 vii.

Din moşia Şocariciu au fost luate de vifor. în ḑiua de 25 Decembre tr. 1600 oi ale dlui Dumitru Fântână. Ciobanii, în numĕr de opt, s'au luat după ele. Patru dintrânşii au nemerit unul la comuna Dichiseni, unul la cătunul Oltina şi doi la cătunul Beiliciu al cincilea s'a întors în Şocariciu abia cu 400 oi. In ḑilele de 31 Decembre 1 şi 2 curent a plecat dl Fântână împreună cu primariul com. Şocariciu şi mai mulţi locuitori, în căutarea restului oilor şi a celor trei ciobani, şi au mai găsit 400 printre oile locuitorilor, dintre care 100 mórte, ér restul nu le au putut afla. Trei asini încărcaţi cu bagaje şi unelte de bucătărie s'au găsit morţi în apropiere de porumbişte. Din cei trei ciobani, cari lipsiau, sau găsit doi morţi în zăpadă; unul din ei desbrăcat de cojoc, ca sĕ pótă lupta, se vede mai cu mare uşurinţă contra viforului. Al treilea nu s'a putut găsi până acum.

In ḑiua de 28 Decembre a luat viforul o turmă de 800 oi, de pe moşia Dideşti, ale dlui Gh. Radian Turma era păzită de trei ciobani, dintre cari doi au murit. A dóua ḑi s'au găsit tóte oile şi numai 38 mórte.

* * *

Viaţă lungă. In ḑiua de 25 Decembre 1892 a încetat din viéţă femeea Ruxandra Braba, în etate de 115 ani, în comuna Rânzeşti, judeţul Tutova (România).

* * *

Invitare. Inteliginţa română din Deda şi jur invită la petrecerea cu joc ce se va arangia la 12 Februariu st n. a c. în comuna Deda. Venitul curat e dstinat pentru fondul scólei din Deda

* * *

Toleranţa magiară. Cetim în „Gazeta Bucovinei“: Cei patrn studenţi români dela Academia de drept din Dobriţin cari au luat parte la banchetul dat în onórea dlui Dr. Lucaciu în ḑiua condamnării sale, au fost escluşi din sinul Academiei. Ei s'au dus apoi sĕ se înscrie la facultatea de drept din Budapesta. Dar şi aici au fost întimpinâţi cu brutalitate din partea rectorului universităţii, dl Breznay, care le-a strigat următórele: D Vóstre sunteţi acei trădători de patrie care a-ţi luat parte la banchetul magiaro fagului Lucaciu? Astfeliu în urma sfatului dat de dl Al. Roman, profesor în Budapesta şi membru al Academiei române, acesti patru tineri au părăsit şi Budapesta şi doi dintr'ânşii, anume Sima Simonescu şi Urdea au trecut în România.

* * *

Cei mai vechi învĕţători români din Bănat. In „Gazeta Trans.“ cetim: Un învĕţător din Bănat ne trimite o listă a celor mai vechi învĕţători români din părţile acelea, pe cari îi cunósce dênsul şi cari toţi au servit preste 30 de ani, ca învĕţători. Aceştia sunt următorii: George Sêrbu din Toracul mic; Simeon Periatu din Togin; P. Mera din Ritişova; D. Linţa şi M. Luchiciu din Iladia; Const. Ungureanu din Sasca; Mat. Ignea din Nicolinţu; G. Iana din Racaşdia; I. Orza din Ciclova rom.; I. Mioc din Argadiciu; I. Marta din Zintin; V. Utia din Cacova; A. Popa din Secaş; P. Gruia din Calina; A. Mitea din Ocna de fier; P. Musteţ din Doclin; D. Gruescu din Bocşa rom.; M. Ţapu şi D. Novac din Fizeşu; Soşdénu din Obad; C. Popovicu din Şdióra; D. Marcu din Cereş Timiţu; D Căprariu din Onoriciu; G. Ionuţescu din Turluc; I. Oprea din Ezereş; A. Oceanu din Ierova şi Ios. Olariu din Daman. Toţi aceşti învĕţători au absolvat prin anii 1852—1858 şi au servit ca învĕţători preste 30 ba unii chiar aprópe 40 de ani. Mulţi dintre ei ar fi avisaţi la pensiune; dar la o pensionare potrivită meritelor lor n'au de unde spera şi astfeliu sunt nevoiţi, bieţii, a munci şi mai departe alături cu tinerii, spre a-şi agonisi pânea.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Budapesta, 15 Ianuariu 1893.

De mult aveam intenţiunea a ve împărtăşi din capitala Ungariei unele sciri de interes pentru cetitorii „Telegrafului Român“, dar până acuma nu mi-am putut realisa propusul lipsindu-mi substratul unui lucru îmbucurătoriu. Deprimătóre lucruri nu voiam sĕ ve comunic, căci eu de acelea, vĕḑ, căḑilnic are On. Redacţiune parte a sĕ ocupa.

La sfârşitul anului 1862, respective la începutul anului 1863 s'a înfiinţat catedra pentru limba şi literatura română la universitatea din Budapesta. Acésta a fost între cele dintâiu catedre române la institute de cultură magiară. Prima catedră de asemenea natură, după datele, ce le cunóscem, a fost ~~cea dela~~ academia juridică şi archigimnasiul din Oradea Mare, înfiinţată la 1851. Autorul spiritual al iniţiativei de înfiinţare a fost Venerabilul Domn Alesandru Roman, care prin concipistul frate dela procuratura regéscă (acum advocat) Iosif Roman, dĕdu tinerilor români din Oradea impulsul de a cere dela guvern infiinţarea ei. Tinerimea a primit idea cu'nsufleţire; cererea petenţilor sĕ acórdă şi catedra se înfiinţéză Primul ei profesor a fost deuumit în persóna dlui A. Roman.

După acelaşi plan s'a înfiinţat mai târḑiu şi catedra din Budapesta; şi cine a fost alesul Majestăţii Sale pentru acest oficiu cardinal pentru noi românii? Tot domnul A. Roman. Bucuria cu care românii au primit vestea denumirei domniei ɉsale, a fost generală mai ales românii Budapestani au fost atât de insufleţiţi, în cât la primele prelegeri asistară şi mai mulţi cetăţeni, vrênd sĕ audă cum rĕsună dulcile acorduri ale limbei române în locuinţa muselor unguresci şi sĕ asculte propunerile binecunoscutului român Roman.

Intrând în anul 1893 s'au împlinit 30 ani decând cu neobosit zel şi nesecat interes a plântat iubirea limbei şi literaturei poporului, de care s'a ocupat, în pepturile numĕroşilor sei disciputi, cari terminêndu-şi studiile s'au despărţit de iubitul lor profesor plini de convingerea că:

„Un popor singur prin datini, limbă
„Simte, trăesce şi înfloresce;
„Ér când prin ele nu mai simţesce,
„Incet cu'ncetul piere, sĕ schimbă“.
(Ar. Densuşan).

Dacă urmărim activitatea despomenitului Ilustru Dn Roman dela prima sa păşire în viéţa publică, pretutindenea îl aflăm la locul seu, pretutindenea model de român şi energic apĕrătoriu a drepturilor poporului seu. Naţiunea l-a şi distins în nenumĕrate rênduri alegêndu-l în 7 perióde de deputat pentru dieta din Budapesta, ér „Academia Română“ i-a făcut loc între distinşii ei membrii încă la înfiinţarea „Societăţii literare române“ (1866.)

Tinerimea academică română — conscie de datorinţa sa şi cu reverinţă faţă de bărbaţii meritaţi ai naţiunei — n'a putut trece cu vederea o ocasiune atât de bine-venită ca şi iubileul de 30 ani, ca profesor universitariu, fără a-şi aduce omagiile sale vrednicului profesor.

Drept aceeea a hotărît a serba acest iubileu în mod festiv. Incât suntem informaţi sĕ va da în onórea iubilantelui un banchet festiv la „Grand Hotel Hungaria“ în ḑiua sfinţilor trei ierarchi Vasile, Grigore şi Ioan, la care vor fi învitaţi numĕroşii sei discipuli, cunoscuţi, etc.

Nu încape îndoiélă, că acéstă lăudabilă întreprindere a tinerimei va fi salutată de toţi cu însufleţire.

Mirare, că îndată ce s'a ventilat ideea sĕrbării iubileului ea a şi ajuns la ascuţitele urechi a ale jurnaliştilor jidani, cari ca totdeuna presintă lucrul în mod tendenţios, făcênd totodată o scârbósă denunţare plină de neesactităţi.

Un anumit Dr. Bartha (pe care esteriorul îl tradéză, că după primul botez purta óre-care nume de . . . . zweig, ... stein, ... berg ori . , feld) a scris în „Budapesti Hirlap“ (şi după acésta „Erdélyi Hirlap“) că tinerimea română din Pesta a înfiinţat la 1888 o societate de lectură cu scop cultural. Acésta însĕ şi-a părăsit terenul legal, contribuind la redactarea cunoscutei „Replice“; ér acum voesce împreună cu tinerii slovaci sĕ serbeze iubileul d-lui Roman. — câte cuvinte atâtea minciuni infame ovreesci. —

Societatea tinerilor români nu s'a înfiinţat la 1888, ci esistă de vr'o 30 ani, şi acésta ḑiaristii magiari n'o sciu, de şi e în inmediata lor apropiere. Inchipuiţi-vĕ acum, cu ce esactitate şi cu ce cunoscinţă de causă pot scrie asemenea jurnalişti (!?) despre lucrurile petrecute în Ardél între poporul român. Şi asemenea ómeni au trecere şi nimeni nu observă sau nu vrea se observe, că seduc opinia publică şi tulburând apele conturbă buna înţelegere între popórele băştinaşe.

Cât pentru „Replică“ societatea tinerilor români ca atare, n'are nimic cu ea nici în clin nici în mânecă.

Dl Bartha prin acésta denunţare vrea sĕ se insinue de bun patriot înaintea acelora, cari iau de bani buni asemenea sĕcături. Că societatea arangiază banchetul festiv împreună cu tinerii slovaci, asemenea e o minciună luată din vênt. Şi cu de acestea îşi câstigă „noii patrioţi“ merite pentru patrie, subminând reputaţiunea acelor, a căror părinţi o au susţinut şi o susţin în timp de pace şi de primejdie.

Cu aceste termin observând că foile nóstre sĕ binevoéscă a folosi cu reservă scirile tendenţióse, ce gazetele jidano magiare le făuresc anume în potriva tinerimei române. *Stea.*

Alba Iulia, 16/28 Ianuariu, 1893.

Petrecerea arangiată în 10/22 Ianuariu a fost splendidă.

Succesul moral şi şi material a întrecut tóte asceptările.

Toţi românii de bine din Alba-Iulia şi jur au luat parte la petrecerea românéscă arangiată în sala hotelului „Ungaria“. Dela 1886, de când cu balul „Asociaţiunei“ atâta lume românéscă nu s'a întrunit în Alba-Iulia, ca acum.

Comitetul arangiator a luat tóte mĕsurile ca petrecerea, ce s'a avêntat la bal de elită, sĕ fie cât de succesă. —

Făr' sĕ esagerez trebue sĕ constatez, că partea leului din întréga afacere o merită membrii familiei Cirlea, cari s'au grupat cu trup cu suflet în jurul părintelui adm. protopopesc ca sĕ ridice cu ori ce preţ nimbul românilor şi în scólă şi în biserică.

Dintre publicul ales vom aminti pe comandantele fortăreţei, general major Franz Lehmann, comandantul reg. 50 majorul Heinrich Watzka, adjutantul Orbansky, căpitanul oraşului Roşca, notariul public Dr. Teri şi preste 40 oficeri din armata comună, între cari parte mare români din garnisóna de aici.

Venitul brut trece preste 250 fl. dintre cari la 100 rĕmân în cassa bisericei gr. or. din loc, în a cărei scop s'a dat petrecerea.

Din frumósa cunună de dómne şi domnişóre am vĕḑut pe unele în frumosul costum naţional.

La 1 óră s'a jucat „Căluşeriul“ şi „Bătuta“ decătră 12 tineri din Alba-Iulia sub conducerea vătafului Antonie Cricovan. Atât de precis nu s'a mai jucat căluşeriul în părţile acestea. Costumele le-au avut dela dl Ioan Lăzăroiu — şi atitudinea jucătorilor a impus străinilor.

Observasem pe generalul după $^3/_4$ de óră rugând pe dl Ivan ca sĕ sisteze nu cumva sĕ pice vr'un „ficior“.

Ii era drag de feciori dar şi „feciorii“ erau veseli şi jucau pe întrecute, păstrându şi tótă firea lor românéscă.

După căluşer şi bătuta, ne-am pus la têrg şi în o mică pausă s'au vêndut 200 bilete pentru „tombola“ şi rischiez a susţiné că de erau 1000 de bilete tóte se vindeau, căci mulţi au cumpărat din a dóua şi a treia mână cu preţuri ridicate

Obiectele sortate au fost bine alese, onóre dlui P. S. Cirlea, care le au oferit cu preţuri moderate şi totuşi alese şi de preţ.

O drăgălaşă seliştént a scos numerii de noroc, şi 25 inşi a fost fericiţi a obţinea câte o mică suvenire dela petrecere.

Observ, că petrecerea a durat până la 5 óre diminéţa, şi, că preoţii ortodocşi din tract în frumósele lor reverenḑi s'au presentat aprópe în numĕr complet şi sociile lor au ridicat prin presenţa lor véḑa preotesei române.

Suntem mândri de resultat şi vom continua pe acéstă cale şi în viitoriu.

Despre suprasolviri şi intrate, cred că vi se-va raporta din partea competentă. *I. R.*

Proiectul de lege

asupra învĕţământului primar şi normal primar presentat în camera României de domnul ministru al instrucţiunei Iache Ionescu.

(Urmare.)

Art. 51. Subiectele probelor scrise vor fi aceleaşi pentru scólele normale de acelaşi grad.

Ele vor fi propuse de minister după avizul consiliului inspectorilor învĕţământului primar şi trimise sub plic sigilat delegatului ministeriului, însărcinat a presida esamenul înscris la reşedinţa fie cărei scóle normale.

Art. 52. Composiţiunile scrise sunt cercetate la Bucuresci de dóuĕ comisiuni numite în fie care an de ministru, una pentru esamenul de diplomă al institutorilor.

Aceste comisiuni vor fi compuse din profesorii de la scólele normale respective sub presidenţa unor delegaţi ai ministeriului.

Nimeni nu este admis la esamenul oral dacă nu a obţinut 7 la esamenul înscris la limba română şi aritmetică, ér la celelalte materii nota 6 cel puţin.

Art. 53. Candidaţii recunoscuţi admisibili la proba orală, vor fi chemaţi la Bucuresci şi cercetaţi de comisiunile esaminătóra prevĕḑute la art. precedent.

Probele orale sunt estemporale şi se fac asupra materiilor principale din programa scólelor normale.

Candidatele vor da esamen şi de lucrul de mână.

Candidaţii vor presinta comisiunei obiecte lucrate de dênşii în atelierelc scólelor normale.

Este admis numai acela care a dobêndit cel puţin 7,50 asupra tuturor materiilor, făcênd media generală a medielor esamenului oral şi în scris şi a notei obţinută la practica pedagogică.

Candidatul sau candidata, care a obţinut mai puţin de 6 la una din probele orale, nu se admit, ca titular în corpul didactic.

Art. 54. Candidaţii cari nu reuşesc, se pot presinta într'o nóuă sesiune de esamen.

Candidaţii, cari nu reuşesc la trei esamene, nu se mai pot presenta la nici un alt esamen şi nu mai pot fi nici suplinitori.

Secţia V.

Corpul didactic al scólelor normale.

Art. 55. Modul şi condiţiunile numirei, drepturile şi datoriile, precum şi retribuţiunea corpului didactic al scólelor normale de învĕţători şi învĕţătóre, de institutori şi institutóre, se vor regula prin legea învĕţământului secundar.

Prin aceeaşi lege se va ficsa numĕrul profesorilor şi al órelor de lucru.

Art. 56. Directorii sunt însărcinaţi cu conducerea morală şi administrativă a internatelor, cu supravegherea şi stricta îndeplinire a îndatoririlor impuse, prin legi şi regulamente, corpului didactic al scólelor normale.

Când directorul unei scóle normale nu este profesor al scólei, el primesce o diurnă egală cu leafa de profesor.

Art. 57. Direcţiunea scólei primare de aplicaţie, anecsată pe lângă fie care scólă normală, este încredinţată profesorului de pedagogie de la aceea scólă, care pe lângă cursul seu, mai este însărcinat se asiste la cursurile scólei primare, se facă lecţiuni model şi sĕ ţină conferinţe cu elevii ultimei clase a scólelei în care predă.

Pentru acéstă însărcinare el va fi retribuit cu o diurnă egală cu leafa unui institutor primar.

Capitolul IV.

Numirea corpului didactic primar.

Art. 58. După terminarea esamenelor prevĕḑute la art. 52 şi următórele, comisiunea esaminătóre înaintéză Ministerului tabelul de clasificaţie al celor, cari au reuşit la esamenul de diplomă.

La minister se vor ţinea dóuĕ tabele:

Una pentru institutori şi institutóre:

Alta pentru învĕţători şi învĕţătóre.

Aceste tabele sunt valabile trei ani.

Candidaţii car n'au fost numiţi în acest interval, pot trece din nou esamenul de capacitate, şi în cas de nereuşită, înscrierea lor pe tabel va dura alţi trei ani.

Art. 59. La ori ce vacanţă de învĕtor sau institutor, numírea se va face din tabelele respective, în ordinea clasificaţiunei.

La nóte egale, se preferă aceia cari sunt înscrişi de mai mult timp pe tabel.

(Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Femeea ca soţie şi mamă.

Disertaţiune ţinută la 26 Novembre 1892 în a II-a adunare generală a „Reuniunei femeilor române din Rĕşinariu“ de Aurelia Goga, pres. reuniunei.

Frumos şi impunĕtor este tabloul unei familii fericite şi onorabile! Mai frumos póte ca tot ce esistă pe pământ. Părintele, capul familiei represintă familia în afară, în societate, ér mama represintă buna ordine în lăuntrul casei. Unul sĕ întregesce prin celalalt.

Tatăl câştigă cele trebuinciόse pentru susţinerea casei, el dă pept cu greutăţile vieţei casnice şi publice. Mama se îngrijesce de tot ce póte face viaţa casnică plăcută, netezând astfel grijile rĕspândite pe fruntea gânditóre a bărbatului şi îngrijindu-se de crescerea micilor copilaşi ce o împresóră. Prin esemple şi învĕţături bune le înalţă inima acestora la iubirea lui Dumneneḑeu şi a deaprópelui, prin iubire, bunătatea inimei şi buna rânduială în casă, îi crează bărbatului seu cel mai plăcut repaos de grigile vieţii.

Dacă vocea admoniatóre a mamei străbate adânc inimile copiilor, apoi căutătura impunătóre, vocea mai pronunţată a bărbatului, silesce pre copii la ascultare, impunându-le prin accentul seu bărbătesc totdéuna respect.

Bărbatul de ori-ce posiţie socială, îşi are afacerile sale mai mult afară din familie; reîntorcându-se însĕ în familie el comunică soţiei sale, tot ce a vĕḑut s'au ce i-sa întâmplat, el îi împărtăşesce tot cel îmbucură, tot cel întristéză. Soţia prin espresia veselă a feţei îl primesce înconjurată de micuţii copilaşi, aducându-i asemenea la cunoscinţă tot ce a obvenit în absenţa sa, tóte amănuntele, cari numai inima mamei o pot mişca, făcênd uneori din cel mai mic incident un evenemênt. Astfeliu sĕ întâmplă între bărbat şi femee un schimb de simţĕminte şi cugetări cari fac adâncă impresiune asupra copiilor.

Aceste destăinuiri sunt un mijloc însemnat pentru crescerea copiilor, desteptând prin conţinutul lor moral consciinţa de a se face ómeni onesti, şi sădindu-le în inimile lor primitóre dorul de a lucra, la timpul seu, în mod cinstit pentru familia şi naţiunea lor. Sĕ înţelege de sine, că acest schimb de cugetări vor fi totdéuna de conţinut moral, pentrucă nu-i este iertat unui părinte a lăuda o faptă rea în faţa copiilor, sciind cum tinerele odrasle privesc în cuvintele şi esemplul părinţilor un ce sfânt.

Bărbatul şi femea, fie-care în direcţia ce i-a concreḑut-o natura, lucră în armonie pentru sporiul şi fericirea în casă şi pentru bună-crescerea copiilor.

Bărbatul şi femea, în deplină iubire şi bună înţelegere pórtă cu bucurie jugul cel uneori fórte greu al vieţei, silindu-se fie-care a uşura celu ialalt încât i este posibil sarcina.

Iubirea trebue sĕ fie basa căsătoriei. căci unde este basată legătura între bărbat şi femee, pe iubire adevĕrată, acolo binecuvêntarea ceriului nu póte lipsi, căci iubirea învinge şi cele mai grele obstacole.

Eată în liniamente largi tabloul unei familii fericite, ḑic în liniamente largi, pentru-că cine e în stare a descrie tot farmecul unei familii fericite! Cui nu i sĕ înalţă inima vĕḑênd, o familie, în care domnesce iubire, înţelegere bună şi esemplu bun!

Esemplu bun al părinţilor, o ḑic încă odată, sĕ intipăresce adânc în inimile copiilor, acest esemplu hotăresce caracterul lor. Vĕḑênd în casa părintéscă liniste, înţelegere bună, iubire de muncă şi fapte bune, se va nasce în el dorul de a duce asemenea o viaţă liniscită, laboriósă şi cinstită.

Eată dar esemplul bun al părinţilor, crescând ómeni cinstiţi şi iubitori de muncă onestă.

Am ḑis mai sus, că tatăl copleşit de afaceri nu dispune de timp ba nici natura ~~nu~~ i-a dat sarcina de a sĕ ocupa mai de aprópe cu tóte amĕnuntele crescerei copiilor. Dumneḑeu a depus pre copil dela prima resprirare în braţele mamei; mama are datorinţa sfântă a cresce fii şi fice bune, ea are datorinţa a da omenimei bărbaţi înţelepţi şi mame bune, da! soţii şi mame bune, care sĕ fie podóba societăţii şi coróna bărbatului. „Femea bună bărbatului cunună“ ḑice înţeleptul Solomon.

(Va urma.)

Fundaţiunea Ioan Popescu.

În fundaţiunea **„Ioan Popescu“** au incurs următórele contribuiri:

Translatus .	1048 fl. 66 cr.
N. N. din Sibiiu	100 fl. — cr.
Suma .	1148 fl. 66 cr.

Diverse.

Uşierul.

(După natură).

E omul cel mai important şi cel mai inamovibil din ministere.

Guvernele cad, funcţionarii superiori sunt destituiţi, mutaţi, chemaţi în alte funcţiuni la sântu Aşteaptă; uşierul stă neclintit la postul seu.

Schimbările ministeriale departe de a'l turbura şi nelinişti, îl mulţumesc, căci are se ḑică mereu câteva luni: „Şi la mai mare!“ tuturor prefecţilor, directorilor deprefectură şi altor funcţionari, cari vor înlocui pe cei ce se duc.

Dacă ar putea sĕ mérgă tréba după pofta inimei uşierului, guvernele ar trebui schimbate de dóuĕ ori pe an cel puţin.

Când aude pe directorul ministeriului ḑicêndu-i: „Trimite sĕ vină popa“, uşierul tresare de bucurie, căci înţelege că e vorba de o depunere de jurămênt, prin urmare de un bacşiş.

Om fórte discret, el cunósce tóte secretele departamentului seu şi de câte ori vorbescee despre minister ḑice: „Noi! ... am dat ordin prefecturilor sĕ facă cutare lucru ... Nu putem sĕ primim pe nimeni astăḑi ... Am scris la Dorohoiu se respingă mai curênd etc. etc.

Uşierul cunósce pe fie care după mutra sa, dacă a venit la minister ca sĕ céră slujbă sau are ceva particolar de vorbit cu domnul ministru. Amatorilor de slujbă, le rĕspunde imediat: „Sĕ poftiţi Marţi de la 9—10 când e ḑi de audienţă!“ Celorlalţi le cere carta de vizită.

In tóte casurile, de câte ori cineva ese din cabinetul ministrului şi are aerul mulţumit, uşierul îi ajută sĕ'şi pue paltonul, îi ḑice „sĕ trăiţi“, apoi rèmâne câte-va secunde cu mâna întinsă şi rare ori o închide gólă.

Adesea uşierul dă consultaţiuni celor ce solicită audienţe, ascultă pricinele lor, îi învaţă cum sĕ procedeze, ba le face chiar el petiţiile, le dă la resoluţie, le înregistréză la întrare şi eşire, apoi le dă în mâna reclamantului, adăogându'i: „Acum, băete, poţi sĕ te duci acasă liniştit. Tréba d-tale e ca şi isprăvită, am dat noi ordin la prefectură!“

— Sĕ'ţi dea Dumneḑeu sănĕtate, dle rĕspunde sĕrmanul petiţionar, convins că şi'a găsit dreptate.

Uşierul are câţi-va protejaţi chiar prin clasele mai sus puse. Pe acestia el îi învaţă la ce óră punct se vie, cum sĕ se aşeze la capul scărei, pentru ca sĕ se întâlnéscă nas în nas cu dl ministru, când vine la cancelarie.

Semne particulare: 1. Uşierul e alegĕtor în colegiul I-iu. E proprietar în Radu-Vodă sau pe Şoseaua Bonaparte. 2. Uşierul face avans pe léfa copiştilor, cu dobânda ceva mai eftin de cât la jovreiu, unde l'î s'a închis creditul, de când cu legea Grădişteanu. Din „Timpul“.

Nr. 145/1892 [13] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa a III-a din comuna Bungard, cu aprobarea preavenerabilului consistoriu archidiecesan de ddto 1 Decembre 1892 Nr. 7754/B se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt: jumĕtate din venitele anuale ale parochiei de a III-a clasă.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avea a-și așterne suplicele lor instruite în sensul normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral al Sibiiului în terminul deschis.

Comitetul parochial gr. or. din Bungard, în conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Bungard, în 27 Decembre, 1892.

Teodor Necșa,
paroch, preș. comit. par.

Nr. 1051/1892.

Cu scirea și conțelegerea subscrisului.

Sibiiu, 29 Decembre, 1892.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Societate mutuală fără acționari.

Tot câștigul sĕ distribusce între asigurați.

The Mutual

societate de asigurare pe viață din New-York

cu fondul de franci 826 milióne

este cea mai mare instituțiune financiară din lume.

Asigură viața humană după tóte combinațiunile.

Spre informațiuni detaiate a se adresa cătră

Direcțiunea generală pentru Ungaria

[14] 1—6 **Budapest, Bécsi utcza 5.**

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1892.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15		**Budapesta**		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	9.22	11.19		**Szolnok**		2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
2.12	5.53	—	11.53	12.57		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8 43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező-Teledg		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.20	6.18	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.34		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10 21	7.34		Ghiriș		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.57		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—		Vințul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.22		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.38	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.43	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.14		Blaș		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.48	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.12	—	—	3.03	9.50	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	10.06		Mediaș		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.28		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	11.04		Sighișóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.19		Hașfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.27		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de persóne	—	8.43	1.15		Apața		—	3.40	5.42	—	8.37
7.17		Tren accelerat	9.18	1.35		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.05	2.09	sos.	Brașov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01		Timiș		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Murĕș-Ludoș — Bistrița

—	—	—	—	4.—		Murĕș-Ludoș		—	—	—	—	7.21
—	—	—	—	6.48		Țaga-Budatelic		—	—	—	—	4.15
—	—	—	—	9.59		Bistrița		—	—	—	—	1.16

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	10.35	4.22		pl.	**Simeria**	sos.		9.52	3.27	9.35	—
—	7.21	12.23	5.42			Hațeg			8.36	1.54	8.25	—
—	9.45	4.—	8.36		sos.	**Petroșeni**	pl.		6.—	10.50	6 20	—
5.—	—	4.25	—.—		pl.		sos.		—.—	10.—	—	9.10
6.12	—	5.37	—.—			Vulcan			—.—	9.50	—	8.15
6.35	—	6.—	—.—		sos.	**Lupeni**	pl.		—.—	8.30	—	7.40

Arad — Timișóra

—	6.15	11.30	5.58			**Arad**			9.44	3.50	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46			Vinga			9.02	2.46	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39			**Timișóra**			8.—	1.11	8.15	—

Ghiriș — Turda

7.48	10.35	3.40	10.24			**Ghiriș**			5.10	9.50	2.50	9.10
8.08	10.55	4.00	10.44			**Turda**			4.50	9.30	2.30	8.50

Sighișóră — Odorheiu

—	—	4.30	11.25			Sighișóră			10.52	6 10	—	—
—	—	7.21	2.11			Odorheiu			8.15	3.15	—	—

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42			Carei-mare			7.05	—	—	—
—	—	—	11.44			Zelău			2.10	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Budapesta, gara de vest — Rușava — Vercerova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	**Budapesta**	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
circul.	10 25	3.50	8.51	11.25	sos.	Czegléd	pl.	4.56	6.43	—	12.05	6.47
numai	10.35	3.56	9.06	11.31	pl.		sos.	4.42	—	—	12.—	6.32
Sâmbăta	1.46	5.56	12.28	1.31	sos.	Seghedin	pl.	1.32	—	7.13	9.57	3.05
5.12	2.12	6.02	12.52	1.39	pl.		sos.	1.12	10.40	7.07	9.49	2.31
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timișóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
7.11	—	—	—	Tren mixt				—	—	—	—	Tr.-mix
—	6.15	8.25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
7.17	7.35	9.14	6.25	11.11		Topoloveț		8.15	—	—	6.54	1.56
—	8.26	9.45	7.10	12.34		Lugoj		7.35	—	circul	6.27	12.57
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeș		6.31	—	uumai	5.39	11.05
—	—	11.38	9.34	5.21		Teregova		5.20	—	Lunia	4.40	8.15
—	—	—	10·49	7.23		Mehadia		3.53	—	—	—	5.37
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
—	—	1.02	11.11	7.58		Topleț		3.24	—	—	3.08	4.52
—	—	1.19	11.29	8.24	sos.	Rușava	pl.	3.05	—	12.24	2.51	4.15
11.55	—	1.27	2.01	—	pl.		sos.	2.35	—	12.18	2.19	—
12.—	—	1.35	2.10	—				2.26	—	12.10	2.10	—
12.09	—	11.40	---	—		Vercerova		—	—	4.03	5.50	--
10.55	—	—	—	—		Bucuresci		—	—	Dumn.	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		**Budapesta**		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		**Szolnok**		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	**Arad**	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaț		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57		Gyorok		10.11	6,20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Pauliș		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Soborșin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	---	9.13		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53		**Simeria** (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Orĕștia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Șibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Vințul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44		**Alba-Iulia**		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos.	**Teiuș**	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38								

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

3.—	10.57	—	7.10		pl.	**Copșa-mică**	sos.		9.34	6.20	12.05	—
4.46	12.22	—	8.59			Ocna	pl		8.02	5.09	10.43	—
5.10	12.40	—	9.23		sos.	**Sibiiu**	sos		7.35	4.49	10.17	—
5.25	12.50	—	—		pl.	Avrig			—	9.24	4.39	—
7.01	2.26	—	—		sos.	Făgăraș	pl.		—	7.45	3.—	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.20	2.41		pl	**Cucerdea**	sos.		7.47	8.25	1.15	—
—	3.26	9.11	3.27			Ludoș			7.—	7.41	12.31	—
—	5.07	11.39	5.14		sos.	**Oșorheiu**	pl.		5.20	5.54	10.05	—
—	5.50	12 20	5.36		pl.		sos.		5.14	5.05	9.35	—
—	7.25	1.55	7.15		sos.	**Reghinul-săs.**	pl.		3 44	3.22	8.—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

—	10.50	4.40	9·56			**Simeria**			5.28	3.20	8.10	—
—	11.13	5.03	10.08			Cerna			5.11	3.—	7.50	—
—	11.48	5.38	10.32			**Hunedóra**			4.46	2.32	7.22	—

Brașov — Zernești

—	—	8.35	4.55			Brașov			6.29	1.44	—	—
—	--	10.28	6.36			Zernesci			5.—	12 20	—	—

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

—	5 20	8.50	3.10		pl.	**Brașov**	sos.		8.25	5.32	9.25	—
—	6.01	9.31	3.53			Prejmĕr			7.47	4.54	8.47	—
—	7.04	10.32	5.03			Sepși-S.-Georgiu			6.53	3 53	7.48	—
—	8 40	12.08	6.41			Covasna			5.26	2.16	6.06	—
—	9.26	12.54	7.26		sos.	**Kezdi-Oșorheiu**	pl.		4.30	1.10	5.—	—

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesan.

Nr. 8. Sibiiu, Sâmbătă, 23 Ianuariu (4 Februariu) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Un curent primejdios.

Sub titlul acesta „Gazeta Trasilvaniei“ în Nrul seu de Duminecă (Nrul 12) din 17/29 Ianuariu a. c. publică, un interesant și înțelept prim articol, în care se stigmatiséză nesce porniri, am putea ḑice bolnăvicióse, ce încep a se ivi în societatea nóstră.

Fiind conținutul articolului de un interes deosebit și de altă parte, fiind-că în o corespondență din Nr. present al fóiei nóstre se face provocare la el, îl reproducem la locul de frunte al fóiei nóstre, atrăgênd atențiunea asupra cuprinsului lui a acelora din cetitorii nostrii, cari póte că până acum nu l'au cetit.

Étă articolul:

Brașov, 16 Ianuariu v.

In vécul acesta al trufiei, al reclamelor și lăudăroșiilor, s'a încuibat între ómeni o bólă lipiciósă, de care și între noi au început sĕ se molipséscă sufletele unora, mai ales din tinerimea nóstră.

Se pare, că s'ar fi stricat vremile, s'ar fi știrbit obiceiurile. Ori încătrău te întorci, dai de vorbe umflate, găsesci larmă multă, pe când în fapte suntem sĕraci.

Bĕtrânii noștri în vremea lor nu prea făceau așa. Lor le plăcea mai mult sĕ facă și sĕ tacă. *Șincaiu* a umblat o viéță întrégă cu desagii în spate și nimenea nu scia, că în desagii lui se află istoria némului românesc, — istoriă scrisă de el, pentru care îl laudă și preamăresce românimea tótă. *Petru Maior*, *George Lazar*, *Inocențiu Clain* și alți bărbați iluștri din istoria nóstră națională, erau bogați în jertfe, bogați în fapte mari și strălucite, aduse pe altariul némului românesc, dar cu tóte acestea, ei niciodată n'au bătut clopotul, ca sĕ atragă privirile lumei asupra lor. Numai după mórte s'a sciut, cine au fost și ce au plătit ei, numai după mórte s'au cunoscut faptele lor, pentru cari acum tótă suflarea românéscă preamăresce pomenirea lor și o va preamări în veci.

Astăḑi par' că n'ar mai fi așa, par' că o sémă din ómenii nostri din vremile de aḑi n'ar mai lucra pentru ca sĕ lucre, ci numai pentru ca sĕ-i scie lumea, sĕ-i admire și sĕ-i preamăréscă.

Doritori de a se ridica de-odată la înălțimea, la care alții au ajuns póte printr'o viéță întrégă, plină de fapte și de jertfe, o sémă din ómenii nostri, mai ales din tinerime, au început sĕ devină nerăbdători și acéstă nerăbdare a lor îi întărită, îi ațîță și-i face sĕ crédă, că fie-care din ei a găsit farmecul prin care într'o clipă sĕ ne fericéscă pe toți și sĕ-și asigure un nume neperitor în istoria némului nostru românesc.

In închipuirea acésta a lor, ei umblă sĕ și facă drum, și pentru a puté trece înainte, încarcă cu hulă și cu ocară pe toți, câți le stau în cale. Ordine, disciplină, autoritate nu vor sĕ cunóscă; pe bătrâni îi socotesc ca pe nisce vechituri de lăpĕdat, căci ei se cred mai cuminte de cât bĕtrânii, și mai înțelepți de cât toți înțelepții.

Din cartea istoriei ei nu vor sĕ tragă învĕțături, ér sfaturile altora nu le bagă în sémă, dacă nu cumva sunt venite dela soți de-ai lor. Ei vor numai sĕ scrie cărți, dar nu sĕ învețe din cărți; vor numai sĕ dee sfaturi, dar nu sĕ asculte sfaturi. In loc de a umbla sĕ se facă vrednici de cinstea poporului și a urmașilor lor printr'o muncă seriósă și prin jertfe adevĕrate pentru binele nostru obștesc, ei se gândesc numai la aceea, cum sĕ atragă privirile asupra lor, cum sĕ facă, ca sĕ vorbéscă lumea de ei și pe ce cale ar puté sĕ ajungă mai ușor la un nume mare și cunoscut.

Dacă însĕ pe unii ca aceștia vei căuta sĕ-i judeci după fapte, nu-i vei afla, ori chiar de i ai afla, nu mult vei avé sĕ te bucuri de faptele lor.

Din norocire, până în momentul de față, numĕrul acestor spirite trufașe și pline de vanitate încă nu este mare la noi; dar cu tóte acestea, dacă nu vom fi băgători de sémă și nu-i vom sci prețui după ceea ce sunt, ușor pot sĕ pricinuéscă în sînul nostru mari turburări și sĕ ne ducă la mari încurcături.

Din acéstă parte ne amenință așadară un pericul, care tocmai fiind-că tinde sĕ isbucnéscă înlăuntrul nostru, în castrele nostre, este mai mare și mai amenințător, de cât tóte periculele, câte ne-au venit vre-odată dinafară, din partea contrarilor nostri.

Trebue deci sĕ fim cu mai mare luare aminte și cu mai multă judecată asupra celor ce cetim și auḑim. Sĕ nu ne lăsăm ademeniți de vorbe sunătóre, ci sĕ ne facem totdéuna o judecată întemeiată pe fapte și pe doveḑi, și numai după aceea sĕ credem ce e de creḑut și sĕ facem, ce e de făcut.

Revista politică.

Despre petrecerea ministrului președinte român dlui Catargiu la Viena, ḑiarul „Timmes“ din Londra publică următórea scire importantă:

Ni se anunță din Bucuresci, că este probabil, că dl Catargiu, președintele consilului de ministri român, care la reintórcerea sa dela Sigmaringen a avut o intrevedere cu împĕratul Austriei, a esplicat acestuia intențiunile guvernului român, care doresce o ameliorare a sórtei românilor din Transilvania, cu deosebire în ce privesce instrucțiunea publică și legile electorale. O asemenea cerere nu póte fi făcută în mod oficial, dar se speră, că în considerațiunea relațiilor amicabile ale Austro-Ungariei cu România, magiarii nu vor mai persista într'o politică, ce este de natură a le înstrĕina cu totul națiunea română.

*
* *

Sub titlul „Cis și trans“. ḑiarul „Politik“ din Praga scrie un articol de fond, în care face comparațiune între stările de dincolo și de dincóce de Laita.

Estragem din acest articul următórele:

„Fără rĕsunet a trecut în anul trecut iubileul constituției dualiste de stat. Faptul și-l va esplica ușor acela, care a urmărit cu ochi deschiși desvoltarea lucrurilor și adecă schimbarea acestora în Ungaria. Dincolo de Laita au ajuns lucrurile tare departe, și nu este secret că în cercurile chiemate și interesate se gândesc serios la sanarea stărilor de acolo. Ḑiarul din Berlin „National Zeitung“ adeveresce acésta. Acesta pe basa unor informațiuni sigure, pretinde a sci, că în ḑilele din urmă începe a se face după culise o schimbare eclatantă pe terenul politicei interne. Nu este imposibil, ca fără de veste sĕ între un factor nou în formarea majorității, pentru ca sĕ scótă din perplesitate regimul contelui Taaffe, pentru ca cel puțin sĕ se pară, că domnesce o linisce pe din afară în acéstă jumĕtate a monarchiei. Acésta voesc a o îndeplini — pentru ca sĕ facă ordine în Ungaria.“

Ḑiarul „Politik“ după ce vorbesce despre cele ḑise de „National Ztg“, scrie:

„Șoviniștii magiari! Ajunși la libertate, „liberalii“ magiari îndată și au prefăcut în faptă adevĕratele lor simțiri. Pe la finea anilor șese-ḑeci cade închiderea scólelor medii slovace sub pretecstul cel mai de nimic; la începutul anilor 70 au confiscat averea „Maticei“ pentru ca sĕ o foloséscă pentru desnaționalisarea bieților slovaci. Ei apasă și subjugă naționalitățile nemagiare, cărora le denégă orice îndreptățire la viață, pe basa unor teorii scientifice fabricate de ei. Astfel purceseră ei față de compatrioții lor“.

Fóia cehă arată apoi nerecunoscința magiarilor față de dinastia Habsburg, aducĕnd esemplele: cultul lui Kossuth, afacerea Hentzi, insultele la adresa armatei comune etc. O schimbare ministerială și o luptă bisericéscă-politică cu tóte ororile ei — s'au ivit

---

FOIȚA.

Cuvênt*)

la punerea și sânțirea petrii fundamentale a gimnasiului nostru de legea dreptcreḑinciósă rĕsăriténă din Brașov,

rostit prin

Escelenția Sa, Domnul Episcop Diecesan

Andreiu Baron de **Șaguna**,

în 17 Septembre, 1851.

Am eșit sĕrbătoresce din casa lui Dumneḑeu și ne-am așeḑat în locul acesta, care de aḑi înainte are sĕ ne fie sânt și prea sânt. Locul acesta, unde stăm astăḑi, este menit pentru gimnasiu, va sĕ ḑică pentru nisce scoli mai înalte, decum am avut până acum.

Ve pot încredința, că nu am căutat după călendariu, când m'ați poftit sĕ hotăresc o ḑi pentru punerea și sânțirea pietrii fundamentale la viitoriul nostru gimnasiu, ci simplu fără multă gândire am ḑis, că pe astăḑi sĕ fie punerea și sânțirea pietrii fundamentale. Insĕ îmi vine a ḑice, că pronia dumneḑeéscă a vrut, ca pétra cea din capul unghiului a gimnasiului nostru în ḑiua de astăḑi sĕ se sânțéscă și sĕ se pună; ḑic astăḑi sĕ se întêmple acésta, când sânta maica nóstră biserică prăsnuesce ḑiua Sântei Sofii. Dacă gândesc la acésta împregiurare, la serbătórea de astăḑi a Sântei Sofii, trebue sĕ mărturisesc, că me cuprinde uimire, cum de s'a întêmplat sĕrbătórea Sântei Sofii în aceea ḑi, care eu fără multă gândire am hotărît-o de ḑi pentru sânțirea și punerea pietrii fundamentale la gimnasiul nostru. Cine dintre voi, evlavioșilor ascultători! va ḑice, că nu cu voia lui Dumneḑeu s'a întêmplat sĕrbătórea Sântei Sofii în ḑiua de astăḑi a punerii pietrii fundamentale la mult doritul nostru gimnasiu? Tot, ce este în sânta scriptură este sânt și adevĕrat. Acolo cetim între altele, că nici un fir de pĕr nu cade de pe capul nostru fără voia lui Dumneḑeu; acolo cetim, că Dumneḑeu se îngrijesce de paseri, și așa cu cât mai mult se îngrijesce pentru om, pre care l'a făcut după chipul și asemĕnarea sa, și cu suflet nemuritoriu, și cu scop l'a făcut pre el, ca din mórte-i sĕ învie spre dobândirea rĕsplății pentru faptele sale din acéstă viéță. Acestea sciind, óre sĕ nu ḑicem, că cu voia lui Dumneḑeu s'a întêmplat punerea pietrii fundamentale a gimnasiului nostru la sĕrbătórea Sântei Sofii?

Me veți întreba, evlavioșilor crestini! că în ce se cuprinde pronia lui Dumneḑeu și însemnătatea cea mare, carea o pun eu în sĕrbătórea de astăḑi a Sântei Sofii? Toți sciți, că cuvêntul acesta grecesc „sofia“ însemnéză pe românie „înțelepciune“. Sânta Sofie, precum arată pravila bisericéscă de astăḑi, a avut trei fiice, dintre care una se chema „Credința“, cealaltă „Nădejdea“ și a treia „Dragostea“. Aceste trei fete a suferit mucenicie pe vremea lui Adrian, împĕratului roman păgân, pentru evangelia lui Christos în anul 122. Mama lor, Sofia, nu s'a muncit prin păgânul Adrian, ci s'a pus în grópa fiicelor sale, și după ce amar se tânguia și plângea acolo trei ḑile pentru mórtea cea silnică a fiicelor sale, și-a dat sufletul seu și s'a sălășluit în viéța cea mai bună.

Sciind voi acum, evlavioșilor crestini! că astăḑi serbăm ḑiua Sântei Sofii și a celor trei fiice ale ei: a Credinței, a Nădejdei și a Dragostei și că tocmai în ḑiua acésta s'a întêmplat și punerea și sânțirea pietrii fundamentale a gimnasiului nostru, veți afla și singuri acea însemnătate mare, care pun eu în ḑiua de astăḑi cu privire la serbătórea de astăḑi a sântei Sofii și a trei fiicelor ei și cu privire la punerea și sânțirea pietrii fundamentale la gimnasiul nostru. Așa dară în întâlnirea armonică a acestor dóuĕ întêmplări aflu eu însemnătatea cea mare, carea produce în mine o însuflețire, ceea-ce numai cu punerea mea în mormênt se va rĕci în mine. Nu pot tăinui convingerea mea cea din lăuntru, ci o spuiu în auḑul tuturor, că întâlnirea cea într'o ḑi a sĕrbătorii Sântei Sofii și a fiicelor ei cu punerea și cu sânțirea pietrii fundamentale la gimnasiul nostru o mărturisesc de o lucrare invederată a proniei dumneḑeesci, carea prin semnele acestea vĕḑute ale întâlîn independenta Ungariă. Nu e mirare, că s'au gândit în fine la un remediu.

---

*) In o notă din Nr. 5 al fóiei nóstre am făcut amintire despre cuvêntarea archiepiscopului și metropolitului Andreiu bar. de Șaguna, pe care a ținut-o ca episcop la 15 Septembre 1851 în Brașov, la serbarea Stei Sofii și conform promisiunii făcute acolo, venim a da publicității frumósa și instructiva cuvêntare din cestiune. Red.

„Calea ce trebue sě o urmeze — ḑice „Politik“ — este: respectarea simţului de naţionalitate, restituirea individualităţilor istorice. Acesta e bastonul magic, care póte face ordine în Austria..... Fără îndoială în Ungaria amenință a se forma stări cu totul insuportabile. Fără îndoială pretensiunile magiarilor cresc cu atât mai mult, cu cât raporturile din Cislaitania îmbărbătéză pe magiari“.

In fine fóia cehă încheiă, ḑicênd, că o ordine în Ungaria se va puté numai atunci face, când în Austria li-se vor da popórelor egala îndreptăţire.

* * *

Camera francesă a discutat în şedinţa din 28 Ianuariu bugetul marinei. D-l Thompson, raportorul, constată progresele continue ale marinei: escadra din Mediterană este superióră escadrei italiene, ér cea din Nord este egală în numěr cu totalitatea escadrelor germane. Situaţia va fi încă şi mai bună în 1893. Puterea de atac va merge crescênd în fie-care an, unităţile de luptă, cari acum sunt în numěr de 422, vor fi de 515 în 1898. Ministrul admiralul Rieunier, cere camerei sě voteze fără vre-o îndoială creditele, cari vor fi întrebuinţate spre binele ţěrei. S'au şi votat mai multe capitole.

* * *

Cetim în „Timpul“ din 1 Februariu n.: Aḑi s'au schimbat ratificările pentru convenţiunea comercială între Italia şi România, între dl Bolatti, prim secretariu şi însărcinat de afaceri al Italiei, şi dl Al. Lahovari, ministru de esterne.

Tot aḑi s'au schimbat între d-l Hardinge, însărcinatul de afaceri al Marei Britaniei, şi dl Al. Lahovari, ministrul de esterne, ratificările convenţiunei între România şi Englitera.

Ambele aceste convenţiuni intră în vigóre pe ḑiua de mâne.

Noutăţi.

Dela curtea română. Alteţele Lor regale principele Ferdinand şi principesa Maria se vor opri o ḑi sau dóuě la Viena, unde vor trage la „hotel imperial“.

Alteţele Lor regale vor face vizită M. Sale monarchului Francisc Iosif.

* * *

Confiscarea Memorandului şi a Replicei. Ministrul de interne, Carol Hieronymi, după cum anunţă o telegramă din Budapesta, a dat ordin sever tuturor municipiilor, *sě confisce* broşurile rěspândite, cari tractéză cestiunea română, adecă *Memorandul şi Replica*, ér despre resultat sě încunosciinţeze pe procuratura supremă din Cluş.

* * *

Měsuri contra colerii. In urma unei înţelegeri între puteri se va ţiné în curênd, probabil la Dresda, o conferinţă internaţională relativă la cestiile carantinare şi la měsurile, care ar trebui se fie luate în casul reapariţiunei colerei la primăvară.

* * *

Un elefant îngheţat. Pe drumul dintre Liş Vanda şi Ungvar s'a întêmplat un ce neobicinuit. Menageria lui Kludsky a suferit o pierdere mare pe drum. Elefantul lui, un colos, a degerat şi tóte încercările de a-l readuce la viéţă au fost în zadar. S'a fiert o baniţă de ceaiu, s'a turnat în el o sticlă de rum şi mai multe litre de cognac; elefantul a běut tot, dar nici acesta n'a ajutat şi elefantul a murit în mijlocul drumului.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Orěştiă, 2 Februariu, 1893.

Stimate dle redactor! In urma alarmei, ce a dat-o „Tribuna“ prin „învěţăceii“ sei din Braşov pentru destituirea din post a profesorului „Ghiţă“ Pop, eram sedus a crede, că s'a petrecut un lucru ne mai pomenit; căci de unde altcum apelul la tinerime, a se emancipa de „bětrânii“ ruginiţi, de unde vaietele şi strigătele „jos cu putregaiul“! „Sus tinerime“, că ţi-a sosit timpul sě te pui acum tu în frunte şi alte multe de feliul acesta? Dacă m'aş fi luat şi eu după glasul cuprins de patimă, ce a eşit din gura dlor Diamandi Manole şi G. B. Popp, aşi fi putut fi tras şi eu uşor în curentul anarchic, de care se vede a fi cuprinşi aceia, cari au scris în acésta cestiune

Nu m'am grăbit însě cu judecata mea, ci am aşteptat sě capět informaţiuni mai esacte, de cât cele unilaterale, ce erau prin „Tribuna“ şi astăḑi sunt satisfăcut, căci prin publicarea în „Telegraful Român“ a actelor oficiale, cu privire la cercetarea şi destituirea din post a profesorului Georgiu Pop, am primit cele mai autentice informaţiuni.

Étă cum mi se presintă lucrul acesta:

Profesurul G. Pop încă tiněr şi înflăcărat de dorul, — cum ḑice „Gas Trans.“ în articolul: „Un curent primejdios din Nrul 12 a. c. — nu prin muncă seriósă sě se facă vrednici de cinstea poporului, ci numai „cum sě atragă privirile asupra lor, cum sě facă, ca sě vorbéscă lumea de ei şi pe ce cale ar puté sě ajungă mai uşor la un nume mare şi cunoscut“, a ţinut o vorbire cu ocasiunea festivităţii scolare la ḑiua Sf. Sofii, patróna gimnasiului. Dar în loc sě-şi tragă sémă cu posiţiunea sa şi mai ales cu împrejurările grele ale scólelor nóstre românesci, punêndu-se pe „pegasul“ politic al „Tribunei“, a vorbit către scolari şi către public câte de tóte, atingênd şi politica şi numai aceea nu a vorbit ce era potrivit pentru o cuvêntare scolară. Sě nu crédă domnii Diamandi Manole şi G. B. Pop, că dacă prof. G. Pop nu ar fi ţinut vorbirea sa aşa, de puţin potrivită pentru localul unei scóle, ar fi suferit scólele nóstre din Braşov în privinţa caracterului lor naţional; eu cred, că datorinţa unui profesor la o scólă românéscă, în loc de a ţiné vorbiri ca şi cea din cestiune, cu ţintiri politice, pe cari încă scolarii nu le pot pricepe pe deplin, este a se pune pe lucru pe un teren cu mult mai binefăcětoriu pentru studenţi.

Sě se fi pus şi profesorul Ghiţă Pop pe muncă sciintifică, sě fi lucrat manuale de scólă, de cari este mare lipsă, precum şi alte lucrări sciintifice şi literare. Dar dênsul sě vede, că a lucrat, cum éră „Gazeta Trans.“ ḑice, în Nrul amintit, numai ca sě-l scie lumea, sě-l admire şi sě l preamăréscă dorind „de a se ridica de-odată la înălţimea, la care alţii au ajuns póte printr'o viéţă întrégă, plină de fapte şi de jertfe“.

Numai aşa se póte esplica graba cea mare, ca cuvêntarea sa se ajungă cât de curênd la publicitate; numai aşa se póte esplica, că ómeni mai înţelepţi şi mai prevěḑětori nu l'au putut desmênta de a nu o da publicităţii.

Tot omul era bun bucuros, sě trécă preste acest incident, ca sě nu se mai facă atâta svon în lume, dar asta nu s'a putut, căci precum sciut este, „Tribuna“ a făcut din cuvêntarea lui G. Pop capital prea mare.

Ministrul, cum se vede din acte, avênd dreptul de suprainspecţiune, vine cu legea în mână şi ḑice autorităţii bisericesci competente: sau delătură pe profesorul George Pop din post, sau se va face us de paragraful legii.

Cei dela „Tribuna“ au ḑis inchidă-l, căci ce este un gimnasiu faţă de marea causă naţională! Consistoriul însě e de altă părere şi ḑice: gimnasiul nu are sě caḑă jertfă, pentru nesocotinţa unui profesor, ci mai bine, dacă aicea a ajuns tréba, sě se ducă profesorul dela gimnasiu airea, unde póte face şi politică militantă.

Aicea stăm după părerea mea şi eu cred, că consistoriul a lucrat corect când a judecat şi proces astfeliu, lăsând sě cadă jertfă, în loc de gimnasiu, acela, care însuşi fără nici o trebuinţă a provocat incidentul.

Ḑic, fără trebuinţă, pentru-eă eu aşa cred, că la o scólă românéscă, ca şi cea din Braşov, nu e trebuinţă a aţiţa simţul naţional, cum a voit sě facă profesorul G. Pop în vorbirea sa.

Mai mult me cuprinde mirarea, cum de profesorul G. Pop, veḑênd impasul, în care a ajuns şi chiar pericolul, în care a adus scólele române din Braşov, ca unul, care a accentuat în vorbirea sa, că un tiněr român se fie gata totdeuna a se jertfi pentru binele public, acum venind rêndul la dênsul, nu a uşurat posiţia scólelor şi a autorităţilor scolare, prin abḑicere de bună voie şi depărtare dela postul, ce l'a ocupat. Dînsul din contră se vede, că a creḑut, că prin alarmul ce s'a făcut de dl D. Manole şi G. B. Pop consistoriul într'atâta se va terorisa, încât sě pună în joc şi sě rischeze însăşi esistenţa gimnasiului..

Sě lăsăm însě la o parte afacerea acésta şi sě ne tragem sémă cu modul cum s'a adus ea în publicitate.

Metropolitul românilor a fost privit totdeuna, ca capul natural al poporului nostru, el şi după posiţiunea sa naturală şi după legile nóstre fundamentale bisericesci, este autoritatea cea mai înaltă în biserica nóstră. Lui i este dat din partea sinodului eparchial pentru administraţiunea bisericéscă consistoriul, care sě conducă şi se judece tóte lucrările bisericesci, scolare şi de avere, între marginile legilor egsistente

Pentru lucrările lor fiecare este respunḑětor forurilor mai înalte, avênd partidele dreptul, a apela când ele cugetă, că ar fi nedreptăţite. Faţă de stările regulate nu inţelegem cum, ori ce nechemat, vine a sě face judecător mai inalt, peste metropolit şi consistor şi se simte chemat nu numai aş da in causă o „modestă“ părere, dară în modul cel mai necuviincios a ataca în public pe metropolit şi consistor cu cuvintele cele mai urîte de „trădători“ „ruginiţi“ „putrěgai“ ş a.

In acésta aflu eu nefericirea cea mai mare a sêrmanului popor românesc; poporul român e de compătimit, că unii ómeni nesocotiţi conduşi numai de ambiţiunea lor órbă, numai aşa cred, că ajung la însěmnătate, dacă lovesc în tóte autorităţile şi în ordinea legală.

Resultatul apoi este, că persónele şi corporaţiunile chiemate a se îngrijí de interesele bisericesci scolare, prin manopere de aceste scăḑêndule încrederea şi autoritatea recerută, cu greu îşi pot împliní misiunea, la care încrederea publică şi legală a bisericii i-a chemat; éră de altă parte cei ce strigă în public în gura mare, nu sunt capabili a apěra instituţiunile sau a le întărí, lipsindu-le puterea, pe care chiar şi dacă o au, numai spre stricăciune o folosesc.

Domnii D. Manole şi G. B. Pop în făimósele lor articole, au făcut apel la tinerime, sě facă o falangă în contra bětrânilor dela conducere; nu sciu cât de mare este astăḑi trupa acésta de rěsvrătitori, dar şi pănă-când va ajunge sě rěstórne pe bětrâni, eu î-i

---

nirei cei într'o ḑi a acestor dóuě sěrbători va sě ne ḑică nóuě: că gimnasiul nostru sě-l întemeiăm pe înţelepciunea aceea, carea au avut trei fiice şi anume: pre Credinţa, Nădejdea şi Dragostea, căci numai acésta este înţelepciunea cea adevěrată.

Şi într'adevěr, de vom socoti învěţăturile evangeliei lui Christos, sau şi desvoltarea creştină şi morală a oricărui popor cultivat, şi de vom socotí convingerea pedagogilor celor renumiţi, — numai decât vom afla, că temeiul învěţăturii evangeliei lui Christos este credinţa, nădejdea şi dragostea, şi că numai şi numai acolo s'a desvoltat crestinătatea şi moralitatea spre folosul cel adevěrat al popórelor, unde basa crescerei era treimea acum pomenitelor trei virtuţi crestine, şi că acei pedagogi s'au învrednicit a se numí luminătorii popórelor, cari crescerea o au basat pe învěţătura evangeliei lui Christos şi pe virtuţile cele trei, care curg într'ênsa.

Adevěrul acesta ni-l dovedesc anii de curênd trecuţi 1848 şi 1849, când urmările înţelepciunei mincinóse şi ale trei fiicelor sale, ale gândirei fudule, ale resturnării rêndului celui legitim, şi ale nisuelii comunistice au adus tótă lumea într'o stare jalnică şi critică, din carea numai şi numai braţul cel puternic al lui Dumneḑeu a fost în stare a ne scăpa şi a restaura puterea Domnitorilor şi a aduce pace şi siguranţă popórelor; ér glasul cel pătrunḑětoriu din ceriu ne ḑicea:

„Veniţi către mine toţi cei osteniţi şi însărcinaţi, şi eu ve voiu odichni pre voi“. (Mat. cap 11 st. 18).

Ce gândiţi, prin ce mijlóce putem vení la Dumneḑeu, ca sě ne odichnéscă pre noi? Cu adevěrat nu prin alte mijlóce, fără numai prin împlinirea legii lui şi prin ascultarea voiei lui. Sub legea lui înţelegem înţelepciunea cea mai sântă, căci Dumneḑeu este cel mai sânt, aşa şi înţelepciunea lui este cea mai sântă; sub voia lui înţelegem credinţa, nădejdea şi dragostea, aceste trei vîrtuţi de căpetenie ale învěţăturei crestine.

Cine dintre voi, evlavioşilor crestini! se va afla, care sě nu mărturiséscă cu prorocul David despre legea lui Dumneḑeu că adecă credinciόse sunt tóte poruncile lui Dumneḑeu, întărite în vécul vécului întru adevěr şi întru dreptate; şi că începutul înţelepciunei este frica Domnului, şi înţelegere bună este tuturor celor, ce o păzesc pre dênsa. (Psalm 110 st. 7, 9, 10.)

Vedeţi dară, cum Dumneḑeu ne pověţuesce pre noi la însuşi începutul zidirei gimnasiului nostru, şi ne arată, că înţelepciunea aceea carea se va preda aci, sě fie acea înţelepciune, carea are trei fiice: credinţa nădejdea şi iubirea. Scim din iscusinţa cea de tóte ḑilele, că învěţătura fără înţelepciune ceréscă şi fără cele trei virtuţi acum pomenite duce pre om la fanatism, la neodichnire şi la vătěmare a tot binelui obştesc. Ér din contră, acolo este raiul pământesc şi pregătirea cărării către raiul ceresc, unde învěţătura e basată pe înţelepciunea ceréscă şi pe cele trei vîrtuţi cardinale crestinesci.

Şi aşa pentru preamărirea pronie dumneḑeesci, carea a vrut, ca astăḑi când punem pétra fundamentală la gimnasiul nostru, sě se întêmple sěrbătórea Sântei Sofii şi a trei-fiicelor sale, precum şi pentru vecinica aducere aminte a acestei pronii dumneḑeesci, prochiem pre Sânta Sofie împreună cu trei fiicele sale de patróna gimnasiului nostru şi tot deodată ve las ca un amanet sânt acea îndatorire, ca sě ve fie vóuě tuturor, precum şi directorului, profesorilor şi tuturor învěţăceilor ḑiua de astăḑi în tot anul o sěrbătóre scolară, ca voi, cari sunteţi părinţi sě ve aduceţi aminte totdeuna în ḑiua de astăḑi de pronia dumneḑeéscă, carea ni s'a arětat la ḑiua punerii şi sânţirea pietrii fundamentale la aceste scóle gimnasiale. Ér directorul şi profesorii sě afle în sěrbătórea Sântei Sofii totdeuna ḑiua aceea, carea sě le spună lor, ca sě créscă şi sě învețe pre elevii gimnasiului nostru în duchul sântei înţelepciuni, în duchul credinţei despre unul adevěrat şi în trei feţe închinat Dumneḑeu, în duchul sfătuiesc sĕ se liniştéscă, sĕ fie mai calmi, căci altcum sĕ fac de rîsul lumei, şi cu deosebire sĕ nu compromită cele mai vitale intrese bisericesci culturale.

Cu deosebire elementelor distructive le dic un veto; sĕ nu îşi aróge drepturi ce nu le au, sĕ nu înnegréscă autorităţile nóstre bisericesci, cu un cuvênt sĕ nu punĕ în risic prin nesocotinţa lor, ceea ce nu ei au creat şi nici nu pot crea *Zeta.*

Tractul Alba-Iulia, Ianuariu, 1893

On. D-le redactor!

In unii din numerii trecuţi ai preţuitului diuariu „Telegraful Român“ au apărut mai multe corĕspondenţe privitóre la acest tract. Daţi-mi voe a vorbi şi eu despre acest tract în general şi despre parochii în special.

Spun dela început, că sum născut în acest tract (înţeleg tractul protopresbiteral gr. or.); dar timpurile vitrege m'au făcut sĕ fiu departe de el, cu tóte acestea îmi place sĕ urmăresc fasele, prin care a trecut şi trece acest tract.

Mai anii trecuţi era uu chaos, în care tóte lucrurile privitóre la români mergeau anapoda, fără început şi sfârşit, era adevĕrat lucru babilonic, dar de un timp încóce a început a se arĕta luceférul de diminéţă. Cu multă mângĕere trebue sĕ inregistrăm, că de un timp relativ scurt s'au făcut multe lucruri bune şi de folos obştesc.

S'a zidit casa protopresbiterală una dintre cele mai frumóse zidiri ale oraşului Alba-Iulia.

S'a înfiinţat institutul de credit „Iulia“, care sperăm, că va fi cu timpul unul dintre cele dintâiu institute de soiul acesta. In cele mai multe comune s'a statorit léfa învĕţătoriului cu 300 de fl, şi s'au aplicat învĕţători cualificaţi. Bisericile ruinate în cele mai multe locuri încep a se repara, ér averile bisericesci şi scolare a se regula. Tóte acestea avem ale mulţămi în parte mare actualul administrator protopresbiteral Nicolau Ivan.

Me intorc acum la parochii:

Sunt în acest tract multe parochii bune d. e. Stremţ, carea pănă acum a fost de tot delăsată, dar suntem în speranţă, că tinĕrul preot va ridica-o din noroiu.

Geoagiul de ~~jos~~ sus, al cărei venit anual trece preste 1000 fl. dar de géba sunt tóte, când poporului n'are cine sĕ-i dea învĕţătură (înţeleg pe parochul), spre a nu alege spre esemplu primariu de jidan în comună curat românescă. De aci inmediat preste dél sĕ află comuna Cetea, érăşi o parochiă mare, dar din nefericire pentru ea şi popor a fost condusă slab.

Me opresc de o cam dată a vorbi singur numai de asta, fiind totodată postul de paroch în concurs.

In Cetea nu s'a sciut nici odată adevĕrata stare a averei bisericesci şi comunale, căci în fruntea ei au stat tot ómeni de un calapod, o clică. Din astă causă biserica de presinte e de tot ruinabilă şi scóla nu prea corĕspundĕtóre.

Cum disesem acésta parochiă e vacantă şi clica sĕ încércă pe tóte căile spre a-şi intări érăşi posiţia, dar tótă truda i-i va fi zădarnică, căci poporul a venit la cunoscinţa, că aşa nu mai merge şi acum le-a sosit timpul bine-venit de a se uita bine ce fac. Deasemenea înzădar sĕ încércă actualul administrator parochial spre a pune brânca pe acéstă parochiă, pre care nu este în stare a o conduce. A ceti ecteniile ori-ce cantor ar putea-o face, dar a da învĕţături, a se îngriji de clădirea scólei şi repararea bisericei spre a nu sĕ ruina cu totul nu este în stare; de altcum nici nu are cualificaţiunea recerută, fiind numai moralist, deci cred, că înzădar cércă după concesiune la o parochiă, unde vor fi o mulţime de concurenţi cualificaţi după cum cere legea.

Apoi trebue sĕ se scie, că poporul a venit la cunoscinţa că are lipsă de un conducătoriu vrednic care sĕ-i dea învăţături atât în biserică cât şi afară de biserică, punêndu-se în fruntea lor, ca păstoriul cel bun în fruntea turmei sale. Ca sfat le dau cetenilor ca sĕ se feréscă de aceia, cari eri i au năcăjit, ér adi ii linguşesc şi sĕ-şi alégă un preot bun, un conducĕtor harnic. Acum e timpul.

Un iubitoriu de progres.

---

nădejdei şi al dragostei crestinesci, şi tóte acestea sĕ le spună elevilor lor, ca sĕ scie, de ce bunătate şi de ce învĕţături se pot ei face părtaşi, dacă vor asculta poveţele lor şi dacă vor deschide fragetele lor inimi spre locaşiu al patrónei gimnasiului nostru.

Deci încheiu cuvêntarea mea cu cuvintele lui Sirach şi ve dic: „Uitaţi-ve la némurile cele din început şi vedeţi, cine a nădăjduit spre Domnul, şi s'a ruşinat; sau cine a petrecut în frica lui, şi a fost părăsit; sau cine l'a chemat pre el, şi a fost trecut cu vederea; pentru aceea sĕ cădem în mânile Domnului, şi nu în mânile ómenilor; că precum este mărirea lui, aşa este şi mila lui“. Amin! (Cartea înţelepciunei lui Sirach cap 6 st. 10—18.)

S'a tipărit cu cheltuéla domnului *Radu Radovits*, din Braşov.

Pentru conformitate cu originalul:
Braşov, în 11 Decembre, 1892/3.

Ip. Ilasievici,
director.

Proiectul de lege

asupra învĕţămêntului primar şi normal primar presentat în camera României de domnul ministru al instrucţiunei Iache Ionescu.

(Urmare.)

Art. 60. Persónele, care au obţinut numirea provizorie vor fi supuse, în timpul provizoratului, la o inspecţiune specială.

Invĕţătorii şi institutorii provisori, incapabili sau imorali, pot fi destituiţi de minister în urma hotărîrei motivate a consiliului inspectorilor învĕţămêntului primar.

Art. 61. După trei ani de provisorat membrii corpului didactic primar sunt datori a se presinta dinaintea unei comisiuni numite de minister, pentru a trece un nou esamen.

Acest esamen constă din dóuĕ probe: una estemporală asupra principalelor materii ale învĕţămêntului scólei ce au absolvit; a dóua, de practică pedagogică, care va consta dintr'o lecţiune model asupra unui obiect de limba română sau aritmetică, după programul scólei primare de gradul aceleia, la care funcţionéză. Acei, cari vor obţinea nota 7, la ambele aceste esamene vor fi recomandaţi ministeriului spre a fi numiţi cu titlul definitiv.

Acest esamen se trece odată pe an.

Art. 62. Nimeni nu se póte presinta mai mult de trei ori la acest esamen, după care, dacă nu obţine media cerută la articolul precedent, incetéză de a face parte din corpul didactic şi nu mai póte fi numit nici suplinitor.

Art. 63. Invĕţătorii definitivi vor putea fi trecuţi la scólele urbane de acelaşi grad, cu acelea la care funcţionéză, după un serviciu de 10 ani şi numai pentru o a cincea parte din locurile vacante, dacă sunt recomandaţi de inspectorul de circumscripţie şi dacă reuşesc a trece un esamen echivalent cu esamenul de institutori urbani.

Art. 64. Timp de doi ani după promulgarea acestei legi, pentru locurile de membri ai corpului didactic din învĕţămêntul primar, cari nu vor putea fi ocupate conform acestei legi, se vor ţinea concursuri anuale în Bucuresci şi Iaşi, la care se vor admite bacalaureaţi, absolvenţi de licee clasice, şi absolventele asilului şi ale scólelor centrale pentru catedrele de institutori şi institutóre, cum şi acei cari ar fi suplinit o asemenea catedră vreme de un an; ér pentru catedrele de învĕţători, afară de cei mai sus, şi seminariştii cu 7 clase şi absolventele scólelor secundare de fete.

Concursurile se vor face după normele stabilite în presenta lege.

Cei cari au reuşit la aceste concursuri, vor putea fi numiţi în ordinea stabilită în art. 59, timp de 3 ani după darea concursului.

Se vor ţinea tabele separate pentru acesti candidaţi.

Art. 65. Licenţiaţii în litere sau sciinţe pot fi numiţi institutori, dacă trec cu succes un esamen de practică pedagogică.

Art. 66. Seminariştii, absolvenţi de seminar complet cu opt clase, cu certificatul de esamen general prevĕdut în legea clerului mirean vor putea fi numiţi învĕţători, după ce vor trece cu succes esamenele prevĕdute în acéstă lege pentru absolvenţii scólelor normale de învĕţători. După hirotonire, ei nu vor putea rĕmêné învĕţători decât la scólele, care au deja un alt învĕţător. Până la hirotonire, ei vor avea léfa întrégă de învĕţător, ér după hirotonire jumĕtate, pe lângă léfa întrégă de preot.

Aceia cari vor refusa hirotonirea, vor perde şi locul de învĕţător. (Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Femeea ca soţie şi mamă.

Disertaţiune ţinută la 26 Novembre 1892 în a II-a adunare generală a „Reuniunei femeilor române din Rĕşinariu“ de Aurelia Goga, pres. reuniunei.

(Urmare.)

Numai aşa vom avea familii onorabile şi fericite, dacă fiecare mamă va întipări în inima fiicei sale datorinţa ei de fiitóre soţiă şi mamă, şi dacă fetiţele nóstre vor avea cunoscinţele de lipsă spre a-şi înţelege misiunea lor înaltă.

Multe şi feliurite se cer dela o soţiă, mamă şi económă bună! Voiu vorbi aici despe cele mai principale cunoscinţe ce-i sunt neapărat de lipsă.

Sĕ învĕţăm fetiţele nóstre încă de mici a fi lucrătóre, a fi active, mai întâiu deprindêndu-le cu lucruri uşóre şi apoi după etatea lor crescênd şi activitatea. Sĕ le învăţăm, că a lucra nu e nici odată ruşine, ci ruşinătóre e nesciinţa şi lenea, sĕ le învĕţăm a croi şi a cóse pentru familie albituri şi vestminte. a cârpi şi a ferbe bucate nutritóre, încungiurând astfeliu prin pregătirea de nutremênt bun, multe morburi. Sĕ le învĕţăm că plăcerea cea mai mare sĕ şi-o afle totdeuna în familie şi nu în petreceri, sĕ le spunem fetiţelor nóstre sĕ fie cruţătóre, pentru-că înzĕdar va osteni şi va strânge bărbatul, dacă femeea va fi prăpăditóre. Sĕ le învĕţăm atât prin vorbă cât şi prin esemplu ce purtare sĕ aibă faţă de bărbat şi copii.

Sĕ ferim fetiţele nóstre de lucs, de podóbe zadarnice, căci lucsul este unul din cele mai mari pĕcate ale multor femei. Sĕ le punem totdeuna în vedere, că nu haina scumpă împodobesce pe femee, ci insuşirile nobile şi frumóse. Sĕ stârpim acest rĕu încă dela început ca sĕ nu devie pasiune, pentru-că o femee dominată de acest pĕcat al lucsului, nu întrébă, dacă bărbatul póte spesa sau nu, nu dacă el şi copii sunt bine îmbracaţi, dacă nutremêntul ce se pune pe mésă e nutritoriu, ci gêndul ei e mereu lănţuit la găteli şi nimicuri.

Sĕ combatem, sĕ stirpim la fetiţele nóstre acéstă aplecare, pentru-că aş puté spune cum multe familii s'au ruinat aşa pe nesimţite prin spese zădarnice, prin lucs

Apoi cine nu scie, că cu cât femea este mai puţin cultă, cu atât caută a-şi acoperi puţinătatea cu totfeliul de giuvaere şi haine scumpe, precând femeea cu cultură superióră, pe astfeliu de nimicuri nu pune preţ. Sĕ privim dar în lucs un inimic al fericirei familiare, şi ca atare sĕ-l condamnăm.

Sĕ căutăm în istorie şi sĕ ne convingem, că nu numai familii singuratice, ci împĕrăţii puternice au cădut prin păcatul risipei. Ce era imperiul roman, ce era Roma légănul străbunilor noştri, până-când matrónele romane sĕ ocupau cu torsul, ţesutul şi cusutul vestmintelor şi cu crescerea copiilor? Roma era stăpâna lumii, romanii cel dintâiu popor.

Şi astădi încă venerăm pe multe matróne ale acelui timp de labóre. Voiu aminti aici pe Veturia, Volumnia şi Cornelia, mama Grachilor, care rugată fiind de către o amică a-i arĕta preţiósele sale, îi arĕtă pe cei doi fii dicêndu-i: „iată ce am eu mai scump“ şi adevĕrate mărgăritare: au fost acei doi fii ai sei. Neîntrecuţi în mărire erau romanii cât timp traiul le-au fost simplu şi matrónele romane nu cunosceau lucsul.

Dominate mai târdiu de un lucs nemai pomenit, găsim poporul roman moleşit, trândav şi fără pufere de viéţă. Urmarea lucsului fu căderea Romei.

Eată esemple, cari ne înfióră şi cari ne dau dreptul sĕ urîm acest pécat şi sĕ-l combatem.

Sĕ ferim dar fetiţele nóstre de acest rĕu punêndu-le totdeuna înaintea ochilor urmările sale nefericite: Sĕ le învĕţăm a se purta simplu şi curat şi a lucra întru cât este posibil vestmintele trebuinciόse în casă, încungiurând astfeliu multe spese.

Sĕ le învĕţăm că munca cinstítă aduce veselie în casă, spunêndu-le, că şorţul şi mânecile sufulcate sunt o podóbă pentru femee. (Va urma.)

Diverse.

Copistul.

(După natură).

S'au schimbat vremurile. Acum dece ani, dacă erai băiatul unui om cu ceva trecere, dacă nu fusese cu putinţă sĕ înveţi mai mult decât patru clase primare, te făceai copist la minister şi încet încet puteai se ajungi chiar şef de divizie cu ajutoriul lui Dumnedeu şi al d-lui ministru.

Astădi copiştii au trecut toţi bacalaureatul, copiştii sunt studenţi în drept sau în litere şi, ca sĕ ajungă la deosebita onóre de a transcrie conceptele, sunt supuşi la concurs.

Zamă lungă nu caută ei sĕ facă în minister, nici nu viséză înaintare. Feréscă Dumnedeu! Un an, cel mult doi, până la ultimul esamen de licenţă, şi apoi: Adio Bosco! Cu plecăciune, dle ministru! Copistul îşi strânge catrafusele şi solicită o funcţiune în magistratură... fie chiar în ori ce judeţ de o cam dată!

Mai toţi băieţi muncitori, ei n'au primit slujba subalternă de copist de cât spre a-şi procura mijlócele materiale şi a-şi înlesni astfel terminarea studiilor. Viaţa e grea astădi: lemne, chirie, haine, cărţi şi restul nu'şi le póte procura cu nuci; o sută de lei pe lună e un fleac, dar e bună adesea şi suta aceea spre a te scóte din multe încurcături.

Copistul e cel mai levent şi cel mai bine dichisit din toţi funcţionarii ministeriului: gulerul şi manşetele'i lucesc ca ghiaţa de pe lacul Cismegiului, cravata cu acul înfipt la o parte e după ultimul model. Jobenul nu'i lipsesce. E ras cu perdaf şi mustăcióra trasă cu ferul.

Mare curtezan, e mereu amorezat — (nu uitaţi, că i se cuvine, căci n'are nici 25 de ani) — şi adesea lasă la o parte hârtiile de prescris spre a termina o scrisóre către Olghiţa, Smarandiţa sau altă cuceritóre a inimei sale.

Semne particulare: Copistul are o afecţiune nemărginită pentru casierul ministeriului, cu tóte că la sfêrşitul lunei, la plata lefurilor — nu sciu cum naiba se face — copistul a luat atâtea avansuri, în cât rĕmâne mereu dator.

Dl casier este însă băiat bun; a fost şi dênsul tinĕr şi din când în când consimte a lăsa socotelile încurcate până la luna viitóre. Din „Timpul“.

Loterie.

Mercuri, în 1 Februariu, 1893.

Brünn: 19 24 49 48 79

2. **Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr.** bis fl. 3.65 p. Met. — (ca. 450 versch. Disposit.) — sowie schvarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

[15] 1—6 **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich.**

Nr. 170/1892 [15] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului al treilea de paroch, devenit vacant la parochia de clasa primă a bisericei sf. Nicolae din Brașov-Scheiu, sĕ publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Telegraful Român“.

Concurenții la acéstă parochie au se producă următórele documente conform §. 15, lit. a) a regulamentului pentru parochii, din 13/25 Octobre, 1878, și anume:

1. Că sunt români de relig. gr.-or.
2. Că au purtare morală bună.
3. Că au absolvat o scólă medie și au făcut esamenul de maturitate cu succes bun.
4. Că au absolvat cu succes cursul teologic la vre-un institut român gr. or. din metropolia nóstră.
5. Că au făcut esamenul de cualificațiune preoțéscă cu calcul distins.
6. Atestat de să^{nĕ}tate.
7. Alte documente eventuale despre aplicațiunea din timpul din urmă, sau eventualele absolutorii și atestate obținute despre absolvarea vre-unei facultăți universitare sau academice.

Emolumentele sunt:

a) Salariu fundamental anual: fiind parochul ales numai absolvent de scóle medii și cursul teologic de trei ani 800 fl dacă însĕ parochul ales va mai fi absolvat și vre-o universitate ori academie, salariul va fi 1200 fl. v. a

b) cinci cuincuenale de câte 10 % din salariul fundamental;

c) cuartir natural, éră pănă la predarea lui, bani de cuartir 150 fl. pe an;

d) venitele stolare îndatinate;

e) drept de pensiune conform statutelor esistente pentru biserica nóstră.

Concurenții sunt datori pănă la espirarea terminului de concurs a se presenta în biserică, a cânta și a ținea o predică de probă.

Suplicele se vor așterne în terminul ficsat Rever. Domn Ioan Petric, protopresbiter local.

Brașov, din ședința sinodului parochial ținută la 29 Novembre 1889 st. v.

Comitetul parochial al bisericei române ort. rĕs. dela sf. Nicolae în Brașov.

David Almășan, președinte. *Arseniu Vlaicu*, secretariu.

In conțelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului.

Ioan Petric, protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1892.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	9.22	11.19	**Szolnok**	2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
2.12	5.53	—	11.53	12.57	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező-Teledg	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos. **Cluș.** pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.20	6.18	pl. sos.		10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.34	Apahida	—		4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10 21	7.34	**Ghiriș**	—	—	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.57	**Cucerdea**	—	9.23	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—	Uióra	—	8.54	2.13	2.—	2.34
11.04	1 52	—	11.26	—	Vințul-de-sus	—	—	2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.22	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.38	sos. **Teiuș.** pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.43	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.14	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.48	sos. **Copșa-mică** pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.12	—	—	3.03	9.50	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	10.06	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.28	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	11.04	**Sighișóra**	—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.19	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.27	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de persóne	—	8.43	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.17		Tren accelerat	9.18	1.35	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.05	2.09	sos. **Brașov** pl.	--	2.48	4.20	--	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31	**Predeal**	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	--	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Murĕș-Ludoș — Bistrița

—	—	—	—	4.—	Murĕș-Ludoș	—	—	—	—	7.21
—	—	—	—	6.48	Țaga-Budatelic	—	—	—	—	4.15
—	—	—	—	9.59	Bistrița	—	—	--	—	1.16

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	10.35	4.22		pl. **Simeria** sos.		9.5[illegible]	3.27	9.35	—
—	7.21	12.23	5.42		Hațeg		8.36	1.54	8.25	—
—	9.45	4.—	8.36		sos. **Petroșeni** pl.		6.—	10.50	6 20	—
5.—	—	4.25	—.—		pl. sos.		—.—	10.—	—	9.10
6.12	—	5.37	—.—		Vulcan		—.—	9.50	—	8.15
6.35	—	6.—	—.—		sos. **Lupeni** pl.		—.—	8.30	—	7.40

Arad — Timișóra

—	6.15	11.30	5.58		**Arad**		9.44	3.50	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinge		9.02	2.46	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		**Timișóra**		8.—	1.11	8.15	—

Ghiriș — Turda

7.48	10.35	3.40	10.24		**Ghiriș**		5.10	9.50	2.50	9.10
8.08	10.55	4.00	10.44		**Turda**		4.50	9.30	2.30	8.50

Sighișóră — Odorheiu

—	—	4.30	11.25		Sighișóră		10.52	6 10	—	—
—	—	7.21	2.11		Odorheiu		8.15	3.15	—	—

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	11.44		Zelău		2.10	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Budapesta, gara de vest — Rușava — Vercerova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
circul.	10 25	3.50	8.51	11.25	sos. Czegléd pl.	4.56	6.43	—	12.05	6 47
numai	10.35	3.56	9.06	11.31	pl. sos.	4 42	—	—	12.—	6.32
Sâmbăta	1.46	5.56	12.28	1.31	sos. Seghedin pl.	1.32	—	7.13	9.57	3.05
5.12	2.12	6.02	12.52	1.39	pl. sos.	1.12	10.40	7.07	9.49	2.31
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
7.11	—	—	--	Tren mixt		—	—	—	—	Tr.-mix
—	6.15	8.25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
7.17	7.35	9.14	6.25	11.11	Topoloveț	8.15	—	—	6.54	1.56
—	8.26	9.45	7.10	12.34	Lugoj	7.35	—	circul	6.27	12.57
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.31	—	uumai	5.39	11.05
—	—	11.38	9.34	5.21	Teregova	5.20	—	Lunia	4.40	8.15
—	—	—	10·49	7.23	Mehadia	3.53	—	—	—	5.37
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
—	—	1.02	11.11	7.58	Topleț	3.24	—	—	3.08	4.52
—	—	1.19	11.29	8.24	sos. Rușava pl.	3.05	—	12.24	2.51	4.15
11.55	—	1.27	2.01	--	pl. sos.	2.35	—	12.18	2.19	—
12.—	—	1.35	2.10	—		2.26	—	12.10	2.10	—
12.09	—	11.40	--	—	**Vercerova**	—	—	4.03	5.50	—
10.55	—	—	—	--	Bucuresci	—	—	Dumn.	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	**Budapesta**	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	**Szolnok**	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. **Arad** pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	-
—	—	8.52	—	9.53	**Simeria** (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	**Alba-Iulia**	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. **Teiuș** pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38						

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

3.—	10.57	—	7.10		pl. **Copșa-mică** sos.		9.34	6.20	12,05	—
4.46	12.22	—	8.59		Ocna pl		8.02	5.09	10.43	—
5.10	12.40	—	9.23		sos. **Sibiiu** sos		7.35	4.49	10.17	—
5.25	12.50	—	—		pl. Avrig		—	9.24	4.39	—
7.01	2.26	—	—		sos. Făgăraș pl.		—	7.45	3.—	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.20	2.41		pl **Cucerdea** sos.		7.47	8.25	1.15	—
—	3.26	9.11	3.27		Ludoș		7.—	7.41	12.31	—
—	5.07	11.39	5.14		sos. **Oșorheiu** pl.		5.20	5.54	10.05	—
—	5.50	12 20	5.36		pl. sos.		5.14	5.05	9.35	—
—	7.25	1.55	7.15		sos. **Reghinul-săs.** pl.		3 44	3.22	8.—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

—	10.50	4.40	9.56		**Simeria**		5.28	3.20	8.10	—
—	11.13	5.03	10.08		Cerna		5.11	3.—	7.50	—
—	11.48	5.38	10.32		**Hunedóra**		4.46	2.32	7.22	—

Brașov — Zernești

—	—	8.35	4.55		Brașov		6.29	1.44	—	—
—	--	10.28	6.36		Zernesci		5.—	12 20	—	—

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

—	5 20	8.50	3.10		pl. **Brașov** sos.		8.25	5.32	9.25	—
—	6.01	9.31	3.53		Prejmĕr		7.47	4.54	8.47	—
—	7.04	10.32	5.03		Sepși-S.-Georgiu		6.53	3 53	7.48	—
—	8 40	12.08	6.41		Covasna		5.26	2.16	6.06	—
—	9.26	12.54	7.26		sos. **Kezdi-Oșorheiu** pl.		4.30	1.10	5.—	—

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesan.

Nr. 9. Sibiiu, Marți, 26 Ianuariu (7 Februariu) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 25 Ianuariu, 1893.

Sĕptĕmâna trecută archiepiscopul de Agria, Samassa, cu ocasiunea unui prâuz, la care au luat parte mai multe celebrități politice magiare, într'un fel de toast al seu a caracterisat cestiunile actuale politice și în genere starea actuală politică din Ungaria.

Tabloul, ce ni-l presintă el, este posomorît, dar just. El ḑise între altele, că ori cine, care a studiat stările dela noi, nu le-a putut afla mulțămitóre.

In jurul nostru caosul, confusiunea este în crescere, cu deosebire în idei. Nu esistă o convingere generală, puternică, care sĕ împreune spiritele. Și confusiunea acésta se manifestă și în actele materiale esterne. Casurile de slăbirea puterii și a încrederii voinței personale nu sunt isolate. Acésta nu se póte numí o stare normală a societății constituționale, căci puterea supremă are lipsă de autoritate, ca se guverneze și se producă și susțină unitatea și consonanța. Și acum se vede, că acésta este amenințată de pericol, cu atât mai tare, cu cât vor dura și mai departe stările actuale.

Acum, ḑise archiepiscopul mai departe, nu este destul a deștepta credința în unele regule principiale absolute, cari sunt cu atât mai căutate, cu cât sunt mai puțin precise și nu ne spun apriat, ce este de făcut și spre ce sĕ se îndrepte activitatea singuraticilor și a totalității, în mijlocul intrigilor egoiste. Acum nu e lipsă de șovăire, nici de aplause, ci de o decidere repede și de încordarea puterilor.

Acum trebue sĕ avem iubire de dreptate, stimă față de libertate și de consciințe.

In sensul acesta a vorbit numitul archiepiscop și foile magiare s'au grăbit a-i da dreptate, căci dreptate are.

Este interesantă caracteristica acésta a stărilor publice din Ungaria, căci ea e făcută de un magiar asupra stărilor create de magiari, deóre-ce starea publică modernă în acéstă țéră numai magiarii au creat-o, în conlucrare cu preaiubiții și favoriții confrați — jidani.

Naționalitățile și în special noi românii n'am luat parte la viéța publică a statului nostru, am fost siliți sĕ stăm la o parte. Și magiarii rĕmași singuri, étă unde au ajuns; au ajuns, ca un prelat de ai lor sĕ vină sĕ constate în public, că în viéța publică a lor domnesce o confusiune de idei, o nestabilitate, o șovăire, cu un cuvênt, că ei magiarii nu sunt apți de a crea stări publice, ce se recer în un stat modern. La noi, ḑice un ḑiar magiar, aprețiând vorbirea din cestiune, devisa celor cari apucă la putere este, ca sĕ se susțină la putere cu ori-ce preț; acesta e scopul, ér nu ca puterea sĕ o foloséscă spre a crea instituțiuni salutare. Da, acesta a fost scopul magiarilor dela început și până aḑi, sĕ se susțină singuri la putere, sĕ domineze pe celelalte naționalități din țéră; și acest scop și l'au ajuns, însĕ se vede, că fără de conlucrarea nóstră nu pot ei crea stări sigure și durabile. Totul se învêrte după șovinism, care ca o bólă a cuprins societatea magiară; el este fĕtul patimei de domnire a guvernelor, cari l'au nutrit, ca prin acésta sĕ devie populare și sĕ se pótă susținé cât de mult. Noi scim, că acela dintre bărbații magiari e mai popular, mai aplaudat, care mai tare strigă contra nóstră.

Samassa recomandă magiarilor iubire de dreptate și stimă față de libertate. Fórte frumos, numai ne-ar plăcea sĕ ne spuie învĕțatul archiepiscop, cum își închipuiesce dreptatea și libertatea alăturea cu șovinismul?

Până când domnesce acesta, până atunci dreptatea și libertatea nu se aplică de o potrivă la noi și prin urmare domni-va și mai departe șovăirea, confusiunea de idei în viața publică. Că cum se potrivesce la olaltă libertatea și șovinismul, se vede din cea mai nóuă poruncă a dlui ministru Hieronymi, de a se confisca „Memorandul“ și „Replica“.

Étă cum se stiméză la noi libertățile, în casul de față libertatea de pressă.

Revista politică.

Ministrul președinte uugar Wekerle a petrecut în ḑilele din urmă la Viena. In 2 Februariu a fost primit în audiență mai lungă de către Maj. Sa monarchul. A conferit mai mult timp cu ministrul Kalnoky, cu ministrul president Taaffe și cu ministrul austriac de finanță Steinbach. Convorbirea, ce au avut-o cei doi ministrii presidenți se referă mai mult la programul lucrărilor ambelor parlamente. S'a pus în prespectivă ca delegațiunile sĕ se convóce la Viena pe la finea lui Mai sau cel mult pe la începutul lunei lui Iuniu, astfeliu ca paclamentele sĕ pótă lucra în deplină activitate în sesiunea de tómnă. Stabilirea definitivă a proiectului comun de buget se va întêmpla în luna lui Aprile, când se vor țíné și conferențele comune.

⁂

In ședința din urmă dietei ungare s'a desbătut cestiunea amênărei esposiției milenare până în anul 1896. Referentul Neményi a argumentat acésta mai vêrtos cu lipsa de bani.

Opoziționalul Gaál, luând cuvêntul, încă e pentru amênare, condamnă însĕ guvernul, că de atâta timp n'a fost în stare sĕ presinte un program special al arangiărei esposițiunei

Mai vehement și convingĕtoriu a vorbit independentul Eötvös, carele într'o apologie înfocată, a susținut, ca mileniul sĕ fie sĕrbat prin o esposițiune universală, și sĕ se dea Ungariei caracterul independent.

Cont. Appony a atacat guvernul și a propus ca sĕ se esmită o comisiune regnicolară compusă din membrii ambelor case, cari împreună cu guvernul sĕ elaboreze programul întregei sĕrbători milenare Contra acestor propuneri a vorbit ministrul președinte, el a atacat oposițiunea, care vrea sĕ monopoliseze patriotismul. Continuarea desbaterilor s'a amênat pe aḑi.

⁂

Ḑiarul apponyist „Pesti Napló“ se ocupă cu cestiunea, care în cercurile partidei naționale este numită „Cestiunea armatei“ Numitul ḑiar cere în articolul de fond din 1 Februariu întitulat „Corónă și sabia“ o armată magiară independentă. Étă ce se ḑice în articlu între altele: „Regelui i-se cuvine coróna, în care locuesce dreptul domniei, dar viéța națiunei nu-i aparține lui, ci ei însăși și de aceea și armata aparține națiunei; căci toți fii ei apți de a purta arme, ii servesc cu viéța și cu mórtea lor. Ei nu servesc ca nisce gladiatori sclavi, ci ca cetățeni liberi ai patriei. Ei după lege, servesc din voința liberă și din consimțĕmêntul constituțional al națiunei, implinindu-și datorințete lor cetățenesci. Ei nu servesc pentru léfă, ci din simțul de datorință, căci aduc o grea gertfă prin aceea, că renunță pe timpul îndelungat la lucrul și profesiunea lor. Cine îngrigesce de armată, o provede cu bani și arme, nu este regele, ci națiunea, care consacră în fie care an pentru susținerea armatei o parte însemnată a ródelor muncei sale, așa dară țĕrii îi aparține, Ungariei, — căci noi suntem un stat, — brațul și sabia, ómenii și armele, cari forméză armata nóstră“. —

⁂

In ședința din 31 Ianuariu a camerei deputaților din Paris s'a adus în discusiune creditul Franciei, care a fost apĕrat cu mare succes de membrii guvernului. Dl Bourgeois a depus la cameră un proiect de lege, pedepsind cu închisóre de la 2 luni până la doi ani și cu amendă atacurile în contra casselor de economii; el a reclamat urgența, care a fost adoptată, după un discurs al d-lui Tirard.

Proiectul a fost adoptat cu 326 voturi contra 178. Camera a ordonat cu 336 voturi contra 50, afișarea discursurilor d-lor Tirard și Ribot în tóte comunele din Francia.

FOIȚA.

Pĕcat de mamă.

— Novelă. —

de

Ilarie Chendi.

(Urmare.)

Când privia câte odată pe furiș în oglindă și-și zăria ochii, despre cari vorbiau femeile, că ar fi în stare sĕ vrăjască pe o inimă cât de aspră, pĕrul ei cel negru ca nóptea, buzuțele cele roșii, gropițele din obrazi, tot daruri, lăudate de satul întreg ea se făcù închipuită, precum póte ar fi pățit-o ori și ce ființă femeéscă în locul Săfticii.

Părintele nu lua sémă acestei scăderi, el nu veḑù în Săftica decât însușiri bune, Se bucurà din tótă inima de faptul cel bun ce l'a sĕvêrșit, luând pe Săftica la sine; acum dorința lui cea mai mare era de a o vedé căsătorită cu voinicul Bucur. Se bucura părintele, vĕḑênd, cum se iubesce părechea acésta, Bucur un bujor, mai bujor ca cel din grădină, Săftica o floricea, mai veselă ca flórea sórelui, când e scăldată în róua de diminéță.

In rugăciunile sale își aducea fórte des aminte de nefericita Mărină.

Bucur era departe. Săftica mai oftà cât oftà, în sfârșit se împăcà cu sórtea, se îndeletnici a gândi mai rar la cel de departe.

Se făcù binișor tómnă. Groful cel tinĕr Gal, fiul lui Bela sosì de 2 sĕptĕmâni acasă și se făceau nóuĕ rêndueli pe la curte. Sgomot mare și pregătiri pentru culesul de vii. Când se culegeau viile domnesci era totdeuna sĕrbătóre mare pentru sat, căci satul întreg lua parte la cules. In ĕstan era sĕ fie o sĕrbătóre și mai mare, căci era și groful acasă — întâia dată după mórtea lui Bela. Și se bucurà satul înainte pe culesul acesta, căci lumea întrégă-l lăuda pe grof, ca pe un om bun și milos și apoi fetele-și vorbiau, că nici făt-frumos din poveste nu póte fi mai frumos decât Gal. Sosì ḑiua de 16 Octobre, începutul culesului de vii. Diminéța la 5 césuri resunară pe délul Lupóiei trei pușcături, pe Grópa iepurilor alte trei și pe cósta Hampului șese. Aci era via cea mai mare și veghietorii făcură sătenilor cunoscut ca sĕ alerge la cules. Aprópe din fiesce-care casă eșia câte cineva, fete, feciori, tineri, bĕtrâni cu câte o corfă sau corfiță în mână, sĕ stringă strugurii și sĕ-i ducă la bot, spre a-i „stromfăni“. Viile se umplură, tóte trei, ómenii culegeau și mâncau în voie bună, căci ceterașii cei hazlii cântau în urma lor. Mierle, presuri, gălbinuțe și cârduri de graури sburau spăriate de cântecele vesele și strigătele puternice ale botașilor. Și frumos ce mai era împărțită via; aci erau numai struguri grași și moi, dincolo de cei păsăresci, górneși și tămăióse, în altă tablă numai țîța caprii, pipărați și „șmigeri“ lungureți; ér pe lângă cărăruie numai negri văratici, risling și tramini, toți erau atât de poftitori, încât sĕ-i fi mâncat cu ochii. Apoi las de nu mâncau cei lacomi, de se înfoiau.

Și erau frumóse astăḑi fetele, bată-le norocul!

Erau îmbrăcate în nisce ii din giolgiul cel mai subțire, cusute cu albițe măestrite, cu cheițe și frunzulițe, cu firicel și puricel, cu fluturei și zăluțe, cu scăricele și cu floricele, de ți se opriau privirile la ele. Cele mai multe fete erau pe cósta Hampului, căci aci era Lae, ceterașul cel vestit, care-ți scârțăia de săriau córdele de pe cobză și tremurau firile arcului. Aci era și Săftica. Ea stetea posomorîtă la o parte, căci nu venise cu tótă voia la cules.

„Alérgă și tu în rênd cu prietinile tale la cules și adu și tu un șuștărel de struguri acasă!“ îi ḑisese diminéța părintele Stefan. La început nu prea voia, căci nu mai era deprinsă a umbla cu prietinele de odinióră, sĕ ținea mai suméță, căci era mai frumósă, mai avută — și apoi veḑi Dómne! fiică de preot! Cu chin cu vai totuși merse la cules!

Astfel ea stetea ca un chip sfânt, cu câte un struguraș în mână, încât se spăria ca trezită dint'un fel de aiurire, când striga Filon, botașul cel neastêmpĕrat: „la bot!“

„Săftico, ia vină mai des cu șuștărelul acela la bot“, — strigà asprul botaș — „sau ți-e milă sĕ tai strugurii cu cosorul?“ Și apoi umflându-se nițel în pene, urmà: Sau póte ți-e frică chiar de mine și de mustețele mele cele mari, nu-ți fie témă, nu-i nime mai meșter la sărutat în sat, ca mine, poți întreba pe vecină-ta de lângă tine, pe Stana“.

Risete urmară vorbelor lui, nici chiar Săftica nu se supăra pe glumețul și îndrăsnețul flăcău și îi respunse tot în feliul acela:

„Nu mi-e témă de mustață, dar doresc sĕ te cruț, sĕ nu te încarc cu atâta povară, căci ar plânge Stana. Apoi mai am și o altă pricină, Filóne, mĕ dóre capul și nu mi a fost voia deplină, când am plecat la cules!“

Dl Tirard a arĕtat în discursul seu trebuinţa de a se înfrêna atacurile la care sunt espuse acum cassele de economii, cu tóte că situaţiunea lor este escelentă. Asemenea atacuri ar putea sĕ aducă scădere creditului Franciei. Diferinţa între preţul de cumpĕrare a rentelor şi preţul lor actual constitue în favórea casselor de economie un beneficiu de 500 milióne.

Dl Ribot, a ḑis că guvernul e cu totul liniştit şi asigurat. Până acum nu a fost nici panică, nici vr'o emoţiune mare. Retragerile depositelor operate până acum se ridică la o sumă puţin considerabilă. Depositele cassselor de economie sĕ bucură de o garanţie mai mare decât a altor deposite, ce se pot găsi în Francia.

Deci nu e nimic de îngrigit, dar este de demnitatea guvernului a numai tolera óre-cari ameninţări ale unor companii. S'a ḑis depunătorilor, că fondurile lor nu sunt în siguranţă, s'a îndrăsnit a se face alusiuni la un resbel; un deputat a scris că statul comite abusuri de încredere. Nu esistă nici o ţéră, unde sĕ se pótă tolera un asemenea limbagiu. Dacă guvernul ar fi avut o lege, ar fi urmărit imediat. Tocmai pentru a face acésta cere o lege, care îi lipsesce. Nu e cu putinţă de a lăsa sĕ se atace astfel instituţiunile Franciei.

* * *

La finea lunei trecute s'a deschis parlamentul englez. Discursul trotronului constată relaţiunile amicale cu tóte statele străine, relaţiuni favorabile pentru menţinerea păcii. El declară, că mica sporire a efectivului trupelor engleze în Egipt nu va aduce nici o schimbare în politica engleză. Kedivul şi-a esprimat în termini satisfăcĕtori intenţiunea de a rĕmâné credincios obiceiului de a conferí cu guvernul englez despre afacerile politice. Discursul anunţă un proiect de lege, care modifică sistemul guvernamental; acest proiect tinde a mulţămí poporul irlandez şi a procura şi parlamentului putinţa de a garanta pe viitor puterea şi unitatea imperiului britanic. Regina anunţă deasemenea un proiect de reformă electoral.

Lordul Salisbury a declarat în timpul discusiunii adresei la cameră, că apróbă politica guvernului în privinţa Egiptului şi Uganda. In ceea ce privesce Egiptul, Anglia nu a perdut nimic din puterea ei, cu tóte evenimentele recente, care depărtéză speranţele de evacuare.

* * *

Deşi se anunţase, că în urma împăcărei, pe care regele Milan şi regina Natalia au hotărît-o în principiu, s'au învoit a nu se lăsa intervievaţi, totuşi un reporter al ḑiarului „Eclair“ din Paris a isbutit sĕ fie primit ḑilele trecute de regina Natalia la Biaritz.

Étă ce ḑice reportorul francez, că i-ar fi spus mama regelui Alecsandru:

„Pănă acum mi-am închis uşa tuturor ḑiariştilor, pentru-că evenimentele, care s'au petrecut în sinul familiei regale a Sêrbiei aparţin vieţii private. De óre-ce însĕ unele ḑiare pretind, că scirea despre împăcarea nóstră ar fi născocită, am trecut acum preste repulsiunea, ce am împotriva intervievului.

„Milan a venit ací mai întâiu la 1/13 Ianuariu. Visita lui nu mi-a venit pe neaşteptate; îmi fusese deja semnalată dela Belgrad şi dela Paris. Credeam însĕ la început, că nisce miserabili mistificatori voiau sĕ-şi bată joc, căci am fost deprinsă a vedé desconsiderată durerea mea ca femeie şi mamă atunci, când s'a rĕspândit vestea, că a-şi pregătí împotriva lui Milan o carte de scandal.

„Me îndoiam deci de adevĕrul veştilor, ce mi se transmiseseră, când un şambelan al bărbatului meu me vestí, că în curênd va vení sĕ me vaḑă.

„Eu n'am încetat nici odată d'a considera pe Milan ca pe soţul meu, şi în totdeuna am protestat împotriva sentinţei de divorţ.

„Ce am vorbit cu Milan la prima întêlnire, nu intereséză publicitatea. Convorbirea a ţinut dóuĕ césuri, şi când bărbatul meu a părăsit vila ca sĕ se întórcă la hotelul lui, tóte neînţelegerile dintre noi erau aplanate.

„Acéstă împăcare sinceră umple nu numai inima mea maternă şi patriotică de bucurie, ci acéstă bucurie e împărtăşită de toţi sêrbii. De patru-spre-ḑece ḑile primesc necontenit de peşi din tóte părţile ţĕrii şi dela ómeni politici din tóte părţile, Chiar şi regenţii, ori cât de bizar ar păré acésta, mi au trimis felicitări entusiaste.

„Ce se va întêmpla acum? Nu va trece nici o lună şi voi fi ér în Sêrbia mamă fericită şi soţie devotată, fie că se va anula divorţul, fie că va trebuí sĕ se facă o nóuĕ cununie“.

După cum se scrie din Belgrad ḑiariului „Neue Freie Presse“, regenţa în adevĕr consideră ca un fericit eveniment împăcarea fostilor suverani ai Sêbiei. Fiind hotărîtă a nu tolera ca cestiunea situaţii părinţilor regelui sĕ mai devină obiect de controversă între partide, ea îşi va da tótă silinţa ca acéstă cestiune sĕ fie amânată până la espirarea mandatului regenţei şi până la urcarea pe tron a regelui Alecsandru, la 2/14 August 1884.

Regenţii şi-au început funcţiunile în impregiurări grele şi fórte puţin normale, după abḑicerea lui Milan, şi trei ani dearêndul au avut a se preocupa necontenit de lupta, din ce în ce mai acerbă, intre Milan şi Natalia. Impăcarea lor, în tot casul le ia o pétră de pe piept şi le uşuréză mult misiunea pentru un an si jumĕtate, cât mai au sĕ rĕmână în funcţiune.

Noutăţi.

Rĕsboiu româno-sêrb. Sub titlul acesta scrie „Budap. Hirlap“ de Sâmbăta trecută: In numele credincioşilor bisericei române gr. or. din Ciacova, metropolitul Miron Romanul a intentat proces contra membrilor sêrbi ai parochiei pentru despărţirea ierarchică şi împărţirea averei bisericei Tribuualul din Budapesta a resolvit favorabil cererea cu privire la despărţirea ierarchică, dar a respins pe credincioşii români cu pretensiunea lor faţă de averea bisericéscă. La recursul, ce l'au făcut acestia însĕ tabla regéscă a hotărît, ca şi averea sĕ se împartă între români şi sêrbi. In cestiunea acésta curia a adus sentinţă şi a aprobat hotărîrea tablri.

* * *

Sosirea principelui Ferdinand şi a principesei Maria. A. A. L. L. regale principele Ferdinand şi principesa Maria au sosit în ţéră Sâmbătă, 23 Ianuariu, la órele 1, venind prin Predeal. In gara Predeal A. A. L. L. au fost întimpinate de dl G. Duca, directorul general al căilor ferate. A. A. L. L. au venit în trenul regal român, ale cărei vagóne erau splendid împodobite cu flori naturale.

In gara de nord A. A. L. L. au fost primite de M. S. regele înconjurat de casa Sa civilă şi militară, de d-nii miniştrii, de primarul capitalei, care le-a oferit pe o tavă de argint tradiţionala pâne şi sare, de membrii corpurilor legiuitóre, de corpul diplomatic, de înalţii demnitari ai statului, membrii consiliului comunal şi de dómnele române.

De la gară M. S. şi AA. LL. au mers la mitropolie, unde, la órele 2 şi jumĕtate s'a celebrat serviciu divin de către I. P. S. S. L. L. Metropoliţii primat şi al Moldovei şi de alţi 10 episcopi şi archierei.

După celebrarea serviciului divin M. S. regele, AA. LL. regale, domnii miniştrii, preşedinţii corpurilor legiuitóre I. P. S. L. L. Mitopoliţii au semnat un document scris pe pergament, destinat a aminti întrarea în capitală a AA. LL.

Cortegiul s'a reîntors apoi la palat. Pe scara de onóre a palatului erau înşirate fetele din scólele secundare din Bucuresci, ţinênd în mână ghirlande de flori.

Seara iluminaţie şi retragere cu torţe.

Duminecă, 24 Ianuariu, la órele 9 diminéţa, s'a celebrat în 31 de biserici din capitală căsătoriele a 31 de părechi.

Printre nuni erau dnii miniştri cu dómnele.

La óra 11 s'a celecrat în biserica Sf. Spiridon cununia uneia din parechi în faţa M. S. regelui, a A. A. L. L. regale, care sunt naşi, a celor 31 părechi deja cununate, a părinţilor şi a nunilor noilor însurăţei.

Serviciul divin s'a celebrat de I. P. S. S. metropolitul primat.

După cununie s'a format cortegiul; fie care păreche era aşeḑată într'un car cu boi împodobiţi cu panglice. In car era aşeḑat un brad cu marca judeţului. De la biserică carăle au mers la Ateneu, unde în sala de jos, A. A. L. L. regale au dat fiecărei păreche o zestre într'o frumósă pungă de catifea şi le-au făcut înaltele urări.

Tot Duminecă, la órele 3 şi jum. a fost primit în audienţă la palat corpul diplomatic. Seara la órele 8 şi jum. s'a dat representaţie de gală la teatrul naţional, unde s'a representat piesa: „Visul unei nopţi de Sânziene“ de Shakespeare, tradusă de dl Sterian, deputat.

Decorurile şi costumele au fost făcute anume.

In acéstă piesă s'a intercalat un epilog datorit penei dlui D. C. Olănescu.

Representanţia s'a început prin o cantată compusă de dl V. A. Urechiă, musica de dl Spetrino.

Luni, 25 Ianuariu, dela órele 11—1, recepţiune la Palat a corpurilor constituite din stat, după prânz au fost primite damele române, care au presintat A. S. regale principesei Maria cadourile lor.

Marţi, 26 Ianuariu, la órele 2 şi jum. recepţiune la Palat a d-nelor din societate Seara, la órele 10, se va da balul primăriei în sala teatrului naţional.

Joi, 28 Ianuariu, mare prênz oficial la palat.

Luni, 1 Februariu, bal la palat.

Joi, 4 Februariu, se va da balul societăţei Elisabeta la care va asista A. S. regală principesa Maria în costum naţional român.

* * *

Un bandit numit şef de poliţie. — Astfel de lucruri, de sigur nu se petrec de cât în America.

Bob Danton, şeful unei bande de tâlhari, care a jefuit în Octombre trecut banca din Cofferivile şi a sĕvêrşit o mulţime de asasinate, a fost rĕsplătit pentru faptele sale într'un mod de necreḑut.

El a fost numit şeful poliţiei din Cofferivile. Din causa asta cetăţenii de acolo au putut dormi liniştiţi. Bob Danton işi cunósce pungaşii, ca şi aceştia pe dênsul. De când a primit el funcţia acésta nici o tâlhărie, nici o spargere nu s'a întêmplat în oraşul acela.

Bob era fórte respectat şi bogaţii bancheri îi erau recunoscĕtori. Dar iată, că într'una din nopţile trecute, pe când toţi erau siguri, o ceată mare de bandiţi pătrund în casele câtorva bancheri, îi asasinéză şi le iau o mulţime de bani în valóre de preste 2 milióne de franci.

Panica în oraş era grósnică. Toţi chiemau poliţiştii, dar aceştia nicăiri. In seara aceea Bob îi aduna-se la prefectură, unde le-a dat un banchet, în care i'a îmbĕtat pe toţi.

In zori de ḑi, când s'au deşteptat poliţiştii, caută-l pe Bob, de unde nu-i. El a dispărut împreună cu fondul de 300.000 de franci al poliţiei. Iată ce va se ḑică a pune capra păzitóre prest e varză.

* * *

Invitare la balul filantropic. ce se va ţiné Sâmbătă în 11 Februariu st. n. c. în sala hotelului „Univers“ din Blaşiu, în folosul „fondului pentru ajutorarea studenţilor miseri în cas de morb“.

Comitetul arangiator

* * *

Invitare. Corpul învĕţătoresc dela scóla capitală rom. gr. or. din S. Sebeş invită la producţiunea declamatorică-musicală ce se va ţinea Sâmbătă în 30 Ianuariu c. st. v. în sala edificiului scolariu, cu următórea

Programă:

1. „Frunḑuliţă verde de stejar, cor micst de G. Musicescu.
2. „Povestea unei pasĕruice“, de V. Alesandri. Declamaţiune.
3. „Cântec de unire“, cor de bărbaţi de W. A. Mozart.
4. *a*) „Cântec osrăşesc“, cor de scolari;
   b) „Nópte bună“, cor de scolari.
5. „Stăncuţa“, cor micst de G. Musicescu.
6. *a*) „Toporul şi pădurrea“, după Gr. Alesandrescu. Declamaţiune.
   b) „Cântecul mâţelor“, cor de scolari.
   c) „In timp de érnă“, cor de scolari.
7. „Despărţirea vênătorilor“ cor de bărbaţi de F. Mendelssohn-Bartholdy.

Inceputul la 3 óre p. m. Preţul întrării de persónă: 30 cr. După producţiune

---

„Te-or fi bântuit visurile grele!“ ḑise Stana de lângă ea.

„Ba-i capul verde“ rĕspunse alta riḑênd.

„O lăsaţi-me la pârdalnicu“, le luà Filon vorba din gură, ascultaţi sĕ ve spui eu una şi bună, pe Săftica o dóre capu, pentru că nu a venit Bucur din cătănie, sĕ vină şi el la cules de vie“. „Asta-i“ rĕspunseră toţi din cerc şi riseră de Săftica cea buiguită. Filon, néoşul botaş se depărtà cântând:

„Vino lele sus la vie
Sĕ mâncăm mere gutie....

Gurile amuţiră d'odată — speriate de o detunătură. Groful cel tinĕr, păunaşul Gal, îşi descărcase puşca într'o ţarcă de pe persecul din apropiere, şi privea riḑênd la penele, ce sburau prin aer; mulţămit de isbândă şi de ochiul cel ager, se apropie de céta tinerilor glumeţi.

Da era mândru Gal, tocmai aşa cum mi-l povesteau prin sat, şi mai cu sémă acum, când avea în pălăriuţa rotundă un fir de feregă, în cisma cea sclipiciósĕ din piciorul drept un băţigaş de trestie şi pe spinare o puşca de cele scumpe.

„Par' căi ficior de împĕrat“ îşi şopteau fetele.

„E ca tras prin inel“, î-şi ḑiceau feciorii.

Gal se opri înaintea feciorilor şi fetelor şi-i mustră cu ochii de a rêndul. Privirile i-se opriră cu plăcere la faţa Şăftichii. Săftica tresări, privirile li-se întâlniră şi în inima ei licări o rază de lumină, fu aţiţat un foc... Gal era mai frumos ca Bucur, era domn cu pinteni şi cu peliţa mai albă! Ḑiua întrégă se mişcà Gal în giurul acestora, ér când sosi amiaḑia şi céta întrégă se înşiră la chindia, cea sglobie afară de Săftica, el sĕ apropie de ea şi-i spune feliu de feliu de cimilituri, lucruri de rîs, ce sunt plăcute fetelor tinere.

O, sunt şerpi domnii cu pinteni, când voesc a ademeni pe bietele copile, lor nu le trebue multă trudă, căci au vorbe multe şi dulci, cărora însĕ le urméză otravă, — sĕ sciu linguşi, sĕ sciu lipi de inimele lor. Şi sunt multe copile cari cad jertfă astorfeliu de ispitiri, cari sĕ uită la podóbe, ascultă de vorbele dulci şi uită uşor de amorul simplu, dar sincer al flăcăilor de rênd.

Sosi séra. Tóte fetele îi poftiră Săftichii noroc, pentru-că a stat groful cu ea de poveşti.

Săftica încetase de a se topi de dorul lui Bucur. Era şi ea una din acelea fiinţe femeesci, cari iubesc pâ'n ce-l vĕd aprópe şi uită îndată ce omul iubit e departe, sau uită îndată ce vede pe altul mai frumos, era una din femeile cele mai rîvnitóre, cari cobesc lucruri înalte, avuţii trecĕtóre, cari uită jurămêntul îndată cei-se dă prilegiu de a uita, îndată ce o cere împrejurarea.

Ea, Săftica aceea care jurase dragoste până din colo de mormênt, precând fulgerul şi tunetul erau martori jurămêntului, Săftica ângerul lui Bucur, ofta acum pentru altul, pentru un domn....

In inima ei era nelinisce, Gal îi răpise tóte simţirile, cu ochii închişi şi trezi ea vedea numai pe Gal, şi chipul lui Bucur eşise din mintea ei uşuratică. Părintele nu scia din tóte acestea nimic, căci el ar fi putut pune capĕt acestei legături fără Dumneḑeu, ar fi putut şterge păcatul acesta strigĕtoriu la ceriu. El nu spuse Săfticii, cine e tatăl seu cel adevĕrat, trecutul Mărinei remase taină pentru lumea întrégă.

(Va urma.)

convenire socială în sala dela otelul „Leul de aur.“

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Alba Iulia, în 24 Ianuariu, 1893.

On d-le redactor! In diariul „Telegraful Român“ aţi binevoit a da spre publicare o corespondenţă din tractul Alba Iulia, în care corespondentul d-vóstre afirmă, că administratorul parochial din Cetea nu ar avea alte cunoscinţe, decât póte ceti ecteniile.

Corespondentul a ţintit de bnnă sémă prin aserţiunea acésta, ca acelui administrator sĕ nu i se dea voie din partea Venerabilului consistoriu, ca sĕ pótă concurge la parochia vacantă Cetea.

Fiind că cestiunea cade în competinţa Ven. consistoriu — asupra acestei întrebări, —resolvéscă se ea ori cum, — nu voiu sĕ discut, căci autoritatea nóstră supremă bisericéscă de bună sémă, va ţiné cont de cualificaţiunea celor ce petiţionéză cât şi de normele esistente şi aşa îşi va da şi verdictul, căruia atât petentele, cât şi celelalte organe se vor acomoda.

In interesul adevĕrului trebue însĕ sĕ constat, că acelaşi administrator este un bărbat fórte onorabil, un servitoriu al altariului fórte conscienţios, un funcţionariu al bisericei destul de zelos.

Drept dovadă este, că în timpul de când este paroch în Rimeţ-Sat a ridicat o scólă deplin corespundĕtóre, a contribuit ca sĕ se urce salariul învĕţătoriului la suma minimală cerută de lege şi raţiociniile din acéstă parochie sunt tóte aprobate până în anul curente, ér acesta deja înaintat spre aprobare

Un atare preot, chiar şi dacă nu are cualificaţiunea în cele formale, nu convine cu posiţia mea de şef al lui, ca sĕ sufer sĕ fie încărcat cu epitete, cari ar puté sĕ-l disguste şi sĕ-l abată dela căile cele bune.

Eram datoriu sĕ rectific corespondenţa tendenţiósă în interesul adevĕrului.

Primiţi etc.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Proiectul de lege

asupra învĕţămêntului primar şi normal primar presentat în camera României de domnul ministru al instrucţiunei Iache Ionescu.

(Urmare.)

Capitolul V.

Drepturile şi datoriile corpului didactic primar.

Art. 67. Membrii corpului didactic primar depun la întrarea lor în funcţiune jurămênt de credinţă şi respect regelui, constituţiei şi legilor ţĕrei.

Art. 68. Membrii corpului didactic primar sunt datori sĕ frecuenteze scóla regulat, sĕ aplice legile şi regulamentele, programele şi instrucţiunile scolare precum şi principiile didactico-pedagogice şi sĕ aibă o purtare esemplară în scocietate.

Art. 69. Fiecare membru al corpului didactic primar póte fi obligat prin regulamente a lucra atât în scóla primară, cât şi în cea complementară, până la macsimum 32 óre pe sĕptĕmână.

Art. 70 Absenţele nemotivate, fie dela lecţiuni, fie dela alte îndatoriri impuse prin lege sau regulamente, trag după dênsele reţinerea corespundĕtóre din léfă.

Absentarea nemotivată de la clase timp de 30 dile în cursul unui an, se va considera ca demisiune.

Art. 71. Institutorii şi invĕţătorii sunt datori a locui în comuna, în care este scóla unde funcţionéză.

Art. 72. Este interdis institutorilor şi învĕţătorilor esercitiul ori cărui comerciu şi al ori cărei profesiuni incompatibile cu demnitatea caracterului lor sau cu îndatoririle funcţiunei.

Este de asemenea interdis a vinde elevilor cărţi sau furnituri scolare, în afară de ceea-ce va ordona ministeriul instrucţiunei publice.

Art. 73. Membrii corpului didactic cari îşi vor călca îndatoririle ce resultă pentru doi din prescrierile articolelor precedente, vor fi supuşi, după gravitatea culpei la una din următórele pedepse:

1. Advertismentul;
2. Censura cu pierderea lefei pe timp de 5—30 dile;
3. Suspendarea pe timp de 2—6 luni;
4. Destituirea;
5. Escluderea pentru totdeuna din corpul didactic.

Art. 74. Advertismentul se pronunţă de către inspectorul de circumscripţie.

Censura de către ministru, în urma raportului general.

Suspendarea se pronunţă de ministru după ce va lua avisul consiliului permanent al iustrucţiunei.

Destituirea şi escluderea din corpul didactic se va pronunţă de ministru cu avisul conform al consiliului permanent.

Art. 75. Suspendarea, destituirea şi escluderea nu se pot pronunţa de cât după ce îuvĕţătorul sau institutorul va fi fost ascultat, în apĕrarea lui, dinaintea consiliului permanent.

Art. 76. Transferările de la o catedră la alta de acelaşi grad, în interes de serviciu, se vor hotărî de ministru şi în urma raportului motivat al inspectorului.

Spesele de transport ale institutorului transferat sunt în sarcina ministerului instrucţiunei.

Art. 77. Ministrul are dreptul a destitui de a dreptul pe învĕţătorii şi institutorii condamnaţi pentru crime sau delictele următóre: fals, furt, înşelăciune, abuz de încredere, mărturie mincinósă, atentat la bunele moravuri în casurile prevĕdute la articolele 262, 263, 264, 267, 271 din codul penal, vagabondagiu, abuz de putere, delapidare de bani publici, mituire, percepere de tacse ilegale, spargere de sigiliu, sustragere de acte în casul articolui 204 din codul penal.

Art. 78. Membrii corpului didatic primar, cari s'au retras din învĕţămênt, pot reîntra în vreme de 4 ani, cu titlul şi drepturile lor.

Art. 79. Mijlócele pentru perfecţionarea învĕţătorilor şi institutorilor sunt:

Cursurile de repetiţiune, ce se vor putea înfiinţa la scólele normale, conferinţele scolare în care subt preşedinţa revisorului sau inspectorului scolar, membrii corpului didactic se vor ocupa cu cestiunile ameliorărei metódelor de învĕţămêut.

Tóte conferinţele scolare, convocate din ordinul inspectorilor, sunt obligătorii: absentarea nemotivată de la conferinţe atrage după sine reţinerea corespundĕtóre a lefei.

Art. 80. Membrii corpului didactic, cari vor negliga îndatoririle lor şi vor perde cu timpul cunoscinţele necesare esercitărei profesiunei, vor putea fi întruniţi, după avisul inspectorului, la scóla normală cea mai apropiată spre a-şi împrospĕta cunoscinţele.

Aceia, cari vor refusa de a veni, sau cari nu vor reuşi a se pune în curent cu cunoscinţele necesare, vor putea fi escluşi din corpul didactic după avisul comisiunei profesorilor.

Art. 81. Lefurile şi gradaţiunile corpului didactic primar rĕmân regulate prin legea din 6 Martiu 1883. (Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Femeea ca soţie şi mamă.

Disertaţiune ţinută la 26 Novembre 1892 în a II-a adunare generală a „Reuniunei femeilor române din Rĕşinariu“ de Aurelia Goga, pres. reuniunei.

(Încheere.)

Sĕ tredim în ele consciinţa naţională, şi sĕ le învĕţăm a-şi iubi naţiunea şi limba mai pre sus de tóte. Sĕ le vorbim copiilor în limba nóstră dulce, învĕţându-i ceea-ce ne-a cântat nemuritoriul Sion: „Mult e dulce şi frumósă limba ce-o vorbim; altă limbă armoniósă ca ea nu găsim“.

Sĕ le o punem acésta la inimă pentru-că numai un popor crescut în deplină conscienţă naţională are viitoriu, altul crescut în indiferentism naţional mai curênd sau mai târdiu va fi înghiţit de elementele mai puternice.

Éta datorinţele, ce le avem noi ca mame, étă ce avem noi sĕ întipărim în inimele fetiţelor nóstre, făcênd din ele nu sarcină pentru bărbat ci soţii adevĕrate, mame şi económe bune. Lucrând astfeliu vom forma familii onorabile, contribuind la înaintarea scumpei nóstre naţiuni.

Sĕ ne aducem totdeuna aminte, că simţĕmintele, cari trăesc şi mor cu noi sunt simţĕmintele tredite de mamă, avênd în vedere şi aceea, că greşala ce o comite mama în crescere nu o póte delătura de multe ori nice scolile mai înalte. Iată ce dice în privinţa acésta un mare bărbat: „pre elev îl face învĕţătoriul, pe bărbat mama“.

Ca o urmare a crescerii din casă urméză scóla, acolo fetitele işi câscigă cunoscinţele intelectuale, de care are trebuinţă în viéţă.

Scoli pentru copii până la 12 ani sĕ află în tóte comunele, scoli mai înalte sĕ află în cetăţi, scoli de economie îndeosebi pentru fetiţe puţine la noi românii, cu atâtea mai multe la naţiunile mai înaintate în cultură

Unele scoli de acéstă natură sunt susţinute de stat, altele de societăţi pentru acest scop înfiinţate, precum este şi scóţa de economie din Braşov.

Persóne singuratice la o lucrare grea obosesc, pentru aceea naţiunile înaintate în cultură s'au asociat, au înfiinţat reuniuni şi aceste s'au încercat în cere mai larg a lucra, ceea-ce unuia i-ar fi fost imposibil pentru prosperarea societăţii omenesci.

Aceste reuniuni de diferite feliuri au înfiinţat tot feliul de instituţiuni filantropice culturale, tóte spre binele şi folosul omenimei. De un timp órecare au înfiinţat şi românii astfeliu de reuniuni în diferite oraşe ale ţĕrei şi noi urmând ómenilor luminaţi am înfiinţat reuniunea nóstră, care are scopul a cresce soţii, mame şi económe bune.

Infiinţând cursul de economie, voim a deda fetiţele nóstre la muncă onestă, invĕţându-le tot ce póte ferici o familie. In scóla de economie, care sĕ va înfiinţa la timpul seu vor învăţa fetiţele a croi, a cóse, a ferbe, făcêndu-lise cunoscute datorinţele ce se recer dela o económă bună, dela o soţie înţeléptă, dela o mamă bună şi inteligentă.

Ceea ce mama în familie va începe, scóla de economie va continua şi bine-cuvêntate vor fi pentru generaţia tinĕră ródele sale.

Dacă tabloul unei familii fericite ve răpeşte inima, dacă simţiţi în peptul vostru dorul de a lucra pentru sporirea familiilor fericite, contribuind astfeliu la înaintarea némului nostru românesc, atunci sĕ lucrăm neobosiţi pentru prosperarea reuniunei nóstre, care îşi are de ţel progresul, munca şi crescerea fetiţelor nóstre. Sĕ lucrăm ca ea în curând sĕ vie în posiţiă de a-şi revĕrsa ródele sale bogate.

Dacă binele fetiţelor ne zace la inimă sĕ sacrificăm cu drag obolul nostru, căci însutit vom fi despăgubiţi. Mame, soţii şi económe bune ne sunt de lipsă, avêndu-le, viitoriul ne este asigurat. Faptele dejositóre vor peri, pentru-că fie-care mamă va forma caractere strălucite.

Diverse.

Originea „muffului“. Diariul parisian „Curiosité Universelle“ scrie, că „mufful“, pe care acum îl póртă numai femeile, la sfîrşitul secl. al XVII-lea, şi la începutul celui al XVIII-lea îl purtau bărbaţii. Muful e de origine din Italia. Odinióră se purtau muffuri prea mari sau prea mici. Un neguţător din Francia, nĕcăjit pe forma prea mică a muffurilor, s'a hotărît sĕ aducă în modă muffuri mai mari şi, ca sĕ o pótă face acésta, se folosì de un mijloc original. El dădù călĕului un muff de tot mic, şi-l îndatorà pentru un franc ca sĕ-l pórte la fie-care esecutare. După cea dintâiu esecutare, când călăul se arĕtà publicului cu un muff mic, lumea a început a purta muffuri mai mari, — spre bucuria şi câstigul neguţătoriului şiret.

* * *

Din lit. pop. Anecdotă. Era pe vremea de demult, când pe sate nu erau poşte şi epistolele se trimeteau prin espres. Un „nemeş“ din un sat, avênd o afacere cu altul din alt sat, îi scrise o „carte“ şi o dădù unui ţigan sĕ o ducă la adresă. Ţiganul fricos de câni, luà cu sine un botoiu (măciucă) cât diua de ieri şi plecà la drum. Când întrà în curte la „nemeş“, deodată sărì asupra lui un copou blând, voind a se linguşí. Ţiganul fricos, nici una nici dóuĕ, îl croesce cu cel botoiu şi mi-ţi-l culcă frumuşel la pămênt.

Nemeşul nĕcăjit foc că i se prăpădesce copoul seu favorit, sĕ restì către ţigan:

— De ce mi-ai omorît copoul, cioroiule?

— Sărut tălpile piciórelor Măriei Tale, dise ţiganul tremurând de frică, eu am gândit, că e câne.....

Mulţămită publică.

In urma încetării din viéţă a neuitatului meu soţ Aldimir Badiu, notariu cnmunal în Zernesci, întêmplată la 10/22 Ianuariu c., representanţa comunală din loc luând în considerare serviciul seu de 25 ani ca notariu în numita comună la propunerea d-lor membrii Dr. Iancu Meţian şi Ioan Dan, paroch gr. or. din loc, a luat în unanimitate conclusul ca comuna politică sĕ contribue la acoperirea speselor de înmormêntare ale regretatului meu soţ ceea-ce s'a şi efeptuit.

Faţă de acest act marinimos subscrisa me grăbesc pe calea acésta a esprima on. representanţe comunale din loc sentimentele mele de recunoscinţă, declarând aci, că fapta acésta nobilă a alinat fórte mult suferinţele mele si ale celor 9 copii minoreni ai mei.

Tot odată priméscă şi P. On. D. Traian Meţian, protopresbiter, precum şi M. On. D. Nicolau Garoiu, advocat, mulţămirile mele pentru frumósele cuvêntări rostite cu ocasiunea înmormêntării mult iubitului meu soţ.

Zernesci, 14/26 Ianuariu, 1893.

Maria Badiu născ. *Gârbacea.*

Tuturor stim. p. t. domni şi dómne din Sibiiu, cari au participat la înmormêntarea iubitului unicului nostru fiu Ioan Octavian, scolar de classa II. gimnasială, şi în special scolarilor din classele I şi II dela gimnasiul de stat de acolo, cari sub conducerea dlor profesori au dat conscolariului lor însoţirea din urmă până la grópă, şi tuturor acelora, cari ne-au arĕtat condolenţa lor, aducem şi pe calea acésta intima nóstră mulţămită.

Albac, 20 Ianuariu, 1893.

Jalnicii părinţi:
P. Ioan Todea şi *Rachila.*

Posta redacţiunei.

Dlui I. M. în Petr. Nu se póte publica. Sunt în ea personalităţi.

— *Dlui G. P. în Br.* Nu o putem publica. Publicarea ei ar fi păgubitóre intereselor scólelor de acolo; presupunerea că fóia nóstră ar publica corespondenţe trimise de acolo cu datul din alt loc, e lipsită de ori ce basă.

— *Dlui M. P. în Sar.* N'am putut publica pentru lipsa de spaţ; le publicăm însĕ în curênd.

Red.

Loterie.

Sâmbătă, în 4 Februariu, 1893.

Budapesta: 62 85 60 58 45

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 4 Februariu 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Renta de aur ung. 6%	—.—	—.—
„ „ „ „ 4%	114 55	114.45
Galbeni împĕrătesci	5.66	5.68
Napoleon-d'ori	9 61^5	9.60
Mărci 100 imp. germane . . .	59.27^5	59.15
Londra 10 Livers sterlingi . . .	123.75	—.—

Nr. 170/1892 [15] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului al treilea de paroch, devenit vacant la parochia de clasa primă a bisericei sf. Nicolae din Brașov-Scheiu, sĕ publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Telegraful Român“.

Concurenții la acéstă parochie au se producă următórele documente conform §. 15, lit. a) a regulamentului pentru parochii, din 13/25 Octobre 1878, și anume:

1. Că sunt români de relig. gr.-or.
2. Că au purtare morală bună.
3. Că au absolvat o scólă medie și au făcut esamenul de maturitate cu succes bun.
4. Că au absolvat cu succes cursul teologic la vre-un institut român gr. or. din metropolia nóstră.
5. Că au făcut esamenul de cualificațiune preoțéscă cu calcul distins.
6. Atestat de sănĕtate.
7. Alte documente eventuale despre aplicațiunea din timpul din urmă, sau eventualele absolutorii și atestate obținute despre absolvarea vre-unei facultăți universitare sau academice.

Emolumentele sunt:

a) Salariu fundamental anual: fiind parochul ales numai absolvent de scóle medii și cursul teologic de trei ani 800 fl dacă însĕ parochul ales va mai fi absolvat și vre-o universitate ori academie, salariul va fi 1200 fl. v.

b) cinci cuincuenale de câte 10 % din salariul fundamental;

c) cuartir natural, éră până la predarea lui, bani de cuartir 150 fl. pe an;

d) venitele stolare îndatinate;

e) drept de pensiune conform statutelor esistente pentru biserica nóstră.

Concurenții sunt datori până la espirarea terminului de concurs a se presenta în biserică, a cânta și a ținea o predică de probă.

Suplicele se vor așterne în terminul ficsat Rever. Domn Ioan Petric, protopresbiter local.

Brașov, din ședința sinodului parochial ținută la 29 Novembre 1889 st. v.
Comitetul parochial al bisericei române ort. rĕs. dela sf. Nicolae în Brașov.

David Almășan, președinte. *Arseniu Vlaicu*, secretariu.

In conțelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului.

Ioan Petric, protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1892.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	**9.15**	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	**8.40**
11.38	**4.14**	**6.50**	**9.22**	11.19	**Szolnok**	**2.55**	**5.23**	**3.31**	11.46	4 47
2.12	**5.53**	—	**11.53**	**12.57**	**P. Ladány**	**12.06**	**3.46**	**1.16**	10.05	2.24
3.53	**7.08**	12 05	1.50	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	Tr. de persóne	2.25	**11.04**	8 43	12.09
4.—	7.15	—	**2.24**	**2.19**	pl. sos.		**2.18**	**10.44**	8.38	11.51
4.30	**7.43**	1.02	**3.03**	**2.49**	Mező-Teledg	—	**1.52**	**10.07**	8.13	11.17
5.22	**8.18**	2.14	**3.46**	**3.24**	Rév	—	—	**9.30**	—	10.42
5.45	—	2.50	**4.07**	—	Bratca	—	**1.26**	**9.10**	7.47	10.23
6.34	**9.07**	3.54	**4.53**	**4.17**	Ciucia	3.53	—	**8.31**	7.08	9.51
7.12	**9.37**	4.53	**5.32**	**4.50**	Huiedin	2.58	**12.47**	**7.53**	6.39	9.12
8.01	—	**6.24**	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	**6.53**	—	8.17
8.29	**10.37**	**6.59**	6.59	5.55	sos. **Cluș.** pl.	12.17	**11.01**	**6.14**	**5.25**	7.40
8.46	**11.10**	—	8.20	6.18	pl. sos.	—		**5.14**	**4.48**	6.52
9.05	**11.32**	—	8.45	6.34	Apahida	—	**10.45**	4.45	**4.23**	6.34
10.08	**12.50**	—	10 21	7.34	Ghiriș	—	—	3.18	3.—	**5.26**
10.37	**1.25**	—	11.09	7.57	Cucerdea	—	**9.23**	2.31	**2.08**	**4.52**
10.56	**1.43**	—	11.17	—	Uióra	—	**8.54**	2.13	**2.—**	**2.34**
11.04	**1.52**	—	11.26	—	Vințul-de-sus	—	—	2.05	**1.51**	**4.28**
11.28	**2.18**	—	11.54	8.22	Aiud	—	**8.24**	1.35	**1.23**	**4.07**
11.45	**2.40**	—	12.18	8.38	sos. **Teiuș.** pl.	—	**8.07**	1.08	**12.45**	**3.47**
12.15	—	—	12.58	8.43	pl. sos.	—	**8.—**	12 28	—	**2.49**
12.44	—	—	1.34	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	**2.27**
12.59	—	—	1.51	9.14	Blaș	—	**7.31**	11.42	—	**2.13**
1.35	—	—	2.29	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	**1.39**
1.51	—	—	2.48	9.48	sos. **Copșa-mică** pl.	—	**6.57**	10.4	—	**1 18**
2.12	—	—	3.03	9.50	pl. sos.	—	**6.55**	10.31	—	**12.53**
2.31	—	—	3.26	10.06	Mediaș	—	**6.42**	10.09	—	**12.37**
3.04	—	—	4.07	10.28	Elisabetopole	—	**6.21**	9.31	—	**12.06**
3.46	—	—	4.49	11.04	**Sighișóra**	—	**5.54**	8.53	—	**11.29**
4.04	—	—	5.35	11.19	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	**11.03**
5.26	—	—	**7.23**	12.27	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	**8.09**	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de persóne	—	**8.43**	1.15	Apața	—	3.40	**5.42**	—	8.37
7.17		Tren accelerat	**9.18**	1.35	Feldioara	—	3.19	**5.07**	—	8.03
8.—			**10.05**	2.09	sos. **Brașov** pl.	—	2.48	**4.20**	—	7.23
—	11.—	**5.15**	—	2.19	pl. sos.	**10.17**	2.18	—	6.58	—
—	12.29	**5.57**	—	3.01	Timiș	**9.41**	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31	**Predeal**	**9.12**	1.12	—	5.16	—
—	**8.35**	12.10	—	**9.15**	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Murĕș-Ludoș—Bistrița

—	—	—	—	4.—	Murĕș-Ludoș	—	—	—	—	7.21
—	—	—	—	6.48	Țaga-Budatelic	—	—	—	—	4.15
—	—	—	—	9.59	Bistrița	—	—	—	—	1.16

Simeria (Piski)—Petroșeni—Lupeni

—	6.—	10.35	4.22		pl. **Simeria** sos.		9.53	3.27	9.35	—
—	7.21	12.23	5.42		Hațeg		8.36	1.54	8.25	—
—	9.45	4.—	8.36		sos. **Petroșeni** pl.		6.—	10.50	6 20	—
5.—	—	4.25	—.—		pl. sos.		—.—	10.—	—	9.10
6.12	—	5.37	—.—		Vulcan		—.—	9.50	—	8.15
6.35	—	6.—	—.—		sos. **Lupeni** pl.		—.—	8.30	—	7.40

Arad—Timișóra

—	6.15	11.30	5.58		**Arad**		9.44	3.50	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.46	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		**Timișóra**		8.—	1.11	8.15	—

Ghiriș—Turda

7.48	10.35	3.40	10.24		**Ghiriș**		5.10	9.50	2.50	9.10
8.08	10.55	4.00	10.44		**Turda**		4.50	9.30	2.30	8.50

Sighișóră—Odorheiu

—	—	**4.30**	11.25		Sighișóră		10.52	**6 10**	—	—
—	—	7.21	2.11		Odorheiu		8.15	3.15	—	—

Careii-mare—Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	11 44		Zelău		2.10	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de os în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Budapesta, gara de vest—Rușava—Vercerova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	**6.15**	2.45	3.16	**7.05**	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	**6.30**	**10.10**	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	**8.50**
circul.	10 25	3.50	**8.51**	**11.25**	sos. Czegléd pl.	**4.56**	6.43	—	12.05	**6.47**
numai	10.35	3.56	**9.06**	**11.31**	pl. sos.	**4.42**	—	—	12.—	**6.32**
Sâmbăta	1.46	5.56	**12.28**	**1.31**	sos. Seghedin pl.	**1.32**	—	7.13	9.57	3.05
5.12	2.12	**6.02**	**12.52**	**1.39**	pl. sos.	**1.12**	10.40	7.07	9.49	2.31
5.18	5.20	**7.59**	**4.24**	**3.36**	sos. Timișóra pl.	**9.50**	**5.50**	**5.13**	7.50	11.20
7.11	—	—	—	Tren mixt		—	—	—	—	Tr.-mix
—	**6.15**	**8.25**	**5.25**	9.30	pl. sos.	**9.20**	—	**5.07**	7.42	3.28
7.17	**7.35**	**9.14**	6.25	11.11	Topoloveț	8.15	—	—	6.54	1.56
—	**8.26**	**9.45**	7.10	12.34	Lugoj	**7.35**	—	circul	6.27	12.57
—	**9.35**	**10.41**	8.23	3.30	Caransebeș	**6.31**	—	uumai	**5.39**	11.05
—	—	**11.38**	9.34	5.21	Teregova	5.20	—	Lunia	**4.40**	8.15
—	—	—	10·49	**7.23**	Mehadia	3.53	—	—	—	5.37
11.28	—	**12.52**	10.58	**7.36**	Băile-Herculane	3.40	—	**12.53**	**3.21**	5.14
—	—	**1.02**	11.11	**7.58**	Topleț	3.24	—	—	**3.08**	4.52
—	—	**1.19**	11.29	**8.24**	sos. Rușava pl.	3.05	—	**12.24**	**2.51**	4.15
11.55	—	**1.27**	2.01	—	pl. sos.	2.35	—	**12.18**	**2.19**	—
12.—	—	**1.35**	2.10	—		2.26	—	**12.10**	**2.10**	—
12.09	—	11.40	—	—	**Vercerova**	—	—	4.03	**5.50**	—
10.55	—	—	—	—	Bucuresci	—	—	Dumn.	—	—

Budapesta—Arad—Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	**10.—**	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	**7.20**	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	**9.30**	**Budapesta**	**7·25**	1.20	**5.50**	—	—
—	—	10.04	4.02	**1.05**	**Szolnok**	4.15	11.15	**2.21**	—	—
—	—	3.45	**6.57**	**5.24**	sos. **Arad** pl.	11.18	8 20	**9.05**	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	**8.40**	—	—
—	—	4.30	2.34	**5.46**						
—	—	4.42	2 34	**5.57**	Glogovaț	10.34	7.01	**8.30**	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	**8 08**	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliș	9.58	**5.50**	**7.57**	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	**5.28**	**7.46**	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	**7.17**	—	—
—	—	**6.12**	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	**7.02**	—	—
—	—	**6.58**	—	8.07	Soborșin	8.03	—	**6.24**	—	—
—	—	**7.26**	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	**7.52**	—	8.57	Gurasada	**7.—**	—	5.28	—	—
—	—	**8.08**	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	**8.26**	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	**8.52**	—	9.53	Deva	**5.59**	—	4.33	—	—
—	—	**10.—**	—	10.19	**Simeria** (Piski)	**5.43**	—	4.17	—	—
—	—	**10.25**	—	10.50	Orĕștia	**4.42**	—	3.30	—	—
—	—	**10.44**	—	11.16	Șibot	**4.20**	—	3.03	—	—
—	—	**11.58**	—	11.44	Vințul de jos	**4.58**	—	2.36	—	—
—	—	**11.29**	**7.05**	12.06	**Alba-Iulia**	**3.40**	9.40	2.19	—	—
—	—	**11.56**	7 40	12 38	sos. **Teiuș** pl.	**3.04**	9.05	1.39	—	—

Copșa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraș

3.—	10.57	—	**7.10**		pl. **Copșa-mică** sos.		9.34	**6.20**	**12.05**	—
4.46	12.22	—	**8.59**		Ocna		8.02	5.09	**10.43**	—
5.10	12.40	—	**9.23**		sos. **Sibiiu** pl		7.35	4.49	**10.17**	—
5.25	12.50	—	—		pl. Avrig sos		—	9.24	4.39	—
7.01	2.26	—	—		sos. Făgăraș pl.		—	7.45	3.—	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	**2.35**	8.20	2.41		pl **Cucerdea** sos.		7.47	**8.25**	**1.15**	—
—	**3.26**	9.11	3.27		Ludoș		7.—	**7.41**	**12.31**	—
—	**5.07**	11.39	5.14		sos. **Oșorheiu** pl.		5.20	5.54	**10.05**	—
—	**5.50**	12 20	5.36		pl. sos.		5.14	5.05	**9.35**	—
—	7.25	1.55	**7.15**		sos. **Reghinul-săs.** pl.		3 44	3.22	**8.—**	—

Simeria (Piski)—Hunedóra

—	10.50	4.40	**9.56**		**Simeria**		**5.28**	3.20	**8.10**	—
—	11.13	5.03	**10.08**		Cerna		**5.11**	3.—	**7.50**	—
—	11.48	5.38	**10.32**		**Hunedóra**		**4.46**	2.32	**7.22**	—

Brașov—Zernești

—	—	8.35	4.55		Brașov		6.29	1.44	—	—
—	—	10.28	6.36		Zernesci		5.—	12 20	—	—

Brașov—Chezdi-Oșorheiu

—	5 20	8.50	3.10		pl. **Brașov** sos.		8.25	5.32	**9.25**	—
—	6.01	9.31	3.53		Prejmĕr		7.47	4.54	**8.47**	—
—	7.04	10.32	5.03		Sepși-S.-Georgiu		6.53	3 53	**7.48**	—
—	8 40	12.08	**6.41**		Covasna		**5.26**	2.16	6.06	—
—	9.26	12.54	**7.26**		sos. **Kezdi-Oșorheiu** pl.		**4.30**	1.10	5.—	—

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesan.

Nr. 10. Sibiiu, Joi, 28 Ianuariu (9 Februariu) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 80 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 27 Ianuariu, 1893.

Preste puţine ḑile au sĕ se întrunéscă sinódele protopresbiterale în şedinţele ordinari, statorite în statutul organic.

Nu avem nici o îndoélă că ceice sunt în fruntea protopresbiteratelor vor nisui ca aceste corporaţiuni sĕ se întrunéscă la timpul normal şi nu numai, că se vor întruni, ci li-se va presenta un material bogat de discusiune. Este fórte mult de făcut în protopresbiterat.

Acesta ca parte însemnată în organismul bisericei nóstre, are şi el necasurile şi nevoile sale, a căror delăturare reclamă conlucrarea tuturor factorilor. In multe părţi bântue miseria scólelor şi a invĕţătorilor, în alte părţi ne cotrupesc concubinatele, airea emigrările în masse, alocurea trecerile religionari şi tóte aceste sunt rele, cu cari protopresbiteratul trebue sĕ-şi facă sémă, trebue sĕ caute isvorul de unde provin aceste rele — şi aflat, trebue sĕ-l stirpéscă din rădăcină.

In poporul dela sate simţul de religiositate este încă destul de puternic — şi acel simţ trebue bine cultivat ca cel puţin ómenii sĕ nu se clătine în credinţa lor, decâte ori vine vorba de vr'o sarcină, care trebue purtată în favorul bisericei şi scólei.

Dacă deci rapórtele vor conţinea o oglindă adevĕrată a stárilor de lucruri, dacă cei 36 bărbaţi, se vor respfira în parochiile, cari i-au trimis sĕ îngrigéscă de întărirea celor bune şi de lecuirea celor bolnave, sĕ sperăm, că vom merge din ce în ce mai spre bine. Aparatul protopresbiteratului în unele părţi a stagnat cu desăvêrşire.

Au ómenii durere pentru parochie dar au puţină pricepere pentru protopresbiterat.

Cele mai multe protopresbiterate nu au nici o avere, nici un fond, din care se pótă acoperi cele mai arḑĕtóre trebuinţe.

Nici un protopresbiterat nu s'a cugetat, că aḑi mâne póte sĕ se introducă căsătoria civilă şi prin ea sĕ se pună esistenţa tuturor protopresbiterilor în joc. —

Acestea sunt însĕ lucruri ale viitoriului — şi nu ne vor preocupa deocamdată, ci remâné-vom la nevoile ḑilnice şi căuta-vom sĕ vindecăm ranele vechi.

Şi o rană vechie este, că în cele mai multe parochii protopresbiterali nu sunt locuinţe pentru protepresbiterul. Dacă unul trece din viéţă şi vine un om nou în loc, nu are unde sĕ-şi plece capul trebue sĕ alerge prin case străine, sĕ se adăpostéscă atât el cât şi cancelaria.

Ar fi deci timpul ca în acele locuri, unde atari locuinţe nu sunt, sĕ se facă, căci e o condiţiune de esistenţă pentru un om nou ca sĕ scie, unde merge, unde sĕ aşéḑă.

Cât pentru stirpirea concubinatelor remediul cel mai uşor este divorţare repede şi eftină, ca părţile se pótă veni în stadiul legalităţii. De sĕ face aşa şi aşa trebue sĕ se facă, atunci cu timpul are sĕ încete şi acest reu; de sĕ tragănă cu anii, şi de costă mult, ómenii remân până la mórte în concubinat. Şi esemplul unuia îl urméză al doilea, al treilea şi sunt comune, în cari aflăm de tot multe căsătorii nelegiuite. —

Dela autorităţile streine sĕ nu asceptăm vindecarea relelor, ci sĕ ne punem noi pe lucru şi sĕ aducem pe ómeni la ordine. —

Cât pentru scóle cestiunea e şi mai grea.

Seria de articoli apăruţi în ḑiarul nostru „noul atac asupra scólelor nóstre“ scrişi de un bărbat destoinic în ale scólei, ne presintă starea lor în adevĕrată lumină.

Cu tóte acestea nu avem sĕ ne perdem speranţa. Sĕ capacităm pe ómeni, sĕ-i înduplecăm sĕ jertféscă şi greutăţile vor dispăré. O generaţie tineră eşită din scólă ne va pricepe şi greutatea ne ţine până ce vom avé ómeni în popor, cari sĕ simţă trebuinţa neapărată a scolei. Ce sĕ facem dacă înaintaşii noştri ne-au lăsat atâta de lucru. Sĕ ne dăm la o parte nu putem, sĕ fim indiferenţi e pĕcat, deci trebue sĕ punem o mână pe inimă şi una pe lucru Aşa vom face ispravă. Şi făcĕnd aḑi aşa, mâne aşa, vom întregi multele lucruri, vom umplé golul ce este atât de mare. Insufleţirea nu e ertat sĕ lipséscă cu deosebire la cei chiemaţi a fi în frunte. Gregarii vor deveni generali în ḑiua, când se va observa încordarea puterilor celor ce trebue sĕ ḑică totdeuna „inainte“.

Fiindu-ne acésta devisa, nu e ertat sĕ închidem ochii faţă de nici un reu, provină el de ori unde, — şi sĕ căutăm vindecarea lui.

Astfeliu ḑilele în cari se întrunesc sinódele vor deveni ḑile de sĕrbătóre, căci sĕrbătóre trebue sĕ numim ori-ce ḑi, în care suntem puşi în posiţie de a face ceva pentru tract şi pentru parochie, la a căror ridicare trebue lucrat din rĕsputeri.

Revista politică.

Contelui Taaffe i-a succes sĕ compună un program pentru a putea face o maioritate în parlament. In 4 Februariu n. s'a publicat conţinutul acestui program în şedinţele celor trei mari cluburi parlamentare. Programul are de basă discursul de tron dela 11 Aprile 1891.

Guvernul actual e gata, ca prin plenipotenţiaţii sei parlamentari şi în înţelesul politicei esterne pe deplin aprobate, sĕ păzéscă cu ori ce preţ posiţia de putere a imperiului şi s'o întăréscă. Fără de nici un gând reservat, guvernul se alătură la raportul esistent şi legal cu Ungaria, în care raport monarchia a primit o organisaţiune sigură. Guvernul stă neclătit pe basa constituţiei actuale, prin urmare nu va face nimic întru schimbarea baselor ei fundamentale.

Recunósce mai departe guvernul, că regularea pe cale legală a folosirii limbilor atât în scóle cât şi în oficii şi în viaţa publică — dar fără ştirbirea îndreptăţirii limbii germane, ca limbă de contact general — este acomodată la promovarea restabilirii păcii între diferitele naţionalităţi din Austria. Guvernul deci îşi va da silinţa sĕ mijlocéscă o împăciuire între părţile interesate şi va sprigini o acţiune parlamentară, care se baséză pe o astfeliu de împăciuire.

Interesele de stat austriac cer însĕ nu numai evitarea punctelor de litigiu dintre naţionalităţi, ci pretind şi raporturi pacinice între confesiuni, clasele sociale şi cetăţeni. In urma acésta guvernul va respecta şi apĕra totdeauna convingerile religióse şi va împiedeca cu ori ce preţ agitaţiunile. Pentru ca partidele interesante sĕ pótă lucra împreună, guvernul ţine de necesar ca cestiunile bisericesci sĕ le dea la o parte, tot asemenea şi desbaterea asupra modificării principale a legii pentru scólele poporale.

Pe basa acestor principii guvernul va procede în viitor. Pentru acésta însĕ are lipsă de sprigin parlamentar solid. Avêndu-se în vedere împregiurarea, că nici una dintre partidele esistente nu-i póte da acest sprigin, guvernul aştéptă, că partidele moderate şi deputaţii de aceleaşi vederi vor forma o coaliţiune parlamentară, care consimte cu vederile guvernului.

După apreţierile, ce le fac foile magiare programul guvernului austriac nu a fost primit de diferitele partide cu căldura, cu care s'a fost asteptat din partea guvernului. Interesantă a fost discusiunea din clubul Hohenwart asupra programului. Prinţul Schwarzenberg combătù pasagiul despre dualism şi declară, că partida lui nu póte consimţi cu acel pasagiu, deóre-ce nu póte considera dualismul ca organisaţiune favorabilă a monarchiei. Contele Pállfy condamnă

FOIŢA.

Pĕcat de mamă.

— Novelă. —

de

Ilarie Chendi.

(Încheere.)

Trecuse culesul de vii. Cu focul cu care Săftica iubia odinióră pe Bucur, cu acela iubea acum pe Gal. Séra târḑiu, după-ce se culcase lumea şi se stingeau luminile din sat, Săftica eşia nebăgată în sémă de nimeni, afară, apuca pe o cărăruşe în grădină, ca sĕ ajungă în cimiteriul dela fundul grădinei, unde pe scaunul cel lung dela mormêntul Mărinei, şub salcia ce-şi plecà crengile somnoróse pe capul ei, adasta cu gând pe Gal — pe frumosul Gal. Şi când se împrăsciau norii de de-asupra cóstei Hampului şi se ivia luna cu capul ei galbin, se auḑia câte un sunet de flueriţă, era Gal — înşelătoriul Gal, care venia, o îmbrăţişa, o săruta şi desmierda apoi îi spunea minciuni frumóse şi se depărta voios — ér Săftica rĕmâné plângând la mormêntul mamei sale, plângea, căci era simţitóre, — uşuraticul Gal nu-i spunea, ce are de gând sĕ facă cu dênsa, şi multelor întrebări le respundea cu o sărutare. Plângea, căci îi se nălucirà vedenii — vedea din când în când pe Bucur, în haine milităresci — atunci tremura! Se ruga des, căḑênd în ghenunghi la mormêntul mamei sale — dar sculându-se nu era mai mângăiată! Avea nopţi fără somn şi gânduri nebune.

„Doresce pe Bucur“ — îşi ḑise odată părintele, vĕḑêndu o atât de perită, „va fi o bucurie nespusă pentru ea, dacă-l va vedé la Crăciun!

Sosi sâmbăta Crăciunului şi cu ea şi Bucur la părinţi. Nime din sat afară de acestia şi de părintele Stefan nu scia despre venirea lui.

O, ce bucurie în casa lui Vasilică din deal, ce fericită reîntâlnire! Bĕtrâna mamă ţiné pe revenitul strêns îmbrăţoşat şi vĕrsa lacrimi de iubire pe hainele lui cele vinete împodobite cu nisce cănaci roşii — semnul voiniciei, ér Vasilica, care sedea pe o laviţă veche şi privia cu fală şi mulţămire năuntrică la el, îşi scóse şi el o basmauă de după şerpar, ca sĕ-şi stérgă lacrimile cele usturóse din creţele feţei sale.

Trecură multe clipe până ce se desfăcù Bucur din braţele mamei şi până ce se desmeteci acésta de bucuria reîntâlnirei. Apoi începù Bucur sĕ le povestéscă multe şi mărunte despre oraşe mari cu viéţă sgomotósă, despre domni mari cu guler şi stele de aur, despre mare şi rîuri cu valuri cât casa, preste cari umblă ómenii cu năi mânate de vapor, despre dobitóce sĕlbatice îmblânḑite si despre multe altele.

Bucur umblase şi vĕḑuse multe. „Mai spune-ne ceva dragul mamei“ — ḑise mamă-sa, când încetà — sĕ te aud vorbind, căci vai de mult nu a resunat la urechile mele graiul tĕu cel dulce!“

„Lăsaţi că am eu vreme sĕ ve spun — dar acum mai povestiţi-mi d-vóstră de pe aci, căci o, rĕci şi sĕci ce mai erau cărţile, ce mi-le trimeteaţi. Spuneţi-mi de grabă ce-mi face alésa inimei mele — fiitórea d-vóstră noră?“

Aci se escà tăcere. Mama se întórse dela el şi se duse în tindă — ér bĕtrânul Vasilică îşi clătina lin capul cel albit şi respunse:

„Tóte sunt bune, după voia lui Dumneḑeu!“

„O respunde, respunde ce s'a întêmplat? Purtarea d-vóstră me face sĕ cred, că Săftica a fost necredinciósă, ba póte s'a şi logodit cu altul — o, spune mi adeverul, spune-mi tot ce scii, nu me ţiné ca pe jar, nu me cruţa, căci sunt bărbat şi pot suferi!“

„De ce atâta patimă, nu ţi-am spus, că tóte sunt bune după voia lui Dumneḑeu?“

Bucur voia sĕ mai ḑică ceva, căci era nemulţămit cu respunsul tatălui seu, ba auḑi în tindă pe mamă-sa suspinând, dar se stă pâni, căci tocmai întrà în casă Gligor, feciorul clopotariului, prietinul lui Bucur din copilărie, prietin scump, ce-i cunoscea inima lui şi a Săfticii, prietinul, care urmărì pe Săftica pretutindenia şi scia totul.

Bĕtrânul Vasilică părăsì odaia — ér între prietinii, cari nu se mai vĕḑură de mult se încinse o convorbire tristă de tot, jalnică ca doina tremurătóre cântată de păstorul, ce şi-a perdut ce i-a fost mai scump în lume — iubita!

Sângele îi părăsì faţa lui Bucur, ochii cei mari i se înroşiră — tremura la trupul întreg.

„Bucure, te rog fi bărbat“, îi ḑise Gligor la urmă. Bucur ofta greu, ca omul ce trage de mórte, şi îi respunse: „Me voiu încerca!“

„Me duc sĕ-mi vĕd mirésa!“ ḑise el cătră părinţii sei îngrijaţi, luându şi séra bună.

Apoi dedù ocol în jurul satului, ca sĕ nu fie băgat în sémă de nimeni şi ajungênd la grădina părintelui Stefan, se puse pripon la gardul de cătră cimiter. Ningea din greufulgii de zăpadă îi umpleau ochii şi se topiau pe faţa cea arḑêndă; sângele-i clocotea;

procedura regimului, angagiând coróna pentru programul seu, deóre-ce sufere prin aceea vaḑa corónei. Tot în sensul acesta vorbì şi Leonhardi etc.

* * *

Din Londra se anunţă, că, în timpul discusiei adresei la camera comunelor, dl Labouchère a propus o declaraţiune, prin care guvernul actual sĕ nu-şi ia nici o responsabilitate în casul când lordul Salisbury ar fi promis Italiei ajutorul Angliei într'un rĕsbel eventual franco-italian.

Dl Gladstone a rĕspuns că dela venirea sa la putere nu s'a întêmplat nimic, care sĕ ne pótă îngrija asupra faptului triplei alianţe. Guvernul caută în timpul ocupaţiunii engleze în Egipt sĕ apere siguranţa străinilor din acéstă ţară şi pacea din năuntru. Dl Gladstone a recunoscut caracterul prietinesc şi moderat al limbagiului dnului Devele la camera franceză în acéstă cestiune.

* * *

Din ḑi în ḑi se descoper tot lucruri mai interesante în afacerea Panama. Astfeliu ḑiariul „Cocarde“ publică mai multe epistole autografe ale fostului ambasador italian Menabrea cătră Cornelius Herz, în cari Menabrea se pune la disposiţia lui Herz pentru anumite întâlniri.

Ca şi Herz, aşa şi făimosul Arton se silesce, sĕ convingă pe guvernul frances, cât de periculos ar fi dacă ar purcede cu asprime faţă cu dênsul. Spre scopul acesta lanséză el semidescoperiri în presa parisiană, cari deocamdată compromit numai persóne de rangul al doilea, în cari sunt cuprinse ameninţări, cari se îndréptă în contra celor dela putere.

Acum de curênd ḑiarul „Libre Parole“ a adus un raport al unuia dintre redactorii sei, cu privire la întrevorbirea, ce a avut-o acesta cu Arton, despre care se ḑice, că ar trăí comod — în Paris, pe când autorităţile îl caută prin Bucuresci, Bulgaria, ba póte şi prin Hawaii. Arton sĕ fi ḑis între altele: Me învinovăţesc, că am sĕvîrşit hoţii în societatea Panama. Acésta nu e adevĕrat, eu am cumpĕrat pe deputaţi fórte ieftin. Acésta este cu totul altceva. După aceea Arton spune cum a mituit pe deputatăl Maret.

Redactorul amintit îl întrebà pe Arton, că ce este adevĕrat în istoria celor 30,000 franci plătiţi lui Floquet. Arton refusà a rĕspunde. „Până când dl Bourgeois este la cârmă, tăcerea mea faţă de Floquet este o garanţiă a siguranţei mele“. La întrebarea despre heilalţi mituiţi, rĕspunse: Sunt de aceştia o mulţime, a căror nume însĕ nu'l vor afla, dacă eu nu'i voiu numi: ceea ce însĕ o voiu face, dacă me vor aresta.“ Cuvintele finale ale lui Arton au fost: „Intrébă de el Vian, dece eu, deşi n'am locuit nici odată în comuna Saint-Cheron, totuşi am votat acolo. Póte îţi va spune o istoriă veselă.“

Pledoariile în procesul Panama s'au terminat în 2 Februariu. Publicarea sentinţei se va face Joi.

Ḑiariul „Paix“ aduce scirea, că judele de instrucţiune Franqueville, care se află în posesiunea faimósei cărticele a lui Arton, aştéptă numai arestarea iminentă a acestuia, pentru ca sĕ capete plenipotenţa de a cere urmărire judecătoréscă în contra mai multor membrii ai parlamentului.

Curatorul ereḑilor baronului Reinach, Siebert, în numele acestora a ridicat causă de înşelăciune în contra lui Corneliu Herz.

Căsătoria princiară.

Tecstul documentului, pe care l'au semnat la metropolie, M. S. regele, Alteţele lor Regale principele Ferdinand şi principesa Maria, sânţii metropoliţi, miniştrii, preşedinţii corpurilor legiuitóre, primul preşedinte al înaltei curţi de casaţie şi primariul capitalei e următoriul:

Sub Domnia Mea Carol I, primul rege al României, în anul mântuirei 1893 şi al Domniei Mele al XXVII lea sĕvêrşitu-s'a în ḑiua de 29 Decembre (10 Ianuariu) cununia prea iubitului Meu nepot A. S. R. principele Ferdinand, al doilea fiu al fratelui Meu A. S. R. principelui Leopold de Hohenzollern şi a A. R. principesei Antonetta de Portugalia, moştenitoriul Meu la coróna României, cu A. S. R. prinpesa Maria de Marea Britanie şi Irlanda, fica A. S. R. Alfred duce de Edimburg şi a A. S. imperiale Alexandra mare ducesă de Rusia, în castelul de Sigmaringen, în care M'am născut Eu, scăldat de undele măreţei Dunăre, la ale cărei guri stă regatul Meu.

După cununie, la care a asistat M. S. împĕratul Germaniei, capul familiei de Hohenzollern, mama mea principesa Iosefina de Hohenzolern, părinţii mirilor, representanţii caselor imperiale şi regale, cu care se înrudesc iubitul Meu nepot şi nepótă, şi din partea ţĕrei primul Meu ministru Lascar Catargiu, preşedinţii adunărilor Mele legiuitóre Gerge Cantacusino şi general G. Manu, ministrul Meu de afaceri străine Al. Lahovari şi fostii Mei ministrii general I. Em. Florescu şi Dim Sturdza:

Iubiţii mei nepoţi în ḑiua de 23 Ianuariu şi ajunul aniversării Unirii celor dóuĕ principate, din care cu voia lui Dumneḑeu şi vitejia poporului înteiat'am un regat în anul mântuirei 1881, au sosit în capitală şi după vechile datine ale ţĕrei, în mijlocul veseliei obşteşti, a credinciosului Meu popor, au mers drept la mitropolie, unde în faţa Mea, a consiliului Meu de miniştri, a representanţilor ţĕrii şi a înalţilor demnitari ai statului, I. P. S. metropolitul primat împreună cu I. P. S. metropolitul Moldovei şi Sucevei şi ceialalţi episcopi şi archiereí au înălţat la ceriu rugăciunile sfintei nóstre biserici pentru prosperarea şi mărirea iubiţilor Mei nepot şi nepótă.

Intru de a pururea amintire a acestei ḑile falnice, în care s'a încununat munca de 27 ani pentru întărirea şi propăşirea némului românesc, subsemnat'am acest act împreună cu A. L. R. principele Ferdinand şi principesa Maria, cu I. P. S. L. metropolitul Primat şi metropolitul Moldovei şi al Sucevei, cu miniştrii Mei, cu preşedinţii adunărilor mele legiuitóre, cu primul preşedinte al Inaltei Mele curţi de casaţie şi justiţie, cu primarul capitalei, şi hotărît'am ca el sĕ se păstreze în archivele statului.

Noutăţi.

O invenţiune nóue a dlui Dr. A. Babeş. Dl Dr. Aurel Babeş, fratele directorului Institutului de bacteriologiă din Bucuresci, a presentat academiei de sciinţe din Paris o lucrare fórte importantă, relativă la bólele animalelor. Din faptul, că nu tóte animalele sunt susceptibile în acelaşi grad pentru anumite bóle, dl Dr. A. Babeş a format ipotesa, că pricina trebue sĕ fie o anumită substanţă din sângele animalelor, respective substanţă, care omóră baccilul bólei. D sa a căutat, prin procedeuri chimice, sĕ isoleze din sânge acelea substanţe la dóuĕ bóle grave la turbare şi la morvă. In lucrarea comunicată Academiei din Paris, dl Dr. A. Babeş arată procedeul isclărei şi efectele substanţei estrase din sângele de bou. Acésta substanţă arată în fórte scurt timp dacă un cal este morvos sau nu. Deci numai trebue ucişi atâţia cai suspecţi de morvoşi căci prin acésta descoperire se póte cunósce, dacă aceia în adevĕr sunt atăcaţi de aceea bólă ori ba.

* * *

Din Budapesta ni se scrie: Eventualele felicitări cu ocasiunea iubileului dlui profesor universitar Alesandru Roman sunt a se adresa d-lui Elie Cristea (Mátyás utca 10), încât e cu putinţă înainte de banchet.

* * *

Donaţiune. In „Luminătoriul“ cetim: George Ţigu, econom în Pecica-Română (lângă Arad) a donat, pe lângă un act fundaţional s. biserici române gr. or. din Pecica română 2 jugere 891¼ ☐° pământ numit „Sălaşie“, drept avere irevocabilă.

* * *

Himen. Dl George I. Ittu Dochiţiu, cler. absolut şi domnişóra Anna I. Stirimin îşi vor celebra actul cununiei Dumínecă în 31 Ianuariu (12 Februariu) a. c. la 12 óre a. m. în biserica gr. or. din Vale.

* * *

Invitare. Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ învită la „Producţiunea împreunată cu cântări, teatru şi dans“ care se va ţiné Dumínecă în 31 Ianuariu (12 Februariu) 1893 în sala dela „Gesellschaftshaus“

Programa:

1. „Deştéptă-te române“, cor micst, de A. Murĕşanu.
2. „A fost odată-un rege“, de Rubinstein, solo, çântat de d-şóra Eugenia Grecu.
3. „Dumneḑeul nostru“, cor de bărbaţ.
4. „Hora dela Plevna“ cor micst, de G. Ventura.

Teatru.

„Arvinte şi Pepelea“, voevodil într'un act de V. Alecsandri.

„Vistavoiul Marcu“, comedie în 3 acte, de Teochar Alecsi.

Începutul la 7½ óre séra.

Intrarea de familie à 3 persóne 1 fl. 50 cr, pentru domni 30 cr., damele 40 cr. O loge 3 fl.

Suprasolviri benevole se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică

Sibiiu, în 8 Februariu n. 1893.

Comitetul.

* * *

Invitare la petrecerea cu joc arangiată de „Reuniunea femeilor române din Rĕşinari“ care va avea loc Sâmbătă în 30 Ianuariu st. v. 1893 în edificiul scólei.

La órele 10 se va ceti dialogul „Dóuĕ femei“, dedicat reuniunei femeilor române din Rĕşinari de presidenta reuniunei d-na Aurelia Goga, susţinut de autoră şi d-na O. Frăţilă.

Inceputul la 7 óre séra.

Preţul de întrare: de persónă 50 cr., de familie 1 fl.

Venitul curat este destinat pentru fondul reuniunei.

Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Rĕşinari, în 23 Ianuariu, 1893.

Comitetul arangiator.

* * *

Invitare. Corpul învĕţătoresc dela scólele din Poiana învită la „Producţiunea teatrală împreunată cu joc“ ce se va arangia Sâmbătă în 30 Ianuariu a. c. st. v. în sala cea mare a scólei de fetiţe.

Programa:

1. „Fata lui Chir Troancă“, comedie într'un act de Myller.

II. „Socrul unui ginere“, comedie într'un act de Myller.

Eventualul venit este destinat pentru biblioteca scólei.

Inceputul la 7 óre séra.

Preţul de întrare: de persónă 60 cr., de familie 1 fl.

Oferte marinimóse şi suprasolviri se vor cuita publice.

Comitetul arangiator.

* * *

Invitare. Invitare la balul român ce se va arangia la 18 Februariu 1893 st. n. în sala otelului „Contele Stefan Széchenyi“ din Orĕştie în favorul „reuniunei femeilor române din comitatul Hunedórei“ Inceputul la 8 óre séra. Piesele de dans le va esecuta capela militară a regimentului de casă Nr. 64 — şi musica orăşenéscă. Bilete de întrare: pentru o familie 2 fl., pentru o persónă 1 fl, sĕ află cu o ḑi înainte de bal în otelul Széchenyi (odaia Nr. 3) — ér' séra la cassă. Damele sunt rugate a se presenta în cât se póte în costum naţional.

Orĕştie, 1 Februariu 1893 n.

Comitetul arangiatoriu

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

S. Sebeş în 5 Februariu, 1893.

Onorată redacţiune! Sum morbos în pat, însĕ faţă cu cele împărtăşite aḑi de nu amic, că s'ar vorbi şi ar fi în gura sasilor din S. Sebeş, nu me pot suferi a nu rĕspunde în câteva şire.

In ḑilele trecute V'am împărtăşit în dóuĕ corespondenţe starea lucrului privitoriu la alegerea de membri în comitetul orăşenesc, şi abḑicerea membrilor români — afară de I Bojiţa — din comitetul orăşenesc.

Tot pe atuncia a eşit şi o corespondenţă în „Tageblat“-ul săsesc din Sibiiu, arătênd că ei sasii ar fi voit a se înţelege în trecut cu românii, însĕ românii nu au voit sĕ steie de vorbă.

Acésta nu este adevĕrat.

A fost în 1889 o comisiune micstă de 4 sasi şi patru români, dintre cari unul eu, şi saşii ne-au spus, că ei ne dau nóuĕ din vr'o 20 posturi de preste 500 fl. un senator cu salariu de 800, fl. şi tata orfanal cu 200 fl. dar au adaus, că aceia trebue sĕ fie senator: I. Piso şi tată orfanal: I. Fulea. Noi am rĕspuns, că astfeliu absolut nimic nu ne dau, căci şi dacă ei ne dau, ne impun persónele. Noi după acea am accentuat, că dacă ne dau trebue sĕ ne deie jumĕtate din tot, fiind-că deşi legal ei sunt în maioritate cu alegĕtorii — firesce cu toţi jidovii, etc. — însĕ adevĕrata maioritate o facem noi românii. Şi credem, că ca mâne o vom şi avea-o. Ei însĕ au adaus, că mai mult nu pot şi astfeliu ne-am despărţit. Spună dl Wolff dir gimn. dacă nu e aşa?

Alegerea din urmă a fost în 28 Decembre 1892. In 18 Ianuariu 1893 se întêmplà de se sparse ferestrile unui cârcimariu sas, carele în continuu păresce pe óspeţi de ai sei.

Toţi sasii aruncă acésta în cârca alegerei şi în deosebi lui Murĕşan, însĕ nu am putut apuca pe nici unul cu martori.

S'a cercetat făptuitoriul însĕ nu s'a aflat. De bună sémă va fi fost unul din cei neîndreptăţiţi de cârcimariu

In sĕrbĕtorile Crăciunului 'l pune pĕcatele pe Murĕşan şi ţine o predică în biserică cu moto:

„Mărire întru cei de sus lui Dumneḑeu şi pre pământ pace şi între ómeni bună învoire“. In acésta predică am arătat prea mărirea ce se cuvine lui Dumneḑeu şi pe altă parte ce e pacea şi bunăînvoirea şi cum ar trebui şi una şi alta ajunse.

In partea aduóa între altele se amintesce şi de îndestulire şi mulţumire ca nisce temelii ale păcii, şi pentru poporul nostru aḑi o parte a neindestulirei şi nemulţămirei e starea lui miseră, a cărei îndreptare atârnă

---

astepta precum astéptă féra sĕlbatică şi rêvnitóre de sânge o jertfă.

Incetând pentru o clipă colinḑile cele multe auḑì Bucur în tăcerea nopţii cârţăitul de portiţă — el tremurà şi pentru liniştirea sângelui puse mâna pe cuţitul din técă. Auḑi apoi şueratul unei flueriţe, şópte tainice a lor dóuĕ fiinţe, ce se îndrăgosteau, acele se apropiau tiptil de el — dóue umbre omenesci alunecară preste zăpada de lângă el. „E timpul potrivit“, ḑise el şi scóse cuţitul din técă! Un ţipet înăbuşit de femeie, o detunătură de puşcă … tropote de cisme cu pinteni … şi apoi érăşi se făcù linisce între morminte, érăşi se auḑiau în sat colinḑile cele strĕmoşesci. Ningea preste dóuĕ cadavre

* * *

A treia ḑi de Crăciun plângea satul întreg. Bucur şi Săftica fură duşi la grópa lângă mormêntul Mărinei — ér părintele povestì cu inimă frântă celor din jurul seu o poveste jalnică. „E greu pĕcatul de mamă“ ḑiseră cu toţii făcêndu şi cruce. „E greu, dar Dumneḑeu sĕ-i ierte, că au fost muritori — şi muritorii sunt cu toţii pĕcătoşi“, respunse părintele Stefan, cel evlavios.

Sibiiu, în 22 Decembre 1892.

dela el însuşi. Apoi am ḑis că câtă tinerime de a nóstră dela 12 ani în sus alérgă mai cu sémă séra pe uliţi în sus şi în jos? Oare nu ar fi mai bine sĕ se aplice la măestrii, căci nu avem aprópe de loc măestri, deci tretrebuinţele lor la economie, la îmbrăcăminte etc. tóte dela măestrii străini le cumpără. Óre nu ar fi mai bine ca tata, mama, fraţii şi némurile sĕ cumpere dela unul de ai lor? Ţinênd banul când şi unde se póte în mâna nóstră rĕmâne şi puterea în mâna nóstră căci banul e putere.

A dóua ḑi ḑiceau sasii, că ce a predicat Murĕşan şi asta-i agitaţiă.

Am ţinut lucrul de glumă însĕ cum amintiiu, aḑi mi-s'a împărtăşit, că eri ori alaltă eri au ţinut saşii comitet orăşenesc şi ar fi fost o înterpelare că: „adevĕrat e că eu agitez pe români în contra sasilor sĕ le spargă ferestrile?

Nu sciu ce le va rĕspunde dl primariu Otto Conrad, dar eu regret, că mi-se atribue din partea sasilor de aici lucruri de aceste, cari nefiind adevĕrate, trebue sĕ le declar de calumnii îndreptate contra mea.

Z. Murĕşian.

Şedinţa de constituire

a „Reuniunei femeilor române ort. or. din comuna bisericéscă Hunedóra“.

Onorată Redacţiune!

Petrecându se Duminecă în 24 Ianuariu a. c. v. un eveniment de tótă însemnătatea pentru noi hunedorenii şi care aşa cred, că merită a se aduce şi la cunoscinţa publică îmi iau voie a-l descrie în următórele:

Convocându-se femeile române din opidul Hunedóra din partea unei comisiuni esmise în o conferinţă prea alabilă — constătătóre din dómnele: Maria Oprea, Maria Muntean şi Amalia Buda născ. Dima, — la şedinţa estraordinară pe Duminecă în 24 Ianuariu a. c. v. în scopul votărei statutelor şi pentru constituirea reuniunei în scóla română ort. or. în timp mai scurt de $^1/_2$ óră spăţiósa sală de învĕţământ era aşa ḑicênd literalminte plină de public, cătră carele adresându-se dómna preotésă Maria Oprea în cuvêntul seu de întimpinare a ḑis cam următórele:

„Stimatelor dómne, domnişóre şi iubite poporene!“

„Devisa sau chiemarea timpului, în care trăim sĕ ḑice a fi tot „înainte“ Dela acésta pretensiune obştéscă mânecând şi eu, şi considerând că şi apretiarea deplină şi meritată a nóstră a femeilor din partea bărbaţilor, de soţii adevĕrate şi nu sclave sau róbe, cum se socoteau în vremea vechie sĕrmanele femei, şi chiar până în ḑiua de aḑi sĕ socotesc din partea popórerelor, la cari încă nu au străbătut lumina adevĕrată a civilisaţiunei, avem sĕ o mulţumim noi femeile tot spiritului timpului mai nou, m'am cugetat deci ca sĕ ne arătăm şi noi femeile din acest opid cu un trecut istoric aşa de măreţ pentru noi, recunoscĕtóre şi mulţămitóre pentru acéstă lealitate şi dreptate a bărbaţilor noştri. Acésta o putem f ce însĕ numai aşa, dacă vom veni şi noi în ajutoriul dênşilor, uşurându-le purtarea sarcinei acestei vieţi, care apasă aşa de tare asupra umerilor lor.

Astfeliu avem sĕ ne esplicăm înmulţirea reuniunilor femeesci, cari au luat un avênt aşa mare mai ales în timpul din urmă, aşa, că astăḑi puţine sunt acele opide, ba chiar şi sate mai harnice, care sĕ nu aibă în sinul lor câte o reuniune de femei.

Eată dar ce m'a îndemnat pe mine a lua iniţiativa pentru formarea reuniunei nóstre.

Sĕ nu crédă însĕ nimeni, că am trece preste cercul de activitate al nostru când ne decidem pentru înfiinţarea reuniunei, căci numai o datorinţă ne împlinim de adevĕrate soţii.

Trei datorinţe principale are femeea: a fi bună económă, a fi mamă iubitóre şi soţiă fericitóre; şi numai în direcţiunea acésta cred eu că lucrăm, după-ce odată ne-am făcut datorinţa de bune económe şi sălăşluim îndestulirea în casele nóstre, după-ce ne facem datorinţa de mame şi cresęem fii buni şi iubitori patriei; pentru-ce sĕ nu ne ocupăm şi cu aflarea mijlócelor, prin cari sĕ mai luăm ceva şi asupra-ne din greutăţile publice ale bărbaţilor!

In acelaş timp le mai procurăm şi puţină distragere, după atâta luptă a vieţei; căci o reuniune de femei, după cum are sĕ fie şi a nóstră, prelângă aceea că este în prima linie o instituţiune culturală, mai aduce şi alte folóse d. e, folosul părţei sociale, căci convenirile nóstre sunt tot atâtea ocasiuni de bucurie, de uitare de grijile ḑilnice, ocasiuni de întâlnire amicabilă şi în ce privesce terenul social, respective cultivarea lui aparţine cercului nostru de competinţă.

Repet dacă ne facem datorinţa faţă de casa nóstră, faţă de patrie sĕ ne facem datorinţa şi faţă de biserică şi faţă de naţiunea nóstră, contribuind prin modestele nóstre puteri la vaḑa şi ridicarea numelui bun al bisericei şi naţiunei nóstre.

Étă dară scopul înfiinţândei nóstre reuniuni, după cum mai bine îl veţi vedea cu ocasiunea desbaterei şi votărei statutelor: că adecă reuniunea nóstră sĕ înfiinţéză pentru înfrumsceţarea preste tot a bisericei nóstre ort. or. din loc şi în special pentru înfiinţarea şi susţinerea unui cor vocal la biserica nóstră.

Şi mai pre sus de tóte prin acésta dăm şi noi semne de viaţă, sĕ ne arĕtăm şi noi vrednice de străbunele nóstre — matrónele romane: Cornelia simbolul căsniciei, Lucreţa simbolul vîrtuţei şi Clelia simbolul curagiului şi al intreprinderei. Imitând pe Cornelia, care s'a distins cu crescerea copiilor, vom bine merita de patrie dându-i fii iubitori şi bine crescuţi; avênd de model vêrtutea Lucreţei, care s'a strĕpuns vĕḑêndu-se desonorată de Sextus vom justifica titlul de soţii credincióse şi prin urmare fericitóre, şi avênd de ideal pre Clelia, care a trecut cu notul dela inimic vom bine merita de patria şi naţiunea nóstră.

In sfêrşit mulţămindu-ve, că a ţi urmat în un numĕr atât de frumos — invitărei comisiunei alésă în o conferinţă de mai nainte — la acéstă şedinţă estraordinară, ve salut cu cuvintele adênc simţite „bine a-ţi venit“.

Cuvêntul acesta de întimpinare a făcut o fórte bună impresiune asupra tuturora şi a şi fost rĕsplătit cu multe aplause. (Va urma.)

Proiectul de lege

asupra învĕţământului primar şi normal primar presentat în camera României de domnul ministru al instrucţiunei Iache Ionescu.

(Incheere.)

Capitolul VI.

Intreţinerea scólelor primare.

Art. 82. Intreţinerea învĕţământului primar este în sarcina statului şi a comunelor.

Statul plătesce personalul didactic în următórele condiţiuni:

In comunele rurale, statul plătesce primul învĕţător şi jumĕtate din apartamentele celorl'alţi învĕţători, comuna ceealaltă jumĕtate.

In comunele urbane, statul plătesce singur pe toţi înstitutorii în fiinţă la aplicarea acestei legi.

Toţi institutorii, ce se vor mai numì vor fi plătiţi jumĕtate de stat şi jumĕtate de comună.

Localul de scólă, locuinţa dirigentului scólei, materialul didactic, cheltuelile mĕrunte şi de cancelarie, mobilierul scólei, încălḑitul şi servitorii sunt în sarcina comunei.

Minimul sumelor necesare pentru a face faţă la aceste cheltuieli se va ficsa de ministerul instrucţiunei pentru fie care comună şi se va înscrie din oficiu în bugetele comunelor.

Partea relativă la onorarii şi gradaţiuni se va revĕrsa de comune direct tesaurului public. Pentru celelalte cheltueli impuse prin această lege, subprefecţii, în comunele rurale, vor veghia la îndeplinirea acestor obligaţiuni.

Comunele, care nu vor plăti regulat tesaurului, partea ce le revine pentru institutori şi învĕţători, vor perde dreptul de a face singure aceste plăţi, éră sumele necesare se vor încassa direct de stat din veniturile lor, şi se vor vĕrsa tesaurului în contul ministerului instrucţiunei publice.

Tot aşa se va urma şi cu cheltuelile necesare pentru materialul scólelor.

Art. 83. Dacă comuna dispune de órecăre legate sau donaţiuni făcute de particulari în favórea învĕţământului primar din comună, comuna sau satul vor avea a cheltui numai restul până la completarea sumei necesare pentru întreţinerea scólelor primare din comună.

Art. 84. Comunele sunt datóre a construi localurile necesare scólelor primare după regulamentul elaborat de ministerul instrucţiunei şi după planuri aprobate, a le mobila şi înzestra cu materialul didactic, conform regulelor planurilor şi listelor ce se vor stabili de minister.

Art. 85. Comunele urbane vor construi şi transforma aceste localuri treptat şi în termin macsimum de 15 ani de la promulgarea presentei legi.

Pentru acoperirea acestor cheltueli comunale urbane sunt în drept a se împrumuta de la casse particulare sau de la cassa de depuneri şi consemnaţiuni.

Autorisarea pentru aceste împrumuturi se va putea da de odată pentru tótă suma necesară la construirea tuturor localurilor scolare din comună.

Comunele care, după trei ani, se vor dovedi, că nu au început construirea localurilor, vor perde dreptul de a le construi singure.

In acest cas, ministerul instrucţiunei va construi localurile în locul lor şi anuităţile necesare pentru amortisarea capitalului de construcţie se vor înscrie din oficiu în bugetele comunelor urbane.

Art. 86. Consiliile generale din fie-care judeţ sunt însărcinate cu construirea şi transformarea localurilor de scólă din comunele rurale, precum şi cu mobilarea şi înzestrarea lor. Ministerul instrucţiunei publice va întocmi pe comună şi judeţe lista localurilor de scólă ce trebuesc construite şi transformate conform legei de faţă, regulamentului de construcţii scolare şi planurilor alcătuite de minister şi le va înainta consilierilor judeţene împreună cu listă mobilierelor şi a zestrei didactice primitive.

Consiliele judeţene sunt datóre a întocmi un plan general pentru construirea acestor localuri, astfel în cât lucrarea sĕ fie repărţită într'un mod egal pe fie care an şi ca în macsimum de 15 ani tóte scólele de judeţ se pótă fi construite. Acest plan îl vor comunica spre aprobare ministrului instrucţiunei. De asemenea ele vor comunica spre aprobare ministrului planurile clădirilor scolare. Lucrările de construcţie vor fi sub privegherea şi controlul ministerului instrucţiunei publice independent de controlul special al consilielor judeţene.

Art 87. Pentru acoperirea cheltuelilor pricinuite cu construcţiunea acestor localuri de scóle, cu mobilierul şi materialul didactic consiliele judeţene vor putea contracta împrumuturi, a căror anuitate se va înscrie din oficiu în bugetele lor. Autorisarea pentru aceste împrumuturi o vor putea căpăta de odată pentru tótă suma împrumuturilor necesare la construireă tuturor localurilor de scóle din judeţ.

Aceste împrumuturi se vor putea face fie la casse particulare fie la cassa de depuneri şi consemnaţiuni.

Pentru judeţele a căror consilii judeţene refusă a face împrumuturi necesare ca sĕ construéscă localurile scolare conform listei date de ministerul instrucţiunei, ministerul de interne, după cererea ministerului de înstrucţiune va înscrie din oficiu în bugetele lor timp de 15 ani câte a 15-a parte din suma totală necesară pentru aceste construcţiuni şi tot din oficiu va înscrie la venituri pentru acoperirea acestor cheltueli ḑecimele judeţene autorizate prin legi; ér dacă aceste ḑecimi nu sunt suficiente, va cere corpurilor legiuitóre noui ḑecimi.

Sumele astfel înscrise se vor pune la disposiţia ministrului instrucţiunei, care va construi localurile scolare şi le va mobila şi înzestra pe socotéla judeţelor.

Art. 88. Fiecare comună rurală va vĕrsa la cassa judeţului o sumă anuală echivalentă cu anuitatea sumei ce judeţul a cheltuit pentru construirea localurilor ei scolare.

Disposiţiuni transitorii.

Art. 89. Această lege se va pune în aplicare la 1 Septembre 1893.

Până atunci se vor alcătui regulamentele de aplicare, instrucţiunile necesare şi programele.

Art. 90. Tóte legile şi regulamentele contrare legei de faţă sunt şi rĕmân abrogate.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Despre plantele carnivóre.

Prelegere publică de prof *Mihai Pêrvu.*

Dómnelor şi Domnilor!

Sunt convins, că puţini ómeni vor fi, cărora sĕ nu le fie dragi florile, sĕ nu-i desfăteze colorile şi mirosul lor. Sunt prea convins însĕ şi despre aceea, că şi mai puţini ar fi, cari ar avea rĕbdarea, de a me urmărí din paş în paş, şi a strĕbate mai adênc în taina vieţii plantelor, pentru aceea prelegerea mea de astăḑi, este numai un estras din studiul, care l'am alcătuit pentru mai multe óre de prelegeri publice.

Cui îi sunt dragi florile gingaşe, mé rog a mĕ întovărăşi.

Sciinţa despre plante, botanica, cu ajutoriul microscopului, şi prin studiarea vieţei lor, a fisiologiei, a ajuns la culmea, despre care botanicii cu ḑeci de ani înainte de asta, nici n'au visat. Ba dacă s'ar fi încumetat cineva a ḑice aceea, ce astăḑi de bună samă scim, bunăóră, că sunt şi plante carnivóre, adecă care se hrănesc cu carne, — l'ar fi luat în rîs, ar fi ḑis, că aiuréză, şi omul în îngânfarea sa, ar fi tras dungă preste adevĕr, ḑicênd despre omul sciinţei: e nebun de învĕţătura cea multă. Altul mai gânditor l'ar fi întrebat zimbind: cine a mai auḑit, că o buruénă, sĕ se hrănécă cu carne? Şi totuşi e adevĕr neclintit!

Viaţa plantelor pe cât este de grea de studiat, pe atât e de frumósă şi mai cu samă a plantelor carnivóre. Pentru aceea mi-am ales, ca obiect de prelegere, aceste fice, grozave şi infiorătóre ale plantelor, pentru-că sum convins prin esperinţe proprie depspre adevĕrul, ce-l voiu spune mai la vale.

De şi mulţi dintre onoraţii ascultători, vor fi auḑit despre aceste plante, totuşi nu aflu de prisos a vĕ împrospĕta cunoscinţa, sau a vi'o lămuri, încât mi-a fi cu putinţă.

Numirea de plante carnivóre, de sigur va nasce idea în sufletul nostru, că ele trăiesc cu carne, cu gândaci, insecte. Despre acest adevĕr ne vom convinge îndată, ce vom vedea modul lor de veţuire, mistuirea, digestiunea lor, care samĕnă fórte mult cu a animalelor.

Ca sĕ putem face deosebire limpede între modul de nutrire al altor plante şi a celor carnivóre, e de lipsă se desvălesc nutrirea plantelor pestetot.

Cea mai mare parte a plantelor au colóre verde, care se nasce din materia verde, numită chlorophyll. Materia acésta îndeplinesce tótă activitatea, lucrarea vieţii plantei vie. Ea asimilează, adecă preface sărurile pămêntului, apa, în părţi nutritóre, ea respiră gazurile plantei şi sórbe, absórbe altele trebuincióse pentru viaţă din aer.

Plantele 'și întind rădăcinile lor în pământ, cotórěle, coróna, frundișul, florile în aer.

Nutremêntul îl iau din aer, apă. accid carbonic (gaz năduşitor) și din sărurile pământului.

Tóte materiile acestea simple, anerganice, fără viață se prelucră, transfórmă, le asimilează chlorophyllul, prin ajutoriul luminei sórelui, în materii órganice. Intr'acéstă stă — pe scurt — nutrirea plantelor.

Plantele vii, cari conțin chlorophyll, la lumina sórelui discompun gazul oxigen, ne apărat de lipsă pentru susținerea animalelor, prin urmare şi a omului. Animalele éră în imprumut, ca recompensă respiră accid carbonic, care îl absorb plantele.

Din aceste se vede lămurit, că esistența animalelor atârnă dela viața plantelor, și a plantelor dela esistența animalelor. Când ar peri tóte plantele de pe fața pământului, viața animalică s'ar stinge cu desăvêrșire.

Sunt unele plante parasite precum: bureții, ciupercile, care nu conțin chlorophyll.

E întrebare cum se nutresc acestea? pentru-că ele nu pot respira oxigen, nici a absórbe accid carbonic decât fórte puțin.

Acestea tângesc, trăesc din furt, din gata, din materiile organice ale altor plante vii, cari conțin chlorophyll, sau din rěmășițele altor plante mórte.

Unele parasite trăesc altcum, ca lichenii, care cresc pe petrii, pe scórța arborilor, inpestrițéză, inpodobesc, ca un mozaic, păreții zidurilor vechi, netânciuiți, ne văruiți de ḑeci de ani.

Lichenii, sunt compuşi din dóue plante: muced, mucegaiu și alge, lâna bróscelor, care conțin chlorophyll. Aceste douě cerșitóre a lumei plantelor sě ortăcesc, ca în lumea nóstră, un orb cu altul schilav, dar cu vedere și cerşesc împreună traiul lor amărît. Anume așa, că mucegaiul câștigă, suge nutremêntul din scórța arborelni, ori din jilăvéla păretelui, ține umeḑélă algei, éră alga îi servesce cu gazul de lipsă pentru susținerea vieții mucegaiului, cu puțin accid carbonic.

Fiind obiectul prelegerei mele altul, se vedem cum se nutresc plantele carnivóre? și de ce se numesc așa? Ca sě nu fiu prea lung în espunerea mea, dintre sutele de plante carnivóre cunoscute până acum, voiu aduce numai trei esemple. Cea dintâiu va fi americană, o firmă veche a hămisitelor plante, și dóuě compatrióte din țara nóstră.

Bine ar fi, dacă ve aș puté împărtășí cu graiul viu și plante vii, minunile, frumsețele plantelor carnivóre. Cred însě, că și așa, de nu veți câștiga, cât voiu îmbié; de perdut, sciu, că nu veți perde nimic.

(Va urma.)

Loterie.

Mercuri, în 8 Februariu, 1893.

Sibiiu: 39 68 21 57 60

Bursa de Viena și Pesta.

Din 6 Februariu 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Renta de aur ung. 6 %	—.—	—.—
„ „ „ „ 4 %	101.90	114.50
Galbeni împěrătesci	5.67	5.68
Napoleon-d'ori	9 61^5	9.60
Mărci 100 imp. germane . . .	59.25^5	59.15
Londra 10 Livers sterlingi . . .	124.25	—.—

Nr. 170/1892 [15] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului al treilea de paroch, devenit vacant la parochia de clasa primă a bisericei sf. Nicolae din Brașov-Scheiu, sě publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia archidiecesană „Telegraful Român".

Concurenții la acéstă parochie au se producă următórele documente conform §. 15, lit. a) a regulamentului pentru parochii, din 13/25 Octobre 1878, și anume:

1. Că sunt români de relig. gr.-or.
2. Că au purtare morală bună.
3. Că au absolvat o scólă medie și au făcut esamenul de maturitate cu succes bun.
4. Că au absolvat cu succes cursul teologic la vre-un institut român gr. or. din metropolia nóstră.
5. Că au făcut esamenul de cualificațiune preoțéscă cu calcul distins.
6. Atestat de sănětate.
7. Alte documente eventuale despre aplicațiunea din timpul din urmă, sau eventualele absolutorii și atestate obținute despre absolvarea vre-unei facultăți universitare sau academice.

Emolumentele sunt:

a) Salariu fundamental anual: fiind parochul ales numai absolvent de scóle medii și cursul teologic de trei ani 800 fl dacă însě parochul ales va mai fi absolvat și vre-o universitate ori academie, salariul va fi 1200 fl. v.

b) cinci cuincuenale de câte 10 % din salariul fundamental;

c) cuartir natural, éră până la predarea lui, bani de cuartir 150 fl. pe an;

d) venitele stolare îndatinate;

e) drept de pensiune conform statutelor esistente pentru biserica nóstră.

Concurenții sunt datori până la espirarea terminului de concurs a se presenta în biserică, a cânta și a ținea o predică de probă.

Suplicele se vor aşterne în terminul ficsat Rever. Domn Ioan Petric, protopresbiter local.

Brașov, din ședința sinodului paroschial ținută la 29 Novembre 1889 st. v. Comitetul parochial al bisericei române ort. rěs. dela sf. Nicolae în Brașov.

David Almășan, președinte. *Arseniu Vlaicu*, secretariu.

In conțelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului.

Ioan Petric, protopresbiter.

Nr. 145/1892 [13] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa a III-a din comuna Bungard, cu aprobarea preavenerabilului consistoriu archidiecesan de ddto 1 Decembre 1892 Nr. 7754/B se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele impreunate cu acest post sunt: jumětate din venitele anuale ale parochiei de a III-a clasă.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avea a-şi aşterne suplicele lor instruite în sensul normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral al Sibiiului în terminul deschis.

Comitetul parochial gr. or. din Bungard, în conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Bungard, în 27 Decembre, 1892.

Teodor Necșa,
paroch, preș. comit. par.

Nr. 1051/1892.

Cu scirea și conțelegerea subscrisului.

Sibiiu, 29 Decembre, 1892.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Doi culegětori tipografi,

între care unul special pentru lucrări de **accidențe** și **tabelarice**, pot afla condițiune sigură și durabilă.

Numai acei domni binevoiască a concura, cari sunt **capabili** și **conscienciosi**.

Oferte cu legitimare despre condițiunile de până acum, precum și pretensiunea salariului sunt a se adresa la

[11] 3—3 **Direcțiunea tip. archid. Sibiiu.**

„CRIȘANA" societate de economii și credit în Brad.

Convocare.

Prin acésta sě convócă:

a II-a adunare generală ordinară,

a societății de economii și credit „*Crișana*" pe **12 Martiu st. n. a. c. la 11 óre înainte de ameḑi** în sala dela „Hotel Hungaria" din Brad, la carea sě învită onorații membri.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea membrilor presenți.
3. Raportul direcțiunei pro 1892.
4. Raportul comisiunei de supravegiare.
5. Decidere asupra compturilor anuale, și asupra profitului curat.
6. Aprobarea remunerațiunei oficialilor pro 1892.
7. Ficsarea marcelor de presență pro 1893 pentru membrii consiliului și pentru comisiunea de supraveghiare.
8. Alegerea a lor doi bărbați de încredere și doi secretari.
9. Alegerea comisiunei de supraveghiare.
10. Propuneri eventuali.

În lipsa membrilor receruți de preste jumětate, din părțile fundamentali, adunarea în sensul §. 51 se va ține în 19 Martiu a. c. la locul și timpul indicat. Membrii pot lua parte sau în persónă sau prin plenipotențiații lor după modalitatea prověḑută în §. 52 al statutelor.

Numěrul membrilor înscriși cu 31 Decembre 1892 a fost 115 inși, cu 344 părți fundamentali à 50 fl. v. a. = 17,200 fl. v. a.

Din ședința consiliului administrativ, ținută la 29 Ianuariu 1893 în Brad.

Vasiliu Damian m. p., director. **Ioan German** m. p., secretariu. [17] 1—1

Societate mutuală fără acționari. Tot câștigul sě distribusce între asigurați.

The Mutual

societate de asigurare pe viață din New-York

cu fondul de franci 826 milióne

este cea mai mare instituțiune financiară din lume.

Asigură viața humană după tóte combinațiunile.

Spre informațiuni detaiate a se adresa către

Direcțiunea generală pentru Ungaria

[14] 2—6 **Budapest, Bécsi utcza 5.**

Mihaile Manchen,

vărsătoriu de campane

(Clopote)

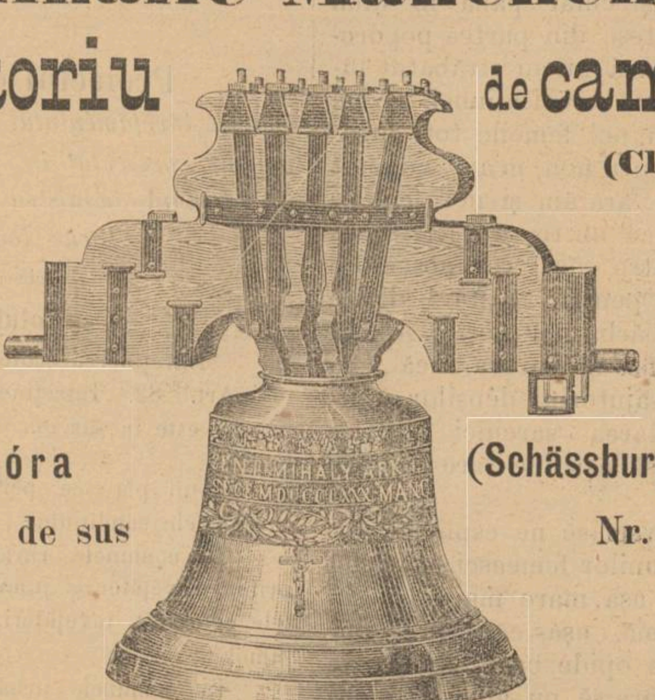

și de construcțiunea cea mai nóuă

cu sul sucitoriu

în Sighișóra

piața de sus

(Schässburg-Segesvár)

Nr. 168

o firmă, ce esistă dela anul 1822 și se bucură de un renume bun, se recomandă tuturor comunelor bisericesci a **lifera și repará clopote** de tótă mărimea cu **coróna de stejar ori de fer legat,** face și **scaune de clopote din fer bătut** pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuează și în depărtare. **Clopote mai mici sunt în tot timpul gata.** Solvirea se va primí și în rate. [18] 1—10

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**. Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 11. Sibiiu, Sâmbătă, 30 Ianuariu (11 Februariu) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din causa sfint. sĕrbători Întimpinarea Domnului Nrul procsim va apăré Joi în 4 Februariu v.

Sibiiu, 29 Ianuariu, 1893.

„Tribuna“ din Sibiiu „marele apĕrătoriu“ al causelor nóstre naționale-bisericesci s'a pus din nou pe lucru; la multele „merite“, ce și le-a câstigat până acuma întru a ataca, și subminà vaḑa archiereilor nostri ortodocși, a autorităților nóstre bisericesci și astfeliu a bisericei însași, și-a mai câștigat unul mai nou prin cele scrise și susținute în articolul seu prim din Nr. 21, de Joi, 28 Ianuariu a. c.

In acest articol „Tribuna“ ocupându-se cu cunoscutele proiecte bisericesci ale guvernului și cu politica și posiția ce are sĕ o ia poporul și biserica română față de ele, ajunge la constatarea, că archiereii nostri ortodocși nu voiesc sĕ ia posiție față de ele sau ca sĕ ne folosim de cuvintele articolului: „episcopatul nostru în parte (înțelege cel gr. cat.) nu póte și în parte (înțelege episcopatul gr. or). nu voesce sĕ se opună planurilor guvernului“. Astfeliu aflând, că episcopatul unit și autoritățile bisericei unite sunt „în câtva scusabile“ pentru acésta, pe clerul și episcopatul bisericei ortodocse române îl condamnă pentru purtarea sa, dând și esplicările astfeliu: „Cea dintâiu esplicare este, că actualii archierei ai bisericei ortodocse nu se mai consideră de ceea-ce ar trebui sĕ fie, de conducĕtorii și apărătorii bisericei, ci în lăuntru se mulțumesc cu rolul mărunt de simpli administratori, ér în afară cu acela și mai mărunt de mijlocitori între guvern și biserică“.

Și tóte aceste le ḑice „Tribuna“ în articolul sĕu, ca sĕ pótă constata, că archiereii nostri, „cari lucră direct în contra intereselor partidului național românesc, ba chiar și contra intereselor bisericii“ nu trebue sĕ-i punem în fruntea poporului român și, ceea ce sĕ vede, că e scopul principal al autorului, pentru-ca sĕ pótă ataca pe „Inalt Preasânția Sa dela Sibiiu“ și pe „unul din sufraganii sei“.

Aici culminéză articolul, în tema favorită a „Tribunei“, care dela început și până aḑi mult rĕu a causat afacerilor nóstre naționale-bisericesci, care rĕu nu-l vor puté nici când espia cei ce scriu astfel, prin pretinsa lor „apĕrare“ a drepturilor poporului român. Și în loc ca acestia sĕ se capaciteze odată, sĕ vaḑă că calea, ce o urméză strică poporului și bisericei nóstre, cu o pornire vehementă, esplicabilă numai din ura pătimașă, merg mai departe, sĕ bagă tot mai adênc în nămolul rĕului. Mai ḑilele trecute am vĕḑut, că dimpreună cu Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit, care este atacat totdeuna în primul loc, a fost atacat întregul consistoriu din Sibiiu, ér acum în articolul de cestiune e tras în suspițiune și clerul ortodocs, va sĕ ḑică e atacată întréga biserică, dela cel mai inferior funcționar până sus la Inaltul ei cap.

Acésta este politica „națională“ a „Tribunei“ față de biserica nóstră! Ea sĕ baséză pe presupuneri, pe retăcerea și denaturarea adevĕrului și faptelor, cari nu convin „grupului“, pe suspicionări etc.

Căci óre nu este denaturarea adevĕrului aserțiunea, că actualii archierei ai bisericei ortodocse nu sunt altceva decât simpli administratori și mijlocitori între guvern și biserică?

Cu ce o póte dovedí acésta „Tribuna“? Cu aceea, că episcopii nostri și în locul prim capul bisericei, Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit în aceste vremuri grele, de câte ori a cerut trebuința, și-au făcut datoria? Óre nu Escelenția Sa a fost acela, care de câte ori i s'a dat ocasiune în fața monarchului nostru, a accentuat caracterul național al bisericei nóstre ortodocse? Óre între altele nu El a apĕrat în casa magnaților interesele bisericei și scólei nóstre în 1879 când s'a desbătut proiectul, devenit lege de instrucțiune pentru scólele nóstre poporale? Óre nu El s'a opus cu vii argumente proiectului de lege pentru scólele medii? Óre nu El dimpreună cu acel „unul din sufraganii sĕi“ a vorbit contra proiectului de lege pentru asilele de copii? Óre nu El a condus cu demnitate representațiunile bisericei nóstre la tron și la guvern?

Aceste, însemnate în fuga penei și altele, sunt fapte, adevĕruri, eternisate în protocólele sinódelor și congreselor nóstre, ér nu vorbe late și umflate, cu cari vrea sĕ facă cineva efect la masse. Acesta e adevĕrul și totuși „Tribuna“ degradéză pe archiereii nostri la simplul rol de administratori și mijlocitori!!

Revenind la proiectele bisericesci actuale ale guvernului, întrebăm pe autorul articolului din cestiune, că pe ce-și baséză asertiunea, că episcopatul (cel gr. or.) nu voesce sĕ se opună planurilor guvernului?

Pe aceea, că atât Escel. Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit, cât și „unul din sufraganii sei“, P. S. Sa episcopul Mețian au declarat unui interview, că nu voesc sĕ se pronunțe?

Nemernică presupunere, căci archiereii nostri sunt capii unei biserici constituționale și astfel în cestiuni cari ating de aprópe biserica, nu pot sĕ purcédă decât în deplină consonanță cu representanța legală a bisericii, pe care „grupul“ dela „Tribuna“ o nesocotesce, dar care și fără de ei, în unire cu archiereii nostri va sci, ca și în trecut, sĕ se opună tendințelor proiectelor din cestiune, fiind-că ele sunt păgubitóre intereselor bisericei nóstre.

Ca încheiere repetăm, ceea-ce am ḑis de nenumĕrate ori, dar nu vom înceta de a o ḑice mereu, că reu serviciu face „Tribuna“ causei naționale și bisericei nóstre ort. calomniând și înegrind pe toți, „dela vlădică, până la opincă“ cari nu sunt agreații ei.

Sibiiu, 29 Ianuariu, 1893.

Noul proiect de lege pentru scólele poporale din Ungaria și pericolul, ce amenință scólele nóstre, dacă acela va devenì lege, a fost făcut cunoscut cetitorilor fóiei nóstre, prin seria de articoli ce am publicat acum de curênd cu titula „Noul atac asupra scólelor nóstre“.

Cetind acești articoli ori cine va puté cuprinde pe deplin cestiunea și se va puté convinge, că motorul de frunte și la acest proiect, ca și la multe alte lucruri, ce se pun la cale la noi, este molochul magiarisării.

Legea esistentă e bună, dovadă, că în 25 de ani, de când trăim cu ea scólele poporale din țéra întrégă s'au înmulțit, au progresat, statul învĕțătoresc a devenit mai bun, cu un cuvênt instrucțiunea poporală a făcut progrese însemnate. Acésta o recunosc și magiarii, dar cu tóte că de când s'a făcut acésta lege, s'a întrodus în scólele nóstre poporale limba magiară ca studiu obligator și s'a mai mărit ingerința guvernului, bună-óră la destituirea învĕțătorilor confesionali s. a. cu tóte aceste ea, acum nu îndestulesce pe magiari, căci nu dă guvernului destulă putere în mână, ca sĕ pótă vìrí magiarisarea în scólele nemagiare.

Acésta se vede din foile magiare, acum mai nou în un articol apărut în Nr. din 4 Februariu a. c. al lui „Magy. Hirl.“ In acesta autorul lui recunósce, că pe terenul instrucțiunii poporale în un pătrar de secol, din 1868, s'a făcut progres, dar ḑice el: „nu se póte însĕ nega, că causa scolară a avut dela început o rană sângerândă: tendința contra statului sub scutul mantauei confesionale“. Ér că în ce constă tendința acésta contra statului ni se spune mai la vale, că adecă, încă și acum după 10 ani de când s'a întrodus limba magiară în scólele nemagiare, se află învĕțători, cari nu sciu unguresce și nu propun limba magiară, bunăóră în comitatul Timișului.

FOIȚA.

Resolut . . . .

Schiță de

Margareta Moldovan.

— „Iți mai spun lelițo, că nu vreau“.

— „De câte ori ți-am ḑis, sĕ nu-mi ḑici leliță, ce va cugeta lumea? De un jumĕtate de an, de când sunt soția tatălui tĕu și tu încă până în ḑiua de astăḑi, nu vreai sĕ-mi ḑici mamă. Étă cum sunt fetele de acum crescute, sunteți prea de tot emancipate, draga mea. Pe vremea mea nu era lumea așa ca acum. Noi ascultam de sfaturile bune ale bătrânilor și era mai bine. Veḑi, că eu vreau sĕ te fericesc. Tu esti copilă tineră încă, nu pricepi lumea. Eu te sfătuesc, sĕ mergi după Doroi, e un tinĕr cu stare bună și . . . . . .“

— „Dar nu pot, nu-l iubesc. Imi vine greu sĕ-l și vĕd. Te rog nu mai pomenì de el atâta. Decât sĕ me mărit după Doroi, mai bine rĕmân tot fată, căci ce folos . . .“

— „Uf, ce filosofii mai faci; dar ce folos de dragoste așa multă, mai bine mai puțină și cu socotélă. Par'că voi tinerii o sé trăiți tot din dragoste. Doroi e om cu rang, bogat, te iubesce, — ce mai vreai.“

— „Dar nu veḑi ce urît e, când rîde parcă se tot fugi de el, apoi ce-mi trebue mie banii lui, — bani am și eu.“

— „Bani ai, dar nu cugeta, că sunt toți ai tei, ne mai trebue și nóuĕ, ori ai vrea tu, ca măritându-te tu și făcându te fericită, pe noi sĕ ne lași calici?“

„Nu, nu vreau sĕ ve nenorocesc, Dómne feresce, dar' nu tata mi-a ḑis mai adineaori, că îmi dă zestre 30 de mii? Asta cred, că e destul pentru a trăì cu o socotélă bună. Ei, dar în fine sĕ mânânc odată pe ḑi, dar sĕ trăesc cu cine-mi place.

— „Da, da tot asta o cântați voi fetele, dar nu stiu ḑeu, dacă n'ați avea ce păpa, cum v'ar sătura dragostea. Dragostea e bună, după-ce ai tot ce-ți trebue. Altfel fă cum vreai, căci vĕd, că de mine nu asculți. Apoi facă tatăl tĕu ce scie, e tréba lui“.

Cu aceste dómna Spiridon eșì din odaie, lăsând pe Matilda îngândurată.

Abia se închise ușa și Matilda sărì de pe scaun.

— „Dómne ajută-me sĕ me scap odată de femeia acésta. S'a legat de bietul tatăl meu, ca scaiul de porc fățarnica asta. Veḑi tata de tóte aceste nu scie nimic, póte nici nu le-ar crede, căci de față se lingușesce, se arată ca o păsărică nevinovată. Acum ar vrea cu ori ce preț sĕ me mărite după urîciosul acesta, voesce sĕ se scape de mine. Da, căci Doroi i-a promis, că dacă va stăruì pe lângă mine și tatăl meu, sĕ me mărit după el, va mărita pe sora ei, o fată bĕtrână, după vĕrul lui. De ḑile întregi tot așa merge cu sfaturile ei, ar vrea sĕ me nefericéscă pe mine, pentru sora sa . . . . O, Valeriu, Valeriu sĕ scii, cât te iubesc și cât sufer pentru tine! De ce nu poți venì, sĕ-mi ḑici baremi cu un cuvênt, că me iubesci, că me vei face soția ta, ah, atunci ași suferì tóte aceste cu plăcere.

Dar el seracul nu cutéză, . . , averea asta . . . . asta me nefericesce pe mine, el e sĕrac, vĕḑênd averea, acum apoi pe urîciosul de Doroi pe aici, nu cutéză nici baremi sĕ se arete. De aș sci măcar, că me iubesce . . . ași fi cea mai fericită ființă . . . Mâne trebue sĕ-i dau rĕspuns lui Doroi. Acum sĕ merg la tata sĕ-i spun, că nu pot merge după el, nu vreau, că nu-l . . . . .“

Astfel de gânduri o torturau pe Matilda. Deși era încă numai copilă ea totuși avea priceperea unei femei mai înaintate în etate, căci ea crescuse fără mamă, și astfeliu deși tatăl ei o crescuse sub îngrijire bună, tot a trebuit sĕ îndure mai multe rele și bune, ca cele ocrotite de mame.

Eși din odaie, sĕ mérgă la tatăl ei.

Dl Spiridon era în cancelarie.

Când se apropià Matilda de ușă simția fiori trecêndu-i prin corp, n'avea destulă tărie sĕ între, sĕ-i spună hotărirea sa.

In fine deschise ușa.

Tatăl seu era fórte ocupat cu afacerile, cu tóte aceste — fiind-că o iubia fórte — cum o vĕḑù, puse péna jos și venì înaintea ei și o sărută pe frunte.

— „Cei Matildă dragă?“

Matilda sărutà mâna părintelui seu. Nu se putù însĕ reținea, — erupse într'un plâns grozav.

— „Dar ce ai pentru Dumneḑeu copilă, spune iute?“

— „Imi promiți, că nu te vei supĕra pe mine?“

— „Nu me supĕr scumpa tatii nu, spune, ce îți lipsesce?“

— „Mâne — începù Matilda, cu ochii plini de lacrimi, uitându-se la tatăl seu, — trebue sĕ respund, după cum am promis

Astfel numitul diar află, că a sosit timpul, ca odată resónele de stat sé ajungă la deplină valóre în scólele confesionale.

Va se dică resónele de stat până acum n'au ajuns la valóre în scólele poporale nemagiare, din contră tendințe contra statului, pentru că magiarisarea n'a făcut progrese destul de mari. Aci e buba. Trebue sě vină o nóuă lege, prin care o mulțime de învěțători de ai nostri vor depinde dela gnvern și cari astfeliu se vor silí sě facă progrese în limba statului, căci altcum sunt perduți.

Deci tendințele noului proiect de lege es tot mai mult la ivélă. Din mărturisirile, ce le fac foile magiare cu privire la el, se vede apriat ce sě pregătesce pentru noi. Dacă nu vom fi cu grige și nu vom lna měsuri de cu vreme, va fi cu atât mai rěu pentru noi. Protopresbiterii și preoțimea nóstră cu deosebire, apoi toți cărturarii nostri, cari vin în atingere cu poporul au datorința sě-l lumineze, ca sě scie, că este datorința lui în propriul folos a face jertfe pentru scóle. Pe calea acésta apoi ne vom puté mântui scólele, ca sě fie ale nóstre, ca sě ne cultive poporul în direcțiunea națională-bisericéscă, dar nu cu tendințe contra statului, cari le atribue scólelor nemagiare „M. H.“ fără sě le pótă dovedí.

Revista politică.

Simpatiile, de care s'a bucurat țareviciul la curtea din Berlin, au fost aprețiate în diferite chipuri, și mai vêrtos presa monarchiei nóstre nu prea era mulțămită de primirea cordială, ce i s'a făcut. Se afirma chiar, că țareviciul a asigurat, că nu esistă tractat de alianță între Rusia și Francia. Prin acésta s'a căutat sě se slăbéscă efectele vorbirilor, ce le-a ținut Caprivi, Waldersee și alți generali, privitóre la proiectul de lege militar.

„Politische Correspondenz“ află însě din St. Petersburg, că cercurile oficiale ruse nu se ascéptă nici decum la o schimbare in politică din primirea făcută țareviciului la Berlin și care nu probéză decât bunele raporturi, ce esistă în acest moment, pe cât sau asceptat dela întrevederile precedente dintre suveranii Rusiei și Germaniei. Contrastul între politica celor dóuě imperii, din contră, n'a fost nici odată mai evident decât în acest moment din causa menținerii neclintite a legei militare germane și a modului de a motiva aceea lege d-nii de Caprivi și de Waldersee.

Toastul împěratului este dar o im provisare fără urmări practice și nici decum o garanție, că situația generală va rěmâné asigurată, nici chiar într'nn viitoriu apropiat.

* * *

Cu ocasiunea petrecerei părechei princiare române la Viena, diarele austro-ungare au publicat diferite articole de bună-venire. Dintre acestea, articolul lui „Pester Lloyd“ întindêndu-și aprețierile și asupra României și a situației ei publice, se esprimă astfeliu:

Moștenitoriul tronului român și soția sa, prințesa Maria — dice diariul pestan, — au petrecut o di la Viena, unde au fost primiți în mod distins de către împěratul. Simpatiei, pe care curtea nóstră o nutresce față cu casa regală română, i se dă espresiune la ori-ce ocasiune. Ea este reflecsul nisuinței monarchiei nóstre d'a întreține totdeauna raporturi bune de vecinătate cu statul dela Dunărea de jos, căruia i s'a dat numele de onóre „Belgia Orientului“. Când ministrii Catargiu și Lahovari, întorcêndu-se din Sigmaringen, s'au oprit și au vorbit la Berlin și la Viena cu suveranii și guvernele Germaniei și Austro-Ungariei, s'a rěspândit svonul despre intrarea României în alianța întreită. S'a constatat însě, că acéstă cestiune nu s'a atins și nici nu s'a simțit nevoia d'a se atinge acum.

Posiția României s'a definit nu de mult prin discursul regelui la deschiderea camerelor, si acésta s'a făcut într'un chip atât de limpede, încât a satisfăcut tóte dorințele prietenilor României și prietenilor păcei în Orient. Regele a dis atunci, că România a devenit un factor considerat în concertul european prin atitudinea-i corectă în relațiunile internaționale, prin moderație și prin dorința-i neschimbată de a păstra Europei, întru cât acésta atêrnă dela dênsa, binefacerile neprețuite ale păcei. Politica României se caracterisézā dar prin trei puncte: corectitudine, moderație și iubire de pace. Aceste sunt momente, care se găsesc și în programul alianței întreite.

Prin natura lucrurilor dar România stă alături de acéstă alianță, deși nu s'a legat formal și și-a păstrat mâna liberă.

* * *

Asupra împăcărei dintre regele Milan și regina Natalia, „Agenția Dalziel“ află, că regina ar fi pus ca condiții *sine qua non* ale împăcării următórele puncte: anularea divorțului de către sântul sinod; retragerea sentinței de espulsare aduse împotriva ei; în sfêrșit regularea afacerilor personale ale regelui Milan, pentru ca ele sě nu mai pótă devení un isvor de nouě încurcături. Până când aceste condiții nu vor fi împlinite, împăcarea nu póte fi privită încă decât ca proiect.

Căsătoria princiară.

Dăm în estras după „Timpul“ descrierea frumóselor serbări, ce s'au arangeat Dumineca trecută în Bucuresci din incidentul căsătoriei moștenitoriului tronului României:

Tótă diua de Duminecă, a fost serbare pentru populațiunea bucurescénă.

Incă de diminéță stradele pe care avea sě treacă cortegiul, împodobite cu verdéță, stindarde și arcuri de triumf, erau pline de public și trăsurile cu greu puteau circula.

Afară de acésta un public numěros alergase la cele 31 de biserici, unde avea sě se celebreze cununiile a 31 de părechi din 31 județe.

La 11 óre și un sfert trăsura regală precedată de doi picheri călări și înhămată à la Daumont, porni de la alat urmată de trăsurile Curții, la biserica sf. Spiridon între aplausele mulțimii.

Incă de pe la 10 óre invitații au început sě se adune la biserică, a cărei intrare era formată de 2 arcuri de triumf și a cărei grădină era frumos decorată cu verdéță așa, că podóba ei věratică contrasta în modul cel mai curios cu gerul rigoros de érnă.

Incetul cu încetul biserica începu a se umplea. Sosiau din tóte părțile nunțile celor 31 de județe cu nunii lor și cu drapelul, pe care se afla marca județului.

In mijlocul bisericei, se afla un minunat baldachin, cu o cupolă aurită, căptușit în interiorul seu cu catifea roșie, pentru rege și pentru augușții miri.

Nóuele părechi țěrănesci formară dóuě semi-cercuri la dreapta și la stênga baldachinului, ér la spatele fie-cărei părechi stau rudele lor și purtătorii insemnelor județului respectiv.

In centru stau dómnele, care împliniseră funcțiunea de nune ale celor 31 părechi, ér nunii se risipiseră prin fața altarului și prin strane, dimpreună cu ceilalți invitați.

Tot în centru se afla și a 32-a păreche cea din Covurlui, a cărei cununie avea sě se celebreze în acéstă biserică.

Aspectul bisericri era în adevěr minunat și unic în feliul lui.

Pe de o parte varietatea costumelor țěrănesci a 32 județe, representate prin 32 de nunți, pe de alta splendórea bogatelor și elegantelor toalete ale damelor din societatea înaltă, în fine uniformele diplomaților, generalilor și ale oficierilor, tóte astea dedeau interiorului bisericei o înfățișare în adevěr feerică.

La órele 11 și 20 minute sosi M. S. regele cu tiněra păreche.

La intrarea lor în biserică corul intonă cântecul de bine venire și ceremonia, oficiată de I. P. S. S. metropolitul primat, începu îndată.

Princesa Maria sta sub baldachin, avênd la drépta pe regele, ér la stânga pe prințul Ferdinand.

Princesa era de o frumșețe fermecătóre și de o împěrătéscă înfățișare sub mantia de catifea crême cu rose, pălăriuță de aceleași nuanțe, cu boa de vulpe albă și manșon (muf) de aceeași blană rarisimă.

Tóte privirile asistenților se îndreptau spre prințesă și în mulțimea amestecată nu se audea de cât un glas unanim de admirațiune pentru Ea.

Dar iată Inalt Prea Sântul Metropolit mbrăcat în sfinte și bogate odăji, înconjurat de înaltul cler, ese din altar și începe a oficia, întrerupt de sunetele unui admirabil cor, celebrarea cununiei părechei pe care sorțul o desemnase se aibă de nuni pe dl Tache Ionescu, ministrul cultelor, și pe d-na Dim. Cezianu, născ. N. Bibescu.

După celebrarea acestei cununii, toți mirii trecură pe dinaintea baldachinului sărutând mânile Regelui, Princesei și prințului Ferdinand și primind Inaltele lor binecuvêntări.

Apoi M. S. și A. A. L. L. R. R. părăsiră biserica, urmați de înalții demnitari și de numěroșii invitați, și cortegiul porni în ordinea, în care venise, regele și prinții fiind din nou aclamați de public de la biserică până la palat.

Apoi se formă cortegiul celor 32 de care, împodobite cu covóră și cu verdéță la fie-care car fiind înjugați câte 4 boi albi și frumoși cu córnele aurite, ér carul, care se afla în frunte, avênd 4 boi negri.

In aceste care se aședară cele 32 d nunți și cortegiul porni spre Ateneu în mijlocul unei nesfêrșite mulțimi, printre car cortegiul înainta cu mare greutate și car aclama cu multă dragoste pe însurățeii celo 32 județe ale țěrei.

Acésta a fost la biserica sf. Spiridon. Continuarea a fost la Ateneu. Sala cea mare a colonadelor Ateneului era transformată în sală de banchet. Patru rênduri de mese înguste, cu tacămurile puse, dar fără scaune erau dispuse într'un mod fórte ingenios așa că te puteai preumbla printre mese și puteai în același timp sě îmbrățișezi cu vederea întréga sală.

In fața opusă intrării principale erau aședate, pe o estradă cu dóuě trepte, trei fotoliuri de catifea roșie cu armele țěrii brodate în aur, între dóuě colóne. In fața estradei, la drépta și la stênga, erau dóuě rênduri de mese, așa că în fața estradei rěmâné o alee liberă.

In dosul estradei era bufetul.

Balcónele scărilor erau împodobite cu covóră scumpe și ocupate de dómnele din societate, cu deosebire de nunii noilor însurăței.

Dóuě tarafuri de lăutari îmbrăcați în frumósele costume naționale, care le-au rěmas de când cu esposiția universală din Paris de la 1889, cântau diferite cântece naționale. alterându-se necontenit.

Pe la óra 1 și jumětate începe a sosi cortegiul nunților și mirii cu miresele și cu rudele lor, sgriburind de frig intră pe rênd în sală, unde 'și scot șubele și cojócele, pe care le așédă pe jos într'un colț. Bietel mirese sunt vinete la față și tremură clănțănind din dinți.

Dar în curênd le vine inima la loc în atmosfera călduță, pe care o rěspândesce caloriferul Ateneului.

Dl ministru Tache Ionescu, ajutat de comisarii ocasionali, ia ultimele disposiții pentru aședarea nunților pe județe, pe alee din fața estradei. Stejarii cu emblemele județelor și purtătorii tradiționalei ramure de verdéță luară loc în semicerc în dosul estradei regale.

(Va urma.)

Noutăți.

Bancă românéscă în Bucovina. „Deșteptarea“ din Cernăuți, aduce următórea scire: Anul nou 1893 a adus ținutului Storojineț un bine și o înlesnire mare pentru popor. Prin stăruința deputatului de acolo, a dlui Modest cavaler de Grigorcea, s'a înființat acolo o „însoțire districtuală de economie și de credit“.

O bancă românéscă mai este și în Gura Humorului, pe când în celelalte orașe încă nu s'au înființat, deși fórte la vreme ar fi ca sě scape bietul popor de la țară o dată din ghiarele cămătarilor.

* * *

Mormintele soldaților ruși căduți în rěsboiul din 1877/78. Soldații ruși, cari au cădut în rěsboiul ruso-romano-turc din 1877—78 sunt înmormêntați în 92 de cimitere.

Monumentele, care au fost ridicate în memoria câtor-va ofițeri s'au soldați mai distinși s'au dărâmat.

Cea mai mare parte din aceste cimitere au fost construite în iuțélă și starea lor e cât se póte de miserabilă.

Din causa acésta guvernul rusesc a însărcinat pe atașatul seu militar din Constantinopol, colonelul de Pechkow, ca sě'i dea unele informații asupra mormintelor soldaților ruși.

Colonelul de Pechkoff a recunoscut, că e fórte greu de a se intreține și a supraveghé un numěr așa de mare de cimitere și de aceea a propus sě se adune tóte rěmășițele mortuare ale soldaților căduți pe câmpul de rěsboiu și sě fie înmormêntate la olaltă sub o capelă comemorativă.

Propunerea acésta a fost primită și colonelul a putut aduna până acum cadavrele celor 5000 de morți, dintre cari 400 sunt ofițeri.

Rěmêne sě se alégă unde va fi construită capela. Rusia s'a învoit cu Pórta și a cumpěrat teren mare lângă San-Stefano.

* * *

---

lui Doroi și . . . și . . . tată dragă . . . îl urăsc, nu pot sě merg după el, . . . értă-me dar . . .

— „La asta nu m'am asteptat Matildo, vedi, chiar și Anuța s'a căit de tine, că nu o asculți. Fii, draga tatii mai indulgentă, ascultă de noi, căci noi îți vrem binele tĕu.“

— „Da, lelița, adecă mama îmi vrea binele așa, că vrea sě me mărite după omul acela neșuferit, sě se scape de mine și sě . .“

Aci se oprì, nu mai putea dice nimic, nu voia sě i strice inima părintelui seu, scind, că acesta până acum ținea mult la soția sa.

— „Am vorbit cu Anuța și ne-am hotărît, sě te dăm după Doroi, e om cu rang și stare.

— „Tată dragă nu pot sě-l iau pe el, mai bine sě mor, dar după Doroi nu me mărit“.

— „Apoi lasă scumpa tatii, te mai gândeşte încă o di sau dóuě, că nu e târdiu“, — dise domnul Spiridon cu zimbetul seu blând de părinte.“

Matilda eșì dela tatăl seu. Se închise în odaia sa și se puse pe gânduri . . . .

. . . .

Era de către séră.

Fulgi mari de néuă cădeau într'una, pămêntul era acoperit cu un strat gros de néuă.

Dómna Spiridon eșì la o amică a sa.

Abia se depărtà de cinci-deci de pași dela casă și étă, a dóua ființă eșind pe pórtă învělită cu îngrijire într'o manta lungă. Fața încă i era mai tótă acoperită cu o cârpă mare.

Era Matilda.

Ea înaintà cu pași repedi pe stradă, apucà pe o stradă laterală și își continuà calea.

La o pórtă se opresce și trage clopoțelul. Un servitor venì.

— „Acasă-i domnul Valeriu Costin?“

— „Da mě rog, e acasă. Aveți vre-o afacere cu dênsul?“

— „Da, dute spune-i, că o dómnă îl caută și ar voi sě vorbéscă cu dênsul într'o afacere urgentă.“

Servitoriul intrà și eșì la moment.

(Va urma.)

Superstiţie. Se scrie din Timişóra: n comuna Spatta din Caraş-Severin a mu- o babă, care trecea în viaţă drept vră- óre. După mórtea ei, periră câţi-va viţei, porci şi acésta făcu pe ţĕrari sĕ bănu- scă, că boleşniţa acésta era pricinuită de afia vrăjitórei. Hotărîră deci sĕ'i desgrópe davrul şi într'una din nopţile trecute îşi şi ıpliniră hotărîrea acésta. Tăiară cadavrul bucăţi, sfărîmară cosciugul şi îngropară urmă bucăţelele la loc. O anchetă s'a or- onat asupra acestui odios fapt de super- stiţie.

* * *

Himen. Dl Ieronim Fliter şi d-şóra Victoria G. Bobanga 'şi vor celebra actul ununiei la 31 Ianuariu st. v. a. c. la 10 re a. m. în biserica din Racoviţa.

* * *

Necrolog. *Elisabeta Petia* născută *Io- escu,* şi-a dat sufletul ei blând în mânile reatoriului astăḑi diminéţa la 4 óre în al 7-lea an al etăţii şi al 40-lea al fericitei săătorii.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpei re- sate se vor aşeḑa spre odichnă eternă Du- inecă în 5 Februariu c. n. (24 Ianuariu v.) la 2 óre după améḑi în cimiteriul gr. rom. din loc.

Pĕtrunşi de durere adâncă aducem acé tristă scire rudeniilor, amicilor şi cunos- ţilor.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecu- ntată!

Caransebeş, la 3 Februariu n. 1893. *an Petia,* ca soţ. *Ecaterina Petia* măr. *de uşcariu,* ca fiică. *Dr. Iuliu de Puşcariu,* ca ginere. *Sofia Simonescu,* ca soră. *Leontin Simonescu,* ca cumnat. *Iuliu şi Zeno de Puş- cariu,* ca nepoţi.

* * *

Invitare. Corul bisericesc al plugarilor din Ocna invită la concertul împreunat cu teatru, ce se va ţiné la 2/14 Februariu . c. în sala cea mare a scólei gr. or. n Ocna superióră. — Inceputul la 7½ e séra. — Venitul este destinat pentru ndul corului plugarilor.

Program:

1. „Coróna cufundată", cor bărbătesc Bönicke.
2. „Arvinte şi Pepelea", vodevil în- un act, de V. Alecsandri.
3. „Uite mamă", cântec popular, aran- de George Dima.
4. „Herscu Bocegiul", cântec comic, V. Alecsandri.

NB. După producţiune petrecere cu ans, în restauraţiunea Schmidt, lângă băi.

Comitetul arangiatoriu.

* * *

Invitare. Comitetul parochial al biseri- i gr. or. din Turnişor, arangează Dumineca 31 Ianuariu (12 Februariu) o producţi- ne teatrală împreunată cu joc în sala scó- i gr. or. cu următoriul program:

1. „Vivandiera" scenă militară, de . Alesandri, predată de elevii scólei.
2. „Şoldan Vitézul", cântecul comic de V. Alesandri.
3. „Arvinte şi Pepelea", comedie într'un de V. Alesandri.
4. Joc.

Inceputul la 8 óre séra.

Ofertele marinimóse destinate în favo- rul bibliotecei scolare se primesc cu mulţă- mită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Turnişor, 28 Ianuariu 1893.

Comitetul arangiator.

* * *

Invitare. Corpul învĕţătoresc dela scóla gr. or. din Tilişca invită la producţiunea musicală-teatrală împreunată cu joc ce se va ţiné Marţi în 2/14 Februariu a. c. în edificiul scólei gr. or. din loc cu următórea

Programă:

1. *a)* „Troparul hramului"; „Cântecul şcolarilor", esecutate de corul scólei.
2. „Rugăciunea", declamată de o elevă.
3. „Tricolorul român", cântată de corul scólei.
4. *a)* „Cântecul lui Mihaiu Vitézul"; *b)* „Băiata de Ţigan", poesii declamate de un elev şi o elevă.
5. „Auḑiţi acolo", cântată de corul scólei.
6. „Ţiganul cu puşca", poesie declamată de o elevă.
7. „Pandurul", cântată de corul scólei.
8. „Tata şi fiul", dialog predat de 2 elevi.
9. „Ce te legeni codrule", cântată de corul scólei.
10. „O şeḑătóre la sate", jucată de mai multe eleve.
11. „Vlăduţul mamei", piesă teatrală într'un act de Lupescu.

După producţiune urméză cină comună şi apoi petrecere cu joc.

Inceputul la 7 óre séra. Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică. Venitul curat e destinat pentru fondul scolar, care s'a înfiinţat în anul trecut.

Tilişca, 24 Ianuariu 1893.

Corpul învĕţătoresc.

* * *

Invitare la balul, ce se va arangia în cerc restrîns decătră inteligenţa română din opidul Hunedóra la 11 Februariu 1893 st. n în otelul intitulat „Hunyadi várhoz". — Venitul curat este destinat spre scopul înfiinţândului cor vocal la biserica ort. orient. în loc. — Preţul de întrare de persóna 80 cr; de familie 1 fl. 50 cr. — Inceputul la 8 óre séra.

In pausă se vor esecuta „Căluşeriul şi bătuta" de 12 indivíḑi în costum naţional.

Comitetul arangiator.

Şedinţa de constituire

a „Reuniunei femeilor române ort. or. din comuna bisericéscă Hunedóra".

(Incheere.)

După aceea dómna preotésă Maria Oprea presentéză adunărei un proiect de „statute" şi pentru a se puté desbate propune adunărei şi adunarea alege de preşedintă pe dómna Amalia Dima şi de notariu ad hoc pe dnul Mihail Rimbaş, cassariu opidan.

Cetindu-se din partea notariului acest proiect de „statute" şi modificându se în vre-o 2—3 locuri, se aprόbă şi biroul se însărcinéză a le traduce în limba statului şi apoi a le aşterne la guvern spre întărire.

După aprobarea statutelor sĕ esmite o comisiune pentru înscrierea membrilor şi încassarea tacselor — constătătóre din 5 persóne, dómnele: Elisaveta Dănilă, Maria Rimbaş şi Amalia Buda născ. Dima şi domnii: Teofil Tulea şi Nicolae Muntean.

Preste ½ óră redeschiḑêndu se şedinţa raportorul acestei comisiuni d-l Teofil Tulea notariu cercual cu domiciliul în Hunedóra raportéză, că s'au înscris 81 membre ordinare cu tacsa de 1 fl. v. a. şi 16 membrii ajutători cu tacsa de 50 cr.

După aceea urmând constituirea pre basa statutelor se aleg următorii funcţionari; preşedintă d-na Amalia Dima, vicepreşedintă dómna Elisaveta Dănilă, cassieră dómna Maria Muntean, controloră dómna Ida Murĕşan, ér secretariu dl Teofil Tulea; membre în comitet, dómnele: Maria Oprea, Elena Dima, Elena Tulea, Maria Rimbaş, Maria Murĕşan, Luisa Pop, Sofia Stoichiţe, Sofia Chirca, Amalia Buda, Maria Pĕcurariu, Luisa Miloş, Ana Tath; suplente: Malci Rimbaş, Maria Lup, Maria Şocander născ. Rimbaş, Veronica Keller născută Muntean, Crişca Schmidt născ. Florea şi d-şóra Constanţa Dănilă.

După ce obiectele şedinţei au fost eshauriate şi se alege o comisiune pentru verificarea protocolului, dómna preşedintă Amalia Dima ţine următoriul cuvênt de închiderea şedinţei:

Dómnelor, domnişórelor, stimate orăşene!

Cu ajutoriul lui Dumneḑeu, fiind la sfêrşitul şedinţei de astăḑi, vin a vĕ mulţămi înainte de tóte de cinstea, ce mi a-ţi dat-o, punêndu-ve încrederea în mine, alegêndu-me de preşedintă a reuniunei nóstre.

Ve făgăduesc că în cât me vor ajuta puterile mele voi lucra numai spre binele şi spre înaintarea reuniunei. Totdeuna am avut inimă bună cătră biserica nóstră şi tot astfeliu me voiu strădui sĕ fiu şi în viitoriu. Me bucur, pentru-că vĕd, că şi d-vóstră cu tótele ve arĕtaţi cu tragere de inimă cătră biserica nóstră şi astfeliu ne dăm mâna una cu alta ca sĕ lucrăm în înţelegere spre binele bisericei nóstre şi prin urmare spre mândria şi spre lauda nóstră a fie-căreia în parte.

Ve mulţămesc, pentru că s'a petrecut lucrurile din şedinţa de aḑi aşa de frumos şi cu bun înţeles, ceea ce numai spre cinste ne póte fi, căci prin acésta am dat şi noi femeile dovadă, că atunci când cere binele bisericei scim sĕ ne ridicăm mai pe sus de patimile de tóte ḑilele, dăm uitărei ori-ce neînţelegere ar fi între noi ca femei cu firea prea iute, prea pripită, scim lăsa una după alta şi nu ne ţinem una mai pe sus de alta, ci tóte ne dăm mâna ca fice cu acelaşi drept ale bisericei nóstre spre a face un lucru plăcut ómenilor şi, şi înaintea lui Dumneḑeu, căci darul, prinosul acesta, ce-l aducem de bună voe pentru biserică, cred că va fi bine primit.

Pentru ca sĕ putem ajunge dară la ţinta, ce ne-am propus-o ve rog ca totdeuna sĕ ne înţelegem frumos, căci prin bună înţelegere şi din lucrurile cele mai mici se póte face lururi mari şi frumóse, pe când prin neînţelegeri chiar şi lucrurile cele mai însemnate se prefac în nimica.

Stăruiţi între cunoscutele şi prietinile d-vóstre ca sĕ se facă tot mai multe membre la reuniunea nóstră, căci cu atât mai iute ne vom ajunge dorinţa.

Şi cu acestea îmi iau voe a închide şedinţa".

Aceste cuvinte ale d-nei preşedinte încă au fost acoperite de aplause nenumerate. *Un hunedorean.*

Bibliografic.

„Transilvania" fóia asociaţiunei transilvane pentău literatura română şi cultura poporului român, Nr. 1 au apărut cu următoriul sumariu:

Reprivire asupra anului 1892, de Z. Boiu. — Scólele nóstre poporale de I. P. Reteganul. — Risipirea Ierusalimului, scósă din cartea lui Iosif Fla viu, de Ioan Barac, de Dr. Emiliu Popescu. — Dela Academia română. — Din cronica lunară. — Bibliografiă. — Proces verbal, al comitetului Asociaţiunei transilvane pentru literatura ro mână şi cultura ooporului român, luat în şedinţa dela 20 Decembre n. 1892. — Anunţ bibliografic — Anunţ reletiv la espediţiunea foii „Transilvania". — Consemnarea contribuirilor făcute în favorul scólei de fete a „Asociaţiunei Transilvane".

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Despre plantele carnivóre.

Prelegere publică de prof *Mihai Pêrvu.*

(Urmare.)

Dionaea muscipula.

Planta Dionaea a fost adusă în Europa — în stare uscată mai întâiu la anul 1765. Botanistul englez Ellis, a făcut studii doi ani asupra Dionaei şi resultatele observări lor lui le-a comunicat cu Linné, care a şi botezat planta.

Patria Dionaei este America de nord, Statele unite. Astăḑi se cultivă şi în florăriile nóstre.

Vor fi mulţi dintre onoratele dame şi domni, cari n'au avut încă ocasie a vedé ori a ceti despre o Dionae cu frunḑele ei rafinate, hămisite după jaf şi omor. Planta are rădăcină cărnósă, un risom, din care cresc 6—12 frunḑe éră din mijlocul lor cresce un cotor, care produce flori. Filnd-că pe noi mai tare ne interesédă frunḑele, haidam sĕ le esaminăm mai de aprópe.

Frunḑele sunt crescute dintr'un centru în formă de rosetă şi constau din dóuĕ părţi. Partea frunḑei, cea mai aprópe de rădăcină, este aripată în forma unui triunghiu păna-ce se sfârşesce. De aici sĕ continuă frunḑa adevĕrată. Acésta stă din dóuĕ părţi arcuite şi are margini încovoiate în jos. Prin mijloc conduce o vênă, vasele fibróse, cari se resfiră în tótă frunḑa, din frunḑă, în cotor şi în tótă planta.

Pe marginile fie-cărei frunḑe se află 15—20 de ghimpi lungi, cari la îndoirea, închiderea frunḑei se potrivesc, unii într'alţii, ca degetele mânilor omului. Ghimpii sunt mai mari la mijlocul marginilor. Pe frunḑă la mijloc, cam aprópe de vêna principală, se mai află şeasă perişori. Aceşti perişori „nervoşi" sunt înfiorători, căci vai de gândacul, care îi atinge, acela e perdut fără milă.

Planta, are rădăcini, cotor, flori, frunḑe verḑi, cari conţin chlorophill, prin urmare puterea, de a putea asimila părţile anorganice, din pămênt şi aer, in părţi organice, şi totuşi are insuşirea viclénă — nu misteriósă cum ḑiceau unii botanici — de a prinde insecte şi a le mistui.

Sĕ ne închipuim Dionaea în patria ei, pe marginea unei mocirle, bălţi, în dricul verei, când ceriul e cald şi năduşitoriu, în luna lui August. Cele mai multe plante setóse după plóe încep a se veşteḑi, ér Dionaea şi întinde frunḑele lucii, ca desperată pe pămêntul mohorît.

Tóte frunḑele îi stau întinse, lungite de fóme în faţa sórelui, ca nisce curse viclene, încât abia se vede pe ele umbra celor şése perişori, tricomi.

Căldura sórelui, luciul frunḑei, ademenesce pe vr'o biată muscă şi oprindu-se în sbor sĕ aşéḑă pe frunḑă Umblă sus în jos neprecaută ca un social democrat, atinge pe unul sau doi din perişori, când aceştia ca o poliţie ageră agită, iritéză frunza, care se închide. Ghimpii se încléştă unii într'alţii şi nefericita, cade în prinsóre. Zădarnic se svêrcolesce, se trudesce, ba cu atâta e mai reu, nu-i mântuire nu i ape ată şi chinuită se prăpădesce, Nebăgarea de sémă o plătesce eu viéţa. Preste câteva ḑile frunḑa sĕ deschide érăşi, dar din muscă numai scheletul gol a rĕmas, care îl suflă vêntul pe placul seu.

Sĕ ne punem întrebarea: „De ce se închide frunḑa? ce se întêmplă cu cadavrul muscei sau altui găndac, ce cade pe frunḑa sodomitórea a Dionaei?

Am amintit, că vêna principală, vasele fibróse a frunḑei i sunt resfirate în tótă planta, prin urmare şi în ghimpi, cari stau în legătură directă cu perişorii, trichomii, şi acestia toţi între sine. Trichomii sunt atât de simţitori, încât la cea mai mică atingere a unuia sau altuia, frunḑa se închide cu o iuţală surprinḑĕtóre.

Pe frunḑă şi mai cu sémă la mijloc, în préjma trichonilor se află o mulţime de nigei, glandule roşii, care dacă sunt iritate, au însuşirea de a secreţiona, a asuda un suc acriu şi de a absórbe unele materii, substanţe.

Dacă atingem trichomii cu o substanţă ce nu conţine nitrogen, frunḑa se închide şi érăşi se deschide. Dacă o irităm însĕ, cu substanţe, care conţin nitrogen, carne, etc. frunḑa rĕmâne mai multe ḑile închisă.

Sĕ vedem, ce se întêmplă cu carnea, ori musculiţa căḑută în temniţa frunḑei? ca sĕ putem afia causa cursului fisiologic, ce se petrece în frunḑă.

Ch. Darwin a făcut cele dintâie probe, esperimente scientifice cu Dionaea, şi a constatat, că dacă a pus pe frunḑe hârtie, lemn, sticlă, cari nu conţin nitrogen; ba chiar şi carne uscată, frunḑele se au închis; însĕ glandulele n'au secreţionat nimic şi éră s'au deschis de timpuriu. Indată însĕ ce a jilăvit substanţa, ce conţine nitrogen — carnea — frunḑele se au închis şi preste câteva óre, a observat, că la capĕtul înclinat al frunḑei a picurat fluidul acriu, secreţionat de glandulele, cari au venit în atingere cu carnea jilavă. Glandulele au secreţionat fluidul acriu, care a disolvat substanţa, ce a conţinut nitrogen, şi după ce tot ele au absorbit soluţiunea astfeliu pregătită chimice, le-a esaminat sub microscop, şi a observat că conţinutul, protoplasma, celulelor frundei, e tulbure, până când înainte de aceea a fost limpede.

Ca sĕ se convingă despre influinţa, reagarea fluidului acriu, a tăiat o parte din frundă şi a adunat fluidul acriu într'o sticlă, care a avut şi are însuşirea de a rumeni, a înroşi hârtia de lacmus, ca accidul din stomacul animalelor, şi ca tóte accidele.

(Va urma.)

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 7 Februariu 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Renta de aur ung. 6%	—.—	—.—
„ „ „ „ 4%	114 60	114.50
Galbeni împĕrătesci	5.67	5.68
Napoleon-d'ori	9 61^5	9 60
Mărci 100 imp. germane	59.25	59.15
Londra 10 Livers sterlingi	124.25	—.—

Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an Private: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von **45 kr.** bis **fl. 11.65** p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual, und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) **porto- und zolfrei.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. [6] 3

Nr. 145/1892 [13] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa a III-a din comuna Bungard, cu aprobarea preavenerabilului consistoriu archidiecesan de ddto 1 Decembre 1892 Nr. 7754/B se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumĕtate din venitele anuale ale parochiei de a III-a clasă.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avea a-şi aşterne suplicele lor instruite în sensul normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral al Sibiiului în terminul deschis.

Comitetul parochial gr. or. din Bungard, în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Bungard, în 27 Decembre, 1892.

Teodor Necşa,
paroch, preş. comit. par.

Nr. 1051/1892.

Cu scirea şi conţelegerea subscrisului
Sibiiu, 29 Decembre, 1892.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1892.

Budapesta—Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	9.22	11.19		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
2.12	5.53	—	11.53	12.57		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8 43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező-Teledg		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.20	6.18	pl.		sos.			5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.34		Apahida		—	10.45	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.34		Ghiriş		—	—	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.57		Cucerdea		—	9.23	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—		Uióra		—	8.54	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.22		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.38	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.43	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.14		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.48	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.12	—	—	3.03	9.50	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	10.06		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.28		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	11.04		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.19		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.27		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de persóne	—	8.43	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.17		Tren accelerat	9.18	1.35		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.05	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Murĕş-Ludoş—Bistriţa

—	—	—	—	4.—		Murĕş-Ludoş		—	—	—	—	7.21
—	—	—	—	6.48		Ţaga-Budatelic		—	—	—	—	4.15
—	—	—	—	9.59		Bistriţa		—	—	—	—	1.16

Simeria (Piski)—Petroşeni—Lupeni

—	6.—	10.35	4.22		pl.	Simeria	sos.		9.52	3.27	9.35	—
—	7.21	12.23	5.42			Haţeg			8.36	1.54	8.25	—
—	9.45	4.—	8.36		sos.	Petroşeni	pl.		6.—	10.50	6 20	—
5.—	—	4.25	—.—		pl.		sos.		—.—	10.—	—	9.10
6.12	—	5.37	—.—			Vulcan			—.—	9.50	—	8.15
6.35	—	6.—	—.—		sos.	Lupeni	pl.		—.—	8.30	—	7.40

Arad—Timişóra

—	6.15	11.30	5.58			Arad			9.44	3.50	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46			Vinga			9.02	2.46	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39			Timişóra			8.—	1.11	8.15	—

Ghiriş—Turda

7.48	10.35	3.40	10.24			Ghiriş			5.10	9.50	2.50	9.10
8.08	10.55	4.00	10.44			Turda			4.50	9.30	2.30	8.50

Sighişóră—Odorheiu

—	—	4.30	11.25			Sighişóră			10.52	6 10	—	—
—	—	7.21	2.11			Odorheiu			8.15	3.15	—	—

Careii-mare—Zelău

—	—	—	5.42			Carei-mare			7.05	—	—	—
—	—	—	11.44			Zelău			2.10	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Budapesta, gara de vest—Ruşava—Vercerova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tre
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8
circul.	10 25	3.50	8.51	11.25	sos.	Czegléd	pl.	4.56	6.43	—	12.05	6
numai	10.35	3.56	9.06	11.31	pl.		sos.	4.42	—	—	12.—	
Sâmbăta	1.46	5.56	12.28	1.31	sos.	Seghedin	pl.	1.32	—	7.13	9.57	
5.12	2.12	6.02	12.52	1.39	pl.		sos.	1.12	10.40	7.07	9.49	
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11
7.11	—	—	—	Tren mixt				—	—	—	—	Tr.-
—	6.15	8.25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3
7.17	7.35	9.14	6.25	11.11		Topolovĕţ		8.15	—	—	6.54	1
—	8.26	9.45	7.10	12.34		Lugoj		7.35	—	circul	6.27	12
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.31	—	numai	5.39	11
—	—	11.38	9.34	5.21		Teregova		5.20	—	Lunia	4.40	8.1
—	—	—	10·49	7.23		Mehadia		3.53	—	—	—	5.37
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
—	—	1.02	11.11	7.58		Topleţ		3.24	—	—	3.08	4.52
—	—	1.19	11.29	8.24	sos.	Ruşava	pl.	3.05	—	12.24	2.51	4.15
11.55	—	1.27	2.01	—	pl.		sos.	2.35	—	12.18	2.19	—
12.—	—	1.35	2.10	—				2.26	—	12.10	2.10	—
12.09	—	11.40	—	—		Vercerova		—	—	4.03	5.50	—
10.55	—	—	—	—		Bucuresci		—	—	Dumn.	—	—

Budapesta—Arad—Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—
—	—	4.30	2.34	5.46							
—	—	4.42	2 34	5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—
—	—	8.08	—	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—

Copşa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraş

3.—	10.57	—	7.10		pl.	Copşa-mică	sos.		9.34	6.20	12.05	—
4.46	12.22	—	8.59		sos.	Ocna	pl		8.02	5.09	10.43	—
5.10	12.40	—	9.23			Sibiiu			7.35	4.49	10.17	—
5.25	12.50	—	—		pl.	Avrig	sos		—	9.24	4.39	—
7.01	2.26	—	—		sos.	Făgăraş	pl.		—	7.45	3.—	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.35	8.20	2.41		pl	Cucerdea	sos.		7.47	8.25	1.15	—
—	3.26	9.11	3.27			Ludoş			7.—	7.41	12.31	—
—	5.07	11.39	5.14		sos.	Oşorheiu	pl.		5.20	5.54	10.05	—
—	5.50	12 20	5.36		pl.		sos.		5.14	5.05	9.35	—
—	7.25	1.55	7.15		sos.	Reghinul-săs.	pl.		3.44	3.22	8.—	—

Simeria (Piski)—Hunedóra

—	10.50	4.40	9.56			Simeria			5.28	3.20	8.10	—
—	11.13	5.03	10.08			Cerna			5.11	3.—	7.50	—
—	11.48	5.38	10.32			Hunedóra			4.46	2.32	7.22	—

Braşov—Zerneşci

—	—	8.35	4.55			Braşov			6.29	1.44	—	—
—	—	10.28	6.36			Zernesci			5.—	12 20	—	—

Braşov—Chezdi-Oşorheiu

—	5 20	8.50	3.10		pl.	Braşov	sos.		8.25	5.32	9.25	—
—	6.01	9.31	3.53			Prejmĕr			7.47	4.54	8.47	—
—	7.04	10.32	5.03			Sepşi-S.-Georgiu			6.53	3 53	7.48	—
—	8 40	12.08	6.41			Covasna			5.26	2.16	6.06	—
—	9.26	12.54	7.26		sos.	Kezdi-Oşorheiu	pl.		4.30	1.10	5.—	—

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 12. Sibiiu, Joi, 4/16 Februariu 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Băncile nóstre.

I.

Cu finea anului, ce a trecut, institutele nóstre de bani, ca de obiceiu și-au încheiat socotelile anuale și acum le publică prin diarele nóstre resul-atele operațiunilor din anul trecut și convocările adunărilor generale, cari au sĕ ia la cunoscință și sĕ aprόbe cestea socoteli și tot odată sĕ dis-ue împărțirea profitului curat.

Credem deci, că e nimerit timpul, ca sĕ vorbim ceva despre aceste instituțiuni ale nóstre.

Institutele nóstre de bani, precum sciut este, sunt tinere, căci cea mai vechie dintre ele încă n'a ajuns la anul al 30-lea al esistenței sale. Poporul român scăpat de iobăgiă în anul 1848—9, a avut atâtea lacune a împlini pe teren cultural-social, încât numai in timpul mai nou și-a putut îndrepta activitatea sa în mĕsură mai mare și pe terenul economic-financiar. Și vĕdênd de o parte, că în privința acésta a rĕmas îndĕrĕtul compatrioților sĕi sași și unguri și de altă parte fiind cont de cerințele timpului nostru, românii au înființat în anii din urmă în tóte părțile locuite de ei, în unele locuri chiar și pe sate, institute de bani, cari vedem cu bucurie, că prosperéză din an în an. Astfeliu avem aprópe la 30 de institute de bani și credem, că numĕrul lor se va spori în viitoriu. Greutățile începutului, piedecile ce s'au pus cu deosebire din partea străinilor, n'au putut sĕ zădărnicéscă înființarea nici uneia din băncile nóstre, nici sĕ le altereze în mersul lor regulat și așa ele progreséză, precum amintirăm, cu pas sigur și-și câștigă din ce în ce încrederea publicului, chiar și a strĕinilor, cari le-au vĕdut cu ochi rĕi dela început.

Insĕ ca institutele nóstre sĕ-și pótă împlini cum se cuvine chiemarea lor în privința materială și culturală-națională, sunt de lipsă între altele, dóuĕ condițiuni principale, cari trebue sĕ le aibă în vedere atât acționarii, cât și aceia, cari sunt puși de către ei în fruntea institutelor, parte ca organe administrative, parte ca organe de controlă.

O condițiune, cea dintâiu, despre care voim sĕ vorbim în articolul acesta, este: manipularea și chivernisirea cinstită a banilor, ce se află la institutele nóstre. Institutele nóstre numai prin o procedură cinstită își vor putea câștiga și susținea încrederea publicului. Mulțămită lui Dumnedeu, până acum n'avem sĕ înregistrăm casuri de delapidare sau înstrăinare de bani la institutele românesci și sperăm, că nici în viitoriu nu vom avea.

In privința acésta garanță ne este natura cinstită a românului, va se dică mediul, publicul românesc însuși, în mijlocul căruia trăesc și se desvóltă institutele nóstre.

Acésta este o garanță, dar o garanță așa dicênd indirectă, ér garanța directă este a aplica, ca și până acum la institutele nóstre ómeni, cari sunt cunoscuți de ómeni cinstiți și cu caracter și a esercia asupra lor o controlă regulată și strictă.

In cele mai multe casuri de defraudare, causa a fost lipsa de controlă suficientă.

Esemple înfiorătóre avem în privința acésta la băncile unguresci, unde în timpii din urmă s'au descoperit multe delapidări și în cele mai multe casuri aceste au provenit din lipsa de controlă și prea mare încredere reciprocă.

Acum se pertractéză la tribunalul din B. Giula procesul de defraudare dela banca poporală din B. Ciaba, defraudare descoperită acum doi ani.

Trei funcționari de ai băncei sunt vinovații: cassariul, contabilul și póte și directorul, care singur stă înaintea judecății, căci cei doi dintâiu s'au si nucis înainte de a fi arestați. Acesti ómeni au comis defraudările sistematic în decurs de 18, dis opt-spredece ani, și au defraudat cu încetul aprópe un milion de floreni, fără sĕ fie descoperiți. Și acésta din lipsă de controlă. Directorul cu aceea se apĕră, că el nu a sciut nimic despre defraudări, a avut încredere în funcționarii sei.

Intru cât are el drept, tribunalul e chemat a constata, una însĕ putem constata și noi cu siguritate din decursul procesului, că adecă nici direcțiunea, nici comisiunea revĕdĕtóre sau de controlă nu și-a făcut datorința cum se cade, n'a eserciat controlă cum trebuie, au subscris orbiș socotelile anuale ale băncei și astfeliu funcționarii au mers cu defraudările până la estremul posibil. Étă deci ce face lipsa de controlă și încrederea prea mare.

Resumând deci cele espuse mai nainte dicem: institutele nóstre de bani trebue sĕ aibă ca și până acum o manipulare cinstită, neescepționabilă, sĕ fie în privința acésta de model, la cari sĕ ne putem provoca totdeuna cu mândrie In modul acesta ele 'și vor asigura încrederea publicului și vor aduce folóse materiale însĕmnate poporului nostru.

Acésta în privința materială, ér despre chemarea lor, ca factori pe terenul cultural-național, vom vorbi în numĕrul procsim.

Dechiarațiune repetită.

In Nr. 2 al diariului „Telegraful român" la nisce insinuațiuni făcute mie din partea domnului G. B. Popp în Nrul 2 al diariului „Tribuna" din Sibiiu, am făcut dechiarațiune în acel înțeles, că nu e adevĕrat, că ministrul ar fi pus vre-o întrebare de cercetare asupra profesorului G. Popp; nici aceea că Escelenția Sa, Domnul archiepiscop și metropolit Miron Romanul a pus întrebări în acéstă cercetare, ci consistoriul mi-a circumscris între cari margini se îndeplinesc cercetarea și mai ales prelângă care întrebări sĕ me mărginesc; mai departe am declarat, că întrebări ca: „Credi Dta, că scopul scólei e crescerea națională" n'a esistat.

Adevĕrurile susținute aci de mine s'au confirmat pe deplin prin actele în causa acésta, publicate în Numerii: 4, 5 și 6 ai „Telegr. Român" din anul acesta, cari:

a) din hârtia ministrului publicată în Nr. 4 al „Tel. Rom." se vede apriat, că ministrul n'a prescris nici o întrebare de cercetare;

b) mandatul pentru cercetare l'am primit dela consistoriu, și e subscris de Escelenția Sa Domnul archiepiscop ca președinte al consistoriului; prin urmare întrebările cuprinse în acel mandat sunt date de consistoriu. Aceste întrebări le-am luat drept instrucțiune, ținêndu-mi mâna liberă a pune și dela mine și alte întrebări, precum am și făcut;

c) din protocolul de cercetare publicat în Nr. 5 al „Telegrafului Român" se vede, că o întrebare ca: „credi d-ta că scopul scólei e crescerea națională", în adevĕr n'a esistat.

In fața acestor adevĕruri, basate acum pe acte, vine totuși nu G. B. Popp, ci G Popp, profesor, în Nr. 23 al „Tribunei" din a. c. și provocându-se la acelea-și acte publicate la cari me provoc și eu, susține, că ministrul și Escelența Sa metropolitul au pus întrebările și în deosebi susține că din protocolul de cercetare se vede, că eu am mai pus și aceea întrebare, anume: „Credi d-ta, că punctul de vedere al d-tale că scólele nóstre, fiind naționale trebue sĕ se dea o însĕmnătate deosebită crescerii tinerimii în spirit național, este în consonanță cu scopul învĕțămêntului scólelor medii, prescris în planul de învĕțămênt.

Declar, că precum n'a esistat întrebarea însinuată mie de dl G. B. Popp, așa n'a esistat nici întrebarea

---

FOIȚA.

Resolut . . . .

Schiță de

Margareta Moldovan.

(Incheere.)

„Intrați dómnă, me rog".

Matildei i-se bătea inima, era așa de mișcată, încât abia avu putere sĕ deschidă ușa.

— „Bună séra, domnule Costine".

— „Sărut mânile . . . . cum, domniata d-șóră Matildă? Pentru Dumnedeu, ți-s'a întêmplat ceva, spune te rog, cum de risceđi d ta a veni aici la mine"?

— „Un lucru voesc sĕ sciu și acésta m'a adus aici, dise Matilda și cădu obosită pe un scaun.—

— „Dar pentru Dumnedeu, sciu părinții d-tale, că d-ta ai venit aici?"

— „Nu, domnule, nu scie nimenea, tot lucrul acesta trebue se rĕmână secret, étă îți spun causa, ce m'a adus aici: precum cred, că scii, Doroiu mi-a cerut mâna. Tatăl meu sfătuit de miserabila acea de femee, ar voi sĕ me dea după acest monstru. — Eu îl urĕsc. — Nu voiu, — nu pot sĕ-l iau de soț. Mâne trebue sĕ-i dau rĕspuns . . . „Ei, acum am venit aici la d-ta, sĕ-ți spun, că te iubesc din inimă, și până-ce sciu, că d-ta esti aci în apropiere, nu pot sĕ iau nici o hotărîre. La cas că nu me iubesci, spune-mi și atunci o sĕ me gândesc de viitoriul meu în alt chip, căci la casa părintéscă nu pot rĕmâné, din causa femeiei aceleia, care me uresce și-mi face dilele amare.

Valeriu stetea ca un stêlp de marmură, nu își dedea credĕmênt urechilor.

„Dar, Dómne, e vis acesta ori realitate, d-ta ești Matildă într'adevĕr, — nu viseđ?

— Nu, nu dle, sunt eu, Matilda Spiridon, adoratórea d-tale".

— „Cum? dta mi-ai spus tóte acestea, ce le-am audit?"

— „Da eu ți le am spus și astept rĕspuns — dise Matilda și sĕ uită fics în ochii lui Valeriu, voind sĕ citéscă din acestia simțirile lui.

Fruntea lui Valeriu se însenină, pe un moment uitându-se la Matilda, dar érăși se întunecă îndată, când își aduse aminte de diferința cea mare dintre ei.

— „Dar cugetă Matildo, eu sunt un om așa de mic, fată de d-ta, cum sĕ cutez eu a-ți spune ceea-ce simțesc?"

— „Esti cât și mine domnule, nici o diferință între noi".

— „Ei, dar gândescete, Doroi are rang avere . . . .

— „D-ta ai inimă și simțiri nobile, ceea-ce e mai mult, — ba chiar întrece bogățiile pămêntesci".

„O Matildo, ce inimă bună ai, par' că aud un glas îngeresc și par' că te vĕd ca pe mama mea, — în momentele aceste, când am lipsă de mângăere. Te iubesc Matildo, ți-aș da inima, sufletul tot ce am . . . îți sunt robul dumitale . . . . dispune de mine . . . . "

— „Mi-e destul, cât sciu Valeriu, sciu că me iubesci, de astădi înainte nu mai am nici o supărare, căci sciu, că este o inimă, care simte cu mine, care me cunósce — me înțelege. Oh și tatăl-meu m'a înțeles pân' acum, dar acum scorpia aceea de femee, voesce sĕ-l disbrace chiar de simțul de tată. Aci se opri și lacrimile ii curgeau ca bobul pe obrazi.

Valeriu, vĕdênd întristarea și lacrimile Matildei, se duse la ea, o strinse în brațe și o sărută cu foc.

— „O, ce fericit sunt scumpă. Lasă lacrimile, nu mai plânge, îmi sfâșii inima cu ele".

Matilda se smulse din brațele lui, își învĕlì cu cârpa érăși mai tótă fața — voia sĕ plece.

— „Mâne la patru óre după prânz sĕ ne întâlnim în parcul de lângă biserica din suburbiul I. acolo am sĕ-ți spun hotărîrea mea."

Cu aceste Matilda eșì și cu pași repedi, trecù prin strada cea mică în cea principală și de acolo acasă . . . .
. . . .

* * *

— „Așa-i, vedi, că ți am spus, așai cu fetele de acum, nu mai ascultă de părinți, poftim rușine ca acésta, sĕ fugă cu un sărântoc, cu un nimenea. O sĕracă lume, acésta e apoi din amor curat, — rușine cu carul pe capul omului".

Domnul Spiridon nici nu audia cuvintele soției sale, gândurile lui sburau acum — nici dênsul nu scie încătrău — în fine acolo unde-va, unde îi era fiica lui Matilda cu Valeriu Costin.

Il mustra acum consciința de părinte.

— „Am avut — își dicea el — o singură fată și și pe acésta am nenorocit-o, da am nenorocit-o, căci am ascultat de harpia acésta de femee".

— „A fugit, căci a trebuit sĕ ia lumea în cap — dise domnul Spiridon către Anuța, soția sa — din naintea ta".

— „Cum dinaintea mea, dar eu am făcut-o sĕ fugă, audi vorbă".

— „Da tu, căci îmi măcinai în cap și mie și bietei copile de nătărăul acela de însinuată mie de profesorul G. Popp, ceeace apriat se vede din protocolul de cercetare și în fața tristului adevěr, că astădi nici prin actele autentice și oficióse nu e omul scutit de insinuațiuni reutăcióse, nu-mi rěmâne alta decât sě încheiu și eu cu cuvintele dlui profesor G. Popp: „judece acum lumea“.

Sibiiu, 3 Februariu, 1893.

Dr. *Ilarion Pușcariu*,
archimandrit.

Revista politică.

Tema de predilecțiune a diarelor din Budapesta este: cestiunile bisericesci și posițiunea, ce o observă guvernul în aceste cestiuni.

Lucrurile în aceste afaceri au mers departe, însě cu cât se desvóltă ele mai mult, cu atât devine situațiunea mai încurcată.

După scirile, ce sosesc din isvóre semioficióse din Viena, sciri, cari la Budapesta au provocat mare sensațiune, se constată faptul, că la Budapesta s'a format un comitet, compus din catolici, cari sunt membrii în ambele case și care ține conferințe în casele cont. Nicolau Esterházy. Din casa deputaților au luat parte la consfățuiri 10 membri, dintre cari din partida guvernamentală Daniel și Ioan Asbóth, cont. Ladislau Szapáry; din partea partidului național între alții: Bujanovici, Bolgár, Nagy, apoi din stânga estremă: Ugron și Polony. Din casa magnaților érăși au luat parte mai mulți membrii în frunte cu cont. Ferdinand Zichy. In prima linie s'a desbătut despre autonomia catolică, apoi despre celelalte cestiuni bisericesci. S'a hotărît sě se presenteze o resolutiune în ambele case, care va fi desbătută cu ocasiunea discusiunilor bugetului de culte și instrucțiune. S'a asigurat, că ministrul președinte Wekerle va sprigini ori ce acțiune pentru resolvirea autonomiei catolice, cu tóte că clica tiszaistă nu se învoesce. După cum anunță „N. Wiener Tageblatt“, conferința a hotărît ca regimul sě se declare limpede în tóte cestiunile bisericesci.

Incă nu e hotărît, dacă conferințele episcopatului catolic, proiectate pe dilele din luna lui Februariu, se vor și ține. Póte, că ele vor fi amênate. După unele asigurări, adresele făcute de episcopat către papă, rege și guvern, deși sunt de mult terminate, încă nu s'au espedat.

* * *

Precum am mai amintit, programul guvernului austriac pentru formarea maiorității a fost primit cu multă rěcélă. El e considerat ca un operat al lui Plener, conducětoriul nemților și subscris de Taaffe. In clubul Hohenvarth a fost aspru criticat. Cehii tineri sunt cu totul nemulțămiți. Ei constată, că nu li se împlinesc nici chiar dorințele, care au fost stipulate în lungile pertractări de împăcare. Stând lucrurile astfeliu ei pretind cu mai mare insistință ca și până acum împlinirea dorințelor lor, dorințe la cari, precum se asigură, se alătură și cehii bětrâni. Prima și cea mai cardinală pretensiune e autonomia Boemiei. Slavii din Moravia merg mână în mână cu cehii tineri.

* * *

Scirile din Viena anunță, că de câtva timp se află acolo consilieriul legațiunei romånesci Papiniu, carele a intervenit și la negocierile comerciale între Germania și România și că negoțierile între România și monarchia nóstră snnt în curgere. După-ce situațiunea e pe deplin limpedită din ambele părți și după-ce pertractările terminate cu Germania încă formézá o basă sigură, se crede, că încă în luna acésta se vor termina și negoțierile între monarchia nóstră și România. Trebue constatat, dice „Fremdenblatt“, că dispositiunile din ambele părți sunt dintre cele mai favorabile, așa că convențiunea vamală se va puté încheia pe un șir mai lung de ani. In sesiunea parlamentară de tómnă se va presenta un proiect pentru încheierea convențiunei.

* * *

Sentința în procesul Panama s'a esprimat față de unii acusați și anume:

Ferdinand și Carol de Lesseps au fost condamnați la 5 ani de închisóre și 3000 franci amendă; Fontane și Cottu la doi ani închisóre și 3000 fr. amendă, pentru esrocherie și abuz de încredere; Eiffel la 2 ani închisóre și 2000 franci amendă pentru abus de încredere.

Pentru cei dintâiu patru condamnați, sentința califică de eschrocherie faptul publicațiunilor mincinóse prin diare, sindicatele de emisiune și esagerarea cheltuelilor de emisiune. Consideră ca abus de încredere darea de bani lui Reinach și Oberndoerffer, bani a căror destinațiune a fost astfeliu falsificată.

In ceea ce privesce pe Eiffel, abusul de încredere e constituit prin faptul, că el declară că a primit ca sume contractate, nesce sume ce i s'au dat ca mandat pentru lucrări neisprăvite.

Căsătoria princiară.

(Încheere.)

La órele 2 sosi M. S. regele la braț cu principesa Maria, urmați de prințul Ferdinand, de casa civilă și militară a regelui, a prințului și a princesei.

Printre persónele, care au însoțit pe augușții miri la Bucuresci se află o damă de onóre de la Curtea Marei Britanii și dl colonel Howard, cari iau parte la tóte aceste sěrbări și cari, după o scurtă ședere în țară se vor reîntórce în Englitera, s re a raporta verbal M. S. reginei Engliterei diferitele fase ale primirii și ale sěrbărilor din Bucuresci.

La întrarea cortegiului regal, lăutarii întonară imnul național, ér publicul aclamà cu căldură pe rege, pe princesă și pe prințul mostenitor.

Trecênd pe dinaintea însurățeilor, regele se oprì dinaintea fiecărei părechi, esplicând prințesei ce județ represintă și adresând cuvinte binevoitóre însurățeilor.

Apoi luară loc pe estradă, prințesa avênd la drépta pe rege și la stênga pe prințul.

In fața estradei, de ambele laturi, se așezaseră comisarii.

Se făcu tăcere și după ce dl Cociu, unul din comisari, presintă o tavă cu trei păhare de șampanie, Prințul Ferdinand ridică păharul și beù în sănătatea însurățeilor, urându-le viață lungă și fericită și terminând scurta sa alocuțiune cu cuvintele:

— Beau în sănătatea noilor însurăței. Sě trăiți!

Urale entusiaste respunseră acestor cuvinte și strigăte de:

— Trăiască mirii României! Trăiéscă princesa Maria! Trăiéscă prințul nostru! Trăiéscă regele!

După golirea câtor va păhare de șampanie, după care bieții însurăței asceptau cu mare jind, părechile defilară una câte una pe dinaintea tronului improvisat, sărutând mânile regelui, prințesei și prințului.

Fie care păreche primia din mânile princesei câte o pungă frumósă de catifea cu baiere de mătase și cu armele țěrei brodate în aur, conținênd fiecare câte 25 de Caroli noi de aur de câte 20 lei, ér din mânile prințului o medalie comemorativă și un sul de hârtie legat cu pantlică tricoloră, care conținea portretele regelui și ale părechei princiare.

Lăutarii începuseră deja a cânta arii naționale, și mirii, desghețați atât prin cele câteva păhară de șampanie, cât și prin cântecele care le amintiau vatra lor și îi transportau cu spiritul pentru un moment din acest mijloc atât de nou și de neobicinuit pentru ei, începură a-și manifesta și ei bucuria.

Unul din gineri, cel dela Olt mi se pare, care era un țěran fórte deștept și desghețat, urà părechei regale viéță și domnie lungă, fericire, belșug și copii mulți.

Regele cu princesa și cu prințul se coborîră apoi de pe estradă și luând câte un păhar de șampanie în mână, se apropiară de mesele nuntașilor și ciocniră cu fiecare în parte.

Prințul Ferdinand era fórte vesel și adresa cuvêntul mai fiecăruia dintre gineri, întrebându'i de una și de alta.

Apoi regele se întreținu cu diferitele persóne, cari erau față, adresă felicitări dlui ministru Tache Ionescu și dlui Al. Odobescu, pe care îl presintă princesei Maria, din gura căreia dl Odobescu primi asemenea complimente pentru fericita și măréța idee, ce avusese de a arangia o astfel de serbare.

Regele esprimă apoi dorința de a conduce pe princesa pe unul din balcóne, spre a îmbrățișa mai bine aspectul întregei săli, care presinta în adevěr o originalitate unică în felul ei și comisarii se grăbiră a preveni publicul din una din logile balcóne, unde curênd după aceea apăru familia regală.

Curênd după acésta regele dete semnalul plecării și după ce formà un cerc de conversație la ușa de eșire, până la sosirea trăsurii regale, care nu putea înainta ușor din causa mulțimei de afară, salutà asistența și familia regală se retrase în mijlocul strigătelor și uralelor nesfêrșite, însoțite de imnul național, pe care lăutarii îl întonară la plecare ca și la sosire.

Ba unul din ei, bětrênul Dobrică de la Ploiești, înaintă spre rege și cu lacrămile în ochii îi sărutà mâna, adresându'i urări de fericire.

După plecarea familiei regale, nuntașii încinseră o horă mare și se puseră pe joc 32 de județe ale țěrei, dându-și mâna prin representanții lor.

Astfel sě sfêrși acéstă petrecere, de la care însurățeii și rudele lor au plecat cu cea mai măréță amintire, ducênd în cele 32 de județe ale țěrei vestea despre frumșeța, grația și bunătatea Domniței, pe care prințul Ferdinand s'a dus s'o aducă în mijlocul nostru de pe treptele tronului uneia din cele mai mari împěrății ale lumii.

Seara a fost representație de gală la teatru.

De la 7 și jumětate piéța teatrului era înțesată du lume și strălucea în mii de focuri. Pe la 8 și jumětate sala era plină. Era o priveliște feerică, de a vedea tóte logile ocupate de dómne care erau împodobite cu toalete strălucitóre și cu bijuteriile cele mai splendide.

Varietatea de costume, toalete, uniforme făcea un efect fórte frumos.

Pe la 9 o mare miscare se făcu în sală. Orchestra intonà imnul național și M. S. regele, Principele Ferdinand și Domnița Maria întrară în loja regală. Grațiósa nóstră domniță purta o splendidă diademă, care încununa într'un mod admirabil o frunte regală și se potrivea de minune cu pěrul seu blond aurit. Tótă sala se ridicà în picióre. Era un spectacol grandios și mișcător. Valurile luminei electrice se revěrsau pe trei șiruri de loji împodobite de femei frumóse în vestminte de sěrbătóre.

Era o luptă de sclipélă între diamantele și ochii româncelor nóstre. M. S. regele și Augușții însurăței ascultară și ei în picióre imnul național, după aceea tótă lumea sě așézá și cortina se ridică.

Orchestra sub direcțiunea d-lui Wachman începu cânta, a cărei cuvinte sunt de dl V. Alesandrescu Urechiă și musica de dl Spetrino. Iată tecstul acestei cantate:

Cântare inaugurală

a representațiunei date la teatrul național în 24 Ianuariu 1893, în onórea sosirei în Bucuresci a Alteței Lor regale Principele Ferdinand și principesa Maria ai României:

Corul

Țéra este în sěrbătóre
Nuntă mândră, nuntă mare
De fecior de împěrat!...

O artistă.

Din Mamornița la mare
Doiósă'i ori ce suflare
Până'n muntele Carpat.
Nunta'i mândră, nunta'i mare
De fecior de împěrat!

Corul

Din Mamornița la mare
Voiósă'i ori ce suflare,
Până 'n muntele Carpat!

Artista

In a mirelui Teu casă,
— România cea frumósă —
Mireasă bine-ai venit!
Țara cu drag te aștéptă,
Căci ești bună și 'nțeléptă..
Cerul ni te-a dăruit!

Corul

In a mirelui Těu casă
— România cea frumósă —
Bine ai venit Mirésă!

Artista

Brazda nóstră românéscă
Dă belșug de grâu și flori!
Tu s'o faci sě strălucéscă
D'a virtuților comori.
Cu regina mult dorită
Tu s'alini păs și dureri;
Țara faceți fericită;
Ea iubire nesfêrșită
Vě va da din rěsputeri.

Corul

Brazda nóstră românéscă
Tu s'o faci sě strălucéscă
D'a virtuților comori!

Versurile au fost dise cu măestrie și cu multă căldură de d-na Vermont-Ventura și de dl C. Nottara.

In urmă începu representanția. S'a dat „Visul unei nopți de vară“ de Shakespeare, tradus de dl Sterian, deputat și membru în comitetul teatrelor.

Piesa era admirabil montată, decorurile și costumele erau splendide. Frumósa musică, pe care Mendelsohn a compus'o pentru acésta piesă, a fost interpretată de orchestră cu o precisiune admirabilă. Corurile erau bine studiate. Ele erau compuse de elevi din conservator și din membri ai societățe

---

Doroi, cât e diulica de mare, nu avea omul pace uite acum, ce ai făcut“.

— „Acum eu voi fi de vină, ce trébă bună, ba e de vină fata ta, puiul těu, odorul těu, căreia te închinai, ca la o deiță, vedi acum ce a făcut“.

De aci se născù cértă între cei doi soți.

Spiridon ca tată, care simția lovitura acésta din inimă, n'avea linisce nicăiri, i venia sě ia și el lumea în cap. De câte ori o vedea pe soția sa, totdeuna se acăța cu vorbe de ea — se certau. De acum înainte urmà apoi viéță rea între ei . . . .

. . . .

. . . .

Trecură dóuě luni deja, de când Spiridon nu scia nimic de Matilda.

Intr'o di primesce dela ea o epistolă

— „Scumpul meu tată.

Sunt fórte fericită. Eu, precum cred, că ai aflat, m'am depărtat dela casa părintéscă, cu Valeriu Costin. N'am putut face altfel, sciu, că esti fórte mâhnit și supěrat pe mine. Iartă me, scumpul meu părinte și fi liniștit.

Cu Valeriu ne-am cununat îndată după sosirea nóstră și étă cu o păreche fericită mai mult în lume.

Te compătimesc din inimă, dar ce era sě fac. Am iubit numai pe Valeriu, ér el sciind că Doroi m'a cerut și sciind, că d-ta esti aplicat a me da după el, la insistările femeii aceleia, care n'a meritat sě calce nici pragul casei nóstre, n'a cutezat sě mi céră mâna.

Dumnedeu te mângăe! Sărut mânile. A d-tale

Matilda.

Peste o lună de dile Matilda primì dela tatăl ei următórea scrisóre:

Scumpii mei!

— „Sunt érăși om liber. De Ana, de aceea femee falsă, plină de rěutate, pe care numai interesele au făcut-o de mi-a amărît dilele bětrânețelor, m'am separat.

Am aflat o mulțime de mișelii de ale ei, cari sunt cause fórte bune, spre a ne despărți. Procesul decurge deja.

Tótă averea ce o am mi-o voiu face în bani și preste câteva sěptěmâni voiu fi la voi. Voesc a petrece dilele, cari le mai am lângă voi. Ve îmbrățișez ferbinte

al vostru duios tată
Iosif Spiridon.

P. S. In curênd o sě ve mai scriu érăși.

Liedertafel, cari au dat concursul lor la acéstă serbare.

In genere piesa a mers esact şi representaţiunea face onóre scenei nóstre naţionale. La sfêrşitul piesei s'au intercalat câteva versuri de ocasiune scrise de dl Dumitru Olănescu cu talentul seu obicinuit şi ḑise de dl Nottăra într'un mod demn de reputaţiunea acestui valoros artist.

Étă versurile:

Bine-ai venit la noi mirésă!
Cu ochii dulci sĕ 'nveseleşci
Palatu'ţi falnic de crăiasă,
Asupră-ne sĕ rĕspândesci
Şi bunătatea şi iubirea,
De ale inimei comori,
Şi anii rodnici curgĕtori
Sĕ'ţi nemuréscă fericirea!
Bine-ai venit la noi mirésă!
De mult cu drag te aşteptam,
Ca pe un rĕsărit de sóre,
Pe fruntea Ţĕrei sĕ aprinḑi
Luminele de sĕrbătóre
Şi cu belşug sĕ răsădesci
In pepturile nóstre vii
Speranţa şi mândriele
Cu mâna'Ţi blândă sĕ le 'nvii!
Căci din hotar păn' la hotar
Inmănunchiat de acelaşi dor
Cu graiu de bine-cuvêntări
Voiosul vitejesc popor
Vĕ 'nchină cu viaţa lui
In dar şi dragostea'i deplină
Şi Vĕ urează, Miri Duioşi
De-pururi calea-Vĕ senină
Cu străluciri sĕ o împodobească
In preamăreţul lor avênt
Isbênda, Gloria, Puterea,
Şi tot mai spornică sĕ créscă
Cu faima sfintelor virtuţi
Menirea Vóstră pe pămênt!
Bine-aţi venit Mirésă! Mire!
De mâni regeşti călăuziţi
Spre înalte ţeluri de mărire!
De Pilda lor însufleţiţi
Şi bunătatea şi iubirea
Asupră-ne sĕ rĕvărsaţi
Şi mai adênci sĕ ne brăzdaţi
Statornicia şi înfrăţirea!
Bine aţi venit Mirésă! Mire!

Aceste versuri au fost ḑise în mijlocul unui tablou feeric, format de tóte personagiele, care luaseră parte la feeria lui Shakespeare. Priveliştea era impunĕtóre. La sfêrşitul versurilor tótă sala s'a sculat în picióre şi a isbucnit în aclamări: „Sĕ trăiéscă! Sĕ trăiéscă!“

Acéstă serbare va rĕmânea de sigur neştérsă în mintea tuturor.

Noutăţi.

Petrecerea sodalilor români din Sibiiu s'a ţinut Duminecă sara. S'au esecutat cântările şi piesele anunţate în program, şi trebue sĕ constatăm cu plăcere, că cu succes bun. Rolurile din cele dóuĕ piese au fost bine jucate, cu deosebire a jucat bine dl Ioan Morar în rolul lui Pepelea şi în a dóua piesă în rolul lui Nae Totolean. Publicul, ca de obiceiu numĕros, a recompensat pe diletanţi şi corişti cu dese aplause. După producţiuni a urmat dans până diminéţa. In genere întréga producţiune a succes, deşi programul a fost prea lung (s'a sfêrşit la 11 şi $^1/_2$) ér încât pentru piese ar fi de dorit, ca sodalii nostri în viitor, la asemenea ocasiuni sĕ alégă piese mai bune, lăsând la o parte producţiile „literare“ ale lui T. Alexi.

* * *

Cas de mórte. „Gazeta Bucovinei“ organul românilor bucovineni incadrată în negru a adus trista veste despre trecerea din viaţă a directorului şi în timpul din urmă şi editorul ei Pompiliu Piposiu, în vêrstă de abia 33 de ani, lăsând în jale o soţie vĕduvită, trei copii şi numĕróse rudenii. Rĕposatul de 3 ani ḑile a luptat cu zel neobosit şi cu mare devotament pentru interesele românilor bucovineni. Acéstă înaltă virtute i-a câştigat şi simpatia tuturor claselor sociale române din Bucovina şi chiar celor strĕine. Inmormêntarea s'a făcut în 9 l. c. la 2 óre cu mare solemnitate, funcţionând archimandritul mitrofor Miron Calinescu asistat de mai mulţi dignitari bisericesci. Pe lângă numĕrósele rudenii din Ardél au luat parte la înmormêntare întréga nobilime română din Cernăuţi şi provincie, representanţii tuturor societăţilor şi reuniunilor românesci, precum şi representanţii presei strĕine. In biserică şi la mormênt s'au rostit mai multe cuvêntări şi vorbiri, în care i-au fost lăudate meritele ce şi le a câştigat. Fie-i ţĕrîna uşóră!

* * *

Cas de mórte. Din Avrig ni se comunică următórele: Abia au trecut dóuĕ luni de ḑile dela trecerea din viéţă a neuitatei soţii, a dlui protopresbiter tractual Ioan Cândea şi Dumneḑeu a chemat la sine pe nestorul tractului, pe onoratul preot local *Ioan Nicolae*, socrul actualului protopresbiter.

Luni în 7 Februariu a avut loc înmormêntarea, carea a fost, pot ḑice, imposantă. La 10 óre preoţii din loc şi jur în numĕr de 8 au plecat la casa rĕposatului, şi acolo au făcut serviciul îndatinat. De acolo a plecat cortegiul la biserică, însoţit de poporul avrigén în numĕr fórte numĕros, preotul şi capelanul evangelic din loc, corpul învĕţătoresc din loc, notar şi alţii, apoi mai mulţi învĕţători din jur. In biserică On Domn preot Constantin Prie din Săcădate a ţinut un frumos discurs funebral, arĕtând meritele rĕposatului atât pe terenul bisericesc, cât şi pe terenul agricol. Cuvêntarea acésta a stors lacrimi dela asistenţi. Pe la 12 óre cortegiul în sunetele clopotelor dela ambe bisericile a pornit spre cimiterul comun. La cimiteriu s'a înălţat o rugăciune pentru sufletul rĕposatei protoeriţă Elena Cândea născ. Nicolae, fica rĕposatului preot Ioan Nicolae.

Preotul Ioan Nicolae s'a născut la anul 1819, s'a chirotonit întru preot la anul 1846 de fostul episcop al Aradului Gerasim Raţ, prin urmare a servit in via domnului 47 ani.

Eternă amintirea lui!

* * *

Necrolog. *Valeriu Perşinariu*, Dr. de med. după o scurtă suferinţă, împărtăşit fiind cu sf. Taine, şi-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatoriului astăḑi în 30 Ianuariu (11 Februariu) 1893, la 1 óră p. m. în etate de 26 ani.

Despre acéstă durerósă şi ireparabilă pierdere adânci întristaţii părinţi încunosciinţéză pe tóte rudeniile, pe toţi amicii şi cunoscuţii decedatului.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului decedat se vor ridica din casa parochială dela biserica din Braşovu-vechiu, Luni în 1 Februariu a. c. la órele 3 p. m. şi se vor aşeḑa spre odichnă eternă în cimiteriul acelei biserici.

Braşov, 30 Ianuariu v. 1893.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

George Perşinariu paroch şi Susana Perşinariu n. Scurtu, părinţi. Aureliu Perşinariu, ingineriu sub. inspector de tracţiune, Corneliu Perşinariu, stud. phil. fraţi. Elena V. M. Lazăr, şi Eugenia Dr. Saftu surori. Vasile M. Lazăr, inginer, Dr. Vasile Saftu ca cumnaţi.

* * *

Cntastrofa cutremurului de pămênt în Zante. Cutremurile de pămênt din 7 şi 8 l. c. n. au causat catastrofă teribilă în Zante. Numĕrul ómenilor morţi şi răniţi este enorm Spitalul s'a dărîmat şi a îngropat pe cei mai mulţi bolnavi, ce se aflau in el. Pănă acum e cunoscut, că preste 300 de ómeni au căḑut jertfă catastrofei. In unele locuri s'a deschis pămêntul şi a înghiţit tot, ce s'a aflat pe el. Panica şi miseria între locuitori e mare şi afară de aceste a mai erupt şi tifusul din causa fómetei. Acest cutremur, după cum s'a constatat, e cea mai mare nenorocire, ce a venit asupra Greciei. Insula Zante, numită mai înainte grădina Greciei, a rĕmas numai o grămadă de ruine.

* * *

Ce este un miliard? Un miliard cântăresce: în argint 5,000,000 chilograme, în aur 322,580 chilograme; în bilete de 1000 franci, 1780 chilograme; în bilete de 100 franci, 11,500 chilograme. Pentru transportul unui miliard, dacă un om va duce 100 chile, trabuesc: în bilete de 1000 fr. 18 ómeni; în bilete de 100 fr. 115 ómeni; în aur 3225 ómeni; în argint 50,000 ómeni. Un miliard în bilete de 1000 fr. ar forma 2000 volume, fiecare volum cu 500 de foi.

* * *

Trupul omului. Trupul omului are 150 óse şi 500 muschi, sângele unui om vêrstnic cântăresce 15 chilograme, inima are un diametru de 15 centimetri; bate de 70 de ori pe minut, de 4200 de ori pe óră şi de 35,792,000 ori pe an. Tot sângele trece prin inimă în trei minute. Plămânii omului conţin cam 5 litre de aer; respirăm de 1200 ori pe óră, cheltuind 300 litre de aer. Pelea are trei straturi, a căror grosime este între 3—6 milimetri, fie-care centimetru de piele are 12,000 pori. Lungimea întrégă a acestor pori este de 50 chilometri.

* * *

Contra rachiului. In comuna Kökönyösd lângă Sătmar 60 de plugari au hotărît ca un an de ḑile sĕ nu mai bea rachiu, sĕ nu mérgă în crâşmă şi nici sĕ nu ţină acasă rachiu. Esemplul acestor ómeni voesc sĕ l urmeze şi locuitorii din comunele Csedreg şi Fertös Álomás.

* * *

Ucidere şi sinucidere. Din Belovar se scrie: Locuitoriul Simeon Tomici din Novi-Plavnici, care trăia dimpreună cu cei trei copii ai sei după lucrul mânilor, făcu în timpul din urmă cunoscinţa unei femei, căreia îi promise, că o va lua de nevastă. Devenindu'i necredinciósă, Tomici dădu copiilor rachiu până ameţiră cu totul, luà apoi o rudă de lemn şi sdrobí capul femeei, sdrobí capul copiilor şi după ce comise aceste fapte îngrozitóre 'şi puse capĕt vieţii prin strangulare.

* * *

Invitare. Corul vocal rom. gr. or. din Sân-Miclăuşul-mare învită respectuos la Concertul urmat de dans ce'l va arangia Sâmbătă în 6/18 Februariu 1893 în sala „Vulturul negru“ în favórea fondului coral cu următórea

Programă:

1. Motto.
2. Kárrász, „Latina gintă“ cuartet.
3. Vidu „Din şeḑătóre“ potpuriu poporal cuartet.
4. Popoviciu, „Sêrmana frunḑă“ cuartet.
5. Grozescu, „Moşu Martin“ poesie declam. de dl Ioan Funariu.
6. Porumbescu, „Doina doiniţă“ cuartet.
7. Musicescu, „Ileana“ secstet.
8. Porumbescu, „Luna suride“ romanţă, cuartet.
9. Murĕşian, „Trecui valea“ cuartet.
10. In pausa dansului se va juca „Bătuta şi Căluşierul“.

Inceputul la 8 óre sara.

Preţul de persónă: locul I-iu 1 fl. II 70 cr., III 50 cr., IV (în picióre) 30 cr.

Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor publica.

Comitetul arangiatoriu.

* * *

Invitare la producţiunea literară împreunată cu dans, ce se va arangia din partea inteligenţei române din Sighişóra Joi în 4/16 Februariu a. c. în sala „Gewerbeverein“.

Programa:

1. *a)* „Serenadă“ cor de H. M.
   b) „Zorirea“ cor de C. A.
2. „Amor şi patriotism“ poesie de P. D. declamată de P. Pintea.
3. „Sacrificiu“ de A. C. V. duet acopaniat de orchestră ⁂
4. „Coróna cufundată“ cor de H. B.
5. „Rĕmas bun codrului“ cor. ⁂
6. „Arvinte şi Pepelea“ vodevil într'un act.

Inceputul la 7 óre séra. — Preţul de intrare: de familie 1 fl. 60 cr., de persónă 50 cr. pentru studenţi 40 cr. ér ofertele şi suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice.

NB. în pausă se va juca „Căluşeriul“ şi alte jocuri naţionale.

Comitetul arangiator.

Un respuns.

D-l Pázmándy Dénes, deputat dietal, a adresat nu de mult ḑiariului „Le Matin“ din Paris o scrisóre în cestiunea espulsării corespondentului ḑiariului „B. Hirlap“, care scrisese lucruri neadevĕrate despre afacerea Panama; în scrisórea acésta dl Pázmándy cu şovinismul seu cunoscut afirmă că în Ungaria presa este absolut liberă. La acésta afirmare falsă vine compatriotul nostru, dl George Moroian, şi într'o scrisóre publicată tot în „Le Matin“ arată starea adevĕrată a lucrului, pe care vrea sĕ o ascundă înaintea lumii dl Pázmándy. Scrisórea este următórea:

Paris, 4 Februariu, 1893.

Domnului director al ḑiariului „Le Matin“.

Domnule! In scrisórea dlui de Pazmandy, deputat în Budapesta, pe care o publicaţi în numĕrul de aḑi al stimatului D-v. ḑiar, autorul afirmă ceva, ce nu corespunde cu realitatea. Dl de Pazmandy ḑice adecă, că „presa în Ungaria este absolut liberă“. Dacă naţionalităţile nemagiare (croaţi, români, slovaci, etc.), cari formézā marea maioritate în regatul Sftului Stefan ar ceti aceste rênduri ale dlui de Pazmandy, ele ar protesta de sigur în unanimitate contra unei asemenea afirmaţiuni.

Da, presa în Ungaria este liberă, ba chiar prea liberă pentru magiari; pentru celelalte naţionalităţi însĕ ea nu este de loc liberă.

In vreme ce jurnalele magiare pot insulta după plac naţionalităţile nemagiare din regat, bieţii publicişti ai acestor naţionalităţi nu pot scăpa un cuvênt, care sĕ nu placă guvernului unguresc, fără sĕ fie condamnaţi la amende grele şi întemniţări. Esemplu: nenumĕratele procese politice ale ḑiarelor române, sêrbe, slovace etc, cari li s'au intentat succesiv de către guvernul din Budapesta, de când cu era „dualismului“ şi cu deosebire de când Ungaria face parte din tripla alianţă.

Probă recentă despre acésta este şi procesul de acum o lună al publicistului slovac Svetozar Hurban Vajansky, care a fost condamnat la un an închisóre şi la o mare amendă.

Basat pe sentimentele D-v. de justiţie şi imparţialitate, vĕ rog, în interesul adevĕrului, sĕ binevoiţi a publica ceea ce precede, într'un numĕr al preţuitului D-Vóstrĕ ḑiar.

Primiţi d-le director espresiunea sentimentelor mele devotate.

George Moroianu.

Bibliografic.

„Romänische Jahrbücher“ este continuarea revistei *„Romänische Revue“* carea sub titlul de mai sus va apăré de acum încolo în Sibiiu sub direcţiunea de mai nainte, avênd de editor pe cunoscutul scriitoriu Dr. W. Rudow. Nr. I anul al IX-lea are următoriul cuprins:

Die Hochzeit des Prinzen Ferdinand von Romänien (mit dem Bildnisse des Prinzen) von K. Wilke. — Der Ehevertrag. — Die Nationalitätenpolitik der neuen ungarischen Regierung. — Die Romänen in Ungarn und der Antisemitismus. — Der Gesetzentwurf über die Umgestaltung der Volksschule in Romänien. — Die etnographischen Werke über Romänien und die benachbarten Länder (nach Şăineanu). — Glückwunsch der Romänen zur Vermählung I. K. H. H. (mit dem Bildnisse der Prinzessin) von W. Rudow. — Am Grufsteine Stefans des Grossen von W. Schmidt. — Sinngedichte von A. C. Cuza und A. Densuşianu — Meister Umsonst (nach de la Vrancea). — Rundschau: Die verwandtschaftlichen Beziehungen des román. Thronfolgerpaares. — Pro domo. — Nationale Solidarität. — Die Massregelung der Nationalitätenpresse in Ungarn. — Litterarisches. Die Elementarunterícht in Romänien — Neue Bücher

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Despre plantele carnivóre.

Prelegere publică de prof *Mihai Pêrvu.*

(Urmare.)

Dionaea muscipula.

De aici conchidem hotărît şi sigur că glandulele Dionaei secreţionéză tot astfeliu de suc, ca stomacul animalelor, adecă: pepsin.

Este fórte caracteristic, că frunḑele Dionaeilor nu sunt simţitóre faţă de plóie, deşi unele frunḑe, după ce au prins de dóuĕ-trei ori insecte, 'şi perd sensibilitatea, éră altele se veşteḑesc pe veci. Acésta o dovedesc cei mai ageri cercetători, scrutători, ca Darwin, Dodel-Port, Sachs şi chiar domnişóra Treat din New-Iersey.

Din aceste se vede, că absórberea şi digestiunea Dionaei încâtva este împedecată. Scăderea acésta, perderea frunḑelor de timpuriu însĕ o înlocuesce desvoltarea repede ale altor frunḑe nóuĕ.

Fiind-că Dionaea conţine chlorophyll, s'ar putea susţiné ca cele mai multe plante, dară e sigur, că fără carne, insecte, nutrămênt animalic nu se póte desvolta aşa de tare.

Afară de fenomenele descrise până aci, se pot încă şi altele observa în frunḑele Dionaei, fenomene cu mult mai interesante adecă: electrice, cari înainte de asta numai în musculii animalelor s'au observat. Fenomenele aceste le-a descoperit şi studiat englezul Sanderson şi în urmă germânul Dr. Munk, profesor la universitatea din Berlin.

In muschii animalelor esistă un curent electric, care în timpul nelucrărei, leneviei, stăgnărei muschilor, are o direcţiune, o cale anumită; éră în încordare, sau dacă sunt iritaţi, direcţiunea curenţilor electrici se schimbă şi muschii se contrag.

Astfeliu de curenţi electrici se află şi în vasele fibróse ale frunḑelor Dionaei, cu aceea observare, că curenţii au direcţiune contrară, adecă curentul e către vêrful frunḑelor, éră în vasele fibróse întors, către cotor.

Acésta organisaţiune e causa, că frunḑele vin în mişcare, dacă sunt iritate, şi cu atâta e mai interesantă, fiind-că ţesetura frunḑei nu conţine părţi, cari ar semăna cu ţesetura muschilor animalici.

II. Utricularia vulgaris.

Până acum am botanisat pe marginile lacurilor. Am făcut cunoscinţă cu înfiorătórea Dionaea. Haidam prin pipirig, rogoz, şovar, trestiiş, sĕ străbatem în mijlocul tĕurilor nóstre, sĕ vedem o altă lume mai ademenitóre, ba póte mai înfiorătóre.

Pe undele slabe, abia legănate a lene de vênt, étă apa acoperită de un vĕl verde, ca mĕtasa. Acest vĕl, acesti câlţi frumoşi şi verḑi, sunt alge, lâna bróscei. Mai adênc étă o altă plantă, ca fuiorul, Myriophyllum.

Lucrurile aceste nu ne intereséză aşa de tare, ca şi cotorul acesta înflorit, ce plutesce pe valuri, cu flori galbene.

Planta aceea e Utricularia vulgaris. Trăesce în lacurile Europei, mai cu sémă îi priesce în bălţile patriei nóstre.

Ca sĕ o putem cunósce, sĕ o descriem pe scurt.

Utricularia nu are rădăcini formale, numai prin un fir subţire stă in legătură cu nomolul lacului. Firul acesta se continuă până la suprafaţa apei, unde se resfiră în raḑe, pe care sunt crescute frunḑele spintecate. Din mijlocul raḑelor acestora, se continuă cotorul cam la 15—20 cmt. de înalt şi produce flori, de forma viorelei, de colóre galbină. Fructul e o capsulă, nucşóră.

Planta nu e aşa de simplă; ea are şi şiretlicuri. Cea mai interesantă parte a ei sunt frunḑele şi ulciórele, beşicuţele crescute pe ele.

Frunḑele sunt ca şi a petrenjelului, ferestreiate şi la vêrf ascuţite şi aşa de spintecate, încât apar, ca şi când ar consta numai din vase fibróse. Când le privesci plutind pe apă, ţi se par ca nisce câlţi legaţi de o sfóră, şi resfiraţi în unde după voia întêmplării.

Incrêngurarea, ramificarea lor e furcată, ca furca. In mijlocul fie-cărei ramificări, mai bine desvoltată, se află câte o beşicuţă, ca şi o ulcióră.

Fie-care ulcióră e o vêrşe sodomitóre pentru animalele mici de apă, aquatice, şi chiar asta ne intereséză mai mult.

Botanicii vechi susţineau, că prin ulciórele aceste înótă planta, dar nu este adevĕrat, căci dacă lipsim planta de ele şi o aruncăm érăşi în apă, ea nu se cufundă. Ele împlinesc o altă slujbă, funcţiune fisiologică.

Diverse.

Advocaţii sĕracilor. In Viena s'a înfiinţat nu de mult o societate interesantă. Scopul acestei societăţi este asemenea cu cel al policlinicelor, adecă a da ajutor gratuit ómenilor sĕraci, dar nu ajutor medical ci ajutor iuridic, de apĕrător la judecătorii etc. Acésta este de lipsă, căci câţi ómeni sĕraci nu sunt, cari nu pot sĕ-şi câştige dreptul din lipsă de mijlóce. Sĕ spune, că deja mai mulţi advocaţi vestiţi din Viena au promis serviciul lor gratuit acestei societăţi.

⁂

Ḑiare în versuri. Până acum esistă dóuĕ ḑiare, cari apar în versuri. Unul, care e fórte popular iese în Atena, în editura lui George Souris. El e scris în versuri, chiar şi anunţurile, şi se ḑice, că versurile sunt minunate. Celalalt ḑiar apare în Cansas sub numele „Willison Journal“ şi este edat de Miss Elisabeta Wilson, şi care scrie în versuri toţi articolii ei.

Loterie.

Sâmbătă, 11 Februariu, 1893.

Timişóra:	**33**	**24**	**12**	**17**	**67**
Viena:	**44**	**2**	**36**	**85**	**15**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 13 Februariu 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Renta de aur ung. 6%	--.—	—.—
„ „ „ „ 4%	115.15	115 20
Galbeni împĕrătesci	5.69	5.68
Napoleon-d'ori	9 62	9 60
Mărci 100 imp. germane . . .	59.17 ½	59.15
Londra 10 Livers sterlingi . . .	120.90	120.90

Turnătoria

de clopote şi de metal

a lui

Antonie Novotny

se recomandă cu garanţă pe mai mulţi ani pentru construirea de clopote noue cu sunet harmonic şi clar precum şi pentru vărsarea clopotelor crepate (sărite) Montate cu culme (corónă) de fer făurit, întocmite de a undula uşor în ori-ce direcţiune, îndată ce clopotul pe o parte s'a ros, prin care se încungiură crepatul.

Cu deosebire recomand

clopotele cu patent găurite şi premiate

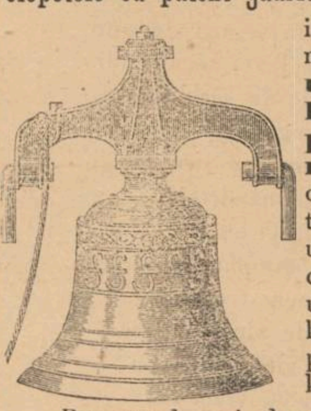

inventate de mine, care au **un ton mai lung, mai puternic şi mai adênc,** ca cele de sistemul vechiu; un astfeliu de clopot în greutate de 300 kilogr. egaléză pe unul de 400 klgr.

Recomand mai departe **scaune din fer bătut pentru clopote,** solide şi frumóse, **clopote pentru orologiu** şi **tóce din metal,** precum tóte celelalte articole de alamă şi metal aparţinătóre de acéstă categorie, cu **preţurile cele mai moderate.** Se construesc clopote şi pe lângă plătirea făcută în rate.

Clopote dela 300 klgr. în jos, precum şi **stropitóre de mână** şi **locomobile** se află totdeuna per magazin.

Pentru comande binevoitóre, care se efectuiază solid şi cu punctualitate, se recomandă [182] 7—12

Antonie Novotny.
Timişóra, Fabric.

Nr. 23 [20] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Vidacutul-român, cu filiile Vidacutul-unguresc, şi Róua, protopresbiteratul Sighişórei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post şi statorite de comitetul parochial concernent la 27 Ianuariu 1892. sunt 401 fl. 38 cr.

Concurenţii 'şi pot lua informaţiuni detaiate despre acésta parochie la oficiul protopresbiteral şi la cel parochial.

Reflectanţii sunt poftiţi a-şi asterne petiţiunile concursuali conform norme lor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Sighişóra, 12 Ianuariu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitriu Moldovan,
protopresbiter.

„ARDELEANA“ institut de credit şi de economii, societate pe acţii.

Convocare.

Domnii acţionari ai Institutului de credit şi de economii „Ardeleana“, societate pe acţii, se invită în vîrtutea §-lui 18 al statutelor societăţii la a

VII-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Orĕştie la **16 Martiu 1893 st. n.** după ameḑi la 2 óre, în sala cea mare din casa proprie (Piaţa mare Nr. 2).

Obiectele puse la ordinea ḑilei sunt:

1. Raportul direcţiunii despre starea intreprinderii preste tot şi despre resultatul gestiunii anului din urmă în deosebi.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Decisiunea asupra compturilor anuale.
4. Propunerea direcţiunei în obiectul lucrărilor preparative pentru reconstruirea casei institutului, situată în Piaţa-mare Nr. 2.
5. Propunerea direcţiunei, relativă le crearea unui fond de grarantă, întru acoperirea perderilor, ce vor obvenì preste an la operaţiunile societăţii.
6. Propunerea direcţiunii, relativă la modificarea §§-lor 4. 6. 30. 39. 45. 46. 48. 50 şi 51 din statutele societăţii, şi înmulţirea capitalului social.
7. Decisiunea asupra împărţirii profitului curat, realisat în ultimul an de gestiune.
8. Ficsarea marcelor de presenţă pentru anul viitor.
9. Alegerea a lor 3 membrii în direcţiune, la locurile devenite în vacanţă conform §§-lor 77 şi 78 din statute.
10. Alegerea comitetului de supraveghiare, pe un nou period de 3 ani.
11. Eventuale propuneri făcute în sensul §lui 28 din statutele societăţii.
12. Esmiterea a lor doi acţionari pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Domnii acţionari, cari în sensul §§-lor 20, 21 şi 22 din statutele societăţii dorese a participa la adunare în persónă ori prin plenipotenţi, sunt poftiţi a-şi depune acţiile şi eventualele documente de plenipotenţă la cassa institutului cel mult până la 15 Martie st. n. la 12 óre antemeridiane. [19] 1—1

Orĕştie, la 27 Ianuariu, 1893 st. n.

Direcţiunea.

Societate mutuală fără acţionari.

Tot câştigul sĕ distribusce între asiguraţi.

The Mutual

societate de asigurare pe viaţă din New-York

cu fondul de franci 826 milióne

este cea mai mare instituţiune financiară din lume.

Asigură viaţa humană după tóte combinaţiunile.

Spre informaţiuni detaiate a se adresa către

Direcţiunea generală pentru Ungaria

Budapest, Bécsi utcza 5.

[14] 3—6

Sosirea şi plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 26 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:

La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:

La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 13. Sibiiu, Sâmbătă, 6/18 Februariu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 98 Scol.

Publicaţiune.

In urma hârtiei dto 6 Ianuariu a. c. Nr. 60 027 a Escelenţiei Sale Dlui Ministru r. u. de culte şi instrucţiune publică sĕ aduce la cunoscinţa organelor nóstre bisericesci, *că societatea literară „Pallas" din Budapesta edă un dicţionariu „Nagy-Lexikon"*, care cuprinde tóte datele de lipsă privitóre la patria nóstră şi este de folos a se procura pentru bibliotecele nóstre scolare.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 14 Ianuariu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Băncile nóstre.

II.

In numĕrul trecut al fóiei nóstre am ḑis, că băncile nóstre trebuie prin o chivernisélă cinstită sĕ-şi asigure încrederea deplină a publicului; dela acésta atârnă progresarea lor şi putinţa de a reduce cu încetul procentele de împrumut, fără scurtare simţitóre a acţionarilor şi astfel a deveni folositóre pentru poporul român, căci scim că la institutele nóstre atât acţionarii, cât şi debitorii în mare parte sunt români.

Pe teren cultural institutele nóstre sunt şi au sĕ devie în viitor factori însemnaţi cu deosebire prin spriginirea materială a instituţiunilor nóstre culturale. Acésta este a dóua condiţiune, ce au sĕ-o îndeplinéscă băncile române.

Scim, că la fie-care bancă sunt destinate în statute anumite procente din profitul curat, pentru scopuri culturale şi umanitare.

Şi băncile au şi dat din profitul lor curat anumite sume, cari acum le putem pune la o sumă de preste 4,000 fl v. a. pe an, va sĕ ḑică o sumă destul de însemnată în impre jurările nóstre. Aceste sume s'au dat cu deosebire pentru scopuri mai mult locale, fie care institut a dat ajutóre la biserici, scóle, societăţi de cultură etc. din partea locului. S'a ḑis, că acele instituţiuni trebue spriginite mai cu samă, cari se află acolo, unde locuesc cei mai mulţi acţionari sau debitori de ai institutului.

Bine s'a făcut acésta până acum şi negreşit, că şi pe viitor va fi bine, ca bisericile, scólele etc. române din apropierea fie-cărui institut sĕ se bubure de spriginul lui. Dar de altă parte, cu cât institutele nóstre progreséză, cu cât au trecut preste spesele şi greutăţile înfiinţării şi pot sĕ realiseze profit bun, cu atât trebue sĕ şi lărgéscă şi măréscă cercul de sprigin şi ajutor pe terenul cultural.

Noi credem, că pe lângă ajutórele locale, institutele nóstre trebue sĕ-şi concentreze darurile lor benevole pentru un scop cultural comun, pentru spriginirea unei instituţiuni de-o potrivă binefăcĕtóre pentru toţi românii. Acésta este „Asociaţiunea transilvană". Institutele nóstre de bani ar trebuí ca sĕ deie acestei societăţi a nóstre o subvenţiă anuală regulată.

Acésta s'ar putea face aşa, că fie-care institut, după puterile sale s'ar deobliga ca sĕ deie pe an o cuotă anumită „Asociaţiunii", din suma destinată pentru scopuri culturale, cum dă bună-óră „Albina" suma de stipendii pentru scóla de fetiţe a „Asociaţiunii", sau cum sunt cuotele anuale ale „Ardelenii" din Orĕştiă pentru crearea celor doue fonduri protopopesci din Orĕştie etc.

Purceḑênd astfel institutele nóstre şi admiţênd, că sĕ hotăresc cuote de câte una sută fl. v. a. anual una cu alta, fiind-că avem aprópe 30 de institute, „Asociaţiuuea transilvană" ar căpĕta anual o subvenţiă regulată de aprópe 3000 fl., cu care ar puté sĕ lucre din an an în cerc mai larg, fie pentru crearea de biblioteci poporale, de care părere sunt colegii nostri dela „Gazeta Transilvaniei", într'un articol în cestiunea acésta, apărut de odată cu articolul I al nostru din nrul trecut, fie pentru alte scopuri culturale şi binefăcĕtóre pentru poporul român.

Prin o astfel de concentrare sistematică credem noi că s'ar putea ajunge resultate frumóse, institutele nóstre ar da doveḑi, că-şi cunosc şi şi împlinesc chemarea lor în acésta privinţă şi pentru aceea recomandăm atenţiunii binevoitóre celor ce se cuvine părerile modeste, ce le am espus mai sus.

Revista politică.

In 22 Februariu se vor continua în Budapesta conferinţele episcopatului catolic, sub conducerea primatelui Vaszary. Până atunci se crede, că diferitele comisiuni vor fi terminat cu lucrările, ce le-au avut. Conferenţa se va ocupa în prima linie cu adresele, ce sunt a se trimite papei, regelui şi guvernului; ele vor fi ascultate şi după formularea definitivă, aprobate. In ele se vor resuscita interesele cele mai vitale ale bisericei catolice. Cătră sĕrbătorile pascilor vor călĕtorí la Roma cardinalul Vaszary, archiepiscopul Császka, precum şi alţi episcopi, ca sĕ relateze şi în persónă despre cestiunile politico-bisericesci.

* * *

Presa stĕină încă se ocupă cu programul pentru formarea maiorităţii în parlamentul austriac. Aşa ḑiarul „Novoje Vremja" vorbind despre noul program al guvernului Taaffe ḑice, că ministrul preşedinte a făcut acest program în urma unei dorinţe mai înalte şi mai înainte a fost convins, că formarea unei maiorităţi din clubурile liberalilor germani, a polonilor şi conservatorilor se va arĕta de imposibilă şi că astfel va primí încuviinţarea pentru o nouă încercare cu o maioritate slavă. Evenimentele din urmă nu contraḑic acéstă aserţiune. Duşmanii neîmpăcaţi ai partidei liberale nu voesc sĕ audă de altceva, de cât de victoria deplină a programului lor, adecă: germanisarea completă a Austriei. Contele Taaffe de sigur, că nici odată nu a aprobat un asemenea program, punênd faţă de acésta programul sĕu de „împăcare a naţionalităţilor". Va fi interesant aşa dară a afla ce va face contele Taaffe, la un cas estrem, cu maioritatea sa „din cas în cas".

* * *

După o absenţă mai lungă din Bulgaria, principele Ferdinand a surprins lumea cu scirea despre logodirea sa cu princesa Luisa Maria de Bourbon. Acest act a provocat mare entusiasm la poporul bulgar, care la felicitat cu multă căldură.

Presa europénă încă se ocupă de acésta legătură şi comentéză în mod favorabil pasul principelui. In genere se crede, că lucrurile din Bulgaria vor ajunge la o stabilitate şi că principele va fi recunoscut de cătră tóte puterile europene.

In călĕtoria sa din Bulgaria principele s'a oprit şi la curtea din Viena, unde a fost primit cu mare cordialitate şi de unde, se ḑice, că i s'a asigurat tot spriginul în ajungerea scopurilor, ce le urmăresce.

Succeḑêndu-i principelui Ferdinand a modifica articolul de lege cu privire la religiunea copiilor, ce eventual i ar avé principele şi căpĕtând şi concesiunea şefului casei de Coburg, principele a intreprins primul pas al căsătoriei cu succes. Se afirmă, că princesa Luisa e de o mare frumseţă, ér părinţi ei vor moştení o avere frumósă.

Iubileul profesorului Alecsandru Roman.

— Raport special. —

Ḑiua de 30 Ianuariu v. a fost pentru tinerimea universitară română din Budapesta o îndoită sĕrbătóre, căci pe lângă prăsnuirea celor 3 Ierarchi şi mari dascăli ai ortodocsismului, a sĕrbătorit şi pe un mare dascăl al românismului, pe iubitul ei profesor A. Roman, care în întréga sa viéţă s'a distins prin iubirea de limbă, ném şi

FOIŢA.

Glumă şi nu prea.

Povestire de

Ioan Berescu.

„Bĕtrânii la casă — când i ai sĕ-i vinḑi, când nu-i ai sĕ-i cumperi, ḑice vorba. Adecă cu ei nu-i bine, dar făr de ei e rĕu; şi nici cum nu o nimeresci. Mai ales n'o nimeresci când în jurul vetri ţi se învêrte un bĕtrân ca şi Moş Clonţ, păţitul, umblatul, sfătosul, înţeleptul, cum ii ḑicea lumea.

Nu sciu, dacă Moş-Clonţ, intr'adevĕr era aşa cum i-a fost eşit vestea, dar destul, că vestea i-a mers departe: că-i înţelept, că-i cuminte, că-i cu gură de aur, că-i cu vorbe de miere — şi câte şi mai câte înşirau despre el ómenii, cari l'au vĕḑut, l'au întâlnit, l'au cunoscut şi au vorbit cu el.

Şi mulţi ómeni se întâlniau cu Moş-Clonţ, căci dênsul era din Dâmba mare, orăşel cu târg de mărturie, cu „bulghĕr" şi cu scaun de domnie, ér ómenii din jur, dacă nu la têrg apoi târăiţi de nĕcazuri, băteau adeseori la uşile domnilor după dreptate şi apoi Moş-Clonţ avênd rĕgaz, era mai mult prin oraş ca acasă, sta cu ei de povesti şi lângă o glajă de rachiu, gura lui -- ca briciu.

Şi nu-i vorbă!

Ori că era, ori că se ţinea inţelept, dar putea sĕ fie. Căci de mic copil Moş-Clonţ a pribegit prin ţĕri strĕine, ca slugă pe la boeri, pe la mănăstiri, apoi cioban prin Ţéra turcéscă. Şi nu destul cu atâta. Când era de vre-o 23 ani, ajungându-l dor de vatră şi-a vêndut oile şi a venit acasă. Dar nu i-a fost scris sĕ rĕmână mult pe acasă, căci după obiceiul de atunci, încă a treia ḑi sasii l'au prins cu „sghilţul", din urloiul casei, unde s'a fost ascuns, când a auḑit că-i caută la urmă — şi l'a dat catană.

Şi multe rele şi multe bune, a vĕḑut şi a păţit Moş-Clonţ pe unde a umblat slugind „Impĕratului" cu credinţă prin foc şi prin apă. Abia după şepte-spre-ḑece ani de slujbă i-a dat drumul sĕ vie acasă: boeriu nap, gazdă pistol şi aprópe bĕtrân.

Când a ajuns acasă, ḑile de-arândul ómenii, cari l'au fost mai uitat decând s'a fost dus, nu încăpeau în jurul lui Moş-Clonţ ca sĕ-l întrebe: pe unde a umblat? ce a făcut? ce a vĕḑut? ce a păţit şi cum era p'acolo?

Ér Moş-Clonţ le spunea bucuros, mai ales că ómenii chiar şi după a suta povestire ascultau cu gura căscată.

Şi cum nu?! Când Moş-Clonţ le spunea, că el a fost cu împĕratul până la marginea pămêntului, la marginea lumei, la sorbul apelor.

— „D'apoi cum e acolo la marginea lumii?" il întrebau ómenii încremeniţi.

— „Apoi cum sĕ fie? Ca la marginea lumei. Nu poţi merge mai departe. Vedeţi, şedeam pe marginea lumei cum şed pe scaunul ăsta şi boţocăneam — uite-aşa — cu piciorele'n nemic".

— „Hîmn! hîm! Aşa, aşa, cu piciórele'n nemic, apoi dacă nu-i nemic, ce mai vreai? se cruceau ómenii şi-l întrebau, dapoi cum e la sorbul apelor?"

— „D'apoi cum sĕ fie? ean' aşa ca la sorbul apelor. Vedeţi câtă apă curge pe tóte rîurile, dacă nu s'ar duce undeva de pe lumea asta, apoi mările s'ar umfla şi ne-am înneca cu toţii. Da nu ne înnecăm, căci acolo unde am fost eu cu împĕratul e gâtul pămêntului şi tótă apa se sórbe în pămênt pe o gaură mare cât o ţară, şi când se sórbe vâjăe, vâjăe, dómne cum mai vâjăe, ca şi când ar fi o sută de mori, tótă móra cu o sută de róte şi o sută de petri, aşa durăe, hodorogesce şi şueră. Ér désupra sorbulu sĕ fac zóle şi spumă grămeḑi, pare că ar fi munţi unul peste altul. Cale de trei ḑile nu te poţi apropia, că dacă num'un paş vei merge mai aprópe, ajungi în puterea sorbului şi te trage, te ia, te duce şi te înghite în gâtul pămêntului, ca pe o pénă de găină".

— „Vai de mine şi nu te-ai prăpădit acolo?"

— „Era mai gata. Şi dacă împĕratul n'ar fi fost la spatele mele, nu sciu ce ar fi acum de mine. M'am fost plecat înainte şi am întins gâtul, ca se vĕd mai bine cum se sórbe apa şi hait! m'a şi 'nhăţat; dar atunci împĕratul odată m'a prins de chica legată cu curéuă, căci atunci cătanele nu se tundeau şi m'a tras înapoi de am căḑut pe spate, cât am fost de lung".

— „Aşa-i mĕi, aşa-i, ḑiceau ómenii unul cătră altul, dacă nu-l trăgea împĕratul, acolo-l înghiţa sorbu pămêntului. Dómne bun e şi împĕratul drăguţu".

— „Bun, băeţi bun, ca pita de grâu cu cója ca frunza şi mieḑul de dóuĕ schiópe. Vedeţi, crucea asta de aur chiar înălţatul împĕrat mi-a dat-o, chiar cu mâna lui."

patrie Acésta treime de virtuţi l'a condus la sĕvêrşirea multor fapte, menite a promova interesele naţiunii nóstre şi prin acésta la câstigarea meritelor, pentru cari tinerimea a serbat în mod festiv iubileul seu de 30 ani ca profesor universitar.

După cum e deja cunoscut onoratului public, festivitatea a culminat în banchetul dat Sâmbătă séra în „Grand Hòtel Hungaria“. Junimea se afla încă înainte de órele 8 în „sala de gală“ din etagiul I. a grandiosului hotel şi astepta cu neastêmpăr sosirea sĕrbătoritului.

La ivirea d-sale junimea grupată în 2 şiruri erupse în puternice urări de „sé trăéscă“, ér lăutarii — anume instruaţi pentru acésta ocasiune de dl Iordan Popovici — intonà imnul naţional: deştóptă-te române. Toţi ardeau de însufleţire şi entusiasm.

Aşeḑêndu-se óspeţii la masa'ntinsă, dl Cornel Perşinariu, urmat de întrégă tinerimea se apropie de iubilant şi ţinênd în mână frumosul „Album“, ce tinerimea il oferì ca suvenire, ceti următórea adresă de felicitare, cuprinsă în el şi iscălită de tinerime:

Distinsului şi iubitului profesor de limba şi literatura română la universitatea din Bpesta, dlui A. Roman.

> Mai escelent, decât toţi pictorii şi sculptorii şi decât toţi, cari servesc artele frumóse, este pentru mine acela, care scie cultiva spiritele june.
>
> Ioan Gură de aur.

Recunoscinţa şi iubirea sunt virtuţile ce trebue sĕ înfrumseţeze legătura dintre fii şi părinţi.

D-vóstră, ca un părinte neobosit, cu dragoste neînfrântă a-Ţi propoveduit de pe catedră 30 de ani evangelia limbei nóstre naţionale, cel mai scump talisman al unui popor, singurul, care i manţine esistenţa.

Pentru neasemĕnatele binefaceri, aduse cu abnegaţiune in interesul tinerimei şi prin ea naţiunii românesci, primiţi cu ocasiunea aniversării a 30-a a profesurei d-vóstre dela junimea academică română acest modest dar, ca cel mai preţios semn de recunoscinţă, stimă şi profundă iubire.

„*Populus romanus beneficii memor esse solet.*“

Intru aceea desvălindu-se portretul iubilantului făcut de un pictor de aci şi care atêrna pe un părete a salei, dl Perşinariu — arĕtând spre el şi predând Albumul adause: Sunt neînsemnate aceste cadouri, dar primiţi-le ca pe denarul vĕduvei cu căldura, cu care tinerimea vi le oferă; ér ca cel mai preţios dar primiţi promisiunea şi asigurarea, că faptele d-vóstre le vom privi totdeuna ca pe un scump clenod şi urmându le ne vom strădui a aduce folóse naţiunii, care ne cresce.

Iubilantul mulţămesce ḑicênd, că darurile aceste îi vor fi cele mai preţióse, fiindu-i oferite de junimea, pe care cu drag o instruéză şi fiind-că i vor păstra suvenirul „celei mai plăcute ḑile din întréga sa viéţă“.

După aceste, aşeḑându-se toţi participanţii la masă, li se servesc plesele bogatului „menu“.

La a 3-a plésă ridicându-se încărunţitul iubılant, reamintesce în cuvinte călduróse domnia împĕrătesei M. Teresia, sub carea s'a deschis universitatea completă din Nagyszombat la 1770 de unde la 1777 s'a strămutat la Budapesta. Actualul şi înţeleptul urmaş al acestei glorióse femei a înfiinţat şi catedră pentru limba şi literatura română, mai nainte cu 30 ani. Ca fii ai unui popor, care totdeuna s'a distins prin credinţă nestrămutată şi alipire către domnitorii sei, îi aducem pentru acésta şi pentru numerósele acte de binefacere faţă de români, vii mulţămite Incheiând închină păharul întru sănĕtatea Maiestăţii Sale împĕratului şi regelui apostolic Francisc Iosif I, dorindu-i ḑile îndelungate pentru înflorirea monarchiei, pe care o stăpânesce. Nesfîrşite aplause au urmat acestui toast, care de toţi a fost ascultat stând în picióre. Ultimele cuvinte au fost repetate şi'n limba magiară.

Musica intonà imnul casei habsburgice.

Al 2 lea toast a fost ţinut de preşedintele comitetului arangiator dl Elie Cristea. Cele ḑise de d-sa trec preste marginile unui toast şi merită mai mult numele unui discurs festiv. Făcênd din punct de vedere al limbei o reprivire asupra trecutului poporului nostru, arĕtà umilitórea stare de odínióră a limbei române şi nivelul la care se află acuma, când se propune şi la universităţile mai multor cetăţi însemnate ale Europei. Apoi relevând meritele mai ales ca profesor ale dlui Roman închină păharul, însoţit de freneticele aplause ale tinerimii pentru iubilant. De altcum fiind acest discurs de interes mai general póte voi fi mai târḑiu în posiţiă a vi-l împărtăşi mai pe larg ori în întreg cuprinsul seu.

Emoţionat de căldurósele cuvinte ale dlui Cristea sĕ scólă ilustrul iubilante şi ḑice cam următórele: Iubiţi tineri! In ḑiua de aḑi, ḑiua mea de onóre, cu bucurie vin a rĕspunde la frumósele cuvinte rostite de interpretele d-vóstre, mulţumindu-ve pentru sentimentele de stimă şi căldurósele urări. Modestele puteri cu cari Dumneḑeu m-a înzestrat le-am întors în serviţiul naţiunii mele pe diferite cariere şi prin acésta am sĕvêrşit numai o datorinţă, ce sĕ impune fiecărui fiu al unei naţiuni. Intre altele am avut misiunea ca sĕ învĕţ junimea nu a-şi iubi limba, căci acésta iubire a adus'o cu sine din casa părintéscă, ci mai mult s'o cunóscă. Cunoscênd un lucru, îl sciu preţui mai bine şi prin acésta şi iubirea faţă de el sĕ potenţézĕ. Antecesorii şi părinţi nostri n'au avut fericirea de a se împărtăşi de o asemenea instrucţiune. Ei au murit cu dorul de a se realisa aceea ce vedem noi că s'a împlinit, ér ce dorim noi vor vedea urmaşii nostri. Adunaţi aci din diferite locuri ve pregătiţi pentru diferite cariere şi funcţiuni. Unii veţi alina suferinţele sufletesci, alţii cele trupesci, ér alţii veţi apĕra drepturile omului, vĕduvelor, orfanilor etc. cu toţi însĕ veţi lua apostolatul dăscăliei pentru poporul, din care faceţi parte. Ca atari nu trebue sĕ uitaţi datorinţa cea mai sfântă, a ve iubi naţiunea, a oferi pentru binele ei obolul, labórea şi chiar şi viéţă. Ca dela un frate mai bĕtrân primiţi sfatul sĕ ve iubiţi şi preţuiţi şi limba dulce, pe care strămoşii şi părinţii v'o lasă ca pe o scumpă ereditate. S'o spălaţi mai vêrtos ca aurul şi s'o ţineţi pururea, ca pe acel suflet care însufleţesce naţiunea şi la care înaintaşii nostri s'au închinat ca la un idol.

Iubiţi-ve patria, în care ne-am născut şi légănul în care mamele v'au învĕţat primele accente ale limbei. Inzestraţi-ve cu sciinţă, căci ea e o putere, ce ridică pe om şi-i face posibilă ajungerea scopului şi plinirea datorinţelor faţă de ném şi patrie. Iubiţi pe concetăţenii, cu carii împreună formăm acésta patrie comună Cu aceste terminând uréză însufleţitei tinerimi viéţă lungă, ca sĕ-şi pótă plini misiunea, ce o aştéptă. Aplause entusiaste însoţesc ultimele cuvinte ale oratorului.

Dl Aureliu Cosma st. iur, autorisat fiind, felicită pe iubilant în numele rectorului magnific al universităţii. care deşi din motive neatêrnătóre de persóna sa, trupesce e împedecat a lua parte la banchet, totuşi cu sufletul se află între noi. Iubilantul rĕspunde în vechea limbă a universităţii, care e totodată limba bisericei, a cărei distins preot e şi rectorul şi mama limbei nóstre. Incheiând golesce păharul în sănĕtatea rectorului şi pentru prosperarea universităţii.

Părintele Pavel Boldea, capelan castrens ridică toast pentru iubilant, felicitându-l în numele coloniei române din Bpesta, care se asociéză la serbarea tinerimii şi vine sĕ-şi esprime stima şi veneraţiunea pentru meritele câstigate prin instruarea tinerimii pentru prosperarea naţiunii române

(Va urma.)

Dar de nuntă.

„Monitorul Oficial“, dă următórea descriere darului de nuntă oferit A. S. R. principesei Maria de către dómnele române, rub preşedenţia d-nei Efrosina Catargiu:

Acest dar e alcătuit dintr'o lădiţă de aur, avênd pe fie care lature arcuri, pe care sunt făcute medalii, înfăţişând mărcile judeţelor României şi despărţite prin rotogóle de smalt, purtând în milloc câte un frumos briliant. Pe una din feţe se cetesce inscripţia: A. S. R. Principesei României, şi de desupt strălucesce litera M împodobită cu briliante; ér pe acoperişul ei se află o corónă cu armele României şi Engliterei. In lădiţă a fost depusă o recepisă a casei de depuneri pentru o sumă de 230 000 lei, încredinţată de generositatea publică în mânile Augustei moştenitóre a tronului, în scopul de a se face un institut filantropic, ce se va hotărî în urmă.

Acéstă lădiţă e întovărăşită de următorul document:

Urare aducem prin graiul nostru de la femeile române de pretutindenea.

Ţara, care în curgere de 24 ani, în M. S. regina Elisabeta a aflat neîntreruptă pildă a virtuţei, duiósă, ajutătóre şi alinătóre păsurilor la ḑi de restriste şi de cumpănă mare, tresărit'a de bucurie când Dumneḑeu i-a dat în Tine, Dómnă, o împreună lucrătóre cu M. S. Regina la binele, fericirea şi înălţarea naţiunii române.

Deci, după bĕtrâne datine, întrebatune-am, noi, femeile române, ce prinóse sĕ aducem mirilor nostri împĕrătesci?

Şi étă că nu'ţi aducem, Dómnă, măramă muiată în rase de sóre, nici împodobită cu stele, că tinereţele şi frumşeţa Ta nu o póte adăoga maramă lucrată de mână omenéscă.

Şi n'aducem, Dómnă lucruri şi juvaere, că le întunecă strălucirea simţirilor Tale sufletesci şi a caselor Vóstre împĕrătesci. Tu însă'Ţı n'ai voit prinóse de mândreţe şi găteli de aur şi de nestimate.

Apoi nici rupe-vom cu Voi colţul sărac de sântă prescură al povestei străbune, că ogorul ţĕrei larg şi intins, cum l'a dăruit Dumneḑeu némului românesc, da-va Vóuĕ brazde luminate de flori şi belşug nesecat de grâu.

Dar atunci ce prinóse aduce-vom Ţie, mirésă împĕrătéscă, la ḑi de serbătóre?

Primesce, o Dómnă, inima femeei române, că iubirea ei fost'a talismanul, care în curgere de 18 sute de ani a ţinut în picióre, în mijlocul gróznicelor furtuni, pe români şi le-a oţelit braţul în luptă şi i-au făcut sĕ nu se înstreineze de Ţară, s'o iubéscă, sĕ'i vorbéscă mereu şi cu drag dulcea limbă şi sĕ móră rĕsboind pentru ea şi Tron.

Icóne a inimei Tale frumóse, întru cât mărginitul aur şi luminele nestimatelor pot inchipui, nemărginitul, necoprinsul suflet, depunem la piciórele Vóstre o lădiţă lucrată de meşterul Froment Maurice.

Menit'am acéstă lădiţă se cuprindă vistieria nesecată din care Tu vei semâna, în ogórĕle nóuĕ Tale patrii, comorile inimei Tale domnesci.

Cum picătura de róuă nu o despreţuesce raza Sórelui, ci o duce voiósă şi o revarsă în norul mănos şi rĕcoritor al holdelor, aşa şi Tu, Dómnă, primesce, depusă în lădiţă, picătura adunată de la femeile ro-

---

— „Cum şi ce fel?“ iscodeau ómenii curioşi.

— „Apoi cum? éc'aşa. A plecat, odată împĕratul la preumblare, şi eu cu mai mulţi ficiori am fost rânduiţi de strajă, fiind-că eram cu toţii în lógăr, şi ajungênd într'o pădure deodată ne-au încunjurat o companie de a duşmanului. Noi odată am făcut „care“ în jurul împĕratului şi ei „puf!“ noi „puf!“ şi am tot puşcat, până am rĕmas numai împĕratul şi eu, ér duşmanii erau încă cinci.

— „„Puşcă, Clonţ puşcă, că ne prinde alianul““, a strigat împĕratul.

— „Aş puşca înălţate, dar nu mai am glónţe“.

„Atunci a băgat împĕratul mâna în şerpariul lui hĕl lat, a scos şi mi-a dat glónţe şi am puşcat şi am omorît pe cei cinci duşmani. Apoi m'am întors către împĕratul, şi am glumit: noa! 'nălţate împĕrate i-am pus pe toţi bine, acum o pipă de tăbac. Atunci a băgat împĕratul mâna în şerpariul lui hĕl lat, şi-o scos un jăscău chindisit tot cu aghimant, cu ciucuri de argint, cu surcălău de aur şi plin cu tăbac d'el minunat, şi mi-a dat şi mi-am umplut pipa, şi am plecat apoi pufăind din scorburósa, am plecat înderăpt, numai amêndoi, eu singur şi cu împĕratul“.

„Când am ajuns la lógăr, împĕratul a spus la toţi ghinărareşii, ce am păţit şi cum m'am purtat şi, bag samă or fi ţinut sfat, căci peste trei ḑile, m'au chemat la „raport“ şi mi-a spus, că o sĕ me facă căpitan, dar am ḑis şi m'am rogat: 'Nălţate Impĕrate! Aşa domnie mare nu-i de capul meu. Lăsaţi-me sĕ me duc, sĕ mi se facă ósele pămênt acolo, unde m'am născut. Atunci a băgat împĕratul mâna în şerpariul lui hĕl lat, a scos şi mi-a dat crucea asta, apoi a poruncit şi mi-a făcut o „patentă“ cu care me duc în tótă luna la scaunul domniei şi capăt câte ḑece husoşi, patru duce ş'o groşiţă şi aşa am venit acasă“.

Aşa îşi povestea Moş-Clonţ păţăniile lui şi multe nesdrăvânii va mai fi spus, căci se póte da cu socotéla, cam ce fel era înţelepciunea lui. Din tóte însĕ o vorbă i s'a isbândit chiar feciorului lui. Vorba isbândită este: „Nu lua nici odată creḑĕmêntul calului, cânelui şi al muerii“.

Cu tótă filosofia cuprinsă în proverbul acesta, Moş-Clonţ ţinea la uşă cai şi câni, ba s'a fost şi căsătorit, ér din căsătorie avea un singur fecior: Gerasim. Me ţineam eu, povestaşul „fêrtat de cruce“ cu Gherasim căci eram d'o érbă: născuţi într'o vreme şi botezaţi într'o apă. Dar cu însurătórea nu ne-am brodit la un soroc. El s'a fost însurat cu Reveica lui Bebeţu, din satul de preste dél vecin cu Dambu-mare; ér eu am rĕmas de el prin şeḑĕtori june tomnatic. Căci mai sărac deacasă nu mi-am găsit lécul dorului: pe care o vreau eu, nu me vrea ea, pentru unele: eram prea sărac, pentru altele me ţineam cu nasul pe sus, şi aşa am rĕmas de-mi ajungea mustaţa la urechi şi tot june, flăcău bĕtrân.

Me aveam bine cu Gherasim şi după ce s'a fost însurat. Me cerceta şi îl cercetam adeseori, ca sĕ mai povestim de ale lumei. Dar dela o vreme am băgat de sémă, că lui Moş-Clonţ nu-i venia la socotélă pretenia mea cu Gherasim. Póte că se temea, sĕ nu-i stric feciorul cu povestile mele, ori că-l recorea alte slabe? Nu sciu! Destul, că într'o séră, după ce a oftat odată din băerile inimei a ḑis:

„Ce mai faci tu mĕi Vasilie cu însuratul? Intârḑii tare! Veḑi-ţi odată de căpătâiu! nu umbla om ne om. Ori dór' ţi-ai pus de gând sĕ rĕmâi viţel mânzat, şi s'ajungi moşul fetelor prin şeḑĕtori?

Am început şi eu sĕ-i spun pricina din care nu pot, cu tóte că aş vrea şi aşi fi făcut-o şi păn' acum, ér Moş-Clonţ vĕḑênd pe ce córdă cânt, a'ntors şi el fóia şi a început a torăi câte şi mai câte, ca omul, care se simte, că scie ce scie, şi are urechi ce-l ascultă:

„Ii drept, că bine trebue sĕ-şi tragă omul sama, când vrea sĕ se 'nsóre, căci e greu sĕ trăesci însurat, dacă n'o sci duce, apoi a susţiné o muere nu-i lucru uşor, cum ḑicea căpitanul meu, şi bine ḑicea, că mai uşor păḑesci o turmă de epuri decât o muere. Multe am vĕḑut eu, multe am păţit, pe unde am umblat. Sĕ sciţi una şi bună. Când se însóră omul e ca şi când pui la loterie. Bagi mâna 'n săculeţ şi scoţi pe noroc, ori un ânger, ori un drac. Apoi ţine-te, dacă ai avut norocul din urmă. Gherasim a nimerit-o bine de altcum, cu Reveica, numai cât prea mult umblă'n dâra ei. Şi i-am spus de multe ori, că în muere sĕ nu se prea bizue. Muerea e făcută cam şódă, cu nărav şi dacă vreai sĕ ai pace la casă, dintr'o sută ea se scie numai una şi jum tate. Muerea e ca móra: până la o vreme macină bine, şi apoi ca din senin se'nburnă, şi trebue ferecată la soroc, dacă mâne în visteria din care vei să reverşi mila şi îndurarea la cei ce de la Voi o aşteptă.

Dumneḑou înmulţiva de unde vei da.

Matriculele civile.

In contra proiectelor de lege de politică bisericéscă se face, cu deosebire din partea catolicilor, straşnică agitaţie. De altă parte guvernul când a ajuns la adecă, va sĕ ḑică când se pregătéscă o lucrare în detaiu, ca proiecte, vede, că dă de greutăţi, nu la căsătoria civilă, care sĕ lovesce în dogme, ci chiar şi la pregătirea proiectului pentru matriculele civile, despre cari sĕ credea, că întroducerea lor sĕ va putea face fórte uşor.

Despre greutăţile aceste, „Budapesti Hirlap“ în numĕrul 42 din 11 Februariu a. c. în primul sĕu articol ne face o descriere interesantă, pe care o dăm in traducere precum urméză:

Intre cestiunile de politică bisericéscă din programul cabinetului Wekerle, mai uşóră s'a părut a fi cestiunea întroducerii mutriculelor de stat, pentru-că în contra acesteia nu s'au făcut obiecţiuni dogmatice, din partea nici unei confesiuni.

Acésta deci a rĕmas o cestiune curat politică, contra căreia nu predică nici preoţii, ba conferenţa episcopilor catolici a declarat, că cel puţin se vor elibera de o sarcină, pe care până acuma au purtat-o în interesul puterii lumesci a statului. Numai din partea protestanţilor s'au făcut obiecţiuni, contra întroducerii matriculelor civile şi anume din dóuĕ puncte de vedere: din punctul de vedere ale micşorării venitelor preoţimii protestante şi scăderea autorităţii morale. Şi adecă, dacă s'ar întroduce matriculele civile, preoţii protestanţi ar perde tacsele, ce le au acum, pentru estradarea estraselor matriculare. Pentru acésta statul ar putea sĕ dea recompensă, ceea ce o pot pretinde preoţii pe basa articolului de lege XX din 1848. Statul însĕ nu va fi în stare a despăgubi pe parochiile protestante pentru perderea morală, că preoţimea protestantă, lipsind matriculele, va avé şi mai puţină atingere cu poporul, ca până acum. Cu tóte aceste, protestanţii au declarat, că deşi nu sĕ însufleţesc pentru matriculele civile, dar pe lângă o anumită despăgubire, vor preda matriculele în mânile statului.

Aşa dar din partea bisericei s'a dat în voia statului a întroduce matriculele civile.

Dar pre lângă tóte aceste, nici o cestiune politică, nu i-a făcut atâta bătaie de cap guvernului, ca chiar cestiunea întroducerii matriculelor civile.

Aḑi lucrul stă aşa, că guvernul nu are în privinţa acésta un proiect, pe care sĕ l pótă subşterne dietei; tot ce a făcut până acuma cu privire la matriculele civile, nu este altceva de cât plănuire, esperimentare, calculare.

Lucrul devine şi mai greu, fiindcă în direcţiunea acésta domnesce cea mai mare confusie în ministerii, cari nu sciu merge înaite, decât pe căile obicinuite, cunoscute. Dacă trebue sĕ creeze ceva nou, nu sciu de cât sĕ imiteze instituţiunile din alte state, dar în cestiunea acésta referinţele speciale ale patriei nóstre, nu conced a sĕ folosí de esemplele străine. La noi nu se pot întroduce registrele francese, engleze sau prusiace ér spirit de iniţiativă în ministeriile nóstre nu este.

Astfeliu numai acum de curĕnd le-a venit la cunoscinţă, că matriculele de cununie, fără de o vecsare mare a publicului, nu sĕ pot întroduce decât deodată cu intrarea în vigóre a căsătoriei civile, căci matriculele de cununie sunt acte de procedură a încheierei căsătoriei, care la noi se face tot după dreptul canonic; ér a despărţi procedura de dreptul real este o absurditate. După ce căsătoria se încheie înaintea preotului, numai matriculele lui pot servi de doveḑi publice, ér o presentare din nou înaintea autorităţilor publice şi o înmatriculare din nou făcute de ele, ar fi o muncă de prisos, o sporire fără de înţeles a sarcinelor poporului.

Astfeliu deci guvernul lăsând la o parte matriculele de cununie, îşi va face de problemă a întroduce întâiu matriculele civile, pentru casurile de naşteri şi de mórte, cu tóte că naia lui în cestiunea acésta sĕ svêrcolesce între Scilla şi Charibdis şi e de temut, că nu va scăpa de aici cu viéţă.

(Va urma.)

Noutăţi.

Ni se scrie din Alba-Iulia: Colonelul Wagner, cel ce comandase la marş în frigul de astăérnă un batalion din reg. 62 — ca sĕ degere urechile şi nasul feciorilor — se vorbesce, că va întra în pensiunea bine meritată.

* * *

Părinţii patriei. Scena, ce s'a petrecut în dieta din Budapesta în 8 l. c. n. merită se fie cunoscută. Fiind către finea şedinţei deputatul oposiţional Issekutz, din considerare, că membrii dietei erau obosiţi şi că vorbirea sa nu va avea efectul dorit, a cerut sĕ voĕbéscă în şedinţa următóre. Deputaţii guvernamentali au insistat, că Issekutz sĕ vorbéscă Oposiţiunea a presentat însĕ propunerea, ca dieta sĕ voteze în şedinţa următóre din 9 l. c. n. dacă deputatul Issekutz sĕ vorbéscă în şedinţa din 8. l. c. n. cu alte vorbe: Sĕ voteze mâne, ca deputatul sĕ vorbéscă astăḑi. Ne fiind regulamentul intern destul de lămurit în privinţa asta, preşedintele a conchiemat la o consfătuire pe matadorii tuturor partidelor ca sĕ reguleze o procedură definitivă când s'ar mai ivi astfeliu de casuri: Sĕ votezi aḑi, ca sĕ vorbesci eri.

* * *

Deputaţiune la ministru Lukacs. Mai mulţi fruntaşi din Ighiu şi jur se vor present. la ministrul Lukacs sĕ-l róge, ca drumul de fer linia Zlatna—Alba Iulia sĕ se construéscă de aşa, ca sĕ atingă şi Ighiul şi acolo sĕ fie staţiune, ér nu în Şard. Cererea e justă, vom vedé, că împlinise-va.

* * *

O nuntă sângerósă. Duminecă s'a întêmplat nunta între Roza Ragányi în Vértes lângă Oradea mare, cu tênĕrul Barcsa Sándor din Almos. După cununie se puse conductul de nuntă în mişcare şi ţiganii au început sĕ cânte marsul lui Rákoczy. Unul dintre tineri, Gordó a poruncit sĕ cânte „Trarabum-dié“. Tinĕrul Kiss, supĕrat, îi spuse lui Gordó sĕ nu se amestece în drepturile lui. Gordó îi rĕspunse cu un pumn în faţă. Nuntaşii din Almos, luând partea eroului lor se năpăstuiră asupra celor din Vértes, şi în luptă primì mirele o junghietură în pântece, ér doi nuntaşi sunt pe dóga de mórte. Numĕrul celor răniţi e de 14. Mirésa a scăpat cu fuga, ér nuntaşi au fost conduşi frumos la judecătoria din Széhelyhid.

* * *

Puterea armata austro-ungară. „Armeeblatt“ publică următórele date statistice referitore la puterea armată a Austro-Ungariei: 1. Pedestrimea: Infanteria comună dimpreună cu Landwehr ul austriac (în timp de pace cu 16,540 ómeni, în timp de rĕsboiu ce 131,J70 ómeni) la olaltă cu armata teritorială din Ungaria, are în timp de pace 211,140 ómeni, în timp de rĕsboiu 9·5,040 ómeni. 2) Cavaleria: regimente comune de cavaleriă împreună cu Landwehr-ul auatriac (in timp de pace 3,350, în timp de rĕsboiu 9,510 laolaltă cu regimentele de cavaleriă din armata teritorială din Ungaria, are în timp de pace 219.780 ómeni în timp de rĕsboiu 87,510 ómeni. 3.) Artileria campestră şi de munte: în timp de pace 27,120 ómeni, în timp de rĕsboiu 81,110 ómeni. 4.) Trupe technice (înţelegêndu-se aici şi artileria din fortăreţe) în timp de pace 17,350 ómeni în timp de rĕsboiu 53,000 ómeni. 5.) Care şi corpul de ambulanţă împreună cu alte trupe aucsiliare: în timp de pace 13,850, în timp de rĕsboiu 88,410, ómeni. 6) Trupe destinate pentru servicii mai înalte: In timp de pace 6400, în timp de rĕsboiu 19,000 ómeni. Prin urmare armata austro-ungar are în timp de pace, 336.040 ómeni, in timp de rĕsboiu 1,315,370 ómeni.

* * *

Fenomen meteorologic. „Paloda“ din Bêrlad scrie: In sara ḑilei de 23 Ianuariu curent, pe la órele 8, înainte de a răsări luna, a apărut la răsărit, în dreptul oraşului nostru, o lumină roşiatică pe cer. După rĕsărirea lunei s'a vĕḑut un curcubeu, ale căruii colori reflectau în roşu, verde şi galben, ér în mijlocul lunei se desemna o cruce strălucitóre de raze luminóse; în estremul de sus, al crucei se observa un nouraş, care sĕmăna mai mult a negură, care curgea de ambele părţi ale crucei. Acest fenomen a durat aprópe până la órele 11, când odată cu înălţarea lunei la orizont a dispărut semnul crucei şi curcubeul. Era un tablou feeric, care a pus în admiraţiune pe toţi cei ce l'au vĕḑut şi cu drept cuvênt, căci crucea era splendidă fiind ea lipită de discul lunei. Nu lipsiau decât cuvintele latine: „in hoc signo vinces“, ca odinióră în timpul Marelui Constantin. Multă lume comentéză ca de obicei la noi, în tóte felurile apariţiunea semnului crucei pe discul lunei.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Ţéra-Oltului, finea lui Ianuariu, 1893.

Onorată redacţiune! Cu risicul de a mi jigni orgoliul meu de „oltean“ cam tot atât ca de făgărăşan, totuşi silit sunt a declara, că de când nu v'am mai scris, s'au petrecut pe aici lucruri, cari în adevĕr, numai pe la Făgăraş sĕ pot întêmpla. Mângăiat me simt însĕ, că nu românii sunt cei ce fac bazaconii făgărăşănesci: precum nici acei nesocotiţi n'au fost români, cari de mult de mult îmbiase câţi-va poliţai, ca sĕ apere dóuĕ compănii de soldaţi, ce treceau spre Braşov de hoţii din pădurea Persanilor, la care ofert comandantul trupei a ḑis proverbul cunoscut: „Dummer Kerl von Fogarasch“. Deci streini au fost cei ce au pus Făgăraşul pe gura lumii. Ér cei ce, importaţi sau colonisaţi aici uşor sĕ făgărăşănesc, molipsindu-se dela băştinaşii, cari stau în vêrful afacerilor la cârmă, tot strĕini suut.

Şi apoi prefectul Guido von Bausznern, ademenit póte de cei mărunţei din jurul sĕu, cari îl duc cum şi pe unde le place, permite a sĕ face lucruri, cari te pune pe gânduri întrebându-te: óre şi dênsul s'a făgărăşănit?

Căci sĕ veḑi! Până baţi în pălmi păreţii dela cornul stradelor sĕ decoréză cu placate, şi „szabadelvü párt“ incepênd dela calapod până sus în vêrf rĕsare, ca schintéua din cremene.. sĕ întrunesce şi.. votéză... Ce? Sĕ te prăpădesci de rîs: neîncredere deputatului dietal Şerban şi încredere fişpanului Bausznern In adevĕr conclus făgărăşenesc! Căci ce are partidul liberal jidano-saso-magiar, ergo alegĕtorii din cercul Făgăraş cu deputatul alegĕtorilor din cercul Arpaş, ca sĕ-i dispute conduita?

Ce mai hohote va fi tras ministrul cetind „memorandul“ partidului liberal din Făgăraş: noi n'avem încredere în deputatul dietal Dr. Şerban, ci avem încredere în fişpanul Banszneru, căci Dr. Şerban, e daco-romanist, şi iridentist; ér că rîsul a fost cu ticnéla dovadă, că dela ministru s'a remis representaţiunea, scriindu-se (cu cerusă roşie, sĕ ḑice) pe dosul ei, următórea resoluţiune démnă de partidul liberal „făgărăşenesc“: „Tárgyalatlan tárgy vissza küldetik“.

Ér patrioţii din Fagăraş, amar de ei, cum sĕ mai boceau. Dar cap sĕ fie numai,... şi placate pe păreţi apoi ei se întrunesc de nou la hotelul „Gelb“ (25 Ianuariu v. c) şi între lacrămi şi suspine, iau la cunoscinţă resoluţiunea ministrului, care uitându-şi de renumele proverbial al făgărăşenilor, a luat lucrul serios, în loc sĕ-l considere de „făgărăşenesc“.

Apoi dacă s'au adunat odată, pentru ce sĕ nu hotărască şi altceva: Deci, la propunerea vice-comitelui Kapocsányi, se decide: (n'aţi găcí, pe lumea acésta, ce. Ascultaţi): Sĕ mérgă la domnul ministru o comisiune de 12 membrii, cari vor voi din indemn propriu a sĕ însinua şi sĕ céră ca pe fişpanul Bausnern sĕ-l *lase în comitatul Făgăraşului*.

Adecă, vorbind serios, prefectul Bausznern a sfeclit-o, şi de sigur, când partidul liberal a fost poftit ca sĕ-i voteze încredere, capii partidului au sciut, că posiţia actualului comite e sdruncinată şi au cugetat, că prin votarea încrederei, o vor propti. Dar s'au înşelat, căci póte chiar şi sus sĕ va fi produs convingerea, că comitele Bausznern, prin călcarea legei de naţionalităţi, prin căpătuirea rudeniilor sale, prin „nem engedem“ şi prin baionete, nu mai póte ferici comitatul Făgăraşului; ér acum are sĕ mérgă o comisiune ca sĕ céră susţinerea lui în capul comitatului. Ba prefectul Bausznern chiar în ḑiua întrunirei, după şedinţă a plecat în ruptul capului la Budapesta, ca sĕ bătucéscă calea comisiunei; nu direct, ci preste Sibiiu de mână cu popa ev. lut. din Făgăraş, Fleischer Samuel, ca amêndoi, după cum sĕ svonesce, sĕ se opréscă la superitendentul săsesc, ca sĕ-l róge pe acesta sĕ mijlocéscă cu o vorbă bună la locul competeut, dór' sĕ va putea esopera primirea comisiunei de către ministru şi lucru de căpetenie susţine- prefectului Bausznern în post.

V'om înregistra, ce resultat va obţiné aceste svêrcoliri.

„Verax“.

Bibliografic.

A apărut:

„Ortografia limbei române“ de George Pârvulescu. Têrgujiu. — Ea forméză un frumos volum de 128 pagine în 8^0 şi se vinde cu preţul de 1 leu.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Despre plantele carnivóre.

Prelegere publică de prof *Mihai Pêrvu.*

(Urmare.)

II. Utricularia vulgaris.

Ulciórele Utriculariei au formă rotunjóră, de dóuĕ laturi cam turtite. Gura lor e aprópe în patru-unghiu.

In unghiurile buzei de asupra, se află câte un trichom rămurit, éră la celelalte unghiuri a buzei inferióre, câte doi trichomi nerămuriţi.

Dela buza deasupra se întinde în ulcióră un coşuleţ, ca şi gura vêrşei. Acest coşuleţ este perdéua, ce în-

---

vreai sĕ nu-ţi strice bucatele, sĕ rĕmâi cu tărâţă'n sâtă. Deci şi muerea mai trebue fecată când şi când. Şi n'ai nici o grije, că n'o sĕ se prăpădéşcă dintr'aia. Căpitanul meu ḑicea: „„când iţi móre muierea, ţi se strică pipa şi-ţi cumperi una nóuĕ, mai bună şi ma frumósă. Sĕ-ţi iubesci muierea dela inimă, dar cu gura sĕ nu-i spui, căci ea are multe taine şi credĕmêntul sĕ nu il dai nici odată. Nu crede odată cu capul: cânelui, calului şi muierii““. Ţineţi minte ce v'am spus, căci precum multora, aşa şi vóuĕ póte sĕ vi se sfetéscă. Paza bună, drăguţa, paza bună alungă primejdia“.

— Mai las' tată — ḑise Gherasim — nu mai torăi atâtea. Mi le-ai spus tóte acetea de atâtea ori, că le sciu de rost, dar tot nu te cred. Mai ales nu-mi vine a crede, de când cunosc pe Reveica, şi dacă tóte muerile ar fi ca ea, aş putea da felelat, că tot ce spui d-ta despre ele — îs numai vorbe fără nici o vlagă.

(Va urma.)

chide calea nefericitului animal, care prin nebăgare de sémă a ajuns în iadul ulciórei. Dacă voesce sĕ iase, apasă asupra perdelei, care închide gura ulciórei și animalul cade jertfă morții rĕsbunătóre.

Păreții din lăuntru, interni și esterni din afară a ulciórelor sunt captușiți cu trichomi rămurați.

Botanicii vechi au ținut lucruri de a dóua mână, secundare, glandulele, nigei, trichomii, perii plantelor. Fisiologii de astăḑi, moderni, au constatat cu siguranță, că aceste organe secundare au însemnătate fórte mare în lupta de a fi, ori de a peri, în lupta pentru esistință. In sfêrșit, că susținerea, esistința organelor și organismelor mai mari, atârnă, dela organele și organismele cele mici. Asta o vedem și la plantele carnivóre, a căror esistință depinde dela funcționarea glandulelor, trichomilor, dela organele, cari odinióră au fost considerate de secundare.

Faptul, că în ulciórele Utriculariei se află totdeuna animale aquatice, diferiți raci, infusorii, vermuleți din specia Planaria, Naïs l-au constatat Ch. Darwin, Dr. T. Cohn, A. Dodel-Port și alții Domnișóra botanistă Treat din New-Iersey, care și a publicat observările sale într'un limbagiu atrăgĕtoriu și gingaș în „New York Tribune“.

Acest fapt l'am observat eu însu-mi în vara anului 1885, când de diminéța până la 5 óre după méḑăḑi, am stat îmbrăcat în apă de un metru și jumĕtate, în lacul Sodom*), plin cu nenumĕrate specii de plante și animale aquatice.

Sĕ ne întórcem la obiect.

Dr. T. Cohn a cultivat Utricularia vulgaris în apă, care nu conținea animale, adecă a pus-o sĕ flămânḑéscă. După aceea éră în apă cu infusorii, planarii, crustacaee, raci, și a vĕḑut că după 12 óre ulciórele sunt pline cu animale de acestea și că planta e veselă. Mai târḑiu cu șase ḑile, a observat, că animalele sunt mórte, și că numai scheletul, rĕmășițele lor dau sémă despre esistența lor de odinióră. Adecă corpurile animalelor s'au discompus și planta prin trichomii ulciórelor a absorbit părțile nutritóre ale cadavrelor.

Am amintit la Dionaea, că glandulele secreționéză un suc acriu, pepsin, care disólvă corpurile insectelor și-l absorb. La Utricularii, nu este constatat deplin, prin probe chimice, dacă trichomii secreționéză, ori nu pepsin; dară atâta e sigur deocamdată, că trichomii ulciórelor pot absórbe muschii unui animal deja discompus, adecă când dă în putreḑire.

Acésta se pote documenta, dovedi fórte ușor cu ajutoriul microscopului. Tăiem o parte din păreții interni a ulciórei cu trichomi, cari n'au funcționat încă, punem sub microscop și ne convingem, că trichomii sunt plini cu un fluid, cu protoplasmă transparentă.

După aceea turnăm în apă, în care se află o Utricularie flămêndă must de carne adus deja în putreḑire, esaminăm, ca mai nainte sub microscop și vom vedea, că protoplasma trichomilor e mai tulbure și că conține globurele de albumin, o parte din carne.

Tóte aceste mărturisesc, că Ultricularia e plantă carnivóră și că de Dionaea se deosebesce prin aceea, că absórbe sucul cadavrelor animalice, numai după ce acele au ajuns în stadiul putreḑirei. (Va urma.)

---

*) Lac în comuna Șepreuș (comitatul Aradului).

Diverse.

Cămătarul.

După natură.)

Inele cu petre scumpe la tóte degetele, césornic și lanț de aur la brâu, tabatieră de argint și . . . miros de usturoiu.

Are prăvălie pe una din stradele principale cu firma: „Aici se dă bani împrumut pe amanet!“

La gémlâc a espus fiorini, galbeni, losuri sêrbesci, Crucea roșie și alte scrisuri amestecate cu scule vechi.

A început comerciul cu 5000 lei capital și a ajuns la 25.000 lei venit, luând dobândă doi lei la napoleon pe lună.

Când întră cineva în prăvălia sa, îl cunósce după mutră, dacă a venit pentru schimb sau pentru amanet.

Se vaită totdeuna, că nu mai are parale. Ultima sută de lei au dat'o lui X cu o jumĕtate cés înainte. De! Pentru ce nu veneai mai de vreme?

—Și cât ceri pe césornicul ăsta?

— Dóuĕ sute.

— Ce? dóuĕ sute! Pentru prețul ăsta ți dau eu unul nou cu monogram și cu lanț. Nu face.

— Dar cât face?

— Pentru mine nimic. Ți-am spus, că n'am parale.

— Ei lasă vorba asta. Când o fi și o fi, găsesci dta. Cât poți sĕ dai?

— Lasă-l aici. Se vedem, sĕ caut la un prietin dacă vrea sĕ dea. Eu, uite, pe onóre, nu caut sĕ câștig nimic. Sĕ te întorci la patru.

Clientul plécă, cămătarul sucesce, rĕsucesce césornicul, stringe capacul între degete ca sĕ'i vază grosimea, se asigură câte rubinuri are și apoi îl pune în casa de fer și așéză 42 de lei la o parte.

La patru clientul se întórce.

— Ei?

— Uite am găsit 60 de lei. Dacă'i poftesci bine, dacă nu, sĕ'ți aduc césornicul înapoi.

— Numai 60 pe un césornic de 400?

— Cum poftesci!

— Fie!

Cămătarul numĕră clientului 42 lei deși-i opreşte 18 dobênda pe trei luni . . . . căci el nu face afaceri decât pe trei luni.

In schimbul césornicului depus amanet, cămătarul dă clientului o chitanță constatând, că a cumpĕrat obiectul!

Afară de aceste operații, cămătarul dă léfa înainte ofițerilor în schimbul unei chitanțe cu angajament de plată pe parolă de onóre, scomptéză mandate și caută mici gheșefturi la primărie și ministerie, se ocupă în spe[illegible] scutirile de la serviciul militar a tuturor coreligionalilor sĕi cu pașapórte otomane.

Visul de aur al cămătarului este naturalisarea cu dispensă de stagiu pentru serviciuri escepționale aduse țĕrei calculate a 95 la sută. Din „Timpul“.

Din public*).

Rectificare.

In nr. 9 al „Tel. Rom“. in „mulțămita publică“ subscrisa, din greșală n'am amintit că propunerea, ca regretatul meu soț Aldimir Badiu, sĕ fie inmormêntat pe spesele comunei, a făcut-o dl adv. Nicolau Garoiu, ceea ce prin acésta rectific, esprimând și pentru acésta mulțămitele mele dlui advocat sus numit.

Zernesci, 2/14 Februariu 1893.
Maria Badiu n. Gârbacea.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă.
Red.

Loterie.

Mercuri, 15 Februariu, 1893.
Brünn: 1 44 49 17 59

Nr. 524/1892. [21] 1—3

Edict.

Maria Precup Reu din Ludoș, carea de 3 ani a părăsit pe legiuitul ei bărbat Moise Mâț, pribegind prin lume, fără a scí ubicațiunea ei, sau de mai trăesce, cu încuviințarea venerabilului consistoriu archidiecesan, din 18 Septembre 1892 Nr. 4544 B., se citéză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni, căci la din contră procesul matrimonial intentat de bărbatul ei se va pertracta și decide și în absența ei.

Mercurea, 22 Ianuariu, 1893.
Oficiul protopresbiteral gr. orient. al Mercurei.
I. Droc,
prot.

2. **Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr.** bis fl. 3.65 p. Met. — (ca. 450 versch. Disposit.) — sowie schvarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

[15] 2—6 **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich.**

Nr. 23. [20] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Vidacutul-român, cu filiile Vidacutul-unguresc, și Róua, protopresbiteratul Sighișórei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post și statorite de comitetul parochial concernent la 27 Ianuariu 1892. sunt 401 fl. 38 cr.

Concurenții 'și pot lua informațiuni mai detaiate despre acésta parochie la oficiul protopresbiteral și la cel parochial.

Reflectanții sunt poftiți a-și asterne petițiunile concursuali conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Sighișóra, 12 Ianuariu, 1893.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.
Dimitriu Moldovan,
protopresbiter.

Avis pentru beutorii de bere!

Avem onóre a aduce la cunoscință, că la noi se află spre vênḑare **bere fórte bună și conservată** cu următórele prețuri:

a) Bere în butóie:

1.	Kronenbier (fórte căutată) de colóre deschisă per hectolitru	pentru oraș	fl. 18.50
		„ provincie	„ 12.—
2.	Bere de München de colóre închisă per hectolitru	pentru oraș	fl. 18.50
		„ provincie	„ 12.—
3.	Bere Salvator tare deschisă per hectolitru	pentru oraș	fl. 20.—
		„ provincie	„ 14.—

b) Bere de butelii:

1.	Kronenbier în lăḑi (50 butelii à 7 decilitri)	pentru oraș	fl. 8.50
		„ provincie	„ 6.—
2.	Bere de München (50 butelii à 7 decilitri)	pentru oraș	fl. 8.50
		„ provincie	„ 6.—
3.	Bere Salvator (50 butelii à 7 decilitri)	pentru oraș	fl. 9.50
		„ provincie	„ 7.—

Observăm, **că berea în butelii este pasterisată,** și în urma acésta rĕmâne timp mult bună și conservată.

Sibiiu, în Februarie, 1893.

Cu deosebită stimă
Ereḑii IOAN HABERMANN — Sibiiu.

[21] 1—3

Sosirea și plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):
La 4 óre 26 minute, diminéța, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:
La 7 óre 28 minute, diminéța, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):
La 7 óre 44 minute, diminéța, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraș:
La 4 óre 36 minute, diminéța, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 14. Sibiiu, Marți, 9/21 Februariu 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 925 Pres.

Rectificare oficială.

In fruntea „Telegrafului Român“ Nr. 13 a c. a apărut o publicațiune consistorială din 14 Ianuariu a. c Nr. 98 Scol. într'o stilisare nerevěḑută de mine, carea nefiind întru tóte esactă, prin acésta se rectifică, inlocuindu-se cu tecstul ce urméză:

In urma emisului d-lui ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică din 6 Ianuariu a. c. Nr. 60,027/1892 prin acésta se atrage atențiunea celor interesați la opul, care îl edă societatea literară și tipografică „Pallas“ din Budapesta în limba magiară, sub titlul „Nagy-Lexikon“, și care promite o colecțiune de cunoscințe folositóre adunate cu considerare la referințele din patriă.

Sibiiu, 8 Februariu, 1893.

Miron Romanul,
archiepiscop.

Sibiiu, 8 Februariu, 1893.

Sinódele parochiale ținute în Ianuariu au avut sě-și facă sémă cu chiverniselile averilor din diferitele parochii. Sunt organe, cari ori din nepricepere, ori din rea credință negligă cu totul importanța acestei cestiuni, reservată de statutul organic acestei corporațiuni. Așa poporul nu vine în posiție sě scie, care e averea bisericei, cum a fost chivernisită, câți sunt detorașii, cari solvesc interese, cari sunt în restanță, — și date uitărei pe un an aceste momente din viéța parochiei, rěmân ca sě se facă cunoscute la anul, la doi ani, la trei, patru.

Așa apoi se nasce un feliu de neîncredere în organele administrative din parochie, și pe urmă vin ómenii la gândiri, că nici în disc nu mai e bine sě-și pună cruceriul, pentru că nu i se va da de urmă.

In punctul acesta ori cât am voi sě fim de crutători față de preoții noștri, nu încape scusă.

Preotul nostru ca membru natural al epitropiei, nu póte fi mântuit de sarcina de a se interesa de tot cruceriul, ce formézǎ averea bisericei.

El e respunḑětor și înaintea ómenilor și înaintea lui Dumneḑeu de promovarea intereselor averei bisericesci.

Fără avere nu putem face nimica. Edificii de scólă, adjustarea lor, repararea bisericilor, înzestrarea lor cu cele necesare, sunt tot lucruri condiționate dela avere, — și averea, trebue sě constatăm, că în multe locuri se chivernisesce rěu.

Pofta de lăcomie de a-și mânji degetele cu averea bisericei nu cade în cadrul contemplațiunilor nóstre. Vor fi prea puțini, cari se fie numerați în rubrica acésta a păcětoșilor

Dar activitatea și punctuositatea, acésta e, ce ne impune de detorință sě scriem aceste rênduri. Și avem mulți ómeni, la cari nu ai sě le vorbesci de corectitate, nici de punctuositate, nici de lege și regulamente.

Aceste sunt pentru ei terra incognita. Caracteristica multora e „Lasă-me, sě te las“. Aici se începe indiferentismul cel pěcătos, aici rěul incurabil, aici lenea cu tóte ale ei rele urmări.

Un preot nu-și póte pierde încrederea parochienilor sei, decât când nu e în stare a presenta la finea anului un rațiociniu regulat.

Un preot nu se póte discredita mai mult înaintea epitropilor și a comitetului, decât când umblă cu doi bani în trei pungi, îmbătând lumea cu apă rece în punctul chiverniselei averei bisericesci

Dacă pe un econom îl judeci după vitele lui, după holdele lui și după coșurile lui, preotul vine sub critica poporului îndată ce nu scie purta frânele, îndată ce umblă ferindu se de epitropi, cari sciu și ei scrie și ceti și îndată ce vrea sě facă singur ceva, făr sě mai scie și comitetul.

Ori cât de șiret se crede, poporul află, judecă, dă din umere, pe urmă începe a murmura. Și atunci încrederea e sdruncinată, povețele nu mai prind. In loc de încredere se nasc bănueli, cari degenerézǎ în dușmănie între popor și păstoriu.

Ajuns în stadiul acesta, preotul e greu de rehabilitat în opiniunea poporului, chiar și când el ar fi nevinovat, chiar și când el ar fi curat ca aurul și chiar și când altcum ar fi om din tălpi până în crescet.

Pentru ca sě salvăm reputațiunea preotului nostru eram datori sě scriem aceste rênduri, și sě-i punem la inimă mai presus de tóte punctuositatea și corectitatea în administrarea averei bisericesci.

In o sěptěmână póte prinde péna pe o óră dóuă.

De nu în ḑile de lucru, în Dumineci și sěrbători.

Atunci convine cu epitropii, atunci cu comitetul și atunci póte regula totul.

Póte purta jurnalul de cassă, póte induce solvirile de interese în cont, póte ține pe restanți în evidență, i póte cita la sine, i póte dojenì, amenința cu anunțarea capitalelor, căci în urma urmelor ómenii tot de el se genézǎ mai mult ca de căte un epitrop sémăn lor.

Dar mulți nu o fac și ne dau daune nespuse ne încurcă, ne aduc în discredit, ne păgubesc prin lenea lor și zădărnicesc realisarea celor mai frumóse speranțe.

Și nu este mic numěrul celor ce așa lucrézǎ în detrimentul culturei și al progresului.

Bětrânii gârboviți de poveri la ani pot fi justificați încâtva, tineri eșiți acum din scóle nu au titlu la crutare.

Și autoritățile nóstre vor trebui sě fie mai severe în punctul acesta. Indulgența va trebuî sě aibă margini, căci altcum o sě mergem ca racul. Preotul este aḑi și un funcționariu în parochie, și administrarea averilor bisericei cade în sfera competinței lui de lucrare. Se cere deci o mică porțiune de bunăvoință, jertfă de câteva óre, rare locuri de 2—3 ḑile și plângerile vor înceta, ér preotul nostru care ostenesce va fi primit cu mai multă iubire și încredere, ca acela, care consideră afacerea acésta de a 5-a rótă la car.

Revista politică.

In comunitatea slovacă Modor s'a ținut în ḑilele trecute *o adunara publică slovacă,* unde s'au desbătut mai multe cestiuni politice. Intre altele, cum este informat „Egyetértés“ s'a accentuat că poporul slovac vrea un stat împărțit după naționalități, ca Elveția. Cel mai sěrbătorit orator a fost advocatul slovac Dr. Janos Minich, care într'o vorbire entusiastă despre suferințele și ținta politică a slovacilor, a mișcat adênc inimile asistenților. După Minich a vorbit cunoscutul naționalist slovac Milos Stefanovici. Oratorul a pretins, în vorbirea sa, aplicarea legei de naționalitate, apoi a esplicat pericolele ce invólvă căsătoria civilă și recepțiunea judaică, pledând contra lor. Vorbitorul ḑise, că din aceste legi vor trage folos numai câți-va magnați, cari rêvnesc la banii jidanilor, apoi bancherii jidani, cari ochiesc după fetele magnaților. Adunarea a luat conclus de protest, contra căsătoriei civile.

* * *

Despre situațiunea din Francia ne dă o oglindă fidelă ședința dela 16 l. c. n. Leydet, radical, interpelézǎ asupra politicei generale a guvernului. El ḑice că între centrul stâng și conservatorii uniți s'a format o ligă, în scop de a pune mâna pe putere și a modifica legile militare, scolare și financiare.

Millerand reproșézǎ guvernului că n'a dat satisfacție țěrii în afacerea Panama. El cere în urmă o revisuire a constituției în sensul democratic, separațiunea bisericii de stat și reformele sociale.

FOIȚA.

Discursul festiv

ținut de dl Elie Cristea, la banchetul din 30 Ianuariu v. dat în onórea dlui prof. A. Roman din Budapesta.

„Mult e dulce și frumósă
„Limba, ce-o vorbim
. . . .
„Românașul o iubesce
„Ca sufletul seu . . .

Aceste rînduri ale decurînd decedatului academician Sion îmi vin în minte și aflu de bine a le reîmprospěta în memmoria tuturora cu acéstă ocasiune, când ne-am întrunit în scopul de a sěrbătorì pe veneratul profesor Alesandru Roman, care cu începutul acestui an a împlinit 30 ani, de când ocupă catedra de limba și literatura română la universitatea magiară regéscă din loc.

Acesta este un moment important și îmbucurătoriu pentru tot românul, căci dacă aruncăm și numai o fugitivă privire preste trecutul poporului român, aflăm, că au esistat timpuri, în cari dulcele graiu român era tare strimtorat. Au fost timpuri, când mulți români se rușinau de limba strămoșéscă; ba unii boeri fruntași au mers așa departe în uitarea ei, încât au pretins chiar, că numai acei fii sě fie admiși la funcțiuni, cari sciu carte grecéscă.

Limbi streine se furișézǎ până și-n sanctuariile bisericei nóstre; conversația română e scósă din societatea cultă sau ca sě me esprim cu Bolintineanu:

„In chilia cea bună
„Și'n biserica străbună
Limbi strěine-acum rěsună.

Intre astfel de impregiurări românul era pe aci sě și uite nobila origine și limba; dar cu tótă vitregitatea timpului, graiul român nu s'a nimicit, nu s'a stins, căci dacă boerii fruntași, dacă inteligința se rușina de el, nu se rușina poporul de rînd, țeranul român. In sufletul acestuia era adênc gravată profeția, ce și are începutul în timpurile lui Romul, profeția, care continuu îi șoptia, că „norocul va părăsí pe români în momentul, în care-și vor uita limba părintéscă“ (Fonteius).

Simplele case sau așa ḑicênd colibe țěrănesci erau tot atâte temple vestalice, pe vetrele cărora se păzia focul celui mai scump tesaur, ce-l are o națiune: limba.

Acele timpuri fatale pentru români au trecut și lucrurile s'au schimbat. Astăḑi resună cu mândrie acórdele sonore ale limbei nóstre nu numai în coliba țěranului ci și în salónele palatelor celor mai boeresci și mai pompóse.

Astăḑi nu numai vatra țěrănéscă este altariul limbei, ci avem și alte altare mult mai înalte, la care preoții sfințiți de națiune servesc graiului român sau ca sě me esprim mai direct, avem catedre de limbă si literatură română nu numai la institute de cultură române, ci și la institute strěine și chiar și'n țěri strěine, cum e bunăórǎ la universitatea din capitala Germaniei, la Paris și Praga.

Aceste catedre nu numai păzesc graiul român, ci propagă și desvoltarea și perfecționarea lui.

O astfel de catedră este și aceea, pe care o ocupă meritatul nostru iubilant.

Ilustră adunare! Dacă ne este atât de scumpă limba părintéscă, dacă o iubim ca viéța, sau cum ḑice Sion, ca sufletul, dacă ne este scumpă catedra sau altariul, dela care se propagă cunoscințele ei: scump și iubit trebue sě ne fie și preotul, carele servesce la acel altar.

Dar nu numai trebue ci în adevěr ne și este iubit și venerat mai ales în casul de față, când nu e un simplu preot, un simplu profesor ci unul dintre cei mai distinși fii ai națiunei române.

Ar trebui sě ve intrețin prea mult, dacă m'ași încerca sě înșir tóte faptele și meritele, pe cari distinsul nostru iubilant și le-a câstigat pentru națiunea sa și pentru institutele, la cari a servit. Dela acésta însě me simt dispensat mai ales și din motivul, că me aflu în fața unui public ales și inteligent, care póte le cunósce mai bine decât mine.

Din parte-mi accentuez numai pe scurt, că ocupând din tinerețǎ catedra de profesor, a fost pururea adevěrată lumină și un nesěcat isvor de cunoscințe pentru ascultătorii și discipulii sei, plântând în sufletul tuturor mai ales acele virtuți, cari pentru fii ori-cărei națiuni sunt mai de lipsă și mai prețióse și cari se pot cuprinde pe scurt în cuvintele lui Ienăchița Văcărescu:

„Cresterea limbei românesci
„Și a patriei iubire.

Busola conducětóre i-a fost totdeuna iubirea limbei și a némului seu.

Nota acusătóre, adausă de directorul gimnasiului dela Beiuș la o tabelă de cualificațiune înaintată ordinariatului gr. cat. din Oradea-mare este o eclatantă dovadă despre acésta. In aceea notă se ḑice, că *„ardet zelo linquae romanae“*.

Tocmai acésta învinuire i o atribuim noi de cel mai mare merit, căci dacă frun-

Lafargue, socialist, desvoltă programul partidului muncitorilor.

Cavaignac se apără şi declară, că nu s'a înţeles întru nimic cu conservatorii uniţi; discursul seu din urmă este o dovadă a acestei afirmaţiuni.

Dumay espune programul socialist şi reproşéză guvernului, că se spriginesce pe estrema stângă, care votéză contra tuturor cabinetelor.

Pion, preşedintele dreptei constituţionale, vrea o republică liberală, tolerantă şi deschisă.

Déroulède reproşéză d-lui Ribot că nu are o politică sigură.

Dl Ribot a rĕspuns, că luând puterea, el ceruse concursul tuturor republicanilor; acum i se cere sĕ sfărâme acéstă unire, graţie căreia, îndrăsnéla acelora ce porniseră o campanie contra republicei şi a servitorilor ei a încetat. El aştéptă cu încredere sfĕrşitul afacerii, care a servit de pretecst campaniei. Ribot respinge concentrarea propusă de dl Millerand cu socialistii şi boulangiştii

Respinge de asemenea şi concentrarea cu centrele; cabinetul guvernéză pentru întregul partid republican; el nu vrea sĕ fie prisonieriul nici unui grup. Ribot protestéză contra alegaţiunei, că cabinetul este influenţat de Clémenceau sau de estrema stângă. El termină amintind opera indeplinită de 15 ani, pe care ţéra o apreciază cu tot norul recent care, de altmintrelea, începe sĕ se risipéscă.

După acésta s'au depus mai multe propuneri pentru a trece la ordinea ḑilei. Camera adoptă cu 315 voturi contra 186 ordinea de ḑi lui Leguyes, acceptată de Ribot: „Camera, încredêndu se că guvernul va sci sĕ menţină legile democratice şi sĕ întăréscă politica curat republicană, trece la ordinea ḑilei".

Iubileul profesorului Alecsandru Roman.

— Raport special. —

Lungi urări de „sĕ trăéscă" acoperiră cuvintele părintelui Boldea — pururea amicul tinerimei.

La sfêrşirea lor apare în sală viceconsulul României, dl principe N. B. Cantacuzeno. Simpatica-i figură şi înfăţişare reînoì şi mări intensitatea aplauselor. In mijlocul acestor căldurόse aclamări, întimpinat de preşedintele tinerimei dl E. Cristea, fu condus la locul destinat lângă iubilant.

După o scurtă pausă, iubilantul ridicând păharul, rostì mai multe cuvinte pentru óspeţii participanţi şi închinând, termină alocuţiunea sa ḑicênd: Beau în sănătatea gerantului consulatului general al României dela Bpesta, dlui principe Cantacuzeno, în sănătatea secretariului dniei sale, dlui I. Poruţ, soţ de labóre şi suferinţe, în sănătatea vechiului prietin Iosif Pop, jude la curia regéscă, a părintelui Boldea şi a tuturor participanţilor.

Intre cele mai vii aclamări se ridică simpaticul principe şi felicită pe iubilant cam în următoriul mod: Dle Roman, junime română! Nu sunt inzestrat cu darul cuvêntului, de aceea nu aflu cuvinte sĕ me esprim aşa frumos, pe cât de frumóse-mi sunt simţemintele. Fiind deci scurt îmi descoper o vie bucurie, închinând păharul în onórea d-lui Roman, membru academiei române, în onórea dómnei, împedecată a lua parte la banchet şi în onórea junimei române, care scie venera pe bărbaţii binemeritaţi. Plóie de aplause acoperì pe orator. Lăutarii întonéză arií naţionale.

Dl I. Petrovici, preşedintele societăţii „Petru Maior", golì păharul pentru iubilant ca fost preşedînte al societăţii şi membru onorarariu al ei.

Dl I. Poruţ pentru fratele iubilantelui I. Roman, venit din depărtare.

Dl Florian Muntean, accentuând rolul femeei model în viéţa familiară resfrânge o parte din meritele ilustrului iubilant şi asupra stimabilei sale soţi şi terminând, ridică păharul pentru d-na Roman, urêndu-i sănătate. Dl Roman mulţămesce pentru aducerea aminte de soţia, care a împărţit de mulţi ani cu dênsul atât plăcerile cât şi suferinţele.

Dl Iosif Roman — advocat în Oradea-mare — vorbì pentru tinerime în versuri. Regret, că memoria nu mi-a păstrat de cât mai mult înţelesul versurilor:

Tivită cu aur
Tu scump tesaur,
Cu inima-mi betrână
Te felicit bravă junime română.

După acéstă felicitare iubilantul mişcat de sentimentele de stimă şi veneraţiune, ce i le-a manifestat tinerimea prin arangiarea acestei festivităţi în mijlocul atenţiunii generale, ḑise în estras cam aceste: Emoţionat şi reîntinerit prin entusiasmul d-vóstră, nu aflu cuvinte sĕ dau espresiune bucuriei mele, când vĕd o tinerime atât de însufleţită. Sunt convins, că retrăgându-ne noi cei mai bĕtrâni, veţi prinde cu putere córnele plugului cultural plântat în agrul poporului român şi veţi continua cultivarea lui. Ve mulţămesc din inimă pentru bucuriile, câte mi le-aţi causat în acéstă ḑi, pentru mine cea mai frumósă din viéţă. Ii voiu păstra amintirea ei şi a d-vóstră până la mórte

Sciu, că întrégă tinerimea a arangiat acéstă sĕrbare. Buna reuşită a ori-cărui lucru însĕ atêrnă în mare parte dela iniţiatorii şi conducĕtorii ei. Acest a sunt membrii comitetului, în frunte cu alesul tinerimei d-l Elie Cristea, prin îmbrăţişarea căruia daţimi voie sĕ îmbrăţişez întréga tinerime.

Aci a urmat un act mişcătoriu, care a format culmea întregei festivităţi. Iubilantul îmbrăţişând pe dl Cristea, îl sărută cu căldură. O tăcere adâncă stăpânesce sala, ér lacrimile de bucurie ivite în ochii lor tălmăcesc căldura sentimentelor, de cari sunt pătrunşi. După o scurtă reculegere iubilantul închină pentru dl Cristea, ér tinerimea se grăbesce a ciocni cu el păharele.

O furtună de aplause ese din peptul tuturor şi mestecându-se cu sunetele imnului naţional intonat de lăutari, străbate spaţiul luminat de lumină electrică, perḑêndu-sĕ printre podóbele architectonice ale frumósei sale

Afară de cei amintiţi a mai vorbit dl Pahone, stud. iurist, salutând în numele iunimii pe óspeţi, ér domnul Ioan B. Boiu insistă asupra legăturei, ce trebue sĕ esiste între tinerime şi inteligenţa română din Bpesta, accentuând, că noi tinerii avem totdeauna lipsă de sucursul şi sfaturile ale celor mai bĕtrâni. In speranţă, că dorita legătură pe viitoriu se va întări cât mai tare şi că viéţa socială română de aci va lua un avênt mai mare, termină cu studenţescul: „*vivat, crescat, floreat*" la adresa coloniei române din capitală.

In sfêrşit a mai vorbit dl Petrovici pentru dl Dr. Şerban, care în repeţite rênduri a oferit ajutoriu material societăţii „Petru Maior".

Şirul toastelor a fost încheiat prin dl Cristea, care vorbì pentru înflorirea cântului românesc. Ca elev al domnului Roman, ḑise d-sa: cred, că nu-mi veţi lua în nume de rĕu, dacă şi cu acéstă ocasiune voiu face puţină filologie, căci „*nauta de ventis, de bobus narat arator*". Vreau sĕ esplic cuvêntul *iubileu*. Esistă un cuvênt ebraic „*jobel*", care însémnă *trimbiţă, posaună, sunetul trimbiţĕlor*, dar şi la romani aflăm cuvêntul *iubilare*, esclamarea plebeilor în semn de veselie. De aci al nostru:

u-iu-iu găină friptă . . . şi
iu-iu-iu şi nu vom da
că-i a nóstră mirésa . . .

Deací vedem, că esistă intimă legătură între noţiunea iubileu şi între veselie, sunetul trimbiţelor şi peste tot a instrumentelor musicale. Acolo unde-i *iu-iu-iu* ori cum ḑicem noi domnii iubileu, acolo trebue sĕ fie şi instrumente musicale sau musică şi viceversa, unde e ceteră, vioră etc. acolo de cele mai multe ori e ceva veselie, ceva iubileu fie mai festiv, ori mai puţin festiv. In consecuenţă petrecerea nóstră iubileu fiind, trebue sĕ-şi aibă şi-şi are musica sa, alt cum i-ar lipsí iubileului nostru o notă tare esenţială.

Dară şi fără ajutoriul filologiei se póte justifica presenţa musicei la petrecerea nóstră, din *firea românului*. Mai ales noi, cari în locul ghetelor de aḑi am purtat óre cândva şi opinci (sĕ trăéscă opinca) fórte bine scim, că acolo, unde-i românul, acolo e şi musică şi cântare. Românul cântă la sapă, la fên, la secere, când mână carul cu boi şi m. d. Fermecătórele nóstre doine de multe ori pare-ca nici nu se pot închipuí fără acel „*cea Plevan, hois Surilă*". Şi óre ce însemnéză atâta cântare a românului? Eu cred, că nimic alta, de cât înaltul grad de cultură a inimei, la care se află poporul nostru, căci e în general cunoscut, că acolo

„Wo man singt, da lass dich ruhig nieder
„Böse Leute haben keine Lieder.

Aşa e românul, chiar şi fără carte fiind, posede o nobilă cultură a inimei. Acésta au esperiat-o învĕţaţii strĕini, cari s'au ocupat mai de aprópe cu poporul nostru; acésta o sciu şi au sciut-o şi învĕţaţii români, cari trăesc în nemijlocita lui apropiere. Fabulistul Cichindeal — trecênd peste cultura inimei, — de aceea ḑice numai: „*minte! minte! mărită naţie română şi nu va fi alta mai alésă de cât tine.*

Musica, cântarea, este aşadar un însĕmnat mijloc cultural. Tradiţiunea ne spune, că prin un „glas orfeic" era în stare sĕ misce arborii pădurilor sĕ îmblênḑéscă fiérele câmpurilor şi sĕ stórcă lacrimi şi din petrii. Ridic deci păharul meu pentru înflorirea cântării şi în special pentru acei compositori români, cari cultivă cântul românesc.

Printre toaste dl Perşinariu dă citire numĕróselor telegrame şi epistole de felicitare în numĕ de vr'o 100. Autorii tuturor au fost aplaudaţi de tinerime, dar mai ales vii şi îndelungate au fost aplausele după felicitările „Academiei române", a Escelenţiei Sale d-lui M. Romanul, a d-lui G. Bariţiu, P. Cosma, E. Brote, precum şi a tinerimei din Viena, Graz, şi Cluj.

Lăutarii au intonat în timpul mâncării şi a pauselor melodii române şi piese clasice.

N'au lipsit nici cântări naţionale şi mai ales doine. Insuşi iubilantul reintinerit de spiritele june, ce-l inconjurau, ne-a făcut distinsa onóre întonând o cântare din timpurile juneţei sale. Acésta şi ca tecst e nepreţuibilă. Ii redau înţelesul:

Înaltă-i „Flórea" şi frumósă
Şi cu trunchiu evlavios, . . .
Dar nu-mi place, sciu de ce.
Negri-s ochii ca şi mura
Albi-is dinţii ca şi neaua . . .
Dar nu-mi place, sciu de ce.
De ce? „*Nu-i română*". . . .

In modul acesta s'a continuat sĕrbarea tinerimei, la care prin felicitări a luat parte întégă românimea: din Sibiiu, Bucuresci, Frătăuţi, Năsĕud, Deeş, Cluş, Beiuş, Oradea, Segedin, Arad, Lugoş, Caransebeş, Têrgovişte etc. etc. — până la 1 óră, când iubilantele, între cele mai entusiaste urări mulţumind şi luându-şi adio, s'a depărtat.

In curênd s'a împrăstiat şi tinerimea, ducênd cu sire satisfacţia sufietéscă, că a împlinit o sacră datorinţă faţă de un bine-meritat bărbat al naţiunei române.

Reamintirea acestei ḑile îi va fi pururea un impuls spre urmarea faptelor sĕrbătoritului dascăl român şi a sfinţilor, marilor dascăli ai bisericei ortodocse, cari, precum în timpul studiului lor, n'au cunoscut decât calea ce duce la universitate, aşa şi după păşirea în viéţa practică n'au cunoscut alte datorinţe decât de a lucra pentru binele bisericei crestine şi prin acésta pentru prosperarea societăţii, în mijlocul căreia au trăit.

In speranţă, că junimea română din tóte părţile va lucra la timpul seu pentru înaintarea poporului cu aceeaşi însufleţire, cu care pomeniţii şi sĕrbătoriţii dascăli au lucrat, închieiu acest raport cu cuvintele cuprinse în epistola de felicitare a valorosului nostru G. Bariţiu, care ḑice: „*Recunoscinţa junimei academice române, pe care o va manifesta în ḑiua de 3 sfinţi către persóna d tale, îi face multă onóre.*

Acéstă laudă la adresa tinerimei o primim numai pe lângă observarea, că tinerimea n'a făcut alta decât cea ce parte integrantă a poporului român era datóre, căci e cunoscut că *populus romanus beneficii memor este solet.* — I. din Urseni.

Telegramele de felicitare.

Academia română.

Domnule coleg.

Indeplinind decisiunea unanimă a academiei, avem onóre a Ve comunica felicitările şi urările cele mai vii, pe cari colegii d-vóstră din acéstă instituţiune de cul-

---

ḑărim istoria civilisaţiunei popórelor, aflăm, că cei mai binemeritaţi bărbaţi ai naţiunilor au fost tocmai aceia, cari au arĕtat mai mult interes la cultivarea limbei lor materne.

Trecĕnd preste popórĕle cele mai culte sĕ luăm un esemplu din inmediata nóstră apropiere şi din cel mai próspet trecut.

Academia de sciinţă magiară a serbat mai deunăḑi memoria marelui Széchenyi, — care — privind în limbă cel mai însemnat mijloc pentru promovarea desvoltării naţionale, — ardea şi el de dorul de a o vedé cât mai perfecţionată.

„Sĕ vorbim ungoresce, ca sĕ putem simţi cu adevĕrat unguresce" era devisa lui şi pentru realisarea ei a lucrat întrégă viéţa din tóte puterile sale spirituale şi materiale; (punĕnd basă şi la înfiinţarea academiei magiare). Pentru acest zel naţiunea-i recunoscătóre i-a atribuit numele de cel mai mare magiar.

In adevĕr mari sunt asemenea bărbaţi la tóte naţiunile, mari şi veneraţi şi la noi şi dacă unii au atribuit veneratului nostru iubilant de vină zelul manifestat faţă de cultivarea limbei materne: naţiunea sa însĕ l'a luat de-un însemnat merit şi i-a făcut loc între cei mai distinşi bărbaţi români, denumit fiind împreună cu un Cipariu, Hajdeu, Bariţiu, Babeşiu, Mocsonyi, Bar. Hurmuzachi etc., de membru al societăţii literare pentru cultivarea limbei, din care s'a format „Academia română" de aḑi.

Timp de vre-o 15 ani a purtat cu mândrie şi onestitate stindardul jurnalisticei române şi în decurs de 21 ani a făcut parte din parlamentul ţerei nóstre, arĕtând cu tóte ocasiunile, că este un brav cetăţean şi că-i zace mult la inimă înflorirea patriei sale.

Cu un cuvĕnt, dacă urmărim activitatea iubilantului nostru dela prima păşire în viéţa publică, pretutindenea îl aflăm la locul seu, pretutindenea model de român şi energic apĕrător al drepturilor poporului seu.

Cu drept cuvĕnt pot deci rosti şi eu cuvintele, ce i le-a adresat V. A. Urechia în epistolă, ḑicĕnd: „de vom avea mulţi bărbaţi ca d-ta, va fi bine de români".

Sciind tóte acestea tinerimea română n'a putut trece cu vederea un moment atât de binevenit, ca şi iubileul de 30 ani, fără ca sĕ afle un mijloc de a-i aduce omagiile sale de mulţămită, recunoscinţă şi veneraţiune.

A arangiat deci acéstă întrunire spre a da întregei tinerimi ocasiune sĕ ridice şi închine păharul întru sănĕtatea ilustrului iubilant şi sĕ ureze mulţi ani fericiţi aceluia, care din tinereţe a lucrat „*pro linquae et gentis honore.*

Terminând ve învit la un întreit: Sĕ trăéscă ilustrul nostru iubilant" !!

tură națională Vi le trimet cu ocasiunea sĕrbării iubileului de 30 ani de profesorat de limba și literatura română la universitatea din Budapesta.

Sĕ trăiți, dle coleg, pentru ca în mulți ani sĕ rĕspândiți de acum înainte cunoscința limbei și a literaturei nóstre intre tinerimea studiósă a acelei universități, sĕ nutriți și sĕ intrețineți prin acésta totdeuna vie între elevii d-vóstă români consciința națională.

Sĕ trăiți, dle coleg, la mulți ani!

Primiți și cu acésta ocasiune espresiunea iubirei nóstre frățesci a prea distinsei nóstre considerațiuni.

președ. *I. Negruzzi.* secret. gen. *D. Sturdza.*

Sibiiu.

Escelenția Sa Miron Romanul.

Ție amic bun al meu din copilărie, cultor zelos al sciințelor, fiu credincios al națiunei, creștin și patriot bun, 'ți aduc felicitări sincere la iubileul teu profesoral de 30 ani, arangeat de brava nóstră tinerime academică, pe care sĕ o conduci încă mulți ani în căile salutare pentru binele comun.

Arad.

Ilust. Sa Ioan Mețian.

Felicitându te pentru bunele servićii prestate patriei și junimii române în curs de 30 ani, îți implóra încă mulți ani fericiți dela ceriu și episcopul Mețian.

Caransebeș.

Ilust Sa Nicolae Popea.

Primesce frate Lisandre, cordialele felicitări ale vechiului amic la ḑiua ta iubilară. Sĕ trăesci încă mulți ani, sĕ te bucuri cât de mult de resultatele ostenelelor tale indelungate din viéța nóstră națională.

Sibiiu.

Din epistola d-lui *G. Barițiu.*

Iubite D-le și Frate!

Junimea academică română din B.pesta îmi făcù și mie onórea de a me invita la sĕrbarea iubileului D-Tale de ani 30 ca profesor universitar. Dacă starea sănătății mele alterate fórte mult mai vĕrtos de 6 luni încóce ar suferi, ca sĕ me mișc din acest cuib de o érnă atât de sĕlbatică și de barbară, aș fi venit la Dta cu scop de a te felicita și a participa la sĕrbarea iubileului.

Recunoscința junimei academice române, pe care o va manifesta în ḑiua de 3 sfinți către persóna d-tale, îi face multă onóre.

Din parte mi doresc, ca Dumneḑeul părinților sĕ te aibă sub protecțiunea sa.

Salve et me ut facis dilige.

Sibiiu.

Archimandritul Pușcariu.

Felicitez pe iubilar, care încă în viéță primesce astăḑi dela generațiunea mai tineră binemeritații lauri. Trăiéscă mulți ani.

Sibiiu.

Partenie Cosma.

La primul moment de recunoscință în lunga'ți carieră de dascăl al națiunii tale, te salută cu căldură vechiul teu amic, care mai bine cunósce greutățile, ce ai întimpinat până când ai eluptat și bărbăția, cu care ai susținut postul, la care în luptă neegală muncesci de ani 30. Oțelit deja în luptă sĕ o mai porți, sĕ-ți veḑi și iubileul de ani 50. Sĕ trăesci!

Reghin.

Galacteon Șagău, Dr. Ioan Popescu.

Felicitările nóstre ilustrului iubilant A. Roman.

Mercurea.

Ioan Droc.

Asociindu-me din inimă la serbarea de aḑi ve rog sĕ împărtășiți ilustrului iubilant respectuósele mele felicitări.

Năsĕud.

Corpul profesoral.

Poftim magnificiului domn profesor Alesandru Roman din incidentul iubileului de aḑi dela Atotputernicul deplina sănătate ca încă mulți ani sĕ pótă munci cu succes pe spinosul teren, al cărui continu cultivător a fost în trecut.

Brad.

Corpul profesoral.

Magnificenței Sale dlui Alesandu Roman adresăm sincerile nóstre felicitări la sĕrbarea iubileului de 30 ani ca profesor universitar.

Beiuș.

Corpul profesoral.

Vĕ salutăm și felicităm în ḑiua iubileului indelungatei și rodnicei activități sacrate întru folosul limbei, literaturei și al culturei române. 'Ți dorim cu poetul:

„Sĕ dee bunul Dumneḑeu,
„Sĕ stai fără a slăbi
„Sĕ stai până' sub ochiul tĕu
„Un secol s'a împlini.

Viena.

Studenții români.

Impreună cu voi salutăm pe ilustrul iubilant, distinsul profesor român, Alesandru Roman.

Graz.

Tinerimea română.

Gratulăm iubilantului, dorind ca mulți ani sĕ represinte limba maternă, păstrând astfel cinstea națională.

Cluș.

Junimea universitară română.

Cu inima participăm și noi la sĕrbarea iubilară a veneratului bărbat, care 30 de ani a fost neobosit propagator al sciinței și culturei române. Priméscă tributul recunoscinței și profundei stime ce'i păstrăm la mulți fericiți ani.

Hațeg.

Românii din țéra Hațegului.

Deșteptătorului tinerimii în noianul străinătății, adevĕratului patriot la iubileul de 30 ani al profesurei cordiale felicitări.

Sibiiu.

Societatea Andreiu Șaguna.

Ilustre dle profesor! Primiți sincerile nóstre felicitări la serbarea iubileului de 30 ani ca profesor universitar. Atotputernicul Dumneḑeu sĕ vĕ țină la mulți ani spre binele și progresul tinerimei studiósĕ și a națiunei române. Sĕ trăiți!

Sibiiu.

Eugen Brote.

Regret, că impregiurările nu'mi permit sĕ fiu în mijlocul bravei junimi academice române, care serbătoresce pe un vechiu dascăl și bărbat al sciinței: cu spiritul sunt însĕ între d-vóstră tot deuna, când vĕ întruniți întru propășirea și mărirea națiunei române.

Brașov.

Diamandi Manole.

Ani 30 un popor ai representat, fii poporului ai crescut, apostel al culturei naționale ai devenit. Astăḑi un popor se veselesce cu tine dimpreună. Dee ceriul sĕ aibi parte de ródele muncei tale, sĕ'ți veḑi némul mare și puternic.

Brașov.

Ghiță Pop, Onițiu, Roșca, Dr. Blaga, Dr. Branișce,

Mare dascăl român! 30 ani ai purtat sus drapelul culturei naționale la cel mai înalt institut din patrie, 30 de ani ai sămănat iubire de ném și de moșie în sufletele învĕțăceilor tĕi, în sinul cărora au încolțit sĕmânța aruncată, îți jurăm, că credincioși o sĕ'ți urmăm până la mórte și îți urăm fericire și îndelungată viéță. Trăiéscă iubilantul, trăiéscă poporul român.

Brașov.

Vlaicu Iuga.

Felicităm dascălul român, farul tinerimei în mijlocul valurilor.

Brașov.

Străvoiu, Lenger.

Ne alăturăm din tótă inima la actul de mulțămire arangiat de tinerimea universitară română pentru profesorul, care de 30 ani rĕspândesce lumina între fii națiunei române. Trăiéscă iubilarul Ales Roman la mulți ani!

Arad.

Teodor Ceontea.

Nestorul literaturii române, trăiéscă la mulți ani fericiți.

Arad.

Hamsea.

Primiți din partea mea și a colegilor profesori felicitări călduróse la serbarea iubileului D-vóstre.

Alba-Iulia.

Nicolae Florescu, în numele inteligenței de sub pólele munților apuseni.

Ilustre dle Roman! Pentru faptele mărețe, ce ai sĕvĕrșit, respectând în ilustritatea vóstră virtutea, te felicităm.

Oradea-mare.

Dr. *Marienescu, Poinar, Zigre.*

Sântul Dumneḑeu după iubileu dee-ți sănătate și ḑile îndelungate.

Sibiiu.

Dr. *Bologa,* Dr. *Emil Popescu*

Pĕtrunși de devotamentul și abnegațiunea dovedită de d-vóstră în 30 ani întru cultivarea limbii și iubirii de neam, dorim sĕ ve puteți bucura încă mulți ani de ródele acestora.

Sibiiu.

Dr. *Frâncu.*

Părintele tinerimei, apostolul limbei române: aceste sunt titlurile de onóre a lui A. Roman. Cerul sĕ-i înveseléscă bĕtrânețele, realisându-i visul tinereței.

Arad.

Societatea teologilor.

Salută cu căldură pe bărbatul, care trăesce pentru prosperarea limbei nóstre materne, asocindu-ne cu toții la festivitate, dorim iubilarului mulți ani fericiți

Abrud.

Horvath, Papp, M. Cirlea, Dr. *Laurențiu Pop*

Ca fosti discipuli ai ilustrului iubilant ne asociăm și noi la bucuria generală și dorim din inimă, că încă mulți ani sĕ rĕspândéscă raḑele luminătóre a sciinței sublime, a cărei apostol este.

Bucuresci.

Virgiliu Popescu.

Sincere felicitări.

Beiuș.

Antal, protopop.

Graiul dulce și frumos întâiu l'am învĕțat dela magnificența vóstră, primul meu profesor. Primesce urările mele de iubire și devotament

Tĕrgoviște.

Dr. *Crăinicean.*

Festive au fost órele, în cari v'am auḑit. Festiv și lung fie-ve și restul vieții.

Făgăraș.

Căpitanul Cosgaria.

Sincerile mele felicitări distinsului profesor Alesandru Roman.

Arad.

Pagubă.

Magnificul domn A. Roman priméscă din incidentul ḑilei de aḑi felicitările mele respectuóse.

Orĕștie.

Corpul învĕțătoresc.

Limba e cel mai prețios tesaur al poporului român. Trăiéscă toți cei ce propoveduesc evangelia ei.

Deva.

Foștii discipuli: *Ioan Simionași, Alecsiu Olariu, Franc. Hossu Longin.*

Asociându-ne la cei ce iubiléză pe venerabilul și iubitul nostru profesor A. Roman, ve rugăm a'l asigura și din partea nóstră, că activitatea sa va rĕmâné de-a pururea ca un scump clenod foștilor sei discipuli și întregei națiuni române.

Blaș.

Deac, Uilacan, Karșai, Nicóră, Gavriil Precub.

D-le Cristea. Fi interpretele felicitărilor nóstre cordiale la iubileul meritatului profesor.

Pe lângă aceste au mai incurs felicitări dela următorii: Deș. Stețiu, Muntean, Farcaș, Manu. Sebeș dela Ioan Drăgan, not. public reg. Ioan Paraschiv subj. reg. Cluș Aurel și Elisa Isac. Gherla, Canonicul Vasile Pap. Oradea, Koevari, Vlad, Mihuț, Roșiu, Nețiu, Ioan Ciceronescu, Papfalvi, Dițiu, Samuil Ciceronescu, Bran, Pal, Buna, Cluș. Dr. George și Ida Ilea. Lugoș. Dr. Maior. Arad. George Pop. Nădlac, familia Russu. Brașov, Ludovic Roman. Sibiiu Familia Pĕcurariu. Sebeș. Familia Pĕcurariu. Timișóra, Dr. Ladislau Pap și soția. Sighișóra familia Șandru, Lugoș, Mihaiu Beșan, not. publ. Vințul de jos, Sabin Savu notar. Blaș, Familia Csato. etc. etc.

Matriculele civile.

(Incheere.)

Introducerea matriculelor de stat pentru casurile de nascere și mórte o împedecă dóuĕ împregiurări momentuóse, pe cari este aprópe imposibil a le delătura. Una este **spesele colosale**, cari costă acésta reformă, pe când e sciut, că noi n'avem bani nici pentru a aplica legile sanitare, de asilele de copii etc. cu tóte că aceste sunt cu mult mai însemnate, decât afacerea băieților botezați, care póte fi cel mult o politică de lucs, dacă am avea mulți bani de aruncat. A dóua împregiurare, care împedecă întroducerea matriculelor civile este, că în întrégă administrațiunea de stat, nu aflăm **un organ corespunḑĕtoriu**, care ar puté suplinì pe preotul, din acărui mâni guvernul se pregătesce a lua matriculele.

Astfel dar lucrul stă așa, că pentru matriculele civile n'avem bani și chiar dacă am avea, nu se află conducĕtori de matricule corespunḑĕtori.

Dar chiar numai și spesele enorme a redus binișor pofta de reformă, căci o calculație simplă a spăriat pe părtinitorii acestei idei, așa că tótă afacerea se póte considera de căḑută. Ér dacă proiectul guvernului ce îl va presenta ca de probă, va și devenì lege, aceea va fi numai pe hârtie, căci fără de bani nu esistă administrație. Se cercetăm deci partea financiară a proiectului de lege despre matriculele civile.

Din statistica referitóre la matriculele de până acuma se vede, că aprópe la 1400 de locuitori se vine un oficiu de matricule.

Dacă statul va întroduce matriculele civile, nu póte ca sĕ înființeze nici la un cas mai puține oficii de matricule, decât câte sunt acum, dar sĕ concedem mai mult, sĕ ḑicem că statul înființéză tot la 1500 de locuitori un oficiu de matricule, atunci luând de basă numĕrul 1500 trebue sĕ se înființeze în numĕr rotund 10,000 de astfel de oficii și chiar și așa încă vor fi mai puține cu 882 decât cele esistente cari și acum abia sunt suficiente.

Noi credem, că luând de basă numĕrul înființândelor oficii de 10,000, ne-am apropiat de proiectul guvernului și pe basa acésta sĕ facem un preliminariu, asupra căruia acuma se sfătuesc în ministeriu. Noi se facem preliminariul cu numerii minimali, astfel:

1. Léfa anuală a conducĕtorilor de matricule à 600 fl. . .	fl. 6,000,000
2. Chiria localelor și tipărituri à 200 fl.	fl. 2,000,000
3. Recompensa conducĕtorilor de matricule de până acum (preoții mai sĕraci)	fl. 188,800
4. Spesele cu înființarea oficiilor à 50 fl. . .	fl. 500,000
total . .	fl. 8,688,800

Așa dar numai întroducerea și susținerea matriculelor civile împovăréză pe locuitori cu o sumă anuală de preste 8 milióne de floreni. Și cu acésta afacerea nu e terminată.

Poporul nostru religios și dacă vor fi matriculele civile, cu preotul își va boteza pe noii născuți și cu preotul va îngropa morții. Așa dar în fie-care cas va avé sĕ facă douĕ căi, la preot și la oficiul de matricule, și afară de acésta va avé sĕ plătéscă în dóuĕ, ba chiar în trei locuri. **Plătesce adausul de dare pentru susținerea oficiilor de matricule, plătesce stola, plătesce timbrul și tacsa, dacă are lipsă de vre-un estras matricular.**

Dacă acum se va întroduce și căsătoria civilă deobligătóre, este lipsă de un nou oficiu de matricule, care ori se va contopí cu cele de mai nainte, ori se va separa de ele, spesele în ori ce cas se măresc; căci pentru conducerea de matricule de morți și botezați se vor putea dóră afla oficiali cu léfă de 600 fl. pe an, d. e. pensioniști etc. dar pentru conducerea matriculelor de cununie, sau mai bine ḑis pentru subministrarea dreptului de căsătorie, trebue aleși ómeni cu cualificațiune cel puțin cum o are un jude cercual, care judecă în procese unde pretensiunile trec preste 50 fl, dacă cumva nu voim, ca dreptul de căsătorie sĕ-l degradăm la gradul de pîri mĕrunte şi astfel subministrarea dreptului de casătorie sĕ o încredinţăm aşa numiţilor juḑi de bagatele.

Amploiatul, care va fi încredinţat cu acésta, are lipsă de un local frumos şi impunĕtor, căci poporul ţine mult la lucrurile esterne, la lucruri festive şi nu va merge sĕ se cunune în o cancelariă plină de fum de pipă şi cu păreţi afumaţi; aşadar chiria localului încă va fi mare.

Dar poporul şi după aceea va merge în biserică ca sĕ jure înaintea preotului. Va umbla deci de dóuĕ ori şi va plăti de trei ori, de patru ori Şi tóte aceste de ce se imtêplă? La acésta noi nu rĕspundem, ci rĕspunḑă legislaţiunea, care va fi responsabilă pentru acésta înaintea consciinţei sale şi înaintea naţiunei.

Noutăţi.

Adunare generală. Duminecă la $4^1/_2$ óre p. m. s'a ţinut adunarea generală a societăţii române de lectură din Sibiiu. Adunarea a fost fórte bine cercetată. Preşedintele societăţii, dl Parteniu Cosma, în cuvêntul de deschidere, ţinut într'un limbagiu frumos, a accentuat însemnătatea acestei societăţi din punct de vedere social şi cultural. S'a pus apoi la ordinea ḑilei raportul general al comitetului, căruia i-a dat cetire secret. I. Popovici. Din raport se vede, că averea societăţii s'a sporit, mulţămită ingrigirei şi chiverniselei d-lui cassar P. Lucuţa; de asemenea s'a urcat şi numĕrul membrilor. Adunarea a hotărît sĕ mulţăméscă Escel. Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, pentru-că şi în vara trecută a pus la disposiţiunea membrilor societăţii popicăria din grădină şi care a adus preste 100 fl. pe séma societăţii. Apoi sĕ aducă mulţămită institutului „Albina“ pentru-că a scăḑut chiria locarurilor societăţii cu 200 fl. şi a dat pe séma societăţii mai multe ḑiare din monarchie şi strĕinătate.

S'a hotărît ca numĕrul membrilor din comitet sĕ se sporéscă încă cu doi. La alegere au întrat membri noi în comitet: Dr. Diaconovich, Decianu şi C. Aiser. Societatea are de preşedinte pe dl P. Cosma ér vice preş. pe Preacuvioşia Sa Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit şi vicariu archiepiscepesc. Cu alegerea comitetului, terminându-se obiectele puse la ordinea ḑilei pentru adunarea generală, dl On. Tilea în cuvinte frumóse, aduce mulţămită dlui preşedinte pentru zelul ce l'a desvoltat în tactul cu care lucră pentru prosperarea societăţii, şi fiind şi ḑiua onomastică a dlui preşedinte, membrii societăţii îi aduc urări însufleţitóre „Sĕ trăiéscă“. Dl preşedinte mulţămì prin cuvinte călduróse urărilor aduse, asigurând, că şi pe viitoriu va lucra din tóte puterile pentru prosperarea societăţii. Cu un întreit „Sĕ trăiéscă“ se închee adunarea generală la $6^1/_2$ óre.

* * *

Petrecere. Petrecerea arangeată Sâmbătă séra în sala dela „Pankievitz“ a fost de tot vială. S'a jucat cu mare foc şi multă voie bună până în ḑorile ḑilei. Sucesul petrecerei se datoresce în prima linie dlui adv. Dr. O. Russu.

* * *

Himen. Dl Dr. Ioan Ivan, adv. în Mediaş şi d-şóra Maria Cristea din Sibiiu şi-au serbat Duminecă la 4 óre p. m. actul cununiei în biserica din Sibiiu-cetate.

* * *

Mulţămire regală. Dl Lascar Catargiu preşedintele consiliului de ministri, a primit din partea M. S. regelui României următórea scrisóre:

Scumpul meu presedinte al Consiliului.

„Strălucita primire ce ţara, în aceste ḑile de sĕrbătóre naţională, a făcut principelui şi principesei României, M'au mişcat adênc. Orăşenii din Capitală, ca în totdeuna au arătat în acéstă împrejurare viul patriotism, de care sunt însufleţiţi prin avêntul călduros şi cordial, cu care au salutat sosirea tinerei părechi în mijlocul nostru.

Aceste mărturisiri, scumpe inimei mele, ar întări şi mai mult, dacă acésta ar fi cu putinţă, credinţa ce am în dragostea şi în devotamentul poporului român pentru dinastia sa.

„In numele Meu, al principelui Ferdinand şi al principesei Maria, te rog sĕ arĕţi tuturor, mai cu samă iubitei nóstre capitale şi numĕróselor deputaţiuni şi societăţei ce s'au presintat la palat, cât suntem de simţitori la atâtea doveḑi de iubire ce ni s'au dat şi cât de viu este a nóstră recunoscinţă.

„Primesce, scumpul Meu preşedinte al consiliului, încredinţarea sentimentelor de afecţiune ce'ţi păstrez“.

Bucuresci, 28 Ianuariu, 1893.

Carol.

* * *

Petiţiune de agraţiare. Locuitorii din Siseşci şi filii au adresat o petiţiune cu 2000 de subscrieri cătră Maj. Sa monarchul ca sĕ agraţieze pe dl Lucaciu.

* * *

Sinucidere. Invĕţăcelul de cismărie Aurel Gridean din Sibiiu şi-a pus capĕt vieţii, aruncându-se înaintea trenului, fără a fi la timp observat de personalul trenului. Trenul i-a sfărîmat capul. Causa sinuciderei nu e cunoscută.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Blăstĕm .....

Orĕştie, 19 Februariu, 1893.

Stimate dle redactor! „Tribuna“ din Sibiiu tot ca ea; a apucat pe povêrnişul stricăcios de a înegri cu cale, fără cale pe toţi, câţi nu jócă cum cântă ea şi în locul prim pe Capul bisericei nóstre ortodocse şi nime nu o mai póte opri pe acest povîrniş fatal şi acésta obicinuire rea se vede, că a prins rădăcini şi la corespondenţii ei, vorba românului: „de la cap se împute pescele“.

Protopresbiterul din Braşov, d-l Ioan Petric a adresat o circulară cătră parochii din tractul Braşovului în cestiunea unor cursuri de doice, ce le deschid scólele froebeliane magiare din Braşov şi acésta a fost destul unui corespondent al „Tribunei“, ca sĕ se năpustéscă cu tótă furia, nu atât asupra protopopului respectiv, ci după mania înrădăcinată, asupra „curţii metropolitane“ din Sibiiu, care „a infectat întréga nóstră societate“ şi astfeliu, după logica corespondentului a dat ansă şi urzirii circulariului pomenit.

Nu e vorbă, circulariul pomenit nu este la loc şi nimenea nu-l póte aproba, şi eu sunt de firma credinţă, că cu atât mai puţin „curtea metropolitană“ *) dar la tot omul cu judecată nepreocupată îi vine gréţă, vĕḑênd ḑilnic, cum sunt atacaţi capii şi fruntaşii bisericei nóstre sub diferite pretecste, pe premise false, din cari apoi se fac deducţiuni şi mai false, împodobite cu cuvinte bombastice şi de efect producĕtóre, ca: „trădare“, „blăstĕm“ etc. Noi însĕ, ceşti din provincie, scrutând şi observând, scim că tóte aceste sunt mofturi, neadevĕruri esagerate, cum este şi povestea cu „de moralisarea curţii metropolitane“, din corespondenţa din vorbă. Şi eu mĕ mir, că nu vĕd cei de la redacţiunea „Tribunei“, că prin publicarea ḑilnică a astorfeliu de mirozenii încornurate, prin o forţare şi denaturare sistematică a lucrurilor, că 'şi taie crénga sub picior şi că ei fac de se clatină credinţa în „autoritatea presei“, precum ḑice corespondentul din vorbă, ér nu alţii, asupra cărora vreau sĕ arunce vina.

Şi tóte aceste sub scutul — apĕrării drepturilor poporului român.

Te revolţi, ca sĕ me folosesc şi eu de vorbele colegului meu corespondent, vĕḑênd tóte aceste şi te întrebi, că până când tot aşa? Apoi mai aprob şi ceeace ḑice el, că „pe capul nostru zace blăstĕm“, da adevĕrat, pe capul nostru zace un vechiu blăstĕm, dar blăstĕmul urei şi neînţelegerii dintre fraţi pe care, sĕ-mi spue corespondentul, puindu şi mâna pe inimă, cine o nutresce mereu?

„*Dificile est satyram non scribere.*

(*n—n.*)

---

*) După cum suntem informaţi dl protopop al Braşovului este pus deja la cale ca sĕ'şi corégă pasul greşit. Bĕtrâneţele sunt onorabile, dar nu se pot lua ca scusă la o greşală colosală, cum este incidentul, la care reflectéză şi stimabilul nostru corespondent.

Redacţiunea.

Bibliografic.

Au apărut:

„*Noul atac asupra scólelor nóstre.*“ (politica magiară de instrucţiune). Reproducere din „Telegraful Român“. Sibiiu, 1893. 1 broş Preţul *25 cr.*

— „*Legea de pensiune învĕţătoréscă*“ trad. şi esplicată de Blasiu Codrean, învĕţătoriu, Arad, 1893. Preţul 2 coróne şi 10 bani (1 fl. 05 cr.) espedat franco.

Recomandăm aceste cărţi, de interes cu deosebire pentru învĕţătorime şi preoţime, atenţiunii publicului.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Despre plantele carnivóre.

Prelegere publică de prof *Mihai Pêrvu.*

(Urmare.)

III. Drosera rotundifolia.

Drosera şi preste tot speciile ei, cari trăesc în ţara nóstră, sunt plante mici şi cresc pe locuri umede şi între musci.

Din rĕdăcina ei cresc 5 – 6 frunḑişóre rotunde, în formă de rosettă, un cotoraş inflorit, la vêrf cam încovăet, ca şi un toiag.

Pe marginea frunḑelor se află o cunună de glandule cu căpuţ, măciucuţe roşii strălucitóre, apoi urméză o altă cunună de glandule şi tot aşa, până în mijlocul frunḑei, numai, că din ce în ce sunt mai mici. Intréga frunḑişóră samână cu o ravilă, greaben.

Glandulele de margini stau într'o linie cu frunḑa, adecă orizontal, rêndul al doilea mai încovăiat cătră mijlocul frunḑei, ér cele din mijloc stau oblu, drept, normal, pe frunḑă. Imprejurarea, că glandulele de pe margini sunt mai lungi, acésta are o însĕmnătate fiisiologică, care stă în legătură strînsă cu modul de traiu al plantei.

Glandulele Droserei secreţionéză un suc cleios şi dacă vr'o musculiţă ori ţînţar sbóră pe ele, se lipesce de ele. Cu cât se trudesce, se svêrcolesce mai tare, cu atât atinge cu piciórele şi aripiórele mai multe glandule, şi cu atât e mai sigură mórtea ei.

Tóte glandulele se îndóe spre centrul, mijlocul frunḑei, încătuşéză bietul animal, apoi secreţionéză sucul acriu, pepsinul, înécă organele de respiraţiune, tracheele insectei, îi disólvă corpul şi-l absorb.

Din aceste vedem, că Drosera are organe potrivite pentru de a prinde insecte. Glandulele ei secreţionéză, absorb şi se mişcă.

Că sucul secreţionat are însuşirea, ca şi al Dionaeii, ne convingem, dacă atingem cu hârtia de lacmus sucul secreţionat, hârtia devine rumĕnă.

Dacă neutralisăm pepsinul secreţionat, cu o soluţiune de sodă, după câteva óre funcţionéză tot ca mai nainte.

După ce frunḑa a prins vre-o musculiţă şi s'a hrănit din ea, preste câteva ḑile glandulele se ridică cu încetul în starea de mai nainte, se svêntă şi scheletul insectei îl vêntură vêntul. Conţinutul lui l'a absorbit frunḑa, pentru că sucul acriu disólvă corpurile organice ca şi pepsinul stomacului animalelor.

Pentru a înţelege întreg cursul fisiologic, avem de lipsă de a cunósce causa încovăerei, inclinărei, adecă mişcarea glandulelor, influinţa sucului secreţionat asupra cadavrelor insectelor etc.

Dacă irităm cu vre un obiect, cât de mic glandula din mijlocul frunḑei, observăm, că glandulele cele mai de aprópe, se inclin spre obiect, şi apoi tóte celelalte pe rênd.

Indoerea, încovăerea acésta se întêmplă mai ingrabă şi mai puternic, dacă atingem, irităm glandula cu o substanţă, care conţine amoniac, sau nitrogen p. e. carne, şi mai tare atunci, dacă carnea e próspĕtă.

Dacă irităm o glandulă de pe margini, acésta sĕ înlină, se îndóe, până când celelalte stau neclintite.

Din aceste doue probe, esperimente, ese la ivélă, resultă, că numai glandulele sunt iritavere şi că încovaere se întêmplă direct şi indirect. Directă, când irităm glandula din mijloc, şi indirectă când irităm alta de pe margini. Numai aşa póte fi, pentru că glandulele stau în legătură unele cu altele.

Ch. Darwin, ca sĕ constateze sensibilitatea glandulelor a făcut mai multe esperimente, dintre cari vreau, sĕ împărtăşesc câteva.

Darwin a observat, că punênd un firişor de bumbac, de jumĕtate milimetru de lung, şi de 0.007 miligram de greu, pe o glandulă de pe margini, aceea s'a încovăiat până la mijlocul frunḑei într'o óră şi 40 minute.

Un alt esperiment a făcut cu un fir de pĕr femeesc de 0 2 milimetru de lung, şi de 0.0008 miligram de greu, care a reagat asupra glandulelor. Din aceste esperimente se vede clar, limpede, că glandulele Droserei sunt mai irităcióse, de cât nervii unui om bolnav.

Este interesant, că plóia nu irită glandulele Droserei, pe cum nici a Dionaei. Asta are însĕmnătatea fisiologică, că dacă s'ar irita de plóe, ar conturba funcţiunea fisiologică a plantei, dela care depinde susţinerea ei.

Sĕ vedem ce influinţă au fluidele fără nitrogen, cu nitrogen şi soluţiunile de amoniac asupra glandulelor?

Substanţele, materiile lipsite de introgen: gumi, zăchar, amyl, unt de lemn picurate pe glandulele Droserei, n'au produs nici un efect, nici o mişcare. Astfel de substanţe nici pepsinul stomacului animalelor nu-l póte disolva, ci numai prin productul ficatului, prin fiere.

Acele materii însĕ, cari conţin nitrogen: lapte, albumin, carne próspĕtă încovóe în câteva óre tóte glandulele, secreţionéză repede pepsinul şi absorb nutremêntul.

Din acestea deducem, că glandulele din mijloc influinţéză asupra celoralalte. Asta se póte constata uşor prin arma puternică a naturalistului, prin microscop; pentru că, dacă esaminăm glandulele după efectul lucrării, funcţionării lor vĕḑut, găsim în ţesătura lor schimbări, care le a produs absorbirea

Tot Darwin a esperimentat stropind cu o soluţiune de sare de amoniac, centrul frunḑei, că nu numai glandulele se încovóe spre centru, dar chiar marginile ei

Cel mai esact esperiment ce l'a făcut doi ani întregi — înainte de asta cu 30 de ani —, este următoriul: douĕḑeci părţi de milion gram din sare de accid fosforic, a disolvat în apă mai multă de dóuĕ milióne de ori, şi stropind glandulele Droserei, ele s'au încovoiat.

Proba acésta, l'a pus în uimire şi pe marele Ch Darwin, care o a adus la publicitate în cartea sa: Insectivorous Plants. London, 1875.

Este fórte interesant, că sucul, pepsinul glandulelor Droserei este în stare — în cât va — a absórbe şi a disolva din polenul, praful florilor şi din frunḑele altor plante o anumită cantitate, ca şi stomacul animalelor plantivóre. Din aceste se vede hotărît, că Drosera, pe lângă ce este carnivóră, încât-va e şi plantivóră

(Va urma.)

Loterie.

Sâmbătă, 18 Februariu, 1893.

Budapesta: 32 11 42 61 82

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 15. Sibiiu, Joi, 11/23 Februariu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 10 Februariu, 1893.

Publicul magiar și respective espresiunea ideilor, conceptelor, aspirațiunilor și planurilor lui, presa magiară începe, sĕ vede, a sĕ convinge, că cestiunea română din patria nóstră nu este de ignorat, cum a cugetat până acum, ci că ea trebuie studiată mai de aprópe, fără preocupație, căci numai așa sĕ póte ca ea sĕ fie resolvată spre binele patriei nóstre comune și spre binele ambelor popóre, român și magiar.

Presa magiară, precum sciut este, și până acum s'a ocupat cu românii și cu cestiunea română, dar cum? mai totdeuna, ba putem dóră ḑice că totdeuna cu rea credință, sau superficial sau în bătaiă de joc, presentându-ne ca pe nesce ómeni inculți, resvrĕtitori, cari gravităm în afară, voim sĕ tradăm patria etc. Și publicul magiar, luând de bani buni tóte cele scrise prin presă, ne ținea de așa, precum eram presentați.

Astfel apoi s'a produs în societatea magiară o regretabilă aversiune, putem ḑice ură față de noi și față de tot ce e românesc.

Noi, presa română am respins în totdeuna cu demnitate calumniile și învinuirile neîntemeiate și am accentuat, că acest curent dușmănos, nutrit sistematic contra nóstră, nu duce la bine și nu este de loc favorabil pentru patriă. S'a ḑis prin presa nóstră, prin broșuri și pe ce căi legale numai am putut, că nu merităm sĕ fim huiduiți, tractați de cetățeni rei, noi cari iubim acéstă țară, ca și magiarii, dar am ḑis mereu, că aici voim sĕ trăim și sĕ murim, însă sĕ trăim ca români, cu limba și obiceiurile nóstre, pe cari le-am păstrat în vitregitatea a lor 18 sute de ani.

Până acum tóte aceste au fost de geaba. Dar acum se vede, că unii bărbați mai serioși încep a vení la convingerea, că lucrurile așa cum sĕ desvóltă cu privire la noi, nu merg pe cale bună, că o îndreptare trebue, care însă numai așa sĕ póte face, dacă, precum am ḑis mai sus, magiarii nor studia fără preocupație cestiunea română, păsurile, durerile și aspirațiunile nóstre legitime.

In ḑiariul „Egyetértés“ (Nr. 45 și 47) a apărut un studiu în privința acésta, cu titula: „Dacoromânismul și politica culturală magiară“, pe care autorul îl recomandă atenț unii ministrului de instrucțiune publică. Articolii acestia, in abatere dela modul de până acum de a se tracta lucrurile române, sunt scriși cu obiectivitate, avênd nisuința de a cunósce real cestiunea română. Prin acésta nu voim sĕ ḑicem, că autorul ar avé în tóte dreptate, dar vorba e, că studiul este scris de așa, încât merită o atențiune deosebită

Acésta ar fi un început bun spre o nóuă direcție și noi ne vom bucura, dacă s'ar urma mai departe pe acésta cale, pe calea de a ne cunósce magiarii, așa precum suntem și dacă acésta cale va duce, precum credem, la o împăcare dorită și sinceră, de sigur, că nu noi vom fi aceia, cari sĕ o zădărnicim, reservându-ne fiiresce, dreptul și putința de a ne putea desvolta pe pămêntul acestei patrii ca români, după firea și înclinațiunile nóstre.

Revista politică.

Proiectatele legi, ce vrea sĕ le introducă guvernul pentru căsătoria civilă obligatóre, pentru purtarea matriculelor și pentru recepțiunea religiunei judaice au provocat o mare mișcare în întrégă țéra.

In multe părți se esprimă în adunări neîncredere pentru proiectatele legi, și în multe locuri sau convocat adunări municipale estră-ordinare, cari s'au pronunțat pentru proiecte.

Cum va eși lucrul încă tot nu se póte prevedé. In 20 Februariu a. c. s'a început în Oedenburg marele congres al catolicilor. Presidentul, cont. Eszterházy, a adresat din acest incident Maj. Sale monarchului o telegramă, în care se ḑice, că vor lupta pentru Dumneḑeu, Domnitor și patrie, *dar vor combate din tóte puterile atacurile îndreptate contra religiunei.*

* * *

Conferințele episcopatului catolic, despre care am amintit într'un numer precedent, sunt convocate pe 28 Faur a. c. de cătră primatele Vaszary. In prima linie se vor pertracta în conferințe adresele episcopatului cătră rege, papa și guvern, în care se vor desfășura cestiunile bisericesci. Primatele a trimis proiectele adreselor la diferiții episcopi, ca sĕ și pótă face eventualele observări. Conferențele se vor ocupa apoi cu cestiunea autonomiei bisericei și a congruei.

* * *

Precum anunță „P. Napló“ contele Apponyi va propune partidului seu, ca sĕ se cérĕ prelungirea ședințelor în casa deputaților. El s'a esprimat și cătră președintele dietei, că nici un parlament în Europa nu ține ședințe atât de scurte ca parlamentul unguresc. Pentru a pune capĕt acestei împregiurări, cont. Apponyi îndată-ce va consimțí partidul seu, va presenta dietei un proiect, conform cărui ședințele dietei sĕ se țină dela 10 óre a. m. până la 3 óre p. m.

* * *

Bĕtrânul prim ministru al Engliterei a presentat în sfêrșit mult aștetatul și mult temutul bil de home-rule, de la care unii ómeni de stat a Engliterei aștéptă o împăcare a irlandezilor și o consolidare a regatului unit, ér alții o destrămare a puterilor aceluiași regat.

Gladstone declară, că bilul de home-rule are de scop a crea un corp legislativ cu reședința la Dublin pentru afacerile legislative și administrative ale Irlandei. Guvernul nu vrea sĕ facă nimic, care sĕ fie incompatibil cu unitatea imperiului; din contră el caută a-l întări prin o mai largă autonomie locală.

Espunerea de motive a bilului de home-rule argumentéză în chip formal, că parlamentul irlandez se stabilesce fără sĕ aducă vr'o atingere autorității parlamentului imperiului.

Corpul legislativ va cuprinde un consiliu legislativ și o adunare legislativă.

Vice-regele, numit pe un period de 7 ani, póte fi revocat de corónă.

Se va numi un comitet esecutiv luat din consiliul legislativ și care va forma cabinetul vice-regelui.

Consiliul legislativ se va compune din 48 membrii aleși. Persónele, care plătesc o arêndă de cel puțin 20 lire sterlinge pe an, vor avé dreptul de vot.

Adunarea legislativă va fi alésă pe șase ani și se va compune din 103 membri.

Judecătorii vor fi numiți de corónă și vor fi inamovibili.

Bilele financiare își vor avea origina în adunarea legislativă, dar numai din inițiativa vice regelui.

O nóuă poliție va fi creată.

Deputații irlandezi vor face parte și din parlamentul imperiului; dar, în loc de 103, vor fi numai 80, cari vor fi din nou aleși. Dreptul de vot al deputaților irlandezi în parlamentul imperiului va fi limitat; ei nu vor vota proiectele, ce privesc esclusiv Marea-Britanie.

Irlanda va contribuí la cheltuelile imperiului într'o proporțiune echitabilă.

Gladstone adaugă, că bilul va mări puterea, gloria și unitatea imperiului. El rógă camera sĕ voteze bilul pentru ca trecutul sĕ fie uitat.

Gladstone a mai declarat, că cestiunea agrară a Irlandei rĕmâne reservată încă pe trei ani din partea parlamentului imperiului.

Scirile mai nóuĕ din Londra anunță, că în camera comunelor, după o desbatere de patru ḑile, proiectul home-rule s'a primit după prima cetire. Goschen a declarat, că unioniștii nu primesc proiectul, fiind-că ei cred, că prin el se periclitéză unitatea imperiu-

FOIȚA.

Glumă și nu prea.

Povestire de

Ioan Berescu.

(Urmare din Nr. 13.)

— „Bine, bine“ ḑise Moș-Clonț —, numai dac'ar fi cum ḑici tu. Sĕ nu-ți aduci odată aminte de vorbele mele“ și aprópe supărat a eșit din casă, eu după el și de-atunci numai rar și din când în când me mai duceam pe la Gherasim. Dar cu atât mai des venea el pela mine, căci mi-a spus, că Moș-Clonț nu me vede cu ochi buni pela casa lor, ca sĕ nu-i stric traiul cu Reveica

Anul nou și Bobotéză
Tot după Crăciun urméză
Frumóse sĕrbători
Pornesc pețitori:

Ér eu stam în cumpene, ce sĕ fac, ce s'aleg, unde sĕ me duc.

Un prieten al meu însĕ m'a luat pe dinainte și și-a făcut rênd și socotélă, că pe a șasa duminecă din dulce, sĕ se cunune cu sora Reveichi, cumnata lui Gherasim, fata mai mică a lui Bebeț, din satul de peste deal.

Obiceiu era și atunci pe la noi, că dacă un fecior își aduce fată din alt sat, nunta sĕ se facă cu „călărași“. Ér mie ca prietin cu mirele și fecior mai bĕtrân în sat din porunca nunului mi s'a încredințat slujba de „stegariu“. Lucru mare a fi stegariu, căci e datina, că după cununie și ospăț la socrul mic, călărașii miresei o petrec pe acésta până între hotare, ér ajunși aici, prin vorbe și apucături viclene, ba câte-odată chiar cu puterea se silesc a răpi stégul mirelui dela stegariu, ceea-ce putênd face, se întorc mândri acasă, și trec făloși printre ómenii ce au eșit în capul satului, ca sĕ vaḑă, dacă vin cu un stég, cu dóuĕ, ori cu nici unul, și apoi beau pe socotéla nunului cinci vedre de vin. Și așa nunul ar fi cu pagubă, ér rușinea stegariului a cui sĕ fie?

Ca sĕ scapi citov, din astfel de întêmplări, este de lipsă, ca stegariul sĕ fie cu ochi'n patru, sĕ nu bea prea mult și sĕ aibă un cal, tare ca un bivol, iute ca un epure, cuminte ca un șerpe și blând ca o vădană.

M'am și pregătit ca se fiu vrednic de cinstea ce mi-a făcut-o nunul alegându-me stegariu. Sciam la jupânul Mechel pe „dereșu“ cal vestit în tot vidicul nostru. L'am cerut și mi l'a dat, mai mult de frică ca de voie bună, căci i-am dat se înțelégă jupânul, că la vară vine strechea de cai și ar fi bine sĕ cunosc de pe acum năravul dereșului, ca sĕ nu trécă Oltul. Mi-am mai ales șase ficiori pe sprânceană, cari sĕ fie păzitorii stégului, dar — pacostea lui Dumneḑeu — n'am ajuns sĕ ne arĕtăm vrednicia, căci chiar la acéstă nuntă a fost scris sĕ se împlinéscă vorba lui Moș-Clonț.

Dumineca hotărîtă fiind sănĕtoși am plecat: eu cu șase călărași, și mirele în fruntea nóstră, apoi căruțe pline cu nuntași, între cari Moș Clonț, Gherasim și Reveica cu copilul de cinci luni în brațe, am plecat, la cununia prietenului meu, Ghița Pârvului cu Veronica sora Revechi, fata lui Bebeț din satul de peste dél.

— „Imboldore băiatul bine, Reveică, ḑicea Moș-Clonț — că érna-i frigurósă și are nas subțire; pe tóte găurile se vâră, sĕ-și stâmpere sgriburéla. Ș'apoi atâta copil aveți si voi, și n'aș vrea ca mâne poimâne sĕ te-aud bocindu-te pe calea bisericei și sĕ-ți smulgi pĕrul că n'ai ascultat de mine, sĕ rĕmâi cu el acasă, Aveai tu mâncare și beutură, apoi de pe partea jocului te-ai fi putut sătura până poimâne diminéță, după-ce veniam cu nunta acasă.“

Va fi mai ḑis el multe, dar Reveica nu-l prea cresta, căci era vorba de nunta soru-sa. Numai cât se supăra biata Reveică pe Gherasim, că el astăḑi, ca nici odată ținea una cu Moș-Clonț ca adecă sĕ fi șeḑut ea și cu copilul acasă. Și din una dintr'alta după vorbe aruncate boldiș, Reveica și Gherasim, pe cale, s'au măniat butuc unul pe altul, ér eu vĕḑêndu-i busumflați, mi-am adus aminte de vorba lui Moș-Clonț: „muerea-i chiaza dracului“. Num'odată, nu-i faci pe voiă și nu i-ai mai făcut de când lumea“. Și îmi părea óre-cum rĕu că trebue sĕ dau și eu acum drept lui Moș-Clonț. Se vede că dumineca aceea era o ḑi bălțată, și nenorocósă, și tóte se stetesc precum n'ai fi asteptat.

Intr'o jumătate de óră eram în curtea lui Bebeț. După isprăvirea celor obicinuite am mers la biserică, după cununie masă și „cinste“ de aci, „cinste“ de dincolo, ne-am dat cu lumea la veselie. Numai Gherasim și Reveica n'aveau ochi unul pentru altul. Nu pot ḑice că erau tristi, căci din contră unul în ciuda celuialalt se făceau că sunt mai veseli și își petreceau mai bine cu alții și cu altele.

(Va urma.)

lui. Onórea lor îi opresce de-a primi un astfeliu de proiect. Ulster ḑise, că el nu-și póte jertfi royaliștii. Morley a apărat proiectul. El ḑise, că prin înfiinţarea unui parlament irlandez, se vor zădărnici cu siguritate escesele clericalilor.

* * *

In parlamentul german s'a terminat discusiunea despre afacerile economice, care a fost de tot vehementă. Rĕspunḑênd lui Kanitz (conservator), care a vorbit contra tratatelor comerciale, deputatul Marschall a declarat, că acest discurs propovĕduesce renunţarea la têrgul strĕin. Acésta ar constitui o ruptură cu principiile, legislaţiei vamale de la 1879, care vizéză nu numai păstrarea pieţei interióre, dar și a celei esterióre.

Maltzahn, secretar de stat, a ḑis, că guvernul va căuta sĕ oprésca scăderea argintului și că pentru acésta nu e nevoie de așteptat propunerile din Bruxelles.

Cancelariul Caprivi a criticat în mod viu agitaţia ce se face împrejurul „miseriei agricole“. El a ḑis, că cu cât partidele vor sĕ inainteze pe căile economice, cu atât e de datoria guvernului de a veghia, ca interesele generale ale politicei sĕ nu fie atinse. Primul lucru necesar pentru a vindeca Germania este energia, și prudenţa. Ori-ce schimbare de persóne ar fi urmată de o sdruncinare. *El 'și va păstra dar posiţiunea, nu pentru el, ci mai mult pentru imperiu.*

* * *

Intre adversarii actualului cabinet italian s'a pus acum și Crispi. Ḑiarul „Reforma“ anunţă, că comitetul de redacţiă, care până acum a supraveghiat atitudinea fóiei, s'a disolvat, ceea ce nu însémnă alta, decât că Crispi însuși va lua conducerea ḑiariului. Același numĕr din „Reforma“ cuprinde un articul vehement, atribuit lui Crispi; în contra ministeriului. „Pacea lui Dumneḑeu“, se ḑice în acel articul „a durat 10 luni. Acum e la sfêrșit. Legăturile de amiciţiă, cari ne légă de unul sau altul dintre miniștrii, nu ne vor împedeca sĕ facem aceea, ce ne impune datorinţa faţă de patrie. Óra e solemnă, și vai de aceia, cari grămădesc pedeci pe drumul, pe care voim noi a merge înainte, pentru ca sĕ aducem Italia la o stare înfloritóre“. Afară de aceea, redactorul-șef al ḑiariului „Fanfulla“ a avut o întrevedere cu Crispi, în care acesta își esprimă nemulţămirea sa faţă de politica guvernului și faţă de stările actuale politice. Crispi ḑise, că Giolitti voesce sĕ rĕstórne organisaţia actuală a băncilor. Confusiunea actuală procură bucurei numai Vaticanului. Cu privire la politica esternă, ḑise Crispi, că împĕratul Germaniei trimite acum un ambasador la papa; Italia numai inspiră încredere din causa creditului ei sdruncinat. Crispi crede, că o scăpare posibilă ar fi, dacă în locul actualului ministeriu ar veni altul mai puternic.

Recensiunea cărţii

„Istoria biblică“

de

Georgiu Ludu și **Ioan Dariu.**

In decursul anului 1891 a apărut în editura librăriei N. I. Ciurcu din Brașov, tipografia Alecsi, „Istoria biblică“ test. vechiu și nou, pentru tinerimea din scólele populare române gr. or. de Georgiu Ludu preot gr. or și Ioan Dariu. Cartea are 111 pagine și e împărţită în Test. vechiu (legea vechie) cu materialul cuprins în 50 adecă cinciḑeci piese, éră test. nou cu materialul cuprins în 60 piese. Preţul cărţii e 30 cr. Cartea are mai multe ilustraţiuni.

In cercurile învĕţătoresci era asceptată în dor apariţiunea unei „Istorii biblice“ carea sĕ corespundă principiilor metodice, și preste tot stadiului de desvoltare, în care a ajuns învĕţămêntul biblic și la noi. Istoria biblică, proprietate a tipografiei archidiecesane, óre cum și'a trăit traiul. Acesta e un lucru de mult sciut, și cu tóte aceste, nime până la autorii sus numiţi nu au păsit în public cu o nóuĕ Istorie biblică. Apariţiunea istoriei domnilor Ludu-Dariu era ceva asceptat; de aci mulţi învĕţători fără a-și mai da samă, póte chiar fără de a ceti întreg materialul, au și întrodus'o în scóle.

Eu am cetit odată, de dóuĕ ori, de trei ori „Istoria biblică“ de nou apărută și o mărturisesc sincer, nu credeam ochilor că dl Ludu-Dariu sunt autorii.

Nu credeam, fiind-că îi cunosceam personal, și în scólă îi sciam pre atât de buni învĕţători, pre cât de debili autori sunt în „Istoria biblică“. Dar se nu frâng băţul asupra capului unor autori, sĕ nu spun verdictul meu până nu am arătat scăderile cărţii din cestiune.

Sĕ scrutez dară, pe cât permit colónele unui ḑiar, nu de specialitate, asupra opului din cestiune.

Tiparul e mĕrunt și atât de condesat, încât după o folosire de cel mult un an în scólă, cartea va deveni nelegibilă. La acésta contribue și hârtia, care putea sĕ fie mai bună.

Al doilea defect esenţial al cărţii este împărţirea fórte defectuósă a materialului. Atât în ce privesce secţiunile, periódele ori capitulele, cât și în ce privesce împărţirea materialului în piese ori §§. In testamentul vechiu deși s'ar fi putut face 6—7 secţiuni ori perióde bine marcate, autorii nu au decât trei perióde și anume primul dela facerea lumii până la judecători, al doilea dela judecători până la regi, și al treilea dela regi până în fine — la subjugarea regatului jidovesc prin romani, ultima piesă a testamentul vechiu.

In testamentul nou împărţirea după secţiuni lipsesce cu totul. Aici opul e în desavantagiu mare chiar și faţa cu „istoria biblică“ ce aḑi o folosim în scólele nóstre gr. or.

Impărţirea materialului în piese atât în testamentul vechiu cât și nou, este sub tótă critică. Autorii au creḑut, că fac un lucru bun, concentrând material deosebit în un § ori în o piesă. Amăgirea însĕ e mare, prin acésta au îngreuiat învĕţămêntul în mod fórte simţitor.

Luăm d. e § 17 Iosif la Pentifri și în prinsóre. Nu înţeleg pentru ce sub același acoperemânt dóuĕ năraţiuni cu totul separate. O altă piesă a 19: Fraţii lui Iosif în Egipt. In acéstă piesă se tractéză:

a). Călĕtoria fraţilor lui Iosif în Egipt.

b.) Călĕtoria lui Beniamin în Egipt.

c.) Aflarea păharului în sacul lui Beniamin.

d). Iosif se face cunoscut fraţilor sei.

E o macsimă latină: „qui bene distinquit, bene docet“.

Dacă materialul din piesa 19 s'ar fi împărţit în 4, sau cel puţin trei piese, era cu mult mai ușor de pertractat.

Lucrurile bine deosebite mai ușor le pot cuprinde și elevii. Luăm o piesă din test. nou anume piesa 49.

Isus înaintea archiereilor și alui Pilat.

In acéstă piesă se tractéză:

a). Isus înaintea archiereilor.

b). Lăpĕdarea lui Petru.

c). Isus înaintea lui Pilat.

d) Isus înaintea lui Irod.

e). Eliberarea lui Varava.

f). Spânḑurarea lui Iuda. Tóte grămădite peste olaltă.

Sĕ luăm doi bibliciști renumiţi, unul protestant și altul catolic din crescet până în tălpi, sĕ vedem cum tractéză ei acest material. Protestantul Wiedemann are în §§ separaţi tractat acel material anume *a*) ascultarea înaintea Archiereilor, *b*). Lăpĕdarea lui Petru *c*). Isus înaintea lui Pilat și Irod *d*). Finitul lui Iuda Iscarioténul *e*). Isus de nou înaintea lui Pilat *f*). Incercarea lui Pilat de a'l scăpa.

Dr. Schuster are materialul, materialul pe care dl Ludu-Dariu 'l schilodesc în § 49 — tractat în patru paragrafi.

Ceea ce e bătĕtoriu la ochi, și trebue se producă nedumeriri în fie care învĕţătoriu este ușurătatea cu carea autorii au grămădit material variat în același paragraf, fără de a separa cel puţin prin alinii materialul.

Așa d. e. § 19 cu 52 de șire nu are nici o alineă, § 43 Tovie cu 30 șire fără nici o alineă. § 21 cu 35 șire abia are o alineă. Atari esemple le-am putea înmulţi după cerere și din testamentul nou. Lucru e de necreḑut! Óre sĕ nu scie autorii ce însĕmnătate au alineele în piesele de cetire ori în tractarea ori cărui material — fie el ori de ce conţinut?

Printr'o împărţire mai raţională a materialului în paragrafi și a paragrafilor în alinii s'ar fi ușurat atât învĕţătoriului cât și elevului cuprinderea materialului. Relativ la aceste renumitul Kehr ḑice: „der Lehrer wird dabei indess wohlthun, wenn er die Geschichte in kleine aber unter sich vollständige klar zu überschauende Abschnitte (Geschichten) zerlegt etc . . . .

Al treilea defect al cărţii sunt învĕţăturile morale, pre cari autorii voind se fie mai Papi de cât Papa, le au adaus după fie care piesă cu trébă și fără trébă.

Imitând pe autori străini — autorii nostri — au căḑut în pĕcatul de a greși greu.

(Va urma).

Noutăţi.

La alegerea de metropolit român gr. cat. Ministrul reg. ung. de culte, cont. Csáky, prin hârtia sa dto 17 Ianuariu a. c adresată vicariului capitular din Blaș, face cunoscută modalitatea, după care are sĕ se facă în 16 Aprile n. a. c. alegerea noului metropolit. Alegerea se face prin ședule, pe cari va scrie fie-care alegĕtor trei nume, a acelora, pe cari el doresce sĕ între in numĕrul ternar. Alegĕtorii sunt numai din cler: membrii capitulului, vicarii, protopopii și viceprotopopii, câte doi deputaţi de ai clerului din fie-care protopopiat etc. Deputaţii clerului în archidiecesă nu se vor alege după numĕrul protopopiatelor, ce au esistat în 1868, ci după cari sunt astăḑi, anume 32 de protopopiate.

* * *

Rózsahegyi este numele unui profesor dela universitatea din Cluș, care și-a arĕtat acum de curênd „virtuș“ ul faţă de brava nóstră tinerime din Cluș. Tinerimea i-a trimis un bilet de onóre pentru concertul și balul dat de ea și dl profesor cu o „nobilă“ indignare pentru-că biletul e românesc, l'a trimis îndĕrĕpt, scriind pe plic: „retour oláh kaszinó“. Frumósă manieră dela un profesor! Dar ce sĕ-i faci? „Rosenthalii“ și „Rosenbergii“ dacă se fac „Rozsavölgy“, și „Rózsahegyi“ trebue se comită și acte mari „naţionale“, „patriotice“, ca sĕ fie demni de numele ce-l pórtă.

* * *

Alegere de preot. Ni se scrie din tractul protopresbiteral al Ungurașului: Pe la sfârșitul lunei trecute s'a întêmplat alegerea de preot în comuna parochială Tresnea, una dintre cele dintâiu comune în tractul Ungurașului. Dintre concurenţii insinuaţi a fost ales cu mare maioritate de voturi cler. abs. Iovian Mureșan, oficial consist. Actul alegerei nu ne póte causa decât bucurie, deóre-ce dl Mureșan e un tiner bine cunoscut în locurile nóstre și sperăm, că prin acésta nimerită alegere, comuna Tresnea, împresurată de altfeliu de elemente streine confesionale, va prospera spre binele bisericei și al némului nostru din aceste părţi.

* * *

Centenariul teologiei sêrbesci din Carloviţ. Aflăm din foile sêrbesci, că teologia ortodocsă sêrbéscă din Carlovĕţ cu 1 Februariu v. c. a întrat în anul 100 al esistenţei sale. Din incidentul acestei ḑile în catedrala Carlovĕţului s'a sĕvêrșit sfânta liturgie, la care a pontificat I. P. S. S. patriarchul Georgiu Brancovici, asistat de toţi preoţii și călugării din gremiu, ér după sânta liturgie s'a ţinut și un parastas pentru odichna tuturor profesorilor rĕposaţi ai teologiei. Tot din acest incident s'a născut idea, de a se ridica în Carlovĕţ un monument metropolitului Stefan Stratimirovici, fundatorelui teologiei, al alumneului și al residenţei metropolitane sêrbesci. S'au luat mĕsuri ca acest centenariu al scólelor sêrbesci, adecă al teologiei, al gimnasiului și al alumneului, sĕ se serbeze cu mai multă demnitate. In scopul aceste I. P. S. patriarchul a oferit 1000 fl. ca spese pentru serbările, ce se vor face în curênd la Carlovĕţ. S'a ales și un comitet, care va arangea serbările și va emite un apel cătră tótă suflarea sêrbéscă, carea va avé se realisceze ideea ridicărei unui măreţ monument marelui archiereu Stefan Stratimirovici, fondatorelui teologiei din Carloviţ și al scólelor medii din Neoplanta.

* * *

Sórtea ciangăilor din Gyorok. Sub titlul acesta se tânguesc foile magiare astfeliu: Inainte cu 9 ani s'au colonisat în Gyorok (comit. Aradului), 150 familii de ciangăi, cari în urma schimbărei referinţelor, au rĕmas în cea mai mare miserie. Pe timpul colonisării era localitatea un paradis formal, în care locuitorii trăiau în belșug. Filo sera a nimicit și acolo și apele sĕlbatice au inundat totul așa, că din comuna înfloritóre n'a mai rĕmas decât pustiu Miseriei, care domnesce în Gyorok, sunt daţi jertfă în linia primă ciangăii, cari fără pic de pâne au trebuit sĕ trăéscă întréga érnă, plângêndu-se amar.

* * *

Fabrică română de vagóne și de locomotive. „Curieriului Finnanc.“ din Bucuresci i se scrie din Berlin, că un grup de capitalisti specialisti se pregătesc sĕ propue guvernului român înfiinţarea în ţéră a unei mari uzine pentru fabricarea de vagóne, de locomotive, de raliuri de oţel și de tot felul de materialuri de drum de fer. Uzina acésta s'ar instala cu un capital de 50 milióne, și după tóte calculele făcute, ea ar puté procura statului tot materialul trebuitor drumurilor de fer în condiţiuni calitative admirabile și cu preţuri mult mai scăḑute decât cele ce se plătesc astăḑi.

* * *

Postal. Direcţiunea postală telegrafică din Cluș escrie concurs pentru ocuparea postului de magistru postal. 1) în Varfalĕu (comitatul Turda-Arieș) 2.) Măgheruș (comit. Murĕș Turda) cu léfă anuală 180 fl. 40 fl. paușal de cancelarie și 12 fl. pentru inmanuare; — 3.) în Almașul mare (comit. Cojocna) cu léfă de 200 fl. 40 fl. paușal de cancelarie, 33 fl. pentru înmanuare. Reflectanţii au a-și înainta cererile în timp de 3 sĕptĕmâni la numita direcţiune, depunênd și cauţiunea de 100 fl.

* * *

Cultura oilor. Ministrul de agricultură cont. Bethlen voesce cu tot preţul sĕ ridice cultura oilor și sporirea lor în Ungaria. Mai vêrtos în urma urcărilor tacselor vamale în Francia, unde se esportau o mulţime de oi, s'a făcut propunerea, ca în armata nóstră încă sĕ se consume carne de óie. Pe séma acésta ar fi de lipsă cam 300,000—350,000 de oi pe an. Precum aflăm ministrul de resbel a și ordonat ca în locurile muntóse sĕ se cumpere carne de óie pentru armată.

* * *

Cumpĕrare de mine. Ni se scrie din Abrud: Minele de aur din teritoriul Botĕș le-a cumpărat de moșie Ioan Iancu paroch gr. or. în Bucium Poieni și Ioan Danciu proprietariu în B. Isbita cu *suma de 100,015 mii* (una sută cinci spre-ḑece mii floreni) dela ereḑii familiei Lukáts din Zlatna. Acest teritoriu mineral constă din 128 părcele. Din acestea 96 le-a cumpărat păr. I. Iancu, ér 32 I. Danciu. Dumneḑeu sĕ le fie de ajutoriu.

* * *

Gazetă care vorbesce. Foile din Budapesta vestesc, că în Budapesta apare de câte-va ḑile sub titlu „Hirmondo“ o gazetă telefonică. Gazeta vorbesce necontenit. Gazeta vorbesce necontenit dela 8 óre diminéţa până la 9 séra. Ea comunică abonaţilor sei prin telefon în limba magiară și germână sciri locale și din afară, telegrame, cursurile dela bursă, tragerile de loterii etc., ba până chiar și foiletóne, recensiuni teatrale și inserate. In birourile redacţiei mulţime de colaboratori sunt ocupaţi cu compunerea materialului, care nu se mai tipăresce, ci numai se telefoniază.

Fundaţiunea Ioan Popescu.

În fundaţiunea **„Ioan Popescu“** au incurs următórele contribuiri:

Translatus .	1148 fl. 66 cr.
Ioan Morușca, paroch, Craiva	1 fl. —
Suma .	1149 fl. 66 cr.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Rĕșinariu, 13 Februariu, 1893.

Domnule redactor! De câțiva ani se anunță mereu în foile nóstre învitări la petreceri arangiate de diferite societăți spre scopuri tot atât de diferite.

Deși scopurile sunt diferite, totuși pot ḑice, că tóte își au un singur isvor general, care este progresul nostru național cultural.

Cu câți va ani înainte, aceste petreceri se țineau numai în orașe mai mari, ca baluri splendide de elită, cari atunci ca și astăḑi încă storceau admirația streinilor, dându-le ocasiunea a cunósce eleganța femeei române, și presentarea démnă a românilor preste tot.

Astăḑi aceste petreceri s'au lățit și preste comunele nóstre mai mari, așa că fie-care comună de frunte își ține petrecerile sale de érnă și de vară. Aici este locul sĕ amintesc, că comunele așa numite „mărginașe“ au făcut în acéstă privință primul pas.

Diferitele societăți, cari ca atari urmăresc scopuri filantropice, arangéză acestea petreceri, pentru că contribuind fie-care mult puțin, sĕ ajute materialminte la crescerea capitalului, de care are lipsă spre ajungerea scopului, ce-l urmăresc. Numai vorbesc mai multe despre folosul moral, pe care toți îl cunóscem și îl apretiăm, și de suvenirile plăcute, ce ne rĕmân dela astfeliu de petreceri.

Sub impresia unei petreceri din provincie și anume a petrecerei „reuniunei femeilor române din Reșinariu“ îmi permit a informa pe onoratul public cetitor despre decursul aceleia, presupunênd, că va fi de interes, în deosebi pentru aceia, cari cunosc comuna Rĕșinari, ca o comună frumósă, curat românéscă.

Sâmbătă în 30 Ianuariu a. c. st. v. „reuniunea femeilor române din Reșinari“ și-a ținut petrecerea sa de érnă cu un succes în tótă privința strălucit

Pentru dans erau arangiate dóuĕ sale mari în edificiul scolar, cari decorate simetric cu frumóse ghirlande de brad și tablouri istorice le dau acestora un aspect drăgălaș. In arangiat și decorat se cunoscea preste tot mâna femeiéscă, deóre-ce nimic nu era prea mult, nimic nu lipsia.

Un public ales și fórte numeros din comună și giur, precum și un numĕr însemnat de tineri: teologi, studenți și voluntari umpluse deja la órele 7½ salele de dans.

D-na Goga, presidenta reuniunei, în frumosul nostru costum național împreună cu stimatul d-sale soț preotul Iosif Goga, s'a presentat la órele 8, întimpinați de toți și tóte cu „sĕ trăéscă“. Dansul urmà cu veselie și animație.

Conform publicărei sĕ anunță la órele 10 cetirea dialogului „dóuĕ femei“ dedicat reuniunei de d-na Goga.

Publicul numĕros abia încăpù în una din sale menită spre acest scop, și aștepta cu nerăbdare inceputul. Precis la 10 óre se începu cetirea dialogului de către d-na Aurelia Goga și d-șóra Dora Dancăș, vice-presidenta reuniunei. Predarea a fost din ambe părți escelentă. D-na Goga, cunoscută deja publicului, atât prin publicările d-sale, cât și prin desele discursuri ținute la anumite ocasiuni, a reprodus pe Margareta, soția marelui proprietar și naționalistă înfocătă, admirabil. Domnișóra Dora Dancăș a interpretat rolul Mariei, a soției economului dela sate, pe agera și deștépta țĕrancă; așa că la fine aplausele nu mai voiau sĕ încete și atât d-na Goga cât și d-șóra Dora Dancăș primiră nenumerate felicitări.

Dialogul lucrat de d-na Goga, este fórte instructiv și nu numai de interes local ci general; nu voiu sĕ întru în meritul acestei lucrări ci rog pre stimata autoră, sĕ binevoéscă a da publicității acest dialog pentru ca și publicul sĕ-l cunóscă și aprețieze.

Dansul urmă cu o veselie nespusă, și toți admiran pre drăgălașele jucătóre, cari partea cea mai mare în costum național, parte în toalete elegante, jucau cu precisiune atât cuadrilul și romana, cât și jocurile rotunde.

Inainte de pausă furăm suprinși de sunete de zurgălauă. Erau 7 tineri reșinăreni, cari esecutară cu o rară desteritate jocurile antice, călușeriul și bătuta. Urmă apoi pausa și o cină comună.

In jurul meselor ospitale sĕ așeḑară mai multe familii rĕșinerene și óspeții strĕini Veselia era înscrisă pe fața fie-căruia. Urmară apoi toastele.

Valorosul nostru preot Iosif Goga deschise șirul acestora vorbind despre reuniune, scopul și mijlócele sale, despre inteligință și datorința acesteia de a sprigini instituțiuni culturale și termină închinând păharul seu pentru spriginitorii reuniunei și în deosebi pentru óspeții strĕini.

Bravul notariu comunal Michail Jurca toastà mai întâiu pentru intemeiătoriul primei reuniuni de femei pentru veteranul George Barițiu, și apoi în al doilea toast arătând meritele Părintelui și dnei Goga pentru înființarea acestei reuniuni, închinà pentru președinta d na Goga.

La acest toast d-na Goga rĕspunde închinând pocalul seu pentru membrii reuniunei și în special pentru comitetul aceleia.

După ridicarea mesei dansul s'a urmat cu veselie și animație nespusă până la órele 5 diminéța așa că toți au părăsit sala în ḑiori; ducênd cu sine amintirile cele mai plăcute.

Astfeliu de petreceri ca cea dela 30 Ianuariu, ne ridică vaḑa și înaintea strĕinilor, căci am auḑit esprimându-se o persónă de posiție strĕin de némul nostru: „că nu și-ar fi putut închipui ca la sate sĕ se pótă arangia astfeliu de petreceri, admirând ținuta esactitatea în dans, și manierele elegante ale românilor“.

Eu le ḑic bravelor nótsre rășinărene: „înainte pe calea apucată și toți cari înțelegem scopul ăstor feliu de conveniri vom urma.

e. t.

Bibliografic.

„Transilvania“ fóia Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, Nr. 2 din 15 Februariu a. c., a apărut cu următoriul sumariu:

Limba maternă în scólele nóstre de fete, de Z. Boiu. — Resultatul esamenelor semestrale în scólele de fetițe cu internat. — Din literatura poporală. Colectant premiat Titu Budiu. — Risipirea Ierusalimului, scósă din cartea lui Iosif Flaviu, de Ioan Barac. De Dr. Emiliu Popescu. — Dela Academia română. — Din cronica lunară. — Bibliografiă. — Proces verbal, al comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 3 Februariu n. 1893. — Consemnarea contribuirilor facute în favorul scólei de fete a „Asociațiunei transilvane“.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA.

Despre plantele carnivóre.

Prelegere publică de prof *Mihai Pĕrvu.*

(Încheiere.)

Ajungênd la finea prelegerei, nu aflu de prisos a resuma resultatele căpĕtate și a arĕta folosul lor pentru sciință.

În decursul prelegerei ne-am convins, că frunḑele plantelor carnivóre, au însușirea prin anumite organe, prin papile, glandule și prin trichomi a secreționa un suc acriu, pepsin.

Sucul acesta póte disolva cadavrele insectelor, substanțele de albumin, carne, adecă tóte acelea, care conțin nitrogen și în urmă a le absórbe pentru susținerea plantei în viéță.

Pentru a puté lămuri digestiunea acestor plante, respective absórberea, aflu neîncungiurat de lipsă a esplica pe scurt, cum digestionéză stomacul animalelor substanțele albuminale, care conțin nitrogen.

Nutrĕmêntul ajunge în stomacul animalelor numai încet, unde apoi prin ajutoriul unor sucuri se disólvă și numai astfeliu pot fi absorbite și prefăcute în părți constitutive a sângelui. Sucul acela este **pepsinul** amestecat cu puțin accid chlorhydric hidrat, care îl secreționéză glandulele stomachului. Pepsinul fără accidul chlorhydric nu póte disolva nutrĕmêntul animalic și întors. De aici deducem hotărît, că sucul acriu secreționat de plantele carnivóre, are puterea de a disolva ca și pepsinul.

Sucul acriu al plantelor carnivóre nu póte disolva substanțele, care nu conțin nitrogen, cum sunt: amylul, zăcharul, oleiurile și preste tot grăsimele, tot asemenea nici pepsinul animalelor.

Animalele însĕ le disólvă și le pregătesce pentru digestiune prin un alt suc, prin fiere, care este productul ficatului.

Atât sucul stomacului animalic, cât și cel acriu al plantelor carnivóre se vede, că au influință antiseptică, adecă pot împedeca putreḑirea. Acésta se póte constata așa, că nutremêntul în stomacul animalului viu nu putreḑesce, precum nici insectele mórte, ori carnea în frunḑele plantelor carnivóre, care adesea până se disólvă și se absorb trebue un timp de 24—32 ba chiar și mai multe óre.

Pepsinul animalic și sucul acriu al plantelor carnivóre, reagéză asupra hârtiei de lacmus, adecă o rumenesce ca tóte accidele. Efectul este egal, prin urmare și compusățiunea chimică trebue sĕ fie una și aceeași.

Am ḑis, că plantele carnivóre prind insecte și se hrănesc cu ele. Natura numai pentru aceea le-a dăruit cu însușirea acésta, pentru-că le este de folos. Din acest fapt putem înțelegé, că plantele carnivóre, pot trăi în pămênt steril, sĕrac în nitrogen, ba unele chiar și în muschiu umed.

Fiind-că nitrogenul de lipsă pentru esistință, îl iau din corpurile animalelor prinse, rĕdăcinile lor sunt mici, și slab desvoltate și așa se vede, că numai pentru absórberea apei le și folosesc.

Frunḑele lor conțin chlorophil, prin urmare și ele, ca tóte celelalte plante verḑi, absorb din aerul atmosferic acid carbonic și respiră ocsigen.

Unele dintre plantele carnivóre se pot nutri și cu semințele, polenul și frunḑele próspete ale plantelor, ca și animalele

Plantele carnivóre disólvă și asimiléză materiile acestea, ca și animalele într'o formă.

Din tóte acestea conchidem, că nutrirea plantelor carnivóre și a animalelor este egală, cu aceea observare că plantele carnivóre beau cu rădăcinile.

Plantele carnivóre au o însușire interesantă, mișcarea, care resultă de iritațiune. Acésta este așa de mare, ca și iritațiunea cea mai perfectă a nervilor animalici.

Iritațiunea și resultatul acesteia, mișcarea, are un scop hotărît, adecă: a prinde insecte.

Acésta însĕ nu ar fi atât de însemnată, dacă mișcării nu i-ar urma disolvarea și absórberea cadavrelor de insecte înecate în sucul lor secreționat.

Afară de acestea însușiri mai au încă una. Frunḑele lor sunt electrice. Așadară iritațiunea și urmarea acesteia mișcarea și electricitatea nu este numai însușirea animalelor; ci și a plantelor. Organele plantelor și ale animalelor așa sunt construite, alcătuite, ca se corespundă scopului în lupta pentru esistință, și tóte cu luptă cu tot, și totul este supus unei legi — veciniciei — fără început și fără sfêrsit.

Saravolla, 9/XII n. 1892.

Diverse.

Cea dintâiu pénă de metal. Cine ar cugeta, că penele de oțel, pe cari acum le cumpĕrăm fórte ieftin, cu câte un cruceriu bucata, odinióră erau atât de scumpe, încât numai ómenii bogați și le puteau cumpĕra. Cele dintâi pene de oțel erau manufacturi. Un fabricant englez, Perry, vindea odinióră o pénă cu 6 franci, ér mijlocitorii și agenții au urcat acest preț până la 36 franci de pénă, măcar că aḑi și cea mai rea pénă de metal este cu mult mai bună, decum au fost cele dintâiu pene.

* ° *

Cele ḑece porunci ale tipografului. 1. Sĕ nu vorbesci fără a avea causă. 2. Sĕ aibi răbdare îndelungată. 3 In timpul lucrului sĕ fi atent la manuscript și la casta cu litere. 4. Sĕ nu fumezi în timpul lucrului și mergênd la mâncare, spală-ți bine mânile de praful de litere, care conține otravă. 5. Sĕ nu asculți povestile altora. 6. Sĕ nu părăsesci locul tĕu fără causă. 7. Neavênd manuscript, sĕ-ți împărțesci litere. 8. La culesul literelor, cetesce bine rêndurile. 9. Sĕ nu iei parte la convorbirile altora, cari nu te privesc pe tine, căci o astfel de convorbire te seduce adeseori la cértă. 10. Se împlinesci cu punctualitate órele de lucru prescrise.

Din public*).

Dare de samă și mulțămită publică.

La petrecerea cu joc din 12 Februariu a. c. st. n. arangeată din partea inteligenței române din Deda și giur, în favorul fondului scólei din Deda, au binevoit a contribui prin oferte marinimóse trimise prin poștă și prin suprasolviri séra la casă p. t. domni și dómne:

George Șandor proprietar mare 8 fl. 50 cr., Galacteon Șagău protopresbiter 5 fl., Andreiu Ghidiu protopresbiter 5 fl., Leon Popescu preot 3 fl. 50 cr., Ioan Popescu primariu 3 fl. 50 cr., George Têrnovean 3 fl. 50 cr. Iosif Finc not. cercual 3 fl., Patriciu Barbu adv. 3 fl., Nichita Callini proprietar 2 fl., Ioan Lado proprietar 2 fl. Dénes András neguțător 2 fl., Marosi Mihai neguțător 2 fl., Nuț Grigore proprietar 1 fl. 50 cr., Dr. Ioun Popescu advocat 1 fl 20 cr., Iosif Popescu cand. de advocat 1 fl. 20 cr., Ioan Maier proprietar 1 fl. 20 cr., Petru Neagoș medic 1 fl., Petru Ujlăcan protopresbiter 1 fl., Marc Cetățan subjude pens. 1 fl., Sabina Todea 1 fl., Vasile Mateiu preot 1 fl., Zaharie Mateiu preot 1 fl., Iosif Popescu cleric 1 fl., Ciril Fulea preot 50 cr., Mihail Brătean preot 50 cr., Demetriu Lup preot 50 cr., Alesandru Têrnovean preot 50 cr., Nicolau Gliga preot 50 cr., Iuliu Crainic preot 50 cr., Grigore Nicóră preot 50 cr., D-na Schiopu 50 cr., Iuliu Suceava cleric 20 cr., Ioan Mera cleric 20 cr., Demetriu Moisin cleric 20 cr., Nicolau Șara cand. de notariu 20 cr., Elisabeta Stefan 20 cr., Vadász Apollonia 20 cr.. Schuler Iuli 20 cr.

In total venitul brut face suma de 105 fl. 10 cr. din care subtrăgêndu se spesele în sumă de 46 fl. 96 cr. resultă un venit curat de 58 fl. 14 cr. carele s'a predat fondului scolar.

Subsemnatul, în numele comitetului arangiator 'mi țin de plăcută datorință a esprima și pe calea acésta generoșilor contribuenți mulțămita cea mai profundă.

Deda, în 20 Februariu, 1893 st. n.

Leon Popescu,
preot și președinte.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă.
Red.

Act de mulţămită.

Domnul Daniil Gábor, învĕţătoriu de stat din Făgăraşiu, a dăruit pentru scóla nóstră confesională gr. or. din comuna Sărata una mapă a monarchiei nóstre, pe care nu o am avut încă.

In numele credincioşilor comunei nóstre viu deci a'i aduce pentru acésta faptă filantropică, şi pe calea publicităţii căldurósa nóstră mulţămită.

Sărata, 5 Februariu, 1893.

Ioan Calefariu,
învĕţător.

Loterie.

Mercuri, 22 Februariu, 1893.

Sibiiu: 66 82 70 11 2

Nr. 524/1892. [21] 2—3

Edict.

Maria Precup Reu din Ludoş, carea de 3 ani a părăsit pe legiuitul ei bărbat Moise Mâţ, pribegind prin lume, fără a scí ubicaţiunea ei, sau de mai trăesce, cu încuviinţarea venerabilului consistoriu archidiecesan, din 18 Septembre 1892 Nr. 4544 B., se citéză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni, căci la din contră procesul matrimonial intentat de bărbatul ei se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Mercurea, 22 Ianuariu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al
Mercurei.

I. Droc,

Cassa de păstrare (reuniune) în Sĕlişte.

Convocare.

P. T. membrii Cassei de păstrare (reuniune) din Sĕlişte se convócă la

a IX-a adunare generală ordinară,

conform §-lui 15 din statutele reuniunei pe **Dumínecă în 21 Februariu (5 Martiu) a. c. la 2 óre p. m.,** în sala cea mare a scólei române gr. or. din Sĕlişte, pe lângă următorul

Program:

1. Raportul general al Direcţiunei şi propunerile acesteia.
2. Raportul consiliului de inspecţiune şi eventuale propuneri.
3. Staverirea bilanţului cu 31 Decembre 1892 şi distribuirea profitului curat.
4. Reducerea etalonului de interese la împrumuturile hipotecare precum şi la depuneri.
5. Alegerea membrilor în Direcţiune conform §. 16 şi a membrilor în consiliul de inspecţiune conform §. 20 din statute.

Din şedinţa Direcţiunei cassei de păstrare (reuniune) în Sĕlişte, ţinută în 7/19 Februariu, 1893.

[22] 1—1 **Direcţiunea.**

Mostre atrăgĕtóre pentru muşterii privaţi gratis şi franco.

Caete cu mostre, cum nu s'au mai vĕḑut pănă acum pentru **croitori** nefrancate.

Eu nu dau **rabat** de 2½, sau 3½ fl. pe metru, nici **cadouri** croitorilor, cum face concurenţa, ci am **numai preţuri fiese** netto pe metru pentru ca fiecare muşteriu sĕ cumpere **bun şi eftin.** Poftiţi a vi se presenta numai caetele mele cu mustre. Tot odată avertisez a Ve păzì de anunţuri ale concurenţei pentru ieftinătate.

Stofe pentru îmbrăcăminte.

Peruvien şi **Dosking** pentru onoratul **cler** stofe prescrise pentru uniformele **funcţionarilor c. r.** asemenea pentru **veterani, pompieri, gimnastici, livrèe-uri,** postavuri pentru **biliarde** şi **mese de joc, loden** obicinuit şi impermeabil pentru **rocuri de vênătóre, stofe de spălat, pleduri de voiagiu** dela **fl. 4—14 etc.**

Cine voiesce a cumpĕra **postavuri eftine, solide, trainice, din lână curată,** ér **nu sdrenţe** eftine şi nu preţuesc nici cât cusutul croitoriului, sĕ se adrese la

Joh. Stikarofsky in Brünn (Manchesterul austriei).

Deposit permanent de postavuri peste ½ milióne florini.

Pentru a putea apreţia mărimea şi eficacitatea stabilimentului, declar că firma mea intreţine esportul cel mai mare de **postav din Europa fabricaţie de Kamgarn, mănunţişuri pentru croitorie şi o mare legatorie de mustre.**

Spre a se convinge despre tóte acestea învit pe **On. public** a visita localurile spaţióse a stabilimentului de vênḑare unde sunt ocupate 150 persóne.

Trimiterea numai cu Ramburse.

Corespondenţa în limba germană, boemă, magiară, polonă, italiană, francesă şi englesă. [23] 1—6

Mihaile Manchen,

vărsătoriu de campane

(Clopote)

ZENT MIHALY ARK
SECEMDCCCLXXX MANC

şi de construcţiunea cea mai nóuă

cu sul sucitoriu

în Sighişóra

piaţa de sus

(Schässburg-Segesvár)

Nr. 168

o firmă, ce esistă dela anul 1822 şi se bucură de un renume bun, se recomandă tuturor comunelor bisericesci a **lifera şi repară clopote** de tótă mărimea cu **coróna de stejar ori de fer legat,** face şi **scaune de clopote din fer bătut** pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuează şi în depărtare. **Clopote mai mici sunt în tot timpul gata.** Solvirea se va primí şi în rate. [18] 2—10

Societate mutuală fără acţionari.

Tot câştigul sĕ distribusce între asiguraţi.

The Mutual

societate de asigurare pe viaţă din New-York

cu fondul de franci 826 milióne

este cea mai mare instituţiune financiară din lume.

Asigură viaţa humană după tóte combinaţiunile.

Spre informaţiuni detaiate a se adresa către

Direcţiunea generală pentru Ungaria

Budapest, Bécsi utcza 5.

[14] 4—6

Avis pentru beutorii de bere!

Avem onóre a aduce la cunoscinţă, că la noi se află spre vênḑare **bere fórte bună şi conservată** cu următórele preţuri:

a) Bere în butóie:

1. Kronenbier (fórte căutată) de colóre deschisă per hectolitru	pentru oraş	fl. 18.50
	„ provincie	„ 12.—
2. Bere de München de colóre închisă per hectolitru	pentru oraş	fl. 18.50
	„ provincie	„ 12.—
3. Bere Salvator tare deschisă per hectolitru	pentru oraş	fl. 20.—
	„ provincie	„ 14.—

b) Bere de butelii:

1. Kronenbier în lăḑi (50 butelii à 7 decilitri)	pentru oraş	fl. 8.50
	„ provincie	„ 6.—
2. Bere de München (50 butelii à 7 decilitri)	pentru oraş	fl. 8.50
	„ provincie	„ 6.—
3. Bere Salvator (50 butelii à 7 decilitri)	pentru oraş	fl. 9.50
	„ provincie	„ 7.—

Observăm, **că berea în butelii este pasterisată,** şi în urma acésta rĕmâne timp mult bună şi conservată.

Sibiiu, în Februarie, 1893.

Cu deosebită stimă
Eredii IOAN HABERMANN — Sibiiu.

[21] 2—3

Sosirea şi plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):
La 4 óre 26 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:
La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):
La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:
La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 16. Sibiiu, Sâmbătă, 13/25 Februariu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 354/Scol.

Notă oficială.

După notificarea d lui ministru r. u. de culte şi instrucţiune publică dto 24 Ianuariu a c. Nr. 1876, scóla nóstră comercială din Braşov în cele ce sĕ refer la art. de lege I: 1883, este pusă într'un rênd cu scólele medii.

In combinarea §§-lor 6, 14, 17, 18, 19 şi 22, din provocatul articol de lege rangiarea acésta are importanţa, că pentru cualificaţiunea funcţionarilor de stat, municipali şi comunali, absolutoriile dela scóla nóstră comercială gr. orientală din Braşov au aceeaş valóre, care o au absolutoriile dela scólele medii cu testimoniu de maturitate.

Acésta se face cunoscut tuturora, pre cari îi privesce, spre scire şi orientare.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolar ţinută la 28 Ianuariu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 12 Februariu, 1893.

Valurile agitaţiei în cestiunile bisericesci cresc în mĕsură tot mai mare. In Ungaria s'au ţinut în diferite locuri meetinguri şi cele mai multe din ele au protestat contra intenţiunilor guvernului, privitóre la aceste cestiuni. Foile „liberale“ sunt înfuriate pentru manifestaţiile aceste şi tractéză cu epitete aspre pe inscenatorii şi vorbitorii acestor adunări.

Adunarea catolicilor din Şopron e numită adunare „ultramontană şi a negrei reacţiuni“, a cărei programă ḑice o fóie, „s'a născut în Germania, ca vara trecută colera în Hamburg şi a fost importată la noi prin Austria“, ér adunările slovacilor din Ungaria nordică sunt timbrate de agitatorice şi periculóse patriei.

„B. Hirlap“ ocupându-sĕ cu aceste, tótă vina agitaţiei o aruncă asupra guvernului, care în tótă cestiunea acésta jócă „un joc frivol“ şi pune întrebarea: dacă în Turocz şi Trencin au făcut şi fac agitaţiuni naţionale slovacii, ce va fi în Ardél, dacă preoţimea română va începe sĕ organiseze şi ea astfel de meetinguri contra căsătoriei civile?

Dar ce mari primejdii s'au întêmplat la slovaci?

Ei au ţinut adunări în Tirnavia, în Tisolcz, în Modor şi au voit sĕ ţie o adunare şi în Turocz Sz-Márton, unde însĕ nu li s'a conces, — brevi manu.

In aceste adunări, afară de protestele contra politicei bisericesci actuale, s'a accentuat şi nemulţămirea slovacilor cu guvernarea actuală, cu legea electorală esistentă şi s'a pretins esecutarea strictă a legei de naţionalitate.

Şi la aceste foile magiare strigă ca din gura şerpelui şi în congregaţiunea din Pojon s'a făcut şi o interpelaţie cu privire la aceste „agitaţiuni“.

Ei, ce va fi în Ardél?

Nimic. Preoţimea nóstră aflând, că politica guvernului în cestiunile amintite este păgubitóre bisericei şi poporului nostru, se va simţí în drept sĕ protesteze şi ea şi credincioşii, precum au făcut în special şi biserica romano-catolică din ţară.

Noi, ce e drept, din capul locului nu suntem pentru inscenarea de demonstraţiuni fără trebuinţă; décă însĕ publicul prorumpe de sine: n'avem sĕ-i stăm în cale, sciind că se pune în mişcare pentru o causă dréptă.

Şi cumcă intenţiunile calvinistice ale guvernului şi ale celor mai multe ḑiare ungurescí, dacă vor deveni legi, vor fi păgubitóre intereselor bisericei nóstre, nu mai încape îndoială.

Chiar şi cel mai, în aparenţă nevinovat, proiect care nu lovesce în dogme, despre întroducerea matriculelor civile, ne va aduce multă stricăciune.

Lasă că va îngreuna poporul cu sarcini nóue, lasă că va lua din mânile preoţimei nóstre şi aşa slab dotate, un isvor óre-care de venit, dar el va contribuì în locul prim a face o rumpere în legătura binecuvêntată şi perpetuată prin secoli dintre preot şi credincioşii bisericei nóstre, şi va servì de tréptă mijlocitóre pentru întroducerea căsătoriei civile.

Nu póte deci nimenea pretinde, ca preoţimea şi credincioşii bisericii nóstre române sĕ gândéscă altfel şi sĕ şi sugrume nemulţămirea lor faţă de intenţiunile guvernului.

Şi revenind la espectorările lui „B. Hirlap“, cu privire la „meetingurile preoţimei române“, trebuie sĕ-i spunem, că dacă preoţimea română va afla de lipsă a protesta prin adunări, de sigur că nu va comite nici un lucru antipatriotic, precum n'a comis nici când şi apoi a-şi arĕta nemulţămirea şi a lucra pe tóte căile legale contra intenţiunilor rele, — la acésta au drept credincioşii bisericii nóstre ca şi credincioşii ori cărei alte confesiuni din patrie.

Revista politică.

Ministrul preşedinte Wekerle şi cu ministrul Fejérváry au fost în ḑilele trecute la Viena.

Causa petrecerei în Viena se comentéză în diferite moduri şi foile oposiţionale din Budapesta o aduc în legătură cu proiectele guvernului în cestiunile bisericesci. După espunerile lor, ministrul Wekerle s'ar fi reîntors fără de a face deocamdată ispravă în acéstă cestiune.

După scirile autentice, ce sosesc din Viena, prim-ministrul ungar a conferat mult timp cu ministrul de finanţă austriac Steinbach şi a fost primit în o audienţă mai lungă de către Maj. Sa monarchul. Cu ocasiunea petrecerei ministrilor ungari amintiţi în Viena, s'a ţinut sub presidenţa cont. Kalnoky şi o conferenţă comună ministerială, la care au luat parte ministrii: Bauer, Kallay, cont. Taaffe, cont. Wesersheimb, Steinbach, Wekerle, bar. Fejerváry şi cont. Tisza. In acésta conferenţă s'au vorbit în detaiu despre afacerile, ce au sĕ fie promovate la delegaţiuni.

* * *

Mişcarea slovacilor, care cuprinde tot mai mult teren, a făcut sĕ se ocupe de ea nu numai presa din monarchie, dar chiar şi adunările municipale. In şedinţa din 20 Faur n. a adunărei comitatense din Pojon, spun foile magiare, s'a tractat „afacerea agitaţiunii panslaviste“. Fostul viceşpan Bacsák Pál a adresat o interpelare către viceşpanul Klempa, la care acesta a rĕspuns, că adunarea slovacă a decurs în ordine bună, programul a fost publicat înainte şi adunarea a fost însinuată după tóte regulele. Luà apoi cuvêntul fişpanul, cont. Iosif Zichy, care, într'o vorbire mai lungă, a desvoltat vederi politice „ponderóse“. El vorbì despre adunarea dela Modor şi ḑise, că ea s'a abătut dela program, discutându-se acolo şi asupra sorţii unei naţionalităţi apăsate. Şi acésta se întêmplă, când în America şi Praga se publică broşuri contrare statului magiar, cari se contrabandéză în Ungaria; şi pe când poporul slovac din părţile nordice ale ţĕrei este agitat astfel, pe atunci în Modor se spune, că slovacii se alătură la acéstă direcţiă. Luà apoi cuvêntul Bacsák, care ḑise între altele, că agitaţia panslavistă a trecut şi în comitatul Pojon şi ea ameninţă pacea şi ordinea; panslaviştii în Ungaria conspiréză în secret cotra statului şi scopul lor nu este altul decât gravitarea spre Rusia. Acestei cochetării cu Rusia trebue sĕ i-se facă sfêrşit. Propune deci, ca sĕ se trimită dietei o adresă cu rugarea, ca cercul de influinţă al preoţilor şi invĕţătorilor slovaci sĕ se stabiléscă prin o lege deosebită şi ori ce călcare a legii sĕ fiă pedepsită cu mare asprime Vorbirea lui Bacsák a fost primită cu furtunóse aplause şi aprobări. La fine fişpanul Zichy reasumà cele spuse şi puse propunerea la vot. Cei presenţi o primiră cu unanimitate.

* * *

Nu s'a terminat încă cu rĕsunetul, pe care l'au produs apreţierile can-

---

FOIŢA.

Glumă şi nu prea.

Povestire de

Ioan Berescu.

(Urmare.)

Dar nu e bine sĕ faci în ciuda nimĕrui.

Reveica, simţindu-se acasă, socotea, că avea drept sĕ fie cât de rĕsfăţată. Ce i păsa ei acum cu Gherasim şi de Moş-Clonţ. Aici era tată-seu, şi mamă-sa. Şi deodată se scólă dela masă, se duce şi se pune lângă un călăraş din satul ei, cu care ea fiind fată, s'a avut mai bine, şi pe urmă a trebuit sĕ-l schimbe cu Gherasim. Acesta scia de lucru. Dar ce i păsa Reveichi? Ea vrea sĕ-l năcăjéscă. Şi unde nu începe a vorbi cu călăraşul, a glumí, a ride şi a-l clipí din ochi, de gândeai că-i altă-aia; ér pe furiş trăgea cu códa ochiului la Gherasim ca sĕ-l vadă, cum schimbă feţele.

Gherasim vedea bine la cât-i, dar nu se arăta. Se făcea, că nu vede, ér Reveica mai tare se aprindea. Ii era nĕcaz, de ce nu se mănie Gherasim? De ce nu-i dă sĕ înţelégă, că e destul prin o ochire cordişă, prin o tuşire silită, prin o 'ncruntare de sprâncene, prin o privire mai înieptată. In urmă un semn cât de mic, şi ar fi fost de ajuns, dar Gherasim nici că se uita la ea, şi ca un fulger, îi trecù prin minte, că dór el nici nu o mai iubesce, nici nu mai are grija ei.

Acest gând i s'a încolăcit Reveichi în înimă ca un şerpe, rece şi muşcătoriu.

— „O sĕ vĕd, pănă în cât mĕ preţuesce Gherasim“, îsi ḑise ea.

Jocul era în toiul lui. Strigături, cari de care mai dela inimă şi mai la înţeles. Reveica n'o sĕ rĕmâie mai pe jos. Şi ca sĕ pună la probă şi sĕ nĕcăjéscă pe Gherasim, trage pe fostul ei prietin în joc şi începe a juca, a se mlădia, a se rĕsfăţa atât de oarḑĕn, încât, bietul călăraş, se lua de gând, ér ceilalţi jucători o lăsară domol, şi se uitau, ca şi privitorii, cu gura căscată la jocul năvalnic al Reveichii.

Ér Reveica îşi potolea inima prin strigături, cari intrau tot bolduri în inima lui Gherasim. In urmă, vĕḑênd că tóte aceste nu-l scot din sărite, a mai potrivit Reveica o strigătură ca pe calapod:

Ciudă-ţii, ciuda te mânce,
Veḑi cu ochii, n'ai ce ḑice.
Ciudă-ţii, ciuda te calce,
Veḑi cu ochii n'ai ce face.

„Aşa merge strigătu, bată-l întunerecu“ ḑice vorba, dar óspeţii rideau cu hohot de acésta chiuitură înţăpătóre, şi ar fi rîs şi mai cu hasnă, dacă ar fi sciut ce s'a petrecut între ei de cu diminéţă, dar buba lor numai eu şi Moş-Clonţ o cunosceam.

Gherasim însĕ, şedea după masă liniscit — cel puţin aşa se arăta — şi ridea şi el cu ceialalţi de nebuniile Reveichii.

Moş-Clonţ — potca Reiveichi — ca sĕ-şi scape feciorul de rîsul ómenilor, pâşì către masă şi ḑise: Mĕi Gherasime, én'n repedete păn' acasă, de adăpaţi vitele ălea de a vecernicie, că va fi mai către trei césuri şi cine scie ce vor face slugile cu ele, pare că nu s odichnit.

Dedat a asculta fără împotrivire de cuvintele tatălui seu, Gherasim s'a sculat sĕ plece, părându-i bine óre-cum, că scapă pe câtăva vreme de nĕcăjirile, ce i le făcea Reveica. Deşi credea el că sunt numai glume, dar totuşi pare că i-au încleştat inima.

Reveica a auḑit bine, că unde merge el, dar n'a voit sĕ bage de sémă, ér Gherasim a încălecat pe rotaşul de sub şauă şi a plecat fără a-i ḑice o vorbă. Căci doar e numai preste dél, într'un pătrariu de óră ajunge şi isprăvind preste o jumĕtate de óră ér este la veselie.

Cu gândul pironit la purtarea neasteptată a Reveichi, Gherasim trecea délul către casă în fuga calului. Bălţile noroióse, atinse de copita calului, împroşcau în şapte şi pătau cu negru zăpada de pe marginea călei albă, molesită şi suptă mai mult de suflarea căldicică a unui vêntuleţ lin, ca de puterea sórelui ce se apropia cu trei suliţi de asfinţit.

„Mĕ tem, că vorbele tăicuţului, despre mueri, dacă nu tóte, apoi multe din ele au scaun. Mi a făcut astăḑi Reveica un topor tocmai cum îmi prorocea el. N'ar fi avut ea pentru-ce se mănia tocmai aşa tare, că am dat şi eu odată drept tăicuţului . . .“ şi alte multe se mai învêrtiau prin capul lui Gherasim.

Cufundat în gânduri, şi avênd încredere în calul ce sub ochii sei a crescut, acaţă frâul de oblâncul şălii, ca sĕ-şi caute pipa: s'o scóţă, s'o desfunde, s'o umple, sĕ scapere, s'o aprinḑă — trebue vreme, în care multe se pot întêmpla omului, ales în ḑiua, când sculându-se din pat calcă mai întâiu cu piciorul stâng.

(Va urma.)

celariului Caprivi relative la puterea armată a Italiei, rostite în sinul comisiunei pentru proiectele militare germane și cari au provocat o adêncă deprimare în Italia. Deși acele aprețieri au fost rectificate într'un sens satisfăcĕtoriu pentru susceptibilitatea Italiei, totuși deputații din oposiție află pretecst de atac împotriva guvernului italian și a politicei lui esterióre.

In o ședință din ḑilele trecute a camerei italiane, Brin, ministrul de esterne al Italiei, a avut sĕ rĕspunḑă unei interpelări a deputatului Lucifero, asupra acelor pretinse aprețieri, pe care Caprivi le-ar fi făcut asupra situației Italiei. Brin a declarat neted, că nu esistă nimic, care sĕ autoriseze a se crede, că Italia ar fi acum mai puțin considerată de către Germania, de cât a fost altădată. In ce privesce judecata ce s'a atribuit de unele ḑiare cancelariului german asupra puterei militare a Italiei, ea a fost desmințită de organe autorisate și prin urmare n'ar mai fi nici de cum loc de a se reveni asupra ei.

Ministrul a mai profitat apoi de acéstă ocasie spre a desminți svonurile, care par a găsi creḑĕmênt în cercurile opoziționale italiane și după care Caprivi s'ar preocupa deja de pe acum de reînoirea alianței întreite. Deocamdată de acésta nu este nevoie.

In ce privesce atitudinea guvernului, el nu póte face altă declarație de cât că în totdeuna a fost și va fi gelos de a susține prestigiul țĕrei, menținênd în același timp cu leialitate angajamentele luate la încheierea alianței întreite.

Cu tóte aceste declarații fórte lămurite, Lucifero s'a declarat nemulțămit cu rĕspunsul ministrului. Camera însĕ a închis incidentul.

După Germania a venit apoi rêndul Austriei. Barzilai, membru al stângei legalitare, și Carmino, din drépta, au ridicat într'o întrebare, cestiunea manifestățiilor, care s'au făcut la Viena cu ocasiunea iubileului papei. Acesti doi deputați vĕd în acele manifestații o ofensă adusă regatului italian și cer esplicații, cum un stat amic și încă aliat póte sĕ tolereze în capitala sa chiar astfeliu de manifestații.

Brin a rĕspuns și acestor doi deputați.

Se esageréză — a ḑis ministrul — importanța unui fapt, care s'a produs de mai multe ori în timpul din urmă. Limbagiul ultimei întruniri catolice, care s'a ținut la Viena, a fost mai puțin violent, de cât al altor întruniri precedente. Dar, după cum s'a mai declarat odată de pe banca ministerială, Italia e destul de tare ca sĕ nu se îngrijéscă de nesce sforțări neputinciose, care nici câtuși de puțin nu pot atinge neatârnarea și unitatea Italiei.

Nici Barzilai și Carmino nu s'au declarat satisfăcuți cu rĕspunsul ministrului. Cel dintâiu a anunțat, că își va transforma întrebarea în interpelare. Nici acésta n'a împedecat camera de a declara incidentul închis.

Desbaterea asupra raporturilor dintre Italia și Austria se va relua așa dar încă odată în ḑilele acestea.

Recensiunea cărții
„Istoria biblică“
de
Georgiu Ludu și Ioan Dariu.
(Urmare.)

Invĕțăturile morale au sĕ cuprindă simburul moral al piesei și ele se dau sau în sentințe scurte din sânta scriptură luate, sau în versuri scurte, dar nu cum au făcut-o autorii. Nu după fiecare piesă e neapĕrat de lipsă și învățătură morală. Invĕțăturile morale cuprinse în sentențe sau versuri scurte au sĕ se memoriseze de elevi. Așa după cum sunt date învĕțăturile morale în „Istoria biblică“ de Ludu-Dariu sunt plevă multă de cuvinte, îndrugate. Așa d. e. la piesa 1: „Facerea lumei“ învĕțătura morală constă din 7 șire în prosă și 16 șire în rime rele. Conjur pe autori sĕ-mi numéscă un atare cas în literatura germană, italiană sau francesă? Lucrul ți se pare atât de pocit, încât ți se pare că veḑi un edificiu a cărei cheiă e mai mare decât ușa. Și e fapt că dacă unui elev i-ai da sĕ memoriseze versurile dlor autori le ar cașuna mai multă bătaie de cap, ca însași bucata întrégă. Invĕțăturile morale cele mai multe sunt ca și trase de pĕr, éră versificațiunea atât de rea, încât fără voie ne aduceem aminte de fericitul Moise Bota. Étă câteva esemple. Pag. 12.

Prin pĕcate ne'ntinăm
Și pre Domnul supĕrăm,
Mila lui nu e cu noi
Și noi suferim nevoi.

La pag. 19 avem clasica poesie:

Cine'și vinde dreptul pentr'un blid de linte,
Ori cum sĕ se ḑică, nu e om cu minte.
Este lăcomie, nu e omenie
A 'ușela pe frate prin rea viclenie.

La pag. 22.

In vremea 'ncercării
Ori ce ni s'ar 'ntêmpla
Pe calea dreptății noi,
Totdeuna vom urma.

Éră la pag. 81 fiind vorbă despre „Tăiarea capului sântului Ioan Botezătoriul“ ni se dă următórea învĕțătură morală:

„Sĕ ne ferim a face jurăminte pripite. Jurămintele trebuesc împlinite, dar cele prin care am sĕvêrșit vre-un pĕcat mai bine trebuesc încungiurate, ca sĕ nu venim în încurcătură cu împlinirea datoriilor nóstre către Dumneḑeă și către deaprópele nostru. Dreptul judecător va rĕsplăti fiecăruia după faptele sale.

Pentru adevĕr sĕ luptăm
Chiar viața sĕ ne-o dăm,
Și om stringe comori ceresci
In ḑilele pământesci.

Pĕcat de Dumneḑeu de atâtea vorbe!

Al patrulea defect al cărții e lipsa totală de originalitate. Originalitatea în compilarea unei istorii biblice e un ce anevoios și nu este dat fiecărui autor a produce cel puțin semn de originalitate. De o parte avem materialul biblic — substratul — și autorul dacă voesce totuși sĕ aibă aparință de originalitate acésta îi va succede numai în ce privesce prelucrarea materialului — compilarea pre basa biblicei — a tot ce este acomodat și bun, și totodată neapărat de lipsă pentru scólele populare.

Că autorii nu au fost norocoși în prelucrarea materialului și cumcă nici nu și-au dat silința recerută, vom vedea în cele următóre Nu odată autorii au luat lucrul de a gata, făcut de alții.

Étă nesce probe:

In Istoria biblică archidiecesană pag. 41 aflăm:

Cunoscințe pregătitóre despre proroci.

Prorocii au fost nesce bărbați cu frica lui Dumneḑeu, cari prin insuflarea lui Dumneḑeu spuneau mai înainte întêmplările fiitóre, și prin ajutoriul lui făceau minuni, ei erau pe lângă acésta învĕțătorii poporului Israil, pre care îl îndemnau la închinarea adevĕratului Dumneḑeu, la credința întru mântuitoriul cel făgăduit și la curăția nĕravurilor.

In istoria de dl Ludu-Dariu la pag. 45 aflăm:

Cunoscințe pregătitóre despre proroci.

Prorocii au fost nesce bărbați cu temere de Dumneḑeu, cai prin insuflarea lui (?) spuneau mai înainte întêmplările viitóre, și cu ajutoriul lui Dumneḑeu făceau și minuni. Pre lângă acestea ei erau și învĕțătorii poporului, pe care 'l indemna (de ce nu îndemnau?) la închinarea adevĕratului Dumneḑeu, la credința în mântuitorul cel făgăduit, și la curățirea moravurilor.

Tecsturile sunt aprópe literalminte aceleași. ér ce au pus dela sine autorii au smintit; astfel în loc de îndemnau dênșii ḑic: îndemna, în loc de curăția dênșii ḑic curățirea. Sĕ luăm însĕ cel puțin un esemplu și din testamentul nou ca astfel sĕ nu ni se impute, că ḑiua la améḑi am căutat cu lumina după ómeni.

La pag. 68 din istoria biblică archidiecesană aflăm:

Invĕțătura cea mai însemnată alui Christos a fost aceea, carea a rostit-o pe un munte, unde între altele a arĕtat acelui popor numĕros că: adevĕrata fericire a omului stă în curăția inimei, că sĕ iubim pre dușmanii nostrii și sĕ facem bine celor ce ne urĕsc și ne prigonesc, că nici când sĕ nu facem deaprópelui ceva ce nóuĕ nu ne-ar plăce sĕ ne facă el.

La pag. 74 a dlor Ludu-Dariu aflăm:

Cea mai însĕmnată dintrĕ învĕțăturile lui Isus este aceea, carea a rostit'o către popor pe un munte unde a învĕțat mai ales:

1. Că adevĕrata fericire a omului stă în curățenia inimei.
2. Că noi trebue sĕ iubim și pe dușmanii nostri, și sĕ facem bine celor ce ne urĕsc și ne prigonesc.
3. Că nici odată se nu facem deaprópelui ceva, ce nu ne-ar plăce se ne facă el nóuĕ.

Eu cred, că era lucru cu mult ma cinstit dacă autorii deschidau biblia și luau tecstul de acolo! Atunci nu s'ar fi espus atât de tare prin aflarea lucrurilor strĕine la dênși. — (Va urma.)

Cestiunile actuale bisericesci.

Primatele Ungariei a convocat din nou conferența episcopilor cat. pe 28 Faur a. c.

„Pester Lloyd“ scrie cu privire la acésta următórele:

Primatele Vaszary, pe basa desbaterilor și protocólelor conferenței din Decembre a. tr., într'un memorand voluminos arată, ce atitudine au sĕ ia episcopii catolici față de: ordinațiunea din Februariu, recepțiunea legii mosaice, libertatea religionară, matriculele și căsătoria civilă.

Memorandul primatelui cuprinde însĕmnate aprețieri, iuridice și politice, și tractéză cestiunile actuale în mod scientific cu privire nu numai la referințele interne, ci și cu privire la raporturile analóge din strĕinătate.

El a fost trimis în manuscript la toți episcopii, ca aceștia sĕ-și facă observările lor asupra lui, ca astfel la conferența din 28 c. sĕ se pótă presenta memorandul ca proiect bine și definitiv stabilit. Unii episcopi și-au și făcut observările, ér alții au declarat, că-l apróbă întru tóte.

Memorandul acesta va fi primul obiect pus la ordinea ḑilei în conferențe. Episcopii îl vor subscrie și îl vor trimite Maiestății Sale, papii și guvernului ungar.

Memorandul nu protestéză contra recepțiunii religiunii mosaice, nici nu face obiecțiuni, dar cu atât mai aspru protestéză contra permisiunii de a puté trece liber la religiunea mosaică și cu privire la acésta propune, ca resolvarea acestei afaceri sĕ se lase viitoriului, ér în legea, ce se va face, va fi destul sĕ se puie acésta în prospect.

In cestiunea matriculelor, memorandul nu trage la îndoială dreptul statului, de a și puté conduce matricule proprii; amintesce însĕ poverile mari financiare, ce vor urma de aci și ḑice, că e de prevĕḑut, că se vor spori fórte și la noi, ca în Germania, cei fără de confesiune și că în cele mai multe comune nu se vor afla persóne acomodate, cari sĕ conducă matriculele. Funcția acésta de stat, va trebui sĕ fie încredințată astfel éră preoților și se póte întêmpla, ca ei sĕ-o refuse. Memorandul mai accentuéză în acest punct complicațiunile cari periclitéză punctele de vedere dogmatice și pacea religionară.

Cestiunea căsătoriei civile încă o tractéză în detaiu memorandul. Aici sĕ înșiră precis drepturile bisericei catolice, pe cari biserica pretinde dela stat sĕ le respecteze.

La aceste drepturi biserica catolică, a cărei dogme privitóre la căsătorie, sĕ abat esențial de cele ale bisericei protestante, nu póte renunța nici când.

Afară de cestiunile bisericesci tractate în memorand, conferența episcopilor sĕ va ocupa și cu afacerea autonomiei și congruei.

Noutăți.

Reuniunea română de cântări din Sibiiu va da Vineri, în 19 Februariu (3 Martiu n.) a. c. *un concert* în teatrul orășenesc. Programul constă din celebra composițiune: *Creațiunea*, (Die Schöpfung) oratoriu pentru soli, cor și orchestră de I. Haydn. Pentru Sibiiu acésta este un adevĕrat eveniment musical și astfel atragem atențiunea publicului asupra acestui concert.

* * *

La reuniunea femeilor române din Sibiiu s'au înscris ca membrii noi: membri pe viéță dómnele Ecaterina de Pușcariu din Budapesta și Elena Stroia, soțiă de v. not comit. din Sibiiu cu 20 fl. Membrii ordinari: dómnele Valeria Beu, soție de medic din Orlat, Margareta Moldovan' soție de redactor din Sibiiu și Ana Bența, soție de funcț. de bancă din Sibiiu cu 2 fl. Membri ajutători: domnii Niculae Bența și Dominic Rațiu, funcționari de bancă, Stefan Dimitriu, dir. al tipogr. archid., Silvestru Moldovan, red. toți din Sibiiu, cu tacsă de 2 fl.

* * *

Condamnarea Dr. Lucaciu. Tabla reg. din Dorițin a urcat pedépsa dictată d-rului Lucaciu în ultimul seu proces de calomnie și anume dela 2 luni, la 4 luni închisóre comună și 300 fl amendă.

* * *

Primariu al Bucurescilor. In urma demisiunei dlui Triandafil s'a ales primariu în locul d-sale, dl Nicolau Filipescu.

* * *

Érăși colonisări. Ministrul de agriculură, cont. Bethlen vrea se pregătéscă o nóuĕ colonisare în comitatul Caraș Severin, și anume lângă comuna Rachita, pe pământul erarial de acolo. Se vor aduce 250 familii din comunele Vestő și Mad din comit. Békes și fie-care familie va căpăta $20^1/_2$ jugĕre întravilan, pământ de arătură și liveḑi. Impărțirea parțelelor a și început, ér casele se vor edifica încă în decursul verei. Ministrul le va mai pune la disposiție un teritoriu mai mare, care îl vor folosi pentru scopuri comune.

* * *

Iubileu. Iubileul de 50 de ani de episcopie al actualului papă Leon XIII s'a început în Dumineca trecută. Din tóte părțile sosesc pelegrini catolici la Roma, ca sĕ feliciteze pe înaltul iubilant și sĕ priméscă binecuvêntare. Inceperea serbărilor iubileului s'a vestit prin tragerea clopotelor — după cum se scrie — la tóte bisericile catolice.

* * *

Un clopot uriaș. Ḑiarele rusesci vorbesc de restaurarea faimosului țar kolokol, regele clopotelor din Kreml. Inalt de 21 picióre (8 metri) și cântărind 12,327 puduri (200,000 kilo.) clopotul acesta a căḑut din turnul Ioan-cel-Mare în timpul incendiului din 1737. El se îngropă așa de adênc în pământ, încât abia sub țarul Neculae se gândiră serios la desgroparea lui. Cu lucrarea acésta a fost însărcinat architectul frances Montferrat, care a așeḑat clopotul pe un soclu de granit. Țar kolokol e spart și- după evaluarea inginerului mecanic Semencovici repararea va costa vre o 3000 de ruble.

* * *

Nuvele necunoscute, de Eminescu. „Evenimentul“ din Iași spune, că s'ar fi descoperit într'un ḑiar dispărut mai multe nuvele de Eminescu, unele semnate, altele nu. Aceste din urmă s'au supus unei cercetări critice, pentru a se stabili décă în adevĕr au fost scrise de Eminescu. De asemenea s'ar fi găsit o poesiă scrisă de Eminescu în limba germană. Tot aceste scrieri uitate de public și de poet se vor publica, probabil, într'un volum.

Cronică.

Brad, 10 Februariu, 1893.

Carnevalia. — Starea sanitară. — Afaceri scolari.

Me temeam, că frigul siberic, din érna anului curent, va îngheța tóte întreprinderile zărăndenilor. Dar laudă Domnului! Nĕcasul a potențat forțele.

Zărăndenii, încreḑuți în vitalitatea proprie românului, deteră semne de viéță și în decursul carnevalului espirat. Grupați, cu deosebire în jurul bisericei, unicul nostru scut în ḑilele de grea cercare, li-au succes tóte întreprinderile.

Ḑiua de Crăciun fù de bun augur. Mai mulți parochieni din Brad, cu deosebire numĕroși meseriești, surprinseră în mod plăcut pe poporul credincios, prin esecutarea corală a liturgiei și a câtorva colinde de ale Nascerei. Meritul este, în parte și al teol. abs. A. B. învĕțătoriu în Valea Bradului, căci el luase asupra-și sarcina instruărei și a conducerii. Ar fi bine și frumos, dacă începutul făcut s'ar continua! In Brad sunt destule elemente pentru a organisa un cor, și un individ, care pe lângă voință și tenacitate, ar avé și cunoscințe musicale, ar putea sĕ facă mult. Jertfele lui ar fi înaintea lui Dumnedeu bine primite; ér din partea brădenilor corespundĕtoriu remunerate. —

La „Bobotéză" parochienii Bradului arangiară o petrecere în favorul bisericii, care a fost bine reuşită.

In 16/28 Ianuariu, un comitet arangiatoriu, constătătoriu din mai mulţi membrii ai sinodului ppresbiteral a arangiat un bal în favorul fondului ppresbiteral. Lucru nou în Brad, unde venitul balului de natura cestuia, era destinat pentru lipse gimnasiale, precum: bibliotecă, fond de pensiuni, fond pentru îngrigirea studenţilor bolnavi etc. De astădată, fiind alte împregiurări şi fiind aceste lipse mai puţin simţitóre; deóre-ce prin crearea „fondului de pensiune archidiecesan", fondul gimnasial a scăpat de o grea sarcină, ér prin înfiinţarea băncei „Crişana", fondul pentru îngrijirea studenţilor bolnavi, şi-a aflat un nou Mecenate mângăitoriu, — s'a reflectat la fondul general al ppresbiteratului, care privesce onórea întreg Zarandului.

Reuşita balului merită atributul de splendidă! Nu numai, că întrunì un numĕros public ales din tóte părţile Zarandului; dar şi fiind că dete ocasiune străinilor diregători dela minele de aur de aici şi jur, ca sĕ admire jocurile naţionale „Căluşeriul" şi „Bătuta", precum şi diferitele costume naţionale. *„Es ist ein wirkliches Ballet"* (este un balet adevĕrat), şopteau cocónele de prin nordul Germaniei şi aplaudau jocurile istorice ale românilor, esprimându-se despre ele cu naivitatea eruditului Opitz, de pe timpul principelui Gavriil Bethlen. Merită recunoscinţă vătavul căluşerilor, dl P. Rimbaş, învĕţătoriu în Brad. Cu deosebire, fiind-că a organisat căluşerii în o societate şi i-a dresat după chipul şi asemĕnarea sa. Şi deóre ce „trei este numĕrul treimei", în 6/18 Februariu s'a mai arangiat o petrecere cu joc pentru pentru acoperirea speselor avute cu facerea costumelor căluşeresci. Şi acésta a reuşit bine; ér starea cassei în tóte casurile a fost mulţămitóre.

S'au mai arangiat astfeliu de petreceri, mai mult cu caracter local, şi prin alte comune dimprejur. Unele însĕ precum este: Vălişóra, Dealul mare, Herţêgani, Căraciu şi Luncoiu etc. au fost întristate, căci difteritisul a grasat prin ele timp mai îndelungat, răpind numĕróse speranţe ale viitoriului nostru.

In decursul carnevalului difteritisul a grasat şi prin unele crenguri ale comunei Brad. Comisia sanitară a luat mĕsurile de lipsă; dar puţin a putut ajuta. Şi cum ar fi putut şi ajuta într'o casă unde sĕ încuibă odată epidemia?! Separarea atinsului şi curăţenia indispensabilă, în cele mai multe casuri era absolut imposibilă, căci bietul ţĕran, care are numai câte o chilie, trebuia se-şi bage: mielul, purcelul şi viţelul, ca sĕ nu îngheţe şi ca sĕ nu-şi pérdă şi ultima speranţă de a-şi puté plăti darea anului viitoriu La aceste s'a mai adaus şi calamitatea, că tocmai când grasa bóla, medicul cercual era concediat, ér cel comunal bolnav. Substituirea prin unul, care de abia vorbesce limba poporului, a îndemnat pe mulţi sĕ recurgă la medicinile cele mai primitive. Am audit, că unii au folosit contra difteritisului: petroleu, spirt şi pétră acră etc.

Intre astfeliu de împregiurări cu durere audiam vestea tristă, că în o singură casă, muriau preste nópte câte 5 copii. Acum epidemia s'a mai potolit.

Cu tóte aceste prelegerile la scólele din Brad n'au fost sistate; căci mulţămită D-lui, elevii au fost şi sunt sănĕtoşi ca benţele! A constatat-o acésta şi medicul cercual K. Gy. în dilele trecute cu ocasiunea inspecţionării făcute. Ordinea şi curăţenia esemplară dela gimnasiul din Brad, promovézĕ sănĕtatea elevilor.

'Mi causézĕ bucurie a putea comunica publicului român acéstă scire, deóre-ce sciu, că nu este român, care sĕ nu privéscă cu sânţenie la scólele române din Brad.

Se speră de altcum, că ele vor lua un avênt îmbucurătoriu, deóre-ce têrgul referitoriu la vinderea lemnelor din pădurea fondului gimnasial, din comuna Mihăleni — despre care am amintit ceva într'unul din numerii „T. R." din anul trecut — s'a încheiat deja. Societatea „12 apostoli din Ruda" a cumpĕrat lemnele din cestiune cu 35,000 fl. v. a. solvindi anticipative cu ocasiunea încheierei contractului, încheiat deja. A şi solvit o parte din capital, asigurând restul şi solvind după el percente, până când contractul va fi provĕdut cu licenţa de tăiere dela oficiul silvanal comitatens. Numita societate s'a obligat, că va esplota pădurea în decurs de 15 ani, cu stricta observare a legilor silvanale Percentele acestui capital, adause la celelalte venite ale fondului gimnasial, vor contribuí la ridicarea scolelor centrale din Brad la nivoul recerut de împregiurările locale. De altcum lipsele sunt multe. Eu d. e. nu sciu, că ce este mai urgent, ridicarea unor clase, sau a unui internat corespundĕtoriu?

Comitetul parochial din Brad tocmai se ocupă cu idea de a instituí pe anul viitoriu o învĕţătóre. Este timpul suprem! Representanţa scólelor centrale din Brad ar aduce o jertfă bine plăcută pe altarul culturei naţionale, dacă va contribuí cu o părticică din venitele fondului şi pentru educaţiunea femeei. De ce sĕ ne lipséscă o scólă de fetiţe, provĕdută cu o învĕţătorésă corĕspundĕtóre? Destul s'a procopsit fetiţele române pân' acum prin scólele streine! Se căutăm, ca cântece strĕine, termini technici strĕini sĕ nu se mai încuibe în familiile române pe conta culturii nóstre naţionale. Se ne educăm înşine fetiţele, căci ele sunt mamele române şi în mânile acestora este viitoriul nostru!

Dr. *P. O.*

Cuvêntare funebrală

rostită de părintele Nicolau Ivan, la înmormêntarea parochului Moisă Laslău din Feneş.

> Luptă bună m'am luptat, curgerea o am plinit, credinţa am păzit.
> Timoteiu c. 4 st. 7. 8.

Clopotele bisericei sună a jale.

Iubit de ai sei, respectat de strĕini, stimat de autorităţile superióre, îmbrăţoşat cu tótă căldura de poporul din acéstă comună binecuvêntată de Dumnedeu — a închis ochii vrednicul paroch — iubitul nostru confrate Moisă Laslău. A fost scris în cartea sorţii că acum, când aveam mai mare lipsă de sprigìnul lui, când esperinţa lui bogată ne era mai necesară, când sufletul lui cel blând tóte înţelepţesce le întocmia, tocmai în aceste timpuri grele, étă că închide ochii un om, care viaţa sa o a jertfit pentru biserică, pentru crescerea familiei, şi pentru ridicarea onórei, vadei preotului român ortodocs.

Da — jalnici ascultători, confratele nostru, Moisă Laslău nu mai este între noi, poporul, care era dedat a-l vedé la sf altariu şi de acolo a audi poveţele cele înţelepte, adi vede, numai un cadavru rece, fără viéţă şi fără mişcare.

Inzestrat cu însuşiri nobile, ca tată, ca soţ şi ca frate, ca prietin şi ca conducĕtoriu al poporului — eram în drept sĕ asteptăm, ca încă multe dile, mulţi ani sĕ l vedem în fruntea bisericei, pe care o a păstorit ca un adevĕrat păstoriu, era în drept soţia sĕ se crédă fericită lângă soţul ei, erau în drept drăgălaşele fiice sĕ-l pótă numi încă multă vreme cu scumpul nume de „tată" şi étă că tóte speranţele sunt adi nimicite, acest bărbat vrednic, acest păstoriu înţelept, acest tată bun, acest soţ credincios trebue sĕ se pogóre în pământ, căci îl chiamă viersul lui Dumnedeu la sine.

Il chiamă, căci Dumnedeu tóte le întocmesce spre binele ómenilor, îl chiamă la o viéţă fericită şi mai linistită, il chiamă ca sĕ repauseze după munca cea grea şi obositóre, care o a sĕvêrşit aici pe pământ, îl chiamă sĕ-i rĕsplătéscă pentru truda ce o a pus spre ridicarea bisericei, spre ridicarea scólei şi spre ridicarea unui ném de ómeni, cari asupriţi de vécuri au început a se tredi din somnul cel de mórte şi a păşi pe căile binelui, pe căile luminărei minţii şi a inimei, lucruri aceste nedispensabile pentru fii unui popor, cari voesc sĕ iese din lanţurile robiei întunerecului.

Moisă Laslău a fost un stêlp puternic al acestei parochii, un stêlp al tractului care-l jelesce, un fruntaşiu între preoţi, un om care a pătruns vocea timpului şi a înaintat cu vécul în care trăim.

Sânţit de preot, după ce fusese învĕţătoriu al poporului câţiva ani, el, cu puţine cunoscinţe a făcut mult — fórte mult. La el se póte aplica disa scripturei, că 5 talanţi mi-ai dat, étă am dobândit cu ei alţi 5 talanţi şi — mărturie ne este casa acésta, care el o a ridicat, mărturie biserica, al cărei podóbă el a fost, mărturie moralitatea poporului şi alipirea acestuia de legea strămoşéscă.

Moisă Laslău a fost omul faptelor, omul, care onóre a secerat pe tóte cărările, omul, care póte dice cu apostolul: „Luptă bună m'am luptat, credinţa o am împlinit".

Preste capul lui ca june au trecut timpurile cele viforóse ale renascerei românului, preste capul lui absolutismul cel crâncen, preste capul lui au venit şi dureri în familie, dar el ca stânca a rĕmas credincios némului, credincios bisericei, credincios poporului, din care a eşit.

Nu voiu, nici nu pot, dar nici nu este locul aici sĕ fac destăinuiri mai amănunte despre activitatea lui, constat cu bucurie, că el a pus temelie la multe şi frumóse aşedăminte şi dacă noi, următorii lui, noi, cari suntem chemaţi a continua zidirea, ale cărei temelii le-a pus — vom purcede cu tactul lui, cu zelul lui, cu statornicia lui, acéstă comună va înflorì odată, acéstă comună va binecuvênta numele lui, şi memoria lui va rĕmâné în veci în inimile urmaşilor acestei comune.

Aceia, cari doresc sĕ aibă un model în viéţă, aceia, cari vor sĕ înveţe cum sĕ fie un tată, cum sĕ fie un soţ, cum sĕ fie un preot, sĕ vină la ţerâna lui, sĕ vină şi sĕ cugete deasupra mormêntului lui, şi sĕ înveţe, ce póte face un om în viéţă şi ce trebue sĕ facă.

Aceia, cari nu sunt destul de tari în credinţă, aceia, cari nu îşi sciu cresce pruncii în frica lui Dumnedeu sĕ ostenéscă la mormêntul lui şi glasul lui le va spune, care este chemarea omului pe pământ.

Ore — pe un atare om, după atâtea fapte frumóse ce a sĕvêrşit sĕ-l deplângem — după ce Dumnedeu l'a chemat la sine?

Da, fraţilor sĕ-l deplângem — căci pierderea lui este pierdere, care nu se póte repara, lipsa lui din acésta parochie este simţită, sfatul lui de mare preţ, este de adi pentru noi îngropat şi în tainică tăcere privesce el adi, cu ochii sufletului lui — la noi cari ne-am adunat sĕ-i dăm onórea cea mai de pe urmă, — în tainică tăcere vede lacrimile soţiei neconsolate, în tainică tăcere şoptesce el din înălţimea ceriului ginerilor sei — fiţi aceia ce eu am fost, fiţi ómenii faptelor, ómenii poporului şi ómenii ordinei, — căci cel ce sĕ ţine strêns de popor, cel ce iubesce ordinea şi munca este iubit de Dumnedeu şi respectat de ómeni.

Şi tot în tainică tăcere par că ne-ar dice nóuĕ celor mai tineri, fiţi apostoli ai evangeliei, cultivaţi în popor simţul religios şi moral, nu-l lăsaţi pradă streinilor, căci Dumnedeu ve va rĕsplătí şi vóuĕ, cum mie mi-a rĕsplătit, aşedêndu-me în şirul aleşilor lui.

Şi când vocea lui străbate până la noi, când privirea lui blândă ne arată căile, pe cari avem sĕ umblăm — când el — omul drept şi totdeuna cumpĕtat în fapte şi vorbe, de colo de sus privesce la noi cu dragostea de frate, cu dragostea de soţ şi de tată, cu dragostea de moş şi de unchiu al nenumeratelor rudenii, datori suntem, ca lui, aceluia, pe care noi am fi dorit a-l vedé încă mulţi ani — sĕ-i luăm un rĕmas bun — şi sĕ ne despărţim de el cu aceea durere, cu care el s'a despărţit de noi.

Convocare.

In sensul § lui 12 al statutelor „Reuniunei femeilor române din Sibiiu" se convócă prin acésta pe diua de *Duminecă în 21 Februariu (5 Martiu) 1893 la 4 óre d. a.*

a XXV-a adunare generală ordinară

în localul societăţii de lectură română din Sibiiu „Albina" (parterre).

Obiecte:

1. Raportul comitetului.
2. Esaminarea socotelilor pe anul 1892.
3. Alegerea comitetului.
4. Propuneri eventuali.

Toţi p. t. membrii ai reuniunei sunt rugaţi a participa la acésta adunare generală.

Sibiiu, în 16 Februariu n. 1893.

Maria Cosma presidentă.
Nicolau St. Şuluţiu, secretariu.

Din public*).

Dare de samă şi mulţămită publică.

„Reuniunea femeilor române din Sibiiu" se vede plăcut indemnată a cuita pe calea acésta suprasolvirile şi ofrandele incurse cu ocasiunea balului, dat în 21 Ianuariu n. a. c. aducênd totodată donatorilor cele mai călduróse mulţămite pentru ele.

Au întrat dela:

Escelenţia Sa archiepiscopul şi metropolitul Miron Romanul fl. 25; dela domnii: Zeno de Mocsonyi, Dr. Alesandru şi Eugen de Mocionyi mari proprietari, şi Augustin Láday jude de curtea de casaţ. în pens. câte 10 fl., dela dómna Catinca Iosif Puşcariu şi dela domnii Nicanor Frateşiu protosincel, Mateiu Voileanu asesor consist; Dr. Maniu, notar public în Oraviţa, Ales. cav. de Goian, mare proprietar, Ales. Lebu, mare proprietar, Galacteon Şagău, protopop în Reghin, I. A. de Preda advocat, I. P. Hamrodi şi Raphael Nuridsan, comercianţi câte 5 fl., dela dl P. Cabdebo bancar 4 fl., dela dl Dr. Süssmann medic 3 fl. 50 cr., dela d-şóra Elena Petrascu dir. scólei de fete a asociaţ. trans. şi dela domnii Dr. Ilarion Puscariu archimandrit, Schlacher c. şi r. colonel, Alois Menschik supra-intendant, Dr. Bielz, medic şi Petru Dragits protopretor câte 3 fl., dela dl Parteniu Cosma directorul instit. „Albina" 2 fl. 40 cr., dela dómna Ana Popp soţiă de protopop onor. din Mihalţ, dela domnişóra Nina de Dunca şi dela domnii: Ioan Hannia dir. sem., Ioan Bădilă jude de trib. Dr. O. Kabdebo advocat, Altrichter advocat, Const. Bugarsky comerc., şi Gustav Metz architect câte 2 fl., dela domnişórele Pipoş şi dela dnii Ioan Papiu protopop, Dr. Ioan Raţiu advocat, Dr. Cornel Diaconovich secret. inst. „Albina" şi Ioan Măcelariu propriet. câte 1 fl. 50 cr., dela dnii Const. de Colbasi proprietar în Spring, Ioan Rusan proprietar în Misentea, Aleman Dancăş, jude, Irimie Iliescu preot, Neuzil compactor şi N. N. câte 1 fl., dela domnii Constantin Stezar c. şi r. căpitan în pens. Ioan Petraşcu c. şi r. căpitan în pens. Nicolau Henţiu notar şi Rudolf de Gardik comc. câte 50 cr., dela dl Simeon Popoviciu c. şi r. capelan castrens 20 cr. şi dela N. N. 33 fl.

Venitul brut al balului . .	fl. 721.60
Spesele	„ 411.60
venit curat . .	„ 310.—

Sibiiu, 21 Februariu n. 1893.

Comitetul reuniunei.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Red.

Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an Private: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von **45 kr.** bis fl. 11.65 p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 vers.h. Qual, und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) porto- und zolfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. [6] 4

Nr. 15/1893. [24] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea parochiei de clasa a II-a din Moeciul inferior protopresbiteratul Branului, prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 603 fl. 50 cr. anual, ér specificaţiunea acestor venite sĕ póte vedea în ori-ce timp în protocolul şedinţelor comitetului parochial.

Doritorii de a reflecta la acéstă parochie au de a-şi aşterne suplicele lor la subscrisul oficiu, instruite conform legii, pănă la terminul sus indicat.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Zernesci, 14 Ianuariu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Branului.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Nr. 23. [20] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Vidacutul-român, cu filiile Vidacutul-unguresc, şi Róua, protopresbiteratul Sighişórei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post şi statorite de comitetul parochial concernent la 27 Ianuariu 1892. sunt 401 fl. 38 cr.

Concurenţii 'şi pot lua informaţiuni mai detaiate despre acésta parochie la oficiul protopresbiteral şi la cel parochial.

Reflectanţii sunt poftiţi a-şi asterne petiţiunile concursuali conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Sighişóra, 12 Ianuariu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitriu Moldovan,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1892.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	9.22	11.19	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
2.12	5.53	—	11.53	12.57	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8 43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.20	6.18	pl. sos.			5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.34	Apahida	—	10.45	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10 21	7.34	Ghiriş	—	—	3.18	3.--	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.57	Cucerdea	—	9.23	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—	Uióra	—	8.54	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.22	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.38	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.43	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.14	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.48	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.12	—	—	3.03	9.50	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	10.06	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.28	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	11.04	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.19	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.27	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58	Ágostonfalva	-	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de persóne	—	8.43	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.17		Tren accelerat	9.18	1.35	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.05	2.09	sos. Braşov pl.	--	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	--	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

—	—	—	—	4.—	Murĕş-Ludoş	—	—	—	—	7.21
—	—	—	—	6.48	Ţaga-Budatelic	—	—	—	—	4.15
—	—	—	—	9.59	Bistriţa	—	—	—	—	1.16

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	10.35	4.22		pl. Simeria sos.		9.51	3.27	9.35	—
—	7 21	12.23	5.42		Haţeg		8.36	1.54	8.25	—
—	9,45	4.—	8.36		sos. Petroşeni pl.		6.—	10.50	6 20	—
5.—	—	4.25	—.—		pl. sos		—.—	10.—	—	9.10
6.12	—	5.37	—.—		Vulcan		—.—	9.50	—	8.15
6.35	—	6.—	—.—		sos. Lupeni pl.		—.—	8.30	—	7.40

Arad — Timişóra

—	6.15	11.30	5.58		Arad		9.44	3.50	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.46	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.11	8.15	—

Ghiriş — Turda

7.48	10.35	3.40	10.24		Ghiriş		5.10	9.50	2.50	9.10
8.08	10.55	4.00	10.44		Turda		4.50	9.30	2.30	8.50

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.30	11.25		Sighişóră		10.52	6 10	—	—
—	—	7.21	2.11		Odorheiu		8.15	3.15	—	—

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	11.44		Zelău		2.10	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.32	10.57	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.56	11.21	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.36	12.01	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	4.02	12.27	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.26	12.50	9.23	sos. Sibiiu pl	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacul inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	--	--	—
—	—	8.11	5.39	--	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8 20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2.34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06						
—	—	11.56	7 40	12 38	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.20	2.41		pl Cucerdea sos.		7.47	8.25	1.15	—
—	3.26	9.11	3.27		Ludoş		7.—	7.41	12.31	—
—	5.07	11.39	5.14		sos. Oşorheiu pl.		5.20	5.54	10.05	—
—	5.50	12 20	5.36		pl. sos.		5.14	5.05	9.35	—
—	7.25	1.55	7.15		sos. Reghinul-săs. pl.		3 44	3.22	8.—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

—	10.50	4.40	9.56		Simeria		5.28	3.20	8.10	—
—	11.13	5.03	10.08		Cerna		5.11	3.—	7.50	—
—	11.48	5.38	10.32		Hunedóra		4.46	2.32	7.22	—

Braşov — Zerneşci

—	—	8.35	4.55		Braşov		6.29	1.44	—	—
—	--	10.28	6.36		Zernesci		5.—	12 20	—	—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

—	5 20	8.50	3.10		pl. Braşov sos.		8.25	5.32	9.25	—
—	6.01	9.31	3.53		Prejmĕr		7.47	4.54	8.47	—
—	7.04	10.32	5.03		Sepşi-S.-Georgiu		6.53	3 53	7.48	—
—	8 40	12.08	6.41		Covasna		5.26	2.16	6.06	—
—	9.26	12.54	7.26		sos. Kezdi-Oşorheiu pl.		4.30	1.10	5.—	—

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 17. Sibiiu, Marţi, 16/28 Februariu 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 15 Februariu, 1893.

In Englitera, respective în parlamentul englez se petrec lucruri însĕmnate, cari atrag asupra lor atenţiunea deosebită a politicilor şi presei europene. Este cestiunea autonomiei Irlandei. Bĕtrânul şi agerul bărbat Gladstone a venit la convingere de mult, că este în interesul „regatului unit“ şi respective a imperiului britanic a împăca pe irlandezi şi a sista mĕsurile esceptionale, ce sunt întroduse acum în Irlanda.

Când s'a făcut uniunea Irlandiei cu Englitera, s'a dat promisiunea, că se vor face şi pentru ea legi echitabile, ca în Englitera. Aceste însĕ nu s'au făcut. Irlandezii au devenit nemulţămiţi cu modul de guvernare şi au făcut o straşnică oposiţie guvernanţilor, pretinḑênd drepturi autonome şi echitabile pentru sine. La pretensiunile juste ale Irlandezilor guvernul Engliterei a respuns cu aceea, că a întrodus în Irlanda un regim de forţă, după-care se guvernéza până acum acéstă ţară.

Gladstone a declarat, că un regim de forţă permanent este imposibil şi că Englitera îşi consumă tótă puterea, opunêndu-se în continu pretensiunilor irice. Astfeliu deci Irlanda trebue împăcată, dându-i-se autonomie. El deci în sesiunea actuală a parlamentului a şi presentat camerei un proiect de lege, homerule-bill, a cărui scop este a înfiinţa în Irlanda, parlament iric, cu reşedinţa în Dublin, pentru esecutarea afacerilor legislative şi administrative ale ţerei. Irlanda va avea un vice-rege, investit cu putere esecutivă şi se va instituí un comitet esecutiv, care va forma guvernul vice-regelui.

Astfeliu se va da Irlandei autonomie, fără ca prin acésta sé se slăbéscă regatul, căci în întroducerea proiectului sĕ ḑice apriat, că se institue parlament iric representativ, fără de a se stirbi superioritattea parlamentului britanic, apoi coróna póte revoca ori când pe vice-regele şi atât el cât şi guvernul seu trebue sĕ lucre în sensul instrucţiunilor primite dela rege şi în parlamentul din Londra vor întra şi deputaţi irlandezi, în numĕr anumit.

Aceste sunt principalele disposiţiuni ale proiectului lui Gladstone, a cărui presentare în camerĕ a fost semnalată şi în vorbirea de tron, cu care s'a deschis sesiunea actuală a parlamentul englez. In acésta vorbire sĕ ḑice, că proiectul va îndestulí pe irlandezi, va uşura afacerile parlamentului britanic şi va contribuí la consolidarea şi unitatea imperiului. De acésta părere e Gladston şi partida lui, în linia primă deputaţii irlandezi, afară de parnelişti şi radicali; de acéstă părere e Gladstone, fiind convins, că un imperiu, numai atunci póte sĕ se consolideze şi sĕ aibă base trainice, dacă toţi factorii, tóte popórele cari îl compun vor fi mulţămite sub scutul şi stăpânirea lui, împlinindu-se justele lor pretensiuni.

Dar mulţi dintre englezi sunt de altă părere; acestia vĕd un pericol în autonomia Irlandei, creḑênd, că prin acésta sĕ va pune basă la desmembrarea regatului unit.

Cu tóte aceste proiectul presentat în camera comunelor prin o vorbire escelentă a lui Gladstone, în prima cetire, acum de curênd, a fost primit. Până însĕ a deveni lege are sĕ întimpine încă greutăţi şi o vehementă oposiţie la a dóua şi a treia cetire şi póte şi în camera lorḑilor.

Dreptatea causei însĕ, simţul de echitate şi energia bĕtrânului Gladstone sunt garanţii, că proiectul probabil sĕ va accepta ca lege

In acest cas istoria va avea sĕ înregistreze în analele sale la finea secolului al XIX-lea cu un popor apăsat mai puţin şi cu o ţéră liberă-autonomă în Europa mai mult.

Revista politică.

Fóia aponyistă „Bud. Tagblatt“ s'a ocupat cu atitudinea deputaţilor sasi din dieta unguréscă, cari după numita fóie, au fost până acum cei mai credincioşi spriginitori ai guvernului, dar printre cari se observă o mişcare caracteristică, din causa programului politic bisericesc al guvernului. Mişcarea tinde într'acolo ca deputaţii sasi sĕ iasă din partidul guvernului şi sĕ formeze o fracţiune independentă, carea va protesta contra proiectelor guvernului în cestiunile bisericesci. Mai amintesce numita fóie, că deputaţii săsesci s'au alăturat la partidul liberal mai vêrtos în urma stăruinţelor superintendentului Teutsch, care a aprobat politica de naţionalitate a fostului prim-ministru, cont. Szapáry. Dênsul s'a pronunţat însĕ acum pe faţă contra căsătoriei civile şi toţi sasii desapróbă politica guvernului în cestiunile bisericesci. Deputaţii vor trebuí sĕ se presente înaintea alegĕtorilor, dela cari vor capĕta mandat sĕ protesteze contra politicei bisericesci a guvernului şi aşa celor 13 deputaţi nu le rĕmâne de cât ca sĕ iasă din partidul guvernamental.

Referitoriu la aceste apreţieri, deputatul săsesc din cercul Cristianului, Iosif W. Filtsch a publicat cu datul de 22 Februariu n. o rectificare în ḑiarul „Pester Lloyd“, în care desminte, că ar esista o mişcare între deputaţii săsesci, provenită din causa cestiunilor politice-bisericesci şi accentuéză că până acuma nu a avut loc nici o conferire comună în acéstă afacere. Sasii nu au luat încă nici o posiţiune în cestiunile politico-bisericesci; ei aştéptă proiectele concrete ale guvernului. E dar nebasată şi afirmaţiunea despre eşirea deputaţilor săsesci din partidul liberal.

* * *

Comisiunea financiară a dietei a pertractat proiectul despre prolungirea bugetului provisoriu. **Pázmándy**, a vorbit contra prolungirei şi a declarat în numele partidului seu, că nu o primesce. Intrébă tot deodată pe ministrul preşedinte, că nu va face sĕ înceteze în cele din urmă provisoriile bugetare. Ministrul Wekerle a rĕspuns, că proiectul n'are nemic de a face cu cestiuni de partidă, căci e vorbă numai de cassa statului. Pentru încetarea provisoriilor nu póte da nici o garanţă, dar rógă pe Pázmándy, că dacă vrea sĕ ajute ceva în direcţiunea acésta, o póte face, spunênd partisanilor sei sĕ nu lungéscă desbaterile preste mĕsură.

Comisiunea a primit apoi proiectul.

* * *

Abia s'au ţinut conferinţele comune în Viena şi s'au început a se ocupa ómenii cu afacerile, ce au sĕ le isprăvéscă de altfeliu delegaţiunile.

Mai mult pare a interesa însĕ cheltuelile ce se vor cere şi care se ḑice, că vor fi şi mai urcate ca până acum. Faţă de scirile ce ḑi de ḑi se iscodesc, un articol datat din Budapesta al „Coresp. Politice“ observă, că încât privesce sporirea cheltuelilor pentru armată trebuie sĕ se ia în considerare, că sporirea treptată nu e un lucru nou, ci ea s'a decretat de mult. Incă în anii trecuţi se cereau ca sĕ fie cheltuelile cu mult mai urcate, pentru ca sĕ se pună capĕt lipselor din armată, dar din considerări economice urcarea lor se face treptat. Cheltuelile se vor urca dar pentru finalisarea reformelor începute. Incât privesce însĕ întroducerea serviciului de doi ani în armată, ori schimbări mari cu privire la contingentul armatei, nu póte sĕ fie vorbă.

* * *

Referitoriu la proiectul home-rule, care s'a primit la prima cetire în camera comunelor din Londra „Timpul“ mai aduce următórele sciri:

A doua cetire a bilului de home-rule s'a ficsat pentru ḑiua de 13 Martiu st. n.

FOIŢA.

Glumă şi nu prea.

Povestire de

Ioan Berescu.

(Urmare.)

Calul înferbêntat de alergătură mergea la paş, cu ochii înpăiengeniţi, strănuta şi forăia, dar Gherasim nu băga de sémă, căci îi cunoscea firea. Tocmai îşi vêra fitilul de iască în foféza pipei, închiḑênd coperişul când, un câne sări, fără veste peste gardul de lângă cale, ér calul, ca nici odată se sparie şi înieptându-se năvalnic spre drépta, Gherasim cade pe stânga într'o baltă şi hainele lui albe ca gheocul, faţa, pĕrul şi preste tot era plin de noroiu sĕ te sparii de el.

— „Vai, belite-ar Golciu“, ḑise Gherasim, veḑêndu-se în noroiu — era înjurătura lui cea mai straşnică, când da pe cineva pe mâna lui Golciu din capul satului, care prohodea mortăciunile. „Nu lua credinţa calului, a ḑis tăicuţul si drept a avut, cugeta în sine Gherasim şi sculându-se din culcuşul bróscelor, îşi năvodea pipa şi căciula prin noroiul bălţii, în care s'a fost scurs apa de zăpadă topită, căci era vremea móle.

S'a mai scuturat el, cât a putut, dar tot era gol dracu, mulţămia însĕ luí Dumneḑeu, că a scăpat cu atât, şi nu i-a remas piciorul în scară, căci atunci l'ar fi dus cu ţolul acasă, cât era de înverşunat calul lui cel, altcum atât de blând.

Intr'un suflet a alergat până la a patra casă din capul satului. Era casa lor. Şi ca sĕ nu-l vaḑă ómenii aşa chipeş, a năvălit ca mânat de duchuri rele în curte, dar aci altă potcă. Trei dulăi de câni ca nisce zăvoḑi sĕ soreau pe polmolul casei şi vĕḑêndu-l cum întră de cu fuga în curte, chitit aşa precum era, l'au ţinut de un om strein cu gânduri rele şi de-odată ca pe comandă s'au aruncat asupra lui şi până baţi în pălmi Gherasim, a dóua óră era cu nasul prin noroiu. Abia după o minută, cânii, cunoscênd vocea, ce le ḑicea pe nume, au observat greşala, şi ruşinaţi, se cotârleau, dea'ndoasele, pe sub coteţe.

— „Vai, beliv'ar Golciu — ḑise Gherasim, sculându-se, încă şi voi? Adecă una de jumĕtate şi dóuĕ cu vêrf mi s'au împlinit astăḑi din câte mi le-a prorocit tăicuţul. Neascultarea de părinţi se resbună. Dar ea'n sĕ vĕd şi cu cea de jumĕtate cum i-ar sta dacă o aş umplea cu vêrf. Se vĕd eu însu-mi până unde duce firea pe muere“.

Şi cât clipesci din génă planul era gata.

Pe curtea lui Moş-Clonţ erau dóuĕ case In casa de-a stânga porţii a locuit în vara trecută un némţ, care ţinuse un fel de boltiţă. Dar umblându i norocul numai la prasnice mari prin postul crăciunului, şi-a luat catrafusele, lăsând lui Moş-Clonţ drept zălog pentru bucatele cumpĕrate pe omenie, şi pentru naimul căsii — câte-va rênduri de haine nemţesci, unele chiar bunicele.

Cu ajutoriul acestor haine şi-a plănuit Gherasim a pune vêrf la jumĕtatea păţăniei a treia. Până baţi în pălmi, alegênd hainele cele mai bune, era domnişor şi iute pe calul venit de sine acasă şi popelca, la nuntă, la veselie, se jóce una şi bună, — Reveichii.

Un copil de ţiţă la nuntă, în casul cel mai bun e o musică de prisos, prin urmare o piedecă. Dar omul de aceca are minte sĕ delăture pedecile. Şi mai ales o nevastă, cum era Reveica, se pricepea la astfel de lucruri: baba Dochia, care o purta pe ea în braţe, dór de ce e bună. Şi apoi şede numai colea în fundul grădinii.

— „Mamă! pune într'un blidişel puţină varză fértă, apoi un călcâiu de pâne, şi în urcioraşul ĕsta o porţie de rachiu. Vreau sĕ me duc la baba Dochia, sĕ-mi grijéscă copilul, că veḑi d-ta aici nu e loc, unde sĕ-l punem şi apoi în larma asta nici n'ar puté dormí“.

— „Bine faci fata mamii, că prea ne rumpe urechile mişăluţu. Nu-l mai putem ogoi din plâns.

Şi în curênd Reveica, cu copilul înboldorit pe braţul stâng, ér în mâna dréptă cu de ale gurii, întra în casa babii Dochie — butea lui Diogene.

Patru stâlpi împlântaţi în pămênt la distanţe egale în patru regiuni, printre ei pari îngrădiţi cu nuele şi isbiţi cu lut vĕruit pe deasupra, ér în loc de coperiş, pe nisce scânduri, aruncate grămadă, ca o bulglă, fên, paie, trestie, legate la olaltă cu cleştare de lemn, era tot ce se putea vedea pe din afară. Apoi în doi păreţi trei găuri, rotunde şi mari cât gura unei doniţe: una astupată cu un cocoloş de sdranţe afumate, a dóua cu ţipă, ér a treia cu un hârb de icónă dela „Nicula“, din zugravéla căreia se vedea numai ciuma cu cósa în mână, trântită şi legată cu lanţul la piciórele- odinióră, ale sf. Haralambie — erau cele trei ferestrii, car mohorau aerul cu o lumină galbenă cenuşie

(Va urma.)

Primirea proiectului în prima cetire n'a fost nici de cum ceva ne aşteptat. Ar fi însě o greşală a se crede, că acest prim vot ar prejudeca întru ceva apreţiarea finală a proiectului.

Lupta rĕmâne înverşunată şi, pentru apreţiarea mersului ei mai departe mai avem de semnalat unele elemente noue, ce au întrat sau întră în raporturile dintre partidele din parlamentul englez.

Situaţia e în adevĕr pe cale a se limpeḑii din ce în ce mai mult.

Pe de-o-parte este un incident fórte important de semnalat: încercările de împăcare, care au început a se face între cele dóuĕ grupuri irlandeze, a căror scisiune compromisese în chip atât de grav causa irlandeză. Incercările de împăcare pornesc din partea antiparneliştilor şi gazetele spun, că parneliştii primesc cu bună voinţă aceste încercări; ar fi vorba deja de contopirea celor dóuĕ organe irlandeze, dintre care până acum unul representa grupul mai numĕros antiparnelist, ér celalalt grupul mai mic, dar cu atât mai energic, al parnelistilor.

Impăcarea odată făcută, ar însemna o speranţă şi mai mult pentru isbânda proiectului de autonomie a Irlandei. Şi că acéstă împăcare nu e departe de a se face, se dovedesce şi prin atitudinea, pe care şi un grup şi celalalt au păstrat o până acum faţă de bilul presentat de dl Gladstone.

Acésta în favórea proiectului de home-rule.

Ètă însĕ şi un element defavorabil proiectului.

Se vorbia ḑilele trecute şi de o evoluţie a d lui Chamberlain, evoluţie, care s'ar pregătì spre dl Gladstone şi spre a câştiga pe liberalii disidenţi. D. Chamberlain a vorbit, la camera comunelor, cu ocasiunea primei cetiri a bilului, un discurs fórte ostil noului proiect de home-rule.

Situaţia actuală se póte dar resuma în chipul următor: De o parte partidul gladstonian susţinut de irlandezii uniţi, de altă parte partidul conservator, ferm în împotrivirea de principii faţă de proiectul de autonomie irlandeză, şi disidenţii liberali, cari în acéstă privinţă, merg în deplin acord cu conservatorii.

Recensiunea cărţii

„Istoria biblică“

de

Georgiu Ludu şi **Ioan Dariu.**

(Încheiere.)

Un alt defect al cărţii e, că autorii ne pătrunḑênd póte în spiritul bibliei au intervertit sensul naraţiunii, dându-şi la ivélă părerile lor eronate. Esemple: la pag. 8 autori vorbin! despre Cain ḑic: „împins de aceste patimi chiemà pre Avel la câmp afară şi — vai ce pĕcat plin de mănie — apucà o bâtă, se duse la fratele seu 'l trânti la pământ vrênd sĕ'i dea o bătaie bună. — Dar lovindu'l prea tare — cugetaţi numai copii — l'a omorît.“ Sensul ar fi, că nu cu intenţiune Cain a omorît pe Avel, ceea ce e fals. Nu a voit Cain sĕ'i dea o bătaie bună — dar şi intenţiunea îi era sĕ-l omóre.

La pag. 10 autorii ḑic: „următorii lui Sit... s'au apucat de felurite meserii şi ocupaţii“. Óre ce meserii vor fi sciind!? La pag. 11 se ḑice „stêrvuri mórte“. Sunt póte şi stêrvuri vii! Noe slobóde un porumb care se întórce înapoi, apoi autorii ḑic, că adóua óră: a slobozit o porumbiţă. De ce nu porumb cum stă în biblie? La pag. 42 fiind vorbă de fuga lui David dinaintea lui Avisalon autorii ḑic: „David întru atâta s'a spăriat, încât fugi din Ierusalim cu capul gol şi desculţ încungiurat de câţi va ómeni credincioşi ai lui“. In biblie pagina 289 avem: „şi au eşit împěratul şi tóte slugile lui pedestri“ etc. Lucrul devine ridicul, punênd adverbialele: cu capul gol şi desculţ! Vorbind autorii despre Iudei în robia Babilonului ḑic că: „Aci le mergea lor de tot rĕu“. Ceea ce nu e adevĕr. Semn e, că Daniil a ajuns în cea mai înaltă deregătorie — după ce a fost împreună cu soţii sei instruit chiar din mandatul împĕratului. Neemia a ajuns păharnic la Artacsercse, éră Estira a ajuns soţie împĕratului Asver. Aceste nu erau cu putinţă dacă iudeilor le-ar fi mers de tot rĕu. Nu le-ar fi fost cu putinţă nici reîntórcerea în patrie şi reedificarea templului.

Cu privire la limba scrierii, în fórte multe piese propuseţiunile sunt greóie şi confuse, prea multe „nadă la obédă“. Stilul e greoiu. La pag. 58 aflăm: La şese luni după vestirea nascerii lui Ioan, trimis'a fost îngerul Gavriil dela Dumneḑeu, în cetatea Galileii, carea se numia Nazaret, la o fecióră logodită cu un bărbat, al cărui nume era Iosif din casa lui David“.

Propuseţiunea e gata şi totuşi lucrul principal nu'l sci — numele feciorei — Conjur pre autori sĕ spună, nu e obositóre o atare propuseţiune şi confusă?

Un alt esemplu la pag. 78 Pescuitul cel bogat.

Autorii scriu: „De óre ce poporul 'l îmbulḑia prea tare, ca se audă cuvêntul lui Dumneḑeu, Isus a vĕḑut dóuĕ corăbii stând la marginea lacului, că pescarii, cari se aflau în ele 'şi spălau mrejile, a întrat într'una din acelea, care era alui Petru“. Cine póte sĕ alégă ceva? Nici traducere nu póte sĕ fie!

Un alt defect esenţial al cărţii, este omiterea cu totul a unor lucruri neapĕrat de lipsă, precum şi tractarea necompletă a unor piese.

Autorii nu amintesc nimic despre întocmirea „cortului mărturiei“. Nu amintesc nici cu un cuvênt unele cel puţin din pedepsele timise de Dumneḑeu asupra israiltenilor îndeşert — în timp de 40 ani! Retac cu totul căderea lui Solomon in idololatria, edificarea templului e tractată numai cu atâta că „Solomon a zidit în Ierusalim o biserică pompósă şi un palat regesc“ pag. 43. — Nu se amintesce d. e. nimic despre traducerea bibliei — despre Eliazar, Iuda Macaveul. Manc e tractată şi întórcerea Iudeilor din robie, pag. 54. In naraţiuni adese omit lucrurile cele mai momentóse. Luăm d. e. piesa 16 Isus lângă fântâna lui Iacob. Conversarea între Samarinénca şi Isus e clasic espusă în biblie, autori au un singur citat „de ai fi sciut cine este cel ce-ţi cere ţie apa sĕ bea“ etc.

Tot astfeliu piesa 17 autorii spun (pag. 72) că Isus a deschis cartea lui Isaia prorocul unde se vorbea despre dênsul. Ar fi fost de dorit se spună anume citatul, ce a cetit Christos.

In piesa 27 pag. 81 lasă afară episodul, când apostolii înşişi au ḑis către Isus se lase poporul acasă, că e flămând. E vorba de săturarea celor cinci mii de ómeni în deşert.

De altcum aici şi titlui piesei e fórte pocit anume: „Isus şi mulţimea flămânḑilor în pustie“. Nu cumva toţi, cei ce merseră după Isus erau nesce flămânḑi, adecă lipsiţi de fóme. In biblie e vorbă de o mulţime de ómeni, cari ascultând până sara pe Isus au flămânḑit, dar nu e vorba de o cétă de flămânḑi.

Din sublimele cuvinte ce au rostit Isus pe cruce lasă afară. „Sĕvêrşitu s'a“ apoi „Dumneḑeul meu, Dumneḑeul meu! pentru ce m'ai părăsit?“ Prin aceste citate voesc sĕ ḑic, că autorii nu au sciut folosi momente atrăgătóre şi esenţiale, cari ar fi contribuit mult a face piesa mai interesantă şi mai intuitivă.

Nu-mi convin şi sunt de omis cuvinte ca: dobitóce, a găzdui, ciudat, peltic etc.

De încheiere.

In general cartea dlor Ludu-Dariu nu întrunesce condiţiunile unei cărţi bune de scólă. Dênşii ar fi trebuit a tracta materia cu mai multă seriositatea. In primo loco ar fi trebuit sĕ studieze biblia în amĕnunte, că ei numai aşa ar fi putut alege tot ce e bun pentru scólă, éră de altă parte sĕ fi studiat literatura biblică — manualele germâne cu deosebire, şi numai după aceea sĕ se fi apucat de confecţionarea manualului.

Ceea ce m'a surprins mai mult e că, manualul deşi privesce învĕţământul cardinal al religiunei nu are aprobarea forului competent bisericesc Şi considerând defectele cărţii nici nu'mi vine a crede, că ar fi fost cu putinţă aprobarea lui.

Ori cât de liberali, şi de concesivi am fi româuii faţă de productele presei, una tot ar fi bine, ca cel puţin cărţile ce privesc învĕţământul religios sĕ fie supuse unei censuri competente înainte de a păşi preste pragul scólei. Altcum cu învĕţământul religiunei, dacă fiecare va propune după manuale alese după plac — ajungem uşor la anarchiă religiósă. Am scris . . . . .

I. G. Er . . . . . .

Noutăţi.

Concert. Reuniunea română de cântări din Sibiiu va da Vineri în 19 Februariu (3 Martiu) a c. în teatrul orăşenesc de aici un concert, esecutând „Creaţiunea“ oratoriu, pentru soli, cor şi orchestră de I. Haydn.

La concertul acesta membrii reuniunei au loc liber în parchet sau în logie. Insinuările pentru asigurarea locului sunt de a se face Marţi si Mercuri, la cassariul reuniunei, dl Corneliu Aiser, funcţionar la Albina, anunţând dacă voiesc se aibă loc în logie sau în parchet. In logiele de honoraţiori sunt 5 locuri, în cele mari patru, în cele mici 3.

Dacă insinuările nu se fac în ḑilele omintite membrii perd dreptul de ântâietate.

Joi şi Vineri în órele 11—1 ḑiua se estradau bilete în sala dela Musikverein şi pentru membrii cu preţurile obicinuite la teatru, tot asemenea Vineri sara la casă.

Inceputul concertului la 7 óre sara.

Tecstul oratoriului se vinde la cassariul reuniunei şi sara la casă cu 10 cr. o broşură.

Sibiiu, 27 Februariu, 1893.

Comitetul.

* * *

Transferare. Colonelul Wagner comandantul reg. 62 inf. din Alba Iulia, despre care anunţasem, că a pedepsit soldaţii, sĕ facă un marş pe un ger fórte mare, fapt care a dat ansă lui Ugron de a interpela în dietă a fost transferat de acolo. In locul dênsului a luat comanda colonelul Knezevici.

* * *

Asentare. Asentarea pentru cei deobligaţi la sórte în Siibiiu va avé loc Mercuri în 1 Martiu, începênd la 8 óre a. m. în sala comitatului. Obligaţi, sunt născuţii în anii: 1872, 1871 şi 1870.

* * *

Colera. Fóia oficiósă din 23 l. c. n. aduce scirea îmbucurătóre că colera e cu totul stirpită în Ungaria Din nici o parte a ţĕrei nu s'a mai anunţat nici un cas de coleră, ér din spitalul din Budapesta ultimul bolnav de coleră a ieşit însănĕtoşat.

* * *

Esamene preoţesci. Consistoriul eparchial din Arad, face cunoscut, că esamenele de cualificaţiune preoţesci se vor ţiné in 25 şi ḑilele următóre ale lunei curente st. v. cu începere la óra 9 înainte de améḑi. Acésta se aduce la cunoscinţa clericilor abseluţi cu aceea provocare, că recursele instruite conform §-lui 8 din regulament, sĕ le substéruă consistoriului cel mult până la 23 ale acestei luni.

* * *

Congresul sêrbesc. Patriarchul sêrbesc George Brancovici, a convocat pe sfêrşitul lunei Februariu comisiunea de 11 a congresului sêrbesc, ca sĕ desbată în mod anal constituţia bisericéscă, ér comitetul administrativ al congresului l'a convocat pe ḑiua de 1 Martiu, ca sĕ resolve afacerile curente.

* * *

Ţarevna pentru Muntenegru. Ḑiarele streine aduc scirea, că împărătésa Rusiei a trimis principelui Nichita din Muntenegru 10,000 de ruble cu destinaţia de a se folosi pentru înfiinţarea unui asil, în care sĕ se créscă fete sĕrace murtenegrene, bosniace, sêrbe şi herţegovinene. Tot odată a încunosciinţat pe principele, că va dărui în fiecare an o rentă de 5000 ruble pentru asil.

* * *

Necrolog. *Petru Perian* sen. din Trestie fost cantor la biserica gr. or. din loc, şi „hogman“ (steiger) la minele (băile) de aur tot de acolo, după un morb de 5 septămâni şi după împărtăşirea cu s. taine — şi'au dat sufletul în mânile Creatoriului în 10 Februariu a. c. la 7 óre sara — fiind în etate de 78 de ani.

Remăşiţele trupesci se vor petrece la locul de adichnă în 12 Februariu a. c. la una óră după améḑi. Pe reposatul îl jelesc:

Petru Perian paroch gr. or. şi Solomon Perian sub primar comunal, ca fii. Agaftia Perian n. Pop, preoteasă şi Elisabesta Perian năs. Clej ca nurori. Valeria Perian şi Victoria Perian ca nepóte, precum şi mai multe rudenii.

Fie-i ţĕrêna uşóră şi memoria bine cuvêntată!

Trestia, în 10 Februariu 1893.

— *Constantin Coltofeanu*, econom de vite şi proprietariu, slăbit de adênci bĕtrâneţe, astăḑi, după împărtăşirea cu sf. taine, şi-a dat sufletul în mânile Creatoriului în etate de 84 ani.

Partea pămêntéscă a neuitatului defunct care a fost esemplu viu de activitate neîntreruptă în lunga carieră a vieţii sale, se va înmormênta din locuinţa proprie în cimiteriul gr. or. din loc, Sâmbătă în 13/25 curent la 10 óre a. m.

Cuprinşi de adâncă durere aducem la cunoscinţă acéstă jalnică scire.

Breţcu, 9/21 Februariu, 1893.

Reveica Coltofeanu născ. Scurtu ca soţie. Veduva Efrosina Fenechi, Maria Drăgănescu, Dimitrie Coltofeanu, protop. Reveca Dimian, Ioan Coltofeanu, comerciant George Coltofeanu ca fii. Dămian Drăgănescu, George Dimian ca gineri. Susana Coltofeanu, Efrosina Coltofeanu ca nurori.

* * *

Calea ferată Sibiiu-Turnu-roşu-Avrig-Făgăraş. Cu 1 Martiu n. c. va eşi din vigóre tariful de până acum şi în locul seu va întra următorul tarif:

A. Tariful de persóne: *a)*. Comunicaţia în vecinătate: Zona 1: clasa I 30 cr., clasa II 15 cr., clasa III 10 cr., — Zona 2: cl. I 40 cr., cl. II 22 cr., cl. III 15 cr. — *b)*. comunicaţiunea în depărtare: Zona 1: cl I 50 cr., cl. II 40 cr., cl. III 25 cr. — Zona 2. cl I 1 fl., cl. II 80 cr., cl. III 50 cr., — Zona 3. cl. I 1 fl. 50 cr., cl. II 1 fl. 20 cr., cl. III 75 cr., — Zona 4. cl. I 2 fl., cl. II 1 fl. 60 cr., cl. III 1 fl., — Zona 5. cl. I 2 fl. 50 cr., cl. II 2 fl.. cl. III 1 fl. 25 cr.

B. Tariful pentru mărfuri: Dela zona 1—3: dela 1—50 chil. 25 cr. dela 51—100 chil. 50 cr. peste 100 chil. 1 fl., Zona 4 şi 5: dela 1—50 klgr. 50 cr.; dela 51—100 klgr. 1 fl., peste 100 chil. 2 fl.

C. Tariful pentru transportul cânilor: Dela zona 1—3 25 cr. — Zona 4 şi 5 50 cr.

Tabela asupra împărţirei zonelor staţiunilor pentrn calcularea tacselor de persóne, de mărfuri şi de câni este următórea:

De unde sau unde	Arpaşul inferior	Porumbacul inf.	Sâmbăta de jos	Viştea de jos	Avrig	Sebeşul de sus	Făgăraş	Cârţişóra	Sibiiu	Tălmaciu	Şelimber	Veştem
	Zonă											
Arp. inf.	—	2	2	1	I	II	1	1	III	II	III	III
Por. inf.		—	II	I	1	2	III	1	II	I	II	II
Sâm de jos			—	1	II	III	1	I	V	III	IV	IV
Vişt. de jos				—	II	II	2	2	IV	III	IV	III
Avrig					—	1	III	2	I	2	I	I
Seb. de sus						—	IV	I	1	1	I	2
Fagăraş							—	II	V	IV	V	V
Cârţişóra								—	III	II	III	II
Sibiiu									—	I	2	2
Tălmaciu										—	1	1
Şelimber											—	1
Veştem												—

Bibliografic.

Comitetul central al reuniunei învĕţătorilor români gr. cat. din giurul Gherlei va scóte la ivélă o fóiă pedagogică sub titlul: *„Scóla poporală“* organ pedagogico-didactic al reuniuunei învĕţătorilor români gr. cat. din giurul Ghierlei, care va apăré în Gherla Joia, (odată în sĕptĕmână, luând afară lunile feriale Iuliu şi August) cu preţul abonamentului 3 fl. (6 coróne) la anu, şi 1 fl 50 cr. (3 coróne) pre 1/2 an. Fie-care numĕr se va estinde cel puţin pre una cólă. Formatul fóiei va fi octav de mărime mijlocie 47/63 cm., formând cu finea anului un volum, care se va puté compacta pentru biblioteca scolară.

Abonamentele sunt de a se adresa la „Comitetul reuniunei“ ori la „redacţiune“, ér operatele şi corespondenţele la redacţiune în Gherla (Szamosujvár).

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Invĕţătoriul ca educator

de

M. Frăţilă, invĕţătoriu.

Educaţiunea şi instrucţiunea sunt fórte deosebite una de alta, fiind educaţiunea de o importanţă cu mult mai înaltă de cât instrucţiunea. Instrucţiunea se dă omului pentru viéţa pămêntéscă, pe când educaţiunea atât pentru viéţa pămêntéscă cât şi pentru cea vecinică, carea urméză după mórte. Instrucţiunea pune omului la disposiţiă mijlóce, ca sĕ pótă esista în viéţa pămêntéscă — educaţiunea bună îl învaţă cum sĕ se conducă; educaţiunea este, carea forméză caracterul, moravurile omului şi în fine educaţiunea este, carea îl face pre om demn, ca el sĕ pótă trăi în veci, îl face nemuritoriu.

Este dar neapărat de lipsă, ca învĕţătoriul sĕ se ocupe în tot momentul de educaţiunea elevilor sĕi — cu tóte, că acesta nu are nici un moment, pe carele sĕ-l pótă consacra specialminte pentru educaţiune, deóre ce este prea natural, că locul educaţiunei e în mijlocul instrucţiunei, fi indu-i cu neputinţă a determina pentru educaţiune un timp anumit.

Astfeliu stând lucrul, învĕţătoriul va trebui sĕ aibă în vedere, ca educaţiunea sĕ consiste mai mult în esemple decât în precepte, căci aşa va fi mai eficace, deóre-ce sciut este, că aceea ce sĕ vede, sĕ uită mai anevoie, de cât aceea ce se aude.

Educaţiunea omului, aparţină el ori-cărei clase a societăţii, are unul şi acelaş scop — şi acest scop este: învĕţătura artei de a sĕ conduce pre sine însuşi. Invĕţătoriul doresce, ca ori care elev al sĕu sĕ devină bun creştin, copil respectuos, bărbat înţelept, soţ fidel, tată (mamă) iubitoriu, fără debilitate, firm, fără asprime, menager, econom şi prevĕḑĕtoriu. Invĕţătoriul însĕ nu sĕ va mărgini numai pe lângă vîrtuţile aci înşirate, pe cari trebue sĕ le planteze în inima elevilor şi elevelor sale, ci împreună cu acestea trebue sĕ caute a desvolta şi altele încă, cari sunt necesarii ori-cărui bărbat şi ori-cărei femei, în special însĕ acelora, pe cari acesta e chemat a-i direge.

Copii şi copile, cari de timpuriu au fost lăsaţi în voia lor, au fost mai puţin privegliaţi de părinţi adesea neluminaţi, espuşi la primejdii, de cari naturalminte sunt scutite persónele tinere ale claselor înalte, totul este o stâncă pentru ei; chiar inocenţia lor, pe care învĕţătoriul trebue sĕ o lumineze respectându-o, deóre-ce e mai bine şi mai nimerit a arĕta elevilor spaima şi orórea rĕului, de cât a-i lăsa în ignoranţă despre esistinţa lui. Incă din copilărie trebue sĕ le fie inspirată probitatea cea mai severă, în sfêrşit cumpĕtarea, pacienţa, iubirea către lucru, resignaţiunea, moderaţiunea în dorinţă, simplitatea în gusturi (cu deosebire la eleve), acestea suut, ce trebue sĕ obţină învĕţătoriul-educator dela elevii şi elevele sale.

Dar pentru a putea îndeplini acesta o misiune atât de însĕmnată şi pentru a putea ajunge la resultat atât de important, puţine mijlóce şi puţin timp îi este pus la disposiţiune, şi din acest motiv va îngriji, ca sĕ nu pérdă un singur moment şi sĕ nu neglige nici un mijloc. Ca învĕţătoriul sĕ pótă reuşi, va trebui sĕ-şi baseze sistemul seu de educaţiune pe puterea religiunei, pe bunele moravuri şi apoi pe autoritatea esemplului.

Vrênd învĕţătoriul a face elevilor religiunea plăcută, va trebui sĕ li-o facă utilă; va face ca indulgenţa, pacienţa, esactitudinea şi caritatea sa sĕ decurgă cu adevĕrat din pietatea sa! Atunci vor binecuvênta disposiţiunea, care asigură fericirea lor şi vor adora pe Dḑeu, carele inspiră virtuţile din cari ei profită. Invĕţătoriul va lucra cu tótă îngrijirea de a face sĕ nască şi sĕ se întăréscă sentimentul religios în inima elevilor sĕi; acest mijloc e singurul destul de puternic, pentru a le putea combate defectele şi a le întări virtuţile lor născênde.

Sunt disposiţiuni naturale, cari trebuesc desvoltate în particular pentru fie-care posiţiune a vieţei; fiind-că aceea ce impórtă mai cu sémă este, de a face pe fie care sĕ iubéscă locul. ce Dumnedeu i-a designat aici pe pămênt; astfel numai sĕ póte conduce la virtute prin fericire. — Se va nisuí învĕţătorul pe de o parte a inspira celor avuţi, pe cât îi va fi posibil, iubirea către sĕraci şi dorinţa de a-i ajuta; ér pe de altă parte sĕracilor le va însufla resignaţiunea. El va veghia necontenit, ca conduita sa sĕ nu distrugă autoritatea discursurilor sale, va fi consecuent cu sine însuşi. Imbrăcămintea sa sĕ nu escite nici când cochetăria în elevii sĕi; asemenea nutremêntul, ce s'ar întêmpla ca acesta sĕ-l ia în faţa elevilor, sĕ nu aţiţe lăcomia lor! Sĕ va abţinea mai departe de a pune sub ochii copiilor obiecte plăcute, pe cari ei nu le vor puté poseda; în scurt învĕţătoriul sĕ va arĕta serman, pentru-că are de a face cu sermani. Că cei sĕraci sunt pe cari Dumnedeu îi iubesce, acésta li-o va proba învĕţătoriul elevilor sei prin esemple. Le va aminti adesea că Dumnedeu care veghiază asupra universului, consideră cu afecţiune pe cei sĕraci, le va spune, că Dumnedeu carele este prea bun şi prea drept va recompensa în ceriu prin vecinicie şi nesfêrşite feriri, pe cei ce vor suporta cu pacienţă nĕcasurile şi lipsele aci pe pămênt. (Bogatul nemilos şi Lazar) Când Dumnedeu a promis ómenilor, că le va trimite un Mântuitoriu şi apoi când s'a împlinit timpul, în care acesta avea sĕ se nască ca om pe pămênt, Dḑeu nu l'a făcut, ca acesta se nască din o împĕrătésă, ci din o tinĕră fată sĕrmană, laboriósă, carea î-şi câştiga cele de lipsă prin lucrul mânilor sale; carea a arĕtat respect şi recunoscinţă către părinţii sei, ér către cei nenorociţi, caritate; a fost supusă fără şovăire obscurităţii condiţiei sale, înţeléptă, modestă, încungiurând privirile ómenilor, trăind retrasă, servind pre Dumnedeu şi ignorând în umilinţa sa vîrtuţile, de cari era capabilă.

(Va urma.)

Cel mai mare institut financiar din lume. Lumea nóuă dincolo de Ocean a întrecut demult pe bătrâna Europă în privinţa „intreprinderilor comerciale şi industriale" puternice. Deasemenea şi pe terenul sistemului de asigurare, ce a devenit nu numai un factor economic, ci şi civilisatoric, în faţa institutelor colosale americane cele europene stau aşa ḑicênd ca un pitic. Milionul, care la noi are deja farmecul şi respectul unui lucru miraculos, dincolo e îngrămădit la unele institute în mase formale.

Nóue celor de aici ne sună ca un lucru curat miraculos faptul confirmat în mod autentic că spr. p. la societatea de asigurare pe viéţă „The Mutual" — în particular ḑis cel mai colosal dintre tóte întreprinderile de felul acesta — fondurile îngrămădite se urcă la mai mult de $826^{1}/_{2}$ milióne de franci. Pentru curiositate amintim, că în bugetul din est an al statului ungar spesele totale sunt preliminuate cu o sumă, care face aprópe tot atâta. Dacă cutezăm a întra în regnul sumelor uriaşe, care constitue aşa ḑicênd scheletul lui „Mutual", vom afla, şi anume tot pe temeiul unor date confirmate în mod oficial, că la acéstă societate de asigurare, ce esistă de o jumĕtate de secol, numai în anul 1891 s'au încheiat asigurări nóuĕ în sumă totală de 893 milióne franci, prin ceea ce efectivul total al lui „Mutual" a atins la 1 Ianuariu 1892 suma de 3,604 milióne şi patruḑeci şi nóuĕ de mii franci. O sumă frumuşică representă şi venitele lui „Mutual", care se urcă la suma de 195 milióne franci. Cu acest prilegiu nu putem a nu acentua încă odată, că aceste cifre ce'ţi turbură quasi minţile sunt cu desavêrşire esacte şi autentice, căci după cum e cunoscut, societăţile de asigurare în statul New-York stau sub cel mai strict control al statului, cu care e încredinţată autoritatea de controlă a statului, ce a întrat în vigóre prin legea dela 15 Aprilie 1859 şi acéstă autoritate e aceea, care după o esaminare minuţiósă a aflat de esacte datele de mai sus. Din punctul de vedere al statisticei comparative nu e fără interes a aminti, că pecând în anul 1890 efectivul asigurărilor al celor 18 societăţi esistente în Uungaria şi Austria şi care cultivă asigurarea pe viéţă s'a urcat cu totul la $750^{1}/_{4}$ milióne fl. cel al societăţii „Mutual" singur a fost de $1,595^{1}/_{2}$ milióne; fondul de garanţie al societăţilor de asigurare e viéţă ungare şi austriace s'a urcat laolaltă la $188^{1}/_{2}$ milióne fiorini, al societăţii „Mutual" singur la $367^{3}{}_{4}$ milióne fiorini, aşa dar cu mai mult ca îndoit, la tóte fondurile lui „Mutual" s'au urcat deja la sfêrşitul lui 1890 cu mai mult ca 153 milióne floreni decât întreaga averea băncii engleze, recunoscută ca cel mai bogat institut de bani al întregei lumi. Esplicarea, că în ce mod afacerile lui „Mutual" au putut lua dimensiuni atât de colosale, zace de o parte într'aceea, că acéstă societate dela esistenţa sa de 50 ani încóce s'a dovedit de un institut strict solid şi cu desĕvêrşire sigur, aşa că spre e. consulul general austro-ungar din New-York dl Teodor A. Havemeyer, când s'a asigurat pe sine şi cei patru mambri ai familiei sale la „Mutual" a plătit în cassa aceleia nu mai puţin de 3,000,000 franci drept premiu pentru odată; acésta a fost o asigurare în stilul cel mai mare, ce s'a încheiat vr'odată. Trei milióne de franci se depun însĕ numai la un loc cu desăvêrşire sigur. Al doilea secret al succeselor lui „Mutual" e că nu e adecă societate pe acţii, ci o întreprindere ce se întemeiază pur şi simplu pe reciprocitate, al cărei profit enorm în urma raporturilor, nu călĕtoresce în buzunarele acţionarilor, ci se împarte pur şi simplu între cei asiguraţi. In modul acesta persónele asigurate au primit dela esistenţa societăţii încóce numai ca venit, afară de sumele lor asigurate, nu mai puţin de $429^{3}/_{4}$ milióne franci. Am ţinut că e interesant a face cunoscut publicul cu aceste date cu totul neobicinuite la noi, care în momentul acesta, când direcţiunea generală a societăţii „Mutual" se organiséză în Transilvania, a câştigat actualitate. [24] 1—1

Din public *).

Dare de samă şi mulţămită publică.

Onorate dle redactor! Balul arangiat de inteliginţa română din Huniedóra în 11 Februariu a. c. în scopul înfiinţândului cor vocal la biserica ort. or. din loc; despre care aţi binevoit a lua notiţă şi în preţuitul d vóstre ḑiariu, a reuşit pe deplin, atât moralminte cât şi materialminte.

Venitul brut a fost . .	159 fl. 70 cr.
Spesele	107 fl. 03 cr.
Rĕmâne un venit curat de	52 fl. 67 cr.

Séra la cassă au binevoit a suprasolvi următorii domni: Nicolae Stoichiţa iun. proprietariu 50 cr., Nicolae Dima, proprietariu 50 cr., Bela Buda, comerciant 50 cr., Nicolae Muntean, proprietariu 50 cr., Alecsandru Nemet, pantofariu 50 cr., Rudolf Mureşan, 20 cr., d-na Ardai 20 cr., Alecsandru Murĕşan, proprietariu 50 cr., Iacab Adolf 20 cr. Laurenţiu Bêrsan, esactor opidan 20 cr., Alecsandru Casian, not. cerc. 1 fl. 20 cr., Klein Leopold 20 cr., George Oprea, preot ort. or. 50 cr., Ioan Şerban proprietariu 1 fl. 20 cr., Török Antal, jun. not. cerc. 50 cr. Alecsandru Dima, proprietariu 50 cr., Petru Iacob, hutmann 20 cr., Tornya Ödön, not. cerc. 20 cr., Schmidt Feri, proprietariu 50 cr. Nicolae Lup, esecutor opidan 70 cr., George Dănilă, primariu opidan 50 cr., Csernyi Iozsef 50 cr., N. N. 20 cr. Chirca Simion, proprietariu 50 cr., Dr. Iucho Ferencz, apotecariu 2 fl., Czintei Albert, căpitan opidan 50 cr., Teofil Tulea not. cerc. 50 cr., Ioan Pop, protopop gr. cat. 50 cr., Florea, oficial la baia de fer din Ghelar 50 cr., N. N. 20 cr., Glasbrener Rudolf 1 fl. 20 cr. Antoniu Murĕşan, proprietariu 50 cr., Nicolau Boldin 20 cr., Ioan Albu, cojocariu 20 cr. Erdösi Iozsef, comerciant 20 cr., Baucholczer Károly, proprietariu 20 cr., Dr. Szilágyi Iános, medic opidan 50 cr., Nicoliţă Pana, cojocariu 50 cr., Zuckerberger Manó 50 cr., Schneé Adolf, otelieriu 3 fl. 50 cr., Ioan Sĕcĕrean, comerciant 50 cr., Sava Borha, protopretor 1 fl. 20 cr., N. N. 20 cr., Keller Nándor, ospĕtariu 50 cr.

Prin poştă şi pe altă cale au binevoit a trimite oferte următorii domni: George Popoviciu, preot 1 fl., N. N. 50 cr. Hirschenhauser Iozsef 2 fl., László Policarp 1 fl. Pogány Károly 5 fl., Michail Bontescu, advocat 2 fl., Matyásfy Iozsef 2 fl.

Toţi acesti P. T. domni binevoiască a primi pe calea acésta mulţămita nóstră sinceră.

Incât privesce esecutarea în pausă a jocurilor naţionale „Bătuta" şi „Căluşeriul" ne ţinem de datorinţă a aminti, că a satisfăcut, asemenea pe deplin, publicul, jucându-se cu o precisiune rară, onóre lor! şi în special onóre şi laudă vĕtavului, care şi-a jertfit órele de séră în mai multe sĕptĕmâni dearândul instruând pe cei 11 tineri; căci cei pe care eram dedaţi a-i privì până acuma esecutând aceste jocuri tradiţionale la asemenea ocasiuni, pregetându-şi de o parte, éră de altă parte perḑêndu-şi şi flecsibilitatea recerută la astfeliu de jocuri artistice s'au retras, am ḑice, că de voe, dară mai mult credem, că numai de nevoe.

O singură notă disonantă ar fi sĕ amintim, ca suvenire nu tocmai uşor de uitat, dela acésta frumósă petrecere, anume: domnii ingineri dela fabrica de fer din loc au aflat de consult (?) sĕ absenteze ostentativ dela acésta petrecere românéscă cu un caracter aşa nevinovat.

S'au supĕrat foc, veḑi Dómne, că românii n'au luat parte la balul lor arangiat cu vre-o câteva ḑile înainte pentru E. M. K. E., sunt de tot prea pretensivi dlor! arangeze petreceri şi baluri aşa neofensive ca ale nóstre şi ne vor vedé şi pre noi în mijlocul dênşilor, însĕ nu ca cel trecut şi altele de aceeaşi categorie, căci pe terenul acela nu se vor putea întâlní cu ómeni conscii de sine şi de chemarea lor, căci dacă am fi atât de stricaţi la simţĕminte, încât ne-am uita atâta de noi sĕ nu mai scim, ce facem şi unde mergem, atunci chiar şi de dênşii póte că (?) am fi despreţuiţi.

Domniile lor ar trebuí sĕ scie, că dacă de curentul electric, cu care produc lumina electrică la fabrica de fer, fuge şi se depărtéză întunerecul, curentul cel şovinistic alungă şi depărtéză pacea şi buna înţelegere între conlocuitori!

Domniile lor, — cari practică ambii acesti curenţi cu atâta predilecţiune, şi cari curenţi se întreceau la făimosul bal al dênşilor întru câstigarea gloriei acelei sĕri, — au ţinut veḑi bine de cuviincios ca se demonstreze cu prilegiul balului nostru cu amêndoi curenţii sus pomeniţi: cu unul strălucind prin absentare, éră cu celalalt prin împregiurarea, că lampa cea mare electrică dela pórta fabricei, care e în imediată apropiere a otelului, unde s'a ţinut balul, în séra balului nostru escepţionalminte n'a fost aprinsă.

Drept aceea ne-am ţinut de o strictă datorinţă ca cu o cale sĕ le aducem şi dênşilor mulţămită pentru acésta atenţiune nobilă.

Comitetul arangiator.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Red.

Posta redacţiunei.

Mai mulţi învĕţători. Adresa dlui Blaşiu Codrean. autorul cărţii: „Legea de pensiune învĕţătoréscă". este: Sân-Nicolau-Mic (Kis Szt. Miklos) p. u Uj-Arad. (comit. Timis.)

Subscrierea „No-No" Sibiiu Corespondenţe anonime nu publicăm.

„O bună prietenă a reuniunei", Rĕşinar. Mulţămim pentru recensiune; ea s'a întârḑiat însĕ, deórece în Nr. 15 al fóiei nóstre publicasem un raport detaiat despre petrecere. Deci publicarea ei acum e de prisos.

Loterie.

Sâmbătă, 25 Februariu, 1893.

Timişóra: 53 49 80 24 67
Viena: 75 84 55 11 5

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 23 Februariu 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Galbeni împĕrătesci	5.69	5.68
Napoleon-d'ori	9.62	9.60
Mărci 100 imp germane . . .	$59.17^{1}/_{2}$	59.15
Londra 10 Livers sterlingi . . .	120.90	120.9

Nr. 92. [25] 1—1

Publicațiune.

Conform §-lui 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniali, se publică sentența cu divorțiu total dintre Vasilie Vezan locuitor în Micăsasa, contra muierei sale pribegită Maria Bărăbănțan Roșca, adusă de forul instanței a II-a la 15 Decembre 1892 Nr. 6962 B.

Mediaș, 5 Ianuariu 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mediașului.

Ioan Chendi,
adm. prot.

Szám 916/893/polg. [25] 1—3

Hirdetmény.

Alólirótt, mint a nagy-szebeni kir. törvényszéknek f. évi február hó 23-án jelen szám alatt kelt végzésével kiküldött eljáró biró az 1893 évi január hó 3-án 356 I. M. sz. alatt kiadott utasitás 61 §-sa alapján ezennel közzéteszem, hogy az Ujegyhàz község határának általános tagositása iránti ügybenaz elömunkálatok megkezdése, jelesen :

1-ször az érdekelt felek leendö képviseltetésének rendezése (62 §.)

2-szor, a müködő mérnök megválasztása, és

3-szor a költségelöirányzat elkészitése végett tárgyalási határnapul 1893 évi márczius hó 21-ik napját d. e. 9 órakor az ujegyházi községi irodába kitüztem, melyre midazok kik a tagositàs tárgya iránt tulajdoni czimén érdekeltek azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásúk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtokrendezési mérnökök kik a müködő mérnöki teendöket elvállalni szándékoznak, felhivatnak, hogy a szerzödési pontozatok elöterjesztése mellet ajánlataikat a kitüzött határnapig alólirt eljáró biróhoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Nagy-szeben 1893 évi február hó 24-én.

A nagy-szebeni kir. törvényszék nevében.

Mihály Dezső,
eljáró biró.

Nr. 524/1892. [21] 3—3

Edict.

Maria Precup Reu din Ludoș, carea de 3 ani a părăsit pe legiuitul ei bărbat Moise Mâț, pribegind prin lume, fără a scí ubicațiunea ei, sau de mai trăesce, cu încuviințarea venerabilului consistoriu archidiecesan, din 18 Septembre 1892 Nr. 4544 B., se citéză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni, căci la din contră procesul matrimonial intentat de bărbatul ei se va pertracta și decide și în absența ei.

Mercurea, 22 Ianuariu, 1893.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Mercurei.

I. Droc, protopop.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1892.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	9.22	11.19		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
2.12	5.53	—	11.53	12.57		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3 53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8 43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.20	6.18	pl.		sos.			5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.34		Apahida		—	10.45	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10 21	7.34		Ghiriș		—	—	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.57		Cucerdea		—	9.23	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—		Uióra		—	8.54	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—		Vințul-de-sus		—	—	2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.22		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.38	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.43	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.14		Blaș		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.48	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.12	—	—	3.03	9.50	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	10.06		Mediaș		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.28		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	11.04		Sighișóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.19		Hașfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.27		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58		Ágostonfalva		-	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de persóne	—	8.43	1.15		Apața		—	3.40	5.42	—	8.37
7.17		Tren accelerat	9.18	1.35		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.05	2.09	sos.	Brașov	pl.	--	2.48	4.20	--	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	--
—	12.29	5.57	—	3.01		Timiș		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	--	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Murĕș-Ludoș—Bistrița

—	—	—	—	4.—		Murĕș-Ludoș		—	—	—	—	7.21
—	—	—	—	6.48		Țaga-Budatelic		—	—	—	—	4.15
—	—	—	—	9.59		Bistrița		—	—	—	—	1.16

Simeria (Piski)—Petroșeni—Lupeni

—	6.—	10.35	4.22		pl.	Simeria	sos.		9.5[illegible]	3.27	9.35	—
—	7 21	12.23	5.42			Hațeg			8.36	1.54	8.25	—
—	9.45	4.—	8.36		sos.	Petroșeni	pl.		6.—	10.50	6 20	—
5.—	—	4.25	—.—		pl.		sos		—.—	10.—	—	9.10
6.12	—	5.37	—.—			Vulcan			—.—	9.50	—	8.15
6.35	—	6.—	—.—		sos.	Lupeni	pl.		—.—	8.30	—	7.40

Arad—Timișóra

—	6.15	11.30	5.58			Arad			9.44	3.50	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46			Vinga			9.02	2.46	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39			Timișóra			8.—	1.11	8.15	—

Ghiriș—Turda

7.48	10.35	3.40	10.24			Ghiriș			5.10	9.50	2.50	9.10
8.08	10.55	4.00	10.44			Turda			4.50	9.30	2.30	8.50

Sighișóră—Odorheiu

—	—	4.30	11.25			Sighișóră			10.52	6 10	—	—
—	—	7.21	2.11			Odorheiu			8.15	3.15	—	—

Careii-mare—Zelău

—	—	—	5.42			Carei-mare			7.05	—	—	—
—	—	—	11.44			Zelău			2.10	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Copșa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.32	10.57	7.10	pl.	Copșa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.56	11.21	7.43		Șeica mare		9.05	11.40	5.59	—	-
—	—	3.36	12.01	8.27		Lómneș		8.33	11.09	5.32	--	—
—	—	4.02	12.27	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.26	12.50	9.23	sos.	Sibiiu	pl	7.44	10.17	4.49	--	- -
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	--		Șelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veștem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	--		Șebeșul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtișóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viștea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beșimbav		4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	-		Sâmbĕ a inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta—Arad—Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
-	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaț		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19		Pauliș		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48								
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborșin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕștia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Șibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vințul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos.	Teiuș	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest—Orșova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timișóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeș		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	2.35	8.20	2.41		pl	Cucerdea	sos.		7.47	8.25	1.15	—
—	3.26	9.11	3.27			Ludoș			7.—	7.41	12.31	—
—	5.07	11.39	5.14		sos.	Oșorheiu	pl.		5.20	5.54	10.05	—
—	5.50	12 20	5.36		pl.		sos.		5.14	5.05	9.35	—
—	7.25	1.55	7.15		sos.	Reghinul-săs.	pl.		3 44	3.22	8.—	—

Simeria (Piski)—Hunedóra

—	10.50	4.40	9.56			Simeria			5.28	3.20	8.10	—
—	11.13	5.03	10.08			Cerna			5.11	3.—	7.50	—
—	11.48	5.38	10.32			Hunedóra			4.46	2.32	7.22	—

Brașov—Zernești

—	—	8.35	4.55			Brașov			6.29	1.44	—	—
—	--	10.28	6.36			Zernesci			5.—	12 20	—	—

Brașov—Chezdi-Oșorheiu

—	5 20	8.50	3.10		pl.	Brașov	sos.		8.25	5.32	9.25	—
—	6.01	9.31	3.53			Prejmĕr			7.47	4.54	8.47	—
—	7.04	10.32	5.03			Sepși-S.-Georgiu			6.53	3 53	7.48	—
—	8 40	12.08	6.41			Covasna			5.26	2.16	6.06	—
—	9.26	12.54	7.26		sos.	Kezdi-Oșorheiu	pl.		4.30	1.10	5.—	—

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 18. Sibiiu, Joi, 18 Februariu (2 Martiu) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sĕmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepubliţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 678 Plen.

Cerculariu

cătră oficiile protopresbiterale ale tracturilor: Bistriţa, Reghin, Giógiu I şi Giógiu II.

Fiind-că deputaţii mirenesci ai sinodului archidiecesan: Dr. *Absolon Todea,* din cercul XIV, Bistriţa, şi *Pompiliu Pipoş,* din cercul VIII, Giógiu, au încetat din viéţă, şi locurile de deputaţi ale acestor cercuri au devenit vacante: pentru întregirea acelora pe restul periodului sinodal present se dispun următórele, şi anume:

La alegerile supletorie de câte un deputat mirén în cercurile numite sunt a se observa esact instrucţiunile publicate prin cerculariul consistorial din 4 Februariu 1891, Nr. 917 §§ 1—25, cari însĕ au sĕ fie aplicate numai la câte un deputat, precum şi locurile vacante sunt numai câte unul.

Sinódele parochiale din cercurile Bistriţa şi Giógiu au sĕ se întrunéscă, pentru alegerea câte unui deputat mirén *Duminecă în 7 Martiu st. v. a. c.* premergênd convocarea lor comform §-fului 9 din statutul organic cu 8 ḑile mai înainte; ér bărbaţii de încredere au sĕ se adune pentru actul scrutiniului la locul central al cercului electoral, cu o sĕptămână mai târḑiu adecă *Duminecă în 14 Martiu.*

Comisari consistoriali pentru actul scrutiniului sunt denumiţi: pentru cercul Bistriţa advocatul Dr. *Ioan Popescu,* din Reghin, ér pentru cercul Giógiu pretorele *Iosif Orbonaş,* din Orĕştie.

Dispoşiţiunile speciale din punctele II, III şi IV ale cerculariului consistorial provocat mai sus au valóre şi pentru aceste alegeri supletorie, în ceea-ce privesce eventualele substituiri ale comisarilor consistoriali şi controla prescrisă pentru corectitatea actului de alegere.

Protestele contra alegerilor, respective scrutiniilor de deputaţi sinodali conform conclusului sinodului archidiecesan din 11/23 Maiu 1888, Nr. 123, se consideră numai dacă au întrat la presidiul sinodului în termin de 15 ḑile, computate dela ḑiua alegerei, respective a scrutiniului

Pentru publicarea şi esecutarea acestora oficiile protopresbiterale concernente au sĕ espedeze cât mai curênd şi pe calea cea mai sigură câte un esemplariu al acestui cerculariu la fie-care oficiu parochial din acele comune matere ale tracturilor sale, care după nóua arondare a cercurilor electorale, publicată de aici la 7 Septembre 1887, Nr. 3414 Plen. aparţin unuia sau altuia din cercurile numite mai sus, acludênd pentru fie-care comună materă şi câte un esemplariu din formulariul de protocol electoral care li se trimite de aici în numĕr trebuincios.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 1 Februariu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 17 Februariu, 1893.

Agitaţiile din Francia în cestiunea Panama s'au domolit.

Acésta cestiune a ameninţat Francia cu un desastru, cu o sguduire puternică. [illegible] şi înstrĕinate au ameninţat ordinea publică, ci faptul ca atare, constatarea durerósă, că bărbaţi de valóre, genii, cari au făcut onóre poporului francez, bărbaţi de posiţii sociale şi politice înalte, au fost coruptibili, acésta a făcut cestiunea periculósă şi ameninţătóre. Se părea că totul e putred în acésta ţéră şi duşmanii poporului francez sĕ bucurau de cele întêmplate, ér amicii acestui popor nobil şi înainte mergĕtor în cultură şi civilisaţiune priviau cu adêncă durere şi compătimire la scenele scandalóse, ce sĕ desfăşurau înaintea ochilor lor.

Dar desastru aşteptat de unii, n'a urmat.

Poporul francez a trecut cu tărie şi preste acest pericol, el, care după mari sguduiri şi catastrofe, cum a fost mare revoluţiune din secolul trecut şi umilirea de popor învins de armele germane, s'a sciut ridica din nou cu putere şi a repara şi vindeca ranele de pe corpul sĕu, el s'a recules uşor şi acum şi a arĕtat lumii, că nu numai puterea materială, dar şi cea morală este în vigóre la el.

Iustiţia francesă şi-a făcut datorinţa; ea a urmat macsimei latine *„fiat iustitia, aut pereat mundus“* şi a pedepsit pe toţi aceia, despre cari s'a constatat în decursul cercetării, că au fost vinovaţi cu ceva, a pedepsit fără de a considera, că între ei este bĕtrânul Iesseps, urzitoriul canalului dela Suez, „grand français“, cum îl numiau cu mândriă francezii, care, nu tocmai aşa de mult prin genialitatea sa a făcut lumea sĕ admire pe poporul frances, pe vremea, când el era înfrânt şi puţin considerat în Europa; justiţia francesă nu s'a uitat la aceea, că între vinovaţi este Eiffel, ziditoriul marelui turn, care la ultima esposiţiune a stors admiraţiunea tuturor, cari l'au vĕḑut, nu, ci a pedepsit pe toţi de o potrivă, fiind de credinţă, precum nici nu póte fi altcum, că genialitatea unui om şi productele şi alcătuirile acestei genialităţi nu-l pot mântui de pedépsă, dacă [illegible] a păşit din calea óblă a adevĕrului, fie precum a fost la cestiunea Panama, că unul n'a supreghiat şi eserciat o controlă suficientă, fie că altul s'a lăsat a fi mituit, fie că a manipulat cu uşurinţă banii încredinţaţi consorţiului, a sedus publicul cu sciri false şi prin lucruri de feliul acesta a contribuit la ruinarea şi păgubirea acţionarilor.

Astfel cestiunea Panama, deşi procesul unora încă va urma, se póte considera de încheiată. Cei compromişi în ea nu vor mai figura pe arena luptelor publice, vor fi lăsaţi la o parte, daţi uitării şi în locul lor vor vení elemente nóue, sănĕtóse în şirul luptătorilor pentru binele şi înaintarea Franciei

Societatea s'a purificat, s'a curăţit precum se curăţă aierul stricat după un vifor puternic de vară, ér cestiunea Panama va serví, ca ori-ce catastrofă, de învĕţătură fracesilor, cât şi altor popóre; precum desastrul resboiului din 1870 a arĕtat lumii, că nu-i permis nici unui popor a preţui preste mĕsură forţele sale, a sĕ prea încrede, ci a ţinea strict cont de realitate, aşa Panama va servi ca esemplu, că la întrepriuderi comune, ómenii sĕ se feréscă de a cădé în abisul pĕcătuirei, ér de altă-parte sĕ ia mĕsuri, ca sĕ se eserciteze controlă suficientă, fie din partea statului, fie din partea societăţii, ca publicul sĕ nu pótă fi sedus cu anii.

Atunci omenimea, spre binele sĕu propriu, va fi ferită de catastrofe, cum a fost la francezi Panama.

Revista politică.

Cu ocasiunea desbaterilor pentru prelungirea bugetului provisoriu în parlamentul austriac s'au întêmplat scene, care dau material de discusiune nu numai presei din monarchie, ci şi celei streine.

Deputatul **Kaizl** în vorbirea sa contra provisoriului a accentuat de repeţite ori, că frecările şi conflictele [illegible] naţionalităţi se pot evita numai dacă se va respecta limba fie-cărei naţionalităţi în sensul legei şi al egalităţii. După-ce vorbì Romanczuk rutĕnul, care luà sub scut plângerile rutenilor, se sculă **Gregr**, conducĕtoriul cehilor tineri, care numì programul regimului o **comedie politică**. E un lucru unic în feliul seu, că programul a fost supus înaltei sancţiuni, trăgêndu-se prin acésta şi coróna în afaceri de partid. Dualismul prin actuala organisaţie a ajuns la capĕt, statul austriac trebuie sĕ se reîntórcă la federalism. Boemia are tocmai aceleasi drepturi de stat ca şi Ungaria şi dacă boemii ar fi perseverat pe lângă drepturile lor de stat, trebuiau sĕ fie tot aşa de îndreptăţiţi ca şi Ungaria. Ei au fost seduşi şi acum poporul ceh luptă de 30 de ani şi nu mai ajunge

---

FOIŢA.

Glumă şi nu prea.

Povestire de

Ioan Berescu.

(Urmare.)

Intrând pe uşă, între cele dóuĕ „ferestrii“, îţi cade în ochi un butoiaş cu varză pusă la muratură, acoperit contra primejdiilor cu o graţiuţă de nuele, ér preste grătiuţă o pânzătură, — ţinea locul mesei. Căci timpul e bani şi la baba Dochia: Pune prânḑul pe „masă“ ridică grătiuţa şi dă de mórtea mămăliguţei: de gróza curechiului cu móre, dacă mai stropesci şi câteva picături de oleiu fug bucăturile pe grumazı în jos de tot ghiolcăne, ca pétra'n fântână. Spre drépta dela uşă un tronenciu de sigur cu făină, ér nisce capete de grădele eşite din întêmplare prin tinciuială, serviau de cuieriu, şi spânzurau ici vase, colo bulendre, — garderobă şi blidariu. Mai adaugă dóuĕ iconiţe cu sfinţi drâmboiaţi şi ologiţi, acăţate una la loc mai nepotrivit ca ceealaltă, şi ajungem la lucrul e căpetenie: cuptoriul şi patul.

Pat? Cu capul pe un jug din doi pociumbi ţîmplântaţi în padimentul dealtcum svêntat, ér cu celalalt cap, pe vatra cuptoriului afumat se odichneau, de-a latul una lângă alta, patru scânduri ce formau fundul patului. Pe ele o clăiţă de paie, proptite de părete şi de alte dóuĕ scânduri bătute 'n dungă, ca stavilă — o adevĕrată escle —, pe désupra cu nesce ţóle ce băteau în roş negru, apoi un straiu de lână, din terfele de mirésă ale babii Dochia ros de şuviţe, ca lunca de gura bivolilor, şi la căpătâiu dóuĕ perine, — sĕ nu vĕ 'ndoiţi — chiar de pene.

Scaune? Lucru de prisos până are omul doniţa'n casă. Face ca Dochia: pune maiul de haine în loc de coperiş şi şade ca pe fotel.

Altă sculă nu se mai vedea în casă. Dar nici că era de lipsă. Baba Dochia, trăia din sat pe apucate: descânta „de pocitură'n şele“, „de 'ntroele, cum s'a întêlnit cu nóuĕ fete“, „de deochiu roşu, deochiu vênăt, deochiu de nóuĕ feliuri, din creerii capului, din sgârciul nasului, din gene, din sprâncene „de plecate ciudate eşiţi pe unde-aţi tunat“ „de şarpe“, „de nevăstuică“; apoi „da cu **bobghii**“ „topia cusutoriul“, „făcea de dragoste, şi de sórele ĕl mare“; era în fine baba Dochia, pe lângă preotul din satul lui Bebeţ o fiinţă fără de care nu se putea. Meseria asta o ţinea, altceva nu lucra.

— Bună vremea! babo Dochie!

— Bună sĕ-ţi fie inima, şi dulce sufletul, totdeuna ca acuma, — ḑise Dochia împingênd tăciunii. Ean, am fost si eu de-am privit la joc. Ce mai bobocel de mirésă!? Iţi ia ochii. D'apoi mirele, sĕ-l tot cauţi. Păreche trágă, ca din şepte têrguri. Dar şeḑi de te'ncălḑesce“.. — şi îi trase „scaunul“ lângă vatră.

— „Astăḑi nu-i vreme de şeḑut...“

— „Nu, nu, drăguţa babii, mai ales pentru neveste ca tine, tinere foc. Hei! când eram şi eu. Sciu. Mi-aduc aminte. Numai copilul ăsta te cam încurcă.

— Tocmai de aceea am venit la d-ta. Copilu ăsta, veḑi, n'avem unde-l culca. Ne e greu cu el. La d-ta e linisce, şi apoi te pricepi sĕ împaci broscoii ăstia. Sciu cum me împăcai pe mine. Uite ţi-am adus de ale gurii, apoi când îi vení pela noi şi d-ta! acum varză férta, şi o înghiţitură de rozole, sĕ pomenesci nunta Veronichi. Numai de-ar avea noroc, că i greu cu socrii la casă.“

Baba Dochia, îndată a ghâcit, că Reveica are ce are pe inimă. A început a o iscodi ca apoi prin sfaturi sĕ-i ajute. Scia, că Reveica e găzdóie dela rótă, şi sfaturile i se vor rĕsplăti, căci cucuruzul în pod, anul întreg e păn' la genunche, ér printre coşurile de grâu, plin ca mazărea şi roşu ca jarul, spânzură slăninile gróse ca palma, galbine şi tari ca săpunul. Şi apoi Reveica sciind, că are cui se plânge, îşi varsă inima i spune cum o duce, cum trăesce, cum e Gherasim, cum e cu socru-seu; ér Dochia, după ce a ascultat din fir în pĕr tânguirile Reveichii a început apoi a-i spune, cum se facă, cum se drégă, cum sĕ-l jóce, cum sĕ-l férbă pe Gherasim, căci: „sĕ scí draga babii, că bărbat bun şi usturoiu dulce, nu se află, dar muerea dacă scie cum, póte face din bărbatul cel mai îndârjit un drăguţ de om, de-i va ḑice lumea mut în dungi, prost în puteri, meteleu deajuns. Bine-ai făcut că l'ai năcăjit astăḑi, bărbatul trebue sĕ ţie cu muierea, că cu ea a jurat, nu cu părinţii. Fă cum ţi-am spus, apoi vom mai vedea noi de pelea lui şi altcum. Mergi acum şi-ţi petrece cum te trage inima, că grijesc eu de copil“.

Apoi luând de pe poliţă o bucăţică de zăhar îl légă într'un corn de merindăriţă, sĕ repareze erórea, ce o a comis. Poporul boem nu a recunoscut şi nu recunósce actuala constituţiune a statului, nu o recunosc slovenii, nici croaţii şi nici chiar polonii, cari trăesc bine. Centraliştii germani, ne strigă, că nici odată nu ne vom puté câştiga drepturile, ce le pretindem. Noi nu vrem sĕ rĕspundem la astfeliu de impuneri pătimaşe. De câte ori nu s'au esprimat factori însemnaţi, că politica esternă pretinde apĕsarea naţionalităţilor. Acesta e un semn trist pentru posiţia monarchiei în alianţa întreită. Pentru-că nu le place celor din Berlin, trebuesc naţionalităţile sugrumate? Au ajuns lucrurile aşa de departe, încât împĕratul german, distinge ori ignoréză pe un bărbat de stat austriac, după cum el fiind la cârmă, apasă mai tare, ori mai puţin naţionalităţile. S'a făcut şi în parlament o maioritate, dar ea se va nimici prin nefirésca-i compositiune.

* * *

In şedinţa din 24 l. c. s'a făcut în Paris alegerea preşedintelui senatului. Din 249 de votanţi 148 voturi le-a întrunit Iules Ferry. Alegerea acésta este un eveniment politic de o mare însemnătate pentru Francia. Ferry n'a fost spriginit nici de preşedintele republicei şi a fost combătut de monarchisti şi tóte elementele estreme. Cu tóte acestea dênsul a întrunit maioritatea absolută şi agreatul puterei Magnin s'a retras în momentele cele din urmă. Ţéra l'a voit pe Ferry, căci el se consideră de cel mai dibaciu bărbat, care sĕ pótă trece naia prin valurile furtunóse, la care a fost şi e încă espusă Francia. Tactica şi voinţa sa energică sunt dovedite şi Ferry a şi promis, că va da o direcţiune cu mult mai sănĕtósă lucrurilor din Francia. Presa streină, ocupându-se cu acésta alegere nu o vede cu ochi buni, căci nu vrea [illegible] buni consolidarea Franciei; ér Ferry va fi candidat de preşedinte al republicei. Cu Carnot pare, că nu le mai place francesilor sĕ trăéscă, căci n'are destulă energie.

* * *

Camera din România, după ce a votat proiectul pentru învĕţământul profesional, a discutat şi votat proiectul pentru deschiderea unui credit estra-ordinar de 6,900 000 lei necesar ministerului de domenii pentru crearea a trei ferme model, a doue ateliere pe lângă scólele de meserii din Bucuresci şi Iaşi, a unei pivniţe de vinuri model, şi pentru construirea palatului ministrului de agricultură. In acest moment, camera se ocupă cu proiectul pentru îmbunătăţirea sórtei clerului.

Senatul a terminat desbaterea şi votarea proiectului pentru modificarea legei judeţene şi se pregătesce sĕ ia în discuţie convenţia încheiată cu Austro-Ungaria pentru protecţiunea mărcilor de fabrică, pe care secţiunile le-au primit fără nici o modificare.

* * *

La 5 Martiu st. n. se vor face în Spania nóuĕle alegeri pentru cameră şi la 19 ale aceleeaşi luni alegerile pentru senat. La 5 Aprile se vor întruni apoi nóuĕle corteze.

La aceste alegeri, precum şi în urma lor, se vor întêmpla multe lucruri, care vor surprinde. El interesézá mai ales din causă, că vor marca o reîntórcere dela idele republicane spre cele monarchiste.

Aderenţii lui Castelar vor păşi înainte cu un program electoral, prin care vor proclama completa lor despărţire de grupurile republicane ale lui Margall şi Zozilla şi recunóscerea monarchii.

Emilio Castelar se va retrage din viéţa politică, în care a jucat le atâţia ani un rol atât de important, se va retrage în viéţa particulară, sau mai bine ɖis la masa sa de scris, avênd de gând a-şi consacra restul veţii esclusiv activităţii literare.

In locul lui Castelar vor lua conducerea partidului doi din membrii fruntaşi ai partidei senor Almagro şi fostul ambasador spaniol la Paris Abarzuza.

O altă surprindere va mai fi, că cu tótă probabilitatea, Almagro şi Abarzuza, succesorii lui Castelar, vor întra în cabinetul Sagasta, care va fi remaniat îndată după deschiderea cortezilor.

Deocamdată e vorba despre retragerea ministrului de esterne, Vega de Armijo, precum şi despre aceea a ministrului de justiţie Montero Rios, cel dintâiu pentru a lua preşedenţia camerei, ér cel de al doilea pe [illegible] natului.

Noii şefi ai grupului posibilist e vorba dar sĕ între în locurile acestor doi ministri. Se póte însĕ ca remaniarea sĕ nu se mărginéscă aci.

In tot casul, pe lângă că aliarea sau mai bine contopirea cu partidul lui Sagasta a vechiului grup al lui Castelar, care numĕră fórte mulţi bărbaţi marcanţi, însemnéză o întărire a monarchiei în Spania, ea aduce o însemnată sporire şi forţelor partidului liberal spaniol.

Şi acéstă întărire se póte ɖice, că e venită tocmai la timp: se începuse a se cam pierde încrederea în vigórea partidului liberal al lui Sagasta şi în destoinicia lui de a resolva în chip multămitoriu grelele probleme ce se impun statului spaniol pe tărîmul economic şi financiar.

Noutăţi.

Concert. După cum s'a anunţat în numerii precedenţi ai ɖiariului nostru, concertul reuniunei române de cântări din Sibiiu se va da Vineri séra în teatrul orăşenesc de aici, esecutându-se oratoriul **„Creaţiunea“** de I. Haydn.

Recomandâm publicului român cercetarea acestui concert cu atât mai vêrtos, cu cât acest op celebru încă nu a fost esecutat de nici o reuniune română de cântări.

* * *

Cancelarie advocaţială. Dl Dr. Amos Frâncu şi-a deschis cancelaria advocaţială în Sibiiu, strada Bruckenthal Nr. 34.

* * *

Părinţii patriei. „Magyar Hirlap“ din 26 Februariu a. c. scrie următórele:

La şedinţa de aɖi s'a întêmplat, că la deschidere din patru sute patru ɖeci şi doi de deputaţi verificati, au fost de faţă tocmai — dóuĕɖeci şi doi. Intre aceştia au fost ɖece guvernamentali. Numerii aceştia nu numai că vorbesc, dar sunt strigători. Din trei sute de deputaţi guvernamentali nu se află decât ɖece, ca sĕşi considere mandatul de serios cel puţin într' atâta, ca sĕ se presenteze la şedinţe. De altcum mai curios este lucrul în comisiuni. Din membrii comisiunilor abia se presentéză a treia sau a patra parte, cu tóte că se ɖice mereu, că după putinţă fie care deputat guvernamental trebue se fie ales în vre-o comisiune, ca se aibă ocasiune a desvolta o activitate seriósă.

Şi pe lângă o astfel de nepăsare şi nelucrare nu le este ruşine la deputaţii guvernamentali, că tocmai aɖi au decis sĕ-şi măréscă diurnele — pentru nelucrare. Noi am adresa domnilor deputaţi cu tótă cinstea o rugare, sĕ se presenteze mai mulţi la şedinţe, cel puţin acum până îşi votéză urcarea diurnelor, căci póte sĕ se afle în Ungaria cineva, care sĕ se scandaliseze de acéstă purtare cinică.

* * *

Meteorologic. Conferinţa internaţională a şefilor meteorologici din lume, ce s'a ţinut la München, a ales după cum se scie un comitet internaţional de acţiune, din care face parte şi dl Hepites, directorul institutului meteorologic, din Bucuresci ca representant al României.

Acest comitet, în carc sunt representate: Anglia, Francia, Germania, Rusia, România etc. se va întruni pentru prima óră la Upsala, în cursul lunei Iuniu, pentru a se ocupa în special cu cestiunea meteorologiei aplicată la agricultură.

* * *

Naţionalităţile din Ungaria. Resultatele oficiale ale numĕrărei populaţiunei în Ungaria, făcută la 1890, s'au publicat ɖilele trecute.

După aceste date, étă în ce proporţiă s'au înmulţit, în 10 ani, naţionalităţile din Ungaria.

Au fost:

Magiari în anul 1880, 6,403,600, în anul 1890, 7,361,207;

Români în anul 1880, 2.325.838, în anul 1890, 2.591.947;

Germani, în anul 1830, 1,869,800, în anul 1890, 1,987,370;

Slovaci în anul 1880, 1,855,400, în anul 1890, 1,896,358;

Sêrbi şi Croaţi, în anul 1880, 631,990 în anul 1890, 678,276.

Ruteni, în anul 1880, 353,226, în anul 1890, 379,713.

Inmulţirea esprimată în procente a fost în deceniul dela 1880—1890 la magiari 14.95 la sută. români 11.44, ruteni 7.46, sêrbi şi croaţi 7.32, germani 6.29, slovaci 2.15 la sută.

Precum se vede din aceste date oficiale înmulţirea românilor este întrecută numai de către magiari; ea este cu mult mai însemnată, decât înmulţirea ori cărei dintre celelalte naţionaţităţi.

Numĕrul indicat al magiarilor însĕ, pecum este evident, nu póte fi esact, fiind trecuţi, ca magiari toţi evreii, afară de aceea sunt cunoscute falsificările ce se fac la asemenea recensăminte în favorul magiarilor Nu putem presupune, că aceste falsificări sĕ se fi îndreptat mai puţin în contra românilor, decât în contra celorlalte naţionalităţi; prin urmare înmulţirea românilor ar trebui se fie mai mare, de cât cu 11.44 la sută, căci am trebui se adăogăm şi numérul celor români, cari prin falsificare au fost scrişi între unguri.

Dacă mai conşiderăm şi emigrarea românilor în România, care în deceniul trecut în care s'a colonisat şi Dobrogea cu români ardeleni, a fost fórte însemnată, atunci acel escedent de 11,44%, care forméză numai o parte a înmulţirei naturale, câştigă o valóre mai mare; el este de 2 ori atât de mare ca numĕrul înmulţire germanilor din Austria 5.6 la sută.

* * *

Cafenea în Avrig. Ni se comunică următórele: In comuna Avrig, în frumosul castel fost alui Bruckenthal, acum al fraţilor Borger s'a deschis o cafenea bine întocmită „Cafenea Negoi“. Toţi visitatorii acelei grădini pot afla aici comoditate şi victuale bune şi eftine.

* * *

Spre sciinţă. Ca întregire la notiţa din nrul trecut al fóiei nóstre, cu privire la banca de asigurare „*Mutual*“, suntem rugaţi a aduce la cunoscinţă, că *agentura principală* pentru Sibiiu şi împregiurime o are banca: „*Siebenbürger Vereinsbank Actiengesellschaft*“, *în Sibiiu.*

* * *

Postal. Direcţiunea postală-telegrafică din Cluş escrie concurs pentru ocuparea postului de magistru postal în Dipşan (comit. Bistriţa-Nĕsĕud) împreunat cu venite de 253 fl. Reflectanţii au a-şi asterne suplicele în termin de 3 sĕptĕmâni, depunênd şi cauţiune de 100 fl.

* * *

Denumire şi retragere. Denumirea deputatului Stefan Rakovsky de preşedinte al înalţii curţi de contabilitate a apĕrut şi

---

mai varsă câteva picături de vinars pe zăhar şi îl pune în gura copilului.

— „Aşa! Va suge, şi va adormi, ca un buştean. Grija mea de el. Mai repede-te câte-odată sĕ-l apleci şi apoi las pe mine.

Şi Reveica era acum la largul ei: copilul aşeɖat, Gherasim dus, Moş-Clonţ după masă cu bĕtrânii, tineretul afară la joc, ér inima o îndemna. Abia ajunsă, o miscare de sprânceană, a fost de ajuns, ca fostul ei prieten sĕ'nţelégă, că o sburdă jocul.

Şi juca Reveica, de mânia focului şi striga cu celelalte jucătóre şi jucători.

Păn' acuma n'am jucat
Făr' numai m'am ospĕtat,
Dar acuma vreau sĕ joc
Sĕ stea şi sórele'n loc.

— „Pare că-şi face de cap astăɖi Reveica, vecină dragă“ se coteau muerile, vĕɖêndu-o aşa înverşunată cum era.

— „Las sĕ-şi facă, Mărie. Acum e vremea. Apoi dór e nunta soru-sa şi se va bucura şi ea, că d'aci 'ncolo are pe cineva pe lângă ea. O sora în streini plătesce mult“.

— Numai de i-ar fi de bună, că dómne prea se dă jocului, prea se resfaţă, şi apoi se ɖice, că de multe-ori inima îşi varsă dintr'odată tótă veselia, numai ca sĕ facă loc supărărei, care dă târcóle prin pregiur, pe aprópe ca sĕ şi caute sălaş“.

*

Câţi ómeni mânaţi de nĕcazuri, de supărări, de bóle, nu căutau mângăere, sfat şi alinare la baba Dochia! Căci ómeni folosiţi de ea îi povestesc darul, meşteşugul şi puterea prietinilor, vecinilor, drumeţilor, încât vestea şi povestea i-a mers departe, departe, jur împregiur.

Şi nu-i mirare, dacă chiar ómenii de frunte, îmbrăcaţi nemţesce, domnişoi, bat câte-odată la uşa ei. Au mai venit şi alte dăţi dela orăşelul Dâmbu-mare, unii sĕ céră ajutoriu cu din adinsul, alţii numai aşa de trecere de vreme, dar baba Dochia îi cunoscea din vorbe, că ce fel de achtur au la inimă, şi potrivea lucrurile de nu se da de ruşine. De aceea plecând dela joc ca sĕ mai împingă tăciuni şi sĕ mai adurmece copilul cu un pic de zăhar stropit, Dochia nu s'a mirat găsind la uşa ei un domnişor care dându-î bineţe, o rógă sĕ-l lase 'n casă, sĕ se încălɖéscă şi — încă ceva.

Ce va fi avut „domnişorul“ ce nu, cu baba Dochia, a cam isprăvit, deodată copilul de pe pat începe a ţipa.

— „Aveţi şi copii aici, bĕtrână? Da îl va fi adus cine-va sĕ-l lecuesci de deochiu, de vêntóre, de sburătură, de — mai sciu eu ce“.

— „Aşa?! Ba chiar că nu! E sănĕtos ca un pesce mititelul. Dar veɖi d-ta, ómenii când sunt la nuntă nu au trebuinţă de copii. Mamă-sa mi l'a dat în grijă, ca sĕ-şi mai scape urechile de el, căci numai când şi când le vine rêndul însuraţilor de joc şi atunci broscoii ăstia îs numai nagă pe capul omului“.

— „Frumos copil — ɖise streinul apropiindu-se de el — frumos de minune, trebue că frumósă mamă are“.

— „Ii! da încă sĕ o veɖi domnişorule. Ia'n uită-te pe feréstră — şi Dochia scóse cocoloşul de sdranţe din gaura pe care o poreclise feréstră — uite, smeóica ceea de nevastă, voinică ca un gendarm, care jócă cu flăcăul cela înalt ca un brad, aceea e muma copilului. Se veselesce la nunta soru-sa, care se mărită în oraş la d-vóstră ca şi ea“.

— „Tii!! da ce mai drăguţă de nevastă. Ba, că ɖeu are cui sĕmâna copilul. Aşa păreche de ómeni cum sunt cei doi, pe care mi-o ai arĕtat, rar se póte“.

— „Und' te bate gândul, domnişorule? Acela nu e bărbatul Reveichi, nu e tatăl copilului. E un fecior de aici dela noi. Tatăl mititelului — prost de capul lui, — s'a dus acasă peste deal sĕ-şi adape vitele, uitând că şi pe aici sunt ómeni setoşi după Reveica, ér ea, sci ca nevasta, când n'o opăresce ochiul bărbatului, — ɖise Dochia trăgênd din géna-i căruntă şi sbârcită — sĕ asterne pe veselie odată şi bine, ca sĕ-şi plătéscă cele multe“.

— „Scii ce, mătuşă? O vorbă, dacă ar fi bună. N'ai putea face cale la nevasta aceea, sĕ vie până aci, prea s'arată frumósă şi aşi vrea s'o vĕd mai deaprópe“.

— „Calea-i bătută, domnişorule. Nu-i lucru mare. Uite, copilul strigă şi trebue aplecat. Numai un semn şi — stă de faţă“ — ɖise bĕtrâna, şi dă sĕ plece, ér streinul îi strecură mai întâi în mâna ei uscată şi sbârcită, doi taleri cu zimţi, albi ca laptele.

(Va urma.)

în fóia oficială. Vice-presidentul, dl Iosif Hossu se va retrage din activitate din cause sanitare, ér de urmaş al seu e designat secretariul de stat Nicolau Fejér.

* * *

Danţul struţilor. Struţii au un gust pronunţat pentru danţ. In Africa la rĕsăritul sórelui, ei încep in cete un pas regulat care samănă absolut cu pasul valsului Incetul cu încetul danţatorii grăbesc pasul, se escită, devin nervoşi, şi adesea se văd unii mai turbaţi frângĕndu'şi un picior sau chiar amĕndóuĕ. Acest vals al struţilor, practicat în libertate în pustiile Africei, costă viaţa pe ḑece la sută din ei, un struţ cu piciorul rupt fiind aprópe fatalmente condamnat sĕ móră.

Convocare.

In sensul §-lui 4 al statutelor „Reuniunei femeilor române gr. or. din Făgăraş şi jur“ se convócă prin acésta, pe ḑiua de *Duminecă în 21 Februariu (5 Martiu) 1893 la 2 óre d. a.*

a XVII. adunare generală ordinară

în localul scólei române gr. or. din Făgăraş.

Obiecte:

1. Raportul comitetului.
2. Esaminarea raţiociniului pe anul 1892.
3. Intregirea, prin alegere, a locului de preşedintă, devenit vacant prin mutarea din viaţă a regretatei Maria Aiser.
4. Propuneri eventuali.

Făgăraş, în 9 Februariu, 1893.

Ana Ciora, v. preşed.

Ioan Berescu, secretariu.

Bibliografic.

In tipografia archidiecesană a apărut: **„Noul atac asupra scólelor nóstre“** — *politica magiară de instrucţiune.* — Broşura format 8" cuprinde 85 de pagini şi se vinde cu *25 cr. esempl.* In 9 capitule tractéză în şir logic şi cronologic despre situaţiunea scólelor nóstre, atacurile îndreptate sistematic contra lor prin legile aduse de legislativa ţĕrei, mijlócele de apĕrare folosite în trecut şi mijlócele de apĕrare, ce sunt a se lua acum în faţa noului proiect de lege adus de guvern pentru urcarea salariilor învĕţătoresci; spesele, ce le are biserica cu scóla şi ingerinţele guvernului, care nu a dat un cruceriu pe séma scólelor. In capitulul X e reprodus întregul proiect al guvernului.

Recomandăm deci acéstă broşură tuturor acelora cărora le zace la inimă sórtea scólelor nóstre şi prosperarea lor. Din ea îşi póte face omul icónă fidelă despre situaţiunea actuală şi astfeliu póte lucra în deplină conscienţă la salvarea causei scolare; ér acésta o pretindem dela fie-cre credincios al bisericei nóstre şi dela fie-care român.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Invĕţătoriul ca educator

de

M. Frăţilă, invĕţătoriu.

(Incheere.)

Chiar şi după-ce a ales o Dumneḑeu dintre tóte femeile, el o a lăsat tot în clasa, pre carea o prefera celorlalte; n'a aflat de biue a o pune în palat pompos, nici a-i da avuţii, haine preţióse ori femei cari sĕ o servéscă. — De soţ îi rĕnduì Dḑeu nu un principe, rege, sau împĕrat, ci un om de rĕnd, un simplu têmplar cu numele Iosif, cu carele împreună Maria nu înceta a lucra spre a-şi câştiga cele de lipsă pentru susţinereă vieţei lor, pre Dumneḑeu omul, Isus salvatoriul lumei, l'a rĕnduit a se nasce nu în palat pe aşternute moi şi alese, ci în iesle. — Crescĕnd Isus printre copii m eseriaşilor sĕraci, nu s'a deosebìt din ei, decât prin bunătatea, pietatea, supunerea sa către părinţii sei, precum şi prin regularitatea vieţii sale.

Câtă vreme a petrecut pe pămênt a rĕmas sărac şi a lucrat în continuu; de ómeni a fost rĕu cunoscut, a fost calomniat ba chiar restignit pe cruce. Dar în fine din acéstă stare ajunge la o gloriă atât de strălucitóre şi la o fericire atât de durabilă; în cât cuvêntul eternitate abea e de ajuns pentru a putea da o idee despre durata ei. —

Tot ce ne încungiură aici pe pământ, arată educatoriului usul ce trebue sĕ facă din simţĕmêntul religiunei. — Invĕţătoriul va revoca adeseori în memcria elevilór sei morala din cele ce au cetit şi o va aplica în raport cu posiţiunea, defectele şi vêrtuţile lor. Nu arare ori va trebui sĕ reprimeze insubordinarea, curiositatea, presupunerea şi lăcomia, aducênd aminte elevilor, că acestea defecte au causat erórea şi apoi pedépsa lui Adam şi a Evei.

Invĕţătoriul va avé a combate gelosia, reaua voinţă ce o nutresce un frate către celalalt; ce o nutresce o soră către alta, o soră către un frate şi viceversa.

Atunci va trebui a le face orórе de crimele, ce gelosia făcú se comită Cain şi fii patriarchului Iacob cu fratele lor Iosif; le va demonstra chiar prin esemplul lui Iosif, cât de sublim este a erta şi a face bine celor ce ne fac nouĕ reu.

Va aminti elevilor adeseori statornicia în credinţă a lui Iov, dreptatea lui Noe, va lăuda supunerea lui Avraam voinţei divine şi supunerea lui Isac voinţei tatălui seu ş. a. d. f. a. — Le va vorbi apoi de mana ceréscă, carea în deşert a nutrit şi susţinut pe cei ce au avut încredere în puterea divină, făcêndu-i a observa, că ceice s'au îndoit ori au clevetit, nu au putut întra în pămêntul promis, ceea ce însémnă, că toţi aceia, cari vor cleveti pe acest pămênt de încercare nu se vor învrednici de împărăţia ceréscă.

Invĕţătoriul va stărui prin tóte mijlócele posibile ca ideea despre Dumneḑeu, despre bunătatea, puterea, dreptatea, şi îngrijirea sa, sĕ preocupe pe elevii sei în continuu, şi apoi în tóte evenimentele vieţei lor sĕ vaḑă o manifestaţiune a puterei dumneḑeesci.

La acest loc se va puté servi de esemplele:

Mama sau tatăl cutăruia, dintre elevi a fost morbos şi s'a însănătoşat, Dḑeu este, care i-a redat sănĕtatea; vĕrul ori chiar fratele vreunuia a obţinut o funcţiune onorifică — Dḑeu este, care l'a povăţuit sĕ ajungă acésta; un om binefăcătoriu plătesce pentru instrucţiunea unui băiat onest şi diligent, dar sĕrman, sau a unei fetiţe cu asemenea insuşiri, trimite unei familii sĕrmane bucate pentru provisiune de érnă — altul întreprinde colecte pentru cutare tinĕr sĕrman, pentru a-şi puté acesta continua şi fini studiul început, aceşti ómeni sunt pioşi, ei ajută pe cei sĕraci, pentru-că D-ḑeu îi iubesce; în fine progresul unui elev, reuşita sa la depunerea cutărui esamen, îmbunătăţirea caracterului seu, tóte acestea le datoréză acţiunei dumneḑeesci, care dă fie-căruia după trebuinţa şi meritul seu.

O mulţime de esemple de acest feliu ii stau învĕţătoriului la disposiţiă, de cari se póte servi spre a puté face ca ideea despre Dumneḑeu şi insuşiriie Lui atinse mai sus sĕ o cupe pe elevii sei.

Ceea-ce împedecă pe un elev de a iubi pre Dumneḑeu este, că nu-l cunoasce; din causa acésta dator este învĕţătoriul al face ca sĕ-l cunóscă în de ajuns. — El trebue sĕ le arete elevilor pe Dumneḑeu — ajutoriu şi compătimitor pentru cei nenorociţi şi pentru cei debili, cari au trebuinţă de sprijin şi de consolaţiune. — Un singur precept religios nu este, din care învĕţătoriul sĕ nu pótă şi din care sĕ nu fie dator a deduce o regulă de conduită şi o basă de morală.

Religiunea se esplícă prin morală şi morala se baséză pe religiune; ori cât de sublimă e una, ori cât de utilă e ceealaltă, dăcă învĕţătoriul le va despărţi îşi perd forţa. Religiunea sin gură este prea înaltă pentru mintea copilului, morala singură este prea debilă pentru ca sĕ pótă resista pasiunilor; unindu le însĕ învăţătoriul una cu alta, triumful ambelor părţi va fi asigurat, şi prin acésta a pus basă vîrtuţii şi prin urmare fericirei elevilor sei.

Luând învĕţătoriul religiunea de basă a educaţiunei, trebue sĕ admitem că nu arareori va întimpina şi obstacole tocmai acolo, unde ar trebui se spereze ajutoriu; acésta sĕ nu-l descuragieze, de órece în fapt nu el singur dirеge elevii sei.

Prea adeseori aceea ce aud elevii în casa părintéscă, diferă de bunele consilii, ce le dă învĕţătoriul în scólă şi póte distruge tot bunul efect al recomandaţiunilor sale; obstacolul acesta este mare şi învĕţătoriul trebue sĕ caute al învinge; el nu-şi va cruţa nici paşii, cu atât mai puţin osteneala

In acésta constau cele mai importante datorinţe ale învĕţătoriului educativ; el trebue sĕ dea elevilor principiile religióse, deóre-ce numai acestea pot asigura fericirea lor şi pe cari nepietatea unui tată sau a unei mame e în stare ale distruge. Cu tóte acestea însĕ învĕţatoriul trebue sĕ fie precaut, ca prin nimic şi cât de puţin sĕ nu atace respectul, ce elevii datoresc părinţilor lor. La un asemenea cas, învĕţătoriul nu va hesita a se adresa cu franchеţă chiar la acei părinţi, le va face în tótă simplitatea întrebarea, dacă ei doresc ca fii lor sĕ fie supuşi şi respectuoşi, dacă voiţi se fie diligenţi, cumpĕtaţi, cu franchеţă, oneşti şi înţelepţi; la tóte vor rĕspunde cu „da“, căci dacă câte-o dată sanctuarul religiunei este rĕu cunoscut, apoi nici odată binefacerile sale nu vor fi refusate. — In fine învĕţătoriul le va ḑice: „lăsaţi-me a convinge pe fiul (fiica) d vóstră, că Dumneḑeu rĕsplătеşte tóte acelea vêr tuţi şi că pedepsesce viţiurile opuse acelora; nu mĕ amestec de loc în mă niera d-vóstre de a trăi, fie-care om o face acésta cum o înţelege; ḑ-vóstră sunteţi ómeni oneşti fără de a fi religioşi, veţi sci, că acésta e o mare graţiă, pre care v'o acórdă Dumneḑeu; sunteţi d-vóstră însĕ siguri, că Dumneḑeu o va acorda şi fiului (ficei) d-vóstre? Eu nu pot crede acésta, căci décă fiul (fiica) d-vóstre nu se va teme de Dumneḑeu, nu se va teme nici de d-vóstră dacă nu va crede, că D-ḑeu vede tot aceea ce face şi că-l va pedepsi dacă face rĕu, se va ascunde pentru a face rĕul; atunci nu se va mai îndrepta şi va fi lăsat în voia întêmplarilor, leneş, nesubordinat, lacom şi chieltuitoriu. — Sĕ nu ne espunen fără folos la asemenea pericole; eu nu vĕ cer decât prudenţă, nu departaţi pe fiul (fiica) d-v. dela practicarea datorinţelor sale religióse, lăsaţi în sarcina mea ca eu sĕ i esplic pentru-ce nu împliniţi şi dvóstre acele datorinţe religióse astfeliu, pre cum o pretinde acésta învĕţătoriul dela elevii sei, şi voiu face în modul acesta ca fiul (fiica) d-vóstre sĕ nu vĕ atragă decât laude.

Sĕ recere dér, ca învĕţătoriul sĕşi pună tótă solicitudinea sa, ea elevul (eleva) sĕ nu arunce o privire de blam asupra părinţilor sei, pentru-că respectul filial este cea mai principală dintre tóte vêrtuţile, acésta se póte vedé şi din a cincea poruncă, prin carea Dḑeu poruncesce de a onora pe tată şi pe mamă, prin urmare nu permite a fi judecaţi părinţii de fii lor.

In fine învĕţătoriul va spune elevilor sei, că sunt îndatoriri relative tuturor posiţiunilor; tatăl şi mama lor lucréză pentru a-i nutri şi investmênta ale câsciga cele necesare, şi „cine lucréză se rógă“

Se va strădui, ca pietatea elevilor sei se fie blândă şi tolerantă, sĕ fie avantagióse părinţilor lor, dar nici când inoportună! Va face ca acéstă pietate sĕ se reserve în sinul familiei sĕ-i facă rabdători în supărări, perseveranţi în lucru, cu resignaţiune contra injustiţiei, veseli în năcasuri şi suferinţe, supuşi voinţei părintesci! — Atunci părinţii lor, cari nu vor mai suferi, îi vor bine-cuvânta şi respecta.

Reşinari, în Februariu, 1893.

Din public*).

Dare de samă şi mulţămită publică.

In 2/14 Februariu st. v. corpul învĕţătoresc dimpreună cu elevii dela scóla română gr. or. din Tilişca a arangiat cu ocasiunea hramului acestei scóle o producţiune musicală teatrală.

Cu ocasiunea acelei producţiuni au incurs în favorul fondului scolei înfiinţat în anul trecut dela următorii contribuenţi benevoli urmatórele sume:

Dela dnii: Ioan Ivan not. în Gurarîu, Petru I. Comşa comerciant Sĕlişte câte 5 fl., v. a. Ilust. Sa Ioan de Lemeni comite suprem în pens. 4 fl., Dr. Liviu de Lemeni pretor suprem Sĕlişte 3 fl., Dr. Nicolae Maier protopop Sĕlişte, Ioachim Muntean preot Gurarîu, Nicolau Roman comerc. Sĕlişte, N. N. Sĕlişte câte 2 fl., Dómnele şi d-şóra Iovescu Sĕlişte 2 fl. 50 cr., Dumitru Bratu 1 fl. 20 cr., Ioan Iosof preot, Petru Iuga preot, Ioan Popa preot Sĕlişte, Simeon Rodeanu, Ioan Lazar învĕţ. pens. Galeş, Dumitru Lupea, Galeş, George Bratu, Constaetin Oprean, Nicolae Oprean, Pantilimon Banciu, Stefan Milea not., Ioan Andraşi cancel. reg. Sĕlişte, Avram Gligor, Ana I. Popa, Ana Ilie Banciu Sĕlişte, Dum. Timpĕnariu. Ioan Timpĕnariu Galeş, dna Mihailă Stoica Sĕlişte, And. Floaş, Ilie Floaş comercianţi, Ioan Florian canc. not. Gurariu, Ilie Zeic, Savu Frĕcea, Dumitru D. Bratu, Ioan Dragomir Galeş, Nicolae Neamţ învĕţ. Sĕlişte Dumitru St. Banciu farm. Sĕlişte, Const. Herţa comp. de bancă Sĕlişte, Dr. Nicolae Calefar medic Sĕlişte, Ioan Aleman v. not. Aciliu, Antonie Gherman Aciliu, N. Iosif învĕţ. Aciliu, Dan Rodeanu Galeş, Stefan Bratu, Romul Mircea învĕţ. Sĕlişte, d-na Sorescu Sĕlişte, Valeriu Milea cand. de not. Ioan Preda I. Simian, N. Simian, N. Beju Sĕlişte, Ioan Rodeanu, Dumitru Chirca învĕţ. Sĕlişte, Ilie Hociótă învĕţ. Sĕlişte, Aron Gogonea învĕţ. Sĕlişte, Vasile Iuga, Dumitru Ghib, Ilarie B. Comşa (ambi Sĕlişte) Simeon Ciorogariu, Maria Ţintea Sĕlişte, Paraschiva D. B. Comşa Sĕlişte, I. B. Comşa Sĕlişte, N. Comă Sĕlişte, Dum. Iridon com. Apol. sup., Dumitru Ivan, Alecsie Sîrbu, Vasile Sîrbu, Apoldul sup., Nicolae Vilc cancel. not. Sĕlişte, Vasile Aldea cand. not. Sĕlişte, Stefan Ţifra Sĕlişte, Ioan Banciu comerc. Sĕlişte, I. Popescu Sibiel şi d-şóra M. Bucişan Sĕlişte câte un fl., Ioan Greavu, şi Niaga V. Iosof câte 80 cr., Dionisie Iuga, Simeon Găvojdea, Vasile Voic, Vasile Iuga, Ana I. Prică, Ioan Gligor, Ioan Lal şi Ioan Voic Rod, câte 60 cr., Nicolae Posa, Nicolae Floaş, Ioan Rĕchiţan învĕţă. Galeş, Teodor Doboy, Vasile Greavu şi Iacob Orăstean toţi din Sĕlişte, câte 50 cr. N. Prică D. Banciu, Stef. Prică, Toma Stancă, D. Stancă, Vasile Stănesă, Luca Ciorogariu, Simeon Ciorogariu şi Dumitru Frăcea, câte 40 cr., Dionisiu Miclĕuş, Dtru. Şandru, Daniil Poeană, Ilie Şandru, Const Bêrsan, Irimie Stănilă, George Iosof Galeş, Petru Stroia Stefan Nan, Ioan Iuga, şi Oprea câte 30 cr., Ioană Iuga, Ioană Ciorogariu, Mărie P. Rodean, Pavel Banciu, Ioan Bunea, Petru Hênsa, Gligor Miclĕuş, Ioan Bunea, Avram Bunea, George Bratu, Nicolae Iuga şi Nicolae Poenariu câte 20 cr., — Dela mai mulţi 78 cr.

Aceste contribuiri benevole dau suma de . . .	111 fl. 18 cr.
Din care sumă subtrăgêndu-se spesele de . . .	22 „ 11 „
Resultă un venit curat de	89 fl. 07 cr.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Red.

Din suma de mai sus a venitului curat de 89 fl. 07 cr., s'au depus la cassa de păstrare din Sĕliște 80 fl. v. a. sub titula: „Scóla română din Tilișca“, ér restul de 9 fl. 07 cr. a rĕmas pentru precurarea unor cărți pe sama bibliotecei scólei gr. or. din Tilișca.

Priméscă deci P. T. marinimoșii contribuenți sincerile și căldurósele nóstre mulțămiri pentru frumosul sprigin, atât material cât și moral ce n'i l'au oferit și cu acéstă ocasiune.

Asemenea priméscă cu acéstă ocasiune domnii diletanți pentru binevoitorul lor concurs la producțiunea teatrală mulțămirile corpului învĕțătoresc.

Tilișca în 12/24 Februariu 1893.

În numele corpului învĕțătoresc.

Dimitrie Iosof,
învĕțător.

Ni se trimite:

Depeșă de cabel, Newyork 16 Febr. 1893.

„The Mutual“,

societate de asigurare pe viață în Newyork.

Din cifrele socotelilor anuale pe 1892 resultă pentru anul trecut o sporire a fondurilor de garanție cu **81 milióne franci** și la 1 Ianuariu 1893 acele s'au urcat la suma de **907 milióne franci.** Intratele de preste an au fost de 208 milióne franci.

Representanța pentru Sibiiu și jur este la: (29)

Siebenbürgischen Vereinsbank, Aktiengesellschaft.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 23 Februariu 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Galbeni împĕrătesci	5.69	5.68
Napoleon-d'ori	9 65	9.60
Mărci 100 imp. germane . . .	59.25$^1/_2$	59.15
Londra 10 Livers sterlingi . . .	121.20	121.20

Societate mutuală fără acționari.

Tot câștigul sĕ distribusce între asigurați.

The Mutual

societate de asigurare pe viață din New-York

cu fondul de franci 826 milióne

este cea mai mare instituțiune financiară din lume.

Asigură viața humană după tóte combinațiunile.

Spre informațiuni detaiate a se adresa către

Direcțiunea generală pentru Ungaria

Budapest, Bécsi utcza 5.

[14] 5—6

Mostre atrăgĕtóre pentru mușterii privați gratis și franco.

Caete cu mostre, cum nu s'au mai vĕdut până acum pentru **croitori** nefrancate.

Eu nu dau **rabat** de $2^1/_2$, sau $3^1/_2$ fl. pe metru, nici **cadouri** croitorilor, cum face concurența, ci am **numai prețuri ficse** netto pe metru pentru ca fiecare mușteriu sĕ cumpere **bun și eftin.** Poftiți a vi se presenta numai caetele mele cu mustre. Tot odată avertisez a Ve păzì de anunțuri ale concurenței pentru ieftinătate.

Stofe pentru îmbrăcăminte.

Peruvien și **Dosking** pentru onoratul **cler** stofe prescrise pentru uniformele **funcționarilor c. r.** asemenea pentru **veterani, pompieri, gimnastici, livrèe-uri,** postavuri pentru **biliarde** și **mese de joc, loden** obicinuit și impermeabil pentru **rocuri de vênătóre, stofe de spălat, pleduri de voiagiu** dela **fl. 4—14 etc.**

Cine voiesce a cumpĕra **postavuri eftine, solide, trainice, din lână curată,** ér **nu sdrențe** eftine și nu prețuesc nici cât cusutul croitoriului, sĕ se adrese la

Joh. Stikarofsky in Brünn (Manchesterul austriei).

Deposit permanent de postavuri peste $^1/_2$ milióne florini.

Pentru a putea apreția mărimea și eficacitatea stabilimentului, declar că firma mea intreține esportul cel mai mare de **postav din Europa fabricație de Kamgarn, mănunțișuri pentru croitorie și o mare legatorie de mustre.**

Spre a se convinge despre tóte acestea învit pe **On. public** a visita localurile spațióse a stabilimentului de vênḑare unde sunt ocupate 150 persóne.

Trimiterea numai cu Ramburse.

Corespondența în limba germană, boemă, magiară, polonă, italiană, francesă și englesă. [23] 2—6

Nr. 15/1893. [24] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea parochiei de clasa a II-a din Moeciul inferior protopresbiteratul Branului, prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 603 fl. 50 cr. anual, ér specificațiunea acestor venite sĕ póte vedea în ori-ce timp în protocolul ședințelor comitetului parochial.

Doritorii de a reflecta la acéstă parochie au de a-și așterne suplicele lor la subscrisul oficiu, instruite conform legii, până la terminul sus indicat.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Zernesci, 14 Ianuariu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Branului.

Traian Mețian,
protopresbiter.

Publicațiune de licitațiune.

Prin acésta se aduce la cunoscință publică, cum-că comuna bisericéscă gr. or. **Șirnea,** din comitatul Făgăraș, cercul Branului, voind a-și **reedifica biserica,** ține spre acest scop licitațiune publică minuendă, la care sĕ invită toți doritorii de a licita, pe **Duminecă 11/23 Aprile a. c. la 11 óre ante-meridiane** în edificiul scólei din acéstă comună, cu condițiunile din planul de clădire aprobat de Prea Venerabilul consistoriu archidiecesan la 26 Septembre 1892 Nr. 6135, și conform unor indigitări ale domnului architect consistorial.

Prețul strigărei va fi **6,000 fl.**

Materialul brut se va da aprópe tot de comuna bisericéscă, transportat gata la locul destinat; ér restul de domnul întreprinḑĕtor.

Licitanții au a depune **vadiu 5%** din prețul strigărei; ér anteprenorul minuend va depune, după aprobarea contractului de Prea Venerabilul consistoriu, o cauțiune **de 800 fl. v. a. în bani gata** sau în obligațiuni de stat, care va serví ca garanție încă 3 ani după colaudarea noului edificiu bisericesc.

Condițiunile de licitațiune mai de aprópe, planul și preliminariul de spese sĕ pot afla la președintele comitetului parochial din Șirnea; ér materialul brut, gata, se póte vedé la locul de clădire.

Șirnea, 12 Februariu, 1893.

Ioan Cențu,
preot și președinte al comitetului.

Stoica Răsiou,
prim epitrop.

[28] 1—3

Nr. 174 1893. [27] 1—3

EDICT.

Bucur Șerban Hoadrea de religiunea gr. or. din Rĕșinari care de 12 ani a părăsit pe legiuita sa soție Maria Aleman Pinciu tot de acolo — fără de a i se sci locul intreținerii sale, se citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de șase luni de ḑile, după care termin procesul matrimonial incaminat de actora conform resoluțiunei consistoriale dto 19 Ianuariu a. c. Nr. 8700 B. din 1892 se va pertracta și decide și în absența lui.

Forul matrimonial de I instanță al Sibiiului.

Sibiiu, 15 Februariu, 1893.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Szám 916/893/polg. [26] 2—3

Hirdetmény.

Alólirótt, mint a nagy-szebeni kir. törvényszéknek f. évi február hó 23-án jelen szám alatt kelt végzésével kiküldött eljáró biró az 1893 évi január hó 3-án 356 I. M. sz. alatt kiadott utasitás 61 §-sa alapján ezennel közzéteszem, hogy az Ujegyhàz község határának általános tagositása iránti ügybenaz elömunkálatok megkezdése, jelesen:

1-ször az érdekelt felek leendö képviseltetésének rendezése (62 §.)

2-szor, a müködö mérnök megválasztása, és

3 szor a költségelöirányzat elkészitése végett tárgyalási határnapul 1893 évi márczius hó 21-ik napját d. e. 9 órakor az ujegyházi községi irodába kitüztem, melyre midazok kik a tagositàs tárgya iránt tulajdoni czimén érdekeltek azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásúk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtokrendezési mérnökök kik a müködö mérnöki teendöket elvállalni szándékoznak, felhivatnak, hogy a szerzödési pontozatok elöterjesztése mellet ajánlataikat a kitüzött határnapig alólirt eljáró biróhoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Nagy-szeben 1893 évi fébruár hó 24-én.

A nagy-szebeni kir. törvényszék nevében.

Mihály Dezső,
eljáró biró.

Turnătoria

de clopote și de metal

a lui

Antonie Novotny

se recomandă cu garanță pe mai mulți ani pentru construirea de clopote noue cu sunet harmonic și clar precum și pentru vărsarea clopotelor crepate (sărite) Montate cu culme (corónă) de fer făurit, întocmite de a undula ușor în ori-ce direcțiune, îndată ce clopotul pe o parte s'a ros, prin care se încungiură crepatul.

Cu deosebire recomand

clopotele cu patent găurite și premiate

inventate de mine, care au **un ton mai lung, mai puternic și mai adênc,** ca cele de sistemul vechiu; un astfeliu de clopot în greutate de 300 kilogr. egaléză pe unul de 400 klgr.

Recomand mai departe **scaune din fer bătut pentru clopote,** solide și frumóse, **clopote pentru orologiu** și **tóce din metal,** precum tóte celelalte articole de alamă și metal aparținătóre de acéstă categorie, cu **prețurile cele mai moderate.** Se construesc clopote și pe lângă plătirea făcută în rate.

Clopote dela 300 klgr. în jos, precum și **stropitóre de mână** și **locomobile** se află totdeuna per magazin.

Pentru comande binevoitóre, care se efectuiază solid și cu punctualitate, se recomandă [182] 8—12

Antonie Novotny.
Timișóra, Fabric.

Avis pentru beutorii de bere!

Avem onóre a aduce la cunoscință, că la noi se află spre vênḑare **bere fórte bună și conservată** cu urmàtórele prețuri:

a) Bere în butóie:

1. Kronenbier (fórte căutată) de colóre deschisă per hectolitru	pentru oraș	fl.	18.50
	„ provincie	„	12.—
2. Bere de München de colóre închisă per hectolitru	pentru oraș	fl.	18.50
	„ provincie	„	12.—
3. Bere Salvator tare deschisă per hectolitru	pentru oraș	fl.	20.—
	„ provincie	„	14.—

b) Bere de butelii:

1. Kronenbier în lăḑi (50 butelii à 7 decilitri)	pentru oraș	fl.	8.50
	„ provincie	„	6.—
2. Bere de München (50 butelii à 7 decilitri)	pentru oraș	fl.	8.50
	„ provincie	„	6.—
3. Bere Salvator (50 butelii à 7 decilitri)	pentru oraș	fl.	9.50
	„ provincie	„	7.—

Observăm, **că berea în butelii este pasterisată,** și în urma acésta rĕmâne timp mult bună și conservată.

Sibiiu, în Februarie, 1893.

Cu deosebită stimă

Eredii IOAN HABERMANN — Sibiiu.

[21] 3—3

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 19. Sibiiu, Sâmbătă, 20 Februariu (4 Martiu) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 19 Februariu, 1893.

Érăş înferbêntare patriotică, érăş o dovadă, cât de mult sĕ închină mulţi dintre compatrioţii nostrii magiari, — nu scim, formézá aceştia partea mai mare sau mai mică a maghiarilor! — „sfântului“ bĕtrân dela Torino, cum îi electriséză între altele şi numai accentele dela „Kossuth — nota“ şi cum strigă în gura mare că în Ungaria nu este libertate, dacă cineva vine a le spune, sĕ-şi mai puie frêu în demonstraţiunile kossuthiste, sĕ se mai molcoméscă şi sĕ nu sĕ prea de tot adâncéscă în beţia kosuthistă . . . . .

Aşa dar libertate sĕ fie în Ungaria, deplină libertate, cel puţin atâta ca sĕ se pótă cânta liber şi demonstrativ ori unde şi din partea ori şi cui „făimósa“ „Kossuth nota“.

De acésta părere sunt cei din Budapesta şi de aceea au şi înscenat o mică demonstraţiune kosuthistă mai ḑilele trecute în teatrul poporal. Şi pentru ce nu? Pentru Kossuth sĕ póte face asta, când el e cetăţén de onóre al capitalei!

Lucrul s'a petrecut aşa, că un autor de piese teatrale a scris sau (după „Nemzet“) a compilat o comedie poporală de valóre dubiósă, care însĕ după judecata publicului ce o ascultă are mare preţ căci în ea (în actul al treilea) sunt nesce cuplete, a căror refren este nota favorită a lui Kossuth.

Piesa s'a representat, actorul Solymossi, pe care a căḑut sórtea norocită de a escela, a căntat cupletele şi cu cupletele şi refrenul şi publicul a aplaudat.

Dar pe când piesa sĕ se jóce din nou, a venit cineva, — cine anume nu sĕ scie, căci ḑiarele afirmă că poliţia, directorul teatrului ḑice că el însuşi, — şi a oprit de a se cănta refrenul favorit. In special s'a ḑis, că actorul sĕ nu mai cânte tecstul următor din cupletul — Kossuth:

„Şi pe un soldat îl pun în fére.
„Pentru-că a cântat ceea ce nu este ertat sĕ cânte.

Pentru acésta oprire acum apoi mare agitaţie! Foile ne spun, că cestiunea a produs, mare iritaţiune pe coridórele dietei; un deputat s'a decis sĕ interpeleze în dietă, alţii, deputaţi din stânga estremă, apoi tineret şi alt public, cu sinţeminte „patriotice“ au decis sĕ mérgă la teatru şi se forţeze cântarea cupletelor, aşa cum s'au cântat întâi.

Şi aşa s'a întêmplat, că representându-se piesa a dóua óră, la cuplete publicul însuşi a intonat în cor, în mod demonstrativ refrenul cu cântecul lui Kossuth.

Foile magiare şoviniste nu-şi pot ascunde bucuria că ceea ce s'a făcut bine s'a făcut, căci libertatea demonstraţiunilor, aibă ele chiar şi caracter nu prea dinastic, trebue sĕ fie permisă în Ungaria.

Dacă însĕ întórcem fóia, vedem, că şovinismul, care şie îşi permite tóte şi pentru demonstraţiuni de feliul celei descrise mai sus, „provocate de poliţie“ n'are decât cuvinte aprobătóre, faţă de naţionalităţi sĕ arată altcum. Aceleaşi foi, cari n'au nimic de ḑis contra acestei demonstraţii, în tot casul ridicolă, ce cuvinte aspre folosesc faţă de întrunirile slovace din Ungaria nordică! Cum sĕ vor fi purtat slovacii în aceste adunări, vor sci-o organele administrative mai bine, în presenţa cărora s'au ţinut aceste adunări; una însĕ scim şi noi, că nici un membru al acestor întruniri n'a grăit vorbe contra patriei, căci acela care ar fi cutezat acésta, ar fi deja arestat şi dat în judecată, ceea ce ar fi şi la loc.

De unde vine deci tristul fapt, că aḑi slovacii, mâne românii, apoi sêrbii si alţii sunt mereu suspicionaţi cu nepatriotism? Vine din mĕsura neegală, cu care mĕsură şovinismui convingerile, părerile şi intenţiunile locuitorilor acestei patrii.

Dacă noi spunem, că ne iubim limba şi obiceiurile nóstre, dacă pretindem, ca legea de naţionalitate sĕ sĕ se esecute, dacă declarăm, că nu ne place nici chiar nota lui Kossuth, — facem acte nepatriotice!

Când vom ajunge ca lucrurile la noi sĕ se mĕsure cu mĕsură egală? Atunci când va dispăré şovinismul şi ar fi timpul suprem sĕ dispară odată!

Revista politică.

De câte-ori se ocupă presa magiară cu afacerile delegaţiunilor, totdeauna află motive a nu fi mulţămită cu situaţiunea, în care se află Ungaria şi mai vêrtos presa oposiţională se pune în discusiune pe un teren cu totul pătimaş.

E o tactică veche acésta şi se eserciéză cu predilecţiune, pentru-că mai totdeuna s'a arĕtat cu folos.

Nemulţămirea, care preocupă şi de astădată presa oposiţională este cestiunea armatei. Honveḑimea constă numai din infanterie şi cavalerie, ér artileria îi lipsesce cu totul, de asemenea îi lipsesc trupele de tren, pioneri etc.

Se scie, că honveḑimea e considerată ca armată „naţională“ magiară şi prin urmare de ce magiarii sĕ fie ştirbiţi în dreptul lor? Aşa se întrébă presa oposiţională şi la întrebare tot ea rĕspunde astfeliu: Când s'a proiectat în anul 1867 organisaţiunea cea nóuă militară a monarchiei, domnia în Viena cea mai mare neîncredere faţă cu „revoluţionarii“ magiari. Nu voiau sĕ lase ca sĕ devie honveḑimea prea tare. In capetele fantastice a le vienesilor se născocì tabloul cum honveḑimea luptă pe câmpul de rĕsboiu contra armatei comune, ca şi cum ar fi fost înaintea uşii ér ḑile de revoluţiune. Atunci s'a plănuit ca honveḑimea sĕ nu pótă forma o armată completă, sĕ-i lipséscă artileria şi trupele technice.

Au trecut acum tóte acele motive bănuitóre şi honveḑimea trebue sĕ se întregéscă şi cu trupele ce-i lipsesc. „Budap. Tagblatt“ scrie, că lucrul acesta ar fi primit cu mare bucurie în Ungaria şi parlamentul unguresc va şi lucra, ca sĕ-l realiseze. Dacă însĕ acest proiect ar fi împedecat în Viena, atunci trebue sĕ se presupună că acolo domnesce încă tot neîncrederea cea vechie faţă de Ungaria — şi domnind acéstă, lucrurile nu pot merge departe.

* * *

In parlamentul german cancelariul **Caprivi** a avut sĕ rĕspundă la mai multe interpelaţiuni momentuóse. Cu privire la cestiunile agrare a rĕspuns, că prosperarea ţĕrei în acéstă direcţiune depinde dela stabilitatea relaţiunilor, care trebue odată definitiv hotărîtă. Pretensiunilor prea mari ale agrarilor germani nu le póte satisface, făr' a aduce pagube pe alte terene. Referitoriu la acusa, că guvernul n'a întreprins nici un pas a cere satisfacţiune dela francesi, pentru-că au închis trei germani în Dahomey, cancelariul a rĕspuns, că pe timpul rĕsboiului francesii au avut drept sĕ închidă, respective sĕ espulseze pe oricine le venia suspect. La vorbirea lui **Bebel**, în care sulevă posiţiunea Elsaţiei-Lotaringiei şi soluţiunea ei prin un tribunal de pace internaţional, cancelariul a declarat: Dênsul e convins, că dacă un tribunal de pace internaţional ar hotărî ca Germania sĕ predé provinciile ocupate, naţiunea germană nu s'ar puté supune unei astfeliu de hotărîri, ci mai bucuros 'şi varsă cea din urmă picătură de sânge pentru apĕrarea lor.

* * *

Vorbirea cu care Iules **Ferry** şi-a ocupat locul presidial în senat mulţămesce mai întâiu senatului, că l'a ales, nelăsându-se influinţat. Ferry constată, că ordinea e restabilită, mulţămită republicei parlamentare; finanţele sunt favorabile, armata e din nou organisată şi a câscigat fórte mult în forţă Republica prin procederea ei înţeléptă şi-a câscigat o

---

FOIŢA.

Glumă şi nu prea.

Povestire de
Ioan Berescu.
(Urmare.)

— „Reveică, Reveică, plânge copilul. Nu-l mai pot împăca, nici cu lapte de pasere“. Şi lasă Reveica jocul, fuge la bĕtrâna. „I fóme-i mititelului, căci plânge ca din gura şerpilor. Ori póte l'a deochiat — că uite, vai de mine, a venit un domnişor de i-am aruncat bobghii, şi mare mult s'a mirat cât e de frumos. Ce bogat trebue sĕ fie! Mi-a dat un husoş şi, ce gândesci, încă doi pe désupra. Uite sunt albi ca laptele. De bună sémă i-a luat din vêrful grămeḑii. Sĕ nu te sparii de el. Tocmai vrea sĕ te vaḑă, Apoi dór' ce? Cu ochii n'a mâncat nime pe nimenea“.

Aşa torăia bĕtrâna pe cale către colibă.

Ér sórele a fost scăpătat mai de tot după dél, şi din partea ceriului dogorit de o roşaţă albă trandafirie, îşi trimetea raḑele ca nisce suliţe lungi, galbene-aurii, contra întunerecului, ce năpădea din rĕsărituri, ca sĕ învălue în mantaua nestrăbătută lucrurile de pe pămênt.

In colibă întunerec besnă, brăsdat când şi când de vĕlvăiala unei flacăre cenuşii, ce licărea câte odată în vêrful unui tăciune, mare, negru şi pârlit.

— „Sufletul mamii! Taci, că mămuca-i aici“, ḑise Reveica, aplecându-se preste légăn ér copilul cu pofta unui puiu de lup apucă sinul îmbiat, rotund şi alb ca gheocul.

— „Nu faci bine, leliţă, că apleci copilul aşa încălḑită precum esti — se amestecă streinul.

— Se póte bolnăvi şi ar fi păcat de de un aşa bobocel, Dómne feresce. Mai bine momesce-l altcum până te recoresci.“

— „Că bine ḑici, domnule. Sĕ vede că esci om bun de inimă, nu vreai rĕul copilului meu“.

— „Şi nici al d-tale, cu tóte că nu te cunosc de mult şi aici e întunerec, nu ne putem vedé bine. Aprinde opaiţa, mĕtuşă“.

— „Sĕ me pui pe foc şi n'aş avea de unde, dar aduc mintenaş“ — ḑise bĕtrâna şi scóse de sub pat o ulcicuţă ca sĕ o ia, sĕ se ducă, sĕ cumpere, sĕ mai stea, sĕ mai povestéscă şi apoi sĕ vie.

Scia bĕtrâna, că Reveica e nevastă de omenie, şi că nu are lipsă de paza ei. Dar apoi de ce sĕ nu facă şi pe placul domnişorului. Doi husoşi nu-i iai de colea.

Şi s'a dus betrâna şi n'avea cap sĕ mai vie.

Ér Reveica a rĕmas singură cu streinul şi nici prin minte nu-i trecea, că ar fi rĕu ceva în lucru.

Ba mai era Reveica năcăjită şi pe Gherasim. Tot la el îi sta gândul, că pentru ce a fost astăḑi aşa precum a fost. Şi nici pe jumĕtate nu auḑia, din cele ce i le înşira streinul la ureche: că-i frumósă, că-i drăguţă, că-i aşa, că i pe dincolea.

Reveica era dusă pe gânduri, cu copilul la sân, şi cu privirea pironită în jos.

Streinul vĕḑêndu-o aşa, credea, că vorbele lui au prins rădăcini în inima Reveichii, şi apucênd curagiu mai curênd decât a-i spune, — tóc — o sărută. Ea rĕmâne încremenită, dar nu se revoltă, părea că ar fi voit sĕ vadă pe Gherasim, ca se-i pară rĕu de ce a făcut el.

Şi ér se gândia la Gherasim, ḑicênd în sine „aşa-i trebue, căci avea, el cine îngrijí şi adăpa vitele, nu se mérgă el acasă sĕ me lase singură. Ce vor ḑice ómenii?“

Apoi vĕḑênd, că streinul din nou, vrea sĕ se'nfrupte îi ḑise domol, mai fără şĕ scie ce spune: „Ei, lasă domnişorule, nu te'nferbânta. Nu-i timpul potrivit, póte vení baba Dochia, sĕ dea preste noi, şi apoi ce-ar fi de capul meu, vĕḑêndu-te aşa aprópe de mine“. Şi sciind, că o promisiune bună, spusă şi numai pe jumĕtate de multeori scapă din primejdie, căci „făgădaşul nebunului, bucuria prostului“, gândea Reveica, mai ḑise: „Ne mai întâlnim noi domnişorule dacă esti dela noi, din Dâmbu mare, şi apoi vom vedé ce va mai fi. Dar acum . . . .

— Bine, bine, ḑise streinul şi se aşaḑă liniscit pe „scaunul“ babii Dochia, ca sĕ o astepte până va vení, căci „nu se cade sĕ plec până nu vine, cine scie ce-şi închipuesce“, ḑicea el către Reveica; dar într'adevĕr Gherasim — căci el era — nu scia ce sĕ facă sĕ se descopere, şi sĕ ia pe Reveica la trei parale, sau sĕ astepte împlinirea promisiunei.

Şi multe gânduri îi mai treceau prin cap.

Ér Reveica, fără a-şi putea da socotéla că ce face, se întórce cu copilul, îl pune în légănul din păcel, şi se aşéḑă lângă el, ca din nou sĕ-l aplece şi sĕ-l adórmă

Era obosită Reveica.

Sĕptĕmâna întrégă, nopţile dearêndul a cusut ca sĕ chindiséscă cămaşa lui Gherasim, şi iia ei, pe nunta Veronichii, căci nu-i muere harnică, care duce bărbatul la o nuntă cu cămaşa spălată, ér muerile cunosc iia săpunită, şi anume se uită, ca sĕ aibă ce povesti prin şeḑĕtori.

valorósă amiciţie în Europa, care este simptomul unui regim durabil. Ferry reaminti rola, ce o are senatul şi ḑise, că basa cea mai sigură a regimului parlamentar e armonia; ea încétă însě unde se încep despărechierile. Senatul nu póte fi nici odată forul certelor şi organul regresului; el trebue sě fie condus de nobleţe şi sě aibă spirit energic de intreprindere. Atât pe teren politic cât şi economic trebuesc întroduse reforme. Republica stă deschisă fiecăruia; ea primesce pe fiecare care are credinţă bună şi bună-voinţă de aceea nu e necesar ca republicanii sě se certe.

* * *

După cestiunea autonomiei Irlandei, ceea ce preocupă şi va preocupa cu deosebire parlamentul şi opinia publică în Englitera în decursul acestei legislaturi, s'au pus la ordinea ḑilei diferitele proiecte de reforme electorale.

In camera comunelor s'a discutat şi s'a primit în prima cetire un bil, care modifică sistemul de înscriere în listele civile.

Fowler, presidentul controlului administraţiilor locale, a esplicat în chipul următor însemnătatea lui:

E vorba de a se modifica cu desăvêrşire sistemul de înscriere în listele electorale.

Bilul actual lasă de o parte cestiunea dreptului de vot, de care se póte bucura aceeaşi persónă în fie-care din arondismentele, unde plătesce un imposit. Nu se ocupă de asemenea de a ficsa o ḑi unică pentru alegerile pe teritoriul întreg.

Guvernul propune sě se suprime cu desăvêrşire censul electoral, sě se ficseze pentru tóte alegerile durata la 3 luni, înainte de 24 Iuniu, de a se încredinţa unor funcţionari speciali numiţi şi retribuiţi de consiliele municipale grija de a redacta şi a publica listele electorale ale fie-cărei circomscripţiuni.

Revisuirea listelor se va face odată pe an.

Fowler adaugă, că bilul e de natură a da fie-cărui cetăţén capabil dreptul de vot, care i se cuvine şi a aboli tóte nelegalităţile, care pun actualminte o piedecă votului sěu.

Bilul, după a dóua cetire, va fi supus unei înalte comisiuni.

După ce bilul a trecut apoi în prima cetire, s'a luat în desbatere un al doilea proiect de lege, modificând listele electorale în Scoţia.

Acest proiect de lege este analog cu cel dintâiu, şi sórta unuia atêrnă de la celalalt.

De altfel nimeni nu se îndoesce, că proiectul va trece, cu atât mai mult, că în acéstă cestiune şi liberalii disidenţi vor vota cu Gladstone.

O întindere mai mare se va da deci dreptului de vot, numěrul alegětorilor va spori în chip considerabil, şi prin acéstă reformă, liberalii speră sě-şi întăréscă şi mai mult rêndurile armatei lor electorale.

* * *

Contele Hohenwarth a adus la cunoscinţă în şedinţa clubului conservator din parlamentul austriac, că guvernul în înţelegere cu celelalte partide a ficsat deja programul pentru activitatea camerei deputaţilor în acésta sesiune, care ar avé sě dureze până în 24 Martiu a. c. In urma acestui program senatul imperial va discuta afară de buget, legea privitóre la victualii, convenţiunea comercială cu Serbia, câteva proiecte de lege privitóre la căile ferate etc. După Pasci vor fi convocate pentru o scurtă sesiune acele diete provinciale, cari vor esprima dorinţa ca sě fie convocate. In jumătatea a doua a lunei lui Maiu se vor întruni delegaţiunile, ér la tómnă érăşi dietele într'o sesiune ordinară Senatul imperial va reincepe apoi lucrările sale abia în luna lui Novembre.

* * *

Camerele din Bruxeles, întrunite în constituantă, au început desbaterile asupra revisuirei constituţiei belgiane.

După cum se scie, proiectul maiorităţii clericale tinde, în termini generali, la sporirea numěrului actual de alegětori dela 130,000 la 830,000. Partidul clerical e în acéstă privinţă indestul de unit; sunt fórte puţini între dênşii cei cari admit votul universal pentru toţi cetăţenii cari au împlinit vîrsta de 25 de ani, fără restricţiuni.

Cu mult mai desbinaţi sunt liberalii. Bětrânul Frére-Orban, şeful liberalilor doctrinari, vrea aşa numitul sistem electoral de capacitate, care ar mai adăoga la numěrul actual de alegětori încă vr'o 100,000; acesta este cel mai înapoiat din tóte proiectele presintate. In faţa lui stă cel mai înăintat, acela al înfocatului şef radical Paul Ianson, care cere votul universal pentrn toţi cetăţenii cari au împlinit 21 de ani fără alte restricţiuni.

Dintre tóte aceste proiecte, singurul care care are şanse a triumfa e tot al clericalilor. Deşi ei n'au în realitate maioritatea necesară de douě treimi, dar au mari speranţe se pótă rupe voturile ce le lipsesc din rêndurile partidului liberal.

Dacă totuşi acésta nu s'ar puté întêmpla, atunci altă soluţiune n'ar rěmânea decât disolvarea Constituantei. Şi clericalii n'ar avea sě se témă de loc de nisce eventuale noi alegeri.

Liberalii belgiani sunt atât de desuniţi, în cât contrarii lor pot sě aibă tótă buna speranţă sě ésă din nouile alegeri destul de tari ca sěşi pótă realisa proiectele cu propriele lor forţe, cu propria lor maioritate de dóuě treimi.

Noutăţi.

Academia română. In sesiunea sa vitóre Academia română va avé sě procedeze la alegerea a patru membri.

Sunt dóuě locuri vacante în secţiunea istorică, lăsate vacante de M. Kogălnicean şi episcopul Melchisedek, unul în secţiunea literară (G. Sion) şi unul în secţiunea ştiintifică (G. Cobălcescu.)

Sesiunea generală se va deschide la 25 Februariu a. c.

* * *

Societatea de lectură a studenţilor dela scólele medii române gr. or. din Braşov, va ţiné o şedinţă publică, Duminecă în 21 Februariu st. v., în sala cea mare a gimnasiului. Inceputul la 3 óre p. m. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică. Programa este următórea: 1 Cuvênt de deschidere. 2. Becher: „Despărţirea“, cor bărbătesc. 3. V. Alecsandri: „Hodja Murad paşa“, declamat de I. Macsim. 4. Labitzky: „Visul păstoriţei“, idilă, esecutat de A. Lemenyi (viol I), M. Dima (viol II) şi acompaniat la pian de A. Pop. 5. „Ana Dómna“ de V. Alecsandri analisă literară de I Pricu. 6. Anton Pan: „Pîra mojicéscă“, declamată de Oct. Vas. 7. *a*) O. Müller: „Rugăciunea“, *b*) G. Dima: „Sunt soldat romîn“, coruri bărbătesci.

* * *

O nóuă bancă românéscă. Din Lipova se comunică, că în 23 Februariu s'a ţinut adunarea generală constituantă a institutului „Lipovana“. S'a constatat, că s'au subscris 577 acţiuni, de aceea au trebuit sortate 77, reducându-se la 500 acţiuni à 100 fl. Capitalul e de 50,000 fl. S'a ales cu aclamaţiune de preşedinte Il. Sa dl Ales. Mocionyi. In direcţiune s'au mai ales 7 membrii, ér director esecutiv P. O. D. Voicu Hamsea protopresbiter.

* * *

Advocat. Camera advocaţială din Alba-Iulia face cunoscut, că advocatul Dr. Emil Gherasim cu locuinţa în Aiud, s'a întrodus în lista acelei camere.

* * *

Pusci nóuă. Generalul Lahováry, ministru de resbel al României, a semnat contractul cu fabrica Steyr pentru furnitura a 111.000 arme Manlicher, model 1893. Aceste arme vor avé tóte modificările întroduse în urma esperienţelor făcute în anul trecut. Data predării complecte a întregei furnituri e ficsată pe 31 Decembre 1894. Acest numěr de arme împreună cu cele 8000 deja primite, va forma primul aprovisionament. S'a adoptat numěrul de 119,000 spre a fi seriat pe trei mii.

* * *

Dela universitatea din Budapesta. Pentru semestrul al doilea au fost înscrişi 2703 ascultători solvenţi şi adecă 87 teologi, 1565 juristi, 761 medicinişti, 162 filosofi şi 128 farmacişti. Afară de aceştia, s'au mai înscris 506 ascultători, cari sunt eliberaţi de tacsa scolară, la un loc: 3200 ascultători inscrişi. In prima jumětate a anului a fost numěrul ascultătorilor de 3601.

* * *

Postal. Direcţiunea postală telegrafică din Cluş escrie concurs pentru ocuparea mai multor posturi de servitori classa II-a la oficiul de acolo cu remuneraţiue de 360 fl. şi haine. Petenţii au a depune o cauţiune de 100 fl.

* * *

Têrguri. Ni se scrie din Porumbacul inferior: Inaltul ministru regiu ung. de comerciu prin rescriptul de dto 4 Septembre 1891 Nr. 55224/VI a binevoit a încuviinţa comunei nóstre Porumbacul inferior (comit. Făgăraş) ţinerea a dóuě têrguri de vite. Acestea se vor ţinea în câte o ḑi şi adecă în 14 Aprile şi 1 Septembre st. n.

* * *

Cei mai vechiu ḑiar este de sigur gazeta oficială chinezéscă, purtând titlul „Kin-Pau“, adecă numele întemeietorului ei, Kin-Pau, care a scos primul numěr al gazetei în anul 911. La început fără apariţie regulată de la 1361 gazeta Kin-Pau deveni sěptěmânală, ér de la 1800 cotídiană. Acum apare de trei ori pe ḑi: diminéţa la améḑi şi sara. Ediţia de diminéţa apare în 8000 de esemplare pe hârtie galbenă; ediţia de la améḑi pe hârtie albă şi cea de sara pe hârtie négră. Ediţia I cuprinde anunciuri comerciale, ediţia II publicaţiuni oficióse, ediţia III pe lângă articole de fond şi estrase din celelalte 2 ediţii şi sciri din provincie.

Peste 18 ani Kin-Pau îşi va serba aniversarea a 1000-a a etistenţei sale.

* * *

Al doilea proces în cestiunea Panama se va pertracta, precum sě anunţă din Paris în ḑilele de 8—11 Martiu a. c. Pertractarea va fi condusă de Pilet du Iardins, ér ca acusator public va fi Lasson.

* * *

Necrolog. Subscrişii în numele lor şi al numěróselor rudenii, frânţi de adêncă durere aduc la cunoscinţa tuturor amicilor şi cunoscuţilor, că preaiubitul şi în veci neuitatul lor soţ, tată, frate, ginere, socru, moş, cumnat, *Ludovic Csató* de *Iankafalva*, advocat archidiecesan, membru fundatoriu al Asociunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, membru al comitetului partidului naţional român, profesor de dreptul civil la facultatea teologică gr. cat. din Blaş, membru în direcţiunea institutului de credit „Patria“ din Blaş etc. după o viéţă plină de activitate, astăḑi în 28 Februariu st. n. a. c. la 10 şi ½ óre séra după un morb scurt, însě grele suferinţe, în etate de 44 ani, în al 22-lea an al fericitei sale căsătorii, împărtăşit cu s. taine şi-a dat blândul şi nobilul seu suflet în mânile Creatoriului.

Rěmăşiţele pământesci ale scumpului defunct, se vor depune Joi în 2 Martiu st. n. a. c. la 2 óre d. a. după rîtul sântei biserici gr. cat. în cimiteriul dela biserica

Reveica n'a voit sě fie de rîs, a orbecăit tóte nopţile ca sě fie în rênd, şi acum era obosită mai tare, că tótă ḑiua a jucat dela tótă inima în ger şi intrând dela frig în căldură, stând dusă pe gânduri, nici că s'ar crede, adórme butuc, cu nasul între perine.

Când te fură somnul, după-ce nopţi dearêndul l'ai înşelat, după o petrecere, după o veselie, apoi adormì ca un copil scăldat, hrănit şi bătut. Póte da cu tunul.

Aşa dormea Reveica; ér baba nu mai venea.

Gherasim — domnişorul — věḑêndu-o adormită, i a trăsnit un gând prin cap. Se scólă frumuşel, ridică copilul din légăn, îl ia, îl îmboldore, plécă şi se duce; ér Reveica visa cu streinul, cu Gherasim, care o mustra.

Plângea prin somn.

— Scólă Reveică, c'am věḑut pe Gherasim. A venit. Eşa dela sora lui Moş-Clonţ, căţăóna aia de bětrână“ — ḑise baba Dochie, care nu se mira, găsind pe Reveica singură scia, că streinul n'are lipsă sě mai dea ochi cu ea.

Reveica sare ca muşcată de şerpe.

— „Unde-i domnişorul? — şi întorcêndu-se spre légăn — vai de mine copilul meu. Mi l'a furat, şi rupându şi hainele de pe ea, sbierând cât o lua gura dă sě iasă pe uşă.

— „Stai, nebuno, pentru Dumneḑeu; sě n'audă cineva“ ... Şi bětrânii-s buni la casă. „Vai de capul meu, vai de noi. Dar ce facem? De bună sémă streinul a fost un jidov. Şi jidovii ḑic ómenii, că fură copiii crestinaţi ca sě-i arunce în cuţite sě le ia sângele, sě se boteze cu el. Dar uite cum sě facem, ca Gherasim sě nu scie cum e cu copilul: ómenii tocmai se pun la masă de „rěmas bun“ mergi şi tu, şi ḑi că esci bolnavă, dacă te va întreba cineva, apoi celelalte lasă-le pe mine. Eu voiu cădé în vină.

Şi Reveica mai mult împinsă de bětrâna, întră în casă şi se pune la masă cu óspeţii. Vai de inima ei.

Ér bětrâna, Dochia, după ce a închinat tinerilor şi nunului, se întórce la colibă, „lângă copil“ ḑicea, dar în adevěr, ca sě iscodéscă un plan cum se scape pe Reveica din năcaz.

Intrând baba Dochia în colibă, rěmâne ca tresnită. Patul luase foc. Ea în vêrful něcazului uitase opaiţul aprins pe vatră, aprópe lângă pat, şi vêntul intrând pe uşa rămasă deschisă, abătù flacăra către paele eşite prin strae, şi le-a aprins.

Şi ca un fulger îi trecù prin cap gândul: „arde casa, a ars şi copilul, ér Reveica scapă de něcaz“.

Deci iute şi degrabă destupă ferestruica sciută, borşesce ţipa din cealaltă, apoi ese din casă, încue uşa şi plécă la boltiţă sě cumpere ceva, ce-i va vení în gând, numai sě aibă bună mărturie, că a fost dusă de acasă.

Ce plătesce un bordeiu ca al babii Dochia, dacă în cenuşa lui se îngrópă ruşinea Reveichi şi ascunde adevěrul de ochiul bărbatului!? Un ţânţariu pentru un armăsariu.

*

Nu trece bine un pătrariu de óră, şi Foc! Foc! arde la Dochia!

— „Vai de mine, copilul meu! strigà Reveica“. Şi slăbită de muscarea consciinţei şi împinsă de ómenii, ce năvăleau la uşă cade fără a sci de sine pe cornul vetrii şi resturnând o ólă cu fertură, tot îşi opăresce mâna

Intre cei dintâiu sosiţi la uşa bordeiului era Moş-Clonţ. „Spargeţi uşa băeţi!“ Dar era târḑiu.

Scândurile, ce ţineau coperişul, clae pe grămadă, aprinse pe din lăuntru, sau cufundat în bordeiu şi resfoind astfel paele uscate de ani de ḑile, era numai o bobotae, încât uşa nu se mai putea deschide.

— „Târḑiu! Târḑiu! strigau ómenii. S'au aprins paele din păcel. Era cu capul pe vatră. A ars copilul. Nici osciórele nu i a mai rěmas“.

— Iacă, vine, spurcăciunea bětrână“ ḑise un věr a lui Gherasim arătând spre Dochia care venia, cu părul despletit şi cu limba scósă strigând în gura mare: „Scăpaţi copilul, e pe păcelul de lângă vatră“. Şi apropiindu se Dochia, věrul lui Gherasim i trage o palmă cât o livadie, încât îi scóte gura din ţâţâni, şi cade grămadă în zăpadă.

Numai puterea lui Moş-Clonţ o a scăpat de judecata ómenilor, cari strigau că se o arunce în foc sě ardă şi ea cu copilul.

— „Lăsaţi-o în plata lui Dumneḑeu. Póte că aşa i-a fost scris copilului. Va mai da Dumneḑeu alţii“.

Aşa liniscea Moş-Clonţ înverşunarea ómenilor. (Va urma.)

parochială din Blaşiu spre odichnă până la ḑiua învierei.

Blaşiu, 28 Februariu, 1893.

Ida Csato n. Raţiu de Nagylak, ca soţiă, cu fii şi ficele sale: Ida Ilea n. Csato, Elena, Ludovic, Aureliu, Augusta, Victor. Nina vĕd. de Csergedi născ. de Csato, Emilia Comşa născ. de Csato ca surori, vĕd. Maria Raţiu născ. Oláh ca sócră. Dr. Georgiu Ilea adv. ca ginere cu fiul seu Liviu. Vĕd. Ana Câmpean n. Raţiu, Victoria Mészáros n. Raţiu cu soţul seu Ioan Mészáros adv. şi fii lor ca cumnaţi.

Vecinica lui amintire!

⁂

Agata Bârsescu. Cetim în „Timpul“: D-şóra Agata Bârsescu, celebra tragediană a fost câteva ḑile în capitală şi s'a întors în Germania.

Se ḑice, că prin Aprilie d şóra Bârsescu va veni în Bucuresci cu o trupă germană şi va da mai multe representaţii la teatrul naţional.

⁂

Milan şi Natalia. Din Belgrad se anunţă: regina mamă Natalia se va duce singură la Yalta, pe când tatăl regelui, Milan, deocamdată va petrece încă în Francia. Natalia va petrece apoi mai multă vreme în România la principesa Morozzi, o rudenie a ei. Un numĕr mare de dame din societatea din Petersburg vor trimite reginei Natalia o adresă de felicitare din causa împăcărei sale cu Milan.

⁂

Inmormêntarea Mariei Rosetti. Marţi s'a făcut înmormêntarea regretatei Maria Rosetti vĕduva lui C. A. Rosetti. Un mare numĕr de amici ai familiei Rosetti, fără deosebire de nuanţă politică, erau adunaţi înainte de órele 2 d. a. la domiciliul defunctei din strada Surorilor. Curtea era plină de bărbaţi cari se duceau se strîngă mâna fiilor defunctei şi sĕ le adreseze un cuvênt de consolaţiune, ér damele ocupau salónele şi camera mortuară. Aici se afla corpul defunctei, pe masa de stejar, sculptată cu inscripţiuni memorabile, care a fost oferită lui C. A. Rosetti, cu ocasiunea iubileului de 25 ani al „Românului“, şi pe care repausase şi corpul lui C. A. Rosetti. Corpul defunctei era acoperit de flori şi de cununi. In stradă astepta un camion cu doi cai, şi care asemenea era îmbrăcat în verdéţă şi flori, ca şi acela care a servit la înmormêntarea lui C. A. Rosetti. Pe acest camion s'au atêrnat cununile dintre cari unele erau fórte mari şi fórte frumóse. La cimiteriu s'a ţinut dóuĕ discursuri funebre: unul de dl D. Sturdza, al doilea de dl Emil Costinescu.

⁂

O catastrofă îngrozitóre s'a întêmplat în una din nopţile sĕptĕmânei trecute în comuna Crivina, din comitatul Caraş-Severinului. Comuna e situată la pólele munţilor. chiar la capĕtul satului locuia un anume Ioan Berlovan cu femeia şi cu cei trei copii ai sĕi. Pe lângă căscióra lui curgea un părîiaş. Topindu-se repede zăpada şi ghiaţa în munţi, părăul s'a umflat în timpul nopţii atât de tare, încât a eşit din albie şi s'a năpustit asupra casei bietului om Potopul furios a smuls casa din temelie şi o dus-o dimpreună cu nenorocita familie. Nenorociţii au fost găsiţi morţi în ḑiua următóre.

Bibliografic.

„Lumea literară“, fóie beletristică-scientifică-literară, cu ilustraţiuni. Apare în 1 şi 15 ḑi a fie-cărei luni. Redactor George Simu, în M. Gheja. Anul I Nr. 5 din 1 Martie are următoriul cuprins: Limba strămoşilor, poesie de G. Simu. — Leon şi Lenuţa novelă de V. R. Buticescu — Căinţa poesie de Petria dela Cluş. — Beu Hur, roman de pe timpul lui Christos, trad. Nu sta ingândurată, poesie de G. Simu. (la ilustraţiune.) — Causele revoluţiunii franceze din 1789 — Din sfera pedagogiei de V. Gr. Borgovan. — Din spiritul altora trad. de I. P R — Noutăţi, bibliografie etc. Pe învĕlitóre sunt istorióre instructive pentru băeţi. Preţul abonamentuiui acestei foi este pe an 4 fl. pe jumĕtate de an 2 fl.

— La 1 Martiu st. v. a c. va apăré în Bucuresci, sub îngrigirea d. G. Sfetea, un buletin, întitulat *„Bibliografia României“* în care se vor publica tóte cărţile literare, didactice, militare, scientifice, etc etc. ce au apărut şi vor apăré în limba română sau în limbi streine referitoriu la români. Acésta publicaţiune este menită a aduce mari folóse, celor ce voiesc a fi totdeuna în curent cu progresul scrierilor sus menţionate. In interesul propriu şi pentru înlesnirea scopului propus, d-nii autori, ḑiarişti editori şi tipografi. sunt călduroşi rugaţi, sĕ binevoiască a trimite câte un esemplar din scrierile şi publicaţiunile lor, spre publicare la redacţia Bibliografiei strada Lipscani 96. Abonamentele costă 2 fl anual.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

„De ce stăm noi mai reu ca alte popóre?“

Prelegere poporală, ţinută în Alba-Iulia de N. Ivan.

Mi-ar fi fórte uşor sĕ ve spun în douĕ trei cuvinte causa de ce stăm noi mai rĕu ca alte popóre. —

Dar póte că atunci nu m'aţi înţelege, póte că nu aţi trage profit de aceste dóuĕ trei vorbe, şi v'aş lăsa reci şi fără sĕ duceţi în inima d vóstră aceea ce eu aş dori sĕ sădesc.

Voiu cerca deci cu esemple scóse din viaţă, cu lucruri, cari se petrec sub ochii nostrii sĕ arat scăderile vieţii nóstre şi arătând acele scăderi, sĕ ve arăt o icónă despre aceea cum ar trebui se fim şi ce ar trebui sĕ facem, ca sĕ nu fim noi aşa cum suntem, ci se fim cum ar trebui sĕ fim. —

Voiu începe cu familia.

Vĕ voiu întreba, că óre ducem noi în familie o viéţă crescinéscă, o viéţă onorabilă, o viéţă lipsită de ori ce pată?

Voiu întreba pe soţul — căci el este capul — împlinesce-şi el tóte datorinţele faţă de soţia sa? Imparte el câscigul seu tot cu ea? Nu face el şi lucruri, de cari soţia sa nu scie nimica. Nu face el datorii fără scirea ei, nu petrece el serile prin birt fără voia ei, nu stă cavent far' sĕ o mai întrebe şi pe ea — cu un cuvênt nu face el lucruri, pe cari din ḑiua ce a pus jurămêntul înaintea altariului nu ar trebui sĕ le facă şi la tóte acestea trebue sĕ rĕspundem durere, da, soţul face multe lucruri, cari nu plac soţiei, o părăsesce serile de cap, petrece prin birt — şi chieltuesce mulţi bani cu amar şi sudóre câscigaţi, — şi ce se nasce de aici?

Se nasce neinţelegere şi isvorul reului în familie este neinţelegerea. Şi din neinţelegeri se nasc vorbe urîte, din vorbe urméză sfadă şi pe urmă şi bătae.

Şi în o familie, unde a ajuns lucrul la atâta e gata cu fericirea, e gata cu bună starea, e gata cu darul lui Dumneḑeu, căci unde intră cértă în casă de acolo — norocul éssă. —

Soţia vĕḑênd pe soţul ei, că chieltuesce preste mĕsură, că nu o întrébă de nimica, face şi ea tot asemenea. Işi face câte un vestmênt sĕ nu scie bărbatul, spune, că e dela mumă-sa şi pe urmă sĕ dedă a ascunde pentru o haină, apoi ascunde pentru beutură, apoi ascunde pentru alte lucruri netrebnice şi aşa ascunḑênd se sĕ fură ea pe sine, 'şi fură averea ei.

Dacă ar fi numai bărbat şi muerea la casă, primejdia nu ar fi mare ci primejdia e, că sunt copii, copii vĕd pĕcatul tatălui, pĕcatul mamei, vĕd cérta între ei, vĕd şi aud sudalme şi cresc într'un aer stricat familiar, sufletul lor de timpuriu se infectéză cu pĕcatul minciunei, cu al furtului din casă, cu vorbe grele şi urite — şi vĕḑênd, că tata nu cruţă pe mama nici ei nu cruţă pe nimeni, devin aşa ḑicênd fără inimă, fără simţ de ruşine, fără simţ de dragoste către deaprópele

Aşa se străcură o familie după alta, pĕcatul vieţei celei rele familiare se trage ca un fir roşu din ném în ném, şi nimeni nu caută după isvorul multelor rele, multor nefericiri, multor neinţelegeri ce se nasc între părinţi şi fii, între fraţi şi între soţi. Credeţi-me, că isvorul reului este de a se căuta la casa părintéscă, în familie, acest cuib al fericirei sau nefericirei omului.

Vétra acésta trebue curăţită dintâiu. Aici trebue sĕ mergem şi ca un doctor înţelept sĕ mérgă fie-care om sĕ vadă ce e bine în familie şi ce e rĕu. Vor fi multe familii scutite de acest rĕu. Acele şi cu mai puţin vor fi fericite. Acele în cari acest rĕu s'a încuibat vor fi vecinic în nemulţămire.

Dar în familie nu sunt numai părinţii şi copii.

Mai este câte un moş bĕtrân sau câte o bunică!

Ce credeţi, ce sórte au acestia?

Destul de amară! aş puté ḑice că-şi blastămă óra când s'au născut Mulţi din ei şi rógă ḑiua nóptea mórtea. De ce? copii le-au luat ce au avut. Casa nu mai este a lor, lucra nu pot sĕ ăgoniséscă şi ei ceva şi aşa stau de multe ori goli, flămânḑi, supĕraţi mâchniţi, ar voi sĕ mérgă la biserică nu pot căci le lipsesc vestmintele, ar voi se miluéscă pe un sĕrac căci n'au de unde. —

Ce urméză apoi de aci!

Copii, respective nepoţii vĕd cele ce se petrec cu moşii lor şi îndată ce încep a prinde şi la vêrsta de 13—14 ani încep a nu mai asculta de părinţi

Când sunt şi mai mari sunt adevĕraţi hărăi pe capul părinţilor. Unul la căsătorie, i cere locul, altul casa, altrĕilea vaca şi pe urmă copii au ceva părinţii nimica şi sórtea de care au fost părtaşi părinţii lor ii ajunge pre ei. — Aşa merge la noi în familie.

Bine e aşa? Dómne feresce.

(Va urma.)

Diverse.

(După natură.)

Artistul dramatic.

Pelea obrazilor îi e vînĕtă de multă răsătură, părul tăiat mĕrunţel ca sĕ pótă pune perucă. In timpul vacanţelor, vara lasă sĕ'i crească mustaţa.

Artistul dramatic duce o viéţă fórte grea; cinci césuri pe ḑi face repetiţii şi seara jócă păna la unu din nópte. Órele de repaus le patrece la Fialkovsky, jucând table. A fost aşa des rege, împĕrat, consul, duce, principe, conspirator şi altele pe scenă, în cât a contractat obiceiul sĕ'ţi ḑică: „bună diminéţa“ pe un ton teatral şi măreţ.

In conversaţia se amestecă mereu tirade din dramele sau comediile, în care a jucat, amintind numele autorului şi titlul piesei. Spre esemplu la birt, când găsesce pe prietenii sei la masă, le strigă: — Poftă bună dlor; cum ḑice Ruy-Blas în drama lui Victor Hugo.

Artistul dramatic e şi autor trăducĕtor sau localisator. El are cu deosebire specialitatea traducerei dramelor sângeróse, îngrozitóre, cu încurcături multe. Când compune ceva, poţi sĕ fi sigur, că e o tragedie în versuri cu 24 de tablouri.

Dacă nu isbutesce sĕ o represinte pe vre-o scenă, o publică într'una din numĕrósele reviste ce scóte de sub tipar un comitet compus din tineri amici ai literaturei române.

Artistul dramatic e mare partisan al căsnicei. Nu póte sĕ stea neînsurat. Dómne feresce! Dar nici însurat nu póte sĕ stea. Aḑi se căsătoreşte, mâne se desparte, poimâne se însóră érăşi.

Cu finanţele o duce prost. Speră în toţi anii într'un beneficiu, care sĕ'l scape de datorii; dar după ce l'a dat, e mai încurcat ca mai înainte.

Din fericire, artistul dramatic mai are câte o slujbuliţă de o sută de lei pe lună într'o administraţie a statului, pe la primărie, pe la poliţie sau alt undeva, şi aşa, cu chiu cu vai, o póte duce.

Semne particulare: Artistul dramatic nu póte sĕ sufere pe confraţii sei masculini, dar în schimb are mare slăbiciune cu simptome amoróse pentru secsul femenin din corporaţie. Din „Timpul“.

Din public*).

Dare de samă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea balului arangiat în scopul casei parochiale din Alba-Iulia oraş la 10/22 Ianuariu au incurs de tot suma de 227 fl. 60 cr. din care subtrăgêndu-se spesele de 143 fl. 67 cr. a rĕmas un venit curat de 83 fl. 93 cr. —

Suprasolviri au întrat dela următorii P. T. Domni: Escelenţia Sa dl Lönhardt Ferencz episcop rom. cath. 5 fl., Generalmaijor Latmann 2 fl., Preposit Barcs Ferencz 2 fl., Moise Metesiu not. Cricău 3 fl., Ioan Frâncu preot Laz 3 fl., Ioan Cirlea proprietariu 2 fl., Iosif Cirlea proprietariu 2 fl., George Lascu primariu Ampoiţa 3 fl., Petru S. Cirlea 2 fl., Dr. Iustin Colbasi 1 fl. Iosif Neagoi paroch 2 fl. N. Körner 2 fl., Nicolau Cado paroch 1 fl., Ioan Magda paroch 1 fl., Stefan Popescu e itrop 1 fl., Georgiu Muncuşiu paroch 1 fl. Alesandru Velican 1 fl., Zlamal preot 1 fl., Nicolau Dărămuşiu notariu Cetea 1 fl., Ioan Sava primariu Cetea 1 fl., G. Filip adv. 1 fl., Cimbulea contabil 1 fl., George Totoian 1 fl., Ioan Rusan proprietar 1 fl., Cerasim Candrea adv. 1 fl., Fabiu Dobrean 1 fl. Avram Grecu propriet. 1 fl., Ispas Nicolae 1 fl., Vasile Barb 1 fl., Stefan Pop 1 fl., Iosif Anghel not. 1 fl., Nicolau Crişan not. 1 fl. Georgiu Groza măcelar 1 fl. Corneliu Cirlea 1 fl., Moreno 1 fl., L Fürst 1 fl., Lüdler 1 fl., Bethein 1 fl., Winter 1 fl.. Marcbreiter 1 fl., Rosenfeld 1 fl., Csiki 1 fl.. Valeria Barb 60 cr. Szent Györgyi Mor 50 cr., Emil Barb Cricău 50 cr., — Tot în scopul edificărei casei parochiale au contribuit P. O. D. Ioan Droc, protopresbiter în Mercurea 5 fl. Teodosiu Lobont proprietar 5 fl., şi aceste posiţii încă nu au fost cuitate publice. Tuturor acestor bine făcători, comitetul parochial le esprimă şi pre calea acésta mulţămită pentru ajutoriul şiespriginul oferit.

Alba-Iulia, 15 Februariu, 1893.

La însărcinarea comitetului parochial:

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Corpul învĕţătoresc de la scóla gr. or. din Apoldul inf. aduce mulţămita publică st. domni cari au contribuit cu suprasolviri la la producţiunea, ce s'a dat în 30 Ianuariu v. a. c. în sala şcólei gr. or. din Apoldul inf. Cu suprasolviri au contribuit următorii gomni: D. Orĕştean prim. Apol. inf. 3 fl., O. D. I. Droc protopresb. în Mercurea 2 fl., Dr. Ilie Beu din Orlat, I. Măcelariu not. în Apol. inf I Oprean propr. în Cunţa, G. Rău par. gr. or. în Ludoş. P. Coşciug oficiant în Mercurea toţi cu câte 2 fl. I. Drăghiciu, prim pretor în Mercurea 1 fl., G. Muntean, N. Simulescu înv., Il. Bunea, I. Screiber, A. Floaşiu, I. Dragomir, G. Stănese Iul. Nemeş, Ana Măcelariu toţi din Mercurea câte 1 fl., I. Lazar par. gr. or. M. Buta, M. Beu, M. Orĕstean, I. Iuga, N. Nicóră, M. Beu toţi din loc cu câte 1 fl., I. Greavu din Topârcea 1 fl., Ana Nedela din Dobârca 1 fl. I. Cărpenişan din Gârbova 1 fl., D. Iridon din Apoldul sup. 1 fl., A. Popa din Cacova 1 fl., M. Fleşeriu, M. Fleşeriu, din Mercurea. Il Comşa din Şpring Ist. Cărpinişan din Gârbova toţi cu câte 50 cr., M. Nicóră din loc 60 cr., Susana Orăştean din loc 50 cr. El. Orăstean din loc 30 cr., I. Antinie din loc 30 cr., D. Stroescu din Cacova 30 cr. — Mai mulţi au contribuit câte 20 cr., suma totală de 53 fl. 50 cr. Subtrăgênd spesele făcute de 24 fl. 76 cr. resultă un venit curat de 28 fl. 74 cr.

Apoldul inferior, la 11 Feb. v. 1893.

Corpul învĕţătoresc.

Loterie.

Mercuri, 1 Martiu, 1893.

Brünn: **69 5 82 27 79**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 1 Martiu 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Galbeni împĕrătesci	5.68	5.68
Napoleon-d'ori	9 63	9.62
Mărci 100 imp germane . . .	59.25	59.25
Londra 10 Livers sterlingi . . .	127.50	121.20

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.
Red.

Nr. 15/1893. [24] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea parochiei de clasa a II-a din Moeciul inferior protopresbiteratul Branului, prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 603 fl. 50 cr. anual, ér specificaţiunea acestor venite sĕ póte vedea în ori-ce timp în protocolul şedinţelor comitetului parochial.

Doritorii de a reflecta la acéstă parochie au de a-şi aşterne suplicele lor la subscrisul oficiu, instruite conform legii, pănă la terminul sus indicat.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Zernesci, 14 Ianuariu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Branului.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Nr. 92. [30] 1—3

Edict.

George Nicolae Comşe, din comuna Dobârca, care de cinci ani de ḑile a părăsit pe legiuita sa soţie Marie Nicolae Ordean din Jina, fără a se sci ubicaţiunea lui presentă, se citéză, cu încuviinţarea ven. Consistoriu archidiecesan din 19 Ianuariu a. c. Nr. 8699/1892, a se presenta înaintea subsemnatului presidiu al scaunului protopresbiteral în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul matrimonial intentat de soţia sa, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Mercurea, 13 Februariu, 1893.

Presidiul scaunului protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr 174 1893. [27] 2—3

EDICT.

Bucur Şerban Hoadrea de religiunea gr. or. din Rĕşinari care de 12 ani a părăsit pe legiuita sa soţie Maria Aleman Pinciu tot de acolo — fără de a i se sci locul intreţinerii sale, se citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de şase luni de ḑile, după care termin procesul matrimonial incaminat de actora conform resoluţiunei consistoriale dto 19 Ianuariu a. c. Nr. 8700 B. din 1892 se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Forul matrimonial de I instanţă al Sibiiului.

Sibiiu, 15 Februariu, 1893.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Szám 916/893/polg. [26] 3—3

Hirdetmény.

Alólirótt, mint a nagy-szebeni kir. törvényszéknek f. évi február hó 23-án jelen szám alatt kelt végzésével kiküldött eljáró biró az 1893 évi jánuár hó 3-án 356 I. M. sz. alatt kiadott utasitás 61 §-sa alapján ezennel közzéteszem, hogy az Ujegyház község határának általános tagositása iránti ügybenaz elömunkálatok megkezdése, jelesen:

1-ször az érdekelt felek leendö képviseltetésének rendezése (62 §.)

2-szor, a müködö mérnök megválasztása, és

3-szor a költségelöirányzat elkészitése végett tárgyalási határnapul 1893 évi márczius hó 21-ik napját d. e. 9 órakor az ujegyházi községi irodába kitüztem, melyre midazok kik a tagositàs tárgya iránt tulajdoni czimén érdekeltek azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásúk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtokrendezési mérnökök kik a müködö mérnöki teendöket elvállalni szándékoznak, felhivatnak, hogy a szerzödési pontozatok elöterjesztése mellet ajánlataikat a kitüzött határnapig alólirt eljáró biróhoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Nagy-szeben 1893 évi fébruár hó 24-én.

A nagy-szebeni kir. törvényszék nevében.

Mihály Dezső,
eljáró biró.

Publicaţiune de licitaţiune.

Prin acésta se aduce la cunoscinţă publică, cum-că comuna bisericéscă gr. or. **Şirnea,** din comitatul Făgăraş, cercul Branului, voind a-şi **reedifica biserica,** ţine spre acest scop licitaţiune publică minuendă, la care sĕ invită toţi doritorii de a licita, pe **Duminecă 11/23 Aprile a. c. la 11 óre ante-meridiane** în edificiul scólei din acéstă comună, cu condiţiunile din planul de clădire aprobat de Prea Venerabilul consistoriu archidiecesan la 26 Septembre 1892 Nr. 6135, şi conform unor indigitări ale domnului architect consistorial.

Preţul strigărei va fi **6,000 fl.**

Materialul brut se va da aprópe tot de comuna bisericéscă, transportat gata la locul destinat; ér restul de domnul întreprinḑĕtor.

Licitanţii au a depune **vadiu 5%** din preţul strigărei; ér anteprenorul minuend va depune, după aprobarea contractului de Prea Venerabilul consistoriu, o cauţiune **de 800 fl. v. a. în bani gata** sau în obligaţiuni de stat, care va serví ca garanţie încă 3 ani după colaudarea noului edificiu bisericesc.

Condiţiunile de licitaţiune mai de aprópe, planul şi preliminariul de spese sĕ pot afla la preşedintele comitetului parochial din Şirnea; ér materialul brut, gata, se póte vedé la locul de clădire.

Şirnea, 12 Februariu, 1893.

Ioan Cenţu,
preot şi preşedinte al comitetului.

Stoica Răsiou,
prim epitrop.

[28] 2—3

5

Verfälschte schwarze Seide. Man verbrenne ein Müsterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Aechte, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verlöscht bald und hinterlässt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe. — Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und bricht) brennt langsam fort, namentlich glimmen die „Schussfäden“ weiter (wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterlässt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur ächten Seide nicht kräuselt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der ächten Seide, so zerstäubt sie, die der verfälschten nicht. Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hoflief.) **Zürich** versendet gern Muster von ihren ächten Seidenstoffen an Jedermann und liefert einzelne Roben und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

[31] 1

Mihaile Manchen,

vărsătoriu de campane

(Clopote)

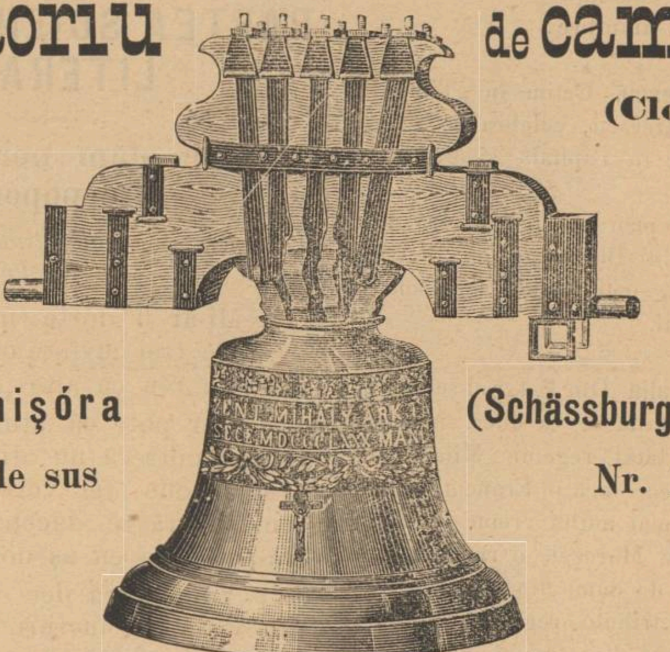

şi de construcţiunea cea mai nóuă

cu sul sucitoriu

în Sighişóra

(Schässburg-Segesvár)

piaţa de sus

Nr. 168

o firmă, ce esistă dela anul 1822 şi se bucură de un renume bun, se recomandă tuturor comunelor bisericesci a **lifera şi repará clopote** de tótă mărimea cu **coróna de stejar ori de fer legat,** face şi **scaune de clopote din fer bătut** pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuează şi în depărtare. **Clopote mai mici sunt în tot timpul gata.** Solvirea se va primí şi în rate.

[18] 3—10

„ALBINA“ Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

A XX-a încheiere a Conturilor cu 31 Decembre 1892.

CONTUL BILANŢULUI.

Active.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		66,276.14
Cambii de bancă		2,928,799.55
Împrumuturi hipotecare		1,470,386.88
Credite personale		1,282,116.43
Credite cambiale cu acoperire hipotecară		517,526.—
Credite de cont-curent		187,763.99
Avansuri pe efecte publice		80,687.53
Credite fixe		37,289.—
Împrumuturi pe producte		16,751.28
Casa institutului, realităţi dela gara Braşov şi diverse realităţi de vênḑare		164,118.64
Efecte publice		1,011,057.01
Efectele fondului de garanţă al scrisurilor fonc.		205,040.25
Efectele fondului de pensiuni al funcţionarilor institutului		35,243.60
Mobiliar	6745.51	
după amortisare de	674.57	6,070.94
Interese restante şi diverse conturi debitóre		75,770.21
		8,084,897.45

Pasive.		fl. cr.
Capital social		
3000 acţiuni à fl. 100		300,000.—
Fondul de reservă al acţionarilor		100,000.—
Fondul special de reservă		41,685.96
Fondul de pensiuni al funcţionarilor		56,805.25
Depuneri spre fructificare		4,867,979.41
Scrisuri fonc. cu 5% în circulaţ.	1,088,000.—	
Scrisuri fonc. cu 6% în circulaţ.	249,700.—	1,337,700.—
Scrisuri fonciare eşite la sorţi în circulaţiune		225,100.—
Cambii de bancă reescomptate		552,464.16
Avansuri dela banca austro-ungară		174,000.—
Diverse conturi creditóre		254,931.69
Dividende neriḑicate		1,533.—
Interese anticipate pro 1893		86,210.61
Profit curat		86,487.37
		8,084,897.45

CONTUL PROFITULUI ŞI PERDERILOR.

Eşiri.		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare	225,205.85	
„ scrisuri fonciare	69,213.46	
„ împrumuturi luate pe efecte	5,202.18	299,621.49
Spese:		
Salarie, imprimate, inserţiuni, reparaturi, porto, diverse	41,943.68	
Marce de presenţă	2,195.—	44,138.68
Contribuţiune:		
directă	9,175.95	
10% dare la interese dela depuneri şi competinţe de timbru	22,520.58	31,696.53
Amortisare din mobiliar		674.57
Profit curat		86,487.37
		462,618.64

Venituri.		fl. cr.
Interese:		
dela cambii de bancă	167,257.16	
„ credite personale	91,651.19	
„ împrumuturi hipotecare	78,267.57	
„ efecte publice	45,389.90	
„ credite cambiale cu acoperire hipotecară	35,154.68	
„ credite de cont-curent	9,246.47	
„ avansuri pe efecte	5,140.03	
„ credite ficse	2,734.80	
„ împrumuturi pe producte	1,341.32	436,183.12
Chiriă		8,424.14
Provisiuni		17,672.73
Profit la monetă		338.65
		462,618.64

Sibiiu, 31 Decembre 1892.

G. Bariţiu m. p., membru al direcţiunei.
Simonescu m. p., membru al direcţiunei.
Cosma m. p., director esecutiv.
Iosif Lissai m. p., comptabil-şef.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente şi le-am aflat în deplină regulă.

Sibiiu, 26 Februariu 1893.

[32] 1—1

Comitetul de supraveghiare:

Dr. A. Brote m. p. **Michail Kabdebo** m. p. **C. Tobias** m. p. **Nicanor Frateşiu** m. p. **Ioan Creţiu** m. p.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 20. Sibiiu, Marți, 23 Februariu (7 Martiu) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 22 Februariu, 1893.

Enunciațiunile guvernului că va întroduce reforme bisericesci, au produs resens, precum se vede, în partea cea mai mare a locuitorilor acestei patrii. Guvernul sĕ pregătesce a lua lupta pe față cu bisericile, a le știrbì din drepturi, în contra voinței credincioșilor lor, căci afară dóră de calvini și de ovrei, nimenea nu doresce întroducerea de reforme, toți cred, că aceste vor fi păgubitóre intereselor bisericei și vor contribuì la sdruncinarea moralității poporului. Așa va fi sau nu, acésta mai bine vom puté-o judeca, când guvernul va venì cu proiecte formulate, avênd atunci un substrat real de aprețiere. Protestele însĕ urméză în diferite părți ale țĕrei și au început sĕ se facă și la noi, la români, precum sĕ póte vedea din raportul publicat la alt loc al fóiei nóstre, despre adunarea alegĕtorilor români, ținută aici Vinerea trecută.

Preoțimea nóstră trebue sĕ fie cu mare luare aminte față de aceste mișcări de protestare, ce probabil sĕ vor mai pune la cale în diferite părți ale țĕrei, și anume din mai multe puncte de vedere.

Mai nainte de tóte trebuie sĕ ne tragem sama cu împrejurarea, că încă proiecte nu sunt, precum am amintit mai sus. Astfeliu deci nu scim, cum și în ce formă intenționéză guvernul a întroduce reformele. Căci bună-óră sĕ vorbesce despre recepțiunea ovreilor; cum are însĕ de gând guvernul sĕ o facă acésta, nu scim anume. Ovreii sunt egal îndreptățiți cu ceilalți cetățeni ai patriei; religiunea lor deci nu e piedecă de a sĕ împărtășì la tóte drepturile cetățenesci și ei își pot esercia liber religiunea lor. Póte că guvernul vrea, ca prin o lege anumită sĕ confirme acésta. In ori ce cas noi, biserica nóstră și poporul român ca popor cu sințeminte liberale și tolerant, nu putem sĕ dorim, ca cineva, fie acela popor sau confesiune sĕ fie restrins în libertatea lui, religionară sau confesională. In acest cas am veni în contradicere cu principiile nóstre, căci noi totdeuna am declarat, că voim egală îndreptățire și tot de asuprire ne-am plâns și ne plângem.

O altă împrejurare însemnată ce trebue sĕ o aibă preoțimea nóstră în vedere, este că biserica nóstră are representanța sa legală, congresul și sinódele, cari sunt chemate în locul prim a-și ridica glasul de apărare, când interesele nóstre bisericesci sau scolare sunt atacate sau jignite.

Față de proiectul pentru salarisarea învĕțătorilor, sinodul nostru archidiecesan a luat în sesiunea sa ultimă mĕsurile de lipsă, ca biserica nóstră sĕ facă representațiune la locurile competente, contra ingerinței ce noul proiect dă guvernului asupra scólelor nóstre și de altă parte s'a îngrijit de mĕsurile posibile de apĕrare pentru scutirea scólelor, hotăriri, cari ne sunt cunoscute tuturor.

Étă deci un esemplu, că representanța legală și-a făcut datorința la timp, față de scóle.

Noi credem că tot asemenea va purcede representanța bisericei nóstre, sinódele, și în cestiunile bisericesci iminente. Dacă va fi de lipsă, și noi credem, că este de lipsă, va face tot ce 'i stă în putere, ca interesele bisericei sĕ nu sufere scurtare. Și acésta sĕ va puté face în sesiunea sinodală viitóre póte cu mai multă basă, căci până atunci póte sĕ avem proiectele guvernului, va sĕ dică nu vom orbeca, ca acum după unele enunciațiuni vage.

Astfeliu deci preoțimea nóstră trebuie sĕ fie precautá, sĕ nu se lase a fi răpită prea ușor, căci, precum am dis într'un numĕr anterior, noi nu suntem pentru înscenarea de demonstrațiuni fără trebuință.

Și apoi mai una: dacă e vorba sĕ ne apĕrăm interesele bisericei nóstre naționale, noi, — cum diserăm mai sus — avem o sinodalitate largă, de jos până sus, unde ne putem pronunța; prin urmare nu e nici o necesitate, ca sĕ ne facem — așa dicênd, — códă altor biserici și confesiuni, mai ales nu acelora, cari rêvnesc la privilegii esclusive și voiesc sĕ aducă érăși la valóre reversalele și alte instituțiuni, fără de care cred ele, că nu se pot susținea compacte, și nu pot face progrese în recucerirea lumei pentru credințele lor și pentru despotismul abandonat de partea cea mai mare a lumei culte.

Revista politică.

Dieta din Budapesta a terminat desbaterile speciale referitóre la bugetul ministeriului de agricultură. In ședințele din urmă s'au discutat despre mĕsurile, ce trebue luate contra pustiirei filocserei și despre regenerarea viilor. Ministrul Weckerle s'a declarat gata a primi dóuĕ puncte din proiectul de resoluțiune propus de P. Atzél, în sensul căruia regimul e îndrumat sĕ studieze ținuturile cu vii din punct de vedere geologic și sĕ înființeze scóle de model pentru cultura viței și a viilor.

După desbaterea bugetului ministeriului de agricultură, în decursul căreia i-s'a făcut ministrului Bethlen multe ovațiuni, a venit rêndul la proiectul despre paușalisarea, respective urcarea dietelor deputaților. S'a încins o discusiune fórte înfocată din care s'a putut vedé, că aprópe toți deputații voesc urcarea dietelor. Referentul Nemény a recomandat proiectul prin câteva vorbe. Din partea independenților declară Polonyi, că apróbă proiectul în principiu, dar nu l votéză mai nainte de a se fi îmbunătățit salarele învĕțătorilor. Mare resens a făcut la oposițiune vorbirea lui Stefan Tisza, declarând, că el nu află acum timpul oportun pentru urcarea lefurilor, când finanțele abia sunt ecuilibrate. Oposițiunea a început a rîde și a ironisa pe vorbitoriu. G. Ugron și Eötvös au vorbit pentru proiect, căci numai prin urcarea lefurilor va fi posibil sĕ participe în parlament și ómeni talentați, dar sĕrmani.

Intre Ugron și Tisza a ajuns tréba la insulte personale, până-ce lui Wekerle i-a succes a aplana lucrul. S'a primit apoi proiectul.

* * *

După discusiuni de 4 dile, s'au terminat și conferințele episcopesci din Budapesta. Tecstul memorandului în cestiunile politice-bisericesci, care e sĕ se adreseze regelui, papei și guvernului, s'a stabilit definitiv și s'a subscris de toți membrii presenți. Trimiterea memorandului s'a încredințat primatelui Vaszary. După terminarea acestor agende, s'a început discusiunea asupra congruiei și a autonomiei catolice.

* * *

Lucrările, care le-a început încă de doi ani de dile congresul sêrbesc pentru reorganisarea definitivă a bisericei sêrbesci din Ungaria s'au intrerupt definitiv și n'au dus la nici un resultat. Comisiunea de 11 membri esmisă de congres și-a ținut Sâmbătă ședința cea din urmă fără prospecte de a se mai puté întruní. Tótă silința patriarchului **Brancovici** și a Dr. Mazimovici de a forma maioritatea recerută a rĕmas zădărnicită. Liberalii n'au voit sĕ cedeze nimic din pretensiunile lor și astfeliu nu s'a putut ajunge la nici un resultat.

* * *

Agitațiunea, care s'a provocat în presa boemă contra făinei ungurescì s'a transplântat și în parlamentul din Austria. Deputatul Dr. **Dyk**, după-ce descrise situațiunea industrială a morăritului și pagubele, ce-le sufere Austria pe acest teren, accentuà, că nu e vorba numai de industria, ce se desvóltă în Boemia pe acest teren, ci în tóte țĕrile de corónă ale Austriei. Dela un sistem centralistic nu se póte astepta nimica în acésta direcțiune și numai reactivarea dreptului de stat

---

FOIȚA.

Glumă și nu prea.

Povestire de
Ioan Berescu.
(Încheiere.)

Și ne-am ales din nunta prietenului meu Ghița Pârvului și a Veronichi, tata lui Bebețu din satul de peste dél: noi nuntașii cu veselia stricată; Reveica cu mânile opărite și după cum credea, fără copil; Gherasim cu învĕțătura „crede d'a nu ispiti“, Moș Clonț, cu convingerea că „prea multe tocate pe nemâncate“ îți vîră capu'n primejdie; baba Dochia fără bordeiu și cu fălcile scóse dela loc; ér Scaraoschi, peste dóuĕ luni, cu baba Dochia în căldarea cu smólă din cușba iadului; murise, lichénă, căci palma căpĕtată îi scrintise verigile dela osul gâtului, încât cât și a mai târăit cei opt-deci de ani, își purta capul ca pasărea numită capu'n tortură.

Dar n'a fost destul cu atâta.

*

Mercuri după cununie era diua sântului Haralambie: sĕrbătóre oprită, pela noi, se ține cu mare cinste, căci sf. Haralambie păzesce casa de ciumă, scutesce de bóle, apără de primejdii, feresce boii de trăgăn caii de guturariu, vacile de sobol, porcii de gâlci, oile de călbéză, caprele de râie, găinile de limbariță și cânii de streche ș. a.

In diua acésta, Gherasim, care a fost spus lui Moș Clonț tótă întêmplarea cu copilul, de cu diminéță a trimis vorbă socruseu, sĕ aducă pe Reveica acasă, că se va fi vindecat de opărélă.

— „Lasă tată până în deséră, dise Reveica către Bebeț. Că pare c'aș muri sĕ m'arăt acum în vĕdul ómenilor. Me voiu deda cu vreme. Dar acum mi-e greu, greu ca o pétră de móră, sĕ es din casă. De ce n'a venit Gherasim după mine, de trimite numai ștafete. N'am cine scie ce vină. Baba Dochia m'a căldărit la cap. Ea mi-a mâncat copilul“.

— „Așa sĕ fie cum dici tu Vecă dragă. Vom face și vom pleca după vecernie“.

Și în spre séră, Bebeț, muere-sa și Reveica treceau délul la Dâmbu-mare, ca prin vorbe bune și aședate, sĕ togméscă de nou traiul destrămat al copiilor. Reveica, după planul babii Dochia a lăsat lumea sĕ crédă, că copilul a ars, numai mumă-sei i-a spus curatul adevĕr.

Ér la Moș Clonț se făceau pregătiri de primire.

— „Va fi prea mult tată, sĕ mai facem și asta cu Reveica. Ajungă-i pe cât a fost. Noi am dus'o în ispită, sĕrmana. Spune sluga că n'o mai cunosci de prăpădită și slabă, ca umbra.“

— N'ai nici o grijă, Gherasime — dise Moș-Clonț, n'o sĕ se prăpădéscă dintr'asta.

Se va alege cu o palmă sdravănă, și apoi se va face de aici încolo o muere, cum era mumă ta, bună ca cașul, blândă ca mielul si ascultătóre ca un copil. Las' numai pe mine. Am sĕ bag în draci și pe cuscru Bebeț. Prea se ține de ném mare pe lângă noi. O sĕ-i arăt în ce stă vrednicia omului.

Și Gherasim lasă, se învoesce, ca Moș Clonț sĕ și facă socotéla cum vrea, dar dise: „Numai de ne-ar fi de bună, că tare me tem“.

— „Grija mea de asta. N'am fost deagiaba până la marginea lumei. Ce sti tu?..

Bebețu și Bebețóia cu Reveica, ajung, se dau jos din căruță, întră în casă, și o vorbă bună și cu temeiu, scormonesce alta, și lui Gherasim îi crescea inima, că la urma urmelor tot bine are sĕ fie; ér Moș Clonț cu vorba: „Is tineri, va mai da Dumnedeu copii. Ce sĕ ne facem — poftesce pe sosiții la masă și lucrurile mergau ca pe rótă. Venise și Veronica, nevasta cea tineră cu bărbatul seu.

Dela o vreme s'a gătat vinul din óla dela foc.

— „Reveică, tu sci unde stă butoiul cu vin. Mergi și mai țîrcăe o căniță, că vai bunu-i drăguțul. Așa e cuscre? La vremea nóstră o picătură de vin plătesce un corn de țară.“

Reveica, fără a mai asculta ce respunde tată-seu, se scólă și se duce în pivniță sĕ aducă o ólă de vin dar — nu mai vine.

— „Ean vedi Veronică ce face Reveica de nu mai vine“ dise Moș Clonț, trăgênd cu córa ochiului la meseni dearêndul.

Veronica se duce, dar — nu mai vine.

— „Écă posna. Ce vor face fetele estea de ne lasă atâta vreme fără vin. O sĕ căpĕtăm limbariță ca găinile vara — mai dise Moș Clonț. Dute cuscră de vedi nu-i vre-un Fĕt-Frumos sĕ le ție de vorbă, ori vre-un domnișor, că pe-aici cam umblă.

Se duce și bĕtrâna dar — nu mai vine.

— „Asta tot e minune, cuscre. Tocma ca'n poveste. Care cum se duce se lipesce. Dór s'or apucat sĕ facă piétră scumpă la smârcul butoiului. Că nu-i glumă.

— „Voi vedea eu ce-i, că lucru bun nu póte fi“ — și Bebețu se duce și se scobóră în pivniță, dar rĕmâne încremenit pe pragul ușei.

Ce era?

In mijlocul pivniței, atêrna un legănel, ér muerile, tóte trei adunate împregiurul lui plângeau cu suspine înfundate și sărutau un copilaș.

al Boemiei póte fi un scut pentru o desvoltare sănĕtósă a Boemiei. Morilor boeme şi austriace nu li se póte ajuta pentru că nu o voesce acésta regimul ungar, ér regimul austriac e neajutorat faţă cu cel ungar. Noi avem pelângă regimul austriac încă pe regimul ungar care dă porunci, pe cari al nostru le esecută. S'a făcut o agitaţiune în Boemia, ca sĕ nu sĕ mai cumpere făină unguréscă, dar regimul austriac n'a intervenit numai prin politica de tarif ci chiar şi prin poliţie pentru spriginirea morilor unguresci.

Ministrul de comerciu a rĕspuns, că nu e la loc sĕ se provóce o agitaţiune aşa de mare, ungurii încă ar puté sĕ facă o contra acţiune productelor boeme, de aceea el e aplicat sĕ conchieme o anchetă, carea se deliebereze în acéstă cestiune

Concertul reuniunii române de cântări din Sibiiu.

La ce grad de perfecţiune se póte duce un lucru sub o conducere conscie de sine, şi cu diligenţă isvorîtă din nobilul indemn spre ce e nobil si frumos, acésta ni-o a dovedit reuniunea română de cântări de aici în concertul din Vinerea trecută. Teatrul era plin de public, care cu încordare aştepta sosirea corului pe bină la locurile, de unde era sĕ auḑim grandiosul oratoriu de nemuritoriul Haydn „Creaţiunea“, carea de ani 31 nu a mai fost cântat aici nici de reuniunile germane, de reuniuni române de cântări nu a mai fost cântat nicăiri şi nici odată. Esecutarea acestui op grandios a dat noue doveḑi despre puterea de viéţă a acestei reuniuni şi despre enormul progres, ce ea a făcut sub actuala conducere a dirigentului ei George Dima. Incepênd cu „Duchul Domnului“, care plutia deasupra apei, corul a trecut la gróza şi frica, de care a fost cuprinse spiritele rele la auḑul cuvêntului lui Dumneḑeu: sĕ fie lumină, cu care s'a iniţiat admirabila ordine observată la facerea lumei, şi cu rară precisiune şi puternic avênt a esecutat tóte partiele de cor, esceLând în siguritatea şi independenţa, ce trebue sĕ o aibă fiecare voce pentru sine în fugile puternice, de cari cu îmbelşugare e plin acest grandios op. Cu deosebire fuga duplă din urmă a stors admiraţiunea tuturor, cari au fost surprinşi de bravura corului, necesitat a începe a dóuaóră acéstă fugă pentru o mică greşélă la o întrare, ceea-ce altcum e un lucru de moment.

Partia Gavriil şi Eva, o-a cântat dómna Maria Crişan cu mult sentiment, dulce şi admirabilă intonare esceLând cu deosebire în coloratură, în laudele pentru creaţiunile din ḑiua a cincia şi în duetul din partea ultimă cu Adam.

De tot frumos a cântat domnul Ioan Demian, şi frumósa lui voce de bariton la acest oratoriu s'a validitat în aşa mĕsură, precum nici odată până acuma.

Dintre prestaţiunile dênsului vom aminti aria frumósă din partea primă la despărţirea apelor şi strecurarea lor în riuri şi riuleţe, aria din partea a dóua cu crearea animalelor din ḑiua a şasa şi cu deosebire grandiosul duet între Adam şi Eva. Domnul Demian a făcut mari progrese în modul de a cănta, şi vocea i s'a desvoltat încât e adevĕrată plăcere sĕ asculţi o asemenea voce plăcută.

Rolul de tenor solo a fost încredinţat tinĕrului cleric din seminariul nostru Vasiliu Popovici, şi el spre mirarea generală în mod brav şi-a împlinit detorinţa. Domnul Popovici are o frumósă voce de tenor, care cu îngrigire cultivată se póte desvolta ca cu timpul sĕ devină adevĕrat giuvaer.

De tot drăgălaş a cântat domnul Popovici aria din partea a dóua şi frumósa şi curata sa voce ca cristalul rĕsuna în spaţiosul teatru, care rar a avut ocasiune se rĕsune în el asemenea voci de tenor.

De câte-ori auḑim scóse la ivélă de către reuniunea română de cântări asemenea comori de voci plăcute, cum a fost cele ale domnilor Popa şi Pop, cum sunt cele ale dlui Damian şi Popovici, totdeuna se întăresce, tot mai mult sĕ întăresce în noi convingerea firmă a nóstră despre misiunea culturală a acestei reuniuni.

Orchestra oraşului a urmărit cu atenţiune intenţiunile dirigentului.

Succesul acestui concert de bună sémă va îmbărbăta pe reuniune sĕ mérgă înainte pe calea apucată, căci bună este această cale. Piese de valórea Creaţiunei, esecutate cu atâta îngrigire de reuniunea română de cântări ridică înaintea strĕinilor prestigiul românilor din Sibiiu, şi cu acésta încă ar fi bine sĕ ne tragem séma în mersul nostru cultural

Solisti şi cor şi-au făcut cu laudă datorinţa, şi, accentuându o acésta, nu putem trece cu vederea preste persóna principală, care a sciut stórce din sinul reuniunei asemenea splendide succese, şi persóna acésta este dirigentul corului, domnul G. Dima, care prin adênca sa eruditiune musicală, prin disciplina susţinută în reuniune, prin neobositul seu zel în studiarea pieselor şi prin artistica lor alegere a produs resultatele îmbucurătóre, cu cari trebue se ne fălim.

Rĕsplata cea mai mare omul conscienţios o are în împlinirea detorinţei, şi dacă mai urméză şi recunoscinţă din partea ómenilor, acésta măresce numai resplata consciinţei. Dl Dima le are în mare mĕsură pre amêndóuĕ, şi dacă atacurile cari i s'au făcut în o parte a presei române dela noi şi din România pentru direcţiunea care o urmăresce în nisuinţele sale culturale, dacă acele atacuri nemeritate l'au putut supĕra, afle-şi mângăere în recunoscinţa, care şi din incidentul acestui splendid concert i se aduce din partea tuturor acelora, cari sciu apreţia şi arta, şi misiunea culturală a reuniunei române de cântări din Sibiiu.

— „Spune-i mamă; eu plec; sĕ me ajungeţi pe cale“ — ḑise Reveica, vĕḑênd că intră tată-seu.

— „Nici un paş sĕ nu te misci. Spune tu“ — vorbi Bebeţ, blând şi hotărît.

Ér Reveica îi spune şi tată-seu: cum o a strigat Dochia dela joc, că plânge băiatul; cum a aflat în casă un strein; cum ea aplecând copilul a adormit lângă el...; apoi i l'a furat; ér Dochia a ḑis, că se dea foc casei; cum streinul era îmbrăcat, uite în hainele, care-s acăţate aici lângă légăn.

— „O cunosc tată, pe veriga asta dela carul măestrelor, cu care descântă baba Dochia „de'ntr'o-ele“. A luat-o de pe vatră când s'a dus ea după uleiu pentru opaiţ“ şi...

— „Destul nenorocită! Nu te pricepi tu că asta-i mişelia lui Gherasim şi a tatăseu, a cătănoiului. Nemernicii! Ne-au stricat veselia ospĕţului şi acum sĕ ne facă şi de batjocura satului? Asta-i prea mult. Mergeţi sus şi ve gătaţi de cale. Ai tu cu ce trăi la mine, şi praf şi cenuşă sĕ s'alégă de tot cuprinsul lor.

Intórce căruţul, măi Lăiţă — strigă Bebeţ eşind în curte — şi prinde caii. Ii vom adăpa acasă. Umblă iute!“

Ş'apoi sĕ fi auḑit gura lui Bebeţ în casă.

Ce n'ar fi dat Gherasim sĕ pótă drege, ce a stricat el şi tată seu, dar de géba. Căci Bebeţ era omul, care da mult pe gura satului, şi o durere cât de mare, o ar fi purtat mai uşor ca o ruşine cum i-au făcut-o Gherasim şi Moş-Clonţ.

Şi Reveica cu copilul în braţe, mumă-sa şi Bebeţ s'au aşeḑat în căruţ.

— „Deschide pórta Laiţă şi te-aruncă în şeriglă“ — strigă Bebeţ abia stăpânindu-şi pornirea.

— „Şi, ḑeu nu glumesci cuscre....

— „Ţine-te de ce ţi-am spus, sbieră Bebeţ către Moş-Clonţ. — Îs cu mult mai de ném şi mai din ómei, decât sĕ-mi las copilul de batjocura unui „hopşitariu“ ce trăesce din „patente“ împărătesci. Şi sĕ nu te mai areţi nici tu, nici feciorul tĕu pe la casa mea, că puiu slugile de vĕ cuiesc urechile de stâlpul porţii la uliţă!“

„Hii brézu!“ se resti Bebeţu către cai şi s'a dus Reveica fără a se mai uita îndărăpt şi acéstă a fost pentru totdeuna din curtea lui Moş-Clonţ.

Căci nici popa, nici protopopul, n'au mai putut încĕripa traiul lui Gherasim a lui Clonţ cu Reveica lui Bebeţ din satul de preste dél.

I-au stricat bĕtrânii.

La cestiunile bisericesci actuale.

La convocarea, ce s'a făcut din Sibiiu, s'au adunat Vineri în 19 Februariu v. o mulţime de alegĕtori români din cercurile electorale Sibiiu şi Nocrich, în sala dela „Gesellschafthaus“ ca sĕ protesteze contra proiectelor sau mai bine contra intenţiunilor guvernului de a introduce reformele, atât de mult discutate, pe teren bisericesc.

Adunarea a fost deschisă de dl protopop I. Papiu, arătând scopul ei; adunarea alege de preşedinte pe domnii protopopi I. Papiu şi I. V. Rusu şi de secretari pe Dr. I. Grecu medic şi Dr. A. Frâncu, advocat.

S'au ţinut apoi mai multe discursuri din partea dlor D. Comşa, Z. Boiu, I. Clóje etc. în cari s'au arĕtat unele din gravaminele românilor şi s'a accentuat, că intenţiunile guvernului de a introduce matriculele şi căsătoria civilă, etc. sunt păgubitóre pentru biserica şi poporul român.

In urmă s'a primit cu unanimitate următoriul act de protestare:

Resoluţiune.

Considerând, că prin introducerea matriculelor civile se intenţionéză nu atât îmbunătăţirea în purtarea respectivelor registre, ci mai ales schimonosirea şi magiarisarea numelor, reducerea venitelor stolare şi a influenţei preoţesci, cum şi vĕdita tendenţă de a potenţa ingerinţa stăpânirii magiare asupra clerului şi poporului nostru peste tot;

considerând că căsătoria civilă este de natură a sgudui aşeḑĕmintele şi chiar dogmele bisericii nóstre, jignind moravurile străbune şi sentimentul evlaviei înăscute poporului nostru, înlesnind conveţuirile nelegiuite şi în desfrâu, dărăpănând vaḑa clerului nostru şi căşunându-i pagube materiale însemnate etc., alegĕtorii dietali români din cercurile administrative Sibiiu şi Nocrichiu ale comitatului Sibiiu, întruniţi la Sibiiu în adunarea publică din 19 Februariu st. v. protestéză sĕrbătoresce şi unanim în contra proiectelor de lege religionare.

După aceea adunarea a trimis monarchului nostru următórea telegramă:

Maiestăţii Sale

Impĕratului şi rege apostolic

în

Viena.

Maiestate Impĕrătéscă şi Apostolică Regéscă! Supuşii alegĕtori dietali români din cercurile administrative ale Sibiiului şi Nocrichului, întruniţi în adunarea ţinută la 3 Martiu n. în Sibiiu pentru apĕrarea intereselor lor primejduite, credincioşi devisei înaintaşilor, depun la treptele Ialtului Tron al Maiestăţii Vóstre omagiul supunerii lor neclintite. Dumneḑeu sĕ ţină pe Maiestatea Vóstră Impĕrătéscă şi Apostolică Regéscă şi Inalta casă Domnitóre.

Cu aceste adunarea, care a decurs în cea mai deplină ordine, s'a încheiat.

Noutăţi.

Reuniunea femeilor române. Duminecă la 4 óre p. m. s'a ţinut adunarea generală a reuniunei femeilor române din Sibiiu, participând un numĕr fórte considerabil de membri. Dna vice-presidentă Ioana Bădilla făcênd cunoscut, că d-na presidentă Maria Cosma nu póte participa din causă sanitară, deschide adunarea prin cuvinte bine simţite. La ordinea ḑilei s'a pus apoi raportul comitetului, căruia i-a dat cetire dl secretariu N. St. Şuluţiu. Din raport se constată, că mersul afacerilor a avut un curs normal, reuniunea progreséză atât din punct de vedere cultural cât şi material. Esamenele dela scóla de fetiţe a reuniunei au dat un resultat mulţămitoriu; averea reuniunei s'a sporit cu preste 1000 fl. Balul din anul acesta a adus un venit curat de preste 300 fl. Reuniunei i-s'a ertat de a mai plăti chiria de 150 fl în edificiul scólei Asociaţiunei transilvane. Numĕrul membrilor s'a sporit etc.

După cetire dl Dr. Petru Şpan în o vorbire frumósă a accentuat despre cultura socială, ce o urmăresce reuniunea şi a dat espresiune mulţămirei, că în direcţiunea acésta reuniunea a luat o bună iniţiativă prin arangiarea de petreceri cu joc, unde s'a dat ocasiune şi tinerilor, care până acuma nu s'au învrednicit de astfeliu de petreceri, a gusta din plăcerea lor.

Adunarea a luat raportul, pe care credem, că'l vom putea publica întreg, la plăcută cunoscinţă. Se esprimă condolenţă membrelor rĕposate Elena Gabor şi Elisabeta Peţia. Pentru censurarea socotelelor pe anul 1892 la propunerea dlui Dr. Octavian Russu se alege o comisiune constătătóre din: d-na Eug. Vecerdea, d-şóra L. Popescu şi dl Leont. Simonescu. Raportorul comisiunei, dl L. Simonescu, după o censurare minuţiósă, arată, că tóte s'au aflat în regulă. Punêndu-se la ordine alegerea comitetului şi a bărbaţilor de încredere, se aleg mai întâi doi membri pentru scrutiniu în persónele dlor: Dr. Oct. Russu şi Dr. Vas. Bologa. La scrutiniu s'a constatat, că în comitet s'au ales tot membrii de mai înainte, întrând din nou d-na Stroia soţie de prim-vicenotar comitatens şi d-na Vecerdea soţie de advocat. Ca barbaţi de incredere s'au ales: G. Bariţiu, preşed. Asociaţiunei transilvane; P. Cosma direct. esec. al instit. „Albina“; Nicanor Frateşiu protosincel, ases. consist. şi Mateiu Voileanu asesor consistorial şi directorul scólei de fetiţe a reuniunei

Cerênd cuvêntul Preacuvioşia sa dl archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu prin o vorbire frumósă şi cu multă elocuenţă a desfăşurat importanţa reuniunei femeilor române din Sibiiu, care „tórce şi ţese fíricel de mĕtasă în vestmêntul nostru naţional“. Laudă activitatea comitetului, care pórtă atât de mare grije pentru prosperarea scólei şi care prin arangiarea balului şi din anul acesta, — unul dintre cele mai frumóse şi dintre cele dintâiu baluri din Sibiiu — a ridicat prestigiul nostru naţional şi a secerat un succes atât de strălucit din punct de vedere moral şi material. Uréză deci reuniunei viéţă îndelungată, comitetului tărie ca şi pe viitoriu sĕ ne putem bucura de róde aşa mănóse, precum aḑi ne bucurăm. Vorbirea Ilustrităţii Sale a fost întimpinată de frenetice aplause „Sĕ trăéscă“.

D-na vice-presidentă într'un ton dulce şi sentimental mulţămesce pentru vorbele măgulitóre, care pot servi ca o încuragiare şi pentru viitoriu. Scopul, ce-l urmăresce reuniunea, se póte ajunge mai uşor numai prin spriginul reciproc, de aceea şi rógă pe membrii, ca sĕ desvólte interesul de până acum faţă de reuniune, sĕ spriginéscă comitetul în acţiunile sale, căci sublim este scopul, ce l are în vedere reuniunea: crescerea copilelor, ér acésta crescere o sciu da mai bine mamele. Dacă noi nu am avut mijlóce de instrucţiune şi de educaţiune, vrem sĕ avem acuma, când şi timpurile reclamă mai mult, când avem lipsă de cultura naţională a fetiţelor, când avem lipsă de adevĕrate mame române. Reuniunea şi comitetul le are acestea în vedere, — de aceea înoesce rugarea, apelând la spriginul membrilor. Vorbirea pĕtrunḑĕtóre a d-nei vice-presidente a provocat furtunóse urale de „Sĕ trăiéscă“.

⁂

Retragerea metropolitului primat. Cetim în foile din România: I P. S. S. metropolitul primat al României Iosif (Gheorghianu) manifestase acum câtă-va vreme M. Sale regelui Carol dorinţa de a se retrage din înalta funcţiune de cap al bisericei autocefale române. I. P. S. Sa îşi motiva hotărîrea sa cu aceea, că sănătatea şi vêrsta sa înaintată nu-i mai permite a duce sarcina grea ce-i impune înalta sa posiţiune. I. P. S. metropolitul Iosif a cerut audienţă M. S. regelui şi reînoind arătările de mai înainte I-a înmânat demisiunea sa în scris, rugând pe suveran se o priméscă. Vineri la órele 10 a. m I. P. S. Sa metropolitul primat a fost din nou primit la palat. M. S. Regele, deşi cu regret, s'a vĕḑut nevoit a primi demisiunea I. P. S. Sale pe ḑiua de 1 Aprile.

⁂

Convenţiă comercială între România şi Elveţia. Vineri s'a semnat la ministeriul afacerilor străine de către dl Al. Lahovary şi de dl L. Staub, consul general al Elveţiei în Bucuresci, convenţiunea comercială încheiată între România şi Elveţia. Acéstă convenţiă are aceeaşi basă ca şi convenţiunile încheiate cu Anglia şi Italia.

⁂

Nunta principelui Bulgariei. Nunta A. S. principelui Ferdinand al Bulgariei se va face pe la mijlocul lunei lui Aprilie. E mai mult ca sigur, că nunta se va face la Sofia.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Orĕştie, 16 Februariu, 1893.

Orĕştia pe tóte terenele ocupă un loc fórte însemnat în ce privesce progresul nostru naţional. Orĕştia are o scólă frumósă şi bine arangiată, are o bancă de credit, care face, spre lauda conducĕtorilor ei, progrese admirabile, are mai departe o societate de lectură, unde sĕ întrunesce ḑilnic întréga inteligință din loc spre a se [illegible]pa din isvorul cel nesecat al sciinţei. Tot în Orĕştie se mai află şi un institut tipografic, care încă contribue mult la înălţarea eului nostru naţional.

Aceste instituţiuni sunt tot atâtea doveḑi, despre munca intensivă a inteliginţei nóstre şi cu o dovadă mai mult, că *„concordia parvae res crescunt, discordia macsimae dilabuntur.*

In concordie şi bună înţelegere, contribuind fie-care cu forţele sale morale şi materiale au ajuns orĕştienii astăḑi a sta de vorbă în faţa altor oraşe cu mult mai mari şi mai abundante în elementul nostru românesc.

În ce privesce progresul pe terenul social, Orĕştia a ţinut ison, ba s'a încercat chiar a rivalisa cu multe oraşe de a le nóstre, unde ne putem şi noi afirma.

O dovadă despre acésta ne póte servi şi balul arangiat de inteliginţa română din Orĕştie anul acesta, despre care îmi permit a întreţiné puţin on public cetitoriu.

Acest bal a avut loc în 18 Februariu a. c, şi după judecata generală, a pus corónă tuturor balurilor arangiate în acest carneval la noi. Atât arangiarea cu mult gust şi pricepere a salei, cât şi celelalte accidenţe, au făcut onóre arangiatorilor, satisfăcênd chiar şi cele mai esagerate pretensiuni.

Am ḑis cele mai esagerate pretensiuni, fiind-că publicul strein era obicinuit de mai mulţi ani a vedé în petrecerile românesci pe cele mai animate şi mai elegante

Ceva de tot nou şi neobicinuit ca la balurile din alţi ani au fost cele dóuĕ musici adecă cea militară şi capela orăşenéscă.

Cea militară a fost angajată pentru jocurile rotunde şi cuadrile, ér cealaltă pentru jocurile naţionale.

Ambele au emulat în prestaţiunile lor şi cu deosebire trebue sĕ amintesc, că musica militară a aprins dela început focul petrecerii prin frumosul marş de întroducere compus din melodii românesci de dirigintele musicei.

Incă înainte de 8 trăsurile bijbăiau pe strade, ducênd în sală pe cei cu dor de petrecere şi cât ce óra 8 sună musica militară îşi începe programul cu frumosul marş de care am amintit. Sĕ putea cetí din ochii fiecăruia satisfacţiunea sufletéscă şi mândria naţională la auḑul acelor acorduri dulci — cari variau cu altele pline de foc şi tóte la olaltă alcătuiau melodia simbolului credinţei nóstre românesci „Deştéptăte române“.

Onóre compositorului!

După o mică pausă fiind sala îndesuită de public sĕ prind jucătorii la horă şi era de tot înălţătoriu a priví cum sĕ légănă întreg publicul, chiar şi cel privitoriu şi mai plăcut te impresionau mişcările pline de graţie a drăgălaşelor dame, cari purtau cu mândrie costumul nostru naţional deşi, cu regret trebue sĕ constat, cam puţine la numĕr.

Aş trece póte preste cadrul unei corespondenţe şi aş abusa de ospitalitatea onoratei redacţiuni, dacă aş descrie întregul program al jocurilor Fi-emi permis a mai amintí numai, că jocurile de colónă au fost dansate cam de 100 părechi şi mai ales „romana“ a avut deplin succes, jucându se cu precisiune şi eleganţă împunĕtóre.

S'au observat ca probele ţinute înainte de bal de înv Branga şi-au avut efectul lor şi acum se póte susţiné, că acest joc sa popularisat în întréga societatea din loc.

Ast[illegible]'a strecurat, în cea mai per[illegible]ie, scurta nópte de 18 Faur [illegible]ineţa când publicul a părăsit sala de dans, ducênd cu sine cele mai bune impresii.

Ca şi alta dată cei mai tineri şi mai vigoroşi s'au retras în apartamentele restaurantului ca între sunetele paharelor sĕ mai lungéscă nóptea cea atât de scurtă şi se declare pe regina balului.

Degiaba s'a adus acest obiect în discusie, căci câţi votanţi atâtea propuneri şi în urmă s'a ajuns la resultatul că fie care a fost regină pentru regele ei.

Ar urma acum sĕ inşir întregul pomelnic al participanţilor. Sĕ fiu însĕ scusat de acéstă sarcină, căci deşi póte aş putea o face acésta cu mai bun succes ca reporterul „Tribunei“ din Nr. 34, care cam confus cum însuşi se caracteriséză şi care în mod uşuratic a produs prin corĕspondenţa sa numai ziḑanie în publicul nostru de care Orĕştenii nu au trebuinţă.

Vom face acésta constatare în mod general şi voiu amintí mai întâi pe corpul oficerilor, care ca'n totdeuna nu a lipsit a ne dovedí spriginul sĕu presentându-se aprópe în corpore. Inteliginţa română întrégă din Orĕştie precum şi cel mai ales public, străini şi representanţi din Deva, Dobra, Ilia, Băiţa, Săcărâmb, Alba-Iulia, Geógiu, Poiana din muţii apuseni, şi Poiana Sibiiului au format frumosul buchet al acestei petreceri. Mai departe jurul Orĕştiei, care încă a fost de astă dată binişor representat.

Cât privesce deci câştigul moral, acela s'a ajuns cu prisosinţă şi ne va servi şi pe viitoriu de basă la arangiarea astorfeliu de conveniri, ér despre cel material las' sĕ vorbéscă la timpul sĕu comitetul arangiatoriu.

A dóua ḑi după bal la iniţiativa comitetului arangiatoriu, s'a făcut un prânḑ comun cu scopul de a intreţiné publicul rĕmas încă în Orĕştie.

Acest prânḑ a pus apoi prin veselia ce l'a însoţit pecetlul petrecerei depărtându-se fie-care cu dorul de a sĕ revedea cât sĕ póte de des la Orĕştie.

„Ende gut alles gut!“

Participantul.

Convocare.

Adunarea generală anuală ordinară a societăţei de ajutorare din Sibiiu a robilor se va ţinea în 17 Martiu st. n. a. c. d. a. la 4 óre în sala de şedinţe a tribunalului reg. din loc, la care învit cu onóre pe p. t. membrii.

Ordinea de ḑi:

1. Deschiderea şedinţei din partea presidiului, raportul despre activitatea din anul trecut a societăţei şi decidere asupra acestui raport.
2. Raportul comisiunei censurătóre, esmisă de adunarea generală anuală din anul trecut, despre starea cassei cu finea anului trecut şi decidere asupra raportului.
3. Alegerea unei comisiuni censurătóre de 3 membri, pentru censurarea socotelilor anului curent.
4. Eventuale propuneri.

Totodată am onóre a aduce la cunoscinţă, că îndată după adunarea generală convocată aci, comitetul de direcţiune îşi va ţinea prima şedinţă ordinară de cuartal din anul curent, ér celelalte şedinţe le cuartal se vor ţinea în ḑilele Iuniu 9, Septembre 9 şi Decembre 9 a. c. totdeuna la 4 óre d. a. şi în locul amintit mai sus, la cari prin acésta am onóre a învita pe p. t. membrii ai comitetului de direcţiune.

Sibiiu, 18 Februariu 1893.

Preşedintele societăţei de ajutorare a robilor din comitatul Sibiiu.

Iánosy m. p.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

„De ce stăm noi mai rĕu ca alte popóre?“

Prelegere poporală, ţinută în Alba-Iulia de N. Ivan.

(Urmare.)

Familia română trebue sĕ o transformăm în familiă crestină, căci acest mod de viéţă e mai rĕu ca cel păgânesc, este o urgie pe némul nostru, este o ruşine pe capetele nóstre.

Un némţ a ḑis, daţi-mi scólă şi voiu străforma lumea'

Eu aş ḑice daţi-mi familia română, daţimi-o sĕ o învĕţ — sĕ o luminez, sĕ o povĕţuiesc şi voiu face din români cei mai aleşi ómeni. Şi ce voiu face? voiu scóte cérta din casă, şi voiu băga iubirea şi dragostea între ai casei, voiu scóte neînţelegerea şi îi voiu face înţelepţi ca şerpii şi blânḑi ca porumbii, voiu scóte tractarea brutală, sudalmele, vorbele urîte şi grele şi voiu băga în locul lor vorbe dulci, vorbe de mângăiere, cuvinte alese, plăcute lui Dumneḑeu şi ómenilor.

Voiu sădi dragostea, căci acésta va fi o legătură puternică şi dragostea va pune pe moşul ori pe buna în fruntea averei, dragostea fiiéscă i va pune vestmênt luminat pe trup, dragostea îl va scuti de lucru greu, dragostea îl va face sĕ nu şi doréscă mórtea în tótă ḑiua şi dragostea către moşul va sădi în inima copiilor iubirea către părinţi, stima cuvenită şi ascultarea de sfatul şi poveţele lor şi étă că am ajuns la acel grad, pe care stau alte popóre.

Ajunşi odată aici — am câştigat ceva — dar nu tocmai tot.

De aici drumul spre fericire e preserat cu flori, dar nu cu spini.

Dragostea din familie, trece în vecini, dragostea se lăţesce şi asupra celor de un ném şi de o lege cu noi. Dacă un român de ai nostri este măestru, nu ne vom duce nici la jidan, nici la sas, nici la ungur, ci vom merge şi vom lucra la el, ca sĕ-l ajutăm şi pe el.

Dacă un român de ai nostri e neguţĕtoriu, vom merge tot la el şi vom cumpĕra, ce ne trebue.

Dacă unul e măcelariu, ne vom duce tot la el, dacă unul e birtaşiu şi voim sĕ gustăm un păhar de vin vom merge la casa lui, şi nu la a streinului, şi érăşi întors, măestrul va cumpĕra legumele şi cei trebue dela ţeranul nostru, neguţătoriul va cumpĕra tot de la ai nostri, măcelariul vita nóstră chiar şi când ar fi mai scumpă, birtaşul vinul nostru chiar şi mai cu preţ şi aşa pe rênd ne vom sprigini unul pe altul ca nisce fraţi.

Evreul nu cumpĕră de la creştin păn' ce capĕtă la evreu, sasul nu se duce la un pantofariu român păn' ce află la sas, ér magiarul nu sĕ uită la român păn' ce găsesce unul de ai lor.

Ai nostri sunt buni nnmai sĕ facă drumuri, sĕ facă lucru greu, sĕ ridice poveri, dar unde e vorba de a pune péna în mâna cuiva, fiind aceea mai uşóră o pun în mâna ómenilor lor.

V'aş pnté întreţiné pănă mâne cu lucruri de aceste.

V'aş pute-o spune, că la alte némuri, dacă îi arde cuiva casa, — toţi ajntoréză ca sĕ şi-o ridice éră.

Noi ne uităm cu mânile în şolduri, nu ni drag se îi păzim în ajutoriu îl lăsăm de-şi vinde vaca din jug şi 'i iasă laptele din casă, de nu avem inimă spre ajutoriu.

Dacă îi móre cuiva o vită toţi alérgă în ajutoriu ca sĕ şi-o pótă lua éră; intre ai nostri sunt mulţi cari plini de rĕutate în inima lor, înloc de ajutor, le pare bine că l'a ajuns pe cutare nenorocirea. Vedeţi dar o parte din pecatele nóstre.

Vedeţi de ce nu stăm noi ca alte popóre!

Nu ne spriginim, nu ne iubim, nu ne putem încălḑi unul de altul. Acest verme róde la rădăcina némului nostru, preoţii şi învĕţătorii nostri pănă acuma nu ne au deschis mintea spre lucrurile aceste. (Va urma.)

Din public *).

Dare de samă şi mulţămită publică.

Comitetul parochial gr. or. din Cunţa protopopiatul Mercurii are plăcuta datorinţă a-şi da sama şi pe calea acésta despre suprasolvirile şi ofertele incurse cu ocasiunea unei petreceri cu joc din 2 Februariu n. a. c. arangeată în favorul edificărei unei biserici nóuĕ în comună şi a aduce donatorilor călduróse mulţămite.

Au donat p. t. domni: Pongrácz Géjza protopretore 10 fl. Ioan Droc protopresbiter şi Ioan Petraşcu paroch câte 5 fl., Aron Preja pretor 2 fl., Lukácsfi Viktor medic, Ioan Oprean preot em. Ioan Banciu învĕţătoriu, Georgiu Buda şi Kovács Károly candidaţi de not. Nicolae Bordog, Oltean Mihaiu, Krisztea Miklos, Cserni Ioszef, Ioan Cărpinişan proprietar în Gârbova, Heinrich Dahinten din Sebeşiu, Molnár György, Szabó sergente de gendarmi în Vingard, Simeon Bobolotiu şi Dumitru Grosu câte 1 fl., Ilie Comşe din Şpring, Vasilie Mercurean, Nicolae Albu jun. Nicolae Albu sen. Alesandru Mercurean, Miron Băscă, Iovu Turean, Onisăiu Turean, Filip Nemeşiu, Vasilie Gelea, Ioan Ordanu jun., Ioan Ordeanu sen., Stefan Ordeanu, Nicolae Senchea, Nicolae Opincariu, Precup Moga, Achim Tureanu, Vasilie Gibu, Trifon Muntean, Dumitru Radu, Dumitru Bozan, Stefan Babeşiu, Samoilă Opincariu, Mateiu Turean, Filip Băscă, Silvestru Radu, Vasilie Florea, Perkl Iozef, Gavrilă Bozan, Teodor Medrea, Bolog Agnes, Ioan Babeşiu şi Kádár Iozef câte 50 cr. Ioan Lupu, Chirilă Novac, Nicodim Cândea câte 25 cr.

In fine susnumitul comitet e plăcut îndemnat a aduce călduróse mulţămite şi p. t. dómne Eugenia Preja, Carolina Bozdog şi d-şórei Aurelia Oprean pentru viptualele gratuite la aceeaşi petrecere, nisuind la scăderea speselor.

Venitul crut al petrecerei 54 fl. 25 cr.
Spesele . . . . 8 „ 92 „
Venitul curat . . . . 45 „ 33 „

Cunţa în 20 Februariu, 1893.

In numele comitetulni parochial:
Ioan Petraşcu,
paroch gr. or.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.
Red.

Loterie.

Sâmbătă, 4 Martiu, 1893.

Budapesta: 63 12 18 81 17

Nr. 174 1893. [27] 3—3

EDICT.

Bucur Șerban Hoadrea de religiunea gr. or. din Rĕșinari care de 12 ani a părăsit pe legiuita sa soție Maria Aleman Pinciu tot de acolo — fără de a i se sci locul intreținerii sale, se citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de șase luni do ḑile, după care termin procesul matrimonial incaminat de actora conform resoluțiunei consistoriale dto 19 Ianuariu a. c. Nr. 8700 B. din 1892 se va pertracta și decide și în absența lui.

Forul matrimonial de I instanță al Sibiiului.

Sibiiu, 15 Februariu, 1893.

Ioan Papiu,
protopresbiter.

Publicațiune de licitațiune.

Prin acésta se aduce la cunoscință publică, cum-că comuna bisericéscă gr. or. **Șirnea,** din comitatul Făgăraș, cercul Branului, voind a-și **reedifica biserica,** ține spre acest scop licitațiune publică minuendă, la care sĕ invită toți doritorii de a licita, pe **Dumineca 11/23 Aprile a. c. la 11 óre ante-meridiane** în edificiul scólei din acéstă comună, cu condițiunile din planul de clădire aprobat de Prea Venerabilul consistoriu archidiecesan la 26 Septembre 1892 Nr. 6135, și conform unor indigitări ale domnului architect consistorial.

Prețul strigărei va fi **6,000 fl.**

Materialul brut se va da apróape tot de comuna bisericéscă, transportat gata la locul destinat; ér restul de domnul întreprinḑĕtor.

Licitanții au a depune **vadiu 5 %** din prețul strigărei; ér anteprenorul minuend va depune, după aprobarea contractului de Prea Venerabilul consistoriu, o cauțiune **de 800 fl. v. a. în bani gata** sau în obligațiuni de stat, care va serví ca garanție încă 3 ani după colaudarea noului edificiu bisericesc

Condițiunile de licitațiune mai de aprópe, planul și preliminariul de spese sĕ pot afla la președintele comitetului parochial din Șirnea; ér materialul brut gata, se póte vedé la locul de clădire.

Șirnea, 12 Februariu, 1893.

Ioan Cențu,
preot și președinte al comitetului.

Stoica Rășian,
prim epitrop.

[28] 3—3

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1892.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	9.22	11.19	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
2.12	5.53	—	11.53	12.57	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3 53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8 43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3 24	Rév	—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.20	6.18	pl. sos.		10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.34	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10 21	7.34	Ghiriș	—	9.23	3.18	3.--	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.57	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—	Vințul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.22	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.38	sos. Teiuș. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.43	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.14	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.48	sos. Copșa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.12	—	—	3.03	9.50	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	10.06	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.28	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	11.04	Sighișóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.19	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.27	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de persóne	—	8.43	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.17		Tren accelerat	9.18	1.35	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.05	2.09	sos. Brașov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	-	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Murĕș-Ludoș — Bistrița

—	—	—	—	4.—	Murĕș-Ludoș	—	—	—	—	7.21
—	—	—	—	6.48	Țaga-Budatelic	—	—	—	—	4.15
—	—	—	—	9.59	Bistrița	—	—	—	—	1.16

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	10.35	4.22		pl. Simeria sos.		9.51	3.27	9.35	—
—	7 21	12.23	5.42		Hațeg		8.36	1.54	8.25	—
—	9.45	4.—	8.36		sos. Petroșeni pl.		6.—	10.50	6 20	—
5.—	—	4.25	—.—		pl. sos		—.—	10.—	—	9.10
6.12	—	5.37	—.—		Vulcan		—.—	9.50	—	8.15
6.35	—	6.—	—.—		sos. Lupeni pl.		—.—	8.30	—	7.40

Arad — Timișóra

—	6.15	11.30	5.58		Arad		9.44	3.50	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.46	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timișóra		8.—	1.11	8.15	—

Ghiriș — Turda

7.48	10.35	3.40	10.24		Ghiriș		5.10	9.50	2.50	9.10
8.08	10.55	4.00	10.44		Turda		4.50	9.30	2.30	8.50

Sighișóră — Odorheiu

—	—	4.30	11.25		Sighișóră		10.52	6 10	—	—
—	—	7.21	2.11		Odorheiu		8.15	3.15	—	—

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	11.44		Zelău		2.10	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.32	10.57	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9. 4	12.05	6.20	—	—
—	—	2.56	11.21	7.43	Șeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.36	12.01	8.27	Lómneș	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	4.02	12.27	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.26	12.50	9.23	sos. Sibiiu pl	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Șelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veștem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Șebeșul sup	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacul inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtișóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viștea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beșimbav	4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	–	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budap[illegible]a — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	[illegible] de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8 20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos. Teiuș pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.20	2.41		pl Cucerdea sos.		7.47	8.25	1.15	—
—	3.26	9.11	3.27		Ludoș		7.—	7.41	12.31	—
—	5.07	11.39	5.14		sos. Oșorheiu pl.		5.20	5.54	10.05	—
—	5.50	12 20	5.36		pl. sos.		5.14	5.05	9.35	—
—	7.25	1.55	7.15		sos. Reghinul-săs. pl.		3 44	3.22	8.—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

—	10.50	4.40	9.56		Simeria		5.28	3.20	8.10	—
—	11.13	5.03	10.08		Cerna		5.11	3.—	7.50	—
—	11.48	5.38	10.32		Hunedóra		4.46	2.32	7.22	—

Brașov — Zerneșci

—	—	8.35	4.55		Brașov		6.29	1.44	—	—
—	--	10.28	6.36		Zernesci		5.—	12 20	—	—

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

—	5 20	8.50	3.10		pl. Brașov sos.		8.25	5.32	9.25	—
—	6.01	9.31	3.53		Prejmĕr		7.47	4.54	8.47	—
—	7.04	10.32	5.03		Sepși-S.-Georgiu		6.53	3 53	7.48	—
—	8 40	12.08	6.41		Covasna		5.26	2.16	6.06	—
—	9.26	12.54	7.26		sos. Kezdi-Oșorheiu pl.		4.30	1.10	5.—	—

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 21. Sibiiu, Joi, 25 Februariu (9 Martiu) 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 24 Februariu, 1893.

Un corespondent din Făgăraş al lui „M. Hirlap“, (nr. din 3 Martiu n a. c.) ocupându se cu stările deplorabile din comitatul Făgăraşului şi cu causele, cari le au produs, între altele scrie astfeliu:

„Comitele suprem şi partisanii sei au cădut într'o mare greşală politică, căci îndată la începutul carierei de comite a lui Guido Bausznern au alcătuit alianţa săséscă-unguréscă şi basaţi pe acésta au declarat resboiu la toţi românii din comitat fără escepţiune şi pe tóte terenele vieţei publice. A fost de prevĕdut, că direcţiunea acésta inaugurată în acest comitat aprópe curat românesc şi care din punct de vedere politic nu se póte dice că e sănătósă 'şi va produce fructele sale amare; va produce relaţiuni încordate între comitele suprem şi partisanii sei şi între românimea din comitat şi anume până la starea cea mai nesuportabilă“

Corespondentul mai vorbesce şi despre alte lucruri, referitóre la români dar cu acestea acum nu ne ocupăm; remânem la caracteristica de mai sus. Trebue sĕ recunóscem, că rar se vĕd scrise în foile uugnresci adevĕruri atât de reale faţă de noi, ca pasagele citate şi tot odată de aşa, încât ele sĕ arunce o vie lumină asupra causelor şi desvoltării relaţiunilor încordate dintre români, sau sĕ dicem dintre naţionalităţi şi magiari, nu numai în un comitat ci în ţéra întrégă.

Precum au cădut cei-ce au adi puterea în mână în Făgăraş in o mare greşală politică, tot aşa putem dice că au cădut guvernele Ungariei dela dualism încóce în aceeaş greşală politică, că în loc sĕ ţie cumpĕnă politică egală faţă de naţionalităţi, acordându-le drepturile ce le compet, s'au arĕtat puţin tolerante faţă de ele, dacă acestea au ţinut la eul lor naţional şi au menagiat şovinismul în societatea magiară, care apoi a alunecat pe povêrnişul periculos de a primi în sinul sĕu pe toţi parveniţii, în locul prim pe elementul ovreesc. Cu acest element au făcut alianţă (analógă cu alianţa săséscă-ungurésca din Făgăraş) magiarii, guverne şi societate şi basaţi pe ea n'au vrut sĕ mai ţie cont de dreptele pretensiuni ale nóstre şi ale altor naţionalităţi, ce le pretindem în vîrtutea sarcinelor publice suportate de noi nici chiar de minimul pretensiunilor, cum este d. e. esecutarea legei de naţionalitate.

Astfel sĕ înţelege, că a fost de prevĕdut de la început, că între români şi magiari sĕ va nasce un antagonism acut (ca şi în Făgăraş între români şi partida comitelui), dar nu noi suntem de vină, că s'a născut acesta. Din contră. noi presa şi societatea română mereu a dat espresiune părerii sale de rĕu despre mersul lucrurilor. Dar atunci ni s'a dis, că suntem dacoromanişti sau agitatori, cum sĕ dice şi despre românii din Făgăraş, dacă combat destrăbălările administraţiei rele.

Noi trebue sĕ ne mirăm, că în societatea magiară şi între bărbaţii de valóre politică ai Ungariei (afară dóră de dl Mocsáry) până acum nu s'au aflat unii, cari sĕ prevadă rĕul şi sĕ se puie cu tótă seriositatea a da mersului lucrurilor faţă de naţionalităţi o direcţiă mai sănĕtósă, căci ceea ce nu póte omul aştepta dela dl Bausznern, ca sĕ facă în Făgăraş, póte aştepta dela bărbaţii, cari conduc firele politice şi destinele ţerii sĕ facă în Ungaria.

Revista politică.

La desbaterea proiectului pentru prolungirea bugetului provisor până la finea lunei lui Maiu s'a încins o discusiune vehementă şi totdeodată caracteristică, pentru-că s'au atins cestiuni cardinale din viéţa internă a statului.

După-ce Alecs. Hegedüs a recomandat proiectul, a luat cuvêntul Ign. Helfy, care a declarat în numele partidului seu, că nu primesce indemnitatea, deóre-ce n'are încredere în guvernul actual. Unul dintre motivele neincrederei este, că regimul an de an se pune pe o basă ilusorică şi croesce la legi de indemnisare. Programul politic bisericesc al guvernului e de tot încurcat şi nu se scie, dacă regimul va şi face ceva în direcţiunea acésta.

Ferd. Horánszky, începù cu declararea, că partidul seu încă nu primesce proiectul din cestiune. Motivele de a avé in guvern neincredere, motive care le-a sulevat şi în desbaterea generală a bugetului, durere s'au mai sporit. Actuala stare de lucruri e fărte slăbănógă. Bună-óră sĕ se ia numai cestiunea naţionalităţilor, în care regimul dovedesce o absolută neactivitate. Aici ar trebui sĕ se urmeze o politică alternativă: dacă între aspiraţiunile naţionalităţilor sunt aspiraţiuni de aprobat, trebue considerate, ér dacă nu sunt, trebue nimicite cu tótă puterea. Cestiunea confesională a devenit o calamitate prin procederea politică a regimului. Relaţiunile între corónă şi naţiune, nu crede vorbitoriul, că s'au rĕcit, dar în afară se manifestă astfeliu de simptóme şi e datorinţa regimului a spulbera ori-ce umbră în acéstă privinţă. In urmă vorbitoriul persifléză pe guvern pentru-că tot amână proiectele de reformă administrative. El promite numai dar nu şi face.

Vorbirea fostului preşedinte al dietei Pechy a fost ascultată cu cea mai mare încordare. Dênsul privesce prolungirea de o stare bolnăviciósă, cu atât mai vêrtos, că ea s'a arătat şi în anii premergĕtori. Dênsul reflectéză de o camdată la trei cestiuni, faţă cu care nu e împăcat cu politica guvernului şi anume: cestiunea dreptului de stat, cestiunea politică-bisericéscă şi cestiunea libertăţii cetăţenesci.

In cât privesce dreptul de stat dênsul n'a fost împăcat cu compromisul dela 1867, totuşi s'a supus maiorităţii naţiunei, cu durere vede însĕ că naţiunea după primirea basei dela 1867 sub conducerea însaşi a fiilor naţiunei a apucat pe un povêrniş periculos.

După părerea dênsului statul nu mai stă pe basa dela 1868 şi acésta trebue sĕ provóce îngrijiri mari în capul naţiunei. De acolo provine şi încordarea între Curte şi naţiune. Ea nu trebue dar sĕ se atribue aşa de mult lui Kossuth, cât mai vêrtos procederei necorecte. Cu „politica bisericéscă“ e fórte nemulţămit, ministrul de curte trebuia se urmeze fostului ministru Szapáry şi se lase pe alţii se conducă resortul. „Libertate cetăţenéscă“ în Ungaria nu esistă din causa doctrinismului, care mai înainţe nu era, şi atunci era un adevĕrat spirit de libertate.

In şedinţele următóre discusiunea a devenit atât de vehementă, în cât s'au provocat scene furtunóse, precum nu au mai obvenit din era lui Tisza şi Szapáry. Mai rĕu s'au încăerat partidul apponyist după vorbirea şefului. Ministrul Wekerle a fost întrerupt de sgomot şi numai cu mare greutate 'şi a putut continua vorbirea, Tóte acestea le-a provocat cestiunea politică bisericéscă a guvernului.

* * *

Din Petersburg se anunţă, că monitoriul oficial al regimului a publicat o comunicare oficială, în care se dice că regimul imperial a avut mai de multe ori ocasiune a desaproba stările de lucruri din Bulgaria care le a creat regimul din Sofia, de când domresce principele Ferdinand. Dnpă-ce conducĕtorii regimului voesc sĕ conchieme sobrania mare pentru modificarea art. 38 al constituţiei din Tirnova şi astfeliu a face atentat la religiunea ţĕrei, regimul nu póte sta nepăsătoriu faţă de nemulţămirea, ce s'a provocat între poporaţiune; de aceea e de părere, că astfeliu de reforme nu pot duce la resultate favorabile.

* * *

FOIŢA.

Parnasul român.

(Recensiune.)

„Parnasul român“ e titula unei colecţiuni de poesii românesci eşită acum de curênd în editura dlui Teochar Alecsi din Braşov (la finea anului 1892). Numele opului ne dă a înţelege că avem de lucru cu bucăţile cele mai bune din câte apărură până acum în literatura nóstră, cu poesiile clasice, cum am dice, cu piesele cele mai alese ale „poeţilor nostri laureaţi“ (vorba culegătorilor din precuvêntare).

De când apărù, am vĕdut anunţat acest op în mai multe foi, dar nici într'una nu i-am vĕdut o recensiune, fie numai generală, ca asta de faţă bunăóră. Étă causa, din care me vĕd nevoit a-o face eu, căci drept spunêndu-ve — după bombasticul nume „Parnas“ ori cine ar fi în dreptul de a presupune, că aci e representată lamura poesiilor nóstre şi încă aşa după cum eşi din creerii poeţilor nostri; aşa-e ori ba — vom vedé? Când prinseiu primadată „Parnasul românesc“ în mână, ve spun drept, atâta mi-a plăcut formatul lui şi ediţia lucsósă, esterioru-i atrăgător, de l'am şi comparat cu opurile germâne „Deutsche Lyrik în Liede“, (edată de Dr. I. B. Peters în Lipsca, cu moto: „Ein Lied mein Morgen und mein Abendsegen, Ein Lied für jeden Iubel, jedes Wah.“) cu „Duftende Blüten“ aus Deutschlands Dichtergarten (Laugensalza) ba chiar cu „Edelweiss“ für Frauensinn und Frauenherz de Dr. Karl Zettel (Stuttgart). Şi în adevĕr, „Parnasul“ nostru cu esteriorul rivaliséză cu ori care din cele citate: tras în legătură de pândă, călcâiul cu cirade aurite, faţa cu cirade aurite, cu numele opului asemenea de aur şi cu emblema opurilor de poesii: o damă cu harfa de aur, lângă ea o fetiţă de aur tóte pe un pedestal de aur; marginile foilor încă sunt aurite frumos. Scurt dis: adjustarea tótă e deplin plăcută. Deschidênd cartea vedem tabla materiilor, un lucru care nici că puté lipsi, căci din ea ne orientăm, de pe ea căutăm ce vrem de căutat, ea este „Esposiţia numelor“ autorilor si operelor lor; aci caută mai întâiu ori şi ce cetitor, apoi de aci-şi alege ce crede că-i va conveni. Aşa fac şi eu totdeuna cu o carte, şi aşa făcui şi în rêndul acesta cu Parnasul; cetii numele autorilor şi numele bucăţilor cu care sunt representaţi, ici colea mai stam şi meditam: óre nu era cutare ori cutare autor mai bine representat prin alte piese? Când ajunsem la Andreiu Mureşan şi l vĕdui representat prin poesiile: „Libertatea“, „Un rĕsunet“ şi „Ţĕranul persan“ m'am oprit mai mult locului, că — deşi sciu de-arostul mai tóte poesiile lui Andreiu Mureşan ce apărură în ediţia I la 1862 şi în ediţiunea II la 1881, nu mi venia în minte ce poesie sĕ aibă el întitulată: „Libertatea“? Caut dar unde me indrumă „Tabla de materii“ adecă la pag. 166 a Parnasului şi spre mirarea şi nĕcazul meu aflaiu „rĕspunsul păsĕruicei“ cel minunat al lui Andreiu Mureşan, dar aci schimonosit într'un mod neertat de nu sciu ce „Meşterstrică“. Pentru bunii cetitori, cari dóră nu cunosc nici poesia originală nici n'au ocasiune a ceti copia schimonosită şi metamorfosată, las sĕ urmeze:

I. Rĕspunsul păsĕruicei.

(Din foiletonul „Zimbrului“ Nrul 7*).

Iată-ţi spun patrónă, dorul, ce me trasă,
Sĕ-mi las căsuliţa în care stătui,
Nutrită domnesce, cu semânţă alésă.
Nu e cuibul, unde raza-ntâiu vĕdui!

Nu-i muschiul de munte, nu-i câmpia verde
Nu e nici pădurea, nici rîul cel lin, —
Nu-i pustietatea, în care se pierde,
Rătăcind prin lume, câte-un peregrin.

Nici ţintii se aflu surori, au soţie,
Cu cari în amare dile am vieţuit;
Căci a sórtei fase le sciu din pruncie,
Sciu, că rar e dată, s'afli ce ai dorit

Voiu însĕ patrónă dulcea libertate,
A ceriului stemă, al naturei dar,
Pentru care odată cu braţe-'narmate,
Muria Moldovénul, luptându-se amar!

Pentru care Stefan, eroul cel mare,
Sta gata se piară cu ai sei români;
Au se nimicéscă duşmanul cel tare,
Spaima Europei, pe turcii păgâni.

Pentru care-n lacrimi nótă multe feţe:
Una plângênd fiul, alta pre bărbat,
Una că-i lipsită l'adânci bĕtrâneţe
D'al vieţii razim, acum mormêntat.

Pentru care curge sângele tot unde
Şi va curge încă în sânge mereu;
Căci c'o lovitură nu se póte-ascunde
Un dar sânt, în piepturi pus de Dumnedeu!

Pentru care sclavul cu fieru'n picióre,
Din órba speluncă suspină'n ascuns;
Pentru care tigrul stă sĕ se omóre,
Rumpând fier, zăbrele, d'a ei dor pĕtruns.

Avênd libertatea, vie ori ce plóie,
Grindine, furtune, fulger, trăsnet greu,
P'un minut îmi strică, p'un minut me móie,
Nu pot însĕ-nfrânge simţemêntul meu.

Avênd libertate, de fóme nu-mi pasă,
Nici de gerul iernei, ce m'ar tortura,
Căci sborul m'ajută, sĕ-mi cerc altă casă,
Unde blândul sóre îmi dă rada sa.

---

*) Va se dică acésta poesie o publicase marele poet în foiţa diariului „Zimbrul“ din Bucovina, la 1851, de unde o scóseră amicii lui când adunară „din poesiile lui“ câte le aflară, de unde numai putură şi le presentară publicului la 1862 şi 1881 în formă de broşuri.

Despre situaţiunea din Bulgaria „Timpul“ din Bucuresci scrie următórele:

Prinţul Ferdinand al Bulgariei s'a reintors dela Viena şi a sosit la Sofia. Ochii celor cari se intereséză de politica generală, se întorc cu acéstă ocasiune érăşi pentru câtva timp spre vecina nóstră Bulgarie, unde se prepară, în urma reintórcerei prinţului, o serie de evenimente de óre-care interes general.

Indată după sosirea prinţului la Sofia, se încep pregătirile pentru sobrania cea mare. care va fi convocată cel mai târḑiu în luna lui Maiu In mesagiul de deschidere se va face cunoscut adunărei mai întâiu logodna prinţului; afară de acésta însĕ se va supune Sobraniei un tratat formal asupra încheierei căsătoriei, tratat care s'a redactat acum la Viena între ministrul Grekov, ca representat al prinţului, şi între ducele de Parma, ca părinte a miresei prinţului. Intrebat asupra scopului şi necesităţii acestor formalităţi, ministrul Grekov, ar fi rĕspuns, că Bulgaria vrea se imiteze precedentul întêmplat în România, unde prin comunicarea tratatului de căsătoriă a prinţului moştenitoriu făcută representanţei naţionale s'a dat caracterul unui eveniment însoţit de aprobarea poporului şi prin aceasta o deosebită consfinţire acestei căsătorii.

Sobrania va esprima apoi printr'o adresă separată mulţămirea ce domnesce în ţéră pentru hotărirea prinţului, de a întemeia o familie, o dinastie a Bulgariei.

Afară de anunţarea logodnei prinţului se va mai face apoi cunoscut sobraniei proiectul guvernului pentru modificarea constituţiei.

Se scie, că acest proiect conţine un punct fórte mult esploatat de duşmanii actualului guvern bulgar: aceia al cestiunei religiei prinţului şi fiilor sei. Prinţul Ferdinand n'a putut dobândi încuviinţarea căsătoriei sale cu princesa de Parma, de cât cu condiţiunea ca sĕ-şi créscă şi fii în religia catolică, condiţie, care era însĕ în contradicţie cu o stipulaţie a constituţiei bulgare, cerând ca copii prinţului se fie crescuţi în religia ortodocsă. Dl Stambulov s'a încercat tare a convinge Sobrania, că acest articol al constituţiei póte fi modificat — şi acésta fără nici o primejdie pentru ţéră. Sobrania mică a convins'o deja şi acum rĕmâne sĕ convingă tot astfeliu şi sobrania mare, care va vota definitiv modificarea.

Duşmanii guvernului actual bulgar, au scos însĕ vorba, că acésta ar fi numai un început, menit a duce spre a completa catolicisarea Bulgariei. Exarchul bulgar din Constantinopol s'a alarmat şi o corespondenţă activă a început între el şi guvernul din Sofia. Acéstă corespondenţă însĕ s'a terminat, în urma asigurărilor guvernului bulgar, cu declaraţia ecsarchului că numai găsesce necesar a interveni în această afacere, lăsând resolvarea ei în grija esclusivă a sinodului din Sofia.

In sfârşit, pelângă tóte acestea, ceea-ce va face ca atenţia se rĕmână mai mult timp îndreptată asupra afacerilor din Bulgaria, va fi şi cestiunea episcopului Clement din Tirnova cu tóte că cunoscută fiind energia lui Stambulov în astfeliu de afaceri feliul resolvărei acestei cestiuni n'ar mai puté fi problematică

* * *

Discuţia asupra proiectelor militare germane înaintéză fórte încet. După cum se prevede, înainte de sĕrbătorile Paştilor la apuseni nu se va ajuge la a dóua cetire a proiectelor, ba póte că nici discutarea proiectelor în comisiune nu se va termina până la vacanţa Paştilor.

Intr'aceea însĕ se remarcă fórte mult, de cătră presa germană chiar că împĕratul Wilhelm se folosesce de ori ce ocasiune ca sĕ asigure succesul parlamentar proiectelor militare.

Cu deosebire s'a observat acésta Vinerea trecută, la serata dată de secretarul de stat von Böticher. Inainte de masă chiar, împĕratul a luat deo parte pe şeful conservator von Manteuffel şi a întreţinut cu dênsul o convorbire mai lungă asupra proiectelor.

La masă, împĕratul a ridicat un toast în sănĕtatea contelui Caprivi, care tocmai în aceea ḑi îşi serba aniversarea a 62-a a naşterei sale în cerc familiar şi de aceea nu asista la serată.

In convorbirile care au durat apoi până la mieḑul nopţii, împĕratul s'a întreţinut despre un şir de cestiuni, între care şi despre educarea tinerimei.

După o versiune, s'ar fi observat împĕratului, din partea unor deputaţi, cari au participat la serată, că n'ar putea sĕ se preḑică nici de cum posibilitatea primirei neschimbate a proiectelor militare de cătră actualul sau de cătră alt parlament. Nu s'a vorbit însĕ nici de cum de posibilitatea unui compromis din partea guvernului.

După tóte manifestaţiile ce se vĕd până acum atât împĕratul Wilhelm, cât şi guvernul seu, ţin fórte mult la acceptarea proiectelor, de la care aşteptă întărirea forţelor armate ale imperiului, până la putinţa de a ţiné pept ori-căror eventualităţi duşmane. Pe de altă parte, ne fiind nici un simptom, care sĕ arate vre-o schimbare în dispoziţiile ostile ale maiorităţii parlamentului faţă de proiectele guvernului, primejdia unei crise continuă a esista.

Dacă ea va isbucni, disolvarea parlamentului e sigură. Dar şi în casul acesta va fi de aşteptat a se vedé ce va aduce noul parlament: înţelegere sau continuarea conflictului acestuia dintre representanţa naţională şi puterea esecutivă.

Noutăţi.

Comitetul reuniunii femeilor române din Sibiiu aduce mulţămită Il. Sale dlui Dr. Iosif Gall, membru al casei magnaţilor şi mare proprietar în Lucareţ, pentru o contribuire de 5 fl. întrată acum de curênd, ca contribuire la balul arangiat în 21 Ianuariu a. c. de reuniune.

* * *

Şedinţa publică a studenţilor români, ce s'a dat în 21 l. c. în sala cea mare a gimnasiului nostru din Braşov — după cum cetim în „Gazeta Transilvaniei“ — a fost cercetată de un public fórte numĕros, atât dame cât şi bărbaţi. In locul conducĕtoriului societăţii de lectură, care era bolnav, şedinţa a fost deschisă de dl director gimnasial Ip. Ilasievici. Urmà apoi esecutarea programului. Dnii I. Macsim şi Oct. Vas, studenţi în cl. VIII gimnasială, declamară câte o poesie, cu multă vervă şi cu efect. Interesant a fost studiul d-lui I. Pricu, student de clasa III comercială, asupra poesiei „Ana Dómna“, de V. Alecsandri, pe care o analisă cu minuţiositate. Interpretarea poesiei a fost fórte nimerită. Mult aplaudaţi au fost şi d-nii: A. Lemenyi şi N. Dima, stud. de cl. VII gimn. cari esecutară pe violină frumósa idilă „Visul păstoriţei“. de Labitzky, acompaniaţi la pian de dl A. Pop, stud. de cl. VIII gimn. Afară de acestea se esecutară şi trei coruri bărbătesci sub destoinica conducere a d-lui profesor de musică N. Popoviciu. In total, succesul moral al producţiunei a fost mulţămitor şi nu mai puţin mulţămitor a fost de sigur, şi cel material.

* * *

Demisiunea metropolitului primat în România. Demisiunea metropolitului primat al României preocupă întréga presă de preste munţi. Ḑiarele şi revistele bisericei precum şi presa partidului liberal aduce ca motiv al retragerei proiectul de lege al guvernului cu privire la salarisarea preoţimei. „Timpul“ face din incidentul retragerei următórele apreţieri:

Metropolitul Iosif Gheorghian este al treilea metropolit primat al României.

Primul metropolit a fost Nifon, numit în 1865 de Cusa. Decretul de numire este contrasemnat de dl N. Creţulescu.

După mórtea mitropolitului Nifon, marele colegiu electoral în virtutea legei de la 1872 a ales metropolit primat pe Calinic Miculescu, care a ocupat scaonul Metropoliei până la 18 6 August 14, când s'a mutat în Domnul.

In Novembre 1886 marele colegiu electoral a ales metropolit pe Iosif Gherghianu, episcop al Dunărei de jos.

I. P. S. S. metropolitul Iosif, după cum am spus şi eri, manifestase dorinţa de a se retrage încă din primele timpuri ale alegerei sale şi acésta din causa stărei sănătăţei sale sdruncinate şi numai graţie insistenţelor repetate ale M. S. regelui cât şi ale tuturor miniştrilor, cari s'au succedat la putere, fără nici o deosebire, I. P. S. Sa a consimţit a mai rĕmâné.

Inainte de sĕrbările iubileului I. P. S. Sa a declarat dlui general Florescu, preşedintele consiliului, că voiesce sĕ-şi dea dedemisiunea. Dl general Florescu a trimis o scrisóre I. P. S. Sale, prin care îl ruga sĕ renunţe la acéstă idee.

In Novembre 1891, când actualul dl ministru al cultelor i-a dat vizita, I. P. S. S. a declarat, că cu nici un preţ nu mai póte rĕmâné; de atunci şi până acum tóte insistenţele guvernului de a convinge pe I. P. S. Sa sĕ renunţe la hotărîrea sa au rĕmas infructuóse.

De sigur retragerea unui prelat cu calităţile intelectuale şi sufletesci ale I. P. S. Sale este întotdeuna o pierdere. I. P. S. Sa însĕ şi în retragerea sa va continua sĕ esercitéze asupra bisericei române binefăcătórea influenţă, pe care un prelat cu calităţile sale în totdeuna o esercită, ori care ar fi posiţia socială pe care o ocupă.

Diarul „Lupta“ vorbind de demisiunea metropolitului spune:

„Metropolitul Iosif de la 1 Aprile se va retrage la mănăstirea Căldăruşani, unde şi-a clădit deja o casă fórte simplă. A costat numai vre o 400 galbeni.

Marele colegiu electoral pentru alegerea de metropolit şi episcop se va întruni în decursul lunei lui Aprilie.

* * *

Legea clerului. Camera deputaţilor din Bucuresci a votat în 6 Martiu cu 89 bile albe contra 26 negre, legea pentru îmbunătăţirea sorţii clerului mirean

* * *

Consulat român. Consulatul român în Cernăuţi a început activitatea sa cu 1 Martiu a. c. n. scrie „Gazeta Bucovinei“.

* * *

G. + M. + B. Femeia unui tăbăcariu din Sâmbăta mare a născut ḑilele trecute trei copii de odată. Tatăl celora trei mici crăişori a hotărît, se ḑice, sĕ boteze cu numele celor trei crai dela rĕsărit: Gaşpar, Melchior, Baltezar. Mama şi copii se află sĕnătoşi.

* * *

Economic. Este cunoscut, că darea de consum (accisul) pentru vin s'a mărit prin art. de lege XV din 1892. Dar în § 3 al acestei legi se face favor proprietarilor de vii, ca după vinul ce nu l vênd, ci îl consumă acasă, sĕ plătéscă accis mai mic. Anume în comunele de clasa I. se plătesce pentru

---

Nu voiu dar domniţă, sĕ-ţi mai întru-n casă,
Nici sĕ-ţi gust sĕmânţa, cu care mĕ-mbii;
Mai curênd stau gata a muri de puşcă
Liberă-n natură, sburând prin câmpii.

Nu-ţi mai vin patrónă, la nóna sclăvie,
In care gemi însaţi în al teu palat;
Căci mai dulce-i viéţa, când în armonie
Cu psalţii natu ei, cânt neîncetat!

Invaţă, madamă, a sci ce-i viéţa,
Scăpată de jugul cruḑilor despoţi,
Ale căror inimi sunt rĕci ca şi ghéţa,
Numele lor blastăm şi la strănepoţi!

Pentru libertate, paserea se bate,
Vermele se-nfrânge, férăle răcnesc,
Ér omul despóie chiar şi p'al seu frate,
In órba-şi trufie, d'acest dar ceresc!

Aşa scrie Andreiu Mureşan la 1851, ér Meşterstrică în Parnas (pag. 166) ne spune că Andreiu Mureşan a scris în chipul următoriu:

Te doresc cu rîvnă dulce libertate
A ceriului stéuă, al naturei dor
Pentru care adese cu braţe'narmate
A murit românul luptându-se amar.

Adecă: strofele 1, 2, 3, ale lui Andreiu Mureşan le omite Meşterstrică, ér strofa a 4-a o trage după calapodul seu (rĕu, veḑi bine) că nici baremi stema autoriului nu-i place ci o înlocuesce cu stéua, ér din „al naturei dar“ face „dor“ şi totuşi îi riméză cu „amar“; teribile urechi de poet!

Strofa a dóua din „Libertatea“ Parnasului, e aceea ce-i la Andreiu Mureşan în Rĕsp. pas. a 5 a. Ér strofa a treia din Parnas un adevĕrat scandal ce Meşterstrică îl pune în spinarea nemuritoriului poet. Uitaţi-ve la strofa a treia din Parnas, care i fabricaţie próspĕtă şi totuşi o ascrie de mult rĕposatului Andreiu Mureşan:

Pentru care Hora, Cloşca şi Crişanul
Şi-a lăsat viéţa la pierḑări sfârşind;
Pentru care Jancul, Jancul căpitanul
Şi-a pierdut chiar mintea prins ér se sciind.

Acésta e strofa a 3-a a poesiei Libertatea, ascrisă poetului Andreiu Mureşan, o strofă acésta atât de confusă şi de greşită din tóte punctele de vedere cât nu în Parnasul — care este délul muselor, culmea poeţilor, dar nici într'o carte nu are loc, din causă că:

1. „Hora“ e un joc de a mână românesc, ce sémână cu „cola“ cea sêrbéscă, deci nu şi a putut lăsa viéţa la pierḑări sfârşind cu Cloşca şi Crişanul. Id. est: Meşterstrică nici numele eroului dela 1784 nu-l scie, cela a fost Horea sau Horia, dela a horí = a cânta.

2. „Şi-a lăsat viéţa la perḑări sfârşind“ e o îndrugare de cuvinte care e chiar crimă a o ascrie lui Andreiu Mureşan, o cacofonie ce şi-o póte permite numai unul care nu scie ce va se ḑică „limbă“. Andreiu Mureşan n'ar fi stricat astfel limba, mai bine îşi arunca ciubucul în „Parnas“, că aşa-i era firea!

3. „Pentru care Jancul, Jancul căpitanul, Şi-a pierdut chiar mintea prins ér se sciind“ ce va se ḑică „prins ér se sciind“ nu cred că scie nici chiar cel mai mare filolog, necum se fi sciut un biet poet ca Andreiu Mureşan, care în poesiile lui nici că are undeva numele persónelor citate în acésta poesiă. Dar ce nu-i cu putinţă la ómeni, e cu putinţă la Meşterstrică! căci scris este: Nu da Dómne omului câte rabdă — hârtia!

Tótă libertatea din Parnas are 6 strofe prima schimonosită din originalul strofei a 5-a a lui Andreiu Mur. a dóua e luată din Andr. Mur. str. 6, a treia: e fabricătură de clacă cu Hora etc. a patra e a 7-a din Andreiu Mureşan a 5-a e a 8-a din Andr. Mureşan strofa a 6-a din Parnas (ad. not.) o forméză cea a 14-a din Andr. Mur. adecă — ultima.

Apoi mai ḑică cineva că nu meşteri mari au fost cei ce au cules materialul pentru Parnas?

Eu sciam până acum că: când cineva citéză vorbele altuia, multe-puţine câte vor fi, în prosă ori poesie — are de a le cita întocmai, că din ele nu pe cel ce citéză, cât mai mult pe celce le-a ḑis îl judecă lumea. Cum va judeca lumea pe Andreiu Mureşan vorbele ce i le pune în gură Meşterstrică din Parnas? Şi cine a autorisat pe acel Meşterstrică se schimosască astfel poesii de valóre cum e bunăóră „Rĕspunsul păsĕruicei“? Se presupunem că un strein, atras de bombasticul nume „Parnasul român“ îşi abonéză cartea şi se pune a studia ideile poeţilor ce ocur în ea. Spuneţi-mi ce ar ḑice acel strein dacă n'ar avea originalele numiţilor poeţi? Ori avêndu-le şi punênd piesele din original faţă-n faţă cu cel din „Parnas“ au nu va da cu Parnasul în uşă, ér pe cei ce l'au compus nu sciu cui?

Aci fiindcă e vorba de „Libertatea“ din Parnas, care, cum vĕḑurăm, e o schimonosire rea a unei poesii bune, ar crede póte cineva — care ar avea se escuse pe culegătorii Parnasului“ că decumva ei o aflară în atare fóiă şi atrăgêndu le atenţiunea s'an decis a-i face loc în „Parnas“. Dar una ca asta nu se póte admite; poetul Andreiu Muhl. de vin 3 fl. 35 cr. pentru must 2 fl. 52 cr. în comunele de clasa II pentru vin 2 fl. 69 cr. pentru must 2 fl. 1 cr.; ér în comunele de clasa III (cari au mai puţin de 10,000 locuitori) pentru vin 1 fl. 35 cr., pentru must 1 fl. 1 cr. Fiind-că în multe locuri interpretându se fals citatul § s'a scos pentru vinul din anii trecuţi accis mai mare şi favorul s'a restrins numai la vinul produs în anul din urmă, ministrul reg. ung. de finanţe prin ordinaţiunea sa Nr. 63,312 a. c. a declarat, că acest favor se estinde şi cu privire la vinul din anii de mai nainte. Deci aceia, cari din întêmplare — supunênd, că au făcut insinuarea prescrisă în § 26 al instrucţiunii pentru esecutarea art. XV din 1892 — au plătit pentru vinul vechiu accis mai mare decât cel prevĕdut în § 3 al numitei legi, pot se pretindă restituirea sumei cu care au plătit mai mult

* * *

Concurs de şac in Viena. Cetim în „Gaz. Bucov.“: Reuniunea „Neuer Wiener Schachclub“ din Viena a arangiat un concurs de şac, la care între alţii a luat parte şi compatriotul nostru dl George Marcu, fiiul parochului din Cuciur-mare După cum aflăm acum din ḑiarele din Viena, dl Marcu a avut cele mai multe partii ($16^1/_2$) câştigate, aşa că a fost premiat cu premiul cel întâiu, representând suma de 150 coróne. Acest premiu e acum al doilea pe care dl Marcu îl câştigă la o concurenţă de şac; întâia óră dl Marcu a câştigat premiul al patrulea la concurenţa de şac din Dresda.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Brad, 20 Februariu, 1892.

Terenul pe care poporul român prin muncă şi jertfiire, 'şi póte înainta cultura sa este biserica nóstră cea gr. or. constituţională. E sĕrbătoresc, când se adună membrii acestei biserici, în sinódele lor, ca sĕ-şi esamineze cele sĕvêrşite în decursul unui an pe terenul bisericesc, scolar şi fundaţional şi sĕ desbată asupra proectelor, cari privesc viitoriul lor! Unui popor consciu de sine şi cu interes de viitoriul seu, nici că-i permis a purcede altcum, după o viéţă constituţională de 25 ani. Numele fermecătoriu al Marelui Andreiu numai aşa se va preamări, dacă fiecare membru al constituţiei date sub el şi perfecţionate sub următorii sei, va contribui la inrădăcinarea statului organic în straturi tot mai estinse.

Acest proces se va accelera, dacă inteliginţa luminată si cu inimă, convinsă de greutăţile, ce le întimpină împămêntenirea constituţiei, desbrăcêndu-se de ori ce interes personal şi nisuind sĕ lumineze semidocţii va lucra în acésta direcţiune. Astfel constituţia bisericei nóstre va rĕmâné podóba acesteia şi va deveni scut puternic poporului român.

Fie-mi permis a schiţa câteva momente din viaţa constituţională a parochiei Brad, în decursul anului 1892, cari pot sevi ca premise pentru formarea unei judecăţi despre străbaterea constituţiei bisericesci printre credincioşii acestor părţi.

Parochia Brad cu preste 2000 suflete, doi preoţi dotaţi din adău şi stolă, cu biserică binişor adjustată şi împodobită prin evlavia credincioşilor sei, cu o scólă confesională şi cu un învĕţătoriu, este centrul protopresbiteratului Zarand.

Dispune de o avere de circa 10,000 fl parte în realităţi, parte în capitale elocate şi de un buget anual cu întrate de 1300 fl. şi erogate de 1040 fl. v. a.

Trecerile religionare sunt raritate. Concubinatele însĕ se sporesc Bólele epidemice graséză arareori, aşa că poporaţiunea resfirată pe cóstele înverḑite de razele sórelui, este în crescere.

Pruncii obligaţi a cerceta scóla se sporesc. Astfel în a. 1892 au fost 166 dintre cari în aevea numai 10 percente s'au presentat la esamenul de vară. Semn trist. A fost deci timpul suprem, ca sĕ se ia mĕsuri energice pentru sanarea rĕului.

Regulându se administrarea averei bisericesci, ameliorarea învĕţămêntului a devenit posibilă, deóre-ce averea chivernisită prin epitropi conscii, permite aşa ceva. Şi speranţă este, că în vreme de ispită şi parochienii 'şi vor stringe puterile şi astfel cu conducere înţeléptă multe bune se vor face.

Convins despre acésta comitetul parochial în repeţitele sale şedinţe din anul espirat, s'a ocupat cu cestiunea **înbunătăţirei învĕţămêntului primar**. S'a vĕḑut de ne mai suferit ca parochia Brad, cu 166 copii de scólă, sĕ aibă numai un învĕţătoriu. Dealteum disputa multă a fost de prisos, deórece presidele a cetit o ordinaţiune, prin care comitetul adminis trativ comitatens constrânge parochia Bradului sé-şi sporéscă puterile didactice şi eventual sĕ închirieze nisce încăperi potrivite pentru instruire, prin diferitele crenguri. —

Comitetul ca sĕ aibă vre-o garanţă, că 'şi va ajunge scopul, a decis sĕ propună sinodului pensionarea învĕţătoriului actual, care deja de preste 40 ani funcţionéză şi se institue pe viitoriu dóuĕ puteri didactice. A înduplecat pe bĕtrânul învĕţător sĕ se pensioneze, venindu i într'ajutor cu o sumă corespunḑĕtóre pentru a-şi putea rĕscumpăra câţi va ani de serviciu prestaţi 'nainte de crearea fondului regnicolar de pensiuni şi s'a îngrigit sistemisarea unui al doilea salariu corespunḑĕtoriu legii.

Asigurat şi salariul şi adecă jumĕtate din discul bisericii, ér ceealaltă jumĕtate din repartiţia aruncată asupra membrilor, scutiţi până acum de atari sarcine, s'a ivit întrebarea, că óre ce ar fi mai consult: sĕ se institue doi învĕţători sau numai un învĕţător şi o învĕţătóre.

Comitetul în frunte cu protopresbiterul tractual, în ambe casurile, s'a esprimat pentru instituirea unei învĕţătóre, simţindu i lipsa cea arḑĕtóre pentru Brad şi giur.

In principiu n'a rĕmas îndărĕpt nici sinodul parochial. Acesta îndată după statorirea listei membrilor pe anul 1893 şi esprimarea unei mulţămite epitropiei — propusă din sinul seu — luà la desbatere afacerea privitóre la îmbunătăţirea învĕţămêntului Conclusul a fost: pensionarea învĕţătoriului actual şi sporirea puterilor didactice prin instituirea a duor învĕţători cu salariu anual de câte 300 fl. v. a.

Este un progres faţă de trecut şi dea ceriul ca el se aducă róde mai mănóse pentru parochia Brad! Credinţa mea însĕ este, că progresul era îndoit garantat, dacă se decidea ca una dintre cele dóuĕ puteri didactice, sĕ fie o învĕţătóre. In modul acesta parochia Brad dovedea, că este pătrunsă de convingerea esprimată prin cuvintele: „**progresul unui popor depinde de conlucrarea armonică şi perfecţionarea intelectuală şi morală a ambelor secse**“. (Transilvania pg. 34/1893.)

Lucrând astfeliu progresul va fi desăvêrşit; altcum unilateral.

Convingerea invidualǎ a unor prea zeloşi apĕrători ai poporului (!), a contribuit la zădărnicirea cestiunei cu învĕţătórea în Brad. Nu mĕ ocup cu motivele lor. E destul însĕ, ca poporul nostru apăsat de atâtea dări, abia suportabile, se audă, că biserica îi impune sarcini nóuĕ; că dacă va decide de astădată instituirea unui învĕţătoriu şi-a unei învĕţătóre, va fi cât mai curênd constrins sĕ-şi alégă şi pe al doilea învĕţătoriu şi alte de aceste, ca sĕ se nimicéscă ori ce început, fie acela ori cât de salutar.

Cei cari nisuesc din inimă curată se descepte poporul şi se ridice parochia Bradului, ca ea sĕ fie într'adevĕr în tótă privinţa un centru, au sĕ se mângăie cu resultatele obţinute şi se spereze, că în viitoriul cel mai apropiat se va face şi mai mult. Cu tóte că, repet, considerând, că în Brad pe lângă gimnasiul de aici, este deja o scólă primară cu doi învĕţători şi patru despărţĕminte, instituirea unei învĕţătóra la scóla confesională parochială, ar fi dovedit, că şi aici sunt ómeni, cari se intereséză de educaţiunea femeei române, temelia viitoriului nostru.

Dar de astădată lucrul s'a decis.

Aş trece preste marginile unei corespondenţe, dacă m'aş estinde asupra tuturor împregiurărilor locale. Drept aceea, mĕ mărginesc a constata numai, că în necesitatea unei învĕţătóre române pentru părţile zărăndene póte dubita: *a*) cel ce vrea ca scóla de stat din Brad, sau póte înfiinţândul asil de copii, şi în viitoriu sĕ fie îndesată de câte 50—60 fetiţe de român; *b*) cel, care nu vrea sĕ înţelégă ce primejdie ameninţă naţiunea şi biserica nóstră prin aceea, că fiitórele mame române se educă în totala necunoscinţă a literaturei române, ignorarea serbătorilor bisericii nóstre, şi *c*) care nu se înfióră vĕḑênd decădinţa femeei române din aceste părţi! E timpul suprem ca mamele române sĕ-şi créscă ele înşişi fetiţele lor, cultivând în ele iubirea faţă de biserica, care ne-a păstrat naţionalitatea şi faţă de limba, fără de care morţi suntem. E timpul ca sĕ se deştepte în ele aversiune faţă de beţie şi alte patimi, cari demoraliséză poporul nostru şi îl nimicesc şi interes faţă de afacerile economiei casnice, conform spiritului românului. Numai generaţiunea crescută în spirit naţional promovéză fericirea respectivei naţiuni şi bunăstarea patriei. Convinşi de aceste este pĕcat sĕ se mai trăgăneze o cestiune atât de vitală, acum când asupra scólelor nóstre atârnă sabia lui Damocles. Se nu ne cântăm de bani. Sĕ se dea poporului cultură adevĕrată şi el va avé bani căci mintea i va deschide isvóre. Széchenyi a ḑis, că numai cultura ofere magiarului garanţă sigură pentru libertatea, avuţia şi puterea sa — şi acéstă sentinţă evangelică esprimă un adevĕr general, se potrivesce deci şi la adresa nóstră.

Numai conduşi de idealul de a ne perfecţiona prin constituţia dată nóuĕ ne vom arĕta demni de ea. Se sperăm, că ceea ce s'a întrelăsat de astădată, se va face în viitoriu. Dacă nu va face biserica şi corporaţiunile esistente, angagiate în atâtea părţi, vor lua causă în mânile lor mamele române şi imitând pe surorile lor din Sibiiu, Braşov, Arad, Reşinari, Hunedóra etc., se vor întruní într'o reuniune şi grupându-le în jurul lor pe tóte, cari pórtă interes de cultura şi fericirea némului românesc vor pune pétra fundamentală la educaţiunea fiicelor lor, a femeiei române:

„Căci se sciţi cu toţii, că un neam se face
Mare, sau se perde cum femeei place“.
Bolintinianu.

Am ḑis: Inainte, căci causa e sfântă şi Dumneḑeu ne va ajuta.

Dr. *P. O.*

Cronică.

(Statul şi biserica. — Omnipotenţa statului şi teocraţia. — Misera stare a clerului frances înainte de revoluţiune. — Secularisarea averilor bisericesci. — Suveranitatra şi independenţa statului şi a bisericei. — Taina căsătoriei. — Pacea între biserică şi stat.)

Religiunea este mult mai vechiă, de cât formele de stat. In starea cea mai primitivă a omului, religiunea a esistat şi a fost susţinută prin capii de familii, prin patriarchi, cari tălmăceau poruncile lui Dumneḑeu; în Orient la popórĕle din Asia, la jidovi, arabi, chinezi etc, în statele formate mai târḑiu, s'a desvoltat teocraţia, adecă primul pontifice era tot odată şi capul statului, preceptele religionari erau tot odată şi legi de stat.

La popórĕle din Asia teocraţia domnesce încă şi astăḑi.

In Europa la greci şi romani încă la început a domnit asemenea teocraţia. Numai mai târḑiu, când unii beliduci au făcut cuceriri mari şi neauḑite până aci şi au venit din bătălii încununaţi cu laurii pe frunte, s'au avêntat în închipuirea lor aceşti beliduci, consuli şi cesari d'asupra preoţimei şi religiunei.

In secolii din urmă în Grecia şi în imperiul roman în fine, religiunea a fost supusă statului şi a stat în serviţiul lui.

Cu cât însĕ statul s'a avêntat mai mult asupra religiunei, cu atât moralitatea publică a căḑut mai afund! Dreptul pumnului, egoismul şi fărădelegile au ocupat locul preceptelor blânde religionari. Guvernatorii au esploatat mulţimea. Cei de sus înotau în mâncări, beuturi pompe şi escese; cei de jos erau legaţi de glie şi erau consideraţi ca sclavi în vechiul lor pămênt. Originea dreptului este însuşi Dumneḑeu, ér nu voinţa laicilor, ori cum s'ar numí ei.

Când chaosul ajunse la culme şi lumea în întunerecul cumplit căḑù în desperaţiune, Isus Christos s'a născut, şi prin învĕţăturile sale a adus pe pămênt domnirea preceptelor religiunei mântuitóre. Impĕraţii, regii şi popórĕle europene au primit pe rênd religiunea lui Isus. Şi ei se ţineau fericiţi, că pot fi apĕrătorii religiunei lui Isus „defensorei fidei“.

In evul de mijloc pontificele din Roma a şi ajuns prin auctoritatea s'a d'asupra împĕraţilor şi regilor. Sinodul din Lateran a declarat: „Porro subesse Romano Pontifici omni humanae creaturae declaramus, dicimus, definimus et pronunciamus omnino esse de necesitate salutis“.

Climent V., pontificele roman, mai târḑiu, ca sĕ îmblânḑéscă pe împĕraţi şi regi, şi ca se le facă pe voiă acestora, a declarat: „Că supunerea trebue înţelésă numai în cestiuni de credinţă şi moralitate; nu însĕ în treburile lumesci.

Impĕraţii şi regii în evul de mijloc au făcut mari donaţiuni în averi pămêntesci nu numai domnilor civili, conducĕtorii oştilor de atunci, dar şi bisericilor, episcopilor şi călugărilor.

In luptele împĕraţilor şi regilor cu pontificii din Roma, statul s'a emancipat tot mai mult de biserică, mai vêrtos după protestantism, când Anglia şi unele state germâne s'au lipit de reformaţiunea lui Luther şi Calvin.

Cu cât puterea luméscă a Franciei s'a ridicat mai mult, cu atât biserica franceză era supusă mai tare voinţei statului.

Cardinalul **Richelieu**, ca ministru frances, în tot anul pretindea şi

---

reşan a trăit şi muncit mai mult în Braşov „Parnasul“ încă în Braşov a apărut, deci dela redactorii Parnasului puteam astepta că cel puţin poesiile poetului lor sĕ le scie, ori baremi sĕ le aibă de-a îndemână mai uşor decât a altor poeţi, cari au fost mai depărtaţi de Têmpa. Dacă nici de una ca asta nu au fost capabili, atunci ce se credem, cât de originale pot fi bucăţile luate dela poeţi mai depărtaţi, mai puţin cunoscuţi?

Spre încheiere recomând celor ce se îndeletnicesc cu adunarea de material pentru atari opuri că:

a) Dacă bucăţile, de cari au trebuinţă le scot din popor, atunci sĕ le scrie aşa cum le are poporul, cum es de pe buzele lui;

b) Dacă îşi scot materialul din opuri de ale altora, atunci se lase neschimbate bucăţile în tocmai, după cum le-au scris autorii lor; nu încarce în spinarea unui rĕposat lucruri comise de nescai contimporani nesocotiţi, după cum făcură cei ce stricară „Rĕspunsul păsĕruicei“ şi-l presentară ciungărit şi schimonosit în „Parnas“ sub nume de „Libertatea“; căci prin ciungăriri şi schimonosiri nu se ajunge nici un scop nobil.

Din „Lumea literară.“ *I. Pop Reteganul.*

primea ajutoriu în bani, din averile colosali ale prelaţilor francesi, ca sĕ acopere deficitul statului. In anul 1734, prelaţii francesi au votat în adunarea lor bisericéscă un ajutoriu de 12 milióne livre statului. Archiepiscopul din Tours, De Rassignac, în adresa sa către regele descrie astfel starea miserabilă a clerului de jos: „Maiestate! Prelaţii în cât pentru sine bucuros ar face ofertele lor de ajutoriu statului, însĕ preoţimea din oraşe şi sate este sleită de seracă, şi îngreunată cu contribuţiuni. Viéţa acestora este amară Surorile călugăriţe abia au pânea de tóte ḑilele; şi acésta o udă cu lacrimele lor. Multe biserici sunt dĕrâmate. Bunătatea Maj. Vóstre în timpuri mai fericite de sigur va ameliora aceste stări triste. (Picot, Mémoires pour servir à l'histoire ecclesiastique pendant le XVIII Siècle. II 364).

Prelaţii francesi în adresa lor din anul 1775 către regele ḑic: „Bunurile bisericesci supórtă contribuţiuni mai grele, de cât tóte bunurile celorlalţi supuşi civili la olaltă!“

Preoţii dela sate erau dară în stare miserabilă! Venitul lor anual se urca dela 50 livre, la 120 până la 200 livre sau franci. Sub Ludovic al XIV-lea abia se presentau la starea preoţéscă Cele mai multe locuri erau vacante din lipsa concurenţilor. Prin resbelele acestui rege viéţa era scumpă de tot.

Clerul de jos în zădar a cerut în anul 1785, ca venitul unui paroch sĕ se ridice la suma de 700 livre.

Nobilimea înaltă şi clerul înalt înse au anotat în abundanţă. Archiepiscopul din Strassburg avea la an un venit preste 400,000 livre. Archiepiscopul din Paris 200,000 Archiepiscopul din Cambra 200,000. Episcopul din Perpignan 180,000, din Narbonne 160,000, din Alby 120,000, din Toulouse 110,000, din Rouen 100,000, din Beauvais 96,000, din Bayeux 96,000, din Arras 80,000, din Tours 80,000, din Verdun 74,000, etc. Unii episcopi aveau încă şi alte venite ca abaţi, dela 50,000 livre până la 160,000. (Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

„De ce stăm noi mai rĕu ca alte popóre?“

Prelegere poporală, ţinută în Alba-Iulia de N. Ivan.

(Încheiere.)

Ei au fost crescuţi în vremurile vechi — fără multă carte şi multă atenţiune. Acum am venit noi la rênd.

Noi cunóscem din fundament reul — cunóscem părţile cele bune şi rele ale poporului şi trebue sĕ lucrăm din rĕsputeri, ca sĕ se îndrepte ce este reu.

Nu spre folosul nostru ci spre folosul poporului. Noi vom avé numai mângăerea, vĕḑênd pe poporul nostru ridicat, dar vom avé şi durerea vĕḑêndu-l, că nu prea ascultă pe ai sei.

Nu vrem dela popor jertfe, noi nu cerem dela el ca sĕ-şi ia bucátura din gură şi sĕ o impartă cu noi, cerem ca sè şi agoniséscă lui, cerem sĕ fie cruţătoriu, cerem ca sé şi crésc pruncii în frica lui Dumneḑeu, cerem ca român cu român sĕ trăéscă ca frate cu frate, cerem ca sĕ fim gata a muri unul pentru altul, cerem, ca tinerii sĕ aibă respect de bĕtrâni, căci sânta scriptura încă ḑice, „pe omul bĕtrân onoréză-l ca pe un părinte“ — cerem, ca sĕ ne apropiem unul de altul şi sĕ dispară dintre noi ura, discordia şi neinţelegerea, căci până-ce acestea vor stăpânii pe români, ei vor fi totdeuna nicovale pe cari vor bate alţii cu ciocanul.

Fie-ne destul ḑilele amare de pân acuma. Fie ca sĕ vie şi timpul dorit când sĕ ne băgăm în apă şi în foc unul pentru altul, fie ca Dumneḑeu sĕ ne lumineze, ca pe cei-ce ne voesc binele sĕ i primim cu ochi blânḑi şi jubitori, fie, ca Dumneḑeu sĕ fie ângerul păḑitoriu al familiei române, cruţarea sĕ devină o vêrtute, patima beţiei o ruşine, pe cel ce o are, — şi atunci revĕrsa-va D-ḑeu darul seu preste noi, ridica-ne vom la înălţime apropiane vom de Dumneḑeu, ai cărui fii suntem, fie între noi pace, iubire şi fericire şi fi-va atunci laudă şi mărire acestui popor acum apăsat prin strĕini.

Strĕinii nu ne pot omorí, noi însĕ ne vom omori, dacă nu vom curăţi reul ce băntue între noi şi dacă nu vom asculta de poveţele cele părintesci ale acelora, cari sunt chiemaţi a ne lumina şi descepta.

Incheiu deci cu rugăciunea ferbinte „Dómne, dómne ia aminte spre cei sosiţi în acéstă séră aici şi pe acei fii sufletesci, cari sunt la vetrile lor, deschide-le dómne ochii ca sĕ vadă şi urechile ca sĕ audă cuvintele mele şi sĕ le fie spre folos în viéţa acésta ca sĕ se înalţe la fericirea, pe care eu din inimă le o doresc la toţi!“

Din public *).

Dare de samă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerei de érnă a reuniunei femeilor române gr. or. din Rĕşinari ţinută la 30 Iannariu a. c. st. v. au binevoit a suprasolvi resp. a trimite oferte marinimóse în favorul fondului reuniunei următorii preastimaţi domni şi dómne:

Mihail Jurca not. com. 5 fl., Agneta Jurca Sibiiu 3 fl., Aleman Dancăşiu prim. 3 fl., Bucur Dancăşiu sen. 3 fl., Ieremia Dancăşiu comerc. 3 fl., Petru I. Comşa Sĕlişte 3 fl., Dr. Grecu 3 fl., Iosif Goga paroch 2 fl., Bucur Dancăşiu jun. 2 fl., Maniu Lungu 1 fl. 50 cr., A. Salca comerc. 1 fl. 50 cr., Nicolau Giurcoiu 1 fl. 20 cr., David Cozocea 1 fl. 50 cr., Şerban Ilcuş 1 fl. 20 cr., Bucur Giurcoiu 2 fl., Silviu Eckart silvicultor Cisnădióra, Dşóra Bucişan Sĕlişte, Basiliu Vasilica voluntar, Dancăşiu Hilariu voluntar, Irimie Mărginean căpit. în pensiune, Dionisiu Roman cand. de adv. Mediaş, Gerasim Cărpinişan not. Rehĕu, Ioan Popescu primar Sibiel, Moise Frăţilă înv. Mihail Stoia înv; Ioan Marin înv. Emil Dancăşiu înv. Ioan Banciu înv. dir. în Poplaca, Ioan Calefariu înv. Sĕrata, Ioan Frăţilă Bungard, Ioan Pop preot, Ioan Munteanu teol. D-na Rebega Sibiiu, V. Arsenie teolog, Ferencz Ioan jandarm, Ferencz Petru jandarm, Tudor Iosif jand., Bucur Săvoiu Sibiiu, Ana Banciu Sĕlişte, Ioan Muntoiu, Şerban C. Dancăşiu, Petru Mişinger, George Stoica, Şerban Pitariu, Bucur Ţichindelean, Opreana Albu, Constantin Bogdan, Ioan Tal, Nicolae Creţu, Coman P. Droc, Tudur Muntean toţi câte 1 fl., Macsim func. de bancă 70 cr., N. N. func. de bancă din Tilişca 51 cr., Şerban M. Lungu, Dumitru Suroiu student, Bucur Omotă, Ioan Lubinschi, Petru Sas, Petru D. Goţa, Chirion Muntean student, Manta student, Modran student, I. Druhora teol. Cotruş student, Ioanoviciu stud. Paraschiva Cioran, Şerban Cioran înv., Ana S. Cioran, Stanca Licoiu, Ana Dancăş, Tătar George teol., Olerga Teofil teol. Sora V. Droc, Ana Blónca, Dumitru Vidrighin jun. Sora Suroiu câte 50 cr., Sora C. Cioran 60 cr.

Venitul brut a fost de 85 fl. 71 cr.
Spesele s'au urcat la . . 35 „ 31 „
Resultă un venit curat de 50 „ 40 „

Comitetul în numele reun. îşi ţine de placută datorinţă a-şi da samă de resultatul material al petrecerei şi totodată a aduce mulţămita publică acelor p. t. domni, cari au contribuit cu spriginul material şi moral la prosperarea tinerei nóstre reuniuni.

Priméscă marinimoşii contribuenţi mulţămirile nóstre adênci.

Rĕşinariu, 22 Februariu, 1893.

Comitetul arangiator.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Red.

Loterie.

Mercuri, 8 Martiu, 1893.

Sibiiu: **76 78 40 15 35**

Nr. 92. [30] 2—3

Edict.

George Nicolae Comşe, din comuna Dobârca care de cinci ani de ḑile a părăsit pe legiuita sa soţie Marie Nicolae Ordean din Jina, fără a se sci ubicaţiunea lui presentă, se citéză, cu încuviinţarea ven. Consistoriu archidiecesan din 19 Ianuariu a. c. Nr. 8699/1892, a se presenta înaintea subsemnatului presidiu al scaunului protopresbiteral în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul matrimonial intentat de soţia sa, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Mercurea, 13 Februariu, 1893.

Presidiul scaunului protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei.

Ioan Droc,
protopresbiter.

„ARDELEANA“ institut de credit şi de economii, societate pe acţii.

Contul bilanţului.

Active.	fl. cr.	Passive.	fl. cr.
Cassa în numĕrar	14,342.60	Capital social:	
Efecte publice	10,220.—	1,500 acţiuni à fl. 50 —	75.000.--
Efectele fondului de pensiune . .	3,092.61	Fondul de reservă . . .	28,588.51
Imprumuturi pe cambii cu giranţi	374,377.86	Fondul de pensiune . . .	3,096.11
Imprumuturi pe cambii cu acoperire hipotecară	151,834.—	Depuneri spre fructificare .	506,981 53
Imprumuturi pe hipotece . . .	124,010.50	Cambii reescomptate . . .	187,564. –
Imprumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi	122,526 75	Dividende neridicate . . .	25.—
Imprumuturi pe efecte publice .	1,253.—	Interese anticipate pro 1893	5,461.65
Credite de cont-curent . . .	4,381.16	Diverse conturi creditóre .	2,066.43
Casa institutului	17,000.—	Profit curat	16,941.97
Mobiliar . . . . 755 fl. 62 cr. după amortisare de 10 %. . . 75 fl. 56 cr.	680 06		
Diverse conturi debitóre . . .	2,006.66		
	825,725.20		825,725.20

Orĕştie, la 31 Decembre, 1892 st. n.

Iosif de Orbonaş m. p., membru al direcţiunei.
Dr. Stefan Erdélyi m. p., membu al d ecţiunei.
Dr. Ioan Mihu m. p., directo esecntiv.
Aurel Popoviciu-Barcianu m. p., prim-comptabil

Subsemnatul comitet am esaminat bilanţul present şi confrontându-l cu registrele principale şi ausiliare ale societăţii ţinute în bună regulă, l-am găsit în consonanţă cu aceleaşi şi esact.

Orĕştie, la 6 Martiu, 1893 st. n. [33] 1—1

Comitetul de supraveghiare:

Nicolau Vlad m. p. **Nicolau Popoviciu** m p. **Danil David** m. p.

Mostre atrăgĕtóre pentru muşterii privaţi gratis şi franco.

Caete cu mostre, cum nu s'au mai vĕḑut până acum pentru **croitori** nefrancate.

Eu nu dau **rabat** de 2½, sau 3½ fl. pe metru, nici **cadouri** croitorilor, cum face concurenţa, ci am **numai preţuri ficse** netto pe metru pentru ca fiecare muşteriu sĕ cumpere **bun şi eftin.** Poftiţi a vi se presenta numai caetele mele cu mustre. Tot odată avertisez a Ve păzì de anunţuri ale concurenţei pentru ieftinătate.

Stofe pentru îmbrăcăminte.

Peruvien şi **Dosking** pentru onoratul **cler** stofe prescrise pentru uniformele **funcţionarilor c. r.** asemenea pentru **veterani, pompieri, gimnastici, livrèe-uri,** postavuri pentru **biliarde** şi **mese de joc, loden** obieinuit şi impermeabil pentru **rocuri de vênătóre, stofe de spălat, pleduri de voiagiu** dela **fl. 4—14 etc.**

Cine voiesce a cumpĕra **postavuri eftine, solide, trainice, din lână curată,** ér **nu sdrenţe** eftine şi nu preţuesc nici cât cusutul croitoriului, sĕ se adrese la

Joh. Stikarofsky in Brünn (Manchesterul austriei).

Deposit permanent de postavuri peste ½ milióne florini.

Pentru a putea apreţia mărimea şi eficacitatea stabilimentului, declar că firma mea intreţine esportul cel mai mare de **postav din Europa fabricaţie de Kamgarn, mănunţişuri pentru croitorie şi o mare legatorie de mustre.**

Spre a se convinge despre tóte acestea invit pe **On. public** a visita localurile spaţióse a stabilimentului de vênḑare unde sunt ocupate 150 persóne.

☛ **Trimiterea nnuai cu Ramburse.** ☚

Corespondenţa în limba germană, boemă, magiară, polonă, italiană, francesă şi englesă. [23] 3—6

Societate mutuală fără acţionari.

Tot câştigul sĕ distribusce între asiguraţi.

The Mutual

societate de asigurare pe viaţă din New-York

cu fondul de franci 826 milióne

este cea mai mare instituţiune financiară din lume.

Asigură viaţa humană după tóte combinaţiunile.

Spre informaţiuni detaiate a se adresa către

Direcţiunea generală pentru Ungaria

Budapest, Bécsi utcza 5.

[14] 6—6

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 22. Sibiiu, Sâmbătă, 27 Februariu (11 Martiu) 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Academia română.

Cea mai înaltă societate culturală română, academia, și-a deschis ḑilele aceste ședințele sesiunei sale ordinare din acest an.

Noi românii, ca ómeni iubitori de progres și cultură și mai nainte de tóte de cultură națională, e bine, ca de câte ori ni se dă ocasiune, se urmărim cu vie atențiune activitatea și progresele societăților nóstre culturale, se ne încălḑim la raḑele lor dulci și binefăcĕtóre și împintenați de progresul ce-l fac ele, se nisuim, fie-care din noi după putință, a duce cu un pas mai înainte cultura nóstră națională.

Românii, deși vitregitatea timpurilor i a apĕsat și-i apasă încă, nu au rĕmas nici pe terenul cultural îndĕrătul altor popóre, ci au înființat în tóte părțile societăți de cultură, mai mici și mai mari, avênd fie-care menirea de a rĕspândi în sinul nostru sciința, literatura, artele, cu un cuvênt tot ce e nobil și înălțătoriu, tot ce cuprindem sub vastul concept de: cultură.

Și fie-care din aceste societăți și reuniuni își face datorința sa în cercuri mai mici sau mai mari, dar dintre ele dóuĕ sunt cu deosebire îmbrățoșate cu căldură din partea publicului mare, dóuĕ sunt cari s'au avêntat la rangul cel mai înalt; este la noi *„Asociațiunea transilvană“*, ér în România, *„Academia română“*.

In primăvara acésta sĕ vor împlini abia 27 de ani, decând s'a format (1 Aprilie 1866) în Bucuresci o modestă „societate literară“, începutul Academiei române de aḑi. Acésta societate, transformată în 1867. în societate academică, cu mijlóce modeste și-a început activitatea sa pe terenul limbisticei române (ortografie, gramatică și dicționariu), pe care se simțiau atunci mai mari lipsuri, după lăpădarea cirilelor și adoptarea literelor străbune latine.

Mai târḑiu apoi, pe când societatea academică și-a luat numirea de academie (1879.) înmulțindui-se și mijlócele materiale, a început sĕ desvólte o activitate însĕmnată, afară de terenul filologic, pe care l'a cultivat la început cu deosebire, și pe terenul istoriei naționale și al sciințelor naturale.

Lucrând astfeliu pe base largi în vastul și puțin cultivatul câmp al sciinței române, academia română în câțiva ani de laboriósă activitate a produs resultate uimitóre.

Vĕḑênd, că pentru de a puté pătrunde în tainele ascunse ale trecutului istoriei naționale și în secretele vechei nóstre limbi, este de lipsă mai nainte de tóte a dispune de un material necesar, academia română pelângă edarea și premiarea de cărți folositóre, traduceri din autori clasici, lucrări mai mici de ale membrilor sei publicate în anale, academia, ḑicem și-a îndreptat și folosit o parte însemnată din activitatea și mijlócele sale pentru edarea de tecste vechi scrise în vechia nóstră limbă și pentru colectarea (în parte prin misiuni scientifice) de documente istorice: tot atâtea petrii și petricele scumpe din măréța zidire dărâmată a trecutului.

Astfel 'și-a câștigat academia română merite neperitóre la poporul român, cu deosebire prin publicarea de până acum a tecstelor vechi, a scrierilor unor cronicari și a documentelor privitóre la istoria românilor (aceste din urmă singure cuprind 19 volume) și prin publicarea sub auspiciile sale a grandiosului op: *Etymologicum magnum Romaniae*, care în o escelentă redactare se continuă acum.

Prin aceste publicațiuni academia a umplut un gol simțitoriu și scrutătorii viitori, istorici și filologi, vor fi totdeuna cu recunoscință față de acésta societate, care s'a nisuit a scóte din praful mănăstirilor și al bibliotecelor din diferite țĕri urmele păsurilor, faptelor și gândirilor trecutului nostru național.

Publicațiunile academiei până acum sunt la 100 de volume, cari la olaltă formézĕ deja o mică, dar prețiósă bibliotecă.

Afară de aceste academia cu diligință rară 'și a adunat diferite colecțiuni, cari se măresc din an în an. Astfel deși tinĕră, ea are o bibliotecă de 60,000 volume, 2000 manuscripte și preste 30,000 documente istorice.

Spațiul unui articol nu ne permite a face o descriere mai amĕnunțită despre trecutul, starea și activitatea academiei. După palida schiță, de mai sus, e destul sĕ constatăm, că ea își împlinesce cu demnitate și zel rolul seu de cea mai înaltă instituțiune culturală a nóstră și că acésta așa este, dovadă iubirea, cu care este ea îmbrățoșată din partea românilor, dovadă viul interes, ce'l pórtă acestia față de lucrările ei și dovadă mecenații, cari începênd de la înființarea ei și până acum, i-au pus la disposiție bogate mijlóce materiale, ca astfel cu atât mai ușor sĕ'și pótă împlini chemarea.

Incheind, fie ne permis a'i ura cu vechia salutare a străbunilor noștri: „vivat, crescat, floreat“.

Revista politică.

In cercurile magnaților din Budapesta se anunță, că casa magnaților pregătesce un nou atac contra guvernului, care va culmina în nevotarea bugetului. Acéstă scire, pe care o confirmă și „M. Állam“, a provocat mare sensațiune în cercurile conducĕtóre din Budapesta. La început era vorba sĕ se dea numai un vot de neîncredere guvernului, de óre-ce însĕ prin acel vot nu se puté conta la căderea guvernului, se crede, că prin negarea votărei bugetului se va ajunge la scop. Urḑitorii acestui plan 'și motivézĕ proiectul lor nu numai cu programul politic bisericesc al guvernului, ci mai aduc de motiv și îngiurarea, că cabinetul Wekerle nu dă casei magnaților importanța, ce i se cuvine.

⁂

Partidul dela 1848 în conferența ultimă a discutat și despre programul politic bisericesc al guvernului și a ajuns la conclusiunea, că Gabr. Ugron sĕ presente în dietă propunerea, ca cestiunile pentru purtarea matriculelor și a căsătoriei civile sĕ se ia dela ordinea ḑilei, pentru-că aceste cestiuni nu se pot resolví până-ce nu se regulézĕ relațiunile între stat și biserică prin o lege specială.

⁂

Vorbirea ministrului Csáky, ținută cu ocasiunea desbaterilor bugetului de culte, a dat material de discusiuue presei din Ungaria. In ea se ilustrézĕ încât-va politica bisericéscă a guvernului și se face și puțină lumină. Ministrul a început cu constatarea, că nici odiul, nici responsabilitatea nu póte cădé în acéstă cestiune asupra guvernului. Guvernul nu a procedat în mod prvocător nici odată. Ministrul e convins, că, dacă legile din 1848 despre recepțiunea și egala îndreptățire a tuturor confesiunilor ar vrea sĕ le realiseze, acésta s'ar puté face numai atunci, dacă mai întâiu s'ar îngrigí statul ca de acea ce se ține de sfera agendelor statului, sĕ dispună statul și confesiunilor sĕ li-se lase numai afacerile ce le compet lor. Acésta s'a accentuat încă acum câți-va ani din incidentul desbaterei legii despre căsătoriile micste între ovrei și creștini. Nu e dar un lucru de tot nou acesta, precum nu e esmisul din Februariu causa agitațiunii. Ministul a cetit mai multe ordonanțe episcopesci, prin care preoții sunt îndrumați a procede conform legilor: a estrada preoților protestanți estrase de botez pentru copii din căsătorii micste și a procede și pe viitor astfel. Din acésta reese, că, pe timpul când a apărut

---

FOIȚA.

Dóuĕ femei,

dialog dedicat reuniunei femeilor române din Reșinari de Aurelia Goga, presidenta reuniunei și cetit la petrecerea din 30 Ianuariu a. c. de către autoră și d-șóra Dora Dancăș, vice-presidenta reuniunei.

Margareta. Bună ḑiua, dragă Mario, iubita mea prietină, cât me bucur întâlnindu-te după un timp atât de îndelungat! Dar stăi puțin sĕ te privesc mai de aprópe, nu te-ai schimbat mult, dar totuși din fată gingașe ai devenit o femee sdravănă și după cum mi s'a spus și o económă bună.

Maria. Sărut mâna, dómnă dragă, ce bunătate că ve mai aduceți aminte de mine și veniți a me căuta la casa mea.. dar me rog poftesce și șeḑi. Sunt atât de veselă, că ve pot éră vedea, încât abia sciu cu ce sĕ incep, abia sciu ce sĕ vorbesc.

Margareta. Numai nu fi streină față de mine, Mario dragă, sunt tot eu prietina ta Margareta, care înainte cu 8 ani îți împărtășiam tóte. Iți aduci aminte, când îmi preḑiceai, că voiu deveni o dómnă mare, întocmai ca cea din povestea cu péna de aur, pe care de multe ori o cetiam la olaltă. Prorocia ta nu s'a împlinit întocmai, căci eu sunt acum de doi ani soția unui proprietar, nu cu bani așa mulți ca în povestea nóstră, dar fericită.

Maria. Cât me bucur că te vĕd dómnă dragă, d-ta nu te-ai schimbat de loc, esti tot inima cea bună de mai nainte; întocmai ca atunci când mână în mână ne preumblam împreună, și d-ta fata marelui proprietar nu me desprețuiai pe mine, deși eram numai fata unui econom, care nu avea alta a-ți da decât o inimă plină de dragoste.

Margareta. O Mario! Ce ḑile fericite îmi amintesci! Atunci trăia tata, bunul meu tată. Am venit acum sĕ-i caut mormêntul, și sĕ i mulțămesc după cum fac în tótă ḑiua pentru tot binele ce mi l'a făcut până a fost în viéță, sĕ cercetez pe fratele meu, și sĕ te vĕd și pe tine, Mario dragă.

Maria. Margareto!.. o értă-me dómnă, értă-mi îndrăsnéla, me gândeam la trecut, la copilărie, veḑi că me zăpăcesc de tot, uit cu cine vorbesc. Bună, cum esti, értă-me și nu te supĕra.

Margareta. Nu m'ai supĕrat cu nimic Mario, fii liniscită, sunt tot eu vechea ta prietină, eu care iubesc femeea din popor întocmai ca și pe dama de salon, și dacă e vrednică mai mult o prefer aceleia. Nu caut eu numai la haine scumpe, la ranguri și averi, pentru că acele acoper adeseori inimi negre și suflete mici. Eu caut la vrednicie, și sciu că tu esci una din cele mai vrednice femei ale acestei comune. De aceea nu te sfii dragă Mario, vorbesce așa ca și atunci, când nu cunosceam altă plăcere decât a ne preumbla împreună, legând buchete mari de flori.

Maria. O ce bine îmi aduc aminte de acele ḑile frumóse, dar atunci eram copile, acum însĕ este altceva, d-ta esci soția unui mare proprietariu, eu soția unui econom dela sate, și este mare bunăvoință din partea d-tale, că m'ai cercetat, și-ți mai aduci aminte de copilăria nóstră fericită.

Margareta. Adevĕrat fericită! Dar spune-mi Mario cum trăiți voi femeile fruntașe de aici? Intre femeile fruntașe înțeleg pe dómnele nóstre, și pe voi femeile fruntașilor economi, cari aprópe tóte ați învĕțat și carte. Conveniți voi la olaltă?

Maria. Câte odată din întêmplare, dar altfeliu dómnele nóstre ne sunt aprópe tóte streine. Soția dlui proprietariu, a fratelui d-tale fiind de curênd aici, abia ne cunósce, doctorița o femee bună nu ne cunósce de ajuns limba și obiceiurile, apoi celelalte dómne nu ne sunt tocmai prietine.

Margareta. Și pentru ce, ce e causa de nu ve vĕd bine?

Maria. Ele nu ved rĕu, însĕ de noi se feresc și la olaltă încă nu convin. De noi e vorba că se feresc pentru-că sciu mai multă carte decât noi. Așa ḑice cel puțin preutésa nóstră, care după cum veți fi auḑit e fata economului Ilie Cordean din Țințari, care a fost câtva timp la scólă streină și de atunci ḑice, că nu se mai póte înțelege cu noi, căci după cum ḑice d-neaei, suntem femei próste.

Margareta. Ce vanitate! urăsc, desprețuesc poporul, opinca română, talpa țĕrei! se feresc de femeile din popor, cari singure au păstrat portul frumos național moștenit dela străbunii nostri! și în mare parte al lor e meritul, că ne au mântuit limba nóstră dulce, datinile și moravurile străbune de perire. O Dómne, cât de greu pĕcătuesc!

Maria. Se nu te superi dómnă dragă, dacă nu le înțeleg tóte bine; pentru-ce greșesc dómnele nóstre, fiind-că nu umblă cu noi? D-lor sunt femei învĕțate și vor sci bine ce au sĕ facă. Apoi nóuĕ nici un rĕu nu ne fac.

Margareta. Sunt numai de câteva ḑile aici și așa nu pot cunósce pe deplin causa înstrĕinării, ce spui tu că este între fruntașele nóstre de aici. Dacă însĕ e adevĕrat că esmisul din Februariu nu a esistat nici o dogmă, care ar fi fost vătămată. Dela un ministru însĕ sĕ nu se pretindă ca în lucruri dogmatice sĕ aibă mai multă prevedere decât archiepiscopii, episcopii şi preoţimea.

Dênsul afirmă, că dacă agitaţiunea nu încetéză, guvernul va introduce purtarea generală a matriculelor de stat. Statul are drept a impune chiar şi confesiunilor purtarea matriculelor de stat. In tóte stadiile a urmărit scopul de a lucra în mod calmant. Când s'a pretins revocarea legii din 1868, gu- guvernul a declarat, că acésta e posibil, dacă dreptul matrimonial va fi codificat pe temeiul egalei îndreptăţiri a tuturor confesiunilor. Dacă guvernul nu voesce sĕ renunţe la tot trecutul, la tóte acuisiţiunile, ar puté concede desfiinţarea legii din 1868 numai atunci, când în locul acelei legi se va introduce dreptul matrimonial unitar de stat, judicatură unitară de stat în afaceri matrimoniale şi căsătoria civilă generală obligătóre. Introducerea căsătoriei civile e o necesitate neinlăturabilă, ér guvernul nu intenţionéză nici o slăbire a legăturii conjugale şi subminarea temeliei vieţii conjugale, ori apoi profanarea căsătoriei. Situaţia actuală e deplorabilă. Guvernul nu voesce sĕ vateme dogmele. Inaintea lui a stat alternativa sau de a se pleca înaintea vederilor unei singure confesiuni sau a resolva cestiunea în modul proiectat. Cine este pătruns de consciinţa dorinţei împlinite, nu póte urma altă procedură. Ori cât de mult îi va fi atăcată persóna, ministrul este convins, că în cele din urmă libertatea şi dreptatea vor triumfa în mod strălucit.

Fundaţiunea Ioan Popescu.

Mercurea viitóre, în 3/15 Martiu, se împlinesce anul, de când fericitul, odinióră protopresbiter, asesor consistorial şi profesor seminarial Ioan Popescu şi-a închis pentru totdeuna ochii, mutându-se din cele pământesci la odichna cea vecinică, ceréscă.

Din acel trist incident în momentul, când m'am re'ntors dela petrecerea rĕmăşiţelor lui pământesci la odichna vecinică, am făcut un apel la fostii elevi ai rĕposatului Ioan Popescu, la preoţii şi învĕţătorii nostri, pentru ridicarea unui monument, care sĕ vestéscă şi generaţiunilor viitóre virtuţile fericitului Ioan Popescu.

Ca servitori ai unei biserici serace în cele materiale, şi ca povĕţuitorii unui popor abia eşit din robia trupéscă şi sufletéscă şi prin urmare în cele materiale şi el serac, noi preoţii şi învĕţătorii români greco-orientali nu putem ridica în memoria ómenilor nostri mari monumente de bronz, metal sau din marmură scumpă; aşa mi-am ḑis în inima mea, de aceea am creḑut, că nóue ne va sta bine, dacă vom funda din contribuiri benevole o fundaţiune în amintirea bunului nostru profesor, care se pórte numirea fundaţiunea „Ioan Popescu" cu scopul, ca din venitele ei sĕ se dea stipendii tinerilor nostri, cari se pregătesc pentru cariera de învĕţătoriu.

In acest înţeles am făcut apel, la preoţimea şi învĕţătorimea nóstră pănênd însu-mi un modest început, şi cuvêntul meu, modestul meu cuvênt, împrăsciat în tóte colţurile patriei nóstre prin mijlocirea ḑiariului nostru archidiecesan „Telegraful Roman", au pĕtruns în inimile preoţimei şi a învĕţătorimei nóstre, în inimile bărbaţilor nostri, cari au sciut da însemnătate scopului urmărit de mine.

Din contribuiri benevole până acuma au incurs în fundaţiunea „Ioan Popescu" suma de 1150 fl.

Acesta este deci monumentul, pe care noi elevii lui Ioan Popescu voim sĕ-l desvălim la 3/15 Martiu a. c. ca la aniversarea tristului eveniment dela trecerea lui din viéţă.

Din pietate către memoria rĕposatului la aniversarea trecerei lui din viéţă se va sĕvêrşi în biserica nóstră din Sibiiu-Cetate un părăstas pentru odichna sufletului lui, la care prin mijlocirea onorabilei direcţiuni seminariale, voiu învita pe elevii seminariali dându-le pildă, ca asemenea sĕ se eterniseze memoria ómenilor, cari fără interese laterale au contribuit la ridicarea bisericei şi a naţionalităţii lor. Eşit din biserică voiu preda fundaţiunea în administraţiunea Venerabilului consistoriu archidiecesan, indicând în actul fundaţional meniţiunea şi scopul ei.

Incă odată şi pentru ultima-óră înaintea predărei, mai fac un apel la învĕţătorimea nóstră Va fi în interesul fundaţiunei, dacă fie-care învĕţătoriu va întreprinde o colectă între elevii sei în favorul acestei fundaţiuni. Un cruceriu dacă va da un elev, şi cu atâta va puté contribui fie-care elev, şi se va aduna o sumă frumuşică, asigurându-se din interesele fundaţiunei un stipendiu cel puţin pentru un elev din pedagogie.

Sumele, cari vor întra din colectă se mi se adreseze deocamdată tot mie. Eu le voiu cuita pe cale publică, şi le voiu administra venerabilului consistoriu archidiecesan.

Sĕ ne arĕtăm recunoscători faţă cu binefăcĕtorii nostri, sĕ stimăm memoria ómenilor nostri mari, şi sĕ plantăm în inima junimei sĕmênţa recunoscinţei şi a aderărei către lucrurile ideale, nobile şi frumóse. Acestea făcênd, ne vom arĕta vrednici de bărbaţii nostri cei mari, şi vom fi pildă viuă următorilor nostri.

Sibiiu, 26 Februariu, 1893.

Mateiu Voileanu.

Academia română.

Sesiuneaa de primăvară a academiei române s'a deschis Marţi în 23 Februariu st. v. sub presidenţa d-lui Iacob Negruzzi vice-preşedinte, preşedintele, dl Ioan Ghica fiind bolnav.

Programa lucrărilor pentru sesiunea din anul acesta este următórea.

1. Raportul secretarului general despre activitatea Academiei în 1892—93 *).
2. Alegerea comisiunei pentru esaminarea lucrărilor făcute în 1892—93.
3. Alegerea comisiunei financiare pentru cercetarea compturilor pe 1892—93 şi pentru formarea bugetului pe 1893—94.
4. Raportul comisiunei însărcinate cu împărţirea cărţilor didactice din fondul Ioan Fĕtu, în 1892.
5. Alegerea comisiunei însărcinate cu distribuirea cărţilor didactice din fondul Ioan Fĕtu în 1893.
6. Raportul comisiunei permanente a bibliotecii, pentru 1892—93.
7. Raportul comisiunei însărcinate cu eseminarea lucrărilor făcute în 1892—93.
8. Cestiunea ortografiei. Scrierea lui *u* mut final.
9. Determinarea subiectului pentru concursul Premiul Lazar de 5,000 lei pentru 1897.
10. Decisiuni pentru publicarea premielor San-Marin şi Neuschotz.
11. Discursurile de recepţiune ale d-lor membri Gr. G. Tocilescu şi Sp. Haret cu rĕspunsurile lor (art. 25 stat. 63 reg.)
12. Raportul comisiunei financiare asupra compturilor pe 1892—93.
13. Raportul comisiunei însărcinate cu cercetarea publicaţiunilor presentate la concursul Mareluì Premiu Năsturel de 12.000 lei şi al Premiului Eliade-Rădulescu de 5,000 lei pentru 1893.
14. Raportul comisiunei însărcinate cu cercetarea lucrărilor presentate la concursul Premiul Lazăr de 5 000 lei, asupra subiectului: Studiul vinurilor din România.
15. Alegerea comisiunei de 9 membri pentru cercetarea publicaţiunilor cari se vor presenta la concursul premielor Năsturel-Herescu de 4.000 lei şi Lazăr de 5.000 lei, pentru anul 1894.
16. Alegerea comisiunei care va esamina lucrările ce se vor presenta la concursul premiul Eliade-Rădulescu de 5.000 lei din 1894, asupra subiectului: Studiu asupra basmelor române.
17. Alegerea comisiunei care va esamina lucrările ce se vor presenta la concursul premiului Alesandru Bodescu de 1,500 lei asupra subiectului: Istoria teatrului în România.
18. Alegerea de cinci membri ai academiei, în locurile rĕmase vacante: doi în secţiunea literară, doi în secţiunea istorică, unul în secţiunea scientifică.
19. Alegeri de membrii onorari şi corespondenţi.
20. Alegerea secretarilor pe 7 ani ai secţiunilor istorică şi scientifică. (Art. 16 stat.).
21. Formarea bugetului pentru anul 1893—94.
22. Alegerea preşedinţilor şi vice-preşedinţilor secţiunilor pentru 1893—94. (Art. 15 stat).
23. Alegerea delegaţiunei pentru 1893—94. (Art. 15 statute).
24. Raportul secretarului general asupra lucrărilor sesiunei generale din 1893

Raportul secretariului general asupra lucrărilor făcute în anul 1892—93.

Domnilor colegi!

Indeplinindu-mi datoria de a vĕ presenta la deschiderea sesiunei generale espunerea obicinuită asupra activităţii Academiei în anul încetat, cu durere me vĕd silit a începe şi astă dată cu amintiri nu mai puţin triste de cât la cele din urmă câte-va sesiuni trecute.

In anii din urmă Academia a suferit grele loviri; am perdut din mijlocul nostru unul după altul un numĕr însemnat de bărbaţi, cari prin talentele, sciinţa, patriotismul şi meritele lor erau fala Academiei române; cari prin presenţa lor între noi dedeau acestei instituţiuni respectul, prestigiul şi autoritatea, ce trebue sĕ aibă spre a-şi îndeplini înalta sa misiune.

In anul, pe care acum îl încheem Academia a perdut pe trei din membrii ei cei mai distinşi, cei mai iubiţi: episcopul Melchisedec, Grigorie Cobălcescu şi George Sion; ér dintre membrii corespondenţi pe Dr. Felix Bamberg.

Cu cât durerea causată de aceste continue mari perderi este mai puternică în noi, cu atât mai mult ea ne îndémnă la o mai strînsă unire, la o mai încordată activitate spre a micşora, pe cât se póte, urmările acestor crude loviri ale morţii nemilóse.

Cunósceţi cu toţii meritele mari şi variate ale regretaţilor noştrii colegi, pe cari astăḑi nu-i mai putem saluta în mijlocul nostru ca la sesiunea generală a anului trecut. Le voiu amintí deci numai în câte-va cuvinte:

Episcopul Melchisedec s'a strămutat dintre cei vii la 16 Maiu 1892. El a fost unul dintre cei mai învĕţaţi prelaţi din întréga istorie bisericéscă a némului nostru. O jumĕtate de secol aprópe, începênd dela 1843, el a lucrat spre a rĕspândi lumina culturei şi a sciinţei în cler şi în naţiune, atât ca profesor la Socola şi la Huşi, cât şi ca părinte sufletesc şi ca scriitoriu. El a luat o însemnată parte activă la luptele pentru unire în anii 1857 şi 1858; a fost episcop al Huşilor, al Dunărei de jos, la Ismail şi apoi la Galaţi, ér dela 1879 el a păstorit eparchia Romanului.

Scrierile sale „Cronica Huşilor" (1869), „Lipovenismul" (1871), „Cronica Romanului" (1874, 1875). precum şi o mulţime de altele mai puţin voluminóse, i-au câştigat o posiţiune între cei mai de frunte ai nostri învĕţaţi şi scriitori. La 1870 Academia l'a chemat sĕ ocupe în sinul ei locul, la care îi dau dreptul meritele învĕţăturei sale vaste şi a activităţei sale neobosite.

Prin testamentul sĕu, ilustrul prelat a dat o nóuă dovadă de iubirea şi interesul ce nutria pentru Academia română, lăsându-i intrégă biblioteca sa

Grigorie Cobălcescu, încetat din viéţă la 21 Maiu, 4 ḑile după Episcopul Melchisedec, a fost unul din cei mai de frunte naturalişti români. Singura preocupaţiune a vieţei sale a fost sciinţa, anume sciinţele naturale şi în special geologia, pe care o iubia şi o studia cu o pasiune cum rar se întâlnesce. El a cutreerat mulţi ani dearêndul munţii, văile şi câmpiile ţerei pentru cercetările sale geologice. Ródele acestor cercetări se arĕtau mai ales în cursurile sale dela universitatea din Iaşi şi în alte lecţiuni, pe cari le făcea Diferite studii şi note geologice publicate de el în revistele speciale din străinătate i au câştigat un nume stimat în sciinţă

Cobălcescu a publicat, în viéţă fiind, o singură lucrare de întindere mai însemnată, anume „Studiu geologic şi paleontologic asupra unor tărêmuri terţiare din unele părţi ale României" (1883). Sciinţa şi Academia l'au perdut tocmai când începuse a pregăti publicarea unor lucrări mari din bogatele materiale sciintifice adunate de dênsul cu atâta zel şi iubire, timp de un lung şir de ani.

George Sion, dela 1868, când a fost ales membru al Academiei, şi până la cele din urmă ḑile ale vieţei, a luat parte cu cel mai statornic interes la viaţa acestei instituţiuni. In anii 1876 până 1878 el a condus lucrările cancelariei ca secretariu general.

Sion a făcut parte din generaţiunea eroică şi fericită, care a dus cu succes strălucit lupta pentru înălţarea naţiunei atât în situaţiunea politică cât şi în cultură. El a făcut parte din pleiada scriitorilor, în fruntea cărora strălucea Alecsandri, şi cari timp de o jumĕtate de secol s'au inspirat de aspiraţiunile naţiunei, cu cântat gloriele némului nostru, şi au luminat şi întărit sufletele, au înălţat inimile prin scrierile lor.

La 1 Octobre Sion şi-a încheiat vióţa, din care cea mai însemnată parte a fost dată activităţei literare. Poesii patriotice, fabule, compuneri dramatice, traduceri în versuri de scriitorii clasici ai poesiei dramatice franceze, traducerea din limba grecă a scrierilor istorice despre români, şi alte multe scrieri mai mari şi mai mici, originale sau traduceri, au fost rodul neadurmitei sale activităţi literare.

Felix Bamberg şi-a făcut de timpuriu un nume prin scrierea sa asupra revoluţiunei franceze din 1848, alcătuite după acte autentice şi convorbiri cu bărbaţii, cari au luat parte la acest însemnat eveniment istoric. Acest renume şi l'a mărit prin dóuĕ scrieri, cari tractéză despre transformarea orientului european făcută prin tractatul de Paris din 1856, care atinge direct tótă istoria modernă a României. In-

---

*) Publicarea ecestui raport o începem în nrul de faţă al fóiei nóstre.

---

unele din ele ve despreţuesc şi tocmai acelea, cari ar avea datorinţa a se apropia de voi, atunci Mario dragă, crede-mi rĕul e destul de mare.

Maria. Nu dómnă, eu cred, că purtând d-nélor port strein; şi vorbind adeseori şi în limbă streină, nu află plăcere a conveni cu noi, cari nu scim atâtea cât d-nélor. Eu nu me supĕr pe d-nélor, pentru-că e adevĕrat că nu avem multă învĕţătură, şi apoi cum s'ar şi potrivi hainele d-lor sclipicióse cu şurţele şi opinca?

Margareta. Mario! creḑi tu, că haina cea streină de portul nostru naţional, pe care unele din noi o pórtă, ne desparte de voi bravele nóstre económe? Ferit-a Dumneḑeu! Intreg poporul românesc se trage din opincă. Chiar şi domnii nostri cei mari, dacă nu o au purtat ei, când au fost mici, apoi au purtat o tatăl lor, şi dacă nu tatăl, apoi de bună sémă moşul sau strĕmoşul.

Maria. Ce frumos vorbesci d-ta, dómne! cât de fericită sunt, că te pot asculta, ca în copilărie. Imi aduc aminte de atunci câte lucruri frumóse îmi istorisiai.

(Va urma.)

tr'un volum de şése sute pagine, care conţine istoria orientului european de la tractatul de Paris până la tractatul de Berlin. regatul nostru ocupă un loc de onóre. A patra parte a acestui volum vorbesce despre noi şi conţine istoria relaţiunilor principatelor române cu pórta otomană şi cu Rusia, istoria mişcărei din 1848 în România şi a resultatelor debândite pentru ea prin tractatul de Paris, caracteristica domniei lui Cuza-Vodă şi relaţiunea evenimentelor, cari s'au succedat până la isbucnirea rĕsboiului din 1876, acţiunea română-rusă dinaintea Plevnei şi aşeḑămêntul făcut de tractatul din Berlin din 1878. Dela Colson, Neigebaur şi Ubicini nici un scriitoriu strĕin nu a tractat cu cunoscinţe mai amĕnunte şi cu mai multă căldură afacerile românesci de cât Bamberg. Espunerea lui e superióră printr'un imens material documental, pe care se spriginesce printr'o esperienţă dobândită într'o activitate politică de patru-ḑeci de ani, şi printr'un talent, care i-a asigurat o posiţiune din cele mai marcante printre istoricii timpurilor moderne.

Academia a fost representată prin delegaţiuni de membrii la tristele ceremonii ale înmormêntării celor trei regretàţi colegi decedaţi în ţéră.

O representare de aceeaşi natură a făcut Academia, prin însărcinarea dată d-lui N. Ionescu, la înmormêntarea marelui cetăţén Dumitru Brătianu, care nu a fost membru al Academiei, dar a fost ministru al instrucţiunei publice la 1867 şi în acéstă calitate a presidiat şedinţa de inaugurare a Academiei şi a patronat constituirea şi începutul activităţii sale In amintirea acestor fapte Academia s'a creḑut datóre a ḑice cuvêntul sĕu de recunoscinţă către memoria patriotului ilustru.

Academia a participat în anul trecut la serbarea unui eveniment pe atât de îmbucurătoriu pe cât este de rar. Venerabilul nostru coleg, G. Bariţiu, privit de întreg némul românesc cu cea mai înaltă veneraţiune pentru munca sa neobosită de şase decenii în luminarea şi înălţarea naţiunei, a împlinit, la 12 Maiu trecut, 80 de ani ai vieţei sale Academia, care a fost fericită a numĕra de la a ei înfiinţare pe dl Bariţiu între membrii sĕi a luat parte la serbarea, care s'a făcut cu acéstă ocasiune la Sibiiu. Colegii noştri d-nii V. A Urechiă, Gr. Stefănescu, Gr. G. Tocilescu, P. Poni şi I. Vulcan au representat Academia, înmânând Nestorului scriitorilor români o adresă de felicitare a Academiei.

Ascultând relaţiunea d-lor colegi V. A. Urechiă şi Gr. Tocilescu despre serbarea dela Sibiiu, precum şi scrisórea de mulţămire a d-lui G. Bariţiu Academia — în şedinţa dela 29 Maiu — a decis a publica într'un volum o culegere din scrierile cele mai caracteristice eşite din condeiul d-lui Bariţiu în decursul lungei sale activităţi literare şi politice, începênd dela 1838. Cu alegerea şi coordonarea scrierilor, cari vor forma acéstă publicaţiune, s'a însărcinat o comisiune compusă din d-nii Sturdza, Gr. G. Tocilescu şi Nic. Densuşianu. (Va urma.)

Noutăţi.

Episcopul Clement din Tirnova. Scirile din Sofia anunţă, că regimul bulgar e hotărît a destitui pe episcopul Clement din Tirnova şi a pune afacerile diecesei în alte mâni. Causa destituirei este, că Clemente se afirmă mare ruso-fil şi din alipirea sa la Rusia nu face nici un secret. Pentru ca guvernul sĕ nu se amestece însĕ direct în afacerea de destituire, se vor încrede mai întâiu lucrurile unei comisiuni investigătóre compusă din preoţi şi laici. Vestea, că va fi hotărît destituit, se ḑice, că nu a alterat de loc pe episcop, din contră el afirmă, că este cu conscienţa împăcată şi că Bulgaria va puté prospera numai în amiciţie cu Rusia. Clement are o cultură înaltă. El a fost la 1878 ministru-president şi de culte. Sub dênsul s'au făcut cele mai liberale alegeri în Bulgaria. A administrat pe lângă diecesa sa, diecesa de Sofia şi îndeplinia funcţiunea de esarch. Dênsul i-a spus şi principelui de Battemberg, contra căruia conspirase, că Dumneḑeu îi ajută numai dacă se are bine cu ţarul. Contra lui Stambuloff şi a actualului principe lucréză pe faţă. Dênsul e de o înfăţişare frumósă, robust, a studiat mult timp în Francia, e bun orator şi a devenit de tot popular mai cu sémă prin drama sa scrisă în limba bulgară „Ivanko“.

* * *

Tunete şi fulgere. Cât de măreţ şi înfiorător e fenomenul când în timpul verei, după un zăduv înăduşitoriu, vêntul pórtă cu furie norii cei groşi şi fulgerile încrucişéză ceriul, sbiciuind în tóte părţile. Cu atât mai măreţ e el în timpul ernei, mai vêrtos pe la noi, unde astfel de fenomene abia se repetéză din véc în véc. Miercuri cât a fost ḑiua, un vênt furios sdrănţuia norii ceriului, alungându-i şi aducênd alţii, supunênd temperatura unei continue schimbări. Pe la $9^3/_4$ óre séra fulgerile încep a brăzda ceriul şi în urma lor tunetele asurḑitóre vesteau minunea naturei: Fulgerile se succedeau necontenit cu o tărie orbitóre de lumină, tunetele şi trăsnetele le urmau, éră jos cădé zăpada în abundaţă. Fenomenul a durat $^3/_4$ de óră. Tempestatea s'a vĕrsat cu tótă puterea asupra Sibiiului. Un trăsnet a căḑut la casarma de artilerie, atras de un parafulger; altul atras de turnul înalt al cetăţii din loc a provocat un feeric moment. Globul turnului a fost cuprins de o flacără albăstruie ca un snop, care a durat mai multe secunde. In urma acestui trăsnet soneriile electrice dela casa magistratului au început a bate, tot aşa s'a întêmplat şi în alte localităţi unde se aflau soneriile în legătură. Conductul telofonic şi alte aparate, care stau în serviciul electricităţei s'au dovedit în ḑiua următóre neapte de a mai funcţiona. In comuna din apropiere Cristian a lovit trăsnetul turnul bisericei săsesci. Ómenii vreau sĕ prorocéscă [multe în urma acestui fenomen, unii spun, că e un memento pentru a nu se introduce căsĕtoria civilă, alţii légă alte, dar călendarul cel bĕtrân spune aşa: Dacă în luna lui Faur se vor vedé semne de fulgere şi se vor auḑi tunete, se vor face în anul acela multe bucate, va fi un an bogat; se va întâmpla însĕ şi un rĕsboiu mare.—

Premisele sunt date, încât pentru consecuenţe nu putem lua garanţă!

* * *

Manevre. Manevrele mari de tómnă ale armatei austro-ungare se vor ţiné în împregiurimea localităţii Steinamanger la începutul lunei lui Septembre. La aceste manevre, la cari vor opera dóuĕ corpuri de armată vor lua parte monarchul nostru, mareşalul archiduce Albrecht, archiducii Reiner şi Wilhelm. După cum se anunţă va lua parte şi împĕratul Germaniei, şi pentru acest scop va sosi la Viena în ḑilele prime ale lunei lui Septembre. Mareşalul archiduce Albrecht a visitat încă în anul trecut terenul de manevre.

* * *

Dividenda băncei naţionale din Bucuresci. După raportul consiliului de administraţiune al băncei naţionale, câştigul brut al institutului pentru anul 1892 este de 4,017,170 lei, 70 bani, dintre cari cheltueli 934,584 lei, aşa încât câştigul curat este de 3,082,586 lei 76 bani. Dividenda pentru fie-care acţiune, in valóre nominală de 500 lei, pentru anul 1892 este de 86 lei 70 bani.

* * *

† H. A. Taine. *Hippolyte Adolphe Taine* a încetat din viéţă Sâmbătă la Paris. Taine se născù la 21 Aprile 1828 la Vouziers în Ardennes. In anul 1854, la vêrsta de 26 de ani, dobândi deja un premiu academic cu un studiu asupra lui Tit Liviu. După publicarea mai multor opere importante, a dobândit în anul 1864 o catedră de istoria artei şi de estetică la scóla de bele arte din Paris. In acelaşi an şi-a publicat importanta scriere: „Istoria literaturei engleze,“ pentru care autorul s'a vĕḑut încurcat în acusările de ateism şi care, presentată la concursul Academiei francese, au fost respinsă din causa doctrinelor. Opere tot atât de cunoscute ale lui Taine mai sunt: „Filosofia artei“ (1865), „Filosofia artei în Italia“ (1866), „Idealul în artă“ (1867), „Filosofia artei în ţĕrile de jos“ (1868), „Despre inteligenţă“ (1870), etc. etc. Opera capitală alui Taine, în cei din urmă ani ai vieţei sale, a fost marele studiu istoric şi politic, care pórtă titlul general „Originea Franciei contimporane“, operă atât de admirată şi de discutată, pe care autorul o lasă necompletă.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sibiiu, în 23 Februariu, 1893.

Onorate dle redactor! Dumineca în 14/26 Februariu c. şi-a ţinut sinodul protopresbiteral gr. or. din tract. Sibiiului şedinţa sa anuală în sala cea mare a seminariului Andreian. După învocarea spiritului sânt sĕvêrşit în biserica gr. or. din Sibiiu-cetate, preşedintele sinodului, P. O. D. protopresbiter, Ioan Papiu, în elocuentul seu cuvênt de deschidere, sulevând importanţa acestei corporaţiuni bisericesci, constată, că sub împregiurările actuale atât de vitrege, noi românii, scoşi şi strimtoraţi de pe tóte terenele vieţii publice, numai într'o singură fortăréţă şi adecă în sânta nóstră biserică ne mai putem afla scutul şi adăpostul dorit, ne mai putem apĕra credinţa şi naţionalitatea nóstră, aceste clenodii scumpe, pentru a le lăsa de moştenire şi urmaşilor nostri. Indicând apoi problema acestei corporaţiuni, insistă cu tótă hotărîrea, ca fie-care — atât ca membru al parochiei, cât şi al protopresbiteratului, — sĕ şi împlinéscă datorinţa, contribuind la ridicarea scólelor din acest protopresbiterat şi la conservarea moralităţii şi a bunelor moravuri în popor.

Din voluminosul raport al dlui protopresbiter, în care se reoglindéză atât activitatea oficiului protopresbiteral, cât şi a organelor sale subalterne resultă, că în decursul anului 1892 întréga administrare şi preste tot mişcarea în viéţa nóstră bisericéscă, a fost conform împregiurărilor, pe deplin corespunḑĕtóre. Din raportul comitetului protopresbiteral asemenea se vede, că funcţionarea acestuia a fost în anul espirat normală şi că tóte conclusele sinodului au fost esecutate. Sinodul ia aceste rapórte spre sciinţă manifestându-şi atât dlui protopresbiter, cât şi preşedintelui comitetului protopresbiteral, P. O. D. Parteniu Cosma, sentimentele sale de mulţămire pentru activitatea desvoltată în anul espirat.

Nu voiu întra în amĕnuntele acestor rapórte, cu tóte că atât datele statistice cât şi enunciaţiunile sulevate în ele pot fi de un interes óre-care pentru fie-care credincios al bisericei nóstre. Me voiu mărgini de astădată a atinge numai trei puncte mai însemnate de un interes mai general, şi cari au fost luate în desbaterea specială a acestor rapórte.

In cestiunea dotaţiunei protepresbiterilor s'a adus conclusul, ca sĕ se înainteze Preaonoratului consistoriu archidiecesan o nóuă representaţiune, în care sĕ se accentueze, că sinodul protopresbiteral nu consideră representaţiunea sa din anul trecut de resolvită prin resoluţiunea consistorială adusă în şedinţă plenară, carea — se vede — că are în vedere numai pe acest protopresbiterat, pentru-că sinodul n'a cerut numai regularea dotaţiunei protopresbiterale din acest tract, ci mijlocirea la congresul naţional-bisericesc a regulărei dotaţiunei protopresbiterale din întréga metropolie. Deci rógă de nou pe Preaveneratul Consistoriu archidiecesan ca studiind afacerea, sĕ o înainteze la Consistoriul metropolitan cu rugarea, ca acela sĕ pregătéscă un proiect de regulament pentru procsima sesiune congresuală.

Cu privire la cestiunea înfiinţărei unei scoli centrale în Sibiiu-cetate pentru tóte trei parochiile din Sibiiu, se decide, că resolvirea acestei afaceri se ţine în evidenţă şi pe viitoriu până la instituirea corporaţiunilor îndicate în §. 28 din Stat. org. Aflu de lipsă a accentua aci, că tóte trei parochiile, la iniţiativa P. O. D. Parteniu Cosma ca preşedinte al comitetului parochial din Sibiiu-cetate, au primit o permanentă dotaţiune anuală de câte 300 fl şi că comitetele acestor parochii în şedinţa ţinută la 21 Februariu c. st. v. sub presidiul dlui protopop Ioan Papiu, s'au şi declarat solidar pentru punerea în lucrare a acestei idei. Remâne acum ca respectivele sinóde parochiale sĕ-şi alégă comitetul şi epitropie scolară normate în §. 28. din Statutul organic.

In ce privesce urcarea salarielor învĕţătoresci la minimul de 300 fl. minim provĕḑut şi pretins pentru toţi învĕţătorii din ţéră prin un proiect de lege al guvernului, sinodul la propunerea dlui Parteniu Cosma aduce conclusul: Comitetul protopresbiteral este însărcinat sĕ studieze cu posibilă grăbire acéstă cestiune importantă şi urgentă, ér la procsimul sinod ordinar séu chiar estra-ordinar se facă propuneri meritorice în privinţa acésta.

X.

Brad, 18 Februariu, 1893.

Onorată redacţiune! In numĕrul 4 al „Telegrafului Român“ din a. c. corespondentul subsemnat prin „Neinteresatul“, din ansa alegerilor municipale, îndeplinite pentru ciclul, ce sĕ începe cu anul 1893, polemisând cu „Porsena“ din incidentul reflecsiunilor, pe care le-a făcut acesta în nr. 137 asupra afirmaţiunilor corespondentului „Max“. apărute în numĕrul 131 din 1892 al „T. R.“ tot în materia alegerei din cestiune, — sĕ ocupă şi cu persóna mea. Fiind că cele ḑise despre mine privesc deoparte atitudinea mea la alegerile, despre care e vorba şi abilitatea în conducerea afacerilor publice, la care — aptitudine — sĕ face alusiune şi din partea onoratei redacţiuni în nota a dóua dela sfîrşitul corespondenţei lui Porsena, ér de altă parte sĕ refer la atacuri personale în contra mea, în rĕspunsul meu voiu urma acelaşi rînd.

In general impresiunea, ce o face corespondenţa nu sĕ póte cualifica decât de un resultat al rancórei, de product al invidiei. Un singur motiv este de ajuns pentru a constata acésta caracterisare. Étăl: Corespondentul persifléză pe alegătorii din cercul Băiţei, pentru că din 10 membrii au ales nóuĕ români şi unul strein, pe pretorele cercual, şi în acelaşi timp prin cuvintele „sĕ póte că bine a făcut V. D.“ — înţelegêndu-me pe mine — „că n'a stat de vorbă cu protopretorele“, dubitéză dacă am făcut sau nu bine, că n'am stat de vorbă cu pretorele suprem, carele avea induşi în lista sa 4 strĕini, între cari sĕ afla şi dlui, ca astfel sĕ se alégă 4.

Dacă se mai cere şi al doilea motiv îl las sĕ urmeze şi acela: Corespondentele ḑice imediat „dacă lista dlui V. D. a căḑut nu i-o a imputat nime, cu atât mai vêrtos, că chiar ce-i ce îşi întind mâna în blid cu dênsul nu s'au arătat, când a fost sĕ-şi dea votul, ci şi-au vĕḑut de ale lor trebşóre“.

Ţinuta mea dar n'a fost de aşa, ca sĕ mi sĕ facă imputare, pentru că n'a reeşit lista românéscă şi totuşi mi se atacă onestitatea, că mânânc dintr'un blid cu alţii, car îşi vĕd de trebşóre.

Ce denaturare a noţiunei „neinteresat“ Ce consecinţă logică! In adevĕr: „O sancta simplicitas! Sentinţă, pe carea corespondentul scie sĕ o pună numai în răvaşul altora.

Pe scurt amintesc adevĕratele cause, din cari a căḑut lista nóstră din cercul Bradului. Acele sunt: Alegerea n'a fost publicată, cel puţin eu n'am avut scire despre acésta şi dacă nu umbla pretorele suprem cu imbiăciuni de înţelegere, nici că se puteau face óre care pregătiri; a fost căḑut în acele ḑile zăpadă cum nu s'a mai pomenit nici de cei mai bĕtrâni ómeni, cari sĕ află în viaţă, astfel în scurtul interval de 3—4 ḑile, pre lângă comunicaţiunea închisă cu locurile mai depărtate de centru, numai alegătorii din cercul notarial al Bradului au putut fi avisaţi. Mai departe omul, carele în tómna anului 1892 avea pretensiunea de a fi candidatul românilor la postul de primar a schimbat biletele nóstre de votare, şi în fiine bărbaţii de încredere, pe timpul prânḑului, s'au depărtat aprópe dóuĕ óre, sĕ înţelege că votarea în acest interval a fost întreruptă, dar cu tóte acestea nu trebuia sĕ se depărteze, căci o scim din păţaniă, că nu e bine sĕ se urmeze aşa în afacerile electorale. „Sapienti sat.

In cât privesce a dóua parte a rĕspunsului meu, adecă interesul pentru causele române şi abilitatea în conducerea altora, observ, că eu 'nu m'am octroat nici când de conducĕtor şi dacă, la deosebite ocasiuni do organisare, am fost ales, declar, că atâta, cât se póte cere dela un om, am făcut şi ori şi când sum gata a da sama judecătoriului celui mai înalt, precum şi judecătorilor lumesci, că n'am fost indolent, am lucrat şi jertfit pentru causele nóstre, desconsiderând până chiar şi datorinţele mele morale, ca părinte de familie. Cele ce le am făcut nu le voiu enumera aci în deosebi, acésta nici nu cade în cadrul unui rĕspuns provocat prin incidentul, carele m'a indemnat sĕ scriu, ajunge a sĕ sci la acest loc, cumcă resultatele nu pot fi vesteḑite prin unele frase şi pretecste, trase ca de pĕr. Am lucrat cu onestitate şi din rĕsputeri şi n'am asteptat, ca cineva sĕ me laude. 'Mi ajunge mângăierea sufletului, că mi-am făcut datoria. Din causa mea, lucrurile publice mulţămită ceriului, până în presinte nu numai că n'au surferit detrimente, ci au apucat înainte.

Prin acésta însĕ nu voiesc sĕ ḑic, că me leg de conducere, din contră m'aş bucura, dacă încrederea puclică mi-ar mai uşora multele sarcini, cari apasă pe umerii mei, prin aceea, că va căuta sĕ se impartă povara sarcinelor publice şi nu va concentra tóte ramurile vieţei publice sub conducerea unui singur om.

Acum vin la punctul din urmă al rĕspunsului, la atacurile personale.

Corespondentul se folosesce în mod nesfiit de apostrofări la adresa mea, ḑicênd: „Chiar cei ce-şi întind mâna în blid cu dênsul nu s'au arĕtat, când a fost sĕ şi dee votul“ şi în alt loc: „toţi cei din giurul ólei cu carnea“.

Aceste compilaţiuni de termini din lecsiconul miseriilor politice, pe cari alte naţiuni mai înaintate de mult i-au eliminat, aplicaţi la adresa unui protopresbiter par a avea, la aparinţă, gravitate prin publicarea lor într'un ḑiar.

Demnitatea protopresbiterală, în virtutea instituţiunilor nóstre eclesiatice, este de o atare valóre, încât trebue respectată, ba chiar apărată, ca aceea sĕ nu devină obiectul persiflăţiunilor într'un organ de publicitate.

Cu acés'a nu va sĕ ḑică că cei culpabili pentru neîndeplinirea datorinţelor sĕ nu fie pedepsiţi şi cei din fruntea atacerilor nóstre publice criticaţi, însĕ tóte sĕ se facă în mod obiectiv.

Nu de mult, în nr. 67 al „Tel. Rom.“ din anul 1892 mi s'a mai dat ocasiunea neaşteptată de a arĕta modul copilăresc a corespondentului „N. I.“ cum tractéză el cestiunile de caracter public şi sĕ indrum la observarea bunei cuviinţe pentru atitudínea lui, nepotrivită faţă cu persóna mea.

Mi s'a tăcut — şi pare-mi-sĕ judecând după analogia terminilor, — de acelaş corespondent în „Tribuna“ din anul trecut acusa, că am fost corupt cu bani la alegerea de deputat dietal şi după ce, în urma rĕspunsului, ce l'am dat, s'a mai insistat asupra afirmaţiunei nedrepte şi condamnabile, am fost necesitat a intenta proces de calumnie şi vătĕmare de onóre, din care considerându-mi nevinovăţia, am convingerea că voi eşi curat.

In urma acestor stări do lucruri, fără de a avea intenţiunea de a mĕ gera de dascăl al publicisticei nóstre, 'mi esprim o datorinţă ferbinte a inimei, că preste tot si cu deosebire în situaţiunea grea ce ni s'a creat în timpul din urmă, carea acum s'a mai agravat cu proiectele de legi bisericesci dela ordinea ḑilei, sĕ se dea la o parte personalităţile, ca astfel sĕ se facă din publicistică o scólă pentru adevĕrata educaţiune politică.

Vasiliu Damian,
protopresbiter

Cronică.

(Statul şi biserica. — Omnipotenţa statului şi teocraţia. — Misera stare a clerului frances înainte de revoluţiune. — Secularisarea averilor bisericesci — Suveranitatra şi independenţa statului şi a bisericei. — Taina căsătoriei. — Pacea între biserică şi stat.)

(Încheiere.)

Averile colosali ale prelaţilor francezi au representat un capital inmobil de 30 de miliarde livre sau franci cu un venit anual de 1248 milióne livre. Prelaţii pelângă că subvenţionau statul pe fie-care an cu un ajutoriu dela 5 până la 10—15 milióne livre, anotau precum am ḑis, în abundanţă, ér bieţii parochi dela sate erau sĕraci sleiţi şi esploataţi, ca însuşi poporul.

O causă puternică a marei revoluţiuni francese a fost starea miserabilă şi sĕrăcia clerului de jos; findcă nici regele, nici prelaţii, nici miniştrii nu căutau sĕ-i vină într'ajutoriu.

Enciclopediştii, şi ei sĕraci cei mai mulţi, pregătiau spiritele pentru o revoltă generală în contra asupritorilor civili şi clericali.

In anul 1789 în 12 Octombre, adunarea naţională francesă s'a ocupat în fine şi cu secularisarea averilor bisericesci. Talleyrand şi Mirabeau au propus:

1. Că averile bisericesci sunt proprietatea naţiunei. 2. Că parochii vor primí din cassa statului o léfă anuală minimă de 1200 livre. — Desbaterile s'au continuat până în 2 Novembre pro et contra. — In urmă s'a primit amandamentul lui Mirabeau: „Averile clericali se pun la desposiţia naţiunei“ cu 568 voturi contra 346.

Lefile preoţilor s'au stabilit definitiv astfeliu:

Episcopul din Paris 50,000 livre, episcopii din alte oraşe 20,000 şi 12,000 livre la an. Vicarii; 6000, 4000 şi 3000 livre. Parochii 6000, 4000, 3000, 2400 livre în oraşe. Ear parochii dìn opide şi dela sate 2000, 1800, 1500, 1200 livre sau franci. Cassa statului a solvit léfa acésta în fie-care pătrariu de an, pe trei luni înainte. („Du traitement des ministres dela religion“) Călugării au primit la an léfa de 700, 800, 1000 livre.

Napoleon Bonaparte, după revoluţiune ajungênd împĕrat, într'un concordat legat cu papa din Roma, a decretat léfa pentru archiepiscopi 15,000 franci, pentru episcopi 10,000 franci, pentru parochi prima-clasă 1500, pentru parochi de a dóua clasă 1000 franci la an.

Radicalii de astăḑi din parlamentul din Paris, fiind ateişti şi liber cugetători, — adecă nebuni, — pretind chiar stergerea bugetului cultelor, şi de altmintrea fórte modest.

Am vĕḑut dar începênd dela evul vechiu, prin evul de mijloc şi până în evul nou, că biserica uneori premergea şi domina asupra statului. Am vĕḑut apoi, că statul a supus cu totul biserica şi pe servitorii altariului mai vêrtos din causa împărăchierilor din biserică.

Nu este bună nici teocraţia, dar omnipotenţa statului e şi mai rea. Biserica în sfera ei de activitate este liberă şi suverană, tot aşa statul în sfera lui de activitate este liber şi suveran. Biserica şi statul în sferele lor deosebite de activitate însĕ urmăresc acelaşi scop, cea dintâiu fericirea credincioşilor aici şi în ceealaltă lume, cea a dóua fericirea cetăţenilor aici pe pământ.

Pofta de tiranie, amestecul neindreptăţit a unei părţi în a celeialalte a contribuit în trecut la conflictele dintre biserică şi stat. Biserica trebue sĕ ajute din a sa parte scopul moral şi just al statului. Iar statul trebue sĕ dee ajutoriul seu cuvenit bisericei în ajungerea scopurilor sale înalte morali. Unul fără altul nu pot trăi. Biserica nu póte vieţui numai într'un stat bineorganisat. Iar statul fără biserică ar cădé în păgânism; ar adora viţeì de aur şi argint; şi ar cădea în tiranie şi despotism, ceeace ar produce revoltă generală. Atât statul cât şi biserica trebue în purtarea lor sĕ fie corecţi, precişi, conscii de dreptui şi chiemarea lor. Aşa se pot încungiura conflictele.

Căsătoria, ca basă a familiei şi a statului, este bine când e legată prin darul din ceriu. Taina căsătoriei dă basă morală familiei, societăţii şi statului. O simplă căsătorie civilă este mai mult o legĕtură de profit lumesc de astăḑi până mâne, după placul şi capriţiul celor împreună legaţi. Taină este căsătoria cu privire nu numai la bărbat şi femeie, ci mai vêrtos pentru solida crescere şi desvoltare a copiilor, ce nu póte suferi strămutare din consideraţiuni de apoi!

Guizot în cartea sa, „L'église et les sociétés chréttiennes“ 1861. cap. XIX. 146., recunósce atât suveranitates şi libertatea statului, cât şi suveranitatea şi libertatea bisericei, cari nu sunt isolate de olaltă ci sunt puteri coordinate, chiemate a lucra împreuna! Dante, scrie despre pacea dintre biserică şi stat: „Quia cum Regnum Sacerdotium inter se conveniunt, bene regitur mundus, foret et frucficat Ecclesia. Cum vero inter se discordant, non tantum parvae res non crescunt sed etiam magnae res miserabiliter dilabuntur!“

Puterea bisericei este de sus, dela Dumnedeu, ér puterea statului numai întru atâta este de susu, încât biserica unge şi sfinţesce pe capul statului, pe împĕraţi şi regi, cari în cele ale credinţei sunt supuşi bisericei. Sf. Ioan gură de aur ḑice „că puterea bisericei este cu atât mai sublimă ca a statului, cu cât ceriul este mai sublim ca pământul“!

Când însĕ conflictul asupra bisericei este forţat de guvernanţii civili atunci trebue sĕ ascultăm mai bine de biserică şi Dumneḑeu, decât de ómeni.

Când dară aud plăngerile clerului român dela sate, că este sĕrac, desconsiderat şi apĕsat, îmi vine în minte sórtea miserabilă a clerului frances de jos înainte de revoluţiune. Statul are chiămarea sĕ se ingrigéscă, ca cu toţii sĕ putem trăi. Atunci nu vor fi plângeri, nu vor fi memorande nici pronunciamente. Dar statul aḑi grigesce numai de militari, civilii şi clericii sĕ trăéscă şi ei dacă pot. Apoi guvernanţii nostrii ne imbie numai cu „limba magiară“. Ore cu ea mai uşor vom trăi? Timpuri abnorme am ajuns.

—d—

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 8 Martiu 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Galbeni împĕrătesci	5.71	5.68
Napoleon-d'ori	9.62½	9.62
Mărci 100 imp germane . . .	59.25	59.20
Londra 10 Livers sterlingi . . .	121.15	121.10

Rohseidene Bastkleider fl. 10.50 per Stoff zur kompleten Robe und bessere Qualitäten — sowie schwarze, weisse und farbige Şeidenstoffe vou 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert. Damaste etc. (ca 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) Porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz

3

[35] 1 **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

„Hunedóra“ însoţire de anticipaţiune şi credit în Deva.

Convocare.

Domnii participanţi ai însoţirii de anticipaţiune şi credit „Hunedóra,“ se învită în vîrtutea §§-lor 23 şi 24 ai statutelor la a

VII-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Deva, Joi la **23 Martiu 1893. st. n. la 3 óre d. a.**, în localul însoţirii.

Obiectele puse la ordinea ḑilii sunt:

1. Alegerea unui preşedinte, a unui vice-preşedinte, precum a doi secretari şi şi 2 scrutinători.
2. Raportul direcţiunei cu privire la activitatea consiliului administrativ şi la starea cassei însoţirii (bilanţul) pe anul 1892; raportul comisiunei de supraveghiare, şi hotărîrea asupra profitului curat.
3. Statorirea bugetului pe anul 1893.
4. Alegerea unui membru în consiliul administrativ pe timp de doi ani.
5. Alegerea comisiunei de supraveghere pe timp de un an.
6. Eventuale propuneri (§. 29).

În lipsa membrilor receruţi, — de preste jumĕtate a părţilor fundamentale — adunarea se va ţinea în înţelesul §-lui 25 din statute la 30 Martiu a. c. tot la timpul şi în localul indicat.

Domnii participanţi pot lua parte sau în persónă, sau prin plenipotenţiaţii lor, cari asemenea au se fie participanţi fundamentali, (§. 26); nime nu póte esercita însĕ mai multe de 20 voturi (§. 10).

În timpul închierii bilanţului însoţirea a avut 318 părţi fundamentale à 50 fl., 15,900 fl.

Din şedinţa consiliului administrativ al însoţirii „Hunedóra,“ ţinută în Deva la 1 Martiu, 1893. [34] 1 1

Álesandru Moldovan m. p. vice-director. **Avram P. Pĕcurariu** m. p. director. **Nichita Luculetiu** m. p. secretariu.

Sosirea şi plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 26 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:

La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:

La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 23. Sibiiu, Marţi, 2/14 Martiu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 1 Martiu, 1893.

Publicul magiar de obiceiu nu se interesézĕ de şedinţele academiei maghiare. Aşa ne spune o fóiă de frunte din Budapesta şi póte sĕ aibă dreptate. Cu tóte aceste la şedinţa secţiei a II-a a academiei, din Lunia trecută, s'a adunat în sala academiei un public numeros. In acéstă şedinţă a ţinut dl I. Vargha o disertaţie, despre lăţirea respective cucerirea limbei magiare în ultimii ḑece ani. Sciind deci tema, nu ne vom mira, că s'a aflat de faţă auditor mare, căci ori cum, vorbirea despre un astfel de lucru este gâdilici dulce pentru urechile şoviniste.

Noi n'am putut fi fericiţi a asculta conferinţa dlui Vargha şi astfel în espunerile nóstre vom lua de basă dările de samă, ce le aflăm despre ea în ḑiarele din Budapesta.

Conferenţiariul după o introducere, în care precum vom vedé mai la vale, în mod riscat susţine ca positive unele lucruri, cari nu sunt de loc dovedite, arată, că poporul magiar într'un jumĕtate de secol s'a înmulţit cu 2,614.000 suflete sau cu 54.31%, apoi arată progresul limbei magiare după ţinuturi, comitate, oraşe, secsuri, naţionalităţi şi confesiuni din ţéră, făcênd în fine elogiuri „prea iubiţilor“ ovrei, pentru că aceştia dintre tóte celelalte naţionalităţi mai uşor sĕ asimilézĕ şi sĕ contopesc cu poporul magiar, „cari şi altcum cu puterea lor însĕmnată materială (!) şi intelectuală nu numai că sunt stêlpi puternici ai magiarimei şi ai ideei de stat magiar, ci fórte adeseori formézĕ avantgarda acestora în ţinuturile locuite de naţionalităţi“.

In întroducere conferenţiariul vorbind despre formaţiunea poporului magiar, e de părere, că el s'a format din amestecarea diferitelor popóre din patrie şi astfel faţă de naţionalităţi nu este element strein, ci înrudit cu ele; acésta afirmaţiune riscată, pe care conferenţiariul nu sciu cum ne-ar dovedì-o, o admite, ca pe basa ei sĕ pótă susţinea, că acésta împregiurare „uşurézĕ lucrarea de contopire naţională“. Va sĕ ḑică şi ací e „lupul în piele de óie“, vorba românului, lăţirea limbei maghiare, cu scopul final: contopire naţională.

Tot în întroducere ne spune autorul cu multă înţelepciune că „compatrioţii nostrii de altă limbă nu sunt naţiuni subjugate, ci venetice (jövevények); acesta e cântecul istoriografiei moderne magiare, pe care aci îl cântă un academician, fără sĕ-şi dea samă, că faţă de români dovedi nu se póte, şi că în consecinţele lui ajunge omul la absurdităţi, căci dacă admitem ca adevĕrată afirmarea de mai sus, urmézĕ, că la venirea magiarilor aici ţerile acestea au fost deşerte de locuitori, pustii, ér noi am venit mai târḑiu, cu tóte că despre acésta nu pomenesce (sĕ înţelege afară de saşi, armeni, ţigani, în Ungaria sudică de sêrbi) nici o cronică, nici barem un document istoric şi totuşi noi suntem venetici şi poporul magiar băştinaş; frumósă sciinţă!

Trecênd la subiectul adevĕrat al conferinţei, dl Vargha, în deducţiunile sale este mai tare, presupuind, că cifrele statistice, pe cari sunt basate acestea, corespund adevĕrului real.

Cu tóte că magiarismul, precum am amintit mai sus e în crescere, conferenţiarul e silit sĕ constateze, că „cunoscinţa limbei magiare progresézĕ mai încet, decât sporirea celor de altă limbă, aşa că în 1890 au fost cu 441 de mii mai mulţi locuitori, cari n'au sciut ungauresce, de cât cu ḑece ani mai nainte“. Slabe progrese a făcut cunoscinţa limbei magiare în comitatul Arvei, precum şi în alte comitate din nordul Ungariei apoi în comitatele nóstre Bistriţa Năsĕud, Făgăraş, Sibiiu şi Caraş-Severin, în genere în provincie mai greu sĕ rĕspândesce limba magiară, decât în oraşe.

Ce privesce naţionalităţile, românii sunt, la cari se lăţesce mai puţin cunoscinţa limbei magiare. Prin comitatele unde ea este mai rĕspândită şi cari sĕ întind începênd dela secuime preste Cluş şi până la şesul Ungariei, o linie, care conferenţiarul ar dori ca sĕ fie mai întărită prin magiarisare, ni-se presintă următórele cifre: dintre românii din secuime şi Murĕş-Turda vobesc limba magiară 24.25%, în Turda-Arieş 6.56%, Cojocna, 8 57, Sĕlagiu 11.37, Bihor 13 60, Sătmariu 18.01. Acesta este teritoriul, unde românii învaţă limba magiară prin atingere cu unele comune magiare, ce sĕ află respândite pe aici. Astfeliu de ceva progres mare nici aici nu póte fi vorba.

In genere din espunerile conferenţiariului se constată, că cunoscinţa limbei magiare cu tóte opintirile ce se fac (afară de ovrei) nu progresézĕ în mĕsură, cum ar dori şovinismul esaltat. Causa este credem noi, nu aversiunea naţionalităţilor faţă de limba acésta, ci împrejurarea, că magiarii nu sunt un popor, care sĕ aibă cultură mult mai superióră, decât naţionalităţile de frunte din acéstă ţéră, cu care se te pótă îndulci şi atrage şi astfeliu sĕ le impună indirect şi limba, ci stau cam pe acelaşi nivou cultural cu noi.

Revista politică.

Vorbirea ministrului Csáky în dieta ungară a pus în fierbere pe întreg episcopatul catolic, din motiv, că ministrul a cetit unele pasage din epistole venite dela episcopi şi cari nu erau contra vederilor sale, nu afirmau, că făimósa ordinaţiune din Februariu a ministrului taie în dogmele bisericei catolice.

Deputatul Asbóth într'o fulminantă vorbire a arĕtat greşelile guvernului şi a condamnat politica bisericéscă. El a afirmat, că guvernul umblă cu politica ca cu cambiile; pentru-că nu e în stare sĕ vină cu proiectul de reformă al administraţiunei, vrea sĕ vină cu proiectele religionare, numai pentru-ca se mai îmbete lumea, sĕ se pótă susţiné la putere sau, dacă e sĕ cadă, cel puţin sĕ fie o causă momentuósă, care i-a pregătit căderea. Vorbitoriul a afirmat, că şi Tisza a pregătit astfeliu de proiecte, numai cât timp a stat la putere n'a îndrăsnit sĕ le presenteze, căci a fost silit sĕ céră protecţiunea şi ajutorul curiei romane, pentru a se puté susţiné. Asbóth condamnă preste tot politica bisericéscă a guvernului, prin care se instrĕinézĕ şi mai tare naţionalităţile din Ungaria, care şi aşa sunt prea înstrĕinate prin legile despre asilele de copii etc.

Vorbirea lui Asbóth a dat ansă fostului ministru Tisza sĕ i-a cuvêntul şi sĕ contraḑică lui Asbóth în ce privesce acusa, că ar fi alergat la sprijinul papei pentru-ca sĕ se pótă ţiné la cârmă. Încât privesce cestiunea politică bisericéscă, dênsul declară, că încă în 1861 s'a esprimat publicistice pentru întroducerea căsătoriei civile; nu a venit însĕ cu proiect ori propunere pentru-ca sĕ nu conturbe pacea, după ce însĕ astăḑi sunt frecări şi agitaţiuni aşa de mari, nu póte decât consimţí cu politica guvernului.

* * *

Episcopatul catolic a publicat memorandele, care le a adresat Maj. Sale monarchului, regimului şi papei. In memorandul către monarch descrie situaţiunea tristă, în care va cădé patria, dacă s'ar realisa proiectele guvernului. Sîmţul patriotic ar scădé, credinţa ar slăbí, moralitatea ar da îndărĕpt şi acésta ar fi periculósă atât pentru înaltul tron, cât şi pentru stat. Episcopatul 'şi face dar datorinţa, când ia posiţie contra acestor porniri primejdióse şi rógă pe Maj. Sa, ca pe patronul bisericei, de scut, ca sĕ le pótă delătura atât pentru binele bisericei cât şi pentru al patriei.

Memorandul către regim condamnă în întroducere politica guvernului, că vatemă dogmele. In punc-

---

FOIŢA.

Dóuĕ femei,

dialog dedicat reuniunei femeilor române din Reşinari de Aurelia Goga, presidenta reuniunei şi cetit la petrecerea din 30 Ianuariu a. c. de către autoră şi d-şóra Dora Dancăş, vice-presidenta reuniunei.

(Urmare.)

Margareta. Da Mario, când ne preumblam la olaltă prin lunca de lângă sat, care părea a fi un covor ţesut în nenumerate colori cu iarba cea verde şi floricelele cele frumóse. Scii că îţi povesteam multe lucruri care le învĕţasem parte în scólă, parte dela tata, care după cum scii era un binefăcĕtor al poporului nostru românesc şi-l iubia din inimă. Iţi spuneam încă de atunci, că opinca o am mostenit noi românii, dela străbunii nostri dela romani, ei numiau încălţămintea lor, care se asémĕnă mult cu opincile nóstre, sandale. Cu multe datini străvechi am mostenit şi încălţămintea, precum şi unele părţi din îmbrăcămintea, pe care o pórtă poporul, talpa ţĕrii. Şi dacă ne place, şi suntem mândri a ne numi următorii acelui mare popor, ai poporului roman, apoi sĕ nu despreţuim poporul nostru, care mai bine a păstrat limba, datinele şi chiar şi părţi din îmbrăcămintea străbună.

Maria. Aşa ar fi bine sĕ fie, pentru-că şi aşa streinii destul o urăsc şi despreţuesc, cel puţin ai nostri sĕ nu se uite cu ochi rĕi la cei ce pórtă opinca, pentru-că ea béta multe sarcini pórtă. De multe ori îmi vine în minte, cum tatăl d tale ne spunea câtă asemânare are limba nóstră cu limba străbună. Ba şi de cărticelele frumóse pe care le cumpĕra şi pe care le ceteam împreună. Acolo ceteam întrégă istoria némului nostru românesc. Ah Dómne, mult îmi plăcea sĕ ascult.

Margareta. Şi cred, că aceste tóte şi astăḑi cu bucurie le-ai asculta, căci cui nu-i va plăcea sĕ asculte istoria némului seu? Veḑi Mario dragă, acésta s'ar puté uşor întêmpla, dacă aţi conveni voi femeile fruntaşe la olaltă, şi dacă acele, cari sciu mai mult pe lângă alte lucruri folositóre v'ar ceti şi spune tot ce este spre folosul casei, spre binele copiilor şi spre mărirea némului nostru. Voi tóte v'aţi spune părerile vóstre şi în ăst mod multe lucruri s'ar puté lămuri.

Maria. A! înţeleg acum! Pentru aceea doriai d-ta ca femeile fruntaşe ale comunei nóstre sĕ se înţelégă între sine. Pentru aceea ḑiceai, că convenirile ar fi o mare binefacere, Cred şi eu că nimic n'ar fi mai folositoriu, dar e greu, căci după cum am ḑis, dómnele nóstre cu greu s'ar învoi, şi acum înţeleg, ce mare folos am putea avé!

Margareta. Mai înţeles dragă Mario, pe deplin, în astfeliu de conveniri pe lângă aceea, că v'aţi puté sfătui împreună, aţi mai mai puté învĕţa a cunósce şi femeile din vechime ale némului nostru. Le-aţi puté cunósce virtuţile, prin cari au ajuns a fi cunoscute chiar şi după sute de ani. Şi lucruri pe cari le-aţi învĕţat în scólă şi pe cari le-aţi uitat vi s'ar mai împrospĕta.

Maria. Inţeleg dómnă, şi acum ḑic din inimă, că aşi dori ca dómnele nóstre sĕ pună la cale o astfeliu de convenire. Sĕ ni se spună în aceste conveniri, cari ar fi sĕ se întêmple din când în când cum şi ce au lucrat ómenii şi femeile mari ale némului nostru şi ale altor némuri streine, pentru ca sĕ luăm esemplu dela faptele lor frumóse şi sĕ ne ferim de ce ne-ar puté aduce stricăciune, acésta ar puté fi o adevĕrată scólă chiar şi pentru care nu sciu carte.

Margareta. Vĕd, că mintea ta ageră dragă Mario, străbate uşor cuvintele mele, uşurându-mi astfeliu mult esplicarea lor. Tocmai la acésta scólă practică câstigată prin conveniri vreau sĕ viu. Uite dragă, popórĕle, cari locuesc cu noi împreună n'au suferit, ei de aceea au putut aduna în vremuri bune mai multe averi, şi cu aceste au zidit scoli, au făcut fonduri.

Maria. Da, şi din aceste îşi cresc copii cu uşurinţă.

Margareta. Aşa e, noi românii nu avem averi mari, pentru că şi în vremile trecute, şi chiar şi astăḑi, multe sarcini ne-au îngreunat şi ne îngreunézĕ. Dumneḑeu a dat însĕ poporului român minte deştéptă şi o putere uimitóre pentru de a puté învinge greutăţile. Am mai moştenit noi dela străbunii nostri, şi o dragoste puternică pentru némul nostru, aşa că nici ameninţări, nici amăgiri nu ne pot deslipi de limba şi naţia nóstră. Şi dacă totuşi între cele 11 milióne de români — căci atâţa suntem la numĕr, sub mai multe stăpâniri — s'ar afla şi câte o uscătură apoi scii ḑisa românului: „nici o pădure fără uscături“, dar aceia sunt corbi albi şi apoi îi afurisim de se usucă pe picióre.

Maria. Ai dreptate dómnă dragă, noi românii ţinem la legea şi naţia nóstră ca la drăguţul Dumneḑeu, şi nimic nu ar fi în stare sĕ ne facă a ne lăpăda de némul nostru, de legea nóstră, căci atunci trăsnetul ceriului ne-ar prăpădi!

Margareta. Aşa e Mario, iubirea de ném a fost un dar dumneḑeesc pentru noi, ea a fost scutul nostru, căci altfeliu de mult tul prim tractéză apoi despre religiunea, căreia sĕ aparţină copiii născuţi din căsătoriile micste, accentuând, că e dogmă şi us vechiu încă de pe timpul regelui Stefan, ca copiii din căsătoriile micste sĕ fie crescuţi în confesiunea catolică. Episcopatul pretinde ca ordinaţiunea din Februariu sĕ se retragă, § 12 al art. de lege LIII ex 1868 sĕ ésă din valóre şi sĕ se interpreteze, precum cere episcopatul. Punctul doi se ocupă cu matriculele civile. Cu acésta episcopatul nu póte fi învoit pentru-că pe deoparte statul trebue sĕ speseze sume enorme de bani, pe de altă-parte nu se vor găsi ómeni aşa de oneşti precum sunt preoţii, ér motivul cel mai ponderos e, că mulţi copii vor rĕmâné nebotezaţi şi prin întroducerea matriculelor civile sĕ pregĕtesce calea la căsătoria civilă. In punctul al treilea episcopatul se ocupă cu recepţiunea religiunei israelite. Dacă guvernul vrea sĕ pună religiunea sub scutul legal, dacă vrea sĕ-i asigure bisericei israelite drepturi în cercul ei de activitate, episcopatul n'are nimic de reflectat. Israeliţii sunt şi acum liberi şi independenţi în religiunea lor şi se bucură de dreptul cetăţenesc cu toţi ceealalţi cetăţeni. Dacă însĕ regimul voesce ca sĕ declare religiunea israelită în sensul de religiune receptă legal, că adecă sĕ se pótă esercita aceeaşi reciprocitate între religiunea iudaică şi cea creştină ca între catolici şi celelalte religiuni creştine recepte, de a puté trece dela creştini la israeliţi şi vice-versa, episcopatul nu se póte învoi. In celelalte dóuĕ puncte 4 şi 5, episcopatul se ocupă cu esercitul liber religionariu şi combate din tóte punctele de vedere căsătoria civilă, prin care se nesocotesce taina nunţii, sĕ încuibézä moralitatea şi căsătoria devine o simplă convenţiune de drept.

Academia română.

Raportul secretariului general asupra lucrărilor făcute în anul 1892—93.

(Urmare.)

Şedinţele de preste an.

In şedinţele din cursul anului, pre lângă lucrările curente, s'au cetit mai multe memorii, s'au făcut diferite comunicări.

Mai ales d-nii colegi Urechiă şi Tocilescu au ocupat mai multe şedinţe, cetind diferite lucrări.

Dl V. A. Urechiă, în şedinţa dela 4 Decembre, a cetit o notă istorică îndreptând şirul cronologic al domniilor lui Eustratie Dabija, Ioan Duca şi Alecsandru Iliaş, domnii Moldovei.

In aceeaşi şedinţă dl Urechiă, a cetit o parte din memoriul sĕu asupra domniei lui Alecsandru Moruzu la 1793; după care a cetit o poveste cu subiect istoric „Jurămêntul ţerei la 1790“.

La 5 Februariu dl Urechiă a cetit un document dela finele secolului trecut despre alegerea de către Divan şi prin vot secret a ispravnicului de Buzĕu.

In mai multe şedinţe dl Urechiă a comunicat copii de documente istorice procurate de dl C. Esarcu din archivele de la Veneţia.

De un deosebit preţ este manuscriptul, pe care l'a dăruit dl Esarcu prin dl Urechiă şi care are titlul: „*Visitatio generalis omnium ecclesiarum catholici romani ritus in provincia Moldaviae.... per Fratrem Marcum Bandinam à Seopia*“. Acéstă visitaţiune s'a făcut la 1646, şi descrierea ei a fost terminată la 1648. Dl Urechiă a făcut o espunere asupra însemnătăţei acestei scrieri ca mijloc de informaţiune pentru cunóscerea istoriei ţĕrei pe la mijlocul secolului XVII.

Colegul nostru dl Gr. G. Tocilescu a făcut, la 13 Novembre Academiei o relatiune asupra activităţei şi publicaţiunilor societăţii franceze de archeologie din Paris şi ale societăţei archeologice dela Orléans, precum şi asupra congresului de archeologie, care s'a ţinut în vara anului trecut la Orléans, unde dl Tocilescu a representat Academia.

In aceeaşi şedinţă dl Tocilescu a arĕtat resultatele însemnatelor cercetări archiologice făcute în luna Octobre asupra valurilor romane din Dobrogea numite „valurile lui Traian“.

In şedinţa publică dela 15 Ianuariu dl Tocilescu a cetit un memoriu despre statul Iaşilor, care, după resultatele cercetărilor sale, trebue sĕ fie esistat între statul Bêrladului la sud şi Ţéra Moldovei la nord, înainte de fundarea principatului Moldovei de Bogdan Dragoş în secolul XIV.

La 5 Februariu, în ultima şedinţă publică, dl Tocilescu a presentat dare de sémă despre ultimele săpături făcute în ruinele oraşului Tropaeum Traiani la Adam Clissi în Dobrogea şi despre însemnătatea acestei cetăţi.

Dl I. C. Negruzzi a făcut, în şedinţa de la 9 Octobre, o relaţiune despre congresul internaţional de geografie şi despre serbările, cari s'au făcut în vara anului trecut în onórea lui Cristof Columb la Genova, unde dl Negruzzi a representat Academia.

In şedinţa dela 4 Decembre dl Sp. Haret a cetit o notiţă a d-lui N. Coculescu asupra organisărei unei misiuni franceze în Senegal pentru observarea eclipsei totale de sóre dela 4/16 Aprile 1893, misiune din care va face parte şi tinĕrul astronom român. La acéstă notă dl Haret a adaus unele observaţiuni proprii.

La 29 Ianuariu dl membru corespondent C. Gogu a făcut o cumunicare asupra variaţiunei gravitaţiunei în acelaş punct pe suprafaţa pămêntului.

In şedinţa dela 20 Novembre am făcut însu-mi o comunicare despre portretul lui Michaiu Vodă Vitézul, aflat într'un tablou în museul din Viena al pictorului orlandes Frans Francken, contemporan al marelui nostru domn.

Diferite lucrări au fost comunicate Academiei şi se află trimise în studiul secţiunilor, cari ve vor presenta în acéstă sesiune rapórte şi propuneri asupra lor. Astfeliu se află în studiul secţiunei literare o lucrare de dl Lobel, censor-inspector în ministeriul instrucţiunei publice din Constantinopol, despre etimologia cuvintelor turcesci din Glossariul Laurianu-Masim. — In esamenul secţiunilor literară şi istorică s'a trimis o lucrare a d-lui baron Guillaume intitulată *Essai bibliografique sur l'ancienne Dacie, la Roumanie et les Roumains.* — Secţiunea sciintifică are în studiu dóuĕ lucrări ale d-lui St. C. Hepites intitulate Temperatura lunei Ianuariu 1893 st. n. in România şi Revista climatologică anuală, anul 1892 st. n.

Evenimentul fericit care a înveselit întrégă ţéra, căsătoria A. S. R. principelui României, a avut resunet şi în Academie, care numĕră pe A. S. Regală principele moştenitoriu printre membrii sei onorari.

In şedinţa publică dela 15 Ianuariu dl membru corespondent D. C. Ollănescu a cetit o odă de bun venit adresată „Alteţelor Lor Regale principelui Ferdinand şi principesei Maria ai României“; ér în şedinţa publică dela 5 Februariu dl N. Quintescu a cetit „omagiul artelor, scenă lirică după Schiller, adaptată principesei Maria a României cu ocasiunea căsătoriei şi venirei în ţéră a Alteţei Sale Regale“.

Publicaţiunile Academiei.

In cursul anului s'au făcut următórele publicaţiuni:

1. Din analele academiei s'au tipărit:

a) Tomul XIV, cuprindênd partea administrativă şi desbaterile din anul 1891—92.

b) Tomul XII — Memoriile secţiunei literare s'a terminat prin memoriul P. S. ep. Ghenadie al Rîmnicului despre „Dóuĕ manuscrise românesci din secolul XVII“.

c) Tomul XII — Memoriile secţiunei istorice s'a încheiat prin terminarea tipăririi numĕróselor documente anecsate la „Memoriul asupra periódei din istoria românilor dela 1774—1786“ de dl V. A. Urechiă. Pentru mai uşóră întrebuinţare a bogatului material de documente istorice cuprinse şi anecsate la acest memoriu, s'a făcut şi tipărit la finele volumului un indice cronologic complet al tuturor documentelor.

d) In tomul XIV — Memoriile secţiunei literare s'a tipărit memoriul d-lui T. D. Speranţia despre fabulă şi al d-lui B. P. Hasdeu despre genealogia popórelor balcanice. Acest volum se va încheia cu discursul de recepţiune al d-lui I Vulcan despre fabulistul Dimitrie Ţichindeal, discurs cetit în sesiunea trecută şi al cărui manuscris se află încă la autor pentru revisiune şi completare.

2. Nascerea şi înmormêntarea la români de dl S. Fl. Marian a întrunit în sesiunea trecută voturile d-vóstre pentru acordarea premiului Eliade-Rădulescu, la al cărui concurs s'a presentat. Decisiunea luată de Academie în sesiunea din 1891, ca membrii ei sĕ nu mai pótă presenta lucrările lor la nici un concurs, a împedecat a se da dlui Marian valórea premiului, care se acordase lucrărei sale înainte de a se cunósce numele autoriului. In vederea însemnătăţii lucrării şi după hotĕrîrea Academiei acéstă scriere a fost tipărită, după cererea autoriului, în dóuĕ volume deosebite: „Nascerea la români“ şi „Inmormêntarea la români“.

3. Din istoria lui Herodot, în traducerea premiată a dlui D. I. Ghica, s'au mai tipărit cólele 20—23, ajungênd până la cap. 193 din Cartea I.

4. Din colecţiunea discursurilor şi alocuţiunilor rostite de M. S. regele în cursul întâilor 25 ani de domnie (1866—1891), conform decisiunei luate în sesiunea din 1890, s'au tipărit până acum 10 cóle. Lucrarea va continua şi sperăm sĕ fie terminată în anul viitoriu.

5. Au rĕmas a se tipări în anul viitoriu:

a) Ţeranul român de dl Gr G. Tocilescu, lucrare premiată la 1882.

b) Catalogul monumentelor epigrafice şi sculpturale din Museul naţional de anticităţi, de dl Gr. G. Tocilescu.

c) Flora Dobrogei de dl Dr. D. Brândză, lucrare premiată la 1887.

d) Tomul II din Psaltirea publicată românesce la 1577 de Diaconul Coresi, din care colegul nostru dl B. P. Hasdeu, însărcinat cu acéstă ediţiune, a tipărit primele 4 cóle.

6. Din *Etymologicum magnum Romaniae* colegul nostru dl B. P. Hasdeu a încheiat tomul II, terminând literele A. şi Â. A început apoi tomul III din care fâsciόra 1, cuprindênd litera B până la cuvêntul Ban inclusiv, este terminată şi vi se va presenta chiar în cursul acestei sesiuni.

7. Dl coleg V. A. Urechiă a continuat la tipografia statului tipărirea scrierei sale Istoria culturei naţionale. Istoria scólelor dela 1800—1864, scriere căreia Academia i-a acordat în anul 1890 premiul Eliade-Rădulescu. Dl Urechiă a presentat tomul II al acestei publicaţiuni, cuprindênd anii 1838—1848.

8. Daruri şi schimb de publicaţiuni. — Pentru îndestularea cererilor primite s'a decis a se dărui în parte sau în total publicaţiunile Academiei următórelor instituţiuni române de lectură:

Seminariului istorico-epigrafic dela facultatea de litere din Bucuresci.

Scólei centrale de fete din Bucuresci.

Societăţei de lectură a institutului teologic din Arad.

Reuniunei învĕţătorilor români dela Timişóra.

Reuniunei învĕţătorilor români gr. cat. dela Sibiiu.

Noue relaţiuni de schimbul publicaţiunilor s'au stabilit cu următórele instituţiuni scientifice strĕine:

Institut Naţional Genevois, Genève.

Société archéologique Orléanaise, Orléans.

Société française d'archeologie, Paris.

Scóla superióră, în Sofia.

(Va urma.)

La cestiunile bisericesci actuale.

Din Oradea mare se comunică, că în sinodul protopresbiteral al tractului gr. or. Oradea-mare, ţinut în 22 Februariu a. c. sub presidiul protopresbiterului Toma Păcală, la punctul propunerilor au venit în discusiune şi cestiunile bisericesci actuale. Sinodul protopresbiteral, după o discusiune mai lungă, la care au luat parte membrii: N. Diamandi, Mangra, Duma, Buna şi Zigre, a primit propunerea acestui din urmă, ca sĕ se facă o petiţiune sinodului eparchial din Arad, ca sinódele dimpreună cu prelaţii nostri sĕ facă paşii necesari de apĕrare, întru cât prin intenţiunile guvernului vor fi atacate interesele bisericei nóstre ortodocse.

* * *

Spre sciinţă şi orientare. Sub titula acésta „contraţii“ nostri dela „Unirea“ din Blaş în Nr 10 din 11 Martiu n. a. c. se ocupă cu cele scrise de noi în prim articolul din Nr. 20 al fóiei nóstre.

S'au supĕrat pe noi, pentru că am ḑis, că în cestiunile actuale bisericesci noi nu suntem pentru inscenarea de demonstraţiuni fără trebuinţă, a căror „valóre problematică“ o recunósce şi „Unirea“ în articolul, cu care ne ocupăm, şi astfel am ḑis preoţimei nóstre sĕ fie precautā şi sĕ nu se lase a fi răpită prea uşor.

Dar noi am mai ḑis ceva afară de acésta, pe care „Unirea“ o retace, ceea-ce nu e frumos dela ea. Am ḑis, că dacă e vorba sĕ ne apĕrăm interesele bisericei nóstre ortodocse naţionale avem o sinodalitate largă, de sus până jos, unde ne putem pronunţa cu demnitate, precum ne-am pronunţat şi faţă de proiectul pentru salarisarea învĕţătorilor în sinódele nóstre din anul trecut.

Noi am făcut-o acésta, dar biserica română unită — durere — nu şi-a ridicat glasul contra intenţiunilor rele ale acestui proiect, precum nu l'au ridicat nici catolicii, cărora le convine.

Noi, ca biserică de sine stătóre nu avem lipsă ca sĕ ne facem códă altor biserici, — am adaos în articolul nostru amintit de „Unirea“ Acésta se vede, că i-a supărat mai rĕu pe colegii nostri, căci ḑic, că pentru aceea am luat o astfel de atitudine, pentru că şi ca-

---

periam în valurile negre ale vremurilor trecute. Iubirea de ném ne-a scăpat. Ne-am mântuit de perire, însĕ averi nu am putut face, pentru-că poporul a lucrat, a muncit, dar alţii s'au îmbogăţit.

Maria. Imi aduc aminte din scólă, învĕţam noi multe despre suferinţele românilor, d-ta vorbesci acum despre iobagi, robote şi decime.

Margareta. Da Mario, de aceste şi alte urgii ale vécurilor trecute, aceste au fost, cari ne-au ţinut pe loc. Pe timpurile acele anevoie găsiai român sciutor de carte, de scólă românéscă nici vorbă. Astăḑi avem scólă în fie-care sătuţ, cu unul sau mai mulţi învĕţători, după cum e puterea ómenilor. Invĕtătorii nostri, cari astăḑi partea cea mai mare sunt în stare a sta cu fruntea ridicată alăturea cu învĕţătorii altor naţii şi cari cu multă ostenélă şi cheltuială îşi câstigă învĕţătura sĕ străduesc a ne da la esirea copiilor din scólă ómeni sciutori de carte şi vrednici, ca sĕ nu fim noi de rîsul altora. Ei şi apoi dragă, tu care ai fost la scólă scii, câtă greutate mai are un învĕţătoriu, câtă ostenélă, aşa că ómenii pricepuţi ḑic că amară e pânea dăscălésca.

Maria. Aşa e şi apoi mai vine şi nepriceperea ómenilor şi-i nĕcăjesce.

(Va urma.)

tolicii combat proiectele guvernului. Apoi continuă: „ceea ce va sĕ ḑică: mai bine ca sĕ se dărâme biserica românéscă, mai bine sĕ piară de pe aceste plaiuri poporul românesc, de cât sĕ facem o acţiune comună cu catolicii!“

Dómne feresce de reu dar noi suntem convinşi, şi întăriţi în convingerea nóstră din istoria némului nostru, că dacă ar fi vorba ca sĕ piară poporul românesc, de sigur că catolicii nu s'ar espune pentru el şi nu i-ar ajuta în primejdie nici cât e negru sub unghie, ba póte i-ar accelera peirea.

Acésta, dlor colegi dela „Unirea“ „spre sciinţă şi orientare“ întregului popor românesc!

Procesul corupţiunii în afacerea Panama.

Prima şedinţă a procesului corupţiunii în afacerea Panama s'a deschis în 8 Martiu.

Prin culóre se remarca presenţa lui Clemenceau, Floquet, Freycinet şi Andrieux. Acusaţii fiind introduşi îşi spun numele cu o voce emoţionată.

Grefierul cetesce actul de acusaţiune, pe care acusaţii îl ascultă cu o fórte mare atenţiune.

Lesseps, Fontane şi Baïhaut parfórte osteniţi.

In urmă preşedintele ia interogatoriul lui Carol de Lesseps.

Lesseps declară, că în 1885, când a cerut guvernului sĕ depuie proiectul de obligaţiuni cu loturi, Herz i a cerut bani pentru a sprigini acest proiect pe lângă guvern. Lesseps a fost nevoit sĕ depue acesti bani, pentru a nu-şi face un inimic din comandatariul ḑiariului lui Clemenceau.

Preşedintele reproşéză acusatului, că a dat lui Herz bani ce aparţineau subscriitorilor.

Lesseps esplică, că era silit pentru succesul emisiunii, sĕ satisfacă ecsigenţele mai multor bancheri şi a mai multor ḑiare şi adaugă, că guvernul a încuragiat aceste moravuri.

Lesseps povestesce cum Blondin i'a dat sĕ înţelégă, că Baihaut ar depune proiectul de obligaţiuni cu loturi, dacă i s'ar da un milion Acusatul a fost convins, că fără acésta proiectul nu ar fi fost de loc depus.

Deci, atunci s'a dat lui Baihaut 375,000 de franci

Lesseps afirmă, că Reinach i a cerut ḑece până la dóuĕ-spre-ḑece milióne, pentru ca sĕ se scape de revendicaţiunile lui Herz. El refusà; însĕ Freycinet l-a chemat şi l-a sfătuit sĕ evite un proces supĕrător. El consimţi atunci şi dete lui Reinach cinci milióne.

De altmintrea Clemenceau şi Floquet i-au ţinut acelaşi limbagiu ca şi dl de Freycinet.

Lesseps adaugă că a dat, prin mijlocirea lui Arton, 300,000 franci ce îi cerea Floquet pentru cheltueli electorale şi pentru ḑiare. Banii au fost vĕrsaţi înainte de votarea proiectului de obligaţiuni cu loturi.

D. Fontane face istoricul demersurilor lui Blondin pentru a obţiné banii ceruţi de Baihaut ca sĕ depună proiectul. Bonurile anonime erau destinate sĕ plătéscă publicitatea „oarecăror brigandi cari ne pândeau ca în colţul unei păduri“.

D. Baihaut depune cu o voce fórte emoţionată.

El ḑice: „Sunt culpabil. Nici un cuvênt nu e în stare sĕ esprime, căinţa şi durerea mea. Iată tot ceea-ce simt. Incă nu pot sĕ înţeleg cum de am făcut un asemenea pas. Cer ertare ţĕrii mele, a cărei reputaţiune am compromis o póte“.

Acusatul esplică în urmă, că el a lucrat după îndemnul lui Blondin, căruia i-a dat 75000 franci El a voit sĕ înapoeze banii, dar s'a temut sĕ nu se denunţe. El termină esprimându-şi din nou părerile sale de reu şi desperarea, de care e cuprins.

Blondin négă, că a primit cei 75000 franci. El a lucrat numai în interesul societăţii Panama. „Depunerea dlui Baïhaut, ḑice el, este o piramidă de minciuni“.

D. Sens Leroy susţine, că n'a primit nici odată bani dela Panama. Cei 200.000, pe care e acusat că i a primit, proveniau din zestrea soţiei sale. Dacă n'a declarat'o de mai înainte, a fost, că el n'a voit o ordonanţă de neurmărire, ci o achitare.

D. Beral afirmă, că a primit dela Reinach 40.000 franci ca onorarii. — El nu scia, că banii proveneau dela Panama.

D. Dugué dela Frauconnerie susţine, că a primit cei 25.000 franci nu în schimbul votului seu, ci pentru participarea la sindicat.

D. Gobron afirmă, că cecul ce a primit represinta nesce bani ce îi datoria Reinach.

D. Antoniu Proust delară, că a primit bani numai din causa participării la sindicat.

In 10 Martiu a început ascultarea martorilor acusaţiei. Dl Flory espert, evaluéză la 105 milióne cheltuelile pentru publicitate şi pentru cumpĕrarea mai multor concursuri. Activul actual al companiei este de 200 milióne. Din 1,200 milióne numai 558 milióne au fost cheltuite pentru lucrări.

Depunerile celorlalţi martori ai acusării nu presintă nici un interes

Noutăţi.

Chirotoniri. Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a chirotonit întru presbiteri pe clericii absoluţi: Iosif Macsmilian ales paroch în Ghimbav, (tract. protopresb. Zernesci) şi Dionisiu Filimon, ales paroch în Dârlos, (tract. protopresb. Mediaş.)

* * *

Concert. Publicul iubitoriu de musică din Sibiiu a avut în ḑilele din urmă bună ocasiune de a se delecta în ascultarea de musică bună şi bine esecutată.

In sĕptĕmâna trecută a fost frumosul concert al reuniunei române de cântări din Sibiiu, Dumineca trecută a fost concertul reuniunei „Hermanstädter Männergesangverein“ şi aḑi va fi concertul capelei rusesci Slaviansky, care promite a fi de tot interesant, cel puţin publicul ascéptă cu incordare acest concert, şi teatrul e tot vêndut până la cel din urmă loc.

La locul acesta vom vorbi de concertul reuniunei germâne din loc, dat Dumineca trecută în sala dela Gesellschaftshaus sub conducerea dirigentului Iuliu Jahn şi cu conlucrarea pianistului Iuliu Schaeffer şi a musicei militare.

Escelentele prestaţiuni ale pianistului Iuliu Schaeffer au fost resplătite cu vii aplause, asemenea şi cele ale tenoristului H. Connerth, care dispune de o voce fenomenal de frumósă, pagubă numai că ea rĕmâne îngropată în atelieriul de măsariu al proprietariului ei.

La locul din urmă şi mai cu aplomb trebue se accentuăm prestaţiunile corului sub brava conducere a domnului I. Iahn. Un cor puternic de preste 40 de bărbaţi urmăria cu atenţiune conducerea laudabilă, dând doveḑi de multă sêrguinţă şi pricepere. Zelul şi prestaţiunile corului sunt cu atâta mai de lăudat, cu cât acești coriști sunt aprópe toţi meseriasi şi comercianţi, cari numai în órele libere se pot îndeletnici şi cu cultivarea musicei.

Capela militară s'a purtat fórte bine şi a contribuit în mare mĕsură la animarea publicului.

Dorim succes acestei reuniuni, care şi ea urmăresce nobilul scop, cultivarea musicei, cultivarea membrilor sei.

* * *

Concertul Slaviansky. Renumita capelă vocală rusésă va da astă séră, Marţi în 14 l. c. n., în teatrul orăşenesc din loc un concert cu un program bogat şi de tot variat. Succesele ce le-a secerat acest cor în cele mai principale oraşe ale monarchiei nóstre şi în strĕinătate îndreptăţesc la o participare cât mai numĕrósă şi a publicului nostru românesc. Inceputul la $7^1/_2$ óre séra

* * *

Cas de mórte. Scirile din România anunţă mórtea subită a preşedintelui ligei culturale din Bucuresci, Grigore T. Brătianu. După opinia medicilor causa morţii a fost o congestie cerebrală.

* * *

Cas de mórte. Clericii din cursul al III-lea aduc la cunoscinţă P. T. public, că iubitul lor coleg Ioan Stirbeţiu, născ. în 1871 Oct. 30 în comuna Şulumberg, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşit cu sântele taine şi-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatoriului în 22 Februariu la 9 óre diminéţa. Rĕmăşiţele defunctului s'au depus spre repaus etern în 24 Februariu la 2 óre p. m. în cimiteriul gr. or. din Şulumberg. La actul înmormêntării au participat colegii defunctului în corpore depunênd o cunună pe cosciug şi rostind dóuĕ cuvêntări.

* * *

La universitatea Francisco-Iosefină din Cernăuţi, după cum cetim în „Gaz. Bucov.“ în semestrul de érnă au fost înscrişi de tot 305 studenţi, între cari 91 români. La facultatea teologică au fost înscriţi 60 studenţi ord. şi 1 estraord. între cari 47 stud. ord. români, la facultatea iuridică 177 ord. şi 18 estraord. dintre cari 37 stud. ord. 14 estra-ord. români, la facultatea filosofică au fost între 15 stud. ord. şi 14 estraord. 2 stud. ord. şi 1 estraord. români, la cursurile farmaceutice a participat între 20 stud. 1 român.

* * *

Foc în Ierusalim. In biserica armenéscă din Ierusalim, în care se află şi mormêntul mântuitoriului nostru a isbucnit un foc vehement, care a prefăcut în cenuşe o parte a bisericei. Mormêntul a rĕmas însĕ neatins.

* * *

Albinele şi paserile. Printre causele care contribue la dispariţiunea pasĕrilor indigene din Nóua Zelandă, ḑice, „la Chase illustrée“, trebue pusă în primul rang importaţiunea albinei europene. Pasĕrile insectivóre se aruncă cu aviditate pe nóua venită, al cărei ac ele nu'l cunosc şi nu întârḑie a pieri sub influenţa înţĕpăturii, pe care nu sciu s'o evite. Pasĕrile europene, din contră instruite de sigur prin esperienţa strămoşască, sau nu se ating nici odată de albine sau sciu prea bine, ca unele specii insectivóre, sĕ ucidă insecta, s'o despice şi s'o înghită fără a se lăsa se fie înţăpate de teribilul ac. Se vede de aici, că paserile de la antipode au sĕ facă în acéstă' privinţă o întrégă educaţiune, ér pentru om acésta e o nóuĕ dovadă de pericolul ce presintă introducerea de animale strĕine în ţĕri nóuĕ. O miserabilă muscă e singură în stare sĕ stârpéscă fauna unui ţinut, cu aceeaşi siguranţă cu care un roḑĕtor, de altmintrelea neofensiv, rĕstórnă economia agricolă a unui continent.

Din viéţa nóstră constituţională bisericéscă.

Cohalm, 26 Februariu, 1893.

În 25 Februariu a. c. st. v. s'a ţinut sinodul protopopesc ordinariu în localul scólei gr. or.

Nu în calitate de membru al acestui sinod, ci numai în calitate de privitoriu, mi-am făcut unele notiţe despre decurgerea sinodului, rugând pe onorabila redacţiune dela „Telegraful Român“ a le publica în colónele acestei foi.

Părintele protopresbiter Nicolau D. Mircea, după cântarea „Impĕrate ceresc“ deschide şedinţa sinodului, al 22-lea sinod ordinariu din activitatea sa protopresbiterală, printr'un cuvênt acomodat, în care arată misiunea, ce o are fie-care membru al sinodului protopopesc sub ori-ce împrepiurări dar cu deosebire în situaţiunea grea în care sĕ află biserica şi scóla nóstră şi că membrii sinodului protopopesc sĕ fie străjarii neadormiţi în apĕrarea porţilor Sionului nostru, cari porţi astăḑi mai mult ca ori şi când sunt încungiurate de mulţi şi mari inimici.

Din raportul general al protopresbiterului mi-am notat următórele:

a) Numĕrul esibitelor în decursul anului 1892 a fost de 729 numeri de natură bisericéscă, scolastică, epitropéscă şi matrimonială, care cu 31 Decembre 1892 au fost resolvate.

b) Protopresbiteratul compus din 41 comune bisericesci, dintre cari 21 sunt comune bisericesci matere şi 20 filii, cu 14.391 suflete.

Va sĕ ḑică câte parochii matere atâtea filii şi astfeliu protopopiatul Cohalmului e unul din cele mai mici din archidiecesă. Sunt 24 preoţi.

Din raportul general m'am convins de starea miseră materială în carea se află preoţimea din protopopiatul Cohalmului. Venitul unui preot pe an variéză între 80 fl, 100 fl. 150 şi 200 fl., şi numai 4 parochii dau un venit anual de 400 fl., şi numai o parochiă Paloş e de clasa a II-a cu 600 fl. De ameliorarea acestei sorţi amărite a preoţilor nimenea nu se îngrigesce.

Căsătorii nelegiuite — dar mai bine ḑis vieţuiri în concubinat, sĕ află în întreg protopopiatul 141, copii nelegiuiţi 113. Nisce cifre îngrozitóre acestea! Mĕsurilĕ luate până aci în privinţa acésta au fost fără efect. Nelegiuiţii produc cărticele de servitori şi servitóre, chiar dela acelea organe cari ar fi chiemate sĕ stêrpéscă acest rĕu, carele demoraliséză societatea omenéscă.

c) Frecuentarea scólei în decursul anului scol. 1891/92 arătată prin cifre şi în combinaţiune cu frecuentarea anilor premerşi, se vede a fi fost regulată. Au fost 14 învĕţători instituiţi în mod definitiv, cu salariu dela 80—200 fl. Edificii proprii de scólă sunt 19, puţine corĕspunḑĕtóre, cele mai multe necorĕspunḑĕtóre. Protopresbiterul a participat în persónă la tóte esamenele semestrului al doilea şi resultatul esamenelor în genere a fost mulţămitoriu.

d) Raţiocinile bisericesci de pe anul 1891 sunt ascernute la Consistoriu.

Protopresbiteratul posede dóuĕ fonduri: fondul tractual scolastic în fiinţat în anii 1871, 1872, şi 1873 sub actualul protopresbiter şi la iniţiativa acestuia, cu multe şi mari greutăţi, în suma de 3304 fl. 40 cr. care cresce şi se sporesce pre ḑi ce merge sub o administraţiune bună şi corectă.

e) Dintre conclusele sinodului, amintesc la acest loc conclusul luat pe basa proiectului comitetului protopresbiteral din 12 Februariu, a. c. privitoriu la urcarea salarelor învĕţătoresci la suma minimală prescrisă de lege şi care e de următoriul cuprins:

„Fiesce-care individ sau familie purtătóre de poveri comunale, are sé solvéscă pe viitoriu la léfa învĕţătoréscă câte 2 fl. v a. pe an şi pentru fiecare copil de scólă câte 1 fl. v, a., până la doi copii de scólă ai unui părinte, ér avênd un părinte preste numĕrul de doi copii, ceialalţi se absólvă de tacsa scol. cu totul. Pe lângă repartiţiunea acésta emolumentele de până aci, precum: eventualele venituri din casa bisericéscă, din casa alodială, venituri cantorale, venitul din alte isvóră, precum din grădina de pomărit şi alte de soiul acesta vor fi computate ca şi până aici la suma salariului învĕţătoresc. Cu privire la acelea comune, cari pelângă repartiţia de mai sus nu ar ajunge la suma minimală, sĕ se céră ajutóre din fondurile archidiecesane, şi în cas de estremă necesitate sĕ se ia refugiul la ajutoriul de 50 fl. dela stat“.

Acestea sunt în resumat scurt notiţele ce mi-am făcut în şedinţele sinodului protopopesc al Cohalmului şi pe cari am aflat de bine ale publica.

B.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Stremți, în 24 Februariu 1893.

De pe fructe se cunósce pomul și de pe fapte omul, așa ḑice vechiul și adevĕratul proverb românesc.

De pe lucrurile, ce se află în comună se póte judeca ce conducĕtori are comuna. In special: de pe scólă și afacerile scolare și bisericesci se póte vedea, că ce preot și ce comitet parochial represintă comuna în afacerile scolare și bisericesci.

De pe afacerile comunale și despre modul de dreptate, după care purcede poporul, se póte vedea ce conducĕtori buni și drepți represintă comuna în afacerile politice.

Numai atuncia se póte constata mai bine, cine represintă o comună, atât în afacerile bisericesci cât și în cele politice, când pe o comună cu isvóră de venite o comparezi cu o comună, carea are puține isvóre de venite sau nu are de loc.

Ca sĕ putem mai bine compara dóuĕ comune sau mai bine ḑis pe conducĕtorii acestora, se aruncăm o scurtă privire asupra unei comuni de pe sub pólele Munților Apuseni și asupra celei mai mărginașe comune din jurul Sibiiului.

Ca se nu sĕ ḑică, că hulesc sau că prea laud pe cineva, numele comunelor nu'l amintesc. E permis însĕ ori și cui, se ia asupra sa cele ce sĕ scriu aci, dacă se simte „cu musca pe căciulă“. Cunosc comună pe sub pólele Munților apuseni cu așa isvoruri de venite încât póte rivalisa cu ori care comună din Transilvania, fiind că se produce vin mult, póme din abundanță și bucate necesare. Dar cu tóte aceste atât în afacerile scolare-bisericesci, cât și în cele politice veḑi cea mai mare neorênduială.

De privesci la biserică, observi, că conducĕtorii cari au trăit pe vremea edificărei bisericei, au fost înḑestrați cu mai multe simțeminte nobile, ca cei de acuma, cari nu numai, că nu se silesc a renova internul ori esternul bisericei ci încă de ar afla căi posibile ar avea nas și inimă a nimici averea bisericei.

Sub conductori de aceștia fără consciință, scóla încă nu se bucură de nici un sprigin, căci pe lângă alte ne ajunse îi lipsesce chiar și localul de învĕțămênt corespundĕtor.

Apoi învĕțătoriul, dacă nu consimte cu „dreptățile“ „cinstiților“ și „drepților“ conducĕtori, sĕ'l pótă l ar scóte nu numai din post ci și din comună, ba cércă tot felul de mijlóce, ca învĕțătoriul se nu-și pótă ajunge scopul cu scolarii.

Pe jidanul, care a întrat în comună cu întrégă averea subsuóră și care s'a îmbogățit și se îmbogățesce de pe spinarea poporului, nu cércă conducĕtorii cei cu „minte“ nici sĕ'i facă preste voie, necum se cerce a'l scóte din sat, cum cércă asupra învĕțătoriului, și acésta pentru-că jidanul face omenesce, precând înv. nu'și póte împărți salariul cu conducĕtorii cei fără consciință ai comunei.

Pot arĕta cu degetul primariu rom. (se cu fie ertare), îmbogățit de pe spinarea acelui popor pe care'l batjocoresce și care la licența de crîșmărit a favorisat pe jidan, ér crîșmariului român, care avea drept în locul prim, i-a pus pedeci se nu capete licenție.

Atât despre afacerile comunale de pe la noi, cari sunt conduse așa de „drept“ și așa de „înțelepțesce“ după cum de drepți și de „înțelepți“ sunt toți aceia, de la cari depind unii conducĕtori de ai nostri.

Despre starea în care a ajuns poporul sub astfeliu de conducĕtori „vrednici“ îmi reserv dreptul a vorbi în special și cu altă ocasiune*).

Acuma se descriem în puține cuvinte o comună din apropierea Sibiiului.

Cunosc adecă comună în apropierea Sibiiului, unde puținul hotar ce'l au locuitorii ei e așa de neroditor, încât de cele mai multe ori nici nu se rentéză sĕ'l agonisesci.

Cei mai mulți locuitori din comună abia au locurile, pe care ș'au ridicat casele. Dar cu tóte acestea scóla lor, biserica lor, ne dovedesc că sunt ómenii cu simțeminte adevĕrat românesci, cu simțeminte nobile și adevĕrat creștinesci.

Că în fruntea afacerilor comunale au stat și stau ómeni vrednici, ne dovedesc lucrurile din comună: drumurile comunale, podurile preste văi și stradele cele pardosite din comună, lucruri de cari prin comunele de pe sub pólele munților apuseni nu se află.

Și dacă ne uităm la isvórele de venite ale acestor ómeni, apoi vedem, că unii în flórea tinereței își lasă părinții ori soția, alții își lasă pruncii mai mari ori mai mici, pe mai mulți ani și trec în România, în Bulgaria ori în alte țeri îndepărtate și de acolo contribue la susținerea familiei lor ba contribue la ajutorarea scólei și a bisericei, și o fac acésta, fiind că sciu se aprecieze scóla și biserica.

Étă dar isvórele lor de venite, cu cari lucră la înaintarea neamului nostru.

Cu isvórele de venite de prin satele nóstre de sub pólele Munților apuseni se folosesc jidanii, căci așa voesc unii conducători sĕraci cu duchul, cari atîrnă dela stăpânirea mai înaltă.

b.

---

*) Dacă cele afirmate sunt adevĕrate, precum nu ne îndoim, ar fi bine sĕ se scie, atunci și numele comunei respective. Red.

Din public*).

Dare de samă și mulțămită publică

Cu ocasiunea petrecerei din 2/14 Februariu a. c. arangiată de învĕțătorii gr. or. din Poiana Sĕrată, al cărei venit curat fu destinat pentru scóla gr. or. din loc, au binevoit a contribui următorii domni:

Cioban Nicolae cu 12 lei n. Demetriu Coltofean prot. 3 fl., Mihălescu Dimitrie șef la vama României cu 5 lei., D. P. Acatos adm. moșiei Grozesci 5 lei., Lipos Albert șef vamal și Vertàn János comerciant câte 2 fl., Dnii Bălloi Ioan protopop, Dna Elena G. Popp, C. C. Damian, G. Popoviciu primar, G. Micu comer., Teacă G. și Aron Puscariu înv. gr. or. în Brețcu, C. Teacă, Rauch Ignatz veterinar, Sübek Antal hotelier, C. Drăgoi și Francisc Drindorfer câte 1 fl., Dnii Vasilie Minisca și Bardocz István câte 80 cr.. Gyöngyösi Iozsef 60 cr, Dnii Ciurea Petra, I. Șerban, Barabas Sig., Kaicsa G. N. Șerban, G. Tărâță, G. Căciuiloi, St. Popovici, N. Dogar înv. în Brețcu, G. Oltean, A Baka, Benedek L G. Grossu, G. Cruitea, Pascalin I., Varga F., Dragomir Ch., Borbély L., N. Stefan, Antal I., Borcia Gh. și Molnar N. câte 50 cr. Furcén D. și M. Frei câte 1 leu V. Bolb Spânu, V. Smĕdu I. Minisca, N. Matei, N. Dregoi, V. Bitir și Hegyes David câte 40 cr., I. Călțar și D. D. Teacă câte 30 cr., G. Rusu și V. Spânu câte 25 cr. și N. N. 10 cr.

Intrate . . . . . . 36 fl. 23 cr.
24 lei = 11 „ 28 „
total 47 „ 51 „
spese 21 „ 51 „
venit curat 26 „ —

care sumă s'a depus pe numele bisericei gr. or. din loc la filiala „Albina“ din Brașov.

Aduc pe acéstă cale mulțămită onoraților domni contribuenți ér în special dlui C. Matei, care a dat concursul seu la representarea piesei „Arvinte și Pepelea“ de V. Alesandri și dlui Nicolae Cioban, care pe lângă ajutoriul bănesc, a lucrat din puteri pentru reușita petrecerei și la construirea binei.

Poiana Sărată, 21 Februariu 1893.

Ioan G. Olteun.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă. Red.

Loterie.

Sâmbătă, 11 Martiu, 1893.

Timișóra: 29 76 78 24 79
Viena: 86 51 64 4 58

Turnătoria
de clopote și de metal
a lui
Antonie Novotny

se recomandă cu garanță pe mai mulți ani pentru construirea de clopote noue cu sunet harmonic și clar precum și pentru vărsarea clopotelor crepate (sărite) Montate cu culme (corónă) de fer făurit, întocmite de a undula ușor în ori-ce direcțiune, îndată ce clopotul pe o parte s'a ros, prin care se încungiură crepatul.

Cu deosebire recomand

clopotele cu patent găurite și premiate

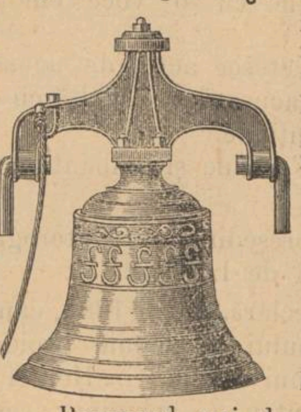

inventate de mine, care au **un ton mai lung, mai puternic și mai adênc,** ca cele de sistemul vechiu; un astfeliu de clopot în greutate de 300 kilogr. egaléză pe unul de 400 klgr.

Recomand mai departe **scaune din fer bătut pentru clopote**, solide și frumóse, **clopote pentru orologiu** și **tóce din metal**, precum tóte celelalte articole de alamă și metal aparținătóre de acéstă categorie, cu **prețurile cele mai moderate.** Se construesc clopote și pe lângă plătirea făcută în rate.

Clopote dela 300 klgr. în jos, precum și **stropitóre de mână** și **locomobile** se află totdeuna per magazin.

Pentru comande binevoitóre, care se efectuiază solid și cu punctualitate, se recomandă [182] 9—12

Antonie Novotny.
Timișóra, Fabric.

Mostre atrăgĕtóre pentru mușterii privați gratis și franco.

Caete cu mostre, cum nu s'au mai vĕḑut până acum pentru **croitori** nefrancate

Eu nu dau **rabat** de $2^1/_2$, sau $3^1/_2$ fl. pe metru, nici **cadouri** croitorilor, cum face concurența, ci am **numai prețuri fiese** netto pe metru pentru ca fiecare mușteriu sĕ cumpere **bun și eftin.** Poftiți a vi se presenta numai caetele mele cu mustre. Tot odată avertisez a Ve păzì de anunțuri ale concurenței pentru ieftinătate.

Stofe pentru îmbrăcăminte.

Peruvien și **Dosking** pentru onoratul **cler** stofe prescrise pentru uniformele **funcționarilor c. r.** asemenea pentru **veterani, pompieri, gimnastici, livrèe-uri**, postavuri pentru **biliarde** și **mese de joc, loden** obieinuit și impermeabil pentru **rocuri de vênătóre, stofe de spălat, pleduri de voiagiu** dela **fl. 4—14 etc.**

Cine voiesce a cumpĕra **postavuri eftine, solide, trainice, din lână curată**, ér **nu sdrențe** eftine și nu prețuesc nici cât cusutul croitoriului, sĕ se adrese la

Joh. Stikarofsky in Brünn (Manchesterul austriei).

Deposit permanent de postavuri peste $1/_2$ milióne florini.

Pentru a putea apreția mărimea și eficacitatea stabilimentului, declar că firma mea intreține esportul cel mai mare de **postav din Europa fabricație de Kamgarn, mănunțișuri pentru croitorie și o mare legatorie de mustre.**

Spre a se convinge despre tóte acestea învit pe **On. public** a visita localurile spațióse a stabilimentului de vênḑare unde sunt ocupate 150 persóne.

Trimiterea numai cu Ramburse.

Corespondența în limba germană, boemă, magiară, polonă, italiană, francesă și englesă. [23] 4—6

Apa amară (Bitterwasser) Victoria de Buda.

este după cum arată **cifrele** următóre

apa amară cea mai bogată și cu efect de pe continent

ea cuprinde 58.05 gr, părți constitutive stabile și cu efect în 1000 gr.; o cifră, la care n'a ajuns nici **un alt** isvor de apă amară.

Cumcă apa amară Victoria este cea mai abundentă în putere, între celelalte ape, resultă din următórea compunere de analise oficióse:

	In o mie grame	
	Suma tutoror părților constitutive ficse	Conținutul de Magnesia cu accid sulfuric (sare amară.)
Isvorul Victoria de Buda	**58.05**	**32.38**
„ Rákócy	53.53	23.06
„ Franz Josef	52.29	24.78
„ Hunyady János	41.73	18.44
„ Elisabet	26.29	8.04
„ de apă amară de Püllnau . . .	32.72	12.12
Saidschützer	23.21	10.96

Apa Victoria sĕ capĕtă în tóte băcăniile.

Proprietariu: **IGN. UNGARN Sohn**
Budapesta.

[36] 1—10

Sosirea și plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 26 minute, diminéța, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:

La 7 óre 28 minute, diminéța, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéța, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraș:

La 4 óre 36 minute, diminéța, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 24. Sibiiu, Joi, 4/16 Martiu 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1571 B.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de profesor la seminariul nostru archidiecesan din Sibiiu, anume în secțiunea teologică, pe basa regulamentului seminarial votat de sinodul archidiecesan în anul trecut 1892, § 5. prin acésta se publică concurs pelângă următórele condițiuni:

I. Dotațiunea anuală împreunată cu acest post profesoral este: în starea provisorică, adecă până la întărirea alesului de profesor definitiv după trei ani de probă: salariu 800 fl., și relut de cuartir 150 fl.; ér după întărirea de profesor definitiv: salariu 1000 fl., relut de cuartir 200 fl., și după cinci ani de servițiu un adaos cuincuenal de 100 fl., care apoi se urcă tot la alți cinci ani câte cu 100 fl, până la suma macsimală de 500 fl.

II. La concurs se admit indivizi ortodocși români, cari avênd esamen de maturitate, au absolvat cu succes bun studiile teologice, pedagogice, dreptul canonic, tipicul și cântările bisericesci și pelângă acestea au făcut cu resultat bun esamenul de cualificațiune profesorală după regulamentul sinodului archidiecesan din anul 1875 în special din studiile principale grupate acolo în § 7. punct I 1, adecă din dogmatică, esegetică, ermeneutică, archeologiă și isagogia biblică.

III. Suplicele concursuale sunt a se presenta subsemnatului Consistoriu cel mult până la 28 Februariu 1894 inclusiv, instruate cu următórele documente originale:

a) atestat de botez;
b) testimoniu de maturitate;
c) absolutoriu clerical;
d) testimoniu de cualificațiune profesorală;
e) atestate despre aplicarea și servițele de până acum și despre purtarea morală, eventual și alte documente recomendătóre.

Sibiiu din ședința senatului strins bisericesc, ținută la 2 Martiu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 4 Martiu, 1893.

Dela un amic al fóiei nóstre, din Munții Apuseni, primim următoriul articol:

De când cu enunciațiunile guvernului nostru. de a introduce reforme pe terenul bisericesc, s'a făcut și se face mereu prin ḑiare, prin broșuri și întruniri, între altele și mult antisemitism.

Eu, în cele ce urméză, nu voiu sĕ me pun pe acest teren, ci din incidentele aceste, voiu sĕ atrag luarea aminte a românilor asupra unor stări de lucruri, cari îi intereséză fórte mult, ba putem ḑice, că este o cestiune vitală pentru noi, precum acésta s'a constatat de atâtea ori în publicistica nóstră.

Vorba e, că noi românii pe terenul comercial suntem cu totul aserviți de streini, în primul loc de ovrei.

Nu voesc a vorbi aci de comerciul mare, care putem ḑice că ne este strein, nici de comerciul de bancă, pe care teren, de când cu înființarea institutelor nóstre de bani începe a ne merge binișor, ci am în vedere numai comerciul mic dela țară.

O scim cu toții, că de-alungul și de-a latul acestei țĕri, prin comunele nóstre, cu unele escepțiuni, comerciul mic este în mânile streinilor și cu deosebire în mânile ovreilor. Ei sunt cârciumari, ei sunt boltași, prin urmare dela ei se provede țeranul nostru cu articli comerciali de prima necesitate. Țeranul român nu are la inimă pe acești Itigi și cum îi mai chiamă, dar în cele din urmă n'are ce face, el tot la Ițig este avisat în locul prim și e silit sĕ dea lui banii, adeseori pentru articli rĕi, căci n'are boltași și cărciumari din sinul seu.

Astfel se întêmplă apoi, că banii unui sat întreg se învêrt și se grămădesc în mânile boltașului strein, care, din sĕrac lipit, ce-a fost, în curênd se îmbogățesce.

Frasa că „jidanul cutare, când a venit la noi în sat, tótă averea a avut-o subsuóră și acum e putred de bogat“, a devenit la români stereotipă.

Ei bine, toți scim, că așa se întêmplă acésta, toți vedem cu ochii, că așa se petrece acest lucru și tocmai pentru aceea ar trebuí sĕ ne gândim cu tótă seriositatea la îndreptarea acestei stări spre folosul nostru.

In privința acésta avem unele începuturi. In Blaș s'a înființat de câțiva ani o societate de consum, care face progrese îmbucurătóre și, încât scim, societatea vrea sĕ facă în unele comune filiale, și astfel sĕ concentreze comerciul mic în mânile sale.

Acesta este un bun și serios început. Altul, asemenea acestuia au făcut frații Olteni, prin înființarea societății de consum „Bazarul“, care dacă va întra în activitate și va lucra solid, precum credem, se va puté ramifica în întréga Țéra Oltului și va fi un factor material însemnat și binefăcĕtor la poporul oltén. Afară de acésta sunt informat, că o societate de consum este sĕ se înființeze în părțile nóstre, în Ofenbaia, la inițiativa vrednicului nostru protopop de acolo.

Trebue, afară de aceste, sĕ luăm în considerare și unele casuri singuratice de prin satele nóstre, ca modele chiar, unde la inițiativa și stăruința parochului sau a altui inteligent, unul sau mai mulți fruntași, asociându se, au deschis ei boltă și nici un jidan n'a putut prinde rădăcini. Astfel eu cunosc un sat, așeḑat pe o vale laterală a Arieșului, în stânga, unde la stăruința preotului brav și în urmă a învĕțătoriului, așeḑat acolo, s'a deschis o boltă care merge înflorind și în sat nu se află nici un jidan comerciant. De aceste casuri pot se mai fie ici-colea și ele servesc spre laudă acelora, la a căror stăruință și ostené s'au făcut.

Tóte aceste sunt numai începuturi, negreșit că în o direcțiune bună și din ele se vede, că românii încep a pricepe, că trebue sĕ se consolideze și sĕ lucre cu seriositate pe acest teren, durere însĕ, că casurile începutului sunt prea puține, prea isolate; ar trebui, ca românii unde numai se póte, — și unde nu se póte, dacă este voință tare, — în cercuri mai mari, prin înființarea de societăți de consum cu ramificațiuni și în cercuri mici, prin comune singuratice, sĕ se încerce a concentra în mânile lor comerciul mic. Acésta este o necesitate de prima ordine la noi, și cu cât lăsăm sĕ trécă timpul, fără a ne apuca de lucru pe acest teren, cu atât perdem mai mult și suferim mai multă pagubă. Dacă vom lucra cu seriositate în acésta direcțiune, frasa stereotipă de mai sus va dispăré, și vor dispăré în mare parte și ovreii de prin satele nóstre, ér cei cari vor întra de nou, vor eși éră și, precum au venit, cu averea subsuóră.

Revista politică.

Colaboratorul ḑiariului frances „Le Matin“ Henri de Houx, a avut un interviev cu prințul mostenitoriu al Muntenegrului, după-ce acesta s'a reîntors dela curtea din Petersburg. In decursul intervievului a ḑis principele:

Eu mĕ simt ca și frances, în totdéuna m'am simțit așa. Iubesc Francia tot atât de mult ca și Rusia și aprópe ca și țéra mea proprie.

Vin direct din Petersburg și am avut ocasiune a cunósce acolo sentimentele împĕratului Alexandru pentru Francia. El are deplină încredere în francesi, ca și acestia într'ênsul.

Eată ce mi-a ḑis, între altele:

„— Iubitul meu copil, alianțe ca cea care esistă între Francia și Rusia n'au nevoiă sĕ fie scrise pe hârtie.

FOIȚA.

Dóuĕ femei,

dialog dedicat reuniunei femeilor române din Reșinari de Aurelia Goga, presidenta reuniunei și cetit la petrecerea din 30 Ianuariu a. c. de cătră autoră și d-șóra Dora Dancăș, vice-presidenta reuniunei.

(Urmare.)

Margareta. Cu tótă silința învĕțătoriului unii ómeni nu-și dau copii bucuros la scólă, alții din nepricepere sau lipsă nu-i lasă sĕ isprăvéscă, și așa prin vina lor copii nu și pot câtiga cunoscințele de lipsă. In deosebi ḑic ei, că fetițele nu au lipsă de multă carte așa, că unele fetițe încă înainte de 12 ani es din scólă. Cu cartea acasă mult nu se mai ocupă, și așa de multe ori fetițe din case bune spre paguba lor uită, chiar și ce au învĕțat în scólă. Mai au ómenii obiceiul a ḑice: „ce sĕ învețe fata mea atâta carte, dór n'o s'o fac preotésă“!

Maria. Cât de bine cunosci neajunsurile dela sate, se vede, că ai trăit și între noi. Ba mai ḑic unii, că e destul dacă învață băeții mai mult, fetițele e destul sĕ-și scie însemna numele și sĕ scie căuta în călendar sĕrbătorile, têrgurile și de ale vremii.

Margareta. Așa ḑic Mario dragă, și mult greșesc, pentru că fetița ca fitóre mamă și crescătóre a copiilor are lipsă intocmai ca băiatul de carte; de aceea cel puțin până la 12 ani are neapĕrată trebuință de scólă, și de aci înainte cetind lucruri folositóre când lucrul nu o îmbulzesce ar putea câstiga fórte mult.

Maria. Dar Dómne, nĕcăjită mai e femeia și fata economului și mult e ocupată, așa că puțin timp îi mai rĕmâne de cetit. Și după cum spui dómnă, e întocmai așa, multe au uitat aprópe de tot a ceti, pentru-că nu au mai luat cartea în mână neavênd timp de așa ceva.

Margareta. Dar Duminecile și sĕrbătorile cele multe la ce le folosiți? Dar serile cele lungi de érnă? Veḑi dragă, dacă în dumineci și sĕrbători la ḑile anumite a-ți conveni femeile învĕțate din sat împreună cu voi harnicele nóstre económe, dacă la aceste conveniri ar lua parte și fetițele eșite din scólă, óre nu ar fi acésta pentru tóte o scólă neprețuită?

Maria. Așa e dómnă, o scólă neprețuită. Vedeți, la Dumineci și sĕrbători nu m'am gândit! Adevĕrat, că ținêndu-se astfeliu de conveniri, acolo una dintr'alta ne-am îndemna și la cetit, și cetind cărticele de învĕțătură și primind și fetițele nóstre mai mari, eșite din scólă cu sfaturi bune, ar deveni și ele la timp soții și mame vrednice.

Margareta. Și acésta o ar puté câstiga fără cheltueli, fiind-că după cum veḑi vremile sunt grele, și nu fie-care om e în stare a spesa bani la scoli streine. După cum am ḑis mai înainte noi românii averi mari nu avem; copii însĕ sdraveni și voinici aprópe la tótă casa, de aceea trebue sĕ ne îngrijim de crescerea lor și sĕ ne ajutăm cum putem și pe alte căi, și cu mai puține cheltueli. Numai bunăvoință sĕ fie și lucrul ar merge de minune. Prin astfeliu de conveniri femei, fetițe tóte ar câstiga.

Maria. Da, la ḑile de sĕrbători sau Dumineci, din când în când ne-am aduna și pe rênd am ceti una din cari ne pricepem ceva folositoriu, sau ne-am sfătui asupra unui lucru casnic sau economic și multe — multe lucruri s'ar puté îndrepta.

Margareta. Intâlnindu-ne noi tóte Mario dragă, femei inteligente și femei din popor, am învĕța multe unele dela altele, noi v'am spune lucruri, cari le-am învĕțat pe la scoli mai înalte, ér voi lucruri practice din viéța de tóte ḑilele. Ce creḑi acum după ce ne-am lămurit, avut'am dreptate, când am ḑis, că femeile inteligente, femeile fruntașe ale unei comune mari sau mici au datorința a se înțelege între sine, a se uni și a lucra ceea ce póte fi spre folosul poporului mai puțin priceput.

Maria. Dumneḑeu sĕ-ți dea tot binele pentru gândul cel bun, nimic mai folositoriu nu ar fi decât aceste conveniri, dar va fi greu de pus la cale, căci dómnele nóstre nu se vor învoi.

Margareta. Te înșeli Mario dragă, greu nu este, numai fie care se lase la o parte tot ce ne-ar puté împedeca, precum: egoism, ură personală, supĕrări mici și cum se mai numesc acei parasiți stricăcioși, cari cércă sĕ zădărnicéscă idei frumóse. Apoi nu crede, că dór numai eu doresc sau înțeleg lucrul așa, și altele pot avea părerile mele numai nu au ajuns sĕ și le spună una alteia și așa nu le putem cunósce. Numai înțelegere bună sĕ fie și multe lucruri folositóre am puté face. Nu scii Mario, că în orașe mai mari, ba acum chiar și în orășele mai mici, prin astfeliu de conveniri sau născut ideea, și în multe locuri sau și înființat societăți de femei numite și reuniuni și aceste dau acum ajutóre la fetițe și în unele locuri susțin scoli frumóse.

Maria. Ba sciu, că în orașe mari se află astfeliu de societăți, dar la așa ceva se cere multă ostenélă, mulți bani.

Ele sunt săpate în inimă și sunt întărite prin identitatea de interese. Nimic nu póte sĕ le strice.

„Acéstă asigurare, — adăugă principele Daniil, — va linistí de sigur pe aceia dintre concetățenii d-vóstră cari, în împregiurările actuale, erau dispuși a se îndoí.

„Aceleași sentimente am avut ocasia a le observa, în aceeași mĕsură, și la marele duce moștenitoriu.

„Nu vĕ temeți dar de nimic și rĕmâneți credincioși, așa după cum vĕ remâne țarul, cu tóte împrejurările și cu tóte încercările ce s'ar putea face de a se strica prietinia dintre patria d-vóstră și Rusia“.

Principele vorbì apoi cu mult respect și cu multă admirațiune despre monarchul nostru.

Atât principele Daniil cât și tatăl seu, principele Nikita, au despărțit în totdéuna în sentimentele lor pe împĕratul Francisc Iosif de persónele oficiale, care îl impresóră, precum și de presa austro-unguréscă.

Despre acéstă presă principele vorbesce cu multă îndignare. A fost calomniat printr'ênsa, că ar aspira la tronul părintelui seu, pe când dorința lui eea mai intimă ar fi, ca nu lui, ci fiilor lui sĕ trécă coróna principelui Nicolae.

La sfârșitul intervievului, principele Daniil a mai ḑis:

„Muntenegrul este cheia Balcanilor și noi ne cunóscem deja rolul, pe care vom avea sĕ-l jucăm în evenimentele, ce vor trebuí sĕ se deslănțuiéscă mai curênd sau mai târḑiu. Națiunea slavă e încă risipită în mici state vasale sau sub suverani strĕini. Dar va veni o ḑi...“

* * *

Obiectul comentariilor întregei prese europene îl mai formézà încă și astăḑi comunicatul „Monitoriului imperial“ rus, cu privire la Bulgaria.

Presa monarchiei nóstre se întrébă, ce resultat practic ar putea sĕ iasă din acéstă nouă campanie împotriva Bulgariei? Sĕ aduce în legătură comunicatul cu sĕrbarea arangiată cu ocasiunea aniversărei păcei dela San Stefano.

Comunicatul în sine nici n'ar fi îngrigitor, dacă serbarea, al cărei erou a fost contele Ignatiev, n'ar veni sĕ întăréscă bănuiala, că nu e vorba de astădată numai de protestări platonice, ci că se prepară o nouă campanie de agitare ruséscă în Bulgaria, luându-se drept pretest modificarea plănuită a constituțiunei.

Ceea-ce politica oficială trece sub tăcere înțelepțesce, descopere presa oficiósă, care dă samă în chipul următor despre serbarea aniversării păcei dela San Stefano:

Societățile slave și slavii de sud, între cari cunoscuții Gruiev și Benderev, stabiliți în Petersburg, au făcut contelui Ignatiev mari ovațiuni. Salónele contelui abia puteau sĕ cuprindă numĕrul estraordinar de mare al deputațiunilor și al *marilor demnitari ruși*, cari au ținut sĕ fie de față la acéstă serbare.

Societatea slavă, societatea emigranților bulgari și aceea a bulgarilor din Macedonia au presentat contelui adrese.

Adresele bulgare spun, că tratatul dela San Stefano a fost ciuntit la Berlin de către dușmanii Slavilor. Și actualminte se face totul pentru a se paralisa resultatele rĕsboiului de eliberare. Nu trebue însĕ sĕ se tragă conclusiuni false din cele ce se întêmplă în Bulgaria. Bulgarii au păstrat vie amintirea adevĕraților lor prietini și dușmani. Pe tablele istoriei bulgare va străluci deapururea numele Ignatiev. Ttratatul dela San Stefano este o moștenire politică pentru Bulgari.

Un student bulgar a ținut apoi o scurtă cuvêntare, salutând pe Ignatiev în numele junimei bulgare.

In adresa bulgarilor macedoneni se spune;

„In Europa apusénă sau găsit bărbați crestini cari, în numele civilisațiunei, au socotit drept o crimă liberarea tuturor slavilor. Ei ne-au răpit din mâni dreptul de ómeni liberi. Ceea-ce nu ne-au putut răpi, e credința în libertate. Pentru noi tratatul dela San Stefano e mai mult decât un act politic, e idealul nostru despre un catechism politic“.

Rĕspunḑênd, contele Ignatiev a mulțămit celor cari îi recunosc aḑi ceea-ce pân acum alții n'au voit sĕ recunóscă. Apoi a continuat:

„Numai un orb n'ar putea sĕ vadă in ce strânsă legĕtură stă demnitatea și puterea Rusiei și gloria țarului cu ortodocsia. Acésta este temelia puterei Rusiei și a slavismului. Interesele rușilor sunt nedespărțite de cele ale slavismului. Cu voiă sau fără, ele merg împreună.

„Tratatul dela San-Stefano a fost ciuntit de puterile apusene în detrimentul Rusiei și în scopul de a nu sĕ lăsa sĕ se sfârșéscă odată cu turburările în peninsula balcanică“.

„Novoie Vremia“ mai adaogă, că contele Ignatiev ar fi rostit tecstual următórele cuvinte: „Istoria arată, că Slavii, cari au părăsit ortodocsia, și-au perdut neatârnarea.

E ușor de cunoscut la ce sĕ face aci alusie: bulgarii sunt bănuiți că ar voi sĕ părăséscă ortodocsia; contele Ignatiev le arată pentru acéstă eventualitate esemplul Poloniei.

Academia română.

Raportul secretariului general asupra lucrărilor făcute în anul 1892—93.

(Urmare).

Publicațiunile Hurmuzaki și cercetări istorice.

Marea publicațiune istorică, care se face sub auspiciile Academiei și sub numele nemuritoriului Eudocsiu Hurmuzaki, a continuat și în anul trecut a se desvolta atât prin tipărirea unor volume nóuĕ cât și prin procurare de documente istorice de prin diferite archive.

1. S'a început tipărirea tomului II, partea 4, format de documente din anii 1531—1575, adunate din diferite publicațiuni străine de domnul Nic. Densușianu. S'au tipărit până acum din acest volum 20 cóle cu 87 documente.

2. Volumul VIII, care este format din documente din archivele dela Veneția și din alte archive străine precum și din colecțiunile Academiei de documente originale, începuse a se tipări înaintea sesiunei trecute. Tipărirea s'a continuat sub îngrijirea d-lui Ioan Slavici și s'au tipărit cólele 8—61. Acest volum este aprópe de a fi terminat și cuprinde până acum 690 documente din anii 1376—1640. Un indice alfabetic al materiilor va termina volumul, care va fi continuat de al IX-lea format din documente de aceași provenientă, dar cronoligésce posterióre.

3. Documentele procurate din archivele și bibliotecele polone vor forma volumele I și II din suplementul II la colecțiunea Hurmuzaki. Din aceste documente privitóre la relațiunile țĕrilor române cu Polonia s'a tipărit, sub îngrijirea d-lui Ioan Bogdan, întreg volumul I de 82 cóle cu 347 documente din anii 1510—1600. Documentele scrise în limba polonă sunt tipărite în tecst original cu traducere francesă.

Acest volum, fiind cu totul terminat, vi se va presenta chiar în cursul sesiunei actuale.

4. Volumul IV al suplementului I a fost format din documente din întâia jumĕtate a secolului XIX, procurate și coordonate de dl D. C. Sturdza-Scheianu și de mine. Am procurat o nóuĕ serie de documente din epoca 1821—1848 și de aceeași natură destul de numĕróse pentru a forma un întreg volum. S'a dispus deci copiarea și tipărirea acestor documente, cari vor forma volumul V al suplementului I. Tipărirea s'a început în luna curentă Februariu.

5. In anul trecut s'a continuat lucrarea care se face de câți-va ani la Constantinopol pentru a procura copii de documente istorice din archivele patriarchiei și ale altor instituțiuni ortodocse grece din Turcia.

Documentele, cari se procură prin aceste cercetări vor forma un fórte bogat material istoric de cel mai mare preț pentru cunóscerea relațiunilor seculare ale țĕrilor române cu instituțiunile bisericei ortodocse din Turcia.

6. Cercetările începute în anul 1891—92 în archivele dela Sibiiu de către dl archivar Fr. Zimmermann au fost continuate în anul trecut 1892—93 și ni s'au trimis în cursul anului 300 documente copiate și colaționate. Lucrarea continuă, și documentele în acest mod procurate vor arunca fórte multă lumină asupra relațiunilor țĕrilor române cu vechiul principat vecin al Transilvaniei și în special cu bogatele și puternicele orașe săsesci Sibiiul și Brașovul de lângă granițele țĕrei nóstre.

7. Din fragmentele istorice a rĕmas a se tipări volumul VI în limba germană, care este a se forma din note separate și diferite estracte de documente făcute de rĕposatul E. Hurmuzaki.

Se va traduce românesce și se va tipări în anul viitoriu de dl Ioan Slavici tomul II, conform dispositiunilor luate în anii trecuți.

8. Starea actuală a publicațiunei „Documente privitóre la Istoria Românilor“ este următórea:

Volumul	Anii	Cóle tipărite	Documente	Adunate de Hurmuzachi	Adause de Academie	
I p. 1.	1199—1345	92	553	—	553	
I p. 2.	1346—1450	117	691	—	691	
II p. 1.	1451—1575	105	722	722	—	
II p. 2.	1451—1510	85	517	—	517	
II p. 3.	1510—1530	93	462	—	462	
II p. 4.	1531—1575	20	87	—	87	(sub presă)
III p. 1.	1576—1599	79	443	341	102	
III p. 2.	1576—1600	76	563	—	563	
IV p. 1.	1600—1649	93	629	629	—	
IV p. 2.	1576—1650	91	732	—	732	
V p. 1.	1650—1699	72	362	362	—	
V p. 2.	1650—1699	54	475	—	475	
VI	1700—1750	90	355	355	—	
VII	1750—1818	76	308	308	—	
VIII	1376—1650	61	690	—	690	(sub presă)
Suplem. I.—I	1518—1780	135	1414	—	1414	
II	1781—1814	101	988	—	988	
III	1709—1812	77	203	—	203	
IV	1802—1849	78	415	—	415	
V	1821—1848	4	10	—	10	(sub presă)
Suplem. II—I	1510—1600	82	347	—	347	
Volume 21		16.81	10.966	2.717	8.249	

(Va urma).

La cestiunile bisercesci actuale.

Din S. Sebeș ni se scrie:

In 9 Martiu st. n. a. c. s'a ținut aici adunarea de protestare a alegĕtorilor români din cercul S. Sebeș, contra reformelor bisericesci proiectate de guvern. Afară de aceste s'a pus la ordinea ḑilei și protestul contra proiectului de salarisare a învĕțătorilor. La adunare, care s'a ținut la hotelul „Leul de aur“, s'au presentat preste o mie de participanți; președinte a fost ales dl prot. I. Droc, notari Z. Mureșan și A. David

Constituindu-se astfel adunarea, au vorbit în cestiune d-nii I. Droc, I. Blaga, A. David și Zevedeiu Mureșan. Vorbirile, au culminat în a arĕta urmările rele ale reformelor bisericesci pentru biserică și națiune. Dl Z. Mureșan s'a ocupat în special cu proiectul pentru salarisarea învĕțătorilor, combătându-l și propunênd sĕ se protesteze și contra acestuia.

In urma acestora adunarea primesce cu unanimitate următórea

Resoluțiune.

Considerând, că căsătoria civilă nimicesce vaḑa clerului nostru și îi cășunéză pagube însĕmnate, ba este chiar de natură a sgudui așeḑĕmintele și chiar și dogmele bisericei nóstre, jignind moravurile străbune și simțămêntul evlavios înăscute poporului nostru;

considerând că prin întroducerea matriculelor civile sĕ intenționézá schimonosirea și magiarisarea numelor, reducerea influenței preoțesci, cum și tendența vĕdită da a potența ingerența stăpânirii magiare asupra clerului și poporului nostru, ér nu îmbunătățirea și purtarea respectivelor registre;

considerând, că morala ovreéscă nu se póte pune pe un nivel cu morala crestinéscă;

considerând mai departe, că prin proiectul de lege privitoriu la regularea salarielor învĕțătoresci se tinde: A ni-se lua dreptul de instituire a învĕțătorilor dela scólele nóstre, a ni se lua dreptul de disciplină asupra lor și amenință cu o destrăbălare înfricoșată a disciplinei bisericesci, dând pe învĕțătoriu pradă volniciei și curentului bolnăvicios de aḑi al magiarisărei și în fine;

considerând, că adevĕrata ținută ascunsă a tuturor acestor proiecte de lege e magiarisarea,

Alegĕtorii dietali români din cercul Sebeșul-săsesc adunați aḑi în adunare publică, protesteazà cu tótă solemnitatea contra proiectelor de lege numite bisericesci, precum și contra proiectului de lege privitor la regularea salarielor învĕțătoresci.

Totodată s'a decis a se trimite Maiestătii Sale Monarchului o telegramă de supunere loială.

După aceste alegêndu-sĕ comitetul electoral din acest cerc, poporul adunat s'a dus în ordine și liniste earăși la ale sale.

s.

Margareta. Așa ceva nu trebue sĕ ne sparie, când e vorba de un lucru folositoriu. Sĕ ne uităm numai la sasi și sĕ luăm esemplu: ei în fie-care comună își au societățile lor de bărbați și femei, ba eu cunosc o comunĕ săséscă mică și sĕracă, care are ca tóte comunele săsesci și ea reuniunea sa de femei și acésta are astăḑi un fond de preste 5000 fl.

Maria. Dar dacă e mică și sĕracă cum a venit la așa un fond frumos?

Margareta. Ușor, fie-care femee s'a obligat a da în fie-care an câte o pălărie de paie, aceste s'au adunat, s'au vêndut și banii s'au pus spre păstrare. Sĕ fim noi óre mai slabi ca alții? Sĕ nu ne putem și noi înțelege? E adevĕrat, că se cer și osteneli și bani, dar fiind voi multe sĕ ve împărțiți ostenéla, apoi noi nu vom contribui pălării, fiind că românele nóstre nu sciu multe împleti, dar vom cruța la găteli, vom lăsa de ici firul cel scump de prin ii, de colea mătasa și atlasul la șurțe și va contribui fie-care cât va puté, pentru că din picături se formézà rîuri și mări, din puțin se face mult.

Maria. Dómne! ce frumos ar fi când s'ar puté face așa ceva, cum n'am da noi bucuros fie-care cât ne-ar da mâna! Dar satul nostru e mic și ne-ar trebui mult timp până sĕ ajungem la ceva. (Va urma.)

Noutăţi.

Parastas. Eri, în 3 Martiu a. c. s'a ţinut în biserica catedrală de aici un parastas pentru odichna sufletului fostului profesor seminarial, regretatul Ioan Popescu, la care a asistat un public numeros şi elevii seminariului „Andreian". Cuvêntarea ocasională a ţinut-o dl prof. semin. Dr. Petru Span.

* * *

Concert. Prestaţiunile escelente ale capelei vocale rusesci au satisfăcut pe deplin asteptărei publiculni sibian, care Marţi séra indesuise teatrul orăşenesc de aici. Corul se compune din 30 persóne, bărbaţi şi copii, cari sub conducerea d-nei Nadina Slaviansky a dovedit o disciplină esemplară şi o siguranţă de admirat. Solurile dnei Nadina Slaviansky au provocat adevĕrate furtune de aplause în public. Cântările esecutate sunt cele mai multe melodii populare rusesci.

Ne împlinim numai o datorinţă, când recomandăm ca publicul sĕ nu lase ocasiunea a nu asculta acest cor prin oraşele, pe unde se opresce.

* * *

Proces politic. Aḑi în 4/16 Martiu se va pertracta la tribunalul din Turda procesul politic al dlui Vasiliu Suciu, paroch gr. cat. în Căpuşul de Câmpie, acusat, precum scim, pentru agitare. Apĕrător este dl adv. Dr. Amos Frâncu, din Sibiiu.

* * *

† Gr. T. Bratianu. Despre mórtea regretatului preşedinte al ligei culturale din Bucuresci cetim în „Timpul": Duminecă înainte de améḑi dl doctor Minovici a făcut la Morgă, autopsia cadavrulni regretatului Gr. T. Brătianu, în presenţa dlui procuror Suţu, al dlui doctor Cantacuzino şi a dlui Ionel I. C. Brătianu, vĕrul primar al rĕposatului.

Autopsia a dovedit, că mórtea a provenit din causa unei aortite. Aorta era la Gr. Brătianu contractată şi prin urmare, mórtea sa subită a fost provocată prin încetaree funcţionărei inimei. Mórtea a trebuit sĕ fie puocedată de sincopă.

După autopsie, dl Dr. Petrini Paul a reclamat cadavrul pe care l'ă transportat de la Morgă la clinica sa spre a'l îmbalsama.

Cei doi fraţi ai rĕposatului cari se află în străinătate, au fost însciinţaţi telegrafic despre trista întêmplare şi se aşteptă sosirea lor.

Gr. Brătianu lasă o avere, al cărei venit se urcă la vr'o 50,000 lei:

Dacă Gr. Brătianu ar fi putut prevedea grabnicul sĕu stêrşit ar fi lăsat, ḑic intimii sĕi, prin testament, o bună parte din averea sa ligei culturale.

Ceremonia religiósă pentru sufletul reposatului preşedinte al ligei culturale s'a făcut Marţi, la 1 p. m. în biserica S. George Cortegiul funebru a plecat de aci spre gara de nord.

Mercuri diminéïa rĕmăşiţele mortuare ale distinsului patriot, au sosit în Pitesci, secţiunile ligei, în Nr 40, sunt representate prin delegaţi, cu drapelele lor, la înmormêntare.

Gr. T. Brătianu va fi înmormêntat la moşia sa Tigveni din Argeş.

* * *

Adunarea studenţilor slavi. In ḑilele trecute s'a ţinut în Praga o adunare fórte însufleţită a studenţilor slavi de tóte naţionalităţile, care trăiesc în Austro-Unguria. Au luat parte 154 de studenţi. Resoluţiunea luată o vom publica în nr. viitoriu.

Din viéţa nóstră constituţională bisericéscă.

Alba-Iulia, 26 Februariu 1893.

Onorate d le redactor!

Eri în 25 Februariu s'a ţinut aici sinodul protopresbiteral sub presidiul adm. protopresbiteral Nicolau Ivan.

Deşi timpul a fost fórte nefavorabil, totuşi membrii s'au presentat în numĕr de 26, lipsind numai cei din depărtări fórte mari.

După invocarea duchului sânt s'a deschis şedinţa sinodului prin o vorbire a preşedintelui şi apoi a urmat ordinea de ḑi stabilită în şedinţa comitetului protopresbiteral la 9 Faur.

Raportul administratorului protopresbiteral despre activitatea sa în decursul anului espirat a fost ascultat cu mare atenţiune şi cu deosebită plăcere.

Pe aici nu am fost dedaţi a auḑi atari rapórte, cari sĕ conţine date adevĕrate despre starea tractului despre biserici, scoli, raţiocinii, salarele învĕţătoresci, frecuentarea scólei etc.

Ne adunam de regulă ca sĕ ne despărţim cu mâchnire şi supĕrare pe când aḑi am dus cu noi convingerea, că lucrurile au luat un curs atât de îmbucurătoriu încât fără ecsagerare trebue sĕ constatăm, că suntem mândri de destoinicia cu care sĕ lucră la promovarea intereselor tractului.

S'au dat raciocinii despre banii încassaţi pentru cassă, pentru cancelarie, pentru cununii, s'a arĕtat libelul unde sunt depuşi banii ce formézĕ aḑi averea tractului — şi din nimica ce s'a găsit anul tretut, constatăm că avem ceva şi în bani, avem o casă prótopresbiterală cum puţine vor fi în archidiecesă.

Tóte acestea ridicate în un singur an — ba am puté ḑice în câteva luni. —

S'a dat absolutoriu administratorelui pentru sumele încassate, s'a votat mulţămită membrului Ioan Cirlea căci a ajutorat biserica cu 2000 fl., fără interese pănă la regularea afacerei împrumutului acordat din fondul seminarial, şi toţi membrii erau însufleţiţi de începutul cel bun, ce s'a făcut în tóte direcţiunile.

Raportul cred-că vi-se va da spre publicare *).

După-ce s'a trecut preste rapórtele singuratice s'a ales de asesor al scaunului protopresbiteral cu 22 votnri din 24 date parochului Simeon Cirlea din Ponor, de defensor matrimonial Nicolau Cadar paroch în Stepría, de notariu parochul Eremie Iliescu din Stremţiu.

Când se mai terminară agendele a venit şi un nechiemat la sinod, era dl advocat Patiţa, şi cerênd cuvêntul i-se spuse, că d-sa nu este membru al acestei corporaţiuni, fiind anulată alegerea din Ţelna prin V. Consistor, căci acolo a fost ales Petru Plugariu şi nu Patiţa.

S'a cetit ordinul Veneratului Consistoriu şi aşa dl advocat ameninţând cu proces s'a depărtat, producând un intermezzo neplăcut şi indignând pre cei presenţi prin purtarea sa provocătóre.

După acésta continuându-se desbaterile, acelea s'au terminat şi toţi în bună armonie, toţi însufleţiţi de binele tractului am părăsit sala scólei, unde s'a ţinut întrunirea celui din tâiu sinod la noi în care am vĕḑut cum sĕ conduc sinódele protopresbiterale, cari sunt agendele lor şi ce trebue sĕ facă protopresbiterul în decursul unui an.

Mai mulţi membrii ai sinodului.

Cronică.

Ţéra-Oltului, 26 Februariu 1893 v.

(Bausznern tot comite al Făgăraşului. — Reuniunea femeilor române din Făgăraş.)

In corespondenţa din „Ţéra-Oltului" pe care aţi bine-voit a o publica în nr. 13 al „Tel. Rom." şi în care v'am fost scris, că prefectul Guido de Bausznern, a plecat la Pesta — la Canossa, ca sĕ-şi cerşéscă susţinerea în postul de comite suprem al Făgăraşului, v'am fost promis, că ve voiu scrie despre resultatul acestui peregrinagiu la — Canossa.

Ei bine, prefectul Bausznern s'a întors dela Canossa. Şi-a făcut pocăinţa. Nu în trei ḑile, ci mai dóuĕ sĕptămâni, cu sac şi cu cenuşe a sgriburit pe treptele ministrului, şi regulat în fie care ḑi s'a preumblat pe timpul şedinţelor, pe coridorul dela casa deputaţilor, şi ţinênd calea fie căruia ce întra şi eşa, se căciulea şi se ruga, ca pentru dênsul sĕ pună vorbă la ministrul sĕ nu'l ridice din post. Cel puţin cătră cincizeci de deputaţi s'a adresat, ba chiar şi cătră duşmanul sĕu cel mai aprig, deputatul Horvath Gyula, s'a căciulit, cerându-i spriginul.

Apoi dór şi ministrul n'are inimă de fer. Vĕḑênd o pocăinţă atât de sinceră şi obidată, s'a muiat şi fără sĕ mai ascepte proiectata comisiune, a „Făgărăşenilor", i-a ḑis, ca Vladislav al II-lea „dobje" „dobje" şi ia promis că-l va susţiné în post, legându'i de grumaḑi condiţiunea: dacă va conduce lucrurile administrative, spre mulţămirea poporaţiunei comitatului, şi vor înceta neînţelegerile ceea ce prefectul a promis, ba a îndrăsnit a susţiné în faţa celor de sus, că numai doi indiviḑi din comitat sunt nemulţămiţi cu couducerea lui, ér ceialalţi îl iubesc. Ce mai „adevĕr" oficios.

In urma acestui resultat, prefectul Bausznern a prins inimă, şi a telegrafat acasă, ca mamelucii sĕ nu despereze, căci tot el rămâne capul comitatului, şi că în cutare şi la cutare ceas, sosesce hop în Făgăraş. Ér „aderenţii" sei din Făgăraş au priceput semnul şi s'au pus pe lucru: căpitanul oraşului a dat ordin pandurilor, cari din casă în casă colindând spuneau şi impuneau beţilor locuitori, că a venit poruncă de sus, că séra la 8 óre sĕ lumineze ferestrile; apoi tot din porunca căpitanului orăşenesc, poliţaii a scos poporaţiunea de jos, cu deosebire tigănia, ca la lucrul oraşului, ca sĕ pórte faclele şi lampiónele după cari numitul căpitan umbla cu limba scósă prin bolte. Dar lucru de căpetenie, nĕoşul „uj-magyar" Náthán fabricantul de spirt preşedintele pompierilor, prin signalul de alarmă, a adunat ceata pomperilor din Făgăraş ca îmbrăcaţi în paradie sĕ fie decorul conductului, apoi s'au închiriat cai din comuna Galaţi şi cu tóte că

„ . . . decând e lumea lume sămênată [pe sub sóre
„N'a fost om care sĕ vadă, cel puţin din [întêmplare
„Vr'un jidan cu haina lungă şi'n păpuci [suit călare".

Dar la Vifleemul pomenitului prefect, sĕ fi vĕḑut pe fii lui Iuda, ghivai schwarz, călări pe cai din Galaţi, cugetăi că merg sĕ ia Ierusalimul din mânile lui Tit. Dacă n'ai fi compătimit pe prefectul, căruia i sĕ făcea vifleemul, cu „arichmandă satuăra. ai fi rîs sĕ te prăpădesci, cu tóte că mirosa a rîncezală şi a usturoiu cale de trei ḑile.

La casele comitatului prefectul Bausznern a apărut în ferésta, şi a fost bineventat de preotul ref. şi ev. lut. ér fişpanul pe nesimţite sĕ pomenesce, că respunde în limba germână. Pusese idea de stat magiar de mămăligă. Dar s'a recules şi trăgêndu-şi sama cu gura pe contul inimei a dat-o pe unguresce: ḑicênd între altele, din cuvênt în cuvênt (autentic): „Dacă ar fi atâţi draci în comitatul Făgăraş, câte ţigle pe casa comitatului, eu tot am sĕ rămâiu fişpan".

Dumneḑeu sĕ-l auḑă! Aşa cânta lebeda. Numai dacă nu l'i s'ar isbândi téma bugetarilor, că ducêndu-sĕ Bausznern ar duce şi comitatul. Bine-ar face, căci şi aşa numai streini îndópă şi înghit lefurile. Românii, de pe partea lor cum îi va trage inima.

La 21 Februariu c. v. reuniunea femeilor române din Făgăraş şi jur şi a ţinut adunarea generală ordinară, sub presidiul adhoc al d-nei Maria Dan, căci preşedinta reuniunei Maria Aiser a trecut din acésta viéţă, ér vice preşedinta Ana Ciora din causă de morb repentin n'a putut participa la şedinţă.

Deschiḑêndu-se şedinţa, secretariul reuniunei I. Berescu cetesce raportul comitetului, în care la primul loc sĕ aduce la cunoscinţă decedarea, preşedinţei reuniunei Maria Aiser, ér adunarea generală îşi esprimă condolenţa prin sculare. In legătură cu acest punct bărbatul de consiliu Iuliu Dan propune, ér adunarea generală decide a se esprima şi familiei regretatei preşedintă, simţĕmintele de condolenţă, cu ceea ce s'a însărcinat biroul. Apoi din raportul comitetului luându-se la cunoscinţă că, fericita rĕposată, a testat reuuiunei, chiria pe doi ani, circa 100 fl. dela nisce case donate bisericei gr. or. din Făgăraş, la propunerea bărbatului de consiliu Iuliu Dan, sĕ însĕrcinézĕ biroul a aduce mulţămita reuniunei familiei donatórei.

In necs cu partea raportului în care sĕ amintesce, că numĕrul membrelor reuniunei e fórte mic, pentru un ţinut cu poporaţiune multă românéscă, cum e al Făgăraşului — numai 18 membre — bărbatul de consiliu Ioan Turcu, face propunerea ca sĕ se facă un apel potrivit cătră femeile din Făgăraş şi jur şi distribuit, împreună cu câte o listă de inscriere persónelor cu influinţă din comune, pe calea acésta sĕ se adune membre pentru reuniune. Cu acésta s'a însărcinat biroul reuniunei şi după cum sunt informat, acesta a şi compus deja apelul şi în curênd vom puté înregistra resultatele acestei procederi.

Raţiociniul pe anul 1892, s'a censurat prin o comisiune, în persónele membrilor Aneta Stoica de Vist, Ana Motoc, Victoria Aron, Iuliu Dan şi Ioan Turcu. După o censuare minuţiósă, comisiunea prin raportorul seu Ioan Turcu, raportézĕ, că raţiociniul s'a aflat în ordine, manipularea fondului a fost corectă şi concienţiósă, ér averea reunjunei constă din 3421 fl. 04 cr. dintre cari 2251 fl. 04 cr. depuşi spre fructificare la institutul „Furnica" ér 1770 în obligaţiuni private.

Mai departe se ia cu plăcere la cunoscinţă, că d-na Eva Dobrota soţie de comisariu de finanţe, s'a făcut membră ordinară pe viéţă a reuniunei nóstre.

S'a purces apoi la alegerea preşedintei pentru restul periodului de trei ani actual, ér adunarea generală cu aclamaţiune, a proclamat de preşedintă pe Dómna Maria Dan soţie de protopresbiter în Făgăraş. Avem firmă convingere, că sub conducerea d-nei Dan, reuniunea nóstră va progresa repede spre ajungerea scopului, care după statute este: „înfiinţarea unui fond pentru îmbunătăţirea stărei materiale a scólei confesionale gr. or. din Făgăraş". în modul, „că ajungênd fondul la suma de 5000 fl., dóuĕ tertialităţi din interese se pot întrebuinţa spre scopul reuniunei, ér a treia parte cu tacsele ce ar mai incurge şi alte venite, se vor adauge pururea la fondul reuniunei". In special sperăm, că influinţa de care dna preşedintă Maria Dan sĕ bucură în societatea inteligentă din Făgăraş şi jur, va aduce cu sine, ca resultatul apelurilor pomenite mai sus, va fi cât se póte mai îmbucurătoriu.

„verax".

Zarand, în Martiu, 1893.

(Primele începuturi de Kisdedovuri române în comit. Hunedórei. — Adunarea generală a societăţii de credit „Crişana" în Brad).

Legea pentru înfiinţarea de kisdedovuri, carea a produs atâta sânge reu în sinul românilor — stăpânii ḑilei vor sĕ o esecute. Ródele amare ale acestei legi vor trebui sĕ le gustăm şi noi românii, şi dacă nu voim ca omnipotentul stat ori comună sĕ ne răpéscă şi puţinul ce ne mai lasă legea la dispuseţiunea nóstră, ca confesiune vom trebui sĕ ne îngrigim de localuri pentru asile şi de îngrigitóre.

Cestiunea ni-se impune, vom trebui sĕ jertfim. Celce are mult, mult va jertfi, celce are puţin puţin va da, dar vorba e că uniţi cu toţii, fie-care va trebui sĕ-si facă datorinţa faţă cu frageda generaţiune dela 3—6 ani!

Ḑiariul semioficios al comitatului „Hunyad" din Deva ne aduce sciree că: comunele parochiale gr. catolice de pe teritoriul comitatului Huniădóra cari aparţin diecesei gr. cat. a Lugoşului, au luat deja dispuseţiuni de asile de véră.

---

*) Am şi dori sĕ'l primim. Red.

Pre cât cunosc eu starea materială a parechielor gr. cat. nu este aşa briliantă. Resoluţiunea lăudabilă ce au luat, o putem imita şi noi gr. orientalii, cari suntem atât după numĕr, cât şi după avere în posiţiune mai favorabilă. Inainte nnmai cu Dumnedeu.

La 12 Martiu a. c. s'a ţinut adunarea generală a societăţii de credit şi de economii „Crişana“ în Brad.

Zarandul — pretura Brad şi Baia de Criş, cu mici escepţiuni a câteva comune, este sĕrac. Starea materială a proporaţiunei şi în legătură strênsă cu ea starea intelectuală a poporaţiunei lasă mult de dorit.

Chiar din acest motiv succesele obţinute de societatea „Crişana“, carea a purces dela un început fórte modest, ne umple de bucurie, şi ar putea servi de model pentru alte ţinuturi mai avute din comitat. Mai elocuent însĕ în afaceri financiale vorbesc cifrele. In legĕtură cu ele însĕ voiu aduce câteva date despre acéstă societate, din incidentul adunărei generale de ĕst timp.

Adunarea s'a ţinut în „Hotel Hungaria“. Deschiderea s'a făcut prin directorul societăţii Vasile Dămian. Membrii cea mai mare parte erau din loc Au fost representate 193 părţi fundamentali. Din raportul direcţiunei pro 1892 scótem unele date ce ni-se par de interes.

Numĕrul membrilor societăţii au fost cu 31 Decembre 1892 de 115 inşi cu 344 părţi fundamentale à 50 fl v. a. adecă 17.200 fl., faţă de 14.550 fl. v. a. în anul 1891.

Societatea şi are statutele aprobate, cu tóte acestea începênd dela 23 Iuliu pănă prin Septembre a trebuit sĕ-şi ţină şedinţele consiliului în presenţa pretorelui. Starea ca şi de asediu, ce a ţinut în decursul verei nu a rĕmas dară sĕ nu influinţeze şi asupra unei societăţi cu totul nevinovate. Protestul făcut la vice-comitele ex presidio nu a ajutat nimic. Din raport am înţeles, că pănă şi conspectele trilunari direcţiunea trebue sĕ le substérnă în limba magiară.

Procese în decursul anului societatea nu a avut nici unul.

Mersul afacerilor e normal. „Albina“ institutul nostru, carele a devenit o adevĕrată mamă pentru institutele nóstre din provincie, şi-a reversat ajutoriul seu şi asupra „Crişanei“ acordându-i credit însĕmnat.

Pre viitoriu societatea va da atenţiune mai mare imprumuturilor hipotecari. Cu începutul lunei lui Iuliu se va sistemisa postul de contabil definitiv.

Depunerile în decursul anului s'a sporit însĕmnat.

	fl.	cr.
Cu finea anului 1891 depunerile erau	7290	28
Cu finea lui 1892 a fost	31.595	41
Mişcarea cassei au fost la întrate	70.165	79
éră la eşite	69.714	46
Saldul cassei cu 31 Decembre 1892 au fost de	451	33
Societatea a avut profit curat de	1713	41

Din acest profit s'a votat de adunarea generală 840 fl, remuneraţiune pentru oficiali pro 1892.

La fondul de reservă s'au votat 521 fl. 47 cr.

Spre scopuri de binefacerea s'au votat:

1. La fondul elevilor morboşi dela gimnasiul din Brad 86 fl 92 cr.
2. La fondul bisericei gr. or. din Brad, pentru scólă 86 fl. 91 cr.
3. La fondul protopresbiteral al tractului Zarand 86 fl. 91 cr.

S'a votat pentru scopuri filantropice în total 260 fl 74 cr.

O sumă modestă ce e drept, dar de ajuns considerând cercul restrins, în care lucră societatea.

S'a înfiinţat „Crişana“ prin credinţa alor puţini, s'a întărit prin propriele puteri, şi se va consolida din ce în ce mai mult prin administrare corectă, şi prin concordia între acţionari.

Societatea intră în al III-lea an de esistinţă. Dumnneḑeu cu causele sânte!

Contemporanul

Convocare.

Despărţĕmêntul I al „Reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din districtul al X-lea Braşov“, îşi va ţiné adunarea sa generală pe anul scol. 1892/3 în 9 Martiu (SS. 40 de Mucenici) în clasa a IV-a dela scóla cap. rom. gr. or. din Satulung, biserica „SS. Archangeli“, dela 9—12 óre a. m. şi dela 3—5 óre p. m. cu următoriul program:

1. Deschiderea adunărei prin presedintele eventual vice-preşedintele ordinar, şi constatarea membrilor presenţi.
2. Care e timpul cel mai potrivit pentru ţinerea esamenului la scólele nóstre primare?
3 Sunt practicabile cronicile în scóla poporală, sau nu?
4. Tractarea practică a părţilor secundare ale propositiunei, servind de basă descrierea unui obiect.
5. Propuneri de sine stătătóre.

Toţi on. membrii ordinari precum şi alţi p. t. domni, sunt prin acésta invitaţi a participa.

Satulung, în 26 Februar 1893.

v.-preşed. *Dometiu Dogariu,*

secretariu: *Elisei Gabor,*

Din public *).

Dare de samă şi mulţămită publică

Dumneḑeul părinţilor nostri, din timp în timp a trimis şi trimite mângâerea poporului sĕu iubit prin aleşii sei; — aceea mângăiere este cu atât mai preţuită, dulce şi însemnată cu cât ḑilele în care trăim sunt neîndurate de grea cercare şi mascere pentru noi. Aşa vrednicii de laudă şi în veci neuitaţii parochieni Chiril Troancăş şi soţia sa Sofia n. Ciur din Trămpoele cari prin strădanie neobosită, cruntă sudóre, şi cruţare au agonisit frumósă avere, parte în bani elocaţi la casa de păstrare „Auraria“ parte în pămênturi şi lucruri, cu o sumă de preste 6000 fl. v. a. ḑis şésă mii floreni valuta austriacă, ajunşi la adânci bĕtrâneţe, neavênd prunci din sinul lor, cunoscênd că tóte sunt deşertăciune cele omenesci şi că numai numele şi fapta bună rĕmâne în veci, încă în anul trecut antea P. O. D. Michail Cirlea notar public regesc, au testat întréga lor avere mobilă şi inmobilă bisericei române gr. ort. din Trămpoele. Acum de curênd însă prin un „codicel verbal“ au specificat acel lăsământ, făcênd frumóse „fundaţiuni“ cu scopuri sublime pentru mângăerea şi ajutorarea poporului din Trămpoele şi Valea Dosului.

Fie convinşi generoşii testători, cumcă fapta lor e nemuritóre şi că din generaţie în generaţie vor fi amintite cu sânţenie numele lor, înălţînd ferbinţi rugăciuni la părintele luminilor pentru ertarea pĕcatelor şi fericita odichnă a sufletului lor nobil.

Comitetul parochial şi poporul credincios din Trămpoele 'şi ţine de sânta datorinţă a le mulţămi publice generoşilor testatori pentru intenţiunea şi fapta lor generósă; — dorindu-le din in inimă ca bunul ei înduratul Dumneḑeu sciutoriul inimelor sĕ privéscă cu ochiul sĕu cu îndurare şi dragoste spre dênşii sĕ le lungéscă firul vieţii in deplină sănătate întărindu-i cu darul seu în slăbia adêncelor bĕtrâneţe.

Trămpoele, la 27 Februariu st. v. 1893.

La însărcinarea comit. şi poporului român gr. ort. răsăritean din Trămpoele:

Nicolae Motora,
preot român gr. ort.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.
Red.

Nr. 92. [30] 3—3

Edict.

George Nicolae Comşe, din comuna Dobârca, care de cinci ani de ḑile a părăsit pe legiuita sa soţie Marie Nicolae Ordean din Jina, fără a se sci ubicaţiunea lui presentă, se citéză, cu încuviinţarea ven. Consistoriu archidiecesan din 19 Ianuariu a. c. Nr. 8699/1892, a se presenta înaintea subsemnatului presidiu al scaunului protopresbiteral în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul matrimonial intentat de soţia sa, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Mercurea, 13 Februariu, 1893.

Presidiul scaunului protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei.

Ioan Droc,
protopresbiter.

---

[37] 1—3

Licitaţiune minuendă.

Pe basa încuviinţării Ven. Consistoriu ddto 11 Ianuariu a. c. Nr. 2928 B. ex 1893, se escrie licitaţiune minuendă pentru **zugrăvirea şi aurirea templei bisericei gr. or. rom. din Berliste,** protopresbiteratul **Bisericei albe,** cu preţul esclamării de **7172 fl. v. a.**

Licitaţiunea minuendă se va ţiné **„Marţa Pastilor“ în 30 Martiu st. v. (11 Apriliu n.) a. c. la 10 óre înainte de amédi în Berliste.**

Reflectanţii sunt recercaţi a trimite cu 10 ḑile înainte de licitaţiune un tablou **„Sàntul Ioan Botezătoriul“** lucrat pe pânză: 135 cm. înălţimea, 65 cm. lăţimea, spre a se convinge comuna despre desteritatea picturei, despre stilul şi durabilitatea picturei. Vor avé a se presenta în persónă la licitaţiune, şi a depune vadiul de **10%** din preţul de esclamare în bani gata, înainte de începerea licitaţiunei; vadiul întreprinḑĕtoriului remâne în lada bisericii, până la finirea şi colaudarea lucrului întreprins.

La licitaţiune vor fi preferaţi pictorii academici, sau cei provĕḑuţi cu atestate vrednice de laudă dela locucurile de unde au lucrat, recunoscuţi şi recomandaţi din partea Ven. Consistoriu.

Specificarea de mĕsuri şi spese, se póte vedé ori când la oficiul parochial.

Resultatul licitaţiunei intră în putere de drept numai după aprobarea lui din partea Ven Consistoriu.

Din şedinţa comitetului parochial, ţinută la 11 Februariu 1893 st. v.

Berliste, în 24 Febr. 1893 st. v.

In numele comitetului parochial:

Martin Scafiţa,
preşed. comit. parochial.

Nestoriu Sustaş,
not. comitetului parochial.

Apa amară (Bitterwasser) Victoria de Buda.

este după cum arată **cifrele** următóre

apa amară cea mai bogată şi cu efect de pe continent

ea cuprinde 58.05 gr, părţi constitutive stabile şi cu efect în 1000 gr.; o cifră, la care n'a ajuns nici **un alt** isvor de apă amară.

Cumcă apa amară Victoria este cea mai abundentă în putere, între celelalte ape, resultă din următórea compunere de analise oficióse:

	In o mie grame	
	Suma tutoror părţilor constitutive ficse	Conţinutul de Magnesia cu accid sulfuric (sare amară.)
Isvorul Victoria de Buda	**58.05**	**32.38**
„ Rákócy	53.53	23.06
„ Franz Josef	52.29	24.78
„ Hunyady János	41.73	18.44
„ Elisabet	26.29	8.04
„ de apă amară de Püllnau	32.72	12.12
Saidschützer	23.21	10.96

Apa Victoria sĕ capĕtă în tóte băcăniile.

Proprietariu: **IGN. UNGARN Sohn**
Budapesta.

[36] 2—10

Sosirea şi plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):
La 4 óre 26 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:
La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):
La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:
La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 25. Sibiiu, Sâmbătă, 6/18 Martiu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Colonisări.

La desbaterea budgetului ministerului de agricultură, d-l ministru Bethlen, chemat la guvern din încrederea Corónei, ca unul despre care sĕ credea, că cunósce raporturile ardelene, s'a esprimat într'un limbagiu destul de clar, că politica de colonisare este o politică naţională. Acésta sĕ înţelege aşa, că şi la colonisare sĕ fie favorisat în locul prim elementul magiar, iar nu tóte elementele, cari constituesc patria nóstră, de-opotrivă Aşa o înţelege ministrul şi aşa o înţeleg şi alţii, cari lucră ca factori la colonisare, cu tóte că acésta este un isvor de rele pentru patria nóstră.

De present putem constata trei feliuri de colonisări, ce se fac la noi.

Prin comune, unde baronul, grotul ori proprietariul mare 'şi a putut scăpa domeniul, ca sĕ nu ajungă în ghiara ovreului, casele, numite jeleresci, în cari multe familii române 'şi aveau adăpostire şi puteau sĕ-'şi câştige cele de lipsă pentru traiul vieţii, lucrând pe dominiul proprietariului, sunt date în parte mare familielor de sĕcui, ér familiile băstinaşe române sunt scóse afară. Es servitorii români, es familiile române din curţile domnesci şi de perit ei nu pier, căci au braţe destul de puternice, ca sĕ-şi câstige o bucată de pâne, dar se duc cu amărăciune în suflet, vĕdênd că sunt înlocuiţi cu alţii, cu tóte că, ei sciu, că şi ei pot presta lucrul, ce-l prestéză nou veniţii.

Un alt soiu de colonisare cu elemente magiare se întêmplă la deosebitele societăţi de băieşit în părţile nóstre. Lucrătorii români băieşi sunt delăturaţi cu încetul şi sunt înlocuiţi parte cu magiari, parte cu streini, cari în câţi-va ani sunt magiarisaţi, cu deosebire generaţia lor cea mai tineră, prin scólele magiare susţinute de societăţile de băeşit.

Acei băieşi români apoi, cari nu sunt delăturaţi, sunt de obiceiu rĕu vĕduţi din partea superiorilor, cari vin în atingere cu ei şi cari trebue sĕ scim, că sunt tot streini, căci oficiali români la societăţile de băieşit sunt corbi albi.

Şi ce face băieşul român scos din lucru? Amarul lui este mai mare, decât a lucrătoriului de pământ, căci el de mic a fost dedat a lucra baia, acolo a crescut, acolo a petrecut un şir lung de ani şi nu scie cultiva pământul. Şi chiar dacă ar sci, nu are pământ, căci sciut este, că ţinuturile băeşesci sunt muntósĕ şi astfeliu locurile cultivabile sunt puţine. Dar ce sĕ facă? Dacă are bietul băieş câteva frustre de pământ se apucă, acum om înaintat în vêrstă, sĕ le cultive cum póte şi cum scie, ér dacă n'are moşióra sa, e silit sĕ-şi caute un alt mijloc de traiu, ducênd cu sine nĕcasul în inimă şi gândul, că a fost nedreptăţit.

Afară de aceste colonisări, pe cari le-am puté numi private, a luat în timpul mai nou şi statul în mânile sale afacerea de colonisare. Dar statul încă merge tot pe cărarea acésta

Pe domeniile sale la Deva, Hunedóra, în Bănat in mai multe locuri a aşeḑat colonişti magiari. Locurile, pe cari de ḑeci şi sute de ani au muncit românii, încep acum a fi date spre lucrare streinilor, aduşi acolo din depărtări mari, ér românii sunt siliţi sĕ mérgă la altreilea sat, ca sĕ ia arêndă sau sĕ lucre în parte, ca sĕ pótă trăi. Au cerut românii, ca pe domeniile statului, ce sunt pe la satele lor, sĕ fie ei colonisaţi, supunêndu-se condiţiunilor stipulânde, dar n'au fost consideraţi. Deputaţiunile conduse de advocatul Bredicean şi ppul Olariu din Făget, ne dovedesc, că cererile românilor în privinţa acésta nu sunt ascultate. Şi nu sunt ascultate şi românii sunt rĕu vĕḑuţi, cu deosebire pentru că ţĕranul român nu arată înclinare de a se magiarisa.

Reu fac privaţii şi rĕu face statul, că cu colonisările purcede unilateral, cum au început.

Ţĕranul român, fără sĕi-i spună nimenea vede cu ochii, sĕ convinge din trista realitate, că el e oropsit şi alţii sunt favorisaţi.

Bine ar fi dacă statul şi ceialalţi factori activi de colonisare ar vedé, că calea apucată nu e bună, şi astfel sĕ ia în considerare în ţinuturile locuite de români şi elementul românesc. Motivul, că elementul magiar e mai bun lucrător, ca românii, e fals. Ţeranul român, inteligent, harnic şi răbduriu, cum l'a lăsat Dumneḑeu, tractat cu bunăvoinţă, e în stare sĕ concureze la lucru cu ori şi care popor din patrie, ba póte sĕ le şi întrécă.

Cerce, cei ce nu cred, şi vor vedé că noi dreptate avem, căci cunóscem însuşirile bune ale poporului nostru, calomniat de atâtea ori pe nedreptul.

Revista politică.

De când cu vorbirea lui Asbóth în dietă, în care a acusat pe Tisza, că a cerut intervenţiunea papei, presa ungară este mereu agitată de cestiunea aşa numită „Tisza-Asbóth“. Se scie, că Tisza a negat espunerile lui Asbóth, ér acesta le-a susţinut din nou şi a promis, că le va şi proba cu documente. El s'a provocat la actualul ambasador din Berlin Szögyény, care era pe atunci şef de secţiune în ministeriul de esterne. O declaraţiune oficială însĕ n'a sosit până acuma nici din partea lui Szögyény, dar nici din partea guvernului ungar. Corespondentul berlinez al lui „Pesti Napló“ a intervievat pe Szögyény în acéstă cestiune şi, după mărturisirea lui, ambasadorul s'a esprimat astfeliu: „Intrebarea d-tale se referă la lucruri, care s'au întêmplat înainte de asta cu 10 ani. Vei înţelege dar, că eu, înainte de a cerceta actele, nu pot ca sĕ dau nici o declaraţiune. Respectivele acte însĕ, care ar trebuì sĕ le consult, se află la guvernul ungvresc în Budapesta“.

Aceste descoperiri dau mult material de discutat mai vêrtos presei oposiţionale, care în mărturisirea lui Szögyény vede adevĕrul în vorbirea lui Asbóth. Ea se întrébă, dacă actele sunt la guvern, pentru-ce nu vine el cu declaraţiune, ca sĕ se facă odată lumină. Oposiţia o va pretinde acésta şi ea trebue sĕ urmeze. Asbóth, intervievat şi el, îşi susţine afirmaţiunile şi ḑice, că nici Tisza nu le-a negat, căci el a ḑis numai, că „nu-şi aduce aminte“ de astfeliu de lucruri.

* * *

Nu puţină sensaţiune a provocat în dietă vorbirea lui Ugron şi proiectul de resoluţiune înaintat dietei şi subscris de dênsul şi încă alţi ḑece deputaţi cu privire la politica bisericéscă a guvernului.

Proiectul de resoluţiune are următoriul cuprins: Considerând, că cea mai mare parte a deputaţilor nu s'au esprimat la alegerile generale cu privire la matriculele civile şi la căsătoria obligătóre şi astfeliu n'au mandat în acéstă cestiune, ér regimul n'a dat până acum nici o declaraţiune mai detaiată; — considerând, că lipsesce o pregătire sistematică, că consimţĕmêntul factorilor constituţionali nu e asigurat; — considerând, că relaţiunile între stat şi biserică şi între diferitele biserici nu sunt regulate, şi astfeliu reformele ar duce la o luptă egoistă pentru privilegii, care ar da nascere la frecări între confesiuni şi în care s'ar amesteca şi glasul naţionalităţilor; — în considerare, că subsistenţa preoţimei de jos la diferitele biserici este sĕracă încă şi sub actualele împregiurări şi după perderea purtărei matriculelor şi a cununiilor va fi şi mai sĕrmană; — considerând, că regimul desbracă reforma politică bisericéscă de natura ei culturală şi o folosesce spre scopuri politice, şi o va folosí şi pe viitoriu; — în considerare, că inimicii constituţiunei ungare şi ultraiştii naţionalităţilor s'au pus pe o activitate ne mai obicinuită, care activitate trebue sĕ impună factorilor vieţii publice în Ungaria ca sĕ-şi împreune tóte forţele într'o singură putere şi spre acest scop sĕ se delăture substratul discordiei, — dieta aduce ur-

---

FOIŢA.

Dóuĕ femei,

dialog dedicat reuniunei femeilor române din Reşinari de Aurelia Goga, presidenta reuniunei şi cetit la petrecerea din 30 Ianuariu a. c. de către autoră şi d-şóra Dora Dancăş, vice-presidenta reuniunei.

(Încheiere.)

Margareta. Şi orăşelul, în care trăesc eu nu e mare şi totuşi am înfiinţat şi noi o astfeliu de reuniune, apoi satul săsesc despre care ţi-am povestit este cu mult mai mic ca comuna acésta.

Maria. Ah dómnă dragă, dar sasii se înţeleg, ei ascultă de preoţii lor şi acestia se intereséză de sórtea poporului, le sunt părinţi adevĕraţi.

Margareta. Şi noi avem preoţi, cari bucuros ve învaţă numai înţelegere bună sĕ fie şi sĕ le ascultaţi sfatul. Veḑi dacă voi fruntaşele v'aţi puté înţelege, lăsând tóte la o parte, şi convenind a-ţi înfiinţa o astfeliu de societate cu un scop anumit, precum e înfiinţarea unei scoli de fetiţe sau alt ceva folositoriu, atunci aţi fi mai strîns legate şi acele conveniri le-aţi ţiné după cum singură ai ḑis din timp în timp şi mult v'ar folosi.

Maria. Ce mare dreptate ai avut, când ai ḑis, că e bine sĕ convenim şi sĕ ne înţelegem. Veḑi dómnă dragă, Dumneḑeu a voit sĕ ne întêlnim numai noi dóuĕ femei, eu femee din popor, şi d-ta, femeea unui mare proprietariu; am convenit şi multe lucruri folositóre am auḑit, despre multe ne-am sfătuit.

Margareta. Dar dacă tóte femeile fruntaşe s'ar aduna, dacă soţia preotului, notariului, medicului şi învĕţătoriului împreună cu voi s'ar sfătuí, ce creḑi Mario, nu aţi puté face lucruri frumóre?

Maria. Cum nu, chiar şi cu micile nóstre puteri ne-am încumeta a începe înfiinţarea unei societăţi de femei, căci din ce me gândesc mai mult, din ce vĕd cât de folositóre ne-ar fi.

Margareta. Imi pare bine, că a venit vorba de aşa ceva între noi, şi m'aş bucura şi mai mult, dacă sĕmânţa aruncată ar aduce róde bune. Ce creḑi Mario dragă, nu ar fi bine sĕ luăm asupră-ne a lucra fie-care spre scopul acesta? Tu la fruntaşele económe, la femeile din popor, eu la dómnele nóstre.

Maria. De tot bine şi folositoriu! Şi am nădejde în D-ḑeu, că vom şi face ceva.

Margareta. Dacă în fie-care comună s'ar puté face aşa ceva, dacă preste tot locul inteliginţa şi poporul ar da mâna, atunci în scurt timp naţiunea nóstră românéscă se va avênta ca vulturul chiar şi munţii de i s'ar pune în cale.

Maria. Sĕ péră dujmănia, sĕ péră ura şi patimile mici şi tóte vor merge cu uşurinţă. Aceste pĕcate la multe ne împedecă.

Margareta. Da sĕ péră! şi în locul acestor burueni otrăvitóre sĕ se înalţe armonia, înţelegerea bună şi iubirea adevĕrată!

Mario dragă, tu vei lucra la femeile fruntaşilor economi de aici, pentru-că mai bine le cunosci, le vei spune ce am vorbit amândóuĕ şi le vei câstiga pentru ideea nóstră Eu voiu vorbi cu dómnele de aici, deşi nu le cunosc pe tóte, totuşi avênd speranţă că în sinul lor bat inimi românesci, me încumet a ḑice, că vor primi.

Maria. Numai dómnele nóstre sĕ se învoiéscă, cât pentru femeile economilor noştri, sciu a bună sémă că vor da mâna cu bucurie.

Margareta. Dă-mi mâna Mario dragă, şi lucră cum voiu lucra şi eu pentru buna înţelegere, pentru armonie şi pentru idea de asociare între femeile inteligente şi femeile din popor. Fie ca legătura între noi dóuĕ se afle resunet şi în inimile altor femei române!

Maria. Aşa sĕ fie! căci ródele îmbelşugate ale înţelegerii şi armoniei între femeile fruntaşe din ori ce comună vor fi îmbelşugate pentru poporul nostru românesc.

Margareta. Da, dragă Mario, pentru-că atunci când inteliginţa şi poporul vor fi bine închegaţi, bine înţeleşi, atunci sforţările celor ce ne pândesc vor fi zadarnice, şi liniştiţi şi veseli vom puté cânta cu poetul:

In zadar sunt tóte, căci un proverb român,
Ḑice, apa trece, ér petrile rĕmân!

mătoriul proiect de resoluţiune: regimul sĕ restabiléscă starea precum a fost înainte de 26 Februariu 1892 şi sĕ viná cu un proiect, prin care sĕ se reguleze relaţiunile între stat şi biserică şi între diferitele biserici între olaltă pe basa libertăţii, egalităţii şi a reciprocităţii; — sĕ astérnă corónei un proiect pe basa căruia sĕ se pótă conchema cel mult în un an de ḑile congresul de organisare pentru autonomia catolică; — sĕ se străduéscă a aduce la viéţă cât mai îngrabă ordinea de drept matrimonială şi a regula în aceea deopotrivă dreptul matrimonial; — cât timp însĕ nu vor fi gata aceste legi fundamentale, nu se póte resolva nici cestiunea cu întroducerea matriculelor civile, nici a căsătoriei civile obligative.

* * *

Ca întregire la notiţa din numĕrul trecut despre adunarea studenţilor slavi în Praga, unde au conferit despre actuala situaţiune politică, lăsăm sĕ urmeze resoluţiunea, ce s'a luat, după vorbirile înfocate, ce le-au ţinut representanţii studenţilor diferitelor naţiuni slovace. Resoluţiunea are următoriul cuprins:

Condamnăm cu cea mai mare indignaţiune direcţiunea germanisătóre şi magiarisătóre a politicei austro ungare. —

Stând pe punctul de vedere liberal în adevĕratul sens al cuvêntului, cerem firm, ca tóte naţionalităţile slave precum şi cea română din Austro-Ungaria sĕ fie părtaşă la egala îndreptăţire.

Protestăm mai presus de tóte în contra asupririi sistematice a sclovacilor din Austro-Ungaria şi care asuprire se manifestă în cele următóre:

Prin neaplicarea absolută a art. 44 din legea dela 1868;

prin răpirea averii poporului slovac şi închiderea tuturor scólelor secundare slovace;

prin întroducerea limbii magiare în tóte institutele culturale, în autorităţi şi biserici;

prin prigonirea tinerimii studióse a patrioţilor slovaci credincioşi némului, precum şi întemniţarea bărbaţilor slovaci;

prin ducerea silnică a copiilor slovaci în părţile din sudul Ungariei cu scop de a-i magiarisa;

prin ignorarea vĕdită a trebuinţelor economice ale poporului slovac;

prin împărţirea nedréptă a cercurilor electorale şi a consiliului electoral.

Iubileul milenar al venirii magiarilor în Ungaria îl considerăm ca o insultă a simţemêntului naţional şi ca o stirbire a intereselor naţionalităţilor nemagiare.

Salutăm cu bucurie mişcarea recentă şi viuă a poporului slovac, care se dovedesce în manifestaţiunile cele numeróse în contra politicei nefaste de magiarisare.

Esprimăm bucuria faţă cu alianţa naţionalităţilor nemagiare din Ungaria şi rugăm pe toţi conducĕtorii acestor naţionalităţi, ca spre acest sfîrşit sĕ pună la cale o organisaţie întru apĕrarea comună.

Academia română.

Raportul secretariului general asupra lucrărilor făcute în anul 1892—93.

(Incheere.)

Legate şi fonduri.

Starea fondurilor Academiei vi se va arĕta amĕnunţit în alăturata dare de sémă a cassierului-comptabil. Aici vĕ voiu aduce la cunoscinţă numai următórele fapte privitóre la unele legate şi fonduri.

1. Legatul lăsat de rĕposatul Vasile Adamachi dela Iaşi a fost dat de justiţie în posesiunea Academiei încă pe când d-vóstre vĕ aflaţi întruniţi în sesiunea generală din anul trecut. Atunci s'au luat în stăpânire valorile, cari compun partea de avere mobilă din acest legat precum şi casele din Iaşi, în cursul anului s'au luat apoi în posesiune şi cele dóuĕ moşii ale rĕposatului: Roşiorii sau Capul délului) situată în plasa Moldova, judeţul Sucéva), şi Călimănescii (în judeţul Tutova, comuna Lălescii). Moşia Roşiorii era dată în arendă d-lor Leon Pineles şi Isidor Last, cu 12,000 lei pe an şi contractul de arendă espira la S-tul George 1893; după cuvintele publicaţiunei ea a fost dată în arendă pe un nou period de 5 ani d-lui Isidor Last pentru suma de 15,000 lei pe an.

Nepoţii rĕposatului Adamachi au deschis proces înaintea instanţelor judecătoresci, cerênd sĕ se anuleze testamentul. Din causa diferitelor formalităţi de procedură nu s'a putut încă ajunge la o sentinţă judecătoréscă. S'au luat însĕ cuvenitele mĕsuri pentru ca voinţa înscrisă în testament de generosul donator sĕ fie respectată şi întărită prin hotărîrile justiţiei.

2. Prin încetarea din viéţă a lui Constantin Zappa, esecutor testamentar al rĕposatului donator al Academiei Evanghelie Zappa, averea acestuia este reclamată în justiţie de rudele rĕposatului, de statul elin ca representant al unor instituţiuni din Grecia, legatare prin testament, şi de statul român ca avere rĕmasă vacantă prin lipsă de moştenitori legali. Academia are, după testamentul lui Evanghelie Zappa, dreptul de a primi în fie-care an din averea acestuia suma de 1000 galbini, şi pentru apĕrarea acestui drept al sĕu Academia a intervenit în proces, fiind representată prin dl advocat D Gianni asistat de dl coleg V. Maniu.

Până la terminarea procesului de fond tribunalul de Ialomiţa a instituit o curatelă asupra întregei averi atât a lui Evanghele cât şi a lui Constantin Zappa. Acéstă curatelă, avênd numai însărcinare de a face acte de administrare, nu a dat Academiei suma cuvenită de 1000 galbeni pentru anul 1892. Pentru încassarea acestei sume Academia a chemat în judecată numita curatelă înaintea tribunalului de Ialomiţa şi a obţinut o sentinţă, care condamnă pe curatelă a plătí Academiei suma de 1000 galbeni Până acuma însĕ acea sentinţă nu a putut fi învestită cu titlulul esecutoriu şi adusă la îndeplinire, nefiind rĕmasă definitivă

3. In situaţiunea fondului Ioan Fĕtu s'a făcut o schimbare. Conform decisiunei Academiei dela 3 Aprile 1889, s'a vêndut prin licitaţiune publică la 24 Octobre pentru suma de 80,000 lei inmobilul cu móra de vapor, care se află pe şoseaua Târgoviştei între cimiteriul S-ta Vineri şi fabrica societăţii pentru rafinarea petrolului. Prin acéstă vînḑare venitul acestui fond a crescut în mod însemnat.

Concursurile premielor.

In sesiunea acestui an Academia are a acorda dóuĕ premii pentru opere publicate şi trei pentru lucrări presentate în manuscript asupra unor subiecte puse la concurs. Pentru aceste premii s'au presentat următórele publicaţiuni şi lucrări:

1. La concursul marelui premiu Năsturel, de 12,000 lei, destinat celei mai bune cărţi scrise în limba română cu conţinut de ori-ce natură, tipărită dela 1 Ianuariu 1889 până la 31 Decembre 1892, s'au presentat următórele publicaţiuni:

Căpitan Dymolescu, Arta în comandament. Târgovişte 1892, 1 vol, în 4⁰ mic.

Capitan Dymolescu, Desarmare. Târgovişte 1892. 1 vol. în 4⁰ mic.

Căpitan Dymolescu, Idealul armatei române. Studii critice. Bucuresci 1891. 1 vol. în 8⁰.

M. Gaster, Chrestomaţie română. Leipzig, Bucuresci 1891. 2 vol. în 8⁰.

Th P. Jerebie, Funcţionarii. Bucuresci 1892. 1 vol. în 8⁰.

G. G. Tocilescu, Curs de procedura Civilă. Iaşi, Bucuresci 1889, 1893 2 vol. în 8⁰.

Ioan Slavici, Novele. vol. I. Bucuresci 1892. 1 vol. în 8⁰.

A. D. Xenopol, Istoria românilor. Iaşi 1888—1892. 5 vol. în 8⁰.

2. La concursul Premiul statului Eliade Rădulescu de 5000 lei, ce este a se da unei cărţi scrise în limba română cu conţinut literar, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarlu 1891 până la 31 Decembre 1892 s'au presentat următórele:

Theochar Alecsi, Parnasul român. Culegere de poesii. Braşov 1892. 1 vol. în 8⁰.

G. Th. Avinianu, Tratat despre espropriaţiune pentru causă de utilitate publică. Bucuresci 1892. 1 vol. în 8⁰.

Ioan Bogdanu, Vechile Cronice Moldovenesci până la Urechiă. Tecste slave cu studiu, traduceri şi note. Bucuresci 1891. 1 vol. în 4⁰.

Barbu St. Delavrancea, Parasiţii. Bucuresci 1893. 1 vol. în 8⁰.

Bonifaciu Florescu, Ritmuri şi Rime. Bucuresci 1892. 1 vol. în 8⁰.

L-t Col. P. V. Năsturel, Stema României. Studiu critic din punctul de vedere erladic. Bucuresci 1892. 1 vol, în 8⁰.

N. Petraşcu, Mihail Eminescu. Studiu critic. Bucuresci 1892. 1 vol. în 8⁰.

Dem. I. Pompilianu, Dicţionar latin român. Craiova 1892. 1 vol. în 8⁰.

L. Şăineanu, Istoria filologiei române, Studii critice. Bucuresci 1892. 1 vol. în 8⁰.

D. Stăncescu, Basme culese din gura poporului. Bucuresci 1893. 1 vol. în 8⁰.

Notă — Pentru aceste dóuĕ premii s,a mai presentat şi următórea carte fără arĕtare, la care anume premiu concuréză.

Ioan Popescu, Pedagogia. Ed. II. Sibiiu 1892. 1 vol. în 8⁰.

Acéstă lucrare rămâne a fi esclusă dela concurs, conform hotărîrei Academiei din 31 Martiu 1892 că „concurenţii sunt obligaţi a arĕta anume premiul, la care concuréză“.

3. La concursul Premiul statului Lazăr de 5000 lei, pentru care a fost publicat subiectul: „Studiul vinurilor din România din punctul de vedere economic şi al composiţiunii lor chimice“, s'a presentat un manuscript cu devisa: „Incetul cu încetul se face oţetul. Cu timpul se face agurida miere“.

4. Nici o lucrare nu s'a presentat la concursul premiului G. San-Marin, de 1500 lei, pentru care a fost publicat subiectul: Consideraţiuni asupra comerciului României cu ţĕrile străine, atât la Orient cât şi la Occident, începênd cu secolul al XVI-lea până la anul 1860“.

5. Asemenea nu s'a presentat nici o lucrare la concursul Premiului Neuschotz, de 1500 lei, pentru care a fost publicat subiectul: „Compendiu istoric asupra desvoltărei industriale la români până în 1875“.

Tóte publicaţiunile şi manuscriptele presentate la concurs, în terminul hotărît şi publicat de Academie, au fost trimise la timp spre studiare comisiunilor alese pentru acest scop în sesiunea trecută.

Secretariu general: *D. Sturdza.*

Noutăţi.

Personal. Escelenţia Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a plecat cu trenul de eri la B-pesta, în afacerea fundaţiunii Gojdu.

* * *

Sinodul parochial gr. or. din cetatea Braşovului a hotărît ca în anul acesta se încépă cu zidirea bisericei, pentru care se întreprinsese o colectă încă înainte cu câţiva ani. Ea se va zidi după modelul bisericei ortodocse din Viena, în piaţa Braşovului (têrgul grâului) unde se află astăḑi casa parochială; frontul cu turnul va fi spre piaţă, ér biserica în curte.

* * *

Un document preţios. Sâmbătă, în şedinţa pe secţii a academiei române, dl V. A. Urechiă a cetit la secţiunea istorică documentul relativ la organisarea unei flote române pe Dunăre în anul 1793. S'a luat decisiunea ca acest document de o mare importanţă sĕ se cetéscă în decursul sĕptămânei acesteia în şedinţa solemnă, la care va lua parte şi regele.

* * *

Un document de la Mihaiu Vitézul. „Timpul“ anunţă, că ḑilele trecute Academia română a primit, din partea unnui cărturar din Transilvania, un dar de mare preţ. E vorba de un document, fórte bine conservat, purtând iscălitura lui Mihaiu Vitézul.

* * *

Sate model. Scim, că guvernul român a hotărît sĕ construéscă mai multe sate de model pentru ţĕrani. Acum sĕ face începutul cu dóuĕ sate model, cari se vor construi în curênd în judeţul Ialomiţa, unul în Bărăgan, lângă gara Dîlga; acesta va avea 139 de case. Cel de al doilea la Tramşan, lângă Călăraşi, şi va avea 205 case. Fie care casă va constata din 2 camere, o bucătărie, o tindă şi un pod. Ele vor fi terminate la tómnă şi se vor vinde ţĕranilor pe preţul de 700 lei fiecare.

* * *

Cualificaţiunea notarilor. Ministrul de interne Hieronymi intenţionéză a modifica art. de lege I ex 1883 cu privire la cualificaţiunea notarilor comunali şi de cerc. In sensul modificărei, eei ce pe viitoriu vor sĕ fie notari, trebue sĕ aibă 8 clase gimnasiale sau alte scóle corespunḑĕtóre. Guvernul va înfiinţa apoi 8 cursuri în diferite oraşe ale ţĕrei, unde se vor propune studiele necesare.

* * *

Invĕţător român acusat cu înaltă trădare. „Egyetértés“, scrie, că învĕţătoriul dela scóla română din Rĕşiţa, dl Stefan Albu, a fost acusat pentru că ar fi vătĕmat persóna Maiestaţei sale. Lucrul s'a întêmplat aşa, că în Decembre trecut a fost anul, dl Albu şi-a petrecut în o ospătărie din Reşiţa cu Lammer G. gendarm pens. Erau şi doi lăutari, cari au început sĕ cânte „Gott-erhalte“. Unul dintre asistenţi încă a cântat imnul dar cu tecstul schimbat, adecă în loc de „Kaiser“ a întrebuinţat cuvêntul „König“ Atunci învĕţătorial Albu strigà aşa de au auḑit toţi: „Primul om e împĕratul, urméză apoi un nimica, apoi unu lung nimica, după aceea o linie, apoi un punct, urméză érăşi un lung nimica, apoi semnul esclamării, érăşi un nimica, şi apoi după aceea, — numai după aceea vine regele“. Pentru acésta Albu a fost pus sub acusă. Cârciumarul şi un funcţionar de postă au mărturisit contra lui. Albu încă a recunoscut acésta, dar a negat, că a avut de gând sĕ vateme persóna regelui. El n'a adresat cuvintele de mai sus către acel domn, care cânta „Gott-erhalte“, ci către G. Lammer, care a ḑis, că este „k. k. pensionirter Gendarme“. A voit sĕ esplice acestuia că acum nu se mai ḑice „k. k.“, ci „k. u. k.“, probând sĕ scótă înţelesul acestor vorbe. „Dacă nu i a succes acésta, nu el este vina, ci timpul, care a trecut prea repede, era de către ḑiuă şi . .“ Tribunalul l-a achitat. Procurorul a insinuat recurs.

* * *

O scire curiósă. Regina nóstră Elisabeta petrece de cât-va timp în Elveţia, unde a cercetat-o ḑilele acestea regele. Din acest incident „Figaro“ din Paris surprinde lumea cu următórea scire nostimă:

„Causa călĕtoriei neaşteptate a împĕratului Francisc Iosif nu este bóla augustei sale soţii, nici schimbările eventuale în ordinea succesiunei la tron, ci intenţia hotărîtă de a abḑice la tron în favorul fratelui sĕu, Carol Ludovic. Causele acestei însĕmnate hotărîri sunt următórele:

„Dela căderea cabinetului Tisza partida liberală a ocupat mult tărêm în Ungaria. Impĕratul contra sentimentelor recunoscute ale curţii, a fost silit sĕ numéscă ministru-preşedinte pe un cetăţean, pe dl Weckerle, care cu tot preţul vrea sĕ întroducă căsătoria civilă şi nu vorbesce de mai puţin decât despre ştergerea titlului de nobil. In Austria programul compromis al lui Taaffe a fost reşpins de tóte partidele, deşi cu toţi sciau, că autorul programului este însuşi împĕratul. La situaţia acéstă politică mai contribue şi óre care intrigi dela curte, cari sunt fórte neplăcute domnitoriului. L'au obosit greutăţile ce i le fac politicii şi multele neajunsuri, ce le vede în familia sa şi în cercurile curţii. Vrea însĕ totodată sĕ facă monarchieì un ultim serviciu. Domnitoriul scie fórte bine, că cei doi copii ai archiducelui Carol Ludovic, cari sunt moştenitorii lui presumptivi, nu se bucură de popularitate și la cas de mórte, se teme de acésta.

„Prin aceea dară, că abḑice în favorul fratelui sĕu și rĕmâne totuși în arena politică, voesce sĕ încungiure catastrofele, ce pot ajunge casa domnitóre.

„Dacă va urma aceea despre ce se vorbesce, atunci se pot aștepta mari schimbări nu numai în politica internă a Austriei care ar ajunge în mânile clericalilor ci și în politica esternă a monarchiei austro-ungare. Archiducele Carol Ludovic și fiii sĕi nu s'au împĕcat nici până acum cu cele întemplate la 1866 și au rĕmas aderenți ai prieteniei cu Rusia. De aici se pot vedé tóte urmările scirei, pe care o dăm cu cea mai mare reservă, scire, care dacă se va realisa, va avea o însemnată influință asupra sorței întregei Europe“.

* * *

Viață lungă. In Brazova, comitatul Hunedórei, a murit acum de curênd o fată fecióră română de — 119 ani, cu numele Ana Albescu. La începutul secolului nostru ea s'a logodit cu un tinĕr, dar acesta a plecat la rĕsbóiele contra lui Napoleon cel mare și nu s'a mai reîntors nici odată; mirésa lui i-a rĕmas credinciósă și nu s'a măritat după nimenea, cu tóte că a avut o viéță atât de lungă.

Predică despre rugăcinne.

„Păziți-ve, preveghiați și ve rugați, că nu sciți când va veni acel timp“. (Marcu 13—33)

Iubiților crestini! Priveghiarea și rugăciunea sunt mijlócele, prin cari fie-care crestin póte sĕ dobêndéscă mângăerea sufletului; dar și spre a se feri de relele, cari nepăcinuesc într'una sufletele ómenilor.

Când i-se apropià Mântuitoriului nostru Isus Christos sfêrșitul acestei vieți trecĕtóre, în grădina Getsimaniei se ruga părintelui ceresc și aflând pe învĕțăcei le ḑise: „Păziți-ve, priveghiați și vĕ rugați că nu sciți când va veni acel timp“ ca și când le-ar fi ḑis, preveghiați și vĕ rugați, căci acum sunt sufletele vóstre puse la ispită, priveghiați, căci este de lipsă ca în nenorocirea ce se apropie, sĕ fiți gata ca sĕ nu ve lăpădați de mine; căci în nenorocire se cere un suflet tare ca pétra de munte; rugați-ve ca prin rugăciune sĕ vi-se umple inima de mângăiere și sufletul de putere.

Ah iubiților! câte sunt lipsele și neajunsurile și suferințele nóstre. Ce bine ar fi dacă și acum ar fi M. Chr. aici pe pămênt, căci în necasurile nóstre am alerga la dênsul și am cere ajutoriul seu și el nu ne-ar lăsa nemângăiați.

Dar de și nu e cu noi aici pe pămênt petrecênd, óre sĕ fie așa de înalt tronul seu, încât sĕ nu putem străbate până la Dênsul? Sĕ fie óre locuința sa așa de îndepărtată, încât sĕ nu ne putem apropia de dênsa? Avem însĕ și astăḑi un mijloc iubiți ascultători, prin care putem sĕ ajungem la Dênsul sĕ-i descoperim lipsele și dorințele nóstre, și acest mijloc este rugăciunea.

Ierta-ți-mi iubiți ascultători a ve atrage atențiunea asupra acestei materii, arĕtându-ve cum are sĕ se facă rugăciunea, Vĕ rog fiți cu luare aminte.

* * *

Când voesce crestinul a se ruga, a se înfățișa înaintea tronului Dumneḑeesc spre a vorbì cu creatoriul lumei, sĕ o facă acésta cu inimă pocăită și curată de tot feliul de pĕcate. Căci rugăciunea ce purcede din inimă curată străbatc cu repeḑiciunea fulgerului înălțimea ceriului; ér a păcătosului nu se înalță la tronul ceresc, căci scris este: „pre păcătoși nu-i ascultă Dumneḑeu, ci de se închină cineva lui Dumneḑeu din inimă curată face voia lui, și pe acela 'l ascultă Dumneḑeu. (Ioan 9 – 31).

Plugariul dacă voesce ca sămênța sĕ-i aducă la an fructe bune, mai nainte de a o arunca curățesce pămêntul de spini și polomidă. Așa și crestinul, numai atunci póte avé speranță, că va gusta din fructele rugăciunei, dacă 'și va curăți inima sa de spinii pĕcatelor.

Drept accea Iubiți ascultători, părăsiți pĕcatul, curățiți-vĕ inimile vóstre prin lacrimi de pocăință, și cu inimele curate vĕ rugati și apoi cererile vóstre cari vor fi făcute cu inimă curatà, vor fi aseultate de Dumneḑeu. căci ḑice Domnul „De veți rĕmâné întru mine, și cuvintele mele vor rĕmâné întru voi, și orice veți cere, vi se da vóuĕ. (Ioan 15—17).

Mai departe trebue sĕ ne rugăm cu atențiune, sub ce se ințelege: când ne rugăm sĕ nu se misce numai buzele, ér inima nóstră sĕ fie departe de aceea ce rostesc buzele; ci trebue în momentul acela sĕ depărtăm dela noi tóte grigele lumesci, cari ar împedeca rugăciunea nóstră de a se înălța la tronul lui Dumneḑeu.

Sĕ ne rugăm cu umilință cătră Tatăl ceresc în deplină cunoscință a demnităţii nóstre, căci dacă noi nu ne vom ruga cu umilință, Dumneḑeu ne va respinge cererea, precum ḑice Iacob 4—6. „Domnul stă contra celor mândri, ér celor umiliți le dă dar“. Umilința nóstră sĕ fie împreunată cu încrederea deplină în bunătatea lui Dumneḑeu.

Drept aceea iubiților crestini, nu este de ajuns ca în vremea, când vĕ puneți numai mânile la olaltă, sĕ ve bateți peptul vostru, sĕ îngenunchiați și sĕ ridicați ochii vostrii cătră ceriu ci precum vĕ întruniți mânile așa sĕ ve întruniți și inima și buzele și sĕ simțiți, că stați înaintea lui Dumneḑeu.

Aveți dar deplină încredere fiéscă în ajutoriul lui Dumneḑeu, căci dacă el împărtășesce atâtea daruri și celora cari nu strigă cătră dênsul, cum ar puté sĕ nu vĕ asculte pe voi, cari îl rugați cu încredere deplină.

Din încrederea fiéscă în bunătatea lui Dumneḑeu urméză o altă insușire a rugăciunei, adecă: statornicia, adecă noi sĕ nu desnădăjduim, dacă vedem, că rugăciunea nu a adus dintr'o dată rod; ci trebue sĕ continuăm și mai departe tot cu acela-și zel și însuflețire. Pentru-că plugariul un an de ḑile trebue sĕ ascepte până va culege fructele ostenelelor sale, astfeliu și fructul rugăciunei nóstre adeseori îl gustăm numai după o așteptare îndelungată și statornică.

Ca rugăciunile nóstre sĕ străbată la ceriu și sĕ afle bună primire la Domnul îndurărilor, e de lipsă mai departe sĕ facem rugăciunea în numele lui Isus Christos fiul lui Dumneḑeu. Căci păcatele nóstre întru atâta ne au covêrșit, încât nu suntem demni de a ne ruga lui Dumneḑeu și a fi ascultați de dênsul și mulțimea pĕcatelor ne ar duce la desnădăjduire, dacă nu am avea un mijlocitoriu pre fiul lui Dumneḑeu Iisus Christos, carele ne asigură, că ori ce vom cere dela Tatăl în numele lui vom dobândi: „Amin, amin ḑic vóuĕ, că ori-ce veți cere dela Tatăl în numele meu, va da vóuĕ“ (Ioan 16—23)

Deci cugetați iubiți ascultători, la esemplul cel măreț al Mântuitoriului nostru, cum se rógă în suferințele sale, rugați-l sĕ reverse în inima vóstră simțemintele, zelul, iubirea, și însuflețirea cu carea se rógă el la asemenea ocasiuni, căci rugăciunile vóstre numai astfeliu vor fi ascultate și cererile împlinite.

Stăruiți dară la fericirea la carea sunteți chiemați, stăruiți în rugăciune, ca sĕ fie bucuria vóstră deplină. Nu lăsați nici o ḑi a trece, de a ve ridica adeseori pe aripi de rugăciune la tronul părintelui dumneḑeesc, rugați-ve în timp de năcas și ispită, bateți neincetat la pórta ceréscă, căci atunci veți împlini o datorință sfântă cătră Dumneḑeu și cătră voi inșive ca creștini, și veți fi atunci locuință plăcută Duchului Sfânt. Amin.

Din „Biserica și Scóla“.

Stefan Fĕtu
parochul Hinchirișului.

Bibliografic.

Au apărut:

„*Carte de cetire*“ pentru cl. III. ginasială, reală și pentru scólele superióre de fete, de Virgil Oniț, profesor, Brașov 1893. Editura Niculaie I Ciurcu. Prețul 2 coróne (1 fl)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Toplița în 4 Martiu, 1893.

Stimate d-le redactor! Póte în tótă Transilvania nu se află o comună binecuvêntată ca Toplița-română. Situată în mijlocul căruntților Carpați, în partea NO. a Transilvaniei, e dotată dela Dumneḑeu cu tóte darurile naturali. Aer curat, păduri colosale de brad o încunjură, isvóre de ape cristaline se rostogolesc din cótele délurilor, ce o unduléză. — bătrênul fluviu Murĕș o stretaie și o mulțime de turme de oi și vite pășunéză pre délurile și câmpiile dimprejur în timp de véră. Ér érna, precând prin alte locuri natura se pare amorțită și mai cu samă în comunele din lăuntrul țerei, se duce o viéță monotónă, pre aici în munte mii de sanii trase de boi vênjoși aduse din vêrful munților Carpați aduc lemne cătră Murĕș spre a le încheia în plute la primăvară și apoi pre spatele fluviului ale espeda spre deosebite regiuni ale Ungariei. La meḑul nopții se aud o mulțime de voci mergênd în lăuntru prin deosebitele văi ale Carpaților; séra o mulțime de sanii vin cu lemne spre a le aduce la locul destinațiunei lor. Totul e în fierbere. Se pare, că însași natura serbéză Mii de sanii lunecă a lene pre deosebitele pâraie trase de boi voinici — mulțime de ómeni plini de ger și cu pĕrul plin de bură, cu parii pre spate, vin alăturea cu saniile. Se pare, că e un têrg de țéră. Românii și secuii unii ca și alții ridică, lucră și fie-care se grăbesce a pune lemnele la locul destinațiunei lor. Aici e egala îndreptățire, aici fără considerare de naționalitate și confesiune ajută pre vecinul sĕu. Acésta e viața țeranului din Toplița, o viéță deosebită de celelalte părți ale Transilvaniei.

Cu tóte că Toplița e un conglomerat de naționalități și confesiuni, maioritatea o forméză românii. Inteligința e bine representată. Sunt preoți, învĕțători, amploiați, neguțători, etc. etc.

In Toplița românii cu magiarii au trăit în armonià; atât românii greco-orientali cât și romano-catolicii magiari au scóle bune poporale, provĕḑute cu puteri didactice bune și acestea dóuĕ confesiuni o și duc bine la olaltă. deóre-ce conducĕtorii lor pricep, că bunăstarea și înaintarea poporului stă în frățésca ințelegere a conducĕtorilor. Dar ce se veḑi, de vre-o câteva luni, a venit aici un preot reformat anume Pál Károly, acesta pe lângă, că l'am vĕḑut umblând în tóte ḑilele cu un ciocan de inferat lemnele în spate, ca un dragoman de plute, a și început a sĕmêna zizanie intre pacinicii topliţeni.

Tot astfeliu de vre-o 3 ani a venit un jidan, care după cum am fost ințeles a fost când-va un neguțătoriu de chibrite, apoi falând, a luat lumea în cap din ținutul acesta. Aici s'a apucat și a făcut o scólă angagiând atât israeliții cât și o mulțime de creștini. I dau pentru fie-care prunc 40—50 fl. v. a. la an și le propune ca vai de el. Respectivul ḑice, că a ascultat un curs supletoriu și nu scim ce adeverință are, dar firesce de preparandie nici nu scie ce e; însĕ pentru-că își dă și aerul de magiar mare, se vede, că îi este conces a ține o scólă, precând altor naționalități și confesiuni întrunind tóte recerințele, cu greu se concede a deschide o scólă nóuă. Odată am fost în aceea scólă, am vĕḑut preste 25 de învĕțăcei, între cari partea cea mai mare creștini, am vĕḑut pre pretinsul învĕțătoriu în scólă cu pălăria pe cap și cu pipa în gură, propunênd, veḑi Dómne, limba magiară. Eu deși pricep încâtva limba magiară, m'am mirat, că acéstă limbă, care are atâtea facultăți și academii și care își pretinde locul de purtătórea culturei în SO. Europei, este atât de mortificată, încât mai nimic n'am ințeles ce propune plapândelor mlădite. Apoi ḑicênd eu, că óre copii români, ce sunt acolo pricep ce ḑic, mi au început a traduce într'o limbă de nu sciam, că turcesce sau chinezesce este. Óre dacă altcineva s'ar încumeta a face așa ceva nu ar deveni pedepsit? Óre are scire domnul ministru de culte și instrucțiune publică de esistința acestei scoli și de mortificarea, ce se aduce prin pretinsa scólă limbei magiare. De cea germană, căci și aceea se propune în pretinsa scólă, nu vorbesc, căci aceea se schimonosesce cu totul. Vorbesc bieții copii o limbă magiară scâlciată și o germană cu accent jidovesc. Eu cred, că un român, care s'ar încumeta a face așa ceva, neavênd scóle pregătitóre, ar fi tras înaintea legei și pedepsit în ințelesul aceleia. Dar în Toplița se vede, că tóte sunt iertate. Deastădată numai atâta, pre viitoriu mai mult. *Observatoriul.*

Informațiune

pentru domnii, cari se înscriu din nou ca membrii ai Asociațiunei transilvane pentru literaturu română și cultura poporului român.

„Transilvania“ organul „Asociațiunei transilvane“ (nr. 3 a. c.), publică următórele:

A dat Dumneḑeu, că în acești ani din urmă au început a cresce mereu numĕrul membrilor Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român. Acéstă împregiurare dorită ne impune datorința ca se ne adresăm atât cătră on. direcțiuni ale despărțemintelor, cât și cătră toți patrioții, cari voiesc a se înscrie și a conlucra pe viitoriu ca membrii, și sĕ'i rugăm, ca la inscriere sĕ se observe următórele cinosure:

1. Nu numai numele și conumele sĕ se scrie întregi cu litere cât se póte mai legibile, ci și comuna (localitatea) fie căruia, precum și posta din urmă, unde nu este în loc.

2. Fiind că în țerile corónei ungaresci mii de comune urbane și rurale au câte dóuĕ, unele trei, altele și mai multe nomenclaturi, după cum locuiesc popórĕle de diverse limbi amestecate în aceleași comune, și după ce de câți-va ani încóce în afaceri publice oficiale figuréză mai mult numai cele magiare vechi și alte magiarisate de curênd, așa se cere, în interesul bine ințeles al fiecărui membru român, ca pe lângă nomenclatura românéscă se adaugă nesmintit pe cea oficiósă magiară, anume pentru orientarea espeditorilor dela poste și telegrafe. Insĕ nici atâta nu este de ajuns, ci

3. Ori unde nu se află postă în loc, sĕ se numéscă curat și posta cea mai de aprópe, apoi în multe casuri chiar și comitatul, în care este situată cutare comună. Comune cu același nume se află situate în diverse comitate și regiuni, depărtate unele de altele. Spre mai bună orientare vom cita numai câte-va esemple din șematismul cel mare al statului, publicat în anul 1892, și anume:

Almás, 16 comune situate în vre-o 12 comitate.

Besztercze, una în Transilvania, vre o 7 în Ungaria.

Balázsfalva, în comitatul Albei inf., altul în comitatul Bereg.

Brassó cetate, și Brassó, comuna rurală de cătră Deva.

Arad, cinci în 3 comitate.

Bukovacz, și Bukovecz, vre-o 18 comune.

Bucovina, 4 în 3 comitate unguresci.

Déda, trei în 3 comitate.

Enyed, 1 în Transilvania, 1 în comit. Pojon.

Köhalom, 3.

Jenő, 4 în 4 comitate.

Nádas, 5.

Poiana, 8 comune mai mari rurale și alte 6 cualificate cu câte un alt epitet.

Sĕliste, 9 comune în vre-o 6 comitate.

Toplicza, 3 în 3 comitate.

Torda, 3 în 3 comitate: cea din Ardeal cu 11 mii, cea din Bihor cu 1700, cea din comitatul Torontal cu 4 mii locuitori.

Vásárhely, 11; la fiecare din aceste cautâ sĕ le adaugi câte un epitet, spre a evita confusiunea.

Várhely, 7 pe acest nume în comitatele Hunyad (Grădiștea), în Bistrița Năseud (Orheiu) în Zala, în Vas.

Se fie de ajuns cu atâtea esemple; ele însĕ sunt nenumĕrate, la care noi cautâ sĕ fim cu mare luare aminte.

4. Reclamațiuni pentru primirea neregulată a fóiei sĕ se adreseze totdeuna către Comitetul Asociațiunei, cât se póte mai curând. Reclamațiuni făcute pentru numeri singuratici târḑiu după încheerea anului, nu pot fi împlinite, din causă că esemplarele rĕmase neîmpărțite preste an se légă în formă de carte și se depun la librării spre vênḑare în folosul Asociațiunei. Numeri singurateci, așa ḑiși defecți, remân peste an fórte puțini, din cari se împlinesc lipsele până când ajung pentru membrii în cursul unui an.

Dela cancelaria Asociațiunei.

Din public *).

Dare de samă și mulțămită publică

In 4/16 Februariu a. c. conform invitărei, s'a ținut în Sighișóra producțiune literară împreunată cu dans, arangiată din partea inteliginței române, sub conducerea corpului învĕțătoresc dela scóla română din loc.

Cântările corale sub dirigiarea dlui N. Stoicovici au fost bine esecutate, mulțămind pe deplin publicul asistent; de asemenea poesia „Amor și Patriotism“, prin dl P. Pintea a fost bine declamată, nu mai puțin predarea vodevilului „Arvinte și Pepelea“ a fost ascultată cu plăcere, — ér înfățișarea Mandicei (d-șóra A. Perția) în costum românesc de pe la Sĕliște a fórte plăcut publicului.

După producțiune s'a început jocul, care a fost fórte animat, durând până în zori, ér în pausă s'a jucat „Călușeriul“, care a făcut deosebită impresiune plăcută, mai ales asupra publicului strein, aplaudând des pe tinerii nostri.

Costumele naționale încă nu au lipsit, cu deosebire a atras atențiunea publicului dómna Calipsa Șiandru din Sighișóra, presentându-se într'un frumos costum din România.

Public încă a fost preste asteptare.

Din loc: afară de întréga inteligință română și câteva familii fruntașe din popor, s'a presentat întreg corpul oficerilor și mai multe familii distinse de naționalitate sasi și magiari.

Ér din streinătate: pe lângă un numĕr considerabil a preoțimei tractuale, au participat preoți din protopopiatul Agnitei și al Mediașiului, dintre cari mai cu sémă amintim pre Reverendissimul Domn I. Moldovan cu familia, protopresbiter gr. cat. din Mediaș și I. Chendi adm. protopresbiteral.

Resultatul material după împregiurările locale încă a fost satisfăcĕtor.

Venitul brut al producțiunei .	fl. 135.10
Spese	fl. 107.10
Venit curat	fl. 28.—

Cari conform scopului menit, $^1/_2$ s'a adăugat la fundațiunea scolarilor pauperi dela scóla română din loc; ér cu $^1/_2$ s'a făcut începutul fundațiunei pentru înființarea unui cor de plugari în Sighișóra.

Suprasolviri au încurs dela următorii P. T. domni:

1. B. Teutsch jun. comerciante și familia dlui vice comite Szoboszlay, câte 3 fl. 40 cr., I. Moldovan, protopresbiter gr. cat. Ioan Șandru, senator, G. Negru, cancelist, Vasilie Oltean, comisariu reg. de drum, Lazăr Cicei, comerciante, Mihailă Manchen, turnător de clopote, Ioan Manovici, paroch, fie care câte 40 cr , Eugen Teconță, Wilhelm Berwerth, profesor, Maria Ernst, Karol Gross notariu public reg., N. N. fie-care câte 20 cr.

Ér contribuiri benevole dela: Dl Friedrich Manchen, triseur, dómna Reveca Zêrnovean, vĕduvă comerciantă în Brașov, d-na Paraschiva N. Crețu, câte 1 fl.

Pentru cari suprasolviri și contribuiri benevole subscrișii în numele comitetului arangiator ne vedem prea p'ăcut îndemnați a esprima P. T. domnilor contribuenți și pe calea acésta, cea mai adâncă mulțămită și recunoscință.

Sighișóra, în 16/28 Februariu, 1893.

Demetriu Perția,
președinte.

I. Muntean,
notariu.

Teodor Mossora
cassariu.

Moldovan Mihail
controlor.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă.
Red.

Loterie.

Mercuri, 15 Martiu, 1893.

Brünn: 84 18 70 34 26

Societatea de credit și împrumuturi

din Zám („Zámi Elölegezési és Hitelszövetkezet“) în adunarea sa anuală generală, ținută în 23 Februariu a. c., a luat decisiunea, ca societatea sĕ licuideze; pe basa acestei decisiuni, în sensul legii comerciale, prin acésta sĕ abḑic: atât banii depuși la societate și manipulați ca depuneri de bancă, cât și creditele cambiale, respective pretensiunile societății și sĕ provócă toți aceia, cari ar avé pretensiuni la susnumita societate, a le însinua cât mai curênd.

Societatea de credit și împrumuturi
din Zám (Zámi elölegezési és hitelszövetkezet)
în licuidare.

(38) 1—3

[37] 2—3

Licitațiune minuendă.

Pe basa încuviințării Ven. Consistoriu ddto 11 Ianuariu a. c. Nr. 2928 B. ex 1893, se escrie licitațiune minuendă pentru **zugrăvirea și aurirea templei bisericei gr. or. rom. din Berliste,** protopresbiteratul **Bisericei albe,** cu prețul esclamării de **7172 fl. v. a.**

Licitațiunea minuendă se va ține **„Marța Pastilor“ în 30 Martiu st. v. (11 Apriliu n.) a. c. la 10 óre înainte de améḑi în Berliste.**

Reflectanții sunt recercați a trimite cu 10 ḑile înainte de licitațiune un tablou **„Sântul Ioan Botezătoriul“** lucrat pe pânză: 135 cm. înălțimea, 65 cm. lățimea, spre a se convinge comuna despre desteritatea picturei, despre stilul și durabilitatea picturei. Vor avé a se presenta în persónă la licitațiune, și a depune vadiul de **10%** din prețul de esclamare în bani gata, înainte de începerea licitațiunei; vadiul întreprinḑĕtoriului remâne în lada bisericii, până la finirea și colaudarea lucrului întreprins.

La licitațiune vor fi preferați pictorii academici, sau cei provĕḑuți cu atestate vrednice de laudă dela locurile de unde au lucrat, recunoscuți și recomandați din partea Ven. Consistoriu.

Specificarea de mĕsuri și spese, se póte vedé ori când la oficiul parochial.

Resultatul licitațiunei întră în putere de drept numai după aprobarea lui din partea Ven. Consistoriu.

Din ședința comitetului parochial, ținută la 11 Februariu 1893 st. v.

Berliste, în 24 Febr. 1893 st. v.

In numele comitetului parochial:

Martin Scafița,
președ. comit. parochial.

Nestoriu Sustaș,
not. comitetului parochial.

2. **Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr.** bis fl. 3.65 p. Met. — (ca. 450 versch. Disposit.) — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

[15] 3—6 **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich.**

Mihaile Manchen,
vărsătoriu de campane
(Clopote)
și de construcțiunea cea mai nóuă
cu sul sucitoriu
în Sighișóra
piața de sus
(Schässburg-Segesvár)
Nr. 168

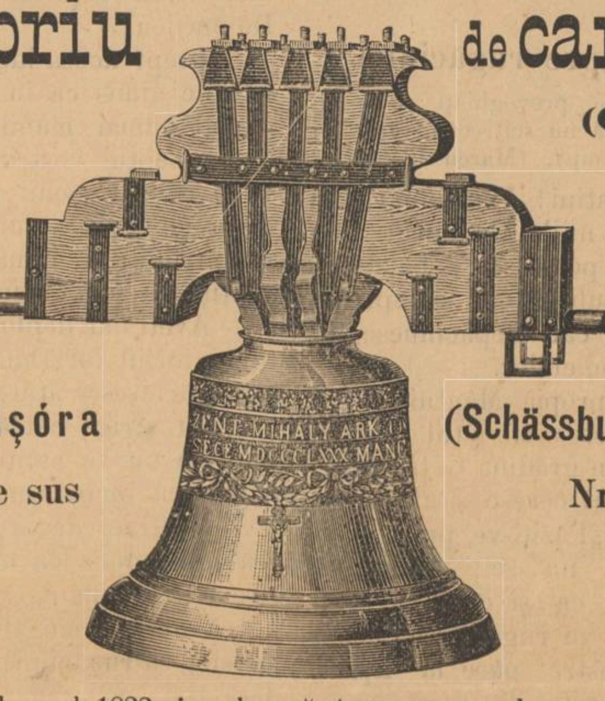

o firmă, ce esistă dela anul 1822 și se bucură de un renume bun, se recomandă tuturor comunelor bisericesci a **lifera și repará clopote** de tótă mărimea cu **coróna de stejar ori de fer legat,** face și **scaune de clopote din fer bătut** pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuează și în depărtare. **Clopote mai mici sunt în tot timpul gata.** Solvirea se va primí și în rate.

[18] 4—10

Apa amară (Bitterwasser) Victoria de Buda.

este după cum arată **cifrele** următóre

apa amară cea mai bogată și cu efect de pe continent

ea cuprinde 58.05 gr, părți constitutive stabile și cu efect în 1000 gr.; o cifră, la care n'a ajuns nici **un alt** isvor de apă amară.

Cumcă apa amară Victoria este cea mai abundentă în putere, între celelalte ape, resultă din următórea compunere de analise oficióse:

	In o mie grame	
	Suma tuturor părților constitutive ficse	Conținutul de Magnesia cu accid sulfuric (sare amară.)
Isvorul Victoria de Buda	**58.05**	**32.38**
„ Rákócy	53.53	23.06
„ Franz Josef	52.29	24.78
„ Hunyady János	41.73	18.44
„ Elisabet	26.29	8.04
„ de apă amară de Püllnau . . .	32.72	12.12
Saidschützer	23.21	10.96

Apa Victoria sĕ capĕtă în tóte băcăniile.

Proprietariu: **IGN. UNGARN Sohn**
Budapesta.

[36] 3—10

Sosirea și plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 26 minute, diminéța, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:

La 7 óre 28 minute, diminéța, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéța, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraș:

La 4 óre 36 minute, diminéța, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 26. Sibiiu, Marți, 9/21 Martiu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 8 Martiu, 1893.

In Nrul 127 al fóiei nóstre din 3/15 Decembre a. tr. vorbind despre esposiția regnicolară, ce o va arangia guvernul ungar la 1896, termin ficsat acum de nou și care e menită a ridica și ea splendórea festivităților, ce se vor da cu ocasiunea serbării milineului esistenței statului ungar, am ḑis între altele, că guvernele ungare cu sistemul lor de guvernare acolo au adus lucrurile cu naționalitățile, și în special cu noi românii, încât noi vom privi cu indiferență la sĕrbările, ce se vor arangia, fără a lua parte la ele, cu atât mai mult, căci sistemul nu se va schimba nici în viitoriul apropiat.

De atunci în cóce guvernul și în special ministeriul de comerciu, care e însărcinat cu arangiarea esposiției, s'a pus pe lucru, ca sĕ pregătéscă cele de lipsă pentru esposiție.

Ministrul edă un feliu de ḑiar, în care, precum arată și titula, apar tóte publicațiunile referitóre la esposiție.

Din acest ḑiar oficial a apărut, începênd cu 1 Martiu, 3 numeri și din publicațiunile, cuprinse în aceste se vede direcțiunea, în care se va arangia esposiția precum și caracterul ei.

Esposiția, precum credem, că vor presupune cetitorii nostri, va fi națională, adecă diferitele naționalități ca atari nu vor fi representate, cu tóte că ele esistă și cele principale au esistat pe acest pământ și mia de ani de când s'a înființat statul nostru.

Scopul ei va fi duplu, de o parte a cunósce puterile de producțiune din present, ér de altă-parte a arăta după putință desvoltarea din trecut a statului. Astfeliu ea va fi împărțită în 2 grupuri mari, principale, una istorică și alta din present.

Din programa specială, publicată în Nrul 2 al amintitului ḑiar, vedem, că în partea istorică se vor espune monumente architectonice din trecut (în desemn), apoi reminiscențe istorice referitóre la trecutul artelor, instrucțiunii, literaturei, industriei, a artei de resbel etc. și întocmirea internă a bisericelor diferitelor confesiuni, ér în grupa din present de pe terenul artelor, instrucțiunii, agriculturei, comerciului, băieșitului, comunicațiunii, architecturei, industriei etc.

Mai departe din publicațiunile oficiale aflăm și membrii comitetului de esposiție, parte numiți de ministrul de comerciu, parte esmiși de celelalte ministerii, societăți etc. Deși numĕrul acestora este mare, între ei nu se află nici un român.

Cu un cuvênt, din publicațiunile de până acum se vede, ceea-ce de altcum am sciut înainte, că esposiția va avea un caracter național magiar, și de sigur vom asista la curiosul aspect, ca și la esposiția trecută, că inscripțiunile pe lângă limba magiară vor fi în douĕ limbi streine, francesă și germână și eventual englesă, ér în limbile patriei nu vor fi.

Tóte aceste, ca streinii sĕ vaḑă, că în Ungaria magiarii au fost și sunt totul.

Dar streinii, cari vor visita esposiția cunosc, căci tótă lumea cunósce, starea adevĕrată a lucrurilor dela noi și vor vedé confirmate, cele scrise prin broșuri și ḑiare și convingerea, ce-'și vor face, de sigur că magiarilor va strica mai mult.

Ei vor vedé cum se manifestă liberalismul la noi și părăsind hotarele patriei nóstre, își vor ḑice, că acest liberalism, cu care magiarii au făcut atâta svon prin lume, față de noi e fals Și de astădată nu noi, ci înșiși magiarii vor da dovadă palpabilă despre acésta streinătății.

Revista politică.

Desbaterile generale ale bugetului ministeriului de culte s'au terminat. In ședințele din urmă a vorbit și Apponyi cu privire la programul politic bisericesc al guvernului. Dênsul încă este pentru acest program, numai cât actualul guvern nu-l va puté resolva. Guvernul, pe lângă aceea, că nu este destul de tare, mai are scăderea, că comite erori considerabile în urmărirea acestei cestiuni. Deja ordinațiunea din Februariu a ministrului de culte a fost una dintre cele mai mari erori, ce s'a făcut, s'au agitat spiritele și ministrul nu și-a ajuns scopul. Guvernul se clătină încă și acum în întrebarea: sĕ pășéscă cu un proiect pentru căsătoria civilă obligătóre sau numai facultativă? Nici aceea declarațiune nu o a dat încă guvernul, că coróna va sancționa proiectele, sau nu. Guvernul n'a spus nimic mai în detaiu, cum are sĕ se introducă căsătoria civilă. Toți scim, că ne lipsesc organele necesare, cum se vor institui acestea și ce despăgubire va căpĕta preoțimea mai ales cea protestantă, care e mai sĕracă! Oratorul a făcut apoi o paralelă între partidul seu și cel guvernamental. Guvernul numai cu ajutoriul oposițiunei póte ieși cu proiectele de legi bisericesci, care și sunt basa programului actualului cabinet. Dacă însĕ guvernul va întârḑia cu presentarea proiectelor, este necesitat sĕ dubiteze în seriositatea lui.

Ministrul Csáky a combătut asertiunea, că, prin introducerea matriculelor civile, cheltuelile s'ar spori așa de tare precum le presentéză oposițiunea. Proiectul, ce-l va presenta în curênd, o va dovedi acésta. El ia în apĕrare episcopatul contra acusărei, că s'a îndreptat cu memorandul câtva Maj. Sa monarchul. Ministrul Szilágy a desfășurat avantagiele căsătoriei civile obligătóre. Wekerle a accentuat, că guvernul stă pe basa acceptată la 1873, dênsul pledéză mai vêrtos pentru recepțiunea religiunei israelite. Desbaterea generală a bugetului ministeriului de culte, care a durat 10 ḑile, s'a închis cu respingerea propunerei deputatului Ugron și consoții.

* * *

Presa austriacă e plină de elogiuri la adresa fostului președinte al parlamentului, Dr. Smolka, care prin o scrisóre datată din Lemberg anunță, că din causa vêrstei înaintate, și depune mandatul de deputat și abḑice din postul de președinte al parlamentului. Vice-președintele Klumesky a ținut o vorbire frumósă, în care a desvoltat virtuțile lui Smolka. Parlamentul cu mare însuflețire a luat act la protocol și i-a votat de urgență o dotațiune anuală de 7300 fl.

* * *

Scirile din Paris anunță mórtea repentină a președintelui senatului frances Iules Ferry, urmată în urma unui morb de inimă. Defunctul a suferit de bóla acésta încă din 1888, când în urma unui atentat glonțul de revolver se oprise în cósta stângă, cășunând contusiune la basa inimei. Intrégă Francia 'l deplânge ca pe cel mai popular om și a cărui autoritate în timpul din urmă se înălțase preste a presidentului republicei. Foile francese 'l asémănă cu Gambetta. El a murit în vêrstă de 61 ani.

* * *

„Budapesti Hirlap“ s'a ocupat într'un prim articol de „politica bisericéscă națională“ și între altele ḑice următórele: Dorim cele mai bune raporturi cu tóte bisericile din Ungaria. Cu catolicii, cu protestanții, cu unitarii și mosaicii, cu ortodocsii sêrbi și „valachi“. Episcopii, preoții și învĕțătorii lor sĕ fie apostolii statului magiar în orașe și sate și propagatorii zeloși ai culturei magiare, nu însĕ agitatori contra magiarilor și a statului magiar. Asta însĕ nu vom ajunge-o, dacă îi persecutăm pentru convingerile lor religióse, ori dacă îi despoiem de influința și venitele lor. Sĕ nu ne uităm, că în provincia și în mijlocul poporului ei compun cea mai frumósă parte a inteligenții. Statul magiar, prin o politică înțeléptă în biserică, sĕ-și apropieze mijlócele cele mai influente în politica națională, un avan-

---

FOIȚA.

Poesii poporale

din Țéra-Oltului (jurul Avrigului) adunate de *„Ioan“*.

Cine ne-o stricat pe noi,
Pe noi badeo pe-amândoi,
N'ar avea parte de oi
Nici de-o păreche de boi.

Sus la munte este-un brad,
Da-i ca badea de înalt,
Nice bradu
Nu-i ca badiu,
Că bradu-i mai crăcănat
Nu-i ca badiu așeḑat,
Și bradu-i mai crăcĕnos
Nu-i ca badiu de frumos,
Că-i înalt și sprâncenat
Și-'i mersul legănat,
Nu-i ficior ca el în sat
Și la stat e ca bradul
Fața ca trandafirul
Trupul ca rosmalinul.
Fi lipsită lelióră
Că me duc la oi în țéră,
De-oi trăi, oi m'ai veni,
De nu lipsită vei fi.

Bat-o crucea mintea mea
La cine s'o uitat ea,
La o flóre scuturată
La o cătană jurată.

Nu mi ciudă pe d'alta
Făr numai pe sóța mea,
Că mi-o luat pe bădița,
Da lual'ar nu l'ar lua
Că fântână'n curte n'are
Și ș'adapă caii'n vale,
Și valea-i cu cotituri
Noi avem întâlnituri.

Mi-am avut o mândruliță
Dar fiindu-mi prea micuță
Și-am lăsat-o sĕ mai créscă
Minten'n cap sĕ-și dobândéscă,
Ér eu dac'o am lăsat
Ea s'o pus, s'o măritat,
Ér de s'ar fi măritat
Dela noi al treilea sat
N'ar mai fi nici un pĕcat,
Ea s'o pus, s'o măritat
Dela noi a treia casă,
Es afară și mi-o vĕḑ
Tun în casă și oftez.

Nu sciu focșor m'o pârât*)
Că sunt bună de iubit,
Și măicuța m'o aflat
Și'n temniță m'o băgat,
La temniț'o pus lăcat
La lăcat o pus cuțit
Din cuțit o crescut zîd,
Ș'o rĕmas o ferestréa
Sĕ me mai uit eu pe ea,
Sĕ vĕḑ sóre rĕsărind
Fete cu ficiori jucând,
Numai badiu meu jelind.
Eu de maica m'am rugat,
Maica mea muere bună,
M'o slobozit în grădină
Eu de grab'am rupt o flóre.
Și o-am trimes în rozóre,
In rozóre între lunci
Ară badiu cu doi junci,
Bun lucru badeo la plug
Mérgă ți bine boii'n jug
Sĕ fi mândro sănĕtósă
Că mi-ai dat vorbă frumósă.

Mândruliță trup din flori,
Pus'ai gând sĕ me omori,
Omóră-me mândra mea
Și me'ngrópă unde-i vrea,
In grădină sub altoi
Sĕ ne iubim amândoi,
In grădină la feréstră
Sĕ te vĕd umblând prin casă,
Cu mătura măturând
Cu rochița vênt trăgênd.

Bătaia dela Solferino 1859.

Fóie verde rĕu s'aude,
Unde sunt cătane multe
Aprópe de Solferin
Unde-i locul cel de chin.
Dela Solferin în sus
In mare lógăr ne am pus
Cu puscile'n piramidă
Cu trăistile fără pită
Tótă nóptea-am stat în plóie
Diminéța fu bătaie,
Când de ḑiuă s'o crepat
Hornistul, că a suflat,
Și pe toți ne-a adunat,
Când sórele rĕsăria
Franțogul încă venia,
Cât tot locul coperia.
Toți cu hainele'mbrăcați
Și de bătaie gătați,
Alta nu putea i cunósce
Făr a franțogului óste,
Dar noi bine-i asteptam
Și cu toții ne gătam
Mai întâi cu tunurile

---

*) Nu sciu cine foc m'o pârât.

tagiu acesta, pe care guvernele liberale nici odată n'au sciut sĕ-l esploateze, fiindcă n'au făcut politică naţională, ér politica bisericéscă au negles'o. Biserica şi scóla confesională au lăsat'o agitatorilor naţionalităţilor, cari au priceput mai bine valórea lor. In fine pentru un lucru bagatel au adus statul magiar în neînţelegere şi cértă cu tóte bisericele. Credem însĕ, că un guvern viitoriu va afla calea corectă şi modul, prin care va deslega, pe cale pacinică, politica religionară cu conservarea drepturilor statului. Tot în sensul acesta vorbesce şi „Egyetértés“ organul stângei estreme.

* * *

Tecstul complet al comunicatului „Monitoriului imperiului rus“ despre care am vorbit în un numĕr precedent, are următoriul cuprins:

Guvernul imperial a avut de repeţite ori ocasiunea de a-şi esprima părerile asupra revoluţiunilor, care se întêmplă în principatul bulgar, precum şi asupra principiilor, de care se lasă conduşi în activitatea lor deţinĕtorii puterei din Sofia, de când scaunul princiar a fost usurpat de prinţul Ferdinand.

Astădi, după întórcerea principelui Ferdinand din călĕtoria, pe care a făcut-o în străinătate, susnumiţii conducĕtori ai statului au de gând a convoca Sobrania cea mare pentru a o pune sĕ modifice articolul 38 al constituţiei de la Tîrnova, prin care se stipuléză, că prinţul Bulgariei şi toţi urmaşii sei vor trebui sĕ mărturiséscă credinţa ortodocsă, cu singura escepţiune a primului prinţ ales. In acest chip se pregătesce un atac asupra temeliilor vieţei naţionale bulgare şi un atentat împotriva credinţei poporului, căreia poporul bulgar are sĕ i mulţăméscă atâta în trecut.

Rĕmânênd în punctul de vedere adoptat, de a nu se amesteca în afacerile ce privesc administraţia interióră a principatului, guvernul imperial nu voiesce a supune unei cercetări motivele, evident părtinitóre de care s'au lăsat conduşi prinţul de Coburg şi deţinĕtorii puterii din Sofia în hotărîrea lor atât de întristătóre pentru Bulgaria Cu tóte acestea, în vederea legăturilor morale, care unesc pe Rusia cu poporul bulgar de aceeaşi credinţă cu dênsa, guvernul imperial nu póte rĕmâné martor mut al unui atentat îndreptat spre sguduirea religiunei domnitóre în principat.

Chiar populaţia principatului bulgar protestéză cu energie contra acestui atentat. Esarchul bulgar şi-a dat silinţa, prin representaţiunile ce a făcut la Sofia, sĕ înduplece pe guvernul de acolo sĕ renunţe la reforma ce şi-a propus. In acelaşi timp esarchul a propus sĕ se convóce sântul sinod, care sĕ discute acéstă cestiune. Aderenţii prinţului de Coburg însĕ, firesce, n'au putut sĕ fie înduplecaţi a lăsa socotinţei bisericei hotărîrea unei cestiuni de o importanţă atât de mare, şi au respins propunerea esarchului.

Protestul esarchului însĕ a găsit un rĕsunet de aprobare în tóte păturile populaţiunei şi cu tóte mĕsurile de opresiune ale actualilor deţinĕtori ai puterei în Bulgaria, cari nu pot sĕ sufere nici o espresiune a nemulţămirei cu nisuinţele lor anti-naţionale, aprópe toţi metropoliţii Bulgariei au aprobat atitudinea capului bisericei bulgare şi i-au urat isbândă în lupta lui dréptă pentru credinţa naţională.

Afară de preoţime s'au mai rostit diferite personagii politice, precum şi diare bulgare şi mulţi cetăţeni împotriva proiectului propus, dându şi sfatul ca sĕ nu se stăruéscă pe lângă acea primejdiósă întreprindere.

In vederea tuturor celor de mai sus, guvernul imperal îşi esprimă dorinţa sinceră ca vocile, pe care le ridică preoţimea bulgară şi cetăţenii leali sĕ servéscă de admoniţiune tuturor bulgarilor fără deosebire de partid şi sĕ pótă înlătura primejdia ce se pornesce pe calea renegărei tuturor tradiţiunilor celor mai vechi şi mai sfinte ale poporului.

Guvernul imperial e încredintat, că revoluţiunea plănuită actualmente în viéţa de stat religiósă şi politică a principatului în nici un fel de împrejurare n'ar puté sĕ dea resultate favorabile, ci dimpotrivă ea ar produce în viitoriu cele mai funeste urmări, prin desbinări interne şi adênci turburări morale.

Alcoolismul.

Sub titula acésta „Timpul“ din 24 Februariu v. publică un prim articol, din care reproducem următórele.

Negreşit, că trebuie sĕ opunem bariera legilor nóstre năvălirei sutelor de mii de evrei polonezi, galiţieni, ruşi, cari au luat de vre-o 50 de ani direcţia ţĕrii nóstre şi părăsesc în masă acelea ţĕri unde sunt miserabili, pentru pămêntul mai bogat al României. Negreşit că nu putem sta nepăsători faţă cu acéstă periculósă invasiune care a transformat deja aspectul oraşelor moldovenesci, şi că suntem datori sĕ încercăm a o împedeca prin mĕsuri şi legi restrictive, rĕmase din nefericire aprópe fără efect din causa slăbiciunii sau din causa corupţiunii celor cari aveau sarcina de a le aplica.

Dar cea mai sigură pĕvază a naţionalităţii nóstre trebue sĕ o căutăm tot odată în întărirea némului nostru, în ridicarea lui şi fisică şi morală.

Este evident, că cu cât populaţiunea românéscă va fi mai sănĕtósă, mai harnică şi însufleţiţă de elementul uuui patriotism viu, elementelele strĕine ovreesci ori altele vor găsi un câmp mai restrins pentru desvoltarea lor.

Paraziţii uu se desvóltă decât în organismele slabe.

Din nefericire starea populaţiunei nóstre, mai cu sémă în Moldova lasă fórte mult de dorit.

S'au făcut la noi progrese materiale, însĕ sub raportul fisic şi sub raportul moral e mult de făcut şi putem dice că stăm mai rĕu ca mai nainte.

Statistica ne arată, că numĕrul deceselor la noi este fórte ridicat în comparaţie cu celelalte state din Europa şi, lucrul încă mai însemnat, vedem, că judeţele din ţéră, unde mortalitatea e mai mare, sunt un-spre dece judeţe moldovenesci. Pe câud în Muntenia sunt pe an 26 decese la o mie de locuitori în Moldova sunt 37.

De ce acéstă tristă superioritate?

De ce ómenii mor mai mult în Moldova decât în Muntenia? De ce se prăpădesc mai repede pe dealurile ei sănĕtósă decât în oraşele imputite ale Occidentului?

Noi credem, că aci marele vinovat este alcoolismul.

Cine merge pentru prima óră în Moldova, este isbit şi scârbit de numĕrul ómenilor beţi şi, ce e mai trist de numĕrul de femei bete, pe care le întêlnesce la tot pasul.

Dumineca şi în dilele de sĕrbătóre mai cu sémă, micile têrguri moldovenesti populate de evrei se umplu de săteni, cari vin cu neveste şi cu copii se înfundă cu toţii în nisce cârcime întunecóse, de unde es într'o stare de plâns.

Nu se mai ţin pe picióre, cad lungiţi în mijlocul drumurilor, căruţele în cari se grămădesc unii preste alţii merg în voia întêmplării sau se rĕstórnă prin şanţurile şoselelor.

Beţia lor e tristă şi bonăviciósă, e o curată otrăvire, căci starea teribilă, în care î-i aduce câteva păhare de beutură nu e produsă atât prin cantitatea beuturii cât prin reaua ei calitate.

Şi e rea de dóuĕ-ori: întâiu pentru-că e prost fabricată şi se scie, că alcoolurile, spirturile făcute cu producte rĕu distilate, păstréză în ele substanţă atât de vătămătóre, încât unele sunt adevĕrate otrave; al doilea pe lângă calitatea lui necurătă acest alcool se mai şi falsifică.

Cârcimarii îl amestecă cu apă pentru al înmulţi şi-i adaog vitriol sau alte substanţe vătămătóre pentru a-i reda tăria.

Şi cu acésta beutură se adapă ţeranul moldovén din mica lui copilărie.

Sĕ nu ne mirăm, dacă nu sporesce, sĕ nu ne mirăm, dacă epidemiile seceră pe acolo copii şi ómenii mari mai mult decât pretutindeni în ţéră, sĕ nu ne mirăm dacă câmpul lui e reu lucrat şi casa îi e miserabilă.

Nu vom mai găsi adi în Moldova voinici ca acei, cari formau oştirile vechilor domni rĕsboinici şi póte chiar va veni o di, când nu vom mai găsi nici soldaţii dela Plevna.

Populaţiunile primitive ale insulelor din Oceeania şi ale Americei au fost stirpite cu alcooluri impure, cu „apa de foc“, cum o numiau ele.

Aceeaşi sórte amenință şi pe ţĕranul moldovan, dacă nu vom lua mĕsuri pentru a împiedeca rĕul. Şi dacă vorbim numai de Moldova este pentru că acolo, cum am arĕtat-o după statistica, bóla e mai vechiă şi pericolul mai mare.

Dar reul esistă şi în restul ţĕrei şi nu va trebui póte mult timp ca sĕ producă pretutindeni aceleaşi efecte.

Mai tóte ţerile mai cu sémă cele de nord, sufer şi ele de alcoolism şi s'au silit sĕ-i caute remediul In America s'au înfiinţat societăţi de temperanţă, în Olanda s'au limitat numĕrul cârcimelor. Aceste mĕsuri nu par a fi dat resultate satisfăcătóre, căci după-cum am dis, rĕul vine mai mult din calitatea beuturii, ér nu din cantitatea ei. O populaţie care ar bea numai vin curat, fie cât de mult, n'ar suferi de alcoolism.

Condus de acéstă idee, în Francia profesorul Alglave s'a făcut apostolul unei reforme, care ar fi şi financiară şi sanitară.

După proiectul lui Alglave, statul ar avé monopolul rectificării alcoolului, ceea-ce va sĕ dică, că nu s'ar puté vinde alcooluri în cantităţi mici în detaliu decât după-ce ar fi trecut printr'o fabrică a statului, care l'ar purifica şi l'ar pune în sticluţe astupate cu pecetea lui. Consumatorul ar cumpĕra astfeliu o beutură garantată.

Cu sistemul acesta profesorul francez susţine, că nu s'ar jigni nice interesele fabricantului, care ar puté fabrica ca mai nainte şi ar fi liber se esporteze fără a mai supune la controlul statului cantităţile, ce n'ar vinde în ţéră; nu s'ar împiedeca nice libertatea comerciului, ori-cine liber fiind sĕ vândă. Singura libertate, care s'ar ridica, ar fi aceea de a falsifica bĕutura şi de a frustra statul.

Reforma propusă de Alglave, de şi după dênsul ar aduce budgetului frances un miliard, nu a fost adoptată

De rĕsunau délurile,
Mai târdiu cu puscile
Veniau glonţi ca muscele,
Glónţele găuritóre
Pe la urechi trecĕtóre,
Ér pe mulţi îi şi loviau,
Cari noroc nu mai aveau,
Sórele nu-l mai vedeau,
Când era mai târdior
Mai vedea-i câte-un ficior
Şi da foc cu mare dor.
Pentr'alui némuri de-acasă.
Cătana trăgea pedépsă.
Când era prin prândul mare
Vint'un ginărariu călare,
Tot strigând în gura mare:
Daţi ficiori cu voie bună
Ca sĕ nu pierdem cunună.
Şi din graiu aşa grăia:
Inălţate împĕrate
Franţogu tare ne bate;
Lasă sĕ rătăluim*)
Că de nu noi toţi perim.
Impĕratu şi înălţatu
Cu firea s'o spăimântat
Şi din inimă a oftat
Şi din gur'o cuvêntat:
„Rĕtăluiţi, eu nu dic ba,
Mai ţineţi cât veţi putea,
Ér Dumnedeu ca un sfânt
Uitându-se pe pămênt
La tot câte s'au făcut
A adus un mare vênt
Şi franţogu'n loc a stat
Şi bătaia s'o gătat.
Luaţi fraţilor aminte
Ce va fi mai înainte.

Cine n'are mândră'n casă
Stă la uşe tot se iasă,
Cine n'are mândruliţă
Stă cu mâna pe cheiţă.

Bradilor încetinaţi
La ce foc ve legănaţi
Si cu vênt şi fără vênt
Cu cracele la pămênt.
Cum sĕ nu ne legănăm
Că mâne în prândul mare
Vin barbarii de ne taie
Şi ne taie trei fêrtaie*)
Şi ne pune pe trei cară
Şi ne duce oblu'n ţéră
Şi ne face-o temnicióră,
Temnicióră robilor
Fală mare domnilor.

Sus în sus un pridvor verde
Sus în privariu cine şede,
Şede Fira cea frumósă
Tot cósă şi chindisesce
Şi din graiu aşa grăesce:
„Maico măiculiţă mea
„Nu sciu pomi's înfrundiţi
„Ori vin turcii învăliţi.
„Maico măiculiţa mea
„Pe mine sĕ me băgaţi
„In lada cu galbenii,
„Că galbenii i-or lua
„Şi pe mine m'or lăsa“.
Nici vorba n'o isprăvia
Turcii la pórtă sosia,
Şi din graiu aşa grăia
Aşa grăia, nevasta mea
Dă-ne nóuĕ pe Fira!
Turcilor coconilor
Astădi anu s'a 'ncheiat
Când pe Fira'm îngropat
Si de nu credi cuvêntul
Hai sĕ-ţi arĕt mormêntul!
Şi toţi turcii se'ncredeau
Numai turcul cel mai mic
Sta şi se gândea un pic
El la vorbe nu credea
Iute'n casă se băga
Cu picioru'n ladă da
Lada'n patru se făcea,
Galbenii se risipeau
Galbeni nu le trebuiau
Ci pe Fira o luau
Mânile i le legau
Cu şinóre de mĕtasă
Impletite'n cinci şi şase
Şi o ducea cât o ducea
Ea din graiu aşa grăia
Turcilor coconilor
Deslegati-mi mânile
Sĕ mai beu apă din rîu
Că pe icia nu mai viu!

Lor milă li se făcea
Mânile le deslega
Ea'n Dunăre se ţipa
Si din graiu aşa grăia:
Decât róbă turcilor
Şi róba turcóicelor
Mai bin' lacul bróscelor
Şi rugina petrilor!
Ei din graiu aşa grăiau:
Am mâncat pită şi vin
Şi ne-a'nşelat un creştin,
Am mâncat pită şi nuci
Ne-o luat cu vorbe dulci,
Şi am mâncat pită şi prune
Ne-o luat cu vorbe bune.

(Va urma.)

---

*) reterăm. fugim.

*) pătrare.

în Francia și criticile nu i-au lipsit, căci ori ce reformă are greutățile ei și lovesce interese.

Fără îndoială aplicațiunea ei ar întimpina și la noi greutăți, mai cu sémă din pricina fabricațiunii țuicii din carea trăesce o mare parte din populațiunea nóstră de munte.

Póte că aceste dificultăți s'ar puté înlătura. Póte că țuica e o beutură mai sănătósă când nu e falsificată, s'ar puté asimila cu vinul și supune numai la un control pentru a împiedeca falsificarea.

Nu scim dacă acest sistem modificat ori nu, ar fi vre-o dată aplicabil la noi. Ceea ce însĕ e necesar și urgent e de a se stabili un control asupra calității beuturilor ce se vînd.

Guvernul care nu lasă la o parte nici una din cestiile, care intereséză esistința nóstră națională, s'a îngrigit și de acéstă cestie. Sĕ sperăm, că va găsi mijlocul de a asigura sănĕtatea poporului nostru și de a împiedeca ruina lui fisică, fără a lovi interesele producĕtorilor și ale comercianților cinstiți.

Noutăți.

Avis. Comitetul reuniunei filiale „Crucea-roșie“ din Sibiiu face cunoscut, că va deschide din nou un curs de 8 ḑile pentru instruirea de ingrigitori și îngrigitóre de bolnavi. Cei-ce vor sĕ participe au sĕ se insinue la medicul primariu Dr. Stefan de Hannenheim, in spitalul civil Francisc-Iosefin. Participanții vor primi pe lângă întreținerea cu mâncare și bani, în mĕsură corĕspunḑĕtóre: vor avé sĕ se oblige însĕ, că la isbucnirea unui morb epidemic vor ingriji pe bolnavi în spitale sau în case private pentru un onorar anumit.

* * *

Procesul politic al părintelui Suciu din Căpuș s'a pertractat, precum am anunțat și noi, Joi în 16 Martiu st. n. a. c. la tribunalul reg. din Turda. Preotul Suciu a fost acusat, că ar fi agitat pe românii din Căpuș contra magiarilor și că ar fi făcut agitare-contra liberului eserciţiu religionar, ḑicênd într'o predică a sa despre nisce ómeni, că sunt oi rĕtăcite. In decursul pertractărei s'a dovedit, că procesul s'a intentat în urma denunțării false a unor rĕuvoitori ai preotului Martorii au fasionat în favorul preotului. Procurorul a cerut ca pedépsă: arest de 6 luni, 200 fl. amendă și suportarea speselor procesuale. Apĕrătoriul dl Dr. Amos Frâncu prin o vorbire strălucită de aprópe dóuĕ óre a arĕtat netemeinicia acusei și motivării procurorului. Tribunalul a achitat pe părintele Suciu.

* * *

Proces de presă. In 17 Martiu a. c. s'a pertractat în Cluș procesul de presă al „Tribunei“, intentat pentru un articol intitulat „Cu aceleași arme“ și publicat în nr. dela 26 Martiu 1892. Acusații A. Balteș, responsabil pentru redacțiune, a fost condamnat la 2 luni închisóre, I. Popa Necșa, editor, la o lună închisóre și ambii la suportarea speselor de proces și la subtragere de 500 fl. din cauțiunea ḑiarului.

* * *

Invĕțătorii și matriculele de stat. Comisiunea centrală a reuniunei regnicolare a învĕțătorilor magiari a ținut ḑilele trecute o ședință, în care a luat decisiunea de a ruga pe ministrul de culte și instrucțiune publică ca la alegerea purtătorilor matriculelor civile sĕ fie cu considerațiune și la învĕțători și unde are lipsă sĕ numéscă și învĕțători magiari. — Eată flămênḑii cum umblă după puiu fript.

* * *

Home-rule amânat. In ședința dela 13 Martiu a camerei comunelor, ministrul de finanțe Harcourt, a declarat în numele lui Gladstone, care din causă de bólă n'a putut fi de față, că guvernul este silit a amêna desbaterea proiectului home-rule până după Pasci. —

* * *

Bibliotecele publice. Cea mai mare bibliotecă din lume este „Biblioteca națională“ din Paris, care conține peste dóuĕ milióne de cărți tipărite și aprópe 200.000 manuscripte. Urméḑă „Museul britanic“ din Londra cu 1.500.000 volume și biblioteca inperială din Petersburg cu ceva peste un milion de volume. Biblioteca regală din München are 900.000 volume, cea din Berlin 800.00, cea din Dresda 500.000 volume. Biblioteca universității Göttingen 500.00 și biblioteca vienesă 400.000 volume.

Muzeul britanic din Londra, care este nu numai bibliotecă, ci și muzeu de anticitați, de sciințe naturale și istoric, publică pe fiecare an un raport, din care se vede, că numĕrul persónelor care îl visitéză se urcă pe an la vr'o 900.000. El se înmulțesce des și prin donațiuni. Un engles bogat i-a dăruit acum de curênd prin testament colecțiunea sa de mărci postale, unică în felul ei în tótă lumea, prețuită la 1.250.000 franci; afară de acésta îi mai lasă și un venit anual de 25.000 franci pentru instituirea unui muzeu special pentru colecționare de mărci.

* * *

Mostenirea Zappa. Referitoriu la acéstă mostenire, care a dat ansă chiar la schimbări de note diplomatice și la încordate relațiuni între regatul român și cel elin, cetim în „Timpul“:

Tribnnalul de Ilfov, secția II-a și-a pronunțat aḑi hotărîrea în procesul relativ la cererea de punere în posesie a averei defunctului Vangelie Zappa;

respingênd cererea ministerului domeniilor de a fi pus în posesie,

admițênd cererea moștenitorilor de sânge, cu recunóscerea legatului Academiei și,

însărcinând pe suplentul tribunalului de a pune pe moștenitori în posesia întregei averi mobiliare și imobiliare a lui Vanghelie Zappa, îndată ce hotărîrea va deveni definitivă.

* * *

Congres archeologic. O depeșă din Atena vestesce, că guvernul grecesc are de gând a convoca pentru primăvara anului viitoriu, 1893, un congres archeologic internațional în capitala Greciei.

* * *

Necrolog. Ioan Dorca director și învĕțător al scólei române gr. or. dela biserica s. Arhangeli din Satulung, președinte al despărțemântului I. al reuniunei învĕțătorilor români gr. or. din districtul al X-lea, Brașov, și membru al mai multor corporațiuni, după o lungă suferință, împărtășit cu s. taine, și-a dat nobilul seu suflet în mânile creatorului în 28 Februariu la 11 óre nóptea în anul al 60-lea al etății și al34-lea al carierei sale învĕțătoresci.

Scumpele rĕmășițe pâmêntesci ale defunctului se vor ridica din casa proprie Mercuri în 3/15 Martiu a. c. la 12 óre și se vor depune spre odichnă eternă în cimiterul bisericei s. archangeli din Satulung.

Despre acéstă perdere încunosciințéză pe toți amicii și cunoscuții decedatului.

Satulung, în 1 Martiu, 1893.

Corpul învĕțătoresc
dela scólele rom. gr. or. din Săcele.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA.

Invĕțătoriul ca instructor

de *Moise Frățilă*, învĕțătoriu.

Instrucțiunea este completarea educațiunei -- este educațiunea spiritului. Instrucțiunea e folositóre ori-cărui om, aparțină acesta ori-cărei clase a societății; instrucțiunea este o garanță în contra miseriei, ea este un plăcut mod de a petrece timpul și în fine instrucțiunea îl mângăie pe om în necasuri.

Acésta însĕ trebue întinsă sau restrinsă, după trebuințele probabile ale fie-cărei clase. Nu me voiu ocupa aci de acei copii și copile pe cari sórtea pare a-i fi favorisat cu deosebire, ci me voiu mărgini a tracta despre instrucțiunea acelora, cari sunt încredințați îngrijirei învĕțătoriului dela scóla poporală.

„A avea“, „a primi“ și „a câstiga“ sunt cele trei moduri, ca omul sĕ pótă esista în lumea acésta. Cel dintâiu mod „a avea“ este cel mai plăcut, dar în același timp și cel mai nesigur; deóre-ce ne este cunoscută nestatornicia averilor și nestabilitatea posițiunilor probată și prin evenimente de tóte ḑilele,

Modul al doilea „a primi“ ar fi comod lenevirei; însĕ modul acesta este atât de umilitor pentru adevĕrata mândrie este atât de periculos pentru virtute și atât de imprudent chiar pentru viitoriu!

Căci cine va fi acel binefăcĕtoriu prea delicat, ca binefacerea sĕ nu-i devină óre când o sarcină? Cine va fi acel binefăcĕtoriu virtuos, ca binefacerea sĕ nu-i devină o stâncă primejdiósă? Și în fine care ar fi acel binefăcĕtoriu, altcum destul de persistent în generositatea sa, ori favorisat de sórte, ca binefacerea sĕ nu fie trecĕtóre și sĕ nu înceteze chiar în momentele, când cel dedat cu al doilea mod de esistință cu „a primi“ — ar devenì încapabil de a-si câstiga mijlóce pentru esistința personală și încă în mod suficient?

Modul cel mai sigur și în același timp cel mai onorific este așa dară, când omul își va agonisi cele necesare pentru esistința sa prin propriele sale mijlóce și se va deprinde a nu se răḑima decât pe ale sale puteri.

Invĕțătoriul deci este chemat, ca se dea elevilor, cu instrucțiunea cărora este încredințat, mijlócele modului ultim de esistință, deóre-ce prin acésta nu numai că le va asigura o esistință plăcută și independentă pentru viéța pămêntéscă, dar totodată și fericirea pentru eternitate. E constatat, că ignoranța conduce la miserie și sciut este apoi, că unde póte conduce miseria.

Cunoscințele, la cari este restrins învĕțămêntul primar, trebuesc cultivate tóte cu o egală solicitudine; esperiența a ales pe acelea, cari sunt indispensabile, și nici una din ele nu este mai pre sus de inteligența comună; deóre-ce Dumneḑeu în prevĕḑĕtórea-i bunătate proporționéză facultățile cu cari inzestréză creaturile sale.

Invĕțătoriul va avea cea mai mare îngrijire, ca elevii sĕi sĕ pătrundă bine tot ce le-a demonstrat; nu va lua nici o parte din instrucțiunea lor de inutilă și nici pe una suficientă, deóre-ce nu pote sci în care anume se pot afla mai multe mijlóce folositóre mai târḑiu unei fragede inteligințe. De aci reese dar, că cunoscințele unui elev trebue sĕ fie variate și speciale.

Așa pentru esemplu un calcul îndemânatic și o scriere frumósă vor fi de mai mare folos aceluia, care ar avea voe sĕ se ocupe cu comerciul, studiul gramaticei va fi mult mai folositoriu aceluia, care se va devota învĕțămêntului: lucrul manual acelei fetițe, carea în acésta póte 'și va afla isvorul subsistinței etc.

Tótă stăruința și o va pune dar învĕțătoriul, ca elevii sĕi se înțelégă și sĕ scie până la perfecțiune posibilă tot ce învață.

Este prea adevĕrat, că succesul cel mai mare în lucru este iubirea pentru lucru; acésta e dificil, dar nici decum imposibil de a-o inspira elevilor.

Sunt elevi, cari lucréză cu dificultate și al căror progres e fórte anevoios sau imperceptibil; dar tocmai un asemenea progres învĕțătoriul nu-l va trece cu vederea, ci l va lua în sémă și-l va apreția.

Invĕțătoriul nu va desprețui nimic, pentru-că aceea ce i s'ar părea un lucru fórte mic, l'a costat póte pe elev lupte mari; posibil, ca elevul sĕ aibă credința sau sĕ simtă, că nu ar puté merge mai departe, el este mulțămit cu sine și va avea o mare bucuriă, vĕḑênd că și învĕțătoriul sĕ pare a fi mulțămit.

Care ar fi însĕ desolațiunea unui atare elev, când i-ar lipsi aprobarea din partea învĕțătoriului? Elevul nu ar mai avea curagiul de a mai încerca nimic, fiind sigur de a nu puté reuși și astfeliu cu totul descuragiat, s'ar lenevi, și lenea ar deveni pentru dênsul în curênd un pretecst de neputință.

La predarea lecțiunilor, învĕțătorul va purcede după un plan anumit avênd în vedere durata și órele, îngrijind apoi ca nimic se nu derangeze ordinea lor. Nu e lucru însĕ, care sĕ nu'și aibă inconvenientele sale; căci dacă esactitudinea e un mijloc de succes, apoi monotonia, ce o produce ea pentru copii mai cu samă, este o causă, carea-i desgustă. — Sĕ va nisui deci învĕțătoriul ca se destepte, se stimuleze interesul elevilor, va pretinde dela dênșii adese-ori o aplicațiune particulară unui atare eserciţiu și apoi îi va recompensa esprimându-și mulțumirea sa.

A deobliga pe elevi de a fi cu atențiune mai multe óre fără întrerumpere, acésta nu numai i-ar desgusta, dar i-ar și înspăimânta totodată Din tóte punctele de vedere dar, este recomandabil a concede elevilor între órele de prelegere atât a. m. cât și p. m. câteva minute de recreare.

Esplicațiunile învĕțătoriului vor fi chiare, el nu va fi pedant, nu sĕ va opri afară din sémă mult la o definițiune. Nu arareori comoditatea sau amorul propriu al unui învĕțător, îl impedecă de a căuta o esplicațiune nóuă, creḑênd a fi mai comod de a repeta în continuu aceeași frasă, și astfel elevul nu'l înțelege, din motivul, că nu l'a înțeles nici altă dată.

Invĕțătoriul sĕ va pune deci mai pre sus de asemenea debilitate, va căuta și se va folosi totdeuna de termenii cei mai nimeriți, pentru a putea fi înțeles de elevii sĕi. Pe lângă acésta învĕțătoriul va trebui sĕ aibă multă pacienţă, pentru-că lipsindu-i pacienţa necesară de a instrua, cum ar putea pretinde, ca elevii sĕi se aibă pacienţă de a învĕța?

In fine perseveranța învĕțătoriului trebue se lupte în continuu contra lenei și ușurinței naturale copilăriei; și pentru a sĕ putea susținea acésta și pentru a putea învinge neplăcerile impreunate și neseparabile învĕțămêntului, va cugeta mereu, că ce ar putea deveni atari ființe tinere, cari fără instrucțiune nu ar sci nimic; va cugeta, că fie care progres de care îi face pre elevi capabili, le garantéză bunăstarea, îi depărtéză póte de viţiu, și va afla în cugetarea acésta o forță de resoluțiune, care va triumfa asupra tuturor obstaculelor.

Rĕșinari, în Martiu 1893.

Bibliografic.

„*Transilvania*“ fóia Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, a apărut Nr. 3 din 15 Martiu a. c., cu următoriul

Sumariu:

Gimnasiu pentru fete. — Iubileul profesorului Alecsandru Roman. De I. B. Boiu. — Ceva despre poetul poporal Ioan Barac și despre scrierile lui. De P. Milian. — Dela Academia română. Din Cronica lunară. — Bibliografiă. — Proces verbal, al comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 7 Februariu n. 1893. — Informațiune din cancelaria Asociațiunei. — Consemnarea contribuirilor făcute în favorul scólei de fete a „Asociațiunei transilvane“. — Rectificare.

— „*Biserica ortodocsă română*“ revistă periodică eclesiastică Nr. 12 din Martie a apărut cu următoriul sumariu: Scrísórea episcopului Kesarie al Buzeului. — Documente înedite. — Invĕțătura bisericéscă a Vlădicăi Anthim. — Etica evoluționistă și etica creștină. — Cuvênt la Dumineca a patra a sântului post. — Predică bisericéscă. — Cuvêntare la cununia principelui Ferdinand și principesei Maria d'Edimburg — Sântul Iustin filosoful și Martir — Donațiuni. — Tabela materielor pe anul 1892—1893.

Fundaţiunea „Ioan Popescu“

În fundaţiunea **„Ioan Popescu“** au incurs următórele contribuiri:

Translatus . 1149 fl. 66 cr.

La colecta tăcută de dl Iosit Cojan preot gr. or. în Bran, au contribuit următorii: Dl Iosif Cojan preot 1 fl., Ilariu Plotogea preot 1 fl., Leontin Puscariu preot 50 cr, Ioan Mănoiu preot 1 fl., Ilariu Reit preot 1 fl., Ioan Raţiu notar cercual 50 cr., Acsente Moşoiu notar cercual 50 cr., Iosif Runceanu înv. 1 fl., Ioan Moşoiu preot 1 fl., Bucur Gonţia econom 50 cr., Petru Gonţia econom 50 cr., Ioan Cenţu preot 1 fl., Ioan Mănoiu comisar 1 fl., Aron Mosoiu econom 50 cr., George Enescu econom 1 fl., Dumitru Ripea comersante 50 cr., George Babeş cancelist 50 cr., Moise Răşianu primar 50 cr., Ioan Enescu învĕţăt. 1 fl., George Enescu înv. 50 cr., Dionisie Ionică primar 50 cr., Ioan Tisca învĕţătoriu 50 cr., Nicolae Mănoiu vice-notar 1 fl., Constantin Tisca privatier 1 fl., Nicolae G. Butta agronom 50 cr., George Mănoiu primar 50 cr,, Nicolae I. Pêrvu comersante 50 cr., George Tisca paroch 1 fl., Ioan Oncioiu econom 50 cr., George Fotta 50 cr. — suma 21 fl. 50 cr.

Suma . 1171 fl. 16 cr.

Loterie.

Sâmbătă, 18 Martiu, 1893.

Budapesta: 69 56 82 53 13

Societatea de credit și împrumuturi

din Zám („Zámi Elölegezési és Hitelszövetkezet“) în adunarea sa anuală generală, ţinută în 23 Februariu a. c., a luat decisiunea, ca societatea sĕ licuideze; pe basa acestei decisiuni, în sensul legii comerciale, prin acésta sĕ abdic: atât banii depuşi la societate şi manipulaţi ca depuneri de bancă, cât şi creditele cambiale, respective pretensiunile societăţii şi sĕ provócă toţi aceia, cari ar avé pretensiuni la susnumita societate, a le însinua cât mai curênd.

Societatea de credit și împrumuturi
din Zám (Zámi elölegezési és hitelszövetkezet)
în licuidare.

(38) 2—3

Nr. 4737/1893. Vicecomite. [39] 1—2

Publicare de licitaţiune.

Pe basa decisiunei comitetului administrativ al comitatului Sibiiu din 8 Martie 1893, Nr 244, se escrie pentru asigurarea furnisării petrişului (prundului) de lipsă în anii 1893 până 1898 pe tóte drumurile publice municipale de pe teritoriul acestui comitat o nóuă pertractare concursuală, ce se va ţinea prin oferte scrise şi închise în 27 Martiu 1893 la 10 óre a. m. la vicecomitele comitatului Sibiiu în edificiul comitatului.

Se provócă deci toţi aceia, cari doresc a întreprinde acésta liferaţie a-şi snbsterne ofertele la vice comitele comitatului cel mult până la óra amintită a ḑilei defipte pentru pertractare. Ofertele întrate mai târḑiu, precum şi telegramele întrate ori şi când nu se vor lua în considerare.

Ofertele timbrate după lege sunt a se trimite sau a se presenta în cuverte sigilate.

Ofertele sunt de a se compune după formularul şi conspectul de împărţire, care ambele se pot vedea la oficiul r. u. de construire de aici.

Referitoriu la drumul municipal Sibiiu—Nocrich ofertele trebue astfel compuse, că pentru distanţa dela chilometru 0—11 se fie pus un preţ, pentru distanţa dela chilometru 11—23 al doilea preţ, éră pentru distanţa dela chilometru 23—42 al treilea preţ unitar.

Pentru casul, când într'aceea s'ar dispune, că pe distanţa dela chilometru 23—42 a liniei Sibiiu—Nocrich şi dela 8—24 a liniei Daia—Vurpĕr—Nocrich precum şi pe linia Nocrich—Alţina—Vecerdea în loc de petriş sĕ se lifereze năsip petricios (rĕmăşiţă de ciur) din grópa de petriş dela Vurpĕr, trebue făcut ofert alternativ şi despre aceea, cu ce preţ voesce oferentul sĕ lifereze prisma de 2 metri cubici de astfel de năsip petricios?

La otert trebue alăturată cuitanţa despre depunerea vadiului la casa comitatensă.

Vadiul trebue se conste cel puţin din 5% a sumelor preţurilor, care le promite oferentul după cantitatea de petriş, pusă în conspectul de împărţire, care conspect servesce de basă la pertractare.

Bani gata sau hârtii de valóre nu se primesc cu ofertul.

Conspectul de orientare despre împărţirea petrişului de turnisat, contractul de furnisare şi condiţiunile speciale, se pot ceti la oficiul r. u. de censtruire din loc (casa comitatensă odaia Nr. 39) în órele ordinare de oficiu.

Sibiiu, în 13 Martiu, 1893.

Reissenberger m. p.,
vice-comite.

---

[37] 3—3

Licitaţiune minuendă.

Pe basa încuviinţării Ven. Consistoriu ddto 11 Ianuariu a. c. Nr. 2928 B. ex 1893, se escrie licitaţiune minuendă pentru **zugrăvirea şi aurirea templei bisericei gr. or. rom. din Berliste,** protopresbiteratul **Bisericei albe,** cu preţul esclamării de **7172 fl. v. a.**

Licitaţiunea minuendă se va ţiné **„Marţa Pastilor“ în 30 Martiu st. v. (11 Apriliu n.) a. c. la 10 óre înainte de amédi în Berliste.**

Reflectanţii sunt recercaţi a trimite cu 10 ḑile înainte de licitaţiune un tablou **„Sàntul Ioan Botezătoriul“** lucrat pe pânză: 135 cm. înălţimea, 65 cm. lăţimea, spre a se convinge comuna despre desteritatea picturei, despre stilul şi durabilitatea picturei. Vor avé a se presenta în persónă la licitaţiune, şi a depune vadiul de **10%** din preţul de esclamare în bani gata, înainte de începerea licitaţiunei; vadiul întreprinḑĕtoriului remâne în lada bisericii, până la finirea şi colaudarea lucrului întreprins.

La licitaţiune vor fi preferaţi pictorii academici, sau cei provĕḑuţi cu atestate vrednice de laudă dela locucurile de unde au lucrat, recunoscuţi şi recomandaţi din partea Ven. Consistoriu.

Specificarea de mĕsuri şi spese, se póte vedé ori când la oficiul parochial.

Resultatul licitaţiunei întră în putere de drept numai după aprobarea lui din partea Ven Consistoriu.

Din şedinţa comitetului parochial, ţinută la 11 Februariu 1893 st. v.

Berliste, în 24 Febr. 1893 st. v.

In numele comitetului parochial:

Martin Scafiţa,
preşed. comit. parochial.

Nestoriu Sustaş,
not. comitetului parochial.

„VICTORIA“, Institut de credit și economii, societate pe acții în Arad.

Inchierea socoţilor anului 1892.

Contul Bilanţului.

Active.	fl. cr.	Passive.	fl. cr.
Cassa în numerar . . .	20,401.67	Capital de acţii: 1000 de acţii à 100 fl.	100,000.—
Cambii în portofoliu . .	511.093.85	Fondul de reservă . . .	17,882 67
Imprumuturi hipotecari . .	163,704.—	Fondul de pensiune . . .	1,500.—
Imprumuturi pe efect (Lombard)	5,905.—	Depuneri spre fructificare .	535,207.67
Diverse conturi debitóre .	14,061.54	Deposite de casă . . .	12,546.11
Efectele proprii	1,012.—	Dividendă neridicată . . .	222.—
Mobiliar . . fl. 1,130.48 10% amortisare „ 113.05	1,017.43	Interese transitóre anticipate	6,370.51
		Creditori	25,936.45
		Venitul transpus din anul 1891 . fl. 267.25 Venitul a. 1892 „ 16,262.83	16,530.08
	717,195.49		717,195.49

Arad, 31 Decembre, 1892.

Contul Profitului și Perderilor.

Eşiri,	fl. cr.	Venituri.	fl. cr.
Interese la depuneri . .	22,220.11	Interese de escompt . . .	42,078.97
Contribuţie	4,650.49	Interese hipotecari . . .	8,804.51
Chirie	384.—	Interese de Lombard . .	317.58
Salare	4,690.99	Venitul efectelor proprii .	60.—
Porto	653.21	Venitul transpus din 1891 .	267.05
Spese de protest	97.40		
Competinţă de timbru . .	90.59		
Prodiversi	64.29		
Spese: Tipărituri, inserţiuni, recuisite de cancelarie, lemne şi diverse spese . .	1,467.10		
10% amortisare din mobilar	113.05		
Descriere la cambii . . .	517.—		
Venitul transpus din anul 1891 fl. 267 25 Venit curat din anul 1892 . fl. 16.262.83	16,530.08		
	51,478.31		51,478.31

Arad, 31 Decembre, 1892.

Nicolau Oncu m. p.,
director esecutiv.

S. Raicu m. p.,
comptabil.

Ignatie Papp m. p. Dr. **George Vuia** m. p. V. **Mangra** m. p. Dr. **Petco Lazar** m. p., preşed.
Aureliu Suciu m. p. **Georgiu Lazaru** m. p. Dr. **Nicolau Ciaclan** m. p. **Antoniu Karátsonyi** m. p.

Contul present şi contul profitului şi perderilor, esaminându-se conform legilor şi statutelor, şi asemĕnêndu-se cu cărţile principale şi ausiliare s'a aflat întru tóte esact.

Arad, la 9 Martie, 1893. [40] 1—1

Comitetul de supraveghiere:

Petru Truţa m. p. **Vasiliu Papp** m. p., **Nicolau Marcu** m. p.

Apa amară (Bitterwasser) Victoria de Buda.

este după cum arată **cifrele** următóre

apa amară cea mai bogată şi cu efect de pe continent

ea cuprinde 58.05 gr, părţi constitutive stabile şi cu efect în 1000 gr.; o cifră, la care n'a ajuns nici **un alt** isvor de apă amară.

Cumcă apa amară Victoria este cea mai abundentă în putere, între celelalte ape, resultă din următórea compunere de analise oficióse:

	In o mie grame	
	Suma tutoror părţilor constitutive ficse	Conţinutul de Magnesia cu accid sulfuric (sare amară.)
Isvorul Victoria de Buda	**58.05**	**32.38**
„ Rákócy	53.53	23.06
„ Franz Josef	52.29	24.78
„ Hunyady János	41.73	18.44
„ Elisabet	26.29	8.04
„ de apă amară de Püllnau . . .	32.72	12.12
Saidschützer	23.21	10.96

Apa Victoria sĕ capĕtă în tóte băcăniile.

Proprietariu: **IGN. UNGARN Sohn**
Budapesta.

[36] 4—10

Sosirea și plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 26 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:

La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:

La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 27. Sibiiu, Joi, 11/23 Martiu 1893. Anul XL

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1571 B.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de profesor la seminariul nostru archidiecesan din Sibiiu, anume în secţiunea teologică, pe basa regulamentului seminarial votat de sinodul archidiecesan în anul trecut 1892, § 5. prin acésta se publică concurs pelângă următórele condiţiuni:

I. Dotaţiunea anuală împreunată cu acest post profesoral este: în starea provisorică, adecă până la întărirea alesului de profesor definitiv după trei ani de probă: salariu 800 fl., şi relut de cuartir 150 fl.; ér după întărirea de profesor definitiv: salariu 1000 fl., relut de cuartir 200 fl., şi după cinci ani de serviţiu un adaos cuincuenal de 100 fl., care apoi se urcă tot la alţi cinci ani câte cu 100 fl. până la suma macsimală de 500 fl.,

II. La concurs se admit indiviḍi ortodocşi români, cari avênd esamen de maturitate, au absolvat cu succes bun studiile teologice, pedagogice, dreptul canonic, tipicul şi cântările bisericesci şi pelângă acestea au făcut cu resultat bun esamenul de cualificaţiune profesorală după regulamentul sinodului archidiecesan din anul 1875 în special din studiile principale grupate acolo în § 7. punct I 1, adecă din dogmatică, esegetică, ermeneutică, archeologiă şi isagogia biblică.

III. Suplicele concursuale sunt a se presenta subsemnatului Consistoriu cel mult până la 28 Februariu 1894 inclusiv, instruate cu următórele documente originale:

a) atestat de botez;
b) testimoniu de maturitate;
c) absolutoriu clerical;
d) testimoniu de cualificaţiune profesorală;
e) atestate despre aplicarea şi serviţele de până acum şi despre purtarea morală, eventual şi alte documente recomêndătóre.

Sibiiu din şedinţa senatului strins bisericesc, ţinută la 2 Martiu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Iules Ferry.

Francia a perdut un mare bărbat de stat, pe Iules Ferry, despre care opiniunea publică credea, că în viitoriul cel mai apropiat are sĕ jóce un mare şi pentru patria sa binefăcĕtoriu rol politic.

Mórtea neaşteptată însĕ a rupt în ḑiua de 18 Martiu a. c. firul speranţelor, ce începeau a sĕ concentra din nou în acest bărbat.

Ḑicem din nou căci Ferry ajuns odată la culmea popularităţii, prin succedarea unor evenimente a fost dat la o parte de compatrioţii sei, timbrat de rĕu patriot în opiniunea publică şi silit a sĕ retrage de pe arena politică până în timpul din urmă, când privirile s'au îndreptat érăşi spre el, fiind ales de preşedinte al senatului frances, de unde putea sĕ ajungă la trépta cea mai înaltă în republică.

Iules Ferry a fost un cap genial, de la început republican cu trup şi suflet, consecuent în acţiunile şi firm şi energic în esecutarea propuselor sale.

Incepêndu-şi cariera ca advocat a atras atenţiunea publică asupra sa prin mai mulţi articoli de diare, scrişi contra regimului imperial şi ca deputat în cameră prin atitudinea sa de republican pronunţat, într'un timp, când puterea imperială a lui Napoleon III. era la culme,

Proclamându-se republica, Ferry ca prefect al departamentului Seinei, apoi ca primariu al Parisului, şi-a câstigat tot mai multă popularitate şi dela 1878. începênd, a fost aprópe neîntrerupt membru al guvernelor, ce s'au succedat unul după altul.

Ca atare a propus în cameră mai multe proiecte de legi, referitóre la regularea învĕţămêntului public, cari au fost primite, şi în 1880, ca ministru de culte prin ordinaţiuni a disolvat institutele de învĕţământ susţinute de iesuiţi, un pas pe care cercurile clericale nu i-lau putut erta nici când.

După Freycinet, în 1880 a devenit ministru president, ţinêndu-şi portofoliul de prim ministru un an şi câteva ḑile, în care s'a făcut ocupaţiunea Tunisului prin trupele francese.

Francesilor nu le-a convenit ocupaţiunea şi acésta a sguduit încâtva popularitatea lui Ferry, dar cu tóte aceste în scurt timp iarăşi a devenit membru al guvernelor şi în 1883 a dóua óră ministru president. In acest timp a propus camerelor şi camerele au primit cunoscutul proiect de lege, prin care toţi descendenţii familielor regale şi imperiale au fost eschişi din armată. Prin acest proiect de lege Ferry şi-a câştigat în mare mĕsură simpatia tuturor republicanilor.

Acésta înse n'a ţinut mult, căci a intervenit resbelul din Tonking şi desastrul trupelor francese în acésta ţéră depărtată. Ferry, care a fost sufletul acestei intreprinderi, a fost făcut responsabil pentru nesuccesele armelor francese, pentru sângele şi milióne, ce se păreau a fi perdute fără de nici un folos real. Şi sub influinţa acestei schimbări nefavorabile, a fost silit sĕ abḑică şi sĕ se retragă la o parte din politica militantă.

Francesii însĕ cu încetul s'au convins, că cele dóuĕ ocupaţiuni, a Tunisului şi Tonkingului, sunt favorabile pentru Francia; că coloniele întemeiate aici sunt pentru statul frances un isvor bogat de venituri şi că prin urmare Ferry, cu prevedere pĕtrunḑĕtóre, a lucrat ca un bun şi mare patriot, stăruind şi conducênd ocupaţiunea lor.

A trebuit sĕ trécă însĕ aprópe un deceniu, ca ómenii politici oportunişti ai Franciei sĕ se resólve a scóte pe acest mare republican şi caracter firm din retragerea sa şi sĕ-i deie ocasiune din nou a-şi validita înaltele sale calităţi pentru patriă.

Senatul cu câte-va sĕptĕmâni mai nainte l'a ales de president al sĕu şi sĕ putea întêmpla uşor, ca nu preste mult sĕ fie ales de preşedinte al republicei.

Mórtea însĕ l'a răpit dintre cei vii, causând o mare perdere Franciei, ceea-ce o recunosc tóte ḑiarele, toţi bărbaţii politici şi la acésta a dat espresiune şi camera şi senatul, decretând a-i face înmormêntarea pe spesele statului, o distincţiune meritată, de care sunt învredniciţi numai adevĕraţii şi marii patrioţi.

Revista politică.

Făcênd o revistă asupra celor 10 şedinţe a dietei ungare, în care s'a desbătut proiectul de buget al ministeriului de culte, chiar şi presa guvernamentală constată, că nu s'a ajuns la resultatul dorit. Guvernul voia sĕ fie în clar cu vederile oposiţiunei în cesiunile politice bisericesci, dar oratorii din oposiţiune, chiar şi Apponyi, au fost fórte reservaţi, cu tóte că ministrul de culte a păşit în un mod de tot energic şi şi-a spus limpede vederile. Desbaterea a culminat în descoperirile lui Asbóth şi în ironisarea şi atacurile contra lui Tisza. Oposiţiunea n'a putut sĕ lase nefolosită ocasiunea ca sĕ nu-şi arunce săgeţile asupra acestui bărbat, pe care l'a trântit dela putere tocmai, când credea, că e mai sigur în posiţiunea, ce o ocupă.

Lămuririle ministrului president Wekerle în acéstă afacere, lămuriri date în urma interpelărei lui Pázmándy, n'au mulţămit întru nimic pe dl Tisza, ci, după părerea presei oposiţionale, ele l'au compromis şi mai tare. Wekerle a asigurat, ce-i drept, că ministrul de esterne al monarchiei nu intervine pentru afacerile interne ale Ungariei decât la cererea espresă a

FOIŢA.

Poesii poporale

din Ţéra-Oltului (jurul Avrigului) adunate de „*Ioan*“.

(Urmare.)

In grădina lui Ion
Tóte paserile dorm,
Numai una n'are somn,
Şi sare din cracă'n cracă
Şi strigă Georgiţă dragă,
Şi sare din vie'n vie
Şi strigă lele Mărie,
Şi sare din pom în pom
Şi strigă Ion, Ion.

Dragă-mi e uliţa lungă
Pe unde-i bădiţa slugă,
Şi mi drag numai un rênd
Când mi-l aud fluerând.

De când badea mi s'a dus
Negură'n curte s'a pus,
Şi pe pari şi pe nuia
Şi pe inimióra mea.
Sĕ sciu badeo c'ai veni
Drumul ţi l'aş vărui,
Tot cu var de cel mărunt
Dór vii badeo mai curênd,
Tot cu var de cel mai mare
Dóră vii badeo mai tare.

Badiu'n vêrful muntelui
Io'n calea urîtului,
Badiu'n vêrf cu ciobanii,
Eu în sat cu duşmanii,
Badiu'n vêrf cu oile
Eu în sat cu vorbele.

Câte păsărele'n lume
Tóte cină şi s'alină,
Numai eu n'am ce cina
Şi nici unde m'alina,
Am un cuibuţ lângă drum
Sub o tufă de alun,
Câţi drumari pe drum treceau
Cuibul mi-l sburătăreau,
Eu tare m'am măniat
Şi cuibul mi l'am mutat,
Drept în vêrful muntelui
Sub cetina bradului,
S'aud apa vîjăind
Şi petrile sdrăncănind,
Şi oiţele sberând
Şi ciobanii fluerând.

De unde cătana plécă
Rĕmâne casa sĕracă,
Şi rĕmân boi în restele
Si părinţi cu mare jele,
Şi rĕmân boi înjugaţi
Şi părinţii supĕraţi.

Părăuţ dela Bănat
Ce curgi aşa turburat,
De-i curge şi'n sus ca'n jos
Sĕ i aduci badii valos,
Valos*) cu slovele rari
Şi cuvinte cari mai cari,
De-i curge'n jos ca şi'n sus
Sĕ-i aduci mândri rĕspuns,
Rĕspuns cu slovele dese
Şi cuvinte tot alese.

Bădiţo mândruţa ta
E'ncinsă cu ḑece brâne
Şi nu ţi-o iubesce nime,
Dar io 'ncinsă c'o bertiţă
Toţi băeţii-mi cer guriţă.

Lasă-me badeo de mână
Sĕ me duc în cea grădină,
Sĕ-mi rup dóuĕ trei plăntuţe
Sĕ-mi fac verde cununiţă,
Cununiţă din trei flori
Sĕ mai vii badeo la noi,
Preste ḑi de nóuĕ ori.
De-ţi va părea badeo mult
Te'nvĕţ badeo şi mai scurt,
Sĕ vi num'odată'n ḑi,
Când sórele-a rĕsări
Şi sĕ pleci când a sfinţi.

Fóie verde de cicóre
Tinĕr voinic e 'nprinsóre,
Merg părinţii
Cu florinţii,
Şi fraţi
Cu bani neschimbaţi,
Şi merge şi mândra lui
Şi din graiu aşa grăia:
Domnule solgăbirău
Slobóde-mi pe badiu meu,
Eu atunci l'oi slobozi
Când tu ne vei mătura
Treptele temniţelor
Cu vêrful cosiţelor,
Şi gunoiu-l vei lua
Din mijlocul temniţi
Cu foiţa rochiţii,
Domnule solgăbirău
Lucrul mi l'am isprăvit
Badea meu nu-i slobodit,
Domnul nimic nu ḑicea
Făr cheile le lua
Şi pe badiu'l sloboḑia.

---

*) Rĕspuns.

guvernului unguresc. El n'a negat însĕ, că nu s'ar fi făcut o intervenţiune, din contră a afirmat, că s'a adresat ambasadorului austro-ungar pe lângă Vatican o scrisóre, care deşí avé numai caracterul de informaţiune, totuşi tindea ca sĕ intervină Vaticanul pentru a modera procederea clerului catolic la alegerile dietale din Ungaria. Aceste lămuriri, primite de oposiţiune cu sgomotóse aplause, fac încâtva lumină în odiósa cestiune şi confirmă espunerile deputatului Asbóth. Atitudinea prim-ministrului în afacerea Asbóth-Tisza, a făcut impresiunea, la o parte din deputaţii liberali, că ministrul ar fi voit sĕ jertféscă pe bĕtrânul Tisza şi că ar intenţiona în adevĕr o apropiere către Apponyi. Acésta a simţit-o Wekerle mai tare, de aceea îu conferinţa clubului liberal, unde s'a dat satisfacţinne lui Tisza pentru atacurile lui Gábor Károlyi, Wekerle i-a făcut adevĕrate elogiuri în cuvinte de tot călduróse. —

* * *

Cu ocasiunea desbaterei legei financiare în parlamentul austriac s'au auḑit multe atacuri îndreptate în contra statului ungar. Deputatul Bianchini s'a plâns, că croaţii sunt aşa de maşter tractaţi. Croaţia nici când nu a fost unită cu Ungaria, acésta i-a usurpat tóte drepturile. In anul 1848 Croaţia a mântuit Austria şi a alergat în ajutoriul Vienei. contra Ungariei. Astăḑi în tot locul sunt slavii asupriţi, dar mai cu sémă în Ungaria.

* * *

Alegerile din Serbia sunt terminate.

Ceea-ce lipsesce însĕ până în momentul de faţă e o siguranţă în privinţa resultatului adevĕrat al alegerilor făcute. Deosebirea dintre cifrele resultatului pre care-l anunţă presa oficiósă sêrbéscă, şi dintre acelea, pe care-l proclamă presa radicală, este în adevĕr uimitóre de mare şi fără voe se impune întrebarea, cum, în o astfeliu de privinţă, póte sĕ domnéscă o atât de însĕmnată divirgenţe de aprecieri.

In privinţa resultatelor alegerilor din oraşe, după óre-cari mici constatări între presa liberală şi radicală, s'au cam admis şi de o parte şi de alta ca esacte cifrele: 20 liberali şi 9 radicali. Deosebirea de aprecieri este asupra alegerilor din sate. Aci liberalii îşi atribue 55 resultate favorabile şi nu recunosc radicalilor decât 35. Radicalii la rândul lor, susţin că au reuşit în 16 cercuri, ér liberalii d'abea în 39.

Ḑiarul progresit „Videlo“ nu dă cifre; el însĕ afirmă, că alegerile n'au lămurit situaţiunea de loc. Chiar şi dacă guvernul va avé maioritatea, ea va fi atât de neinsemnată, încât nu va puté guverna cu dênsa. O aşa tentativă cum s'a făcut la 21 August (aducerea la putere a liberalilor prin voinţa dlui Ristici) cerea un succes desĕvêrşit. Un succes nedesĕvêrşit sporesce rĕspunderea celor cari au întreprins'o.

O corĕspondenţă pe care "Neue-Freie Presse“ o primesce din Belgrad asupra resultatului alegerilor, esplică pentru ce trebuie a se astepta în totdeuna în Sêrbia, atât de mult până sĕ se cunóscă resultatul sigur, al alegerilor pentru scupcină. Causa este sistemul electoral sêrbesc, întemeiat pe representanţa minorităţilor şi pe scrutiniul pe listă. Pentru a se vedé cât de complicată e procedura, după care se scot resultatele alegerilor, e de ajuns a se cunósce de esemplu socotéla voturilor, cari s'au dat la Belgrad.

Au fost 4259 de votanţi, dintre cari au votat pentru lista liberală 2757, pentru cea radicală 1034, pentru cea progresistă 425 şi pentru o listă a „tinerilor liberali“ 43. Numĕrul total al voturilor esprimate se imparte prin numĕrul deputaţilor de ales (4) şi se găsesce coeficientul 1065. Din fie-care listă de candidaţi se proclamă aleşi atâţia, decâte ori se cuprinde acest coeficient în numĕrul voturilor pe cari le au întrunit.

In numĕrul voturilor liberale 2757, coeficientul se cuprinde de doue ori, deci se proclamă aleşi doi liberali, cei dintâiu de pe listă. Rĕmâne după acéstă împărţire un rest de 627 voturi liberale. Radicalii, progreşiştii şi tinerii liberali, n'au ajuns până la coeficientul 1065; ei au numai rĕmăşiţe de voturi, după legea electorală, celelalte mandate revin acelor liste de candidaţi, cari au cele mai multe rămăşiţe de voturi; deci se proclamă un radical (rămăşiţa 1034) şi ér un liberal (rămăşiţa 627), deóre-ce progreşiştii n'au ajuns decât la 425.

Cu un sistem atât de complicat, este lesne de înţeles, că se dă loc la feliu de feliu de contestaţii, mai ales în cercurile rurale; fie care din aceste cercuri cuprinde câte 80 până la 100 de comune; aceste comune votéză separat şi comitetul electoral cercual, trebue se adune voturile din tóte comunele şi pe urmă sĕ impartă mandatele între diferitele liste de candidaţi pe basa coeficientului electoral.

După ultimele date oficiale alegerile au dat următoriul resultat: 66 liberali (guvernamentali), 57 radicali şi 4 progresişti. Va se ḑică guvernul are o maioritate cu totul neinsĕmnată

Scirile din Belgrad anunţă, că încă înainte de a se deschide scupcina vor demisiona trei ministri din actualul cabinet.

Noutăţi.

Alegere de preot. In parochia rom. gr. or. Cetea, protopresbiteratul Albei-Iuliei s'a sĕvêrşit Duminecă în 7 Martiu st. v. a. c. alegerea de paroch. Concurenţi au fost 6, dar nu s'au putut candida decât 4, doi neîntrunind recerinţele concursului. Maioritatea voturilor a întrunit-o dl Ioan Frâncu, anume 139 de voturi. Dintre ceilalţi candidaţi a mai primit unul 54 şi altul un vot.

* * *

Academia română. Sesiunea generală a academiei române s'a făcut Marţi la 23 Februariu (7 Martiu). Ea a fost deschisă de dl Iacob Negruzzi, fiind de faţă 19 membri. S'a cetit raportul, pe care l'am publicat şi noi şi programul lucrărilor, pe care de asemenea l'am publicat. După alegerea comisiunilor pentru esaminarea lucrărilor făcute în 1892—93 în persónele: G. Bariţiu, Sp. Haret şi Caragiani şi a comisiunei financiare V. Babeş, P. Poni şi Gr Stefănescu şedinţa primă se închide. In a dóua şedinţă (24 Februariu) s'a cetit raportul comisiunei pentru împărţirea cărţilor din fundaţiunea Fĕtu. Apoi s'a proces la alegerea comisiunei însărcinată cu aceeaşi lucrare în anul 1893.

In şedinţa a treia dl Sturdza cetesce scrisórea primită dela dl Dr D. C. Barcianu, profesor în Sibiiu, care trimite copia decalcată de pe un document dat şi subscris de Mihail Vodă Vitézul în limba latină la Alba-Iulia la 2 Ianuariu 1600. Documentul se află în original în biblioteca seminariului Andreian din Sibiiu. Se decide ca Academia sĕ céră originalul spre a se fotografa şi apoi a se restitui.

Se cetesce procesul verbal al secţiunii istorice pentru şedinţa dela 23 Februariu curent, când secţiunea a luat între altele următórele hotăriri:

a) recomandă plenului propunerea dlui D. Sturdza de a ceda Academiei esemplarele publicaţiunii sale „Acte şi documente privitóre la istoria renascerii României“, cu condiunea ca Academia sĕ continue tipărirea;

b) conform art. 26 statute şi 64 regulament, secţiunea cu unanimitatea voturilor decide a chema sĕ facă parte la lucrările ei pe dl Gr. G. Tocilescu, membru în secţiunea literară.

Cetirea discursurilor dlor Tocilescu şi Haret sĕ se amâne pe anul viitoriu.

In şedinţa a patra se pune la ordinea ḑilei propunerea secţiunii istorice presentate în şedinţa precedentă pentru a se interveni la ministeriul cultelor sĕ procure un local la Iaşi, pentru instalarea colecţiunilor societăţii scientifice literare de acolo, care se primesce după o desbatere lungă.

* * *

Promoţiune. Tênĕrul Eugen Lemeny din Braşov, a fost promovat la universitatea din Budapesta la gradul de doctor juris.

* * *

Tramvai electric în Sibiiu. Dl comite-suprem G. Thalmann şi dl Dr. Wolff au căpĕtat concesiune pe un an pentru începerea lucrărilor pregătitóre spre construirea unei linii de tramvaiu electric, care se circule între gară, piaţa mare, Dumbravă, ér de acolo se rămuresce o linie la Rĕşinariu şi alta la Cisnădióra.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Turda, 19 Martiu, 1892.

Stimate dle redactor! Joi s'a ţinut la tribunalul de aici, precum Vĕ este cunoscut, pertractarea finală în procesul politic de agitaţie, intentat domnului preot din Căpuşul de Câmpie, Suciu.

Acest proces s'a pus la cale prin ingerinţa şi înfluinţarea comitelui suprem din comitatul Tîrnavei-mici, Sándor Iános, fost vice-comite îu Turda şi proprietariu în comuna Căpuş. Faptul acesta s'a vĕḑut în decursul pertractării şi l'a accentuat şi apĕrătoriul dl Dr. Frâncu.

Numitul comite avea ură asupra bravului preot, pentru-că e român bun şi pentru-că nu se căciulia lui, precum ar fi aşteptat póte „Măria Sa“ în închipuita sa „înălţime“ preste un preot „valach“. Acestei ure a şi dat espresiune în mai multe rênduri, ḑicênd între altele, că-l va persecuta politicesce, când numai va puté.

In procesul despre care vĕ scriu arĕtarea contra preotului a făcut-o un om în serviciul fişpanului Sándor, cu numele Sebestyén Arthur (pe care înainte de era de 50 cr. l'a chemat Sternthal), şi susţinută de doi ómeni perduţi, ca martori, George Cioban şi Kaszon Maxim.

Incepêndu-se pertractarea, după ce au fost ascultaţi toţi martorii, apĕrătoriul Dr. Frâncu a cerut sĕ se cetéscă unele fasiuni favorabile preotului acusat şi a pretins, ca 17 martori, cari au depus fasiuni favorabile, sĕ fie admişi la jurămênt. Tribunalul însĕ a respins cererea din urmă.

A urmat apoi vorbirea de acusă a procurorului, Pap Domokos, care s'a silit a arĕta, că deşi fasiunile martorilor agravanţi sĕ contraḑic, totuşi sunt motive suficiente de a l afla de vinovat de agitaţie pe dl Suciu, căci dênsul a afirmat, că în Ungaria bisericele şi scólele (!) române s'ar fi închis, s'a oprit a vorbì românesce sub pedépsă de bani (Nyir Adon!), că s'au creat legi în favórea magiarilor şi ovreilor, apoi ceea-ce recunósce şi acu-

---

Măi bădiţă om frumos
Ce te plimbi'n sus şi'n jos,
Lasă nu te mai primbla
Vin acuma şi mĕ ia.

Dela noi a treia casă
Este-o grădină frumósă,
Şi'n mijlocul grădinii
Este-un pom mare 'nflorit
Şi c'un şerpe 'nvĕluit,
Si din gură sânge-i cură
Din codiţă otrăviţă.

Bade'n dosul casei vóstre
Este-un drum mare de ţéră,
Ş'am trecut şi io'ntro séră,
Si bade am auḑit
Pe mumăta ocărând
Şi pe tat'o suduind,
Şi de mine rĕu grăind,
Spune badeo mumăta
Că de s'ar şi măcina
Noi că nu ne vom lăsa,
Ér atunci şi nici atunci
Când ar face plopul nuci
Şi răchita mere dulci,
Ba atunci şi nici atunci
Când maicăt'a numĕra
Frunzele de pe-un stejar
Holdele dintr'un hotar,
Şi penele de pe-un cuc
Şi frunḑele de pe-un nuc,
Când a face măta strat
Tocmai în un vêrf de ac
Sĕ-l samene tot cu mac,
De-a vedea, că macul cresce
Mai tragă badeo nădejde.

Peste Murĕş peste Tisă
Este'o mândruliţă prinsă
Cu férăle pe inele
Păn la brâu tot cu mărgele,
Vine-un moş bĕtrân la ea,
S'o iubéscă, s'o plătéscă,
Ea din graiu aşa grăia:
Cataţi moşule de cale
Că mândruţa e 'n prinsóre,
Moşule bolându-le
Nu'ţi mai da banii pe mine
Că şede dracu cu tine.

Are maica doi feciori
Şi's cu ochii negrişori,
O vint carte şi poruncă
Ca din doi unu se ducă.
Giaba mândro mi-ai plăcut
Dacă minte n'ai avut,
Giaba mândro mi'ai fost dragă
Dacă ţi-o fost mintea slabă.

Mĕ dusei pe o vălcea
Me întâlnesc cu sócra mea
Şi din graiu aşa 'mi grăia,
Ia ginere, fata mea
Că ţi dau şése boi cu ea,
Sĕ'mi dai şésă şi cu şése
Fata ta nu'mi trebe 'n casă,
Maică-i trebe ţĕsătóre
Fata ta-i scurtă 'n picióre,
Pănă ţese un cot de pânză
Mâncă cinci oca de brênză,
Ţese natra rupe spata,
Ţesă'n cot şi rupe-o în pod
Şi ḑice c'o ţesut tot.

Dare-ar Dumneḑeu o plóie,
Luncuţele sĕ le 'nmóie
Şi sĕ créscă trestia
Sĕ strâce cătănia,
C'am un bădiţ ca o pénă
Mi témă că-l ia cătanĕ,
Dar de-oi vedé şi-oi vedea
Că bădiţa n'o scăpa
M'oi sui într'un alun
Şi-oi striga, că nu e bun.

Vai bădiţă bin' ne-avem
Ne-am lua nu ne putem
Ne-am lăsa nu ne'ndurăm.

Măi bădiţă strugur bun
Rupete-aşi şi nu me'ndur,
Te-aşi lăsa, te vei usca
Te va rupe galbena,
Că galbena-i măniósă
Că ce nu i şi ea frumósă.

La'nsurat, la măritat
Omul nu trebe'ndemnat,
Că ala nu-i têrg de boi
Sĕ fie p'un an, pe doi.

Câte póme sunt în vie
Nice una nu-i dulcie
Ca mândruţa cea dintâie,
Câte póme sunt în vară
Nice una nu-i amară
Ca mândra de-a dóua óră.

Măi Dumitre dragul meu
De-i trăi, sĕ fi al meu
De-i muri sĕ mor şi eu
Sĕ ne'ngrópe la olaltă
Sĕ se mire lumea tótă
C'a fost dragoste curată
D'un ficior şi de o fată.

(Va urma.)

satul, că la Rusalii a împlorat pogorîrea Duchului sânt preste Maiestatea Sa monarchul nostru, ca acesta sĕ ia în considerare cererile juste ale poporului român, care încă i-o atribue de crimă etc. In fine procurorul îl face responsabil şi vinovat moralminte pe dl Suciu şi pentru tonul energic, în care a fost scrisă declararea a lor 87 de poporeni fruntaşi din Căpuş, în care sĕ timbréză aspru însinuarea falsă şi tendenţiósă, făcută în contra preotuluí şi care declaraţiune sĕ cetise in decursul pertractării.

Astfel procurorul cere de la tribunal sĕ aplice pedépsă: 6 luni închisóre de stat, 200 fl. amendă în bani şi spesele procesului.

După vorbirea procurorului a urmat strălucita şi bine motivata vorbire de apĕrare a tinĕrului advocat din Sibiiu, Dr. Amos Frâncu. Dl advocat în acéstă vorbire a arĕtat, că procesul este pus la cale din ură tendenţiósă din partea rĕu voitorilor preotului; că învinuirile, ce i se fac sunt forţate, ér ceea ce sĕ póte dovedì şi recunósce şi acusatul, că a cerut pogorîrea Duchului sânt asupra M. Sale, că a ḑis la diferite ocasiuni, că legea de naţionalitate nu sĕ esecută, că a cetit unor ómeni articoli din ḑiarele nóstre, cari n'au fost încriminate de procuror, că a cetit ómenilor un cerculariu de la superiositatea bisericéscă, pentru spriginirea scólelor nóstre — că aceste nu constitue delict politic de agitare, înscris în alinea *b*) §. 172 a cod. pen.

A vorbit apoi dl preot Suciu, românesce, arĕtând, că totdeuna a propagat pacea în popor, că este cetăţén fidel al patriei, dar totodată servesce cu credinţă causa poporului român, fără de a veni prin acésta în conflict cu datorinţa sa de bun patriot.

In urmă părintele Suciu a fost achitat din partea tribunalului, din lipsa de doveḑi suficiente în aplausele numĕroşilor asistenţi. Astfel dreptatea a învins; uneltirile maliţióse s'au spulberat în vênt, în faţa adevĕrului şi cei ce au pus la cale procesul din ură, acum nu şi-au ajuns scopul. Sĕ le fie de bine . . . . .

m.— m.

Sas-Sebeş, în 6 Martiu 1893.

Stimate dle redactor!

Corpul învĕţătoresc dela scóla capitală rom. gr. or. din loc a arangiat sub conducerea învĕţătoriului Nicolau Todea, în 30 Ianuariu a. c. la „trei sfinţi archierei", în scopul serbărei hramului scólei de aici, un concert parte cu cor de scolari în dóuĕ voci, parte cu cor micst de adulţi în patru şi şese voci. La acest concert, deşi era timp de érnă fórte nefavorabil a participat o cunună frumósă de inteligenţă, precum şi ţĕrani şi ţĕrance, atât din loc cât şi din depărtare, aşa încât sala cea mare şi frumósă a scólei abia putu cuprinde publicul numĕros.

Ascultând cu plăcută atenţiune laudabila esecutare a programului de cântări, compus pentru dóuĕ coruri la olaltă de preste 50 persóne, cu bucurie trebuie sĕ ḑic, că prestaţiunele corului de scolari în dóuĕ voci au fost escelente şi au fost rĕsplătite cu vii aplause, mai mare furóre însĕ a produs prestaţiunile corului micst de adulţi secerând furtunóse aplause; onóre şi laudă bravului dirigent Nicole Todea, care prin sirguinţa, zelul şi priceperea sa în ale musicei n'a pregetat a înfiinţa la scóla acésta pelângă conducerea corului bărbătesc de pludari şi un cor micst. Acest esemplu bun şi frumos a învĕţătoriului Nicolae Todea, la iniţiativa părintelui Isidor Blaga a stimulat şi pe scóla din comuna vecină Lancrăm de a înfiinţa un asemenea cor.

Invĕţătoriul N. Todea, în ce privesce arta musicei, a dat şi până acum probe destul de vii, despre desteritatea sa pre terenul acesta şi pe viitoriu mult ne-ar promite încă acest învĕţătoriu, numai dacă i-s'ar acorda cu deosebire din partea celor chiămaţi, atât spriginul moral cât şi cel material.

Nu pot sĕ nu ating la locul acesta şi aceea, că dacă scóla cap. din loc se bucură aḑi de un aşa meşter de cor, apoi primo-loco partea leului i-se cuvine marelui măiestru de musică M. O. D. profesor G. Dima, care a binevoit a plânta şi în fostul seu elev seminarial arta şi rutina musicală.

Cu finea concertului, publicul încântat de frumósele melodii, s'a depărtat fie-care la ale sale, ducênd cu sine o suvenire plăcută.

In fine, în numele tuturor binevoitorilor şi spriginitorilor de progres şi cultură, doresc ca bravul învĕţător şi dirigent de cor Nicolau Todea, se mai aibă încă mulţi imitatori, — bunul Dumneḑeu sĕ-l mai ţină mulţi ani la acéstă scólă spre binele şi progresul ei. — *Veritas.*

Cestionariu istoric*).

de

Nic. Densuşian.

D-l Nicolae Densuşian, precum aflăm, sĕ ocupă de mai mulţi ani în special cu acea parte a istoriei poporului nostru, care este mai puţin cunoscută şi care abia este luminată de unele urme şi reminiscenţe sigure ale trecutului. Acésta e epoca de la colonisarea Daciei prin romani până la întemeiarea principatelor române, respective până pe la anul 1400, când principatele române erau închiegate deja.

Inainte de a redacta acésta însĕmnată şi anevoiósă lucrare, dl Densuşian a aflat de bine a compune un cestionariu, ca astfeliu sĕ iésă la ivélă tradiţiunile istorice, ce s'au mai păstrat ici-colo la poporul nostru despre acele timpuri depărtate, despre Dacia şi popórele ei, despre împĕraţii romani, cari au stăpânit-o, despre restriştele némului nostru de pe timpul invasiunii barbarilor etc., tradiţiuni şi reminiscenţe, cari adeseori sunt de mare preţ pentru istoriograful scrutător.

Reproducem şi noi după „Gazeta Transilvaniei" cestionariul d-lui Nic. Densuşian, atragênd atenţiunea cetitorilor nostri asupra întrebărilor din el şi rugându-i, ca dacă la vre-o întrebare vor afla în popor date de-a puté respunde, sĕ nu întârḑie a le comunica cu dl Nic. Densuşian ori cu redacţiunile foilor nóstre.

Cestionariul este următoriul:

I.

1. Ce spuneau bĕtrânii, ce fel de popóre sau limbi păgâne au locuit în ţéra acésta mai înainte de români?

2. Se vorbesce ceva în popor, că odată ar fi locuit pe acolo nesce ómeni mici sau pitici? — şi ce s'a întêmplat cu ei?

3. Vorbiau ceva bĕtrânii pe acolo despre un popor cu numele de Daci? — ori de Geţi?

— cum erau îmbrăcaţi ómeni aceştia?

— locuiau ei la munte ori la şes?

— şi ce s'a întêmplat cu ei?

4. Ce spun bĕtrânii, se mai află pe undeva vre-o rĕmăşiţă óre care de Daci ori de Geţi?

5. Vorbiau ceva bĕtrânii, că odată ar fi locuit pe acolo nesce popóre cu numele de: — Celţi? — Schiţi (sau Schite)? — Scoloţi? — Soci? — Georgii? — Vasilii? — Agatirşi (Trauşi)? — Sarmaţi (Sauromaţi)? — Sargaţi? — Anarţi? — Teurisci? — Cistoboci (Costoboci)? — Predăveni? — Rătăceni? — Biefii? — Burideni? — Coteni? — Sensi? — Săldeni? — Ciaghişi? — Piefigi? — Bastarni? — Caucoieni? — Carpi (Carpiani)? — Peuceni? — Iaşi (Iasigi)? — Rocsolani? — Velţi? — Osii? — Gotini? — Harpi — Britolagi? Tagri? — Tirangeţi? — Tiriţi (sau Turite)? — Neuri? — Meterei? — Crobyzi? — Marcomani? — Quaḑi? — Savari? — Boi? — Breuci? — Aravisci? — Scordisci? — Traci? — Trivali?

— şi ce s'a întêmplat cu popórăle acestea?

6. Se vorbesce ceva în popor, că odată ómenii pe acolo sĕ fi locuit în pesceri, în bordee, ori în gropi pe sub pământ?

— şi dacă se mai află pe acolo astfel de gropi?

7. Se află pe acolo suterane ori pesceri, pe unde se ascundeau în vechime ómenii cu vitele lor de frica duşmanilor, şi dacă se găsesc ceva urme de zid la gurile acestor pesceri?

8. Se află cumva pe la ţĕranii de acolo case de lemn construite pe stâlpi înalţi avênd loc liber de desubtul casei, cum este de esemplu la coşare?

— ori dacă se găsesc prin locurile băltóse de acolo stîlpi sau pociumpi de lemn, pe cari se fi fost odată case?

(Aici referentul este rugat se desemneze o astfel de casă, dacă se mai află undeva pe acolo)

Ce spun ţĕranii, pentru ce scop au fost construite în vechime casele pe stîlpi înalţi de lemn? Nu cumva fiind-că locurile erau băltóse, ori póte din altă causă?

10. Cum sunt aşeḑate casele ómenilor prin satele de acolo?

— pe dél, ori pe vale?

unele lângă altele?

— ori dacă sunt separate şi împrăsciate

11. Ce spuneau bĕtrânii, óre popórĕle cari au locuit pe acolo mai înainte de români, se ocupau ele cu lucrarea pământului; dacă cunosceau grâul şi celelalte feliuri de bucate?

12. Se vorbesce ceva în popor, că odată ómenii din ţinutul de acolo se nu fi avut locuri anumite de arătură şi de fênaţe; ci pămênturile de arătură şi fînaţe se împărţiau în fie care an de nou între săteni?

13. Pe unde se ocupă ţĕranii mai mult cu prăsirea cailor, decât cu economia de vite şi de oi?

14. Se află pe acolo vre'un munte, pe care poporul sĕ-l socotéscă de munte sfânt, şi cum se numesce muntele acela?

15. Ce spun bĕtrênii, ce lege aveau ómenii, cari locuisc în ţéra acésta mai înainte de români?

— aveau ei vr'un munte sfânt, unde se închinau şi făceau rugăciuni?

— la ce Dumneḑei se închinau ei?

— şi dacă le era ertat se mânânce carne şi sĕ aibă mai multe femei?

16. Se vorbesce ceva pe acolo despre nesce ómeni sfinţi cu numele Zamolcse şi Deceneu?

17. Se află cumva prin satele de acolo ómeni, cari sĕ ţină de pĕcat a bé vin, şi sĕ socotéscă viţa de vie ca o plantă necurată?

18. Se află acolo ómeni, cari sĕ nu mânânce carne din nici un fel de animal?

19. Pomenesce ceva poporul pe acolo de nesce duhuri necurate cu numele de:

— Gebeleiz? — Sabaţu? — Sarmandu? — Sule? — Sulevii? — Bende?

20. Se vorbesce ceva în popor, că odată s'ar fi aflat pe acolo sabia Dumneḑeului, care după credinţa păgânilor purta rĕsbóiele în vechime.

21. *a* Se află cumva prin munţi de acolo stânci ori pietri mari, cari se aibă ceva asemănare cu tipurile de om ori cu tipurile de animale?

— Şi ce spune poporul despre petrile acestea?

21 *b* Se află pe acolo urme de urieşi de ómeni, ori de animale (de cai, urşi etc.) săpate în stânci?

21 c Dacă se află pe acolo biserici săpate în pétră şi cine a făcut bisericile aceste?

22. Spuneau ceva bĕtrânii, că odată ar fi locuit pe acolo nesce ómeni, cari purtau haine femeiesci, şi cum se numia poporul acesta?

23. In ce sate este obiceiul, ca ómenii se umble cu capul descoperit (gol) érna şi vara, fără se fie în jale?

24. Este pe acolo obiceiul, ca bărbaţii şi femeile, când lucră, sĕ se desbrace de cămaşă până la brêu, sau numai pe un umĕr órecare?

25. Este pe acolo obiceiul, ca ţĕranii sĕ umble cu barba nerasă?

26. Prin ce sate ori suburbii femeile pórtă pe cap numai o cârpă în care'şi légă pĕrul dinapoi.

27. Este pe acolo obiceiul, ca ómenii sĕ-şi zugrăvéscă corpul cu semne sau figuri?

28. Ce se vorbesce, în cari sate anume ómenii sunt mai lodromani, fac mai mult rĕu vecinilor şi opuneri autorităţilor?

29. Se vorbesce ceva, că în vremile vechi sĕ fi venit pe acolo cu bătaiă nesce crai cu numele de:

— Sesostre (ori Sesoose)?

— Darie?

— şi Alecsandru Macedon?

30. Se află pe acolo vre un stêlp vechiu de pétră cu semne şi figuri, pus acolo de un craiu, sau împĕrat óre care?

(Va urma.)

---

*) Rugăm pe toţi dnii, cărora le zace la inimă luminarea faptelor mari şi strălucite ale străbunilor nostri, şi anume, rugăm pe toţi bărbaţii nostri literaţi, advocaţi, preoţi, profesori şi învĕţători sĕ binevoiască a ne trimite rĕspunsurile lor la cestionarul de faţă. Indată ce o persóră póte sĕ ne rĕspundă chiar şi numai la dóuĕ sau la 3 întrebări va face fórte bine sĕ pună pe hârtiă informaţiunile aceste şi sĕ ni le trimită cu posta. In modul acesta memoria multor evenimente şi fapte mari va trece şi la posteritatea nóstră.

Convocare.

P. T. domni membrii ai reuniunei femeilor române gr. or. din Reşinari, sunt prin acésta invitaţi a participa la

a 111-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în 21 Martiu st. v. (Dumineca Floriilor), în edificiul scólei (clasa a II-a de fetiţe) la órele 2 p. m.

Obietele:

1. Deschiderea şedinţei prin presidiu.
2. Raportul comitetului.
3. Revisuirea raţiociniului pro 1892.
4. Eventuali propuneri.

Reşinari, 7 Martiu, 1893.

Aurelia Goga, présidentă. *Michail Stoia,* secretar.

Sub-semnatul, am onóre a aduce la cunoscinţă, că angagiat fiind de prea onorata comisiune administrativă a tipografiei archidiecesane rom. gr. or. din Sibiiu, în postul de director al tipografiei şi librăriei, — cu începerea anului 1893, am primit conducerea şi dirigiarea tipografiei şi librăriei, cu privire la ceea-ce sĕ ţine de partea comercială, administrativă şi technică a acestora.

Cunoscinţele câştigate atât în ţéră, cât şi în streinătate în specialitatea mea, me încuragiază, şi me pun în plăcută posiţie a oferí clientelei serviciile mele referitóre la afacerile tipografiei şi librăriei, asigurându-o de cel mai consciincios şi acurat serviciu.

Rugând onoratul public a păstra preţuitele sale comande pentru tipografia şi librăria archidecesană rom. gr. or. din Sibiiu.

Sibiiu, Martiu 1893.

Sub-semn cu distinsă stimă:

Stefan I. Demetriu,
director al tip. şi librăriei archid.

„*Curs de stupărit*" de A. Degan*)
La ḑilnicile întrebări, ce mi se fac, am onóre a aduce pe acésta cale la cunoscinţa interesaţilor, că opul meu sus numit se vinde prin domnul Arseniu P. Bunea, secretarul comitetului scólelor grăniţăresci din Sibiiu (Nagy-Szeben) cu preţul de 35 cr. + 5 cr. porto postal.

Veţel, 18 Martiu 1893.

Aug. Degan,
învĕţ. dir. grăniţăr.

Loterie.

Mercuri, 22 Martiu, 1893.

Sibiiu: **84 43 30 66 4**

---

*) Celelalte foi române sunt respectuos rugate a reproduce acest anunciu.

Nr. 3709/1893. Vicecomite. [40] 1—2

Concurs.

Devenind vacant postul de esactor (számvevő) la magistratul orașului S. Sebeș, care e împreunat cu un salariu anual de 600 fl. v. a., pentru ocuparea acestuia sĕ deschide concurs.

Sunt învitaţi toţi aceia, cari reflectéză la acest post, a-'și înainta petiţiunile, înstruate conform articlului de lege I din 1883 pănă în 15 **Aprilie st. n. a. c.** inclusiv la subscrisul.

Sibiiu, 14 Martiu 1893.

Reissenberger m. p.,
vice-comite.

Nr. 4737/1893. Vicecomite. [39] 2—2

Publicare de licitaţiune.

Pe basa decisiunei comitetului administrativ al comitatului Sibiiu din 8 Martie 1893, Nr 244, se escrie pentru asigurarea furnisării petrișului (prundului) de lipsă înanii 1893 pănă 1898 pe tóte drumurile publice municipale de pe teritoriul acestui comitat o nóuă pertractare concursuală, ce se va ţinea prin oferte scrise și închise în 27 Martiu 1893 la 10 óre a. m. la vicecomitele comitatului Sibiiu în edificiul comitatului.

Se provócă deci toţi aceia, cari doresc a întreprinde acésta liferaţie a și snbsterne ofertele la vice comitele comitatului cel mult pănă la óra amintită a ḑilei defipte pentru pertractare. Ofertele întrate mai târḑiu, precum și telegramele întrate ori și când nu se vor lua în considerare.

Ofertele timbrate după lege sunt a se trimite sau a se presenta în cuverte sigilate.

Ofertele sunt de a se compune după formularul și conspectul de împărţire, care ambele se pot vedea la oficiul r. u. de construire de aici.

Referitoriu la drumul municipal Sibiiu—Nocrich ofertele trebue astfel compuse, că pentru distanţa dela chilometru 0—11 se fie pus un preţ, pentru distanţa dela chilometru 11—23 al doilea preţ, éră pentru distanţa dela chilometru 23—42 al treilea preţ unitar.

Pentru casul, când într'aceea s'ar dispune, că pe distanţa dela chilometru 23—42 a liniei Sibiiu—Nocrich și dela 8—24 a liniei Daia—Vurpĕr—Nocrich precum și pe pe linia Nocrich—Alţina—Vecerdea în loc de petriș sĕ se lifereze năsip petricios (rĕmășiţă de ciur) din grópa de petriș dela Vurpĕr, trebue făcut ofert alternativ și despre aceea, cu ce preţ voesce oferentul sĕ lifereze prisma de 2 metri cubici de astfel de năsip petricios?

La ofert trebue alăturată cuitanţa despre depunerea vadiului la casa comitatensă.

Vadiul trebue se conste cel puţin din 5% a sumelor preţurilor, care le promite oferentul după cantitatea de petriș, pusă în conspectul de împărţire, care conspect servesce de basă la pertractare.

Bani gata sau hârtii de valóre nu se primesc cu ofertul.

Conspectul de orientare despre împărţirea petrișului de turnisat, contractul de furnisare și condiţiunile speciale, se pot ceti la oficiul r. u. de censtruire din loc (casa comitatensă odaia Nr. 39) în órele ordinare de oficiu.

Sibiiu, în 13 Martiu, 1893.

Reissenberger m. p.,
vice-comite.

Societatea de credit și împrumuturi

din Zám („Zámi Elölegezési és Hitelszövetkezet") în adunarea sa anuală generală, ţinută în 23 Februariu a. c., a luat decisiunea, ca societatea sĕ licuideze; pe basa acestei decisiuni, în sensul legii comerciale, prin acésta sĕ abḑic: atât banii depuși la societate și manipulaţi ca depuneri de bancă, cât și creditele cambiale, respective pretensiunile societăţii și sĕ provócă toţi aceia, cari ar avé pretensiuni la susnumita societate, a le însinua cât mai curênd.

Societatea de credit și împrumuturi
din Zám (Zámi elölegezési és hitelszövetkezet)
în licuidare.

(38) 3—3

Banca generală de asigurare mutuală „Transilvania".

A XXIV-a adunare generală ordinară

va avé loc **Dumineca în 16 Aprilie c. n. a. c. la 3 óre după prânḑ** în sala de ședinţe a comunităţii orășenesci (curtea sfatului).

Obiecte de pertractare sunt:

1. Darea de sémă despre afacerile anului 1892.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Întregirea consiliului administrativ.
4. Propuneri incurse.
5. Sortiri de obligaţiuni ale fondului de întemeiare.

Sibiiu, în 6 Martie 1893.

[41] 1—3

Direcţiunea.

Ball-Seidenstoffe von 85 kr. bis fl. 11.65 per Meter — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65
4 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) Porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.
1 **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Turnătoria

de clopote și de metal

a lui

Antonie Novotny

se recomandă cu garanţă pe mai mulţi ani pentru construirea de clopote noue cu sunet harmonic și clar precum și pentru vărsarea clopotelor crepate (sărite) Montate cu culme (corónă) de fer făurit, întocmite de a undula ușor în ori-ce direcţiune, îndată ce clopotul pe o parte s'a ros, prin care se încungiură crepatul.

Cu deosebire recomand

clopotele cu patent găurite și premiate

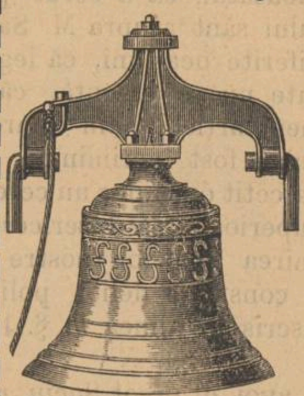

inventate de mine, care au **un ton mai lung, mai puternic și mai adênc,** ca cele de sistemul vechiu; un astfeliu de clopot în greutate de 300 kilogr. egaléză pe unul de 400 klgr.

Recomand mai departe **scaune din fer bătut pentru clopote,** solide și frumóse, **clopote pentru orologiu** și **tóce din metal,** precum tóte celelalte articole de alamă și metal aparţinătóre de acéstă categorie, cu **preţurile cele mai moderate.** Se construesc clopote și pe lângă plătirea făcută în rate.

Clopote dela 300 klgr. în jos, precum și **stropitóre de mână** și **locomobile** se află totdeuna per magazin.

Pentru comande binevoitóre, care se efectuiază solid și cu punctualitate, se recomandă [182] 10—12

Antonie Novotny.
Timișóra, Fabric.

Mostre atrăgĕtóre pentru mușterii privaţi gratis și franco.

Caete cu mostre, cum nu s'au mai vĕḑut pănă acum pentru **croitori** nefrancate

Eu nu dau **rabat** de 2½, sau 3½ fl. pe metru, nici **cadouri** croitorilor, cum face concurenţa, ci am **numai preţuri ficse** netto pe metru pentru ca fiecare mușteriu sĕ cumpere **bun și eftin.** Poftiţi a vi se presenta numai caetele mele cu mustre. Tot odată avertisez a Ve păzì de anunţuri ale concurenţei pentru ieftinătate.

Stofe pentru îmbrăcăminte.

Peruvien și **Dosking** pentru onoratul **cler** stofe prescrise pentru uniformele **funcţionarilor c. r.** asemenea pentru **veterani, pompieri, gimnastici, livrèe-uri,** postavuri pentru **biliarde** și **mese de joc, loden** obicinuit și impermeabil pentru **rocuri de vênătóre, stofe de spălat, pleduri de voiagiu** dela **fl. 4—14 etc.**

Cine voiesce a cumpĕra **postavuri eftine, solide, trainice, din lână curată,** ér **nu sdrenţe** eftine și nu preţuesc nici cât cusutul croitoriului, sĕ se adrese la

Joh. Stikarofsky in Brünn (Manchesterul austriei).

Deposit permanent de postavuri peste ½ milióne florini.

Pentru a putea apreţia mărimea și eficacitatea stabilimentului, declar că firma mea intreţine esportul cel mai mare de **postav din Europa fabricaţie de Kamgarn, mănunţișuri pentru croitorie și o mare legatorie de mustre.**

Spre a se convinge despre tóte acestea invit pe **On. public** a visita localurile spaţióse a stabilimentului de vênḑare unde sunt ocupate 150 persóne.

☛ **Trimiterea numai cu Ramburse.** ☚

Corespondenţa în limba germană, boemă, magiară, polonă, italiană, francesă și englesă. [23] 5—6

Apa amară (Bitterwasser) Victoria de Buda.

este după cum arată **cifrele** următóre

apa amară cea mai bogată și cu efect de pe continent

ea cuprinde 58.05 gr, părţi constitutive stabile și cu efect în 1000 gr.; o cifră, la care n'a ajuns nici **un alt** isvor de apă amară.

Cumcă apa amară Victoria este cea mai abundentă în putere, între celelalte ape, resultă din următórea compunere de analise oficióse:

	In o mie grame	
	Suma tuturor părţilor constitutive ficse	Conţinutul de Magnesia cu accid sulfuric (sare amară.)
Isvorul Victoria de Buda	**58.05**	**32.38**
„ Rákócy	53.53	23.06
„ Franz Josef	52.29	24.78
„ Hunyady János	41.73	18.44
„ Elisabet	26.29	8.04
„ de apă amară de Püllnau . . .	32.72	12.12
Saidschützer	23.21	10.96

Apa Victoria sĕ capĕtă în tóte băcăniile.

Proprietariu: **IGN. UNGARN Sohn**
Budapesta.

[36] 5—10

Sosirea și plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 26 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:

La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraș:

La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 28. Sibiiu, Sâmbătă, 13/25 Martiu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 12 Martiu, 1893.

Oposiţionalii estremi sau kosuthistii nu sunt îndestuliţi cu stările de la noi, cu libertăţile, de cari ne „bucurăm“ aḑi. Acésta este lucru cunoscut. Ei au pretins şi pretind împlinirea postulatelor, cuprinse în cunoscutele 12 puncte din 1848. Dar fiind-că acele, cel puţin cele mai cardinale din ele, precum independenţa absolută a Ungariei, armată naţională magiară etc. nu s'au împlinit, unii din kosuthiştii cei mai infocaţi, în frunte cu Pazmandy, Hentaller, contele Károlyi Gábor, întrerupĕtoriul comic al vorbitorilor din parlamentul ungar etc. au formulat, fără de a se lăpĕda de pretensiunile punctelor din 1848, alte 12 puncte nóuĕ, ca o întregire şi desvoltare a celor vechi.

Intre aceste cele mai însĕmnate sunt: independenţa Ungariei, armată naţională, esercitiul liber religionar (!), libertatea presei, cu stergerea cauţiunii şi a portului postal de ḑiare, apoi întroducerea votului universal şi restituirea păcii între naţionalităţi prin o guvernare dréptă şi cinstită.

Aceste puncte nóuĕ, după-ce an fost plămădite şi redactate pe deplin, autorii lor au hotărît sĕ le aducă solemn la cunoscinţa „naţiunii“, prin meetinguri şi în dietă. Astfeliu au convocat pe Dumineca primă după 15 Martiu, pe 19 Martiu n. un meeting sau cum l'au numit ei „serbare de libertate“ a tuturor cetăţenilor din capitală. —

La timpul anumit s'au adunat la vre-o 2—3 sute de „cetăţeni“ şi sau presentat şi iniţiatorii, ca sĕ aducă la cunoscinţa „naţiunii“ cele 12 puncte. „Serbarea de libertate“ s'a început şi au vorbit mai mulţi oratori, cari după-cum îi tăia capul, căci „cetaţenii“ adunaţi au fost aşa de pĕtrunşi de simţul libertăţii, încât au ţinut de prisos sĕ şi mai alégă preşedinte. A vorbit între alţii şi cont. Károlyi Gábor şi şi-a terminat vorbirea sa bombastică astfeliu: „sĕ ne facem datorinţa, şi-apoi sĕ nu ne temem de nimenea, nici de Dumneḑeu“.

După ce s'a sfirşit adunarea, tămbălăul s'a continuat pe strade şi în urmă „cetăţenii“, iubitori de libertate, după datina străbună „fecerunt magnum aldomaşum“.

Am făcut un mic tablou despre „serbarea de libertate“ a cetăţenilor, cari doresc libertate.

Ce se ţine de cele 12 puncte nóuĕ şi cu deosebire de cele ce se cuprind în ele referitor la noi, la naţionalităţi, noi scim sĕ le apreţiăm după cum ne spune trecutul. Sunt bune, ca patrioţii esaltaţi sĕ paradeze cu ele şi apoi sĕ remâie litere mórte pe hârtie. Acolo este legea de naţionalitate; óre esecută-sĕ ea cum ar trebuí? In punctul, unde se ḑice, că naţionalităţile trebue împĕcate prin o guvernare dréptă şi cinstită, ar fi trebuit sĕ se adauge, că guvernarea aşa va fi dréptă şi cinstită, dacă va respecta limba, religiunea şi obiceiurile nóstre, dacă va împliní justele pretensiuni ale tuturor cetăţenilor de ori ce limbă, favorisându-i de-o potrivă pe toţi, dacă pretinde dela toţi suportarea sarcinilor.

Nu avem garanţă, că kosuthistii, când ar ajunge la putere, ceea-ce însĕ nu o credem, că va fi când-va, ar împăca naţionalităţile, căci am vĕḑut în destule rênduri, că fiind vorba de noi, kosuthiştii cu guvernul au mers mână în mână.

Numai abḑicênd de tendinţa magiarisării forţate, de şovinism şi inaugurând o eră nouă, s'ar puté ḑice despre cei cari sunt şi vor fi la putere, că-şi împlinesc datorinţa politică patriotică.

Până-când însĕ acésta nu se întêmplă, până-când datorinţa politică nu se implinesce, sĕ ne ierte dl Károlyi a-i spune, că trebue sĕ se témă de puterea şi mânia lui Dumneḑeu.

Revista politică.

In dieta din Budapesta se repeţesc scenele furtunóse. Deocamdată fostul ministru *Tisza* este obiectul celor mai detestabile atacuri. După cestiunea Asbóth-Tisza, cestiune, care încă nici aḑi nu e limpeḑită pe deplin, dar care dă dreptate mai mult espunerilor lui Asbóth, a urmat cestiunea Károlyi-Tisza.

Acésta s'a întêmplat astfeliu. Desbătându-se în dietă proiectul de buget al ministrului de culte, cel dintâiu vorbitoriu *Szacsvay*, a atras atenţiunea ministrului la împregiurarea, *că agitaţiunea daco-romană a început sĕ se manifesteze şi în unele scoli medii. Acest rĕu trebue nimicit încă în germine. Dênsul nu e mulţămit nici cu progresul, ce se face în limba magiară.* Cont. Apponyi, vrênd sĕ se facă mai popular, accentuéză, că *multe scóle confesionale propagă idei contrare statului, de aceea art. de lege XXVIII ex 1876 trebue supus unei revisiuni, întrégă procedura disciplinară sĕ o eserciteze statul.* Ministrul s'a purtat culant faţă de vorbitori şi a rĕspuns, că pe viitoriu se va face şi mai mult.

Pe când se petreceau acestea apare Tisza în sală. Cont. Gabr. Károlyi: „érăşi e aici“. — O voce: „are drept sĕ fie“. Cont. Károlyi: Da, are drept, dar nu se cuvine se mérgă la Gest ori la Roma sĕ facă politică.

După vorbirea lui Apponyi, luà cuvêntul Károlyi şi pe când toţi se asceptau sĕ vorbéseă despre inspectorii de scóle, cu care şi începe vorbirea, vorbitoriul ḑise, că ministrul sĕ se îngrigéseă cu privire la educaţiune aşa, ca sĕ nu se mai întêmple ca un general sĕ fie degradat la simplu soldat. Chiemat la ordine, a spus, că nu se cuvine, ca Tisza sĕ fie în dietă, pentru-că nu pot suferi acésta şi îi rĕmâne sĕ mérgă la Gest sau la Roma sĕ facă politică. Presidentul: te chiem la ordine. — O primesc cu plăcere, dar repetez *sĕ se retragă.* Eu nu-i pot pronunţa numele şi cred *că nimenea în ţéra asta nu o va face.*

Atunci se produse o larmă mare, unii au cerut o şedinţă secretă. In clubul liberal, după-ce vorbi Wekerle şi alţi matadori s'a hotărît a nu se mai ţiné şedinţă şi Tisza s'a declarat satisfăcut. După scirile mai nóuĕ din Budapesta, lucrurile érăşi s'an încâlcit. O parte dintre deputaţii liberali pretind, ca Tisza sĕ şi fi cerut satisfacţiune sau sĕ se fi ţinut o şedinţă secretă. Sunt multe divirgenţe de păreri şi nu se scie cum se vor resolvi lucrurile

* * *

In parlamentul austriac a fost ales de preşedinte Chlumesky. La alegere cehii tineri şi croaţii s'au abţinut. Noul preşedinte a accentuat în vorbirea sa de mulţămită, că va observa o atitudine obiectivă în conducerea desbaterilor şi le va susţiné la nivoul şi prestigiul parlamentarismului cavaleresc. Continuându se desbaterea legei financiare s'a vorbit din partea cehilor tineri contra ei şi s'a accentuat necesitatea sufragiului universal. Plener, a declarat, că nu e mulţămit cu multe detalii din reforma pentru regularea valutei. *Pănă-ce luptele naţionale nu vor înceta în Austria, nu se póte vorbi despre un sufragiu universal.* Dênsul se alătură la programul regelui şi anunţă că la tómnă va presenta un proiect *pentru regularea cestiunei limbilor în Austria.*

* * *

Scirile din Viena anunţă, că la manevrele cele mari, care se vor face la tómnă în Steinamanger în presenţa monarchului, vor mai lua parte împĕtul Wilhelm al Germaniei şi moştenitoriul tronului rusesc.

* * *

De câtva timp vin din Petersburg sciri, care de care mai sensaţionale, ér foile monarchiei nóstre le comentéză în diferite chipuri. Acum se anunţă, că la ţarul a avut loc o conferinţă secretă, la care a luat

---

FOIŢA.

Poesii poporale

din Ţéra-Oltului (jurul Avrigului) adunate de „*Ioan*“.

(Urmare.)

Câtu-i Sibiiu de mare,
De trei ori l'am ocolit
Şi ce-am piert n'am mai găsit,
Boltiţa cu covrigii,
Işcóla cu diecii,
C'am un bădişor diac
Cu pene de liliac,
Vêntul bate,
Péna-i cade,
Eu mĕ plec sĕ i-o ridic
Că-ce mi-a fost ibovnic.

Am un pom în bătătură
Póme face, nu se cóce,
S'aş dori sĕ l bag în tindă
Ramurile dau de grindă,
Ş'aş dori sĕ-l bag în casă
Ramurile nu me lasă
Că ele nu'ncap de masă.

Lasă-me némţule-acasă
Că érba-i tótă de cósă,
Cucuruzul de săpat
Mândra mi de măritat.

Bădişor ca bădiţa
Nu-i cât ţine uliţa,
Bădişor ca al meu bade
Nu-i în cinci-spre-ḑece sate,
Că-i înalt şi se mai face

Fă-me Dómne brad înalt
Sĕ ved badea ce-o cinat,
Némţul ce porunc'a dat,
De-o fi dat poruncă bună
Badiu vine peste o lună,
De-o fi dat poruncă rea
Nu vine cât e lumea.

Frunḑă verde salcie
Hai mândro la staţie,
Când va şuera maşina
Haida mândro de-mi dă mâna,
Că eri nópte pe la doi
Au vint carte după noi,
Carte dela'mpĕrăţie
Pe trei ani la cătănie.

Astă séră-i sĕptĕmână
Eram cu mândra de mână,
Şi-i tot ḑiceam séra bună,
Séra bună mândro dulce,
Séra bună şi m'oi duce,
Nu te duce badeo duce,
Că te ţin cu turtă dulce,
De m'ai ţinea cu zăhar,
Că mi-am pus hainele'n car,
Şi mi-am pus picioru'n scară
Sĕ me duc la Sibiiu éră.

Mândra mea cu ochii mici
Mĕ face sĕ viu p'aici,
Mândra mea cu ochii verḑi
Eşi afară de mĕ veḑi,
Eşi afară păn' la pórtă
De veḑi dorul cum me pórtă,
Me pórtă din sat în sat
Ca pe cânele turbat.

Fost-am ficior nu prea fórte
Şi-am iubit fetele tóte,
Câte fete'n braţ am strîns
Tóte după min' au plâns,
De te-oi strînge şi pe tine
Şi tu-i plânge după mine,
Si de te voi săruta
De mine nu te-i lăsa.

Mândro dragostile nóstre
Au rĕmas pustii pe cóste
Şi am fost Vineri la ele
Ş'au rĕsărit viorele,
Viorele flori adênci
Când le veḑi mândro sĕ plângi.

De n'ar fi ochi şi sprâncene
Inima mea n'ar mai geme,
Dar când la ele gândesc
Simţ că de dor me topesc.

Frunḑă verde ş'o nuia
Mândro mândruliţa mea,
Astă nópte vis visam
Mândro, că ne sărutam,
Éră când me deşteptam
Perina'n braţe stringeam.

Nu gândi badeo gândi
Că ca tine n'or mai fi,
Ca tine sunt şi o mie
Numai nu-mi trebue mie.

De-ai fi mândră bunişóră
Tu ţi ai face pat afară,
Eu m'aş face vênt de vară,
Patul ţi l'aş legăna
Gura ţi-o aş săruta.

Trecu-i délul mort de sete
Mĕ'ntâlneam cu dóuĕ fete,
Amândóuĕ'n haine nóuĕ
Sărutale aş pe amândóuĕ,
Dar pe una totdeuna
Pe cealaltă, câte-odată.

parte generalul Gurko, colonelul Dimitrieff, ambasadorul Lobanoff, ataşatul maior Zujeff. S'a vorbit despre reforme mari în un teritoriu din Rusia despre cestiuni militare şi grave cestiuni familiare.

* * *

Ḑiariul „Politic“ din Praga scrie sub titlul „O intervenţiune magiară în America nordică“, următórele: „Bărbaţii magiari „liberali“ nu se îndestulesc cu aceea, că lasă popórele nemagiare sĕ guste din liberalitatea lor, ei voesc acum sĕ-şi esporteze ceva din „libertatea lor“.... Foile slovace din America nordică de mult li sunt magiarilor un spin în ochi şi aşa se adresară ei autorităţilor americane cu rugarea, ca aceste sĕ suprime întru câtva aceste foi. Dar o păţiră magiarii. „New-Yorker Staats Ztg.“ anunţă despre acésta sub titlul „Acésta nu merge aici“ următórele: „Oficiul poliţienesc din Pitsburg a fost oficial provocat de către guvernul austro-ungar, ca sĕ suprime fóia slovacă ce apare acolo sub titlul: „Amerikansko Slovanske Noviny“. Rugarea a fost făcută prin mijlocirea consulului austriac, care în urma unui articol al acestei foi a fost provocat a interveni, deóre-ce acel articol conţinea un atac vehement în contra guvernului ungar. Deşi consulul scia, că o astfeliu de intervenţiune nu póte avé nici succes, totuşi întrà în legătură cu poliţia. Firesce, că primi un rĕspuns negativ şi guvernul unguresc a trebuit sĕ se mulţămésca cu aceea, că esemplarele numitei foi sosite în Ungaria au fost arse în mod solemn! Se nasce întrebarea, că óre nu s'a putut evita un astfeliu de blamagiu pentru monarchie? In oficiul de esterne ar fi trebuit sĕ se scie, că în America nu e teren pentru „arborii de libertate“ magiari.

* * *

Camera din Paris a adoptat cu 296 voturi contra 170 un credit de 20,000 franci pentru înmormêntarea lui Jules Ferry. Singur dnul Baudri-d'Assson a vorbit contra creditului.

Camera a decis în urmă sĕ nu ţie şedinţă în ḑiua înmormêntării, care a avut loc Mercuri. Ingroparea s'a făcut la Foucharnot (Vosges).

La senat, d-l Merlin, vice-preşedinte, a pronunţat elogiul d-lui Ferry. El a ḑis, că Ferry îşi consacrase întréga lui viéţă apĕrărei libertăţilor publice, întinderei Franciei, desvoltărei şi liberărei inteligenţei umane. Dl Merlin a esprimat profunda durere ce causéză senatului mórtea neaşteptată a lui Ferry, care a meritat titlul de om de stat şi care ar fi putut sĕ facă încă mari servicii Franciei.

Alocuţiunea a fost ascultată cu emoţiune şi fórte aplaudată.

Senatul a votat creditul pentru înmormêntare cu 233 voturi contra 30 şi a ridicat în urmă şedinţa în semn de doliu.

Mórtea lui Ferry, anunţată în timpul serii prin ediţiunile suplimentare ale ḑiarelor, a produs o consternaţiune aprópe egală celei ce se produsese la mórtea lui Gambetta.

Ḑiarele sunt aprópe unanime a constata perderea considerabilă, ce republica încércă prin mórtea lui Jules Ferry.

Este constatat aḑi şi de medici, că atentatul, pe care l'a comis la 10 Decembre 1887 un alsacian nebun, anume Aubertin, împotriva lui Jules Ferry, a pricinuit bóla de inimă, de care a murit acest mare om de stat şi patriot.

Jules Ferry nu mai era pe atunci ministru, ci simplu deputat. Era după alegerea lui Sadi Carnot de preşedinte al republicei. Camera ţinuse o şedinţă scurtă care se ridicase la 2 şi jumĕtate, şi deputaţii se plimbau prin localele Camerei, convorbind asupra diferitelor combinaţiuni ministeriale. Atunci se presentă un om, — de stătură mijlocie, cu barba blondă, bine îmbrăcat şi părênd a face parte din clasele mai bune, — în anticameră, cerênd se vorbéscă cu Jules Ferry şi Goblet. Necunoscutul presentă o cartă a ḑiaristului orleanist Hervé.

Iules Ferry eşi numai de cât în anti-cameră si întrebà pe străin, ce poftesce. Străinul îi întinse o scrisóre, care purta stampila ministerului de interne şi era semnată Lelorain. Pe când Iules Ferry începu sĕ cetéscă scrisórea, străinul scóse un revolver şi trase de trei sau de patru ori asupra lui. Un glonţ atinse pe Iules Ferry în piept d'asupra inimei, ér altul la gât. Iules Ferry nu-şi pierdu presenţa de spirit, ci se îndreptà spre chestură, unde mai mulţi medici esaminară rănile. Nici una din ele nu presinta un caracter primejdios şi Ferry putu sĕ se ducă acasă pe jos Trebuì totuşi sĕ stea în casă câte-va ḑile

Atentatorul era cât p'aci sĕ fie sfăşiat de către deputaţii şi ḑiariştii presenţi. Ascultat la chestură, declară, că se numea Berkheim, originar din Raubach, lângă Metz. O asociaţiune de 20 de inşi hotărîse sĕ omóre pe Ferry şi sórtea căḑuse asupra lui, care avea numĕrul 17.

Din hârtiile găsite asupra lui Berkheim, care se numea şi Aubertin, precum şi din declaraţiunile lui se putu stabili în scurtă vreme, că nenorocitul era smintit şi astfeliu n'a fost dat judecăţii ci internat într'o casă de nebuni, unde se află şi acum.

La câteva ḑile după atentat, medicii declarară rănile lui Iules Ferry pe deplin vindecate. Din nenorocire se înşelau. La ḑece luni după atentat se iviră primele simptóme ale unei bóle de inimă şi chiar dela început s'a bănuit şi mai pe urmă s'a constatat, că originea acestei bóle era o contusiune ocasionată de glonţul revorverului lui Aubertin la basa inimei.

Bóla s'a desvoltat treptat, şi după cinci ani a pus capĕt vieţei lui Ferry.

La cestiunile bisericesci actuale

Din Brad primim următórele:

Brad, 8 Martiu v. 1893.

Stimate dle redactor! Adunarea alegĕtorilor români din cercurile Brad şi Baia de Criş, ţinută aici în 4/16 Martiu a. c., pentru de a protesta contra reformelor bisericesci proiectate de guvern, a fost imposantă. Aprópe toţi preoţii din Zarand şi o mare mulţime de ţĕrani s'au adunat la locul designat, cu tóte că timpul a fost ploios şi astfel comunicaţia prin locurile nóstre muntóse era anevoiósă.

Mulţimea abia a putut încăpea în localităţile dela „Hôtel-Central“, unde s'a ţinut adunarea.

Adunarea a fost deschisă de dl prot. Vasile Dămian, care prin o vorbire temeinică arată, că intenţiunile enunţate de guvern de-a întroduce schimbări şi reforme în cele bisericesci sunt păgubitóre pentru noi şi vatĕmă simţul religios şi moral al credincioşilor bisericei nóstre.

După acésta vorbire, primită cu vii aprobări, adunarea se constituie, alegênd de preşedinte pe dl prot. V. Dămian şi de secretari pe dnii George Drăgan, parochul Băiţei şi Petru Rimbaş, învĕţător, apoi doi membrii de încredere, pe dnii preoţi G. Bogdan şi E. Cosma.

La obiectul pus la ordinea ḑilei vorbesc cu multă însufleţire şi cu argumentări reale dl preot Simeon Băcilă şi Elie Cosma, arĕtând cum ne sĕrăcesce ovreimea de o parte, iar guvernul de altă parte, aducênd legi, a căror îndeplinire costă mulţi bani, fără de-a ne aduce folóse, ci numai stricăciune bisericei şi scólei nóstre, cum este legea pentru asilele de copii şi cum vor fi legile bisericesci, ce vrea sĕ le întroducă guvernul; accentuéză referinţele şi nedreptăţile, ce are sĕ îndure poporul şi în urmă adunarea primesce cu unanimitate următórea resoluţiune, propusă de dl E. Cosma:

„Considerând că morala ovréscă nu se póte pune pe un nivel cu morala creştinéscă, prin urmare, că reciprocitatea, între religiunea crestină şi ovreéscă nu póte sta pe aceeaşi basă de drept cu celelalte religiuni creştine recepte;

„considerând, că prin întroducerea matriculelor civile se ajunge nu atât la îmbunătăţirea şi purtarea respectivelor registre, ci mai vêrtos la schimonosirea şi magiarisarea numelor, prin ce se conturbă şi îngreunéză validitarea în cele mai multe casuri a dreptului de proprietate a celor de altă naţionalitate, mai departe reducerea influenţei preoţesci şi vedita tendinţă de a potenţa ingerinţa stăpânirii magiare asupra clerului şi poporului nostru;

„considerând, că prin întroducerea căsătoriei civile sĕ slăbesce basa adevĕratei vieţi conjugale, se postpune chiar sfânta taină a căsătoriei, derogându-se caracterul ei de sacrament, prin aceea că se ia din mâna bisericii, ceea ce în general nu póte fi nici pentru binele bisericei, nici a patriei, în special prin căsătoria civilă se sgudue aşeḑĕmintele în dogmele bisericei nóstre, jignind moravurile străbune şi simţĕmântul evlavios al poporului nostru şi nimicesce vaḑa clerului nostru:

„Alegĕtorii dietali români din cercurile administrative Baia-de-Criş şi Brad întruniţi aḑi în adunare publică protestéză sĕrbătoresce şi unanim contra proiectelor de lege numite bisericesci“.

Au mai vorbit apoi un ţĕran, Pĕtruţ din Sĕlişte, care a mulţămit convocătorilor acestei adunări şi ca sol dat bĕtrân a închieat cu: „sĕ trăiéscă împĕratul“, ér dl Teodor Pop advocat, a propus sĕ se trimiţă Maiestăţii Sale din partea alegĕtorilor adunaţi următórea telegramă, care s'a şi espedat:

Maiestăţii Sale
Impĕratului şi Rege apostolic
în Viena.

Maiestate Impĕrătéscă şi Apostolică Regéscă!

Supuşii alegĕtori dietali români din cercurile administrative Baia de Criş şi Brad întruniţi în adunarea ţinută la 16 Martiu n. în Brad, pentru apĕrarea intereselor primejduite prin proiectele de politică bisericéscă, credincioşi devisei înaintaşilor, depun la treptele înaltului Tron al Maiestăţii Vóstre omagiul supunerii lor neclintite. Dumneḑeu se ţină pe Maiestatea Vóstră Impĕrătéscă şi Apostolică Regéscă şi Inalta Casă Domnitóre“.

Nefiind alte obiecte de pertractat preşedintele închieie adunarea, mulţămind alegĕtorilor pentru participare.

cor.

Bere-aş apă din isvor
Din guriţa tuturor,
Şi apă din fântâniţă
Dela scumpa mea drăguţă.

Câte fete-s cu cercei
Tóte-asteptă sĕ le ceiu,
Câte fete-s cu peptare,
Tóte's strâmbe de spinare,
Câte fete-s cu mărgele
Tóte sunt mândrele mele.

Frunḑă verde ca érba
Rĕu me dóre inima,
Când vĕd pe mândruţa mea
In braţele altuia.

Place-mi borvizul cu vin,
Şi mândra din sat strein,
Place-mi vinul şi curat
Şi mândruţa din alt sat,
Place-mi vinul tot mereu
Şi mândra din satul meu.

Lelişóră de pe plaiu
Spune-mi gura cui o dai,
Dă mi-o mie 'ndatorie
Până la sânta Mărie.

Bate vêntul, érba pică
Dorul mândrii rĕu me strică,
Bate vêntul, érba cresce
Dorul mândrii me topesce.

Somnu-mi cum aş durmi
In braţele mândruţii,
Draga mea şi-acui te are
Aş durmi'n braţele tale,
Draga mea şi-a cui te ţine
Aş durmi'n braţe la tine,
Şi ţi-aş mânca mĕr din sin
Din gură ţi-aş bea vin.

Mândra cu ochi negrişori
S'o săruţi sĕ te omori,
Mândra cu ochi negrii traşi
S'o săruţi, sĕ n'o mai laşi.

Dorule bucat'amară
Eşi dela inim'afară,
Dorule bucată rea
Eşi dela inima mea.

Iubesce-me tu copilă
Până te rog şi-ţi fac silă,
Că dacă m'oi mănia
Mi iubi şi n'oi mai vrea,
Ba ḑic ḑĕu şi me jur rĕu
Când vei vrea tu n'oi vrea eu.

Mândro sprâncene pe sus
Sufletul badii l'ai pus
Mândră sprâncene pe jos
Sufletul badii l'ai stors,
Mândro ochişorii tĕi
I-a uns maica-ta cu cleiu
De-mi pun capul după ei,
Mândruţo buzele tale
Le-a uns maica ta cu miere
De-mi pun capul după ele.

Fata care jócă greu
Ţipe-o dracul în părău,
Sĕ-şi culég'un bădişor
Dór va juca mai uşor.

Frunḑă verde, frunḑă verde
Om de om trage nădejde,
Numai eu cu mândruţa
Nu ne tragem nădejdea.

Frunḑă verde sols de pesce
Vai de cela ce iubesce,
Nici nu móre, nici trăesce
Numai cât se nĕcăjesce,
Sĕ bate cu gândurile
Ca apa cu valurile.

Tóte fetele s'adună
Cu flăcăii d'impreună,
Jócă, sar de nebunesc
Când în horă se pornesc.

Ḑis'a mama către mine
Sĕ nu dau gură la nime,
Dară dracul póte face
Sĕ nu dau la cine-mi place.

Vêntul suflă, érba scólă
Dorul mândrei me dobóră,
Vêntul suflă, érba pică
Dorul mândrei rĕu me strică,
Vêntul suflă, érba culcă
Dorul mândrii me usucă.

Mult me mir badeo de tine
Că pămêntul te mai ţine,
De nu vii séra la mine.
Ţine-me pămênt cu érbă
Nu pot veni fără trébă.
Până-mi erai mândră dragă
Mai veniam şi fără trébă,
De când mândro ne-am urît
Nici cu trébă n'am venit.

Păsăruică cântă'n érbă
Trece badea nu me'ntrébă,
Pare că nu i sunt dragă.
Nu-i un an şi jumĕtate
Drăguţă cu direptate,
Şi eu trec şi nu-l întreb
Numai cu ochii-l petrec.

Dute dor şi-atuncia vină
Când a veni apă lină,
Dute dor şi-atunci te'ntórce
Când a veni apa'ncóce.

(Va urma.)

Noutăţi.

Academia română. Pentru locurile de membrii vacante la academie, secţiunile au ficsat următórele candidaturi, după cum scriu foile din România:

Pentru secţiunea istorică dnii A. D. Xenopol (în locul episcopului Melchisedec) şi I. Calinder.

Pentru secţiunea literară: dl Anton Naum şi D. C. Olănescu (Ascanio).

Secţiunea scientifică n'a ficsat până acum candidaturi.

Ca membrii corespondenţi sunt propuşi: dl Mihali din Sătmar şi poetul Alecsandru Vlahuţa.

* * *

Presidentul ligei din Bucuresci. „Timpul“ anunţă următórele: Se crede, că dl Petre Grădişteanu va fi ales preşedinte al Ligei culturale.

Alegerea noului comitet esecutiv se face la 5 Maiu, după ce se va alege preşedintele.

* * *

Congresul corpului didactic român se va ţiné ěst an la Galaţi, în 22, 23 şi 24 Martiu v. Cu privire la partea didactică se va discuta: Metodul de predare al sciinţelor naturale în învěţământul primar.

* * *

Distincţiune. Maj. Sa monarchul a oferit patriarchului sêrbesc George Brancovici ordul corónei de fer clasa I.

* * *

Cor oprit. Din Neoplanta se anunţă, că autorităţile unguresci de acolo n'au dat permisiune corului rusesc Nadina Slavianski sě cânte. Fóia sêrbéscă „Branik“ îşi esprimă cu drept cuvênt adânca sa indignaţiune pentru acéstă faptă necualificabilă a autorităţilor unguresci din Neoplanta.

* * *

Têrg de sěptěmână în Zernesci. Ministrul ung. de comerciu a dat concesiune ca în comuna Zernesci din comitatul Făgăraşului, sě se ţină têrg în fie-care sěptěmână.

* * *

Procesul Panama. Al doilea proces în odiósa afacere Panama s'a terminat. Curtea cu juraţi a adus verdict afirmativ pentru: Blondin, Lesseps şi Baihaut; ér negativ pentru: Fontane, San-Leroy, Dugne, Gobron şi Proust. In urma acestui verdict tribunalul a condamnat pe: Lesseps la 1 an închisóre, Blondin la doi ani, ér pe Biahaut la 5 ani închisóre şi la o amendă de 750,000 fl. şi la pierderea onórei cetăţenesci. Pe toţi trei la despăgubire în sumă de 375,000 franci. Fontan leşină de bucurie, ceilalţi eliberaţi au observat o atitudine demnă.

* * *

Restringerea „libertăţii“ prisonierilor de stat. Din Seghedin se vestesce foilor unguresci, că ministrul de justiţie a dat o ordinaţiune cătră directorul închisorii de stat, care cuprinde disposiţiuni de restringerea „libertăţii“ prisonierilor. Ordinaţiunea prevede měsuri stricte în ceea-ce privesce tratarea cu prisonierii, apoi atingerea lor cu lumea esternă şi în genere cu visitele ce li se fac. De aici înainte concesiune pentru a se puté face visita unui prisoneriu din „custodia honesta“ se va da din partea directorului închisorii numai pelângă condiţiunile cele mai grele. Ordinaţiunea ministrului a causat mare consternaţiă în „mânăstirea“ din Seghedin.

* * *

Bărci cu aripi. Americanul Jöke Lewer a dat la lumină o invenţie originală şi fórte interesantă. A combinat ca şlepurile şi corăbiile în loc sě se conducă cu ajutorul pânzelor, sě fie mânate cu un fel de aripi puternice. Manevrarea cu pânzele e fórte grea ei cere multă iscusinţă. Lewer pune d. e. unei corăbii în loc de 12 pânze, o singură păreche de aripi uriaşe, care se mişcă prin ajutorul unui mecanism simplu aşeḑat în fundul corăbiei. Acesta se póte învêrti, opri, sau îndrepta după bătaia vêntului. E destul sě scii cum merge mecanismul şi atunci poţi sě faci sě bată aripile cum vrei cât de încet sau cât repede vrei. Prin urmare poţi sě mişci corabia în ori ce parte, dându-i iuţéla după voie.

Invenţia lui Lewer va fi apreciată la esposiţia din Chicago şi se crede, că ea va produce o reformă în marină.

* * *

Pe jos şi călare prin Europa şi Asia. Maiorul din armata japoneză Fukushina, care a intreprins cutezătórea călětorie pe jos şi călare prin tótă Europa şi Asia, a ajuns însfêrşit, după cum se vestesce din Vladivostoc, la capětul călětoriei sale. Cu deosebire ultimele ḑile ale călětoriei prin stepele mongolice, au fost pline de peripeţii. Maiorul se va întórce în ţéra sa pe mare

* * *

Electricitatea pe Ocean. Se vestesce, că o societate francesă are de gând a introduce iluminatul electric pe Oceanul Atlantic, între Irlanda şi New-Foundland. In aceet scop s'ar staţiona ḑece mari corăbii —faruri, cu nesce reflectori enormi, tot la câte 200 de miluri englezesci. Aceste corăbii ar fi ancorate şi legate între dênsele prin calburi electrice.

* * *

Conferinţa dela Dresda. Din Dresda se anunţă, că regele a primit pe delegaţii conferenţei sanitare internaţionale.

Conferinţa a ascultat pe plenipotenţiarul neerlandez. El a făcut un elogiu călduros Austro-Ungariei, care a luat iniţiativa conferinţei. El a declarat în urmă, că aderéză în numele guvernului seu la programul austro-ungar şi german. Delegaţii Italiei, Angliei şi Rusiei au aderat de asemenea la program.

O întrunire a doctorilor, membrii ai conferinţei, a stabilit definiţia scientifică a colorei şi a ficsat, când e loc de a declara, că o localitate este bântuită sau nu de coleră.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Brad, în 19 Martiu n. 1893.

Onorată redacţiune! Prea On. D. Vasile Demian protopresbiter a binevoit a suleva de nou cestiunea alegerii de membrii municipali îndeplinită în Brad în 1892 şi pe lângă causele deja superate şi necombătute aduce o nóuă causă în nr. 22 al „T. R“.

Anume P. O. D-sa ḑice: „în fine bărbaţii de încredere pe timpul prânḑului, s'au depărtat aprópe dóuě óre, se înţelege că votarea a fost întreruptă în acest interval, dar cu tóte acestea nu trebuia sě se depărteze, căci o scim din păţanie, că nu e bine sě se urmeze aşa în afaceri electorali“.

Subsemnatul am fost bărbat de încredere la aceea alegere şi purul adevěr este următoriul:

Dela jumětate la 12 şi până un pătrariu pe 1 óră nu s'a insinuat nici un alegětoriu.

Incă la 12 óre s'a cumpěrat prin presidiu un lăcat nou, am încuiat urna şi dând cheia la presidiu, la un pătrariu pre óra 1 ne-am depărtat întreg biroul acasă la prânḑ.

In durata prânḑului presidiul şeḑênd fórte departe de locul de alegere nu a putut comunica cu locul de alegere.

Procurarea sau facerea unei nóuě chei nu a fost cu putinţă, fiind-că boltele erau închise, éră model de cheiă nu era cu ce sě o pótă face vre-un lăcătuş. La jumětate pe 2 óre, eu şi colegul meu celalalt bărbat de încredere român am fost cei dintâiu în localul de alegere. Urna am aflat o încuiată. După o jumătate de óră — numai la 2 óre a venit presidiul şi bărbaţii de încredere magiari, şi în presenţa nóstră a descuiat urna Urna deci a rěmas cum am lăsat'o.

Cetitoriul judece însuşi dacă bărbaţii de încredere au fost cu destulă precauţiune, ori nu! Ce mai scii póte pre cale spiritistică sě se fi schimbat şedulele în urnă. De altcum dacă afară de localul alegerei biletele nóstre române au fost schimbate, ceea ce o constată şi Prea On. D. Protopresbiter, atunci nu mai era lipsă — chiar admiţênd posibilitatea — de mistificarea ori descuiarea urnei. Regretabil e, că a fost posibilă schimbarea biletelor nóstre, precum şi alte cause a le căderii listei române şi la acésta cădere nu port eu, nici colegul meu vină — deoparte fiind-că ambii erau membrii la municipiu şi nu ocuram pe nici o listă, ér de altă parte fiind-că noi ne am făcut detoria în localul de alegere, la urnă, şi nu puteam fi şi între alegětori, sě vedem, ce se întêmplă.

Pre lângă cari primiţi dle redactor deosebita-mi stimă

I. German,
membru municipal
şi fost bărbat de încredere.

Desbinarea

în biserica românilor din Ardél şi Ungaria 1697—1701.

— Dare de sémă. —

Sub titlul de mai sus a apărut în anul trecut o lucrare a d-lui Alecsandru Pop, profesor la liceul din Bêrlad în România.

Cartea cuprinde 108 pagine octav mare. In bibliografia opurilor întrebuinţate de autoriu la acéstă lucrare sunt înşirate 40.

Lucrarea, scrisă în o limbă fluentă românéscă, se baséză mai mult pe documente oficiale. De aceea şi este ea tractată numai cu obiectivitate şi autorul îşi ajunge scopul, ce l'a urmărit: espunerea adevěrului.

Autorul începe cu fasele prin care a trecut poporul român dela începutul evului mediu, organisaţiunea politică socială a lui basată pe un sistem militar, starea politică şi religiósă, enumerarea episcopiilor sufragane metropoliei de Bělgrad (12 la numěr), şirul metropoliţilor de Alba-Iulia până la Atanasiu, carele a făcut desbinarea. In acest şir, făr' a avé pretenţia sě fie complet, autorul enumĕră 17 metropoliţi.

Doctrinele reformatorice prind rădăcini adênci în Transilvania, carea era stăpânită de principii ei proprii şi ródele lor erau cu atât mai mănóse, cu cât „biserica catolică perduse mult din puterea ei morală prin abuzurile din partea clerului“.

Proselitismul calvinesc între români începe cu mare putere, românii sunt supuşi la fel de fel de vecsaţiuni prin făurirea de legi draconice; în 13 ani au 6 metropoliţi, principii calvini întroduc cu forţa dogme streine în biserica ortodocsă prin cărţi românesci; din tóte vecsaţiunile acestea însě românii se aleg cu limba românéscă întrodusă cu forţa în biserică.

La partea acésta ne vedem siliţi sě ne oprim puţin.

Din ea transpiră încâtva tendinţa de a argumenta, că proselitismul calvinesc a causat în adevěr unirea unor români cu biserica Romei.

Acest argument, folosit mai mult ca scusă de greco-catolici, nu stă, şi nici autorul nu îl susţine, din contră afirmă mai în urmă, că românii nu s'au calvinisat cu tóte vecsaţiunile, ce au venit preste capetele lor şi tot aşa puteau sě se opună proselitismului iesuitic, atunci biserica şi naţiunea română ar fi cu mult mai puternică. Dacă totuş transpiră însě tendinţa de a susţiné, că o parte a românilor, în urma proselitismului calvinesc, au trecut la „unire“, lucrul se esplică aşa, că autoriul se provócă mult la scrierile de fericită memorie Cipariu, dar mai vêrtos la „Istoria“ d-lui Bariţiu, *în care se susţine acest argument per absolutum.* — Dar cu acésta ne vom trage de altădată séma.

Activitatea guvernului austriac de a atrage pe poporul român la biserica catolică şi intrigele iesuiţilor forméză culminaţiunea lucrărei: guvernul face promisiuni preste promisiuni, iesuiţii pătrund la casa metropolitului şi metropolitul Teofil convócă în luna lui Februariu 1697 sinod în Alba Iulia, care ţine trei şedinţe. In prima şedinţă se face o dare de sémă despre starea bisericei, în a dóua s'au consultat despre modul de a se uní, ér în a treia s'a hotărît ca actele şedinţei a dóua sě se trimită primatelui Ungariei, Colonici.

Autorul mai înşiră şi numele celor 12 protopopi, cari dimpreună cu vlădica Teofil au întărit cu sigilele lor declaraţia vlădicei, în care „rógă pe primate sě binevoiéscă a mijlocí la M. Sa sě acórde punctele specificate de sinod“, ér hotărîrea sě o trimită la mâna parochului Baranyi. Acésta — ḑice autoriul — a fost începutul unirei românilor din Transilvania cu biserica romano-catolică, care, în loc sě împuţineze něcasurile românilor, mai tare le-a înmulţit“.

Urméză espunerea alegerei lui Atanasie de metropolit al Transilvaniei, continuarea unirei sub Atanasie, care şi-a călcat jurămêntul, manifestul unirei din 7 Oct. 1698 cu subscriele (38 la numěr); iesuitul Baranyi îl traduce în latinesce şi induce în el intregiri, sinodul din 1701, Ghenarie 6, călătoria lui Atanasiu la Viena pentru a-şi cerşi posiţia de episcop, diploma împěratului prin care-l confirmă de episcop unit, instalarea, jurămêntul lui, protestele românilor gr.-or. în contra unirei — temerea lui Atanasiu, admoniţiunea subscrisă de dênsul şi iesuiţi — alte proteste ale românilor, escomunicarea lui Atanasiu.

La 1762 erau în Transilvania familii:

unite preoţesci . . .	2,250
„ mirenesci . . .	25,223
	27,473
Familii gr. or. preoţ. .	1,365
	128,473
	129,838

Acéstă statistică dovedesce, ḑice autorul, că la 11 familii unite era un preot, ér la neuniţi abia la 92 de familii. Din ea mai iese la ivélă, că anume se impedeca sporirea preoţilor gr. or., pentru-ca unirea sě cuprindă teren. Cifrele de mai sus spulberă şi aserţiunile unor scriitori, cari susţineau că cu sutele de mii au trecut la unire.

In tractatul despre Atanasie e descrisă cu colori vii întréga mişcare inscenată, atât a iesusiţilor cât şi a calvinilor, precum şi energicele proteste ale românilor ortodocşi după actul sěvêrşit. Tractarea se baséză pe un numěr respectabil de documente şi scrieri anterióre.

Unirea s'a făcut în cele din urmă, dar promisiunile, ce s'au dat, atât din partea iesuiţilor cât şi din partea curţii, nu s'au împlinit; din contră, ḑice autorul, s'a născut un mare reu: certele confesionale între români, căci, şi după vederile autorului, motivul desbinărei românilor a fost politic.

In desvoltarea ulterióră a bisericei unite autorul constată, că nu s'au realisat speranţele, ce se nutriau la început. Biserica gr. or. cu tóte persecuţiunile ei a progresat. Că progresa şi mai mult, dacă nu se desbina o parte a românilor, autoriul o argumentéză acésta cu istoria bisericéscă a sêrbilor, cari deşi puţini în stat şi-au sciut elupta drepturi şi privilegii chiar.

Pentru a argumenta acésta şi mai hotărît, face o comparaţie între posiţiunea bisericei unite şi gr. or. în stat şi în afară; se provócă la părerile lui Şincai, Bărnuţiu şi Densuşian cu privire la actul desbinărei şi la tristele urmări, ce a trebuit sě le îndure némul nostru.

Lucrarea d-lui profesor Alecsandru Pop e de mare valóre. Celce vrea sě scrie istoria bisericéscă a românilor ardeleni are la îndemână o carte bogată în date şi special cei ce nu sunt încă în clar cu actul unirei se pot limpeḑi; de aceea o recomandăm tuturor celor ce vréu sě judece obiectiv şi sě afle adevěrul, pe care autoriul s'a nisuit a-l espune. *Ioan Broju.*

Cestionariu istoric.

de

Nic. Densuşian.

(Urmare).

31. Se vorbesce ceva în poporul de acolo despre nesce crai cu numele de:

— Sarmis?

— Critasiru?

— Burebistă?

— Decebal?

— sau cu alte numiri asemănate?

32. Spuneau ceva bětrânii, că în vremile vechi un craiu óre care s'ar fi ucis singur în munţii de acolo?

33. Se află cumva pe la ţĕranii de acolo numele ori conumele următóre:

— Ariapit? — Bicile? — Burebista? — Decebal? — Dacu? — Dada? — Dabija? — Daul? Daza? — Dicocomis? — Dorpaneu? — Deceneu? — Diege? — Dromichete? — Camosic? — Cotiso? — Cothela? — Orole — (Role)? — Scoril (Coril)? — Sola? — Sitalcu? — Susag? — Seuthe? — Sabaţu? — Vezina? — Zalmocse? — şi Zyrase?

— ori alte nume şi conume asemănate?

34. Se află pe acolo ruine de cetăţi cu numele de Dava, Daba, Deva, Deba, Dova, Doba?

— ori numiri de localităţi cu terminaţiunea acésta? D. e. Petridava, Capidava etc.

35. Se află pe acolo ceva ierburi sau buruieni cu numele următóre:

— amalustă? — aniassecse? — aprus? — arboria? — bles? — boudală? — caropitlă? — cercerafron? chinovilă? — coadamă? — cotitată? — crustane? — cucolidă (cocolidă)? — dachină? — dieliă? — din (séu dun)? — diodelă (diodetă)? — dohelă? — dohleă (dolhea sau discopelă)? — dracor? — drocilă? — fiitofdedelă (fitoftetelă)? — gonoletă? — lacs (sau lacă)? — mantiă? — mozulă? — ninon? — olmă? — ormiă? — polpum? — priadelă (sau pegrină)? — prodiornă? — propedulă? — porna? — ratibidă? — riborastă? — saliă? — scardiă? — scita (ori schita)? — schiare? sebă? — sicuponecs? — simpeacs (simpleacs)? — sipotă? — stirzosilă? — tulbilă? toră? — tutastră? — zired? — zuosti (sau żuoster, zonuste)? — ori plante cu alte numiri asemenea acestora?

36. Se aud pe acolo în gura poporului cuvintele:

— Sabaia?

— Tirabosci?

— şi ce anume însĕmnéză cuvintele acestea?

37. Se găsesc prin ţinutul de acolo vase de pămênt nesipos, lucrate într'un mod primitiv şi arse mai rĕu?

— ce formă au vasele aceste, şi ce fel de figuri sau flori sunt pe ele?

(Referentul este rugat se desemneze aci forma şi figurile mai obicinuite.)

38. Se găsesc în părţile de acolo arme şi instrumente de pétră?

39. Arme şi instrumente de os.

40. arme şi instrumente de bronz (aramă mestecată cu zinc), anume:

— sabii? — vêrfuri de lănci? — pumnale? — busdugane? — cămeşi de zale? — scuturi? — coifuri? — paturi de arcuri? — cuţite? — securi? — seceri? — cóse? — ciocane? — dalte? — pisălóge — terestree etc?

41. Ori vase de bronz, anume:

— óle? — căldări? — blide? — tigăi? — gălete?

42. Sau ornamente de bronz cum sunt: ace? — verigi pentru gât, şi pentru braţe? — inele? — cercei? — mărgele? — brâuri? — agrafe (fibule sau copcii)? — lanţuri? — spirale?

43. Se găsesc pe acolo figuri de ómeni ori de animale, lucrate din metal într'un mod mai grosolan?

44. Ce spuneau bĕtrânii, din ce ţéră se aduceau în vechime armele, instrumentele şi asele de bronz?

45 Se vorbesce ceva, că odată treceau pe acolo neguţători cu mărfuri încărcate pe cămile?

— de unde veniau neguţătorii aceştia şi încotr'o mergeau?

46. Spuneau ceva bĕtrânii, că odată veniau pe acolo neguţători cu mărfuri din India?

47. Se găsesc în ţinutul de acolo bani vechi de argint, înfăţişând pe o parte un cap barbar cu corónă de lauri, ér pe altă parte un călăreţ, sau un cal.

48. Se află cumva între banii aceştia unii, cari sĕ aibă o colóre sură gălbuiă (argint mestecat cu bronz), ér alţi sĕ aibă o formă concavă?

49. Se găsesc pe acolo bani vechi de argint, înfăţişând pe o parte o vacă cu un viţel sugênd?

50. La ce fel de bani le ḑic ţĕranii de acolo: bani de ai Dacilor?

— din ce metal sunt banii acestia?

— ce tipuri şi ce înscripţiuni au?

51. Se află undeva în ţinutul de acolo ridicături de pămênt numite movile, măguri sau gorgane?

52. Cum sunt aşeḑate movilele acestea?

— în grupe?

— ori în şir, pe lângă drumuri, şi la distanţe egale unele de altele?

53. Ce nume deosebit au măgurile mai mari?

54. Ce spune poporul despre movilele aceste, cine le-a făcut şi pentru ce scop anume?

55. Se vorbesce ceva pe acolo că în movilele aceste în vechime, s'ar fi înmormêntat ómeni?

56. Se vorbesce ceva pe acolo despre movila lui Novac, şi unde se află movila acésta?

(Va urma.)

Bibliografic.

„Poesii complete de Michail Eminescu“, au apărut în editura librăriei „Fraţii „Şaraga“ în Iaşi, preţul 1 leu. In acéstă editură librăria are de scop a scóte la lumină o colecţiune de cărţi à 1 leu volumul, şi de a pune astfeliu în mânile tuturor scrierile autorilor contiporani, inlocuind preţurile cele esorbitante cu un preţ de tot moderat. Ele vor apăré în fie-care lună regulat câte unul. Cele apărute pănă acum sunt:

1. Elena Sevastos, „Poveşti“.
2. N. A. Bogdan, „Poveşti“ şi „Anecdote“.
3. Michail Canianu, „Poesii populare (Doine)“.
4. N. Gane, „Poesii“.
5. Logofĕtul Costache Konaki, „Poesii“ vol. I.
6. Idem, vol. II.
7. Michail Eminescu, „Poesii complete“.

— *„Romäniscye Jahrbücher“* fóie politică şi literară Nr. II—III. a apărut cu următoriul sumariu: Das kirchenpolitische Programm der ungarischen Regierung. — Die Unterrichtspolitik der ungarischen Regierung. — Die historische u. philolog. Litteratur der Romänen im Jahre 1891. Von Nic. Densusianu. — Zur Bevölkerungs- und Schulstatistik von Romänien. — Die Festlickeiten beim Einzuge des kronprinzlichen Paares in Bucuresci. — Die Gestalten des rom. Volksglaubens. Aus dem Alptraume entwickelt von W. Rudow (Fortsetzung folgt) — Willkommsgruss, dem Brautpaare Romäniens gewidmet von G. Coşbuc. — Graugeier. (Romänisches Volksmärchen.) — Der Unterprefekt. Novelle, nach dem Romänischen von Duiliu Zamfirescu (Forts. folgt.) — Rundschau: Die Vermehrungder Nationalitäten in Ungarn Aus dem Königreiche. — Aus dem ungarischen Reichstage. — Vom Sachsenboden. — Aus slävischen Blättern. — Magyarische Zeitungsschau. — Litterarisches: Auszeichnung. — Von der romänischen Akademie. — Neue Zeitschriften. — Kirchliche Baudenkmäler in Romänien. — Ar. Densuşianu „Valea vieţii“. — Neue Bücher.

Convocare.

Societatea geografică română sub augusta presidenţă a M. S. regelui şi a Alteţei Sale regale principelui Ferdinand.

Conform art. 13 din statutele societăţii, subsemnaţii, în numele comitetului au onóre a convoca pe toţi domnii societari a se întruní în adunare generală obligătóre la 13, 14 şi 15 Martie 1893 la 8½ óre séra, în sala de şedinţe a senatului. Şedinţele vor fi presidiate de Maiestatea Sa regele.

Programul lucrărilor

In ḑiua de 13 Martie, 8½ óre séra.

1. Darea de sémă anuală a d-lui secretar general George I Lahovari.
2. Dl Stefănescu Grigore: Patru ḑile la castelul Rüshmor, în Anglia.
3. Dl Theodorescu Dim. G.: Cronica din Nürnberg.
4. Dl Tocilescu Grigore: Valurile romane din Dobrogia.

In ḑiua de 14 Martie, 8½ óre séra.

1. Raportul asupra lucrărilor puse la concurs (patru elaborate).
2. Dl Ionescu-Gion: Dacia Catarinei II.
3. Dl Burada Theodor: O călĕtorie la românii din Bithinia (Asiamică).
4. Dl Kiru: Rectificarea cursului rîurilor mari ale ţĕrii.

In ḑiua de 15 Martie, 8½ óre séra).

1. Dl Nacian I.: Geografia economică a României.
2. Dl Dimitrescu-Agraru (Ploiesci): Dealul mare şi viţa americană.
3. Presentarea şi aprobarea socotelilor pe anul 1892.
4. Votarea bugetului pe 1893.
5. Votarea mai multor propuneri a comitetului şi votarea de noi membrii.

Bucuresci, în Februariu, 1893.

Vice-preşedinţi:
General G. Manu. *General C. Barozzi.*

Secretariu general:
George I. Lahovari.

NB Tribunele şi logile din sala senatului sunt la disposiţia publicului, care ar dorí sĕ asiste la aceste conferinţe.

„Curs de stupărit“ de A. Degan*) La ḑilnicile întrebări, ce mi se fac, am onóre a aduce pe acésta cale la cunoscinţa interesaţilor, că opul meu sus numit se vinde prin domnul Arseniu P. Bunea, secretarul comitetului scólelor grăniţăresci din Sibiiu (Nagy-Szeben) cu preţul de 35 cr. + 5 cr. porto postal.

Veţel, 18 Martiu 1893.

Aug. Degan,
învĕţ. dir. grăniţăr.

---

*) Celelalte foi române sunt respectuos rugate a reproduce acest anunciu.

Nr. 3709/1893. Vicecomite. [40] 2—2

Concurs.

Devenind vacant postul de esactor (számvevő) la magistratul oraşului S. Sebeş, care e împreunat cu un salariu anual de 600 fl. v. a, pentru ocuparea acestuia sĕ deschide concurs.

Sunt invitaţi toţi aceia, cari reflectéză la acest post, a-'şi înainta petiţiunile, instruate conform articlului de lege I din 1883 pănă în **15 Aprilie st. n. a.** c. inclusiv la subscrisul.

Sibiiu, 14 Martiu 1893.

Reissenberger m. p.,
vice-comite.

Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an Private: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von **45 kr.** bis fl. 11.65 p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual, und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) **porto- und zolfrei.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. [6] 5

Apa amară (Bitterwasser) Victoria de Buda.

este după cum arată **cifrele** următóre

apa amară cea mai bogată şi cu efect de pe continent

ea cuprinde 58.05 gr, părţi constitutive stabile şi cu efect în 1000 gr.; o cifră, la care n'a ajuns nici **un alt** isvor de apă amară.

Cumcă apa amară Victoria este cea mai abundentă în putere, între celelalte ape, resultă din următórea compunere de analise oficióse:

	In o mie grame	
	Suma tutoror părţilor constitutive ficse	Conţinutul de Magnesia cu accid sulfuric (sare amară.)
Isvorul Victoria de Buda . . .	**58.05**	**32.38**
„ Rákócy	53.53	23.06
„ Franz Josef	52.29	24.78
„ Hunyady János	41.73	18.44
„ Elisabet	26.29	8.04
„ de apă amară de Püllnau . . .	32.72	12.12
Saidschützer	23.21	10.96

Apa Victoria sĕ capĕtă în tóte băcăniile.

Proprietariu: **IGN. UNGARN Sohn**
Budapesta.

[36] 6—10

Sosirea şi plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):
La 4 óre 26 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:
La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):
La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:
La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 29. Sibiiu, Marți, 16/28 Martiu 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 14 Martiu, 1893.

Cu sfêrșitul anului trecut, și în primele ḑile ale anului curent privirile Europei au fost cu deosebire îndreptate asupra vecinului regat România. Vigurosul moștenitoriu al tronului român și-a ales de soție o nobilă odraslă din familia domnitóre în Anglia, și actul cununiei s'a făcut după regulele de casă ale familiei de Hohenzollern în vechiul castel al acestei familii, în Sigmaringen, la casa tatălui mirelui.

Valurile Dunărei în lin murmur sbiciuiau zidurile castelului dela Sigmaringen, și ca musică din altă sferă suna acel murmur al valurilor, care a luat cu sine primele momente de fericire ale tinerei părechi, și înainte de a se věrsa în sinul mărei, le-a lăsat de a lungul țěrmurilor României, legând de fericirea tinerei părechi fericirea țěrei, fericirea poporului român din regatul României.

Căsătoria acésta a devenit un légăn de nobile aspirațiuni și speranțe atât pentru țéră, cât și pentru dinastie, și întrégă Europa a salutat cu adevěrată bucurie acéstă legătură între tronul român și celelalte dinastii puternice, cu cari prin acéstă căsătorie a întrat el în legături de rudenie.

Deodată acuma s'au ventilat prin ḑiare alte svonuri, cari din nou au atras atențiunea Europei asupra tinerului regat din vecinătatea nóstră.

Ḑiarele din Budapesta ne-au surprins cu scirea, că regele României se ocupă cu ideia de a renunța la tron în favorul moștenitoriului Ferdinand, și că renunțarea formală va urma în anul acesta, la mărețele sěrbători dela 10 Maiu, cari sunt între ḑilele de veselie ale României cele mai remarcabile.

Versiunea acésta până acuma nu s'a desmințit, din care motiv ḑiaristica din Budapesta a revenit asupra ei, și a comunicat aměnunte, cari dau lucrului o față, ca și când autenticitatea versiunei nu s'ar mai puté trage la îndoiélă. Se susține adecă, că renunțarea regelui Carol în favorul moștenitoriului de tron, s'a stipulat ca condițiune încă la încheerea căsătoriei acestuia, că cu afacerea s'a ocupat consiliul de ministri, care s'a declarat și în meritul cestiunei. Se ḑice, că cabinetul actual a dat regelui asigurări, că posiția guvernului așa e de asigurată, stările de lucruri atât sunt de consolidate încât o schimbare pe tron nu va provoca în țéră nici o încurcătură.

Versiunei cu renunțarea regelui se atribue și declarațiunile de dinasticism, pe cari în o adunare din urmă le-au făcut conducětorii liberalilor în frunte cu dl Sturdza, despre cari dela căderea dela putere circulau bănueli, că mult s'au înstrěinat decătră tron și dinastie.

Increderea guvernului, că va sci domina situațiunea între tóte împregiurările a contribuit mult spre mulcomirea spiritelor aici la noi, și ḑiarele cari au ventilat scirea cu renunțarea au luat act despre firma posițiune a guvernului.

Se înțelege de sine, că eventuala renunțare a regelui model în vêrtuți de domnitoriu, totuși au pus pe gânduri pe toți aceia, cari au în vedere bunele relațiuni între monarchia nóstră și vecinul regat România, și nu fără cuvênt.

Sub domnia regelui Carol România s'a desvoltat pe tóte terenele și a făcut progrese uimitóre, cari i-au asigurat un loc de frunte în concertul popórelor din Europa. O eventuală complicațiune în cele interne ar fi neplăcută mai ales acuma, când junele principe al Bulgariei voesce sě și ducă în Sofia o soție, cu care sě întemeieze o dinastie pe tronul mult clătinat al Bulgariei. De aceea din tractarea acestei cestiuni în presă a transpirat dorința, ca versiunea sě nu fie adevěrată și în România sě domnéscă actuala stare de lucruri, care a înlesnit consolidarea și prosperarea țěrei în tóte direcțiunile

Presa din România până acum nu a adus nimica în cestiunea acésta și décă va fi ceva adevěr în tot lucrul, de bună sémă ea ar trebui sě fie la locul prim bine informată. Noi am luat notiță de versiunea din ḑiarele unguresci, ca eventual și presa din România sě aibă ocasiune și ansă de a ḑice un cuvênt în acéstă cestiune, care acum nu mai e de interes local, ci are însěmnătate europénă.

Insinuațiuni reutăciόse.

Am ḑis și constatat de multe ori, că foile magiare șoviniste fac un rěu serviciu patriei și publicului magiar prin aceea, că, fără base și pe nedreptul, fac însinuațiuni false și de rea credință la adresa românilor, ațițând și nutrind ura la publicul lor cetitor față de noi.

O nóuă dovadă despre acésta ne dă „Magyar Hirlap“ dela 23 l. c. într'un prim articol scris de deputatul dietal și redactorul ḑiariului „Ellenzék“ din Cluș, Bartha Miklos.

Acest articol, pornind dela vorbirea lui Eötvös, care a ținut-o acum de curênd în dietă referitor la cestiunile bisericesci actuale, și arětând, că statul are de deslegat și de realisat cestiuni cu mult mai arḑětóre și de interes mai mare, decum sunt reformele bisericesci proiectate, articolul culminézǎ într'aceea, ca naționalităților și bisericelor din patrie, cari au autonomie, sě li se ia, iar catolicilor sě se dea autonomie. Și acésta sě face în numele libertății.

Pasagiul, care sě referesce la noi este următoriul:

„Sașii ardeleni sunt dușmani nu numai némului nostru, ci și țěrii. Dacă se simt vătěmați, alérgă în Germania cu plângerile lor. Profesorii lor sciu și propun în scóle mai mult despre cultul Budhistilor, decât despre cultura magiară.

In privința limbei (!), simțemêntului, datorințelor, iubirei și speranței sunt așa de puțin patrioți, cum este fruct věscul ce cresce pe měr. Acestia au autonomie cu basele cele mai largi și cea mai puternică.

Sêrbii *și valachii gr. or. încă au autonomie. Ei ne sunt dușmani în ascuns și pe față. Sunt dóuě-ḑeci și cinci de ani de când Francisc Iosif s'a încoronat de rege ungar. Faptul acesta și consecințele lui le-au recunoscut tóte autoritățile de pretotindenea. Fóia oficiósă a românilor gr. or. nu-l recunósce. Ea nu are decât împěrat. Câte odată îl numesce monarch, de multe ori domnitor; rege însě nici odată. Ei vor sě se organiseze ca națiune deosebită, cu teritoriu și autorități deosebite. Aceștia sunt cei mai moderați. Progresiștii nu lasă nimic din pretensiunea de o Daco-Românie până la Tisa*“.

Acest pasagiu este în întregul sěu un neadevěr și, față de fóia și biserica nóstră, este scris cu o věditā, nu necunoscință de lucru, ci rea voință și însinuațiune perfidă, încât Escelenția Sa I. P. S. D. Archiepiscop și Metropolitul nostru Miron Romanul a aflat de bine a respinge aceste însinuațiuni neîntemeiate prin următórea declarațiune, publicată în numěrul următor al lui „Magyar Hirlap“ dela 24 l. c.:

Onorată Redacțiune!

In prim articolul prețuitei d-vóstre foi de aḑi s'a strecurat o afirmațiune neadevěrată, unde sě ḑice că „fóia oficială a românilor gr.-or. nu recunósce (pe regele ungar); ea nu are decât împěrat, uneori îl numesce principe, de multe ori domnitor, dar nici când rege“. In interesul adevěrului, Vě rog sě binevoiți în prețuita D-Vóstră fóie a rectifica acésta, declarând că: românii, sau — dacă Vě place mai bine — valachii gr. or. din patrie, n'au o astfel de fóiă oficială, la care s'ar puté aplica cu drept cuvênt, respective s'ar puté dovedí cu date acusa gravă de mai sus.

Budapesta, 23 Martiu, 1893.

***Miron Romanul**, metropolit.*

FOIȚA.

Traian și Andrada.

— Dramă în 5 acte —

de

Vasile Leonescu și *Grigore Ventura.*

In 4 Martiu v. a. c. s'a representat pentru prima óră în teatrul național din Bucuresci piesa: Traian și Andrada, dramă în 5 acte și în versuri de Vasile Leonescu și Grigorie Ventura. Subiectul piesei este luat din acele timpuri ale gloriei romane, când împeratul Traian, urzitoriul némului nostru românesc, a cuprins Dacia și a făcut începutul națiunei nóstre, pentru aceea credem, că este de interes pentru cititorii nostrii a-i cunósce în estras cuprinsul, care este următoriul:

Persónele:

Traian.
Decebal.
Longinus, general roman
Flavius
Rufus } ofițeri romani.
Apolodor, învěțat roman. sfetnic al lui Traian.
Bikiles
Gitto } fruntași daci.
Oroval, ofițer dac.
Andrada, fiica lui Decebal.
Fausta, romana prisonieră a dacilor.
Albinus
Stobil
Varus } soldați romani.
Ostași romani și daci.

* * *

Tragedia începe în momentul, când Traian întreprinde contra dacilor campania, care s'a sfîrșit cu luarea Sarmisegetuzei și distrugerea regatului dac.

Data istorică cade prin urmare în primăvara anului 107 a erei nóstre.

Actul I.

Palatul lui Decebal.

Bikiles și Gitto vorbesc despre solia, pe care Bikiles a îndeplinit-o la Roma din partea lui Decebal.

Bikiles descrie splendórele Romei și ḑice, că Traian voesce pacea și cere numai ca Dacia sě fie sub protecțiunea imperiului roman. Decebal se întórce dela vênat și Bikiles îi povestesce resultatul misiunei sale. Decebal respinge cu indignare pretențiunile romanilor și nu crede, că Andrada va primí propunerile lui Traian.

El însărcinézǎ pe Bikiles de a cerceta, cum stau lucrurile. Fausta venì sě cheme pe Bikiles la Andrada. Decebal îi permite de a comunica Andradei resultatul misiunei sale la Roma.

Fiind singur cu Fausta, Bikiles îi espune planurile sale ambițióse: dacă Andrada va primí propunerile lui Traian, el va fi numit guvernator al unui regat asiatic, unde va lua pe Fausta cu dênsul; dacă Andrada refusă, atunci resboiul va isbucnì și Bikiles va face ca Traian sě fie biruitor. Ca rěsplată pentru trădarea sa, Traian îi va da tronul Daciei și Fausta va fi regină alături cu dênsul.

Fausta primesce a fi complice a acestui plan trădător pentru a resbuna patria sa și a-și recăpěta libertatea. Andrada întră furiósă de darurile, pe care i le-a trimis Traian. Ea le consideră ca o umilire. Fausta se încércă a o linisti și îi ḑice, că Traian voesce pacea. Andrada îi respunde cu mândrie, că romanii au înțeles în fine, că nu vor isbuti nici odată a supune poporul dac.

Ademenită de întrebările istețe ale Faustei, ea îi deschide inima sa plină de chipul măreț al lui Traian și îi descrie sbuciumările sufletului seu. Fausta isbutesce a-i smulge taina inimei și îi ḑice, că este iubită de Traian. Andrada e desperată; rěmasă singură, ea își face însăși mustrări aspre pentru slăbiciunea ce arată; ea se îngrozesce la gândul de a mărturisi tot tatălui seu. Ea se luptă contra patimei sale și își dă tótă silința pentru a stinge în inima sa un amor, pe care îl consideră ca o rușine.

Decebal spune Andradei condițiunile lui Traian. Ea e indignată de acéstă umilire și îmbărbătézǎ pe tatăl ei la o resistență până la mórte. Atunci Decebal o încércă spunêndu-i, că Traian o cere de soție și o întrébă, dacă va avea puterea de a face o asemenea jertfă pentru patria sa. Andrada nu póte minți. Ea spune lui Decebal tot adevěrul, îi descrie torturele, pe care le sufere; în zadar se luptă contra patimei, care a cuprins'o:
„Căci ura de pe buze, în suflet n'o găsesc“.

Decebal o deștéptă; el îi ḑice, că iubirea lui Traian e prefăcută și îi insuflă curagiul, care începuse a o părăsi. Andrada își revine în simțiri; ea smuncesce din inimă

Noi în urma acestei declaraţii n'avem de mai ḑis nimic, deóre-ce Escelenţia Sa în ton hotărît declară cele afirmate despre noi de lucruri neadevĕrate, cari nu se pot dovedi. Dacă n'am cunósce patima vechie a „Tribunei“, [am avea sĕ ne mirăm, cum de ea în nrul seu 58 din 14/26 Martiu ocupându-se cu acest incident, în loc de a constata, precum este, că Esc. Sa şi-a împlinit datorinţa, reducênd la nulitate o calumnie tendenţiósă, făcută în public faţă de biserica al cărei cap este, vede în acésta o umilire.

Dacă cele scrise în „Magy. Hirlap“ sunt, precum am ḑis, scrise cu o vĕdită rea voinţă faţă de noi, apoi de sigur, că tot cu aceeaşi rea voinţă sunt scrise, firesce în altă direcţiune, conclusiunile din nrul amintit al „Tribunei“. Şi una şi alta este întortochiarea adevĕrului, făcută cu intenţiune rea, pe care noi le respingem.

In cât pentru articolul din „M. Hirlap“, în care în numele libertăţii se pledéză pentru autonomia catolică, un strein ar afla o neconsecinţă; noi însĕ cari cunóscem modul de cugetare şi firea magiarilor, scim cum sĕ înţelegem cele esprimate acolo. Scim, că „libertatea“, cu care sĕ face atâta svon, magiarii o înţeleg numai pentru sine; în casul de faţă se recunósce de bună autonomia catolicilor, pentru-că credincioşii acestia sunt magiari, dar e de suprimat autonomia altor biserici, cari nu sunt magiare. Aşa e mersul ideilor ḑiarelor magiare.

Ce se ţine apoi de patriotism, trebue sĕ le spunem colegilor dela „M. H“. şi dlui Bartha Miklos, că nu avem lipsă de lecţiile lor. Noi ne iubim poporul nostru, dar scim împreune acésta iubire cu împlinirea datorinţelor patriotice. In acésta privinţă nu primim dela nimenea îndrumări sau lecţii, cu atât mai puţin dela aceia, cari în esercitarea patriotismului lor, pun pe Kossuth alăturea cu regele nostru încoronat.

Dacoromânismul

şi politica culturală magiară

In nr. 15 din 11 Februariu a. c. în articolul de fond ne am ocupat în general cu un studiu apărut în mai mulţi numeri ai ḑiarului „Egyetértés“, sub titula: „Dacoromânismul şi politica culturală magiară.“ In acest studiu se schiţéză originea cestiunei române, desvoltarea, mijlócele şi scopurile ei, cu óre care obiectivitate, deşi nu lipsită de greşeli şi esageraţiuni. Scopul studiului este, că cercurile conducĕtóre magiare sĕ fie cu atenţiune la miscările românilor. Ca cetitorii nostri sĕ-şi pótă face idee despre modul de espunere din acest studiu, reproducem unele părţi din articlul final al lui.

Nisuinţele Ligei culturale

Nu vreau sĕ desvolt, ce mare progres au făcut românii din România dela unirea principatelor, dar mai ales dela 1864, încóce pe terenul cultural, naţional şi în viéţa de stat. E cunoscută istoria politică modernă a acestei ţĕri. Fie-care cetitoriu de ḑiare scie, că ţéra acésta este un regat constituţional, ce progreséză grozav, şi are instituţiuni moderne de stat şi sociale curat democratice. Invĕţămêntul de tóte gradele se află în mâna statului şi el este obiect de mare îngrijire atât al parlamentului, cât şi al ţĕrii întregi. Intreg bugetul anului curent al României se urcă la 174 milióne franci, din care pentru portofoliul de instrucţie se vine 18,553,496 franci. Cred, că dacă tragem o paralelă între bugetul român şi al nostru, resultatul nu va fi prea măgulitoriu pentru noi. Acésta o şi folosesc contra nóstră clevetitorii noştri. In replica studenţilor români universitari din Ungaria ce tesc cu privire la acésta următórele: „Mai fie-care stat folosesce câte 10, 15, 20% din venitele sale anuale pentru scopuri de instrucţiune. România un stat mic, c'o poporaţie abia de 7 milióne, dă pentru scopurile acestea 15 milióne, pe când Ungaria cu estensiune mai mare şi cu 15 milióne de locuitori nu jertfesce decât 6,173,018 fl. pentru scopuri de instrucţie“.

Lăsând la o parte tóte celelalte, voiu sĕ observ numai atât, că principiile junimistilor au aḑi aprópe pe deplin valórea lor întrégă în tendinţele scientifice şi cultural-politice române. Vedem aḑi pretutindeni semnele vrednice de băgat în sémă ale tendinţelor spre seriositate şi temeinicia Tóte ramurile literare sunt puse în mişcare. In cercul universităţilor din Bucuresci şi Iaşi ne întêlnim cu tendinţe, cari merită cea mai mare atenţiune. Cu un cuvênt, aḑi nu mai aparţine lumei basmelor a vorbí despre adevĕrată literatură, sciinţă şi cultură română Este de interes a sci, că în tóte acestea mişcări scientifice şi literare jócă rol dintre compatrioţii nostrii români cel puţin 50%.

E fórte firesc lucru, dacă în activitatea culturală a Academiei fórte mulţi dintre compatrioţii nostri români, cari jócă rol însemnat, fac tot posibilul, ca sĕ atragă inteliginţa şi factorii politici din România în lupta activă şi agresivă a românilor din Ungaria în contra statului magiar.

Prima încercare a fost fundarea aşa numitei „Societatea Carpaţi“, care într'adevĕr n'a fost nimic alta decât iredenta română. Societatea acésta însĕ n'a fost decât organul câtorva tineri şi politici români ultraişti şi a câtorva ḑiarişti şi profesori originari din Ardél. Toastul provocător al senatorului Grădiştean, ţinut în Iaşi, contrabandarea în potriva nóstră a proclamaţiilor revoluţionare făcute de Sĕcăşeanu, Ciurcu, şi Ocăşan au dat ansă la intervenire diplomatică, al cărei sfârşit a fost, că guvernul Brătianu i a espulsat. Este interesant a sci, că irredentistii aceştia au fost elevii gimnasiului gr. or. din Braşov.

După fiascul „Societăţii Carpaţi“ numai decât alţi ómeni iau firele acţiunei. Mai deo-dată cu reuniunea magiara de cultură din Ardél (kulturegylet) se înfiinţéză „Liga pentru unitatea culturală a Românilor“. (Aici greşesce autorul: Kulturegyletul s'a format în 1885 Liga însĕ în 1881). Societatea acésta ḑice, că de ea stă departe ori-ce iredentism. Ea nu vrea altceva decât a uní pe români în cultura naţională română, locuéscă ei ori unde şi în ori ce stat. Ea n'are de a face cu raporturile politice ale românilor, cari trăiesc pe teritoriu strĕin decât numai în punctul încât acei români sunt impedecaţi în desvoltarea lor culturală naţională. Sentimentul frăţesc şi conscienţa aparţinerii la acelaşi sânge demandă, ca românii din România liberă sĕ-şi ridice glasul în favórea fraţilor români apăsaţi, ca naţiune, încât acésta o permit raporturile politice esterne fără de periclitarea esistinţei statului român Ea n'are tendinţe politice, ori iredentiste, pentru-că nu vrea anecsarea la România a teritorilor locuite de români ci numai progresul cultural al fraţilor lor în direcţia naţională. Mai mult este atăcat progresul cultural al românilor din Ungaria, fiind-că numai aici el stă faţă în faţă c'o direcţiă naţionalisătóre, spriginită de tóte mijlócele statului, — cu magiarisarea. Când Liga spriginesce în direcţia acésta pe românii din Ungaria, nu comite nimic rĕu în potriva monarchiei Habsburgilor, fiind-că este în interesul acestei monarchii, a se preface într'o astfeliu de monarchiă federălistică, în care tóte naţiunile ce o locuesc, sĕ-şi dea un cerc politic, care sĕ le garanteze independenţa naţională.

Tache Ionescu, actualul ministru de culte al României a publicat anul trecut o scriere volantă despre politica esternă a României, în care între altele ḑice următórele: „Şi monarchia habsburgică, din causa popórelor sale numĕróse deosebite prin limbă şi datini este natural, că trebue sĕ stea sub influenţa descompunătóre a principiului naţional, şi totuşi fie-care din aceste elemente aruncate încóce şi încolo în mod atât de impestriţat caută sĕ recunóscă, că unirea lor, pe o óre-care basă este o necesitate neînlăturabilă. Spre norocirea lor, ele şi au acéstă basă, aflată deja de mult, adecă alăturarea poporaţiunei cu mai multe limbi şi cu tradiţii absolutistice monarchice la corónă. Pe basa acestei uniuni Austria nu numai, că a stăpânit ci a şi progresat Deşi idea acésta nu póte cuprinde aşa uşor teren în Ungaria, din causa obstinaţiei magiarilor, totuşi cu timpul ea îşi va ajunge ţinta, fiind-că Ungaria este prea slabă de a sta pe propriile ei picióre şi astfeliu cu timpul ea necondiţionot trebue se devină un stat federalistic — ori trebue sĕ se pustiéscă; — a treia alternativă nu se póte da“.

Conducĕtorii Ligei ḑic, că atunci când ei lucréză pentru străformarea Ungariei într'un stat federativ şi poliglot, ei şi cu românii din Ungaria nu pretind nici un lucru nou, deóre-ce tot-deuna statul magiar, chiar şi în culmea înflorirei sale, n'a fost decât un stat poliglot cu structură federală, nici nu tind la aceea ce ar periclita eisstenţa lui, fiind-că este chiar în interesul naţiunei magiare, ca mulţumindu şi naţionalităţile prin autonomia pretinsă de ele, sĕ-şi asigureze esistenţa pentru alţi o miă de ani, şi prin acésta şi monarchia habsburgică. Octroarea statului unitar cu limba magiară silesce pe naţionalităţi, sĕ caute ajutoriu la inimicii magiarilor şi ai monarchiei. Astfeliu dar susţinerea pe viitoriu a politicei maghiare este un pericol statornic pentru monarchia habsburgică şi pacea europénă. Din causa acésta cestiunea română din Ungaria nu este numai o cestiune ce interiséză pe magiari, ci este şi o cestiune europénă Mişcările române din Ardél nu pot avé alt scop, decât a susţiné acésta cestiune mereu la ordinea ḑilei.

(Va urma.)

Noutăţi.

Personal. Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul s'a reîntors cu trenul de Duminecă dela Budapesta.

* * *

Conventiunea comercială cu România. Pertractările privitóre la încheiarea conventiunei comerciale cu România vor reîncepe probabil în acéstă sĕptĕmână scrie „Gaz. Buc.“ şi sĕ vor finalisa în curênd. Este cunoscut, că negocierele între amêndóuĕ statele interesate a trebuit sĕ fie întrerupte, fiindcă delegatul Ro

---

săgéta înveninată a unui amor fatal şi este gata a lupta ca mai înainte.

Decebal strigă atunci:

E sângele meu mândru! El nu s'a desminţit.

Actul II.

Tabĕra romană pe pólele Carpaţilor.

Apolodor şi Flavius povestesc evenimentele, ce s'au produs dela deschiderea ostilităţilor.

Romanii au trecut Dunărea şi s'au împărţit în dóuĕ corpuri. Armata principală condusă de Traian a urcat valea Alutei (Oltului), pe când o armată mai mică sub ordinele lui Longinus a întrat în strêmtorile Carpaţilor. Longinus a fost atras într'o cursă, armata sa a fost distrusă de dacii conduşi de Andrada; el însuşi a căḑut rănit şi prisonier. Flavius descrie acéstă luptă sângerósă. Traian apare gânditor.

Convorbind cu Apolodor, el scusă pe Longinus şi espune planurile sale măreţe; el e sătul de rĕsbóie; imperiul roman e destul de mare pentru a nu mai avea nevoie de cuceriri; el vrea pace; Traian se gândesce a crea împregiurul imperiului un lanţ de state amice, care îl vor apĕra. El mărturisesce lui Apolodor intenţiunea sa de a se uni cu Andrada şi esplică folósele, pe care Roma va puté sĕ le tragă din acéstă unire.

Apolodor se miră, dar în urmă se supune şi el motivelor, care împing pe Traian, Flavius anunţă, că dacii au fost bătuţi într'o luptă parţială şi că mai mulţi dintrênşii au fost prinşi. Traian trimite pe Apolodor sĕ vaḑă, dacă Longinus e salvat. Rĕmas singur, el se dă în plină libertate gândurilor, care îl muncesc. Apolodor vestesce pe Traian, că Andrada e prinsă. El îl sfătuesce de a se folosi de acéstă fericită împregiurare pentru a termina resboiul prin o pace onorabilă. Traian poruncesce sĕ vie Andrada. El este mişcat. Andrada întră armată de rĕsboiu şi respunde mândru întrebărilor lui Traian. Ea a fost trădată de Bikiles şi impută lui Traian că voesce a învinge prin trădare. Traian respinge acéstă imputare. Andrada arată cum era fermecată de gloria şi măreţia lui Traian; astăḑi însĕ ilusiunile ei sunt perdute; nimbul de glorie, sub care îi apăruse marele împĕrat a dispărut; Andrada a redevenit duşmana sa neîmpĕcată. Traian întrebuinţéză tot farmecul vorbirei, tótă înriurirea măreţiei sale pentru a convinge pe Andrada şi a o readuce la simţeminte mai blânde. Ea începe prin a resista; dar în urmă cuvintele împĕratului o impresionéză şi ea este cât pe aci de a-şi uita jurămêntul, când de-odată resună cornul de luptă al dacilor. Decebal a atacat tabĕra romană pentru a salva pe fiica sa.

Traian alérgă sĕ se lupte în capul oştirei sale. Andrada voesce a-şi face drum prin ostaşii romani spre a străbate până la Decebal.

Cortina cade în timpul acestei lupte.

Actul III.

Tabăra română în faţa Sarmisegetuzei.

Dacii au fost repinsi; Decebal nu a reuşit sĕ scape pe copila sa. Soldaţii romani sunt nemulţămiţi: ei cer sĕ mérgă la asaltul cetăţei şi ameninţă de a se rescula contra şefilor lor. Flavius nu reuşesce a-i linisci. Traian apare; el mustră pe soldaţi pentru nerăbdarea lor şi le reamintesce virtuţile străbunilor lor. In faţa autorităţei împĕratului, totul reîntră în liniste; soldaţii îl aclamă.

Se anunţă un sol al lui Decebal, care vine sĕ propuie supunerea dacilor, cu condiţie ca Andrada sĕ fie liberată. Traian primesce şi dă ordin sĕ prepare totul pentru asalt. Inainte de acésta, el se consultă cu Apolodor care 'l sfătuesce sĕ întrebuinţeze influenţa lui pe lângă Andrada, căreia îi dă libertatea. Ea o refusă nevoind a el iberă cu acest preţ şi preferă sĕ se jertféscă, numai patria ei sĕ nu fie umilită.

Soldaţii romani sunt îndârjiţi contra eiea îi desfide; ei vor s'o ucidă cu pietrii; Traian o scapă puind-o sub paza lui Flavius, căruia 'i dă ordin sĕ prepare totul pentru asalt. Inainte de acésta, el se consultă cu Apoldor, care 'l sfătuesce se întrebuinţeze influenţa lui pe lângă Andrada şi s'o facă sĕ ducă propunerile de pace lui Decebal. Mare scenă între Andrada şi Traian. Andrada la început este neînduplecată, ea ameninţă chiar pe Traian sĕ-l omóre; El îi aruncă pumnalul lui, ca dênsa sĕ'l pótă lovi. Andrada ia arma pe care i-a asvîrlit-o Traian; dar puterile o părăsesç; iubirea ei pentru marele împĕrat e mai puternică, ea ar ucide Roma întrégă, dar pe Traian nu. Renunţă la tot şi se declară învinsă. Traian îi dă libertatea şi îi dă solia de a face pace cu Decebal. Andrada primesce şi merge la Sarmisegetuza.

(Va urma.)

mâniei dl Papiniu plecase la Bucuresci în scopul primirei unor instrucţiuni nouě. Dl Papiniu se află momentan în Berlin, unde are sě finaliseze tractatul comercial cu Germania şi peste câte-va ḑile este asteptat în Viena. Foile vienese comunică încă următórele amĕnunte: In cercurile guvernului român se crede, că înţelegerea dorită se va stabili în curênd pe basa propunerilor făcute de monarchia nóstră şi comunicate guvernului regatului român din partea delegatului seu. Chiar doi funcţionari mai înalţi ai României ş'au esprimat părerea, că avem sě ne aşteptăm la o grabnică resolvire a cestiunei privitóre la tractatul comercial. România pare a fi primit atât din partea Germaniei cât şi din partea Austriei asigurarea favorisării celei mai mari şi pare a fi renunţat la ori şi care concesiune în cestia esportării vitelor. De altă parte însě România n'a făcut nici Germaniei nici Austriei concesiuni mai însemnate în privinţa tarifului ci a admis favorisarea cea mai mare şi a asigurat, că nu va urca în decursul esistenţei tractatului actualul tarif vamal, care va primi unele modificaţiuni stabilite în convenţiunile respective. Efectul tractatului comercial ar fi deci dară acordarea reciprocă a favorisărei celei mai mari şi menţinerea actualului status quo. Se speră, că convenţiunea definitivă se va încheia în Viena pe la sfêrşitul lunei acesteia sau pe la începutul lui Aprilie, astfel încât guvernul român o va putea aduce corpurilor legiuitóre încă în acéstă primăvară. In Austria va urma apoi aprobarea tractatului în sesiunea de tómnă.

⁂

Rěscólă în scólă. Din Agram se anunţă, că între tinerimea gimnasială domnesce o mare agitaţiune. Tiněrul de cl. a VI, Mihailovici, un sêrb, s'a esprimat, că mai bine ar vrea sě fie câne decât croat. Pentru acésta directorul l'a pedepsit cu 8 óre carcere. Scolarii din clasă însě nu sunt mulţămiţi şi cer eliminarea lui Mihailovici. Ei au părăsit clasa şi au declarat, că până ce nu e eliminat nu vor mai participa la prelegeri. In celelalte clase încă domnesce mare ferbere şi e temere, că lucrurile nu se vor termina cu atâta. Frecările între croaţi şi sêrbi sunt fórte dese.

⁂

Congres archeologic. In primăvara anului 1894 se va ţiné un congres archeologic în Atena, care se va ocupa cu anticităţile grecesci şi va face lumină asupra unor puncte de contro-versă referitóre la timpurile antice. Tóte statele din Europa vor fi învitate sě participe prin representanţi.

⁂

Palat regal în Iaşi. Cetim în „Timpul“: Comitetul delegaţilor camerei pentru proiectul de lege prin care se cere deschiderea unui credit de un milion în scopul restaurărei palatului dela Cotroceni, a hotărît contopirea acestui proiect cu un altul, provenit din iniţiativa parlamentară şi prin care se cere un credit de 700.000 de lei pentru construirea unei reşedinţe regale la Iaşi.

Primindu-se aceste proiecte, se va satisface şi una din dorinţele cele mai vii ale oraşului Iaşi, manifestate de mai mulţi ani, aceea de a avea şi a dóua capitală a ţěrei o reşedinţă regală.

⁂

Cas de mórte. In 20 l. c. s'a mutat la cele vecinice Augustin Láday, septemvir în pensiune. Inmormêntarea s'a făcut în Petrisat, unde defunctul a petrecut în timpul din urmă. Rěposatul a făcut o frumósă dotaţiune.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Cetea, 13 Martiu, 1893.

Stimate dle redactor! In numĕrul 31 al „Tribunei“ din est an un corespondent din Alba-Iulia sub anonimul nume de „Onofriu“ vine sě arunce cu tină în cel dintâiu bărbat, care s'a interesat de înaintarea tractului nostru, în părintele administrator Nicolau Ivan.

N'am avut obiceiu sě stau de vorbă cu astfeliu de corespondenţi anonimi, cari n'au alt scop decât a trage prin nămol pe aceia, cari lucră pentru binele şi înaintarea neglesului nostru tract, dar la însărcinarea colegilor mei învěţători din tractul Albei-Iuliei voesc a arăta publicului, că cine e părintele administrator N. Ivan în tractul nostru, ca sě se vadă totodată că de ce patimi slabe e stăpânit „Onofriu“.

Părintele adm. N. Ivan în puţinul timp, de abia trecut un an, de când a venit în neglesul nostru tract, a lucrat atâta în cât mai mult nu cred, că în aşa puţin timp ar fi putut lucra cineva pe terenul administrativ bisericesc-scolar.

La venirea d-sale în tractul A.-Iuliei a aflat 6 învěţători cualificaţi, dar şi acestia fără salare corespunḑětóre. Astăḑi însě avem 19 învěţători cualificaţi şi cu salare de 300 fl.; ba unii şi preste 300 fl. v. a.

Aprópe în tóte comunele din tract s'a urcat salarele învěţătoresci la 300 fl. Şi acésta s'a făcut aşa, că părintele admin. eşind din comună în comună a stăruit cu trup şi suflet pentru realisarea acestei salutare idei.

Tot la stăruinţa dsale s'a făcut şi înaintat Preavenerabilului consistoriu vre-o câteva planuri pentru edificări şi reparări de biserici şi scóle, care în decursul anului acestuia se vor şi duce la îndeplinire.

Mi-ar plăcea sě-mi spună „Onofriu“ că într'un tract atâta de negles, cum a fost tractul nostru, care ar fi fost bărbatul acela ca în puţinul timp de 4—5 luni dela întrarea sa în activitate de adm. protopopesc ar fi putut ridica frumosul edificiu pentru case parochiale şi cancelarie protopresbiterală, cum a făcut păr. N. Ivan.

In urma acestor fapte, cari servesc spre onóre părintelui N. Ivan, se póte vedé cât „adevěr“ cuprind afirmările lui „Onofriu“ când ḑice „că din bunăvoinţa rěutăciósă a consistoriului sibian suntem împodobiţi cu păr. Ivan“ şi că „aspiréză la o mai mare degradare a causei române“.

Pe temeiul faptelor celor demne de imitat, sěvîrşite de părintele adm pe cari le am amintit aci şi afară de cari mai sunt şi altele, pe cari le scim cu toţii din tract, în numele colegilor mei învěţători din tractul Albei Iuliei trebue sě îi spun lui „Onofriu“ că până când dênsul susţine, cele ce le a scris la adresa Venerabilul Consistor şi la adresa părintelui Ivan, îl dechiar de dujman al înaintării tractului nostru, şi'l desconsider ca pe un om rěutăcios care voesce sě caute pete în sóre şi sě făuréscă neadevěruri ca lumniatóre

I. Bota,
înv. gr. or.

Cestionariu istoric.

de

Nic. Densuşian.

(Urmare).

II.

57. Ce spuneau bětrânii, de unde se trage némul nostru românesc?

— şi cine a adus pe români in ţěrile acestea?

58. Vorbiau ceva bětrânii, că strămoşii nostri înainte de a veni aici au locuit lângă mări, ori lângă locuri năsipóse?

59. Ce spuneau bětrânii, cum au venit strămoşii nostri aici?

— au venit ei ca ţěrani (plugari)?

— ca militari (cătane)?

— ca păstori?

— ca băiaşi?

— ca luntraşi, plutaşi, navigatori?

— ori ca neguţători?

60. Ce se spune, pe ce drumuri au venit strămoşii nostri, când au descălecat dênşii mai întâiu în ţéra acésta?

61. Ce se vorbesce, când au venit strămoşii nostri în ţerile aceste au aflat dênşii aici pe alţi ómeni, şi cum au fost primiţi de ómenii acestia, bine ori rěu?

62. Se vorbesce ceva pe acolo despre un vitéz cu numele de Trăian sau Troian?

— cu cine s'a bătut dênsul?

— şi unde era scaunul domniei sale?

63. Prăznuesce cineva pe acolo pe un sfînt cu numele de Traianu?

64. Se vorbesce ceva în poporul de acolo despre o cetate mare cu numele de Roma şi ce spaneau bětrânii despre cetatea acésta?

65. Se află cumva pe acolo vre-un sat, vre-un cătun, ori loc, cu numele de Roma ori Ruma?

66. Se aude pe acolo în gura poporului cuvêntul Râmlean?

— şi ce ómeni se înţeleg pe acolo sub numele râmleni?

67. Se află acolo la cineva vre-o cronică vechiă, scrisă cu mâna (netipărită), în care sě se spună, de unde au venit românii şi cum s'au aşeḑat ei în ţěrile acestea?

III.

68. Ce spuneau bětrânii, cum s'a întemeiat satul, têrgul sau oraşul de acolo?

69. Ce obiceiuri erau pe acolo în vechime, când se întemeia undeva un sat nou?

70. Se pomenesce ceva în popor, că atunci se încungiura hotarul satului cu o brazdă de plug?

71. Se vorbesce ceva în popor, că atunci, când au descălecat românii aici, ar fi încungiurat cineva ţéra acésta cu o brazdă de plug?

72. Se vorbesce ceva în popor despre un plug de aur sau despre un plug de aramă?

— ce brasde s'au tras cu plugul acesta?

şi unde se află ascuns plugul acesta?

72. Ce spuneau ómenii bětrâni, cum au câstigat strămoşii lor pămênturile de arătură, fênaţele şi munţii de acolo?

74. Se povestesce ceva în popor, că odată s'ar fi împărţit între ómeni pămênturile de arătură şi de fênaţe?

— cum s'a făcut împărţéla acésta?

— s'au tras cumva pămênturile la sorţi?

75. Ce se vorbesce pe acolo, în vremile vechi au avut toţi sătenii părţi asemenea de mari din pămênturile de arătură şi de fênaţe?

76. Se vorbesce ceva în popor, că odată ómenii din satele de acolo nu aveau sě plătéscă stăpânirei nici un fel de dare?

77. Ce spuneau bětrânii, cine a adus mai întâiu în ţéra acésta grâul şi celelalte feliuri de bucate?

78. In câte câmpuri e împărţit hotarul satului de acolo?

— şi cum se numesc diferitele câmpuri de arătură, ori părţi de hotare?

79. se află pe acolo vre-un câmp de arătură, ori drumuri de hotare cu numiri cam asemenea cuvintelor următóre: Decumanus, Cardo, Limes?

80. Drumurile hotarului de acolo se încrucişéză cumva în mijlocul satului?

— şi în ce direcţiune merg?

— spre rěsărit-apus şi méḑăḑi-méḑănópte?

81. In ce direcţiune merg acolo holdele sau pămênturile de arătură cu capetele lor?

— dacă au una şi aceeaşi direcţiune în tóte câmpurile de arătură?

82. Ce fel de proprietate de pămênt se înţelege acolo sub numele de „moş“ şi de „bětrân“?

83. Ce fel de pămênturi se înţeleg acolo sub numirea de:

— agru? — curea? — delniţă? — desetină? — falce? — funie? — holdă? — islas? — imas? — jirebie? — lan? — laz? — loc bětrânesc? — meşdină? — pămênt viran? — obrejă — obraţe? — ogor? — pogon? — ponor (ponóre)? — rozor? — sórte? — sfóră?

84. Ce înţelege poporul pe acolo sub numele de codru de pămênt? (Va urma.)

Convocare.

Sâmbătă şi Duminecă la 3 şi 4 Aprile st. v. se va ţiné la Apoldul inferior (român), adunarea generală a reuniunei învěţ. gr. or. din despărţěmêntul Mercurei, după următoriul

Program:

1. Sâmbătă diminéţa de la órele 10 se va săvêrşi în biserica din loc „Chiemarea Duchului sânt.“

2. Deschiderea şedinţei, constatarea membrilor, încassarea tacselor şi pedepselor restante şi curente.

3. Amăsurat regulamentului fiecare membru e datoriu a se pregăti cu o prelegere practică din unul dintre obiectele de învěţămênt.

4. Din partea comitetului s'au designat următórele prelegeri practice:

a) Din religiune, va prelege dl învěţătoriu Ioan Orěştian, lecţiunea 1 şi a 2-a despre Nădejdea creştină;

b) al doilea învěţ. din loc va prelege din a dóua carte de I. Popescu „Copilul cerşitoriu“, ca lecţiune practică pentru cursul al IV-lea a scólei poporale.

c) al treilea învěţătoriu tot din loc va prelege din comput lecţiunea numěrului 7;

d) dl Romul Vraciu din Poiana va prelege din istoria naturală „Mugurul“;

e) dl Const. Sava din Jina va espune în mod teoretic: Metodica propunerii limbei magiare“ în scólele poporale române; ér dl Vasilie Dobrescu din Rod va prelege din l. magiară „Adiectivul ca atribut şi predicat“.

5. Raportul comitetului despre activitatea sa în ultimul period, al casariului despre starea cassei şi a fondului şi statorirea bugetului pe anul viitoriu.

6. Interpelări şi propuneri de sine stătătóre.

7. Abḑicerea biroului şi a comitetului şi reconstituirea reuniunei din despărţĕmênt pe un nou period de trei ani.

Din şedinţa comitetului dela 21 Februariu st. v.

Emanuil Beşa, preşedinte. — *Ilie Georgescu,* notar.

„*Curs de stupărit*“ de A. Degan)* La ḑilnicile întrebări, ce mi se fac, am onóre a aduce pe acésta cale la cunoscinţa interesaţilor, că opul meu sus numit se vinde prin domnul Arseniu P. Bunea, secretarul comitetului scólelor grăniţăresci din Sibiiu (Nagy-Szeben) cu preţul de 35 cr. + 5 cr. porto postal.

Veţel, 18 Martiu 1893.

Aug. Degan,
învěţ. dir. grăniţăr.

---

*) Celelalte foi române sunt respectuos rugate a reproduce acest anunciu.

Loterie.

Sâmbătă, 25 Martiu, 1893.

Timişóra:	65	41	78	70	75
Viena:	65	51	27	88	9

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 23 Martiu 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Galbeni împěrătesci	5.71	5.68
Napoleon-d'ori	9 64	9.64
Mărci 100 imp. germane	59.40	59.35
Londra 10 Livers sterlingi	127.25	121.12
Imprumutul căilor ferate ung.	122.65	120.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	120.10	122.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune)	130.—	120.—
	101.75	101.75
Bonuri rurale ung.	95.90	96.25
„ „ croate-slavone	—.—	97.50
Obligaţiunile desp. regaliilor	—.—	101.80
Împrumut cu premiu ung.	150.75	154.50
Losuri pentru regularea Tisei şi Seghedin	144.75	142.50
Renta de hârtie austriacă	98.75	98.50
„ de argint austriacă	38.75	98.75
„ de aur austriacă	116.30	116.50
Losurile austriace din 1860	—.—	148.50
Acţiunile băncii austro-ungare	1070.—	1072.—
„ „ de credit ung.	366.75	577.63
„ „ „ „ austr.	32.—	321.50
Scrisuri fonciare ale istitut. de credit şi economii „Albina“	—.—	101.—
Argintul	—.—	—.—

UZ. 231—1893. [42] 1—3

Concurs.

La institutul de agronomie din Mediaș, Transilvania, este de ocupat un al treilea post de învĕțătoriu primariu pentru specialitățile agronomice și anume pentru vinărit, pomărit, stupărit și cultivarea vermilor de mătase.

Cu postul acesta este împreunat un salariu de 800 fl. v. a. și se urcă cu 4 adause cuincuenale la suma de 1200 fl. v. a. și dreptul de pensiune conform conclusului universității din 17 Novembre 1874 Nr. 845—1874 și este învĕțătoriul al treilea obligat a da până la 20 de óre pe sĕptĕmână instrucțiune teoretică precum și a conduce lucrurile în grădina de pomărit, vii și pivnițe.

Ocuparea postului deocamdată va fi pe un an de probă; la prestațiuni corespunḑĕtóre ocuparea postului provisoric se va transforma la finea anului de probă în definitivă, și la cas dacă acésta nu se va întêmpla, se vor rebonifica respectivului spesele de călĕtorie tour și retour.

Competenții la postul acesta, au a-și trimite rugarea, din care sĕ fie evident, că au absolvat cel puțin șase clase la un gimnasiu sau la o scólă reală superióră, precum și o academie agronomică și posede o pracsă corespunḑĕtóre în vinărit și pomărit, până în 25 April 1893 la oficiul central al universității săsesci în Sibiiu.

Limba de propunere este cea germână, la cas de cualificațiune egală vor fi preferiți competenții, care posed limbile patriei (germână, magiară și română)

In cas, când nu s'ar afla competenți pe deplin cualificați, 'și reservă curatoriul scólei industriale economice din Mediaș dreptul a primi și pre un competente necualificat ca suplent și a'l aplica deocamdată pe semestrul de véră 1892/3 și pe anul scolastic 1893/4

Dela oficiul central al universității săsesci.

Sibiiu, în 22 martiu 1892.

Thalmann,
comite.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1892.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15		**Budapesta**		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	9.22	11.19		**Szolnok**		2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
2.12	5.53	—	11.53	12.57		**P. Ladány**		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos.	**Oradea-mare**	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8 43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos.	**Cluș.**	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.20	6.18	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.31		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.34		**Ghiriș**		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.57		**Cucerdea**		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—		Ujóra		—	—	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—		Vințul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.22		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.38	sos.	**Teiuș.**	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.43	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.14		Blaș		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.48	sos.	**Copșa-mică**	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.12	—	—	3.03	9.50	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	10.06		**Mediaș**		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.28		**Elisabetopole**		—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	11.04		**Sighișóra**		—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.19		**Hașfalĕu**		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.27		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de	—	8.43	1.15		Apața		—	3.40	5.42	—	8.37
7.17	per-	Tren	9.18	1.35		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.05	2.09	sos.	**Brașov**	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01		Timiș		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31		**Predeal**		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Murĕș-Ludoș — Bistrița

—	—	—	—	4.—	Murĕș-Ludoș	—	—	—	—	7.21
—	—	—	—	6.48	Țaga-Budatelic	—	—	—	—	4.15
—	—	—	—	9.59	Bistrița	—	—	—	—	1.16

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	10.35	4.22		pl.	**Simeria**	sos.		9.51	3.27	9.35	—
—	7.21	12.23	5.42			Hațeg			8.36	1.54	8.25	—
—	9.45	4.—	8.36		sos.	**Petroșeni**	pl.		6.—	10.50	6 20	—
5.—	—	4.25	—.—		pl.		sos		—.—	10.—	—	9.10
6.12	—	5.37	—.—			Vulcan			—.—	9.50	—	8.15
6.35	—	6.—	—.—		sos.	**Lupeni**	pl.		—.—	8.30	—	7.40

Arad — Timișóra

—	6.15	11.30	5.58		**Arad**		9.44	3.50	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.46	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		**Timișóra**		8.—	1.11	8.15	—

Ghiriș — Turda

7.48	10.35	3.40	10.24		**Ghiriș**		5.10	9.50	2.50	9.10
8.08	10.55	4.00	10.44		**Turda**		4.50	9.30	2.30	8.50

Sighișóră — Odorheiu

—	—	4.30	11.25		Sighișóră		10.52	6 10	—	—
—	—	7.21	2.11		Odorheiu		8.15	3.15	—	—

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	11.44		Zelău		2.10	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.32	10.57	7.10	pl.	**Copșa-mică**	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.56	11.21	7.43		Șeica mare		9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.36	12.01	8.27		Lómneș		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	4.02	12.27	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.26	12.50	9.23	sos.	**Sibiiu**	pl	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	--		Șelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veștem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Șebeșul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtișóra		5.04	5.48	—	--	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viștea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beșimbav		4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕ a inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		**Budapesta**		7.25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		**Szolnok**		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	**Arad**	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaț		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Pauliș		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Soborșin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53		**Simeria** (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Orĕștia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Șibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Vințul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44		**Alba-Iulia**		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos.	**Teiuș**	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38								

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	**Budapesta**	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timișóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeș		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		**Verciorova**		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.20	2.41		pl	**Cucerdea**	sos.		7.47	8.25	1.15	—
—	3.26	9.11	3.27			Ludoș			7.—	7.41	12.31	—
—	5.07	11.39	5.14		sos.	**Oșorheiu**	pl.		5.20	5.54	10.05	—
—	5.50	12 20	5.36		pl.		sos.		5.14	5.05	9.35	—
—	7.25	1.55	7.15		sos.	**Reghinul-săs.**	pl.		3 44	3.22	8.—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

—	10.50	4.40	9.56		**Simeria**		5.28	3.20	8.10	—
—	11.13	5.03	10.08		Cerna		5.11	3.—	7.50	—
—	11.48	5.38	10.32		**Hunedóra**		4.46	2.32	7.22	—

Brașov — Zernesci

—	—	8.35	4.55		**Brașov**		6.29	1.44	—	—
—	—	10.28	6.36		**Zernesci**		5.—	12 20	—	—

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

—	5 20	8.50	3.10		pl.	**Brașov**	sos.		8.25	5.32	9.25	—
—	6.01	9.31	3.53			Prejmĕr			7.47	4.54	8.47	—
—	7.04	10.32	5.03			Sepși-S.-Georgiu			6.53	3 53	7.48	—
—	8 40	12.08	6.41			Covasna			5.26	2.16	6.06	—
—	9.26	12.54	7.26		sos.	**Kezdi-Oșorheiu**	pl.		4.30	1.10	5.—	—

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 30. Sibiiu, Joi, 18/30 Martiu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1571 B.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de profesor la seminariul nostru archidiecesan din Sibiiu, anume în secțiunea teologică, pe basa regulamentului seminarial votat de sinodul archidiecesan în anul trecut 1892, § 5. prin acésta se publică concurs pelângă următórele condițiuni:

I. Dotațiunea anuală împreunată cu acest post profesoral este: în starea provisorică, adecă până la întărirea alesului de profesor definitiv după trei ani de probă: salariu 800 fl., și relut de cuartir 150 fl.; ér după întărirea de profesor definitiv: salariu 1000 fl., relut de cuartir 200 fl., și după cinci ani de servițiu un adaos cuincuenal de 100 fl., care apoi se urcă tot la alți cinci ani câte cu 100 fl. până la suma macsimală de 500 fl.,

II. La concurs se admit indiviḍi ortodocși români, cari avênd esamen de maturitate, au absolvat cu succes bun studiile teologice, pedagogice, dreptul canonic, tipicul și cântările bisericesci și pelângă acestea au făcut cu resultat bun esamenul de cualificațiune profesorală după regulamentul sinodului archidiecesan din anul 1875 în special din studiile principale grupate acolo în § 7. punct I 1, adecă din dogmatică, esegetică, ermeneutică, archeologiă și isagogia biblică.

III. Suplicele concursuale sunt a se presenta subsemnatului Consistoriu cel mult până la 28 Februariu 1894 inclusiv, instruate cu următórele documente originale:

a) atestat de botez;
b) testimoniu de maturitate;
c) absolutoriu clerical;
d) testimoniu de cualificațiune profesorală;
e) atestate despre aplicarea și servițele de până acum și despre purtarea morală, eventual și alte documente recomendătóre.

Sibiiu din ședința senatului strins bisericesc, ținută la 2 Martiu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

„Reacțiune".

Așa este titula articolului din „Magyar Hirlap" din 23 l. c. cu care ne am ocupat în nrul din urmă al fóiei nóstre și din care am tradus pasagiul, ce se referesce la noi. Autorul lui, dl Bartha Miklos, i-a dat titula acésta, pentru că deputatul Eötvös în vorbirea sa din dietă a ḍis, că numai așa ar da autonomie bisericei catolice, dacă acésta ar fi restrinsă între margini disciplinare severe ale statului. Acesta nu este liberalism, ci reacțiune, ḍice el, și pledând pentru o autonomie largă a catolicilor, își încheie articolul astfel: „cine deci iubesce libertatea, acela trebue se dorésca autonomia catolică".

Se esaminăm cele espuse în acest faimos articol „liberal". Autorul lui, neatingênd detestabila cestiune, numită recepțiunea ovreilor, este de părere, că statul ungar are și ar avea de dus îndeplinire și de resolvat cestiuni cu mult mai arḍetóre și de primul rang, decât cum este întroducerea căsătoriei civile și a matriculelor de stat, despre „cari — aceste din urmă — tótă lumea scie, că tocmai acest ram al vieții publice este mai puțin corupt".

Étă, după acest articol, unele din cestiunile, a căror resolvare și esecutare se impune în rangul prim, mai întețitor decât reformele bisericesci:

Naționalitățile doresc se rupă în bucăți mantaua Sfântului Stefan (aceste trebue disciplinate). Țéra e stăpânită de o astfel de birocrație, despre care ministrul Bach n'ar fi cutezat nici a visa. De 15 ani nu putem realisa invețarea deobligătóre a limbei magiare în scóle. Nu putem esecuta legea de kisdedovuri, legea de comunicațiune. Suntem fără de putere, când voim se esoperăm, ca gendarmii se pórte portopeie naționale. In o mie de comune nu sunt scóle. In 5—6 mii de comune scólele nu sunt corespunḍetóre legii. Invețătorii dela scólele poporale sunt slab plătiți. N'avem instrucțiune publică gratuită, n'avem institute sanitare (spitale) și orfanotrofii gratuite etc.

Aceste și altele asemenea acestora ar trebui puse la cale mai nainte de tóte, decât reformele bisericesci.

In privința acésta dăm și noi drept dlui Bartha Miklos, că multe fórte multe lucruri ar fi de făcut spre binele obștesc, dintre cari credem, că mai mult îl dóre neesecutarea mesurilor de magiarisare, precum: limba magiară obligătóre, kisdedovuri, portopeie naționale la gendarmi etc., cu tóte că noi scim, că se esecută aceste destul de strict.

Dl Bartha crede, că află motivul acestei neputințe de a întroduce îmbunătățiri în aceea, că Ungaria nu este independentă.

Noi înse aflăm motivul în altă împregiurare, anume în esclusivismul magiar și în aplicarea falsă și unilaterală a liberalismului. Naționalitățile au fost silite se se retragă de pe arena publică naintea pornirilor șoviniste și au rêmas magiarii singuri la cârmă și acum se vede, dl Bartha ne arată, ce putere creatóre slabă au fără de noi, că nu'și pot duce în deplinire după placul lor nici chiar acele legi, cari au fost votate în aplausele tuturor magiarilor și de la cari se spera, că prin ele se va mări contingentul magiar.

Dar pentru aceea toți merg înainte pe calea apucată. Dl Bartha ne dă dovadă mai recentă, cum se înțelegem libertatea. Autonomia sasilor, sêrbilor și românilor gr. or. nu e bună, e de nimicit, dar în numele libertății se se dea autonomiă catolicilor.

Poftim concept de libertate și liberalism!

Pagubă numai, că ḍiarele magiare nu sunt cetite în Europa, ca se se convingă ómenii, din isvóre autentice, cum propagă șovinismul magiar falsul liberalism.

Dacoromânismul

și politica culturală magiară.

(Incheere).

Tare ar greșí cel ce ar crede, că acéstă Ligă culturală română ar fi lucru așa de pacinic, ca EMKE, (!) care se mulțămesce cu repararea bisericelor, ce se surpă și a scólelor negligeate, cu înființarea de kisdedovuri și biblioteci poporale, cu remunerarea câtorva dascăli, cari arată progres în propunerea și învețarea limbei maghiare, care edă scrieri periodice asupra cunoscinții țerii, care din lună în lună dă socotélă despre încassările ce face, despre capital, despre întrate și eșite. Despre acestea în cercul Ligei nu se pomenesce. Problemele ei sunt cu totul de altă natură. Nime nu scie, afară de cei inițiați, câți bani are ea, unde și spre ce scopuri îi folosesce. Dar nici un român nu întrébă de acésta, ci dă Ligei bani cu deplină încredere. Din timp în timp, ea dă, ce-i drept, câte un raport, dar în acestea nici un rênd nu se scrie despre întrate și eșite.

Liga înse e neobosită. Agenții ei „dela Nistru până la Tisza" se află pretutindeni. Pe valachimea din Macedonia, ce numeră aprópe un milion, a cuprins'o în timpul mai nou un puternic curent național. Apostol Mărgărit, Teodor Burada și alții nu numai pe Românii macedoneni i-au adus la consciința de sine, ci au câștigat pentru causă și opinia publică și pe guvernul din România. Guvernul român cu multă tactică și viclenia a

FOIȚA.

Traian și Andrada.

— Dramă în 5 acte —

de

Vasile Leonescu și *Grigore Ventura.*

(Încheiere.)

Actul IV.

O sală din palatul lui Decebal.

Bikiles se teme de resbunarea lui Decebal și întrébă pe Fausta, dacă s'a descoperit trădarea lui. Ea îi respunde, că este bănuit. Ei decid se fugă cu tesaurul lor. In momentul, când vor se fugă, Decebal îi surprinde și dă ordin se-i urmărésca și se-i prindă. In furia lui Decebal vrea se ucidă cu mâna lui pe Bikiles, dar se resgândesce și poruncesce se se arunce Bikiles și Fausta într'o grópă împreună cu bogățiile, cu care ei au voit se fugă. Pe uamă el poruncesce ca prisonierii romani se fie arși de vii; înainte înse trimite se-i aducă pe Longinus.

Gitto se întórce din tabera romană și aduce lui Decebal refusul Andradei și al lui Traian. Decebal, în disperare, jură se móră sau se scape pe fiica sa. El propune lui Loaginus libertatea în schimbul libertății Andradei. Longinus refusă cu mândrie. Atunci Decebal îl amenință, că-l va arde de viu. Longinus rêmâne neînduplecat și se duce la mórte în momentul, când strigătele de bucurie ale poporului anunță sosirea Andradei.

Andrada se aruncă în brațele părintelui seu; ea este sdrobită și plină de rușine. Decebal o întrébă și, din respunsurile ei încurcate își închipuesce, că ea este desonorată. In furia mâniei el o trântesce la piciórele sale, numindu-o curtezană a Romei. El o târesce către o feréstră, de unde-i arată pe prisonierii romani svârcolindu-se în flacări și capul lui Longinus înfipt pe zidurile cetății. In fața acestei insulte Andrada voesce se se omóre; Decebal o împiedecă și-i ordonă se lupte alături cu dênsul. Andrada se supune; ea renunță la plăcerile iubirei pentru a se devota tatălui seu și țerei. Vine vestea, că romanii îndârjiți de măcelul fraților lor, dau asalt cetății.

Decebal alérgă la luptă. Andrada îl urméză strigând:

Cu tine sunt, o tată! și cerul e cu noi
Vedenii necurate a Romei, înapoi!

Actul V. (¹)

O pesteră aprópe de Sarmisegetuza.

Gitto și Oroval au venit se păzésca peștera, în care Decebal a adunat bogățiile sale. Romanii au luat cetatea după o luptă crâncenă, în care Decebal și Andrada au făcut minuni de vitejie. Veḍênd, că resistența nu mai e cu putință, Decebal a trimis pe Gitto spre a apera întrarea peșterei și Andrada punêndu-se în capul femeilor dace, a dat foc orașului, care este în flacări. Gitto are porunca de a desprinde piatra, care acopere eșirea peșterei despre rîu. El și Oroval se silesc a mișca piatra și, după mari sforțări, isbutesc, dar s'au înșelat, căci în loc de a deschide eșirea, ei au descoperit fără voie, tesaurul lui Decebal. Acest din urmă îi surprinde și crede că au voit se-l fure; Gitto îi esplică cele întêmplate și Decebal îl trimite cu Oroval în căutarea Andradei. Rêmas singur, regele Daciei, în prada disperării, vede cum visurile sale de măriri s'au risipit; învins și sdrobit nu-i rêmâne decât mórtea. El își aduce aminte, că posedă în tesaurul seu un giuvaer, care conține veninul scăpărei; vrea se-l bea; dar Andrada ce va deveni? Acest gând îl opresce Se aude sgomot la întrarea peșterei. Decebal se repede spre a muri luptându-se. E Andrada, care a sevêrșit opera sa de distrugere.

Romanii nu vor cuceri decât ruine și nu vor găsi decât cadavre. Andrada venì se móră cu Decebal. El șovăesce de a da pe copila sa în prada morții. Andrada îi face o descripțiune îngrozitóre a umilirii ce-i astéptă la Roma, dacă vor cădé vii în puterea dușmanului. Decebal bea veninul și móre; Gitto vestesce, că Traian s'apropie. Andrada pune venin într'o cupă; Traian póte se vie, ea este gata a-l primí. Traian pătrunde în peșteră urmat de ostașii sei; Andrada îi arată cadavrul lui Decebal și, în momentul, când împeratul s'apropie de dênsa, Andrada îl desfige ḍicêndu-i:

M'ai cucerit și țara mi-ai aruncat în jale,
Dar mórtea are arme mai tari ca ale tale.

Bea veninul și móre.

Traian scóte hlamida împerătéscă, o aruncă preste trupul Andradei și ḍice:

Am vrut se-ți pun pe umeri hlamida împerătéscă,
Tot purpura ca giulgiul de mórte se-ți slujéscă!
A vitejiei urme din lume nu se sterg!
Acei ce sciu se móră, la nemurire merg!

(După „Timpul".)

---

¹) Sfirșitul acestui act și desnodămȃntul piesei sunt împrumutate din legenda care figuréză în capul unui volum al lui Carmen Sylva, sub titlul de „Decebal's Tochter".

esoperat în Constantinopole, ca organele oficióse ale imperiului otoman sĕ pàrtinéscă în Macedonia tendinţele române în biserică şi scólă, faţă cu grecismul *intra dominium* de până acuma. La spriginul lui Hasdeu, cel mai mare limbist român în viéţă, s'a înfiinţat societatea albanesă „Drita“ în fruntea căreia stă istoricul şi exministrul de culte Vasile A. Urechiă. Societatea acésta a înfiinţat în anul trecut în Bucuresci prima scólă româno-albană, al cărei scop este crescerea de dascăli pentru albanezii din imperiul otoman, ca astfel, cum a ḑis Hasdeu la serbarea deschiderei scólei „cu ajutorul limbei şi a culturei române sĕ scótă pe acéstă naţiune soră din întunecimea egipténă, a spiritului grec-fanariotic, cum a scos Lazar la 1816 pe românii din Muntenia“.

Faţă cu patria nóstră, Liga nu se mulţămesce numai cu calumniarea magiarilor înaintea strĕinătăţii şi ca sĕ câştige presa francesă, belgiană, italiană, englesă şi germană pentru causa românismului contra nóstră, — pe care teren, pot ḑice, a secerat succese de mirare, astfel de succese, cari ar merita atenţiunea guvernului de esterne unguresc şi al monarchiei, — ci de fapt ea se amestecă şi în afacerile bisericesci şi scolastice ale românilor nostri.

Adeseori se póte ceti în publicistica nóstră, că sub mantaua ligei numai câteva esistinţe catilinare ale societăţii române şi a vieţei politice organiséză întréga mişcare română cu ajutoriul rublelor rusesci. Asta nu-i adevĕrat. Cel ce numai superficial chiar cunósce raporturile române, acela scie că cu Liga consimte tot românul, că Liga şi ideile representate de ea este idolul şi mândria inimei românilor, acela scie, că românul dă cu tótă inima denarul, francul, ori napoleonul seu representanţilor Ligei, fără de a-i trece măcar prin minte de a întreba: ce se face cu acesti bani? Da, fiind că e convins fie-care român, că chiar şi cea mai neinsemnată parte a banilor sunt jertfiţi pentru causa română, pentru visul de aur al românilor, pentru dacoromânism. Inaintea cunoscĕtoriului raporturilor române este clar, că în cassa Ligei nu se află nici măcar o copeică ruséscă.

Ḑiarele nóstre pĕcătuesc, când, desvoltând cestiunea română, mângăe pe cetitorii lor şi naţiunea, că românii în totalitatea lor sunt fideli şi se alipesc la ideea de stat magiar şi că totul este numai sgomotul unor ultraişti de natură anarchistă, cărora le place sĕ pescuéscă în tulbure. Nu este adevĕrat.

Din potrivă, este o periculósă şi pĕcătósă amăgire acésta aserţiune, mai ales dacă o primesc de a lor şi bărbaţii, cari stau în fruntea guvernului. Aspiraţiunea românismului este aspiraţiunea întregului ném românesc; pretensiunea românismului este pretensiunea tuturor românilor; dogma românismului este religia şi evangelia fiecărui român trecut prin scólă. „Lucru natural“ ḑice Réthy Lajos în cartea sa „Formarea limbei şi a naţiunei valache“ că concepţiunea naţională valachă, pe care o susţin factorii politici, ţine legaţi pe învĕţaţii valachi, cari vrênd, nevrênd sunt siliţi se progreseze pe urmele începute, căci altmintrilea vin în conflict cu ei inşişi şi cu politica naţională, a cărei ideiă fundamentală o compun învĕţăturile despre Traian şi continuarea românismului în Dacia. Nu vreau prin asta sĕ ḑic, că un Grădişteanu sau un Maniu, secretari la Academie, ar cunósce istoria naţiunei lor şi s'ar ascunde dinaintea ei după tendenţe politice. Nu, Grădişteanu, Maniu şi cu ei dimpreună publicul cetitoriu valach cred istoriei lui Maior. Nici nu póte fi altfeliu. O literatură de un secol vestesce aceste învĕţături tot în acel ton, mai multe generaţii au crescut în ea şi au întrat aşa ḑicênd, în sângele părţii cugetătóre a naţiunei“.

Puţin, póte chiar mai mult, decât ar fi trebuit, m'am estins cu desvoltările mele culturale-istorice. Cred însĕ că mi-a succes a arăta, că din partea românismului ameninţă naţiunea şi statul magiar un pericol, care nu este o fantómă, nici ceva luat din aer. Pericolul acesta îl mai măresce împrejurarea, că are o basă de mişcare puternică a poporului, că chiar şi din punct de vedere curat al poporaţiunei noi cu numĕrul mic al magiarilor, suntem în desavantagiu. Este adevĕrat, că aḑi milióneIe poporului român merg în acéstă luptă pentru esistinţă încă numai în massă, dar massa acésta este compactă şi posede o mare putere de resistinţă, care în momentul, în care cultura naţională română va străbate tóte straturile ei, póte se devină pentru noi periculóse. Naţiunea şi statul magiar nu este ertat, ca faţă cu acest pericol, sĕ rĕmână şi mai de parte în nelucrare. Eu cred, că îndată ce va fi orientată asupra esenţei şi mărimei acestui pericol, nici nu va intârḑia a lua mĕsurile de apĕrare.

In ciclul acesta de articuli am arĕtat că românismul, este un factor, care în prima linie se luptă cu arme culturale, că a devenit periculos tocmai pentru-că noi l'am lăsat de sub influinţa nóstră culturală şi că în trecut n'am eserciat faţă cu el destul control cultural-politic, ér în present încă stăm faţă cu el neorganisaţi şi slabi. Din desvoltările mele este uşor a dednce, că faţă cu românismul, care cultnral-politice are un trecut de un véc, este o mişcare pe deplin organisată şi contra lui nu neputem lupta decât cu mijlóce în prima linie culturale.

Cum?

Acest „cum“ este una din cele mai frumóse probleme a dlui ministru de culte de al afla şi de aceea mi-am recomandat ciclul meu de articuli atenţiunei lui. Suut curios, dacă în multele sale daraveri, va ajunge sĕ se ocupe şi cu acésta cestiune.

Academia română.

In şedinţa a VI-a a sesiunei generale a academiei s'a cetit scrisórea presidentului societăţii francese archeologice, comit. de Marsy, în care mulţămesce academiei pentru trimiterea în schimb a publicaţiunilor ei şi o rógă sĕ fie representată la congresul archeologic, ce se va ţiné la Abbuille. Ministeriul instrucţiunei publice depune în păstrarea Academiei manuscriptele rĕposatului prinţ N. A. Şuţu. Cetindu-se raportul comisiunei bibliotecare prin dl N. Quintescu, dl Tocilescu a constatat faptul îmbucurătoriu, că colecţiunile Academiei se sporesc fórte iute, că domnesce o perfectă ordine, secretariul general şi bibliotecariul sunt la culmea chiemărei, studenţii din căpitală trag mare folos, căci pot scóte cu înlesnire material pentru tesele de licenţă. Se primesce propunerea comisiunei bibliotecare referitoriu la numirea unui funcţionar ca sĕ corecteze publicaţiunile Academiei. S'a hotărît, ca şedinţa publică sĕ se ţină la 5/17 Martiu. Academia primesce în proprietatea sa volumele tipărite de A. D. Sturdza din publicaţiunea „Acte şi documente“, după-ce au fost recomandate călduros din partea d-lui G. Bariţiu şi A. Roman. Dl Roman a mulţămit pentru felicitările primite cu ocasiunea iubileului.

In şedinţa VII la propunerea secţiunei istorice se primesce publicarea în analele Academiei a comunicărei unor documente din 1632—33 de dl V. A. Urechiă. La propunerea secţiunei scientifice se hotăresce a se publica lucrările d-lui Hepites despre „Temperatura lunei lui Ianuariu 1893 în România“ şi Revista climatologică 1892“.

In şedinţa VIII s'a trimis spre censurare secţiunei scientifice lucrarea presentată de dl Fl. Porcius: „Diagnosele plantelor fanerogame şi criptogame vasculare“, care provin spontaneu în Transilvania şi nu sunt susceptute în opul lui Koch „Synopsis Florae germanicae et helveticae“.

Comunicându-se scrisórea d-lui general adjutant Vlădescu, prin care însciinţéză, că regele şi principele cu principesa României vor veni sĕ asiste la şedinţa din 5/17 Martiu, Academia decide a se ţiné Vineri 5 Martiu şedinţă publică solemnă, în care sĕ se facă următórele lecturi: Dl Gr. G. Tocilescu despre provincia romană „Moesia înainte de Traian“; dl V. A. Urechiă notiţe despre „Reorganisarea flotilei române pe Dunăre la 1793“.

In şedinţa IX se comunică, că secţiunea literară a însărcinat pe d-l Al. Roman sĕ esamineze manuscriptul traducerii făcute din limba francesă de Eminenţia Sa metropolitul primat Iosif, de pe scrierea „Jesus Christ“ de P. Didon; ér pe dl Gr. G. Tocilescu a esamina lucrarea d-lui Lobel Effendi asupra unor cuvinte turcesci în limba română.

Dl P. Poni presintă pentru bibliotecă certea „Chronica Turcica“ de Filip Lonicerus (Francoforti ad Moenum 1578) şi „Tabla pentru clasurile supuse dărilor afară de neguţători şi meşteri patentari cu calfele lor, precum şi supuşii străini“. Acest manuscript de pe la anul 1832 are o deosebită însemnătate pentru cunóscerea stărei economice a Moldovei în timpul regulamentului organic

Şedinţa a X a fost şedinţă publică solemnă, la care a luat parte Maj. Sa regele Carol şi principele moştenitoriu Ferdinand. Şedinţa o a condus însuşi Maj. regele.

Majestatea Sa a fost întimpinat la sosire de d-nii vice-preşedinţi Vasile Urechiă, Brânḑă şi Iacob Negruzzi şi de dl secretar general al Academiei, Dimitrie Sturdza.

Dl Sturdza a ţinut următórea vorbire:

Sire!

Academia, cu întréga naţiune, stă încă sub grelele lovituri ale ultimilor ani Naţiunea a perdut patrioţi încercaţi, Academia dintre cei mai de frunte membri ai ei. Aceiaşi bărbaţi ilustrii, cari au lucrat ḑecimi de ani cu perseveranţă şi succes la reînviarea naţiunei, la independenţa patriei, la întemeiarea regatului; aceiaşi bărbaţi au pus mâna şi la înfiinţarea acestui înalt institut de cultură naţională, pe care ei l'au înviosat cu lucrările lor până la ultima lor resuflare. Ne aducem cu toţii aminte, cu puţine sĕptămâni înainte de încetarea sa din viéţă, de aceea minunată cuvêntare a lui Michail Cogălniceanu din ḑiua în care Academia serbà cei întâiu 25 ani ai esistenţei sale, sub preşedinţa Maj Vóstre şi în presenţa prea graţiósei nóstre regine şi a principelui moştenitoriu.

In asemenea momente ne este îndoit de preţiósa venirea Majest. Vóstre şi a A. S. R. principelui moştenitoriu în mijlocul nostru, ca o reinoită dovadă, că purtaţi necontenit un viu interes pentru acest institut, în care se concentréză munca intelectuală a naţiunei, şi că veghiaţi cu inimă caldă asupra lui.

Sub asemenea impulsiune, avênd puternicul Vostru sprigin, Academia va urma a-şi face datoria, conscientă de misiunea sa şi totdeauna gelósă de a avé aprobarea Majest. Vóstre, a Augustului ei protector.

Sĕ trăiţi Majestatea Vóstră!

Sĕ trăiéscă M. S. regina!

Sĕ trăiéscă principele şi principesa României!“

La acésta Majestatea Sa a rĕspuns:

„Totdeauna viu cu deosebită plăcere în sinul Academiei, mai ales astăḑi când o raḑă mândră luminéză viitoriul României, pe care îl putem priví cu liniste, asigurat fiind prin căsătoria moştenitorului corónei. Academia, împreună cu ţéra întrégă, a salutat cu viuă mulţămire acest fericit eveniment, ca o puternică chezăşie a instituţiunilor nóstre. Neîncetat gândesc la întărirea lor şi la progresele Academiei. De câţi-va ani dênsa a fost dureros încercată prin perderea unor membri însemnaţi, cari au lucrat cu inima şi mintea la renascerea statului român, şi cu drept cuvênt dl secretar general al Academiei a putut amintí, că lipsa lor este o grea lovitură simţită de noi toţi. Multe scaune sunt vacante; nu trebue sĕ întârḑiem dar a le încredinţa la bărbaţi destoinici, a ne aduce nóuĕ lumini şi un nou avênt lucrărilor nóstre. Cu acéstă dorinţă viu în mijlocul d-vóstre, urând ca sesiunea din anul acesta sĕ fie spornică“.

Aceste cuvinte ale suveranului fură cu entusiasm salutate de academiciani şi de numĕrosul public, care era de faţă.

După acésta d-l D. Sturdza, îndreptându se către Augustul preşedinte, i aduse vestea, că seminariul din Sibiiu a făcut un dar preţios acestui institut de cultură, oferindu-i un chrisov al domnitoriului Mihaiu-Vitézul.

Apoi Maj. Sa dete cuvêntul d-lui V. Urechiă, care ceti un interesant document, tratând despre flotila română pe Dunăre 1793.

Sfêrşindu-se prelegerea, Majestatea Sa suspendà şedinţa pentru câteva minute, în timpul cărora vorbì membrilor Academiei în chipul cel mai bine voitor.

Redeschiḑêndu-se şedinţa, regele dete cuvêntul dlui Grigore Tocilescu, care vorbì despre „Moesia înainte de Traian.“

Majestatea Sa şi Alteţa Sa regală ascultară cu un vĕdit interes aceste studii istorice şi literare, felicitară pe dnii membri ai Academiei de feliul cum au desvăluit subiectele, ce le au tratat.

Alegerile de membrii noi la academie s'au făcut în 12 Martie v. a. c. Academia are 36 de membrii ordinari, din cari fiind vacante 5 locuri, au fost 31 de membrii. La vot au luat parte numai 22 şi au fost aleşi: în secţiunea literară d-nii D. C. Olănescu (Ascanio) şi Naum; în cestiunea istorică dl A. D. Xenopol şi I. Kalinderu; în secţiunea scientifică dl Dr. V. Babeş; membrii corespondenţi au fost aleşi d-nii Al. Vlahuţă, Dr. Leon Cosmovici (Iaşi) D. Negrean şi Sava Stefănescu.

Despre activitatea de altcum cunoscută a membrilor ordinari noi, „Timpul“ dă următórele notiţe:

D. C. Olănescu diplomat; fost ministru al ţĕrei la Atena, până la conflictul Zappa. Fórte simpatic. Vechiu colaborator al „Convorbirilor literare“, şi-a întemeiat reputaţia literară pe admirabilele traduceri în versuri ale Odelor şi Epodelor lui Horaţiu, a dramei lui Hugo „Ruy Blas“, apoi pe elegantele şi numĕrósele sale versuri şi şi în sfêrşit pe o serie de opere teatrale, dintre care „Pe malul gârlei“ şi „Pribeagul“ au fost cele mai apreciate.

Al. D. Xenopol profesor de istoria patriei la facultatea de litere din Iaşi. Ca şi dl Olănescu, a aparţinut societăţei Junimea din Iaşi şi a scris în Convorbirile literare.

Lucrarea cea mai însĕmnată a dlui Xenopol este „Istoria românilor“, din care au apărut deja 5 volume.

Dl Xenopol este unul din cei mai valoroşi şi viguroşi adversari ai teoriei lui Rössler.

Ca profesor este fórte iubit de studenţii sĕi. Ca conferenţiar a obţinut aplause atât în Iaşi cât şi la Ateneul din Bucuresci.

Dr. Victor Babeş profesor la facultatea de medicină, bacteriolog distins, ia în Academie locul geologului Cobălcescu.

Dl Dr. Babeş ş'a stabilit reputaţia de savant printr'o mare lucrare asupra bacterielor, în colaborare cu doctorul Cornil din Paris. De atunci lucrările doctorului Babeş nu încetéză de a ilustra revistele scientifice străine şi române. I-se datoréză prefecţionarea metodului Pasteur în tratamentul turbărei şi o mulţime de invenţi sciintifice pe terenul bacteriologiei, sciinţă la a cărei naşcere a contribuit.

Anton Naum profesor de limba francesă. Unul din cei mai vechi membrii ai societăţei Junimea din Iaşi. Poet fórte apreciat. Poesiile sale au fost publicate în Convorbiri şi apoi în dóuĕ volume, dintre care unul cuprinde versuri originale, ér celalalt traduceri din principalii poeţi străini.

Noutăţi.

Alegere de deputaţi sinodali. După cum suntem informaţi, în locul deputaţilor sinodali reposaţi Dr. Absolon Todea şi Pompiliu Pipoş pentru restul periodului present s'au ales de deputaţi la sinodul archidiecesan: în cercul VIII Geógiu, dl Dr. Petru Span, prof. sem., ér în cercul XIV al Bistriţei, dl Dr. Ioan Popescu, advocat în Reghin.

* * *

Inspecţiune scolară. Inspectorul suprem dl Iosif Elischer, a inspecţionat în 10 şi 11 Martiu a. c. gimnasiul român gr. or. din Brad. In calitate de încredut ministerial, a visitat colecţiunile gimnasiului, a asistat la prelegeri în tóte clasele şi a participat la conferinţa profesorală. Aci şi-a espus observările sale privitóre la instrucţiune, declarându-se deplin satisfăcut şi esprimându-şi bucuria, că acest gimnasiu şi în privinţa personalului didactic deastădată corespunde recerinţelor legii.

* * *

Despre alegerea de preot în Cetea, al cărei resultat l'am anunţat într'un nr. de mai înainte al fóiei nóstre, ni sĕ scrie, că actul alegerii a decurs în cea mai bună ordine, deşi s'au încercat unii a face agitaţiuni între parochieni. Acésta însĕ nu le a succes parte din causă, că poporul a sciut sĕ distingă între bine şi rĕu, parte din causa înţeleptei conduceri a alegerii prin păr. adm. prot. Ivan. Resultatul este cunoscut cetitorilor nostri: a fost ales cu mare maioritate dl Ioan Frâncu. Corespondentul încheie astfel:

„Cu acest act de alegere dorinţa poporului nostru din Cetea e satisfăcută şi sum de firma credinţă, că părintele Ioan Frâncu nestăpânit de patimi egoiste îşi va continua drumul activităţei amĕsurat chiemărei sale preoţesci, mulţămind şi făcênd onóre atât parochienilor nostri cât şi superiorilor sĕi, cum a făcut şi până acuma, de când ş'a început activitatea pe terenul bisericei“.

* * *

La cestiunile bisericesci actuale. Adunarea alegĕtorilor români din cercurile Mediaş, Agnita, Cohalm şi Sighişóra, adunaţi în Mediaş au adus cu privire la reformele bisericesci proiectate de guvern, următórea

Resoluţiune.

Considerând, că prin întroducerea matriculelor civile, de stat, nu se intenţionéză altceva folositor pentru patria comună, decât numai potenţarea ingerinţei asupra clerului şi poporului, nici decum însĕ îmbunătăţirea la purtarea respectivelor registre, alterêndu-se în mod periculos simţul de pietate faţă cu instituţiunile nóstre bisericesci şi a legilor ei fundamentali sancţionaţe de Maiestatea Sa monarchul:

considerând, că prin introducerea căsătoriei civile nu se intenţionéză altceva decât a da preoţimei nóstre o lovitură gravă, prin care se micşoréză vada şi posiţia ei, ér dogmele, cari sunt basa religiunei crestine ar vení în mod direct atacate şi taina căsătoriei are se devină mai mult o formă de concubinagiu — după aceea îşi va pierde însemnătatea ei simbolică;

considerând, că notorica intenţiune a regimului este magiarisarea de jos până sus şi chiar şi întroducerea matriculelor de stat si a căsătoriei civile nu se face din alt motiv decât numai pentru a le aservi acestei utopii condemnabile:

Alegĕtorii români din cercul electoral Mediaş, Agnita, Cohalm şi Sighişóra a comitatului Têrnava mare întruniţi în Mediaş adi în adunare publică protestéză cu tótă tăria şi unanim în contra acestor proiecte de lege intenţionate.

Conferinţa alegĕtorilor totodată cu unanimitate şi cu vii aplause votéză neclintită încredere şi alipire către capii nostri bisericesci şi-i asigură despre tot sucursul recerut pentru salvar a causelor nóstre bisericesci şi naţionale.

Sabin Piso,
protopp. gr. or preşedinte.

D. Roman, c. adv. *N. Racotia*, med.
notari.

* * *

Ministri ungari la Viena. Scirile din Viena anunţă, că ministrii Wekerle, Hieronymi şi Fejérváry se află acolo pentru resolvirea unor cestiuni importante. Maj. Sa monarchul i-a primit în o audienţă de 1 óră, în care i s'a raportat despre situaţiunea politicei generale. A avut loc şi un consiliu de ministri, în care s'a desbătut cestiunea desvoltărei armatei în sensul legei de apĕrare. Wekerle a conferat cu ministrul austriac de finanţe Steinbach referitoriu la regularea valutei. Petrecerea ministrilor în Viena se aduce în legătură în prima linie însĕ cu politica bisericéscă a guvernului. Precum se anunţă *Maj. Sa a dat încuviinţare prealabilă pentru proiectul de lege referitoriu la întroducerea matriculelor de stat civile.*

* * *

Advocat român nou. Dl Dr. Aurel Marincaş din Secuieu (lângă Huiedin) a depus în 25 l. c. censura de advocat în M. Oşorheiu. Precum suntem informaţi dênsul îşi va deschide cancelaria advocaţială în Huiedin.

* * *

Scrierile lui Crêngă. La Iaşi s'a publicat o culegere a tuturor scrierilor lui Ioan Crêngă, unul din cei mai originali scriitori poporali ai nostri. Scrierile aceste ar trebuí sĕ le aibă tot românul.

* * *

Br. Edelsheim-Gyulai, general de cavalerie, a reposat în 27 l. c. la Budapesta.

* * *

Cas de mórte. Ioan Manole din Braşov, comerciant, tatăl dlui Diamandi Manole, a reposat în 14/26 Martiu a. c. în etate înaintată de 94 ani. Inmormêntarea s'a făcut Marţi, în 16/28 Martiu a. c.

* * *

Sciri militare. D rii în medicina universală George Morariu, Aureliu Ciatt şi Valeriu Abui sunt numiţi locot. de medici asistenţi.

* * *

Cutremurele din Asia mică. Datele oficiale despre cutremurele întêmplate în pro vincia Maarmuret-ul-Aziz arată, că au fost nisce catastrofe în tótă puterea cuvêntului. La Malata, oraş cu 3500 de case s'a prăbuşit a treia parte din ele. In nóuĕ sate din jurul acestui oraş, s'au dărâmat 160 de case, 33 de ómeni şi 396 de vite au perit sub ruine. In alte 16 sate s'au dărâmat 179 de case. Numĕrul ómenilor morţi a fost de 125, al vitelor de 1106.

La Hasmansor au fost 22 de morţi şi 2 răniţi. In multe locuri drumurile au devenit nepracticabile şi podurile au fost luate de inundaţii, astfel că raporturile despre devastările pricinuite de cutremure nu pot fi complete.

Sultanul a trimis pentru nenorocitele victime sume însemnate; de asemenea şi guvernul. S'au deschis şi liste de subscripţie, cari au produs resultate însemnate.

* * *

Limba maimuţelor. Se scie, că un învĕţat german, profesorul Garner, îşi petrece de mai mult timp viéţa în mijlocul Africei, unde s'a dus cu gândul de a aduna elemente sigure pentru dovedirea teoriei sale, că şi maimuţele, sau cel puţin unele soiuri din ele, se înţeleg prin vorbe cu înţeles. Diarul australian „Sydney Evening-News“ publică de curênd o nóuĕ scrisóre a profesorului Garner asupra ultimelor sale descoperiri.

Garner citéză în acéstă scrisóre a sa câte-va cuvinte ce a mai descoperit în limba maimuţelor. Astfel aşru ar însemna sóre, căldură, foc; rukka apă, plóie, frig, neplăcere; goskhu hrană, mâncare.

Limba maimuţelor, spune dl Garner, după tóte aparenţele nu cuprinde mai mult de 20—30 de cuvinte şi fie-care cuvênt are 3, 5 sau şi mai multe însemnări. Dar pentru ele, care de sigur n'au sĕ discute metafisică sau austaonomie, acéstă limbă sĕracă ajunge.

Garner mai spune, că a reuşit sĕ facă pe o maimuţă sĕ rostéscă dóuĕ-deci de vorbe în limba finică, precum: Tena koe pakeha care însemnéză: Bună diua strĕinilor, — şi alte asemenea cuvinte.

* * *

Conferenţa mareşalilor ţerilor representate în camera austriacă, care a fost convocată decătra mareşalul ţerii din Bohemia principele Lobkowitz, s'a întrunit în Viena la 24 Martiu a. c. n. Scopul acestei conferenţe a fost de a întreprinde o acţiune comună pentru-ca în viitor tóte dietele ţerilor se fie în fiecare an deodată convocate la un termin stabilit.

Scólele nóstre

în protopresbiteratul Cluşului şi al Unguraşului.

Autorul celor dece articli din „Telegraful Român“ apăruţi pela începutul acestui an sub titlul „Noul atac asupra scólelor nóstre“ semnalând pericolul, ce ne ameninţă din nou scólele nóstre din partea politicei magiare de instrucţiune, dovedesce multe şi temeinice cunoscinţe pe terenul instrucţiunei, precum şi o profundă prevedere a scopurilor urmărite de guvernul ţĕrei nóstre pe acest teren. Cu multă înţelepciune pătrunde în spiritul tuturor legilor de instrucţiune create dela 1868 încóce, create tóte cu scop şi plan bine premeditat, cu tendinţa de a da din ce în ce tot mai mare drept de ingerinţă ministrului, în afacerile nóstre culturale şi în special pe terenul instrucţiunei.

Astfeliu basat pe o bogată esperinţă, autorul din cestiune, în firul desvoltărei tractatului seu ajunge în articolul al IV-lea la adevĕrata, dar — durere, — trista convingere, că „aprópe pretutindenea, inspectorii de scóle ai guvernului şi-au considerat de un deosebit merit, şi acesta li-s'a şi recunoscut cu imbelşugare, a pune pedeci în mersul afacerilor scolare confesionale“. Şi sĕ nu uităm, că inspectorii de scóle sunt cei mai aprópe ómeni, ba am puté dice organele, prin cari guvernul cércă a şi esecuta politica sa scolară-tendenţiósă.

Ca o dovadă dintre cele mai recente, cum acestia, inspectorii regesci, cércă a validita voinţele superiorului lor, la a cărui discreţiune stau, cum şi cu câtă scrupulositate pórtă grige asupra scólelor nóstre românesci, ne servesce de astă dată raportul inspectorului regesc de scóle din Cluş, către comitetul comitatens, în şedinţa acestuia din 9 Ianuariu a. c. despre starea învĕţămêntului în comitatul Coşocna în anul trecut scolariu. E vorba de comitatul pe a cărui teritoriu sĕ află protopresbiteratul Cluşului şi o parte din cel al Unguraşului.

Un raport, din care fórte bine se vede sirguinţa cu care-şi împlinesc misiunea lor, cum şi cu câtă minuţiositate visitéză scólele lor încredinţate, astfeliu, că în privinţa acésta ar prté servi de model la mulţi din inspectorii nostrii districtuali de scóle confesionali.

Afirmând acésta în special despre inspectorul regesc dela Cluş, ne pare rĕu, că nu tot asemenea putem vorbi şi despre modul cum acesta presentéză în comitetul comitatens şi înaintea publicităţii starea scólelor românesci din acest comitat. Căci cu o vĕdită intenţiune nu dintre celea mai bune, presintă până şi datele statistice despre acestea scóle în o formă cu care însuşi d-sa pare a nu fi mulţămit. Pare că nu i vine a le crede nici d-sale. Cu tóte acestea aruncă imputările în drépta şi stênga, vrea sĕ acopere cu o umbră négră până şi autorităţile nóstre superióre bisericesci şi scolare, ba că nu se îngrigesc de deplina cualificaţiune a învĕţătorilor, ba că elevii nu sunt provĕduţi cu celea necesare, ba că una, ba că alta. Şi se înţelege pentru-ca la urmă sĕ pótă face vêrf la tóte prin denunţarea, că nu se propune cu deplin succes limba magiară în acestea scóle. Şi o face acésta la acel loc, unde e silit sĕ constate celea mai mari anomalii ale scólelor de stat şi comunale, scóle la a căror susţinere statul contribue la fie-care an cu deci şi sute de mii de floreni pecând progresul, în raport cu jertfele aduse, în cele mai multe locuri e inferior celui din scólele nóstre confesionale sus ţinute numai Ddeu scie cu câte greutăţi.

Dar sĕ lăsăm sĕ glăsuéscă dl inspector reg. dela Cluş.

Intre altele ne impută defectuositatea conscrierii pruncilor obligaţi a frecuenta scóla. Făcêndu-o acésta se scapă şi mărturisesce un adevĕr, de care ar trebui sĕ roşéscă, cu atât mai tare, căci, precum dice românul „în mâna lor e şi cuţitul şi slănina“. Adevĕrul e, că defectuositatea conscrierei e atât de ridicolă şi la scólele lor încât chiar referitoriu la metropola Kulturegyletului ardelenesc, pentru delăturarea rĕului, a trebuit însuşi ministrul de culte şi instrucţiune publică, prin ordin special sĕ pună conscrierea în sarcina primariului oraşului sub cea mai strictă responsabilitate“.

Unde se adeveresce óre mai bine ca aci proverbul român cu ţandura din ochiul vecinului şi bârna din ochiul propriu?

Ear punênd datele, ce urméză referitóre la scólele nóstre confesionale gr. or., adunate prin organele administrative, faţă în faţă cu datele incurse pe calea oficiilor nóstre protopresbiterale, nici că se mai póte a da deplin credĕmênt dlui inspector regesc.

Astfeliu dice, că dintre 5483 de prunci obligaţi a frecuenta scóla de tóte dilele şi cea de repetiţiune, de fapt o cercetéză abia timp de 8 luni şi mai puţin, 3333.

Scóle confesionale dice, că avem 50 pe întreg teritoriul comitatului, cari tóte sunt elementare şi „a căror progresare e fórte mărginită, fiind-că aceste sunt neimpărţite“. Tot asemenea însĕ constată şi despre scólele de stat şi comunale la a căror susţinere se consumă atâta potop de bani de pe spatele contribuabililor. Dar pecând acésta împrejarare nóuĕ ne-o impută drept crimă îndreptată contra şi în calea progresului, la ei o trec mai uşor cu vederea, cu tóte că pre teritoriul comitatului au preste 40.000 prunci obligaţi la scólă, „împărţirea scólei în regulă se află numai în o singură comună“, ba şi *in* însaşi capitala comitatului, în Cluş, împărţirea ce o cere şi dela cea mai mică scólă elementară, „e făcută nummai la una — di una scólă“.

Biet simţ de dreptate, unde te sciuşi aşeda, ca sĕ te sufle vêntuleţul cel mai domol!

Constatându-le aceste însuşi dl inspector regesc, căci din raportul seu citez floricelele acestea de obiectivitate, cu multă emfasă declaméză totuşi mai departe, că „scólele de stat şi comunale au o putere atractivă atât de eclatantă, prin sporiul şi binefacerile culturali ce produc, încât concetăţenii de dialect (?) român (románajku polgártársak) din an în an 'şi trimit din mari depărtări în numĕr toi mai mare copii în aceste scóle“.

Punênd óre acestea dóuĕ afirmări, cari atât de isbitoriu, şi contradic, faţă'n faţă şi cetindu-le cineva nepreocupat, putere-ar trece preste ele fără aşi da sémă chiar de starea psihică a autorului lor? Om cu multă erudiţiune, precum se vorbesce, inspectorul cluşan, sĕ susţină defectuositatea scólelor ungureşci în cele mai multe privinţe şi totuşi sĕ le atribue o aşa putere atractivă magnetică nu sĕ face pre sine însuşi de rîs, când susţine astfeliu de afirmări, pe cari bătut la cap ar trebui sĕ fie cineva ca sĕ le crédă?

(Va urma.)

UZ. 231—1893. [42] 2—3

Concurs.

La institutul de agronomie din Mediaş, Transilvania, este de ocupat un al treilea post de învĕţătoriu primariu pentru specialităţile agronomice şi anume pentru vinărit, pomărit, stupărit şi cultivarea vermilor de mătase.

Cu postul acesta este împreunat un salariu de 800 fl. v. a. şi se urcă cu 4 adause cuincuenale la suma de 1200 fl. v. a. şi dreptul de pensiune conform conclusului universităţii din 17 Novembre 1874 Nr. 845—1874 şi este învĕţătoriul al treilea obligat a da până la 20 de óre pe sĕptĕmână instrucţiune teoretică precum şi a conduce lucrurile în grădina de pomărit, vii şi pivniţe.

Ocuparea postului deocamdată va fi pe un an de probă; la prestaţiuni corespunḑĕtóre ocuparea postului provisoric se va transforma la finea anului de probă în definitivă, şi la cas dacă acésta nu se va întêmpla, se vor rebonifica respectivului spesele de călĕtorie tour şi retour.

Competenţii la postul acesta, au a-şi trimite rugarea, din care sĕ fie evident, că au absolvat cel puţin şase clase la un gimnasiu sau la o scólă reală superióră, precum şi o academie agronomică şi posede o pracsă corespunḑĕtóre în vinărit şi pomărit, până în 25 April 1893 la oficiul central al universităţii săsesci în Sibiiu.

Limba de propunere este cea germână, la cas de cualificaţiune egală vor fi preferiţi competenţii, care posed limbile patriei (germană, magiară şi română)

In cas, când nu s'ar afla competenţi pe deplin cualificaţi, 'şi reservă curatoriul scólei industriale economice din Mediaş dreptul a primi şi pre un competente necualificat ca suplent şi a'l aplica deocamdată pe semestrul de vêră 1892/3 şi pe anul scolastic 1893/4

Dela oficiul central al universităţii săsesci.

Sibiiu, în 22 martiu 1892.

Thalmann,
comite.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1892.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	9.22	11.19		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
2.12	5.53	—	11.53	12.57		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl.		sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.20	6.18	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.31		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10 21	7.34		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.57		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.22		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.38	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.43	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.14		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.48	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.12	—	—	3.03	9.50	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	10.06		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.28		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	11.04		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.19		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.27		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de	—	8.43	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.17	per-	Tren	9.18	1.35		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.05	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

—	—	—	—	4.—	Murĕş-Ludoş	—	—	—	—	7.21
—	—	—	—	6.48	Ţaga-Budatelic	—	—	—	—	4.15
—	—	—	—	9.59	Bistriţa	—	—	—	—	1.16

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	10.35	4.22		pl.	Simeria	sos.		9.51	3.27	9.35	—
—	7.21	12.23	5.42			Haţeg			8.36	1.54	8.25	—
—	9.45	4.—	8.36		sos.	Petroşeni	pl.		6.—	10.50	6 20	—
5.—	—	4.25	—.—		pl.		sos		—.—	10.—	—	9.10
6.12	—	5.37	—.—			Vulcan			—.—	9.50	—	8.15
6.35	—	6.—	—.—		sos.	Lupeni	pl.		—.—	8.30	—	7.40

Arad — Timişóra

—	6.15	11.30	5.58		Arad		9.44	3.50	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.46	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.11	8.15	—

Ghiriş — Turda

7.48	10.35	3.40	10.24		Ghiriş		5.10	9.50	2.50	9.10
8.08	10.55	4.00	10.44		Turda		4.50	9.30	2.30	8.50

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.30	11.25		Sighişóră		10.52	6 10	—	—
—	—	7.21	2.11		Odorheiu		8.15	3.15	—	—

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	11.44		Zelău		2.10	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.32	10.57	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.56	11.21	7.43		Şeica mare		9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.36	12.01	8.27		Lómneş		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	4.02	12.27	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.26	12.50	9.23	sos.	Sibiiu	pl	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Şelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veştem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Şebeşul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtişóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viştea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beşimbav		4.17	4.54	--	--	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕ a inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2 34	5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.55
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.20	2.41		pl	Cucerdea	sos.		7.47	8.25	1.15	—
—	3.26	9.11	3.27			Ludoş			7.—	7.41	12.31	—
—	5.07	11.39	5.14		sos.	Oşorheiu	pl.		5.20	5.54	10.05	—
—	5.50	12 20	5.36		pl.		sos.		5.14	5.05	9.35	—
—	7.25	1.55	7.15		sos.	Reghinul-săs.	pl.		3.44	3.22	8.—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

—	10.50	4.40	9.56		Simeria		5.28	3.20	8.10	—
—	11.13	5.03	10.08		Cerna		5.11	3.—	7.50	—
—	11.48	5.38	10.32		Hunedóra		4.46	2.32	7.22	—

Braşov — Zerneşci

—	—	8.35	4.55		Braşov		6.29	1.44	—	—
—	--	10.28	6.36		Zernesci		5.—	12 20	—	—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

—	5 20	8.50	3.10		pl.	Braşov	sos.		8.25	5.32	9.25	—
—	6.01	9.31	3.53			Prejmĕr			7.47	4.54	8.47	—
—	7.04	10.32	5.03			Sepşi-S.-Georgiu			6.53	3 53	7.48	—
—	8 40	12.08	6.41			Covasna			5.26	2.16	6.06	—
—	9.26	12.54	7.26		sos.	Kezdi-Oşorheiu	pl.		4.30	1.10	5.—	—

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 31. Sibiiu, Sâmbătă, 20 Martiu (1 Aprile) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 19 Martiu, 1893.

Articulii apăruţi acum de curênd în mai mulţi numeri ai ḑiariului „Egyetértés“, sub titula „Dacoromânismul şi politica culturală magiară“. din cari şi noi am reprodus în traducere în doi numeri din urmă ai fóiei nóstre articolul final, care sĕ ocupă cu Liga culturală română, vor apăré, precum vestec foile magiare, în o broşură separată.

Acest studiu presintă cestiunea română, începênd de pe timpul renascerei poporului român, arată desvoltarea, mijlócele şi scopurile ei, şi deşi este scris cu óre-care obiectivitate şi cunoscinţe reale ale lucrurilor române, studiul nu este lipsit de esageraţiuni şi de unele deduceri şi apreţieri greşite. Astfeliu apoi ajunge la conclusiunea, că aspiraţiunile românilor, aşa cum le presintă el, sunt periculóse pentru pentru patrie, impută politicilor, invĕţaţilor şi cercurilor conducĕtóre maghiare, că nici în trecut, nici în present nu s'au ocupat cu cestiunea română, cu mişcările române şi face atenţi pe cei chiămaţi ca sĕ fie cu luare aminte la „pericolul“ ce ameninţă şi se puie faţă în faţă cu el armele culturii maghiare.

Pentru aceea autorul anonim al studiului recomandă cele scrise de el în atenţiunea ministrului de culte şi instrucţiune publică şi pe el îl crede de mai competent a desvolta activitatę contra pornirilor descrise. Autorul nu arată mijlócele, de cari sĕ se foloséscă ministrul, ci lasă la buna chibsuinţă a lui sĕ le alégă, sau cum se esprimă el, sĕ afle ministrul pe acel *cum*, prin care sĕ pótă resolva problema şi împedeca primejdia!

Fóia „B. Hirl.“ însĕ nu se mulţămesce numai cu atâta, ci pune ea în vedere ministrului, ce este de făcut. In prim articolul sĕu din 25 Martiu a. c. ocupându-se cu studiul din cestiune, îi schiţéză cuprinsul şi încât pentru trecutul mai depărtat scusă pe politicii magiari, că n'au făcut nimic contra „mişcărilor“ române, căci n'au fost în stare, ne avênd puterea în mână, ér în cea-ce privesce timpul mai nou, ḑice, că legislaţiunea s'a ocupat cu cestinea română. a făcut legea de naţionalitate etc. dar cu tóte aceste maghiarii n'au sciut sĕ resólve cestiunea naţionalităţilor, într'un mod, care sĕ corĕspundă intereselor ţĕrii.

Astfel étă cum cred cei dela „B. Hirl.“ în atotputernicia lor închipuită, că s'ar puté resolva cestiunea română:

„Sĕ se introducă reforme cu privire la biserici, cari se nu mai pótă primi în serviciul lor persóne, cari nu sciu ungiuresce şi nu sunt cualificate în cultura magiară; asemenea reforme pentru scóle; reforme în sensul acesta pe terenul administraţiei şi stergerea naivităţilor (sic) legii de naţionalitate din codicele ungar. In locul libertăţilor şi privilegiilor vîrîte în acésta lege o libertate generală şi comună pentru toţi supuşii şi o politică culturală naţională conscie de sine şi intensivă“.

Introducerea acestora nu sună de loc a libertate, cu tóte că „B. H.“ ḑice, că basa legislaţiunii moderne maghiare a fost iubirea de libertate şi buna credinţă, de care însĕ au abusat naţionalităţile, dar cu tóte aceste „libertatea a fost totdeuna, arma puternică a maghiarilor şi se rĕmâie şi pe viitor“!

Nu scim, că în modul acesta a înţeles autorul studiului „Dacoromânism“, aflarea lui *cum*; nici aceea nu scim, că ce va face ministrul de culte, dar atâta scim, că mai sĕptĕmânile trecute la interpelarea opoziţiei, că pentru ce nu se face progres mai mare în limba maghiară în scóle şi că multe, scóle confesionale propagă idei contrare statului (!), deşi acésta din urmă nu e adevĕrată, ministrul conte Csaky a respuns, că în direcţia maghiarisării va nisui sĕ se facă pe viitor mai mult.

Aşa dar tot înainte . . . . .

Noi suntem de părere şi le-o spunem celor dela „B. H.“, că acela, care ar cerca sĕ resólve cestiunea naţionalităţilor la noi în sensul propus în prim articolul amintit din „B. H.“, fie acela ministru, fie alt bărbat politic, pe rea şi prăpăstiósă cale va purcede şi nu numai că nu va resolva-o, ci mai mult o va încurca.

Revista politică.

Scirile cele mai próspete, care sosesc din Budapesta, anunţă retragerea lui Tisza de pe arena politică. Nu e lucru de mirat, dacă aceste sciri au provocat atât în capitală cât şi în provincie o mare sensaţiune. Dl Tisza a fost omul, care a îmbĕtrânit în luptele politice şi a condus cârma statului ungar mai mult decât ori care altul din antecesorii sei.

După cum se afirmă, retragerea se va începe cu depunerea mandatului de deputat.

Causa acestei retrageri ar fi téma, că oposiţiunea se pregătesce a l face imposibil în dietă şi a-l espune astfeliu la mare blam. Foile oposiţionale aduc ca motiv şi cestiunea Asbóth-Tisza, din care dênsul n'a putut eşí curat la lumină.

Scirile despre retragerea lui Tisza, deşí mai mult indirect, le confirmă încă şi un comunicat al „Coresp. Polit.“ care între altele ḑice, că oposiţiunea a început o agitaţiune contra lui Tisza, pentru-ca sĕ pótă face o ruptură în partidul guvernamental, de óre-ce oposiţia e de părere, că prin retragerea lui Tisza trebue sĕ urmeze o astfeliu de ruptură. Comunicatul adaugă însĕ, că retragerea lui Tisza de pe arena politică nu e nici promovată şi nici dorită din partea regimului, deóre ce dênsul dela repâşirea ca ministru-preşedinte nici în cestiuni personale şi nici principiale nu a făcut nici o greutate ci a observat o atitudine cu totul reservată. Dar chiar şi în casul, când Tisza s'ar retrage, n'ar provoca acésta nici o schimbare în partidul liberal, deóre ce el s'a disciplinat de sine în anii din urmă şi'şi pune tótă încrederea în conducerea prim-ministrului Wekerle.

* * *

In 28 l. c. n. s'a ţinut în Viena o conferinţă comună ministerială sub presidiul Maj. Sale monarchului. La acéstă conferinţă, care a durat 2 óre, au luat parte: ministrul de esterne Kálnoky, ministrul de resbel br. Bauer, Kállay, c. Taaffe, Welsersheimb, Steinbach, Wekerle, cont. Tisza, admiralul Sternek, ér ministrul honveḑimei Fejérváry a fost chiemat telegrafice la conferinţă. După cum se anunţă, în aceea conferinţă s'a stabilit definitiv bugetele comune, ce vor fi înaintate delegaţiunilor. Bugetul pe anul 1894 va fi de tot sporit conform cu desvoltarea şi sporirea numĕrului armatei active. Delegaţiunile se vor conchiema la Viena pe la finea lunei lui Martie sau la începutul lunei lui Iuniu.

Cât timp a petrecut ministrul Wekerle în Viena a avut mai multe conferări cu Steinbach. Obiectul principal al convorbirilor a fost şi de astădată finalisarea regulărei valutei. Pentru retragerea banilor vechi şi introducerea celor noi vor trebuí publicate ordinaţiuni, al căror tecst trebue compus în înţelegere reciprocă.

* * *

In şedinţa din 28 l. c. n. a senatului frances, noul preşedinte ales Challemel-Lacour, după ce a ocupat scaunul presidenţial în vorbirea de mulţămire, pentru că a fost ales, a enumărat într'un ton călduros şi adênc impresionat virtuţile fostului preşedinte Fery şi rola, ce o a avut ca om politic şi de stat. Dênsul arată folosul cel aduc republicanii patriei şi ḑise, că Francia are sĕ privéscă în senat adevĕratul scut contra agitaţiunilor, cari mereu se înoiesc din partea unei partide din Francia. Dar ţéra astéptă şi mai mult şi anume ca senatul în conţelegere bună cu guvernul sĕ resolvéscă cestiunile economice şi sociale, care sunt la ordinea ḑilei.

FOIŢA.

Drumul de fer.

In fine se dădù signalul a treia óră şi eu m'am urcat în tren, luându-mi gemantanul şi nesce şatule de pălării, căci ve spun drept, că în călătorie o damă e legată de şatule şi şatulele de ea. Aşa dar şi eu, aparţinênd secsului gingaş — căci nu voiu a ne lăuda, dându-ne titlul, de altcum usitat, de secs frumos — eram provĕḑută cu tot feliul de şatule.

Trenul era îndesuit de pasageri. De cupeu de dame nici vorbă nu era. Spre norocire însĕ, eu dăduì de un cupeu, unde nu eram decât trei inşi, eu şi doi bărbaţi tineri cari se vedeau a fi amici fórte buni, căci erau adânciţi într'o conversaţie intimă, când întraì eu. Ambii îşi ficsară privirile asupra mea. Eu ca şi fie-care călĕtor, eram ocupată la întrare cu bagagiul meu. In decursul arangiărei gemantanului, şi şatulelor, căci îmi place a face câte o mică economie, şi iau tot posibilul cu mine, domnii aceia se uitau la mine, ér eu deşi iau lucrurile fórte cu sânge rece, totuşi, vĕḑênd privirile acele ficse, mi se cam încurcau mânile cu şatulele.

In urmă mi le-am aşeḑat şi m'am pus obosită pe jilţul de vis à vis — adecă mai la un colţ, căci acolo simţiam, că o sĕ mĕ aflu bine. Şi aşa a şi fost.

Soţilor mei de călĕtorie sĕ vede, că nu le-am făcut prea bună impresiune cu presenţa mea, căci precum am observat, le eram cam, cum se ḑice, preste mână, incomódă chiar. Dar n'aveam ce le face, ér de altcum şi ei îmi erau cam încomoḑi.

Acum întră conductorul, îi dăduì biletul şi cum le este obiceiul lor, îmi spuse, că la gara Y. trebue sĕ me cobor. Cei doi bărbaţi se uitară cu ochi mari unul la altul, auḑind acésta. De pe fisonomiile lor am înţeles, că gara Y le părea între împregiurările aceste, fórte departe.

Eu m'am aşeḑat mai comod ceva, — cât îşi póte permite numai o damă în societate, şi me uitam în tóte părţile, cum fac damele de obiceiu, numai în partea, unde şedeau domnii, nu.

In fine se împăcară cu sórtea şi domnialor. Apoi mai vĕḑênd faţa aceea seriósă, ce mi-am fost luat-o eu, se vede, că amêndoi au venit la convingerea de altcum fórte reală, că nu sunt un camerad de călătorie tocmai rĕu, căci nu le făceam nici o încomodare. Stăteam retrasă în colţul meu, — acum era al meu, până eram acolo, — fără nici o vorbă şi mişcare.

Cei doi domni, se apucară érăşi la vorbă, sciţi cum face omul, când ar vorbi numai sĕ fie vorbit, adecă:

„Ce timp frumos mai e astăḑi“, ḑise cel blondin, către cel brun; atâta tot observasem eu, că unul e blond şi altul brun, căci, pe lângă aceea, că tot în alte părţi mĕ uitam, tot mai aruncam câte o privire aşa pe furiş — şi asupra lor. Destul că cel blond începù vorba.

„Da, — respunse cel brun — e fórte frumos astăḑi“.

Deocamdată atât, apoi érăşi o pausă.

Mie spun drept, că mi se cam urise acum, tot aşa cu privirile împrăstiate. Imi scósei dar o cărtiţă, ce o aveam mai la îndemână.

La sgomotul ce s'a produs — se dedaseră sĕ me scie linistită, — érăşi se îndreptară privirile asupra mea. Eu me aşeḑai linistită la locul meu şi începui a frunḑărì prin cărtiţă, nu dór, că aveam poftă de cetit, fără ca sĕ mai am ocupaţiune şi eu.

Dela o vreme, domnii mei me creḑură adâncită în cetire, aşa gândesc eu, căci au început convorbirea întreruptă acum de o jumĕtate de óră, de când m'am urcat în cupeu.

Cel blond începù érăşi vorbirea.

— „Şi ḑeu frate, nu glumesci, esti căsătorit?“

— „Dar cum sĕ glumesc, mai încap şi glume de aceste?“

— „Dar cum frate, pe cine ai luat?“

— „Acum vĕd, că esti curios sĕ scii, ei dar în fine nu me mir, căci pre semne şi tu umbli pe calea însurătoriei. O sĕ-ţi istorisesc, cum m'am căsătorit, eu, care scii, îţi aduci aminte, ḑiceam, că nu o sĕ mĕ însor nici când. Étă cum s'a întêmplat!

— „Acum doi ani — ḑise cel brun, căci dacă aţi observat cel blond a întrebat, ér cel brun a rĕspuns — călĕtoriam din Viena acasă, la unchiul meu, care era bolnav

O convorbire cu Grigorie T. Brătianu.

In nr. 85 de la 27 Martiu a. c. al lui „Egyetértés“ a apărut sub titula: „Preşedintele ligei culturale române“ descrierea unei convorbiri ce a avut-o anul trecut dl Dr. Iancsó Benedek în Bucuresci cu regretatul patriot român, fost preşedinte al ligei Gr, T, Brătianu.

Dl Iancsó ne spune, că a fost presentat lui Gr. T. Brătianu într'o înainte de prânz de un amic al sĕu, în lăptăria din Cismegiu, unde Brătianu şedea la o masă, apoi continua astfel:

După-ce i-am fost presentat, d-l **Brătianu** mi-a strêns mâna zimbind, şi mi-a oferit cu multă curtoasie un scaun la masa lui. Mi-am cerut iertare, că am dat preste el aşa fără nici o întroducere, şi l'am rugat sĕ nu mĕ acuse pe mine, ci pe prietenul nostru comun.

După-ce ne-am întreţinut puţin timp asupra scopului şederii mele în Bucuresci şi asupra condiţiunii mele sociale din Budapesta, am trecut la cestiunile române, cu deosebire la cestia ardelénă. Când am spus, că nu înţeleg motivele nici ţinta tendenţelor românilor din statul ungar, — mi-a espus pe scurt şi clar tendenţele românilor, acésta se înţelege conform principiilor românesci.

După ce i-am spus, că înţeleg acésta din punct de vedere al românilor, dar n'o înţeleg din punct de vedere al maghiarilor, căci este sciut, că cestiunea acésta nu se póte resolva unilateral, din care causă conducĕtorii români ar trebui sĕ ia în consideraţiune şi interesele şi punctele de vedere ale magiarilor, — dl Brătianu îmi rĕspunse zimbind, şi c'un sentiment nobil de siguranţă îmi desvoltà, în cestiunea acésta interesele şi vederile românilor şi ale magiarilor. Mărturisesc, că m'a surprins admirabila-i cunóscere corectă şi amĕnunţită a raporturilor maghiare.

— Domnule, i-am ḑis, îţi mărturisesc sincer, că nu mĕ simt destul de forte de-a discuta cu d-ta, creḑi însĕ, cà cestiunea acésta se póte resolva pe cale pacinică, aşa cum voiţi D-Vóstrĕ; ori dacă ar veni tréba la arme, şi-ar puté românii valora pretensiunile lor, ér noi maghiarii sĕ ajungem la al doilea Mohaciu ori Vilagos (Şiria)?

— Este sigur, îmi rĕspunse Brătianu, că în actualele imprejurări cestiunea acésta nu se póte deslega pe cale pacinică, fiind-că magiarii nu se învoesc. In politică însĕ ceea-ce aḑi e imposibil, mâne fórte uşor póte deveni inevitabil. Românii aştéptă acest „mâne“. Om cu minte sănĕtósă nu póte gândì însĕ, ca pretensiunile nóstre sĕ ni le valorăm cu arma. D-vóstră sunteţi mai tari de cât noi. Nu ne gândim nici la aceea, ca cu ajutorul ruşilor, ori al panslavismului, sĕ ni le impunem, fiind-că acésta ar aduce şi mórtea nóstră. Din pricina asésta ácusa, că Liga lucră pentru bani rusesci în interesul ruşilor, este o hĕbăucià.

— Pe basa acésta, am ḑis, nu vĕd când ar puté veni acel timp, când se vor împliní tendinţele românilor?

— D-le profesor! In politică vorba „mâne“ n'are însemnătatea ce o are în viéţa de tóte ḑilele, ori ca în prăvălie. Acest „mâne“ póte veni peste decenii, dar póte veni şi mâne. Noi n'avem altă chiămare, de cât a urgita mereu acest „mâne“, ceea ce de-altmintrelea şi este singurul punct concret al susţinerii cestiunii române la ordinea ḑilei. Dóuĕ mijlóce sunt pentru urgitarea acestui „mâne“. Unul se póte folosi în politica internă a monarchiei austro-ungare, adecă urgitând transformarea monarchiei în stat federal. Dacă românii din Ungaria s'ar abate de la acest punct de vedere: sau de dragul împăcărei cu ungurii, sau pentru nu sciu ce visuri iredentiste — ei ar pĕcătui contra intereselor românesci. Nu uita d-le, că tendinţa acésta are fórte mulţi prietini între acei vienezi, cari nu privesc bucuros dualismul de aḑi, ori sunt chiar inimicii maghiarilor. Al doilea mijloc se póte folosi în politica esternă, şi nu este, decât desfiinţarea triplei alianţe, sau cel puţin sguduirea ei prin apropierea Vienei de Petersburg. Urmarea acestei apropieri în politica internă ar fi căderea dualismului şi întrarea în viéţă a federalismului. Tripla alianţă nu este decât un interes al Germaniei şi al aristocraţiei magiare. Bismarck îşi temea hegemonia germană, ér Andrassy interesele aristocraţiei unguresci. Pentru acésta au făcut ei tripla alianţă. Se póte, că nu va fi departe timpul, când cercurile mai înalte din Viena vor afla, că gospodăria acésta nu mai merge şi fi convins, că atunci porţile Burg-ului din Viena ar fi deschise deputaţiei românilor ardeleni.

— Dar dacă asta e adevĕrat, atunci cum se póte, că politica actuală a României se apropie de tripla alianţă şi dóră nici nu e departe timpul, când se va alătura ei în mod oficial?

— Nu da nici o însĕmnătate acestui lucru, fiind că nu este opinia publică a României ci politica partidului de la putere. E ou de cuc importat din casina magnaţilor din Budapesta în palatul regesc din Bucuresci, ér cei din Viena jócă aḑi, după cum le cântă casina magnaţilor din Pesta. Magnaţii maghiari ḑic: In Orient sunt numai dóuĕ clase sociale însemnate: Aristocraţia maghiară şi boierimea română. Aceste dóuĕ trebue sĕ-şi dea mâna şi sĕ se împace pentru a putea domní peste popóră. Acésta, nici la noi, nici la dvóstră, nu este interes naţional, ci interes de clasă.

— Declaraţiunile dumnitale me surprind — ḑisei — deóre-ce eu până aci n'am auḑit dela nimeni ca în casina magnaţilor sĕ se desvólte o acţiune în acéstă direcţie; ba întru cât cunosc împregiurările şi ómenii nostri cred esclusă chiar posibilitatea ca în combinaţia lor politică aristocraţii maghiari sĕ se gândéscă măcar la români ori boierii români.

— De acésta me mir eu — ḑise — deóre-ce la noi acésta este un secret public.

Am terminat apoi convorbirea nóstră şi ne-am despărţit.

După espunerea acésta dl Jancsó continuă astfeliu despre rĕposatul preşedinte al Ligei culturale:

„Ḑilele acestea am luat în mână un ḑiar românesc cernit şi când colo vĕd sub crucea şi în literile spaţionate-cicero:

Grigore T. Brătianu.

— Ce feliu — mi-am ḑis — aşa dar a murit sufletul, mintea, inima Ligei culturale? Am cetit până în capĕt articolul, care tălmăcea doliul românilor şi am pus apoi emonţionat ḑiarul jos. Am simţit ce-i drept, că am cetit necrologul celui mai neimpăcat duşman al nostru, dar am simţit tot deodată, că am cetit despre un aşa duşman, care ar fi putut sĕ fie pentru noi obiect de invidie, dacă l'am fi cunoscut, cu atât mai ales, cu cât ideia magiarismului în present nu are un aşa luptătoriu devotat cum a fost acela, pe care românismul l'a perdut prin mórtea lui Brătianu.

Grigore Brătianu a fost rudă de aprópe cu Ioan Brătianu, şeful partidului liberal şi cel mai mare bărbat de stat al României, decedat mai anii trecuţi precum şi lui Dimitrie Brătianu decedat 'nainte cu un an şi figura cea mai respectată în politica română. A fost un om fără familie, bogat, care avea anual un venit de 50 mii de lei Timpul, banii, cunoscinţele sale din străinătate, capacitatea sa mare, cu un cuvênt totul ce a avut, a folosit întru propagarea principiilor Ligei culturale Şedea în dóuĕ camere modeste la hotelul „Bulevard“, etagiul al treilea, ducênd o viéţă de ascet, cum n'a trăit mai altfeliu nici Irányi Dániel al nostru.

Avem şi noi ómeni bogaţi, culţi şi talentaţi. De ce n'avem óre un Grigorie Brătianu?

Prin rêndurile acestea am făcut amintire asupra neimpĕcatului duşman care şi-a dat atâta strădanie sĕ ne strice. pentru-ca sĕ se ivéscă odată şi între noi un asemenea bărbat, pentru-că nu cred, că sórtea implacabilă a nóstră este sĕ fim mai rĕi decât valachii, pe cari i-am desconsiderat atâta timp şi i-am ţinut de neinsemnaţi

---

Noutăţi.

Adunare de protestare. Ni se telegraféză din Timişóra cu datul 30 l. c. n: Imposanta adunare a românilor din comitatul Timiş protestà solemn şi unanim contra politicei religionare a guvernului. Solidaritatea esemplară, între popor şi inteligenţă.

Preste dóuĕ mii alegĕtori presenţi.

* * *

Aniversare. Dumineca trecută fiind aniversarea proclamărei regatului român, s'a celebrat oficiu divin la Metropolie servind de I. P. S. S. Metropolitul primat înconjurat de înaltul cler.

A asistat dnii Lascar Catargiu, Al. Lahovari, Tache Ionescu, ministri dl N. Filipescu, primarul capitalei, procurorul general al curţii de apel, primul procuror, primul preşedinte al tribunalului Ilfov şi prefectul poliţiei capitalei.

Dl General Vlădescu, şeful casei militare a M. S. regelui, însoţit de domnii coloneli Robescu, Perticari, Coandă şi maior Istrati, representau pe M. S. regele şi principele Ferdinand.

* * *

La Ateneu. Sâmbătă seara dl profesor Gr. Tocilescu va ţiné în sala Ateneului o conferinţă asupra Monumentului lui Traian de la Adam-Clissi şi va face cu acéstă ocasiune şi proiecţiuni electrice.

La acéstă conferinţă vor asista M. S. regele, A. A. L. L. regale principele Ferdinand şi principesa Maria.

Producţiunea acestei conferinţe este destinată pentru a servi la continuarea săpăturilor de la Tropaeum Traiani.

* * *

† N. Demetrescu-Cucu. Ni se comunică de către dl Mircea G. Petrescu trista veste despre încetarea din viéţă a amicului şi colegului seu, entusiastul student universitar: N. Demetrescu-Cucu.

Prin mórtea acestui tinĕr, causa română mai perde un soldat, care lupta cu multă credinţă şi devotament.

N. Demetrescu nu numai că în timpul miscărei naţionale era neobosit, nu numai că a participat şi desvoltat o mare energie în întrunirile de protestare de la Bucuresci Giurgiu, Ploiesci, Têrgovişte etc. făcute cu ocasia acestei mari miscări, dar în nemarginita sa iubire pentru fraţii sei de preste Carpaţi, după multe stăruinţe, vení sĕ salute impreună cu colegul seu M. G. Petrescu, adunarea Asociaţiunei transilvane, ce s'a ţinut în vara trecută în Sibiiu, — ca representant al ligei culturale.

„Neperitóre amintire vom păstra acestui iubit frate, care pentru nemângăierea familiei şi a nóstră se stinse în a 21 primăvară“!

* * *

Postal. Direcţiunea postală telegrafică din Cluş escrie concurs pentru ocuparea postului de magistru postal în Biksad (comit. Treiscaune), care este împreunat cu o léfă de 485 fl. şi 10% din venitul brut al oficiului telegrafic.

* * *

Condamnare. Fostul casier al comitatului Huniedóra, Iosif Lengyel, carele prin falsificarea de cuitanţe şi avisuri postale a defraudat din cassa comitatului suma de 9,449 fl. 32 cr. a fost condamnat de către tribunalul din Deva la 4 ani închisóre.

* * *

Scut în contra glonţului. Unui croitoriu cu numele Dowe din Mannheim în Germania i'a succes a afla un soiu de pănură, prin care nu străbate glonţul de puşcă. Incercările făcute in Mannheim şi în Wiesbaden au dat cele mai surprinḑĕtóre resultate adecă, că dela ori ce distanţă, — fie mică, fie mare — glonţul nu străbate prin pănură, ci se respinge. Un consorţ din Berlin a şi oferit genianului croitoriu o sumă considerabilă pentru vinderea patentului.

---

greu şi dorea sĕ me vaḑă. Pe cale îmi făceam tot feliul de planuri, că uite, unchiul meu e bolnav, póte murí, e bogat fórte şi încă póte sĕ-mi lase şi mie ceva moştenire. După multe gânduri şi planuri, că ce voiu face cu banii, ce îi voiu primí etc. am eşit din cupeu pe coridor, căci tocmai sosisem la gara din B. Pe coridor erau mai mulţi pasageri, cari priveau la lumea de afară. Erau dame, domni, dar ce mi-a atras atenţiunea mai mult a fost o fetiţă tineră de vre-o 16 ani. Avea un pĕr galbin buclat, ochi mari albastri şi faţa-i era ca laptele. Iţi spun frate, că mai drăgălaşă fiinţă numai în chip poţi vedé. Când am zărit-o părea, că m'a electrisat privirea ei cea dulce. Apoi involuntar me esaminai, îmi aşeḑ rocul mai bine, deşi acesta era în ordine, îmi tocmesc pălăria pe cap, deşi sta bine aşeḑată, îmi caut mânuşile prin tóte buzunarele, numai în cel mic al rocului nu, unde erau, în urmă le zăresc, le mai direg şi pe aceste şi acum apoi me linistii, căci me sciam în ordine. După acésta me gândiam la distanţa, ce ne despărţia, căci deşi erau numai vr'o trei până în patru paşi, totuşi mie îmi părea fórte mare, cu atât mai mai mult, căci îmi era necunoscută persóna şi aşa nu prea era pretecst de a me apropia. Incepui apoi a mai tuşi şi aşa în ocupaţiunea acésta mai făcui vre-un pas spre feréstra, unde sta ea; aci me oprii şi cu un ochiu me uitam afară la public, ér cu celalalt mai trăgeam şi în partea unde sta ea.

— „Trenul acum începù a se pune érăşi în mişcare, atunci la sguduitura ce s'a produs, ea îşi scapă buchetul ce-l avea în mână. Eu profitând de ocasiune, me reped şi îl ridic, dar tocmai atunci se plecà şi ea şi ne ciocnim aşa cam frumuşel capetele. Acésta a fost ocasiune binevenită, ca sĕ me pun de vorbă, întâiu că: de s'a lovit tare, apoi regretam, că nu am fost fericit sĕ iau eu buchetul de jos, etc.

— „Ea îmi respundea la tóte aceste, cu ochii ei mari ficsaţi asupra mea şi cu zimbet dulce.

— „Abia am grăit ḑece vorbe şi ese o damă mai de etate în uşa cupeului şi mesurându me odată din creştet până în tălpi ḑise către domnişóră: „Lauro, vino şi îmi dă cheiţa dela gemantan“.

Laura atunci se uită la mine provocătoriu şi îmi dădù a înţelege, sĕ me recomand.

Dama bĕtrână era mama Laurei. Ea îmi ḑise:

„Imi pare bine domnule de cunoscinţa domniei tale, cu atât mai mult, că Laura va avea cu cine sĕ se distragă. Sperez domnule, că nu vei refusa asta. Călĕtorim de eri şi biata copilă nu a dat de nici un cunoscut, i s'a urît grozav. Eu sunt cam bolnavă şi stau mai bucuros culcată şi aşa nu are nici o societate. La revedere domnule!

„Cu aceste se retrase érăşi înlăuntru ér eu şi cu Laura am rĕmas pe coridor. Acum apoi me simţiam ca în raiu lângă un ânger. Vorbiam, glumiam, rîdeam, cu un cuvênt ne aflam fórte bine. Devenisem amici. Părea că ne cunóscem de când e lumea. In urmă am ajuns la atâta, încât mi-a dat din buchet o flóre. Ţi-o pot şi arăta, căci de atunci o port tot cu mine“. Cu aceste brunul scóse o flóre albă din notiţ şi o intinse amicului seu; ce fel de flóre a fost nu am putut vedé, căci eu predam aşa, ca şi când nu aş auḑi şi nu aş vedé nimic din cele ce se vorbesc şi se petrec.

După ce cel blondin esaminà flórea bine, a predat-o érăşi proprietariului ei, pe lângă un suspin adênc.

Margareta Moldovan.

(Va urma.)

Scólele nóstre

în protopresbiteratul Clușului și al Ungurașului.

(Incheere).

Că încât 'și are dreptatea în cela ce le dice, ca o dovadă nedisputabilă ne servesce îmbucurătórea împregiurare, că puterea magnetică a scólelor unguresci din acel comitat atât e de slăbuță, încât copii de român, atrași de ea fără multă trudă, îi poți numèra pe degetele dela o mână în fie-care scólă. Că nu esagerăm, când dicem acésta, ne-o documentéză raportele catecheților nostri de pe la acelea scóle. Puțini de tot sunt aceia, cari cercetéză scólele lor comunale și de stat, și dacă o fac totuși sporadice ici colea, sigur nu o fac de dragul sporiului ce acestea scóle'l produc, ci constrînși de împregiurări, la cari nu ei pórtă vina.

Mai mult însĕ trebue sĕ se revolte simțul de indignațiune al omului de bine, când aude vorbind pe un om cu cultura unui inspector de scóle despre „cetățeni de dialect român“. Cum? Nu scie sau cu voia vrea d-sa a mistifica adevĕrul istoric sânt ca lumina sórelui, înscris și în legile țĕrii, că aici în țéra nóstră apĕrată în atâtea rênduri cu periclul vieții nóstre, cetățeni de dialect român nimenea nu cunósce, afară póte decât pe Moldován Gergely, Alexicsi și alții puțini de pănura lor? Dar noi scim și sĕ o scie si dl inspector regesc dela Cluș, că da, sunt aici în țéră cetățeni de *naționalitatea română*, cetățeni, cari 'și împlinesc datorințele cătră patrie și Tron cu mai mare scumpĕtate decât acei nemeși de „cinci pițule“, cari prin cultura (?) proprie rasei lor, orbiți de cel mai turbat amor propriu, cutéză a striga în parlamentul țĕrii, sĕ'i audă în lumea mare, „că nu se tem nici chiar de Dumnedeu“.

Dar ca sĕ îmbete lumea cu apă rece, vrea a arĕta scólelor române din comitat și un grăunte de bunăvoință ori dreptate, cum sĕ-i și mai dicem.

Anume, în tot raportul seu destul de lung, în un singur loc vrea a escela cu nepărtinirea, și adecă unde dice: „parochia gr. or. din Jimborul mare (protopresbiteratul Ungurașului) 'și a edificat și adjustat o frumósă scólă“. Atâta tot. De ce tace despre celelalte scóle române gr. or. din comitat, căci bine scim, că în acest comitat sunt mai multe scóle frumóse și bine adjustate? De ce n'are cuvênt a amintí și pe cele din Mănăsturul-unguresc, Călata-mare, Cojocna, Mociu ș. a. ș. a., cari ca edificii mărețe ridicate conform planului ministerial, cu grele și multe sacrificii din cruntă sudórea poporului român, sunt provĕdute de regulă cu tóte aparatele de învĕțămênt necesare și cu învĕțători harnici, zeloși, bine cualificați și după împregiurări bine salarisați?

Ii place a se mândrí cu diligința proprie, cu care ca totdéuua, așa și în anul espirat, a visitat tóte scólele și le-a esaminat cu minuțiositate, ceea ce îi credem bucuros, încarcă cu laude pe ale lor, de ce nu află vre-un cuvênt bun și dacă e sĕ nu pretindem bunătate dela dênsul, apoi cel puțin drept și despre scólele nóstre, și sĕ spună membrilor din congregațiune? Eu sciu din propria mea esperință, că visitând dsa una sau alta din scóle din tractul Clușului și constatând sporiu bun 'și-a esprimat mulțămirea sa și îndestularea sa. Este óre acésta bine așa, că trebuind sĕ vorbesci despre ceva bine, sĕ taci, sau apoi sĕ spui chiar contrariul?

Așa sĕ vede însĕ, că dl inspector reg. dela Cluș 'și află motiv de a vorbí despre scólele nóstre numai când i se dă ocasiune sĕ denunțe.

Ca probă pentru acésta ne servesce capitlul III. din raportul seu cu care ne ocupăm, capitlu, în care se ocupă esclusiv cu articolul de lege XVIII din 1879 referiteriu la propunerea limbei magiare în scólele naționalităților nemagiare. Aici cetim că, „în privința' acésta sĕ face pe deplin destul — adecă în privința propunerii limbei magiare — „numai în scólele poporale nemțesci, din contră prea puțin se póte dice acésta despre scólele greco-orientale“. Și mai departe: „deja în mai multe rênduri am amintit și am făcut raport și către Escelenția Sa dl ministru, că în acestea scóle (românesci) propunerea limbei magiare nu se face cu succesul recerut. Escelenția Sa a și recercat pre respectivele autorități supreme bisericesci ca neajuusul semnalat prin mine sĕ se delăture din scólele lor prin procurarea de abcedare și cărți de cetit în numĕr mai mare.

„Comisiunea comitetului comitatens încă au făcut mai de multe ori recercările de lipsă pentru amovarea învĕțătorilor nedeplin cualificați și înlocuirea lor prin puteri mai corĕspundĕtóre. Cu tóte aceste lipsa încă tot e mare și sporiul e fórte mărginit. Nu pentru-că dór nu s'ar ccupa de loc cu propunerea limbei magiare, dar pentru acea, că nu o împlinesc cu destulă stăruință (odaadással) Copii învață numai cnvinte singuratice, dar până la construcțiunea de cuvinte și de diceri nu se ridică șî cu cetire fluentă și corectă numai rar ne întâlnim. Măcar că acésta din urmă și în atari locuri s'ar puté ajunge, unde de altmintrea lipsesce ocasiunea îmbucurătóre pentru insușirea vorbirei fluentă Ca singură scusă în privința acésta numai acea împrejurare o pot aduce, ce dealtmintrelea de altă parte e motiv agravator, că nici în altă privință nu cu mult stă mai bine învĕțămêntnl în acestea scóle. Neregulată e frecuentarea scólei și ținerea timpului de instrucțiune prescris, partea cea mai mare a copiilor n'au cărți de scólă și alte recuisite de învĕțămênt și sistemul împărțirei scólei în 6 cl. abia e cunoscut între ei“ (români).

Pentru Dumnedeu. Astfeliu óre însémnă a vorbi nepreocupat? Află-se óre cineva, cine sĕ crédă starea atât de „tristă“ a scólelor nóstre afară de cei din comitetul comitatens clușan, cari au primit raportul cu aplause și „éljen“-uri?

Nu credem. Ba se mai află sĕ nu greșim — cei dela presa magiară, cari în foile lor fără deosebire de colorit politic aduc mari elogiuri inspectorului clușan și reproduc gros subliniate acestea părți ale raportului, comentându-le în feliul lor de a vedé și a cugeta și atrăgênd „speciala“ atențiune a „organelor competente“, ale statului, asupra acestor stări de lucruri în scólele „sĕlbaticilor valachi“.

Ii credem bucuros dlui inspector că a făcut arĕtări „Escelenției Sale dlui ministru“, la de acestea se pricepe. Scim și aceea, că suprema nóstră autoritate bisericéscă s'a îngrigit tot de una a îndatora organele subalterne a se conforma legilor și ordinațiunilor „înalte“, că cu tóte acestea magiarisarea merge înainte făcênd progresul racului, autoritățile nóstre nu pórtă vina, cu atât mai puțin învĕțătorii noștrii, cari cu tot „odaadásul“ n'ar puté schimba firea românuloi, care se vede, că nu-i predestinată de pămênt bun pentru magiarisare.

Și cu atât mai vêrtos datori suntem a protesta contra acelei insinuațiuni, că „scólele nóstre nici în altă privință nu stau mai bine“.

Cerceteze ori cine scólele mai sus amintite, din tractul Clușului și al Ungurașului și se va convinge despre ce am dis la alt loc despre ele, și atunci va afla, că celea dise de dl inspector palavre góle sunt, vorbe apucate din vênt, cu cari le place a se însinua la stăpâuire ca buni spriginitori și propagatori ai maghiarisării.

Și că acești buni agenți ai politicei de maghiarisare acum și află momentul potrivit de denunțare a fórte esplicabil.

Proiectul monstru despre salarisarea învĕțătorilor, menit a stringe în cel mai strimt cerc autonomia nóstră bisericéscă și puterile sleite ale poforului nostru, e cestiune numai de fórte puțin timp, ca se iasă din desbaterile „părinților patriei“ și sĕ fie primit cu aplause de tótă suflarea — maghiară, care dela el ascéptă salva- „idei de stat“.

Și cumcă nu rătăcim în presupunerile nóstre sĕ citătm încă un pasagiu din făimosul raport al inspectorului din metropola „kulturegyletului“. Iată cum cuvintéză fórto emfatic dl Cozma Ferencz, căci așa sĕ numesce:

„Sanarea acestor rele“ — puțin progres în limba magiară — „le pntem spera numai prin salarisarea învĕțătorilor luată în perspectivă de actualul ministru și prin o mai adêncă ingerință în afacerile lor scolare, ce o putem câstiga sub titlul ajutoriului de stat.

„In contra acesteia însĕ, precum am observat sĕ află în curgere o agitațiune întinsă. Sĕ silesc a ademeni parochiile, ca salariul minimal de 300 fl. plănuit de guvern, sĕ-l voteze însele; ca astfeliu ingerința statului sĕ o pótă ținé departe. Acésta, probabil, o vor și face parochiile mai în populate, și de ajutorinl de stat se vor folosi póte numai acelea comune mici, neinsĕmnate, cari abia vor merita sacrificiul enorm“.

„Cu acésta tendință, sĕ înțelege învĕțătorimea nu se împacă, căci până-când prin salariul arĕtat numai pe hârtie, vor fi șicanați, de altă-parte se vor lipsi de acel sprigin, și ingerință, care atât pentru persóna lor cât și pentru interesele bine-pricepute ale învĕțĕmântului, numai avantagios ar fi“. —

O mărturisire mai pe față a planului ministrului cu salarisarea învĕțătorilor sĕ póte astepta?

Nici de cum. Și bine sĕ ne însĕmnăm, inspectorii regesci de regulă sunt bine inițiați în intențiunile și planurile superíorului lor, Astfeliu de mărturisiri nu le sug ei din degete și dacă n'ar fi inspirați din sus, nici nar cuteza a se presenta cu ele în public fără témă de a fi trași la rĕspundere. Și n'ar fi nici inspectorul nostru atât de glorificat, atât de cei înaintea cărora le-au dis, cât și de jurnalistica opozițională și cea guvernamentală din Cluș.

Noi însĕ respingem cu tótă resoluțiunea din partea nóstră insinuațiunea ce ni-se face că am pus la cale „agitațiune întinsă“ ca sĕ ademenim, se înșelăm pe cineva la comiterea unor fapte ca celea ce ni-se impută.

Nu noi ne pricepem la așa ceva. Planul guvernului și noi l'am provĕdut și de aceea biserica nóstră a căutat din vreme a i se opune; ér noi acuma nu putem decât sĕ-l reprobăm.

A face un mai lung comentar nenorocitului proiect, precum și raportului d-lui Cozma Ferencz, cred, că e de prisos, după-ce prin „Noul atac asupra scólelor nóstre“ s'a lămurit de-ajuns tristul viitoriu, ce li sĕ croesce scólelor nóstre.

Vom repeta numai încă odată aceea, ce de altfeliu și stăpânirea ar fi trebuit sĕ se convingă de mult încă, că tóte uneltirile, tóte sforțările de maghiarisare zadarnice sunt, deore-ce a trecut timpul și în veci nu sĕ va mai re'ntórce, când poporul român și-ar lăpĕda dulcea sa limbă strămoșască pentru care a înfruntat el cu mult mai grele și mai puternice loviri, decum pot sĕ-i îndrepte actualii stăpânitori, cu tótă puterea de care dispun.

Ér' ce privesce pe învĕțătorii nostri n'avem de cât sĕ repetăm celea dise în articlul VI din „noul atac etc.“ că „adecă cunoscênd noi maturitatea învĕțătorilor nostri putem susținea cu tărie, că ei vor pricepe pericolul, care ni se pregătesce prin proiectul de lege din cestiune și cel puțin ei nu vor promova interesele curentului pentru care sĕ face acel proiect“. Nu. Invĕțătorii nici odată nu sĕ vor face instrumente órbe nimĕrui.

Incă un cuvênt și apoi terminăm.

Celea dise mai sus și mai ales cele citate din raportul d-lui inspector reg. dela Cluș privesc în deosebi protopresbiteratul Clușului și al Ungurașului. Cele ce se susțin în amintitul raport, dacă tóte ar fi adevĕrate, ar arunca o întunecósă umbră asupra d-lor protopresbiteri, car stau în fruntea acelor tracte.

Constatând însĕ cu plăcere, neesactitățile de care bâjbăe, nu ne putem mira din destul cum de n'au luat cuvêntul amintiții d-ni protopopi pentru a respinge odiul, ce li s'au adus, protestând contra insinuațiunilor tendențióse. Ne vine a crede însĕ și aceea, că comitetele și sinódele protopresbiterale respective, ținute în luna trecută vor fi luat posiție contra menționatului raport, ca sĕ-l reducă la adevĕrata sa valóre, căci sinódele și comitetele protopresbiterale sunt chemate mai de-aprópe a apăra interesele, vada și buna reputațiune a scólelor și bisericilor lor.

Ne pare rĕu numai, că despre activitatea acestei corporațiuni prea puțină lumină străbate în publicitate, așa încât acésta activitate o cunosc aprópe totdeuna numai cei, cari ian parte ca membrii în amintitele corporațiuni.

Sperăm însĕ, că „ce întârdie nu totdeauna și rĕmâne“ și așa și în privința acésta sĕ va face îndreptarea din multe părți dorită.

Sibiiu 15 Martiu, 1893.

Bălcescul.

Cestionariu istoric.

de

Nic. Densușian.

(Urmare).

85. Ce spun bĕtrânii, s'au găsit undeva pe acolo pietrii cu litere puse încă din vremea vechiă ca semne de hotare?

— ce tormă au pietrile acestea și ce litere sunt pe ele?

86 *a.* Ce fel de semne de hotare se numesc pe acolo troieni?

86 *b.* Ce fel de obiceiuri are poporul pe acolo, când se pun semne de hotară?

— este cumva obiceiul sĕ se facă atunci ceva ceremonii religióse, și dacă se îngrópă ceva sub petri, ori sub movile?

87. Se află cumva pe acolo în mijlocul câmpurilor de arătură arbori bĕtrâni singurateci?

— și dacă se fac ceva ceremonii sub arborii aceștia la anumite dile?

88. Se află prin munții de acolo arături vechi părăsite?

— dacă arăturile aceste sunt aprópe de vre-o cetate ruinată?

— și ce spune poporul despre ele?

89. Se vorbesce ceva pe acolo, că în orașul sau în satul din apropiere sĕ fi fost în vechime vre-o magazie de bucate pentru cătane, ori pentru casuri de fómete?

90. Se află pe acolo déluri de vii, și cum se numesc délurile acestea?

91. Ce spuneau bĕtrânii, cine a adus mai întâiu în țéra acésta vița de vie?

92. Se află pe délurile de acolo vii părăsite, ori vițe de vii sĕlbătăcite?

93. Ce se înțelege pe acolo sub numirea de vii jidovesci?

94. Ce nume au pe acolo diferitele feluri de struguri?

95. Se află pe acolo vre-un loc numit pomet ori pomărie?

— și dacă locul acesta este în apropiere de ceva ruine vechi?

96. Ce nume au pe acolo diferitele feluri de póme, (mere, pere, prune, cireșe și perseci)?

97. Ce spune poporul, cine a adus mai întâiu în țéra acésta diferitele feluri de póme (mere, pere etc.)?

— și de unde sunt aduse?

98. Se află pe acolo pomi străini sĕlbătăciţi, cari nu se mai cultivă în ţerile aceste anume:

— maslini sĕlbateci? -- smochini sĕlbateci? — portocali (naranci) sĕlbatici? — lauri sĕlbateci? — alămâi sĕlbateci?

99. Cultivă ţĕrancele române pe acolo vermii de mĕtase?

— şi dacă pórtă pe acolo haine ţesute cu borangic?

100. Se află pe acolo vre un loc, ori vre-un sat numit:

— Almă? — Almaş? — Arva? — Bistra? — Bistriţa? — Colun? — Cuhna? — Câmpul românilor? — Păşunele Românilor? — Ghiula? — Giulesci? — Horez? — La leu? — La vultur? — La capul boului? — Posadă? — Râmesci? — Romani? — Slivaş? — şi ce spune poporul despre locurile aceste?

101. Se află pe acolo vre un sat cu numirea de Şasă (ori Şază)? d. e. Şasa Vinţii, Şasa Lupsii.

— şi ce înţelege poporul sub cuvêntul Şasă ori Şază?

102. Ce înţelege poporul sub numirea de linie într'un sat órecare?

103. Ce nume ori conume vechi ro mane sunt întrebuinţate pe la ţĕranii de acolo? d. e. Ancu, Priscu, Latinu, Terentie, ori alte nume şi conume romane?

104. Ce fel de nume sau conume personale terminate în an, — dar mai puţin cunoscute — se află pe la ţĕranii de acolo?

105. Sunt nume ori conume terminate în uşu? d. e. Lĕpăduş, Mărcuş, Flucuş etc?

106. Ori nume şi conume terminate în oniu? d. e. Lăzăroniu, Petroniu.

107. Sau terminate în ilă? d. e. Frăţiţă, Stănilă, Vintilă etc?

108. Se află cumva pe la ţĕranii de acolo numele ori conumele următóre:

— Julie? — Iunie? — Antonie? — Cesaru (Ţesar ori Ţisar)? August (Augustin)? — Octavian? — Tiberie? — Claudie? — Neron? — Vespasianu? — Titu? — Domiţianu? — Traian (Trăian ori Troianu)? Marcu? — Ulpie? — Adrianu? — Aurelie? — Septimie? — Sever? — Deciu? — Valerian? — Galien? — Aurelianu? Tacit? — Probu? — Diocleţianu? — Galerie? — Licinie? — Constantin (Constandin)? — Costan (Stan)? — Costanciu (Stanciu) — Flavie? — Iulian? — Iovianu? — Valentinianu? — Valente? (Graţian? — Teodosie? — Arcadie? — Onorie? -- Justin? — Justinian? — Costin? — sau altă formă poporală asĕmânată cu numele aceste?

109. Se află cumva pe la ţĕranii de acolo numele ori conumele următóre:

— Alban (Albean)? — Aleman? — Alan? – Astur (Asturean)? — Arap? Breteanu? — Bastarn? — Bes? — Bastagă? — Borann? — Câmpeanu? — Călalabrianu? — Carp? — Contar? — Celtiber? — Catalon? — Comagen? — Cimbru? — Dalmat? — Deceanu (Dicean)? — Daia? — Daza? — Gal? — Grecu? — Got, Gota, Guta, Goda, Guda? Goteanu (Godean)? Gutin (Godin)? — Frâncu? — Igul (Igur)? — Jipa? — Lămăşan? — Lusitan? — Lucan? — Lat? — Lateş (Laţiş)? Latin? — Mişanu? — Milea? — Milianu? — Némţu? — Numid? — Onea? — Ostean? — Pădeanu? — Panon? — Part? — Perş? -- Pon? — Paian? Papirie? — Rîpean? — Recean? — Roman? — Suru? — Span? — Tăut? — Tungru? — Troceanu? — Truscu? — Truscă? — Târsén? — Tălian? — Ubean (Obeanu)? — Umbrean? — Uson (Oson)?

110. La ţĕrancele române de acolo sunt cumva obicinuite numele de:

— Marciana? — Justia? — Sofia? — Savina? — Todora? — Dochia?

111. Cum era obiceiul în vechime, câte comune purtau boierii, rĕzeşii, moşnenii şi nemeşii de acolo? (Sĕ se dea câteva esemple).

112. Câte comune purtau fostii clăcaşi şi iobagi de acolo? (Câteva esemple.)

113. Ce fel de nume ori conume cu formă mai barbară se află întrebuinţate pe la ţĕranii de acolo? (Va urma.)

Din public *).

Dare de samă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea balului român arangiat la 16/28 Ianuariu, a. c. în Brad au întrat:

a) suprasolviri dela p. t. dd. Vasiliu Damian, protopresb. al Zarandului, Nicolau Obĕdău, proprietariu, Wodack, inspector de mine, Albert Schusnek, apotecar şi Olever Krasznay, protopretor câte 1 fl.

b) contribuiri benevole dela p. t. dd. preoţi: S. Ardeu, G. Bogdan, Gavril Borza, I. E. Cosma, P. Costea, G Drăgan, I. Felea, I. Jurca., G. Părău, N. Mateeş şi Gavr. Simedrea câte 1 fl., apoi dela p. t. d. mireni: N. Pecurariu 50 cr., Stefan Abraham, comerciant, I. Anghel, învĕţ., G. Copos, proprietar, br. Györfy, I. Lup., I. Lazar I. Rusu, medic, A. Wenzel, pădurar câte 1 fl. şi dela G. Bocan, proprietar, N. Fugăta, notariu, N. Săbău, proprietar şi Scopovics, comerciant câte 2 fl.

Venitul brut al balului .	fl.	130.50
Spesele	fl.	70.16
Venit curat	fl.	60.34

Venitul curat s'a administrat fondului protopopesc al tractului Zarand.

P. T. public, care a participat la bal, a suprasolvit şi contribuit — priméscă profundă mulţămită!

Brad, 9 Martiu, 1893.

Pentru comitetul arangiator:
Dr. *P. Oprişa*,
preşed.

Cu prilejul producţiunei teatrale, ce s'a ţinut la Poiana în sara de 30 Ianuariu 1893 au binevoit a contribui următorii P. T. domni:

Ilie Pop not. 5 fl., Ioan Moga paroch 2 fl. 60 cr., Rev. D. Ioan Droc, Dum. Şufana ţarină, Romul Pop paroch, Nicolae Suciu com., Moise Pop, Dum. Ghişa prim, George Tănasescu casariu şi Marie Tănase a lui Aron câte 2 fl., Ioan Serb paroch şi Nicolae Sufana Hoza câte 1 fl. 50 cr., Bârsan învĕţ. 1 fl. 20 cr., Nicolae Dobrota paroch, Ghemie paroch, Ioan Macelariu not. Dum. Şufana Nistor, Dum. Dobrota proganu, Nicolae Floş, Ilie Vonica, Iosif Ban, Nic. Sîrbu, Nic. Fântână, G. Banescu, Bucur Marcu, Ioan Branga, Cos. Bozdog, Dtru Stănilă, I. Nădrag, Dumitru Munthiu v. not., Aron Georgescu, Dum. Şufană măsariu, Ioan Bozdog, Pavel Cutiţa Boeriului, I Ghişă Ioan Hândoeian, I. Dâncilă, D-na Vraciu, Ionan Şerb, Dtru Rodean, George Ghişă, Ilie Oprean, Aron George, Ioan Vlad, H. Nicóră, Il. Vornica, Aron Şerb şi Nicolae Oprian câte 1 fl. Ioan Hândorian, Nic. Ban, Il. Dobrota, Dum. Mănuţ, Ilie Moga, Cost. Mănuţ, Ioan Branga, Al. Toma şi Punkosty Rozsa câte 60 cr., Marie Bran 50 cr. I. Serb 30 cr., şi un băiat 10 cr. Suma totală a întratelor a fost dar 69 fl. 10 cr. din care detrăgându-se cheltuielile în suma 42 fl. 44 cr. a resultat un venit curat de 26 fl. 66 cr. cari în usul bibliotecei scolare s'au şi depus spre fructificare la societatea de împrumut şi păstrare pe acţii în Poiana.

Priméscă pe acéstă cale toţi P. T. D. contribuienţi — şi în special bravul popor din Poiana, care în un numĕr atât de respectabil a arĕtat, că şcie preţui scóla şi cele ce se petrec în favorul ei — sincere mulţămite şi recunoscinţă pentru jertfa adusă pe altariul scólei. — Tot recunoscinţă şi sincere mulţumiri 'şi esprimă corpul învĕţătoresc din Poiana şi D-nei El. Dobrota, D-şórei A. Stănilă şi dlui Dumitru Munthiu v. not. cari au binevoit a primí la numita producţiune anumite părţi (role) şi mai mult au binevoit a le şi reproduce cu un deosebit interes.

Poiana, 28 Februariu, 1893.

Pentru comitetul arangiator:
Emanuel Beşa,
director.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.
Red.

Loterie.

Mercuri, 29 Martiu, n. 1893.

Brünn: 20 14 54 63 89

[43] 1—3.

Anunţ.

La biserica română ortodocsă a Sf Treimi din Braşov, preurbiul Tocile, a devenit vacant un post de cântăreţ. Cu acest post este împreunat un salariu fics de 200 fl. v. a şi venitul din tacsele stolare cantorale. Cântăreţul servesce în schimb cu al doilea cântăreţ tot a dóua sĕptămână, afară de Duminecă şi sĕrbători, când servesc amêndoi cântăreţii.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ se adreseze către subscrisul comitet parochal şi sĕ se presenteze odată în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Cei ce vor dovedi desteritatea de a instrui pe tinerimea în cântările corale vor fi preferiţi.

Braşov în 14 Martiu, 1893.

Comitetul parochial al bisericei române ortodocse a sf. Treimi din Braşov.

Vasilie Sfetea, paroch şi preşedinte. **Ión Suciu**, notariu.

Mostre atrăgĕtóre pentru muşterii privaţi gratis şi franco.

Caete cu mostre, cum nu s'au mai vĕḑut pănă acum pentru **croitori** nefrancate

Eu nu dau **rabat** de 2½, sau 3½ fl. pe metru, nici **cadouri** croitorilor, cum face concurenţa, ci am **numai preţuri ficse** netto pe metru pentru ca fiecare muşteriu sĕ cumpere **bun şi eftin.** Poftiţi a vi se presenta numai caetele mele cu mustre. Tot odată avertisez a Ve păzì de anunţuri ale concurenţei pentru ieftinătate.

Stofe pentru îmbrăcăminte.

Peruvien şi **Dosking** pentru onoratul **cler** stofe prescrise pentru uniformele **funcţionarilor c. r.** asemenea pentru **veterani, pompieri, gimnastici, livrèe-uri,** postavuri pentru **biliarde** şi **mese de joc, loden** obicinuit şi impermeabil pentru **rocuri de vênătóre, stofe de spălat, pleduri de voiagiu** dela **fl. 4—14 etc.**

Cine voiesce a cumpĕra **postavuri eftine, solide, trainice, din lână curată,** ér **nu sdrenţe** eftine şi nu preţuesc nici cât cusutul croitoriului, sĕ se adrese la

Joh. Stikarofsky in Brünn (Manchesterul austriei).

Deposit permanent de postavuri peste ½ milióne florini.

Pentru a putea apreţia mărimea şi eficacitatea stabilimentului, declar că firma mea intreţine esportul cel mai mare de **postav din Europa fabricaţie de Kamgarn, mănunţişuri pentru croitorie şi o mare legatorie de mustre.**

Spre a se convinge despre tóte acestea invit pe **On. public** a visita localurile spaţióse a stabilimentului de vênḑare unde sunt ocupate 150 persóne.

☛ **Trimiterea numai cu Ramburse.** ☚

Corespondenţa în limba germană, boemă, magiară, polonă, italiană, francesă şi englesă. [23] 6—6

Apa amară (Bitterwasser) Victoria de Buda.

este după cum arată **cifrele** următóre

apa amară cea mai bogată şi cu efect de pe continent

ea cuprinde 58.05 gr, părţi constitutive stabile şi cu efect în 1000 gr.; o cifră, la care n'a ajuns nici **un alt** isvor de apă amară.

Cumcă apa amară Victoria este cea mai abundentă în putere, între celelalte ape, resultă din următórea compunere de analise oficióse:

	In o mie grame	
	Suma tuturor părţilor constitutive ficse	Conţinutul de Magnesia cu accid sulfuric (sare amară.)
Isvorul Victoria de Buda	**58.05**	**32.38**
„ Rákócy	53.53	23.06
„ Franz Josef	52.29	24.78
„ Hunyady János	41.73	18.44
„ Elisabet	26.29	8.04
„ de apă amară de Püllnau . .	32.72	12.12
Saidschützer	23.21	10.96

Apa Victoria sĕ capĕtă în tóte băcăniile.

Proprietariu: **IGN. UNGARN Sohn**
Budapesta.

[36] 7—10

Sosirea şi plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 26 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:

La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:

La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 32. Sibiiu, Marți, 23 Martiu (4 Aprile) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Societatea geografică română.

Ḑilele aceste 'și-a ținut ședințele sale anuale societatea geografică română.

Scriind într'un numĕr de mai nainte al fóiei nóstre despre academie, am amintit, că sciințele naturale și reale au fost, pănă în anii din urmă, puțin cultivate la români și abia acum a început a se desvolta și pe acest teren o activitate mai mare. Din causa acésta și la academie numai mai târḑiu s'a înființat în realitate secțiunea sciințelor naturale-reale, pe când secțiunea istorică și literară funcționau dela întemeiarea academiei.

Dintre sciințele aceste cea mai puțin cultivată a fost și este geografia. Afară de manualele de scólă, abia se află un numĕr mic de studii mai mici sau mai mari, cari sĕ se ocupe cu cestiuni geografice generale sau cu descrierea țĕrilor și ținuturilor locuite de români.

In timpul din urmă însĕ s'a început a se cultiva și sciința geografică în mĕsură mai mare și îmbucurătóre și acésta se datoresce în locul prim societății geografice române.

Societatea acésta deși tinĕră, desvóltă o activitate continuă și neobosită întru ajungerea scopului ei, care este, precum arată și numele, de o parte a cultiva sciința geografică în genere, ér de altă parte a provoca și a face studii pentru a cunósce sub tóte raporturile România și țerile învecinate, locuite de români, a rĕspândi aceste cunoscințe și a stirni interesul publicului față de acésta sciință reală și frumósă.

Societatea geografica română s'a înființat în anii 70, dar în timpul rĕsboiului româno-ruso-turc din 1877/8 mulți din membrii ei au trecut Dunărea în Bulgaria cu armata și din causa acésta precum și în urma evenimentelor politice mari, ce au urmat după rĕsboiu, i se paralizase încâtva activitatea. După cinci ani, la 1882 își începe însĕ din nou activitatea și o continuă cu zel și succes pănă acum, progresând și lățindu-și cercul de lucrare din an în an.

Afară de publicarea buletinelor sale anuale, în cari se cuprind multe și interesante studii geografice și afară de conferințele scientifice ale membrilor ei, societatea geografică română și-a câstigat un merit fórte mare prin aceea, că a luat inițiativa la compunerea de dicționare geografice după județe. Societatea a publicat și publică premii pentru scrierea acestora parte din mijlócele proprii, parte prin munificența unor mecenați. Astfeliu snb auspiciile și la inițiativa ei s'au descris în formă lecsigrafică aprópe tóte județele din România, contribuind prin acésta fórte mult la respândirea cunoscinței pămêntului României și adunênd materialul pentru un dicționariu geografic al țĕrii întregi.

Vĕḑênd frumosul progres, ce se face în privința acésta în România, ne cuprinde durerea, sciind că la noi nu se face aprópe nimic pe acest teren și nu s'a făcut nici pănă acum. Noi nu avem baremi o descriere a Ardélului și a altor ținuturi din patrie, locuite de români, n'avem monografii, cari sĕ se ocupe în special cu vre-un ținut, nu dicționare geografice. Literatura geografică a Transilvaniei, destul de bogată, este germână și magiară; unele descrieri și studii se află și în limbile englesă și francesă, românesci însĕ nu sunt. Noi credem, că ar fi timpul suprem sĕ imităm pe frații nostri din România și nisuințele societății geografice române. Inițiativa s'ar puté lua sau din partea „Asociațiunii transilvane“, s'au sĕ se înființeze o societate cu menire specială de a aduna date geografice din tóte unghiurile țĕrei nóstre și a descrie după ținuturi munții și văile frumósei nóstre patrii, ruinele de cetate și tradițiile ce se légă de ele, apoi poporul cu porturile lui interesante, datini locale etc. Terenul este fórte negligeat și mari merite și ar câștiga aceia, cari ar începe a-l cultiva.

*

Despre ședințele din 13 Martiu a. c. și ḑilele următóre ale societ. geogr. „Timpul“ face următoriul raport scurt:

Ședințele societății geografice s'au deschis Sâmbătă 13 Martiu, la órele 8 jum. séra, în sala senatului, sub președința M. S. regelui, asistat de A. S. regală principele Ferdinand și de d. general Manu, vice-președinte.

D. G. Lahovari, secretarul general al societății, a dat cetire raportului asupra mișcărei geografice din țéră și Europa în cursul anului precedent.

In urmă s'a dat cuvêntul d-lui profesor Gr. Stefănescu, care a vorbit despre impresiunile sale de călĕtorie la castelul Rüshmor din Anglia.

D. G. Dem. Teoderescu, a vorbit despre o carte veche din 1493, intitulată „Cronica din Nürenberg“.

D. profesor Gr. G. Tocilescu a comunicat însemnatele sale resultate asupra cercetărilor valurilor lui Traian din Dobrogea. Savantul nostru archeolog a arĕtat, că sunt trei valuri: valul mare, mic și acel de pétră dela Cerna-Vodă la Constanța.

La órele 11 și un sfert ședința a fost ridicată.

A dóua ședință a fost deschisă tot sub președința M. S. regelui.

D. Gr. Tocilescu a dat cetire raportului asupra dicționarelor geografice, presentate la premii.

Premiul de 1000 lei dat de M. S. regele a fost acordat dlui Serafim Ionescu, revisorul județului Sucéva pentru dicționariul geografic al județului Sucéva.

Premiul de 500 lei dat de dl A. N. Lahovari, ministrul afacerilor strĕine a fost acordat dlui institutor Alecsandrescu, pentru dicționariul geografic al județului Vâlcea.

Premiul de 500 lei, dat de societatea geografică, a fost acordat dlui institutor Provianu, pentru dicționariul județului Ialomița.

D-l secretar general anunță, că pentru anul viitoriu M. S. regele a binevoit a da un premiu de 1000 lei pentru dicționariul geografic al județului Putna.

Dl Gr. Tocilescu dă un premiu de 500 lei, care împreună cu acei 500 dați de societate, va forma un premiu de 1000 lei pentru dicționariul județului Constanța.

P. S. Sa episcopul Ghenadie de Argeș dă un premiu de 1000 lei pentru dicționariul geografic al județului Olt.

In urmă se dă cuvêntul d-lui Ionescu Gion, care vorbesce despre Dacia Caterinei a II.

Conferința d-lui Gion a fost fórte interesantă și mult aplaudată.

Dl Burada vorbesce despre călĕtoriile sale la românii din Bithinia, ér dl inginer Kiru asupra rectificărei cursului rîurilor mari ale țĕrei.

M. S. regele a felicitat pe toți conferențiarii.

Ședința a fost ridicată la órele 11 jum.

FOIȚA.

Drumul de fer.

(Încheiere.)

Cel brun continuà:

— „Ce óre fericite au fost acelea frate. Dar nu au durat mult, căci ne apropiam de gara, unde eu trebuia sĕ me dau jos, sĕ părăsesc pe Laura, pe când eu ași fi mers așa cu ea pănă la capĕtul lumii .... Precum am observat fața Laurei asemenea se întristase. Ne-am mângăiat însĕ, cu o revedere apropiată, căci i-am promis, că le voiu cerceta acasă la ei, deși e o cale destul de lungă, dela noi din nordul Transilvaniei, pănă în România, unde locuiau, căci étă am uitat sĕ-ți spun, că părinții Laurei erau ardeleni și trecuseră cu 15 ani înainte, când Laura era mică, în România. Era departe, dar scii frate, amorul nu prea vrea a cunósce depărtare.

„Da, da“, ḑise cel blond scurt, privind îngândurat spre ușă. Eu din asta am dedus, că el se uită, nu cumva i-a venit din întêmplare și lui idealul pe coridorul trenului. Pe coridor însĕ nu era nimic atrăgător; numai câți-va domni și dame mai bĕtrânióre, aceste precum se vede apoi, nu l'au impresionat, cu tóte, că și acestia sunt atrăgători în feliul lor, numai nu așa cum ar fi voit póte dênsul.

Cel brun întrerupse tăcerea, ce se făcuse pe un moment și continuà istoria lui. Cel blond vĕḑênd, că nu se mai arată nimic din ce astepta el pe afară, suspinà încă una și făcênd nisce mișcări molatice cu capul, din sus în jos, își ținti privirea asupra amicului seu, care ḑise:

„Trenul se oprì, ér eu luându-mi adio dela Laura și dela mama sa m'am coborît. La despărțire mi s'a părut, că ochii Laurei jucau în lacrimi, dar ce sĕ faci, dacă așa e sórtea, trebue sĕ întrerupi chiar și cele mai dulci momente din viață, de cari, dacă ar depinde dela tine, nu te-ai despărți nici odată.

„Incât e, pentru cele de acasă trebue sĕ scii, că unchiul meu preste câteva ḑile a murit. De moștenit am moștenit vre-o câteva mii de floreni și aceste, spun drept, mi-au prins bine, căci m'au scăpat din multe încurcături.

„Abia s'au împlinit vre-o patru, cinci sĕptĕmâni dela despărțirea mea de Laura și îmi ardea inima de dorul ei. Da, căci era o ființă atât de drăgălașă, încât nu o puteam uita. Și e și astăḑi fórte drăguță; de altcum sperăm, că o sĕ ne cercetezi, și atunci te vei convinge însuți.

„Acum sĕ gat odată cu istoria mea.

„M'am dus la ei acasă. Sĕ fi vĕḑut frate bucurie la revedere, dar nu, tu nu-ți poți nici închipui, căci nu ai trecut prin evenimente de aceste. Am stat o sĕptĕmână acolo. Ne-am aflat așa de bine la olaltă — eu și Laura, încât nu ne puteam despărți. Intr'o ḑi îi spun, că o sĕ plec în ḑiua următóre; când a auḑit asta ea se făcù palidă ca céra.

— „Ce-ți este domnișóră“? o întrebaì eu.

— „„Nimic““ ḑise ea scurt, dar pe fața ei se vedea o tristeță adâncă.

— „Dar trebue, că te supĕră ceva de plângi“.

— „„Apoi scii domnule — ḑise ea în naivitatea ei copilăréscă — îți spun sincer, că mi-e témă, că n'o sĕ ne mai întêlnim nici când““.

De aci ne-am încins apoi într'o conversație fórte întinsă și scii ce resultat a avut asta? — A dóua ḑi séra ne-am logodit.

La despărțire apoi Laura nu a rĕmas întristată, căci scìa, că ne vom revedé érăși în curênd.

„Preste șese luni ne-am cununat și étă-me căsătorit acum.“

„Se vede, că ai nimerit bine — ḑise cel blondin — căci esti vesel și îndestulit“.

„Ah, — respunse celalalt — Laura este un ânger și acum légănă un îngeraș mic“.

— „Cum, ai și un băiat?“

— „Da, frate, am și sunt fericit“.

— „O bată-te norocul, cine ar fi gândit înaite cu trei ani numai, că tu te vei însura“.

— „Nici eu frate n'am gândit, că cum și unde îmi voiu găsi norocul și fericirea ..

Atunci se auḑi fluerătură și trenul se opri îndată. Era stațiunea Y. și eu trebuiam sĕ me dau jos. Nu sciu ce vor fi mai vorbit cei doi amici, póte sĕ fi spus și celalalt vre-o istorie de a lui din tinerețe, dar eu nu am fost fericită sĕ o pot auḑi.

La stațiunea Y. trebuia sĕ astept mai bine de o óră. După ce mi-am așeḑat gemantanul și șatulele, m'am gândit mai serios la istoria auḑită și mi-a părut cam curiósă în feliul ei.

Dacă voiți sĕ o sciți și mai pre lung, n'aveți decât sĕ întrebați pe domnul cel brun soțul meu de călĕtorie. Eu meditând mi-am ḑis, că étă drumurile de fer, pe lângă înlesnirile de călĕtorie ce ni le fac, mai servesc câte odată și de loc de convenire pentru inimi iubitóre ..... dar adio, n'am timp sĕ ve mai spun ce ași vrea, căci clopotul trenului meu a sunat și nu voiu sĕ rĕmâi la gara Y.

Sibiiu, Martiu, 1893.

Margareta Moldovan.

☛ *Din causa sfintei serbători „Bunavestire“, nrul procsim al fóiei nóstre va apărea Sâmbătă în 27 Martiu v.* ☚

Revista politică.

Pe când presa oposiţională magiară se ocupă din incidentul sèrbătorilor catolice cu situaţiunea actuală şi combate guvernul, acusându-l, că nu stă pe base sigure şi că nu e în stare sĕ realiseze, ceea ce a promis, vine şi presa guvernamentală sĕ constate, că în adevĕr problema guvernului e grea, de aceea sĕ nu se mire nimenea dacă lucrurile se desvóltă aşa de încet. Constată însĕ presa guvernamentală, că nu se vor face în curând schimbări radicale în situaţiunea internă a Ungariei, cu tóte că oposiţia precipitéză lucrurile, ca sĕ-şi pótă ajunge mai curênd scopul.

Ocupându-se cu actuala situaţiune şi ḑiariul săsesc din Sibiiu „Sieb. D. Tageblatt“ o descrie cu colorile cele mai negre. Nici odată n'a fost încurcătură mai mare în viéţa şi în referinţele popórĕlor Ungariei ca şi acum, niciodată n'a fost nemulţămirea mai mare, ér credinţa şi speranţa într'un viitoriu mai bun n'a fost nici odată mai mică.

Nimenea nu scie cu siguranţă încătrău merge naia statului ungar, nimenea nu scie, unde e limanul mântuitoriu; ea trece printre stânci primeşdióse şi ameninţă a se cofunda în adêncime. Cestionata fóie trece apoi în revistă întréga desvoltare dela 1867, desfăşură evenimentele de tristă aducere aminte din era lui Tisza, sdrobitoriul naţionalităţilor, face compasaţie cu regimul lui Szapáry, condamnă decădinţa parlamentarismului ungar, arată corupţiurile, certele confesionale şi constată, că la serbările pascilor din 1893 icóna vieţei publice a regatului ungar e colorită de tot cu negru

* * *

In urma odiósei afaceri Panama, contele de Paris a dat un manifest, în care ḑice între altele următórele: Afacerea Panama se póte considera ca un proces, care a făcut sensaţiă, a luminat ţéra asupra valórei acelor bărbaţi, cari guvernéză de câţiva ani. Silit de o lege nemilósă a trăi în străinătate, eu simt cu atât mai dureros ceea ce póte strica Franciei. Drépta scandalisare a bunilor cetăţeni me face sĕ marchez monarchiştilor, prin câteva cuvinte atitudinea, ce li-o dictéză patriotismul. Sunt vremuri seriose. Camera şi-a perdut ori ce încredere. Fiecare şedinţă o cufundă mai adênc înaintea opiniei publice. Guvernul n'are forţa de a valora înăuntru puterea publică, nu are autoritatea de a representa în afară cu demnitate politica naţională. Fie-care om cinstit simte necesitatea de a se uni pentru a desvolta ultima putere. Acestor ómeni cinstiţi sĕ le întindă monarchiştii mâna lor şi sĕ le dea esemplu. Monarchiştii sĕ nu respingă nici un fel de alianţă, reclamată de libertatea religiunei, ci se dea sĕ înţelégă Franciei, că singur monarchia póte sĕ creeze un guvern tare şi statornic, care sĕ voiéscă binele public şi care sĕ pună sfêrşit rătăcirilor, de cari e bântuită aḑi Francia. Numai monarchia póte sĕ prevină turbuărrile materialiste, ce ameninţă. Am firma credinţă, că Dumneḑeu nu va lăsa, ca Francia sĕ cadă jertfă a decăderii şi pustiirei.

* * *

Circulara Rusiei asupra afacerilor din Bulgaria, pe care ministrul de esterne din Petersburg a adresat-o tuturor representanţilor sei din strĕinătate, referitoriu la schimbările, ce se pregătesc în constituţiunea bulgară este de cuprinsul următoriu:

Am onóre a alătura aci Escelenţiei Vóstre un esemplariu al comunicatului oficial, prin care guvernul imperial a creḑut de cuviinţă a-şi esprima părerea asupra modificărei articolului 38 al statului din Tirnova prin marea Sobranie, convocată în acest scop de guvernul din Sofia.

Noi, refusând de a recunósce un regim, căruia îi lipsesce sancţiunea legală şi pe care l'am socotit în totdeuna dăunătoriu intereselor naţiunei bulgare, am ascultat de considerante de o ordine superióră, care au fost cu desăvêrşire justificate prin fapte.

Modificarea uneia din dispoziţiunile principale ale statului din Tirnova, care spune, că prinţul Bulgariei cu escepţiunea primului prinţ ales, va trebuí se recunóscă confesiunea naţională ar avé dacă ar fi sĕ fie primită de Sobrania cea mare, nisce urmări pe cari ori-cine le póte prevedé.

Trebue mai înainte de tóte sĕ se observe, că o hotărire ca acésta întru cât privesce cestiunea dinastică e în principiu contestabilă, deóre ce tratatul din Berlin n'a instituit în principat nici o dinastie.

Articolul 3 al acestui tratat dispune, în adevĕr, că „prinţul va fi ales liber de poporaţiune şi va fi întărit de inalta Pórtă cu aprobarea puterilor“. Articolul adaugă că: „în cas de vacanţă a demnităţii princiare, alegerea va avea sĕ se facă în acele-aşi condiţiuni şi cu aceleaşi forme“.

In întregul acestor disposiţiuni nimic nu dă imputernicirei prinţului un caracter ereditariu. Rusia de altfeliu nu numai ca putere semnatară a tratatului din Berlin, crede, că trebue sĕ-şi ridice vócea în imprejurările actuale Pe când pe de o parte mĕsura propusă de guvernul din Sofia ofenséză adênc simţul religios al naţiunei bulgare, ea va fi spre stricăciune şi operei de liberare, pentru care Rusia nu şi-a cruţat sângele. Procederea celor cari guvernéză astăḑi în principat e cunoscută. Póte vor reuşi sĕ-şi ajungă scopul. Dar pe de altă parte e datoria nóstră sĕ stigmatisăm după cuviinţă o întreprindere, menită a falsifica desvoltarea liberă a vieţii naţionale, înlăturând principiele şi tradiţiunile istorice, cari ii servesc de basă. Nici o putere n'ar rĕmâné nepăsătóre în faţa unui adevĕrat atentat în potriva ordinei lucrurilor, pre care Rusia şi-a dat silinţa a o cimenta cu cele mai mari jertfe. Şi de sigur nu pentru acésta a întemeiat Rusia cu armele principatul, pentru-ca sĕ prindă rădacini în Bulgaria regimul actual. Incredinţaţi, că actuala încălcare în consciinţa populaţiunei bulgare n'ar puté sĕ aibă decât urmări fatale, ne am socotit de o datorie sĕ atragem atenţiunea acelora, cari ar fi destinaţi a le suferi. Guvernul imperial va astepta în linisce ca viitoriul sĕ-i dea dreptate. Sunteţi autorisaţi a comunica acésta circulară guvernului, pe lângă care sunteţiacreditaţi.

Adunarea generală a institutului „Albina“.

Adunarea generală a „Albinei“ s'a ţinut, Vineri, în 31 Martiu n. a. c., fiind presenţi 25 acţionari, cari au representat 593 acţiuni şi 194 voturi.

Din raportul consiliului de administrare dăm în estras următórele:

„Anul 1892, în puterea produselor sale estraordinare va rĕmâné un an epocal în analele institutului nostru.

Este primul an, în care şi fondul general de reservă, ajuns la suma statorită de fl. 100,000, contribue la dividendă, dar tot şi primul an este, în care, în urma disposiţiunilor d-vóstre din anul trecut, considerabile resurse trec deadreptul la fondul special de reservă, şi cu tóte acestea, beneficiul net ne pune în plăcuta posiţiune de a urca dividenda cu 2%.

Ramii principali ai operaţiunilor nóstre: escomptul de cambii, şi împrumuturile ţĕrănesci pe obligaţiuni cu cavenţi (creditul personal ţĕrănesc) au crescut cu aprópe un milion, ér depunerile, cari la 31 Decembre 1891 treceau peste cinci milióne, deşi în decursul anului am redus etalonul intereselor lor cu $^1/_2$% au scăḑut numai cu fl. 200,000, un lucru de tot neînsemnat şi în situaţiunea financiară favorabilă, carea a dominat întregul an, binevenit pentru noi, cari astfel în cursul întregului an n'am avut a ne lupta cu abundanţă de numĕrar, din contră atât capitalele proprii, cât şi considerabile capitale strĕine le-am putut fructifica cu bun succes, realisând un profit net cu fl. 17,000 mai mare decât în anul precedent; ér fondul special de reservă, creat prin conclusul d-vóstre Nr. VI din anul trecut, din resursele ce le-aţi destinat spre alimentarea lui, deşi în cursul anului am achitat din el dubiósele de fl. 7976.56 cr. dela fl 10,000 — cât era la adunarea generală de an, a crescut până la 31 Decembre la considerabila sumă de fl. 41,685.96 cr.

La efectele publice am realisat un câştig de fl. 17,656.42 cr., care conform destinaţiunii sale s'a contat la fondul special de reservă.

După un aşa început, reḑimaţi pe scrupulositatea şi soliditatea cu care se compune bilanţul nostru, sperăm că între împrejurări normale fondul special de reservă, de fl. 200,000, care în raportul nostru precedent îl contemplasem a l puté crea cel mult în 10 ani, îl vom crea cu mult mai îngrabă şi în scurt timp ne vom vedé duplificat capitalul social fără ca se fi apelat deadreptul la punga acţionarilor.

Ţinênd cont de situaţiunea generală financiară, şi consecuenţi tradiţiunilor nóstre, ca de fructele labórei nóstre sĕ se bucure şi clientela nóstră, în anul acesta am redus etalonul intereselor la escompt şi la împrumuturile mici hipotecare cu 1%, ceea-ce după starea de astăḑi va împuţina profitul net cu preste fl 10,000 la an în favorul debitorilor, şi astfeliu împrumuturile cambiale se escomptéză astăḑi le institutul nostru, după bonitatea şi categoria lor, cu $5^1/_2$—7% interese, fără nici o provisiune, ér împrumuturi nóuĕ hipotecare mai scumpe decât cu 6% nu avem.

Cu deosebită satisfacţiune şi totodată cu mulţămită amintim la acest loc, că filiala de aici a băncii austro-ungare, la care în anul espirat am escomptat neasemĕnat mai mult decât în trecut, totdeuna ne-a întimpinat cu tótă prevenirea.

Şi de astădată suntem necesitaţi sĕ Ve notificăm o perdere durerósă.

Domnul Ioan G. Ioan din Braşov, a încetat din viéţă la 11 Iuliu 1892.

Ḑece ani a stat decedatul în serviciul institutului, parte ca dirigent, parte ca delegat al Direcţiunii la filiala din Braşov, ba dela 1 Iuniu până la ultima Decembre 1885 a condus şi centrala ca director interimal, ér dela adunarea generală din 1887 până la ḑiua morţii sale a făcut parte şi

---

Poesii poporale

din Ţéra-Oltului (jurul Avrigului) adunate de „*Ioan*“.

(Urmare din Nr. 28)

Numai dor de n'ar mai fi
Eu aş mai puté trăi,
Dar dorul dela mândra
M'ajunge totdeuna,
Totdeuna păn' în prânḑ
De dorul mândri m'aprinḑ,
Totdeuna păn' în cină,
Oftez şi plâng din inimă.

Dómne la inima mea
Este-o negurice grea,
Nici odată nu se ia,
Plóuĕ Dómne şi rĕsbună
Dór îmi faci inimă bună,
Plóuĕ Dómne prin senin,
Dór îmi faci voia deplin.

De-ai fi mândro de român
Puneţi-aş guriţa'n sîn,
Dar nu esti de legea mea,
Ne-am iubi şi n'om puté.

Am un bade dus departe
I-aş scrie şi nu sciu carte,
I-aş trimite, n'am pe cine,
Merge-aş eu, dar mi ruşine,
I-aş trimite eu pe lună
Dorul meu ca sĕ i l spună,
Luna e disc rotunḑor
Nu i-a spune, că mi dor,
I-aş trimite eu pe stele
Nu i a spune, că mi jele.

Câte rele's pe pămênt
Tóte m'au mâncat pe rĕnd,
Câte's rele şi nu-s bune
Tóte m'au bătut pe lume.

Pe la noi pe sub pădure
Sĕ duce-o nevastă'n lume,
Nevastă dela Bănat,
Fugită dela bărbat,
Cu pruncul nebotezat,
Nevasta mergea cântând
Şi pruncuţul ei plângând
Nevasta din graiu grăia
Pruncule taci pe-aicia,
C'aici e pădure mare
Şi ne-or eşi hoţii'n cale.
Nici vorba n'o isprăvia
Hoţi în cale le eşia,
Şi din graiu aşa grăia:
Nevastă, nevasta nóstră
Pune pruncul la pămênt
Şi hai cu noi la hoţit,
Sĕ trecem în un isvor
Sĕ tăiem un păltişor,
Sĕ facem un legănel
Sĕ punem pruncul în el,
Şi cine-l va legăna
Vêntul când va trăgăna,
Şi cine mi-l va scălda
Ploiţa când va ploua,
Şi cine mi l'a mai unge
Ninsórea când îl va ninge.
Şi mergea cât mai mergea
Şi de Dunăre că-mi da,
In Dunăre s'arunca
Şi din graiu aşa grăia:
Decât róba hoţilor
Mai bin' hrana pescilor
Şi rugina petrilor.

Murĕş, Murĕş apă lină
Treci mĕ'n ţéră strĕină,
Dar' ai grije cum mĕ treci
Cum mĕ treci sĕ nu me'neci,
C'a trecut un diecel,
Cu căciuliţă de miel,
Şi mi-o fost ibovnicel,
Si-o rĕmas sĕ-l jelesc eu,
In trei luni cu trei cununi,
Şi'n trei dragi de sĕrbători
Cu trei cununiţi de flori,
Şi'ntr'un an şi jumĕtate
Cu haine negre'mbrăcate.

La temniţă, la Boiţă
Stau doi fraţi tare legaţi,
Tot în bente ferecaţi,
Şi's cu mânile'n cătuşi
Cu trei lăcate pe uşi,
Unul e Ioan Gâténul
Şi unul Codrea sêrmanul.
Muma Codri că venia
Şi'n uşa temniţii şedea,
Codrea că mi-o auḑia,
Şi din graiu aşa-mi grăia:
Maică măiculiţa mea,
Ia'n dute la domni, te rógă
Ca pe min' sĕ me slobódă,
Că eu de când că robesc
Pe de-oparte 'ncărunţesc,
Pe de altă putreḑesc.
Măsa la domni se ducea
Şi din graiu aşa grăia:
Domnilor, cinstiţilor
Şi cinstiţi de Dumneḑeu
Sĕ ve mai cinstesc şi eu
Sloboḑiţi pe Codrea meu,
Că el de când că robesce
Pe deoparte 'ncărunţesce
Pe de alta putreḑesce.
Domnii din graiu îmi grăia:
Nevastă dute acasă,
Că mâne în prânḑul mare
Când es domnii la preumblare,
Pe Codrea 'l scot la 'nsurare,
Nănaşul e din Belgrad,
Nevasta-i din Ţeligrad.
Măsa la Codrea mergea
Şi din graiu aşa grăia:
Codreo, Codreo, dragul maicii
Domnii din graiu o grăit
Şi aşa s'o sfătuit,
Că mâne la prânḑul mare

din consiliul de administraţiune. Cu zel neobosit şi cu cunoscinţele sale comerciale a contribuit mult la desvoltarea filialei nóstre din Braşov.

Ve rugăm sĕ daţi espresiune la procesul verbal durerii ce cu toţii o simţim pentru perderea decedatului

Locul devenit vacant prin mórtea dlui Ioan G. Ioan s'a suplinit în sensul §. 37 din statute în mod interimal, cu domnul Simeon Damian, advocat în Braşov, avênd d-vóstră a-l îndeplini definitiv astădi prin alegere.

După ordinea vechimei es din consiliul de administraţiune domnii Iosif St. Şuluţiu şi George Pap, deci de astădată sĕ vor alege trei consilieri în direcţiune şi anume succesorul dlui I. G. Ioan cu mandat pe un an, ér ceialalţi pe 6 ani.

Acum daţi-ne voie sĕ ve espunem mişcarea operaţiunilor principale în anul 1892, şi comparaţiunea lor cu acelea ale anului precedent:

Depunerile: cu 31 Decembre 1892 au fost în sumă de 4.867,979 fl. 41 cr. cu 211,270 fl. 42 cr. mai puţin decât în anul precedent.

Escomptul de cambii: starea portfoliului cu finea anului 1892 a fost de 2.928,799 fl. 55 cr. faţă de anul precedent o crescere de 438,844 fl. 61 cr.

Credit personal ţĕrănesc: cu 31 Decembre 1892 a fost acordată suma de 1.282,116 fl. 43 cr. faţă de anul precedent o crescere de 423,520 fl. 03 cr.

Imprumuturi hipotecare: în 31 Decembre 1892 au fost în sumă de 1.470,386 fl. 88 cr., o crescere de 40,422 fl. 15 cr. faţă de anul precedent.

Credite cambiale cu acoperire hipotecară: cu 31 Decembre 1892 au fost acordate în sumă de 517,526 fl. — faţă de anului precedent mai puţin cu 2713 fl. 10 cr.

Credite de cont curent: cu finea anul 1892 au fost în sumă de 187,763 fl. 99 cr., o scădere de 2718 fl. 33 cr. faţă de anul precedent.

Imprumuturi pe efecte publice (*Lombard*): la finea anului 1892 au fost în sumă de 80,687 fl. 53 cr., faţă de anul precedent mai puţin cu 63,403 fl. 72 cr.

Scrisuri fonciare cu 5%: cu 31 Decembre 1892 au fost în circulaţiune 1.038,000 fl. o crescere de 464,000 fl. faţă cu anul precedent.

Serisuri fonciare cu 6% *(sistate)*: cu 31 Decembre 1892 au fost în circulaţiune 249,700 fl. —

Mişcarea cassei.

Intrate la centrală	11.648,329 fl. 93 cr.
„ la sucursală	3.495.899 „ 75 „
Suma întratelor	15.144,229 fl. 68 cr.
Eşite, la centrală	11 626 739 fl 31 cr.
„ la sucursală	3.496 195 „ 93 „
Suma eşitelor	15.122,935 fl. 24 cr.

Totala sumă a întratelor şi eşitelor 30.267,164 fl. 92 cr.

Revirementul în giro-conto al bancei austro-ungare a fost în anul espirat de 7.696,165 fl. 46 cr., ér revirementul prima-notei a fost de 8.211,443 fl. 29 cr.

Din bilanţul general al anului 1892 resultă că:

Suma activelor institutului este cu 1.299.666 fl. 21 cr., ér suma venitului brut cu 18,777 fl. 07 cr. mai mare decât în anul premergĕtoriu.

Subtrăgênd din venitul brut al an. de	462,618 fl. 64 cr.
totalul eşirilor cu .	376,131 „ 27 „
resultă un profit net al anului de . .	86,487 fl. 37 cr.

cu 17,350 fl. 55 cr. mai mare decât în anul precedent.

Distribuirea profitului net.

Relativ la distribuirea profitului net de	86,487 fl. 37 cr.
ne luăm voie a face următórea propunere:	
1. Sĕ se dea acţionarilor dividenda de 5% după capitalul social de fl. 300,000 provĕdută în § 62 din statute	15,000 fl. — cr.
2. Restul de .	71,487 fl. 37 cr,
sĕ se împartă cum urméză:	
a) 16% tantiema statutară (§. 62, lit. *b c, d,*) pentru membrii consiliului de administraţiune, directorul esecutiv şi oficialii institutului	11,437 fl. 92 cr.
b) Adaus oficialilor institutului ca relut de cuartir . . .	2,415 fl. 39 cr:
c) 6% pentru scopuri culturale şi de binefacere	4,289 fl. 22 cr.
d) Supravidendă acţionarilor . . .	30,000 fl. — cr.
e) Fondului de pensiuni al funcţionarilor institutului . .	6,000 fl. — cr.
f) Fondului special de reservă . . .	17,344 fl. 84 cr.
Suma .	71,487 fl. 37 cr.

Primită acéstă propunere dividenda anului 1892 va fi de 15 fl. de acţiune, egală cu 15% a valórei lor nominale, fondul special de reservă va ajunge la cifra de 59,030 fl. 80 cr., ér cel de pensiuni al funcţionarilor institutului la 62,805 fl. 25 cr.

Vĕ cerem şi de astădată autorisarea, ca cuponul per 1 Iuliu a. c. sĕ-l putem rĕscumpĕra imediat după adunarea generală. —

Propunerea direcţiunii a fost primită unanim şi astfeliu dividenda s'a ficsat cu 15%.

Suma de 4,289 fl. 22 cr. destinată pentru scopuri culturale de binefacere s'a hotărît a se distribui astfeliu;

1. „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român" în scopul creării alor 10 stipendii à fl. 50 pentru elevele internatului împreunat cu scóla sa civilă de fete . .	fl. 500.—
2. Scólei civile de fete a „Asociaţiunei transilvane" pentru trebuinţe curente	„ 500.—
3. Scólei elementare de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu"	„ 300.—
4. Stipendiu pentru un student la cursul comercial de abiturienţi	„ 500.—
5. „Reuniunei române de cântări din Sibiiu	„ 100.—
6. Secţiunei Sibiiu a „Reuniunei carpatine transilvane" în scopul edificării unor case de cură climatică pe muntele „Păltiniş"	„ 200.—
7. „Reuniunei carpatine transilvane" în scopul înfiinţărei unui museu carpatin transilvan	„ 50.—
8. „Reuniunei transilvane pentru sciinţele naturale din Sibiiu" în scopul edificărei unui museu	„ 100.—
9. Institutului pentru îngrigirea morboşilor în Sibiiu .	„ 100.—
10. „Reuniunei pentru înfrumşeţarea oraşului Sibiiu . .	„ 50.—
11. „Reuniunei higienice din comitatul Sibiiu"	„ 50.—
12. „Reuniunei pompierilor din Sibiiu"	„ 50.—
13. Gremiului comercial din Sibiiu în scopul susţinerei unui curs practic de contabilitate	fl. 50.—
14. Institutului pentru alimentarea seracilor din Sibiiu (daţi deja)	„ 50.—
15. Pentru tipărirea manualelor de instrucţiune la scóla comercială română din Braşov	„ 500.—
16. Internatului „Reuniunei femeilor române din Braşov"	„ 100.—
17. „Reuniunei pompierilor din Braşov"	„ 50.—
18. „Reuniunei pentru înfrumseţarea oraşului Braşov"	„ 50.—
19. Societăţii academice „România Jună" în Viena . .	„ 50.—
20. Societăţii academice „Petru Maior" în Budapesta . .	„ 50.—
21. Nenorociţilor prin foc din Măgărei (daţi deja) . . .	„ 50.—
22. Fondului studenţilor miseri din Blaş	„ 50.—
23. Fondului pentru ajutorarea studenţilor morboşi dela gimnasiul român din Braşov .	„ 50.—

Mai departe adunarea a reales de membrii în direcţiune pe domnii Iosif St. Şuluţ, şi George Pop de Băşesci, ér în locul rĕposatului I. G. Ioan, a ales pe dl advocat din Braşov Simeon Dămian. —

Pe tin' te scot la 'nsurare,
Nănaşul e din Bĕlgrad
Nevasta-i din Ţeligrad.
Maică, măiculiţa mea
Mare eşti, puţin pricepi,
Că mâne în prândul mare
Când es domnii la preumblare
Ei mĕ scot la spândurare,
Nănaşul e sângele,
Nevastă-mi sunt furcile.
Maico măiculiţa mea'
Ian dute la noi acasă
In funduţul grajdiului
La căpuţul Brézului,
Şi-l înfrênă'n dóuĕ frêne,
Şi-l înşélă'n dóuĕ şele
Şi-l închingă'n dóuĕ chingi
Şi mi-l adă mie aici.
Nici vorba nu isprăvia
Şi cu calul nimeria,
Şi de temniţă'l lega,
Fierele se descuia
Uşa'n patru se crepa
Codrea afară că eşia
Şi călare se punea,
Şi la domni că se ducea
Şi din graiu aşa grăia:
Sănĕtate domnilor
Sănĕtate de veţi vrea
Că mi-e calea p'aicia. (Va urma.

Noutăţi.

Limba naţională oprită în biserică. Fóia „Czas" scrie: Archiepiscopul cardinal Schönborn a dat ordin ca în tóte bisericile din Praga şi diecesa aceea sĕ nu se esecute decât în limba latină unele cântări bisericesci. Mulţi credincioşi au părăsit mâchniţi bisericile. Mai multe parochii şi chiar consilii comunale au înaintat proteste energice.

* * *

Misiunea ecsreginei Natalia. Scirile din Belgrad spun următórele: In cercurile intime de aici se vorbesce, că Milan ar fi induplecat pe Natalia sĕ călĕtorescă în Crimea la mătuşa sa Moruzzi şi petrecerea sa acolo s'o folosescă pentru a face o visită părechii imperiale rusesci. Ţarul şi ţarevna vor merge în Crimea dilele aceste. Natalia va aduce mulţămite părechii imperiale rusesci pentru interesul ce-i pórta şi o va ruga sĕ spriginéscă pe regele Alecsandru în domnia sa.

* * *

Invitare la producţiunea şi petrecerea colegială arangiată de „Societatea sodalilor români din Braşov". Producţiunea se va ţiné Luni în 29 Martiu (10 Aprile) 1893, adóua di de Pasci în sala „Hotelului central Nr. 1".

Programă;

1. Musica.
2. „Marşul cântăreţilor", de C. G. Porumbescu, esecutat de corul sodalilor.
3 „Peneş curcanul", de V. Alecsandri, declamat de V. Gal.
4. „Cât te-am iubit".
5. „Herşcu boccegiu", canţonetă de V. Alecsandri, esecutată de D. Căpăţînă.
6. Musica.
7. „Negustorul şi Nerodul", de A. Pan, declamată de G. Gal.
8. „Uite mamă", de G. Dima, esecutată de corul sodalilor.
9. Musica.
10. „Cine a câstigat", comedie într'un act, prelucrată de A. Vlaicu,

După producţiune urméză dans, începênd cu „Căluşerul" şi „Bătuta"

Intrarea de persónă 60 cr.

Inceputul la 7 óre séra.

Comitetul societăţii sodalilor români

— Casina română din Reşinari învită la producţiunea teatrală împreunată cu dans, ce se va ţiné luni 29 Martiu (10 Aprile) a. c.

Inceputul la 7 óre séra.

Venitul curat este destinat pentru fondul casinei.

Preţul de persónă 50 cr., de familie 1. fl. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale diaristică.

Program:

1. Pétra din casă, comedie într'un act.
2. Cârlanii, vodevil într'un act.
3. Petrecere cu joc.

Comitetul arangiator.

Cestiuni scolare.

Scrierea epistolelor în scóla de băeţi şi fetiţe.

Scrierea epistolelor jócă un rol fórte însĕmnat şi estins în societate. Şi dacă omul ar fi în ori-ce stare şi posiţiune, va trebni sĕ se folosescă de scrierea de epistole. Incepênd dela cel din urmă ţĕran, ce ţine de córnele plugului, până la filosoful, ce cu nopţile întregi îşi sfarmă capul — fiecare om trebue sĕ vină la convingerea, că a ne deprinde încă în scólă cu scrierea epistolelor, e un ce absolut necesariu. Pentru-că cine e muritoriul, şi ajungênd fie şi numai în etate de 10 ani ori mai mult, şi sĕ nu vină în posiţiune a-şi comunica cu altul ce e absent dorinţele sale, trebuinţele, cugetările, nĕcasurile şi durerile, planurile sale faţă de venitoriu — cu un cuvênt tot ce póte sĕ-l preocupe? Şi totuşi atât de vitreg se tractéză în scólele nóstre populare, cu fórte rari escepţiuni — scrierea spistolelor, încât trebue sĕ rămâi uimit. Deci şi sute de elevi părăsesc scóla populară fără de a puté scrie o epistolă de dai Dómne. Imputarea fórte justă că: „nu scie scrie nici o epistolă", durere, se aplică, cu dreptul la fórte mulţi cari au creseut câte 6—8 ani în scólele nóstre. Mulţi deduc dela modul cum e scrisă o epistolă la gradul de cultură, ce posede scrietoriul epistolei.

Avem înaintea nóstră o epistolă rĕu scrisă, idei încurcate, nici o formă la ea: atunci avem înaintea nóstră un barometru, carele arată nivoul de cultură pe carele stă scriitoriul. Avem înainte-ne epistole scrise de scolari, ori de ómeni din popor, ne putem face închipuire despre scóla, ce o are. De însĕmnat e, că nu se procede cu atâta stricteţă în dejudecarea asupra unei epistole, când ea e scrisă de un bărbat, ca şi atunci când e scrise de o femeie.

Lucru se esplică uşor. Pe când la bărbaţi lucrările scripturistice luate atât în general cât şi în special sunt fórte varii; pre atunci la femei am putea dice la 99% lucrările scripturistice se reduc cu preferinţă la scrierea epistolelor. De aceea sĕ şi recere dela dênsele mare grijă şi multă diligenţă în scrierea epistolelor. Din acest motiv în scólele de fetiţe trebue sĕ se pună pond deosebit pe instruirea elevelor în ce privesce scrierea epistolelor.

Trebue a se lua în considerare şi cercul de idei, cari pot sĕ preocupe pe o femeie, şi carele difere mult de cercul ideilor unui bărbat. Altele sunt dorinţele, altele trebuinţele, altul e modul de cugetare a femeiei. Femeia şi are propria individualitate, şi de acésta trebuie sĕ se ţină cont. Cu cât un învĕţĕtoriu ori învĕţătorésă va cunósce mai profund individualitatea elevelor, cu atât mai mult şi mai bine va sci sĕ alégă materialul pentru lucrările scripturistice, ce au sĕ îndeplinéscă elevii. Materialul bine ales, bine predat elevilor va descepta interes şi iubirea de a lucra corect.

(Va urma.)

Loterie.

Sâmbătă, 1 Aprile, 1893 n.

Budapesta: 52 5 21 75 65

Bursa de Viena și Pesta.

Din 30 Martiu n. 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Galbeni împĕrătesci	5.75	5.73
Napoleon-d'ori	9.66	9.65
Mărci 100 imp. germane . . .	59.42	59.45
Londra 10 Livers sterlingi . . .	127.35	121.40
Scrisuri fonciare ale istitut. de credit și economii „Albina“ . .	—.—	101.—
Imprumutul căilor ferate ung. .	122.60	122.75
Argintul	—.—	—.—

---

ad Nr. 28/1893 protopresb. [44] 1—3

Concurs repețit.

Neivindu-se în urma concursului publicat în Nr. 116 și următorii din anul 1892 ai „Telegrafului român“ nici un concurent cualificat pentru întregirea parochiei de classa a III-a Găbud, tractul protopresbiteral gr. or. al Turdei, pe basa înaltului ordin consistorial din 12 Ianuariu a. c. Nr. 8633/1892 B., prin acésta se publică nou concurs pentru întregirea susnumitei parochii cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

Venitul împreunat cu acest post conform statorirei sinodului parochial din 9 Ianuariu 1891 este de 242 fl. 50 cr.

Reflectanții la acest post au a-și asterne până la terminul de mai sus cererile de concurs instruite conform regulamentului pentru parochii, oficiului protopresbiteral mai jos semnat per Gyeres, în Agârbiciu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Agârbiciu, 26 Februariu, 1893.

Petru Roșca,
protopresb.

Nr. 570—1893. [44] 1—2

CONCURS.

In cercul silvanal al Sĕliștei s'a sistemisat în mod provisor un post de practicant silvanal, ca ajutor lângă silvicultorul suprem cercual Rudolf Gaibel pe timp de 5 ani cu salariu anual de 400 fl. (patru sute floreni).

Cereri de competință bine instruate sĕ mi se astérnă până în 15 Maiu a. c. n.

Sĕliște, în 29 Martiu 1893.

Pentru pretorul suprem:

Malmer,
pretor.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1892.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	9.22	11.19	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
2.12	5.53	—	11.53	12.57	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.20	6.18	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.34	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.34	Ghiriș	—	9.23	3.18	3.--	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.57	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—	Vințul-de-sus	—	—	2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.22	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.38	sos. Teiuș. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.43	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.14	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.48	sos. Copșa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.12	—	—	3.03	9.50	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	10.06	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.28	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	11.04	Sighișóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.19	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.27	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de persóne	—	8.43	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.17		Tren accelerat	9.18	1.35	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.05	2.09	sos. Brașov pl.	--	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	--	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Murĕș-Ludoș—Bistrița

—	—	—	—	4.—	Murĕș-Ludoș	—	—	—	—	7.21
—	—	—	—	6.48	Țaga-Budatelic	—	—	—	—	4.15
—	—	—	—	9.59	Bistrița	—	—	—	—	1.16

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	10.35	4.22		pl. Simeria sos.		9.52	3.27	9.35	—
—	7.21	12.23	5.42		Hațeg		8.36	1.54	8.25	—
—	9.45	4.—	8.36		sos. Petroșeni pl.		6.—	10.50	6 20	—
5.—	—	4.25	—.—		pl. sos		—.—	10.—	—	9.10
6.12	—	5.37	—.—		Vulcan		—.—	9.50	—	8.15
6.35	—	6.—	—.—		sos. Lupeni pl.		—.—	8.30	—	7.40

Arad—Timișóra

—	6.15	11.30	5.58		Arad		9.44	3.50	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.46	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timișóra		8.—	1.11	8.15	—

Ghiriș—Turda

7.48	10.35	3.40	10.24		Ghiriș		5.10	9.50	2.50	9.10
8.08	10.55	4.00	10.44		Turda		4.50	9.30	2.30	8.50

Sighișóră—Odorheiu

—	—	4.30	11.25		Sighișóră		10.52	6 10	—	—
—	—	7.21	2.11		Odorheiu		8.15	3.15	—	—

Careii-mare—Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	11.44		Zelău		2.10	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Copșa-mică—Sibiiu—Avrig—Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.32	10.57	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.56	11.21	7.43	Șeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.36	12.01	8.27	Lómneș	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	4.02	12.27	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.26	12.50	9.23	sos. Sibiiu pl	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	--	Șelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veștem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Șebeșul sup	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtișóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viștea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beșimbav	4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	-	Sâmbĕ a inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta—Arad—Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7.25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8 20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. Teiuș pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38						

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Esprés	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Báile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	2.35	8.20	2.41		pl Cucerdea sos.		7.47	8.25	1.15	—
—	3.26	9.11	3.27		Ludoș		7.—	7.41	12.31	—
—	5.07	11.39	5.14		sos. Oșorheiu pl.		5.20	5.54	10.05	—
—	5.50	12 20	5.36		pl. sos.		5.14	5.05	9.35	—
—	7.25	1.55	7.15		sos. Reghinul-săs. pl.		3 44	3.22	8.—	—

Simeria (Piski)—Hunedóra

—	10.50	4.40	9.56		Simeria		5.28	3.20	8.10	—
—	11.13	5.03	10.08		Cerna		5.11	3.—	7.50	—
—	11.48	5.38	10.32		Hunedóra		4.46	2.32	7.22	—

Brașov—Zerneșci

—	—	8.35	4.55		Brașov		6.29	1.44	—	—
—	--	10.28	6.36		Zernesci		5.—	12 20	—	—

Brașov—Chezdi-Oșorheiu

—	5 20	8.50	3.10		pl. Brașov sos.		8.25	5.32	9.25	—
—	6.01	9.31	3.53		Prejmĕr		7.47	4.54	8.47	—
—	7.04	10.32	5.03		Sepși-S.-Georgiu		6.53	3 53	7.48	—
—	8 40	12.08	6.41		Covasna		5.26	2.16	6.06	—
—	9.26	12.54	7.26		sos. Kezdi-Oșorheiu pl.		4.30	1.10	5.—	—

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 33. Sibiiu, Sâmbătă, 27 Martiu (8 Aprile) 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2056 Pres.

Miron,

prin îndurarea lui Dumneḍeu archiepiscop al bisericei ortodocse în Transilvania, metropolit al românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania ş. a.

Iubitului cler şi popor al archidiecesei Nóstre transilvane; iubiţilor şi onorabililor deputaţi la sinodul archidiecesan: dar şi milă dela Dumneḍeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Christos!

Avênd în vedere §§. 89 şi 90 din statutul organic, convocăm, şi prin acestea declarăm de convocat sinodul ordinariu anual al archidiecesei Nóstre transilvane la biserica Schimbării la faţă din cetatea Sibiiu, **pe Dumineca Tomei,** adecă **pe 4/16 Aprile a. c.,** la 9 óre antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericesci, ér după acestea va urmá deschiderea sinodului în localele ce vor fi anumite spre acest scop.

Sibiiu, 20 Martiu, 1893.

Miron Romanul m. p.

La ḍiua învierii.

La ḍile anumite, desbrăcate de miseriile vieţii de tóte ḍilele, cugetele omului se nisuiesc a pătrunde mai limpede situaţiunea, care dă direcţiune lucrurilor, a străbate mai clar prin negura de nori, mai mult sau mai puţin plini de vijelie, cari ḍi de ḍi ne amenință cu furtună.

Ḑiua învierii Domnului în întrégă lumea crestină e ḍi de bucurie, ḍi de deosebită bucurie. Sdrobită stă puterea iadului, care dela facerea lumii până la învierea Domnului ţinea în pântecele seu închişi pe toţi ómenii, sdrobite stau lanţurile diavolului, uşile şi zěvórele întunerecului, şi omului i s'a deschis raiul, pentru care el a fost zidit, şi care i s'a închis prin pěcatul strămoşului Adam.

Şi deodată cu porţile raiului ceresc s'au deschis aici pe pămênt porţile raiului pămêntesc. S'au sdrobit legăturile esclusivismului, care era identic cu robia sufletéscă. S'a proclamat egalitatea tuturor făpturilor lui Dumneḍeu, s'a sdrobit noţiunea egoismului şi s'au proclamat sublimele precepte ale Mântuitoriului: iubiţi pre vrăşmaşii vostri, faceţi bine celora ce vóuě vě fac rěu.

Şi sub farmecul acestor învěţături evangelice lumea a îmbrăcat altă faţă, crestinismul pretutindinea a dus cu sine raḍele civilisaţiunei prin caritatea crestinéscă, şi lumea a început a cunósce bunătatea iubirei deaprópelui în altă lumină, lumină necunoscută păgânilor, lumină, pe care numai fiul lui Dumneḍeu o a adus aici pe pămênt, lumină, care limpeḍesce mintea, móie córdele inimei şi durerile provenite din neputinţele omenesci le alină cu lacrimile compătimirei.

Şi dacă luăm privire în desvoltarea istoriei omenimei dela era crestinismului încóce, şi comparăm actele de barbară cruḍime sěvêrşite în numele creştinismului şi sub firma lui cu cele ale umanismului, din cari transpiră învěţăturile evangelice, atunci ne câştigăm convingerea, cá cele din urmă covêrşesc pe cele dintâi.

Au fost timpuri, când învěţăturile evangelice se propagau cu foc şi cu sabie, când preoţii Christosului Dumneḍeu arangiau góne asupra păgânilor, întocmai ca şi în primii secli ai creştinismului păgânii asupra creştinilor. Erau timpuri, când preoţii unei confesiuni creştine arangiau góne formale asupra creştinilor de altă confesiune tot creştină, şi creştinii ardeau în rug pre creştini, tot în numele lui Christos, întru preamărirea învierei lui, după formula învěţăturei evangelice: iubiţi pe vrămaşii vostri, faceţi bine celora ce vóuě vě fac rěu.

Nu mai mult ca în a dóua jumětate a vécului trecut dintre 2 bisericuţe românesci, în cari în ambele din aceleaşi cărţi rituale, pe acelaşi glas şi podobie şi în aceeaşi clasică limbă românéscă se înălţau spre ceriu rugăciunile evlavióse ale preoţimei, asupra uneia era îndreptat tunul, pentru-că credincioşii ei nu au primit unirea cu biserica Romei, carea în modestia evangelică încă şi aḍi mai susţine, că numai în sinul ei se află mântuirea.

Au fost şi asemenea abateri dela principiul iubirei, pe care Christos şi-a clădit biserica sa, au fost şi asemenea abusuri în numele preceptelor evangelice ale lui Christos, dară ele dispar faţă cu binefacerile isvorite din iubirea faţă cu deaprópele formulată de Mântuitoriul lumei Christos. Misiunea civilisatorică a religiunei creştine, cu tóte aceste pete negre, totuşi strălucesce ca lumina sórelui, institutele de binefacere create şi susţinute de corporaţiunile bisericesci unice vor fi în desvoltarea omenimei, şi ca sóre pururea vor străluci, şi dacă ici-colea vor fi întunecate de fapte ale barbarismului şi intoleranţei, strălucirea lor va fi cu atâta mai perfectă.

Triumful crestinismului nici aḍi nu a ajuns încă la perfecţiunea evangelică propagată de întemeietoriul ei în faptă şi cuvênt.

Şi aḍi se propagă adeseori ură şi fanatism sub masca religiunii, precum s'a propagat în měsură mai mare în secolii trecuţi.

Dară a fost sau e de vină religiunea pentru abusurile făcute sub masca ei?

E de vină religiunea crestină, pentru rěsbóiele religionare din véculile trecute, e de vină evangelia lui Christos pentru martirii arşi pre ruguri de către preoţii lui Christos, e de vină religiunea lui Christos pentru atacurile făcute din partea unei confesiuni contra celeialalte?

Au dóră e mai bineauḍită rugăciunea, mai sântă jertfa înălţată în biserica din Roma, ca cea înălţată în biserica patriarchială din Constantinopole? Au dóră sunt mai mari ucenicii lui Petru ca cei ai lui Pavel? au dóră se închină unii în numele lui Petru sau în numele lui Pavel? sau dóră sunt unii ucenici ai lui Petru sau ai lui Pavel?

Nici un esclusivism nu se póte susţinea cu provocare la preceptele evangelice.

Noi românii, cari vecinic şi pe drept ne plângem contra ungurilor, pentru că desconsideră libertatea egalitatea şi frăţietatea, nu trebue şi n'ar trebui sě abandonăm principiele evangelice, nu trebue sě fim netoleranţi faţă de convingerile niměrui, dar cu deosebire n'ar trebuí sě fim netoleranţi noi faţă de noi, sě ne stimăm reciproc convingerile şi sě nu ne duşmănim nici în politică, nici pe teren social, cu atât mai puţin în biserică . . . . .

Aci multe le retăcem, cu deosebire în aceste óre solemne pentru sfânta nóstră biserică, în préjma învierii, ca uitând miseriile acestei vieţi, uitând relele ce ni s'au făcut, alungând dela noi ori ce ură sau patimă, ce s'ar fi sălăşluit întru noi, cu inima curată sě putem cu toţii a cânta întru lauda Domnului: *Christos a înviat din morţi, cu mórtea pre mórte călcând, şi celor din mormênturi, viéţă le-a dăruit.*

O carte de cetire model.

In ḍilele trecute a apărut în Braşov, editura librăriei N. I. Ciurcu, un op, ca şi carele până acum nu avem altul pe terenul literaturei didactice. Vorba este de manualul: „Carte de cetire pentru clasa III gimnasială, reală şi pentru scólele superióre de fete, de Virgil Oniţiu, profesor. Preţul 2 coróne (1 fl.)

Dar sě vedem ce însuşiri aşa eminente întrunesce manualul din cestiune, ca sě pótă fi numit model?

1. Deschiḍênd cartea, îndată aflăm sub titlul: „In loc de prefaţă“ aşa numitul „aparat“ al cărţii, în care autorul îşi dă sémă despre ideile, cari

---

FOIȚA.

Poesii poporale

din Ţéra-Oltului (jurul Avrigului) adunate de *„Ioan“*.

(Urmare)

Mândro inimă de pétră
Vin la noi câte odată,
Nu lăsa vremea uitată.
Vin'o cât de-arareori
Intr'o ḍi de nóuě ori,
De ţi-a părea multişor
Vin când sórele i 'n ḍiori,
Şi te du când a sfinţi,
Ca sě scii şi tu iubi.

Trandafir cu patru foi
M'a cerut la maica doi,
Unul Miercuri, altul Joi,
Unul bětrân şi bogat
Altul tiněr şi sěrac,
Spune-mi, spune-mi pui de cuc
După care sě me duc.

Puiculiţă draga mea
Sufletelor scumpă stea,
De când faţa ţi-am věḍut
In grea bólă am căḍut,
De când ochişorul těu
A lucit în drumul meu,
Stau pe loc ca vai de mine,
Nu me pot lăsa de tine,
Că ai faţă tinerea,
Nu me pot lăsa de ea,
Fie-ţi milă dar de mine,
Că-s rěu fermecat de tine.

Poţi tu ḍice mândro ba,
Că nu te-am iubit cândva,
Când şedeai sara la pórtă
Şi-mi dedeai guriţa tótă.
Poţi tu ḍice mândro ḍeu,
Că nu te-am sărutat eu,
Ba eu bade nu pot ḍice,
Că ţi-a fost guriţa dulce,
Dulce ţi-a fost guriţa,
De nu te mai pot uita.

Mărită-te mândra mea
După mine n'astepta,
Nu trage nădejdea mea,
Că eu nu te voiu lua.
Ba eu nu m'oi mărita
Până tu ti-i însura
Sě věd pe cine-i lua,
Mai voinică ca mândra.
De-i lua o gălbióră
Sě dea Dumneḍeu sě móră,
De-i lua una ca mine
Sě nu trăesci cu ea bine,
Apoi sě vii tu la mine
Si eu sě-mi bat joc de tine,
Că nu mai luat pe mine
Care-am fost dréptă cu tine.

Fost-am pe unde-am iubit,
Pe mânḍruţa n'am gàsit,
Şi m'am luat după vênt
Şi am dat de un mormênt,
Vêntul suflă rěu suspină
Érba încet se clătină.
Sěrăcuţ amar de mine
De-aş simţi, că mórtea vine,
Aş lăsa cu jurămênt
Sě měngrópe'n cel mormênt.

Floricică'n foi albastre
Pěcat de dragostea nóstră,
Că e lumea rea şi hóţă
Umblă'n faţă sě ne-o scóţă.

Scumpă dragă Mărióră
Faţa ta mě bagă'n bólă,
Şi me chiamă dela scólă,
Hai acasă de te'nsóră,
Lasă-te de'nvěţătură
Hai acasă şi-mi dă gură.

Nu mai pot de ostenit,
Tot umblând după iubit,
Şi nimic n'am folosit,
Minţile mi s'au tâmpit,
Tălpile mi s'au tocit.

Spune-mi mândr'adevěrat,
De când din sat am plecat,
Câţi voinici te-au sărutat?
Cu câţi eu m'am sărutat
De i-ai stringe-ai face-un sat,
Şi cu câţi am trăit bine
De i-ai strânge-ai face-o lume.

Lasă Dómne foc şi pară,
Unde-i dorul meu de-aséră,
Lasă Dómne foc şi fum
Unde-i dorul meu de-acum.

Ochii těi cei înfocaţi
Trebue că-s fermecaţi,
Că nici nu me otrăvesc
Ci mě fac sě te iubesc.

(Va urma.)

☞ *Din causa sfintelor sěrbători ale „Invierii Domnului nostru Isus Christos“, Nrul procsim al fóiei nóstre va apărea Joi în 1 Aprilie v.* ☜

l'au condus întru elabcrarea opului seu presentându-ne totodată și metodica lecturei. Acest tractat cuprinde XVI pagine. Se împarte în trei resp. patru părți (deóre-ce partea a dóua e subîmpărțită în dóuě părți). In partea 1 autorul espune primo loco scopul lecturei. Acéstă espunere o face autorul în deplină cunoscință și conformitate cu principiile pedagogiei moderne. Mai pe scurt, mai clar, cu un cuvênt mai bine decât autorul nu pot sě me esprim. Étă deci cum ḑice: „Sufletul învěțămêntului în limba maternă este lectura. In lectura română i dăm scolariului cea mai bogată comóră de idei și de sentimente, prin ea înriurim deci mai hotărît asupra formării caracterului lui, în ea îi arătăm fructele, ce a rodit lupta nóstră culturală până aḑi, din ea îl inspirăm pentru dragostea némului și a limbei nóstre, prin ea îi mijlocim ințelegerea și aprețiarea productelor literare străine. Lectura română este centrul întregului învěțămênt".

Cumcă autorul ne presintă ca scop al lecturei române — care, dupăcum ḑice, este centrul întregului învěțămênt — formarea caracterelor firme morale — sau vorbind cu cuvintele lui Herbart: „*Charakterstärke der Sittlichkeit*", ne putem convinge din metodica specială (ca sě ḑic așa) de pe pagina VII p. 18; pg. VIII p. 14 și și mai clar din cele cuprinse pe pg. XV—XVI, punct 18.

A II-a cestiune, cu care se ocupă autorul în partea I este: „Ce sě cetim?" La acéstă întrebare respunde autorul în sensul planului de învěțămênt, firesce arětându-ne în special aceea ce planul espune în termini generali, și anume: sě cetim cu elevii producte frumóse, adecă de valóre literară și interesante, potrivite cu trebuințele psichice ale scolarilor, cari trebuințe se schimbă mereu în raport cu etatea și cu cunoscințele lor Dóuě împrejurări însě mai sunt de luat în considerare, și anume: 1) productele de artă trebue sě fie întregi, pentru-ca sě pótă face impresiunea cuvenită-adêncă, și 2) nu tot ce e ales în literatura nóstră ca product de artă, este totodată și bun pentru scólă. Étă dar dóuě împregiurări, cari îngreuéză fórte mult elaborarea unei cărți de cetire corespunḑětóre chiar și la popórele, cari se pot lăuda cu o literatură mai bogată decât cea română, despre care se póte ḑice, că e în nascere.

Fiind manualul din cestiune menit în prima linie pentru cl. a III-a gimnasială și reală conform planului de învěțămênt al statului cuprinde: *a*) poesii epice nu prea mari și *b*) unele scrieri (in prosă) de cuprins istoric. Și pentru-ce acéstă dispoșițiune, cu care nu se pot împăca mulți? Acéstă dispoșițiune este de mare importanță din punct de vedere pedagogic. „Ea este realisarea principiului: *non multa sed multum*". Cetirea de multe meruntișuri interesante, ... este mama superficialității, a lipsei de aprofundare în studii. Scolariul cu o astfeliu de lectură devine un spirit pasiv, care primesce impresiuni feliurite, ce i gidilă curiositatea, dar judecata i rěmâne mórtă, cunoscințele lui nu se închégă în sistem, — interes și paciință pentru o muncă încordată și obositóre nu se va desvolta nici odată în el, și în viéță ni se va presenta ca om mediocru și fără de caracter firm. Étă pentru-ce pedagogia modernă combate cu atâta vehemență enciclopendismul în scólă. Astăḑi nu se mai cere în scólă: „*ex omnibus aliquid, ex toto nihil*" ci „*omne et totum ex aliquo*" (pag. IV).

A III-a cestiune, care o tractéză autorul în partea primă este: „Cum sě cetim"? Și în privința acésta autorul stă pe basele actualei pedagogie și spriginit de esperințele făcute la scólele medie, atât române cât și străine, combate cu tótă asprimea procedura necualificabilă, urmată în privința lecturei din limba română, fiind acésta considerată ca un lucru de a dóua mână, avênd a se ocuua cu cetirea ori preste tot fórte puțin, ori în multe locuri numai atunci, când învěțătoriul respective profesorul nu are ce se facă în óra de limba română Sě nu ne înșelăm și sě nu credem, că am satisfăcut scopului lecturei din limba maternă prin acea, că elevii au reprodus liber conținutul celor cetite, esplicânduli-se câte un cuvênt, care nu l'ar pricepe. In chipul acesta se degradéză tótă instrucțiunea din l. română la un formalism sec și rěmâne cu desěvêrșire stérpă.

Prin întrebări potrivite profesorul trebue sě țină pe scolari a se cugeta la tot ce e de interes în lectură, sě-i țină a-și da séma despre tot, a apreția lectura și în întregul și în părțile ei . . . „Ințelegerea completă a celor cetite, e scopul, pe care trebue sě-l aibă în vedere metodica lecturei". Numai astfeliu urmând putem cultiva atât mintea cât și inima elevului.

Partea a II-a a aparatului cuprinde o consemnare a întrebărilor, cari sunt a se pune elevilor la lectura pieselor narative. Aci espune autorul érăși procedura corectă și singură pedagogică, care are sě o observeze profesorul cu ocasiunea ocupării elevilor cu cetitul pentru de a se puté ajunge scopul înalt, ce are cetirea din limba maternă.

Partea a III-a a aparatului ne presinte o prelegere practică, cuprinḑênd o consemnare a respunsurilor la întrebările din partea a II-a a aparatului și anume asupra poesiei „Hodja Murad Pașa" de V. Alesandri, care poesiă se află în cartea de cetire sub Nr. 1. Acésta parte ne dovedesce pe deplin, că autorul cunósce temeinic principiile pedagogiei moderne și că acestea le scie aplica cu un succes, carele nu lasă nimic de dorit. Dovedindu-ne autorul la acest loc că este acasă atât în teoriă cât și în practica pedagogiei moderne, fórte nimerit lucru făcea, dacă ne presenta o lecțiune practică și din prosă, aplicând întrebările sale de pe pagina VIII. s e. la piesa Ióna Darc, de A. I. Odobescu (cartea de cet. II prosa Nr. 4)

II. Cartea de cetire însași e împărțită în dóuě părți și anume; I. poesii și II prosă. Iu partea I. autorul ne presintă ce este mai ales pe terenul poesiei epice în literatura română și totodată și corěspunḑětoriu din punct de vedere pedagogic. Preste tot are 24 poesii: 9 de Alecsandri, 3 de A. Pann, câte una de Gr. Alesandrescu, D. Bolintineanu, Al. A Macedonsky, I. Lăpědat, G. Coșbuc, I. Nenițescu, — Craiul codrulni de I. W. Goethe, Belsazar, de H. Heine, și patru balade poporale. Piesele din partea acésta cât și cele din partea a dóua sunt însoțite de note, cari au menirea sě înlesnéscă ințelegerea. In partea a dóua aflăm piese din istoriă, și anume din istoria universală și națională. Alegerea sau mai bine întregirea opului intru cât permite pedagogia și ne spriginesce literatura putem ḑice că e model. Și anume pentru ce? Pentru-că autorul și aici scie sě ne dovedéscă primo-loco că pricepe cum e de a se destepta interes și pentru lucrurile învechite (ca s. e. pentru piramide, Babilon, Niniva, etc). Și anume culegêndu-le în cartea sa de cetire dupăcum ni-le presintă I. Slavici, carele cu limbagiul seu recunoscut de fărmecător e în stare sě ne înfățișeză și lucruri antice ca actuale, sau mai bine ḑis în o formă ușóră, plăcută și atrăgětóre Dând loc autorul în cartea sa piesei Ióna Darc de Al. I. Odobescu, a ajuns un scop duplu, și anume: ne a presintat un tip caracteristic religios-național și tot odată un product dela cel mai bun prosator român. De sine se ințelege, că la compunerea unui op, ca acelui present nu putea fi trecut cu vederea nici autorul „evangeliei poporului român" N. Bălcescu.

III Dela pag. 167—182 autorul tractéză „versificațiunea ritmică în poesia română", grupêndu-și întreg materialul în 10 părți: vers și prosă, deosebirea între ton și accent, versificațiunea ritmică, și metrică despre ritm, despre tacte, despre vers, tonul liber și legat, despre strofe, despre rime și licențe poetice. Și în privința acésta nu putem decât sě felicităm pe autor carele și cu respect la espunerea noțiunilor poetice amintite mai sus, ne dovedesce, că este în curent și în clar pe deplin cu resultatele obținute pe terenul acesta în timpul ultim, — ne probéză, că nu numai are cunoscințe temeinice despre aceea, ce voesce sě învețe și pe alții, dară și aceea, că este inarmat cu cunoscințele pedagogice recerute pentru de a face pe elev sě ajungă la cunoscințele fundamentale din poetică sau mai corect din versificațiune, *ușor* cu puțină ostenélă atât pentru scolariu cât și pentru profesor și totodată resultatul obținut sě fie *sigur* și *duraver*, ér nu nesigur, clătinătoriu după una sau alta teoriă și ephemer.

IV. Pe pag. 182—184 sub titlul „Note biografice" autorul espune în fórte puține cuvinte câteva noțiuni din biografia autorilor, dela cari a luat materialul de cetit, idei generali despre 14 autori, începênd cu regele poeților români și terminând cu autorul „Novelelor din popor".

V. In fine pe pagina 185—189 ne dă autorul un registru alfabetic al notelor aflătóre la piesele de lectură, prin ce se înlesnesce fórte mult întrebuințarea manualului, un lucru, care ar fi de dorit sě-l aflăm și în alte opuri românesci — barem, cari sunt de o estensiune mai mare.

Urméză apoi cuprinsul cărții pe pag 191.

Incât privesce întocmirea esterióră, hârtie, tipariu etc., (deóre-ce și acésta trebue considerată la o carte cu menire didactică, așa credem, că póte mulțămì asteptările juste ale ori cărui bărbat de scólă ér referitoriu la preț (1 fl) 2 coróne, 191 pagine 8°) putem susțіné cu tótă liniscea consciinței, că este destul de moderat, ba mai moderat nu s'ar puté pretinde sě fiă nici în casul când ar fi în limba unui popor, carele se póte lăuda cu o literatură mai bogată, decât cum e a nóstră. —

Autorul ne ḑice în titlul cărții, că ea e menită pentru clasa a III-a gimnasială, reală și pentru scólele superióre de fete *) Noi însě, considerând întréga întocmire a opului în modul espus mai sus, în conformitate cu stadiul actual al pedagogiei, în care privință, precum și a alegerei nimerite a materialului este de a se lua drept model de către toți cei cari voesc sě elaboreze cărți de cetire, o aflăm nunumai corěspunḑětóre, dar absolut necesară și pentru cursul ultim din scóla poporală și de indispensabilă pentru elevii dela cursul pedagogic (preparandial, scólele normale) și de recomandabilă pentru tot natul, carele voesce sě cunóscă cu temeiu — cu folos — câteva mărgăritare din literatura epică română.

Un amic al învěțămêntului.

Noutăți.

Președinte al academiei române. Precum suntem informați președinte al academiei române a fost ales dl George Barițiu. Trimitem felicitări ilustrului bărbat, — primul dintre românii de dincóce de Carpați, care ocupă acéstă funcțiune, la cea mai înaltă instituțiune culturală-scientifică a românilor.

* * *

„Victoria" în Arad. Acest institut de credit și economii, care în timp așa de scurt și-a câștigat o reputațiune așa de frumósă și un bun renume, la 26 Martiu a. c. a ținut a V adunare generală ordinară sub presidența consilieriului regesc, Dimitrie Bonciu fiind de față preste 35 de acționari.

Din raportul direcțiunei s'a constatat, că institutul cu un capital de 100,000 fl. afară de 6 fl. dați acționarilor ca dividendă pe trecut, din profit a adunat și deja la finea anului 1892 posede un fond de reservă aprópe de 23,000 fl. și un fond de pensiuni de 2000 fl. va se ḑică a realisat încă o dobândă de 25 fl. după acție.

De asemenea s'a constatat, că direcțiunea încă în decursul anului 1892 a hotărît înmulțirea capitalului de acții cu 100,000 fl. pentru de a putea face operațiuni mai mari și mai estinse și spre bucuria nóstră, la apelul direcțiunei peste tóte asceptările s'au subscris peste 250000 de fl. ca preț de emisiune.

Acest fapt ne dovedesce fără îndoială soliditatea institutului și tot odată ne oferă cea mai temeinică garanță pentru viitorul seu.

La propunerea direcțiunei adunarea generală a primit numai 2000 acții nóuě și a hotărît ca numěrul de 518 sě se reducă, observând, cum că din prețul de 120 fl. la capital se adaog 100 fl. ér la fondul de reservă 20 fl. și 2 fl. se folosesc pentru acoperirea speselor de emisiune dela fie-care acție. Prin acésta operațiune norocósă capitalul de acție se urcă la suma de 300000 fl. ér fondul de reservă la 63000 fl.

Prețul acțiilor nóuě se va plăti în decursul anului curent.

Tot odată s'au modificat și statutele institutului și între reformele esențiale s'a întrodus un consiliu de censori, care constă din direcțiune și alți 30 de acționari aleși în consiliu prin adunarea generală.

In direcțiune s'au reales domnii· Dr. L. Petco și Ig. Pap, ér în com. de suprav. s'au ales George Feier și Rom. Ciorogariu.

In urmă dividenda pe anul 1892 s'a ficsat cu 7 fl. după acție și direcțiunea s'a autorisat sě-o plătéscă imediat după adunarea generală.

Adunarea generală după săvîrșirea acestor acte atât de momentóse pentru viéța nóstră națională economică s'a încheiat între cele mai vii aclamațiuni pentru presidentul Dimitriu Bonciu și pentru direcțiunea institutului.

* * *

O carte didactică Românéscă tradusă în franțozesce. Peste câteva ḑile va apăré în editura librăriei Carré, din Paris, „Cursul de chimie" al savantului profesor Dr. C. Istrati, tradus în limba francesă.

Cursul dlui Istrati este prima carte didactică română tradusă în limba franceză, scrie „Timpul".

* * *

1000 de advocați. Numěrul membrilor camerei advocațiale din Budapesta a crescut în sěptěmâna trecută la 1000. Dintre acestia 40 sunt deputați, 32 representanți ai orașului, 71 oficeri în reservă, 30 oficeri de glóte, 12 redactori, 22 scriitori, 12 jurnaliști, 13 beletristi, 3 poeți, 1 virtuos în clavir, 1 zugrav, 1 consul.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român",

care apare de **trei** ori pe sěptěmână, deschidem pe trimestrul Aprilie-Maiu-Iunie al anului 1893, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martiu 1893, sě-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foiei.*)

Editura „Telegrafului Român"
în Sibiiu.

---

*). Modele fără părechiă pentru scólele sup. de fete sunt s. e. „Mama lui Ștefan cel mare (Bolintin.), „Dómna Ana" (V. Alecsandri) „Ióna Darc" (Odobescu) etc.

*) O înlesnire fórte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Onorată redacţiune! Cred, că e de interes comun a raporta despre demersul adunărei generale, » despărţemêntului I iu al reuniunei învĕţătorilor români din districtul X Braşov, „Ţéra Bârsei“, care s'a ţinut în Satulung în 9 Martiu, 1893.

Domnii membrii coadunându-se în numĕr destul de mare, au luat parte la celebrarea parastasului reposatului Ioan Dorca, oficiat de dl paroch Alecse Verḑea în biserica sf. Arhangeli. La celebrarea parastasului printre membri am vĕḑut şi un numĕr însemnat dintre parochieni, la a căror scólă a servit decedatul. După săvêrşirea parastasului membrii s'au retras la hotel, unde se află odăi anume destinate pentru asemenea întruniri. Dl vicepreşedinte Dometiu Dogariu deschide şedinţa cu o vorbire potrivită, amintind în cuvêntul de deschidere de chemarea învĕţătoriului. Totodata se cetesce şi cuvêntarea decedatului I. Dorca, cu carea a voit a deschide şedinţa din anul acesta. Acéstă cuvêntare fu ascultată cu deosebit interes din partea dlor membrii. Ea a cuprins nesce învĕţături fórte instructive. Reuniunea nóstră a perdut în fostul învĕţător şi director I. Dorca un bărbat fórte harnic pe terenul educaţiunei.

La învitarea presidiului membrii es primă reposatului I. Dorca condolenţele lor.

Asupra obiectelor desbătute în acésta adunare dau loc următórelor: La propunerea unui membru se schimbă programa şi se pune la ordine tema: „Tractarea practică a părţilor secundare ale propuseţiunei.“

Membrul V. Mereţ a lucrat cu diliginţă acéstă temă. Dl Mereţ a desvoltat în lucrarea sa însĕ mai mult partea teoretică, ér partea practică a fost prea puţin atinsă. I se aduce mulţămita dlui prelegătoriu din partea dlor membri şi este rugat totodată a-şi întregi lucrarea prin descrierea unui obiect, conform temei date de comitetul central.

Tema: „Care e timpul cel mai potrivit pentru ţinerea esamenelor la scólele primare“ a dat ansă la discusiuni mai lungi.

După multe desbateri serióse între membrii, se decide ca esamenele la scólele primare rurale, făcênd deosebire de cele dela oraşe, sĕ se ţină începênd din 15 Aprile în colo până la finea lui Maiu şi după esamen sĕ se ţină prelegere numai diminéţa dela 6—9 óre, ér p. m. se fie copii liberi din motive, că copii sunt ocupaţi cu lucrul câmpului.

Cât însĕ pentru tema „Practibilitatea şi folosul cronicelor scolare“ îmi permit a spune că cel dintâiu vorbi părintele Vătăşan, care e pentru delăturarea „Cronicei“ din mai multe motive, din care vom aminti vre-o câteva anume: cronica nu aduce nici un folos, răpeşce timpul fisic, învĕţătorului e numai daună în hârtiă şi că învĕţătorul nu póte induce fidel materialul propus ş. a. — Membrul I. Aron director la scólele primare din Braşov e pentru ţinerea cronicei în scólă. D-sa aduce ca motive, că în scólele medii e deja întrodusă, ḑice, că nu e nici o greutate a petrece cele ce s'a propus, şi e tocmai în interesul învĕţătoriului fiind-că el e totdeuna în curent cu materialul, ce l'a propus. —

Punêndu-se la vot propunerile, se primesce propunerea părintelui Vătăşan, ér dl Aron insinuă protest.

La propuneri de sine stătătóre se primesce propunerea dl Zosim Butnariu, ca adunările generale ale despărţĕmêntului, în viitoriu se fie ambulante din an în an şi acésta din punct de vedere moral, pentru-că poporul nostru ţine mult la inteligenţa română şi o urmăresce pas de pas.

După ce membrii au desbătut agendele puse la ordine cu maturitate şi interes se retrag în o sală laterală la prânḑul comun. Ca totdauna aşa şi acuma dnii preoţi Alecse Verḑea şi Victor Popea ne-au făcut onóre cu presenţa d-lor. In şirul toastelor voiu aminti pe cel dintâiu al părintelui Verḑea, care a vorbit pentru misiunea învĕţătoriului, ér părintele Vătăşan toastă pentru concordia, solidaritatea ce esistă între dnii preoţi şi învĕţători din Satulung. O vorbire prea frumósă rostì părintele V. Popea, pentru reposatul director de piă memoriă I. Dorca, în care face amintire despre însuşirile cardinale a le defunctului.

Pe timp ce membrii se află în corpore la prânḑul comun dl G. Dariu cetesce despre chemarea învĕţătoriului şi a învĕţătoresei în formă de poesie, carea fu urmărită cu viu interes din partea membrilor.

Tot cu ocasiunea prânḑului comun dl Ioan Aron e de părere şi esprimă dorinţa ca sĕ se notifice la procesul verbal luat în şedinţa de aḑi că cuvêntarea cu carea avea sĕ deschidă rĕposatul director şi preşedinte al desp. I Ioan Dorca adunarea de aḑi, sĕ se tipăréscă pe spesele reuniunei şi apoi sĕ se împartă între membri reuniunei pe lângă un preţ moderat.

Dl membru I. Dariu ca unul, care a stat în relaţiuni fórte intime cu rĕposatul Dorca, espune, că dênsul l'a rugat încă până ce a fost în viéţă sĕ-i dea unele din manuscrisele sale ce sunt de o valóre mai bună sĕ le publice, dar atunci nu s'a învoit, însĕ şi-a esprimat dorinţa că sĕ se facă acésta după mórtea dênsului. Aşa ne promite dl Dariu, că e decis a face biografia rĕposatului şi atunci va da publicităţii manuscrisele fericitului rĕposat I. Dorca 'şi va anecsa atuncea şi cuvêntarea ce s'a cetit în conferenţa de aḑi.

Un membru.

Cestiuni scolare.

Scrierea epistolelor în scóla de băeţi şi fetiţe.

(Incheere).

In acest mod purceḑêndu se atât elevii cât şi elevele se vor deprinde a-şi da în scris, în mod clar, fluent, şi în legĕtură logică cugetările lor.

Spre a ne puté ajunge scopul dorit, trebue sĕ se încépă scrierea epistolelor încă în anul al 4-lea şi sĕ se continue în ceialalţi ani de scólă.

Cu deosebire mare pond trebue sĕ se pună pe scrierea de epistole în scólele de fetiţe.

Deprinderile, ce sunt a se face în scólele poporali în scrierea de epistole, trebue se aibă un plan anumit bine stabilit. A face deprinderi după-cum ne dă întêmplarea, însémnă nu mai perdere de timp. In cele următóre voiu arĕta pre scurt procedura acreditată în scrierea epistolelor.

De basă e bine a se lua prima dată epistole, ce aflăm în cartea de cetire, sau dacă nu avem la îndemână în cartea de cetire, atunci sĕ dictăm vre-o epistolă — model — pre carea elevii sau elevele trebue sĕ o scrie. Materialul epistolei deja e dat. Invĕţătoriul tractéză din punct de vedere logic epistola deja scrisă, şi elevii deja se familiariséză cu ideile cuprinse în epistolă. Ideile din epistolă vor serví apoi de basă, pentru-ca elevii sĕ dea respuns — tot în epistolă — la epistola pertractată. Scurt: prima epistolă ce-o vor scrie elevii sau elevele în scólă are sĕ fie un rĕspuns la o epistolă deja cunoscută.

Bine şi consult e ca prima epistolă, ce pertractăm sĕ-o scriem pre tabla scólei.

La acéstă epistolă avem a le face cunoscut elevilor ori elevelor părţile epistolei: alocuţiunea, întroducerea, cuprinsul sau desvoltarea epistolei şi încheiarea. Mai departe subscrierea scriitoriului — unde avem sĕ scriem cu litere mari, precum şi darea titulei faţă de cel adresat.

Cuprinsul epistolei trebue sĕ fie luat din viéţa elevilor. Din acest motiv primele vor fi scrise către amici de scólă, către fraţi, părinţi ori rudenii, şi numai mai târḑiu în anii din urmă cuprinsul epistolelor va fi mai variat şi de conţinut divers. Tractarea lucrurilor străine vieţii elevilor va aduce cu sine numai discuragiare şi lucrări rele.

In locul al doilea vom ceti, ori spune elevilor cuprinsul unei epistole, apoi prin întrebări vom face ca elevii sĕ-şi insuşéscă ideile principali din epistolă, şi în fine îi vom pune ca sĕ scrie înşişi aceeaşi epistolă — imitându-o din memoriă.

Dacă lucrarea ar reuşi rĕu, atunci putem da elevilor şi unele dispuseţiuni, pre cari sĕ le circumscrie numai.

După-ce elevii sunt în stare a scrie epistole — imitând — şi dând o formă corectă şi esteriorului epistolei, păşim mai departe.

Se vor face epistole, unde întroducerea, desvoltarea ori încheiarea sĕ se varieze.

Modelele de variaţiune avem a le deprinde bine în scólă.

In locul al treilea vom instrui pre elevi ori eleve, şi le vom da îndrumări nu numai verbali, dar şi în scris asupra deosebitelor specii de epistole. Le vom da înainte şi modele de epistole.

Pentru-ca sĕ dedăm pre elevi, a puté concipia epistole de cuprins feliurit începutul îl facem prin darea unor epistole de model, pre cari ei le vor imita liber, imitând numaì desvoltarea — cursul ideilor din epistolă. D. e. în gramatica elevului ori în cartea de cetire se află o epistolă de gratulare către un unchiu, şi elevul, urmând cursul acelei epistole, va avé sĕ concipieze o epistolă de gratulare către un frate mai mare etc.

In urmă elevii şi elevele, vor scrie epistole liber; designându-le în o propuseţiune scurtă conţinutul epistolei, D. e. Scrieţi părinţilor cum aţi petrecut în internat prima ḑi de Pasci? etc. Pentru a ne câştiga desteritatea în scrierea de epistole, şi pentru a ne însuşi un stil plăcut şi atrăgătoriu, trebue sĕ cetim, şi chiar sĕ memorisăm epistole scrise de bărbaţi şi femei cu renume pe acest teren.

Cu cât procedura învĕţătoriului ori învĕţătoresei va fi mai corectă şi mai naturală, cu atât resultatul va fi mai bun.

Sĕ-şi însemne bine atât elevii, cât şi elevele, dară cu deosebire elevele, că: o epistolă bine scrisă e un document de recomandare pentru tótă viéţa şi un semn de bună crescere.

Contemporanul.

Cestionariu istoric.

de

Nic. Densuşian.

(Urmare).

V.

114. Se află cumva în ţinutul de acolo vre-un drum vechiu părăsit, aşternut cu bolovani, cu table de piétră, cu petriş mĕrunt, ori cu pămênt ars, şi cum se numesce drumul acesta?

115. Cât este de larg drumul acesta?

— dacă este ceva mai ridicat peste suprafaţa pămêntului?

— şi dacă are şanţuri pe margine?

116. De unde vine drumul acesta, şi prin ce comune trece?

117. Se află cumva în ţinutul de acolo vre un drum vechiu numit:

— troianu? — drum împĕrătesc? — drumul cătanelor? — drumul păgânilor? — drumul de pétră? — drumul uriaşilor? — drumul împetrit? calea împetrită? — calea albă? — drumul poştei? — drumul împĕrătesei Irina? drumul Lupianului? — drumul lui Rujén? — drumul (calea) tătarilor? — drumul saşilor? — drumul bunilor? — Drumul rusului? — drumul leşului? — drumul olacului? — drumul popilor? — Drumul marmurei? — drumul sarei? — drumul óiei? — calea celor frumóse? — caldărâm?

118. Pe ce fel de locuri sunt făcute drumurile aceste?

— pe şes?

— pe vale?

— pe cóste, ori pe muchia délurilor?

— dacă drumurile aceste merg în linie dréptă, trecênd preste déluri şi pe marginea prăpastiilor, ori dacă încungiură cumva délurile şi locurile mai rele?

119. Ce spune poporul despre drumurile aceste, cine le-a făcut şi pentru ce scop anume?

120. Se află cumva în munţii de acolo urme de drum vechiu tăiat întreg în stâncă vie?

— ori susţinut numai de bârne în păreţii stâncilor?

121. Se află pe acolo vre-un loc numit: „La pétra arsă?“

„La pétra scrisă?“

ori „La pétra tăiată?

— şi dacă sunt acolo ceva urme de drum vechiu?

122. Se află pe acolo vre un drum vechiu numit drumul Ţarigradului?

— de unde vine drumul acesta şi prin ce comune trece?

123. Ce se spune, pe unde era în vechime drumul principal de trecere în ţerile vecine?

124. Cum se numiau în vechime hanurile, birturile şi conacele, aşeḑate pe drumul mare, unde rĕmâneau călătorii peste nópte?

125. Se află pe acolo sate, déluri, movile, cu numele de Popină, Popeni, Grajduri, Posta vechie, Délul cailor?

— pentru ce pórtă numele acesta?

— şi dacă se află acolo ceva urme de zidării vechi?

126. Se află acolo pe lângă drumurile bĕtrâne vre un stêlp vechiu de pétră?

— ce inscripţiune are?

— şi pentru ce a fost pus stêlpul acolo?

(Va urma.)

Fundaţiunea „Ioan Popescu“.

Colecta copiilor.

Apelul făcut de către iniţiatoriul fundaţiunei Ioan Popescu pentru facerea unei colecte în sinul elevilor dela scólele poporale, a căror suflet trebue se fie învĕţătoriul crescut cu stipendiu din acéstă fundaţiune, a aflat rĕsunet în inima învĕţătorilor nostri. Facem aḑi începutul cu *„colecta copiilor“*, eternisând numele învĕţătorilor, cari sciu stima memoria ómenilor nostri, cari pentru ei au trăit.

Copii de scólă din Vaidei, prin învĕţătoriul Georgiu Daniil 2 fl. 06 cr. a. b. c. d. e. f. din Sibiiu 15 fl., Mateiu Moruşca paroch Cristesci 1 fl., Iacob Petric paroch Tecsesci 1 fl., Stefan Ivascu paroch Cheia-Rimeţ 1 fl. — Suma 20 fl. 06 cr.

Convocare.

In înţelesul disposiţiunilor esistente convocăm prin acésta la adunarea generală ordinară a reuniunei districtuali pre toţi fraţii învĕţători dìn protopopiatele Veneratului Consistoriu aradan, ce se află în drépta Murĕşului, cum şi pe toţi binevoitorii causelor nóstre scolare.

Adunarea generală se va ţiné la Arad în sala seminariului diecesan Joi şi Vineri după sântele Pasci în 1 şi 2 Aprile st. v. a. c. dela 3—6 d. a. conform programei.

Arad, din şedinţa ordinară a comitetului ţinută în 18 Martiu st. v., 1893.

Teodor Ceontea, preşed.

Nicolau Ştefu, I secretariu.

Posta redacţiunei.

Dl I. O. p. e. în C. Nu se póte publica. Sĕ scrie comitetul o rectificare, sau cei doi membrii, ce'i amintiţi, dar lipsită de atacuri personale. Red.

Rectificare. In nr. ultim al fóiei nóstre, în darea de samă despre adunarea generală a institutului „Albina“, la specificarea distribuirei sumei de 4289.22, destinată pentru scopuri culturale şi de binefacere, s'au strecurat din nebăgare de samă dóuĕ greşeli, pe cari prin acésta le rectificăm, respective întregim:

La Nr. 21. Nenorociţilor prin foc din Măgărei, (daţi deja) în loc de 50.— fl. 100.— fl.

Nr. 24. (care lipsesce, este:) Restul de fl. 689.22 cr. se lasă la disposiţiunea direcţiunei institutului, ca sĕ'i împartă în decursul anului.

Red.

Loterie.

Mercuri, 5 Aprilie, n. 1893.

Sibiiu: 20 4 42 47 41

ad Nr. 28/1893 protopresb. [44] 2—3

Concurs repețit.

Neivindu-se în urma concursului publicat în Nr. 116 și următorii din anul 1892 ai „Telegrafului român“ nici un concurent cualificat pentru întregirea parochiei de classa a III-a Găbud, tractul protopresbiteral gr. or. al Turdei, pe basa înaltului ordin consistorial din 12 Ianuariu a. c. Nr. 8633/1892 B., prin acésta se publică nou concurs pentru întregirea susnumitei parochii cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

Venitul împreunat cu acest post conform statorirei sinodului parochial din 9 Ianuariu 1891 este de 242 fl. 50 cr.

Reflectanții la acest post au a-și asterne până la terminul de mai sus cererile de concurs instruite conform regulamentului pentru parochii, oficiului protopresbiteral mai jos semnat per Gyeres, în Agârbiciu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Agârbiciu, 26 Februariu, 1893.

Petru Roșca,
protopresb.

Nr. 570—1893. [45] 2—2

CONCURS.

In cercul silvanal al Sĕliștei s'a sistemisat în mod provisor un post de practicant silvanal, ca ajutor lângă silvicultorul suprem cercual Rudolf Gaibel pe timp de 5 ani cu salariu anual de 400 fl. (patru sute floreni).

Cereri de competință bine instruate sĕ mi se astérnă până în 15 Maiu a. c. n.

Sĕliște, în 29 Martiu 1893.

Pentru pretorul suprem:
Malmer,
pretor.

UZ. 231—1893. [42] 3—3

Concurs.

La institutul de agronomie din Mediaș, Transilvania, este de ocupat un al treilea post de învĕțătoriu primariu pentru specialitățile agronomice și anume pentru vinărit, pomărit, stupărit și cultivarea vermilor de mătase.

Cu postul acesta este împreunat un salariu de 800 fl. v. a. și se urcă cu 4 adause cuincuenale la suma de 1200 fl. v. a. și dreptul de pensiune conform conclusului universității din 17 Novembre 1874 Nr. 845—1874 și este învĕțătoriul al treilea obligat a da până la 20 de óre pe sĕptĕmână instrucțiune teoretică precum și a conduce lucrurile în grădina de pomărit, vii și pivnițe.

Ocuparea postului deocamdată va fi pe un an de probă; la prestațiuni corespunḑĕtóre ocuparea postului provisoric se va transforma la finea anului de probă în definitivă, și la cas dacă acésta nu se va întêmpla, se vor rebonifica respectivului spesele de călĕtorie tour și retour.

Competenții la postul acesta, au a-și trimite rugarea, din care sĕ fie evident, că au absolvat cel puțin șase clase la un gimnasiu sau la o scólă reală superióră, precum și o academie agronomică și posede o pracsă corespunḑĕtóre în vinărit și pomărit, până în 25 April 1893 la oficiul central al universității săsesci în Sibiiu.

Limba de propunere este cea germână, la cas de cualificațiune egală vor fi preferiți competenții, care posed limbile patriei (germană, magiară și română)

In cas, când nu s'ar afla competenți pe deplin cualificați, 'și reservă curatoriul scólei industriale economice din Mediaș dreptul a primi și pre un competente necualificat ca suplent și a'l aplica deocamdată pe semestrul de véră 1892/3 și pe anul scolastic 1893/4

Dela oficiul central al universității săsesci.

Sibiiu, în 22 Martiu 1892.

Thalmann,
comite.

---

[43] 2—3.

Anunț.

La biserica română ortodocsă a Sf Treimi din Brașov, preurbiul Tocile, a devenit vacant un post de cântăreț. Cu acest post este împreunat un salariu fics de 200 fl. v. a. și venitul din tacsele stolare cantorale. Cântărețul servesce în schimb cu al doilea cântăreț tot a dóua sĕptămână, afară de Duminecă și sĕrbători, când servesc amêndoi cântăreții.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ se adreseze către subscrisul comitet parochial și sĕ se presenteze odată în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Cei ce vor dovedi desteritatea de a instrui pe tinerimea în cântările corale vor fi preferiți.

Brașov în 14 Martiu, 1893.

Comitetul parochial al bisericei române ortodocse a sf. Treimi din Brașov.

Vasilie Sfetea. **Ión Suciu,**
paroch și președinte. notariu.

Rohseidene Bastkleider

fl. 10.50 per Stoff zur kompleten Robe und bessere Qualitäten — sowie schwarze, weisse und farbige Șeidenstoffe vou 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt,
3 gestreift, karrirt, gemustert. Damaste etc. (ca 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) Porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz

Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Ball-Seidenstoffe von 85 kr. bis fl. 11.65 per Meter — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert,
4 Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) Porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

2 **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Banca generală de asigurare mutuală „Transilvania“.

A XXIV-a adunare generală ordinară

va avé loc **Duminecă în 16 Aprilie c. n. a. c. la 3 óre după prânḑ** în sala de ședințe a comunității orășenesci (curtea sfatului).

Obiecte de pertractare sunt:

1. Darea de sémă despre afacerile anului 1892.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Întregirea consiliului administrativ.
4. Propuneri incurse.
5. Sortiri de obligațiuni ale fondului de întemeiare.

Sibiiu, în 6 Martie 1893.

[41] 2—3

Direcțiunea.

Apa amară (Bitterwasser) Victoria de Buda.

este după cum arată **cifrele** următóre

apa amară cea mai bogată și cu efect de pe continent

ea cuprinde 58.05 gr, părți constitutive stabile și cu efect în 1000 gr.; o cifră, la care n'a ajuns nici **un alt** isvor de apă amară.

Cumcă apa amară Victoria este cea mai abundentă în putere, între celelalte ape, resultă din următórea compunere de analise oficióse:

	In o mie grame	
	Suma tutoror părților constitutive ficse	Conținutul de Magnesia cu accid sulfuric (sare amară.)
Isvorul Victoria de Buda	**58.05**	**32.38**
„ Rákócy	53.53	23.06
„ Franz Josef	52.29	24.78
„ Hunyady János	41.73	18.44
„ Elisabet	26.29	8.04
„ de apă amară de Püllnau . . .	32.72	12.12
Saidschützer	23.21	10.96

Apa Victoria sĕ capĕtă în tóte băcăniile.

Proprietariu: **IGN. UNGARN Sohn**
Budapesta.

[36] 8—10

Mihaile Manchen,

vărsătoriu de campane

(Clopote)

și de construcțiunea cea mai nóuă

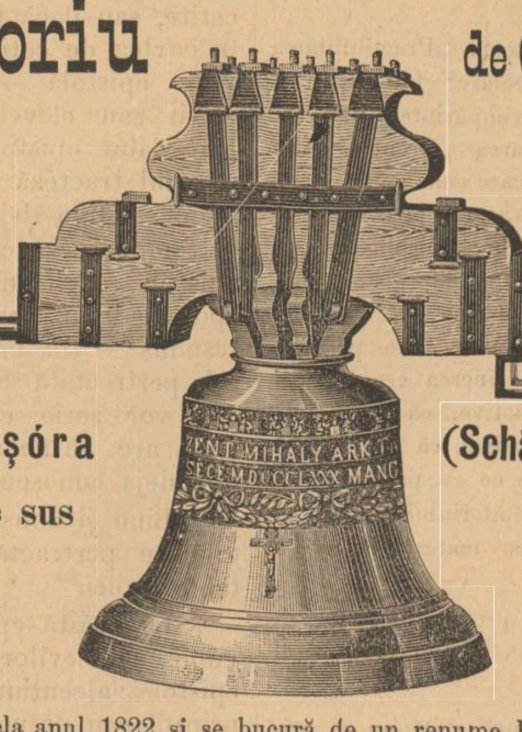

cu sul sucitoriu

în Sighișóra
piața de sus

(Schässburg - Segesvár)
Nr. 168

o firmă, ce esistă dela anul 1822 și se bucură de un renume bun, se recomandă tuturor comunelor bisericesci a **lifera și repará clopote** de tótă mărimea cu **coróna de stejar ori de fer legat,** face și **scaune de clopote din fer bătut** pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuează și în depărtare. **Clopote mai mici sunt în tot timpul gata.** Solvirea se va primí și în rate.

[18] 5—10

Sosirea și plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):
La 4 óre 26 minute, diminéța, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:
La 7 óre 28 minute, diminéța, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):
La 7 óre 44 minute, diminéța, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraș:
La 4 óre 36 minute, diminéța, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 34. Sibiiu, Joi, 1/13 Aprile 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român",

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Aprilie-Maiu-Iunie al anului 1893, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea fóiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Martiu 1893, sĕ-şi înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.*)

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

---

*) O înlesnire fórte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 30 Martiu, 1893.

Foilor şoviniste magiare nu le-a fost dat sĕ aibă bucurie la sfintele Pasci, întru cât adecă ele nu sunt perciunate şi ca atari n'au sĕ se bucure la ḑiua învierii Domnului.

Supĕrarea le-a făcut-o „P. Lloyd" care în numĕrul seu de Pasci revine şi se ocupă cu cestiunea mult discutată, cu mânia împĕratului şi regelui asupra Ungariei, sau fiind-că Ungaria e identică cu „naţiunea" maghiară, care singură îi conduce destinele, asupra poporului magiar.

„Pest. Lloyd" constată mai nainte de tóte, că într'adevĕr esistă la curte o recélă faţă de maghiari sau cum se esprimă el, s'a pus un nor între corónă şi ţară şi acest nor s'a format din negura şi vaporii, ce s'au ridicat din viéţa publică dela noi. Disarmonia acésta s'a produs în urma propagărei unei dogme politice false, nereale, care constă într'aceea, că se nisuesce a se împreuna alipirea şi credinţa faţă de regele constituţional cu fanatismul nutrit pe cale măestrită faţă de Kossuth, care a proclamat deslipirea de Habsburgi şi nici aḑi nu recunósce pe regele încoronat al Ungariei, până când acela este totodată şi împĕrat al Austriei. Ei, adecă aceia, cari propagă cultul lui Kossuth, despart personalitatea lui în dóuĕ şi nu se închină la revoluţionariul, — asta, veḑi Dómne pentru că sunt loiali, — ci la acel Kossuth, care a iniţiat constituţionalismul unguresc la 1848. Acésta este o ficţiune şi „P. Ll." întrébă, că óre acésta nu este în stare sĕ producă disgust şi recélă, cu deosebire în cercurile curţii, cari nu sunt arangiate pe base de ficţiuni. In viaţa publică a nóstra, ḑice el mai departe, s'a născut un deficit de sinceritate şi de sigur, că acésta nu promovéză pacea. Probă de acésta nesinceritate a fost proclamarea lui Kossuth de cetăţén de onóre al capitalei, în curênd după ce M. Sa i a dat Budapestei titula de: capitală şi oraş de residenţă. Aceia, adecă kossuthistii, cari le provócă tóte aceste, ḑice „P. Ll.", călătoresc pe superlativele „naţionale" escesive în aşa mĕsură, încât perd simţirea şi auḑul faţă de glasul simplu al realităţii, apoi încheie cu asigurarea, că marea maioritate a „naţiunii" este loială, nu este kossuthistă, despre ce se va convinge şi regele, când va vení în Ungaria.

Acest articol a causat, precum am amintit, supĕrare foilor şoviniste şi tóte se grăbesc a-l comenta şi se trudesc din resputeri a arĕta, că cele espuse în el sunt departe de ideile şi simţemintele maghiarilor, că ei toţi sunt supuşi fideli şi loiali şi pentru cultul lui Kossuth, „pe care de altcum nimenea nu-l mai póte scóte din inima naţiunii maghiare", împĕratul şi regele nostru nu are motive de a fi mânioś.

O astfel de logică, un astfel de mers de gândiri numai în capetele şoviniste póte esista.

Altcum e tréba maghiarilor unde vor ajunge cu cultul lui Kossuth.

Noi constatăm din articolul lui „P. Ll.", că curtea e rece faţă de maghiari pentru acest cult escesiv. Politica de duplicitate aci îşi produce fructele sale.

Ceea-ce privesce apoi caracteristica lui „P. Ll." cu superlativele „naţionale" escesive ale kossuthistilor, noi putem afirma, că acésta sĕ póte aplica la marea maioritate a maghiarilor, când e vorba de atitudinea lor faţă de naţionalităţile din ţară. In acest esces, în acésta închipuire, ei uită glasul realităţii, nu mai pot judeca drept şi apoi se miră, precum se miră şi de recéla curţii, că în Europa încep ómenii a-i cunósce după cum sunt, nu după cum se laudă ei pe sine.

Şi de sigur, că acest esces, care a produs recéla curţii, nu îndulcesce nici pe naţionalităţi şi nu promovéză pacea, vorba lui „P. Ll."

Când óre vor înceta maghiarii în interesul binelui patriei, cu superlativele „naţionale" escesive?

Revista politică.

Era de prevĕḑut încă de pe timpul alegerilor deputaţilor, că lucrurile în Serbia n'au sĕ se termine bine. Scirile, care sosesc din Belgrad anunţă, că situaţiunea în Serbia este fórte precară şi că e temere de o rĕscólă chiar.

Se scie adecă, că la ultimele alegeri guvernul liberal n'a reuşit decât cu câte-va voturi în maioritate faţă de radicali. Adunându-se deputaţii în sala scupcinei se încinse o vehementă discusiune la alegerea presidentului. Radicalii pretindeau sĕ se numere mai întâiu deputaţii, ca sĕ dovedéscă, că ei sunt representaţi în cameră în numĕr ca şi liberalii. In urma unor polemisări radicalii părăsiră demonstrativ scupcina sub strigătele ironice de „Sĕ trăiéscă constituţia". Pasici şi Sava Gruici au fost în fruntea lor. Doi deputaţi progresisti, cerură cuvêntul şi Garaschanin declară, că în raport cu numĕrul deputaţilor rĕmaşi scupcina nu póte lua concluse valide, de aceea ei nu vor participa la lucrările ei şi părăsiră sala.

După acestea ministrul de interne ţinu o vorbire şi ḑise, că scupcina póte lucra. Regimul va veni cu propunerea ca scupcina sĕ declare de anulate mandatele celor ce au părăsit sala şi sĕ ordineze alegeri nóuĕ.

Un lucru, care a provocat mare sensaţie în Ungaria s'a întêmplat cu acéstă ocasiune şi anume corespondenţilor dela foile magiare nu li s'a permis a participa pe galerie. Jurnalistii au primit rĕspunsul laconic: Maghiarilor nu le dăm bilet".

* * *

In urma multor frământări urmate după crisa ministerială din Francia s'a format în mod definitiv noul cabinet. El este astfeliu compus: Dupuy, presidenţia şi internele; Develle, esternele; Peytral, finanţele; Guérin, justiţia; Poincarié, instrucţia publică; Terrier, comerciul; Viette, lucrările publice; Viger, agricultura; generalul Loizillon, rĕsboiul şi amiralul Rieunier, marina. Va se ḑică, au eşit din fostul ministeriu d-nii Ribot, Tirard, Bourgeois, şi Delcassé; au întrat miniştri noi: Peytral, Guérin, Poincarré şi Terrier; Dupuy a trecut dela instrucţie la interne; şi au păstrat în sfêrşit portofoliile: Devele, Viette, Viger, generalul Loizillon şi amiralul Rieunier.

Din viaţa nóstră constituţională bisericéscă.

Brad, 20 Martiu, 1893.

In 18 l. c. s'a ţinut sinodul protopresb. ordinar al tractului Zarand pentru anul 1892.

Merită ca p. t. public român sĕ aibă cunoscinţă despre unele cestiuni principale ale acestei representanţe a unui tract, care numĕră aprópe 40,000 de suflete, deóre-ce acele au insemnătate generală.

FOIŢA.

Poesii poporale

din Ţéra-Oltului (jurul Avrigului) adunate de *„Ioan"*.

(Urmare)

Harnică e mândra mea
Laude-o tótă lumea,
Lunea caer îşi făcea,
Marţa 'n furcă şi-l lega,
Mercurea fusul prindea,
Joi în têrg mi se ducea
Şi Vineri sĕ'nturna,
Sâmbăta rufe spăla.
Popa tócă-'n leturghie
Şi ea uscă la o iie,
Părinte Sânţia Ta
Mai aştéptă cu tóca
Sĕ mi se usce iia.

Aşa ḑic mândrele ḑic
Sĕ me 'nsor acum de mic,
Ş'aşa ḑice mândra mea,
Copile nu te 'nsura
Ci mai şeḑi un an ori doi
Sĕ ne iubim amêndoi.

Mi e frică c'oi arde 'n foc
C'am iubit fără noroc,
Frică mi-e c'oi merge 'n iad
C'am lăsat ce mi-a fost drag.

Trandafir de pe cărare
Nu e dorul bólă mare?
Bólă mare şi cu jele
Pentru inimi tinerele.

Frunḑă verde mărăcine
Nimic sĕ prinde de mine,
De când dorul m'a lovit
Mintea mi s'a rĕtăcit,
De când dorul m'a cuprins
Sufletul mi s'a aprins.

Suiu în deal cobor în vale,
Şi-mi perd ḑiua tot pe cale,
Valea suiu dealul cobor
Viéţa-mi trece tot cu dor.

Puiculiţă flóre 'n gură
Când te vĕd în bătătură,
Uit plugul în arătură
Sapa 'nfiptă 'ncurcătură,
Şi las boii ca sĕ pască
Plugul sĕ se ruginéscă
Şi sapa sĕ putreḑéscă.

Alei puică dac'ai vrea
Patru pluguri aşi avea
Ţéra 'ntrégă aşi ara.

Graiul dulce de muere
Varsă 'n suflet mângăere
Şi dă omului putere.

Place-mi urda, place-mi caşu,
Da-mi mai place ciobănaşu,
Căci şi urda sĕ sfêrşesce
Ciobănaşul tot trăesce.

Frunḑă verde, bradule,
Bade fermecatule,
Că de n'ai fi fermecat
N'ai căta bubou'n*) pat
Şi tu cu el îmbrăcat,
N'ai căta frêul la şură
Şi frêul la murgu'n gură,
N'ai căta calul pe vale
Şi tu esci pe el călare.

Munte, munte pétră mare
Plécăte de vêrf la vale,
Sĕ trécă badiu călare
Sĕ dea sare la mióre,
Şi tărîţe la oiţe
Şi guriţă la mândruţe.

De când s'a dus badiu dus,
Flóre roşie n'am pus,
Făr' albă şi cărmăjie
Trag nădejde sĕ mai vie,
Ş'am pus flóre de ovĕs
Am nădejde sĕ-l mai vĕḑ.

Sci tu bade ce ḑiceai
Astă érnă şi plângeai,
Că nu este om pe lume
Pre noi sĕ ne despreune,
Eaca om ca s'a aflat
Cel mare domn de 'mpĕrat
Pre noi ne a despreunat.

Bădiţ dorul meu ş'al tĕu
Impreune-l Dumneḑeu,
Facă-l pod prest'un părĕu,
Sĕ trécă tot doi cu doi
Şi noi bade amêndoi,
Sĕ trécă tot trei cu trei
Noi încă ca doi copii,

---

*) Bubou-suman.

Din rapórtele oficióse se vede, că organele administrative politice au cercat în decursul anului espirat a sĕ ingera în afacerile autonome ale bisericei nóstre — de dóuĕ ori. Primadată când la scóla confesională din Bulzesci s'a instituit învĕţătoriul cualificat S. Safta, în locul învĕţătoriului provisoriu I. Alba; ér a dóua-óră în luna lui Iuliu, când s'a condiţionat ţinerea adunărilor corporaţiunilor bisericesci şi scolare de la insinuarea acelora organelor politice, cu 48 óre mai nainte şi comunicarea ordinei de ḑi. Dar protopresbiterul tractual Vasile Damian a luat posiţie démnă în ambe casurile şi astfel autonomia bisericei nóstre s'a respectat.

Mersul afacerilor bisericesci a fost normal. Pentru a micşora numĕrul parochiilor vacante s'a întregit o parochie prin alegere şi s'au pregătit cele prescrise pentru întregirea altor trei parochii, încuviinţându-se din partea V. Consistoriu archidiecesan publicarea concursului. Astfel sĕ póte spera, că pe viitoriu va fi mai mic numĕrul parochiilor vacante. Salutar ar fi ca cât mai curênd sĕ-şi aibă fie-care parochie preotul sĕu — căci acésta este o cestiune de importanţă vitală pentru biserica şi naţiunea nóstră.

Pentru a se putea procura pe sama bisericelor vestminte preoţesci şi odóre trainice, s'a rugat V. Consistoriu archidiecesan ca sĕ recomande o firmă solidă. Este timpul ca cei chemaţi sĕ se îngrijéscă ca speculanţii ovrei etc. sĕ nu mai despóie bisericile nóstre de sume enorme, pentru niste vestminte înḑecit plătite, în raport cu valórea, ce represintă şi ca sĕ se pună stavilă rĕspândirii caricaturilor de icóne de la Nicula şi altundeva, cari jignesc sentimentele de pietate ale credincioşilor. Pe lângă aceste apare tot mai imperativă necesitatea, ca representanţa bisericéscă supremă sĕ iee mĕsurile de lipsă şi pentru retipărirea cărţilor bisericesci şi ale celor de rugăciuni. Acésta trebue sĕ se facă cu o ḑi mai curênd. La din contră se va lăţi începutul făcut deja de a procura cărţile bisericesci şi cele de rugăciuni dela tipografii şi confesiuni străine. Prin acésta va suferi tipografia archidiecesană, ale cărei venite sunt destinate a spori fondul archidiecesan de pensiuni. Şi mai mult va suferi biserica, deóre-ce prin cărţi străine de confesiunea nóstră, sĕ încuibă şi principii contrare credinţei nóstre. Principiis obsta!... Étă teren mănos de activitate pentru catecheţii, profesorii, teologii şi alţi cărturari ai nostri, cari vreau faptice sĕ promoveze cultura şi fericirea némului nostru!

Pe terenul scolar, în tractul Zarand, sĕ constată óre-care îmbunătăţire faţă de trecut. Cu tóte aceste în acéstă privinţă trebue sĕ se facă mai mult. Poporaţiunea zărăndénă nu este tocmai aşa de sĕracă; ér puterea vitală a individului bine rĕsplătită. Dispune de 39 scóle primare cu 39 învĕţători şi de un gimnasiu inferiŏr gr. or., provĕḑut cu cele necesare, la care se află alăturată şi scólă primară superióră cu doi învĕţători. Din atâtea scóle numĕrul de 3122, dintre 38,360 suflete (numai 10 %!), al celor, cari sciu ceti şi scrie — este cât de mic. Ce sĕ ḑicem atunci despre ţinuturile, cari sunt mai sĕrace şi n'au gimnasiu în mijlocul lor!?

Dorinţa arḑĕtóre, lipsa imperativă de a ridica învĕţământul, combinată cu pericolul ce ameninţă scólele nóstre confesionale prin proiectul de lege al guvernului, privitoriu la salarisarea învĕţătorilor a îndemnnt sinodul ppresbiteral a enuncia cu unanimitate următoriul conclus:

„Sinodul, primind de al seu proiectul oficiului protopresbiteral, recércă comunele bisericesci prin circulariu, ca în cercul lor de competinţă, pe temeiul modalităţilor indigitate (venit cantoral, bucate, repartiţiuni, contribuiri din fondul bisericei şi ajutóre), sĕ urce salariul învĕţătoresc la suma recerută de 300 fl. v. a., punêndu-le totodată în vedere, că la cas de a nu urma în tocma, sĕ va cere aplicarea dispositiunilor aduse de către Preav. sinod archidiecesan în sesiunea din anul 1892, în înţelesul cărora se vor impune repartiţiuni şi se vor aplica chiari mĕsuri disciplinari estraordinare contra organelor eventual renitente în acéstă afacere, spre care sfêrşit se autoriséză ppresbiterul a face, la timpul seu, subşternere la V. consistoriu archidiecesan. Sinódele parochiale au sĕ se esprime în acest obiect până la 15 Iuliu v. 1893 ca astfeliu cu începutul anului scolariu 1893/4 sĕ se pótă face angagiamintele corespunḑĕtóre, ocupându-se posturile vacante şi provisorii prin individi cualificaţi". In împregiurări, ca cele actuale o corporaţiune conscie de datorinţa sa, nici nu ar puté lua alt conclus.

Partea leului rĕmâne în sarcina preoţimei tractuale. Prin punerea în practică a acestui conclus, va dovedi, că posede preoţimea nóstră încrederea credincioşilor sei, sau ba. Sarcină grea; dar împregiurările impun jertfe. Numai aşa putem spera, că scólele nóstre şi interesele poporului român sĕ vor salva.

Averea parochiilor este bine îngrigită. Din 61 comune bisericesci numai cinci mai restéză cu raţiociniul pre 1890 şi multe l'au aşternut şi pe anul 1892.

Averea fondului ppresbiteral a crescut în decursul anului 1892 cu 121 fl. 17 cr. şi sunt semne, că acest fond pe viitoriu sĕ va spori şi mai tare şi îşi va ajunge ţinta de a puté acoperi unele trebuinţe neîncungiuravere ale tractului. Intr'adevĕr ar servi spre onórea acestui tract mare, cât un principat german, dacă ar dispune de o localitate corĕspunḑĕtóre atât pentru edificiul ppresbiteral, cât şi pentru locuinţa protopresbiterului, care ca conducĕtoriu al afacerilor ppresbiterale, gimnasiale şi naţionale, are o sarcină dintre cele mai grele.

In fine, referitor la proiectele actuale bisericesci ale guvernului s'a enunciat, cu unanimitate conclusul: „Sinodul rógă pe Ven. consistoriu archidiecesan, ca sĕ protesteze, la timpul sĕu, contra proiectelor de lege bisericesci ale guvernului, fiind-că prin aceste sĕ ating, în mod vătămătoriu, interesele vitali ale bisericei greco-orientale".

Astfel şi-a arătat sinodul ppresbiteral din Zarand interesul seu faţă de sórtea, vaḑa şi autonomia bisericei sale.

Merită a fi amintite şi conclusele privitóre la începerea învĕţământului în Septembre la scólele elementare din opidele: Brad Băiţa, Criscior şi comuna Cebea, precum îngrigirea cimiteriilor prin facerea de şanţuri împregiurul lor şi plantaţiunea acestora cu spini, acăţi etc

Aceste sunt cestiunile principali cari s'au desbătut în sinodul ordinar al tractului ppresbiteral Zarand pe anul 1892.

Dea Dumneḑeu, ca conclusele salutari sĕ se pótă practica, căci numai astfel vor deveni armă puternică pentru apĕrarea intereselor vitali ale poporului român. *Dr. P. O.*

Noutăţi.

Cutremur. Sâmbăta trecută între 2 şi 3 óre p. m. s'a simţit un cutremur puternic de pământ, care a durat mai multe secunde. Cutremurul s'a simţit aprópe în tóte părţile Ardélului şi Ungariei.

* * *

Atentat. Luni, în 10 Aprile n. a. c. s'a comis un atentat la viéţa primatelui Vaszary. Atentatorul se numesce Csolics Iános şi a fost mai înainte în serviciul domenielor primaţiale, ca pivnicer în Strigoniu. In timpul din urmă el a fost dimis din serviciu. Pentru acésta a voit sĕ-şi resbune asupra primatelui. El a cerut audienţă şi a vrut sĕ străpungă pe primatele cu un cuţit, dar a fost impedecat de secretarul primatelui, Kohl Medard, care a fost rănit greu. Primatele a leşinat. Atentatorul a fost prins de servitori şi predat poliţiei.

* * *

Iesuiţii în Ungaria. In monarchia nóstră se află cu totul 690 de iesuiţi. Dintre aceştia trăiesc 182 în Ungaria şi anume se află: în Budapesta 7, Kalocsa 55, Tirnau 83, Pojon 59, etc.

* * *

Postal. Direcţiunea postală telegrafică din Clus escrie concurs pentru ocuparea postului de magistru postal clasa III a în Vaida-Recea, (Comit. Făgăraş). Reflectanţii au asterne suplicele în decurs de 3 sĕptĕmâni.

* * *

O nóuĕ companie Panama. Compania Panama anunţă că s'a iscălit eri un contract de prorogare. S'a acordat un termen de 20 de luni, care espiră la 31 Octombre 1894, pentru formarea unei nóuĕ societăţi, căreia i se va da timp de 10 ani, dela data constituirei sale, pentru a isprăvi canalul. Lichidarea va trebui sĕ plătéscă în trei termini câte 500.000 de franci, care va completa capitalul de 8 milióne pus în sarcina nóuei societăţi. Situaţiunea materială nu e nici de cum modificată. Ea va face obiectul unui inventariu contradictoriu. Celelalte stipulaţiuni ale convenţiunilor precedente sunt menţinute.

* * *

Cas de mórte. Din Lipova ni se anunţă mutarea la cele eterne a onestului comerciant român David P. Simon în vârstă de 64 ani. Defunctul care lasă în adêncă jale o mulţime de rudenii a făcut donaţiuni pentru scopuri bisericesci scolare şi culturale.

Fie-i ţĕrâna uşóră!

* * *

Programa adunărei generale a reuniunei districtuale a învĕţătorilor români gr. or. din protopopiatele consistoriului aradan, ce se află în drépta Murĕşului, ţinute în ḑilele 1 şi 2 Aprilie st. v. a. c.

Joi în 1/13 Aprile.

a) Înainte de améḑi).

1. La 8 óre diminéţa asistare la chemarea duchului sânt în biserica catedrală din Arad.

2. Cuvênt de deschidere rostit de preşedintele reuniunei Teodor Ceontea.

3. Constatarea membrilor presenţi şi încasarea tacselor curente şi restante.

4. O deputaţiune învită la adunarea generală pe Il. S. I. P. S. Domn episcop diecesan Ioan Meţian.

5. Bineventarea Ilustrului prelat.

6. Raportul comitetului central despre activitatea reuniunei în anul espirat şi predarea la o comisiune censurătóre.

7. Invĕţământul intuitiv în scóla poporală, disertaţiune de Iosif Moldovan.

8. Ce e causa, că învĕţătura primită în scóla poporală poporul de multe ori o folosesce ca armă în contra preotului şi a învĕţătoriului"? disertaţiune de Iuliu Grofşorean.

b) După amiaḑi:

9. Rapórtele cassariului, a controlorului şi a bibliotecarului şi predarea acestora la comisiuni.

10. Musica la noi şi corurile nóştre, disertaţiune de Valeriu Magdu, prof. de musică.

11. Impărţirea nóuă a materialului de învĕţământ pentru anul curinte la cele şepte reuniuni cercuale.

12. „Credit ipotecar şi amortisaţie" disertaţiune de Stefan Leucuţa.

13. Inscrierea de membri noi.

II. Vineri în 2/14 Aprile.

a) Inainte de améḑi:

14. Introducerea elevilor în socótă, prelegere de Vasiliu Suciu.

15. Referada comisiunei asupra raportului general al comitetului.

16. Referada celor alalte comisiuni asupra rapórtelor casariului, controlorului şi a bibliotecarului.

17. Influinţa învĕţământului istoriei în scóla poporală, disertaţiune de Nicolau Boscaiu.

b). După améḑi:

18. Invĕţământul fisicei în scóla elementară disertaţiune de Georgiu Tomşa.

19. Escrierea unui premiu pentru cel mai bun manual de gramatică română în scóla poporală.

20. Dimisionarea comitetului şi constituirea pe noul period de trei ani.

21. Alegerea unei comisiuni pentru autenticarea procesului verbal.

22. Inchiderea prin preşedinte.

Arad, din şedinţa ordinară a comitetului ţinută în 30 Martiu n. 1893.

Teodor Ceontea, preşed.
Nicolau Stefu, secretariu I.

* * *

Invitare. Tinerimea meseriaşă română din Arad, arangiază sub conducerea învĕţătoriului Nicolau Stef în Dumineca Tomei 4/16 Aprile 1893 Representaţiune teatrală împreunată cu petrecere de joc. — Inceputul la 9 óre sara.

Se represintă pentru a II-a óră piesa „Ruga dela Chisetĕu", comediă poporală într'un act cu cântece şi joc — de Iosif Vulcan.

* * *

Invitare. Societatea de lectură a tinerimei dela institutul pedagogico-teologic ort. rom. din Arad învită la „Şedinţa festivă" ce se va ţiné la Dumineca Tomei în 4/16 Aprile 1893 în sala cea mare a seminariului.

Program:

1. „Christos a înviat", secstet micst.

2. „Cuvênt de deschidere", rostit de v.-preşedintele societăţii Andrei Horvath, cleric curs. III.

3. *a*) „Serenadă", de C. Porumbescu, cuartet bărbătesc. *b*) „Frunḑuliţă verde de stejar", de G. Musicescu, secstet micst.

4. „Divinitatea preoţiei", disertaţiune de Laurenţiu Tóder, cleric c. III.

Dute bade cât codru
Şi stăi unde-a sta Oltul
Oltu-n patru se cotesce
Stăi bade-o şi odichnesce
Şi calul ţi-l potcovesce,
Cu potcóve de aramă
Cu cue de flori de tómnă,
Cu potcóve de argint
Cu cue de flori de câmp.

La mijlocul câmpului
Cresce flórea sórelui,
Da, nu-i flórea sórelui,
Că sunt ochii şarpelui,
Mănâncă la un voinic,
Şi-l mâncă de jumĕtate
Jumĕtate nu-l mai póte,
De cuţite ţintuite
De paloşe ascuţite,
Un drumar pe drum trecea
El din graiu aşa grăia:
Haida frate de me scóte
Că-ţi sunt frate păn' la mórte
Şarpele din graiu grăia:
Du-te om în calea ta
Că pe ăsta l'oi lăsa
Şi de tin' m'oi apuca
Că aşa'i e ursita,
Că maică sa mi l'a dat
Chiar în nóptea Pascilor,
C'un picior l'a legănat
Cu gura l'a blăstĕmat:
Mânce şerpii carnea ta,
Cum mi-ai supt tu ţîţa mea,
Sugă şerpii trupul teu
Cum mi-ai supt tu trupul meu.

Măi bădiţ cu şése boi
Dinainte nu sunt doi,
La mijloc nu sunt de loc
La proţap acum sĕ fac.

Pe drumul Sibiiului
Vine dorul badiului,
Aşa vine de ferbinte
Sĕ stau în loc m'aşi aprínde,
Cu atâta am noroc
Că mĕ duc nu stau pe loc.

D'auḑit'am dela móră
Că zace badiu sĕ móră,
Nu sciu Dómne cum aş face
Sĕ mĕ duc sĕ-l vĕd cum zace
Cu faţa către pĕrete
Cu gura friptă de sete.

(Va urma.)

5. „Lelea vitéză“, poesie poporală, de G. Musicescu, secstet micst.

6. „Dan Căpitan de Plaiu“, poesie de V. Alecsandri, declamată de Vasiliu Papp, cleric c. II.

7. *a*) „Senin şi furtună“, de I Vorobchievici, cuart. bărb. *b*) „Baba şi Moşnégul“, poesie poporală, de G. Musicescu, secstet micst.

8. „Spiritul învĕţământului în scóla poporală“, disertaţiune de Romul Roman pedagog c. III.

9. *a*) „Resai lună“, *b*) „Dis'a badea“ poesii poporale de G. Musicescu, secstet micst.

10. „Paraponisitul“, de V. Alecsandri, predată de Georgiu Lupşa, cl. c. III.

11. *a*) „Stăncuţa“, poesie de G. Musicescu, secstet micst. *b*) „Marş“ de C. Porumbescu, cuartet bărbătesc.

Inceputul la 7 óre séra.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Haţeg, 29 Martiu, 1893.

Onorate dle redactor! In diarul „Tribuna“ Nr. 50 din anul curent „un crestin“ se ocupă cu viitórea alegere de protopop în tractul Haţegului — şi după ce vorbesce — înainte de vreme — în acésta cestiune admoniază pe alegătorii acestui tract protopresbiteral, ca se fie cu băgare de samă cu ocasiunea alegerii, pentru-că respectivul „cu frică şi cu cutremur sĕ infiióră şi de audul unor combinaţiuni“ ca şi când apoi ar face apel ca alegĕtorii se nu se lase a se seduce de primarul ambrosie Bersan, pre carele îl presintă ca inimic al causelor naţionale şi confesionale românesci.

N'am de cuget sĕ me bag în polĕmiă cu necunoscutul „crestin“ şi nici nu voesc a apĕra pe nimenea. Constat însă că prin desele corespondenţe apărute în colónele „Tribunei“ scrise póte tot la indemnul respectivului „crestin“ şi-a arătat ura personală, ce o are faţă de primarul menţionat din care causă l'a presentat cetitorilor „Tribunei“ de atâtea ori în mod compromiţător, fără ca acesta se fi stat vre-odată de vorbă cu autorul.

După cum se vede „crestinul“ ca şi dealtădată se ocupă de procurorul şi de medicul oraşului — cari s'au ales ca streini — invinuind pentru tóte pe primarul oraşului.

Dacă autorul nu vrea sĕ scie, trebue se-i spun, că alegerile de amploiaţi la magistrat, decurg după candidarea făcută sub presidiul vice comitelui ér representanţa opidană votéză pentru unul din cei candidaţi.

Acum aş vrea sĕ sciu, cum póte primarul sĕ alégă cu un vot pe cineva contra a 48 de voturi?

Spune apoi, că limba protocolară românéscă asigurată prin statutul aprobat de înaltul regim e scósă şi înlocuită cu cea ungurésca“ tot din vina primariului opidan A. Bersan.

Avavea drept! Numai creşcinul sĕ-şi pună şieş întrebarea acésta şi apoi se va convinge că vina nu cade pe umerii primarului, care primind poruncă dela superiorii sei a trebuit sĕ se supună (? Red.) precum ar face'o acésta chiar şi dl „Crestin“ în atare posiţiă; vina şi rĕspunderea însĕ cade pre representanţă unde ar fi fost locul ca sĕ-şi ridiee vocea şi „crestinul“.

Cestiunea limbei a mai venit la tapet, dar representanţa în frunte cu protopopul Raţiu şi-a cunoscut misiunea.

In cestiunea acésta a venit mai târdiu un alt ordin, la care representanţa n'a reflectat ba din contră „crescinul“ cu aderenţii ser nu că dóră au apărat vreodată causa acésta în representanţă fără a preciputat prin aceea, căci ca naţionalişti, români cu trup şi cu suflet, au acusat pe primarul opidan la ministrul unguresc, cu născociri şi cu calomnii, ca sĕ'l ridice din slujbă, pentru-că nu scie şi nu posede limba magiară.

Poftim judece aeum lumea!

Dar sĕ lăsăm pe primarul că'şi va sci el apăra causa sa şi sĕ ne întórcem la „crestin“ care sĕ încércă cu atâta cutezanţă a dresa pe o corporaţiune de alegători, meni conscii de faptele lor — ómeni — cari sciu sĕ şi apere biserica şi naţiunea lor fără a avea lipsă de admoniările atărui „crestin“.

Cu respect la cestiunea alegerei de protopop în tractul Haţegului, şi acum ca şi la început susţin, că nu e tempul oportun a ne ocupa cu cestiunea în modul cum o presintă „crestinul“ în „Tribuna“ şi mai ales când încă nici nu cunóscem şi nici nu scim, că cine sunt concurenţii?

Posibil că respectivul „crestin“ va fi înţeles de aşa ceva, pentru-că'i place a scrie mult şi multe în acéstă afacere.

Părerea mea este, că alegătorii acestui tract protopresbiteral conscii de drepturile lor şi învăpăiaţi de zelul, ca sĕ vadă în fruntea acestui tract un bărbat demn, îşi vor împlini misiunea cu conscienţiositate — ér asupra persónei alegânde ne vom da părerea, când vom cunósce numele concurenţilor şi când se va statori diua alegerei — atunci singuraticii alegători vor fi la înălţimea misiunei lor şi nu sĕ vor lăsa a se conduce de nimenea, cu atât mai puţin de „crestinul“.

Un alegător.

Cestionariu istoric.

de

Nic. Densuşian.

(Urmare).

127. Se află pe acolo vre un sat, în care sătenii nu aveau în vechime alte indatoriri faţă de stăpânire, decât sĕ păzéscă drumul cel mare de făcĕtorii de rele?

128. Se află undeva în ţinutul de acolo urme de un pod vechiu de pétră?

129. Cum se numesce podul acesta? — şi cine l'a făcut?

130. Se găsesc în ruinele podului acestuia petri cioplite şi cărămidi bĕtrâne?

131. Se află cumva la capetele acestui pod urme de întărituri vechi, de turnuri, castele, sau vre un drum aşternut cu pétră?

132. (Intrebare specială pentru Transilvania). Se vorbeşce ceva, că în vechime ar fi fost un pod de pétră peste Murĕş, şi unde anume?

133. Se află cumva pe acolo vre un pod tăiat deadreptul în stâncă viă, încât sĕ pară a fi natural?

134. Ce spun bĕtrânii, pe unde era în vechime trecĕtórea principală peste apele mari de acolo? d. e. peste Dunăre, Tisa, Murĕş, Olt, Prut, Nistru etc.?

135. Se află pe acolo vre-un drum numit Podul de pămĕnt, Podul buricat?

— cum sunt construite podurile aceste şi pentru ce se numesc astfel?

136. Se vorbnsce ceva pe acolo despre un pod de piele întins peste o vale sau peste un rîu?

137. Se află pe hotarul comunei de acolo vre un loc numit:

— Cetate, Cetăţue? — Cete? — Cetate împărătéscă? — Cetatea de pămĕnt? — Cetatea Latinilor? — Cetatea Dacilor? — Cetatea Romanilor? — Cetatea Tătarilor? — Cetatea Némţului? — Cetatea lui Traian? — Cetatea Marcului? — Cetatea Fetei? — Cetatea Bolovani? — Costol? — Culă? — Canapă? — Grad? — Grădeţ, Grădisce? — Pălancă (Pălăncuţă)? — Palotă? — Polată? — Trohan? — Turn? — Rotundă? — Strajă? — Cărăulă? — Burgu?

138. Se găsesc cumva la cetăţile de acolo urme de zidării vechi de şanţuri şi ridicături de pămĕnt?

139. Ce formă are fundamentul acestei cetăţi seu turn?

— este în 3, ori în 4 colţuri? — în formă poligonală? — rotundă? — ovală? — sau în formă neregulată?

140. Ce lungime are fie care lature din fundamentul cetăţii. (Aici referenţii sunt rugaţi sĕ însemneze lungimea şi lăţimea în metri, în stângeni, ori în paşi.)

141. In ce loc este aşedată cetatea acésta, pe şes, pe vêrful unui dél, pe vêrful unei stânce, sau la o strâmtóre órecare?

142. Ce spune poporul, pentru ce a fost făcută cetatea acésta?

— a fost făcută cumva, ca sătenii se pótă fugi în cetate, când veniau duşmanii în ţéră? ori era făcută numai pentru cătane ca se nu lase pe duşmani sĕ trécă pe drumul ori prin strâmtórea de acolo?

143. Ce spun bĕtrânii, ce bătaiă s'a întêmplat la cetatea acesta?

144. Cum numesce poporul câmpul de lângă cetate?

145. Se află cumva vre-un drum vechiu împetrit, care se ducă la cetatea acésta?

146. Se găsesc cumva la cetatea acésta petri cioplite, petri cu inscripţiuni latine ori grecesci, cărămidi bătrâne, mari, late şi gróse, bani vechi romani ori grecesci, hârburi de vase vechi, urme de sghiaburi, de canale, de tunele ori drumuri pe sub pămênt?

147. Se găsesc cumva lângă cetatea acésta grămedi de pietri rotundite, mari ca pumnul, ori petri de prascie, ca nuca şi ascuţite la capete?

148. Se găsesc cumva lângă cetatea acésta glónţe de plumb din vremea vechiă în mărimea nucilor şi în formă ovală sau eliptică?

149. Se află cumva în ţinutul de acolo vre un loc, ori ruine de cetate numite:

— Jidova? — Cetatea Jidovilor? — Măgura jidovului? — Délul Jidovului? — Jidovini? — Jidaniţă? — Zidina? — Ovrei? — Părĕul Jidovului sau al Jidului?

150. Ce spun bĕtrânii despre Jidovii acestia?

Ce fel de ómeni erau ei? — ce locuinţe aveau? — şi ce s'a întêmplat cu ei?

151. Ce spune poporul, ce lucrări mari au făcut jidovii aceştia?

— au făcut ei undeva vre-un pod? — au tăiat vre-un munte? — sau au — strămutat ei cursul vre unei ape?

152. Se află cumva acolo ruinele vre-unei cetăţi vechi cu numele Urieşa sau cetatea urieşilor?

153. Ce vorbesce poporul acolo despre urieşi?

— ce lucrări au făcut ei? — cu cine au purtat resbele? — şi cum au perit?

154. Ce deosebire face pe acolo poporul între jidovii, cari aveau cetăţi, şi între uriaşi? (Va urma.)

Societatea naţională de asigurare în contra nenorociţilor şi pentru lucrători în Budapesta. Cu avêntul continuu şi repede al comerciului şi industriei se sporesc relativ şi nenorocirile cărora e espus fiecare în asemenea mĕsură. Diarele dedică deja nenorocirilor o rubrică proprie şi rar trece câte o di în care se nu cetim despre nenorociri singuratice sau în grupe. Omul prevĕdĕtor, în particular însĕ fiecare tată de familie insteresat nu va întârdia deci a se asigura în contra nenorocirilor corporale, ceea ce e cu atât mai uşor, că la asigurările pentru casuri de nenorocire premiile sunt fórte mici şi nu are loc nici o cercetare medicală anterióră. Societatea naţională (pe acţii) de asigurare în contra nenorocirilor şi pentru lucrători e primul institut patriotic, care se ocupă esclusiv cu acéstă ramură specială de asigurare. Acéstă societate posede un capital pe acţii întreg plassat de 1,000.000 coróne şi dă publicului indigen prilegiu la acest fel de asigurare la un institut indigen, mai avantagios ca la ori care altul. A dóua misiune, ce şi-a impus acest institut e, dupăcum se póte vedé din numirea sa „societate naţională de asigurare în contra nenorocirilor şi pentru lucrători“, a mijloci clasei de jos ce trăesce în condiţiuni mai moderate, asigurarea pe viéţă şi anume prin aceea că pe lângă premii mici, ce sunt a se plăti săptĕmânal şi pe lângă cel mai modest câştig, fără cercetare medicală se póte asigura oriciue, şi prin asta se póte scuti de miserie atât pe sine, dacă ajunge la bĕtrâneţe, cât şi la mórte familia sa. Despre afacerile institutului informaţiuni mai deaprópe dă anunţul, ce apare în partea inserţiunilor a fóiei nóstre de astădi. Il recomandăm deci atenţiunii cetitorilor nostri.

Bibliografic.

A apărut nrul 1. din:

„*Scóla poporală*“, organ pedagogic al reuniunii învĕţătorilor rom. gr. cat. din jurul Gherlei. Apare odată în sĕptămênă, joia. Editor şi proprietar: Comitetul central. Redactor Ilariu Boros. Preţul de abonament pe an 3 fl., pe ½ an 1. fl. şi 50 cr. Numĕrul 1 are următoriul cuprins: La program de redacţiune. Sĕ nu pierdem din vedere idealul nostru de I. Hodorén. Educaţiunea spre ascultare. Câteva cuvinte despre isterie sau gălbenare, de Dr. Elefterescu. Din statistica instrucţiunii publice în patria nóstră. Diverse. Posta redacţiei.

Articolul „La program“ din fruntea fóiei este următoriul:

Suntem în pragul sântelor sĕrbători ale învierei Domnului.

Adênc pĕtrunşi de spiritul iubirei lui Christos şi momentuositatea acestor dile am pus pre cale numĕrul 1 al organului nostru, înserând în fruntea acestuia pe sama tuturor cetitorilor şi binevoitorilor noştri cuvintele: Sĕrbători fericite!

Acest spirit de iubire, — de care pĕtrunşi ne-am început cu diua de adi munca pre spinósa carieră a publicisticei — ne va conduce şi în venitoriu întru continuarea ei.

Am început munca acésta, pentru că cu durere a trebuit sĕ constatăm ba a constatat întreg corpul învĕţătoresc şi toţi bărbaţii iubitori de scólă lipsa unui organ de fac pentru învĕţătorimea nóstră. Acésta lipsă în timpul din urmă a fost atât de adênc simţită, încât învĕţătorii din raionul reuniunei gherlane înfăţişaţi în adunarea generală din Beclén cu un cuget şi cu una simţire au accentuat imperiositatea apariţei unui astfeliu de organ.

Cedând dorinţei juste credem a face un bun serviţiu nu numai reuniunei nóstre ci tuturor învĕţătorilor şi bărbaţilor înteresaţi de promovarea şi binele scólelor nóstre — cea ce ne este scopul general — scoţênd la lumină organul: „Scóla poporală“.

In special programul nostru — precum l'am schiţat acesta şi în apelul îndreptat cătră stimatul public — va fi:

a) a cultiva pedagogia, ca sciinţă şi artă, comunicând tractate teoretice, din phisiologie, didactică şi metodică, arĕtând docentului modul de a se pregăti cât sĕ póte mai corĕspundĕtoriu la predarea lecţiunilor sale, dând schiţe din istoria pedagogiei;

b) a comunica lecţiuni practice din fie-care obiect de învĕţământ, prelucrate încât sĕ póte după plan de model;

c) a ţiné corpul învĕţătoresc în curentul progreselor şi reformelor, ce sĕ fac în dominiul cel vast al educaţiunei şi instrucţiunei atât la noi în patrie cât şi la alte popóre;

d) a nutri şi desvolta spiritul de corporaţiune între docenţi şi a-i informa asupra dispuseţiunilor venite de la autorităţile scolare mai înalte şi

e) a anunţa apariţiunea opurilor pedagogice şi literare la noi şi preste tot în patriă şi a face recensiunea ori şi recomandarea celor mai de valóre.

Avênd în vedere esclusiv numai înaintarea învĕţământului, prin ţinerea corpului învĕţătoresc în curentul desvoltărei şi perfecţionărei sciinţelor pedagogico-didactice, binele şi înflorirea scólelor nóstre, facem şi cu acésta ocasiune un călduros apel cătră toţi binevoitorii instrucţiunei poporale, sĕ binevoéscă a ne sprigini în acésta întreprindere prin posibila lăţire a organului nostru sĕptĕmânal, căruia i-am ficsat după împregiurări preţul cel mai moderat de 3 fl. pre an. Celelalte condiţiuni de abonament se pot vedé în fruntea fóiei.

Gherla, la 6 Aprile, 1893.

Redacţiunea.

Dorim viaţă lungă nóuĕi reviste!

Loterie.

Sâmbătă, 8 Aprile, 1893 n.

Timişóra:	**72**	**7**	**49**	**6**	**8**
Viena:	**57**	**86**	**33**	**27**	**68**

ad Nr. 420/1893. [48] 1—3

Concurs repețit.

După ce în urma concursului publicat în Nr. 49 și consecutivi ai „Telegrafului Român“ din anul 1892 nu s'au însinuat nici un concurente la postul de paroch din comuna Chirpĕr, conform ordinului Preavenerabilului consistoriu ddto 9 Februariu a. c. Nr. 630, se escrie din nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia nóstră „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sistemisate prin sinodul parochial, asigură fiitoriului paroch un venit anual în sumă de 400 fl. v. a.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-și așterne suplicele concursuale instruite conform prescriselor statutului organic la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul mai susindicat, îndatorîndu-se tot odată ca amĕsurat dispozițiunilor §. 17 din regulamentul pentru parochii, sĕ se presenteze în biserică spre a cânta în strană și a cuvênta poporului.

Informațiuni mai detaiate cu privire la acéstă parochie sĕ pot lua de la oficiul protopresbiteral.

Agnita, la 16 Martiu, 1893.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso, protopresbiter.

Nr. 19—1893 Parochial. [47] 1—3

Publicațiune de licitațiune.

Comuna bisericéscă gr. or. Predeal în Bran, comitatul Făgărașului, voind a edifica din nou scólă, escrie prin acéstă licitațiune publică minuendă pe ḑiua de **25 Aprilie 1893 la 10 óre a. m. st. v.** la casa parochului local. Planul aprobat împreună cu preliminarul, precum și condițiunile, sĕ pot vedea ori și când la președintele comitetului parochial, preotul Dumitru Tatulea în Predeal.

Prețul strigărei este de **1070 fl. v. a.** Materialul brut îl dă comuna bisericéscă Predeal. Vadiul cu 5% este a se depune înainte de licitare de către d-nii licitanți; ér minus oferintele are a-l întregí cu 10%.

Predeal, în 20 Martiu 1893 v.

La însărcinarea comitetului:

Dumitru Tatulea, par. și preș. com. par. *Dionisie Ionică*, epitrop.

---

ad Nr. 28/1893 protopresb. [44] 3—3

Concurs repețit.

Neivindu-se în urma concursului publicat în Nr. 116 și următorii din anul 1892 ai „Telegrafului român“ nici un concurent cualificat pentru întregirea parochiei de classa a III-a Găbud, tractul protopresbiteral gr. or. al Turdei, pe basa înaltului ordin consistorial din 12 Ianuariu a. c. Nr. 8633/1892 B., prin acésta se publică nou concurs pentru întregirea susnumitei parochii cu termin de 15 ḑile dela prima publicare.

Venitul împreunat cu acest post conform statorirei sinodului parochial din 9 Ianuariu 1891 este de 242 fl. 50 cr.

Reflectanții la acest post au a-și asterne până la terminul de mai sus cererile de concurs instruite conform regulamentului pentru parochii, oficiului protopresbiteral mai jos semnat per Gyeres, în Agârbiciu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Agârbiciu, 26 Februariu, 1893.

Petru Roșca,
protopresb.

---

[43] 3—3.

Anunț.

La biserica română ortodocsă a Sf Treimi din Brașov, preurbiul Tocile, a devenit vacant un post de cântăreț. Cu acest post este împreunat un salariu fics de 200 fl. v. a. și venitul din tacsele stolare cantorale. Cântărețul servesce în schimb cu al doilea cântăreț tot a dóua sĕptămână, afară de Duminecă și sĕrbători, când servesc amêndoi cântăreții.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ se adreseze către subscrisul comitet parochial și sĕ se presenteze odată în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Cei ce vor dovedi desteritatea de a instrui pe tinerimea în cântările corale vor fi preferiți.

Brașov în 14 Martiu, 1893.

Comitetul parochial al bisericei române ortodocse a sf. Treimi din Brașov.

Vasilie Sfetea, paroch și președinte. **Ión Suciu**, notariu.

Banca generală de asigurare mutuală „Transilvania“.

A XXIV-a adunare generală ordinară

va avé loc **Duminecă în 16 Aprilie c. n. a. c. la 3 óre după prânḑ** în sala de ședințe a comunității orășenesci (curtea sfatului).

Obiecte de pertractare sunt:

1. Darea de sémă despre afacerile anului 1892.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Întregirea consiliului administrativ.
4. Propuneri incurse.
5. Sortiri de obligațiuni ale fondului de întemeiare.

Sibiiu, în 6 Martie 1893.

[41] 3—3 **Direcțiunea.**

Apa amară (Bitterwasser) Victoria de Buda.

este după cum arată **cifrele** următóre

apa amară cea mai bogată și cu efect de pe continent

ea cuprinde 58.05 gr, părți constitutive stabile și cu efect în 1000 gr.; o cifră, la care n'a ajuns nici **un alt** isvor de apă amară.

Cumcă apa amară Victoria este cea mai abundentă în putere, între celelalte ape, resultă din următórea compunere de analise oficióse:

	In o mie grame	
	Suma tuturor părților constitutive ficse	Conținutul de Magnesia cu accid sulfuric (sare amară.)
Isvorul Victoria de Buda . . .	**58.05**	**32.38**
„ Rákócy	53.53	23.06
„ Franz Josef	52.29	24.78
„ Hunyady János	41.73	18.44
„ Elisabet	26.29	8.04
„ de apă amară de Püllnau . . .	32.72	12.12
Saidschützer	23.21	10.96

Apa Victoria sĕ capĕtă în tóte băcăniile.

Proprietariu: **IGN. UNGARN Sohn**
Budapesta.

[36] 9—10

Societatea națională pe acții

pentru asigurarea în cas de nenorocire și a lucrătorilor

în Budapesta.

Capitalul acțiilor complet plătit 1,000.000 coróne.

Societatea națională pe acții pentru asigurarea în cas de nenorocire și a lucrătorilor primesce pe lângă condițiunile cele mai culante **asigurări pentru casuri de mórte, de invaliditate** și pentru **încapabilitatea transitorie de câștig** și anume:

1. **Asigurări pentru casuri singuratice de nenorociri** în și afară de profesiune.
2. Asigurări pentru casuri de nenorociri de tot felul în timpul unei **călĕtorii pe mare sau a unei călĕtorii pe uscat.**
3. **Asigurări colective pentru nenorociri.**
4. **Asigurări pe lângă îndatorirea de garanție.**

Societatea națională pe acții pentru asigurarea în cas de nenorocire și a lucrătorilor contractéză asigurări pentru casuri de nenorocire între anul 20—60 al etății fără considerare la sex și fără cercetare medicală.

Pentru o durată de mai mulți ani a asigurării societatea oferă favoruri particulare.

Spre pildă:

Un **advocat, bancher, funcționar de birou, învĕțător** și un **preot** plătesce pentru o asigurare spre pildă de:

Coróne 5,000 pentru **cas de mórte** à 0.50‰ . . . . . coróne 2.50
„ 15,000 „ **invaliditate statornică** à 0,70‰ . . „ 10.50
„ 5 „ pe ḑi pentru **incapabilitate transitorie de câștig** à coróne 1.50 . . . . . . „ 7.—
la transacții de un an pe an . . . . „ 20.—
la transacții de cinci ani (pe lângă plătirea de prime) pe an „ 18.—
la transacții de ḑece ani (pe lângă plătirea de prime) pe an „ 16.—

Societatea națională de asigurare în cas de nenorocire și pentru lucrători primesce mai departe asigurări pe viéță, pe lângă plătirea de premii mici sĕptĕmânale, dela persóne care trăesc în impregiurări modeste familiare, precum **funcționari de birou, industriași mici, lucrători** etc.:

1. Pentru **casul de mórte** pe lângă plătirea de premii în tótă viéța.
2. Pentru **casul de mórte** pe lângă plătirea de premii pe timp hotărît.
3. Pentru **casuri de supravețuire** și de **mórte** pe lângă plătirea de premii pentru durată restrînsă.
4. **Asigurarea de copii** (zestre) pe lângă plătirea de premii în durată restrînsă.

Exemplu:

O persónă de 30 de ani póte asigura pe lângă un premiu sĕptĕmânal de 20 bani pentru casul încetării sale din viéță un capital de 316 coróne, pe lângă un premiu sĕptĕmânal de 40 bani 2×316=632 coróne, pe lângă un premiu sĕptĕmânal de 60 bani 3×316=948 coróne, pe lângă un premiu sĕptĕmânal de o coróna 5×316=1580 coróne.

Deslușiri mai de-aprópe dau prospectele ce se pot căpĕta la direcțiunea societății, mai departe la toți agenții **primei societăți ung. gen. de asigurare, ai societății de asigurare vieneze** și ai societății **Franco-Hongroise**, ca representanți ai societății naționale de asigurare accidentală și pentru lucrători și la cerere se pot trimite la ori-cine gratuit și franco. [46] 1—3

Sosirea și plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):
La 4 óre 26 minute, diminéța, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:
La 7 óre 28 minute, diminéța, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):
La 7 óre 44 minute, diminéța, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraș:
La 4 óre 36 minute, diminéța, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 35. Sibiiu, Sâmbătă, 3/15 Aprile 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Aprilie-Maiu-Iunie al anului 1893, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martiu 1893, sĕ-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.*)

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire fórte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 2 Aprile, 1893.

Poimâne, în prima Duminecă după sfintele sĕrbători ale Invierii, în Dumineca Tomei, sĕ va deschide ca de obiceiu sesiunea sinódelor eparchiale ale bisericei nóstre ortodocse, în Sibiiu, în Arad și în Caransebeș. Cu ḑiua de poimâne sĕ întrunesc în jurul iubiților nostri archierei representanții bisericesci ai poporului nostru credincios, ca sĕ se convingă din nou despre starea culturală și materială a bisericei nóstre, sĕ vaḑă progresele ei dela ultima sesiune sinodală din anul trecut, sĕ îndrepte relele, ce s'ar ivi, sĕ delăture pedecile, ce ar impedeca-o în mersul seu regulat, cu un cuvênt sĕ puie la cale tot ce vor afla de bine pentru progresul și promovarea intereselor nóstre bisericesci și scolare.

Sunt 23 ani de când marele archiereu Àndreiu a pus basele constituționalismului bisericei nóstre; este un șir frumos de ani, de când în vîrtutea acestui constituționalism, funcționéză regulat și fără întreruperi sinódele nóstre, în special sinodul nostru archidiecesan. Și sĕ vede, că speranțele, ce le-a pus archiereul Andreiu în aceste sinóde, au fost întemeiate, sĕ vede, că urmașii lui, în special actualul cap și conducĕtoriu al bisericei nóstre au înțeles pe deplin intențiunile nobile ale marelui archiereu, căci sub conducerea sa abilă și înțeléptă, sinódele nósrte au pus la cale multe lucruri folositóre pentru biserica nóstră, au luat multe mĕsuri necesare, în urma cărora consolidarea internă, desvoltarea și mersul spre bine au progresat din an în an.

Și sinódele nóstre au fost productive cu deosebire când între membrii lor a domnit pacea și buna înțelegere. Când aceste au lipsit, — și durere s'a întêmplat și acésta, — când unii din representanți au fost póte conduși de considerațiuni personale, când s'au format partide cu scopuri particulare, resultatele n'au fost corespunḑĕtóre, precum acésta sĕ întêmplă în asemene casuri la ori ce corporațiune representativă.

Scrupulositatea și partidele sunt bune, de lipsă chiar, dar partide cu principii, partide conduse de scopuri nobile și cu intenții bune, partide cari țintesc la scopuri generale, atingĕtóre de întréga biserică, ér nu la scopuri particulare. Prin astfel de partide buna înțelegere nu sĕ conturbă, și lucrările sinodale au un curs normal și binefăcĕtoriu.

Dovadă despre acésta este, între altele, ca sĕ nu amintim cele mai de mult, lucrarea binefăcĕtóre ce s'a produs în sinódele anilor din urmă; crearea fondului de pensiune al preoțimei archidiecesane, noul regulament seminarial, mĕsurile de apĕrare pentru salvarea scólelor nóstre poporale, amenințate prin proiectul de lege ministerial pentru salarisarea învĕțătorilor, sunt între altele ródele muncei pacinice, cari au deja și vor avea în viitoriul cel mai apropiat efectele lor binefăcĕtóre pentru biserică și scólă.

Și dacă am avut când-va lipsă de armonie și de bună înțelegere, apoi de sigur, că acum avem mai mare lipsă de ele, avem lipsă căci vedem, că chiar acum se lucră, cu sistem, la slăbirea bisericei și manifestățiile presei relative la biserica nóstră, ne întăresc tot mai mult în acéstă credință.

Sesiunea sinodală, ce se va începe preste dóuĕ ḑile, va reflecta la tóte împregiurările, va fi cu ochii deschiși pentru tóte interesele bisericei nóstre naționale și prin mĕsurile, ce le va lua, va duce și ea cu un pas mai nainte biserica nóstră pe calea progresului.

Din rapórtele, ce le va substerne consistoriul, deputații se vor convinge despre starea din present a bisericei, vor vedé ce e bine, vor vedé dacă sunt scăderi și avênd la disposiție în aceste rapórte material bogat, își vor da cu bunăvoință silințele a introduce în biserică, după putință, tot ce e bine și folositoriu.

Scim că deputații nostri, ca cei mai distinși fii ai poporului și bisericei, se adună cu dragoste în jurul archiereului nostru, vin conduși de cele mai bune intențiuni pentru biserică, vin hotărîți de a conlucra la inaintarea ei, de a lua parte la o lucrare culturală și binefăcĕtóre pentru poporul nostru.

In acésta speranță îi bineventăm, ḑicêndu-le: Bine ați venit în mijlocul nostru.

Revista politică.

In dieta din Budapesta s'a terminat desbaterea asupra bugetului ministeriului honveḑimei. Referentul a fost G. Szerb. La începutul desbaterei se prevedeau scene furtunóse, de cari s'au petrecut și în anii trecuți. Unele considerațiuni mai înalte însĕ, dar mai vîrtos vorbirea ministrului Fejérváry, în care a rugat pe oposițiune a discuta cu cea mai mare obiectivitate, a potolit în câtva spiritele agitate ale oposițiunei. Fejérváry a declarat categoric, că dorințele oposițiunei nu se pot împliní. Limba germână în institutul Ludovica este absolut necesară, honveḑimea nu are lipsă de trupe technice. Prin hulele, ce le ridică oposițiunea asupra armatei comune sĕ măresce numai abisul, care și așa este destul de amețitoriu. Trebue sĕ se ia în considerare, că Ungaria este stat poliglot, unde e vorba de mai maulte națiuni, ér afirmările oposițiunei despre o singără națiune sunt hiperbolice. Guvernul a făcut tot ceea-ce i-a stat în putință și delegațiunile de asemenea, pentru afirmarea statului magiar și în direcțiunea acésta. Mai mult nu se póte face.

Foile opesiționale sunt fórte nemulțămite cu desbaterile din anul acesta. Ele ar fi așteptat scene scandalóse. Oposițiunea s'a prea închinat promisiunilor guvernului.

* * *

Scirile din Viena anunță, că ministrul președinte al Bulgariei Stambuloff a fost primit în audiență de către Maj. Sa monarchul nostru. Deși audiența a avut un caracter de tot privat, totuși presa îi atribue o mare însĕmnătate politică. Singur Stambuloff după reîntórcere s'a esprimat către un raportor al ḑiarului „N. W. Tgblat“ că deși resultatul audienței nu-l póte spune acum, tosuși 'l aștéptă în timpul cel mai scurt și acest resultat e favorabil Bulgariei. Și pentru-ce nu ar fi, adause Stambuloff? Nu însemnăm noi civilisațiunea în Orient? Nisuința nóstră nu e îndreptată óre spre pace și spre progres?

* * *

Proiectele de legi presentate de guvernul german întimpină mari greutăți în parlament. Cu tóte vorbirile cancelariului Caprivi și cu tóte amenințările, că Germania va fi în scurt timp cercată de un rĕsboiu sau că va fi necesitată însăși sĕ-l încerce, oposițiunea a rĕmas nemișcată și statornică în atitudinea de la început. Scirile mai próspete, ce sosesc din Berlin comunică, că a dóua cetire a proiectelor

FOIȚA.

Poesii poporale

din Țéra-Oltului (jurul Avrigului) adunate de *„Ioan“*.

(Urmare)

Lasă-te badeo de mine,
Când s'a lăsa post de pâne,
Post de pâne și de sare
Și de gura dumnitale.

Când m'ajunge dor de ducă,
Mĕ duc pe dél ca pe luncă,
Când m'ajunge dor de mers,
Mĕ duc pe dél ca pe șes.

Când te duci badeo la dél,
Pune clopote la cal,
Clopot de cióe mică,
Sĕ te-aud dela fabrică*)
Clopot de cióe mare
Sĕ te-aud din depărtare.

Prin pădure pe sub fagi,
S'au avut doi ómeni dragi
Și părinții nu-i voia
Și ei sfat se sfătuia,
Sĕ s'arunce 'ntr'o fântână,
Și s'au pus, s'au aruncat
In o fântână din sat,
Și părinții i au aflat,
I-a scos și i-au îngropat,
Pe ea'n dél subt un alun
Și pe el din jos de drum
Și la cap cruce-i puneau
Câți drumari pe drum treceau
Și mormêntul îl vedeau,
Și pe cruce de ceteau
Diu gură așa ḑiceau:
Veḑi, ce face dragostea
Mânce-o focul și para.

Eu mĕ duc, codrul rĕmâne,
Plânge frunḑa după mine,
Plânge frunḑa, ba érba
Ba măicuța sĕraca,
Că m'o trecut granița,
Când în granițʼam intrat
Am stat și m'am tot uitat,
Vai tare m'am depărtat
De a mea țéră, de-al meu sat.

Trandafir cu dóuĕ foi
Maica-i cu dóuĕ nurori,
Una-i ruja macului,
Una-i chipul dracului,
Una merge la fântână,
Cu iia sócrei pe mână,
Ș'o atinge-odată'n apă,
Na-o maică că-i spălată,
Ș'o acață de-o grădea
Sĕ latre cânii la ea.

Pe părăul cu érba
Mĕ'ntêlneam cu sócra mea,
Sócra din graiu îmi grăia:
Ea bade pe fata mea,
Că-ți dau șase boi cu ea,
Sĕ-mi dai șase și cu șase
Fata ta nu-mi trebe'n casă,
Că-i urîtă, nu-i frumósă,
Maici-i trebe țesĕtóre
Fata ta-i scurtă'n picióre,
N'ajunge la schimbătóre,
Bagă vină la rĕsboi,
Că ce face lăturoi,
Bagă vină la sucală,
Că ce face pânza rară.

Fetele din satul nostru
Fi-le-ar fi sĕcat lor rostul,
De frumós'ar fi frumóse
Numai sunt cam mincinóse.

Ardelean cu car cu boi
Ḑiua hăi și nóptea hăi,
Cu punga plină de lei,
Când te uiți în fundul pungii
Găsesci ața mămăligii.

Frunḑă verde trei smicele
Avui trei ibovnicele,
Una'n dél și una'n vale,
Una'n ulița cea mare,
Cea din dél s'o măritat
Cea din vale m'a lăsat,
Cea din ulița cea mare
Scio naiba ce gând are.

Vai tu lună și voi stele,
Plângeți durerile mele,
Că ție Dómne mĕ rog
Sĕ-mi dai minte și noroc.

Cântă turturică'n dél
Mândra mea plânge amar,
Plânge că m'am însurat
Insurat și-o am lăsat,
Las, sĕ plângă cât o vrea
Eu nici grijă n'oi avea.

Frunḑă verde ș'o lălea
Bărbată-i nevasta mea,
Bărbată naiba s'o ia,
Pune pânza, când dă frunḑa,

---

*) Fabrica de lână dela Avrig, unde lucră o mulțime de fete.

militare va avé loc în ḑilele prime ale lunei lui Maiu. Se póte afirma cu siguritate, că proiectele vor fi respinse. In casul acesta guvernului nu-i rĕmâne alta decât ca sĕ disólve parlamentul şi acésta este un lucru inevitabil. Alegerile nóuĕ vor avé loc pe la începutul lunei lui Iuliu.

* * *

Despre situaţiunea actuală din Sêrbia „Timpul face următórele apreţieri: După depeşile pe care le-am primit din Belgrad, se pare că actualul guvern al Sêrbiei a început un joc fórte primejdios. In ajunul deschiderei scupcinei era întrebarea dacă radicalii singuri sau dimpreună cu progresistii aveau sĕ-şi implinéscă sau nu ameninţarea de a se retrage din scupcină şi de a face imposibilă constituirea acesteia, liberalii nefiind în numĕrul cerut de legea electorală pentru a lucra singuri în numele ţĕrii. Nimeni, nici chiar dintre cei cari cunosc mai de aprópe stările de lucruri din Sêrbia, nu s'au gândit la resolvarea, pe care a dat-o acestei grave cestiuni maioritatea liberală a scupcinei. Se spera până în ultimul moment, că liberalii aveau sĕ isbutéscă cu progresistii sau pote cu vr'o câţiva radicali nu tocmai hotărîţi a ajunge la cifra fatală de 68 de mandate representate, cu care numĕr scupcina sĕ-şi pótă începe lucrările. Acest numĕr, după cum am vĕḑut, nu s'a putut ajunge, — şi scirile ne au adus surprinḑĕtórea veste că, după retragerea radicalilor şi progresistilor din scupcină, ministrul de interne a declarat, că guvernul nu vrea sĕ recunóscă modificările făcute de fosta scupcină radicală în legea electorală, că el socóte ca legal vechiul numĕr de 124 deputaţi, ér nu pe cel de 134, că în sfârşit maioritatea legală e de 63, ér nu de 69.

Scupcina, adecă liberalii rĕmaşi întrênsa, au admis acest chip de a vedé şi s'a declarat legalmente constituită. Mai mult: guvernul e hotărît a anunţa alegerile radicalilor şi progresistilor şi a-şi da tótă silinţa ca în locul lor sĕ se alégă cât se póte mai mulţi liberali.

E lesne de înţeles ce însemnéză şi ce urmări póte sĕ aibă o astfel de procedare, în Sêrbia, unde luptele electorale, chiar şi cele obicinuite, nu se petrec nici odată fără vĕrsări de sânge Lipsa de jenă a unei scupcine alese pe temeiul unei legi electorale, de a declara nulă acéstă lege, dar a se proclama cu tóte acestea pe basa ei legalmente alésă, va produce în ţară — care a afirmat cu ocasia ultimelor alegeri atât de puternice simpatii radicale, — va produce un resunet, care fórte uşor va devení primejdios pentru liniscea internă a Sêrbiei.

Pentru lumea din afară, şi în special pentru marile puteri europene, ar putea sĕ fie destul de indiferent, dacă la cârmă în Serbia se află liberalii sau radicalii. In ce privesce politica esterióră, unii de alţi mult nu sĕ deosebesc. Deopotrivă, şi radicalii şi liberalii, înclină spre Rusia şi de asemenea, în ce privesce aspiraţiunile lor naţionale, nu se deosebesc aprópe de loc. Crisa ce ameninţă a se deslănţui în interiorul tinĕrului regat vecin interesézá însĕ, pentru-că ea póte da nascere la turburări interne atât de grave, încât ele se pótă alcătui o primejdie şi pentru vecinătate.

Cu cât mai mult e de temut acésta, cu cât scupcina liberală, care se pregătesce a se pune pe lucru, fără a arĕta că i-ar păsa de supĕrarea radicalilor şi progresiştilor, — acéstă scupcină şi a propus în programul seu de lucrări resolvarea unor cestiuni de cea mai mare importanţă şi dintre care unele, ce este mai mult, interesézá direct şi străinătatea. Astfel sunt convenţiile cu Austro-Ungaria şi Germania. Scupcina mai are apoi sĕ implinéscă locul vacant încă al unui al treilea regent, are sĕ hotărască asupra desfiinţării monopolurilor tutunului şi sării şi altele.

Nimeni, şi de sigur nici guvernul d lui Avakumovici, nu-şi póte face ilusia, că în urma actului sĕvêrşit de alegĕtori se vor ţiné de-o-parte. Dimpotrivă, înverşiunarea luptelor politice, care ajunsese deja la un stadiu destul de îngrijitor, nu va face de cât sĕ créscă, şi îndată ce alegerile radicale şi progresiste se vor anula şi se vor ordona altele, se va deslănţui o campanie, care după esemplele ce au dat până acum alegĕtorii sêrbi, se cam póte prevedea, ce va fi.

Nu credem chiar, că ar fi o esageraţie de temere, când cineva s'ar aştepta, după lovitura cutezată a guvernului protegiat de dl Ristici, la isbucnirea unor astfel de turburări care sĕ ia proporţiile unei adevĕrate revoluţii.

Noutăţi.

Personalia. Din incidentul alegerei preşedintelui Asociaţiunei nóstre transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, a domnului Georgiu Bariţiu de president al Academiei române, comitetul Asociaţiunei sub conducerea domnului vice-preşedinte, Dr. Ilarion Puşcariu, s'a presentat Luni a dóua ḑi de Paşti la nestorul ḑiaristicei nóstre în corpore şi l'a felicitat şi din incidentul sĕrbătorilor Paştilor şi şi din cel al alegerei de preşedinte al Academiei.

La cuvintele bine accentuate ale domnului vice preşedinte, Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit şi vicariu archiepiscopesc, veteranul preşedinte a rĕspuns între lacrimi de adêncă emoţiune.

* * *

Denumire. Domnul Georgiu Opra vice-director în ministerul reg. ung. de comerciu, este numit director tot în acel ministeriu.

* * *

Din congregaţiunea comitatului Braşov. In congregaţiunea comitatului Braşov, punêndu-se la ordinea ḑilei şi programa politică bisericéscă a guvernului, s'a desfăşurat o discusiune agitată. Maioritatea săséscă dimpreună cu magiarii au pledat pentru program. Contra lui au vorbit românii şi anume: adv. Ioan Lenger şi Dr. A. Murĕşan. Cu tóte argumentele convingĕtóre ale vorbitorilor români, s'a primit cu maioritate aprobarea programului politic bisericesc al guvernului. — In curênd se va alege la Braşov vice-span. Vom vedé cu ce vor fi rĕsplătiţi compatrioţii nostri saşi pentru atitudinea din congregaţiunea trecută.

* * *

Alegere de vice-span. Comitatul Bistriţa-Năseud a păţit cu alegerea de vice-span întocmai ca făgărăşenii. S'au presentat cu totul 4 candidaţi. Deputatul Adolf Zay a abḑis telegrafice în preḑiua alegerei, Storch şi Gyarfas în decursul votărei, după ce a vĕḑut cum se urméză. Comitele Paul Bethlen a enunţat ca singurul candidat şi tot deodată ales cu unanimitate pe cont. Stefan Lázár secretariul comitelui din Cluş. Alegĕtorii au rĕmas fórte nemulţămiţi şi au insinuat recurs.

* * *

Oferte. Vice comitele comitatului Sibiiu face cunoscut, că la 21 Aprile a. c. n. la 10 óre a. m. va avea loc pertractarea ofertelor pentru mai multe lucrări. Intreprinḑĕtorii 'şi pot lua informaţiuni mai de aprópe în cancelaria vice comitelui.

* * *

Călĕtorie la Constantinopol. Biroul pentru estradarea biletelor pe liniile ferate ale statului (hotel Hungaria) însciinţéză, că în luna lui Maiu a. c. va arangea o escursiune în Orient, la Constantinopol. Cei interesaţi pot căpĕta dela oficiul respectiv informaţiuni de aprópe. Insinuările se pot face până la 1 Maiu a. c. n.

* * *

Logodnă regală. Scirile din Petersburg anunţă, că călĕtoria reginei Natalia la Ialta se aduce în combinare cu realisarea unui proiect al reginei şi anume cu logodirea fiului ei, regelui Alecsandru cu o mare princesă ruséscă.

* * *

Succesul unui tinĕr român în America. Din America se anunţă, că la ultimele esamene ale cursului de medicină dentistică de la universitatea din Baltimore (America), cel care a obţinut primele premii pentru partea operatore şi technică, precum şi o menţiune onorabilă pentru partea teoretică a fost un tinĕr român, doctorul I. Krainik.

Adunarea generală a „Furnicei“.

Făgăraş, 1/13 Aprile, 1893.

Eri a avut loc a *nóua* adunare generală a institutului de credit şi economii de aici „Furnica“.

Acest institut s'a înfiiuţat cu ajutoriul Albinei“ subscriind ea a treia parte din capitalul social de 30,000.

Acţiunile erau de câte 100 fl.

Ca sĕ potă esercia o controlă eficace, „Albina“ numai sub aceea condiţiune a subscris 100 din 300 de acţii, dacă fiecare acţie va avea un vot la adunarea generală.

Fundatorii au primit acéstă condiţiune, bine sciind că prin asta, fiind tótă puterea în mânile institutului „Albina“ şi respunderea pentru prosperarea „Furnicei“ încă va cădé în sarcina ei, căci ea cu 100 de voturi ale sale la fiecare adunare generală póte esopera concluse după plac, pentru-că din celelalte 200 de voturi resfirate la vr'o sută de acţionari după natura lucrului nici odată nu se pot representa nici măcar 100 la adunarea generală.

Astfel şi-a pornit activitatea sa „Furnica“ sub aripile „Albinei“ şi dacă au putut fi la început acţionari, cari aveau vr'o rĕcóre de covêrşitórea influinţă a „Albinei“, aceea a dispărut de mult, ér astăḑi sunt fericiţi, că esistă aceea legătură intimă.

Contabilii „Furnicei“ şi-au făcut scóla la „Albina“, cel puţin odată în an vine şef-contabilul „Albinei“ carele este totodată şi membru al comitetului de supraveghiare al „Furnicei“ şi cercetéză şi esaminéză tóte afacerile, încheierile conturilor se fac sub controla lui, ér directorul esecutiv al „Albinei“ este şi membru al direcţiunei „Furnicei“, tóte regulamentele se fac cu concursul lui, în fie-care an participă câte la dóuĕ şedinţe de direcţiune, nainte şi după adunarea generală. In aceste şedinţe se iau conclusele mai de însemnătate peste an.

La adunările generale pe „Albina“ totdeuna o a representat directorul ei esecutiv, şi anume la prima adunare în 1885 repos. Visarion Roman, ér de atunci în cóce dl Parteniu Cosma.

Numai la adunarea generală din 1886 a fost lipsă de mătură, de carea s'a şi folosit atunci dl Cosma cu tótă energia, şi de atunci nu s'a mai ivit nici o necesitate de cură, ci merg lucrurile regulat în cea mai bună armonie, spre mulţămirea generală a acţionarilor şi a clientelei.

„Albina“ dela început şi până astăḑi, când a fost lipsă, a provĕḑut pe „Furnica“ cu capitalul necesar, şi astfel cu tótă concurenţa, ce i-o face casa de păstrare aşa numită „jidovéscă“ de aici, „Furnica“ a fost în stare în fiecare an se dee dividendă cinstită acţionarilor sei, şi sĕ şi doteze fondul de reservă tot în mod estra-ordinar, *încât după o gestiune de nóuĕ ani, acela a ajuns la cifra capitalului social de 30,000 fl.*

Deşi în statutele vechi nu era provisiune pentru scopurile culturale, adunările generale de câţi-va ani în cóce, ţinênd cont de insuficienţa fondurilor nóstre scolare, au votat mereu din profitul curat, ajutor de câte 300 fl. anual pentru fie-care scólă confesională română din Făgăraş, şi astfel, siguri că şi în viitoriu ne vom bucura de acest ajutor, noi n'avem frică de legea „Csáky“ care aḑi mâne se va crea.

Numai la adunarea generală din anul trecut am priceput deplin scopul, ce urmăresce representantele „Albinei“, când stăruia mereu, ca sĕ dotăm fondul de reservă în mod estraordinar, ca în scurt timp sĕ ajungem la suma macsimală de fl. 30,000 admisă prin statute.

Fiind adecă la ordinea ḑilei modificarea statutelor, mai mult cu pri-

---

Ş'o taie la Sânt-Văsiiu
Tot ea ḑice, că-i întâiu.

Frunḑuliţă fóie négră
Vine badea fără trébă
Şi cu glas de dor mĕ'ntrébă,
Şi mĕ 'ntrébă de cercei
Cin' a dat banii pe ei?
Cui e drag de ochii mei!
Şi me 'ntrébă de mărgele
Cin' a dat banii pe ele?
Cui îi plac buzele mele.

Pentru omul car' mi-e drag,
Cale n'am şi cale-mi fac,
Pentru omul ce-l iubesc
Cale n'am şi tot pornesc,
Pentru badea ce-mi e drag,
Multe rabd şi multe trag.

Eu iubesc maica mĕ'nvaţă
Sĕ iubesc de diminéţă,
Tinĕrul făr de mustaţă
Când sĕ'nvaţă a strânge'n braţă
Şi sărută cu dulcéţă
Care's rumene la faţă.

Trece badea pingă mine
Parcă nu ne-am avut bine,
Trece badea nu mĕ'ntrébă,
Pare că nu i-am fost dragă,
Şi eu trec şi nu-l întreb,
Dar cu ochii mi-l petrec.

Tot iubitu-i cu dor mult,
Despărţitul cu urît,
Tot iubitu-i cu 'nfocare,
Despărţitul cu dor mare.

Eu român bădiţa sas,
Ce dragoste cu nĕcas,
Eu betég, badiu betég
Ce dragoste cu pribég.

Lasă-me maico sĕ mor
Pe perină de fuior
In braţele cui mi dor.
Lasă-me maico sĕ zac
Pe perină de bumbac
In braţele cui mi drag.

Frunḑă verde trei gutui,
Fost'am dragă órecui,
Dar acuma nimĕnui,
Insĕ m'oi purta frumos
Sĕ fiu éră cui am fost.

Spune mi mândr'adevĕrat,
Câţi voinici te-au sărutat,
Numai unu 'nalt şi lat
Şi înalt şi sprâncenat.

Spune-mi mândră nejurată
Mai gândesci la min' vre-odată,
Dar eu cum sĕ nu gândesc
Că cât e ḑiua de lungă
Nui destulă sĕ-mi ajungă,
Şi cât e nóptea de mare
Dorul tĕu nu-mi dă răbdare,
Nici inimei stêmpărare.

Păn' eram june junén
De iubiam de nu iubiam,
Unde mĕ culcam dormeam,
Dar acum de când iubesc
Nu pot sĕ me odichnesc.

Frunḑă verde sămurastră
M'a trimis maica de-acasă
Şi gătită şi frumósă
Ori mĕ jócă, ori mĕ lasă
Ori mĕ mână ér acasă.

De-aş trăi cât pétra'n munte
N'aşi iubi fată de frunte,
Aş iubi fată sĕracă
Numai pe voe sĕ-mi facă.

Măi bădiţă dela cai
Spune-mi gura cui o dai,
Dămi-o mie 'ndatorie
Până la Sânta Mărie.

(Va urma.)

vire la alte casuri, dl Cosma vine cu propunerea, ca respectivii §§ din statute sě se modifice astfel, ca capitalul social sě se urce dela fl. 30 la 60 de mii însě astfel, că atunci când fondul de reservă va ajunge la suma macsimală de fl. 30,000, sě se adaugă la capitalul social, și imediat sě începem crearea altui fond de reservă tot de 30,000 fl., *ér acțiunile institutului de fl. 100 nominal sě se schimbe cu altele de câte 200 fl.*

Propunerea s'a primit cu entusiasm, statutele s'au modificat în acest sens, și s'au aprobat din partea tribunalului competent, ér în adunarea generală de eri, din profitul curat de *10,585 fl. 39 cr.* dotându se fondul de reservă în loc de suma statutară de 454 fl. 26 cr. cu considerabila sumă de *6264 fl. 88 cr.*, cu acésta a ajuns la suma macsimală de 30,000 fl., și în sensul statutelor nouě *s'a adaus la capitalul social* și s'a dispus schimbarea acțiunilor vechi de 100 fl. cu altele nouě de fl. 200=400 coróne.

Astfel cu ajutoriul lui Dumneḑeu și al „Albinei“, acționarii „Furnicei,“ după un exercițiu de numai nóuě ani de ḑile, în cari au căpětat și dividende cinstite își věd capitalul duplificat fără ca sě li se fi cerut contribuiri nóue.

„Furnica“ astăḑi trece în categoria celor mai consolidate și celor mai mari institute din provincie, cu un capital social de *120,000 mii de coróne*, și este adăpostită în casa sa proprie.

Dă Dómne tot așa și pe alte terene! *Olténul.*

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Zarand, în Martiu, 1893.

Preaonorată redacțiune! In numěrul 21 al „Telegrafului Român“ a apărut o corespontă din Brad semnată de Dr. P. O. în carea se schițéză „câteva momente din viața constituțională a parochiei Brad, în anul 1892“. Nu aș fi respuns la acéstă corespondență — deși direct sum atins, dacă nu s'ar fi esploatat, și dacă nu s'ar esploata și aḑi, din partea unora, cari caută sě strice buna înțelegere. De altă parte în fața adevěrului considerările de amiciție trebue sě le punem la o parte, numai ca adevěrul sě ese la lumină, așa curat cum este și nu schimonosit.

Corespondentul ḑice: „parochia Brad cu preste 2000 suflete, cu doi preoți dotați din adău și stolă... dispune de o avere de circa 10,000 fl. v. a, parte în realități, parte în capitale elocate cu un buget anual la întrate de 1300 fl. și erogate de 1040 florini v. a.

E fapt, că parochia numěră atâtea suflete, cu doi preoți, dar durere, trebue sě o spun sunt fórte rěu dotați, parochiile abia de clasa a treia, adăul e numai 40 cr. de familie și nici acela nu se póte scóte regulat, venitele dela botezuri, cununii, înmormântări — abia se pot ridica cu adău cu tot la 400 fl. de parochie.

Averea bisericii ce e drept face 9922 fl. 52 cr., dar din acéstă sumă numai 2678 fl. 23 cr. sunt capitale active ale cărora interese se pot folosi spre scopuri bisericesci și scolari. La aceste se mai pot adauge venitul discului cu 150 fl. anual și venitele dela arênda de pămênturi cu circa 70 fl. anual.

Venitul curat ar fi în suma rotundă de 488 fl. anual — presupunênd că interesele și arênḑile întră tóte până la un cruceriu. Acesta ar fi venitul real, pe care se póte conta. In averea de 10,000 fl. v. a., ce o scóte la ivélă corespondentul, realitățile: scóla, ornamentele, utensiliile etc. cari nu aduc interese nici un ban, forméză suma de 6530 fl. 69 cr. adecă preste dóuě părți din averea totală In bugetul anual în sumă de 1300 fl. v. a. corespondentul uită a spune, că sunt induși repartiția de salariu a învěțătoriului în sumă de 375 fl. v. a., carea sě scóte dela popor mai mult de un deceniu; afară de aceea venitele dela dóuě fonduri cu menițiune specială cari represintă un venit de circa 100 fl. v. a. Acésta e starea faptică, la carea trebue sě mai adaug, că biserica mai în fie-care an trebue reparată, fiind tótă crepată — în urma teritoriului nestabil, unde e zidită, și pre lângă aceea e prea mică, încât nu cuprinde ómenii la sérbători mari.

„Prunci obligați a frecuenta scóla în 1892 au fost 166 din cari numai 10% s'au presentat la esamen.“ Adevěrul în tótă golătatea este că pruncii obligați a cerceta scóla sunt 250 inși. Numěrul de 166 represintă numai pre acei elevi — între cari fórte puține fete — cari au fost aleși ca sě cerceteze; éră restul a fost dispensat din anumite motive. Și deși numai 166 erau dați ca obligați a frecuenta, totuși comisiunea administativă comitatensă a îndrumat parochia sě-și sporéscă puterile didactice. Nu s'a aflat un singur suflet carele sě se fi opus sporirii puterilor didactice, la numěrul de dóuě. Intrebarea capitală era: pensionarea învěțătoriului bětrân ce aḑi funcționéză, și a dóua întrebare era: un nou post de învěțătoriu ori de învěțătóre sě se sistemiseze? Comitetul, apoi sinodul a decis sě se pensioneze vechiul învěțătoriu. Până aḑi însě nici documentele respectivului nu s'au subșternut, și sě scie cu câtă greutate se pensionéză învěțătorii nostri din partea statului, chiar și atunci, când dênșii o voesc din tótă inima. Eu regret, că corespondentul a sulevat cestiunea în public, căci numai strica póte causei scolare. Ușor se póte întêmpla din partea organelor sě ḑică: mai póte serví. Avem casuri d. e. în Rapolt și airea, deși învěțătorii au cerut se fie pensionați. Mai vine la mijloc și impregiurarea, că învěțătoriul fungente folosesce dóuě odăi în edificiul scolar. Ce e de făcut la cas de a nu fi pensionat? O sě se róge comitetul și sinodul sě lase liberă o odae. Era o cestiune de tactică dacă în cercul restrins — acasă — nu în public sě se fi dus în îndeplinire pensionarea, și apoi era ușóră de deslegat cestiunea a dóua: ce se alegem, doi învěțători ori o învěțătorésă, și un învěțătoriu?

E fapt, că comitetul parochial s'a esprimat pentru instituirea unei învěțătóre — cum ḑice corespondentul — dar a uitat a spune, că în sinod maioritatea membrilor comitetului a votat pentru un nou post de învěțătoriu împreună cu marea maioritate a sinodului. Și eu cred, că bine au făcut. Și deóre-ce corespondentul ḑice, că: „nu se ocupă cu motivele“, me voiu ocupa eu, pentru-ca lumină sě se facă, și sě se audă și părerile contrare.

Dacă până aḑi e numai decisul platonic, că vechiul învěțătoriu sě se pensioneze — dar nici un act nu e subșternut, de sigur până în tómnă lucrul nu se va finalisa. O nóuă putere însě trebue sě aducem, fiind-că ni se impune din partea comitetului. Acésta putere însě acum e un ce imperativ sě fie învěțătoriu și étă motivele aprópe a întregului sinod:

1. In numěrul de 166 prunci aleși a cerceta scóla sunt numai băeții fără băete — aprópe prea mulți pentru doi învěțători. Acésta o scia întreg sinodul.

2. Nu avem un cântăreț în tot Bradul, așa încât măestrii români de aici trebue sě-i invețe a cânta în o voce, învěțătoriul din Valeabrad, care încă nu cunósce nici un instrument musical.

3. Nu e nici la gimnasiu nime, care se cunóscă notele, și se pótă forma un cor. Ori póte crede corespondentul, că mai putem sta înainte la serbările nóstre dela încheiarea anului scolariu tot cu „eu sum vivandiera“? Un învěțătoriu, carele sě cunóscă notele, e un ce neapărat de lipsă pentru Brad. Și cu cât mai iute cu atât mai bine. Sě ne pară bine, că sinodul fără șovăire și-a și impus de nou un arunc de 150 fl.; și astfeliu aruncul face total 525 fl. v. a.

4. La scóla normală din Brad deja nu frecuentéză nici un elev eșit din scóla populară a Bradului. Óre sě mai mérgă tot așa? Ni se va ḑice, că sunt patru despărțěminte la scóla normală! Da! Insě nime nu e dispus a veni și a plăti didactru 5 fl. eventual 9 fl. la scóla normală din Brad, când el plătesce repartițitiune la învěțătoriul seu în sat, și are mai puține spese.

5. Mâne poimâne vom fi siliți a face asil de copii confesional și acolo inomiso, ne va trebui o îngrijitóre femee.

Din partea „kulturegyletului“ e proiectat aici „kisdedovo“.

6. A trăi în Brad o învěțătóre cu 300 fl. e imposibil în imprejurările actuale. Un învěțătoriu însě póte trăi, și astfel nu am trebui se lăsăm tinerii zarandeni a căuta airea stațiuni de invěțători.

7. Interes bine priceput al gimnasiului este ca la scóla populară din Brad sě fie cel puțin doi învěțători dintre cei mai buni, că prunci numai în Brad ar fi și pentru trei învěțători.

8. Eu cred, că sinodul a lucrat fórte corect, sistemisând dóuě posturi de învěțători, căci altcum am fi pățit-o ca comuna Cebea, carea în anii trecuți nesistemisând dóuě posturi de învěțători, pruncii au fost constrînși o parte a cerceta scóla de stat din Baia de Criș. Acésta au voit a încungiura cei-ce au fost pentru învěțătoriu, éră nu pentru învěțătóre — deocamdată.

In fine corespondentul fie convins că nime nu e așa de găgăuț sě nu cunóscă însemnătatea culturii femeei. Dar tóte la timpul lor.

De dorit ar fi ca cestiuni ca: înființarea de reuniuni femeesci sě se suleveze numai în general; căci altcum dușmanii vor lucra ca sě nu reușim cu ele. Au nu vedem, că prin Sělagiu nu se apróbă statutele. Cu lucruri speciali sě pășim când totul e gata.

In fine trebue sě rectific neadevěrul rěu stilisat, că: esprimarea mulțămitei epitropiei a fost propusă din sinul seu. Un membru al sinodului a propus, dar nu dintre epitropi. *Unul dintre epitropi*

Bibliografic.

Societatea de lectură „Inocențiu M. Clain“ a teologilor din Blaș deschide prenumerațiune la opul: „*Pregătire la mórte*“ de S. Alphonso Liguori, tradus de membrii societății. Opul va apăré pe la finea lui Iuliu a. c. Prețul 80 cr.

— *Asociațiunea pentru spriginirea învěțăceilor și sodalilor români din Brașov.* Informațiuni de N. P. Petrescu. 1 broș. Brașov, 1893. Se vinde în folosul fondului „Asociatiunei pentru spriginirea învěțăceilor și sodalilor români din Brașov“. Prețul 20 cr.

— „*Romänische Iahrbücher*“, a aprărut broșura a IV Aprile, 1893 cu următoriul cuprins:

Von der romänischen Akademie. — Von den Romänen Makedoniens. — Der romänische Staatshaushalt. — Die Gestalten des romän. Volksglaubens. Aus dem Alptraume entwikelt von W. Rudow. (Fortsetzung). — Der Unterpräfekt. Novelle, nach dem Romänischen von Duiliu Zamfirescu (Schluss). — Rundschau: Aus dem ungarischen Reichstage. — Politische Processe. — Aus dem Königreiche. — Aus de Bucovina. — Slavische Stimmen. — Litterarisches: Mihail Eminescu. Studiu critic. — Traian und Andrada.

Din public*).

Dare de samă și mulțămită publică.

Scólele nóstre românesci de pe sate pe lângă tótă stăruința și silința învěțătoriului nu 'și pot ajunge scopul, ca copii eșiți dela scólă sě se perfecționeze și cualifice și mai departe, — ci încă și aceea ce la învěțat în decurs de 6—9 ani perd și uită cu totul. — Și pentru ce óre? — Rěspunsul e ușor de aflat. Copii eșiți dela scólă și ne mai fiind siliți a cerceta scóla, ocupându-se cu părinții lor cu de ale economiei, cu încetul uită de scólă și ce au învěțat. Din cărțile lui, din care a învěțat, fiind că sunt de cuprins serios și tot odată cunoscute, nu se mai interesézä se le mai resfoiască și sě le mai recetéscă. Ar voi — póte — altceva nou se cetéscă, și încă astfel de cărți ce sunt potrivite cu firea și priceperea lui. — Insě durere — astfel de cărți, adecă bibliotecă scolară, — unde tinerimea nóstră, cetind sě se pótă cultiva și lumina și mai departe — nu prea sunt, și așa atât străduiala învěțătoriului lui, cât și a copiilor și a părinților remâne mai cu totul fără efect. Acésta cred, că o sciu toți aceia care se interesézä de înaintarea învěțămêntului popular, fără a mai fi lipsă de argumentariu.

Aici în Măgógea pentru prevenirea acestui rěu, după mai multe consultări — în 31 Ianuariu v. a. c. s'a arangeat o petrecere populară împreunată cu cântări și derlamări din partea tinerimei scolare pentru înființarea unei biblioteci micste scolară populară. Venitul brut al acestei petreceri

a fost . . . . 33 fl. 70 cr.
Subtrăgêndu-se spesele de . 12 „ 90 „
Resultă un venit curat de . 20 „ 80 „

Dovadă, că poporul român din Măgógea jertfesce bucuros pentru scopuri culturale, este că s'au presentat în număr frumos și sěrbătoresce. — Ér inteligența română din loc și vecinătate, — pentru ca sě ne deie un impuls și încuragiare, — n'a crutat spese și ostenélă de a ne onora cu presența lor. — Dintre cari cu plăcere amintesc: Dl Ioan Purdean preot gr. or. cu stim. familie din Gârbău. Din Uriu a venit Dl Ioan Rednic proprietar cu stim. sa soție. — Din Chinești a venit Dl preot gr. cat. Vas. Tămaș cu stim. sa soție și dl Năchita Păltinean înv. — Stim. dna preoésă Eugenia Nemeș din Lăpușul românesc; ér din Odorheiu a venit stim. dnă Ludovica Țiboc și dl Teodor Cupșa cu stim. sa soție Letiția.

Fórte plăcută impresiune și mare vaḑă a făcut petrecerei nóstre stimabilele dómne Letiția Cupșa din Odorhei și Maria Cupșa din Măgógea prin presentarea la petrecere în costum național. Fiie-le spre laudă și imitare și altor dómne.

Suprasolviri preste tacsa hotărîtă de 50 cr. — au incurs dela următorii stim. domni: Dl Teodor Cupșa proprietar în Odorheiu 1 fl. Gavrila Șlianu notar cercual 50 cr. Emil Pop subnotar 50 cr. Năchită Păltinean înv. 50 cr. Dna preotésă Eegenia Nemeș 50 cr. Dumitru Dragoș preot gr. cat. în Baiuț o carte pentru biblioteca scolară: „carte conducětóre la propunerea computului“ de I. Trif.

Pentru acestea fapte marinimóse, precum și pentru interesul și buna voință ceau avut stim. participători de a ne sprigini în intreprinderile nostre, pentru înaintarea învěțămêntului popular, — vin a aduce și pe calea acésta mulțămirile nóstre.

Măgógea, în 10 Martiu, v. 1893.

Pentru comitetul parochial:
George Prigónă,
învěțător.

Loterie.

Mercuri, 12 Aprile, 1893 n.

Brünn: 27 69 43 83 51

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 456/1892 [50] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei Mihăleni sĕ escrie concurs, pe basa venerabilei încuviințări consistoriale ddto 20 Octobre 1892 Nr. 6586 B., cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele dau suma de 269 fl. 87 cr. Concurenții au a-și așterne cererile instruate conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopopesc.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 25 Ianuariu, 1893.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian, protopresb.

Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an Private: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von **45 kr.** bis fl. 11.65 p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 vers. h. Qual, und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) porto- und zolfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

1 [6] 6

Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr. bis fl. 3.65 p. Met. — (ca. 450 versch. Disposit.) — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins (etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

2 [15] 4—16

Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Permutare de local.

Am onóre a aduce la cunoscință, că dela 4 Aprilie sĕ află prăvălia mea cu

Obiecte de argintărie și aurărie

în casa Süssmann, Strada Cisnădiei Nr. 20.

Rugênd, ca și în viitor Prea on. public sĕ mĕ onoreze cu prețuitele comande, sunt

[49] 1—2 Cu distinsă stimă

Johann Ludwig,
argințar și aurar.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1892.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	**7.20**	6 20
8.25	1.55	3.20	**5.50**	**9.15**	Budapesta	6.20	7.30	6.35	**1.50**	**8.40**
11.38	**4.14**	**6.50**	**9.22**	**11.19**	Szolnok	**2.55**	5.23	**3.31**	11.46	4.47
2.12	**5.53**	—	**11.53**	**12.57**	P. Ladány	**12.06**	**3.46**	**1.16**	10.05	2.24
3.53	**7.08**	12 05	**1.50**	**2.12**	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de	**2.25**	**11.04**	8.43	12.09
4.—	**7.15**	—	**2.24**	**2.19**	pl. Oradea-mare sos.	persóne	**2.18**	**10.44**	8.38	11.51
4.30	**7.43**	1.02	**3.03**	**2.49**	Mező Telegd	—	**1.52**	**10.07**	8.13	11.17
5.22	**8.18**	2.14	**3.46**	**3.24**	Rév	—	—	**9.30**	—	10.42
5.45	—	2.50	**4.07**	—	Bratca	—	**1.26**	**9.10**	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	**4.53**	**4.17**	Ciucia	3.53	—	**8.31**	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	**5.32**	**4.50**	Huiedin	2.58	**12.47**	**7.53**	6.39	9.12
8.01	—	**6.24**	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	**6.53**	—	8.17
8.29	**10.37**	**6.59**	6.59	**5.55**	sos. Cluș. pl.	12.17	**11.01**	**6.14**	**5.25**	7.40
8.46	**11.10**	—	8.20	6.18	pl. Cluș. sos.	—	**10.45**	5.14	**4.48**	6.52
9.05	**11.32**	—	8.45	6.34	Apahida	—		4.45	**4.23**	6.34
10.08	**12.50**	—	10.21	7.34	Ghiriș	—	—	3.18	3.—	**5.26**
10.37	**1.25**	—	11.09	7.57	Cucerdea	—	**9.23**	2.31	**2.08**	**4.52**
10.56	**1.43**	—	11.17	—	Uióra	—	**8.54**	2.13	**2.—**	**2.34**
11.04	**1.52**	—	11.26	—	Vințul-de-sus	—	—	2.05	**1.51**	**4.28**
11.28	**2.18**	—	11.54	8.22	Aiud	—	**8.24**	1.35	**1.23**	**4.07**
11.45	**2.40**	—	12.18	8.38	sos. Teiuș. pl.	—	**8.07**	1.08	**12.45**	**3.47**
12.15	—	—	12.58	8.43	pl. Teiuș. sos.	—	**8.—**	12 28	—	**2.49**
12.44	—	—	1.34	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	**2.27**
12.59	—	—	1.51	9.14	Blaș	—	**7.31**	11.42	—	**2.13**
1.35	—	—	2.29	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	**1.39**
1.51	—	—	2.48	9.48	sos. Copșa-mică pl.	—	**6.57**	10.4	—	1.18
2.12	—	—	3.03	9.50	pl. Copșa-mică sos.	—	**6.55**	10.31	—	**12.53**
2.31	—	—	3.26	10.06	Mediaș	—	**6.42**	10.09	—	**12.37**
3.04	—	—	4.07	10.28	Elisabetopole	—	**6.21**	9.31	—	**12.06**
3.46	—	—	4.49	11.04	Sighișóra	—	**5.54**	8.53	—	**11.29**
4.04	—	—	5.35	11.19	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	**11.03**
5.26	—	—	**7.23**	12.27	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	**8.09**	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de	—	**8.43**	1.15	Apața	—	3.40	**5.42**	—	8.37
7.17	per-	Tren	**9.18**	1.35	Feldioara	—	3.19	**5.07**	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	**10.05**	2.09	sos. Brașov pl.	—	2.48	**4.20**	—	**7.23**
—	11.—	**5.15**	—	2.19	pl. Brașov sos.	**10.17**	2.18	—	**6.58**	—
—	12.29	**5.57**	—	3.01	Timiș	**9.41**	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	**9.12**	1.12	—	5.16	—
—	**8.35**	12.10	—	**9.15**	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Murĕș-Ludoș — Bistrița

—	—	—	—	**4.—**	Murĕș-Ludoș	—	—	—	—	**7.21**
—	—	—	—	6.48	Țaga-Budatelic	—	—	—	—	4.15
—	—	—	—	9.59	Bistrița	—	—	—	—	1.16

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	10.35	4.22		Simeria		9.5?	3.27	**9.35**	—
—	**7.21**	**12.23**	5.42		Hațeg		8.36	1.54	**8.25**	—
—	9.45	4.—	**8.36**		Petroșeni		6.—	10.50	6 20	—
5.—	—	4.25	—.—				—.—	10.—	—	**9.10**
6.12	—	5.37	—.—		Vulcan		—.—	9.50	—	8.15
6.35	—	6.—	—.—		Lupeni		—.—	8.30	—	**7.40**

Arad — Timișóra

—	6.15	11.30	5.58		Arad		9.44	3.50	**10.55**	—
—	7.32	**12.47**	**6.46**		Vinga		9.02	2.46	**9.46**	—
—	8.42	2.04	**7.39**		Timișóra		8.—	1.11	8.15	—

Ghiriș — Turda

7.48	10.35	3.40	**10.24**		Ghiriș		**5.10**	9.50	2.50	9.10
8.08	10.55	**4.00**	**10.44**		Turda		**4.50**	9.30	2.30	8.50

Sighișóră — Odorheiu

—	—	**4.30**	11.25		Sighișóră		10.52	**6 10**	—	—
—	—	7.21	2.11		Odorheiu		8.15	3.15	—	—

Careii-mare — Zelău

—	—	—	**5.42**		Carei-mare		**7.05**	—	—	—
—	—	—	11.44		Zelău		2.10	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	**2.32**	10.57	**7.10**	pl. Copșa-mică sos.	9.34	**12.05**	**6.20**	—	—
—	—	**2.56**	11.21	**7.43**	Șeica mare	9.05	**11.40**	5.59	—	—
—	—	**3.36**	12.01	**8.27**	Lómneș	8.33	**11.09**	5.32	—	—
—	—	**4.02**	12.27	**8.59**	Ocna	8.09	**10.43**	5.09	—	—
—	—	**4.26**	12.50	**9.23**	sos. Sibiiu pl	7.44	**10.17**	4.49	--	--
—	—	**4.36**	1.40	—	pl. Sibiiu sos	7.28	**8.30**	—	—	—
—	—	**4.49**	1.54	—	Șelimber	7.16	**8.17**	—	—	—
—	—	**5.04**	2.10	—	Veștem	7 01	**8.00**	—	—	—
—	—	**5.26**	2.39	—	Tálmaciu	6.42	**7.39**	—	—	—
—	—	**5.42**	2.56	--	Șebeșul sup.	6.21	**7.11**	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	**6.51**	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	**5.28**	**6.15**	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtișóra	**5.04**	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	**4.55**	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viștea inf.	**4.27**	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beșimbav	**4.17**	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕ a inf.	**4.01**	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	**3.31**	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	**10.—**	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	**7.20**	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	**9.30**	Budapesta	**7·25**	1.20	**5.50**	—	—
—	—	10.04	4.02	**1.05**	Szolnok	4.15	11.15	**2.21**	—	—
—	—	3.45	**6.57**	**5.24**	sos. Arad pl.	11.18	8.20	**9.05**	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. Arad sos.	10.46	7.20	**8.40**	—	—
—	—	4.30	2.34	**5.46**						
—	—	4.42	2 34	**5.57**	Glogovaț	10.34	7.01	**8.30**	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliș	9.58	**5.50**	**7.57**	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	**5.28**	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	**7.17**	—	—
—	—	**6.12**	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	**7.02**	—	—
—	—	**6.58**	—	8.07	Soborșin	8.03	—	**6.24**	—	—
—	—	**7.26**	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	**7.52**	—	8.57	Gurasada	**7.—**	—	5.28	—	—
—	—	**8.08**	--	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	**8.26**	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	**8.52**	—	9.53	Deva	**5.59**	—	4.33	—	—
—	—	**10.—**	—	10.19	Simeria (Piski)	**5.43**	—	4.17	—	—
—	—	**10.25**	—	10.50	Orĕștia	**4.42**	—	3.30	—	—
—	—	**10.44**	—	11.16	Șibot	**4.20**	—	3.03	—	—
—	—	**11.58**	—	11.44	Vințul de jos	**4.58**	—	2.36	—	—
—	—	**11.29**	**7.05**	12.06	Alba-Iulia	**3.40**	9.40	2.19	—	—
—	—	**11.56**	**7.40**	12 38	sos. Teiuș pl.	**3.04**	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	**11.—**	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	**6.15**	2.45	3.16	**7.05**	6.35
1.55	8.25	2.35	**6.30**	**10.10**	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	**8.50**
5.18	5.20	**7.59**	**4.24**	**3.36**	sos. Timișóra pl.	**9.50**	**5.50**	**5.13**	7.50	11.20
—	**6.15**	**8 25**	**5.25**	9.30	pl. Timișóra sos.	**9.20**	—	**5.07**	7.42	3.28
—	**9.35**	**10.41**	8.23	3.30	Caransebeș	**6.22**	—	**12.53**	**5.31**	11.05
11.28	—	**12.52**	10.58	**7.36**	Băile-Herculane	3.40	—	**12.53**	**3.21**	5.14
12.09	—	**1.25**	2.10	—	Vérciorova	2.26	—	**12.10**	**2.10**	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	**5.50**	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	**2.35**	8.20	2.41		Cucerdea		7.47	**8.25**	**1.15**	—
—	**3.26**	9.11	3.27		Ludoș		7.—	**7.41**	**12.31**	—
—	**5.07**	11.39	5.14		Oșorheiu		**5.20**	5.54	**10.05**	—
—	**5.50**	12 20	5.36				5.14	5.05	**9.35**	—
—	7.25	1.55	**7.15**		Reghinul-săs.		3 44	3.22	**8.—**	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

—	10.50	4.40	**9.56**		Simeria		**5.28**	3.20	**8.10**	—
—	11.13	5.03	**10.08**		Cerna		**5.11**	3.—	**7.50**	—
—	11.48	5.38	**10.32**		Hunedóra		**4.46**	2.32	**7.22**	—

Brașov — Zernesci

—	—	8.35	4.55		Brașov		**6.29**	1.44	—	—
—	--	10.28	**6.36**		Zernesci		5.—	12 20	—	—

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

—	**5 20**	8.50	3.10		pl. Brașov sos.		8.25	5.32	**9.25**	—
—	6.01	9.31	3.53		Prejmĕr		7.47	4.54	8.47	—
—	7.04	10.32	5.03		Sepși-S.-Georgiu		6.53	3 53	**7.48**	—
—	8 40	12.08	**6.41**		Covasna		**5.26**	2.16	**6.06**	—
—	9.26	12.54	**7.26**		sos. Kezdi-Oșorheiu pl.		**4.30**	1.10	5.—	—

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 36. Sibiiu, Marți, 6/18 Aprile 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntarea

Escelenției Sale archiepiscopului-metropolit Miron Romanul la deschiderea sesiunii sinodului ordinar al archidiecesei transilvane, la 4/16 Aprile, 1893.

Preastimați Domni, iubiți frați, iubiți fii sufletesci!

Trebue sĕ Ve cer din capul locului binevoitórea indulgență, dacă astădată puterile mele fisice și în proporțiunea acestora, cele spirituale, nu-mi vor fi de ajuns pentru a conduce, cum aș dorí, cu tótă acurateța consultările nóstre sinodale, și dacă lipsa acestor puteri se va vedé chiar și în puținele cuvinte, ce am se Vi le grăiesc la acésta într'unire a nóstră.

Veți fi așteptând dóră, ca eu din locul acesta sĕ dau sémă de situațiunea generală a bisericii nóstre și de momentele mai însemnate ale vieții nóstre bisericesci dela ultimul nostru sinod încóci; eu însĕ din causele ce le indicaiu, astădată nu me simt în stare de a puté satisface unei astfel de așteptări, ci las sĕ o facă acésta rapórtele generale ale consistoriului archidiecesan, care Vi se vor presenta imediat.

Cu tóte aceste nu pot sĕ nu constatez, cel puțin în termini generali, un resultat al convingerilor mele, pot sĕ ḑic un adevĕr neresturnabil: că deși sunt mari și multe greutățile, cari ni se pun în calea progreselor și aspirațiunilor nóstre culturale, viitoriul nostru pe terenul bisericesc este pus — așa ḑicênd — în mânile nóstre, și décă noi vom avé destulă inimă pentru sânta nóstră biserică, nu ne vor lipsí nici celelalte mijlóce fisice și morale, pentru a ne apĕra, a ne întărí, a ne asigura.

Sĕ nu Ve fie nici spre surprindere, nici spre supĕrare, décă trebue sĕ observ la acest loc: că un reu mare a prins rădĕcini în viéța nóstră bisericéscă, și acest reu mare este indiferentismul religionariu, care face sĕ slăbéscă legăturile interne dintre membrii aceiași biserici, face sĕ recéscă rêvna lor pentru apĕrarea bisericei în contra dușmanilor ei, sĕ recéscă révna și devotamentul, cu care străbunii nostri și-au sciut apĕra sânta biserică ortodocsă în fața celor mai grele ispite și prigoniri.

Vĕ rog și vĕ conjur Preastimați Domni deputați, frați și fii ai mei sufletesci, sĕ conlucrați toți și fie-care în cercul seu de activitate la stîrpirea acestui reu, care dispărênd odată, va face loc devotamentului și alipirei călduróse către instituțiunile sântei nóstre biserici, ale acelei biserici, care nu dușmănesce, nu asupresce, nu osândesce pre nimeni pentru convingerile lui, dar a sa credință și ale sale tradițiuni le ține mai pre sus de tóte altele.

Cultivarea simțului religios în modul, cum ni o propune biserica nóstră ortodocsă, nu detrage nimic din cultivarea cu asemenea rêvnă a simțului național; ba din contră, fiind organisată biserica nóstră pe principiul de naționalitate, ea cu tot dreptul pretinde dela noi toți, ca sĕ ne conservăm naționalitatea nóstră și sĕ respingem resolut tóte încercările de a ne slăbí sau chiar suprima simțul național; așa dar sĕ urmăm a fi ca creștini buni totdeodată și naționaliști buni, ori cât am avé sĕ suferim pentru acest simț natural al nostru.

Unite între sine ca trup și suflet aceste douĕ atribute, ele vor forma comóra inimei nóstre și ne vor da puteri de a ne conserva, întărí și asigurá biserica națională pentru toți vecii așa, ca porțile iadului sĕ nu aibă putere asupra ei; și cu acésta revin la aceea ce am ḑis mai nainte: că viitoriul nostru pe terenul bisericesc este pus în mânile nóstre; înțelegêndu se altcum de sine, că noi în viéța nóstră bisericéscă și în tóte referințele lumesci vom remâné totdeuna credincioși Maiestații Sale preagrațiosului nostru monarch, și preaînaltei case domnitóre; deasemene vom remâné credincioși și patriei nóstre, spre a căreia fericire vom conlucrá și noi din resputeri ca cetățeni loiali, rêvnitori numai pentru drept și dreptate.

Aceste sunt momentele, ce cred că a trebuit sĕ le amintesc în cuvêntul meu presidial de deschidere; ér în celelalte sum de cea mai bună credință, că discusiunile nóstre sinodale 'și vor ține și astădată, ca în anii trecuți, cursul lor normal spre lauda instituțiunilor nóstre sinodale și spre binele bisericii; și acum după tóte acestea reînoindu-mi rugăciunile pentru ajutoriul atotputernicului Dumneḑeu, declar de deschisă sesiunea ordinară a sinodului nostru archidiecesan pentru anul curent 1893.

Sibiiu, 4 Aprile, 1893.

Astăḑi s'a deschis sesiunea sinodului nostru archidiecesan pentru restul periodului de 3 ani, pentru care au fost aleși deputații sinodali actuali.

Vorbirea cu care a deschis Escel. Sa I. P. S. Domn archiepiscop și metropolit Miron Romanul acésta sesiune și pe care o publicăm la locul de frunte al fóiei nóstre, este o mărturie despre iubirea ce transpiră din fiecare cuvênt, din fiecare ḑicere a acestei memorabile cuvêntări față de némul nostru.

Archiereul pătruns de chemarea cea mare, de responsabilitatea, ce o are față de biserica, care o ocârmuesce a indigitat la un rĕu, care începe a se generalisa în biserică, spre paguba bisericei.

Indiferentismul, — acest verme, care róde la rădăcina corpului națiunei nóstre trebue sĕ disparĕ, ca într'un cuget și în o simțire sĕ ridicăm biserica și prin ea moralitatea, bunăstarea și vrednicia poporului.

Indată ce vom sci delătura acest rĕu, care bântue în biserică, — acésta va lua un avênt îmbucurătoriu, spre mândria nóstră, spre binele urmașilor nostri, cărora din rĕsputeri trebue sĕ nisuim ca sĕ le lăsăm acésta instituție neatinsă de moliile stricăcióse a le pĕcatului.

Sânțenia bisericei, întărirea simțurilor nóstre în luptele ce avem sĕ purtăm, oțelirea puterilor în nevoile ce le îndurăm, sunt indispensabile pentru-ca sĕ putem eși învingĕtori — înțelegênd aici aceea învingere, care ridică, care înalță pe om și-l apropie tot mai mult de Dumneḑeu.

Cuvinte rostite de pe buzele unui archiereu sunt aceste, cari ar trebui sĕ străbată pănă în cele mai indepărtate colțuri ale patriei, — căci archiereul ne spune, că nu este necompatibil cu principiile bisericei a purta o luptă dréptă, nu este spre stricarea bisericei, dacă o apĕrăm, nu este spre detrimentul patriei, dacă ca cetățeni loiali și credincioși, țintim la perfecțiune, fiind acésta chemarea omului pe pămênt.

Deputații sinodali au fost adênc emoționați de glasul cel dulce, care a resunat la deschiderea sesiunei sinodale, căci biserica nóstră — spuneni-se — ca biserică națională, se póte afirma numai prin alipirea către limba strămoșéscă și prin întărirea așeḑămintelor culturali atât de prețióse și indispensabile pentru desvoltarea unui popor, care are misiune civilisatorică în orientul Europei.

Ni se desfășură înaintea ochilor un întreg program de lucrare, sufletele nóstre se încălḑesc la auḑul cuvintelor pronunțate cu atâta dragoste de ném și cu atâta căldură pentru biserica căruia aparținem.

Simțiri fragede străbat în inimile nóstre și hotărîți suntem toți cei ce avem durere pentru ném și biserică, ca sĕ ne facem de problemă a vieței nóstre ridicarea la valóre a acelor principii, cari prin rostul bunului nostru archiereu ni-a fost dat a le auḑi în ḑiua de aḑi, în o ḑi, în care și ceealaltă biserică română din Ardeal, a sevêrșit un act de mare însemnătate — actul alegerei de metropolit.

Ca o coincidință altcum neprecalculată trebue sĕ privim la vorbele

---

FOIȚA.

S'au dus în țară!

— Novelă originală de **Ilarie Chendi**. —

Prietinului *C. C. S.*

Bietul opaiț, cum mai ardea de cu sfială, oleul era spre gătate și flacăra gălbuie tot scădea . . . se ḑice, că tocmai în feliul acesta se stinge și viéța omenéscă! La lumina palidă a opaițului torcea lelea Tincă, torcea repede dintr'un caer mare de păcișele mai ca mătasa și torcênd firul cel subțire de tort, în mintea ei torcea un fir lung de gândiri . . . . .

Afară ținea vêntul de tómnă cu patimă, de se clătina întregul bordeiu al lelei Tinca, ferestruiele tremurau de puterea vêntului . . . sĕrmanele ferestrue, erau abia pe jumĕtate de sticlă, căci cele mai multe ochiuri erau acoperite cu hârtie ciruită pe lături, cu gazete vechi, căpĕtate de pe la dascălul din sat. Începea a se rĕci în casă, căci focul era stins, numai o spuză caldă, o rĕmășiță de coceni de cucurnz acoperea nesce cartofi în vatră; óla cu cucuruz era rĕcită, nu mai clocotea, lângă ea se sgulia o mâță cenușie, torcênd și ea cu botul pe picióre. Afară sgomot mare, mestécănul din fundul grădinei, sădit de moșul lelei Tincă, cârțăia așa nu sciu cum . . . pare că plângea; în lăuntrul bordeiului o liniste ca 'ntr'un mormênt, numai fusul și mâța nu mai tăceau! O, nici în mormêntul acela nu póte fi cine scii ce liniste, căci dór carii bat mereu la copêrșeu, cam așa cum bat și jucuței la ușile sĕracilor . . . . .

Torcea lelea Tincă mereu și în capul ei se rostogoliau gândurile cu dróia. În puține clipe ea-și vĕḑù întreg trecutul, se vĕḑù încă odată fată tinĕră, cu obrazii rumeni ca perseca cea înroșită pe partea de către sóre; își aduse aminte de césul, în care a deochiat-o privirile blânde și fermecătóre ale lui Neagu, apoi de bóla, de care a suferit după aceea, de așa numita bólă a dragostei, pănă ce a tămăduit-o cununia cu Neagu . . . da, da, a suferit și lelea Tincă de bóla aceea, pentru care nu este alt doctor decât vremea, care are léc pentru tóte; și lelea Tincă a spus la mulți, că i-a plăcut bóla acésta, căci a avut visuri drăgălașe, totul în jurul ei a fost mai altcum, mai frumos ca în deobste, pare că a trăit în altă lume pe vremea aceea.

Caerul de păcișele se subțià, pe genele leliței se așeḑà o ostenélă, fusul îi căḑù din mână fără voie . . . era și vremea, căci și opaițul adurmise.

„Bună séra, mamă“, ḑise un flăcău trupeș, care întrase în bordeiul cuprins de întunerec.

„Tu esti Nețule?“ întrebà Tinca desmetecită — norocul meu că dorm ușóră ca iepurele, căci altfel, cum ațipesc așa de iute acum de când am îmbătrânit, ni s'ar fura ușor tótă averea“, cuvintele din urmă le rostì cu glas bajocoritor.

— Las' mamă nu te certa cu sórtea, căci dór nu suntem sĕraci din vina nóstră; și apoi e mai bine sĕ fim sĕraci și de omenie, decât cu avere și în necinste!

— Drept ai Nețule! Scie-me pămêntul, pare-că nu sciu altceva decât sĕ me tot jeluesc de sĕrăcia nóstră, ca și cand nu ar vení tóte dela Dumneḑeu. Fără — ér trebue sĕ me întorc, decând a murit tatăl tĕu, la Ispas au fost mulți ani, Tatăl din ceriu și-a luat tótă mila dela noi, sĕrăcim vĕdênd cu ochii. Sau că au pĕcătuit părinții mei și noi trebue sĕ suferim, sau ne-a uitat ceriul . . .

— Mamă, opresce, căci în desnădejdea dumnitale ajungi prea departe. Nu-ți spune părintele în tótă Dumineca, că omul nici când nu trebue sĕ desnădăjduéscă; și apoi óre nu vor fi alții și mai sĕraci ca noi? nu avem noi ce ne trebue? nu câstigi dumniata cu torsul ér eu cu pescăritul atât, cât ne trebue de aḑi pe mâne? Te plângi, că n'ai avere? Așa sunt tóte femeile, tóte ar voí sĕ fie avute, deci nu ți-o pot lua în nume rĕu! Dar ce lipsă ai de avere? Aḑimâne murim, și cui sĕ o lăsăm, la ómeni mai rĕi ca noi, cărora le póte fi spre nenorocire? Mamă, noi suntem avuți, căci avem omenie, ér pănă acum credeam, că dumniata ai ca și mine credință în Dumneḑeu! Dar acum . . . mĕ îngrozesc! Mamă, mamă!

(Va urma).

archiereului nostru, căci ele pot fi auḑite şi de fraţi gr. cat. în aceste momente, când au sĕvĕrşit un act, care conchiḑênd din resultatul voturilor nu póte sĕ nu fie şi spre binele bisericei gr. cat., căci manifestându-şi ea prinrepresentanţii sei tot acéstă vedere, tot aceste principii, dându-şi increderea în 3 fi ai ei, dintre cari, ori pe care ar cădé sórtea şi ar voi provedinţa divină ca sĕ fie destinat a conduce metropolia uniţilor, nici unul nu póte avé alt dor, decât mai pe sus de tóte realisarea păcii, conlucrarea armonică pe tóte terenele vieţii publice, iubirea şi alipirea sinceră cătră popor, cătră limbă şi tradiţiunile lui şi apĕrarea intereselor lui bisericesci-naţionale cu arme legale.

Revista politică.

Situaţinnea din Sêrbia s'a schimbat într'un mod neasteptat. Tinĕrul rege Alecsandru s'a proclamat majorén, deşi mai avea un an până sĕ ajungă aceea etate; a demisionat cabinetul liberal şi a numit un ministeriu sub presidiul profesorului seu Dokici, ér pe regenţi i-a arestat şi i-a silit a se retrage. Regele a dat o proclamaţiune cătră poporul sêrbesc, în care se accentuéză îngrigirea regelui pentru binele şi prosperarea poporului. Trupele şi amploiaţii statului au depus jurămêntul de fidelitate. In Sêrbia domnesce mare liniste şi presa europénă comentéză favorabil acest eveniment din istoria Sêrbiei.

* * *

Precum am amintit în numĕrul trecut a dóua cetire a proiectelor militare germane se va face în curênd şi deóre-ce după cum stau şansele, e ca şi sigur că ele vor fi din nou respinse. A treia cetire va urma imediat, conform regulamentului parlamentului. Dacă nici la acéstă a treia cetire nu se va puté ajunge la un compromis între diferitele partide din parlament va urma disolvarea lui.

In presă se esprimă deja siguranţa, că disolvarea se va face, şi anume imediat după cetirea a treia a proiectelor militare, în ultimele ḑile ale lunei Aprile st. n. In acest cas nóuĕle alegeri se vor face în luna Iuniu. Se póte însĕ ca a treia cetire sĕ mai întârḑie până pe la mijlocul lunei Maiu.

Intre acestea însĕ polemica asupra proiectelor militare nu slăbesce. Ea e condusă mai ales de organul cancelariei germane, „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“, care lucru destul de curios, se întórce mai ales împotriva propunerilor naţional-liberalilor ale d-lui Bennigsen, adecă împotriva propunerilor celor mai apropiate de proiectele d-lui Caprivi.

Dl Bennigsen a publicat o broşură, prin care îşi esplică propunerile sale şi combate mai ales vorba d-lui Caprivi, că acele propuneri ar oferi „numai o cifră, nu însĕ şi o organisaţie“ Acéstă broşură dă acum subiect de polemică, se face cu atâta violenţă, încât se vede cât de colo că dl Caprivi nu e câtuşi de puţin dispus sĕcedeze.

Mai ales ia oficiósa în bătaie de joc reducţia recruţilor de la 263 000 la 248.000, reducţie propusă de partidul d-lui Bennigsen. Cumcă cancelariul Caprivi e şi mai mult despre acésta se dă ca dovadă următoriul cas, aflat prin indiscreţiunea unui deputat din Pfalza: Dl Buhl, unul din membrii cei mai marcanţi ai parlamentului german a adresat, după respingerea proiectelor militare în prima cetire, d-lui Caprivi o scrisóre particulară, în care îi espunea nesce concesii, pe care credea el, că cancelariul le-ar putea primi pentru a se evita o disolvare a parlamentului. Dl Caprivi a rĕspuns d-lui Buhl prin adiutantul sĕu, că „stărue şi mai departe pentru primirea proiectelor întocmai aşa cum sunt“.

In urma acestui incident, şi mai ales în urma indiscreţiei, prin care el a ajuns sĕ fie cunoscut, dl Buhl ar avea de gând, se ḑice, sĕ-şi depună mandatul înainte de a se mai ajunge odată la votare asupra proiectelor militare.

Şi mai indignat pare a fi dl Bennigsen de atitudinea atât de neconciliantă a cancelariului. Se ḑice, că şeful naţionalilor liberali germani ar fi declarat, că în casul când în adevĕr se va lua refugiul la disolvarea Reichstagului, el nu-şi va mai pune candidatura la nóuĕle alegeri, pe care le-ar socoti ca o înlăturare flagrantă a constituţionalismului şi o impunere forţată a voinţei unui singur om.

* * *

Despre primirea lui Stambulof în audienţă de către Maj. Sa monarchul nostru „Neue Freie Presse“ scrie, că este un eveniment de natură mai mult privată de cât politică: „un incident interesant, nedovedind de cât continuarea bunei voinţe politice a Austro-Ungariei pentru desvoltarea independentă a statului bulgar“. Audienţa nu este îndreptată în contra nici unui stat!!

Ḑiarul reamintesce primirea făcută d-lui Stambuloff. de către sultan, a lui Zankoff de către ţar.

Declară, că inutilitatea sfaturilor Austro-Ungariei cu ocasiuuea proiectului de modificări a constituţiei bulgare dovedesce cât se póte de mult, că bulgarii nu au suferit în nici un mod influenţa Austro-Ungariei. Austro-Ungaria de asemenea evită ori-ce ocasie de a esercita vr'o influinţă, care ar putea fi judecată ca o dorinţă de a se depărta de programul seu oriental.

Corespondentul vienez al ḑiariului din Londra „Daily-News“ dă séma de un interview ce a avut cu dl Stambuloff. Primul ministru bulgar i-a ḑis în privinţa audienţei sale la împĕratul că trebue sĕ se mai aştepte încă pentru a vedé dacă audienţa va avé vre-un succes. Pentru ce împĕratul nu ar fi bine dispus în favórea nóstră? Noi nu urmărim de cât un scop de civilisaţie şi de pace. Când Rusia se va fi aşeḑat în Bulgaria, ea va fi atunci şi la Constantinopol şi Dunărea va fi graniţa civilisaţiei.

Dl Stambuloff a adăugat intervievantului sĕu, că bulgarii nu simt dealmintrelea, că le lipsesce ceva la recunóscerea lor; în ori ce împrejurare suntem recunoscuţi de fapt; întru ce privesce de forma zadarnică, noi nu avem nici o nevoe. Suntem mulţămiţi, că suntem recunoscuţi ca un stâlp al civilisaţiunei.

Stambuloff a primit şi pe un redactor al ḑiariului „Neue Freie Presse“, căruia i-a ḑis. că a primit la Viena o dovadă preţiósă, că politica Austro-Ungariei rĕmâne credinciósă programului ei, care este de a favorisa independenţa şi autonomia popórĕlor balcanice. Regimul actual în Bulgaria nu depinde de nici un partid, de nici o persónă. „Succesorul meu“, a ḑis Stambuloff, va trebui sĕ guverne ca şi mine, adecă în sensul ca Bulgaria sĕ fie administrată după propriile sale vederi.

Actualmente nici un bulgar nu se gândesce la independenţă, nici sĕ siléscă acéstă recunóscere. — Ori ce act, care ne este cerut de un guvern strĕin aduce cu el în parte recunóscerea nóstră de fapt. Bulgaria n'are trebuinţă de recunóscerea de formă. Nimeni nu vrea sĕ ofenseze sau sĕ provóce pe Rusia. Bulgarii nu caută de cât liniscea pentru desvoltarea şi îmbunătăţirea administraţiei lor. Nime în Bulgaria nu este în contra prinţului Ferdinand, care primesce din tóte părţile mărturisiri de devotament. — Relaţiunile sunt bune cu Austro-Ungaria, Italia, Anglia, Germania; ele n'au fost nici odată mai bune cu Pórta ca acum.

Sinodul archidiecesan.

In urma convocării făcute prin cercularul archiepiscopesc de datul 20 Martiu a. c. Nr. 2056, deputaţii sinodali au participat alaltăeri, în Dumineca Tomei, la sânta liturgie, împreunată cu chemarea Spiritului sânt, în biserica nóstră catedrală, ér după terminarea ritualelor, deputaţii s'au întrunit în sala cea mare a seminariului, unde Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a deschis sesiunea sinodală, prin o frumósă şi însufleţită vorbire, întreruptă de mai multe ori de aclamări aprobătóre, pe care o publicăm în fruntea nrului de aḑi al fóiei nóstre.

In sensul regulamentului intern preşedintele archiepiscop denumesce de notari interimali pe Mateiu Voilean şi Nic. Ivan din cler, ér pe Silvestru Moldovan, Dr. V. Bologa, Dr. N. Vecerdea şi Dr. P. Oprişa deputaţi mireni. Apoi sĕ aduce la cunoscinţă, că dela ultima sesiune a sinodului archidiecesan au încetat din viéţă membrii sinodali Dr. Absolon Todea şi Pompiliu Pipoş şi că în locurile devenite prin acésta vacante s'au ales Dr. Ioan Popescu (cerc. Bistriţa) şi Dr. Petru Span (Geógiu I.)

Constatându-se, că maioritatea deputaţilor este de faţă, anume 47, sinodul sĕ declară de capabil a lua concluse valide. Astfeliu la ordinea ḑilei sĕ alege definitiv biroul şi comisiunile şi sĕ dă concediu la cerere proprie pe întréga sesiune dlor deputaţi: Vasile Almăşan, George Şandor, Nicolae Străvoiu şi Diamandi I Manole.

După acésta sĕ presentéză din partea consistoriului archidiecesan diferite rapórte, apoi alte acte şi cereri întrate la consistoriu, pentru sinod, cari se împart după conţinutul şi natura lor la respectivele comisiuni spre studiare şi referare.

Deputatul P. Cosma relativ la cestiunea reformelor de politică bisericéscă proiectate de guvern, presentéză un proiect de resoluţiune, pe care dimpreună cu vorbirea întroducĕtóre a d-lui Cosma, o publicăm mai la vale.

Sinodul aflând că acest proiect de resoluţiune este de natură urgentă, la cererea propunĕtoriului desbaterea asupra lui o pune la ordinea ḑilei pentru procsima şedinţă, şi pentru studiarea lui alege o comisiune specială de 9 membri.

Cu aceste şedinţa I. s'a încheiat la órele 1 şi ½ p. m.

Şedinţa a dóua s'a ţinut eri, la 11 óre a. m. După verificarea procesului verbal al şedinţei de Dumineca, se acórdă concedii deputaţilor Zacharie Tătar pe întréga sesiune şi Dr. Silviu Moldovan pe 5 ḑile, se presentéză o petiţiune şi se verifică deputaţii de nou aleşi Dr. Ioan Popescu şi Dr. Petru Span, precum si deputaţii Dr. Vasile Preda şi Gerasim Candrea a căror alegere fusese protestată.

După aceste sĕ pune la desbatere proictul de resoluţiune în cestiunile politico-bisericesci pendente, care disputându se din punct în punct, s'au primit părţile privitóre la matriculele şi căsătoria civilă, ér celelalte părţi s'au eliminat.

Şedinţa s'a încheiat după 2 óre p. m.

* * *

Proiectul de resoluţiune şi vorbirea dlui Cosma, amintită mai sus, este următórea:

Toţi cunóscem programul politic bisericesc al guvernului actual.

Impins de împregiurările provocate prin o lege neperfectă art. 53 din 1868, ca se scape din impasul în care s'a înglodat prin mĕsurile sale relativ la esecutarea unor disposiţiuni ale acestei legi, s'a angajat ca se presenteze legislativei proiecte de lege:

despre introducerea matriculelor de stat·

despre căsătoria civilă obligătóre,

despre recepţiunea confesiunei israelite şi,

despre aşa numita libertate religionară.

Tóte aceste cestiuni de reforme radicale ating mult puţin drepturile esistente ale religiunilor recepte din s'atul nostru şi precum în tóte ḑilele ne putem convinge au provocat o agitaţiune înverşunată pro ş contra în tóte păturile societăţei.

Mai vêrtos, întroducera matriculelor de stat şi căsătoria civilă obl. ar forma un mare pericol şi pentru biserica nóstră.

Fiind ele cestiuni eminamente bisericesci, bisericile au datorinţă în prima lincă a le esamina şi a-şi da verdictul asupra lor.

Biserica catolică a luat deja posiţie în modul usitat în aceea biserică absolutistică, prin organul episcopatului seu.

Biserica nóstră încă trebue sĕ-şi împlinéscă acéstă datorinţă.

Congresul nostru naţional bisericesc ar fi organul chemat sĕ se esprime în numele întregei biserici ortodocse române din statul nostru.

Acela însĕ nu se întrunesce în anul acesta. Dar se întrunesc în ḑiua de astăḑi sinódele eparchiale din întréga provincie metropolitană, şi ele făcêndu-şi datoria — prin ele s'a esprimat întrégă biserica nóstră.

Ca votul sinódelor sĕ fie după putinţă uniform, câţiva deputaţi din tóte trei eparchiele s'au consultat asupra amintitelor cestiuni, şi împreună au redactat un proiect de resoluţiune în scopul ca acela sĕ se substérnă sinódelor spre competentă deliberare.

Mie mi s'a dat onórea sĕ presentez acestui ven. sinod acel proiect de resoluţiune.

Deci reservându-mi dreptul ca în cas de necesitate la pertractarea lui în merit sĕ-l motivez mai pe larg, îmi iau voie a face următórea propunere, pe carea ve rog sĕ o consideraţi de urgenţă, şi sĕ o transpuneţi la respectiva comisiune cu îndrumarea, ca la procsima şedinţă sĕ-şi presenteze raportul asupra ei şi tot pe atunci sĕ o puneţi la ordinea ḑilei:

Proiect de resoluţiune

în cestiunile politico bisericesci pendente.

Considerând, că reformele de mare importanţă puse în vedere în programul politico-bisericesc al guvernului, dacă s'ar realisa, lipsind pre tóte relaţiunile familiare ale cetăţenilor statului de basa lor religiósă-morală şi nealterabilă de astăḑi, le-ar aşeḑa pe baze de drept de tot nóuĕ, profane, pur lumesci şi prin urmare schimbăcióse, ér de altă parte deopotrivă cu interesele celorlalte biserici din patrie în multe privinţe ar vătĕma în mod grav drepturile şi interesele vitale ale bisericei nóstre ortodocse naţionale, basate pe învĕţăturile nealterabile ale lui Christos şi în legile străvechi ale patriei;

considerând, că sinodul archidiecesan ar comite o negligare a datorinţelor sale, dacă în faţa unor pericole atât de ameninţătóre pentru biserică, nu ar lua mĕsurile posibile între marginile legale ale competinţei sale, pentru evitarea acelora, încă în stadiul de acum al acelor proiecte de reforme problematice;

considerând, că reformele contemplate nu derivă din vr'o necesitate generală, simţită de popórele creştine ale patriei nóstre, ci din contră ele ar vătĕma adênc, şi în urmă ar sgudui în mod îngrigitor sentimentele religióse-morale, astăḑi încă adênc înrădăcinate, mai ales în inimile credincioşilor bisericei nóstre;

considerând, că introducerea matriculelor de stat şi-ar greşi cu desăvêrşire scopul principal, adecă cel relativ la botezurile necompetente, pentru-că matriculele de botez, — despre un act sacramental, carele numai preotul îl póte sĕvârşi, nici odată nu se pot preface în matricule de stat, — ér aci numai astea ar fi de considerat;

mai departe, că pe lângă aceea, că astfel de mĕsuri, în starea presentă a administraţiunei nóstre politice ar sgudui în mod serios siguritatea şi antenticitatea acestor registre publice, — credincioşilor bisericei nóstre ca contribuabili ai statului le-ar impune sarcini nóuĕ, grele şi nejustificate, clerului nostru i-ar causa o daună simţitóre în venitele sale, şi altmintrea insuficiente, şi afară de acestea ar altera legătura spiritual-bisericéscă dintre părinţii sufletesci şi credincioşii lor;

că prin urmare întroducerea matriculelor de stat, ar fi o mĕsură necorespunḑĕtóre scopului contemplat, costisitóre şi asemenea dăunósă pentru stat ca şi pentru biserică;

considerând, că întrodusă intenţinata căsĕtorie civilă, aşeḑĕmintele sacre ale dreptului canonic al bisericei nóstre ar perde din autoritatea lor vigórea legală, de care se bucură astăḑi, judicatura bisericéscă în afacerile matrimoniale s'ar desfiinţa, ér cununia bisericéscă, despoiată de vigórea ei de drept, în ochii masselor, care uşor se lasă a fi confundate prin astfel de mĕsuri distrugătóre, ar puté sĕ se degradeze la o ceremonie cu totul superfluă, fiind ea lipsită de tótă valórea practică şi totuşi împreunată cu unele spese; deci biserica ar fi grav lovită în dóuĕ privinţe, fiind că de-o parte prin astfel de reforme, deşi în contra intenţiunilor autorităţii de stat, dar totuşi sub scutul ei, aşa ḑicênd, prin stat s'ar provoca şi promova indiferentismul religios, ér de altă parte plenitudinea autorităţii bisericei, de carea se bucură de secoli, s'ar reduce la minimul ei;

considerând mai departe, că o atare devalvare fatală a străvechei autorităţi bisericesci, ar face biserica incapabilă de a păşi cu efect în contra respândirei necredinţei, de care tocmai în urma astorfel de reforme trebue sĕ ne temem, ér prin acésta biserica ar deveni totodată incapabilă şi de a corespunde în deplină mĕsură misiunei sale publico-politice, adecă de a servi statului, ca ultimul, cel mai puternic şi cel mai sigur razim al ordinei sociale:

Căsătoria civilă intenţionată, ar fi deci de o potrivă perniciósă pentru stat ca şi pentru biserică.

Considerând, că modificarea art. de lege LIII din 1868, care formézá sorgintea proprie a actualelor disensiuni confesionale, — de asemenea pusă în vedere prin programul politic-bisericesc al guvernului, — ar forma numai un act de dreptate politică şi de liberalism, căci apartinenţa confesională a cetăţenilor nu constitue un interes de stat, prin urmare, o restringere prin lege a libertăţii naturale a părinţilor relativ la confesiunea copiilor lor, în acéstă privinţă învólvă o spoliare de drept, aşa dară o astfel de modificare de lege, respective un asemenea act de dreptate nu reclamă nici din punctul de vedere al confesionalismului vre-o compensaţiune, nici din punctul de vedere al statului luarea unor mĕsuri legislatorice de apĕrare, cu atât mai puţin resturnarea unor instituţiuni seculare, bine aşeḑate şi bine probate;

considerând mai departe, că pretinsele inconveniente, cari s'ar fi ivit pe ici pe colo la căsătoriile micste şi ale celor convertiţi, la care se şi face provocare spre justificarea intenţionatei reforme de căsătorie, nu derivă din simultana valóre legală a dispositiunilor incongruente ale dreptului matrimonial la diferitele confesiuni, ci din nerespectarea acestor dispositiuni sau a legilor generale ale ţĕrii, dar astfel de casuri, dealtmintrea esceptionale, ar puté se justifice cel mult óre-şi cari dispositiuni potrivite esceptionale, — nici într'un cas însĕ n'ar puté justifica mĕsuri legislative atât de radicale şi generale, cum ar fi intenţionata regulare uniformă a dreptului matrimonial prin lege de stat, dar nici inconveniente nu s'ar curma prin o atare regulare, pentru că nu esistă lege, carea sĕ nu pótă deveni nerespectată;

considerând deci, că o regulare prin lege a dreptului matrimonial, uniformă basată pe ideia căsătoriei civile obligătóre, nu pretinde absolut nici un interes de stat;

considerând în fine, că interesele vitale ale statului şi ale bisericei, basa religios morală a familiei şi sentimentele de pietate şi de frica lui Dumneḑeu ale milióne lor de cetăţeni ai statului nu pot forma obiect de rivalităţi pentru putere politică:

Sinodul archidiecesan dechiară respective ḑecide, că repudiézá cu tótă resoluţiunea intenţionata întroducere a matriculelor de stat şi a căsătoriei civile obligătóre, ca pe unele reforme distrugătóre, care nu purced din necesităţile popórelor, care nu sunt justificabile prin nici un interes de stat, şi care deopotrivă ar fi perniciόse pentru stat, pentru societate şi pentru biserică.

Totdeodată sinodul recércă pre Escelenţia Sa părintele archiepiscop şi metropolit ca împreună cu Preasânţiţii episcopi ai dieceselor Aradului şi Caransebeşului, sĕ întrevină cu întréga lor influinţă legală atât la înaltul guvern, cât şi în casa magnaţilor, ér în cas de necesitate, prin o representaţiune omagială la Maiestatea Sa Preagraţiosul nostru monarch, pentru ferirea sântei nóstre biserice de pericole ce o ameninţă

In privinţa regulării libertăţii religionare, deasemene intenţionate prin programul politic-bisericesc al guvernului, sinodul nu află de lipsă a se pronuncia, nainte de a cunósce proiectul respectiv;

ér relativ la recepţiunea confesiunei israelite, care şi ea formézá un punct în programul guvernului:

Sinodul declară, că însufleţit pururea de spiritul toleranţei creştine, nu se simte nici chemat nici îndemnat de a-şi ridica vocea în contra unei recepţiuni formal-legale a confesiunei israelite, până unde aceea nu va atinge principiile fundamentale ale bisericei creştine; dar prin o eventuală libertate de trecere, basată pe principiul reciprocităţii inter-confesionale între creştini şi israeliţi, după convingerea sinodului, fără de o morală abnegaţiune de sine, nici o biserică creştinéscă nu s'ar putea simţi liniştită.

Noutăţi.

Serviciu divin. Din incidentul deschiderei sinodului archidiecesan s'a ţinut Duminecă în biserica nóstră din Sibiiu-cetate serviciu divin festiv, la care a pontificat Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, asistat de Preacuvioşiile Lor: Dr. Ilarion Puşcariu archimandrit şi vicariu archiepiscopesc; Nicanor Frateşiu protosincel ases. cons; de P. O. D. D. Ioan Papiu protopresbiter, Iuliu Dan prot; Nicolau Ivan adm. prot; Dr. Remus Rosca protodiacon secret. consist şi I. Popovici diacon.

* * *

Alegere de metropolit în Blaş. După scirile, ce le primim, la alegerea de metropolit în Blaş, care s'a săvêrşit Duminecă a întrunit Ilust. Sa episcopul Victor Mihályi 82 voturi, vicarul capitular Ioan M. Moldovan 49 şi P. O. D. protopop din Sibiiu I. V. Russu 37 voturi. Acestia au întrat prin urmare în ternar. Au mai primit Il. Sa episcopul I. Szabó 20 voturi şi Dr. A. Grama 12 voturi.

* * *

Corpul didactic din România. In „anuarul ministerului instrucţiunei" se afla următórele date interesante asupra corpului didactic din ţéră:

Universităţile: La universitatea din Bucureşti sunt 70 de profesori şi la cea din Iaşi 49, şi anume: la Bucureşti la facultatea de litere şi filosofie 12, teologie 8, drept 11, medicină 24, sciinţe 15; la Iaşi, la litere 9, drept 11, medicină 17, sciinţe 12.

Scóla normală superióră din Bucuresci are 7 măiestri de conferinţe şi 2 profesori de limbi moderne; cea din Iaşi 5 măiestri de conferinţe, 2 profesori de limbi moderne şi un repetitor.

Invĕţămêntul special. — Scóla de belearte din Bucuresci are 4 profesori, cea din Iaşi tot 4. — Conservatorul de musică şi declamaţie din Bucuresci 17 profesori şi 5 profesóre, cel din Iaşi 10 profesori şi 2 profesóre.

Invĕţămêntul secundar, de băeţi numĕră 11 licee clasice, 18 gimnazii clasice, 1 liceu real, 11 gimn. reale, 8 seminare şi 4 scóle normale de institutori.

Numĕrul profesorilor de la aceste scoli e de 795.

La scólele secundare de fete (Asilul, 3 scóle centrale, 11 esternate secundare şi 8 scolare profesorale) funcţionézá 305 profesori şi profesóre.

Scólele primare urbane: sunt 199 scóle primare urbane de băeţi cu 687 profesori şi I profesóră:

Sunt 179 scóle primar urbane de fete cu 590 institutóre.

Portofoliul ministeriului instrucţiunei a fost ocupat de 45 de persóne, între care mai mult au ocupat acest portofoliu dnii: Maiorescu, D. Sturdza, G. Chiţu şi P. S. Aurelian.

* * *

Visită regala. M. S. regele României însoţit de A. A. L. L. regale principele Ferdinand şi principesa Maria, au făcut în 1/13 Aprile visită I. P. S. S. metropolitului primat.

După o convorbire de vr'o jumĕtate de óră, suveranul şi A. A. L. L. au visitat paraclisul şi salónele Metropolitului.

I. P. S. S. metropolitul Iosif Gheorghian a părăsit eri Luni capitala şi se retrage la mănăstirea Căldăruşani.

* * *

Metropolitul Clement. Din Sofia se anunţă, că instrucţiunea în Contra Metropolitului Clement e sfîrşită. — Metropolitul e trimis înaintea tribunalelor ordinare. — Negocierile cu ecsarhul devin dar nefolositóre.

* * *

Familia regală din Anglia. Scirile din Londra ne-au vestit, că ducesa de Fife, fica prinţului de Wales, nepóta reginei Victoria şi vara A. S. R. principesei Maria de România a dat naşcere unei copile. Este a dóua copilă a ducesei şi a ḑecea strănepótă a reginei.

Maiestatea Sa britanică, astăḑi în vêrstă de 74 de ani, are opt copii, 38 de nepoţi şi 10 strănepoţi. Esistă dar în acest moment patru generaţii coecsistente de suverani sau suverane englese, cum s'a mai întêmplat numai în Germania, înainte de mórtea lui Wilhelm I.

* * *

Conferinţa de la Dresda. Dl Dr. Felics, directorul serviciului sanitar din România s'a reîntors de la Dresda, unde a luat parte, ca delegat al guvernului român la conferinţa sanitară internaţională de acolo.

Un corespondent al ḑiarului „Timpul" a convorbit cu dl Dr. Felics asupra lucrărilor conferinţei şi d-sa a rĕspuns cu bună voinţă următórele:

S'a luat hotărîrea de către toţi delegaţii ca tóte hotărîrile conferinţei de la Dresda. sĕ rĕmână secrete, până când guvernele, care au luat parte la acéstă conferinţă vor aproba în comun tot ce s'a făcut.

Tot ce pot a ve spune, ne-a ḑis dl Dr. Felics, e, că se vor lua mĕsuri profilatice în contra colerei, aplicându-se un regim mai puţin aspru de cât cel din anul trecut şi avênd aceeaşi eficacitate, aceleaşi avantagii şi aceleaşi resultate pentru ţéră.

Insistând asupra acestor din urmă esplicaţiuni, directorul serviciului sanitar ne-a rĕspuns, că nu póte sĕ spună mai mult.

Vĕ mai întórceţi la Dresda?

Nu. Eu mi-am terminat misiunea, ca delegat sanitar technic. Rĕmâne acum ca dl Gr. Ghica, ministrul ţĕrei la Berlin, sĕ continue şi sĕ termine partea cealaltă.

Au plecat şi ceilalţi higienişti?

Cea mai mare parte.

Câţi delegaţi au fost?

Patruḑeci. Germania şi Rusia aveau câte şase. Austria cinci, Turcia patru, Francia trei şi restul puterilor câte doi.

Cât va mai dura conferinţa?

Vre-o sĕptĕmână încă. După aceea delegaţii fie cărei ţĕri vor face raporturile lor către guvernele lor, care vor semna un tractat sanitar internaţional.

Dl Dr. Felics ne repetă la sfêrşitul conversaţiunci nóstre, că publicul nostru va rĕmâne mulţumit de mĕsurile, care se vor lua, fără a avea dificultăţile şi piedicele provenite din causa regimului carantinar din anul trecut.

„N. Fr. Presse" din Viena publică o corespondenţă din Bucuresci ḑicênd, că cercurile guvernamentale române declară, că nu se póte primi cererea făcută de Rusia la conferinţa sanitară din Dresda de a se scuti de carantina de la Sulina vasele rusesci, care se duc de la un port rus al Mării Negre la un alt port rus de pe Dunăre. Rusia ar admite ca comisiunea europénă a dunărei sĕ numéscă un delegat, care sĕ însoţéscă vasele. România se teme, că acésta ar aduce infecţiunea şi prin urmare o întrerupere totală a comerciului.

Cestionariu istoric.

de

Nic. Densuşian.

(Urmare).

155. Se află pe acolo vre un dél sau ruine vechi cu numele de Orlea, Orlat, Orlaţi (Urlaţi), Urlui, Oroiu?

— şi ce înţelege poporul sub numirile acestea?

156. Se vorbesce ceva, că odată ar fi fost pe acolo nesce cetăţi de lemn şi cum erau cetăţile acestea?

157. Se află undeva în ţinutul de acolo vre un loc cu numirea de Cetatea Dómnei, Colţii Dómnei, Rîul Dómnei, Fântâna Dómnei.

— şi ce spune poporul despre dómna acésta?

158. Se află pe acolo vre un loc, ori sat, cu numele:

— Boisce? — Bréza? — Celeiu? — — Flămânda? — Hodoş? — Luminărea? — Oarda? — Orade? — Prival? — Tihu (Tihă)? — Vărădie? — Vedea? — Vesa? — Zaton? — ce înţelege peporul sub numirile aceste — şi dacă se găsesc în locurile aceste ceva urme de cetăţi, de străji, ori de drumuri vechi?

159. Se vorbesce ceva, că în locul unde se află astăḑi biserica sau mănăstirea de acolo, sĕ fi fost în vechime vreo-o cetate?

160. Ce deosebire face acolo poporul între numirile de: cetate, grad, grădeţ, grădisce, costeiu, pălancă, tabără, turn, straje, luminărea?

161. Se află în munţii de acolo vre-o vale ori strâmtóre, care în vechime sĕ fi fost închisă cu zid?

162. Cine a făcut zidul acela şi penpentru ce scop?

163. Se află în munţii de acolo vre-un sat, loc, ori strîmtóre, cu numele de:

— Pórtă? — Pórta lui Traian? — Pórta Romanilor? — Pórta de fer? — Clisură? — Cheiă?

164. Se povestesce ceva, că în vechime sĕ fi fost acolo vre-o pórtă, care închidea drumul?

165. Se vĕd ceva urme de întărituri pe munţi, ori pe stâncile, ce formézá strîmtórea acésta?

166. Se află acolo vre un loc numit Orăţii.

— şi ce se înţelege sub numirea acésta?

167. Se află pe teritoriul comunelor de acolo vreun loc, unde se găséscă din când în când bani vechi risipiţi pe deasupra pămêntului?

168. Cum se numesce locul acesta, şi dacă este în apropiere de ruinele vre-unei cetăţi vechi?

169. Din ce fel de metal sunt banii, ceri se găsesc pe acolo risipiţi pe deasupra pămêntului: de aur, de argint ori de aramă?

— ce fel de tipuri şi inscriptiuni au banii acestia?

— şi ce spune poporul, dela ce ómeni sunt banii, cari se găsesc risipiţi pe acolo?

170. Se află cineva în ţinutul de acolo, care sĕ aibă colecţiuni mai mari de monede vechi?

VII.

171. Se vorbesce ceva că în ţinutul de acolo sĕ fi fost undeva vre-un sat sau oraş pustiit?

— cum s'a numit satul ori oraşul acesta?

— şi cine l'a pustiit?

172. Ce înţelege pe acolo poporul sub cuvêntul de selisce?

— se înţelege cumva sub numele acesta locul casei cu grădina?

— ori locul unde este aşeḑat satul astăḑi?

— sau numai locul unde a fost odată satul bĕtrân?

173. Locul numit acolo „selisce" unde se află? — pe şes, pe vale, ori pe dél?

174. Ce înţelege poporul acolo sub numirile de sat jidovescu?

— sau tătăresc?

175. Se vorbesce ceva în popor, că orașul din apropiere se fi fost odată încungiurat cu zid?

176. Ce ruine vechi se mai aflā pe acolo afară de cetăți și turnuri și cum se numesc ruinele acestea?

177. Se găsesc cumva pe acolo, pe câmpuri, pe déluri, sau în zidurile bisericilor pietri cioplite cu inscripțiuni latine ori grecesci?

— pietrii cu chipuri de ómeni de lei, vulturi, boi, cai, berbeci, miei, porci?

— pietri cu diferite figuri; cu ramuri de viță și cu struguri?

— ornamente de architectură?

— ori stîlpi vechi de marmură?

178. Se află în ținutul de acolo vre-un loc unde sě se dică, că a fost odată capisce sau biserică idoléscă?

179. Se găsesc cumva acolo cărămidi vechi în 4 colțuri?

— în 6 colțuri?

— cărămidi rotunde?

— în forma inimei?

— ori în forma cifrei 8?

(Va urma.)

Loterie.

Sâmbătă, 15 Aprile, 1893 n.

Budapesta: 57 12 66 4 82

Nr. 456/1892 [50] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei Mihăleni sě escrie concurs, pe basa venerabilei încuviințări consistoriale ddto 20 Octobre 1892 Nr. 6586 B., cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele dau suma de 269 fl. 87 cr. Concurenții au a-și aşterne cererile instruate conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopopesc.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 25 Ianuariu, 1893.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian, protopresb.

---

ad Nr. 420/1893. [48] 2—3

Concurs repețit.

După ce în urma concursului publicat în Nr 49 și consecutivi ai „Telegrafului Român“ din anul 1892 nu s'au însinuat nici un concurente la postul de paroch din comuna Ch rpěr, conform ordinului Preavenerabilului consistoriu ddto 9 Februariu a. c. Nr 6 se escrie din nou concurs cu termin de 0 dile dela prima publicare în foia nóstră „Telegraful Român“

Emolumentele impreunate cu acest post sistemisate prin sinodul parochial, asigură fiitoriului paroch un venit anual în sumă de 400 fl. v. a.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-și aşterne suplicele concursuale instruite conform prescriselor statutului organic la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul mai susindicat, îndatorîndu-se tot odată ca amĕsurat disposițiunilor §. 17 din regulamentul pentru parochii, sě se presenteze în biserică spre a cânta în strană și a cuvênta poporului.

Informațiuni mai detaiate cu privire la acéstă parochie sě pot lua de la oficiul protopresbiteral.

Agnita, la 16 Martiu, 1893.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso, protopresbiter.

Nr. 19—1893 Parochial. [47] 2—3

Publicațiune de licitațiune.

Comuna bisericéscă gr. or. Predeal în Bran, comitatul Făgărașului, voind a edifica din nou scólă, escrie prin acéstă licitațiune publică minuendă pe diua de **25 Aprilie 1893 la 10 óre a. m. st. v.** la casa parochului local. Planul aprobat împreună cu preliminarul, precum și condițiunile, sě pot vedea ori și când la președintele comitetului parochial, preotul Dumitru Tatulea în Predeal.

Prețul strigărei este de **1070 fl. v. a.** Materialul brut îl dă comuna bisericéscă Predeal. Vadiul cu 5% este a se depune înainte de licitare de către d-nii licitanți; ér minus oferintele are a-l întregí cu 10%.

Predeal, în 20 Martiu 1893 v.

La însărcinarea comitetului:

Dumitru Tatulea, par. și preș. com. par.

Dionisie Ionică, epitrop.

Permutare de local.

Am onóre a aduce la cunoscință, că dela 4 Aprilie sě aflā prăvălia mea cu

Obiecte de argintărie și aurărie

în casa Süssmann, Strada Cisnădiei Nr. 20.

Rugênd, ca și în viitor Prea on. public sě mě onoreze cu prețuitele comande, sunt

[49] 2—2 Cu distinsă stimă

Johann Ludwig,
argintar și aurar.

Apa amară (Bitterwasser) Victoria de Buda.

este după cum arată **cifrele** următóre

apa amară cea mai bogată și cu efect de pe continent

ea cuprinde 58.05 gr, părți constitutive stabile și cu efect în 1000 gr.; o cifră, la care n'a ajuns nici **un alt** isvor de apă amară.

Cumcă apa amară Victoria este cea mai abundentă în putere, între celelalte ape, resultă din următórea compunere de analise oficióse:

	In o mie grame	
	Suma tuturor părților constitutive ficse	Conținutul de Magnesia cu accid sulfuric (sare amară.)
Isvorul Victoria de Buda	**58.05**	**32.38**
„ Rákócy	53.53	23.06
„ Franz Josef	52.29	24.78
„ Hunyady János	41.73	18.44
„ Elisabet	26.29	8.04
„ de apă amară de Püllnau . . .	32.72	12.12
Saidschützer	23.21	10.96

Apa Victoria sě capětă în tóte băcăniile.

Proprietariu: **IGN. UNGARN Sohn**
Budapesta.

[36] 10—10

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“.

Bilanț la 31 Decembre 1892.

Activa.			fl. cr
Obligațiuni needate			185,800.—
fl. 6,500 scrisuri fonciare ale cassei de păstrare din Sibiiu emis. I. .	à fl. 103.50	fl. 6,727.50	
„ 32,500 scrisuri fonciare ale cassei de păstrare din Sibiiu, emis. II.	à „ 103.50	„ 33,637.50	
„ 10,500 scrisuri fonciari ale eassei de păstrare din Sibiiu, em. III.	à „ 101.75	„ 10,683.75	
„ 1000 scrisuri fonciare ale instit. de credit fonc. din Sibiiu, em. I.	à „ 107.—	„ 1,070.—	
„ 5.200 scris. fonc. ale instit. de credit fonciar din Sibiiu em. III.	à „ 103.—	„ 5,356.—	
„ 5,500 scrisuri fonc. ale ins. de credit fonciar dni Sibiiu, em. IV . .	à „ 102.50	„ 5,637.50	
„ 21,100 scris. fonc. ale inst. de credit fonciar din Sibiiu em. V.	à „ 102.25	„ 21,574.75	
„ 21,800 scris. fonciare ale inst. ung. de credit fonciar 4½ % . . .	à „ 100.40	„ 21,887.20	
„ 5,000 scrisuri fonciare ale institutului ung. de credit fonciar 5 %	à „ 101.50	„ 5,075.—	
„ 5,600 losuri pentru regularea Dunării	à „ 127.—	„ 7,112.—	
„ 5,500 scrisuri fonciare ale „Albinei“ em. I.	à „ 101.50	„ 5,582.50	
„ 3.500 scris. fonciare ale „Albinei“ em. II.	à „ 101.—	„ 3.535.—	
„ 2,800 acții dela I cale ferată trans.“	à „ 200.—	„ 2,80 .—	
„ 300 rentă hârtie austriacă . . .	à „ 97.65	„ 292.95	
„ 200 rentă argint austriacă . .	à „ 97.40	„ 194.80	
„ 400 losuri de stat d. a. 1860 . .	à „ 155.—	„ 620—	
„ 100 scrisuri fonciari ale băncii ipotecari ung. 4%	à „ 126.75	„ 126.75	
Acții diverse		„ 2,233.	
		fl. 134,146.20	
Efectele fondului de pensiune:			
fl. 3,000 scrisuri fonciare ale cassei de păstrare din Sibiiu, em. II	à fl. 103.50	fl. 3,105.—	
fl. 3000 scrisuri fonc. ale cassei de păstrare din Sibiiu, em. III.	à fl. 101.75	fl. 3,052.50	
fl. 1,500 scrisuri fonciare ale inst. de credit fonc. d. Sibiiu, em. V	à fl. 102.25	fl. 1,533.75	
Depuneri pentru fondul de pensiune	fl. 383.88	fl. 8,075.13	142,221.33
Portofoliul cambiilor			2,217.49
Imprumute pe efecte			7,263.22
Imprumute pe polițe de asigurare de viață			96,428.87
Imprumute pe polițe de tontine			6,307.—
Depuneri la cassa de păstrare			10.906.29
Pretensiuni la agenturi			67,159.21
Avansuri la diversi și inspectori			6,091.87
Debitori diversi			37,175.03
Mobilii, table de agentură și tăblițe			10,908.78
Spese de intemeiere			1,658 54
Provisiuni capitalisate			57,565 29
Realitatea în strada Cisnădiei Nr. 5		43,000.—	
Realitate în strada Iernii r. 22		3,316.—	46,316.—
Cassa în numěrar			8,776.52
			686.795,44

Pasiva.		fl. cr.
Fondul de intemeiere		283,000.—
Fondul de premii secțiunea I.		24,639.36
Fondul de premii secțiunea II.	fl. 277,838.29	
Fond de reservă pentru tontine	„ 66,061.12	
Transportul premielor secțiunea II.	„ 7,087.30	350,986.71
Reservă pentru casuri de mórte însinuate		1000.—
Reservă pentru daune de incendiu insinuate		2,310.60
Interese neridicate		2,123.01
Fondul de pensiune		8,075.13
Escedent reservat secțiunea I. pro 1890		1.010.12
„ „ „ I. „ 1891		1,249.84
„ „ „ II. „ 1890		670,28
„ „ „ II. „ 1891		613.45
Fond de garanță la secția I.		4,053.71
„ „ „ „ „ II.		4,503.14
Escedent în secțiunea I pro 1892		2004,30
„ „ „ II „ 1892		555.79
		686.795,44

W. Bruckner m. p.

Dr. A. Brote m. p.

Compturile de sus și bilanțul confrontate cu registrele referitóre s'au aflat în consonanță.

Sibiiu, 11 Martiu, 1892.

[51] 1—1

Consiliul de supraveghere:

Dr. **Ioan Nemeș** m. p. **Arnold Friedsmann** m. p. **Fried. Müller** m. p.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 37. Sibiiu, Joi, 8/20 Aprile 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strĕinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Raport special.

Ședința I., ținută la 4/16 Aprilie 1893.

In urma convocărei făcute prin cercularíul archiepiscopesc de datul 20 Martiu a. c. Nr. 2056 Presid. alăturat la protocol sub litera *A*) deputații sinodali au participat la sânta liturgie, împreunată cu chemarea Spiritului sânt în biserica „Schimbării la față“ din cetatea Sibiiu; ér după terminarea ritualelor acestora s'au într'unit în sala cea mare a seminariului Andreian, destinată pentru ședințele sinodali, unde înfățoșându-se în curênd și Escelenția Sa Preasfințitul archiepiscop și metropolit Miron Romanul, ocupă locul presidial și prin cuvêntarea alăturată sub lit *B*) declară sesiunea ordinară a sinodului archidiecesan pentru anul curent de deschisă.

Președintele archiepiscop denumesce de notari interimali pe: Nicolau Ivan și Mateiu Voileanu deputați din cler, ér pe Silvestru Moldovan, Dr. V. Bologa, Dr. N. Vecerdea și Dr. P. Oprișa, deputați mireni.

Presidiul notifică sinodului, că dela ultima sesiune a sinodului archidiecesan au încetat din viéță membrii sinodali Dr. Absolon Todea, advocat și Pompiliu Piposș, publicist.

— Sĕ ia cu durere act despre trecerea din viéță a acestor membrii sinodali, dând sinodul și prin sculare espresiune condolenței sale.

Presidiul aduce la cunoscința sinodului, că la locurile devenite vacante în cercurile electorale Bistrița și Geógiu I. prin trecerea din viéță a deputaților amintiți în punctul precedent, consistoriul a pus la cale alegere nouă și actele electorale se află depuse pe masa biroului, provócă deci pe aleșii deputați ai numitelor cercuri sĕ-și presenteze credențíonalele.

Dr. Ioan Popescu și Dr. Petru Șpan, ca aleși deputați mireni în cercurile Bistrița și Geógiu I, 'și presentéză credențíonalele personal.

— Se vor preda dimpreună cu actele electorale comisiunei verificătóre, care se va alege.

Presìdiul constată, că deputații sunt presenți peste jumĕtate din totalitatea celor verificați.

— Sinodul se declară deci de capabil a lua concluse în merit.

Punêndu-se la ordinea ꝟilei alegerea biroului și a comisiunilor, ședința sĕ suspinde pe 5 minute pentru combinarea și împărțirea deputaților în acelea.

Redeschiꝟêndu-se ședința, presidiul propune sinodului lista combinată în conferență și

— se aleg:

In birou:

Din cler: Nicolau Ivan și Mateiu Voileanu, ér dintre mireni: Silvestru Moldovan, Dr. Vasiliu Bologa, Dr. N. Vecerdea și Dr. Pavel Oprișa, dintre cari presidiul denumesce de notar general pe Mateiu Voileanu

In comisiunea verificătóre:

Ioan Petric, Avram Pĕcurariu, Dr. N. Olariu, Ioan Turcu, Dr. Silviu Moldovan și Ioan Șandru.

In comisiunea organisătóre:

Dr Ilarion Pușcariu, Ioan Han..., Nicolau Cristea, Parteniu Cosma, Ioan cav. de Pușcariu, Ioan de Preda, Ioan Macellariu, Sava Borha și Gerasim Candrea.

In comisiunea bisericéscă:

Ioan Papiu, Galacteon Șagău, Dimitriu Coltofean, Pantaleon Lucuța, Daniil David, Iosif Pușcariu Aldulea Mețian, Ambrosiu Bêrsan și Georgiu Dănilă.

In comisiunea scolară:

Zacharia Boiu, Teodor Herman, Traian Mețian, Dr. Liviu Leményi, Zevedeiu Mureșan, Dr. Petru Șpan, Ioan Turcu, Iosif Orbonaș și Georgiu Dima

In comisiunea financiară:

Nicanor Frateș, Ioan Droc, Iuliu Dan, Valeriu Bologa, Alexiu Olariu, Dr. Vasiliu Preda, Dr. Nicolau Olariu, Dr. Ioan Mihu și Dr. Ioan Popescu.

In comisiunea petiționară:

Vasiliu Damian, Romul Furduiu, Victor Tordășan, Nicolau Cosma, Georgiu Șandru și Dr. Silviu Moldovan.

Se presentéză cereri de concediu;

a) dela Vasiliu Almășan, pentru întréga sesiune, din causă de bólă:

b) dela Georgiu Șandor, din causa de afaceri comerciale de mare urgență, pentru întréga sesiune;

c) dela Nicolau Strevoiu și Diamandi I. Manole, într'una cerere, pentru întréga sesiune, din cause oficiale și private.

— Concediile cerute se dau.

Se presentéză:

a) Raportul consistoriului archidiecesan din ședința plenară dela 10 Iuliu 1892, Nr. 3377 Plen., în cestiunea arondărei protopresbiteratelor;

b) raportul consistoriului de datul 1 Apriliu a. c. Nr. 1244 Eptr, prin care se promovéză cererea protopresbiterului Iuliu Roșescu, pentru de a fi scutit dela administrarea ½ din venitul protopresbiteratului Cluș, la fondul de pensiune preoțesc.

c) raportul consistorial din 3 Aprile a. c. Nr. 2045/Epit. referitoriu starea fondului de pensiuni preoțesc;

d) raportul general al consistoriului archidiecesan din 3 Aprile a. c. Nr. 2123 Plen. pe anul 1892 — se dau comisiunei organisătóre.

Se presentéză:

a) Raportul consistorial ca se-nt strîns bisericesc din 3 Aprile a. cNr. 2121 B. pentru anul 1892;

b) raportul consisterial din 1 Ꝺobre 1892 Nr. 5742 B. referitoriu lprimirea lui Gavril Micu la cursul crical estra-ordinar pentru paroca Muierău;

c) raportul consitorial din 3 Decibre 1892 Nr. 7065 B. referitor lprimirea lui Michail Muntean ca clerstra-ordinar pentru parochia Federi;

d) raportul consistorial din 8 Martiu a. c. Nr. 361 referitor la primirea lui Ioan Dan ca cleric estraordinar pentru parochia Galomfalĕul mare;

e) raportul consistorial din 3 Aprile a. c. Nr. 2059 B. referitor la primirea candidatului Iosif Martin ca cleric estra-ordinar pentru parochia Recea-Telechiană;

f) cererea învĕțătoriului Demetriu Guga pentru primirea ca cleric estra-ordinar pentru parochia Federi.

— Se dau comisiunei bisericesci.

Se presentéză:

a) Raportul consistoriului ca senat scolar pe anul 1892 de datul 3 Aprile a. c. Nr. 1963;

b) raportul consistoriului de datul 16 Novembre 1892 Nr. 4570, prin care se promovéză cererea profesorului Vasiliu Goldiș, ca opul seu: „Istoria universală pentru clasele secundare“ sĕ se admită ca manual în scólele medii;

c) raportul consistoriului din 1 Decembre 1892 Nr. 7131, prin care se promovéză cererea lui Georgiu Zacharià, ca opul seu: „Cartea de cetire pentru scólele primare române“ partea I. sĕ se admită ca manual în scólele confesionale;

d) raportul consistoriului din 3 Decembre 1892 Nr. 7132, prin care se promovéză cererea aceluiași Georgiu Zacharià, ca și partea II din „Cartea de cetire etc. sĕ se admită ca manual în scólele confesionale;

e) raportul consistoriului din 1 Aprile a. c. Nr. 3351, prin care sĕ notifică luarea mesurilor corespunꝟĕtóre pentru provederea scólelor confesionale cu „Modele de scriere calígrafică“;

f) raportul consistorial din 1 Aprile a. c. Nr. 3361 în causa schimbării timpului de instrucțiune în scólele poporale;

g) raportul consistorial din 1 Aprile a. c. Nr. 1698 în cestiunea înființărei unui organ pedagogic.

— Se dau comisiunei scolare.

FOIȚA.

S'au dus în țară!

— Novelă originală de **Ilarie Chendi**. —

Prietinului *C. C. S.*

(Urmare).

Mamă-sa îl ascultà cu capul plecat ca o păcĕtósă.

— Nețule, nu me judeca prea aspru, adă-ți aminte de loviturile cele multe, de focul, ce ne-a ars de dóuĕ ori, de chinurile tatălui tĕu, după ce l'a lovit, când cu focul din urmă, un cafĕr dela șură, și în sfârșit de mórtea lui cea învĕlită în taină la un an după aceea; — tu erai copil de vreo câțiva ani și nu poți sci de durerile mele! Spune, e cu drept, ca tatăl tĕu sĕ fie omorît în flórea vieții, și cel ce l'a omorît sĕ trăéscă în tichnélă!?

— Mamă, când vei asculta rugele copilului dumnitale și vei înceta cu bociturile în potriva sorții? Întreg viitoriul meu e mai întunecat ca la ori și ce june din sat, și dumniata tot mai amar mi-l faci!

— Értă-me Nețule, értă-me, dragul meu!

— Mamă, mamă!

Cu aceste se încheià vorbirea dintre fiu și mamă. Tăcută eși lelea Tincă după nesce găteje, ca sĕ facă foc, și sĕ fie și puțină lumină în bordeiu, căci oleu și lumină de sĕu, ca'n palmă!

Tăcut mânca și Nețu vre-o doi cartofi și vre-o câteva bóne de cucuruz fert, apoi se întinse jos pe sarică. Era pe la mieꝟul nopții, vêntul plângea pe la ferestri ca nebun — în casă nu durmia nici Tinca, nici Nețu.

— Dormi mamă?

— Nu pot, Nețule, mi-a sărit somnul! Când e vreme grea nici când nu pot durmi, căci vêntul pare că are glasul tată-tĕu — și scii tu, că mie mi frică de morți!

— Lasă morții cu morții, fieți témă de cei vii!

Vai, mamă nu sciu ce mi în séra acésta, așa-mi bate inima de tare, așa-mi svêcnesc têmplele, așa mi-e de jale de... dc-mi vine se bag lemnușe a sĕ beau, — și apoi sĕ mor! Mamă, mă!

— Nețule, strigà mama cu glas arît, nu-mi grăì așa. Tatăl tĕu e ıt — acum vreai sĕ mori și tu — capoi eu? Ce sĕ fac eu? Dómne, hne ce pedépsă! Tu me îndrepți hila celui de sus — și acum tot tu care-și uresce viéța. Ea începù a ge și sculându-se de pe lavița de ușe se puse trămurând lângă Nețu luà capul în pólă.

După vre-o câteva clipe de tăcere nà Nețu:

— Nu crede mamă, că nu sciu ce te dóre și ce te face neîmpăcată mâna sorții. Nu e sĕrăcia nóstră, ce silesce sĕ mi te jeluesci ꝟilnic, sĕ-mi intesci despre mórtea tatii — e dorul resbunare, ce róde la inima dumale — ce pĕcat, ce pĕcat!

— Da Nețule, nu o mai tăinuesc, am spus'o des și nu voiu înceta până voi trăì a-ți spune, că tatăl tĕu a arit din rĕutatea unui om, a blăstĕmatului Dinu lui Bobiț de lângă vale că murind a strigat numele tĕu. a séră, și numai eu și Dumneꝟeu n vĕꝟut, cum l'a sugrumat Dinu pe tatăl tĕu și l'a aruncat în lac. O, eu nu-s de vină Nețule, căci eu nu am iubit pe Dinu nici când, mie numai Négu, tatăl tĕu mi-a fost drag, mai drag ca inima din mine . . . Nu voiu înceta sĕ-ți spun, căci acum esti mare și poți înțelege pe tatăl tĕu, ce a vrut sĕ ꝟică, chemându-te pe nume; și am iubit pe Négu, Nețule, deci îți poți închipuí durerea mea!

— Destul, mamă, destul pe astă séră, căci ți-am spus, că mi jale, de-mi vine sĕ beau apă otrăvită!

— Dragul mamii, lasă tu sĕ beie alții, ér tu trăesce, căci ai de lucru!

Vêntul întăritat lovì turbat în ferestruie, de se desfăcură ochiurile de hârtie de pe crucea ferestrii și prin ele întrară stropi mari de plóie. Lelea Tincă se sculà și astupà feréstra cu o măsăriță grósă — apoi ér se întinse pe lavița de după ușă.

Numai târꝟiu, după ce încetà vêntul de a mai dăuli și se auꝟì cântec de cocoș, închiseră ochii cei osteniți, mama și fiiul.

⁂

(Va urma).

Se presentéză:

a) raportul consistorial ca senat epitropesc pe anul 1892 din 3 Aprile a. c. Nr. 1955;

b) raportul consistorial din 5 Septembre 1893 Nr. 5256 referitor la adaptarea localului pentru scóla practică de pe lângă seminar;

c) raportul consistorial din 6 Martiu a. c. Nr. 775 Epitr. în obiectul împărţirei stipendiilor din fundaţiunea „Andronic“;

d) raportul consistorial din 3 Aprile a. c. Nr. 1957, prin care se aşterne proiectul de buget pe anul 1894;

e) raportul consistorial din 3 Aprile a. c. Nr. 1762 Ep. despre starea proceselor fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane;

f) raportul consistorial din 1 Aprile a. c. Nr 1956 Ep. prin care sĕ promoveze raţiociniile fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane

— Se dau comisiunei financiare.

Sĕ presentéză:

a) Raportul consistorial din 8 Martiu a. c. Nr. 929 B, prin care se promovéză actele de investigaţiune asupra alegerei de deputat sinodal în cercul X, Câmpeni;

b) raportul consistorial din 3 Aprile a. c. Nr. 2044 Pl. prin care se promovéză actele alegerei de deputat sinodal în cercul XIV Bistriţa;

c) raportul consistorial, prin care sĕ promovéză actele alegerei de deputat în cercul VIII Geoagiu I.

— Se dau comisiunei verificătóre.

Se presentéză:

a) Cererea cancelistului consist. Ioan Damian pentru un adaos de 150 fl. la salariul seu;

b) Cererea lui Constantin Stezar fost ases consist. ca sĕ se priméscă de membru la fondul de pensiuni preoţesc;

c) Cererea Anei Naşcu preotésă vĕduvă pentru un ajutor.

d) Cererea lui Nicolae Stanciu şi soţii din parochia Rechita, pentru un rĕspuns, ca sĕ nu fie restituit în causa parochului Nicolae Savu.

— Se dau comisiunei petiţionare.

Deputatul P. Cosma, atrăgênd atenţiunea sinodului asupra importanţei proiectelor de legi propuse de guvernul ţerei în cestiunile politico-bisericesci, propune un proiect de resoluţiune în cestiunile politico-bisericesci pendente, pe care l'am publicat deja în nr. ultim al fóiei nóstre.

Considerând, că acest proiect de resoluţiune este de o natură fórte urgentă, propunĕtoriul cere ca desbaterea aceluia sĕ se pună deja pentru procsima şedinţă la ordinea ḑilei.

In necs cu acésta deputatul Romul Furduiu propune, ca spre studiarea acestui proiect sĕ se alégă o comisiune specială de nóuĕ membrii şi acésta sĕ fie însărcinată a raporta în procsima şedinţă a sinodului.

Primindu-se propunerea dep. R. Furduiu,

— Se alege o comisiune specială de nóuĕ membri în persónele deputaţilor: Ioan Hannia, Ioan Papiu, Zacharia Boiu, P. Cosma, Ioan cav. de Puscariu, Ioan de Preda, Valeriu Bologa, Alecse Olariu şi Dr. Ioan Popescu şi se însărcinéză ca în şedinţa procsimă, care se va ţiné mâne, se raporteze asupra acestui proiect.

Anunciându-se şedinţa procsimă pe mâne la órele 11 a. m. şi punêndu-se la ordinea ḑilei rapórtele comisiunilor şedinţa se încheiă la órele 1 şi $^1/_2$ p. m.

Şedinţa a II-a la 5/17 Aprile 1893.

Şedinţa se deschide la 11 óre a. m. Se cetesce protocolul şedinţei I şi

— Se autentică.

Se presentéză cererile de concediu ale deputaţilor:

a) Zacharia Tătar pe întrégă durata sesiunei;

b) Dr. Silviu Moldovan pe 5 ḑile.

— Concediile cerute se acórdă.

Se presentéză:

a) Rugarea lui Henţiu Aron şi Henţiu Pasc din Fornadia contra parochului de acolo Petru Câmpén;

b) rugarea Elisab. Popoviciu măritată Herlea, învĕţătóre în Vinerea, în causa emolumentelor, ce i s'au detras

— Se dau comisiunei petiţionare.

La ordinea ḑilei raportul comisiunei verificătóre. Raportorul acesteia deputatul Dr. Nicolae Olariu, flind actul electoral din cercul mirenesc XIV Bistriţa şi actul electoral din cercul VIII mirenesc Geógiu în ordine şi neatacat prin protest, propune verificarea deputaţilor aleşi,

— In conformitate cu propunerea comisiunei: sinodul declară de verificaţi pe deputaţii Dr. Ioan Popescu şi Dr. Petru Şpan.

Acelaşi raportor cu privire la actele electorale din cercul mirenesc al X-lea Câmpeni, care alegere a fost atacată prin protest şi contra căreia s'a ordinat cercetare — propune: Nefiind ascultaţi decât 16 martori din cei 37 invocaţi în protest, cercetarea sĕ se continue pre spesele celor ce au făcut protestul, ér verificarea sĕ se ţină în suspens, încuviinţându-se spesele propuse atât pentru martori în suma de 32 fl. cât şi pentru comisariul esmis, protopresbiterul Ioan Danciu.

Deputatul Alecsiu Olariu face următórea contra propunere: Deóre ce din investigaţiunea făcută până acum se vede, că resultatul alegerei din cercul mirenesc Câmpeni nu s'ar altera întru nimica; deputaţii aleşi Dr. Vasile Preda şi Gerasim Candrea sĕ se verifice. Deputatul Parteniu Cosma face următórea propunere: „Obiectul sĕ se ia de la ordinea ḑilei şi sĕ se redea comisiunei, care sĕ vină cu propunere în merit“. Deputatul Petru Şpan, face următoriul amendament: „Contra organelor ce au comis abusuri sĕ se întroducă cercetare disciplinară“.

Punêndu-se la vot propunerea de amênare a deputatului Parteniu Cosma aceea cade.

— Şi cu delăturarea propunerei comisiunei în ce privesce continuarea cercetărei, sĕ primesce contrapropunerea deputatului Alecsiu Olariu cu adtamentul făcut de deputatul Dr. Petr Şpan, enunţânduse ca conclus.

Deputaţii aleşi în cercul X mirenesc Câmpeni Dr. Vasile Preda şi Gerasim Candrea se verifică, însărcinându-se consistoriul a face din ofici cercetare contra organelor, cari a comis abusuri la acéstă alegere.

Spesele se apróbă după propun rile consistoriului.

Urméză la ordinea ḑilei raport comisiunei speciale.

Raportorul acestuia deputatul Pa teniu Cosma referéză asupra proie tului de resoluţiune în cestiuni politico-bisericesci pendente, present în şedinţa I, care fiind tipărit şi împărţit între membrii sinodului la pr punerea comisiunei.

— Se privesce de cetit şi se drept basă pentru desbaterea specia

In desbaterea specială se prime alineatele 1—9 cu unele modific stilare, alineatele 10—13 privitóre intenţionata modificare a articlului lege LIII din 1868 şi la regularea i convenientelor din căsătoriile mes cate la propunerea deputatului Io de Preda se lasă afară; alineatul şi 15 se primesc prelângă unele m dificări, cele 3 din urmă privitóre libertatea religionară şi la intenţiona recepţiune a religiunei mosaice se omit, şi se delătură şi propunerea deputatului Romul Furdiu, de a se enuncia, că sinodul repudiéză şi recepţiunea religiunei mosaice. Intreg conclusul votat de sinod e deci următoriul:

Considerând, că reformele de mare importanţă, puse în vedere în programul politico-bisericesc al guvernului, dacă s'ar realisa, lipsind pre tóte relaţiunile familiare ale cetăţenilor statului de basa lor religiósă-morală şi nealterabilă de astăḑi, le-ar aşeḑa pe baze de drept de tot nóuĕ, profane, pur lumesci şi prin urmare schimbăcióse, ér de altă parte deopotrivă cu interesele celorlalte biserici din patrie în multe privinţe ar vătĕma în mod grav drepturile şi interesele vitale ale bisericei nóstre ortodocse naţionale, basate pe învĕţăturile nealterabile ale lui Christos şi în legile străvechi ale patriei;

considerând, că sinodul archidiecesan ar comite o negligare a datorinţelor sale, dacă în faţa unor pericole atât de ameninţătóre pentru biserică, nu ar lua mĕsurile posibile între marginile legale ale competinţei sale, pentru evitarea acelora, încă în stadiul de acum al reformelor intenţionate;

considerând, că reformele contemplate nu derivă din vr'o necesitate generală, simţită de popórele creştine ale patriei nóstre, ci din contră ele ar vătĕma adênc, şi în urmă ar sgudui în mod îngrigitor sentimentele religiósemorale, astăḑi încă adênc înrădăcinate, mai ales în inimile credincioşilor bisericei nóstre;

considerând, că introducerea matriculelor de stat şi-ar greşi cu desăvêrşire scopul principal, adecă cel relativ la botezurile necompetente, pentrucă matriculele de botez, — despre un act sacramental, carele numai preotul îl póte sĕvârşi, nici odată nu se pot preface în matricule de stat, — ér aci numai astea ar fi de considerat;

că pe lângă aceea, că astfel de mĕsuri, în starea presentă a administraţiunei nóstre politice ar sgudui în mod serios siguritatea şi autenticitatea acestor registre publice, — şi credincioşilor bisericei nóstre ca contribuabili ai statului le-ar impune sarcini nóuĕ, grele şi nejustificate, clerului nostru i-ar causa o daună simţitóre în venitele sale, şi altmintrea insuficiente, şi afară de acestea ar altera legătura spirituală dintre părinţii sufletesci şi credincioşii lor; şi că prin urmare introducerea matriculelor de stat, ar fi o mĕsură necorespunḑĕtóre scopului contemplat, costisitóre şi asemenea dăunósă pentru stat ca şi pentru biserică;

considerând, că décă s'ar introduce mult intenţionata căsătorie civilă, aşeḑĕmintele sacre ale dreptului canonic al bisericei nóstre ar perde vigórea legală, de care se bucură astăḑi, judicatura bisericéscă în afacerile matrimoniale s'ar desfiinţa, ér cununia bisericéscă, despoiată de vigórea ei de drept, în ochii masselor, care uşor pot fi confundate prin astfel de mĕsuri distrugătóre, s'ar puté sĕ se degradeze la o ceremonie cu totul superfluă, fiind ea lipsită de tótă valórea practică şi totuşi împreunată cu unele spese; deci biserica ar fi grav lovită în dóuĕ privinţe, fiind că de-o parte prin astfel de reforme, deşi în contra intenţiunilor autorităţii de stat, dar totuşi sub scutul ei, aşa ḑicênd, prin stat s'ar provoca şi promova indiferentismul religios, ér de altă parte autoritatea bisericei, de carea se bucură de secoli, s'ar reduce la minimul ei;

considerând, că o atare devalvare fatală a străvechei autorităţi bisericesci, ar face biserica incapabilă de a păşi cu efect în contra respândirei necredinţei, de care tocmai în urma astorfel de reforme trebue sĕ ne temem, ér prin acésta biserica ar deveni totodată incapabilă şi de corespunde în deplină mĕsură misiuii sale publico-politice, adecă de a servi tului, ca ultimul, cel mai puternic cel mai sigur razim al ordinei sole:

Căsătoria civilă intenţionată, ar leci de o potrivă perniciósă pen stat ca şi pentru biserică.

Sinodul archidiecesan repudiéză nţionata întroducere a matricur de stat şi a căsătoriei ciobligătóre, ca pe unele reforme ugătóre, care nu purced din necesităţile popórelor, care nu sunt justificabile prin nici un interes de stat, şi care deopotrivă ar fi pernicióse pentru stat, pentru societate şi pentru biserică.

Totdeodată sinodul recércă pre Escelenţia Sa părintele archiepiscop şi metropolit ca împreună cu Preasânţiţii episcopi ai dieceselor Aradului şi Caransebeşului, sĕ întrevină cu întréga lor influinţă la toţi factorii competenţi pentru ferirea sântei nóstre biserice de pericolele ce o ameninţă

* * *

In şedinţa a III, din 6/18 Aprile, s'au pertractat rapórtele consistoriale: raportul general, raportul bisericesc şi raportul scolar, în şedinţa a IV din 7/19 Aprile raportul epitropesc.

Evenimentele în Sêrbia.

Despre evenimentul politic din Sêrbia, ce s'a întêmplat în nóptea din 1 spre 2 Aprile se comunică următórele din Bĕlgrad: Regele Alecsandru a comunicat intenţiunile sale cu ambii sei adiutanţi Cirici şi Raschici. Cirici a avut apoi o întêlnire cu comandantul reg. II de cavalerie, pe care l'a întrebat, dacă se supune întru tóte şi spriginesce pe regele într'un cas de nevoie. Christici a rĕspuns scurt: Da. După aceea i s'a descoperit tot secretul şi s'au luat tóte dispositiunile. Pe când sosiră regenţii şi ministrii la palat sĕ ia parte la o cină regéscă, adiutanţii regesci au alergat în tóte casarmele şi avisară pe comandanţi sĕ adune pe toţi oficerii la casarme, căci se astéptă o visită a regelui; tot deodată comandanţii au fost chemaţi în palat sĕ astepte acolo pe regele. S'a chiemat şi prefectul din Bĕlgrad. La 8 óre luà majorul Christici posiţiunea cu reg. II de cavalerie în dosul palatului regal.

Intr'aceea cina decurgea în bună dispositiune a óspeţilor. Special regele se întreţinù fórte vesel. După-ce se luară tóte dispositiunile în afară, ér în salonul de lângă sala de mâncare se postase un detaşament de infanterie cu baioneta pe puşcă, intră maiorul Cirici şi raportă regelui: Tóte sunt gata! Regele se ridică apoi cu păharul în mână şi ḑise: Ve mulţămesc de serviciile, care le-aţi prestat până acuma patriei, mie şi tatălui meu. Dar eu nu consimţesc cu acest regim, de aceea vreau sĕ-i fac sfârşit. Spre acest scop iau regimul ţĕrei în mânile mele.

— E prea curênd, prea precipitat — respunse uimit regentul Ristici. —

— V'am spus, ce am sĕ fac şi am şi făcut; de aceea provoc pe regenţi sĕ iscăléscă resignaţiunea.

— Aceea nu se póte, respunse Ristici, — nu o concede acésta nici interesul tronului, nici al patriei şi nici constituţiunea Pe timpul acestei discuţii ministrii stăteau ca statuele. Regele se întórse către primul seu adiutant: Cirici făţi datorinţa, eu mi-o am făcut!

Regele părăsi apoi sala prin uşa, care duce spre coridor. Când se deschise uşa, se auḑì un tunet de strigăte „Sĕ trăiéscă regele“. Erau oficerii şi soldaţii postaţi în coridor. Majorul Cirici întimpină pe regenţi şi pe ministri, care voiau sĕ iasă: Domnilor sunteţi arestaţi în numele regelui, poftiţi în odaea laterală. — Generalul Belimarcovici strigă nĕcăjit: Scii, ce faci? Voiu pune sĕ te pusce pentru fapta comisă! — O poţi face dle general, dar în nóptea acésta esecut eu porunca regéscă, de aceea vĕ provoc sĕ-mi urmaţi invitărei, căci dacă nu vĕ împuşc. Cirici 'şi scóse revolverul şi comandă trupelor sĕ întindă pusca. Regenţii şi ministrii vĕḑênd, că nu mai pot face oposiţie, se supuseră.

Pe timpul nopții nu ațipiră decât numai Belimarcovici, dar puțin și el. Diminéța li se servi un dejun și la 12 óre au fost transportați acasă separat fie care cu trăsura regală.

A urmat apoi depunerea jurămêntului de fidelitate, proclamațiunea regelui către popor, manifestațiunile de bucurie ale poporațiunei.

Scirile mai próspete asigură, că în Belgrad domnesce încă o adevĕrată serbătóre. Duminecă a participat regele la serviciul divin în biserică, unde metropolitul Mihail i-a ținut o vorbire pĕtrundĕtóre, punêndu-l sub scutul lui Dumneḑeu și al bisericei și conjurându-l sĕ păḑéscă credința străbună, apoi îl binecuvêntă. Regenții au primit decretele de pensionare. Se vorbesce că fostul guvern va fi pus sub acusă, căci ar lipsi 2 milióne de fr. întrebuințați la alegeri. Și regenții vor fi trași în judecată, căci au guvernat cu o minoritate poreclită „liberală“. Amploiații liberali au demisionat mai toți. Se fac schimbări radicale mai vêrtos în statul polițienesc. „Dnevni List“ ḑice, că ḑiua de 1 Aprile sĕ fie sĕrbătorită în viitoriu ca serbare națională.

Alegerea de metropolit român gr. cat. în Blaş.

Precum este cunoscut cetitorilor nostri actul alegerii de metropolit gr. cat. rom. s'a sĕvêrșit Duminecă, în 4/16 Aprile a. c., al cărui resultat 'l-am comunicat în nrul din urmă al fóiei nóstre.

Sinodul electoral, condus de Esc. Sa Pavel, episcopul Oradei-mari, s'a deschis în presența comisariului reg. br. Josika, Sâmbătă după améḑi, făcêndu se în acéstă ședință verificarea alegĕtorilor. S'au verificat în total 201 alegători. După aceea dl prot I. V. Russsu, din Sibiiu luând cuvêntul și atingênd cestiunea autonomiei bisericei gr. cat. arată, că în totdeuna sinódele, cari se întruneau la alegerea de metropolit, au înșirat gravaminele bisericei și au formulat dorințele și condițiunile, ce le pretindeau de la metropolitul nou alegĕnd, și astfel propune, ca și sinodul acesta sĕ se conformeze usului și sĕ alégă o comisiune, care sĕ redacteze gravaminele și pretensiunile sinodului în un manifest. Propunerea se primesce și pentru redactarea manifestului se aleg următorii 12 membrii ai sinodului electoral: Ios. Hossu. canonic, A. Barbolovici, vicar în Silvania, Dr. I. Pop, vicar în Rodna, I. V. Rus, prot. în Sibiiu, Nic. Solomon, prot. în M. Luduș, Dr. Aug. Bunea, secret. metrop Dr. Șmigelski, prof. Ianza, vicariul Hațegului, Bas. Rațiu, vicar în Făgăraș, A. Pop Bociat, prot. în Grădisce, G. Domide din Rodna și I. Hossu.

Duminecă, în ḑiua de alegere, după celebrarea liturgiei și invocarea spiritului sânt. s'a deschis a dóua ședință. In acésta s'a verificat procesul verbal al ședinței de Sâmbătă, s'a cetit prea înaltul rescript despre numirea comisarilor regesci și a ținerii sinodului electoral, în limba oficială maghiară și românesce și s'a ales comisiunea de scrutiniu, constătătóre din 3 membri.

După aceste vicariul A. Barbolovici a adus la cunoscința comisarilor reg. și a sinodului prin o cuvêntare, că comisiunea de 12 alésă în ședința primă a pregătit manifestul, cu care a fost însărcinată și cere sĕ se admită la desbatere. Manifestul s'a cetit, dar nu s'a admis sĕ fie desbătut, din causă, că sinodul a fost convocat numai pentru alegerea candidaților de mitropolit, dar președintele Escel. Sa Pavel a enunțat, că comisarii reg. îl vor substerne la locurile mai înalte competente.

In fine a urmat votarea prin ședule și constatându-se, că numĕrul voturilor este 201, și făcêndu-se scrutiniul, comisariul reg. a enunțat resultatul, — care este: Il. Sa Victor Mihali a primit 82 voturi, canonicul I. M. Moldovan 49, prot. I. V. Rus 36, episc. Szabó 20, canonicul Dr. Grama 12 și canonicul V. Pop 2 voturi.

Astfel în numĕrul ternar au întrat cei trei dintâi, din cari are sĕ se denuméscă viitoriul metropolit.

Cu aceste sinodul electoral s'a încheiat. După prânḑ a fost banchet și séra concert. dat de dl profes. Iacob Murĕșan.

Intreg actul alegerii a decurs în ordine esemplară. Cu acésta ocasiune au fost de față la Blaș și o mare mulțime de mireni, dând prin acésta dovadă despre interesul ce l pórtă față de biserică.

Noutăți.

Fondul preoțimei aradane. In 3/15 Aprile s'a ținut adunarea generală a fondului preoțimei din eparchia Aradului sub presidența Preasânției Sale Domnului episcop Ioan Mețian. Au luat parte la adunare 32 representanți. Din raportul presentat se constată, că fondul, care în anul 1891 era de 197.800 fl. s'a urcat la 216.800 fl. Fondul e menit pentru ajutorarea preoților deficienți și rĕu dotați.

* * *

Ordinațiune ministeriaiă. Ministrul de interne a adresat jurisdicțiunilor o ordinațiune, prin care se opresc ca adunările poporale de protestare și politice sĕ se țină în localuri bisericesci și sĕ le premérgă serviciu divin.

* * *

Convențiunea comercială cu România. Delegatul României Papiniu a finalisat deja pertractările privitóre la încheierea convențiunei comerciale cu Germania și stabilit fiind atât cuprinsul cât și partea redacțională a acestei convențiuni, numitul delegat a sosit în ḑilele trecute în Viena, unde s'au reluat pertractările relative la încheierea convențiunei cu Austro-Ungaria. Ministrul domeniilor P. Carp a fost în 4 Aprile a. c. n. în Viena. Scopul principal al acestei călĕtorii a fost o visită ministerului de esterne contelui Kalnoky și de a stabili o înțelegere definitivă privitóre la convenție, a căreia încheiere va avé loc în decursul lunei viitóre. Cercurile guvernamentale ale României asigură din nou, că încheierea convențiunii comerciale cu Austro-Ungaria momentan nu va afla nici o piedecă și că partea meritoră a acestei cestiuni póte fi considerată ca deja resolvită; ceea-ce ar mai trebui discutat, privesce numai partea formală și redacțională a tractatului. Tot astfeliu a asigurat și ministrul de comerciu în parlamentnl austriac.

* * *

Invitare. Societatea de diletanți meseriași români din Sibiiu invită la „Producțiunea teatrală împreunată cu dans“, care va avea loc Sâmbătă, în 22 Aprile n. 1893 în pavilnnul din „Grădina Hermann“. Programa teatrului. I. *„Cârlanii“* vodevil într'un act de Constantin Negruzzi. Persónele: Lionescu fiul boeriului proprietar, dl George Poponea. Miron, Terinte, țĕrani fruntași dl Ioan Morariu, Dimitriu Oprișiu. Domnica, femeia lui Miron d-șóra Maria Varga. Vochița, femeea lui Terinte d-șóra Eugenia Grecu. II. *„Florin și Florica“* Operetă într'un act de V. Alecsandri. Persónele: Florin, tinĕr țĕran dl Ioan Morariu. Florica, tinĕră țĕrancă d-șóra Aurelia Bogorin. Colivescu, paracliser dl George Moga. După teatru urméză jocurile naționale „Călușerul“ și „Bătuta“ și în fine dans. Inceputul la 8 óre séra. Venitul curat e destinat în favorul nou înființatului cor bisericesc din suburbiul inferior. *Comitetul arangiatoriu.*

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Cluș 1 Aprile 1893.

Prea stimate dle redactor! Me aflu în plăcuta posiție a ve putea ravorta ceva despre ținerea sinodului ordinar protopopesc al tractului Clușului întêmplată la 31 Martiu a. c. st. v.

După-ce sinodul convocat pe 28 Februariu, din causa unui timp de tot nefavorabil, nu s'a putut întruní și convocându-se din nou pe ḑiua mai sus amintită, membrii aceluia presentându-se acum în numĕrul recerut, la 11 óre a. m. P. O. D. protopresbiter Tuliu Roșescu, prin o cuvêntare potrivită, atrăgênd speciala atențiune a membrilor asupra periclului ce amenință biserica din partea guvernului țĕrii prin proiectele sale religióse de legi, declară ședința de deschisă.

Constituindu-se apoi sinodul, se cetesce din partea presidiului raportul seu annal despre starea protopresbiteratului în decursul anului espirat, un raport, care arĕtând starea protopresbiteratului în deplina sa lumină ar fi de dorit a-l vedé publicat în colónele „Telegr. Rom.“

Dintre obiectele mai importante ale acestui sinod voiu amintí, că la propunerea presidiului s'a decis facerea unei representațiuni la Veneratul Consistoriu, prin care acesta sĕ fie rugat a întreprinde toți pașii necesari întru apĕrarea bisericii în fața periclului, ce o amenință din partea proiectelor de legi bisericesci, presentate corpurilor legiuitóre.

Tot la propunerea presidiului s'a mai decis, ca pe viitoriu parochiile sĕ administreze la oficiul ppesc tacsa și respective diurnele de câte 4 fl. ale protopresbiterului pentru visitațiunea canonică și pentru esamen, precum și diurnele și spesele ce compet membrilor sinodului protopopesc.

S'a acceptat apoi un plan cu un preliminariu de spese de 3000 fl. pentru edificarea unei reședințe protopresbiterale în Cluș, avênd scopul, ca parochia Clușului sĕ-și pótă deschide în actuala locuință a protopresbiterului, o scólă de băeți cu ocasiunea iubileului de 100 ani dela zidirea bisericei din loc, ce se intenționéză a se sĕrba la 1895. Pentru acest iubileu s'a luat în actualul sinod inițiativa, ca și tractul ca atare sĕ vină în ajutoriul parochiei iubilante.

Mai primindu-se apoi propunerea unui membru, ca adecă cu ocasiunea esamenelor de vară P. O D. protopresbiter sĕ stăruéscă întru ameliorarea salarelor învĕțătoresci din tract, P. O. D. protopresbiter Tuliu Roșescu prin o vorbire căldurósă, îndemnând pre membri la conlucrare frățéscă și armonică și pe viitoriu spre binele tractului; la 3 óre p. m. ridică ședința sinodului ordinar ppesc din acest an între vii aclamări de „sĕ trăéscă“.

B l

Alba Iulia, 4 Aprile, 1893.

On Dle redactor! Românii din Albaiulia au dat de un timp încóce o netăgăduită dovadă despre aceea, că dacă pun umĕr la umĕr pot sĕ facă lucruri mari.

De astădată ve voiu scrie despre adunarea de ieri, care s'a avêntat la o adevĕrată sĕrbătóre națională.

Oprită mai întâiu adunarea prin un ucas al primariului, fruntașii nostri nu au întârḑiat a face tot posibilul ca adunarea sĕ se țină cu ori ce preț.

Li s'a spus din partea organelor administrative, că nu se va concede ținerea adunării decât numai pentru alegătorii din Alba Iulia, ér cei din Ighiu și din Vințu sĕ țină adunări de protestare în numitele locuri.

La stăruințele unui fruntaș de ai nostri, — în urmă primariul a cedat și așa adunarea s'a putut ținé.

Timpul era scurt — căci licența sosì numai cu 3 ḑile înainte de adunare.

Nu era nici un minut de pierdut, ca sĕ nu facem fiasco spre bucuria dușmanilor nostri.

După cum sunt informat preoții și învĕțătorii au fost avisați prin epistole anume trimise per express cu posta, așa că Marți fie-care a avut la îndemână încunosciințarea.

In deplină consciință despre importanța causei, învĕțătorii, preoții și fruntașii au avisat poporul și Joi gemea Alba Iulia de români îmbrăcați în haine sĕrbătoresci. Din câte o comună au venit câte 100—200 de cetățeni, — ca sĕ audă din rostul fruntașilor primejdia, ce li se pregătesce din partea stăpânirei prin întroducerea legilor nóue bisericesci, legi, cari vor sdruncina din temeliă morala în popor, legi, cari vor străbate în sanctuarul familiei, legi, cari vor stirbi autoritatea preoțimei și legi, cari nu le cere nime, pentru că nime nu simte lipsa lor.

La órele 10 se presentéză căpitanul de poliție în sala adunării, îndesată de lume românéscă. Galeriile erau îndesate de public.

Ședința o deschide părintele Nicolau Ivan prin o vorbire pĕtrunḑĕtóre — propunênd ca sĕ se alégă de president protopopul Simeon Micu — de bărbați de încredere Ioan Muntean, adv. și Mateiu Nicola, ér de notariu învĕțătoriul din loc Iuliu Roșca.

Protopopul Micu ocupă locul de president — deschide adunarea și dă cuvênt părintelui Nicolau Ivan.

Acesta se urcă la tribună și vorbesce la inima poporului despre relele, ce ne bântue, arată, că legea de naționalități nu se esecută, că la 1879 s'a întrodus limba maghiară în scóle, la 1883 s'a adus legea pentru gimnasii, ca românii sĕraci sĕ nu pótă cerceta acele scoli, — arată, că mai acum doi ani s'a votat legea pentru asile tóte în scopul de a ne desbrăca de caracterul nostru național, de limba nóstră, de obiceiurile nóstre.

De câte ori ne plângem — ne ḑic dușmanii nostri, că numai noi suntem cei nemulțămiți, ér poporul este bun, blând și mulțămit cu tóte ce le face stăpânirea.

Intrébă deci poporul întrunit, că are el de cuget ca sĕ se lapede de bună voie de limba sa, de legea sa, de biserica și de sântul altariu — ori apoi doresce, ca sĕ rĕmână în legea strămoșască.

Din mii de piepturi resuna, că nu ne lăsăm legea, nu ne lăsăm, ținem la sânțenia tainelor bisericei și la așeḑămintele bisericei.

Oratorul a continuat vorbirea aprópe o óră, arătând cât ne este de scumpă nóua țéră, cât de scump pămêntul udat cu sângele străbunilor nostri, cât de scump mormintele în care zac iubiții nostri reposați, și că ni se face mare nedreptate, când suntem trimiși în țéra românéscă, dacă nu ne place.

„Nu mergem“ aici stăm, aici vom sĕ trăim, aici sĕ murim striga poporul entusiasmat, ér vorbitoriul continuând spune mai departe, că noi am dori sĕ trăim în bună înțelegere cu maghiarii, dar ei în loc sĕ ne ocrotéscă pe noi, cari dăm avere în bani și sânge, s'au aliat cu fii lui Israil ca sĕ ne supere și facă viéță neticnită.

In urma acestei vorbiri — acoperită de îndelungate aplause — a urmat cuvêntul dlui Nicolau Florescu proprietariu în Ighiu.

Dl Florescu este un bărbat independent, om cu avere, cu cultură și cu trecere la popor. Poporul îl asculta cu drag, căci îi vorbia dela inimă și-i arĕta ce primejdie ne astéptă pe noi, dacă cununia se va face înaintea notariului ori a solgăbirăului și nu înaintea altariului.

Arată primejdia, ce se va nasce din schimonosirea numelui, arată că se vor spori concubinatele, vor umbla mulți copii pe strade flămânḑi și goli ai nimerui — și vorbirea a fost intreruptă de dese aplause și de voci puternice: „Nu ne trebue legi de aceste turcesci — mai bine murim cu toții, decât ca sĕ auḑim de ele“.

După dl Florescu parochul Florian Rusan a propus resoluțiunile, cari s'au primit în unanimitate, ér advocatul Pațița a propus, ca sĕ se trimétă o telegramă Maiestății Sale împĕratului și rege, în care sĕ se esprime fidelitatea către tron și dinastie și sĕ róge pe Maiestatea Sa — ca sĕ nu sancționeze atari legi periculóse pentru poporul român.

Era la órele $12^{1}/_{2}$, când s'a încheiat adunarea prin presidiu și poporul s'a depărtat la ale sale mulțămit de cele ce a vĕḑut, satisfăcut de conduita atât de înțeléptă și de energică a luptătorilor nostri naționali.

Scevola.

Raport general

al consistoriului archidiecesan, despre activitatea sa în ședințe plenare dela sesiunea sinodală ultimă pănă în present.

Nr. 2123. Plen.

Preavenerabil sinod archidiecesan.

Consistoriul archiediecesan are onóre a substerne Preavenerabilului sinod archidiecesan asupra lucrărilor sale în ședințele plenare de pe anul 1892 următoriul

Raport general.

I. *A.* Cu privire la agendele de birou, acelea arată înainte de tóte, că în cursul anului 1892 au întrat preste tot 8734 esibite, față cu anul 1891 mai multe cu 734 esibite.

Acelea au fost date în referată:

1. Asesorului protosincel Nicanor Frateșiu:

a) plenare	2
b) epitropesci	978
la olaltă	980

2. Asesorului protopresbiter Zacharia Boiu:

a) plenare	344
b) bisericesci	229
c) scolare	497
la olaltă	1070

3. Asesorului protopresbiter Moise Lazar:

bisericei	1235

4. Asesorului protopresbiter Nicolau Cristea:

bisericesci	770

5. Asesorului presbiter Mateiu Voileanu:

scolare	1752

6. Asesorului Gerasim Candrea:

a) plenare	323
b) epitropesci, între cari și afacerile esactorale	2057
la olaltă	2380

cu observarea, că strămutându-se referintele cu locuința din Sibiiu, l'au substituit Dr. Remus Rosca, Pantaleon Lucuța și Dr. Nicolau Olariu.

Din actele intrate s'au mai dat secretariului consistorial Dr. Remus Rosca: *a*) presidiale 426, *b*) plenare 26, c) bisericesci 80, *d*) scolare 13, *e*) epitropesci 2, la olaltă dar 547.

B. Ședințele consistoriale:

Acelea au fost:

I plenare, și anume: *a*) ordinare 11, estraordinare 2 = 13.

II. bisericesci: *a*) ordinare 43, *b*) estraordinare 9 = 52.

III. scolare: *a*) ordinare 42, *b*) estraordinare 7 = 49.

IV. epitropesci: *a*) ordinare 44, *b*) estraordinare 1 = 45.

C. Restanțe la 31 Decembre 1892.

1. Nicanor Frateșiu 7; 2. Zacharia Boiu 35; 3. Moise Lazar 2; 4. Nicolau Cristea 35; 5. Mateiu Voileanu 3: 6. Gerasim Candrea 76; la cari se mai adaug: rațiocinii din 1891 26, din 1892 606, cu totul 708 esibite.

II. Din deputații sei sinodali archidiecesa a perdut prin mórte pre dnii Dr. Absolon Todea, deputat mirenesc al cercului XIV Bistrița și Pompiliu Pipoș, deputat mirenesc al cercului VIII Geógiu. La timpul prescris în lege s'au dispus alegerile de lipsă pentru restul periodului present, alegerile s'au făcut și actele electorale se astern Preavenerabilului sinod pe lângă esibit separat.

III. Schimbări mai însemnate în gremiul consistorial, afară de încetarea din viéță a deputatului sinodal Dr. Absolon Todea, carele a fost și asesor consistorial în senatul scolariu, nu s'a întêmplat în decursul anului espirat.

IV. Cu privire la protopresbiteratele din archidiecesă, avem onóre a relata, că în ședința consistorială plenară dela 5 Octobre 1892 s.a aprobat și alegerea de protopresbiter al tractului Sighișórei, făcută încă la 1886, dar dificultată din mai multe părți dinlăuntru și dinafară; și prin denumirea și chirotesirea întru protopresbiter a presbiterului Dimitriu Moldovan, s'a intregit și tractul acesta. Ér întregirea protopresbiteratelor: Mediaș, Abrud, Deva, Hațeg și Alba-Iulia este în curgere, ba unele din sinódele protopresbiterale electorale se află chiar în ajunul alegerei de protopresbiter.

V. Corporațiunile nóstre bisericesci, reconstituite la anul 1891 pentru periodul present 1891—1893, în cursul auului 1892 s'au întrunit în mod normal, cu escepțiunea sinódelor protopresbiterale din tracturile Avrigului, Cetății de pétră, Geógiului II și Turdei, cari din causa, că membrii nu s'au adunat în nr. receerut, precum și din diferite alte cause, nu s'au putut ținea.

VI. Cu privire la ajutoriul dela stat al bisericei nóstre, anul espirat n'a adus nici o schimbare esențială; dar conclusul sinodal dela 14/26 Aprile 1892 Nr. 32, referitoriu la acela, s'a dus în deplinire, și resultatul pașilor întreprinși se vor aduce la timpul seu la cunoscința Preavenerabilului sinod.

VII, Ajutórele din fondul bisericilor pentru zidirea, repararea și înzestrarea bisericilor, după pracsa îndatinată s'au acordat la propunerea senatului bisericesc, din plenul consistorial. Conspectul bisericelor împărtășite cu atari ajutóre din bugetul anului 1892 se aclude aici sub lit. *A*).

VIII. De asemenea se aclude, sub lit. *B*) conspectul scólelor și învěțătorilor, între cari din urmă se cuprind și catecheții noștri, cari au provědut catechisarea tinerimei nóstre de pe la scólele streine, și cari în cursul anului 1892 s'au putut împărtăși cu câte un mic ajutoriu din fondul scolariu eparchial.

IX. Ajutórele din fondul Rudolfin s'au împărțit la comunele bisericesci, la protopresbiterii actuali și emeritați, și la preoții din archidiecesă, după conspectul alăturat aici sub *C*). Causa, că aceste ajutóre s'au împărțit pe anul 1892 în měsură mai mică decât pănă aci, e impregiurarea, că în sensul §-ului 4 al statutului fondului de pensiuni al archidiecesei, cu începere dela 1 Ianuariu 1892 a patra parte din venitele anuale ale fondului Rudolfin au întrat la fondul pe pensiuni.

X. Cu privire la fondul de pensiuni al archidiecesei se aduce la cunoscința Preavenerabilului sinod, că acela în sensul §-lui 33 al statutului seu a întrat în vigóre cu 1 Ianuariu 1892, cu prima Januariu 1893 a început a da ajutórele provědute, pertractându-se în sensul §-lui 28 acordarea pensiunilor în ședințele plenare ale consistoriului archidiecesan. Punerea în lucrare a acestui fond este un moment însemnat în viéța archidiecesei nóstre, oferind acel fond funcționarilor bisericei o posibilă asigurare a venitoriului lor și al familiei. Raport detaiat asupra fondului în cestiune urméză din partea competentă.

XI. Ajutórele din fundațiunea „Andronic“ pentru meseriașii români de religiunea nóstră s'au distribuit și în anul espirat și anume:

1. la 42 învěțăcei . .	1237 fl. 50 cr.
2. la 12 sodali à 30 fl.	360 fl. — cr.
3. la 15 sodali, spre a se face măestri, ajutóre de câte 50 fl., 100 fl. și 200 fl.	1200 fi. — cr.
preste tot la 69 persóne	2797 fl. 50 cr.

după cum se póte vedé din conspectul alăturat aci sub *D*). Se observă aci, că în acéstă causă se asterne raport separat.

Conclusele, cu cari Preavenerabilul sinod din anul 1892 a însărcinat pre consistoriul archidiecesan întrunit în ședință plenară, s'au dus în deplinire, și rapórtele acestuia asupra causelor concredute îngrigirei lui urméză pe lângă esibite separate.

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 22 Martiu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Miron Romanul, archiepiscop. Dr. *Remus Roșca*, secretariu.

Bibliografic.

A apărut:

„Analele fundațiunei Gozsdu pe anul 1892“. Cuprinsul e următoriul: Protocolul ședințelor representanței din 15—23 Martiu, 1892. — Raportul comitetului. — Rațiociniul sumariu pentru anul 1891. — Inventariul pentru anul 1891. — Preliminariul pentru anul 1893. — Protocolul ședințelor representanței din 28 August până la 1 Septembre, 1892.

Acest fascicol de „anale“ se póte procura dela „cancelaria fundațiunei lui Gozsdu“ (Budapesta, Király-utcza 13) ori dela „cassa metropolitană“ (Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45) un esemplariu cu 50 cr. și tacsa postală.

O colecție întrégă a fascicolilor de pănă acum într'una cu cel present în total de 13 fascicoli broșurați, sě dă cu un preț scădut de 3 fl. 25 cr și tacsa postală.

Comandele din afară au sě fie însoțite de prețul corespundětoriu în numěrariu sau în asignate postale.

Loterie.

Mercuri, 19 Aprile, 1893 n.

Sibiiu: 79 75 6 60 50

Nr. 456/1892 [50] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei Mihăleni sě escrie concurs, pe basa venerabilei încuviințări consistoriale ddto 20 Octobre 1892 Nr. 6586 B., cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele dau suma de 269 fl. 87 cr. Concurenții au a-și așterne cererile instruate conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopopesc.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 25 Ianuariu 1893.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian, protopresb.

---

ad Nr. 420/1893. [48] 3—3

Concurs repețit.

După ce în urma concursului publicat în Nr. 49 și consecutivi ai „Telegrafului Român“ din anul 1892 nu s'au însinuat nici un concurente la postul de paroch din comuna Chirpěr, conform ordinului Preavenerabilului consistoriu ddto 9 Februariu a. c. Nr. 630, se escrie din nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia nóstră „Telegraful Român“

Emolumentele impreunate cu acest post sistemisate prin sinodul parochial, asigură fiitoriului paroch un venit anual în sumă de 400 fl. v. a.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-și așterne suplicele concursuale instruite conform prescriselor statutului organic la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul mai susindicat, îndatorîndu-se tot odată ca aměsurat dispositiunilor §. 17 din regulamentul pentru parochii, sě se presenteze în biserică spre a cânta în strană și a cuvênta poporului.

Informațiuni mai detaiate cu privire la acéstă parochie sě pot lua de la oficiul protopresbiteral.

Agnita, la 16 Martiu, 1893.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Sabin Piso, protopresbiter.

Nr. 19—1893 Parochial. [47] 3—3

Publicațiune de licitațiune.

Comuna bisericéscă gr. or. Predeal în Bran, comitatul Făgărașului, voind a edifica din nou scólă, escrie prin acéstă licitațiune publică minuendă pe ḑiua de **25 Aprilie 1893 la 10 óre a. m. st. v.** la casa parochului local. Planul aprobat împreună cu preliminarul, precum și condițiunile, sě pot vedea ori și când la președintele comitetului parochial, preotul Dumitru Tatulea în Predeal.

Prețul strigărei este de **1070 fl. v. a.** Materialul brut îl dă comuna bisericéscă Predeal. Vadiul cu 5% este a se depune înainte de licitare de către d-nii licitanți; ér minus oferintele are a-l întregí cu 10%.

Predeal, în 20 Martiu 1893 v.

La însărcinarea comitetului:

Dumitru Tatulea, par. și preș. com. par. *Dionisie Ionică*, epitrop.

Turnătoria

de clopote și de metal

a lui

Antonie Novotny

se recomandă cu garanță pe mai mulți ani pentru construirea de clopote noue cu sunet harmonic și clar precum și pentru vărsarea clopotelor crepate (sărite) Montate cu culme (corónă) de fer făurit, întocmite de a undula ușor în ori-ce direcțiune, îndată ce clopotul pe o parte s'a ros, prin care se încungiură crepatul.

Cu deosebire recomand

clopotele cu patent găurite și premiate

inventate de mine, care au **un ton mai lung, mai puternic și mai adênc,** ca cele de sistemul vechiu; un astfeliu de clopot în greutate de 300 kilogr. egaléză pe unul de 400 klgr.

Recomand mai departe **scaune din fer bătut pentru clopote,** solide și frumóse, **clopote pentru orologiu** și **tóce din metal,** precum tóte celelalte articole de alamă și metal aparținătóre de acéstă categorie, cu **prețurile cele mai moderate.** Se construesc clopote și pe lângă plătirea făcută în rate.

Clopote dela 300 klgr. în jos, precum și **stropitóre de mână** și **locomobile** se află totdeuna per magazin.

Pentru comande binevoitóre, care se efectuiază solid și cu punctualitate, se recomandă [182] 11—12

Antonie Novotny.
Timișóra, Fabric.

Sosirea și plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 26 minute, diminéța, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:

La 7 óre 28 minute, diminéța, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéța, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraș:

La 4 óre 36 minute, diminéța, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 38. Sibiiu, Sâmbătă, 10/22 Aprile 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Raport special.

Ședința III., ținută la 6/18 Aprile, 1893.

Ședința se deschide la 10 óre a. m.

Se cetesce protocolul ședinței a II a, dela 5/17 Aprilie a. c. și

— Se autentică.

Se presentéză cererile de concediu ale deputaților:

a) Ioan Șandru, pe întrégă durata sesiunei;

b) Sava Borha, pe întrégă durata sesiunei;

c) Traian Mețian, pe 5 ḑile.

— Concediile cerute se acórdă.

Se presentéză următórele esibite:

a) Raportul consistorial din 5 Aprilie a c. Nr. 2300, prin care se promovéză raportul general al comisiunei administrative a fundațiunei „Șaguna“, dimpreună cu bugetul pe anul 1894;

b) raportul consistorial din 5 Aprilie a. c. Nr. 2301, prin care se promovéză raportul comisiunei administrative a fundațiunei „Șaguna“, despre constituirea sa;

c) raportul consistorial din 5 Aprilie a. c Nr. 2302, prin care se promovéză raportul general al comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane, cu bugetul pe a. 1894.

— Se dau comisiunei organisătóre.

Se presentéză: *a*) raportul consistoriului archidiecesan din 5 Aprilie a. c. Nr. 2330, în obiectul colectei în favorul scólelor populare din archidiecesa gr. or. română a Transilvaniei;

b) raportul consistoriului archidiecesan ddto 5 Aprilie Nr. 2332 Scol. prin care se substerne spre admitere ca manual în scólele nóstre populare a cărții „Micul prietin al copiilor“, de Silvestru Moldovan

— Se dau comisiunei scolare.

Se presentéză:

a) Raportul consistorial din 5 Aprilie a. c. Nr. 2346, prin care se promovéză raportul tipografiei archidiecesane pe anii 1890, 1891 și 1892.

— Se dă comisiunei financiare.

Se presentéză:

a) Protestul membrilor comunitâții bisericesci gr. or. din Vinerea, ppresb. Orĕștiei, contra sistemisărei unui nou salariu de învĕțătoriu, făcute fără scirea sinodului parochial.

— Se dă comisiunei petiționare.

Deputatul Iosif Pușcariu, face următórea propunere:

Se însărcinéză Ven. Consistoriu, ca în decursul anului sinodal curent sĕ se îngrigéscă a se clădí sau adapta o sală corespunḑĕtóre pentru ținerea ședințelor, a se instrua cu mobiliarul de lipsă și pentru scopul acesta a se provedé în bugetul anului curent o sumă corespunḑĕtóre.

— Se dă comisiunei financiare.

Deputatul Zevedeiu Murĕșan, face următórea propunere:

Considerând, că conform normativului nostru scolar, scólele nóstre poporale sunt clasificate în scóle poporale elementare și capitale, cum s'a și publicat în anii trecuți în șematismul bisericesc;

considerând, că clasificarea de scóle capitale aḑi nu mai are nici un înțeles, ceea-ce s'a observat și la publicarea șematismului bisericesc pro anul 1893, dându-se acestor scoli nume de scoli poporale superióre, ceea-ce nici decât nu corespunde legii;

considerând mai departe, că clasificarea scólelor nóstre trebue sĕ corĕspundă întru tóte clasificărei din legea scolară de stat cu scóle poporale elementare și scóle poporale superióre;

considerând, că aḑi în archidiecesa nóstră nici o scólă poporală nu corespunde scólei poporale superióre, ci tóte sunt elementare;

considerând în fine, că deși în proiectul de lege din dieta țĕrei, privitor la regularea salarielor învĕțătoresci se vorbesce numai de scoli poporale elementare, însĕ nu se póte presupune, că acela sĕ nu aibă urmări tot așa, dacă nu mai mari și față cu scólele poporale superióre, în ce privesce salariul minimal învĕțătoresc, propun: partea normativului nostru scolar, ce privesce clasificarea scólelor poporale, întru cât nu corespunde legei scolare de stat e fără valóre și fiind până aḑi în archidiecesa nóstră tóte scólele poporale numai elementare, ca atari au sĕ se privéscă.

— Se dă comisiunei scolare.

La ordinea ḑilei raportul comisiunei organisătóre.

Raportorul acesteia deputatul Ioan de Preda referéză asupra raportului general al consistoriului archidiecesan din 22 Martie a. c. Nr. 2123 Plen., despre activitatea aceluia în ședințele plenare în anul 1892, care raport fiind tipărit și împărțit între membrii sinodului, la propunerea comisiunei

— Se privesce de cetit, se primesce ca basă la desbaterea specială și se aclude la protocol sub lit *C*).

In referada specială din raport, la propunerea comisiunei

— Sinodul ia spre sciință partea cuprinsă în punctul I din raport, anume numĕrul pieselor întrate. resolvarea și împărțirea lor după resorturi și referenți și despre numĕrul ședințelor plenare, bisericesci, scolare și epitropesci.

La pct. II din raport, despre alegerile de deputați în cercurile devenite vacante, la propunerea comisiunei

— Se ia spre sciință întregirea cercurilor obvenite vacante prin repausarea respectivilor deputați.

Punctul III din raport, privitoriu la schimbările mai însemnate în gremiul consistorial prin mórtea asesor. consist. din senatul scolar Dr. Absolon Todea, la propunerea comisiunei

— Se ia spre sciință, ér locul devenit vacant prin mórtea ases. din senatul scol. Dr. Absolon Todea, se va întregí sub durata acestei sesiuni prin alegerea altui asesor.

Punctul IV, privitoriu la întregirea protopresbiteratului Sighișórei, referitoriu la instituirea alegerei, denumirei și chirotosirei administratorului D. Moldovan întru ppresbiter și punerea la cale a întregirei celorlalte protopresbiterate vacante, la propunerea comisiunei

— Punctul prim referitor la denumirea presbiterului D. Moldovan de protopresbiter, se ia spre sciință; ér cu privire la protopresbiteratele remase încă vacante, se îndrumă consistoriul archidiecesan ca încă în decursul acestui an se facă cele de lipsă pentru provederea lor cu ppresbiteri.

Punctul V al raportului, privitoriu la întrunirea normală a corporațiunilor nóstre bisericesci cu escepțiunea celor din protopresbiteratele Avrigului, Cetății de Pétră, Geógiului II și Turdei, la propunerea comisiunei

— Sinodul cu părere de reu ia act despre aceea, că în ppresb. Avrigului, Cetății de pétră, Geógiului II și Turdei, nu s'au ținut în anul 1892 sinódele ppopesci, îndrumă consistoriul archidiecesan, ca sĕ ia mĕsurile cele mai energice în scopul, ca în viitor sĕ se satisfacă prescriptelor statutului organic în acésta privință.

Punctul VI al raportului, referitoriu la starea, în care se află cestiunea ajutorului de stat al bisericei nóstre în decursul anului 1892, fiind conclusul esecutat, dar neespedat, la propunerea comisiunei

— Se ia spre sciință și se îndrumă consistoriul, ca fără amânare se satisfacă conclusului sinodal dela 14/26 Aprilie 1892, Nr. 32 espedând representațiunea făcută.

Punctul VII referitoriu la ajutórele date din fondul bisericilor; punctul VIII, referitoriu la împărtășirea scólelor, învĕțătorilor și catecheților din bugetul fondului scolariu eparchial; punctul IX. referitoriu la împărțirea ajutórelor din fondul „Rudolfin“; punctul X. referitoriu la punerea în lucrare a fondului de pensiuni; p. XI. referitoriu la ajutórele date din fundațiunea „Andronic“, precum și alinea de încheiere, în care se arată, că s'au îndeplinit conclusele cu cari consisto-

FOIȚA.

S'au dus în țară!

— Novelă originală de **Ilarie Chendi**. —

Prietinului *C. C. S.*

(Urmare).

Nóptea părăsise pămêntul, de pe vêrfuri de déluri se lăsau nori de neguri peste sat, ceriul însuși era acoperit de nori cenușii — cam așa, precum adevĕrul câte-odată e învĕlit și el în nori de minciuni.

Bordeiul era singur, gol și curățit ca'n tóte ḑilele. Din colivia atârnată de-asupra ușii cânta stiglețul, prietinul lui Nețu, cânta versuri triste, căci își vedea soții din copilărie, afară pe scăeții de lângă gard și plângea de ciudă și pismă. Tinca era prin sat, pe la muierile cele mai fruntașe după lucru, după lână și fuior de tors — ér Nețu se dusese, când se crepa de ḑiuliță la pescuit.

Era abătut și îngândurat Nețu, astăḑi ca nici odată și în mintea lui trebue că rumega jalnici gânduri, căci pășia cu capul plecat prin uliciórele povêrnite ale satului, până ce ajunse la lac. El murmura mai de multe ori cuvintele mamei sale: Lasă sĕ beie alții, ér tu trăesce, căci ai de lucru!

„Am de lucru?“ borborosì el mai departe. „Mamă, am de lucru? Da, me voiu munci, numai sĕ te vĕd mulțămită, — dar pĕcatul al cui sĕ fie — nu sciu, nu vreau sĕ sciu, sórtea pórtă vina!“

„Bună diminéța Nețule, ce-i cu tine de stai așa de îngândurat la marginea lacului, te sgâesti la apă, borborosesci mereu ca strigoii, și nu-ți veḑi de lucru?“

Era un pescar mustăcios, în vêrstă înaintată, care sosi și el la muncă. Era chiar Dinu lui Bobiț, care se hrănia cu aceeași pâne ca Nețu.

„Apoi veḑi bade Dinule, așa-i de tulbure astăḑi apa, de mĕ tem, că în zadar voiu arunca unghița, în zadar mi-oi cufunda mréja, că tot gólă o voi scóte.“

„Fă ce vei face — vĕd că și tu ai tóne ca toți tinerii,“ ḑise Dinu și pășind într'o luntre nou cârpită se depărtă dela mal, lăsând pe Nețu singur. Acesta îi urmà peste puțin, el coti însĕ în o cărare a trestiișului celui des. Deodată scapă lopata din mânile ce-i tremurau ca varga· Sângele îi clocotea, têmplele i se băteau — îi venia sĕ se arunce în apa cea murdară și rece, ca sĕ se linistéscă.

Cum? Sĕ-l rĕsbun eu pe tată-meu? Dar omul acesta-i blând și slab peste fire, el nu l'a putut omorî. Óre bine a vĕḑut mama, când s'au luptat în luntre, când l'a sugrumat Dinu pe tata și l'a aruncat în lac? Óre drept sĕ fie? Va fi, va fi, căci mama ḑice, că Dinu a iubit-o și decând s'a măritat, Dinu mereu umbla în urmele părintelui meu spre a-și resbuna! Va fi, căci ce nu face dragostea, și apoi póte va mai fi fost și altceva la mijloc, gâlcevi omenesci — mai scii!?

Nu o sĕvêrșesc, nu! Pentru-ce sĕ fiu tocmai eu rĕsbunătoriul, sórtea a voit sĕ fie omorît, deci tot sórtea-și va resbuna! Dar — eu sunt unélta sorții și apoi vocea unui părinte din dóga morții trebue sĕ fie sfântă înaintea fiului, căci dacă nu, urméză blĕstăm, blĕstăm! . . . .

Cam aceste gânduri îl frămêntau pe bietul Nețu și sudori ca bobu îi curgeau șiróie pe fața lui înroșită, ca de friguri. Sêrmanul, de când i-a povestit mamă-sa întêmplarea adevĕrată cu mórtea tată-seu, nu mai avea liniste nici trupéscă, nici sufletéscă; nóptea începea a-i fi frică, de câte ori striga boul de baltă el tremura, de câte ori auḑia huhurezul șoptind sinistru se cutremura, ba odată i s'a părut, că a vĕḑut pe tată-seu ridicându-se învĕlit într'o sarică de negură dintr'o gârlă a lacului. De câte ori auḑia zuruitul vêntului și foșnetul trestiișului își mâna luntrea la prundul uscat, căci îi era témă de duhuri rele. In zarea sării, când mai eșiau îndrăsnețele rațe din desimea stufului, sau se ivia câte un cap de hodă pe suprafața apei — el le ținea de capete omenesci — starea lui sufletéscă era ca strămutată.

(Va urma.)

riul archidiec. a fost însărcinat, ér despre obiectele speciale de mai mare însemnătate se aştern rapórte speciale

— Se iau spre sciinţă.

La ordinea ḑilei urméză raportul comisiunei bisericesci, care se continuă sub presidiul vicariul archim. Dr. Ilarion Puşcariu.

Raportorul acesteia, deputatul Daniil David referéză asupra raportului general al consistoriului archid. ca senat bisericesc din 23 Martiu, a. c. Nr. 2121 B., care fiind împărţit între membrii sinodali, la propunerea comisiunei

— Se privesce de cetit şi se ia ca basă pentru desbaterea specială, avênd a se aclude la protocol.

In referada specială, punctul I. privitor la şedinţele ţinute de senatul bisericesc şi la esebitele întrate în decursul anului 1892, la propunerea comisiunei

— Se ia spre sciinţă.

Punctul II despre conscripţia oficială a clerului, nefiind datele din conspect în consonanţă cu cele din raport

— Se ia cu regret spre sciinţă, însărcinându-se consistoriul archidiecesan de nou a se conforma în astă privinţă conclusului sinodal Nr. 36 din 1892, totodată sĕ iee în viitoriu sub Nr. deosebit în raportul seu starea numĕrului poporaţiunei archid: sĕ se specialiseze preoţii emerităţi, resignaţi, destituiţi şi suspendaţi.

Punctul III din raport, privitor la comunele bisericesci, parochiile matre şi filii, avênd comisiunea cunoscinţă din esperinţa proprie, că espunerile din raportul consistorial nu corespunde stării faptice, propune:

Se însărcinéză consistoriul archid. ca în viitoriu se înscrie în conspect tóte parochiile vacante şi se stărue cu tótă puterea ca cât mai grabnic sĕ se întregéscă tóte parochiile vacante.

In necs cu propunerea comisiunei deputatul Petru Nemeş face următórea propunere:

Se îndrumă consistoriul archidiecesan se facă pe basa datelor statistice şi actelor oficióse un registru:

a) despre tóte protopresbiteratele întregite şi vacante, şi despre numele fungenţilor ppopi şi administratori;

b) despre tóte parochiile şi filiile aparţinĕtóre, întregite şi vacante şi despre numele fungenţilor parochi, administratori, capelani şi diaconi

Primindu-se propunerile acestea se enunciă următoriul conclus:

— Raportul se ia la cunoscinţă şi se însărcinéză consistoriul archid. ca în viitoriu se înscrie în conspect tóte parochiile vacante şi se stărue cu tótă puterea întru cât mai grabnica întregire a parochiilor vacante, totodată se facă un registru general despre tóte ppresbiteratele — întregite şi vacante — şi despre numele fungenţilor ppopi şi şi adm. precum şi despre tóte parochiile aparţinĕtóre — întregite şi vacante — şi despre numele fungenţilor parochi, administratori, capelani şi diaconi.

Punctul IV despre secţiunea teologică a seminariului „Andreian“; punctul V despre esamenele de cualificaţiune preoţesci; punctul VI despre trecerile religionare; punctul VII despre convieţuirile ilegale; punctul VIII despre procesele disciplinare; punctul IX despre procesele matrimoniale; punctul X despre starea culturală a poporului din archidiecesă, la propunerea comisiunei

— Se iau spre sciinţă, ér în ce privesce clasificaţiunea candidaţilor de preoţie pe viitoriu sĕ se folosésca numai calculii presenţi în „Regulamentul pentru parochii“, din 1891 §. 15 alinea *a*); ér ce privesce pentru trecut, calculul de „fórte bine“, este de a se considera identic calcului „distins“ de acum.

La ordinea ḑilei raportul comisiunei scolare.

Raportorul acestuia, deputatul Dr. Petru Şpan referéză asupra raportului general al consistoriului archid., ca senat scolariu, din 18 Martiu a. c. Nr. 1963 scol., care raport fiind tipărit şi împărţit între membrii sinodului la propunerea consistoriului

— Se primesce de cetit şi se ia ca basă la desbaterea specială, acludându-se la protocol.

La desbaterea specială a acestui raport privitóre la activitatea consistoriului ca senat scolar în a. 1892; partea privitóre la scólele medii din Braşov şi Brad, apoi partea privitóre la secţiunea pedagogică din seminariul archidiecesan, la propunerea comisiunei

— Se ia spre sciinţă cu observarea, că întru cât privesce secţiunea pedagogică a seminariului archid. musicei instrumentale se i se dea atenţiunea cuvenită în aceea mĕsură, încât după posibilitate elevii pedagogi sĕ fie în stare a înfiinţa şi conduce corurile vocale bisericesci de prin comunele nóstre.

Punctul II nr. 3 al. a. privitor la scólele poporale şi frecuentarea lor şi absenţiile scolare, la propunerea comisiunei

— Se ia spre sciinţă cu aceea, că faţă cu absenţiile ce se arată a fi destul de numĕróse, sĕ se purcédă cu tótă vigórea, întrebuinţându-se tóte mijlócele pentru îndreptarea acestui defect.

Punctul II nr. 3 al. b, privitoriu la adiustarea scólelor poporale, comisiunea propune:

Sĕ se ia spre sciinţă cu aceea, că faţă cu stagnarea progresului în privinţa grădinilor de pomărit se susţine conclusul sinodal Nr. 52 din anul 1889, însărcinându-se consistoriul a arăta causele, pentru cari unele grădini nu se cultivă de loc, ér altele se cultivă în mod suficient.

Deputatul Ioan cav. de Puşcariu face următórea propunere:

Sinodul îndrumă pe consistor ca se esmită o anchetă de esperţi, cari se cerceteze instituţiunea profesurei de economiă preste tot şi în special de pomărit şi se constateze, dacă causele stagnaţiunei se referesc la defectele organismului sau a persónei profesorului actual, sau la ambele? Şi amĕsurat resultatului anchetei sĕ ia mĕsurile necesare pentru sanare; ér despre cele dispuse sĕ facă raport la procsima sesiune sinodală.

Primindu-se ambe propunerile

— Sinodul ia spre sciinţă adiustarea scólelor poporale cu aceea, că faţă cu stagnarea progresului în privinţa grădinilor de pomărit se susţine conclusul sinodal Nr. 52 din anul 1889 însărcinându-se consistoriul a arăta causele, pentru cari unele grădini nu se cultivă de loc, ér altele se cultivă în mod nesuficient, totodată se îndrumă consistoriul ca se esmită o anchetă de esperţi, cari se cerceteze instituţiunea profesurei de economiă preste tot şi în special de pomărit, şi sĕ constateze, dacă causele stagnaţiunei se referesc la defectele organismului sau a persónei profesorului actual dela seminariul „Andreian“ sau la ambele şi amĕsurat resultatului anchetei se ia mĕsurile necesare pentru sanare; ér despre cele dispuse sĕ facă raport la procsima sesiune sinodală.

Punctul II nr. 3 al. c. despre averea scólelor al. d. despre salarele învĕţătoresci, e. despre numerul scólelor f. despre învĕţători; punctul III despre catechisaţiune; punctul IV despre esamene; punctul V despre visitatiunea scólelor; punctul VI. despre ajutórele din fondul scolar; punctul VII. despre stipendii; punctul VIII. despre conferenţele învetăţtoresci şi punctul IX despre alte obiecte scolare, la propunerea comisiunei

— Se iau spre sciinţă.

Anunţându-se procsima şedinţă pe mâne la órele 10 şi punêndu-se la ordinea ḑilei rapórtele comisiunilor, şedinţa se încheie la 1 óră p. m.

Cuvêntarea

Preasânţiei Sale Domnului episcop Ioan Meţianu la deschiderea sesiunei sinodului ordinar al diecesei Aradului la 4/16 Aprile, 1893,

Christos a înviat Domnilor deputaţi!

Când prea bunul Dumneḑeu, întru adênca sa înţelepciune, a creat pre om de cea mai alésă, dintre tóte fiinţele pămêntului, spre un scop măreţiu şi înalt, pre lângă multe alte mari daruri, cu cari l'a binecuvêntat a mai sădit în inima lui şi indispensabilul simţ religios, ca cel mai puternic mijloc la ajungerea scopului.

Prin sădirea simţului religios în inima omului, a voit înţelepciunea divină a destepta în el dorinţa şi nisuinţa, tot spre mai mare desvoltare a facultăţilor sale sufletesci, a voit înţelepciunea divină a-l stimula tot la mai mare perfecţiune, şi astfeliu a-l apropia tot mai mult de Dumneḑeu creatoriul seu, şi prin acésta de bine şi fericire, scopul suprem al omului.

Avênd simţul religios o asemenea misiune mărĕţă şi convingêndu-se ómenii, că în ce mĕsură se va desvolta şi cultiva acela, în aceeaşi mĕsură va şi contribui, la apropierea lor, de măreţiul scop destinat de Dumneḑeu încă din cele mai vechi timpuri, dar mai ales dela ivirea creştinismului, au început a cultiva tot mai mult acel simţ, întrunindu-se spre acel scop, — în societăţi religióse după limbă şi credinţă, ridicând biserici şi înfiinţând scoli confesionale, precum şi alte instituţiuni filantropice, apoi punênd tóte acestea sub îngrigirea celor mai distinşi representanţi ai lor.

Urmând şi fericiţii nostri părinţi ómenilor înţelepţi, încă dela începutul crestinătăţii, s'au întrunit şi ei în societate religiósă, întemeiând astfel biserica nóstră ortodocsă naţională, atât pentru desvoltarea şi cultivarea simţului religios, cât şi pentru a ne lăsa şi nóue urmaşilor lor, un centru de cultură religiósă-morală, şi un scut puternic contra tuturor vicisitudinilor timpurilor, în tóte împregiurările; un scut, care sĕ ne asecure esistinţa pre seclii înainte.

Dacă biserica strebună, în tóte timpurile şi împregiurările, a fost şi este scutul şi adăpostul némului nostru; sĕ nu uităm Domnilor deputaţi, că la acésta a contribuit mai mult simţul religios, de care a fost însufleţit clerul şi poporul nostru. De unde urméză, că dacă voim ca biserica strĕbună sĕ fie şi în viitoriu asemenea scut puternic al nostru şi al urmaşilor nostri, precum fu şi al strĕbunilor nostri — şi cine n'ar dorí acésta în furtunósele valuri ale acestei vieţi? — atunci datorinţă mare avem a cultiva şi noi, în mĕsură tot mai mare, simţul religios, căci în ce mĕsură vom face acésta, în aceeaşi mĕsură ne vom asecura şi viitoriul nostru; şi din contră, în ce mĕsură vom negliga cultivarea simţului religios, în aceeaşi ni se va periclita şi esistenţa nóstră.

Din acestea veţi binevoi a vedé, Domnilor deputaţi, că avem nu numai neapărata trebuinţă, dar şi o imperióśă datorinţă a face acésta, mai ales în timpul de acum, când sórtea bisericei nóstre din ḑi în ḑi devine tot mai îngrijitóre, când pre lângă indiferentismul religios, ce se observă mai în tóte părţile, în timpul mai nou vedem chiar pre înaltul guvern al patriei păşind înaintea ţĕrii cu un feliu de program politic-bisericesc, ce are în vedere — între altele — şi întroducerea căsătoriei civile obligătóre, care dacă s'ar realisa, ar străforma secularele instituţiuni ale patriei şi ale bisericei, şi ar slăbi credinţa în sânţenia unei taine, şi prin acésta şi bunele moravuri.

Cine va considera domnilor deputaţi, că căsătoria este una dintre tainele legii cei nóuĕ, cari sunt basele bisericii nóstre, uşor va înţelege cât de mult s'ar sguduí simţul religios al credincioşilor nostri, când s'ar realisa programa politico-bisericéscă a înaltului guvern.

De aceea avem o mare şi imperiósă datorinţă, Domnilor deputaţi, nu numai a apĕra drepturile bisericei nóstre între marginile legii, în tot locul şi timpul; dar şi pe terenul bisericesc a ne folosí de cele mai eficace mijlóce de apĕrare; între cari unul şi cel mai probat este şi remâne desvoltarea simţului religios la clerul şi poporul nostru, în mĕsură tot mai mare, ca sĕ pótă înfrunta cu succes, tóte cercările obvenitóre.

Simţul religios se desvóltă mai cu succes, D-lor deputaţi, prin cultivarea celor trei mari vêrtuţi evangelice: credinţa, dragostea şi speranţa creştinéscă.

Deci se ţinem şi noi sus şi tare la aceste trei vêrtuţi cardinale ale bisericei nóstre, cultivându-le tot mai mult, şi făcênd şi pe ceilalţi ai nostri se le cultive. Sĕ spunem D-lor deputaţi la tóte ocasiunile binevenite, preoţilor şi poporului nostru, că dacă voim a ecsista, şi a înainta, dacă voim un viitoriu mai bun şi mai ferice, atunci sĕ nu uităm, că basa acestei esistinţe şi a acelui viitoriu al nostru, este biserica străbună cu cele trei virtuţi cardinale; sĕ nu uităm, că slăbind acelea în sufletul nostru, slăbesc basele esistinţei şi ale viitoriului nostru, şi de aceea sĕ stăruim cu toţii a le cultiva din tóte puterile, în tóte clasele societăţii nóstre.

Credinţa creştină sĕ ne fie şi nóuĕ ca şi părinţilor nostri, Dlor deputaţi, aceea anghiră tare, pe carea sĕ se întemeieze desvoltarea şi viitoriul nostru, ea sĕ ne fie stéua conducĕtóre în mersul nostru spre perfecţiunea crestinéscă, şi prin acésta spre bine şi fericire, ea sĕ ne indice şi imprime în mod sigur scopul vieţii şi mijlócele pentru ajungerea lui; ea sĕ ne întărésca în lupta nóstră neîntreruptă pentru viéţă şi înaintare; şi tot ea sĕ desvólte în sufletul nostru şi simţul cel sublim al dragostei evangelice, a acelei dragoste, care susţine între ómeni raportul crestinesc de fraţi şi fii ai unuia şi aceluiaşi tată ceresc, a acelei dragoste, prin care prosperéză tóte lucrurile mari, bune şi folositóre şi aşa şi sânta nóstră biserică, şi prin ea şi clerul şi poporul nostru; acea dragoste, despre care ḑice apostolul gintilor „de-aş grăí în limbi îngeresci, de-aş avea prorocie, de aş sci tóte tainele, de-aş avea tótă sciinţa şi tótă credinţa, încât sĕ mut şi munţii, de aşi împărţi tótă avuţia mea şi chiar de aş da trupul meu sĕ-l ardă, ér dragoste nu am, nimica nu sunt.“

Alăturea cu dragostea crestinéscă se mai nasce din credinţă şi cea de a treia mare vêrtute, ce o numim speranţa crestină, care ne inspiră încrederea şi convingerea învingerii în lupta nóstră de tóte ḑilele cu necazurile şi greutăţile vieţii.

Când noi şi trimiţătorii nostri, Dlor deputaţi, ne vom inspira în mĕsură recerută de aceste trei virtuţi cardinale ale crestinismului, atunci vom înainta cu paşi siguri spre scopul ce urmărim pentru că prin ele se desvóltă în mĕsură tot mai mare simţul religios, cel mai sigur conducĕtor al ómenilor la împlinirea voinţei lui Dumneḑeu şi la dobândirea darului şi ajutoriului ceresc, atât de necesar la ajungerea justelor lor dorinţe.

De aceea sĕ stăruim cu toţii, Dlor deputaţi, la cultivarea tot mai mult a atinselor trei vêrtuţi cardinale. Spre scopul acesta sĕ nu ne mulţămim numai cu lucrările nóstre din acest sìnod, ci sĕ facem ca lucrările nóstre de aici se străbată în tóte părţile eparchiei şi sĕ aducă roduri îmbelşugate ca şi sĕmênţa aruncată în pămênt bine roditoriu; deci sĕ lucrăm şi sĕ stăruim, pentru cultivarea tot mai mult a amintitelor trei vêrtuţi, la toţi ceialalţi fraţi şi fii ai nostri de pretutindenea, premergênd noi înşine cu esemple bune.

Sĕ ne facem, Dlor deputaţi, cu toţii adevĕraţi părinţi ai bisericii şi adevĕraţi apostoli ai clerului şi poporului, învĕţând, luminând şi întărind cu cuvêntul şi esemplul, pre toţi ai nostrii în credinţă, dragoste şi speranţă creştinéscă, combătênd tot ceea ce ar fi contra acestora; ér mai ales neînţelegerea şi ura, ori unde s'ar observa acelea, ca pre nesce rele, cari subminéză desvoltarea şi împedecă ajungerea scopului nostru.

Făcênd cu toţii aşa, Dlor deputaţi, vom ajunge a vedé din ḑi în ḑi în mĕsură tot mai mare îmbucurătoriul resultat al lucrărilor nóstre, şi vom avé mângăerea de a fi satisfăcut aşteptării trimiţătorilor nostri; deci mai rugând şi aici pre bunul Dumneḑeu sĕ ne ajute şi El la aceste nisuinţe ale nóstre, binecuvêntând lucrările nóstre, dechiar sesiunea ordinară a sinodului nostru eparchial pe anul 1893 de deschisă.

Noutăţi.

Proteste. Precum suntem informaţi şi sinódele dieceselor dela Arad şi Caransebeş au protestat contra politicei bisericesci a guvernului.

* * *

Demonstraţiuni în Bucuresci. Luni în 3/15 Aprile s'au întêmplat în Bucuresci scene, care numai în capitalele imperiilor mari s'au mai putut vedé. E vorba de o monstră demonstraţiune degenerată în bătăi şi care a fost îndreptată mai vêrtos contra ministrului Carp din causa proiectului de lege a „macsimului“. Demonstranţii s'au concentrat în délul metropoliei în numĕr de mai multe mii şi pe piéţa Bibescu-Vodă. Asupra trăsurei ministrului Carp, care mergea la cameră s'au aruncat cu pietrii, óuĕ şi ţiglă. Poliţia şi gendarmii călări cu tótă opintéla n'au putut sĕ pună capĕt acestor scene. Calul brigadierului Simon Rosen a picat mort lovit de o pétră ascuţită, care i-a crepat capul şi i-a ţisnit creerii. Cu cadavrul calului şi cu alte obiecte demonstranţii au baricadat podul Brancovén, în cât gendarmii călări nu puteau sĕ străbată de loc. Rosen încă a fost rănit şi condus la spital, mai mulţi comisari şi sub-comisari de poliţie au căpĕtat rane grele. Numĕrul celor greu răniţi, socotindu-se şi soldaţii se urcă preste 20, pe când dintre demonstranţi numai doi au rĕmas răniţi. Acestei scene a pus capĕt miliţia, care a făcut întrebuinţare de foc.

* * *

Interḑicere. Precum anunţă foile din Budapesta ministrul de rĕsboiu Bauer în urma unui ordin preaînalt a interḑis musicelor militare a mai concerta în teatrele din Ungaria.

* * *

Demisiune. Scirile din Belgrad comunică, că metropolitul Michail intenţionéză a demisiona şi a se retrage pentru restul vieţii în Rusia.

* * *

Metropolitul primat. I. P. S. S. metropolitul primat al României a părăsit Luni la órele 12 Capitala. Cu o jumĕtate de óră înainte de plecare I. P. S. S. a primit visita d-lui ministru al cultelor.

I. P. S. S. a fost însoţit de archiereii Timuş, Dionisie şi Ieronim, de archimandriţii Pimen Georgescu şi Valerian Palade, de protopopul judeţului Ilfov şi de stareţul mănăstirei Căldăruşani.

* * *

Serbare regală. Părechia domnitóre din Germania a plecat la Roma spre a asista la serbarea iubilară de 25 de ani a căsătoriei regelui Umberto cu regina Margareta. Din partea casei nóstre domnitóre părechia regală va fi felicitată prin archiducele Reiner. Tóte puterile europene se grăbesc a felicita pe părechia domnitóre din Italia. Francia încă e representată prin un trimis estra-ordinar.

* * *

Englezesce. Numai regina Victoria şi ducesa de St. Albano au dreptul sĕ mérgă cu trăsura pe drumul Rotten-Row din Hydepark din Londra, regina în calitate de suverană şi ducesa ca soţia marelui falconier. Intr'un club distins, un tinĕr a declarat, că se îndoesce de esistenţa acelui privilegiu şi s'a oferit totodată sĕ trécă în trăsură prin Rotten-Row. Se făcură o mulţime de prinsori şi vestea se duse în tóte cluburile. A dóua ḑi era lume multă la Rotten-Row, unde e permis sĕ se plimbe cineva numai călare sau pe jos. Venise şi poliţia ca sĕ vadă ce se va întêmpla — dar când colo nimic! Nu se vedeau decât vre-o sută de călăreţi şi o trăsură-stropitóre a primăriei, care mergea încet şi stropea şoséua. Bătură 12 césuri şi lumea începù sĕ plece; remaseră numai cei anume interesaţi. Agenţii poliţiei părăsiră şi ei grădina, fiind mulţămiţi, că nu s'a întêmplat nici un scandal. Deodată însĕ scena se schimbă. Trăsura cu apă sosi la locul de întâlnire, se opri şi vizitiul se dete jos de pe capră. Era tinĕrul cavaler dela club. El câstigase prinsórea. In acea ḑi au fost puse în joc sutimi de mii de franci.

* * *

Mină de platină. Se anunţă din Petersburg, că sub pólele Uraliilor, aprópe de orăşelul Dnewnic, s'a descoperit o mare mină de platină, al cărei venit anual se evaluază la 8—10 milióne de fr. Mina e luată în esploatare de o companie franco-italiană cu un capital de 60 de milióne de fr.

Raport general

al consistoriului archidiecesan, despre activitatea sa ca senat bisericesc dela sesiunea sinodală ultimă până în present.

Nr. 2121. B.

Preavenerabil sinod archidiecesan.

Consistoriul archiediecesan ca senat bisericesc are onóre a asterne Preavenerabilului sinod despre activitatea sa următoriul

Raport general.

I. Consistoriul archidiecesan ca senat bisericesc, în decursul anului 1892 a ţinut 52 şedinţe, şi anume: ordinare 43, ér estraorpinare 9. Esibitele aparţinătóre resortului acestui senat, întrate în decursul anului au fost 2234, dintre cari s'au resolvit 2193; ér 41 piese au rĕmas cu 31 Decembre 1892 neresolvite, dintre cari 1 din 1890, şi 8 din 1891, trecênd ca restanţe în anul curent.

II. Statul clerului şi poporului archidiecesan se vede din conspectul general, ce se aclude aici sub *A*) compus pe basa datelor intrate dela concernentele oficii protopresbiterale.

După acest conspect clerul archidiecesan constă:

a) în centru:

Archiepiscop-metropolit	1
Archimandrit vicariu archiepiscopesc	1
Protosincel asesor consistorial	1
Asesori consistoriali protopresbiteri	3
Asesor consistorial presbiter	1
Profesori seminariali protopresbiteri	3
Profesor seminarial presbiter	1
Presbiter aplicat în cancelaria consist.	1
Protodiacon	1
Diacon	1
Suma	14

b) în afară:

Protopresb. actuali, totodată şi parochi	32
Protopresbiter emeritat şi paroch	1
Nrotopresbiteri onorari şi parochi	4
Administ. protopresbit. şi parochi	2
Parochi	801
Administratori parochiali	18
Capelani	72
Diaconi	7
Preoţi în alte funcţiuni	7
Preoţi militari	2
Preoţi emeritaţi resignaţi destituiţi şi suspendaţi	32
în total	992

Au repausat în decursul anului 18 parochi; s'au sânţit întru presbiteri 18, instituindu-se ca parochi 9, ca capelani 7, ér 2 în alte funcţiuni.

Conspectul despre nousânţiţii se alătură sub *B*).

Numĕrul sufletelor cu finea anului 1892 a fost de 715,984.

III. Comune bisericesci, parochii matre, sunt 939 cu 294 fili. Dintre acele, conform conspectului aclus aici sub *C*) cu finea anului au fost vacante 116. Prelângă tóte stăruinţele consistoriului întregirea acelora nu a succes, şi acésta nu atât din lipsa de candidaţi cu cualificaţiunea normală, ci mai cu samă din causa dotaţiunei celei slabe.

De aici a urmat apoi, că în unele părţi mai espuse ale archidiecesei consistoriul archidiecesan s'a vĕḑut necesitat a întregi unele parochii în mod estraordinariu cu indiviḑi fără pregătirea normală, însĕ prelângă observarea conclusului sinodal din anul 1888 Nr. prot. 63 pt. 2.

Conspectul despre parochiile întregite în modul acesta se alătură aici sub *D*).

IV. Numĕrul elevilor la ascultarea studiilor teologice în anul scolariu 1891/92 a fost de 63, intenraţi în seminarul archidiecesan „Andreian“, cari după cele trei cursuri se împart în modul următoriu:

în cursul al III	18
„ „ „ II	16
„ „ „ I	29
în total	63

După pregătire au fost:

a) cu esamen de maturitate	9
b) „ opt clase gimnasiale	1
c) „ şepte clase gimnasiale	4
d) „ sése clase gimnasiale	47
e) „ cinci cl. reale şi 3 comerc.	1
f) „ 4 cl. gim. şi cursul ped.	1
preste tot	63

Ér clericii estraordinari cu o pregătire de patru clase gimnasiale a fost 2.

Programa seminariului pe anul scolariu 1891/92 se alătură aici sub *E*).

V. Esamenul de cualificaţiune preoţesc conform prescrierei §§-lor 13 şi 121 din statutul organic s'a ţinut şi în anul 1892 la 25 Februariu şi 25 August. La ambe terminele s'au supus esamenului preoţesc de cualificaţiune preste tot 22 clerici, dintre cari au raportat calcul fórte bine 3; bine 8; şi suficient 11.

VI. Cu privire la trecerile religionare venim a însĕmna, că dala biserica nóstră la alte biserici s'au întêmplat 174 treceri, ér dela alte biserici la a nóstră 236.

VII, Convieţuirile ilegale deşi faţă cu anul 1891 arată o decrescere, totuşi numĕrul acelora este destul de considerabil.

VIII. Procese disciplinare în decursul anului 1892 s'au incaminat 7, cu cele rĕmase pendente din anul trecut 15. Dintre acestea s'au finalisat:

1. Cu sistare	3
2. Cu suspensiune	1
3. Cu dojană şi amêndă	2
4. Prin mórte	1
5. Pain disparițiune	1

Pendente au rĕmas pentru anul următoriu 7.

IX. Procese matrimoniale au întrat în decursul anului 1892 144, cari adaose cu cele 10 rĕmase din anul trecut dau numĕrul 154. Din acestea s'au resolvit:

1. cu îndreptare la convieţuire	9
2. cassându-se	8
3. cu divorţii total	130
4. neresolvite	7
	154

După motivele pe basa căror s'au adus sentinţa procesele finalisate cu divorţiu se împart:

1. din motivul adulteriului	58
2. din motivul urei neînvinse	39
3. din motivul pribegirei	17
4. din motivul silei la căsătorie	8
5. din motivul impotenţei	3
6. din motivul gubăviei	1
7. din motivul bigamiei	1
8. din motivul clandestinităţii	2
9. din motivul monachismului	1
	140

După protopresbiterate procesele matrimoniale din 1892 se împart:

1. Abrud	2
2. Agnita	13
3. Alba-Iulia	1
4. Avrig	4
5. Bistriţa	3
6. Bran	8
7. Braşov	23
8. Câmpeni	5
9. Cetatea de pétră	1
10. Cluş	1
11. Cohalm	17
12. Deş	5
13. Deva	0
14. Dobra	1
15. Făgăraş	2
16. Geógiu I.	1
17. Geógiu II.	0
18. Hateg	0
19. Ilia	0
20. Lupşa	3
21. Mediaş	7
22. Mercurea	2
23. Murĕş-Oşorheiu	6
24. Orĕştie	1
25. Reghin	3
26. Sebeş	3
27. Sĕlişte	5
28. Sibiiu	8
29. Sighişóra	6
30. Solnoc	7
31. Têrnava	1
32. Treiscaune	3
33. Turda	3
34. Unguraş	1
35. Zarand	1
Suma	154

Din acestea subtrăgêndu-se 10 rĕmase din anul trecut 144.

Procese purtate la foruri micste au fost în decursul anului 1892;

a) la forurile nóstre şi greco-catolice	5
b) „ „ „ „ evang. ref.	3
c) „ „ „ „ rom. cat.	2
Suma	10

X. Cetirea şi scrierea ca mijloc de cultură se póte considera ca oglinda stărei culturale a unei poporaţiuni. De aceea folosindu-se consistoriul archidiecesan de datele întrate dela organele sale din arcidiecesâ arată, că numĕrul celor ce sciu ceti şi scrie este:

a) bărbaţi	98,187
b) femei	65,350
Suma	163,537

Consistoriul archidiecesan ca senat bisericesc crede a fi arĕtat în cele de mai sus datele cele mai momentóse, ce cad în resortul seu precum şi despre activitatea sa în decursul anului 1892. Deci rógă pre Preavenerabilul Sinod se binevoiască a lua acest raport la cunoscinţă.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc ţinută la 23 Martiu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. *Ilarion Puscariu*, arch. vicariu archiep.

Dr. *Remus Roşca*, secretariu.

Cunună eternă

întru memoria lui Grigorie T. Brătianu mult regretatului preşedinte al Ligei culturale.

Apel cătră toţi românii.

Lacrimele, cu cari românii din tóte părţile au scăldat mormêntul acestui apostol, care îşi consacrase tóte puterile sale spirituale şi materiale numai pentru înflorirea înaltei instituţiuni, în fruntea căreia se afla, au probat în mod strălucit, că în poporul nostru este astăḑi viuă consciinţa de datorinţele sale de recunoscinţă şi de veneraţiune faţă de nobilii sei binefăcĕtori.

Sinceritatea durerei şi a jalei generale însĕ ne dovedesce totdeodată lămurit, că pierderea ce am îndurat a fost pe cât de neasteptată, pe atât de grea simţită şi că şi mai greu va puté fi acoperită. Şi cu tot dreptul trebue sĕ fim cuprinşi de acéstă tristă presimţire, când chiar numai un moment ne cugetăm la importanţa unităţii culturale a unei naţiuni ca a nóstră, isolată în mijlocul elementelor etnice celor mai strĕine şi mai feliurite, şi cu atâta încordare salvată din învălmăşala timpurilor furtunóse şi când ne cugetăm cât de rari sunt bărbaţii trimişi de provedinţă, ca înzestraţi cu atâtea calităţi înalte sĕ pótă purta cu demnitate stindardul acestei unităţi.

Intreba-ne-vom însĕ acuma, óre meritele recunoscute după mórte ale unui astfel de bărbat pot fi ele resplătite numai cu lacrimi, cu doliu, cu elogiuri, fie ele cât de puternic simţite?

Noi cei rĕmaşi în viéţă, cari ne ţinem în drept a întra în moştenirea bogată a inimei şi sufletului seu şi suntem chemaţi a alcătui istoria modernă a némului nostru, credem, că avem datorinţă sĕ lăsăm posterităţii câteva pagini dedicate unei figuri atât de măreţe. Avem mai cu sémă datorinţa ca prin fapte sĕ eternisàm, şi prin acésta sĕ venerăm amintirea celui ce tot prin fapte mari şi-a împletit cununa de lauri neperitóre.

Aşa s'a făcut istoria némurilor mari şi luminate. Nu monument costisitor, de care sĕ se isbéscă valurile vremii, nu statuă de marmură nici de bronz voim sĕ-i dedicăm, ci un monument voim, pe care tot românul sĕ-l pótă privi şi admira, dela care toţi şi totdeuna sĕ se pótă inspira şi care sĕ strălucéscă în tóte locurile unde e nevoe de lumină. Voim un monument, care se represinte în modul cel mai fidel, fiinţa şi trăsăturile celui representat prin el.

Drept aceea noi studenţii români dela universitatea din Viena în adunarea nóstră din 17/5 Martiu a. c. ţinută din incidentul morţii lui Grigorie T. Brătianu am luat cu mare însufleţire hotărîrea unanimă, ca în semn de înaltă iubire şi veneraţiune sĕ facem o cunună eternă, întemeiând o fundaţiune, care născută din contribuirile benevole ale tuturor românilor, în cuadrele Ligei culturale şi sub administrarea ei, va fi destinată ca promovând învĕţământul naţional român în Austro-Ungaria, sĕ contribue la salvarea culturei şi elementului român în locurile cele mai periclitate de influinţa culturei streine. Acésta fundaţiune va purta numele *„Grigorie T. Brătianu“*.

Apelăm deci prin acésta la inimile nobile ale tuturor românilor, la părinţii şi fraţii nostri cu rugarea ca sĕ contribue fie-care cu obolul seu spre ajungerea scopului nostru. Ne adresăm din nou către toţi aceia, care de atâtea ori şi cu atâta căldură au îmbrăţoşat şi încuragiat întreprinderile nóstre şi ale tinerimii în interesul culturei nóstre naţionale. Garanţă sigură am avut şi vom avea totdeuna în poporul nostru redesteptat, garanţă avem în măreţia scopului ce-l urmărim. Spriginul cel mai puternic ne vor fi toţi, cari se închină ideilor şi idealului, pentru cari s'a luptat Grigorie T. Brătianu.

Viena, în 31/19 Martiu, 1893.

Din încredinţarea adunării, ţinută în 30/18 Martiu a. c. a studenţiior români din Viena.

Drd. m. *Liviu Tilea*, Drd. m. *G. I. Anca*,
Drd. m. *Lupu Teofil*,
Pompiliu Dan, cand. phil.
Iuliu Maniu, stud. jur.

NB. S'a trimis în tóte părţile liste de contribuiri. Cel ce nu va ajunge din întêmplare la o atare listă, sĕ binevoiéscă a trimite suma respectivă la adresa: Drd. T. Liviu Tilea în Viena-Währing Antonigasse Nr. 12 II. St. Th. 10. Tot la acéstă adresă sunt a se trimite şi listele de contribuire dimpreună cu banii colectaţi, cel mult până la prima Iunie a. c.

Sumele întrate dimpreună cu numele tuturor colectanţilor şi contribuenţilor se vor publica în diarele române.

Dispoziţiile speciale relative la detaiurile fundaţiunei se vor statori după terminarea colectelor şi de asemenea se vor aduce la cunoscinţă generală.

Cestionariu istoric.

de

Nic. Densuşian.

(Urmare).

180. Cât sunt de lungi, de late şi de gróse cărămidile acestea?

— şi cum le numesce poporul?

181. Pe cărămidile aceste se află ceva litere latine, ori semne, şi ce fel anume?

182. Bisericele de acolo sunt cumva asternute pe jos cu cărămidi vechi romane?

183. S'a găsit undeva acolo prin pămênt vre-o vatră de casă, ori de biserică, lucrată cu mosaic, adecă cu flori şi figuri făcute cu pietri mĕrunte de diferite colori?

184. S'au găsit undeva pe acolo rîşniţe vechi de pétră?

— ori lampe de pămênt?

185. S'au găsit undeva acolo urne sau vase de pămênt umplute cu cenuşe şi cu óse arse?

— sicriuri (cosciuguri tronuri) de pétră cu figuri şi inscripţiuni pe ele?

— ori morminte vechi zidite cu cărămidi mari şi late?

186. In cimiterele (sau ţintirimele) românesci de acolo se găsesc cumva astfel de urne cu cenuşe?

— sicriuri de pétră?

— ori bani vechi din timpul romanilor, aruncaţi în morminte?

187. Când se găsesc pe acolo sicriuri de pétră, ce dice poporul, ce fel de ómeni au fost aceia, cari în vechime se înmormêntau în tronuri de pétră?

188. S'au găsit undeva acolo prin pămênt olane, sau tuburi de pămênt, tuburi de plumb, şghiacuri de lemn, ori canale de pétră, pentru adusul apei din o depărtare óre care?

189. Ce spune poporul despre canalele acestea?

190. Se află undeva pe acolo vre un loc numit Schiab?

— şi dacă s'au găsit pe acolo urme de vreun canal vechiu?

VIII.

191. Se vorbesce ceva pe acolo despre cătănia din vemile vechi?

— câţi ani trebuia în vechim sĕ facă cineva slujba ostăşéscă?

192. Căpĕta oştênul în vechime vre-un mijloc de traiu óre care, după ce împlinia serviciul militar?

193. Se vorbesce ceva pe acolo, că în vremile vechi ómenii mergeau departe peste mări şi peste pustietăţi, ca sĕ se lupte cu tel de popóră?

194. Se vorbesce ceva pe acolo despre bătăi întêmplate pe Mări?

— despre Arapi şi ţéra arăpéscă?

— ori despre alte popóră şi ţĕri depărtate sau necunoscute?

195. Se pomenesce ceva pe acolo, că în vechime ómenii trebuiau sĕ facă cătănia dincolo de Dunăre?

— şi că ţinutul de acolo trebuia sĕ triméţă cătane la Ţarigrad?

196. Se vorbesce ceva în popor, că ţinutul de acolo ar fi fost vre odată supus împĕrăţiei din Ţĕrigrad?

197. Ce cântece sau diceri poporale sĕ află pe acolo despre Dunăre şi Ţarigrad d. e.

„Dute copile mai tare,
Că vine Dunărea mare etc.“

198. S'au găsit undeva pe acolo tâbliţe vechi de aramă cu împunsături sau scrisóre vechiă?

— şi dacă are cineva pe acolo astfel de tăbliţe?

199. Se află în ţinutul de acolo vre-un sat cu numirea de:

— Cornesci? -- Drămbari? — Buciumi? — Buciumeni? — Cătane? — Călăraşi? — Roşiori? — şi ce spune poporul despre satele acestea?

200. Se vorbesce ceva pe acolo, că odată în vechime stégul militarilor sĕ fi fost în formă de bălaur?

201. Ce vorbesce pe acolo poporul despre pajură?

— se socotesce cumva pajura ca o pasere sfântă?

202. Pe unde este obiceiul, ca ţĕranii sĕ împărţéscă timpul nopţii după străji?

— şi câte străji sunt într'o nópte?

203. Ce fel de versuri ori cântece bĕtrâne ostăşesci se aud pe acolo în gura poporului? (Referentul este rugat sĕ ne comunice astfel de cântece, fie cât de scurte.)

(Va urma).

Bibliografic.

A apărut:

„Micul prietin al copiilor“ adecă Carte pentru învĕţarea scrierii şi cetirii de Silvestru Moldovan. Cu îndrumare la finea cărţii, Preţul broşat 22 cr., legat 25 cr. Editură proprie. Sibiiu 1893. Tipariul tipografiei archidiecesane.

Convocare.

Pe Dumineca în 18 Aprile v. a. c. la 9 óre a. m. se convócă prin acésta prima adunare generală a învĕţătorilor gr. or. rom. din despărţĕmêntul Cohalmului, ce se va ţiné în sala scólei gr. or. române din Cohalm cu următórea

Programă:

1. Deschiderea prin presidiu.
2. Apelul nominal.
3. Activitatea apostolului Pavel pentru lăţirea creştinismului, disertaţiune, de George Mircea.
4. Călătoria apostolului Pavel la Damasc, lecţiune practică de George Andron.
5. Propoziţiunea simplă amplificată pe basa unei bucăţi de cetire, lecţiune practică de Ioan Roşca.
6. Lecţiune practică din computul mental cu elevii anului II., de Ioan Bănuţ.
7. Fundarea Romei, de Naftanail Pulca.
8. Viaţa lui Pestalozzi şi cel mai de căpetenie principiu al lui, disertaţiune de Ioan Bănuţ.
9. Censurarea regulamentului afacerilor interne ale reuniunei.
10. Incassarea tacselor.
11. Eventuale propuneri.

Din şedinţa comitetului, ţinută la Cohalm în 2 Aprile v. 1893.

Nicolau D. Mircea, prot. şi preşed.
George Andron, secretar.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 18 Aprilie n. 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Galbeni împĕrătesci	5.78	5.78
Napoleon-d'ori	9.73	9.74
Mărci 100 imp. germane . . .	59.80	59.60
Londra 10 Livers sterlingi . . .	126.25	122.50
Scrisuri fonciare ale istitut. de credit şi economii „Albina“ . .	—.—	101.—
Imprumutul căilor ferate ung. . .	123.50	120.50
Argintul	——	—.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	120.75	123.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2 a emisiune)	101.35	101.80
Bonuri rurale ung.	96.50	96.75
„ „ croate-slavone . . .	—.—	97.50
Obligaţiunile desp. regaliilor . .	—.—	101.50
Împrumut cu premiu ung. . .	152.75	152.—
Los ri pentru regularea Tisei şi Seghedin	142.50	142.75
Renta de hârtie austriacă . . .	98.40	99.50
„ de argint austriacă . . .	98.15	98.—
„ de aur austriacă	117.15	117.—
Losurile austriace din 1860 . .	167.—	167.—
Acţiunile băncii austro-ungare .	1100.—	984 —
„ „ de credit ung. .	427.50	475.—
„ „ „ „ austr. .	343.—	342.75

Nr. 190—1893 [52] 1—1

Publicaţiune.

Nicolau Dămian din Agostin, protopresbiteratul Cohalmului, fiind despărţit de pribegita lui muere Bucura Iacob din Agostin, prin sentinţa Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 15 Decembre 1892, Nr. 6773 B., acésta se aduce la cunoscinţă publică în sensul §-lui 124, din procedura matrimonială.

Cohalm, 3 Aprilie, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Verfälschte schwarze Seide.

Man verbrenne ein Müsterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Aechte, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verlöscht bald und hinterlässt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe. — Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und bricht) brennt langsam fort, namentlich glimmen die „Schussfäden“ weiter (wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterlässt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur ächten Seide nicht kräuselt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der ächten Seide, so zerstäubt sie, die der verfälschten nicht. Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k Hoflief.) **Zürich** versendet gern Muster von ihren ächten Seidenstoffen an Jedermann und liefert einzelne Roben und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. [31] 2—7

5

„ARDELEANA“ institut de credit şi de economii, societate pe acţii în Orăştie.

Nr. 146/1892.

Avis.

Institutul de credit şi de economii „Ardeleana“ societate pe acţii în Orĕştie (Szászváros) piaţa mare Nr. 2 şi 4 în casele proprii, primesce **depuneri spre fructificare** sub următórele condiţiuni:

a) **Depuneri** făcute la a căror ridicare nu sĕ recere abdicere, cu **5%**;

b) **Depuneri** făcute cu condiţiunea de a se anunţa ridicarea lor, cu **5½%** şi

c) **Depuneri** făcute pe timp mai îndelungat de către **biserici, scóle, corporaţiuni culturale** ori cu scop **de binefacere cu 6%**.

Depuneri, ridicări sau anunţări se pot efectuí şi **prin postă.**

Orĕştie, la 1 Novembre, 1892.

[53] 1

„Direcţiunea“.

Sosirea şi plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 26 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, diua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:

La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, diua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:

La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, diua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 39. Sibiiu, Marți, 13/25 Aprile 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 12 Aprile, 1893.

An de an se întrunesc sinódele nóstre eparchiale, pentru de a esamina cursul afacerilor și de a promova interesele culturale reservate competinței bisericei.

Spre bucuria nóstră trebue sě constatâm, că an de an, afacerile se desvóltă normal și iau un avênt îmbucurătoriu în tóte direcțiunile.

Aparatul constituțional își desvóltă tot spre mai bine diferitele afaceri supuse controlei sinodului, le resólvă tot mai consciențios și legile esistente sě esecută cu severă scrupulositate.

Bărbații puși în serviciul bisericei pătrunși de chemarea ce o au, cu o desinteresare vědită au în vedere numai binele bisericei.

Spiritul de partid, interesele de clică au dispărut, elementele de valóre morală s'au grupat tóte în jurul capului bisericei, dându-i posibilitatea de a lucra spre binele obștesc.

Și este firesc lucru, ca așa sě fie. Esperințele din trecut ne-au învěțat, că cu rancóre personală, cu ură și suspicionare nu se póte ocârmui nici o societate și mai puțin o biserică cu un aparat atât de just și ramificat de sus până jos la cea din urmă filie.

De bună sémă, că acésta grupare nu sě făcea dacă s'ar fi vědut, că sunt porniri periculóse într'o direcțiune óre-care.

Au venit ómenii la convingere, că tot ce sě face sě face în interesul bisericei, în interesul ordinei și în interesul disciplinei.

Și în interesul bisericei este mai pe sus de tóte ordinea și disciplina, în interesul ei este, ca fii bisericei sě nu sě dușmănéscă, căci biserica pentru toți are locul cuvenit, este mama tuturor și capacitatea intelectuală și morală o scie apreția după merit.

Nimene nu este eschis din sinul bisericei, nime nu e huiduit, nimene tratat rěu, și dreptatea sě împarte deopotrivă, cristalisate afacerile în direcțiune sănětósă — controlate averile cu consciențiositate, ómenii de bine au sě mulțăméscă provedinței divine, că în fruntea bisericei stă un cârmariu atât de deștept, atât de drept și atât de conciliant cum este Escelența Sa metropolitul nostru.

Tactul și ințelepciunea, cu care sě conduc sinódele spre mulțămirea chiar și a puținilor individi — ce nu se numěră tocmai între ortodocșii de calibru greu, — ci ușor sě împacă și cu vederi mai cosmopolite în cele ale religiunei — ne sunt dovedi tot atât de puternice despre aceea, că noi cari am avut totdeuna încredere în desvoltarea spre bine a organismelor din viéța nóstră bisericéscă nu am cădut în eróre optimistică — ci am avut dreptate aprețiând inteligința superióră a capului bisericei nóstre, cât și nisuința laudabilă manifestată la tóte ocasiunile de a ridica biserica și prin ea prestigiul némului românesc.

Ajunși în stadiul acesta, trecuți prin o scólă din care numai profita putem cu toții, avem sě punem uměr la uměr și mai departe spre a consolida biserica și a asigura trăinicia aședémintelor ei.

E încă mult de făcut, e mult de reparat, mult de dires, căci vitregitatea timpurilor și-a băgat afund ghiarele lăsând miseria în urma lor.

Dar luptând cu statornicie și cu sinceritate vom eși triumfători, isbânda va fi a nóstră, dacă nu ne vom opri la drumul jumětate, ci vom merge spre ținta ce ne-am propus. Ținta nóstră este fericirea bisericei, întărirea elementului nostru prin biserică, pe base religióse morale.

In acésta lucrare a nóstră, valoroșii fii ai bisericei nóstre au datorința sě ne dea sucursul lor material și moral, ca sě ajungem cât mai curênd la limanul dorit.

Sinodul archidiecesan.

Raport special.

Ședința IV., ținută la 7/19 Aprile, 1893.

Ședința se deschide la 10 óre a. m.

Se cetesce protocolul ședinții a III a, dela 6/18 Aprile a. c. și

— Se autentică.

Se presentéză cererile de concediu ale deputaților:

a) Victor Cupșa, pe întrégă durata sesiunei;

b) George Dănilă, pe întrégă durata sesiunei.

— Concediile cerute se acórdă.

Se presentéză:

a) Raportul consistorial din 22 Martiu a c. Nr. 2122, pentru sistemisarea unui nou post de oficial la esactoratul arch., apoi pentru urcarea salariului împreunat cu postul esistent de oficial, și cu postul de secretar consistorial;

b) raportul consistorial din 5 Aprile a. c. Nr. 2297, prin care comunele Cerul-Băcăințului, Valea-mare, Bulbuc cu filia Curpeni, Homorod Joseni și Suseni, cer ca sě fie alăturate la tractul Orăștiei, dela tractul Geógiu II.

— Se dau comisiunei organisătóre.

c) raportul consistorial din 5 Aprile a. c. Nr. 2222, ca opul „Introducere în sciințele comerciale" de I. C Panțu și A. Vlaicu, sě se introducă ca manual de scólă.

— Se dă comisiunei scolare.

Se presentéză:

a) Cererea comunei bisericesci Homorod-Suseni, ca sě se întregéscă postul vacant de paroch;

b) cererea lui Gavriil Mureșan, paroch în Jimborul-mare, ca sě fie dispensat dela datorința de a fi membru la fondul de pensiune;

c) cererea lui Alecsandru Danciu, pentru finalisarea causei sale divorțiale;

d) cererea věd. preotese Maria Marcovici, pentru votarea unui ajutor;

e) cererea lui Georgiu Gârbacea, paroch în Bran, ca sě i se restitue suma de 50 fl pentru revisiunea actului de alegere din Moeciul inf.

— Se dau comisiunei petiționare.

Deputatul Galacteon Șagău, face următórea propunere:

„Consistoriul archidiecesan sě îndrumă la împărțirea ajutórelor ce se dau din fondul scolastic, sě fie în locul prim împărtășiți din aceste catecheții dela scólele de altă confesiune și de stat cu suma minimală de 50 fl. Despre conferirea acestor ajutóre consistoriul archidiecesan va face sinodului raport special, — de sine stătător — acludând la el conspectul celor împărtășiți, cu indicarea sumei, ce s'a conferit fie-cărui catechet.

— Se dă comisiunei scolare.

Presidiul propune, că deóre-ce deputatului Sava Borha, care e membru în comis. org. i s'a dat concediu pe durata sesiunei, comisiunea organisătóre sě se întregéscă.

Propunerea punêndu-se imediat la ordinea dilei,

— In comisiunea organisătóre se alege deputatul Petru Nemeș.

La ordinea dilei urméză raportul comisiunii financiare.

Raportorul acesteia deputatul Valeriu Bologa, referéză asupra raportului general al consistoriului archidiecesan, ca senat epitropesc, din 20 Martiu a. c. Nr. 1955 Ep, care fiind tipărit și împărțit între membrii sinodului, la propunerea comisiunei,

— Se privesce de cetit și luându-se de basă pentru desbaterea specială, se alătură la protocol.

La desbaterea specială, alinea primă din raport, în care se arată numěrul ședințelor ținute în anul 1892, a pieselor întrate și resolvite, — și alinea a doua, în care se arată în general direcțiunea activității consistoriului, la propunerea comisiunei,

— Se iau spre sciință.

Din partea I a raportului punctul 1, care tractéză despre starea fondurilor și fundațiunilor archidiecesane cu 31 Decembre 1892 și punctul 2, în care se tractéză despre învestirea sumelor de bani gata, fiind substernute rațiociniile cu raport separat sinodului, la propunerea comisiunei

— Se iau de-o camdată spre sciință până la desbaterea acestor rapórte speciale.

Punctul 3, despre împrumuturi la privați și punctul 4, despre darea de ecuivalent a fundațiunei „Andronic", la propunerea comisiunei,

— Se iau spre sciință.

Punctul 5. despre rațiociniile tipografiei archidiecesane, fiind substernute aceste cu raport separat sinodului, la propunerea comisiunei,

— Se ia de-o camdată spre sciință până la desbaterea raportului special.

Punctul 6, despre scontrarea cassei și averii archidiecesane din centru, la propunerea comisiunei,

— Se ia spre sciință.

Referitor la punctul 7, despre renunțarea asesorului consistorial Gerasim Candrea, dela oficiile, ce le-a purtat până la 10 Novembre 1892, în gremiul consistorial și despre substituirea lui în mod provisoriu, comisiunea propune, ca acest punct sě se ia spre sciință.

La propunerea deputatului Parteniu Cosma

— Cele cuprinse în pct. 7, se iau spre sciință, îndrumându-se consistoriul ca sě întregéscă postul de controlor în senatul epitropesc.

Din partea II-a, a raportului: punctul 1, despre sporirea averii comunelor bisericesci; punctul 2, despre învestirea capitalelor mai multor comune bisericesci în realități;

punctul 3, despre cumpěrarea de porțiuni canonice din bugetul fondului Rudolfin;

punctul 4, despre zidirea de biserice, scóle și case parochiale;

punctul 5, despre depositele făcute din partea unor comune la cassa archidiecesană;

punctul 6, alineatul prim, în care se arată, că administrarea și manipularea averilor bisericesci și fundaționale din singuratecele comune a decurs între marginile regulamentare, la propunerea comisiunei,

— Se iau spre sciință.

Referitor la alineatul al doilea din punctul 6, despre rațiociniile substernute din partea parochiilor, protopresbiteratelor și a altor corporațiuni, comisiunea financiară presentéză 2 propuneri.

Maioritatea comisiunei propune:

Consistoriul sě îndrumă se provóce pe protopopul Turdii, ca în termin de 3 luni de dile dela primirea mandatului sě substérnă rațiociniile restante, ér în casul, când nu s'ar puté obține resultatul de lipsă, sě esmită un comisar consistorial pe spesele protopopului respectiv, carele până la finea anului curent sě reguleze afacerea rațiociniilor și despre resultat sě facă nesmintit raport până la sesiunea procsimă sinodală.

Minoritatea propune:

„Deóre-ce protopopul Turdii nici până la finea anului 1892 n'a substernut nici un rațiociniu restant, din nici o comună, deși la îndrumări și concluse repețite ale sinodului a trebuit sě fie de repețite ori solicitat din partea consistoriului la acésta, astfel cât ținuta lui dovedesce întocmai atâta indolență, cât și renitență, consistoriul se introducă imediat contra protopopului Turdii cercetarea disciplinară, suspendându l tot odată din oficiu".

Deput. Valeriu Bologa, face următórea propunere:

„Deóre-ce consistoriul arch., n'a satisfăcut conclusului nr. 57 din 1892 se îndrumă a face raportul indigetat în acel conclus și a-l promova sinodului încă sub durata acestei sesiuni".

Deput. Dămian, face următórea propunere:

„Consistoriul se îndrumă a pune la cale fără amânare procedura disciplinară contra protopopului Turdii și despre resultatul obținut a raporta la procsima sesiune sinodală".

Ca început la aceste 4 propuneri deput. Petru Nemeș face următórea propunere:

„Sinodul regretă, că consistoriul archidiecesan n'a îndeplinit până adi conclusele sinodale din anii trecuți".

La propunerea maiorității deput. Ioan Turcu, face următoriul adaus:

„Introducênd tot odată cu tótă graba contra protopopului Turdii cercetare disciplinară, ordinată pentru negligență în anul 1891 sub p. 62 al protocolului".

La propunerea minorității deput. Ioan de Preda face următoriul adaus:

„Esmițênd un comisar consistorial, care pe spesele protopopului respectiv sĕ efeptuiéscă substernerea raţiociniilor“.

După desbatere meritorică, primindu-se o stilisare a presidiului, sinodul ia următoriul conclus:

— „Cu regret, că consistoriul n'a satisfăcut conclusului sinodal din 1892 Nr. 57, se îndrumă în mod urgent acelaş consistor: sĕ aplice tóte mésurile necesare pentru-ca raţiociniile restante şi cu deosebire cele din tractul Turḑii sĕ se promoveze la consistor încă în decursul acestui an spre revisiune şi la sinodul anului viitor sĕ refereze prin raport separat despre mĕsurile luate, cât şi despre resultatul acelora.

Anunţându-se procsima şedinţa pe mâne la órele 9 şi punĕndu-se la ordinea ḑilei rapórtele comisiunilor, şedinţa se încheie la 1 óră p. m.

Noutăţi.

Sinodul archidiecesan. Sâmbătă la $6^1/_2$ óre p. m. şi-a terminat sinodul archidiecesan lucrările. In vorbirea de încheere Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a mulţămit d-lor deputaţi pentru zelul, stăruinţa şi energia, cu care au luat parte la lucrările sinodale, le-a pus vedere ca cu aceeaş stăruinţă, zel şi energie sĕ lucreze şi în cercurile, în care trăesc, după-ce se vor reîntórce la ale sale, pentru prosperarea bisericei şi binelui némului nostru. Implorând darul bunului Dumneḑeu preste lucrările sinodului şi ajutoriul Lui în tóte acţiunile nóstre crestinesci, declară sesiunea sinodală de încheiată.

La cuvintele Escelenţiei Sale a rĕspuns Il. Sa d-nul Ioan cav. de Puşcariu, accentuând în termini fórte măgulitori viul interes, ce-l pórtă Escelenţia Sa pentru prosperarea bisericei, interes dovedit şi în sesiunea acésta sinodală prin conducerea plină de tact şi cu rară înţelepciune precum şi prin participarea la tóte lucrările sinodale. Se tace deci interpretul deputaţilor sinodali şi doresce Escelenţiei Sale lungime de ḑile, sănĕtate, ca sĕ mai pótă fi mult timp cârmaciul înţelept al bisericei.

Cuvintele Ilustrităţii Sale au fost urmate de urale însufleţite: „Sĕ trăiéscă“.

Sub acésta impresiune s'au despărţit d-nii deputaţi sinodali.

* * *

Serviciu divin. Din incidentul aniversării ḑilei nasterii a M. S regelui României s'a oficiat la biserica metropoliei serviciu divin de I. P. S. Sa metropolitul Moldovei şi al Sucevei.

Au asistat toţi domnii ministrii şi preşedinţii corpurilor legiuitóre, înalţii demnitari ai statului, oficerii superiori ai garnisónei, casa militară a M. Sale regelui, representanţii parchetului, prefectul poliţiei capitalei, prefectul de Ilfov, etc. etc.

După serviciu trupele au defilat înaintea dlui ministru de rĕsboiu.

* * *

Monetele de argint de I fl. şi de 25 cr. v. a. vor fi scóse cu totul din circulaţiune la 1 Iuniu 1893. De aceea aceste monete se vor mai puté întrebuinţa în comunicaţiunea privată în valórea lor nominală numai până la 31 Maiu 1893. Tóte cassele şi oficiile c. şi r. sunt însărcinate a primi aceste monete ca solviri până la 31 Iuliu 1893, nu au însĕ voe de a le emite mai departe. Cu espirarea acestui termin espiră şi datorinţa statului de a mai primi aceste monete, care se vor puté schimba pe la privaţi însĕ numai cu cel mult dóuĕ treimi ale valorii nominale.

* * *

D-na Agata Bârsescu. Distinsa tragediană, care petrece de cât-va timp prin România a dat mai multe representaţiuni la Iaşi, ér acum va fi admirată şi în Bucuresci. Piesele pe care distinsa tragediană le va representa la Bucuresci, cu începere dela 13/25 Aprile, vor fi parte producţiuni dramatice nóue ca: „Alecsandra, fiica regelui Renée“ şi „A tempo“, parte producţiuni de valóre clasică, precum: „Maria Stuart, intrigă şi amor, Emilia Galotti, şi patria“. Trupa se compune din puteri artistice de primul rang de pe scenele cele mai mari ale Germaniei şi Austriei.

Sufragiul universal votat. Din Brucsela se anunţă: Camera a adoptat cu 119 contra 14 voturi şi 11 abţineri, propunerea Mysen a sufragiului universal basat pe pluralitatea voturilor.

* * *

Cununia princiară. In 20 Aprile a. c. s'a cununat, în Villa Pianore (Italia), principele Ferdinand al Bulgariei cu principesa Maria Luisa de Parma. Ceremonia a sĕvêrşit'o archiepiscopul Lucca. La prânḑul de gală s'au ţinut mai multe toaste în sănătatea tinerilor miri. Din incidentul acesta s'au făcut mari festivităţi în Sofia, capitala Bulgariei.

* * *

Dl Gavriil Musicescu, profesor la conservatorul din Iaşi, şi cunoscut în părţile nóstre prin concertele corului metropolitan, condus de d-sa, şi-a susţinut cu succes ḑilele trecute, înaintea juriului facultăţei de drept ieşene, tesa sa de licenţă.

Subiectul tesei este: „Separaţiunea patrimoniilor“.

* * *

Foc. In 20 l. c. la 4 óre după améḑi s'a iscat un foc mare în comuna Scoreiu din comit. Făgăraşului, care ajutat de un vênt, în câteva óre a prefăcut în cenuşe casele şi şurile la 60 de familii, dintre cari puţini au fost asiguraţi. Focul s'a escat, precum se ḑice, din causă, că nesce copii mici au făcut foc în şură. Bieţii locuitori au suferit acum al treilea foc înfricoşat.

* * *

Serbarea smochinelor în Smyrna. Acéstă serbare, aşa ḑisă a „smochinelor“ se face în fie-care an la venirea, din interiorul ţĕrei, a primelor smochine cópte ale anotimpului.

Mii de lucrători sunt atunci în haine de sĕrbătóre în ţgară, unde trenul sosesce încoronat de flori.

Lăḑile încărcate de smochine sunt scóse din vagóne şi puse pe cămile, gătite cu flori şi panglici; cortegiul se îndreptéză spre Empocium, urmat de mulţime, danséză în sunetul musicei. Séra oraşul rĕsună de cântece şi de petreceri de tot felul.

Desfacerea, împachetarea şi trimiterea smochinilor în tóte părţile lumei, ocupă populaţia Smyrnei cinci sau şase luni.

Condiţiunile

de primire în scóla de cadeţi ces. şi reg. în Sibiiu.

Ni sĕ trimite spre publicare următórele:

Cu începerea anului scolar 1893/4 (15 Septembre) se vor primí în sus numita scóla de cadeţi 30—50 de aspiranţi în anul I. In anul al II, III şi al IV se vor primí numai încât sunt locuri vacante la disposiţie.

Condiţiunile de primire se află în prescripţiunile de primire pentru aspiranţi de scóla de cadeţi ces. şi reg. şi aci se va reflecta numai la condiţiunile comune care sunt:

1. Cetăţén austriac sau ungar;
2. Aptitudinea corporală;
3. Se dovedéscă o purtare morală nepătată.
4. Se aibă etatea minimală şi macsimală, preste care sĕ nu fie trecut.
5. O pregătire corespunḑĕtóre
6. Obligămêntul, că se va îngrijí din mijlócele proprii de procurarea şi conservarea obiectelor trebuincióse prescrise.
7. Solvirea tacsei la timp.
8 Primirea îndatorirei de a servi timp mai îndelungat present în armată.

Pentru primire:

în	I.	an. unei scóle de cadeţi de infanterie	se pretinde etate minimală de	14	şi macsimală de	16	ani.
„	II.			15		17	
„	III.			16		18	
„	IV.			17		20	

Etatea se va computa din 1 Septembre

Dacă întrunesce tóte condiţiunile de primire, diferinţa de etate până la 4 luni nu formézā pedecă pentru admiterea la esamenul de primire.

Admiterea ori-căror concesiuni depinde dela ministeriul de resbel.

Pentru primirea în anul I. al scólei de cadeţi de infanterie se pretinde cu tóte aceste necondiţionat documentarea, că au împlinit 14 ani.

Asentarea (depunerea jurămêntului) aspiranţilor primiţi se întêmplă numai după absolvarea completă a scólei de cadeţi şi acésta de regulă la eşirea din scólă.

Aspiranţii au se producă atestatele de clase şi sĕ se supună la un esamen de primire.

Prin atestate sĕ se documenteze, că aspirantul a absolvat o scóla reală cu dreptul de publicitate sau un gimnasiu de aceeaşi categorie cu succes cel puţin suficient şi anume pentru primirea:

în anul I. cele 4 clase inferióre,
„ „ II. minimum 5 clase,
„ „ III. minimum 6 clase,
„ „ IV. clasa cea mai înaltă:

Scolari privatisti au sĕ documenteze cu atestate valide, că s'au supus unui esamen la o scólă medie publică.

Pentru scólele civile singuratice sunt notele corespunḑĕtóre provĕḑute în al XXXVIII. articol de lege din anul 1868 a se considera de o categorie cu scólele sus menţionate.

Pentru primirea în anul I. se pretinde depunerea esamenului de primire în următórele obiecte:

Limba germână, aritmetica şi algebra, geometrie, geografia şi istoria şi anumit în aceea estensiune după cum se propune în clasele inferióre a scólelor medii.

Pentru primirea în anul II. se pretinde depunerea esamenului din tóte studiile anului I.

Pentru primirea în anul III. se pretinde depunerea esamenului din tóte studiile anului I. şi II şi anume din studiile a grupei A. a planului de învĕţămênt al scólei de cadeţi afară de limba naţională, apoi în ramii de specialitate militare.

Pentru primirea în anul al IV. din tóte studiile a grupei A. a anului I., II., şi III.

Cunoscinţa acestor studii se pretinde în acea mĕsură, precum e prescris pentru anii respectivi.

Didactrul e:

a) anual de 12 fl. pentru copii tuturor oficerilor, a preoţilor evangelici, gr. or. şi gr. cat., a amploiaţilor militari, a subofícerilor şi amploiaţilor militari activi salarisaţi fără rang, acelor pensionaţi şi invaliḑilor, marinei şi armatei teritoriale;

b) anual de 60 fl. pentru copii oficerilor din reservă, şi a oficerilor din armata teritorială neactivaţi, a oficerilor eşiţi din serviciu, apoi a amploiaţilor de curte şi de stat, a servitorilor de curte şi a servitorilor aplicaţi în serviciu de stat;

c) anual de 120 fl. pentru copii tuturor civililor austriaci şi ungari.

Didactrul e a se solvi din partea părinţilor sau a tutorului la comanda scolară în dóuĕ rate anuale şi adecă în 15 Septembre şi 1 Martiu a fie-cărui an.

Solvirea pentru întreţinere nu se recere

Dispensarea dela solvirea didactrului, sau restituirea didactrului solvit nu e admisibilă.

Fie-care elev primit în scóla de cadeţi educat aici şi înrolat, după absolvarea scólei, în armată e îndatorat în virtutea legii de apĕrare sĕ servéscă activ pentru fie-care an petrecut în scóla de cadeţi un an preste timpul de serviciu prescrris.

Un revers despre acésta însĕ nu se pretinde. Elevi, cari părăsesc înainte de vreme scóla de cadeţi nu sunt îndatoraţi la acésta.

Rugările de primire sunt a se înacel mult până în 25 Iuliu 1893 comandei scólei de cadeţi.

Rugările au sĕ fie însoţite de următórele documente:

1. Estrasul de botez al aspirantului.
2. Atestat de indigenitate.
3. Atestat medical (dela un medic din armata comună, marină sau de honveḑi în activitate) despre aptitudinea corporală a aspirantelui pentru educaţia militară.
4. Testimoniul scolastic de pe întreg anul scolar 1891/92 şi atestatele de pe semestrele I. şi II ale anului scolar 1892/93; dacă un aspirant pe timpul când a înaintat cererea nu a fost în posiţiune a produce atestatul de pre semestrul II al anului scolar 1892/93, atunci în cas, că ar fi provocat sĕ se presenteze pentru depunerea esamenului de primire e dator a-l produce comisiunei esaminătóre.
5. Atestat de vacinare (dar numai în casul, dacă acéstă nu se confirmă în atestatul medical).
6. Atestatul de moralitate din partea autorităţii politice căreia aparţine aspirantul (dar acésta numai atunci dacă lipsesce din testimoniul scolariu notă suficientă despre purtarea morală, sau dacă întrarea în scóla de cadeţi se întêmplă direct dintr'o scólă publică sau cu drept de publicitate).

Rugările defectuóse sau sosite după 25 Iuliu 1893 nu vor fi luate în considerare.

Cu începerea anului scolar (15 Septembre) încétă ori ce primire în scólele de cadeţi

Dela comanda scólei ces. şi reg. de cadeţi în Sibiiu.

Raport general

al consistoriului archidiecesan, despre activitatea sa ca senat scolar dela sesiunea sinodală ultimă până în present.

Nr. 1963 Scol.

Preavenerabil sinod archidiecesan.

Consistoriul archiediecesan ca senat scolariu are onóre a da despre activitatea sa în decursul anului 1892 următoriul

Raport general.

1. Date d spre activitatea senatului scolariu.

Senatul scolariu al consistoriului archidiecesan a ţinut în decursul anului 1892 şedinţe 49, dintre cari 42 ordinare şi 7 estraordinare.

Piese în resortul acestui senat au întrat 2262, dintre cari cu 31 Decembre 1892, neresolvite erau 7.

Starea învĕţămêntului.

II. Institutele de învĕţămênt.

1. Scóle medii.

a). în Braşov.

În decursul anului scolariu 1891/2 la gimnasiul mare din Braşov au funcţionat 12 profesori, 9 ordinari definitivi, 2 ordinari provisori şi 1 suplent.

Scolari au fost la începutul anului în tóte 8 clasele 266. In decursul anului au părăsit institutul 10.

Rĕmâne deci la finea anului numĕrul elevilor 256.

Dintre acestia sunt gr. or. 233, gr. cat. 22, ev. lut. 1.

Pentru facerea esamenului de maturitate în terminul din Iuniu 1892 s'au presentat 13 scolari, absolvenţi ai gimnasiului, dintre cari 10 au făcut esameuul cu succes bun şi a fost declaraţi maturi, 2 s'au avisat la emendarea calculului din câte un studiu în Septembre, şi 1 s'a avisat la repeţirea esamenului întreg. La terminul din Septembre şi Decmbre elevii reieptaţi şi-au emendat calculul rĕu, şi au fost declaraţi maturi.

In cele 4 clase ale scólei reale inferióre au funcţionat 10 profesori, dintre cari 4 ordinari definitivi, 1 ordinariu provisoriu, 1 catechet şi 4 ordinari definitivi dela scóla comercială.

Numĕrul elevilor la începutul anului a fost 105, dintre cari în decursul anului a părăsit institutul 3. Rĕmâne deci cu finea anului numĕrul elevilor 102. Dintre acestia gr. or. 91, gr. cat. 8, ev. luth. 1. mosaici 2.

La scóla comercială au funcţionat 4 profesori ordinari definitivi, 1 catechet, şi 5 profesori dela scóla reală.

Numĕrul elevilor la începutul anului a fost 54, în decursul anului au părăsit institutul 2, rĕmânênd cu finea anului numĕrul elevilor 52, dintre acestia gr. or. 48, gr. cat. 4.

In terminul din Iuniu 1892 la facerea esamenului s'au presentat 10 elevi absolvenţi ai scólei comerciale, dintre care 9 au susţinut esamenul cu succes bun, şi au fost provĕḑuţi cu testimoniu de maturitate, unul a raportat calcul neîndestulitoriu din 1 studiu, care şi l'a emendat în terminul din Septembre.

Numĕrul total al elevilor dela tóte trei categoriile de scóle cu finea anului scolariu a fost 410. Dintre acestia au fost 406 români, 2 germâni şi 2 evrei; gr. or. 372, gr. cat. 34, ev. lut. 2, mosaici 2.

In comparare cu anul scolariu 1889/90 cu elevi 393, se arată o crescere de 17, şi cu anul scolariu 1890/91 cu elevi 378 se arată o crescere de 32.

Programa gimnasiului se alătură sub ^{1}/.

b) Gimnasiul inferior din Brad.

La acest gimnasiu au funcţionat 6 profesori, 4 ordinari definitivi, 1 ordinariu provisoriu şi 1 catechet.

La începutul anului s'au înmatriculat 94 elevi. In decursul anului au părăsit institutul 8, şi au rĕmas neesaminaţi 2. Numĕrul elevilor la finea anului a fost 84 dintre cari gr. or. 80, gr. cat 3, rom. cat. 1.

In comparaţiune cu anul scolariu 1889/90 cu suma elevilor de 103 se arată o decrescere de 24.

Programa gimnasiului se alătura sub ^{2}/.

2. *Secţiunea pedagogică în seminariul archidiecesan.*

In secţiunea pedagogică a seminariului archidiecesan cu începutul anului scolariu 1891/2 s'au înmatriculat 73 elevi, dintre cari în decursul anului au părăsit institutul 1. Au rĕmas deci cu finea anului scolariu 72 elevi, şi anume în cursul prim 32, în cursul al doilea 23 şi în cursul al treilea 17.

Studiele s'au predat prin trei profesori ordinari din secţiunea acésta, şi prin 2 profesori din secţiunea teologică. Obiectele technice s'au predat prin 2 profesori estraordinari, ér lucrul de mână prin instructorul Georgiu Moian, instituit în mod deocamdată interimal pentru propunerea acestui nou obiect de învĕţământ.

In comparaţiune cu anul trecut cu elevi 52, se arată o crescere de 20.

Programa se alătură sub ^{3}/.

3. *Scóle poporale.*

a). Copii de scólă.

In anul scolariu 1891/2 numĕrul elevilor obligaţi a frecuenta scóla a fost:

Dela 6—12 ani	Dela 12—15 ani
copii 40,122	copii 14,642
copile 35,540	copile 13,150
cu totul 75,662	cu totul 27,792

Au cercetat scóla în semestrul I:

Dela 6—12 ani	Dela 12—15 ani
copii 28,950	copii 7,544
copile 21,452	copile 6,667
cu totul 50,402 (66$^0/_0$)	cu totul 14,211 (51$^0/_0$)

Au cercetat scóla în semestrul II:

Dela 6—12 ani	Dela 12—15 ani
copii 26,893	copii 6,867
copile 20,019	copile 6,165
cu totul 46,912 (62$^0/_0$)	cu totul 13,032 (46$^0/_0$)

Suma tuturor copiilor obligaţi a frecuenta scóla a fost 103,454.

Suma tuturor copiilor, cari au frecuentat scóla în semestrul I a fost 64,613 sau 62$^0/_0$. Suma tuturor copiilor, cari au frecuentat scóla în semestrul II a fost 59,944 sau 57$^0/_0$.

In comparaţiune cu anul scolariu 1890/1 se arată la cei obligaţi a frecuenta scóla o crescere de 3153, la cei cari au frecuentat scóla o crescere de 2983 elevi.

Date mai speciale sub ^{4}/.

b) Adjustarea scólelor.

Edificii scolare proprii sunt arătate 683 şi închiriate 145, cu totul sunt edificii 828. Di aceste apar corespunḑĕtóre 634, şi necorespunḑĕtóre 194.

In comparaţiune cu anul trecut edificiele de scóle proprii s'au înmulţit cu 17, cele închiriate au scăḑut cu 9. Numĕrul total al edificiilor scolare s'au înmulţit cu 8. Edificiele de scólă corespunḑĕtóre s'au înmulţit cu 16, cele necorespunḑĕtóre au scăḑut cu 8.

Grădini de pomărit sunt arătate în 508 comune, dintre acestea 298 sunt arătate ca cultivate, şi 210 necultivate.

In comparaţiune cu anul trecut la cele cultivate se arată o decrescere de 5, şi la cele necultivate o decrescere de 12.

Intocmiri pentru gimnastică au 266 comune bisericesci.

Date mai speciale sub ^{5}/.

c) Averea scólelor.

Nemişcătóre: edificii şi pămênturi . . .	fl. 895,121.10
Mişcătóre: bani, hârtii de valóre, mobile etc.	fl. 248,241.95
Suma .	fl. 1.143,363 05

In comparaţiune cu anul trecut cu o sumă de fl. 1,123,774.77 se arată o crescere de fl. 19 568.28.

Venitul total anual al scólelor este fl. 80,406,90.

In comparaţiune cu anul trecut cu suma de fl. 81,527.72 se arată decrescerea în sumă de fl. 1,120.82.

Date mai speciale sub ^{6}/.

d) Salariele învĕţătoresci.

Salariele solvite învĕţătorilor în archidiecesă dau suma de fl. 181,954.96.

In termin mediu computat vine pe un învĕţătoriu suma de 200 fl. 83 cr. Salarele s'au solvit:

a) din fonduri scólare	fl.	20,128.30
b) din alodiu . . .	„	32,352.75
c) din lada bisericei .	„	22,233.48
d) dela popor . . .	„	81,421,33
e) din alte isvóră . .	„	5,483.11
f) din victuale . . .	„	6,651.54
g) cuartir	„	7,593.50
h) lemne de foc . .	„	6,090.95
Suma .	fl.	181,954.96

In comparaţiune cu anul trecut cu suma de 175,716 fl. 44 cr. se arată o crescere de 6238 fl. 52 cr.

Date mai speciale sub ^{7}/.

e) Numĕrul scólelor.

Rubricele, cari urméză aici, cuprind date statistice pentru anul scolariu curent. Ele ne presentă tabloul următoriu:

Archidincesa de present are 1233 comune bisericesci, dintre cari 939 matre, 294 filii.

Dintre acestea susţin scólă proprie 752 matre şi 28 filii, cu totul susţin scólă 780 comune bisericesci.

Nu susţin scólă proprie 187 matre, 266 fiilii, cu totul 453 comune bisericesci.

Dintre comunele, cari nu susţin scólă proprie, sunt afiliate la scóle de ale nóstre 64 matre şi 151 filii, cu totul 215 comune bisericesci, ér elevii din celelalte 238 comune bisericesci sunt avisaţi la cercetarea de scóle streine, şi starea lor este următórea:

	Matre	Filii
La gr. cat.	34	13
La rom. catolici . . .	3	7
La ev. luth.	3	19
La ev. ref.	11	24
La unitari	—	1
La scóle de stat . . .	32	6
La scóle comunale . .	28	41
La scóle de reuniuni priv.	10	2

In comparare cu anul trecut cu comune bisericesci 1235, se arată o decrescere de 2.

La comunele, cari susţin scólă proprie cu numĕrul de 782 în anul trecut, se arată o reducere de 2. La cele cari nu susţin scólă a rĕmas cifra din anul trecut.

Inregistrate protopresbiteratele după numĕrul comunelor, cari susţin scólă proprie se presentéză următoriul tablou:

1.	Sĕlişte . . .	13	din suma totală	13
2.	Bran	22	„ „ „	23
3.	Braşov . . .	22	„ „ „	23
4.	Abrud . . .	21	„ „ „	23
5.	Avrig . . .	21	„ „ „	23
6.	Mercurea . .	22	„ „ „	24
7.	Agnita . . .	34	„ „ „	37
8.	Câmpeni . .	17	„ „ „	21
9.	Solnoc . . .	13	„ „ „	17
10.	Cetatea de pétră	13	„ „ „	18
11.	Reghin . . .	22	„ „ „	27
12.	Sebeş . . .	28	„ „ „	34
13.	Unguraş . .	21	„ „ „	27
14.	Geógiu II. . .	23	„ „ „	30
15.	Cluş	37	„ „ „	46
16.	Făgăraş . . .	28	„ „ „	37
17.	Lupşa . . .	21	„ „ „	30
18.	Sibiiu . . .	26	„ „ „	35
19.	Têrnava . .	17	„ „ „	26
20.	Deş	23	„ „ „	33
21.	Bistriţa . . .	18	„ „ „	29
22.	Dobra . . .	14	„ „ „	26
23.	Orĕştie . . .	26	„ „ „	38
24.	Ilia	33	„ „ „	45
25.	Alba-Iulia . .	28	„ „ „	41
26.	Turda . . .	15	„ „ „	28
27.	Geógiu I. . .	23	„ „ „	37
28.	Cohalm . . .	18	„ „ „	40
29.	Mediaş . . .	19	„ „ „	41
30.	Sighişóra . .	32	„ „ „	54
31.	Zarand . . .	37	„ „ „	61
32.	Murĕş-Oşorheiu	12	„ „ „	40
33.	Deva . . .	20	„ „ „	54
34.	Treiscaune . .	23	„ „ „	75
35.	Hateg . . .	18	„ „ „	77

f) Invĕţătorii.

Numĕrul total al învĕţătorilor este 906. Dintre acestia sunt definitivi 447, provisori 459.

In comparare cu anul trecut cu învĕţători 912, numĕrul lor s'a redus cu 6.

La învĕţătorii definitivi în comparare cu anul trecut cu învĕţători 452 se arată o reducere de 5; la cei provisori o reducere de 1.

Despre scóle şi învĕţători se alătură la acest raport un conspect tabelaric, asemenea şi despre elevii de scólă, despre averea scólelor, despre venitul anual al acelora şi despre salarele învĕţătoresci sub semnele ^{8}/. şi ^{9}/.

^{8}/. Conspectul şcólelor confesionale greco-orientale române din Transilvania în anul scolariu 1892/3.

Numĕrul curent	Protopresbiteratele	Numĕrul comunelor bisericesci			Susţin scólă proprie			Nu susţin scólă proprie			Sunt afiliate la scóle de ale nóstre; parte elevii cercetéză scóle strĕine, şi anume:																		Suma tuturor învĕţătorilor	Dintre acestia sunt instituiţi			Teologi	Pedagogi	Observări.
											Afiliate.		Greco-cath.		Rom. cath.		Ev. luter.		Ev. refor.		Unit.		De stat		Comunale		Reun. private								
		matr.	filii	Suma	matr.	filii	Sum.	matr.	filii	Sum.	m.	filii	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.		Def.	Prov.	Tol.			
1	Abrud	23	—	23	21	—	21	2	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	8	3	10	2	3	
2	Agnita.	37	—	37	34	—	34	3	—	3	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	20	11	6	2	10	
3	Alba-Iulia . . .	37	4	41	28	—	28	9	4	13	6	4	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	28	11	8	9	3	10	
4	Avrig	23	—	23	21	—	21	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	27	14	7	6	7	6	
5	Bistriţa	21	8	29	18	—	18	3	8	11	1	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	18	14	3	1	5	11	
6	Bran	23	—	23	22	—	22	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	30	2	3	8	8	
7	Braşov	22	1	23	21	1	22	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	53	47	5	1	12	19	
8	Câmpeni	20	1	21	17	—	17	3	1	4	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	8	3	7	5	3	
9	Cetatea de pétră .	18	—	18	13	—	13	5	—	5	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	2	2	9	1	3	
10	Cluş	34	12	46	33	4	37	1	8	9	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	37	6	3	28	—	2	
11	Cohalm	20	20	40	18	—	18	2	20	22	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	18	13	3	2	—	6	
12	Deş	28	5	33	23	—	23	5	5	10	2	4	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	23	6	5	12	—	8	
13	Deva	28	26	54	18	2	20	10	24	34	2	22	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	5	—	1	—	1	—	20	4	—	16	—	3	1 matră fără scólă.
14	Dobra	14	12	26	13	1	14	1	11	12	1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	8	3	6	2	5	
15	Făgăraş	35	2	37	28	—	28	7	2	9	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	32	19	8	5	3	4	
16	Geógiu I. . . .	30	7	37	23	—	23	7	7	14	5	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	22	7	2	13	1	2	
17	Geógiu II. . . .	28	2	30	23	—	23	5	2	7	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	1	10	12	1	1	
18	Haţeg	46	31	77	18	—	18	28	31	59	3	18	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	6	4	16	5	1	—	18	5	6	7	2	4	1 m. şi 2 filii fără scólă.
19	Ilia	26	19	45	25	8	33	1	11	12	1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	13	4	16	3	5	
20	Lupşa	27	3	30	21	—	21	6	3	9	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	21	5	2	14	2	2	
21	Mediaş	28	13	41	18	1	19	10	12	22	—	—	7	6	1	3	2	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	19	11	2	6	3	3	
22	Mercurea	24	—	24	22	—	22	2	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	31	15	10	6	6	13	
23	Murĕş-Oşorheiu .	23	17	40	12	—	12	11	17	28	—	10	1	—	1	3	—	—	8	4	—	—	1	—	—	—	—	—	11	4	3	4	—	1	
24	Orĕştia	30	8	38	25	1	26	5	7	12	4	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	32	18	8	6	4	15	
25	Reghin	22	5	27	21	1	22	1	4	5	—	1	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	22	7	5	10	6	2	
26	Sĕlişte	13	—	13	13	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	22	2	3	9	13	
27	Sebeş	29	5	34	27	1	28	2	4	6	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	41	26	7	8	11	6	
28	Sibiiu	29	6	35	26	—	26	3	6	9	1	—	2	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44	31	9	4	9	15	
29	Sighişóra	33	21	54	29	3	32	4	18	22	—	2	1	—	1	—	—	4	—	11	—	—	1	—	1	1	—	—	36	14	7	14	4	2	
30	Solnoc	17	—	17	13	—	13	4	—	4	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	1	—	12	—	—	
31	Têrnava	22	4	26	17	—	17	5	4	9	—	—	3	2	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	15	5	4	6	1	1	2 matre fără scólă.
32	Treiscaune . . .	28	47	75	19	4	23	9	43	52	—	4	—	—	—	1	—	—	—	2	—	1	3	—	6	35	—	—	26	19	4	3	3	3	
33	Turda	28	—	28	15	—	15	13	—	13	—	—	5	—	—	—	—	—	2	—	—	—	5	—	1	—	—	—	15	3	4	8	—	1	
34	Unguraş	22	5	27	20	1	21	2	4	6	1	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	11	1	9	—	6	
35	Zarand	51	10	61	37	—	37	14	10	24	13	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	39	19	4	16	3	9	
	Suma .	939	294	1233	752	28	780	187	266	453	64	151	34	13	3	7	3	19	11	24	—	1	32	6	28	41	10	2	906	447	161	298	118	205	

°/.

Conspect despre scólele gr. or. române din archidiecesa Transilvaniei pe anul scolariu 1891/2.

Numĕrul curent	Protopresbiteratele	Elevii de şcólă dela 6—12 ani											Elevii de şcólă dela 12—15 ani											Salariele învĕţătoresci:																		Averea scólelor		Venitul anual al scólei.	
		Obligaţi la şcólă			Au cercetat şcóla în:								Obligaţi la şcólă			Au cercetat şcóla în:								Din fondul scolar.		Din lada satului		Din lada bisericei		Dela popor		Din alte isvóre		Victuale		Cuartir		Lemne de foc		Suma					
					Semestrul I.			°/₀	Semestrul II.			°/₀				Semestrul I.			°/₀	Semestrul II.			°/₀																						
		copii	copile	Suma	copii	copile	Suma		copii	copile	Suma		copii	copile	Suma	copii	copile	Suma		copii	copile	Suma		fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
1	Abrud	862	731	1593	610	431	1041	65	413	282	695	43	312	241	553	102	63	163	28	61	38	99	10	389	—	132	—	1220	—	2021	50	229	—	—	—	114	—	143	—	4248	50	30963	—	4270	—
2	Agnita	1153	1216	2369	1029	985	2014	85	929	891	1820	76	432	441	873	340	343	683	78	265	268	533	61	30	—	1320	—	155	—	4225	—	—	—	—	—	684	—	568	—	7282	—	30535	—	5802	—
3	Alba-Iulia	1398	1155	2553	854	441	1295	50	757	386	1143	45	449	396	845	197	107	304	35	154	88	242	28	432	—	140	—	535	—	2757	50	103	—	56	—	89	—	154	—	4266	50	18395	62	1316	10
4	Avrig	1221	1115	2336	1164	683	1847	79	1115	634	1749	74	588	471	1059	416	298	714	67	395	282	677	63	—	—	2055	—	1750	—	865	—	40	—	10	—	—	—	5	—	4725	—	23422	50	110	—
5	Bistriţa	847	855	1702	254	431	885	51	433	426	859	50	358	343	701	170	172	342	48	162	163	325	45	1725	—	200	—	—	—	1015	—	135	—	120	—	88	—	162	—	3445	—	86486	80	5052	27
6	Bran	1529	1416	2945	1261	952	2213	75	1261	952	2213	75	639	674	1313	446	556	1002	76	446	556	1002	76	875	—	3670	—	2255	—	812	—	153	—	—	—	89	—	42	—	7896	—	34735	40	1051	30
7	Braşov	2068	2027	4095	1692	1504	3196	78	1649	1473	3122	76	810	804	1614	370	514	884	54	340	478	818	50	7085	30	4245	50	3251	63	2970	72	422	05	116	—	1549	—	97	—	19737	20	85411	88	14138	98
8	Câmpeni	1079	787	1866	539	257	796	42	566	266	832	44	451	371	822	113	65	178	21	103	61	164	19	1300	—	600	—	30	—	1680	—	70	—	—	—	110	—	74	80	3864	80	60993	18	5382	—
9	Cetatea de pétră	397	314	711	242	130	372	50	160	86	246	34	235	198	433	3	2	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1460	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1460	—	5667	—	48	—
10	Cluş	1529	1418	2947	1076	912	1988	66	917	738	1655	55	596	539	1135	442	382	814	72	342	290	632	56	—	—	—	—	—	—	3940	—	10	—	268	—	350	—	202	—	4770	—	32855	—	240	—
11	Cohalm	833	665	1498	660	576	1236	82	647	553	1200	80	240	230	470	139	155	294	62	133	144	277	58	190	—	300	—	318	80	1488	—	5	—	—	—	51	—	82	—	2434	80	22514	13	508	80
12	Deş	1050	913	1963	673	339	1012	51	641	330	971	49	360	337	697	177	149	326	46	166	136	302	43	200	—	18	75	55	—	2518	25	161	—	135	—	54	—	77	—	3219	—	16012	30	440	—
13	Deva	847	763	1610	598	413	1011	62	585	409	994	61	267	253	520	110	90	200	38	105	84	189	36	52	—	41	—	500	—	2704	—	85	—	175	—	120	—	134	—	3811	—	15553	—	538	—
14	Dobra	702	605	1307	503	363	866	66	501	363	864	66	217	195	412	81	47	128	31	81	46	127	31	1200	—	—	—	—	—	2289	—	—	—	618	—	146	—	171	—	4424	—	27208	75	1250	94
15	Făgăraş	1401	1086	2487	1221	691	1912	76	1055	633	1688	67	506	465	971	312	232	544	56	278	215	493	50	250	—	2215	—	540	—	1958	—	40	—	—	—	—	—	30	—	5033	—	38270	55	50	—
16	Geógiu I.	1103	879	1982	658	451	1109	56	580	425	1005	50	382	327	709	159	134	293	41	127	119	246	34	200	—	—	—	—	—	3511	50	74	—	90	54	123	—	271	—	4270	04	17440	19	292	90
17	Geógiu II.	673	492	1165	548	397	945	72	549	398	947	71	345	227	572	263	154	417	72	263	154	417	72	—	—	—	—	716	—	2680	—	—	—	382	—	94	—	214	—	4086	—	8162	68	192	—
18	Haţeg	1557	1417	2974	948	782	1730	57	948	782	1730	57	617	569	1186	344	266	610	51	344	266	610	51	336	—	—	—	—	—	3925	—	14	—	—	—	432	—	235	—	4942	—	18538	—	—	—
19	Ilia	1484	1203	2687	982	672	1654	61	977	686	1663	61	450	323	773	271	192	463	57	271	192	463	57	53	—	345	—	219	10	3382	90	376	—	785	—	226	—	403	13	5790	13	14517	10	39	40
20	Lupşa	865	686	1551	601	295	896	57	545	258	803	51	256	194	450	100	32	132	29	95	31	126	28	20	—	675	—	180	—	2294	—	20	—	201	—	73	—	65	50	3528	50	13620	15	3633	60
21	Mediaş	704	578	1282	582	466	1048	82	582	466	1048	82	182	180	362	135	107	242	66	107	135	242	66	80	—	520	—	100	—	1800	—	—	—	—	—	80	—	110	—	2690	—	23110	—	130	—
22	Mercurea	1475	1174	2649	1104	745	1849	69	1078	729	1807	68	504	429	933	215	187	402	43	193	158	351	37	—	—	1130	—	100	—	4346	66	80	—	—	—	30	—	29	—	5715	66	29066	50	138	10
23	Murĕş-Oşorheiu	556	521	1077	399	365	764	70	383	331	714	66	198	201	399	90	74	164	41	83	69	152	38	93	—	—	—	315	—	1273	—	149	—	154	—	182	—	—	—	2166	—	10289	31	2289	86
24	Orĕştia	1258	1154	2412	913	800	1713	71	844	722	1566	64	498	459	957	306	277	583	60	281	264	545	56	—	—	2340	—	2250	—	1506	20	69	30	50	—	231	—	298	82	6745	35	53486	43	2351	80
25	Reghin	1302	1179	2481	788	534	1322	53	752	527	1279	51	462	451	913	267	231	498	54	312	264	576	63	—	—	550	—	—	—	2883	—	32	—	43	—	144	—	119	—	3771	—	23526	16	1030	92
26	Sĕlişte	1122	1057	2179	960	891	1851	84	933	876	1809	83	302	339	641	153	247	400	62	126	238	364	56	4120	—	1530	—	1760	—	162	—	—	—	16	—	65	—	108	—	7761	—	84788	02	8411	72
27	Sebeş	2378	2295	4673	1638	1404	3042	65	1529	1295	2824	60	845	761	1606	381	333	714	44	332	290	622	38	95	—	1662	—	3895	—	2770	—	580	—	40	—	323	—	271	50	9636	50	68936	84	3509	32
28	Sibiiu	1634	1744	3378	1426	1238	2664	78	1385	1203	2588	76	624	575	1199	249	252	501	41	238	251	489	40	220	—	6727	50	1333	40	1735	99	40	10	17	—	734	—	582	50	11390	49	102447	26	1729	76
29	Sighişóra	1121	1208	2329	889	950	1839	78	751	753	1504	64	445	510	955	352	373	725	75	275	286	561	58	—	—	966	—	70	—	3688	—	20	—	20	—	270	—	239	—	5273	—	33649	58	4926	56
30	Solnoc	498	377	875	371	172	543	62	317	98	415	47	171	132	303	73	35	108	35	56	31	87	28	45	—	—	—	—	—	635	—	—	—	—	—	—	—	12	—	692	—	2503	—	62	87
31	Têrnava	799	697	1496	500	353	853	57	466	328	794	53	244	175	419	126	79	205	48	99	63	162	38	100	—	20	—	40	—	1153	—	1341	—	1863	—	185	—	80	—	4782	—	17928	40	1378	60
32	Treiscaune	1170	1120	2290	971	761	1732	75	943	747	1690	70	410	416	926	142	147	289	34	127	133	260	31	868	—	150	—	512	—	2645	66	618	66	480	—	283	—	178	—	5735	32	33354	09	2032	48
33	Turda	844	673	1517	470	251	721	47	376	206	582	38	267	215	482	65	36	101	20	52	30	82	17	40	—	—	—	30	—	1087	—	332	—	230	—	78	—	38	—	1835	—	14769	40	380	02
34	Unguraş	869	768	1637	554	382	936	57	503	375	878	53	317	307	624	189	197	386	61	174	187	361	57	—	—	—	—	42	55	1893	45	44	—	782	—	106	50	128	70	2997	20	15755	53	61	80
35	Zarand	1794	1252	3046	1072	435	1507	49	1023	392	1415	46	663	411	1074	256	139	395	37	281	155	436	40	130	—	800	—	60	—	5045	—	240	—	—	—	490	—	766	—	7531	—	28450	30	7676	80
	Suma	40122	35540	75662	28950	21452	50402	66	26893	20019	46912	62	14642	13150	27792	7544	6667	14211	51	6867	6165	13032	46	20128	30	32352	75	22233	48	81421	33	5483	11	6651	54	7593	50	6090	95	181954	96	1143363	05	80406	90

(Va urma).

Bibliografic.

„Transilvania“ fóia Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, a apărut cu următoriul

Cuprins:

Sesiunea anuală a Academiei române. — Ceva despre poetul poporal Ioan Barac şi despre scrierile lui, de P. Milian. — Postscriptum. — O serbătóre de bucuriă — Dela Academia română. — Din cronica lunară. — Bibliografiă. — Consemnarea contribuirilor făcute în favorul scólei de fete a „Asociaţiunei transilvane“.

Din public*).

Dare de samă şi mulţămită publică.

Subsemnatul declară prin acésta, că a primit 30 fl. 57 cr. v. a. ca ¼ parte din venitul representaţiunei teatrale ale p. t. diletanţilor români din 1 Ianuariu a. c. oferită ca ajutor şi scólei nóstre de aici române-poporale, pentru care în numele comitetului parochial gr. or. de aici, totodată se aduce acelor prea stimaţi diletanţi pe calea acésta cea mai căldurósă mulţămită şi recunoscinţă.

Sibiiu, în 8/20 Aprile, 1893.

In numele comitetului
Petru Simtion,
adm. par.

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.
Red.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 18 Aprilie n. 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Galbeni impĕrătesci	5.78	5.78
Napoleon-d'ori	9.73	9.74
Mărci 100 imp. germane	59.80	59.60
Londra 10 Livers sterlingi	126.25	122.50
Scrisuri fonciare ale istitut. de credit şi economii „Albina“	—.—	101.—
Imprumutul căilor ferate ung.	123.50	120.50
Argintul	—.—	—.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	120.75	123.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2 a emisiune)	101.35	101.80
Bonuri rurale ung.	96.50	96.75
„ „ croate-slavone	—.—	97.50
Obligaţiunile desp. regalilor	—.—	101.50
Împrumut cu premiu ung.	152.75	152.—
Losuri pentru regularea Tisei şi Seghedin	142.50	142.75
Renta de hârtie austriacă	98.40	99.50
„ de argint austriacă	98.15	98.—
„ de aur austriacă	117.15	117.—
Losurile austriace din 1860	167.—	167.—
Acţiunile băncii austro-ungare	1100.—	984.—
„ „ de credit ung.	427.50	475.—
„ „ „ „ austr.	343.—	342.75

Nr. 181—1893 [55] 1—1

Publicaţiune.

Ecaterina Baceu din Valendorf, protopresbiteratul Cohalmului, fiind despărţită de pribegitul ei bărbat Nicolau Boeriu din Valendorf prin sentenţa Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 15 Decembre 1892 Nr. 6745/B., acésta se aduce la cunoscinţă publică în sensul §-lui 124, din procedura matrimonială.

Cohalm, 4 Aprile, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.
Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

PENTRU ESAMENE
Cele mai ieftine şi cele mai frumóse
PROPISE PENTRU CALIGRAFIE.
Tot felul de cărţi didactice, tipărituri oficióse şi requisite de şcólă se află de vênzare în Tipografia archidiecesană Sibiiu.
[54] 1

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 40. Sibiiu, Joi, 15/27 Aprile 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Raport special.

Şedinţa a V-a la 8/20Aprile 1893.

Şedinţa se deschide la 9 óre a. m.

Se cetesce protocolul şedinţii a IV-a dela 7/19 Aprile a. c. şi

— Se autentică.

Se presintă următórele esibite:

a) Cererea deputatului Dr. Ioan Mihu pentru concediu pe sesiunea întrégă;

b) cererea deputatului Iosif Orbonaş pentru concediu pe restul sesiunei presente şi

c) cererea deputatului I. Petric pentru concediu pe trei ḑile.

— Concediile cerute se acórdă.

Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop Miron Romanul, face următórea propunere:

Organele statului se ocupă serios cu cestiunea: ca în Sibiiu sĕ se clădéscă un edificiu nou pentru gimnasiul de stat, construat conform recerinţelor timpului modern şi spre acest scop reflectéză între altele şi la intravilanul din strada morii Nr. 16 care este proprietatea fondului bisericei nóstre catedrale.

La întrebarea făcută din partea acelor organe, că óre fire-ar de vêndut şi sub ce condiţiuni locul menţionat, consistoriul a respuns: că dacă statul va oferi preţul estimaţional de 40000 fl. se va face propunere la sinod pentru autorisarea consistoriului sĕ pótă vinde acel loc.

In ḑilele trecute au venit la Sibiiu doi funcţionari superiori din ministeriul cultelor şi al instrucţiunei publice pentru a face oculata locurilor luate în combinaţiune, şi între altele a luat în privire şi intravilanul menţionat, nu s'au putut însĕ declara de astădată nici pentru unul în mod obligàtor probabil pentru că cestiunea are sĕ o decidă însuş ministrul.

Intr'aceea directorul suprem al districtului literar, consiliariul regesc Iosif Elischer, la o convenire personală de aḑi a cerut se mijlocesc la Verabilul sinod o învoire la vinderea locului din cestiune pentru casul dacă guvernul ţĕrii ar afla acceptabil locul şi preţul lui estimaţional, ca apoi eventual încă în timpul procsim sĕ se pótă încheia un contract de vênḑare şi cumpĕrare cu deplină valóre.

După ce locul menţionat nu póte fi luat defel în combinare pentru clădirea bisericei nóstre catedrale, ci în propria regie ar puté servi numai ca loc pentru o casă de închiriat, a căreia zidire însĕ ar fi impreunată cu mari spese şi cu multe greutăţi technice: viu pelângă acluderea actelor meritorice a propune Venerabilului sinod, sĕ binevoiéscă a da consistoriului archidiecesan autorisare sĕ pótă vinde locul din cestiune cu preţul estimaţional de 40.000 fl.

— Se dă comisiei financiare.

Se presintă:

a) Rugarea parochului Nicolae Goga din Apácza, protopresbiteratul Treiscaune pentru un ajutoriu anual de 50 fl;

b) rugarea parochului Vasilie Basarab din Romos, protopresbiteratul Orăstiei, pentru un ajutoriu de 60 fl. spre scopul rebonificării unui individ, care va da instrucţie din cântările bisericesci preste feriile de vară învĕţătorilor din cercul Orĕştiei;

c) cererea lui N. Herlea senior din Vinerea, protopresbiteratul Orĕştiei, ca sĕ fie puşi sub cercetare disciplinară parochul din Vinerea cu protopresbiterul concerninte, pentru că de doi ani şi trei luni nu au efeptuit alegerea comitetului şi epitropiei parochiale în comuna respectivă, ş. a.

d) cererea prim epitropului CandinuGusin din Petrângeni, protopresbiteratul Abrudului, pentru întroducerea parochului ales şi întărit Iacob Adam în parochia din Petrângeni.

— Se dau comisiunei petiţionare.

Deputatul Dr. Pavel Oprişa face următórele propuneri:

Considerând, că indiferentismul religionar, accentuat în cuvêntarea presidială, provine cu deosebire din împregiurarea, că elevii gr. or. cari cercetéză institute de învĕţămênt de confesiuni strĕine, se împărtăşesc în parte mare de o instrucţiune neregulată şi defectuósă în studiul religiunei;

considerând, că numĕrul astorfel de elevi, cari au cercetat în anul scol. 1891/92, chiar numai pedagogii, gimnasii, scóle reale, comerciale şi civile strĕine, se urcă la suma de 719, şi că despre catecheţii acestor elevi şi instruirea lor în studiul religiunei lipsesce ori ce conspect:

Ven. cons. archid. sĕ binevoiéscă a face paşii necesari, ca studiului religiunei la scólele strĕine de categoria celor supranumite sĕ i se dee atenţiunea cuvenită; ér despre catecheţi sĕ compună şi presenteze pe viitor un conspect, în care pe lângă alte date sumarice, sĕ se inducă esact şi suma remuneraţiunei, ce o primesce cutare ca tichet, precum şi aceea, că de unde şi cine îi solvesce, ca astfel cu ocasiunea distribuirei ajutórelor din fondurile archidiecesane, precum şi a distincţiunilor, Ven. cons. sĕ fie în plăcuta posiţie de a puté remunera, după merit şi lipsă, jertfele, ce le aduce cutare catechet pentru înaintarea educaţiunei religióse, cultivarea devotamentului şi alipirei călduróse către religiunea gr or. şi instituţiunile sântei nóstre biserici.

— Se dă comisiunei scolare.

Considerând, că generalisarea indiferentismului religionar, se póte împedeca numai prin o educaţiune religiósă temeinică;

considerând, că în timpul nostru este imposibil a împărtăşi educaţiunea religiósă numai în mod catechetic şi o atare educaţiune este nesuficientă, — necesitatea cărţilor de rugăciuni este adênc simţită;

considerând, că cărţile de rugăciuni din tipografia archidiecesană lipsesc cu totul, afară de „Carte de rugăciuni pentru tinerimea evlaviósă de legea dreptcredinciósă rĕsăriténă etc. edată în Sibiiu tipografia diecesană la 1862, cu litere cirile, — prin urmare şi acésta carte atât pentru formă, cât şi preţ, este puţin accesibilă pentru generaţiunea tinerĕ;

considerând, că prin respândirea cărţilor de rugăciuni şi de rituale, tipărite în tipografii strĕine, de o parte uşor pot străbate în biserica nóstră învĕţături streine, ér de altă parte tipografia archidiecesană şi prin ea biserica nóstră sufere o daună ireparabilă;

considerând, că tipografia archidiecesană adjustată conform recerinţelor moderne, deja se află în posiţia de a satisface cu mai mare înlesnire trebuinţelor archidiecesei, ba chiar are lipsă de întreprinderi mai estinse spre acoperirea erogatelor sale considerabile:

Ven. cons. archid. sĕ binevoiéscă a face paşii necesari ca sĕ se tipăréscă cu litere latine cărţi de rugăciuni potrivite pentru tinerimea de ambele secse şi pentru poporul gr. or.; sĕ dispună prin organele sale, ca cărţile rituale tipărite în tipografii streine sĕ nu se mai sporéscă pe la bisericile nóstre şi sĕ urgeza resolvirea causei retipăririi cărţilor bisericesci, transpusă sinodului archieresc, fiind acésta o cestiune de interes vital pentru biserica şi poporul nostru.

— Se dă comisiunei bisericesci.

La ordinea ḑilei referada comisiunei organisătóre asupra raportului consistorial de sub Nr. 2045 Epitr. în cestiunea activării fondului de pensiune. Raportorul acesteia, deputatul Ioan de Preda, dă cetire numitului raport consistorial; cu privire la partea întâi a raportului consistorial, face propunerea ce o înregistrăm mai în jos.

Deputatul Romul Furduiu face următórea contrapropunere: Raportul consistoriului de sub întrebare se ia spre sciinţă.

Deputatul Ioan cav. de Puşcariu cu privire la partea I a propunerii comisiunei, în numele minorităţii comisiunei, propune cuvintele: „la cas de lipsă“ sĕ se omită.

Punêndu se la vot cotrapropunerea deputatului Romul Furduiu aceea cade, de asemenea propunerea deputatului I. cav de Puşcariu, enunţându-se în sensul propunerii comisiunii următoriul conclus:

Sinodul nu admite pĕrerea consistoriului, că adeca nu s'ar puté încă satisface însărcinării de a se compune instrucţiunea prescrisă în § 33, al statutului. De asemenea nu admite nici părerea, că personalul consistorial de astăḑi ar fi de ajuns pentru provederea agendelor fondului de pensiune; din contră crede, că jurstarea cumcă consistoriul nu a satisfăcut esact mandatului sinodal şi că fondul de pensiune nu a luat avêntul dorit, e a se adscrie în prima linie nesuficienţii puterilor de lucru şi ca o urmare a aceleia, că nu s'a desvoltat destulă energie întru activarea fondului şi încassarea competinţelor aceluia

Sinodul deci, susţinênd conclusul seu de sub Nr. 72 din 1892, îndrumă consistoriul archid. ca la cas de lipsă sĕ angajeze un oficiant cualificat, care în prima linie sĕ se ocupe cu agendele fondului de pensiune.

Mai departe se îndrumă consistoriul, ca negreşit sĕ compună şi sĕ astérnă sinodului procsim, instrucţiunea pretinsă prin conclusul sinodal din 17/29 Aprile 1892, Nr. 72, care instrucţiune avea sĕ fie emanată deodată cu activarea fondului şi în scopul aceleia, — şi întru cât nu s'ar fi satisfăcut până acum, sĕ compună şi susţină în curent un registru fundamental, în care sĕ fie induşi separat toţi factorii ce au sĕ contribue la fondul de pensiune, cu tóte datele necesare pentru administrarea fondului.

Relativ la acea parte a raportului cons. din care reiasă, că solvirile pentru fondul de pensiune în genere dela particulari şi dela corporaţiunile bisericesci, incurg anevoe, ba că din protopresbiteratele: Agnita, Deş, Mediaş, Sighişóra şi Turda, până acuma n'a întrat nici o solvire, — la propunerea comisiunei sinodul aduce următoriul conclus:

Consistoriul archid. primesce însărcinarea, de a întrebuinţa tóte mijlócele ce-i stau la disposiţiune întru a constrânge pe cei renitenţi la îndeplinirea datorinţelor lor.

Cu privire la contribuirile din parochiile vacante la fondul de pensiune, comisiunea propune: suma acelor contribuiri o statoresce consistoriul archidiecesan şi anume la parochiile de clasa I şi II, în jumĕtatea competinţelor calculate deja ca venite ficse ale parochilor din aceste parochii; ér la parochiile de clasa III, va statorí suma competinţii fondului din cas în cas, pe basa fasiunilor acuirânde şi rectificânde din partea consistoriului.

La acest punct, deputatul Vasilie Dămian, face contra propunere:

Sĕ se susţie modalitatea de până acum, în mĕsurarea competinţelor pentru fondul de pensiune dela parochiile vacante, luându-se la cunoscinţă raportul consistoriului.

Punêndu-se la vot contra propunerea deputatului V. Dămian, cade şi se enunţă în sensul propunerii comisiunei, următoriul conclus:

— Suma contribuirilor la fondul de pensiune, din parochiile vacante, o statoresce consistoriul archidiecesan şi anume: la parochiile de clasa I şi II, în jumĕtatea competinţelor calculate ca venite ficse ale parochilor din acele parochii, ér la parochiile de clasa III, va statorí suma competinţii din cas în cas, pe basa fasiunilor ce se vor acuira şi rectifica din partea consistoriului archidiecesan.

Partea din urmă a raportului consistorial, care se referă la disposiţiile deja făcute cu ocasiunea activării fondului de pensiune şi în scopul încassării competinţelor, — la propunerea comisiunei

— Se ia spre sciinţă.

Raportul consistoriului archidiecesan de sub Nr. 3377 B, prin care la însărcinarea primită din partea sinodului în sesiunea trecută sub Nr. 115, se arată, că nu ocură nici o necesitate de a se face din oficiu modificări în arondarea protopresbiteratelor.

Dep. Romul Furduiu, face următórea contra propunere: Sinodul archidiecesan decide: Ven. consit. sĕ se ocupe încă cu arondarea protopresbiteratelor şi sĕ raporteze în procsima sesiune a sinodului. Cu delăturarea contra propunerii

— Sinodul ia spre sciinţă raportul consistorial.

Cu privire la raportul consistoriului de sub Nr. 2297 Plen., prin care se înaintézâ rugarea comunelor bisericesci: Cerul-Băcăinţului, Valea-mare, Bulbuc cu filia Curpeni, Homorod-Joseni şi Homorod-Suseni, de a fi scóse din protopresbiteratul Geógiului II, şi anecsate la protopresbiteratul Orĕştiei, eventual sĕ se strămute reşedinţa protopresbiterală dela Săcărîmb la Geógiul de jos, —

Comisiunea propune: sĕ transpune afacerea consistoriului spre competentă afacere.

Deput. Alexiu Olariu, face următórea contra propunere: sĕ se respingă cererea numitelor comune parochiale, deóre ce arondarea presentă a respectivului protopresbiterat şi altcum este numai provisorică.

Punêndu-se la vot se primesce contra propunerea deputatului A. Olariu, enunţându se următoriul conclus

— Cererea comunelor parochiale: Ceriul-Băcăinţului, Valea-mare etc. din protopresbiteratul Geògiului II de a fi anecsate la protopresbiteratul Orĕştiei, nu se póte încuviinţa, deóre-ce starea de aḑi a lucrurilor cu privire la protopresbiteratul din cestiune este provisorică.

Cu privire la raportul consistoriului de sub Nr. 1244 Epitr., prin care se înaintează cererea protopresbiterului Cluşului Tuliu Roşescu, ca se fie dispensat dela solvirea jumĕtăţii din venitele protopresbiteratului la fondul de pensiune, pe timpul cât a fost administrator protopresbiteral, anume din 1 Ianuariu pănă în 12 Aprile 1892, la propunerea referentului, sinodul enunţă următorul conclus:

— Cererea protopresbiterului Tuliu Roşescu, nefiid basată, nu se încuviinţéză susţinêndu-se disposiţia consistoriului luată în acéstă privinţă.

Cu privire la raportul consistoriului de sub Nr. 2122 Ep., din 22 Martiu a. c. pentru a se sistemisa un post de oficial la cons. arch. pentru agendele esactorale cu salariu anual de 500—900 fl. şi pentru sistemisarea salariului actualului post de oficial de cassă consist. cu suma dela 500—900 fl. apoi pentru a se sistemisa salariul secretariului consist. cu suma dela 800—1000 fl. şi 200 fl. relut de cuatir in conformitate cu propunerea comisiunei

— Sinodul încuviinţéză aceste sistemisări.

Anunţându-se procsima şedinţă pe mâne la 9 óre a. m. cu rapórtele comisiunilor la ordinea ḑilei, şedinţa se încheie la 1 óră p. m.

Representaţiune

cătră casa representanţilor ţerii, în cestiunea regulării salariilor învĕţătoresci.

In ḑilele aceste se va pune în desbatere în dieta din Budapesta proiectul de lege pentru regularea salariilor învĕţătorilor din ţéra nóstră. Aflăm de bine deci a aduce la cunoscinţă cetitorilor nostri representanţiunea ce s'a făcut cătră casa representanţilor ţerii în acésta cestiune din partea bisericei nóstre, la însărcinarea sinodului nostru archidiecesan, ţinut la anul 1892, prin conclusul luat în şedinţa a XIII dela 22 Aprile 1892 Nr. 132, a cărei tecst s'a publicat de altcum între aclusele protocolului sinodului archidiecesei nóstre din 1892 sub litera S).

Ea este următórea:

(Tecstul român.)

Nr. 132.

Onorabilă Casă de representanţi!

În scopul de a se regulá salariile învĕţătorilor (învĕţătórelor), cari funcţionéză la scólele elementare comunale, precum şi la cele susţinute de confesiuni, domnul ministru de culte şi instrucţiune publică a presentat Onorabilei Case de representanţi un proiect de lege, care stirbesce în mod simţitoriu dreptul autonomic al bisericii greco-orientale române din patrie, garantat prin lege, încât disposiţiunile speciale ale aceluia merg preste dreptul de suprema inspecţiune al guvernului de stat, şi cu abatere dela legile de pănă acum dau ministrului de culte şi instrucţiune publică dreptul de dispunere în afacerile interne ale scólelor de ori-ce confesiune.

Biserica greco-orientală română din patrie nu are şi nu póte avé vre-o observare în contra acelui punct de mănecare al menţionatului proiect de lege, ca învĕţătorilor dela scólele elementare sĕ se asigure o subsistenţă convenabilă; ci mai vêrtos de când acésta biserică conduce în mod autonom afacerile scólelor sale proprii, ea totdeuna este cu mare grige, ca salariile anuale ale învĕţătorilor dela scólele poporale sĕ se amelioreze cel puţin până la suma minimală de 300 fl. normată de congresul bisericesc din anul 1878 şi prin acésta încă sĕ devină scólele nóstre poporale în stare de a ţiné concurenţă cu scólele comunale şi cu ale altor confesiuni în cea ce privesce resultatele instrucţiunei.

Adevĕrat, că acestei biserici pelângă tótă încordarea puterilor sale încă nu i-a succes în decursul timpului relativ prea scurt, a ridicá pretutindeni, mai ales pe teritoriul archidiecesei greco-orientale transilvane, salariile învĕţătorilor la numita mĕsură minimală; dar causa acestei scăderi zace numai în starea materială nefavorabilă a respectivelor comune bisericesci şi în neajunsul fondurilor centrale bisericesci; ér între astfel de împregiurări un ajutoriu, care s'ar da scólelor nóstre din partea statului, ar fi numai o urmare naturală a articolului de lege XX din 1847/8 §. 3, décă un astfel de ajutoriu de stat nu ar fi legat de unele condiţiuni, cari vatĕmă autonomia bisericii şi preste tot conturbă în mod stricăcios viéţa ei internă.

Acum însĕ proiectul de lege menţionat, pe lângă aceea, că smulge din sfera de drept a competentei biserici cestiunea salarisării învĕţătorilor confesionali, ajutoriul de stat, ce ar fi sĕ se dea la salariile învĕţătorilor confesionali, îl face mai ales în §§. 11 şi 12. pendent dela unele condiţiuni, cari vatĕmă adânc dreptul autonomic al bisericii nóstre, şi la îndeplinirea staţiunilor învĕţătoresci împărtăşite în ajutoriu de stat, precum şi în causele disciplinare ale respectivilor învĕţători deschid calea unei ingerenţe guverniale, carea între actualele referinţe de naţionalitate póte sĕ împingă crescerea poporului nostru într'o direcţiune nenaturală, şi după esperinţele triste de pănă acum póte sĕ sgudue prea-uşor condiţiunile fundamentale ale esistenţei şi prosperării bisericii nóstre naţionale, carea totdeauna are înaintea ochilor şi datorinţele sale cătră patrie.

Ca nu cumva dar prin votarea şi ridicarea la valóre de lege a acestui proiect de lege răpitor de drepturi sĕ se dea o ansă nouă la nemulţămire şi amărăciune în sinul miliónelor de credincioşi ai nostri greco-orientali români, şi ca nu cumva prin acésta sĕ se conturbe referinţele pacinice ale bisericii nóstre faţă cu statul, — venim a ne adresa cătră Onorabila Casă de representanţi cu acea respectuósă rugăminte a nóstră: sĕ binevoiéscă a respinge proiectul de lege din cestiune în tecstul seu de acum, şi a îndrumá pre domnul ministru de culte şi instrucţiune publică, ca pentru ajutorarea din partea statului a scólelor elementare confesionale sĕ presenteze un astfel de proiect de lege, care sĕ susţină în deplina sa intregitate dreptul autonomic al confesiunilor şi în special al bisericii nóstre.

Cari dealtmintrea suntem cu devotament patriotic nealterat şi cu profund respect sincer.

Dat în Sibiiu, din şedinţa sinodală ţinută la 22 Aprile vechiu, adecă 4 Maiu nou, 1892.

Sinodul archidiecesei transilvane
gr. or. române.

(Tecstul magiar.)

132. sz.

Tisztelt Képviselőház!

A vallás- és közoktatásügyi minister úr a községi, valamint a hitfelekezetek által fentartott elemi iskolákban működő tanitók (tanitónők) fizetésének rendezése czéljából egy törvényjavaslatot nyujtott be a Tisztelt Képviselőházhoz, mely a hazai görög-keleti román egyháznak törvény által biztositott önkormányzati jogán érzékeny csorbát ejt, amennyiben annak egyes intézkedései az államkormány főfelügyeleti jogán túl menve, a vallás- és közoktatásügyi ministernek minden hitfelekezeti elemi iskolák belügyeiben az eddigi törvényektől eltérőleg, intézkedési jogot adnak.

Az emlitett törvényjavaslat azon kiindulási pontja ellen, hogy az elemi iskolatanitók részére tisztességes megélhetés biztosíttassék, a hazai görög-keleti román egyháznak nincs és nem lehet semmi észrevétele; sőt inkább ezen egyház, miólta saját iskolaügyeit önállóan intézi, mindenkor nagy gondot fordit arra, hogy a népiskolai tanitók évi fizetései legalább is az 1878-ik évi egyházi congressuson megállapitott 300 ftnyi minimalis összegig felemeltessenek és népiskoláink ez által is azon helyzetbe jussanak, hogy a taneredmény dolgában a községi és más felekezeti iskolákkal versenyt tarthassanak.

Igaz ugyan, hogy ezen egyháznak, minden erőmegfeszitése daczára, különösen az erdélyi görög-keleti főegyházmegye területén, az eddigi aránylag igen rövid idő alatt még nem sikerült a tanitók fizetését mindenütt az említett minimalis mértékre felemelni; de ezen fogyatkozás oka csak is az illető egyházközségek kedvezőtlen anyagi helyzetében és az egyházi központi alapok elégtelen voltában rejlik; ily viszonyok között pedig az állam részéről iskoláinknak nyujtandó segély az 1847/8 évi XX t. cz. 3. §-ának csak természetes következménye lenne, ha az államsegélyhez nem füződnének oly feltételek, melyek az egyház önkormányzatát sértik és általában beléletét károsan megzavarják.

Már pedig az emlitett törvényjavaslat a mellett, hogy a hitfelekezeti tanitók fizetésének kérdését az illetékes egyház jogköréből kitépi, különösen a 11 és 12. §§-okban a hitfelekezeti tanitók fizetéseihez adandó államsegélyt oly feltételekhez köti, melyek egyházunk önkormányzati jogát mélyen sértik, és az államsegélyben részesitendő tanitói állomások betöltésénél, ugyszintén az illető tanitók fegyelmi ügyeiben is oly kormányi beavatkozásnak nyitnak útat, mely a létező nemzetiségi viszonyok között népünk nevelését természetellenes irányba terelheti, és ez által a haza iránti kötelességeit is mindenkor szem előtt tartó nemzeti egyházunk létezésének és fölvirágzásának alapfeltételeit eddigi szomorú tapasztalataink szerint könnyen megingathatja.

Nehogy tehát ezen jogfosztó törvényjavaslat elfogadása és törvénynyé emelése által milliókra menő görög-keleti román hivőink keblében az elégületlenségre és elkeseredésre ujabb ok szolgáltassék, és nehogy egyházunknak az államhoz való békés viszonya ez által megzavartassék, — azon tiszteletteljes kérelmünkkel járulunk a Tisztelt Képviselőházhoz: hogy a kérdéses törvényjavaslatot mostani szerkezetében elvetni, és a vallás- és közoktatási minister urat útasitani méltóztassék, hogy a hitfelekezeti elemi iskolák állami segélyezése iránt oly törvényjavaslatot terjeszszen elő, mely a hitfelekezetek és jelesen egyházunk önkormányzati jogát teljes épségében fentartsa.

Kik egyébiránt változatlan hazafias lelkülettel és őszinte mély tisztelettel vagyunk.

Kelt Nagyszebenben, az 1892 évi áprilhó ó szerinti 22-én, vagyis uj szerint májushó 4-én tartott zsinati ülésből.

Az erdélyi görög-keleti román főegyházmegye zsinatja.

Cuvêntarea

Preasânţiei Sale Domnului episcop Nicolau Popea la deschiderea sesiunei sinodului ordinar al diecesei Caransebeşului la 4/16 Aprile, 1893.

Prea stimaţilor domni deputaţi! Apostolul Pavel ḑice: „Şi tot ce faceţi, cu cuvêntul ori cu lucrul, întru numele lui Iisus Christos sĕ faceţi, mulţămind lui Dumneḑeu şi Tatăl printrênsul".

Acestei sânte inveţături urmând şi noi, domnilor, sĕ mulţămim mai întâiu lui Dumneḑeu şi aici, pentru-că din nemărginita sa îndurare, ne-a învrednicit a ne aduna éră la sinodul nostru diecesan, spre a pertracta obiecte normate în legile nóstre organice, şi spre a ne consulta asupra lipselor, trebuinţelor şi necasurilor nóstre bisericesci, scolare şi economice, care mai ales în aceste ḑile grele, cresc şi se sporesc din ce în ce tot mai mult.

Tot credeam, domnilor deputaţi, că dóră dóră vremile se vor schimba mai spre bine, şi astfeliu ne vor permite a ne mişca liber şi independent în tóte direcţiunile vieţii nóstre bisericesci, aducênd roduri bune şi folositóre pentru toţi, cum le doresce inima fie cărui credincios binesimţitoriu şi binevoitoriu al bisericei nóstre. Dar durere; vremile vedem, că nu se fac mai bune, ci din contră, pare că merg pas de pas tot mai spre rĕu. Şi nu la noi se fac causele, care produc rĕul, piedecile, care se pun sincerelor şi dreptelor nóstre nisuinţe, ci afară de noi, cu totul independente de voinţa şi dorinţele nóstre de a se delătura. Şi cât de greu îi cade omului, când şi cele mai salutare nisuinţe ale sale, le vede împedecate de multe ori chiar de aceia, cari mai vêrtos ar fi chiemaţi ale sprigini în interesul cel adevĕrat al binelui de obşte.

Nu se póte tăgădui, domnilor, că de un timp încóci mereu se ivesc nesce porniri neobicinuite şi nejustificabile, care continuu ţin lumea în mişcare şi umple inimile de cele mai seriόse îngrijiri A nesocoti aceste porniri, şi a nu ţiné cont de aceste mişcări generale, ar însemna a avé ochi şi a nu vedé, a avé urechi şi a nu auḑi, a avea minte şi a nu pricepe cele ce se petrec jur împrejurul nostru, mai ales când acelea se vĕd a fi îndreptate şi în contra bisericii nóstre şi autonomiei ei, câştigate cu multe osteneli şi sacrificii.

O astfeliu de pornire durerósă şi de tot asupritóre pentru noi, este şi proiectul de lege al regimului pentru îmbunătăţirea salariilor învĕţătoresci, care proiect, cum se scie, în anul trecut a format obiect de pertractare aici în sinodul nostru diecesan, aducêndu-se conclusul, ca în contra lui sĕ se aştérnă o representaţiune la dieta ţĕrei pentru reieptare. Acésta representaţiune încă de mult s'a făcut şi înaintat în numele sinodului la casa ablegaţilor, dar fără folos, căci aceea, cum sĕ aude, nu s'a aflat vrednică a se lua în consideraţiune din partea comisiunei dietale respective. Mâne, poimâne, domnilor, proiectul din cestiune se va pertracta în plenul dietii, şi fiind el, cum se ḑice, deja întreg primit în comisiune, primit va fi de sigur şi în plen, şi astfeliu devenind lege, fără îndoială ne va nimici autonomia nóstră scolară, pentru care atât am luptat şi asudat.

Dar încă şi alte pericole ne ameninţă, domnilor deputaţi, póte şi mai durerόse în consecuenţele lor, fiind-că privesc credinţele, datinile şi obiceiurile nóstre strămoşesci. Acestea deocamdată nu ne sunt cunoscute în detail, dar se afirmă cu tótă positivitatea în principiu, apoi se scie, că principiul este isvorul detaiurilor.

Faţă cu aceste împrejurări grele, şi pline de îngrijiri fundate pentru viitoriul nostru, nu ne rĕmâne domnilor deputaţi, de cât ca încordându ne din nou puterile, sĕ stăruim cu tot-adinsul, şi sĕ nu încetăm nici odată, a ne apĕra drepturile ereḑite de la părinţii nostri cu tóte mijlócele legale, care ne vor sta la disposiţiune, bine sciind că drepturile apĕrate nici odată nu se pot perde. Ele se pot împedeca pe un timp mai lung ori mai scurt, după împrejurări, dar schimbându-se acestea, şi încetând pedecile, ele iară ies la ivélă în deplina lor valóre. Dovadă despre acésta venerabila nóstră metropolie, dovadă venerabila nóstră episcopie a Caransebeşului, amêndóuĕ restaurate. Cine mai credea, că aceste dóuĕ vor mai învia vre-odată? Au nu tótă lumea le socotea a fi mórte și îngropate pentru toți vecii? Dar furtunile trecură, timpurile se schimbară, și astădi, étă-le! amêndóuě vii și pline de viață, pe lângă tóte cursele, care li s'au pus, pe lângă tóte pedecile și greutățile, pe care în deobște biserica nóstră le pórtă. Și óre pentru ce acésta? Pentru că drepturile dumnedeesci, înăscute omului, nu încétă, nu pier, nici odată. Ele sunt vecinice, ca și Acela, care ni le a dat.

De altă parte, de sine se înțelege, domnilor deputați, că tot cu asemenea puteri ne vom nisuì a ne împlinì datorințele nóstre, față cu afacerile diecesane, pe tóte terenele și cu deosebire pe cel școlar. Pe acest din urmă teren vom avé de îngrijit, ca scólele nóstre confesionale și salariele învěțătorilor sě se aducă la o stare cât se póte mai satisfăcětóre recerințelor legii, scutindu-le astfeliu după putință de ajutóre și ingerințe streine. Poporul nostru e bun și darnic, domnilor, trebue numai capacitat și luminat de ajuns, ca sě-și cunóscă interesele sale de viață și atunci pe lângă tóte greutățile, ce îl apasă, el nu se va retrage nici dela sarcinile, ce se vor cere spre scopul indicat.

In sfêrșit, relativ la activitatea consistoriului nostru diecesan din anul trecut, ve veți putea, domnilor deputați, câștiga convingere din rapórtele oficiale respective.

Aceste fiind vederile mele, domnilor deputați, salutându-ve de bunăvenire, și implorând darul și binecuvêntarea cerésca asupra lucrărilor nòstre sinodale, declar sesiunea a III-ea a periodului al VIII-lea al sinodului nostru eparchial de deschisă.

La proiectul pentru regularea salariilor învěțătoresci.

In conferența din dilele trecute a clubului liberal, ministrul de culte și instrucțiune publică, contele Csáky, cu privire la suma minimală a salariilor învěțătoresci a declarat, că nu póte sě consimtă cu o sumă minimală mai mare de 300 fl. la din contră e gata a-și depune portofoiul de ministru.

Acésta declarație resolută a fost comentată în multe feliuri și a dat ansă le diferite combinații. Guvernamentalul „Magyar Ujság" din 25 Aprile a. c. (Nr. 113) într'un articol intitulat „cestiunea de portofoliu a contelui Csáky" susține, că cont. Csáky „*mai întâi* s'a înțeles cu autoritățile supreme ale singuraticelor confesiuni, că la cât sě se stabiléscă suma minimală la regularea salarielor învěțătorilor *acelora*. Astfel s'a făcut o înțelegere formală între ministru și autoritățile supreme ale singuraticelor confesiuni".

Reservându-ne dreptul a reveni în nrul procsim al fóiei nóstre asupra acestora, precum și asupra altor „descoperiri" din articolul amintit al lui „M. U." ne grăbim aci a declara, că după cum suntem informați din isvor sigur, *ministrul cu autoritățile supreme ale bisericei nóstre ortodocse naționale nu a avut nici o pertractare și prin urmare nici n'a putut ajunge la o înțelegere în acésta cestiune.*

Noutăți.

Invitare la producțiunea musicală, care se va arangia de diletanții români din loc Sâmbătă în 29 Aprile 1893 st. n. în pavilonul din grădina „Hermann" cu următoriul program: „Marșul lui Horia" de I. Mureșian. „Dichter und Bauer" Ouverture de Supeé. „Iubită viéța României", vals de Ivanovici. „Faust", p. violină cu acomp. de piano de Singellé. „In Reich und Glied", polca franc. Ouverture din opera „Tancred" de Rossini p. piano. „Loin de bal", fantasie de Gileet. „Lăcrămiórele Sinaiei", serenadă. „Galopp" de Komzak. „Marsch" Intrarea de persónă 50 cr., de familie 1 fl. Inceputul la 8 óre séra. După producțiune dans.

* * *

Sinodul eparchial din Arad și-a terminat lucrările Sâmbăta trecută, ér cel din Caransebeș și-a terminat lucrările în 5 ședințe și s'a încheiat încă Marți în sěptěmâna trecută.

* * *

Reuniunea femeilor române. Comitetul reuniuuei femeilor române din Sibiiu face cunoscut, că s'au înscris și au fost primiți ca membrii ordinari ai reuniunei cu cuotisațiune de 2 fl. la an domnișórele: Teresia i Ida Pipoș din Sibiiu.

* * *

Esposiție de vite. In scopul de a înainta economia de vite, „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului" va arangia la 6 Maiu st. n. 1893 în comuna Pianul român o esposiție de vite împreunată cu distribuire de premii în bani.

Esposiția se va mărgini de astă-dată la vite cornute și se va ține pe locul numit „Gura Macuiului" începêndu-se la 10 óre înainte de amédi.

In esposiție nu se primesc decât vitele locuitorilor din comunele: Pianul-român, Lancrăm, Sebeșul-săsesc, Petrifalěu, Sibișel Săsciori, Răchita, Loman, Strugari și Pianul-inferior.

Se vor distribui dóuědeci și una de premii în suma totală de 100 fl. în argint, dăruiți de reuniune, și anume se vor distribui următórele premii:

Grupa I. Bovine de prăsilă (rasă indigenă și străină.)

a) tauri de 3—5 ani: 2 premii de câte 8 fl.;

b) vaci de 3—8 ani: 1 premiu de 6 fl., 1 premiu de 5 fl., 1 premiu de 4 fl. și 1 premiu de 3 fl.;

c) junci, junince și tăurenci de 1—3 ani: 1 premiu de 5 fl.. 2 premii de câta 4 fl. și un premiu de 3 fl.

d) viței și vițele de $^1/_4$—1 an; 1 premiu de 4 fl. și un premiu de 3 fl.

Grupa II. Oi de prăsilă.

A. Rasa stogoșe și țigaie:

a) berbeci și noatini de 1—4$^1/_2$ ani: 1 premiu de 5 fl. și 2 premii de câte 4 fl.;

b) oi de 2—5 ani de fătat sau cu miei: 1 premiu de 4 fl. și 2 premii de câte 3 fl.

B. Rasa bârsană (țurcană).

a) berbeci și noatini de 1—4$^1/_2$ ani: 1 premiu de 4 fl. și 2 premii de câte 3 fl.;

b) oi de 2—5 ani de fĕtat sau cu miei: 1 premiu de 4 fl. și 2 premii de câte 3 fl.

* * *

Resoluțiunea de protestare a sinódelor bisericei nóstre. Diariul clerical „Magyar Állam" reproduce în nr. dela 21 Aprile proiectul de resoluțiune, primit de sinodul din Caransebeș, care fusese lucrat în conțelelegere cu mai mulți deputați sinodali și înaintat sinodului nostru de către domnul Parteniu Cosma. In nr. din 22 Aprile aprețiază apoi acest proiect în mod de tot favorabil. luând posițiune hotărîtă contra tendențelor presei maghiare și a acusațiunilor, ce le-a ridicat, atât cu privire la mișcarea naționalităților cât și a catolicilor. In nr. viitoriu vom reproduce aprețierile, ce le face

* * *

Têrg. In 30 Aprile a. c. n. se va ține în Sibiiu al șaselea têrg periodic de vite cornute de prăsilă subvenționat de comitatul Sibiiului și care va fi împreunat cu distribuire de premii.

* * *

Călărit pe distanță. In 22 l. c. n. au sosit în Sibiiu frecuentanții scólei de cavalerie din Timișóra și Cernăuți. Cei dintâiu au făcut drumul de 268 klm. în 4 dile, ér cei din Cernăuți au percurs distanța de 575 klm. în 6 dile. Luni diminéța au plecat érăși călări.

* * *

Himen. Dl Toma Simtion culegětor tipograf și-a încredințat de fiitóre soție pe d-șóra Paraschiva Murěșan.

* * *

Triumful lui Gladstone. In ședința din 22 l. c. n. a casei comunelor din Londra s'a primit și în a dóua cetire bilul „homerule" cu 347 voturi contra 304. Și de astădată bětrânul prim-ministru Gladstone a ținut o vorbire fulminantă, carea a culminat în accentuarea, că nu se póte guverna o țéră contra voinții maiorității poporului.

* * *

Revista trupelor. In 22 l. c. n. a avut loc luarea în revistă de primăvară a trupelor din garnisóna Vienei de către Maj. Sa monarchul, carele apărù pe locul de esercițiu cu o mare și strălucită suită. Ținuta trupelor a fost escelentă. Mare laudă a primit reg. Alecsandru I, care partea cea mai mare e compus din români.

In 23 l. c. n. a fost luată în revistă de adlatul comandantului suprem al honvedimei dl Forinyak infanteria honvedimei garnisonată în Sibiiu.

Raport general

al consistoriului archidiecesan, despre activitatea sa ca senat scolar dela sesiunea sinodală ultimă până în present.

(Incheere.)

III. Catechisațiunea.

După cum arată conspectul alăturat sub ^{10}/. la institute de învěțământ streine au frecuentat preste tot 6325 elevi de ai nostri și anume:

1. La pedagogii	24
2. La gimnasii	458
3. La scóle reale	85
4. La scóle comerciale	9
5. La scóle civile	146
6. La scóle elementare superióre .	278
7. La scóle elementare inf. gr. cat.	292
8. La scóle elementare inf. rom. cat.	353
9. La scóle elementare inf. ev. luth.	203
10. La scóle elementare inf. ev. ref.	243
11. La scóle elementare inf. unitare	36
12. La scóle elementare inf. de stat	1817
13. La scóle elementare inf. comunale	1645
14. La scóle elementare inf. de reun.	736
Suma .	6325

IV. Esamenele.

1. Esamenele de cualificațiune învěțătoresci s'au ținut la 30 Iuniu, 1892 și dilele următóre. Admiși la esamen au fost 26 de candidați, dintre cari s'au presentat 21.

La esamen au raportat calcul nesuficient din mai multe obiecte 6 candidați, numai din limba magiară 4. Cu totul s'a respins așadară 10 candidați. Au susținut cu bun succes esamenul 11 candidați, cari s'au provědut cu testimoniu de cualificațiune învěțătoresc.

La locul acesta pentru orientarea Preavenerabilului sinod avem onóre a observa, că cu considerare la motivele invocate de comisiunea consistorială, instituită pentru esaminarea candidaților de învěțătorie, și la disposițiunile § 102 art. de lege XXXVIII din 1868, în sensul cărora elevii absolvenți de cursul pedagogic înainte de facerea esamenului de cualificațiune trebue sě facă un an sau doi practică, în anul trecut nu s'au admis la facerea esamenului de cualificațiune învěțătoresc elevii absolvenți ai cursului teologic și pedagogic din seminariul nostru archidiecesan.

Asemenea nu s'au admis acei candidați cari neavênd cursul regulat pedagogic pentru facerea esamenului s'au pregătit pe cale privată, fiind la consistoriu în studiu o regulare a acestei afaceri.

De aci se esplică numěrul de tot redus față cu anii trecuți al candidaților admiși în acest an la facerea esamenului de cualificațiune învěțătoresc.

2. Esamenle anuale. Cu finea anului scolariu 1891/2 s'au ținut la scólele nóstre esamenele publice anuale provědute în § 104 din normativul scolariu.

Resultatul în general a fost îndestulitor.

In casuri concrete consistoriul, observând scăderi, a dat îndrumările de lipsă. Altcum și acuma cu plăcere constată consistoriul un progres în direcțiunea de a se da esamenelor anuale adevěrata importanță și atențiune din partea organelor nóstre bisericesci.

V. Visitațiunea scólelor.

In considerarea disposițiunilor § 29 din normativul scolariu privitóre la visitarea scólelor sub durata prelegerilor, consistoriul a insistat cu stăruință la měsurile luate cu cercularul din 7 Septembre, 1889 Nr. 6073 Scol. ca oficiile protopresbiterale prin raport special sě arete resultatul visitațiunilor în tóte detaiurile. Din rapórtele întrate se constată progres și în direcțiunea acésta.

VI.

Ajutórele votate în bugetul anului 1892 pentrn scóle și învěțători s'au împărțit în decursul anului cu considerare la trebuințele observate.

Conspectul lor se promovéză din plen cu raportul general de acolo.

VII. Stipendii.

Cu începutul anului scolariu 1892/3 din fondurile archidiecesane au devenit vacante următórele stipendii:

1. 16 stipendii à 60 fl. pentru elevii din despărțemêntul pedagogic al seminariului nostru archidiecesan.

2. 1 stipendiu à 60 fl. din fundațiunea „Francisc Iosif" pentru studenți de ori ce categorie.

3. 1 stipendiu de 50 fl. din fundațiunea „Peiovici", pentru elevi din scólele medii.

Stipendiile acestea s'au distribuit în urma concursului publicat, și de present tóte sunt ocupate.

Conspectul stipendistilor se alătură sub ^{11}/.

VIII. Conferențele învěțătoresci.

Conferențele învěțătoresci s'au ținut într'una cu reuniunile învěțătoresci în timpul ferielor de vară.

Desvoltarea lor în spiritul constituțiunei nóstre bisericesci este una dintre primele probleme ale autorității bisericesci, și consistoriul în casuri concrete totdeuna a întrevenit cu inviațiunile necesare.

In anul trecut nu a ținut adunare generală reuniunea din districtul Deș, Cluș și Zarand.

In districtul Deșului de doi ani stagnéză cu totul afacerile reuniunei din vina alesului președinte, a parochului din Gostila Ioan Buzura, care nu s'a interesat de loc de atacerile reuniunei. Consistoriul delăturând din oficiu pre acest președinte al reuniunei a încredințat conducerea interimală până la o nóuă alegere parochului din Bouțida Gavriil Hango, care a și luat měsuri pentru ținerea adunărei generale a reuniunei.

In districtul Clușului nu s'a ținut adunarea generală nici în vara anului trecut din motivul invocat de președintele ei, protopresbiterul Tuliu Roșescu, că comitetul central, din negligența și neînteresarea membrilor sei, în feriele de vară nu s'a întrunit la ședință Consistoriul a luat měsuri, ca asemenea anomalii sě dispară și afacerile se ia și aici un curs normal.

In districtul Zarand în vara anului trecut nu s'a ținut adunarea generală a reuniunei învěțătorilor sub cuvênt, că organele administrative din incidentul demonstrațiunilor politice în cestiunea memorandului au interdis ținerea de adunări fără previa încuviințare a programei, care trebuia insinuată. Inviațiunile dela consistoriu s'au cerut târdiu, și nu a mai rěmas timp fisic pentru ținerea adunărei generale.

Altcum și aici s'au luat měsuri pentru mersul regulat al afacerilor.

Specialele despărțeminte ale reuniunilor și-au urmărit scopul între marginile statutelor lor.

IX. Alte obiecte scolare.

Cele 3 procese disciplinare, despre cari am făcut amintire în raportul din anul trecut, s'au terminat, 2 prin sistare și 1 prin sentență.

Alte obiecte scolare, precum cestiunea lucrului de mână în seminariu, ameliorarea salarelor învěțătoresci și în general asigurarea esistenței scólelor confesionale, cestiunea cu schimbarea timpului de instrucțiune în scólele elementare, cestiunea cu privire la înființarea unei foi peeagogice, se vor promova prin esibite separate.

Sibiiu, din ședința senatului scolariu, ținută la 18 Martiu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. *Ilarion Puscariu*, arch. vicariu archiep.

Dr. *Remus Roșca*, secretariu.

Din public*).

Mulțămită publică.

Subscrisul comitet aduce prin acésta cea mai profundă mulțămită institutului de credit și de economii „Albina“ din Sibiiu, pentru ajutoriul de 300 fl. votat de adunarea generală, ținută la 31 Martie a. c. pe séma scólei elementare de fete a reuniunei.

Sibiiu, în 25 Aprile, 1893.

Comitetul reuniunei femeilor române din Sibiiu.

— Subscrisul în numele bisericei nóstre din Șimon cu chramul sf. Nicolae, viu și pe acéstă cale a aduce mulțămită P. O. domn George Z. Moșoiu din comuna Orlești în România, care a binevoit a dona pe séma bisericii nóstre un frumos policandru, ca și care mai rar se póte vedé la biserici.

Esemplul acestui generos donator, dee Dumnedeu sĕ afle cât mai mulți imitători.

Șimon, 10 Aprile, 1893.

Ioan Moșoiu,
paroch.

— Cu ocasiunea producțiunei teatrale arangiată de tinerimea română din Agnita la 4/16 Aprile a. c. în favórea scólei nóstre gr. or. din loc au încurs suma de 46 fl. 90 cr. din care subtragêndu-se spesele de 31 fl. 23 cr. au rĕmas un venit curat de 15 fl. 67 cr.

Suprasolviri au întrat dela P. T. domni Aug. Schabl, notariu Agnita 1 fl. 40 cr., preotul G. Borza 1 fl., Lang, negutător 20 cr. d-na Eitel 20 cr., Brecner 20 cr., Zacharias subjude reg. 10 cr., Grecu, gendarm 30 cr. Maurer 10 cr., Rösler, casier 40 cr., N. N. 20 cr.

Acestor binefăcĕtori li se esprimă pe calea acésta mulțămită pentru ajutoriul și spriginul oferit.

Agnita, 8 Aprile, 1893.

Ioachim Păreu,
preot gr. or.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă.
Red.

Posta redacțiunei.

B. B. în Br. Mulțămita nóstră pentru epistolă și lucrarea trimisă; noi credem, că totuși s'ar putea publica. În curênd urméză epistolă.

Mai mulți coresp. Din lipsa de spaț numai pe încetul putem publica corespondențele sosite la noi.

N. M. în Băcăinț. Binevoiți a vĕ adresa la autorul receptelor. Adresa lui este: Bucuresci, Scóla normală Carol I.

Nr. 28—1893 [57] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia (III) Blăseni-Plaiu, se escrie, pe basa Venerabilului ordin consistorial ddto 2 Februariu 1892 Nr. 179/B., concurs acum pentru a patra óră, cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Roman“. Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 409 fl. v. a.

Concurenții au a și ascerne cererile instruate conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopopesc.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Brad, la26 Ianuariu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresbiter.

PENTRU ESAMENE
Cele mai ieftine
și
cele mai frumóse
PROPISE PENTRU CALIGRAFIE.
Tot felul de cărți didactice, tipărituri oficióse și requisite de scólă se află de vêndare în Tipografia archidiecesană
Sibiiu.
[54] 2

„Silvania“ institut de credit și economii în Șimleul-Silvaniei.

Prospect de subscriere.

1. Adunarea generală a institutului de credit și economii „Silvania“, ținută la 28 Martiu a. c. a decis, ca prin esmitere de nouĕ acțiuni în numĕr de 1500 capitalul social de 75,000 fl. v. a. sĕ se înmulțéscă la suma de 150 000 fl. v. a. sau 300 000 coróne.

2. Pe basa acestei decisiuni și în conformitate cu §-ul 7 din statute, acționarii vechi au preferință, ca până la 31 Maiu a. c. în valóre nominală adecă cu 50 fl. v. a. și 1 fl. spese de emisiune sĕ subsemneze încă atâtea acțiuni, câte posed de presinte, încât aceste până la 28 Martiu a. c. au fost înregistrate pe numele lor.

3. La subscriere de fie-care acțiune se plătesc 5 fl. ca versamentul prim și 1 fl. spese de emisiune.

4. Plătirea celorlalte versamente este a se îndeplini conform §-ului 10 din statute, începênd dela 1 Iuliu 1893, tot la 2 luni în rate de 5 fl. după acțiune; ér după versamentele neplătite la termin până la plătire sĕ calculéză 8% interese de întârdiare. Acționarii, cari la termin n'au plătit vre-o rată, prin postă sĕ provócă la plătire, ce dacă dela espedarea provocărilor în 30 dile n'ar urma, dreptul la acele acțiuni se declară de perdut și sumele deja plătite trec la fondul de reservă al institutului.

5. Acționarii după acțiunile nouĕ participă la profitul anual și în dreptul acționarilor vechi numai începênd dela anul, ce urméză după plătirea valórei întregi a acțiunilor nouĕ; până atunci vor primí 6% interese după ratele plătite la termin.

6. Pentru casul, că probabil nu toți acționarii vechi vor subscrie atâtea acțiuni nouĕ, câte acțiuni vechi posed și așa nu tóte cele 1500 acțiuni nouĕ vor fi subscrise de acționarii vechi în proporțiune cu acțiunile ce au până acum, pentru restul de acțiuni nesubscrise în sensul punctului 2, se deschide subscriere pentru acționarii vechi preste numĕrul acțiunilor vechi și pentru acționari noi.

7. In considerarea fondurilor de preste 200 000 fl. ale institutului respective ale acționarilor vechi, prețul acestor acțiuni sĕ statoresce în 63 fl. și spese de emisiune 2 fl. Acest preț de acțiune vor plătí și acționarii vechi după acțiunile subscrise conform punctului 6 din acest prospect.

8. După acțiunile subscrise în sensul punctului 6 și 7 se plătesc la subscriere 13 fl. rata primă și 2 fl. spese de emisiune la 1 Iuliu a. c. 10 fl. ér restul începênd dela 1 Septemvre a. c. tot la 2 luni în rate de 5 fl. v. a. Intr'altele și ací se vor aplica dispositiunile punctului 4 și 5 din acest prospect.

9. Plătirea ratelor se va confirma în titli provisori. Acțiunile se vor elibera după plătirea tuturor ratelor.

10. Subscrierile se fac în persónă sau prin plenipotențiat. Doritorilor se trimit liste de subscriere.

11. Terminul de încheiere a subscrierilor se defige pe 31 Maiu a. c.

Din ședința consiliului de direcțiune, ținută la 28 Martiu, 1893.

[56] 1—1 **Direcțiunea.**

Societatea națională pe acții
pentru asigurarea în cas de nenorocire și a lucrătorilor
în Budapesta.
Capitalul acțiilor complet plătit 1,000.000 coróne.

Societatea națională pe acții pentru asigurarea în cas de nenorocire și a lucrătorilor primesce pe lângă condițiunile cele mai culante **asigurări pentru casuri de mórte, de invaliditate** și pentru **incapabilitatea transitorie de câștig** și anume:

1. **Asigurări pentru casuri singuratice de nenorociri** în și afară de profesiune.

2. Asigurări pentru casuri de nenorociri de tot felul în timpul unei **călĕtorii pe mare sau a unei călĕtorii pe uscat.**

3. **Asigurări colective pentru nenorociri.**

4. **Asigurări pe lângă îndatorirea de garanție.**

Societatea națională pe acții pentru asigurarea în cas de nenorocire și a lucrătorilor contractéză asigurări pentru casuri de nenorocire între anul 20—60 al etății fără considerare la sex și fără cercetare medicală.

Pentru o durată de mai mulți ani a asigurării societatea oferă favoruri particulare.

Spre pildă:

Un **advocat, bancher, funcționar de birou, învĕțător** și un **preot** plătesce pentru o asigurare spre pildă de:

Coróne 5,000	pentru **cas de mórte** à 0.50‰	coróne	2.50
„ 15,000	„ **invaliditate statornică** à 0,70‰ . .	„	10.50
„ 5	„ pe di pentru **incapabilitate transitorie de câștig** à coróne 1.50	„	7.—
la transacții de un an pe an		„	20.—
la transacții de cinci ani (pe lângă plătirea de prime) pe an		„	18.—
la transacții de dece ani (pe lângă plătirea de prime) pe an		„	16.—

Societatea națională de asigurare în cas de nenorocire și pentru lucrători primesce mai departe asigurări pe viéță, pe lângă plătirea de premii mici sĕptĕmânale, dela persóne care trăesc în impregiurări modeste familiare, precum **funcționari de birou, industriași mici, lucrători** etc.:

1. Pentru **casul de mórte** pe lângă plătirea de premii în tótă viéța.
2. Pentru **casul de mórte** pe lângă plătirea de premii pe timp hotărît.
3. Pentru **casuri de supravețuire** și de **mórte** pe lângă plătirea de premii pentru durată restrînsă.
4. **Asigurarea de copii** (zestre) pe lângă plătirea de premii în durată restrînsă.

Exemplu:

O persónă de 30 de ani póte asigura pe lângă un premiu sĕptĕmânal de 20 bani pentru casul încetării sale din viéță un capital de 316 coróne, pe lângă un premiu sĕptĕmânal de 40 bani 2×316=632 coróne, pe lângă un premiu sĕptĕmânal de 60 bani 3×316=948 coróne, pe lângă un premiu sĕptĕmânal de o corónă 5×316=1580 coróne.

Deslușiri mai de-aprópe dau prospectele ce se pot căpĕta la direcțiunea societății, mai departe la toți agenții **primei societăți ung. gen. de asigurare, ai societății de asigurare vieneze** și ai societății **Franco-Hongroise** ca representanți ai societății naționale de asigurare accidentală și pentru lucrători și la cerere se pot trimite la ori-cine gratuit și franco. [46] 2—3

Sosirea și plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 26 minute, diminéța, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, diua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:

La 7 óre 28 minute, diminéța, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéța, tren micst.
La 4 óre 49 minute, diua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraș:

La 4 óre 36 minute, diminéța, tren micst.
La 1 óră 40 minute, diua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 41. Sibiiu, Sâmbătă, 17/29 Aprile 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 16 Aprile, 1893.

Miercuri, în 26 Aprile n. s'a început în dietă desbaterea proiectului de lege pentru regularea salarielor învĕțătoresci, proiect, care interesézĕ atât de mult pe învĕțătorii și scólele nóstre.

E vorba, precum sciut este, despre urcarea salarielor învĕțătoresci. Proiectul guvernului ficsézĕ minimul salarielor cu 300 fl., — ér oposiția și chiar și dintre deputații guvernamentali unii ar voi sĕ fie suma minimală de 400, eventual de 600 fl.

Față de aceste pretensiuni ministrul conte Csáky a declarat, că el insistă pe lângă suma minimală de 300 fl., — în cas contrar el va sci sĕ deducă consecuențele, în ceea ce privesce posiția sa, adecă a dat sĕ se înțelégă, că va face cestiune de portofoliu.

Acésta declarare a dat ansă foilor la diferite combinații; pe când cele opoziționale, susțin, că ministrul a voit sĕ se foloséscă de ocasiune de a se puté retrage dela postul seu, ca sĕ nu pățéscă rușine cu proiectele politico-bisericesci, foile guvernamentale caută după alte motive, ca sĕ justifice procederea ministrului.

Intre altele „Magyar Ujság“ în numĕrul ~~seu din~~ 23 Aprile n. ne spune că procederea contelui Csáky provine din cause financiare, deóre-ce ministrul Wekerle n'a putut sĕ pună la disposiția ministrului de instrucțiune fără desechilibrarea bugetului general, o sumă mai mare pentru urcarea salarielor învĕțătoresci, decât ceea ce resultă din minimalul de 300 fl.

Un alt motiv, curios în feliul seu ni'l aduce tot „M. U“. în nr. seu din 25 Aprile n. despre care am amintit în nr. trecut al fóiei nóstre, afirmând, că ministrul s'a înțeles în privința acésta cu autoritățile competente ale confesiunilor, și în urma acestei înțelegeri insistă pe lângă minimul de fl. 300.

Acésta în cât pentru biserica nóstră, am declarat, că este un nea devĕr, căci ministrul cu autoritățile nóstre bisericesci în acésta cestiune n'a încercat nici o înțelegere.

De altcum ministrul Csáky se vede, că s'a abătut încâtva ulterior de la enunciarea sa firmă, făcênd cunoscut în clubul liberal, că deși suma minimală va fi 300, ministrul sĕ fie împuternicit a întregi salariul învĕțătoresc până la fl. 400 acolo, unde autoritățile cari susțin scóla, vor cere acésta.

Biserica nóstră, precum se observă și în valorósa representațiune a sinodului din 1892, substernută dietei și pe care am publicat-o în nr. trecut al foiei nóstre, nu are nimic contra tendenței de a îmbunătăți salarele învĕțătoresci, ba din contră, ea nesilită de nimenea, s'a nisuit a ameliora după putință plata învĕțătorilor, ceea ce în parte, deși în scurt timp, i a succes.

Află însĕ vătĕmătóre pentru autonomia sa unele disposițiuni ale proiectului de lege amintit, prin cari statul, dând un anumit ajutor pentru scóle, află prin acésta calea de a se ingera în afacerile nóstre scolare, ceea ce va conturba în mod stricăcios viéța nóstră internă bisericéscă scolară.

Și tocmai aci bate proiectul, dar ori de câte ori li s'a ḑis acésta maghiarilor, foile maghiare s'au grăbit a ne asigura, că ministrul are în vedere numai și numai scopul de a crea o subsistență mai bună învĕțătorilor, fără de alte scopuri laterale sau ascunse.

Dar étă, că acum vine, nu un ḑiar din oposiție, ci unul guvernamental, care stă aprópe de cercurile conducĕtóre, și mărturisesce pe față, ceea ce am ḑis noi; este „Magyar Ujság“, care în articolul seu amintit de noi în nrul trecut étă ce ne mai spune:

> „Dar pentru susținerea minimului de fl. 300, — sunt și alte motive, cu deosebire motive ponderóse din punct de vedere de naționalitate. Este destul sĕ ne provocăm la aceea, că confesiunile, cari din punct de vedere de naționalitate nu sunt periculóse s'au arĕtat aplicate a da fl. 300. dar mai mult nu pot da. Confesiunile, cari din punct de vedere de naționalitate sunt periculóse nu vor puté da nici minimul acesta și astfel aci eo ipso va ajunge la valóre ajutoriul și pe basa acestuia și ingerința statului, ceea ce la cele dintâiu nu este de lipsă“.

Noi nu scim, cari sunt confesiunile din punctul de vedere de naționalitate periculóse și cari cele nepericulóse și nici aceea, că din bunăvoința lui „Magy. U.“ între cari suntem puși noi? dar ceea-ce e sigur este, că noi nu cunóscem in patria nóstră confesiuni periculóse din nici un punct de vedere, căci tóte și în special biserica nóstră s'a nisuit totdeuna a propaga simțul de loialitate față de tron și patrie și simțul de ordine și buna înțelegere.

Sau sunt deci aceste aiurări din partea numitului ḑiar, sau în aceea vede el pericol, dacă unele confesiuni și biserici, își apĕră cu tărie drepturile lor, credința, limba, datinele și obiceiurile sale strămoșesci Intre aceste din urmă suntem și noi, fără ca prin acésta sĕ fim periculoși. Datorința nóstră este a apĕra tot ce e avutul nostru bisericesc-național, în casul de față scólele nóstre de ingerințe streine, cari, după cum suntem noi convinși, scólelor nóstre nu le vor fi folositóre.

Și cu cât vedem mărturisite aceste tendințe pe față, cu atât mai tare ne vom opinti, ca sĕ ridicăm dotarea statului învĕțătoresc, ceea-ce de altcum era pusă la cale de a se face și noi credem, că în acéstă privință fiecare fiu al bisericei nóstre își va face datorința, în interesul și spre binele bisericei și națiunei nóstre.

Sinodul archidiecesan.

Raport special.

Ședința VI., ținută la 9/21 Aprile, 1893.

Ședința se deschide la 9 óre a. m.

Se cetesce protocolul ședinții a V-a, dela 8/20 Aprile a. c. și

— Se autentică.

Se presentéză:

a) Raportul consistorial, prin care se promovéză cererea profesorului Virgiliu Onițiu, ca opul seu „Carte de cetire pentru cl. III gimnasială, reală și scólele civile superióre“ sĕ se admite și apróbe ca manual pentru scólele nóstre.

— Se dă comisiunei scolare.

Se presentéză:

a) cererea protopresbiterului Tuliu Roșescu din Cluș, pentru a i se vota ajutoriul de 105 fl. avut de parochul din Cluș mai nainte;

b) cererea parochului Teodor Lungu din Mărișel, pentru a fi repus în oficiu și beneficiu.

— Se dau comisiunei petiționare.

Biroul sinodal raportéză, că deputatul ales în cercul al X-lea al Câmpenilor, Gherasim Candrea nici nu s'a presentat până acum, nici nu și-a cerut concediu

— Notificarea biroului sinodal se ia spre sciință și se va lua numai decât la pertractare.

Punêndu-se numai decât la desbatere, dep. I. cav. de Pușcariu propune:

Față de deputatul Gherasim Candrea, care nici nu s'a presentat, nici nu și-a cerut concediu sĕ se aplice disposițiunile „Regulamentului afacerilor interne pentru sinodul archidiecesan“ §. 8 al. 3 a.

Primindu-se acéstă propunere sinodul enunciă:

— Deputatul ales în cercul al X lea al Câmpenilor, G. Candrea, se privesce a-și fi depus mandatul.

Urméză ordinea ḑilei. Comisiunea organisătóre prin referentul seu Parteniu Cosma, relativ la raportul consistoriului archidiecesan Nr. 201/Pl. din 5 Aprile a. c., prin care se transpune spre ulterióră compentă afacere declarațiunea comisiunei administrative a fundațiunei „Șaguna“ cu privire la conclusul sinodal Nr. 99 din 1892, în care declarațiune se ḑice, că însuși fundatorele a instituit prin testamentul seu membrii în comisiune, cari erau înrudiți între sine, și că prin ur-

---

FOIȚA.

S'au dus în țară!

— Novelă originală de **Ilarie Chendi.** —

Prietinului *C. C. S.*

(Urmare).

Paserile sĕ părea că nu mai au témă de Nețu, de pescariul cel cu fața bălaie și slăbiciósă și cu pĕrul cel negru și lung; pescii îl înșelau mereu și îi încunjurau unghițele și mréja. Numai un cocostârc era deapururea în apropierea lui; cocostârcul acesta venise singur în primăvară, înaintea tuturor, și tot el plecà mai pe urmă, când îl alungà frigul de tómnă, și pescarul Nețu vĕḑù în împregiurarea acésta un lucru însemnat, își prevesti o nenorocire.

El ședea pe o scândură, pusă de-a curmeḑișul luntrei și răḑimându--și capul greu cu mânile proptite pe genunchi, uità sĕ arunce rețelele.

Haha! sĕ omor eu pe Dinu, pe tatăl ângerașului cu ochii de mură, cu dinții ca lebĕda . . . Cum, sĕ omor eu pe tatăl Chiții — nu me lăsa Dómne... Nețu începù sĕ rîḑă... dar rîsul acesta! Așa numai ferictiții și nebunii obicinuesc a rîde — óre nu-i tot una? Óre nebunii nu sunt și ei fericiți?

„Și pentru-ce sĕ móră Dinu — și nu eu; nu are lacul acesta destulă apă și pentru mine?

Étă mântuirea mea! . . . Dar ruga din urmă a tatălui meu, — Chița — nu pot, nu pot!“ așa se tânguì mai departe Nețu și-și smulse fire lungi de pĕr de pe capul cel frumos!

„Tuțule, tuțule! strigà în clipa aceea o voce femeéscă de pe marginea lacului. Era Dochița lui Dinu, carea venise cu prânḑul, — era Chița, ângerașul lui Nețu. „Tuțule, aideți la mâncare! strigà ea încă odată, făcênd semn cu mâna atât lui Dinu cât și lui Nețu, ca sĕ vină.

Sórele era sus pe ceriu, furtunei de nópte îi urmase o ḑi căldurósă de tómnă. Chița era ușor îmbrăcată, cu o fustă roșietică, cu șurț cu fluturei pe de lături, cu ie de giolgiu țesută și cusută de mânuțele ei — pe cap o basmauă de pĕr, pe spate dóuĕ plete lungi și negre ca pĕcatul de mórte — scii așa, precum port câmpenele din jurul acela — da, puteai ḑice, ca Nețu, că Chița e un ângeraș pe pământ.

Așa sunt multe din câmpenele nóstre, au trup svelt ca brăḑișorii, sunt iuți și scuturate ca falnicele codobature.

Chița întinse o măsăriță vĕrgată sub o salciă și scóse din pleteică o ólă cu țipari fierți în borș, o păstură cu felii de mămăligă nóuă, tăiate cu fir de uruioc, apoi mai scose și dóuĕ linguri de lemn, nóuĕ și crestate și le pofti la amêndoi pescarii un „prânḑ bun!“

O bóre rece clătina vêrful salciei și scutura frunḑe galbine mórte, preste mâncarea pescarilor.

Chiță, întinde masa într'alt loc, n'ai putut vedea, că aici vom fi siliți sĕ mâncăm și frunḑe?

Chița înroșì la vorbele tată-seu, îi era rușine că nu a prevĕḑut, că vor cădea frunḑe în mâncare. Până ce întinse ea într'un loc mai potrivit, ḑise Nețu mai mult cătră sine decât cătră cel de lângă el: „Seracile frunḑe, cum sunt de galbine, când nu mai este viéță în ele — pare că sunt lut. Ce lucru ciudat, ómeni, dobitóce, flori și frunḑe tóte se fac cu vremea lut!“

Chița, urmată de privirile lui Nețu, se depărtà spre lac, ca sĕ-și taie nesce papură, pentru de a avea preste érnă cu ce sĕ împletéscă corfe și pleteice, ér Dinu și Nețu începură a prânḑi.

„Ce ai tu Nețule, de-mi îndrugi aici vorbe cu înțeles posomorît, tu un băiat tinĕr faci o față, pare că tu ai sĕ porți nĕcazurile lumii. O, sfinte Dumneḑeule, eu în vêrsta ta eram vioiu și deși eram sĕrac ca napul, sau mai bine ḑis ca toți pescarii, totuși îmi părea, că lumea întrégă e a mea. Când era ceriul senin și vênĕt ca ochiul șarpelui, eu me puneam fluerând în luntre, ba când nu se acăța nici cel mai mic pescuț în rociul meu, începeam a cânta cântecul pescariului și-mi trecea de nĕcaz! Tu pare că nu esti născut pescariu — sau — sau — ce lucru naibii, de nu mi-a trăsnit până acum prin minte.

— Ce nu ți-a venit în minte, nene Dinule?

(Va urma.)

mare şi ea a proces, conform intenţiunilor fundatorelui, şi că nu a trecut cu vederea instituţiunile esistente în biserica nóstră, când prin întregire a făcut loc la doi fraţi în sinul seu, — comisiunea propune:

Tractându se de luarea unui conclus principial relativ la administrarea unei averi a archidiecesei, sinodul nainte de a decide în merit, voesce sĕ cunóscă şi vederile consistoriului archidiecesan, — înapoiază deci actul la consistoriu cu îndrumarea, ca la procsima sesiune sinodală sĕ-şi presenteze şi opiniunea sa în cestiune.

Faţă de acésta deputatul Nicolae Cristea face următórea contra-propunere:

Sinodul sĕ între în meritul causei fără a mai aştepta opiniunea consistoriului în cestiunea presentă.

Cu respingerea contra propunerei sinodul enunciă:

— Tractându-se de luarea unui conclus principial relativ la administrarea unei averi a archidiecesei, sinodul nainte de a decide în merit, voesce se cunóscă şi vederile consistoriului archidiecesan, — înapoiază deci actul la consistoriu, cu îndrumarea, ca la procsima sesiune sinodală se-şi presenteze şi opiniunea sa în cestiune.

Raportorul comisiunei organisătóre, Petru Nemeş referând asupra raportului consistorial ddto 5 Aprile, a. c. Nr. 2302/Pl. prin care se transpune raportul comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane asupra activităţii sale dela 8/20 Aprile 1892 până în present, împreună cu bugetul aceluia pe anul 1894 propune şi sinodul

— Dând raportului cetit ascultare, decide primirea lui de basă la desbatere specială şi acluderea la protocol.

Intrând în desbaterea specială, partea aceea a raportului, în care se constată, că comisiunea administrativă a tipografiiei archidiecesane a desvoltat în decursul anului trecut o activitate estra-ordinară în regularea afacerilor de zidire a caselor fundaţionale şi regularea afacerilor tipografiei şi librăriei, prin compunerea normativului administrativ şi prin completarea utensiliilor tiprografice; că afacerile zidirei se vor finalisa în decursul anului curent, şi că comisiunea administrativă în sfera sa de activitate va lua dispoşiţiunile necesare şi pentru ridicarea rentabilităţei librăriei, la propunerea comisiunei

— Se ia cu plăcere la cunoscinţă raportul susternut şi sinodul îşi esprimă recunoscinţa sa faţă de comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane pentru zelul şi activitatea estra ordinară cu regularea şi îndeplinirea afacerilor de zidire a caselor tipografiei şi librăriei archidiecesane prin votarea şi punerea în lucrare a normativului administrativ.

La propunerea comisiunei organisătóre partea din raport, în care se constată lipsa mare de cărţi rituale în archidiecesă, sinodul enunciă

— Se invită comisiunea administrativă ca în sfera sa de activitate se iee dispoşiţiunile necesare pentru retipărirea cărţilor rituale şi pentru realisarea vinderei lor.

In necs cu partea aceea a referadei comisiunei organisătóre în care se constată avêntul estraordinar ce l'a luat jurnalistica publică pe tóte terenele vieţei sociale în ultimul deceniu ne impune datorinţa morală, a ne îngriji, ca şi publicul bisericei nóstre se fie înlesnit prin ḑiariul archidiecesan „Telegraful Român" a ţiné cont de progresul jurnalistic pe tóte terenele vieţii publice bisericesci şi scolare şi fiind-că jurnalul nostru „Telegraful Român" numai atunci îşi va putea împlini misiunea sa culturală, şi va puté corespunde cerinţelor timpului şi aşteptărilor publicului nostru şi va puté concura cu celelalte ḑiare, dacă se va transforma într'un jurnal cuotidian, la propunerea comisiunei, sinodul

— Indrumă comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane a studia cestiunea transformării ḑiarului „Telegraful Român" într'un jurnal cuotidian şi sĕ vină la procsima sesiune sinodală cu un raport detaiat şi motivat, subternându-l prin consistoriul archidiecesan, care însuşi îşi va da părerea sa şi bugetul comisiunei tipografiei archidiecesane îl dă comisiunei financiare spre raportare, avênd acesta sĕ se desbată în legătură cu bugetul general presentat de consistoriul archidiecesan.

Cu privire la raportul consistorial ddto 5 Aprile a. c. Nr. 2300/Pl., prin care transpune raportul general al comisiunei administrative a fundaţiunei „Şaguna" despre administrarea acestei fundaţiuni, la propunerea comisiunei

— Raportul comisiunei administrative a „fundaţiunei Şaguna" cetindu-se se primesce de basă specială şi se alătură la protocol.

In desbaterea specială a acestui raport; pctul 1 despre numĕrul esibitelor; pctul 2 despre arangiarea esibitelor, după natura lor, distribuirea ajutórelor bisericesci şi scolare şi ţinerea numai unei şedinţe în a. 1892, nefiind necesitate de a ţiné mai multe; pctul 3 despre numĕrul şedinţelor ţinute în a. 1893 precum şi despre alegerea membrului nou în persóna dlui Alecsandru Lebu proprietariu în Sibiiu; pctul 4 despre tipărirea actelor şi documentelor referitóre la acésta fundaţiune în 200 esemplare şi specificarea distribuirei ajutórelor bisericesci; pctul 5 despre specificarea ajutórelor scolare; pctul 6 despre resolvirea suplicelor întrate şi dispoşiţia luată, prin care s'au votat ajutóre comunelor bisericesci şi scolare din bugetul anului 1893 în suma de 7600 fl. şi înaintarea bugetului pro 1894, la propunerea comisiunei

— Se iau spre sciinţă, rĕmânênd, ca bugetul sĕ se desbată în cadrul bugetului general presentat de consistoriul archid.

Comisiunea financiară prin raportorul seu, Dr. I. Popescu, referéză asupra raportului consistorial din 13 Martiu a. c. Nr. 1762 Epitr. despre starea proceselor fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane.

— Raportul consistorial, cetindu-se se primesce de basă la desbaterea specială.

In desbaterea specială a acestui raport: pctul 1 despre procesul contra parochului Vasiliu Basarab din Romos de 500 fl ; pctul 2 despre procesul bisericei nóstre din Olpret contra greco-catolicilor; pctul 3 despre procesul parochului Luca Boteanu din Geógiu pentru 300 fl. pctul 4 despre procesul contra parochului Vasiliu Bologa din Turda pentru 156 fl. 67 cr.; punctul 5 şi 6 despre procesul gr. cat. din Sec contra bisericei nóstre pentru estradarea porţiunei canonice şi aflarea lui la forurile administrative; pctul 7 despre procesul fundaţiunei Parteniu de Trombitaş contra următorilor după Anania de Trombitaş; punctul 8 despre finalisarea procesului contra lui Ioan Chendi şi consoţii pentru 1400 fl. punctul 9 despre complanarea procesului contra următorilor protopresbiterului Ioan Gall pentru 564 fl. 97 cr. arêndă restanţă şi pctul 10 despre procesul contra fostilor oficiali ai cassei archidiecesane Eugen Brote şi Constantin Stezariu pentru restituirea sumei de 5625 fl. daună causată fondurilor archidiecesane prin convertirea bonurilor rurale transilvane la anul 1886, comisiunea propune a se lua spre sciinţă.

Faţă de punctul al 5 şi 6-lea dep. Teodor Herman propune: sĕ se iee spre sciinţă cu aceea adaugere, că consistoriul se însărcinéză a intreveni la înaltul ministeriu de interne pentru cât mai grabnica resolvire a acestei grave cestiuni.

Primindu-se ambe propunerile sinodul enunţă:

— Raportul consistorial despre starea proceselor fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane sĕ ia spre sciinţă şi consistoriul se însărcinéză a intreveni la înaltul ministru de interne pentru cât mai grabnica resolvire a cestiunei bisericei din Sec.

Aceeaşi comisiune prin acelaşi raportor, referéză asupra raportului consistorial din 20 Martiu a. c. Nr. 1956 Ep., prin care se promovéză raţiociniile fondurilor, fundaţiunilor arch. şi ale depositelor pe anul 1892; la propunerea comisiunei, sinodul enunciă

— Aflându-se, că raţiociniile fondurilor arch. cu 31 Decembre 1892 sunt în deplină conformitate cu cărţile şi inventarele ţinute în regulă, acelea se apróbă, ér supererogatele în suma de 5799 fl. 99 cr. fiind justificate se încuviinţéză: consistoriului archidiecesan i se dă absolutoriul pe a. 1892 şi în fine scontrarea cassei, efectuită prin comisiunea financiară, se ia spre sciinţă.

Tot raportorul comisiunei financiare referéză asupra raportului consistorial din 28 August 1892, Nr. 5256 Ep, relativ la votarea unui ajutoriu de 100 fl. scólei parochiiale din Sibiiu-cetate spre a adapta casa Nr. 37 din strada Măcelarilor în scólă practică pentru institutul pedagogic, la propunerea comisiunei

— Sinodul îndemniséză ajutoriul de 100 fl. v. a. votat scólei parochiale din Sibiiu-cetate, spre scopul adaptărei casei Nr. 37 din strada Măcelarilor în scólă practică pentru institutul pedagogic.

Raportul consistoriului arch. din 1 Februariu a. c. Nr. 775 Pl., prin care se promovéză consemnarea celor împărtăşiţi cu ajutóre şi stipendii din fundaţiunea „Andronic", la propunerea comisiunei,

— Se ia spre sciinţă.

Aceeaşi comisiune prin raportorul Ioan Droc referéză asupra raportului consistorial din 5 Aprile a. c. Nr. 2346 Ep., prin care se promovéză raţiociniile tipografiiei archidiecesane pe anii 1890, 1891 şi 1892, la propunerea comisiunei,

— Se ia spre sciinţa avênd consistoriul a raporta sinodului archidiecesan la procsima sesiune despre resultatul revisiunei raţiociniilor.

Urméză la ordinea ḑilei comisiunea bisericéscă. Raportorul Daniil David referéză:

a) asupra raportului consistorial din 26 Ianuariu a. c. Nr. 361 B., în causa întregirei parochiei Galomfaleul-mare, tractul Sighişórei, prin candidatul sinodului parochial Ioan Dan, învĕţătoriu în Nadăşul săsesc;

b) asupra raportului consistorial din 9 Septembre 1892 Nr. 5742 B., în causa întregirei parochiei Maerĕu, tractul Turdei, prin candidatul sinodului parochial Gavriil Micu, cantor în Maerĕu;

c) asupra raportului consist. din 23 Martiu a. c. Nr. 2059 B., în causa întregirei parochiei Recea telechiană, tractul Făgăraşului, prin candidatul sinodului parochial Iosif Martin, absolvent de douĕ clase civile;

d) asupra raportului consistorial din 18 Nov. Nr. 7065 B., în causa întregirei parochiei Federi, tractul Haţegului, prin primirea candidatului sinodului parochial Mihailă Muntean, la cursul clerical estraordinar, la propunerea comisiunei

— Se primesce propunerea de a se întregí parochiile supranumite primindu-se susnumiţii din partea respectivelor parochii, la cursul estraordinar.

Relativ la rugarea învĕţ. Dimitriu Guga, pentru conferirea parochiei vacante Federi, tractul Haţegului, la propunerea comisiunei,

— Sinodul enunciă, că rugarea înv. D. Guga nu se încuviinţéză.

Anunciându-se şedinţa procsimă pe mâne la 9 óre a. m. şi punêndu-se la ordinea ḑilei alegerea unui asesor consistorial în locul devenit vacant în senatul scolar, — precum şi rapórtele comisiunilor, şedinţa se încheie la $12^3/_4$ óre a. m.

Şedinţa a VII-a, ţinută la 10/22 Aprile, 1893.

Şedinţa se deschide la 9 óre a. m.

— Se cetesce protocolul şedinţei a VI-a, dela 9 Aprile a. c. şi

— Se autentică.

Se presentéză:

Cererea trimisă pe cale telegrafică a deputatului Gherasim Candrea, pentru concediu pe întrégă durata sesiunei.

Preşedintele archiepiscop din considerare, că deputatul Candrea, prin cererea sa, deşi trimisă târḑiu, dovedesce, că nu este indiferent faţă de sinod, face următórea propunere:

„Propun, ca din incidentul acestei cereri de concediu, sĕ se scótă din valóre conclusul luat în şedinţa de eri, că deputatul Gherasim Candrea s'a considerat a-şi fi depus mandatul".

Deputatul Ioan de Preda propune:

„Sinodul avênd în vedere dispoşiţia §-lui 14 din regulamentul afacerilor interne, care nu admite cererile pe cale telegrafică, trece asupra telegramei deputatului Candrea la ordinea ḑilei"

Sinodul trece la ordinea ḑilei conform propunerei deput. I. de Preda.

— La ordinea ḑilei se pune alegerea unui asesor onorar în senatul scolar, în locul devenit vacant prin mórtea fostului deputat Dr. Absolon Todea.

Pentru consultare se suspendă şedinţa pe 5 minute.

După redeschiderea şedinţei se purcede la alegere prin votare secretă cu şedule.

La apelul nominal respund şi votéză cu şedule 41 de deputaţi. Incheiându-se votarea, se face scrutiniul şi se constată următoriul resultat:

Din 41 voturi au întrunit: Dr. Ioan Mihu, adv. 31, Dr. Barcian 6, Oprişa 1, Silvestru Moldovan 1, şedule albe 2.

Conform acestui resultat presidiul declară de ales pe Dr. Ioan Mihu, adv. în Orĕstie, de ales asesor onorar în senatul scolar pentru restul periodului.

— Prin alegerea deputatului şi asesorului onorar în senatul epitropesc Dr. Ioan Mihu, de asesor onorar în senatul scolar, devenind vacant un loc în senatul epitropesc se pune la ordinea ḑilei alegerea unui asesor onorar în senatul epitropesc asemenea pentru restul periodului.

Pentru consultare şedinţa se suspendă pe 5 minute.

După redeschiderea şedinţei sĕ purcede la alegere prin votare secretă cu şedule

La apelul nominal respund şi votéză cu şedule 44 de deputaţi. Incheiându-se votarea, sĕ face scrutiniul şi sĕ constată următoriul resultat:

Din 44 de voturi au întrunit.

Silvestru Moldovan 37, P. Ciócra 2, Victor Tordăşan 1, Parteniu Cosma 1, şedule albe 3.

— Conform acestui resultat presidiul declară pe Silvestru Moldovan de ales asesor onorar în senatul epitropesc.

Urméză la ordinea ḑilei comisiunea scolară. Raportor deputatul Dr. P. Şpan.

Asupra raportului consistoriului archidiecesan Nr. 1698 scol. pentru înfiinţarea unui organ pedagogic, afacerea fiind dată „Reuniunei învĕţătorilor“ spre opinare, în conformitate cu propunerea comisiunei sĕ ia conclusul

— Raportul consistoriului sĕ ia spre sciinţă, cu observarea, că fiind causa urgentă, consistoriul sĕ însărcinéză a o resolvi cu posibilă grăbire.

Cu privire la raportul consistoriului archidiecesan Nr. 3351 sc. în cestiunea mĕsurilor luate pentru îngrigirea cu modele de caligrafie şi de desemn (decisiune sinodală Nr. 41/92) precum şi în general la ridicarea de scóle proprii, aducerea lor la stare corespundĕtóre, cultivarea grădinelor de pomărit, la propunerea comisiunei

— Se ia spre sciinţă.

Cu privire la tipărirea şi preţul manualelor ce sĕ întroduc şi folosesc ca manuale în scólele nóstre, comisiunea propune: a se însărcina consistoriul archidiecesan, ca sĕ se observe conclusul sinodal Nr. 102 din 1887 şi 80 din 1890, la prima ediţie a acelora ér la cele tipărite deja la eventualele nóuĕ ediţii.

Deputatul archimandrit Dr. Ilarion Puşcariu face următórea propunere:

„In considerarea lipsei de manuale în scólele medii şi comerciale, sinodul scóte din valóre conclusul sinodul din 18/30 Aprile 1887. Nr. prot 102 (IV) încât pentru manualele din scólele medii şi-l susţine în valóre nu mai pentru manualele din scólele poporale“.

După o desbatere meritorică, sinodul ia următoriul conclus:

— Consistoriul archidiecesan sĕ îndrumă ca sĕ se observe conclusul sinodal Nr. 102 din 1887 şi 80 din 1890 deja la prima ediţie a manualelor de scólă, ér la cele tipărite deja la eventualele ediţii nóuĕ.

(Va urma.)

Resoluţiunile de protestare ale sinódelor bisericei nóstre.

Conform promisiunei din numĕrul trecut al fóiei nóstre, lăsăm sĕ urmeze apreţierile, ce le face fóia clericală magiară „Magyar Állam“ relativ la resoluţiunile de protestare ale sinódelor bisericei nóstre contra politicei bisericesci a guvernului.

Ele sunt de următoriul cuprins:

In Ungaria, după credincioşii catolici, mai numĕroşi sunt credincioşii bisericei gr. orientale, care numĕră 3 milióne; numai după aceea urméză confesiunile protestante, cari la olaltă nu figuréză în statistică cu un numĕr mai mare, decât greco-orientalii. Intre locuitorii ţĕrii aşa-dară, după catolici, maioritatea formându-o greco-orientalii, păşirea acestora contra teoriei liberale, adecă contra politicei bisericesci, este identică cu manifestarea maiorităţii ţĕrii. Prin urmare, resoluţiunea sinodului din Caransebeş cumpănesce mai mult decât declaraţiunile de aprobare ale municipiilor. Resoluţiunea acésta este aşa de corectă şi aşa de obiectivă, încât nime nu se póte retrage de sub influinţa ei. In ea nu vor găsi, nici chiar fantasticii şovinisti, care vĕd în fie-care cetăţén al patriei — afară de cei din Dobriţin — trădători de patrie, nu vor găsi, dicem, nici schinteie din cestiunea de naţionalitate, nici un cuvênt de care s'ar puté lega, — deşi argumentul principal al politicianilor de talia lui Beksics a fost, că politica bisericéscă e bună tocmai pentru-că ea nu convine naţionalităţilor. Ei, dar aici nu este vorba de cestiune de naţionalitate, ci numai de aceea, că nici statului nu-i este permis a silui consciinţa cetăţenilor şi limba lor, ér dacă lucrările óre-cărei secte ori naţionalităţi lovesc în ordinea de drept a statului, atunci sĕ aplice statul legea penală, fiind-că într'un stat de drept nu póte fi alt pĕcat, decât ceea ce declară de punibil codicele de lege.

Scim fórte bine, ba o vedem şi idn articolul de adi al lui „Pesti Hirlap“, că nenorocita cestiune de naţionalitate voesc s'o complice cu politica bisericéscă. Dar cine vrea acéstă complicare? De sigur, că nu greco-orientalii, nici protestanţii, cari stau pe basa creştinismului positiv şi cari tocmai pentru acésta combat casătoria civilă, — ci acei vênători după reclamă liberali, cari, ca sĕ mêntuéscă cât mai curênd patria, înjură mereu naţionalităţile ori au causă, ori n'au; înjură fiind-că cestiunea de naţionalitate este tema lor predilectă, sau mai bine dis, calul de bătaie al şovinismului, care pentru „reformele“ bisericesci se însufieţesce ca orbul, fără de a pricepe măcar, că ce putere au ele asupra poporului şi ce influinţă asupra moralităţii.

Cetéscă acesti domni, până în fine resoluţiunea din Caransebeş şi judece-o, căci abia de vor mai fi cetit o critică mai obiectivă şi mai sdrobitóre a plănuirilor lor. Noi însĕ salutăm cu bucurie pe cei ce au compus proiectul de resoluţiune dela Caransebeş, proiect, care grăbesce a veni în apĕrarea creştinismului patriei.

Noutăţi.

Politica bisericéscă a guvernului. In şedinţa din 26 Aprile a dietei unguresci ministrii Csáky şi Hieronymi au presentat între furtunóse strigăte de „éljen“ proiectele de legi despre religiunea israelită şi purtarea matriculelor civile. Cel dintâiu constă din 3 paragrafi şi declară religiunea israelită ca legal receputӑ. Referitoriu la trecerile dela religiunea israelită la cea creştină sau vice-versa proiectul va cuprinde şi disposiţiunea că art. de lege 53 din 1868 se va estinde şi asupra religiunei israelite, adecă trecerile se pot face reciproc.

Proiectul de lege despre matriculele civile are 74 de paragrafi. Conform noului proiect, matriculele vor fi purtate de către persóne numite anume spre acest scop, care vor fi numite de către comitele suprem Preoţii resp. rabinii nu pot fi numiţi ca purtători de matricule. Purtătoriul matriculelor e privit ca functionar public. Dacă nascerile, căsătoriele şi casurile de mórte se înştiinţéză cu întârdiere de trei luni, purtătoriul matriculelor trebue sĕ facă despre acésta arĕtare autorităţei superióre. Matriculele sunt privite ca documente publice. Nascerea copilului e a se aduce la cunostinţă în decurs de o sĕptămână. Dacă căsătoria se declară ca valabilă sau desfiinţată, conducĕtoriul matriculelor va fi încunosciinţat, spre scopul înregistrărei, din partea autorităţei competente, comunicându-i-se totodată şi sentenţa valabilă. Sentenţa tribunalelor strĕine pentru desfiinţarea căsătoriei între supuşi ungari nu póte servi ca basă la înregistrare. Despre fiecare cas de mórte e a se face însciinţarea în diua următóre de lucru. Dacă însciinţările nu se fac la timp, în casul acesta se póte dicta o amendă în bani până la 600 de coróne. Intrarea în vigóre a legii o hotăresce ministerul de interne, care e autorisat a nu estinde deodată legea asupra întregei ţĕri, ci numai succesiv în singuratice cercuri.

* * *

Legea pentru colonisări. Ministrul unguresc de agricultură cont. Andreiu Bethlen a presentat dietei „mult asteptatul“ proiect referitoriu la colonisări. Foile maghiare saltă de bucurie din acest incident, regretă totuşi, că proiectul nu s'a adus cu deci de ani nainte până ce nu s'au vêndut atâtea bunuri erariale. După cestionatul proiect terenul, pe care se coloniséză trebuie sĕ fie cel puţin de o suprafaţă pentru 150 de colonisti; terenul pentru intravilan de 400 stângeni cuadraţi, ér terenul pentru biserică, scólă casă parochială, învĕţătoréscă, notarială etc. 'l dă colonisătorul fără a fi rĕscumpĕrat. Fiecare colonist primesce cel puţin 10 iugĕre şi cel mult 80 iugere de pămênt, luându-se în considerare mai vêrtos calitatea pămêntului. Legea decretéză crearea unui fond de trei milióne, ca sĕ se pótă face împrumuturile necesare la colonisări. Legea pentru colonisări o motivéză guvernul cu împărţirea cât se póte mai egală a pămêntului între muncitorii agricoli şi cu înaintarea culturei pămêntului în părţile, unde nu se pune aşa mare pond pe acésta. Noi considerând cele petrecute până acum o motivĕm cu: progresul în maghiarisare!

* * *

„Putea sau nu putea“ Putea sau nu putea fi ales ministrul Fejérváry ca deputat?! Acésta a fost tema foilor oposiţionale magiare şi acésta din causă, că ministrul Fejérváry e soldat activ şi stă sub ordinele ministrului de resboiu. Ele dic: Fejérváry nu putea fi ales şi cu tóte acestea a fost deputat. Ansă la acésta discuţiune o a dat împregiurarea, că Fejérváry ca general activ la revista trupelor din urmă pe câmpul de paradă la Viena a defilat cu un regiment înaintea Maj. Sale monarchului. Ugron a şi întrebat în dietă, că cum se potrivesce acésta cu un ministru ungar, care dacă ar fi greşit ar fi putut fi aspru înfruntat şi chiar pedepsit.

* * *

Brutalitate de gendarm. Tot mai tare se sporesc casurile, care dovedesc brutalitatea, ce o comite câte un nefericit gendarm, care nu-şi cunósce chiemarea. In dilele trecute la têrgul de oi din Archita un gendarm, după-ce a dat cu lungul puscei într'un român, strâmbându-i se baioneta, de nĕcaz şi-a descărcat puşca în pieptul victimei, încât glonţul eşi prin spate, trecù prin mâna altui român şi prin hainele unei copile de sas. Nenorocitul om a murit a doua di. El e din Feleag şi precum se spune om onest şi binevĕdut. Cu gendarmul n'a avut nimic, numai a vrut sĕ despartă pe alţi doi ómeni, care se luaseră la cértă.

* * *

Ministrul rusesc Giers. In dilele trecute, ministrul rusesc Giers s'a bucurat de o distincţiune deosebită, care a dat ansă la combinări şi apreţierii caracteristice. In călĕtoria sa spre Petersburg ministrul s'a oprit în Viena, ér Maj. Sa monarchul l'a distins cu o visită mai lungă, după carea a urmat o visită a cont. Kalnoky, ministrul de de esterne al monarchiei nóstre. Presa aduce în combinaţiune aceste visite cu primirea ce o a avut mai deunădi Stambuloff, ministrul Bulgariei, la Maj. Sa monarchul; dar accentuéză şi faptul caracteristic, că Giers a sosit la Viena în dilele iubilare ale părechei regale italiene şi pe când împĕratul german petrecea în Roma.

Raport general

al consistoriului archidiecesan, despre activitatea sa ca senat epitropesc dela sesiunea sinodală ultimă până în present.

Nr. 1955 Epitr.

Preavenerabil sinod archidiecesan.

Despre activitatea consistoriului archidiecesan ca senat epitropesc, şi despre momentele mai însemnate în decursul anului 1892, avem onóre a substerne Preavenerabilului sinod următoriul

Raport general.

In cele formali ne luăm voiă a notifica: că senatul epitropesc în decursul anului espirat a ţinut 45 şedinţe, dintre cari 44 ordinare şi 1 estraordinară. Piesele întrate la protocolul de esibite pentru resortul acestui senat in numĕr de 3037 s'au resolvit parte în şedinţe, parte pe cale presidială, rĕmănênd cu 31 Decembre 1892 685 piese neresolvite, dintre cari 161 Nri sunt raţiocinii; însĕ până astădi s'au resolvit aprópe tóte acelea.

Trecênd acum la partea meritorială a activităţei consistoriului, acésta a fost îndreptată mai cu samă în dóuĕ direcţiuni principale, adecă asupra administrărei, manipulărei şi controlărei averei archidiecesane din centru, şi asupra administrărei, manipulărei şi controlărei averilor din singuraticele comune, precum şi a altor corporaţiuni bisericesci şi scolare din archidiecesă.

I. Cu privire la administrarea, manipularea şi controlarea averei archidiecesane din centru, constatăm: că acésta a fost şi în anul 1892 în conformitate cu normele regulamentari.

1. Staeea fondurilor şi a fundaţiunilor archidiecesane cu 31 Decembre 1892 este evidentă din raţiociniile aceluiaşi an, cari se substern cu raport separat. Din acestea se va vedea: la cari posiţiuni şi în cât a fost consistoriul necesitat a trece la erogaţiuni preste buget, pentru cari supererogate se va cere la locul seu îndemnisare.

2. Investirea sumelor de bani gata s'a făcut şi în anul espirat mai cu samă în hârtii de valóre de ale statului nostru şi dela institute de bani private sigure din patriă, după cum este evident din raţiocinii.

3. Imprumuturi la privaţi în decursul anului tecut nu s'au dat.

4. Cu privire la darea de ecuivalent mĕsurată asupra fundaţiunei „Andronic“, afacerea acésta este sub pertractare la tribunalul r. u. de finanţe din Budapesta.

5. Raţiociniile tipografiei archidiecesane se vor substerne cu raport separat.

6. Prin o comisiune esmisă din partea consistoriului s'a făcut scontrarea cassei şi a averei archidiecesane din centru cu tótă rigórea, în conformitate cu disposiţiunile regulamentari.

Din acésta scontrare amĕnunţită s'a constatat esacta manipulare a averei, acurata purtare a cărţilor de contabilitate şi deplina consonanţă a averei cu cărţile principale şi aucsiliare, după cum se póte vedea din raportul comisiunei de scontrare aci sub ¹/. alăturat.

7. Asesorul consistorial Gerasim Candrea a renunciat la oficiile ce le-a purtat până la 10 Novembre 1892 în gremiul consistorial, care renunciare s'a şi primit cu finea anului 1892 st. n.

Cu îndeplinirea acestor oficii s'au însărcinat în mod provisoriu cu începere dela 1 Ianuariu 1893 st. n. asesorii: Dr. Nicolau Olariu cu continuarea agendelor, ce le-a avut numitul asesor Gerasim Candrea ca referent în senatul epitropesc, apoi ca conducĕtoriu al afacerilor esactorale s'a însărcinat asesorul şi casariul consistorial Pantaleon Lucuţa, şi în fine cu continuarea agendelor de controlor la cassa archidiecesană şi ca referent în afacerile fundaţiunei „Andronic“, s'a însărcinat asesorul-secretariu consistorial Dr. Remus Rosca.

II. Cu privire la starea materială, la administrarea şi manipularea averei singuraticelor comune bisericesci din archidiecesă avem onóre a raporta următórele:

1. Averea comunelor bisericesci s'a mai sporit şi în decursul anului prin donaţiuni, daruri şi legate făcute de către singuraticii binefăcĕtori:

a) bisericei din Arpătac prin legatul făcut de reposatul fost învĕţătoriu în Braşov Dimitriu Cioflec de 5600 fl. în bani, şi unele realităţi;

b) fundaţiunea de 10,000 fl., lăsată în administrarea consistoriului prin testamentul dto 30 Maiu, 1892, al rĕposatului fost advocat în Reghin şi deputat la sinodul archidiecesan Dr. Absolon Todea. Acésta fundaţiune are meniţiunea: sĕ se dea stipendii la tineri gr. or. români, cari vor frecuenta gimnasii, scóle reale, universităţi, sau teologia ori pedagogia în seminariul archidiecesan, fundaţiunea însĕ până astădi încă nu este realisată, ci se află sub pertractare.

c) fundaţiunea de 4200 fl., făcută de G. D. Ioan din Braşov. In privinţa acésta s'a dispus prin conclusul consistorial din 14 Novembre, 1892 Nr. 7181 Epitr. a se face literele fundaţionale în sensul testamentului.

Afară de acestea s'au făcut şi alte donaţiuni mai mici de unii pioşi crestini, precum bisericii din Braşovul vechiu de Georgiu Grozea, bisericii din Viştea de Georgiu Clóje, bisericii din Certegea de Georgiu Buzgariu, bisericii din Marcoşiu de Avram Nedeleu ş. a.

2. Şi în decursul anului 1892 mai multe comune bisericesci au continuat a învesti o parte din capitalele lor în realităţi pelângă previa încuviinţare a consistoriului, precum comunele: Făuresci, Nadăşa-română, Noul săsesc, Maşca, Doboli inferiori, Dobricel, Viştea inferióră, Feldióra, Ocolişul mare, Bucerdea vinósă, Boiţa, Malomfalĕu, Şoimuşul murĕşan, Moşna, Coroi S. Mărtin, Aitaséca, Nochrichiu, Gârbova, Rusciori şi Borgo-Bistriţa.

3. Porţiuni canonice s'au cumpĕrat din bugetul fondului Rudolfin în parochiile Tămăşasa, Burul, M. Oşorheiu şi Proştea.

4. Cu privire la zidiri de biserici şi de scóle avem onóre a aduce la cunoscinţa Preavenerabilului sinod archidiecesan, că în decursul anului espirat s'a pus în lucrare edificarea bisericilor în Şirnea, în Totoiu, în Archita, în Sita-Buzeu, în Secătură; în comuna Mihalţiu s'a colaudat edificiul bisericei şi s'a aflat corespundĕtoriu planului pentru zidire; în comunele: Alba Iulia oraş, Cerişor, Laz, Dupăpétră, Selisce (Zarand) s'au reparat bisericile; s'a pus în lucrare edificarea scólelor în Cernat, Stupini, Dobricel, Bucerdea vinósă, Ciceu-Corabiă, Pâclişa, Cetatea de baltă, Marcoşiu, Cozia, Calbor şi Daia-română, ér în Măgărei s'a terminat edificíul scólei. Casă parochială nóuă s'a edificat în Alba Iulia oraş; în comunele Fărău, Trêmpoele, Merchiaşa şi Boian s'a pus la cale edificarea de case parochiale, în comuna Berghia de câmpie s'a cumpĕrat casă parochială, ér cea din Dârste s'a reparat.

5. Pentru mai mare asigurare unele comune au depus o parte din averea lor mişcătóre ca deposit la casa archidiecesană spre administrare, după cum se póte vedé din raţiociniul depositelor.

6. Administrarea şi manipularea averilor bisericesci şi fundaţionale din singuraticele comune, în urma îndrumărilor date de aici, a decurs între marginile regulamentului pentru administrarea şi controla averilor bisericesci din archidiecesă.

Ca preavenerabilul sinod se aibă o icónă despre starea raţiociniilor comunelor bisericesci, a protopresbiteratelor şi a altor corporaţiuni bisericesci şi scolare, ne luăm voiă a alătura sub ²/. un conspect, din care se vede după protopresbiterate suma raţiociniilor întrate, a celor resolvite cu absolutoriu şi a celor restante.

Sibiiu, din şedinţa senatului epitropesc, ţinută la 20 Martiu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. *Ilarion Puscariu*, arch. vicariu archiep.
Dr. *Remus Roşca*, secretariu.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Rĕşinari, 7 Aprile 1893.

Dle redactor! Sum pe deplin convins, că apreţiaţi progresul atât în afacerile nóstre bisericesci scolare, cât şi naţional culturale, Basat pre acésta cred, că nu îmi veţi lua în nume de rĕu, dacă din când în când, îmi permit a informa publicul cetitoriu despre unele acte petrecute în comuna nóstră, cari dovedesc un atare progres, manifestas'ar acela pe ori ce cale şi în ori ce direcţiune.

Doi ani sunt decând în comuna nóstră Rĕşinari a început a se ventila idea înfiinţărei unei reuniuni de femei, şi un an şi jumĕtate decând statutele acestei reuniuni sunt provĕḑute cu clasula de aprobare. Scopul ce'l nrmăresce acésta instituţiune culturală este: crearea de ajutóre pentru tetiţele, cari cu bun succes, terminând scóla din loc, vor a cerceta o scólă superióră şi înfiinţarea unei scóle de economiă pentru fetiţele dela 12 ani în sus.

Intemeietorii acestei reuniuni au avut fericita idee de a-şi alege ca ţintă ceea ce a fost mai mult de dorit, adecă crescerea fetiţelor nóstre ca bune económe, pentru-că după cum arată statutele, apoi în scóla de economiă, care sĕ va înfiinţa atunci când capitalul va ajunge la suma precisată în statute, sĕ va propune tot ce se cere de la o económă sdravĕnă precum: croitul, cusutul, fertul, călcatul, comptabilitatea ş. a.

Eu cred că mulţi vor fi dc acord cu mine când ḑic că, nimic mai necesar pentru noi românii decât económe pricepute, de care avem cea mai mare lipsă.

Dumineca în 21 Martiu a. c. Dumineca Floriilor, reuniunea ş'a ţinut a III-a adunare generală. Un numĕr frumos de femei şi bărbaţi erau adunaţi în sala clasei a II-a de fetiţe, ba cu bucurie am vĕḑut că şi fetiţele scólei de repetiţiune erau presente.

Ca punct prim a fost: deschiderea adunărei prin presidiu. Insufleţitor a fost discursul rostit de dómna presidentă Aurelia Goga, în care d-sa încuragiază, arătând starea înfloritóre a reuniunei, la muncă neobosită, făcĕnd totodată şi istoricul reuniunei nóstre. Frumos a fost acest cuvênt rostit cu voce adênc miscată. A urmat apoi cetirea raportului prin secretariul Mihail Stoia; acest raport arată neobosita activitate a comitetului, tot din raport m'am informat, că numĕrul membrilor reuniunei de tóte categoriile a trecut de mult suta. Prin casariul reuniunei s'a cetit raciociniul pe anul 1892. Aici am rĕmas uimit. Şi în adevĕr, cine nu va fi frapat, vĕḑênd, că un an şi jumĕtate după aprobarea statutelor averea reuniunei se urcă la suma considerabilă de aprópe 800 fl. v. a. In decursul anului 1892 fondul reuniunii s'a sporit cu preste 500 fl. v. a. parte din contribuirile membrilor, parte însĕ prin colecte intreprinse spre acest scop.

Eu cred, că ori cine póte numai felicita pre comitet pentru activitatea dovedită atât de eclatant prin cifrele, cari vorbesc de sine şi nu au lipsă de comentar.

Intre esclamări de bucurie s'a ascultat cetirea raciociniului şi censurându-se prin comisiunea alésă spre acest scop, s'a primit votându-se comitetului mulţămită pentru zelul seu.

A urmat apoi mai multe discuţii cu deosebire în ceea ce privesce înmulţirea capitalului, şi aici m'am putut convinge, că toţi numai la binele şi prosperarea reuniunei se gândesc.

Terminându se agendele adunărei generale presidenta declară şedinţa de încheată. Domnul notar comunal Mihail Jurca prin un cuvênt adênc simţit mulţămesce presidentei pentru buna conducere şi neobositul zel şi activitate. Asemenea î'şi esprimă mulţămita faţă de comitet a cărui membrii mână în mână lucră cu stăruinţă la ajungerea scopului nobil ce'l urmăresce reuniunea.

A veni la un capital aşa de frumos într'un timp atât de scurt însémnă a fi activ, a lucra neobosit. Eu am simţit o bucurie nespusă, convingêndu-mĕ, că sunt ómeni cari privesc în întrégă viéţa o ţintă de a lucra numai pentru înaintarea poporului nostru.

Din inimă doresc comitetului reuniunei putere, tărie şi răbdare pentru de a lucra mai departe, armonia şi concordia ce s'a manifestat şi până acum între membrii acestei reuniuni, şi căruia i se póte atribui şi progresul însemnat al reuniunei.

Un participant.

Bibliografic.

A apărut:

„Navigaţinnea pe Olt şi importanţa ei pentru România“ de Dr. Carol Wolff, director al cassei de economii din Sibiiu. (Estras din Buletinul geografic Trim. III şi IV.—1892).

Cuprinsul:

Cap. I. „Dunărea de jos şi Oltul“. Concurenţa pe Dunărea de jos. Configuraţiunea geografică a ţinutului Dunării de jos. Importanţa comercială-politică şi strategică a liniei Oltului. Conspect idrografic pespre rîul Olt.

Cap. II. „Istoria navigaţiunei pe Olt“. Curăţirea albiei rîului sub Impĕratul Carol VI. Intreprinderea de navigaţiune a marelui comerciant din Sibiiu, Pürker, în anul 1784. Intreprinderea de navigaţiune miltară a armatei de ocupaţinne austriace în anul 1788—1790. Intreprinderea de navigaţiune a lui George Aron 1819. Oferta ruséscă 1829. „Societatea sibiană pentru navigaţiunea Oltului“ 1837—1844. Incercările prime ale României pentru a face Oltul navigabil 1836. Principele Alecsandru Ghica şi părerile în Bucuresci.

Cap. III. „Pedecile in contra navigaţiunei pe Olt şi rapórtele despre navigaţiune“. Rapórtele inginerului W. M. Schuster şi călĕtoriile lui dela Boiţa (Transivania) până la Râmnic (1837) şi până la Dunăre (1839). Călĕtoria inginerului Nicolau Marcovits şi nauticului Fritz Maier cu o luntre dela Făgăraş (Transilvania) până la Dunăre (Martie 1892) şi părerea nauticului Fritz Maier.

Cap. IV. „Regularea şi facerea navigabilă a rîului Olt“. Resumat din rapórtele despre navigaţiune. Construirea bastimentelor şi luntrilor de şlep. Partea cumercială a navigaţiunei pe Olt. Comunicaţiunea cu plute şi comerciul cu lemne în districtul Râmnicul-Vâlcii. Sistemul care ar fi a se aplica pentru regularea Oltului. Vaduri în rîul Olt. Navigaţiunea pe rîu în sus de la Râmnic până în Transilvania. Aplicarea şi sistemul navigaţiunei cu lanţ.

Cap. V. „Cheltuelile şi rentabilitatea unei întreprinderi de navigaţiune pe Olt“. Bastimente întocmite pentru lanţ şi vapóre fără lanţ. Capital de investire. Cheltueli de esploatare. Rentabilitate. Garanţie de dobêndă şi participarea statului la profitul curat.

Cap. VI. „Problemele Statului“. Formarea unei soţietăţi pe acţii pentru navigaţiunea Oltului. Concesiunea pentru alcătuirea şi esploatarea navigaţiunei cu lanţ pe rîul Neckar. Indatoririle guvernului şi legislaţiunei din România.

— În tipografia şi fonderia de litere Toma Basilescu, a apărut: *Raportul D-lui George Ioan Lahovari* secretar general al societăţii geografice române, către adunarea generală din 13/25 Martiu 1893.

Loterie.

Mercuri, 26 Aprile, 1893 n.

Brünn: 60 22 82 85 81

Nr. 28—1893 [57] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia (III) Blăseni-Plaiu, se escrie, pe basa Venerabilului ordin consistorial ddto 2 Februariu 1892 Nr. 179/B., concurs acum pentru a patra óră, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“. Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 409 fl. v. a.

Concurenţii au a şi ascerne cererile instruate conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopopesc.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Brad, la26 Ianuariu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresbiter.

Rohseidene Bastkleider

fl. 10.50 per Stoff zur kompleten Robe und bessere Qualitäten — sowie **schwarze, weisse** und **farbige** Seidenstoffe vou **45 kr.** bis **fl. 11.65** per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert. Damaste etc. (ca 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) Porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz 3

Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) **Zürich.** 3

Ball-Seidenstoffe von **85 kr.** bis **fl. 11.65** per Meter — sowie **schwarze, weisse** und **farbige** Seidenstoffe von **45 kr.** bis **fl. 11.65** per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) Porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. 4

Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) **Zürich.** 3

PENTRU ESAMENE
Cele mai ieftine
şi
cele mai frumóse
PROPISE PENTRU CALIGRAFIE.
Tot felul de cărţi didactice, tipărituri oficióse şi requisite de scólă se află de vênḑare în Tipografia archidiecesană
Sibiiu.

[54] 3

„ARDELEANA“ institut de credit şi de economii, societate pe acţii în Orĕştie.

Nr. 146/1892.

Avis.

Institutul de credit şi de economii „Ardeleana“ societate pe acţii în Orĕştie (Szászváros) piaţa mare Nr. 2 şi 4 în casele proprii, primesce **depuneri spre fructificare** sub următórele condiţiuni:

a) **Depuneri** făcute la a căror ridicare nu sĕ recere abḑicere, cu **5%**;

b) **Depuneri** făcute cu condiţiunea de a se anunţa ridicarea lor, cu **5½%** şi

c) **Depuneri** făeute pe timp mai îndelungat, de către **biserici, scóle, corporaţiuni culturale** ori cu scop **de binefacere cu 6%**.

Depuneri, ridicări sau anunţări se pot efectuí şi **prin postă.**

Orĕştie, la 1 Novembre, 1892.

[53] 1 „Direcţiunea“.

Sosirea şi plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 26 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:

La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:

La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 42. Sibiiu, Marţi, 20 Aprile (2 Maiu) 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinodul archidiecesan.

Raport special.

Şedinţa a VII-a, ţinută la 10/22 Aprile, 1893

(Urmare).

Urméză acuma rapórtele consistoriale pentru întroducerea mai multor cărţi ca manuale în scólele nóstre şi anume:

1. Raportul consistorial din 25 Iuliu 1892, Nr. 4570, privitoriu la „Istoria universală pentru clasele secundare", de Vasiliu Goldiş, Volumul I. Evul vechiu. Braşov. Tipografia Alexi.

2. Raportul consistorial din 5 Novembre 1892, Nr. 7131 Sc., privitoriu la „Carte de cetire pentru scólele poporale române" de Georgiu Zaharie. Partea I şi II. Tipariul tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

3. Raportul consistorial din 5 Aprile a. c. Nr. 2332, privitoriu la „Micul prietin al copiilor, adecă carte pentru învĕţarea scrierii şi cetirii", de Silvestru Moldovan. Sibiiu, 1893. Tipariul tipografiei archidiecesane.

4. Raportul consistorial din 5 Aprile a. c. Nr. 2222, privitoriu la cartea „Introducere în sciinţele comerciale", în usul scólelor comerciale şi pentru studiu particular, de I. C. Panţu şi Arseniu Vlaicu. Braşov, 1892. Tipografia A. Mureşan.

5. Raportul consistorial din 5 Aprile a. c. Nr. 1970, privitoriu la „Cartea de cetire pentru clasa III-a gimn. reală şi scóle super. de fete", de Virgil Oniţ.

In conformitate cu propunerea comisiunei,

— Cărţile amintite mai sus se admit ca manuale în scólele nóstre, cele de sub punctele 1, 4, 5, însĕ cu reserva, ca la o eventuală nóuă ediţiune sĕ se tipărescă în tipografia archidiecesană.

Referitoriu la raportul consistoriului archidiecesan din 7 Maiu 1892, Nr. 3362 Scol., în cestiunea schimbării timpului de instrucţie în scólele poporale în lunile de vară, la propunerea comisiunii, se ia conclusul:

— La o eventuală modificare a normativului scol., consistoriul archidiecesan sĕ aibă în vedere şi împregiurările din propunerea deputatului Zevedeiu Mureşan din sesiunea sinodală a anului 1891, Nr. prot. 57, că adecă în lunile de vară instrucţiunea sĕ se ţină numai în órele de diminéţă.

Cu privire la propunerea deputatului Z. Mureşan în cestiunea clasificării scólelor poporale în normativul scolar, la propunerea comisiunei, se ia următoriul conclus:

— Fiind scólele poporale din archid. numai elementare, cum în adevĕr sĕ şi consideră, consistoriul se îndrumă ca la o eventuală revisiune a normativ. scol. din §. 6 sĕ se omită espresiunea „scóle elementare superióre" ceea-ce sĕ se observe şi în şematismul bisericii nóstre.

Referitor la propunerea deput. G. Şagău în cestiunea remunerării catecheţilor şi la cea a deputatului Dr. Pavel Oprişa, despre catechisarea regulată a elevilor gr. or. dela scólele medii, comerciale şi civile streine, combinându-se aceste amêndóuĕ, la propunerea comisiunei se ia conclusul

— Ambe propunerile se transpun consistoriului archid. cu însărcinarea, ca sĕ arete procsimului sinod paşii făcuţi pentru regulata catechisare a elevilor gr. or. dela scólele medii, comerciale şi civile streine, despre suma remuneraţiei catecheţilor şi remunerarea lor.

Tot comisiunea scolară prin referentul sĕu Teodor Hermann, cu privire la raportul consistorial din 5 Aprile 1893 Nr. 2330 Scol., prin care se arată resultatul unei colecte pusă la cale în conformitate cu conclusul sinodal Nr. 75 prot. din 1892, de Escelenţa Sa I. P. S Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, în afară de archidiecesă, pentru ajutorarea scólelor nóstre poporale archidiecesane la salarisarea învĕţătorilor, precum şi despre dispoşiţiunile luate de consistoriul metropolitan, care a dispus facerea unei colecte în întréga metropoliă, al cărei venit se va împărţí între diecese în proporţiunea necesităţei constatate, propune, şi sinodul conclude:

— Se iau cu mulţămită la cunoscinţă paşii întreprinşi de Escelenţia Sa, I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul în cestiunea colectei în favorul scólelor, suma colectată şi arătată în raportul consistorial se declară de avere bisericéscă a archidiecesei, din care sĕ se ajutoreze comunele nóstre bisericesci la salarisarea învĕţătorilor dela scólele elementare.

Asemenea consimte sinodul cu întreprinderea colectei proiectate de consistoriul metropolitan pentru întréga metropoliă şi în necs cu conclusul seu de sub Nr. prot. 75 din 1892, însărcinéză pe consistoriul archidiecesan a raporta sinodului la procsima sesiune atât despre resultatul colectei, cât şi despre ajutórele distribuite comunelor bisericesci din archidiecesă şi despre celelalte dispoşiţiuni luate din parte-i pentru esecutarea conclusului sinodal menţionat.

Referitoriu la propunerea făcută de preşedintele archiepiscop pentru vênḑarea intravilanului nostru din Sibiiu, strada Morii Nr. 16, comisiunea recomândă propunerea spre primire.

Deputatul Ioan Hannia, face contrapropunere, ca întravilanul sĕ nu se vêndă.

După o desbatere meritorică punêndu-se la vot contra propunerea deputatului Ioan Hannia, acea cade şi se primesce propunerea făcută de presidiu, anunţându-se conclusul:

— Consistoriul archidiecesan sĕ autoriséză se pótă vinde locul din cestiune cu preţul de 40,000 fl. netto, avênd cumpĕrătorul a suporta tóte tacsele de transcriere, de întabulare, spesele de timbru şi de facerea contractului. Preţul de 40,000 fl. are se între în totalitate la fondul catedralei.

Anunţându-se procsima şedinţă pe aḑi la 4 óre p. m. şi punêndu-se la ordinea ḑilei rapórtele comisiunilor, şedinţa se încheie la 1 óră p. m.

Şedinţa a VIII-a, ţinută la 10/22 Aprile, 1893.

Şedinţa se deschide la 4 óre p. m.

Protocolul şedinţei precedente nefiind încă deplin redactat

— Cu privire la autenticarea lui se vor lua mĕsurile de lipsă prin un conclus special.

La ordinea ḑilei raportul comisiunei bisericesci. Raportor deputatul Daniil David. Asupra propunerei deputatului Dr. Pavel Oprişa, referitoriu la tipărirea cărţilor de rugăciuni cu litere latine şi la urgarea retipăririi cărţilor bisericesci, în conformitate cu propunerea comisiunei bisericesci, sinodul ia următoriul conclus:

— Comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane se invită, ca la resolvirea conclusului luat în acéstă sesiune sub nr. prot. 88, în cestiunea retipăririi cărţilor bisericesci, sĕ aibă în vedere şi lipsa de cărţi de rugăciuni şi se dispună tipărirea acelora cu litere latine.

Urméză la ordinea ḑilei comisiunea petiţionară.

Raportor deputatul Victor Tordăşan. In conformitate cu propunerea comisiunei:

a) rugarea preotesei vĕduve Ana Naşcu n. Rusu din Chintelnic pentru un ajutoriu bănesc;

b) rugarea comunei Rechita în cestiunea destituirei parochului Nicolau Savu;

c) rugarea lui Aron Henţiu şi Pascu Henţiu din Fornădia, prin care urgéză resolvirea grabnică a causei contra parochului Petru Câmpean;

d) rugarea învĕţătórei Elisabeta Popoviciu n. Herlea din Vinerea, pentru despăgubirea folosinţei unei odăi,

FOIŢA.

S'au dus în ţară!

— Novelă originală de **Ilarie Chendi.** —

Prietinului *C. C. S.*

(Urmare).

— In vêrsta ta toţi flăcăii sufer de o bólă. Bat'o naiba dragoste, câtă amărăciune mai aduce peste bieţii ómeni simţitori — scii Neţule ar fi făcut póte mai bine puterea dumneḑeiască, ca sĕ nu fi zidit odată cu lumea şi femeia, căci ea e în stare sĕ facă mult bine, dar şi mari stricăciuni. Veḑi, aşa trupesce slabă, cum e femeia, totuşi are nisce puteri tainice, e începutul multor lucruri, pe cari le póte întórce spre bine sau rĕu.

— Va fi, nene Dinule, va fi!

— Ba-i chiar aşa — şi m'aş puté prinde, că şi pe tine au pus ghiară uneltirile femeiesci, — dór înainte de asta erai altul. — Dómne, Dómne, ce poznă mi-a făcut şi mie dragostea . . . aci îngălbini Dinu, se făcù ca céra şi îi căḑù lingura din mână.

Cu el dimpreună îngălbenì şi Neţu şi întorcêndu-se într'altă parte şopti fără veste: „E vinovat!"

Dinu sărì sus. „Ce-i asta, cine vorbesce aici — tu, Neţule, sau vêntul, ce ai ḑis Neţule, ce ai ḑis"? — strigà el cu limba încâlcită şi privind la Neţu cu ochii plini de sânge şi eşiţi din cap, ca la cei ce şi-au pierdut mintea.

— Nu am ḑis nimic, nene Dinule, dar spune ce ai nene, de te încrunţi aşa de grozav, esti bolnav, e dragostea, e femeia de care-mi povesteai?

— Nu ai ḑis nimic — nu, nu — mi s'a nălucit numai! Când bate vêntul ăsta afurisit printre plesnele trestiei şi când zuruesc frunḑele aceste lungi pare că şoptesc chiar ómeni — lucru ciudat! Sunt bărbat şi totuşi me înfióră câte odată vêntul, de-mi tremură dinţii în gură.. Se ḑice că numai la ómenii cei rĕi şi pĕcătoşi le este frică, dar eu nu-s pĕcătos, nu-s rĕu — aşa-i Neţule?

— Nu esti rĕu nene, căci decând te cunosc mi-ai fost ca un tată — dar spune-mi ce ai astăḑi de esti aşa de tulbure . . veḑi, veḑi, şi tot ḑici, că eu vorbesc posomorît!

— Lasă-me băiete! Femeia-i femeie şi ar fi bine de n'ar fi ea pe pământ — me înţelegi, Neţule? Nu, tu mĕ poţi înţelege . . . dar ce aud, de către balta cea cu pipirig ér a şoptit cineva, o, cum e de pustiu aşa un lac, aşa de părăsit de ómeni . . . mi-e frică Neţule, e ḑiua mare şi mie totuşi mi-e frică . . . dar aşa-i că nu-s rĕu?

— Nu ţi-am spus, că decând e mort tată-meu . . . .

— Taci băete, taci sĕ nu te audă vêntul, căci de morţi nu-i bine sĕ vorbesci pe aici — auḑi vêntul, auḑi-l? — Cine-i vinovat? eu? Nu, nu! Neţule, mĕ duc la lucru, când mĕ vĕd pe apă pare că nu-mi mai este aşa grózā... lucru ciudat, ciudat de tot!

Fără a-şi mai face cruce, fără de a mai ḑice un „mulţămescu-ţi Dómne, că m'ai hrănit în pace", sĕ depărtà Dinu dela mâncare cu capul sburlit, cu inima rece de frică, ca sloiul, sĕ aruncà în luntre şi mânà înainte, mânà din tóte puterile.

„Şi asta-i tichnă sufletéscă, aşa o numesce mama!" ḑise Neţu, uitându-se în urma lui. „Dómne nici chiar la vrăşmaşii mei nu le dăruì aşa o tichnă. Ceriule, ceriule, da rĕu m'ai pedepsit! Nu me mai pot îndoi, tatăl Chiţii a omorît pe tatăl meu, ér eu iubesc pe Chiţa, o iubesc mai mult ca pe mine, ce ar fi viéţa mea fără ea, un şir lung de chinuri, o beşică de săpun! Tótă urgia din lume s'a vĕrsat asupra mea, nu-s vinovat, nu! Mântuesce-mĕ Dumneḑeire!" Aşa vorbì Neţu, cel cu sufletul sbuciumat şi ascunḑêndu-şi faţa în mâni începù a se boci . . . .

Da, plâng şi bărbaţii şi lacrimile lor sunt mărturiile celei mai adânci desnădăjduiri, celei mai dureróse sguduiri sufletesci — e deosebire mare între plânsul bărbatului şi al femeiei!!

Nici nu băgà Neţu de sémă, că Chiţa sosise cu un snop mare de papură carea o aruncà cât pe colo, vĕḑêndu-l pe el, aşa lungit cu faţa către pămêntul cel umed. „Ce s'a întêmplat Neţule?" se întórse ea cu glas tremurător către cel de pe pămênt, cum, tu ai plâns, tu suferi, şi Chiţii tale nu-i spui nimic, sĕ sufere şi ea cu tine în care a locuit 9 ani pe basa concursului şi pentru lemnele de foc;

e) rugarea comitetului parochial din Homorod-suseni, protopresbiteratul Geógiu II pentru întregirea parochiei;

f) rugarea parochului Gavriil Mureşan din Jimborul-mare (protopresbiteratul Unguraşului) pentru a fi absolvat de a fi membru la fondul de pensiuni preoţesc;

g) rugarea lui Alecsandru Danciu din Bucium-Cerb, protopresbiteratul Abrudului, pentru resolvirea urgentă a procesului divorţial contra soţiei sale Ana Filimon;

h) rugarea vĕduvei preotese Maria Marcoviciu n. Cornea, pentru un ajutoriu din fondul Rudolfin;

i) rugarea parochului George Gârbacea din Brănesci (diecesa Caransebeş) pentru restituirea sumei de 50 fl. care sumă o a solvit protopresbiterului Traian Meţian, ca spese ale scaunului protopopesc în afacerea alegerei de paroch în comuna Moeciul inferior;

l) rugarea parochului Nic. Goga din Apaţa, protopresbiteratul Treiscaunelor pentru un ajutoriu permanent de 50 fl.;

m) rugarea parochului Vasile Basarab din Romos, protopresbiteratul Orĕştiei, pentru votarea unui ajutoriu de 60 fl. în scopul de a se da dirigentului corului din Chisineu Ioan Cornea, pentru instruarea învĕţătorilor din tractul Orĕştiei în cântare;

n) cererea lui Nicolae Herlea din Vinerea pentru întroducerea cercetărei disciplinare contra parochului de acolo şi a protopopului Orĕştiei, din causa, că de doi ani n'a efectuit alegerea comitetului parochial şi n'au depus din 1888 raţiocinii;

o) rugarea epitropului Candin Guşin din Petrângeni, protopresbiteratul Abrudului, pentru întroducerea parochului ales şi întărit Iacob Adam;

p) noul recurs al parochului din Mărişel, Teodor Lungu pentru de a fi repus în oficiu şi beneficiu;

r) protestul alor 24 parochieni din Vinerea contra sistemisării unui nou salariu de învĕţătoriu, făcută fără scirea sinodului parochial

— Se transpun consistoriului spre competentă afacere.

Asupra cererei protopresbiterului Tuliu Roşescu pentru ajutoriul de 105 fl. care l'a avut şi antecesorii sei, comisiunea propune, ca cererea sĕ se transpună consistoriului cu recomandarea de a se considera.

La propunerea deputatului Ioan Hania

— Cererea protopresbiterului Tuliu Roşescu se transpune consistoriului, ca sĕ erueze întrêga stare a cestiunei şi apoi la procsima sesiune sĕ vină cu propunere în merit.

Cu privire la cererea cancelistului consistorial Ioan Damian pentru un adaus la salariu, de 150 fl. comisiunea petiţionară propune: Cererea se transpune consistoriului cu îndrumarea de a vota petentului pro 1893 un ajutoriu estraordinariu din eventualele economii; ér pentru viitoriu a provedé suma de 150 fl. ca adaus personal în buget.

La contra-propunerea deputatului Petru Nemeş

— Cererea cancelistului consistorial Ioan Damian se transpune consistoriului spre posibila considerare.

Asupra cererei căpitanului în pensiune şi fost cassariu consistorial Constantin Stezar pentru a fi primit între membrii fondului de pensiuni archidiecesan, comisiunea petiţionară propune:

Avênd în vedere dispoşiţiunile din statutul fondului de pensiuni, cererea nu se póte încuviinţa, pentru-că petentele nu era la înfiinţarea fondului funcţionariu consistorial; cu considerare la serviţiile bune, ce petentele le-a prestat bisericei în decurs de 18 ani, sinodul analog cu ajutórele ce sĕ dau protopresbiterilor emeritaţi, vo téză petentelui un ajutoriu anual de 200 fl. din fondul general administrativ cu începere din 1 Ianuariu 1893.

Deschiḑêndu-se desbaterea asupra acestei propuneri, deputatul Ioan de Preda face contrapropunere, ca sinodul considerând, că petentele nu era fnncţionariu bisericesc când s'a înfiinţat fondul şi pentru că petentele n'a cerut acest ajutoriu, se decidă, că cererei petentelui nu i se póte satisface.

Deputatul Zacharia Boiu propune ca cererea sĕ se transpună consistoriului spre opinare.

După desbaterea acestora se pune la vot propunerea deputatului Zaharia Boiu, care nu se primesce, apoi a deputatului Ioan de Preda, carea primindu-se, propunerea comisiunei cade şi sinodul decide.

— Cererei căpitanului în pensiune şi fost casariu consistorial Constatin Stezar, nu i se póte satisface, deórece peteutele la înfiinţarea fondului de pensiuni archidiecesan nu era funcţionariu bisericesc.

Urméză la ordinea ḑilei raportul comisiunei financiare. Referent deputatul Valeriu Bologa.

La propunerea deputatului Iosif Puscariu din şedinţa III dela 6/18 Aprile a. c. de a se clădi, eventual adapta o sală corespunḑĕtore pentru ţinerea şedinţelor sinodului, comisiunea face propunerea: Sĕ se indrume consistoriul, ca în decursul anului curent se dispună adaptarea actualei sale de şedinţe în seminariul Andreian astfel, ca tóte zidurile, ce despart sala de localităţile laterale sĕ sĕ depărteze, şi sĕ se facă o unică sală spaţiósă, care este a se ridica în mod proporţionat făcêndu se tavan nou şi a se pune în o stare potrivită, investindu-se cu padiment, ferestri, uşi şi mobiliar nou.

Pentru acoperirea speselor i se deschide consistoriului un credit de fl. 2500 avênd pentru sesiunea anului viitoriu a substerne raport în causa acésta împreună cu socotelele referitóre

La propunerea deputatului Parteniu Cosma.

— Fiind cestiunea resolvită la afacerea edificărei seminariului, sĕ ia dela ordinea ḑilei, ér consistoriul se îndrumă ca se esecute conclusul din 1890, relativ la edificarea seminariului.

La ordinea ḑilei urméză comisiunea financiară.

Raportor Nicolau Olariu. La raportul consistorial din 20 Martiu a. c. Nr. 1957 Epitr. prin care se asterne bugetul fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane pe anul 1894 spre revisiune şi aprobare, în conformitate cu propunerea comisiunei, sinodul ia conclusul.

—Bugetul fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane pe anul 1894 se aprôbă pe lângă modificarea posiţiunei 4 din cererinţele dela Nr. XI „fundaţiunea Şaguna“, care sub titlul „spese de călĕtorie membrilor“ se urcă dela 200 fl. la 300 fl. şi în consecinţă cu acésta urcare posiţiunea 5 se rectifică la 4045 fl. 10 cr. posiţia 6 la 2022 fl. 55 cr. şi în fine posiţia ultimă ¼ din venite la 2022 fl. 55 cr.

Astfel votat bugetul se alătură la protocol.

La propunerea biroului.

—Sinodul decide solvirea diurnelor, a banilor de cuartir şi a speselor de drum a deputaţilor sinodali pentru sesiunea acésta după normele din regulament şi anume diurnele cu suma de 1149 fl. banii de cuartir cu 406 fl. ér spesele de drum cu 307 fl. 63 cr. totodată pentru spesele biroului se votéză o sumă de 80 fl. Suma totală e deci 1942 fl. 63 cr.

Pentru autenticarea protocolului şedinţei a VII şi a VIII din 10/22 Aprile a. c. sinodul ia următoriul conclus:

— Autenticarea protocolului şedinţei a VII şi VIII din 10 Aprile a. c. sĕ se facă prin o comisiune sinodală, carea se va întruni mâne sub preşedinţa Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop Miron Romanul în reşedinţa archiepiscopéscă la 12 óre a. m. compunêndu-se din acei deputaţi sinodali, cari învitaţi acum în general se vor presenta la actul autenticărei.

Fiind tóte obiectele sesiunei actuale resolvite, Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop mulţămesce în prima linie a tot puternicului Dumneḑeu, că s'au putut şi acum termina agendele sinodului spre mulţămirea nóstră a tuturor, apoi în linia a dóua domnilor deputaţi sinodali, cari au contribuit şi de astădată cu energie şi însufleţire la resolvirea agendelor sinodului, recomandându-le şi mai departe seriósei îngrigiri aşeḑemintele sântei nóstre biserici.

Cu acestea declară sesiunea sinodală de încheiată.

La cuvintele Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop, deputatul Ioan cav. de Puscariu în numele deputaţilor sinodali mnlţumesce Escelenţiei Sale pentru neobositul interes şi bunăvoinţa cu care a condus lucrările sinodului şi îi doresce sănĕtate în interesul bisericei nóstre, ca cu depline puteri sufletesci şi trupesci se o pótă conduce încă mulţi ani.

Cu acestea sesiunea sinodală s'a încheiat la 6½ óre p. m.

Revista politică.

In dieta din Budapesta s'a terminat în sĕptămâna trecută desbaterea bugetului. Cu ocasiunea acestei desbateri s'a sulevat şi cestiunea naţionalităţilor şi partea principală în acéstă cestiune se reduce la români.

Bartha Miklós a împărţit viéţa politică a magiarilor de 26 ani în trei epoce. Prima a fost împăcarea magiarilor cu austriacii, din care a resultat emanciparea jidovilor; — a dóua epoca lui Tisza, în care s'a distrus parlamentarismul şi valórea morală a individului prin corupţiuni şi s'au nimicit tradiţiile naţiunei magiare. A urmat epoca reformelor nefinalisate. In timpul acesta s'a făcut unitatea Italiei, România şi Serbia au devenit independente şi alte state, numai Ungaria n'a ţinut cont de spiritul timpului. Cu tóte că legea decretéză o naţiune politică şi rasa maghiară eserciază hegemonia în ţéră, naţiunea politică nu se póte afirma. In luptele de libertate valachii au luat armele contra patriei, în timpul absolutismului s'au inrolat în tabĕra contrarilor, ér acum caută tot spre Viena unde merg cu plângerile, în tot locul sunt inimicii magiarilor; în parlament însĕ unde îşi pot validita convingerile nu-i afli. Ei au parlamentul lor în Sibiu. Guvernul unguresc e prea slab sĕ înfrâne pe trădătorii de patrie şi sĕ pună capĕt vestilor rele ce le răspândesc acestia despre Ungaria, cu tóte că ca nici unui alt guvern parlamentar, îi stau la disposiţiune 350,000 fl. Maghiarii au asimilat pe cumani, armeni, mulţi nemţi şi în curênd vor asimila pe jidani, dar aceste rase n'au sprigin naţional şi de stat, la ele nu esistă conesiune naţională şi de stat, la valahi şi ideea naţională şi cea de rasă e programul politic dela 1848 în cóce. In Ardél maghiarii se romanisézā cu grămada, în câteva comitate s'au romanisat în 10 ani de ḑile câteva ḑeci de mii. Pe români nu-i mai poţi asimila, de aceea respinge afirmările ministrului preşedinte, că magiarii au capabilitate asimilătóre faţă de români, astfeliu de espresiuni nici n'ar trebui scóse la ivélă, căci produce numai reacţiune la români.

Raportorul Hegedüs i-a reflectat că tóte trebuesc sĕ-şi aibă cursul natural şi pe încet. Cu sila nu poţi face nimic. Românii au agitat mai tare la aducerea legei pentru limba magiară, la cea pentru kisdedovuri şi acum. Dar tóte acestea dovedesc tactul guvernului şi tăria lui. Nimenea sĕ nu astepte însĕ ca românii sĕ se magiariseze preste nópte, căci nici legea despre kisdedovuri nici pentru limba magiară nu se pot esecuta de-odată.

Ugron ḑise, că românii nu se îmblânḑesc, căci nu se tem de maghiari, deórece nici nu simt autoritatea statului. Ţăranul român se lasă uşor înfluinţat şi de esterior. Cine pórtă vină, că la oficiul de dare r. ung. din Sibiiu vede o firmă mică, pecând începênd dela comanda generală până la pităria militară vede un vultur cu dóuĕ capete aşa de mare .... Cât timp sunt maghiarii, cari străduesc spre Viena, se nu se astepte de la Valachi ca ei sĕ mérgă la Budapesta; sub Deák nu esista cestiunea de naţionalitate ea s'a început sub Tisza.

Bessenyei e de părere, că maghiarii nici când nu vor putea apropia naţionalităţile, dacă le aruncă înfruntări şi epitete grosolane. Numai prin iubirea frăţéscă sĕ pot înfrăţi naţionalităţile şi crede că guvernul o va putea face pentru ca la timp de pericol patria se aibă scut puternic.

*
* *

Ḑiua de 26 Aprile este o ḑi însemnată în viéţa dietei unguresci. In acésta ḑi s'a început desbaterea asupra proiectului nefericit despre salarisarea învĕţătorilor, şi tot în acésta ḑi au fost presentate în dietă alte dóuĕ proiecte nefericite, despre recepţiunea religiei israelite şi despre matriculele civile, dimpreună cu motivarea, redactată de guvern.

Cele dóuĕ din urmă, despre care am făcut amintire în nr. trecut al fóiei nóstre, au fost predate comisiunilor şi apoi vor fi puse la ordinea ḑilei, când vom avé ocasiune a urmări desbaterile asupra lor.

Asupra proiectului de lege pentru regularea salarielor învĕţătoresci sĕ urméză desbaterea în general. Oratorii oposiţiei stăruesc pe lângă minimul de 400 fl. unii 600. Unii vorbitori se abat şi pe terenul de naţionalitate. Intre alţii Bartok din stânga estremă recunósce şi el, ca şi Bartha Miklos în o altă şedinţă, că naţionalităţile nu pot fi asimilate de maghiari. Şi-a pierdut credinţa în puterea de asimilare a naţiunii, ḑise Bartok, şi tótă speranţa lui este acum pentru propagarea maghiarisării pe calea instrucţiei poporale. Intre vorbitori cu deosebire a escelat Polonyi; el e contra scólelo-confesionale şi e de părere, că tóte scólele elementare sĕ fie de stat. Astfel face următórea propunere: „Dieta

---

dimpreună; cum, tu ai taine înaintea dragei tale . . . Neţule, asta nu-i dragoste curată, căci între cei ce se iubesc nu-i ertat sĕ fie taine, Neţule tu nu me ai dragă, precum îmi spui séra la portiţă“ . . .

„Chiţo, nu tot ce scie bărbatul e dat sĕ scie şi femeia! Aşa vrea Dumneḑeu ca bărbatul sĕ pórte durerile cele mai mari din lume, ér femeia precum se vede e făcută, ca sĕ alineze durerile, sĕ înveseléscă inimile amărîte“.

„Póte sĕ fie şi aşa Neţule, dar cum sĕ te înveselesc, cum sĕ-ţi potolesc focul ascuns, ce ţi-a stors lacrimi dacă nu-l cunosc, dacă nu sciu ce te neliniscesce — étă neîncrederea ta — nu, Neţule, tu nu mai esti cel de demult! O Dómne, simţesc că vine un vifor peste sêrmanul meu suflet — jale acasă lângă tata, care de o vreme încóce e ca schimbat, jale unde me duc, numai locul de lângă tine era mai înveselitor — dar acum — o, de ce sunt eu atât de culpeşă înaintea lui Dumneḑeu?“

(Va urma.)

sĕ îndrume guvernul, ca cassând sistemul de scóle comunale şi confesionale, sĕ presenteze un proiect de lege prin care instrucţiunea poporală obligătóre şi gratuită, sĕ se prefacă în instrucţiune dc stat“.

După ce proiectul va fi primit în general ca basă de desbatere, va urma desbaterea specială pe paragrafi.

Sinodul eparchial din Arad.

Sinodul eparchial din Arad a ţinut 7 şedinţe. Şedinţa I. s'a ţinut la 4/16 Aprile 1893 înainte de amédi.

In acéstă di s'a oficiat în biserica catedrală sânta liturghie îmbinată cu învocarea Duchului sânt prin P. S. Sa părintele episcop Ioan Meţian, cu mare asistenţă.

După serviţiul divin, întrunindu-se deputaţii în sala Seminariului diecesan P. S. Sa părintele episcop Ioan Meţian a deschis sesiunea ordinară a sinodului eparchial din anul curent prin cuvêntul de deschidere, pe care l'am publicat în un numĕr de mai nainte al fóiei nóstre, apoi s'au presentat mai multe esibite.

Şedinţa a II a s'a ţinut în 5/17 Aprile c. după amédi la 4 óre.

După autenticarea protocolului, P. S. Sa presentéză sinodului cererile de concediu ale mai multor deputaţi, pe cari sinodul le acórdă. De asemenea presentéză înaltul presidiu mai multe rapórte şi petiţiuni, cari se transpun concernintelor comisiuni pentru studiare.

Se pune la ordinea dilei raportul comisiunei organisătóre. La propunerea raportorului acestei comisiuni, a deputatului V. Babeş, sinodul faţă de intenţionatele reforme ale guvernului pe terenul politic-bisericesc enunţă ca conclus un protest, în motivare şi concludere identic cu protestul sinodului nostru archidiecesan, afară de partea din urmă, referitóre la regularea libertăţii religionare şi a recepţiunii confesiunii israelite, faţă de care sinodul declară, că condus pururea de spiritul toleranţei creştine, nu se simte nici chemat, nici îndemnat de a-şi ridica vocea în contra unei recepţiuni formal legale a confesiunei mosaice, până unde aceea nu va atinge principiele fundamentale ale bisericei creştine, dar prin eventuala admitere a libertăţii de trecere, basată pe principiul reciprocităţii interconfesionale între creştini şi israeliţi — după convingerea sinodului — fără de o abnegaţiune morală de sine, nici o biserică creştinéscă nu s'ar puté simţi liniştită.

Urméză raportul delegaţiunei congresuale în causa despărţirei ierarchice de către sêrbi şi sinodul la propunerea comisiunei făcută prin raportorul ei Nicolau Zigre, a luat următoriul conclus:

Raportul în general se ia la cunoscinţă.

Avênd însĕ în vedere că la anul viitor se împlinesc 30 de ani dela restaurarea metropoliei române şi dela faptica despărţire a bisericei române de către biserica sêrbéscă, sinodul aviséză onorabila delegaţiune ca pentru deslegarea tuturor cestiunilor pendente de despărţire, mai ales a averilor, cari după terminul provĕdut în legile civile pot se devină prescrise pe partea contrară; până la finea anului 1895 sĕ se pună în curgere tóte procesele de despărţire a averilor comune, avênd delegaţiunea sĕ raporteze despre acésta la timpul seu atât acestui sinod, cât şi congresului naţional bisericesc.

Şedinţa a III s'a ţinut la 6/18 Aprile c. înainte de amédi la 10 óre.

Comisiunea bisericéscă referéză asupra raportului consistoriului din Arad, ca senat strêns bisericesc despre activitatea de pe anul 1892.

Se constată, că în anul 1892 au întrat la senatul strêns bisericesc 1764 piese esibiţionali, că senatul bis. în anul 1892 a ţinut 26 şedinţe în cari sub 851 numeri seriali a resolvit 1009 piese, afară d şedinţe s'au resolvit 768 şi restante au remas 10 piese, că procese matrimoniale au fost 58, procese disciplinare în anul 1892 au întrat ca nóuĕ 16, către cari adăogându-se cele rĕmase în curgere din 1891 în suma de 30, de tot au fost 46.

Conclusul sinodal din anul 1892 cu privire la planul arondărei celor dóuĕ episcopii istorice, s'a înaintat consistoriului metropolitan.

Se constată, că în districtul consistoriului aradan — cu 11 protopresbirate şi o mănăstire — în anul 1891 au fost: Comune bisericesci matre 302, filii 110. Numĕrul bisericilor 330. Parochii sistemisate 383. Numĕrul familielor 76,071. etc.

Numĕrul poporaţiunei în districtul consistoriului aradan la finea anului 1892 a fost: bărbaţi 177,807, femei 174,248, de tot 352,055. Tóte aceste date sinodul le ia la cunoscinţă.

Se constată mai departe, că numĕrul convieţuirilor nelegiuite la finea anului 1892 au fost 5535, adecă cu 81 mai mic ca în 1891.

Statul personal al clerului la finea anului 1892 a fost: 411 şi anume: In centru la curtea episcopéscă 3, la seminariul diecesan 3, la mănăstire H.Bodrog 3. In clerul parochial: protopopi în funcţiune 11, parochi 154, administratori parochiali 206, capelani 27, diaconi 1, la miliţie aplicaţi stabil 2, în alte funcţiuni 1. La olaltă 411. Din acestia sunt: episcop 1, archimandrit 1, protosincel, dir. seminarial 1, protopresbiter, asesor referent bisericesc 1; ieromonach prot. la seminariu 1; iermonachi la mănăstire 3, presbiter casar diecesan 1; preoţi în retragere 6; suspinşi 1.

Personalul didactic dela seminariul diecesan constă din 1 director-profesor din cler, 2 profesori ordinari din cler, 2 profesori ordinari mireni, 1 profesor provisor mirén.

Clerici absoluţi la finea anului 1891 au fost 41, ér dintre cei absoluţi în 1892 din acest district sunt 13, la ólaltă 54.

Clerici frecuentanţi în 1892/3 s'au inscris în total 57.

(Va urma.)

Noutăţi.

Dl George Bariţiu preşedintele „Asociaţiunii transilvane“ şi a academiei din Bucuresci, precum aflăm, este de câte-va dile greu bolnav. Dorim însănătoşare cât mai curênd veteranului nostru literat.

* * *

Producţiunea musicală a diletanţilor români din loc, arangiată Sâmbătă, în 29 Aprile a. c. a succes preste aşteptare. Piesele din programă au fost esecutate cu precisiune, publicul a fost încântat şi a resplătit pe debutanţi cu vii şi prelungite aplause ér diletanţii au fost siliţi sĕ repeteze unele piese şi au esecutat unele şi afară de program. Cu deosebire au escelat d-rele Simonescu, cari au avut bunăvoinţa a-şi da succursul lor, la p. 4 (Faust) în acompaniare de piano şi la p. 6. în esecutarea de piano a grelei uverture din Trancred de Rossini. După producţiune a urmat dans. Nu ne-a mulţămit însĕ împregiurarea, că public a fost prea puţin, póte pentru timpul nefavorabil.

N'avem decât sĕ felicităm pe tinerii nostri, cari au format orchestra, pentru buna ideie de a sĕ perfecţiona în musica instrumentală şi prin producţiuni asemenea celei de Sâmbătă a stîrni şi propaga gustul musical la noi. Membrii orchestrei sunt: Drd. Victor Roşca, Alesandru Simonescu, Dominic Raţiu, Dr. Marciac, Ilie Moga, Const. Pop, O. Boiu, O. Boer, Corn. Aiser şi I. Popovici. Acest din urmă n'a putut sĕ ia parte activă de astădată din causă de doliu.

Noi credem, că diletanţii nostri din când în când vor delecta publicul cu producţiunile lor şi sperăm, că şi publicul nu va pregeta a-i sprigini, aşa după cum merită.

* * *

Petrecerea meseriaşilor nostri. Din Sibiiu ni sĕ scriu următórele:

Petrecerea arangiată de diletanţii români meseriaşi în sara de 10/22 Aprile a. c., deşi era un timp nefavorabil, totuşi a fost cercetată de un public numĕros.

Piesele „Cârlanii“ şi „Florin şi Florica“ au fost bine jucate, de asemenea şi jocurile naţionale: Căluşeriul şi bătuta au fost din partea a nóuĕ tineri, îmbrăcaţi în haine naţionale, bine eseutate. După representaţiune a urmat joc şi voie bună, care a durat până în diua albă.

Trist însĕ a fost, că dintre membrii activi ai „Reuniunei sodalilor români“ fórte puţini s'au presentat, mai cu samă dintre cei căsătoriţi: causa a fost — după cum m'am informat din isvor sigur — că petrecerea n'a fost dată în favorul „Reuniunei“ ci în al nou înfiinţatului „cor bisericesc“ din Sibiiu — suburbiul inferior. Acésta nu a fost la loc, căci şi spriginirea acestui cor este un scop cultural frumos.

Mai departe ar fi de observat, că la astfel de ocasiuni restaurantul sĕ se îngrigéscă a provedea sala cu mai bună lumină ca de astădată, căci altmintrea participanţii vor fi siliţi a se provedea de acasă cu luminări.

Un meseriaş.

* * *

Baritonistul nostru cunoscut d-nul Ioan Demian, cancelist consist. în Sibiiu este recomandat din partea intendantului operei din Bpesta, contele Zichy, pentru escelentul seu ton de bariton, de a fi primit şi respective angajat la conservator, unde sĕ se pregătéscă pentru operă.

* * *

Têrg de vite. La têrgul de ţară din dilele acestea din Sibiiu au fost mânate multe vite de tot soiul atât din loc cât şi din împregiurime, mai cu samă vite de prăsilă, dar cumpĕrători s'au presentat puţini.

* * *

Din Rĕşinariu ni sĕ scrie, că părintele Iosit Goga lipsind în sĕptĕmâna trecută câteva dile de acasă şi întâmplându-se un cas de mórte la un ţĕran din parochia sa, ceilalţi doi preoţi din Rĕşinariu, n'a voit nici unul, ca sĕ sevêrşască actul înmormêntărei, aşa că bietul om a fost silit sĕ alerge la Sibiiu şi sĕ róge pe părintele Simtion ca sĕ sĕvêrşască înmormêntarea, ceea ce s'a şi făcut. Corespondentul în scrisórea sa dă espresiune indignărei sale asupra purtării nu prea frumósă a celor doi preoţi amintiţi şi nóuĕ ne pare rĕu, că trebue sĕ înregistrăm asemenea casuri, cari arată, că numai buna înţelegere nu domnesce între preoţii nostri de acolo. Ce vor cugeta poporenii vĕdênd disensiunile între părinţii lor sufletesci?!

* * *

Inventariul averiei lui G. T. Brătianu Sâmbăta şi Dumineca trecută s'a procedat la facerea inventariului averei şi a lucrurilor mult regretatului Gr. T. Brătianu, de către fraţii defunctului în presenţa membrilor Ligei culturale. Contrar aşteptărilor tuturor, nu s'a putut găsi nici urma de vr'un testament, de óre-ce mórtea a suprins prea fără de veste pe Gr. T. Brătian. In consecinţă, întréga sa avere rĕmâne a se împărţi între fraţii sĕi, cari, se dice, că vor dărui Ligei culturale înşemnata bibliotecă, ce dênsul o avea.

* * *

De pe turnul lui Eiffel. Se anunţă din Paris: In diua de 10/22 Aprile, tocmai la amiadi, un individ, bine îmbrăcat, s'a aruncat jos de pe platforma de sus a turnului Eiffel. Sinucigaşul a rĕmas sdrobit pe platforma a dóua, care se află la 180 de metri sub cea de sus. Efectele căderei au fost grozave; membrele nenorocitului s'au găsit desfăcute de trup, capul prefăcut într'o pastă uniformă.

După hârtiile care s'au găsit la dênsul i s'a stabilit identitatea: Se numia Delarne şi era secretar la ministerul coloniilor.

* * *

O esposiţie de césornice. O fabrică din Helveţia va trimite la esposiţia din Chicago 300 de césornice, formând o colecţie care presintă istoria întrégă a ceasornicului de la 1550 până în dilele nóstre. Intre alte piese curióse se află un césornic a cărui mişcare se produce într'o cutie tăiată din cristal natural şi esecutată de moşul filosofului Jean Jaques Rousseau. Se mai află apoi şi un césornic arab din anul 1700, precum şi un césornic de lemn construit în Siberia de către un prisoneriu, care a fost liberat numai pentru că a făcut un ceasornic aşa de minunat. Urmédă apoi césornice din tóte epocele, de tóte stilurile şi de tóte mărimile, începĕnd de la césornicul minuscul de un centimentru-diametru până la chronometre, al căror diametru e de 2 decimetri.

* * *

Audienţă la ţarul. Lui Standard îi se scrie din Petersburg, că cu ocasiunea călĕtoriei ţarului prin Rusia sudică, în apropiere de Charcov s'au adunat la o mie de ţĕrani pe şinele de la calea ferată, voind a opri trenul ţarului şi a cere audienţă, ca sĕ se plângă contra unor mĕsuri împovĕrătóre. Miliţia a voit sĕ-i alunge, ţĕranii s'au opus şi s'a iscat pe şine o bătaiă sângerósă. Intr'aceea sosi trenul cu mare repediciune şi neputênd fi oprit, a călcat dintre luptători cinci-spredece soldaţi şi patrudeci şi doi de ţĕrani.

Cronică.*)

Zarand, în April, 1893.

De ale primaverei. — Cutremurul de pămênt. — Scolare.

Diua de 40 de sfinţi se consideră pre aici ca începutul primăverei. Credinţa în popor e că rugăciunea acelor sfinţi mucenici face ca iarba câmpului sĕ rĕsară, şi dacă cu ciocanele ar bate-o cineva, nu ar mai putea-o împedeca în desvoltarea ei. In acest an credinţa poporului a fost dusă în rĕtăcire. Au venit 40 de sfinţi, a trecut şi „Bunavestire“ când óea trebue se borboroséscă în érbă — adecă sĕ aibă belşug de érbă, şi totuşi câmpul nu a dat aprópe de loc. Avem 7 April st. v. şi nici oile nu capĕtă sĕ se sature pe câmp. Avem frig ca în Rusia, de câte-va dile bate vêntul cu furóre, de cugeţi, că eşti în luna lui Faur, nóptea înghiaţă binişor, ér diua trebue sĕ stringi sumanul binişor, ca sĕ nu întrebe blăstĕmatul de vênt. Rândunelele pare-că n.au sĕ mai vină în acest an éră glasul „cucului“ pare-că a sĕcat în urma frigului, încât nu mai cântă.

Semĕnăturile de tómnă în urma gerului din primăvară au suferit mult. Sĕmĕnăturile de primăvară ca ovĕsul, grâul de primăvară, lucerna, trifoiu, măzeriche ş. a. s'au făcut în impregiurări nefavorabile, în urma vênturilor şi a uscăciunei ce domnesce mai mult de o lună. La semĕnatul cucuruzului încă nu s'a început. Fiind locurile reci se tem economii a arunca în pămênt cucuruzul.

Preţul nutreţului s'a urcat preste mĕsură şi nu se capĕtă nici aşa. Un car de fên sĕ vinde cu 20—25 fl. v. a. De altă parte apoi preţul cerealelor e fórte scădut 1 mĕsură cucuruz — á 30 litre — abia se vinde cu 1 fl. éră grâul cu 1 fl. 30 cr. până la 1 fl. 70 cr. pre mĕsură. Preţul vitelor e ridicat, dar sĕ fac puţine cumpĕrări şi vinderi. Ómenii ţin la preţ vitele cu deosebire cele cornute. Bine se caută oile — părechia de oi ori berbeci buni se plătesce şi cu 16 fl.

Pometul atât de abundant în acest ţinut, sĕ crede, că a iernat bine, afară de perseci şi cereşi, pre cari i-a atins aspru frigul primăverei.

Drept surprindere de primăvară am avut în 8 Aprile — Sâmbăta Pascilor — pre la órele 3 după amédi, un cutremur de pămênt, carele s'a simţit destul de violent în Brad şi alte mai multe comune din Zarand. Cutremurul a durat mai multe secunde. Zidiri solide s'au cutremurat. Lampele acăţate au început a oscila în tóte părţile, pe când orológele s'au oprit momentan în mai multe case. Pre cine l'a aflat norocul scriind, a simţit că i se mişcă masa, călămariul şi péna, şi a trebuit se dică: „dar asta ce este“? Un contabil dela banca „Crişana“ îmi spunea că: masa de scris, şi pentru ţinerea cărţilor, pe carea 8—10 ómeni abia o pórtă, se mişca cu uşurătate. O femeiă tocmai numĕrase pe masă vr'o 50 óuĕ roşii, şi pe când s'a întors din cuină, óuĕle sparte făceau mişcări pe jos. Un alt-cineva dormind pe canapea s'a tredit vĕdênd, că se mişca canapéua cu el. A credut că pruncii nu-l lasă sĕ odichnéscă. Poporul dice despre cutremurul de pămênt, că: e bătaia lui Dumnedeu, fiind-că ungurii vreau sĕ facă sĕ nu mai boteze, şi sĕ nu mai cunune de aici înainte preoții ci alți ómeni scie Dumnedeu, ce și cum vor fi aceia pregătiți.

---

*) Intârdiată din lipsa de spaţ. Red.

La 28 Martiu v. s'a ținut sinodul protopresbiteral al tractului Zarand, în Brad. Fiind di de târg, membrii s'au presentat în numĕr însemnat.

Intre obiectele puse la ordinea dilei a fost și salarisarea învĕțătorilor. Cestiunea acésta s'a sulevat în comitetul ppesc în 1892 înainte de sinod prin un învĕțătoriu. In sinodul ppesc din 1892 ea s'a relegat la comitet, ca sĕ o studieze. Pre tapet în comitetul ppesc cestiunea a ajuns în 1893, când P. O. D. ppresbiter tractual a presentat un proiect arătând cari ar fi mijlócele, la cari sĕ se iee refugiu pentru ridicarea salarelor învĕțătoresci la 300 fl. v. a. arĕtând, cât are se mai dea fiecare comună, pănă la suma de 300 fl. Salariele învĕțătorilor din cele 39 scóle din tractul Zarand, ne implu de cele mai serióse îngrijiri. Conclusul luat de sinodul ppesc în acéstă cestiune este cunoscut, din nr. 34 al „Telegrafului Român“ și dacă eu o resuscit, o fac fiind cuprins de cele mai bune intențiuni față de scólă, și față de învĕțătorii nostri.

Este óra a 11, și dacă indiferentismul va stăpâni și mai departe pe cei chemați primo loco, urmările vor fi funeste pentru scólă, pentru poporul nostru. Din 39 scóle, numai scóla din Brad 'și are învĕțătoriul dotat cu 363 fl.; apoi scóla din Crisciori în urma unui conclus sinodal va ridica cu începutul anului scolariu 1892/3 salariul la 300 fl., în celelalte scóle salarele sunt dela 60 fl. pănă la 210 fl.; și numai în una 250 fl. „*Proximus ardet ucalegon*“ sau cum am dice românesce: mucul arde la degete. Ceea ce nu s'a făcut deci de ani se va puté face óre în vre-o trei luni? Se sperăm, sĕ fim optimiști pre un moment și se credem, că cei chemați 'și vor face cel puțin acum datoria.

Éră între cei chemați primo loco sunt comitetele parochiali cu parochii ca directori. Factorul principal, conducĕtoriul mișcării, dela care atârnă în mare parte ca salarele sĕ se ridice este protopresbiterul tractual. Sĕ vor ridica salarele la 300 fl. vom avé învĕțători buni; vor rĕmâné tot ca pănă aci salarele, învĕțătorii buni vor căuta câte un codru de pâne în alte tracte, éră urmarea funestă va fi, că statul în comunele mai mari va pune mâna pe scólele nóstre, va plăti învĕțătorii și-i va denumi el după plac.

Punĕnd cestiunea pe acest teren salarisarea învĕțătorilor cu minimul de 300 fl. v. a. nu e mai mult locală, nu se estinde numai asupra acestui tract, sunt alte multe tracte, unde dotațiunile învĕțătoresci sunt tot în o atare stare ori póte și mai rea.

Tocmai de aceea nu va fi superflu a aminti în trécăt, ce póte fi causa că în trecut nu s'a purces cu mai mult zel întru ridicarea salarielor învĕțătoresci, acolo unde a fost posibil. Trebue sĕ recunóscem că biserica, poporul nostru avisat numai la propriele puteri a făcut mult pentru scólă în deceniele din urmă. Nu s'a făcut însĕ ceea-ce era posibil în multe locuri.

In viéța nóstră constituțională, primul factor carele avea datorința a se îngrijí de ridicarea salarielor învĕțătoresci sunt comitetul și sinodul parochial. In specie comitetul, carele are sĕ facă proiectul pentru salarisarea învĕțătoriului.

Și cine sunt membrii comitetului? Parochul și în cele mai multe comune ómeni altcum de frunte, dară fără carte; așa încât cu greu se capĕtă întrе dênșii câte unul, carele se pótă purta agendele de notariu. In unele locuri nu e nici unul în comitet — om cu carte — carele sĕ pótă fi notariu.

Dacă se întêmplă că și parochul e om mai vechiu cu puțină pregătire, ori unul carele nu se intereséză, apoi acolo, comitet parochial esistă numai cu numele și pe hârtiă, în realitate însĕ el nu dă nici un semn de viéță.

Aici sĕ nu te miri că „statutul organic“ este terra incognita, și cumcă nici acum comitetul parochial nu dă semne de viéță

Unui atare comitet nu i se póte face imputări că nu s'a îngrijit de loc pentru ridicarea salariului învĕțătoresc; căci nu este cine sĕ se intereseze.

Este apoi si un prejudeț vechiu nu numai în popor, dar chiar și la o bună parte din preoțime, că învĕțătoriul are destul, dacă nu piere de fóme cu salariul seu. Se crede că învĕțătoriul póte sĕ muncéscă la câmp, ca și nenea Stan, ba sĕ mai fie cantor, ba sĕ mai însoțéscă pe părintele în unele afaceri de ale sale, și în urmă pe lângă atâtea ocupațiuni póte sĕ aibă timp de ajuns și pentru scólă. Ce sĕ facă sĕrmanul învețătoriu? Sĕ face de tóte, ca sĕ pótă trăi. Și dacă póte trăi așa, nime nu s'a mai cugetat sĕ-i ridice salariul. Scóla a rĕmas neglesă. Salariul miserabil, și progresul ca în palmă.

Timpul a trecut ca învĕțătoriul sĕ fie de tóte, căci fiind de tóte, cu ni mica nu face ispravă. Sĕ ne lăpĕdăm deci de prejudețul, de a mai vedea pe învĕțători și la „masă, și la cósă, și la sapă, și la grapă, și în scólă și la móră“. Sĕ-i facem posibil învĕțătoriului ca el sĕ trăéscă numai după scólă, numai după salariul seu.

Dacă cei chemați, fie din ignoranța și necunóscerea chemării nu au lucrat pentru ridicarea salarielor învĕțătoresci pănă acum, ori apoi dacă din un prejudițiu destul de eronat nu au făcut ceea-ce le era datorința, ce sĕ dicem despre unii din conducĕtorii tracturilor protopopesci, dintre protopresbiteri, cari aveau sânta datorință a lucra pentru ameliorarea stărei învĕțătorilor? Bĕtrânețele pot sĕ fie o scusă binevenită, pentru cei din scóla vechie! Dar ce sĕ dici despre unele escepțiuni dintre ómenii scólei nóue, cari ani dearêndul nu pot arĕta, că întru adevĕr au făcut și au isbutit în ridicarea salarielor învĕțătoresci?

Aici ni se spune, că organele parochiali, cu cari au avut de a face nu au dat spriginul recerut. Ba sĕ mai aduce drept scusă: sĕrăcia poporului. Sunt admisibile aceste scuse în parte; sunt însĕ cu totul neadmisibile acolo unde protopresbiterul nu póte arĕta cu acte, că întru adevĕr s'a făcut încercarea, dar a dat de renitență, fie în corporațiunile bisericesci, fie în întreg poporul. Sunt neadmisibile scusele cu deosebire în comune mari, unde sunt câte doi și chiar trei preoți și când colo, învĕțătoriul are salariu 120—150 fl. v. a., pe cari încă nu și-i póte scóte regulat.

Congresul metropolitan cunoscĕnd reul, a aflat espedientul necesariu. Corporațiunea renitentă — comitetul parochial în cas estrem póte fi disolvat. Membrii comitetelor parochiale și protopresbiterale precum și ai sinodului protopopesc în casuri de negligență 'și perd calitatea de a mai fi membrii. Prin acésta s'au ajuns douĕ scopuri. Mai întâi șeful tractual nu-și mai póte scusa indiferentismul seu cu negligența membrilor, apoi membrii bine trebue sĕ și tragă sama cu ei înșiși.

Nu vom cruța și nu e timpul ca sĕ crutăm, pe acei învĕțători, cari înșiși în mod indirect contribue ca poporul se fie fórte indiferent față de ridicarea salarelor; sunt unii învĕțători cari au înbĕtrânit în scólă, generațiuni au trecut pe sub mâna lor — dar în activitatea lor nu se vede nici un sporiu. Elevii eșiți din scóla lor au perdut timpul îndeșert.

De altă parte mai dăm și de câte un om tiner, carele întrat de silă în scólă — numai de scólă nu se intereséză, aici progresul fiind ca în palmă, de sine sĕ înțelege că poporul cu greu sĕ póte resolvi a ridica salariul.

Cui se ridicăm salariul, când pruncii nu sciu nimica?

Cu ómeni de categoria acésta procesul ar trebui început fără multă crutare. Cine nu voesce se-și consacre tótă activitatea scólei, locul aceluia nu e în scólă.

E pĕcat sĕ sufere o generațiune pentru un om!!

In luna lui Maiu se vor ținé esamenele în scólele poporale. Părinții protopresbiteri acum au cea mai bună ocasiune a conveni cu comitetele parochiale — apoi cu sinódele, spre a esopera ridicarea salarielor la 300 fl. v. a. Óra a 11 a sunat. Sĕ veghieze, și se pună oleul necesar în candele cei chemați, căci étă mirele vine, și fericită e sluga pe care îl va afla priveghind. Națiunea va cere sémă celor chemați.

Contemporanul.

Convocare.

Despărțĕmêntul I Făgăraș al „reuniunei învĕțătorilor români gr. or. din districtul XI al Făgărașului“ își va ține prima adunare generală din est-an, Dumінecă în 25 Aprile a. c. v. în scóla rom. din Făgăraș, la care toți membrii sunt poftiți a participa. Epitropiile parochiale conform §-lui 9 din statute, vor provedea pe învĕțători cu diurne de 1 fl. și paușal de călĕtorie.

Absentări nemotivate se vor pedepsi.

Programă:

1. La 9 óre diminéța serviciu divin și părăstas pentru decedații membrii.
2. Deschiderea ședințelor și cetirea apelului nominal.
3. Incassarea pedepselor de câte 1 fl. dela membrii: Ioan Launga, George Comșa, Ioan Aldea, Iacob Oana și Ioan Caliu, pentru absentarea nelegitimată dela ultima adunare generală a despărțĕmêntului.
4. Incassarea tacselor curente.
5. Raportul cassariului.
6. Critică asupra operatului lui Ioan Berescu „Cari sunt avantagiile, eventual defectele instrucțiunii religióse în scólele nóstre, din punct de vedere confesional“, de Iosif Cațaveiu.
7. Apostolul Pavel și activitatea lui pentru respândirea crestinismului, disertațiune de Ioan Mihu.
8. Convertirea apostolului Pavel la crestinism, prelegere practică de Lazar Sbârneciu.
9. Propoziția simplă amplificată, prelegere practică pe basa unei bucăți de cetire, de 1. Capĕtă.
10. Prelegere practică din computul mental cu elevii a. II-lea de G. Cantor.
11. Censurarea regulamentului afacerilor interne.
12. Teme, cari eventual se vor mai însinua de către membrii.
13. Propuneri eventuale, și închiderea ședințelor.

Făgăraș, 20 Martiu, 1893.

Nicolau Aron, președinte.

Ioan Berescu, secretariu.

Loterie.

Sâmbătă, 29 Aprile, 1893 n.

Sibiiu: 1 64 46 88 31

Bursa de Viena și Pesta.

Din 27 Aprilie n. 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Galbeni împĕrătesci	5.77	5.78
Napoleon-d'ori	9.73	9.69
Mărci 100 imp. germane . . .	59.87	59.80
Londra 10 Livers sterlingi . . .	127.20	122.15
Scrisuri fonciare ale istitut. de credit și economii „Albina“ . .	—.—	101.—
Imprumutul căilor ferate ung. . .	123.50	120.50
Argintul	—.—	—.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	120.75	123.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2 a emisiune)	101.50	101.80
Bonuri rurale ung.	96.60	96.75
„ „ croate-slavone . . .	—.—	97.50
Obligațiunile desp. regaliilor . .	—.—	101.25
Împrumut cu premiu ung. . . .	152.—	152.—
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin	142.75	143.—
Renta de hârtie austriacă . . .	98.60	98.25
„ de argint austriacă . . .	97.95	98.—
„ de aur austriacă . . .	117.20	117.25
Losurile austriace din 1860 . .	166.50	166.50
Acțiunile băncii austro-ungare .	1100.—	984.—
„ „ de credit ung. .	403.25	402.—
„ „ „ „ austr. .	344.25	344.30

[58] 1—3

Concurs de licitațiune.

Pentru zidirea nóuei biserici din Cebea și respective darea acesteia în întreprindere pe calea licitațiunei minuende, se publică a treia óră concurs.

Licitațiunea se va ținea în 1/13 Maiu a. c. în casa epitropului primariu Ioan Indreiu, jude comunal în Cebea, unde se pot inspicia condițiunile de licitație, precum planul și preliminariul de spese.

Prețul esclamărei e de 8566 fl. 81 cr. și licitanții au se depună vadiu de 10% dela prețul îndeprinderei.

Cebea la 14/26 Aprile 1893.

Ioane Jurca,
preș. comitetului paroch.

Nr. 28—1893 [57] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia (III) Blăseni-Plaiu, se escrie, pe basa Venerabilului ordin consistorial ddto 2 Februariu 1892 Nr. 179/B., concurs acum pentru a patra óră, cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Roman“. Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 409 fl. v. a.

Concurenții au a și ascerne cererile instruate conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopopesc.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Brad, la26 Ianuariu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresbiter.

Sosirea și plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 26 minute, diminéța, tren de persóne.
La 12 óre 50 minute, diua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:

La 7 óre 28 minute, diminéța, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéța, tren micst.
La 4 óre 49 minute, diua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraș:

La 4 óre 36 minute, diminéța, tren micst.
La 1 óră 40 minute, diua, tren micst.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 43. Sibiiu, Joi, 22 Aprile (4 Maiu) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

George Bariţiu.

Este aprópe anul, când în ḑiua de 12/24 Maiu 1892 românimea din tóte părţile şi de tóte condiţiunile sociale a serbat aniversarea de 80 de ani a Nestorului sciinţei române, a campionului culturii şi neobositului luptătoriu pentru drepturile poporului seu, George Bariţiu şi étă acum trebue naţiunea nóstră sě îmbrace doliu adânc, căci mórtea l'a răpit dintre noi în ḑiua de 2 Maiu n. a. c.

Precum ḑiua de aniversare din anul trecut a fost o ḑi de bucurie generală pentru toţi românii, cari de preste tóte locurile s'au grăbit a felicita pe George Bariţiu sau în persónă, sau prin adrese măgulitóre, aşa ḑiua de 2 Maiu este o ḑi de jale pentru întreg poporul român, căci el în ḑiua acésta a pierdut un vrednic şi meritat mare fiu al seu, care şi-a devotat tótă viéţa pentru prosperarea poporului nostru şi pentru eluptarea şi asigurarea drepturilor lui.

Născut la 1812, după ce şi-a terminat studiile, şi-a început activitatea sa publică ca profesor în 1835, cu dorinţa de a lucra cu zel pentru desteptarea poporului român şi prosperarea lui în tóte direcţiunile. Şi dela acest propus firm al seu nu s'a abătut nici când în viaţa sa.

Aprópe 60 de ani a lucrat George Bariţiu, ca profesor organisând scóle şi societăţi culturale, ca ḑiarist întemeind foi române şi luminând prin acest far puternic pe poporul sěu, ca om de sciinţă scrutând trecutul poporului român, astfel mereu lucrând şi înbărbătând la lucru, luminând şi creând opuri neperitóre.

Şi bětrânul octogenar în lunga sa viéţă a věḑut ridicat poporul sěu din starea apěsată, în care zăcea la începutul carierei sale, a věḑut realisându-se progrese uriaşe pe tóte terenele vieţei publice române, la efectuirea cărora el a contribuit în mod atât de însemnat.

Drept recompensă naţiunea română l'a distins cu cele mai însěmnate posturi de onóre, puindu-l în fruntea celor mai înalte instituţiuni culturale naţionale.

El s'a dus dintre noi, dar operele lui neperitóre vor fi şi viaţa lui laboriósă va servi secolilor viitori, ca model de abnegaţiune, jertfă de sine şi iubire ferbinte cătră naţiunea sa.

Poporul român are cu un nemuritor mai mult.

* * *

Familia reposatului a dat următoriul anunţ funebral:

Georgie Bariţiu,

preşedinte al academiei române din Bucuresci, preşedinte al „Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român“, vice-preşedinte al „Albinei“ institut de credit şi de economii în Sibiiu etc. etc.

după un morb scurt dar greu a rěposat în domnul, prověḑut cu sf taine în 2 Maiu n. a. c. la 1 óră p. m. în etate de 81 ani ai laboriósei sale vieţi.

Acéstă durerósă scire o aduce la cunoscinţă publică adênc întristata familie a iubitului şi neuitatului defunct.

Inmormântarea se va face Vineri în 5 Maiu n. a. c. la 3 óre p. m. după ritul gr. cath. din locuinţa defunctului la cimiterul bisericei gr. cath. din Pórta Turnului.

Sibiiu, 2 Maiu, n. 1893.

Veronica věd. *Pop*,
ca soră.
Leon Bariţiu,
Octaviu Bariţiu,
ca fraţi.

Constantin Juga,
Mihail G. Stănescu,
Mihail Bontescu,
ca gineri.

Victoria, *Aurelia*, *Octavia*, *Maria*,
ca fice.
Ieronim, ca fiu.
cum şi numěroşi nepoţi, nepóte şi alţi consângeni.

„Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român“ precum şi institutul de credit şi de economii „Albina“ încă au publicat anunţuri funebrale.

Matriculele civile.

Este mai mult timp, de când se face agitaţie în tóte părţile ţěrei, în afacerea intenţionatelor reforme ale guvernului pe terenul politic bisericesc. Agitaţia generală, ce s'a pornit contra acestor reforme, ne arată, că ele, dacă se vor introduce ca legi, vor fi adênc tăietóre în viaţa bisericéscă administrativă şi chiar dogmatică şi vor fi păgubitóre intereselor bisericesci.

Din causa acésta representanţii bisericesci ale diferitelor confesiuni, afară de calvini, au protestat contra lor, pe când congregaţiunile comitatense, mai tóte s'au pronunţat pentru ele, votând guvernului încredere şi sprigin.

S'a pornit deci lupta între stat şi biserică, a provocat-o guvernul sub cuvênt de liberalitate, sub cuvênt, că este în interesul şi pentru consolidarea statului, pe când noi scim, că pentru întărirea statului ar fi de introdus reforme cu mult mai inteţitóre, mai salutare, decât cele pe teren politic-bisericesc; s'a pornit lupta culturală, ea urméză acum şi va urma cu înverşunare, când vor veni la desbatere proiectele.

Dóue din ele sunt, precum scim, presentate în dietă: pentru recepţiunea ovreilor şi matriculele civile.

Proiectul pentru întroducerea matriculelor civile are 74 §-i şi e împărţit în trei părţi: partea I. cuprinde disposiţiuni generale, partea II. disposiţiuni speciale, referitóre la matriculele casurilor de nascere, de căsătorie şi de morţi, ér partea III. disposiţiuni transitóre şi diverse.

In motivarea, prin care se substerne acest proiect dietei, ministrul ḑice, că conducerea matriculelor din partea organelor civile trebue sě se considere ca o întregire a organismului statului; statul s'a folosit până acum de matriculele bisericilor şi începênd din 1769 în mai multe rênduri a regulat conducerea lor prin anumite měsuri şi a eserciat o influintă asupra lor. Guvernul însě află, că acésta este un anarhronism, rěmas din evul mediu şi pentru aceea acum trebuie ca statul însuşi sě şi aibă matriculele, cari singure sě aibă valóre de documente publice. Apoi ne mai spune ministrul, că chiar din viaţa practică ne putem convinge, că matriculele bisericesci nu corespund întru tóte trebuinţelor statului, că districtele matriculare sunt nepractic constituite, fiind-că sunt constituite după cele 7 confesiuni din ţară, după cum sě află respândiţi credincioşii acestora.

In cele ce urméză vom vedé, că aceste şi alte afirmaţiuni ale guvernului sunt puţin întemeiate, pe când motivul adevěrat, că matriculele civile au sě servéscă ca întroducere la căsătoria civilă, nu se spune. Noi credem, că matriculele bisericesci, pe lângă o controlă regulată din partea statului, sunt şi ar fi corespunḑětóre recerinţelor, ministrul e de părere, că pe calea controlei severe nu se póte regula afacerea şi acésta ar duce la conflict cu biserica.

Matricule bisericesci sunt multe, căci fie care confesiune pórtă matricule despre credincioşii sěi. Statul va avé mai puţine, fiind-că şi districtele matriculare vor fi mai puţine.

Paragraful 2 al proiectului este de următoriul cuprins:

> „Conducerea matriculelor de stat sě face în centrul (reşedinţa) districtelor formate anume spre acest scop.“

Pe basa acestuia ministrul va forma 4467 de districte matriculare: 10 în Bpesta, 1 în Fiume, 130 în oraşe, 1832 în comunele mari şi 2494 pentru cele 10,723 de comune mici.

In nrul viitor continuând, vom arěta, că cu acésta împărţire în special faţă de comunele mici, nu se face nici o uşurare sau îmbunătăţire, cum susţine guvernul.

FOIŢA.

S'au dus în ţară!

— Novelă originală de **Ilarie Chendi.** —

Prietinului *C. C. S.*

(Urmare).

Chiţa începù a lăcrima. Sêrmanul Neţu, ce avea sě facă? Sě-i descopere tot, sě-şi verse tóte tainele în urechile nevinovatei copile şi sě-i răpéscă tótă linistea sufletéscă, tóte visurile ei — nu, věḑù el, că e pěcat a o trage în şirul pěcătoşiilor . . . dar acum sau mai târḑiu, totuşi trebue sě afle . . . decidă sórtea!

El se sculà şi luând pe Chiţa de mână se aşeḑară amêndoi la trunchiul de salcie. O, aşa le şedea de frumos unul lângă altul, amêndoi cu pěr bogat şi negru, a lui în bucle mari, a ei în plete lungi; pe faţa amêndurora desnădejde; pe fruntea lor norii îngrijirei, în ochii lor focul dragostei, oglinda inimei . . . frunḑele cădeau mereu, mereu preste ei . . .

— „Esti urâtă, când plângi Chiţă, scii bine, că atunci îmi esti dragă, când te věd şi te sciu veselă şi şăgalnică“, ḑise Neţu luându-i mânile de pe faţa ei, ce şi-o acoperise cu şurţul.

— „Nu-ţi mai sunt dragă, Neţule, nu!“ respunse ea suspinând.

— „Dacă vorbesci aşa, pěcătuesci Chiţo, ascultă numai copilă şi póte vei înceta! Nu-i cea taină mare, ce mě bântue — dacă tocmai mě silesci sě ţi-o spun — étă-o: Mai întâi iubesc pe Dumneḑeu, apoi urmezi tu. Dumneḑeu e deapururea cu mine, eu aş voi însě sě te am şi pe tine, dar pedeca e . . . sě ţi-o spun Chiţo? e sěrăcia!“ Aci înroşì Neţu, căci el spuse o minciună, ca sě linistéscă copila. Şi ce avea alta de făcut — bărbaţii au sě pórte durerile lumei! . .

— „Numai atât, Neţule?“ întrebà Chiţa cu faţa înveselită, esti un copil, ce plânge pentru tóte nimicurile, haha, tot něcazuri de astea sě deie Dumneḑeu! Ce ne trebue nóuě avere, când avem în inimă câte o comóră, dragostea! Dute'n colo Neţule, fii mai bărbat.

Şi unde nu mi-l îmbrăţişază Chiţa, tótă bucurie, şi-i acoperi fruntea cu sărutări, îi neteḑi pěrul şi se jucà cu chica cea îndărătnică, ce nu se aşeḑà lângă celelalte, ci îi luneca mereu pe frunte în jos. Apoi îi culegea riḑênd frunḑele galbine de salcie, ce îi căḑură în pěr.

— „Auḑi bădiţul meu, eu nu sciu ce minunea Domnului e asta, cu cât te sărut mai mult, cu atât am plăcere mai mare sě te sărut — scii, ca şi omul cu friguri, care cu cât mai multă apă bea, cu atât mai mare poftă are de beut — trebue că e o vrăjitură la mijloc!

„Veḑi aşa, aşa gluméţă îmi placi!“ ḑise Neţu, silindu-se şi el sě zimbéscă, „crede-mě dragă, că sě fiu eu în ţară strěină şi sě aud, că tu esti supěrată, aş muri de jale!“

„Una ca asta nu se va întêmpla nici când; Ce ai tu cu ţěrile streine, aici e satul nostru, aici avem dreptul de pescuit, unghiţe, mreje, pace, iubire . . . ce ne mai trebue? Avere? Nu!“

„Dar nu scii, că părinţii nostri snnt învrăjbiţi şi deşi noi nu stim pentru ce — ei se urăsc până la mórte şi s'ar puté întêmpla, ca ei sě nu se învoéscă nici într'un fel la unirea nóstră, étă dragă altă piedecă, dar sě avem avere am delătura-o, am fugi în ţěri strěine, am uita totul de pe aici şi am trăi în iubire . . . dar aşa?“

„Nu vom fugi Neţule, numai o încercare, şi părinţii nostri se vor împăca!“

Neţu-şi clătina capul. „O voi femeile ve închipuiţi lucrurile din lume aşa de uşóre!“

„Nu, Neţule, pe noi ómenii nu ne mai pot despărţi, numai Dumneḑeu!“ ḑise Chiţa şi încolăcindu-şi mânile în giurul gâtului lui Neţu, îl strinse la sinul ei cu foc şi-şi lipi buzele ei de ale lui cu un cutremur fericit şi cu frica sě nu-l pérdă.

E frumos aşa un chip, e frumos a vedé dóuě inimi cuprinse de simţul fericirei. Şi sciţi cine věḑù icóna acésta sěrbătoréscă şi totuşi nu se bucurà şi totuşi nu remase încântat? Dinu!

Din luntrea legănată de apa mişcată de vênt îi věḑù şi inima lui se îngrozì. „Dinule, ai fost orbit, Dinule,

Revista politică.

Pe astădi, Miercuri diminéța, a fost asteptat, după programul stabilit, Maj. Sa monarchul în Budapesta. Sosirei monarchului de astădată i se atribue o importanță deosebită, după peripețiile, ce s'au repețit dela serbarea iubileului până în dilele din urmă. Mai vêrtos presa oposițională se bucură și glorifică pe cel mai constituțional domnitoriu, cu tóte că până acum susținea, că curtea ar fi măniósă și nu mai vrea sĕ petrécă în Budapesta. Din incidentul sosirei foile din Budapesta scriu articli fulminanți, ér primarii orașului au afișat un apel, în care rógă pe cetățeni a primí pe rege cu cele mai însuflețite ovațiuni și a-și împodobi casele cu stéguri, flori etc.

* * *

După o despărțire cordială de părechia regală a Italiei, părechia domnitóre din Germania e pe drum de a se reîntórce în Berlin. Sosirea în Berlin mai curênd, decât cum se stabilise în programul de călĕtorie, se aduce în legătură cu proiectele militare germane. După cum istorisesc foile franceze „Figaro“ și „Libre parole“, s'a întêmplat un incident caracteristic cu ocasiunea banchetului dat în Quirinal. După-ce împĕratul german a terminat toastul, ținut în limba germână, marele duce Vladimir, fratele țarului, se întórse cu păharul în mână către vecina sa, soția ambasadorului frances și dise cu voce tare: Eu, madame, fără nici o frasă și din tótă inima beau pentru binele și prosperarea patriei d vóstre scumpe. — A urmat o tăcere ca de 10 minute și numai după aceea s'a început conversațiunea.

* * *

Adunarea generală a societății „Concordia“, care s'a ținut dilele trecute în Cernăuți, a fost precum scrie „Gazeta Bucovinei“ în ori-ce privință o manifestare imposantă, un succes îmbucurător și un progres pe calea civilisațiunei. Interesul publicului de pe la țară a fost fórte viu și s'a arĕtat prin participarea unei mulțimi de membri și alegĕtori din tóte părțile țĕrii, începênd din împregiurimile Cernăuțului până la munții de pe la Câmpulung și Dorna. Ce trebue sĕ ne bucure mai mult și sĕ ne însufle o încredere mai mare în viitorul națiunei române din Bucovina, este interesul cu care s'a discutat, nu numai cestiuni, cari privesc starea materială a poporului ci și un șir lung de propuneri cu caracter curat național, privitóre la asigurarea condițiunilor celor mai fundamentale ale esistenței naționale. S'au atins mai multe puncte privitóre la dreptul limbei române în viéța oficială, la scoli românesci, la noua lege despre secretarii comunali, care a iritat atât de mult spiritele nóstre; aceste ne arată, că poporul nostru începe deja a se desvolta și a înțelege drepturile sale.

* * *

Tratativele între guvernul român și guvernul austro-ungar, pentru încheierea unei convențiuni de comerciu, continuă calea lor liniștită. Consiliul român de ministri s'a într'unit dilele acestea și a discutat propunerile austro-ungare. In urma acestui consiliu, dl Papiniu, delegatul guvernului român, a plecat la Viena investit cu nouĕ instrucțiuni. Se aude, că tratativele vor isbutí de astădată, de óre-ce de ambele părți se pune multă bunăvoință.

Sinodul eparchial din Arad.

(Urmare.)

In ședința a III-a a sinodului s'au resolvit actele de dotațiune, care le-au făcut credincioși din eparchie pentru scopuri culturale și bisericesci. Se înșiră la 50 de astfeliu de acte, între care însemnăm al învĕțătoriului în Nadab Ioan Doboș, cinci pătrare de sesiune de pământ în valóre de fl. 10,000; Elena Văcărescu din Fibiș 700 fl.; Damaschin Carabuș 1200 fl. etc. S'au învestit bani bisericesci în realități în următórele comune:

Comuna Sâmbăteni a cumpĕrat un complecs de pământ cu 1200 fl. Semlac 13 jugĕre cu 2600 fl. Tornea 32 jugĕre cu 7300 fl. Socodor 10 jug. cu 2015 fl. Galșa a cumpĕrat $^1/_4$ pământ cu 1500 fl. Comuna Fiscut a cumpĕrat 5 jug. de pământ și o casă; Ususeu a învestit în pământ 6200 fl.; comuna Cerneteaz 5 jug. cu 970 fl. și comuna Ghiroda 5 jug. cu 875 fl. etc.

Se constată mai departe, că în anul 1892 s'a terminat edificarea bisericilor din Jabar și Gruini și s'au sânțit, — că s'au terminat și-și aștéptă sânțirea biserica din Valea-mare, ér sub edificare stă biserica din Nădab.

Din raportul senatului bisericesc dela consistoriul din Oradea-mare, se vede, că acel senat a ținut în decursul anului 1892 8 ședințe, în cari sub 388 numeri seriali a resolvit tóte causele avisate de statutul organic la competența sa, că procese divorțiale a pertractat și resolvit 29, procese disciplinare 28, — că acel senat se compune din un vicariu episcopesc ca președinte, 1 asesor ordinariu referinte și 8 asesori onorari, că la jurisdicțiunea acelui consistoriu aparțin 6 protopresbiterate cu 242 de parochii matre și 116 parochii filie, că dintre parochiile matre 212 sunt deplinite, ér 30 sunt vacante, că personalul în cler se compune din 1 archimandrit, 1 asesor referinte, 6 protopresbiteri actuali, 1 protopresbiter emerit, 172 parochi, 28 administratori parochiali, 14 capelani, 1 diacon și un preot deficient — de toți 225, — că în anul 1892 s'au chirotonit pentru acel district 7 preoți și un diacon, că numĕrul poporațiunei acelui district a fost la finea anului 1892 de: 174,183, și adecă cu 1308 mai mulți decât în anul 1891, că numĕrul născuților în 1892 au fost de 9094, al rĕposaților de 7810, că numĕrul celor ce au emigrat a fost de 1179 ér al celor imigrați de 1199, că au trecut dela confesiunea nóstră la alte confesiuni 38, ér dela alte confesiuni au trecut la confesiunea nóstră 42, că numĕrul căsătoriilor încheiate în 1892 a fost de 1824, între cari 113 căsătorii micste, că numĕrul concubinatelor a fost 2048, și adecă cu 89 mai puține, decât în 1891, și că consistoriul a luat tóte disposețiunile de lipsă pentru conviețuiri nelegiuite, și a întreprins toți pașii de lipsă pentru încassarea tacselor restante și curente la fondul preoțesc.

— Sinodul ia aceste date la cunoscință.

După acésta sinodul la propunerea comisiunii, avișéză consistoriul a lua disposițiunile de lipsă pentru împedecarea Nazarenismului, care s'a ivit în unele comune.

In fine tot la propunerea comisiunii sinodul aviséză consistoriul din Arad a subșterne la procsima sesiune regulamentul seminariului diecesan împreună cu întregirile ce va afla de lipsă a se face în acel regulament.

Ședința a IV la 7/19 Aprile.

In ședința a IV-a se ia la cunoscință raportul senatului scolariu referitoriu la înființarea unei preparandii de fete, și că consistoriul în considerarea greutăților, pre cari le va întimpina întru susținerea scólelor elementare prin ameliorarea salarielor învĕțătoresci, nu a putut face pașii ulteriori, până când nu se vor regula salariele învĕțătoresci.

Raportul senatului scolariu, că în anul trecut s'a deschis uncurs pentru propunerea albinăritului, sub conducerea preotului N. Martinoviciu, la care au participat 40 de învĕțători, se ia la cunoscință.

Ședința a V-a, s'a ținut în 7/19 Aprile la 5 óre p. m.

In ședința a V-a, continuându-se raportul comisiunei scolare se constată, că pe teritoriul consistoriului din Arad snnt 409 scóle elementare, învĕțători cu preparandie 357, cu esamen de cualificațiune 293, cu teologie 34; prunci obligați a frecuenta scóla cuotidiană sunt 37,733, dintre cari au fost presenți la esamen 15,459, obligați la scóla de repetițiune au fost 14088, dintre cari au fost presenți la esamen 773, că sunt 98 coruri vocale, 212 scóle de pomi și legume, 114 bibliotece scolare, 23 albinării, 286 edifice scolare corĕspundĕtóre.

In institutul preparandial din Arad sunt 113 elevi, în cursul pregătitoriu 34, ér în scóla de model 18.

Raportul consistoriului din Arad, din carele se vede, că în gimnasiul și scóla reală din Arad, sunt elevi de confesiunea nóstră 37, în preparandia de stat din Arad 9, în gimnasiul din Sarvaș 12, în scólele civile din Macău 16, în gimnasiul din Ciaba 5, în gimnasiul din Bichiș 10, în scólele din Lipova în cele comerciale 23, în cele civile 38, în normale 22, la scóla din claustrul rom. cat. 38 de fetițe, la propunerea comisiunii se ia la cunoscință cu adaosul ca consistoriul sĕ arete pre viitoriu dacă elevilor din aceste scóle li se propune religiunea și limba română.

Din raportul senatului scolariu dela Oradea-mare se constată, că acel senat a ținut în decursul anului 1892, 8 ședințe, în cari a pertractat sub 307 numeri tóte obiectele avisate la competența sa. Cu privire la activitatea desvoltată de acel senat pentru ameliorarea și regularea salarelor învĕțătoresci la suma prescrisă, că aceea regulare a mai succes în 18 comune, și astfeliu că dotațiunea învĕțătorésca prescrisă este regulată în 108 comune aparținătóre la jurisdicțiunea Consistoriului din Oradea mare și că din lipsa de mijlóce nu s'a putut regula dotațiunea învĕțătorésca în 122 comune pentru a cărei întregire se recere o sumă de 16.380 fl. 86 cr. și în legătură cu acésta luându-se la pertractare și raportul consistoriului din Arad despre cele întreprinse întru regularea dotațiunei învĕțătoresci; sinodul luând aceste date la cunoscință și cu considerare la conclusul luat de prea venerabilul consistoriu metropolitan sub Nr. 185 din 1892, — la propunerea comisiunei decide următórele:

1. Se aviséză ambele consistóre a iniția colecta dispusă prin prea venerabilul consistoriu metropolitan pentru întregirea salarelor învĕțătoresci din comunele sĕrace;

2. Se aviséză ambele consistóre a continua cu adunarea datelor referitóre la ameliorarea dotațiunilor învĕțătoresci, îngrigind ca unde comunele vor puté sĕ susțină scólele din mijlócele lor proprii, acolo sĕ se întreprindă tóte disposițiunile de lipsă, pentru susținerea scólelor din mijlócele proprii, ér la comunele mici, unde va fi cu putință sĕ se încerce și adfiliarea;

3. Ambele consistóre se aviséză a substerne prea venerabilului consistoriu metropolitan până la terminul cerut, conspectul acelor comune, cari nu pot susținea scólă din mijlócele lor proprii; și

4. Incât nici din mijlócele proprie, nici din ajutoriul dela fondul metropolitan nu s'ar putea acoperi trebuințele pentru ridicarea și regularea salarelor învĕțătrresci în tóte comunele, se autoriséză ambele consistóre a concurge la regularea și întregirea acelora din mijlócele bugetarie ale diecesei fără a se altera însĕ substanța fondurilor și fundațiunilor diecesane.

Se ia mai departe la cunoscință, că la gimn. din Oradea mare au fost elevi de confesiunea nóstră 30, în scólele reale superióre 4, în scólele normale și civile 28, în gimnasiul din Beiuș 147, în scólele normale de acolo

---

de nu te-ai gândit la una ca asta?“ așa-și vorbì sie-și Dinu, lovindu-și fruntea încrețită cu palma. „Da mi-a fost drag Nețu, pentru-că voiam sĕ-i înlocuesc pe tatăl seu, îmi era milă de dênsul, dar el e tot feciorul lui Négu, el e de un sânge cu hoțul Négu, care mi-o răpit pe Tinca, nu, viu nu pot suferi ca odrasla lui sĕ se împreune cu Chița. Ah! cum sémĕnă Nețu cu Négu, ca ochiu cu ochiu, tot pĕrul cel creț, tot fruntea cea lată — tu' șerpe, năpârcă la o parte de lângă fiica mea!“

„Chița, Chița!“ strigà el apoi cu glas puternic către cei de pe mal, amenințându-i cu mâna.

Sĕ fi fost cei doi fericiți lângă Dinu și sĕ-l fi vĕdut așa cu ochii înroșiți de mănie și cu fața acoperită cu un vĕl de furie, ușor l'ar fi asemĕnat cu o féră sĕlbatică ce-și vede primejduită viéța.

Chița sărì spăriétă din brațele fericirei, fața ei păré că era văpsită cu văpsélă roșie, ochii ei priviau tulburi spre părintele ei cel amenințător.

„Nețule șoptì ea, acum ne-a vĕdut tata, scie totul, vedi și folosesce prilegiul ca sĕ-i împăcăm — te las, rĕmâi cu Dumnedeu, fi veselă ca Chița ta! și luându-și berda de pipirig și papură sub suóră plecà Chița, după ea sburau privirile lui Nețu, ce se opriau la cosițele ei cele negre și despletite în capetele îngânate de vêntul de tómnă. Și cum o vĕdù el așa cu capul plecat pășind pre pajiște și dispărênd acum printre tufe de porumbei și rugi, acum printre bozi, scăeți și urzici, îi venia sĕ crédă, că nu-i ființă ca Chița lui în lume, nu-i! Sosi la fântânița din rozorul labului acoperit încă cu paiele de cucuruz și aci își scóse basmaua, ce o căpĕtase Dumineca trecută la joc dela Nețu și întorcêndu-se cu fața către lac, duse năframa cea albă, brăzdată cu floricele roșii, la gură, apoi o scuturà în vênt — dar iute-și urmà calea mai departe, căci băgà de sémă, că și părintele ei o urmăresce cu ochii.

„La lucru, Nețule, la lucru!“ strigà Dinu din mijlocul lacului, către Nețu cel de sub salcie, care încă nu se mișcase din locul fericirei tulburate. Acesta se sculà repede ca trezit dintr'un somn, sărì în luntre și dispărù în trestiiș, fără a se gândi la vorbele din urmă a Chiții. Liniste mare în giurul lacului, tóte sĕlbătăciile gureșe tăceau, parecă într'adins, ca sĕ asculte la suspinele, la semnele sbuciumării lăuntrice, a smăcinării sufletesci alor doi pescari din dóuĕ unghiuri ale lacului.

Numai târdiu, după ce părăsiră ogorul tóte plugurile și pământul întreg se învăli în păiengenișul fumuriu a serii de tómnă, părăsiră și pescarii nostri lacul. Tăcuți, în traiste numai cu vre-o câțiva pescuți sĕ depărtară pe cărărușe deosebite.

* * *

Sfârșitul tómnei era sosit! Lacul cu câmpul din giurul lui forma un fel de lume mórtă, era pustiit ca inimile omenesci lipsite de ori și ce plăcere, Chiar și paiele de cucuruz erau tăiate în jêpi și duse pe acasă, aședate în jiredi pe sălciile și merii cei vechi din fundul grădinilor; cotórele însĕ arĕtau, că a fost împodobit odată câmpul cu cucuruz, cam așa precum dovedesc și ruinele, că preste ele au înflorit cândva cetăți și orașe; așa, precum durerea inimei cuprinsă de desamăgire dovedesce, că acésta a fost odată plină de fericire și nădăjduiri.

Era Sâmbăta după amédi. De către bisericuță aducea vêntul glasul jalnic și cucernic al clopotului spre grădinuța lui Dinu.

Clopotul, prietinul creștinilor suna de vecerne și Chița cea evlaviósă, carea cosia în grădină la o mânecă de iie, ședênd pe un scaun lângă masa cea de pétră, audind glasul clopotului aruncà cusătură din mână, își făcù cruce și dise un „Dómne értă-ne pĕcatele!“ Apoi se grăbì a scóte din grădină vițelul și se îndreptà spre pridvorul casei.

„Chițo, audi tu Chițo, cum plânge clopotul și cum se bocesce, scii pe cine-l îngrópă? Pe Négu, pe tatăl lui Nețu!“ vorbì Dinu, care eși din casă în pridvor, cu pĕrul cel lung dat preste frunte, cu ochii eșiți tare afară din cap și înroșiți, pare-că erau acoperiți de o peliță roșie.

„O, trage numai de vecerne“, îi respunse Chița cu ochii sleiți în lacrimi, esti bolnav, tată, dar nu mai scii că nenea Négu-i mort de mult, nu scii, că s'a înecat în lac?“

(Va urma.)

36, în gimnasiul din Şalonta 13, în gimnasiul din Dobriţin 2 elevi.

Se ia la cunoscinţă raportul despre ţinerea conferinţelor învĕţătoresci şi despre dóuĕ fundaţiuni scolare nóuĕ cu adaosul ca consistoirul la procsima sesiune sinodală sĕ substérnă despre acele fundaţiuni rapórte separate, dimpreună cu literile fundaţionale.

(Va urma.)

Noutăţi.

Esposiţia de vite de prăsilă. La esposiţia de vite din Sibiiu, care a fost bine cercetată şi vitele aduse de tot frumóse, au căpĕtat premii, dintre esponenţii de român: pentru tauri de pinzgau: Alecsandru Lebu mare proprietariu în Sibiiu premiul I, 20 fl. Dumitru Opriş din Şura mare 10 fl., ér diplome de laudă: Alecsandu Lebu şi Maniu Rotariu din Şura mare. Pentru tăurenci de pinzgau: Dumitru Ciupa din Şura mare 5 fl., Pentru vaci de pinzgau au primit diplome de laudă: Ilie Stanciu Sibiiu, Nicolau I. Imbăruş Sibiiu, Iuliu Baciu Sibiiu, Petru Tóder Sibiiu, Andreiu Gabor Sibiiu, Sabin Barcian Rĕşinari, Ilie Popadan Sibiiu. Pentru juninci de pinzgau: Vasile Turcu Şuramare 5 fl., George Avrigean Sibiiu 5 fl. ér diplomă de laudă: Ioan Mohan Sibiiu. Pentru vaci (încrucişeri): Nicolau Morariu Sibiiu 10 fl; Nicolae Tîrnovean Sibiiu 5 fl. Nicolae Beşta Sibiiu 5 fl., pentru tauri de rasă indigenă: George Modran Bungard 5 fl. pentru bivoli Ana Dan din Brad 5 fl.

* * *

Conferenţa dlui Gr. G. Tocilescu. Joia trecută dl Gr. G. Tocilescu a ţinut la Ateneul din Bucuresci o conferenţă despre monumentul Adam Klissi, descoperit în Dobrogea. Dl conferenţiar a arĕtat publicului, proiecţiuni electrice, diferite vederi de pe pietrele găsite şi a terminat, în aplausele asistenţilor, amintind, că acest mare monument, ridicat în timpul Marelui Traian, cuceritorul Daciei, a fost câstigat de români, împreună cu Dobrogea, sub domnia întâiului rege român biruitor în câmpiile Bulgariei. Regele, care a asistat la conferinţă dimpreună cu principele moştenitor şi principesa Maria au luat apoi parte la representaţiunea teatrală a d-şórei Agata Bârsescu.

* * *

Advocat nou. Ni se comunică din Turda, că dl George Popescu şi-a deschis acolo cancelaria advocaţială.

* * *

Doctor român în Carlsbad. Aflăm, că dl Dr. I. T. Mera, medic român dela facultatea de medicină din Viena, fost medic în stabilimentul de hidroterapie din Gräfenberg, s'a stabilit în Carlsbad.

* * *

Dela comitat. Protonotariul comitatului Sibiiu, dl Corneliu Tobias face cunoscut, că comisiunea economică comitatensă a votat şi de astădată pentru stârpirea animalelor sĕlbatice daunătóre suma de 250 fl. şi anume: pentru un puiu de urs 4 fl; un urs de cel puţin un an 6 fl; ursóică 8 fl; pentru un puiu de lup, care suge ori purcel sĕlbatic 2 fl.; pentru un lup ori mistreţ 3 fl. pentru lupóică 5 fl. Din suma de 100 fl. se vor da premii pentru 1 litru de gândaci de Maiu vii 1 cr., 5 capete de fluturi 1 cr., pentru 1 cap de cióră 5 cr; uliu (gaie) 10 cr; şoim 10 cr; buhă 20 cr.

Tot numitul protonotar face cunoscut că în 9 Maiu a. c. n. la 10 óre a. m. se va ţiné pertractarea ofertelor pentru construirea unui pod pe drumul între Apoldul mic şi Amnaş şi a unui pod pe drumul comitatens între Topârcea şi Mercurea. Detaiuri se pot căpĕta în cancelaria vicespanului.

* * *

Alegere de vice-span. In congregaţiunea din 29 Aprile a comit. Braşov a fost ales de vice-span protonotariul Alecsandru Tompa. S'au făcut şi alte alegeri de amploiaţi la comitat, dar între cei aleşi nu figurézā nici un român.

* * *

Proselitism. Foile din Budapesta anunţă că secta baptistilor din capitala Ungariei cuprinde tot mai mare teren. Apostolii acelei secte intrebuinţézā tóte mijlócele pentru a-şi înmulţi numĕrul. Copii de scólă, copilaşi mici şi fetiţe sunt uneori admeniţi cu vorbe frumóse, de alte ori luaţi cu forţa şi duşi în casele de rugăciuni, unde îi pune sĕ cetéscă, ori le cetesc înşişi óre întregi din biblie. Poliţia, în urma mai multor pîri, cercetézā cu deamĕruntul lucrurile.

* * *

Himen. Dl Toma Simtion şi D-şóra Paraschiva Murĕşian 'şi vor serba actul cununiei Dumineca în 25 Aprile a. c. la 4 óre p. m. în biserica gr. cat. din Pórta-turnului. La 7 óre va fi masă şi petrecere în „Grădina Hermann“.

Corespondenţe particulare
ale „Telegrafului Român“.

Cttul Treiscaune, Aprile 1893.

Mult stimate d-le redactor! In cele ce urmézā, vreau sĕ arĕt pe scurt noul atac îndreptat asupra restului de scóle confesionale române gr. or. din comitatul Treiscaunelor.

Drept introducere amintesc, că un articol vehement din oposiţionalul „Ellenzék“ dela Cluş, reprodus în părţile sale esenţiale şi de „Gazeta Transilvaniei“ în nrul seu dela 20 Martiu v. a. c., dă o lumină destul de limpede asupra viitoriului, ce-l urzesc scólelor nóstre contrarii nostrii, cunoscuţi altcum de toţi.

Comitatul Treiscaunelor, prin succesul câştigat pe terenul scolar cu deosebire în ultimii ani, de către mai marii ḑilei; — se înfaţişézā de aşa, — încât nici cea mai mică îngrijire nu ar puté insufla acelora, cari luptă pen validitarea „ideii de stat maghiar“; şi cu tóte acestea, pe basa espunerilor prejudiţióse ale d-lui inspector reg. de scóle din comitat — conform cărora esistinţa bieţilor secui ar fi ameninţată cu estirpare prin convieţuirea cu valachii şi prin influinţa covĕrşitóre a scólelor valache — vine de nou Dl ministru de culte şi instrucţiune publică — şi pe lângă cele 46,000 fl. daţi şi până acum pentru instrucţiunea poporală din comitatul Treiscaunelor — mai promite o nóuĕ jertfă din punga statului pentru „prefacerea în scóle de stat a tuturor acelor scóle din comitat, unde poporul sĕcuesc este periclitat prin lăţirea valachismului“ — şi pentru progresarea celor esistente; — ca nu cumva „prin activitatea de subminare“ a românilor „cari în anii din urmă au început a jertfi fórte mult pentru ridicarea culturei poporului de rênd“ — sĕ se clatine fundamentul patriei nóstre.

Iute şi degrabă promisiunea d-lui ministru a devenit fapt — căci guvernul instrucţiunei publice a şi însărcinat pe dl inspector regiu de scóle cu realisarea planului propus, aşa că aḑi deşi nu am cunoscinţă positivă despre întreprinderile d-sale în întreg comitatul, dar pot relata cu obiectivitate despre procedura d-sale în afacerea prefacerei scólei românesci gr. or. în scólă de stat din comunele: Breţcu şi Poiana sărată, ca cele dintâi victime. Nu sunt decât câteva ḑile, de când dl inspector reg. de scóle a eşit în vechiul oraş liber regesc, — aḑi însĕ în marea comună Breţcu — locuită de români în partea ei cea mai mare, — cari români îşi agonisesc pânea cu multă trudă ca economi de oi, cu deosebire prin România. După o învitare de mai dinainte din partea antistiei comunale — urmată din ordinul fisolgăbiráului — la ḑiua prefiptă s'au presentat şi antestătătorii scólei române gr. or. mai mult din curiositatea de a sci ce se va întêmpla — nici decum însĕ cu intenţiunea de a întra în contractări de acest fel. Şi pe când se desfăşurau mai cu căldură avantagiile nespus de mari, ce ar resulta şi pentru români . . . . . şi, pe când dl inspector reg. sĕ gera mai mult de superior şi al scólelor nóstre — sĕ ridică energicul protopop, P. O. D. Dimitrie Coltofean şi în calitate de inspector districtual de scóle denégă acestuia dreptul de a se amesteca în afacerile nóstre scolare (respect. de a căuta prin presiune sĕ convertéscă pe români) ér scólele confesionale din întreg comitatul şi în special pe cea din Breţcu o declară şi pe viitoriu de atare ca pe una ce corespunde întru tóte legilor scolare. Cu tóte aceste însĕ s'a decretat pentru Breţcu scólă de stat, lăsêndu-se în grija antistiei aflarea locului mai potrivit pentru a sta mai la îndemâna românilor.

In Poiana Sărată s'au folosit de altă apucătură.

S'au învitat antestătătorii scólei române gr. or. a-şi da consimţĕmêntul la prefacerea chiar a însuşi edificiului scólei nóstre în scólă de stat — ceeace neobţinênd, au decis ridicarea unei nóuĕ clădiri ca atare. Totodată s'au constrêns locuitorii (maioritatea covĕrşitóre români gr. or.) ca sĕ aducă materialul necesar gratis.

Ér acum, după-ce cred, că nu mai este îndoială despre atacul violent îndreptat contra scólelor nóstre — despre care trebue sĕ scim sigur, că cât mai curênd se va îndrepta pe rênd pe rênd asupra tuturor scólelor ce le mai avem prin comitat — vin a ruga pe toţi fraţii români, în special pe d-nii preoţi şi învĕţători, ca pe cei întâiu chemaţi — a nu mai întrelăsa nici un singur moment regularea afacerilor nóstre scolare, ca întru tóte sĕ corespundă legilor scolare. Deocamdată sĕ nu perdem din vedere 1. ridicarea salarului învĕţătoresc până la suma minimală provĕḑută prin lege, 2. instituirea atâtor învĕţători, câţi pretinde numĕrul elevilor şi 3. edificarea de clădiri scolare corespunḑĕtóre.

Din parte-mi cred, că prin acelea comune, în cari dl inspector reg. de scóle teme valachisarea sĕcuilor, şi érăşi în acelea, unde abia câte un ciobotar trece drept patriot în ochii duşmanilor nostrii — cred, că pe lângă o armoniósă întrepunere din partea tuturor celor chemaţi — nu ar fi imposibilă efeptuirea celor 3 mai neapărate cerinţe. Şi accentuez, că nu ar fi imposibil, căci sciu cât de tare este înrădăcinat în pieptul a câtorva comune marginaşe simţul de naţionalitate şi de conservare al religiunei străbune. Dacă însĕ acésta nu sĕ va putea nici decum, apoi de pe acum putem sĕ ne deplângem sórtea nóstră şi a fiilor nostrii — căci aceea nu va fi alta de cum o vedem la perduţii fraţi ai nostri prin comunele din centrul comitatului.

Atunci vom sci şi noi câţi mai suntem români, pentruce d'ande Moldován, Plugar, Váncsa, Voicu etc. etc. nu se sfiesc aḑi a se numi cu mândrie, că sunt magiari.

Dar noi sĕ nu ne lăsăm duşi de curent, ci când vedem atacul mai mare, atunci sĕ facem mai multă resistinţă, apoi sĕ mai şi sperăm pe lângă ajutoriul lui Dumneḑeu şi în al Preaven. consistoriu archidiecesan din Sibiiu, carele, vĕḑênd un pericol în întreg corpul nostru naţional din Ardél — abunăsémă, că încă va spori ajutoriul dat până acum scólelor de prin Treiscaune.

D. P.

Cestionariu istoric.
de
Nic. Densuşian.

(Urmare din nr. 38).

204. Cum se numesc pe sine ómenii din ţinutul de acolo?

205. Ce numiri satirice întrebuinţézā ómenii de acolo pentru locuitorii din ţinuturile vecine? d. e. Moţi, Mocani, Bufeni, Frătuţi, Ţuţueni, sau alt cumva?

206. Ce fel de locuitori se înţeleg pe acolo sub numele de:

— Daci? — Decieni (Dicieni? — Gugani? — Cojani?

207. Cum numesce poporul ţinutul de acolo: d. e. ţéra Oltului, ţéra Haţegului, etc.

208, Sunt cunoscute la poporul de acolo numirile de;

— Ardél? — Ţéra românéscă? —
— Moldova? — Bucovina? — Ţéra-ungurésca? — Bănat? — Ţéra bulgărésca? — Ţéra sêrbéscă? — Ţéra leşéscă? — Ţéra ruséscă? —

— cum ḑic ómenii pe acolo în vorbire ne ducem în „Ardél“, ori ne ducem „peste te munte“ ne ducem „în haia ţéră“?

209. Ce spune poporul, ce nume au mai avut în vechime:

— Ţéra Ardélului? — Ţéra românéscă?
— şi Moldova?

210. Ce spuneau bĕtrênii, ce fel de popor au fost în vechime în numĕr mai mare pe faţa pămêntului?

211. Ce se vorbesce, până unde se întindea în vechime pămêntul locuit de români?

— şi anume pe unde se mai spune, că a fost în vechime popor românesc?

212. Se aude cumva pe acolo povestind poporul de o ţéră cu numele de:

— Dacia? — Gepidia? — Gothia? —
Hunia? — Romania (cu a nu cu â)?

213. La ce ţinut iî mai ḑice poporul pe acolo Vlachia ori Ţéra românéscă? (NB. Afară de ţéra românéscă dela nordul Dunărei de jos).

214. In ce sate sau ţinuturi locuitorii se numesc Vlachi sau Olachi?

515 Cum se numesc pe sine locuitorii români din Bulgaria şi cum numesc ei ţinutul locuit de dênşii?

216. Cum se numesc pe sine locuitorii români din Valea Timocului şi din Valea Moravei, şi cum numesc ei ţinutul, în care locuesc?

217. Cum pronunţă poporul de acolo numele oraşelor din apropiere? d. e.

— Argeş ori Ardieş? — Ruşava ori Orşova? — Sebeş ori Caranşebeş? — Braşeu ori Braşov? — Abrud ori Avrud, sau Baiă de Abrud? — Sibiu ori Sibiniu? — Aiud ori Aniud etc.?

218. Sătenii de acolo când vorbesc de oraşul din apropiere, i ḑic cumva pe nume d. e. Câmpul-lung, Argeş, Bucuresci, Haţeg, Belgrad, ori i ḑic numai simplu „oraş“? d. e. mĕ duc la oraş, vin de la oraş.

219. Când se duc ómenii din satul de acolo la têrg în oraşul din apropiere, ca sĕ vênḑă ori se cumpere, se duc ei în haine de sĕrbătóre?

— ori în haine de lucru, de tóte ḑilele?

220. In ce oraş sau cetate de acolo spune poporul, că ar fi fost în vechime scaunul unei domnii óre care?

221. La ce casă îi ḑiceau mainainte ţĕranii casă ori curte împĕrătéscă?

— ori curţile „conţului hălui mare“?

222. Se aude undeva pe acolo în gura poporului cuvêntul de pag (ori pog) şi de vic în loc de sat?

223. Se află pe acolo vre un loc, sat oraş ori ţinut cu terminaţiunea în din? d. e. Segedin, Huiedin etc.?

224. Ori cu terminaţiunea în uş? d. e. Floruş, Drăguş?

225. Sau cu terminaţinnea în inţi sau enţi? d. e. Binţinţi, Mehedinţi, Cernenţi etc.?

226. Ori cu terminaţiunea în aş? d. e. Almaş, Slivaş, Făgăraş?

227. Cu terminaţiunea în ip? d. e. Asinip?

(Va urma.)

Diverse.

Ḑece regule pentru ochi. Voesci a-ţi conserva bine ochii, atunci îţi însémnă următórele ḑece regule:

1. La ori ce lucru, mai ales însĕ la cetit şi scris, precum şi la cusut, legat şi la lucrurile de mână mai fine bagă bine de samă, ca se ai lumină de ajuns şi dacă e cu putinţă aceea se cadă asupra lucrului din partea stângă şi deasupra.

2. Incungiură după putinţă, ca lumina sórelui şi a lampei sĕ cadă direct în ochi, ori resfrângerea aceleia din zăpadă ori din hârtiă albă sĕ lovéscă în ochi.

3. Lumina de lampă, de gaz etc. sĕ nu pâlpăiască (jóce); ochiul trebue scutit de zarea flacărei prin un paravan.

4. Paravanele de sticlă albă (de lapte) sunt cele mai bune, din contră cupolele şi paravanele de sticlă cu vĕrgi şi figuri sunt fórte stricăcióse pentru ochi. Tot atât de stricăcióse sunt şi paravanele întunecate, prin cari nu póte străbate lumina.

5. Bagă de samă totdéuna la acea, ca la lucru sĕ nu ții ochii prea aprópe, precum ușor sĕ póte întêmpla acésta la scris și la lucrurile de mână ale femeilor. Acésta provine din îndatinare și produce miopiă.

6. In amurg (de sara și diminéța) nici când sĕ nu cetesci, scrii ori sĕ lucri la lucruri fine de mână, pentru-că prin aceea puterea de vedere a ochilor se încordéză prea tare.

7. Dacă ochii la lucru te dor sau lăcrăméză sau dacă la cetit ori scris literile jócă și se amestecă, atunci lasă pe puțin timp lucrul la o parte și de se póte privesce în verde și numai după puțină pausă începe érăși mai departe, la cas de repețire încétă de a mai lucra.

8. Nu cetí culcat în pat ori pe divan, nici mergênd, călĕtorind fie pe tren, fie pe trăsură; acéstă datină rea strică ochii întocmai așa ca și lumina pâlpăitóre. Asemenea după un morb greu trebue grigiți ochii cu precauțiune.

9. Nu purta ochelari fără prescriere medicală.

10. Păzesce ochii de schimbare repentină dela lumină la întunerec și te nisuesce a-i întări prin un mod de viață regulat și anume prin o potrivită împărțire a timpului pentru culcare și sculare.

După „Minerva“.

Din public*).

Mulțămită publică.

Societatea corului bisericesc din Sibiiu, suburbiul inferior sĕ simte plăcut îndemnată a aduce mulțămită d-lor diletanți meseriași români cari au debutat în sara de 22 Aprile n. a. c. la producțiunea teatrală împreunată cu dans în favorul acestui cor și care constată prin acésta totodată cu mulțămită primirea sumei de 11 fl. 50 cr. ca venit curat resultat dela numita producțiune.

Sibiiu, în 2 Maiu, n. 1893.

Societatea corului bisericesc din Sibiiu, suburbiul inferior.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă.
Red.

Concurs de licitațiune.

Pentru zidirea nóuei biserici din Cebea și respective darea acesteia în întreprindere pe calea licitațiunei minuende, se publică a treia óră concurs.

Licitațiunea se va ținea în 1/13 Maiu a. c. în casa epitropului primariu Ioan Indreiu, jude comunal în Cebea, unde se pot inspicia condițiunile de licitație, precum planul și preliminariul de spese.

Prețul esclamărei e de 8566 fl. 81 cr. și licitanții au se depună vadiu de 10% dela prețul îndeprinderei.

Cebea la 14/26 Aprile 1893.

Ioane Jurca,
preș. comitetului paroch.

[58] 2—3

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1892.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	9.22	11.19	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
2.12	5.53	—	11.53	12.57	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos. Cluș pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.20	6.18	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.34	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.34	Ghiriș	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.57	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—	Vințul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.22	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.38	sos. Teiuș pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.43	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.14	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.48	sos. Copșa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.12	—	—	3.03	9.50	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	10.06	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.28	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	11.04	Sighișóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.19	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.27	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de persóne	—	8.43	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.17		Tren accelerat	9.18	1.35	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.05	2.09	sos. Brașov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	—	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Murĕș-Ludoș — Bistrița

—	—	—	—	4.—	Murĕș-Ludoș	—	—	—	—	7.21
—	—	—	—	6.48	Țaga-Budatelic	—	—	—	—	4.15
—	—	—	—	9.59	Bistrița	—	—	—	—	1.16

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	10.35	4.22		Simeria		9.52	3.27	9.35	—
—	7.21	12.23	5.42		Hațeg		8.36	1.54	8.25	—
—	9.45	4.—	8.36		Petroșeni		6.—	10.50	6 20	—
5.—	—	4.25	—.—				—.—	10.—	—	9.10
6.12	—	5.37	—.—		Vulcan		—.—	9.50	—	8.15
6.35	—	6.—	—.—		Lupeni		—.—	8.30	—	7.40

Arad — Timișóra

—	6.15	11.30	5.58		Arad		9.44	3.50	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.46	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timișóra		8.—	1.11	8.15	—

Ghiriș — Turda

7.48	10.35	3.40	10.24		Ghiriș		5.10	9.50	2.50	9.10
8.08	10.55	4.00	10.44		Turda		4.50	9.30	2.30	8.50

Sighișóră — Odorheiu

—	—	4.30	11.25		Sighișóră		10.52	6.10	—	—
—	—	7.21	2.11		Odorheiu		8.15	3.15	—	—

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	11.44		Zelău		2.10	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.32	10.57	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.56	11.21	7.43	Șeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.36	12.01	8.27	Lómneș	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	4.02	12.27	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.26	12.50	9.23	sos. Sibiiu pl	7.44	10.17	4.49	—	—
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Șelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veștem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Șebeșul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtișóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viștea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beșimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕ a inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.31	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2.34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53						
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38	sos. Teiuș pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.20	2.41		Cucerdea		7.47	8.25	1.15	—
—	3.26	9.11	3.27		Ludoș		7.—	7.41	12.31	—
—	5.07	11.39	5.14		Oșorheiu		5.20	5.54	10.05	—
—	5.50	12 20	5.36				5.14	5.05	9.35	—
—	7.25	1.55	7.15		Reghinul-săs.		3.44	3.22	8.—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

—	10.50	4.40	9.56		Simeria		5.28	3.20	8.10	—
—	11.13	5.03	10.08		Cerna		5.11	3.—	7.50	—
—	11.48	5.38	10.32		Hunedóra		4.46	2.32	7.22	—

Brașov — Zerneșci

—	—	8.35	4.55		Brașov		6.29	1.44	—	—
—	—	10.28	6.36		Zernesci		5.—	12 20	—	—

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

—	5 20	8.50	3.10		pl. Brașov sos.		8.25	5.32	9.25	—
—	6.01	9.31	3.53		Prejmĕr		7.47	4.54	8.47	—
—	7.04	10.32	5.03		Sepși-S.-Georgiu		6.53	3 53	7.48	—
—	8 40	12.08	6.41		Covasna		5.26	2.16	6.06	—
—	9.26	12.54	7.26		sos. Kezdi-Oșorheiu pl.		4.30	1.10	5.—	—

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 44. Sibiiu, Sâmbătă, 24 Aprile (6 Maiu) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

2.

Matriculele civile.

Am amintit în nrul trecut, că ministrul în motivarea sa afirmă, că districtele matriculare confesionale de acum nu sunt practic constituite.

Din acéstă împregiurare, continuă motivarea, provine acea stare păgubitóre, că în unele ţinuturi, unde sunt fórte puţini credincioşi şi astfel sunt rari şi preoţii, bietul cetăţén, care are lipsă de preot pentru vre-un cas de botez sau înmormêntare, e silit sĕ întreprindă o adevĕrată călĕtorie. Este de prisos a mai discuta, că acésta are o influinţă păgubitóre asupra bunei conduceri şi asupra sigurităţii matriculelor.

Acest „rĕu“ vrea sĕ-l corégă guvernul pentru „bietul“ cetăţén, prin aceea, că formézá districte matriculare civile. Dar cum le formézá? Pentru 10,723 de comune mici are de gând a forma 2494 de districte, aşa că treipatru comune vor avé numai câte un oficiu de matricule şi astfel în realitate 8229 de comune mici remân fără de matricule proprii locale.

Bieţii (şi atunci nu „bietul) cetăţeni din aceste comune sunt siliţi a alerga în termin scurt, în comuna, unde se află oficiul de matricule, ca sĕ însinue casurile de nascere sau de mórte.

Óre aceste nu sunt apoi adevĕrate cĕlĕtorii, de cari guvernul vrea sĕ cruţe pe câte un credincios al cutărei confesiuni depărtat de preotul seu, de cari casuri sĕ află numai ici colo, sporadic şi silesce la călĕtorie pe locuitorii din 8229 de comune?

Chiar şi pentru oraşele cu 40—50 de mii de locuitori va fi, credem noi, un singur oficiu de matricule prea puţin. Dar acésta pe noi direct puţin ne privesce.

Intrebăm acum, că este acésta o îmbunătăţire a stărilor actuale, cu privire la matricule? Ea va fi o povară pentru credincioşii nostri de pe la sate, cari vor fi siliţi, fie érnă grea cu viscole şi zăpeḑi şi comunicaţia întreruptă, fie lucru de câmp inteţitor, sĕ mérgă în satul al patrălea sau al cincilea, sĕ facă însinuarea, ceea ce dacă nu o face cineva la casurile de nascere în o sĕptĕmână, la căsătorii în decurs de douĕ ḑile, la casurile de mórte în ḑiua următóre, fără de care nu e permis sĕ se sĕvêrşéscă înmormêntarea, cade sub o pedépsă pecuniară, până la suma de 600 de coróne. (§. 57).

Aceste şi alte disposiţiuni curióse din proiect, ne arată, că modul de compunere şi conducere a matriculelor civile, va fi fórte complicat şi nesigur. Acum preotul, care botézá, cunună şi înmormêntézá în persónă, cunósce pe părinţii pruncului, a cunoscut pe cel mort în viéţă şi cunósce pe noii căsătoriţi; deci actul ce-l înscrie în protocol, îl înscrie ca martor ocular şi e sigur despre identitatea persónelor, cari sunt parochienii sei.

Óre avea-va acésta siguranţă conducĕtoriul matriculelor civile? De unde cunósce el pe ómenii din alte sate depărtate şi de unde póte el sĕ scie, că în satul al patrălea sau al cincilea, cine şi când s'a născut sau a murit şi că însinuarea e corect făcută?

Acésta nesiguranţă va avea negreşit influinţă păgubitóre asupra bunei conduceri şi corectităţii matriculelor nóue, ér nu ceea-ce se afirmă în motivare despre actualele matricule.

Paragraful 18 al proiectului arată cum au sĕ fie conduse matriculele, dispuind, că ele trebue sĕ fie redactate în limba statului.

Pentru noi acésta va fi păgubitor căci, precum scim din esperienţă, se vor schimonosi numele române de botez şi de familie, dar acum sistematic.

Va urma de aci o confusiune babilonică, o mare anomalie. In matricule va fi indus cutare om cu numele de Bokor Miklos şi în sat îl va chema Bucur Mitru sau Pesti László, în sat Peştean Vasile etc., ér la cas de trebuinţă identitatea cine sĕ o constate?

Purtătoriul de matricule póte sĕ nu l cunóscă, dacă nu este din satul lui.

Despre purtătorii matriculelor viitóre, dintre cari preoţii sunt cu totul eschişi, vom vorbi în numĕrul următor, într'un articol final.

Sinodul eparchial din Caransebeş.

După finirea sântei liturgii împreunată cu chemarea Duchului sânt celebrată în biserica catedrală prin P. S. Sa Dl episcop diecesan Nicolae Popea, cu asiştenţă numĕrósă, cu care ocasiune s'a ţinut şi parastas pentru fericitul archiepiscop şi metropolit Andreiu br. de Şaguna, şi pentru episcopul Ioan Popasu, pentru mecenatul Emanuil Gozsdu, precum şi pentru fundatorii: Dimitrie Peţa, Dimitrie Haţegan, Dimitrie Miculescu, Costa Tismănariu şi Elisabeta Peţa, deputaţii adunaţi în sala edificiului comunităţii de avere, esmit o deputaţiune la P. S. Sa Dl episcop diecesan, spre a-l învita la deschiderea sinodului.

In urma acestei învitări P. S. Sa însoţit de deputaţiunea esmisă, intrând în sala şedinţei, ocupă locul presidial şi deschide şedinţa prin cuvêntarea publicată în unul din nri precedenţi ai fóiei nóstre.

Constatându-se presenţa a 35 de deputaşi, înaltul presidiu enunciă capacitatea sinodului de a aduce decisiuni valide.

După-ce se presentézá rapórtele consistoriului şi alte acte, deputatul Dr. A. Mocsonyi însinuă o propunere în causa cestiunilor politico-bisericesci pendente şi se rógă a se pune la ordinea ḑilei în procsima şedinţă.

Sinodul ia act despre acéstă propunere şi o pune la ordinea ḑilei a şedinţei procsime.

Şedinţa II. ţinută la 5 Aprile 1893 înainte de améḑi.

In şedinţa a dóua după ce se presentă mai multe esibite şi se verifică unii deputaţi, deputatul Dr. Alecsandru Mocsonyi după o motivare detaliată propune proiectul de resoluţiune în cestiunile politico-bisericesci pendente, care s'a fost înaintat şi sinodului nostru şi după-ce la obiectul acesta mai vorbesc deputaţii: Filip Adam, Coriolan Bredicean, Coustantin Radulescu şi Filaret Musta

Sinodul unanim primesce proiectul de resoluţiune propus de deputatul Dr. Alecsandru Mocsonyi şi-l ridică la valóre de conclus.

Referentul comisiunei speciale, deputatul C. Radulescu, raportézá în obiectul înfiinţărei celor dóuĕ eparchii nóuĕ, espunênd propunerea consistorială, carea în esenţă e următórea: Deocamdată până la reactivarea episcopiei istorice din Timişóra sĕ se înfiinţeze în Timişóra un consistoriu, la care sĕ aparţină cele patru protopresbiterate din Bănat, care de presinte sunt încorporate eparchiei aradane, apoi protopresbiteratele Ciacovei şi Panciovei, de presinte aparţinĕtóre eparchiei Caransebeşului, care consistoriu de nou înfiinţând sĕ substea scaunului episcopesc din Caransebeş în aceeaşi referinţă, precum stă consistoriul orădan scaunului episcopesc din Arad, fără alterarea venitelor actualilor episcopi.

Comisiunea specială din partea sa propune în acest obiect următoriul proiect de conclus:

Sinodul eparchial, luând de basă conclusele congresuale pentru înfiinţarea cu timpul a celor dóuĕ eparchii istorice în Timişóra şi Oradea mare, primesce propunerea consistorială, deciḑênd, ca întréga propunere consistorială, cu motivele ei sĕ se acludă la protocol.

Totdeodată sinodul salută cu bucurie nisuinţa confraţilor din archidiecesă de a înfiinţa o nóuĕ episcopie pe teritoriul archidiecesei.

In fine, diecesa soră a Aradului sĕ încunosciinţézá despre acest conclus încă în sesiunea presentă.

Faţă de acéstă propunere a comisiunei deputatul Dr. Alecsandru Mocsony face următórea contrapropunere:

Sinodul luând spre sciinţă propunerea consistorială îndrumă consistoriul diecesan, ca pe basa aceleia sĕ se pună în conţelegere cu consistoriul arădan, ca aşa votul uniform al sinódelor eparchiale sĕ se pótă presenta consistoriului metropolitan respective congresului naţional.

FOIŢA.

S'au dus în ţară!

— Novelă originală de **Ilarie Chendi.** —

Prietinului *C. C. S.*

(Incheiere.)

— Hahaha! cum sĕ nu sciu Chiţo, dór eu l'am omorît, l'am sugrumat Chiţă, căci a fost un hoţ Négu ăsta, mi-a furat multe, multe; mi-a furat pe Tinca şi cu ea şi viéţa — dar el ér a înviat şi uite aḑi îl îngrópă a dóua óră. Hai, hai cu mine Chiţă, sĕ-l scótem din copârşeu, sĕ-l tăiem bucăţi pe Négu ăsta — hai, nu sta, — stai Négule, stai, nici mort nu te las în pace.

— Tată dragă, esti bolnav, te dóre capul, tată, vino în casă“, ḑise Chiţa cu vers blând şi rugător.

— Cei, nu vrei sĕ vii după Négu? Ha, tu iubesci pe fiul hoţului aceluia, pe Neţu? Vai de tine năpârcă afurisită, mai bine sĕ te vĕd colo sus, cu capul legat de vantura şurii, decât lângă Neţu . . . Nu plânge porumbiţă, nu, gătesce-te mai bine şi vino la înmormêntarea lui Négu, vino dragă, că şi Tinca mea va fi acolo, Tinca, pe carea o iubiam odinióră şi carea-mi şoptia în faţă Dinule, scumpul meu Dinu — ér în ascuns iubea pe Négu — afurisita aia de Tincă — blăstăm, blăstăm. Vino Chiţă sĕ-mi scald cuţitul în sângele mort a lui Négu, a blăstămatului de Négu . . . .

Chiţa plângea cu hohot! Era singură, fără sprigin, o copilă tinĕră, cu un bărbat lipsit de ce-i mai scump în viéţă — de minte. De trei sĕptĕmâni, de când era bântuit Dinu de bóla acésta grea, înţelese şi Chiţa, că numai ruga umilită şi blândeţa stêmpĕră şi linistesce sufletul cel tulburat, viforul de din lăuntru al lui.

— Aiurezi, tată, nu-i nici o înmormêntare aḑi, ascultă-me scumpul meu şi vin-o în pat!“ ḑise Chiţa blând întinḑêndu-şi mânile, pentru de a-l opri ca sĕ nu ésă din pridvor.

— Nu-i înmormêntare astăḑi, Chiţo? Sĕ viu în pat, ḑici? O, dar nu mi somn, şi apoi las, că voiu durmí eu în mormênt destul! Dar tu me rogi, plângi chiar — vină fiica mea cea bună — vină!“ Abia întrară în casă. „Aşa-i Chiţă, că tu nu ai drag pe Neţu, aşa-i, că eu nu am omorît pe Négu — nu, nu, dór nu va fi tatăl tĕu călău — ce vĕd, cade zăpada, îngheţ, mĕ fac sloiu, ţine-mĕ fată, ţine-mĕ“ . . . ḑise el tremurând. Faţa şi buzele i se învineţiră, dinţii îi clătineau — ochii îi eşiră mai tare din cap.

Biata Chiţa, cu multă trudă numai îl aşeḑà în pat, apoi punêndu-se şi ea pe un scaun cu jêlţ lângă pat, îi acoperì fruntea, ce ardea ca focul, cu un stergar muiat în apă rece. Sĕrmana, cât se schimbase din ḑiua, în care se întâlnise cu Neţu la malul lacului. Rumenéla din faţa ei ca perseca cea frumósă se perduse, albăstréla ochilor era acoperită de o céţă, — întregul ei era acum supĕrăcios, ca flórea strivită pe neasteptate.

— Nime, nime'n lume nu m'a vĕḑut, când l'am omorît — dar apoi vêntul ăsta ce vrea, ce-mi tot şoptesce; cine cutéză de-mi tot bate la feréstră şi strigă mereu, că am sugrumat pe Négu? — ia veḑi Chiţă — minciuni, minciuni! Aşa-i dragă Chiţă?“

Chiţa-i puse mâna pe ochi şi-l linisti. Abia la o jumĕtate de cés încetà Dinu de a borborosi şi începù a geme cam ca cei ce trag de mórte.

Chiţa folosì prilegiul şi eşi după niste găteje, ca sĕ aţîţe foc în casă. Când întrà însĕ în odaie, căutând spre pat, tatăl ei nu mai era acolo. Înspăimântată aruncà gătejele din mână şi ţipà din tóte puterile: Tată, tată!

Tóte în zadar, căci respuns nu căpĕta. Fără a mai zăbovi îl căută prin şopru şi şură, prin grajd, pe la fântână — tata nicăiri! Numa târḑiu băgà de sémă, că portiţa e deschisă, şi-şi aduse aminte, că a putut fugi pe uliţă. Nisce copii îi spuseră, că l'au vĕḑut fugind la vale. Fugea Chiţa tot într'un suflet pe uliţă în jos, până ce se opri la pórta lui Neţu, carele o vĕḑuse de departe şi îi eşise înainte.

— Ajutor, Neţule, dă-mi ajutor sĕ găsesc pe tata, căci a eşit din casă, din curte“ strigà plângênd amar.

Şi Neţu plecà dimpreună cu ea pe uliţele povêrnite în jos şi o mângăia cu vorbe blânde şi dulci, aşa precum scie cineva sĕ linistéscă inima aceleia, ce o iubesce. Şi prinse curagiu copila, ascultând pe iubitul seu, cum îi spunea multe, că tóte se întêmplă cu voinţa lui Dumneḑeu, şi că sórtea se resbună pe sine însuşi.

Amurgea de séră. Din turnul bisericei suna acum clopoţelul de séră, Eră deputatul Filaret Musta face următórea contrapropunere:

Cestiunea sĕ se ia astăḑi dela ordinea ḑilei şi sĕ se pertracteze mâne.

După-ce mai vorbesc deputaţii Corolian Bredicean, Michail Popoviciu şi Dr. Stefan Petroviciu se pune la vot propunerea deputatului Filaret Musta, ca cea mai îndepărtată de propunerea comisiunei, şi neprimindu-se acésta,

Sinodul prin maioritate de voturi rîdică la valóre de conclus contrapropunerea deputatului Dr. Alecsandru Mocsonyi.

In şedinţa a treia referintele comisiunei financiare, Coriolan Bredicean raportéză asupra raportului general pro 1892 al consistorului diecesan, ca senat epitropesc.

Sinodul eparhial aflând socoţile fondurilor diecesane pro 1892 deplin corecte, le apróbă, şi votéză consistoriului diecesan ca senat epitropesc absolutoriul cerut. Totdeodată se dă îndemnitate pentru unele supraerogaţiuni.

Acelaş raportéză asupra bilanţului şi inventariului tipografiei şi librăriei diecesane pe anul 1892.

Bilanţul şi inventariul tipografiei şi librăriei diecesane pe anul 1892 aflându-se preste tot corecte şi socoţile anului 1892 în ordine, se apróbă şi se dă obsolutoriu.

Acelaş raportéză în obiectul adaptărilor efeptuite în partea din dĕrĕt a casei diecnsane Nr. 478, care se apróbă, şi pentru supraerogatul de 1901 fl. 61 cr. v. a. se dă îndemnitate.

Acelaşi raportéză că, comisiunea sinodală pregătitóre, scontrând cassa diecesană, a aflat:

1. La fondurile diecesane înfiinţate de diecesă:

a) în bani gata 179 fl. 03 cr. v. a.

b) în hârtii de valóre şi bani elocaţi spre fructificare 93.843 fl. 48 cr. v. a.

2. La fondurile foste comune:

a) în bani gata 69 fl. $10\frac{1}{2}$ cr. v. a.

b) în hârtii de valóre şi bani elocaţi spre fructificare 89.619 fl. $46\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Resultatul revisiunei şi a scontrării cassei diecesane se ia la cunoscinţă, şi cassariului şi controlorului diecesan se esprimă mulţămită şi recunoscinţă.

Referentul comisiunei bisericesci Dr. Georgiu Popoviciu raportéză despre raportul general pro 1892 al consistoriului diecesan ca senat bisericesc, care se primesce.

Acelaşi raportéză despre infiinţarea fundaţiunei: Costa Tismănariu şi soţia sa Ecatarina, născută Popescu, din Dognecea, cu o sumă de 10.000 fl. v. a. spre scopul distribuirei de stipendii tinerilor români gr. or. cari frecuentéză scólele medii şi superióre.

Sinodul eparchial cu mulţămită ia la cunoscinţă înfiinţarea fundaţiunei, aprobând totdeodată dispoziţiunile consistoriale, luate în acésta causă, şi rugând pe Preasânţitul episcop diecesan a lua mĕsurile de lipsă în privinţa întroducerei fundatoriului de pie memorie Costa Tismănariu în diptichul binefăcĕtorilor bisericei şi eparchiei Caransebeşului.

Acelaşi raportor referéză asupra actelor referitóre la alegerea unui profesor la institutul teologic, arĕtând, că la concursul escris s'a arĕtat numai un recurent, Dr. Petru Barbu, profesor denumit interimal la institutul teologic.

Sinodul eparchial ia la cunoscinţă aprobătóre mĕsurile luate de consistorul diecesan, şi decide, ca îndeplinirea definitivă a postului de profesor suplinit provisoriu, respective alegerea sĕ se facă în conformitate cu §. 51 din regulamentul afacerilor interne ale sinodului, şi după analogia alegerei asesorilor consistoriali, normată în §. 116 din statutul organic, şi încă în decursul sesiunei presente.

Păşindu-se la alegere, resultatul scrutiniului sete, că recurentul Dr. Petru Barbu a întrunit 38 de voturi. O şedulă a fost albă. Deci în urma scrutiniului,

Înaltul presidiu declară pe Dr. Petru Barbu de ales profesor la institutul teologic diecesan.

În şedinţa acésta s'au resolvat mai multe petiţiuni întrate. (Va urma.)

†

George Bariţiu.

Inmormêntarea. Ilustrul reposat, pe care l'am petrecut eri, în 5 Maiu d. a. la locaşul odichnei vecinice n'a fost bolnav decât şese ḑile. O aprindere de plumâni acută i-a tăiat firul vieţii. Vestea despre mórtea sa s'a lăţit cu repeḑiciune în tóte unghiurile, locuite de români, producênd pretutindenea jale adâncă.

Românii cuprinşi de durere au simţit, că au perdut un mare bărbat; este drept dovadă, că s'au trimis de preste tot locul un numĕr de tot mare de condolenţe, ér cei cari n'au fost împedecaţi, şi-au îndreptat mersul lor spre Sibiiu, ca sĕ-şi ia ultimul adio dela mult meritatul bărbat.

Astfel s'au presentat la actul înmormêntării români de preste tot locul, parte ca delegaţi dela diferite corporaţiuni şi societăţi culturale-naţionale, parte ca privaţi.

Academia română a fost representată prin d-nii Nicolae Ionescu, Quintescu, I. Maniu, I. Calinder şi Bian, au fost apoi representanţii capitlului din Blaş şi a mai multor despărţĕminte ale „Asociaţiunii", a junimei nóstre academice din Viena, Budapesta şi Cluş etc.

La 3 óre d. a. când s'a început actul funebral, un public imens, preste o mie de persóne, au ocupat curtea spaţiósă a caselor „Asociaţiunii", unde s'a aflat locuinţa reposatului, galeria curţii şi terestrile edificiului scólei de fetiţe, precum şi trotoarele stradei, deşi timpul era fórte nefavorabil, căci era rece şi o plóie continuă cădea pe capetele celor presenţi.

Intre cei presenţi am notat afară de cei amintiţi mai sus, pe Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, pe Preacuvioşia Sa Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit şi vicariu archiepiscopesc, consistoriul archidiecesan gr. or., vicariul capitular gr. cat. din Blaş, M. O. D. I. M. Moldovan, cu mai mulţi canonici, comitetul „Asociaţiunii", direcţiunea şi funcţionarii „Albinei", cu dl director P. Cosma, preşedintele comitetului naţional, Dr. Ioan Raţiu, reuniunea femeilor române din loc, apoi protopopi, preoţi, profesori, advocaţi, etc. etc. până şi din cele mai depărtate părţi, precum de pe la Năsăud, Bistriţa, Selagiu, Haţeg etc., capii autorităţilor civile din Sibiiu, un mare numĕr de dame şi popor mult, bărbaţi şi femei.

Inaintea pórtei caselor stătea carul mortuar, ér o altă trăsură era încărcată de mulţimea de cununi, ce s'au adus de către corporaţiuni şi privaţi din loc şi din provincie, spre decorarea sicriului. Intre eleam notat: a Ligei culturale din Bucuresci, (panglice tricolóre), a Academiei din Bucuresci, a „Asociaţiunii", a diferitelor reuniuni, ḑiare, institute de credit naţionale şi dela amicii şi admiratorii reposatului.

Multe din ele aveau panglice tricolóre naţionale, ér unele din ele au fost de o admirabilă frumseţe.

Serviciul funebral a fost condus de vicariul capitular din Blaşiu, M. O. D. I. M. Moldovan, cu numĕrósă asistenţă, ér cântările funebrale au fost esecutate cu acurateţă şi precisiune de corul domnului Iacob Murĕşian din Blaşiu.

După terminarea serviciului a rostit un frumos discurs d-l Dr. Aug. Bunea din Blaşiu şi în numele Academiei dl Nicolae Ionescu.

Dl Bunea a schiţat în colori vii viaţa reposatului, activitatea şi meritele lui, accentuând perderea mare, ce a suferit-o naţiunea nóstră, ér dl academician Ionescu a vorbit special despre meritele reposatului, pentru cari acesta a fost ales de membru şi în urmă de preşedinte al academiei române.

După aceste s'a aşeḑat sicriul reposatului pe carul mortuar şi conductul s'a pus în mişcare.

In frunte mergeau institutele de învĕţământ: elevele de la scóla civilă a „Asociaţiunei" şi elevii seminariului archidiecesan gr. or., precum şi altă tinerime studiósă. Urma apoi carul cu cununile şi cel mortuar cu sicriul; onorurile le-au făcut representanţii tinerimei nóstre academice. După car mergea jalnica familie şi apoi în şir lung marea mulţime de public.

Astfel compus conductul imposant a percurs strada Morii, piaţa Hermann, strada Cisnădiei, Piaţa Mare şi Mică, strada Ocnei, spre Pórta Turnului, la biserica română gr. cat..

Conductul era grandios, impunĕtor, cum rar se póte vedé prin oraşele nóstre din Ardél şi a stors admiraţiunea publicului sibian strein, care adunat în numĕr mare pe tóte stradele privia tăcut şi cu respect, cum un popor prin representanţii sei dă ultimul tribut de recunoscinţă unui mare fiu al seu.

La biserică, înainte de a sĕ aşeḑa sicriul în mormênt, s'au mai rostit trei discursuri interesante.

Dl asesor consistorial şi redactor al „Transilvaniei", Zach. Boiu, a vorbit cu cunoscutul sĕu talent oratoric în numele „Asociaţiunei transilvane", ca representant al presei române a vorbit directorul „Gazetei Transilvaniei", Dr. Aurel Murĕşan, ér în numele tinerimei academice a ţinut o vorbire frumósă dl Drd. Capşa, din Viena.

Inmormêntarea a fost imposantă; ultimul adio dat lui George Bariţ a fost o mare manifestaţiune naţională, prin care Românii au onorat memoria rĕposatului, pe familia lui, dar s'au onorat şi pe sine, dând dovadă, cât de mult scie acest popor preţui şi iubi pe marii sei bărbaţi.

* * *

Din viaţa ilustrului bărbat dăm loc următórelor date biografice:

George Bariţiu, alias Pop se trage dintr'o familiă vechie a aşa numiţilor nobili armalisti. S'a născut la 12/24 Maiu 1812 în Jucul de jos (Alsó-Zsuk) comitatul Cluşului. Tatăl seu fusese paroch gr. cat.; ér mama sa fică de preot gr. or. Primele elemente de carte le-a primit dela tatăl şi moşul seu, cari 'l învĕţaseră a ceti şi în „Psaltire". In etate de 8 ani a fost dus la scóla din oräşelul Trăscău, unde se deprinsese cu limba magiară, dar mai vêrtos cu cea latină. După 3 ani a mers apoi la Blaşiu, unde a studiat 4 ani sub conumele de Popovici, ér în 1827 trecênd la liceul din Cluş făr a face nici un esamen în urma clasificaţiunei eminente, ce o avea din tóte studiile, rectorul piarist scrise pe dosul testimoniului: „Popovici deinceps Bariţiu Georgius nominandus suscipitur ad 1-am humanitatis scholam". In 4 ani cât petrecu în Cluş absolvà cu succes eminent clasele pentru poetică şi retorică şi facultatea filosofică. In acel timp făcu cunoscinţă şi cu „Istoria lui Petru Maior despre începutul românilor", care i-o dăruise Simion Romanţai. Cetindu-o s'a însufleţit atât de mult pentru acéstă scriere, încât o tradusese în ungaresce, dar împregiurările nu-i permiseră sĕ o şi tipăréscă. Tot în timpul acesta de junie vĕḑu şi mai multe scene barbare esercitate asupra românilor şi mai vêrtos asupra preoţilor şi acestea au contribuit mult la direcţiunea, ce a observat mai târḑiu în viaţa sa. Din Cluş merse la Blaşiu, unde absolvă teologia ca sĕ devie preot, dar fu numit profesor de fisică. După-ce se întórse din o călĕtorie, ce o făcuse cu Cipariu prin Braşov la Bucuresci şi Giurgiu, la 1836 încheià contractul cu braşovenii ca sĕ organiseze o scólă românéscă primară în Braşov. Curênd scóla se umplu de elevi, încât trebuì sĕ-şi ia şi alte puteri în ajutoriu. Instalat odată în Braşov Bariţiu rĕmase acolo ajutorat cu mare dragoste din partea braşovenilor.

La începutul anului 1838 a scos în câte un numĕr pe sĕptĕmână *„Fóia pentru minte, inimă şi literatură"* ér în Martiu acelaş an înfiinţă *„Gazeta de Transilvania"* pentru a cărei redactare avu sĕ sufere fórte mult. Tot în acel an înfiinţă şi o societate de diletanţi cu scop sĕ se cultive şi propage limba românéscă.

Un an mai târḑiu călĕtorì Bariţiu la Viena, unde între alte afaceri mijloci, ca foile redactate de dênsul sĕ pótă intra şi în Bucovina pe cale postală.

In primăvara anului 1841 Aprile 13/25 se cunună cu Maria fica vĕd. Sofia St. Belisariu din Braşov. Din acésta fericită însoţire a avut 9 prunci, dintre care 5 sunt în viaţă şi anume 1 fiu şi patru fice. In 1844 călătorì la Bucuresci, unde convenì într'o convorbire intimă cu Campinean, fraţii Bălcescu şi Boliac. Abia reîntors din Bucuresci călĕtorì ér la Viena din causă, că foile sale erau supuse unei aspre censuri, mai vêrtos în urma unor însinuaţiuni şi pâri meschine. In timpul acesta frecările continuă dintre naţionalităţi şi necasurile, ce le îndurară românii ca iobagi şi fără drepturi apropiau marile evenimente dela 1848, unde aflăm pe Bariţiu la locul seu. Protocólele adunărei naţionale dela Blaşiu şi petiţiunile către monarch au fost subscrise şi de dênsul în calitate de vice-preşedinte. A luat parte cu deputaţiunea la Cluş. In urma convocărei la arme şi a românilor a fost chemat mai târḑiu în comitetul de pacificaţiune, apoi în comitetul pentru apĕrarea ţĕrei. Ocupând trupele vrăşmaşe Sibiiul şi în urma desastrelor trupelor imperiale, se refugià pe la Turnul-roşu în România. Acolo denunţat ca contrar al ruşilor a fost arestat de ruşi, închis, transportat în Cernăuţi, pus în lanţuri şi mai târḑiu prin întrevenirea fraţilor Hurmuzaki şi mai apoi a episcopului Şaguna eliberat fără nici o cercetare. De acolo la îndemnul episcopului s'a reîntors acasă. Aceste nenorociri nu l'au descuragiat de loc, din contră a remas şi mai departe aprig apĕrător al poporului din sinul căruia a eşit.

In 1852 a întreprins o călĕtorie prin Belgia, Francia şi Elveţia, căci înfiinţându-se un consorţiu de capitalisti, voiau sĕ deschidă o fabrică de hârtie la Zernesci, ér Bariţiu a fost însărcinat sĕ caute la fabricele din acelea ţéri după maşine. Fabrica s'a şi înfiinţat şi Bariţiu a şi funcţionat preste 20 de ani ca director. El a fost părtaş aprig şi mai departe la luptele politice ale românilor până în anii din urmă (1887).

şi sunetul subţire se resfira prin văile din giurul satului. Neţu ajunsese cu Chiţa la isvorul din rozor şi aci se opriră ca sĕ arunce o căutătură asupra lacului. Un fior rece î cutremurà pe amêndoi — dela prund lipsia o luntre. Din partea lacului cea de către asfinţitul sórelui se ridicau neguri, în forme de vedenii, ele se tot apropiau de o luntre ce plutea liniscită în mijlocul afund al lacului. Unul şi acelaş gând se născù în amândoi deodată:

Dinu se înecase! . . . .

. . . .

. . . .

Ani mulţi au trecut la mijloc. Ómenii îşi mai povestesc multe despre mórtea şi înmormêntarea Dinului celui nebun, a cărui duch şi acum se ivesce, când e lună nóuă, peste lac şi suspină: Négule, Négule, dă-mi înapoi pe Tinca! Dar despre ceilalţi, despre Chiţa cea frumósa cu plete lungi, despre Neţul cel trupeş şi voinic, despre Tinca cea supĕrată nu-şi pot povesti ómenii mai multe, decât, că s'au dus în ţéră!!

Sibiiu, 31 Martiu, 1893.

In anul 1866 Bariţiu căpĕtă concesiunea de a puté participa şi lucra ca membru la academia română din Bucuresci, la compunerea dicţionariului academic şi celelalte lucrări scientifice.

Activitatea lui Bariţiu ca om de litere se estinde la un „Dicţionariu german român" elaborat în societate cu I. N. Muntean în 1853—1854, înavuţirea vocabulariului român german de dr. Polizu 1857; Dicţionariu unguresc românesc 1869, fórte mulţi articlii şi disertaţiuni mai ales istorice publicate în „Fóia pentru minte, inimă şi literatură" redactată de el între 1838 şi 1850, mai departe în „Transilvania" organ al Asociaţiunei transilvane literare, al cărei redactor a fost aprópe 20 ani, precum şi în fóia „Observatoriul", înfiinţată şi redactată de dênsul în Sibiiu, apoi şi câteva disertaţiuni şi alte lucrări istorice în „Analele academiei de sciinţe" din România. Bariţiu a colaborat vre-o doi ani şi la proiectul cel vast de dicţionariu şi de glosariu 1871—1876. De alte lucrări mai mĕrunte, cum disertaţiuni scolastice, călindare pe un period de 11 ani, etc. nu mai vorbim.

Cea mai nóuă şi mai însemnată lucrare a lui Bariţiu este opul întitulat: „Părţi alese din istoria Transilvaniei pre 200 ani din urmă". (3 vol.)

Cu ocasiunea conferenţei naţionale din 8 Maiu 1887, când Bariţiu, atunci preşedinte atât al conferinţei cât şi al comitetului naţional, — se retrase de pe terenul politicei militante, delegaţii întruniţi în Sibiiu în recunoscinţa meritelor ce şi le-a câştigat ca publicist în decurs de 52 ani, au arangiat în onórea lui un banchet şi i-au predat pe lângă o pénă de aur dela damele române din Budapesta şi un album cu o adresă subscrisă de aprópe întréga inteliginţă română din Transilvania şi Ungaria, încă şi un modest dar naţional cu rugarea, sĕ-l folosésca pentru publicarea scrierilor şi cercetărilor sale istorice. Bariţiu a şi promis, că va satisface acestei dorinţe, sub condiţiunea însĕ, că nu va fi necesitat sĕ se ocupe mai departe cu politica militantă. Promisiunea şi-a împlinit o în timp relativ fórte scurt, încât la 1889 a şi apărut volumul I, (XX+766 pagini 8° mare), care se ocupă cu evenimentele dela Mihail Apafi (1683) până la 1848 şi servesce opului întreg ca întroducere pregătitóre; la 1890 volumul II (XVI+800 pagini) cu istoria revoluţiunei şi a erei absolutistice până la 1860, ér la Octobre 1891 volumul III (XII+626 pagini), care se ocupă cu evenimentele din 1860—1883.

Istoria lui Bariţiu, cu documentele şi corespondenţele bogate, ce le conţine, va rĕmáné pe un timp îndelungat un isvor fórte preţios pentru studiul celei mai însemnate epoce din istoria mai nóuă a poporului român din Transilvania şi Ungaria.

După mórtea fericitului Cipariu dênsul a fost ales preşedinte al Asociaţiunei transilvane, pentru a cărei prosperare şi-a sacrificat şi anii ultimi ai vieţii sale; ér în anul morţii, precum sciut este, a fost distins cu funcţiunea de preşedinte al Academiei române.

Noutăţi.

Avansamentul din armata comună.. Au fost înaintaţi pe ḑiua de 1 Maiu la rangul de locot. coloneli, maiorii: Ioan Russ, Michail Novac de Hunyad, şi Michail Ioanovici, de maiori, căpitanii: Paul Muntean, Florian Vulc, Ioan Petrovici, — de căpitani cl. I, căpitanii cl. II. Nicolae Maior, Iosif Bonca, Iosif Marcu — căpitani de cl. II: locotenenţii Iosif Martin, Eugen Roşca, Nicolae Kanidaki şi Ioan Timar. Locotenenţi: sublocotenenţii Toma Filipescu, Dimitrie Herbay, Alecsandru Baiaş, Vasile Blanusa, Iuliu Chilian Dimitrie Hacman şi Antoniu Pop. Cadeţii: George Urdea şi Stef. Lipovan de sublocotenenţi în reservă. Medicul de corvetă Dr. Eudocsiu Procopovici, medic de fregată, medicii superiori Petru Todorescu şi Aurel Anca, medici de regiment cl. II.

* * *

Act de donaţiune. Cetim în „Timpul": Aflăm, că dl Ion Calinder a dăruit, în viéţă fiind, prin act notarial, Academiei, române suma de 2,000,000 lei.

O asemenea faptă de mare generositate şi de luminat patriotism nu mai are nevoie de comentarii.

* * *

Bisserică jefuită. Intr'una din nopţile trecute nesce necunoscuţi făcĕiori de rele au spart biserica românéscă din comuna Spatta, comitatul Caraş-Severin, şi au furat o mulţime de odóre bisericesci, între care şi un chivot de aur de o mare valóre istorică.

* * *

Harta României în reliev. „Timpul" scrie: La librăria Rănişteanu se află espusă o hartă în reliev a României, lucrată de dl maior N. Boerescu şi revĕḑută la ministerul de rĕsboiu, care a şi adoptat-o pentru scolile regimentare. Ministerul instrucţiei a comandat de asemenea un numĕr mare de asemenea hărţi pentru scolile secundare.

Lucrarea se recomandă şi particularilor atât prin acurateţa ei, cât şi prin preţul relativ moderat.

* * *

Femei alegĕtori. Se scie, că în statul Kansas (statele-unite americane) deja de cinci ani femeile au drept de vot ca şi bărbaţii La primele alegeri, la cari au fost admise şi femeile, au luat parte 26.189 de alegĕtóre. Acum de curênd a fost ér o alegere, în consiliul municipal din Kansas City. La acéstă alegere au luat parte 3600 de femei.

Caracteristic este, că voturile femeilor de obiceiu se dau, în covêrşitórea lor maioritate, candidaţilor de secsul urît. Astfel la alegerea, de care vorbim, în Kansas City, candidatul masculin a fost ales cu o maioritate sdrobitóre. Candidata, o dómnă Potter n'a putut întruni decât 50 de voturi şi dintre acestea 45 date de alegĕtori bărbaţi şi numai 5 de alegĕtóre.

* * *

Părechia imperială germană s'a reîntors din Italia prin Elveţia.

La Lucerna a fost salutată cu salve de tunuri şi de uralele mulţimei enorme. Dl Schenk, preşedintele confederaţiei elvetice şi doi consilieri au primit-o şi au condus-o la otelul Schweitzerhoff, unde s'a servit un prânḑ de 42 tacâmuri. Dl Schenk a ridicat un toast ḑicênd, că poporul elveţian vede în visita împĕratului o confirmare particulară a bunelor raporturi între Germania şi Elveţia. Poporul elveţian, cu tóte că e gata a sacrifica pentru a apĕra din tótă puterea libertatea şi independenţa sa, vede cu fericire sforţările făcute pentru menţinerea păcei. El are pentru acésta o mare încredere în împĕratul şi îl venerézǎ ca protector al păcei.

Impĕratul a mulţămit în numele séu şi al întregului popor german pentru primirea ce i s'a făcut. El a constatat cu satisfacţie că vechile bune raporturi amicale şi de bună vecinătate continuă şi vor continua. El a beut pentru fericirea Elveţiei şi în onórea preşedintelui confederaţiei.

* * *

Espositia din Chicago. Grandiósa esposiţiune din Chicago s'a deschis în 1 Maiu. In discursul de înaugurare a esposiţiei, preşedintele Cleveland a urat bună venire representanţilor strĕini, a căror presenţă probézǎ, că lumea veche recunósce marile opere îndeplinite de tinĕra naţiune americană şi fraternitatea popórĕlor la care Statele-Unite ţine într'un mod ferm. La 12 óre preşedintele a apĕsat un buton, care a pus în mişcare tóte maşinile şi fântânile esposiţiei. Entusiasmul a fost mare.

Cestionariu istoric.

de

Nic. Densuşian.

(Urmare.)

228. Se află pe acolo vre-un munte cu numirea de:

— Caucas? — Cogheon? — Munţii Şirilor? — Bĕtrânul?

229. Ce tradiţiuni are poporul despre munţii de acolo?

230, Se află undeva pe acolo vre un loc cu numirea de:

— Pescerea lui Traian? — Délul lui Traian? — Masa lui Traian? — Masa împĕratului? — Fântâna împĕratului? — Birtul împĕratului? — Scaun (Scaune)? — Scaunul Domnului?

— şi pentru ce se numesc aşa?

231 Se află în munţii de acolo vre-un loc numit:

— La comóră? — Pivniţă? — Beciu

232. Despre ce comori mari vorbesce poporul, că ar fi fost ascunse prin munţii prin pescerile, ori prin locurile acolo?

233. Ce înţelege pe acolo poporul sub numirile de Vêrtópe şi de Smidă?

234. Vorbesce ceva poporul pe acolo despre nesce munţi vomitori de foc din o ţéră depărtată:

— şi dacă se află în popor ceva poesii despre munţii aceştia?

X.

235. Se află undeva pe acolo băi vechi părăsite, anume:

— băi de aur? — băi de argint? — băi de aramă? — băi de fer?

— şi cum se numesc băile aceste?

236. S'au găsit cumva în băile de acolo urme şi unelte vechi, din cari sĕ se pótă crede, că băile acele au fost lucrate şi în vremea păgânéscă de demult? Anume dacă s'au găsit:

— stolne sau galerii vechi? — sghiaburi vechi pentru scursul apei? — Păreţi de stânci pârliţi de foc?— ciocane vechi? — lampe vechi de pămênt? — litere vechi săpate în păreţii stâncelor, şi anume ce fel de litere?

237 *a*). Ce se vorbesce în popor, s'au găsit vre-o dată în băile de acolo tăbliţe de lemn scobite şi umplute cu céră, pe cari tăbliţe scriau în vremea păgânéscă ómenii cu stilul (sau cu un instrument ascuţit la un cap şi la altul)?

— se mai află cumva pe la cineva astfel de tăbliţe?

237 *b*). Se află pe acolo vre un loc ori sat numit:

— Rudă? — Rudăriă? — Scorobaiă? — Certeş? — Fodină? Homor? — Homorod? — Baiă împĕrătéscă?

— ce înţelege poporul sub numirile acestea?

— şi dacă se află în locurile aceste urme de băi vechi, de aur de argint, de aramă ori de fer?

238. Ce înţelege acolo poporul sub cuvêntul de baiă (sau banià)?

— se înţeleg cumva sub numirea acésta numai săpăturile făcute în pămênt pentru scóterea metalelor?

— ori se înţeleg cumva şi locurile de scaldă în apă minerală?

239. Ḑice pe undeva poporul la aur: abrut, obrut, sau criş?

240. Se vorbesce ceva, că în vechime băile de acolo se lucrau cu ómeni cumpĕraţi (robi)?

— ori cu ómeni trimişi în pedépsă din partea judecăţii, ca sĕ lucre la băi?

241. Ce se vorbesce, în care oraş era în vechime „cămara" sau deregătoria cea mai înaltă a băiăşagurilor de acolo?

242. (Intrebarea specială pentru Transilvania). Ce spune poporul, care a fost în vechime oraşul mai de frunte al baiăşagurilor de aur, Abrudul ori Roşia, sau Slagna?

243. Ce se vorbesce, când veniau în vechime duşmanii asupra baiăşagurilor de acolo, ce făceau proprietarii şi ceilalţi ómeni de la băile de acolo, unde se retrăgeau dînşii cu familiile şi cu averile lor?

— aveau ei vre-o cetate în apropiere şi erau acolo cătane pentru apĕrarea lor?

244. Ce spun bĕtrânii ce fel de ómeni ori împĕraţi, au început în vechime sĕ lucre mai întâiu în băile de acolo?

245. Se vorbesce ceva, că în vechime s'ar fi bătut undeva bani pe acolo, şi dacă s'a găsit pe acolo vre-o pecete de bani vechi?

246. Ce spun bĕtrênii, din cari rîuri se spăla acolo aurul în vechime, şi dacă se mai spală şi astăḑi?

247. Ce fel de ómeni sunt aceia, cari se ocupă pe acolo cu spălatul aurului?

— sunt ei români sau altfel de ném?

248. Ce se înţelege pe acolo sub numele de Rudari?

— Aurari? — Slătari? şi Băieşi?

249. Cum se spală pe acolo aurul din năsipul rîurilor? (Referentul este rugat se descrie aici întréga procedură acésta.)

250. Cui erau anume supuşi în vechime ómenii, cari spălau aurul din rîurile de acolo?

— erau ei supuşi Domnilor sau dómnelor împĕraţilor sau împărăteselor?

251. Era cumva obiceiul, că ómenii aceştia se facă la o ḑi anumită vre-un dar împĕratului, sau împĕrătesei, Domnului sau Dómnei?

252. Ce dări plătiau ei în vechime pentru meseria lor?

— şi ce fel de scutiri aveau?

253. Unde schimbau ómeni aceştia aurul, care'l culegau dînşii din năsipul rîurilor?

254. Se povestesce ceva în poporul de acolo, déspre o lână de aur, păḑită de un bălaur, şi pe care a furat-o un vitéz órecare?

255. Ce serbătóre particulară au băieşi de acolo şi cu ce fel de ceremonii şi petreceri serbézǎ dênşii ḑiua acésta?

256. Ce sfînt anume ţin băiaşii de acolo, ca se aibă noroc la băi?

257. Ce cuvinte anume rostesc băiaşii, când se rógă la Dumneḑeu, ori cătră sfîntul ori ḑîna băilor, ca se le dea sănĕtate, ajutoriu la lucrările lor, şi să-i ferésca de primejdii?

258 Ce cuvinte particulare au băiaşii de acolo pentru diferitele stolne sau subterane din băi?

— pentru instrumentele cu cari lucră?

— pentru pietrele în cari găsesc aur, argint, aramă ori fer? — pentru drepturile şi obligămintele lor?

259. Aveau cumva în vechime lucrătorii băilor de acolo vre-o societate între dênşii pentru anumite scopuri, şi în deosebi pentru ajutorare în casuri de bóle şi de înmormêntări?

260. Se află pe acolo vre un loc, vre-un sat sau oraş cu numele de Ocnă, Ognă, sau Omnă?

261. Ce înţelege poporul pe acolo sub numele de Ocnă?

— înţelege cumva sub numirea acésta numai săpăturile făcute în pământ pentru scóterea bolovanilor de sare?

— sau a petrilor de metal?

— ori se înţeleg cumva şi isvórele şi bălţile de apă minerală?

262. Se întrebuinţézǎ cumva pe acolo cuvêntul „Acană", în loc de Ocnă?

263. Ce spuneau bĕtrânii, cum se lucrau în vechime ocnele de acolo, cu ómeni tocmiţi de bună voie?

— ori cu ómeni osândiţi de judecată la muncă silnică?

264. Ce vorbesc băieşi pe acolo, este ceva deosebire între modul cum se lucrau în vechime băile de metal şi ocnele de sare şi între modul cum se lucrézǎ astăḑi, şi care este deosebirea?

265. Ce se vorbesce pe acolo, unde erau în vechime ocnele cele mai mari din ţéră?

— unde erau măgăziile cele mai mari de sare?

— unde era deregătoria mai înaltă a ocnelor?

266. (Intrebare specială pentru Transilvania). Cari ocne au fost acolo mai mari în vechime?

— cele dela Uióra sau cele dela Turda?

— nu se vorbesce cumva se fi fost ocne de sare sau vre-un isvor de apă sărată şi la Slagna?

267. Ce se vorbesce, ce fel de ómeni au început mai întâiu se lucreze în ocnele de acolo?

268. Se află pe acolo vre un loc vre-un sat, baiă, părău ori baltă, cu numirea de:

— Slatină? — Slotnă? — Bachnă — Bochnă?

— şi dacă se află pe acolo urme de ocne vechi ori isvóră de apă sărată?

269. Cum se numesc în general pe acolo isvórele de apă sărată?

270. Câte clase de lucrători se află la ocne, şi cum se numesc clasele acestea?

271. Ce fel de obiceiuri deosebite au ómenii, cari lucrézǎ în ocne?

272. Ce fel de praznic ţin ei în an?

273. Ce sfânt sau ḑînă cred ei, că are putere peste ocne?

274. Ce cuvinte particulare întrebuinţézǎ lucrătorii din ocne cu privire la lucrările lor.

275. Ce se vorbesce, în ce ţĕri anume se transporta în vechime sarea din ocnele de acolo?

276. Cum se făcea în vechime transportul sărei?

— pe apă cu luntrile și corăbiile?

— ori pe uscat eu carĕle și cu caii?

277. Ce organisare aveau în vechime ómenii, carii se ocupau cu transportul sărei?

— aveau ei vre-o căpetenie?

278. Ce obiceiuri aveau dênșii, și dacă mai țin obiceiurile aceste și astăḑi?

279. Se află cumva pe acolo vre-un munte ori dél numit „Marmure?“

— și dacă se găsesc acolo petri tăiate și alte urme, că în vechime se scotea marmure de acolo?

(Va urma.)

Loterie.

Mercuri, 3 Maiu, 1893 n.

Sibiiu: 13 49 65 79 41

Bursa de Viena și Pesta.

Din 5 Maiu n. 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Galbeni împĕrătesci	5.77	5.78
Napoleon-d'ori	9.73	9.69
Mărci 100 imp. germane . . .	59.87	59.80
Londra 10 Livers sterlingi . . .	127.20	122.15
Scrisuri fonciare ale istitut. de credit și economii „Albina“ . .	—.—	101.—
Imprumutul căilor ferate ung. . .	123.50	120.50
Argintul	—.—	—.—

Concurs de licitațiune.

Pentru zidirea nóuei biserici din Cebea și respective darea acesteia în întreprindere pe calea licitațiunei minuende, se publică a treia óră concurs.

Licitațiunea se va ținea în 1/13 Maiu a. c. în casa epitropului primariu Ioan Indreiu, jude comunal în Cebea, unde se pot inspicia condițiunile de licitație, precum planul și preliminariul de spese.

Prețul esclamărei e de 8566 fl. 81 cr. și licitanții au se depună vadiu de 10% dela prețul îndeprinderei.

Cebea la 14/26 Aprile 1893.

Ioane Jurca,
preș. comitetului paroch.

[58] 3—3

Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr. bis fl. 3.65 p. Met. — (ca. 450 versch. Disposit.) — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. 2

[15] 5—16

Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1892.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	9.22	11.19	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
2.12	5.53	—	11.53	12.57	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl. sos.	per-sóne	2.18	10.44	8,38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2,58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.20	6.18	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.34	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.34	Ghiriș	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.57	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—	Vințul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.22	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.38	sos. Teiuș. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.43	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.14	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.48	sos. Copșa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.12	—	—	3.03	9.50	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	10.06	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.28	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	11.04	Sighișóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.19	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.27	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de	—	8.43	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.17	per-	Tren	9.18	1.35	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	acce-lerat	10.05	2.09	sos. Brașov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	—	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	

Murĕș-Ludoș — Bistrița

—	—	—	—	4.—	Murĕș-Ludoș	—	—	—	—	7.21
—	—	—	—	6.48	Țaga-Budatelic	—	—	—	—	4.15
—	—	—	—	9.59	Bistrița	—	—	—	—	1.16

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	10.35	4.22		Simeria		9.51	3.27	9.35	—
—	7.21	12.23	5.42		Hațeg		8.36	1.54	8.25	—
—	9.45	4.—	8.36		Petroșeni		6.—	10.50	6 20	—
5.—	—	4.25	—.—				—.—	10.—	—	9.10
6.12	—	5.37	—.—		Vulcan		—.—	9.50	—	8.15
6.35	—	6.—	—.—		Lupeni		—.—	8.30	—	7.40

Arad — Timișóra

—	6.15	11.30	5.58		Arad		9.44	3.50	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.46	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timișóra		8.—	1.11	8.15	—

Ghiriș — Turda

7.48	10.35	3.40	10.24		Ghiriș		5.10	9.50	2.50	9.10
8.08	10.55	4.00	10.44		Turda		4.50	9.30	2.30	8.50

Sighișóră — Odorheiu

—	—	4.30	11.25		Sighișóră		10.52	6.10	—	—
—	—	7.21	2.11		Odorheiu		8.15	3.15	—	—

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	11.44		Zelău		2.10	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.32	10.57	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.56	11.21	7.43	Șeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.36	12.01	8.27	Lómneș	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	4.02	12.27	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.26	12.50	9.23	sos. Sibiiu pl	7.44	10.17	4.49	—	—
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Șelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veștem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Șebeșul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtișóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viștea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beșimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕ a inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.31	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2.34	5.57	Gyorok	10.11	6,20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44						
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38	sos. Teiuș pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.20	2.41		Cucerdea		7.47	8.25	1.15	—
—	3.26	9.11	3.27		Ludoș		7.—	7.41	12.31	—
—	5.07	11.39	5.14		Oșorheiu		5.20	5.54	10.05	—
—	5.50	12.20	5.36				5.14	5.05	9.35	—
—	7.25	1.55	7.15		Reghinul-săs.		3 44	3.22	8.—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

—	10.50	4.40	9.56		Simeria		5.28	3.20	8.10	—
—	11.13	5.03	10.08		Cerna		5.11	3.—	7.50	—
—	11.48	5.38	10.32		Hunedóra		4.46	2.32	7.22	—

Brașov — Zernești

—	—	8.35	4.55		Brașov		6.29	1.44	—	—
—	—	10.28	6.36		Zernesci		5.—	12 20	—	—

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

—	5 20	8.50	3.10		pl. Brașov sos.		8.25	5.32	9.25	—
—	6.01	9.31	3.53		Prejmĕr		7.47	4.54	8.47	—
—	7.04	10.32	5.03		Sepși-S.-Georgiu		6.53	3 53	7.48	—
—	8 40	12.08	6.41		Covasna		5.26	2.16	6.06	—
—	9.26	12.54	7.26		sos. Kezdi-Oșorheiu pl.		4.30	1.10	5.—	—

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 45. Sibiiu, Marți, 27 Aprile (9 Maiu) 1893. AnulXLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

3.

Matriculele civile.

In fie-care district matricular civil, va fi după proiect, un purtătoriu de matricule și un substitut. Ei trebuie sě fie absoluți de cel puțin șase clase medii sau învěțători cu diplomă și vor fi denumiți. afară de capitală, de fișpani. Așa-dară și acesti noi oficiali vor fi puși la discrețiunea capilor comitatensi.

Ministrul în motivare ne spune, că la denumirea purtătorilor de matricule și a substituților; e sě se aibă în vedere în locul prim oficialii publici, precum oficialii dela magistratele orășenesci, notari cercuali, solgăbirěi etc. sau, cu deosebire în comunele mici, învěțătorii de stat ori comunali, cari au sě conducă cărțile, ca un oficiu secundar pe lângă al lor. După pracsa de până acum, putem deduce, că prin modul acesta de denumire se va avé în vedere mai cu samă numai elementul maghiar.

Preot nu póte sě fie denumit nici de purtătoriu de matricule, nici de substitut. (§ 7). Ministrul nu nespune, că ce motive l'au condus a propune acésta dispositiune. Pentru-ce sě fie eschiși preoții dela ocuparea unor oficii, la cari este îndreptățit ori care cetățén? Sau dóră nu sunt și ei cetățeni cu aceleași drepturi egale, ca civilii? Póte că ministrul a cugetat, că fiind ici-colo câte un purtător de matricule preot, matriculele nu vor fi destul de civile, sě vor confunda cu cele bisericesci, căci din grația ministrului nóuě confesiunilor ne va fi permis a purta și noi matricule bisericesci.

Și precând ministrul purcede atât de mașter față de preoți, precând îi lipsesce de un venit și în schimb nu-i admite barem de a puté purta și ei matricule civile, la casurile de căsătorii, vine și le mai impune poveri, fără de nici o remunerațiune.

Aici éră dăm de o anomalie în proiect.

Casurile de căsătorie încă trebue sě se însinue, dar pe basa unui estras matricular al preotului cununător, care este dator sě dea nou cununaților după cununie acest estras; în cas de denegare póte fi pedepsit cu închisóre până la o lună și în bani până la 600 coróne. Așa dispune §. 65 al proiectului.

Așa dară preotul trebue sě pórte regulat matricula cununaților, trebue sě dea estras oficios și pe basa acestora sě compune matricula civilă de cununie. Ea este deci o copie a matriculei bisericesci și cu tóte că este copie, ea are valóre de document public, ér nu originalul, adecă matricula preotului. Nu este acésta o anomalie curiósă? Sě mai adaugem, că preotul trebuie sě edea tóte estrasele oficios, adecă în cinste și dacă nu le dă e amenințat până și cu temniță. Nu este acésta basa de conflicte între preoți și autorități sau între stat și biserică. Statul ia din mâna proților venitul matricular, îi absólvă cu o mână de matricule, dar cu ceealaltă le impune purtarea matriculelor de cununii, însě în cinste.

Dar spre mângăiere, ministrul promite în §. 64, că acésta numai până atunci va fi așa, până se va face legea despre regularea dreptului de căsătorie sau cu un qui pro quo, căsătoria civilă.

Mai amintim în fine între altele curiósa dispositiune a proiectului (§. 69) că ministrul sě fie îndreptățit a nu aplica dispositiunile legii de odată în tótă țera, ci numai în unele districte, dar până la finea anului 1894 sě fie întroduse pretutindenea. Pentru ce acésta, nu scim. Póte că nici ministrul nu are încredere în resultatele, ce se vor nasce din aplicarea legii și vrea sě facă o probă. Timpul de un an însě e prea puțin de probă.

Aceste și alte anomalii și scăderi are proiectul de lege pentru matricule, pe care dieta ar trebui sě-l respingă în întregul sěu, căci de matricule civile putem sě ne lipsim.

Dar vorba românului: „bate tóca la urechia surdului“.

Sinodul eparchial din Caransebeș.

(Incheiere.)

Ședința a IV-a ținută în 6 Aprile 1893, la 9 óre înainte de amédi.

Cu privire la înducerile neesacte și divergente din cărțile funduare, referitóre la dreptul de proprietate asupra averilor imobile ale parochielor, pentru a le puté îndrepta uniform, și a puté întroduce pe calea legei dreptul de proprietate corespundětoriu, se îndrumă consistoriul diecesan:

a) a procura despre imobilcle parochiale prin persóne încredute, copii simple a foilor cărților funduare din fie-care comună bisericéscă;

b) a veni cu o propunere specială și motivată în meritul acestui obiect;

c) a presenta un proiect de regulament pentru modul de predare a averei imobile la mâna usufructuarilor.

Referentul comisiunei speciale Constantin Radulescu espune raportul delegațiunei congresuale, referitoriu la afacerile de despărțire ierarchică a românilor de către sêrbi, care la propunerea comisiunei, se ia la cunoscință.

Raportorul comisiunei scolare Andreiu Ghidiu referéză despre raportul general pe anul 1892 al consistoriului diecesan ca senat scolariu. Cetindu-se raportul în întregul seu cuprins, se ia la cunoscință.

Totodată se însărcinéză consistoriul diecesan a lua měsuri pentru asigurarea unei cercetări mai intensive a scólei de repetițiune.

Comisiunea financiară prin referentul ei Dr. George Popoviciu presentă preliminariul pe anul 1894, și la propunerea comisiunei,

Sinodul decide:

Preliminariul pro 1894, se primesce în general; éră în special se primesce cu următórele modificări:

1. La spesele senatului bisericesc, pentru emisiuni și casuri neprevědute se votéză 100 fl în loc de 150 fl. v. a.

2. Salariul profesorului de tipic se urcă la suma de 500 fl. v. a.

3. La spesele senatului scolariu pentru emisiuni și cașuri neprevědute se votéză 100 fl. în loc de 150 fl. v. a.

4. Ajutórele pentru învěțătorii rěu dotați se urcă la suma de 400 fl. v. a.

5. Pentru reparaturi la casa diecesană Nr. 480, reședința episcopéscă, și institutul teologic-pedagogic, se votéză 200 fl. în loc de 300 fl. v. a.

6. Pentru congresul bisericesc se votéză 800 fl. în loc de 900 fl. v. a.

7. Spesele de emisiuni la senatul epitropesc se reduc dela 150 fl. la suma de 100 fl.

In considerarea acestor modificări preliminariul se statoresce în următoriul mod:

Venite	33727 fl. 44 cr.
Erogate	33619 fl. 51 cr.
Rěmâne prisos .	107 fl. 93 cr.

Deput. Dr. G. Popovici raportéză asupra proiectului de împărțire a diecesei în cercuri electorale pentru alegerea deputaților la congresul național bisericesc. Comisiunea bisericéscă propune, éră sinodul decide:

Proiectul de arondare compus conform §-lui 148 din statutul organic se substerne Preavenerabilului consistoriu metropolitan, pentru de a satisface în chipul acesta apriatei însărcinări primite în acéstă privință; dar sinodul eparchial nu aderéză la indigitațiunile date prin conclusul consistorial metropolitan ddto 20 August 1891 Nr. 112 M. deóre-ce nu privesce de aprobate dispositiunile § 146 din statutul organic și §. 6 din art. de lege IX din 1868, și prin urmare sinodul eparchial este pe lângă împărțirea cea veche.

Ședința a V-a ținută în 6 Aprile 1893, la 4 óre după amédi.

Deputatul Titu Hațeg provocându-se la conclusul sinodului eparchial din anul 1892 de sub Nr. prot. 96 vedé, că consistoriul diecesan nu a satisfăcut însărcinărei cuprinse în acel conclus, deci se rógă, ca Inaltul presidiu sě dea deslușirile trebuincióse.

Inaltul presidiu rěspunde, că încât scie din restanța anilor trecuți s'a încassat o sumă considerabilă și sunt numai dóuě sau trei protopresbiterate în cari s'a încassat mai puțin. Dealtmintrelea s'a făcut scontrarea cassei diecesane, și aflându-se tóte în regulă s'a dat lăudătoriu atât controlorului cât și cassariului diecesan; éră sinodul eparchial póte fi asigurat, că consistoriul diecesan a lua-

---

FOIȚA.

Academicianii nostri.

Tinerul nostru slavist, dl Ioan Bogdan, care a petrecut timp mai îndelung în Rusia, îndeplinind cu succes o misiune sciintifică, povestesce, că societățile sciintifice și literare de acolo au obiceiul sě ofere membrilor, ba și ascultătorilor, ceaiu, în pausele și după sfîrșitul ședințelor.

Nu sciu, dacă de acolo ori de airea, dar de vr'o doi ani s'a întrodus și în Academia română usul de a bé ceaiu, după ce mulți ani de-arêndul membrii luau numai dulcéță. Faptul este, că reforma acésta, dacă sunt bine informat, s'a făcut la inițiativa dlui Hașděu, care și-a urmat studiile la o universitate a Rusiei, unde și a început și cariera literară în — rusesce.

Academia română însě nu este atât de darnică, precum sunt corporațiunile învěțaților ruși; căci membrii ei își reservă ceaiul pentru sine și nu dau decât încă numai membrilor corespondenți, — ér auditorul e ținut sě guste numai dulcéța cetaniilor ce se fac.

Se pare însě că publicul nu e mulțămit singur cu acésta plăcere spirituală, căci la ședințele publice numai atuncea vine lume, dacă asistă și regele.

Consumarea ceaiului se face mai cu samă după încheierea ședințelor, dar unii îl beau și în timpul acestora, dacă ele nu sunt publice, căci atunci beutorii de ceaiu se retrag în camera unei secțiuni.

Unde se bea ceaiu, se înțelege că sě și fuméză mult. Cel mai strașnic fumător academician este dl Hașděu, carele în continuu face la țigarete și nu numai fuméză ca un turc, dar și pe scaun șede turcesce, încolăcindu-și piciórele sub sine

In fumat îi sunt rivali d-nii Xenopol, Roman, Aurelian, Caragiani, Porcius și Naum.

Cei mai mulți însě nu fuméză de loc. Și anume d nii Barițiu, Cretzulescu, Sturdza, N. Ionescu, Maniu, Urechiă, Babeș tatăl și fiul.

Și fiind-că am început sě constatez nisce deosebiri între membrii, iată încă câte-va:

Cei mai bětrâni sunt Barițiu și Cretzulescu, cei mai tineri Babeș tatăl și fiul; cel mai nalt Olănescu, cel mai mic Caragiani; cel mai sîrguincios e Babeș tatăl, care petrece aprópe tótă diua la Academie, — ér cel ce vine mai rar, e dl Maiorescu, carele numai atuncea se presentă la ședință, dacă este sě se voteze alegerea unui prietin literar al seu.

Cel mai nervos e Maniu, cel mai flegmatic Porcius; cel mai vorbăreț dr. Brândză, cel mai tăcut Naum; vecinic surîdênd Poni și totdeauna serios Haret.

Felix, Brândză și Babeș fiul, vin la ședință cu trăsurile lor, cei mai mulți — pe jos; Urechiă aduce cu sine regulat un portofoliu plin de documente, Caragiani o cutie de tinichea cu tutun.

Tocilescu vorbesce tot de Adam-Clisi, Caragiani cetesce tot cărți grecesci, Olănescu caută prin diarele din Athena, că ce mai face acolo colegul seu Paparigopolos, ér Maniu înjură pe greci și pe bulgari.

Oratorul cel mai elocuent este Nicolae Ionescu, care își debitéză sarcasmele invescute în nisce complimente rostite surîdênd. Sturdza ia cuvêntul totdeauna, când discuțiunea ajunge fórte complicată și mai cu sémă, când vede că se primejduesce ecuilibriul bugetului. Aurelian aprofundéză cestiunea prin o dicțiune cu avênt. Tocilescu, de-ar avé și glas, pe cât îi schînteiéză vêrva, ar avé un succes și mai complet. Inchiderea discuțiunii se cere cam totdeauna de Negruzzi, care gândesce, că se află la senat.

Mai iute vorbesce Quintescu, carele întrece și pe Negruzzi; căci pe câtă vreme din trei silabe rostite de Negruzzi înțelegi numai douě, din patru ale lui Quintescu nu pricepi decât una.

Contrastul lui cel mai depărtat este Sbiera, căci pe când Quintescu face din patru silabe una, Sbiera trage din una — douě.

O conversație între Quintescu și Sbiera este din cele mai hazlie. Iată un specimen:

dispoşiţiunile de lipsă pentru încassarea regulată a competinţelor diecesane.

Deputatul Titu Haţeg nu află îndestulitoriu respunsul presidial, şi astfel se rógă ca cestiunea sĕ se pună la ordinea ḑilei, spre a face propunere în acest obiect.

Sinodul declară cestiunea de urgentă şi o pune la ordinea ḑilei.

Deputatul Titu Haţeg cu provocare la cele espuse propune:

1. ca pentru viitoriu sĕ nu mai fie iertat a se lua anticipaţiuni din diferitele fonduri;

2. ca sĕ se ia cu totadinsul mĕsurile cele mai inteţitóre pentru restituirea sumelor anticipate din fonduri.

Dupăce dep. Traian Barzu dă desluşiri cu privire la neîmplinirea conclusului sinodal Nr. prot. 96 ex 1892, éră deputatul Dr. George Popoviciu, membrul comisiunei pregătitóre, constată manipularea corectă şi şi esactă a fondurilor diecesane;

Deputatul Dr. Alesandru Mocsonyi face următórea contrapropunere: Sinodul eparchial renoind conclusul seu din anul trecut de sub Nr. prot. 96, însărcinéză consistoriul diecesan, ca procsimului sinod eparchial sĕ facă raport eshauriat despre starea fondurilor şi restanţelor, arătând totdeodată cum s'ar puté în viitoriu mai regulat a încassa restanţele şi diferitele pretensiuni ale fondurilor.

P. S. Sa Dl episcop diecesan recomândă primirea contrapropunerei deputatului Dr. Alecsandru Mocsonyi, éră

Deputatul Simeon Popeţ face o contrapropunere combinată din propunerea deputatului Titu Haţeg şi din contra-propunerea deputatului Dr. Alecsandru Mocsonyi de cuprinsul, ca sĕ se efeptuéscă conclusul sinodal Nr. prot. 96 din 1892, éră pentru viitor sĕ se interḑică anticipaţiunile din fondurile diecesane.

Mai vorbind deputaţii Coriolan Brediceau, Andreiu Ghidiu, Dr. Stefan Petroviciu şi Isaia de Stoica, — deputatul Constantin Radulescu propune încheierea discusiunei, ceea ce primindu-se, deputatul Titu Haţeg îşi retrage propunerea sa, şi se alătură la cea a deputatului Dr. Alecsandru Mocsonyi.

Deasemenea şi deputatul Simeon Popeţ îşi retrage propunerea sa.

Deputatul Dr. Alecsandru Mocsonyi recede dela cuvêntul ce îi compete ca propunĕtoriu, éră

Sinodul eparchial primesce propunerea deputatului Dr. A. Mocsonyi.

Deputatul Dr. Petru Cornean face interpelaţiunea, că óre P. S. episcop diecesan are cunoscinţă despre o ordinaţiune secretă a protopretorului Oraviţei, ca sĕ nu se dea sprigin la incassarea salariilor acelor învĕţători, cari la ultimile alegeri municipali nu au fost aderenţii partidei liberale, şi dacă are cunoscinţă luatu-s'au óre cari dispoşiţiuni în acest obiect?

Prea Sânţia Sa Domnul episcop declară, că nu are cunoscinţă despre a astfel de ordinaţiune secretă, care rĕspuns

Se ia la cunoscinţă atât din partea interpelatorelui cât şi din partea sinodului eparchial.

Deputatul şi controlorul diecesan Ioan Popoviciu cetesce conspectul competinţelor de diurne şi viatice ale deputaţilor sinodului eparchial din acest an, în suma de 742 fi. 02 cr. v. a.

Suma de 742 fl. 02 cr. se primesce.

Terminêndu-se agendele sinodului, la propunerea presidiului.

Se decide, ca protocólele şedinţelor a III şi a IV precum şi a şedinţei de faţă sĕ se autentice în 7 Aprile a. c. la 10 óre antemeridiane, prin o comisiune constătătóre din acei deputaţi sinodali, cari se vor afla în Caransebeş, spre care scop dênşii se vor aduna la óra prefiptă în sala Comunităţei de avere, în carea s'au ţinut şedinţele.

Inaltul presidiu mulţămind tuturor deputaţilor pentru zelul dovedit întru pertractarea obiectelor, declară de închisă sesiunea a III-a a periodului al VIII-lea a sinodului eparchial, poftind tuturora de a se întórce la ale lor în pace şi sănĕtate.

Deputatul Titu Haţeg mulţămesce Prea sânţitului domn episcop diecesan, pentru înţelépta conducere a sinodului eparchial, dorind Preasânţiei Sale sănĕtate şi putere deplină şi statornică, ca aşa încă mulţi ani sĕ pótă conduce sinódele nóstre eparchiale.

† George Bariţiu.

Ca întregire la raportul din n-rul trecut al fóiei nóstre mai înregistrăm următórele momente petrecute din incidentul morţii ilustrului bărbat George Bariţiu.

Imediat după trista veste despre încetarea din viéţă a valorosului bărbat, Preacuvioşia Sa dl archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puscariu, vice-preşedintele „Asociaţiunei“ a însciinţat din presidiu diferitele instituţiuni, a conchiemat pe membrii comitetului „Asociaţiunei“ la şedinţă, în care s'a luat dispoşiţiunile necesare cu privire la înmormêntare, însciinţându-se despre acésta despărţemintele etc. şi hotărîndu-se ca familiei defunctului sĕ i se esprime condolenţă în corpore prin întreg comitetul şi sĕ depună o cunună pe cosciug etc.

Pe edificiul „Asociaţiunii“ şi pe edificiul institutului „Albina“, al cărei vice-preşedinte a fost decedatul, s'au arborat stéguri negre.

Condolenţele esprimate familiei s'au făcut din partea Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul; comitetul „Asociaţiunei“ sub conducerea Preacuvioşiei Sale dlui vice-preşedinte Dr. Ilarion Puşcariu; direcţiunea institutului „Albina“, sub conducerea d-lui I. Hannia; comitetul reuniunei femeilor române, din Sibiiu, sub conducerea d-nei M. Cosma; deputaţiunea academiei române; funcţionarii „Albinei“, sub conducerea d-lui P. Cosma; representanţii despărţĕmintelor şi a altor instituţiuni.

Din afară au sosit afară de deputaţiuni, telegrame şi scrisori de condolenţă din tóte părţile locuite de români, între care amintim telegrama d-lui general G. Vlădescu şeful casei militare a Mai. Sale regelui Carol al României, în numele regelui, a senatului şi a camerei din România. Numĕrul telegramelor sosite la familie e de 53 şi 8 scrisori de condolenţă. Afară de aceea au mai sosit telegrame la vice-preşedintele „Asociaţiunei“ Dr. Ilarion Puşcariu, directorul esecutiv al „Albinei“ P. Cosma, la institutul „Albina“ şi la redacţiuni.

Dintre onoraţiorii streini au participat la înmormêntare comitele suprem G. Thalmann şi alţi funcţionari comitatensi, primarul Hochmeister, Elischer director suprem de scóle, Iánosi presidentul tribunalului, Denk directorul de finanţe, Trauschenfels inspect. scolariu etc.

Ca deputaţiuni au participat dela Braşov: veteranul comerciant Nicolae Ciurcu, advocatul Victor Popescu, profesorul Lazar Nastasi, şi Dr. A. Murĕşianu; dela Năseud: Vicariul Dr. Pop; din Bărgău protopopul Monda; din Haţeg vicarul Ianza; din Făgăras; vicarul Raţ, protopopul Dan, căpitanul Stanciu şi fisicul comitatens Dr. Pop; Arad: V. Mangra; din Deva: Francisc Hossu Longin şi directorul Moldovan; din Deşiu şi Solnoc-Dobâca: advocaţii Augustin Muntén, Gavril Manu şi Grigore Steţiu; din Zernesci: Dr. Iancu Meţianu; din Cluş Dr. Aurel Isac şi V. Podóbă; din Bistriţa: adv. Dr. Ciuta, din Mercurea protopopul Droc şi Ioan Măcelariu; din Sĕlişte: protopopul Maier cu mai mulţi învĕţători; din Sebeş capelanul protop. Medianu şi învĕţătorul Mureşianu; din Turda: adv. Petricaş, Mesaroş, Dr. Popescu şi funcţionariul de bancă Vlăduţ; din Luna de Arieş: protop. Simeon Pop; din Dicio-St.-Mărtinu: adv. Zehan; din Elisabetopole: protop Câmpian; din Cohalm: protop Raicu; din Mediaş: protop. Moldovan şi cand. de adv. Dionisie Roman; din Agnita: prot. Piso şi mulţi alţii.

Cununile depuse pe cosciugul defunctului pórtă următórele inscripţiuni:

„Iubitului preşedinte George Bariţiu“, „Asociaţiunea Transilvaniei“ (flori naturale). — „Mult meritatului seu vice-preşedinte George Bariţiu“, Institutul de credit şi economii „Albina“ (flori naturale). — Academia română: „Lui George Bariţiu“ (compusă din frunḑe de stejar, laure şi palmiere)' — Elevele scólei civile a „Asociaţiunei“ „Bunului şi neuitatului părinte“ (din flori naturale). — „Mult meritatului bărbat George Bariţiu“, Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“. — „Regretatului amic George Bariţiu“, Familia Cosma (flori naturale) — „Bărbatului bine meritat al naţiunii“, dela Familia Mocsony (flori naturale). — Tache Stănescu (Braşov): „Venerabilului amic şi rudenie George Bariţiu“. — „In semn de stimă domnului George Bariţiu“, George Boldea, căpitan ces. şi reg. — „Scumpului nostru unchiu“, Maria şi Petru Bariţiu. — „Lui George Bariţiu“, Românii braşoveni. — Despărţĕmêntul Oşorheiului: „Neuitatului Bariţiu“ (din flori naturale). — „Marelui dascăl literat şi politic George Bariţiu“ Pop de Băsesci şi românii sĕlăgeni (din flori naturale). — „Apostolului redeşteptărei George Bariţiu“, universitarii români din Cluş. — „Lui George Bariţiu, marele apostol al românismului“, Românii din Arad. — Reuniunea bisericii femeilor gr. catolice din Sibiiu, „Marelui bărbat al naţiunii“. — „In semn de adêncă iubire si veneraţiune“, Francisc Hosszu-Longin şi soţia Elena Pop (din flori naturale). — „Membrului onorar George Bariţiu“, reuniunea femeilor române din comitatul Hunedórei (din flori naturale). — „Nemuritorului George Bariţiu“, generalul Mihaiu Trapşa, (flori naturale). — „Preşedintelui Georgiu Bariţiu“, Despărţĕmêntul Cluş. — „Veneratului preşedinte“, Despărţĕmêntul Bistriţei al „Asociaţiunii transilvane“ (flori naturale) „Marelui seu membru onorar“, România Jună (Viena) (flori naturale). — „Studenţii din Blaşiu“. — „Lui George Bariţiu, „Gazeta Transilvaniei“. — „Membrului ei George Bariţiu“, Societ. „Petru Maior“. — „Marelui George Bariţiu“, Institutul de credit „Silvania“, (flori naturale). — „Aprigului luptător pentru românism“, Liga pentru unitatea culturală a românilor“, (cunună de flori naturale cu panglică în tricolor). — „Ilustrului George Bariţiu“ Despărţĕmêntul din Sĕlagiu al „Asociaţiunii“ (flori naturale).

Au mai fost şi alte cununi fără inscripţiuni, o cunună sosită mai târḑiu din Alba-Iulia dela dl Nicola se va depune cu ocasiunea parastasului pe catafalc. Comitetul reuniunei femeilor române din Sibiiu va da în loc de cunună o sumă anumită de bani pentru un fond, care se va crea eventual din acest regretabil incident. Mai amintim, că şi până acum au sosit la d-l vice-preşedinte Dr. Ilarion Puşcariu mai multe sume de bani, în loc de cununi. De altfeliu precum suntem informaţi mai prin tóte părţile se iniţiéză crearea de fundaţiuni cu scopuri umanitare şi culturale.

Noutăţi.

Prânḑ festiv. Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a dat Sâmbătă în 24 l. c. v. în onórea membrilor Academiei române din Bucuresci un prânḑ festiv, la care au participat mai mulţi membrii ai gremiului consistorial şi alţi inteligenţi din loc.

* * *

Membrii Academiei române. Membrii deputaţiunei Academiei române au sosit în Sibiiu Joi séra în sĕptĕmâna trecută. Vineri au făcut visită Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul; Preacuvioşiei Sale dlui vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, unde au stat o óră, luându-şi mai deaprópe informaţiuni despre momentele ultime ale defunctului preşedinte al Academiei; ilustrei familii Cosma şi au cercetat scóla civilă de fetiţe cu internat. Sâmbătă sub conducerea d-lui asesor Voileanu au cercetat seminariul, institutul „Albina“, cercetând tóte birourile şi intreţinêndu-se cu toţi oficianţii, scólele de aici, între care le-a impus scóla elementară de stat, mausoleul dela biserica evangelică, unde e îngropat un principe român etc. Séra dl Ioan Kalinderu a onorat casina română, intreţinêndu se mai mult timp cu membrii ei. Duminecă diminéţa au plecat dl Ioan Kalinderu şi V. Maniu. Duminecă a ascultat dl Nic. Ionescu corul seminarial în biserica din Sibiiu cetate, asistând la serviciul divin, celebrat de P. O. DD. protopresbiter I. Papiu şi Dr. Remus Roşca protodiacon secret. consist. Corul, condus de dl George Dima a prestat escelent şi în special compoşiţia dênsului „Cu trupul“ cântată de dl I. Damianu cu acompaniarea corului a pus pe ilustrul academician în adevĕrată admi-

---

Quintescu: Bnéţă! (Bună diminéţă!)

Sbiera: Bu-u-nă-ă di-i mi-i né-é ţă-ă!

Quintescu! Cm dmit? (Cum ai dormit?)

Sbiera: Mu-u-lţă-ă-me-esc fó-ór-te-e bi-i-ne-e.

S'a discutat mult, că cine scrie mai nelegibil. Xenopol şi Stefanescu se credeau singurii competenţi a lua premiul. Intr'una din ḑile însĕ secretarul general, neputênd cetí procesul verbal scris de Maniu, l'a dat acestuia sĕ-l cetéscă el. E bine, nici dênsul n'a fost în stare a-şi cetì propria scrisóre... Premiul a fost dobândit în mijlocul ilarităţii generale...

Tóte aceste se petrec mai cu sémă în şedinţe; dar după şedinţe, la ceaiu, atmosfera se schimbă; aici oratorul cel mai gustat este Caragiani, cu care nu mai cutéză sĕ emuleze nimenea; ér dacă cine-va totuşi se încumetă a-i face vr'o observaţiune, el numai decât îl admoniéză:

— Mĕ rog, nu întrerupeţi oratorul!

Corpolentul representat în Academie al fraţilor din Macedonia este un neîntrecut povestitor de anecdote, cărora numai spiritul lui Haşdĕu le mai adauge câte un grăunte de sare.

Când se încheiă şedinţa şi Caragiani se aşéḑă undeva cu pachetul seu de tutun, pe care îl pórtă tot în cutia de tinichea în care se vinde la tutungerie, deodată se forméză în giurul lui un cerc. Nu peste mult apare şi Vasile cu tava de păhare cu ceaiu şi şedinţa veselă începe.

Aroma ceaiului şi parfumul tutunului de flori de Bechtimis farmecă spiritele, deştéptă veselia şi glumele sbóră din gură în gură. Se vorbesce de tóte, chiar şi de nefericitul „u“ mut.

Caragiani, preşedintele şedinţei, povestesce anecdotele şi impresiile sale de călătorie. Curg una din alta, ca un fel de inşir'te mărgărite, ce par că n'au sfêrşit, stêrnind hohote lipsite de rigórea academică, rîsete eşite din baierele inimei, ilaritate generală.

De multe ori nu însuş subiectul celor povestite produce efectul, ci mai cu sémă modul propunerii, modulaţiunea tonului, mişcarea corpului şi acele nuanţe ale umorului în predare, care sunt caracteristica unui bun povestitor şi care şi din subiectul fără multă valóre produce un cap de operă, pe când în gura unui povestaş fără talent ar remâné o istorie sérbĕdă şi fără nici un haz.

Istoriile sale sunt mai cu sémă nişte reminişcinţe din călătoriile ce face. Dacă se duce la depărtare de o ḑi îţi vine cu nişte reamintiri, cu care te ţine o séră întrégă. De călătoresce cu trăsura ori pe calea ferată şi dacă ese numai la plimbare pe jos (ceea ce nu-i cam place,) el numai decât îşi întêlneşce figurele, cu care înşiră dialoguri comice şi face scene vesele. Dacă asistă la inmormêntare, unde tot omul plânge şi regretă, el şi acolo descopere momente hazlie. Pretutindeni şi totdéuna dênsul observă numai partea plăcută a vieţii. Din tot locul aduce numai impresiuni vesele.

Caragiani tot povestesce şi ceialalţi îl ascultă cu drag, scoţênd din când în când risete mari.

Numai unul şede la o parte scrie, făcênd raporturi pentru cetitorii revistei sale. Şciţi cine este acesta?.

(Din „Familia.“) *Iosif Vulcan.*

raţiune. Séra ilustrul domn a onorat casina română, întreţinênd pe cei presenţi cu istorisiri valoróse despre activitatea defunct G. Bariţiu şi desvoltarea culturală a românilor. Dl Ionescu a fost decis sĕ plece la Deva sĕ cerceteze museul de acolo, apoi sĕ continue călĕtoria prin valea Haţegului. Timpul nefavorabil însĕ l'a împedecat până acum la îndeplinirea planului.

* * *

Un dar al deputaţilor sinodali. Luni în 19 a lunei curente, ţinêndu-se şedinţa plenară a consistoriului diecesan din Caransebeş, după terminarea şedinţei, asesorii consistoriali mergênd la locuinţa Prea Cuvioşiei Sale Părintelui archimandrit Filaret Musta, i-au inmanuat o cruce cu lanţ, ambele de aur şi frumos lucrate, drept dar din partea domnilor deputaţi ai sinodului eparchial din Caransebeş.

* * *

Delegaţiunea congresuală pentru despărţirea ierarchică de către sêrbi, constătătóre din membrii: părintele archimandrit Filaret Musta, domnii: Dr. Iosif Gall, Vincenţiu Babeşiu, Zeno Mocsonyi şi Ioan Lenger s'a întrunit Vinerea trecută sub presidiul Prea Sânţiei Sale părintelui episcop Ioan Meţian, şi au luat dispoşiţiunile de lipsă spre a se aduna datele trebuincióse pentru efeptuirea despărţirei ierarchice a românilor de sêrbi din comunele mestecate, în cari până acum nu s'a putut efeptui.

* * *

Maj. Sa monarchul în Budapesta. In timpul cât Maj. Sa monarchul a petrecut în B.pesta a luat în revistă trupele garnisonate în capitala Ungariei. Ţinuta trupelor a fost escelentă. Tot în acel timp au fost primiţi în audienţe mai mulţi ministri. Despre audienţa ministrului Csáky foile înregistréză, că a presentat Maj. Sale proiectul pentru esercițul liber religionariu.

* * *

De ale timpului. Suntem în iarnă, cu tóte că scriem aḑi 8 Maiu n. In loc se avem sóre frumos, cald, câmp verde, pomii înfloriţi, ḑile frumóse de Maiu, avem răcélă, vênturi reci, de câte-va ḑile ploi, ér de eri nópte începênd ninsóre continuă. Când scriem aceste şire ninge, ninge ca în luna lui Decembre, stradele, coperişele caselor şi câmpul e acoperit de un strat gros de zăpadă.

* * *

Numĕrul scólelor medii din ţéră. In Ungaria se află de totul 183 de scóle medii, (gimnasii, scóle reale şi comerciale), în cari frecuentéză cursurile 50.000 de scolari.

* * *

Spre atenţiune pentru visitatori (inspectorii) scolari. Mult regretatul pedagog germân Dr. L. Kellner într'una din operele sale din urmă sfătuesce pentru visitatorii scolari următórele regule: 1. Dacă păşesci în scólă uită tot, ce ai auḑit sau ai esperiat despre învĕţătoriu rĕu sau bun; le ia tóte obiective ca şi când acela ce-ţi stă înainte în scólă ţi ar fi strĕin de tot. — 2. Fi răbdătoriu şi blând, şi dacă ai pricină spre neîndestulire, nu o arăta acésta nici când înaintea scolarilor. — 3. Intrébă, esaminéză, desvóltă propunerile, dar lasă sĕ vorbéscă şi învĕţătoriul, ca nu cumva sĕ ţi formezi judecata unilaterală despre el; dacă'l negligi de totul, 'l umilesci, vor observa acésta şi scolarii. — 4. Cércă bine chilia scolară, dulapurile scolare şi cele-lalte, dar cércă şi chilia de locuit a învĕţătoriului. Acésta şi biblioteca lui 'ţi vor spune de ce spirit e stăpânit. — 5. In judecata ta, ce'ţi formezi despre scólă şi învĕţătoriu, nu uita a luá în combinaţiune împregiurările şi raporturile esterne, între cari se află scóla. — 6. Fii prevĕḑĕtoriu în laudă, dar mai vêrtos în defăimare, însĕ îndémnă mai mult şi stêrnesce simţĕmêntul valórei proprie. — 7. Inainte de tóte te nĕsuiesce a influinţa asupra autorităţei procsime a scólei, acésta adese ori póte mai mult de cât tu, şi are influinţă mai mare. Şi aci înva|ţă, îndémnă, insufleţesce, dar în tóte se premergi tu cu esemplul cel bun, scrie „Scóla poporală“.

* * *

Tisza Lajos. Ministrul ung. ataşat pe lângă persóna Maj. Sale e pe cale a demisiona. Precum spune „Bud. Hirlap“ ministrul Tisza Lajos nu şi-a putut câştiga simpatiile Maj. Sale. Vienesii îl numesc ministrul-giegerl. Urmaşul seu va fi bar. Iosika Samu. Se mai vorbesce şi de cont. Károlyi István, şi cont. Teleki Géza, fost ministru de interne.

* * *

Deosebire frapantă. Academia de sciinţă din Erfurt publică concurs de 500 marce asupra tesei „Ce se póte face în privinţa lăţirei unei culturi fundate şi practice între poporul de rênd“, ér ministerul din Sacsonia promite 3000 marce pentru cel mai bun op „despre îngrăşarea porcilor“.

* * *

Himen. Dl Ioan Stângu, cl. abs. şi învĕţătoriu, anunţă cununia sa, care o va sĕrba cu d-şóra Rachila Tincu, Duminecă în 2/14 Maiu a. c., la 4 óre p. m. în biserica gr. or. din Sas-Sebeş.

* * *

Necrolog. Cu inima frântă de durere aducem la cunoscinţă trecerea din viéţă a mult iubitului şi regretatului fiu, frate, nepot, cumnat şi unchiu Dr. *Sabin Coriolan Secula,* doctor în sciinţele universali medicali, medic secundar în sanatoriul Löwinger din Viena, voluntar c. şi reg. în activitate întêmplată în 6 Maiu st. n. a. c. la 6 şi $1/2$ óre diminéţa după un morb scurt însĕ suferinţe grele, în etate de 27 ani, împărtăşit cu sântele taine.

Rĕmăşiţele scumpului defunct s'au depus Duminecă în 7 Maiu st. n. la 3 óre d. a., după ritul sântei biserici gr. or. române în cimiteriul gr. or. din Arad spre odichnă eternă.

Arad, la 6 Maiu n. 1893.

Jalnica familie.

* * *

Necrolog. Subsemnaţii cu inima sfăşiată de durere anunţă tuturor rudeniilor şi cunoscuţilor, că prea iubita lor fica şi soră *Emilia Muntean,* Joi la 4 Maiu st. n. la 10 óre sara după un morb scurt şi greu în etate de 16 $1/2$ ani, şi-a dat nobilul suflet în mânile creatoriului.

Rĕmăşiţele pământesci ale scumpei defuncte s'au aşeḑat la odichna eternă Sâmbătă la 6 Maiu 3 óre p. m. dela locuinţa părintéscă Strada Bethlen Gábor Nr. 14 — şi s'au astrucat în cimiterul bisericei gr. ort. din Alba Iulia oraş.

Alba-Iulia 5 Maiu 1893 st. n.

Ioan Muntean, adv. ca tată. Emilia Muntean n. Piposiu ca mamă. Corneliu Muntean ca frate

Academia română.

Concursuri pentru premii. 1893.

A. Premii pentru cărţi publicate.

I. Premiul „Năsturel-Herescu“, din seria B. de 4000 lei, se va decerne, în sesiunea generală din anul 1894, unei cărţi scrise în limba română, cu conţinut de ori-ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuariu până la 31 Decembre 1893.

II. Premiul statului „Lazăr“, de 5000 lei, se va decerne, în sesiunea generală din anul 1894, unei cărţi scrise în limba română, cu conţinut sciintific, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuariu 1892 până la 31 Decembre 1893, sau celei mai importante invenţiuni scientifice făcute dela 1 Ianuariu 1892 până la 31 Decembre 1893.

Notă. — Concurenţii la aceste 2 premii vor binevoi a trimite la cancelaria Academiei (în Bucuresci, calea Victoriei Nr. 135,) operele lor, cari vor fi în condiţiunile de timp aci însemnate, în câte 12 esemplare până la 31 Decembre 1893.

In privinţa premiilor „Năsturel-Herescu“ se pun în cunoscinţa publicului următórele disposiţiuni din codicilul reposatului întru fericire C. Năsturel Herescu:

„In tot anul societatea academică română va avé a premia, din veniturile fondului Năsturel, o carte tipărită originală, în limba română, care se va socoti de către societate ca cea mai bună publicaţiune apărută în cursul anului, însĕ aceste premii vor fi de dóuĕ specii:

1. In 3 ani consecutivi, d'a rêndul, se va decerne câte un premiu de patru mii lei noi, Nr. 4000 l. n. minimum, la cea mai bună carte apărută în cursul anului espirat.

2. Éră în al patrălea an se va decerne un premiu fics de lei 12,000, carele se va numi „Marele premiu Năsturel“ operei care va fi judecată ca publicaţiunea de căpetenie ce va fi apărut în cursul celor 4 ani precedenţi. Acest premiu nu se va decerne unei lucrări, care va fi obţinut deja unul din premiele anuale, decât defalcênd dintrênsul valórea premiului precedent.

Operele ce se vor recompensa cu acéstă a dóua serie de premii, vor tracta cu preferinţă despre materiile următóre:

a) scrieri serióse de istorie şi de sciinţele accesorii ale istoriei, preferindu-se cele atingĕtóre de istoria ţĕrilor române;

b) scrieri de religiunea ortodocsă, de morală practică şi de filosofie;

c) scrieri de sciinţe politice şi de economie socială;

d) tractate originale despre sciinţele esacte;

e) scrieri enciclopedice, precum dicţionare de istorie şi geografie, în cari sĕ între şi istoria şi geografia României; dicţionare generăle sau parţiale de sciinţe esacte de arte şi meserii, de administraţiune şi jurisprudenţă, şi alte asemeni lucrări utile şi bine întocmite;

f) cărţi didactice de o valóre însemnată ca metod şi ca cuprins:

g) dicţionare limbistice în limba românéscă, mai ales pentru limbile antice şi orientale, adecă limba latină, elenă, sanscrită, ebraică, arabă, turcă, slavonă veche ş. a.

h) publicaţiuni şi lucrări artistice de o valóre seriósă, adecă relative la artele plastice, architectura, sculptura, pictura, gravura şi chiar opere musicale serióse, pe cari aceste tóte societatea academica română le va puté apreţia atunci, când îşi va întinde activitatea ei şi asupra tuturor materiilor de bele-arte.

i) scrieri de pură literatură română, în prosă şi în versuri, precum poeme, drame şi comedii serióse, — mai ales subiecte naţionale, — şi ori-ce alte opere de înaltă literatură. Acestora mai cu sémă aşi dori sĕ se acórde „Marele premiu Năsturel“, când vor fi judecate ca avênd un merit cu totul superior spre a se da astfeliu o încuragiare mai puternică desvoltării literature naţionale.

La acestea se mai adaugă următórele disposiţiuni luate de societatea academică:

1. La concursurile acestor premii se pot presenta şi opuri preînoite în nóuĕ ediţiuni, cari se vor fi retipărit în cursul anului de autori în viaţă.

2. După cuprinderea chiar a testamentului, traducţiunile de limbi străine sunt escluse dela concurs; se va face încă escepţiune pentru acele traducţiuni de pe opuri străine clasice, cari:

a) sau prin dificultăţile învinse ale unei perfecte reproduceri în versuri românesci, vor constitui adevĕrate opuri literare ale limbei române;

b) sau prin anecsarea de elucidări şi de note scientifice, cu totul proprii traducĕtoriului, îşi vor fi însuşit meritele unor lucrări originale în limba română.

3. Cărţile premiate de Academia română din alte fonduri ale sale sau cele tipărite din iniţiativa şi cu spesele ei nu pot întra la concurs pentru premiele Năsturel din seria B.

4. Premiile Năsturel din seria B. se pot acorda nu numai unor opuri complete ci şi părţii unui op tipărit în cursul anului, cu condiţiune însĕ ca acéstă parte sĕ fie de valórea şi de întinderea unui volum şi nu de ale unei simple făscióre (minimum 409 pag. format în-8⁰ garmond).

5. Premiarea unei părţi a unui op la un concurs anual nu împedecă premiarea unei alte părţi a aceluiaşi op la un concurs posterior.

6. Opurile anonime şi pseudonime vor puté fi admise la concursul cărţilor tipărite, ér autorii lor, spre a primi premiele acordate, vor trebui sĕ justifice proprietatea lor.

III. Premiul „Hagi-Vasile“, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1894, unei cărţi scrise în limba română şi publicată în timpul dela 1 Ianuariu 1888 până la 31 Decembre 1893, al cărei cuprins va fi:

Istoria comerciului la români, sau starea actuală a comerciului în România, sau studiu asupra legislaţiunei gemerciale în statul român, sau ori ce alte subiecte privitóre la comerciul român.

Terminul presentărei cărţilor, în 6 esemplare, pentru concurs va fi până la 31 Decembre 1893.

IV. Premiul statului „Eliade-Rădulescu“, de 5000 lei, se va decerne, în sesiunea generală din anul 1895, unei cărţi scrise în limba română, cu conţinut literar, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuariu 1893 până la 31 Decembre 1894.

V. „Premiul Asociaţiunii Craiovene pentru desvoltarea învĕţământului public“, în sumă de lei 1.500, se va decerne, în sesiunea generală din 1895, celei mai bune cărţi didactice în limba română dintre cele tipărite dela 1 Ianuariu 1892 până la 31 Decembre 1894.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 6 esmplare a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Decembre 1894.

VI. „Marele Premiu Năsturelu-Herescu,“ din seria B, în sumă de 12.000 lei se va decerne, în sesiunea generală din anul 1897, unei cărţi scrise în limba română, cu conţinut de ori-ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuariu 1893 până la 31 Decempre 1896. (Va urma.)

Cestionariu istoric.

de

Nic. Densuşian.

(Urmare.)

280. Se află cumva pe acolo vre-un lec, vre-un sat, ori apă cu numele de Topliţă?

— ce se înţelege pe acolo sub numirea acésta?

— se află cumva acolo isvóre de apă caldă şi urme de scăldători vechi?

XI.

281. Se află cumva pe acolo vre un şanţ mare cu numirea de:

— Valea Troianului? — Şanţul Romanilor? — Brasdă? — Brasda lui Novac? — Brasda cocoşului? — Ogaşul dimonulni? — Dâra bălaurului? — Şanţul dracului? —

— sau cu altă numire óre-care?

— şi ce spuneau ómenii bĕtrâni, cine a făcut şanţul acesta?

282. De unde începe şi prin ce comune trece şanţul acesta?

— cât este de adânc?

283. In care parte este aruncat pămêntul?

284. Se vĕd urme de drum vechiu pe fundul şanţului?

— ori pe muchea pămêntului aruncat afară?

285. S'au găsit în şanţul acesta bani vechi?

— urme de ḑiduri vechi?

— ori pămênt ars?

286. Se află cumva pe linia şanţului urme de întărituri sau de straje vechi făcute în 4 colţuri?

— şi dacă întăriturile aceste sunt întru asemenea depărtate unele de altele?

287. Ce părere au ţĕranii de acolo despre şanţul acesta?

— a fost făcut cumva pentru drumuri?

—ca graniţă de hotar?

— ori numai ca un şanţ de apĕrare?

288. Se vorbesce ceva pe acolo despre nesce viteji cu numele de Novac şi Iorgovan?

289. De unde erau ómenii aceştia şi ce vitejii mari spune poporul, că au făcutu dênşii?

290. Ce însĕmnare mai are cuvêntul „novac“ în limba poporului de acolo?

291. Se vorbesce ceva pe acolo despre un bălaur mare?

— de unde a eşit bălaurul acesta şi cine l'a ucis?

XII.

292. Cum rostesce anume poporul numele rîurilor de acolo d. e.

— Tiriorman sau Tiliorman? — Argeş sau Ardieş? — Cibin sau Ţibin?

— Ampoiu sau Ompoiu? (In cas dacă vre-un rîu pe acolo are dóuĕ numiri poporale, sĕ se însemne amêndóuĕ).

293. Intrebare specială pentru ţéra Hategului) Se află pe acolo vre-un rîu, părău, ori fântână cu numele de Sargeţia?

294. Ce tradiţiuni sau poveşti spune poporul despre rîurile de acolo?

295. Se vorbesce ceva, că o dómnă sau împĕrătésă óre care s'ar fi înecat cândva în apa de acolo?

Se aude pe acolo în gura poporului pomenindu-se rîurile:

— Dunărea? — Tisa? — Crişurile? — Someşele? — Arieşul? — Murĕşul? — Têrnavele? — Timişul? — Jiul? — Oltul? — Siretul? — Prutul? — Nistrul?

— ori dacă vorbesce cumva poporul despre alte rîuri mai depărtate, şi cari nu se află în ţerile locuite de români?

297. Se jóră pe acolo cineva pe Dunăre ori pe alte rîuri mai mari?

298. Cum numesc pescarii de acolo, ori alţi ómeni, diferitele guri;

— ale Dunărei? — ale Tisei? — ale Murĕşului? — ale Oltului? — ale Siretului? — ale Prutului? — şi ale Nistrului?

299. Intrebuinţéză pe acolo poporul cuvêntul „ustie“ cu însemnare de gură de rîu? (Va urma.)

Mulţămită publică.

Nefiindu-ne cu putinţă a mulţămi în particular la tóte personagele înalte, la tóte Onor. corporaţiuni, cum şi la toţi p. t. amici ai familiei din apropiere şi depărtare pentru căldurósele şi sincerile probe de simpatică condolenţă arătate nóuĕ din incidentul morţii mult iubitului nostru părinte Georgiu Bariţiu, întêmplată în 2 Maiu a. c. n. o facem la acest loc, esprimêndu-ne profunda nóstră recunoscinţă tuturor acelora cari sau în persónă, prin telegraf sau scrisori şi oferire de cununi, au distins şi onorat sicriul mult regretatului nostru părinte cum şi acelora, cari în numĕr atât de impunĕtor au participat la actul înmormêntării.

Sibiiu, 8 Maiu n. 1893.

Jalnica familie.

Loterie.

Sâmbătă, 6 Maiu, 1893 n.

Viena:	19	83	47	45	70
Timisóra:	2	49	23	56	42

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 5 Maiu n. 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Galbeni împĕrătesci	5.77	5.78
Napoleon-d'ori	9.73	9.69
Mărci 100 imp. germane . . .	59.87	59.80
Londra 10 Livers sterlingi . . .	127.50	122.15
Scrisuri fonciare ale istitut. de credit şi economii „Albina“ . .	—.—	101.—
Imprumutul căilor ferate ung. . .	123.50	120.50
Argintul	——	—.—

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	9.22	11.19	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
2.12	5.53	—	11.53	12.57	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8,38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.20	6.18	pl. sos.		10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.34	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.34	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.57	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.22	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.38	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.43	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.14	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.48	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.12	—	—	3.03	9.50	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	10.06	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.28	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	11.04	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.19	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.27	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de persóne	—	8.43	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.17		Tren accelerat	9.18	1.35	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.05	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	—	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

—	—	—	—	4.—	Murĕş-Ludoş	—	—	—	—	7.21
—	—	—	—	6.48	Ţaga-Budatelic	—	—	—	—	4.15
—	—	—	—	9.59	Bistriţa	—	—	—	—	1.16

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	10.35	4.22		Simeria		9.53	3.27	9.35	—
—	7.21	12.23	5.42		Haţeg		8.36	1.54	8.25	—
—	9.45	4.—	8.36		Petroşeni		6.—	10.50	6 20	—
5.—	—	4.25	—.—				—.—	10.—	—	9.10
6.12	—	5.37	—.—		Vulcan		—.—	9.50	—	8.15
6.35	—	6.—	—.—		Lupeni		—.—	8.30	—	7.40

Arad — Timişóra

—	6.15	11.30	5.58		Arad		9.44	3.50	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.46	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.11	8.15	—

Ghiriş — Turda

7.48	10.35	3.40	10.24		Ghiriş		5.10	9.50	2.50	9.10
8.08	10.55	4.00	10.44		Turda		4.50	9.30	2.30	8.50

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.30	11.25		Sighişóră		10.52	6 10	—	—
—	—	7.21	2.11		Odorheiu		8.15	3.15	—	—

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	11.44		Zelău		2.10	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕ a inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2.34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38						

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.20	2.41		Cucerdea		7.47	8.25	1.15	—
—	3.26	9.11	3.27		Ludoş		7.—	7.41	12.31	—
—	5.07	11.39	5.14		Oşorheiu		5.20	5.54	10.05	—
—	5.50	12 20	5.36				5.14	5.05	9.35	—
—	7.25	1.55	7.15		Reghinul-săs.		3.44	3.22	8.—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

—	10.50	4.40	9.56		Simeria		5.28	3.20	8.10	—
—	11.13	5.03	10.08		Cerna		5.11	3.—	7.50	—
—	11.48	5.38	10.32		Hunedóra		4.46	2.32	7.22	—

Braşov — Zerneşci

—	—	8.35	4.55		Braşov		6.29	1.44	—	—
—	--	10.28	6.36		Zernesci		5.—	12 20	—	—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

—	5 20	8.50	3.10		pl. Braşov sos.		8.25	5.32	9.25	—
—	6.01	9.31	3.53		Prejmĕr		7.47	4.54	8.47	—
—	7.04	10.32	5.03		Sepşi-S.-Georgiu		6.53	3 53	7.48	—
—	8 40	12.08	6.41		Covasna		5.26	2.16	6.06	—
—	9.26	12.54	7.26		sos. Kezdi-Oşorheiu pl.		4.30	1.10	5.—	—

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 46. Sibiiu, Joi, 29 Aprile (11 Maiu) 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La salarisarea învĕţătorilor.

Proiectul pentru salarisarea învĕţătorilor a devenit lege, s'a votat de dieta ţĕrii, afară de unele adaose, aşa cum l'a formulat guvernul. Noi n'avem decât sĕ ne stringem rîndurile, sĕ facem tot ce ne stă în putere în marginile legii, ca sĕ putem păstra şi mai departe caracterul confesional-naţional al scólelor nóstre. Cu cestiunea acésta ne vom mai ocupa în special. Acum dăm loc (în doi nri) unui articol, trimis de cătră un amic al fóiei nóstre, care e de părere, că un mijloc puternic pentru apĕrarea scólelor nóstre ar fi instituirea unui inspector cons. stabil.

Étă articolul:

Este necesar a se institui inspector scolar superior consistorial pentru apĕrarea scólelor nóstre.

Cestiunea scólelor nóstre confesionale gr. or. s'a tractat în articolii: „Noul atac asupra scólelor nóstre“ într'un mod detaiat. Aici sĕ arată pericolul, ce ne amenință, din partea politicei guvernului maghiar, mai ales prin proiectul devenit lege, prin care învĕţătorii scólelor de stat şi cei confesionali vor trebui se aibă salariu anual 300 fl. v. a. cuartir şi grădină scolară. Deşi suma salariului este de acceptat, totuşi confesiunile, neputênd completa salariele învĕţătorilor, în acest cas va contribui statul a sĕ completa şi îndată ce ajutoriul statului va fi 50 fl., va avé dreptul a ingera la alegerea învĕţătoriului.

Signalul este mai mult decât serios, deci nu putem remâné după obiceiul nostru, a crede, că mai avem timp, sau că statul n'are bani pentru acest cas preliminaţi, sau că numai ne înfrică.

Scim cu toţii — câţi ne interesăm de scóle, — că de 26 de ani, de când suntem sub stăpânirea ungurésca, câte guverne sau perondat au avut o programă a politicei lor şi o au esecutat. Programa guvernului are o mulţime de puncte, cari nu le cunóscem, însĕ, precum n'am cunoscut grădinele de stat pentru copii şi s'au esecutat şi acelea se vor esecuta, ca sĕ ajungă la scop.

Guvernele până acum au purces cu prudenţă, au mers încet, încât naţionalităţile abia în timpii din urmă au început a simţi şi a striga contra apĕsărilor.

In adevĕr, că sub baronul Eötvös scólele nóstre erau cu mult mai necorespundĕtóre şi el trecea lipsele cu vederea.

Ministrul Trefort, atât cu legile scolare proiectate şi aduse sub el, cât şi prin ordinaţiunile lui a fost mult mai aspru.

De înţelegeam pasurile îndoite ale ministrului Trefort, de sigur ne îngrigiam şi încetul cu încetul împlineam ceea-ce pretindeau legile.

Ceea-ce n'am făcut atunci, sĕ facem acum.

Ministrul Csaky trece preste tóte resónelc sĕrăciei, el fără cruţare şi pe faţă voesce sĕ însgebeze scólele confesionale. De sigur are programă şi urméză consecuent; el voesce a o esecuta, fără a se gena de confesiuni. Ḑicem deci, nu e glumă şi nici este permis a ne mai împăca: „cu lasă-mĕ, sĕ te las“!

Un popor lipsit de scóle naţionale confesionale şi instruit în scóle elementare streine va deveni înstreinat de religia şi naţiunea sa. Étă pentru ce trebue sĕ ne îngrigim!

Tractatul „Noul atac asupra scólelor nóstre“ ne asiguréză despre sĕrăcia şi greutatea de a completa salariul învĕţătoriului la suma de 300 fl.

Ne spune, că Ven. Consistoriu va cerca sĕ afle tóte mijlócele spre completare, va face colecte, însè tot nu crede, că le va puté apĕra, de aceea apeléză la bărbaţii, cari au durere de scóla confesională, sĕ caute mijlóce de apĕrare.

Dacă cugetăm serios şi ne dăm sama faţă de acésta cestiune, găsim, că ori câte ajutóre va puté da Ven. consistoriu archidiecesan comunelor nóstre bisericesci şi ori câte colecte va face, nu credem, că salariele învĕţătorilor nostri le va puté completa în tot locul la 300 fl. dacă nu ne vom folosi şi de alte mijlóce.

Sĕ ne esplicăm.

Raportul scolar general din anul 1893 ne arată, că avem 1233 de comune bisericesci, între cari 939 matre şi 294 filii. Din acestea nu susţin scólă decât 780 comune bisericesci, prin urmare n'au scóle 453 comune bisericesci.

Invĕţători români gr. or sunt în archidiecesă 906. Pentru acesti învĕţători în anul 1892 s'a cheltuit suma de 181,954 fl. 96 cr. In termin mediu computat — ḑice raportul — vine suma salariului unui învĕţătoriu de 200 fl. 83 cr.

Din aceste date autentice vedem, că pentru 906 învĕţători ne mai trebue anual câte 100 fl. valuta aust. prin urmare ne va trebui anual aprópe 90,000 fl. v. a. Va se ḑică sunt învĕţători cari au 300 fl anual, însĕ sunt şi de aceia mulţi, cari au numai 100 fl. 150 fl. şi 200 fl. şi de aceea este necesară suma de mai sus. Intrebându ne are Ven. consistoriu la îndemână un fond care sĕ dea procentele de 90,000 fl. sau de a colectat acéstă sumă şi dacă o a colectat, o are asigurată pentru toţi anii viitori? Rĕspunsul a priori credem, că e negativ.

In astlel de împregiurări urméză întrebarea: Ce facem pentru asigurarea scólelor nóstre?

Negreşit, că trebue sĕ mergem érăşi la isvor, tot la sĕrăcie, tot la comunele nóstre bisericesci.

Revista politică.

Proiectul guvernului unguresc referitoriu la scólele confesionale şi comunale s'a primit de dietă cu unele amandamente, care în loc sĕ slăbéscă dispoziţiunile eventualei legi, le aspresce şi mai tare, se înţelege în contul naţionalităţilor şi al confesiunilor. Triumful e şi al oposiţiei, dar şi al guvernului, care n'a făcut oposiţie amandamentelor propuse de oposiţiune.

Vom aminti, că s'a primit propunerea ca minimul de 300 fl. sĕ se pótă urca la 400 fl. punêndu-se pentru acésta în conţelegere guvernul cu susţinĕtorii scólei. Deputatul Kuhn tacséză tóte tendenţele duşmănóse statului, pentru cari ministrul sĕ nu apróbe numirea unui învĕţătoriu, care nutresce astfel de tendinţe. El şi face un amandament la §. 11 în înţelesul acesta. Deputatul Apponyi însĕ în considerare, că tendenţele nu se pot precisa şi ca sĕ nu rĕmână mai jos, se grăbesce sĕ facă dênsul un nou paragraf după §. 11, care sĕ pună capĕt anomaliei, în urma căreia statul trebue sĕ ajutoreze şi astfel de scóle, a căror susţinere n'aduce decât pagube. Astfel de „anomalie“ vine înainte în dóuĕ casuri. Intâiu, când într'o comună mai multe confesiuni ţin scoli, cari abia o duc de pe-o ḑi pe alta. Al doilea, când după informaţiunea cercurilor competente în genere nu se póte aştepta, ca respectiva scólă sĕ corĕspundă vederilor statului şi naţiunei maghiare. Propune deci următoriul paragraf:

„In comunele unde mai multe confesiuni ţin scoli şi unde fie-care din acestea au lipsă de ajutoriul statului, asemenea şi acolo, unde numai una dintre scólele comunale, ori confesionale este avisată la ajutoriul de stat, dar unde interese mari de stat pretind: ministrul de culte şi instrucţiune publică, după ce va fi ascultat părerea comisiunei administrative, în sensul §-lui 9, în loc de a da ajutoriu de stat, are drept sĕ închidă scóla comunală sau confesională şi în locul ei sĕ înfiinţeze scólă de stat“.

Ministrul Csaky este fericit a puté declara, că între părerea sa şi a lui Apponyi nu este nici o deosebire. Rógă deci camera, sĕ priméscă amandamentul.

După ce mai vorbesc câţi-va deputaţi, maioritatea primesce amandamentul lui Apponyi.

La §. 13 Apponyi propune érăşi un amendament de următoriul cuprins:

FOIŢA.

Poesii poporale

din Ţéra-Oltului (jurul Avrigului) adunate de *„Ioan“*.

(Urmare)

Vai de mine ce m'oi face,
Ce iubesc, mamii nu i place,
De mi-ar plăcea numai mie
M'aş duce la cununie.

Vai de mine ce m'oi face
De drăguţă nu am parte,
O copilă am iubit
Aceea îns'a murit.

Trandafir de pe cetate,
Spune mândrei sănĕtate,
Că de mine n'are parte,
N'are parte, că s departe.

Uită-te mândro şi veḑi,
Pentru cine somnu-ţi perḑi,
Pentru'n drac cu ochii verḑi,
Nici sunt verḑi, nici mohorîţi,
Numai cum sunt mai urîţi.

Cine strică dragostile,
Mânce-i grâul paserile!
Şadă'n sânge pănă'n brâu
Şi-l mânce vermii de viu.
Fie-i omul fără oi
Şi casa tot în nevoi,
N'aibă mâncare pe masă,
Nici sănĕtate în ósă.

Mult me dor piciórele,
Tot sărind rozórele,
Cele mari şi cele mici
Păn' am ajuns pe aici.

Sĕraci mândruţele mele,
Adunaţi-ve tustrele
Şi daţi câte-o leturghie
Ca sĕ scap de cătănie.

Dragu-mi e nucul cu nuci,
Mândra cu vorbele dulci
Şi mi drag omul cu mere
Şi mândro vorbele tele.

Bade mândruliţa ta,
Care ţi-ai prins acuma,
O duci în câmp la liveḑi,
Ea fuge de n'o mai veḑi,
Vede câmpul îmbrumat,
De bólă sĕ pune'n pat
Las' sĕ lucre bărbatul
Dacă mi-a legat capul.

La pórtă la Ţeligrad
Şede-un fecior de bogat,
Ţine-o fată de sĕrac,
Ér o babă că trecea
Ea din graiu aşa grăia:
De ce-ai vint după bogat,
Ea din graiu aşa grăia,
Dar el de ce m'o luat,
Dacă's fată de sĕrac,
Dacă nu-i sunt pe plăcere
Dumă la têrg la Joi mare,
Eu frumos că m'oi găta
Preţ mare îl voiu avea
Ea din graiu aşa-mi grăia,
Nici vorba n'o isprăvia
Un om bĕtrân că-mi venia,
El din graiu aşa grăia
De vênzare-i nevasta,
De vênḑare ḑĕu aşa,
Dămi-o pe un an pe doi,
Că-ţi dau bani nenumĕraţi
Cu ferdela mĕsuraţi
Ea din graiu aşa-mi grăia,
Nu me da după bĕtrân
Sĕ-mi trăesc tot cu urît,
Dă-me dup'un diecel
Sĕ-mi trăesc cu drag cu el
Ea nici vorba n'o sfârşea
Şi un diecel venia,
De vênḑare-i nevasta
De vênḑare ḑĕu aşa,
Dămi-o pe un an pe doi,
Că ţi dau bani nenumĕraţi
Cu feldera mĕsuraţi,
Ér din graiu aşa-mi grăia
Mândro mândruliţa mea
Din ce ţară din ce sat?
Jos din ţéra banului
Din fundul Ardélului
Nepóta 'mpĕratului,
Ér ea încă l întreba
Din ce viţă, din ce ţéră?
Jos din ţéra banului
Nepotu 'mpĕratului.

Fă-me Dómne ce mi face
Fă-me puiul cucului
Pe rîul Sibiiului,
S'aud rîul vâjăind
Dobele'n Sibiiu bătênd.
Eu mĕ duc pe drum plângênd
Tóte tufele se frâng
Cu vêrful cătră pământ,
Eu le-am spus sĕ me plătesc
Că ce-am piert nu mai găsesc,
Piert'am fir de măgheran
Pe badiul de-acum un an.

(Va urma.)

„Comisiunea administrativă este chiămată a porni cercetare disciplinară atunci, dacă învĕţătoriul unei scóle confesionale, care primesce ori ce fel de ajutor dela stat, este acusat, că urméză direcţiune contrară statului şi ministrul póte ordona contra lui procedura disciplinară“.

In fine al treilea amendament al lui Apponyi sună:

„Dacă dela o scólă comunală ori confesională sunt depărtaţi după olaltă doi învĕţători prin sentinţă disciplinară pe basa aliniei 4 din §. 13, ministrul de culte şi instrucţiune publică are drept de a închide scóla comunală sau confesională şi de a înfiinţa în locul ei scólă de stat“.

Dieta a primit unanim aceste amendamente.

* * *

In şedinţele din urmă ale parlamentului german s'a terminat desbaterea încordată asupra proiectului militar german, prin care se cere o urcare a contingentului armatei. O parte mare dintre deputaţi au fost în contra acestui proiect. Pentru ca sĕ mărescă şansele acestui proiect, cancelariul Caprivi a ţinut un discurs, care însĕ nu a produs efectul dorit.

Generalul Caprivi ḑise, că puterea armată actuală a Germaniei nu e îndestulitóre. Dacă Moltke şi Roon ar sta aici, ḑise Caprivi, ei ar representa mai bine aceste cereri. N'am vĕḑut nici un general, care sĕ fi fost de părere, că armata nóstră e atât de tare, încât am puté sĕ mergem cu aceeaşi siguranţă în rĕsboiu ca şi în anul 1870.

E vorba aici de onórea, esistenţa şi viitoriul Germaniei. Noi voim o întărire a armatei. pentru ca sĕ susţinem pacea. Dacă acésta însĕ nu ne va succede, atunci voim sĕ învingem. Noi n'avem nisuinţa, sĕ începem ofensiv rĕsboiul, dar voim sĕ fim atât de tari, încât sĕ nu începem rĕsboiul pe teritoriul nostru, ci pe al inimicului. Numai ofensiva ne póte apĕra. Dacă proiectul nu va fi primit, atunci se va nasce o nesiguranţă, şi atunci nu vom puté da ţĕrii timpul serviciului de doi ani, atât de mult dorit. In fine cancelariul Caprivi recomandă spre primire propunerea deputatului Huene, ḑicênd, că prin acésta propunere se va afla o resolvare potrivită a proiectului militariu.

Deputatul Manteuffel, ḑise că conservatorii vor vota pentru propunerea Huene, pentru a evita, în interesul patriei, ori ce conflict, ce s'ar puté ivi.

Lieber ḑice, că esistenţa centrului e mai importantă decât proiectul militar. Parlamentul trebue sĕ facă politică germână.

Caprivi la aceste a reflectat, că propunerile actuale ale guvernului constitue o diagonală, care unesce trebuinciosul cu posibilul. Adoptarea propunerii centrului ar slăbi armata. El nu ş'ar face în mod mai conscienţios datoria decât combătând-o. Efectivele concediate ar întârḑia mobilisarea şi ar prelungi timpul, în care Germania ar fi înaintea unui rĕsboiu, lipsită de ori ce apărare.

Benigsen declară, că trebuie luată francesilor ori-ce speranţă de rĕsbunare. O disolvare repetată a parlamentului ar conduce în urma urmelor la o victoriă a autorităţilor militare; trebue evitat ori ce conflict, care ar putea vătĕma atât parlamentul, cât şi guvernul.

Konnicrowski ḑice, că polonesii vor vota pentru propunerea Huene, din causa patriei lor, care e aprópe de frontieră. Intărirea armatei este de o mare importanţă.

Winterer, alsaţian, ḑice că Alsaţienii vor vota fie-care deosebit, după cum le va dicta consciinţa.

In şedinţa din 6 Maiu propunerea Huene fù respinsă cu 210 contra 162 voturi. Cancelariul Caprivi cetì apoi decretul imperial, prin care se disólvă parlamentul. Social — democraţii părăsiră imediat în corpore sala.

„Monitorul imperiului“ publică un decret imperial‘ prin care alegerile pentru parlament se vor face în 15 Iunie.

Acest vot, care póte fi deciḑĕtor pentru sórtea Germaniei, după cum se esprimă organul oficios al guvernului, a provocat mare nelinişte în monarchia nóstră şi Italia. Presa însĕ şi cea germână şi cea francesă 'l comentéză în felurite moduri. Se înţelege, că în Francia a făcut bună impresiune vestea despre resultatul votărei.

Sinodul eparchial din Arad.

(Urmare).

In şedinţa VII ţinută la 8/20 Aprile 1893 s'a pertractat raportul comisiunei organisătóre asupra rapórtelor consistorielor plenare din Arad şi Oradea-mare şi sinodul la propunerea comisiunii făcută prin raportorul Nicolau Zigre, ia în general şi în special la cunoscinţă ambele rapórte consistoriului; ér cu privire la propunerea consistoriului din Oradea-mare de a întreveni la locurile competente pentru respectarea Duminecilor şi sĕrbătorilor bisericii nóstre, se avisézǎ ambele consistorie a aduna datele referitóre la acésta cestiune şi ale subşterne pentru ulteriórǎ afacere prea venerab. consistoriu metropolitan.

In şedinţa VIII ţinută la 9/21 Aprile c. 10 óre a. m. după presentarea unor esibite, punêndu-se la ordinea ḑilei proiectul de statute subşternut de consistoriul din Arad pentru pensionarea funcţionarilor ambelor consistóre, a profesorilor dela institutul pedagogic-teologic din Arad, a protopresbiterilor şi preoţimei din eparchie, sinodul la propunerea comisiunii nu întră în merit; ci predă elaboratul consistoriului unei comisiuni, constătătóre din deputaţii sinodali: Augustin Hamsea, Nicolau Zigre şi Paul Rotariu, — cu înviaţiunea ca după ce va primi tóte datele dela ambele consistóre, sĕ compună pe basa acelora un statut complet, pe carele apoi sĕ-l presenteze consistoriului din Arad, care elaboratul primit îl va tipări şi împărţi între deputaţii sinodali, ér la procsima sesiune îl va subşterne sinodului pentru resolvire finală.

Se pune la ordine raportul comisiunei epitropesci, carea prin raportorul ei Ioan Beleş, propune, şi sinodul ia la cunoscinţă în general şi în special raportul senatului epitropesc dela consistoriul din Arad, şi dă absolutoriu senatului epitropesc pentru purtarea raţiociniilor fondurilor şi fundaţiunilor diecesane pe anul 1892. Tot în acéstă şedinţă se votéză bugetul consistoriului din Oradea-mare pe anul 1893.

In şedinţa IX. ţinută la 9/21 Aprile a. c. se pune la ordinea ḑilei raportul comisiunei epitropesci asupra raportuţui senatului epitropesc din Arad, din carele se constată, că la acel senat au întrat în decursul anului 1892, 1842 de esibite, din cari în 39 şedinţe s'au resolvit 846 piese, ér celelalte s'au resolvit în mod presidial, că s'au revĕḑut socoţile şi raţiociniile comunelor bisericesci, şi ale mănăstirii Hodoş-Bodrog şi sinodul la propunerea comisiunei, făcută prin raportorul Ioan Suciu, ia aceste date la cunoscinţă.

La propunerea comisiunii se ia la cunoscinţă raportul consistoriului, că şi în anul trecut a cumpĕrat unele complecse de pămênt pe séma fondurilor diecesane; ér interesele după împrumuturile fondurilor elocate la privaţi sĕ se reducă cu un procent; de asemenea se ia la cunoscinţă raportul consistoriului din Arad despre administrarea fondurilor şi fundaţiunilor diecesane, şi se dă absolutoriu senatului epitropesc pentru gestiunea anului 1892.

(Va urma.)

Fondul „George Bariţiu“.

Precum suntem informaţi din loc sigur, comitetul „Asociaţiunei transilvane“ în şedinţa sa de Marţi (9 l. c. n.) a decis procurarea portretului în oleu a fostului seu preşedinte George Bariţiu şi edarea fotografiei lui, apoi *înfiinţarea unui fond, care sĕ pórte numele „George Bariţiu“* din care sĕ se acórde premii pentru producte literare şi locuri libere pentru eleve în internatul de fete al Asociaţiunei.

Din partea „Asociaţiunei“ ca început s'a contopit în fondul „George Bariţiu“ fondul esistent „pentru amintirea celor reposaţi“ şi tot acolo vor întra în viitoriu tóte sumele, care vor incurge în „memoria celor reposaţi“, ér pentru-ca scopul fondului sĕ se pótă realisa îndată, sumele, care se vor vota din an în an din fondul general al Asociaţiunei spre scopuri identice cu meniţiunea fondului „George Bariţiu“ se vor transpune la acel fond ca dotaţiune disponibilă.

Totodată se va face un apel cătră toţi românii, ca se contribue la acel fond menit a eternisa numele ilustrului bărbat şi prin asta a spriginí şi literatura şi cultura poporului român.

Numĕrul procsim al organului Asociaţiunei („Transilvania“) va fi sacrat numai memoriei lui Bariţiu, şi din acest motiv este probabil, că va apărea cu întârḑiere de câteva ḑile.

Noutăţi.

Nazarenismul. In părţile Aradului au început a se respândi ici-colo între credincioşii bisericei nóstre învĕţăturile periculóse ale nazarenismului. P. S. D. Episcop al Aradului, Meţian, a însărcinat preoţimea, ca sĕ studieze şi erueze causele ivirii acestui rĕu la poporul nostru şi sĕ caute mijlócele pentru împedecarea lui.

Preoţimea din tractul gr. or al Aradului s'a întrunit în o conferenţă în cestiunea acésta în Pecica la 15/27 Februariu 1893 sub presidenţa dlui prot. Moise Bocşan. Din procesul verbal al acestei conferenţe, care ni s'a timis ḑilele acestea, vedem, că preoţimea după o discusiune lungă, a constatat că causa ivirei nazarenismului între credincioşii nostri este a sĕ câuta cu deosebire în coatingerea prea uşórǎ pe la fabrici etc. a poporului nostru cu muncitorii streini, cari sunt adăpaţi cu idei socialiste, ér socialismului este fórte accesibil nazarenismul.

Ca remedii contra lui conferenţa propune mai multe mijlóce, precum: studiul mai intensiv al religiei în scólele poporale, întroducerea scólelor de repetiţiune şi adulţi, participarea regulată a preoţilor la adunările poporului, la comitetele arochiale etc. stergerea unor tacse, d. e. pentru cununii, şedule de cununii etc. etc.

Bine ar fi, ca preoţimea nóstră sĕ afle calea adevĕrata pentru combaterea acestui rĕu, până ce nu va prinde rădăcini adênci la poporul nostru, căci atunci cu greu sĕ va puté stêrpi.

* * *

Lădiţe pentru stupi. Sosindu-ne mai multe întrebări din diferite părţi, că unde s'ar puté procura lădiţe pentru stupi, sistemul Dzirzon, după informaţiunile nóstre, cele mai bune lădiţe pentru specialitatea acésta pregătesce têmplariul Iancu Coliban din Braşov, strada băilor Nr. 18; ér cine ar voi informaţiuni de ori-ce natură în ceea ce privesce stupăritul, împărtăşesce bucuros şi gratuit învĕţătoriul dela scólele normale din Braşov Ioan Aron. Se cere numai marcă de 5 cr. pentru francare.

* * *

Fortificaţiile Bucurescilor. Cetim în „Constituţionalul“: Ḑilele acestea s'a tacut încercarea şi primirea a ḑece cupole, esecutate din casa Gruson (actualmente Krupp) pentru fortifiaţiile capitalei. Câte dóuĕ din aceste cupole au fost aşedate în cele patru forturi nordice, ér celelalte dóuĕ într'o bateriă intermedieră. Incercările de tir au reuşit spre completa mulţămire a comisiunei militare însărcinată cu primirea cupolelor şi ele au fost primite fără nici o obiecţiune. Se scie, că pentru celelalte forturi cupolele se fabrică în Francia.

* * *

Visită la Kossuth. „Nagyvárad“ scrie că generalul italian în pensiune Papp de Popa de origine maghiar (?!), a cercetat ḑilele trecute pe Kossuth. Intre altele a venit vorba şi despre cestiunea de naţionalitate de la noi şi Kossuth a ḑis, că acésta se póte resolva pe lângă o bunăvoinţă reciprocă.

Generalul Papp de Popa e român, şi nu de origine maghiară, ér Kossuth ne-a rĕmas dator cu mărturisirea, că, fiind vorba de resolvirea cestiunei naţionalităţilor, de care parte lipsesce bunăvoinţa pentru o resolvire echitabilă şi justă?

* * *

Fişpan nou. Foile unguresci spun, că fişpanul br. Kemény Kalman se va retrage ḑilele acestea din postul de fişpan al comit. Albei de jos, ér în locul lui va fi numit deputatul dietal Zeyk Daniel. Br. Kemény va rĕmâné însĕ mai departe fişpan al comitatului Murĕş-Turda.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Comit. Huniadórei, 2 Maiu, 1893.

La 25 şi 26 Aprile n. a. c. s'a ţinut adunarea municipală a vastului comitat Huniadóra — în Deva. — Acéstă adunare îşi are momentele ei însemnate nu numai pentru noi românii din comitat dar şi pentru magiarii din comitat — pentru mâna de ómeni — cari prin organele administrative 'şi-au vîrît toţi cărturarii mai de dai de Dómne în sînul congregaţiunei, éră pe români i-au delăturat.

Discusiunea încinsă la cele 77 obiecte, ce erau de resolvat, în specie la cele venite sub pertractare în ḑiua primă au trebuit sĕ convingă pe cei din fruntea comitatului, că astăḑi nu pot sĕ mai tracteze preste umĕr, şi în mod despreţuitor pe membrii români municipali, nu ca pe nisce eloţi buni de aruncat în féră, ci ca pe nisce ómeni, cari în sînul congregaţiunei, fiind membrii legali, trebue sĕ li se cunóscă aceleaşi drepturi şi sĕ fie tractaţi cu cuviinţa recerută. De altă parte membrii municipali români, au putut sĕ se întărescă în convingerea, că ori cât de puţini luptători vor păşí pe teren prin apĕrarea causei lor drepte, vor puté se impună maghiarilor. Şi în fine, — bine trebue sĕ notăm — că lupta încinsă între membrii municipali maghiari şi între cei români, a scos la ivélă: cel mai încarnat şovinism, de cari sunt conduşi membrii maghiari, atât guvernamentalii, cât şi oposiţionali. Oposiţionalii au voit sĕ întrécă cu ori ce preţ pe guvernamentali.

Inceputul agitărei spiritelor l'a făcut însuşi comitele în cuvêntul de deschidere. El a creḑut, că e bine a rostí de pe scaunul presidial şi lucruri, ce nu aveau loc, anume a amintit că: contra politicei bisericesci a guvernului au luat posiţiune clerul înalt catolic, adunările poporale convocate prin preoţi catolici, şi acele elemente ale naţionalităţilor, cari totdéuna iau posiţiune contra consolidării statului maghiar. Cuvintele din urmă au produs resens între membrii români. Sgomotul a început când românii strigară: „nu-i adevĕrat?!“

Spiritele se linistiră puţin, ca mai apoi de nou sĕ se reagite. La propunerea grofului Toroczkay s'a decis a vení pe tapet în locul prim pertractarea rescriptului comit. Budapesta şi Zemplin, de a se spriginí politica bisericéscă a guvernului. In ordinea de ḑi acest obiect era între cele din urmă, al 53 lea.

Inainte de începerea discusiunei în meritul causei, s'a întêmplat o scenă furtunósă, cum numai maghiarii sciu sĕ o însceneze.

Advocatul Francisc H. Longin cerêndu și cuvêntul a reflectat comitelui că: nu i adevĕrat, că între români s'ar afla elemente, cari totdéuna combat consolidarea statului maghiar, deóre ce românii nu au făcut nimic ilegal, ci au stat și stau pe basa legilor esistente. A adaus între altele dl Hossu, că dênsul: nu recunósce idea de stat maghiar. . . . La audul acestor cuvinte, fără a mai lăsa pe orator sĕ continue, membrii maghiari ca și mușcați de vipere săriră din tóte părțile și făcură un sgomot infernal: „Jos cu el". „Afară". „Trădător de patrie". Subinspectorul de scóle al comitatului, Boga C., un om mic, un parvenit scie D-deu de unde, cu o fisonomiă, ce-i tradéză originea, ca sĕ se pótă mai bine însinua amenința grozav cu un baston cătră dênsul. Mai caraghios și aprópe ridicul a pășit Hollaky Imre, pe care de atâtea ori l'am vĕdut bătênd pe la ușile românilor Zarandeni, cerșindu-le voturile. Acesta nici mai mult, nici mai puțin fără a pretins dela fiscalul comitatului Lazar G. sĕ-și facă datoria, sĕ l acuse pe vorbitor. Pe semne fostul deputat al Zarandului deodinióră, a credut că fișcalul are drept sĕ l ia de guler pe dl Hossu și se dee afară cu el. Altcum fișcalul l'a opărit bine pe Hollaky, respundêndu i, că aici fișpanul are sĕ se grigéscă. Numai decât fișpanul provócă pe Hossu a se esplica. După esplicările date de dl Hossu, că dênsul recunósce statul maghiar, dar nu recunósce idea de stat maghiar, pusă în circulațiune și esploatată prin jidovi. După ce declară și fișpanul că nu a avut intențiune sĕ vatĕme pe nime, incidentul se închide

Se pune la ordine apoi rescriptul comitatului Budapesta și Zemplin și în legătură cu el propunerea comisiunei permanente, ca rescriptul sĕ se priméscă și guvernului sĕ se voteze încredere.

Baronul Bornemisza — oposițional — apróbă și primesce rescriptul, dar sĕ nu se voteze încredere guvernului. Protopresb. Vas. Dămian combate propunerea din mai multe puncte de vedere, arĕtând relele, ce póte sĕ aducă politică bisericéscă a guvernului, dênsul e de părere sĕ se respingă propunerea comisiunei permanente, și sĕ se ia dela ordinea dilei cestiunea politică-bisericéscă.

Rethi L. inspectorul de scóle polemiséză cu ante vorbitorii și între altele aduce înainte că: căsătoria civilă e întrodusă și în România, și că chiar din punct de vedere moral e a se întroduce. Și drept motiv dl Rethi a afirmat marele neadevĕr, că în biserica gr. or. e îngreunată și scumpită pășirea la căsătoriă întru atâta, încât poporul mai sĕrac mai bine trăiesce în căsĕtorii clandestine (vad házasság).

Faptul e, că unde gr. or. au venit în atingere cu reformații, au imitat mult pe acestia, dar nu pentru-că s'ar cere nu sciu ce tacse la încheiarea căsĕtoriei. După unele replice, s'a primit propunerea comisiunei permanente. Pentru propunerea lui Bornemisa au votat 17; éră pentru propunerea protopresb. Dămian — 22 inși — români.

Alt obiect momentos a fost rescriptul ministrului de comerciu privitoriu la espozițiunea milenariă, ce voiesc se facă maghiarii în 1896 în Budapesta. Propunerea comisiunei permanente a fost: sĕ se ia cu plăcere spre sciință rescriptul ministerial, și sĕ se lucre din tóte puterile pentru reușita aceleia și din partea comitatului Huniedóra. Membrul Francisc Hossu combate propunerea, deóre-ce esposiția va avea un colorit curat maghiar și astfel pe marea maioritate a românilor din comitat nimic nu-i póte interesa. Maioritatea congregațiunei a primit propunerea comisiunei permanente.

Urmă apoi raportul voluminos al vice-comitelui pro 1892, din carele însĕ se comunică numai esența — părțile mai principale. Dintre români au vorbit la raport mai ântâiu ppresb. Dămian, carele nu póte lua la cunoscință partea raportului unde se vorbesce despre trimiterea miliției în vara anului 1892 în pretura Brad și Baia de Criș sub cuvênt, că ordinea publică ar fi fost conturbată. Arată apoi nedreptățile și ticăloșiile comise cu ocasiunea incuisițiunilor nopture, pe la fruntașii români din Zarand. Dênsul face propunerea: adunarea repróbă cercetările de casă îndeplinite în cercurile pretoriale ale Bradului și Baiei de Criș, și pretinde a se da satisfacțiune deplină celor nedreptățiți.

Advocatul Hossu escepționéză raportul din mai multe puncte de vedere, nu apróbă trimterea miliției în Brad, și provocările date de vicespanul, cu aceea ocasiune, dênsul propune: sĕ nu se ia spre cunoscință raportul vicespanului, ci sĕ se tipăréscă, sĕ-l împartă între membri, și apoi sĕ sĕ petracteze în ședința procsimă. Vicespanul, luând fisionomia de miel blând, dice, că și dênsul regretă dispositiunile luate în anul trecut, deóre-ce nime mai mult ca el nu doresce ca traiul între naționalități sĕ fie pacinic. A fost o datoriă însĕ a căuta după tipărituri oprite și se bucură, că nu a aflat nimica, și cumcă cei de sub întrebare — închisționați nu au pătimit nimic în onórea lor de cetățeni, se vede de acolo, că pp. Vas. Dămian, în adunarea următóre a fost ales membru în comisiunea administrativă. Cu astfel de scuse vicespanul cere a i-se lua la cunoscință raportul, promițând, că-l va tipări și trimite fiecărui membru. Regretabil în acéstă afacere e, că membri municipali zarandani cei mai mulți nu au sciut nimic că o se vină pre tapet, și causa lor. La tot casul mulți din cei inchuisiționați și torturați ar fi luat parte la adunare scărmănând tóte amănuntele.

In mod fórte violent a atacat raportul, Hollaky Imre. Nu a crutat pe nime, începênd dela fișpanul până la cel din urmă notariu. Lovitura, ce i au dat organele administrative cu ocasiunea alegerei de deputat, se vede, că o simte.

Altcum sĕ póte bucura Hollaky, că tot acei pretori l'au trântit cu voturi scump cumpĕrate, cari l'au ales în 1887, tiranisând alegătorii români. Epitetele de slugi nemernici, ce le dă Hollaky organelor administrative, nu noi românii vom fi, cari se le tragem la indoélă. Dênsul propune: adunarea sĕ nu ia spre sciință raportul vice-comitelui privitoriu la incusițiunile de case întêmplate în cercul pretorial al Bradului, pentru cercetare sĕ se esmită o comisiune, care sĕ vină cu un raport detaiat în adunarea procsimă. Propunerea fără motive a fost fórte corectă, căci numai așa s'ar fi putut afla amenuntele miserabilelor denunciări și alte ticăloșii.

Propunerile Dămian, Hossu, Hollaky s'au respins, maioritatea a luat raportul spre sciință. Cu aceste s'au finit ședința primă.

In ședința a II, dela 26 April, Hollaky Imre de nou a căutat a mai scormoni prin spuză, interpelând pre comitele că: pentru ce nu a tras la respundere pe Fr. Hossu, pentru cuvintele rostite în ședința dela 25, deórece cine nu recunósce „idea de stat maghiar" acela după părerea lui négă statul maghiar „de jure." Fișpanul respunde: că după esplicările date de Fr. H. nu a mai aflat de lipsă a-l lua la respundere.

Cu acestea sĕ încheie congregațiunea. *Un membru.*

Cuvêntare

ținută la înmormêntarea lui George Barițiu de dl asesor Zacharia Boiu.

Incă n'a plinit anul cursul seu, de când poporul nostru din tóte părțile a serbat cu nobilă însuflețire aniversarea 80. a veneratului președinte al Asociațiunei sale transilvane Georgiu Barițiu, și étă-ne de nou adunați din tóte părțile aici în vechia cetate a Sibiiului și încungiurând de nou pe bărbatul stimei și iubirei nóstre. Și érăși, astădi se plinesc 30 dile, de când ilustra nóstră Academiă română din Bucuresci chiemă pe meritatul nestor al literaților nostri la scaunul seu presidial, cea mai înaltă onóre pentru un învĕțăcel al sciinței, — și étă o cunună de preastimați și preaiubiți frați, membri ai celei mai înalte instituțiuni a nóstre culturale, aici în mijlocul nostru, împregiurul iubitului măiestru al gloriosului nostru far național. Dar vai, ce deosebire între dilele acelea și ceste de acum! Atunci pe fețele tuturor bucuriă și veseliă, astădi numai întristare și jale. Atunci în tótă românimea imnuri și gratulări și felicitări, astădi nenumĕrate suspinuri și lacrĕmi. Atunci cununi de laur pe têmplele celui sĕrbătorit, astădi cununi de cipres pe sicriul celui adormit. Atunci: Barițiu al nostru a plinit 80 ani! Barițiu al nostru președinte al Academiei! astădi: Barițiu al nostru nu mai este între noi! Vai, încă nu s'au sters lacrimile ochilor nostri pentru un alt fiiu iubit al românimei, — Grigoriu Brătianu e numele lui! — carele ca un nou Aristide pĕstra tesaurul consacrat unității culturale a poporului seu, și étă de nou deschise isvórele lacrimelor pentru alt fiiu, carele și el puterile sale cele mai bune, ba aprópe tótă viéța sa o a consacrat salutei poporului seu. O geniul cel bun al românimei, alinéză durerea nóstră și îndréptă privirile nóstre spre cele mai înalte, unde e isvorul mângăierei!

A descrie viéța adormitului nostru — cei mai mulți putem dice părinte, ajuns la etatea, ce împĕratul — poet al vechimei o numesce începutul ostenelei și durerei, va fi problema istoriei poporului român, de carea viéța tericitului este nedespărțită; căci mai nu este teren al vieții poporului nostru, unde alăturea cu cei mai buni fii ai lui se nu întâlnim și pe Georgiu Barițiu. Biserica și scóla au fost alese a-i fi câmpul activității pămêntesci; de când însĕ destinul l'a dus la Brașov, și bravii nostri cetățeni de acolo i-au inspirat ideea, de a se crea o fóie publică românéscă și pentru noi cesti dincóce de piscurile Carpaților, tinĕrul profesor a început a lărgi din ce în ce mai mult cercul privirilor și lucrărilor sale. Astfel deodată cu întemeiarea „Foii Duminecei", mai târdiu „Fóiă pentru minte, inimă și literatură", și curênd după aceea și a „Gazetei de Transilvania", tinĕrul profesor luà chiămarea de apostol și începù, în același deceniu cu amicul seu, poetul Andreiu, a vesti deșteptarea poporului nostru. Câte greutăți a întimpinat el în calea acestei apostolii, cât a luptat și câte a suferit în dilele acelea, când poporul era numai purtătoriul sarcinilor, ne arată paginile cele îngălbinite ale istoriei; dar nimic n'a fost în stare sĕ-l despartă de dragostea neamului seu, pentru carele în viscoloșii ani 1848/49 a vĕdut chiar sabia ascuțită atârnând deasupra capului seu. Restituită pacea și liniscea țerei, aprigul luptătoriu cu îndatinata diligință și desteritate a continuat mănósa sa activitate de publicist român. Ear când la anul 1861 rĕsări ca un sóre iubita nóstră „Asociațiune transilvană pentru literatura română și cultura poporului român", prima ei adunare generală, constituantă, cu entusiasm îl proclamà prim-secretariu al Asociațiunei, ca astfeliu împreună cu marele metropolit Andreiu, primul ei președinte, și cu eruditul canonic Timoteiu Cipariu, primul ei vice-președinte, sĕ facă un nobil triumvirat, care sĕ aducă poporului nostru în mĕsuri necunoscute până atunci lumina și căldura culturei. Indată dar Asociațiunea începe lucrarea sa, și George Barițiu pórtă nobilul oficiu, ce i s'a concredut, ca mâna dréptă a patru președinți, cari în periode prea scurte își succed la presidiu și durere! și la mormênt. Mai deodată cu Asociațiunea se înființéză Societatea academică, avêntată la înălțimea de Academia română din Bucuresci, și secretariul Asociațiunei devine chiar dela început una din pietrile fundamentale ale gloriosului edificiu, ce se înalță. In fine încrederea și iubirea poporului îl pune pe onorificul scaun al presidiului Asociațiunei, care cu diligință neobosită, cu onestate nemaculată, cu succes necredibil îl ocupă până la mórte; ba în dilele din urmă ale vieții se învrednicesce de rară fericire, a întrunì pe crescetul seu frumósa cunună de președinte al Asociațiunei transilvane cu cununa cea nestimată de președinte al Academiei române.

Prețiósele scrieri, cu cari în restimp de aprópe 60 ani înavuți literatura română, redactarea în restimp de dóuĕ decenii a foii „Transilvania", scrutarea archivelor și publicarea atâtor ponderóse documente limbistice și istorice, desvoltarea prin despărțeminte a idealelor Asociațiunei, rădicarea și aducerea la înflorire a acestei scóle superióre de fetițe, carea este un trandafir în cununa scólelor nóstre, edarea în anii din urmă a unei însemnate părți din istoria Transilvaniei, și preste tot mănósa activitate literară și publică vor pĕstra numelui Georgiu Barițiu o memoriă onorifică. Ba cu viuă recunoscință va însemna poporul român pe tablele inimei sale, și va povestí din tată 'n fiiu, că numai în ultimele dile ale vieții, când se gătia de calea veciniciei, a depus veteranul Georgiu Barițiu condeiul, cu care scriá neobosit pentru dênsul, și tot pentru dênsul.

Da, meritos părinte al publicisticei române transilvane, prin scrierile Tale, prin luptele și suferințele Tale, prin caracterul Teu de antică modestiă, simplitate și probitate, prin viéța Ta devotată poporului Tĕu ca famililei Tale, Tu Ți-ai asigurat un loc de onóre în inima poporului român, și în séra vieții Tale puteai dice cu poetul străbun: Exegi monumentum aere perennius! Căci în adevĕr mai tare decât bronzul e monumentul, care cineva și'l scie ridica în inima poporului seu; și Tu ești unul din acei ferciți!

Priimesce dar, adormit întru fericire părinte al nostru, priimesce prin rostul meu adênca mulțemită a Asociațiunei transilvane pentru nobilele sacrificii, ce dela începutul ei până la sfêrșitul Tĕu ai adus pe altarul cel curat, rădicat de dênsa literaturei și culturei poporului român. Partea mortală a ființei Tale odichnéscă cu pace în sinul pămêntului; ear sufletul Tĕu afle rĕsplata nesuințelor și faptelor sale pe plaiurile fericirei eterne, implorând grațiile cerului asupra poporului Tĕu deapururea iubit de tine și deapururea iubitoriu.

Odichnesce în pace!
Fiă memoria Ta întru binecuvêntare!
Fiă sufletul Tĕu întru fericire!

Academia română.

Concursuri pentru premii. 1893.

B). Premii pentru lucrări presentate în manuscript cu subiecte date.

VII. „Premiul Statului Eliade-Rădulescu," de 5.000 lei se va decerne, în sesiunea generală din anul 1894, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„Studiu asupra basmelor române în comparațiune cu legendele antice clasice și în legătură cu ale popérelor învecinate și ale tuturor popórelor romanice".

Terminul presentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Sept. 1893.

VIII. „Premiul Alesandru Bodescu", de 1.500 lei se va decerne, în sesiunea generală din anul 1894, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Istoria teatrului în România".

Terminul presentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembre 1894.

IX. „Premiul Statului Lazar", de 5.000 lei, se va decerne, în sesiunea generală din anul 1895 celei mai bune lucrări în limba română asupra următorului subiect:

„Igiena țĕranului român. Locuința, încălțămintea și înbrăcămintea. Alimentațiunea în diferite regiuni ale anului."

Terminul presentărei manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembre 1894.

X. „Premiul G San-Marin", în sumă de 2.000 lei, se va decerne, în sesiunea generală din anul 1895, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„Consideratiuni asupra comerciului României cu țĕrile străine atât la Orient cât și la Occident, începênd cu secolul al XVI-lea până la anul 1860.“

Terminul presentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembre 1894.

XI. „Premiul Neuschotz“, de 2.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din 1895, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„Compendiu istoric asupra desvoltărei industriale la români până în 1875.“

Terminul presentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembre 1894.

XII. „Premiul Alesandru Ioan Cuza“, de 10.000 lei din prennă cu procentele acestei sume până la acordarea premiului, se va decerne, în sesiunea generală din anul 1896, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„Istoria românilor dela Aurelian până la fundarea principatelor.“

Terminul presentării manuscriscriselor la concurs va fi până la 1 Septembre 1895.

XIII. „Premiul Alesandru Ioan Cuza“, de 6.000 lei se va decerne în sesiunea generală din anul 1896, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următoriului subiect:

„Psichologia și Metafisica poporului român după literatura poporală.“

Terminul presentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembre 1895.

XIV. „Premiul Statului Eliade-Rădulescu,“ de 5.000 lei se va decerne, în sesiunea generală din anul 1896, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următoriului subiect:

„Botanica populară română din punctul de vedere al credințelor datinelor și literaturei populare, avêndu-se în vedere adunarea cât se póte mai bogată a materialului.“

Terminul presentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembre 1895.

XV. Premiul Statului Lazăr, de 5.000 lei se va decerne în sesiunea generală din anul 1897, celei mai bune lucrări în limba română asupra următóriului subiect:

Studiul vinurilor din România din punctul de vedere economic și al composițiunii lor chimice.

Manuscrisul va trebui sĕ cuprindă materie pentru circa 300 pagini de tipar în-8 garmond.

Terminul presentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembre 1896.

Notă. — Manuscrisele lucrărilor puse la concursrile premielor de sub N-rii VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, și XV se vor presenta anonime, purtând o devisă, care va fi reprodusă pe un plic sigilat, cuprinḑênd numele concurentului.

Academia își reservă dreptul de a tipărí în publicațiunile sale lucrările, ce se vor premia.

Premiile se vor da autorilor numai după tipărirea lucrărilor premiate.

Concurenții sunt obligați a arĕta totdéuna în scris pentru care anume premiu presintă lucrările la concurs.

Cestionariu istoric.

de

Nic. Densușian.

(Urmare.)

300. Cum se numesc pe acolo ómenii, cari transpórtă pe călĕtori cu poduri umblătóre, de la un țĕrmure la altul?

301. Ce înțelege pe acolo poporul sub numirea de vad, brudă, brudină?

302. Se vorbesce ceva, că în vechime umblau ómenii cu luntri și cu plute pe rîurile de acolo?

— și dacă s'au găsit în apele de acolo ceva rĕmășițe de luntrii vechi?

303. Se află pe acolo săpături făcute de ómenii din vechime, ca sĕ împreune dóuĕ sau mai multe rîuri pe o singură albie?

304. Ce fel de rîuri se numesc pe acolo „gârle“?

— și ce deosebire este între gârlă, rîu și părău?

305. Se află pe acolo paturi, sau albii vechi făcute de mână omenéscă, ca sĕ ducă o parte din rîu pe la orașe și locuri lipsite de apă?

— și cum se numesce albia acésta?

306. Ce înțelege poporul pe acolo sub numele de Ogaș?

307. Se află pe acolo vre-o cétă de plutași, de luntrași sau de hăiăuși?

308. Forméḑă ómenii aceștia sate, ori cătune anumite?

— ce organisare au?

— și cum se numesc căpeteniile lor?

309 Cum era acolo obiceiul în vechime, se trăgeau luntrile pe rîuri în sus cu ómeni cu boi, ori cu cai?

310. Se află pe acolo luntrii făcute dintr'un singur lemn pentru transportul ómenilor de la un țĕrmure la altul?

— și câți ómeni încap în o astfel de luntre?

311. Ce cuvinte particulare au luntrașii plutașii și hăiăușii de acolo pentru diferite lucruri, ce privesc meseria sau ocupațiunea lor?

312. Ce prasnic anume țin în an plutașii și luntrașii de acolo?

— și ce fel de obiceiuri particulare au dînșii la prasnicul acesta?

313. Ce rugăciuni șau cuvinte rostesc ei, când plécă cu transporturi pe apă?

314. Ce spun bĕtrênii, se tăiau în vechime lemne din munții de acolo pentru facerea corăbiilor de mare?

— și pe ce apă se transport au lemnele aceste?

315. Cum se numesc pe acolo diferitele trunchiuri de lemne, cari se taie pentru corăbii?

316. Cum ḑice poporul pe acolo la Marea négră?

317. Ce spune poporul despre bălțile și lacurile de acolo?

318. Se vorbesce ceva, că odată se ascundeau ómenii prin bălțile și stufurile de acolo de frica dușmanilor?

— sau că ar fi perit prin bălțile de acolo trupe și împĕrați?

319. Se află pe acolo vre-o apă curgătóre cu terminațiunea în bach, boc sau bócă? d. e. Beșimbach, Glâmboc, Glâmbócă.

320. Se află pe acolo vre-un rîu cu numele de Bistra ori Bistrița?

— și ce înțelege pe acolo poporul sub numirile aceste?

321. Se află pe acolo vre-o cétă de pescari?

— și ce organisare au dînșii?

322. Ce prasnic mare țin pescarii în an?

— și ce rugăciuni sau cuvinte rostesc dînșii, când plécă se prindă pesce?

(Va urma.)

Societatea națională pe acții
pentru asigurarea în cas de nenorocire și a lucrătorilor
în Budapesta.
Capitalul acțiilor complet plătit 1,000.000 coróne.

Societatea națională pe acții pentru asigurarea în cas de nenorocire și a lucrătorilor primesce pe lângă condițiunile cele mai culante **asigurări pentru casuri de mórte, de invaliditate** și pentru **încapabilitatea transitorie de câștig** și anume:

1. **Asigurări pentru casuri singuratice de nenorociri** în și afară de profesiune.
2. Asigurări pentru casuri de nenorociri de tot felul în timpul unei **călĕtorii pe mare sau a unei călĕtorii pe uscat.**
3. **Asigurări colective pentru nenorociri.**
4. **Asigurări pe lângă îndatorirea de garanție.**

Societatea națională pe acții pentru asigurarea în cas de nenorocire și a lucrătorilor contractéză asigurări pentru casuri de nenorocire între anul 20—60 al etății fără considerare la sex și fără cercetare medicală.

Pentru o durată de mai mulți ani a asigurării societatea oferă favoruri particulare.

Spre pildă:

Un **advocat, bancher, funcționar de birou, învĕțător** și un **preot** plătesce pentru o asigurare spre pildă de:

Coróne 5,000 pentru **cas de mórte** à 0.50‰ . . . . . coróne 2.50
„ 15,000 „ **invaliditate statornică** à 0,70‰ . . „ 10.50
„ 5 „ pe ḑi pentru **incapabilitate transitorie de câștig** à coróne 1.50 . . . . . „ 7.—
la transacții de un an pe an . . . . „ 20.—
la transacții de cinci ani (pe lângă plătirea de prime) pe an „ 18.—
la transacții de ḑece ani (pe lângă plătirea de prime) pe an „ 16.—

Societatea națională de asigurare în cas de nenorocire și pentru lucrători primesce mai departe asigurări pe viéță, pe lângă plătirea de premii mici sĕptĕmânale, dela persóne care trăesc în impregiurări modeste familiare, precum **funcționari de birou, industriași mici, lucrători** etc.:

1. Pentru **casul de mórte** pe lângă plătirea de premii în tótă viéța.
2. Pentru **casul de mórte** pe lângă plătirea de premii pe timp hotărît.
3. Pentru **casuri de supravețuire** și de **mórte** pe lângă plătirea de premii pentru durată restrînsă.
4. **Asigurarea de copii** (zestre) pe lângă plătirea de premii în durată restrînsă.

Exemplu:

O persónă de 30 de ani póte asigura pe lângă un premiu sĕptĕmânal de 20 bani pentru casul încetării sale din viéță un capital de 316 coróne, pe lângă un premiu sĕptĕmânal de 40 bani 2×316=632 coróne, pe lângă un premiu sĕptĕmânal de 60 bani 3×316=948 coróne, pe lângă un premiu sĕptĕmânal de o corónă 5×316=1580 coróne.

Deslușiri mai de-aprópe dau prospectele ce se pot căpĕta la direcțiunea societății, mai departe la toți agenții **primei societăți ung. gen. de asigurare, ai societății de asigurare vieneze** și ai societătii **Franco-Hongroise** ca representanți ai societății naționale de asigurare accidentală și pentru lucrători și la cerere se pot trimite la ori-cine gratuit și franco. [46] 3—3

Mihaile Manchen,
vărsătoriu de campane
(Clopote)
și de construcțiunea cea mai nóuă
cu sul sucitoriu

în Sighișóra
piața de sus
(Schässburg-Segesvár)
Nr. 168

o firmă, ce esistă dela anul 1822 și se bucură de un renume bun, se recomandă tuturor comunelor bisericesci a **lifera și repará clopote** de tótă mărimea cu **coróna de stejar ori de fer legat,** face și **scaune de clopote din fer bătut** pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuează și în depărtare. **Clopote mai mici sunt în tot timpul gata.** Solvirea se va primí și în rate. [18] 6—10

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):
La 4 óre 16 minute, diminéța, tren de persóne.
La 1 óră 26 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:
La 7 óre 28 minute, diminéța, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):
La 7 óre 44 minute, diminéța, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraș:
La 4 óre 36 minute, diminéța, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 47. Sibiiu, Sâmbătă 1/13 Maiu) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strĕinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

2.

La salarisarea învĕţătorilor.

După părerea mea ar trebui sĕ se scie:

1. Câte comune bisericesci n'au învĕţători cu salariu anual de 300 fl ?

2. In câte comune n'are învĕţătoriul cuartir şi grădină de scólă?

3. Câte din aceste comune n'au mijlóce se completeze salariul învĕţătoriului la 300 fl.?

4 In câte comune din cele cu salariu sub 300 fl. sunt mijlóce, însĕ nu e bunăvoinţă?

5. Au tóte comunele bisericesci scólă corespunḑĕtóre şi învĕţători corespunḑĕtori legii?

Şi ce este de făcut a se satisface legii?

Étă întrebări, cari Ven. consistoriu — sciu — că le-a făcut de atâtea ori şi on. domni protopopi ca inspectori scolari s'au ocupat cu ele destul, însĕ nu au putut în multe locuri satis face lor.

De aceea sciu, că cetind vor ḑice: E o perdere de vreme, a se mai ocupa cineva cu aceste întrebări, deóre-ce Ven. consistoriu scie din raportele nóstre şi de unde nu e, nici Dumneḑeu nu cere.

Nu tragem la îndoélă şi din contră credem, că d-nii protopopi sau interesat de cestiunea scólelor nóstre. Sĕ ne erte însĕ, dacă o spunem, că nu credem, că aprópe fie-care comună din cele raportate n'ar putea completa salariul învĕţătoresc la 300 fl., şi nu credem, că în fie-care comună s'au căutat tóte mijlócele posibile, dar credem că urechile d-lor ppopi au asurḑit de strigătul oficiilor parochiale, ale comitetelor şi sinódelor parochiale: Suntem sĕraci!

Cu tóte acestea, noi sperăm că un bărbat cu mai multă stăruinţă, cu mai multă influinţă, ar putea ridica în multe comune bisericesci salariul învĕţătoriului la suma anuală de 300 fl. Étă pentru ce am ḑis: inspector scolar consistorial e necesar pentru apĕrarea scólelor nóstre.

N'am intenţiunea a vorbi contra chemării d-lor protopopi ca inspectori scolari, fiind că sunt mare conservator al confesionalismului, este în interesul confesional se fie protopopii inspectori scolari şi este chemarea acésta provĕḑută în §. 174 din compendiul de dreptul canonic. Intenţiunea mea este: sĕ aibă şi domnii protopopi la îndemână un ajutoriu, se aibă şi confesiunea nóstră gr. or., ca cea evangelică, un inspector scolar, că altfeliu se întêmplă cum vedem, că învĕţătorii nostri nemulţămindu-se cu dispositiunile d-lor protopopi, merg la inspectorul reg. de scóle şi dau acestuia prilegiu de ingerinţă; sĕ se convingă ven. consistoriu prin membrul seu despre starea adevĕrată a scólelor nóstre în faţa locului, la comunele bisericesci; şi ca unul, care merge mai rar, neîndatinat, un inspector superior va impune mai mult comitetelor şi sinódelor nóstre parochiale şi ele vor face tot posibilul pentru scólă.

Étă al doilea motiv pentru a se institui inspector superior scolar.

Indatorirea referenţilor scolari de a şi inspecţiona scólele s'a ventilat în anul 1875, cum sĕ vede în conclusul protocolului sinodal archiedecesan de sub N rul 63 şi în anii următori. Au fost inspectori scolari nu de stat, ci confesionali, în anii 1875—1880 şi se va ḑice: ce ispravă au făcut? Rĕspundem, sĕ se caute referatele lor şi se va constata, că au mărit salariele învĕţătorilor în multe comune. Am curagiul a ḑice: că de se instituia acest oficiu de atunci, am avea aḑi fórte puţini învĕţători cu salar anual sub 300 fl. şi cred că am avea mai multe scóle şi învĕţători corĕspunḑĕtori.

Mai adaug: de aveam inspectori superiori scolari, nu se întêmpla ceea ce vedem aḑi, că scólele nóstre confesionale stau mai mult sub inspectorul reg. decât sub inspectorul concernent confesional. Invĕţătorii nostri au deosebită temere de inspectorul statului, fiindcă îi cercetéză pe nesciute şi arată scăderile.

Sĕ va ḑice póte că instituirea acestui post pe ce s'ar putea basa? Statutul organic în §. 128 dispune: „Senatul scolar va stărui la sinódele parochiale, ca comunele bisericesci sĕ-şi zidéscă scoli, locuinţe pentru învĕţători, unde lipsesc aceste şi se facă lefi potrivite chemărei lor celei grele.“

Étă ceea-ce ne trebue; étă basa pe care răzămăm instituirea inspectorului superior scolar. Cum va putea senatul scolar esecuta îndatorirea de mai sus, dacă nu se va convinge despre mijlóce şi despre bunăvoinţă în faţa locului? Găsim deci, că este o îndatorire precisă a se trimite acolo, unde pe lângă tótă stăruinţa protopopului nu sunt scólele nóstre corespunḑĕtóre şi nici lefi potrivite învĕţătorilor, un membru ca inspector, din sinul senatului scolar spre cercetare. Acest inspector, acest membru va căuta tóte mijlócele posibile în faţa locului şi va convinge senatul scolar unde se mai póte face ceva şi unde nu. Şi acest inspector, acest post sĕ fie stabil. Nu este acésta instituire de tot nóuă, căci şi până acum unde au fost controverse între învĕţător şi între comuna bisericéscă s'a trimis comisar consistorial.

Trebue deci se folosim tóte mijlócele bune şi sĕ ne adoperăm a apĕra scólele nóstre.

Dacă aḑi sunt românii o naţiune compactă, au o limbă frumósă şi o religiune străbună, cu datini comune naţionale în tóte provinciile locuite de ei, meritul este că am avut biserică naţională şi scólă sub îngrigirea bisericii. Astfel am putut resista tuturor invasiunilor şi persecuţiunilor câte le-am îndurat noi, părinţii şi străbunii nostri.

Étă pentru ce cerem cu ardóre, ca sĕ conservăm scóla nóstră sub biserică, la ce cu toţii şi cei din provincie sĕ lucrăm; sinódele protopopesci — cari tac — sĕ trimită membri valoroşi, ca comisiune prin comunele bisericesci şi deosebit un inspector superior scolar se întrevină la comunele parochiale, spre a completa salariul învĕţătorului lor şi a face scóla corespunḑĕtóre.

Varnava.

Revista politică.

Sunt 10 ani, decând nu s'au mai vĕḑut şedinţe atât de momentuóse şi de importante în casa magnaţilor ca şi cele ce s'au început în 9 l. c. n. pentru desbaterea şi respective votarea bugetului. Galeriile erau pline de asistenţi, toţi ministrii afară de Fejérváry se aflau de faţă, ér dintre deputaţi mai mulţi au ascultat desbaterile din casa magnaţilor, decât câţi au luat parte la discusiunile din dietă.

Primul vorbitoriu a fost maiestrul suprem al curţii, contele Géza Szapáry, carele într'o vorbire scurtă, dar pipărată, desaprobă întréga politică bisericéscă a guvernului. Eu primesc, înaltă casă, ḑise Szapáry, bugetul în general ca bază pentru desbaterea specială; deóre-ce recunosc succesele financiare ale ministrului president. Din incidentul acesta însĕ nu pot sĕ nu condamn cu tótă hotărîrea programul de politică bisericéscă a guvernului. Ordonanţa din Februariu a ministrului de culte a fost cu totul un lucru nesocotit din punct de vedere legal, ea s'a dovedit ca o crimă politică, cu tóte că fericitul primate a vrut prin sfaturi binevoitóre sĕ-l abată hotărît dela acel pas şi a protestat contra ei. Aceea ordonanţă, care a nelinistit fórte mult opinia publică, nu s'a putut esecuta. Şi ce s'a întêmplat? După tóte noţiunile parlamentare sănĕtóse trebuia ministrul sĕ-şi dea demisiunea. La noi însĕ nu s'a intêmplat aşa; ministrul a rĕmas, ca sĕ me esprim aşa, din pofta de a domni, pentru-ca sĕ rĕmână şi mai departe agitate tóte păturile societăţii. Popórele din apus numai prin resoluţiuni şi prin învingerea ra-

---

FOIŢA.

In memoria
lui
GEORGE BARIŢIU,
reposat în 2 Maiu c. st. n.

> Motto: Exegî monumentum aere perennius!
> *Horaţiu.*

Orisonul Românimei c'antr o amorţire sumbră
Érăşi e'nvĕlit c'o céţă, ce-o ţesù a morţii umbră!
Preste munţi, păduri şi plaiuri, pe colinele-adăpate
Şi cu lacrămi şi cu sânge, prin oraşe şi prin sate,
Pe câmpii neolatine şi pe unde mai resună
Dulcea limbă românéscă, fca Romei cea străbună,
La tot pasul, în tot locul, dela Tisa păn' la Mare
S'a întins un negru frémăt de o adêncă întristare!
Căci o stea strălucitóre de-o feerică lumină,
Care-a fost trimisă'n lume de Puterea cea divină,
Sĕ aprindă'n Românime, focul sânt al libertăţii
Sbiciuind fără cruţare viţiile vanităţii:
Astăḑi nu ne mai lucesce, de pe orison dispare,
Şi se'nalţă'n alte sfere, spre a nemurirei ḑare!
„Fără pompă — vanitate,“ pe întinsul unei laviţi
Zace mort nemuritoriul fiu al Romei: *George Bariţiu!*

* * *

Viaţa lui a fost o luptă, lupta lui a fost viaţa
Unei naţii suferinde pentr'o operă măréţă!
Opera reînvierii unui ném bătut de sórte,
Dar care i menit de ceriuri lauri strămoşesci sĕ pórte;
Dulce vis urzit din vremuri de eterne amintiri,
Plăsmuit, călit în lupte prin energicii martiri!
Étă ţinta lui supremă, étă idealul seu!
Viitoriul e al nostru, urzit chiar de Dumneḑeu!
Mare'n fapte, brav în luptă, dar nepretensiv în lume,
Nu s'avêntă ca nĕroḑii spre-ale gloriilor spume;
Ci'narmat cu zel, vêrtute, ca un harnic muncitor,
El brăzdéză-al limbei classic, dar înţelenit ogor.
Căci priviţi la prima i brazdă, lumea astăḑi recunóscă-l:
La'nceput ca si un Lazăr, el se face simplu *dascăl!*
Cu istoria în mână, al vieţii adminicul,
Redestépt'o ginte'ntrégă, al lui Maior bun discipul;
Caută vermele ori unde, ce la rădăcină róde,
Şi pe loc ţi-l nimicesce, dându-i hapuri din isvóde.
Prea îngustă-i e catedra, prea puţin pentr'un geniu:
El doresce ca sĕ-şi vaḑă némul cult, deştept, trezviu.
El, care-a adus cu sine-o lume 'ntrégă de gândiri
Lumei voia sĕ-şi reverse tainicele lui şoptiri.
Inspirat de Provedinţă cu sublime 'nvĕţăminte
'Şi măresce-a lui catedră, dând o: *„Fóie pentru minte,
Inimă, Literatură“*. Étă trinitatea sântă,
Ce sigur spre libertatea mult dorită te avêntă!
Şi-acum péră bariera, péră Pindul şi Carpaţii!
Ah, români, veniţi degrabă şi preceptele-ascultaţi-i!
Priviţi visu-ne de aur: unitatea culturală
Se ivesce'n ḑori şi'n urmă-i péră vremea mult vasală,
Multe inimi rîvnitóre, multe suflete cu dor
Priviau falnic la stegarul cu-al culturei tricolor.
Ér stegariul cu-a lui armă scrie, scrie, mereu scrie,
Rupe vĕlul vremii crude şi 'ntunerecu-'l subţie.
Spada lui nu se'ncovóie, deşi dă de povêrniş,
Căci pará cu înfocare al censurei crunt tăiş.
Ét'-un nor din negrul chaos plin de vicii şi fantasme
Că se'ntinde 'n Românime, lăsând urme de miasme,
Étă umbre de putere, tot figuri medievale
Din Apus şi Miaḑă-nópte cu iuţime făcu-şi cale,
Plănuind ca sĕ împartă, prin cruḑimi şi prin năpaste
Omenimea, după Veda, ér în putredele caste,
Şi-acum Bariţiu prin *„Gazetă“*, respândesce'n inimi focul
Sântei libertăţi! Idea se transplântă în tot locul.
Şi idea sĕ'ntrupéză, legămintele de glie
Ca miasme molipsite pier în négra vecinicie.
O, loc sânt al libertăţii, adunare dela Blaş,
Unde Bariţiu spulberat'a colbul putreḑilor pagi!
Cu Andrei, poet eroic, „preot deşteptării nóstre“,
Prind ideile sublime de prin sferele albastre,
Şi le 'nchégă Românimei pe vecie 'ntr'un chrisov,
Dând „Rĕsunetul“ dreptăţii în organul din Braşov.
Şi, când focul re'nvierii p'un moment se poticnise
Ér sburdalnicile noime murmurau printre culise,
Marele Şaguna-l chiamă la a păcii muncă dréptă.
Cu Cipariu, Şuluţ, Bologa, — o treime înţeléptă,

dicalismului au fost împinse pe terenul, pe care guvernul nostru nepregătit vrea sĕ întroducă politica bisericéscă. Deóre-ce în acéstă politică bisericéscă nu aflu nici o apĕrare a drepturilor statului, ci mai mult o legalisare a demoralisărei religióse, făc următorórea propunere ~~ment~~: Casa magnaţilor nu apróbă programul politic bisericesc al guvernului, care slăbesce esistenţa statului, temelia societăţii şi spriginesce ireligiositatea, nu apróbă nici procedura regimului referitor la păşirea cu acest program; primesce însĕ bugetul ca bază pentru desbatere, deóre-ce „deastădată“ nu voesce sĕ pună stavilă cursului regulat al cassei statului.

Contele Aurel Dessewffy e şi mai pipărat în vorbire. E nelogic a întroduce matriculele de stat înainte de centralisarea administraţiunei, tot aşa şi întroducerea căsătoriei obligătóre înainte de modificarea dreptului de căsătorie şi familiar. Ordinaţiunea din Februariu a creat cea mai încurcată şi gravă cestiune. Politica bisericéscă a guvernului propagă numai materialismul şi ateismul, ea e periculósă şi nu o va aproba nici când. Guvernul vrea sĕ copieze statele din vest şi în special pe Francia, dar acolo s'a întrodus căsătoria civilă, când statul şi biserica au venit în conflict. Recepţiunea ovreilor merge prea departe, în cât privesce trecerile religionare. Guvernul nu se arată capabil a conduce şi mai departe afacerile statului, de aceea nici nu-i votéză bugetul.

După-ce vorbì Anton Zichi, luà cuvêntul episcopul Schlauch, care, în o vorbire academică, combâtù atât din punct de vedere teoretic cât şi practic programul guvernului; arată falsitatea liberalismului, sub care lucră actualul guvern şi care ţintesce la despărţirea bisericei de cătră stat.

Episcopul Teutsch a susţinut legea precisată la 1868 şi regimul sĕ caute mijlóce ca se o esecute cu dreptate. E contra politicei bisericesci a guvernului, dar îi votéză bugetul.

Vorbì apoi ministrul Csáky, care rĕspunse la cei trei antevorbitori dintâiu, el s'a provocat la primatele Simor, care i-a aprobat procedera cu ordonanţa din Februariu, a accentuat că de 3 ori şi-a înaintat demisiunea, dar factorii competenţi nu i-au primit-o.—Contele Nicolau Zay nu póte aproba purcederea reacţionară a guvernului cu privire la referinţele de drept faţă cu Austria şi procederea radicală în referinţele dintre stat şi biserică. El e contra politicei bisericesci şi nu primesce bugetul.

In şedinţa din 10 l. c. a casei magnaţilor s'a continuat desbaterea bugetului. Au vorbit: mareşalul suprem de curte cont. Anton Szécsen, cont. Mauriciu Pálffy, episcopul Hornig toţi contra politicei bisericesci a guvernului. Pe guvern l'au apĕrat episcopul Zelenka, Szász şi ministrul Csáky şi Wekerle.

Erau trei óre p. m. Sala era îndesuită, galeriile pline şi mai toţi deputaţii de faţă, când vice-preşedintele Szilágy enunţă votarea: Bugetul s'a primit; *dar s'a primit cu maioritate de 25 voturi propunerea cont. Géza Szapáry, prin care se desapróbă politica bisericéscă a guvernului.*

Au votat pentru proiectul lui Szapáry 81 membri, ér contra lui 56.

Resultatul votului a provocat mare confusiune în partidul liberal. Foile au devenit ameninţătóre la adresa magnaţilor. Se astéptă o interpelare în dietă, ca guvernul sĕ dea deslușiri pentru politica sa ulterióră.

* * *

Căderea proiectului militar al guvernului german a dat ansă însuşi împĕratului sĕ-şi esprime indignaţiunea şi procederea sa în viitoriu. Acésta o a făcut împĕratul în faţa trupelor cu ocasiunea luărei lor în revistă. El a accentuat în cuvinte aspre necesitatea reformei depusă prin proiectul militar şi-a condamnat atitudinea parlamentului disolvat. Speréză, că va obţiné dela noul parlament, aceea ce parlamentul disolvat nu i-a dus îndeplinire. Ér dacă se va înşela şi în acéstă speranţă, atunci va face tot ce stă în puterea sa pentru obţinerea aceleia, deóre-ce el e convins despre necesitatea proiectului pentru susţinerea păcii generale. Se vorbesce de agitaţia masselor — a mai adaos dênsul, — dar el se scie de acord în privinţa proiectului militar cu principii federali, cu poporul şi cu armata.

Sinodul eparchial din Arad.

(Incheiere.)

In şedinţa X. ţinută la 10/22 Aprile se continuă raportul comisiunii epitropesci asupra raportului comisiunii sinodale esmise pentru scontrarea cassei consistoriale, carele se ia la cunoscinţă; ér după acésta se votéză bugetul consistoriului din Arad pentru anul 1893.

Se pune la ordine raportul comisiunei petiţionare, şi sinodul resólvă petiţiunile întrate.

La propunerea comisiunei scolare sinodul votéză un premiu de 300 florini v. a. profesorului dela seminariul diecesan Dr. Petru Pipoş pentru opul: „istoria pedagogiei“.

La propunerea comisiunei pentru staverirea bugetului sinodal, sinodul votéză diurnele şi viaticul deputaţilor sinodali; ér autenticarea protocólelor sinodali neautenticate se concrede deputaţilor sinodali din loc.

Terminându-şi sinodul cu acésta agendele P. S. Sa Dl episcop preşedinte se adreséză cătră sinod în următoriul mod:

„Cu ajutoriul lui Dumneḑeu resolvind noi, d-lor deputaţi, tóte agendele avisate de astădată la competinţa acestui sinod eparchial, şi aşa ajungênd la încheierea sesiunii sinodale: mai nainte de tóte mulţămesc lui Dumneḑeu, pentru-că ne-a inspirat şi astă dată în sufletul şi inima nóstră duchul înţelepciunii şi al dragostei, atât de necesariu în timpul de faţă, acel duch, carele ne a condus întru nimerita resolvire a problemei nóstre; după acésta mulţămindu-ve şi D-v. d-lor deputaţi, pentru zelul şi interesarea manifestată şi la acéstă ocasiune faţă de biserica nóstră naţională; şi în fine implorând binecuvêntarea ceriului asupra lucrărilor nóstre, asupra nóstră, asupra clerului şi poporului nostru eparchiot, dechiar sesiunea ordinară a sinodului nostru eparchial pentru anul 1893 de închisă“.

La acest cuvênt presidial deputatul P. Rotariu rĕspunde următórele:

„Prea Sânţite Domnule episcop!

„Este adevĕrat ceea ce ai grăit P. S. Ta, că la resolvirea agendelor nóstre sinodale a domnit între noi duchul înţelepciunii şi al dragostei frăţesci, şi tot aşa de adevĕrat este şi aceea, că în tóte cestiunile, dar mai vêrtos în cele mai grele, tactul şi înţelepciunea P. S. Vóstre a contribuit mai mult la resolvirea acelora în modul şi forma, cum o pretind interesele bisericii nóstre.

De aceea pentru înţelépta conducere, pentru neînfrânta sirguinţă şi obosela dovedită în tóte sinódele nóstre, îmi iau voiă în numele sinodului a Ve asigura despre stima iubirea şi devotamentul nostru, esprimându-ne dorinţa şi rugând şi noi pre bunul Dumneḑeu: sĕ Ve ţină încă mulţi ani feriCiţi în acest scaun episcopesc“.

După acésta între urări de: „sĕ trăéscă P. S. S. Dl episcop diecesan Ioan Meţian“ sĕ declară sinodul de încheiat.

Noutăţi.

Manevrele mari de tómnă. La manevrele de tómnă, ce se vor ţiné în anul acesta, va lua parte afară de împĕratul Vilhelm al Germaniei încă regele Sacsoniei şi principele Leopold de Bavaria. Vor opera corpurile de armată din Viena şi Pojon, ca armată de nord, contra armatei de sud formată din corppurile dela Graz şi Agram. Manevrele vor ţiné dela 1°—25 Septembre şi vor lua o estindere fórte mare.

Tot mai mult se ventiléză scirea, că împĕratul german va asista şi la manevrele cele mari ale armatei române şi că spre scopul acesta va călĕtori în România şi va fi óspele regelui Carol atât la Bucuresci cât şi la Sinaia.

* * *

Inundaţiuni. Din mai multe părţi ne sosesc sciri, că în urma ploilor şi a zăpeḑii din ḑilele trecute, crescênd apele, au causat mari pagube. In mai multe locuri au fost întrerupte şi comunicaţiunile pe căile ferate şi cu posta.

Mai mari daune a causat ploile şi zăpada din ḑilele trecute în România, unde apa a stricat poduri, cari au costat sute de mii franci, a împedecat mai multe ḑile comunicaţiunea şi a stricat hotarele.

* * *

Convenţia comercială cu România. Foile din Viena aduc scirea, că diferenţele, care au obvenit cu ocasiunea negocierilor comerciale cu România se pot considera de înlăturate. Un delegat al regimului român va duce rĕspuns lămurit în privinţa acésta la Viena.

* * *

Mişcarea populaţiei Bucurescilor în anul 1992. Din raportul general al consiliului de higienă publică al Bucurescilor pe anul 1892, estragem următórele date asupra mişcărei populaţiei Capitalei:

Numĕrul aprocsimativ al locuitorilor e 206,000 suflete.

In anul 1892 s'au născut în capitală 6734 copii vii, (în anul 1891, 7214), 3477 băeţi şi 3257 fete, ceea-ce dă o natalitate de $32_{,6}$ la 1000 locuitori (calculată pe 206,000 suflete).

In anul 1892 au murit în capitală 6512 persóne fără cei născuţi morţi, 3676 de secs bărbătesc şi 2836 de secs femeesc; în anul 1891 s'au înregistrat 6345 persóne.

Populaţia capitalei a crescut prin nasceri în anul 1892 cu 222 suflete, în anul 1891 cu 869 suflete.

In anul 1892 mortalitatea populaţiunei capitalei a fost de 31_6 din câte 1000 locuitori; în anul 1891 mortalitatea era numai de 30_8 la 1000 de locuitori.

Numĕrul copiilor născuţi morţi în anul 1892 a fost de 349, în anul 1891 317.

După religiune au fost copii născuţi din părinţi ortodoxi 4768. Ceilalţi se repartiţiéză la alte confesiuni.

Locuitorii ortodocsi din capitală au participat la mortalitate cu mai puţin de 74.1%, căci în acest numĕr ca şi în anii trecuţi sunt însemnate multe persóne domiciliate în alte comune şi decedate în spitalele capitalei. In raport cu proporţiunea, în care locuitorii de diferite religiuni participă la compunerea populaţiunei capitalei, israeliţii au natalitatea cea mai mare şi mortalitatea cea mai mică.

Numĕrul căsătoriilor înregistrate în capitală în anul 1892 a fost de 1.190 (în anul 1891 1.119).

După cum se vede în capitală au fost în anul 1891 $5_{,5}$ căsătorii la 1000 locuitori, în anul 1891 $5_{,4}$ căsătorii la 1000 locuitori; în alte oraşe mari ale Europei numĕrul căsătoriilor este de 9 şi 10 la 1000 de locuitori.

* * *

Natalia în Belgrad. Exregina Natalia, care în timpul din urmă a petrecut în România pe la rudenii, se va duce în curênd la Belgrad. Mareşalul de curte a şi sosit acolo spre a lua dispoşiţiunile de primire la sosirea ei.

Re'noesc idei sublime din epocele de aur,
Chiemând musele măreţe cu divinul lor tesaur,
Şi le-aşéḑă sfiiciose pe la vetrele române;
Ér Atene se cobóră şi cu drag la noi rĕmâne.
Andrei, Bariţiu şi cu alţii zidesc muselor altariul
Plăsmuit din creeri nobili, ce rĕmâne focularîul
Inimilor însetate dup'a minţii desteptare
Aprig scut viitorimei contra glótelor barbare.
E „*Asociaţiunea*“, unde Bariţiu, bun părinte
Şi-a depus rodnica muncă, vrednicul ei preşedinte.
Suflă'n cornu-i de aramă şi cu sabia gândirii
Taie'n dóuĕ părţi trecutul; din noianul osândirii
Scóte fapte vremuite între sbiri şi'ntr'ai lui semeni,
Reînvie Românimea din colecţia lui Kemény,
Cu o mână tremurândă, cu un ochiu pĕtrunḑĕtor
El adună „*Părţi alese*“ pentr'al nostru viitor,
Şi le lasă moştenire, drept tesaur de averi:
File scóse din trecutul plin de vaiet şi dureri.
Şi prin sclipele-argintate, de pe brezdele cernelii
Vede fapte sĕvêrşite de matrónele Cornelii;
Şi privind realitatea, inima i se'nfiórá:
Cu speranţă licurindă în poporu-i se cobóră,
Şi c'un ânger de femee, fac altariul Vestei sânte
Chiemând mamele române spre vêrtuţi sĕ se avênte!
Şi la glasul seu profetic din popor îi vine dar
Pentru „*Scóla cea de fete*“, preţios mărgăritar.
Fantasia n'are piedeci, nici vre-o aspră legătură;
Liber sbóră ea prin tóte spaţiurile din natură.

Lumea ei nemĕsurată
Este gândul,
Şi unélta-i aripată
E cuvêntul.
Bariţiu ca un splendid astru, din a minţii înălţime
Rĕspândesce raḑe calde pentru'ntréga Românime.
Sparge norii grei de ghiaţă şi-i topesce ca prin vênt,
Şi prin ródele culturii ne unesce *'ntr'un* pămênt
Ca şi sórele de vară. Pentru el munţii dispar
Şi isvorul minţii curge din hotar într'alt hotar.
Curge pe pămêntul liber al lui Dragoş şi Mihaiu,
Unde-s isvoraşe multe, pe al României plaiu.
Din Bănat şi de pe Crişuri curg isvóre şi se'nchiagă
Intr'un rîu de'nţelepciune pentru Românimea 'ntrégă.
Şi leviţii 'nţelepciunei cu o juvenilă vervă,
Cu prinósele iubirii, fericesc ḑina Minervă.
O, „*Academie*“ sântă! O, simbol de unitate,
Ce unesci suflete nobili şi unesci frate cu frate!
Vechiu preot ţi-a fost un Bariţiu! Cu-a gândirilor tămâie
Lumea vechie-o face nóuă, éră limba ni-o re'nvie.
El ţi-a pus p'altaru-ţi sacru, ca şi înţeleptul Donici,
Un isvor de bogăţie din chrisóve şi din cronici.
Şi-acum, tu, a lui mirésă, Nestorului dintre miri
Oferitu-i-ai piósă sceptrul sântei nemuriri!

* * *

O, geniu al Românimei, ce plutesci în sfere 'nalte
Tu ai fost marele dascăl, ce-ai făcut ca sĕ tresalte
Prin titanica ta luptă o întrégă naţiune!
Ai lucrat şase decenii şi cu-a ta înţelepciune
Ne-ai lăsat un vis, de care viaţa'ntrégă ai legat'o;
Vis din vremea cea bĕtrână, vremea censorului Cato!
Tu rĕmâi preot prin vécuri, ca Melchisedec divinul
Şi profetul Românimei, căci ai profeţit destinul
Unei naţii „*spoliate*“ de nemernicii politici,
Feţii sângelui de castă şi slăbiţii paralitici!
Tu legi Roma cu Bisanţul! Divergînţele'n Credeu
Pentru tine-s efemere; tu ne-ai dat Credeul tĕu:
„Duchul păcii şi-al iubirei, éră mai pre sus unirea
Intre fraţi de acelaşi sânge va aduce fericirea
Naţiunei mult cercate! Nu lăsaţi se vĕ răpéscă
Patria şi limba vóstră!“ Étă lege „românéscă!“
Dormi în pace suflet nobil, éră scump geniul tĕu,
Sĕ vieze 'n noi prin vécuri colo sus din Eliseu!
Voi, români din patru unghiuri, sărutaţi ţĕrîna sântă,
Vĕ 'nchinaţi móştelor sânte, cari spre ceriuri ve avêntă!
Ridicaţi în peptul vostru monumentul de granit,
Şi juraţi, că împlinive-ţi tot credeul sĕu iubit!
Şi spre voi, o tinerime, al meu sfat acum îndreptu'l:
Nu uitaţi c'a fost un astru: *George Bariţiu Înţeleptul!*“
Sibiiu, 10 Maiu, n. 1893.

George Joandrea,
învĕţătoriu.

Cuvêntare

ţinută la înmormêntarea lui George Bariţiu de Dr. Augustin Bunea.

> Luptă bună m'am luptat, curgerea am plinit, credinţa am păḑit.
>
> *S. A. Pavel II. Tim. 4. 7.*

Preste câteva ḑile se împlinesce un an, de când mulţi dintre fruntaşii némului românesc de pe plaiurile romantice ale Transilvaniei, de pe câmpiile mănóse ale Ungariei şi şesurile libere ale României se aflau în cetatea Sibiiului, ca sĕ aducă tribut de iubire, stimă şi recunoscinţă unui venerabil octogenariu, şi mare român, care în cercul familiei sale dădea mulţămită ferbinte lui Dumneḑeu, pentru-că a fost învrednicit, sĕ-şi păstreze nevătĕmată credinţa părinţilor sĕi, şi neschimbată iubirea cătră némul sĕu, şi pentru că a fost înzestrat de Părintele ceresc cu putere neînfrîntă de a lupta numai pentru binele naţiunii sale şi împodobit cu vîrtute neclătită, care în decursul unei carieri grele de 80 ani îl apĕrase totdeuna de cădere, aşa în cât pre vesmîntul lui serbătoresc nu se putea observa nici o pată, de care rar sunt scutiţi chiar şi cei mari bărbaţi ai popórĕlor.

Figura lui nobilă, modestă şi nepretensivă, ochii lui scânteietori, cari ţi se păreau că sunt în stare sĕ străbată şi prin vĕlul cel mai des, după care stă ascuns viitoriul unei naţiuni, cununa arginţie, care i-o împletiseră pe capul lui clasic nu numai anii numĕroşi, ci şi gândirile lui înalte, de cari a fost pururea frământat pentru fericirea poporului român, manierele lui dulci şi condescendente, cari trădau o inimă învăpăiată de iubire sinceră cătră semenii lui: tóte aceste însuşiri sufletesci şi trupesci, precum şi reminiscinţele unui trecut glorios şi încărcat de neperitóre merite, ne farmecară atât de mult pe noi toţi, cari eram adunaţi în 24 Maiu din anul trecut în jurul nemuritoriului George Bariţiu, încât la propunerea unuia dintre cei mai ilustri istoriografi şi archeologi români, am jurat, că până ce Dumneḑeu va mai ţiné în viéţă pre modelul virtuţilor românesci Georgiu Bariţiu, în fiesce care an în ḑiua de 24 Maiu ne vom aduna în jurul lui, pentru-ca dela dênsul sĕ ne inspirăm, cum trebue sĕ suferim, cum trebue sĕ simţim, sĕ dorim şi sĕ luptăm, pentru-ca sĕ realisăm cât mai curênd idealul némului nostru, pre care înaintaşii nostri, pre lângă tóte sbuciumările lor, încă nu l'au putut vedé înfiinţat.

O, óră fatală, óră înfricoşată, care cu iuţéla fulgerului ai adus durerósa scire în tóte părţile lumii locuite de români, că George Bariţiu nu mai trăesce, George Bariţiu este mort! Tu ai săgetat inima unei familii fruntaşe, care numai în Dumneḑeu şi în durerea nóstră a tuturor îşi mai póte afla mângăiere pentru perderea părintelui seu celui bun! Tu ai consternat şi lovit fără de milă pre cea mai înaltă şi strălucită corporaţiune a sciinţei şi culturei românesci, care trebue sĕ se despartă de preşedintele seu erudit, abia de câteva sĕptĕmâni ales! Tu ai înecat pretutindenea în suspine şi lacrimi graiul românesc şi ai făcut sĕ se împlinéscă şi aici cuvintele profetul Ezechiil: „Regele va plânge, şi boierul se va îmbrăca cu perire, şi mânile poporului pământului se vor slăbănogi!“ *) Tu ai omorît într'o clipită speranţele dulci nutrite într'un an, că preste câteva ḑile ne vom putea aduna érăşi în jurul marelui luptătoriu al naţiunii române, ca sĕ-i aducem omagiile nóstre de admiraţiune şi bucurie, ca şi în anul trecut. Tu ne-ai făcut se alergăm aci, pentru ca în locul vieţei şi veseliei, co o speram de mult, sĕ privim şi sĕ simţim durerea, întristarea şi în tóte părţile chipul înfiorătórei morţi!

Dar pe cine plângem noi aci, iubiţi ascultători? Credeţi dóră, că pre George Bariţiu? Pentru un bărbat, la al cărui mormênt jelesce o naţiune întrégă, mórtea nu este durerósă. In cele din urmă clipite ale vieţei sale privind, ca sórele din Maiu când apune, preste lunga cale ce o percurse, el a simţit, că numai binecuvântare a revĕrsat. Când a depus péna, care îi fusese arma cea mai puternică, a putut fi mulţămit, pentru că principiile, pentru cari luptase, au prins adênci rădăcini în inima şi mintea românului, care le profeséză astăḑi cu bărbăţie în faţa duşmanilor sei. Cum póte fi durerósă mórtea pentru un bărbat credincios, care tocmai într'însa privesce începutul unei vieţi fericite, încununarea meritelor sale şi primirea sa în şirul acelor nemuritori, pe cari din copilărie îi admirase, şi de cari numai viaţa pământéscă îl despărţia? Pentru aceea noi nu te plângem pre tine, preavrednicule bărbat. care te înalţi în sferele ceresci însoţit de lacrimile unui popor întreg şi de binecuvêntările tuturor, cari preţuesc meritul şi virtutea, ci ne plângem pe noi înşine, cari trebue sĕ luptăm şi sĕ suferim încă mult, până când vom ajunge la ţinta ce ai urmărit'o în viéţa ta, cari ne vedem lipsiţi de cel mai devotat şi desinteresat conducĕtoriu în luptele mari, ce ni se impun pentru emanciparea poporului român din starea ticălósă politică, în care l'au aruncat contrarii lui şi vitregimea timpului, şi cari simţim cu durere, că locul teu anevoie îl vom putea umplé. Ér eu mĕ plâng pre mine însumi, care sunt cu mult mai slab, decât se pot afla cuvinte potrivite pentru a esprima desolaţiunea, în care neaflăm prin mórtea ta, sau se pot lăuda după vrednicie meritele tale.

Şi dacă totuşi m'am încumĕtat a cuvînta în acéstă distinsă adunare, o fac acésta nu încreḑêndu-me în puterea cuvintelor mele, ci în puterea numelui teu venerat, care nu se póte pronunţa de buze omenesci, fără ca se palpiteze inima fie cărui creştin şi român adevĕrat.

* * *

Sciinţa, trişti ascultători, este o mare bunătate pentru némul omenesc. Ea luminéză mintea, reguléză şi conduce voinţa, nutresce virtutea, însufleţesce adevĕrul, însoţesce înţelepciunea şi inspiră sfaturi bune. Pentru aceea mulţi o caută, însĕ durere! că nu toţi se folosesc de ea după voea lui Dumneḑeu.

Un sfânt părinte*) ne spune, că sunt ómeni, cari vreau sĕ scie, însĕ numai pentru ca sĕ scie, ceea ce este o urîtă curiositate: „*Quidam scire volunt, ut sciant, et turpis curiositas est*“. Alţii vreau sĕ scie, însĕ scopul cunoscinţelor lor estinse este numai acela, ca sĕ se facă cunoscuţi şi renumiţi înaintea ómenilor, ceea ce este o vanitate periculósă: „*Quidam scire volunt, ut sciantur ipsi, et turpis vanitas est*“. Alţii în sfêrşit vreau sĕ scie, ca sĕ trafice cu sciinţa lor şi sĕ se îmbogăţéscă cu ajutoriul sciinţei, ceea este o ruşinósă negustorie: „*Quidam scire volunt, ut scientiam suam vendant, et turpis quaestus est*“.

Nu aşa a făcut însĕ George Bariţiu, care s'a născut în Jucul de jos dintr'un preot unit în 24 Maiu 1812. Intre anii 1820 şi 1835, cercetând scóla maghiară din Trăscău, renumitul gimnasiu românesc din Blaşiu, liceul şi cursul filosofic din Cluş şi patru ani cursul teologic din seminariul Blaşiului, şi-a însuşit tóte limbile şi sciinţele, cari pe timpul acela şi le putea însuşi cel mai harnic şi mai talentat tinĕr, însă acésta nu a făcut-o din vanitate, ca sĕ scie, nici din ambiţiune, ca sĕ-l laude ómenii, nici din pofta urîtă, ca să se îmbogăţéscă, ci a muncit şi asudat numai cu scopul nobil, ca sĕ se facă dascălul poporului român, sĕ pótă învĕţa pe români tot ce este adevĕrat, bun şi frumos, sĕ pótă lupta pentru emanciparea socială şi politică a némului seu îmbrâncit sub jugul seculariu, şi astfeliu sĕ facă, ca viu sĕ strălucéscă mărirea lui Dumneḑeu, întru mărirea poporului român eliberat din sclăvie şi înălţat prin sciinţă şi cultură.

Pentru aceea în anul 1835 îl vedem aruncându-se cu tot focul tinereţei pre cariera profesorală, totdeuna spinósă, ér pe atuncia nespus de rĕu retribuită. Propune mai întâiu tainele naturei în cursul filosofic din Blaşiu, şi când observă, că o cetate puternică, locuită în numĕr fórte mare de români, are lipsă de dascăl românesc, el nu-şi pregetă a se presenta înaintea episcopului sĕu Ioan Leményi, acest părinte bun şi iubitoriu mare de cultura némului românesc, şi cere binecuvêntarea lui spre a puté respândi învĕţătura şi lumina între fraţii sei din Braşov, de cari era legat cu puternicele legături ale sângelui românesc, deşi se deosebia de ei prin credinţă. In timp de nóué ani 690 de elevi ai scólei sale învaţă dela dînsul a fi români înfiăcăraţi, ómeni cu frica lui Dumneḑeu, propagatori zeloşi ai culturei românesci, şi întemeiători ai măreţelor institute culturale, cari astăḑi înfrumseţéză Braşovul şi-l fac atât de important în viaţa nóstră culturală. Şi dacă la anul 1845 sfatul medicilor şi interesele mari ale naţiunei române îl silesc sĕ se despartă de cariera profesorală, el nu a încetat a fi cel mai neobosit apostol al scólei române, şi al culturei naţionale, şi putem ḑice, că multe, fórte multe dintre scólele românesci, şi dintre instituţiunile nóstre culturale, atât dincóce cât şi dincolo de Carpaţi, numai cuvêntului sĕu fermecĕtoriu, numai influinţei sale binecuvêntate, numai înţelepciunii sale admirabile şi iubirii sale învăpăiate de ném, avem sĕ le mulţămim.

Ce a fost el pentru Braşov şi prin Braşov pentru cultura tuturor românilor, a recunoscut-o comitetul parochial român gr. oriental din cetatea internă a Braşovului în anul trecut cu ocasiunea iubileului de 80 de ani dela nascerea marelui apostol al culturei naţionale.

La propunerea lui s'a format în 1837 un fond al scólei române în cetatea Braşovului. Cuvêntarea lui despre scólele naţionale, ţinută înainte cu 57 ani şi trecută la protocol, prin care a arĕtat, că acelea sunt neapĕrat de lipsă a se înfiinţa in Braşov, cuprinde un program despre cele ce s'au înfiinţat. Rugarea înaintată în 4 Maiu 1850 la ministrul de culte şi instrucţiune publică din Viena, ca sĕ se dea românilor din Braşov concesiune pentru zidirea unui gimnasiu, a eşit din pénă măéstră a lui George Bariţiu. Lucrarea lui ca notariu al representanţei bisericesci din cetatea Braşovului dela anul 1846 până la anul 1855, adecă în timpul, când s'a tractat despre înfiinţarea gimnasiului român din Braşov, şi anume propunerile lui din şedinţa dela 18 August 1851 se vĕd astăḑi realisate. Planul aşternut în şedinţa din 18 Februariu 1855 pentru o scólă reală şi comercială încă l'a vĕḑut esecutat spre cea mai mare bucurie a némului românesc, şi ca sĕ me esprim cu cuvintele amintitului comitet parochial, „terenul culturei era numai o ţelină, când s'a dus Bariţiu la Braşov, şi astăḑi vedem un pământ roditoriu. Seminţele aruncate în pământul lucrat de dênsul le vedem dând róde îmbelşugate“.

Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român în mare parte este opera lui. El a lucrat statutele ei în anul 1860. El a servit-o cu abnegaţiune şi zel admirabil în calitate de secretariu, de redactor şi de preşedinte pururea însufleţit pentru scopul ei sublim, şi dacă astăḑi vedem Asociaţiunea organisată într'un corp moral, bine închegat, dacă astăḑi privim cu mândrie la institutul superior de fetiţe, care este o podóbă a Sibiiului şi a némului românesc, dacă astăḑi femeea română a început a fi un factor puternic în viaţa nóstră culturală, naţională şi chiar politică: un sentiment de adêncă gratitudine se stêrnesce în pepturile nóstre faţă de preşedintele Asociaţiunii transilvane, care şi întru adâncile sale bĕtrâneţe, ḑiua nóptea se jertfia pentru educaţiunea viitórelor mame române, a acestor odrasle fragede, între care petrecea mai bucuros ca ori unde luminându-le, învĕţându-le, îndemnândule la vîrtute şi aprinḑênd într'însele focul sacru al românismului.

(Va urma.)

Cestionariu istoric.

de

Nic. Densuşian.

(Urmare.

XIII.

323. Ce spun bĕtrânii, ce fel de popóră sau limbi păgâne au călcat în vechime ţĕrile acestea şi au făcut rĕu românilor?

324. Se vorbesce ceva pe acolo în popor despre o pustiire mare şi grósnică a ţĕrei, anume că odată satele şi oraşele de acolo se fi fost arse, dĕrîmate şi asemânate cu pământul?

325. Ce spun bĕtrênii despre satele de acolo numite:

— Arşi? — Pârliţi? — Speriaţi? — Vaidei? — Risipiţi? — Adunaţi? —
— şi pentru ce se numesc aşa?

326. Se vorbesce ceva pe acolo, că a fost odată împuţinarea lumei, în cât abia se întâlnia om cu om?

— şi din ce pricină se împuţinase asa tare lumea?

327. Când veniau limbi păgâne în ţéră ce făceau ómeni de acolo, unde fugeau dênşii cu familiile şi cu averile lor?

328. Spuneau ceva bĕtrânii, că odată se fi venit pe acolo nesce popóră sau limbi păgâne cu numele de:

— Goţi, (Guţi)? — Gotini? — (Gutini)? — Godini (Godeni)? — Ostrogoţi? — Visigoţi? — Vandali (Vanduli)? — Gepizi? — Eruli? — Schiţi?
— Borani? — Taifali? — Victofali?
— Cărpi (Carpiani)? — Astingi (Astringi)? — Silingi? — Hermunduri?
— Bastarni? — Tăuţi? — Roxolani?
— Cemandri? — Longobarḑi? — Alani? —

— ori dacă se află pe acolo vre-un sat ori cătun ori munte cu numiri asemănate?

329. Se vorbesce ceva pe acolo, că în vechime românii se fi fost supuşi păgânilor şi anume ce fel de păgâni erau aceia?

330. Se vorbesce ceva în popor, că odată se fi stăpânit nemţii ţinutul de acolo?

331. Ce fel de nemţi erau aceia?

— creştini sau păgâni?
— aveau ei cetăţi?
— unde era scaunul domniei lor?
— cum trăiau?
— şi ce s'a întêmplat cu ei?

332. Se află cumva pe acelo vre-un sat ori loc numit:

— Craiu? — Crăiţă? — Crăiesci? — Muntele Craiului? — Pétra Craiului?
— Fântâna Crăiesei?
— şi pentru ce se numesc aşa?

333. Se află cumva pe acolo vre un sat ori loc cu numirea de:

— Nemţi? — Totesci? — Tăuţi? — Gotesci? — Godinesci?

334. Se află pe acolo vre un sat ori munte cu numele de Bodean ori Godean?

— şi ce se vorbesce despre satul ori muntele aceste?

335. Se află în ţinutul de acolo vre un sat, unde ómenii de comun se aibă o statură 'naltă, un corp mare, pĕr roşu înflăcărat, şi ochi vineţi?

336. Ce cuvinte nemţesci se află în limba ţeranilor români de acolo?

337. Intrebuinţeză pe acolo poporul cuvintele de:

— ariman? — ghiabur? — — gaiu?
— sala sau şală? — scabin? —
— şi ce însemnare au?

338. Se află la ţĕranii români de acolo nume ori conume nemţesci?

339. Nume ori conume terminate în riche? d. e. Vetriche etc.

340. Nume ori conume terminate în bur? d. e. Brandibur etc.

341. Nume ori conume terminate în fred sau frid? d. e. Amalafrid etc.

342. Ori terminate în mir? d. e. Stanimir, Tatomir etc.

343. Nume ori conume terminate în mund sau mut? d. e. Torismund sau Torismut.

344. Nume ori conume terminate în manu? d. e. Gociman, Telman, Petriman etc.

345. Nume ori conume, cari se rostesc de popor cu Hla început? d. é. Hampu, Horast, Haneş, Henţ etc.

346. Se află cumva la ţĕranii de acolo numele ori conumele de Varvar şi Duşman?

347. Ori dacă se află pe acolo vre un sat cuenumele de Varvari, Duşmani?

348. Se povestesce ceva de bĕtrêni, à odată ar fi venit peste ţéra acésta nesce ómeni scurţi, negricioşi, urîţi cu nasul turtit cu faţa brăsdată cu ferul ars, şi cum se numiau aceştia?

349. Se află cumva pe acolo vre un loc, vre un sat, cetate ori drum cu numele de Hunie?

350. Se află cumva la ţĕranii de acolo numele ori conumele de Hun?

351. Se povestesce ceva pe acolo despre nesce crai cu numele de:

— Atila (Aţel, Eţel sau Heţel)?
Alarichu?
Băian? —

(Va urma.)

---

*) Cap. VII. 27.

*) Bernard In cant. serm. XXXVI Nr. 3,

Loterie.

Mercuri, 10 Maiu, 1893 n.

Brünn: 50 4 21 25 67

Nr. 408/1893 [59] 1 –3

Anunț.

Zidirea bisericei gr. ort. din parochia Totoiu, protopresbiteratul Albei-Iulia sĕ dă în întreprindere pre calea licitațiunei minuende, care se va ține la fața locului, **Duminecă la 4 Iuniu st. n. în localul scólei române gr. or.** pre lângă suma preliminată de **4126 fl. 22 cr.** dând comuna bisericéscă pétră, var, cărămidă și nășip. Dela întreprindĕtori se recere, că înainte de începerea licitațiunei sĕ depună un vadiu de **10**% în numĕrariu sau în hârtii de valóre.

Planul de zidire, preliminariul de spese și condițiunile de licitare sĕ pot vedé la oficiul protopresbiteral. Comitetul parochial își reservă dreptul a da în întreprindere și separat lucrul zidariului, bărdașiului, mĕsariului și pleuariului, începênd licitarea minuendă dela sumele statorite în preliminariul de spese, la cas când nu ar afla destulă garanță în un intreprindĕtoriu, pentru întreg edificiul.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral și cel parochial.

Alba-Iulia, 26 Aprile, 1892.

La însărcinarea comitetului parochial:

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Die Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.), Zürich sendet direct an Private: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual, und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) porto- und zolfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

1 [6] 7

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2. 15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	9.22	11.19	**Szolnok**	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
2.12	5.53	—	11.53	12.57	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos. **Cluș.** pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.20	6.18	pl. sos.		10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.34	Apahida	—		4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.34	**Ghiriș**	—	—	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.57	**Cucerdea**	—	9.23	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—	Ujóra	—	8.54	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—	Vințul-de-sus	—	—	2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.22	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.38	sos. **Teiuș.** pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.43	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.14	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.48	sos. **Copșa-mică** pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.12	—	—	3.03	9.50	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	10.06	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.28	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	11.04	Sighișóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.19	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.27	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de persóne	—	8.43	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.17		Tren accelerat	9.18	1.35	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.05	2.09	sos. **Brașov** pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31	**Predeal**	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	--	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Murĕș-Ludoș — Bistrița

—	—	—	—	4.—	Murĕș-Ludoș	—	—	—	—	7.21
—	—	—	—	6.48	Țaga-Budatelic	—	—	—	—	4.15
—	—	—	—	9.59	Bistrița	—	—	—	—	1.16

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	10.35	4.22		**Simeria**	9.5!	3.27	9.35	—	
—	7.21	12.23	5.42		Hațeg	8.36	1.54	8.25	—	
—	9.45	4.—	8.36		**Petroșeni**	6.—	10.50	6 20	—	
5.—	—	4.25	—.—			—.—	10.—	—		9.10
6.12	—	5.37	—.—		**Vulcan**	—.—	9.50	—		8.15
6.35	—	6.—	—.—		**Lupeni**	—.—	8.30	—		7.40

Arad — Timișóra

—	6.15	11.30	5.58		**Arad**		9.44	3.50	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.46	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		**Timișóra**		8.—	1.11	8.15	—

Ghiriș — Turda

7.48	10.35	3.40	10.24		**Ghiriș**		5.10	9.50	2.50	9.10
8.08	10.55	4.00	10.44		**Turda**		4.50	9.30	2.30	8.50

Sighișóră — Odorheiu

—	—	4.30	11.25		Sighișóră		10.52	6 10	—	—
—	—	7.21	2.11		Odorheiu		8.15	3.15	—	—

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	11.44		Zelău		2.10	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. **Copșa-mică** sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Șeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneș	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. **Sibiiu** pl	7.44	10.17	4.49	--	- -
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	-—	Șelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veștem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Șebeșul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtișóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viștea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beșimbav	4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	-	Sâmbĕ a inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	**Budapesta**	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	**Szolnok**	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. **Arad** pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2.34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57						
—	—	8.08	--	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	**Simeria** (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	**Alba-Iulia**	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38	sos. **Teiuș** pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.20	2.41		**Cucerdea**		7.40	2.37	8.25	1.15
—	3.26	9.11	3.27		Ludoș		7.—	1.56	7.41	12.31
—	5.07	11.39	5.14		**Oșorheiu**		5 30	1.51	5.54	10.05
—	5.50	12.20	5.36				5.18	12.25	5.05	9.35
–	7.25	1.55	7.15		**Reghinul-săs.**		3 50	9.35	3.22	8.—

Simeria (Piski) — Hunedóra

—	10.50	4.40	9.56		**Simeria**		5.28	3.20	8.10	—
—	11.13	5.03	10.08		Cerna		5.11	3.—	7.50	—
—	11.48	5.38	10.32		**Hunedóra**		4.46	2.32	7.22	—

Brașov — Zernești

—	—	8.35	4.55		**Brașov**		6.29	1.44	—	—
—	--	10.28	6.36		**Zernesci**		5.—	12 20	—	—

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

—	5 20	8.50	3.10		pl. **Brașov** sos.		8.25	5.32	9.25	—
—	6.01	9.31	3.53		Prejmĕr		7.47	4.54	8.47	—
—	7.04	10.32	5.03		Sepși-S.-Georgiu		6.53	3 53	7.48	—
—	8 40	12.08	6.41		Covasna		5.26	2.16	6.06	—
—	9.26	12.54	7.26		sos. **Kezdi-Oșorheiu** pl.		4.30	1.10	5.—	—

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 48. Sibiiu, Marți, 4/16 Maiu 1893. Anul XII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori
15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 3 Maiu, 1893.

Casa magnaților din Budapesta, precum sciut este, a dat în 10 Maiu c. un vot de neîncredere guvernului, în ceea ce privesce politica bisericéscă urmată de el, un vot, care póte sĕ fie fatal pentru el, în ori ce cas însĕ este descurajator. Casa magnaților, după o discusiune de dóuĕ ḑile, primind cu o maioritate de 25 voturi propunerea lui Szapáry Géza, a condamnat politica guvernului, pe care tecstul propunerii o caracteriséză de o politică, care atacă la fundament statul și societatea și sancționéză nereligiositatea. Acésta este într'adevĕr o critică aspră, dar nu putem sĕ ḑicem, că nu e justă. Cine a urmărit cu atențiune motivele guvernului, cari l'au îndemnat se păşéscă pe acest teren și modul și forma procederii lui în aceste cestiuni, cine a fost cu luare aminte la frămêntările, ce s'au ivit între cetățeni, îndată ce au fost reformele anunțate în principiu, n'a putut sĕ fie surprins de votul casei magnaților. Cel mult îl va fi surprins neobicinuința lucrului, căci într'adevĕr se întêmplă rar în viéța constituțională, ér în Ungaria nu s'a întêmplat nici odată un asemenea cas, ca un factor al legislativei se pășéscă atât de hotărît contra politicei inaugurate de guvern.

Confesiunile cele mai puternice, la cari aparține maioritatea locuitorilor țerii, marea maioritate a populațiunii, care o forméză la noi naționalitățile, îndată ce guvernul a anunțat proiectatele și până acum mult discutatele reforme, s'au grăbit unisono a protesta contra întroducerii lor și a declara, că ei află de prisos aceste reforme, ba le află păgubitóre intereselor lor bisericesci și naționale.

In acest sens s'au declarat prelații catolici, ca representanța bisericei catolice, în acest sens s'au declarat adunările de protestare ale diferitelor naționalități, în acest sens s'au declarat representanța bisericei nóstre ortodocse în sinódele ei din anul acesta.

Dar cu tóte aceste guvernul a persistat pe lângă politica sa. A persistat basat pe maioritatea sa, am puté ḑice, maioritate oficială. Ea este formată în dietă din deputații guvernamentali, ér în țéră din membrii congregațiunilor comitatense, cari au fost puse la cale a se aduna și a-și da votul lor aprobător față de politica bisericéscă a guvernului. Aceste, în tot locul, unde s'au pronunțat, s'au pronunțat favoritor pentru guvern. Noi scim însĕ cât valoréză aceste pronunțări, încât pentru espresiunea opiniunii publice. Mai nimerit le-a caraterisat episcopul Schlauch în vorbirea sa din casa magnaților ținută acuma la 9 Maiu, ḑicênd:

> Sceneriile, cari au fost provocate prin comitate și orașe, reduse la adevĕrata lor valóre, în ochii bărbatului de stat serios, sunt fallacii. Poporul este departe de tóte aceste. Aci sĕ póte ḑice, că nu totdeuna vreau ceeace fac și nu tot deuna fac, ceea ce vreau.

Acum, după votul casei magnaților, se nasce întrebarea, că ce va face guvernul? Ministrii s'au arătat în casa magnaților și după votare, fórte liniștiți, dând a înțelege, că nu le pasă de votul magnaților și că ei vor merge mai departe și până în capĕt pe calea apucată. Ba un membru al guvernului a ḑis, că votul casei magnaților nu este altceva, decât că vre-o 80 de ómeni privați și-au manifestat părerea lor deosebită de programa politică a guvernului, voind astfel a reduce însemnătatea votului. De altă parte se ḑice, că guvernul are și în casa magnaților maioritate și când vor veni la discusiune proiectele bisericesci, sĕ va folosi de ea. Acum n'a voit sĕ-și ducă în foc tóte reservele.

Este acésta adevĕrat ori nu, nu scim; și e întrebare, că óre liniștea și nepăsarea guvernului nu e numai prefăcută pentru ochii lumii? Aceea însĕ o scim, că tótă lumea nepreocupată vede în acest vot căderea programei bisericesci a guvernului. Magnații prin atitudinea lor au dat a sĕ înțelege, că proiectele guvernului, și de vor fi votate din partea dietei, când vor fi presentate lor, le vor respinge.

Noi scim, că acésta nu sĕ va face de dragul nostru, nu pentru biserica și națiunea nóstră, ci pentru-că așa cer și interesele celor ce și-au dat votul lor în 10 Maiu contra guvernului, în locul prim interesele catolice.

Acésta se vede și de acolo, că archiereii nostri n'au fost încunosciințați despre manevra, ce s'a proiectat și făcut acum în casa magnaților, când la ordinea ḑilei era pusă numai votarea bugetului.

De aceea trebue deoparte sĕ ne mirăm de autorul primarticolului apărut în nrul de Duminecă din 2/14 Maiu a. c. al „Tribunei", că este atât de scurt vĕḑĕtor, ér de altă parte suntem din nou siliți a constata cu părere de rĕu puținul simț de dreptate și rĕutatea, ce transpiră din acel articol, față de biserica nóstră ortodocsă și față de capii ei, despre cari autorul articolului constată, că n'au luat parte la ședința casei magnaților, ér despre archiereii bisericei române gr.-cat., cari, afară de unul, asemenea n'au fost de față în casa magnaților, tace tăcerea pescelui.

Archiereii noștri, fie asigurată „Tribuna", 'și vor face datorința la timpul seu, ér încât pentru proiecte când ele vor fi presentate, fie respinse de maioritatea casei magnaților din ori ce motive, respingerea nóuĕ încă ne va fi binevenită.

Revista politică.

In 21 Maiu a. c. se va desvălí în Buda monumentul ridicat în amintirea honveḑilor căḑuți în revoluțiunea dela 1848/9. Se scie, că sub ministeriul Szapáry afacerea acésta devenise fórte odiósă. Desvălirea era sĕ se facă încă sub regimul Szapáry, dar ea s'a amânat tocmai din causă, că opozițiunea luase o atitudine amenințătóre și nici chiar armata comună n'a rĕmas sĕ nu fie trasă în glodul discuțiunilor din dietă. Afacerea monumentului a fost cea mai puternică lovitură dată lui Szapáry, pentru ca sĕ-și părăséscă scaunul de ministru președinte.

Fiind aprópe terminul pentru desvălire și pentru a nu se nasce ér scandaluri, Wekerle a conferit cu matadorii partidelor din oposițiune și a ajuns la un compromis, ca adecă o deputațiune a casei deputaților sub conducerea președintelui Bànffy sĕ depună în numele dietei o corónă.

Compromisul acesta, care a și fost primit de dietă, a dat ansă la o vehementă discusiune în conferența de Vineri a partidei independente. Partea cea mai mare a membrilor s'au alăturat la propunerea lui Meszlényi, — carea însĕ în dietă a picat, — că adecă guvernul sĕ ia parte ex offo la serbare; de asemenea se ia parte deputații și honveḑimea. Eötvös presidentul partidei care a luat parte la compromis, a anunțat că se va retrage din presidenție, dacă nu se va primi compromisul. Retragerea lui s'a îndeplinit, ea póte sĕ aibă și alte consecuențe.

* * *

Votul de blam dat guvernului de casa magnaților a umplut de mare amărăciune nu numai partidul liberal, dar și pe oposiționali. Presa de tóte colorile combate procedura magnaților și îi încarcă cu epitete, care nu s'au obicinuit până acum. In acéstă privință presa oposițională se întrece cu cea guvernamentală. Ḑiarul „P. Napló" anunță, că în clubul partidului independent Eötvös a dăscălit reu pe deputații Kinz, Szacsvay și Szederkenyi, pentru-că în comisiunea administrativă au combătut mai multe puncte din proiectul pentru întroducerea matriculelor de stat. Eötvös s'a esprimat, că fie-care patriot bun trebue sĕ nisuéscă ca proiectul guvernului sĕ fie primit cu unanimitate, căci

---

FOIȚA.

Poesii poporale

din Țéra-Oltului (jurul Avrigului) adunate de *„Ioan"*.

(Urmare)

Pentru hoțul, care fură,
Stă sórele'n loc și jură,
Ér luna din graiu grăia
Stăi tu sóre nu jura
Că ș'aséră 'ntr'un târḑiu
Șepte cai ține de frêu.
Șepte mândre-i da rachiu.

Jură lună pentru mine
Că nu m'ai vĕḑut cu nime,
Că stelele jură tóte
Că's fată cu direptate,
Éră luna păgâna
Ea a ḑis, că n'a jura,
Că m'a vĕḑut într'o séră
Sub umbruța gardului,
In brațele badiului,
Sub umbruța portiții
In brațele bădiți.

Tinerea m'am măritat,
Rea sócră mi-am căpĕtat,
Când dă'n câne dă și'n mine,
Cătră câne ḑice nea
Cătră mine nea cățea,
Dă'n câne de dóuĕ ori
Și'n mine de nóuĕ ori,
Dac'am vĕḑut că-i așa
Mi-am pus secerea la brâu
M'am dus la holda de grâu,
Secerai până la prânḑ
Tot cu lacrămi și cu plâns,
Tóte sócrele veniau,
De prânḑ la nurori duceau,
La min' nime nu venia.
Secerai păn' la améḑi,
Tot cu lacrămi pe obraz,
Secerai păn' cătră séră,
Écă sócra ca o bală,
C'o țîr de zamă amară,
Hai tu noro de mânâncă,
Nu ține pe mine dâcă,
Nu mânânc mâncarea-și foc,
Dacă n'am avut noroc.
Dac'am vĕḑut că-i asa
M'am făcut o păsărea,
Sburai la nănașa mea,
Nănașa așa-mi grăia
Hîș tu mică păsărea
C'am avut o fină'n lume
Și nu-i mai aud de nume,
Dac'am vĕḑut că-i așa
Me făcui o păsărea
Sburai la măicuța mea,
Măicuța din grai grăia,
Hîș tu mică păsărea
C'am avut o fică'n lume,
Și nu-i mai aud de nume.
Eră eu din grai grăiam:
Maică măiculița mea
Am avut iubit în sat
Și tu maică nu m'ai dat,
Că tu maică te-ai temut
C'oi veni după 'mprumut,
Si nu-l vei vedea mai mult,
Că maico m'ai dat departe
Sĕ viu cu desagii'n spate.

Măică norocelul meu
Ce-ai făcut maică cu el?
Eu ți-oi spune fiica mea
C'am trecut pe lâng'un tĕu,
S'o 'necat norocul tĕu,
Și-am trecut pe lâng'un lac
Norocul ți s'o'necat,
Sunt fete de pătrupop
Și nici ele n'au noroc,
Éră tu o pĕcătósă
Cum sĕ fi mai norocósă?

Când se 'ncepe dragostea
Rĕsare pe ceriu o stea,
De-o fi dragostea curată
Mare-i stéua ca o rótă
De va fi cu viclenie
Mică-i stéua și roșie.

Mândro pentru ochii tĕi
Ași veni séra la voi,
Pentru gura mumăta
Nu mĕ lasă inima,
Pentru ai vostri de-acasă
Inimuța nu mĕ lasă.

Trandafir cu trei crăcuțe
Am avut o mândruliță
Și-am lăsat'o sĕ mai créscă
Minte'n cap sĕ-și dobêndéscă,
Ér eu dac'o am lăsat
Ea s'a pus s'a măritat
Și de scire nu mi-a dat,
Că și eu o-aș fi luat
Măcar n'am fost de'nsurat
Nice ea de măritat,
Dar de s'ar fi măritat
Dela noi al treilea sat
Nu mi-ar fi așa bănat,

☞ *Din causa sfintei sĕrbători „Inălțarea Domnului nostru Isus Christos", Nrul procsim al fóiei nóstre va apărea Sâmbătă în 8 Maiu a. c. st. v.* ☜

numai astfeliu se va puté da un respuns demn votărei din casa magnaţilor.

* * *

Cabinetul Tricupis din Grecia şi-a dat demisiunea, care a şi fost primită din partea regelui. Causa căderei guvernului se atribue în prima linie stărilor financiare nefavorabile din Grecia. Regele pertractéză cu Sotiropulos şi Ralli pentru formarea noului cabinet. Foile engleze aduc scirea, că e temere pentru o rĕscólă, în care cas Grecia s'ar compromite cu totul economicesce şi moralicesce.

* * *

După disolvarea parlamentului german au si început agitaţiile electorale în tótă Germania.

Caracteristica luptei începute este scisiunea, care s'a produs în sinul a dóuĕ partide: mai mare în sinul partidului german-liberal (deutsch freisinnig) şi mai puţin însemnată în sinul centrului catolic. Aceste scisiuni sunt, în adevĕr, cele mai favorabile prognosticuri pentru sórtea proiectelor militare în viitoriul parlament.

Partidul german-liberal este cu desĕvêrşire desfiinţat. Pe ruinele lui se înfiinţéză dóuĕ fracţiuni nóuĕ: una care rĕmâne credinciósă şefului, Eugen Richter şi continuă a lupta împotriva proiectelor militare, va purta numele de „partid progresist"; ceealaltă fracţiune disidentă, se va numi „uniunea liberală" sau „partidul liberal".

Cea dintâiu din aceste fracţiuni şi-a şi publicat manifestul electoral iscălit de Eugen Richter şi Friedrich Paier, „din insărcinarea partidului". Acest manifest începe cu desvoltarea motivelor, pentru cari partidul progresist a votat împotriva proiectelor militare. Argumentul principal e cunoscut: se aruncă prea mari sarcini pe umerii poporului. Manifestul continuă spunênd, că guvernul, arătându-se pe de o parte duşman reformelor populare, pe de altă parte se dovedesce prea slab faţă de planurile reacţionare. Din causa slăbiciunei guvernului e ameninţată şi soliditatea valutei şi lărgirea tratatelor comerciale. Reacţionarii prind puteri şi deja cer desfiinţarea votului universal.

Din sinul centrului se anunţă demisiunea dlor Dr. Porsch şi de Huene (propunĕtoriul proiectului de compromis) din comitetul dirigent al acelui partid, nu însĕ şi din partid.

Organul conservatorilor „Kreuzzeitung" a dat într'un articol, cuvêntul de ordine pentru viitórele alegeri; principala caracteristică a acestui cuvênt de ordine este accentuarea antisemitismului.

Naţionalii-liberali au publicat şi ei un manifest, pledând pentru necesitatea întărirei forţei armate a Germaniei.

In ce privesce programul guvernului pentru viitórele alegeri, el este întreg în reforma militară, şi anume pe temeiul proiectului de compromis al lui de Huene.

Acest proiect este de altfel acela, pentru, sau contra căruia sunt chemaţi a se pronunţa mai ales alegĕtorii germani în alegerile viitóre. Nu va fi dar de prisos sĕ reamintim aci punctele importante ale acestui proiect:

Articolul întâiu al proiectului ficséză efectivul de pace al armatei germane, la suma de 479.229 de ómeni şi acésta pentru timpul dela 1 Octobre 1893 pănă la 31 Martiu 1899. Voluntarii nu se socotesc aci. Efectivul sub-oficerilor va atârna dela ficsarea bugetului imperial, de asemenea al oficerilor, medicilor şi amploiaţilor.

Dela 1 Octobre 1893, infanteria va numĕra 538 batalióne şi 173 semibatalióne, cavaleria 465 escadróne, artileria de câmp 494 baterii, artileria pedestră 37 batalione, pionerii 24 batalióne, trenul 28 batalióne.

Articolul al doilea ficséză serviciul activ, pentru cavaleria şi artileria de câmp la trei ani, ér pentru tóte celelalte arme la doi ani. In cas de lipsă, însĕ acestia vor mai puté fi ţinuţi sub drapel prin o ordonanţă a împĕratului.

După proiectul acesta, armata germână se va vedé sporită cu 13.800 de ómeni, ér sporiul necesar de cheltueli se va ridica la suma de 55 de milióne de mărci.

* * *

In timpul din urmă s'a pornit în Francia o mişcare latentă în favorul unei schimbări a situaţiunei politice şi adecă în douĕ direcţiuni, una cu privire la disolvarea camerei şi alta cu privire la chemarea în fruntea republicei a unei persóne militare în locul unei persóne politice. In Paris a apărut de curênd o broşură, în care s'a stabilit candidatura generalului Saussier pentru preşedinţa republicei. Acésta broşură de opt pagini, descrie viaţa generalismului armatei francese şi asigură, că Saussier va întemeia un guvern tare şi respectat, care e fórte necesar cu privire la împrejurarea, că fracţiunea demagogică îşi ridică capul. Generalul e lăudat şi ca amic al poporului şi ca soldat vitéz, care va sci sĕ-şi apere patria atât faţă de duşmanii esterni cât şi faţă de duşmanii interni. Prin cercurile politice sĕ ventiléză cestiunea *disolvării camerei*, care însĕ întîmpină resistenţă din partea acelor deputaţi, cari se tem că nu vor mai fi aleşi. Scirile mai próspete asigură că dîsolvarea nu se va face.

Noutăţi.

3/15 Maiu. Eri, Luni, s'au împlinit patruḑeci şi cinci de ani, de când 40,000 mii de români, adunaţi din tóte părţile ţerei Ardélului, la Blaşiu, pe Câmpul libertăţii, au jurat credinţă tronului, patriei, dar au jurat şi loru-şi, că se vor iubi ca fraţii, şi că vor lucra toţi în unire pentru causa sântă a românismului.

Eri s'a împlinit 45 de ani, de când conducĕtorii poporului, părinţii nostri, ai generaţiunii de acuma, au fost fericiţi a saluta ântâia-óră după mulţi secoli poporul adunat şi a-i da învĕţături şi poveţe, cum sĕ lucre, ca prin puterile sale sĕ se ridice.

De atunci trecut-au 45 ani şi învĕţăturile prins'au rădăcini. Românii, scoşi din amorţélă şi ridicaţi prin sine însuşi, au progresat în tóte privinţele şi dacă n'au ajuns la o stare mai bună, ca cea de aḑi, causa este nu în rîvna şi silinţele nóstre, ci în vitregitatea timpurilor. Memoria ḑilei de 3/15 Maiu ne încuragiază a merge mai departe înainte, a lupta pe tóte terenele între margine legale, căci lupta e viéţă, ér odichna e mórtea; memoria ḑilei de 3/15 Maiu ne admoniéză, ca se fim toţi strins uniţi, cum a fost poporul pe câmpul libertăţii, căci numai aşa ne vom puţé apĕra cu succes avutul nostru naţional cel mai scump, biserica şi scóla, legea şi limba, ér vorba românului ḑice, că Dumneḑeu te ajută, dacă te ajuţi şi tu pe tine.

* * *

Sinod. Sântul sinod al sântei biserici autocefale ortodocse române a fost convocat în sesiune de primăvară pe 1 Maiu a. c.

* * *

Legea clerului. Proiectul de lege pentru salarisarea clerului român din România a trecut, după o lungă discusiune, şi prin camera senatului şi s'a primit cu unele modificări.

* * *

Camerele din România. In şedinţa de Sâmbătă a camerei dl prim ministru Catargiu a dat cetire decretului regal, prin care sesiunea estraordinară a corpurilor legiuitóre se prelungesce până la 12 Maiu esclusiv.

Acelaşi decret s'a cetit şi în senat de cătră dl P. P. Carp, ministrul domeniilor.

* * *

Óspeţi împĕrătesci la Bucuresci. „Pester Correspondeuz" primesce din Viena din isvor sigur scirea următóre: „Eventualitatea, că gloriosul nostru monarch, împreună cu înaltul sĕu óspe, împĕratul german, va visita pe regele României în tómna acésta, a întrat în sfera de mare probabilitate. In urma acesteia şi pertractările comerciale în curgere vor lua de aici încolo un curs mai repede. Ar trebui, ca sĕ stăm pe piciorul cel mai amical cu statul vecin înaintea visitei, nu numai pe tĕrêm politic, ci şi economic".

* * *

Academia română a primit din partea tinĕrului Bamberg, fiul cunoscutului profesor Bamberg din Paris, o însemnată donaţiune, constând din preste 300 de volume, tóte privitóre la istoria mai nóuă orientală. Intre acestea se află mai multe uvragie valoróse precum şi atlasuri geografice devenite aḑi fórte rare. Unele dintre acestea valoréză mai multe mii de lei.

* * *

Alegerea metropoliţilor şi episcopilor. Dl ministru al cultelor şi instrucţiunei publice din România a depus pe biroul camerei un proiect pentru modificarea art. 2 din legea pentru alegerea metropoliţilor şi episcopilor.

Legea din 1872, 10 Decembre, despre care este vorba, prevedea la art. 2, că după trecerea de 20 de ani dela promulgarea ei spre a puté fi ridicaţi la demnitatea de metropoliţi sau episcopi candidaţii vor trebui sĕ posédă titlul de licenţiaţi sau doctori în teologie.

Legiuitoriul de aceste vremuri scrie „Timpul" îşi reḑima pretenţiunea pe o credinţă, care nu s'a realisat. Legiuitoriul credea, că clerul va face destule progrese în acest interval de 20 ani, încât, dacă nu toţi, dar cel puţin maioritatea candidaţilor vor poseda titlurile prevĕḑute de lege şi astfel congresul va puté alege între dênşii.

Dorinţele şi speranţele dela 1872 nu s'au realisat. Dacă nu ne înşelăm, dintre toti prelaţii, cari ar dori sĕ fie înălţaţi la demnitatea de metropolit şi episcop, unul sau doi posedă titlurile cerute prin lege.

In asemenea condiţiuni, alegerea unui metropolit, alegerea unui episcop, n'ar mai fi o alegere în adevĕratul sens legal al cuvêntului; ar fi pur şi simplu o desemnare de drept, ar fi prin urmare o abatere dela principiul fundamental al legei.

Ce rĕmâne de făcut?

Nimic alt de cât aceea ce a făcut guvernul actual, propunênd modificarea art. 2 din lege.

Acom, după ce s'a votat legea pentru îmbunătăţirea sórtei clerului mirean, după ce seminariile şi facultatea de teologie vor lua însemnătate mai mare decât în trecut, va fi negreşit permis într'un viitoriu apropiat sĕ nădăşduim, că prelaţii ce vor fi chemaţi mai târḑiu sĕ ocupe scaunul metropoliei sau episcopatului vor poseda şi titluri. Deocamdată, articolul 2 din legea dela 1872 trebue modificat şi sĕ ne mândrim cel puţin, că cei ce aspiră sĕ ocupe locurile vacante astăḑi, în lipsă de titluri, merită încrederea prin dragostea creştinéscă ce au sciut sĕ arate ani îndelungaţi pentru poporul nostru, prin judecata lor dréptă şi cumpănită, prin spriginul ce sciu sĕ dea bisericei şi desvoltărei nóstre naţionale.

* * *

Parastas. Cetim în „Timpul" din 3 l. c: Academia română a ţinut aḑi şedinţă şi a hotărît ca Sâmbăta viitóre, 8 Maiu, sĕ se celebreze în biserica Sf. George un parastas pentru regretatul preşedinte al Academiei, George Bariţiu.

* * *

Invitare. Corpul învĕţătoresc şi tinerimea scolară elementară superióră din Poiana invită la „sĕrbătórea maialului" ce va avé loc Joi la 6/18 Maiu 1893, în bercul numit la „Staule" eventual în scóla cea nóuă. Eşirea cu elevii va fi la 12 óre din ḑi. In pausă elevii se vor produce cu declamări.

* * *

Cazaci revoltati. Din Kiev se anunţă, că o revoltă de cazaci s'a întêmplat deunăḑi acolo. O jumĕtate de regiment s'a revoltat, în contra ofiţerilor, pentru rele tratări. Capii revoltei au împuşcat din ferestre asupra ofiţerilor şi s'au predat numai după 28 de óre, constrênşi de fóme. In luptă au rĕmas 15 morţi şi 15 răniţi.

* * *

Necrolog. Iosif Lissai, comptabil sef al institutului de credit şi de economii „Albina" din Sibiiu, cu inimă sfâşiată de durere, în numele sĕu cum şi în numele lui Gotthelf Netzsch ca tată, şi a fiilor sei minoreni Iuliu, Victor, Ana, Hans, şi Friedrich, aduce la cunoşcinţă încetarea din viéţă a mult iubitei sale soţie, resp. mamă şi fică *Maria Lissai* născ. *Netzsch* întêmplată în 3/15 Maiu a. c. la 5 óre diminéţa după o scurtă suferinţă în etate de 39 de ani.

Rĕmăşiţele pământesci ale mult deplânsei şi neuitatei reposate, se vor petrece la locul de vecinică odichnă, Miercuri, în 5/17 Maiu, după améḑi la 3 óre după ritul bisericei evang. lut.

Fie-i ţĕrâna uşóră şi memoria bine cuvêntată?

Sibiiu, 3/15 Maiu, 1893.

Inundaţiile în România.

Estragem din „Timpul următórea:

Apele Dâmboviţei veneau mari încă de Marţi nóptea, din causa topirei subite a zăpeḑii la munte şi a ultimelor ploi. Pe la órele 4 Dâmboviţa venia cu mare furie, apa se urcase până la nivelul ţĕrmului între Cărămidari ei Grozăvesci şi forma talazuri mari ca pe o mare agitată. Repeḑiciunea apei făcea, că malurile se mâncau necontenit în diferite puncte, ameninţând în tot momentul sĕ lase loc apei sĕ se reverse peste ţĕrm.

Până la órele $5^1/_2$ nu se revĕrsase decât puţină apă, pe o întindere cam de vre-o trei pogóne, formând un lac, pe care se resfăţau câte-va grupuri de raţe, fericite de acest eveniment. Numai dóuĕ case fuseseră încunjurate de apă, însĕ de o adâncime minimă.

Pe la órele 7 şi un cuart, când ajunse dl primar la căderea de apă, aspectul se schimbase cu totul dincolo de viaductul căii ferate. Apa Dâmboviţei, crescênd în mod considerabil, se revĕrsase acum preste ambele ţĕrmuri şi atât Cărămidarii, cât şi Grozăvestii zăceau sub apă. Diga improvisată cu saci spre cărămidari fusese spulberată de apă ca o jucărie şi rîul îşi făcuse acum în acel punct un drum larg, pe unde apa se revărsa în abundanţá, inundând tótă mahalaua Cărămidarilor. Cât despre ţĕrmul opus, apa rîului se revĕrsa preste ţĕrm pe o întindere de mai multe sute de metri şi în câte-va minute întréga mahala a Grozăvestilor fù inundată. Şi apa crescea mereu cu o iuţélă înspăimêntătóre. Tóte casele erau sub apă.

Urgenţa mĕsurilor luate a scăpat pe mulţi nenorociţi dela o mórte sigură.

In adevĕr, nivelul apei în tótă partea inundată se urca cu o fórte mare repeḑiciune. In mai puţin de un sfert de óră un inginer al primăriei a constatat o urcare de 70 centimetri. La multe case apa ajunsese până aprópe de coperiş. Ţipete de femei şi de copii, amestecate cu urletele cânilor înspăimêntaţi, cu strigăte de ajutoriu din tóte părţile, umpleau aerul Era o scenă din cele mai sinistre.

Deja începură a se vedé silhuete de figuri omenesci pe coperişurile caselor, braţe

---

Dar ea ḑĕu s'o măritat
Dela noi a treia casă
Inima mi tótă arsă
Es afară vĕḑuo
Intru'n casă auḑio,
Maica-mi pune de cinat
Eu nu pot de supĕrat,
Ér măicuţa vede bine
Că mi dor de óre-cine,
Taci fiule nu ofta
Decină ţi-i căpĕta,
Arḑă-te focul nĕcaz
Eu de tinĕr te-am mai tras
Mai tragă-te óre cine
Că eu me voi duce'n lume.

Auḑi mândro popa tócă
Eşi afară şi te rógă,
La păreţi la chiotori
Ca sĕ-ţi vie peţitori;
Las' sĕ vie la furcile
Căci au trecut dulcele.

(Va urma.)

întinḑêndu-se în desperare spre ceriu, femei stringênd în brațe pe copilașii lor, cari plângeau și se văetau.

In acest moment începù a funcționa o luntre mare de fer, în care încăpeau vre-o 20 până la 25 persóne, cum și o barcă mică, ce nu putea conținé mai mult de 4 sau 5 persóne.

Cu aceste singure mijlóce — căci nu se mai găsiră în tot orașul alte luntri — se putură face minuni, grație devotamentului persónelor, cari se însărcinară cu scăparea.

Ne-ar fi cu neputință sĕ descriem sprintenia cu care unele femei bĕtrâne escaladau coperișurile caselor, și gimnastica abilă, ce sciau sĕ facă ca sĕ ajungă până la barca de scăpare.

Dar pe când unii chemau cu desperare barca salvatóre lângă ei, așa că conducĕtorii ei nu sciau unde sĕ se ducă mai întâiu, alții refusau ajutoriul ce li se oferia, nevoind cu nici un chip sĕ-și părăséscă căminul și puținul avut ce se afla întrênsul într'o siguranță atât de problematică.

Mii de ómeni sunt grămădiți pe viaductul drumului de fer și privesc atât la Grozăvesti, cât și la Cărămidari, unde casele stau sub apă, unele până la acoperiș, cât și la torentul, care curge pe sub podul căii ferate spre albia Dâmboviței.

* * *

In județe inundațiile încă au fost mari. Rîul Argeș revĕrsându-se a inundat tótă valea Olteniței. Oltenița rurală este în mare pericul. Cătunul Clătești, de lângă Oltenița, precum și comuna Chirnogi sunt deja inundate.

Apele Siretului revĕrsându-se au inundat mai multe sate. Satul Independența este acela, care a suferit mai mult.

Pontonierii lucréză de dóuĕ ḑile pentru a scăpa ce mai e de scăpat. Din fericire nu se semnaléză până acum nici un accident de persóne. Argeșul a debordat inundând satul Grădiștea. De asemenea rîul Neajlov a inundat satul Călugăreni.

La cameră a depus dl ministru un proiect de 200,000 lei pentru a veni cu grabă în ajutoriu celor nenorociți. Asemenea proiect s'a depus și de primariul orașului Bucuresci. După ce se vor constata daunele, se va depune la cameră un proiect de credit de mai multe milióne.

Comitetul de sub patronagiul M. S. regelui pentru ajutorarea inundaților, compus din președintele senatului, președintele camerei, primul președinte al cuții de casație și primariul capitalei, a deschis o subscripție pentru inundați și a redactat un apel.

Cuvêntare

ținută la înmormêntarea lui George Barițiu de Dr. Augustin Bunea.

Luptă bună m'am luptat, curgerea
am plinit, credința am păḑit.
S. A. Pavel II. Tim. 4. 7.

(Încheiere.)

Dar ce mișcare culturală s'a pornit în cei cinci ḑeci de ani din urmă, la care sĕ nu vedem pre Barițiu lucrând cu tot zelul, de care este capabilă o inimă românéscă? Dacă ne întórcem privirea spre Blașiu, îl întimpinăm pe Barițiu mai în tot anul în consiliul de direcțiune al fundațiunei Șulutane, care între altele are și menirea frumósă de a ridica pentru românii transilvăneni o academie de drepturi și toți sciu, că la creațiunile culturale ale marelui archiereu Vancea sfaturile lui Barițiu au fost totdeuna cu bucurie primite. Dacă trecem munții și ne o oprim în capitala României, care este astăḑi centrul culturei românesci, vedem, că nici acolo nu lipsesce persóna indispensabilă a eruditului scriitoriu. Academia română, acéstă corporațiune înaltă a sciinței românesci, acest simbol sublim al unității nóstre culturale, și-a început viața la anul 1866 cu conlucrarea neprețuită a lui Barițiu, care până în ḑiua de astăḑi a ilustrat'o cu atâta splendóre, încât ea s'a simțit fericită a'l alege mai pre urmă pre dênsul de președinte și a'l încungiura cu atâtea semne de iubire, stimă și venerațiune, câte nu a întimpinat până astăḑi alt bărbat devotat culturei nóstre naționale.

Sĕ aruncăm însĕ, triști ascultători, o privire fugitivă și asupra scriitoriului.

Ca toți scriitorii adevĕrați și mari, cari au civilisat, ér nu au stricat omenimea Barițiu încă a urmărit numai un scop sânt, scopul de a rĕspândi adevĕrul, binele și frumosul. Idealul acesta il întimpinăm în tóte scrierile lui și este esprimat cu termini marcanți în „Fóea pentru minte, inimă și literatură“ întemeiată de dênsul la anul 1838, va se ḑică într'un timp, când nimenea nu cugeta, că o astfel de lucrare se póte începe și susținea la românii de dincóce de Carpați. El a voit sĕ cultive mintea românului prin rĕspândirea adevĕrului, fără de care națiunile nu se pot face mari, inima lui prin predicarea binelui moral, fără de care nici o națiune nu póte trăi, și literatura lui prin sădirea frumosului, fără de care nici o națiune nu va fi stimată în concertul popórĕlor civilisate. De odată cu acest scop sfânt voia sĕ ajungă încă și un alt scop nu mai puțin important: cultura limbei românesci. Limba acésta armoniósă, pe care strămoșii nostri ne-au lăsat o moștenire ca pre o comóră prețiósă, ce trebue sĕ trécă din ném în ném până la sfêrșitul vécurilor; limba acésta, în care a trăit națiunea română și este fortăréța ei cea mai puternică, pre care nici hordele barbare, nici instituțiunile slovenesci în biserică și stat, nici viclenia fanarioților, nici loviturile cele mai crâncene ale stăpânitorilor de tot soiul din jumătatea din urmă a vécului acestuia, nu au putut-o sdrobi și ocupa: — limba acésta, începuse a fi fórte desprețuită pre la anii 1830, deși numai cu puțin mai înainte o făcuseră atât de glorióșă scrierile marilor apostoli ai românismului: Șincai, Maior și Clain. A trebuit sĕ vină Barițiu, ca sĕ'i câștige érăși vaḑă și sĕ o faca iubită și prețuită de românii aceia, cari educați fiind în scóle strĕine, abia o mai sciau vorbi. Noi, cari vedem astăḑi avêntul puternic, ce l'a luat limba și literatura românéscă, nici nu putem prețui după merit începutul făcut de George Barițiu, și cu atât mai puțin îl vor putea prețui fii și nepoții nostri. Dar dacă va ajuta Dumneḑeu, despre ce nu ne îndoim nici un moment ca edificiul culturei nóstre naționale sĕ se ridice până la înălțimea, ce o contemplăm în visurile nóstre cele mai frumóse, atunci urmașii nostri sĕ-și aducă aminte, cât de multe sunt petrile, ce zac adênc în pămênt, și ce tari trebue se fie fundamentele pe cari se raḑimă acel edificiu grandios, și atunci sĕ binecuvinte țĕrîna, ce acopere osemintele lui Barițiu și ale înaintașilor lui.

Trecem preste disertațiunile și tractatele istorice publicate de George Barițiu în Analele Academiei române, și preste numĕrósele documente adunate și tipărite de dênsul în „Transilvania“ și în „Observatoriul“, amêndóuĕ redigiate de dênsul, și ne oprim înaintea monumentului, căruia lucrările amintite i-au servit numai de basă, și care i-a încununat tótă activitatea literară. Monumentul acesta pórtă titlul modest: „Părți alese din istoria Transilvaniei pre 200 ani din urmă.“ O comóră de simțiri, de virtuți mari și nobile este ascunsă în acéstă carte modestă: iubire învăpăiată de națiunea română împilată și asuprită, dor nestins de libertate, egalitate și frățietate, indignațiune cumpĕtată, dar adêncă în contra tirăniei și sclăviei, credință neclătită în viitoriul națiunei române, cu un cuvênt, în cartea acésta se află tot, ce a făcut se palpiteze inima lui Barițiu în decurs de 81 ani, tot ce a visat pre pragul vieței sale și pentru ce s'a luptat până la cea din urmă rĕsuflare. Cartea este scrisă mai mult pentru generațiunile de astăḑi, cari au lipsă de cunóscerea trecutului, pentru ca sĕ nu rumpă continuitatea cu luptele părinților, dar lucrul cel mai prețios în opul acesta faptele sevêrșite de Barițiu, care nu numai a scris, ci a și făcut istorie pentru români.

Istoria a făcut'o pre câmpul cel vast al politicei militante. Pre câmpul acesta pe la anii 1830 se vedea numai un popor ținut de vécuri în iobăgie și ignoranță, despoiat de drepturi civile și politice, legat de glia domnilor cu tóte puterile lui fisice și psichice. Scóle numai în Blașiu erau. Poporul și clerul lui batjocorit și brutalisat până și în casa lui proprie. Comunicațiunea spirituală cu România și chiar și cu apusul era mai de tot tăiată pentru românii din Transilvania. Intre astfel de împregiurări grele elevul scólelor din Blașiu, întărit de binecuvêntarea archierdului sĕu, înalță stindardul libertății naționale și cu curagiul patronului sĕu, a sântului George, se întrarméză cu arma puternică a presei politice, edând în anul 1838 „Gazeta de Transilvania“. Glasul lui Barițiu străbate ca un tunet puternic în tóte unghiurile locuite de români, cari se trezesc din somnul cel de mórte, se adună în jurul lui, fac planul de luptă, își dau parolele de lipsă în colónele „Gazetei“. O reacțiune puternică se începe în principatele române în contra dominațiunii muscălesci, pre care nespus de mult a slăbit'o fóia lui Barițiu, ér la noi se pregătesc și oțelesc spiritele pentru adunarea cea mare din 15 Maiu 1848 de pe câmpul libertății de lângă Blașiu. Dela anul 1838 încóce nu este mișcarea națională, nu este adunare de popor, nu esistă congres românesc, nu aflăm ședințe în dieta Transilvaniei, nu conferințe în Sibiiu sau airea, unde Georgiu Barițiu sĕ nu ia parte activă și încă de cele mai multe ori cu rol de conducĕtoriu. El a vĕḑut ideile sale triumfând întocmai precum sfântul George a triumfat asupra bălaurului cumplit. Ideile politice se prefac întrun credeu național, formulat în conferința din 1881 și motivat de însuși Barițiu în „Memorialul“ acelei conferințe. Credeul acesta a străbătut în consciința poporului român. Toți îl sciu, toți îl cunosc, toți îl profeséză, și mulți sufer martiriu pentru el. Sute de tineri învĕțați, cari pentru acest credeu nu-și pot căpĕta aplicațiune în acéstă patrie sfințită de sângele strămoșilor nostri, se despart de părinți, frați și surori, cu inima sângerată își iau rĕmas bun dela plaiurile, văile și codrii Transilvaniei, și-și caută pânea de tóte ḑilele într'altă țară, până când îi mistuesce dorul învăpăiat de vatra părințéscă. Alții îndură cele mai grele prigoniri, și caută cu ele, cum sunt dați în laturi, ca sĕ se împărtășéscă din beneficiile statului nisce venetici, a căror părinți póte nici nu s'au născut în acéstă țéră, ér alții umplu de gemetele și suspinele lor bolțile întunecóse ale temnițelor.

George Barițiu, atunci când a înființat „Gazeta de Transilvania“, a aprins, precum se esprimă el fórte modest, numai o luminărică, însĕ mult a trebuit sĕ se lupte, pentruca acéstă luminărică sĕ nu fie nimicită de censura neîndurătóre, sau sĕ fie stênsă de vêntul pestilențios, care sufla din tóte taberile puternicilor stăpânitori. El a apărat cu multe jertfe și cu mare prudență acéstă luminărică, până când dintrênsa s'au aprins alte lumini mari și puternice, cari vor arde pururea în jurul numelui lui Barițiu ca o aureolă de glorie, și pre cari nici chiar suflarea iadului nu le va mai puté stinge.

Barițiu, triști ascultători, nu este numai glorios, ci se póte numi cu drept cuvênt mare bărbat, pentru că el fapta a iubit'o, dar nu și gloria, care urméză din fapta bună. A sciut sĕ servéscă cu credință némul sĕu, dar nu a căutat sĕ-și câștige merite cu servițiile acestea mari. A făcut tot ce a creḑut, că e bun și necesariu, dar nu a căutat lauda și recunoscința ómenilor. Din contră, când vedea, că lumea românéscă caută cu admirațiune spre înălțimea, la care dênsul s'a sciut avênta, el însuși se mira de acésta, întocmai ca vulturul, care, când sbóră preste înălțimea stâncilor, nu o face acésta, ca sĕ-l admire cineva, ci-și caută locuința sa naturală.

Iubirea de pămêntul acesta, care a fost totdeuna matca românismului, nu l'a lăsat pre Barițiu sĕ priméscă nici chiar funcțiunile cele mai proventuóse, cu cari a fost îmbiat din partea românilor de dincolo, cărora a dat totdeuna mână de ajutoriu, ca sĕ elupte libertatea și înflorirea țĕrei lor.

Credința bisericei sale totdeuna a păstrat'o neatinsă ca o mângăere în ḑile de restriste, și acésta a făcut'o cu atât mai vêrtos, că el fusese chirotonit de lector (anagnoste) și ipodiacon al bisericei catedrale din Blașiu, și dacă nu a îmbrățișat și diaconatul și preoția, acésta este a se atribui numai iubirii sale de ném, care l'a chemat sĕ lupte pe terenul părăginit al culturei și politicei românesci.

Tot ce a avut și și-a agonisit cu muncă onestă și prin conecsiuni familiare, a jertfit pentru fericirea némului românesc, așa încât el a murit sĕrac, pentruca sĕ ne lase pe noi bogați în succese mari, naționale și culturale, și sĕ ne dea un esemplu rar de abnegațiune eroică. Pentru aceea și dênsul póte ḑice cu sântul apostol al némurilor: „Luptă bună m'am luptat, curgerea am plinit, credința am păḑit. Éră ce e mai mult, mi s'a ales mie cununa dreptății, carea o va da mie Domnul în ḑiua aceea, dreptul judecătoriu“.

Cu o ultimă sărutare se desparte de familia sa jalnică, căreia îi lase moștenire vîrtuțile sale creștinesci, românesci și cetățenesci, și suvenirul îngrijirilor sale părințesci de fericirea ei. Un rĕmas bun ḑice Academiei române, al cărei loc presidial îl lasă gol, Asociațiunii transilvane, în fruntea căreia a stat un șir îndelungat de ani și o lasă orfană, consiliului de direcțiune al fundațiunii Șulutane, cu care mai multe lustre a lucrat, direcțiunii institutului de credit „Albina“, al cărei membru a fost, tuturor amicilor și cunoscuților, cari l'au ajutat întru realisarea planurilor lui românesci, și pre urmă îmbrățișând cu căldură tot némul românesc, ocrotit de patronul sĕu sântul George a cărui amintire o serbăm astăḑi, își îndréptă pașii spre plaiurile veciniciei, unde în societatea marilor apostoli ai bisericei nóstre și ai némului românesc, înalță rugăciuni fierbinți la tronul ceresc pentru fericirea, prosperarea și triumful poporului român, care dacă nu va sci afla în munții patriei sale atâta granit ori marmură, cât sĕ însemneze mormêntul lui pentru totdeuna, tot se vor afla destui ómeni de inimă, cari cel puțin în pepturile lor vor păstra memoria binecuvêntată a nemuritoriului și marelui român George Barițiu, a cărui pomenire vecinică va fi! Amin!!

O rugare.

Avênd concediu voiu petrece câte va sĕptĕmâni în Sibiiu pentru de a inventarisa biblioteca și însemnata colecțiune de documente și manuscripte rĕmase mie, după mórtea preaiubitului meu părinte George Barițiu. Me rog deci de toți acei preastimați domni sau p. t. biblioteci, care ar avé vreo pretensiune legal documentată asupra vre-unei cărți ori manuscript din rĕmasul literar al tătului meu a se însinua cu aceea la subscrisul până cel mult la 1 Iuniu a. c. stil. n., spre a puté remite ce e al altuia. Asemenea mĕ rog de aceia, cari vor fi avênd vre-o carte sau manuscript înprumutat dela reposatul a mi'l restituì în acelaș termin pe spesele mele, pentru ca sĕ'l pot încorpora la inventar.

Adresa mea va fi *Sibiiu, Mühl-gasse, (Strada morii) Nr. 8.*

Brașov, 11 Maiu 1893.

Cu tótă stima
I. G. Barițiu.

Convocare.

Membrii reuniunei învĕțătorilor români gr. or. ai despărțĕmêntului Seliște se convócă prin acésta a sĕ întruni la adunarea generală a despărțĕmêntului, ce se va ține în 18 Maiu a. c. st. v. la órele 10 a. m. în edificiul scólei gr. or. din Sĕliște.

Programa:

1. Participarea la serviciul divin în biserica gr. or. din Sĕliște.
2. Raportul comitetului.
3. Una prelegere practică din geometrie.
4. Una prelegere practică din religiune.
5. Reconstituirea biroului (comitetului) pe un nou period.

Din ședința comitetului reuniunei învĕțătorilor români gr. or. din cercul Seliștei ținută în 29 Aprile 1893.

Dr. *Nicolae Maier*, președinte.
Aron Gogonea, secretariu.

Loterie.

Sâmbătă, 13 Maiu, 1893 n.

Budapesta: 86 36 31 83 79

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 13 Maiu n. 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Galbeni împĕrătesci	5.80	5.80
Napoleon-d'ori	9.80	9.76
Mărci 100 imp. germane . . .	60.35	60.35
Londra 10 Livers sterlingi . . .	128.25	123.90
Scrisuri fonciare ale istitut. de credit şi economii „Albina" . .	—.—	101.—
Imprumutul căilor ferate ung. . .	124.—	—.—
Argintul	— —	—.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	120.75	126.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2 a emisiune)	101.30	101.50
Bonuri rurale ung.	96.40	96.50
„ „ croate-slavone . . .	—.—	97.50
Obligaţiunile desp. regaliilor . .	—.—	100.60
Imprumut cu premiu ung. . . .	—.—	—.—

Sz. 2035/893.

Hirdetmény.

A sz. nádaşi ált. határ tagositási ügyben az előmunkálatok megkezdésére, u. m. a képviselet rendezése, a m. mérnök megválasztása és a költség előirányzat elkészitése végett a határ napot 1893 évi Iunius 7-ének d. e. 9 órájára tüzöm ki Sz. Nádas község iroda helyiségében, mely tárgyalásra az öszes érdekelteket és a birtokrendezési mérnököket hirdetményileg azon figyelmeztetéssel hivom meg, hogy az egyik vagy másik érdekeltnek megnem jelenése a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja és hogy azon birtokrendezési mérnökök kik a kérdéses ügyben e m. mérnöki teendöket elvállalni szándékoznak, a szerzödési pontozatok elöterjesztése melett ajánlataikat hozzám, vagy az érdekelt felekhez küldjék be

Erzsébetváros, 1893 évi Aprilis hó 18.

A kir. törvényszéktől.

Báró Apór Zoltán,
kir. törv. biró.

„ARDELEANA" institut de credit şi de economii, societate pe acţii în Orĕştie.

Nr. 146/1892.

Avis.

Institutul de credit şi de economii „Ardeleana" societate pe acţii în Orĕştie (Szászváros) piaţa mare Nr. 2 şi 4 în casele proprii, primesce **depuneri spre fructificare** sub următórele condiţiuni:

a) **Depuneri** făcute la a căror ridicare nu sĕ recere abḑicere, cu **5%**;

b) **Depuneri** făcute cu condiţiunea de a se anunţa ridicarea lor, cu **5½%** şi

c) **Depuneri** făeute pe timp mai îndelungat de către **biserici, scóle, corporaţiuni culturale** ori cu scop **de binefacere cu 6%**.

Depuneri, ridicări sau anunţări se pot efectuí şi **prin postă**.

Orĕştie, la 1 Novembre, 1892.

[53] 3

„Direcţiunea".

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	9.22	11.19		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
2.12	5.53	—	11.53	12.57		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl.		sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.20	6.18	pl.		sos.			5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.34		Apahida		—	10.45	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.34		Ghiriş		—	—	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.57		Cucerdea		—	9.23	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—		Uióra		—	8.54	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.22		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.38	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.43	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.14		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.48	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.12	—	—	3.03	9.50	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	10.06		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.28		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	11.04		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.19		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.27		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de	—	8.43	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.17	per-	Tren	9.18	1.35		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.05	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

—	—	—	—	4.—	Murĕş-Ludoş	—	—	—	—	7.21
—	—	—	—	6.48	Ţaga-Budatelic	—	—	—	—	4.15
—	—	—	—	9.59	Bistriţa	—	—	—	—	1.16

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	10.35	4.22		Simeria		9.52	3.27	9.35	—
—	7.21	12.23	5.42		Haţeg		8.36	1.54	8.25	—
—	9.45	4.—	8.36		Petroşeni		6.—	10.50	6 20	—
5.—	—	4.25	—.—				—.—	10.—	—	9.10
6.12	—	5.37	—.—		Vulcan		—.—	9.50	—	8.15
6.35	—	6.—	—.—		Lupeni		—.—	8.30	—	7.40

Arad — Timişóra

—	6.15	11.30	5.58		Arad		9.44	3.50	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.46	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.11	8.15	—

Ghiriş — Turda

7.48	10.35	3.40	10.24		Ghiriş		5.10	9.50	2.50	9.10
8.08	10.55	4.00	10.44		Turda		4.50	9.30	2.30	8.50

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.30	11.25		Sighişóră		10.52	6.10	—	—
—	—	7.21	2.11		Odorheiu		8.15	3.15	—	—

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	11.44		Zelău		2.10	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43		Şeica mare		9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.17	4.49	—	—
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Şelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veştem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Şebeşul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	—		Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtişóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viştea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beşimbav		4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕta inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.31	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2.34	5.57		Gyorok		10.11	6.20	8.08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06				3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38	sos.	Teiuş	pl.					

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

—	10.50	4.40	9.56		Simeria		5.28	3.20	8.10	—
—	11.13	5.03	10.08		Cerna		5.11	3.—	7.50	—
—	11.48	5.38	10.32		Hunedóra		4.46	2.32	7.22	—

Braşov — Zerneşci

—	—	8.35	4.55		Braşov		6.29	1.44	—	—
—	—	10.28	6.36		Zernesci		5.—	12 20	—	—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

—	5 20	8.50	3.10		Braşov		8.25	5.32	9.25	—
—	6.01	9.31	3.53		Prejmĕr		7.47	4.54	8.47	—
—	7.04	10.32	5.03		Sepşi-S.-Georgiu		6.53	3.53	7.48	—
—	8 40	12.08	6.41		Covasna		5.26	2.16	6.06	—
—	9.26	12.54	7.26		Kezdi-Oşorheiu		4.30	1.10	5.—	—

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 49. Sibiiu, Sâmbătă, 8/20 Maiu 1893. **Anul XIL**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 7 Maiu, 1893.

La 9/21 Maiu a. c. adecă în Dumineca viitóre se va desvăli în capitala ţerei nóstre monumentul acelor honveḑi, cari în lupta contra ordinei legale, contra monarchului şi dinastiei au murit cu arma în mână.

Dela 1849 încóce multe au trecut, multe s'au schimbat, şi preste multe s'a aruncat vĕlul uitărei, dară acésta s'a făcut numai din o parte. Şi deóre-ce partea cealaltă n'a voit se dea uitărei cele petrecute, la tóte ocasiunile date a demonstrat, împrospĕtând ranele vechi, şi noianul de pasiuni reînoite cu acele rane.

Incă sub timpul absolutismului militariu monarchul a aflat cu cale a ridica pe piaţa sântului Mihaiu din Buda monument pentru acei eroi, cari credincioşi jurămêntului lor de militari cu armele în mână au apărat stindardul monarchului lor până la cea din urmă rĕsuflare. Sub glónţele miliţiei revoluţionare au căḑut acei eroi şi recunóscerea monarchului a voit sĕ încoroneze virtutea militară, sânţenia jurămêntului militar, fără de care acéstă puternică columnă a statului, armata comună, este espusă sĕ cadă pradă celei mai periculóse demoralisări.

Monumentul acesta ridicat la iniţiativa monarchului a fost şi este spine în ochii maghiarilor, şi a devenit stereotipă pretensiunea kossuthistilor, de a se delătura monumentul acesta, numit scurt monumentul Hentzi, după numele comandantelui de atunci din fortăréţa Buda, care şi el a rémas mort pe câmpul de onóre.

Cetitorii nostri îşi vor mai reîmprospăta în memorie scenele turbulente, provocate din incidentul acestui monument — spine în ochii maghiarilor. Incoronarea lui din partea armatei comune era timbrată de crimă, esploatată pentru revoltarea masselor. Afacerea o luă în mână partida kossuthistă, o presentă în parlament, şi lucrurile luau caracter tot mai pronunţat contra persónei monarchului şi a dinastiei.

Dela afacerea Ianszky mai celebră a fost proiectata încoronare a monumentului din cestiune în tómna anului trecut, anume la ḑiua tuturor morţilor care ḑi biserica catolică o serbéză la 2 Novembre. Atunci era sĕ fie desvălit monumentul honveḑilor, şi s'a fost proiectat o împăciuire de pietate între monumentul honveḑilor, care representă stima şi pietatea maghiarilor pentru eroii lor, cari contra monarchului au căḑut în luptă, şi între monumentul Hentzi, care represintă stima şi pietatea monarchului şi a armatei comune faţă cu acei eroi, cari în luptă contra revoluţionarilor au căḑut pentru dinastie şi monarch. Şi dela honveḑii încredinţaţi cu arangiarea festivităţilor a eşit planul de înfrăţire la piedestalul acestor monumente. Armata comună era angagiată prin comandantul din Budapesta Lobkovitz se ia parte oficial la desvălirea monumentului, se pună o cunună de flori pe monumentul acelora, cari au luptat contra monarchului, contra dinastiei. Honveḑii apoi dela acest monument erau sĕ mérgă corporativ la monumentul numit scurt „Hentzi“, şi acolo sĕ încoroneze mormêntul eroilor căḑuţi pentru monarch La acéstă serbare de împăcare era angajat oficial şi guvernul ţĕrei nóstre.

Noi încă la 6/18 Octobre, 1892 în numĕrul 104 al ḑiarului nostru am luat notiţe de aceşte tendenţe de împăcare, şi în presupunerea, că guvernul ţerei a înduplecat cu asemenea abnegaţiune coróna şi armata comună am privit lucrurile ca manifestaţiunea unei împĕcări cu revoluţia din 1848—1849, şi împăcarea la piedestalul celor 2 monumente o am considerat ca o eră nóuĕ de pace şi de simpatii între Ungaria şi armata comună.

Lucrurile însĕ s'au desvoltat în direcţiune contrariă. S'au pornit agitaţiunea cea mai crâncenă din partea tuturor partidelor opoziţionale, şi n'a fost cruţat guvernul, nu armata comună, nu în cele din urmă simţemintele dinastice ale milióanelor de locuitori din acéstă patrie.

Terorismul kossuthist a învins, şi proiectata desvălire a monumentului honveḑilor şi dupla încoronare încă a rĕmas.

Desvălirea se va face deci Dumineca viitóre. Din acest incident ministrul comun de rĕsboiu a dat ordin ca la sĕrbarea acésta se nu ia parte în uniformă nici un militar, tot asemenea a dat ordin şi ministrul de honveḑi.

Şi acuma din nou s'au deslănţuit patimile. Cestiunea a ajuns éră în parlament şi la interpelaţiunile făcute guvernul a rĕspuns, că el nu va lua parte la acéstă serbare a revoluţionarilor al cărei tăiş e îndreptat contra corónei, căci ministeriul e nu numai al ţerei, ci şi al corónei, şi coróna n'a uitat insulta din tómna anului trecut.

Un rĕspuns acesta de mare înţeles şi deosebită importanţă.

Revista politică.

După votul camerei deputaţilor din Budapesta, prin care a sancţionat procedura guvernului referitoriu la participarea dietei cu ocasiunea desvălirei monumentului honveḑilor se credea, că afacerea s'a aplanat cu totul şi lucrurile vor decurge în bună rênduélă, mai vêrtos că şi oposiţiunea „naţională“ şi o parte dintre kossuthisti au mers mână în mână cu guvernul.

In ḑiua următóre însĕ, după votul dietei, a apărut o circulară a comandantului de corp din Budapesta, prinţului Lobkovitz, care la ordinul ministrului comun de resbel interḑice participarea la serbarea oficerilor din armata comună, ai honveḑimei şi chiar participarea gendarmariei, pe motiv, că serbarea are caracterul unei demonstraţiuni politice.

Circulara comandantului de corp a vĕrsat uleu pe focul oposiţiunei şi presa oposiţională învăpăiată a început sĕ combată cu tóte atributele, ce i-au stat la disposiţiune acel ordin, care a lovit ca un fulger din senin. In dietă kossuthistul Polonyi a interpelat pe guvern referitoriu la aceea circulară, care după vorbele deputatului opresce pe o parte dintre cetăţeni ca sĕ ia parte la serbarea naţională, e o provocare contra naţiunei, un atentat la onórea naţională. Ministrul preşedinte i-a rĕspuns, că n'a avut cunoscinţă mai înainte de aceea circulară, că ministrul de rĕsboiu în cercul seu de competinţă a fost îndreptăţit sĕ dea acest ordin. E falsă însĕ presupunerea, că el ar fi dat ordin şi honveḑimei şi gendarmeriei, adevĕrul este însĕ, că circulara comandantului de corp încât atinge pe honveḑi şi gendarmi se aduce în legătură cu o circulară a ministrului honveḑimei, care e basată pe aceleaşi motive ca şi a ministrului comun de resbel. Vorbirea lui Wekerle a fost primită de partidul guvernamental cu „éljen“-uri, de oposiţiune însă cu bătae de joc şi cu strigăte de: Hoch! Reflectând Polonyi că şi circulara ministrului honveḑimei e a se reduce presiunei morale a ministrului de resbel: ministrul Wekerle, provocat de desele întreruperi batjocoritóre ale oposiţiunei a declarat, că dênsul nu va lua parte la serbare. In urma acestei declarări, conducĕtoriul partidei „naţionale“ Apponyi a însinuat pe şedinţa următóre o interpelare de urgenţă.

Interpelării lui Apponyi i-a respuns ministrul honveḑimei Fejérváry. El a accentuat, că nu-şi retrage circulara, deórece şi oficerii honveḑimei sunt conduşi de acelaşi spirit, ca şi ai armatei comune. Nu e bine, că se dă o aşa de mare importanţă demonstraţiunilor politice, căci ce ar fi, dacă oficerii de atâtea naţionalităţi ai armatei comune, ori chiar ai honveḑimei ar sta totdéuna gata a face demonstraţiuni. Armata e comună, ér naţiunea politică maghiară încă e formată din diferite naţionalităţi.

FOIŢA.

Poesii poporale

din Ţéra-Oltului (jurul Avrigului) adunate de „*Ioan*“.

(Încheiere.)

Când am plecat la'nsurat
Domnul nu mi-a ajutat,
Frunḑă verde dela vie
Şi mi-a dat pe slaba mie,
Cucuruz ales de sapă
Eu şed cu slaba pe talpă,
Cucuruz ales de fript
Eu şed cu slaba şi plâng,
Cucuruzel de cules
Slaba dórme eu lucrez,
Unde-o vĕd nepeptenată
Par' că-i claia negreblată,
Unde-o vĕd în gura şurii
Stau sĕ iau muchea săcurii,
S'o pălesc în ceriul gurii.
Unde o vĕd cu capul gol
Fug vacile din obor
Că gândesc cà i bóla lor,
Şi un biet viţel mânzat
A fugit păn' a crepat,
A fugit şi unul mic
A fugit păn' a plesnit,
Şi eu strigam după el
Ptru, ptru, ptru şi nana na
Stăi, că nu e bóla ta
Ci e mândruliţa mea.

Frunḑă verde de sĕcară
Mi-o venit o veste aséră,
Că mândra zace sĕ móră.
Vai de mine cum aş face
Sĕ mĕ duc sĕ vĕd cum zace,
Cu faţa cătră părete
Cu gura friptă de sete,
Se-i dau vin şi apă rece
Sĕ vĕd mândrii cum îi trece
Şi de aş călca dealurile,
Se-i aduc eu leacurile
Din trei pomi trei rămurele
Sĕ le bag în trei ulcele
Sĕ le scot éră la stele,
Şi diminéţa la sóre
Se puiu pe mândra 'n picióre.

Unde-ai plecat Niţişor,
La Bucuresci sĕ me'nsor
Şi mi-am luat o blăstĕmată
Car' se culcă ne'nchinată
Şi mânâncă tot culcată.
Érna vine, vara trece
Şi n'am cu cine-mi petrece,
Cu cu cin' mi-am petrecut
S'a dus si n'a mai venit.
Cine scie şi pricepe
Dragostea din ce sĕ'ncepe,
Că din ochi şi din sprâncene
Din degete cu inele
Şi din buze subţirele.
Sĕracile dragostile
Ciripesc ca paserile,
Dragostile tinerele
Nu se fac din mere pere
Ci din buze subţirele
Din degete cu inele.
Junele fără drăguţă
E ca érna fără ghiaţă,
Ca grădina fără flori
Şi ca ḑiua fără sori.
Junele făr de iubită
E ca ruja ne'nflorită
Şi ca tufa cea de spini
Ca câmpul fără de crini.

Trandafir roş înroşit
Cu dragoste ne-am iubit,
Şi plângênd ne-am despărţit
Precând noi nici n'am gândit.

Nevastă 'nvĕlită rótă
Merge la crâşmă se'mbată,
Vine-acasă rĕu betégă
Bărbatul la cap o légă,
C'o despicătură 'ntrégă
Ca durerea sĕ-i mai tragă.

Jócă bine mĕi Logine,
Că ca tin' nu jócă nime,
Da că nici eu nu me tem
Că nu's făcută de lemn.

Părinte Sânţia Ta
Mătură-ţi biserica
Că când mĕ voiu spovedi
Şepte popi mi-or trebui.

Place-mi mie uliţa
Unde şade mândruţa,
De-ar fi cât de uriciósă
Tot îmi pare că-i frumósă.

Aséră şi-alaltă séră
Me primblam mândro pe-afară,
Mândro pe la pórta ta
Auḑii pe maica ta

Respunsul lui Fejérváry a provocat în șirurile opoșițiunei demonstrațiuni scandalóse. Ugron i-a reflectat, că pentru-ce statul mai cheltuesce atunci cu honvedimea, dacă și ea este cuprinsă de spiritul armatei comune; ér Meszlényi i-a strigat ministrului, că sĕ-și ia catrafusele și sĕ plece de acolo.

* * *

Programul politic bisericesc al guvernului a dat ansă la o vehementă discusiune și în congregaţiunea comitatului Pojon. Fișpanul Zichy la începutul adunărei a declarat, că și-a trimis demisiunea la ministrul de interne. Luà apoi cuvêntul în decursul ședinții și combătu aspru politica guvernului. La finea ședinții congregaţiunea s'a pronunțat contra politicei bisericesci a guvernului.

Pe când și foile magiare înregistréză imposanta adunare a poporului românesc de preste 4000 ómeni, dela Chiseteu, carea a protestat contra politicei bisericesci a guvernului aflăm în ele reprodusă în întrégă estensiunea o epistolă lungă a lui Kossuth, în care se apróbă politica guvernului și prin care bĕtrânul esilat dă espresiune mirărei sale, că guvernul n'a proces de mai înainte cu un astfeliu de program.

De altcum scirile mai nóuĕ din Budapesta anunță, că și proiectul pentru recepțiunea ovreilor se va aduce în desbatere numai în sesiunea de tómnă, deórece pe 25 Maiu sunt conchiemate delegațiunile la Viena și astfeliu nu rĕmâne timp sĕ se pótă desbate.

In decursul ședinței din 17 Maiu a presentat ministrul Csáky proiectul de lege referitoriu la esercițiul liber religionar. Camera l'a primit cu mari aplause. Proiectul s'a predat comisiunei de instrucțiune și iustiție. Proiectul cuprinde 24 paragrafi. Fe cine póte aparținé ori cărei credințe ori religiuni și îi póte da espresiune între marginile legii și ale moralei publice; nimenea nu póte fi oprit de a face o ceremonie religiósă, dar nici nu póte fi constrêns la un cult religios ce nu-i convine credinții lui. Drepturile civile și politice nu sunt dependente de credință. Trecerea dela o confesiune la alta se póte face între marginile legii. Legea n'are nici o aplicare față de religiunile recepute. Dogmele trebuesc aprobate, ele pot fi respinse, dacă sunt contra legilor statului. Patron ori conducĕtoriu al unei confesiuni nu póte fi din țéră strĕină.

* * *

Tótă presa europénă discută crisa în Grecia și causele ei. Precum am înregistrat în numĕrul precedent crisa financiară este, care a produs crisa ministerială. Pe piețele din Londra, Paris și Berlin valorile grecesci au scădut în mod rapid. Renta grecéscă carea în luna trecută era notată cu 71 la sută, Mercuri nu mai avé decât un curs de 58%. Causa acestei enorme scăderi este — se dice — neisbânda negocierilor pentru noul împrumut. Guvernul lui Tricupis a protestat un moment înpotriva svonurilor rĕspândite, dar imediat le-a confirmat tot el dându-și dimisiunea. Cassa Hambro din Londra ceruse, ca venitele destinate a garanta împrumutul, se fie puse sub control strein. Cu o astfeliu de condițiune umilitóre, Tricupis n'a avut curagiul de a se presenta înaintea camerei. Isvorul relelor financiare este bugetul grecesc; ultimul buget s'a încheiat cu un deficit de 28 milióne de drachme. De ani de dile guvernul grecesc echilibréză bugetul numai pe hârtiă, în adevĕr însĕ solvabilitatea și-a putut-o menținé până adi numai sporind mereu datoriile flotante și silind banca sĕ facă statului servicii prin avansuri și acceptare de titluri. Urmarea a fost, că aurul a început sĕ dispară din țéra și agiul a ajuns până la 60 la sută. Grecia are sĕ facă în strĕinătate plăți până la suma de vre-o 31½ milióne franci, ér guvernul nu dispune, de cât de vre-o 7 milióne franci. Datoria esternă a Greciei se urcă la preste 600 milióne drachme, cea internă la 270 milióne. Și bilanțul comercial încă e pasiv. In anul 1891 s'a importat pentru 140 milióne de drachme, pe când esportul n'a fost decât de vre-o 107 milióne. Mare este dară crisa financiară și economică în Grecia. Ministrul Tricupis, se vede, că n'a avut speranțe de a delătura catastrofa și de aceea s'a retras. Pericolul e mare și în cameră s'a și vorbit pe față de insolvența statului.

Cabinetul ce dl Sotiropulo a primit misiunea sĕ-l formeze, după ce regele a luat cunoscință de programul seu, va fi un minister micst astfeliu compus:

D-nii Sotiropulo, președinte și finanțe; Rally, interne; Kontostavlos, esterne; colonel Korpas, resbel; Kriezix, marină; Eftaxias, instrucție publică; Athanasiadis, justiție.

Dl Sotiropulo a fost de mai multe ori ministru al finanțelor dela 1864 încóce. Actualminte nu face parte din nici un partid și nu e nici chiar deputat. Programul seu este: observarea angagiamentelor luate față cu strĕinătatea; plata cuponului, care scade în curênd, largi economii în buget și stabilirea monopolului tutunului.

Cea mai mare parte din membrii cabinetului aparțin partidului, al cărui șef este Rally.

Noutăți.

Personal. Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul a plecat la Budapesta cu trenul de Mercuri, 5 óre p. m. pentru a participa la desbaterile din casa magnaților.

* * *

Părăstas. La parastasul, ce se va ținé Sâmbătă în Bucuresci pentru defunctul G. Barițiu, vor participa ca representanți ai Asociațiunei transilvane, delegați de comitet: Ilustritatea sa Dl archimandrit și vicariu archiepisc. Dr. Ilarion Puscariu, vice președintele Asociațiunei, P. O. D. D. Partenie Cosma, directorul institutului „Albina“, membru în comitetul Asociațiunei și Zaharia Boiu, asesor consist., secretariu prim al Asociațiunei, redactor al organului „Transilvania“. Numiții domni au plecat la Bucuresci cu trenul de Joi diminéța.

* * *

Turneu scientific. Cetim în „Gazeta Transilvaniei“: Domnul Nicolae Ionescu, membru al Academiei române, face de present un turneu scientific prin unele ținuturi ale Transilvaniei. Dela Sibiiu, unde a asistat ca delegat din partea Academiei la înmormêntarea marelui nostru Barițiu, a mers la Blașiu pentru a visita scólele și museele de acolo. Dela Blașiu și-a continuat scrutările sale la Deva, cercetând museul archeologic, unde sunt multe obiecte interesante aflate la Sarmisegetuza de odinióră, Grădiscea de adi. Intro di a cercetat la satul Vețiel (Vitilia) locurile unde pe timpul romanilor a fost fortăréță și unde până în diua de adi se găsesc lucruri vechi prețióse. Dela Deva dl Ionescu a mers la Huniădóra spre a vedé castelul lui Huniade și topitórele de fier. D-sa s'a esprimat prea măgulitoriu asupra modului de reconstruire a castelului și preste tot a rĕmas mulțămit de cele vĕdute în comitatul Huniădórei. Dela Huniădóra ilustrul academician a trecut la Orĕștie și aici ca în tot locul pe unde a trecut a fost în mod fórte cordial primit de către inteligința română. In 4/16 l. c. dl Ionescu a plecat la Hațeg, de unde va merge la Grădisce spre a vedé, în ce mod sĕ procede la săpăturile archeologice, ce sĕ fac acolo. De acolo se va reîntórce în România.

* * *

Serbări. Primăria capitalei Bucuresci va da în dilele de 10 și 11 Maiu mari și strălucite serbări populare în grădina Cișmigiu, în folosul inundaților.

Deja s'au început pregătirile în acéstă privință. D-na Efrosina L. Katargiu soția primului ministru, a luat inițiativa formării unui comitet de dne, ér dl N. Filipescu. primariul capitalei a pus basele unui vast și bogat program de serbări care vor întrece tot ce a esistat până astădi în acéstă privință.

* * *

Linii telefonice. Dl L. Catargiu, președintele consiliului de ministri, va depune pe biroul Camerei un proiect de lege, prin care se va deschide un credit estraordinar de 1.500.000 lei pentru înființarea de linii telefonice între Iași, Bucuresci și Craiova, precum și pentru înființarea de birouri telegrafopoștale în reședințele tuturor subprefecturilor.

* * *

Rosa de aur. Se anunță din Brucsella că roza de aur va fi conferită de către Papa în anul acesta reginei.

Se scie, că rosa de aur se conferă de către Papa în fie-care an, cu ocasia sĕrbătórei Rusaliilor, unei principese catolice.

* * *

Nou Boulanger. Generalul frances Dodds luptătorul din Dahomey, s'a reîntors în Francia. Scirile telegrafice din Paris spun, că în calea sa dela Marsilia până la Paris, a fost primit cu mare însuflețire. Pe la gare i s'au ținut vorbiri de bineventare și i s'a oferit buchete de flori. In cercurile politice demonstrațiile acestea produc neliniște. Mulți se tem, că boulangismul va reînvia și Dodds va ocupa locul faimosului general, Boulanger.

Cuvêntare

rostită de dl Ionel Capșa, student în medicină, la mormêntul lui G. Barițiu.

Întristată familie!

Domnilor și dómnelor!

Triste sunt momentele, în care ne vedem adunați aci la mormêntul acestui bărbat pentru a-i aduce ultimul nostru salut pe calea eternității.

Un doliu neașteptat a lovit inimile nóstre pline de admirațiune pentrn acest geniu; cu tristeță adêncă privim la sicriul acestui mare român.

Noi tinerii români priviam la el ca la un astru, care lucia pe orisonul aspirațiunilor nóstre, ne deprinserăm a'l crede nemuritor, când étă cruda mórte vine și ni'l rĕpesce din mijlocul nostru; o radă plină de lumină se stînge din calea nóstră.

Născut în Jucul de jos la 24 Maiu 1812, fiiu fidel al patriei sale și devotat patriot al cestiunei naționale, el aparține unei generațiuni vigurose și nobile, căci îi datorim renașterea politică și intelectuală a românismului; acelei generațiuni care calită prin evenimentele dela 1845—1849 a preparat prin scrierile, prin lucrările și prin graiul ei nobil reîuvierea și reînălțarea națiunei nóstre după atâția secoli de uitare și nefericire.

Intristată plânge astădi tinerimea română la mormêntul acestui scump defunct, a cărui speranță și al cărui ideal se concentrau în amorul limbii și națiunii sale adorate.

Căci domnii mei, în viéța poporului nostru, în a lui istorie națională, în cântecele și în doinele lui găsi geniul seu isvorul curat, la care se adapă; pentru emanciparea scumpei sale națiuni și redobândirea drepturilor sale străbune luptà acest bărbat îndurând tóte calamitățile, cu atâta abnegațiune.

Crudă și ireparabilă e perderea, ce o simțim.

Domnilor! Bărbați competenți v'au espus mai de aprópe caracterul și meritul operelor acestui ilustru defunct, eu însĕ care am onóre sĕ vorbesc în numele tuturor tineriieor universitari români mĕ voiu mărgini a accentua: că el a fost un român, și un nobil patriot. A lui personalitate se légă cu tóte acele evenimente din viéța națiunii nóstre, ce face se bată cu mândrie inima fie cărui adevĕrat român.

In el perde némul nostru și în special tinerii români un mare couducĕtor și un savant învĕțător.

El s'a dus, a lui memorie va fi eternă îu memoria nóstră. Ea va dura cât vocea românului va suna pe câmpiile dunărene, și din desimea Carpaților va suna buciumul, doina sufletului român.

Suvenirea vieții lui ne servesce în aceste triste momente ca o blâudă mângăiere, ea ne va servi nóuĕ totodată ca o linie de conduită în cursul desvoltărei intelectuale și politice.

Fie-i țĕrîna ușóră!

Cestionariu istoric.

de

Nic. Densușian.

(Urmare)

352. Se vorbesce ceva, că în șesurile Țĕrii ungurescí ar fi fost undeva scaunul de domnie al unui craiu, și anume în ce loc?

353. Ce spune poporul pe acolo despre Domnul De-róuĕ?

354. Ce vorbesc români despre ómenii, cari locuesc pe pustele Țĕrei-Ungurescí?

— despre ómenii cari locuesc în munții de médă nópte ai Ungariei?

— și despre ómenii, cari locuesc dincolo de Nistru?

355. Se află acolo în limba poporului cuvintele strava și cam?

— și ce însemnare au?

356. Spuneau ceva bĕtrânii despre nesce ómeni cu numele de Slăveni? — Vineți? — ori Anți?

357. Se află cumva pe acolo vre-un sat ori loc, cu numele de Slăveni?

— Vênăta ori Vineți?

358. Se vorbesce ceva, că în vechime ómenii din unele sate de pe acolo se fi purtat haine vinete (albastre ori mohorîte)?

359. In ce sat anume pe acolo se găsesc ómeni mai rĕu îmbrăcați, sdrențoși, peteciți, murdari și cerșitori?

360. Ce legi păgânesci spune poporul că a fost odată în țéra acésta.

361. Ce satire sau cuvinte de bajocură are poporul de acolo despre Nemți și despre Slavi (Slovaci, Ruteni, Poloni, Ruși etc.

Suduindu-te pe tine,
Și pe tine pentru mine
Sĕ nu mĕ iubesc cu tine.

Mândro de dragostea nóstră
A crescut un pom pe cóstă
A 'nfrundit și n'a rodit
Credênd, că noi ne-am urît.

Di mândro la maica ta
Sĕ ne'nchidă ulița
Tot cu vin și cu pelin
Ca mereu sĕ ne'ntêlnim,
Peste di de nóuĕ ori,
Și Sâmbăta câte-odată
Dumineca diua tótă.

Așa-mi diceau dóuĕ fete,
Insóră-te mei băiete
Că-ți stă bine însurat
Ca trandafir înspicat,
Și-ți stă bine cu nevastă
Ca trandafir în feréstră.

Bate-mĕ Dómne sĕ moriu
Intr'o grădină cu flori
Unde-s fete și ficiori,
Cu mândra de subsuori,
Bate-mĕ Dómne sĕ zac
Intr'o grădină cu mac
In brațele cui mi drag.

Fetele dela Săcele
Se cunosc după inele,
Inele cu trei lumini
Cu ficiorii prin grădini.

Nevăstucă cu bărbat,
De-ți e bărbatul urît
Légă-l cu stréngul de gât
Și-l scóte lunea la têrg,
Pune-i preț de trei parale
Ca sĕ aibi la têrg căutare,
Și de-i vedé, tot mai lasă
Numai nu-l aduce acasă.

Bat'o crucea, mânce-o corbii
Lelea cum îi jócă ochii,
Ochii și sprâncenele
Gâtul și mărgelele.

Daolică n'am ce face,
Dóuĕ inimi nu-mi dau pace,
Mie numai una-mi place,
Una mi-e drăguța mea
Ceealaltă-i o belea,
Le-aș iubi pe amêndóuĕ
Sĕ fac altă lege nóuĕ,
Dar de-oi sta a le iubi
Mi că se vor învrășbi.

XIV.

362. Ce înțelege poporul pe acolo sub cuvintele de:
— têrg?
— têrg de țéră?
— bulciu (bâlciu)?
— și iarmaroc?

363. In ce ḑi anume se tace têrgul de sĕptĕmână în orașul sau în comunele de acolo?

364. Cum mai ḑice poporul pe acolo la têrgul de sĕptămână? d. e. mărturie, și cum?

365. Ce têrguri mai spuneau bĕtrânii, că se făceau în vechime în ținutul de acolo?
— și câte ḑile țineau têrgurile acestea?

366. Veniau cumva la têrgurile aceste și ómeni strĕini din alte țĕri?

XV.

367. Despre ce fel de împĕrați și împĕrătese vorbesc țeranii de acolo?

368. Ce spune poporul, unde au locuit împĕrații aceștia și ce fel de lucruri mari au făcut dênșii?

369. Se vorbesce ceva în popor, că odată ar fi umblat pe acolo împĕratul Constantin și împĕratesele Elena și Irina?

370. Se vorbesce ceva, că în vechime se ar fi ridicat din ținutul de acolo un craiu sau împĕrat óre care și cum se numia?

371. Se vorbesce pe acolo ceva în popor despre nesce împĕrați ca numele de:
— Dioclețian? — Macsimianu? — Galerie? — Macsimin? — Licinie? — Iulian? — Valente? — Velentinian? — Teodosie? — Arcadie? — Marcian? — Anastasie? — Justinian? — Justin? — Mauriciu?
— ori de alți împĕrați cu nume asemănate?

372. Despre ce viteji mari vorbesce poporul pe acolo?

373. Ce se vorbesce pe acolo despre Marcul vitézul, de unde era Marcul acesta?
— fost'a el împĕrat, craiu ori numai vitéz?
— și cu cine s'a bătut?

374. Se află pe acolo vre-o cetate numită cetatea Marcului? (Referentul este rugat sĕ comunice aici întréga legendă ori baladă, ce se află pe acolo despre Marcul vitézul).

375. Se vorbesce ceva pe acolo despre nesce viteji cu numele de:
— Buhă? — Găină? — Velisarie? — Buzea? — Vitalian? — Baba? — Ascan? — Aigan? — Suta? — Sunică? Bărbat? — Gruia? — Corbea?
— ori despre alți viteji órecari?

376. Vorbesc ceva bĕtrânii, că în vechime românii erau scriși la dóuĕ Porți mari? — și ce înțelegeau bĕtrânii sub numirea de Pórtă mare? (Va urma.)

Nr. 188/1893.

Apel

pentru contribuiri la fondul „George Barițiu".

Aprópe șase decenii de-arêndul istoria renascerii nóstre naționale nedespărțită este de numele lui *George Barițiu.*

Geniul națiunii treḑit din amorțire prin glasul profetic al lui *George Barițiu*, înduioșat planéză acum asupra mormêntului acoperit de cununile de lauri, ce i le-a pus națiunea recunoscĕtóre.

Acésta însĕ nu va eternisa memoria neperitórelor merite a lui *George Barițiu* prin trecătóre flori, ci va perpetua-o în instituțiuni, cari sĕ vestéscă posterității nemurirea aceluia, care a jertfit o viață pentru mărirea némului românesc.

De aceste sentimente călăuzită „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român" prin graiul comitetului sĕu esecutiv a decis în ședința din 9 Maiu a. c., ca pentru eternisarea memoriei neuitatului ei președinte sĕ înființeze un fond, care sĕ pórte pentru tóte timpurile numele „George Barițiu".

Din acest fond sĕ vor premia producte literare și se vor crea locuri libere în internatul scólei civile de fete a „Asociațiunei transilvane".

Spre acest scop ne luăm voie a alătura o listă de subscripțiune pentru-ca toți adererenții principiilor marelui bărbat sĕ aibă prilegiu de a contribui cu obolul lor la mărirea numelui lui George Barițiu și prin acésta la înflorirea literaturei și culturei poporului român.

Dat din ședința comitetului „Asociațiunei transilvane", ținută în Sibiiu la 9 Maiu st. n. 1893.

Dr. *Ilarion Pușcariu*,
vice-președinte.

Dr. *Amos Frâncu*,
secretariu II.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA.

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

Sĕ deschidem o carte, o carte mare a naturei, plină de icóne frumóse, cartea țerii nóstre, cartea Ardélului. Sĕ cercetăm munții și délurile acestei țeri, văile și șesurile, pasurile și cheile ei, sĕ urmărim apele curgătóre, sĕ ne oprim pe țermii tainicelor lacuri, ascunse în fundul văilor ei de munte și sĕ cercetăm isvórele de ape vindecătóre (minerale), ce es din sinul bogatului ei pămênt, sĕ străbatem în lăuntrul întunecos al peșterilor și în lăuntrul numeróselor sale băi (mine), de unde sĕ scóte cu înbelșugare aur, argint, fer, sare și cărbuni de pétră, apoi sĕ ne abatem pe la orașe și sate, sĕ cercetăm popórele, ce locuesc prin ele, originea, limba și portul și alte proprietăți ale lor, în sfîrșit sĕ ne oprim cu smerenie la mărețele remășițe ale trecutului, ce le vom întâlni în calea nóstră, la ruinele de cetăți și de alte vechi întărituri și aici sĕ ascultăm povestile, cari ne vestesc fapte mari, uriașe, ce s'au petrecut între aceste ziduri mute și ințelenite . . . .

Sĕ le cercetăm tóte aceste, așa după cum sunt ele așeḑate ca nește podóbe, de-a lungul și de-a latul acestei țeri.

Dar mai nainte sĕ ascultăm o poveste, despre vechi și strămoșesci fapte, povestea Ardélului și a începuturilor poporului român.

A remas vorba din bĕtrâni, că trăia odinióră într'o țară depărtată de la noi un împĕrat puternic, care avea trei feciori.

Odată împĕratul numai ce sĕ pomenesce, că în grădina împĕrătéscă printre pomet sĕ află sădit un pom, o mândrenie de mĕr, de care sĕ mira tótă lumea. Și avea de ce sĕ se mire, de óre ce pomul ḑiua înfloria, nóptea rodia și făcea mere, dar *mere de aur* Insĕ ce folos căci nimeni nu putea se guste din ele; în fie-care nópte ele periau fără de urmă, sĕ vede că le culegea cineva pe furiș.

Impĕratul nĕcăjit pentru acest lucru a pus străji la pom, dar înzadar căci înspre zori de ḑi, pe când se cocea róda, sufla o bóre lină și dulce prin grădină, de-a cărei adiere adurmeau străjile ca morți, iar hoțului nu i sĕ puté da de urmă.

Atunci la statul unui vrăjitor sĕ hotărîră sĕ străjuiască pe rênd feciorii împĕratului.

In nóptea întâi sĕ puse la pândă feciorul cel mai mare, dar la adierea bórei fermecate adurmi dus și el.

Tot asemenea o păți în nóptea a dóua și feciorul cel mijlociu.

Acum veni rêndul pe ficiorul cel mai mic al împĕratului, pe care îl chema Arghir. El luându-și arcul și tolba cu săgețile, sĕ duce la pom și pândind, vede cum cresc merele, întâi ca o alună, apoi tot mai mari, până încep a se cóce. Era spre zori de ḑi când étă că sĕ aude prin grădină o vîjeială și Arghir cum ședea întins pe iarbă, vede că sbóră din vĕzduh șese păunițe și sĕ așéḑă pe pom, iar a șeptea sĕ apropie de el.

Arghir tinḑênd repede mâna, o prinde. Cele șese păunițe sburară spăriate, iar păunița prinsă începe a grăi lui Arghir cu graiu omenesc și dându-sĕ preste cap sĕ schimbà într'o fată fecióră, frumósă ca ruptă din sóre, cu *pĕr de aur* lung, de-ajungea până la călcâie. Era, vedeți d-vóstră, fata maiéstră, Iléna Cosânḑiana.

Ea îi spuse lui Arghir, cu glas dulce ca mierea, că cine este și că ea a sădit anume acest pom cu mere de aur, ca sĕ aibă prilej a sĕ întâlni la olaltă, de óre-ce, ḑicea ea, ei sunt meniți de sórte unul pentru altul și ea este mirésa lui.

Arghir cum vĕḑu mândrenia cea de fată, o și îndrăgi și încingêndu-sĕ cu ea la vorbe, vorbe dulci de dragoste, adurmiră amêndoi pe nesimțite și nu sĕ deșteptară până în dalba diminétă.

Dar vai ce amară deșteptare. Iléna Cosânḑiana îndată ce-și deschise ochii băgà de samă, că din pĕrul ei cel de aur îi lipsesce o șuviță. Étă, mĕ rog, ce se întêmplase. Incă nu se făcuse bine ḑiuă, când dintre curteni mai harnică sĕ aflà o babă, care sĕ furișà în grădină, sĕ vaḑă ce minune sĕ va fi întêmplat la pomul cel cu merele de aur. Ea aflà pe cei doi tineri dormind și minunându-se de pĕrul cel frumos al Ilenei care îi lua vederea, fără multă socotélă sĕ apucă și taie din el o șuviță și haid' în grabă la curte, ca sĕ fie ea cea dintâiu cu vestea cea nóuă la împĕratul.

Dar rea ispravă a făcut baba cea sfătósă, căci Iléna îndată ce vĕḑù, că îi s'a tăiat șuvița de pĕr, spuse lui Arghir cu glas tânguitor, că ea este batjocorită și trebuie sĕ-'l părăséscă. Și n'au folosit nimic vorbele dulci și rugătóre ale lui Arghir, căci Iléna cât ai bate în palme sburà în vĕzduh, ca o pasĕre ușóră. Numai atâta îi spuse la plecare, că ea locuiesce departe în „Négra-Cetate, ce spre méḑă-nópte bate".

Arghir remase nemângăiat. Il mistuia dorul și simția, că fără de Iléna nu va puté trăi. Sĕ hotărî deci sĕ plece în lume și sĕ-i deie de urmă. Și a plecat. Și merse el, merse, ḑile lungi nenumĕrate, „multă lume 'mpĕrăție":

Tot prin locuri necălcate,
Și prin păduri neumblate,
Tot prin văi necunoscute,
Prin locuri nestrăbătute,

și întreba pe toți, câți în cale întâlnia, de „Négra-Cetate", dór-'l va sci îndrepta cine-va la ea.

Astfel rătăcesce el prin lume, prin locuri sĕlbatice și greu de străbătut, până ce în sfêrșit după multe greutăți și necasuri, află cetatea căutată și intră în ea, arḑênd de dor sĕ-și vaḑă mirésa.

Sórtea crudă însĕ a hotărît altcum. Arghir de astădată nu și-a ajuns ținta dorită. Prin uneltirile slugii sale el fù împedecat de-a da față cu Iléna și fù silit a eși din cetate și a lua din nou lumea 'n cap. Acum iarăș rătăcì el prin locuri necunoscute și neumblate, până ce ajutorat de noroc sosi a dóua óră la ea, sĕ întâlni cu Iléna și sĕ cununà cu ea, stăpânindu-o cu drag, ca pe o mirésă scumpă, câștigată cu mari și grele osteneli.

Așa grăiesce povestea din bĕtrâni și în ea adevĕr sĕ cuprinde, numai trebue sĕ o scim tâlcui.

(Va urma.)

Convocare.

Adunarea generală a reuniunii învĕțătorilor români gr. or. din despărțĕmêntul Sibiiului se va ținé a III-a ḑi de Rusalii în 18/30 Maiu a. c. la Sibiiu în sala festivă a seminariului Andreian, la care avem onorul a învita P. T. membrii ai reuniunei și alți onorațiori, ce doresc a se interesa de binele scólei române.

Program:

a) Inainte de améḑi.

1. Serviciu divin cu invocarea duchului sfânt.
2. La 9 óre deschiderea ședinței prin presidiu; cetirea apelului nominal.
3. Raportul comitetului.
4. Prelegere practică din geometrie, ținută de G. Jóndrea, învĕțător în Sibiiu-cetate.
5. Prelegere practică din religiune, ținută de G. Stăneasă, învĕțător în Gușterița.

b) După améḑi.

6. Posiția istoriei in planul de învĕțămênt și metodul ei, tractat teoretic de Ioan Popovici, profesor la scóla civilă de fete a Asociațiunii transilvane.
7. Reconstituirea comitetului pe un nou period de trei ani.
8. Eventuale propuneri.

Din ședința comitetului reuniunei învĕțătorilor români gr. or. din despărțĕmêntul Sibiiului, ținută in 6/18 Maiu 1893.

Sibiiu, 6/18 Maiu, 1893.

Dr. *Vasile Bologa*,
președinte.

Lazar Negrilă,
secretar.

On. membri ai reuniunei înv. rom. gr. or. din desp. S. Sebeșului se convócă la adunarea generală a despărțĕmêntului, ce se va ținé Luni în 17/29 Maiu a. c. în comuna Lancrăm. Inceputul la 10 óre a. m.

Programa:

1. După învocarea Duchului sânt deschiderea adunării și constatarea membrilor presenți.
2. Raportul comitetului despărțĕmêntului.
3. Prelegere practică din comput cu elevii din cursul I. și II.
4. Prelegere practică din Geografie și Istorie cu elevii cursului III. și IV.
5. Tractarea rugăciunei „Tatăl nostru".
6. Desvoltarea temei: subiectul și predicatul.
7. Lucrul de mână în scólele poporale, disertațiune.
8. Reconstituirea despărțĕmêntului.
9. Incassarea tacselor dela membri.
10. Statorirea bugetului pe anul 1893/94.
11. Curenții.

Din ședința comitetului reuniunei învĕțătorilor români gr. or. ținută în 4 Maiu, 1893 n.

Z. Mureșan,
președinte.

N. Todea,
secretariu.

Loterie.

Miercuri, 17 Maiu, 1893 n.

Sibiiu: **30 24 87 27 22**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 13 Maiu n. 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Galbeni împĕrătesci	5.80	5.80
Napoleon-d'ori	9.80	9.76
Mărci 100 imp. germane . . .	60.35	60.35
Londra 10 Livers sterlingi . . .	128.25	123.90
Scrisuri fonciare ale istitut. de credit și economii „Albina" . .	—.—	101.—
Imprumutul căilor ferate ung. . .	124.—	—.—
Argintul	— —	—.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	120.75	126.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune)	101.30	101.50
Bonuri rurale ung.	96.40	96.50
„ „ croate-slavone . . .	—.—	97.50
Obligațiunile desp. regaliilor . .	—.—	100.60
Imprumut cu premiu ung. . . .	—.—	—.—
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin	142.50	142.50
Renta de hârtie austriacă . . .	98.—	98.—
„ de argint austriacă . . .	97.95	97.75
„ de aur austriacă	117.25	335.40
Losurile austriace din 1860 . .	166.—	166.—
Acțiunile băncii austro-ungare .	1090.—	975.—
„ „ de credit ung. .	428.50	390.50

Nr. 408/1893 [59] 2—3

Anunț.

Zidirea bisericei gr. ort. din parochia Totoiu, protopresbiteratul Albei-Iulia sĕ dă în întreprindere pre calea licitațiunei minuende, care se va ține la fața locului, **Duminecă la 4 Iuniu st. n. în localul scólei române gr. or.** pre lângă suma preliminată de **4126 fl. 22 cr.** dând comuna bisericéscă pétră, var, cărămidă și nășip. Dela întreprinḑĕtori se recere, că înainte de începerea licitațiunei sĕ depună un vadiu de **10**% în numĕrariu sau în hârtii de valóre.

Planul de zidire, preliminariul de spese și condițiunile de licitare sĕ pot vedé la oficiul protopresbiteral. Comitetul parochial își reservă dreptul a da în întreprindere și separat lucrul zidariului, bărdașiului, mĕsariului și pleuariului, începênd licitarea minuendă dela sumele statorite în preliminariul de spese, la cas când nu ar afla destulă garanță în un intreprinḑĕtoriu, pentru întreg edificiul.

Informațiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral și cel parochial.

Alba-Iulia, 26 Aprile, 1892.

La însărcinarea comitetului parochial

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Sz. 2389/893. [61] 1—3

Hirdetmény.

Az erzsébetvároşi kir. törvényszék közhirré teszi, hogy az Oláh ivánfalvi általános határtagositása iránt, a megengedhetöség kérdésében a tárgyalást 1893 évi Iunius hó 12 napjának d. e. 8 órájára az Oláh ivánfalvi község házához tüzte ki, a fenntirt határnapra minden érdekeltet azzal idéz meg hogy a megnem jelent felek a tagositást kérö — felekhez csatlakozóknak fognak tekintetni. Értesiti az érdekelt feleket, hogy a tagositást kérö 1068/893 polg. sz. kérvénynek, az iratokhoz csatolt példányát, a hivatalos órák alatt bármely érdekelt félnek megtekinteni jógában áll.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1893 évi Április hó 25-én tartott üléséböl.

Vén András, elnök. *Tatár,* jegyzö.

Sz. 2035/893. [60] 2—3

Hirdetmény.

A sz. nádaşi ált. határ tagositási ügyben az elömunkálatok megkezdésére, u. m. a képviselet rendezése, a m. mérnök megválasztása és a költség elöirányzat elkészitése végett a határ napot 1893 évi Iunius 7-ének d. e. 9 órájára tüzöm ki Sz. Nádas község iroda helyiségében, mely tárgyalásra az öszes érdekelteket és a birtokrendezési mérnököket hirdetményileg azon figyelmeztetéssel hivom meg, hogy az egyik vagy másik érdekeltnek megnem jelenése a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja és hogy azon birtokrendezési mérnökök kik a kérdéses ügyben e m. mérnöki teendöket elvállalni szándékoznak, a szerzödési pontozatok elöterjesztése melett ajánlataikat hozzám, vagy az érdekelt felekhez küldjék be

Erzsébetváros, 1893 évi Aprilis hó 18.

A kir. törvényszéktöl.

Báró Apór Zoltán,
kir. törv. biró.

„LIPOVANA“

institut de credit și economii, societate pe acții
în Lipova.

Anunț.

Institutul de credit și economii „Lipovana“ societate pe acții, aduce la cunoscință atât d-lor acționari cât și onoratului public, că cu **15 Maiu a. c. st. n.** și-a început activitatea în Lipova.

Lipova, 16 Maiu, 1893.

[62] 1—1 **Direcțiunea.**

Rohseidene Bastkleider

fl. 10.50 per Stoff zur kompleten Robe und bessere Qualitäten — sowie schwarze, weisse und farbige Şeidenstoffe
3 vou 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert. Damaste etc. (ca 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) Porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz

4 **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Ball-Seidenstoffe von 85 kr. bis fl. 11.65

per Meter — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert,
4 Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) Porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

4 **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	8.57	11.19		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
2.12	5.53	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.28		Ghiriș		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—		Vințul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.09		Blaș		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.12	—	—	3.03	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	9.59		Mediaș		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	10.51		Sighișóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.13		Hașfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de persóne	—	8.43	1.15		Apața		—	3.40	5.42	—	8.37
7.17		Tren accelerat	9.18	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.05	2.09	sos.	Brașov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01		Timiș		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	Copșa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43		Șeica mare		9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneș		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.17	4.49	--	- -
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Șelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veștem		7.01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Șebeșul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtișóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viștea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beșimbav		4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕta inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaț		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2.34	5.57		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Pauliș		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Soborșin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Orĕștia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Șibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Vințul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos.	Teiuș	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38								

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timișóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeș		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Brașov — Zernești

Tren de pers.										
8.35	2.58	—	9.10		Brașov	6.29	1.44	—	—	8.31
10.28	4.39	--	10.30		Zernesci	5.—	12 20	—	—	7.20

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Brașov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepși-S.-Georgiu	7.02	12.10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oșorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 50. Sibiiu, Marți, 11/23 Maiu 1893. Anul XII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 10 Maiu, 1893.

Dela un învĕțătoriu, amic al fóiei nóstre, primim următoriul articol privitor la srcarea salarelor învĕțătoresci:

Legea pentru salarisarea învĕțătorilor poporali a fost votată din partea dietei. Salarele învĕțătorilor se vor ridica; așa au decis părinții patriei, părinții vitregi ai naționalităților. Minimul salariului va fi 300 fl. v. a. carele se va puté urca la 400 fl. v. a.

Dacă dieta maghiară avea în vedere ridicarea salarelor la 300 fl. v. a. fără nici o reservă pentru stat și pentru maghiarisare, atunci ori care om cuminte nu ar fi putut de cât sĕ se bucure de legea votată. Când însĕ părinții patriei vin și prin legea votată atârnă sabia lui Damocle asupra scólelor nóstre confesionale, când învĕțătorii nu vor mai fi securi de codrul de pâne câștigat cu sudóre, — de ađi până máne, când legea votată face din învĕțătorii naționalităților nesce organe cu cari statul póte sĕ dispună, ca și cu nesce funcționari de stat polițienesci, atunci fără de voie trebuie sĕ ne întrebăm, dacă mai trăim în mijlocul Europei culte, și dacă maghiarii mai pun ceva pond pe principiile pedagogice? Străinul adăpat la isvórele civilisațiunei apusene, cetind legea votată trebue sĕ esclame că: sub mânile legislativei maghiare a degenerat ori ce principiu pedagogic, făcênd loc celui mai crunt absolutism scolariu, și celei mai scălciate logice.

In loc de o lege liberală, sinceră, ne-am pomenit cu o lege scolară draconică, cum nu-i mai poți căpĕta părechia în tótă istoria pedagogiei.

De altcum ne asteptam la așa ceva — dară nu tocmai la atâta. Scopul principal se vede că este scóterea scólelor din mânile naționalităților, degradarea învĕțătorilor la nesce instrumente órbe.

Este destul se amintim propunerile contelui Apponyi.

Noul paragraf propus de Apponyi și primit cu însuflețire de întrégă dieta sună: „In comunele unde sunt scóle confesionale mai multe, cari primesc ajutoriu dela stat, mai departe acolo unde esistă și numai o singură asemenea scólă, dar e vorbă de interese de stat însemnate, ministrul după ascultarea comitetului, póte în înțelesul § 9 în locul ajutoriului statului, se închidă scóla confesională sau comunală, și se facă o scólă de stat“.

„Interese de stat însemnate“ ministrul póte vedea în ori ce cătun și nu va esista o singură comună română, săséscă etc. unde statul se nu sĕ pótă folosi de acest § și astfel se închidă scóla naționalității — scóla confesională.

Prefacerea scólelor nóstre române în scóle de stat va fi o cestiune de scurt timp. Scólele nóstre cele mai înfloritóre se pot închide în tot momentul.

Contele Aponyi a spus tot ce avea în „petto“. La paragraf 12, unde e vorbă despre cercetarea disciplinară, dênsul a aflat de bine a đice că: dreptul de cercetare se sĕ estindă asupra tuturor scólelor — fără nici o considerare dacă au ajutoriu sau nu dela stat. Dorința contelui însĕ fiind în cel mai flagrant conflict cu legea scolară din 1876. nu s'a putut în tótă plenitudinea codifica.

S'a creat însĕ unghiță, și s'a primit propunerea în urma căreia: comitetul are se hotăréscă după articlul de lege 28 din 1876 cercetare disciplinară și atunci, când învĕțătoriul dela o scólă, care are ajutoriu dela stat, în ori ce sumă, este inculpat cu scopuri inimice statului, și ministrul hotăresce cercetare disciplinară.

Mai elocuent, și mai pre față n'a spus-o nici renegatul Dr. Kosztenszki.

Cumcă ridicarea salarelor are sĕ fie numai paravanul — după care sĕ pótă lucra mâna șovinismului, ne putem convinge cu trecutul salarelor de până aci.

Salarele învĕțătorilor în general luat au fost fórte mici până în presente. Astfel încât rari, ca și corbii albi au fost învĕțătorii, cari sĕ pótă trăi după acele

Și acésta nu numai la scólele confesionali, ci și la cele comunali și de stat. Organele administrative politice însĕ aprópe de loc nu s'au îngrigit ca învĕțătorii confesionali sĕ-și pótă căpĕta cel puțin salariul bagatel de 100—200 fl. v. a. regulat. Și nu un cas ci đeci de casuri s'ar puté aduce unde salariul învĕțătoriului confesional repartiat pre popor, nu s'a încassat cu lunile de đile, ba s'au amânat chiar ani până ce sermanul învĕțătoriu și-a putut scóte cevași din salariu.

A alergat învĕțătoriul cu rugări pe la protopopul, acesta a dat mandat la organele parochiali, ici colo s'a întrevenit la pretură, la oficiul comunal — dar tóte în zădar. Ba ce e mai mult, am auđit pretore đicênd învĕțătorilor: mergeți sĕ ve scótă salariul acela cu care ați votat la alegerea de deputat ori la alegerea de notariu. Altora li s'a făcut imputare că au luat parte la cutare întrunire. Sub cele mai ticălóse pretecste organele politice, în multe locuri, au negles scóterea salarelor învĕțătorilor nostri.

Tot astfel se va întêmpla și pe venitoriu cu scóterea salarelor de 300 până 400 fl. v. a. Da! Ele se vor încassa regulat, unde învĕțătoriul român va lucra în detrimentul scólei române. Éră unde statul va contribui la ridicarea salariului până la 300 fl. v. a. acolo învĕțătoriul va fi mai amenințat în esistența sa — decât cel mai rĕu servitoriu. Numĕrul învĕțătorilor renegați va cresce din an în an. Acésta e periclu, ce ne amenință! Se avem sus inimile! *Contemporanul*

Revista politică.

Pe Vinerea trecută, 7/19 Maiu, a fost pus la ordinea đilei în casa magnaților și proiectul de lege referitoriu la urcarea salariilor învĕțătoresci. Escelenția Sa I. P. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul și cu P. sânțiți episcopi Ioan Mețianu dela Arad și Nicolae Popea dela Caransebeș au călĕtorit anume la Budapesta spre a fi de față la desbatere și a apĕra drepturile și interesele bisericei nóstre autonome, față cu dispozițiile proiectului votat de dietă, și care taie adênc în autonomia bisericei și pun scólele confesionale sub ingerința ministrului și a șicanărei din partea organelor administrative, care și până acum au vĕđut cu ochi atât de rĕi desvoltarea și prosperarea lor și nechemate s'au amestecat în afacerile nóstre scolare.

Motivarea mai pre larg și justă în contra dispozițiunilor proiectului de lege s'a făcut și prin o representațiune separată, pe care Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit o a substernut casei magnaților în numele episcopatului român ortodocs încă înainte de a se deschide ședința.

In decursul ședinții, punêndu-se la ordinea đilei cestionatul proiect, cont Ferd. Zichy luà cuvêntul și din motiv, că proiectul nu e de urgență, apoi deórece el privesce mai deaprópe și pe confesiuni, cari de astădată în special cea rom. cat. nu sunt representate în numĕr corespunđĕtor, face propunerea ca desbaterea proiectului sĕ se amâne. Ea a fost spriginită și de bar. Vécsey. Vorbind ministrul de culte contra amênărei, s'a pus cestiunea la vot. Pentru amênare au votat Escel. Sa I. P. S. D. archiep. și metrop. Miron Romanul, Preasânțiții Domni episcopi Ioan Mețianu și Nic. Popea, episc. rom. cat. Schuster bar. Vécsey și propunătoriul cont. Zichy. Căđênd propunerea pentru amânare, contele Zichi face altă propunere ca sĕ se constate dacă membrii înaltei case se află în numĕrul prescris pentru a se puté lua concluse valide și numĕrându-se s'a constatat, că de față sunt numai 37, și necorespunđênd deci numĕrul precum prescrie regulamentul

---

FOIȚA.

Bĕtrânul pocăit.

Povestire prelucrată de *Georgiu Popescu*, preot în Toplița română.

Afară vuia tempestatea, un prevestitor al tómnei, care se apropie, și-și esercita puterea asupra coperișului de formă piramidală a locuinței bune și masive. Cu atâta își petreceau mai bine jos în casa turnului cei doi ómeni, cari fumând și vorbind, ședeau înaintea caminului și vuetul tempestății le părea ca o musică plăcută. Unul din acesti bărbați de o statură înaltă, era nobilul baron Erdődi, celalalt sas din Transilvania anume Konrad Hontert, iurist, care în Brașov avea o consideratiune mare pentru sciințele sale iuridice.

O afacere de proces importantă îl îndemna de a cerceta pe baronul Erdődi. Conferințele afacerii fură iute isprăvite și ultimele óre ale petrecerii lor la olaltă fură dedicate unei convorbiri intime.

Domnul casei, baronul, tocmai istorisia óspelui seu, ce plăcere deosebită are el a petrece în munți și a veni în atingere cu onestii locuitori ai acelora, când ușa se deschise și István servitoriul baronului apărù. „Stimate Domnule! anunțà acesta, tocmai a sosit Vasile Oprea, el voesce a ve face o împărtășire“.

Ce este, strigà nobilul uimit, în acéstă tempestate a făcut el o cale atât de grea, iute lasă-l sĕ între! Servitoriul dispărù și baronul se întórse cătră óspele seu.

Ascultă doctore: acésta se potrivesce minunat! Eu tocmai îți vorbiam de plăcerea ce o simt aici și că convin bucuros cu poporul de aici. Acum vei puté însuți judeca, că am drept, când simt o plăcere față de originalitatea, simplicitatea și onestitatea acestor ómeni ai naturei.

Pentru de a te puté face cunoscut cu bĕtrânul Oprea, înainte îți spun, că acela este un asasin și un hoț.

— Iuristul îl privi fórte uimit și voia a reflecta ceva. „Lasă-me numai sĕ vorbesc, đise baronul. El este asasin și hoț, dar cu tóte acestea am cea mai mare încredere și cea mai mare stimă față de el, și eu me rĕmâșesc, servitoriule sever al justiției, că și domnii tale îți va inspira Vasile Oprea compătimire și admirare. Bĕtrânul trăesce de presente sus în munți și este unul din cei mai credincioși ciobani ai mei.

Aha, aici e el deja!

Intr'adevĕr acum se bătù la ușă și după puternicul „întră“ esprimat de baronul, ușa se deschise încet.

Când iuristul astepta sĕ vadă în cel ce a întrat un om cu privire selbatică, cu pĕrul și barba sburlită se înșelà amar. Din contră i se înfățișà un bĕtrâu plin de demnitate, cu fața linistită și cu nesce trăsuri nobile. Imbrăcămintea era ca la cei de pe munți.

— Bună vremea Domnilor! salutà bĕtrânul român pe ambii bărbați, plecându-se înaintea lor.

— Pace ție bĕtrâne, respunse baronul, ce te pórtă acum pe aici?

— Domnule! ce mĕ pórtă pe aici îndată îți voi spune. Alaltăeri o ursóică cu doi pui ne-a făcut visită în strungă.

— Minunat! strigà baronul, éră o sĕ am o petrecere plăcută. Totuși despre acésta lasă că vom vorbi mâne, bĕtrânule, tu însĕ în astă nópte firesce ai sĕ rĕmâni aici, astăđi avem sĕ vorbim despre alte lucruri. Cum ar fi dacă i-ai povesti domnului acesta trecutul tĕu, veđi însĕ, că streinul acesta e un judecător și acum poți gândi, că-l va uimi povestca ta.

— Voesci d-ta în adevĕr a asculta? întrebà bĕtrânul așeđêndu-se într'un unghiu al casei. Desigur afirmà acela clătinind din cap. Am fórte mare plăcere a te asculta.

— „Acum fie voia d-vóstră domnilor“ începù apoi bĕtrânul a istorisi în următoriul mod: „Sunt mulți ani de atunci, eram încă un flăcău tinĕr și vesel, și eram servitoriu la un argăsitoriu în capitala țĕrei nóstre. Mama mea, când me visita câte odată din satul Cornățel, unde m'am născut, se bucura de mine, căci toți i điceau „Vasile e un tinĕr bun“. Da, eram bun, dar puteam fi și mai bun, căci câte odată fiind din fire prea sânguinic făceam câte o prostie, ce apoi avea urmări rele tot pentru mine. Eu devenisem june și cugetam la aceea sĕ iau în căsătorie pe Rafila, care servia la un vecin al stăpânului meu, și a cărei ochi îmi fermecase inima. Intr'aceea însĕ fără de veste se lățì scirea, că ar fi erupt un resbel înfricoșat departe în Germania și toți ómenii tineri voinici și apți de a purta arme sunt siliți a se face ostași și trebue a merge departe în țeri streine. Eu încă trebuia sĕ me presentez și apoi sĕ merg împreună cu ceialalți. Acésta însĕ mie nu-mi plăcea, cu atât mai puțin Rafilei, ea plângea și se văieta, ér eu cugetam la mijlóce cum ași scăpa casei desbaterea proiectului s'a amênat pe 17/29 Maiu a. c.

* * *

Causa română se discută şi în Francia cu mult interes.

„Le Bulletin Maçonnique“ în mai mulţi numeri a apĕrat causa românilor din ţĕrile de sub coróna stului Stefan şi preste tot a românilor din întrégă monarchia. Numita fóie a publicat şi estrase din conferinţele ţinute în Paris. Aşa în nr. 152 dă estrase interesante despre cele dóuĕ conferinţe „Persécution des Magyares contre les Roumains“ desfăşurând astfeliu tabloul relaţiunilor politice interne între români şi maghiari.

„Orient“ organul oficial al francmasonilor din Budapesta a reprodus articolul din „Bulletin Maçonnique“ şi declară de neadevĕrate cele espuse atât în conferenţe cât şi în apreţierile, ce le a făcut numita fóie; ér în alt numĕr publică în limba germană nesce comentare de tot vehemente şi agresive, pline de animosităţi naţionale şi chiar ură la adresa românilor şi a conferenţiariului.

In urma acestora dl G. Ocăşianu sub titlul „Réponse a „„L'Orient““ de Buda-Pest“ reflectéză la cele scrise şi le combate cu argumentele istorice şi fapte complinite. In rĕspunsul seu d-l Ocăşianu, pentru a face cestiunea mai clară, recapituléză ceea-ce s'a ḑis în articlul din „Le Bulletinne Maçonnique“ în următórele: Ungaria este un stat poliglot compus din 6 naţionalităţi, în numĕr total de 17 milióne locuitori, dintre care 6 milióne maghiari,— maghiarii forţéză a şi impune limba la maioritatea locuitorilor, — că şi au întrodus acéstă limbă în liceele lor, şi că ameninţă esistenţa celorlalte scóle, cu tóte că nu dau nici o para pentru susţinerea lor; — că cele cinci naţionalităţi n'au nici teatru, nici academie, — că pentru a desnaţionalisa mai repede a adus legea pentru asilele de copii, — că administraţiunea şi iustiţia e în mâna maghiarilor şi o folosesc contra intereselor şi drepturilor naţionale şi sociale ale celorlalte naţionalităţi, — că special românii din Transilvania sunt cei mai persecutaţi, — că principatul şi-a perdut autonomia, anecsat şi incorporat fiind la Ungaria fără a fi consultaţi şi românii; — că contra presei române se iau cele mai drastice mĕsuri, — că maghiarii falsifică opinia publică despre liberalismul lor, — că mĕsurile opresive ale maghiarilor, au fost odată obiectul lor de protestare contra jugului austriac. După espunerea acestora enumeră alte stări de lucruri despre cens, neparticiparea în parlament, despre kultur-egylet, despre falsificarea statisticei etnografice şi mania de a se socoti mai mulţi de cât cum sunt. Amintesce părerile şi scrierile unor bărbaţi europeni, apreţierile lor, citéză pe Jokai, Mocsáry şi Eötvös, o parte din presa maghiară şi în fine declaraţiunea lui Hieronymi, actualului ministru de interne.

La cestiunea salarisării învĕţătorilor.

Preonoratul Domn protopresbiter al tractului Sibiiu a dat următoriul circulariu:

Nr. 437/1893.

Cercularíu

către tóte oficiile parochiale din protopresbiteratul gr. or. al Sibiiului.

O naţiune numai prin cultură îşi póte asigura esistenţa respectabilă în societate, şi o posiţiune démnă în stat, ér cultura numai prin educaţiune în scólă şi-o póte însuşi, în scopul acesta se cere sĕ aibă educători luminaţi, şi ca sĕ aibă învĕţători dedicaţi şi devotaţi causei este neapărată trebuinţă sĕ le asigure modul de subsistinţă, conform posiţiunei lor sociale prin stabilirea de salarii sigure.

Noi românii ca naţiunea cea mai apăsată din acéstă patrie încă am făcut mare progres în timpul din urmă, dar încă nu am făcut destul ca sĕ ne asigurăm pentru tóte împregiurările esistenţa scólelor nóstre confesionale, proiectul de lege, — care până la ajungerea lui la cei adresaţi póte a devenit lege, — ne ameninţă esistenţa multor scóle, cari nu vor urca salariul învĕţătoriului la suma minimală de 300 fl. — După §-ful 9 al acestei legi comunele sunt obligate ca în termin de 9 luni dela votarea legei sĕ asigure învĕţătoriului un salariu de 300 fl. şi cari nu vor satisface acestei îndatoriri după împlinirea anului dela întrarea în vigóre a legei se vor lipsí de dreptul de a mai ţiné scóla, şi se vor aplica dispoşiţiunile din art. XXXVIII. din 1868 §. 15 cu omiterea admonierii de trei ori, şi astfel scóla î-şi va perde caracterul confesional, şi se va preface în scólă de stat; pericolul e iminent, noi avem datorinţa a ne îngrigi de timpuriu pentru delăturarea lui.

Subscrisul consciu de importanta sa misiune, în calitate de inspector scolar districtual, şi condus de adevĕrata iubire a némului seu, va întreprinde în scopul acesta o visitaţiune a tuturor scólelor din acest protopresbiterat după programa mai jos stabilită, cu care ocasiune totodată se va ţiné şi esamenul de încheere al anului scolastic curent.

Spre consultarea şi prepararea proiectului de budget pentru acoperirea trebuinţelor scolare, se ordină următórele:

1. Inmediat după sosirea în faţa locului se va întruní comitetul parochial sub presidiul subscrisului, spre a scruta şi erua tóte mijlócele şi isvórele de venit, dela comună şi dela biserică, şi unde aceste nu vor fi de ajuns, se va lua refugiu la repartiţie pe particularii contribuenţi.

Se observă, că acei membrii ai comitetului parochial, cari vor absenta dela acéstă şedinţă importantă, fără a-şi puté motiva absenţa se vor considera de repăşiţi şi îşi vor perde dreptul de a fi realeşi în comitetul parochial pe periodul viitoriu 1894—1896.

2. În tóte comunele unde de present staţiunile învĕţătoresci sunt ocupate cu învĕţători provisorii, se vor stabili condiţiunile de concurs pentru îndeplinirea lor în mod definitiv, pentru publicare se va solví tacsa înmediat.

3. Învĕţătorii vor pregătí câte un esemplariu din protocolul de clasificaţiuni, şi conspectele tabelarice I. II. III. şi IV., precum şi celelalte după pracsa din trecut.

Visitaţiunea şi respective ţinerea esamenelor se va esecuta după următoriul program:

Luni în 17 Maiu, (a doua ḑi de rosalii) d. a. în Cristian.

Marţi în 18 Maiu, (a treia ḑi de rosalii) d. a. în Şura-mare.

Mercuri în 19 Maiu, a. m. în Guşteriţă.

Joi în 20 Maiu tótă ḑiua în Bungard.

Vineri în 21 Maiu, după eşirea dela biserică în Mohu.

Sâmbătă în 22 Maiu, a. m. în Turnişor.

Luni în 24 Maiu a. m. în Cornĕţĕl, d. a. în Nucet.

Marţi în 25 Maiu a. m. în Roşia, d. a. în Vurpĕr.

Mercuri în 26 Maiu a. m. în Slimnic, d. a. în Ruşi.

Joi în 27 Maiu a. m. în Lómnăş.

Sâmbătă în 29 Maiu a. m. în Vesĕud.

Duminecă în 30 Maiu a. m. în Ocna-inferióră, d. a. în Ocna-superióră.

Sâmbătă în 5 Iuniu a. m. în Rîu-Sadului.

Duminecă în 6 Iuniu în Sadu.

Duminecă în 13 Iuniu în Tălmăcel.

Duminecă în 20 Iuniu în Poplaca.

Joi în 24 Iuniu în Boiţa.

Sâmbătă în 26 şi Duminecă în 27 Iuniu în Reşinari.

În parochiile din Sibiiu ḑiua esamenului se va stabilí după o prealabilă conţelegere cu comitetele parochiale.

Sibiiu, 7 Maiu, 1893.

Ioan Papiu,
protopresb.

Noutăţi.

Personal. Amânându-se desbaterea proiectului pentru regularea salariilor învĕţătoresci pe 17/29 Maiu, Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul s'a reîntors dela Budapesta cu trenul de Sâmbătă, la 1 óră p. m.

* * *

Iubileul Eminenţiei Sale metropolitului primat din Bucovina. In anul acesta se împlinesc 50 de ani, de când a fost chirotonit de preot archiepiscopul şi metropolitul Dr. Silvestru Morariu Andrievici. Pentru arangiarea acestei festivităţi s'a ţinut la Cernăuţi o conferinţă a românilor şi s'a decis ca serbarea sĕ se ţină în ḑiua de St. Petru. Intâiu se va face serviciu divin în catedrală, apoi se va da iubilantului un album cu o adresă, se va scrie istoria bisericei gr. or. din Bucovina în cei 50 dé ani din urmă şi se va întemeia un fond pentru ajutorarea fetelor gr. or. române.

* * *

Agricol. Comisiunea economică a comitatului Sibiiu face cunoscut, că şi în anul acesta s'a votat o sumă de 500 fl., din care se vor împărţi subvenţiuni la reuniuni locale şi tovĕrăsii agricole de pe teritoriul comitatului spre a-şi puté cumpĕra maşini agricole Cererile sunt a se adresa până la 30 Iuniu c. n. la comisiunea economică a acestui comitat.

* * *

Invitare la Maialul elevilor dela scólele române din Alba-Iulia, ce se va ţiné Luni, a dóua ḑi de Rosale (29 Maiu st. n.) în „Grădina Puşcătorilor“. Venitul curat este destinat pentru bibliotecele ambelor scóle. Preţul întrării de persónă 50 cr., de familie 1 fl. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică. Inceputul la 4 óre p. m.

Alba-Iulia, 16 Maiu, 1893.

Comitetul arangiator.

* * *

Sciri militare. Căpitanul de clasa I George Boldea dela reg. 64 de infanterie şi locot. Constantin Mureşan dela reg. 82 inf. s'au retras în pensiune; sub-locot. în reservă Octavian Popu, reg. 31 inf. la cererea proprie este şters din armată.

* * *

Un concurs interesant, cu premiu a fost publicat o fóiă engleză pentru rĕspunsul cel mai bun la întrebarea „ce este copilul?“. Dintre numĕrósele rĕspunsuri de cuprins mai mult-puţin adevĕrat étă câte-va: Flóre neatinsă de mâna grijilor omenesci. — Mic atlant ce pórtă pe umerii sei lumea întrégă a grijilor şi plăcerilor vieţii căsătoresci. — Farmec încântătoriu ce schimbă casa în locuinţă de plăcere. — Rivalul tatălui în iubirea mamei. — Pupul arborelui vieţii, ce acum se deschide. — Raḑă de sóre ce alungă din casă nóptea gândurilor grele. — Născutul tuturor popórelor ce nu vorbesce limba nici unuia. — Comóră mică împreunată cu multă grije. — Fiinţă mică a cărui suris ne amintesce de ângeri. — Fiinţă ce înmulţesce lucrul maicei, golesce punga taicei şi cu larma lui e spaima vecinilor. — Cea mai plăcută zidire a lui Dumneḑeu căruia a uitat sĕ-i pună aripi. — Mister, ce nu s'a deslegat şi nu se va deslega nici când.

* * *

Himen. Dl Dionisiu Olinschi-Olinescu c. r. concipist la direcţia c. r. de finanţe, corespondent al comisiunii centrale c. r. de arte şi monuminte istorice din Viena şi al societăţii geografice române regale din Bucuresci, face cunoscut, că cununia sa cu d-şóra Veronica Cerneavschi fica esarchului archiepiscopesc şi parochului din Cadobesci Vladimir Cerneavschi s'a serbat în 9/21 Maiu a. c. în biserica parochială din Cadobesci.

O rectificare.

Intr'un prim articol din „Gazeta Bucovinei“. Nr. 30, dela 18/30 Aprile a. c. făcêndu-se o schiţare a stărilor publice din Bucovina şi în o parte asĕmênare cu stările dela noi de pe la anii 1830 – 1848, autorul ḑice:

> „şi în sfêrşit sĕ nu uităm că după mărturia lui Papiu Ilarian chiar şi marele şi înţeleptul Şaguna, sosind în Sibiiu trodusese în biserica metropolitană limba maghiară.“

Cestiunea acésta s'a sulevat în public şi în anul 1890 în „Fóia bisericéscă şi scolastică“ din Blaş, afirmându-se, că episcopul Şaguna în 1848 întrodusese limba maghiară ca limbă protocolară şi în consistoriul seu şi că acésta o póte dovedì autorul articolului prin un act autentic, ce-l are la mână.

Faţă de acésta fóia nóstră în nrul 19 din 1890, a făcut o rectificare, clarificând starea adevĕrată a lucrului, în care sĕ ḑice între altele:

> „Cetitorii ḑisei foi, cari nu cunosc împregiurările, în cari se afla biserica ortodocsă română din Transilvania pe acelea timpuri, prin asertul suscitat pot fi induşi în eróre a crede: că dacă episcopul Şaguna chiar şi în consistoriul seu a întrodus limba maghiară ca limbă protocolară, apoi de sigur a întrodus-o în întréga administraţiune a bisericei.
>
> Din tóte acestea însĕ nimic nu e adevĕrat. In întréga biserică ortodocsă din Transilvania limbă oficiósă, limba cultului, limba instrucţiunei a fost singur numai limba credincioşilor, limba română. Dar se scie din istorie, că biserica ortodocsă română din Transilvania era pe acelea timpuri atât de încătuşată, încât guvernul ţĕrei între altele pretindea, ca sĕ i se subştérnă tóte protocólele şedinţelor consistoriali, şi încă în limba statului, carea înainte de 1848 era cea latină, ér în 1848 cea maghiară. Biserica prigonită cum era din tóte părţile n'avea încătrău, ci trebuia sĕ se supună acelei pretensiuni, şi astfeliu consistoriul ortodocs român din Sibiiu era silit sĕ subştérnă guvernului protocólele şedinţelor sale, înainte de 1848 în limba latină, ér în 1848 în cea maghiară.“

Acésta este starea adevĕrată a lucrului, la care numai atâta voim sĕ mai adaugem, că în acest sens trebuie înţeles pasagiul esagerat ca sĕ nu ḑicem fals din „Istoria Romănilor“ de A. Papiu Ilarian tom. II, pag. 72, la care se face provocare în articolul din „Gaz. Buc.“

Parastasul pentru George Bariţiu.

Cetim în „Timpul“ din 9 Maiu Aḑi, Sâmbătă. la órele 10, s'a celebrat în biserica sf. George nou, de episcopul Partenie al Dunărei de jos, asistat de 5 preoţi, parastasul pentru odichna sufletului regretatului preşedinte al Academiei române, George Bariţiu.

---

de pericolul ameninţătoriu. — Dar auḑiţi mai departe!

Intr'o ḑi m'a trimis stăpânul meu în suburbiul numit „ţigănie“ unde trebuia sĕ spun cărăuşului nostru, că pe cutare ḑiuă sĕ stea gata spre a merge cu stăpânul meu la têrg în oraşul B. Eu tăcuì ce mi-a poruncit stăpânul meu şi me aflam pe cale în dărăpt, când pe neasteptate me strigà cineva. Indată ce me uitai îndărăpt, vĕḑui un amic al tinereţelor mele, care ca şi mine era din Cornăţel. Bună vremea Vasile! Cum îţi merge? me agrăi el! Tu esti Tódere? şi privi cu mirare spre tinĕrul ce avea o căutătură cam selbatică.

— Tu te miri de înfăţişarea mea? rise obrasnicul, şi-şi bătù fălos curéua, în care se auḑì un zuruit uşor: „Aici am eu ce-mi trebue“, ḑise el şi apoi me trase în o crişmă din apropiere. El comandà vin şi cum me minunaiu eu, când scóse el din curea o mână plină de aur turcesc. „Dacă esti cuminte, ḑise el, poţi şi tu în puţine sĕptĕmâni plăti vin cu aur“.

„Cum se fac eu acésta? întrebaiu cu mirare pe colegul meu de joc de odinióră.

(Va urma.)

Erau presenţi la acest act:

Membrii Academiei: Dim. Sturdza, Nicolae Kretzulescu, Ioan Calinderu, N. Ionescu, Gr. Tocilescu, D. C. Olănescu, Iacob Negrutzi, Dr. V. Babeş şi P. Aurelian.

Delegaţii „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român:“ archimandritul-vicar Dr. Ilarion Puşcariu, vice-preşedinte al „Asociaţiunei“, directorul băncei „Albina“ Partenie Cosma, membru în comitetul „Asosiaţiunei“, şi protopopul asesor-consistorial Zacharia Boiu, prim secretariu al „Asociaţiunei“.

Mai asistau din Ardél: Ieronim Bariţiu, fiul defunctului, Mihail Stănescu cu familia şi C. Juga, ginerii defunctului, Vasile Voina, preot în Braşov şi G. Dima, profesor de musică la seminarul pedagogic-teologic din Sibiiu.

Dintre ardelenii stabiliţi în Bucuresci am remarcat pe dnii Theodor Nica, director la banca naţională, dr. Ion Neagoe, Ion Bianu, farmacistii Ion Munteanu şi Al. Bozoceanu, I. Chiţu, Vasile Orghidan, comerciant şi mai mulţi membri din Ligă.

Liga culturală era representată prin dl advocat George Bursan.

După terminarea serviciului divin a luat cuvêntul protopopul asesor Zacharia Boiu, care cu multă elocinţă şi cu cuvinte emoţionătóre, a schiţat viéţa fecundă în fapte mari a marelui român şi scriitor veteranul George Bariţiu.

După dl Boiu, a vorbit bětrênul academician Nicolae Ionescu, arătând cu mult sentiment meritele lui Georgiu Bariţiu pentru cultura română.

La órele 12 asistenţii s'au depărtat, reamintindu-şi cu evlavie unii măréţa şi blânda fiigură, ér alţii meritele şi faptele mari ale regretatului George Bariţiu.

Nr. 188/1893.

Apel

pentru contribuiri la fondul „George Bariţiu“.

Aprópe şase decenii de-arêndul istoria renascerii nóstre naţionale nedespărţită este de numele lui *George Bariţiu.*

Geniul naţiunii treḑit din amorţire prin glasul profetic al lui *George Bariţiu*, înduioşat planéză acum asupra mormêntului acoperit de cununile de lauri, ce i le-a pus naţiunea recunoscătóre.

Acésta însě nu va eternisa memoria neperitórelor merite a lui *George Bariţiu* prin trecătóre flori, ci va perpetua-o în instituţiuni, cari sě vestéscă posterităţii nemurirea aceluia, care a jertfit o viaţă pentru mărirea némului românesc.

De aceste sentimente călăuzită „Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român“ prin graiul comitetului sěu esecutiv a decis în şedinţa din 9 Maiu a. c., ca pentru eternisarea memoriei neuitatului ei preşedinte sě înfiinţeze un fond, care sě pórte pentru tóte timpurile numele „George Bariţiu“.

Din acest fond sě vor premia producte literare şi se vor crea locuri libere în internatul scólei civile de fete a „Asociaţiunei transilvane“.

Spre acest scop ne luăm voie a alătura o listă de subscripţiune pentru-ca toţi adererenţii principiilor marelui bărbat sě aibă prilegiu de a contribui cu obolul lor la mărirea numelui lui George Bariţiu şi prin acésta la înflorirea literaturei şi culturei poporului român.

Dat din şedinţa comitetului „Asociaţiunei transilvane“, ţinută în Sibiiu la 9 Maiu st. n. 1893.

Dr. *Ilarion Puşcariu*,
vice-preşedinte.

Dr. *Amos Frâncu*,
secretariu II.

Cestionariu istoric.

de
Nic. Densuşian.
(Urmare)

XVI.

377. Se află pe acolo vre-un sat, în care ómenii sě vorbéscă o limbă mai deosebită de cum o vorbesc alţi români?

— şi prin ce anume se deosebesce limba lor de limba românéscă cunoscută?

378. Se află pe acolo vre-un sat, în carě ómenii sě vorbéscă o limbă şişcăvită anume:

cu *ţe* şi cu *ţi* în loc de *ce* şi *ci*?
d. e. *ţeriu* în loc de *ceriu*;
ţinţi „ „ „ *cinci.*
cu *s* în loc de *ş*?
d. e. *sasă* „ „ „ *şasă*?
septe „ „ „ *şepte*;
séuă „ „ „ *şéuă.*
cu *z* „ „ „ *j*?
d. e. *zoc* „ „ „ *joc*;
zos „ „ „ *jos.*

— şi cum se numesce limba acésta şişcavită?

379. Vorbesce pe acolo poporul cu *r* în loc de *n*, când consonanta acésta din urmă se află între dóuě vocale.

d. e. *pâre* în loc de *pâne*;
irimă „ „ „ *inimă*;
lură „ „ „ *lună.*

— ori dacă se află pe acolo la cineva vre-o carte vechiă scrisă cu mâna, în care unele cuvinte sě fie scrise *r* în loc de *n*?

380. Cum rostesc ţěranii pe acolo cuvintele următóre:

călcâniu ori *călcâiu*?
ântâniu ori *ântâiu*?
cuniu ori *cuiu*?
vinie ori *vie*?
puni (2 pers. sing. Pres. ind.) ori *pui*?
ţini (2 pers. sing. Pres. ind.) ori *ţii*?

381. Cum rostesce poporul pe acolo sílabele *che* şi *chi*? d. e. în cuvintele următóre:

ureche, uretie ori *urece*?
genunche genuntie ori *geunnce*?
ochi oti ori *oci*?

382. Vorbesce pe undeva poporul cu *cl* în loc de *ch*? d. e. ḑice pe undeva:

urecliă în loc de *urechiă*?
clem „ „ „ *chiem*

383. In ce sat ori ţinut ţěranii rostesc pe *ce* şi pe *ci* într'o formă sibilată cam ca *şe* şi *şi*?

d. e. *şeriu* în loc de *ceriu*;
şinşi „ „ „ *cinci.*

384. In ce ţinut silaba *bi* se pronunţă *ghi*?

d. e. *ghine* în loc de *bine*?
împodoghi „ „ „ *împodobi*?
corghi „ „ „ *corbi.*

385. Poporul schimbă cumva pe acolo pe *f* în *h* înainte de *i* sau *e* muiat?

— anume cum rostesce poporul pe acolo cuvintele următóre:

sě fie sau *sě hie*?
fiară „ *hiară*?
fierbinte „ *hierbinte.*

386. Cum ḑice poporul pe acolo?

piele, chiele ori *pşele*?
piatră, chiatră „ *pşatră*?
pită, chită „ *pşită*?

387. Pe unde poporul, în unele casuri móie de jumětate în vorbire consonantele *d, g, n,* şi *t*? ḑicênd:

d. e. *die* în loc de *de*;
nienie „ „ „ *nene*;
punie „ „ „ *pune*;
tietie „ „ „ *tete*;
tótie „ „ „ *tóte*;

388. Cum rostesce poporul pe acolo cuvintele următóre:

viaţă ori *jiaţă, iiaţă* sau *ghiaţă*?
vită „ *jită, iită* „ *ghită*?
viţel „ *jiţel, iiţel,* „ *ghiţel*?
vin „ *jin, iin* „ *ghin*?

389. Cum ḑice poporul pe acolo?

vulpe ori *hulpe*
volbură „ *holbură*?
vuiesce „ *huiesce*?

390. Se află pe acolo vre un sat în care ómenii se vorbéscă mai mult cu *a* în loc de *ă*?

d. e. *batatura* în loc de *bătătură*;
legatura „ „ „ *legătură.*

391. Cum vorbesce poporul pe acolo, mai mult cu prefectul simplu ori cu prefectul compus?

d. e. *lucrai* ori *am lucrat*?
arai „ *am arat*?
sěměnai „ *am sěměnat*?
secerai „ *am secerat*?

392. In ce sate se vorbesce pe acolo cu *tu* în loc de domnia-ta, ori cu *voi* în loc de *domnia-ta,* chiar când vorbitoriul se adreséză cătră o singură persónă?

393. Ce cuvinte şi forme vechi mai puţin cunoscute în alte părţi întrebuinţéză poporul pe acolo?

394. Se aude pe acolo în limba poporului cuvêntul rigă?

— şi ce însemnare are?

395. Ce versuri, rugăciuni, ori cuvinte neînţelese rostesc copii pe acolo, când se jócă?

396. Ce cuvinte românesci, se află în limba naliunilor strěine de pe acolo?

(Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.
de
Silvestru Moldovan.
(Urmare.)

Arghir ne închipuiesce pe marele şi falnicul împěrat Traian, urzitoriul némului românesc, ér sub Iléna Cosânḑiana cu pěrul de aur, sě înţelege ţara Dacia, a cărei parte însemnată, am puté ḑice simburele ei, a alcătuit-o ţara nóstră Ardélul, cu coróna sa de munţi şi cu băile de aur din sinul lor.

Sě scie din cărţile vechi, că odinióră, pe vremea, când veni pe lume Mântuitoriul nostru Isus Christos, în ţěrile, în care locuim noi Românii, locuiau Dacii, un popor de munte, care trăia mai cu samă din lucrarea pămêntului şi crescerea vitelor şi era un popor vigoros, plin de curagiu, vitéz, resboinic şi iubitoriu de libertate.

Dacii purtară rěsbóie învingětóre cu popórele din jurul ţerii lor şi veniră în atingere duşmănósă cu poporul roman, care pe vremile acele era poporul cel mai vitéz şi mai puternic de pe faţa pămêntului. Ei sě pogoriau adese din ţara lor muntósă în valea Dunării şi trecênd acest rîu, făceau mari stricăciuni prin ţinuturile de-a drépta lui, cari erau stăpânite de Romani.

Pe la sfêrşitul vécului întâiu după naşcerea Mântuitoriului nostru, asupra Dacilor domnia un rege înţelept, prevěḑětoriu şi resboinic, cu numele Decebal. El, în culmea puterii sale bătú şi nimici dóuě ostiri romane, în urma căreia împěratul romanilor Domiţian, un împěrat moleşit, încheià pace cu el, plătind Dacilor pe fiecare an un fel de dare.

Starea acésta umilitóre pentru Romani nu ţinù mult. La doi ani după mórtea lui Domiţian ajunse în fruntea împěrăţiei romane *împěratul Marcu Ulpiu Traian*, un împěrat vitéz, destoinic şi corespunḑětoriu întru tóte chemării unui domnitoriu, pe care Dumneḑeu l'a pus tocmai la locul sěu. El sě hotărî sě ştérgă ruşinea ce-o păţiră Romanii sub Domiţian. Sé hotărî sě înfrêne pe Daci, sě-i supuie şi sě facă din Dacia o ţară romană. Sě vede, că acésta i-a fost menirea şi dorinţa lui de căpetenie în lume, pe care adeseori îl auḑiai că se jură, ḑicênd: „precum voiu face din Dacia o ţară romană“. Şi Traian împlini cu scumpětate acésta menire şi dorinţă, cu tótă scumpětatea şi cu tot curagiul şi vitejia unui împěrat falnic şi mare. Prin acésta el sě făcu întemeiătoriul némului nostru românesc, care, după scurgerea atâtor vécuri, îl pomenesce şi aḑi în povestile şi cântecele sale.

Lucrul ce l'a sěvêrşit Traian prin supunerea Daciei, a fost un lucru greu, uriaş.

El avù cu Dacii dóuě rěsbóie mari (între anii 101—107 după Christos) împreunate cu multe greutăţi şi primejdii.

Poporul dac era popor vitéz, şi era ajutorat de locurile muntóse şi de codri nestrăbătuţi ai ţerei sale, de altă parte Decebal era un domnitoriu nu de tóte ḑilele, care sě pricepea la trebile unui rěsboiu, aşa că Traian şi Decebal sě aflau faţă în faţă ca doi uriaşi aprigi. Luptele lor au fost crâncene şi sângeróse; ambele popóre, cari le-au luptat, erau viteje şi sě luptau pe mórte şi pe viaţă, mai cu samă Dacii, cari îşi apěrau cu desnădăjduire vetrele lor de cutropire

Sě spune, că întro luptă crâncenă răniţii în óstea romană erau aşa de mulţi la numěr, încât nu mai ajungeau cârpele pentru legarea rănilor. Atunci Traian, împăratul iubitoriu de ómeni şi bun de suflet, îşi rupse haina sa scumpă de pe trup şi o dădu ca sě se lege cu ea ranele iubiţilor sei ostaşi.

In sfêrşit după silinţe grele şi lupte aprige Romanii eşiră învingětori. Traian în capul óstei sale întrà în Valea Haţegului de aḑi, unde sě afla oraşul de frunte şi întărit al Dacilor, cu numele Sarmis-Egetusa, la satul Grădişce de aḑi, în aprópierea pasului Pórta de Fer. După o luptă crâncenă. Romanii cuprinseră şi acest oraş întărit.

Decebal nu-şi plecà capul înaintea sorţii atât de nenorocóse pentru el; vitézul domnitoriu, věḑêndu-şi ţara cutropită de vrăşmaşi, sě hotărì sě móră ca om liber, precum a trăit şi ca sě nu fie robit de Romani, sě ucise pe sine, dimpreună cu mai mulţi fruntaşi de-ai poporului sěu.

Resbóiele uriaşe din Dacia şi învingerea lui Traian avură resunet în tóte părţile lumii cunoscute pe atunci Pănă şi din fundul Asiei (India) veniră solíi, se gratuleze lui Traian pentru isbândă.

Când se întórse Traian în Italia la Roma, care era capitala împěrăţiei romane, se ţinură jocuri şi sěrbări strălucite, se bătură bani întru amintirea acestor rěsbóie învingătóre, ér Traian îşi luà titula de „dacic“, pe care a purtat-o cu mândrie cât a trăit. Romanii ridicară în Roma o columnă (stêlp) uriaşă, Columna lui Traian, care stă pănă în ḑiua de aḑi. Ea este de 106 urme de înaltă şi e alcătuită din 29 de bucăţi mari de marmură, pe care se află tăiate întêmplări şi lupte din resboiul cu Dacii. Aceste ne arată nóue urmaşilor, ca o carte neperitóre cu filele tăiate în pétră, luptele grele şi primejdiile mari, ce au avut sè le îndure Romanii în rěsbóiele cu Dacii.

Prin resbóiele dace, crunte şi nimicitóre, poporul dac fu sters din şirul popórělor vieţuitóre. O parte peri luptându-se vitejesce, alţii se uciseră pe sine, ér alţii fugiră la popórěle vecine şi numai un numěr mai mic remase în Dacia şi se supuse Romanilor. Aceştia nu preste mult se contopiră cu Romanii, se romanisară.

Traian după ce a isprăvit cu rěsbóiele dace, a îndreptat lucrurile aşa ca Dacia, ţara cuprinsă cu atâtea jertfe şi osteneli, sě se ridice şi sě ajungă la stare înfloritóre. El trimise aici ani dearândul mulţime mare de popor roman din tóte părţile împěrăţiei, pe care'l aşeḑà aici, împărţindu-i pămênturi şi ajutorându l în tot chipul.

Totodată trimise şi dóuě legiuni (regimente) din óstea romană, care sě'l apere de năvăliri duşmane. Astfel Romanii se împământeniră uşor în nóua lor patrie; ei cultivară câmpiile Daciei, începură a lucra băile de aur şi de sare, zidiră mulţime de sate, oraşe şi cetăţi, cu deosebire la noi în Ardél, apoi în Bănat şi în România de-a drépta Oltului. In părţile aceste era poporaţiunea mai désă. Apoi cu ajutoriul ostaşilor se făcură drumuri bune şi trainice; negoţul şi meseriile luară avênt. In scurt timp Dacia deveni o ţară romană înfloritóre, asa că ómenii o numiau: „Dacia fericită“.

Pe ruinele oraşului Sarmis-Egetusa sě zidi un nou şi frumos oraş, capitala ţerei. Ea sě numi după numele lui Traian: Ulpia Traiană. (Va urma.)

Din public *).

Multămită publică.

Diletanţii români din Sibiiu la 27 Ianuariu a. c. au administrat acestui comitet parochial suma de trei ḑeci fl. (30) 56 cr. drept ¼ parte din venitul curat al representaţiunei teatrale dela 1/13 Ianuariu a. c. cu destinaţiunea, ca ea sĕ se foloséscă la procurarea mijlócelor de învĕţămênt, eventual la ajutorarea scolarilor sĕraci dela scóla nóstră.

Pentru acéstă donaţiune, făcută scólei nóstre, aducem pe calea acésta onorabililor diletanţi români din Sibiiu adêncă mulţămită.

Sibiiu, 4/16 Maiu, 1893.

Comitetul parochial din Sibiiu-cetate.

Dómna Stanca Ionescu născută Bucur Galea din Rĕşinari, domiciliată în curtea de Argeş, România, împreună cu soţul seu, dl Ioan Ionescu comerciant în curtea de Argeş au avut bunăvoinţa a cinsti subscrisului un rênd întreg de vestminte preoţesci, în valóre de 500 lei. Prin acéstă faptă creştinéscă au voit sĕ şi esprime mulţămita pentru serviţiile preoţesci prestate de subscrisul cu ocasiunea înmormêntărei mamei d-lor Dobra B. Galea, predându-mi acest preţios dar de o admirabilă frumşeţe, ca semn de aducere aminte pentru regretata lor mamă.

Pentru acéstă faptă nobilă, care dovedesce atât pietate, religiositate şi iubire faţă de cei repausaţi, cât si încurăgiare faţă de mine ca servitoriu al altariului, subscrisul îmi ţin de plăcută datorinţă a esprima pre acésta cale Dlui Ioan Ionescu şi stimatei sale soţii Stanca, cea mai profundă mulţămită, rugând pe Atotputernicul Dumneḑeu sĕ le lungéscă firul vieţei spre a putea sĕvîrşi şi alte asemenea frumóse fapte.

Cu ocasiunea acésta dómna Stanca Ionescu mi-a predat şi suma de 100 lei insinuându-se de membru pe viéţă a reuniunei femeilor română din Rĕşinariu, arătând astfeliu cel mai viu interes, nu numai pe cale religiósă, ci şi cultural-naţională. Fie ca aceste fapte, cari singure vorbesc, sĕ afle şi alţi imitatori.

Rĕşinari, 7 Maiu 1893.

Iosif Goga, paroch gr. or.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.
Red.

Loterie.

Sâmbătă, 20 Maiu, 1893 n.

Timisóra:	**53**	**75**	**44**	**87**	**30**
Viena:	**18**	**14**	**61**	**43**	**4**

Bursa de Viena și Pesta.

Din 16 Maiu n. 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Galbeni împĕrătesci	5.80	5.80
Napoleon-d'ori	9.80	9.76
Mărci 100 imp. germane . . .	60.35	60.35
Londra 10 Livers sterlingi . . .	128.25	123.90
Scrisuri fonciare ale istitut. de credit şi economii „Albina“ . .	—.—	101.—
Imprumutul căilor ferate ung. . .	124.—	—.—
Argintul	——	—.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	120.75	126.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2 a emisiune)	101.30	101.50

ad Nr. 282/1893 [66] 1—3

Concurs repețit.

Deóre-ce în urma concursului publicat pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Bica-română, nu s'a însinuat nici un concurinte, pe basa veneratei resoluţiuni consisoriale ddto 18 Martiu 1892 Nr. 332/B., prin acésta se escrie concurs nou, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 430 fl.

Doritorii de a ocupa acest post îşi pot lua informaţiuni despre starea parochiei şi venitele preoţesci dela subscrisul, la care sunt de a se asterne şi suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, pănă la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Cluşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 24 Aprile 1893.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 200/893. [67] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei gr. or. de clasa III Boholt în protopresbiteratul Geógiului I, se escrie, pe basa înaltei încuviinţări consistoriale din 29 Decembre 1892 Nr. 8450 B. concurs cu termin de 30 ḑile dela întâia publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau suma de 416 fl. 50 cr. anuală.

Concurenţii au a-şi asterne cererile lor instruate conform normelor din vigóre în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, de unde la dorinţă, pot primi informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii.

Hondol, 28 Aprile, 1893.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului I.

Vasile Pipoş,
protopresbiter.

Nr. 156/1893 [68] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a treia Porumbacul-superior-apusén, protopresbiteratul Avrigului, se escrie din nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt tot cele publicate în concursul din „Telegraful Român,“ Nr. 2—3 şi 4, din anul 1893, adecă computate în bani suma de 403 fl. 20 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au sĕ-şi substérnă cererile concursuali instruite conform disposiţiunei Statutului Organic şi a regulamentului pentru parochii din anul 1878, la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek) pănă la terminul susindicat.

Avrig, 30 Aprile, 1893.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv — oficiul protoprespiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopresbiter.

Nr. 1505/1892. [63] 1—3

Edict.

Nicolae Pioraşiu, bărbatul legitim al Mariei Cojocarul din Moeciul inferior, se citéză prin acésta a se presenta în termin de 6 luni dela prima publicare la acest oficiu, căci la din contră procesul divorţial intentat de soţia lui se va pertracta şi decide şi în absenţă.

Oficiul protopresb. al Branului.

Zernesci, 28 Decembre, 1892.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Nr. 1503/1892. [64] 1—3

Edict.

Nicolau Herda din Şimon, soţul legitim al Mariei Pandrea tot din Şimon, prin acésta se citéză, ca în termin de trei luni de ḑile dela prima publicare sĕ se presenteze la acest oficiu în causă divorţială, căci la din contră în sensul legii se va pertracta şi decide procesul şi în absenţa lui.

Zernesci, 28 Decembre, 1892.

Oficiul ppresb. al Branului.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Nr. 1504/1892. [64] 1—3

Edict.

Elena Popela, soţia legitimă a lui Nicolau Codleanu din Zernesci, prin acésta se citéză a se presenta la subscrisul oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare, la din contră în sensul legii se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat de soţul ei şi în absenţă.

Oficiul ppresb. al Branului.

Zernesci, 28 Decembre, 1892.

Traian Meţian,
protopresb.

Nr. 408/1893 [59] 3—3

Anunț.

Zidirea bisericei gr. ort. din parochia Totoiu, protopresbiteratul Albei-Iulia sĕ dă în întreprindere pre calea licitaţiunei minuende, care se va ţiné la faţa locului, **Duminecă la 4 Iuniu st. n. în localul scólei române gr. or.** pre lângă suma preliminată de **4126 fl. 22 cr.** dând comuna bisericéscă pétră, var, cărămidă şi năsip. Dela întreprinḑĕtori se recere, că înainte de începerea licitaţiunei sĕ depună un vadiu de **10**% în numĕrariu sau în hârtii de valóre.

Planul de zidire, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare sĕ pot vedé la oficiul protopresbiteral. Comitetul parochial îşi reservă dreptul a da în întreprindere şi separat lucrul zidariului, bărdaşiului, mĕsariului şi pleuariului, începênd licitarea minuendă dela sumele statorite în preliminariul de spese, la cas când nu ar afla destulă garanţă în un intreprinḑĕtoriu, pentru întreg edificiul.

Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi cel parochial.

Alba-Iulia, 26 Aprile, 1892.

La însărcinarea comitetului parochial

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Sz. 2389/893. [61] 2—3

Hirdetmény.

Az erzsébetvároşi kir. törvényszék közhirré teszi, hogy az Oláh ivánfalvi általános határtagositása iránt, a megengedhetöség kérdésében a tárgyalást 1893 évi Iunius hó 12 napjának d. e. 8 órájára az Oláh ivánfalvi község házához tüzte ki, a fenntirt határnapra minden érdekeltet azzal idéz meg hogy a megnem jelent felek a tagositast kérö — felekhez csatlakozóknak fognak tekintetni. Értesiti az érdekelt feleket, hogy a tagositàst kérö 1068/893 polg. sz. kérvénynek, az iratokhoz csatolt példányát, a hivatalos órák alatt bármely érdekelt félnek megtekinteni jógában áll.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1893 évi Április hó 25-én tartott üléséböl.

Vén András, elnök. *Tatár,* jegyzö

Sz. 2035/893. [60] 3—3

Hirdetmény.

A sz. nádaşi ált. határ tagositási ügyben az elömunkálatok megkezdésére, u. m. a képviselet rendezése, a m. mérnök megválasztása és a költség elöirányzat elkészitése végett a határ napot 1893 évi Iunius 7-ének d. e. 9 órájára tüzöm ki Sz. Nádas község iroda helyiségében, mely tárgyalásra az öszes érdekelteket és a birtokrendezési mérnököket hirdetményileg azon figyelmeztetéssel hivom meg, hogy az egyik vagy másik érdekeltnek megnem jelenése a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja és hogy azon birtokrendezési mérnökök kik a kérdéses ügyben e m. mérnöki teendöket elvállalni szándékoznak, a szerzödési pontozatok elöterjesztése melett ajánlataikat hozzám, vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Erzsébetváros, 1893 évi Aprilis hó 18.

A kir. törvényszéktöl.

Báró Apór Zoltán,
kir. törv. biró.

Turnătoria

de clopote și de metal

a lui

Antonie Novotny

se recomandă cu garanţă pe mai mulţi ani pentru construirea de clopote noue cu sunet harmonic şi clar precum şi pentru vărsarea clopotelor crepate (sărite) Montate cu culme (corónă) de fer făurit, întocmite de a undula uşor în ori-ce direcţiune, îndată ce clopotul pe o parte s'a ros, prin care se încungiură cre patul.

Cu deosebire recomand

clopotele cu patent găurite și premiate

inventate de mine, care au **un ton mai lung, mai puternic și mai adênc,** ca cele de sistemul vechiu; un astfeliu de clopot în greutate de 300 kilogr. egaléză pe unul de 400 klgr.

Recomand mai departe **scaune din fer bătut pentru clopote**, solide şi frumóse, **clopote pentru orologiu** şi **tóce din metal**, precum tóte celelalte articole de alamă şi metal aparţinătóre de acéstă categorie, cu **preţurile cele mai moderate.** Se construesc clopote şi pe lângă plătirea făcută în rate.

Clopote dela 300 klgr. în jos, precum şi **stropitóre de mână** şi **locomobile** se află totdeuna per magazin.

Pentru comande binevoitóre, care se efectuiază solid şi cu punctualitate, se recomandă [182] 12—12

Antonie Novotny.
Timişóra, Fabric.

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 16 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 26 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:

La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraș:

La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 51. Sibiiu, Joi, 13/25 Maiu 1893. Anul XIL

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 12 Maiu, 1893.

Legea pentru urcarea salariilor învĕţătoresci votată fiind în dietă, pericolul, care ameninţă scólele nóstre este tot mai aprópe. In acésta situaţiune vedem cu părere de bine, că nu numai în centru, dar şi în provincie interesul pentru scólele nóstre cresce şi se lăţesce. Preoţi şi laici, protopopi, învĕţători ş. a. cércă a afla mijlócele, pentru salvarea scólelor nóstre. Din péna mai multora, din diferite părţi am publicat în fóia nóstră articoli, cari sĕ ocupă cu cestiunea acésta din diferite puncte de vedere. Mai la vale dăm loc unui articol, care se referesce la părerea espusă în doi numeri de mai nainte ai fóiei nóstre, că am avea lipsă de un inspector consistorial scolar suprem.

Étă articolul:

De bună sémă că autorul articulilor celor doi, publicaţi în ḑiarul „Tel. Rom", a fost condus de cele mai bune intenţiuni, când s'a resolvat a suleva cestiunea înfiinţărei unui post de inspector scolar în archidiecesă.

Se vede, că a străbătut în cele ale scólei şi ar dorì ca se vadă scóla ridicată la o stare normală.

Cu tóte acestea fie-mi permis a nu împărtăşì vederile, că prin înfiinţarea postului celui nou — s'ar îmbunătăţì sórtea scólelor nóstre. Din contră am avé cu un organ costisitoriu mai mult, — al cărui cerc de activitate nici nu este normat în statutul organic.

Bine pentru Dḑeu — nu avem noi forul cel mai înalt, consistoriul archidiecesan ca senat scolar, care are datorinţa sĕ caute tóte mijlócele pentru delăturarea tuturor relelor, cari bântue scóla?

Nu avem noi atâţia protopresbiteri, cari vin şi trebue se vie în nemijlocită atingere cu poporul şi cu organele subalterne?

Ce ar puté face inspectorul suprem de scóle mai mult, decât face protopresbiterul când se presentă în o parochie. Ar vedé şi el — om fiind — trista realitate, ar găsí un popor jupuit şi stors până la mĕduvă şi s'ar întórce raportând, că aici şi colea nu s'a putut face nici o îmbunătăţire.

Dar óre nu-i stă în voiă consistoriului de a esmite din sînul seu de câte ori află cu cale, un comisariu, ca se reguleze cutare şi cutare afacere?

Dacă referentul de resort ar fi atât de ocupat, încât sĕ nu pótă ajunge preste tot locul, mai remân încă 8 asesori, preoţi şi laici, cari ar puté lua asupra lor, în casuri anumite acéstă sarcină — respective oficiu de onóre.

Şi când nici acestia 8 nu ar ajunge — sunt alţi asesori în senatul bisericesc, toţi fosti profesori, toţi ómeni de scólă şi cu trecere la popor, de ce nu s'ar puté esmite unul din acesti bărbaţi în cutare ţinut, unde e vorba de a face trébă?

Ori dór chiar in casuri grave — în casuri unde póte s'ar recere şi mai multă dibăciă şi şi mai mare autoritate — nu este óre vicariul archiepiscopesc, persóna aceea, care ar puté impune — şi ne-ar puté face cele mai frumóse serviţii în ale scólei?

Rĕul trebue deci căutat airea. Organele subalterne şi în prima liniă protopresbiterii sĕ-şi facă datorinţa, — şi atunci este de prisos chiar şi esmiterea de comisari şi şi crearea unui post de inspector de scóle.

Şi dacă totuşi ar fi câţi-va cari nu-şi fac, fie din bĕtrâneţe, fie din comoditate, — pentru unii este aci fondul de pensiune, pentru alţii regulamentul disciplinar, sĕ se pună aceste în pracsă fără multe complimente şi rugăminte şi lucrurile vor lua o direcţiune de sigur mai sănĕtósă.

Şi ca se mergem mai departe, de dorit ar fi ca fiitorii preoţi sĕ-şi însuşéscă alt spirit — decât acela care îl au unii aḑi.

Onóre esceptiunilor — dar mulţi ajungênd la trépta preoţiei — nu satisfac acelor postulate, cari cu drept se aşteptă dela ei. Unii rêvnesc la o viéţă comódă, alţii la acuirarea de averi, alţii ér se îndestulesc ca se remână ce au fost înainte cu ḑeci de ani. Parola multora e, că sĕ nu se strice cu poporul.

Stricarea acésta cu poporul o înţeleg ei aşa, ca se nu pretindă dela el nici o jertfă şi mulţi subscriu un protocol în faţa protopresbiterului, ca după ce e plecat acesta se ḑică poporenilor: „eu am trebuit sĕ iscălesc", dar pe voi nu vĕ silesce nimenea la acésta, — putem strica în sinod. Şi un lucru făcut bine, stabilit cu înţeles, îl strică parochul, îndemnând pe sub ascuns ca se nu voteze cutare şi cutare sumă.

Ce va face inspectorul de scóle? Va sta el — la pândă după fie-care membru al comitetului, va remâné şi la sinod şi atunci câte sinóde póte ţiné în 52 Dumineci — în un an? Câte îmbunătăţiri póte face? Care ar fi resultatul activităţii lui nefiind sprigInit de cei de jos, de popor, căci la noi fără voia poporului nimic nu se póte face, nimic nu e ertat sĕ facă? Un oficiu aşa ḑis ambulant ar deveni oficiul cel nou al inspectorului, şi nu i ar rĕmânea timp ca se studieze părţile periclitate, abstragênd dela aceea că s'ar presenta în comune, făr' sĕ cunóscă ómenii.

Şi făr' ca sĕ cunosci ómenii, interesele lor, căci mulţi au durere şi interese, ca sĕ fie ori sĕ nu fie un lucru cum se cade, nu poţi merge un pas înainte. Iţi paraliséză cele mai bune intenţiuni câte un singur om, care fie el chiar şi păcĕtos, are trecere la popor şi-l scie seduce în o direcţiune cum lui i convine.

Nu am esauriat pe deplin cu aceste rênduri încă problema mea, şi-mi reserv a reveni asupra acestei întrebări.

Revista politică.

Dieta Bucovinei şi-a terminat şedinţele după o muncă rodnică. Membrii români au fost la locul lor, luptând pentru interesele poporului şi prosperarea ţĕrii. Dieta a resolvit cestiuni de importanţă radicală şi cel-ce a urmărit discusiunile, se póte orienta uşor de spiritul, ce are sĕ domnéscă între români. De interes e sĕ amintim, că prin o interpelare a d-lui cav. de Zotta şi subscrisă de fruntaşii români din dietă s'a pus capĕt abusurilor, ce a îndrăsnit sĕ le facă un judecătoriu polon în procesul dintre studenţii români şi „socolistii" poloni, nevrênd sĕ ia fasiunile în limba română. Interpelarea culminéză în următórele:

„Guvernul c. r. al ţerii se simte îndemnat a aduce căpitănatului districtual c. r. aminte de respectarea întomai a dispositiunilor înaltului ministeriu de stat dela 4 Iuliu 1860 Nr. 2166 intimate prin esmisul dela 9 Ianuariu 1861 Nr. 21 cu privire la folosirea limbilor ţerii, şi anume a limbei germane, române şi rusesci în comunicaţia oficială cu partidele. După aceste dispositiuni, partidele şi representanţii lor au pe teritoriul acestei administraţiuni voea de a-şi presenta scrisorile lor la autorităţi şi oficii într'una din amintitele trei limbi ale ţerii, şi autorităţile şi oficiile sunt îndatorate a redigia protocólele despre depositiunile verbale ale partidelor precum şi cele despre ascultarea lor, a martorilor sau a esperţilor la pertractări oficiale în acea limbă a ţerii, care e limba maternă a respectivei partide. In publicaţiunile oficiale către partide autorităţile şi oficiile au sĕ se servéscă de acea limbă dintre cele trei limbi amintite, în care s'a predat esibitul prin presentaţiunea verbală sau în care s'a făcut pertractarea protocolară, şi dacă acest feliu de incident nu e la mijloc, în limba maternă a respectivei partide".

S'au respins însinuările, că românii ar fi rusofili şi s'a tăiat pofta strĕinilor de a se amesteca în afacerile administraţiei fondului religionariu.

In fine mai amintim, că s'a presentat din partea membrilor clubului român, afară de lucrările economice-financiare şi un act cultural politic, şi anume petiţia societăţii „Concordia" privitóre la scóle, cerênd crearea de paralele române la pedagogiu, respectarea drepturilor limbii române la ocuparea posturilor de învĕţători şi inspectori, precum şi modificarea legii

---

FOIŢA

Bĕtrânul pocăit.

Povestire prelucrată de *Georgiu Popescu*, preot în Topliţa română.

(Urmare)

— „Étă! într'un mod fórte uşor. Tu vină la noi, amice, şi vei fi ortacul nostru. Ţie ţi o pot spune acésta! Noi suntem 9 inşi şi facem negoţii splendide, aducem de dincolo de graniţă mai multe mărfuri, cu deosebire tăbac turcesc. Iţi spun amice, cumcă acésta aduce ceva şi fără nici un pericol, pentru-că sĕ fiu afurisit, dacă păzitorii de graniţă au ceva presupunere despre cărările nóstre ascunse. Brăziloi, căpitanul nostru este o vulpe fórte viclénă. Vin-o cu mine şi vei fi om la loc".

— Vedeţi domnilor, că acest lucru m'a sedus, cugetând, că contrabandarea nu e lucru rĕu.

— „Eu vreau! eu vreau! ḑiceam încet, şi aşa m'am făcut un contrabandist.

— „Insĕ la acésta ce a ḑis Rafila"? întrebà doctorul.

— „O! ea era închipuită, precum e datina unor femei, ea bătù în pălmi de bucurie la vederea celor dintâi monete sclipiciόse ce-i puneam în mână, ea me sfătuì a nu lăsa câstigul bogat, aurul a nebunit-o şi pe dênsa.

Vre-o jumĕtate óră dela graniţă se afla pe atunci în un loc total isolat, o móră veche pustie. In aceea locuia pe acel timp Brăziloi, capul contrabandistilor, cu mumăsa, care era o muere înaltă, uscăţivă şi tăcută, şi cu fratele seu cel mai tinĕr, care era schiop şi de pe a cărui faţă se vedea astuţia şi viclenia.

Vedeţi la acesti ómeni m'a dus Tóder şi ve mărturisesc, atât de urîţi îmi erau încât vrui sĕ me întorc îndărăpt, dar pofta de aur şi temerea de miliţie precumpăniră gândirea mea. Imi luai locuinţa în un sat aprópe de munţi, căci Brăziloi cu mumăsa şi Tóder nu-mi concese a locui cu ei împreună. Motivul vi l'oi spune îndată.

Abia trecù o jumĕtate de an şi eu eram cel mai cutezătoriu şi viclén contrabandist, dar tóte erau în zadar, căci eu nu puteam aduna atâţia bani, cu deosebire ca Brăziloi şi Tóder, deci mereu îmi băteam capul, că ei pe ce cale ascunsă de mine pot face acésta.

Ocasiunea venì pe neasteptate.

Intru una din ḑile întraì fără veste în locuinţa lui Brăziloi, ca sĕ-i aduc o veste nóuă. Eu aflai numai pe schiopul acasă. „Unde-i mumă ta" întrebai eu. „Mama mea", bâlbăi mişelul, care se vedea, că era bét, a mers la Turn, ca sĕ iscodéscă nou negoţ, ér fratele meu cu Tóder la Arman, i duc marfă nóuĕ! hihihi! urlà schiopul. Marfa acésta striga şi se văeta, însĕ nu-i ajuta nimic, trebue sĕ mérgă. „Cum înţelegi acésta flăcăule"? îl întrebai cu mirare. „Mĕi cap de cal ce esti"! ḑise schiopul, ei prind fetele cele mai frumóse din împregiurime, le duc preste graniţă la Arman, care le vinde după aceea cu frumoşi bani în ţéra turcéscă, până la Stambul şi mai departe; tu însĕ ţine-ţi gura".

Atât îmi fù destul, şi resolut a părăsi pe soţii mei pornii îndărăpt. Pe drum însĕ-mi veni în minte téma că am fugit de miliţie, galbenii cei sclipicioşi şi zimbirea Rafilei la privirea lor.

Oh! dacă n'aş fi gândit nici odată la zimbirea ei!

— „Me voiu încerca încă odată pentru ultima óră şi apoi me voiu duce din aceste locuri. Da, acum voiu face pentru ultima óră negoţ cu Brăziloi şi consoţii lui şi apoi îi părăsesc", cugetaiu eu.

Era într'o Marţi, şi acum ţin minte, când se mesteca ḑiua cu nóptea, me furişam cu un pachet greu prin o vale cunoscută şi care până acum nu fusese călcată de vre-un păzitoriu de graniţă. Sarcina e grea şi acolo unde era valea mai strâmtă pusei sarcina jos sĕ me odichnesc. Cu mine purtam o bâtă ţapănă de stejar, pe care me sprigíniam. Intr'o óră liberă am tăiat pe măciuca bâtei câteva figuri precum: inele, stele etc. şi astfeliu bâta mea era deosebită de a celorlalţi ortaci. Pe acest băţ me sprigineam şi stergeam cu mâneca cămeşii sudórea de pe frunte. Deodată cum stam se auḑi un sgomot lin îndărăptul meu, întorcêndu-me iute vĕḑui un păzitor de graniţă înaintea mea, un bărbat tinĕr şi vigoros. Socotiţi domnilor spaima mea.

— „Hei soţule ţi-ai ales un drum prea greu", ḑise el în ton bajocoritoriu, apropiindu-se de mine. Eu încă port puşcă şi o aflu netrebnică în acéstă vale, dar acum tot îmi place, că se află la mine", ḑise el în ton controlului scolar. Petiția s'a dat guvernului pentru a fi luată în considerare.

* * *

Certele și neînțelegerile, ce s'au escat din incidentul desvălirei monumentului honveḑilor au provocat în partida „independentă și dela 48“ o ruptură. In conferența partidei dela 19 Maiu fostul presedinte Carol Eötvös a făcut o propunere în sensul, ca partida sĕ declare, că în cestiunile bisericesci politice, își va da silința sĕ realiseze principiile dietei dela 1848, urmând sfatul „înțeleptului“ Kossuth și sbiciuind pe tótă linia reacțiunea în ori-ce formă s'ar arĕta ea.

Propunerea lui Eötvös a dat ansă la un schimb de idei fórte vehement. Intre altele vorbì și Thaly Kalman, care accentuà solidaritatea și unitatea partidei. Din considerațiunile aceste a făcut o propunere mijlocitóre, în care se ḑice, că în cestiunile bisericesci partida se alătură la programul din 1884. In fine declarà, că cel ce nu voesce sĕ priméscă proiectele bisericesci, acela sĕ-și țină de datorință a eși din partidă. Eötvös ia din nou cuvêntul și spune, fórte agitat, că nu primesce propunerea lui Thaly. Apoi s'a făcut votarea. 26 voturi a primit Eötvös, 33 Thaly.

Sâmbătă în 20 Maiu n. s'a ținut o nóuă conferență, în care Eötvös a declarat, că el dimpreună cu 18 soți ai sĕi es din partidă. Declarația lui Eötvös a produs penibilă impresiune nu numai asupra membrilor partidei, ci și asupra celorlalte partide. Disidenții, al căror șef este Carol Eötvös au dat manifest cătră alegĕtorii lor în care între altele se ḑice:

„Consciința nóstră de patrioți ni-a dictat, ca sĕ nu fim necredincioși principiilor și vechilor nóstre convingeri, și mai bine sĕ ne bucurăm, că guvernul se alătură principiilor nóstre, de cât de căderea guvernului dimpreună cu principiile nóstre. Și tot consciința nóstră de patrioți ne îndémnă, ca mai bine sĕ urmăm pe Kossuth Lajos, de cât pe contele Pálffy Moricz. Mai bine rĕmânem aderenții progresului liberal decât promovatorii reacțiunei“.

Scirile din Budapesta anunță, că în tabĕra desidenților au mai trecut și alți deputați.

* * *

Situațiunea din Boemia a devenit în timpul din urmă fórte încurcată. In loc ca certele dintre cehi și germani sĕ se aplaneze, ele s'au agravat și în ședințele din urmă ale dietei Boeme s'au întêmplat scene atât de deprimătóre, încât dieta a trebuit sĕ fie închisă și desbaterilor li s'a pus capĕt. Ansă la aceste stări de lucruri a dat esecutarea programului de pace, ce s'a stabilit în Viena. Guvernul austriac vrea cu ori și ce preț sĕ esecute acest program, care între altele conține și dispositiunea ca cercurile de jurisdicțiune sĕ se limiteze după teritoriul locuit de cehi și germani. Cehii vĕd în acésta o desbinare în dóuĕ a Boemiei și speranțele pentru esecutarea programului lor nimicite. De aceea au și căutat sĕ zădărnicéscă cu tóte mijlócele proiectul pentru înființarea unui tribunal german în Trauetenau. Lucrurile au ajuns așa de departe, încât se crede, că și locotenența va fi schimbată; se credea la început chiar că dieta se va disolva. Acésta însĕ póte nu se va face, deóre-ce e temere, că cehii la o nóuĕ alegere își vor înmulți rêndurile. Proprietarii mari, cari au observat o politică în doi peri, au fost obiectul unor demonstrațiuni deprimătóre. Scirile mai próspete din Viena anunță, că consiliul de ministri se va întruní spre a se ocupa cu starea lucrurilor din Boemia.

* * *

„Pol. Corr.“ aduce scirea, că guvernul unguresc va folosi vacanța de vară pentru a pregăti proiectul de lege despre căsătoria civilă obligătóre și proiectul despre judecĕtoriile administrative. Afară de acestea va pregătí proiectul de buget pe 1894. In decursul ultimei sesiuni parlamentare guvernul s'a convins, că póte conta sigur la spriginul partidei liberale. Ce privesce atitudinea guvernului față de oposiție el este aplecat a primí tot spriginul acesteia fără de-a provoca oposiția la acésta.

Noutăți.

Generalul cav. de Trapsia, pre cum se comunică în „Monitoriul armatei c. și r.“ a fost pensionat, conferindu-i-se de cătră M. Sa caracterul de locot. feldmareșal „ad honores“ și crucea de cavaler a ordinului Leopoldin, ambele fără tacse.

* * *

Desvălirea monumentului honveḑilor. In 21 l. c. n. s'a desvălit cu mare pompă statua honveḑilor. Programul sĕrbărei a fost esecutat întreg fără de a se întâmpla incidente neplăcute. Diferite deputațiuni din întrégă țéra au asistat, depunênd coróne pe monument. Sĕrbarea a fost bine cercetată. Președintele dietei a depuș o cunună; între altele s'a depus și cununa damelor maghiare din Ardél.

* * *

Retragerea comiților supremi. Scirile din Budapesta anunță, că comiții supremi: prințul Paul Eszterházy și contele Mauriciu Eszterházy 'și vor înainta demisiunea. Mai sunt și alți comiți, care voesc sĕ se retragă. Acésta se aduce în legătură cu politica bisericéscă a guvernului.

* * *

EMKE. Reuniunea culturală maghiară din Ardél 'și va țіné în anul acesta adunarea la 28 l. c. în Deeș. Cu acésta ocasiune vor sosi acolo ca óspeți deputații: Apponyi, Ugron, Eötvös, Polonyi, Horváth și Bartha, cărora li se va face o primire strălucită.

* * *

Universitatea din Budapesta. La universitatea din Budapesta au fost în semestrul prim 3677 ascultători, ér în semestrul al doilea sunt 3272. Dintre acestia sunt 88 teologi, 1837 iuristi, 898 medicinisti, 319 ascultători de filosofie, 147 farmacisti și 63 móșe. Funcționéză 195 profesori și 43 asistenți.

* * *

Terorisări. Din cercul Ciacovei i se scrie „Luminătoriului“, că în 26 Aprile pe la 2 óre p. m., în Ghilad preotul rom. cat. Várady din Ciacova, însoțit de încă 4 inși întrà în scóla română gr. or. de fete. Dl Várady a intrat fără sĕ dea binețe, se așeḑà la masă și provocà pe d ra învĕțătorésă Diaconovici, ḑicênd: „Imádkozzanak“. „Ne-am rugat odată“ fù rĕspunsul d-rei. „Hát miért nem beszél magyarul?“ întrebà mai departe preotul. „Fiind că e óra din istoria patriei și acest obiect se propune în limba română“, rĕspunse d-ra. „Valamit a magyar nyelvből“ ḑise apoi preotul. „Spune mi, te rog?“ întrebà apoi d-ra, „dacă ești d-ta subinspectorul Antoniu Horváth? căci în înțelesul ordinațiunii ven. consistoriu diecesan, numai acest domn are drept sĕ inspecționeze“. A cerut apoi d-rei actul, pe care împăturându-l, l'a băgat în buzunar, cu tóte, că d-ra învĕțătorésă de repețite ori l'a rugat sĕ nu-i depărteze actul oficios. Dl Várady însĕ fără nici un pic de rușinare tace și ia actul cu sine. Aici apoi s'a amestecat și preot gr. cat. ḑicênd: „Domnișóră, actul este acum confiscat de noi, ér d-ta dacă te simți nedreptățită, fă arătare“. De aici au plecat apoi cu toții la scóla de băeți unde e învĕțătoriu domnul I. Birnescu. Aici încă n'au decurs lucrurile altcum. Cât de obrasnici sunt jupânii unguri de prin comune! Ne mirăm cu ce obraz preotul gr. cat. a sărit în ajutoriu preotului papistășesc, adresând d-rei învĕțătóre cuvintele din urmă, din cari transpiră atâta rĕutate și lipsă de simț românesc.

* * *

Foc. Ni se scrie: Un foc mare s'a escat în 4/16 a. l. c. la casa parochului nostru gr. or. Chirile Teacoi din Dâncul mare. I-a ars șura, un șop, stogul de grâu (grâul din anul trecut nu l'a fost îmblătit încă) precum și grâul ce l'a mai avut din anul 1891 și cucuruzul. Paguba se urcă la 1500 fl.

Casa fiind de zid si acoperită cu țiglă i-a rĕmas.

Mulțămită lui Dumneḑeu și stăruinței bieților români, cari alergând din tóte părțile, focul s'a localisat.

* * *

Reformarea mănăstirilur sêrbesci. „P. Naplo“ scrie, că patriarchul sêrbesc Brankovici a convocat pe ḑiua de 22 Maiu o mare adunare de biséricani, care se va ocupa de reformarea mănăstirilor sêrbesci. Se va reforma disciplina călugărilor și întreg organismul de până acum esistent în mănăstiri. Până acum mănăstirile sêrbesci formau corporațiuni deosebite, după noul proiect însĕ se vor centralisa într'un singur corp. Se va înființa și o scólă superióră pentru pregătirea acelor tineri, cari vor sĕ între în statul călugăresc. Scóla acésta se va deschide în 1 Septembre.

* * *

Maial. Invĕțătorii dela scólele poporale gr. or. române din Sibiu-cetate și suburbii vor arangia cu tinerimea scolară Luni în 17 Maiu c. (a dóua ḑi de Rosalii) o petrecere de vară în Dumbrava Sibiiului, la care se învită prin acésta toți amicii și binevoitorii scólei. Fiind timpul nefavorabil, maialul se va țіné în 21 Maiu c. (SS. Constantin și Elena). Eventualele oferte sunt destinate în favorul bibliotecelor scolare.

* * *

Esposiția francesă din 1900. Comisiunea preparatóre, pentru compunerea planului esposiției dela Paris din anul 1900, a ales tot câmpul lui Marte, adăogêndu-se însĕ pentru construcții Esplanada invaliḑilor și imensul loc al câmpurilor Elisée. Acéstă esposiță va fi de patru ori mai întinsă ca cea dela 1889.

* * *

Cas de mórte. Sâmbătă spre Duminecă nóptea a rĕposat în Paris generalul român I. Em. Florescu. Defunctul fiind ofițer al legiunei de onóre din Francia, i se va face o paradă militară. Corpul seu va fi transportat la Bucuresci.

* * *

Cestionariul istoric de Nic. Densușan, care l'am publicat și noi, a apărut în broșură separată. Atragem atențiunea asupra întrebărilor cuprinse în el și asupra instrucțiunii ce o publicăm în nrul de față, a cetitorilor nostri, cu deosebire a celor dela țară, cari pot aduna material pentru de a respunde la unele întrebări.

Cestionariu istoric.

de

Nic. Densușian.

(Încheiere.)

Instrucțiuni pentru domnii referenți.

1. Nu se cere de loc ca dnii referenți se respundă la tóte întrebările cuprinse în cestionariul publicat; din contră dnii referenți sunt rugați se respundă numai la cestiunile, despre cari pot sĕ ne dea o informațiune positivă.

2. De asemenea nu e de lipsă, ca dnii referenți se mai repeteze încă odată în respunsurile sale tecstul întrebărilor din cestionariul de fața. Referenții vor avea sĕ amintéscă numai numĕrul întrebărei din cestionariu, și apoi vor urma deadreptul cu informațiunea sau cu tradițiunea, ce ne-o pot da.

3. In ce privesce redactarea rĕspunsurilor nu se cere de loc, ca acelea sĕ fie redactate întru'n stil ales și literar. Din contra, stilul se fie pe cât se póte de simplu, natural și narativ. Cu deosebire, d nii referenți sunt rugați sĕ întrebuințeze espresiunile poporale ale ómenilor, de la cari au cules vre-o informațiune sau tradițiune.

4. Numele proprii de persóne și localități se vor scríe pe cât se póte de legibil. Ca nu cumva însĕ sĕ esiste vre-o îndoială cum se pronunță pe acolo diferitele nume

---

șarcastic. Nimicirea speranțelor mele și tonul batjocoritoriu a păzitoriului îmi urcară sângele în cap; la aparință însĕ stătui linistit.

— „Domnule, ḑisei eu, lasă-me în pace“!

— „Mișelule!“ strigà el. „Tu vrei sĕ-mi vatĕmi oficiul? eu am pândit destulă vreme după tine. Vină cu mine, în casa de corecțiune îți este locul tĕu“!

Vai! domnilor, sĕ me predau acestui om și sĕ urmez de voie în casa de corecțiune? Nu eram eu tinĕr, nu aveam picióre sprintene? Acestea cugetând, lăsaì deodată pachetul jos și încercaì a fugi. Abia făcui 10 pași și alunecaì, ér persecutoriul meu me apucà furios de gât.

Acum urmà o luptă pe viață și mórte. Și cum me strângea de gât, de-mi da scântei din ochi nu sciu cum me eliberaì și apucaì bâta îl lovìi în cap, póte-l lovìi în têmplă, căci nu mai strigà una și căḑù mort nemiscat.

Pe mine me apucà o gróză pentru fapta mea. Acésta nu am făcut-o cu scop, domnilor, ca eu sĕ omor pe omul acesta, eu am voit numai sĕ me apĕr, însĕ întêmplându-se, iată! am devenit ucigătoriu. Tremurând fugeam și rătăceam ḑile întregi avênd totdeuna înaintea ochilor mei lupta grozavă din vale și fața palidă a mortului.

Așa am petrecut 8 ḑile, apoi am venit într'un sat, ce nu era departe de graniță. Era într'o ḑi de duminecă înainte de améḑi și ómenii îmbrăcați curat mergeau la biserică. Trecênd pe dinaintea bisericei, auḑii cântece armoniόse și fără sĕ sciu ce fac întraì în biserică. Aici stăteau mic și mare cu toții pioși și pe fețele lor se vedea liniștea sufletéscă. Sciți domnilor, acea biserică era săséscă. Aici stătui răzimat pe aceeași bâtă, cu care ucisesem pe păzitoriul de graniță. Toți stăteau cătră mijlocul bisericei, numai o femeie sta mai îndărăpt singuratică, lângă dânsa o fetiță mică de 4 ani se rĕzima de genunchii ei, ambele purtau doliu. In casa argăsitoriului, fostului meu stăpân, am fost învĕțat atâta, încât pricepeam limba germână și astfeliu aici în biserică am priceput tot ce predica preotul despre amvon.

Aici stătuì eu și ascultam cu atențiune cuvintele preotului. După ce preotul părăsì amvonul, cântarea éră începù și inima mea se umplù de jale și ochii de lacrămi. Cum stăteam eu plin de pietate, venì la mine fetița retrasei și tristei femei. Bâta împestrițată și la capĕtul cel de jos îi atrase atențiunea și stârnì plăcere micuței și după datina copilăréscă se tupila pe lângă mine și lovia cu mâna preste deosebitele figuri ale bâtei. Un om bĕtrân se sculà dela locul seu spre a părăsi casa Domnului; curios stătù și acesta alăturea cu mine și privia jocul nevinovat al pruncei. Intr'aceea cântarea amuțì și preotul reapărù, dar de astădată la altariu își ridicà mânile și binecuvêntà poporul. „Dumneḑeu sĕ ve binecuvinte și sĕ ve sânțéscă“ vorbì el într'un ton sĕrbătoresc și toți își plecară capetele cu pietate. Pecând încheià el cuvintele „Dumneḑeu ve deie vóuĕ pace“, și corul cântà „Amin“! Atunci sĕrmana femeie își puse mânile pe față și începù a plânge amar, ér copila la piciórele mele striga Ei, Ei! și se juca cu bâta. Se rógă preotul și pentru mine ca sĕ mi trimită pacea ceréscă? întrebaì eu cu sfială pe omul cel bĕtrân de lângă mine. „Și pentru tine române și pentru acésta sĕrmană femeie din dărăptul nostru“, ḑise bĕtrânul sas. „De ce plânge ea așa amar“? întrebaiu eu éră. Bĕtrânul sas căuta puțin spre trista femeie și copilă apoi ḑise: „Ea are causă de a plânge, căci alaltăeri am petrecut pe bărbatul ei, păzitoriul dela graniță, la grópă. Un mișel nelegiuit l'a omorît, cadavrul lui fù aflat înainte cu 8 ḑile în valea de lângă graniță. Insĕ ochiul lui Dumneḑeu l'a vĕḑut, da, da, l'a vĕḑut“.

Acestea ḑicênd, bĕtrânul dând din umere eși din biserică și apoi îl urmară ceialalți.

Vai! domnilor, puteți judeca, cum me simțiam!

Ba nu! acésta nu o puteți! mi se părea ca și când stâlpii bisericei, îngroziți de fapta mea, se scuturau ér tonurile organelor păreau ca vaietul victimei mele. Amuțit de acésta visiune eșii din casa Domnului. „Domnul sĕ ve dea pace“, ḑise preotul de pe altar, în pieptul meu însĕ era revoltă și furtună. Astfeliu fără nici un plan și cugetare rĕtăceam, când deodată me treḑii pe o prăpastie stâncósă. Aici cugetai, că óre nu ar fi mai bine prin o săritură se pun capĕt vieții mele. Intr'aceea îmi venì în minte cuvintele preotului de pe amvon, carea ḑicea: „Aibi curagiu și energiă, pocăescete și Dumneḑeu te va ajuta!“ și mie mi se părea ca și când me chema Dumneḑeu prin dênsul (preotul) la pocăință. Si cum stam singur și cugetam me hotării ca sĕ-mi espiez greșala.

(Va urma.)

proprii ori cuvinte românesci necunoscute în alte părţi, dnii referenţi sunt rugaţi sĕ întrebunţeze în rapórtele domniei lor ortografia Academiei române, anume: *ă*, *â*, *è*, *ê*, *î*, *ó*, *ḑ*, *ş*, *ţ*. Aşa de esemplu dênşii vor scrie Şerbeni nu Sierbeni, Ţebea nu Tiebea, etc.

5. Dnii referenţi vor aminti totdeuna în rĕspunsurile lor, numele, conumele, etatea şi locuinţa persónelor, de la cari au cules vre-o informaţiune sau tradiţiune.

6. Deóre-ce în cestionariul de faţă nu póte fi cuprinsă mulţimea imensă de cestiuni cari se refer la istoria veche a poporului român, de acea d-nii referenţi au deplină libertate sĕ raporteze şi despre lucruri, despre cari nu se face nici o amintire în cestionarul de faţă, în cas dacă dênşii cred, că cestiunile aceste pot sĕ presinte un interes óre care pentru istoria nóstră naţională.

7. In ce privesce modul practic cum au sĕ fie consultaţi ómenii bĕtrâni asupra a estor întrebări, noi însĕmnăm aici următórele:

a) Dnii referenţi vor chiema la dênşii acasă, ori în localul scólei, sau la primărie, doi ómeni mai bĕtrâni din sat, despre care se scie de comun acolo, că dênşii au mai multe cunoscinţe despre lucrurile vechi, de cari vorbiau bĕtrânii de mai înainte.

b) Cu deosebire rugăm pe domnii referenţi sĕ consulte asupra acestor întrebări numai pe ómenii, cari nu sciu scrie nici ceti, şi cari n'au umblat nici odată la scólă. Acésta din causă, ca nu cumva sub formă de tradiţiuni poporale sĕ ni se comunice lucruri şi naraţiuni, auḑite în scólă, ori cetite în vre-o carte órecare.

c) Dnii referenţi vor face apoi cunoscut acestor ómeni interesul cel mare, ce'l avem cu toţii, de a cunósce timpurile cele depărtate ale némului nostru.

d) I vor face mai departe atenţi, că tóte întrebările, ce li se vor pune, dênşii se spună numai despre lucrurile, ce le au auḑit povestindu-se de părinţii lor, ori de alţi ómeni mai bĕtrâni din sat, dar nici decum sĕ nu povestéscă lucruri, pe cari dênşii le-au auḑit spunêndu-le ómenii umblaţi prin scoli sau cari le-au cetit în cărţi.

e) Apoi vor esplica pe rênd bĕtrânilor întrebările după cum urméză în cestionariul de faţă.

f) Pe când ómenii aceştia vor povesti acum diferite întêmplări şi tradiţiuni, referenţii vor lua chiar în momentul acela note în scris despre tóte naraţiunile lor, fiind-că altcum uşor se póte întêmpla, ca în cursul altor întrebări, sĕ se uite o parte din lucrurile povestite, şi interogatoriul nu mai presintă autenticitatea, ce trebue sĕ o aibă, ca sĕ fie: o adunare fidelă a naraţiunilor bĕtrânesci.

g) In cas când se ar întêmpla că bĕtrânii chemaţi spre consultare sĕ comunice referenţilor vre-o tradiţiune poporală de o importanţă óre care mai deosebită pentru istoriă, în casul acesta d-nii referenţi sunt rugaţi sĕ adreseze acestor ómeni încă odată întrebarea: dacă lucrurile aceste, aşa după cum le spun dênşii, le-au auḑit povestindu-se de părinţii lor, ori de alţi ómeni bĕtrâni fără carte, s'au póte le-au auḑit dela ómeni, cari le-au cetit în cărţi?

h) Cu deosebire rugăm pe dnii referenţi sĕ nu cerce, sub nici o formă, ca sĕ influinţeze asupra povestirii ómenilor, pe cari i consultă, şi în modul acesta sĕ le impună părerile sale inviduale, — chiar şi în casul când dênşii vor fi pe deplin convinşi, că faptul aşa, după cum se povestesce în popor este fals. — De esemplu: dacă vre-un bătrân óre-care ar spune, că Traian ori Troian a fost un domn din Ţéra românéscă, care 'şi avea scaunul domniei la Severin, referentul nici sĕ nu combată nici sĕ schimbe ceva din tradiţiunea acésta, ori din alte tradiţiuni asemenea, ci sĕ le comunice aşa, după cum i s'au povestit de bĕtrâni.

8. Deóre-ce interesul cel mare este, ca se avem respunsuri cât se póte de multe din tóte părţile locuite de români, de aceea rugăm pe toţi d-nii referenţi, cari vor primi cestionariul de faţă, sĕ binevoiéscă a-l comunica şi cu amicii lor, şi pe cari i rugăm de asemenea sĕ ne adreseze rĕspunsurile sale în acéstă privinţă.

9. Cei dintâiu 20 de referenţi, cari vor rĕspunde mai bine la întrebările cuprinse în cestionariul de faţă, vor primi în semn de recunoscinţă din partea nóstră câte un esemplariu din scrierea nóstră „Revoluţiunea lui Horia în Transilvania şi Ungaria“, un volum în 8⁰ de 523 pagini.

10. In fine, rugăm pe d-nii referenţi sĕ binevoiéscă a ne trimite cât mai îngrabă respunsurile sale la cestionariul de faţă, fără sĕ mai aştepte şi partea II a cestionariului, care se va distribui mai târḑiu şi va forma obiectul unor nóuĕ cercetări.

11. Rĕspunsurile se vor adresa de-a dreptul la autorul Cestionariului, în Bucuresci, strada Smârdan Nr 8.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Pe o mapă veche a împĕrăţiei romane*) sĕ vede, că din Roma plecau, ca raḑele, 12 drumuri în 12 părţi ale împĕrăţiei. Unul din ele venea în Dacia şi întra în Ardélul de aḑi pe la pasul Pórta de Fer, ţiind de-a dreptul la Ulpia Traiană. De aici mergea pe Streiu în jos, trecea Mureşul pe la Uroiu şi sĕ îndrepta pe valea lui în sus. Din el apoi sĕ împărţiau alte ramuri, în Munţii-Apuseni, spre Turda şi Cluş, în valea Someşului, spre Secuime ş a. De-a lungul acestor drumuri sĕ aflau zidite cetăţi (castre) şi cetăţuie (forturi) şi oraşe. Un scriitor vechiu**) ne înşiră 44 de oraşe în Dacia, dintre cari multe sĕ aflau în Ardél.

Aceste drumuri, aceste cetăţi şi oraşe astăḑi nu mai sunt; le-a ruinat vitregitatea vécurilor trecute şi numai remăşiţe de ziduri vechi şi părăsite, remase de atunci, ne mai aduc aminte despre fiinţa lor.

Dar a mai remas ceva aici la noi de pe acele vremuri, ce nu s'a ruinat, n'a perit; a remas ceva, pe care nimic n'a fost în stare sĕ-l nimicéscă. Au remas urmaşii Romanilor aşeḑaţi de Traian în Dacia şi acestia suntem noi, Românii de astăḑi. Noi am păstrat aici de atâtea vécuri limba, portul, multe datine şi obiceiuri de ale Romanilor ca neşte odóre sfinte, şi până chiar şi numele de: român.

De atunci, de când a aşeḑat marele împĕrat Traian pe strămoşii noştri în Dacia, au trecut aprópe 18 vécuri. In acest lung restimp noi am avut sĕ ne luptăm cu multe greutăţi şi am avut sĕ înfruntăm mari primejdii cari ne-au năpădit.

Impĕrăţia romană cu vremea s'a slăbit şi a căḑut, s'a nimicit, iar preste străbunii nostri au năvălit pâlcuri, pâlcuri, ca neşte valuri furióse, limbi streine, popóre aprige şi sĕlbatice, multe şi mari la numĕr şi mai puternice decât ei. Străbunii nostri au fost siliţi sĕ părăséscă şesurile şi câmpiile şi sĕ se retragă dinaintea lor în munţi, unde sĕ puteau adăpostì şi apĕra mai cu uşurinţă. Atunci câmpiile şi drumurile minunate, făcute de strămoşii noştri s'au înţelenit, oraşele şi cetăţile lor s'au ruinat şi Românii nu le-au mai putut zidì.

Ei au petrecut de aci înainte, cât au ţinut năvălirile de popóre, mai mult între munţi sub căpeteniile lor. Numai din când în când eşia poporul român din adăposturile sale muntóse şi sĕ aşeḑa în câmpiile părăsite, când mai conteniau năvălirile duşmane.

Prin vécul al optălea şi cu deosebire în al nóuĕlea Românii începură a resufla mai liber; năvălirile popórelor mai încetară şi Românii cu încetul sĕ aşeḑară de nou şi statornic în câmpii, la ţară.

Astfel ne-au aflat pe noi pe acest pămênt strămoşesc la venirea lor aici popórĕle, cu cari acum locuim împreună: Ungurii şi mai târḑiu Saşii şi alte popóre.

Aşa dară în vremile de restrişte văile, strimtorile şi luncile munţilor Carpaţi au fost locul de adăpost şi de scăpare al străbunilor nostri. Aici s'au susţinut ei, aici 'şi-au oţelit puterile, mereu treḑi, mereu la pândă, în luptă şi în asteptare de vremi mai bune.

Şi acum trebuie sĕ ne dăm samă de un lucru. Ori şi cine sĕ póte întreba, cum de poporul român n'a fost înghiţit de alte popóre, cari au năvălit în ţara lui, mai mari şi mai tari ca el? Cum de el a străbătut cu tărie vécurile şi acum încă să află în deplină putere, vigoros şi plin de viéţă, pe când multe alte popóre s'au potopit, au perit cu totul?

Adăposturile din munţi i-au tins ajutor puternic, ca sĕ se pótă apĕra de cotropirile duşmane, dar ceea ce l'a susţinut prin vécuri, ceea-ce l'a ocrotit de peire, este puterea de viéţă, este trăinicia, de care e el părtaş. Şi trăinicia acésta o alcătuiesc modul lui de traiu şi însuşirile bune şi nobile cu cari l'a înzestrat bunul Dumneḑeu. Scăderi are şi poporul român, dar norocul nostru a fost şi este, că însuşirile bune ale nóstre covêrşesc scăderile şi astfel ele au împedecat peirea némului nostru, de care n'au fost ferite alte popóre.

Poporul român în tóte ţerile, pe unde locuiesce, are traiu simplu şi se îndestulesce cu puţin. El trăiesce mai cu samă din lucrul câmpului şi crescerea vitelor; aceste dóuĕ ocupaţiuni îi sunt mai dragi. Dragostea pentru ele e născută în firea lui, a adus'o cu sine în Dacia, căci vechii Romani cu aceste se cuprindeau mai cu plăcere şi Dacii tot asemenea. Românului i-e drag codrul cu frunḑa verde, i-e drag câmpul cu flori şi cu spice aurii. Inima i se umple de bucurie la sosirea primăverei, când vine vremea sĕ iese afară la câmp cu plugul şi cu sapa, mai apoi cu cósa şi secerea a mână, ca sĕ-şi lucre în sudórea feţei ţarinele şi sĕ mai dea ui tărei nevoile şi nĕcazurile de prin sate şi oraşe. Ii sunt dragi vitele sale, cari îi dau hrană şi-l ajută la lucrul câmpului.

Alte ocupaţiuni nu'i prea plac; cu deosebire n'are aplicare pentru meserii şi negustorie, ceea-ce nu e toc mai bine, pentru-că meseriile şi negustoria aduc bună stare şi mult bine popórĕlor, cari se îndeletnicesc cu ele.

Românul este de firea sa statornic, greu de înduplecat la schimbări şi răbduriu. Statornicia şi răbduria sunt dóuĕ virtuţi de căpetenie ale lui, după cari i sĕ îndréptă în multe privinţe faptele şi lucrările sale în viéţa de tóte ḑilele. In urma acestor însuşiri, el scóte la capĕt isprăvesce ori ce lucru, fie cât de greu, dacă s'a apucat odată de el; trece peste ori ce greutăţi şi trebue sĕ fie mari de tot pedecile, cari sĕ l facă a şi perde răbdarea

In urma stătorniciei sale, Românul ţine mult şi cu tărie la tot ce este avutul sĕu naţional: la limba sa, la port, la datine şi obiceiuri şi la sânta sa lege (religiune). El este păstrător de tóte cele, ce a moştenit dela bĕtráni, dela moşi strămoşi şi cinstesce bĕtrâneţele

„Statorniciei şi firmităţii, acestor dóue vîrtuţi este de-a sĕ mulţămi — ḑice un scriitorìu némţ, — că poporul român ţine atât de tare la datinele şi obiceiurile sale strămoşesci; acestora este a sĕ atribui, că sĕ întêmplă rar de tot, ca un român sĕ se lapede de némul sĕu.“

Aceste au fost şi sunt pavĕza, cari l'au scutit pe român de-a sĕ contopi cu alte popóre, de-a sĕ amesteca cu streinii.

Ţiind mult la lucrurile moştenite dela bĕtrâni, Românul nu este iubitor de schimbări, de lucruri nóue.

El nu sĕ încrede uşor în nimenea; numai dacă sĕ încredinţéză pe deplin, că-i vrea cine-va binele, numai atunci arată faţă de acela încredere, dar atunci sĕ încrede orbesce. Cu deosebire nu are încredere în streini de altă limbă şi lege; nu sĕ încrede şi nu i place amestecul cu ei, pentru aceea scim, că sunt fórte rare întêmplările, ca un român sĕ se încuscréscă cu ómeni de altă limbă, nici nu le destăinuiesce secretele inimei sale, aşa că streinilor le pare, că el nu e sincer, nu e cu inima deschisă.

El e răbduriu la lucru, e lucrătoriu, dar nu este destul de harnic (diligent); cel puţin în privinţa hărniciei e întrecut de alte popóre, cu cari locuiesce împreună, bunăóră de Saşi şi de Şvabii din Bănat.

Românul e aşeḑat la fire, cumpĕtat şi cu socotélă; cumpĕtat la vorbe, cumpĕtat la fapte, tóte lucrurile le face cu chibzuială şi rar îşi perde cumpĕtul, nici în primejdie, nici la veselie. Bunul cumpĕt îl călăuzesce adese spre bine şi-l feresce de multe rele.

(Va urma.)

---

*) Tablele lui Peutinger.

**) Ptolemaeu.

Biblografic.

A apărut:

„*S'au dus în ţară,*“ novelă de Ilarie Chendi, reproducere din „Telegraful Român“. Sibiiu 1893. Tipariul tipografiei archidiecesane. Preţul 15 cr. Venitul curat este destinat pentru fondul societăţei de lectură „Andreiu Şaguna“ din Sibiiu. Se póte procura de la librăria archidiecesană din Sibiiu.

Diverse.

Banca englesă Colaboratorul unei foi francese mergênd la Londra, a avut norocirea rară de-a puté cerceta interiorul localităţilor băncii engleze, unde rar se întêmplă, ca sĕ se permită unui strein sĕ între.

Mai întâiu, — scrie gazetariul — întră omul în bullion-office, unde sunt supuşi la controlă banii ce întră şi es dela bancă. Acésta sĕ face cu o cumpĕnă mare, care e acoperită cu sticlă, şi cu care sĕ póte mĕsura până la 2000 kgr. Cumpĕna e pusă în mişcare prin apă şi este aşa de simţitóre, încât arată şi o diferenţă de 28 miligr. Dacă în un tăier al ei sĕ pune un timbru, arĕtătoriul deja sĕ mişcă. Dacă o monetă sau o rudă de aur este numai cu ceva mai grea sau mai uşóră, imediat sună un clopoţel electric, care face atenţi pe oficiali. De aici întrăm în o sală luminată electric, în care zac cu miile bucăţile de aur. Ele sunt aşeḑate în rênd pe poliţe. In altă odaie sĕ supun la cercetare galbinii întraţi la bancă, ca sé se constate, că au greutatea minimală recerută. Acésta se face érăşi cu ajutoriul unei cumpene, care aşa e întocmită, încât dacă galbinul are greutatea minimală recerută, cade la o parte în un scriniu în drépta ér dacă nu corespunde, în stânga. Pe cei din stânga o maşină numai decât îi sfarmă în bucăţi. Cumpĕna acésta mĕsură la minută 26 de bucăţi de galbini. La banca englesă e regula, că numai bancnote nóuĕ pune în circulaţie, ér cele vechi, ce întră, nu sĕ nimicesc, ci sĕ păstréză. Spre scopul acesta sunt erăşi localităţi anume. Când a fost gazetariul acolo, erau „în dulapuri aşeḑate 77,745,000 bucăţi de bancnote, în valóre de 17 miliarde fl. In localul casei centrale, din care se scot banii pentru casele de ḑi, sunt aşeḑate scriniuri de fer în care stă aurul şi bancnotele, puse în pungi. Aici se află aprocsimativ 800 milióne fl. Pentru paza băncii sunt 34 ómeni înarmaţi cu revolvere şi alte arme; afară de aceştia sunt postaţi o cétă întrégă de detectivi, cari iau la ochi pe tot omul care întră.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 18 Maiu n. 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Galbeni împĕrătesci	5.80	5.80
Napoleon-d'ori	9 80	9.76
Mărci 100 imp. germane . . .	60.35	60.35
Londra 10 Livers sterlingi . . .	128.25	123.90

Nr. 200/893. [67] 2—3

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei gr. or. de clasa III Boholt în protopresbiteratul Geógiului I, se escrie, pe basa înaltei încuviințări consistoriale din 29 Decembre 1892 Nr. 8450 B. concurs cu termin de 30 ḑile dela întâia publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau suma de 416 fl. 50 cr. anuală.

Concurenții au a-și asterne cererile lor instruate conform normelor din vigóre în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, de unde la dorință, pot primi informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochii.

Hondol, 28 Aprile, 1893.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr or. al Geógiului I.

Vasile Pipoș,
protopresbiter.

Nr. 156/1893 [68] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a treia Porumbacul-superior-apusén, protopresbiteratul Avrigului, se escrie din nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt tot cele publicate în concursul din „Telegraful Român,“ Nr. 2—3 și 4, din anul 1893, adecă computate în bani suma de 403 fl. 20 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au sĕ-și substérnă cererile concursuali instruite conform dispozițiunei Statutului Organic și a regulamentului pentru parochii din anul 1878, la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek) pănă la terminul susindicat.

Avrig, 30 Aprile, 1893.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv — oficiul protoprespiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopresbiter.

---

ad Nr. 282/1893 [66] 2—3

Concurs repețit.

Deóre-ce în urma concursului publicat pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Bica-română, nu s'a însinuat nici un concurinte, pe basa veneratei resoluțiuni consistoriale ddto 18 Martiu 1892 Nr. 332/B., prin acésta se escrie concurs nou, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 430 fl.

Doritorii de a ocupa acest post își pot lua informațiuni despre starea parochiei și venitele preoțesci dela subscrisul, la care sunt de a se asterne și suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, pănă la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Clușului în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluș, 24 Aprile 1893.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 1503/1892. [64] 2—3

Edict.

Nicolau Herda din Șimon, soțul legitim al Mariei Pandrea tot din Șimon, prin acésta se citéză, ca în termin de trei luni de ḑile dela prima publicare sĕ se presenteze la acest oficiu în causă divorțială, căci la din contră în sensul legii se va pertracta și decide procesul și în absența lui

Zernesci, 28 Decembre, 1892.

Oficiul ppresb. al Branului.

Traian Mețian,
protopresbiter.

Nr. 1504/1892. [64] 2—3

Edict.

Elena Popela, soția legitimă a lui Nicolau Codleanu din Zernesci, prin acésta se citéză a se presenta la subscrisul oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare, la din contră în sensul legii se va pertracta și decide procesul divorțial intentat de soțul ei și în absență.

Oficiul ppresb. al Branului.
Zernesci, 28 Decembre, 1892.

Traian Mețian,
protopresb.

Sz. 2389/893. [61] 3—3

Hirdetmény.

Az erzsébetvároși kir. törvényszék közhirré teszi, hogy az Oláh ivánfalvi általános határtagositása iránt, a megengedhetöség kérdésében a tárgyalást 1893 évi Iunius hó 12 napjának d. e. 8 órájára az Oláh ivánfalvi község házához tüzte ki, a fenntirt határnapra minden érdekeltet azzal idéz meg hogy a megnem jelent felek a tagositást kérö — felekhez csatlakozóknak fognak tekintetni. Értesiti az érdekelt feleket, hogy a tagositást kérö 1068/893 polg. sz. kérvénynek, az iratokhoz csatolt példányát, a hivatalos órák alatt bármely érdekelt félnek megtekinteni jógában áll.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1893 évi Április hó 25-én tartott ülésébõl.

Vén András, elnök. *Tatár,* jegyzö

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	8.57	11.19		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
2.12	5.53	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl.		sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.28		Ghiriș		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—		Uióra		—		2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—		Vințul-de-sus		—	—	2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.09		Blaș		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.12	—	—	3.03	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	9.59		Mediaș		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	10.51		Sighișóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.13		Hașfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de	—	8.43	1.15		Apața		—	3.40	5.42	—	8.37
7.17	per-	Tren	9.18	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.05	2.09	sos.	Brașov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01		Timiș		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	Copșa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43		Șeica mare		9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneș		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Șelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veștem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Șebeșul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	—		Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtișóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viștea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beșimbav		4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕta inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaț		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2.34	5.57		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Pauliș		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Soborșin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.26	—	9.29		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Orĕștia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Șibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Vințul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06								
—	—	11.56	7.40	12 38	sos.	Teiuș	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timișóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeș		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Brașov — Zernești

Tren de pers. 8.35	2.58	—	9.10		Brașov	6.29	1.44	—	—	8.31
10.28	4.39	—	10.30		Zernesci	5.—	12 20	—	—	7.20

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Brașov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepși-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oșorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 52. Sibiiu, Sâmbătă, 15/27 Maiu 1893. Anul XII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 14 Maiu, 1893.

In 9/21 a l. c. în ḑiua de Rosalii căl. apusén, a fost desvĕlită statua honveḑilor în cetatea Budei. Honvedul de bronz ține în sus stégul și geniul victoriei glorióse îl incoronéză. La privirea lui șovinismul maghiar sĕ înflăcăréză și nu scie, nu află cuvinte, cum sĕ-și esprime simțemintele sale prea-prea esaltate. Foile maghiare sunt pline de laude, laude la adresa poporului maghiar, laude la „eroi“, laude ideii, pentru ridicarea statuei, laude sculptorului ș. a., tóte pline de frase bombastice. Una ne spune, că noua statuă este o poesie mare și maghiară; alta sĕ bucură că statua are caracter curat maghiar și nu s'a lipit de ea nimic din germanism și că din câte statue au maghiarii, acésta e cea mai națională ș. a.

Dar pe când șovinismul e de tot mândru de acésta statuă, étă i se ivesc necasuri și supĕrări, cari îi conturbă bucuria, ceea ce altcum adese-ori sĕ întêmplă șovinistilor nostri, pentru-că, veḑi Dómne, lumea nu vrea sĕ se conformeze întru tóte dorințelor lor.

Așa s'a întêmplat și acum și foile maghiare șoviniste alăturea cu chiotele de bucurie și imnele de laudă, scriu cu îndignare despre „dejosirea și tradarea națiunii“, despre vătĕmarea, ce a suferit ea în acéstă ḑi.

Și étă în ce constau aceste:

Primul și vechiul nĕcas al șovinismului este statua lui Hentzi și a soților sei căḑuți în luptă; cum de acésta statuă se mai sufere acum, alăturea cu monumentul honveḑilor? și se miră de acésta, uitând sau nevrênd a sci, că Hentzi și soții sei au căḑut ca eroi apĕrând postul incredințat lor și păstrând cu fidelitate jurămêntul față de împĕrat. Șovinismul, dacă orb n'ar fi, ar trebuì sĕ se mire, că s'a putut ridica și desvĕlì un monument al acelor honveḑi, cari au luptat contra dinastiei și care arată liberalismul și bunătatea regelui și împĕratului nostru față de supușii sei. Sĕ se îndestuléscă cu atâta și se nu vie cu pretensiuni absurde, cum fac foile maghiare, cari se întrébă, că pentru ce a lipsit dela serbare representantul regelui?

Acesta e alt gravamen. De ce a lipsit curtea, de ce au lipsit mulți alții dela sĕrbare? Așa este, au lipsit mulți, putem ḑice notabilitățile și Ungaria oficială. N'a fost de față guvernul țĕrii, n'a fost representată casa magnaților, n'au fost fișpanii din țéră, nici representanți de-ai comitatelor, n'a fost clerul înalt catolic, n'a fost honveḑimea etc. Și óre pentru ce n'a fost acestia?

Foile maghiare scriu cu ironie, că toți acestia au voit sĕ și arete iperloialitatea față de Viena și pentru aceea nu s'au presentat la sĕrbare. Noi însĕ punem întrebarea, că óre nu șovinismul esaltat, manifestat chiar cu privire la cestiunea desvĕlirii monumentului honveḑesc în Noemvre a. tr. nu Kossuthismul dus la estrem, nu pofta de demonstrații de stradă fără noimă, óre nu aceste și resóne de politică mai naltă și mai seriósă au impus cercurilor conducĕtóre acéstă reservă? Șovinismul însĕ în cercul seu îngust nu vrea sĕ scie nimic de lucruri de aceste.

Sunt nĕcăjite apoi foile maghiare șoviniste, că pentru ce s'a comandat miliția în cetate, în apropiere de piața statuei, pentru-ce au fost grămădiți polițiști la statua lui Hentzi, pentru-ce n'au lăsat mulțimea sĕ pótă străbate și la acésta statuă etc. Acésta este vătĕmare pentru națiune, ḑic ele, ca o serbare națională sĕ decurgă cu asistență de baionete. Așa ar fi sĕ fie, dar ce sĕ faci, dacă foile maghiare de ani de ḑile agită contra lui Hentzi, și în urma acesteia contra statuei lui domnesce o ură mare, neiertată; ce sĕ faci, dacă s'a dovedit de atâtea ori, că nobila viță a lui Arpad are mari înclinări spre demonstrațiuni și e iute preste fire, precum despre acésta ne dau dovadă, ne pomenind bătăile la alegeri de deputați, barbariile compatrioților nostri în Cluș, Turda, Arad, Șimleu etc. etc. ci numai multele demonstrațiuni de pe stradele Budapestei, între care demonstrațiunea Iansky un fel de revoluție în miniatură. Dacă șovinismul ar lua aceste în considerare și ar judeca drept, n'ar avea sĕ se indigneze, ci sĕ recunóscă, că ḑeu, baionetele au fost un mijloc bun de moderațiune pentru poporul adunat la serbare.

Lăsând însĕ la o parte aceste, un lucru ese mai pre sus de tóte la ivélă, că întréga serbare a fost, putem ḑice slab cercetată, de honveḑi bĕtrâni din 1848—9 și de cetățeni ai capitalei, mai mult curioși și iubitori de lucruri nóue, variate. Numai din deputații camerei au fost de față mai mulți și câți-va magnați șovinisti.

Din descrierea și necazul foilor se vede, că serbarea n'a reușit așa cum ar fi trebuit; ba considerând, că dela ea au lipsit, cu mici escepțiuni, tot ce este mai de frunte în Ungaria oficială și neoficială, putem ḑice, că s'a făcut un fiasco. Și la acésta de vină este șovinismul maghiar, de vină este natura prea esaltată, esclusivistă a maghiarilor, care nu i-a dus și nu-i va duce nici când la bine.

Mândria națională, acest ideal sublim, își are și ea marginile, preste cari dacă treci cu esagerare, ajungi la ridicol, după adevĕrul cuprins în sentența: dela sublim la ridicol nu este decât un singur pas.

Au pățit-o și vor mai păți-o maghiarii de a se face ridicoli înaintea lumii prin esagerările lor.

Numai mai departe pe acésta cale!

Revista politică.

Procsima ședință plenară, în care se va întruni casa magnaților din Budapesta, este conchiemată pe Luni, 29 l. c. n. la 11 óre a. m. La ordinea ḑilei va fi o afacere de imunitate a cont. Carol Eszterházy, apoi proiectul de lege pentru regularea salariului învĕțătoresc și alte proiecte. Foile din Budapesta, care s'au amărît mult din causa, că nu s'a votat proiectul referitoriu la salarele învĕțătoresci încă în ședința trecută, căci după ele, iute se puté trece preste acest proiect, fiind maioritatea covêrșitóre a membrilor pe partea guvernului, ér dintre confesiuni numai biserica ortodocsă română representată, prin înalții ei prelați — atrag atențiunea membrilor casei magnaților asupra acestui proiect și îi învită ca cei ce merg cu guvernul sĕ ia parte în un numĕr cât se póte mai mare. Și acésta cu atât mai vêrtos trebue sĕ o facă, căci după cum spun ele, proiectul va fi combătut din partea representanților confesiunilor. Ca un preludiu al combaterei presa maghiară face amintire de o scrisóre a cont. Zichy publicată în „Magy. Állam“, în care se declară pe față, că confesiunile trebue sĕ vadă cu mare îngrigiri §. 12 și 15 prin care guvernului, respective ministrului i-se dă o putere nețĕrmurite de a închide scolile făr a mai căuta după motiv și din care causă numitul conte nu póte primi proiectul mai vêrtos în situațiunea în care se află aḑi statul.

* * *

Ruptura făcută în rêndurile partidei „independente și dela 48“ a provocat o rea impresiune în cercurile, în care respectivii deputați au fost aleși. Pentru a-și apĕra principiile s'au mai bine ḑis, pentru a-și scusa atitudinea, ambele fracțiuni au dat câte un manifest. Desidenții lui Eötvös Carol au mers și mai departe și președintele clubului lor, contele Gabr. Károlyi a adresat lui Kossuth o epistolă, în care a ilustrat situațiunea internă a partidului independent și dela 48 și 'l rógă pe Kossuth sĕ-și dea însuși verdictul despre ruptura făcută.

* * *

FOIȚA.

Bĕtrânul pocăit.

Povestire prelucrată de *Georgiu Popescu*, preot în Toplița română.

(Urmare)

Astfel me întórseiu spre satul meu, din care am fugit și întrebaiu de casa judelui. Ajuns înaintea lui, ḑiseì pe scurt: „Domnule eu am fost înainte de asta cu o óră în biserica vóstră“! „Eu te-am vĕḑut acolo“, ḑise judele. Apoi ḑiseiu eu, „vĕḑut-ai femeia, care sta dindărăptul meu și plângea“? „Și pe acésta o cunosc fórte bine“, ḑise judele. Apoi ḑiseì eu, „cuvintele preotului mi-au clarificat mintea și consciința și acum îți spun sincer drept, că eu sunt acela, care am ucis pe bărbatul acelei femei! te rog judecă-me după legile vóstre“. Judele era un om cuminte, el me ascultà linistit. Indată veniră 2 gendarmi și me duseră la oraș. Judele venì a dóua ḑi. Fui dus înaintea tribunalului și judecat de ómeni severi, dar fiind-că singur mi-am mărturisit crima, scăpaì de stréng și fui pedepsit cu 20 de ani închisóre. Acolo îmi puseră grele lanțuri și fui ținut sub pază severă. Așa trecù un an și pentru-că m'am purtat bine începură a me tracta mai bine.

Intr'una din ḑile me chiemà directorul închisorei, se uità lung la mine și apoi ḑise: „Auḑi feciorule, mi se pare, că simți pocăință și purtarea ta îmi place, de aḑi înainte îți iert sĕ ieși și afară și sĕ-ți areți destoinicia la deosebite lucruri, ce ți se vor da; și dacă te vei purta bine, banii câstigați prin lucru odată îți vor prinde bine“.

O! domnilor, cine era mai voios decât mine? Eu sărutaì mâna directorului și imploraì binecuvântarea lui Dumneḑeu asupra lui. Cu mai mulți consoți, însĕ tot cu acelea lanțuri legați eșirăm afară la deosebite lucruri. Eu eram sirguincios și modest și me purtam așa încât nu mi se băga nici o vină. Așa trecură 5 ani. Intr'o diminéță temnițeriul întrà în chilia mea și ḑise: „Auḑi flăcăule, obiectul de pe piciórele tale trebue sĕ-ți fie încomod, eu vreau sĕ te eliberez de podóba piciórelor tale“! Din timpul acela nu mai purtaì lanțuri, și când mergeam la lucru nici o straje nu me mai însoția. Timpul trecea, însĕ aerul temniței îmi înălbi pérul. Trei-spre ḑece ani, domnilor, timp destul de lung petrecuì eu în acel loc lugubru. Intr'o séră întrà éră temnițeriul la mine Insemnați-ve domnilor, aceea era o séră ca și cea de astăḑi! norii undulau, furtuna urla în nemărginitul spațiu al universului, ér eu gândeam la mama.

— „Auḑi Vasile! ḑise temnițeriul, colo sus la dl director este un domn strein, și eu sunt însărcinat sĕ te duc înaintea lui cât mai în grabă. Călăul scie, ce vreau ei cu tine, dar nu te supăra, feciorul meu, toți trebue sĕ murim. Vino Vasile și fii cu voie bună!“ Tremurând îl urmaì.

— După ce am întrat în locuința directorului, vĕḑuì domnul strein și acesta îndată îmi ḑise: „Pre tine te chiamă Vasile Oprea“? Așa me chiamă dle!

„No! Vasile Oprea, tu trebue sĕ scii, că împĕratul Ferdinand, împĕratul nostru cel bun, care residéză în Viena, mâne va fi încoronat de rege al Ungariei, și pentru acéstă frumósă festivitate a poruncit, ca acei prisonieri din Ungaria, cari s'au purtat esemplar, iertându-li-se pedépsa, de mâne sĕ fie liberi. Tu ai fost descris de un tinĕr cu purtări bune și că te-ai pocăit de fapta ta, pentru aceea mila regelui s'a revĕrsat asupra ta și de mâne încolo esti liber.

— „Ce — ce dlor?! me luați în rîs! nu ve bateți joc de un om sĕrman“ ḑisei eu nĕcăjit.

— „Acésta e așa Vasile! ḑise apoi directorul.

— Dar ca se nu mergi cu mânile góle de aici ia acesti bani, sunt 279 de fiorini, ce în decursul mulților ani ți-ai câștigat prin străduința ta; cu suma acésta te poți apuca de ceva. — Eu plângeam, rîdeam între temere și speranță: „nu me luați în rîs, dlor óre se fie acésta adevĕr?“ „Nu te copilări, ḑise domnul cel strein, iați banii și de mâne încolo te vei bucura de libertate.“

— „Ai mei bani? o domnilor milostivi aceștia nu's ai mei!“

„Ai cui dară?

Eu tăcui, de bucurie nu puteam vorbi apoi domnul cel strein 'mi puse mâna pe umĕr și ḑise: „Mergi în pace Vasile, și binecuvêntarea lui Dumneḑeu sĕ te păḑéscă!“

Când eșìi afară, mi se împleteceau piciórele așa în cât fui silit se șeḑ jos pe tréptă ce ducea la chilia mea. Aici șeḑui și începui a plânge amar. Deodată simți o mână pe umĕr și întorcêndu-me vĕḑuì pe temnițerul.

☞ *Din causa sfintelor sĕrbători „Pogorîrea Duchului sfânt“, Numĕrul procsim al fóiei nóstre va apăré Joi în 20 Maiu st. v. a. c.* ☜

In ḑilele trecute, pe când în dieta boemă s'au provocat scenele deprimătóre şi pe stradele Pragei deputaţii nemţilor abia se iviau de temere, foile maghiare saltau de bucurie, aducênd sciri, care de care mai sensaţionale, croind articlii şi ca prin minune au ajuns la conclusiunea, că în Boemia trebue provocată starea de asediu, de óre-ce siguranţa publică este ameninţată.

Deşi indirect, dar se póte lua ca drept rĕspuns la acele combinaţii, un articol al organului cehilor tineri, care făcênd o apreţiare a stărilor actuale din Ungaria, apoi luând în comentariu scenele petrecute înainte de desvălirea statuei honveḑilor, ajunge la conclusiunea, că dacă se vor desvolta tot astfeliu lucrurile din Ungaria, se va perde ecuilibru, ea va deveni periculósă pentru monarchie şi în special pentru Austria. Lucrul cel mai înţelept ar fi deci ca Boemia sĕ-şi recâştige drepturile avute, monarchul sĕ se încoroneze de rege pentru ca astfeliu sĕ se ţină ecuilibru cu Ungaria.

* * *

Din incidentul desvălirei monumentului honveḑilor a apărut în editura fóiei militare din Viena „Reichswehr“ o broşură dedicată memoriei generalului Hentzi şi în care se descrie astfeliu purtarea honveḑilor:

„In 21 Maiu 7 óre diminéţa întrégă fortăréţa Buda era în mâna inimicului. Scenele, întêmplate după ocupare, ar fi mai bine, ca conform cinstei omenesci, sĕ se înregistreze în cartea uitării, fiindcă tóte neruşinările şi infamilile, ce sunt capabile a iscodi ura, crudelitatea şi mojicia, s'au petrecut atunci. Rebelii au străpuns, fără nici o resistenţă pe ostaşii desarmaţi; cadavrele celor căḑuţi au fost desbrăcate, jerfuite, călcate în picióre şi deonestate, ér oficerii rebeli, numai din petrecere, călăriau preste trupurile mórte. In tóte casele şi pivniţele erau căutaţi ostaşi austrieci, şi unde dau decâte unul, îl ucideau fără de milă.

„De odată cu rebelii au mers şi gunóiele socetăţii din Pesta şi Buda şi momentan în jurul cadavrelor s'a început têrg, unde jefuitorii aflau cumpĕrători pentru jafurile lor. Căpitanul Schröder s'a refugiat într'o casă, rebelii l'au urmărit şi l'au ucis cu patul puscei, ca pe-un câne; cadavrul i l'au aruncat pe feréstră în stradă, espunêndu-l badjocorirei rebelilor. Căpitanul Wörg, când s'a ocupat Buda, zăcea acasă la el, bolnav de coleră, honveḑii pătrunseră la el şi prin tăiături de sabiă îi sdrobiră falca de jos, apoi îl puşcară şi în fine au aprins patul în care zăcea.

„Mai mulţi rebeli au pĕtruns în acel edificiu scolar, unde zăcea generalul Hentzi, pe care l'au batjocorit şi defăimat, apoi l'au pus pe un pat mobil şi în sunetul marşului Rakotzy l'au purtat în „triumf“ pe tóte stradele cetăţii, în fine l'au espus scandalului public, l'au defăimat, l'au vătĕmat şi lovit şi în fine l'au transportat în edificiul comandei supreme, unde şi în ḑiua următóre a fost espus celor mai infame murdării ale rebelilor, pănă când în fine mórtea l'a mântuit. După ce şi-a dat sufletul, desbrăcat pănă la rufe. l'au dus într'o odaie din parter, aşeḑându-l pe o ladă ordinară, care era mai scurtă decât cadavrul, aşa încât capul şi piciórele îi atêrnau în aer. Chiar nici cadavrul lui n'a fost scutit de defaimări; honveḑii au dat întrare liberă drojdiei societăţii din oraşele surori, între care domni îmbrăcaţi elegant şi dame, i-au espus trupul celor mai mişelesci batjocuri.

„In fine, în 24 Maiu au aşeḑat pe generalul într'un simplu cosciug de scânduri şi pe-o trăsură ţărĕnéscă l'au transportat în cimiteriu, unde un pater rebel a ḑis o „rugăciune“ dar nu l'au îngropat, ci împreună cu mai multe cadavre a stat ḑile întregi, pănă ce în fine i-au aruncat pe toţi în una şi aceeaş grópă.

„Omul acela dér, care va cuteza sĕ susţină, că rebelii maghiarii s'au purtat uman cu ostaşii austrieci, omul acela: pune însuşi pe fruntea sa timbrul minciunii şi al obrăzniciei.

* * *

Sesiunea delegaţiunilor din anul acesta pune în vedere discusiuni importante mai vîrtos în ceea ce privesce armata. Bugetul ce a fost presentat delegaţiunilor prevede următórele cifre: Cerinţe: Ministeriul de esterne 3,737,000 fl., ministeriul de rĕsboiu 142,036,948 fl. ministeriul de finanţe comun 178.900 fl. etatul pensiunilor 2,025,100 fl. curtea de compturi 126.644 fl. Suma totală a cerinţelor 147,285.992. Din acéstă sumă sunt acoperiţi 2,677.492 fl. Rĕmâne deci ca cerinţe neto 145.248.500 fl. din care după detragerea escedentului venitelor vamale în sumă de 44,370,186 fl., rĕmân ca cerinţe totale 100,878,320 fl. Din acéstă sumă sunt a se detrage mai întâiu dóuĕ procente sau 2,017.566 fl., în sarcina Ungariei, ér restul se împarte astfel: Austria 69,202.527 fl. Ungaria 29,658 226 fl.

Cerinţele estraordinare pentru trupele din Bosnia sunt preliminate cu 3,610,000 fl.

* * *

Caracteristic pentru mişcarea electorală din Francia e discursul pronunţat într'un banchet electoral de senatorul Goblet, care ḑise, că puterile militare ale Franciei reconstituite pun ţéra la adăpostul ori-cărei agresiuni. O apropiere s'a operat încă din 1889 cu Rusia, a cărei alianţă trebuia sĕ dea într'adevĕr Franciei locul ei în lume. Judecând cu tóte acestea după aparenţe, pare că Francia păstréză tot acelaşi loc, neavênd a opune triplei alianţe decât manifestări de simpatie, din care nu póte resulta decât o încredere relativă. E sigur, că în tóte punctele globului, atât în Asia cât şi în Africa, Francia întâlnesce din partea celorlalte naţiuni amânări, vrăşmăşii mai mult sau mai puţin prefăcute, care o ţin fórte adeseori în loc. Dl Goblet adaogă: „Acésta provine din faptul, că avem actualmente tot atât de puţină politică esternă pe cât politică internă“. Oratorul a atacat apoi politica oportunistă şi a blamat nóuele tarife. El a preconisat politica radicală şi revizuirea constituţiei.

Ḑiua de 10 Maiu.

Ḑiua de 10 Maiu este una dintre cele mai memorabile în istoria regatului român. De aceea şi în anul acesta presa a adus articli sĕrbătoresci, ér sĕrbătorile înaugurate au avut un succes strălucit. Vom aminti aici, că la 10 Maiu 1866 s'a realisat dorinţa de c petenie esprimată de divanul ad-hoc, adecă stabilirea dinastiei strĕine, prin întrarea lui Vodă Carol în capitală.

La 10 Maiu 1877 s'a proclamat independenţa pe care puterile europene au recunoscut-o în urmă.

La 10 Maiu 1881 naţiunea română a pus pe fruntea alesului ei coróna regală şi primul regat român a fost înfiinţat.

La 10 Maiu 1891 s'a sĕrbătorit al dóuĕ-ḑeci şi cincilea aniversar al întrărei suveranului în Bucuresci, adecă s'a celebrat nunta de argint între ţéră şi dinastie. Cu acéstă ocasiune s'a dovedit cu prisos, că un pătrar de secol de suferinţi şi de bucurii petrecut împreună a stabilit între poporul român şi dinastia Hohenzollern-Sigmaringen o legătură puternică, prin care ambii s'au întărit într'atât, încât au puterea de a înfrunta tóte furtunele.

De atunci încóce, acéstă legătură a mai fost încă mai mult cimentată prin fericitul eveniment al căsătoriei principelui moştenitoriu cu principesa Maria.

Serbările:

Despre decurgerea sĕrbărilor însemnăm după „Timpul“, că ḑiua de 10 Maiu a fost anunţată prin 21 de tunuri.

Dela órele 8 diminéţa ḑeci de mii de cetăţeni asteptau cu nerăbdare óra când M. Sa regele şi A. L. R. principele Ferdinand şi principesa Maria aveau sĕ mérgă la metropolie pentru a asista la serviciul divin şi apoi sĕ asiste la defilarea armatei.

La órele 10 şi jumĕtate toţi înalţii demnitari ai statului, d nii miniştri, d-nii deputaţi, d-nii senatori, corpul diplomatic etc., se aflau la metropolie asteptând sosirea M. Lor.

Plecarca suveranului, a principelui Ferdinand şi a principesei Maria dela palat fù anunţată prin 101 de tunuri, conform programului.

Pe tot parcursul M. Lor erau aclamate de publicul, care se afla pe stradă.

M. S. regele şi A. L. R. erau într'o trăsură înhămată à la Daumont şi după trăsura regală veniau călări dl general Lahovary, ministrul de rĕsboiu, cu un strălucit stat maior.

Serviciul divin a durat pănă la órele 12 fără un sfert.

După sĕvêrşirea serviciului divin cortegiul regal s'a întors la bulevardul Academiei pentru a primi defilarea.

M. S. regele şi A. S. R. prinţul Ferdinand, călări, înconjuraţi de d-nii generali I. Lahovari, Arion, Dona, Berendei, Fălcoianu, toţi domnii ataşaţi militari ai legaţiunilor, au pornit dela metropolie spre bulevard unde se afla estrada construită anume pentru familia regală.

După strălucitul stat maior călare urma trăsura regală, în care se afla A. S. R. principesa Maria în rochie albă, cu borduri azurii şi dómna de onóre Cantacuzino.

Publicul aclama cu căldură pe prinţesa, care saluta în modul cel mai graţios.

A. S. R. Prinţesa Maria a luat loc în estradă, unde se aflau d-nii ministri şi membrii corpului diplomatic, ér regele şi prinţul Ferdinand s'au postat călări lângă estradă.

La órele 12 şi un sfert a început defilarea.

Au defilat scólele primare şi secundare din Bucuresci, liceele, scóla normală, seminarele, scóla de poduri şi şosele, scóla militară şi armata.

Defilarea trupelor a atras admiraţiunea imensei mulţimi, care se afla pe bulevard.

In special au defilat cu o precisiune şi cu o ţinută adevĕrat marţială batalionul I de vênători sub conducerea A. S. regale principelui Ferdinand, scóla militară, geniul, regimentele de infanterie şi artilerie. Roşiorii şi călăraşii, cu tótă strîmtórea locului, unde se făcea defilarea şi a îngrămădirei publicului au defilat într'o ordine frumósă.

M. S. regele a felicitat pe dl ministru de rĕsboiu şi pe dl general Arion, comandantul corpului al doilea de armată, pentru escelenta ţinută a trupelor.

După prânḑ un fórte mare numĕr de cetăţeni din tóte clasele sociale s'au înscris în registrele palatului.

Oraşul şi tóte instituţiunile particulare erau fórte frumos împodobite cu drapele şi cu flori.

Sĕrbările arangiate în grădina Cismigiu au fost de tot strălucite. Maj. Sa re-

---

— „Aşa dară tot e drept! feciorule?“ ḑise acesta clătind din cap. „Vreau în adevĕr sĕ te spânḑure? însĕ nu te supĕra, Vasile. Eu cunosc călăul şi calfele lui, mişeii cei bruneţi. Eu voiu vorbi cu ei se purcédă omenesce cu tine şi tu însuţi vei vedé că vor purcede scurt şi apoi eu drept rĕsplată îi voiu duce după acea la crişmă.

— „Ce vorbesci domnule?“ ḑisei către temniţerul, care era cam beat. „Amêndoi domnii, care m'au chemat au fost buni şi milostivi şi'mi-au spus că mâne voiu fi liber şi pot părăsi casa acésta“.

— „Ce tu să fi liber?“ ḑise temniţerul cu mirare şi rĕzimându-se de uşă continuà: „Eu voiam sĕ rĕmâni aici pentru totdeuna. Vreai sĕ me părăsesci? He! Vasile, vorbesci tu adevĕrul? Apoi cine'mi va crepa lemnele şi cine'mi va aduce apă şi cine'mi va ajuta în lucrurile casnice? Rĕmâni Vasile, eu aşa voiesc, înţelesu-mai?“.

In ḑiua următóre tot acela temniţariu firesce acum tréz, 'mi deschisă pórta, me lăsà liber şi'mi strânse mâna amicabil bucurându-se de norocul meu.

Drumul în cătr'o 'l luai puteţi găci. Eu pornii către acel sat unde speram a găsi pre trista vĕduvă de odinióră şi fica ei.

Către séră zării vêrful turnului bisericei. Indată 'mi grăbii paşii şi în o jumĕtate de óră ajunsei în marginea satului. Fiori rĕci 'mi pĕtrunse corpul şi eram fórte emoţionat. Aici întâlnì 2 femei de ţigan în mijlocul drumului, carí se văietau şi îşi frângeau mânile. Ce însemna acésta nu sciam, de órece vorbiau ţigănesce. Eu mersei mai departe, însĕ cu cât pătrundeam mai departe în sat cu atât întâlnii mai multe grupe de femei şi copii cari plângeau şi se văetau. Unele blăstemau, altele umpleau cu bocete uliţele pacinicului sat, în fine ajunsei în piaţă. Aici locuia judele şi eu mersei drept la el. Dar şi aici înaintea casei judelui era adunaţi o mulţime de bărbaţi tineri şi bĕtrêni şi judele între ei.

„Domnule“, ḑisei eu mai cunosci-me? „Nu omule“, ḑise un om zdravĕn cu pĕrul cărunt, „eu nu te sciu cine eşti?

— Vasile me chiamă, înaintea ta am fost ca un ucigaş, ér acum me present ca un om pocăit şi plin de căinţă. Graţiei împĕratului mulţămesc libertatea mea, şi acum vin aici domnule şi te rog sĕ faci bine a da sermanei femei şi copilei, pre a căror patron l'am fost ucis, câştigul meu de 13 ani, ca semn a căinţei mele. Aici sunt banii, domnule, i-ai şi-i dă sĕrmanei femei.

Judele şi ceilalţi me ascultau cu mirare şi-şi scuturau pletele stufóse.

„Vorbesci de femeia păḑitoriului de graniţă?“ me întreba judele. — „Da domnule, şi despre fica ei“.

„Ei acum te cunosc!“ Tu vini la óră fórte nepotrivită! Fica ei de atunci a crescut mare şi a devenit o fată frumósă, şi pre acésta fată bucuria mamei sale, au răpit-o înainte de acéstă cu o óră nesce mişei şi au fugit cu ea spre graniţă“.

— „Ce ḑici dle?“ strigaiu eu cu mirare.

— Acésta e aşa! prietine! Copila se întorcea din satul vecin şi în apropierea pădurei 4 mişei o prinseră şi aruncând'o pre un cal o legară şi fugiră spre graniţă Acésta a veḑut bĕtrêna Maria, care se reîntorcea dela têrg şi se hodinea în marginea pădurei. Ea a vĕḑut, că unul din ei era un mişel schiop şi ciupit de vĕrsat, care bătu cumplit pe copilă, care se opunea, precând cialalţi legându-o o puseră pe un cal şi apoi alergară spre graniţă. Unde póte sĕ fie ei?“

„Era un schiop ciupit de vĕrsat?“ strigaiu eu cu un triumf, „ómenilor e ve voiu aduce vóuĕ copilă!

— „Ce vorbesci! Tu cunosci pe mişei? Ştii tu unde se află ei? me întrebară toţi din tóte părţile.

— „Eu sciu tóte acestea ómenilor, şi dacă câţi-va din voi me vor însoţi, vom putea aduce copila îndărĕpt. Dar iute, iute sĕ se facă acésta, căci dacă mişeii ar trece graniţa, atunci e perdut totul. Acum ia banii dle jude, şii dă mamei, în curênd îi vom aduce şi copila“.

Orologiul din turnul bisericei din sat încă nu anunţa meḑul nopţii, pe când 12 ómeni robusti şi înarmaţi dimp[illegible] cu mine toţi călări se apropiau cu pa[illegible]răbiţi spre munţi.

De pre starea lunei [illegible] putea vedé, că nu trecuse mult dela meḑul nopţii, deodată în depărtare se zări o lumină, ce mĕ încredinţa, că nu am rătăcit calea. Noi ne oprirăm ca tropotul cailor se nu tradeze sosirea nóstră. Doi din insoţitori remaseră lângă cai ér cei ḑece şi eu înaintarăm cu precautiune spre locul de unde venia lumina. Sosirăm pănă la acea lumină şi ne aflarăm la locuinţa lui Brăziloi şi din sgomotul ce venea din lăuntru se puté conchide ca locuitorii sunt acasă. „Ómenilor“, ḑisei eu, „rĕmâneţi afară, eu voiu cerceta mai întâiu singur ce a făcut răpitorii de fete cu prada lor. Şi dacă veţi auḑi cârăitul de cióră — acesta este semnul vostru — atunci este timpul sĕ prindem pe mişei“. — Şi aşa eu întrai singur. (Va urma.)

gele cu principele mostenitor şi cu princesa Maria au asistat la tóte serbările. A dóua ḑi séra balul a fost fórte strălucit şi toţi câţi întrau în circul impovisat în acest scop erau surprinşi în modul cel mai plăcut de priveliscea feerică ce le înfăţişa estrada balului şi scena din faţă în mijlocul imposantului decor natural al parcului.

Efectul diferitelor lumini (electricitate, gaz şi lampióne) asupra verdeţei imensilor copaci era din cele mai feerice.

Pe la 10 óre a sosit M. S. regele însoţit de A. L. L. L. regale princesa Maria şi prinţul Ferdinand şi au luat loc pe estradă privind la joc pănă după mieḑul nopţii, când augustii óspeţi s'au retras pe deplin satisfăcuţi de acéstă frumósă petrecere câmpenéscă.

Serbările din aceste dóuĕ ḑile vor da credem — după o apreţiere aprocsimativă, căci nu s'au făcut încă tóte socotelile — vr'o 40.000 lei în folosul inundaţilor.

Acest resultat întrece cu mult asteptările, căci se scie, că totul s'a organisat numai în câteva ḑile.

Mulţi au esprimat dorinţa ca primăria sĕ continue aceste serbări Dumineca şi Lunia viitóre, adecă în timpul Rusaliilor.

Primăria crede însĕ, că a făcut destul pe acest teren şi preferă sĕ cedeze grădina şi o parte din instalaţiuni, ca d. e. teatrul şi munţii rusesci, altor societăţi în scopuri culturale sau de binefacere.

Deja pentru Dumineca viitóre a cerut grădina Cişmigiu Liga culturală. Apoi au cerut-o şi societatea presei, Furnica etc.

Noutăţi.

Foc. Mercuri la 3 óre p. m. a isbucnit un foc la un român din sub. infer. care a prefăcut în cenuşe casa şi tóte supraedificatele economice. Sosind la timp pompierii au localisat focul, care alimentat de un vênt puternic putea causa daune şi mai mari.

* * *

Reuniunea română de cântări din Sibiu. Astăḑi Sâmbătă, în 15/27 Maiu dela órele 5—7 d. a. va fi probă în sala obicinuită.

* * *

Procesul părintelui Crainic. Venerabilul preot Simeon Crainic din Urişiul de jos, în părţile Reghinului săsesc, fusese acusat din partea unui notariu, că ar fi comis delictul de „agitaţiune“ în contra naţiunei maghiare.

In urma acestei nedemne şi josnice acusaţiuni, părintele Crainic, care a trecut preste 70 de ani ai vieţei, fù tras în cercetare şi condamnat la dóuĕ luni închisóre şi 50 fl. amendă.

Pertractarea finală, s'a ţinut la 13 Maiu n. c. în Murĕş Oşorheiu.

* * *

Dl Gr. Tocilescu a fost ales cu unanimitate membru al societăţei archeologice din Orléans. In scrisórea ce i-a trimis învĕţatul abate Desneyers, directorul museului istoric din Orléans, îi ḑice: „Făcută în unanimitate alegerea îţi dovedesce cât presenţa d-tale la Orléans, a lăsat aci escelente amintiri. Când este vorba de sciinţă, nu mai sunt hotare: ele trebuie sĕ se ridice dinaintea sciinţei şi sĕ ne lase a întinde mâna pe deasupra meschinelor certuri de josnice regiuni; acésta mână ţi-o întindem, ţi-o întind eu în particular, în tótă sinceritatea. Luna Iuniu 1892“.

* * *

† [illegible] **cav. de Schmerling** a rĕposat în Viena [illegible] etate de 88 ani. Defunctul a jucat un rol important politic încă de prin anii 1846 începênd şi ajunse la cea mai înaltă posiţie, ce o póte ocupa un bărbat politic în stat. De viaţa lui sunt legate multe evenimente politico-istorice ale monarchiei nóstre. Principiul de care era condus a fost centralisarea monarchiei. Ca ministru de stat a şi realisat o parte din vederile sale, dar oposiţiunea, ce i s'a făcut din partea maghiarilor, a croaţilor şi mai târḑiu a cehilor şi polonilor a pus stavilă îndeplinirei planurilor sale. Precum se anunţă din Viena, Maj. Sa monarchul va lua în persónă parte la înmormêntare. Din Ungaria, precum se telegrafézá foilor maghiare, nu s'a trimis nici o scrisóre de condolenţă.

* * *

Gimnasiu slovac. Ḑiariul naţional slovac „Narodnie Noviny“ dela 20 Maiu l. c. pupublică un apel, ca sĕ se facă contribuiri pentru înfiinţarea unui gimnasiu slovac în Turoţ St. Martin. In acest apel se ḑice, că temeri, cumcă guvernul unguresc ar putea închide şi acest gimnasiu, nu pot avea loc după legea de naţionalitate ér cele 2 şi jumĕtate milióne de slovcai vor se adune suma de 35,000 fl. cât mai e de lipsă pentru înfiinţarea acelui gimnasiu slovac!

* * *

Împărţirea Rusiei. Ţarul Alecsandru III pregătesce o nóuă împărţire a Rusiei. E vorba despre împărţirea vastului imperiu în 48 de guvernamente mari, administrate de doi generali: unul militar şi altul civil, dar purtând titlul de general.

* * *

O sinucidere în Italia. Unul dintre oficerii cei mai distinşi din armata italiană, colonelul Bernardino Garrauo, care comanda regimentul 56 de infanterie, s'a sinucis. Se ḑice, că colonelul Bernardino era fórte ambiţios şi, ceea ce l'a împins la sinucidere, e o observaţiă nedréptă din partea unui general.

* * *

Condamnarea lui Arton. Una din figurile marcante a procesului Panama, este Arton, care şi-a pierdut urma. Tribunalul penal din Paris însĕ, cu tóte acestea l'a judecat, in contumaciam, la 20 ani închisóre şi 400,000 fr. amendă.

* * *

Regina Natalia în Bucuresci. Se telegrafézá din Belgrad, că regina Natalia, după ce s'a despărţit în Kladova de fiul seu, a plecat la Bucuresci. A adus cu sine pe soţia generalului Horvatovici şi pe o fică a colonelului Orezovici, damă de curte.

* * *

Congres filologic. In ḑilele acestea s'a început în Viena şedinţele congresului filologilor. In 24 Maiu membrii congresului în numĕr de preste 900 s'au presentat la ministrul de culte şi instrucţiune publică, Gautsch, care i-a primit cu mare ceremonial; directorii de scóle bosniaci, cari sunt preoţi au provocat o deosebită bună impresiune prin îmbrăcămintea lor sĕrbătoréscă.

* * *

Cununie. Dl Dr. Leon Scridon prim vicenot. comit. în Bistriţa se va cununa la 29 Maiu n. c. cu d-şóra Maria Jarda din Năsĕud.

* * *

Congresul lucrătorilor de mine. Congresul lucrătorilor de mine, care s'a ţinut la 24 l. c. n. în Brucsela a votat o resoluţiune, care a fost primită cu 994,000 contra 100,000 voturi şi conform căreia sĕ cere înarticularea în lege, ca lucrul în mine sĕ nu dureze mai mult de opt óre inclusive mergerea şi eşirea din mine. Art. III al resoluţiunii, conform căruia la începutul iernei sĕ se facă o grevă generală, dacă statele nu încuviinţézá lucrul de 8 óre la ḑi, s'a primit cu 974,000 contra 12.000. Delegaţii francesi, belgieni, germani şi austrtaci au votat cu maioritatea, ér cu minoritatea au mers delegaţii englezi dela Durham şi Wales. Art. IV al resoluţiunii conform căruia congresul sĕ se ocupe numai cu cestiuni internaţionale a fost primit cu unanimitate prin ridicarea de pe scaune.

* * *

Anarchist candidat de academician. Din Paris sĕ scrie, că anarchistul Achil Leroy încă concurézá la unul din locurile devenite vacante la academie, ca, după cum ḑice el, pe lângă aristocraţime, preoţime şi burgesime, se aibă representant şi a patra stare civilă: proletariul. Leroy, însoţit de doi socialişti, visitézá acum pe academiciani şi-i rógă sĕ-l spriginéscă. El pórtă uniformă de general din Bolivia, are o trăsură de construcţie curiósă şi astfel pe unde el apare provócă ilaritatea şi tumultul curioşilor spre necasul poliţiei. El a fost primit de Iules Simon şi de Claretie, cari i-au promis că-i vor sprigini candidatura. Cei mai mulţi academiciani însĕ nu'l primesc. Leroy faţă de acestia îşi resbună prin aceea, că pune dinaintea caselor lor câte o ólă de acele, de cari folosia Ravachol la fabricarea bombelor, sĕmn că ce astéptă pe bieţii academiciani, „în momentul revanşei sociale“.

* * *

Petrecere poporală. Tinerimea română gr. or. din Cojocna invită la „petrecerea poporală împreunată cu cântări şi teatru“ ce o va arangia Luni în 17/29 Maiu a. c. în sala scólei gr. or. din Cojocna.

Venitul curat este destinat pentru biblioteca poporală.

Suprasolviri şi oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se cuitézá publice.

Inceputul la 6 óre séra.

Preţul de intrare: 30 cr. de persónă şi 60 cr. de familie de 2 membri.

Programa:

1. „Deştéptăte române“, cor.
2. „Sentinela română“, poesie de V. Alecsandri, declamată de Nicolae Raţ.
3. „Sub acéstă négră stâncă“ cor de G. Dima.
4. „Sila“ poesie de C. Boliac declamată de Susana Suciu.
5. „Din depărtare“, serenadă de Marchner, cor.
5. „Mărirea strămoşilor“, declam. de G. Radu.

„Uite mama, cor de G. Dima.

8. „Marsul ligei“ solo de Vasile Moldovan.

„Cinel-Ciuel, comedie într'un act.

In pausă sĕ vor juca „Căluşeriul“ şi „Bătuta“.

Comitetul arangiatoriu.

Cercularíu

cătră tóte comitetele parochiale, direcţiunile scolare şi învĕţătorii scólelor confesionale gr. or. din protopresbiteratul Sĕliştei.

Cu privire la ţinerea esamenelor anuale dela finea anului scolar curent aflu de lipsă a dispune următórele:

1. Ordinea, în care se vor ţiné esamenele, este stabilită în programul ce urmézá mai la vale.

2. Invĕţătorii sunt îndatoraţi a griji cu ajutoriul elevilor, ca localităţile scólei în ḑiua esamenelor sĕ fie înfrumseţate cu verdéţă şi flori.

3. Conspectul datelor statistice pe anul 1892/93 sĕ fie pregătit în regulă şi sĕ se afle pe masa presidială în dóuĕ esemplare, se observă, că în rubrica „copii obligaţi a frecuenta scóla“ nu se induc şi cei dispensaţi a cerceta scóla.

4. Conspectul materialului propus din fie-care obiect sĕ se afle pe masa presidială.

5. Directorii scolari, preoţii şi delegaţii comitetului parochiali sunt datori a asista la esamene. Ei vor stărui prelângă părinţii pruncilor, ca sĕ asiste şi acestia în numĕr cât de însemnat la esamen.

6. Esamenele se încep la 7 óre a. m.

7. Fie-care învĕţătoriu, iertându-se împrejurările, sĕ asiste la esamenele scólelor din comunele învecinate, cei indicaţi în program sunt însĕ îndatoraţi a asista la esamenele unde sunt delegaţi.

8. După finirea esamenelor învĕţătorii asistenţi se vor întruni cu directorul scolariu districtual într'o conferenţă didactică şi vor discuta asupra resultatului esamenului.

9. In parochiile, la ale căror scóle sunt aplicaţi învĕţători provisori, comitetele parochiale sĕ se întrunéscă înainte de ţinerea esamenelor şi sĕ statoréscă condiţiunile de concurs pentru ocuparea definitivă a posturilor de învĕţători.

10. Oficiile parochiale se îndatorézá a îngriji de timpuriu, ca diurnul şi pauşalul de călĕtorie sĕ se pună la disposiţiunea subsemnatului în ḑiua esamenului.

Programul

esamenelor anuale dela scólele din protopresbiteratul gr. or. al Sĕliştei, cu finea anului scolar 1892/93.

Invĕţătorii obligaţi a participa la esamene.

1. Topârcea, 15 Maiu, Ioan Răchiţan din Galeş, Ioan Alămorean din Mag şi Ioan Nicula din Alămor.

2. Aciliu, 20 Maiu a. m., Ioan Bratu din Tilişca şi George Pĕcurariu din Galeş.

3. Amnaş, 20 Maiu p. m., Dumitru Chirca din Sĕlişte şi Ioan Muntean din Topârcea.

4. Mag, 21 Maiu, Iacob Vecerdea din Topârcea şi Simeon Radu din Săcel.

5. Gurarîului, 22 Maiu, Nicolae Némţ din Sĕlişte, Petru Iuga din Tilisca, Oprea Petra din Sibiiel şi Simion Dragoman din Cacova.

6. Săcel, 23 Maiu, Aron Gogonea din Sĕlişte şi Ieronim Mardan din Gurarîului.

7. Cacova, 25 Maiu, Romul Mircea din Sĕlişte şi Ioan Fleşeriu din Vale.

8. Tilişca, 27 Maiu, Michail Stoica din Sĕlişte, Ioan Chipară din Gurarîului, Ioan Rĕchiţan şi Nicolae Iosif din Aciliu.

9. Vale, 29 Maiu, Ilie Hociotă din Sĕlişte, Ioan Chipară şi Simion Radu.

10. Sibiiel, 30 Maiu, Dumitru Lăpĕdat din Sĕlişte, Ioan Manta din Gurarîului şi Toma Dordea din Vale.

11. Galeş, 31 Maiu, Dumitru Iosof din Tilişca, Iuliana Iovescu din Sĕlişte şi Ioan Oprean din Amnaş.

12. Sĕlişte, 27—29 Iuniu: 27 Iuniu Ioan Bratu şi George Pĕcurariu.

28 Iuniu, Petru Iuga şi Ioan Chipară.

29 Iuniu, Dumitru Iosof şi Ieronim Mardan.

NB. In Alămor s'a ţinut esamenul în 18 Aprile.

Sĕlişte, 10 Maiu, 1893.

Dr. *Nicolae Maier*,
protopresbiter.

Diverse.

Societăţi de burlaci. In Viena burlacii au dóue societăţi. Una, mai veche, sĕ numesce: „societatea burlacilor dansatori“. Ḑeul Amor însĕ, acest mare duşman al burlacilor într'atâta a persecutat acéstă societate, încât membrii ei s'au tot împuţinat, aşa că pe la finea anului trecut societatea numĕra numai patru membrii şi acestia încă desperaţi stăteau pe gânduri, că óre n'ar fi mai bine a disolva societatea, — însurându-se. Atunci s'a vĕḑut lipsa a sĕ forma o altă, nóuă societate de burlaci. Ea sĕ chiamă: „prima societate de burlaci vieneză“. La adunarea constituanta s'au petrecut unele scene comice. Ele au ajuns la cunoscinţa lumii prin un vênḑĕtoriu, probabil vre-un om însurat, care a asistat la şedinţă per abusum şi după aceea a tradat secretul discusiunilor.

Preşedintele în vorbirea de deschidere, în care a făcut elogii stării de burlac, a condamnat cu asprime şi dispreţ pe acel deputat frances, care a propus în cameră sĕ se pună dare pe burlaci, apoi a presentat statutele societăţii. Asupra acestora s'a încins o discusiune înfocată. Cu deosebire a dat ansă de cértă întrebarea, că ce sĕ se întêmple cu acei membri, cari se vor însura? „Sĕ-i eschidem din societate“ ḑise unul. Altul propune: „Sĕ-i supunem la o pedépsă de 100 fl.“ — dar în decursul desbaterilor, temêndu-sĕ sĕ nu fie el cel dintâiu, care sĕ plătéscă suta de fl., între rîsete generale îşi retrase propunerea. Altă întrebare însemnată a fost: „Când sĕ începe burlăcia?“ „La 21 de ani.“ „La vêrsta de maiorén.“ Când îl asentézá la glóte“. Faţă de aceste păreri societatea a decis: „ Omul neînsurat e burlac atunci, când sĕ simte burlac, adecă când e prea bĕtrân, ca sĕ se mai însóre„. In decursul şedinţii un domn a fost dat afară cu forţa, din causă că doi membii burlaci, cu tóte protestele lui, au atestat, că este însurat.

Mulţi prevestesc viaţă scurtă societăţii căci statutele ei constau din 13 § i şi numĕrul 13 este malum omen.

* * *

Inmulţirea muscelor. O muscă póte produce şésă generaţiuni într'un an; media este 80 óuĕ la o ouare. Continduând calculul găsim că în timp de un an o singură muscă are o descendenţă de 300,112,000 de musce! Din fericire frigul omóră multe din ele.

Loterie.

Mercuri, 24 Maiu, 1893 n.

Brünn: **58 50 12 48 78**

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 23 Maiu n. 1893.

	Viena	B.-Pesta.
Galbeni împĕrătesci	5.80	5.82
Napoleon-d'ori	9.81	9.78
Mărci 100 imp. germane . . .	60.27	60.35
Londra 10 Livers sterlingi . . .	128.—	123.75
Bonuri rurale ung.	96.40	96.50
„ „ croate-slavone . . .	—.—	97.50

Medic român în Karlsbad
Dr. I. T. MERA,
Marktplatz „Tempel“.

Nr. 257/1893. [69] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia (III) Ţĕrĕţel, sĕ escrie, pe basa Venerabilei încunosciinţări consistoriale ddto 19 Ianuariu a. c. Nr. 210/B., concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 355 fl. 60 cr.

Concurenţii au a şi asterne cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopopesc.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 26 Aprile, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasilin Dămian,
protopresb.

Nr. 270/1893 [70] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia (III) Stanija de jos, sĕ escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român."

Emolumentele dau suma de 401 fl. val. austr.

Concurenţii au a'şi asterne cererile lor, instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopopesc.

In ccnţelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 5 Maiu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresb.

Nr. 156/1893 [68] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a treia Porumbacul-superior-apusén, protopresbiteratul Avrigului, se escrie din nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom."

Emolumentele împreunate cu acest post sunt tot cele publicate în concursul din „Telegraful Român," Nr. 2—3 şi 4, din anul 1893, adecă computate în bani suma de 403 fl. 20 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au sĕ-şi substérnă cererile concursuali instruite conform dispoşiţiunei Statutului Organic şi a regulamentului pentru parochii din anul 1878, la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek) pănă la terminul susindicat.

Avrig, 30 Aprile, 1893.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv — oficiul protoprespiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopresbiter.

Nr. 200/893. [67] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei gr. or. de clasa III Boholt în protopresbiteratul Geógiului I, se escrie, pe basa înaltei încuviinţări consistoriale din 29 Decembre 1892 Nr. 8450 B. concurs cu termin de 30 ḑile dela întâia publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau suma de 416 fl. 50 cr. anuală.

Concurenţii au a-şi asterne cererile lor instruate conform normelor din vigóre în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, de unde la dorinţă, pot primi informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii.

Hondol, 28 Aprile, 1893.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geógiului I.

Vasile Pipoş,
protopresbiter.

---

ad Nr. 282/1893 [66] 3—3

Concurs repeţit.

Deóre-ce în urma concursului publicat pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Bica-română, nu s'a însinuat nici un concurinte, pe basa veneratei resoluţiuni consistoriale ddto 18 Martiu 1892 Nr. 332/B., prin acésta se escrie concurs nou, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român."

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 430 fl.

Doritorii de a ocupa acest post îşi pot lua informaţiuni despre starea parochiei şi venitele preoţesci dela subscrisul, la care sunt de a se asterne şi suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, pănă la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Cluşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 24 Aprile 1893.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 1505/1892. [63] 2—3

Edict.

Nicolae Pioraşiu, bărbatul legitim al Mariei Cojocarul din Moeciul inferior, se citéză prin acésta a se presenta în termin de 6 luni dela prima publicare la acest oficiu, căci la din contră procesul divorţial intentat de soţia lui se va pertracta şi decide şi în absenţă.

Oficiul protopresb. al Branului.

Zernesci, 28 Decembre, 1892.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Nr. 1503/1892. [64] 3—3

Edict.

Nicolau Herda din Şimon, soţul legitim al Mariei Pandrea tot din Şimon, prin acésta se citéză, ca în termin de trei luni de ḑile dela prima publicare sĕ se presenteze la acest oficiu în causă divorţială, căci la din contră în sensul legii se va pertracta şi decide procesul şi în absenţa lui.

Zernesci, 28 Decembre, 1892.

Oficiul ppresb. al Branului.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Nr. 1504/1892. [64] 3—3

Edict.

Elena Popela, soţia legitimă a lui Nicolau Codleanu din Zernesci, prin acésta se citéză a se presenta la subscrisul oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare, la din contră în sensul legii se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat de soţul ei şi în absenţă.

Oficiul ppresb. al Branului.

Zernesci, 28 Decembre, 1892.

Traian Meţian,
protopresb.

Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr. bis fl. 3.65 p. Met. — (ca. 450 versch. Disposit.) — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

2 [15] 6—16

Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Mihaile Manchen,

vărsătoriu de campane

(Clopote)

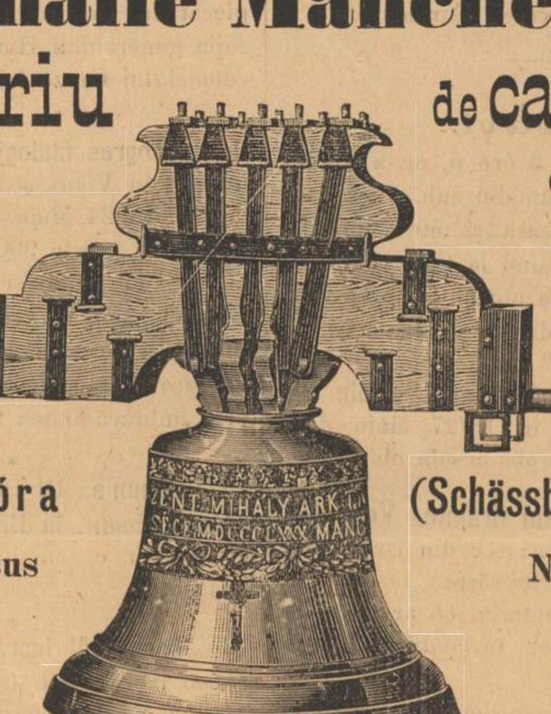

şi de construcţiunea cea mai nóuă

cu sul sucitoriu

în Sighişóra

piaţa de sus

(Schässburg - Segesvár)

Nr. 168

o firmă, ce esistă dela anul 1822 şi se bucură de un renume bun, se recomandă tuturor comunelor bisericesci a **lifera şi repará clopote** de tótă mărimea cu **coróna de stejar ori de fer legat,** face şi **scaune de clopote din fer bătut** pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuează şi în depărtare. **Clopote mai mici sunt în tot timpul gata.** Solvirea se va primí şi în rate.

[18] 7—10

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	**2.24**	11.34	**7.10**	pl. **Copşa-mică** sos.	9.34	**12.05**	**6.20**	—	—
—	—	**2.51**	12.01	**7.43**	Şeica mare	9.05	**11.40**	5.59	—	—
—	—	**3.27**	12.37	**8.27**	Lómneş	8.33	**11.09**	5.32	—	—
—	—	**3.53**	1.03	**8.59**	Ocna	8.09	**10.43**	5.09	—	—
—	—	**4.16**	1.26	**9.23**	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	**10.17**	4.49	--	--
—	—	**4.36**	1.40	—	pl. sos.	7.28	**8.30**	—	—	—
—	—	**4.49**	1.54	.—	Şelimber	7.16	**8.17**	—	—	—
—	—	**5.04**	2.10	—	Veştem	7 01	**8.00**	—	—	—
—	—	**5.26**	2.39	—	Tălmaciu	6.42	**7.39**	—	—	—
—	—	**5.42**	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	**7.11**	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	**6.51**	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	**5.28**	**6.15**	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	**5.04**	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	**4.55**	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	**4.27**	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	**4.17**	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	**4.01**	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	**10.17**		**Ghiriş**		**5.10**	10.30	3.30	**9.12**
8.08	11.20	4.20	**10.37**		**Turda**		**4.50**	10.10	3.10	**8.52**

Careii-mare — Zelău

—	—	—	**5.42**		Carei-mare		**7.05**	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	**4.20**	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povură
6.15	10.35	4.20	**9.50**		**Simeria**		**5.30**	10.25	3.10	**8.49**
6.38	11.54	4.43	**10.08**		Cerna		**5.14**	10.05	2.54	**8.29**
7.13	12.20	5.18	**10.32**		**Hunedóra**		**4.50**	9.38	2.30	**8.—**

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.18	1.49	—		**6.56**
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	**6.40**		Covasna	**5.46**	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	**7.26**		**Kezdi-Oşorheiu**	**5.—**	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	**7.21**	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		**Arad**		9.44	3.45	**10.55**	—
—	7.32	12.47	**6.46**		Vinga		9.02	2.41	**9.46**	—
—	8.42	2.04	7.39		**Timişóra**		8.—	1.11	**8.15**	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		**Simeria**		10.3	3.24	**9.35**	—
—	7.21	12.48	5.39		**Haţeg**		9.02	2.03	**8.25**	—
—	9.45	3.40	**8.48**		**Petroşeni**		**5.56**	**11.25**	**6 16**	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	**8.38**
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	**7.45**
6.40	—	5.30	—.—		**Lupeni**		—.—	8.35	—	**7.15**

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 53. Sibiiu, Joi, 20 Maiu (1 Iuniu) 1893. Anul XIL

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. **3077** Scol.

Cerculariu

către tóte oficiile protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

Pentru facerea esamenului de cualificaţiune învĕţătoresc în anul acesta se pune termin ḑiua de 30 Iuniu a. c. st. v. şi ḑilele următóre:

La facerea esamenului de cualificaţiune se vor admite acei candidaţi:

a) cari au absolvat studiile teologice sau cele pedagogice la un institut public;

b) cari, avênd pregătirea prescrisă în articlul de lege XXXVIII din 1868, § 86, respective în regulamentul seminarial § 33, au împlinit anul 19 al etăţii, şi au servit mai mulţi ani ca învĕţători cu bun succes, câstigându-şi prin studiu privat capabilitatea de a face cu succes acest esamen.

Candidaţii reieptaţi odată, la vre-unul din esamenele anilor trecuţi, au a suplica din nou pentru repeţirea esamenului, décă voiesc sĕ se supună unui esamen nou de cualificaţiune.

Cererile pentru admitere trebue sĕ se astérnă la consistoriul archidiecesan prin concernentele oficii protopresbiterale sau şi de a dreptul până la 15 Iuniu a. c. st. v., şi sunt a se instruí:

1. Cu carte de botez.
2. Cu testimoniu despre studiile percurse.
3. Cu testimoniu despre serviţele practice şi succesele obţinute ca învĕţători provisori, suplenţi sau adiuncţi.
4. Cu adeverinţă dela comitetul parochial despre purtarea morală.
5. Eventual cu alte documente recomândătóre.
6. Cu o scurtă descriere a vieţii, din care sĕ fie evidente fasele mai însemnate din viéţa candidatului.

Déca dela absolvarea studiilor pregătitóre până la întrarea în vre-o funcţiune de învĕţătoriu a trecut timp de un an sau mai mult, sau déca în serviciul practic învĕţătoresc s'a întêmplat o întrerumpere pe un timp mai lung: suplicantul are se documenteze ocupaţiunea şi purtarea morală de pe timpul cât a fost fără aplicare la serviţe învĕţătoresci.

Învĕţătorii provisori, cari au depus esamenul din limba maghiară la vre-o preparandie de stat, au se acludă la suplică diploma lor din limba maghiară în original.

În special are fie-care suplicant pentru admitere la esamenul de cualificaţiune a aclude la cererea sa tacsa de 10 fl. prescrisă în statutul organic § 125, dela care numai acei individi se pot dispensa, cari prin atestat dela oficiul comunal, vidimat şi de oficiul parochial, vor documenta, că sunt seraci, aretând totodată şi emolumentele, ce eventual le vor fi avut în aplicarea lor provisorie la vre-un post învĕţătoresc.

Suplicele pentru admitere la esamenul de cualificaţiune întrate după terminul indicat mai sus nu se vor lua în consideraţiune.

Oficiile protopresbiterale sunt însărcinate a publica fără amânare acest cerculariu în tracturile lor, şi în special a atrage asupra lui pe calea oficiilor parochiale atenţiunea acelora, cari sunt în pregătire de a face esamenul de cualificaţiune învĕţătoresc.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 13 Maiu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Proiectul pentru salarisarea învĕţătorilor în casa magnaţilor.

Precum sciut este proiectul de lege pentru salarisarea învĕţătorilor a fost pus la ordinea ḑilei în casa magnaţilor pe 29 Maiu n. a. c. pe a dóua ḑi de Rosaliile nóstre, şi după o desbatere mai lungă, la care au luat parte însemnată şi meritorică toţi trei archiereii nostri ortodocsi, proiectul a fost primit de maioritatea casei. Mai la vale dăm după foile maghiare un scurt raport despre decursul acestei şedinţe şi vorbirea Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, după care vor urma, avêndu-le a mână, vorbirile şi celor lalţi doi înalţi prelaţi ai nostri.

Mai nainte de tóte însĕ trebuie sĕ constatăm, că dintre tóte confesiunile şi naţionalităţile *singur biserica nóstră a fost complet representată şi înalţii ei prelaţi au fost singuri, cari, dând espresiune fidelă simţemintelor şi dorinţelor credincioşilor lor, au arĕtat cum acest proiect vatĕmă autonomia bisericei şi ameninţă scólele cu o îngerinţă prea mare şi pentru noi păgubitóre din partea statului şi astfel apĕrând cu vrednicie şi demnitate interesele nóstre bisericesci-scolare, archiereii nostri şi-au câştigat cu o titulă mai mult la stima şi iubirea de care s'au bucurat până acuma din partea credincioşilor bisericei nóstre.*

Deschiḑêndu-se şedinţa, după unele mici cestiuni formale, sĕ pune la desbatere proiectul de lege pentru salarisarea învĕţătorilor la scólele comunale şi confesionale.

Primul vorbitor contele Zichy Nándor din motiv, că în proiect sĕ cuprind principii şi puncte de vedere, cari nu stau în legătură esenţială cu urcarea salarelor şi cari deştéptă în mulţi seriόse îngrigiri şi din considerare, că primatele şi alţi prelaţi catolici au fost împedecaţi a participa la acésta şedinţă, propune, ca sĕ se ia acest obiect dela ordinea ḑilei şi sĕ se amâne pe sesiunea viitóre.

După reflecsiunile ministrului conte Csaky, punêndu-se la vot acésta propunere, cade, ér Zichy Nándor, dimpreună cu episcopii catolici presenţi părăsesc sala de şedinţe. Urmând mai departe desbaterea, după Zichy Antal, care primesce proiectul ca basă la desbaterea specială, ţine vorbirea P. S. D. episcop al Aradului *Ioan Meţianu*. Prea S. Sa vede prin acest proiect vătĕmate drepturile bisericei sale. In principiu nu are nimic contra de a se îmbunătăţi starea materială a învĕţătorilor, nici la aceea, ca scólele confesionale lipsite de mijlóce sĕ fie ajutorate din partea statului, dar nu póte aproba aceea, că statul pe baza acestui ajutor pretinde drepturi cu mult mai mari ca până acum. Acésta pretensiune a statului nu e justă şi afară de acésta proiectul vatĕmă dreptul autonomic al bisericilor şi stă în contraḑicere cu art. de lege XXXVIII din 1868, care este lege fundamentală, şi care dispune, că confesiunile îşi aleg liber învĕţătorii, le pot ficsa salarele şi tot ele au dreptul de disciplinare asupra lor, pre când proiectul din cestiune tóte drepturile aceste ale confesiunilor le restringe.

Astfel, accentuând iubirea ce o are poporul român pentru limba şi religiunea sa, declară că nu primesce proiectul.

După P. S. Sa Meţiann vorbì episcopul reformat Szász Károly, care primesce proiectul şi polemiséză cu cele cuprinse în representaţiunea înaintată casei magnaţilor de către archiereii nostri, precum şi cu antevorbitoriul, apoi urmà la vorbire P. Sânţia Sa Episcopul Caransebeşului *Nicolae Popea*. Prea Sânţia Sa ḑice că vorbesce contra acestui proiect şi din motiv, ca sĕ nu sĕ ḑică, că românii nu vin cu gravaminele lor la locul competent, cu tóte că aceste nu sĕ iau în considerare. Chiar şi legile, cari sunt mai echitabile faţă de nemagiari, sau nu sĕ esecută sau treptat sĕ scot din valóre. Aşa s'a întêmplat acésta cu legea de naţionalitate, aşa cu înarticularea autonomiei bisericei gr. or. Dacă s'ar primi acest proiect, prin el s'ar nimici aprópe şi rĕmăşiţa de pe urmă a autonomiei scolastice a bisericei gr. or. Pentru ce acésta nedreptăţire faţă de confesiunea gr. or.? Aci — sĕ vede, — nu este scopul progresul sau îmbunătăţirea salarelor învĕţătorilor, ci asimilarea naţionalităţilor nemaghiare, maghiarisarea. Astfel nu póte primi proiectul.

După acésta ţinù Escelenţia Sa, I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul* următórea vorbire:

Escelenţa Vóstră, Domnule Preşedinte!
Ilustri Magnaţi!

Eu şi după cele ce le ḑiseră cu temeiu în vorbirile lor premerse ilustrii mei consoţi episcopi din acésta parte, aş avé sĕ grăesc fórte multe la obiectul din discusiune cu privire atât la interesele patriei, cât şi la cele ale bisericii şi naţionalităţii mele; dar după-ce din causa sănĕtăţii fórte debilitate nu me pot apuca sĕ ţin un discurs mai lung, care sĕ se ocupe în mod esact cu tóte părţile speciale ale obiectului, — din parte mi sum necesitat a me declara relativ numai fórte pe scurt şi numai în liniamente generale.

Cer din capul locului graţiósa permisiune a Escelenţei Sale preşedintelui nostru, profund stimat şi de mine, ca sĕ-i pot aminti: că fiind aḑi pentru bisericile indigene de ritul grecesc a dóua ḑi de Rusalii, din considerare la acésta ar fi fost după mine, precum şi după alţii deasemene interesaţi, fórte cu scop, ca şedinţa ilustrei case a magnaţilor ficsată pe ḑiua de aḑi, sĕ se fi pus cu câte-va ḑile sau mai înainte, sau mai târḑiu, ca sĕ nu fie siliţi membrii de ritul grecesc ai casei magnaţilor şi mai cu sémă prelaţii concernenţi a absenta de acasă într'o ḑi de sĕrbătóre mare ca acésta, sau a rĕmâné absenţi dela şedinţa presentă, carea este de un interes mai de aprópe pentru confesiuni. Cred însĕ că lipsa de consideraţiune în casul acesta nu a fost cu intenţiune, şi sper, că între împregiurări normale cei de ritul grecesc nu vor mai fi puşi într'o neplăcută situaţiune de silă, cum este cea de acum.

Trecênd după premiterea acestora la obiect, îmi iau voie mai întâiu a observa: că în proiectul de lege pus în discusiune, sunt cuprinse şi astfel de mĕsuri, cari dacă ţinem samă la titlul binesunătoriu ce-l pórtă el, cad afară din cadrele lui; pentru că aici nu e vorba numai de regularea salariilor pentru învĕţători şi învĕţătóre, ci sunt atrase în proiectul de lege şi alte mĕsuri, cari nu au loc aici, anume instituirea învĕţătorilor confesionali subvenţionaţi din partea statului, precum şi procedura disciplinară, carea sĕ se pună eventual la cale în contra lor, ceea ce după mine este în contra regulelor de codificare şi în contra unui arangiament bun.

Eu redicat preste ori-ce preocupaţiune frivolă, cutez sĕ afirm: că scopul acestui proiect de lege propriaminte nu este întru atâta ca sĕ se amelioreze posiţiunea învĕţătorilor, cât este mai vêrtos, ca sĕ se constringă drepturile autonomice ale confesiunilor, cari au coloritul de naţionalitate, s'au — sĕ o ḑic mai oblu — scopul lui este, ca sĕ se restórne autonomia bisericilor naţionale. Acésta cuprindere a lucrului o constată tóte organele opiniunei publice maghiare, cari în partea cea mai mare chiuiesc deja în bucuria lor, că prin o astfel de lege se vor nimici tendenţele naţionalităţilor, după ele nepatriotice.

Dar apoi pentru ce sunt nepatriotice naţionalităţile nemagiare din ţéra acésta? Dóră pentru că o parte neînsemnată a inteligenţei naţionalităţilor, sub scutul instituţiunilor liberale ale statului scrie articoli vehemenţi în ḑiare, adeseori trecuţi preste margini, şi uneori arangiază şi demonstraţiuni politice, când vede periclitate interesele naţionalităţilor? Sau că dóră chiar şi numai pentru aceea sunt nepatriotice naţionalităţile, pentru-că ele nu doresc şi absolut nu vreau sĕ-şi lapede caracterul lor naţional, limba şi obiceiurile lor proprii, şi sĕ se contopéscă în rasa magiară, în cultura special magiară?

Cât pentru acésta atât înaltul guvern al statului, cât şi preste tot opiniunea publică ar puté sĕ fie cu mine dimpreună cu totul în curat; pentru-că ce privesce causa primă, rĕul, dacă el în adevĕr esistă şi este periculos, se póte sana şi trebue sanat în alt modru, fără ca sĕ fie necesar a se mutila o instituţiune în acest lucru cu totul inocentă, adecă autonomia bisericilor; ér ce privesce ceealaltă causă, după modestele mele vederi în contra aceleia absolut nu mai esistă nici un remediu, pentru-că la noi consciinţa naţională şi alipirea către propria sa naţionalitate a prins deja aşa de tari rădecini, şi este întru atâta desvoltată în tóte clasele locuitorilor, încât aceea nici prin educaţiune, nici prin învĕţământ scolar, nici prin ori-ce violenţă nu se mai póte stîrpi.

Autonomia bisericii greco-orientale române în patria nóstră eu o consider de o instituţiune fundamentală, de una, pre care legislaţiunea dela 1861/68 în legătură cu complanările privitóre la dreptul public pentru aceea o a dat bisericii, ca sĕ asigure românilor jaluşi de naţionalitatea lor, cel puţin în biserică şi în scólă un fel de viéţă — aşa ḑicênd — familiară, şi prin acésta pe lângă scutirea intereselor patriei, totodată sĕ asigure pentru totdeuna şi esistinţa naţionalităţii române; deci a schimba, a slăbi sau a mutila o astfel de instituţiune fundamentală aşa numai în mod incidental, prin o lege special scolară, nu este nici just, nici ecuitabil, dar nici cu scop.

Sciu bine, că acest proiect de lege atinge autonomia nu numai a bisericii greco-orientale române, ci deopotrivă şi a celorlalte biserici din patrie; însĕ referinţele acestor diferite biserici către stat sunt fórte variante, pentru-că pe când interesele bisericilor de naţionalitatea maghiară află mai totdeuna sprigin şi apĕrare din partea statului, pe atunci este de prevĕḑut, că biserica greco-orientală română, singur numai pentru că ea nu aparţine naţionalităţii maghiare, precum a fost în trecut espusă la multe feluri de înjurii, aşa va avé şi de acum înainte după crearea unei astfel de legi parte de un tractament fórte maşter, ceea ce are deja indicii şi în acel fapt, că Escelenţia Sa domnul ministru al instrucţiunii publice înainte de a stabili specialitățile acestui proiect de lege, a întrat cu privire la acestea în pertractări cu bisericile protestante magiare și după mărturia diarelor a pactat cu ele, ér pre noi, biserica greco-orientală română, tot atunci a binevoit a ne ignora total fără nici un motiv justificabil.

Afară de mutilarea autonomiei bisericesci, carea este gravamenul principal, trebue mai ales sě escepționez acele dispositiuni ale proiectului de lege, cari parte nu sunt în pracsă esecutabile, parte au înțeles dubios, parte nu sunt compatibile cu ecuitatea; așa de esemplu § 11 punctul *d*) pune confesiunilor pentru casul contemplat acolo un termin preclus dé 30 de dile pentru efectuirea alegerii nóue de învěțătoriu, pe când în biserica gr. or. română alegerea de învețătoriu se póte face numai pe calea concursului, ér timpul deschis pentru însuși concursul este cel puțin 30 de dile, așadar proiectul de lege nu acórdă timp pentru dispositiunile premergătóre și următóre la alegerea de învěțători.

Mai departe § 10 este așa de obscur redactat, în cât el nu eschide interpretarea, că susținětorii scólelor confesionale ar fi datori sě dea mijlócele de subsistență destinate pentru scólele lor încă și în acel cas, când ei își sistéză scóla, sau când guvernul statului vine sě li-o sisteze; o astfel de interpretare însě ne-ar duce la confiscarea fără drept a averii; de aceea Escelenția Sa dl ministru de culte și instrucțiune publică m'ar deobliga nemărginit, dacă ar binevoi sě-mi risipéscă încă aici în ilustra casă a magnaților prin o declarațiune categorică indoelile mele referitóre la acest §, spre orientarea prealabilă a celor interesați.

In fine eu la §§ 9 și 18 věd o abatere fórte nejustă, pentru-că pecând sermanelor confesiuni se pune un termin numai de 9 luni, respective de 1 an, ca ele sě urce salariile învěțătorilor sei la měsura recerută, pe atunci puternicul stat își ia un respiriu de trei ani pentru ca sě întregéscă salariile învěțătoresci prin ajutórele cerute de susținětorii scólelor; apoi mai vine la acestea încă și aceea, că salariul învěțătoresc după § 9 se încasséză dela susținětorii scólei eventual pe calea administrațiunei publice, și încă nu numai la plânsórea părții interesate, adecă a învěțătoriului, ci și în cas de o denunciare oficială, de esemplu, când în afaceri de aceste ar veni sě facă raport organele administrative chiar și fără a fi recercate de către învěțătoriul interesat; ceea-ce eventual va forma un isvor deschis pentru multe controverse interne.

Din parte-mi me mărginesc în discusiunea generală numai la momentele principale, ce le amintiiu, cu deosebire la apěrarea autonomiei bisericii greco-orientale române, garantate prin lege, și cu aceste recomendând grațiósei atențiuni a ilustrilor magnați representațiunea, respective cererea respectuósă a episcopatului greco-oriental român, proiectul de lege ce este sub discusiune, nu-l primesc de basă la o pertractare în special și la crearea unei astfel de legi nici într'un chip nu pot concurge.

* * *

După aceste mai vorbiră pentru proiect doi membri ai casei și în urmă ministrul de culte contele Csáky, reflectând la cele dise de prelații nostri, apoi punêndu-se la vot cestiunea, membrii casei, afară de archiereii nostri ortodocși români, primesc proiectul în general.

La desbaterea specială s'a născut discusiune la § 10 și 11 ai proiectului. La § 10 ministrul conte Csáky, cu privire la cele esprimate de Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul în vorbirea sa, declară, că în casul când o confesiune s'ar afla constrinsă a-și sista scóla, sau statul va sista cutare scólă și va înființa scólă de stat, confesiunea respectivă nu se va deobliga a concurge și mai departe la susținerea scólei de stat, cu mijlócele, cu cari a susținut scóla sa confesională.

Astfel, după chiarificările date de ministru la ambii acesti paragrafi, proiectul a fost primit cu maioritate de voturi fără modificare.

Revista politică.

Delegațiunile într'unite încă din Vinerea trecută în Viena 'și urméză lucrările în mod normal. Ca președinte al delegațiunei ungare a fost ales cont. Teod. Andrássy, ér al delegațiunei austriace prințul Windischgrätz, de referent în comisiunea financiară ungară delegatul George Szerb. Ambii presidenți în vorbirile lor de mulțămită au accentuat, că raporturile cu celelalte puteri sunt pacinice, cu tóte acestea însě pentru asigurarea lor și pentru viitoriu se cer jertfe nóuě

Sâmbătă au fost delegațiunile primite de către Maj. Sa monarchul, carele la vorbirea președinților a respuns următórele: Asigurările d-vóstră de loialitate și fidelitate le primesc cu sinceră bucurie și pentru acésta ve esprim cordiala mea mulțămită. Puține luni au trecut de când érăși ați fost întruniți în delegațiuni. De atunci încóce situațiunea politică n'a suferit nici o schimbare. Relațiunile nóstre amicale cu tóte puterile au remas nealterate, ér condițiunile favorabile de acum asigură manținerea păcei și pentru viitor De altă parte însě nu s'a schimbat nici situațiunea ca regimul meu sě nu caute în interesul siguranții și al desvoltărei puterei monarchiei sě-și împlinéscă datorința spre a realisa sistematice desvoltarea și mai departe a organisațiunei și a capabilitățeí de luptă a armatei și a marinei. Pentru acésta s'au asternut proiectele necesare între marginile, ce le permite situațiunea financiară. Necesitatea sporirei forțelor armate este recunoscută încă din anii trecuți și dacă atunci nu s'a putut satisface, causa s fost ca se nu se strice ecuilibrul situațiunei financiare. Cerințele pentru administrarea Bosniei și Herțegovinei se pot acoperi și acum din venitele acestor țěri. Convins, că la esaminarea proiectelor veți fi conduși de cel mai zelos patriotism, doresc ca lucrările d-vóstre sě aibă resultat rodnic și ve dic un cordial: bine ați venit!

După acéstă vorbire Maj. Sa monarchul s'a întreținut cu fiecare membru al delegațiunilor. Vorbirea Maj. Sale e comentată în mod favorabil de presa europénă și ea reduce la absurdum scirile lățite mai vêrtos în timpul din urmă, cari alarmau despre un eventual resboiu. Caracteristic este, că Maj. Sa s'a întreținut fórte cordial cu membrii cari au făcut oposițiune în casa magnaților contra politicei bisericesci a guvernului. Acéstă impregiurare a provocat material de discusiune în presă. Caracteristic mai este, că la alegerea în comisiunea bugetară în delegațiunea austriacă cehii tineri au fost eschiși, ér Plener conducětoriul germanilor, i'a apostrofat rěu, dicênd, că cu astfeliu de ómeni nu o poți scóte la socotélă. Din causa acésta foile cehe și chiar și o parte din cele germane sunt fórte vehemente și trag pe Plener la respundere, vehemenți sunt și cehii tineri, ér polonii au desaprobat hotărît purtarea lui Plener.

* * *

Scirile din Budapesta anunță, că în singuraticele ministerii se lucréză la compunerea proiectelor de buget pentru anul viitoriu. Precum se svonesce proiectul pentru căsătoria civilă obligătóre este stabilit definitiv în ministeriul de justiție și consiliul de ministri se va ocupa cu el încă în decursul lunei lui Iuniu. Ministrul Szilágyi va asterne încă în sesiunea acésta proiectul pentru despăgubirile urbariale din Transilvania.

* * *

Despre ținuta energică a românilor din comitatul Caraș-Severin în adunarea generală ținută în Lugoș la 25 Maiu n. carea s'a ocupat cu politica bisericéscă a guvernului. După cum raportéză „Egyetértes“ ședința a decurs astfeliu: Incă înainte se lățise vestea, că membrii bisericani din congregațiune, împreună cu românii, se vor uni, pentru a paralisa, eventual a slăbi votul mamelucilor guvernului. Printre aceștia se numěra și deputatul dietal Asboth János. Românii dice numita fóiă, s'au asigurat de cei mai buni oratori și s'au și folosit cu multă istețime și curagiu de tactica zădărniciri votului de încredere pentru guvern. Desbaterea a ținut de diminéța pănă séra la órele 8. După-ce protonotarul Szőgyény a motivat pe scurt propunerea de spriginire a proiectelor bisericesci, vorbí contra canonicul Bolesznyi din Orșova, ér Bösz Hedvig pentru. Luă apoi cuvêntul d l Coriolan Bredicean, care printr'o strălucită vorbire resfrânse tóte argumentele dușmanilor noștri, pronunțându-se hotărît contra reformelor bisericesci ale stăpânirei. Nu mai puțin temeinic și frumos a vorbit protopopul român Popovici. După o pausă de dóuě óre, ședința se continuă după amédi. Advocatul jidano maghiar din Lugoș Dr. Rosenthal Gyula, luă cel dintêi cuvêntul, spriginind propunerea de-a se alătura adunarea la politica bisricéscă a guvernului. Preoțimea catolică și românii protestau energic impotriva spuselor advocatului jidano-maghiar. Intre cei legitim nemulțumiți era și deputatul Asboth. O adevěrată furtană isbucnì, când vorbitorul întrebuință cuvêntul „Valah“ în loc de „român“. Românii, simțindu-se adênc vătěmați, protestară cu tăriă împotriva imfamiilor jidano maghiarului; vrednicul advocat român, d-nul Coriolan Bredicean, a fost de douě ori chiămat la ordine de fișpanul, care în mănia sa nu scia, ce sě mai facă. Procurorul suprem voia sě ridice acusă de „vătămare“ a congregației, contra românilor, când fișpanului îi succese a potoli iritațiunea. Vorbiră apoi oratorii bisericani și românii. In fine s'a primit cu maioritate de voturi aprobarea politicei bisericesci a guvernului.

Noutăți.

Personal. Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul s'a reîntors dela Budapesta cu trenul de Marți, 1 óră p. m.

* * *

Avis Parastasul de șase septěmâni pentru George Barițiu se va celebra în Sibiu la 11 Iuniu n. a. c. la 10 óre a. m. în biserica gr. cat. din Pórta Turnului.

Invitări speciale pentru acest act nu sě vor face din partea familiei defunctului.

* * *

Remasul după George Barițiu. Precum se scie fericitul întru pomenire George Barițiu n'a lăsat familiei sale mari averi pămêntesci, ci numai un prea modest inventar de cărți și documente istorice, pe care eredii au decis a le dona în parte „Asociațiunei transilvane“ și „Academiei române“ din Bucuresci. Opul sěu istoric „Părți alese“ de o valóre literară recunoscută, din care se mai află nevêndute încă un numěr considerabil al edițiunei prime, constituie posițiunea principală a massei ereditare rěmase după mórtea autoriului seu. Pentru de a da deci publicului român ocasiune a'și puté procura acest op și pentru ca eredii sě-și pótă realisa o parte din capitatul rěmas lor în acela, au decis a scădé prețul aceluia conform inseratului de pe pagina a IV-a, pănă la 1 Ianuariu 1894, dela care termin înainte se va vinde érăși cu prețul original de librărie, ca pănă acum.

Atragem atențiunea intelegenții nóstre asupra acestei împregiurări și credem, că nu va lăsa ocasiunea nefolosită.

* * *

Proces contra memorandului. Membrii comitetului național, cari locuesc în Sibiiu au fost ascultați rênd pe rênd de judele de instrucție A. Gödri, punênduli-se întrebările: dacă au luat parte la compunerea memorandului, la rěspândirea lui și dacă iau rěspunderea pentru cele ce se află acolo espuse. Membrii comitetului, cari nu locuesc în Sibiiu, după scirile ce sosesc, încă au fost supuși unui interogatoriu tot astfel formulat.

* * *

Promoțiune. Domnul Zosim Chirtop a fost promovat în 20 l. c. n. de doctor juris la universitatea din Cluș.

* * *

Maial. Maialul arangiat Luni, a dóua di de Rusalii de scólele poporale confesionale ortodocse din loc, a reușit pe deplin. Scolarii sub conducerea d lor învěțători Toma Jóndrea din sub. iosefin și George Jóndrea din Sibiiu-cetate s'au împărtășit de multă și frumósă petrecere, încât părinții și streinii, cari au fost de față, au rěmas mulțămiți. Un moment serbătoresc a fost, când a apărut în mijlocul elevilor P. O. Domnul referent scolariu Mateiu Voileanu, carele a fost primit cu o căldurósă vorbire de dl învěțătoriu Toma Jóndrea din suburbiul iosefin. In entusiasmul general al petrecerei s'a accentuat cu deosebire meritele Escelenției Sale I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul, carele tocmai se afla la Budapesta spre a combate în casa magnaților fortuna, ce amenință scólele nóstre.

Trebue sě înregistrăm cu părere de rěu, că deși învěțătorii amintiți s'au fost pus în conțelegere cu învěțătoriul din sub. inferior pentru arangiarea maialului, totuși scóla din sub. inferior n'a participat. Lucrul acesta a dat ansă la o măchnire generală între credincioșii de acolo și acestei măchniri au dat espresiune mai mulți fruntași din comitet înaintea D-lui referent scolariu.

Sperăm, că pe viitoriu nu se vor mai întêmpla astfeliu de lucruri deprimătóre.

* * *

Iubileu. Comitetul arangiator a dat următórea invitare referitóre la iubileul E. S. I. P. S. archiepiscop și metrepolit Dr. Silvestru Morariu Andreievici. La 29 Iuniu (11 Iuliu) a c. Eminența Sa archipăstorul Silvestru împlinesce 50 ani ai activității Sale preoțesci. Activitatea și meritele acestui ilustru bărbat pentru biserica nóstră ortodocsă-orientală din téră, marele sěu devotament pentru luminarea și desvoltarea culturală și religiósă a poporului, stăruința sa nemărginită pentru binele țerii și succesele lucrării sale neobosite ne obligă pe noi diecesanii ortodocsi orientali ai eparchiei, a serba cu iubire fiéscâ și cu solemnitate acéstă di însemnată și a aduce I. P. S. Sale cu devotată supunere omagiile nóstre de mulțămire și recunoscință. Ne adresăm deci cu tot respectul către toți diecesanii credincioși de ori-ce stare, ca sě binevoéscă a adăuga la splendórea acestei serbări diecesane și a participa în persónă la tóte părțile ei după următórea programă: a) în diecesă: Duminecă în 27 Iuniu (9 Iuliu) a. c. în tóte bisericile diecesei serbarea s. liturgii cu docsologie și predică. b) In capitala țerii: Luni în 28 Iuniu (10 Iuliu): séra la $7^1/_2$ óre vecernie cu litie în biserica seminarială. Marți în 29 Iuniu (11 Iuliu) a. c. 1. Diminéța la $8^1/_2$ óre serviciu dumnedeesc în biserica s. Paraschive cu docsologie. 2. La 11 óre diminéța plecarea în corpore a patronilor bisericesci, a clerului, a eparchioților și a altor deputațiuni la reședința metropolitană. 3. La 12 óre aducerea felicitărilor omagiale I. P. S. Sale archiepiscopului și metropolitului și predarea adresei din partea diecesanilor. Cernăuți, în Maiu 1893. Comitetul festiv: președintele: cav. Dr. Ioan de Zotta.

* * *

Din Năsěud primesce „G. Transilvaniei“ următórea scire: In 19 Maiu n. c., sub conducerea vicariului dela Năsěud reverendismului d-n Dr. Ioan Pop, comisiunea alésă in adunarea representanților grănițeri, ținută la Năsěud în 27 Decembre 1892, a presentat ministrului președinte unguresc, Wekerle, un memorand voluminos în causa fondurilor și a scólelor grănițăresci. In acest memorand se cere respectarea întru tóte a determinațiunilor cuprinse în „Instrumentul fundaționat“ sancționat de Maj. Sa. In deosebi se cere respectarea și susținerea neatinsă a dreptului esclusiv de proprietate al grănițerilor și descendenților acestora; apoi respectarea dreptului de liberă administrare a fondurilor şi averilor scolare, precum şi respectarea caracterului confesional românesc al gimnasiului şi a tuturor scólelor susţinute de fondul central.

⁂

Aniversare. Societatea „Tinerimea română“ va serba Vineri 21 Maiu, óra 2 p. m., în noul palat al Ateneului, a XVI aniversare a sa.

Serbarea se va deschide de preşedintele societăţei, Niculae S. Dumitrescu, printr'o cuvêntare, după care dl Const. Manolescu va vorbi despre „Evoluţiunea mintală la copii“ în urmă se va face distribuţiunea premielor la elevii şi elevele învĕţămêntului primar, cari s'au distins la concursul ţinut de societate în anul acesta.

⁂

Asilul Elena Dómna. Cetim în „Timpul“ : Este vorba ca asilul Elena Dómna sĕ fie transformat în scólă normală primară de fete, care sĕ producă învĕţătóre rurale, ér scólele centrale şi un esternat secundar sĕ aibă menirea de a produce institutóre.

⁂

Invitare. Corpul învĕţătoresc dela scóla capitală din Sĕlişte invită pre toţi binevoitorii şi amicii scólei la „Maialul tinerimei scolare“ ce se va ţiné în locul numit „Mailat“ în ḑiua sf. Constantin şi Elena (21 Maiu) ; — la casul când timpul va fi nefavorabil, sĕ amână pe Dumineca următóre (23 Maiu). Invitări speciale nu sĕ fac.

Sĕlişte, 15 Maiu, 1893.

Corpul învĕţătoresc.

⁂

Himen. D-şóra Luisa Dima şi d-l Dominic Raţiu, oficiant la institutul de credit şi economii „Albina“ anunţă, că actul cununiei lor, se va celebra Dumineca în 4 Iuniu 1893 st. n. la $2^1/_2$ óre p. m. în biserica gr. or. din Petroşeni.

Felicitările nóstre!

⁂

Himen. Dşóra Lucreţia Lazar şi Dl Ioan Fugăta teolog absolut, 'şi vor serba actul cununiei Dumineca în 4 Iuniu st. n. la 4 óre p. m. în biserica gr. or. din Baiţia.

Din viéţa nóstră constituţională bisericéscă.

Raportul administrat. protopresb. al tractului Alba-Iulia, Nicolau Ivan, la sinodul protopresbiteral, — ţinut în 25 Februariu a. c.

Despre activitatea mea în decursul anului 1892 'mi permit a înainta următoriul

Raport:

In decursul anului 1892 au întrat la protocolul de esibite 1263 numeri, şi afară de causele ţinetóre de comitetul protopresbiteral s'au resolvat pre calea presidială 1245 piese, remânênd în restanţă 18 piese, cari parte sunt sub pertractare, parte reclamă presenţa mea în singuratecele parochii pre mai multe ḑile spre a-şi putea afla resolvirea. Intre actele restante voiu aminti ca mai importante, afacerile edificărei bisericei în Totoiu fiind locul pre care voim sĕ edificâm biserica comun cu gr. catolicii, regularea raţiociniilor din Bucerdea, înaintarea actelor fundaţiunei Rosalia Risbach din Ighiu, — pertractarea lăsămêntului după rĕposatul protopresbiter, în care afacere sunt interesate atât singuraticele parochii cât şi protopresbiteratul, fondul debucate din Totoiu pertractarea procesului disciplinar contra unui ales învĕţător; pretensiunile bisericei din Tibru şi Bucerdea la advocatul Kerekes din Aiud. Tóte celelalte acte sunt resolvate. Unele mai sunt pendente la Venerabilul Consistoriu, 3 cause matrimoniale, afacerea cu casele parochiale din Ţelna şi Ighiel, planul bisericei din Gârbova şi al scólei din Tibru şi cererile pentru ajutoriu din fundaţiunea Şaguna pentru reînoirea bisericei din Alba-Julia oraş, zidirea bisericei din Totoiu, şi pentru scóla din Bucerdea precum şi a bisericei din Hepria pentru un ajutoriu din fondul bisericelor serace.

Dacă pedeci neatêrnătóre de mine nu s'ar fi pus în cale, de sigur că aş fi fost în stare se raportez onoratului sinod, că tóte actele au fost resolvate, dar în celea mai multe casuri restanţele aceste nu provin din vina mea şi despre fie care restanţă sunt gata a da desluşiri cu privire la stadiul în carese află.

Afacerile s'au desvoltat în decursul anului normal. Nu s'a ivit nicăiri nici o conturbare nu s'a clătinat credinţa credincioşilor cu tóte jertfele ce le-am reclămat de la ei, după cum se va vedé la diferitele titluri, şi cu bucurie constat, că aparatul întreg a început a se mişca mai uşor, singuratecele organe încep a-şi pricepe chemarea şi cu puţine escepţiuni şi relele ce mai esistă cu timpul pot fi delaturate.

Miscarea populaţiunei.

In decursul anului 1892 au fost:

a) Naşteri 1026 *b*) morţi 986 *c*) Cununii 242 faţă cu anul trecut se arată la naşteri 939, sporiu 85, scădere — morţi 885 sporiu 101, scădere — cununii 154, sporiu 88, scădere —

Datele din 1891 observ că nu au fost esacte şi onorabilul sinod 'mi va da voie ca sĕ nu mĕ esplic. Numĕrul sufletelor a fost 24,568 pe când anul acesta după conspectele întrate este de 25,727 mai mult deci cu 1155.

Comitetul protopresbiteral.

Comitetul protopresbiteral în decursul anului a ţinut numai dóuĕ şedinţe. In aceste dóuĕ şedinţe s'a pus la cale escrierea de concurs pentru postul vacant de protopresbiter, s'au luat mĕsuri pentru edificarea unei case în parochia centrală Alba-Iulia care sĕ servéscă de cancelarie protopresbiterală şi de locuinţă a protopresbiteriului paroch, deciḑênd ca spre acest scop sĕ contribue fiecare parochie cu suma minimum 20 fl. v. a

Asemenea a decis ca pentru cancelaria protopresbiterală se contribue tóte parochiile cu o sumă de 120 fl. rĕmânênd ca repartiţiarea sĕ se facă după o cheiă corespunḑĕtóre.

Tóte conclusele aceste au întimpinat aprobarea V. Consistoriu. Concursul pentru postul de protopresbiter s'a publicat încă în luna Iuniu, planul şi preliminariul de spese pentru casa s'a aprobat la 13 Iuniu şi edificiul stă, aḑi terminat, parochiile au contribuit cu suma de 389 fl. 10 cr. rĕmânênd în restanţă parochiile: Órda, Pâclişa, Hepria Mihalţiu, Poiana, Meteşiu, Ampoiţa, Teuţin, Cricău, Mesentea, Cristesci, Tecsesti - Cârna, Cheia Rimeţului, şi contribuind Valea Uzei numai cu 10 fl. Bucerdea cu 10 fl. şi Craiva 14 fl. 10 cr. Suma încasată o am administrat epitropiei parochiale din Alba-Iulia oraş, care a ridicat edificiul şi aici sub ·/. am onóre a alătura atât consemnarea celor ce au contribuit cât şi contra cuitanţia care documentéză administrarea sumei la casa epitropiei parochiale din Alba Iulia oraş. — La locul sĕu se va presenta raţiociniul pentru de a da absolutoriul adm. protopesb. care a încassat aceste sume.

Nu voiu se amintesc aici de tóte greutăţile câte am întimpinat, nu de multele alergături în drépta şi în stênga, nu chiar de jertfele ce am fost silit se aduc personal, constat cu bucurie că s'a făcut o casă, care ne servesce spre mândrie şi care va vesti mulţi ani, că s'a făcut cu bun înţeles, s'a făcut fără sgomot mare şi că fruntaşii tractului preoţi şi mireni parte mare au alergat cu oleul lor numai ca sĕ o vaḑă ridicată ca se avem unde adăposti cancelaria protopresbiterală.

Cât pentru suma de 120 fl. au contribuit comunele scrise în consemnarea de sub ·/. cu suma de 121 fl. spesându-se acésta sumă după cum arată raţiociniul de sub ·/. dimprennă cu cuitele originale.

Restanţele se vor încasa şi despre acésta se va da raţiociniu la timpul seu.

(Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

El are inimă bună şi este milos. „Românul este cel mai bun om la inimă din lume — ḑice un scriitor strein, — care nu face rĕu nici măcar unui animal“.

Cu tóte aceste are în firea sa înclinare spre resbunare; când cineva îi face rĕu, el caută sĕ şi rĕsbune. Binele ce i'l face cineva, nu'l uită nici odată şi dacă póte îl resplătesce cu bine, dar ţine minte şi reul.

Sufere cu răbdare apĕsările, nedreptăţile, le sufere îndelung şi numai când răbdarea sa îndelungată 'şi-a ajuns capĕtul, e crud faţă de aceia, cari 'l-au nedreptăţit. Altcum cruḑimea nu este însuşirea lui. Adese iartă şi nedreptăţile, ce i s'au făcut ḑicênd: „lasă'l în socotéla lui Dumneḑeu, sĕ'i resplătéscă el“.

Afară de aceste Românul are simţ de dreptate, pe care o numesce „sfânta dreptate“. Ii place buna rânduială, e ascultător de mai marii sei, apoi e darnic şi milostiv faţă de sĕraci şi ne norociţi şi e iubitor de óspeţi.

Prevenirea şi iubirea lui de óspeţi a fost lăudată de mulţi.

„Cine, ajungênd nóptea la o casă ţĕrănéscă, — scrie vestitul nostru poet Alecsandri — a întrebat: bucuros la óspeţi? şi n'a auḑit îndată: bucuros! sau trecênd pe lângă o masă de ţĕrani, a ḑis masă bună, fără a fi poftit îndată la dênsa; sau fiind de faţă la o nuntă din sat, n'a foşt cinstit de cuscrii voioşi şi nu s'a încredinţat de respectul tinerilor către bĕtrâni?“

El e deşsept la fire şi înţelept; acésta o poţi vedea pe faţa lui senină şi deştéptă şi ne-o arată frumósele sale poesii poporale, poveşti şi proverbe, pline de înţelepciune.

Infăţoşarea lui este plăcută şi atrăgĕtóre. Are porturi frumóse, cu deosebire femeile şi acésta ne dă dovadă despre un gust nobil şi simţ inteligent.

Despre înfăţoşarea sa, de care s'au minunat adese steinii, étă ce scrie Alecsandri:

„Aruncă-ţi ochii la ori care român şi'l vei găsi totdeuna vrednic de figurat într'o icónă. De va şedé lungit pe iarbă, la pólele unui codru; de va sta în picióre, răzimat într'un toiag, lângă o turmă de oi: de va sălta în joc vesel şi cu pletele în vênt; de se va cobori pe o cărare de munte, cu puşca sa pe spinare; de se va arunca voinicesce pe un cal sĕlbatic; de va cârmui o plută de catarguri pe rîu . . . ori cum îl vei privi, fie ca plugar, fie ca cioban, fie ca plutaş, te vei minuna de firésca frumseţă a stăturei lui.“

Aşa este Românul; aşa 'l-a lăsat, sĕ fie D-ḑeu!

Acum, după-ce ne-am tras samă, că cine suntem noi Românii, de unde ne tragem şi cine ne-a aşeḑat pe acest pământ, trebuie sĕ mai luăm aminte una.

Trebuie adecă sĕ scim, că ţerile în cari locuim noi Românii, sunt neşte ţĕri fórte frumóse şi binecuvêntate de D-ḑeu; iar între ele este frumósă şi plină cu multe şi felurite bogăţii cu deosebire ţara nóstră Ardélul, un mărgăritar de ţară, aşa că puţine sunt ţerile lăsate de D-ḑeu pe faţa pămêntului, cari sĕ-o întrécă în frumseţe şi bogăţii.

Ea este încunjurată jur împrejur, ca o uriaşă cetate, cu şiruri de munţi puternici, acoperiţi pe cóstele lor, cu păduri străvechi de stejari şi braḑi Din trunchiul acestor munţi sĕ rămuresc în lăuntrul ei, în tóte părţile alte, nenumĕrate şiruri de munţi şi déluri, cari alcătuesc mulţime de văi strimtori, şi şesuri mărunte, udate de obiceiu de păraie, riuleţe şi riuri, cari le înpodobesc, făcêndu-le drăgălaşe şi atrăgătóre.

Prin munţii hotarnici străbat din ţerile vecine spre lăuntru mai multe pasuri, cari despart munte de munte, ca neşte brezde uriaşe şi adânci şi mijlocesc legătura cu văile ţerilor vecine,

Dacă pătrundem prin aceste pasuri în lăuntrul Ardélului, ne vom minuna şi adese vom sta uimiţi de frumseţile ce le întâlnim pretotindinea; la tot pasul, de pe vêrful fie-cărui dél sau colnic, la fie-care cotitură de rîu, pe déluri, ca şi pe şesuri, pe culmile de munţi înalte şi prin văile adênci, preste tot locul ni sĕ înfăţoşéză ochiului uimit privelişti, cari de cari mai frumóse şi mai încântătóre.

Ici ni sĕ deschide o vale plăcută udată de un rîuleţ, care învêrte rótele unei mori; colo zărim un părĕu de munte vigoros, ce sĕ aruncă preste păretele de stâncă, ce-'i stă în cale şi forméză o frumósă cădere de apă, care turbură tăcerea codrului străvechiu prin murmuitul sĕu. In altă parte vedem stănci uriaşe, cu cóstele lor prăpăstióse şi pleşuve, cari sunt brăzdate de povóie şi prin a căror crepături vulturii falnici şi-au aşeḑat sălaşurile. In alt loc vom sta uimiţi pe ţermul unui rîuleţ de munte, privind cum 'şi-a croit cale printre stânci şi cum sĕ aruncă de vale cu sĕlbătăciă şi zuzet asurḑitor, ameninţând cu răpire bolovanii, ce-'i alcătuiesc alvia. Mai departe vom privi cu plăcere de pe cutare vêrf de dél şesul, ce se întinde la piciórele nóstre, încungiurat de déluri, înpoporat cu sate şi brăzdat de rîuleţe şi păraie, cari se par a fi cărări argintii prin verdéţa câmpului.

In alte părţi éraş vom da de munţi puternici, cu piscuri falnice şi cu cóste prăpătióse, acoperite cu păduri străvechi, prin cari ursul trăesce ca un domn stăpânitor. Dacă apoi ne urcăm pe vêrful unui pisc vom avea o privire largă, încântătóre, pănă departe în céţa albăstruie preste déluri colnice, iar la pólele muntelui vom zări adese, în fundul văilor, câte un frumos lac de munte sau iezĕr, cu faţa liniştită, în care sĕ reoglindéză bolta albastră a ceriului şi din apa căruia sĕ adapă ciutele de munte.

Apoi vom da de peşteri, cari sĕ afundă în adâncimile pămêntului, de strimtori sau chei, cu păreţi de stânci prăpăstióse carì ne pun în uimire şi ne umplu de frică prin măreţia lor, prin văi de belşug de bucate, pe cóstele munţilor şi délurilor de păduri estinse, de vii şi pometuri, pe ţermii rîurilor de rădiuri (bercuri), iar în sinul pămêntului de bogate mine de aur, argint, fer şi sare.

(Va urma.)

Loterie.

Sâmbătă, în 27 Maiu n. 1893.

Budapesta: 70 27 3 68 2

Mercuri, 31 Maiu, n. 1893

Sibiiu: 66 29 39 19 63

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 29 Maiu n. 1893.

	Viena	B.-Pesta
Galbeni împĕrătesci	5.82	5.82
Napoleon-d'ori	9.82	9.78
Bonuri rurale ung.	96.—	96.50
„ „ croate-slavone . . .	—.—	97.50
Imprumut cu premiu ung. . . .	—.—	148.—
Losuri pentru regularea Tisei şi Seghedin	142.25	142.50
Renta de hârtie austriacă . . .	97.85	97.75
„ de argint austriacă . . .	97.70	97.50
„ de aur austriacă . . .	117.25	117.25
Losurile austriace din 1860 . .	164.50	165 50
Acţiunile băncii austro-ungare .	1090.—	975.—
„ „ de credit ung. .	428.50	390.50
Obligaţiunile desp. regaliilor . .	—.—	100.60
Scrisuri fonciare ale istitut. de credit şi economii „Albina“ .	—.—	101.—
Imprumutul căilor ferate ung. .	124.—	—.—
Argintul	—.—	—.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	120.75	126.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2 a emisiune)	101.30	101.50
Mărci 100 imp germane . . .	60.27	60.35
Londra 10 Livers sterlingi. . .	128.—	123.75

Medic român în Karlsbad

Dr. I. T. MERA,

Marktplatz „Tempel“.

Nr. 270/1893 [70] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia (III) Stanija de jos, sĕ escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele dau suma de 401 fl. val. austr.

Concurenţii au a'şi asterne cererile lor, instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopopesc.

In ccnţelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 5 Maiu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresb.

Nr. 257/1893. [69] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia (III) Ţĕrĕţel, sĕ escrie, pe basa Venerabilei încunosciinţări consistoriale ddto 19 Ianuariu a. c. Nr. 210/B., concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 355 fl. 60 cr.

Concurenţii au a şi asterne cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopopesc.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 26 Aprile, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasilin Dămian,
protopresb.

Părţi alese din **Istoria Transilvaniei** pe două sute de ani din urmă de **Georgie Bariţiu,** fost preşedinte al Academiei române din Bucuresci, se vinde pănă la *1 Ianuariu 1894* cu următorul preţ redus, şi anume:

Opul întreg, 3 vol. mari cu 176 documente:
broşurat **fl. 10.—**; legat **fl. 11.50 cr.**

Volumele singuratice:
broşurat I. **fl. 4.20**; II. **fl. 4.—**; III. **fl. 2.80**
legat . I. **fl. 4.70**; II. **fl. 4.50**; III. **fl. 3.30**

Comandele sunt a se adresa la librăria **W. Krafft în Sibiiu (Nagy-Szeben),** la care se află opul depus în comisiune. Acelor p. t. domni din Austro-Ungaria, cari vor face comandele lor trimiţĕnd preţul, mai comod prin mandat postal, espedarea opului li se va efectuí franco.

[71] 1—1

I. G. Bariţiu.

„ARDELEANA“ institut de credit şi de economii, societate pe acţii în Orĕştie.

Nr. 146/1892.

Avis.

Institutul de credit şi de economii „Ardeleana“ societate pe acţii în Orĕştie (Szászváros) piaţa mare Nr. 2 şi 4 în casele proprii, primesce **depuneri spre fructificare** sub următórele condiţiuni:

a) **Depuneri** făcute la a căror ridicare nu sĕ recere abḑicere, cu **5%**;

b) **Depuneri** făcute cu condiţiunea de a se anunţa ridicarea lor, cu **5½%** şi

c) **Depuneri** făeute pe timp mai îndelungat de către **biserici, scóle, corporaţiuni culturale** ori cu scop **de binefacere cu 6%.**

Depuneri, ridicări sau anunţări se pot efectuí şi **prin postă.**

Orĕştie, la 1 Novembre, 1892.

[53] 4

„Direcţiunea“.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	8.57	11.19	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
2.12	5.53	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl. Oradea-mare sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluş. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.38	pl. Teiuş. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.12	—	—	3.03	9.44	pl. Copşa-mică sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de	—	8.43	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.17	per-	Tren	9.18	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.05	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl. Braşov sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	—	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. Sibiiu sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. Arad sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2.34	5.57	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6,20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. Timişóra sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povură
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	–		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12.10	–		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	--	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 54. Sibiiu, Sâmbătă, 22 Maiu (3 Iuniu) 1893. Anul XII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 21 Maiu, 1893.

Mai lipsesce încă numai sancţiunea corónei, carea nu preste mult va urma.

Trecut prin casa de jos, şi acolo cu mare însufleţire înăsprite disposiţiunile şi altcum destul de draconice ale proiectulul guvernului cu privire la regularea salarielor învĕţătorilor de la scolele confesionale, el a ajuns la casa magnaţilor a dóua ḑi de Rusalii.

Şi pe când milióncle de credincioşi ai bisericei rĕsăritene preamăreau pe Dumneḑeu în faţa altariului, archiereii ortodocsi ai bisericei române de sub coróna sântului Stefan au trebuit sĕ-şi părăséscă turma cuvêntătóre, sĕ părăsésca biserica, spre a se presenta la dieta ţerei şi acolo a apĕra biserica, scóla şi interesele bisericesci-naţionale ale românilor din acéstă ţéră.

Şi pe când în bisericile românesci resunau cântări de laudă întru amintirea pogorîrei duchului sânt asupra apostolilor, când resunau cântările de laudă întru amintirea sĕrbătorei cu împărţirea limbilor, pe atunci în parlamentul ţerei nóstre cu însufleţire s'a votat o lege, a cărei evidentă tendenţă este stîrpirea limbilor din acéstă nefericită patrie şi preconisarea numai a unei limbi, a limbei magiare.

Mai lipsesce sancţionarea corónei şi molochul magiarisărei va serba din nou o sĕrbătóre familiară.

Ne înfiorăm, când vedem grozava decadenţă, la care ne-a adus nepriceperea nóstră şi violenţa curentului bolnăvicios, de care e cuprinsă întréga viaţă publică şi privată a Ungariei.

La 1879 când cu legea pentru întroducerea limbei magiare în scólele elementare, parlamentul din Budapesta sĕptĕmâni întregi a resunat de protestele energice ale deputaţilor români.

In casa magnaţilor archiereii noştri şi cei ai bisericei greco-catolice române se întreceau între sine în combaterea legei şi deşi lupta energică nu a putut împedeca votarea legei, totuşi bărbăţia, cu care ne-am apĕrat a impus şi ţerei şi streinătăţii.

La 1883 când cu legea pentru scólele medii abia s'a auḑit o singură voce în parlament, care se ia în apĕrare interesele românilor. In casa de jos un singur deputat român a combătut legea, în casa magnaţilor singur numai actualul nostru metropolit, lipsind dela locul lor prelaţii bisericei gr.-catolice române.

Acuma la acest fatal proiect de lege în casa deputaţilor nu s'a aflat un singur deputat de român, care sĕ şi ridice vocea în interesul poporului român.

N'a fost suflare românéscă, care sĕ nu condamne fatala prigonire a scólei române, contemplată prin acest proiect de lege O a combătut întrégă presa română, o a combătut întrégă biserica nóstră prin rostul sinódelor sale eparchiale, o au condamnat cu asprime adunările de popor, nu o au combătut însĕ nici unul din deputaţii din parlament.

In casa magnaţilor aflăm pe prelaţii bisericei nóstre ortodocse române şi numai pre ei.

Celelalte biserici n'au aflat cu cuviinţă sĕ combată proiectul de lege, sîngură biserica nóstră a luptat, pentru ca se cadă cu fală, singuri archiereii nostri au păşit cu temerile lor, cu gravaminele bisericei. Alte biserici n'au avut nici temeri, nici doreri, ca sə pótă pronunţa ministrul de culte semnificativa şi memorabila apostrofare, că unică biserica greco-orientală română vede pericul în proiect, că singură acéstă biserică e nepatriotică, combătând o lege, pre care tóte celelalte o apróbă, parte vorbind, parte tăcênd.

Ne înfiorăm când vedem dacadenţa la care am ajuns, ne înfiiorăm, dar trebuie sĕ o constatăm, căci mai rărIţi ca acuma nu am fost nici odată, mai isolaţi în luptă nici odată nu ne-am arĕtat, ca şi acuma.

Nu preste mult, provĕḑută cu sancţionarea corónei, legea se va promulga, şi organele guvernului se vor pune la lucru.

Ne înfiorăm toţi cari cunóscem sĕrăcia poporului nostru, ne înfiorăm de sórtea sĕrmanelor nóstre scóle, de sórtea sĕrmanilor nostri învĕţĕtori, şi cu óre care sfiélă ne punem întrebarea, puté-vom óre susţiné lupta între condiţiunile actuale?

Proiectul pentru salarisarea învĕţătorilor în casa magnaţilor.

Vorbirile ţinute cu atâta demnitate de archiereii nostri în casa magnaţilor, apĕrând causa română, bisericéscă-naţională şi spuind la loc competent adevĕruri la adresa celor ce stăpânesc aḑi situaţiunea şi înfierând cu deosebire tendinţele de magiarisare, au atins neplăcut pe şovinistii magiari, precum acésta se întêmplă totdeuna, când li se spune adevĕrul în faţă. Foile magiare, cu deosebire cele oposiţionale, comentând acest pas energic şi resolut al archiereilor nostri, se folosesc de sarcasme, chiar de batjocuri brusce la adresa iubiţilor nostri prelaţi, numindu-i bună-óră simplu: „a három popa" etc.

In cele ce urméză vom da în traducere şi în estras unele comentarii din foile maghiare.

„Pesti Napló" de Marţi, 30 Maiu a. c. (Nr. 152), în primul articol, cu titula: *„Trei episcopi români"* scrie astfeliu:

„Miron Romanul, Popea şi Meţianu sunt păstorii supremi ai bisericei maghiare (? R.) române. Numai ei singuri au făcut oposiţie în casa magnaţilor şi au votat contra urcării (? Red.) salarelor învĕţătoresci. Acésta au făcut-o din punct de vedere bisericesc şi naţional. Ei înşişi au presentat astfel causa, ei înşişi au pus faţă în faţă biserica română gr. or. cu statul ungar. Étă agitaţiunea de naţionalitate dintre români a pus piciorul în casa magnaţilor, în contra magiarilor. Acésta e caracteristic şi regretabil; acésta ne arată, cum sunt de preocupaţi conducĕtorii poporului român, încă şi prelaţii, între ei Miron Romanul, metropolitul din Sibiiu, pe care preoţii sei îl numesc magiarofil (? Red.) şi care, până ce lucrul n'a ajuns la adecă, s'a nisuit a susţiné pacea cu statul. Convingerea sa internă însĕ a erupt, când la legea de instrucţiune statul ungar vrea sĕ aibă garanţii, că scólele poporale române nu vor fi asile de învĕţături şi nisuinţe antinaţionale.

Proiectul de lege după modificările propuse de Apponyi tinde a valora dreptul de supremă inspecţiune a statului asupra scólelor confesionale şi dă drept disciplinei statului faţă de agitaţiile îndreptate contra lui. Acésta nu le trebuie episcopilor români. Prin respingere se recunósce, că în scólele poporale române gr. or. se propagă învĕţături antipatriotice.

Continuând în tonul acesta, cu afirmaţiuni absurde, ne asigură, că nimenea nu vrea a despoia pe poporul român de limba şi naţionalitatea sa şi greşesc (?) aceia, cari o enunţă acésta în casa magnaţilor. Drept dovadă ni se arată în articol Emke din Cluş (Bună dovadă!) şi împregiurarea, că în lege nu se cuprinde nimic despre maghiarisare! Cu tóte aceste preoţii şi prelaţii români demonstréză contra naţiunii magiare. Pentru aceea n'a mers în solidaritate oposiţia catolică cu Zichy Nándor, cu pretensiunile române. S'a opus, dar n'a votat cu prelaţii români. Articolul încheie, ḑicênd, că „manifestaţiunea unanimă, din casa magnaţilor faţă cu cei trei prelaţi români a fost în adevĕr o scenă imposantă şi avêntată".

Un alt articol în cestiunea acésta, apărut în „Magy. Hirlap" din 31 Maiu (Nr. 148) subscris de Horváth Gyula, acusă pe ex ministrul Szapáry, că a dat ansă naţionalităţilor şi în special românilor de a-şi lua curagiul se agiteze contra statului, apoi continuă astfel:

„Ér când metropolitul Românilor gr. or. Miron Romanul, consilieriul intim al M.

FOIŢA.

Bĕtrânul pocăit.

Povestire prelucrată de *Georgiu Popescu*, preot în Topliţa română.

(Incheere).

Auḑiţi, domnilor, inima-mi bătea grozav şi o céţă mi se puse pe ochi, când întraì în casa, ce era plină de fum. Inainte de a puté saluta pe vagabunḑi, Brăziloi strigă: „Hei, cine esti tu?" Eu îmi frecaì ochii şi apoi ce sĕ vĕd? Patru mişei îşi petreceau timpul jucându-se de-a coţca (cubu) Erau Brăziloi, fratele seu cel schiop, seducătoriul meu Tóder, ér pe al patrulea nu-l cunosceam. Pe vatră şedea muma celor doi fraţi şi era ocupată cu pregătirea mâncării. Ea îmbătrânise mult, de când nu o vĕḑusem şi era mai posomorîtă ca mai inainte. Intr'un colţ al casei şedea acea copilă, care odinióră în biserica din sat se jucase cu bâta mea, cu care ucisesem pe tatăl seu şi inima mea la privirea ei începù a-mi bate cu înduioşare. Aici şedea ea şi plângea amar.

— „Ei, nu cunósteţi voi pe consoţul vostru?" ḑiseì eu rîḑênd, „eu sunt Vasile Oprea".

— „Ce tu spânzuratule! unde ai trăit de atâta timp şi de unde vini acum?" me întrebà schiopul rĕutăcios.

— „Tu esti într'adevĕr?" me întrebară şi ceialalţi doi. Al patrălea, care nu me cunoscea, căuta cu neîncredere la mine.

— „Eu sunt într'adevĕr şi vin drept din închisóre," respunsei eu la întrebările mişeilor. „Aşi fi voit ca mai bine sĕ fi înghiţit pămêntul pe mişeii aceia, cari m'au prins, acum însĕ éră me întorc la voi". In acest moment începù sĕ plângă sêrmana copilă şi mai amar, însĕ eu nu am dat nici un semn trădător.

— „Pe cine aveţi voi aici?" întrebaì eu pe fostii mei camaraḑi. „O fată de sas!" ḑise schiopul, apoi se întórse cătră copilă şi ḑise: „nu plânge copilă"!

— „O, mamă, mamă, ajută-mi! nu me lăsa la acesti ómeni!" strigà din nou copila văietându se. Eu ve spun domnilor, că acésta atât me mişcà de tare încât uitai precauţiunea trebuincіósă. In limba săséscă striga copila şi tot în acéstă limbă căutam sĕ o mângăiu.

— „Nu plânge copilă dragă, ḑisei eu săsesce, astéptă un moment şi vei fi liberă". Copila căuta lung la mine, apoi se sculà şi se aruncà cu un ţipet spre mine.

— „Omule, ce ḑici, tu vini trimis de ai nostri? mi-aduci"..?

Mai departe nu potù vorbì copila. Ca fulgerul sări schiopul asupra copilei şi cu iuţală nespusă o trase de lângă mine şi strigà turbat: „ce ai tu cu copila? blăstĕmatule!"

Apoi sărì şi Brăziloi ḑicênd: „mânca-te-ar férăle şi furcile mişelule! ce ai tu cu copila? Ce vorbesci cu copila?"

— „Ucide-ţi pe cânele! urlà celalalt, pe care nu l cunosceam.

— Credeţi-mi, domnilor viéţa mea atârna într'un fir de pĕr, căci toţi se năpădiră cu nisce cuţite asupra mea.

In acel moment însĕ o lovitură puternică lovi crucea ferestrei şi feréstra căḑù sfărimată în mii de bucăţi în lăuntrul casei, ér uşa asemenea fù deschisă şi ómenii bravi săriră pe uşă şi feréstră şi încungiurară cu armele trase pe răpitorii de fete, fără a astepta semnul meu. Sgomotul cel mare le atrase atenţiunea. Până îmi venì în ori, cei 4 hoţi şi femeea cea bĕtrână zăceau legaţi de mâni şi picióre, ér copila plină de bucurie era în braţele mântuitorilor. Fără a pierde timp mult plecarăm dimpreună cu prisonierii şi copila spre sat. In zori de ḑi ajunserăm în sat şi strigătele nóstre de bucurie puseră îndată tot satul în picióre. Hoţii cei prinşi fură batjocoriţi de popor şi numai înţelepciunea şi energia judelui îi mântui de furia poporului. Socotiţi domnilor, că acesti mişei, din precauţiune ca sĕ pótă înţelege tóte limbile se însoţise astfel încât Brăziloi mai înainte Ördög János şi frate-seu erau secui, Tóder român, ér celalalt sas, şi asta fu causa, că la agrăirea mea cătră fată îndată a sciut ce ḑic şi a sărit asupra mea. Vai, domnilor, ce simţeminte me cuprinseră vĕḑênd pe mamă şi copilă plângênd şi mama fericită strîngênd şi udând mâna ucigătoriului cu lacrămi.

— „Domnule!" întrebaì eu pre judele care era de faţă, „scie dumniaei cine sunt eu?" „Ea scie, bravule flăcău şi te-a iertat ḑise judele. Toţi me încunjurară şi me numiră fecior brav. O! o! domnilor, aşa bine şi fericit nici odată nu m'am simţit.

Precând se petrecea acestea, se apropià de noi o căruţă frumósă trasă de 4 cai aprigi. In trăsură şedea un domn cam bĕtrân.

El porunci vizitiului se opréscă caii şi se informă dela ómeni despre causa bucuriei lor, apoi judele păşi înainte şi istorisi în vorbe scurte starea lucrului, precum şi ofertul meu de bani făcut muierei, care ofert însĕ muierea-l respinse.

Sale, în casa superióră a legislativei ia cuvêntul şi face guvernului unguresc imputări aspre, pătimaşe, pentru-că acesta vrea cu legea sĕ alunge din scóle agitaţia desfrânată (? Red.)........acum nu se mai póte ignora că lupta de naţionalitate vrea sĕ se pună alăturea cu lupta confesională şi culturală“.

Apoi continuând mai departe, trece la amenințare, ḑicênd:

„Turma aştéptă în Sibiiu cu salturi de bucurie pe păstor, că acolo merge sau îl astéptă pe fidelul consilier la treptele tronului, nu scim; dar atâta cerem de la guvernul nostru, ca se dea o mică îndrumare acelui domn, care vrea sĕ-şi conducă poporul nu pe calea păcii, ci a pericolului.“

* * *

Şi pe când astfel şovinismul atacă în mod nedemn pe Inaltul cap al bisericei nóstre, ce facem noi? Noi? „Ca la noi la nime“ ḑice proverbul. „Tribuna“ din 20 Maiu a. c. (Nr. 110) din vorbirea frumósă şi de valóre istorică a Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, care cu precisiune şi claritate spune aristocraţimii ţerii şi lumii întregi, că *„la noi consciinţa naţională şi alipirea către propria sa naţionalitate a prins deja aşa de tari rădecini, şi este întru atâta desvoltată în tóte clasele locuitorilor, încât aceea nici prin educaţiune, nici prin învĕţământ scolar, nici prin ori-ce violenţă nu se mai póte stîrpi.“* „Tribuna“ ḑicem, în loc sĕ apreţieze după merit acésta vorbire, estrage după „P. Lloyd“ un singur mic pasagiu din ea, şi-'l comentéză după după modul sĕu pătimaş şi parţial. Aşa facem noi Românii politică naţională! Aşa sĕ propagă la noi prin presă adevĕrul în public!

Alegerea noului metropolit primat.

Marţi, scrie „Timpul“ s'a făcut alegerea noului metropolit primat în locul rĕmas vacant prin demisiunea I. P. Sânţiei Sale metropolitul Iosif Gherghian.

Marele colegiu electoral compus din membrii sinodului, membrii senatului şi membrii adunărei deputaţilor s'a întrunit aḑi la órele 1 şi un sfert în sala camerei, sub preşedenţia I. P. S. S. metropolitului Moldovei spre a procede la alegerea de mai sus.

Biroul marelui colegiu e compus din d-nii C. Fotin şi Dr. Cernătescu senatori, şi A. Simu şi C. Deşliu, deputaţi.

Se face apelul nominal. Sunt presenţi 194 membri ai marelui colegiu, împărţiţi astfeliu: 15 membri ai sântului sinod, 69 senatori şi 110 deputaţi.

La órele 3 fără un sfert se termină votarea. Au votat 233 membrii ai marelui colegiu. Maioritatea reglementară este de 117 voturi.

Resultatul scrutiniului.

Se procede la vot prin apel nominal şi resultatul este cel următor:

Votanţi . . .	233
Bile albe . .	13
Maioritatea . .	111

Au întrunit:

P. S. S. episcopul Ghenadie de Argeş 168 voturi.

I. P. S. S. metropolitul Moldovei 47 voturi.

P. S. S. episcopul Silvestru de Huşi 7 voturi.

Preşedintele proclamă ales pe P. S. Sa episcopul Ghenadie al Argeşului.

Discursul metropolitului:

I. P. S. Sa metropolitul-primat Ghenadie al Ungro-Vlahiei se urcă la tribună şi în mijlocul celei mai respectuóse tăceri rostesce cu voce sonoră următórea frumósă cuvêntare:

Prea sânţiţi fraţi episcopi,
Domnilor senatori,
Domnilor deputaţi!

Un moment de mai mare emoţiune de cât cea de astăḑi, în viaţa mea n'am avut, privind viitoriul şi munca ce mi se desfăşură acum, pentru susţinerea bisericei nóstre naţionale române ortodocse.

Mi se ridică vifor de gânduri, când cuget la gréua sarcină ce trebue sĕ port; însĕ nădăjduesc în ajutorul celui Atotputernic — Dumneḑeul părinţilor nostri — şi în concursul fraţilor mei episcopi şi al Domniilor-Vóstre şi aşa cred, că voiu învinge ori-ce piedecă.

Prin acest întreit ajutoriu voiu putea păşi pe calea adevĕratei propăşiri cerute de timpul present, pentru ridicarea bisericei şi a némului acestuia. Nu voiu cruţa dar nici o ostenélă, pentru a ajunge unanima dorinţă a credincioşilor şi iubiţilor nostri părinţi şi a fiilor acestora.

Domnilor senatori,
Domnilor deputaţi!

Prin binevoitórele D.-Vóstre voturi date astăḑi în favorul meu, pentru ridicarea la demnitatea de metropolit al Ungro-Vlahiei şi primat al României, pe care tréptă s'au ilustrat prin o muncă fără preget nemuritorii metropoliţi ca Gregorie, Neofit, Nifon şi alţii, aţi făcut ca restul vieţei mele, cât va binevoi bunul Dnmneḑeu sĕ mi-l mai prelungéscă, sĕ îl sacrific pentru binele ţĕrei şi al bisericei. Când însĕ pronunţ „biserică“ înţeleg „ţară“, căci şi fericitul apostol Pavel adresându se către credincioşii sei a ḑis: „Voi sunteţi biserica lui Dumneḑeu“; deci şi eu îndreptându-me către Domniile-Vóstre ḑic: „Voi sunteţi biserica lui Dumneḑeu, şi cel ce va strica acéstă biserică, va primi pedepse ceresci“. Nu voiu lipsi, domnilor, nici odată dela înţeleptele sfaturi ale corónei; voiu fi atent la tóte bunele şi folositórele proiecte ale guvernului — espresiunea ţerei, — căruia îi voiu da tot concursul putincios. Nu me voiu depărta dela datoriele mele către ţară şi biserică, şi ori de câte ori voiu fi reclamat de aceste mari interese voiu fi gata a-mi sacrifica chiar viaţa.

Cu fraţii mei întru Christos P. S. epicopi şi archierei, membrii ai s. sinod, voiu păstra cu sânţenie cea mai adâncă pace şi dragoste canonică, pentru a puté conduce în linişte biserica lui Dumneḑeu pe calea cea adevĕrată, stabilită de sânţii părinţi la cele şapte sinóde ecumenice.

Trăiéscă România!

Trăiéscă Majestatea Sa vitézul şi înţeleptul nostru rege Carol I şi Augusta nóstră suverană regina Elisabeta!

Trăiéscă A. L. R. principii moştenitori Ferdinand şi principesa Maria!

Trăiéscă guvernul român!

Noul metropolit:

I. P. S. S. Ghenadie, metropolitul primat al României este născut în anul 1836, în Bucuresci.

In anul 1854 a întrat ca călugăr la mănăstirea Căldăruşani, unde a stat până în anul 1858, când a fost numit diacon la metropolie. La 1865 a fost făcut archidiacon şi în anul 1869 preot, ér în anul 1870 mare ecleziarch tot al metropoliei.

La 1874 a fost ales archiereu de unanimitatea sinodului, sub ministerul Maiorescu, şi învestit la 22 Februariu din anul 1875.

La 14 Februariu 1876, fiind ministru de culte dl P. Carp, a fost ales episcop al Argeşului.

Noul primat al României are calităţi fórte mari. Operile lui filantropice şi generositatea Sa pentru cei săraci sunt proverbiale.

Pe lângă aceste calităţi noul metropolit este un mare român, un om de voinţă, de acţiune şi de o afabilitate estremă.

Ii urăm sĕ stea mult timp pe scaunul metropolitan, spre a puté îndeplini faptele măreţe pe care atâtea calităţi frumóse ne îndreptăţesc a le nădăjduì.

Noutăţi.

Denumire. Maj. Sa monarchul a numit pe notariul dela tribunalul din Oşorheiul de Mureş Ioan Predovici de sub-jude la judecătoria cercuală din Sereda de pe Niragiu.

* * *

Dr. Lucaciu. In 31 Maiu s'a promulgat sentinţa de condamnare a dlui Dr. Vasile Lucaciu, după ce curia a aprobat sentinţa ce o a adus tabla din Debreţin. Dr. Lucaciu, care a petrecut până acum în inchisóre de stat, a fost osândit la închisóre ordinară la 13 luni, dintre care i-se socotesc $4^1/_2$ luni pepetrecute în închisórea de stat dela Segedin. Incarcerarea în închisórea ordinară s'a efeptuit îndată după pertractarea, ce a avut loc în Sătmar şi aducerea sentinţii din partea tribunalului. La pertractare a asistat şi tatăl dlui Dr. Lucaciu.

* * *

Un milionar român mort în America. Foile din Budapesta comunică scirea, că familia Pomuţ din Giula ar fi primit insciinţare dela tribunalul din Filadelfia, că unchiul lor, generalul George Pomuţ ar fi reposat, lăsându-le o moştenire de patru milióne fl.

Relativ la biografia reposatului se afirmă, că Pomuţ ar fi părăsit casa părintéscă ca băiat serac, ca servitor.

Nu este adevĕrat. Părinţii lui au fost bine situaţi. Doi feciori au avut, dintre cari George s'a făcut advocat în Peşta ér celalalt Doctor în medicină domiciliat în Viena.

Advocatul se bucura de mare trecere în cercurile din Budapesta, ca om de spirit, cu maniere fine şi bărbat frumos, dar a ajuns pe mâna cămătarilor, cum ajung toţi tinerii, cari îşi permit lucsul de a imita pe aristocraţi fără a fi ereḑit averi aristocratice.

In 1850 pe sĕrbătorile Pascilor s'a dus la Giula sĕ-şi cerceteze rudele. Pe atunci nu era telegraf şi cale ferată. Absentarea lui din Pesta a fost suspiciósă, şi fricoşii creditori i-au scos vestea, că a fugit şi au cerut concurs contra lui.

Rentors la Pesta, el, care trecea de un cavaler binesituat, s'a pomenit ca căḑut din ceriu, şi nevoind, a se supune unui rol umilit în societate, s'a espatriat şi a emigrat în America, unde ca toţi emigranţii a început o viéţă nóuă, a muncit ca farmer, până când a erupt resbelul civil între statele de nord şi secesioniştii.

Atunci a întrat în armata statelor de nord, unde şi-a validitat escelentele sale calităţi şi până la încheiarea resbelului a devenit general.

După terminarea resbelului a devenit ambasadorul statelor unite la curtea din Petersburg sub nume de „Pomesi“, unde a stat mult timp.

Pe creditorii sei din Pesta i-a escontentat încă pe timpul când era farmer, prin amicul seu Gozsdu, cu care era în corespondenţă.

Fratele seu, doctorul în medicină Pomuţ, după ce sĕrăcise în Viena, înainte de asta cu vr'o 10 ani s'a mutat la Sibiiu, mai târḑiu s'a dus în comitatul Făgăraşului, unde a reposat ca medic cercual.

* * *

Sciri pervese. In timpul din urmă foile din Budapesta bâşbăie de sciri, care de care mai sensaţionale, scornite din fantasii detestabile. Scirile de altfeliu, după mărturia foilor 'şi au isvorul în Sibiiu.

Astfeliu cetim în foile sosite Joi diminéţa în Sibiin: „Se telegraféză din Sibiiu, că metropolitului Miron Romanul i-se pregătesc mari ovaţiuni la reîntórcere pentru atitudinea observată în casa magnaţilor cu ocasiunea desbaterei proiectului referitoriu la salariele învĕţătoresci. Românii vor eşi la gară în numĕr mare, vor împodobi cu stéguri românesci casele, metropolitul va fi însoţit până acasă de un mare numĕr de trăsuri. Séra se va face un conduct cu torţe. Pentru a se preveni eventuale turburări poliţia va acuira şi asistenţă militară“.

Mărturisim, că lucrul nu s'a întêmplat şi causa a fost, că Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, carele e mulţămit cu conscienţa Sa, că şi-a făcut datorinţa, şi căruia, precum sciut este, nu-i plac vifleemurile, de cari alţii se fălesc a fi fost părtaşi chiar şi numai pentru lucruri bagatele, a sosit în Sibiiu pe neaşteptate încă Marţi la 1 óră p. m. ér proiectul se discutase numai Luni. Dar a trebuit făurită şi acésta scire, pentru ca „Tribuna“ sĕ aibă motiv a scrie: „Se înţelege, că din aceste sciri nu este nici un singur cuvênt adevĕrat. Metropolitul Miron a sosit acasă fără sĕ-i trécă cuiva prin minte a-i face ovaţiuni“. Isvorul scirilor nu pare a fi curat, mai vêrtos, dacă vom aduce în legătură acésta, şi cu cele câteva vorbe, ce le-a smuls „Tribuna“ din vorbirea Escelenţiei Sale, în numĕrul anterior, despre care ne ocupăm la alt loc. — De ce atâta maliţie?

*

Prin foile din monarchie s'a vestit, că la membrii comitetului naţional locuitori în Sibiiu s'a făcut rênd pe rênd perchisiţiuni domiciliare în zori de ḑi, că s'au aflat multe hârtii compromiţĕtóre, că aceste hârtii au fost furate apoi din casa judelui de instrucţie şi că Dr. Raţiu şi a perdut urma din Sibiiu. Aceste vesti sunt neîntemeiate. De altfeliu scirile au fost desminţite şi în foile din Budapesta.

* * *

Congresul Ligei Al doilea congres al Ligei culturale s'a deschis Duminecă, cu o consfătuire a delegaţilor, după care a urmat adunarea generală, în care s'a cetit raportul activităţii Ligei. Din acest raport resultă ca Liga are aḑi 41 de secţiuni, dintre care 18 înfiinţate în anul din urmă. Sub raportul material de asemenea s'a făcut un progres îmbucurător.

Luni, s'a procedat la alegerea comitetului esecutiv al Ligei. Au fost aleşi d-nii V. A. Urechiă, N. Filipescu, Ionel Grădiştean, G. G. Cantacuzino, Perieţén-Buzĕu, G. Bursan şi Ioan Lupulescu.

Censori au fost aleşi d-nii I. Neniţescu şi St. Sihleanu.

Marţi s'a procedat la o nóuă alegere din balotagiu, ér séra la órele $7^1/_2$ a fost banchetul ligei în sala de marmoră a hotelului Union.

* * *

Inchiderea Sobraniei bulgare. Marea sobranie bulgară şi-a terminat lucrările şi a fost închisă de către prinţul în presenţa princesei.

— „Vrei sĕ întri la mine în serviciu?“ me întrebà domnul cel bĕtrân, privindu-me aspru în faţă.

— „Da, domnule, eu vreau!“ fù respunsul meu.

— „Apoi sue-te lângă visitiu şi dacă femeia cea bună respinge câstigul tĕu, oferit ei de tine, apoi póte sĕ rĕmâie casei satului în fondul sĕracilor, de tine me voiu îngriji eu, sue-te şi urméză-mi“!

Eu me suii în căruţă, cum îmi porunci domnul cel strĕin. Acela salutà pe ómenii ce stau împregiur şi apoi când pornirăm toţi strigară: „mergi sanĕtos flăcăule! sĕ-ţi mérgă bine şi Dumneḑeu sĕ te păzéscă“.

Trebue sĕ sciţi, că domnul cel strein nu era altul, decât tatăl domnului meu de acum. El mi-a făcut mult bine, Dumneḑeu sĕ-l odichnéscă! Apoi ḑise bĕtrânul Vasile, „domnilor, anii mei pretind sĕ me despart“ şi bĕtrânul se sculă ca sĕ iásă.

— „Incă una bĕtrânule!“ ḑise doctorul Hontert, „tu ai uitat sĕ ne spui, ce s'a întêmplat cu Rafila ta?“

Bĕtrânul se uità puţin cugetându-se la iurist şi apoi începù a istorisi în modul următor: „Indată ce me duseră în prinsóre, Rafila se cununà cu Ilie Uşurescu, care era cel mai frumos june şi nime nu scia juca ca el!... După doi ani isprăvindu-se banii Rafilei, Ilie făcù cunoscinţă cu o femeie anume Nastasia şi cu dênsa fugi preste graniţă departe în ţéra turcéscă. Se ḑice sĕ se fi aşeḑat în Bulgaria. Rafila se văieta, plângea şi striga mereu: „unde esti Ilie, unde esti? Vină îndărăpt că eu te iubesc!“ Dar Ilie nu mai veni.

Dacă veţi merge în oraş, domnilor, îţi afla în cornul pieţei o femeie bĕtrână, póte aşa de bĕtrână ca şi mine, care vinde seminţe. Acésta e Rafila. Şi dacă bagă omul bine de samă, poţi înţelege cum acea babă tot mereu bolborosesce, (ḑice în sine): Ilie Uşurescu unde esti, unde esti, de ce nu mai vii?“

— Acum nópte bună, domnilor!

— Nópte bună Vasile!

Ér baronul Erdődi şi doctorul Hontert se duseră sĕ se culce. Iuristul însĕ era fórte frapat de povestea lui Vasile, apoi se întórse către baronul şi ḑise: „în adevĕr ai drept, baronule, ce mi-ai spus la început, că acesti ómeni locuitori ai munţilor pe lângă simplicitatea lor, sunt fórte onesti şi că e o plăcere a petrece între ei.

In discursul de închidere mulţămesce deputaţilor pentru opera lor patriotică şi îi felicită, că şi-au îndeplinit misiunea. Unanimitatea cu care modificările constituţionale au fost votate este o probă evidentă de dragostea bulgarului pentru frumósa sa ţară, precum şi tactul şi bunul simţ cu care el păstréză drepturile şi libertăţile sale şi cu care îşi apĕră autonomia şi independenţa. Schimbările introduse în legea fundamentală sunt, în impregiurările actuale, un dar preţios făcut patriei şi corónei. „Sunt convins ḑise prinţul, că poporul meu le va considera ca unul din cele mai importante evenimente întêmplate în timpul domniei mele“.

* * *

Cas de mórte. Jalnica familie a domnului Dr. Lazar Petco, anunţă trecerea din viéţă a iubitului lor fiu Iulian., student de a V-a clasă gimnasială în vêrstă de 17 ani. Rĕmăşiţele pămêntesci ale decedatului s'au aşeḑat spre odichnă vecinică în 31 Maiu a. c. st. n. în Arad.

Din viéţa nóstră constituţională bisericéscă.

Raportul administrat. protopresb. al tractului Alba-Iulia, Nicolau Ivan, la sinodul protopresbiteral, — ţinut în 25 Februariu a. c.

(Urmare).

Celelalte agende ale comitetului protopresbiteral au ţintit ca sĕ asigure asupra remasului fostului protopop pretensiunile ce le are tractul ca atare şi singuratecele parochii la acel rĕmas şi constat, că acelea tóte sunt însinuate la notariul public şi tribunalul regiu va trebuì sĕ aducă în curênd o decisiune meritorică despre care la timpul seu se va raporta onoratului sinod.

Scaunul protopresbiteral.

Scaunul protopresbiteral a ţinut 3 şedinţe. In cea dintâiu a decis o causă matrimonială cu divorţ total şi publicarea a lor dóuĕ edicte pentru pribegiţi, în a dóua şedinţă a întărit actul alegerei de paroch în Stremţi şi în a treia a decis 4 cause matrimoniale cu divorţ total, — a pertractat o causă de diverginţă între parochul Teodor Pop şi parochienii sei, — a anulat o licuidare de spese în un proces divorţial, ce s'a fost licuidat din partea fostului protopresbiter şi-a pertractat causa de a da voie sĕ se căsătorăscă o femeiă, care a fost în ligă.

In tóte aceste şedinţe membrii s'au presentat în numĕr complet, conclusele s'au adus cu vot unanim, actele leau predat referenţii Nicolae Cado, Georgiu Muncuşiu şi Florian Rusan, — după ce li s'a dat spre studiare şi în aceste şedinţe s'a luat act de instituirea defensorului Nicolae Cadar în mod provisor. La alt loc se va face propunere pentru de a alege un asesor în locul reposatului asesor Vivian Laslo şi a unui defensor definitiv, eventual a unui notariu al scaunului protopresbiteral. Spre marea mea mâchnire trebue se constatez, că părţile cari trăesc în concubinat nu arată nici un interes ca se fie divorţate şi sĕ între în calea legală.

In dóuĕ trei parochii s'a făcut mult ca sĕ se pună capĕt concubinatelor, şi esemplul ar trebui urmat în tóte parochiile. Altcum astéptă ca sĕ li se pórte procesul din oficiu şi se le mai solvéscă preşedintele scaonului şi tacsa de revisiune. Aşa stăm şi sum detoriu se descoper rĕul ca membrii onoratului sinod se aibă ocasiune spre a veni cu propuneri pentru delăturarea rĕului.

Parochii.

In acest tract protopresbiteral sunt 36 parochii şi 4 filii, dintre cari numai una vacantă şi anume parochia din Cetea devenită ca atare prin mórtea onorabilului paroch şi asesor al scaonului protopresbiteral Vivian Laslo, urmat la 6/19 Maiu 1892. Parochia vacantă din Stremţiu s'a întregit prin alegerea efeptuită la 3/15 Maiu, obţinênd candidatul acum paroch Eremie Iliescu aprópe totalitatea voturilor. Parochii în funţiune 'şi îndeplinesc cu acurateţă agendele lor păn' la 2—3, cari din causa adêncilor bĕtrêneţe ori din alte slăbiciuni mănuéză cam greu péna.

In cercetare disciplinară pentru trangresiuni în oficiu stă unul, care probabil se va limpeḑi faţă de invinuirile, ce s'a ridicat contra sa.

Si cu acésta ocasiunea nu pot întrelăsa ca se nu atrag atenţiunea onorabilului sinod asupra împregiurărei, că preoţii nostri din ce în ce sunt mai slab dotaţi, venitele scad pe ḑi ce merge şi în lipsa altor isvóre de câştig sunt siiiţi a se ocupa prea mult cu ale economiei, negligând afacerile oficiale, împinşi fiind la acésta curat numai din necesitatea de a-şi acuira subsistinţa, care în faţa lipselor devine mai puternică decât multe alte legi şi obligămente. O regulare a venitelor parochiilor va trebui sé urmeze şi eu bucuros voiu asculta părerile d-vóstre.

Eu chiar aşi dori ca sĕ alegeţi o comisiune care împreună cu mine sĕ cutriere parochiile şi sĕ caute a afla acele isvóre, cari ar face posibilă esistinţa parochului.

Nici odată nu am împărtăşit vederile acelora, că venitele se pot ameliora la escrierea de concurs şi nu le împărtăşesc nici aḑi. Atunci jócă o mulţime de interese la mijloc, atunci câte un candidat nu are interes sĕ se strice cu poporul şi aşa în loc ca sĕ caute urcarea venitelor, mai face în ascuns şi promisiuni neiertate.

Deci timpul cel mai potrivit este atunci când sunt stări normale în parochie, când şi autoritatea preotului trage ceva în cumpĕnă şi când poporul scie şi el apreţia serviţiile şi munca preotului. Voi primi deci ori ce povaţă îmi va da onorabilul sinod şi nu voi cruţa nici o ostenélă, ca sĕ se realiseze şi în privinţa acésta vre-o îmbunătăţire Sunt şi acum destui ómeni cari vor sĕ cruţe poporul. Şi eu me numer între aceia. Voiu reclama dela popor, ca sĕ lase musicanţii dela ospeţe şi solvéscă preotului cinstit, voiu reclama dela naşii, cari botéză copii sĕ fie mai darnici, şi dela cei după cari rĕmâne avere, voiu reclama, ca sĕ remunereze ostenelele preotului la îngropăciune nu din al lor ci din averea celui ce o a agonisit până a trăit, ăstmod s'ar puté regula încâtva şi venitele stolari şi cu deosebi cu efect sĕ póte face ameliorarea în parochiite cari sunt întregi nemolipsite cu cei de altă confesiune.

Ameliorările aceste însĕ nu sunt de ajuns. Va trebui sĕ căutăm ameliorarea de cale prin acuirarea de premers şi prin înfiinţare de fonduri parochiale.

Biserici.

Bisericile din acest tract protopresbiteral parte mare sunt clădite din material solid de pétră, dar sunt conservate cât se póte de rĕu, cele mai multe au lipsă de reparaţii radicale. Aşa biserica din Alba Iulia oraş, Cetea, Cricău, Geógiu, Órda, Brădesti, cari sunt altcum cele mai solide edificii, trebue reparate cât se póte de cu grabă din nou trebue edificate biserici în: Totoiu, Gârbova Inuri, Tenţiu, Ighiel, Valea Uzei, Ripa Rimeţului, Găuren, căci pe aceste numai puputerea lui Dumneḑeu le mai ţine.

Sunt bune biserici în Alba Iulia maieri, Ighiu, Ţelna, Tibru, Magina, Ponor, Mihalţiu, Valea Inzelului, Valea Geógiului, Geomal, Meteşiu, Poiana.

Bisericile din Craiva, Rimeţiu-Sat, Tecsesci, Cârna, Pâclisa, Bucerdea, Ampoiţa pe lângă puţine reparaturi deocamdată ar corespunde, cea din Stremţiu pe lângă aceca, că e mică pentru atâta popor, e întunecósă, turnul e ruinat şi aici încă trebue o biserică nóuă, ér biserica din Mesentea anul acesta s'a acoperit din nou şi pe mai mulţi ani nu se va ivi necesitatea de adaptări mai radicale.

Planuri au înaintat pentru edificarea de biserici nóue: Totoiu, Gârbova şi sunt în lucrare planuri şi preliminare pentru Ighiel Teuţiu, Inuri. Asemenea planul pentru repararea bisericei din Alba Iulia este aprobat şi rugarea pentru ajutoriu înaintată. Tot asemenea s'a făcut plan şi preliminariu de spese pentru repararea bisericei din Cetea şi Geógiu, căci parochiile aceste avênd şi stare bunişóră, póte nu vor întârḑia a vota sumele cerute pentru că încă în decursul anului sĕ se facă reparaturi radicale, căci altcum aş fi silit ca responsabilitatea pentru ori ce daune sĕ o las numai singuraticelor organe din parochie, după ce eu le-am făcut atente la pericolul ce ar puté urma din eventuală negligere.

(Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Tóte aceste, munţi şi şesuri, déluri şi văi, rîuri, păraie şi lacuri, stânci prăpăstióse, căderi de ape, strimtori sau chei, pasuri, peşteri şi altele asemenea lor, schimbându-se mereu una cu alta, alcătuiesc atâtea frumseţi, atâtea măreţe icóne ale naturei, încât streinii, cari au cercetat ţara nóstră au fost încântaţi de ele şi le-au lăudat în cărţile lor, ce au scris despre ţara nóstră.

Acésta este o dovadă, că ţara nóstră Ardélul este ţară încântătóre şi plină de frumseţi ale naturei.

Paget, un scriitor engles, scrie în o carte a sa, că dóră nu este ţară fără de frumşeţi de-ale naturei, dar, ḑice el: „n'am vĕḑut nici când o ţară, care se fie în întregul ei o frumşeţă, precum este Ardélul.“

Un alt scriitor vestit al nostru, Bălcescu, care a scris cu pénă măiastră faptele lui Mihaiu Vodă Vitézul, étă ce icónă frumósă face despre Ardél:

„Pe culmea cea înaltă a munţilor Carpaţi se întinde o ţară mândră şi binecuvêntată între tóte ţerile semĕnate de Domnul pe pămênt. Ea samĕnă a fi un măreţ şi întins palat, cap d'operă de architectură, unde sunt adunate şi aşeḑate cu mândrie tóte frumşeţile naturale ce împodobesc celelalte ţinuturi ale Europei, pe care ea cu plăcere ni-le aduce aminte. Un brâu de munţi ocolesce, precum zidul o cetate, tótă acéstă ţară şi dintr'însul, ici colea, se desfac, întinḑêndu-se până în centrul ei ca neste valuri proptitóre, mai multe şiruri de déluri înalte şi frumóse, măreţe pedestaluri înverḑite cari varsă urnele lor de zăpadă preste văi şi peste lunci. Mai presus de acel brâu muntos se înalţă dóuĕ piramide mari de munţi, cu creştetele întunecate de o vecinică diademă de ninsóre, care ca doi uriaşi stau la ambele capete ale ţĕrei, cătând unul în faţa altuia. Păduri stufóse, în care ursul se preumblă în voie ca un domn stăpânitor, umbresc culmea acelor munţi. Şi nu departe de aceste locuri, cari îţi aduc aminte natura ţĕrilor de méḑă nópte, dai, ca la porţile Romei, peste câmpii arse şi văruite, unde bivolul dormitéză a lene. Astfel méḑă nópte şi méḑă-ḑi trăiesc într'acest ţinut, alături una de altă şi armonisând împreună. Aci stejarii, braḑii şi fagii trufaşi înalţă capul lor spre cer, alături te afunḑi într'o mare de grâu şi porumb, din care nu se mai vede calul şi călăreţul. Ori încotr'o te-i uita veḑi colori felurite ca un întins curcubeu şi tabloul cel mai încântător farmecă vederea: stânci prăpăstióse, munţi uriaşi, ale căror vêrfuri mângăie norii, păduri întunecóse, lunci înverḑite, liveḑi mirositóre, văi recoróse, gârle a căror limpede apă curge printre câmpiile înflorite, păraie repeḑi, cari mugind grósnic se prăvălesc în cataracte printre acele ameninţătóre stânci de piétră ce plac vederii şi o spăimêntă tot deodată. Apoi în tot locul dai de rîuri mari cu nume armoniόse, ale căror unde port aurul. In pântecele acestor munţi zac comorile minerale cele mai bogate şi mai felurite din Europa: sarea, ferul, argintul, arama, plumbul, mercuriul, zincul, antimoniul, arsenicul, cobaltul, tuéua, teluriul şi în stêrşit metalul cel mai îmbelşugat de cât tóte, aurul, pe care îl veḑi strălucind până şi prin noroiul drumurilor.

Astfel este ţéra Ardélului.“

Şi acum sĕ cercetăm cu de-amĕruntul acésta ţară, ţara nóstră, atât de bogată în frumuseţi. Sĕ ne facem, cum se ḑice în poveste „opinci de fier şi ciomag de oţĕl“ şi sĕ cutrierăm munţii şi văile, sĕ trecem rîurile, sĕ străbatĕm din ţinut în ţinut, ca sĕ vedem tot ce este de însĕmnătate.

Dacă călĕtoriul venind din Bănat întră în Ardél prin pasul vestit Pórta de Fer, se află în ţara Haţegului, un colţ de ţară, un ţinut încântător, unul dintre cele mai frumóse ţinuturi ale ţĕrii nóstre şi vestit şi din trecut, căci aici a stat odinióră Sarmis-Egetusa Dacilor şi oraşul roman Ulpia Traiană, capitala Daciei romane, precum şi alte oraşe şi alcătuiri de ale marilor nostri străbuni, cari zac aḑi în ruine.

Pasul Pórta de Fer sĕ mărginesce de déluri pădurόse, ramuri de-ale munţilor Cernei şi ai Haţegului. El desparte grupa muntelui Rusca, dela méḑă-nópte, de muntele Vêrful Petrii, ce se nalţă în partea de méḑă-ḑi; printre aceştia 'şi-a făcut cale riuleţul Bistra, care isvoresce în munţii Haţegului şi pe aici ese din Ardél în Bănat.

Pe ţĕrmul riului sĕ află de-a lungul pasului un drum bun de ţară (şosea), care trece prin satele Bouţari, Bucova şi Zăicani, întrând în valea Haţegului, la Grădişce şi de aici de-a dreptul la Haţeg, care este aḑi locul de frunte în valea Haţegului.

Pasul Pórta de Fer este vestit pentru trecutul ţĕrei nóstre. Traian pe aici a întrat în Ardél, după ce încercările lui Decebal de a împedeca trecerea Romanilor au fost zădărnicite. Lupte crâncene s'au încins între Daci şi Romani în acest pas, care era cheia capitalei Sarmis-Egetusa; urmele şanţurilor străvechi sĕ vĕd şi aḑi, iar dacă stâncile de pe Bistra şi bĕtrânii munţi de prin prejur ar avé glas, câte nu ne-ar sci spune despre faptele vitejesci ale luptătorilor acestor dóue popóre!

Tot prin acest pas au întrat şi au încercat sĕ între în Ardél în mai multe rênduri ostirile turcesci, iar în anul 1441, aici a câştigat Ioan Huniade o învingere strălucită asupra Turcilor.

Valea Haţegului are formă rotunjóră (ovală); ea privită de pe înălţimile munţilor, ce o încunjóră, ne presintă privelişti fórte frumóse. Cu deosebire avem o privire largă şi frumósă de pe délul Orlea, lângă staţiunea Haţegului, pe vêrful căruia sĕ află un turn vechiu părăsit, numit „Turnul lui Vecel“. In stânga spre resărit sĕ nalţă ramuri de ale munţilor Balomirului, pe la pólele cărora curge Streiul. In drépta, spre apus sĕ rămuresc munţii Cernei, iar spre méḑă-ḑi avem înaintea nóstră şesul sau Valea Haţegului, acoperită cu mulţime de sate şi brăzdată de riuleţe şi păraie, ce grăbesc a se împreuna cu valurile Streiului. Dincolo de şes sĕ nalţă, ca neste uriaşi, munţii Haţegului, cu piscuri înalte, între cari cel mai frumos este Rĕtezatul, la mijloc. Grupa Rĕtezatului din partea acésta o putem priví mai bine. Munţii Haţegului sunt unii dintre cei mai frumoşi munţi ai nostri. Ei sĕ mărginesc spre méḑă-ḑi şi resărit de văile înguste ale Jiiurilor, iar spre méḑă nópte sĕ perd în Valea Haţegului. Cóstele lor sunt acoperite cu bogate păduri, în jos, începênd dela póle cu păduri de stejar, apoi mai în sus cu brădet, până spre vêrfurile stâncóse şi pleşuve, unde este patria ciutelor de munte. Prin fundul văilor lor sĕ află ascunse, ca neste mărgăritare, mai multe lacuri de munte, cum este lacul Zănóga, spre rĕsărit dela Rĕtezat, cel mai mare dintre lacurile de aici, apoi lacul Negru, lacurile Gemine ş. a.

Prin munţii Haţegului nu sĕ află sate sau cătune; cât ţin însĕ ḑilele de vară până ce încep ninsorile, ei sunt împoporaţi de ciobani cu numeróse turme de oi; ér clădiri omenesci nu sunt decât stânele, în cari îşi caută adăpost dinaintea viforelor şi vênătorii, cari cutrieră vara aceşti munţi. Dintre piscuri cel mai nalt este Vêrful Pelaga, ér cel mai frumos este Rĕtezatul, cu vêrful lui ciuntat şi care pentru acésta sĕ póte deosebi uşor dintre celelalte piscuri.

(Va urma.)

Nr. 270/1893 [70] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia (III) Stanija de jos, sĕ escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele dau suma de 401 fl. val. austr.

Concurenţii au a'şi asterne cererile lor, instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopopesc.
In conţelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 5 Maiu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresb.

Nr. 257/1893. [69] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia (III) Ţĕrĕţel, sĕ escrie, pe basa Venerabilei încunosciinţări consistoriale ddto 19 Ianuariu a. c. Nr. 210/B., concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 355 fl. 60 cr.

Concurenţii au a şi asterne cererile, instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopopesc.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 26 Aprile, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasilin Dămian,
protopresb.

Nr. 1505/1892. [63] 3—3

Edict.

Nicolae Pioraşiu, bărbatul legitim al Mariei Cojocarul din Moeciul inferior, se citézǎ prin acésta a se presenta în termin de 6 luni dela prima publicare la acest oficiu, căci la din contră procesul divorţial intentat de soţia lui se va pertracta şi decide şi în absenţă.

Oficiul protopresb. al Branului.

Zernesci, 28 Decembre, 1892.

Traian Meţian,
protopresbiter.

Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an Private: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von **45 kr.** bis fl. 11.65 p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 vers h. Qual und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) porto- und zolfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

1 [6] 8

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	8.57	11.19	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
2.12	5.53	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl. Oradea-mare sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.40	6.11	pl. Cluş. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10 21	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11 45	2.40	—	12.18	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.38	pl. Teiuş. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.12	—	—	3.03	9.44	pl. Copşa-mică sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de	—	8.43	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.17	per-	Tren	9.18	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.05	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl. Braşov sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	—	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. Sibiiu sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	--	—	—
—	—	8.11	5.39	---	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. Arad sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. Timişóra sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povură
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	--	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Petroşeni		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.15

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 55. Sibiiu, Marți, 25 Maiu (6 Iuniu) 1893. Anul XII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 24 Maiu, 1893.

Din aprețierile sosite la noi, cari se ocupă cu proiectul pentru urcarea salarelor învĕțătoresci și cu referințele nóstre scolare, dăm loc de astădată următoriului articol:

Față de tempestatea, ce amenință a se descărca asupra scólelor nóstre, ca un popor ce simțim încă in noi vitalitate de ajuns, ca sĕ resistem, obligați suntem a ne face datoria, ca cel puțin se fim împăcați cu consciința nóstră românéscă.

Parola ḑilei este sĕ ridicăm noi din puterile nóstre salarele învĕțătorilor nostri la 300 fl. v. a. și sĕ nu fim avisați la ajutoriul statului.

Intrebarea este: de unde sĕ luăm mijlócele necesarii? Unde sunt paralele trebuincióse?

Respunsul acestei întrebări nu este tocmai așa de greu, nici în realitate, după cum ni-l imaginăm. Lucrul principal este și aici ca și în ori care act mai momentuos:

Voința firmă de a lucra la cei competenți. Mijlócele sĕ vor ivi ele de sine. Refugiul îl aflăm în propriele nóstre puteri. Drept mijlóce sunt: 1 averile adunate la cele mai multe din bisericile nóstre 2 Aruncurile ce vom trebui sĕ facem pre credincioșii bisericei nóstre, fie în naturali, fie în bani gata. 3. Venitele unor moșii, destinate pentru susținerea scólei. Intre aceste moșii sunt a se computa — cele date pe séma scólei — în urma segregărei pășunatului sau în urma comasărilor. 4. Venitele cantorali, — unde învĕțătoriul îndeplinesce și funcțiunile de cantor. 5. Fundațiunile făcute anume pentru susținerea scólei. 6. Incât nici unul din aceste mijlóce, nu ne-ar sta la disposițiune și nu s'ar puté aduce salariul la 300 — ultimul refugiu ne va fi ajutoriul ce ni-se va pune la îndemână prin v. consistoriu.

E un fapt cunoscut, că cruceriu cu cruceriu, ḑeci de ani de a rêndul, și-au adunat o mare parte din bisericile nóstre capitale frumóse — după cum conducĕtorii parochiei au fost ómeni mai harnici, ori mai lăsători. Acum când scóla română e amenințată cu perirea, când esistința națională e atacată, e un ce fórte natural, ca sĕ ne luăm refugiul, unde numai se póte la averile bisericesci — deóre-ce perḑênd scóla vom perde cu timpul și biserica, și în fine ne vom contopi în alte elemente.

Mai e și un alt motiv indirect, pentru care suntem siliți a angaja resursele bisericei. Sunt multe parochii, unde interesele după capitale se încasséză în mod neregulat, éră capitalele cu ḑeci de ani zac la aceiași debitori, cari de multe ori devin insolvabili. Indată ce interesele averei bisericesci în parte, sau de tot vor fi angajate pentru solvirea salariului învĕțătoresc, ele vor trebui nolens volens a se încassa mai regulat. Vor trebui apoi și capitalele a se replăti la un termin fics, și sĕ nu se prelungéscă terminul de plătire din tată în fiu, și până la infiinit. Numai circulând și capitalul — adecă punêndu-se în pracsă un sistem rațional de manipulare se va puté ajunge acolo, ca regulat sĕ se pótă plăti învĕțătoriul din averea bisericéscă. Cu procedura patriarchială de până aci nu mai merge.

Normativul pentru administrarea averilor bisericesci va trebui aplicat cu rigóre în cele din urmă parochii. Numai în acest mod ne vom puté ajuta noi pe noi.

Unde averea bisericei e atât de neînsemnată, încât nu póte fi vorbă de a sĕ lua refugiu la dênsa, se va face arunc asupra credincioșilor nostri — după cum s'a purces și până acum în multe parochii.

Din capul locului însĕ ar trebui sĕ ne ferim de a face arunc și în naturalii, după cum s'a obicinuit ici colo. Motivul este, că prețul naturaliilor e variat după ani Afară de aceea nóua lege pentru salarisarea învĕțătorilor în §. 5 ḑice espres, că naturaliile, are sĕ le adune susținĕtoriul scolei, și ultima rată din naturalii are sĕ-o predea învĕțătoriului până cel mai târḑiu la finea lui Novembre. Astfeliu epitropia parochială ar trebui ca în fie-care an se încasseze naturaliile, se pórte socóte separate, ceea ce i-ar îngreuna lucrul. Adunarea naturaliilor însĕ până la finea lui Novembre va fi fórte anevoiósă, și astfeliu ușor s'ar puté nasce conflicte între învĕțătoriu și susținĕtoriul scólei, din causa neîncassărei regulate. Și după astfel de conflicte statul va pândi spre a pune mâna pe scólele nóstre și a le preface în scóle de stat.

Unde pentru susținerea învĕțătoriului posede parochia pămênturi, lucrul cel mai consult este ca pămêntul sĕ se esarendeze, căci ce face un învĕțătoriu tinĕr cu pămêntul, dacă nu are cu ce sĕ-l esploateze?

Arenda incursă întră la venitele bisericii, și de acolo sĕ se plătéscă învĕțătoriul. Téma, că nu s'ar puté esarenda moșia e nefundată, după ce scim cât de mult s'a ridicat prețul moșiei, și mai vêrtos după ce scim, că locul nu se mai ajunge, și mulți credincioși de ai nostri lucră în alte sate în parte și a treia parte locuri străine. Numai acolo pămêntul sĕ-l esploateze învĕțătoriul, unde însuși ar voi.

Incât venitele dela cantorat au servit și ele în trecut pentru întregirea salariului învĕțătoresc, ele vor puté fi luate în considerare numai întru atâta, încât învĕțătoriul face servițiî Dumineca și în serbători în biserică.

A mai computa drept salar pentru învĕțătoriu venitele dela cununii, dela feștanii și dela înmormêntări, ne va fi cu neputință pe venitoriu. De óre-ce făcênd învĕțătoriul și serviciul de cantor la atari slujbe, scóla va remâné neglesă, și progresul va stagna. Invĕțătoriul va trebui se remână învĕțătoriu, și nu va puté fi totodată și cantor.

In fine — dacă ḑeci de ani — în unele comune nu s'a făcut nimic pentru scólă și învĕțătoriu, vor trebui ca sĕ se facă fonduri scolari. E datorința preoților și a învĕțătorilor, ca se întrevină unde numai se póte pe lângă ómeni cu stare, ca se facă donațiuni pentru scólă, se creeze fonduri. Salvarea nóstră atârnă dela propriele nóstre puteri. Sĕ ne ajutăm noi și ne va ajuta și Dumneḑeu. Se facem tot ce e posibil, ca se putem fi împăcați cu consciința nóstră.

Contemporanul.

Proiectul pentru salarisarea învĕțătorilor în casa magnaților.

Vorbirea Preasânției Sale D-lui episcop Ioan Mețianu, ținută în casa magnaților, la 29 Maiu a. c.

Escelenția Ta Domnule președinte! Ilustră casă a magnaților!

Una dintre multele, mari și grele datorințe ale unui episcop este fără îndoială nu numai a apĕra drepturile bisericei sale în tot locul și timpul, unde și când se vĕd amenințate, dar și a interveni la locul competinte, pentru ocrotirea acelor drepturi, de amenințările ce ar observa.

In proiectul de sub pertractare, vĕḑênd eu amenințate și drepturile bisericei mele, me simțesc dator a'mi ridica și eu cuvêntul în contra lui și totodată a implora și sprijinul ilustrei case, în favórea drepturilor bisericei mele fórte amenințate.

Fac acésta nu numai în interesul bisericei, al clerului și poporului meu, dar totodată și în interesul iubitei nóstre patrii. O fac atât ca episcop cât și ca membru al aacstei ilustre case: o fac în deplina cunoscință a grelei mele respunderi, cu care sunt dator înaintea lui Dumneḑeu și a ómenilor.

Mai înainte de tóte îmi iau voia a declara, că eu nu sunt în contra dotațiunei învĕțătoresci, pentru care și însumi nisuiesc în eparchia mea. Ba principial nu sunt nici în contra ajutorărei scólelor mai sĕrace din partea statului; ci încă și doresc acésta din motivul, că și ómenii cei mai sĕraci contribuiesc la susținerea statului atât cu dările necesare cât și cu serviciul militar, sunt însĕ în contra pretensiunei ce și-o forméză statul prin proieetul de sub pertractare, de a-și aroga și mai multe drepturi, ca până acuma asupra scólelor confesionale, la cari ar concurge și el cu ajutoriul de preste 60 fl. pe an.

FOIȚA.

Gruia lui Novac.

Variantă, culésă în Țara Oltului de „*Ioan*“.

I.

Mândru ceriu și sântu sóre
Strălucea o sĕrbătóre
Dar subt umbra unui fag
Ședea Gruia lui Novac;
Gruia sĕ cam cugeta
Ér Novac îi cuvênta:
Gruio! Gruio! fĕtul meu
Fórte-i rĕu năravul tĕu,
Cu bețivii te'nsoțesci
Cu tâlhari te sfătuesci,
Și nimica nu lucreḑi!
Lasă-te de tóte-aceste
Că aceste-s fórte rele,
Că ḑeu și capul ți l mâncă
Sau șeḑi în temniț'adâncă!
Gruia tóte le-ascultat
Și ședea greu supĕrat,
Ér Novac, că i-a grăit
Dór ți dor de priveghit,
Sau dor de căsătorit?
Nu mi-e dor de însurat
Ci mi dor de Țeligrad,
Că prin țeri am mai mai umblat,
Da'n Țeligrad n'am călcat,
Și bĕtrânul îi grăia
Și'n nĕcaz mi se jelea,
De-a fi bine, de-a fi rĕu
Fă după cuvêntul meu,
Nu face de capul tĕu,
Lasă-te de priveghime
Sĕ nu pui vina pe mine,
Că tu poți încălecа
Țeligradul a-l cerca,
Multe buți a deșerta
Și de mórte-a te'mbĕta,
Apoi turcii te vor sci
Preste tine-or năvăli
La 'nchisóre te-or băga
Și ca rob te vor lega,
Tot cu sfóră de mĕtasă
Ca și mâna ta de grósă,
Vei sta anii tinereții
Singur în fundul temniții,
Colo la țĕrmurii mării
Unde-și bagă turcii robii.
Gruia la astea-a tăcut
Dar nimica n'a creḑut,
Pe-al sĕu tată n'ascultat
Ci trei cai și-a înșelat,
Un negru ca un harap.
Altul cu stéua pe cap
Al treilea e cam sur
Și face-o țéră singur,
El pe surul sĕ chitesce
Și-l încórdă, 'mpintenesce,
Bun noroc mĕi tată dulce,
Și făcêndu-și sfânta cruce
S'opinti, calul sbura
Și'napoi nu se uita,
Tot a mers, n'a mai cinat
Mâne'n prânḑ e 'n Țeligrad,
Gruia meu, Novac a ḑis
Imi făcuși vorba de rîs
Lasă că mĕ vei dori
Când cu turci te-i întâlni.

II.

Gruia întră'n Țeligrad
Și de-alungul l'a luat,
In cornul piațului
La birtu'mpĕratului
Unde-a fost vinul mai bun
Birtășiță de român,
Ochii sei își trăgăna
Și pe ușă el întra
Către Ana așa grăia:
Tu Anițo, crâșmrițo
Adă-mi vinul cu védra
Sĕ ți dau bani cu grămada
Birtășiț'atunci i-a dat
Vinul tot nemĕsurat,
Dar nu l bea precum se bea
Fund' odată-l întorcea,
Bea de trei ḑile deplin
Și beù trei buți de vin,
Și-o butónă de vinars
Dintr'odată că o-a tras
Nici pe fund n'a mai rĕmas,
Și mânca o vacă grasă
Dar n'a pus un ban pe masă,
Când Anița bani-i cere
Sĕ făcea că nu pricepe,
Palma'n pumn o prefăcea
Preste față o lovia
Sângele de-o năpădia.
Birtășița s'a măniat
Și pe el s'a supĕrat
Haină alb'a lăpĕdat
Și în negru se'mbrăca
La 'mpĕratul alerga.

(Va urma.)

Acésta pretensiune a statului nu este nici justă, nici echitabilă. Nu este justă, căci statul are datorinţă a ajuta după trebuinţă şi scólele confesionale mai lipsite şi fără a ataca drepturile confesiunilor, căci şi confesiunile fac multe şi mari servicii bune statului. Dar aceea pretensiune a statului nu este nici echitabilă, căci dacă de esemplu dotaţiunea învěţătoréscă în cutare comună mai săracă ar fi numai 240 florini şi dacă ar concurge şi statul cu un ajutoriu de 60 fl. pentru a completa minimul de 300 fl. cerut prin proiectul de lege, nu ar fi nici decum echitabil, ca pentru ajutoriul de 60 fl. statul sě-şi aróge drepturi când egali, când şi mai mari decât ale acelei comune, care contribue de patru ori mai mult la dotaţiunea învěţătoréscă.

Preste acestea, proiectul din cestiune mai lovesce greu şi în autonomia bisericilor, slăbind vaḑa şi autoritatea confesiunilor, ceea ce are de urmare şi slăbirea religiosităţei în popor şi apoi cine nu scie, că acésta este şi în detrimentul statului.

Pentru a ne convinge despre acésta, nu avem de cât sě aruncăm o privire [fugitivă asupra statelor, în cari s'a luat în parte, ori de tot, ingerinţa confesiunilor din scóle, ca se vedem cum se lăţesc acolo nefericitele idei socialistice şi alte asemenea rele, pe cari nici cele mai puternice guverne nu le pot înfrânge.

Dacă la aceste s'ar reflecta cumva, că la noi în tóte scólele sunt catiḑeţi pentru propunerea religiunei, rog a nu se trece cu vederea, că nici cel mai distins catichet nu póte clădi atât de mult în cele 2 óre pe sěptěmână, cât se nu pótă strica un învěţătoriu puţin religios în celelalte vre-o 30 de óre pe sěptěmână; ér de cumva s'ar obiecţiona, că statul nu se póte lipsi de dreptul seu de controlă şi de suprema inspecţiune şi asupra scólelor confesionale, rog érăşi se nu se uite, ca şi fără ingerinţa din proiectul de sub întrebare, statul are destul de multă şi mare ingerinţă în tóte scólele confesionale pe care o şi esercitéză, începând de la ministeriu prin comisiunile administrative comitatense şi prin inspectorii regesci, până la visitatorii de scóle.

Dar afară de acestea, prin atinsul proiect de lege se mai ştirbesce şi o lege regnicolară fundamentală, adecă: articolul de lege 38 din 1868 pentru-că pe când acum citatul articol recunósce confesiunilor dreptul de a staveri ele insele dotaţiunea învěţătorilor confesionali, pe atunci prin proiectul de sub pertractare se dă guvernului dreptul de a staveri acele dotaţiuni atunci, când însuşi dispune ca minimul dotaţiunei unui învěţătoriu se fie 300 fl. ér al unui adjunct se fie 200 fl. pe lângă cortel şi grădină şi peste acésta mai provede cuincuenale, după anumiţi ani de serviciu.

Mai departe pentru-că pe când articolul de lege 38 din 1868 recunósce confesiunilor dreptul de a-şi institui ele insěle pe învěţătorii lor, pe atunci proiectul de sub desbatere dispune, că acolo unde statul ar contribui cu ajutoriu cât de puţin de peste 60 fl. la léfa învěţătorésca, are şi el a se ingera la instituirea învěţătorilor. Ba în anumite casuri îşi arógă şi dreptul denumirii, ér în altele dreptul respingerii învěţătorilor instituiţi prin confesiuni.

In fine pentru-că pe când articolul de lege 38 din 1868 recunósce confesiunilor şi esclusivul drept de disciplină asupra învěţătorilor confesionali, pe atunci proiectul de sub întrebare dă statului o fórte mare încurgere şi în trebile disciplinare ale învěţătorilor confesionali!

Ba şi mai mult. Pe când articolul de lege 38 din 1868 numai în acel cas provede prefacerea unei scóle confesionale în scólă comunală, când scóla confesională n'ar cerespunde legii şi când confesiunea nici după trei admoniţiuni făcute din 6 în 6 luni n'ar delătura scăderile indicate, pe atunci proiectul de sub întrebare autoriséză guvernul a preface scóla confesională în comunală şi fără cele 3 admoniţiuni prověḑute în articolul de lege 38 din 1868 chiar şi în casul, când dotaţiunea s'ar fi ridicat la minimul pretins de acel proiect, dacă acésta din vre-o causă nu s'ar putea încassa.

De şi proiectul din cestiune mai conţine încă multe asemenea ingerinţe, cari vatěmă fórte drepturile confesiunilor; totuşi nu voiesc a mai abusa de pacienţa înaltei case cu înşirarea tuturor acelora, căci şi din cele deja amintite invederéză lămurit tendenţa de a ni se lua tot mai mult din drepturile nóstre bisericesci, ci'mi ţin de o mare datorinţă patriotică a repeţi şi acum ceea-ce am amintit şi la ocasiunea pertractării proiectului, acum lege, despre asilele de copii, că adecă: şi acest proiect ca şi aceea lege causéză cele mai mari îngrigiri şi dureri clerului şi poporului eparchiei mele, ceea-ce se póte lămurit vedé şi din presa din patrie cât şi din cea afară de patrie, deórece prin asemenea proiecte clerul şi poporul se vede din nou lovit în ceea-ce are mai scump, adecă în basele desvoltă ei sale.

Cred, că ilustra casă nu'mi va lua în nume de rěu, dacă către tóte acestea voiu mai aminti, că şi clerul şi poporul român, a învěţat a-şi iubi nu numai patria, dar şi limba şi religiunea sa, întocmai ca şi compatrioţii sei magiari şi de aceea simte nespusă durere de câte ori vede atăcându se aceste scumpe tesauri ale sale, pre cum se face acésta prin amintitul proiect de lege.

De aceea atât eu, cât şi clerul şi poporul român sperăm a fi sosit timpul ca înaltul guvern al patriei, în loc de atari proiecte durerose sě mai vină şi cu unele mai favorabile şi pentru biserica şi naţionalitatea română, chiemată de sórte în timpuri grele şi în împregiurări critice a fi cea mai naturală aliată a naţiunei magiare; ér acésta nu numai în interesul naţionalităţii mele, dar şi în acel al iubitei nóstre patrii.

După modesta mea părere chiar interesul iubitei nóstre patrie ar pretinde atari proiecte de legi, cari sě satisfacă justelor aşteptări ale tuturor cetăţenilor fără osebire de limbă şi confesiune, ér nu de acele cum este şi cel de sub pertractare, care pe lângă aceea, că vatěmă cele mai vitali interese ale bisericei, mai impune şi sarcini nóuě asupra unei părţi de popor, şi astfel destul de însărcinat cu multe alte greutăţi. Din asemenea motive, — eu nu primesc proiectul de sub desbatere.

„Unirea“ din 3 Iuniu, a. c. (Nr. 22) scriind despre decursul şedinţei din 29 Maiu a. c. a casei magnaţilor, după ce spune, că oposiţia catolică, între care a fost şi episcopul Gherlei, a părăsit sala demonstrativ, continuă astfel:

Urmarea a fost, că discusiunea s'a început, făcênd oposiţie numai cei trei archierei ai bisericei române greco-orientale. Escelenţia Sa Miron Romanul şi Ilustrităţile Lor dela Arad şi Caransebeş, Ioan Meţianu şi Nicolae Popea. Ei au ţinut sě rěmână în sală până la capět. Şi atitudinea lor a fost démnă şi bărbătéscă totodată. Ei au arětat fără încunjur şi fără şovăire, că în proiectul guvernului nu věd alta, decât o ciontare a autonomiei bisericesci garantate în legi şi un nou atentat asupra naţionalităţii şi limbei românesci.

Suntem recunoscători numiţilor archierei pentru ţinuta lor. Ne pare numai rěu, că din pricina ss. sěrbători nu am putut vedé alăturea cu dênşii şi pe toţi trei archiereii nostri.*)

Cu atât mai mult ne-a mâchnit ţinuta ministrului şi a presei magiare faţă cu numiţii prelaţi. Ministrul Csáky a denunţat direct autorităţile scolare confesionale române ca nepatriotice şi indirect a aruncat acéstă gravă imputare şi numiţilor trei archierei ḑicênd, că proiectul din cestiune numai aceia pot sě-i facă oposiţie, cari nu sunt buni patrioţi. Ţinuta presei maghiare apoi e revoltătóre. Tóte foile îşi bat joc de archiereii români, până şi cele mai seriόse. „P. Napló“ numesce vorbirile prelaţilor greco-orientali „agitătóre“, şi se miră, cum de poporul românesc nu se lasă nici după atâtea aţiţări a fi răpit la escese, la revoluţie.

Are drept „Pesti Napló“. După atâtea insulte, după atâtea prigoniri, după atâtea nedreptăţi, ce se fac acestui biet popor românesc aici în casa, în ţara lui, e într'adevěr de mirat, cum de nu se lasă a fi răpit la escese, la revoluţii. Dar se vede, că Dumneḑeu, care a supus poporul românesc la grave ispite, i-a dat şi putere ca sě le pótă purta.

Revista politică.

In desbaterile de Sâmbătă ale delegaţiunei ungare s'au resuscitat relaţiunile esterne ale monarchiei nóstre şi despre emigrările în masse la America. Cât privesce relaţiunile esterne ministrul Kalnoky a declarat, că legăturile dintre monarchia nóstră, Germania şi Italia n'au suferit nici o schimbare. De aceea nici n'a fost causă M. S. sě accentueze deosebit despre tripla alianţă în vorbirea, cu care a primit delagaţiunile. Cu celelalte puteri de asemenea stă monarchia nóstră în relaţiuni fórte amicale. Simţěmêntul siguranţii şi speranţa în manţinerea păcei se întăresc tot mai tare. Maj. Sa n'a atins în vorbire despre statele balcanice, pentru că acolo lucrările se desvóltă normal. Incât privesce emigraţiunea ea în adevěr e fórte mare. In primul loc emigréză mai mulţi din Ungaria, apoi urméză Boemia. Causa emigrării însě nu e a se căuta în situaţiunea politică, ci în miseria care domnesce.

In comisiunea militară s'a primit proiectul de resoluţiune a lui Pulszky, ca ministrul de rěsboiu sě aştérnă planurile, preliminariul de spese şi un raport pentru înfiinţarea academiei militare în Ungaria

* * *

Scirile din Sofia anunţă, că marea Sobranià bulgară s'a închis, terminându-şi lucrarea de revisuire a constituţiei. Modificările principale, cari s'au realisat sunt următórele: succesorii actualului prinţ vor continua a păstra religia părinţilor sei şi numai al doilea moştenitor va fi crescut în religia ortodocsă, — este prima modificare, ér a dóua este reducerea numérului deputaţilor la jumětate. Afară de acestea s'au mai votat şi câteva disposiţiuni nóuě, cari n'au fost cuprinse în Constituţia de până acum:

1. S'a stabilit legalminte titlul de alteţă regală pentru prinţ şi pentru moştenitoriul tronului. 2 Prinţul va putea se acórde decoraţiuni pentru merite. 3. In împregiurări de mare urgenţă prinţul va putea sě contracteze imprumuturi până la suma de trei milióne de franci şi sě facă cheltuieli până la un milion pe rěspunderea sa, fără autorisarea prealabilă a camerei, dar sub reserva încuviinţărei din partea acesteia. 4. Mandatul deputaţilor Sobraniei se prelungesce dela trei la cinci ani. 5. Sobrania va avé dreptul de a spori, dacă va crede necesar, numěrul miniştrilor. Acéstă din urmă disposiţie se va şi pune în aplicare fórte curênd, creându-se portofolii separate pentru agricultură şi pentru lucrările publice.

* * *

Camerile române şi-au terminat lucrările. Mesagiul regal de închidere a sesiunei corpurilor legiuitóre, care s'a cetit atât la cameră cât şi la senat felicită pe representanţii naţiunei pentru sârguitórea şi rodnica muncă, ce au desvoltat în acéstă sesiune, votând reforme importante şi binefăcětóre ţěrii, ca de pildă legea tocmelilor agricole, legea clerului mirean, legea gendarmeriei rurale, legea macsimului, legea sanitară, legea recrutării şi a posiţiunii sub-oficerilor etc.

Mesagiul amintesce apoi fericitul eveniment al căsătoriei principelui moştenitor cu prinçipesa Maria de Edimburg şi termină enuměrând un şir de proiecte importaute şi necesare propăşirei statului românesc, cari vor fi aduse înaintea parlamentului în viitórea sesiune ordinară.

Programă de ceremonie.

Investitura Inalt Prea Sânţiei Sale Părintelui Ghenadie, ales metropolit primat, s'a făcut după următoriul program:

Vineri, 21 Maiu curent, la órele 2½ se aflau la palat:

Inaltul cler, domnii miniştri, domnii senatori, domnii deputaţi, înalta curte de casaţiune, înalta curte de compturi, consiliul comunal, dl prim-preşedinte, preşedinţii, dl procuror-general şi procurorii curţii de apel, dl prim-preşedinte şi prim procuror al tribunalului de Ilfov, d-nii secretari generali şi directori ai ministerelor, dl comandant al corpului II al armatei cu d-nii generali şi coloneli şefii de corpuri presenţi în Capitală.

La órele 2 o trăsură regală era în curtea Sântei Mitropolii la disposiţiunea Inalt Prea Sânţiei Sale metropolitului primat.

La órela 2 ¾ Inalt Prea Sânţia Sa a luat loc în trăsură.

Cortegiul a pornit de la Sânta metropolie în ordinea următóre:

1. Dl prefect al poliţiei capitalei;
2. Dóuě plutóne de cavalerie;
3. Amândoi protoereii capitalei;
4. Trăsura regală cu Inalt Prea Sânţia Sa metropolitul primat;
5. Alte dóuě plutóne de cavalerie.

La drépta şi la stânga trăsurei Inalt Prea Sânţiei Sale metroplitului primat era câte un maior.

La întrarea Inalt Prea Sânţiei Sale în curtea palatului, garda a eşit, presentând arma şi musica militară a intonat spre rugăciune.

La peron, Inalt Prea Sânţia Sa, a fost întêmpinat de dl adjutant de serviciu şi în capul scărei de onóre de către dl prefect al palatului, ér de acolo a fost condus de către dl prefect al palatului şi de d-nii adjutanţi regali în salonul de primire.

Anunţându-se sosirea Inalt Prea Sânţitului metropolit primat, M. S. regele, precedat de toţi domnii adjutanţi şi dl prefect al palatului, face întrarea în sala tronului.

După ce Maiestatea Sa s'a suit pe tron, dl ministru al cultelor şi instrucţiunei publice a condus pe I. P. S. Sa alesul metropolit primat din salonul de primire până în faţa tronului. Acolo archidiaconul I. P. S. S., care ţinea cârja noului ales metropolit primat, il îmbrăcă cu mantia, ér dl ministru al cultelor, luând cârja o remite în mâna Maiestăţei Sale şi dă cetire diplomei noului ales. Maiestatea Sa încredinţéză cârja Inalt Prea Sânţiei Sale metropolitului primat, care mulţămesce Maiestăţei Sale.

După ce Maiestatea Sa regele s'a retras I. P. S. Sa metropolitul a fost recondus la sânta metropolie în aceeaşi ordine şi cu acelaşi ceremonial, care a presidat la sosirea cortegiului la palat, cu deosebire numai, că Inalt Prea Sânţia Sa a fost însoţit în trăsură de dl ministru al cultelor şi instrucţiunei publice şi precedat:

1. De către protoerei Capitalei;
2. De către Prea Sânţii episcopi eparchioţi în dóuě trăsuri regale;
3. De către dl primar al capitalei, şi
4. De către archidiaconul care a ţinut cârja I. P. S. Sale, însoţit de alţi doi diaconi.

In acest timp tóte clopotele bisericelor capitalei au sunat.

La uşa bisericei Sântei metropolii Inalt Prea Sânţitul metropolit primat a fost primit de către Prea Sânţiţii episcopi şi archierei şi apoi a urmat rugăciunea obicinuită.

Noutăţi.

Medaliă comemorativă. Academia Română a bătut o medaliă în bronz comemorativă a morţii regretatului ei preşedinte G. Bariţiu. Medalia are pe o parte figura ilustrului bărbat, pe ceealaltă parte inscripţiunea: „Academia Română, lui George Bariţiu, Maiu 1812—1893“.

* * *

Infrumseţarea Sinaiei. Eforia spitalelor din România a cerut corpurilor legiuitóre autorisaţiunea sě facă un imprumut de 1 milion pentru infrumseţarea Sinaiei. In senat dl dr. Florea Teoderescu a combătut cheltuelile; ér dnii V. A. Urechiă şi D. A. Sturdza au spriginit proiectul. In urmă acelea s'a votat şi astfel eforia s'a autorisat a face împrumutul.

---

*) Archiereii români gr. or. încă au avut sěrbători. Red.

* * *

Liga din Bucuresci. Comitetul ligei s'a constituit aséră astfeliu: Preşedinte V. A. Urechiă Vicepreşedinte: Ionel Grădiştean; Cassariu: Perieţanu-Buzĕu. Secretari: I. Bianu şi I. Lupulescu.

* * *

Localul universităţii din Iaşi. Duminecă s'a făcut la Iaşi, cu mare solemnitate, punerea pietrii fundamentale a noului local al universităţii de acolo.

Au asistat la acéstă ceremonie principele Ferdinand, d nii ministri L. Catargiu, P. Carp şi Tache Ionescu.

* * *

Conferinţă solemnă Societatea „Academia ortodocsă pentru literatură, retorică şi musică bisericéscă“ a dat în seminariul archidiecesan din Cernăuţi Vineri în 21 Maiu (2 Iuniu) o „Conferinţă solemnă“ cu un program bogat şi variat de 13 puncte constătătóre din disertaţiuni, declamări, musică şi cântări. Punctul 2 din program e: Concert religios: „Cu trupul lui Christos“ comp. cu D-Moll de G. Dima.

* * *

Camera din Paris, în discuţia proiectului relativ la circumscripţiile electorale, a adoptut un amandament al dlui Bazille, că mandatul de deputat este incompatibil cu ori ce funcţiune publică retribuită, în care se cuprinde şi funcţia de ministru al religiunei (preot). Sunt esceptaţi ministrii, subsecretarii de stat şi persónele însărcinate cu misiuni temporare.

In urma acestui vot vre-o 60 de deputaţi, aparţinênd marilor administraţiuni ale statului şi ale căilor ferate, nu vor mai fi eligibili. Printre acestia trebue numiţi domnii Casimir, Périer, Léon Say şi Henri Schneider.

* * *

Manifestaţie pentru ţarul. Cu ocasiunea petrecerei ţarului la Moscva, mai multe deputaţiuni au presentat icónele sfinte, manifestaţie care însemnéză, că populaţiunea chémă binecuvêntarea Ceriului asupra ţarului. M. Sa a mulţămit şi a ḑis că binecuvêntările Ceriului îi sunt de cel mai mare ajutor.

Impĕratul a adăugat, că se simte fericit de a petrece la Moscva. Dênsul a ḑis apoi mareşalului nobilitar, că ultimii 10 ani au trecut în mod fericit şi speră, că cu ajutoriul lui Dumneḑeu vor trece şi în viitor.

* * *

Cas de mórte. Vineri sara, în 2 Juniu n. a reposat băiatul dlui Dumitru Stefan, funcţionar la „Albina“, cu numele Camil George, în cea mai fragedă etate. Inmormêntarea a fost Duminecă d. a.

* * *

Invitare. Corpul învĕţătoresc dela scóla gr. or rom. din Tilişca învită la petrecerea de vară, ce o va arangia cu elevii acelei scóle Duminecă în 30 Maiu st. v. a. c. în „Arinii gruiului“ — pe toţi binevoitorii şi amicii scólei. La cas de timp nefavorabil petrecerea se va ţiné în edificiul scólei Inceputul atât afară, cât şi în scólà va fi la 2 óre p. m. Contribuiri marinimóse benevole se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică. Venitul curat se va destina fondului scolar. Invitări speciale nu se fac. In pausă va fi o mică producţiune de cântări şi declamări.

Tilişca, în 24 Maiu 1893.

Corpul învăţătoresc.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“

Jurul Mediaşului, 20 Maiu, 1893.

M. On dle redactor! Noi, cei din provincie privim sfiicioşi la tóte evenimentele ce se desfăşură pe terenul politic şi bisericesc, binecuvêntăm pe cei ce lucréză fără interes propriu în favorul nostru şi ne simţim înstrĕinaţi, ne depărtăm tot mai mult în simpatiile nóstre de cei ce simuléză binele poporului nostru şi voesc a-l sucumba pe cale „onestă“. Durere, că puţini avem, pe cari sĕ-i putem binecuvênta. Astăḑi poporul românesc nu mai e cel evlavios şi blajin de odinióră, e nemulţămit şi moros cu alţii şi cu sine însuşi; el, care până acum nu cunoscea pisma, vede în sine un nou sentiment născut, începe a invidia pe altă naţiune pentru favorurile de cari se bucură şi fiind că membrii ai acelei naţiuni sunt conlocuitorii dênsului, nu-şi póte da séma, cum de aceia sunt protegiaţii sorţii; poporul nostru sĕ întrébă de un timp încóce, cum de înţelepţii dela cârma statului nu vĕd acésta împărţire neegală sau nu voesc sĕ o vadă? E aşa numita consciinţă naţională, care îl îndémnă a pune astfel de întrebări, consciinţa naţională s'a treḑit de-a binele, asta o vedem noi cu toţii şi ne bucurăm, o vĕd însĕ şi strĕinii şi sĕ întristéză.

Locul, unde se cultivă consciinţa unei naţiuni e scóla, acel isvor de apă vie, care curăţă din ori-ce popor ruinele întunecimei spirituale şi-l avêntă spre tot ce-e mai nobil şi sublim. Acest isvor — deşi pe pământul nostru — voesc sĕ şi-l facă de proprietate alţii — căci ce alt scop póte avea legea pentru salarisarea învĕţătorilor? Instrĕinarea limbei, perḑarea consciinţei naţionale prin prefacerea scolilor în scóle de stat . . . . Sciu, cei ce au făcut legea, că poporul nostru în fórte multe părţi e sĕrac nap şi voesc a se folosi de împregiurarea acósta în interesul lor; noi le vedem tóte şi resignaţi tăcem asteptând, ca cei ce sunt puşi preste scólele nóstre, cei de un sânge cu noi sĕ vegheze şi sĕ îndrepteze ce pot. Biserica, spriginul moral al scólei, tesaurul, ce dă hrană sufletéscă credincioşilor ei, e ameninţată tot din partea înţelepţilor dela cârmă, cari, precum se vede, şi au făcut de parolá a fi activi, a face reforme cu tot dinadinsul fie bune, rele, numai sĕ fie! Dacă ne gândim că tóte întrunirile nóstre, tóte jalbele trimise vor fi de a surda şi noi vom fi stingheriţi şi în ce ne este mai preţios şi mai sânt — atunci nu ne va prinde mirarea, când murmurul de nemulţămire al poporului nostru va cresce mereu.

A cui stare e mai gravă în mijlocul acestor împregiurări, ca a preoţilor? Ei au chemarea de a altuì în popor sentimente nobile, de a-i câstiga prin scólă cultură intelectuală ér prin sânta biserică cultură de inimă, a cărei lipsă se simte atât de evident la alte popóre Preotul are sĕ desvólte în prima linie facultăţile înăscute românului, pentru cari îl pismuesc streinii, frumósă, dar grea chemare are un preot! Postulatele impuse sunt atât de grele şi multe, încât nu le pot înţelege politicii inţelepţi, vêslaşi, ce nu cunosc marea, şi totuşi se încércă a şi căuta norocul pe ea.

Şi totuşi sunt preoţii, cari îndură cele mai multe neplăceri, cele mai multe imputări. Din partea magiarilor li sĕ imputá, că sunt agitatori, că revóltă poporul cel bun şi pacinic, sĕ timbréză de ómeni rĕi şi zavistioşi. . . asta însĕ nu ne prea dóre, căci suntem deprinşi a nu fi recunoscuţi din partea lor ca ómeni activi. Dar, când ómeni de un sânge cu noi susţin ca regulă, că „preoţii rêvnesc unii la viaţa comodă, alţii la acuirarea de averi alţii sĕ îndestulesc ca sĕ remână ce au fost înainte cu ḑeci de ani“ — când vedem astfel de imputări grave şi la tot casul nemeritate făcute la adresa preoţilor, trebue sĕ ne întristăm şi sĕ ne luăm noi pe noi în apărare.

Cea mai dificilă şi cea mai reu remunerată carieră e a nóstră — noi trebue sĕ fim şi economi ca sĕ putem esista, căci statul nu ne plătesce, consistoriul nu póte — ér poporul nu are mijlóce. Noi preoţii suntem economi pentru de a ne asigura esistinţa, şi nu pentru de a acuira averi. Preoţii avuţi — ajunşi la avere prin oficiul de preot sunt corbi albi pe la noi şi chiar şi acesti preoţi nu-şi negligă datorinţele faţă de scólă şi de biserică dovadă, că în ḑilele trecute preoţii avuţi şi neavuţi alergau la adunări în fruntea poporului, ca sĕ-şi manifeste displăcerea faţă cu reformele bisericesci. Dacă se imputá, că preotul e „comod şi nu voiesce a se strica cu poporul“, trebue se afirm, că imputarea acésta érăşi e făcută fără luarea în considerare a posiţiei lui grele, când în comună sunt şi români de altă confesiune. Un preot nu póte fi conscienţios şi sever din samă afară faţă de poporenii sei întru ducerea în deplinire a înaltelor ordonaţiuni, fără de a simţi blăstĕmul desbinărei confesionale. Dacă va fi strict, şi va perde poporenii, i se va imputa póte indiferentismul religionar şi la tot casul nu va fi un păstor consciu de chemarea sa.

Noi — organele subalterne — ne vom face datorinţa aşa cum ne ţinem datori a o face, mai întâi ca români, apoi ca fii ai bisericei, credem însĕ totodată că în cestiunea salarisărei învĕţătorilor esmiterea unui comisar, fie acesta inspector scolar suprem, fie asesor consistorial, e de o necesitate absolută.

In numele multor preoţi:

Ch.—

Din viéţa nóstră constituţională bisericéscă.

Raportul administrat. protopresb. al tractului Alba-Iulia, Nicolau Ivan, la sinodul protopresbiteral, — ţinut în 25 Februariu a. c.

(Urmare).

Case parochiale.

In întreg tractul protopresbiteral sunt numai 13 şi anume în Alba Iulia oraş, Gârbova, Magina, Cricău, Geoagiu, Hepria, Cârna, Pâclişa, Tibru, Mesentea, Ighiu, care de presente e închiriată în folosul bisericei, şi în Ighiel şi Ţelna, cari din erόre sau dór din prea mare lacomie sunt întabulate pe numele ereḑilor reposatului protopresbiter Raţiu. Spre a veni bisericile în posesiunea caselor parochiale a cerut ca pe calea procesului sĕ fie restituite în drepturile avute, şi Ven. consistoriu a-şi încuviinţat cererea. Casele amintite afară de cea din Alba-Iulia oraş, Ighiu şi Gârbova sunt preste tot slăbuţe şi necorespunḑĕtóre pentru locuinţa preoţilor şi ar fi de dorit, ca şi acestea sĕ se renoveze şi adopteze ca sĕ corĕspundă pentru locuinţa preoţilor, — ér în celealalte comune ar trebui nisuit ca sĕ se înfiinţeze un fond cât de micuţ, care sĕ servéscă de basă la o eventuală necesitate. Acum aprópe toţi parochii locuesc în case proprii, dar trecênd unul şi altul din viaţă şi venind parochi din alte comune aceia nu vor avé unde sĕ-şi plece capul.

Singur împregiurarea acésta va îngreuna mult, ca sĕ se ocupe postul de paroch prin un bărbat cualificat şi aşa de sine urméză necesitatea, că poporul sĕ se lipéscă de un om cu mai putină cualificaţiune din comună nefiind în stare a edifica o casă aşa preste nópte, ér ómeni cualficaţi de sigur nu se vor prea îmbulḑi la o parochie în care sĕ nu aibă nici locuinţă, fiind şi altcum dotaţiunea parochiilor nesuficiente de a mulţămi, trebuinţele cele mai moderate.

Pădurile bisericilor.

In anul trecut s'a vêndut la licitaţie publică pădurea bisericei din Gârbova cu suma de 750 fl. şi banii sunt depuşi la V. consistoriu archidiecesan până la edificarea bisericei, ér licitaţia din Craiva, în care s'a vêndut pădurea cu un preţ necorespunḑĕtor nu s'a aprobat din partea ven. consistoriu şi a rĕmas ca în anul acesta sĕ se escrie licitaţie nóuă

Asemenea s'a conces pentru 1893 ca sĕ se taie pădurea bisericei din Meteşiu şi sunt rugările înaintate dela Tibru, Cricău, Teuţiu şi Găureni, cari probabil sĕ vor încuviinţa.

Am luat disposiţii, ca pădurea bisericei din Ţelna, care prin strâmbătate au trecut pe numele scólei comunale sĕ se restitue bisericei, asemenea va trebui sĕ se facă în multe locuri regulări cu privire la catastru, cartea funduară, plan de esploatare, ce într'un an de ḑile nu puteam sĕ fac.

La pertractarea pentru segregarea din Cetea am dobândit ca pădurile din Cetea sĕ nu vie sub segregare şi totuşi biserica şi scóla sĕ-şi capete părţile ecuivalente. Pentru Ighiu s'a realisat 4 jugere pentru biserică şi 2 jugere pentru învĕţătoriul nostru. Vom căuta, ca pretutindenea unde sĕ fac segregări sĕ validităm dreptul bisericei mai cu sémă ca Ven. consistoriu m'a denumit pentru tóte comunele de representante. Cât pentru pădurile comune în tractul Lupşei în decursul anului s'au iniţiat pertractări la faţa locului ca sĕ se separeze pentru de a dispune fie-care după plac de avutul sĕu.

Comasarea decurge în Mesentea. La pertractarea în faţa locului, locurile bisericei s'au clasificat drept porţiune canonică, care nu va fi micşorată nici în cuantitate nici în calitate şi garanţa cea mai bună o avem atât în simţul de dreptate al judecĕtoriului, cât şi în al domnului de pământ, care fiind un bărbat al bisericei nóstre, cu ori-ce preţ va căuta ca sĕ fie scutită de desastre.

In Geoagiul de sus asemenea curge comasarea şi fiind că o parte a averei bisericei nu este indusă corect pe numele bisericei, va trebui ca sĕ caut şi acolo regularea averei, deşi parochul prea slabă mână de ajutoriu 'mi póte da, ba nici cu deslușiri nu-mi póte servì, fiind om de lumea veche şi rĕmas în ale administraţiei cu desĕvêrşire.

(Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Din veste din poveste sĕ spune, că odinióră, în vremile de de mult, când prin ţara nóstră trăiau uriaşi, Rĕtezatul a fost cu vêrf, ca celelalte piscuri. Sĕ spune apoi, că un uriaş, care locuia în ţinutul acesta, trăind în duşmănie cu alţi uriaşi, vecini de-ai sĕi, a aruncat odată cu mănie un plug de fer după unul din ei şi ferul lovindu-sĕ de munte, i-a rĕtezat vêrful.

Aşa a devenit Rĕtezatul cu vêrful ciuntat, cum îl vedem aḑi.

Dacă ne urcăm pe acest vêrf, care este de 2477 m. de înalt şi este însemnat de către inginerii militari cu o grămadă (piramidă) de petri, vom avea o privire largă şi frumósă, cu deosebire dacă va fi vremea senină. Spre resărit şi apus, precum şi spre méḑăḑi vom zări piscurile munţilor Paring, Cerna şi Vulcan, văile adânci ale Jiiurilor şi a rîului Lăpuşnic, apoi o mulţime nenumĕrată de văi laterale şi afundături, printre cóstele păduróse şi stâncile pleşuve ale acestor munţi; spre méḑănópte vom cuprinde cu o singură privire Valea Haţegului, cu mulţimea de sate, cu apele ei, ca neşte căi argintii, cu verḑura sămĕnăturilor, rădiurilor şi pometurilor de pe suprafaţa ei. Iar mai spre méḑănópte privirea ne pătrunde în valea Streiului şi a Mureşului şi sĕ opresce de ramurile de preste Mureş ale Munţilor-Apuseni, cari sĕ desemnéză plăcut în zarea albăstrie a depărtării.

Asemenea priviri frumóse mai avem şi de pe alte piscuri. Astfel la pólele munţilor, la Suseni, care este un prediu (cătun) al comunei Riu de Móră, sĕ află o stâncă (un colţ), de pe vêrful căreia ne putem bucura iarăşi de una din cele mai frumóse privelişti asupra Vălei Haţegului.

Stânca este încununată cu o frumósă ruină de cetate, cetatea Colţului, „care, după cum ḑice un scriitor, privesce în jos dintre verdéţa pădurii, ca un monument de mormênt al vremilor trecute“. Cetăţuia a fost a familiei Kendefi, care este de origine română şi s'a numit odinióră Cândea.

In cărţile bĕtrâne nu sĕ află însemnat, că între zidurile acestei cetăţui s'ar fi petrecut cândva lupte şi fapte vitejesci, dar vorba din bĕtrâni scie sĕ ne spuie o frumósă poveste despre o întêmplare de aici.

Odinióră, așa sĕ spune, stăpâna cetățuiei Colțului era Iléna Cândea, o fată fecióră, frumósă ca ḑinele din povești. Erau atunci vremuri grele; asupra strămoșilor noștri năpădiseră cete sĕlbatice de Tătari. Românii s'au luptat cu ei vitejesce și i-au alungat din hotarele lor, dar vai, mulți dintre ei au căḑut prinși și au fost duși în robie. Intre aceștia a fost și iubitul Ilenei. El a fost prins în focul luptei și răpit de Tătari și nimenea nu scia, că unde sĕ află. Iléna, care se topia de dorul lui, ședea adese-ori pe zidul cetății și privia, privia înduioșată în depărtare, dóră-'l va zărì venind acasă. Odată șeḑênd ea astfel pe zid și privind la cele văi, cari îi păreau pustii și cernite de jale, o cuprinse un somn ușor și adormì. Și ce sĕ veḑi! In somn ii s'a arĕtat iubitul și 'i-a spus, că atunci va scăpa din robie, când ea va aduna atâta aur, cât sĕ ajungă până acolo, unde e ținut el prins.

Iléna nu scia, cum sĕ înțelégă visul și nici nu prea credea în el. Dar iubitul ei ii s'a arĕtat și a dóua și a treia óră în vis. Acum Iléna sĕ hotărì sĕ lucre, sĕ lucre mult, ḑiua și nóptea, ca sĕ câștige aurul trebuincios.

Și s'a apucat Iléna de tors și torcea, torcea cu mare sîrguință, ḑiua și nóptea. Și din ce ii sĕ sporia tortul, dintr'aia se simția îndemnată mai mult la lucru. Odată într'o nópte 'nstelată, luminată de raḑele aurii ale lunii, ea șeḑênd în foișorul cetății atârnat pe marginea stâncii, tórse mult, până ce trecù de meḑul nopții. Și ce sĕ vaḑă? Tortul, ce 'l-a tors după meḑ de nópte era din fire de aur și dacă torcea ori când după meḑul nopții, sĕ alegea tot fire de aur. Așa torcea ea nópte de nópte când odată, înspre cântători, cine-'i prinde fusul, ce sfârăia în josul foișorului? Era iubitul Ilenei, care în momentul când firele de aur au fost atât de lungi, cât sé ajungă până la locul, unde era el prins, i-au pocnit lanțurile de pe trup și el a putut sĕ alerge acasă, în brațele iubitóre ale Ilenei.*)

---

*) Veḑi: Kövári Tört. reg. vol I.

Biblografic.

In tipografia și fonderia de litere Toma Basilescu din Bucuresci, a apărut: *Congresul geografic dela Stuttgart* (4—10 Aprile st. n. 1893). Dare de samă de George Ioan Lahovary, secretar general al societății geografice române.

Posta redacțiunei.

X. Y. în Z. Nu se póte publica. Rĕfuiți-Vĕ cum puteți cu respectivul ḑiar.

Dlui *N. M. în Cl.* „Țara nóstră", sĕ reproduce precum presupuneți, în volum separat. Red.

Loterie.

Sâmbătă, în 3 Iuniu n. 1893.

Viena:	88	12	38	50	47
Timișóra:	28	44	53	10	40

Bursa de Viena și Pesta.

Din 31 Maiu n. 1893.

	Viena	B.-Pesta
Galbeni împĕrătesci	5.82	5.82
Napoleon-d'ori	9 82	9.78
Bonuri rurale ung.	96.—	96.50
„ „ croate-slavone	—.—	97.50
Imprumut cu premiu ung.	—.—	148.—

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	8.57	11.19	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
2.12	5.53	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.28	Ghiriș	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—	Vințul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.09	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.12	—	—	3.03	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	9.59	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	10.51	Sighișóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.13	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de persóne	—	8.43	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.17		Tren accelerat	9.18	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.05	2.09	sos. Brașov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	-	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Șeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneș	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Șelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veștem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Șebeșul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtișóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viștea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beșimbav	4.17	4.54	--	--	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriș — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriș		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighișóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighișóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
-	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—						
—	—	4.30	2.34	5.46	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos. Teiuș pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5 46	8.50	—	3.10		Brașov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	-		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepși-S.-Georgiu	7.02	12 10	-		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oșorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	---	—
6.48	12.41	—	—	--	Țaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Arad — Timișóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timișóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3!	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Hațeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Petroșeni		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.15

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 56. Sibiiu, Joi, 27 Maiu (8 Iuniu) 1893. Anul XIL

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Beldiman Nr. II. érăşi sĕ produce.

Ceea-ce „Adevĕrul“ din Bucuresci este pentru dinastia României, aceea este „Adevĕrul“ de aici — „Tribuna“ pentru metropolitul nostru.

Nu este moment în viéţa regelui Carol, nu este faptă, fie cât de gloriósă săvîrşită prin El şi sub auspiciile Lui, ca sĕ nu o denatureze şi suspicioneze „Adevĕrul“ lui Beldiman Nr. I. Nu este ḑi, în care acel organ sĕ nu defaimeze şi sĕ nu calumnieze pe Domnitoriul României şi de când are clironom şi pe clironomul seu. Chiar şi ḑiua iubilară pentru proclamarea independenţei şi regatului României, o ḑi de mândrie naţională pentru toţi românii o numesce „Adevĕrul“ „ḑi de doliu“ şi în aceeaş ḑi când tótă suflarea românéscă iubiléză, el apare în doliu, plin de înfamii la adresa dinastiei, pentru-că ea este în necs cu întrarea lui Carol în România şi cu încoronarea lui.

Tot aşa procede „Tribuna“ cu metropolitul nostru.

Fie ori ce moment măreţ în viéţa Lui, fie ori ce festivitate mare naţională, la care au sĕ participe şi fii sufletesci ai Lui, „Tribuna“ nu lipsesce de la locul seu, Beldiman Nr. II trebue sĕ învenineze inimile cetitorilor sei, se întunece minţile lor şi sĕ calumnieze şi suspicioneze pe metropolitul nostru în modul cel mai infam, pentru-că asta este chemarea ei, pentru asta s'a înfiinţat şi numai cu astă ţinută i-a succes şi până acum a pescuí în tulbure şi *a-şi asigura esistenţa*, acolo unde ómenii numai din „Tribuna“ îşi trag informaţiuni despre raporturile nóstre şi pe acésta cale bătută ţine că-şi va asigura viéţa şi în viitoriu.

„Adevĕrul“ ignorat de Acela, pe care ḑi de ḑi îl înjură şi calumniéză, se vinde pe stradele oraşelor României, este cetit de aceia, cari sunt curioşi de lucruri sensaţionale, apoi dat la o parte fără nici un efect, pentru-că veninul lui nu străbate până la popor; numai cu armata şi-a dat de cap, carea după ce n'a obţinut satisfacţia cerută în sĕptĕmâna trecută şi-a luat ea satisfacţie dela d-nul Beldiman Nr. I şi soţii, — „Tribuna“ însĕ érăşi desconsiderată de Acela, pe carele sistematic îl înjură şi calumniéză, numĕră în rêndurile sale, între intemeietorii sei chiar fii sufletesci de ai Capului bisericei nóstre, pe toţi malcontenţii vechi dela alegeri de metropoliţi, cari érăşi îşi au rudele şi clienţii lor între conducĕtorii naturali ai poporului şi prin aceea nisuiesc a străbate la popor întru a-l învenina în simţemintele sale religióse si naţionale şi prin asta a distruge disciplina în biserică, mai are între cetitorii sei pe greco-catolicii, cari numai „Tribuna“ o cetesc, mai are pe agenţii sei prin România, cari numai înegrind pe metropolitul nostru în opiniunea publică de acolo, îşi pot face trebşórele şi pot face şi trebşórele „Tribunei“ în aceea ţéră binecuvêntată şi însufleţită pentru causele naţionale române; şi fiind că „Tribuna“ nu publică aceea, ce denaturéză şi critică, aceştia ca români îşi forméză judecata numai din calomniile necontrolate ale ei şi cu acésta procedură infernală seduce opiniunea publică în parte, şi dincóce şi dincolo de munţi, relativ la persóna Capului bisericei nóstre.

Cea mai recentă infamie a „Tribunei“ este articolul de fond din Nr. 114, de eri, întitulat *„O nóuă faptă a lui Iuda“*.

Şi cine este acest Iuda?

Este Inaltpreasânţia Sa metrolitul nostru Miron.

Şi care este fapta lui de trădare naţională?

Este cuvêntarea Lui rostită în cestiunea „urcărei salarielor învĕţătoresci“ în şedinţa din 29 Maiu n. a casei magnaţilor din Ungaria.

Cetitorii nostri cunosc aceea cuvêntare escelentă şi energică întru apĕrarea causelor nóstre bisericesci şi naţionale, publicată în Nr. 53 al ḑiarului nostru.

Intrégă presa română afară de organul lui Beldiman Nr. II a salutat cu satisfacţie acel pas resolut şi românesc al Capului bisericei nóstre, — din contră întréga presă magiară şi magiaronă a atacat în modul cel mai vehement pe metropolitul nostru pentru ţinuta Sa bărbătéscă şi românéscă în corpul legislativ al ţĕrei, l'a infierat de agitator şi provócă pe guvern, sĕ ia mĕsuri aspre faţă de El.

Numai „Tribuna“ n'a putut consuma cu mulţămire acest act naţional al Capului bisericei nóstre naţionale.

Ea deja în Nr. seu 110 din 1 Iuniu n. când cuvêntarea metropolitului nostru era publicată întrégă în ḑiarele din Budapesta, sub titlul *„Metropolitul Miron despre mişcarea naţionalităţilor în Ungaria“* a publicat din ea unele pasage mutilate după gustul ei şi comentate în mod maliţios.

Pasagele, dincare şi-a făurit „Tribuna“ cea mai nóuă armă de tradare naţională contra metropolitului nostru sunt următórele:

„Dar apoi pentru ce sunt nepatriotice naţionalităţile nemagiare din ţéra acésta? Dóră pentru că o parte neînsemnată a inteligenţei naţionalităţilor, sub scutul instituţiunilor liberale ale statului scrie articoli vehemenţi în ḑiare, adeseori trecuţi preste margini, şi uneori arangiază şi demonstraţiuni politice, când vede periclitate interesele naţionalităţilor? Sau că dóră chiar şi numai pentru aceea sunt nepatriotice naţionalităţile, pentru-că ele nu doresc şi absolut nu vreau sĕ-şi lapede caracterul lor naţional, limba şi obiceiurile lor proprii, şi sĕ se contopéscă în rasa magiară, în cultura special magiară?

Cât pentru acésta atât înaltul guvern al statului, cât şi preste tot opiniunea publică ar puté sĕ fie cu mine dimpreună cu totul în curat; pentru-că ce privesce causa pimă, rĕul, dacă el în adevĕr esistă şi este periculos, se póte sana şi trebue sanat în alt modru, fără ca sĕ fie necesar a se mutila o instituţiune în acest lucru cu totul inocentă, adecă autonomia bisericilor, ér ce privesce cealaltă causă, după modestele mele vederi în contra aceleia absolut nu mai esistă nici un remediu, pentru-că la noi consciinţa naţională şi alipirea către propria sa naţionalitate a prins deja aşa de tari rĕdăcini, şi este întru atâta desvoltată în tóte clasele locuitorilor, încât aceea nici prin educaţiune, nici prin învĕţământ scolar, nici prin ori-ce violenţă nu se mai póte stîrpi.“

Deja alinea primă o reproduce defectuos, ér din alinea a dóua reproduce numai următórele:

„Ce privesce primul motiv se póte sana lucrul, dacă este periculos, prin alte mijlóce fără a vătĕma autonomia bisericilor“, între paranteze apoi îşi face obserbarea sa maliţiósă („bunăóră prin *temniţă*! Nota redacţiunii „Tribunei“) când tot cu atâta drept putea sĕ ḑică: „bună-óră prin mulţămirea justelor postulate naţionale“.

De atunci a reprodus cuvêntarea părintelui episcop Popea din Caransebeş şi pe a părintelui episcop Meţianu din Arad, ér pe când cetitorii sĕi cu tot dreptul puteau aştepta sĕ reproducă şi pe a mitropolitului Miron, asupra căreia îşi permisese deja o observare maliţiósă, vine în numĕrul de eri cu amintitul articol de fond, în care cu obrăznicie ne mai pomenită, minţind şi denunţând fără ruşine, afirmă, că metropolitul nostru „a avut anume misiunea a da din parte românéscă un testimoniu de justificare pentru procederea guvernului contra naţionalităţilor nemagiare şi în special contra românilor“.

Şi de unde scóte ea acest venin?

Din pasagele comunicate mai sus ale cuvêntării metropolitului, prin care *nu admite* ca naţionalităţile sĕ fie timbrate de *„nepatriotice“*, pentru că se folosesc de dreptul, ce li-l dă legea de presă şi usul de întruniri, şi între marginile acelora „o parte neînsem-

---

FOIŢA.

Gruia lui Novac.

Variantă, culésă în Ţara Oltului de *„Ioan“*.

II.

(Urmare).

Când în casă a întrat
Impĕratul a 'ntrebat
„Cei Aniţă birtăşiţă,
Că aḑi trei ani s'a'mplinit
Tu de când n'ai mai venit“!
„Inălţate, împĕrate
Mi se face nedreptate,
Póte dela Dumneḑeu
C'a picat în birtul meu
Un voinic ardelenesc
Cu clăbeţ săcelenesc
In vestminte românesci
Cu trei cai moldovenesci,
Bea de trei ḑile deplin
Şi beu trei buţi de vin
Şi o bute de vinars
Dintr'odată mi-o a tras,
Nici pe fund n'a mai rĕmas,
Şi mâncà o vacă grasă,
Dar n'a pus un ban pe masă.
Când de bani i-am pomenit
Preste faţă m a lovit.“
Impĕratul se mira
Par' de frică tremura,
Şi apoi puse 'ntrebare:
„D'apoi ce făptură are?
„Nu-i nici 'nalt şi nici nu-i gros,
Cum e omul mai frumos,
Dar e voinic şi osos
Cum te prinde, cum pici jos,
E cam negru roşcoban
Cugeţi că-i un căpitan,
Şi sĕ uită pe sub gene
Lumea de el cum se teme,
De trei pălmi e lat la frunte
Şi nu prea vorbesce multe,
Pe din sus de gurişóră
Are mândră mustăcióră,
Şi din şele în călcâie
Tot în călţuni de anglie“.
Tu Aniţo birtăşiţă,
Eu de aici nu te-oi lăsa
Până tu nu-mi vei jura,
Că nu-i spune, că-s acasă
Că mănia maţe varsă,
Că acela-i mare drac
El e Gruia lui Novac,
Corbii de l'ar fi mâncat
Că nimica n'a lucrat,
Numai ţéra a prădat,
Dute-acasă şi-i dă vin
Pune-i vasul cum stă plin,
Dă-i tu tot ce va pofti
Şi de bani nu-i pomeni,
Că eu tóte le-oi plăti,
Şi de îl poţi îmbĕta
Turcii sĕ-l pótă lega
Frumos dar vei căpĕta.“

III.

Birtăşiţa când eşa
Drept spre casă se ducea,
Şi în birt când se băga
Gruia'ndată o 'ntreba
Unde-ai fost mâţă bĕtrână?
In vecini după lumină.
Caut că esti de legea mea
Dór nu sci ce-a fi a ta?
Şeḑi acasă nu umbla
Şi-adămi vin nu te'mbia,
Ana vin îi aducea
Voie bună îi făcea
Dar el bea vin pipărat
Şi curând picà de beat,
Şi pe jos s'a trăvălit
Şi ca mort a adormit,
Turcii când au auḑit,
Că Gruia a adormit,
Ca şi turma sĕ strîngea
Cât p'afară nu 'ncăpea
Dar cei ce'n l'untru întrau
Stau şi numai se uitau
Că zeu ei nu cuteza
De Gruiţa a s'apuca,
Când venì un turc bĕtrân
Cu bărbia de păgân,
Cătră toţi el se 'ntorcea
Şi'n mănie le ḑicea:
Turcilor nebunilor,
Sĕrăcia-i vorbă multă
Haina lungă, minte scurtă,
Da ce staţi de cugetaţi
Da ce staţi de nu-l legaţi
Nu-i destept dar nu-i nici beat
Cum e mai bun de legat.
Turcii-atunci sĕ apucară
Şi pe Gruia mi-l legară
Cu o fune de mĕtasă
Impletită'n trei şi şasă
Ca şi mâna'n cot de grósă
Şi c'o fune de fuior
Ca fluerul la picior.
Când cu funile'l lega
Gruia mi se destepta
Sĕ'ntindea şi mai căsca
Funile se despica
Numai ceea de mătase
Tótă'ntrégă mai rĕmase,
Căci aşa l'a blăstĕmat
Tata lui cel supĕrat,

nată a inteligenței naționalităților scrie articoli vehemenți în diare, adeseori trecuți peste margini, și uneori, când vede periclitate interesele naționalităților, arangiéză și demonstrațiuni politice" pentru că acest rěu, „dacă el în adevěr esistă și este periculos, se póte sana și *trebue sanat* în *alt modru*" fără ca sě se atace autonomia bisericei.

Ei bine! care om cu inimă curată și fără patimă póte afla în aceste cuvinte o denunciare a comitetului partidului național? o justificare pentru procederea guvernului contra românilor?

Nime altul de cât îngâmfatul și pătimașul Beldiman Nr II și mamelucii sei!

Fost a măcar un jurnal magiar, carele sě fi înterpretat acele pasage în sensul tendențios și pěcătos al „Tribunei"?

Nici unul!

Metropolitul pretinde ca rěul „dacă el într'adevěr esistă" sě se saneze în „alt modru".

Ce o îndémnă pe „Tribuna" ca din vorbele metropolitului, carele justifică chiar și estravaganțele jurnalistice și demonstrațiunile politice prin aceea, că le derivă din „periclitarea intereselor naționalităților", sě scótă intențiunea oratorului de a înfunda în temniță pe diariști și pe membrii comitetului național?

Ce o îndreptățesce, ca sub espresiunea „alt modru" sě înțelégă „temnița", pe când chiar ministrul actual de interne a declarat în fața lumii, că un bărbat de stat nu trebuie sě vadă numai pe cei ce afirmă ceva, ci mai ales ceea ce se afirmă și că chiar și în memorandul comitetului național sunt postulate fundate, cari trebuie sanate pe cale legislatorică?

Nimic alta decât numai inima cea négră și nemărginita patimă de resbunare a autorului acelui articol!

Am trece preste marginile unui articol de diar, dacă am reflecta în special la tóte insultele, de cari băjbăie articolul din cestiune și am cădé în pěcatul „Tribunei", dacă chiar în aceste momente de persecuțiune potențată am întrerupe reserva, ce în interesul causei române ne-o am impus, până când va sosi momentul refuirei celor ce au creat situațiunea actuală; nu putem retăcé însě apelul, cu care își încoronéză autorul espectorațiunile sale, carele se vede a fi menit, ca cei sěraci cu duchul din cetitorii „Tribunei" sě-i secundeze în modul înaugurat de ea. mai ales, când se apropie un period nou de abonament, cum este 1 Iuliu a fie-cărui an.

„Mărturisim — dice — că simțim slăbiciunea penei nóstre, pentru a infera după cuviință acest rol miserabil, ce a fost condamnat sě jóce un archiereu român. Ne adresăm către întreg némul românesc (Vedi așa!) către cărturari și necărturari, către tineri și bětrâni și îi întrebăm: Mai esistă în istoria desvoltărei nóstre culturale părechea acestui fapt?"

Ér noi întrebăm pe toți românii cinstiți, serioși și nepreocupați: Mai esistat-a, de când au românii din Transilvania jurnalistică, un articol mai nejust, mai impertinent și mai de rea credință, decât articolul din cestiune al „Tribunei"?

Este lucru românesc a insulta și a suspiciona înaintea credincioșilor și conaționalilor sei fără nici un temeiu pe Capul unei biserici naționale române, chiar atunci, când El cu cel mai curat zel își împlinesce datoria de episcop și de român?

Servesce „Tribuna" interesele națiunei, interesele partidului chiar, al cărui organ pretinde a fi, aruncând chiar în momentele, când conducětorii acelui partid sunt tîrîți înaintea judecății tăciunele urei și discordiei între români?

Până când publicul român, care ține la demnitatea sa va suferi ca nesce pigmei pěcătoși sě-l pórte de nas nepedepsiți?

Proiectul pentru salarisarea învěțătorilor în casa magnaților.

Vorbirea Preasânției Sale D lui episcop Nicolau Popea, ținută în casa magnaților, la 29 Maiu a. c.

Ecselentisime dle president, ilustri magnați! Mărturisesc, că cu greu m'am hotărît a lua cuvêntul, căci o pot sci înainte, că cuvintele mele, ori cât de departe și fondate ar fi, nu vor fi luate în considerare, după cum nici alte sute și mii de cuvinte ale nóstre nu au fost luate în considerare în fața curentului, care se vede că domnesce în patria nóstră. Și dacă totuși, ca unul care nu am fericirea de a sci perfect limba magiară, î'mi i-au voie de a rosti la acest obiect câteva cuvinte, o fac pentru aceea, pentru-că nu se póte, convingerea și datorința nu'mi permit, sě tac atunci, când věd, că un nou atac se pregătesce contra drepturilor nóstre înscrise în lege, contra autonomiei bisericei nóstre gr. or. și în general contra desvoltărei nóste culturale. Insě, ilustri magnați, o fac și pentru aceea, că nu cumva sě se dică, că nu ne aducem gravaminele înaintea locurilor competente. Le aducem ilustri magnați, și totdeuna le-am adus înaintea locurilor competente, când a fost trebuință, însě cu regret am esperiat, că, precum am dis, din causa curentului amintit, domnitor în patria nóstră, acele nici când, dar nici când n'au fost luate în considerare.

Așa se vede, ilustri magnați, că la noi legile, care sunt mai drepte față cu naționalitățile nemagiare și confesiunile acestora, numai de aceea se votéză, pentru-ca sau sě nu se aplice deloc, sau sě devină cu desăvîrșire ilusorii, luânduli-se ori ce valóre prin legi ulterióre.

Dovadă despre acésta este cunoscuta lege a naționalităților, care hotărît pentru aceea s'a făcut, pentru ca sě nu fie aplicată, pentru-ca se fie pusă ad acta deja dela votarea ei.

Altă dovadă ne dă autonomia bisericii nóstre gr. ort. române, sancționată și inarticulată în tótă forma, prin care se recunóște acestei bisesici dreptul de a-și regula singură, liberă și independentă tóte afacerile scolare.

Dar ilustri magnați, § 38 al legii scolare dela 1868 încă recunósce dreptul confesiunilor și le dă libertatea dc a-și înființa și susținea scólele proprii, de a-și alege și aplica învěțătorii, de a hotărî lefile acestora și planurile de învěțământ și de a esercia dreptul și autoritatea disciplinară asupra învěțătorilor sei.

Dar ce folos, ilustri magnați, căci confesiunile au fost știrbite treptat în tóte aceste drepturi ale lor, garantate în lege, prin legi și ordonanțe ulterióre, astfel tot mai mult și în mod mai simțitor fiind restrânsă autonomia scolară a confesiunilor.

Și pe când credeam, ilustri magnați, că acest amestec al statului în trebile scolare a ajuns la culme, étă ne întâlnim cu acest proiect de lege, care dacă va fi primit, în adevěr aprópe cu desěvêrșire ar șterge cel din urmă rest de autonomie scolară a bisericii nóstre gr. ort. române. Da, ilustri magnați, prin el s'arșterge în realitate deodată cu autonomia și legea scolară dela 1868. Căci după acest proiect de lege, contrar legii amintite, confesiunilor li se octroéză salarul minimal și cuincueniul, cu care trebue sě-și plătéscă învěțătorii, ér dacă confesiunile nu pot scóte acéstă sumă minimală, își perd în privința învěțământului confesional tot dreptul garantat prin lege, așa că biserica nu va mai fi nici mai mult nici mai puțin, de cât unfor inchisițional și un oficiu esecutiv alstatului. Dar nici atâta, ilustri magnați, căci prin modificările înăspritóre făcute în casa deputaților, statul sub pretecstul „direcției contrare statului" este îndreptățit a desființa când voesce ori ce scólă confesională.

Insě, ilustri magnați, pentru-ce óre acéstă inechitabilitate față cu confesiunile și autoritățile lor? Pentru-ce ni se dă nóuě cu o mână, ér cu ceealaltă ni-se ia ce n'i s'a dat? Óre modificarea acésta a legilor, spre paguba evidentă a confesiunilor cum se póte esplica într'un stat de drept organisat cum este Ungaria? Óre diferitele confesiuni, și în special credincioșii bisericei nóstre gr. or. române nu sunt o parte a fiilor patriei nóstre? Nu'și sacrițică și ei sângele și averea pentru susținerea și apěrarea patriei nóstre comune?

Imi iau voie, ilustri magnați, a pune aceste întrebări, cu atât mai vêrtos, că motivele proiectului de lege, după a mea părere sunt cu desăvêrșire nefondate și tocmai în contrazicere cu rěspunsul la întrebările mele. Nefondate, ilustri magnați, pentru-că dacă eu sěvîrșesc același lucru bun cu mai puțină cheltuélă decât altul, apoi cine me póte sili după drept, ca se cheltuiesc și eu atâta cât a cheltuit altul? Sau ilustri magnați, dacă diecesa nóstră de Caransebeș ar intreține învățători buni și cu desăvîrșire corespundětori pentru plată mai mică de 300 fl. anual, apoi cu ce drept ar putea-o sili statul sě le dee plată mai mare că ceea amintită? Ce scop ar avé asemenea silă? Eu așa cred, că nu suma, ci resultatul bun al învěțămêntului ar trebui luat în considerare, căci acésta hotăresce valórea internă a instrucțiunei peste tot.

Și sě nu creadă nimenea, ilustri magnați, că confesiunile n'ar fi pentru îmbunătățirea lefilor învěțătoresci, din contră, asigurarea sorții învěțătorilor nimenea nu o doresce mai mult ca ele, dovadă scólele și lefile profesorilor lor, care vědênd cu ochii cresc și se sporesc, dar numai pe încetul și pe rênd, conform împregiurărilor și stării materiale, în care se găsesc. Da, ilustri magnați, sunt considerabile jertfele aduse de confesiuni pentru instrucție, în ciuda celorlalte greutăți, care trebue se le pórte în tóte privințele, după cum a recunoscut chiar Éscelenția Sa dl ministru de culte și instrucțiune publică în casa deputaților.

Dar așa mi se pare, ilustri magnați, ca aicia altius petenda est ratio. Nu atâta instrucția sau îmbunătățirea salariilor învěțătoresci, ci altceva este la mijloc, anumit curentul acela, despre care am avut fericirea sě amintesc la începutul discursului meu, și care, judecând după tóte presemnele, nu póte fi altul, decât asimilarea sau magiarisarea naționalităților nemagiare din patrie.

Este grea problemă acésta, ilustri magnați, care cu greu se va realisa în luminatul secol al 19-lea, când popórele au ajuns la conscienţă națională. Resultatul va fi acela că din nou se vor turbura sentimentele publice, se va provoca ură și dușmănie între diferitele popóre ale acestei frumóse patrii, în locul păcii și al iubirii creștinesci, de care atâta trebuință avem.

Vě stă în putere, ilustri magnați, sě ridicați la valóre de lege acest proiect, dar' vě rog, binevoiți a lua în considerare consecuențele triste, care vor urma, bine sciind, că în acéstă țéră sunt și alte popóre, care voesc și au dreptul sě trăéscă cu limba, caracterul și cultura lor proprie.

Insuși stul Stefan, ilustri magnați, primul rege și întemeiătorul acestui regat a dis, regnum unius linquae imbecile et fragile est. Dovadă acésta, ilustri magnați, că și atunci au locuit diferite popóre în patria nóstră, dar' acel rege înțelept nu le-a supěrat, ci le-a cinstit și le-a prețuit limba, pentru-că bine a sciut în ce consistă puterea unui stat. Lucru natural, că nu popórele s'au născut pentru stat, ci statul este înființat pentru popóre.

Binevoiți, ilustri magnați, a lua și acea în considerare, că astfel de tendențe stau în contradicere vědită cu legile sancționate în vigóre care legi „câtă vreme sunt în vigóre, trebue observate cu sfințenie", dupăcum a dis odată înțeleptul patriei Francisc Deák.

Binevoiți mai departe, ilustri magnați, a vě aduce aminte și a lua în considerare acele promisiuni și asigurări sěrbătoresci, care li-au dat în diferitele epoce naționalităților cei mai eminenți bărbați de stat ai Ungariei, ba chiar și casa deputaților, atunci când și concetățenii nostri magiari se simțiau jigniți în drepturile lor politice și naționale.

In sfêrșit binevoiți a ve aduce aminte și de acel sfânt principiu liberal, care s'a proclamat sěrbătoresce în anul epocal 1848: libertate, egalitate și frățietate. Și în legătură cu acesta, nu uitați cuvintele s-tei scripturi: Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris!

Și în urma tuturor acestora eu așa aș cugeta, ilustri magnați, că nu ar fi echitabil, în secolul XIX., al luminilor, precum și milleniul, care se va serba, sě se termine prin desavuarea cuvintelor amintite ale primului rege sf. Stefan.

Acestea sunt, ilustri magnați, binevoitórele mele păreri și din inimă doresc, ne quid regnum detrimenti capiat.

Proiectul de lege nu-l pot primi de basă pentru discuțiunea specială.

Investitura metropolitului primat.

Ca completare a programului publicat în numěrul precedent dăm loc următórelor momente:

Majestratea Sa regele luând cârja a dat-o Inalt Prea Sânțitului metropolit primat, dicênd:

„Incredințez Inalt Prea Sânției Tale toiagul archiepăstoresc spre a Te învesti metropolit al Ungro-Vlachiei și Primat al României.

Apoi a rostit următórea cuvêntare:

„Inalt Prea Sânția Ta, fiind ridicat la cea mai înaltă tréptă a sântei biserice autocefale române, cu viuă mulțămire Ți-am înmânat, tocmai în diua Sânților Impěrați Constatin și Elena, când metropolia prăsnuesce hramul sěu, toiagul archiepiscopal ca sě oblăduesci cu dragoste și îngăduință turma ce Ți este încredințată.

„Inalt prea Sânția Ta ești al 3-lea metropolit al Ungro-Vlachiei și Primat al României, ales de marile adunări după legea organică, prin care s'a restabilit biserica pe temeliile canonice, păstrând și vechile datine ale țěrei.

„Sunt mândru că sub Domnia Mea s'a aședat statornic Episcopatul, s'a îmbunătățit, în sfârșit, starea clerului mirean, asigurându se tot-d'o dată și viitorul sěu.

„Măgulit poți fi Inalt Prea Sânția Ta, că glasul poporului și încrederea fraților Těi în Christos Te au desemnat a ocărmui, ca președinte al sinodului, trebile bisericesci. Acéstă mare și vrednică sarcină va mângăia pe Inalt Prea sânția Ta, că părăsesci acum frumósa Episcopie de Argeși, pe care ai păstorit-o 18 ani cu blândețe și

---

Că ce nu l'a ascultat.
Turcilor, boerilor
Deslegați-mě un pic
Căci mai am un lucru mic,
Sě bag mâna 'n bozunar
Sě scot pénă, călimar
Și sě scriu la tata carte,
Ca sě scie din departe
Că Gruița e 'nchisóre
Și adi mân'are sě móră.
Dară turcii se făceau
Cumcă ei nu-l pricepeau
Dar ei děu nu cutezau
Că de Gruia va scăpa
Nu-l mai pot ei căpěta,
Și pe Gruia, că l'au dus
Ca pe pașa tot pe sus,
Colo la țěrmurii mării
Unde-și bagă turcii robii,
Unde-i țépa împlântată
Și temnița ridicată,
  Apoi mi-l deslegau
  In féră mi-l băgau
  Tot în fiere
  Pănă'n șele,
  Tot în bente
  Pănă'n spete,
  Tot în lanț
  Pănă'n grumaz.

(Va urma.)

cuminţenie şi unde ai avut fericirea a târnosi cel mai falnic monument relegios, reînviat din cenuşă în tótă strălucirea sa.

„Te mai poţi mândri, Inalt Prea Sânte Părinte, de a fi urmaşul atâtor metropoliţi marinimoşi, cari au ridicat scaunul archiepiscopal al Ungro-Vlachiei prin evlavie şi eruditiune, dându'i un renume care a străbătut pe hotarele ţărei. Neuitat a rĕmas numele lui Antim, care în fericitele vremuri ale lui Constantin Basarab, a fost plin de grijă pentru sânta biserică şi care a încăldit pe fii sei sufletesci cu cuvêntare mişcătóre şi cu învĕţătură evangelică, rĕspândite de el însuş, în mai multe limbi în tot rĕsăritul. Didachiile sale sunt încă astădi pildă frumósă de cugetări adânci şi sfaturi duhovnicesci pentru ierarchi şi slujbaşi ai bisericei. Păstrăm o amintire recunoscătóre metropolitului Grigorie al II-lea. Tălmăcirea sub Vlădicia sa a celor 12 minee, cari se retipăresc astădi, au deschis drept credincioşilor un isvor bogat de mângăiere şi de înălţare de suflet. Episcopul Kesarie dela Râmnic dice de acest vrednic archiepiscop în precuvêntarea sa a mineelor: păstorul Ungro-Vlachiei pe care vécul de acum şi-l socotesce şi e de cinste şi patria se fălesce cu el ca o podóbă.

„Nu me îndoesc că vei păşi, I. P. Sânte Părinte pe urmele acestor însemnaţi metropoliţi, cari au desfăşurat atâta rîvnă şi osîrdie spre a întări credinţa în inima poporului.

„Suindu-Te acum pe scaunul metropolitan al Ungro-Vlachiei, I. P. S. Ta poţi fi sigur de tot spriginul Meu; din adêncul sufletului 'Ţi doresc mulţi ani de stăpânire şi ca Dumnedeu sĕ Te conducă şi sĕ Te lumineze în sânta Ta chiemare."

La acésta I. P. S. S. metropolitul a rĕspuns:

Sire,

„Primesc cu recunoscinţă şi respect din mânile Majestăţei Vóstre acest toiag păstoresc, cu care me voiu sili din tóte puterile mele a păstori biserica lui Dumnedeu şi credinciósa turmă din acéstă de Dumnedeu scutită eparchie, conducêndu-o, după voia Domnului, pe calea păcei evangelice şi a dragostei creştine.

Dumnedeu, care totdeauna pe cele neputincióse le vindecă şi pe cele ce lipsesc le împlinesce, me va ajuta şi pe mine smeritul cu darul sĕu cel sânt spre a fi la înălţimea chiămărei şi spre a puté lucra în via Sa pe calea mântuirei, pentru care scop El, cu puterea cea nemărginită, şi ţéra, mi-a încredinţat acéstă cârmă de păstorie cu aprobarea şi întărirea Majestăţei Vóstre.

Sire,

Cele desăvêrşite sub măréţa Domnie a Majestăţei Vóstre, pentru întărirea şi înălţarea bisericei, şi cari au isvorît din nesecata Majestăţei Vóstre evlavie şi dragoste pentru ale religiei şi ale ţĕrei, au înscris cu litere de aur în analele bisericei nóstre numele Majestăţei Vóstre.

De aceea am convingerea adêncă, că puternicul Vostru sprigin nu-mi va lipsi nici odată în smeritele mele nisuinţe de a lucra pentru ridicarea bisericei nóstre naţionale şi a rĕspunde astfel la aşteptările Mjaestăţei Vóstre şi ale ţĕrei.

Ve mulţămesc, Sire, pentru bunele cuvinte, pe cari Majestatea Vómi le-a rostit, şi voiu căuta, Sire, ca în tot timpul, sĕ îndeplinesc cu sânţenie şi respect înţelepte sfaturi ale Maj. Vóstre, pe care le voiu păstra ca pe cel mai scump odor.

Sĕ trăiţi Majestate!

Sĕ trăiéscă Majestatea Sa regina!

Sĕ trăiéscă Alteţele lor Regale principii moştenitori ai corónei!

Trăiéscă şi înfloréscă România!

Noutăţi.

Chirotoniri. Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a chirotonit întru presbiteri pe: Ioachim Ungur, cleric absol. pentru parochia Ruşor (tract. Haţeg); Petru Popovici, din Ţinţari cler. abs. pentru trebuinţele archidiecesei; Ioan Stêngu, cler. abs. pentru parochia Fărău (tract. Têrnavei); George Enescu, pentru Moeciul inf. (tractul Branului); Georgiu Itu pentru parochia Vale (tract. Selistei) şi pe Ioan Necşa cl. abs. ales capelan în Bungard (tract. Sibiiu).

* * *

In adunarea generală a „Reuniunei române de cântări din Sibiiu", ţinută Joi în 1 Iunie n. a. c. s'au ales funcţionarii şi membrii din comitet ai amintitei reuniuni pe 1893 precum urméză: president şi dirigent: George Dima, profesor sem.; secretariu: Mateiu Voileanu, ases. consist.; cassariu: Cornel Aiser, funcţ. de bancă; archivariu: Emil Borcia, funcţionariu la banca „Transilvania"; econom: Ilie Moga, învĕţătoriu la scóla de fetiţe. Membrii în comitet: Iulian Popescu, funcţ. de bancă: Ioan Poporiciu, diacon şi Victor Tordăşianu, oficial consistorial.

* * *

Comunicaţiunea de vară. Pe timpul de vară, din 1 Iunie n. până în 15 Septembre, comunică între Sibiiu şi Ocna-Sibiiului, afară de trenurile obicinuite, un tren micst, care plécă în fie-care di din Sibiiu la 3 óre 35 minute d. a. şi sosesce la Ocna, la halta (Wächterhaus) Nr. 19 la 4 óre şi 9 minute d. a., retour plécă dela haltă la 7 óre séra şi sosesce la Sibiiu la 7 óre 35 minute séra.

* * *

Dela Curtea română. Cetim în „Vestea" Vineri, 21 Maiu, diua s-ţilor împĕraţi Constantin şi Elena, fiind hramul s-tei metropolii, M. S. regele şi A. S. R. principele Ferdinand au mers la 10 óre diminéţa, ca sĕ asiste la liturgie.

M. S. şi A. S. regală au fost întimpinaţi de S. S. archiereul Timuş, vicariul sântei metropolii, încungiurat de tot clerul metropolitan, de membrii s-tului sinod, de d-nii ministri L. Catargiu, Olănescu, Take Ionescu, de dl N. Filipescu primariul capitalei precum şi de un numĕros public.

* * *

Distincţiune. Cu ocasiunea consacraţiei metropolitului primat, au fost înaintaţi în ordinele naţionale:

PP. SS. episcopii de Buzĕu, Rîmnic şi Huşi mari ofiţeri ai Stelei României P. S. episcop al Romanului comandor al aceluiaşi ordin.

* * *

Patru milióne de biblii. Societatea biblică britană şi esternă şi-a ţinut dilele aceste adunarea sa generală în Londra. Din raportul presentat adunării se vede, că societatea în ultimii 3 ani a mai tradus sânta scriptură pe alte 28 de limbi şi astfel ea e tradusă în 309 limbi. In anul trecut s'au vêndut 4,049,756 de esemplare, cu 60,541 mai multe, ca în anul trecut. Societatea capĕtă mereu daruri mari, ca sĕ pótă suporta spesele. Spurell, preot din Brigton, care a murit nu de mult, a lăsat societăţii 20 mii punţi sterlingi adecă 235,000 fl., iar pentru bibliile vêndute au întrat 99,833 pundi st., deşi ediţiile societăţii sunt fórte ieftine.

* * *

Congres de pompieri. In luna lui Iuniu se va deschide în Londra cel mai imposant congres de pompieri din câte au fost până acum. Vor fi represintate: Francia, Belgia, Rusia, Italia, Portuglia, Statele-Unite, Indiile şi Nóua-Zelandă.

* * *

Postal. Direcţiunea postală telegrafică din Cluş escrie concurs pentru ocuparea postului de magistru postal în Conţa (comit. Alba infer.) cu salariu de 330 fl., 45 fl. pauşal de cancelarie, 18 fl. pentru inmanuare; în Lupeni (comit. Huniedóra) cu salariu 150 fl.; 40 fl. pauşal de cancelarie şi 12 fl. pentru inmanuare.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român".

Rĕşinari, 22 Maiu, 1893.

Domnule redactor! Cu plăcere viu a înregistra un nou pas de progres în comuna nóstră, bogată de un timp încóce în evenimente de tot feliul, căci deşi sunt unele lucruri, cari ne disgustă şi ne amăresc, apoi ne despăgubesc abundant lucrurile cele bune, şi cari în butul celor ce nu le doresc şi nu le sciu apreţia, totuşi încolţesc, cresc, şi la timpul seu 'şi vor da şi ródă. Este vorba de meseriaşii nostrii, cari tredindu-se şi urmând şi ei esemplul altora şi au pus în gând a înfiinţa o reuniune, ca astfel cu puteri unite sĕ pótă lucra spre ajungerea ţintei, la cari alţii de un timp îndelungat se nisuesc a ajunge. După cum se întêmplă mai la tóte întreprinderile nóstre de feliul acesta, apoi şi meseriaşii nostri au făcut primul pas, arangiând o petrecere de vară a dóua di de Rusalii, în pădurea numită „Dumbrava mică" al cărei venit curat are sĕ fie basa fondului înfiinţândei reuniuni.

Deşi ceriul a dóua di de Rusalii era acoperit de nori ameninţători totuşi bravii nostri meseriaşi sub conducerea d-lui Ioan Isdrailă măestru mĕsar, înfruntând pericolul de a fi udaţi, au eşit la pădure. Incetul cu încetul s'a adunat şi publicul şi anume am vĕdut pre mulţi de aceia, cari unde este vorba de înaintare, grăbesc, încuragiază şi dau ajutorul posibil.

Petrecerea a durat în pădure până la órele 6, şi a fost şi bine cercetată. Vĕdêndu-se, că norii devin tot mai ameninţători, s'a hotărît în fine ca petrecerea sĕ se continue în edificiul scolar, care era pregătit pentru acésta. Aşa s'a şi urmat. Plóia torenţială, care se vĕrsa în şiróie nu i-au descuragiat pe participanţi, de a se aduna unul ca unul şi în edificiul scolar, unde în ordine esemplară s'a continuat petrecerea până la órele 2 din nópte.

Inainte de a ne depărta preotul nostru Iosif Goga, pe carele ne-am dedat a-l vedé totdéuna între noi, în termini aleşi a vorbit publicului adunat despre însemnătatea reununilor, încuragiând pe meseriaşi la muncă neobosită, şi punêndu le la inimă realisarea cât mai grabnică a acestei frumóse şi salutare întreprinderi. Tot în sensul acesta a vorbit şi dl notar M. Jurca, accentuând în deosebi buna înţelegere, concordia ce trebue sĕ domnéscă între meseriaşi, ca sĕ pótă ajunge la un resultat fericit Dl Ioan Isdrailă în numele merseriaşilor a mulţămit publicului pentru spriginul dat şi a promis, că în curênd vor satisface dorinţei generale, înfiinţând o reuniune de meseriaşi aici. Satisfăcuţi am părăsit toţi sala, ducênd cu noi cea mai plăcută impresie La acest loc, fie dis, că comitetul arangiator în frunte cu preşedintele Ioan Isdrailă a făcut tot prosibilul ca publcul sĕ fie mulţămit.

Eu mĕ mărginesc a le dice meseriaşilor nostri cu ocasiunea acésta, caea-ce preotul Goga şi notariul Jurca le'a dis: Inainte fără preget, ómenii de inimă vĕ vor da tot spriginul, înţelegênd, că aprópe numai meseriile ne-au mai rĕmas nouĕ românilor. cea-ce ne împune îndoită datorinţă ale sprigini şi cultiva.

Inainte vĕ dic şi eu, căci ómenii progresului sunt la spatele vóstre!

e.

Din viéţa nóstră constituţională bisericéscă.

Raportul administrat. protopresb. al tractului Alba-Iulia, Nicolau Ivan, la sinodul protopresbiteral, — ţinut în 25 Februariu a. c.

(Urmare).

Invĕţătorii.

In întreg tractul protopresbiteral sunt abia 16 învĕţători aşedaţi definitiv şi anume în Ampoiţa, Mihalţiu, Totoiu, Cetea, Geomal, Geoagiu şi nici aceste nu au avut nici unul salariul normat în lege. Pentru toţi acestia comitetele şi sinódele parochiali au votat salariul de 300 fl. presidând eu tóte şedinţele comitetului parochial şi alocurea şi sinodul. S'au mai sistemisat în decursul anului salarii în 14 parochii şi adecă: Bucerdea, Cricău, Teuţiu, Meteşiu, Gârbova, Magina, Ponor, Valea Geogelului, Rimeţiu dóuă posturi adecă în Brădesci şi în Rimeţiu Sat, Inuri, Ţelna, Ighiel, Stremţiu, şi pe calea concursului s'au aşedat învĕţători definitivi în Meteşiu, Tibru, Bucerdea, Gârbova Ighiel, — ér prin denumire au fost instituiţ învĕţători în Ţelna, Teuţiu, Alba-Iulia, Cricău fiind alegerea atacată prin protest, Magina, Rimeţiu Sat, Brădeşti, şi Rimeţiu, Cristesci, Inuri, Stremţi, ér în lipsă de concurenţi posturile de învĕţători din Ponor, Valea Geogelului şi Hepria au fost încredinţate parochilor. Nu a succes sistemisarea în Órda, Craiva, Mesentea, în cari au rĕmas cantorii sĕ instrueze pe acest an, ér în Păclişa deşi comitetul sistemiséśă salariul cu 300 fl. sinodul în vedere, că încă nu este edificiu de scólă a redus salariul pe anul curénte la 120 fl. şi aşa s'a aşedat şi acolo prin denumire un învĕţătoriu necualificat. Preste tot numĕrul învĕţătorilor cualificaţi este de 19, al parochilor învĕţători de 3 şi al celor necualificaţi 6, ér în parochiile Alba-Iulia maier, Poiana, Valea Uzei, Tecsesti, Cheia Rimeţului, Ripa Rimeţului nu sĕ ţine scólă precum nici în filiile Olteni, Găureni, Partos fiind aceste afiliate. Scóla comunală este una în protopresbiterat în Cârna şi comună cu gr. catolici avem în Ighiu.

Edificiile de scólă.

Cercetând în decursul anului tóte scólele am aflat cu durere, că cele mai multe edificii nu corespund legei. Am ordonat ca sĕ se reînoeze şi adapteze după cerinţele legei şi drept resultat constatez aici, că s'au făcut renovări în Teuţiu, Meteşiu, Rimeţiu Sat, Ampoiţa Gârbova, Totoiu, ér pentru edificarea de edificii nóuĕ s'au aşternut planuri pentru Bucerdea, Păclişa, Tibru, cari parte au fost şi aprobate de V. consistoriu, rĕmânênd ca aceste sĕ fie ajutorate din fundaţiunea fericitului Şaguna spre a puté începe clădirea. Pentru scóla din Craiva s'a votat deja o sumă de 300 fl., care epitropia au depus la banca „Iulia" păn' ce va începe lucrarea. (Va urma.)

Programul

esamenelor publice dela scóla civilă de fete a „Asociaţiunii transilvane" cu finea anului scol. 1892/93.

Luni, 26 Iunie n., la órele 10 a. m. esamenul privat cu elevele din cursul complementar.

Marţi, în 27 Iunie n.

a) înainte de amédi:

Dela 8—9 óre Religiunea cu tóte elevele.
„ 9—10 „ Limba română cu clasa IV.
„ 10—11 „ Istoria universală cu cl. III.

b) după amédi:

Dela 3—4 óre Istoria naturală cu clasa II.
„ 4—5 „ Limba francesă cu tóte desp.

Mercuri, în 28 Iunie n.

a) înainte de amédi:

Dela 8—9 óre Aritmetica cu clasa I.
„ 9—10 „ Limba germână cu cl. II.
„ 10—11 „ Limba magiară cu cl. I şi II.

b) după amédi:

Dela 3—4 óre Chemia cu clasa III.
„ 4—5 „ Fisica cu clasa IV.

Joi, în 29 Iunie n.

Dela 9—11 óre musica instrumentală şi vocală; declamaţiuni.

La 11 óre încheierea solemnă a anului scol. şi distribuirea atestatelor.

Sibiiu, 6 Iunie n. 1893.

Direcţiunea.

Biblografic.

In tipografia diecesană din Arad a apărut: *Protocolul adunării generale a treia* a reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din diecesa Aradului, districtul din drépta Murĕşului, ţinută în Arad la 13 şi 14 Aprile n.

Cuprinsul.

Protocolul adunării generale a III-a a reuniunei înv. — Cuvênt de deschidere. — Raportul general al comitetului. — Invĕţămêntul intuitiv în scóla poporală. — Ce e causa, de învĕţătura câştigată în scólă o folosesc de armă chiar contra învĕţătoriului lor.? — Introducerea elevilor în scólă — Raţiociniu despre averea reuniunei. — Raportul controlorului. — Musica la noi şi corurile nóstre. — Credit hipotecar şi amortisaţie. — Importanţa istoriei în educaţiune. — Importanţa învĕţămêntului fisical pentru scóla poporală. — Programa adunării generale.

— *Raportul general* al comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“ pentru anul 1892. Sibiiu, 1893.

— *„Scóla poporală“* organ pedag. didactic al reuniunei învĕţ. rom. gr. cat. din giurul Gherlei. Apare odată în sĕptĕmână: Joia. Redactor: Ilarie Boroş. Preţul abonamentului pe an 3 fl. Anul I. Nr. 9 are următoriul cuprins: Despre asilele de vară de copii de V. L. Epistola în scólă poporală. Cana de sticlă. (continuare). Esamenul la scólă din Seplac (coresp). Diverse.

— *Lumea literară*, fóiă beletristică scientifică-liter. cu ilustraţiuni. Apare în 1 şi 15 a fiecărei luni. Redactor George Simu (M. Gheja). Preţul pe un an 4. fl. Anul I. Nr. 11 are următoriul cuprins; Pe mormêntul lui George Bariţiu, poesie de George Simu Din tinereţe (fine). Ben Hur, Roman (urmare) Sgârcitul, poesie de George Simu. (cu ilustraţiune). Inceputul constituţional al revoluţiunii franc. din 1789. (urmare). Lacrămi, poesie de Petria. Suveniri de călĕtorie. Orbul cerşitor, poesie de Elena Lupaşi. Aflată nu căutată, novelă (urmare). Varietăţi Pe învĕlitóre: istorióre pentru copii.

Diverse.

Cel mai bogat domnitor. Despre principele de Schaumburg-Lippe, care a reposat mai deunăḑi, se povestesce următórea istorie: Când în anul 1863 se ţinea congresul potentaţilor Europei în Francfurt, oraşul a dat în onórea distinşilor óspeţi o mare serbare. Capii confederaţiunei germane se aflau în o parte separată a salei de onóre şi şeḑênd la mai multe mese, conversau cu animaţie; deodată se născù o mişcare generală între ei; toţi se sculară, ca sĕ salute pe un domn mic şi în esterior puţin arĕtătoriu, care tocmai venise în cercul lor, numai Adolf, principele de Schaumburg-Lippe, spre mirarea tuturor, nu s'a mişcat de pe scaun. Atunci principele electoral de Hessen merse la el şi i soptì la ureche:

— Dar principe, nu vei saluta pe acest domn? Nu scii cine este el?

— Nu.

— E baronul Rothschild!

— Ce-mi pasă, ḑise principele Adolf, n'am nimic de-a face cu el, nu-i sunt dator cu nici un ban!

Premii. Premii.

Dela
TIPOGRAFIA & LIBRĂRIA ARCHID. ROM. GR. OR.
DIN SIBIIU
se pot procura cele mai potrivite
PREMII PENTRU SCOLARII DILIGENŢI.

Tot felul de requisite pentru scólă precum şi următórele cărţi bune şi folositóre:

Culegere de cântece naţionale	25 cr.	Jóndrea. G. Bariţiu. (Poesie cu portret)	20 cr.
Slaviciu. Dare de samă despre Şaguna	20 „	Simtion T. Pĕcate domnesci (Novelă)	30 „
Constanţa Dunca Schiau. La Alma (Povesti)	50 „	Pop Reteganul. Povesti ardelenesti în V broşuri à	25 „
Petra Petrescu. Povestiri	75 „	Eminescu. Poesii complete	50 „
„ „ Satul cu comorile	45 „	Boiu. Sunete şi rĕsunete	60 „
Chendi. S'a dus în ţară. (Novelă pop.)	15 „	Cine ce face lui îşi face. Comedie într'un act)	10 „

Tipografia & librăria archidiecesană, acórdă d-lor interesanţi pentru tot ce procură, rabatele cuvenite.

Direcţiunea tipografiei & librăriei archidiecesane.

(72) 1

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	8.57	11.19		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
2.12	5.53	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.		10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.27		Apahida		—		4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.28		Ghiriş		—	—	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.50		Cucerdea		—	9.23	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—		Uióra		—	8.54	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.12	—	—	3.03	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de persóne	—	8.43	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.17		Tren accelerat	9.18	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.05	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	-	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43		Şeica mare		9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Şelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veştem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Şebeşul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtişóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viştea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beşimbav		4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕta inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2.34	5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povurâ
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12.10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 57. Sibiiu, Sâmbătă, 29 Maiu (10 Iuniu) 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă, — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2257 Scol.

Cerculariu

cătră tóte oficiile protopresbiterale şi parochiale din archidiecesa Transilvaniei.

Escelenţia Sa domnul ministru de culte şi instrucţiune publică prin ordinaţiunea Sa ddto 18 Martiu a. c. Nr. 8376 a aflat cu cale a dispune, ca competinţa câte de 15 cr., dela elevii din scólele elementare prescrisă prin §. 10, articlul de lege 43 din 1891, în favorul fondului de pensiuni învěţătoresc al statului numai dela acei elevi sě se administreze în acel fond, al căror învěţătoriu faptice e primit în fondul de pensiuni învěţătoresc al statului.

Dacă dară învěţătoriul vre unei scóle, sau unul dintre învěţătorii dela o scólă din ori-ce motiv faptice nu e primit în fondul regnicolariu de pensiuni, dela elevii acelor învěţători cei 15 cr. nu se administréză la fondul de pensiuni, ci ei, dacă s'au încassat dela elevi, rěmân în cassa bisericei şi se pot întrebuinţa pentru acoperirea altor trebuinţe de ale scólei.

Cu considerare la împregiurarea, că în virtutea disposiţiunilor din statutul organic al bisericei nóstre, candidaţii nostrii de preoţie sunt cualificaţi special şi pentru cariera de învěţători în scólele elementare şi ca mai cualificaţi în sciinţele pregătitóre totodată ei dau un mare contingent de buni şi harnici învěţători, ministrul regesc unguresc de culte şi instrucţiune publică al ţěrei nóstre prin ordinaţiunea sa din 8 Septembre 1880 Nr. 13074 a enunciat obligămêntul acestora de a se înscrie în fondul de pensiuni, şi de a solvi competinţele, dar acel ministru totodată a accentuat şi acea împregiurare, că e just şi lucru cu demnitate, ca acestora în casul când devin sânţiţi întru presbiteri, şi astfeliu cariera de învěţătoriu o schimbă cu cea de preot, pentru cari ei special s'au pregătit, în acel cas statul le restitue fără interese sumele solvite în fondul de pensiune.

Prin ordinaţiunea provocată la începutul acestui cerculariu dl ministru de culte şi instrucţiune publică scóte din valóre disposiţiunile din 1880 ale antecesorelui seu, şi enunciă: că candidaţilor nostri de preoţie la casul când din statul învěţătoresc întră în cel preoţesc, sumele solvite ca învěţători în fondul de pensiune al statului nu li se mai restitue.

In legătură cu cerculariul consistorial din 30 Octobre, 1892, Nr. 6954 sě aduc acestea la cunoscinţa organelor nóstre din archidiecesă şi a tuturor acelora, pre cari îi privesce, avênd oficiile protopresbiterale a distribui fie-cărui oficiu parochial câte un esemplariu din acest cerculariu spre ulterióra competentă afacere.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 22 Aprile, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 28 Maiu, 1893.

Principiul de naţionalitate, idee mărétă a seclului al 19-lea 'şi face cale cu paşi repeḍi în viéţa popórelor. Unirea micelor state italiane în un mare stat — un vis la început al marelui Cavour, e fapt complinit. Unirea Germaniei, formarea nouei Belgii la gurile Dunării, consolidarea şi unirea principatelor române — astăḍi regat; — Formarea nouělor state: Sêrbia şi Bulgaria ne sunt vii doveḍi, că astăḍi un popor póte sě fie oprimat, înjugat, dar nu mai póte fi strivit de pe faţa pămêntului, ca şi în timpurile migraţiunei popórelor barbare.

De un seclu bětrâna Europă privesce cum elementele, ce constituesc un popor, o naţiune. pe încetul se consolidéză, şi în urmă uniţi umër la umër 'şi pretind drepturile ce le compet, fie dela opresorii lor, ori apoi dela cei-ce conduc destinele popórelor.

In state, unde a trăit un popor de aceeaşi limbă, ori acolo unde numerice un popor a copleşit pe celelalte frânturi de popóre, principiul de naţionalitate, s'a realisat mai uşor. Cu greu însě şi multe frămêntări vor trebuì se fie în acel stat, unde locuiesc mai multe popóre, din cari nici unul nu voesce a se contopí în celalalt.

Marele stat al Austro-Ungariei — mosaicul compus din atâtea popóre, cu atâtea limbi îndreptăţite tóte a trăì, ne presentă astăḍi un aspect, în care lupta pentru realisarea marelui principiu de naţionalitate este întinsă pe tótă linia. Este o frămêntare cum nu se mai dă în alt stat. Fie-care popor 'şi pretinde drepturile sale. Germanii şi magiarii, dând mâna s'au consolidat, în faţa lor însě se ridică în mod leal şi cu tótă resoluţiunea celelalte popóre. In Austria: cehii, slovenii, până şi fraţii români din Bucovina, luptă pentru drepturile lor naţionale.

In Ungaria, astăḍi totul e în fierbere. Cestiunea naţionalităţilor negată, ascunsă, oprimată a eşit la ivélă, precum nici nu se credé. Românii, slovacii, popor miser şi atât de blând, considerat de mult din partea unora, cu un popor gata de perire în molochul magiar, sêrbii, croaţii şi chiar circumspecţii saşi pretind, ca pe petecul de pămênt, unde D-ḍeu i-a lăsat, şi pe carele până acum nu au putut fi striviţi — sě pótă trăì de aici înainte liberi cu limba şi datinele lor ereḍite ca tot atâtea tesaure scumpe dela străbunii lor. Pretind aceste popóre, ca în schimb pentru sângele şi averea lor, cu care contribue la susţinerea statului, sě se bucure de aceleaşi drepturi ca şi magiarii. Şi cum sunt întimpinate aceste popóre din partea magiarilor, cari la timpul seu tot cu aşa mari jertfe, luptând şi conspirând, au trebuit sě-şi câştige drepturi naţionale? Ele sunt ameninţate cu perirea, şi acésta nu se mai ascunde, se dă pe faţă de o parte, ér de altă parte se vede din depărtare, că zăpăcirea a cuprins pe fraţii magiari, pe cei ce au frênele în mâni. Renegatul Dr. Géza Kostensky ne ḍice în o broşură a sa că: „în luptele naţionale nu esistă împăciuiri, că ele nu se pot finì altcum decât ori cu deplină învingere, ori cu deplină nimicire“. Apoi cu o furie démnă de seclul lui Atila omul, carele are titula de Dr., acelaşi Kostensky adauge că: „trebue sě lěpădăm minciuna convenţională, că nu voim a despoia naţionalităţile de naţionalitatea lor. Da! voim se le despoiem. Acésta trebuie se o voim“! Lupta contra nóstră, nimicirea e propagată pre faţă, fără nici un încungiur. Ministrul Hieronimy omul, de care erau legate unele speranţe la venirea sa ca ministru de interno, află de bine a esprima Dr-lui Kostensky recunoscinţa sa pentru broşura, ce în mod atât de violent atacă naţionalităţile. Recunoscinţa ministrului însě este un semn de zăpăcire. Tot un semn de zăpăcire este şi aruncarea fraţilor români în temniţă, apoi persecuţiunile începute pre tóte terenele. Zăpăcire este şi politica bisericéscă a guvernului.

Astăḍi nici omul ţinut de sfânt, bětrênul Kossuth din Torino, nu scie ce sfat sě le mai dea zăpăciţilor.

Étă ce ḍice el: „In Ungaria locuesc naţionalităţile de secoli în continu. Ele ţin tare la acéstă ţéră şi pe dreptul. Limba şi religiunea acestor popóre trebue privită ca un tesaur strămoşesc, pre carele nu e iertat sě-l răpesci.“ Apoi continuă moşnégul:

„Fiecare oficial comunal, cercual şi comitatens e dator a sci prefect limba poporului şi sě o foloséscă în cancelarie, în contactul cu poporul. Acéstă va se ḍică egala îndreptăţire a limbei“. Ce ironie! Acest sfat 'l dă bětrânul acelora cari ne ameninţă acasă cu perirea naţională, acelora, cari ně deschid uşile temniţelor, acelora, cari nu voiesc a auḍi altă vorbă afară de cea magiară. Aici e zăpăcirea. Noi se fim resoluţi, dar în mod legal şi leal, şi adevěrul va învinge.

Acţiunea produce reacţiune, numai pe asta cale e posibilă renascerea nóstră.

FOIŢA.

Gruia lui Novac.

Variantă, culésă în Ţara Oltului de „*Ioan*“.

(Urmare).

IV.

Şepte ani au şi trecut
Şi de el Novac n'a sciut,
— Hei! Hei! tu sânge de păgân
Striga Novac cel bětrân,
Mi-ai luat al meu ficiorel
Nu pot sě vorbesc cu el.
Apoi el a fost avut
Un corb mândru şi plăcut,
Gruia de când fu mai mic
Corbul cam vorbia un pic,
— Pasěre, pasěre négră
Dute sbóră lumea 'ntrégă,
Sě-mi spui veste de ficior,
Că de dorul lui mai moriu,
De-ai făcut tu cuiva bine
Fă tu astăḍi şi cu mine,
Şepte ani s'au împlinit
Eu de el n'am auḍit,
Nu sciu e 'n ţépă'mplântat
Sau în temniţă băgat,
Nu sciu apoi e 'necat
Sau e pe prund aruncat.
Novac corbul şi-a lăsat
Corbu'n aer a sburat,
Din aripi tot fêlfăind
Din gură foc risipind,
In şepte ţěri a sburat
Şi de Gruiţa n'a dat,
Când ajunse-a opta ţéră
De ostenit era sě péră
Sě punea sě odichnéscă
Când şi când sě croncănéscă,
Când sbura el cam pe sus
De Gruia nime i-a spus,
Când sbura el mai pe jos
Despre Gruia veste-a scos,
Că pe-o casă croncănea
Şi Gruiţa-l auḍia
Şi din temniţă-i grăia:
— Dar ce dor mi te-a luat
Tu la mine de ai sburat,
Dóră ochii vrei sě-mi mânci
Dóră faţa sě mi-o strîci!
Corbul atuncia i-a spus
— Gruio aicea nu m'am pus
Nici ca ochii sě ţi-i mânc,
Nici ca faţa sě ţi-o strîc,
Ci m'a mânat tatăl tĕu
Ca sě caut pe Gruia seu,
Şepte ani s'au împlinit
El de tin' n'a auḍit.
— Corbule tu fĕtul meu
Sě-ţi ajute Dumneḍeu,
De-ai făcut tu cuiva bine
Fă acuma şi cu mine,
Că de-aici de voi scăpa
Cu sânge te-oi adăpa
Cu carne te-oi sătura,
Sbóră tu'n cancelărie,
Adă-mi frunḍă de hârtie.
Corbul atuncia sbura
Şi hârtie-i căuta
In temniţă i o băga
Gruia prinse ca sě scrie
Căci mai simte bucurie
Mai ia péna din mănunchiu
Puse hârtia pe genunchi,
Scrise 'n mijloc tot něcazuri
Şi mănia pe de laturi,
Apoi cele cornurele
Le-a umplut cu lăcrămele
— Corbule tu fĕtul meu
Sě te duci la tatăl meu,
Sě ajungi pe-apus de sóre
Şi sě-i spui, că Gruia móre
Căci poimâne'n prânḍul mare
Mě vor scóte la perḍare,
Corbul atuncia sbura
Şi din aripi flfăiaă
Din gură foc arunca
Şi acasă sě'ntorcea.

V.

La Novac lumini ardea
Tocmai cina şi-o punea,
Dar şi corbul a ajuns
Pe ferésta lui s'a pus
Că scrisóre a adus,
Şi că Gruia-i de perḍare
Păn poimâni în prânḍul mare
Dar Novac sě něcăjia
Ca şi un prunc mic plângea,
Şi sě lăsa d'a cina
Sě se gate de-a pleca
Şi afară el eşia
Şi în grajdiul lui întra
Scóte un cal minunat
In mětase îmbrăcat
Şi cu ciucuri de argint
Cum n'a mai fost pe pămênt,
Şi sě'ncinge cu o spadă
De cinci degete de lată
Şi cu una de şinor

Revista politică.

Foile din Budapesta se ocupă cu desbinarea, ce s'a făcut în partidul independent. Noul partid de sub conducerea lui Eötvös a hotărît sĕ pórte numirea de partidul independent poporal.

De când s'a provocat însĕ ruptura fie-care fracţiune caută a-şi păstra, respective a-şi înmulţi şirurile. In ḑilele din urmă a avut loc alegerea de deputat în Miscoltz, un cerc electoral până acum al guvernului. Candidatul guvernului a căḑut însĕ la alegerea din urmă şi s'a ales cu maioritate de 36 voturi Otto Hermann. Acésta învingere e sĕrbătorită în presa oposiţională. Cont. Gabr. Károly, presidentul comitetului esecutiv al fracţiunei lui Eötvös a înscinţat telegrafice pe Kossuth despre acésta învingere.

Pre cum se asigură deputaţii din fracţiunea disidentă vor lua aprópe toţi parte la conferinţa partidului independent, ce se va ţiné la Kecskemét în 25 l. c.

Intrebat fiind Ugron despre urmările desidenţii, a rĕspuns unui colaborator dela „P. Napló“, că e temere, că lucrurile vor duce aşa de departe încât şi în Ungaria se va forma o partidă catolică, precum esistă ea aḑi în Germania.

* * *

Delegaţiunile îşi urméză lucrările în curs normal. La desbaterea bugetului afacerilor streine în comisiunea austriacă, raportorul Dumba a constatat cu o mare satisfacţiune firma şi nestrămutata esistenţă a alianţei de pace a Europei centrale, caracterul amical al raporturilor cu Rusia, dragostea decisă a ambilor suverani pentru pace, îmbucurătórea consolidare a stării de lucruri în Bulgaria şi în Sêrbia, desvoltarea economică şi culturală a României.

Raportorul a propus comisiunei de a esprima cea mai vie adesiune la politica dlui Kalnoky şi încredere în acest ministru.

Dl Lupul, delegat, doresce ca Austro-Ungaria sĕ ia iniţiativa unei propuneri de desarmare generală.

Kalnoky declară, că nu póte de cât sĕ repete ceea ce a ḑis deja. Increderea, că situaţiunea pacifică va continua, se măresce. Pericolul de rĕsboiu nu se presentase nici odată ca iminent, însĕ nesce contraste mari şi o óre-care escitaţie implică situaţiunii politice un caracter de nedumerire, carele obligă pe tóte puterile a asigura pacea prin întărirea mijlócelor lor militare şi a se ţiné faţă la ori ce eventualitate. Astfeliu se esplică faptul, că desvoltarea organisaţiunii militare a devenit una din cele mai importante cestiuni, fără ca cine-va sĕ fi urmărit scopuri agresive, şi în tot casul Austro-Ungaria n'a avut un asemenea scop.

Propunerea delegatului Lupul n'are nici o şansă de realisare într'un timp apropiat. Negreşit, că scopul urmărit de politica lumei civilisate nu póte sĕ consiste decât în asigurarea păcei. Basată pe acésta, Austro-Ungaria caută sĕ statornicéscă o stare de lucruri, care sĕ înlesnéscă desvoltarea situaţiunei interióre, binele naţional, prosperitatea populaţiunii, însĕ supoziţia, că desarmarea generală póte fi iminentă sau realisabilă în condiţiunile actuale ,ar fi ilusorie. Ar fi deja un mare progres a obţiné puţin cât de puţin o stare staţionară. Desarmarea generală îmi pare atât de imposibilă ca şi în trecut, din causa condiţiunilor serviciului şi a organisaţiei militare, care esistă în tóte statele.

Ministrul speră, că condiţiunile favorabile produse de relaţiunile amicale ale suveranilor şi guvernelor şi dragostea de pace pare a se apropia de scopul urmărit de întréga politică a păcei.

Kalnoky constată apoi, că raporturile cu tóte puterile nu s'au modificat în nici un punct de vedere. Cu tóte-că în ceea ce privesce Rusia, nimic nu autorisa a avé cea mai mică temere din partea ei. Ministrul crede, că trebuie sĕ declare, faţă cu importanţa acestui imperiu vecin, că relaţiunile între cei doi suverani şi între ambele guverne sunt fórte amicale şi speră, că se vor menţiné. Increderea e pretutindeni stabilită, că elementele conducĕtóre ale Rusiei aspiră la pace.

Ministrul nu atribue nici o importantă limbagiului adese pasionat al presei ruse, căci presa n'are acolo nici o acţiune decisivă.

Austro-Ungaria întâlnesce dificultăţi din partea României relative la tractatul comercială, pentru-că nu reuşesce, a asigura stabilitatea de raporturi comerciale printr'un tarif convenţional. Insĕ aşteptând alte timpuri, trebue sĕ ne mulţămim cu ceea ce se póte obţiné, ceea ce constitue deja óre-care progres în raport cu starea anterióră.

Delegaţiunea a votat în unanimitate o moţiune de aprobare şi de încredere. Ea a adoptat bugetul afacerilor streine.

* * *

Precum se scie, conducĕtorii partidului radical din Sêrbia au cerut sĕ fie pus sub acusă fostul guvern al liberalilor de sub Avacumovici. Scirile mai próspete, ce sosesc din Sêrbia, anunţă, că ei nu se mărginesc numai la atâta ci cer punerea sub acusă şi a regenţilor Ristici şi Belimarkovici ca a unor persóne periculóse statului.

Urcarea salarelor învĕţătoresci.

Un amic al fóiei nóstre ne trimite spre publicare cercularul părintelui protopresbiter al Zarandului, Vasile Dămian, în cestiunea urcării salarelor învĕţătoresci din acel tract, însoţit de următórele şire:

E timpul suprem ca românii toţi într'un cuget şi o simţire, sĕ facă totul, ce este posibil spre a şi salva scólele lor confesionale şi prin aceste cultura şi esistenţa naţională. Securea ascuţită ameninţă şi astfel ar fi crimă a mai rĕmâné în nepăsare.

Sus deci inimile. Organele chemate, dela cele mai de jos până la cele mai de sus sĕ nu întrelese nimic, ce ar putea promova causa culturală a poporului român. Numai astfel va succede zădărnicirea efectului securei, şi facerea ca din încordările puterilor fisice se resulte desvoltarea mai vigurósă a inteligenţei şi conscienţei poporului — cele mai sigure garanţe ale propriei sale naţionalităţi.

In părţile zărăndene s'a luat deja mĕsuri pregătitóre şi nu fără efect. Cercularul emanat din necesitatea inperativă provócă pe tóte corporaţiunile autonome se urce salariul la suma minimală, căci numai astfel se va puté împedeca pericolul, ce ameninţă biserica, scóla şi naţiunea română.

Resultatul se va vedé la timpul seu.

Sĕ sperăm însĕ, că causa se póte mântui pretutindenea, unde preoţii şi conducĕtorii 'şi vor împlini chemarea sâută cu zel şi sinceritate, căci starea materială a poporului zărăndean nu este chiar de compătimit şi braţele muncitóre 'i sunt tot atâtea isvóre de venite nesecate şi roditóre.

Dacă spiritul de cruţare ar fi mai desvoltat şi s'ar puté împedeca prea marea înclinare spre fabricaţiunile alcoholice ale jidovilor, câte sume n'ar prisosi şi cu aceste câte rele nu s'ar delătura! Sărăcia ar dispăré ér prin straturile órbei nesciinţe ar străbate raḑele culturei binefacĕtóre.

Nr. 280—1893.

Cerculariu

către tóte oficiile parochiale din protopresbiteratul gr. or. al Zarandului.

Sinodul nostru protopresbiteral în şedinţa sa ordinară dela 18 Martiu a. c. având în vedere pericolul, pe care îl invólvă asupra scólelor nóstre populare unele disposiţiuni ale proiectului de lege privitor la regularea salarelor învĕţătoresci din patrie, spre a întimpina urmările funeste, ce pot sĕ resulte din acele disposiţii pentru scólele nóstre confesionale, cumpănind tóte circumstanţele şi combinând tóte modalităţile posibile, a enunciat ca conclus:

Sĕ provócă comunele bisericesci ca în cercul lor de competinţă, pe temeiul indigitărilor cuprinse în conspectul general, combinat pentru tóte comunităţile scolare din tract, (adecă angajându-se după împregiurările locale venitele bisericesci, cari resultă din interesele după capitale şi arênḑi de pămênt, darea în folosinţă — învĕţătoriului — a pămênturilor bisericii, introducerea unui disc, mai departe venitele cantorali, repartiţiarea de naturalii sau în bani) — sĕ afle mijlócele pentru urcarea salarelor învĕţătoresci la minimul de 300 fl. v. a.

Sinódele parochiale au sĕ se esprime în acest obiect până la 15 Iuliu v. a. c.

Totodată se pune în vedere, că la cas de a nu urma în tocma se va cere aplicarea disposiţiunilor aduse de către prea venerabilul sinod archidiecesan în sesiunea din anul 1892, în înţelesul cărora se vor aplica chiar şi mĕsurile disciplinare estraordinare contra organelor eventual renitente în acésta afacere, spre care scop se autoriséză protopresbiterul ca la timpul seu sĕ facă subscernere la venerbilul consistoriu archidiecesan.

Fiind-că proiectul de lege din cestiune a trecut deja prin desbaterea dietei şi în curênd are sĕ fie lege, pentru-că sĕ se pótă lua de cu bună vreme mesurile de lipsă, respective a se afla mijlócele necesare pentru urcarea salarelor învĕţătoresci, comitetul parochial are sĕ se întrunéscă . . . . la şedinţă, pe carea o va conduce subscrisul. In acésta ḑi, după terminarea agendelor, sĕ va ţinea şi esamenul de vară.

Proiectul comitetului în obiectul urcării dotaţiunei învĕţătoresci, trebue sĕ fie supus aprobărei sinodului parochial cel mult până la 15 Iuliu a. c. conform conclusului provocat al sinodului protopopesc şi dacă salariul s'au întregit la suma recerută, de cumva postul învĕţătoresc a devenit vacant prin abḑicere sau prin ocuparea provisorie, comitetul inmediat va formula concursul şi-l va asterne aici dimpreună cu tacsa de 2 fl. 5 cr., pentru a fi reviḑuit şi substernut spre publicare, ér dacă postul este ocupat în mod definitiv sĕ va asterne conclusul comitetului şi sinodului parochial pentru a se lua la cunoscinţă întregirea salariului; la din contră dacă nu s'au făcut provisiunea recerută a salariului va asterne conclusul luat de către comitetul şi sinodul parochial spre a se lua mĕsurile estra ordinare, pentru completarea aceluia la minimul prescris.

Acest cerculariu este a se comunica fără amânare comitetelor parochiale şi învĕţătorilor, cari sunt chemaţi a conlucra la realisarea urcărei salarelor şi la facerea preparativelor ca esamenul de vară se respundă scopului de a atrage atenţiunea şi interesul parochienilor pentru promovarea causei scolare, ca acela adecă sĕ aibă caracter sĕrbătoresc.

In fine se aşteptă ca conspectele tabelare I. II. III. şi IV. sĕ fie pregătite pe ḑiua esamenului.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Brad, la 7 Maiu, 1893.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Noutăţi.

Demonstraţiuni cu electricitatea. Comitetul format în Sibiiu şi constătătoriu din 25 de membri, s'a constituit în mai multe secţiuni şi pe la finea lunei lui Iuniu sau la începutul lunei lui Iuliu va începe o serie de demonstraţiuni cu electricitatea, care vor dura cam 8 ḑile. Se va demonstra puterea electricităţei atât ca lumină cât şi ca mijloc de lucrare în ateliere. Atât firma din Budapesta Ganz şi comp, cât şi fabrica „Electra“ precum şi firma Scherer din Sibiiu, care în fabrica de postav posede o maşină dinamică, vor da concursul lor binevoitoriu pentru-ca secţiunile comitetului amintit sĕ pótă face demonstraţiunile, ce intenţionéză şi cari promit a fi fórte interesante. La timpul seu nu vom lipsi a da publicului informaţiuni mai detaiate

* * *

Esamenele la gimnasiul de stat. Sâmbătă în 10 l. c. n. se vor începe esamenele la gimnasiul de stat de aici. Sâmbătă vor fi esamenele din religiune şi pentru scolarii privaţi. Luni, Marţi şi Mercuri din 12—14 vor fi esamenele orale de maturitate. Luni, Marţi şi Mercuri din 26—28 vor fi esamenele publice. Inceputul tuturor esamenelor la 8 óre a. m.

* * *

Dela curtea română. Duminecă, 23 curent scrie „Vestea“ la órele 4 după améḑi, M S. regele, împreună cu A. S. R. Maria, urmaţi de suite de însoţiţi D. Băleanu, prefectul judeţului Ilfov, şi de D. colonel Rasty, prefectul poliţiei capitalei au mers în trăsură la Cernica pentru a visita acéstă sântă monăstire.

La sosire, Majestatea Sa a fost întêmpinat, la pórta monăstirei, de sub-prefectul local, dl Iancovescu, de primarul şi consilierii comunei Cernica; ér intrând în curtea monăstirei, în sunetul clopotelor bisericei şi coborêndu se din trăsură, archimandritul Ioil superiorul acestui pios locaş, în fruntea soborului şi întovărăşit de obştea călugărilor, au primit pe suveran şi pe Augusta principesă, urându-Le bună sosire. Un frumos buchet de trandafiri a fost oferit A. S. R. de archimandritul Silvestru, economul mănăstirei. O mulţime de lume, ce se afla aici încungiura cu o vĕdită dragoste pe Inalţii visitatori; preotul A. Popescu, ce este profesor al scólei de băeţi din comuna Cernica şi preot al bisericei din aceea comună, rostì cu acest prilegiu o frumósă vorbire.

Regele mulţămì şi vorbì cât-va cu bĕtrânii obştei, dintre cari pe unii îi cunoscea. Apoi, Auguştii visitatori întrară în biserica, înţesat de lume, unde au ascultat slujba; după sfêrşitul acesteia cercetară odórele bisericei, printre cari se deosebiau 2 evangelii bogat legate, dăruite de un fost stariţ al mănăstirei, Calinic.

Principesa Maria a făcut acéstă visită cu cel mai viu interes, deóre-ce pentru întâia óră vedea o mănăstire românéscă.

In urmă au mers în sala trapezului, la bucătărie şi la casa archimandritului Visarion Ionescu, cum şi la paraclisul ce se află tot în casa lui, şi coborîndu-se în grădină au întrat în florărie unde părintele Visarion oferì un al 2-lea buchet graţiósei principese.

In urmă M. S. a visitat stăreţia, unde I s'a făcut onorurile de archimandritul Silvestru, eclesiarchul mănăstirei şi frate al I. P. S. S. metropolitului Ghenadie; merse de vĕḑu paraclisul mănăstirei şi apoi visită cu deamĕnuntul biserica Sântul Nicolae, zidită în anul 1815, şi care se află tot în curtea mănăstirei.

Ce străbate şi prin ţer,
Una-i trebue pentru el
Alta pentru ficiorel,
Şi apoi Novac mergea
Vêntul întrecea
Paseri alunga,
Par se prăpădea
Nu se mai vedea.
Când vĕḑù o mănăstire
Ii căḑù lui ceva'n fire,
Şi'nlăuntru se băga
Pe călugări îi scula,
Dar ei se înspăimântau
Şi sĕ între nu-l lăsau,
-- Alelei tu moş Novace,
Dar ce mai vrei tu a face,
Vrei tu sĕ ne prăpădesci,
Mănăstiri sĕ jefuesci?
— Nu vreau sĕ ve prăpădesc
Mănăstiri sĕ jefuesc,
Ci-mi daţi port călugăresc
Incă aḑi la Ţeligrad
Am o trébă la 'mpĕrat,
Şi nu vreau sĕ me cunóscă
Ci sĕ ţin eu lumea próstă.

(Va urma.)

Mulţimea urma cu respect şi iubire pe rege şi Augusta Sa nepótă, pretutindeni pe unde 'şi îndreptau paşii. Dela biserică au mers la cimiter, unde au cercetat monumentele funebre, oprindu-se cât-va la acela al repausatului metropolit Nifon; apoi întrară în casa zidită de acelaşi înalt prelat, ce este acum metocul, unde se cobóră metropoliţii ce vin sĕ vadă acéstă sântă mănăstire. Aci Maiestatea Sa mulţămì S. S. archimandritului Ioil de primirea ce i se făcuse, făgăduindu-i, că va veni şi cu A. S. R. principele moştenitor sĕ viziteze mănăstirea şi, suindu-se în trăsură cu A. S. R. principesa, porni spre Bucuresci, fiind şi la întórcere, ca şi la venire, aclamaţi de locuitorii satelor, ce le străbătuseră; ér la órele 7 şi jumĕtate sosiră la palatul din capitală.

* * *

Inundări. In urma ploilor torenţiale şi continue din ḑilele din urmă apele rîurilor au crescut aşa de tare, încât au eşit din albie, cusând pagube mari. Din tóte părţile Ardélului sosesc sciri despre inundări. Chiar şi rîurile mai nevinovate s'au înfuriat. Mai mari pagube au causat însĕ rîurile şi păraiele de munte.

* * *

Furtuna din Craiova. Sâmbăta trecută s'a descărcat asupra oraşului Craiova din România o furtună îngrozitóre. Nimeni nu ţine minte sĕ fi fost vreodată în ţéra românéscă o furtună mai teribilă.

Casele erau descoperite şi acoperişurile cu grinzi asvîrlite la sute de metri, copacii scoşi din rădăcini, ziduri dărâmate, ferestre sparte, ómeni trêntiţi la pământ.

Se părea că urganul era hotărît se distrugă totul, sĕ radă de la pământ tóte clădirile.

Lumea înspăimântată nu scia încotro sĕ se adădostécă.

O jale nespusă domnesce în Craiova.

Numĕrul caselor descoperite şi stricate e de 200. Pagubele sunt enorme.

* * *

Superioritate numerică în bătălie. „Köln. Zeitung“ a publicat un articol, în care se ḑice, că germanii au învins pe francezi în 1870 graţie marii lor superiorităţi numerice, şi datoresc prin urmare a continua sĕ dea armatei lor un efectiv superior armatei francese.

După acest ḑiar se aflau la Wisemburg fără a socoti decât infanterie 44000 germani contra 4650 francesi; la Woerth, 89000 germani contra 32000 francesi; la Spicheren 38.400 germani contra 24.000 francesi; la Beaumont, 61,500 germani contra 29.700 francesi; la Sedan 133.500 germani contra 90.000 francesi; la Saint Privat 106.600 germani contra 99.500 francesi.

* * *

Fumătorilor, luaţi aminte! Un tinĕr anume König, care mai înainte era amploiat la poştă în oraşul Kattovitz (Austria) avea o mică pustulă în vêrful limbei, pe care şi-a iritat o frecând-o de dinţi. Nedând nici o importanţă durerei, nu tocmai mari, ce simţia, el a fumat multe ţigări de foi, una după alta, anume fără ţigaretă. Astfel nicotinul, care se adună la vîrful ţigărei a pĕtruns în rană şi a causat otrăvirea sângelui. De şi s'a recurs îndată la ajutor medical şi i s'a tăiat nenorocitului o parte din limbă, o scăpare totuşi nu mai fu cu putinţă. In mijlocul unor dureri nespuse, bietul tinĕr a trebuit se plătéscă cu viéţa fumatul unei ţigări.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Mănăşturul Ung., 22 Maiu, 1893.

Dle redactor! A treia ḑi de Rusalii s'a ţinut esamenul de vară la scóla confesională gr. or. din Mănăşturul Ung; o parochie démnă de tótă lauda. Esamenul s'a ţinut sub conducerea protopresbiterului tractual Tuliu Roşescu, care cunoscênd bine pe poporenii sei din tot tractul, a pus ţinerea esamenului în parochia susamintită pe o ḑi de sĕrbătóre, sciind interesul cel mare ce-l au locuitorii aceleia pentru causele scolare şi bisericesci, la cari totdéuna participă în numĕr fórte mare, dacă nu sunt împedecaţi prin vre-o împregiurare.

Scóla e un edificiu frumos cu patru încăperi, ar putea serví spre fala ori cărei parochii. Indată ce am întrat în scólă, am observat, că conducĕtorii 'şi-o iubesc şi sunt cârmaci desteri. Sala cea mare de învĕţămênt era decorată cu tot feliul de flori, scolarii îmbrăcaţi în haine nóuĕ, ér poporul, bărbaţi şi femei, nesce ómeni voinici şi curaţi la îmbrăcăminte, ne da înfăţoşare sĕrbăterésca, adunaţi fiind în numĕr fórte mare şi aşteptând cu nerăbdare începerea esamenului, care s'a făcut cu o rugăciune acomodată şi din a cărei recitare s'a putut vedea îndată cumcă scolarii au fost conduşi de un măiestru dester.

Rĕspunsurile din tóte obiectele au fost date cu o precisiune şi claritate vrednică de tótă lauda. Cei presenţi ne-am convins, că învĕţătoriul Moise Muşat a fost la locul seu, cu tóte că a avut sĕ se lupte în scólă cu coregerea limbei stricate a dialectului poporal din acest ţinut, şi fiind preparand de stat, şi cu deprinderea sa în vorbire fluentă literară a limbei nóstre, şi că perseverând în diliginţa arătată va putea fi unul din cei mai buni învĕţători. După finea esamenului Preaon. domn protopresbiter le-a dat scolarilor sfaturi adevĕrat părintesci, cum sĕ se pórte preste vară până la începerea anului nou scolar, ér pe învĕţător l'a îndemnat a merge mai departe pe calea apucată, lucrând cu energie, pentru ce resplata meritată nu va întârḑia a o primí, dela aceia pentru a cărora prosperare sĕ jertfesce. In sala scólei remân bărbaţii membri ai sinodului parochial; ţinerea acestui sinod estraordinar a fost dispusă prin un cerculariu al protopresbiterului tractual, cu ocasiunea ţinerei esamenelor de vară pentru tóte parochiile din tract, cu scop de a se statorí şi ridica salarele învĕţătoresci la minimul recerut de lege. Sinodul sĕ deschide prin o vorbire valorósă a protopresbiterului, în care arată pericolul eminent ce ne ameninţă scólele. Sinodul avênd cunoscinţă pe larg despre proiectul pentru salarisarea învĕţătorilor dela dl paroch Petru Cucuian, care ca preotul cel bun din sf. scriptură, lucră pentru turma lui încredinţată, vĕḑênd şi progresul făcut de învĕţător, cu unanimitate decide urcarea salariului dela 260 fl. la 300 fl. şi la cas de ar competa fostul învĕţător, care a funcţionat ca provisor, încă un adaus de 20 până în 30 fl., arĕtând prin acésta, că scie remunera pe cel vrednic. Astfeliu de casuri causéză omului adevĕrată bucurie şi înalţă inima, vĕḑênd cum póte prospera o comună, a cărei conducĕtori vreau sĕ lucre pentru binele ei, în înţelegere frăţască şi nu se lasă sĕ fie conduşi de patimi egoistice.

Un participant.

Din viéţa nóstră constituţională bisericéscă.

Raportul administrat. protopresb. al tractului Alba-Iulia, Nicolau Ivan, la sinodul protopresbiteral, — ţinut în 25 Februariu a. c.

Edificiile de scólă.

(Incheere).

Nu este edificiu de scólă în Stremţiu Órda, Pâclişa, Craiva, Bucerdea şi anul acesta s'a închiriat localul de scólă. Este de tot slabă în Mesentea, în Valea Geógelului, Tibru, — puţin corespunḑĕtóre, Cetea, Geomal, Ighiel, Meteşiu, Ponor Cristesci, Inuri, — corespunḑĕtóre, Alba-Iulia, Brădesci, Rimeţiu Sat, Mihalţiu, Totoiu, Hepria, Geoagiu, Cricău, Magina şi Ţelna. Aceste date sunt de ajuns ca sĕ nisuim din resputeri pentru ridicarea de edificii solide, căcî altcum organele statului pândind după ocasiune ne pot face greutăţi în ce privesce edificiul scólei.

Salarile învĕţătoresci.

Acestea se încasséză în cele mai multe parochii prin aruncuri şi repartiţiune. In întreg tractul învĕţătorii îşi primesc salariul regulat afară de Bucerdea, Meteşiu, unde încassarea mergea cu greu din causa organelor comunali, şi în parte şi din causa organelor nóstre, cari nu se sciu validita cu destulă energie, ci dedaţi cu nesce învĕţători cu salariu anual de câte 20—30 fl. şi nu prea au aplecare a crea şi învĕţătorilor o posiţie mai cinstită; s'au mai ivit greutăţi la încasare în Rimeţiu, Geomal, Magina şi Órda dar nu în gradul acela de desperare, ca în comunele Meteşiu şi Bucerdea, unde starea învĕţătorilor din causa neprimirei salariului este tristă.

Am luat tóte mĕsurile, ca rĕul sĕ se îndrepte, dar fiind ndministraţia aci în mâni păcătóse, cu greu sĕ va puté delătura rĕul din rădăcină.

Frecuentarea scólei.

Érna acésta teribilă a îngreunat mult cercetarea scólei. Plângeri sosesc din tóte părţile. Elevii, cari şed în depărtări nu au putut cerceta scóla regulat. De aceea progresul fiind condiţionat dela cercetare regulată a scólei, — este de temut, că în anul acesta scóla poporală în multe părţi nu va face acele progrese mari, cari cu drept cuvênt le aşteptam. Cu scóla de repetiţiune stăm de tot rĕu. Acésta nu voesce sĕ prindă rĕdăcini. Ori câtă trudă îşi dă omul, merge greu, organele comunale nu dau mâna de ajutoriu organelor nóstre.

Ér ca sĕ fim drepţi nici chiar ale nóstre organe nu fac ceea ce ar trebui sĕ facă în punctul acesta.

Suntem deci şi aici în luptă cu greutăţile începutului şi numai cu timpul se va puté crea o stare de lucruri mai normală. Atêrnă mult dela zelul învĕţătorilor şi dela iubirea cu care vor sci ei îmbrăţoşa acésta afacere importantă. Dacă scóla de tóte ḑilele va prinde rădecini mai puternice, dacă părinţii vor pricepe mai mult ca acum însemnătatea acestei instituţiuni, sĕ ne aşteptăm la bine. Vor fi învĕţătorii indiferenţi, vor trăi numai dela mână până la gură, nu avem sĕ facem isprăvi. Aici e de lipsă o controlă cât de severă şi timpul trebue acomodat referinţelor locali. Airea se póte ţiné în sĕrbători, alocurea séra —alocurea în timp de iarnă cu greu, — şi aşa organele din parochie trebue sĕ afle timpul potrivit şi sĕ hotăréscă în conţelegere cu învĕţătoriul timpul de prelegere.

Fondul de pensiune.

Acest fond a fost reclamat de toţi preoţii cu puţine escepţiuni şi acum anul acesta a fost înactivat. După ce au urmat provocările ca sĕ solvéscă o parte considerabilă au corespuns îndatoririlor luate, ér o mică parte în vederea referinţelor particulare nu au grăbit ca se satisfacă îndatoriilor impuse prin statute. Deşi este o greutate pentru un paroch a vĕrsa o sumă mărişóră la început în scopul intemeierei fondului, avênd a contribui el cu tacsa fundamentală şi cu cea anuală de pre mai mulţi ani de serviciu, totuşi în interesul colegialităţii, care trebue sĕ se ridice preste eul propriu se astéptă ca preoţii nostri sĕ nu astepte ca sĕ se ia mĕsuri disciplinari faţă de o eventuală renitenţă. Aḑi şi un preot fără copii ori fără soţie e sănĕtos, mâne póte deveni incapabil de a funcţiona şi ori cât de mică ar fi suma pensiunei, ce o va dobândi, ea va fi un ajutoriu, care până acuma a lipisit şi cu acésta trebue se şi facă samă fiecare. Dar şi ordinea şi disciplina bisericei reclamă, că conclusele sinodale se fie respectate, căci altcum ajungem la anomalie şi biserica nu va puté suferi, ca elemente resvrătitóre se fie adăpostite la sinul ei.

Raţiocinii.

La începutul anului 1892 au fost raţiocinii restante pre unul, doi, trei, patru şi cinci ani în 33 parochii fiind numai din 3 parochii asteruute raţiociniul anului 1891.

Dintre aceste s'au promovat în decursul anului 1892: 68 raţiocinii restante, în anul presente 14 cu totul 82.

Din parochiile Stremţiu, Gârbova, Ighiu, Valea Uzei, Magina, Cârna, Mesentea nu a întrat din 1887. Causa e parte în referinţele locali, parte în negligenţa ori neputinţa câte unui preot, parte în epitropiile parochiale, cari nu pórtă jurnal de casă, cont de capitaluri în regulă şi sĕ noteze fiecare solvire în mod cronologic, ci lasă an după an, până ce móre epitropul, airea parochul şi apoi ai gătat cu raţiociniu, neavênd nici documentele de casă în ordine.

Cu timpul se va face şi în privinţa acésta ordine. Pentru un timp apropiat nu pot pune în pespectivă o regulare definitivă 'mi lipsesce şi timpul fisic şi personalul căruia aş putea încredinţa cancelaria, ca eventual se absentez mai multe ḑile de acasă. Sĕ sperăm însĕ că cei cu inimă, cei buni vor sta în ajutor şi celor mai puţin esperţi li se va face regula odată şi făcută odată ne vom sci ţinea de ea.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Jos în vale dăm de alte locuri însĕmnate. Astfel este satul Grădisce. El este aşeḑat în partea apusénă a Vălei Haţegului, pe drumul, precum am amintit, ce duce dela Pórta de Fer la Haţeg. Aici a fost odinióră capitala Daciei, Sarmis-Egetusa, ér după cuprinderea Daciei s'a zidit un nou oraş pe ruinele ei, Ulpia-Traiană, care în curênd devenì capitala Daciei şi era numĕrată între oraşele de frunte ale marei împĕrăţii romane. Ulpia-Traiană era oraş pompos. Ruinele măreţelor ei zidiri sĕ vĕd până aḑi. La marginea de către resărit a Grădiscei sĕ cunósce încă forma (fundamentul) amfiteatrului, care era o zidire mare şi frumósă pentru jocuri şi lupte cu animale sĕlbatice. In jurul amfiteatrului sĕ înălţau palate frumóse, din cari, precum şi din întăriturile oraşului sunt multe remăşiţe de ziduri, pivniţe etc. Printre ele s'au aflat îngropate în pământ multe lucruri de pe vremea romanilor, precum figuri de ómeni din pétră, (statue), cari împodobiau casele şi uliţele oraşului; mosaicuri, făcute din petri mĕrunte, cari înfăţoşau întêmplări din bĕtrâni, apoi bani romani, cărămiḑi, arme şi alte lucruri. Aceste tóte au fost duse pe la museele din ţară şi din strĕinătate, iar zidurile vechi sunt acoperite cu muschiu şi iarbă şi printre ele românul grădiscén, cântând doine de jale, samĕnă acum păpuşoiu, trăgênd cu plugul brezde preste locurile, unde odinióră a fost grămădită atâta glorie strămoşéscă!

Satul Grădisce este zidit şi el pe o parte din ruinele Ulpiei Traiane, iar spre satul vecin Ostrovul-Mare sĕ cunósce încă bine calea lui Traian şi de ambele ei laturi cimiteriul fostului oraş, de unde s'au desgropat multe morminte romane.

In Grădisce sĕ află scaunul unui protopopiat român gr. cat., care sĕ numesce protopopiatul Ulpiei Traiane. De acest protopopiat sĕ ţin 14 parochii şi mai multe filii, cu 11,920 de credincioşi.

Alt loc însĕmnat este Densuşul, un sat aflător spre méḑă-nópte dela Grădisce, lângă părĕul de asemenea numire. Densuşul este însĕmnat pentru biserica sa română. Ea este aşeḑată pe o colină, e de alcătuire ciudată şi la tótă întêmplarea fórte veche. Biserica este jósă şi mică; faţă de mărimea ei turnul este fórte nalt. Ea nu are acoperiş cu scaun de lemn, ci coperişul îl forméză petrile late, cari din lăuntru alcătuiesc boltitura. Turnul, care în sus devine tot mai subţire, are jur împrejur trei rênduri de ferestri şi părcane. Lăuntrul bisericei o mic; cam din mijlocul ei sĕ înalţă patru stâlpi, cari în sus, afară de boltitură, se împreună şi astfel forméză şi spriginesc turnul. Pe laturile acestor stâlpi sĕ află mai multe figuri şi inscripţii romane, dintre cari unele abia sĕ mai pot cetì, s'au ros de vechime. Inscripţiile aceste sunt făcute în amintirea morţilor, asemenea acelora, cari le săpăm noi pe petrile dela morminte.

Cine a zidit biserica acésta şi ce a fost ea dela început, nu sĕ scie. Unii cred, că ar fi fost o criptă romană, în care s'ar fi înmormêntat ómeni romani mai de frunte. Inscripţiile de pe stêlpii bisericei ne fac sĕ credem acésta. Cu vreme apoi cripta s'a prefăcut în biserică. Alţii susţin, că zidirea acésta ar fi fost o biserică păgână, care mai târḑiu s'a sânţit întru biserică creştină. A treia părere e, că biserica nu este de pe vremea romanilor, ci ea a fost zidită, ca biserică română prin vécul XIII din petri romane, aduse cu deosebire dela Ulpia-Traiană.

Pănă acum nu se póte sci, care din aceste păreri e cea adevĕrată, dar ori cum sĕ fie, aceea e sigur, că ea este una dintre cele mai vechi biserici la noi în ţéră.

(Va urma.)

Convocare.

Aprobându-se prin înalta resoluţiune ministerială dto 26 Aprile a. c. Nr. 25558, statutele „Reuniunei Andreiane pentru meserii şi industrie“ din S. Sebeş şi jur; prin acésta, în sensul § 13 din statute, convocâm prima adunare generală ordinară pe Dumínecă în 13/25 Iuniu a. c. la 2 óre d. a. în localul casinei române din Sebeş, cu următórea

Programă:

1. Primirea de membri.
2. Constituirea reuniunei.
3. Propuneri eventuale.

Sebeş, 28 Maiu (9 Iuniu) 1893.

Sergiu Medean, preş.
Z. Murĕşan, notariu.

Din public *).

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunei teatrale împreunată cu dans, arangiată din partea casinei române din Rĕşinariu în 29 Martiu a. c. st. v. au binevoit a contribui următorii p. t. domni şi dómne:

Dr. Nicolae Maier protop. Sĕlişte 3 fl. Iosif Goga paroch 2 fl. 10 cr., Ieremia Dancăş dir. de casină, Aleman Dancăş primar, Mihail Jurca notar, Aureliu Milea notar Poplaca, Petru Ioan Comşe Sĕlisce, Bucur Dancăş sen. Maniu Lungu, Bucur Dancăş jun. Ioan Andraş Sĕlişte, Bucur Muntean câte 2 fl., D-na Agneta Jourca Sibiiu 1 fl. 50 cr. Ioan Marin înv. 1 fl. 20 cr. Dşóra Maria Bucişan Sĕlişte, Şerban Cioran paroch, Ioan Pop paroch, Gerasim Cărpinişan notar Rĕhău, Ioan Banciu înv. dirig. Poplaca, Moise Fräţilă învĕţătoriu, Mihail Stoia înv. Emilian Dancăş înv. Şerban Cioran înv. Ilarie Dancăş, Vlad Vlad Poplaca, Dumitru Vidrighin, Ioan Droc Mitrea, Aleman Dragoe, Daniil Stroea Mercurea, Alecsandru Miclĕuş, Stan Marin, Şerban Dancăş, Radu Băcilă, George Mohan, Nicolae Fleschin, Stan Ţincu, Vasile Droc, Naftail Goga Crăciunel, Dumitru Suroiu, Lazar Muntean, Petru Mişinger, Teodor Muntean, Teodor Băcilă, Şerban Smunchin, Bucur Săvoiu, Teodor Iosif, Constantin Bogdan, Savu Lungu, Ioan Caicuţ câte 1 fl. N. N. student, N. N. student, Constantin Vidrighin, Ioan Lubinschi, Ana Blónca, Sora Pinciu Poplaca, Bucur Omotă, Ioan Muciu, G. T. câte 50 cr.

Suma totală a întratelor s'a urcat la 67 fl. 30 cr. din care subtrăgêndu-se spesele de 29 fl. 45 cr. a rĕmas venit curat pentru fondul casinei din loc 37 fl. 85 cr.

P. T. domni contribuenţi priméscă pe acésta cale cea mai sinceră mulţămită.

Rĕşinari, în 22 Maiu 1893.

Comitetul arangiator.

Loterie.

Miercuri, în 7 Iuniu n. 1893.

Brünn: **28 55 75 19 43**

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15		**Budapesta**		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	8.57	11.19		**Szolnok**		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
2.12	5.53	—	11.33	12.50		**P. Ladány**		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos.	**Oradea-mare**	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos.	**Cluş.**	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.28		**Ghiriş**		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.50		**Cucerdea**		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—		Uióra		—		2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.33	sos.	**Teiuş.**	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.42	sos.	**Copşa-mică**	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.12	—	—	3.03	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	10.51		**Sighişóra**		—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de	—	8.43	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.17	per-	Tren	9.18	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.05	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31		**Predeal**		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	-	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	**Copşa-mică**	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43		Şeica mare		9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.33	11.09	5.32	--	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Şelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veştem		7.01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Şebeşul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtişóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viştea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beşimbav		4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕta inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		**Ghiriş**		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5.32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		**Budapesta**		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		**Szolnok**		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	**Arad**	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	— 4.30	T. d. p. 2.34	— 5.46	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.42	2.34	5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8.08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		**Simeria** (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		**Alba-Iulia**		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38	sos.	**Teiuş**	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	**Budapesta**	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		**Simeria**		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		**Hunedóra**		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	–		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12.10	–		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		**Kezdi-Oşorheiu**	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		**Arad**		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		**Timişóra**		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		**Simeria**		10.3[illegible]	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		**Petroşeni**		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		**Lupeni**		—.—	8.35	—	7.15

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 58. Sibiiu, Marţi, 1/13 Iuniu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 31 Maiu, 1893.

Urcarea salarelor învĕţătoresci la minimul pretins de lege — étă cestiunea ce trebuie sĕ preocupe pe toţi fii bisericei nóstre. Protopresbiterii, ca directori districtuali de scóle şi parochii au prima datorinţă a lumina poporul în privinţa acésta şi al indupleca la sistemisarea salarelor, arătându i, că din acésta numai bine şi folos resultă pentru tinera nóstră generaţiune. Constatăm cu plăcere, că în unele tracte, s'au făcut paşi serioşi în privinţa acésta şi credem, că şi în alte părţi s'a luat deja sau se va lua în timpul cel mai apropiat iniţiativa pe acest teren. Sperăm, că cei chemaţi îşi vor face datorinţa şi ne am bucura, dacă paşii făcuţi precum credem, vor fi încoronaţi de succes.

Totodată ne-ar părea bine, dacă am primi sciri şi rapórte despre aceste mişcări culturale ale nóstre din tóte tractele, precum am primit din tractele Sibiiului, Zarandului, Sĕliştei, Cluşului etc. căci nu putem crede, ca sĕ fie vre-un tract, în care, în faţa periclului eminent, sĕ nu sĕ interprinḑă nimic şi tot ce e posibil, pentru salvarea scólelor nóstre.

De astă dată din articolii trimişi nóuĕ, cari se ocupă cu cestiunea acésta, dăm loc următoriului:

De ce ne am temut, n'am scăpat. Sabia lui Damocle s'a atârnat deasupra esistinţei scólelor nóstre confesionale. Proiectul de lege pentru salarisarea învĕţătorilor s'a primit şi de maioritatea casei magnaţilor cu tótă oposiţia energică a neobosiţilor nostri archierei. Astfel numai cestiune de fórte puţin timp póte fi, ca acel proiect sĕ priméscă şi sancţiunea prea înaltă şi sĕ se facă trup.

Ce ne rĕmâne deci nóuă de făcut, cari suntem mai de aprópe ameninţaţi? Va trebuì sĕ ne liniştim consciinţa, că ne-am făcut datorinţa sântă şi justă, protestând solemn în mod demn de biserica nóstră şi a pune responsabilitatea urmărilor asupra celor ce le-au pricinuit. Va trebuí încă odată sĕ ne sforţăm sleitele nóstre puteri şi sĕ mai aducem şi acésta jertfă pe altarul culturei nóstre naţionale.

Am fi făcut-o acésta noi şi nesiliţi de nimene; ameliorarea sórtei învĕţătorilor a fost dela început grigia bisericei şi, încât au conces împrejurările, s'au făcut pe acest teren multe îmbunătăţiri. Acum suntem provocaţi la acésta nu dóră din iubire şi bunăvoinţă faţă de noi şi de scólele nóstre, ci mai mult pentru molochul magiarisării.

A lua mĕsuri preste mĕsuri contra nóstră, a ne ameninţa pe faţă naţionalitatea cu stîrpire, a lucra cu desĕvêrşire contrar principiilor de guvernare ale primului rege magiar, — étă cum ţin compatrioţii nostri a se pregăti pentru serbarea mileniului şi a-şi pune basa esistenţei lor pentru al doilea mileniu.

Dar sĕ-i lăsăm pe ei sĕ órbece mai departe in întunerecul, ce le plutesce înainte şi noi sĕ ne punem cu o óră mai curênd pe lucru pentru salvarea scólelor nóstre confesionale, dela cari depinde fórte mult, chiar viaţa nóstră naţională. Sĕ cercăm tóte mijlócele posibile pentru asigurarea minimului de salar pretins prin lege şi astfel de o parte vom satisface unei juste pretensiuni şi a învĕţătorilor nostri, cari au o sórte nu prea de invidiat, ér de altă parte vom face un puternic afront noului atac ce ni sĕ îndréptă. Mijlócele? Acelea, meditând serios asupra lor sĕ le afle în prima linie comitetele nóstre protopresbiterale şi parochiale, cari cunosc mai bine şi mai deaprópe împregiurările, între cari se află fie-care scólă din cercul lor de activitate. Şi acelea le vor afla mai curênd, dacă organele în fruntea cărora stau protopresbiterii şi preoţii nostri, vor da atenţiunea cuvenită cestiunei şi dacă vor fi pătrunse de sânta datorinţă, ce le impune situaţiunea.

Suntem pe timpul, când în sensul normativului scolar au a se ţiné esamenele publice pe la tóte scólele nóstre de pe sate. Protopresbiterilor le impune critica situaţiune datorinţa de a participaînşişi la fie-care esamen şi cu acéstă ocasiune a influinţa asupra comitetelor parochiali pentru ameliorarea salariilor învĕţătoresci la suma pretinsă prin lege. Vor pune în vederea amintitelor corporaţiuni chiar conclusul Ven sinod archidiecesan din a. tr. în sensul căreia Ven. consistoriu este autorisat a impune comunelor bisericesci repartiţiuni pentru ridicarea salarielor învĕţătoresci şi a aplica mĕsuri disciplinare estra-ordinare contra organelor eventual renitente în acéstă privinţă. Asemenea a influinţa şi asupra părinţilor elevilor, cari sĕ presentéză la esamen, punêndu-le în perspectivă, că pentru a puté vedé la an un sporiu şi mai bun în învĕţământ sĕ nu hesiteze a-şi jertfi denarul lor, dat fiind ca pe lângă un salariu mai corespunḑĕtoriu sĕ-şi capete învĕţăror şi mai harnic şi mai cualificat.

Dar apoi o condiţiune *sine qua non.*

Protopresbiterii sĕ nu întârḑie cu publicarea concurselor învĕţătoresci cum s'a întêmplat ici-colo. Prin publicarea prea târḑie nu se póte ajunge scopul adevĕrat al lor, căci învĕţătorii buni şi harnici de timpuriu se aşéḑă unde vĕd că li sĕ îmbie împregiurări şi condiţiuni mai favorabile, ér de altă parte prin întârḑierea cu publicarea concurselor întârḑie şi începerea învĕţământului în detrimentul intereselor bine înţelese ale scólelor.

Şi apoi încă ceva. Ar fi fórte de dorit ca în casuri de acestea, de o ponderositate atât de mare, protopresbiterii sĕ nu fie în neactivitate pănă când nu primesc ordini speciale dela P. V. consistoriu. Ci înţelegênd înşişi pericolul, ce ne ameninţă şi acum, sĕ se foloséscă de ori-ce ocasiune şi mai ales de ocasiunea ţinerii esamenelor spre a îndupleca pe parochieni la votarea salariului învĕţătoresc. O ḑicem acésta fiìnd-că ni s'a dat sĕ auḑim într'un sinod protopopesc pe protopresbiterul tractual, că de aceea n'a întreprins până acum nici un pas în privinţa ameliorării salariilor învĕţătoresci, fiind-că n'a primit dela V. consistoriu nici un ordin special referitoriu la cestiunea salarisării învĕţătorilor. Bene notandum, că în tractul respectiv încă în nici o comună salariul nu se urcă la 300 fl.

Ei bine, am crede că în lături cu astfel de scuse. Prea Veneratul consistoriu n'a întârḑiat nici odată a vení cu inviaţiuni şi îndrumări speciale în ajutoriul protopresbiterilor. Credem că şi de astădată vor urma acelea îndrumări. Dar sĕ nu uităm, că tot dela energia protopresbiterilor depinde, ca acestea inviaţiuni şi sfătuiri sĕ-şi ajungă adevĕratul lor scop. Şi dacă acésta dela ei depinde, apoi sĕ nu uităm nici aceea, că şi responsabilitatea pentru neajungerea scopului urmărit tot pe umerii respectivilor domni protopresbiteri are sĕ cadă.

Deci punênd la o parte ori ce consideraţiuni personale şi particulare, cu o abnegaţiune démnă de fiii credincioşi ai bisericei nóstre, sĕ punem umĕr la umĕr pentru salvarea esistinţei fiicelor legitime ale acestei biserici, ale scólelor nóstre confesionale.

Bălcescul.

Proiectul pentru salarisarea învĕţătorilor în casa magnaţilor.

Atitudinea bărbătéscă a archiereilor nostri faţă de proiectul pentru urcarea salarelor învĕţătoresci este apreciată şi lăudată de organul sêrbesc naţional „Branic“ din Neoplanta. Nrul 57 din 1 Iuniu n. a. c. al acestui ḑiar sĕ ocupă în partea cea mai mare a sa cu ţinuta archiereilor nostri.

Sub titula „Ţinuta archiereilor români în casa magnaţilor din Ungaria“ aflăm o dare de sémă despre decursul şedinţei din 29 Maiu a. c. cu adrese de laude la iubiţii nostri archierei, apoi sunt publicate tóte trei cuvêntările Lor ér în primul articol Ei sunt presentaţi ca model pentru clerul sêrbesc.

FOIŢA.

Gruia lui Novac.

Variantă, culésă în Ţara Oltului de *„Ioan“*.

(Incheere).

Călugării descuiară
Pe Novac întimpinară,
In vestminte-l îmbrăcară
In portul călugăresc,
Aruncând cel românesc,
Dar şerpariul şi-a luat,
Că e cu galbini 'ndesat,
Şi cu armele gătat.
In minut s'a depărtat
Rĕmâneţi cu Dumneḑeu
Căci eu caut feciorul meu!
Când e în ţéra turcéscă
Vede-o năpaste drăcéscă,
Un croncan urît turcesc,
General împĕrătesc
Lui Novac în cale-o stat
Cu un paloş lung şi lat
Şi atuncia i-a strigat:
— Mĕi sĕ scii, că am jurat
Că pe cin' oi întâlni
In minut l'oi prăpădi,
Sĕ te vĕd mĕi gógă négră
De-ai aflat în lumea'ntrégă
Cine sci bătaie'ncepe
Şi la fer că se pricepe!
Dar Novac atunci grăia
Se făcea a se jelea:
— Turcule mĕ lasă'n pace
Şi nimica nu-mi mai face,
Că's preot nu mĕ sciu bate
Şi am cale ḑĕu departe,
Eu sciu numai a cânta
Cătră Ceriu a me ruga.
Turcul meu tare rîdea
Paloşul îl întindea,
Ér Novac că mi-l primia
Şi mănios aşa grăia:
— Alelei tu turc cânesc
Sci, că sunt fiu românesc,
Şi esti pe mâna lui Novac
Şi Novac e mare drac,
Nu-i călugăr de-ăl sânţit
Ci e omul cel păţit,
Trece mintea turcului
Taie-i cója capului,
Şi cu paloşul a dat
Capul de i a retezat
Pe urmă'n drum l'a lăsat.

VI.

Novac merse 'n a sa cale
Şi-ajunngênd în prânḑul mare,
In cetatea Ţeligrad
De divan a întrebat,
Şi-auḑi, că sfat se ţine
Pe Gruia sĕ-l pérdă mâne,
Apoi divanul a cătat
Şi'n lăuntru a întrat,
Şepte turci mari a aflat
Preste Gruia ţinênd sfat.
— Bună ḑiua mĕi boeri,
Auḑii o veste ieri
Că aveţi rob de perit
Vreau sĕ móră spovedit!
— Dar ce vrei tu gugă négră
Dór viéţa nu-ţi e dragă.
Mergi şi-ţi caută de trébă!
— Trebe a sci turcilor
Ce-i dat călugărilor,
Ca sĕ umble tot prin ţéră
Sĕ nu lase ca sĕ péră,
Vr'un creştin nespovedit,
Póte i vrednic de ieşit,
Sau nu-i vrednic de ieşit
Ci că-i vrednic de pierit,
Căci e viţă de Novac
Şi fù'n ţéră mare drac,
In viéţă-i n'a lucrat,
Numai ţéra a prădat,
De l'aţi scóte bine-aţi face,
Căci l'aşi învĕţa eu carte,
Şi de-a fi cam tinerel
Vĕ dau galbeni mulţi pe el,
C'o sĕ-l fac diaconel,
Vĕ rog ca pe Dumneḑeu!
Ba că i hoţ ca tatăl seu,
Voi de nu-l veţi prăpădi
Galbeni mulţi voiu dărui,
Ba, nu-i vrednic de-al iubi!
Şi Novac se tulbura
Dela divan el pleca
Şi de loc încăleca
La temniţă alerga.
Novac când s'a depărtat
Un turc mititel de stat
Dar al dracului la sfat
Cătră toţi a cuvêntat:
— Turcilor, nebunilor
Nu pricepeţi chiar nimic,
Nu-i călugăr ci-i voinic,
Hainele's călugăresci
Dar vorbele Novăcesci
Turcii atuncia se luau,
După Novac alergau,
Dar Novac sĕ sci afla,
In şerpar mâna băga
Galbeni mulţi le arunca.
Turcii'ncep acum a stringe,
Şi sĕ lăsau de-al ajunge,
Când Novac temniţ'a aflat,
Calul lui a rînchezat,
Temniţa cât s'a crepat,

Din acest articol, care are titula: „unde sunteţi voi archierei sêrbi“ şi care la început arată pericolul, ce ameninţă scóla şi biserica sêrbă şi constată că biserica sêrbêscă n'a fost representată prin aceia, cari stau în fruntea ei, estragem următórele:

„Numai archiereii români şi-au împlinit datorinţa în deplină mĕsură. Toţi şi-au ridicat glasul şi şi-au apărat biserica şi poporul.

„Dar unde sunt archiereii sêrbesci? A lor glas nu s'a audit. De giaba i-a chemat cont. Zichy; ei nu se arată. Ei n'ascultă vocea consciinţei lor, carea le-ar fi impus, ca sĕ se intereseze de amărîtul lor popor. Ei nici habar nu au de postulatele datorinţei lor, carea li-ar comanda, ca sĕ fie la locul lor când este sĕ-şi apere biserica; lor nici că le pasă de gingaşa lor posiţiune, carea le-ar sfătuí, se spriginéscă pe fraţii lor români. Ei nu-s şi nu-s!

Ruşinea ne cuprinde faţa, când vedem acéstă ticăloşiă, şi durerea ne strînge pieptul când observăm, cât de nefericiţi suntem, cât de părăsiţi de scutitorii nostri naturali!

„Archierei sêrbesci, unde sunteţi voi, ca se ne representaţi şi apĕraţi?!

„Ai românilor archierei şi-au făcut datoria. Mărire lor. Acéstă mărire li-o cântăm şi noi cu bucuriă, dacă celor a nostri n'o putem cânta. Felicităm şi pe fraţii români correligionari ai nostri, căci au norocirea d'a se bucura de archierei plini de iubire naţională, gata d'a se sacrifica, plini de resoluţiune nobilă şi de curagiu archipăstoresc. Archiereilor de acéstă atitudine cu inimă veselă, din pepturi însufleţite se cântă: *„Intru mulţi ani stăpâne!*

Revista politică.

Adunarea generală a ligei culturale, care s'a tinut în Bucuresci, a dat presei magiare material de discutat, punênd cestiunea pe terenul politic.

Dela „Egyetértés“ începênd şi până la cea din urmă fóie guvernamentală diarele magiare discută acéstă cestiune cu scopul vĕdit, ca sĕ pună în ochii cetitorilor activitatea desvoltată de acésta societate şi sĕ provóce astfeliu pe magiari la o contra-acţiune. Mai vêrtos nu-i place presei magiare, că liga şi-a putut afla atâtea organe de publicitate din tóte părţile şi ţĕrile civilisate, în care sĕ descopere suferinţele românilor din statul sântului Stefan, nu-i place verdictul dat al ómenilor mari de stat cum e Carnot, Gladstone, Levasseur, Castelar etc. şi cari apróbă paşii ligei. De asemenea nu-i vine la socotélă, că liga, după-cum a promis raportorul, nu se va mulţămi numai cu activitatea, ce o a desvoltat, va merge şi mai departe, căutând adecă sĕ facă cestiunea română din regatul ungar obiect de discusiune în parlamentele europene.

* * *

De când cu confusiunea ce domnesce în partidul independent şi preste tot în cercurile conducĕtóre din Budapesta, figura bĕtrânului Kossuth apare tot mai autoritativă şi mai îndrăsnéţă în foile oposiţionale şi chiar guvernamentale.

După scirile lor în sesiunea de tómnă a dietei ungare se va aduce ca obiect de desbatere érăşi cestiunea lui Kossuth.

Cont. Herman Zichy intenţionéză adecă sĕ înainteze o petiţiune, în care se cere ca dieta sĕ repatrieze pe Kossuth şi sĕ înarticuleze meritele lui pentru patrie. Petiţiunea cestionată e concepută de un căpitan husar honvedesc de pe vremea revoluţiei şi va purta 82 de subscrieri.

In dilele din urmă a soşit lui Polonyi o epistolă dela Kossuth, cu care numitul deputat face mare cestiune. Kossuth desapróbă împărecherile şi desidenţa în partidul independent ca păgubitóre pentru patrie. El deşi ar aproba principiile lui Eötvös în cestinea bisericéscă totuşi, dacă a fost maiorisat, nu trebue sĕ provóce ruptură în partid, deóre-ce independenţa Ungariei e principiul conducĕtor, căruia tóte celelalte cestiuni trebuesc subordinate. Numai o Ungarie independentă, acésta este parola şi nici un membru n'are sĕ o părăséscă.

Ambele fracţiuni au ţinut conferinţă, în care s'a discutat acéstă scrisóre. Fracţiunea cu Polonyi o a luat cu plăcere la cunoscinţă şi a făcut mare capital din ea; fracţiunea lui Eötvös încă o a luat la cunoscinţă, dar Eötvös va da un manifest, în care vrea sĕ arete, că Kossuth a fost rĕu informat, înainte de a scrie aceea epistolă.

Kossuth cere ca fracţiunile sĕ se unéscă érăşi.

* * *

Din incidentul unei festivităţi patriotice în Courbevoie (Francia) ţinù fostul ministru-preşedinte Goblet o vorbire, dicênd între altele: Francia nu trebue sĕ uite rana din 1870; trebue sĕ urmeze esemplul Prusiei, care după înfrângerea dela Jena a nutrit totdeuna însufleţirea naţională. Efectul s'a vĕdut cu şesedeci de ani mai târdiu. Francia nu e făcută pentru ca sĕ urască; scie sĕ facă deosebire între popóre, cari nu sunt responsabile, şi între guverne; dar nu va uita pierderea a dóuĕ provincii scumpe şi agresiunea gravă asupra dreptului ginţilor. Tocmai acum vine din Germania losinca împĕrătéscă: cea mai bună paradă este, ca sĕ lovesci mai întâiu. De acésta sĕ luăm aminte şi sĕ ne ţinem gata.

* * *

In timpul din urmă presa germână s'a ocupat cu deamĕruntul de lucrările delegaţiunilor nóstre şi de enunciaţiunile, ce s'au făcut din partea bărbaţilor conducĕtori şi chiar de vorbirea Mai. Sale monarchului. O parte a presei germane, comentând ceea-ce s'a petrecut până acum scrie articoli fórte nefavorabili cu privire la monarchia nóstră şi adeseori de tot ofensivi. Acésta a fost causa, că în comisiunea bugetară din 10 Iuniu a delegaţiunei au striace ministrul cont. Kálnoky a declarat, că numai cu regret póte sĕ vadă cum unele diare din Germania interpretéză rĕu enunciaţiunile dênsului.

In enuciaţiunile sale a spus lămurit, că tractatele nóstre continuă a fi solide şi neschimbate, şi că în relaţiunile nóstre intime nu s'a produs de loc schimbare. Din şansele de până acum întru menţinerea păcii, ministrul n'a dedus putinţa de a înceta cu desvoltarea şi întărirea armatei; din contră a respins ori-ce gând de desarmare. Alţii érăşi ne impută raporturile nóstre cu Rusia, dar şi acésta e basată pe nedumerire. Chiar Bismark a declarat, că cea mai bună garanţie pentru menţinerea păcii sunt relaţiunile cât se póte de prietinóse cu Rusia. Tot ceea-ce s'a făcut în Berlin spre acest scop, noi am primit-o totdeuna cu cea mai deplină încredere. Este dar lucru fără înţeles, dacă foile germane vĕd ceva ce ne-ar depărta dela relaţiunile nóstre de aliaţi din causa că raporturile nóstre faţă cu Rusia au devenit prietinesci. Ministrul constată din nou, că referitor la alianţa întreită, monarchia austro-ungară stă neclintit pe acelaşi teren şi că se va ţiné de ea cu aceeaşi sinceritate şi lealitate ca şi până acum. Relaţiunile nóstre mai amicabile faţă cu Rusia nu stau în contradicere cu alianţa şi cu aceea politică pe care am urmat o până acum cu consecuenţă şi claritate, prin urmare relaţiunile acelea nu pot avea caracterul unei şovăiri.

Noutăţi.

Parastas. Alaltăeri, Dumineca, s'a celebrat în biserica gr. cat. din loc parastas pentru fericitul întru pomenire George Bariţiu. Au asistat comitetul Asociaţiunei transilvane în corpore şi o mulţime mare de public.

* * *

Inundări. Din tóte părţile ne sosesc sciri, care de care mai deprimatóre despre pagubele enorme causate prin esundările rîurilor. Un óspe sosit eri în Sibiiu ne comunică, că pe valea Murĕşului, depărtare de 2 klm. în drépta şi în stênga lui nu se vede decât numai apă. Bieţii ómeni plutesc pentru ca sĕ-şi pótă strînge viţeii, rimători şi alte animale precum şi uneltele economice. Dela Cetatea de Baltă şi Sighişóra, ni sĕ scrie că Târnavele furióse, esundând au nimicit sămĕnăturile de tómnă, cucurudele şi au noroit de tot ierburile. Comunicaţiunea e întreruptă în mai multe locuri. Dela Alba-Iulia ni se scrie, că miseria e la culme. Alba-Iulia şi comunele dimprejur stau sub apă, multe case s'au dărîmat, câmpurile s'au pustiit; comuna Órda e aprópe prăpădită. De pe ţéra Oltului sosesc deasemenea sciri de tot întristătóre. Oltul s'a revărsat în multe locuri. Rîurile de munte în furia lor n'au cruţat nimic. Crişurile, Arieşul, Someşile şi Bârsa tóte au causat pagube. Nu se scie încă câţi ómeni au cădut pradă valurilor înfuriate. In multe locuri s'au dărîmat poduri, tocmai în momentele, când se aflau pe ele trecĕtori.

* * *

Visită de stat-maior în Ardél. Sub conducerea generalului Porges, şeful statului maior al corpului de armată XII, se va întreprinde în dilele aceste o visită de statmaior, asupra punctelor strategice de frunte din Ardél. La acésta visită iau parte şi încredinţaţi de-ai corpurilor de armată vecine.

* * *

Şematism gr. or. sêrbesc. Acum de curênd a apărut primul şematism al bisericei gr. or. sêrbesci din Ungaria El este compus de Sergius Sakra-Ninici singel şi secretarul patriarchului sĕrbesc George Brancovici, căruia dedică acésta lucrare.

Interesante sunt datele statistice ale poporaţiunei sêrbesci, precum şi alte date. Din 1875 până adi sêrbii s'au sporit cu 46,000 suflete în eparchia Bacica.

Eparchia Bacica are 64 parochii cu 92 parochi, dintre cari 87 parochi şi 5 capelani. Dintre tóte eparchiile sêrbesci din ţéră, precum se vede din şematism, eparchia Bacica este cea mai avută, are staţiuni parochiale din cele mai bine dotate, are biserici cu averi mai mari şi scólele cele mai bine organisate.

Ea are 132 scóle poporale, cu 101 învĕţători, ér cu cei din cercul Ciaica sunt în total 126 învĕţători şi 48 învĕţătorese, la olaltă 174 puteri didactice.

Archiva eparchiei cuprinde acte numai dela 1849 încóce, cele de mai nainte au ars. Archiva este ordinată de autorul şematismului, fiind însărcinat la acésta de patriarchul Brancovici, la 1891.

* * *

Congres medical şi esposiţiă de higienă. Al 12-lea congres medical internaţional, care se va ţiné anul acesta la Roma, se va deschide în 12/24 Septembre şi va ţiné până la 28 Sept. (10 Oct.) La Petersburg s'a deschis în dilele trecute prima esposiţiă de igienă.

Despre asilele de vară de copii.

Articlul de lege XV din anul 1891 dispune, că în comunele mai mărişóre sub anumite condiţiuni pentru îngrigirea, dedarea la ordine şi ţinerea în curĕţenie a pruncilor de 3—6 ani, cari la casa părinţéscă ori tutorală nu află scutire şi îngrigire suficientă, sĕ se ridice grădini ori asile de copii.

Ministerul reg. ung. de culte şi instrucţiune publică în anul 1892, pentru esecutarea citatului articlu a emanat o ordinaţiune datată în 8 Oct. sub nrul 44,000, la care s'a alăturat unele instrucţiuni şi anume pentru inspectorii reg. scolastici, comunele politice, comisiunile administrative comitatense, cualificarea doicelor şi în fine pentru comitetele supraveghiătóre dela înfiinţândele grădini şi asile de copii; éră în anul 1889 cu datul 28 Martiu sub nrul 15,061, provócă pre toţi inspectorii reg. scol. sĕ-i relateze, că deóre-ce mai ântâiu vor fi a sĕ înfiinţa asilele de vară de copii, pentru conducerea acestora de câte doici cualificate va fi lipsă în tot comitatul şi că la cari grădini de copii de pe teritoriul comitatului le póte da facultate pentru cualificarea doicelor dela aceste asile!

Din aceste disposiţiuni apare, că mai ales asilele de vară de copii în timpul cel mai scurt au sĕ păşéscă în viaţă; drept aceea cu permisiunea On. redacţiuni pre basa citatului articlu de lege şi a instrucţiunilor ministeriale îmi iau libertate a informa onoratul public cetitoriu despre una şi alta referitor la asilele de vară de copii.

In înţelesul §-lui 3 din articlul citat de lege confesiunile încă sunt îndreptăţite a ridica şi a susţiné grădini şi asile de copii confesionale şi asupra acestora au tot dreptul de îngrigire, jurisdiţiune şi administrare reservându-şi statul numai dreptul de supraveghiare supremă, ca şi faţă de celelate scoli confesionale.

Confesiunile trebue sĕ se foloséscă de acest drept şi în timpul cel mai scurt, unde va fi lipsă sĕ ridice şi ele asile confesionale de vară de copii.

Per analogiam (vedi § 16 din art. XV, roferitoriu la comunele politice) ar putea dispune Ordinariatele, ca fie-care comună bisericéscă, a cărei credincoşi la olaltă plătesc la an contribţiune directă mai puţin de 10,000 fl. şi unde sĕ găsesc cel puţin 15 prunci fără scut şi îngrigire suficientă, este îndătorată a ridica şi susţiné asil de vară de copii.

Legea permite, ca în văcăciunea cea mare, edificiile scolare sĕ se foloséscă pentru asilele de vară, şi aşa cam prin 15 Iuniu şi-ar începe activitatea asilele de vară, şi o-ar putea continua până în 15 Septembre, chiar pe timpul acela, când locuitorii mai ales cei dela sate sunt ocupaţi cu lucrul de câmp, şi nu pot sĕ se îngrigéscă în mod suficient de micuţii lor.

Din mobileriul şi recuisitele scolastice încă s'ar puté folosi unele pentru adjustarea asilului, aşa d. e. masa, băncile mai jóse, (mai scunde), cari sunt destinate pentru scolarii din despărţĕmêntul I. tabla, tăbliţele, icónele intuitive. Altmintrinea adjustarea completă a asilelor de vară va fi următórea.

1. Mobilieriu: *a)* bănci destule, *b)* o masă simplă, pre care sĕ vor aşeda uneltele de joc şi altele, *c)* 1 lavor (spălătoriu), vas pentru apă de spălat, ştegură, piepten *d)* vas pentru apă de beut, *e)* câteva perini umplute cu paie, pre cari vor durmi pruncuţii obosiţi, *f)* dulap, (sicriu) pentru elemosina copiilor.

2. Unelte pentru ocupaţiune. *a)* tablă, tăbliţă, *b)* icónele intuitive, *c)* un mănunchiu de vergele, *d)* o corfă de pus petricele, *e)* câte un litru de bóbe de fasole, bob, cucuruz,

---

Şi cu spada sa a dat,
Uşa'n dóuĕ s'a crepat.
Pe Gruia afar' l'a scos
Şi-i ţipa férăle jos,
Altă spadă lui i-a dat
Şi aşa i-a cuvêntat:
— Gruio, Gruio fĕtul meu
Uită-te la tatăl tĕu,
Şi tae la turculeţi
Că nu-s vrednici nici un preţ,
Tu la margini ţine-te
Şi la margini lasă-te,
Căci de când eşti în robie
Ai pierdut şi din tărie,
Dă şi taie ca şi mine,
Nu cruţa tu chiar pe nime.
Gruia sta într'un picior
Tăia 'n turci ca la bujor,
Păn' sta bine pe-amêndóuĕ
A tăiat o sută dóuĕ,
Când se rezima'n călcâie
Turcii zac preste o mie,
Novac mergea rotogol
Călca turcii tot ocol,
Şi pe urm'a apucat
A sdrobi prin Ţeligrad,
Şi pe Gruia a scăpat,
Şi'ntr'un cés şi jumĕtate
Nu avea pe cin' mai bate.

f) câteva păpuşi, *g)* minje (labdă) şi alte unelte de joc, *h)* răchiţele şi paie pentru împletit, *i)* mai multe hârtii de gazete pentru înfăşurat.

În asilele de vară sĕ pot primì şi copii mai mici de 3 ani, dacă nu-s sugători preste tot sĕ poftesce, *că copiii primiţi sĕ fie sănĕtoşi*, de aceea pre copiii bolnavi, hăbăucĭ îi eschide din asile.

Asilele de vară vor fi conduse de *doici cualificate* spre acest scop; învĕţătoresele cu diplome numai în mod escepţional pot fi aplicate pentru conducerea acestora.

Doicile îşi vor câştiga cualificaţiunea necesară *prin un curs de 6 sĕptĕmêni* la cutareva grădină de copii cara va fi facultată de către Înaltul Ministeriu reg. ung. de culte şi instrucţiune publică pentru de a da atare cualificaţine.

La acest curs vor fi primite acele femei oneste, cu purtare morală bună, cari sunt în etate de 18 — 40 ani şi sciu scrie, ceti şi vorbi unguresce La primire vor fi preferite învĕţătoresele vĕduve, soţiile şi ficele învĕţătorilor. Pentru primire înainte de inceperea cu vre o 1 — 2 sĕptĕmêni vor avé a recurge la preşedintele comitetului supraveghiătoriu dela respectiva grădină de copii. După terminarea cursului vor primì un testimoniu, pre basa căruia vor puté fi aplicate ca conducătóre la asilele de vară de copii.

In asilele de vară confesionale pruncuţii s'ar puté ocupa în modul următoriu: în órele antemeridiane: dela 8 — 9 sĕ se deprindă a face cruce cei mai mărişori a rĕcita rugăciunea Domnului, Născătórea, unele poesióre morale cum sunt d. e. către îngerul păḑitoriu, despre iubirea părinţilor şi altele; dela 9 — 10 deprinderea la ordine şi curăţĕnia; 10 — 11 mişcare liberă în ocol (curte) joc în ţirfă, joc cu păpuşele şi alte jocuri, dacă e timpul ploios acestea sĕ pot arangia în ambit şi în chilia (sală); dela 11—12 învĕţarea a rĕcita unele poesióre copilăresci şi dacă au melodiă şi cântarea acelora, în fine sĕ cântă o poesióră religiósă. In órele postmeridiane dela 12—2 pausă; dela 2—3 conversarea doicii cu pruncuţii despre lucruri cunoscute, cum sunt d. e. uneltele de joc, unele recuisite din chiliă etc.; dela 3—4 împletit cu răchiţele, paie, înfăşurarea hârtiei; dela 4—5 diferite jocuri copilăresci; dela 5 — 6 recitare din poesiórele religióse, morale şi copilăresci, cântec.

Asilele de vară vor sta deschise de diminéţa până sara şi doica va împărţi timpul pentru ocupaţiunea pruncilor după buna chibzuéla sa; în general însĕ trebue sĕ observeze materialul mai sus indicat, pentrucă nu este ertat, ca micuţii sĕ se prea îngreuneze, sau că tot timpul de asil sĕ'l petrécă numai cu jocuri fiind scopul principal al asilelor a deda pre copii şi la ceva lucruri folositóre cum sunt d. e. deprindere în pietate, iubire, dedare la curăţenia, ordine, cugetare, vorbire.

In înţelesul pasagiului final al §-lui 8 din articlu de lege XV din a. 1891 în grădinele şi asilele de copii ocupaţiunile pruncuţilor, a căror limbă maternă nu-i cea magiară, sunt de a se arangia aşa, încât micuţii sĕ se întroducă şi în cunoscinţele limbei magiare, ca a limbei statului.

Salariul unei doici aplicate în asilul de vară are sĕ fie la lună cel puţin *10 fl. (20 coróne) şi locuinţă.*

Asilele de vară de copii vor sta sub administrarea şi jurisdicţiunea imediată a unui *comitet supraveghiătoriu.*

În acele comune bisericesci unde sunt senate scolare, comitetul supraveghiătoriu sĕ va constituì din membrii senatului scolariu, întregindu-se cu câte-va femei oneste, cari sĕ interesézá de asilul de copii şi cu medicul cercual ori comunal.

Agendele comitetului supravighiătoriu vor fi: a sĕ îngrigi de starea materială a asilului, a aplica doica şi acésta a-o notifica ordinariatului diecesan şi inspectorelui reg. şcol., a sĕ îngrigi în conţelegere cu antistia comunală, ca părinţii ori tutorii sĕ şi trămită regulat pruncuţii în asil; de a controla activitatea doicei, de a sĕ îngrigi despre starea sanitară a copiilor din asil şi dacă va observa între dênşii ceva morb îndată sĕ notifice medicului, ca membrului din comitet.

Superioritatea, (preotul, curatorul, primariu) comunei bisericesci, în care sĕ intenţionéză a sĕ înfiinţa asilul de vară, înainte de deschiderea acestuia are datorinţă a însinua Ordinariatului diecesan şi inspectorelui reg. şcolastic, cumcă fiind lipsă de asil de vară în acea comună bisericéscă, doresce al deschide pe ḑiua anumită; la dorinţa inspectorelui reg. şcol. i-va notifiica şi catalogul comitetului supraveghetoriu, mărimea şi adjustarea asilului, salariul şi testimonul doicei aplicate.

Aceste am dorit a le comunica despre asilele de vară onoratului public cetitoriu dela „Şcóla poporală" cu acea intenţiune curată, că dacă în cutareva comună bisericéscă română va subversa necesitatea de a sĕ ridica asil de vară, superioritatea bisericéscă şi scolastică din aceste modeste şiruri sĕ afle modalitatea, cum are sĕ purcédă în atare afacere.

Din „Scóla poporală" (Nr. 9).

V. L.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Cel mai însemnat loc în Valea-Haţegului este acum oràşelul Haţeg, aşeḑat în colţul de méḑănópte-resărit al şesului. lângă rîuleţul Haţegului, numit şi al Farcadinului El are 1852 de locuitori, cari sunt partea cea mai mare români; între ei sunt mulţi meseriaşi.

In Haţeg era mai nainte o staţiune a stabului regimentului I. român grăniţer, ér acum sĕ află o scólă grăniţeréscă română bună, care se susţine din fondurile grăniţăresci. Aici se află scaunul unui vicariat român gr. cat. de care sĕ ţin 26 de parochii, cu 16,115 de credincioşi, şi al unui protopopiat român gr. or. de care sĕ ţin o parte din comunele de pe valea Streiului, din comunele Valea Haţegului şi de pe Jiiuri, cu totul 46 de parochii, cu 34,640 de credincioşi, apoi o scólă de stat unguréscă şi mai multe deregătorii.

Haţegul nu este aşeḑat lângă calea ferată; staţiunea lui este la Sub-Cetate, în depărtare de 4 şi ½ km., lângă Streiu. Streiul, acest rîu frumos al ţerii Haţegului isvoresce în munţii Sebeşului. Pe cursul seu superior sĕ estinde un ţinut cu frumóse partii de munte. Astfel este pe ţermul sĕu stâng partia de stânci Piatra-Şipotului, cu stânci fărâmate şi printre ele cu grupe resfirate de arbori şi căderi (cascade) de păraie, cari tóte amestecate în neorânduială, ne presintă o privire fórte frumósă. Mai în jos valea lui sĕ strîmtéză, de amêndóuĕ laturile se nalţă păreţi stâncoşi, în cari pe ţermul drept zărim sus gura unei peşteri. In împregiurime mai sunt şi alte locuri stâncóse cu peşteri, precum la Ohaba Ponorului, la Federi, la Ponorici etc.

La Petros Streiul ese dintre déluri şi spală marginea de méḑă-nópte rĕsărit a vălei Haţegului. De aci în jos el este însoţit până la Murĕş de calea ferată, ce vine din valea Jiiurilor preste Délul-Babei. Ţinutul până pe la Puiu este muntos-stâncos. Ici-colo stânci de forme curióse ne atrag privirea. Astfel este Măgura-Barului cu stânci în formă de vechi ruine, apoi între altele o stâncă rotundă şi singuratică din jos de Puiu, la Băiesci, care pentru forma ei sĕ numesce Stogul Dracului. Privirea pe aici ne este mărginită de délurile, ce hotăresc valea spre méḑăḑi, aşa că numai ici colea, pe câte o vale laterală, ni se deschide priveliste mai depărtată spre Rĕtezat. Cu cât înaintăm însĕ la vale cu atât cercul vederii ni se lărgesce şi pe la Sub-Cetate, unde am amintit că sĕ află staţiunea Haţegului, avem una din cele mai încântătóre priviri, cu deosebire de pe vêrful stâncei Orlea. Privirea de aici ne pĕtrunde atât spre sud în Valea Haţegului şi asupra Rĕtezatului, cât şi spre nord, pe valea Streiului în jos. Pe Orlea se află un turn vechiu, părăsit, pe care călĕtoriul îl zăresce din depărtare, ca pe o sentinelă.

El este zidit din pétră de stâncă şi astfel închegat, încât se pare a fi crescut din pămênt. El este rĕmas de pe vremea Dacilor şi sĕ numesce „Turnul lui Vecel", după numele lui Bicil sau Bicul, care a fost un fruntaş dac şi om încreḑut al lui Decebal.

Streiul, după ce adună apa rîuleţelor din Valea Haţegului, curge spre méḑă-nópte, prin o vale lată, mărginită de déluri păduróse, în sinul cărora se află multă pétră de fer.

In stânga între déluri se află, la satul Silvaşul de sus, pe délul Crucea Prislopului o veche mănăstire româ-néscă, întemeiată între anii 1560—1580 de fica lui Moise-Vodă, domnitoriul Munteniei, cu numele Safira, care se află înmormêntată aici.

Acum mănăstirea este în stare decăḑută, dar odinióră a fost vestită, căci în vécul al XVII-lea sĕ afla în ea scaun de episcopie, atârnătóre de metropolia de Alba Iulia.

Mai în jos lângă Streiu sĕ află Călanul, loc de scaldă cu isvóre calde. Aceste au fost cunoscute şi romanilor şi locul sĕ numia „Ad aquas" (la ape) Ei au scobit aici într'o stâncă un basin (grópă) rotunjor, în forma unei linguri, în lungime de 45 şi în lăţime de 30 de urme, cu păreţi cam de 18 urme de adênci. Forma lui se cunósce şi acum, precum şi scocul, tăiat în stâncă, care conduce din el afară. In acest basin erau întocmite scaldele romane; în fundul lui isvoresce un isvor de apă caldă.

Vorba din bĕtrâni ne spune, că acest basin a fost făcut de o fată de uriaş, într'o singură ḑi, pe când alte dóuĕ surori ale ei au zidit tot în aceaşi ḑi dóuĕ cetăţi: una cetatea Devei şi ceealaltă cetatea de la Uroiu.

Scaldele de aḑi sĕ află în depărtare de câţi-va metri de la acésta stâncă, ér scobitura, vechea scaldă romană, este părăsită şi se folosesce vara de topilă de cânepă.

La Călan, pe locul vechiului „Ad aquas" s'au aflat mai multe lucruri vechi de pe vremea romanilor, precum petri cu inscripţii romane, bani etc. O astfel de pétră veche, cu inscripiţie (Genio pagi aquensis etc.) sĕ află în altariul bisericei române din Călan.

In apropierea Călanului, pe hotarul satului vecin Crişeni se află fonderia (turnătórea) de fer a societăţei braşovene de mine şi cohuri, provĕḑută cu maşinele cele mai nóuĕ şi cu întocmiri minunate. Maşinele sunt puse în lucrare cu vapor şi într'o ḑi sĕ pot prelucra 900 de măji de fer crud. Ferul crud (pétra ferósă) sĕ scóte din minele de la Teliuc şi sĕ transpórtă la fonderie pe o cale ferată, făcută anume pentru acest scop. Aici sĕ pregătesc din fer vĕrsat felurite obiecte, precum cuptóre, instrumente etc. şi sĕ produce şi oţel.

Streiul sĕ varsă în Mureş din jos de Simeria, în faţa Uroiului. Pe ţermul lui sĕ află cale ferată şi un bun drum de ţară; pe vremea Romanilor asemenca a fost construită de-a lungul văii lui o cale romană, care trecea Mureşul pe la Uroiu.

Aşa se crede, că Streiul este rîul, în alvia căruia 'şi-ar fi ascuns Decebal comorile. In cărţile bĕtrâne sĕ află scris, că Decebal, temêndu-şi comorile de romani, le-a ascuns într'o grópă cu boltitură, săpată în fundul alviei Streiului, peste care a lăsat sĕ curgă apa. Despre lucrul acesta afară de Decebal n'a sciut nimenea, decât un singur om, în care regele avea mare încredere; el se numea Bicilis sau Biculus, stăpânul turnului de pe vêrful Orlei. Sĕ scrie apoi mai departe, că după ce Decebal a fost învins şi s'a ucis pe sine, Bicil sau Vecel ar fi vêndut lui Traian secretul şi astfel comorile ar fi fost scóse din ascunḑişul rîului. Incât este adevĕrat acest lucru nu sĕ póte sci, dar este fapt cunoscut, că pe vremea reginei Isabela, la Sântă-Măria de Pétră, de la Călan preste Streiu, un pescar român a dat pe ţermul Streiului subt un arbore resturnat din rădăcină de o boltitură şi în ea de o mare mulţime de galbini străvechi. Póte sĕ fi fost aceşti galbini o rĕmăşiţă din comorile ascunse ale lui Decebal. (Va urma.)

Concurs literar.

Basat pe decisul de sub Nr. XXI puncrul 4 din protocolul adunării generale comitetul central al reuniunei învĕţătorilor români gr. .or din districtul consistoriul aradan, protopopiatele din drépta Murĕşului, escrie premiu de 50 fl. v. a. pentru cea mai bună *„gramatică română în şcóla poporală"* cu termin de concurs *până la 1 Ianuariu n. 1894*, pe lângă următórele condiţiuni:

1. Cartea se cuprindă *întreg materialul de învĕţământ al scólelor poporale şi sĕ desvólte şi partea stilistică cât mai complet!*
2. Cuprinsul sĕ nu fie vast *dar se fie împărţit în grade concentrice şi espus în stil clar şi concis, scris cu ortografia academiei.*
3. Manuscriptul sĕ fie scris în trei esemplare anonime. Lângă ele sĕ se acludă o cuvertă sigilată şi provĕḑută cu un motto, carea sĕ cuprindă în lăuntru numele autorului.
4. Referitor la dreptul de proprietate, se va face acord separat între reuniune şi autor.
5. Manuscriptele sĕ se trimită la adresa subsemnatului preşedinte in Arad.

Din şedinţa ordinară a comitetului central, ţinută în 25 Maiu n. 1893.

Teodor Ceontea, preş.

Nicolae Stefu, secret.

Diverse.

Cavalerul regelui Engliterei. Ḑilele aceste a murit în Englitera Sir Francis Scaman Dymoke, cavalerul regelui engles, care la încoronare după datina străbună se presintă încunjurat de lorḑi în platoşă albă din creştet până în tălpi, cu scut oval, cu lance aurită şi provócă la duel pe aceia cari ar avea cutezanţa a se ridica contra regelui. Trimbiţele sună şi eroldul strigă: „Cine cutéză a nega drepturile regelui, arete-sĕ, arete-sĕ". Cavalerul aruncă o mănuşă; firesce nu o ridică nimenea. Atunci regele, — după datina străbună, — dă cavalerului vin în un pocal de aur, cavalerul bea vinul, ér pocalul îl păstréză pentru sine — căci acésta i-e plata. Acésta demnitate numită pe englezesce: champion of the King, trece de la tată la fiu, e ereditară, ea a fost întemeiată de regele Vilhelm Cureritoriul şi familia de cavaleri Dymoke a învestit-o cu castel şi moşii mari. Regii Engliterei, de la George IV încóce nu sĕ folosesc de serviciul acestor cavaleri, considerând de învechită ceremonia. Cu tóte aceste la fiecare încoronare cavalerul cel mai bĕtrân din familia Dymoke sĕ presentéză regulat cu scutul şi lancea sa aurită, căci în sensul dispoziţiunilor lui Vilhelm Cuceritoriul moşiile familiei trec la coróna, dacă cavalerii negligă împlinirea datorinţei lor.

Loterie.

Sâmbătă, în 10 Iuniu n. 1893.

Budapesta: 28 8 48 15 90

Nr. 44/1893 [73] 1—3

CONCURS.

La scólele medii române ort. orient. din Braşov sunt a se ocupa următórele posturi:

1. Un post de profesor la scóla reală şi comercială, cualificat conform art. legii XXX din anul 1883, pentru limba germână şi magiară sau germână şi română.

2. Un post de profesor la scóla reală şi comercială, cualificat conform art. legii XXX din 1883, pentru limba francesă şi română, sau francesă şi germână.

3. Un post de profesor secundar, care este cualificat pentru desemnul liber şi caligrafie, sau care are pregătirea necesară pentru a-şi puté câştiga cualificaţiunea recerută pentru acéstă catedră dela scólele medii.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

In timpul serviciului provisoriu provědut în § 30 al legei de instrucţiune din a. 1883, salarul anual de 900 fl. v. a., ér începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariul anual de 1000 fl. v. a. afară de aceea 150—200 fl. v. a bani de cuartir, şi din cinci în cinci ani 100 fl. ca adaus la salariu.

Profesorul de desemn şi caligrafiă va primí drept salariu anual 600 fl. v. a. câtă vreme va fi suplent sau provisoriu, devenind profesor secundar definitiv va primí 700 fl. v. a. salariu anual, cuincuenalii de 70 fl. v. a. şi bani de cuartir 150 fl. v. a.

Concurenţii la aceste posturi vor adresa subscrisei Eforii, în termin de 6 sěptěmâni dela prima publicare, petiţiunile lor, în care vor documenta:

a) că sunt români de religiunea ort. orient.;

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii, cât şi în relaţiunile civile;

c) că sunt de constituţiune firmă şi deplin sănătoşi;

d) că au cualificaţiunea prescrisă de legea de instrucţiune art XXX din anul 1883.

In fine vor declara concurenţii în petiţiunile lor, că se vor supune legilor nóstre bisericesci şi scolare, precum şi normativelor şi disposiţiunilor speciale, ce sunt în vigóre la aceste institute sau se vor face în decursul timpurilor.

Braşov, 18/30 Maiu, 1893

Eforia scólelor centrale române ort. orient.

Nr. 207/1893 [75] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor de învěţători la scóla nóstră confesională gr. ort. română din Porceşti, protopresbiteratul Avrigului, sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful român“.

Postul de învěţătoriu primariu este împreunat cu un salariu anual de 300 fl. v. a. solviţi din cassa bisericei; postul de învěţătoriu secundar este împreunat asemenea cu un salariu anual de 300 fl. v. a. solviţi din cassa bisericei.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi sě şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig (Felek, Szebenmegye) pană la terminul sus indicat.

Dela concurenţi sě mai cere se fie apţi a conduce cu pruncii de scólă cântările liturgice în biserică Dumineca şi sěrbătórea.

Avrig, 21 Maiu, 1893.

In conţelegere cu comitetul parochial gr. or. din Porceşti.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopresb.

---

[76] 1—1

CONCURS.

Pentru postul de contabil la „Crişana“ societate de economii şi credit în Brad, se escrie concurs cu terminul până la **25 Iuniu st. n. a. c.**

Salariul este 600 fl. v. a. anual şi se va solvi în rate lunare anticipative.

Petenţii îşi vor asterne rugările direcţiunei, avênd sě producă documente că sunt în stare a conduce afacerile de contabilitate eventual că au fost aplicaţi la vre-o bancă acreditată.

Alesul va depune o cauţiune de 200 fl. v. a. în bani ori în hârtie de valóre la cassa societăţii, şi cu 1 Iuliu st. n. a. c. îşi va ocupa postul.

Brad, la 8 Iuniu n. 1893.

Direcţiunea.

Nr. 429/1893 of. prot. [74] 1—3

Anunţ.

Repararea bisericei gr. ort. din parochia Cetea, protopresbiteratul Albei-Iulia, sě dă în întreprindere pe calea licitaţiunei minuende, care se va ţiné la faţa locului **Joi în 6 Iuliu st. n. 3 óre post meridiane** în localul scólei gr. ort, pe lângă suma preliminată de **1202 fl. v. a.** conform ordinului Venerabilului consistoriu archidiecesan din 24 Aprile Nr. 2537 Epitr. a. c.

Dela întreprinḑětori sě recere, ca înainte de începerea licitaţiunei se depună un vadiu de 10% în numěrariu sau în hârtii de valóre.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul protopresbiteral Comitetul parochial 'şi reservă dreptul a da lucrul în întreprindere acelui măestru, care va oferí cea mai mare garanţă, chiar şi când acela nu ar fi minus oferente.

Alba-Iulia, la 27 Maiu, 1893.

La însărcinarea comitetului parochial:

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Fie timpul frumos ori ploios!

Miercuri în 14 a lunei curente se va face deschiderea nóuei Verande din grădina cafenelei Habermann, cu care ocasiune, fiind timpul favorabil, va concerta, începênd dela 6 óre d. a. capela regimentului nostru 31.

Intrarea la verandă: Prin strada Morii Nr. 4; prin parcul orăşenesc; prin edificiul Habermann sau prin cafenea. [77] 1—1

Rohseidene Bastkleider

3 **fl. 10.50** per Stoff zur kompleten Robe und bessere Qualitäten — sowie **schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe** von **45 kr.** bis **fl. 11.65** per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert. Damaste etc. (ca 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) Porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz

5 **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Ball-Seidenstoffe von 85 kr. bis fl. 11.65

4 per Meter — sowie **schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65** per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) Porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

5 **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	8.57	11.19	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
2.12	5.53	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.12	—	—	3.03	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de persóne	—	8.43	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.17		Tren accelerat	9.18	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.05	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	—	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta—Arad—Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38						

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 59. Sibiiu, Joi, 3/15 Iuniu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1186 Pl.

Notificare.

Sĕ aduce la cunoscința celor interesați, că biroul reg. ung. de statistică în loc de broșure lunare va eda pe viitoriu Analele sale într'un tom compact și într'un sistem mai bun, cu un cuprins bogat, cu mape și cu alte acluse grafice.

Aceste anale se pot procura immediat dela biroul numit mai sus (m. kir. statistikai hivatal, Budapesten) pe calea prenumĕrațiunei, și adecă pe anul 1893 cu 10 fl.; pentru-că ele vor fi mai vaste, cuprindênd resultatele conscripțiunei poporale din 1890; ér pe alți ani următori numai cu 5 fl. v.

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 1 Martiu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 3236 Scol.

Notificare oficială.

Escelenția Sa Domnul ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică ddto 26 Maiu a. c. Nr. 21078, notifică consistoriului, că din îndemnul ministerial s'a făcut o tabelă generală a materiilor publicate în diariul „Néptanitók lapja“ pe anii 1868—1892, și că se află de vêndare în Budapesta la Augustin Dobrovsky, cu prețul de 1 fl. 40 cr.

Deóre-ce prin acel repertoriu al materialului publicat se înlesnesce mult folosirea numitului diariu, care se trimite altcum la cerere gratuit pentru scólele nóstre, atragem atențiunea organelor nóstre asupra acelei publicațiuni și o recomandăm ca pre una de folos în biblioteca scolară.

Sibiiu, din ședința senatului scolariu, ținută la 27 Maiu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 2 Iuniu, 1893.

Esclusivismul magiarilor a ajuns a fi greţos în ochii tuturor ómenilor cu cultură europénă. Pre tóte terenele încep magiarii a deveni atât de cutesanți, încât lumea îi arată cu degetul. Nu vom vorbí astădată de nevoile, cari nóuĕ ni le causéză, nu de asupririle ce dilnic îndurăm, ci vom înregistra un cas, care-i caracteriséză din destul. Un elvețian a reposat dilele trecute în Budapesta și rudeniile i-au făcut un monument — pe care l'au și trimis din Genf gata. La pórta cimiteriului îi opresce polițistul sub cuvênt, că inscripțiunea de pe monument nu este în limba magiară. S'a mai audit așa ceva în o altă țéră din lume?

S'a mai pomenit o atare insultă, decât aceea, ce au făcut autoritățile din Budapesta, cu furiósa ordonanță de a nu se permite în cimiteriul comun nici un monument, fără inscripția magiară?

S'ar crede, că este o poveste din o mie și una de nopți, când nu am vedé că aceste s'au petrecut în capitala Ungariei, în reședința ministeriului unguresc, în locul de unde sĕ aude mereu, că libertate ca în Ungaria nu este pe pămênt.

Un testimoniu mai eclatant despre șovinismul unguresc nu se póte decât acesta, o batjocură mai mare pentru unguri nu se póte închipuí!

Și apoi sĕ mai dică cineva, că în Ungaria naționalitățile pot fi multămite, când magiarii nici pe petrii nu sufer inscripție cu altă limbă, de cum sĕ sufere limba română la tribunale, administrație și finance.

Trebue, că audul lor este atât de reu întocmit, încât îi supĕră ori ce sunet, ce nu este după acordul sunetelor dure din Asia.

Cum se póte deci ca sĕ ajungă naționalitățile la un înțeles și la o învoială cu atari ómeni, cari nu vĕd, nu aud și nu-și dau silință sĕ cunóscă cum merg trebile aicea în lumea cea mare.

Orbiți de șovinism, purtați pe aripile grandomaniei, pas de pas comit cele mai mari grozăvenii și aceste le fac în aplausele mulțimei și a drojdiilor ce s'au aședat prin orașele unguresci, ca sĕ facă demonstrațiuni și sĕ preamărĕscă pe toți cei ce sciu da porunci aspre, necompatibile cu principiile moderne acceptate de tóte statele culte din Europa.

Invoiala și înțelesul devine imposibil, prăpastia între noi și ei cresce pe di ce merge și ne înfiorăm, când cugetăm la abisul, ce ne desparte pe unii de alții.

Ce-și vor închipuí ómenii din Elveția liberă, înregistrându-se casul din Budapesta, despre mĕsurile aspre turcesci — e ușor de esplicat — numai cât noi întâlnim atari mĕsuri despotice în tótă diua, le întâlnim în scólă, în administrație, la finance și chiar și la cassariul de gară, când ne eliberăm biletul cu banii nostri.

Pretutindenea suntem insultați, de câte ori ne folosim de limba nóstră, pretutindenea ni se spune sĕ vorbim unguresce, că mâncâm pâne ungurescă, ca și când pămêntul acesta udat cu sângele martirilor nostri ar fi numai al magiarilor și noi am fi numai nisce venetici aici în țéra nóstră.

Cât vor mai țіné aceste stări de lucruri, noi nu putem sci, tot ce scim e, că magiarii prin netoleranța lor au devenit ridiculi și că sórtea nóstră sub domnialor a devenit nesuportabilă. Nu ne mai putem împăca cu idea de a fi în veci torturați, nu ne mai dă mâna ca sĕ fim tot slugi plecate, ci credem, că timpul a sosit, ca cu tótă energia sĕ cerem sĕ se facă dreptate pe tóte terenele vieții publice.

Adi dreptatea se împarte după sprâncénă, magiarii sunt îndrăsneți și sĕ cugetă, că pot face ori ce fără de a-i mustra consciința.

Au nu-și aduc aminte de timpul absolutismului austriac? Nu-și aduc aminte de pățeniile, ce au avut ei cu nemții? Nu de mĕsurile, ce ei au luat ca sĕ se apere? Vor ei sĕ nn împingă și pe noi, unde i-au împins nemții pe ei? Póte că o vor, dar firea nóstră nu e ca a lor. Noi suntem un popor destul de tréz, și destul de cumpĕtat ca sĕ nu facem lucruri nesocotite. Vom suferi până numai unde vom puté, dar nu vom înceta nici odată de a-i combate, de a le arĕta pĕcatele și a cere indreptarea lor, până ce este timp.

Nu o vor face — nu noi vom puté fi făcuți responsabili pentru neghiobiile lor, nu noi vom avea sĕ ne căim, tot numai ei, cari nu au și nu pot avea alt aliat în țéră decât pe noi și brațele nóstre.

Ori dóră cred ei, că încungiurați de slavi și de nemți pot în cas de nevoie și singuri sĕ se apere? Sĕ înșală amar și istoria ne e martoră, că tot ce s'a făcut pentru apĕrarea țĕrei, s'a făcut cu concursul nostru și s'a făcut cu vĕrsarea sângelui nostru.

O mică porțiune de înțelepciune și lucrurile ar puté lua un alt curs, căci cursul ce l'au luat adi sub egemonia magiară duce la sigură perire, și ca patrioți buni noi nu putem fi atât de neprecauți cât cu scalda sĕ aruncăm și copilul.

E tréba magiarilor sĕ dea lucrurilor o altă direcțiune, ei au în mână și cuțitul și și pânea.

Taie și impartă după plac, numai sĕ nu taie pentru ei prea mult ca sĕ se înece.

Pentru liniștirea fraților dela „Unirea“

Din incidentul desbaterei bugetului în casa magnaților, catolicii în coalițiune cu aristocrația au inscenat și au și dat un vot de neîncredere guvernului pentru proiectele bisericesci. Manifestațiunea acésta a catolicilor a fost spriginită faptice și de votul Prea sfinției Sale Părintelui episcop greco-catolic din Lugoș.

FOIȚA.

Poesii poporale.

De pe Valea-Almașiului.

Io's păunul némțului,
Mândra-i puica satului,
Eu mĕ duc și ea rĕmâne
Plângu-i ochii după mine,
Și-or mai plânge, puică plânge
Până badea nu te-a strânge,
Că me duc la cătănie,
De-oi mai fi Dumnedeu scie,
Că me duc unde-i mai rĕu
Colo'n sânge până'n brâu,
Și mĕ duc mândră'n bătaie
Unde sabiile taie,
Tot în carne 'n măruntae,
Unde pică voinicii
Ca la seceriș snopii.
De mĕ făceai maică fată
Nu te lăsam supĕrată,
Și torceam cu furca'n vatră,
Dar tu m'ai făcut fecior
Sĕ-ți fie de mine dor,

Mărita-maș și m'aș duce,
Nu sciu face mălaiu dulce,
Pe lopată nu-l sciu pune,
De nu l'oi lega c'o fune,
De dospit m'am prăpădit
Nice cum n'am nimerit.

Hai leliță'n poeniță
Sĕ strĕngem noi tămâiță,
Și s'o țipăm pe uliță,
Pe ulița satului
La casa birăului,
— Mĕi birău, amar de tine,
Dacă m'ai ales pe mine,
Ca sĕ me dai némțului
La pita 'mpĕratului,
Dacă m'ai dat, eu m'oi duce
Pe tine friguri te-apuce.

Mĕi bade de dorul tĕu
Face-m'aș dómnă'n hinteu,
Și-aș mâna la vrâncióră
Pe la voi pe ulicióră,
Și când m'ar vedé măta
Da i-ar rîde inima,
Apoi te-aș pune'n hinteu
Și m'aș duce'n drumul meu.

Fă-te mândră o păsărică
Și sbori la mine'n colnică,
Cântă astădi, cântă mâne
Până vedi că badea vine,
Ca sĕ te strângă pe tine.

Frundă verde de podbal
Prostu-i badea ca un cal,
Că el umblă'n sat la fete
Cu gozul după urechie,
Și la mine-o fost odată
Focu-l ardă, dracu-l bată.

Maică măiculéna mea
Nici mórtă nu mi vedea,
Ce m'ai dat urîtului
La minunea satului,
Ardă-i focul josagu
Dacă mi-o mâncat norocu,
Mâne-i valea casa lui
Cu mămuia mutului,
Amêndoi legați de olaltă
Sĕ mi-i mâne'n lumea tótă,
Ca sĕ vadă și lumea
Unde m'o băgat maica.

Cântă cucu'n par de vie
Dar cucu îmi cântă mie,
Nu sciu cântă rĕu ori bine
Că-i cu ciocul cătră mine,
Cântă cuce bine tare
Că te-oi face 'mpĕrat mare,
Peste grădina cu prunii
Peste codrul cu alunii,
Da de-i cânta rĕu din clonț,
Te-oi blăstĕma sĕ nu poți
Nici cânta și nici sbura
Ți s'a rupe inima
Cum mi-a rupt badiul pe-a mea.

Cântă mierla, arde sperla
Cântă'n dungă de părău
Da ce cântă mult mai rĕu,
Și cântă de făcătură
Mierlă négră, mierlă sură,
De ți-ar pieri sămênța
De ți-ar sĕca limbuța,
De ți-ar arde clonțul tot
N'ai mai sci tu cum sĕ-l porți,
Si-ai sbura ca vai de tine
N'ai mai cărăi pe nime
Ca s'ajungă rĕu, nu bine.

Bădița-i voinic și-odată
Că se bate pentr'o fată,
Pentru fata cea bogată;
Mândra-i fata lui birău
Cătă apă-i pe părău,
N'ar ajunge ca s'o spele
Pe urîta de zăbele,
Mere'n lume veste mare
Că nu-i bună lucrătóre,
Tótă diua stă în sóre
Și la érnă capu-o dóre.

(Va urma.)

Nesciind archiereii nostri absolut nimica despre planurile catolicilor cu demonstrațiunea contra guvernului în cestiunile de reforme bisericesci, nu au mers la Pesta cu ocasiunea votărei bugetului, bine sciind, că la presentarea proiectelor și la desbaterea lor, li se va da ocasiune sě se manifesteze. Altcum archiereii nostri, precum și întrégă biserica prin rostul sinódelor a luat deja posițiune hotărîtă contra politicei bisericesci a guvernului actual, ceea-ce s'a publicat în diarele nóstre, și o scie bine tótă lumea.

S'a făcut că nu o scie diariul „Unirea“, și în numěrul seu dela 20 Maiu a. c. între altele étă, ce scrie.

„In ședința din 10 Maiu numai un archiereu român, și și acela greco-catolic, a fost de față și a desaprobat cu votul seu politica anticreștină a guvernului. Sperăm însě, că cu ocasiunea desbaterii proiectelor din cestiune în casa magnaților nici un archiereu român nu va lipsi dela locul seu, și nici chiar singurul magnat laic de naționalitate română, domnul Iosif Gal, nu se va furișa din sală, numai ca sě nu voteze în contra guvernului, cum a făcut în 10 Maiu a. c. Numai realisându-se și acéstă speranță, va fi bucuria nóstră deplină“.

Provocați directe și în asemenea mod apostrofați archiereii nostri, noi nu am credut, că e bine sě deschidem polemie cu frații dela „Unirea“, și am înghițit manifestațiunea lor de „dragoste frățéscă“. O am înghițit fără specială autorisare și cea manifestată față cu unicul membru mirén din casa magnaților, față cu domnul Dr. Iosif Gall.

A venit la ordinea dilei proiectul de lege, care reguléză salariile învěțătoresci la scólele confesionale. Tótă lumea a sciut cu sěptěmâni înainte, când se va ține ședința casei magnaților pentru desbaterea acelui proiect, și cuprinsul lui atâta e de cunoscut, încât fie-cine și-a putut trage séma cu urmările lui.

Contra proiectului au vorbit numai archiereiii nostri greco-orientali români, altă voce contra lui nu s'a audit.

In diariul nostru numěrul 54 dela 3 Iuniu, n. a. c. am dat espresiune stărei faptice a lucrului, constatând, că singură biserica nóstră s'a pus în luptă la aducerea unei legi atât de periculóse pentru desvoltarea nóstră națională culturală.

Diariul „Unirea“ se face a vedé în celea scrise de noi o *„lovitură“* *„împroșcare“* a archiereilor români gr. catolici. Noi n'am învinuit pe nimenea numai am constatat faptul, și nóuě ne face impresiunea, că frații dela „Unirea“ făcêndu-se, că sunt supěrați pe noi, cele dise de noi în general pentru tóte confesiunile le reproduc în special cu aplicare tocmai la archiereii greco catolici și astfeliu cele scrise de noi și publicate ca fapte în general, le mai reproduc odată cu aplicare la archiereii gr. catolici.

Pentru asemenea fine subtilități nu ar trebui sě avem causă de supěrare.

In fine o mică rectificare. Diarul „Unirea“ susține, că pentru apěrarea caracterului confesional al scólelor nóstre va fi bine sě ne înțelegem noi între noi în tóte comunele, în cari locuim mestecați, și că în privința acésta, după cum ea e informată „pasul cel dintâiu s'a făcut din Blaș încă înainte de acésta cu câți va ani, și apoi s'a mai urgitat rěspunsul, însě fără de nici un succes“. Fapt e, că pasul prim s'a făcut din Sibiiu, tot din partea factorilor competenți. Și ca sě nu mergem mai departe, vom reflecta numai la conclusul sinodului nostru archidiecesan numěrul 142 din 1877, care e de cuprinsul următoriu: „sinodul se dechiară aplecat a primí un arangiament, după care în comunele locuite de greco-orientali și greco-catolici, unde ambele acestea confesiuni, sau una din ele nu va fi în stare de a susținé pentru sine scólă poporală separată și instruată după principiele legei, scolarii de ambele confesiuni sě se întrunéscă la o scólă comună; drept inițiativa la esoperarea acestui arangiament sě însărcinéză consistoriul nostru archidiecesan a se pune *de nou* în conțelegere cu autoritățile respective ale bisericei greco-catolice, avênd a raporta despre resultat la procsima sesiune sinodală, și spre acest scop proiectul de conclus al deputatului Trombitașiu se transpune aceluiași consistoriu archidiecesan, spre a'l folosí ca material la un elaborat pentru arangiamentul din cestiune!“

Mai radical s'a tractat cestiunea în 1886 unde la un studiu aměnunțit trimis dela Sibiiu nu s'a rěspuns nimica dela Blaș, ci drept rěspuns în 1892 autoritățile nóstre bisericesci au fost învitate la pertractări nóuě în acéstă cestiune. Pertractările acestea se vor continua îndată ce va înceta věduvia scaunului metropolitan din Blasiu.

Nu scim motivele pentru cari cestiunea acésta se pune în discusiune tocmai acuma, și încă în forma fără „dragoste frățéscă“ cum face „Unirea“. Ori cari ar fi ele, bunăvoință cătră causă nu dovedesc.

Nóua clădire a universitățti din Iași.

Dumineca trecută s'a serbat în Iași punerea pietrei fundamentale la nóua clădire a universității, în presența A. S. R. principele moștenitoriu, Ferdinand.

Fricipele moștenitoriu sosì la locul destinat pentru palatul universității la 10 și $^3/_4$ a. m. însoțit de d-l ministru-președinte Catargiu și de primariul Iașilor, Pogor. Alteța Sa regală fù întimpinat de ministrul cultelor d-l Tache Ionescu, împreună cu d-nii Culianu și Maiorescu, rector ai universităților din Iași și Bucuresci, apoi de profesorii universitari, de alți funcționari superiori, deputați, senatori, etc.

Principele fù condus, apoi la locul punerei temeliei. I. P. S. S. metropolitul Moldovei, încungiurat de inaltul cler, oficià serviciul de sfeștanie. La sfêrșitul serviciului se semnà actul de fundațiune.

Actul fu îngropat în piatra fundamentală de însăși A. S. regală, care îmbrăcând șorțul zidariului și luând mistria și ciocanul, asvêrlì asupră-i ciment; tot astfel făcu apoi I. P. S. S. metropolitul Moldovei și ceialalți d-ni, cari semnaseră actul de fundație; se puse în urmă d'asupra o a dóua piatră, consolidându-se prin bătăi cu ciocanul de aceleeași persóne.

După terminarea aședărei pietrei fundamentale, principele României rostì următórea vorbire:

Domnule rector, domnilor profesori! Sunt fericit, că Maiestatea Sa regele prea iubitul meu unchiu, m'a însărcinat, ca în numele Lui sě președ acéstă serbare națională.

Éste o adevěrată sěrbătóre de câte ori se ridică sau se sporesce un aședěmênt de cultură; sěrbătórea este însě îndoită pentru noi, când ea se face în a dóua capitală a țěrei, în orașul, în care nădăjduim, că de aci înainte ne vom puté găsi adesea, în orașul, care spre îndeplinirea ursitei némului românesc jertfit'a de sigur din interesele sale.

Jertfa însě nu a făcut Iașii mai puțin priincios, ca sě fie și el un centru de viață sufletéscă a României.

Din potrivă. Adevěrat oraș universitar, în el se póte întemeia acea lume de gândire curată și senină, în care mintea omenéscă, vecinic însetată după lumină, clădesce, pentru ca ér sě clădéscă mărețele concepții, cari sunt podóba cea mai scumpă a némului românesc.

Universitatea, al căreia falnic palat îl înălțăm astădi, este deja un vechiu aședământ în acéstă țară. Fără a mai amintí începuturile, pe cari ar trebui sě le rescolim în tótă istoria vremurilor trecute, sunt 60 de ani acum de când ea a fost desăvêrșită, altuită cu caracterul de învěțământ superior și general, pe care de atuncea încóce nu l'a mai perdut.

De sigur nu clădirea, ori cât de măréță, face meritul unei scóle. Munca încordată și dragostea adevěrului, acea flacără nemistuită, care însuflețesce pe scolar și pe învěțător, au făcut sě iasă descoperiri minunate și frumseți neperitóre din cele mai smerite locașuri. Dar în vremurile nóstre și cu desvoltarea sciințelor esperimentale, clădirea îndestrată cu tóte trebuinciósele sciinței, și are și ea partea ei însemnată în rěspândirea și propășirea culturei.

Gândul de a înălța acestei universități un palat vrednic de dênsa, nu este nou. La întruparea lui au lucrat multe sirguințe, multe bune-voințe.

Astădi el se făptuesce și diua, în care nădăjduim sě sărbătorim desăvêrșirea lui, nu este departe. Regele este sigur, că din acest palat, în care se vor despica tainele sciinții și se vor propovădui cu înțelepciune adevěrurile neperitóre, cari sunt temelia neclintită a statului, tóte împodobite cu acel cald patriotism, fără de care viața nu are preț, vor eși nóuěle generații oțelite pentru marea menire dăruită acestei țěri.

Cu nóuěle generații într'o di — și rog pe cel A tot puternic ca acea di sě vie cât mai târdiu — voiu avé și eu sě aduc prinosul meu de muncă pentru întărirea și propășirea scumpei nóstre Românii.

D l Culian, rectorul universității din Iași și dl ministru Toche Ionescu au rěspuns Alteței Sale.

Din vorbirea d-lui ministru de instrucțiune, Tache Ionescu estragem următórele:

. . . Adevěrul este, că a propășit acéstă universitate, și că va propăși și de-aci înainte.

Va propăși, căci pentru acésta nu este nevoie decât de dóuě lucruri: jertfele scólei și jertfa țěrei, și nu mě pot îndoi nici de una, nici de alta.

Scóla, studenții și profesorii vor face de sigur jertfele lor de muncă, le vor face pentru-că din tóte bucuriile omenesci cea mai adevěretă și mai trainică, fiind că este cea mai impersonală, este aceea, pe care omul o găsesce în neînteresata cercetare a adevěrului și în pasionata admirație a frumosului.

Țéra, care atâta jertfit'a, va face și de aci înainte jertfele trebuitóre, le va face, căci pentru ea cultura superióră nu este un interes de a dóua mână.

Neapărat este folositor, este chiar necesar într'o țéră, în care toți iau parte la treburile statului și toți se pot urca până la cele mai înalte ale lui trepte, ca cultura elementară sě fie cât mai rěspândită în straturile cele mai adênci ale națiunei. Nu după numěrul alfabeților însě se hotăresce în lupta dintre némuri de a cui parte are sě fie isbânda.

Pentru a avé un drept legitim la esistință, trebue alt-ceva: trebue sě aduci și tu partea ta în mare comóră a descoperirilor scientifice și a frumseților artistice, cari sunt fala și cinstea némului omenesc.

A fost iertat unei națiuni, care vécuri de-arêndul cu peptul ei bărbătesc apărat'a de năvălire apusul Europei, dându-i astfeliu linistea și putința ca sě clădéscă acea minunată civilisație a căruia privelisce la începutul vécului ne-a luat ochii și ne-a amețit mintea, sě asimileze numai munca sěvêrșită de alții. Astădi acésta nu mai este destul. Dacă voim, și fiind-că voim sě trăim, trebue sě aducem și noi în bogăția comună odórele nóstre.

O vom face, d-lor, sunt pe deplin convins. O vom face, și după cum adi noi ridicăm acestei universități un edificiu, la care nici nu au cutezat sě viseze acei, cari au întemeiat'o acum 60 de ani, acei cari pusese academia într'o clădire, în care adi nu mai încape nici un liceu și d'abia póte sluji pentru divisionarele unui liceu, tot așa veni-va diua, în care, în palatul ce se va întinde pe aceste locuri și din care clădirea nóstră abia fi-va o aripă neînsemnată, veni-vor tineri din tóte colțurile rěsăritului, ca sě se împărtășască cu cultura apusului topită de flacăra inteliginței românesci și turnat de dênsa într'un astfeliu de tipariu, încât sě fie adevěrata legătură dintre apus și rěsărit.

Cu acéstă siguranță, în acest moment, simplă verigă în lanțul vremurilor, cari au fost și au sě fie, noi putem voioși sě ne bucurăm de munca nóstră, căci cu același respect și cu aceeași dragoste, cu care noi prețuim nisuințele celor dinaintea nóstră, vor prețui și urmașii nostri nisuințele nóstre; voioși, dacă avem convingerea desăvêrșită, că în îndeplinirea datoriei nóstre am pus întréga energie, care se află în fie-care din noi.

Dintre aceste energii, d-lor, este una, care fără de asămênare le depășesce pe tóte, una în care istoria dréptă și nepărtinitóre le va întrupa pe tóte, este aceea a Maiest. Sale regelui, a celui, care represintă ceea ce este permanent și prin urmare mai înalt în viața națiunei, pe când noi adesea înfățișăm cele vremelnice și trecětóre. Muncile nóstre ale tuturor se vor înălța astfeliu și se vor contopi în gloria domniei lui!

Trăiéscă M. S. regele.

Trăiéscă A. S. R. principele și principesa Maria!

Trăiéscă și de-apururea propășiască universitatea din Iași.

După sěvêrșirea ceremoniei s'a dat în localul primăriei un banchet, la care au luat parte: tóte autoritățile locale, civile și militare, învitații din țéră, marii proprietari locali și o delegațiune a studenților universitari, în total 160 învitați.

Banchetul era presidat de Alteța Sa regală, avênd în drépta pe I. P. S. S. metropolitul, în stânga pe d-l Lascar Catargiu, ér în față pe d nul Tache Ionescu, între d-nii Culianu și Maiorescu.

Cătră sfêrșitul banchetului, au vorbit D. Culianu, ér principele României rěspunse în termenii următori:

„In numele Regelui și al Nostru vě mulțămesc din inimă pentru căldurósele cuvinte ce ați rostit. Din adêncul sufletului doresc fericirea și propășirea orașului Iași și universității sale. Sě trăiéscă orașul Iași cu universitatea sa!“

După banchet, principele se arătà în balcon, unde fu aclamat de cetățenii și studenții, ce se aflau în curtea primăriei, cari prin o delegație înmânară Alteței Sale regale un frumos buchet de flori. Alteța Sa regală mulțămi studenților și bine-voi a convorbi in mod afabil cu delegații.

După aceea principele însoțit de dl Tache Ionescu și de D. Pogor, vizită bisericile Trei-Ierarchi și Sf. Nicolae Domnescu, institututul anatomic, liceul esternat și în fine scóla normală Vasile Lupu, precum și scóla fiilor de militari.

Séra A. S. regală, însoțit de d-l Tache Ionescu și de mai mulți domni au plecat cu un tren special la Bucuresci.

Noutăți.

Dar. Maj. Sa monarchul a dăruit din casseta Sa privată 10,000 fl. pentru nenorociții din Bucovina, păgubiți prin věrsările apelor.

Consistoriul gr. or. archiepiscopesc al Bucovinei a votat din inițiativa Eminenției Sale metropolitului Silvestru un ajutor de 10,000 fl., ér comitetul țěrii la inițiativa dlui br. Mustatza 5000 fl. Mareșalul țěrii dl Iancul Lupul a întreprins pe lângă guvernul din Viena o acțiune pentru acordarea unui ajutoriu suficient din partea statului. Escelența Sa baronul Alecu Vasilco o oferit 125 fl. ér societatea de credit fonciar bucovinean 200 fl. pentru inundații din Vijnița.

* * *

Dela Curtea română. Principele Ferdinand și princesa Maria de România, vor merge pe la finea acestei luni la Londra, pentru ca sě asiste la cununia ducelui de York, fiul unic al moștenitoriului tronului Angliei cu principesa Maria de Teck. Altețele Lor se vor întórce în România împreună cu ducesa de Edimburg.

* * *

Avis. Ni se trimite spre publicare următórele: Rog onoratul public, care doresce sĕ-şi instaleze fiicele, dela etatea de 15 ani în sus, în „Pensionul român“ din Viena, pentru a urma şi în capitala Austriei studii la conservator, universitate, pictură etc. sĕ binevoiască a se adresa până cel mult 3/15 August a. c. aici în Viena.

Sofia Vlad născ. *Radulescu*,
IV. Gusshausstrase Nr. 14 etagiul 1. Nr. 7.

* * *

Vite de prăsilă. Neputêndu-şi cumpĕra fie-care comună din comitatul Sibiului tauri corespundĕtori pentru promovarea prăsilei de vite frumóse, comisiunea comitatului pentru prăsirea vitelor a cumpĕrat tauri indigeni din cele mai renumite ciurdi. Aşa din a archiducelui Iosif şi a mai multor conţi şi baroni. Taurii vor fi împărţiţi în respectivele comune.

* * *

Castre romane. Foile din România scriu, că dl Gr. G. Tocilescu, visitând localităţile din jurul Petrósei (judeţul Buzĕu) a constatat esistenţa mai multor castre romane la Năeni, Petrósa şi Saringa, cari stau în legătură imediată. La Năeni s'a găsit un obiect de bronz de cea mai mare importanţă istorică artistică: O statuă, representând dóuĕ divinităţi gotice şi anume, deiţa Tellus, călare pe un leu, ţinênd în spate un pesce, ér o figură mai mică stă în picióre lângă dênsa. Lucrarea este curat gotică. Ea trebue pusă în legătură cu tesaurul (Cloşca cu puii) descoperit în 1837 la Petrósa şi provine incontestabil dela prădalnicul popor al goţilor, care se scie, că a locuit regiunea Ishitei prin secolul al IV-lea după Chr. Obiectul va fi depus în colecţiunile museului din Bucuresci.

* * *

Carnot bolnav. Scirile din Paris anunţă că preşedintele republicei francese, Carnot e greu bolnav şi morbul lui inspiră îngrigiri seriose.

* * *

Petrecere. Comitetul parochial al bisericei gr. or. din Turnişor arangéză Duminecă în 6/18 Iuniu a. c. „o petrecere de vară“ cu tinerimea scolară în localităţile scólei, la care se învită prin acésta toţi amicii şi binevoitorii progresului.

Oferte benevole în favorul fondului scolar se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale diaristică.

* * *

Necrolog. Cu inimă înfrântă de durere aducem la cunoscinţă publică, cumcă vrednicul şi în veci neuitatul bărbat Chiril Tróncheşiu din Trĕmpoele, după un morb mai îndelungat şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatoriului la 3 Maiu a. c. 11 óre a. m. împărtăşit fiind cu sfintele taine ale muribundilor, în vêrstă de 70 ani şi al fericitei căsătorii 45. Il deplânge soţia lui bună şi credinciósă Sofica, precum şi poporul întreg căruia i-a lăsat moştenire fructele ostenelelor sale în sume considerabile. Dormi în pace suflete nobil, căci ţi-ai ales cununa nevestedită a dreptăţii şi nemurirei, carea ţi va da-o dreptul şi atot puternicul Judecător în diua judecăţii *Nicolae Mosora*,
preot.

Cronică.

Alba-Iulia şi jur, 1/13 Iuniu, 1893.

Suntem pre timpul esamenelor. Acestea se ţin în mod sĕrbătoresc aprópe în tóte comunele sub conducerea părintelui adm. protopresbiteral Nicolau Ivan. Insoţit de câte 2—3 şi mai mulţi învĕţători, asteptat pretotindenea de parochul local şi de membrii comitetului parochial, după programele statorite înainte s'au ţinut esamenele, participând pre lângă fruntaşi numeros popor.

Pretutindenea s'a observat un interes deosebit pentru scólă, cu deosebire însĕ în parochiile, unde s'au aşedat învĕţători noi, cualificaţi şi salarisaţi conform legei. Mi-a fost dat sĕ asist în vr'o 4 comune ca delegat şi constat cu bucurie, că causele nóstre scolare au luat un avênt îmbucurătoriu, învĕţătorii au pus mare silinţă ca sĕ destepte în elevi tot ce e bun şi de folos pentru generaţiunea fiitóre.

Parochienii nu s'au căit de jertfele aduse, vĕdênd rĕspunsurile cele clare ale pruncilor lor, vĕdênd isteţimea, cu care sciau sĕ resólve întrebătil ce li sĕ puneau din partea preşedintelui.

Cei mai mulţi învĕţători au fost resplătiţi cu laude din partea părinţilor şi cu lacremi de bucurie din partea mamelor. Părintele administrator a premiat însuşi pre cei mai mulţi elevi cu cărţi folositóre, a încuragiat poporul ca sĕ spriginéscă scóla ca pre o instituţiune bine făcătóre.

Esamene nu s'au ţinut încă în Alba-Iulia, Cetea, Geogiu şi Geomal, cari au remas pe sĕptămâna viitóre.

Cele mai succese esamene au fost în Tibru, Teuţiu, Magina, Totoiu, Meteş, Inuri, Ţelna şi Bucerdea, unde învĕţătorii au fost la culmea chemării lor.

Au fost bune esamenele în Stremţ Mihalţi, Cricău, şi Orda ér în parochiile Gârbova, Mesentea, Ighiel, Ampoiţa, Hepria şi Pâclisa au lăsat multe de dorit. Causele în unele părţi au fost nedestoinicia învĕţătorilor, în alte părţi érăşi negliginţa organelor locale.

Conferinţa ţinută după esamen cu învĕţătoriul, parochul local şi delegaţii învĕţători, au şi dat espresiunea motivelor pentru-ce nu s'au făcut destul progres şi s'au luat tóte mĕsurile pentru îndreptarea relelor.

Despre celelalte esamene voi raporta la timpul sĕu.

* * *

În Alba-Iulia s'a ţinut a 2 di de Rusalii maialul dela ambele scóle române. Deşi timpul a fost cam nefavorabil, resultatul moral şi material a fost mulţămitoriu, remânênd după subtragerea speselor, pentru fiecera bibliotecă un venit curat de 30 fl.v. a. Învĕţătorii Iuliu Rosca si Augustin Comes au contribuit mult la reuşita maialului.

Este de mult de când elevii dela scólele române de aici n'au mai avut maial comun.

S'au făcut încercări ca sĕ se zădărnicéscă ţinerea maialului comun, dar acelea au rĕmas fără succes. De astădată înregistrăm numai faptul acesta în speranţă, că cei mai catolici de cât Papa se vor îndrepta.

* * *

In diua primă de Rusale a fost aici corul plugarilor din Lancrăm sub conducerea vrednicului paroch Isidor Blaga şi a esecutat cântările liturgice în biserica greco-orientală din Alba-Iulia oraş.

Inteliginţa din Alba-Iulia, fără deosebire de confesiune a asistat la serviciul divin, şi oficerii români din loc prin presenţa lor au dat o dovadă despre simţul lor religios şi moral. Precisiunea, cu care s'a esecutat cântările, presentarea membrilor corului în numĕr de 34 în pictorestul lor costum naţional, a făcut fórte bună impresiune inteliginţei şi poporului din Alba-Iulia. Cuvêntarea festivă de diua de Rusale rostită de părintele administrator a fost ascultată cu mare plăcere, şi abia după 1 óră, eşind din biserică membri corului învitaţi la singuraticii poporeni la prând, precum şi la părintele adm. — au dus de sigur şi ei frumóse suveniri din Alba-Iulia.

* * *

Dilele trecute a fost petrecută la odichna eternă parochiana de aici Maria Radan Câmpean, care donând o casă în valóre de 1400 fl. pe séma dotaţiunei parochului, a fost îngropată cu mare pompă pe spesele bisericei. La actul funebral au celebrat parochii Ivan, Rusan şi Cutean, participând elevii scólei nóstre în frunte cu învĕţătoriul Roşca cu stindardul scólei, în semn de stimă pentru binefăcĕtórea bisericei. Comitetul parochial în frunte cu dl Ioan Cirlea, a participat în corpore la acest act, dovedind, că scie apreţia faptele binefăcĕtorilor.

Lucrurile acestea sĕ fac în Alba-Iulia mai numai de un an încóce, şi toţi cei nepreocupaţi sciu, că al cui este meritul, că se pot face şi aici lucruri, cari înainte de acésta era imposibil ca sĕ se pótă face. Lipsea armonia, lipsea înţelegerea şi lipsea cu deosebire conducĕtoriul.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Spre apus de la valea Streiului curge un alt riuleţ şi sĕ varsă în Mureş din sus de Deva. Este riuleţul Cerna, care îşi are isvorul afund în munţii Cernei, înspre marginea Ardélului. In valea lui sĕ află aşedat, în arĕtul Călanului de lângă Streiu, orăşelul Hunedóra, vestit cu deosĕbire pentru cetatea lui.

Din valurile micului riuleţ al Zlaştilor, în locul unde el sĕ varsă în Cerna, sĕ nalţă cu păreţi preţipişi o puternică stâncă, care pórtă de vécuri pe vêrful sĕu frumósa cetate a Hunedórei, zidită în parte mare înainte de acésta cu mai bine de patru vécuri (1452.) de către Ioan Huniade. Ea este cea mai frumósă dintre tóte cetăţile nóstre, cari nu zac încă în ruine. Când ne apropiem de Hunedóra, din depărtare zărim turnurile şi turnuleţele ei, de formă şi mărime deosebită, cari sĕ nalţă jur împrejur şi par a fi crescute din stâncă, apoi ferestrile şi foişórele, împodobite cu frumóse cioplituri de lemn, cari îi dau o înfăţoşare, de sĕ pare, că este o cetate de dine din poveşti. Turnurile sunt de forme deosebite; unul e rotund, altul în patru s'au mai multe unghiuri, unul are coperiş mic şi lătăreţ, altul e cu vêrf ascuţit etc. Ele sunt deobiceiu împreunate între olaltă prin foişóre s'au galerii. Unul din turnuri, aflător mai la o parte, sĕ numesce Neboisa, care pe limba slavonă însamnă „nu te teme;“ iar cel mai puternic sĕ chiamă Buzdugan.

Intrarea în cetate sĕ face preste apa Zlaşti pe un pod aşedat pe stâlpi de pétră. Curtea cetăţii este mică, (la 950-60 mtri □) şi petrişul pe care călcăm, este însaşi pétra stâncei. La o parte sĕ află o fântână fórte adâncă. Cetatea are mai multe sale mari şi pompóse. Dintre aceste cea mai însemnată este „sala cavalerilor,“ în care sĕ ţineau adunări. Ea are lungime de 15. stângini şi e de 3 stângini de naltă; boltiturile ei măreţe împodobite cu însemnele familiei Huniade etc., sunt proptite de dóue şiruri (colóne) de marmoră, cari merg de-a lungul ei. Pe păreţii acestei sale sĕ spune, că sĕ aflau protretele lui Ioan Huniade, a mamei lui în vestminte românesci, precum şi ale altor stăpâni de mai târdiu ai cetăţii.

Istoricul unguresc Alecs. Szilagyi descrie astfel cetatea:

> „In Ardél şi Ungaria sunt multe cetăţi, zidite mai nainte sau mai târdiu decât cetatea Hunedórei, unele o întrec în mărime, altele pot sĕ fie mai frumóse decât ea, dar nicăiri nu este modul de zidire (architectura) fărmecător în aşa armonie cu natura (caracterul) împrejurimii, ca aici. Preste zidiri sĕ nalţă turnuri mai mici şi mai mari, cari desmembréză în mod vioiu massa acelora; la picórele turnurilor sĕ află şanţuri, sale şi balcóne (foişóre), cu coperişe mai jóse s'au mai nalte, după cum le au adaus în decursul vécurilor launele propietarilor; turnul cel mare văpsit în mai multe colori, apoi fereştile în stil gotic, puternicele bastióne, unghiuri şi cotituri, lumină şi umbrire, colorile şi liniamentele, tóte aceste dau întregului un farmec nespus. Cetatea este încungiurată cu déluri romantice şi când sórele, ce apune, îşi trimite asupra ei cele din urmă rade, tóte sĕ împreună în un tablou poetic încântător.“

Cetatea acésta n'a fost menită de fortăréţă, ci mai mult ca loc de repaos al stăpânului ei; ea a fost zidită de către Ioan Huniade şi anume partea aceea a ei unde sĕ află sala cavalerilor. Proprietarii de mai târdiu, precum fiul lui Ioan Huniade, regele Mateiu Corvinul, prinţul Betlen ş. a. au zidit celelalte părţi şi turnuri ale ei.

Acum ea este proprietatea statului. În cursul vremilor a fost de mai multe ori bătută de duşmani şi în mai multe rênduri a cădut prada focului; în dilele nóstre statul o reparéză, voind sĕ o restaureze precum a fost odinióră în timpurile ei de strălucire.

Ioan Huniade a fost omul cel mai vitéz al timpului sĕu. Pe vremea lui turcii erau fóre puternici şi amenintau cu cutropire Ardélul şi Ungaria. Dar în Huniade 'şi-au aflat omul, căci el adunându-şi óste, bătu cumplit în mai multe rênduri pe turci, precum în Ardél la Sânt-Imbru şi la Pórta de Fer. Prin aceste şi alte învingeri el băgă mare spaimă în taberile turcesci şi sĕ făcu aşa de vestit, încât fu ales de guvernator al Ţeri-Unguresci, iar fiul sĕu Mateiu Corvin Huniade a fost ales de rege.

Acest bărbat mare a fost român. Apriat nu sĕ scie, că de unde sĕ trage el; scriitorii vechi ne spun, că familia lui e română şi a fost înrudită cu familii boeresci din Muntenia şi numai în timpurile nóstre sĕ încércă unii sĕ arete, că Huniade ar fi fost ungur. Despre originea lui sunt mai multe tradiţii, între cari şi tradiţia neadevĕrată, că el ar fi fost fiul din flori al regelui Sigismund. Acésta a fost făurită înadins de duşmanii lui Huniade. Originea română a lui sĕ dovedesce şi prin aceea, că urmaşi Huniadesci trăiesc şi acum în satul *Zăicani*, la Pórta de Fer şi acestia sunt români.*)

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut:

Lumea de adi, roman de aventuri de Grig. Mărunţean, Bucuresci, 1893. Preţul 2 lei. Deposit pentru Austro-Ungaria la librăria Graeve, Bucuresci.

Scólă de silvicultură la Gurghiu.

In 1 Octobre n. c. se va deschide la Ghurghiu în castelul de vênătóre cea dintâiu scólă din Ardeal pentru silvicultură, înfiinţată pe cheltuéla statului.

Scóla va fi provĕdută cu o grădină de pădurărit, ce se estinde pe un teritoriu de 20 jugĕre şi din care se speră, că deja preste doi ani se vor puté împărţi surceii de lipsă pentru plantarea cu păduri a locurilor pleşuve din Ardél. Afară de studiul teoretic în acéstă scólă se va pune pondul de căpetenie pe eserciţiul practic în tot ce privesce cultivarea, esploatarea şi îngrijirea pădurilor. In primul an de scólă, se va pune pondul principal pe matematică, scris, desemn, mĕsurarea unor teritorii mai mici etc., elevii de cursul prim se vor esercia apoi şi în mănuarea armei de vênat etc.

După cum se anunţă, în cursul prim vor fi primiţi deocamdată 30 elevi. Pentru ca însĕ sĕ se pótă deschide totdeodată şi cursul al doilea, 30 de elevi, cari acum vor absolva cursul I la alte scóle de forestrieri, vor fi aduşi la tómnă în Gurghiu pentru cursul al II lea.

Intreţinerea la acéstă scólă, cu provederea completă: cuartir, cost, îmbrăcăminte instrucţiune etc, va costa 150 fl. la an. Mulţi vor fi însĕ întreţinuţi pe spesele statului. Cererile pentru primire sunt a se trimite ministeriului unguresc de agricultură până la finea Iulie n. c. Condiţiunile de primire le vom publica în numĕrul viitor.

In total, scóla acésta promite a fi destul de practică pentru trebuinţele nóstre ardelenesci, de aceea atragem atenţiunea publicului nostru.

---

*) Vedi EMKE, Uti Kalauz Magyarorsz. Erdélyi r. 1891 pag. 173 — Curatorul primar al bisericei gr. cat. din Zăicani sĕ numesce Ioan Huniadi. (Şemat. clerului episc. Lugoşului, pag. 103).

Bursa de Viena și Pesta.

Din 31 Maiu n. 1893.

	Viena	B.-Pesta
Galbeni împĕrătesci	5.82	5.82
Napoleon-d'ori	9 82	9.78
Bonuri rurale ung.	96.—	96.50
„ „ croate-slavone . . .	—.—	97.50
Imprumut cu premiu ung. . . .	—.—	148.—
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin	142.25	142.50

Loterie.

Mercuri, în 14 Iuniu n. 1893.

Sibiiu: 21 6 23 38 24

Nr. 44/1893 [73] 2—3

CONCURS.

La scólele medii române ort. orient. din Brașov sunt a se ocupa următórele posturi:

1. Un post de profesor la scóla reală și comercială, cualificat conform art. legii XXX din anul 1883, pentru limba germână și magiară sau germână și română.

2. Un post de profesor la scóla reală și comercială, cualificat conform art. legii XXX din 1883, pentru limba francesă și română, sau francesă și germână.

3. Un post de profesor secundar, care este cualificat pentru desemnul liber și caligrafie, sau care are pregătirea necesară pentru a-și puté câștiga cualificațiunea recerută pentru acéstă catedră dela scólele medii.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

In timpul serviciului provisoriu provĕḑut în § 30 al legei de instrucțiune din a. 1883, salarul anual de 900 fl. v. a., ér începĕnd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariul anual de 1000 fl. v. a. afară de aceea 150—200 fl. v. a bani de cuartir, și din cinci în cinci ani 100 fl. ca adaus la salariu.

Profesorul de desemn și caligrafiă va primí drept salariu anual 600 fl. v. a. câtă vreme va fi suplent sau provisoriu, devenind profesor secundar definitiv va primí 700 fl. v. a. salariu anual, cuincuenalii de 70 fl. v. a. și bani de cuartir 150 fl. v. a.

Concurenții la aceste posturi vor adresa subscrisei Eforii, în termin de 6 sĕptĕmâni dela prima publicare, petițiunile lor, în care vor documenta:

a) că sunt români de religiunea ort. orient.;

b) că au purtare bună atât în privința moralității, cât și în relațiunile civile;

c) că sunt de constituțiune firmă și deplin sănătoși;

d) că au cualificațiunea prescrisă de legea de instrucțiune art. XXX din anul 1883.

In fine vor declara concurenții în petițiunile lor, că se vor supune legilor nóstre bisericesci și scolare, precum și normativelor și dispositiunilor speciale, ce sunt în vigóre la aceste institute sau se vor face în decursul timpurilor.

Brașov, 18/30 Maiu, 1893

Eforia scólelor centrale române ort. orient.

Nr. 207/1893 [75] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor de învĕțători la scóla nóstră confesională gr. ort. română din Porcești, protopresbiteratul Avrigului, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful român“.

Postul de învĕțătoriu primariu este împreunat cu un salariu anual de 300 fl. v. a. solviți din cassa bisericei; postul de învĕțătoriu secundar este împreunat asemenea cu un salariu anual de 300 fl. v. a. solviți din cassa bisericei.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ și substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig (Felek, Szebenmegye) pană la terminul sus indicat.

Dela concurenți sĕ mai cere se fie apți a conduce cu pruncii de scólă cântările liturgice în biserică Dumineca și sĕrbătórea.

Avrig, 21 Maiu, 1893.

In conțelegere cu comitetul parochial gr. or. din Porcești.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopresb.

Nr. 429/1893 of. prot. [74] 2—3

Anunț.

Repararea bisericei gr. ort. din parochia Cetea, protopresbiteratul Albei-Iulia, sĕ dă în întreprindere pe calea licitațiunei minuende, care se va ținé la fața locului **Joi în 6 Iuliu st. n. 3 óre post meridiane** în localul scólei gr. ort., pe lângă suma preliminată de **1202 fl. v. a.** conform ordinului Venerabilului consistoriu archidiecesan din 24 Aprile Nr. 2537 Epitr. a. c.

Dela întreprinḑĕtori sĕ recere, ca înainte de începerea licitațiunei se depună un vadiu de 10% în numĕrariu sau în hârtii de valóre.

Planul, preliminariul de spese și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul protopresbiteral. Comitetul parochial 'și reservă dreptul a da lucrul în întreprindere acelui măestru, care va oferí cea mai mare garanță, chiar și când acela nu ar fi minus oferente.

Alba-Iulia, la 27 Maiu, 1893.

La însărcinarea comitetului parochial:

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 466/1893 [78] 1—3

Edict.

Grigorie Rodean din Ocna superióră, carele de 6 ani de ḑile a părăsit pe legiuita sa soție Ana Ilie Tonciu totdeacolo fără a se sci ubicațiunea lui presentă, cu provocare la încuviințarea Ven. Consistoriu archidiecesan dela 16 Aprile a. c. Nr. 1636 B., se citéză a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial, în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul matrimonial intentat de soția sa se va pertracta și decide și în absența lui.

Sibiiu, 24 Maiu, 1893.

Scaunul protopresbiteral gr. orient. al tractului Sibiiului, ca for matrimonial de I instanță.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 362. [81] 1—3

Edict.

Reveca N. Lazar gr. or. diu Brașov, carea încă din anul anul 1884 a părăsit cu necredință pe legiuitul ei bărbat Florea Crețoiu asemenea gr. or. din Brașov, fără de a se sci locul ubicațiunei ei presente, în sensul părintescei resoluțiuni consistoriale dto 11 Iuliu 1887 Nr. 3446 B. se citéză prin acésta, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral căci la din contră și în absența ei se va decide procesul divorțial intentat în contra ei din partea bărbatului sĕu.

Brașov, 14 Aprile, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 465/1892. [79] 1—3

Edict.

Cu provocare la resoluțiunea Preavenerabilului Consistoriu archidiecosan dela 16 Aprile a. c. Nr. 1635 B., Maria Ioan Ursu din Ocna, carea de 6 ani și-a părăsit cu necredință pe legiuitul ei bărbat Vasilie Moise totdeacolo, se citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial al scaunului protopresbiteral în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorțial intentat de bărbatul ei se va pertracta și decide și în absența ei.

Sibiiu, 24 Maiu, 1893.

Scaunul protopresbiteral gr. orient. al tractului Sibiiului, ca for matrimonial de I instanță.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 194/1893. (82) 1—3

Edict.

Iudita G. Grecu gr. or. din Dârste, care de trei ani a părăsit cu necredință pe legiuitul ei bărbat George I. Dogariu asemenea din Dârste, și pribegesce în lume, fără ubicațiune cunoscută, în sensul resoluțiunei consistoriale ddto 19 Ianuariu 1893. Nr. 8448 B. se citéză prin acésta, ca în termin de un an și o ḑi dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul matrimonial, intentat incontra'i, sĕ va pertracta și decide și în absența ei.

Brașov, 7 Aprile, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului.

Ioan Petric,
protopresb.

Vicecomitele comitatului Sibiiu.

Nr. 10,335/1893. [80] 1—2

VI.

Publicare de concurs.

In înțelesul § 82 al articolului de lege XXII din 1886, și cu provocare la punctul I al § 9, al articolului de lege I din 1883 și la § 143, al articolului de lege XIV din 1876, prin acésta public concurs la un post de *medic orășenesc primar* în orașul cu magistrat ordinat *Sebeșul săsesc* devenit vacant prin abḑicere și retribuit cu un salariu anual de 400 fl., respective în cas de înaintare pentru un post de *medic orășenesc secundar*, retribuit cu salariu anual de 300 fl.

Invit deci pe toți aceia, cari vreau sĕ concureze a-și înainta la subscrisul cererile, instruite cu: atestat de botez, diplomă de doctor în medicină și documente despre aplicația lor de până acum, până în *6 Iuliu a. c.*

Sibiiu, 8 Iuniu, 1893.

Reissenberger,
v.-comite.

„ARDELEANA“ institut de credit și de economii, societate pe acții în Orĕștie.

Nr. 146/1892.

Avis.

Institutul de credit și de economii „Ardeleana“ societate pe acții în Orĕștie (Szászváros) piața mare Nr. 2 și 4 în casele proprii, primesce **depuneri spre fructificare** sub următórele condițiuni:

a) **Depuneri** făcute la a căror ridicare nu sĕ recere abḑicere, cu **5%**;

b) **Depuneri** făcute cu condițiunea de a se anunța ridicarea lor, cu **5½%** și

c) **Depuneri** făcute pe timp mai îndelungat de către **biserici, scóle, corporațiuni culturale** ori cu scop **de binefacere cu 6%**.

Depuneri, ridicări sau anunțări se pot efectuí și **prin postă**.

Orĕștie, la 1 Novembre, 1892.

[53] 5 „Direcțiunea“.

Premii. Premii.

Dela

TIPOGRAFIA & LIBRĂRIA ARCHID. ROM. GR. OR.

DIN SIBIIU

se pot procura cele mai potrivite

PREMII PENTRU SCOLARII DILIGENȚI.

Tot felul de requisite pentru scólă precum și următórele cărți bune și folositóre:

Culegere de cântece naționale .	25 cr.
Slaviciu. Dare de samă despre Șaguna	20 „
Constanța Dunca Schiau. La Alma (Povesti)	50 „
Petra Petrescu. Povestiri .	75 „
„ „ Satul cu comorile	45 „
Chendi. S'a dus în țară. (Novelă pop.)	15 „
Jóndrea. G. Barițiu. (Poesie cu portret)	20 cr.
Simtion T. Pĕcate domnesci (Novelă)	30 „
Pop Reteganul. Povesti ardelenesti în V broșuri à .	25 „
Eminescu. Poesii complete .	50 „
Boiu. Sunete și rĕsunete .	60 „
Cine ce face lui își face. Comedie într'un act) . . .	10 „

☛ Tipografia & libräria archidiecesană, acórdă d-lor interesanți pentru tot ce procură, rabatele cuvenite.

Direcțiunea tipografiei & librăriei archidiecesane.

(72) 2

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 60. Sibiiu, Sâmbătă, 5/17 Iuniu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2238/1893 Scol.

Notă.

In urma cerculariului Escelenției Sale Domnului ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică ddto 24 Martiu a. c. Nr. 8520, se aduce la cunoscința organelor nóstre bisericesci-scolare, că în stabilimentul geografic Hölzel et comp. din Budapesta au eșit în limba magiară și se află de vêndare la tóte librăriile din țéră următórele harte:

1. *Harta munților și rîurilor din țĕrile corónei ungare.* Trasă pe papetă cu 5 fl. 75 cr., pe pânză 7 fl.
2. *Harta manuală a țĕrilor corónei ung.*, prețul 18 cr.
3. *Palestina, teatrul evenimentelor biblice*, prețul 18 cr.

Cu privire la forma lor espresivă și la prețul cel moderat, aceste harte ca mijlóce de învĕțământ se recomândă organelor nóstre scolare.

Sibiiu, din ședința senatului scolariu, ținută la 15 Aprile 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 2955 Scol.

Notificare oficială.

Prin conclusul sinodal Nr. 105 punct 2, dela 10/22 Aprile a. c. s'a admis ca manual în scólele nóstre: „Cartea de cetire pentru scólele primare române“, de Georgiu Zacharie. Partea I și II.

Ceea-ce prin acésta se aduce la cunoscință publică.

Sibiiu, din ședința senatului scolariu, ținută la 13 Maiu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 4 Iuniu, 1893.

Multe bazaconii a născocit șovinismul magiar, ca pe cale artificială, forțată, sĕ sporéscă contingentul numeric al urmașilor lui Arpad Multe încep magiarii, multe încércă, cu cale, fără cale și cu cele mai multe svêrcoliri au remas de rușine, de rîsul lumii; s'a dovedit, că contopirea atot ce nu este magiar, în „națiune“, nu merge așa ușor, nu merge așa precum au credut magiarii la început.

Multă bătaie de cap le face magiarilor magiarisarea numelor de persóne și localități. Mai deunădi a apărut raportul ministerial despre schimbarea, respective magiarisarea numelor de persóne în anul trecut. Foile magiare nu sunt îndestulite cu resultatele, ér' dintre cei cu musca pe căciulă, adecă de aceia cari 'și-au schimbat sau vreau sĕ-și schimbe numele, se plâng, că schimbarea acésta e împreunată cu multe spese, deși s'a sters tacsa de 5 fl Trebue atestate și pe ele timbre și aceste costă bani. Pentru aceea unii sunt de părere, că procedura la magiarisarea numelor, (de dragul magiarisării!) ar trebuì simplificată: numele sĕ se pótă schimba prin o simplă însciințare la organele administrative, chiar și cererea sĕ fie scutită de timbru, cel puțin pe trei ani și atunci, sĕ dice într'o fóiă, sĕ fim siguri, că la mileniu numele streine în Ungaria vor fi rare, ca corbii cei albi. Noi credem, că ar fi bine, ca guvernul sĕ dea premii fie-căruia, care-și schimbă numele. Acésta ar fi mai cu efect; sĕ vedi perciunații cum 'și-ar schimba și de trei-patru ori numele! Ei, n'au ajuns cu de aceste la ridicol magiarii?

O altă cestiune de maghiarisare mai seriósă și mai gravă în consecuențele ei, despre care în dilele aceste s'a scris prin foi din incidentul adunării generale a Kulturegyletului din Ungaria superióră, este cestiunea copiilor slovaci, luați cu de-a sila și duși pe pustele Ungariei, ca sĕ se magiariseze.

Sufletul acestei nenorocite întreprinderi este, sub egida Kulturegyletului amintit și spriginit de administrație, slovacul renegat, Dr. Kostensky, care a făcut o dare de samă despre strea întreprinderii.

El ne spune, că colonisarea sau aședarea băieților slovaci, sĕraci și orfani s'a început în 1866, dar mai intensiv se face acésta dela 1873 încóce. Pretecstul deci este ajutorarea orfanilor, ér' scopul magiarisarea. O transportare în massă mai mare s'a început după fómetea din 1892, ce a bântuit ținuturile slovace. Pe banii de ajutorare, ce au „prisosit“, s'au dus o mulțime mare de băiați pe pustele Ungariei, nu numai orfani, ci și de aceia, a căror părinți trăiau. Și ce e interesant, că acésta transportare, după cum ne spune Kostenszky, s'a făcut la sfatul Kulturegyletului ardelenesc, care vrea sĕ ne civiliseze în sens unguresc pe noi. Dar ce sĕ vedi? Din băiații duși partea cea mai mare au fugit îndĕrĕpt la părinți, prăpădiți ca vai de ei. Au mai remas pe puste 135 de băiați, care se vede, că n'au putut fugì.

Pe acestia i-a visitat acum de curênd „umanul“ Kostenszky și ne spune, că ei se află fórte bine, au o sórte de invidiat. Unii din ei, așa ne spune Drul, au uitat slovăcesce și astfel, dice el cu bucurie, vr'o sută de băiați, de la cel dintâiu până la cel din urmă vor fi toți magiari!

Aceștia și alții, cari vor urma, ar trebuí duși îndĕrĕpt, ca sĕ propage limba magiară între slovaci; dar acest mijloc nu e practic, așa află Kostenszki, căci copii magiarisați fiind puțini ér sĕ slovăcesc. Deci el a propus și societatea a hotărît, ca sĕ facă colonii sistemisate din copii slovaci la orașele mari de pe șesul Ungariei și sĕ așede acolo an de an cu sutele băieții, ca sĕ-i magiariseze pe deplin, cari apoi vor vesti cu succes slovacilor cuvêntul magiar.

Cu de-al de aceste se ocupă Dr. Kostenszki și societatea „culturală“ din Ungaria superióră. Dar noi întrebăm, că óre dacă e vorba de ajutorarea slovacilor și scăparea lor de miserie, pe care călăresc magiarii, acésta cale neomenósă trebue alésă? Nu ar fi óre dator statul și chiar Dr. Kostenszki, care ca oficial comitatens e plătit din sudórea slovacilor, în loc de a umbla după chimere, a crea și introduce mijlóce și isvóre de traiu în mijlocul slovacilor fără de a pretinde dela ei părăsirea naționalității. Acésta ar fi just și în conformitate cu principiile umane moderne!

Pe calea apucată de a magiarisa băieții, magiarii înșiși contribue la deșteptarea simțului național în cele mai inferióre pături ale poporațiunii slovace, căci care mamă, care părinte, soră sau frate nu va blăstĕma pe aceia cari au dus pe băiatul lor, l'au înstreinat așa, încât reîntors acasă sĕ nu sĕ mai pótă înțelege cu el, sĕ fie strein de ei? . . . Și cari părinți nu sĕ vor opune la astfeliu de „binefaceri“ amare?

Magiarii însĕ n'o vĕd acésta Mérgă deci înainte pe căile apucate, căci resultate puține vor dobândi, ér efectul sforțărilor nebune numai lor le va fi spre stricăciune.

Revista politică.

Foile din Budapesta se ocupă mereu cu politica bisericéscă a guvernului și cu atitudinea oposițională a episcopatelor.

Ansă la aceste discusiuni au dat în prima linie espectorațiunile ministrului de interne Hieronymi și ale prim-ministrului Wekerle cu ocasiunea întrunirei föișpanilor în Budapesta. Ministrul Hieronymi a promis adecă, că se ocupă din tóte puterile cu proiectele de reformă ale administrațiunii, dar că reforma proiectată nu se va puté duce în îndeplinire, până-ce nu se va realisa mai întâiu programul politic-bisericesc al guvernului; ér Wekerle, făcênd alusiune la radimul ce-l are guvernul în föispanii sei, a promis, că este hotărît a lupta până la estrem pentru realisarea politicei bisericesci.

Trebue sĕ mai adaugem la acestea și vederile ministrului Csáky, care tot cu aceea ocasiune a accentuat,

FOIȚA.

Poesii poporale.

De pe Valea-Almașiului.

(Urmare).

Și-asar-am mai tors la lună
Și-am vĕdut picând în brumă,
Dóuĕ stele
Mititele,
Una-i badea bată-l bruma
Una puica bat'o luna,
Amêndoi îs mândri'n sat
Bădița-i de însurat
Puicuța de măritat,
Și sócra de spânzurat.

Hai leliță mândra mea
Spune-i tu la maica ta
Sĕ-și mânce făcĕtura,
Și sĕ-și pună óla'n cap
Unde-o fiert vrăjirile
Și tăiat iubirile,
Făcea sĕ ne despărțéscă
Și mutul sĕ te iubéscă,
Că-i mai gazdă decât mine
Nu i-ar da Dumnedeu bine,
Nici lui, nici la maică-ta
Că ne-o strîcat dragostea.

Bădiță de dorul tĕu
Face-m'aș pétră'mpĕrău,
— Fă-te deu, mândră de mine
Că eu mândr'oi face bine,
Și m'oi face d'un pietrariu
Și te-oi bate lâng'altariu,
La capul părintelui
Sub limba clopotului,
Și când clopotu-a suna
Pétra mea s'a despica
Și în grópă a pica.

Bădiță de dragul tĕu
Eu m'oi face rață'n tĕu,
Și-oi nota din colț în colț
Și te-oi blăstĕma din clonț,
Sĕ n'ai casă
Sĕ n'ai masă,
Și sĕ n'ai draguță'n sat
Că pe mine m'ai lăsat.
-- Fă-te dĕu mândro de mine
Că și eu voi face bine,
Și m'oi face-un vultur mare
Și-oi sbura din dél în vale,
Până te oi prinde pe tine
Și tot nu-i scăpa de mine!
— Mĕi bade de-al tĕu iubit
Face-m'oi floricea'n rît
Floricică de urît!
— Fă-te dĕu mâudro de mine
Că eu înc'oi face bine,
Face-m'oi, leliță face
Un cosaș c'o cósă'n spate
Și-oi cosi florile tóte,
Și-oi tăia și flórea ta
Și de mine nu-i șcăpa!
— Bade eu de jelea ta
Face-m'oi o turturea,
Și-oi sbura la voi pe grindă
Când a fi mâța în tindă,
Și-oi lua făcĕtura
Din hârbul
Cu amarul
Din canta
Cu Marți séra,
Din ghemul
Cel cu baiul,
Oi băga focu'n cuptoriu
Sĕ le ard, apoi sĕ moriu!
— Fă-te dĕu mândro de mine
Că și eu de-oi face bine,
Și m'oi face un pândaș
Mi-te-oi prinde mintenaș!
Te-oi ținea la mama mea
Tot de mine nu i scăpa!
— După tine n'oi veni
Și de-i face câte-i sci,
Păn a face gardul nuci
Vêrful șurii mere dulci,
Puntea văii strugurași
Sĕ mânce care ii-s dragi.

Pe drumul cu dragostea
Vine badea la noi sara,
Tot dicênd cu fluerul
Și sbóră ca fluturul
La tóte vănițele
Pe la tóte mutele,
Și-atunci ajunge la noi
Cu urîtul din'napoi,
Dute bade te du éră
Unde-ai fost alaltă-séră,
Și nu mai veni la mine
Sĕ'nceluesci n'ai pe cine.

Mĕ dusei asară'n habă*)
Tóte fetele mĕ 'ntrébă,
Unde mi-am lăsat péna
Care mi-a dat'o mândra,
Unde mi-am lăsat inelul

---

*) ședĕtóre.

că regimul află cel mai mare sprigin pentru realisarea politicei bisericesci chiar în stânga estremă şi în special fracţiunea lui Eötvös este sigură, că merge cu guvernul. Pentru aceste espectoraţiuni numitul ministru a fost luat la respĕr de presa guvernamentală, ér „Pester Lloyd“ cutéză a ḑice, că partidul gnvernamental ar trebui sĕ-şi simtă într'un grad fórte mare slăbiciunea, dacă e avisat sĕ se spriginéscă pe fracţiunea lui Eötvös.

De altă parte după unele comunicări, ce le aduce „Bud. Hirlap“ din Viena lucrurile pot sĕ ajungă aşa de departe, încât sĕ se disólve dieta, ér ministrii Szilagyi şi Csáky sĕ iasă din cabinet.

Ḑiariul clerical „Magy. Állam“ a publicat tecstul memorandului, ce l'a fost adresat episcopatul catolic papei şi în care se face o descriere pe larg a stărei lucrurilor bisericesci din Ungaria şi prin care se condamnă aspru politica bisericéscă a guvernului, cerênd şi spriginul cel mai puternic al Vaticanului pentru combaterea acelei politice.

In escesul *de zelare* catolic merg însĕ aşa de departe încât pretind ca dreptul matrimonial sĕ sufere o reformă radicală şi anume ca legea din 1868 sĕ fie astfeliu modificată, ca trecerea unei părţi dela religiunea catolică la altă religiune în cause divorţiale, cea-ce acum o concede statul, sĕ nu mai obvină, ca astfeliu desfacerea căsătoriei sĕ nu aibă valóre legală. Acest pasagiu nu obvine nici în memorandul adresat corónei şi nici în cel adresat guvernului.

Din tóte presemnele se observă, că între vatican şi guvernul unguresc se pregătesc negocieri. Ansă la acésta presupunere o dă „Moniteur de Rome“ care publicând o scurtă biografie a nou numitului cardinal Schlauch, adauge, că noul purtătoriu al purpurei atât în casul unui compromis, cât şi în casul unui nedorit conflict al bisericei cu statul ungar, e chemat ca prin spiritul seu înalt sĕ facă servicii mari patriei şi vaticanului.

* * *

Foile germane încă n'au încetat cu atacurile referitóre la politica urmată de monarchia nóstră, cu tóte că respunsul din urmă al cont. Kálnoky a fost o lămurire la atacurile lor. Ele acusă monarchia, că urméză o politică ecuivocă, că în loc ca sĕ dea şi ea ajutoriu guvernului german în ajunul nóuelor alegeri, a slăbit influinţa lui, desaprobând óre-cum vorbirea din parlament a lui Caprivi, că pe alianţa triplă o astéptă timpuri seriόse şi îngrigitóre. Pe lângă acestea ḑiariul „Echo de Paris“ publică un interviev cu generalul Fabre despre călĕtoria numitului general din Italia şi despre audienţa avută la regele Humbert. Generalul crede, că alianţa întreită nu va mai dura mult, deóre ce în poporaţiunea italiană sunt curente puternice contra ei.

Pe de altă parte „Cor. Pol.“ anunţă, că în cercurile diplomatice şi politice din Roma, rĕspunsul lui Kálnoky a făcut cea mai bună impresiune. Credinţa în manţinerea păcei prin tripla alianţă câstigă tot mai mare tărie. Criticile aduse de foile germane nu trebuesc considerate, deóre ce ele nu stau în nici o legătură cu factorii deciḑĕtori adecă cu vederile guvernului german.

Foile rusesci scriu, că Kálnoky nici nu trebuia sĕ rĕspundă atacurilor germane. In Rusia se crede în general, că Austro Ungaria îi nutresce o politică de pace şi amicală, numai sĕ aibă de grige, ca sĕ şi dureze. Cu politica amicală e adusă în legătură şi impregiurarea, că după vorbirea din urmă a lui Kálnoky ţarul a chemat la sineşi a conferit cu ministrul Giers.

Noutăţi.

Reuniunea română de cântări din Sibiu. Din causa timpului înaintat, ţinerea probelor se sistéză, fiind a se reîncepe în Septembre.

Drspre acésta membrii activi sunt încunosciinţaţi.

Sibiu, 4/16 Iuniu, 1893.

Comitetul.

* * *

Conferenţa naţională. Membrii conferenţei naţionale române sunt convocaţi la o adunare estraordinară la Sibiu, pe 27 Iuniu v. a. c. (9 Iuliu n.) şi ḑilele următóre.

* * *

„Replica“ improcesuată. Procuratura din Cluş a făcut paşii pentru darea în judecată a autorilor „Replicei“. Dl A. C. Popovici din Graz, la solicitarea judecătoriei de acolo a declarat, că „Replica“ a fost compusă de un comitet de redacţie, constătătoriu din universitari români dela universităţile din Viena, Graz, Cluş şi Budapesta. Dênsul la cerere a predat lista membrilor comitetului în care sunt 7 universitari dela universitatea din Cluş, 5 din Graz, 22 din Viena şi 3 din Budapesta, în total 37 de tineri. — Persecuţie pe tótă linia!

* * *

Banchetul dela Curtea de Argheş. Dumineca trecută noul metropolit primat al României a dat la curtea de Argheş un banchet, la care au luat parte ministrii Tache Ionescu şi Alex. Lahovari, generalul Manu, preşedintele camerei, prefectul judeţului Argheş, numeroşi deputaţi şi senatori, autorităţile civile şi militare, şi mai mulţi ḑiarişti.

Toastul prim l'a ţinut I. P. S. metropolitul primat în sănĕtatea regelui Carol. Inaltul prelat a amintit progresele, pe cari le-a făcut ţéra sub fericita domnie a M. S. I. P. S. Sa face un interesant istoric al mănăstirei dela Curtea de Argeş, întemeiată de Neagoe Vodă Basarab, peripeţiile, prin care a trecut biserica română şi ajunge la restaurarea grandiosului monument istoric, în timpul domniei Mai. S. regelui Carol I al României.

Dl Tache Ionescu rĕspunde I. P. S. Sale Ghenadie, metropolitul primat, arătând, că ḑiua de aḑi este o ḑi de sĕrbătóre naţională. Énumerând calităţile actualului cap al bisericei române, sfêrşesce bĕnd în sănĕtatea I. P. S. Sale Ghenadie metropolitul primat.

Dl. Al. Lahovari, ministrul de esterne esprimă camerei şi senatului mulţămirile ţerei şi ale guvernului pentru opera binefăfăcĕtóre, ce au făcut în ultima legislaţiune, votând reforme urgente, între cari şi pe cea a clerului, pentru care ţéra le va rĕmâné vecinic recunoscĕtóre.

Dl general Manu, preşedintele adunărei deputaţilor, ḑice, că o singură rivalitate a esistat mereu între corpurile legiuitóre şi guvernul conservator, acea d'a face cât se póte mai mult bine acestei ţĕri, votând legi folositóre pentru organisarea modernă a statului român.

S'au mai ţinut şi alte toaste. In tot timpul banchetului au cântat dóuĕ musici militare.

După banchet óspeţii I. P. S. metropolitului primat, au fost primiţi în apartamentele episcopatului, ér în curtea bisericei, în sunetele musicei, s'au încins mai multe hore, la care au jucat, cu mare însufleţire ţĕrani şi ţĕrance îmbrăcaţi cu costumele lor pictoresci.

* * *

Macsimilian Emanuil, fratele augustei soţii a monarchului Francisc Iosif I, a rĕposat Luni în Otelul „Sttrauch“ din Feldating. Macsimilian Emanuil s'a născut în 1849, s'a căsătorit în 20 Septembre 1875 cu ducesa Amalia de Sas-Coburg Gotha, cu care a avut trei copii.

* * *

Esamene. Esamenele dela scólele ev. lut. din Sibiiu se vor începe Mercuri în 21 l. c. n. la 8 óre a. m. Marţi în 27 l. c. va fi esamenul oral de maturitate al abiturienţilor din gimnasiu, ér Mercuri 28 l. c. n. esamenul oral de maturitate al abiturienţilor din scólele reale.

* * *

Mori fără iaz. Cetim în „Gaz. Trans“. Dl Nicolau Rusan, mare proprietariu în comuna Sâncel de lângă Blaşiu, a inventat un sistem de mori fără de iaz, asupra cărora a obţinut patentă pentru mai multe state. După cum ni se comunică, invenţiunea dlui Rusan s'a dovedit până acum a fi fórte practică. Prima mόră fără de iaz, ce a edificat o d-sa pe rîul Têrnavei în apropierea Crăciunelului, n'a suferit nimic în urma apei celei mari de astă primăvară şi a putut funcţiona regulat, în timp ce morile învecinate, dela Blaşiu şi Mănărade, construite după obicinuitul sistem de pănă acum, au suferit mari pagube, rupêndu-li-se iazurile, a căror reparare are sĕ coste mai multe mii de floreni. Acum dl Rusan edifică o a dóua mόră fără ias, la Sânmărtinul sărat, care e aprópe gata şi va începe sĕ funcţioneze cât mai curênd. Pe cât aflăm, dl Rusan ar fi aplicat a înfiinţa şi o societate pe acţiuni, care sĕ ia în întreprindere noul sistem de mori inventat de d-sa.

* * *

Inundări. Din Sĕcădate ni se scrie, că Oltul a causat pagube enorme prin esundările din anul acesta. O astfel de vĕrsare de apă, se ḑice, că n'a mai fost din anul 1864. Ea a fost potenţată şi prin o rupere de nor. Sămĕnăturile cele mai frumóse au fost nimicite. Pe un teren de 150 jugĕre, situat în partea de către Avrig şi dat în arêndă proprietariului de oi din Rĕşinariu Maniu Maglasiu a esundat apa aşa de tare, încât în nóptea de 29 Maiu, proprietariul a 300 de oi cu 3 ciobani s'a pomenit în apă, încât oile începeau sĕ nu se mai pótă ţiné pe picióre. 20 de bărbaţi din Sĕcădate au trecut cu pericolul vieţii apa pe corabia comunală şi în trei rênduri le-a succes a scóte atât oile din mâna morţii, cât şi pe proprietariu şi ciobani.

* * *

Comasare. Din Orĕştie se comunică, că cu ocasiunea comasărei, avênd sĕ se împartă pămêntul după clase, s'a constatat, că la cei mai mulţi proprietari n'au fost puse pămênturile pe numele lor, deşi le-au folosit ani de-a rêndul. Astfeliu de lucruri s'au mai întêmplat şi în alte locuri, deóre-ce pe de o parte organele comunale nu-şi implinesc datorinţa, de altă parte însĕ ómenii sunt prea lăsători.

* * *

Inecat. Din Avrig ni se comunică, că în ḑilele trecute economul Simion Luculeţiu, voind sĕ trécă cu carul preste rîul Avrigului ca se aducă pétră, a fost luat de valuri. Copilul, care era în car, a scăpat.

* * *

Preotul Sebastian Kneipp. Cura cu apă rece a preotului din Wörishofer S. Kneipp a câştigat un renume europén. Preotul Kneipp e chiemat în tóte părţile şi i-se fac ovaţiuni însufleţite. De Luni petrece dênsul în Buoapesta, unde a ţinut o prelegere de 3 şi jumĕtate óre şi cu tóte că e de 73 ani, tot timpul vorbirei a stat în picióre. La prelegere au asistat şi mai mulţi membrii ai casei domnitóre, între cari archiducii Iosif Eugen şi Ladislau.

* * *

Cardinal. In consistoriul vaticanului din 12 l. c. n. între cei 5 cardinali nou numiţi, a fost numit şi episcopul catolic din Oradea mare, Schlauch.

* * *

Dela esposiţiunea din Chicago. Despre edificiile de pe locul esposiţiunei se scriu următórele: Locul esposiţiunei cuprinde 1037 acres (mai mult ca 1500 jugĕre), 200 acre sunt acoperite de edificii. Un caracter fórte original are în esposiţiune măréţa secţie agricolă. La răsărit limitată de suprafaţa verzuie a lacului Michigan, încungiură terenul cu edificiile principale dóuĕ insule acoperite cu păduri şi lacuri mari, care se întind până la partea sudică a locului de esposiţiune.

Plutind délungul lacului, veḑi mai întâiu la punctul cel mai depărtat spre nord al esposiţiunei 40—50 edificii în formă de palate ale diferitelor state ale uniunei şi a guvernelor străine. In partea sudvestică a acestui terioriu se ridică galeria artistică, un palat de 160 metri lungime şi 105 m. lăţime, clădit în stilul ionic, cu cupole şi dóuă anecse.

Acest cap d'operă architectonic a constat 760.000 dolari. Mai în jos despărţită de un lac, stă singuratică zidirea statului Illinois.

Cea mai mare zidire a esposiţiunei este palatul de industrie. Acesta e lung de 520 m. (lat de 250 m.), are mai multe curţi şi o cupolă in stil corintic. Jur imprejur sĕ află un balcon, care oferă în tóte direcţiunile priivelişte spre esposiţiune.

In nord se află imposantul palat al guvernului uniunei. Lângă acesta se afiă pe o insulă artistică, edificiul de pescărie, care conţice un aquariu de mare dimensiune şi lângă ţărmul lacului s'a aşeḑat esposiţiunea de marină. In direcţiunea nordică de la acéstă zidire pe o livadă verde sĕ află esposiţiunea de grădinărit, în care sĕ ridică un palat măreţ cu o cupolă gigantică, cu dóuĕ

Inelul cu iubitul?
Şi ea nu scie sĕraca
Că mai sunt dóră ca ea,
Ea nu scie că am multe
Şi mai mari şi mai mărunte
Şi mai mândre şi mai hâde.

O vint rĕvaş dela 'mpĕrat
Rĕvaş scris, rĕvaş crestat,
Sĕ me duc mândro'n cătane
Inschimbat cu alte haine,
Tot cu haine de postav
Ca sĕ me duc mai cu drag
Şi în cap îmi dă ciacău
Ca sĕ nu-mi mai pară rĕu,
Şi în mână
Puşcă plină,
Şi în spate
Câte tóte,
Nime nu vine cu mine
Satul cu tine rĕmâne,
Şi nime nu mĕ petrece
Pănă'n cea ţéră voiu trece,
Unde nu veḑi mândră, nu
Numai mórtea şi tunu,
Unde nu-i mândruţă, nu
Numai sânge şi fumu,
Numai trupuri de voinici
La tot paşul câte cinci,
Numai turci, numai butuci,
Numai hoţii de haiduci,
Tot armaţi
Şi întrămaţi,
De ceia în umeri laţi,
Tot mai mari
Şi tot mai tari,
De ceia buni la tunari,
Tot mai groşi
Tot mai vêrtoşi
De cei buni la călăraşi,
Şi mai mici
Şi mai voinici,
Şi la picióre spornici,
De ceia cum n'ai gândit
Care umblă la pândit,
La pândit
Şi la chilit,
De cei buni la nimerit,
De-oi muri
De n'oi trăi
Tu mândruţă mi găsi
In ţara
Cea cu para,
In rît
Cu urît,
In valea
Cea cu jalea,
Tot sub codrul turcului
Lângă capul murgului,
Tot scăldat
Şi tot băiat
In sânge de turc spurcat
Şi când mândră m'a 'ngropa
La grópa mea de-or cânta
Turturéua,
Frumuşéua
Şi cu cucu
Voinicu,
Şi cu mierla
Negrila,
Piţiguşii
Bătăuşii,
Codobatora din códă
Tot înódă
Şi desnódă,
Duce vestea
Şi povestea,
Unde badiu d'o picat
Unde e badiu'ngropat,
Pe pămênt înstreinat
Şi de nime nu-i cântat,
Numai de lumi blăstĕmat
Şi de-alénul cel turbat.

(Va urma.)

curţi cu portocali şi lămâi şi un dom de sticlă pentru palmieri.

Lângă acésta se află palatul pentru lucrurile femeesci. Acest palat a fost zidit de architecta Miss Sophie-Hayden din Boston (în vêrstă de 21 ani). In Sud se arată colibele de munte,pre cum şi esposiţiunea electrică, ambele în stil francez renaissance şi împodobite cu tunuri: înaintea faţadei se înalţă colosala statuă a lui Franklin.

* * *

Postal. Direcţiunea postală telegrafică din Cluş face cunoscut, că din 16 l. c. n. începênd se va face între Selişte şi Mercurea o juncţiune postală şi astfeliu va puté sĕ circuleze o cariolă postală în fie-care ḑi între Sibiiu — Alba-Iulia — Seliste — Mercurea — Sebeşiu. Posta plécă din Sibiiu la 8 óre a. m. şi ajunge în Alba-Iulia la 9 óre 45 min. séra; plécă din Alba-Julia la 6 óre diminéţa şi ajunge în Sibiiu la 5 óre p. m.

* * *

Necrolog. Blasiu Codrean, învĕţătoriu român gr. or. în Sân-Nicolau-mic, ca soţ Aureliu-Victor, Sabina-Rosina, Tulia-Veturia, Traian-Ulpiu şi Octavian ca fii şi fice, cât şi numĕroşii consângeni, anunţă cu inimă înfrântă de durere, că neuitata lor soţie, mamă şi rudenie *Emilia Codrean* născută *Popoviciu*, după o căsătorie fericită de 17 ani şi după lungi şi grele suferinţe a încetat din viéţă în 30 Maiu (11 Iunie) a. c. la 2 óre diminéţa în etate de 37 de ani. Inmormêntarea s'a celebrat în 31 Maiu (12 Iuniu) a. c.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Religiunea

în scólele poporale române, anul al 3-lea după planul „Normativului“ pentru scólele poporale din archidiecesa ortodocsă română a Transilvaniei.

de

Ioan Berescu, învĕţ. şi **Nicolau Aron**, preot.

Partea I.

I. Despre rugăciune.

Ómenii au multe trebuinţe, şi pentru-ca ei sĕ-şi pótă împlini tóte acestea, au lipsă de ajutoriul lui Dumneḑeu. Ajutoriul lui Dumneḑeu îl cerem prin rugăciune.

Rugăciunea este ridicarea minţii şi a inimii cătră Dumneḑeu. Şi fiind-că Dumneḑeu este sus în ceriu, noi ḑicênd rugăciunea, ne înălţăm inima cătră ceriu.

Prin rugăciune cerem dela Dumneḑeu cele ce ne sunt de lipsă, sau mulţămim lui Dumneḑeu pentru binefacerile ce le-am primit dela El, sau Îl lăudăm pentru mărirea Lui.

De aceea rugăciunile sunt de trei feliuri:

a) rugăciunea, prin care cerem ajutoriul lui Dumneḑeu, adecă rugăciunea de cerere;

b) rugăciunea, prin care mulţămim lui Dumneḑeu pentru binefacerile ce ni le-a dat, adecă: rugăciunea de mulţămită, şi

c) rugăciunea, prin care lăudăm pe Dumneḑeu pentru mărirea Sa, adecă: rugăciunea de laudă.

Noi trebue sĕ ne rugăm lui Dumneḑeu, pentru că El numai aşa ne dă bunătăţile Sale, dacă ne rugăm, şi pentru-că însuşi El a poruncit şi a ḑis: „cereţi şi vi se va da, bateţi şi vi se va deschide“.

Rugăciunea trebue sĕ o facem cu evlavie, nu numai borborosînd din gură cuvinte, ér mintea sĕ ne stea la alte lucruri lumesci. Când ḑicem rugăciunea sĕ stăm cu capul descoperit, mânile cruciş strênse la pept, şi cu mintea şi inima la cele ce le ḑicem şi la Dumneḑeu.

Omul, când se rógă, vorbesce cu Dumneḑeu, şi dacă cugetul nu-i stă la ceea-ce ḑice în rugăciune, atunci D-ḑeu nu primesce rugăciunea.

Noi trebue sĕ ne rugăm totdeuna lui Dumneḑeu. Dar cu deosebire, când suntem în biserică, diminéţa când ne sculăm, séra când ne culcăm, înainte de mâncare, şi după mâncare, când începem şi când isprăvim un lucru mai greu.

Intrebări: Prin ce cerem ajutoriul lui D-ḑeu? Ce este rugăciunea? De câte feliuri este rugăciunea? Care rugăciune se numesce rugăciune de cerere? . . . de laudă? . . . de mulţămită? Cum trebue sĕ facem rugăciunea? Când trebue sĕ ne rugăm lui D-ḑeu?

2. „Pentru rugăciunile“.

„Pentru rugăciunile sfinţilor, părinţilor nostri şi ale Născătórei de D-ḑeu Dómne Iisuse Christóse D-ḑeul nostru, miluesce-ne pre noi.“

Noi am învĕţat, că rugăciunile le adresăm cătră D-ḑeu, căci D-ḑeu este făcĕtoriul şi purtătoriul de grije al tuturor ómenilor din lume. Apoi am mai învĕţat, că ne adresăm cu rugăciuni şi cătră îngeri, pentru-că ei ne apĕră de primejdii, şi sĕ nisuesc a ne îndrepta tot numai la ceea ce e bun şi plăcut lui D-ḑeu.

Dar nu numai cătră D-ḑeu şi cătră îngeri ne rugăm noi, ci şi cătră sfinţii recunoscuţi de biserică.

Sfinţi, bisericei nóstre au fost bărbaţi evlavioşi, cucernici şi cu frica lui Dumneḑeu. Ei au împlinit totdeauna voia lui D-ḑeu, au alergat, au lucrat pentru respândirea legei lui D-ḑeu, şi au suferit chiar şi mórte pentru Dumneḑeu.

Sfinţii, cari au sufeit mórte pentru D-ḑeu sĕ numesc mucenici. Mucenicii cei mai însemnaţi sunt: marele mucenic George, care sĕ serbéză în 23 Aprile a fie cărui an; marele mucenic Dimitrie, carĕ se serbéză în 26 Octobre a fie-cărui an, şi alţii sute de mii de bărbaţi creştini, cari au suferit mórte pentru credinţa în D-ḑeu.

Sfinţii, cari au avut o viaţă curată, plină de fapte bune şi plăcută lui D-ḑeu sĕ numesc sfinţi părinţi.

Sfinţii părinţi cei mai însemnaţi sunt: părintele Nicolae dela Mira-Lichia, care sĕ serbéză în 6 Decembre a fie-cărui an, trei sfinţi părinţi archerei: Ioan gură de aur, Vasile cel mare şi Grigore Nizzianul, şi alţi sute şi mii, cari au ostenit, şi au lăţit legea creştinéscă.

Sfinţii mucenici şi sfinţii părinţi, s'au făcut prin viaţa lor bine plăcuţi lui Dumneḑeu. Ei sĕ află în ceriu la D-ḑeu, şi sĕ rógă pentru ómenii din lume.

Între toţi sfinţii mai cinstită şi mai iubită de D-ḑeu este fecióra Maria, maica Domnului nostru Iisus Christos, care neîntrerupt se rógă lui D-ḑeu pentru noi.

Aşa dară, când ḑicem: „Pentru rugăciunile sfinţilor părinţilor şi a le Născătórei de D-ḑeu“, cerem: ca D-ḑeu sĕ asculte rugăciunile lor, şi sĕ ne mântuéscă, sĕ ne foloséscă şi sĕ ne ajute.

Rugăciunea „Pentru rugăciunile“ este o rugăciune de cerere.

Întrebări: Afară de D-ḑeu şi îngerii păḑitori, cătră cine mai adresăm rugăciunile nóstre? Ce feliu de bărbaţi au fost sfinţii serbătoriţi de biserica nóstră? Cari sfinţi sĕ numesc mucenici? . . . cari părinţi? Pentru-ce ne rugăm noi sfinţilor? Ce cerem prin rugăciunea „pentru rugăciunile“.

3. „Prea sfântă Treime.

„Preasfântă Treime miluesce-ne pre noi, Dómne curăţesce pĕcatele nóstre, Stăpâne értă fărădelegile nóstre, Sfinte cercetéză şi vindecă neputinţele nóstre pentru numele tĕu“.

Noi am învĕţat, că D-ḑeu este în trei feţe, Tatăl, Fiul şi Duchul sfânt. Aceste trei feţe sunt numai un singur D-ḑeu, nu mai mulţi, şi Dumneḑeu unul, fiind în trei feţe sĕ numesce „Treime“.

Deci prin cuvêntul „Treime“ din acéstă rugăciune, înţelegem pre Dumneḑeu în trei feţe, şi ne rugăm, ca sĕ ne miluéscă pre noi.

Prin cuvêntul „Dómne“ din acéstă rugăciune, înţelegem tot pe Dumneḑeu, căci el este Domn preste cei vii şi preste cei morţi, şi ne rugàm ca sĕ ne curăţéscă pĕcatele nóstre.

Prin cuvêntul „Sfinte“ din acéstă rugăciune, înţelegem asemenea pe Dumneḑeu, căci el a făcut lumea, şi el e stăpân preste ea, şi ne rugăm, ca sĕ ne erte fărădelegile nóstre.

Prin cuvêntul „Stăpâne“ din acéstă rugăciune înţelegem asemenea pe D-ḑeu căci: „sfânt, sfânt, sfânt este D-ḑeu, şi ca unuia care este mai sfânt de cát toţi sfinţii, ne rugăm: sĕ cerceteze şi sĕ vindece neputinţele nóstre.

Prin cuvintele „pentru numele tĕu“, înţelegem: ca tóte cererile din acéstă rugăciune, sĕ ni le împlinéscă D-ḑeu, ca fiind noi miluiţi, curăţiţi de pĕcate, iertaţi de fără de legi, cercetaţi şi vindecaţi de neputinţe, prin viéţa nóstră curată, sĕ fim vrednici de numele lui.

Rugăciunea „Prea sfântă Treime“ e o rugăciune de cerere.

Întrebări: Ce înţelegem prin cuvintele „Treime“, „Dómne“, „Stăpâne“, „pentru numele tĕu“ din rugăciunea „Prea sfântă Treime“? Ce fel de rugăciune e rugăciunea „Prea sfântă Treime“ şi ce cerem prin ea?

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut:

„Colecţiune de plante“ sau *Herbariu*, arangiat de I Moisilu, profesor la gimnasiul real din Slatina, menit pentru aşeḑarea platelor uscate, adunate de elevii scólelor secundare, speciale sau universităţi.

Colecţiunea este însoţită de 340 etichete pentru plante, tipărite în limba română şi latina precum şi de o instrucţiune, în care se esplică adunarea, uscarea şi aşeḑarea plantelor în herbariu, etc.

Sĕ află de vênḑare la librăria Societăţii *„Incuragiarea comerciului român“* în Slatina preţul unui esemplar 2 lei 80 bani cu coperte în colori 4 lei.

— *„Transilvania“* Nr. 6 (15 Iuniu) fóia Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, a apărut cu următoriul

Cuprins:

Sesiunea anuală a Academiei române. — Starea instrucţiunei publice în regatul României. — Parastasul academiei române pentru George Bariţiu. — Dela Academia română. — Din cronica lunară. — Bibliografiă. — Procesele verbale, ale comitetului Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, luate în şedinţele dela 2 şi 9 Maiu n. 1893. — Programa esamenelor publice dela scóla de fete a Asociaţiunei transilvaue cu finea anului scolastic 1892/3. — Consemnarea contribuirilor făcute în favorul scólei de fete a „Asociaţiunei transilvane“.

— *Arta de-a trăi* de Stugau (August von Schmidt). Traducere liberă de Ieronim G. Bariţiu. Preţul 50 cr. sau 1 corónă. Braşov 1893.

Cuprinsul:

Întroducere. — Sănĕtatea. — Fie-care ḑi aparţine vieţii. — Activitate şi recreare. — Speranţa, aducerea aminte şi părerea de rĕu. — Capriciile sau tónele — Grija. — Pasiunile. — Supĕrare, suferinţă, durere nefericire. — Desperare, sinucidere. — Pacea. — Mórtea, nemurire, încredere în Dumneḑeu.

Adaus din partea traducătoriului: *Aforisme pentru dietetica sufletului* de bar. Ernst de Feuchtersleben.

Scólă de silvicultură la Gurghiu.

Condiţiile de primire în scóla de silvicultură, despre care am scris în nrul trecut al fóiei nóstre, sunt următórele:

1. Elevii trebue sĕ dovedéscă:

a) că au împlinit 17 ani de etate şi că nau trecut preste 35 de ani;

b) cu atestat medical sĕ arete, că sunt sănătoşi şi bine făcuţi; mai ales sĕ recere sĕ vadă, audă şi vorbéscă bine;

c) sĕ fi absolvat scólele elementare; respective sĕ scie fluent scrie, ceti şi calcula (cu cele patru operaţiuni fundamentele);

d) testimoniu de moralitate;

e) sĕ arete, dacă sunt înrolaţi la miliţă, ori nu; dacă sunt, trebue sĕ alăture libretul militar;

f) cei ce doresc sĕ fiie întreţinuţi pe spesele statului, trebue sĕ alărure testimoniu de paupertate.

2. Petentul are sĕ-şi scrie el în-su-şi petiţiunea sa, pe care cel mult până la finea lui Iuliu are sĕ o înainteze ministeriului ung. de agricultură, însemnându şi în ea adresa sa corect.

3. Fie-care elev trebue sĕ ducă cu sine: 6 rênduri de schimburi, 6 batiste, 10 părechi obiele, sau ciorapi, 1 păreche de cisme tari, potrivite pentru munte.

4. Cei ce vor avé întreţinerea pe spesele proprii, trebue sĕ presente un act oficios din partea părinţilor ori a tutorului, prin care aceştia se obligă a plăti pentru un an scolar 150 fl., în rate anticipative şi regulat.

Dacă elevii întreţinuţi pe spesele statullui ar pĕrăsì cursul înainte de-a fi împlinit al 2-lea an de scólă, vor avé sĕ restitue statului spesele întreţinerei.

Din public *).

Mulţămită publică.

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ aduce pe calea acésta adênc simţita sa mulţămită Preastimatului Domn Ieronim G. Bariţiu, pentru cele 31 opuri — Shakespeare, Goete, Schiller, Herder etc. — pe cari a binevoit a le dona acestei societăţi.

Sibiiu, din şedinţa XXII-a ordinară a societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“, ţinută în 31 Maiu st. v. 1893.

Ioan I. Georgia, v. preş.
Ilarie Chendi, secretariu.

— Prea Stim. domn jude comunal şi mare proprietariu de mine Slavcoviciu Pişti cu P. stim. dómnă din Zlatna, cunoscênd greutăţile ce le întimpină poporul nostru din Trimpoele, cu zidirea caselor parochiale, cari tocmai acum sunt în lucrare, din îndemnul iubirei cătră tot ce e nobil şi edificătoriu binelui obştesc, au binevoit a dărui 3000 cărămizi mari spre scopul mai sus amintit.

Comitetul parochial cu întreg poporul drept credincios, îşi ţine de plăcută datorinţă a mulţămi şi pe calea acésta generoşilor dăruitori pentru darul dat, încredinţându-i că fapta bună a P. O. dlor va fi rebonificată cu îmbelşugare dela Părintele luminilor, cerênd şi noi cu insistenţa dela bunul şi înduratul Dumneḑeu, dar şi binecuvêntare pentru P. On. dlor scumpa şi nobila familie ca sĕ trăéscă la mulţi ani, cu sănĕtate statornică, fericire şi mulţămire.

La însărcinarea comitetului şi poporului român gr. or. din parochia Trimpoele.

Trimpoele, la 10 Iuniu, 1893.

Nicolae Mosora,
preot român gr. or. şi preşed. comit. paroch.

Ioan Slavaş, epitrop parochial.
Petru Roşca, epitrop parochial.

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 31 Maiu n. 1893.

	Viena	B.-Pesta
Galbeni împĕrătesci	5.81	5.82
Napoleon-d'ori	9.80	9.76
Bonuri rurale ung.	96.10	96.20

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.
Red.

Nr. 44/1893 [73] 3—3

CONCURS.

La scólele medii române ort. orient. din Braşov sunt a se ocupa următórele posturi:

1. Un post de profesor la scóla reală şi comercială, cualificat conform art. legii XXX din anul 1883, pentru limba germână şi magiară sau germână şi română.

2. Un post de profesor la scóla reală şi comercială, cualificat conform art. legii XXX din 1883, pentru limba francesă şi română, sau francesă şi germână.

3. Un post de profesor secundar, care este cualificat pentru desemnul liber şi caligrafie, sau care are pregătirea necesară pentru a-şi puté câştiga cualificaţiunea recerută pentru acéstă catedră dela scólele medii.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

In timpul serviciului provisoriu provědut în § 30 al legei de instrucţiune din a. 1883, salarul anual de 900 fl. v. a., ér începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariul anual de 1000 fl. v. a. afară de aceea 150—200 fl. v. a. bani de cuartir, şi din cinci în cinci ani 100 fl. ca adaus la salariu.

Profesorul de desemn şi caligrafiă va primí drept salariu anual 600 fl. v. a. câtă vreme va fi suplent sau provisoriu, devenind profesor secundar definitiv va primí 700 fl. v. a. salariu anual, cuincuenalii de 70 fl. v. a. şi bani de cuartir 150 fl. v. a.

Concurenţii la aceste posturi vor adresa subscrisei Eforii, în termin de 6 sěptěmâni dela prima publicare, petiţiunile lor, în care vor documenta:

a) că sunt români de religiunea ort. orient.;

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii, cât şi în relaţiunile civile;

c) că sunt de constituţiune firmă şi deplin sănătoşi;

d) că au cualificaţiunea prescrisă de legea de instrucţiune art XXX din anul 1883.

In fine vor declara concurenţii în petiţiunile lor, că se vor supune legilor nóstre bisericesci şi scolare, precum şi normativelor şi dispoziţiunilor speciale, ce sunt în vigóre la aceste institute sau se vor face în decursul timpurilor.

Braşov, 18/30 Maiu, 1893

Eforia scólelor centrale române ort. orient.

Nr. 207/1893 [75] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor de învěţători la scóla nóstră confesională gr. ort. română din Porceşti, protopresbiteratul Avrigului, sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful român“.

Postul de învěţătoriu primariu este împreunat cu un salariu anual de 300 fl. v. a. solviţi din cassa bisericei; postul de învěţătoriu secundar este împreunat asemenea cu un salariu anual de 300 fl. v. a. solviţi din cassa bisericei.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sě şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig (Felek, Szebenmegye) pană la terminul sus indicat.

Dela concurenţi sě mai cere se fie apţi a conduce cu pruncii de scólă cântările liturgice în biserică Dumineca şi sěrbătórea.

Avrig, 21 Maiu, 1893.

In conţelegere cu comitetul parochial gr. or. din Porceşti.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopresb.

Nr. 466/1893 [78] 2—3

Edict.

Grigorie Rodean din Ocna superióră, carele de 6 ani de ḑile a părăsit pe legiuita sa soţie Ana Ilie Tonciu totdeacolo fără a se sci ubicaţiunea lui presentă, cu provocare la încuviinţarea Ven. Consistoriu archidiecesan dela 16 Aprile a. c. Nr. 1636 B., se citéză a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial, în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul matrimonial intentat de soţia sa se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Sibiiu, 24 Maiu, 1893.

Scaunul protopresbiteral gr. orient. al tractului Sibiiului, ca for matrimonial de I instanţă.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 465/1892. [79] 2—3

Edict.

Cu provocare la resoluţiunea Preavenerabilului Consistoriu archidiecosan dela 16 Aprile a. c. Nr. 1635 B., Maria Ioan Ursu din Ocna, carea de 6 ani şi-a părăsit cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat Vasilie Moise totdeacolo, se citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial al scaunului protopresbiteral în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorţial intentat de bărbatul ei se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Sibiiu, 24 Maiu, 1893.

Scaunul protopresbiteral gr. orient. al tractului Sibiiului, ca for matrimonial de I instanţă.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 362. [81] 2—3

Edict.

Reveca N. Lazar gr. or. diu Braşov, carea încă din anul anul 1884 a părăsit cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat Florea Creţoiu asemenea gr. or. din Braşov, fără de a se sci locul ubicaţiunei ei presente, în sensul părintescei resoluţiuni consistoriale dto 11 Iuliu 1887 Nr. 3446 B. se citéză prin acésta, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ sě se presenteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral căci la din contră şi în absenţa ei se va decide procesul divorţial intentat în contra ei din partea bărbatului sěu.

Braşov, 14 Aprile, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 194/1893. (82) 2—3

Edict.

Iudita G. Grecu gr. or. din Dârste, care de trei ani a părăsit cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat George I. Dogariu asemenea din Dârste, şi pribegesce în lume, fără ubicaţiune cunoscută, în sensul resoluţiunei consistoriale ddto 19 Ianuariu 1893. Nr. 8448 B. se citéză prin acésta, ca în termin de un an şi o ḑi dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ sě se presenteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul matrimonial, intentat incontra'i, sě va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Braşov, 7 Aprile, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 429/1893 of. prot. [74] 3—3

Anunţ.

Repararea bisericei gr. ort. din parochia Cetea, protopresbiteratul Albei-Iulia, sě dă în întreprindere pe calea licitaţiunei minuende, care se va ţiné la faţa locului **Joi în 6 Iuliu st. n. 3 óre post meridiane** în localul scólei gr. ort., pe lângă suma preliminată de **1202 fl. v. a.** conform ordinului Venerabilului consistoriu archidiecesan din 24 Aprile Nr. 2537 Epitr. a. c.

Dela întreprinḑětori sě recere, ca înainte de începerea licitaţiunei se depună un vadiu de 10% în numěrariu sau în hârtii de valóre.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul protopresbiteral. Comitetul parochial 'şi reservă dreptul a da lucrul în întreprindere acelui măestru, care va oferí cea mai mare garanţă, chiar şi când acela nu ar fi minus oferente.

Alba-Iulia, la 27 Maiu, 1893.

La însărcinarea comitetului parochial:

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Vicecomitele comitatului Sibiiu.
Nr. 10,335/1893. [80] 2—2
VI.

Publicare de concurs.

In înţelesul § 82 al articolului de lege XXII din 1886, şi cu provocare la punctul I al § 9, al articolului de lege I din 1883 şi la § 143, al articolului de lege XIV din 1876, prin acésta public concurs la un post de *medic orăşenesc primar* în oraşul cu magistrat ordinat *Sebeşul săsesc* devenit vacant prin abḑicere şi retribuit cu un salariu anual de 400 fl., respective în cas de înaintare pentru un post de *medic orăşenesc secundar*, retribuit cu salariu anual de 300 fl.

Invit deci pe toţi aceia, cari vreau sě concureze a-şi înainta la subscrisul cererile, instruite cu: atestat de botez, diplomă de doctor în medicină şi documente despre aplicaţia lor de până acum, până în *6 Iuliu a. c.*

Sibiiu, 8 Iuniu, 1893.

Reissenberger,
v.-comite.

Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr. bis fl. 3.65 p. Met. — (ca. 450 versch. Dessins.) — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.
2
[15] 7—16
Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de per-sóne	Tren de per-sóne	Tren micst		Tren micst	Tren de per-sóne	Tren de per-sóne		
—	—	**2.24**	11.34	**7.10**	pl. **Copşa-mică** sos.	9.34	**12.05**	6.20	—	—
—	—	**2.51**	12.01	**7.43**	Şeica mare	9.05	**11.40**	5.59	—	—
—	—	**3.27**	12.37	**8.27**	Lómneş	8.33	**11.09**	5.32	—	—
—	—	**3.53**	1.03	**8.59**	Ocna	8.09	**10.43**	5.09	—	—
—	—	**4.16**	1.26	**9.23**	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	**10.17**	4.49	--	--
—	—	**4.36**	1.40	—	pl. sos.	7.28	**8.30**	—	—	—
—	—	**4.49**	1.54	—	Şelimber	7.16	**8.17**	—	—	—
—	—	**5.04**	2.10	—	Veştem	7 01	**8.00**	—	—	—
—	—	**5.26**	2.39	—	Tălmaciu	6.42	**7.39**	—	—	—
—	—	**5.42**	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	**7.11**	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	**6.51**	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	**5.28**	**6.15**	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	**5.04**	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	**4.55**	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	**4.27**	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	**4.17**	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmběta inf.	**4.01**	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	**3.31**	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	**10.17**		**Ghiriş**		5.10	10.30	3.30	**9.12**
8.08	11.20	4.20	**10.37**		**Turda**		4.50	10.10	3.10	**8.52**

Careii-mare — Zelău

—	—	—	**5.42**		Carei-mare		**7.05**	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	**4.20**	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	**9.50**		**Simeria**		**5.30**	10.25	3.10	**8.49**
6.38	11.54	4.43	**10.08**		Cerna		**5.14**	10.05	2.54	**8.29**
7.13	12.20	5.18	**10.32**		**Hunedóra**		**4.50**	9.38	2.30	**8.—**

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.18	1.49	—		**6.56**
6.19	9.31	—	3.53		Prejměr	7.48	1.11	—		**6.18**
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12.10	—		**5.17**
8 31	12.08	—	**6.40**		Covasna	**5.46**	10.34	—		**3.39**
9.08	12.54	—	**7.26**		**Kezdi-Oşorheiu**	**5.—**	9.38	—		**2.33**

Murěş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murěş-Ludoş	6.46	**7.21**	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	**5.58**		**Arad**		9.44	3.45	**10.55**	—
—	7.32	12.47	**6.46**		Vinga		9.02	2.41	**9.46**	—
—	8.42	2.04	**7.39**		**Timişóra**		8.—	1.11	**8.15**	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		**Simeria**		10.32	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	**8.48**		**Petroşeni**		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	**8.38**
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	**7.45**
6.40	—	5.30	—.—		**Lupeni**		—.—	8.35	—	**7.15**

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 61. Sibiiu, Marți, 8/20 Iuniu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2956 Scol.

Notificare oficială.

Prin conclusul sinodal Nr. 105 punct 3, dela 10/22 Aprile a. c., cartea „Micul prietin al copiilor“ adecă „carte pentru învěțarea scrierii și cetirii“, de Silvestru Moldovan, s'a admis ca manual în scólele nóstre.

Ceea-ce pre calea acésta se aduce la cunoscință publică.

Sibiiu, din ședința senatului scolariu, ținută la 13 Maiu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Coruri.

Intre diversii pași, ce a făcut poporul nostru pe calea progresului în ultimii decenii, ocupă loc și pașii de progres făcuți pe terenul musical. Nu voim aci sě dicem, că progresul s'a manifestat în sferele mai înalte ale musicei, în compuneri geniale de opere musicale artistice, isvorîte din comóra melodiilor nóstre poporale, ci înțelegem aci progresul netăgăduit, ce s'a făcut de un timp încóce întru propagarea și respândirea gustului și cunoscințelor musicale în cele mai largi cercuri, între țeranii nostri, prin înființarea de coruri vocale. Dacă considerăm, că înainte de acésta cu 20—30 ani chiar și în bisericile nóstre de frunte, ca sě nu mai vorbim de cântecele poporale laice, nu se afla decât un cântăreț sau doi, cari țineau strana, ér credincioșii nu se pricepeau la esecutarea înălțătórelor cântări bisericesci, și că adi in multe părți, pe sate. avem coruri de plugari organisate, cari ne surprind cu o esecutare bună și precisă a cântărilor liturgice și imnelor religióse, ér de altă parte încércă, și nu fără succes, a da concerte cu piese musicale laice, trebue sě constatăm cu plăcere, că în privința acésta s'a făcut progres îmbucurător.

Meritul începutului și continuării și propagării acestei mișcări culturale este a se atribui preoților și învěțătorilor nostri. A lor este chemarea a stirní în credincioși îndemnul pentru tot ce e bun, nobil și folositor, a lor este chemarea a se pune în frunte la tóte mișcările culturale - naționale ale poporului nostru și constatăm, că în multe părți ei și-au cunoscut acésta chemare, căci unde numai esistă coruri vocale de plugari, ele s'au înființat la inițiativa preoților sau învěțătorilor nostri și prin munca și zelul lor înaintéză și se perfecționéză pas de pas aceste coruri.

Instruați în centrele nóstre culturale, în seminarele teologice-pedagogice în musica vocală bisericéscă și în parte laică, mulți din elevii acestor scóle, întorși în mijlocul poporului, au început cu o nobilă însuflețire a împărtăși cunoscințele lor de pe acest teren mediului, în care ei trăiesc, țeranilor nostri. Astfel s'au înființat corurile de plugari. Și sămênța aruncată a găsit bun și productiv pământ, ródele binefăcětóre încep a se vedé pretutindenea, unde a fost aruncată acésta sămênță.

Nu avem de scop aci a face istoricul acestei mișcări, negreșit încă tinere la noi, cu atât mai puțin, căci începênd cu nrul de adi reproducem o interesantă disertație, care se ocupă cu starea, în care se află musica la noi și corurile nóstre, ci voim sě accentuăm, că corurile țěrănesci au sě jóce un rol fórte însemnat în viéța religióså-morală și culturală a poporului nostru. Prin studiarea și esecutarea cântărilor bisericesci și laice sě nobilitéză inima credincioșilor, sě stîrnesce în ei simțul pentru un ce frumos, înălțător, simțul pentru ordine și disciplină, ce se susține în coruri, abatere dela petreceri destrăbălate și ce e mai principal, sě propagă în mod puternic în massele poporului iubirea față de biserică și scólă, iubire, de care în aceste timpuri grele avem așa de mare lipsă. Étă însemnătatea corurilor de plugari!

Acestei însemnătăți a dat espresiune sinodul nostru archidiecesan în sesiunea sa din anul curent, enunțând (în șed. III dela 6/18 Aprile a. c.) ca conclus:

> Intru cât privesce secțiunea pedagogică a seminariului archidiecesan musicei instrumentale sě i se dea atențiune cuvenită în acea měsură, încât după posibilitate elevii pedagogi sě fie în stare a înființa și conduce corurile vocale bisericesci de prin comunele nóstre.

Étă deci calea, ce o arată înaltul corp bisericesc învěțătorilor și totodată preoților nostri! Profesorii nostri, cari sunt încredințați cu instrucțiunea musicală, scim, că și vor face ca și în trecut datorința și astfel rěmâne numai ca elevii eșiți din seminare sě-și împlinéscă și ei cu rêvnă nobila datorință, de a înființa, cum se dice în conclus, și a conduce coruri vocale bisericesci (și după putință și laice, adaugem noi) prin comunele nóstre.

Un frumos și recunoscător teren de activitate sě deschide în privința acésta tineretului nostru. Dicem recunoscětor, căci după o muncă și ostenélă de doi trei ani, după învingerea greutăților începutului, preoții și învěțătorii sě vor puté înșiși bucura de fructele și resultatele ostenelelor lor și dicem frumos, căci ce póte fi mai frumos, decât a vedé pe învěțătoriul sau preotul de pe sate încunjurați de coriști țerani, în portul lor pitoresc, esecutând cu dibăcie piese musicale? Ce este mai frumos decât a asculta unu cor de țerani, întonând cântării bisericesci întru lauda și mărirea lui Dumnedeu și ce este mai frumos decât a vedé pe preotul și învěțătoriul la culmea chemării sale, lucrând în locul prim pentru nobilitarea inimei și sufletului turmei, încredințate conducerii lui.

Noi românii trăim în împregiurări grele și pentru aceea trebuie cu prevedere sě ne folosim de tot ce vedem, că este spre binele poporului nostru. Și de sigur, că înființarea de coruri numai spre bine și folos ne va fi. Și apoi încă una nu trebue sě o perdem din vedere, că dela nimenea nu avem sě asteptăm nimic, căci pe acest pământ strămoșesc numai Ddeu și puterile nóstre ne vor ajuta, altul nimenea!

Revista politică.

Adunarea studenților universitari, care s'a ținut în dilele trecute în Bucuresci s'a ocupat de cestiunile politice din regatul nostru și mai vêrtos de actuala situațiune precară, în care se află românii urmăriți pe tóte terenele. Adunarea din nou a desaprobat tactica și atitudinea politică a magiarilor, care este asupritóre pentru naționalități, îngrijitóre pentru Europa și condamnabilă principiului de dreptate, chiar și înaintea acelui principiu, pe care l'au înțeles magiarii și în vêrtutea căruia s'a format statul ungar de astădi etc. Adunarea a ales o comisiune, carea se va ocupa cu deamĕnuntul cu situațiunea românilor din statul ungar și care sě lucreze acomodat împregiurărilor până la congresul universitar viitoriu, când va avé sě și dea sémă de acțiunea sa făcută.

⁂

Președintele Kulturegyletului magiar, făimosul conte Bethlen Gábor, nu e de loc mulțămit cu spiritul ce-l desvóltă astădi magiarii. In o epistolă deschisă adresată la „Magy. Hirlap“ dênsul condamnă starea apatică, ce se observă mai vêrtos de trei ani încóce. De când a cădut Tisza mișcările naționalităților au luat o direcțiune și un avênt amenințătoriu și numai e nimenea, care sě le sdrobéscă. Chiar și în provincie se observă o apatie condamnabilă, dovadă, că prea puține informațiuni se publică în diarele magiare. Prin acésta magiarismul sufere fórte mult, ideea de stat magiar e în decadință și guvernul nu e forte sě o pótă susțină la înălțimea ei. Orașele în

---

FOIȚA.

Poesii poporale.

De pe Valea-Almașiului.

(Incheere)

Nu vedi măiculița mea
Că cârțăe portița,
Dóră vine bădița,
Uită-te măicuță bine
Și vedi bădița când vine,
Că eu mamă m'aș uita
Nu mě lasă inima,
Că de vine supěrat,
Supěrat și'ngândurat
Și de făcěturi mâncat,
Io-i muri de năcăjită
Io-i lăsa inima friptă.

La fântâna cea de pétră
Judec'un ficior p'o fată,
Judecată
Drac'o bată,
Că-i lelița cea bogată
Cea bogată și gătată,
Ca sě placă la voinici
La voinici de cei calici,
Că cei gazde,
Pe la spate
O ciufulesc cum se cade,
Că-i urîtă
Rumenită,
Si i bětrână și sbârcită!

Frundă verde de bostan
Câte sěri vor fi 'ntr'un an,
Câte găuri ciurul are
Câte paseri sburătóre,
Câte oi mor de călbéză
Pe câți muți popa botéză,
Câte furnici la moșinoi
Câte găini la gunoi,
Ai! și câte spice are
Holda de grâu cea mai mare,
Câte stele strălucesc
Și câte flori vestejesc,
Câte pietrii sunt în vale
Câte frunde bradul are,
Câte fire de mětasă
In funea'mpletită'n șase,
Câte paie'n stog de grâu
Câte brósce cântă'n těu,
Atâtea drăguță bade,
Sě-ți țipe Dumnedeu în spate,
Și sě te cununi cu ele,
Sě nu vedi numai mărgele,
Dar sě n'ai sě'mbuci odată
Că m'ai lăsat supěrată
Și te-ai dus la cea bogată.

Frundă verde in din vale
Mândra mea-i ca și o flóre,
Ea-i frumósa satului
Drăguța voinicului,
Buzele
Drăguțele,
Imi numěră dilele,
Obrazu
Roșioru
Imi mai muncesce dorul,
Ochișorii
Murișorii
Imi fac tréba cu feciorii,
Mânile,
Degetele
Imi schimbă inelele,
Vorbuța
Imi deschide portița.

Bădiță nu me 'nșela
Că te-a bate Vinerea
Bădiță nu fi cu dracu
Până ce s'a cóce macu,
Ca sě-ți caut de deochi
Sě-ți fac masle cu opt popi
Și sě-ți caut de făcětură
Cu trei paie de pe șură,
Și sě-ți caut de urmă rea
Cu trei bobi de mazăre.

Dare-ar Dumnedeu sě dea
Ce-a mai da sě nu mai ia
Și sě dee vênt de vară
Sě sufle din țară 'n țară,
S'aducă pe badea éră,
Sě-l aducă din cătane
Dă Dómne sě vie Dómne,
Că mi dor și doru-i rěu
N'are léc, n'are birău
Numai grópă 'n temeteu
Și mi-e drag și mi'l iubesc
Și de iubit vestejesc,
Că iubitul n'are léc
Numai popă și colac.

Sub pólele codrului
La curțile dorului,
La umbră și la rěcóre
Zace badea de lingóre
Scólă badeo nu zăcea
Că zace inima mea,
Scólă, te tămăduesce
De când zaci din cap îți cresce
Alunaș cu-alune verdi
Pe mine sě nu mě vedi,
Și cresce mătrăguna
S'o mânânce tot măta,
Pentru ce ne-o despărțit
Că prea tare ne-am iubit,
S'o mânce sě nebunéscă
P'alții sě nu despărțéscă.
Cine strică dragostea
Mâne-i valea cânepa,

care altădată magiarii îşi ţineau supremaţia chiar şi contra curentelor curţii din Viena, astădi sunt stăpânite de naţionalităţi. In fine contele, care caută sĕ potenţeze şovinismul de astădi mai spune şi un lucru cum se cade, că ţéra e în miserie şi că locuitorii vor trebui sĕ emigreze, ér între acestia ocupă mare parte şi magiarii, ceea-ce e în detrimentul magiarismului.

* * *

In sĕptĕmâna trecută s'au început şedinţele plenare ale delegaţiunei ungare cu pertractarea bugetului ministeriului de esterne. Referentul Falk a propus vot de încredere ministrului Kálnoky, care s'a şi primit. Au esceptionat însĕ propunerea oposiţionalii Appony şi Ugron, care deşi apróbă politica ministrului totuşi nu observă destulă energie şi, acésta se póte vedé mai vêrtos în peninsula balcanică. Propunerile lui Ugron referitóre la archivul din Viena, la insignii şi emblemele representanţelor austro-ungare în streinătate precum şi corespondenţa magiară a acestora nu s'au primit.

* * *

Interesante au fost espunerile cehilor din şedinţa plenară a delegaţiunei austriace, espuneri atât de ascuţite, încât presidentul Windischgrätz a chemat de mai multe ori pe vorbitori la ordine. Pe delegatul Massaryk l'a surprins fórte mult declaraţiile ultime ale contelui Kálnoky în subcomisiunea budgetului pentru esterne. Germania n'are câtuş de puţin causă, de-a pâşí contra amiciţiei dintre Austro-Ungaria şi Rusia. Cestiunea triplei alianţă trebuia s'o suleveze contele Kálnoky în plenul şedinţei, fiindcă cehii tineri, prin netactul unui delegat au fost eschişi din subcomisiuni.

Dênsul n'are nici o încredere în tripla alianţă. Combătu părerea ce s'a lăţit în Germania, că Austro Ungaria nu-şi face datoria în privinţa armatei. Luând în considerare capabilitatea Austro-Ungariei şi contribuţiile corĕspundĕtóre, iese la ivélă, că Germania face mai puţin, decât monarchia austro-ungară. Cei din Germania se încred mai puţin în tripla aliantă, decât cei din Austria. Disolvarea parlamentului german a fost dictată de neîncrederea faţă de tripla alianţă, carea apĕra mai ales interesele germane faţă de Francia. Despre raporturile întunecate cu Italia astéptă lămuriri dela ministrul de resort. Constată, că la 65 diare italiane li-s'au destras debitul postal pentru Austria. Dênsul ţine, că problema cea mai remarcabilă, este raportul dintre Austro-Ungaria şi Rusia. Interesele monarchiei austro ungare cer, ca sĕ fim în relaţii de pace cu Rusia. Intrébă dară, că declaraţia lui Kálnoky sĕ baséză pe fapte concrete, mai ales dacă s'au făcut stabiliri faţă cu popórele din peninsula balcanică? Revenind éraşi la Germania, Massaryk dise, că o mare parte din Germania consideră pe Austria, ca un supliment potrivit pentru germanisarea „Germaniei mari“.

Despre convenţia nóstră comercială cu Germania se vorbesce, ca şi când prin acésta ni s'ar fi făcut mari concesiuni; astfel Bismarck fiiul a ventilat în vorbirea sa program ridiculosităţi de necredut. Reîntorcêndu-se la relaţiile cu Italia, oratorul dise, că Rudini, care a esoperat alianţa, a cădut dela guvern; Crispi şi-a căutat popularitate cu aceea, că în scris s'a declarat contra triplei alianţe, ér Brin a declarat, că interesele Italiei şi ale Austro-Ungariei nu sunt identice. Intreb pe dl ministru, că ce are de a face, dacă în Germania se vorbesce mereu despre două fronturi de resboiu?

D. Massaryk sfârşesce, cerênd încredere, dreptate şi egală îndreptăţire pentru poporul boem, şi votéză contra desbaterei speciale.

Dl Pacak adause, că panslavismul este o vorbă gólă, o fantomă, de care Austria n'are causă de-a se teme, dacă va tracta cu dreptate pe popórele slave. Nu merge, ca Austria sĕ facă eschisiv numai politică austriacă. El respinge imputarea, că cehii ar nutrí simţeminte anti austriace. Decât ori ce alianţă esternă, plătesce mai mult mulţămirea popórelor monarchiei. Ar trebuì sĕ învĕţăm dela Gladstone, cum trebue legate popórele de monarchiă, prin autonomiă.

Delegatul Herold dise, că ar fi trist, dacă ar trebuì sĕ credem, că esistenţa statului atârnă dela óre-care alianţă. In cestiunea alianţei, punctul de vedere al cehilor este, pe deplin patriotic. Austro-Ungaria, chiar în virtutea posiţiunei sale, nu póte face politică agresivă. Problema monarchiei este a câştiga simpatiile popórelor din Balcani. Acésta însĕ nu se face adi, fiind-că slavii, atât dincóce, cât şi dincolo de Laitha, n'au posiţiunea, ce li se cuvine. Austro-Ungaria, ar trebuì sĕ-şi caute misiunea sa istorică mai mult aici acasă şi, conform dicerei: „Tu felix Austria nube“, sĕ urmeze politica iubirei. Pacea înarmată, care în cele din urmă consumă tóte puterile economice, nu póte fi scopul politicei nóstre esterne. Pacea de adi nu este resultatul triplei alianţe. Alianţa austro-ungară-germană nu are caracter defensiv. Dacă alianţa triplă ar fi într'adevĕr o alianţă defensivă de pace, atunci parlamentul german nu s'ar fi disolvat. Tripla alianţă imparte Europa în dóuĕ tabere! Cine chezeşuesce, că Germania şi Italia nu vor da alianţei caracter agresiv? Poporul ceh vrea pace şi prietiniă cu tóte puterile, dar sĕ pórtă cu neîncredere faţă cu tripla alianţă, fiind-că este convins, că ea are efecte păgubitóre pentru esistenţa lui naţională. Sperăm însĕ, că Austria se va întórce pe calea, care poporului ceh nu i-se va păré duşmană. Ministrul de esterne sĕ dea mai multă atenţiune cestiunei cehe, decât moştenitoriului tronului bulgar, care nici nu s'a născut încă.

* * *

Scupcina sêrbéscă s'a constituit după cum anunţă scirile din Belgrad făr a se întêmpla incidente regretabile. La deschiderea serbătoréscă regele Alecsandru, în prima sa vorbire pe tron, a accentuat situaţiunea îngrigitóre, a ţĕrei, creată prin ministeriul liberalilor Avacumovici şi a regenţiei şi acestor stări de lucruri a trebuit dênsul sĕ le pună capĕt, ceea ce s'a şi întêmplat la 1 Aprile. Fără a păgubi prin ceva ţéra, el a păşit resolut şi se bucură, că poporul i-a înţeles intenţiunea. Notificarea suirei sale pe tron a fost primită cu bucurie în tóte părţile Sêrbia se va corsolida şi ea va puté fi o garanţă cât de însemnată pentru manţinerea păcei.

Inainte de deschidere, în decursul ei şidupă deschidere regele a fost obiectul celor mai entusiasmate ovaţiuni.

Ardă-i focul holdele
Mânce-i cioice mânile,
Şi codrii sĕ-i ducă ochii,
Pe tóte răzórele
Unde-o făcut vrăjirile,
N'aibă loc în temeteu
Mânce-i capul lucru rĕu,
Bine n'aivă nici odată
Şi sĕ móră neiertată,
Neiertată
Negătată
Mérgă'n lumea ceealaltă.

N'audi mândră, surdă esti?
Ori pe min' nu me iubesci?
Haida ţără sĕ te vĕd,
Sĕ te vĕd sĕ mĕ încred,
De eşti dréptă'n graiul tĕu
Şi iubesci pe-alui birĕu!

Uite bade sus pe ceriu
Cum joc stelele de ger,
De le'nghéţă inima
Cum o'ngheţat bade-a ta.

Mândru-i badea ce sĕ-l mânce?
Sĕ-l mânce, dar nu sciu ce!
Că mi drag ca sufletul
Apoi mânce-l urîtul,
Uritul şi bănatul
De mi-l fură 'mpĕratul.

Noutăţi.

Chirotoniri. Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a chirotonit întru presbiter pe cler. abs. Ioan Fugătă, ales preot în Luncoiul de jos (tractul Zarand), ér întru diacon pe cler. abs. Nicolae Dobrotă din Poiană (tractul Mercurei).

* * *

Invitare. Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ învită la *Şedinţa festivă* ce din incidentul sĕrbărei Iubileului de 25 de ani al esistenţei sale, se va ţiné Sâmbătă 12/24 Iunie, în sala cea mare a „Seminariului Andreian“. Venitul curat e destinat pentru înfiinţarea unui fond de ajutorare a membrilor Societăţii în casuri de bóle şi eventual la continuarea studiilor. Inceputul la 7½ óre séra.

Program:

1. „Rugăciune“, cor pentru bărbaţi, poesie de Zacharie Boiu, composiţie de D. Cunţan.

2. „Activitatea Societăţii de lectură Andreiu Şaguna în decurs de 25 ani“, dare de sémă, cetită de vicepreşedinte Ioan I. Georgia, cleric în cursul al III-lea.

3. „Bujorel“, poveste în versuri, declamată de autorul Ioan Moţa, cleric în cursul al II-lea.

4. „Serenada Fluturului“, cântec pentru o voce de E. Caudella, esecutat de Ioan Druhora, cleric în cursul al III acompaniat pe piano de d-şóra Eugenia Simonescu.

5. „Fericirea în religiositate“ disertaţiune, cetită de autorul George Lupu, cleric în cursul al III-lea.

6. „Neguţătoriul şi nărodul“ dialog de A. Pan, predat de Anania Boldor, ped. în cursul al III şi Mihail Todea ped. în cursul al II.

b) „Caii ţiganului“, anecdotă de Th. D. Speranţă, declamată de Teodor Orlea, cleric în cursul al II.

7. „Dumnedeul nostru“, cor pentru bărbaţi, poesie de I. Lăpădat, composiţie de D. Cunţan.

* * *

Colonia de copii în Ocna. Perioda primă pentru colonia de copii, care s'a început la 23 Maiu n. se va încheia la 24 Iuniu. Cu tóte că timpul n'a prea fost favorabil pentru scaldă, totuşi prin desele preumblări, copii, după mărturia bărbaţilor competenţi, s'au îndreptat fórte mult şi prospiţiéză relativ bine. A dóua periodă va dura până la 25 Iuniu n. Ceace ne miră însĕ este, că copii de român nu se află în colonie, al cărei scop e curat humanitar, higienic. In sinuările se fac la institutul evang. pentru îngrigirea bolnavilor din Sibiu.

* * *

Procesul Panama. Curtea de casaţie din Paris a casat sentinţa curţii de apel, prin care Charles Lesseps, Fontane şi Eiffel au fost condamnaţi pentru înşelătorie. Sentinţa dice, că procesul nu se mai póte reînoí. Condamnaţii au fost puşi imediat pe picior liber afară de Lesseps, care mai era condamnat pentru corupţiune. Cottu n'a apelat la curtea de casaţie.

* * *

O invasie de şerpi. Cetim în „Vestea“: In diua de 28 Maiu pe când controlorul creditului agricol de Covurlui şi funcţionarii comunei Braniştea cercetau neşte registre în cancelaria primăriei, sĕ pomenesc cu o fâşiitură neobicinuită drept în pragul uşei. Cercetând sĕ vadă ce este, dau cu ochii de patru şerpi, care mai de care mai mare, înaintând spre masa cu registre unul după altul cu capetele ridicate şi amenințând cu limbele lor veninóse în aer. Un fior înlemnì de o cam dată pe spectatori la vederea acestei visite oficiale şi nebicinuită, dar în cele din urmă se hotărîră sĕ atace pe neaşteptaţii şi nepoftiţii inspectori reptiliani.

După un sfert de óră de luptă, cortegiul reptilelor cădu victima vătăşelului comunal şi a d-lui Sandulache Popaici perceptorul comunei.

* * *

Statua primului diarist frances. In 3 Iuniu s'a înaugurat în Paris statua primului diarist frances chiar pe locul, unde acum 262 de ani, se afla biroul de redacţine al celei dintâiu foi de publicitate în limba francesă: „La Gazette de France“. Ceremonia înaugurării s'a făcut cu concursul guvernului, în presenţa autorităţilor politice şi scientifice, precum şi a presei din localitate, departamente şi străinătate. Statua lui Th. Renaudot e o lucrare de artă, cum sunt de altmintrelea tóte statuele parisiene. La desvălire după cântarea imnului naţional vorbì ministrul preşedinte, Dupuy, ér după dênsul academicianul Iules Claretie. Sĕrbătórea a fost imposantă şi discursurile oratorilor entusiasmate şi pline de învĕţături.

* * *

Din comisiunea pentru armată a delegaţiunilor. Pentru serviciul de probă în anul acesta, în armată au întrat 267 oficeri în reservă, între cari 177 din Austria şi 90 din Ungaria, afară de acescia s'au mai însinuat pentru esamene, ca sĕ se reactiveze 161 oficeri în reservă, între cari 109 din Austriea şi 52 din Ungaria.

* * *

Nou praf fără fum. Diarul „Invention anunţă, că în Cumberland s'au făcut încercări cu o nóuă pulbere fără fum, inventată decătră un căpitan din armata teritorială francesă.

După inventator, acéstă pulbere nóuă nu sufere din causa temperaturei şi ea nu încólzesce ţéva puşcii ca celelalte pulberi.

Incercările au fost făcute cu tunul Hochkiss' cu tirul repede şi au dat resultat escelent.

* * *

Postal. Direcţiunea postală telegrafică din Clus escrie concurs pentru ocuparea postului de magistru postal din Calata mare (comit. Cojocnei). Léfa 180 fl., 52 fl. pauşal de cancelarie. Cererile sunt a se trimite în decurs de 3 sĕptĕmâni.

* * *

Pelegrinagiu la Turin. Foile din Budapesta anunţă, că la espresa dorinţă a lui Kossuth au plecat la Turin cont. Gabr. Károly şi Carol Eötvös.

Musica la noi şi corurile nóstre.

Disertaţiune ţinută la adunarea generală din a. c. a reuniunei învĕţătorilor rom gr. or. din diecesa Aradului, de Valeriu Magdu.

Ca un moşnég binemeritat, îmbĕtrânitul nostru seclu a căpĕtat mai multe epitete, precum: al aburelui, al industriei, al electricităţii, al sciinţelor etc. Când se va duce dênsul peste 7 ani în noianul aprópe nesfêrşit al trecutului, va lăsa moştenire fiiului seu, seclului viitoriu, un frumos renume. Toţi vor dice, că dênsul a pus temelia progresului colosal, la care a ajuns omenimea astădi pe tóte terenele şi la care are sĕ se avênte abia în viitoriu.

Maşinistul dela tren, va dice, că dênsul, actualul nostru seclu, a pus fedeul pe ólă, ca sĕ descopere puterea aburelui. Fabricantul va dice, că dênsul a iscodit maşina, din carea acuma ies cu înlesnire milióne de diferiţi articoli. Electricianul va adauge, că tot dênsul a întins drotul pe uscat şi cabelul pe fundul mării, ér academicianul, învĕţaţii şi învĕţătorii îl vor preamări, căci dĕnsul a redus preţul cărţilor dela 100 la 1 şi a rĕspândit lumină.

Vedem prin urmare, că toţi aceştia vor avé sĕ dică câte un cuvênt de laudă despre actualul nostru seclu.

După ce însĕ d-vóstră aţi aflat din program, că eu am sĕ tractez despre musică, îndreptăţiţi sunteţi a me întreba, ce óre va avé sĕ dică despre moşnégul din vorbă musicantul.

Fără îndoială că şi musicantul, va avé sĕ dică lucruri frumóse despre secolul al XIX, va avé sĕ-l admire chiar. Totuşi me veţi întreba, cum vine, că secolului nostru nu-i dic „secolul musicei“, cum îi dic al aburelui, al electricităţii etc. Ne contestabil este, că musica nici într'un secol nu a desvoltat un progres mai frumos ca în secolul acesta, şi totuşi cum vine, că în acésta pri vinţă a rĕmas fără epitet? — Acest lucru se esplică în împrejurarea, că secolul nostru are numai meritul de a fi cultivat, de a fi desvoltat progresiv musica, ce deja o moştenise dela antecesorii sei. Ca sĕ-ţi câştigi astăḑi renume, trebue sĕ te distingi ieşind afară din cercul obicinuit, din cercul cunoscut al progresului normal, dând astfeliu acelui progres o periferie, un cerc mai lărgit, mai estins. Secolul nostru însĕ nu a ajuns sĕ iasă afară din acel cerc prin vr'o descoperire, sau invenţiune musicală mai remarcabilă, care sĕ constitue epocă în istoria musicei. Adevĕrat, că secolul nostru a lărgit priferia cercului musical printr'un mers progresiv gigantic, din care pricină musica lui e mult admirată, dar cu tóte astea, ea nu a ajuns la culme, musica încă nu şi-a dat ultimul cuvênt în privinţa perfecţiunei sale. Ea se află pe suişul perfecţiunei şi nu se póte prevedé, ce va fi musica preste 100, sau preste 200 de ani. Dela anul 1845, când Ottaviano dei Petrucci a inventat tipurile grafice mobile (ale notelor) construite din metal, cari se pun sub presă, musica a primit o desvoltare atât de înaintată, încât musica vécurilor trecute nici pe departe nu se póte asĕmâna cu a vécului, în care trăim. Ca sĕ constat divergenţa mare, ce esistă între musica de acuma şi între cea din vécurile trecute, trebue sĕ notific numai, că ea a fost din timpurile cele mai antice cultivată cu destulă diliginţă, căci ea s'a născut deodată cu omul şi se consideră ca primul şi principalul mijloc de educaţiune. Socrate ḑicea, că filosofia este punctul culminant al musicei. Din sfânta scriptură aflăm, că în timpul împĕrăţiei sale, regele David întrebuinţa la serbări religióse până la 4000 de musicanţi spre a lăuda pre Domnul prin cântări vocali şi instrumentali. Cu tóte astea, musica aceea n'a putut fi aşa perfectă, cum este cea de astăḑi şi n'a putut fi perfectă mai ales în armonii, din pricina, că nu au avut sistemul nostru musical, nu studiile nóstre musicali, nu scólele nóstre de artă musicală, nu instrumentele nóstre şi nu mai presus de tóte tipariul, care a popularisat musica până la cele mai estreme margini.

Secolului nostru însĕ îi datorim un lucru, care pătrunde adânc în caracterul social al ómenilor. Ca în toţi ceialalţi factori culturali, secolul nostru a ficsat şi în musică o linie, ce demarcă calitatea specifică de rasă. Până în secolul al 17-lea musica se consideră mult puţin ca un factor cultural internaţional. Dela revoluţiunea francesă încóce, şi cu deosebire secolul nostru i-a imprimat musicei un timbru de rasă un timbru naţional, care pe timp ce mergem, îmbracă un vestmênt specific naţional tot mai pronunţat. Acéstă calitate a musicei, care determină invidualitatea naţională în mişcările musicali ale unui popor, o numim caracterul naţional al musicei sau şi caracterul musical.

De naşcerea acestui caracter nu avem sĕ ne mirăm. Musica unui popor e strêns încopciată de limba, de obiceiurile, de credinţa, de moravurile şi de simţĕmintele sale şi dacă acestea au primit un caraeter propriu invidual de rasă, atunci lucru firesc musica — ca factor de cultură — nu puté sta indiferentă faţă de acest caracter, care astăḑi provócă cea mai neîmpăcată luptă de rassă.

Dacă vom face o comparaţiune între caracterele musicali la diferite popóre, atunci numai decât vom observa, că ele divergéză esenţial unele de altele, vom observa adecă, că caracterul musical şi respective musica la fie-care popor are o nuanţă amĕsurat limbei sale. Astfel la popórele latine vom afla că musica le stă — cum am ḑice — în raport de omogenitate cu limba, pe care o vorbesc. Intocmai ca limbele popórelor romanice de pildă, şi musica le este dulce, armoniósă, cu o accentuaţie móle, lină şi cu o espresiune uşor curgătóre, pe când din potrivă, musica, la popórele criveţului de méḑănópte, e mai espresivă, mai lărmuitóre, cu accente mai vêrtóse şi cu espresiune mai greu curgĕtóre, în conformitate cu limbele lor. Asupra acestui caracter a avut influinţă clima, temperatura şi adecă posiţiunea geografică, în care trăesc diferitele popóre. Tot din aceste motive resultă faptul, că popórele latine de pildă, cari trăesc sub clima uşóră a ceriului albastru, îşi esecută productele musicali pe instrumente moi, provĕḑute cu corḑi, pe când din contră germânul şi svedianul de pildă, cari se află sub ceriul moros al polului nordic, mai prefer instrumentele vêrtóse de metal, — Blasen instrument-ul.

Sub influinţa acestor elemente fisice dară s'a format caracterul musical deosebit pentru fie-care popor. Astfel ajungem la conclusiunea, că fie care popor trebue sĕ-şi aibă caracterul musical invidual de rasă, care e propriu al sĕu şi care în secolul acesta a primit un colorit espresiv naţional.

Determinat odată caracterul naţional al musicei, fie-care popor consciu de invidualitatea sa naţională tinde astăḑi a-şi cultiva şi a-şi desvolta musica sa naţională până la gradul cel mai posibil de perfecţiune. De sine înţeles, că acésta într'o direcţiune corespunḑĕtóre cu caracterul sĕu naţional. Musica — ca şi limba — s'a dovedit a fi cel mai puternic factor de conservaţiune şi cel mai eficace mijloc de cultură naţională pentru un popor. Importanţa ei din acest punct de vedere astăḑi au recunoscut'o mai tóte popórele europene, cari într'olaltă pórtă în greu lupta de rasă. Italianul, francesul şi germânul cu deosebire au înţeles de mult importanţa musicei ca un puternic factor cultural; mai acum, germânul, dupa ce şi-a ridicat musica la un nivel înalt de perfecţiune, caută sĕ şi-o împună şi altor popóre. Aşa face şi italianul şi francesul şi în timpul din urmă a început sĕ o facă şi rusul. In Rusia de esemplu musica a primit în timpul din urmă o desvoltare atât de înaintată, încât a pus în uimire Europa întrégă.

De vr'o dóuĕ-ḑeci de ani încóce, în Rusia se cultivă musica cu o activitate atât de accelerată, încât poporul germân o califică de feroce. Lucrul e uşor de înţeles. Rusia, care abia în timpul din urmă a ajuns sĕ înţelégă importanţa mare, ce o are musica în respectul cultural, acum după ce a înţeles'o, caută sĕ suplinéscă prin desvoltarea unei activităţi şi diligenţe de fier, în timpul cel mai scurt posibil, ceea-ce a negles în decursul unui timp de atâtea vécuri. In acest scop guvernul din Petersburg jertfesce sume enorme şi a înfiinţat în tóte centrele mai mari de cultură scóle de musică. O astfel de scóla, care cultivă cu preferinţă musica (cântecele) poporale, e şi cea din Moscva din care a ieşit corul cu nume european al lui Vladimir Slaviansky Agrenev. Protecţionat de guvernul rusesc, Slaviansky cutrieră cu corul seu întreg vastul imperiu al ţarilor, şi unde numai află, că esistă cântece şi hore poporali, le colectéză, le descrie şi le arangiază în coruri frumóse, pe cari apoi le propagă, le populariséză nu numai prin patria sa, ci şi prin străinătate. Graba mare cu care se colectéză în Rusia piesele musicali poporali, se mai esplică şi din împrejurarea, că multe dintre productele clasice ale geniului poporului rusesc erau pe cale a se da uitărei şi a se perde. Ca sĕ preîntimpine acest inconvenient, Rusia a aflat de trebuinţă, de necesitate chiar a întemeia scole de musică, ai căror profesori, împreună cu elevii, intreprind tóte mijlócele posibile pentru de a colecta piesele musicei poporali şi a le scăpa astfel de peire.

Dar observ domnilor, că am început puţin a me abate dela subiectul propriu al disertaţiunei mele; ve rog însĕ sĕ aflaţi, că cele espuse până aci le-am ţinut de lipsă a le aduce, ca din ele trăgênd conclusiunea sĕ ne presentăm cu atât mai limpede situaţiunea nóstră cu privire la musică.

(Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Religiunea

în scólele poporale române, anul al 3-lea după planul „Normativului" pentru scólele poporale din archidiecesa ortodocsă română a Transilvaniei.

de

Ioan Berescu, învĕţ. şi **Nicolau Aron**, preot.

Partea I.

(Urmare.)

4. „Impĕrate ceresc".

„Impĕrate ceresc, Mângăitoriule, Duchul adevĕrului, Carele pretutindenea eşti, şi tóte le împlinesci, Vistieriul bunătăţilor şi Dătătoriule de viaţă: vino şi Te sălăşluesce întru noi, şi ne curăţesce de tótă spurcăciunea şi mântuesce Bunule sufletele nóstre".

In rugăciunea acésta noi numim pe D-ḑeu „împĕrate ceresc", căci El este împĕrat, nu numai preste lumea pămêntéscă, ci şi preste lumea ceréscă şi nimenea altul afară de El, nu sĕ póte numi împĕrat ceresc.

Mai departe Îl numim „Mângăitoriule", căci El ne mângăe în tóte nĕcasurile nóstre, dacă ne rugăm Lui.

Îl numim apoi „Duchul adevĕrului", pentru-că El, dacă ne rugăm Lui, sĕ cobóră în mod nevĕḑut preste noi, şi ne luminéză mintea şi inima, ca sĕ facem numai lucruri adevĕrate, căci El iubesce adevĕrul şi uresce minciuna.

Il numim „Vistieriul bunătăţilor", pentru-că tóte bunătăţile dela El le primim, şi El este un isvor nesecat de bunătăţi. „Tótă darea cea bună şi tot darul desăvêrşit de sus este dela D-ḑeu".

Il numim „Dătătoriule de viaţă", pentru-că El dă viaţă ómenilor, animalelor şi plantelor.

De aceea în rugăciunea „Impĕrate ceresc" cerem dela Dumneḑeu: împĕratul ceriului şi al pămêntului, Duchul adevĕrului, Vistieriul bunătăţilor, Dătătoriul de viaţă şi Bunul, sĕ ne curăţéscă de tótă spurcăciunea, şi sĕ ne mântuéscă sufletele nóstre.

Rugăciunea „împĕrate ceresc" este o rugăciune de laudă şi de cerere.

Intrebări: Ce înţelegem prin cuvintele „Impĕrate ceresc", „Duchul adevĕrului", „Vistieriul bunătăţilor" şi „Dătătoriule de viaţă" din rugăciunea „Impĕrate ceresc"? Ce feliu de rugăciune este?

5. „Sfinte Dumneḑeule".

„Sfinte D-ḑeule, sfinte tare, sfinte fără de mórte, miluesce-ne pre noi".

Noi scim, că D-ḑeu este sfânt. Dar Dumneḑeu sĕ mai numesce şi tare, căci nimenea nu póte face lucrurile, care le face Dumneḑeu. Dumneḑeu sĕ numesce şi „fără de mórte", căci El fiind fără început şi fără sfârşit, nu móre nici odată De aceea în rugăciunea „sfinte D-ḑeule", noi preamărim şi lăudăm pe D-ḑeu cel „sfânt", „tare" şi „fără de mórte", şi cerem sĕ ne miluéscă pre noi.

Rugăciunea „sfinte D-ḑeule" e o rugăciune de laudă şi de cerere.

Intrebări: Pentru-ce numim pe Dumneḑeu „sfânt", „tare" şi „fără de mórte" în rugăciunea „sfinte Dumneḑeule"? Ce fel de rugăciune este rugăciunea „sfinte D-ḑeule" şi ce cerem prin ea?

6. „Sculându-ne din somn".

„Sculându-ne din somn, cădem cătră tine Bunule, şi cântare îngeréscă strigăm ţie Puternice; sfânt, sfânt, sfânt esti D-ḑeule, pentru rugăciunile îngerilor tĕi, miluescene pre noi".

Rugăciunea acésta sĕ ḑice diminéţa, după ce ne sculăm din somn.

Prin acésta rugăciune, noi mulţămim şi lăudăm pre D-ḑeu, întocmai precum îngerii în ceriu o fac acésta; şi asemenea îngerilor strigăm: „sfânt sfânt, sfânt" esti D-ḑeule; apoi cerem, ca pentru rugăciunile, cari le fac îngerii în ceriu pentru noi, D-ḑeu sĕ ne miluéscă.

Rugăciunea „Sculându-ne din somn" este o rugăciune de laudă şi de cerere.

Intrebări: Când ḑicem rugăciunea „Sculându-ne din somn? Ce cerem prin acéstă rugăciune?

7. „Din pat şi din somn".

„Din pat şi din somn mai ridicat Dómne, mintea mea o luminéză, inima şi buzele mele le deschide, ca sĕ te laud pre tine sfântă Treime: sfânt, sfânt, sfânt eşti Dumneḑeule, pentru rugăciunile tuturor sfinţilor tĕi miluescene pre noi."

Rugăciunea acésta sĕ ḑice diminéţa.

Prin acésta rugăciune cerem dela D-ḑeu, sĕ ne lumineze mintea, sĕ ne deschidă inima şi buzele, ca sĕ-l putem lăuda cu cuvintele: „sfânt, sfânt sfânt" eşti D-ḑeule, şi prin rugăciunile tuturor sfiinţilor lui, sĕ ne miluéscă pre noi.

Rugăciunea „Din pat şi din somn" este o rugăciune de laudă şi de cerere.

Intrebări: Ce cerem prin rugăciunea „Din pat şi din som"? Ce fel de rugăciune este, şi când se rosteşte?

8. „Fără de veste judecătoriul va veni".

„Fără de veste judecătoriul va veni, şi ale fiesce-căruia fapte se vor descoperi, ci cu frică sĕ strigăm în mieḑul nopţii: sfânt, sfânt, sfânt eşti D-ḑeule, pentru Născătórea de D-ḑeu, miluescene pre noi.

Rugăciunea acésta se ḑice nóptea, când ne treḑim din somn.

Noi scim, că Iisus Christos a venit pre pămênt ca sĕ mântuiéscă lumea, şi sĕ înveţe pre ómeni legea lui D-ḑeu. După ce a mântuit lumea şi a învĕţat pe ómeni legea lui D-ḑeu, Iisus s'a înălţat la ceriu de unde a venit. Dar ne-au spus, că el éraşi va vení ca sĕ cerceteze, dacă ómenii au ţinut învĕţăturile lui. Când va veni Iisus Christos, vor învia toţi morţii, şi îi va judeca. De aceea el sĕ numesce şi judecătoriu. Insĕ Iisus nu ne-au spus când va veni. De aceea noi tot-deuna sĕ fim gata, căci el va veni pe neaşteptate, „fără de veste", nu sĕ scie césul, nici ḑiua, nici nóptea, când va veni, ca sĕ descopere faptele nóstre.

Aşa dară în rugăciunea „Fără de veste jueecătoriul va veni" cerem ca D-ḑeu, pentru rugăciunile Născătórei de D-ḑeu sĕ ne miluéscă pre noi, adecă sĕ ne erte şi sĕ ne cureţe de pĕcate, ca venind judecătoriul, noi sĕ fim totdeuna gata.

Rugăciunea acésta este o rugăciune de cerere.

Intrebări: Când sĕ ḑice rugăciunea „Fără de veste judecĕtoriul va vení"? Ce cerem prin acéstă rugăciune? Pe cine înţelegem sub numele de judecătoriu? Pentru ce pe Iisus Christos îl numim judecătoriu? Ce feliu de rugăciune este rugăciunea acésta?

9. „Din somn mulţămescu-ţi ţie Dómne".

„Din somn mulţămescuţi ţie Dómne, că pentru multa bunătatea ta, şi îndelung rĕbdarea, nu te-ai măniat pre mine leneşul şi pĕcătosul, nici mai perdut cu fărădelegile mele, ci ai făcut iubire de ómeni după obiceiu, şi întru desnădăjduire zăcênd tu mai ridicat, ca sĕ mânec şi sĕ măresc puterea ta, şi acum luminéză-mi ochii cugetului, deschide-mi gura, ca sĕ învĕţ cuvintele tale şi sĕ fac voia ta, şi sĕ-ţi cânt întru mărturisirea inimii mele, şi sĕ laud prea sfânt numele tĕu, al Tatălui, şi alFiiului şi al sântului Duch, acum şi pururea şi în vecii vecilor".

Rugăciunea acésta se ḑice diminéţa.

In acésta rugăciune mulţămim lui D-ḑeu, că el ca un bun şi îndelung răbdătoriu, nu s'a măniat pre noi, cari suntem pĕcătoşi şi leneşi, ci ne-au ridicat ca un iubitoriu de ómeni din desnădăşduire, şi ne-a îndreptat ca sĕ-l preamărim. Apoi cerem dela Dumneḑeu, sĕ ne lumineze mintea, ca sĕ învĕţăm legea lui şi sĕ facem voia lui; şi în fine cerem, sĕ ne deschidă gura, ca sĕ cântăm şi sĕ lăudăm prea sfânt numele lui.

Rugăciunea acésta este o rugăciune de mulţămită şi de cerere.

Intrebări: Când sĕ rostesce rugăciunea „Din somn mulţămescu-ţi Dómne"? Ce mulţămim şi ce cerem dela D-ḑeu în rugăciunea acésta? Ce feliu de rugăciune este? (Va urma.)

Posta redacţiunei.

G. T. Valc. ung. Noi n'am primit dela DV. ceea-ce se ieţi. Vĕ rugăm a ni-o trimite şi se va publica.

Dr. P. O. Brad. Corespondenţa despre care amintiţi a fost revocată telegrafice de autor. Intrebaţi. — Red.

Nr. 159/1893. [86| 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei gr. or. Șimotelnic de clasa a III în protopresbiteratul Bistriței, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele acestei parochii sunt amĕsurat statorirei făcute în ședința comitetului parochial din 23 și a sinodului din 24 Decembre 1892, în bani calculate 556 fl. 52 cr. Totodată se amintesce și aceea, că edificiile parochiale și eclesia are sĕ le foloséscă preotul în natură.

Concurenții au a-și înainta suplicile instruite amĕsurat legilor din vigóre în terminul sus indicat la Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriței.

Borgo Bistrița, în 12 Februariu 1893.

In conțelegere cu comitetul parochial

Simion Monda,
protopresbiter.

Nr. 194/1893. (82) 2—3

Edict.

Iudita G. Grecu gr. or. din Dârste, care de trei ani a părăsit cu necredință pe legiuitul ei bărbat George I. Dogariu asemenea din Dârste, și pribegesce în lume, fără ubicațiune cunoscută, în sensul resoluțiunei consistoriale ddto 19 Ianuariu 1893. Nr. 8448 B. se citéză prin acésta, ca în termin de un an și o ḑi dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul matrimonial, intentat incontra'i, sĕ va pertracta și decide și în absența ei.

Brașov, 7 Aprile, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 362. [81] 2—3

Edict.

Reveca N. Lazar gr. or. diu Brașov, carea încă din anul anul 1884 a părăsit cu necredință pe legiuitul ei bărbat Florea Crețoiu asemenea gr. or. din Brașov, fără de a se sci locul ubicațiunei ei presente, în sensul părintescei resoluțiuni consistoriale dto 11 Iuliu 1887 Nr. 3446 B. se citéză prin acésta, ca în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral căci la din contră și în absența ei se va decide procesul divorțial intentat în contra ei din partea bărbatului sĕu.

Brașov, 14 Aprile, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 465/1892. [79] 2—3

Edict.

Cu provocare la resoluțiunea Preavenerabilului Consistoriu archidiecosan dela 16 Aprile a. c. Nr. 1635 B., Maria Ioan Ursu din Ocna, carea de 6 ani și-a părăsit cu necredință pe legiuitul ei bărbat Vasilie Moise totdeacolo, se citéză prin acésta a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial al scaunului protopresbiteral în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorțial intentat de bărbatul ei se va pertracta și decide și în absența ei.

Sibiiu, 24 Maiu, 1893.

Scaunul protopresbiteral gr. orient. al tractului Sibiiului, ca for matrimonial de I instanță.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 466/1893 [78] 2—3

Edict.

Grigorie Rodean din Ocna superióră, carele de 6 ani de ḑile a părăsit pe legiuita sa soție Ana Ilie Tonciu totdeacolo fără a se sci ubicațiunea lui presentă, cu provocare la încuviințarea Ven. Consistoriu archidiecesan dela 16 Aprile a. c. Nr. 1636 B., se citóză a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial, în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul matrimonial intentat de soția sa se va pertracta și decide și în absența lui.

Sibiiu, 24 Maiu, 1893.

Scaunul protopresbiteral gr. orient. al tractului Sibiiului, ca for matrimonial de I instanță.

Ioan Papiu,
protopresb.

La Nr. 1100/1893 [83] 1—3

Publicare de licitațiune.

Pentru scopul provederii cu alimentarea necesară a bolnavilor și celor aplicați în serviciu la institutul reg. ung. pentru alienați din Sibiiu, pe termin de trei ani, din 1 Ianuariu 1894 până în 31 Decembre 1896, se va ține la **10 Iuliu st. n. a. c. la 11 óre a. m.** în cancelaria economatului institutului pertractare de oferte scripturistice închise.

La acésta sunt invitați aceia, cari voiesc sĕ ia în întreprindere alimentarea, cu observarea, că condițiunile speciale referitóre la licitațiune se pot vedé în „Budapesti közlöny“ Nr. 129, 130, 131 a. c. precum și în cancelaria economatului institului în órele de oficiu regulate.

Sibiiu, 12 Iuniu, 1893.

Direcțiunea institutului reg. ung. pentru alienați.

La Nr. 1100/1893 [84| 1—3

Publicare de licitațiune.

La institutul r. ung. regnicolar pentru alienați din Sibiiu se vor ține în **13 Iuliu st. n. a. c. la 11 óre a. m.**, următórele licitațiuni scripturistice închise:

1. Provederea de încălțăminte necesare din 1 Ianuariu până în 31 Decembre 1894.
2. Furnisarea de 1640 adecă una mie șase sute patruḑeci metri cubici de lemne de stejar petru încălḑit, necesari în timpul de iarnă din 1893/94.
3. Lucrări de sticlărie, ce au sĕ se facă din 1 Ianuariu până la 31 Decembre 1894.
4. Furnisarea de pâne și franzele (jimble) necesare din 1 Ianuariu până la 31 Decembre 1894.
5. Curățirea umblătórelor institutului pe timpul din 1 Ianuariu până la 31 Decembre 1894.
6. Lucrări de lăcătărie, ce vor fi de lipsă din 1 Ianuariu 1894 până la 31 Decembre 1896.

La aceste sunt invitați aceia, cari voiesc a lua vre-una în întreprindere, cu observarea, că condițiunile speciale referiróre la aceste licitațiuni sĕ pot vedea în „Bud. közlöny“ Nr. 132, 133, 134 a. c. precum și în cancelaria economatului institutului în órele de oficiu obicinuite.

Sibiiu 12 Iuniu, 1893.

Direcțiunea institutului reg. ung. pentru alienați.

Szám 3924/893 urb. (85) 1—3

Hirdetmény.

Alolirt eljáró biró Kis-Sink község határának általános tagositási ügyében a birtókrendezési utasitás 61 §. értelmében az előmunkálatok megkezdése végett a határnapot 1893 évi Szeptember hó 26 n. és szükségesetére következő napjainak délelötti 9 órajára a község házához Kis-Sinken kitüzi, melyre az összes érdekelteket ezzennel megidézi.

Egyszersmind felhivja a birtokrendezési mérnököket, hogy azok, kik a kérdésesügyben a működömérnöki teendőket elvállalni szándékoznak a szersödési pontozatok elöterjesztése mellett ajanlataikat ő hozzá, vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Erzsébetvároson, 1893 évi Iunius hó 10 n.

A kir. törvényszék.

Graeser Daniel,
eljáro biró.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	8.57	11.19	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
2.12	5.53	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.			5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.27	Apahida	—	10.45	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.28	Ghiriș	—	—	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.50	Cucerdea	—	9.23	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—	Uióra	—	8.54	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—	Vințul-de-sus	—	—	2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.09	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.12	—	—	3.03	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	9.59	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	10.51	Sighișóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.13	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58	Ágostonfalva	--	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de persóne	—	8.43	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.17		Tren accelerat	9.18	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.05	2.09	sos. Brașov pl.	-–	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	-
—	12.29	5.57	—	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	--	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
-	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38	sos. Teiuș pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10,58	7.36	Băile-Herculane	3.40	--	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 62. Sibiiu, Joi, 10/22 Iuniu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2958/1893 Scol.

Notă.

Venerabilul sinod archidiecesan din anul curent, a admis spre folosire în scólele nóstre din archidiecesă următórele cărți scolare:

1. prin conclusul seu dto 10/22 Aprile a. c. Nr. 105, 1): a) „Istoria universală pentru classele secundare“ de Vasile Goldiș, profesor, volumul I, evul vechiu cu mai multe ilustrațiuni. Brașov, 1892.

2) prin conclusul seu de sub același dat Nr. 105, 4): „Introducere în sciințele comerciale în usul scólelor comerciale și pentru studiu particular“ de Ioan C. Panțu și Arseniu Vlaicu, profesori la scóla comercială Brașov, 1892 și

3. prin conclusul seu de sub același dat Nr. 105, 5): „Cartea de cetire pentru classa III gimnasială, reală și scólele superióre de fete“, de Virgiliu Onițiu. Brașov, 1893.

Ceea ce prin acésta se aduce la cunoscința organelor nóstre bisericesci-scolare din archidiecesă.

Sibiiu, din ședința senatului scolariu, ținută la 20 Maiu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 9 Iuniu, 1893.

„Kulturegyletul“ ardelenesc din Cluș are misiune culturală, așa ni se spune în tot locul, prin foi, în într'uniri. El are sě propage cultura între noi, cultura magiară, sě ocrotéscă pe magiarii espuși valachisării și cel mult sě recuceréscă pe magiarii valachisați, de cari, așa ne spun șoviniștii, sunt fórte mulți prin Ardél, bună-óră în Hunedóra, în Munții Apuseni etc. El este deci o societate, care numai binele ni-l vrea, căci vrea sě ne cultive.

Așa ni se spune acésta mereu, dar cum ne vrea el binele, și de ce idei sunt conduși „Kulturegyletiștii“ și în locul prim președintele acestei societăți, contele Bethlen Gábor, fostul fișpan în comitatele Têrnavelor, se vede între altele din o „scrisóre deschisă“, ce a adresat-o acesta mai dilele trecute redactorului fóiei „M. Hirl.“ din Bpesta și despre care am amintit în numěrul trecut al fóiei nóstre.

In acéstă scrisóre contele Bethlen ne spune, că de câți-va ani încóce luptătorii pentru idea de stat magiar nu mai desvóltă o așa activitate intensivă, ca mai nainte, i-a cuprins un fel de apatie și de acéstă stare este îngrigiat. In ținuturile locuite de naționalități se observă o mare negligență întru propagarea ideii de stat magiar și la acésta este de vină și presa magiară, care de un timp încóce nu se îngrigesce ca sě capete informațiuni din aceste ținuturi, așa cum publica mai nainte. Altcum era acésta înainte de Szapáry, adecă pe vremea lui Tisza (când era și contele Bethlen fișpan) Atunci în tóte părțile sě descopereau, mai mult prin presă, agitatori, pe cari Tisza i-a botezat „soboli“. Atunci luptătorii ideii de stat erau în deplină activitate, acum însě nu, cu tóte că el a dat și de atuncea încóce mulțime de dovedi, că agitatorii sau estremiștii naționalităților își continuă în mod potențat lucrarea lor de subminare a patriei.

La tóte aceste e de vină, așa ne spune contele, fostul guvern al lui Szapáry. Acesta a pactat cu naționalitățile, le-a făcut promisiuni și aceste au încuragiat pe naționalități și le-au făcut mai cutezětóre. Szapáry a pus prin comitatele locuite de naționalități fișpani blânḑi (mai blânḑi de cum a fost fișpanul Bethlen bunăóră), cari nu au destulă energie față de naționalități și prin acésta încuragiéză elementele resvrětitóre In urma acesteia, așa observă contele, că chiar și factori de aceia, cari mai nainte în ce privesce direcțiunea patriotică erau neesceptionabili acum sunt apatici și nu prea ating cestiunile de naționalitate. Apoi au mai venit la ordinea dilei și politica bisericéscă a guvernului și diaristica și opiniunea publică magiară e ocupată cu acésta și-și uită de agitatori.

Direcțiunea acésta însě nu e bună; presa și toți patrioții buni trebuie sě pășéscă cu energie, sě descopere și denunțe pe cetățenii „nepatrioți“, căci altcum e mare pericol și apoi în guvernul de acum și în special în ministrul actual de interne n'are încredere, că el va pune capět mișcării naționalităților.

Așa se vaietă contele Bethlen. Dacă însě el n'ar privi la stările de acum cu ochi șoviniști, ar puté sě fie convins, că situațiunea actuală, în ce privesce cestiunea naționalităților și în special cestiunea română, nu se deosebesce întru nimic de situațiunea de sub Tisza. Și acum, ca și atunci românii nu încétă de a-și cere drepturile, de a pretinde esecutarea legii de naționalitate, de a lupta pe căi legale contra curentului șovinist și precum nu s'au găsit atunci trădători de patrie între noi, cu tóte că s'au căutat și se caută și acum, așa nu se găsesc nici acum, căci apěrarea legitimă póte numai după conceptul lui Bethlen și a altor șovinisti constitue trădare de patrie, de care românul nu a fost capabil nici când. Ér ce se ține de presă și activitatea celor, cari propagă „patriotismul“, fie asigurat contele, că ea întru nimic nu a slăbit. Óre nu sě fac și acum legi în favorul „patriotismului“, nu sě dau mereu ordonanțe în acest sens, nu suntem tractați destul de mașter și în presă nu dilnic suntem bajocoriți, calumniați și denunțați ca rei patrioți?

Tóte aceste însě contele Bethlen nu le vede, căci ochii îi sunt împâiengeniți de șovinism, ca la cei mai mulți de pănura sa.

Numai în una se deosebesce încâtva situațiunea că Europa cultă pe di ce merge sě convinge despre starea reală de la noi, despre volniciile, ce le îndurăm și nu noi suntem de vină, dacă popórele culte occidentale nu pot sě audă vești îmbucurătóre din patria nóstră; vina o pórtă aceia, cari umblă pe cărările arětate de contele Bethlen.

Revista politică.

Pe când ministrul Wekerle desminte afirmările diarului „Budapesti Hirlap“ că ar fi dat ordin funcționarilor din ministeriul de finanță a și însuși mai bine limba germână, foile magiare fac érăși mare gălăgie din causă, că comandantul de corp din Budapesta Lobkovitz nu voesce sě lase pe autoritățile militare sě corespondeze cu autoritățile statului ungar în limba magiară.

Lucrul se are astfeliu: Municipiul orașului Budapesta, interpretând un articol de lege din 1840 a făcut comandei observarea, ca sě corespondeze unguresce și a refusat totdeodată a respunde la o hârtie a comandei scrisă în limba germână. Principele Lobkovitz a desaprobat interpretarea ce o a făcut municipiul, observându-i că respectivul articol nu cuprínde nici o îndatorire ca comanda orașului sě corěspundeze în limba magiară cu autoritățile statului ungar.

Acest incident a dat ansă delegatului Széll sě interpeleze pe ministrul de rěsboiu în ședința delegațiunei ungare. Nefiind ministrul de față, substitutul seu, maiorul Nyiri a rěspuns, că comanda pieții din Budapesta e datóre a respunde în limba magiară la fie-care hârtie, ce vine din partea primăriei.

* * *

O scrisóre din Budapesta adresată „Corespond. Pollit.“ accentuéză, că purtarea membrilor opoziționali ai delegațiunei ungare cu ocasiunea dărei votului de încredere ministrului Kálnoky a provocat în multe cercuri din Ungaria desaprobare hotărîtă și nemulțămire. Cont. Apponyi a și simțit o acésta și în darea de samă, ce o va face la Satmar va desfășura și motivele atitudinei sale și va motiva pentru ceea ce a mers mână în mână cu Ugron.

* * *

Sesiunea delegațiunilor s'a terminat, votând ambele delegațiuni bugetul, făr a obveni vre-o diferență.

FOIȚA.

ILIAS

de

Contele Leo Tolstoj.

In guvernamentul Ufa trăia un bașchir cu numele Ilias. Ilias nu moștenise dela tatăl seu nici o avere. Tatăl seu îl insurase și murì după un an de dile. Tótă averea lui Ilias consta pe atunci din șapte iepe, dóuě vaci și dóuě-deci de oi. Ilias însě sciu sě economiséscă și sě câștige; de diminéța până séra el lucra din tóte puterile împreună cu muierea lui; ei se sculau mai nainte decât toți, și se culcau mai târdiu. Averea lui crescea din an în an. Așa a lucrat Ilias în continuu trei-deci și cinci de ani, și și-a câștigat o mare avere.

Avea dóuě sute de cai, una sută cinci-deci de vaci și boi, și una miă și dóuě sute de oi. Servitorii erau la câmp cu vitele, servitórele mulgeau iepele și vacile, făceau cumis, unt și brânză. Ilias avea tóte în abundanță și îl invidia tótă împregiurimea. Ómenii diceau: „Ce om fericit este Ilias! El are tot ce îi trebue, póte sě nu mai móră“. Ómenii însemnați căutau a-l cunósce și intrau cu el în têrg. Óspeții din depărtare veniau la Ilias, care îi primia cu drag, și îi ospěta cu mâncări și beuturi. Pentru ori și cine ușa lui era deschisă, cumis și céiu pe masă, ba le tăia și câte un miel, și dacă erau mai mulți, atunci în loc de miel se tăia câte o iépă.

Ilias avea doi ficiori și o fată; el îi căsători pe toți trei.

Precând Ilias era sěrac, lucrau și copii împreună cu el; ei pășteau caii și oile. După-ce s'a înavuțit, copii au început a se purta rěu, unul s'a dat la beutură. Cel mai mare a fost omorît într'o certă, și cel mai tiněr, care avea o sócră cuminte, n'a vrut sě-l mai asculte. Ilias s'a vědut silit sě-i dea partea lui deosebit.

Ilias i-a dat o casă și o mulțime de vite, prin cari averea lui cea mare s'a împuținat. Nu mult după acésta a venit o bólă între oile lui și îi s'au prăpădit multe dintre ele. După acésta urmà un an de fómete — fênul nu s'a făcut — și în decursul iernei i-au murit o mulțime de vite. Ba kirgizii i-au luat cea mai bună parte din pămênt.

Averea lui Ilias se împuțina fórte. El pierdù din an în an din avere, și începù a-și pierde și din putere. La șepte-deci de ani a ajuns până acolo, că a început sě-și vêndă uneltele din casă, ba cea din urmă vită. El nu mai are acum nimica; e sěrac ca napul și trebue sě-și caute pânea la bětrêneţe prin case strěine. Nimic nu i mai rěmase decât hainele de pe trup și muierea. Șamșemagi, feciorul, care se mai afla în viéță trăia departe în alte ținuturi; fata era mórtă.

Vecinul Machomedșach avù milă de bětrânii acestia. Machomedșach, un om bun, nu era nici sěrac și nici avut: ducea o viéță regulată. El își aduse aminte de ospitalitatea lui Ilias și dise către el:

„Sě trăesci la mine Ilias, cu bětrâna ta. Vara sě lucrezi după puterea ta și érna sě dai la vite, éră Șamșemagi sě mulgă iepele și sě facă cumis. Eu vě dau vestminte și mâncare, și spuneți de ce mai aveți trebuință și eu vě voiu da“.

Ilias mulțămì vecinului seu și trăi cu muierea ca lucrători la Machomedșach. La început le-a fost cam greu, dar s'au dedat și au lucrat după putință.

Cu atari lucrători nu i-a mers rěu lui Machomedșach. Fiind-că acesti bětrâni înșiși fuseră avuți, lucrară totul cu băgare de sémă și crutară tóte, ca și când ar fi fost ei stăpâni. Machomedșach sě uita cu jele la acesti ómeni, sciind ce avere mare au avut mai înainte.

Odată veniră la Machomedșach nesce rudenii de departe; un învěțat îi însoțise. Machomedșach dispuse sě se taie și sě se pregătéscă un miel. Ilias îndată se apucà de jupuì mielul, îl pregăti pentru mâncare și îl trimise óspeților. După-ce óspeții mâncară mielul și beură ceaiu, au început sě povestéscă rěcorindu-se cu cumis. Óspeții și gazda casei își petreceau pe scaune moi ședênd și bênd la cumis. După-ce Ilias și-a isprăvit lucrul trecù pre dinaintea ușei. Machomedșach îl vědù și dise către unul din rudenii

„Vědut ai pe bětrânul, care a trecut pe la ușă?“

— L'am vědut, dar ce e cu el?

— A fost cel mai avut dintre toți, sě numesce Ilias, cred, că vei fi audit de numele lui.

— Negreșit, că am audit despre el, căci era vestit prin tóte părțile.

(Va urma.)

Ministrul Kálnoky n'a remas fără rĕspuns la vorbirile cehilor în delegaţiunea austriacă. El a accentuat, că respectivii delegaţi au vorbit din punct de vedere particular; pe când delegaţii celorlalte popóre ale monarchiei profeséză opinii diferite. Maioritatea acestor popóre s'a pronunţat, fără în doiélă, în contra unei schimbări eventuale a politicei austro-ungare, cum ar dorí tinerii cehi. Dacă tendenţele alianţei cu Germania, care esistă dela 1879 erau agresive, atunci ar fi trebuit, ca ele sĕ se manifeste la un moment dat, ca fiind agresive; dar nime, nici la Berlin, nici la Roma sau Viena, nu s'a gândit sĕ violeze pacea şi sĕ facă resboiu. Scopul triplei alianţe este limpeḑit de mult. Alianţa va serví în casul, când aliaţii vor fi atacaţi, fără de a fi provocat ei atacul. Dacă mai esistă unde-va vre-o neîncredere, de sigur, că va dispăré şi acésta în curênd. De desarmare nu póte fi vorba, căci desarmând Austro-Ungaria singură, ar remâné isolată şi ar dovedí stare de slăbiciune. Ce privesce relaţiile cu Rusia, în privinţa esistenţei unei convenţiuni privitóre la ţĕrile din Balcani, ministrul Kálnoky declară, că nu este nimic fapt. Nu s'a întêmplat nimic ce se pótă fi considerat, ca o schimbare, sau ca un eveniment politic. Raporturile cu Rusia, cari tot déuna au fost cultivate, sunt din cele mai bune. Pot garanta, ḑice Kálnoky, că ţarul şi guvernul rusesc, sunt animaţi de disposiţiuni favorabile Austro-Ungariei. Discursul lui Kálnoky a fost des aplaudat.

* * *

Importanţa alegerilor ce se fac tocmai în ḑilele aceste în Germania a atras atenţiune întregei Europe. De când împĕratul Wilhelm a disolvat parlamentul în Germania nu s'a vorbit şi nu s'a lucrat altceva, decât despre alegeri şi pentru alegeri.

Este sciut, că alegerile actuale au fost provocate de căderea proiectului militar, care măresce efectivul de pace cu 59,000 ómeni şi sporesce bugetul militar cn 55 milióne mărci pe an, ér în schimb serviciul dela 3 ani se reduce la 2 ani. Pretensiunile aceste esorbitante au deşteptat în sinul partidelor oposiţionale o legitimă îngrijire, a cărei resultat a fost, cum se scie, căderea proiectului, ba chiar şi a propunerei mijlocitóre Huene, de a se reduce efectivul eu 13 mii de ómeni mai puţin, de cum prevede proiectul primitiv.

Gruparea partidelor în faţa proiectului militar este următórea: Pentru proiect sunt naţional-liberalii, conservatorii liberi, conservatorii puri şi polonii. Contra proiectului, sunt progresiştii, partidul catolic, social-democraţii, guelfii, antisemiţii, alsaţienii şi lotaringienii.

Intre aceste partide decurge lupta electorală, care s'a început în 15 Iuniu n. Scirile telegrafice din Germania, ne arată, că liberalii naţionali, chiar şi dacă nu vor cădé, vor eşi totuşi slăbiţi şi descuragiaţi din lupta electorală. Nime n'ar fi creḑut, că partida, care sprigìnea politica marelui cancelar Bismack, sĕ stea aḑi în faţa unui desastru şi sĕ fie în ajun de a pierde puterea din mâni. Căci ce însemnéză alta cuceririle mari de mandate, ce le fac social-democraţii şi aliaţii lor? Aceştia au eşit deja învingători în tóte cercurile din Berlin, au cucerit cele trei cercuri din Hamburg, au secerat laurii victoriei în Dresda şi Breslau, au învins în München, Nürnberg, Lübeck, Königsberg, vin la balotage în fórte multe cercuri şi au mari şanse de reuşită la poporaţiunea rurală, pe care au câştigat'o în mĕsură îngrijitóre pentru guvern. Renumitul social democrat, Bebel, a eşit victorios în Strassburg. Bebel este conducĕrorul social democraţilor şi el înfieréză de răpire luarea Alsaţiei şi Lotaringiei dela francesi în 1871. Social-democraţii aveau în parlamentul disolvat numai 18 mandate, în cel nou, se crede, că vor avé cel puţin 60 şi vor constitui partida cea mai bine organisată şi mai intrepidă.

Din partidele, cari sprigìnesc guvernul, până acum stau mai bine conservativii, deşi au pierdut terêmul în Berlin şi în Sacsonia, unde le-au ocupat locul mai ales antisemiţii; apoi partidul centrului, care formézá aḑi dóuĕ fracţiuni, dintre cari una spigìnesce proiectul militar.

Din resultatul de până acum al alegerilor s'ar păré, că proiectul militar nu va avé majoritate nici în parlamentul viitor.

Intrégă presa europénă se ocupă cu succesele, ce le au câstigat socialistii şi accentuéză, că Germania trebue sĕ fie îngrigiată pentru viitoriu din causa terenului, ce l'au ocupat ei. Ḑiarele francese caracteriséză astfeliu situaţiunea din Germania.

„Eveniment": Drumul este designat Noi nu ne amestecăm în alegerile germane. Putem fi linisciţi. Faţă de atitudinea acésta ostentativă a poporului, împĕratul Wilhelm nu va cuteza sĕ caute rĕsboiu. Nu vom avea deci rĕsboiu.

„Lanterne": Curentul de civilisaţiune, care răpesce întréga lume, e mai puternic, decât voinţa contrară a împĕratului Wilhelm. Acéstă dorinţă trebue înfrêntă. Acésta e dorinţa, ce trebue sĕ o nutréscă ori cine pentru salutea omenirei şi care pare că se şi îndeplinesce.

„Germinal" scrie: Trebue sĕ urmărim cu atenţiune şi cu sânge rece evenimentele, cari se precipită dincolo de Rin. Trebue sĕ terminăm repede reformele nóstre militare. Comanda supremă trebue sĕ fie încredinţată oficerilor mai tineri, cari posed o mai vastă iniţiativă şi mai multă abnegaţiune. Trebue restaurată armata republicei, care sĕ aibă, ca pe timpul generalilor Cleber şi Hoche, avêntul tinereţei şi eroismul.

Cu un cuvênt, pressa francesă îşi esprimă satisfacţiunea, asupra resultatului alegerilor parlamentare din Germania. Totodată accentuéză împregiurarea, că proiectul militar german va fi respins şi de noul parlament.

Necrolog.

Maria Cosma născ. Roman, în numele sĕu şi al numĕroşilor sĕi consângeni aduce la cunoscinţă mórtea preaiubitului ei părinte

Daniil Roman,

proprietariu şi jude comunal în Mezieş,

întêmplată Marţi, în 8/20 Iuniu a. c. în etate de 60 ani.

Inmormêntarea sĕ va face Joi, in 10/22 Iuniu a. c. în Mezieş.

Fie-i ţerina uşóră şi odichna lină!

Noutăţi.

Cas de mórte. Alaltăeri, Marţi, am primit o tristă veste din Mezieş. *Daniil Roman,* fratele Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, a reposat în aceiaş ḑi. Daniil Roman a fost un fruntaş al comunei Mezieş. Mult timp el a fost, ca cel mai de frunte proprietar şi econom în comună, jude comunal şi epitrop al bisericii din Mezieş. Ca atare el a contribuit mult la înaintarea comunei sale. Astfel între altele prin stăruinţele şi jertfele sale s'a zidit o nóuă şi frumósă biserică, care a fost sânţită prin Escelenţia sa în anul 1888. Basa materială pentru zidirea bisericii a fost pusă de tatăl lui Daniil şi al metropolitului nostru, de George Roman, iar după mórtea bĕtrânului, Daniil fiind ales de epitrop, a sporit în mod însemnat fondul modest şi a realisat dorinţa bĕtrânului, de a zidì o frumósă biserică.

El lasă după sine un nume bun, un nume de bărbat, care a lucrat mult pentru binele obstesc. Fie-i odihna lină şi memoria neuitată!

* * *

Esposiţie electrică la Sibiiu. Programa esposiţiei electrice, despre care am făcut amintire în un numĕr de mai nainte, este ficsată. Esposiţia va fi în „Gesellschaftshaus" se va începe Joi, în 29 Iuniu n. şi va ţiné până în 6 Iulie, eventual şi mai departe. Intrarea pentru odată este 30 cr. de persónă, cartă de permanenţă pentru întréga durata esposiţiei costă 1 fl. 20 cr. Se vor ţiné şi mai multe prelegeri din sfera electricităţii. Participarea la aceste 10 cr. pe de asupra. In dóuĕ odăi vor fi espuse aparate telefonice, cu cari sĕ vor face şi producţiuni. In genere esposiţia promite a fi interesantă şi instructivă şi atragem atenţiunea publicului asupra ei. In nrul procsim vom publica programa detaiată, precum şi alte amĕnunte.

* * *

Cerculariu. Preasânţia Sa Domnul episcop al Aradului Ioan Meţianu a esmis un circulariu către preoţimea din diecesă, în care atrage atenţiunea preoţilor şi a învĕţătorilor ca sĕ îndemne şi pe poporul nostru a alege pe séma fiilor lui o carieră până acuma prea puţin îmbrăţoşată, carieră, la care se devotau cu predilecţiune străbunii nostri de odinióră, adecă la cariera ostăşéscă sau militară.

Noi din parte-ne încă ne-am ocupat cu acéstă cestiune şi am publicat şi condiţiunile de primire în scólele de cadeţi.

* * *

Donaţiunea d-lui I. Calinderu făcută Academiei române. „Monitoriul oficial" din România a publicat decretul regal, prin care Academia română este autorisată a primi donaţiunea ce i-a făcut la 19 Aprile dl Ioan Calinderu unul din membrii ei, donaţiune compusă din întréga avere, ce reposatul I. Otetelişanu a lăsat-o dlui Calinderu, pentru a servi la înfiinţarea unui institut de fete române.

Părţile, din care se compune donaţiunea după cartea de dare redactată de d-nul I. Calinderu sunt:

1. Casa din Bucuresci, calea Victoriei Nr. 49.
2. Moşia Măgurele cu castelul, parcul dependinţele etc., din judeţul Ilfov.
3. Moşia Fundul Kiseletu din judeţul Ilfov.
4. Moşia Otetelişan din judeţul Râmnicul-Vêlcea.
5. Venitul averei de mai sus dela mórtea d-nei Elena Otetelişanu, adecă dela 4 Decembre 1888 până în ḑiua de faţă.
6. Tótă averea mobilă primită de dl I. Calinderu din succesiunea sus ḑisei reposate, în temeiul actului de transacţiune autentificat de onor. tribunal de Ilfov la 26 Novembre 1892 sub Nr. 8694 şi încheiat între moştenitorii de sânge şi dl Calinderu.

„Şi în sfârşit — continuă actul de danie — ori-ce altă avere mobilă ce s'ar descoperi ca făcênd parte din patrimoniul reposatei Elena Otetelişanu.

„Acest dar îl fac în limita drepturilor mele, aşa cum sunt consfinţite şi precizate prin testamentele, hotăririle judecătoresci şi transacţiunea specificată în acest act şi prin titlurile şi documentele de proprietate, ce mi s'au remis cu tóte drepturile şi îndatoririle prevĕḑute într'ênsele".

Mai amintim, că valórea totală a averei dăruită Academiei române de dl I. Calinderu se urcă la însemnata sumă de *patru milióne lei.*

* * *

Avis coriştilor. La cererea mai multor conducĕtori de coruri vocale din comune, învĕţătoriul Ioan Vidu s'a hotărît a deschide un curs de musică vocală şi instrumentală, cu începere dela 1 August a. c. st. v.

Cursul, special pentru conducĕtorii de coruri, se va ţiné în Lugoş, avênd participătorii a lua la cunoscinţă următórele:

1. Durata instrucţiunei va fi de o lună (August).
2. Cursul se va începe şi ţinea numai atunci, dacă se vor arĕta cel puţin 20 de participanţi.
3. Cei ce voesc a frecuenta cursul, vor avé a se însinua cel mult până la 20 Iuliu st. v. a. c. la oficiul protopresbiteral gr. or. din Lugoş; trimeţênd totodată înainte ca tacsă de instrucţiune suma de 5 fl. pentru ntreg cursul. Insinuarea nu se póte primí ără tacsa sus ḑisă.
4. Ca instrumente ajutătóre vor servi: iolina, flautul, harmoniul. Cu unul dintre estea sĕ fie provĕḑut fie-care participante.

* * *

Esamene. Esamenele la scóla elemenă capitală română ort. rĕs. din Braşov ţin Joi, Vineri şi Sâmbătă în 17 18 şi Iuniu st. v., în sala cea mare a edificiudin Gróver.

Esamenele clasa III şi IV de copii şi de copile se încheiă cu cântări.

Eserciţiile gimnastice se ţin: cu clasa IV copii în 18 Iuniu dela 11—12 óre nai de améḑi.

Eserciţiile de grădinărit se ţin în 18 şi 1 Iuniu.

ucrurile de mână ale copilelor din classa I—V, precum şi ale elevelor din internat sunt espuse sub decursul esamenelor în sala de esaminare.

amenul practic din economia casnică (nagiu, croitoriă, cusutul la maşină etc. se ţine: cu elevele din internat în 20 Iuniu dela 3—6 óre p. m. în localul internatului.

Es rciţiile de jocuri etc. se ţin: cu copii şi ilele din scóla froebeliană a bisericei St. icolae în 29 Iuniu dela 10—11½ re a. m. t în sala cea mare a edificiului gmnasial.

Dumi ecă, în 29 Iuniu, după serviciul div se va încheia anul scol. 1892/93 cu cetire clasificaţiunilor şi împărţirea premiilor.

La ce te esamene precum şi la încheerea tivă direcţiunea învită pe toţi binevoitorii amicii scólelor.

* * *

Institutul Otetelişan. Academia română a numit o comisie compusă din d-nii D. Sturdza, I. Calinder V. A. Ureche şi Negruţi, care va fi însărcnată cu administrarea institutului Oteteleşanu, care va fi fondat la Măgurele.

* * *

O conferinţă internaţională se va ţiné probabil la Brucsela în tómna asta. Acéstă [illegible] membrilor parlamentelor, cari au aderat la substituirea obligătóre a resbelului prin arbitragiu. Deputaţii englesi au făcut acéstă propunere, alegênd în numitul scop data de 1 Octobre şi Brucsela ca oraş de întâlnire. Lucrările acestei conferinţe vor fi cu desĕvêrşire interesante, mai ales acum, când se vorbesce atâta de desarmare.

* * *

Postal. Direcţiunea postală-telegrafică din Cluş escrie concurs pentru ocuparea postului de magistru postal clasa III-a în Hususĕu (comit. Têruava mică). Léfă 310 fl. 45 fl. pauşal de cancelarie, 52 fl. pentru inmanuări şi 10% din venitul brut al telegrafiei. Cererile au sĕ se înainteze în decurs de 3 sĕptĕmâni la numita direcţiune.

Musica la noi şi corurile nóstre.

Disertaţiune ţinută la adunarea generală din a. c. a reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din diecesa Aradului, de Valeriu Magdu.

(Urmare).

Şi noi românii, ca un popor cu individualitate proprie naţională, şi noi avem musica nóstră cu caracter naţional. Ba dacă ar fi vorbă sĕ mĕsur musica nóstră în cantitate şi în calitate, atunci am afla póte cu uimire, că ea întrece cu mult, atât în fond, cât şi în formă, musicele celor mai multe popóre din Europa. Musica nóstră e neîntrecută în bogăţiile sale, e de o frumseţe romanică şi atât de variată în speciile sale, încât i s'ar puté da cu drept cuvênt atributul de omnilaterală.

Care popor de pildă mai póte arĕta în genuitate atâtea ramuri din productele sale musicale, cari ramuri apoi se mai subîmpart în diferite specii, cari de cari mai variate şi mai felurite în nuanţe? Un ram al musicei nóstre sunt de pildă horele, alt ram doinele, altul ardelenele şi érăşi altul cântecele poporale, şi tóte acestea în sute de variante, cari după natura jocului (dansului) cu care multe din ele sunt însoţite, primesc diferite numiri ca: Ardeleana, Crişana, Someşana, Bănăţéna, Lugoşana apoi Căluşerul, Bătuta, apoi Ţarine, Brâne, Breze, Sêrbe și Frătuțe, mai apoi descântece, bocituri, chiuituri, colinde și altele, cari tóte își au melodiile lor în formă și în nuanță proprie, ca sĕ nu amintesc și despre plăsmuirile mai nóuĕ, ca producte ale geniului musical ajuns acum la un óreși-care grad de cultură, cum sunt de pildă romanțele nóstre și altele.

Alte popóre, cu puține escepțiuni, nu se pot bucura de o bogăție așa ramificată a musicei lor genuine, cum e a nóstră.

Românul este născut pe cântare. Dela natură vesel, vioiu, ospital și glumeț, românul, dacă aude paserea cântând și frunda șuerând, numai decât e în stare, sĕ și tragă o doină, sau o horă, — căci multe îi sunt disposițiunile inimei, pe cari le manifestă în cântare. Dacă are bucurie — el cântă, dacă are supĕrare — el cântă, dacă e amărât — dăinuesce și dacă e în jale — se bocesce tot prin cântare. Și nici nu se póte presupune altfel despre un popor, căruia i se dice, că e poet din nascere.

Dar ceea-ce trebue sĕ ne atingă dureros este, că tóte acestea constituesc și până astădi numai materialul brut, care așteptă sĕ trécă prin mânile măestrului, ca sĕ-i dee lustrul cuvenit. Musica nóstră e ca un diamant în năsip, care așteptă sĕ-l ridici din năsip, sĕ-l lustruești și sĕ-l aședi unde-ți place spre podóba căsei tale.

La noi până mai în anii din urmă acest tesaur nu a fost băgat în sémă. Inteligința nóstră, care ar fi în primul rênd chiemată sĕ cultive în direcție sănĕtósă acest ram al artei frumóse, sau nu a putut, sau nu a avut plăcere spre acest lucru. Dacă ne aducem însĕ aminte de macsima că: „voiesce și vei puté“, atunci rĕmâne pe inteligința nóstră acusa grea de a nu-și fi împlinit până acum o sfântă datorință față de némul sĕu. Adevĕrat ca nu fie-care om inteligent e cu disposițiuni musicali, dar sĕ observâm numai, că și noi avem compositorii și artiștii nostri, cari póte s'ar încumeta a cultiva musica nóstră cu mai mult zel în direcțiunea indicată, dacă piesele nóstre românesci ar fi căutate într'o mĕsură cuvenită. De câte ori nu vedem ședênd la pian domnișóre și esecutând simfoniile lui Hayden și ale lui Mozart, ce tata i le-a procurat dela Lipsca, de i-a făcut o surprisă la diua numelui ei. Așa stâm în privința asta cu o bună dosă din inteligința nóstră.

Ca sĕ nu fiu unilateral trebue sĕ constat, că nici compositorii nostri, cu puține escepțiuni, nu sunt la înălțimea misiunei lor. Evitând a atinge aici cordile discordante, ating numai cele sinfonice, adecă escepțiunile. Dintre compositorii nostri în România se ocupă mai serios cu cultivarea musicei nóstre d-l Gavriil **Musicescu**, șeful corului metropolitan din Iași și profesor de armonie la conservatorul de acolo. D-sa a înțeles mai bine situația musicei nóstre și a pĕtruns în spiritul ei cu mult succes. D-sa a arangiat nenumĕratele cântece poporali, culese de prin diferite părți, în coruri bărbătesci și cu preferință în coruri micste, cari constituesc repertoriul laic al corului metropolitan și astădi cununa nóstră frumósă de flori române. D-sa, prin cultivarea musicei nóstre poporale, care este cel mai scump tesaur, a pus gard între trecut și viitoriu și a înaugurat o eră nóuă pe terenul cultural al musicei nóstre. Acésta direcțiune indicată de firea lucrului a început deja a pătrunde prin tóte mișcările nóstre musicali și obține pretutindeni resultate frumóse. Ca sĕ vedeți, cât de grabnic se prind piesele nóstre în popor, gândiți-ve că dl Musicescu a trebuit numai odată sĕ vină cu cântecele sale pe la noi, sĕ dee în dóuĕ-trei locuri concerte, cum a făcut acésta mai anțĕrț, și deja de pildă „Fóie verde fir de nalbă“ și „Dis'a badea“ o cântă cu nesaț și cesta cu fluera în colibă, și cela cu pianul în salon. Ce vom dice despre corurile nóstre vocali, cari dând concerte, din acel moment își umplu programul cu frunde verdi și frundulìță? Și tóte-tóte plac de minune publicului nostru.

In România se cultivă musica pe o scară întinsă, dar și acolo cu preferință musica strĕină. Ici colea vedem câte o piesă românéscă vîrîtă între piesele strĕine, ce umplu programele concertelor. Guvernul român de altmintrelea, voind a da un impuls înainte musicei naționale, a înființat pe la tóte liceele câte o catedră de musică, la care se aplică ca profesori elevii eșiți din conservatoriul din Bucuresci.

Conservatoriul din Bucuresci, înființat în anul 1860 și cel dela Iași la 1864, și-au luat anume ca scop, sĕ desvólte musica în direcțiune națională și sĕ o propage între români. Din aceste scóle ies pe fie-care an câte 20 de artiști, cari se aplică — cum diseiu — ca profesori de musică pe la licee. Până astădi însĕ aceste înalte instituțiuni de cultură nu au produs resultatele dorite. Din contră vedem o sumă de artiști români, cari ieșiți din conservatórele române, cutrieră Europa, unde mai perfecționându-se dau concerte și se angagiază pe la teatre, unde debutéză cu succese splendide. Ce folos însĕ, când dênșii sunt pentru musica nóstra românéscă literă mórtă! Ne fac ce e drept onóre prin strĕinătate ca fii de români, dar am rĕmas cu atâta, folósele reali nu le tragem noi, ci străinii în al căror serviciu s'au pus.

In timpul din urmă guvernul român, în conțelegere cu sântul sinod, a mai luat disposițiuni pentru de a se înființa în fie-care comună rurală mai mare câte un cor vocal. Astfel vedem, că s'a luat un început în privința cultivării musicei în general, — de s'ar face baremi disposiții pentru cultivarea ei în sens românesc. Timpul ne va arĕta.

In România au ieșit din timp în timp câte o fóe musicală, care țintea cultivarea musicei românesci, — dar credeți că a putut sĕ subsiste mult timp? Nu! Din lipsa abonamentelor suficiente fóia atrebuit sĕ se sisteze. Astădi mai esistă — încât sciu eu — numai una, „România Musicală“ ce apare sub redacțiunea dlui Constantin Cordoneanu de dóuĕ ori pe lună. Acésta fóie face bune servicii causei din vorbă, dar 'mi se pare, că nici „România Musicală“ nu are spriginul cuvenit din partea publicului.

(Va urma.)

Reuniunea femeilor române din Arad și provincie.

Dl secretar al „Reuniunii femeilor române din Arad și provincie“ dl Dr. G. Plop ne trimite spre publicare protocolul ce urméză mai la vale, căruia îi dăm loc, fiind, cu deosebire punctele I. II, VI, de interes general:

Protocol

luat în Arad, în 12 Iuniu 1893 st. n. d. a la 5 óre în ședința comitetului reuniunii femeilor române din Arad și provincie în urma convocării emanate de bureau.

Presenți:

Dómnele: Rhea Silvia Riza Ceontea v. presidentă, Barbara Antonescu, cassieră, Iulia Dogariu, Silvia Plop, Lucreția Tămășidan, membr. comit.

Domnii: Ioan Beleșiu, Teodor Ceontea, Demetriu Antonesc, consilieri, Dr. Georgiu Plop secretariu, Dr. Petru Piposiu, directorul de studii.

D-na vice-presidentă deschide ședința. La ordinea dilei este raportul d-lui director Petru Piposiu cu privire la ficsare terminului și a programei esamenelor.

Comitetul primind propunerea din raportul d-lui director, ficséză terminul și programa esemenelor la scóla de fetițe în următórele:

1. Luni în 26 Iuniu st. n. nainte de amédi dela 9—12 óre despărț. III clasa VI și VII din tóte studiile.
2. Luni în 26 Iuniu d. a. 3—6 despărțĕmêntul I. clasa III. și IV. din tóte studiile.
3. Marți în 27 Iuniu, nainte de amédi 9—12 óre despărțĕmêntul II clasa V din tóte studiile
4. Marți în 27 Iuniu, d. a. 3—6 óre esamenul din musica instrumentală.
5. Mercuri în 28 Iuniu a. m. 8—11 óre continuarea esamenului din musica instrumentală, și esamenul din musica vocală, privirea esposițiunii lucrurilor de mână și a desemnurilor.
6. Miercuri în 28 Iuniu a. m. la 11 óre împărțirea testimonielor.

Decide mai departe comitetul, că d-na presidentă și comitetul sĕ asiste la esamene, și încât dómna presidentă ar fi împedecată, sĕ se substitue prin o d-nă din comitet. In fine la timpul sĕu sĕ se raporteze.

Ca date statistice se alătură la acest protocol, conspectul elevelor intere și esterne cari au a face esamen.

In fine d-na conducĕtóre a internatului se recércă, ca sĕ ne subștérnă cu tótă urgența un conspect, despre tóte acele eleve, cari solvesc didactru.

II. Cu privire la terminul adunării generale, comitetul decide:

— Terminul adunării generale a reuniunii se ficséză pe Dumінecă, în 25 Iuniu st. n. nainte de amédi după sânta liturgie și chemarea Duchlui sânt, — în sala seminariului.

Membrii reuniunii conform §. 16 din statute sunt a se învita ad personam, ce de nu s'ar puté face, terminul se va publica în foi, provocându se totodată și colectanții, se binevoéscă a retrimite listele de înscriere cu tótă urgența.

III. Referitoriu la hârtia Ven. consistoriu în privința ajutoriului votat de Ven. sinod diecesan, și a detoriei reuniunii de 6500 fl., comitetul decide:

— Se concede și autoriséză bureaul, ca sĕ facă comput final cu Ven. consistoriu despre tóte sumele votate de Ven. sinod și neredicate încă, ér după compensare, despre rest se estradee obligațiune, sĕ o întabuleze și presenteze.

IV. D-na cassieră presentéză mandatul de solvire dela oficiul de contribuțiune din Arad Nr. 6/1893 în sumă de 42 fl.; cere a se face dispusețiunile de lipsă, fiind că pe basa aceluia, solvire nu se póte face, căci sună pentru comunitatea bisericéscă. Comitetul decide:

— Se estradă biroului pentru a scruta cu deamĕnuntul causa, și despre pașul întreprins a raporta ședinței procsime.

Tot în legătură cu acésta se asemnă la casă pentru esolvire 4 fl. 20 cr. ca tacsă de oculată efeptuită din partea senatului cetății Arad cu ocasiunea efeptuirei edificării.

V. D-na v. presidentă, pe lângă presentarea rațiociniilor dnei conducĕtóre, raportéză, că investigațiunea ordinată nu s'a putut ține.

— Comitetul decide a se ținé acésta afacere în suspens.

VI. D-na cassieră presentéză conspectul despre sumele încassate dela eleve și

— Comitetul estradă acest conspect d-nei conducĕtóre Maria Cosma pentru a-l întregi cu sumele restante pe Ianuariu și Februariu a. c. și apoi numai decât se aviseze pe calea postală pe toți părinții, că dacă nu vor solvi tacsele restante, fetițele nu vor fi admise la esamen; ér conspectul întregit sĕ ni-l restitue.

Fiind timpul înaintat, ședința se închide la $^3/_4$8 óre, ér protocolul se autentica.

Rhea Silvia Riza Ceontea,
v. presidentă.

Dr. *G. Plop,*
secretariu.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA.

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Tradiția cea mai lățită în jurul Hunedórei *) este următórea:

Mama lui Ioan Huniade Corvinul sĕ dice, că a fost Elisabeta Mărginén din Teliuc, o femeiă de frumseță deosebită. **) Tatăl sĕu a fost un nobil român, al cărui nume în tradiție nu sĕ pomenesce, dar sĕ scie că s'a numit Voicu. El 'și-a câștigat diploma de nobil prin vitejie ostășéscă și unii dic, că ar fi fost din Hunedóra, alții din Cinciș, un sat vecin cu Teliucul. Voicu vĕdênd odată pe tinera și frumósă Elisabeta, a îndrăgit-o, dar înainte de a o lua de soție, a trebuit sĕ plece pe mai multă vreme la óste. La plecare el făgădui Elisabetei, că o va lua de soție și îi dădu un inel în semn, că la rentórcere își va ținea făgăduiala. Până a fost dus Voicu, Elisabeta, care remăsese în stare binecuvêntată, a născut un băiat, pe Ioan Huniade. Odată mergênd ea la Hunedóra, cu bĕiatul în brațe și pe drum fiindu-i sete, a pus băiatul jos în drum și ca sĕ nu plângă i-a dat inelul tatălui sĕu, al lui Voicu, sĕ se jóce cu el, iar ea s'a coborît la rîu ca sĕ bea apă. Intr'aceea un corb, atras de lucirea inelului, s'a repedit la băiat și a răpit inelul din mânile lui. La văietele băiatului și ale Elisabetei, un om, care tocmai sosise acolo cu arcul în mână, săgetà corbul și el picà jos cu inelul în cioc. Pentru aceea, dice tradiția, este insemnul familiei Huniade (și după acesta și al comitatului Hunedórei) un corb cu inelul în cioc, iar Ioan Huniade își luà și numele de Corvin.

Acésta tradiție sĕ povestesce și în alte forme. Sĕ spune adecă între altele, că Voicu ar fi venit din Muntenia în Ardél și cu alți cinci inși, soți de ai sĕi, au pus începutul satului de acum Cinciș, (ungauresce și pe mapele militare: Csolnakos) care dela cei „cinci inși“ își are numele sĕu. Și într'adevĕr românii din mai multe sate înspre munți de la Cinciș sĕ numesc „munteni“ și ei susțin că strămoșii lor au venit odinióră din Muntenia pe aceste locuri. Sĕ povestesce apoi, că odată Voicu, dimpreună cu Elisabeta și cu micul prunc Ioan au mers în Muntenia, ca sĕ-și cerceteze rudeniile remase acolo și pe cale, în pasul Vulcan, voind sĕ-și facă foc și adunând găteje, părinții au lăsat băiatul singur, dându-i de jucărie inelul de logodnă și atunci i l'a răpit corbul și însuși tatăl lui Ioan, Voicu a săgetat pasĕrea.

Biserica română gr. or. din Cinciș și cea din Teliuc este zidită de Elisabeta și poporul crede, că ea ar fi înmormêntată în biserica din Teliuc.

Alt lucru de însămnătate este la Hunedóra fonderia de fer a statului, cu cohuri și turnătóre de fer, cu mașini etc. Ea a fost înființată la anul 1884 și sĕ află spre médădi dela cetate. Ferul crud sĕ aduce din minele de fer de la Ghelar, iar cărbunii de lemn trebuincioși sĕ aduc dela Vadul Dobrei, din pădurile aflătóre pe la isvórele Cernei. Atât ferul cât și cărbunii sĕ transpórtă pe o cale ferată, cu șine de sîrmă grósă. Acésta cale de sirmă merge de la fonderie la Ghelar și de aici la Vadul-Dobrii și este de 31 Km. de lungă. Șinele de sîrmă sunt aședate pe stâlpi, cam asemenea celor de la sirmele de telegraf și e o plăcere a privi cum trec vagónele încărcate cu cărbuni sau pétră ferósă preste câmpii și prăpastii primejdióse la fonderie și de aici indĕrĕpt, ca sĕ fie încărcate de nou.

Hunedóra are 3037 de locuitori, dintre cari trei părți sunt români, iar ceialalți sunt nemți și unguri. Aici sĕ află mai multe diregătorii, între cari este direcțiunea fonderiei, oficiul de forestierie (pădurărie) și de dominii (a moșiilor statului) etc. apoi o mănăstire papistașă (franciscani). De la Hunedóra pe valea Cernei în jos duce o cale ferată în valea Mureșului, la Simeria, unde sĕ împreună cu calea ferată de pe Mureș.

(Va urma.)

Convocare.

Conform disposițiunilor luate în adunarea generală a Asociațiunei naționale din Arad pentru cultura poporului român din anul trecut, convocăm ad personam pre toți P. T. DD. membri ai Asociațiunei la adunarea generală, ce se va ține în sala cea mare a seminariului diecesan *Duminecă în 25 Iuniu st. n. a. c. la 4 óre d. m.*

Agendele momentuóse și vitali ale Asociațiunei pretind. ca P. T. DD. membri se apară în numĕr complet.

Arad, din ședința ordinară a direcțiunei ținută în 3 Iuniu n. a. c.

Ioan Beleșiu,
dir. prim.

Iosif Moldovan,
notariu.

---

*) Comunicată mie de dl George Oprea, paroch gr. or. în Hunedóra.

**) Portretul ei s'a aflat odinióră în sala cavalerilor“ din cetatea Hunedórei; ea era îmbrăcată în un frumos port românesc, cu cojocul în spate și soțul ei o ține cu o mână pe după cap. Un om rĕu a nimicit mai târdiu acest port et.

Loterie.

Sâmbătă, în 17 Iuniu n. 1893.

Timişóra:	**86**	**8**	**66**	**46**	**62**
Viena:	**72**	**26**	**11**	**64**	**43**

Nr. 159/1893. [86] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei gr. or. Şimotelnic de clasa a III în protopresbiteratul Bistriţei, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele acestei parochii sunt amĕsurat statoririi făcute în şedinţa comitetului parochial din 23 şi a sinodului din 24 Decembre 1892, în bani calculate 556 fl. 52 cr. Totodată se amintesce şi aceea, că edificiile parochiale şi eclesia are sĕ le foloséscă preotul în natură.

Concurenţii au a-şi înainta suplicile instruite amĕsurat legilor din vigóre în terminul sus indicat la Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţei.

Borgo Bistriţa, în 12 Februariu 1893.

In conţelegere cu comitetul parochial

Simion Monda,
protopresbiter.

La Nr. 1100/1893 [83] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Pentru scopul provederii cu alimentarea necesară a bolnavilor şi celor aplicaţi în serviciu la institutul reg. ung. pentru alienaţi din Sibiiu, pe termin de trei ani, din 1 Ianuariu 1894 până în 31 Decembre 1896, se va ţiné la **10 Iuliu st. n. a. c. la 11 óre a. m.** în cancelaria economatului institutului pertractare de oferte scripturistice închise.

La acésta sunt învitaţi aceia, cari voiesc sĕ ia în întreprindere alimentarea, cu observarea, că condiţiunile speciale referitóre la licitaţiune se pot vedé în „Budapesti közlöny“ Nr. 129, 130, 131 a. c. precum şi în cancelaria economatului institului în órele de oficiu regulate.

Sibiiu, 12 Iuniu, 1893.

Direcţiunea institutului reg. ung. pentru alienaţi.

La Nr. 1100/1893 [84] 2—3

Publicare de licitaţiune.

La institutul r. ung. regnicolar pentru alienaţi din Sibiiu se vor ţiné în **13 Iuliu st. n. a. c. la 11 óre a. m.,** următórele licitaţiuni scripturistice închise:

1. Provederea de încălţăminte necesare din 1 Ianuariu până în 31 Decembre 1894.

2. Furnisarea de 1640 adecă una mie şase sute patruḑeci metri cubici de lemne de stejar petru încălḑit, necesari în timpul de iarnă din 1893/94.

3. Lucrări de sticlărie, ce au sĕ se facă din 1 Ianuariu până la 31 Decembre 1894.

4. Furnisarea de pâne şi fransele (jimble) necesare din 1 Ianuariu până la 31 Decembre 1894.

5. Curăţirea umblătórelor institutului pe timpul din 1 Ianuariu până la 31 Decembre 1894.

6. Lucrări de lăcătărie, ce vor fi de lipsă din 1 Ianuariu 1894 până la 31. Decembre 1896.

La aceste sunt învitaţi aceia, cari voiesc a lua vre-una în întreprindere, cu observarea, că condiţiunile speciale referiróre la aceste licitaţiuni sĕ pot vedea în „Bud. közlöny“ Nr. 132, 133, 134 a. c. precum şi în cancelaria economatului institutului în órele de oficiu obicinuite.

Sibiiu 12 Iuniu, 1893.

Direcţiunea institutului reg. ung. pentru alienaţi.

Szám 3924/893 urb. (85) 2—3

Hirdetmény.

Alolirt eljáró biró Kis-Sink község határának általános tagositási ügyében a birtókrendezési utasitás 61 §. értelmében az elömunkálatok megkezdése végett a határnapot 1893 évi Szeptember hó 26 n. és szükségesetére következő napjainak délelötti 9 órajára a község házához Kis-Sinken kitüzi, melyre az összes érdekelteket ezzennel megidézi.

Egyszersmind felhivja a birtokrendezési mérnököket, hogy azok, kik a kérdésesügyben a müködömérnöki teendöket elvállalni szándékoznak a szersödési pontozatok elöterjesztése mellett ajanlataikat ö hozzá, vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Erzsébetvároson, 1893 évi Iunius hó 10 n.

A kir. törvényszék.

Graeser Daniel,
eljáro biró.

Premii.

Premii.

Dela

TIPOGRAFIA & LIBRĂRIA ARCHID. ROM. GR. OR. DIN SIBIIU

se pot procura cele mai potrivite

PREMII PENTRU SCOLARII DILIGENŢI.

Tot felul de requisite pentru scólă precum şi următórele cărţi bune şi folositóre:

Culegere de cântece naţionale .	25 cr.	Jóndrea. G. Bariţiu. (Poesie cu portret)	20 cr.
Slaviciu. Dare de samă despre Şaguna	20 „	Simtion T. Pĕcate domnesci (Novelă)	30 „
Constanţa Dunca Schiau. La Alma (Povesti)	50 „	Pop Reteganul. Povesti ardelenesti în V broşuri à .	25 „
Petra Petrescu. Povestiri .	75 „	Eminescu. Poesii complete .	50 „
„ „ Satul cu comorile	45 „	Boiu. Sunete şi rĕsunete .	60 „
Chendi. S'a dus în ţară. (Novelă pop.)	15 „	Cine ce face lui îşi face. Comedie într'un act) . . .	10 „

☛ **Tipografia & libräria archidiecesană, acórdă d-lor interesanţi pentru tot ce procură, rabatele cuvenite.**

(72) 3

Direcţiunea tipografiei & librăriei archidiecesane.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	8.57	11.19		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
2.12	5.53	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl.		sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.40	6.11	pl.		sos.			5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.27		Apahida		—	10.45	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.28		Ghiriş		—	—	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.50		Cucerdea		—	9.23	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—		Uióra		—	8.54	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—		Vinţul-de-sus		—	—	2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	2.29	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.12	—	—	3.03	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58		Ágostonfalva		–	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de	—	8.43	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.17	persóne	Tren	9.18	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—		accelerat	10.05	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	—	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—								
—	—	4.30	2.34	5.46	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.42	2.34	5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	–
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 63. Sibiiu, Sâmbătă, 12/24 Iuniu 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 11 Iuniu, 1893.

Ori unde se produc disordini, rescóle în stat, ele sunt privite de toți bărbații politici ca ultimele încercări de a scăpa de unele stări insuportabile.

Atât în state cu poporațiune omogenă, cât mai vêrtos în state cu poporațiune eterogenă, nimenea nu póte se calculeze la tóte urmările funeste ale lor.

Dacă în decursul timpurilor istoria ne scie spune o mulțime de rescóle, tot istoria ne spune în analisa ei critică, că justificabile sunt revoluțiunile în casuri estreme, când sunt făcute de cei oprimați, și numai atunci, când li s'au răpit ori-ce drepturi, ori-ce libertate de a se puté desvolta. Patria nóstră a fost martoră multor rescóle, cari aprópe tóte s'au finit în mod tragic. In cea mai mare parte ele au fost făcute, când pocalul suferințelor se impluse deja. Va fi de ajuns a aminti nefericita rescólă a țeranilor români și unguri din 1437 contra nobililor.

Finitul ei fu prinderea primului căpitan, a lui Antonie Magnu, carele fu tăiat în bucăți lângă mănăstirea Clușului, éră nóuĕ soți ai lui trași în țépă, pre o ridicătură înaintea orașului Turda.

Țeranii fură încă mai crunt asupriți.

Tot așa de nenorocită fù rescóla din Ungaria din 1514 și alte rescóle parțiale, făcute parte de români, parte de unguri.

Astădi rescólele au devenit mai rari din norocire. Și ori-ce agitare spre disordine este oprimată cu tótă forța brachială din partea statelor, unde salutea publică este și trebue sĕ fie prima lege.

La noi în Ungaria însĕ lucrurile s'au întors pre dos, acum aprópe de dóuĕ decenii.

Vestitul sdrobitoriu de naționalități, marele Tisza a căutat cu luminarea după agitatori, după soboli, dar nu a putut prinde pe nici unul, și astădi meditéză și el asupra originei cuvêntului „Ganef".

S'a început góna asupra diuaristicei române, s'au înfundat temnițele cu români, dar nu s'a aflat unul care se fie condamnat, că a făcut propagandă pentru disordini.

Și pre când diariștii români au fost presecutați, pre atunci vandalismul dela Turda, Arad și Șimleu e privit cu ochii închiși de guvern.

Guvernanții se silesc a presenta pe români ca ómeni ai disordinei, pre ei, ómenii liniștei, éră ferberea din sinul magiarilor o lasă sĕ créscă, sĕ se desvólte.

Atrocitățile comise asupra românilor în deosebite locuri, fie din partea organelor administrative, fie din altă parte sunt tot atâtea provocări, ca românul sĕ-și părăséscă liniștea și moderațiunea sa, sĕ se compromită, ca astfel sĕ se dea ansă a-l strivi mai tare.

Noi însĕ vom sci a ne păstra moderațiunea, sciind, că in seclul al 19-lea dreptatea are sĕ învingă și fără vĕrsări de sânge. Drepturile a lor 3 milióne de români nu pot sĕ fie îngropate; ele nu pot sĕ nu se deie unui popor, care e consciu de ele și care pe căi legale și basate umblă a și le recâstiga. Noi nu vom face cum fac o samă de magiari.

Nu vom apela la rĕscólă nici când, lăsăm acésta glorie independistilor magiari, cari pe față umblă a provoca disordini. Alesul deputat independist al Mișcolțului Otto Hermann, a mers așa departe în vorbirea ținută alegĕtorilor sei, unde au mers ungurii numai la 14 Aprile 1849; el a respins în vorbirea sa sancțiunea pragmatică, a pus în discusiune independența Ungariei fără uniune personală — ceea-ce însémnă a face propagandă pentru disordine în stat. De acest curent se vede, că sunt cuprinși și alți magiari, în prima linie alegĕtorii lui Hermann.

Éră soțul de cruce a lui Hermann, Eötvös, președintele partidului independist se laudă, că propunerile lui au fost primite de consiliul de ministrii!

Departe am ajuns. De nu am ajunge pe acéstă cale acolo, de unde nu este reîntórcere. Așa se vede, că nici un partid nu póte causa patriei mai mult rĕu ca partidul independist, din sinul căruia se propagă astfel de idei nenorocite.

Și óre n'ar fi mai bine, ca guvernul sĕ pună capĕt într'ru fel órecare acestor propagande periculóse, decât a umbla adese după chimere și a căuta agitatori printre naționalități, deși de acestia nu s'au găsit și nu se găsesc, căci nu esistă.

Urcarea salarelor învĕțătoresci. Din comitatul Hunedórei ni sĕ scrie, că protopresbiterului nostru din Dobra, Romul de Crainic, i-a succes, intervenind pe lângă comunele parochiale, a ridica în întreg tractul salarele învĕțătoresci la minimul de fl. 300, pretins de lege, unde acésta n'a fost și până acum. Astfel protopresbiteratul Dobrei este asigurat cu scólele sale.

Numai înainte cu tact și energie și Ddeu ne va ajuta!

Revista politică.

Trecênd în revistă activitatea desvoltată din partea delegațiunilor în anul acesta, ea apare a fi decurs de tot netedă. Numai presa opozițională din Ungaria, carea nu e mulțămită nici cu sforțările cele mai mari, ce se fac pentru desvoltarea și „întărirea" ideei de stat magiar, nu o aprețiéză după merit. Incă în anii trecuți prevestea ea demisionarea ministrului de resbel Bauer. care nu voesce sĕ se încovóie acuselor, ce mereu le ridică și săgeților, ce mereu le descarcă în șirurile armatei comune. Presa guvernamentală vrênd sĕ paraliseze aprețierile, ce le fac foile opoziționale, arată, cât de mult teren s'a câstigat pentru statul magiar și câte succese s'au obținut, mulțămită atitudinei delegaților guvernamentali, cari — dice ea — mai precauți decât frații lor din oposițiune, sciu sĕ câstige pe încetul, dar sigur, pe când oposiționalii voesc sĕ le rĕstórne tóte deodată cu susul în jos.

Promisiuni s'au făcut și în anul acesta multe pentru-ca sĕ se facă ceva și pe placul oposiționalilor, dar când și cum se vor realisa ele, va arĕta viitoriul.

⁂

Scirile din Budapesta anunță, că ministrul de interne Hieronymi lucréză cu mare zel la terminarea proiectelor pentru reforma administrativă. Unele dintre acele proiecte, precum se asigură, vor fi presentate încă în sesiunea de tómnă a casei deputaților.

⁂

In tabera oposiționalilor e mare fierbere.

Precum se scie pe 25 l. c. n. e convocată o adunare a întregului partid independent în Kecskemét. Ansă la aceea convocare o a dat ruptura, ce s'a făcut în partidul independent și mai vêrtos a stăruit sĕ se țină aceea adunare aderenții lui Eötvös. Contra ținerei acelei adunări au pășit ugroniștii, cari într'un manifest către alegĕtori desaprόbă procedura lui Eötvös și a consoților și protestéză, că prin o astfeliu de desidență, care nici Kossuth nu o apróbă, a suferit și sufer nu numai interesele partidului ci și ale țĕrei.

Intru cât privesce însĕ referințele dintre Apponyi și Ugron le caracteriséză destul de marcant următoriul incident. Pe Duminecă e asteptat în Sătmar cont. Apponyi, care va ține o vorbire, ér soții sei de principiu s'au pregătit sĕ-i facă o primire cât se póte de strălucită. Aderenții lui Ugron din Satmar, unde Ugron își are și cercul de deputat, au întrebat pe Ugron, ce posiție sĕ ia. Acesta a rĕspuns: Apponyi, ce-i drept nu ne e tovarăș de principii,

---

FOIȚA.

ILIAS

de

Contele Leo Tolstoj.

(Incheere).

— Nu mai are nimic, a sĕrăcit cu totul și trăesce la mine, ca lucrătoriu cu muierea lui; ea mulge iepele.

Prietinul începù sĕ se mire, mișcà din cap și dise:

— Norocul alunecă ca róta, pe unul îl ridică, pe altul îl apasă. Bĕtrânului îi pare rĕu?

— Cine póte s'o scie? Trăesce linistit pentru sine și lucră bărbătesce.

La acésta prietinul rĕspunse:

— Pot sĕ vorbesc cu el? L'aș întreba bucuros despre viéța lui.

— Pentru ce nu? Se póte, dise gazda, sunând clopoțelul.

— Moșule, poftesce 'nlăuntru și bea cumis; aduți încă și baba cu tine!

Ilias cu nevasta întrară înlăuntru. Ilias dădu binețe gazdei și óspeților, rostì o rugăciune, și se puse jos lângă ușă; tot așa făcù și nevasta lui.

Ilias primì o tavă cu cumis, beù puțin și mulțămind puse tava la o parte.

— Cum îți vine, moșule? începù prietinul. Cred, că vei fi trist, privindu-ne pe noi, și aducêndu-ți aminte de viéța ta de mai nainte, când aveai tóte și acuma ai ajuns de te țin alții.

Ilias dise rîdênd:

— Dacă ți-aș vorbi despre fericire și nefericire, nu mi-ai crede. Intrébă mai bine pe bĕtrâna mea: ce are o femeie pe inimă, are și pe limbă. Ea-ți va povesti tot adevĕrul.

Și óspele se întórse.

— Spune-mi, bunico, ce cugeți despre fericirea de mai nainte și despre nefericirea de acuma?

Bĕtrâna rĕspunse:

— Cuget așa: Cinci deci de ani am trăit cu bĕtrânul la olaltă; noi am umblat tot după noroc și nu l'am aflat, și numai acum, mai mult de un an, de când nu mai avem nimic și trăim ca lucrători, acum am aflat fericirea cea adevĕrată, și nu ne mai trebuesce alta.

Toți se mirară de vorbele acestea și se uitară cu luare aminte la bĕtrână. Bĕtrâna privia zimbind la bărbatul ei, care îi suridea Bĕtrâna mai adause:

Adevĕr vorbesc; eu nu glumesc! In decurs de o jumĕtate de véc am căutat fericirea și n'am aflat-o, cât timp am fost avuți; acum nu ne-a mai rĕmas nimic și ne căutăm pânea la streini; așa am aflat fericirea.

In ce constă fericirea vóstră de acum?

Pecând eram avuți nu aveam nici o óră de liniste, numai sciam de capul nostru, nu cugetam la Dumnedeu și nu puteam din causa îmbulzalei lucrului cerceta nici biserica, spre a ne ruga lui Dumnedeu. Câte griji n'am avut! Veniau óspeți și cu ei grija cu ce sĕ-i ospĕtăm, cu ce sĕ-i cinstim, ca sĕ nu ne ducă veste rea din casă? După-ce se duceau ne uitam după servitori — le plăcea sĕ odichnéscă. — sĕ mânânce mai bine — noi însĕ căutam sĕ ținem ce este al nostru, și așa pĕcătuiam. Aveam grije, ca lupul sĕ nu ia vre un mânz sau vre-un vițel, sĕ nu vie hoții sĕ ne fure. Te culcai, nu puteai dormi de griji, că erai îngrijat, că oile sĕ nu se culce pe miei și sĕ-i omóre, la miedul nopții te sculai, abia închideam ochii și ne treziam éră cu grìje, cum sĕ ne îngrijim de nutreț pentru érnă. Insĕ nu numai acésta, căci între noi nu era cine sci ce înțelegere. El dicea, că așa trebuia sĕ tacem, eu — ba așa — și pĕcătuiam, că de multe-ori ne certam pentru lucruri neînsemnate. N'aveam nici o óră fericită.

Și acum?

Dacă ne sculăm, ne petrecem în bună înțelegere; nu avem pentru ce ne certa, nu avem așa griji mari, avem numai grija de a servi stăpânului, și așa lucrăm cum putem, cu drag, ca stăpânul nostru sĕ nu sufere pagubă, ci sĕ aibă câstig.

Dacă venim dela lucru cina este gata și cumisul nu lipsesce. Dacă e frig ne încăldim la cuptor, și îmbrăcăm cojocul,ba avem și timp de a ne ruga lui Dumnedeu. Cinci deci de ani în continuu am umblat după noroc, și numai acum l'am aflat

Óspeții rideau.

Ilias însĕ dise:

„Nu rîdeți fraților; aici nu e vorba de glumă, ci de viéța omenéscă. Nebuni am fost bĕtrâna și eu, că am plâns după averea nóstră. Acum însĕ Dumnedeu ne-a arĕtat adevĕrul; noi nu v'am descoperit acésta pentru petrecerea nóstră, ci spre binele vostru.

Acésta e o vorbă înțeléptă, dise învĕțătoriul, care însoția pe óspeți. Adevĕr a grăit Ilias. Așa este scris și în carte.

Óspeții nu au mai rîs, ci s'au pus pe gânduri.

trad. de *Ioan Cândea.*

dar el este un inimic al inimicului nostru, pe cari tovarăşii nostri de principii îl pot primi şi saluta. Deşi eu nu-s împĕcat cu principiile lui, îmi iau totuşi pălăria înaintea persónei lui şi doresc ca amicii mei sĕ-l considere de un amic al nostru şi de un tovarĕş de luptă.

* * *

Scirile despre o convenţiune vamală între monarchia nóstră şi România se adeveresc tot mai mult. Precum se scie ministrul plenipotenţiar Ghica, când a plecat ɖilele trecute din Bucuresci a dus cu sine şi ultimele instrucţiuni ale guvernului român pentru continuarea pertractărilor. Din Viena se vestesce, că dênsul a avut o conferenţă mai lungă cu ministrul Wekerle, care petrece de mai mult timp în Viena pentru regularea valutei şi că conferinţa, ce o a avut, se aduce în legătură cu convenţia vamală. De altă parte se anunţă din Bucuresci, că deóre-ce guvernul unguresc nu s'a învoit de loc ca sĕ se pótă aduce din România vite în Ungaria, s'au luat disposiţiuni ca ele sĕ fie transportate şi descărcate direct în Austria.

Scirile mai próspete anunţă, că negoţierile s'au reînceput.

* * *

Cu resultatul de până acum al alegerilor din Germania se ocupă întrégă presa europénă. Nici acum nu se scie positiv, care va fi resultatul final, deóre-ce sunt o mulţime de balotagii şi nu se scie, cum se vor sprigini reciproc diferitele fracţiuni. După darea de sémă ce o dă oficiosul „Nord. Allg. Ztg“ resultatul de până acum e: 114 contrari şi 109 amici ai proiectelor militare, aduse în perióda trecută din partea guvernului. Se dă însĕ cu socotéla, că după ce se va termina şi cu balotagele guvernul va puté conta totuşi pe o maioritate neînsemnată.

Noutăţi.

Esamene. Esamenele publice anuale la scóla elementară de fete a reuniunei femeilor române din Sibiiu sĕ vor ţiné Luni, în 14/26 Iuniu a. c. dela órele 8—12 a. m.

Incheierea anului se va face Marţi, în 15/27 Iuniu a. c. la órele 11 a. m.

* * *

Audienţă. Maiestatea sa a primit în audienţă pe mareşalul ţerei Bucovinei Lupul, care a mulţămit monarchului pentru ajutorul dat inundaţilor. Mareşalul ţerei a intervenit cu acest prilej şi pentru un ajutor din partea statului. Silinţele mareşalului de-a ajuta pe nenorociţii inundaţi îi asigură recunoscinţa vie a întregii poporaţiuni din Bucovina.

* * *

Óspeţi la Sinaia. Cetim în „Timpul“ de Mercuri: Astăɖi diminéţă, la órele 11 şi jumătate M. S. regele şi AA. LL. regale principele Ferdinand şi principesa Maria au plecat cu un tren ecspres la Sinaia.

La gară se aflau d-nii ministri, d-nele Eufrosina Catargi şi Take Ionescu, d. N. Filipescu, primariul Capitalei, d. Al. Em. Lahovari, ministru plenipotenţiar la Roma, d. Al. Gica-Brigadir, d. Th. Rosetti, d- general Dona, d-nii coloneli Rasti şi Gorjan, precum şi un numeros public.

Inainte de plecarea trenului M. S. regele s'a întreţinut cu mai multe din persónele presente.

Trenul regal a ajuns în Sinaia la órele 2.

* * *

Sporirea didactrelor la scólele medii. Precum află „Magy. Hir. ministrul de culte şi instrucţiune publică va da o ordinaţiune, conform căreia pe anul viitoriu se vor urca didactrele la gimnasii dela 24 fl. la 30 fl.; ér la scólele reale dela 18 fl. la 24.

* * *

Programa gimnas. ev. A. B. din Sibiiu. Din cuprinsul programei gimnasiului ev. A. B. şi a scólei reale şi elementare împreunate cu acesta estragem următórele: „Starea higienică în Sibiiu pe timpul lui Carol VI“. Impărtăşiri din protocólele magistratului Sibiiu de prof. Heinrich Herbert şi directorul Karl Albrich. Numĕrul scolarilor era la începutul anului 1892/93 la gimnasiu 288, la scólele reale 313, la scólele elementare 466, de toţi 1067. După religiune au fost: 706 evang. A. B.: 155 romano-catolici, 29 greco-catolici, *150 greco orientali*, 12 evang. A. B. şi 15 israeliţi. După naţionalitate: 850 germani, *162 români*, 50 magiari, 5 de alte naţionalităţi. La finea anului scolariu erau în gimnasiu: 283, în scólele reale 301, în scólele elementare 453, de toţi 1037 scolari.

* * *

Scólele de bele arte. Dl ministru al instrucţiunei din România a luat lăudabila decisiune de a reorganisa scólele de bele arte şi conservatórele. In acest scop a însărcinat pe distinsul architect Sterian sĕ mérgă la Paris spre a aduna datele necesare pentru reorganisarea proiectată.

* * *

Dantelele reginei Italiei. Scirile din New-York adresate ɖiarelor italiane, anunţă că la sosirea în Chicago au lipsit, la deschiderea colecţiei de dantele trimise de regina Margareta pentru esposiţie 38 numere în valóre de 125.000 franci. Cum spune un ɖiar milanez, e vorba chiar de colecţia de dantele antice veneţiane a reginei, colecţie, care este cea mai preţiósă din lume şi este de o valóre inestimabilă.

* * *

Pacea şi rĕsboiul. In Camera comunelor din Londra dl Cremer a depus următórea propunere, modificată apoi de dl Gladstone: Camera a aflat cu satisfacţie, că congresul american a autorisat pe preşedinte sĕ invite din când în când pe celelalte guverne a supune diferendele lor arbitragiului. Camera speră, că guvernul engles îşi va da totdéuna concursul sĕu.

Dl Gladstone a declarat, că Anglia a încercat sĕ obţie crearea unui consiliu central al marilor puteri, sperând, că în acest consiliu rivalităţile de interese speciale se vor neutralisa. Anglia îşi dă totdéuna silinţa ca sĕ recomânde arbitragiul. Adevĕratul mijloc de a favorisa pacea, este aprecierea dréptă, moderată şi înţeléptă a reclamaţiunilor. Militarismul este o nenorocire îngrozitóre pentru civilisaţiune. Cestiunea de a sci, dacă militărismul împedică sau favoriséză resboiul este o problemă neresolvată încă. In timp de 60 de ani, Anglia a supus 14 cestiuni arbitragiului dintre cari, 3 s'au 4 numai au fost resolvate în favorarea sa. Anglia speră sĕ încheie în curênd un tractat de arbitragiu cu Statele-Unite.

Dificultăţile arbitragiului constau în complicarea raporturilor între statele Europei.

* * *

Siberia nu va mai fi. Din Petersburg i se anunţă ɖiarului „Polit. Cor“, că împĕratul Rusiei va da poruncă sĕ fie oprită pe viitor deportarea în Siberia. Ordinul acesta al ţarului se va esecuta din anul viitor, începênd.

* * *

Sciri scolare. La scóla de fete evang. din loc se vor începe esamenele Luni în 26 l. c. n. Scóla a fost frecuentată de 600 eleve. După religiune: 528 evang. A. B. 2 evang. H. B. 51 rom. cat. 1 gr. cat. *11 gr. or.* şi 7 israelite. După naţionalitate: 574 germane, 11 magiare, *11 românce,* 4 de alte naţionalităţi.

* * *

Sciri musicale. In editura Rozsavölgyi et C-nie a apărut: *Rapsodie roumaine par Antoin Siposs.* Op. 13. Compositiunea e dedicată Dómnei Iosefina Mocsonyi de Foen născ. baronesă de Brudern

* * *

Alegere de adiunct notarial. Din comitatul Hunedórei ni se scrie, că în Băcia, pretura Devei, la 19 Iuniu st. n. a. c. s'a făcut alegere de adiunct notarial şi fiind pus în candidaţie şi un român, cu numele Văsâiu Ioan alegĕtorii, în partea cea mai mare români, cu aclamaţiune l'au ales pe acesta.

Alegĕtorii români din notariatul Băcei scrie corespondentul, şi de astădată au arătat, că sunt la înălţimea chemărei lor. Alesul adiunct e dator acum la rêndul sĕu a dovedi, că merită iubirea şi încrederea, de care l'au făcut părtaş alegĕtorii români. E mai pe sus de ori ce îndoială, că dacă dênsul s'ar nisui a împlini cu scumpĕtate acéstă datorinţă, atunci nobilul simţ al iubirei de ném s'ar desvolta în mĕsură din ce în ce tot mai mare, spre bucuria fiecărui român adevĕrat şi spre lauda şi folosul nostru al tuturor. Deie Dumneɖeu sĕ fie aşa!

* * *

Desertatori. Scirile din Paris anunţă, că şase soldaţi germani în întréga uniformă, între cari şi un sergent au sosit din Belfort la Dijon. Ei au desertat din armata germană în urma tractărilor brutale şi s'au îmbiat a fi primiţi în legiunea streină francesă. Dorinţa li s'a împlinit.

* * *

Mostenire de milióne americane. Din Timişóra se scrie, că acolo a sosit un advocat din Paris, care caută pe un anumit Demetriu Ioanovici, ca mostenitor al unui capital de 2 milióne fl. testate lui din partea unui unchiu al seu.

* * *

Secetă. Preţul vitelor în tótă Francia a ajuns de rîs. Se vênd cai pe preţ de 5—10 franci. Unii îşi împuşcă vitele, pentru că nu mai au cu ce le hrăni. Acésta din pricina ne mai pomenitei secete, ce a bântuit anul acesta Francia.

Se înţelege, că după acésta va urma o altă crisă, aceea a scumpirei vitelor de muncă în momentul, când va fi trebuinţă de ele.

* * *

Necrolog. Florian Moţoc profesor gimnasial în Năsăud şi soţia sa Maria născută Hărşan, ca părinţi, Georgiu Popescu, preot şi soţia sa Luisa, Pavel Beşia, preot, Octavian Hărşan, preot şi soţia sa Ludvica, Dumitru Craiu, econom şi soţia sa Aurelia, ca unchi şi mătuşe; Avram Hărşan preot şi soţia sa Ana ca moşi în numele lor şi a numeroşilor consângeni afini cu inima frântă de durere aduc la cunoştinţă, că iubitul lor fiu şi nepot: *Aurelian Moţioc,* teolog absolut de Gherla, unicul fiu şi razăm al părinţilor, în urma unui morb de plumâni şi'a dat nobilul suflet în mânile creatorului în 3/15 Iuniu a. c. în etate de 22 ani. Remăşiţele pămêntesci s'au astrucat în 5/17 Iuniu în cimiteriul gr. cat. din Năsĕud.

Fiei ţerin'a uşóră şi memoria binecuvêntată.

* * *

Post de econom. *Se atrage atenţiunea la concursul pentru postul de econom în seminariul archidiecesan, publicat între inserate.*

Musica la noi şi corurile nóstre.

Disertaţiune ţinută la adunarea generală din a. c. a reuniunei învĕţătorilor rom gr. or. din diecesa Aradului, de Valeriu Magdu.

(Incheere.)

După ce vĕɖurăm acum starea musicei naţionale în România, sĕ trecem dincóce, sĕ vedem starea musicei la noi.

La noi stă cevaşi mai bine, dar nu cu mult. La noi se póte, că musica poporală-naţională ar da de o pepinieră mai priinciósa, dacă am dispune baremi de o scólă musicală, ori dacă am înţelege odată importanţa ce o are, mai ales la noi musica, când am cultiva-o cu destulă tărie.

In ciuda tuturor împregiurărilor nefavorabile, însĕ la noi se cultivă relativ musica poporală pe o scară cu mult mai întinsă, ca preste Carpaţi. Bagsémă am apucat sĕ înţelegem mai vêrtos noi, că musica nóstră diferă de ceea a celorlalte popóre conlocuitóre, bagsémă am aflat, că şi musica e în stare a ne conserva individualitatea naţională.

Noi mai preferim de un timp încóci a cânta doine, hore şi cântecele poporale, cari singure ne însufleţesc, decât sonatele lui Beethoven şi romanţele lui Schumann, cari ne lasă reci şi indiferenţi. Şi numai acéstă pornire e justificabilă, căci dacă ţinem la limba românéscă, atunci cată sĕ ţinem şi la musica românéscă. Reflecsiuni în contra acestei porniri remân nejustificabile, ér acusa că n'avem nici un representant destoinic al cântărilor poporali, cum e dincolo dl Musicescu, nu are valóre. Arta e întocmai ca sciinţa, cultura românéscă e aceeaşi între români, fie dincolo, fie dincóce de Carpaţi. Piesele musicali sunt convenţionali întocmai ca cărţile literare. Apară ori în care parte locuită de români, ele sunt şi remân ale nóstre; — pentru noi e identic iasă ele la lumină în Bucuresci, în Iaşi, în Sibiiu ori în Arad. Lucrul de căpetenie este însĕ, sĕ le avem şi sĕ le popularisăm. Dar şi aci sĕ nu uităm un lucru, că adecă nu este identic, dacă iasă atare piesă românéscă din plăsmuirea unui musical român ori strĕin. Noi avem şi piese românesci compuse de compositori nechiămaţi, strĕini de firea şi spiritul nostru românesc, cari compositori, aflând frumseţa armonică a musicei nóstre, au copiat piesele din gura poporului, le-au îmbrăcat într'un vestmênt propriu al musicei némului, din care fac ei parte şi dându-le nume pe românesce, de pildă: „Romänische Volkslieder“ — adevĕrat monstru — fac bune trebşóre bănesci.

Sĕ avem ambiţiunea a nu permite, ca strĕinul sĕ ne înveţe a cânta românesce.

Un zelos representant al musicei românesci de dans este la noi dl Iacob Murĕşianu, profesor de musică la scólele din Blaşiu. D-sa a fost întreprins o lucrare de mare valóre pentru musica nóstră în anul 1888, când a edat fóia musicală „Musa română“, ce apărea în fie-care lună odată. In acéstă fóie avea de gând dl Mureşianu, sĕ depună întreg tesaurul musicei nóstre, ce se află încă în sinul poporului, avea de gând sĕ colecteze tóte piesele nóstre de ori ce nuanţe şi sĕ le pună pe o hârtie cu o ɖi mai nainte, ca colbul vremurilor sĕ nu le nimicéscă şi sĕ remână astfel în veci perdute. Câte piese au apărut în numita fóie, tóte sunt pătrunse de un adevĕrat spirit românesc, sunt de o originalitate fină şi de o frumseţă rară. Chiar valsurile şi celelalte piese plăsmuite sunt de o construcţiune curat românéscă, fiind întemeiate pe motive românesci. Durere însĕ, că acéstă întreprindere mult promiţătóre a trebuit sĕ fie sistată din pricina publicului nostru, care a dovedit indiferenţă şi care nu i a dat spriginul cuvenit.

Se cultivă musica românéscă dincóce de Carpaţi, la Sibiiu, la Arad şi la Caransebeş în institutele pedagogic-teologice, unde avem câte o catedră de musică, apoi la gimnasiul din Braşov şi în Bucovina, unde o societate musicală numită „Armonia“ s'a înfiinţat anume cu scopul de a cultiva şi a propaga musica la români.

Acéstă societate a făcut multe servicii musicei nóstre naţionale românesci. A edat mai multe cântece românesci între altele şi poporali şi le-a rĕspândit prin tóte părţile locuite de români. Membrii ei, între cari sunt şi distinşi compositori ca Teodor cav. de Flondor, Eugen Meşederu, Isidor Vorobchievici şi neuitatul C. Porumbescu, au compus multe piese succese, pe cari astăɖi le esecută corurile nóstre vocali cu multă predilecţiune. Fiind scopul acestei societăţi propagarea musicei la români, ea dă corurilor nóstre tot spriginul posibil întru cultivarea musicei oferind pentru descriere piesele ce constituesc repertoriul ei.

Dintre tóte organele nóstre musicali, corurile vocali sunt însĕ cele mai puternice şi ca factori esecutivi, şi ca mijlóce acomodate pentru propagarea musicei naţionale.

De când cu înfiinţarea corurilor vocale, cari de un deceniu încóci la noi au luat dimensiuni îmbucurătóre, musica nóstră a primit o desvoltare mai întinsă în direcţiune proprie caracterului ei naţional. In legătură cu cultivarea musicei, în aceste aşeɖeminte se desvóltă şi cultura şi dacă până acum nu s'au simţit progresele dorite, este, că corurile nóstre, ca instituţiuni tinere, se luptă încă cu greutăţile începutului. Organismul lor e în fermentaţiunea desvoltărei, şi până nu se află organismul perfect desvoltat, până atunci sĕ ne mulţămim cu resultate suficiente.

Ca sĕ ne ajungem scopul în acéstă privinţă, atenţiunea nóstră sĕ fie deci îndreptată asupra organismului, sĕ-i dăm adecă acestuia o desvoltare sănĕtósă, în conformitate, cu caracterul nostru cultural.

Acéstă desvoltare consistă din următórele condiţiuni ca mijlóce de prima necesitate:

1. Sĕ fie conduse de spiritul religios moral al legei nóstre ortodocse. In raport cu cultivarea musicei lumesci, sĕ se cultive cu predilecţiune şi musica bisericéscă, care e de altmintrelea temelia culturei nóstre individuali.

2. Sĕ fie constituit corul din elemente libere de ori ce ingredienţe dăunóse. Astfel membrii sĕi sĕ fie ómeni morali, sĕ fie iubitori de învĕţătură, ca prin iubirea lor sĕ

stêrnéscă zel şi diliginţă în sînul societăţii, din care fac parte ca membrii.

3. Corul sě aibă un dirigent destoinic a conduce, a instrui şi a propaga cultura musicală şi prin ea cea socială în cercul sěu de activitate. Astfel dirigentul trebue sě aibă cunoscinţă perfectă a notelor, ca în modul acesta corul sě mérgă progresiv înainte. Sě instrueze temeinic în sciinţa musicală pe conmembrii sei, ca corul sě nu fie numai un organ esecutiv al productelor musicali, ce le avem deja, ci el sě fie şi un cultivator diligent al musicei celei brute, ce se află în sinul poporului ca un diamant nelustruit. Va se ḑică, el însuşi sě producă.

Aceste sunt condiţiunile cele mai esenţiali la desvoltarea în direcţiune sănětósă a organismului corurilor nóstre vocale.

Incât privesce activitatea corurilor nóstre, aici ni sě impun următorele dóuě direcţiuni:

1. Pe terenul bisericesc sě se cultive musica în **spirit ortodocs**, şi sě se alégă bine piesele, ce are sě le esecute în faţa Domnului, cătră care se ridic rugăciunile credincioşilor. Acest lucru este de cea mai mare însemnătate pentru biserica şi credinţa nóstră religiósă. Din acéstă condiţiune, dacă se ţine samă de ea, resultă educaţiunea religiósă bună la poporul nostru; din contră, dacă nu ţinem samă de spiritul religios al ortodocsiei în musica nóstră bisericéscă, credinţa poporului slăbesce, educaţiunea religiósă devine infidelă. Ca sě nu se clatine deci nici cât un grăunte legea nóstră strămoşéscă, care ne ţine astăḑi încopciaţi strîns de olaltă, trebue sě fim cu băgare de sémă la piesele bisericesci, prin cari ridicăm laudă lui Dumneḑeu. In acéstă privinţă — din lipsa pieselor potrivite bisericesci — recomând conservarea încât se póte a ariilor şi melodiilor bisericesci esistente din bětrâni în biserica nóstră. Acésta e direcţiunea, ce ni se indică de însuşi spiritul bisericei nóstre, întru cultivarea musicei române religióse.

2. Altă direcţiune în privinţa activităţii corurilor nóstre se revarsă pe terenul lumesc. Musica nóstră luméscă sě fie cultivată în direcţiunea, ce ni-o indică caracterul ei naţional. Astfel la compunerea programului corurile nóstre sě ţină în evidenţă totdeuna acest caracter, programul sě fie adecă împodobit cu piese alese din repertoriul musical al poporului. Un teren vast de activitate li se îmbie corurilor nóstre în acéstă privinţă, dacă ele îşi vor lua asupraşi chiemarea şi angajamentul de a colecta cu sirguinţa furnicei tóte cântecile şi piesele musicali, ce se află în graiul şi respective în sinul poporului, ca în modul acesta unele sě le arangiăm în cor pentru folosinţă, ér altele, cari póte ar recere o arangiare mai măéstră, mai complicată — de care eventual nu ar fi capabili — sě le scăpăm de peire şi sě le păstrăm până sě va ivi măestrul, care le va da lustrul cuvenit.

Dintre corurile nóstre, cari cum ḑiseiu, în timpul din urmă s'au sporit frumos, (căci după cum arată datele statistice ale diecesei nóstre, numai în acéstă diecesă se află vr'o 90) ḑic dintre corurile nóstre, ce le avem astăḑi în tóte părţile locuite de români, cel al reuniunei de cântări şi ai institutului ped. teot. din Sibiiu, unde avem un distins compositor în persóna d-lui **Dima**, desvóltă o activitate laudabilă cu privire la musica nóstră de ambe ramurile. Corurile aceste sunt la noi cele mai productive.

Se mai cultivă musica nóstră cu intensitate şi de corul reuniunei de cântări şi gimnastică dela Braşov, care stă sub conducerea dibace a d-lui profesor de musică Nicolau Popovici, apoi de corul dela Lugoş care stă sub cond. dlui Ioan Vidu, de cel dela Chisětěu de sub conducerea domnului Şepeţianu şi încă şi de alte coruri în měsură mai mică.

Acum un cuvênt ca de încheiere. După ce am aflat importanţa ce o au corurile asupra culturei inviduali la popóre, nu pot întrelăsa domnilor, a nu ve atrage atenţiunea binevoitóre asupra musicei, şi nu pot întrelăsa a nu ve recomanda, sě o cultivaţi pe o scară mai întinsă, dacă ve îngădue mâna, ér întru cât acest lucru ar fi imposibil din consideraţiuni de etate, atunci prin graiul viu şi prin scris, prin tóte mijlócele posibile sě spriginiţi întreprinderile altora, sě îndemnaţi pe alţii sě cultive musica şi cu deosebire sě stîrniţi în generaţiunea mai tineră plăcerea pentru studiarea şi cultivarea acestui, cel mai puternic factor de cultură naţională-bisericéscă şi socială, — căci domnilor, noi suntem chiemaţi în primul rênd a ridica faruri de cultură între români.

Din „Prot. adun. gener. a III a „reun. înv. gr. or. din diecesa Aradului".

Programa

esamenelor publice la institutul Andreian pedagogico-teologic greco-rěsăritén în Sibiiu, cu finea anului 1892/93.

A. Cursul clerical.

Inainte de ameḑi, începutul la 8 óre.

Vineri 18 Iuniu: Enciclopedia: clericii curs. I, prof. Dr. **Popescu**. Isagogia: clericii curs. I, prof. I. **Ghibu**.

Sâmbătă 19 Iuniu: Pastorala-Liturgica: cler. curs. III, prof. I. **Hannia**.

Luni 21 Iuniu: Dogmatica şi Polemica: clericii curs. II, prof. Dr. **Popescu**.

Marţi 22 Iuniu: Dreptul canonic: clericii curs. III, prof. Dr. **Saftu**.

Mercuri 23 Iuniu: Pedagogia generală: cl. curs. II, ped. curs. II, prof. Dr. **Saftu**.

Vineri 25 Iuniu: Literatura română: cl. curs. I şi II, prof. Dr. **Barcianu**.

Sâmbătă 26 Iuniu: Cânt. bis. şi Tipicul: toţi elevii, prof. D. **Cunţan**

După ameḑi începutul la 3 óre.

Vineri 18 Iuniu: Moralul: clericii curs. II, prof. I. **Hannia**.

Sâmbătă 19 Iuniu: Istoria bisericéscă: cl. curs. I şi II, prof. Dr. **Popescu**.

Luni 21 Iuniu: Pedagogia generală: cl. curs III şi ped. curs. III, prof. Dr. **Saftu**.

Marţi 22 Iuniu: Economia: cler. curs. III şi ped. curs. III, prof. D. **Comşa**.

Mercuri 23 Iuniu: Esegesa-Ermeneutica: cl. curs. I şi Omiletica: cl. curs. III, prof. I. **Ghibu**.

Sâmbătă 26 Iuniu· Musica vocală şi instrumentală: toţi elevii, prof. G. **Dima**.

Comisariu: Zacharia Boiu, asesor consistorial.

B. Cursul pedagogic.

Inainte de ameḑi, începutul la 8 óre.

Vineri 18 Iuniu: Limba magiară: ped. curs I şi II, prof. M **Voileanu**.

Sâmbătă 19 Iuniu: Limba magiară: ped. curs III, prof. Dr. **Popescu**.

Luni 21 Iuniu: Limba română: ped. curs. I şi II, prof. Dr. **Barcianu**.

Marţi 22 Iuniu: Geografia: ped. curs. I şi II, prof. D. **Comşa**.

Mercuri 23 Iuniu: Religiunea: ped. curs. I şi III, prof. **Ghibu**.

Vineri 25 Iuniu: Computul: ped. curs. I şi II, prof. D. **Comşa**.

Sâmbătă 26 Iuniu; Cânt. bis. şi Tipicul: toţi elevii, prof. D. **Cunţan**.

După ameḑi, începutul la 3 óre.

Vineri 18 Iuniu: Istoria şi Const. patriei: ped. curs. II şi III. prof. I. **Ghibu**.

Sâmbătă 19 Iuniu: Istoria universală: ped. I, prof. I. **Ghibu**

Luni 21 Iuniu: Istoria bisericéscă: ped. curs. II. prof. I. Ghibu.

Marţi 22 Iuniu: Istoria naturală: ped. curs. I şi II, prof. Dr. **Barcianu**.

Mercuri 23 Iuniu: Fisica: ped. curs. III, prof. D. **Comşa**.

Vineri 25 Iuniu: Psichologia: ped. curs. II şi III şi Gimnastica (5—6 óre), ped. curs. I, II şi III, prof. Dr. **Saftu**.

Sâmbătă 26 Iuniu: Musica vocală şi instrumentală: toţi elevii, prof. G **Dima**.

Comisariu: Nicanor Frateşiu, protosincel, asesor consistorial.

Marţi 29 Iuniu: După serviţiul divin, încheerea solemnă a anului scolastic în sala seminarială şi publicarea classificaţiunilor.

Mercuri 30 Iuniu: Estradarea absolutoriilor.

Sibiiu, 5 Maiu, 1893.

Direcţiunea seminarială.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Printre délurile pădurose, alcătuite în parte mare din stânci vărose ce sě rămuresc spre apus dela Hunedóra, sě află mai multe văi romantice, precum valea dela Govaşdia, unde înainte de 1884 era o fonderie a statului, apoi sunt în mai multe locuri peşteri cu stalactiţi (din picături de apă) precum la Runc, apoi în valea Pătacului, la Nandru, etc. In unele din aceste s'au găsit óse de animale străvechi, apoi în pădurea dela Buitur, un sat în valea Cernei, lângă Hunedóra, precum şi mai departe la Lăpugiul de Sus, sě află mulţime de melci de mare (conchylii) petrificaţi.

In Ţara-Haţegului locuitorii sunt în parte covêrşitóre români; numěrul ungurilor şi nemţilor, faţă de mulţimea cea mare a românilor este cu totul neînsemnat.*)

„Pe drumul prin pasul Pórta de Fer spre lăuntrul Ardélului, — scrie un călětor strein**) — póte omul sě călětorescă o jumětate de ḑi, fără ca sě dea de ceva unguresc, afară de publicaţiunile oficióse. Ómenii, cu cari călětoriul vine cu deosebire în atingere, birtaşi, neguţători, fabricanţi, băieşi, ni sě presintă după portul şi limba lor, ca nemţi: încolo totul pórtă caracter esclusiv românesc."

Cam aşa este acésta în întrégă Ţara Haţegului.

Intre românii din Ţara-Haţegului sě află, în cele mai multe comune, nobili (nemeşi), în unele câte 2-3 familii, în altele mai mulţi, ba sunt comune ai căror locuitori sunt toţi nemeşi

Strămoşii acestora au devenit nobili parte în urma vechei instituţiuni militare, în înţelesul căreia o parte din locuitori erau obligaţi la arme, ca sě apere cetăţile şi fortăreţele, ce sě aflau aici, parte au fost ridicaţi la rangul de nobili pentru fapte vitejesci în resbóiele contra turcilor, cu deosebire pe vremea Huniadescilor. Mulţi din acesti nobili în cursul vremilor s'au ungurisat, alţii însă 'şi-au păstrat legea şi limba strămoşéscă şi sunt şi aḑi români, dar precum odinióră au avut unele drepturi deosebite, aşa sě deosebesc şi acum la port de foştii iobagi, de-ar fi şi numai 2—3 familii într'un sat.

Ocupaţiunea de frunte a românilor din Ţara-Haţegului este lucrarea câmpului şi în parte crescerea vitelor. Pe lângă acésta însě în multe ţinuturi ómenii sě mai cuprind şi cu alte lucruri. Ér în privinţa portului aflăm o varietate fórte mare, după cum ḑice un scriitor: „dela portul bastard secuiesc, până la portul legionariului lui Traian, cu cămeşă lungă până din jos de genunchi şi opinci cu obele mai ales roşii, înfăşurate pe pulpă în sus până la póla cămeşii."

Atât în ţara Haţegului, cât şi preste tot în Ardél în unele ţinuturi portul original românesc s'a corupt, s'a corcit, înfluinţat de porturi streine, săsesci şi mai cu samă unguresci. Astfel aflăm în unele părţi la poporul nostru port amestecat: remăşiţe de port românesc, împreunat cu unele vestminte de caracter strein. Bărbaţii pórtă pěr scurt, pělării mici, cămeşi scurte şi cu mâneci strimte şi preste ele laibere mici; numai opinca s'a păstrat pretotindenea, ca încălţăminte naţională. La femei aflăm în loc de învělitóre pe cap, năframă (cârpă), frumósele opreguri şi cătrinţe sunt înlocuite cu rochii şi şurţe, din materie de boltă, iar cusěturile sau chindisiturile de pe cămeşi şi peptare sunt representate în měsură mai mică.

Dar şi în locuri de aceste poporul român n'a primit întocmai cutare port strein; pretotindenea el are gusturi deosebite de-ale streinilor, fie în forma vestmintelor, fie în alegerea şi aşeḑarea colorilor, fie în chindisituri, aşa că, afară de unele sate din Săcuime, nu vom afla nicăiri pe ţeranul român îmbrăcat curat unguresce sau săsesce. In tot locul el are, atât în întregul portului seu, cât şi în aměnunte ceva particular, propriu, ce'l deosebesce în port de aceia, cu cari locuiesce împreună.

In cele mai multe părţi, cu deosěbire unde locuiesce în masse, poporul român 'şi-a păstrat frumosul şi pitorescul sěu port. Plete lungi, pělării cu margini mai mult late, cămeşi cu mâneci largi, cu pólă lungă până aprópe de genunchi, care are asěměnare cu vestmêntul vechilor romani, numit „toga" şi cu cusěturi, şerpare late, împodobite, apoi peptar, suman alb sau negru, mai rar sur, iérna cojóce: aceste sunt părţile mai însěmnate, cari dimpreună cu opincile (cisme şi călţuni sě pórtă mai cu samă în ḑile de sěrbători) alcătuiesc portul bărbaţilor.

(Va urma.)

---

*) In cercul pretorial al Hunedórei sunt 54 comune, cu 20356 locuitori, dintre cari 18459 sunt români; în cercul Haţegului sunt 67 de comune, cu 37940 loc. dintre cari 35821 români; cercul Puiu are 28 de comune, cu 14622 loc. dintre cari 13761 români. (Helységnévtár, edat de oficiul statistic r. u. 1892).

**) Dr. W. Lauser, Ein Herbstausflug nach Siebenbürgen. Viena, 1886.

Esposiţie electrică la Sibiiu.

Comitetul esecutiv al esposiţiei electrice din Sibiiu, despre care am făcut amintire în nrul trecut, a ficsat programul esposiţiei, din care estragem următórele:

Esposiţia se va ţiné în „Gesellschaftshaus". dela 29 Iuniu până la 6 Iuliu st. n. a. c. eventual şi ḑilele următóre.

Joi în 29 Iuniu. Deschiderea esposiţiei la 4 óre d. a.

Cantitatea de electricitate trebuinciósă în tot timpul esposiţiei atât pentru iluminat cât şi ca putere motorice va fi produsă de dóuě maşini **dynamo**: una (de 11 cai putere) în depărtare de 200 metri, aşeḑată în fabrica de postavuri Karl Scheerer et Söhne alta (de 8 cai) aflătóre în grădina dela „Gesellschaftshaus", ambele ale firmei Ganz et Comp. Budapesta. Dela 4—7 óre d. a. vor lucra următórele maşini mânate de puterea electrică: 1. **O presă tipografică**, pe care se va tipări un numěr al fóiei „Siebenbürgischer Volksfreund". 2. **Un rěsboiu mecanic**, pe care se va ţese o bucată de stofă de modă. 3. **Un strug**, din care vor ieşi diferite obiecte de strugărie. 4. **Un ferestreu drept şi unul rotund** scoţênd obiecte de jucării. 5. **Un sfredel transportabil** mânat de un electromotor propriu. 6. **Mai multe maşini de cusut.**

Pe o masă mare de esperimentare vor fi aşeḑate diferite unelte de casă, precum: fiere de călcat rufe, maşini de gătit bucate, aparate pentru aprins ţigare, o înăditóre de metale etc., tóte acestea vor fi puse în lucrare.

Pe alte mese vor fi espuse colecţiuni de aparate electrice pentru scóle, precum şi 2 aparate telegrafice sistem **Morse**, care vor funcţiona.

Lucrări galvano-plastice, adecă suflarea metalelor cu nickel, aramă, argint etc.

Dela 7—10 séra va fi iluminarea cu electricitate atât a tuturor sălilor şi odăilor din „Gesellschaftshaus", cât şi a grădinei.

In dóuě odăi separate vor fi instalate aparate telefonice dela firmele Adler et comp. şi Deckert-Homolka din Viena. Prin mijlocirea acestor aparate se póte auḑí din depărtare vorbirea şi musica de instrumente.

Vineri, 30 Iuniu n. Acelaşi program. Séra la órele 8, conferenţa dlui profesor Karl **Albrich**, despre producerea şi întrebuinţarea electricităţii, cu demonstraţiuni.

Sâmbâtă, 1 Iuliu n. Acelaşi program. Séra la órele 8, conferenţa dlui Dr. Karl

Wolff, despre „Istoria, financiarea și rentabilitatea instalațiunii electrice în Sibiiu“.

Duminecă, 2 Iuliu n. Același program.

Luni, 3 Iuliu n. Acelaș program.

Marți, 4 Iuliu n. Același program. Séra la órele 8 conferență ținută de dl Dr. Karl Wolff, asupra „căii ferate, electrice între Sibiiu—Dumbravă—Rĕsinari.

Mercuri, 5 Iuliu și Joi, 6 Iuliu n. Program ca în ḑilele precedente.

Esposiția va fi deshisă în tóte ḑilele dela 4 óre d. a. pănă la 10 óre séra. Tacsa de întrare 30 cr.; Duminecă în 2 Iuliu tacsa de întrare e 20 cr.; pentru a asista la o conferență, se plătesce deosebit 10 cr. Sunt și bilete permanente à 1 fl. 20 cr., care sună pentru tot timpul esposiției. Pentru visitarea odăilor cu telefonuri se plătesce deosebit 20 cr. Joi, în 29 Iuniu și Duminecă séra va cânta musica militară.

Esposiția va fi deschisă Joi la 4 óre prin o vorbire scurtă, ținută afară cătră public, apoi se va deschide sala și motorii electrici și mașinele vor fi puse momentan în activitate.

Nr. 26/1893

Convocare

la adunarea generală a reuniunei higienice, din comitatul Sibiiului ce se va ține în Sibiiu la *18 Iuliu anul c. n. la 5 óre p. m.* în sala cea mare de ședințe a comitatului, cu următórea ordine de ḑi:

1. Darea de sémă pro 1892.
2. Censurarea socotelilor pro 1892.
3. Propunere în cestiunea baracelor transportabile, eventual propunere pentru întrebuințarea capitalului, care e destinat pentru cumpĕrarea baracelor, în scopul procurării de desinfectori transportabili.
4. Preliminarii pro 1894.
5. Eventuale propuneri.

Thalmann, preș.

Dr. *Süssmann*, secretariu.

Bibliografic.

„*Candela*“ Nr. 6 (1 Iuniu 1893), fóiă bisericéscă-literară, a apărut cu următoriul

Cuprins: (românesc)

Despre cele mai însĕmnate liturgii ale bisericei orientale, mai ales cu privire la cele ce sunt întrebuințate în timpul de față în biserica ortodocsă. — Epistola pastorală de serbătórea învierii Domnului. — Cuvênt — Predică pentru timp de secetă. — Cronică.

Diverse.

Stil românesc de cancelarie sub Caragia. Cum se stilisau poruncile administrației pe la sfârșitul erei fanariotice, sub domnia lui Caragia, ne arată următoriul ordin din 1818 din Muntenia:

„Fiind dumnealui Petrache, de bun ném născut, sĕ-i dee o *letcă cu patru gonitori și un spânḑurat sĕ-l ducă din hoită în hoită*, precum se cuvine unui om cinstit“. Adecă: Sĕ i se dea lui Petrache căruță cu patru cai, cu un visitiu din stațiune în stațiune.

Loterie.

Mercuri, în 21 Iuniu n. 1893.

Brünn: **9 33 17 81 1**

Posta redacțiunei.

Rĕșinărénul. Vĕ rugăm a Ve adresa întâiu la redacția ḑiarului, unde a apărut coresp. dlui C., ca sĕ Vĕ publice „Respunsul“. Manuscriptul îl păstrăm de o camdată. Red.

Nr. 7294/1892 Plen. [89] 1—3

CONCURS.

Pe basa regulamentului seminarial din 1892 §§. 1, 3, 6, 10 și 13 se publică concurs pentru ocuparea postului de *econom* la seminariul pedago gico teologic de aici.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt: o remunerațiune anuală de 300 fl., locuință, vipt, încălḑit, luminat și servit în seminariu.

Dela concurenți se cere sĕ documenteze, că sunt români gr. orientali, cu studii pregătitóre și eventual cu pracsă în afacerile economiei domestice; deasemenca sĕ documenteze serviciile și purtarea morală de până acum.

Concursele instruite cu tóte documentele necesare sunt a se presenta consistoriului subsemnat până inclusiv la *30 a lunei curente* după calendariul vechiu.

Agendele economului seminarial sunt marcate într'o instrucțiune specială, carea se póte vedé în órele de oficiu în cancelaria consistorială.

Sibiiu din ședința plenară, ținută la 7 Iuniu 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 196/1893 [88] 1—3

CONCURS.

Pe basa decisiunei venerabilului consistoriu archidiecesan dela 4 Maiu a. c. Nr. 2392/B. prin acésta din nou se escrie concurs pentru întregirea parochiei vacante gr. or. de clasa a III-a Pĕtrângeni, protopresbiteratul tractului Abrud, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele impreunate cu acest post parochial sunt venitele stolare, care computate la olaltă dau suma de 400 fl. v. a.

Reflectanții la acest post sunt poftiți ca cererile lor concursuale instruate conform legilor și regulamentului din vigóre sĕ le subștérnă subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrud, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Abrud, în 31 Maiu, 1893.

Dionisiu Adamovici,
protopresb.

Nr. 159/1893. [86] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei gr. or. Șimotelnic de clasa a III în protopresbiteratul Bistriței, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele acestei parochii sunt amĕsurat statorirei făcute în ședința comitetului parochial din 23 și a sinodului din 24 Decembre 1892, în bani calculate 556 fl 52 cr. Totodată se amintesce și aceea, că edificiile parochiale și eclesia are sĕ le foloséscă preotul în natură.

Concurenții au a-și înainta suplicile instruite amĕsurat legilor din vigóre în terminul sus indicat la Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriței.

Borgo Bistrița, în 12 Februariu 1893.

In conțelegere cu comitetul parochial

Simion Monda,
protopresbiter.

Nr. 280/1893 [87] 1—3

Citațiune edictală.

Bucur Pitêu din Merchiașa legiuitul bărbat al Anei Baciu din Homorod, carele a părăsit cu necredință pe muierea lui legitimă, lăsându-o pe uliță cu copii mici minoreni, de opt (8) ani de ḑile, fără a se sci locul aflărei lui, este prin acésta citat, ca în termin de șase luni de ḑile dela prima publicare a acestora în „Telegraful Român“, sĕ se presenteze înanitea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorțial intentat contra lui din partea muierei sale, se va pertracta și decide și în absența lui.

Cohalm, 15 Maiu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresb.

La Nr. 1100/1893 [84] 3—3

Publicare de licitațiune.

La institutul r. ung. regnicolar pentru alienați din Sibiiu se vor ține în **13 Iuliu st. n. a. c. la 11 óre a. m.,** următórele licitațiuni scripturistice închise:

1. Provederea de încălțăminte necesare din 1 Ianuariu pănă în 31 Decembre 1894.

2. Furnisarea de 1640 adecă una mie șase sute patruḑeci metri cubici de lemne de stejar petru încălḑit, necesari în timpul de iarnă din 1893/94.

3. Lucrări de sticlărie, ce au sĕ se facă din 1 Ianuariu pănă la 31 Decembre 1894.

4. Furnisarea de pâne și fransele (jimble) necesare din 1 Ianuariu pănă la 31 Decembre 1894.

5. Curățirea umblătórelor institutului pe timpul din 1 Ianuariu pănă la 31 Decembre 1894.

6. Lucrări de lăcătărie, ce vor fi de lipsă din 1 Ianuariu 1894 pănă la 31. Decembre 1896.

La aceste sunt invitați aceia, cari voiesc a lua vre-una în întreprindere, cu observarea, că condițiunile speciale referitóre la aceste licitațiuni sĕ pot vedea în „Bud. közlöny“ Nr. 132, 133, 134 a. c. precum și în cancelaria economatului institutului în órele de oficiu obicinuite.

Sibiiu 12 Iuniu, 1893.

Direcțiunea institutului reg. ung. pentru alienați.

La Nr. 1100/1893 [83] 3—3

Publicare de licitațiune.

Pentru scopul provederii cu alimentarea necesară a bolnavilor și celor aplicați în serviciu la institutul reg. ung. pentru alienați din Sibiiu, pe termin de trei ani, din 1 Ianuariu 1894 pănă în 31 Decembre 1896, se va ține la **10 Iuliu st. n. a. c. la 11 óre a. m.** în cancelaria economatului institutului pertractare de oferte scripturistice închise.

La acésta sunt invitați aceia, cari voiesc sĕ ia în întreprindere alimentarea, cu observarea, că condițiunile speciale referitóre la licitațiune se pot vedé în „Budapesti közlöny“ Nr. 129, 130, 131 a c. precum și în cancelaria economatului institului în órele de oficiu regulate.

Sibiiu, 12 Iuniu, 1893.

Direcțiunea institutului reg. ung. pentru alienați.

Szám 3924/893 urb. (85) 3—3

Hirdetmény.

Alolirt eljáró biró Kis-Sink község határának általános tagositási ügyében a birtókrendezési utasitás 61 §. értelmében az elömunkálatok megkezdése végett a határnapot 1893 évi Szeptember hó 26 n. és szükségesetére következő napjainak délelötti 9 órajára a község házához Kis-Sinken kitüzi, melyre az összes érdekelteket ezzennel megidézi.

Egyszersmind felhivja a birtokrendezési mérnököket, hogy azok, kik a kérdésesügyben a müködömérnöki teendöket elvállalni szándékoznak a szersödési pontozatok elöterjesztése mellett ajanlataikat ö hozzá, vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Erzsébetvároson, 1893 évi Iunius hó 10 n.

A kir. törvényszék.

Graeser Daniel,
eljáro biró.

Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet dire an **Private: schwarze, weisse** und **farbi** Seidenstoffe von **45 kr.** bis **fl. 11.65** p. M ter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 vers. h. Qual, und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) **porto-** und **zolfrei.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

[6] 9

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	**2.24**	11.34	**7.10**	pl. **Copșa-mică** sos.	9.34	**12.05**	6.20	—	—
—	—	**2.51**	12.01	**7.43**	Șeica mare	9.05	**11.40**	5.59	—	—
—	—	**3.27**	12.37	**8.27**	Lómneș	8.33	**11.09**	5.32	—	—
—	—	**3.53**	1.03	**8.59**	Ocna	8.09	**10.43**	5.09	—	—
—	—	**4.16**	1.26	**9.23**	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	**10.17**	4.49	--	--
—	—	**4.36**	1.40	—	pl. sos.	7.28	**8.30**	—	—	—
—	—	**4.49**	1.54	—	Șelimber	7.16	**8.17**	—	—	—
—	—	**5.04**	2.10	—	Veștem	701	**8.00**	—	—	—
—	—	**5.26**	2.39	—	Tălmaciu	6.42	**7.39**	—	—	—
—	—	**5.42**	2.56	—	Șebeșul sup.	6.21	**7.11**	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	**6.51**	—	—	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	**5.28**	**6.15**	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtișóra	**5.04**	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	**4.55**	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viștea inf.	**4.27**	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beșimbav	**4.17**	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	**4.01**	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	**3.31**	4.05	—	--	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	**9.50**		**Simeria**		**5.30**	10.25	3.10	**8.49**
6.38	11.54	4.43	**10.08**		Cerna		**5.14**	10.05	2.54	**8.29**
7.13	12.20	5.18	**10.32**		**Hunedóra**		**4.50**	9.38	2.30	**8.—**

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
5 46	8.50	—	3.10		**Brașov**	8.18	1.49	—		**6.56**
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		**6.18**
7.11	10.32	—	5.03		Sepși-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	**6.40**		Covasna	**5.46**	10.34	—		**3.39**
9.08	12.54	—	**7.26**		**Kezdi-Oșorheiu**	**5.—**	9.38	—		**2.33**

Murĕș-Ludoș — Bistrița

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	**7.21**	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	**4.14**	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 64. Sibiiu, Marţi, 15/27 Iuniu 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 14 Iuniu, 1893.

Ocupaţi cu alte afaceri de natură publică şi preste mĕsură îngrigiaţi de viitoriul scólelor nóstre în faţa noului proiect de lege, care sub masca ameliorărei salarielor, lovesce adênc în interesele vitale ale scólelor nóstre, era sĕ trecem fără a atinge cel puţin o nóuă dispoziţiune a guvernului nostru, care lovesce direct biserica nóstră şi în special pre candidaţii nostri de învĕţătorie, respective pre învĕţătorii nostri, cari după absolvirea cursului teologic s'au dedicat carierei de învĕţătoriu.

Indată după aducerea articlului de lege XXXII din 1875, care reguléză dreptul de pensiune al învĕţătorilor dela scólele neconfesionale, şi în care lege bisericei nóstre i-s'a asigurat dreptul de a-şi susţiné fondul seu de pensiune pentru învĕţători, respective de a-şi înfiinţa un asemenea fond, ca apoi guvernul în aplicarea legei sĕ denege bisericei nóstre acel drept asigurat, ḑicem îndată după aducerea şi punerea în practică a acelei legi, guvernul a luat mĕsuri pentru inscrierea tuturor învĕţătorilor nostri în fondul de pensiuni învĕţătoresc al statului.

Candidaţii nostri de învĕţătorie în parte considerabilă s'au recrutat şi se recrutéză încă şi acuma dintre clericii absoluţi, cari după absolvare se aplică ca învĕţători până când ajung la vre-o parochie, şi în faptă aprópe pretutindenea cei mai escelenţi învĕţători ai nostri sunt dintre acesti clerici, cari şi în vîrtututea cualificaţiunei lor superióre sunt de a se considera de cei mai buni.

Cu considerare la acéstă stare de lucruri în biserica nóstră guvernul ţerei din indemnul propriu a emis o ordinaţiune, care reguléză posiţiunea învĕţătorilor clerici faţă cu fondul de pensiuni.

Ministrul de culte de atunci Trefort a dispus, ca în fondul de pensiuni al statului sĕ între şi acei învĕţători, cari au absolvat cursul clerical, însĕ la casul când ei părăsesc cariera de învĕţătoriu, făcêndu-se preoţi, li se restitue banii solviţi în fond, dar fără interese.

In motivarea sa ministrul 'şi trage séma cu impregiurările din biserica nóstră, reflectéză la normele nóstre bisericesci, cari dispun ca clericii până la intrarea în vre o parochie sĕ facă serviţii bisericei ca învĕţători, reflectéză la planul de învĕţămênt din seminariul nostru, în care studiul pedagogic e luat între obiectele obligate de învĕţămênt, şi în fine enunţă, că numai aşa se póte face dreptate, dacă clericilor învĕţători la întrarea în cler li se restitue sumele solvite în fond.

Disposiţiunea acésta ministerială a esistat ani 12.

In acesti 12 ani multe s'au făcut în ministeriul de culte.

Făcutu-s'a legea pentru obligata instrucţiune a limbei magiare în scólele nóstre confesionale poporale, făcutu-s'a legea pentru scólele medii, făcutu-s'a legea pentru asilele de copii, în cele din urmă s'a făcut legea, care acuma astéptă sancţiunea şi publicarea, carea sub firma regulărei salariilor pune la grea probă esistenţa scólelor nóstre.

Un sistem de prigonire s'a croit pentru scólele nóstre, şi ca sĕ nu se crédă, că a sĕcat acel isvor, în primăvéră ne trezim în fóia oficială de publicaţiuni a ministrului de culte şi instrucţiune publică cu o ordinaţiune, care scóte din valóre ordinaţiunea ministrului Trefort, de care ordinaţiune am vorbit mai sus şi dispune fără mult ocol, ca învĕţătorilor clerici sĕ nu li se mai restitue sumele solvite în fondul de pensiuni învĕţătoresc al statului. Şi ca sĕ nu se crédă, că dóră cu acésta s'a eshauriat magazinul de prigoniri, ordinaţiunea din Martie a actualului ministru de culte în aplicarea sa se estinde şi asupra acelora, cari au întrat în fondul de pensiuni în vêrtutea ordinaţiunei de sub Trefort, şi cărora statul le-a garantat restituirea sumelor solvite.

Semnalăm deocamdată numai în general acéstă nóuă prigonire fără a intra în detaiuri şi observăm numai atâta, că ea sĕ face numai faţă cu biserica nóstră. Faţă cu alte biserici acésta nu se face, mai mult, după cum ni se spune, prevenirea faţă cu altele merge aşa de departe, încât şi preoţii învĕţători sunt primiţi în fondul de pensiuni învĕţătoresc, ba se dau pensiuni sub titlu de învĕţători neputincioşi preoţilor, cari sunt în tótă puterea trupéscă şi sufletéscă.

Semnalăm deocamdată acéstă prevenire faţă cu noi, care e prigonire în tótă puterea cuvêntului, şi ne întrebăm, nu a sosit óre timpul, ca sĕ încete odată prigonirile faţă cu biserica nóstră, nu a sosit óre timpul, ca statul cu inimă de părinte deopotrivă sĕ priméscă în braţele sale pre toţi cetăţenii?

Aiurări şoviniste. In nrul de Duminecă 25 Iuniu a. c. al fóiei „Bud. Hirl." un anonim într'o epistolă adresată din Cluş redactorului fóiei sĕ ocupă cu întregirea metropoliei din Blaş. El ḑice, că a auḑit, că guvernul va întări de metropolit pe dl protopop al Sibiiului, Ioan Rusu, fiind-că guvernul vrea pacea şi crede, că prin amintitul se va ajunge mai sigur acésta, fiind bărbat fără colóre. Corespondentul află, că acésta nu este aşa, că protopopul Rusu nu e fără colóre şi în genere nu-l află de bun, continuându-şi aiurările astfeliu:

„A pune acum în fruntea unei astfeliu de provincii bisericesci *un român*, — fie chiar şi fără colóre — este un fel de sinucidere naţională. Aici trebue un cap bisericesc de colóre hotărîtă şi anume de *colóre şovinistă magiară* ca cu mână tare sĕ înfrêne preoţimea şi învĕţătorimea revoltantă. Dacă nu sĕ află de aceştia în Ardél, precum nici nu sĕ află — sĕ se aducă un preot din Ungaria şi astfel sĕ se întregéscă scaunul metropoliei din Blaş. Acolo sunt Firczak, Drohobeczky, cari sunt patrioţi neescepţionabili, deşi sunt gr. catolici. *Este curată ficţiune, că scaunul metropoliei Blaşului trebue ocupat cu archiereu român. Nici o lege nu numesce acésta biserică: biserica română gr. cat. ci numai usul greşi O schimbă din greşală cu biserica română gr. or., care într'adevĕr este înarticulată în lege sub acéstă titulă.*

Sĕ se pună în scaunul metropoliei de Blaş un om energic, cu simţeminte *magiare*, sĕ se scótă cele 61 mii de magiari (cari sunt aceia? Red.) de sub supremaţia metropolitului *român* gr. or. şi sĕ li sĕ creeze biserică *greco orientală magiară*, — atunci *cestiunea ardelénă română* va fi *pe jumĕtate* resolvită. Cu procese de presă, cu confiscare de memorande nici când nu se va resolva."

In faţa acestor aiurări, eşite din oraşul „Kulturegyletului" şi date la ivélă în o fóie însemnată, dar şovinistă din Budapesta, ne cuprinde un feliu de compătimire pentru şoviniştii nostri, pe cari şovinismul îi duce până acolo, de ajung la astfeliu de plăsmuiri absurde şi trebue sĕ esclamăm: Dómne, Dómne, ori redă îndĕrĕpt mintea şi judecata sănĕtósă şoviniştilor nostri ori le-o ia de tot, dar nu-i lăsa a rĕtăci astfel buimăciţi de risul lumii.

Revista politică.

Pertractările pentru încheierea convenţiunei vamale între monarchia nóstră şi România s'au amênat probabil pe vre-o 14 ḑile. Plenipotenţiatul guvernului românesc a luat simplu ad referendum tecstul proiectat al convenţiei şi trebue sĕ astepte instrucţiuni nóuĕ din Bucuresci. In urma acésta comisarii guvernului ungar s'au reîntors din Viena la Budapesta. După tóte combinaţiunile însĕ de până acum reese, că convenţia totuşi se va face, mai vêrtos, că Austria stărue cu multă insistinţă.

* * *

Şedinţa din 22 Iuniu a camerei francese a fost fórte furtunósă. De pe timpul lui Boulanger nu s'a mai vĕḑut o şedinţă atât de aprinsă. Inaintea palatului Bourbon sta grămădită o mulţime de lume, damele au apărut pe tribune în toalete deschise. Logele diplomaţilor au fost tóte ocupate. Ansă la acésta a dat nesce descoperiri

---

FOIŢA.

TREI MOŞNEGI

de

Contele Leo Tolstoj.

Metropolitul din Archangelsk călătoria pe corabie până la Ssolowki (mănăstire în marea albă cu numele Ssolowesk, la care peregrinéză ómenii.) Pe acea corabie sĕ mai aflau peregrini, cari călĕtoriau la locul acela sfânt. Vêntul îi favorisa şi timpul era frumos. Unii dintre peregrini s'au trântit jos sĕ se culce, alţii mâncau, ér alţii îşi petreceau timpul în povesti. Şi metropolitul se preumbla prin podul corăbiei. Popor mult s'a adunat în ţiul corabiei (partea dinainte) Un ţĕran arĕta cu mâna preste tribord şi toţi îl ascultau. Metropolitul se oprì şi aruncă o privire în partea aceea, unde arĕtase ţĕranul; nu se vĕḑù decât marea, care lucea în sóre; ca sĕ asculte mai bine se apropià mai tare de ţĕran.

Cum a vĕḑut ţĕranul pe metropolit, îşi luà căciula de pe cap şi sta ca amuţit; şi ceilalţi salutau şi îşi arătau veneraţiunea.

— „Nu vĕ conturbaţi, fiilor", ḑise metropolitul. „Eu încă aş voi sĕ ascult ce istorisesce ţĕranul acesta bun".

— „Despre moşnegi ne istorisesce ţĕranul acesta de pescar", ḑise un comerciant ceva mai cult.

— „Despre moşnegi?" ḑise metropolitul, apropiindu-se şi mai tare. „Sĕ auḑim. In ce parte ai arĕtat?"

— „Acolo este o insulă", arĕtând spre drépta. Pe insula aceea trăesc acei moşnegi şi îşi caută mântuirea sufletului".

— „Unde este acea însulă?"

— „Fi bun te uită după mâna mea — observaţi norul acela acolo; în stânga dela nor, ceva mai în jos sĕ vede ca un cerc".

Metropolitul se uită, uità, dar nu observă nimic. Sórele lucesce pe apă, şi metropolitul nefiind învĕţat pe mare, nu vĕḑù nimic.

— „Eu nu vĕd nimic", ḑise el. Ce fel de moşnegi sunt acei trei, cari locuesc pe acea insulă?"

— „Ómeni de ai lui Dumneḑeu", respunse ţĕranul.

— „Adeseori am auḑit despre ei fără de a-i puté vedé. Insĕ în vara trecută i-am vĕḑut".

Şi el istorisi, cum a plecat după pesci şi cum a rĕtăcit de a ajuns la acea insulă: el nici nu scia, că unde se află. Diminéţa când umbla sĕ vadă unde se află, ajunse la un bordeiu în pămênt, şi vĕḑù un om bĕtrân şi nu mult după acésta eşiră încă doi. Il încălḑiră, îi dădură de mâncare, şi i-au ajutat spre a puté împinge luntriţa lui.

— „Ce prospect au?" se informa metropolitul.

— „Unul, un om mic, puţin gâb, acela póte sĕ fie de o sută de ani, are o barbă albă, care începe a se face verde, el tot rîde, e ca un înger din ceriu, aşa e de bun. Ceva mai mare e celalalt cu o barbă mare cenuşie şi c'o ţundră ruptă, un om tare şi robust, el umblă cu luntrea mea ca cu o trocuţă, aşa e de puternic, şi acesta are o faţă veselă. Al treilea păşesce ca un soldat are o barbă albă şi lungă până la genunchi, genele îi acoper ochii — el merge desbrăcat, e încins numai cu o şurţă."

— „Ce au vorbit ei cu tine?"

— „Fórte puţin au povestit cu mine, şi între ei vorbeau puţin, se înţelegeau mai mult prin semne. Eu am întrebat pe cel mai mare, că de mult locuesc pe insulă. El încreţì fruntea, morăì ceva, ca şi când ar fi năcăjit, însĕ omul cel mic îl prinse îndată de mână şi zimbi — îndată se linisci şi cel mare. Şi cel mic ḑise: „Apĕră-ne şi ne păzesce" şi rise.

Precând istorisia ţĕranul aceste, corabia s'a apropiat de insulă.

— Acum se póte bine vedé insula", ḑise comerciantul, şi arĕtând în partea aceea „priviţi Escelenţie într'acolo".

Metropolitul îşi îndreptà privirea într'acolo, şi observà ceva, adecă mica insulă; se mai uità încă un timp într'acolo, apoi merse pe partea cealaltă la cârmaciu.

— „Ce fel de insulă este acolo?" ḑise el.

— „Este o insulă, care nu are nume, de acestea sunt multe pe aici".

— „Adevĕrat este, că acolo îşi caută trei moşnegi mântuirea?"

— „Eu am auḑit de aşa ceva, Eminenţie. Cumcă este adevĕrat sau nu, acésta nu o pot spune. Ce e drept pescarii susţin, ale ḑiarului „Cocarde“. Acel ḑiar a scris, că deputatul Ducret şi consoţii sei au pus mâna pe documente de mare importanţă, pe care le-au luat dela ambasada englesă şi prin care deputatul Cleménceau şi alţii sunt compromişi, că au tradat interesele Franciei pentru bani daţi din fondurile secrete ale Angliei.

La începutul şedinţii Millevoye întrébă pe guvern: Unde este Herz, cum stă cu sănĕtatea lui şi cu estradarea? Ministrul president respunde că medicii trimişi anume şi cei mai renumiţi din Francia: Charcot şi Bronadel, au constatat, că Herz e greu morbos şi nu póte fi estradat Franciei de cătră Englitera, dar că se află sub pază poliţienéscă. Millevoye nu se mulţămesce cu respunsul, Herz a influinţat politica Franciei, el a fost un agent al Angliei în defavorul Franciei de aceea vrea sĕ adreseze o interpelare. Nevrênd preşedintel a i da voie sĕ-o cetéscă din causa cuprinsului ei, deputatul Pourguerie, cere ca sĕ interpeleze dênsul in cestiunea Herz şi Arton, precum şi in cestiunea documentelor furate dela ambasada englesă.

Ministrul president Dupuy a respuns, că guvernul va face totul, că sĕ pótă aduce pe Herz. Incât privesce documentele, este tréba iustiţiei. Ancheta s'a început şi procurorul şi iustiţia 'şi va face datorinţa.

Clémenceau, prinḑênd curagiu cere ca acusatorii sei sĕ presente documentele. Millevoye spune cum au fost subtrase documentele dela ambasadă de un om încreḑut al ei şi cum ele au fost fotografate, apoi puse érăşi la loc. El cetesce un pasagiu referitoriu la Herz. Presidentul şi ministrii protestéză, un deputat cere ca camera sĕ se constitue în un comitet secret. Millevoye cetesce apoi mai departe despre o alianţă între statele unite din America şi Rusia cu scop ca sĕ o abată pe acésta dela alianţa cu Francia. Burdeau, Clémenceau şi Rochefort au primit câte 500—20,000 funţi pentru a influinţa politica Franciei. Millevoye voesce apoi sĕ predé aceste acte presidentului. Acela care i le-a dat va face descoperiri şi mai mari înaintea iustiţiei. Presidentul, precum avusese înţeles cu ministrii, le refusă şi făcêndu-se larmă şi protestări Millevoye 'şi depune mandatul, pentru-ca sĕ apară liber înaintea justiţiei. Mai mulţi deputaţi boulangisti între cari Castilan şi Vares s'au depărtat, ḑicênd, că ei şi colegiilor 'şi vor depune mandatele. Camera a trecut în urmă la ordinea ḑilei preste acéstă cestiuue cu 382 voturi contra 4. Prin acest vot se crede în general, că posiţiunea guvernului s'a întărit.

Scirile din urmă anunţă, că totul a fost un falsificat şi că Ducret şi Narton au fost arestaţi. Millevoye a căḑut victimă acestora.

* * *

Scupcina sêrbéscă a terminat rĕspunsul la mesagiul tronului. Ea consideră de un fericit eveniment alungarea dela putere a liberalilor, cari au condus ţéra la peire şi aduce mulţămită regelui, că a sciut sĕ dea o soluţiune atât de înţeléptă, fără a causa daune ţĕrei. Tratatele de comerciu cu Austro-Ungaria şi Germania le va accelera, ţinênd cont de puterea şi influenţa acestor state. Pentru nelegiurile făcute de guvernul liberalilor acela va fi pus sub acusă cu toţi bărbaţii lui de stat.

Foile guvernului sunt tare mulţămite de acest rĕspuns, ele escepţionéză însĕ sub acusă pe unii ministrii cari au observat şi întrecut o atitudine neutrală Foile oposiţionale sunt fórte nemulţămite cu respunsul, ce l'a dat camera şi ḑic, că actualele stări de lucruri nu pot dura mult timp.

* * *

Despre situatiunea din Grecia „Timpul“ anunţă următórele: Nisce depeşi particulare trimise din Constantinopole la dóuĕ mari casse de bancă din Bucuresci *prevĕd evenimente interióre importante în Grecia.* Una din aceste depeşi, pe care raportorul nostru a vĕḑut'o, *spune, că abḑicerea regelui Greciei este iminentă, sau póte se provócă chiar o mişcare poporală în contra constituţiei şi a dinastiei. Spiritele din Atena şi din restul Greciei sunt fórte agitate şi agitaţia în contra corónei şi a actualului guvern este întreţinută de către cei doi capi de partide Tricupis şi Delyanis* eliminaţi dela putere.

Şedinţa festivă a societăţii „Andreiu Şaguna“.

A trecut un pătrar de secol, de când s'a înfiinţat societatea de lectură a tinerimei dela seminariul teologic-pedagogic ortodocs din Sibiiu, care pórtă numele marelui archiereu Andreiu. Un trecut destul de însemnat este acesta, dar ceea-ce dă mai mare însemnătate societăţii este rolul şi influinţa binefăcĕtóre, ce a eserceat-o ea asupra tinerimei întru cultivarea reciprocă în direcţiune literară şi desvoltarea gustului pentru tot ce e frumos şi înălţător pe terenul literar. Cu modeste inceputuri, an de an ea s'a nisuit a se apropia de ţinta sa propusă: a deveni un factor cultural pentru tinerimea seminarială, care se contribue în locul prim la întregirea şi lăţirea cunoscinţelor, ce şi le câstigă elevii pe băncile scólei Şi an de an ea s'a consolidat, a înaintat atât în privinţa materială, creându-şi între altele un fond, şi o frumósă bibliotecă cât şi în privinţa culturală. Fie-care generaţiune de elevi a dus-o cu un pas mai nainte, despre ce s'a putut convinge publicul din şedinţele publice, ce le arangiază societatea în fie-care an în preséra S Apost. Andreiu. Viul interes, ce publicul din Sibiiu şi din provincie a arĕtat în totdeuna faţă de ea, este semn vĕdit, că societatea a mers în direcţie bună şi nu s'a abătut, nici n'a şovăit întru ajungerea scopului şi ţintei sale.

Precum la şedinţele publice anuale aşa şi la şedinţa festivă arangiată de tinerime Sâmbătă séra, în 12/24 Iuniu a. c a participat un public însemnat şi ales din Sibiiu şi jur, între cari o cunună frumóse de dómne şi domnişóre, în special o parte însemnată a elevelor scólei de fetiţe a „Asociaţiunii“, ér programa, bine întocmită şi publicată deja, a fost esecutată întocmai. Cele dóuĕ coruri, cu cari s'a început şi terminat programa, precum şi cântarea solo cu acompaniare de pian, au fost bine esecutate. Mult efect a produs dialogul de A. Pan: „neguţătoriul şi nărodul“, care deşi simplu în composiţie prin o predare potrivită şi fórte bună a plăcut publicului şi tot asemenea a fost cu succes declamată anecdota hazlie a lui Speranţă, „Caii ţiganului“. O reprivire asupra trecutului societăţii a cetit vice-preşedintele Georgia, ér o altă disertaţiune a tractat tema: „fericirea în religiositate“, dar punctul cel mai însemnat, lucrarea cea mai preţiósă, ce s'a predat Sâmbătă séra, atât ca composiţie originală, cât şi ca predare din partea autorului Ioan Moţa cleric anul II. a fost frumósa poveste în versuri „Bujorel“. Ea este un admirabil product pe terenul literaturii poporale şi ar fi de dorit, ca autorul sĕ o dea publicităţii, ca sĕ pótă fi apreţiată şi gustată în cercuri largi.

In genere tóte punctele programei au fost bine esecutate; publicul şi-a arĕtat mulţămirea sa prin aplause vii şi a dus cu sine suvenirea unei seri plăcute şi convingerea că în sinul tinerimii nóstre se află multe şi escelente puteri, cari promit mult pe terenul literar-artistic.

Noutăţi.

Petrecerea pompierilor. Din causa timpului netavorabil aşa numitul „Maial“ al pompierilor din Sibiiu a trebuit sĕ se amâne până eri, Dumineca după améḑi. Petrecerea ţinută în Dumbravă a fost cât se póte de vială şi reuşită. Ea s'a început de altfeliu la 11 óre a. m. prin esercitii esecutate la casarma cea mare din loc. Pompierii nostri au dovedit şi cu acéstă ocasiune mare destoinicie şi o ordine esemplară.

* * *

Români împuşcaţi. Din Câmpeni vine csirea, că pe muntele Marsóia, proprietatea comunei Scărişóra, păzitorii din pădurile erariale au împuşcat 7 români. Acésta nelegiuită şi revoltătóre faptă s'a întêmplat în nóptea de 21 spre 22 Iuniu c. Dintre nenorocitele victime una a rĕmas jos mórtă.

* * *

Monument în Presburg. Congregaţiunea orşănéscă din Presburg a votat 60,000 fl. pentru ridicarea unei statue ecuestre în memoria adunării din Presburg de sub Maria Teresia, în care nemeşii au strigat „Vitam et sanquinem pro rege nostro“. Cu ocasiunea acésta s'a petrecut un inicident, care le-a causat multă supĕrare lăudărosilor şi şoviniştilor nostri compatrioţi, cari sunt dedaţi a sĕ împena cu pene streine şi a sĕ presentà lumii, ca şi când în totdeauna ei ar fi fost singuri mântuitorii patriei nóstre. Un membru al congregaţiuii, Tschida, a fost contra votării acestei sume, din motiv că oraşul nu are bani pentru lucruri de aceste şi că e de prisos a ridica un astfel de monument. Mai multe voci au protestat contra acestei enunciaţiuni, la ceea-ce Tschida a respuns: „De altcum nici nu magiari au mântuit patria, monarchia şi casa domnitóre. Dacă n'ar fi venit generalul Laudon şi principele Eugen şi acum am purta jugul turcesc.“

In urma acestor cuvinte a urmat mare sgomot, proteste şi primariul substitut a respins aceste enunciări şi le-a reprobat.

Prin acésta însĕ adevĕrul istoric nu sĕ póte ascunde şi tot adevĕr remâne!

* * *

Manifestaţiuni. Scirile din Bucuresci anunţă, că în urma hotărîrei luate de studenţii universitari se va publica un nou manifest în cestiunea românilor din regatul ungar, care va fi rĕspândit în 50 de mii esemplare şi se vor arangia în tóte oraşele meetiguri de protestare.

* * *

Francesii şi românii. Dl V. A. Ureche, preşedintele Ligei culturale şi membru al Felibrului latin, a primit din partea d lui Roque Ferrier, presidentul acestei din urmă asociaţii, telegrama următóre: „In şedinţa Asociaţiei felibrilor s'a votat în unanimitate următorea propunere: Sub-semnaţii emit dorinţa, ca Montpelier, sĕ devină definitiv un centru universitar şi că drepturile cei sunt făgăduite prin lege acum pendintă înaintea senatului sĕ fie completate prin crearea între altelea cursurilor de limba română şi macedo română“. Acest proiect de lege va veni în curênd în discuţia parlamentului frances. La acésta d. V. Ureche dete următorul respuns telegrafic: „In numele universităţilor române mulţămim subscriitorilor dorinţei de a se înfiinţa un curs de limba română la facultatea de litere din Montpelier. Sĕ ne cunóscem bine, ca sĕ ne iubim mult!“

* * *

Tabla reg din Debreţin a aprobat sentinţa tribunalului din Sătmariu cu privire la condamnarea d-lui Lucaciu, respingênd recursul apĕrătoriului. Pedépsa sună: închisóre ordinară de 13 luni, avênd a se subtrage 4½ luni, petrecute în închisórea de stat din Seghedin.

* * *

Himen. Dl Valerin Oprişiu notariu în Ucea inf. s'a fidanţat cu d-sóra Iudita M. Indrieşiu din Boiţa.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Zarand în Iuniu, 1893.

Greul ocupaţiunei nóstre dăscălesci de o parte, ér de altă parte neajunsurile ḑilnice, ce se înmulţesc mereu şi cu un cuvênt „împrejurările“, cari pentru noi, dăscălimea dela sate sunt destul de nefavorabile, nu mi-au permis a discuta şi în public starea învĕţătorimei.

Acum, că suntem óreş-cum liberi de acel „greu“, cu permisiunea onor. redacţiuni me încerc a arĕta publicului mare unele pedeci ale progresului nostru naţional.

---

că i-ar fi vĕḑut, însĕ de multe-ori vorbesc şi ce nu este“.

— „Bucuros aş cerceta moşnegii acei trei. Cum s'ar puté face acésta?“

— „Cu corabia nu putem sĕ mergem până acolo, cu luntriţa s'ar puté; trebue sĕ întrebăm pe căpitanul“.

Căpitanul a fost chemat.

— „Eu aşi voi sĕ cercetez pe bĕtrânii de pe insulă“, ḑise metropolitul. Putea m'ar trece acolo?“

Căpitanului nu-i cam era pe voie.

— „S'ar puté tréba. Insĕ la aşa ceva pierdem prea mult timp, eu ve asigurez Eminenţie, că nu se plătesce. Eu am auḑit, că acolo trăesc nesce bĕtrâni proşti şi muţi ca pescii din mare.“

— „Cu tóte aceste eu aş vrea sĕ trec acolo, voi plăti tótă ostenélă. Treceme-ţi numai acolo“.

Căpitanul trebui sĕ-l asculte. Mărinarii au întors ventrelele, şi cârmaciul a schimbat cursul — corabia luà direcţiunea spre insulă. Metropolitului i s'a adus un scaun, el cuprinse acel scaun, şi îşi îndrepta privirea tot înainte. Pelerinii toţi s'au adunat în jurul metropolitului şi se uitau spre insulă. Cine are ochii mai ageri, zăresce deja ţĕrmuri — şi acum i-se arată şi bordeiul. Unul dintre pelerini vede chiar şi ómenii acei trei. Căpitanul aduse un ochian şi îl dădù metropolitului.

— „Da“, ḑise el, la ţĕrmure în partea dréptă dela pétra cea mare, sunt trei ómeni.“

Metropolitul îşi aşeḑà ochianul. Trei ómeni vede el; un om înalt, unul mai mic; şi al treilea fórte mic, ca un pitic — ei se ţin de mâni la ţĕrmure.

Căpitanul se apropià de metropolit.

— „Dacă Eminenţie aveţi poftă, atunci putem trece de aici la insulă; şi în timpul acesta sĕ se cufunde anchira“.

El dase comanda. Anchira se cufundă şi corabia se opresce. Luntriţa se aruncă în apă, brudarii sar în ea şi metropolitul cobóră dóuĕ trepte şi se aşéză pe bancă în luntriţă. Brudarii pornesc spre insulă cu luntriţa. La depărtarea cât poţi arunca cu o pétră (svêrlitură) sĕ vĕd: trei ómeni bĕtrâni pe ţĕrmure — un om înalt, încins numai cu o şurţă; cu o ţundră ruptă, altul mai mic de statură; şi un om mic ca un pitic, ei se ţin de mâni.

Brudarii trag luntriţa la ţermure, şi metropolitul sare din ea.

Bĕtrânii îşi plécă capetele înaintea metropolitului, el îi binecuvêntă, ei atunci tot mai tare sĕ plécă înaintea lui. Metropolitul vorbesce:

— „Eu am aflat“ începù el, „că voi moşnegi ai lui Dumneḑeu aici vĕ căutaţi mântuirea sufletului, ve rugaţi Domnului Christos pentru ómeni. Eu nevrednică slugă alui Christos sunt chemat aici prin mila Domnului, ca sĕ păzesc turma lui. Şi aşa am voit sĕ ve vĕd şi pe voi slugile Domnului, şi dacă pot sĕ ve dau învĕţătură“.

Bĕtrânii tac, ei zimbesc şi se uită unul la altul.

— „Spuneţi-mi cum căutaţi milă şi cum serviţi lui Dumneḑeu“, îi întreba metropolitul.

Adânc oftând privi omul acela cu barba sură, pe omul cel mai bĕtrân, şi pe acela mic care era numai ca un pitic. Cu fruntea încreţită îl privesce şi acela incins cu şurţă. Cel mai bĕtrân începù a vorbi riḑênd:

(Va urma.)

Secerişul rodurilor muncei învĕţătoresci, esamenele sătesci, pe la noi sunt în curgere deja. Fie care părinte şi român ar trebui sĕ doréscă măcar, a alerga pentru a fi martorul ocular la aceste ceremonii şi a contribui, ca aceste lucrări anuale sĕ-şi aibă caracterul lor sĕrbătoresc.

Nu ar trebuí întrelăsat nimic, ce ar putea promova bunul mers al învĕţămêntului şi cu iubirea, cu care părinţii privesc micuţii lor, cu aceeaşi iubire sĕ vadă şi pe învĕţători, cari împlinindu-şi consciinţios chemarea lor, nici pe de parte nu sunt resplătiţi.

Aşa ar trebui sĕ fie întimpinaţi învĕţătorii, dacă ne iubim pe noi înşine. Dureros lucru însĕ, căci în multe locuri nu aşa se face, ba putem spune deşi cam cu reservă, că în multe comune nu înţeleg chiemarea învĕţ. şi nici că vreau a o penetra acésta spinósă chiemare, cei, cari chemaţi ar fi sĕ fie pentru a sprigini învĕţămêntul poporal.

E sciut, bunăóră, că demnul protopop al Zarandului a rĕspândit între preoţii acestui tract o circulară, prin care cere, ca şi autorităţile comunale sĕ conlucre a se sistemisa salarele învĕţatoresci, ridicêndu-se la 300 fl., sĕ înţelege unde e posibil. In mare parte i-a succes, în unele comune însĕ, precum d. e. în Şesuri ómenii sĕ arată a fi departe de a pricepe chemarea înv., căci încă până a nu sfêrşi dl protopop cuvêntarea de încheierea anului scolastic, auḑind ei, că o să se discute şi modalitatea urcărei salariului acelui diligent înv., au inceput a remonstra, ḑicênd, că i-a „dat ca sĕ fie pedepsiţi, pentru-că n'au trimis copii la scólă“ şi alte învinuiri nedemne de un astfel de om. Intr'atâta e huiduit acel învĕţătoriu, care e unul dintre cei mai diligenţi inv. în tract, încât desnădăjduit acesta a abḑis din acel post înv. preferind a rĕmânea fără ocupaţiune decât a se mai espune atâtor batjocuri din partea ómenilor inculţi.

Se ḑice, că dela învĕţător atârnă îmbunătăţirea sórtei sale, precum şi a câştiga poporul în favorul seu şi al scólei. Da, aşa ar fi sĕ fie şi fie-care învĕţătoriu în împrejurările cele mai rele aşa 'i şi stă bine a lucra, dar óre atunci, când d. e. cum e şi în susnumita comună, primariul, îndĕrĕptul căruia stă forţa şi puterea politică 'şi dă tótă silinţa a paralisa ori ce încercare salutară a învĕţătorilor, óre i sĕ póte lua în nume de rĕu aceea, că el, învĕţătoriul 'şi perde tótă nădejdea de a-i aduce la cale?! Şi trebue sĕ scim şi aceea, că învĕţătorii nostrii chiar şi cei de pe la oraşe nu numai stau materialicesce de regulă fórte rĕu. dar fiind-că chemarea lor cam eschide ori ce posibilitate de a-şi acuira averi materiale, nici nu simpatiséză bucuros ómenii mai de valóre cu ei şi prin urmare nici nu sunt aplecaţi a le da mână de ajutoriu în lucrarea lor, de şi este o lucrare de interes comun, pentru care toţi din tóte păturile societăţei mână de mână ar trebui sĕ lucre. Étă dar cum sĕ póte esplica şi trista împrejurare, că puţinele foi pedagogice ce au apărut, s'au susţinut 3—5 ani şi au repus. Dar cu tóte acestea cred, că ar fi timpul ca consistoriul sĕ dispună redactarea vre unei foi pedagogice şi sĕ o impună óre-cum învĕţătorilor, căci lucru dureros, mulţi chiar dintre învĕţătorii cu stare materială mai bunişóră nu cetesc nici o fóie, necum sĕ-şi procure şi cărţi, din cari sĕ se pótă culege cunoscinţele necesare. E destul de mare pedecă şi acésta neînteresare în calea progresului în scólele nóstre, deóre-ce e sciut, că numai cu cunoscinţele ce ne prisosesc putem da altuia cu deplin succes.

Precum însĕ la ori ce lucrare de interes comun fără o conlucrare harmonică şi controla binevoitóre nu sĕ póte ajunge la nici un bun resultat, aşa nu se póte ajunge de regulă la resultatul dorit nici în scólele nóstre, cari sunt „per eminentiam“ instituţiuni comune, până când tóte organele dela cele mai înalte, până la cele mai de jos chemate nu vor lucra cu un suflet şi o inimă, desvoltând tot interesul posibil pentru înaintarea instrucţiunei poporului nostru decăḑut.

Şi spre scopul de a da impulse şi organelor subalterne bis. şi a lucra la desvoltarea interesului la aceste organe faţă de instrucţiunea poporului, cred a fi consultă denumirea din partea v. consistoriu a unor inspectori de scóle cu o specială pregătire în direcţia acésta, conform dorinţei esprimate în un numĕr mai recent al acestei preţuite foi.

Ér până atuncia îndrăsnesc a spera, că domnii protopresbiteri, vĕḑênd pericolul ce ne ameninţă din partea actualului sistem de guvernare al statului unguresc — se vor pune cu toţii pe lucru şi vor sistemisa salariele învĕţătoresci, urcându-le la minimul recerut de lege; — pe lângă cari mai îngrijindu-se şi de localuri de scóle corĕspunḑĕtóre şi învĕţători anume pregătiţi — instrucţiunea poporului nostru va înainta sigur.

S.... S...

Temniţe de stat.

Temniţele de stat ale Ungariei interesézä pe naţionalităţi şi în special pe noi românii, căci începênd de pe la anii 60, mulţi fraţi de ai nostri au trebuit sĕ guste amarul acestor locaşuri pentru convingerile lor politice naţionale. Mai nainte temniţele de stat erau în Vaţ şi Năsăud. In timpul din urmă aceste s'au sistat şi s'a făcut o nóuă temniţă la Seghedin. Acum foile din Budá pesta vestesc, că ministrul Szilágyi vrea sĕ „reactiveze“ temniţa din Vaţ. Vaţul era încungiurat cu un fel de nimb pentru temniţe sa „domnéscă“, aşa că cétăţenii Vaţului au simţit un gol neesplicabil când temniţa a fost strămutată la Seghedin sau cum ḑiceau văţenii „când au dus din Vaţ inteliginţa“. Se spune, că ministrul Szilágyi a tost interpelat de mai multe ori între patru ochi pentru acésta strămutare şi aceste interpelări îl supĕrau mult pe ministru.

Odată apoi s'a întâmplat în Seghedin o neîntîmplată. Un duelgiu, care sĕ afla în temniţă, făcênd o primblare prin curtea temniţei din remăşag a sărit preste zidul ce încungiura curtea, 'şi-a luat o birje şi s'a dus la redacţiunea unei foi din apropiere, de unde şi-a scos un certificat despre aventura sa. Auḑind despre acésta ministrul Szilágy, a devenit furios şi şi-a propus sĕ pună capĕt la astfel de lucruri. El a chemat pe secretarul sĕu şi i-a ḑis:

— Cunosci d-ta Vaţul?

— Cunosc, Măria ta.

— Este temniţa lângă Dunăre?

— Da!

— Sĕ scrii la directorul temniţei de acolo, că eu vreu sĕ înfiinţez în Vaţ o temniţă de stat, să substérnă un proiect. Pe director îl cunosc de om sever şi sciu, că nu vor putea glumi cu el, sau apoi vor trebui sĕ trécă Dunărea în not.

Directorul a pregătit proiectul şi sĕ aştéptă sĕ fie aprobat de ministru. Conform proiectului sĕ va zidì o casă cu un cat cu privirea spre Dunăre şi cu considerare la cei cari au aplicare a sări zidurile, curtea ei va fi încungiurată cu un zid de patru metri şi jumĕtate de înalt. In edificiu vor fi opt cele şi alte apertinenţe. Celele vor fi provĕḑute cu ferestri mari dar totodată şi cu graii de fer, ca nu cumva locuitorii involuntar sĕ caḑă afară. El va costa vre-o dóuăḑeci de mii şi până la tómnă póte fi gata

O asemenea puşcărie sĕ ḑice,că sĕ va zidi spre bucuria ardelenilor şi în Aiud. Pentru accea va rĕmâné în activitate şi temniţa de stat din Seghedin.

Ministrul, sĕ vede, presîmte, că sĕ vor în mulţi delicuenţii şi sĕ îngrigesce în mod părinţesc de localuri trebuincióse. Harnic ministru!

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Femeile îşi fac cosiţe, pórtă invĕlitóre, (brobóde), la grumazi mai multe şire de mărgele sau salbă de bani (fifirigi), apoi cămeşi sau ii (inii) cu bogate cusĕturi pe mâneci, la grumazi şi pe pept (ciupag), în multe părţi brâie împodobite, opreg sau zadie şi dinainte cătrinţă. Opregul şi cătrinţa în unele părţi sunt curat negre şi aceste, în contrast cu albéţa pólelor, dau o eleganţă deosebită portului; în cele mai multe părţi însĕ sunt de mai multe colori. Preste cămaşă sĕ îmbracă romànele cu peptare, cojóce şi sumane, ca bărbaţii, iar piciórele le încalţă la munte cu opinci, la ţară de obiceiu cu cisme, cari în unele locuri sunt roşii. Tóte aceste în feliu de feliu de variaţiuni, totdeuna însĕ originale şi atrăgătóre.

Cele mai multe vestminte ale portului românesc şi anume: învĕlitórele, cămeşile (iile), brâiele, opregurile şi cătrinţele etc. precum şi alte albituri de-ale casei, lepedeiele, stergarele, merindările etc. le ţes şi le îmfrumseţéză cu cusĕturi înseşi femeile. Semnul sau trăsĕtura lor de frunte este decorativă, împodobitóre; colorile sunt originale şi potrivite cu gust, ér mustra cusĕturilor este de regulă lineară (unghiulară). Ornamente (împodobiri) de flori nu sĕ află, decât fórte rar şi ele sunt împrumutate de la streini.

Ţesutul este fórte respândit între români; el este, asemenea lucrului de câmp la români, o veche şi dragă ocupaţiune a femeilor române. „Ţesutul, scrie Sigerus,[1]) ca industrie de casă este respândit mai pretutindenea între românii ardeleni; puţine sunt casele, în cari femeia sĕ nu aibă resboiu, o unéltă primitivă, pe care însĕ ea cu mână destoinică pregătesce ţeseturi frumóse, de formă artistică. In unele sate femeile ţes tot anul, în altele însĕ numai iarna, când încétă lucrul câmpului“.

Românii din Hunedóra sunt partea cea mai mare meseriaşi şi numai puţini sunt, cari trăiesc din lucrul câmpului. Portul [2]) lor nu este românesc, e strein, afară de al economilor, cari bărbaţii au port românesc, pe când femeile lor sĕ îmbracă, ca şi cele ale meseriaşilor. Portul femeiesc român în Hunedóra e representat numai de femeile din Şebeşul de lângă Orăştie, a căror bărbaţi sunt aplicaţi ca lucrători la fonderia statului.

Locuitorii satelor, curat românesci, din apropierea Hunedórei,[3]) sĕ cuprind cu economia câmpului.

Portul lor este, cu mici variaţiuni următoriul: *bărbaţii pórtă pălĕrii mici, cu margini resfrânte în sus, iarna căciulă; cămeşa e de pânză de casă, mai mult scurtă, de cât lungă, preste ea vine încins şerpariul; apoi sĕ îmbracă cu pieptare din piele de óie, şi preste ele au un vestmênt, cam cât peptariul de lung, numit „recăl“. Acesta e din lână de óie, ţesută acasă; la unii recălul e vênăt. Tot din acésta materie e şi sumanul, de obiceiu alb, la unii sur şi care sĕ numesce „şubă“. Şuba sĕ pórtă de regulă pe umeri, îmbăerată la grumazi şi numai arare-ori o îmbracă pe mâneci. Ciórecii sunt albi sau suri, precum e şi şuba, iar în picióre pórtă opinci.*

Portul femeilor e în parte strein. Femeile au pe cap cârpă de boltă, de pĕr; cămeşa e de pânză de casă, puţin brodată, preste cămeşă au peptar, apoi un vestmênt, — asemenea recălului, — făcut din materie de boltă şi blănit cu piele de óie, numit „curcă“. Curca e vestmênt de iarnă. Vara în loc de curcă sĕ pórtă un vestmênt mai uşor, tot din materie de boltă, care sĕ numesce „vizitĕr“. Apoi tóte pórtă rochii, din materie de boltă, în picióre cisme, iar cele mai tinere papuci (ghete). Aşa este portul femeilor din Teliuc, Cinciş, Zlaşti, Booş şi Buitur. Cele din Nădăştii, Ocoliş, S. Crai, Valea, Nandru, Josani şi Mânerĕu au tot asemenea port, cu deosebire însĕ, că rochiile le fac din lână de casă, ţĕsută de ele, iar în Nădăştii şi Ocoliş cele mai multe femei au în loc de rochii un fel de opreg, fórte încreţit şi înainte cătrinţe, cari însĕ au fórte mare asĕmĕnare cu rochiile femeilor din celelalte sate, încât abia le poţi deosebí de ele.

(Va urma.)

---

[1]) E. Sigerus, în „Allgemeine Kunstchronik“, a. 1885,

[2]) Date despre portul Românilor din Hunedóra şi jur mi-a comunicat dl G. Oprea, par. gr. or. în Hunedóra.

[3]) Cari sunt: „Teliucul, Cincişul, Zlaştii, Booşul, Mânereul, Valea, Nandru, Josani, Buiturul, Sân-Craiul, Nădăştia de Jos şi de Sus, Ocolişul-Mare etc.

Publicare de concurs.

In conformitate cu conclusul adunărei generale a despărţĕmêntului XXIV Murĕş-Oşorheiu al „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută la Nasna în 7 Iuniu 1892, prin acésta se escrie concurs la 2 premii de câte 10 fl. v. a. dintre care unul se va conferi acelui învĕţătoriu român fără deosebire de confesiune, care va dovedi prin atestatul dela autoritatea sa competentă scolară de pe teritoriul acestui despărţĕrmênt, că a făcut cele mai mari progrese în instrucţiunea elevilor sei în pomărit şi are cea mai bună grădină scolară; ér al 2-lea între asemenea condiţiuni se va conferi acelui învĕţătoriu, care va dovedi mai mult sporiu în stupărit.

Concurenţii învĕţători sĕ-şi aştérnă suplicele lor până la 18/30 Iuliu a. c. la direcţiunea acestui despărţĕmênt în M. Oşorheiu.

M Oşorheiu, 8 Iuniu, 1893.

Despărţĕmêntul XXIV M. Oşorheiu al „Asociaţiunei transilvane pentru lit. română şi cultura poporului român.“

Nicolau Maneguţiu, protopresb. şi cassar.

Vasiliu Hossu, preşedinte.

Diverse.

Jidanul la asentare. Iţic Salmann e scris la sorţi. Ar voi sĕ scape, dar înzadar. El se preumblă în sala de aşteptare strigând: „Infanteriă? Cavalerie? Cine scie unde mĕ vor vîri“. In fine îi vine rêndul. Ofiţerul recrutor, vĕḑênd că e murdar, ordonà unui soldat sĕ-l ducă în odaia de alături şi sĕ-l spele. Iţic întră şi zăresce o cană cu apă: Gewalt mam'l! ţipă el, m'a dat la marină.

Din public*).

Mulţămită publică.

Bunii şi evlavioşii nostrii creştini din parochia gr. or. Vâlcăul uuguresc (protop. Clujului) Simion Vlaic a Catri şi soţia lui Anastasia, vĕḑênd lipsa în care se află biserica din loc şi pătrunşi fiind de simţul binefacerei creştinesci, din averea lor proprie au procurat pe séma bisericei din parochia numită, o cruce de tinichea în vêrtul turnului cu 12 fl., un rênd de vestminte preoţesci cu 40 fl. şi un sfeşnic cu 3 fl. Suma 55 v. a. sau 110 coróne.

Pentru acéstă faptă marinimósă subscrisul în numele comitetulni parochial şi a întregului popor din Vâlcăul unguresc, îmi ţin de plăcută datorinţă, a aduce şi pe acéstă cale cea mai căldurósă mulţămită generoşilor donatori, cerênd ajutoriul şi binecuvêntarea lui Dumneḑeu asupra tuturor intreprinderilor lor bune şi sĕ-i ţină la mulţi ani, cu pace, întregi şi sĕnătoşi, ca sĕ se pótă bucura de ródele muncei lor.

Dee bunul Dumneḑeu, ca acesti generoşi donatori sĕ afle mulţi imitatori.

Vâlcăul unguresc, 11 Iuniu, 1893.

Pentru comitetul parochial:
Gavriil Todoruţiu,
adm. parochial.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Red.

„MIELUL", societate pe acții în Poiana.

Nr. 13/1893.

Convocare.

Domnii acționari ai cassei de împrumut și păstrare „Mielul„ societate pe acții în Poiana, în vîrtutea § 14 din statutele societății se invită la

I-a Adunare generală ordinară

care se va ține în Poiana, la 16 Iulie, 1893 st. n. la 2 óre după amédi în sala cea mare a scólei nóuě.

Obiectele puse la ordinea dilei sunt:

1. Raportul anual al direcțiunei.
2. Raportul comitetului de supravighiare asupra computului anual, al bilanțului încheiat cu 31 Decembre 1892 și a propunerilor pentru împărțirea profitului.
3. Decisiune asupra bilanțului anualși ficsarea dividendelor în sensul § 45 din statute.
4. Eventuale propuneri din partea direcțiunei.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la dispositiunea §-fului 16 din statute în sensul căruia „la adunare pot participa numai acei acționari, cari sunt trecuți cu 6 luni mai nainte ca acționari în registrul acționarilor și cari cel puțin cu o di mai înainte de adunare au depus pe lângă revers la cassa societății, acțiunile scrise pe numele lor, respective pe al acelora pe care i represintă împreună cu dovedile de plenipotență."

Acțiunile și eventualele documente de plenipotențe sunt a se depune la cassa societăței cel mult până la 15 Iuliu, st. n. 4 óre p. m.

Poiana, la 20 Iuniu, 1893.

[93] 1—1 **Direcțiunea.**

Nr. 494/1893. [90] 1—3

CONCURS.

La scóla română gr. or. cu trei clase din Preșmer, protopresbiteratul Brașovului, a devenit vacant un post de învěțătoriu, spre a cărui ocupare se escrie concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegrafnl Român".

Emolumente:

a) Salariu anual din cassa alodială plătibil în rate lunare anticipative	300 fl.
b) Bani de cuartir din alodiu	40 „
c) 4 gălete de grâu dela mori în natură	20 „
d) folosința unui fênaț .	10 „
e) dela 1/2 familiile din parochie câte 20 cr. . . .	10 „
Suma .	380 fl.

Suplicele de concurs instruite conform legilor în vigóre sě se adreseze la oficiul protopresbiteral al Brașovului.

Alesul e datoriu a ține strana în biserică tot a dóua sěptěmână, ér Dumineca și sěrbătórea totdeuna, apoi a ține prelegerile prescrise în scóla de repetițiune.

Concurenții, cari vor dovedi cunoscințe temeinice musicale vor fi preferiți; spre acest scop sě se presinte în vre-o Duminecă ori serbătóre în biserică.

Preșmer în 17 Maiu, 1893.

Comitetul parochial rom gr. or.

G. Ludu, preot și președ. *Iridion Frateș,* not. comit.

In conțelegere cu mine

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 312/1893 [91] 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învěțătoriu la scóla nóstră confesională din Livezeni (Livázeny) tractul protopresbiteral al Hațegului, pentru completarea acestuia se escrie concurs în diariul „Telegraful Român" cu terminul de 30 dile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salariu în bani gata 300 fl. v. a. prin repartiție;

b) locuința în edificiul scólei;

c) 4 stângeni de lemne focali, atât pentru locuința învěțătoriului cât și pentru scólă;

d) grădina de legumi, lângă locuința scolară;

e) folosirea grădinei scolare (un jugěr).

Invěțătoriul ales va fi deobligat a merge cu copii la biserică în Dumineci și sěrbători.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta suplicele lor concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Petroșeni, până la terminul mai sus indicat.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroșeni la 4 Iuniu, 1893

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 548/1893. (92) 1—3

CONCURS.

Posturile învěțătoresci mai jos însemnate dela scólele nóstre confesionale gr. or. din protopresbiteral Albei-Iulia, devenind vacante pentru ocuparea acelora se escrie concurs cu termin de 30 dile, dela prima publicare în diariul „Telegraful Român".

1. Alba-Iulia, salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei și lemne suficiente de foc.
2. Cricău, salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei și lemne de foc.
3. Gârbova de sus, salariu anual de 300 fl., deocamdată fără cuartir și lemne de foc.
4. Inuri, salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei și lemne de foc.
5. Păcliṣa, salariu anual de 300 fl., lemne suficiente de foc și cuartir după ce se va termina edificiul de scólă.
6. Măgina, salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei și lemne de foc.
7. Stremțiu, salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne de foc.
8. Țelna, salariu anual de 300 fl, cuartir în edificiul scólei și lemne de foc.
9. Teuțiu, salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei și lemne de foc.

Dela concurenți sě recere sě se presenteze în vr'o Duminecă ori sěrbătóre la biserică spre a-și arěta desteritățile în cântări și tipic. Cererile instruite conform normelor din vigóre sě se adreseze în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Alba-Iulia, 8 Iuniu, 1893.

In conțelegere cu comitetele parochiale din singuratecele parochii.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albei-Iulia

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 93/1893 [94] 1—3

CONCURS.

La *scólele medii rom. gr. or. din Brașov* este a se ocupa postul de institutor cualificat *pentru instrucțiunea în gimnastică.*

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele următóre:

In timpul serviciului provisoriu provědut în § 30 al legei de instructiune din a. 1883 salariul anual de 600 fl. v. a. ér începênd cu ocuparea definitivă a postului salariul anual de 700 fl. v. a. și afară de aceea 150 fl. v. a. bani de cuartir și din cinci în cinci ani 70 fl. adaus la salar.

Concurenții vor adresa subscisei Eforii până la 1 Septembre 1893 st. n. petițiunile lor, în care vor documenta:

a) că sunt români de religiune ortod. orientală;

b) că au purtare bună, atât în privința moralității, cât și în relațiunile civile;

c) că sunt de constituțiune firmă și deplin sănětoși;

d) că și-au câștigat cualificațiunea necesară pentru ocuparea postului numit mai sus.

In fine va declara concurentul în petițiunea sa, că se va supune legilor nóstre bisericesci și scolare, precum și normativelor și dispositiunilor speciale, ce sunt în vigóre la aceste institute, sau se vor face în decursul timpului.

Brașov, în 22 Maiu. 1893.

Eforia scólelor centrale ortod.-orentale.

Nr. 7294/1892 Plen. [89] 2—3

CONCURS.

Pe basa regulamentului seminarial din 1892 §§. 1, 3, 6, 10 și 13 se publică concurs pentru ocuparea postului de *econom* la seminariul pedagogico teologic de aici.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: o remunerațiune anuală de 300 fl., locuință, vipt, încăldit, luminat și servit în seminariu.

Dela concurenți se cere sě documenteze, că sunt români gr. orientali, cu studii pregătitóre și eventual cu pracsă în afacerile economiei domestice; deasemenca sě documenteze serviciile și purtarea morală de până acum.

Concursele instruite cu tóte documentele necesare sunt a se presenta consistoriului subsemnat până inclusiv la *30 a lunei curente* după calendariul vechiu.

Agendele economului seminarial sunt marcate într'o instrucțiune specială, carea se póte vedé în órele de oficiu în cancelaria consistorială.

Sibiiu din ședința plenară, ținută la 7 Iuniu 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 196/1893 [88] 2—3

CONCURS.

Pe basa decisiunei venerabilului consistoriu archidiecesan dela 4 Maiu a. c. Nr. 2392/B. prin acésta din nou se escrie concurs pentru întregirea parochiei vacante gr. or. de clasa a III-a Pětrângeni, protopresbiteratul tractului Abrud, cu termin de 30 de dile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post parochial sunt venitele stolare, care computate la olaltă dau suma de 400 fl. v. a.

Reflectanții la acest post sunt poftiți ca cererile lor concursuale instruate conform legilor și regulamentului din vigóre sě le subștérnă subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrud, în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Abrud, în 31 Maiu, 1893.

Dionisiu Adamovici,
protopresb.

Nr. 280/1893 [87] 2—3

Citațiune edictală.

Bucur Pitêu din Merchiașa legiuitul bărbat al Anei Baciu din Homorod, carele a părăsit cu necredință pe muierea lui legitimă, lăsându-o pe uliță cu copii mici minoreni, de opt (8) ani de dile, fără a se sci locul aflărei lui, este prin acésta citat, ca în termin de șase luni de dile dela prima publicare a acestora în „Telegraful Român", sě se presenteze înanitea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorțial intentat contra lui din partea muierei sale, se va pertracta și decide și în absența lui.

Cohalm, 15 Maiu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	**2.24**	11.34	**7.10**	pl.	**Copșa-mică**	sos.	9.34	**12.05**	6.20	—	—
—	—	**2.51**	12.01	**7.43**		Șeica mare		9.05	**11.40**	5.59	—	—
—	—	**3.27**	12.37	**8.27**		Lómneș		8.33	**11.09**	5.32	—	—
—	—	**3.53**	1.03	**8.59**		Ocna		8.09	**10.43**	5.09	—	—
—	—	**4.16**	1.26	**9.23**	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	**10.17**	4.49	--	--
—	—	**4.36**	1.40	—	pl.		sos.	7.28	**8.30**	—	—	—
—	—	**4.49**	1.54	—		Șelimber		7.16	**8.17**	—	—	—
—	—	**5.04**	2.10	—		Veștem		7 01	**8.00**	—	—	—
—	—	**5.26**	2.39	—		Tălmaciu		6.42	**7.39**	—	—	—
—	—	**5.42**	2.56	—		Șebeșul sup.		6.21	**7.11**	—	—	—
—	—	**6.16**	3.31	—		Avrig		6.02	**6.51**	—	--	—
—	—	**6.37**	3.55	--		Porumbacui inf.		**5.28**	**6.15**	—	—	—
—	—	**7.03**	4.23	—		Cârtișóra		**5.04**	5.48	—	—	—
—	—	**7.21**	4.43	—		Arpasul inf.		**4.55**	5.37	—	—	—
—	—	**7.41**	5.06	—		Viștea inf.		**4.27**	5.07	—	—	—
—	—	**7.51**	5.17	—		Beșimbav		**4.17**	4.54	—	--	—
—	—	**8.11**	5.39	—		Sâmběta inf.		**4.01**	4.37	—	—	—
—	—	**8.38**	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	**3.31**	4.05	—	--	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt			Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	**9.50**		**Simeria**	**5.30**	10.25	3.10	**8.49**
6.38	11.54	4.43	**10.08**		Cerna	**5.14**	10.05	2.54	**8.29**
7.13	12.20	5.18	**10.32**		**Hunedóra**	**4.50**	9.38	2.30	**8.—**

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5 46	8.50	—	3.10		**Brașov**	8.18	1.49	—	**6.56**
6.19	9.31	—	3.53		Prejměr	7.48	1.11	–	**6.18**
7.11	10.32	—	5.03		Sepși-S.-Georgiu	7.02	12 10	–	**5.17**
8 31	12.08	—	**6.40**		Covasna	**5.46**	10.34	—	**3.39**
9.08	12.54	—	**7.26**		**Kezdi-Oșorheiu**	**5.—**	9.38	—	**2.33**

Mureș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	**Mureș-Ludoș**	**6.46**	**7.21**	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	**Țaga-Budatelic**	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	**Bistrița**	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 65. Sibiiu, Joi, 17/29 Iuniu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 16 Iuniu, 1893.

S'a făcut scisiune în partida independistă din Ungaria; deputaţii acestei partide, care-'şi revindică pentru sine cel mai mare patriotism în ţară, fiind scris pe stégul lor independenţa Ungariei, deocamdată tot cu dinastia Habsburgică în frunte, la care cred ei, că vor ajunge şi fără de a mulţămi popórele nemagiare din ţară, o cale greşită, care a fost combătută cu tărie de fostul membru al acestei partide, dep. L. Mocsáry, deputaţii aceştia, ḑicem, s'au certat asupra unor puncte ale programei lor şi s'au despărţit în dóuĕ părţi.

Acésta în sine are puţină importanţă pentru noi; am mai vĕḑut noi pe patrioţi certându-se şi croind la planuri de utopii, căci compatrioţii noştri sunt iuţi la fire şi în cele mai multe casuri fac politică de sentiment, după primele impulsuri şi astfel lipsită de base temeinice. Numai pentru una sunt de admirat magiarii şi anume pentru concordia şi unirea ce domnesce între ei, când e vorba de interesele specifice magiare, când se iau mĕsuri contra nóstră, a naţionalităţilor; atunci discordiile lor interne sunt date la o parte şi toţi sunt de o părere. Am accentuat-o acésta în trécăt, căci dacă am imita şi noi acésta procedură, ca în faţa periclului sĕ fim uniţi, mult bine ar resulta din ea pentru noi.

Nu ne interesézà mult scisiunea partidului independist, ci un fapt ce s'a petrecut după scisiune: peregrinagiul la Turin.

Dintre disidenţi, adecă dintre acei deputaţi, cari au părăsit vechiul partid „independent şi dela 48“, s'au dus trei, în frunte cu Eötvös, la Turin, ca sĕ raporteze lui Kossuth despre scisiunea întêmplată şi despre starea ţerei şi sĕ i céră părerea asupra stărei lucrurilor.

Intorşi acasă, ei au făcut raport soţilor lor de principii, care s'a publicat „cu învoirea preagraţiósă a guvernatorului“ şi în foi. Din acest raport sĕ vede, că cei trei corifei au fost în Turin în ḑilele de 19—21 ale l. c. In acest timp ei au fost primiţi de Kossuth în mai multe rênduri în „audienţă“ şi, după ce au fost ascultaţi, Kossuth s'a pronunţat asupra cestiunilor aduse înainte de cei trei deputaţi. El apróbă nisuinţa pentru ajungerea independinţei Ungariei, „pe care nu o légă de nici o condiţiune şi nu o subordinéză la nimic“; nu apróbă tragerea în discusiune a uniunei personale; desapróbă amiciţia cu alte partide conduse de alte principii; nu află de consult ca independiştii sĕ participe în delegaţiuni; sĕ bucură de politica bisericéscă a guvernului actual, care trebue sprigintă şi din partea independiştilor, fiind-că acésta constitue un progres pe calea „liberalismului“ şi în fine le impune, ca partidul independent sĕ se unéscă éraş pe basele principiilor amintite de el, ér dacă acésta n'ar succede, îşi susţine dreptul de a-şi arĕta părerea finală.

Acest pelegrinagiu şi enunciaţiunile făcute cu acésta ocasie sunt de tot caracteristice în feliul lor.

Faptul ca atare, mergerea unor cetăţeni ai Ungariei la Kossuth, care a declarat de detronată casa nóstră domnitóre, ca sĕ ceie sfat şi directivă pentru activitatea lor politică, este de tot curios. Cum póte un strĕin sĕ se amestece în treburile interne ale nóstre, sĕ le dirigeze? Foile magiare află natural pasul celor trei corifei, n'au nici un cuvênt reprobător faţă de atitudinea independistilor, pe când sĕ fi făcut un atare pas bărbaţi politici de ai naţionalităţilor, sĕ fi mers bună-óră români ori slovaci în Germania sĕ céră sfat pentru lupta politică mai departe dela vre-un bărbat politic de acolo, ce s'ar fi întêmplat? Toţi magiarii s'ar fi revoltat, tóte foile ne-ar fi timbrat de trădători de patrie, un epitet, care ni sĕ dă nóue adeseori, fără ca noi sĕ fi făcut nici când un asemenea pas, o conţelegere în luptele nóstre politice cu bărbaţi din afară de monarchia nóstră. Până acum foile magiare ne asigurau, că cultul lui Kossuth este un ce mai mult ideal, pentru trecut, care încât pentru present nu are influinţă asupra mersului afacerilor publice dela noi. Acésta însĕ nu este adevĕrat; cochetarea continuă cu el, alegerea lui de cetăţén de onóre chiar şi în capitală şi acum peregrinagiul despre care vorbim, ne dovedesc contrariul. Cum sĕ pot tóte aceste uni cu loialitatea faţă de casa domnitóre, mereu accentuată de magiari, aceea numai capetele şoviniste o pot pricepe.

Este adevĕrat, că cei trei corifei din Turin şi-au inceput substernerea lor la Kossuth astfel: „noi nu urmăm in fapt politica lui Kossuth in integrul ei, fiind-că nu adoptăm principiul că Ungaria şi casa de Habsburg n'ar incăpé la olaltă.“ Până aci astfel, dar mai departe sĕ ḑice. „Astăḑi Ungaria sĕ guvernézà din Viena, Roma şi Turin. Noi protestăm atât contra guvernării din Viena cât şi a celei din Roma, ér cea din Turin voim a o ajuta sĕ intre in Ungaria. „(be akarjuk segiteni). Adecă tot Kossuthismul cras, care in 1848/9 s'a ridicat contra dinastiei. Ér Kossuth la rêndul sĕu vorbind despre uniunea personală le a ḑis: „Nici eu nu aprob tragerea in discusiunile ḑilnice a uniunii personale. Probaţi cu ea (adecă cu uniunea personală) a face Ungaria indepedentă cu o resoluţiă cinstită şi sinceră, cum am probat şi eu acésta în 1848. Eu ce e drept nu cred, că va succede, precum nu mi-a succes nici mie“. Cum i-a succes însĕ lui Kossuth scim, — pe calea revoluţiunii, pe calea detronării.

Atâta am voit sĕ facem cunoscut de astădată cetitorilor din cochetăriile independistilor cu Kossuth. Din aceste sĕ vede, de ce idei sunt conduşi aceştia şi ce căi primejdióse urméză. Guvernul faţă de ele tace, dar óre ce ar face, când şi alţi cetăţeni ar purcede în mod asemenea şi aceia n'ar fi magiari?....

Revista politică.

Situaţiunea creată românilor din regatul unguresc şi sórtea, carea siliţi sunt sĕ o supórte, a deşteptat în favorul lor multe şi mari simpaţii în afară.

In primul rênd trebue sĕ accentuăm despre atitudinea, ce o observă studenţii universitari din România. Hotărîrile, ce le-au luat în timpul din urmă sunt compatibile cu misiunea de studenţi universitari. Au hotărît adecă, ca manifestaţiuni de stradă sĕ nu facă, dar sĕ organiseze conferinţe în diferitele părţi ale ţĕrei, care vor fi ţinute de studenţi şi în care se vor ocupa mai cu sémă de posiţia românilor din regatul ungar şi influenţa, ce o póte avé acésta asupra românilor din regatul român. Diferitele ḑiare din ţéră vor aduce câte trei articoli pe sĕptĕmână, tractând tot aceste cestiuni. Studenţilor de pe la tóte universităţile europene li se va atrage atenţiunea prin un manifest despre lucrurile, care se petrec pe la noi, ér studenţii magiarii vor primí un manifest separat, în care li se va dovedi, că prin atitudinea guvernului şi a bărbaţilor politici ai magiarilor, slăbind posiţiunea românilor, o slăbesc şi a magiarilor, ér magiari sunt avisaţi ca în timpuri critice sĕ mérgă mână în mână cu românii. Liga culturală va veni şi ea în ajutoriul studenţilor.

Mai tóte foile din România au ca temă de tractare cestiunea românilor din Ungaria şi combat cu argumente puternice persecuţiunile, ce năvălesc din tóte părţile.

Foile italiene scriu pe acelaşi ton şi îndémnă la o mişcare şi la manifestaţii în favorul românilor. Asemenea o parte însemnată a presei germane. „Kreuzzeitung“ vede în politica bolnavă a magiarilor nu numai o sguduire a imperiului habsburgic, dar ea tulbură chiar şi conceptul politic al alianţei triple. Nu mai puţin se ocupă de cestiunea românilor din Ungaria foile francese, care se întrec a descrie în colorile cele mai clare situaţiunea românilor.

⁂

Eötvös, Károlyi şi Nagy, cei trei pelegrini la Turin, după-ce s'au închi-

---

FOIŢA.

TREI MOŞNEGI

de

Contele Leo Tolstoj.

(Incheiere).

— „Sluga Domnului, noi nu pricepem cum sĕ servim lui Dumneḑeu — noi ne servim nóuĕ înşine“.

— „Cum ve rugaţi voi lui Dumneḑeu?“

Cel mai bĕtrân ḑise:

— „Acésta este rugăciunea nóstră: Trei sunteţi voi, trei suntem noi, apĕră-ne şi ne păḑesce“.

După ce a ḑis cel mai bĕtrân aceste cuvinte, au ridicat toţi ochii spre ceriu şi au strigat:

„Trei sunteţi voi, trei suntem noi, apĕră-ne şi ne păḑesce“.

Metropolitul trebuì sĕ rîdă şi ḑise:

— „Ce e drept, voi póte a-ţi auḑit despre trinitate, însĕ rugăciunea vóstră nu este cea adevĕrată. Eu ve iubesc, bĕtrânii Domnului — eu vĕd, că voi voiţi sĕ trăiţi spre voia lui Dumneḑeu, însĕ nu sciţi cum sĕ-i serviţi“. Nu aşa trebue sĕ ve rugaţi. Ascultaţi la mine, eu vreau sĕ ve învĕţ cum stă în sfânta scriptură, cum a poruncit Dumneḑeu, ca sĕ se róge toţi“.

Şi el începù sĕ povestéscă, cum s'a arĕtat Dumneḑeu ómenilor; el le vorbì despre Dumneḑeu fiul şi despre Dumneḑeu duhul sfânt.

„Dumneḑeu a venit pe pămênt, ca sĕ elibereze pe ómeni. Ascultaţi la mine, şi repetaţi ce ḑic eu: „Tatăl nostru“.

Unul dintre bĕtrâni repeţesce: „Tatăl nostru“.

Şi celalalt repeţesce: „Tatăl nostru“.

Si al treilea ḑice după ei:

„Tatăl nostru“.

„Care eşti în ceriu“.

Bĕtrânii repeţesc: „care eşti în ceriu“.

Insĕ omul cel cu barba sură se tot încurca şi nu putea ḑice cum se cade; ba şi cel cu şurţa nu putea ḑice destul de respicat, căci musteţele i-au crescut preste gură de nu mai putea-i înţelege nimic din gura lui; şi cel mic încă nu vorbia, ca sĕ-l poţi înţelege, póte din causă că nu avea dinţi, căci mai mult morăia.

Metropolitul mai repeţesce încă odată, şi bĕtrânii după el.

Metropolitul se aşeḑà pe o pétră şi bĕtrânii se puseră înaintea lui şi se uitau tot la buze, repeţind ceea-ce ḑicea metropolitul.

Ḑiua întrégă până séra se munci metropolitul cu ei: de ḑece, dóuĕ-ḑeci, ba de o sută de ori repeta metropolitul câte un cuvênt, şi bĕtrânii ḑiceau după el. De multe ori ei le mestecau, şi metropolitul cu răbdare începù dela început.

Până nu au priceput cum se cade, metropolitul nu i-a lăsat în pace, şi acum ḑic ei singuri, adecă sciu rugăciunea de rost.

Omul acela cu barba sură a învĕţat mai întâiu rugăciunea, şi metropolitul l'a făcut de de-atâtea ori a repeţit-o până au învĕţat-o şi ceialalţi.

Se făcuse séră, şi rĕsări luna, când se gătară sĕ plece. El îşi luà rĕmas bun dela bĕtrânii, cari îşi plecară capetele înaintea lui, el îi sărutà pe toţi trei, demândându-le sĕ se róge precum i-a învĕţat el.

Apoi se puse în luntriţă şi plecà spre corabie.

Şi când plecà spre corabie, cei trei bĕtrâni rostiră totodată rugăciunea Domnului. Luntriţa se depărtă tot mai tare şi el nu mai auḑise de sgomotul apei nimica, însĕ se vedea în lucórea lunei, că pe locul acela stau trei ómeni — în mijloc unul mic ca un pitic, în drépta cel înalt; ér în stânga cel cu barba cenuşie, de mărime mijlocie.

Luntriţa ajunse la corabie şi corabia a fost desfăcută şi au plecat mai departe, până ce nu s'a mai zărit nici insula.

Pelerinii se culcară, era o tăcere mormêntală. Pe metropolitul nu-l luà somnul, el singur privia la mare, se uita în părţile acele, unde era insula şi gândì la bĕtrânii acei buni, el îşi închipuì, cum se vor bucura acei bĕtrâni, că au învĕţat a se ruga, şi mulţămì lui Dumneḑeu, că l'a învrednicit de a putut învĕţa pe bĕtrânii aceia cuvêntul lui Dumneḑeu.

Plin de gânduri stă metropolitul, privirea lui era îndreptată preste mare în locul acela, unde se afla acea insulă şi gândi la acei bĕtrâni. Lui i se părù, că vede ceva în mare lucind acum aici... mai târḑiu în nat exguvernatoriului Kossuth şi i-au descris situaţiunea partidului independent, după ce în trei conferinţe au primit sfaturi dela bětrânul ecsilat, s'au reîntors, promiţêndu-i, că ei vor lupta ca Ungaria sě nu se mai guverneze nici de Viena, nici de Roma, ci numai de Turino. Sfaturile bětrânului se reduc în urmatórele: El apróbă hotărît, că programul lor e independenţa Ungariei şi că acésta nu e subordinată nici unei alte consideraţiuni. Armistiţiul cu celelalte partide de alte principii nu-l apróbă. Intrarea în delegaţiuni, dacă se făcea de mai nainte, era póte cu scop; acuma însě nu e de nici un folos. I-ar părea rěu dacă guvernul ar cădé din causa politicei bisericesci, partidul trebue sě promoveze liberalismul; mai pe sus de tóte trebue sě caute a se împreuna cu fracţiunea lui Polonyi, deóre-ce despărţirea nu e nici în interesul partidului şi nici în interesul Ungariei, a cărei independenţă trebue realisată şi apoi asigurată.

Pelegrinii au supus desbaterei în conferenţă aceste vederi ale lui Kossuth care le-a primit cu multă mulţămire şi mare sgomot de ovaţiuni, a esmis apoi trei membrii, cari sě se ocupe cu împăcarea fracţiunilor, deóre-ce Kossuth a ḑis, că nu-i privesce încă ca eşiţi din partid.

Că se va face o împăcare a anunţat şi Adam Horvath în întrunirea independistilor din 26 Iuniu dela Kecskeméth; ér Károly a espus acolo convorbirile cu Kossuth, atăcând aspru atitudinea partidului naţional a lui Apponyi şi mai vêrtos pe Ugron pentru enunciările, ce le-a făcut partidul acestuia la adresa fracţiunei lui Eötvös.

* * *

Despre documentele falsificate ale lui Millevoye se mai anunţă din Paris următórele:

Rochefort a fost însciinţat prin telefon despre scandalul din ultima şedinţă a camerei francese, în care a fost calificat de un pensionar al guvernului engles. Dênsul telegrafà un articol de fond, în care scrise între altele, că dacă se falsifică documente cel puţin sě le falsifice astfeliu, ca sě aibă un cuprins demn de credinţă.

Grupa deputaţilor boulangistă (Déroulede, Barrés, etc.) s'a adunat în biroul ḑiarului „Intransigeant“ şi a redactat un manifest de încredere către Rochefort. Déroulede a plecat la Londra, pentru ca în persónă sě presente acéstă manifestaţiune

Tótă presa europénă recunósce, că aceste documente sunt falsificate şi mustră uşurătatea, cu care s'au ridicat acuse atât de grave în contra persónelor politice francese.

Norton, care a furat dela ambasada englesă actele posedate de Millevoye, a fost arestat.

Ḑiarele ḑic, că „esecutarea lui Millevoye şi Dérouléde“ este bine meritată. Se ḑice, că falsificatorul Norton a primìt dela Millevoye şi consorţi 35,000 franci.

Acest şarlatan s'a mai încercat odată cu asemenea falsificări. In timpul espediţiunei din Tonking el aduse lui Iules Ferry documente, cari la părere, dovedeau, că vre-o 50 de deputaţi au fost vênduţi guvernului engles şi voiau în interesul Angliei, sě împedece espediţiunea. Ferry esaminà documentele, dar când Norton venì sě şi ia rěsplata, fù aruncat pe uşă afară. Ministrul Ferry recunoscù falsificarea.

Perchisiţia domiciliară făcută la Norton scóse la ivélă mai multe scrisori ale lui Ducret, redactor şef al ḑiariului „Cocarde“.

Norton mărturisì înaintea judelui de instrucţiune, că documentele cetite de Millevoye în cameră, au fost de el însuşi fabricate. Ducret a fost arestat, deóre-ce a fost designat de Norton ca complice al seu. Ducret declarà, că el a purces bona fide şi dacă hârtiile sunt false, el este victima unei mistificări.

In urma unei mărturisiri amănunţite a lui Norton, s'a dat de urma fabricaţiunei actelor. Un birou întreg „Le Corespondent“ se ocupa cu asemenea afaceri. Se vorbesce, că în afacerea cu documentele au mai fost arestaţi doi ḑiarişti.

Un redactor al ḑiarului „Temps„ a întrebat pe profesorii Charcot şi Brouardel asupra stărei sănătăţii lui Corneliu Herz. Acestia declarară, că Herz pare cu totul îmbătrânit. Deşi e numai de 47 ani, totuşi pare de 60. Starea sa fisică e de aşa, încât nu se póte mişca, fără ca sě nu cadă în leşin. Nu i se póte da nutriment pe cale obicinuită. Herz sufere de mai multe bóle, mai mult e cuprins de o bólă de splină.

Scirile telegrafice anunţă, că Herz a murit.

De ale statisticei.

Ḑilele aceste a apărut o carte de statistică de dr. Ráth Z. care sě ocupă cu statistica casurilor de mórte la noi, în compararea cu celelalte state ale Europei Din datele cuprinse în acésta carte dăm mai la vale următórele:

Dintre tóte statele Europei statistica casurilor de nascere este mai favorabilă în Ungaria şi mai nefavorabilă în Francia. Aceste sunt cele dóuě estreme, între care ocupă loc statistica nascerilor celorlalte state din Europa. La 1000 de suflete se vin nasceri: în Ungaria 44, în Austria 39·7, în Germania 38·6, în Englitera 33 9, în Francia 25·4.

Din contră la noi mor ómenii cei mai mulţi în etate tiněră şi în Francia trăiesc mai mulţi ani.

Grupele de etate se împart astfel: dintre 100 de ómeni cad pe grupa de ani 0 — 15 (etatea copilăriei) în Ungaria 36·68, în Austria 34, în Germania 35·52, în Englitera 36·26, în Francia 26·97; pe grupa de ani 15-40 se vin: în Ungaria 38·47, în Austria 39.03, în Germania 38·12, în Englitera 38·97, în Francia 38·59; pe grupa dela 40 – 60 ani se vin: în Ungaria 18·46, în Austria 19·37, în Germania 18·25, în Englitera 16·88, în Francia 22·26; pe grupa de preste 60 ani: în Ungaria 6 39, în Austria 7·60, în Germania 8·11, în Englitera 7·89, în Francia 12·18. Adecă dintre statele Europei în Ungaria se află în proporţiune mai mulţi băiaţi şi mai puţini bětrâni.

Dacă comparăm separat grupele de etate ale copiilor dela noi cu cele din Germania, aflăm următórele resultate: dintre 100 de băieţi sunt în etate de 0—5 ani în Ungaria 38 3, în Germania 36·8, în etate de 5—10 ani sunt în Ungaria 33·3, în Germania tot atâţia; în etate de 10—15 ani în Ungaria 28·4, în Germania 29·9. —

Aceste date ne arată, că la noi sunt mai mulţi băiaţi în etate de 0-5 ani, ca d. e. în Germania, ceea ce provine din numěrul mare al nascerilor. Numěrul însě scade spre etatea de 15 ani, unde suntem întrecuţi de Germania. Acésta provine din causa marei mortalităţi a băiaţilor nostri.

Va se ḑică popórele Ungariei, între cari în privinţa acésta putem pune în locul prim pe poporul nostru, sunt productive, dar ce folos, că mórtea seceră fórte mulţi băiaţi în etate fragedă. Acésta de sigur din cause sanitare; se vede că popórele occidentale sciu mai bine a ferí mititeii de bóle periculóse, ca noi.

Ar fi de dorit, ca cei chemaţi sě tragă consecuenţele din statistică şi sě lucre spre a delătura rěul. —

Noutăţi.

Esamene. Eri, Marţi, la 11 óre a m. s'a încheiat esamenele la scóla de fetiţe a reuniunei femeilor române din Sibiiu. Incheerea s'a făcut cu cântări şi declamări. Elevele au cântat cu mult sentiment şi au declamat de tot frumos, încât numěrosul public, ce era de faţă a dus plăcute impresiuni. A urmat apoi o vorbire clasică de încheere a dlui asesor Mateiu Voileanu, care conduce ca director scóla. In vorbirea de încheere a accentuat dênsul caracteristica vécului acestuia, educaţiunea naţională şi educaţiunea femeii. In timpul din urmă s'a dat atenţiunea cuvenită şi la noi românii educaţiunii femeei, prin întemeierea de institute potrivite. Reuniunea femeilor a priceput importanţa cea mare pentru crescerea fetiţelor, de aceea a înfiinţat cu mari jertfe şi susţine acéstă scólă. Afle bucurie în sporiul cel mare, ce l'au făcut fetiţele. Ele vor binecuvênta ca mame înţelepte pe toţi aceia, cari s'au jertfit pentru educaţiunea lor. D-na vice-presidentă, Ioana Badilla, în termini călduroşi a adus în numele publicului şi al elevelor mulţămită d-nei presidente Maria Cosma, carea a lucrat cu cea mai mare abnegaţiune penpentru înfiinţarea şi susţinerea scólei şi s'a îngrigit şi de progresul ei. Constată cu mulţămire progresul făcut, laudă hărnicia d-lui director, carele dela întemeerea scólei în tóte împregiurările i-a fost în ajutoriu, constată zelul noului învěţătoriu, al dlui Ilie Moga şi al d-şórei învěţătóre Lucreţia Popescu, care este tot aşa de sil tóre şi amabilă ca şi în trecut şi în fine dă sfaturi înţelepte copilelor, cari trec în clasele superióre şi a celor care vor continua studiul mai departe în scóla reuniunei. Cuvintele d-nei vice-presidente, deşi cum accentuase la început, că *„n'a avut fericirea sě învăţe ca fetiţă în dulcea limbă maternă“* au stors lacrămi de bucurie din partea fetiţelor şi au stors lacrămi din ochii publicului. Dl director M. Voileanu a dat apoi cetire clasificaţiunilor şi a împărţit testimoniile. Aşa s'a încheeat anul scolariu 1892/3 la scóla de fetiţe a reuniunei!

* * *

Scóla de fete cu internat a „Asociaţiuni“. Din programul scólei de pe anul scolastic 1892/93 publicat de directorul Dr. Ioan Crisian estragem următórele: *„Posiţia istoriei în planul de învěţămênt şi metodul ei„* tractat de învěţ. Ioan Popovici. Sciri scolare: personalul scólei constă din 1 director, 2 învěţători, 2 învěţătóre, 2 catiheţi, 2 instructori şi 5 instructóre; ér personalul internatului constă din directorul scólei, directóra internatului, medicul de casă, o guvernantă şi o bonă. Eleve înmatriculate au fost 70, dintre care clasa I 16, „ II-a 18, III-a 19 şi a VI-a 17. Cursul complemantar l'au cercetat 19 eleve; interne au fost 57 eleve. Biblioteca colegiului învěţătoresc s'a înmulţit cu 45 opuri; bibliotea elevelor constă die148 opuri în 160 volume. Starea sanitară a fost escelentă.

* * *

Esposiţie electrică la Sibiiu. Preparativele pentru reuşirea esposiţiei electrice în Sibiiu se fac cu mare sirguinţă. Ministrul de comerciu a trimes ca representant al regimului pe inspectorul suprem de industrie Lode, ca representant al firmei „Ganz et comp“. a sosit ingineriul Faller. In 30. c. n. va sosí şi ingineriul din München Oscar de Miller, invitat anume de comitetul esecutiv. Probele de iluminat sunt reuşite. Telefonul funcţionézá cu mare precisiune.

* * *

Dela comitat. In 6 Iuliu n. la 10 óre a. m. se va ţiné în sala cea mare a comitatului adunare generală estra-ordinară a comitetului municipal, în care se va discuta şi urcarea salariilor la amploiaţi.

* * *

Scire musicală. A apărut: Tu erai încântătóre, romanţă. Cuvinte de M. Zamfiresc. Prelucrat după o arie neapolitană pentru voce şi piano, de Eugene Kompanschi (E K. Nieloda) Proprietatea şi editura librăriei I. E Ţieran, Oraviţa. Preţul 1 corónă şi 20 bani sau un leu şi 20 bani.

* * *

Dl Dr. V. Babeş a fost învitat a lua parte la congresul sanitar, ce se va ţiné la Roma în 24 Septembre şi la congresul internaţional de medicină, ce se va ţiné în Paris la 27 Iuliu.

* * *

Programă. Programa esamenelor publice dela clasele normale şi dela gimnasiul public român gr. or. din Brad, la finea anului scolastic 1892/3.

Vineri în 25 Iuniu.

Dela 8—10 a. m. cl. III normală din tóte obiectele.

Dela 10—12 a. m. cl. IV normală din tóte obiectele.

Dela 4—5 p. m. gimnastica cu ambe clasele normale.

Dela 5—6 p. m. gimnastica cu despărţěmêntul I (I şi a II cl. g.)

Sâmbătă în 26 Iuniu.

Clasa I gimnasială dela 8—10 a. m. din următórele obiecte: româna, latina, geografia şi geometria desemnativă.

Dela 10—12 a. m. cl. II gimn. din germână, magiară şi aritmetică.

Dela 2—4 p. m. cl. III gimn. din religie, istoria patriei şi aritmetică.

Dela 4—6 p. m. cl. IV gimn. din română, magiară, latină, germână şi din aritmetică.

Dela 6—7 p. m. gimnastica cu despărţěmêntul al II (III şi a VI cl. g.).

Duminecă în 27 Iuniu, după finirea serviciului divin cu docsologia, împărţirea premiilor, estradarea testimoniilor şi încheerea solemnă a anului scolastic 1892/3.

Directiunea gimnasială.

* * *

Biblioteca regretatului Gr. Brătianu fost preşedinte al Ligei a fost cumpěrată după cum cetim în „Universul“ la licitaţie de librarii Steinberg şi Alcalay, cu preţul de lei 3500. Acéstă bibliotecă a fost rěscumpěrată cu preţul de lei 4200, de către dl L. Cazzavilan, directorul ḑiariului „Universul“, care o a oferit gratuit Ligei pentru unitatea culturală. Biblioteca de mai sus are o valóre reală de cel puţin 20,000 lei şi va fi de mare folos pentru Ligă. Dacă dl Cazzavilan a făcut acésta, este că a creḑut a împlini una din dorinţele rěposatului Gr. Brătianu, care a muncit atâta pentru ridicarea şi apărarea némului românesc, încheiă numitul ḑiar.

* * *

---

alt loc — se apropie ...... ba se ascunde de nu se mai vede nimic. Este o rêndunea de mare? este o corabie? se întreba metropolitul, aruncându şi privirea într'acolo, vede că este o luntriţă, care se îndréptă spre noi, cu iuţimea unui fulger se apropia de noi. Se pare a fi o luntriţă, dar nu este o luntriţă .... plutesce, dar nu sémănă ca o luntre, ne urmăresce, ne ajunge. Ce este, metropolitul nu-şi póte da socotélă, abună sémă nu este nici rêndunea de mare, şi nici luntriţă. Mai mult séměnă cu un om, dar pentru un om totuşi e prea mare, şi omul nici nu póte fugi pe mare. El se miră, ba se înfrică, alérgă la cârmaciu, şi ḑise:

— „Uite“, ce este a-ta fraţióre? ce póte fi asta?“

Şi pe când întrebà el aceste, vede: că bětrânii alérgă preste mare, picióre lor nu se mişcă, încât cugeţi, că ei sbóră preste apă.

Cârmiciul sě uită în jurul lui, sě sparie şi strigă plin de frică:

„Dumneḑeule! Moşnegii ne urmăresc ca pe pămênt uscat.“

Pelerinii aud strigătul, alérgă la cârmaciu. Toţi věd: moşnegii alérgă spre corabie, ţinêndu-se de mâni — doi dintre moşnegi fac sěmnul sě stee corabia. Pe mare, ca şi când ar fi pămênt uscat, se mişcă ei înainte, şi nu mişcă din picióre. N'a fost nici timp de ajuns spre a opri corabia, când au ajuns ei la corabie, şi ridicându-se în sus au ḑis toţi deodată:

„Noi am uitat servitorule alui Dumneḑeu, noi am uitat învěţătura ta. Când o am ḑis întâiu o am sciut, şi după o óră când am voit sě o ḑicem a dóua óră, s'a pierdut un cuvênt; şi aşa am uitat tot, nu mai scim nimic, mai învaţă-ne încă odată“.

Metropolitul îşi făcù cruce, se închină înaintea moşnegilor şi ḑise:

„Rugăciunea vóstră are ascultare la cel mai mare Domn, voi bětrânii lui Dumneḑeu. Nu eu ve pot învěţa. Rugaţi-ve pentru noi păcětoşii“.

Şi se puse înaintea lor în genunchi. Bětrânii mai asteptau puţin timp apoi se reîntórseră preste mare.

Până diminéţa se věḑù o lumină (luciu) pe partea aceea, pe unde au plecat cei trei bětrâni.

trad de *Ioan Cândea.*

Curte magiară. Scirile din Viena anunţă, că în timpul cât ministrul preşedinte Wekerle a petrecut acolo, a adus în vorbă la locurile competente şi formarea unei curţi magiare şi că a aflat mare prevenire. Se crede dar, că se va şi face lucrul şi astfeliu, precum ȓic foile magiare, se va realisa una dintre cele mai ferbinte dorinţe ale magiarilor.

* * *

Iubileu. In ȓilele trecute şi-a serbat iubileul de 90 de ani Kun Kocsárd, cel mai darnic membru al Kulturegyletului. Preparativele pentru serbare le-au luat calvinii din Orĕstie şi conducĕtorii reuniunei de magiarisare din Cluş. Ei au dus tréba aşa de departe, încât chiar şi comitatul, i-a dat serbărei un colorit oficios. De giaba a combătut în congregaţiune dl Francisc Hossu Longin propunerea vice-spanului Artur Hollaki, ca iubilantul sĕ nu fie felicitat în numele comitatului, deórece merite pe terenul administrativ nu are şi apoi comitatul e locuit aprópe numai de români, asupra cărora iubilantul a ridicat gónă. Iubileul s'a petrecut. L'a felicitat episcopatul, comitatul, kulturegyletul, ministrii Csáky, Bethlen şi Lukács. Vorbirea lui Bartha în numele kulturegyletului, după cum spun foile magiare a fost aşa de pĕtrunȓĕtóre, încât bĕtrânul leşinà.

* * *

Episcopul Strossmayer şi Dr. A. Starcovici, acesti doi conducĕtori ai fracţiunilor oposiţionale croate, s'au împăcat. Despre acéstă împăcare scriu foile croate următorele: Indată ce ajunse episcopul în Cramina-Tepliţa întrà mai întâiu în biserică şi apoi se duse la Starcevici. Când 'l observà pe acesta, ȓise: „Iată-mĕ, frate! Voesc ca episcop sĕ fiu cel dintâiu, care aduce pacea!“ Starcevici adênc emoţionat, întinse óspelui mâna. Ambii bărbaţi remaseră singuri împreună mai mult ca o jumĕtate de óră. Apoi Starcevici îi reîntórse visita.

* * *

Insciinţare. Adunarea generală a despărţementului XXIV, Mureş-Oşorhei, al „Asociaţiunei transilvane pentru liberatura română şi cultura poporului român„ se va ţinea în comuna Săbad la 20 Iuliu (1 August) a. c., la carea se învită prin acésta toţi iubitorii de înaintarea poporului român.

* * *

Scrisorile lui Napoleon I. S'au vîndut la Londra patru cartóne conţinênd scrisori de a lui Napoleon I, a fraţilor sĕi şi 600 de rapórte oficiale, adnotate de către însuşi împĕratul.

Scrisorile de documente au fost luate de către soldaţii englezi pe vremea resboiului spaniol.

Acéstă colecţiune a fost vêndută pe suma de 8.625 franci.

* * *

Leul şi elefantul. Din Londra se scrie, că într'o ȓi a scăpat din colivie un leu tênĕr, din menageria de la Brensely. Un îngrijitor a observat îndată, a chemat ajutor, s'a armat şi a tras câteva focuri órbe cu puşca. Din întêmplare leul ajunse în apopierea unui elefant sdravăn, care apucă pe leu cu tromba şi îl ţinu pe loc, puindu'i un picior în cétă. Omenii alergară cu funii şi lanţuri, legară pe leu şi'l duseră îndĕrĕt in colivie. Numai un îngrigitor a fost uşor rănit de ghiara leului.

* * *

Temniţă. Precum anunţă „Kolozsvár“ guvernul intenţionéză ca sĕ clădéscă în Cluş o nóuĕ închisóre de stat

* * *

Alegerile în Germania. După resultatele de până acuma au fost aleşi ca deputaţi, cari părtinesc proiectele militare 186, ér cari sunt contra lor 177.

Mórtea lui Corneliu Herz şi Panama.

Herz, Reinach şi Arton — toţi trei evrei — au fost eroii de frunte a scandalósei afaceri Panama, fără de cari póte că imensele defraudări nu se făceau şi mulţi implicaţi şi nimiciţi moralicesce, remâneau până aȓi ómeni cinstiţi. Reinach s'a sinucis la început, Arton a scăpat cu fuga de pedépsă şi retăcesce şi aȓi prin locuri necunoscute, ér Herz, care zăcea bolnav în Englitera şi din causa acésta n'a putut fi adus în Francia, ca sĕ şi ia pedépsa, a murit în 26 l. c. amărît şi cu gróza în spate, că va fi târît în temniţă, după cum a meritat-o, despre ceea-ce şi el era convins. In camera francesă s'au făcut de mai multe ori interpelaţii în cestiunea estradării lui, dar acésta nu s'a putut efectuí, ci numai atâta, că lângă patul sĕu stăteau ȓiua şi nóptea de pază doi poliţişti. Nici unul din aceşti trei n'au putut fi pedepsiţi de justiţia omenéscă, dar î-a pedepsit urgia dumneȓeéscă, în special pe Herz, care căuta ca un moşnég, gârbovit de povara pĕcătoşiilor sale, deşí nu era încă de 50 ani, şi 'şi-a sfêrşit viaţa pământéscă după o suferinţă de mai multe luni, plină de chinuri trupesci şi sufletesci. In defraudările şi corupţiunile Panamei el a jucat rolul principal: el a fost sfetnicul cel reu al Lessepsi-lor, el a silit pe Reinach sĕ se sinucidă, în buzunarele lui au trecut o parte însemnată a milióanelor, prin ceea-ce au ajuns la sapă de lemn mulţi acţionari de ai Panamei.

Herz a fost la început învĕţător, dar cuprins de lăcomia banilor, a părăsit acésta carieră şi a trecut în America; de aici s'a întors la Paris cu o diplomă de dr. falsă şi pe basa acesteia s'a vîrît în societăţile de sciinţă şi în cercurile mai nalte. Voind a se îmbogăţi, el a subordinat totul acestei pofte, idealului seu. Inaintea lui nu era nimic sfânt: nici Dumneȓeu, nici patrià, nici amici, nici onórea — ci numai banul, câştigat chiar şi pe cea mai grozavă cale de corupţiune. Societatea canalului Panama a fost bine venită pentru scopurile lui. Herz a ajuns în legătură cu consilierii Panamei atunci, când societatea se afla în stadiul decadenţii şi lucrurile îi mergeau slab! Ea avea lipsă de bani şi de credit, ca sĕ nu se disólve cu ruşine şi serviciile oferite societăţii de Herz care era deja cu înfluinţă, au fost primite cu mare bucurie. El însĕ îndată ce a câştigat încrederea consiliului societăţii a nisuit într'acolo ca societatea sĕ caȓă cât mai curênd, ér el pe lângă acésta sĕ se îmbogăţéscă. De aci înainte tóte mergeau după sfatul lui, precum coruperea miniştrilor, a ȓiarelor etc. şi conducĕtorii societăţii îi urmau sfaturile sinistre fără împotrivire şi şovăire, pare că îi orbise de tot Dumneȓeu. Herz acésta a voit; el a fost privit ca un binevoitor al societăţii, aşa se arĕta el, ér după ce conducĕtorii şi alţi ómeni însemnaţi s'au băgat în nămolul corupţiunii (tot la sfaturile lui) el s'a schimbat deodată şi a spus consilierilor Panamei şi altora, că el are lipsă de bani, de mulţi bani, de milióne, căci altcum el descopere lumii tóte malversaţiunile lor. Astfel s'a îmbogăţit Herz, pe calea corupţiunii şi a jafului. Dar nu preste mult l'a ajuns bătaia lui Dumneȓeu, cu procesul Panamei.

Deja de mai mulţi ani se şoptia, că la societatea canalului Panama sĕ fac mari defraudări şi corupţii, dar findcă sĕ vorbia de ómeni de frunte ai societăţii parisiene, nu sĕ puté da creȓĕmênt acestor şoptiri. Numai in tómna anului trecut a eşit lucrul clar la ivélă. Atunci in un articol din fóia Cocarde s'a afirmat, că Ferdinand Lesseps a corupt mai mulţi deputaţi şi pe ministrul Barbe, ca sĕ se voteze in cameră al doilea imprumut pentru societatea Panama. Acestei descoperiri intâiu nu s'a dat creȓĕmênt, dar ȓiarele au făcut svon de nou şi preste câte-va ȓile Reinach, bancariul societăţii, s'a sinucis. In urma acestora s'a făcut o interpelaţie în cameră, în Novembre anul trecut şi ministrul president Loubet s'a învoit, ca sĕ se esmită din sinul parlamentului o comisiune de cercetare, învestită cu putere judecătorésca. Comisiunea acésta a pus în curênd sub cercetare pe cei doi Lesseps, pe Fontane, Cottu, Eiffel. Mai târȓiu, în cartea de cecuri a lui Reinach au dat şi de numele lui Herz în legătură cu aşa sume mari, încât a pus în uimire tóta lumea. Dar tóte faptele lui numai în Ianuariu a. c. s'au descoperit în urma unui articol apărut în „Figaro“. In acest articol s'a arĕtat, că la alegerile din 1885 Herz a dat banii radicalilor pentru cumpĕrarea voturilor şi că el în acest timp dispunea ministrilor şi altor ómeni de valóre. In acest timp a fost decorat cu crucea ordului de onóre. Atunci a propus lui Lesseps, că pentru 10 milióne de franci el va mijloci, ca guvernul sĕ substérnă parlamentului un proiect pentru un împrumut pe losuri în favorul Panamei. Guvernul a substernut proiectul şi după ce au corupt şi o mulţime de deputaţi, s'a votat. Cu ocasiunea acésta corupţiile au ajuns la culme, ér Herz pretindea dela Lesseps cele 10 milióne, din cari a şi primit o parte dela Reinach. Astfel apoi au mai trecut patru ani, până când în tómna anului trecut s'a făcut lumină şi secretele Panamei au fost descoperite. Herz, înainte de a puté fi arestat, a fugit în Englitera, unde, precum se vestesce, a murit acum şi astfel a scăpat de pedépsa pămêntéscă.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Românii, cari locuiesc mai departe dela Hunedóra, spre vest, printre délurile pădurόse, ce se rămuresc din trunchiul munţilor Cernei, sĕ numesc o parte Pădureni, iar altă parte Munteni.

Pădureni sĕ numesc locuitorii satelor: Ghelar, Ruda, Dăbâca, Goleş, Cerbel, Ulmi, Groşi, Găunósa, Ciulpez, Socet, Poeniţa, Lelese, Aluni, Bunila, Hăşdău, Mestécăn, Florese, Córnele-Caprei, Vadu-Dobrii etc. Ei sĕ ocupă cu economia de vite, mai cu samă cu oieritul, iar în mĕsură mai mică cu economia de câmp. Vara mulţi din ei merg la câmpii, la lucru de câmp şi înspre tómnă îşi duc bucatele acasă pe care. Ei sunt ómeni lucrători, morali şi originali în multe privinţe.

Portul bărbătesc al pădurenilor este, ca şi cela al românilor din apropierea Hunedórei; pădurenii însĕ pórtă peptare cu mult mai mari şi un ce caracteristic, pórtă opinci cu gurguiu fórte mare.

Portul femeesc este fórte original, pitoresc, bogat în cusĕturi. Fetele umblă de obiceiu cu capul gol, sau apoi cu cârpe mai mult roşii; femeile au brobóde albe de giolgiu şi partea brobódei, care acopere capul este tótă brodată; cele mai bogate în cusĕturi sunt cămeşile: peptul şi mânecile sunt tóte acoperite cu cusĕturi, lucrate cu măiestrie şi fórte frumos, încât ne storc admiraţiunea. La grumazi pórtă multe şire de mărgele, preste cămaşe iau peptare, asemenea brodate frumos; în spate pórtă şube albe. La brâu au cingĕtóre; acésta iarăş e ceva caracteristic şi de admirat; ea este ţesută din lână şi tótă acoperită cu mărgele, bumbi de aramă şi inele, aşeȓate cu gust în feliurite combinaţii. Inainte şi îndĕrĕpt pădurenele pórtă opreg negru, iar în picióre opinci cu gurguiu mare şi încovoiat, ca şi bărbaţii.

Munteni sĕ numesc locuitorii din satele: Cerna, Baia lui Craiu, Topliţa, Curpeni, Tĕtĕuş, Otiav, Valea-Ţevei, Părósa, Móra-Ungurului şi Staier. Satele lor sunt în parte mare împrăştiate pe cóstele délurilor, printre păduri, fiind aşeȓate în câte un loc câte 10—20 de familii. Ei sunt ómeni frumoşi şi sdraveni, pun mare preţ pe curăţenie şi sĕ cuprind mai cu samă cu lemnăritul, cu facerea de stângeni şi cărbuni de lemn. Credinţa lor este, că strămoşii lor au venit pe acele locuri din Muntenia şi de aci 'şi-ar avea şi numirea de munteni.

Portul lor bărbătesc este ca şi al pădurenilor, femeile însĕ sĕ deosebesc mult în port de pădurene, purtând rochii fórte scurte.

Locuitorii din Valea Haţegului sĕ ocupă afară de economia de câmp, ici-colo şi cu alte lucruri. Intre Hăţĕgani sunt mulţi meseriaşi şi neguţători de vite şi de bucate. Pe la pólele munţilor este în flóre economia de vite şi, cu deosebire pe la pólele Retezatului, lemnăritul. Inspre Pórta de Fer, mai cu samă la Zăicani sĕ ocupă ómenii cu tăierea lemnelor de foc, la Grădisce şi Bar cu arderea varului, apoi ici-colo cu pomăritul etc.

In privinţa portului*) la românii din jurul Haţegului aflăm o varietate fórte mare, feliu de feliu de porturi, unele frumóse, pitoresci, altele mai primitive şi mai puţin atrăgĕtóre. In genere mai fie care comună, dacă nu-'şi are portul sĕu propriu, apoi sĕ deosebesce în amĕnunte (nuanţe) de porturile comunelor vecine.

Astfel în comunele: Tuscea, Densuş, Steiu, Ciula, Văliόra, Boiţa, Hăţegel, Peşteniţa, Peşténa, Cârnesci, Ostrovul-Mare şi Mic, Pâcliṣa şi Reia, portul bărbaţilor este: *pe cap iarna căciule negre ori albe, pe cari le numesc „căiţe“, vara pălĕrii cu gardini mai mici şi găvălii rotogóle, alţii pórtă pălĕrii cu gardini mari şi găvălii late, pe pălĕrii sĕ pun primuri late de colori deosebite: roşu, negru, galbin sau viorint (aşa sĕ numesce colórea violetă).*

Cămeşa e lungă până la genunchi, cu mâneci largi, pe margini tivite cu arniciu negru, la unii însĕ mânecile sunt strîmte şi cu pumnaşi, (pumnăsei), la juni şi la bărbaţi cusuţi cu bumbac negru, la bĕtrâni cu alb, gulerul e cusut cu arniciu negru, lat de 2—3 degete, la bĕtrâni guler alb, apoi au cârpă (batistă) împuiată, legată de chiotóre. Peptariu înfundat până sus, ori şi cu gură, preste peptariu mânecariu de pânză înfundat, ori de pănură, pe margini cu bârnaş (şinor), giur împregiur un şir, ér pe guler dóuĕ şire de colóre roşie, la bĕtrâni de colóre albă.

(Va urma.)

Convocare.

Conform §-lui 21 din statutele Asociaţiunii transilvane, precum şi în sensul conclusului adus în şedinţa subcomitetului desp. din 11/23 Iuniu a. c. prin acésta se conchiamă a treia adunare generală a desp. XXVII Cohalm al Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ce se va ţiné Duminecă în 4/16 Iuliu a. c. la 2 óre p. m. localul scólei gr. or. din comuna Merchiaşa.

Programa:

1. Cuvêntul de deschiderĕ prin directorul despărţĕmêntului.
2. Constatarea membrilor, încassarea tacselor şi înscrierea de membrii noi.
3. Raportul cassariului.
4. Raportul subcomitetului.
5. Defigerea locului pentru ţinerea procsimei adunări generale.

La acésta adunare este rugată a participa întréga inteligință şi poporului român din acest despărţĕmênt precum şi alţi binevoitori.

Cohalm, 4/16 Iuniu, 1893.

N. D. Mircea, director. *Andreiu Stroia,* actuar.

Loterie.

Sâmbătă, în 24 Iuniu, 1893.

Budapesta: 31 47 69 64 16

Mercuri, în 28 Iuniu n. 1893.

Sibiiu: 21 6 23 38 24

---

*) Date despre ocupaţiunea şi portul românilor din jurul Haţegului şi de pe Jiuri mi-a comunicat dl Paul Oltén, învĕţător la scóla grăniţăréscă din Haţeg.

Nr. 7294/1892 Plen. [89] 3—3

CONCURS.

Pe basa regulamentului seminarial din 1892 §§. 1, 3, 6, 10 şi 13 se publică concurs pentru ocuparea postului de *econom* la seminariul pedagogico-teologic de aici.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: o remuneraţiune anuală de 300 fl., locuinţă, vipt, încălḑit, luminat şi servit în seminariu.

Dela concurenţi se cere sĕ documenteze, că sunt români gr. orientali, cu studii pregătitóre şi eventual cu pracsă în afacerile economiei domestice; deasemenca sĕ documenteze serviciile şi purtarea morală de până acum.

Concursele instruite cu tóte documentele necesare sunt a se presenta consistoriului subsemnat până inclusiv la *30 a lunei curente* după calendariul vechiu.

Agendele economului seminarial sunt marcate într'o instrucţiune specială, carea se póte vedé în órele de oficiu în cancelaria consistorială.

Sibiiu din şedinţa plenară, ţinută la 7 Iuniu 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 312/1893 [91] 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scóla nóstră confesională din Livezeni (Livázeny) tractul protopresbiteral al Haţegului, pentru completarea acestuia se escrie concurs în ḑiariul „Telegraful Român“ cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salariu în bani gata 300 fl. v. a. prin repartiţie;

b) locuinţa în edificiul scólei;

c) 4 stângeni de lemne focali, atât pentru locuinţa învĕţătoriului cât şi pentru scólă;

d) grădina de legumi, lângă locuinţa scolară;

e) folosirea grădinei scolare (un jugĕr).

Invĕţătoriul ales va fi deobligat a merge cu copii la biserică în Dumineci şi sĕrbători.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi înainta suplicele lor concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Petroşeni, până la terminul mai sus indicat.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroşeni la 4 Iuniu, 1893

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 548/1893. (92) 2—3

CONCURS.

Posturile învĕţătoresci mai jos însemnate dela scólele nóstre confesionale gr. or. din protopresbiteral Albei-Iulia, devenind vacante pentru ocuparea acelora se escrie concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

1. Alba-Iulia, salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi lemne suficiente de foc.

2. Cricău, salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

3. Gârbova de sus, salariu anual de 300 fl., deocamdată fără cuartir şi lemne de foc.

4. Inuri, salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

5. Pâclişa, salariu anual de 300 fl., lemne suficiente de foc şi cuartir după ce se va termina edificiul de scólă.

6. Măgina, salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

7. Stremţiu, salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.

8. Ţelna, salariu anual de 300 fl, cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

9. Teuţiu, salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

Dela concurenţi sĕ recere sĕ se presenteze în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică spre a şi arĕta desteritătile în cântări şi tipic Cererile instruite conform normelor din vigóre sĕ se adreseze în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Alba-Iulia, 8 Iuniu, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale din singuratecele parochii.
Oficiul protopresbiteral gr or. al Albei-Iulia

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 93/1893 [94] 2—3

CONCURS.

La *scólele medii rom. gr. or. din Braşov* este a se ocupa postul de institutor cualificat *pentru instrucţiunea în gimnastică.*

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele următóre:

In timpul serviciului provisoriu provĕḑut în § 30 al legei de instrucţiune din a. 1883 salariul anual de 600 fl. v. a. ér începênd cu ocuparea definitivă a postului salariul anual de 700 fl. v. a. şi afară de aceea 150 fl. v. a. bani de cuartir şi din cinci în cinci ani 70 fl. adaus la salar.

Concurenţii vor adresa subscisei Eforii până la 1 Septembre 1893 st. n. petiţiunile lor, în care vor documenta:

a) că sunt români de religiune ortod. orientală;

b) că au purtare bună, atât în privinţa moralităţii, cât şi în relaţiunile civile;

c) că sunt de constituţiune firmă şi deplin sănĕtoşi;

d) că şi-au câştigat cualificaţiunea necesară pentru ocuparea postului numit mai sus.

In fine va declara concurentul în petiţiunea sa, că se va supune legilor nóstre bisericesci şi scolare, precum şi normativelor şi dispoziţiunilor speciale, ce sunt în vigóre la aceste institute, sau se vor face în decursul timpului.

Braşov, în 22 Maiu. 1893.

Eforia scólelor centrale ortod.-orentale.

Nr. 494/1893. [90] 2—3

CONCURS.

La scóla română gr. or. cu trei clase din Preşmer, protopresbiteratul Braşovului, a devenit vacant un post de învĕţătoriu, spre a cărui ocupare se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumente:

a) Salariu anual din cassa alodială plătibil în rate lunare anticipative	300 fl.
b) Bani de cuartir din alodiu	40 „
c) 4 gălete de grâu dela mori în natură	20 „
d) folosinţa unui fênaţ	10 „
e) dela ½ familiile din parochie câte 20 cr	10 „
Suma	380 fl.

Suplicele de concurs instruite conform legilor în vigóre sĕ se adreseze la oficiul protopresbiteral al Braşovului.

Alesul e datoriu a ţiné strana în biserică tot a dóua sĕptĕmână, ér Dumineca şi sĕrbătórea totdeuna, apoi a ţiné prelegerile prescrise în scóla de repetiţiune.

Concurenţii, cari vor dovedi cunoscinţe temeinice musicale vor fi preferiţi; spre acest scop sĕ se presinte în vre-o Duminecă ori serbătóre în biserică.

Preşmer în 17 Maiu, 1893.

Comitetul parochial rom gr. or.
G. Ludu, preot şi preşed.
Iridion Frateş, not. comit.
In conţelegere cu mine

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 196/1893 [88] 3—3

CONCURS.

Pe basa decisiunei venerabilului consistoriu archidiecesan dela 4 Maiu a. c. Nr. 2392/B. prin acésta din nou se escrie concurs pentru întregirea parochiei vacante gr. or. de clasa a III-a Pĕtrângeni, protopresbiteratul tractului Abrud, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post parochial sunt venitele stolare, care computate la olaltă dau suma de 400 fl. v. a.

Reflectanţii la acest post sunt pofiţi ca cererile lor concursuale instruate conform legilor şi regulamentului din vigóre sĕ le substérnă subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrud, în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Abrud, în 31 Maiu, 1893.

Dionisiu Adamovici,
protopresb.

Premii. Premii.

Dela

TIPOGRAFIA & LIBRĂRIA ARCHID. ROM. GR. OR.

DIN SIBIIU

se pot procura cele mai potrivite

PREMII PENTRU SCOLARII DILIGENŢI.

Tot felul de requisite pentru scólă precum şi următórele cărţi bune şi folositóre:

Culegere de cântece naţionale	25 cr.
Slaviciu. Dare de samă despre Şaguna	20 „
Constanţa Dunca Schiau. La Alma (Povesti)	50 „
Petra Petrescu. Povestiri	75 „
„ „ Satul cu comorile	45 „
Chendi. S'a dus în ţară. (Novelă pop.)	15 „
Jóndrea. G. Bariţiu. (Poesie cu portret)	20 cr.
Simtion T. Pĕcate domnesci (Novelă)	30 „
Pop Reteganul. Povesti ardelenesti în V broşuri à	25 „
Eminescu. Poesii complete	50 „
Boiu. Sunete şi rĕsunete	60 „
Cine ce face lui îşi face. Comedie într'un act)	10 „

☞ **Tipografia & librăria archidiecesană, acórdă d-lor interesanţi pentru tot ce procură, rabatele uvenite.**

Direcţiunea tipografiei & librăriei archidiecesane.

(72) 4

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	**2.24**	11.34	**7.10**	pl.	**Copşa-mică**	sos.	9.34	**12.05**	6.20	—	—
—	—	**2.51**	12.01	**7.43**		Şeica mare		9.05	**11.40**	5.59	—	—
—	—	**3.27**	12.37	**8.27**		Lómneş		8.33	**11.09**	5.32	—	—
—	—	**3.53**	1.03	**8.59**		Ocna		8.09	**10.43**	5.09	—	—
—	—	**4.16**	1.26	**9.23**	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	**10.17**	4.49	--	--
—	—	**4.36**	1.40	—	pl.		sos.	7.28	**8.30**	—	—	—
—	—	**4.49**	1.54	—		Şelimber		7.16	**8.17**	—	—	—
—	—	**5.04**	2.10	—		Veştem		7 01	**8.00**	—	—	—
—	—	**5.26**	2.39	—		Tălmaciu		6.42	**7.39**	—	—	—
—	—	**5.42**	2.56	—		Şebeşul sup		6.21	**7.11**	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	**6.51**	—	—	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacui inf.		**5.28**	**6.15**	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtişóra		**5.04**	5.48	—	—	—
—	—	7,21	4.43	—		Arpasul inf.		**4.55**	5.37	—	—	—
—	—	7,41	5,06	—		Viştea inf.		**4.27**	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beşimbav		**4.17**	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕta inf.		**4.01**	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	**3.31**	4.05	—	--	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	**9.50**		**Simeria**		**5.30**	10.25	3.10	**8.49**
6.38	11.54	4.43	**10.08**		**Cerna**		**5.14**	10.05	2.54	**8.29**
7.13	12.20	5.18	**10.32**		**Hunedóra**		**4.50**	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
5 46	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	**6.40**		Covasna	**5.46**	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	**7.26**		**Kezdi-Oşorheiu**	**5.—**	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	**7.21**	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	**4.14**	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Şilvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 66. Sibiiu, Sâmbătă, 19 Iuniu (1 Iuliu) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 18 Iuniu, 1893.

Magiarii se pregătesc în mod accelerat pentru serbarea mileniului, totul ce se întreprinde, se întreprinde cu scop, ca sĕ fie gata pe mileniu și sĕ contribue la ridicarea festivităților. Că tóte sĕ fac în sens esclusiv magiar, chiar șovinist, ca și când altă suflare de om n'ar mai fi. nici ar fi fost de o mie de ani pe acest pămênt, aceea de sine se înțelege. In Presburg se face un monument, care trebuie sĕ fie gata — pe mileniu; în Budapesta sĕ începe zidirea unui institut, care însĕ sĕ fie gata — pe mileniu și așa mai departe. Chiar și pre propagatorii magiarisării numelor nemagiare i-a molipsit acésta manie, căci caută și recomândă prin foi, căi și mijlóce, prin cari în scurt timp, — până la mileniu, tóte numele „streine", sĕ fie magiarisate. Voiesc magiarii sĕ arete lumii, ce biată va vení la esposiția din Budapesta în 1896, că aici totul e magiar și numai ei numĕră în acest stat, ér naționalitățile sunt nimic, bune de supus la dare, la șicane și persecuții; atâta noroc, că ómenii din Europa încep a cunósce stările dela noi, a cunósce pe magiari și până la esposiție îi vor cunósce și mai bine.

Acum sĕ intenționéză clădirea unui nou teatru național în Budapesta, cu dorința, ca și acela sĕ fie gata pe sĕrbarea mileniului. Acésta pe noi nu ne-ar importa, dacă ar fi întreprindere privată, dar clădirea se va face, ca și a altor teatre magiare, din partea și cu conlucrarea statului. Sĕ vor spesa érăși câte-va milióne pentru scopuri culturale magiare, se vor spesa milióne, la cari contribuim și noi, fără ca noi sĕ avem nici cel mai mic profit. Ancheta, ce a fost convocată în cestiunea acésta în ministeriul de interne, 'și-a esprimat părerea, că teatrul nou trebuie sĕ se zidéscă, coste 2 milióne, coste 10; teatrul trebuie sĕ se facă, căci precum a ḑis un membru al anchetei „teatrul este o fabrică a patriotismului, a magiarismului."

Așa sĕ fac lucrurile la noi; unde e vorba de magiarism și societatea magiară e prea slabă pentru a scóte ceva la cale, vine statul, care din banii naționalităților e mai bogat și-i tinde ajutor bănesc cu îmbelșugare. In Ungaria cu arta dramatică magiară guvernul speséză fórte mult. In Ungaria teatre magiare nu sĕ fundéză din partea privaților ori societăților, ci face statul, căci are destui bani din darul lui Dḑeu, le face și le susține prin subvenții anuale regulate, căci ele lucră tot în deficit. Dă subvenții la opera și teatrele din Budapesta, subvenționéză scóla dramatică, societăți ambulante, dă la teatru magiar din Cluș pe an 10 mii de fl. etc. etc. spesând pe fie-care an sume enorme de bani

Și pe când statul jertfesce aceste sume pentru arta dramatică a lor 5—6 milióne de cetățeni, ce face pentru ceilalți 10 milióne? Nimic. Noi avem o societate de teatru, care din tótă sĕrăcia nóstră a adunat un mic fond de teatru, cu care însĕ puțin sĕ póte face. N'ar fi óre just, ca statul sĕ subvenționeze acésta societate baremi cu atâta, ca sĕ pótă organisa și susținé o trupă bună ambulantă de-o camdată? N'ar fi óre just sĕ ajute asemenea nisuințe la tóte popórele patriei, căci tóte contribuie la sumele, din cari sĕ împărtășesc însĕ numai teatrele magiare!

Statul acésta n'o face și nici nu va face-o nici când, până va ținé acest sistem de magiarisare și de neegală îndreptățire. Nu o face la teatre, nu o face la scólele nóstre, nu la societăți culturale, pe teren cultural la nimic și dacă cerem ceva ajutor ni sĕ pun condiții, cari nu le putem primì, condiții de magiarisare.

Asta e trista, dar reala stare a lucrurilor pe teren cultural. Și dacă o spunem acésta verde și fără încunjur în publicistica nóstră, ni sĕ spune din partea ḑiaristicei magiare, că suntem superficiali, că nu cunóscem și nu presentăm publicului starea faptică a lucrurilor dela noi și că lipsa cunoscințelor o ascundem în frase bombastice, cu cari voim sĕ captivăm. Asta ne-o spune „Kolozsvár" din Cluș în un prim articol din ḑilele trecute, precum și întréga presă magiară în nenumĕrate rênduri, ea, care față de noi are o superficialitate proverbială, ceea ce am arĕtat o și o vom mai arĕta.

Adevĕrul este, placă-le ori nu ḑiarelor magiare, că le-o spunem, că statul pentru magiari e ca un părinte bun, care jertfesce totul pentru fii sĕi, ér pentru noi este mașter, mașter de tot.

Măcelul dela Scărișóra. Intêmplarea, ce s'a petrecut în muntele Marșóia, la Scărișóra în nóptea de 21 spre 22 Iuniu a. c. despre care am făcut și noi amintire, a dat ansă foilor magiare a scrie despre nenorociții noștrii Moți în chipul cel mai infam și batjocoritor, după cum le este datina, când scriu despre români. Ele presintă lucrul, ca și când Scărișorenii ar fi înscenat o formidabilă revoluție, bine pregătită înainte, contra păzitorilor de păduri, din ceea-ce nimic nu e adevĕrat, ér despre șicănările acestora față de Moți tac tăcerea pescelui. Din Câmpeni sĕ anunță, că afară de gendarmii eșiți la început, a fost comandată și miliție la fața locului și a sosit viceșpanul din Turda, Rediger, ca sĕ facă învestigațiunea. Altcum domnesce deplină liniște și nu scim ce lipsă a fost de miliție. Numai de-ar eși adevĕrul, purul adevĕr, la ivélă!

„Magy. Hirlap" dela 27 Iuniu, scrie referitor la starea tristă, la care a adus statul nostru „de model" pe Moți următórele:

„La acest fățiș atac i-a împins o nóuă causă: s'au vĕḑut în interesele lor materiale loviți pe față din partea statului. *Cu ocasia împărțirii hotarului, statul le-a luat pășunea, proprietatea lor, așa că în urmă mai mulți valachi, care trăiau din creșcerea vitelor și-au perdut pânea* .... Arăturile unora au fost încunjurate de tot feliul de mĕsuri restrictive, încât ei nu puteau sĕ trécă cu vitele la lucru, fără a călca pe locuri oprite, unde ajungênd, natural că erau pedepsiți".

Cu tóte aceste însĕ acelaș ḑiar numesce pe românii din munți: hoți de lemne, popor sĕlbatic și de hoți etc.

Stil și judecată „dréptă" de ḑiare unguresci. Vorba românului: „hoțul de păgubaș. . . ."

Revista politică.

Precum ne scrie matadorul și conducĕtoriul partidei așa numite „naționale" magiare cont. Apponyi a fost la Satmar, unde și-a desvoltat vederile și a făcut enunciațiuni momentóse nu numai întru cât privesce partidul seu ci și raporturile din țéră. Foile guvernamentale nu sunt de loc mulțămite cu acele enunciațiuni, pe când foile opoziționale îi aduc osane.

Scopul călĕtoriei lui Apponyi la Satmar, după cum spun foile guvernamentale, a fost duplu: Sĕ tragă în noroiu guvernul, sĕ-și câștige cât mai mulți aderenți și teren în părțile acelea; de aceea s'a și silit Apponyi a acusa guvernul de cele mai mari pĕcate politice. Ministrul președinte a părăsit cu totul cestiunea națională în sens magiar, el nu a participat la desvălirea monumentului honveḑilor și tăcerea sa în delegațiuni, când a fost vorba de armată, ca prin acésta magiarii sĕ câștige ceva, 'l face de tot suspect. La acésta se mai adauge încă, că n'a întrevenit în delegațiuni pentru crearea unei academii militare în Budapesta și nici pentru instrucțiunea magiară. Pe cât de hotărît a vorbit el în aceste cestiuni, pe atât de reservat și în doi peri a vorbit în cestiunea politică bisericéscă a guvernului. Apponyi a enunciat, că el numai atuncea va sprigini proiectele religionare ale guvernului, dacă îi vor conveni acelea, nici decum însĕ nu póte ḑice acum o vorbă hotărîtă în privința acésta. Asigură însĕ, că în principiu aprobă programul politic bisericesc al guvernului.

* * *

Conform dorinții esprimate de Kossuth pentru împăcarea fracțiunilor din partidul indepedent membrii, cari au rĕmas credincioși partidului și n'au făcut desidență s'au întrunit în o conferență, și au ales trei delegați, cari sĕ parlamenteze cu delegații desiden-

---

FOIȚA.

Rĕtăcirile unui suflet.

— Poveste orientală. —

Se ḑice, că mai de mult, — încă pe vremea aceea fericită, când zinele și nimfele aveau puterea aceea, pe care aḑi nu o mai au, — atuncea a trăit în țéra braminilor un om cu numele Indur, care nu numai că era om bun și blând, ci mai avea și alte însușiri înalte, lui îi plăcea fórte natura și pururea se ocupa cu predilecțiune în esaminarea și cunóscerea tuturor animalelor.

De aceea el petrecea nopți întregi între crepături de stânci sau în mijlocul pădurei, prin peșteri ori într'un vêrf de copac, de unde esamina cu atențiune tóte mișcările și apucăturile vietăților, cari numai nóptea își încep vênatul lor, și până în dalba ḑiuă stătea Indur nedurmit și nemișcat din posiția lui, petrecênd cu vederea tóte vicleșugurile și obiceiurile vietăților nopturne, cari numai în ivirea dimineții își perdeau urmele, vêrêndu-se prin crepături de stênci peșteri, bortele copacilor etc., tot astfeliu îl interesau și acelea, cari la lumina sórelui apăriau de prin culcușurile lor și prin érba acoperită de róuă își vîrau botul după vr'o urmă pentru vênat, sau se urcau prin copaci seculari, unde tupilate asteptau apropierea óre-cărei victime.

Cu aceste ocasiuni, Indur totdeuna era gata a face pace între vietățile dușmănóse, cari uneori întâlnindu-se, se puneau pe arțag, și dacă Indur nu era pe acolo, una din dóuĕ trebuia se rĕmână pe arena de luptă, — el nu puté suferi sĕ vadă certe și lupte, lui îi plăcea pacea și dreptatea; de câte ori nu scăpă el, miel ori óie, capră sau ied, din gura leului și a lupului, păsărele din ghiarăle nemilosului vultur și mai multe de acestea.

Așa într'una din ḑile, pe când ședea Indur între crăngile unui copac secular crescut în mijlocul codrului, vĕḑù pe un alt lemn nu departe de el o maimuță desmerdată, carea sărind întrecută de pe o crengă pe alta deodată greși pașul și din o înălțime mare căḑù la pămênt unde rĕmase mai mult timp fără mișcare. Pecând sta sĕrmana măimuță astfel leșinată, étă că apare din tufele vecine un șarpe grozav de mare, care sisăia cu limbile cele veninóse și arunca săgeți din ochii lui negri ca iadul spre maimuță, apropiindu-se repede de ea.

Indur cât ce vĕḑù acéstă nelegiuire, ce se pregătia s'o îndeplinéscă șarpele, îndată se dete jos din copac și luând pe biata maimuță de jos o așeḑă sus între crengile unui lemn stufos. Dar blăstĕmatul de șarpe îl atăca acum pe Indur, și mai curênd, decât s'ar fi putut și el asigura pe vre un copac, ajungêndu-l îl mușcà de pulpa piciorului drept, care începù îndată a se umflla, și tot sângele i se înveninà! Puterile îl părăsiră și din minut în minut deveni tot mai slab, era palid ca umbra morții, și lăsându-se la pămênt, presimți cu grózà că i-a cântat cucul, și nici mai puté măcar gândi la viéță

Cum stătea el astfeliu lungit la pămênt chinuit de dureri cumplite, numai ce aude în apropierea lui o voce omenéscă și privind în sus ce sĕ vadă: In acest loc, unde asigurase pe maimuță din gura șarpelui era o minunată fecióră, cu pĕr de aur bogat, aruncat în disordine pe umerile albe ca spuma laptelui; cu doi ochi ca doi lucéferi strălucitori, cu o păreche de buze rumeióre ca dóue foițe de roze roșie; acéstă fecióră fermecătóre îi ḑise cu o voce plină de patimi astfeliu:

— „Indur! Eu te compătimesc fórte sĕrmanul meu mântuitoriu, căci bunătatea ta îți causéză mórte.

Mai întâiu de tóte sĕ scii însĕ, că în chipul sĕrmanei maimuțe ai mântuit pe puternica zină Teresinda, căci sunt silită în tot anul un numĕr anumit de ḑile sĕ petrec transchimbată în diferite soiuri de animale, éră eu acum mi-am ales chipul unei maimuțe deși nimic și nimeni nu me puté ucide, fiind eu nemuritóre: totuși cumplită luptă și grele chinuri aveam sĕ sufer prin mușcăturile veninóse ale blăstĕmatului șarpe, dacă bunătatea ta nu te aducea sĕ me scapi! Cu durere însĕ sunt silită sĕ-ți mărturisesc, că în puterea mea nu stă sĕ pot nimici efectul veninului. Tu vei muri Indur! Dar am putere, ca după mórte sĕ-ți împlinesc ce vei cere tu, sĕ fie acéstă dorință chiar cât de mare, și-ți promit c'oi face pentru tine, bine înțeles, viéța ta din cea lume cum ai voi tu sĕ o trăesci?

Vorbesce deci până ce nu-i târḑiu ca sĕ-mi pot și eu arăta mulțămita mea către tine!

ților. Acestia sunt Justh, Helfy și Polonyi. Precum anunță însě „Pesti Napló“ clubul nu póte sě satisfacă provocări venite din partea desidenților pănă la tómnă. De altfeliu lucrurile nu se pot împăca prin delegații aleși, trebue ca toți membrii din comitet și chiar toți deputații sě petrécă cel puțin o septěmână împreună la Budapesta și sě se consulte reciproc și cu obiectivitate.

* * *

Diariul personal al principelui de Bismark „Hamb. Nachr“ se ocupă amĕnunțit de lucrările delegațiunilor austro-ungare și de bugetul votat. Numita fóie accentuéză cu deosebire împregiurarea, că delegațiunile austro ungare au votat bugetul, așa precum s'a presentat, sporit. Că e o tactică bună a sporì treptat și a ține cont de referințele financiare ale statului și de desvoltarea lui economică. Austro-Ungaria s'a sciut ingrigi ca sě facă lucrul sě apară ca și cum ea n'ar avé trebuințe a conta la spriginul nici unei puteri, ci a se desvolta și întări pre propriele sale mijlóce. Bărbații ei nu provócă nici sguduiri adênci în poporațiune, precum se întêmplă acésta în Germania.

Reproducênd aceste aprețieri, diarele oficióse din monarchia nóstră, apróbă întru tóte aprețierile făcute, dar nu sunt mulțămite, că fóia lui Bismark le face numai acum, după-ce așa dicênd au trecut alegerile în Germania. Trebuia sě o facă acésta mai înainte, pentru-ca sě eserciteze și asupra alegătorilor influență

* * *

Scirile din Budapesta anunță, că în tóte ministeriile se lucră cu activitate la formularea preliminarului bugetar pe 1894, care va fi presentat în sesiunea de tómnă a dietei unguresci. Cea ce privesce curtea magiară, acésta se cuprinde în buget, dar pănă acum nu s'au făcut la locurile competente propuneri concrete în privința aeésta. Proiectul de lege asupra codificațiunei dreptului familiar de asemenea este prelucrat și va fi desbătut într'un consiliu procsim de miniștri. Asemenea va fi terminat și proiectul pentru organisaținnea comunală.

* * *

Despre relațiunile dintre Rusia și Francia sunt caracteristice următórele comunicări:

Inainte cu câteva dile s'a semnat în Petersburg tratatul comercial ruso-frances. Pressa ruséscă pune mare preț pe acest tractat, accentuând, că procură mari avantagii Francei. In același timp guvernul rusesc a trimis guvernului din Berlin declarațiuni în scris, în sensul, că ori ce perspective la un succes al tratativelor între Rusia și Germania, sunt nimicite. O fóie berlineză află, că acésta procedere a Rusiei a fost intenționată, pentru ca sě rupă pertractările cu Berlinul. Acésta s'a și întêmplat, căci și Germania și-a trimis rĕspunsul ei negativ. Dacă aceste sciri sunt adevĕrate, atunci se póte prevedea cu siguranță un rĕsboiu vamal între Rusia și Germania Ministerul rusesc de finanțe se ocupă actualmente cu compunerea unui tarif minimal, care se va aplica la tóte statele, cari nu oferă favoruri speciale productelor rusesci.

Conferința națională.

„Luminătoriul din 28 Iuniu a. c. publică următoriul prim-articol, referitoriu la conferința națională, convocată pe 9 Iuliu n. a. c. la Sibiiu:

Timișóra, 26 Iuniu, 1893.

Abia se va mai simți trebuința d'a întona pe cale jurnalistică însemnătatea și momentuositatea conferinței delegaților partidului român-național, convocată pe diua de 9 Iuliu n. a. c. la Sibiiu. Fie-care român cu pricepere politică, cu iubire pentru națiunea și patria sa, cu zel și cu însuflețire pentru causa nóstră națională din acéstă țéră, pricepe însuși și cuprinde cu propria sa minte momentuositatea conferinței.

Tot atât de puțin se recere de a îndemna sau soma ori ruga pe domnii delegați ca sě ia parte la dênsa; căci convinși suntem, cumcă fie-care delegat își ține de onóre a jertfi timpul, ostenéla și spesele ce i se recer, ca sě represente pe mandatarii sei, cari l'au onorat cu încrederea, și ca sě concurgă și dênsul cu sfatul și cu votul seu la deliberarea agendelor puse sau punênde la ordinea dilei în numita conferință.

Este și lipsă ca astfeliu sě se întêmple ca toți delegații sě participe și sě fie la înălțimea chiemării și misiunei lor, căci — carul s'a cam băgat în petri!

Póte că era mai bine, dacă „darea de samă“ a onor. comitet central s'ar fi făcut îndată după terminarea actului cu „așternerea fără amânare“ a memorandului, precum se presupunea și se aștepta îndată atunci, când on. com. a primit acest mandat. Póte că pe atunci ar fi fost mai ușor a scóte carul din petri, fiind-că pe atunci „evenimentele politice“ nu erau atât de numĕróse și atât de „precipitate“, ca acum. Dar cu tóte astea departe sě fie de noi presupunenerea sau voința de reproș sau chiar de învinuire față de onor. comitet, presupunênd, că noi, ceşti lăsați cam la spatele sale și puși cam în códa afacerilor naționale, nu suntem atât de bine informați despre tote câte se vor fi petrecut în sinul onoratului comitet.

Sě sperăm însě, că „frățésca dragoste“ spre carea convocătoriul on. comitet ne îndréptă cu tótă sinceritatea, va inspira conferința gen. și îi va aprinde adevĕratele lumini sufletesci, făcêndu-i posibilă scóterea carului din petri.

Una din aceste lumini va fi, pre cum sperăm, solidaritatea adevĕrată, pură, onestă și neprefăcută în lupta și activitatea nóstră politică pentru realisarea și menținerea programului nostru național în genere, cât și în parte: față de persecuțiunea nejustificabilă, neconstituțională și neumană ce s'a pus în curgere, de un timp încóce, din partea organelor statului nostru contra nóstră a tuturora și în deosebi contra on. com. central și a autorilor ba chiar și a cetitorilor și rĕspânditorilor „Replicei“.

In acéstă privință n'avem sě esaminăm dacă și în cât unul sau altul dintre cei persecutați au pornit la timp potrivit sau nepotrivit pe o cale ce era ori nu era de apucat, și că: dacă unul sau altul dintre cei luați în gónă trebuia ori ba sě prevadă resultatul pornirei și prevĕdêndu-l, sě se oprécă în pornirea sa și sě evite ceea ce posibil era de evitat — în interesul causei comune naționale.

Nu vom esamina acestea, fiind că un fapt evident și afară de tótă îndoiala este aceea, că guvernul țerii, resp. organele sale pe cât timp ele țin la legile țerii, ceea ce trebue se facă, — la constituțiunea țerii, cu carea ei se mândresc în cel mai falnic mod — și la libertatea constituțională proclamată cu atâta emfasă în fața lumei mari și universale, atunci numita stăpânire a țerii nu póte avé nici dreptul nici îndreptățirea de a începe cu persecuțiuni și terorisări pentru o acțiune și luptă curat politică, manifestată pe față și între marginile constituțiunei țerii.

Trebue sě o spunem stăpânirii țerii sus și tare, cu o gură și cu un glas, că ținem de nejustificabilă, neconstituțională și neumană pornirea sa cu persecuțiunile și cumcă acestea nu privesc numai pe cei ce au primit respunderea pentru efeptuirea mandatului, ci ne privesc pe noi toți, pe națiunea întrégă română; ele nu privesc numai pe cei atinși, urmăriți și goniți în persónă, și de aceea noi toți condamnăm persecuțiunile și protestăm în contra lor în cel mai sĕrbătoresc mod.

Pentru-că pre cum în trecut, așa și de presinte, ca și în viitoriu am reclamat, reclamăm și vom reclama libertate deplină constituțională în tóte mișcările, luptele și acțiunile nóstre constituționale-politice. Am reclamat, reclamăm și vom reclama și pentru noi aceleași drepturi, pe cari le au alții, fiind că țéra e și a nóstră, constituțiunea și libertățile ei sunt și pentru noi, guvernul țerii sě fie cu inimă, atent și părtinitoriu și față de ale nóstre interese naționale politice, căci când înșiși patrioții se mândresc cu „națiunea“ ne subințeleg și pe noi, la din contră, devine și apare guvernul țerii un monstru, care-și înghite partea cea mai mare din fii sei proprii, din snaga țerii sale.

Se-i spunem on. guvern magiar, că-i cunóscem apucăturile, că dacă el, prin apucăturile sale terorisătore voesce a ne intimida, disgusta sau inmuia, — se înșală amar; că dacă el voesce a ne presenta Vienei drept agitatori rĕsvrătitori sau rebeli“, în scopul de a se asecura pe sine pentru asurdimea urechilor din Viena pe un nou timp óre care, — noi totuși vom afla modalitățile și mijlócele necesare spre a destupa acele urechi asurdite; ér dacă on. guvern crede, că pe acéstă cale își manifestéză mai bine slugărnicia sa față de scopurile șovinismu-magiarisătoriu- atunci noi — nici de cât nu-l pismuim pentru acest merit, pentru aceste nobile virtuți ale sale.

Când on. guvern își va fi vĕdut realisată acéstă fericire a sa, atunci va observa, că a perdut d'odată și o nobilă speranță.—

O deosebită atențiune va trebui se dee conferința causei nóstre naționale înseși. N'am fost nici suntem întru tóte de acord cu cele ce s'au petrecut de câțiva ani încóce și în deosebi în anul trecut în acest merit. Nu ne-am sfiit nici ne sfiim a o spune acésta pe față, precum nu ne-am sfiit nici ne sfiim de atacurile și insultele ce ni s'au făcut și, póte, ni se vor mai face și în viitoriu pentru acéstă sinceritate a nóstră, fiind că causa națională ne este mult mai pe sus, ne este mult mai scumpă de cât ca s'o tradăm ori negligem în dragul scutirilor nóstre de insulte, în dragul cutăror complimente și lingușiri fățarnice, sau chiar în dragul vieții sau esistinței nóstre ca organ de publicitate.

Dar cu tóte astea spunem, de altă parte și alta. —

Mulți dintre ai nostri, mai sigur însě vor crede impilătorii și dușmanii nostri, că sala conferinței dela 9 Iuliu are se devină un formal câmp de resbel pentru partidul național însuși, pe care se vor pĕrui și înbrânci aderenții, se vor mânca, stărîma reciproc și lupta se va termina cu spargerea partidului. Toți acestia se înșélă.

Nu ne vom înbrânci, nu ne vom peruí sau mânca reciproc, nu ne vom sparge!

Ce vom face și cum vom drege noi între noi, asta e tréba nóstră. Ale nóstre interne nu vor străbate nici odată la lumina dilei, nu vor forma obiect de desbatere în publicitate și, credem și sperăm, că pe cât timp fie-care membru delegat al conferinței va rĕmâné la înălțimea chiemării și misiunei sale și cu denunțări scârbóse nu se va deprinde, ale nóstre interne între noi vor rĕmâné, éră în public și în meritul causei partidul nostru național va rĕmâné ca o stâncă de granit, nedivisibilă și nedărîmată.

Asta însě nu eschide lămurirea internă a nóstră, îngrigirea de causa națională, punerea ei în mâni solide, seriόse, esperte și probate, căci causa nóstră e sfântă și sfântă trebue sě fie și sě rĕmână pentru fie-care suflet de român din acéstă monarchie.

Ér dacă ea sfânta este și sfântă are sě remână, atunci toți avem datorința de a o menține în sfințenia ei și toți trebue sě recunóscem, că nici un suflet de român nu-i póte fi lucru irrelevant pângărirea ei, cu atât mai puțin îi póte fi permis de a suferi sau tolera, ca sě se facă sub firma ei esperimentații nemature sau demonstrațiuni sarbede și fără precalculări adevĕrat politice.

Ómenii de bine, ómenii cu inimă curată, ómenii cu buni ochi sufletesci și cu bună și matură pricepere politică vor fi observat greșala și vor și întreveni pentru repararea ei.

Sě sperăm, că așa va fi, și în acéstă speranță salutăm cu bucurie conferența delegaților alegĕtorilor români, convocată pe diua de 9 Iuliu n., în Sibiiu.

Esamenele la scóla civilă de fete a Asociațiunei transilvane.

Stăm încă sub impresiunile plăcute și dulci, ce ni le-a lăsat progresul realisat în scóla de fețițe a reuniunei femeilor române din loc, scólă, care are de patron pe Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul; stăm sub influința lor binefăcĕtóre, când luăm condeiul în mână, ca sě raportăm despre progresul realisat în o scólă mai înaltă, în scóla civilă publică de fete a Asoațiunei transilvane.

Esamenele acestea totdeuna au fost dile festive pentru românii din Sibiiu și din depărtare, care vin sě asculte rĕspunsurile clare și precise, sě vadă cu ochii hărnicia copilelor române, care chiemate sunt sě dea directiva sănĕtósă în societatea, în care trăesc, chemate sunt, ca prin educațiunea, ce o primesc sě fie santinelă neadormită a progresului nostru cultural și național.

De câte-ori vin la esamenele fetițelor din Sibiiu, dicea părintele protopop din părțile satmărene, Berinde, vin cu mare dor, căci pentru mine sunt adevĕrate sĕrbători și alinări sufletesci cele câteva dile, care le petrec la esamene. — Și noi venim cu mare dor, reflectéză părinții preoți bucovineni, învingem cu bărbăție tóte obstacolele causate mai vêrtos în anul acesta de puterea apelor furióse, venim sě vedem progresul, ce se realiséză de fețițele nóstre, care au sě încăldéscă ca radele unui sóre strălucitoriu societatea românéscă din părțile Bucovinei, din părțile, care în trecutul istoriei nóstre cuprind paginile pline de glorie ale némului românesc. Ne-am adus fetițele

---

— „Mare Terezindă“ — respunse Indur cu vocea slabă, dacă ești atât de bună sě-mi resplătesci binefacerea slușbei mele étă dorința mea:

Acésta e cea mai mare dorință ca eu, adecă sufletul meu sě umble din animal în animal și prin aceste rĕtăciri sě-mi dai mie minte și memorie bogată ca nimic sě nu pot uita, și tóte sě le simt, sě le sciu pe tóte aceste întêmplări preste cari voiu trece, dacă poți fă acésta, căci în lume numai animalele le-am iubit și voesc asemenea și după mórte între ele sě fiu, deci din un animal în altul sě me pretac.

— Fie așa! respunse Terezinda, și rupênd o ramură verde suflà preste ea, o aruncă lui Indur și dise ca sě o strângă tare în mână. Așa făcù. La acésta îndată își dădù sufletul, dar curênd se afla într'o vălcea înverdită prin care șerpuia un rîuleț cristalin curgênd în murmur viu la vale, acolo se vĕdù Indur într'o turmă frumósă de Antilope, cari păștiau în jurul rîulețului.

Se mira mult Indur, vĕdêndu-se și el prefăcut în o Antilopă frumósă, cu piciórele strêmbe, córne netede, pĕr móle și fin netedit pe tot trupul, păscia cu celelalte pe întrecute și din când în când, se apropia cu fudulie de rîuleț, bea apă rece ca ghiața și înainta mai încolo cu noii sei soți.

Deodată se dă semn, că dușmanii sunt în apropiere, și îndată o luară la picior ca vêntul săltând către deșertul vecin, unde puteau fi scutite de nenorociri. Indur era încântat de dibăcia lui în fugă și mergea ca gândul neatingênd pămêntul, tot în fruntea turmei. Acéstă viéță îi plăcea fórte și se simția deja fericit în chipul acesta, când într'o diminéță se audi din tóte părțile glasuri de trimbiță, bubuituri de tobe și strigăte înfuriate, de părea, că vin dracii din iad nu altcum. Tóte săriră sus ca arse și începură a fugi alta'n colon alta ncóce, dar pline de disperare aflară, că mulțime mare de vênĕtori le reține locului, căci precum se vedé acum o întrégă armată le-au încungiurat, acéstă armată avea în fruntea ei pe împĕratul chiar, care cu întréga sa suită luà parte la vênĕtóre, și toți sfetnicii și mai marii erau îmbrăcați în haine de sĕrbătóre, pregătiți spre acest act măreț după obiceiul popórelor orientale de pe atunci.

(Va urma.)

pentru ca sĕ arborăm cât mai în grabă și sĕ susținem cât mai tare stégul românismului în părțile nóstre. — Am venit și noi cu dor ḑic părinții fetițelor din părțile aradane și noi cu dor, ḑic bănățenii și toți au venit cu dor, căci toți sunt pĕtrunși de însemnătatea cea mare a actului, toți aprețiéză după merit importanță educațiunei femeilor române în aceste timpuri pline de ispite, — pentru toți esamenele au fost ḑile de sĕrbătóre.

De aceea cu mare satisfacțiune am luat condeiul în mână ca sĕ spunem verdictului obiectiv al publicului, care a asistat la esamene și care sună: progresul în scóla de fetițe este asigurat, intențiunile bărbaților coducĕtori și cu mare abnegațiune de sine se realiséză. Și o constatăm acésta cu atât mai vêrtos căci am avut fericirea a vedé cu ochii respunsurile date de eleve cu precisiune, claritate și cu mare siguranță în tóte materiele de învĕțămênt. Am constatat la studiul religiunei, că fetițele sunt pĕtrunse de însemnătatea lui, am constatat bogăția materialului propus din limba română și din celelalte obiecte de învĕțămênt și cunoscințele temeinice, ce și le-au câștigat fetițele, cunoscințe, care și la mulții streini, cari și ei se împărtășesc de aceste sĕrbători dimpreună cu românii, le-au impus și i-au lăsat pe deplin mulțămiți. Onóre corpului didactic!

Esamenele s'au început Luni cu cursul complementar, care a fost frecuentat de 19 eleve, s'au continuat Marți și Mercuri înainte și d. améḑi și s'au încheiat Joi, premergênd încheierei solemne a anului scolastic 1892/3 producțiuni din declamare și din musica instrumentală și vocală Declamările în tóte limbele, ce se propun la institut au fost corect interpretate, ér producțiunile musicale dovedesc, că instructorii au cunoscințe temeinice în arta lor. Deosebit accentuăm că a fost o idee fericită, când s'a angagiat dl prof sem. G. Dima a propune musica vocală în tóte clasele și astfeliu a stărui de acuma și a cultiva vocile tinerelor mlădițe. Cele trei cântări corale ale fetițelor, cu care s'au produs, au fost ca și niște cântări îngeresci.

Ca completare a raportului în conturi generale de până acum, nu putem trece făr a aduce cuvinte de laudă pentru lucrurile de mână ale fetițelor. In etagiul prim al edificiului o sală mare e bogat ornată de frumóse desemnuri și de lucruri de mână, lucruri de artă ale fetițelor; ele sunt frumos și cu gust arangiate și dovedesc nu numai hărnicia fetițelor dar și iscusința înăscută a româncei pentru chindisituri In o altă sală deosebit sunt espuse lucrurile de mână ale cursului complementar, lucruri, cari îți arată pragul trecerei în viéța casnică și familiară. Pânḑături, servete de masă, fețe de perine, cămășuțe pentru copii, toalete întregi pentru dame étă într'o trăsătură de condeiu principalele obiecte croite și artistic lucrate de elevele cursului complementar. Noi bărbații, cari condamnați am fost sĕ nu le atingem ci sĕ le admirăm, am rĕmas încântați.

La 11 óre Joi s'a făcut încheerea solemnă. Dl Dr. Vasile Bologa, ca substitut al directorului institutului Dr. Ioan Crișanu, care din causa de morb s'a depărtat din Sibiiu, în frumósa vorbire de închi dere a făcut o privire preste grelele începuturi ale scólei, a arĕtat abnegațiunea fericiților întru pomenire bărbați George Barițiu și Ioan Popescu pentru a pune basă solidă acestui institut, mulțămesce comitetului Asociațiunei pentru îngrigirea, ce o dă și promite în numele corpului didactic. că vor fi totdeuna pĕtrunși de chemarea, ce-i astéptă, ca sĕ realiseze dorințele întemeietorilor institutului La acésta vorbire a rĕspuns dl ases cons. Zacharia Boiu, care în calitate de delegat al comitetului a condus esamenele, constatând progresele făcute și aducênd mulțămită corpului didactic atât în numele comitetului Asociațiunei, cât și din partea publicului, ér fetițelor le pune la inimă chemarea, ce au sĕ o indeplinéscă

Ne-am depărtat adênc impresionați de tóte aceste momente sĕrbătoresci, dar mai adânc impresionate, impresionate până la lacrimi de bucurie s'au depărtat damele române, cari *n'au avut fericirea sĕ asculte instrucțiunea în dulcea limbă maternă.*

Noutăți.

Parastas. Miercuri, în 16/28 l. c. aniversarea ḑilei morții marelui archiereu Andreiu bar. de Șaguna s'a ținut, ca de obiceiu, un parastas pentru odichna reposatului, la care au asistat mai mulți membrii ai consistoriului, profesorii și elevii seminariali și alt public.

* * *

Esposiție electrică în Sibiiu. Joi, în 29 Iuniu n. a. c., la 4 óre d. m., s'a deschis esposiția electrică din „Gesellschaftshaus“ în presența unui public numĕros, care impluse spațiósa grădină din fața zidirii. Când au sunat 4 óre, dl Dr. Wolff a ținut o scurtă vorbire către public, vorbind despre folósele electricității și recomandând publicului pe representanții ministrului și a firmelor din strĕinătate, apoi declarând esposiția de deschisă, s'au deschis ușile și publicul a întrat în sală, unde motorii și mașinele sĕ pusese în mișcare. Esposiția e fórte cu gust arangiată, după programa publicată. Ea merită atențiunea publicului, de care sĕ vede că se și bucură, căci alaltăeri și eri a fost îndesuită de visitatori.

* * *

Reconstruirea Bucurescilor. „Monit. oficial“ al României, publică legea pentru crearea unei case a lucrătorilor orașului Bucuresci, menită a face față chieltuelilor pentru întocmirea unui plan general al orașului și pentru exproprierile trebuitóre aplicării lui. Conform acestei legi, într'un termin de einci ani cel mult, primăria orașului Bucuresci va supune guvernului un plan general al orașului, după care se va clădì în viitor, care sĕ indice deschiderile nouĕ de strade și piețe, ce se vor găsì necesare pentru însănătoșarea orașului și pentru circulațiunea comodă. Acest plan, aprobat de guvern, nu se va puté schimba decât numai prin lege. Cassa de depuneri este autorisată a deschide primăriei spre scopul acesta un cont curent de patru milióne de lei.

* * *

Programă. Programa esamenelor publice dela scóla română gr. or. din Sebeș cu finea anului scolastic 1892/3.

Sâmbătă în 19 Iuniu (1 Iuliu).

Dela 8—10 a. m. cl. I de eleve.

Dela 10—12 a. m. cl. I de elevi.

Dela 3—5 p. m. clasa II de elevi și eleve.

Dela 5—7 p. m. clasa III de elevi și eleve.

Duminecă în 20 Iuniu (2 Iuliu).

Dela 10—12 a. m. cl. IV de elevi și eleve.

Dela 3—5 p. m. cl. V și VI de elevi și eleve.

Dela 5—6 p. m. cântări, încherea anului scolastic 1892/3.

La aceste esamene se învită cu tótă onórea părinții elevilor, precum și toți amicii și binevoitorii acestei scóle.

Directiunea.

* * *

Corn. Herz înviat. Tótă presa din Europa a anunțat mórtea lui Herz. Unele foi sĕ îndoiau despre acésta și étă sĕ adeveresce, că Herz n'a murit. Era cam greu, nu e vorbă, sĕ presupuie omul despre Herz, care în viața lui a comis multe mișelii cu mare istețime, sĕ facă acum un lucru prost, sĕ móră și sĕ-și lase aici miliónele adunate prin înșelăciune. El acum de sigur ride, că precum a înșelat pe francezi cu Panama, așa a tras acum pe sfóră pe ministrul de esterne al Franciei, pe presa europénă și pe tótă lumea cu vestea morții sale. Ride, dacă mai póte, căci cele mai recente și „mai sigure“ sciri anunță, că Herz sĕ află în culmea agoniei, în césul morții. El acum nu e nici mort, nici viu: dela un astfel de om te poți astepta la tóte.

* * *

Comitetul de instrucțiune al țĕrei a ținut în ḑilele trecute o ședință sub presidiul lui Hipolit Fehér, participând la ședință consilierii ministeriali Klamarik, Leövey și Lévay. După cetirea raportului anual, președintele presentă proiectul pentru unificarea scólelor medii și care provocà o discusiune lungă. In fine consiliul de instrucțiune hotărì: că el apróbă în principiu ideea pentru unificarea scólelor medii, o unificare o ține de necesară și cu începerea anului scolariu viitóriu va lucra planul de învĕțămênt pentru scólele medii unificate.

* * *

Sporirea pensionărei honveḑilor. Pensiunile honveḑilor dela 1848/9 s'au sporit astfeliu, că ei nu se vor mai puté plânge, că mor de fóme. Ministrul președinte Wekerle a ordonat ca încă pe Iuliu sĕ li se plătéscă salariele sporite.

* * *

Un cal prețios. Se anunță din Londra, că prințul Louis Eszterházy a îmbiat în numele guvernului ungar pentru armăsariul de 3 ani „Marcion“, al lordului Vyner 15,000 funți sterlingi (cam 180,000 fl.) dar proprietariul a refusat sĕ-l vêndă. El speră se mai câștige la alergările de cai.

* * *

Dramă amorósă. Din Timișóra se anunță, că tinerul Ioan Baleon a junghiat cu un cuțit drept în inimă pe Anița Margela, care tocmai juca cu un alt fecior. Poporul era sĕ-l sfășie de nu intervenia gendarmeria. Motivul dramei e dragostea.

* * *

Un căpitan fals. In Fiume umbla de cât-va timp un bărbat în uniformă de căpitan de husari. El ḑicea, că a cerut concediu și petrece în Fiume, îl chiamă cont. Marenzi. In adevĕr el nu era M. și făcea datorii mari. Purtarea fiindu-i suspectă, un căpitan de acolo ceru informațiuni telegrafice dela regimentul 2 de husari din Sibiiu, unde se află căpitanul Marenzi. Rĕspunsul a fost, că căpitanul Marenzi nu e în concediu. Respectivul a fost arestat și s'a dovedit, că e un anumit Iosif Fekete, care se căsătorise cu o fată bogată în uniformă falsă de locotenent, din care causă fusese arestat în Cluș. El a fugit din închisóre la Fiume. Acum érăși a fost înternat în Cluș.

* * *

Tragedie conjugală. Ḑiariului „P. Napló“ i se comunică din comuna Sculia, comit. Timișului, următórele:

Moșieriul Ioan Văcărescu din localitate, o rudă a domnișórei cu același nume, care a jucat rolul principal în romanul amoros al moștenitoriului corónei române, s'a însurat de curênd cu o frumseță de primul rang, care ca femee a dus o viéță flușturatică și forma în Mehadia punctul în jurul căruia se învêrtiau tóte petrecerile lumei elegante. Bărbatul fu nevoit sĕ cunóscă tóte chinurile gelosiei, și se vede, că ele n'au rĕmas fără efect asupra stărei sale mintale.

Acum câte-va ḑile dl Văcărescu chemà în odaia sa pe husarul, pe care îl avea atașat ca fecior lângă persóna sa; acolo îl cinsti cu vin până îl îmbătà. Pe urmă îl duse în dreptul ferestrei odăiei de dormit a soției sale, care tocmai ședea la masa de scris. Moșeriul făgăduì feciorului o sută de florini, dacă va trage cu pușca asupra stăpânei, pușcă, pe care i-o dete încărcată gata. Husarul trase îndată un foc bine îndreptat, și d-na Văcărescu căzu mórtă de pe scaun. In aceeași clipă rĕsunà o a dóua împușcătură, care răni pe husar la umĕr. Impușcătura venia dela moșieriul Văcărescu. Acesta se repeḑi apoi în budoarul soției sale și descărcà asupra sa însuși un glonț, care îl lungi mort lângă soția sa.

Cât pentru husar, el a fost predat de jandarmi autorităților din Deva.

Cât consumă miliția.

Bugetul de resboiu al Austro-Ungariei este pe a. curent 139,481.508 fl. v. a. Din acésta sumă considerabilă se cheltuesc aprópe 40 de milióne pentru provederea cu victuale a óstei active și pentru susținerea cailor. Suma acésta este cu mai mult de un milion mai mare, ca în anul trecut, fiindcă sĕ intenționéză a sĕ îmbunătăți viptul miliției.

Din marea mulțime de date ale bugetului de resboiu, dăm mai la vale câteva cifre, cari credem că sunt de interes pentru economii nostri și în genere pentru toți contribuabilii.

Astfel mâncarea (menagiul) feciorilor costă pe an aprópe 14 milóne fl. Despre provederea cu cele ale mâncării pórtă grige fiecare trupă separat prin o comisiune, instituită anume spre acest scop După prețul victualelor din diferitele piețe sĕ preliminéză o sumă anumită, din care comisiunea e datóre a-și provedé trupa cu menaj. Viptul unui om a costat în anul trecut în Budapesta 49 fl. 20 cr. în Kaschau 42 fl. 01 cr. adecă pe lună cam 4 fl.

Cu privire la pâne (profont) sunt următórele date:

100 kgr. fărină costă în Bpesta 10 fl. 18 cr.
în Kaschau 8 fl. 52 cr.
Spese de manipulare în Bpesta — fl. 17 cr.
în Kaschau — fl. 17 cr.
40 kgr. lemne de foc Bpesta — fl. 36 cr.
în Kaschau — fl. 23 cr.
1 kgr. sare în Budapesta . — fl. 11 cr.
în Kaschau — fl. 12 cr.

Din 100 Kgr. de făină sĕ coc 168 de bucăți pe pâne; o bucată costă în Budapesta 6.45 cr. în Kaschau 5.40 cr. pe an sĕ consumă 96.14 milióne de bucăți de pâne, la a căror cócere sunt de lipsă pe an 572.300 măji metrice de fărină și fiindcă din o maje metrică de sĕcară es 82. kgr. de fărină, afară de o mică cantitate de grâu, sunt de lipsă pe an 697.927 măji metrice de sĕcară, ér pe anul viitor va fi de lipsă și mai de multă sĕcară.

Susținerea unui cal militar costă pe an:

Cai de ai oficerilor (erariali):
în Sibiiu 141 fl. 24 cr., în Bpesta 149 fl. 10 cr.

Cai de călĕrit la cavalerie și artilerie:
în Sibiiu 148 fl. 14 cr., în Bpesta 156 fl. 48 cr.

Cai pentru ham la artilerie:
în Sibiiu 171 fl. 26 cr., în Bpesta 180 fl. 60 cr.

Cai pentru ham la geniu:
în Sibiiu 178 fl. 19 cr., în Bpesta 188 fl. 38 cr.

Pentru provederea cailor cu cele trebuinciόse sĕ speséză următórele sume:

		O majă metr. de ovĕs	de fên	de paie
în Sibiiu:	fl.	5.80	2.40	1.45
„ Timișóra	„	6.64	2.88	1.67
„ Budapesta:	„	7.38	3.08	1.74

Fênul și paiele se cumpĕrau până acum în cantități mai mici, căci s'a aflat, că în modul acesta provederea e mai eftină Sistemul acesta sĕ practisa mai cu samă pe terioriul comandei de trupe din Presburg, Timișóra și Sibiiu.

Cheltuindu-sĕ în modul acesta pentru alimentare aprópe 40 de milióne, restul de 100 milióne sĕ folosesce pentru salarisarea oficerilor, susținerea cancelariilor, precum și pentru alte nenumărate trebuințe.

O catastrofă pe mare.

In 23 Iuniu st' n. a. c. s'a întêmplat o mare nenorocire pe marea Mediterană. In acésta ḑi s'a cufundat naia Victoria, aparținĕtóre flotei de resbel englese. Scirile sosite până acum vestesc, că flota englesă mediterană făcea de mai multe ḑile înainte de catastrofa Victoriei manevre tactice pe apele din apropierea Tripolitei. In ḑiua amintită mai sus, in toiul manevrelor, Victoria a fost isbită în cóste de o altă naie de resbel, numită Camperdown. Isbirea a fost așa de puternică și stricăciunea causată Victoriei așa de mare, încât uriașa naie s'a cufundat repentin, în 15 minute în mare, care are aici o adâncime de 150 metri și a îngropat în valurile apei 430 de matrozi, 8 cadeți de marină, pe inginerul suprem, pe preotul militar și pe admiralul Tryon, care comanda naia şi care era unul dintre cei mai destoinici comandanţi ai flotei engleze, ér 230 de matrozi, între cari 34 de ofiţeri au fost scăpaţi. Se ḑice, că admiralul Tryon încă ar fi putut scăpa, dar n'a voit sĕ-şi părăséscă postul pănă în ultimul moment, când a fost prea târḑiu. El a căḑut victimă a datorinţei sale. Naia Camperdown asemenea a suferit stricăciuni, încât a trebuit sĕ fie trasă de o altă naie cuirasată la ţermii insulei Malta.

La catastrofa întêmplată cu Victoria nimenea nu s'a cugetat, cu atât mai puţin, căci ea era o uriaşă puternică a flotei englese. Victoria a fost făcută acum 4 ani şi era construată tótă din oţel. Lungimea ei era de 104 metri, lăţimea de 21 metri, turnul, bordurile şi coperişul erau cuirasate cu oţĕl gros.

Ea a fost provĕḑută cu mai multe tunuri mari şi torpile, puté percurge pe óră o distanţă de 17 mile maritime şi a costat în total 16 milióne fl. Naia Camperdown, care s'a isbit de Victoria e ceva mai mică, dar una dintre cele mai de frunte năi de rĕsboiu a Engliterei.

Perderea Victoriei a causat o impresiune de întristare adâncă în Londra şi în Englitera cu atât mai mult, căci în cei cinci ani din urmă, în timp de pace s'au cufundat tot prin ciocnire nu mai puţin de 7 năi mari şi scumpe ale flotei englese, afară de altele mai mici. Victoria este acum a opta naiă cufundată.

Scim, că puterea Engliterei stă în flota ei maritimă, care este cea mai puternică dintre tóte flotele de resbel şi englesii jertfesc mult pentru susţinerea ei. Bugetul ministeriului de marină engles este pe an de 140 milióne fl. Dar deşi suma acésta este mare, perderile suferite în ultimii ani sunt simţite, căci ele se urcă la mai multe milióne de fl. Apoi pe lângă perderile materiale sunt de considerat şi alte desavantagii, precum perderea de ómeni şi timp, căci d. e. construirea năiei Victoria a costat cinci ani de muncă grea şi continuă. Pănă când deci englesii caută a repara perderile, causate de nenorociri, alte flote progreséză şi sunt în avantagii, în special flota de resbel francesă şi ruséscă, cari la olaltă dispun deja de forţe egale cu flota Engliterei.

Precum aflăm, toţi domnitorii şi guvernele statelor europene şi-au esprimat condolenţele lor reginei şi guvernului engles. Impĕratul Germaniei numesce catastrofa Victorei o catastrofă naţională a Engliterei.

Posta redacţiunei.

Aristide în N. Nu sĕ póte publica *de-ocamdată*. Póte mai târḑiu, dacă va fi lipsă. Causa o veţi sci atunci.

Red.

Nr. 312/1893 [91] 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scóla nóstră confesională din Livezeni (Livázeny) tractul protopresbiteral al Haţegului, pentru completarea acestuia se escrie concurs în ḑiariul „Telegraful Român“ cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salariu în bani gata 300 fl. v. a. prin repartiţie;

b) locuinţa în edificiul scólei;

c) 4 stângeni de lemne focali, atât pentru locuinţa învĕţătoriului cât şi pentru scólă;

d) grădina de legumi, lângă locuinţa scolară;

e) folosirea grădinei scolare (un jugĕr).

Invĕţătoriul ales va fi deobligat a merge cu copii la biserică în Dumineci şi sĕrbători.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi înainta suplicele lor concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Petroşeni, pănă la terminul mai sus indicat.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petroşeni la 4 Iuniu, 1893

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 548/1893. (92) 3—3

CONCURS.

Posturile învĕţătoresci mai jos însemnate dela scólele nóstre confesionale gr. or. din protopresbiteral Albei-Iulia, devenind vacante pentru ocuparea acelora se escrie concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

1. Alba-Iulia, salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi lemne suficiente de foc.
2. Cricău, salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.
3. Gârbova de sus, salariu anual de 300 fl., deocamdată fără cuartir şi lemne de foc.
4. Inuri, salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.
5. Pâclişa, salariu anual de 300 fl., lemne suficiente de foc şi cuartir după ce se va termina edificiul de scólă.
6. Măgina, salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.
7. Stremţiu, salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne de foc.
8. Ţelna, salariu anual de 300 fl, cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.
9. Teuţiu, salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

Dela concurenţi sĕ recere sĕ se presenteze în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică spre a-şi arĕta desterităţile în cântări şi tipic. Cererile instruite conform normelor din vigóre sĕ se adreseze în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Alba-Iulia, 8 Iuniu, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale din singuratecele parochii.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albei-Iulia

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 494/1893. [90] 3—3

CONCURS.

La scóla română gr. or. cu trei clase din Preşmer, protopresbiteratul Braşovului, a devenit vacant un post de învĕţătoriu, spre a cărui ocupare se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumente:

a) Salariu anual din cassa alodială plătibil în rate lunare anticipative	300 fl.
b) Bani de cuartir din alodiu	40 „
c) 4 gălete de grâu dela mori în natură	20 „
d) folosinţa unui fênaţ .	10 „
e) dela ½ familiile din parochie câte 20 cr. . . .	10 „
Suma .	380 fl.

Suplicele de concurs instruite conform legilor în vigóre sĕ se adreseze la oficiul protopresbiteral al Braşovului.

Alesul e datoriu a ţiné strana în biserică tot a dóua sĕptĕmână, ér Dumineca şi sĕrbătórea totdeuna, apoi a ţiné prelegerile prescrise în scóla de repetiţiune.

Concurenţii, cari vor dovedi cunoscinţe temeinice musicale vor fi preferiţi; spre acest scop sĕ se presinte în vre-o Duminecă ori serbătóre în biserică.

Preşmer în 17 Maiu, 1893.

Comitetul parochial rom gr. or.
G. Ludu, preot şi preşed.
Iridion Frateş, not. comit.

In conţelegere cu mine

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 93/1893 [94] 3—3

CONCURS.

La *scólele medii rom. gr. or. din Braşov* este a se ocupa postul de institutor cualificat *pentru instrucţiunea în gimnastică.*

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele următóre:

In timpul serviciului provisoriu provĕḑut în § 30 al legei de instrucţiune din a. 1883 salariul anual de 600 fl. v. a. ér începênd cu ocuparea definitivă a postului salariul anual de 700 fl. v. a. şi afară de aceea 150 fl. v. a. bani de cuartir şi din cinci în cinci ani 70 fl. adaus la salar.

Concurenţii vor adresa subscisei Eforii pănă la 1 Septembre 1893 st. n. petiţiunile lor, în care vor documenta:

a) că sunt români de religiune ortod. orientală;

b) că au purtare bună, atât în privinţa moralităţii, cât şi în relaţiunile civile;

c) că sunt de constituţiune firmă şi deplin sănĕtoşi;

d) că şi-au câştigat cualificaţiunea necesară pentru ocuparea postului numit mai sus.

In fine va declara concurentul în petiţiunea sa, că se va supune legilor nóstre bisericesci şi scolare, precum şi normativelor şi dispoziţiunilor speciale, ce sunt în vigóre la aceste institute, sau se vor face în decursul timpului.

Braşov, în 22 Maiu 1893.

Eforia scólelor centrale ortod.-orentale.

Nr. 300 F. G. 1893 [95] 1—3

CONCURS.

Spre conferirea de stipendii nóue din „fundaţiunea Gozsdu“ pe anul scolastic 1893/94 pentru studiile dela facultăţile mai înalte se escrie concurs, cu următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originali sau autenticate de notariu public, că sunt fii de cetăţeni ungari şi se ţin de biserica ortdocsă orientală română şi studiéză la vre-un institut public din patriă cu succes bun, ceea-ce frecuentanţii dela gimnasii sĕ documenteze cu atestatul despre anul scolastic 1892/3, ér cei dela facultăţi cu indicele despre tóte cursurile ascultate, şi în fine sĕ documenteze, că nu sunt în stare a se susţiné la studii din averea propriă sau a părinţilor lor.
2. Cei-ce vor sĕ studieze la vre-un institut afară din patriă au sĕ-şi esopereze concessiunea ministerială
3. Petiţiunile instruate cu tóte documentele necesari sunt a se adresa la representanţa fundaţiunei lui Gozsdu (Budapest, Király u. 13. sz.) pănă la 1 August a. c. căl. n.

Cu acésta ocasiune sĕ provócă fostii stipendisti ca sĕ arete resultatul studiilor din anul scolastic 1892/3, pănă la 1 August, a. c. căl n. căci altcum li se va sista stipendiul.

Petiţiunile sosite după termiuul susindicat sau acelea cari nu sunt instruate cu documentele amintite în concursul present nu sĕ vor lua în considerare, ci sĕ vor re'ntorna din oficiu.

Din şedinţa representanţei fundaţiunei lui Gozsdu, tinută la 19—25 Martiu, 1893.

Estradat prin
George Szerb,
notariu.

Nr. 280/1893 [87] 3—3

Citaţiune edictală.

Bucur Pitêu din Merchiaşa legiuitul bărbat al Anei Baciu din Homorod, carele a părăsit cu necredinţă pe muierea lui legitimă, lăsându-o pe uliţă cu copii mici minoreni, de opt (8) ani de ḑile, fără a se sci locul aflărei lui, este prin acésta citat, ca în termin de şase luni de ḑile dela prima publicare a acestora în „Telegraful Român“, sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorţial intentat contra lui din partea muierei sale, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Cohalm, 15 Maiu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	**2.24**	11.34	**7.10**	pl. **Copşa-mică** sos.	9.34	**12.05**	6.20	—	—
—	—	**2.51**	12.01	**7.43**	Şeica mare	9.05	**11.40**	5.59	—	—
—	—	**3.27**	12.37	**8.27**	Lómneş	8.33	**11.09**	5.32	—	—
—	—	**3.53**	1.03	**8.59**	Ocna	8.09	**10.43**	5.09	—	—
—	—	**4.16**	1.26	**9.23**	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	**10.17**	4.49	—	—
—	—	**4.36**	1.40	—	pl. sos.	7.28	**8.30**	—	—	—
—	—	**4.49**	1.54	—	Şelimber	7.16	**8.17**	—	—	—
—	—	**5.04**	2.10	—	Veştem	7 01	**8.00**	—	—	—
—	—	**5.26**	2.39	—	Tălmaciu	6.42	**7.39**	—	—	—
—	—	**5.42**	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	**7.11**	—	—	—
—	—	**6.16**	3.31	—	Avrig	6.02	**6.51**	—	—	—
—	—	**6.37**	3.55	—	Porumbacui inf.	**5.28**	**6.15**	—	—	—
—	—	**7.03**	4.23	—	Cârtişóra	**5.04**	5.48	—	—	—
—	—	**7.21**	4.43	—	Arpaşul inf.	**4.55**	5.37	—	—	—
—	—	**7.41**	5.06	—	Viştea inf.	**4.27**	5.07	—	—	—
—	—	**7.51**	5.17	—	Beşimbav	**4.17**	4.54	—	—	—
—	—	**8.11**	5.39	—	Sâmbĕta inf.	**4.01**	4.37	—	—	—
—	—	**8.38**	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	**3.31**	4.05	—	—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	**9.50**		**Simeria**		**5.30**	10.25	3.10	**8.49**
6.38	11.54	4.43	**10.08**		Cerna		**5.14**	10.05	2.54	**8.29**
7.13	12.20	5.18	**10.32**		**Hunedóra**		**4.50**	9.38	2.30	**8.—**

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 46	8.50	—	3.10	**Braşov**	8.18	1.49	—	6.56
6.19	9.31	—	3.53	Prejmĕr	7.48	1.11	—	6.18
7.11	10.32	—	5.03	Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—	5.17
8.12	12.08	—	**6.40**	Covasna	5.46	10.18	—	3.39
9.08	12.54	—	**7.26**	**Kezdi-Oşorheiu**	5.—	9.38	—	2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	**7.21**	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 67. Sibiiu, Marți, 22 Iuniu (4 Iuliu) 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iuliu-August-Septembre al anului 1893, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfârșesce cu ultima Iuniu 1893, sĕ-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

In vacanțe.

Cu finea lunei curente se încheie pretotindenea anul scolastic și băiații nostri scolari și tinerii de pe la universități și seminare sĕ întorc de pe la orașe în sinul familiei, ca după munca spirituală a unui an de scólă sĕ se recreeze trupesce și sufletesce, ca astfeliu cu puteri nóuĕ sĕ și pótă începe și continua activitatea în anul scolastic, ce urméză.

Timpul de douĕ luni este dat tinerimii pentru odichnă. Odichna acésta însĕ nu trebuie înțelésă în sensul strict al cuvêntului, adecă sĕ se petrécă timpul în neactivitate, în „dolce far niente“, ci mai mult în o schimbare a ocupațiunii reglementare din scólă în direcțiunea, care mai bine convine cu naturelul și aplicările fiecărui tinĕr, totdeuna însĕ cu nobila nisuință, de a-și completa și lărgí fiecare după putință cercul cunoscințelor sale, atât prin o lectură bună și folositóre, cât și cu deosebire prin adunarea de cunoscințe nóuĕ, luate din viéța practică

Ce sĕ ține de prima ocupațiune, nu avem destule cuvinte a recomanda tinerimei nóstre în genere, dar cu deosebire acelor tineri, cari n'au fericirea de a frecuenta scóle române, cetirea și studiarea productelor literaturei nóstre beletristice. Prin acésta tinerii profită duplu; de o parte își lărgesc cunoscințele lor câștigate în scólă, își nobilitéză inima, își lărgesc cercul ideilor și-și însușesc un stil fluent și corect, de altă parte li se potențéză atragerea și iubirea pentru ném și pentru „fagurul nostru de miere“, dulcea și armoniósa nóstră limbă strămoșéscă.

Incât pentru adunarea de cunoscințe nóuĕ din viéța practică, cel mai nimerit și mai folositor mijloc este, facerea de escursiuni prin țéră Multe s'au scris în privința acésta, mulți s'au ocupat cu acésta temă și toți și totdeuna au ajuns la constatarea, că escursiunile sunt cele mai bune și mai folositóre ocupațiuni ale tinerimei în timpul vacanțelor scolare. Cu acésta toți suntem în curat și sunt în curat de mult popórele mai culte ca noi, popórele occidentale. Astfel de mult tinerimea scolastică englesă și scoțiană îndată după încheierea cursurilor, asociată în grupe mai mici, își ia bâțul de călător a mână și cutrieră munții și văile patriei sale; tot asemenea face tinerimea germână, francesă etc. și toți se întorc acasă din astfel de escursiuni încărcați de bogate esperiențe, cu cunoscințe variate de locuri și popóre

La noi românii acésta nu s'a făcut în mĕsură mai mare până acum, ci mai mult ca laudabile esceptiuni, cu tóte că noi românii nu avem sĕ ne plângem, că nu am avé o patrie frumósă, care merită sĕ o cunóscem cu de a mĕruntul, din fir în pĕr, cum sĕ dice. Acolo sunt munții nostri puternici, cu vêrfurile lor, cari ajung până la nori, și cari din zarea albastrie a depărtării deșteptă în suflet dorința de a-i cerceta; acolo sunt rîurile nóstre, cu valuri spumegânde și cu mii de tablouri pitoresci și încântătóre pe malurile lor, acolo văile nóstre atrăgătóre, lacurile de munte, cascadele, cheile sau strîmtorile, peșterile, pasurile și alte multe alcătuiri măestre și fermecătóre, zidite de mâna a tot puternică a lui Dumnedeu, acolo este poporul nostru dela sate, blând și bun, cum l'a lăsat Dumnedeu, cu porturi fermecătóre și cu datine și obiceiuri patriarchale, — și în fine acolo sunt multe creațiuni de-ale ómenilor, demne de vĕdut, fabrici, ferestrie, mine cohuri, musee ș. a.

Tóte aceste trebue sĕ ne intereseze, tóte aceste trebue sĕ le cunóscem, nu numai din descrieri sau din audite, ci din proprie intuițiune și prin cunóscerea lor multe și folositóre cunoscințe practice ne vom aduna. Și acésta se póte face și trebue sĕ se facă de către tinerimea nóstră prin arangiarea de escursiuni în tóte părțile țerei. Cunoscințele și impresiunile ce și le va câștiga tinerimea nóstră prin escursiuni, vor fi neprețuibile. Étă cum se esprimă între altele un pedagog despre folosul și influința escursiunilor asupra tinerimii:

Tinĕrul, prin un astfel de contact cu natura va învĕța, cea-ce numai din carte nu póte sĕ învețe nici când, că natura are un spirit, care trăesce în rĕdiurile, în pădurile, în câmpiile ei, un spirit, care ne pătrunde, ne însuflețesce, ne liniștesce și ne împacă, după cum pătrunde și împacă pe omul de la țară, pe lucrătoriul țarinelor cu sórtea sa. Cu acest spirit omul dela țară trăiesce în legărură intimă și acésta sĕ vede din cântecele, din povestile și din glumele sale originale. Dumnedeu a creat isvorul, stânca, codrul și lunca, cari tóte înaripéză fantasia, ér poporul a cuprins cu mintea sa aceste acte ale creațiuni, și ca un ecou a creat cântecul, povestea, tradiția. Sĕ cerceteze tinerimea cât mai des pămêntul patriei nóstre și pe poporul, care l'a eternisat în cântecele și tradițiile sale, și vom vedé că în sufletul sĕu va prinde rădăcini adânci iubirea de patrie și de ném, iubire, care nu se va stinge nici odată. In modul acesta pătrunde mai ușor, mai puternic și mai cu trăinicie în sufletul tinerimei cea mai sublimă vîrtute: iubirea de națiune și iubirea de patrie.

Escursiunile au influință asupra formării caracterului la tinerime, căci în călĕtorie sĕ dă ocasiune mai bună pentru manifestarea simțĕmintelor și înclinărilor personale.

Nu odată sĕ va întîmpla ca tinerii călĕtori, ca toți călĕtorii, sĕ dea de pedeci, de obstacule în calea lor. Delăturarea acestora deșteptă în tineri resoluțiunea și luarea de inițiativă. In călĕtorie sĕ deșteptă simțul de colegialitate și iubirea de aprópelui, căci fiecare tinĕr se intereséză nu numai pentru sine, ci și pentru colegii sei de călĕtorie.

Apoi unde este plăcerea, ce o va simți fie-care prin câștigarea de esperiențe de tot feliul din proprie intuițiune. Tinĕrul va învĕța a iubi natura, a iubì poporul dela țară, cu datinele lui patriarchale, cu limba sa originală, cu moravurile sale simple și cu modul lui de traiu. Cu deosebire la noi, popor apĕsat, este o datorință a tinerimii a cunósce bine poporul, umblând printre el, a-'i vedé necasurile și tóte păsurile lui, cari cunoscințe vor fi de fórte mare preț pentru tineri, când vor intra ca bărbați în viéța practică și chemați vor fi a afla căile și mijlócele pentru ameliorarea sórtei mult huiduitului nostru popor.

Aceste sunt unele din folósele cele multe ce ne ofer escursiunile în vacanțe, despre cari s'ar puté scrie volume.

Pentru aceea recomandăm tinerimii a face în vacanțe cât mai multe escursiuni, cari costă puțin și aduc mult folos real; ba atragem asupra acestei cestiuni atențiunea și a părinților, cari trebue sĕ se nisuéscă a da și înlesnì băiaților lor nu numai învĕțarea proprie din scólă, din carte, ci și câștigarea de cunoscințe din viéța practică.

FOIȚA.

Rĕtăcirile unui suflet.

— Poveste orientală. —

(Incheere.)

Cercul se stringea tot mai tare, și nenumĕrate animale de tot soiul se adunau sperіate la olaltă din tóte părțile în mijlocul cercului între sĕrmanele antilope. Indur, el se ținé totdeuna cel mai îndepărtat de pericolul ce se apropia din tóte părțile ca o furtună spre ele. Vênătorii sosiră acum atât de aprópe, încât ajungeau cu săgețile lor pe sermanele animale, ér împĕratul cu sfetnicii sei se deletnicia în săgetat, culcând la pămênt nenumĕrate antilope, și pe multe rănindu-le. Indur cu vr'o câte va mai rĕmase neatinse, și neavênd altă scăpare s'au decis ca sĕ facă un asalt îndrăsneț spre aceea parte a cercului unde este mai slab, și deși multe au cădut nimerite de săgețile, cari curgeau ca plóia preste ele, totuși el cu óre-câte sărind cât colo preste capetele ómenilor avea speranță de scăpare. Dar mare terόre se produse între ele, căci prin fuga lor mai mulți câni de leoparḑi le lua la gónă, ba hoții de vênĕtori mai lăsară și vulturi de cei mari, ce-i aveau prinși și cum îi lăsau oblu după bietele antilope alunugate nu mai sciau sĕrmanele încătr'o s'o mai întórcă, și fără sĕ scie ele încătrău fug, numai ce sosesc între vênători érăși, unde obosite de fugă, cad nimerite de săgeți, ér la Indur sĕ repede un nămilă de negru și cât dici „hop“ îndată îi taie beregata cu o bardă ascuțită, ér sĕrmanul de el cădù scăldat în sânge.

Cât ce își dete suflarea Indur fù cuprins de mirare, dar și de bucurie, căci se vedea pe sine ridicat în naltul ceriului, printre nori legănându-se galeș pe dóuĕ aripi mari și ușóre, era schimbat în o frumósă „gâscă sĕlbatică“, și se afla în mijlocul stolului de gâsce, care tocmai acum făceau drumul lor obicinuit către altă climă mai căldurósă, se îndeletnicia în sborul seu ușor și privia măreț în jurul seu, unde nu mai vedea decât nesfârșitul pustin al tăriei, ér în jos pămêntul, pe care erau țĕri cu diferite popóre, feliurite animale, déluri, păduri verdi, dumbrăvi romantice, ape mari, isvóre cristaline, poenițe încântătóre, câmpii acoperite cu covor de flori și érbă verde; atâtea vedé el în o singură ochire, încât i se părea, că sunt dece lumi nu una, și nu credea sĕ pótă fi cineva mai fericit decât el.

Spre însărate gâscele primiră porunca dela căpitanul lor, care le conducea, ca sĕ se lase jos pentru de a-și vedé după ale gurei. Și după-ce se ospătau și se odichniau nițel érăși porniau în regulă esemplară fie-care în rênd la locul seu, și pe unde le plăcea lor. Asta îi plăcea lui Indur, vorbă sĕ fie, căci erau tóte așa de pacinice, trăia bine între dânsele și erau unite până la mórte sĕ țină una, chiar așa doria și el.

După o cale de mai multe dile ajunse în țéră spre miédă nópte, unde spuse căpetenia lor că acolo au sĕ locuéscă până tómna. Deci pe acolo se preumbla acum Indur, și-și petrecea vremea în gimnastică, se învĕța mereu a sbura, ca el sĕ fie în cele din urmă capul lor; vĕdêndu-l mai marele stolului cum scie el sbura îl puse dascăl preste cei micuți, cari s'au născut aici și el i-a învĕțat pe tómnă așa de bine sborul, cât nici se puté mai bine; acum tóte gâstele îl umpleau cu mulțămite și cu laude cât ba sĕ mai credi.

Fiind în ajun sosirea nemilósei erni, tóte paserile apelor se adunară în stoluri și porniră spre miadă di în acele țĕri, unde apele nu înghéță pururea, fiind clima mai căldurósă.

Mergênd érăși mai multă cale, ajunseră în o țéră dorită de ele, unde începură a pustii sĕmênăturile bieților ómeni, dar ómenii le sciau lécul și odată umplură locurile de lațuri, în cari gâștele se prindeau ori voiau, ori ba.

In un așa lățușiu ajunse odată sĕrmanul Indur, și acum avù sĕ sufere durerea morții, căci un om urât, nemilos veni și îndată îi suci gâtul.

Étă însĕ spre mirarea lui, că se vedé schimbat într'o veveriță șirétă și chiar spărgia nisce alune în o tufă de alun din marginea pădurei. El durmia într'o gaură a unui lemn, cu un alt soț al lui, tótă diulița săriau sburdalnic, până în vêrful celor mai înalți stejari, de unde puteau vedé departe preste lume, apoi érăși se dau jos încărcați de jir.

Acuma s'a fost dedat cu acéstă viéță și îi plăcea fórte acest mod de traiu, dar într'o diminéță, pecând era lângă un isvoraș și voia sĕ-și stîmpere setea, étă că sare din tufele vecine o blăstĕmată de mâță sĕlbatică și îndată îl încópcie cu dinții ei ascuțiți de gât; sĕrmanul Indur după chinuri grozave își dete suflarea.

Abia își puté da sémă cum și ce, când étă că era schimbat acum într'un elefant gigantic și era în insula Ceylon în marginea pădurei, și mai erau cu el o cirédă de elefanți. Mult se mira el, ce putere mare avea

Ţine minte*) sau românii în Rusia.

Sub titula acésta publícă „Bud. Hirl.“ în numĕrul sĕu din 1 Iuliu a. c. ca prim articol, un raport al unui corespondent al seu despre starea românilor din Basarabia şi a georgienilor din Caucas, precedat de o întroducere din partea redacţiunii. Din raportul esagerat în unele privinţe, se vede, că nenorociţii nostri fraţi din Basarabia sunt apĕsaţi greu de jugul rusesc în privinţa vieţii naţionale. In scólă şi în biserică este întrodusă limba ruséscă, presă română nu esistă, ér ḑiarele din strĕinătate sunt supuse censurii etc. Cunóscem şi noi starea grea a românilor din Basarabia. Dar „Bud. Hirl.“ publică acest raport, ca sĕ pótă face o comparaţiune între starea poporului român din Basarabia şi între starea nóstră şi astfel sĕ areţe cu mare satisfacţiune (!) că românii de sub stăpânirea magiară sunt fericiţi, ca în sinul lui Mohamed, faţă de cei din Basarabia şi ca din el sĕ tragă învĕţătura şi „agitatorii valachi şi cei agitaţi“.

Invĕţătură nu putem trage din cele scrise în „Bud. Hirl.“ căci nime nu ne póte învĕţa şi convinge, că noi nu suntem ameninţaţi în viéţa nóstră naţională de curentul şovinist magiar, când pretutindenea se forţézĕ tendinţa magiarisării şi nime nu ne póte convinge sĕ nu luptăm pe tóte căile legale contra curentului duşmănos nóuĕ. Vorba e, că óre magiarii nu vĕd, că prin forţarea magiarisării, prin întroducerea limbei magiare, pe unde numai s'a putut până acum, prin premiarea renegaţilor naţionalităţilor, nu sunt şi ei pe calea guvernului rusesc? Sau vreau sĕ ajungă acolo, unde au ajuns ruşii? Atunci poftéscă mai departe numai; modelul îl au în Basarabia şi ce model, demn de liberalismul seclului al XIX-lea....

Revista politică.

Manifestaţiunile de protestare ale românilor de preste Carpaţi contra pornirilor şoviniste magiare s'au început la Iaşi. Manifestaţiunea, precum anunţă foile de dincolo, a fost imposantă Manifestanţii, după ce au percurs stradele principale, s'au oprit în faţa statuei lui Stefan cel mare, unde mai mulţi profesori universitari, studenţi, şi comercianţi au ţinut vorbiri. Tecstul protestului cetăţenilor ieşeni s'a primit apoi cu unanimitate. In el se face amintire despre situaţiunea românilor din Ungaria, se spune că românilor nu le-au mai rĕmas nici dreptul de a se puté plânge de păsurile lor, nu li se permite a se folosí de limba lor în afacerile publice, nu numai că nu li se permit a-şi deschide scóle secundare pe spesele lor, dar multe scóle li se închid, li s'a luat dreptul a-şi cresce copii în familie, creându-se lege pentru asilele de copii. Cetăţenii ieşeni considerând, deci că actuala stare póte da ansă la sguduiri radicale protestéză în faţa lumei civilisate şi fac apel la presa europénă sĕ apere interesele românilor.

Biroul comitetului central al ligei din Bucuresci a trimes congresului felibrilor din Montpellier prin telegramă un protest energic. Protestul începe astfeliu:

„Liga culturală a celor 12 milióne, avênd în sinul seu cu inimile pe cei mai marcanţi bărbaţi ai României, fără deosebire de partide politice, are durerea a denunţa odată mai mult lumei civilisate şi în special fraţilor din sudul Franciei, romanilor frumósei Provence, representaţi de felibrigiul latin, situaţia intolerabilă, pe care guvernul unguresc continuă a o face, agravând'o încă celor 4 milióne de români ai Transilvaniei şi Ungariei“ ... ..

„Liga din Bucuresci, — termină protestul — mult acusată de iredentism, nu cere decât dreptate pentru fraţii sĕi, pe care sórtea i-a pus sub stăpânire strĕină. Suntem în drept de a denunţa pe aceia, cari vor sĕ suprime naţiunea română; dorim, ca revenit la sentimente mai bune guvernul unguresc sĕ înţelégă, că viitoriul Ungariei ca şi cel al României atârnă dela pacea şi dela armonia, pe cari vor sci sĕ le restabilésca între unguri şi români, dóuĕ naţiuni ca insule etero ethnice în mijlocul oceanului slavo-german, cari nu pot trăi decât dacă ele îşi dau mâna“.

Şi pe când aceste manifestaţiuni par a lua tot mai mari dimensiuni, procurorii unguresci umblă după agitatori „valachi“. Aşa s'a pus din partea tribunalului din Deva în stare de acusă ţĕranul Doţu Ioan a lui Tóder, din Valea brad, un om, care nu scie nici scrie nici ceti. Motivul acestei procederi faţă cu un ţĕran se baséză pe faptul, că numitul om după ce s'a chefuit intrând în o cafenea din Brad a strigat: Sĕ trăéscă românii! Câţi-va jidani au fasionat, că Ioan a agitat şi aşa a ajuns sub acusă.

La propunerea procurorului reg. de stat din Timişóra s'a făcut investigaţiune în causa advocatului Dr. Lazar din Ciacova, contra căruia s'a formulat acusă de „agitaţiune contra constituţiunii“ prin rĕspândirea „Replicei“

Casul dela Scărişóra, unde au fost împuşcaţi 7 români încă dat ansă foilor din România a se ocupa şi a critica aspru acésta gónă contra românilor. „Vestea“ din Bucuresci scrie un prim articol, care 'l inchee asfeliu: Când aḑi suntem în posiţie a da amĕnunte asupra acestui odios fapt, va rĕmâné ori-cine înmărmurit, cum e cu putinţă desfăşurarea unei astfeliu de sĕlbătăcii, mai ales, când cei-ce o comit sunt ómenii autorităţii.“

*
* *

Fracţiunea Eötvös, care a trecut din partidul independent, a ţinut o conferinţă sub presidiul cont. Gabriel Károlyi. S'a cetit epistola presidentului partidului independent Iusth, în care se împărtăşesc motivele cunoscute, pentru cari partidul indepedent se vede împedecat sĕ-şi delege de acuma trei membrii, cari sĕ negoţieze pentru împreunarea érăşi a partidului, respective a întórcerei desidenţilor în vechiul partid, şi tot de-odată se espun şi motivele pentru-ce sĕ se amêne acéstă parlamentare până la tómnă. Conferenţa s'a alăturat la o resoluţiune conform căreia amênarea cu ¹/₄ de an a acestei cestiuni este o dasconsiderare a dorinţii esprimată de bĕtrânul esilat Kossuth şi nu póte fi nici în interesul partidului, nici în al alegĕtorilor. Deputaţii au şi în vară a-şi îndeplini datorinţa, mai vêrtos, că salariele li s'au urcat. Presidentul partidului independent va fi încunosciinţat despre acéstă resoluţiune prin o scrisóre şi va fi din nou recercat a conchiema o conferinţă a partidului independent şi conclusele acelea sĕ le împărţéscă în scris desidenţilor. De altfeliu se anunţă, că şi între desidenţi a intrat cértă.

*
* *

In ḑilele din urmă s'au întêmplat în casa comunelor din Anglia o desbatere animată şi tot de odată de o momentuositate fórte mare. Gladstone primul ministru, a voit sĕ pună capĕt obstrucţiunei, ce s'a făcut până acum contra proietului pentru autonomia Irlandei. El vrea ca tótă desbaterea acésta sĕ se termine până în 29 Iuliu şi în scopul acesta a şi presentat un proiect de resoluţiune, care a dat apoi ansă la discusiuni vehemente din partea oposiţiei.

D. Balfur a combătut în camera comunelor propunerea primului ministru dl Gladstone, care tinde, zicea el, a înăbuşi vocea Britaniei şi a suprima libertatea parlamentară.

D. Chamberlain a atacat în mod viu acéstă propunere. Guvernul profită de scurta lui şedere la putere pentru a trăda ţara, Oratorul preḑice căderea apropiată a guvernului şi îi recomandă sĕ şi compuie un epitaf, ḑicênd: „aci zac neşte şerpi care s'au sinucis pentru ca sĕ nu-i omóre alţi“.

In fine cĕḑênd tóte amândamentele proiectul de resoluţiune a fost primit. Acéstă procedură de discusiune a dat material de interpretat întregei prese europene.

---

*) Scris după ignoranţa ḑiarelor magiare: „Cine mintye“, care însemnézĕ cu totul altceva. Halal de cunoscinţă. Red.

Politică primejdiósă.

Acesta este titlul unui articol apărut în „L'Independance Roumaine“ de la 16/20 Iuniu a. c. din care se vede, cât de agitaţi şi îngrijaţi sunt cei din România pentru sórtea nóstră în urma politicei magiarisătóre dela noi şi de urmările acestei politice:

Etă articolul în întregul seu:

„Nu mai e îndoélă, că noutăţile, cari ne sosesc ḑilnic din Ungaria de vr'o dóuĕ luni, presintă cea mai mare gravitate; nu numai din punct de vedere al situaţiunei fraţilor nostri de peste munţi, dar din punct de vedere al influenţei, ce ar puté sĕ le aibă asupra relaţiunilor regatului român cu monarchia vecină, şi póte chiar, prin estensiune naturală, cu tripla alianţă.

„Noi nu mai putem sĕ ascundem îngrijirile nóstre în privinţa acestor relaţiuni, fiind dată politica absolut nebună, în care guvernul unguresc pare sĕ se fi lăsat condus de şovinismul nesocotit al coteriilor politice magiare, cari se servesc de prejudicii, din nefericire fórte înrădăcinate în óre-care cercuri, ca de o tremplină *) politică, fie pentru a ajunge la putere, fie pentru a se menţiné acolo.

„Noi nu ne am ocupa, de sigur, de aberaţiunile, ce au trecere în cercurile politice unguresci, dacă aceste nu s'ar înfăţişa prin fapte de natură a compromite în mod grav relaţiunile ţĕrei nóstre cu monarchia vecină şi chiar cu gruparea puterilor centrale.

„Se pare, în adevĕr, că guvernul Wekerle, uitând interesele esterióre ale ţĕrii, sĕ fie decis pentru a salva situaţiunea interióră ameninţată, a întreprinde o luptă de esterminaţiune contra elementului român din Ungaria. Legea Csáky, augmentată de amendamentul Apponyi, ţintind în mod direct la închiderea scólelor române; legea colonisaţiunei, tinḑênd direct la magiarisarea teritoriilor etnografice pur române, sunt principalele trăsături ale acestei necalificabile campanie, pe care guvernul unguresc voesce s'o încoroneze prin darea în judecată a întregului comitet naţional român şi a tuturor studenţilor, cari au luat parte la elaborarea Replicei, ce, după cum ne aducem aminte, a nimicit aşa de viguros şi victorios rĕspunsul studenţilor magiari.

„Intrégă acésta colecţiune de mĕsuri, la care mai adaugându-se încă proiectele de legi religióse, cari şi ele ating libertăţile confesionale ale românilor, nu constitue nici mai mult, nici mai puţin, decât un atentat violent la însaşi esistinţa românilor, ca rasă deosebită, avênd limba sa şi cultura sa proprie. Nu trebue sĕ ne mai facem nici o iluziune; guvernul unguresc pare a-şi fi luat sarcina, de a face sĕ dispară, în cel mai scurt timp posibil, chiar şi urma naţionalităţii române pe teritoriul corónei s-tului Stefan.

„Cestiunea fiind astfel pusă, este incontestabil, că românii din România, fără nici o distincţiune de colóre politică, nu pot sĕ rĕmână indiferenţi la o asemenea întreprindere şi sĕ privéscă cu nepăsare cum se desnaţionaliséză aprópe a treia parte din rasa română întrégă. Ori ce guvern din partea sa va trebui, volens, nolens, sĕ ţină sémă de mişcarea opiniunei publice, care începe a se manifesta şi care va ajunge la proporţii, pe cari nu le putem prevedé, dacă ungurii nu vor renunţa la aventura periculósă, în care se pare că voesc a se arunca, de-a ruptul capului.

„Este sigur, că nimenea la noi nu cugetă sĕ se amestece în afacerile interne ale unui stat vecin, dar tot aşa de sigur este, că România n'ar puté, în nici un cas, sĕ întreţină relaţiuni amicale cu un stat, în care s'ar urma esterminarea rasei române, după cum se face astăḑi în Ungaria.

„Ca în multe alte împrejurări, ungurii sunt jocul unei ilusiuni copilăresci, când îşi închipuesc, că pe lângă tóte prigonirile lor, totuş ar mai puté sĕ esiste ceva comun între noi şi monarchia austro-ungară. Cât ne privesce pe noi, vom regreta din adêncul inimei, dacă politica nebunéscă a guvernului din Pesta ne va sili a ne depărta de o politică, pe care întotdéuna am considerat'o,

---

*) Scândură de la gimnastică pentru sărit. Red.

---

acum şi cât de sigur nu-l puté supĕra nici mâţa selbatică. nici ómenii cei rĕi, căci era mare şi tare, chiar precum dorise el odată.

Abia terminà cu aceste gândiri, şi abia începù sĕ facă câţi-va paşi cavalerescı, când stă înaintea lui pe un lemn, un amărît de tigru, care deşi era cu mult mai mic, totuşi avea o căutătură, aşa încât bietul Indur simţì fiori reci în tot trupul seu cel gigantic când îl vĕḑù, ér acesta părea că cetesce frica din ochii lui Indur, căci deodată étă-l sare şi-l apucă cu dinţii de trombă. Indur însĕ vĕḑênd, că nu-i glumă, îşi adună puterile şi ridicênd pe tigru sus, îl svêrle cât pe colo, unde căḑù ca o minge la pămênt, însĕ preste o minută îl atacă mai turbat pe bietul elefant, şi părea că nu se dă până ce nu-i trage pielea De câte-ori însĕ venia tigrul tot deatâtea ori il arunca şi Indur, până în urmă punêndu-şi códa între picióre se cam mai duse ca opărit pe ci încolo, sătul de carne de elefant ca vulpea de struguri.

Elefanţii cu toţii făceau mai multe escursiuni prin vecinătate, şi pustiau tóte sĕmănăturile din care causă economii s'au hotărît sĕ şi resbune asupra lor. Ei făcură deci în calea elefanţilor şanţuri adânci şi fórte lungi precum şi largi, pe care le acoperiau cu hrescuri mĕrunte şi cu érbà de mare uscată.

Bieţii elefanţi nu bănuiau nimic din şiretenia ómenilor, şi venind hăbăuci cădeau unii preste alţii în gropi, de unde îi scoteau parte îmblânḑiţi, parte ucişi.

Intocmai se întêmplă şi cu Indur. El căḑù în o asemenea grópă, unde mai multe ḑile trebuì sĕ rabde fóme nemilósă. Apoi îl scóse şi-l mângâiară cu bătăi, până se supuse a purta în spate sarcini.

Nu mult o duse aşa. Intr'o ḑi o luară în lanul de bucate a unui om rĕu, şi acesta deşi sciu că elefantul e blând, totuşi venì c'o bardă şi-i tăia beregata. Indur suferì mórtea şi în curênd se vĕḑù schimbat în un pesce, o balenă cumplită, înnotând prin mijlocul mărei şi băgând grózà în tóte vietăţile mai mici ca el.

Ii plăcea nóua lui viéţă, fiind el domn preste ape, ba când avea chef, mai întorcea cu códa tóte corăbiile şi le înneca în mare. Dar tocmai făcênd rĕu, rĕu o păţi, căci de altă dată, corăbierii îi găsise şi lui lécul, şi într'o bună diminéţă se treḑì c'un cârlig cumplit de fer în beregată, şi 'n urmă se vĕḑù întins la sóre pe bordul unui vas, apoi simţi tăieturile de sĕcuri, cari îi sdrobiau óselele, şi adurmì.

In urmă ce sĕ-i vadă ochii, el era prefăcut în o harnică albină, şi ducea miere şi céră de pe flori în fagurul din coşniţa stupinei tatălui seu.

Când îşi vĕḑù biata albină vatra părintéscă şi pe bunul ei tată, umblând pe lângă coşniţă, scăpă schinteiuţe de lacrimi din ochişorii ei micuţi şi le stergea cu aripióra cea fină, apoi sări pe umĕrul părintesc şi începù a bâzâi.

Acesta însĕ, vĕḑênd neobicinuiéla albinei, o pălì cu mâna, căci i se păru a fi albină strĕină, şi el căḑù turtit între aripióre cu inima sfăşiată de durere, neputênd spune ceea-ce el simţia în inimă, căḑù neasteptând altă schimbare.

Étă, că se aude o voce, care strigă:

Indur! scólă-te şi mergi acasă, că înoptezi, el se desteptă. Oh! mare e puterea lui Dumneḑeu, esclamă el, aflându-se în acel loc, unde Terezinda l'a adurmit.

Sórele scăpătă în depărtarea roşetică, aurind vêrful munţilor, şi faţa mărilor cu ultimele-i raze, ér Indur mergea gânditor către casa părintéscă. Trad. *I. Rod.*

ca fiind de cel mai mare interes pentru noi, fără nici o îndoélă, dar póte încă mai mult pentru vecinii nostri.

„Ne place a crede, că la Viena și chiar la Pesta, vor înțelege pericolul politicei, pe care o urmăresce guvernul ungar față cu românii din Ungaria, și că vor lucra așa, ca s'ajungă la o ameliorare până când mai e încâ timp.

„Ne-am făcut o datorie, de a semnala pericolul iminent, care amenință relațiunile nóstre cu monarchia austro-ungară în speranța de a-l preveni“.

Impreunarea comunelor mici.

Ministrul de interne Hieronymi a adresat cătră mai multe comitate întrebarea, dacă nu s'ar puté alătura în o formă óre-care unele comune mici la alte comune mari, respective dacă nu s'ar puté cumva împreuna mai multe comune mici între olaltă.

Acéstă circulară a ministrului a dat bănuială la diferite interpretări, mulți au fost de părere, că ministrul voesce sĕ se foloséscă de informațiunile, ce le va căpĕta pentru, terminarea proiectelor reformatorice administrative. „Bud. Corr.“ ḑice, că astfeliu de presupuneri nu sunt basate, ci informațiunile, cerute de ministru, se reduce la următórele:

In sensul § 158 al art. de lege XXII din 1886 îi stă în drept ministrului de interne a forma comunele mari în comune mici și mai departe a alia comunele mici la alte comune mari mărginașe, respective a uni mai multe comune mici între olaltă. In Ungaria sĕ află adecă 165 de comune, care au mai puțini de 100 locuri; 816, care au mai puțin de 200; 1179, care au mai puțin de 300; 1357, care au mai puțin de 400 locuitori și că în general din mai multe de 12,000 comune ale Ungariei numai la 3,800 numĕrul locuitorilor trece preste o mie. Se află apoi comune, care au hotară abia de 70 jugĕre și multe altele ale căror hotară cuprind 100—400 jugăre. In considerarea tuturor acestor împregurări s'a ocupat ministrul cu întreburea, că óre nu ar fi posibil în interesul unei adminstrațiuni mai bune, mai simplificate și mai energice, ca pe acele comune, care zac în apropiere unele de altele sĕ le unifice și de aceea a adresat întrebările respective pentru a vedé ce pedeci au obvenit respective ar obveni, dacă s'ar încerca unificarea mai multor conune mici. Acéstă inițiativă însĕ nu stă în nici o legătură cu marea lucrare a reformei administrative, ci e cu totul neaternătóre de ea, avênd de basă legea esistentă.

Noutăți.

Personal. P. S. Sa părintele episcop al Aradului Ioan Mețianu a călătorit Lunia trecută la Karlsbad.

⁂

Cas de mórte. Duminecă séra pe la 9¼ óre s'a lățit vestea în Sibiu, că Ilustr. Sa dl Frideric Teutsch, superintendent al bisericei ev. luth. A. B. din Ardél a reposat. Scirea acésta s'a confirmat după un pătrariu de óră prin sunetul clopotului celui mare dela biserica ev. lut. din cetate Defunctul a fost în etate de 76 ani și unul dintre cei mai stimați prelați ai bisericei ev. lut. din Ardél. După dênsul a remas un nume bun și o familie fórte numĕrósă și onorifică.

⁂

Esamenele cu elevii dela institutul pedagogic-teologic din Arad s'au terminat Mercuria trecută; ér Joi s'a ținut serviciu divin în biserica catedrală pentru încheierea anului scolaslic.

⁂

Esamenele de maturitate la gimnasiul român din Brașov, precum scrie „Gaz. Trans.“ s'au ținut în 15 și 16 Iuniu v., sub presidiul Ilustr. sale d-lui Dr. Ilarion Pușcariu, vicar și archimandrit, ca comisar din partea consistoriului, ér din partea guvernului Dr. Abt, profesor de universitate în Cluș. Dintre 18 scolari, 2 n'au fost admiși la esamenul oral, ér ceialalți 16 au depus esamenul de maturitate cu următoriul succes: 7 inși cu calculul general de fórte bine, 7 cu bine și 2 cu suficient. Anume au eșit: cu pur fórte bine: I Maxim; cu fórte bine: C. Dure, T. Eremie, V. Marcoviciu, N. Petroviciu, A. Pop și O. Vassu; cu bine: A. Banciu, Rem. Chicin, P. Givulescu, I. Ionică, C. Lacea, R. Măerușan și I. Stan; ér cu suficient: C. Botoș și E. Enescu.

⁂

Conferența oprită. Inainte de a încheia fóia aflăm, că conferența națională, convocată pe 9 Iuliu a. c. a fost oprită.

⁂

Insciințare. Direcțiunea revistei „Romänische Jahrbücher“ aduce la cunoscință, că revista literară „Romänische Jahrbücher“ care din causa unor schimbări personale în sinul redacțiunei nu a putut apăré de dóuĕ luni, se va continua sub conducerea vechiului colaborator, a d-lui Petru Broșteanu, membru corespdent al Academiei române.

Numerii pentru Maiu și Iuniu se vor espeda preste câteva ḑile.

⁂

Invitare. Comitetul despărțĕmêntului XXIX Mediaș al Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român, conchiamă și declară de conchemată adunarea generală a numitului despărțĕmênt pe 4/16 Iuliu a. c. în opidul Șeica-mare și învită prin acésta la adunare pe toți pl. tit. membri și binevoitori. Comitetul despărțĕmêntului.

⁂

Pentru noua scólă de forestieri din Gurghiu s'a deschis concurs în termin până la finea lui Iuliu n. c. Petițiile pentru cei ce vor sĕ între în acéstă scólă sunt a se adresa de-adreptul la ministeriul de agricultură. Condițiunile le-am publicat într'unul din numerii trecuți ai fóiei nóstre; ele se pot vedé mai pe larg la birourile administrațiilor comitatense, orășenesci, ori silvanale. Scóla sĕ va deschide la tómnă.

⁂

Ministrul de honveḑi Fejerváry, va presenta în sesiunea din tómnă a dietei un proiect de lege privitoriu la organisațiunea glótelor. In prima liniă se vor înființa cadrele de oficeri pentru glóte, apoi se va regula datorința de a se însinua, a acelora, cari au terminat instrucțiunea militară. Un asemenea proiect de lege va presenta parlamentului și guvernul austriac.

⁂

Tempestăți. Din părțile Cincului-mare ni se comunică, că în Vinerea trecută s'au descărcat acolo și în împregiurime mai multe tempestăți vehemente, care au causat pagube mari, deóre-ce în o parte a hotarĕlor a bătut și pétră. In decursul unei tempestăți a trăsnit în 7 șuri, cari tóte s'au aprins. Plóia însĕ, care vĕrsa ca din ciubĕr a stîns la vreme focul, încât numai una a ars de tot.

Pe munții universității săsesci, pe timpul unei tempestăți din ḑilele trecute, strîngêndu-se oile laolaltă, fulgerul lovind în turmă au rĕmas mórte pe loc 90 de oi și doi măgari.

⁂

Magiarisarea copiilor slovaci. Comisiunea de instrucțiune a comitatului Pojon a împărțit 60 de coróne ca premii copiilor slovaci din mai multe scóle, cari au dovedit mai mare sîrguință în învĕțarea limbei magiare. „Budap. Hirlap“ spune, că au fost premiați 19 copii, cu tóte că numĕrul celor ce se sîrguesc pentru învĕțarea limbei este cu mult mai mare.

⁂

Reducerea intereselor. Din Budapesta se anunță, că între singuraticele ministere s'au început desbateri asupra unui proiect așternut de ministrul de finanță Wekerle la reducerea intereselor legale de până acum. Acest proiect va fi supus dietei spre desbatere încă în sesiunea de tómnă

⁂

Bólă de cai. In interesul economilor de vite ni se comunică din locurile competente, că în comitatul Mureș-Turda, în comuna Nyarad-Szt.-Imbre s'a ivit la doi cai a unui locuitoriu de acolo mucăria, din care causă s'a închis curtea proprietariului. In comuna Șóvarad din același comitat s'a constatat între cai o altă bólă în mod epidemic. In comit. Făgărașiu, în comuna Comana inf. a fost înveninat un cal tot din causă de bólă. In comitatul Brașov, comuna Brendorf a isbucnit între caii escadronului din reg. 1 de husari, staționați acolo, mucăria. Până acum au fost acolo înveninați 22 de cai erariali; restul a fost contumațat.

⁂

Ordinea esamenelor la saólele medii gr. or. române din Brașov la finea anului scolastic 1882—93.

Esamenele de maturitate:

In 15 și 16 Iuniu v. au fost esamenul de maturitate la gimnasiu.

In 23 eventual și în 24 Iuniu v. va fi esamenul oral de maturitate la scóla comercială.

Esamenele pulice:

Joi în 26 Iuniu v.

10½—11½ Cântările.
5—6½ Gimnastica.

Vineri în 25 Iuniu v.

8—9 Religiunea și latina cu cl. VII gimnasială.
9—10 Matematica cu cl. VI gimn.
10—11 Româna și germâna cu cl. V gimnasială.
11—12 Latina cu cl. IV gim.
12—12½ Declamațiune din Româna.
3—4 Magiara și istoria cu cl. III gimn,
4—5 Geografia cu cl. II gimn.
5—6 Latina cu cl. I gimn.

Sâmbătă în 26 Iuniu v.

8—9 Dreptul camb. și merceologia cu cl. II com.
9—10 Principii comerciale și germâna cu cl. I com.
10—11 Francesa și geometria cu cl. IV reală.
11—12 Istoria și aritmetica cu cl. III reală.
3—4 Geografia și româna cu cl. II reală.
4—5 Magiara și istoria naturală cu cl. I reală.

Duminecă în 27 Iuniu v. după serviţiul divin se va încheia anul scolastic 1892/93 cu cetirea clasificațiunilor și cu distribuirea premiilor în sala cea mare a institutului.

La esamenele acestea precum și la festivitatea de încheiere a anului scolastic se învită cu tótă onórea părinții scolarilor, amicii și binevoitorii acestei scoli

Anul viitor scolastic se va începe în 1/13 Septembre 1893.

⁂

Esamene. Ordinea ținerei esamenelor publice la scóla capitală română gr. or. din Reșinari cu finea anului scolar 1892/8.

Vineri în 25 Iuniu v. a c.

Dela órele 7—9 clasa I de fetițe.
„ „ 9—11 „ I micstă
„ „ 11—1 „ I băeți.
„ „ 3—5 „ II de fetițe.
„ „ 5—7 „ II de băeți.

Sâmbătă în 26 Iuniu v. a. c.

Dela órele 8—10 clasa III de băeți.
„ „ 10—12 „ III de fetițe.
„ „ 3—5 „ IV de băeți.

La órele 5½ cantul și încheierea anului scolar.

Esercițiile de gimnastică se vor ține după terminarea esamenelor a fie-cărei clase de băeți.

Lucrul de mână temeesc va fi espus în o sală în tot timpul esamenelor.

La 6 óre escursiune în grădina scolară.

La aceste esamene direcțiunea scolară învită pe toți amicii și binevoitorii scólei

Rĕșinari, 19 Iuniu, 1893.

C. Hămbășan,
director.

Esposiția electrică.

Sala cea mare a zidirii „Gesellschaftshaus“ este cu gust arangiată, făcênd esposiția atrăgĕtóre. Intrând în lăuntru spre drépta dăm mai întâi de masa de esperimentare a scólelor evangelice din Sibiiu, unde se demonstréză influința curentului electric asupra diferitelor aparate, precum o busolă, în legătură cu un voltametru pentru constatarea puterii curentului, un electromagnet, pe care se află o tablă de sticlă cu praf de fer, care după cum se așéḑă pe sticlă, ne arată direcția puterii magnetice, un luminar electric, o mașină dinamo, cu aparatele de mĕsurat necesare, etc.

Mai departe se află lucrătórea chemica dlui Wachsmann, unde prin ajutoriul curentului electric se despart părticele de corpuri de cătră olaltă și se așéḑă pe altele, adecă aici se face suflarea cu argint sau nikel a diferitelor obiecte, se iau negative de pe monete de aramă etc. de cari se și află espuse. Urméză apoi masa de esperimentare a firmei Ganz et comp. din Budapesta, pe care se află multe obiecte pentru trebuința de tóte ḑilele, precum fer de călcat, de încrețit pĕrul, un aparat de aprins țigara, un aparat de fert etc. tóte înfierbântate fără foc, prin curentul electric, apoi se află mai multe lampe. In mijlocul mesei se află un mĕsurător de electricitate, cu ajutoriul căruia se póte mĕsura curentul electric, ce se folosesce în o casă, în colț este un ventilator puternic.

In dosul acestor mese, pe păreți se află espuse diferite obiecte, ca aparate electrice, a firmei Ganz & comp. apoi un orologiu normal electric, care este pus în legătură cu alte orológe numite secundare, în raionul esposiției. Subt orologiul normal se află aparatul telegrafic.

In fața intrării sunt așeḑate mașinele de lucru: o presă, resboiu, sul de strugar, mașine de cusut etc. tóte puse în mișcare de curentul electric; ele sunt în activitate în fie-care ḑi până la 7 óre; în dosul lor spațiul e reservat pentru prelegeri.

In partea stângă dela întrare se află o frumósă grupă de flori, ca un covor colorat, împodobit cu palmieri, între cari sunt așeḑate busturile albe a MM. Lor regelui și reginei. Grupa acésta de flori este a societății pentru înfrumsețarea orașului.

In dosul acestei grupe admirabile de flori sunt, înălțate mai sus, trei odăi mobilate de firma W. Elges din Sibiiu cu mare eleganță și gust. Salonul în stil rococo, odaia de durmit și de prânḑit în un fel de renaissance modern. Aceste odăi au o mare atracțiune asupra publicului cu deosebire séra, când sunt splendid iluminate de lampe electrice, așeḑate în fie-care odaie în diferite forme.

In genere séra sala esposiției ne apare feerică, luminată de patru lampe mari și altele mai mici, tot asemenea și spațiul dinaintea zidirii, luminat de dóuĕ lampe și în împodobit cu o drăgălașă fântână artesică.

Din vestibul, în drépta sĕ află odăile cu telefonul.

Acesta e pe scurt cuprinsul esposiției electrice; ea este bine cercetată și pentru aceea, probabil va fi prelungită preste terminul ficsat la început.

Bibliografic.

A apărut:

„*Buletin statistic general al României*“, publicat de direcțiunea statisticei (directorul statisticei C. E. Crupenski). Anul I Septembre, Octobre, 1892. Bucuresci imprimeria statului, 1893, cu următorul

Cuprins:

Accidentele păgubitóre în cele dintâiu 6 luni din 1892: Raportul directorului statisticei. — Tabelele lunare de accidentele întêmplate în comunele rurale și în cele urbane nereședințe de județ și cari au adus pagube agriculturei. — Tabloul general pe acele șase luni. — Tablouri lunare de accidentele întêmplate în comunele urbane reședințe de județ. — Tabloul general pe cele șase luni. — Accidentele de persóne întêmplate în acele șase luni (tablouri lunare și tabloul general).— Invĕțămêntul public primar în anul scolar 1891—92, după publicațiunile ministerului instrucțiunei publice și al cultelor. (Dare de samă și tablouri).—

Producțiunea agricolă în 1890—91 (tablouri). — Notițe diverse: Dare de samă asupra scrierei d-lui R. Millet: „La Serbie économique“. — Tabela de prescurtările unităților metrice admise de comitetul internațional, mĕsuri și greutăți. — D. Brachelli (Notiță necrologică). — Schimbări în personalul Direcțiunei statistice.

Nr. 341/1893. (96) 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕțător la scóla elementară gr. or. din Sas-Sebeș, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariul anual de 350 fl. ér după 5 ani de serviciu la acésta scólă 400 fl.

Invĕțătoriul ales este dator a țíné Dumineca și serbĕtórea strană în biserică.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta cererile, instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat, și a se presenta în o Dumineca sau sărbătóre în biserică spre a-și arĕta desteritatea în cântări și tipic.

Cunoscĕtorii de musică vor fi preferiți.

Sebeș, 15 Iuniu 1893.

In contelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral:

Ioan Tipeiu,
protopresb.

Nr. 300 F. G. 1893 [95] 2—3

CONCURS.

Spre conferirea de stipendii nóue din „fundațiunea Gozsdu“ pe anul scolastic 1893/94 pentru studiile dela facultățile mai înalte se escrie concurs, cu următórele condițiuni:

1. Concurenții sĕ documenteze cu documente originali sau autenticate de notariu public, că sunt fii de cetățeni ungari și se țin de biserica ortdocsă orientală română și studiéză la vre-un institut public din patriă cu succes bun, ceea-ce frecuentanții dela gimnasii sĕ documenteze cu atestatul despre anul scolastic 1892/3, ér cei dela facultăți cu indicele despre tóte cursurile ascultate, și în fine sĕ documenteze, că nu sunt în stare a se susțíné la studii din averea propriă sau a părinților lor.

2. Cei-ce vor sĕ studieze la vre-un institut afară din patriă au sĕ-și esopereze concessiunea ministerială

3. Petițiunile instruate cu tóte documentele necesari sunt a se adresa la representanța fundațiunei lui Gozsdu (Budapest, Király u. 13. sz.) până la 1 August a. c. căl. n.

Cu acésta ocasiune sĕ provócă fostii stipendisti ca sĕ arete resultatul studiilor din anul scolastic 1892/3, până la 1 August, a. c. căl n. căci altcum li se va sista stipendiul.

Petițiunile sosite după termiuul susindicat sau acelea, cari nu sunt instruate cu documentele amintite în concursul present nu sĕ vor lua în considerare, ci sĕ vor re'ntorna din oficiu.

Din ședința representanței fundațiunei lui Gozsdu, tinută la 19—25 Martiu, 1893.

Estradat prin

George Szerb,
notariu.

„ARDELEANA“ institut de credit și de economii, societate pe acții în Orĕștie.

Nr. 146/1892.

Avis.

Institutul de credit și de economii „Ardeleana“ societate pe acții în Orĕștie (Szászváros) piața mare Nr. 2 și 4 în casele proprii, primesce **depuneri spre fructificare** sub următórele condițiuni:

a) **Depuneri** făcute la a căror ridicare nu sĕ recere abḑicere, cu **5%**;

b) **Depuneri** făcute cu condițiunea de a se anunța ridicarea lor, cu **5½%** și

c) **Depuneri** făeute pe timp mai îndelungat de către **biserici, scóle, corporațiuni culturale** ori cu scop **de binefacere cu 6%**.

Depuneri, ridicări sau anunțări se pot efectuí și **prin postă.**

Orĕștie, la 1 Novembre, 1892.

[53] 6 „Direcțiunea“.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	1.55	3.20	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.38	4.14	6.50	8.57	11.19	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
2.12	5.53	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	12 05	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	—	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.12	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.01	—	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.29	10.37	6.59	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.46	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.45	5.14	4.48	6.52
9.05	11.32	—	8.45	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	12.50	—	10.21	7.28	Ghiriș	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	1.25	—	11.09	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.56	1.43	—	11.17	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	2.34
11.04	1.52	—	11.26	—	Vințul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.28	2.18	—	11.54	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.45	2.40	—	12.18	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.15	—	—	12.58	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.44	—	—	1.34	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
12.59	—	—	1.51	9.09	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	-.	2.29	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.51	—	—	2.48	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.12	—	—	3.03	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.31	—	—	3.26	9.59	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.07	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.46	—	—	4.49	10.51	Sighișóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.04	—	—	5.35	11.13	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.23	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.10	—	—	8.09	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.41	Tr. de persóne	—	8.43	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.17		Tren accelerat	9.18	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.05	2.09	sos. Brașov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	—	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.29	5.57	—	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	—	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.35	12.10	-	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copșa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Șeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneș	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	.—	Șelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veștem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Șebeșul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtișóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viștea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beșimbav	4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2.34	5.57	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos. Teiuș pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Brașov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	-		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepși-S.-Georgiu	7.02	12 10	-		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oșorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 68. Sibiiu, Joi, 24 Iuniu (6 Iuliu) 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iuliu-August-Septembre al anului 1893, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1893, sĕ-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

Conferența națională oprită.

Organul de aici al comitetului central al partidului național — „Tribuna“ de eri Nr. 138 publică ordinul primarului oașului Sibiiu, prin care sĕ interḑice ținerea conferenței partidului național convocată pe 9 l. c în tecstul următor:

Mag. Presid. Z. 49—1893.

Cătră onorabilul comitet esecutiv al partidului național-român, la mâna presidentului seu dlui Dr. Ioan Rațiu

Aici.

Considerând că conform ordinei de ḑi presentate prin hârtia din 24 Iuniu a. c. obiectul principal al consultărilor și al hotăririlor adunării estraordinare a alegĕtorilor români, convocate la Sibiiu pe 9 Iuliu 1893, vor fi evenimentele, care au resultat din așternerea petiției cătră Maiestatea Sa, cunoscută sub titlul „Memorandul român“, prin urmare și urmărirea criminală întrodusă pe temeiul §. 173 al codicelui criminal contra comitetului esecutiv din causa tipăririi și respândirii acestui Memorand românesc, precum și protestul contra acestei urmăriri; considerând că enunciațiunile publice de până aci în acéstă direcție dau motive a presupune, că comitetul esecutiv convócă acéstă adunare poporală cu scopul și voesce a o folosi pentru a se accepta și aproba publice de o mare mulțime de cetățeni de origine română partea declarată de ilegală a acestui Memorand, prin urmare a presenta nu numai direcția (tendența) ci și respândirea acestei scrieri ca emanațiunea poporului românesc și icóna voinței sale, și prin manifestația acésta publică bătĕtóre la ochi, precum și prin protestul contra urmăririi judecătoresci se intenționéză nu numai a reduce mĕsura rĕspunderii membrilor puși sub cercetare, ci a reduce și paralisa prin primirea solidarității pentru acéstă vătĕmare a legii din partea unei mari mulțimi de cetățeni ungari totodată și autoritatea și efectul pedepsei statului, ceea-ce cu atât mai puțin pare admisibil, cu cât urmărirea întrodusă e încă în curgere și prin urmare ea nu are sĕ fie influențată prin asemeni manifestațiuni publice;

considerând în sfârșit, că în foi publice cu deosebire din România se anunță, că și în România se va agita cu prilegiul acestor procederi cu privire la Memorand contra statului ungar, și că la acéstă adunare poporală plănuită aici voesc sĕ se presente și sĕ participe și deputați din țéra învecinată România, ceea-ce după conceptele și considerațiunile de drept public nu se póte îngădui nici decât:

Astfel ținerea adunării estraordinare a alegĕtorilor români, convocată de onorabilul comitet esecutiv pe 9 Iuliu 1893 din Sibiiu, nu se póte permite din partea autorității, despre ceea-ce am onorul a incunosciința pe comitetul esecutiv al partidului național român.

Sibiiu, 2 Iuliu, 1893.

Primariul orașului Sibiiu:
Hochmeister m. p.

Din motivare dăm cu socotéla că autoritatea locală are numai rol de mijlocitor aci între guvern și comitetul central, că ea a comunicat numai în traducere nemțéscă cu comitetul central ordinul primit în limba magiară din Budapesta, ca apoi comitetul central sĕ-l publice românesce.

Din lunga motivare și greoiul stil al acestui ordin nu este lucru ușor sĕ te luminezi în privința pretextelor din cari s'a refusat cererea comitetului central.

Dóue pretexte putem descifra.

Unul se razimă pe un punct al ordinei de ḑi, presentate prin comitetul central, ér altul pe mișcările din România.

Programul conferenței trebuia publicat deja în textul „Convocării“ ca sĕ-l cunóscă cei convocați, acolo înse numai în general s'a ḑis că „în fața situațiunei politice actuale, create prin evenimentele ce cu precipitare se urméză, comitetul își ține de datorie a convoca pe toți membrii conferenței naționale într'o adunare estra-ordinară“, dar din ordinul de mai sus s'ar puté da cu socotéla, că un punct al programului ar fi „Luarea mĕsurilor relativ la evenimentele, care au resultat din așternerea petiției cătră Maiestatea Sa cunoscută sub titlul „Memorandul român“, de care tecst apoi se folosesce guvernul spre a deduce, că conferența ar puté influența „urmărirea judecătoréscă introdusă contra membrilor comitetului pentru publicarea și respândirea „Memorandului“, ceea-ce după el nu este admis până când „urmărirea întrodusă este încă în curgere“.

Se, póte că tecstul punctului dificultat din ordinea de ḑi nu este bine ales, pentru-că după noi era de ajuns d. e. tecstul:

„Raport despre esecutarea concluselor conferenței ultime“ ceea-ce comitetul central este dator sĕ o facă față cu mandanții sei, și trebuia sĕ o facă îndată ce a cunoscut în mod oficial resultatul presentării Memorandului la Corónă, pentru-că nici mandanții sei, nici lumea nu scie nici astăḑi în mod oficial: ce sórte a avut Memorandul, care a decretat conferența ca „fără amânare“ sĕ se presenteze la Corónă?

In esență însĕ tot la acel resultat ar fi dus ori-care tecst, pentru-că și la pertractarea „raportului“ se putea lua tot același conclus de aprobare și aderare la tecstul memorandului și la procedura urmată de comitet la presentarea lui, sau de reprobare, după-cum ar fi fost convingerea și politica membrilor conferenței, precum s'ar fi luat la pertractarea tecstului dificultat.

Pentru acésta ne-am folosit de terminul „pretecst“ ceea-ce va se ḑică, că asupra nóstră acea impresiune face ordinul de oprire, că ținerea conferenței nu se admitea ori-cum erau stilisate punctele ordinei de ḑi.

Motivul, că în foile publice din România se anunță, că „și în România“ se va agita contra statului ungar, și că la conferență voiesc sĕ participe și deputați din România, este de tot naiv, ca sĕ nu ḑicem mai mult.

Cine va crede, că guvernul carele are organul seu, pe șeful poliției de stat în conferență, se teme, că deputații din România — chiar dacă s'ar putea admite, ceea ce nu se póte, că ei nu ar sci ce datorințe au într'un stat strein — ar vení aici, ca sĕ participe la conferență măcar și numai cu vot consultativ?

De ce trébă e polițaiul în conferență?

Ér ca pe galerie, ca ascultătoriu sĕ nu pótă sta cineva numai pentru că acela este din România și eventual chiar deputat? nu póte interḑice nici guvernul, nici nime, atârnă numai de la tactul celor din România, dacă cred ei de consult și folositor pentru frații lor de aici, sĕ o facă sau ba.

Incât privesce însĕ agitația în România, aceea chiar prin astfel de mĕsuri se provócă și nutresce mai cu efect.

Este lucru constatat, nervositatea ḑiarelor magiare, și chiar tecstul acestui ordin o dovedesce, că *agitația din streinătate* genéză mai mult pe guvernanții nostri și peste tot pe magiari, carii mereu se laudă, că libertate, egalitate și constituționalism, nicăiri în

---

FOIȚA

Cura de apă.

Ce ḑice preotul Kneipp despre cura de apă?

Introducere la cartea „Cura de apă“ de Kneipp.

Nici o frunḑă nu sémĕnă absolut și cu desĕvêrșire celeilalte, cu atât mai puțin se póte ḑice acésta despre sórtea omului. Dacă fie-care și-ar puté face biografia sa înainte de mórte, atunci am avea mai multe icóne de viéță decât ómeni. Sunt încâlcite căile, cari trec în viéța ta în curciș și curmeziș și se asémănă cu firele de ață, ce sunt puse fără sistem una peste alta. Adese-ori acésta ne pare așa, în realitate însĕ e altfel. Sórele credinții își aruncă razele sale în întunerecul nesfêrșit și arată cum tóte căile duc la un scop precisat de către creator. Sunt minunate căile provedinței.

Dacă eu din culmea vêrstei mele îmi întorc privirea spre căile mele învălmășite, aflu, că acestea merg câte odată pe marginea prăpastiei. In urmă însă totuși ne conduc la înălțimea chemărei nóstre peste asteptare. Și am tot motivul sĕ laud acéstă procedare a provedinței, cu atât mai mult, cu cât căile care mi se păreau, cá me conduc la mórte în cele mai multe casuri mi au arĕtat isvorul pentru o nóuă viéță.

Eram de preste 21 de ani, când cu pașaportul în buzunar mi-am părăsit patria In condică eram trecut drept calfă de țĕsĕtor, în sufletul meu însĕ altfel îmi era destinul. Cu dor și sete așteptam de mult acéstă scăpare și voiam sĕ me fac preot.

Astfel nu m'am mai dus la fabrica de țesut, precum mi-se poruncise, ci am luat din sat în sat, căutând dacă nu se va găsi cine-va ca sĕ me ajute la studiu. Atunci reposatul prelat Matei Merkle († 1881), me luà sub protecția sa, me puse la carte și me învĕță doi ani de ḑile, astfel încât în urma acestui studiu am putut sĕ fiu primit în liceu. Munca fù grea și fără ori-ce prevedere. După cinci ani de miserii și incordări, me sfărșisem, atât trupesce cât și sufletesce. Incă îmi aduc aminte de vorbele hangiului, unde trăsesem, când tatăl meu me luase odată acasă dela liceu: „Meștere, ḑise el, acésta e cea din urmă dată când duci acasă pe acest student“. Și nu numai hangiul acela ḑicea așa; tótă lumea era de aceeași părere. Era un medic militar, care trecea pe atunci ca mare filantrop și iubitoriu de sĕraci. In anii mei din urmă ca student, el me visitase mai mult de o sută de ori. El mi-ar fi ajutat bucuros, dar bóla mea întrecù tótă puterea lui. Eu pierdusem ori-ce speranță și nu asteptam decât mórtea.

Pentru a căuta distracție, rĕsfoiam adeseori prin cărți. Intêmplarea — eu întrebuințez acéstă vorbire fiind-că se întrebuințéză dar întêmplare nici nu esistă — îmi dete în mână o carte fórte modestă. Trata despre cura de apă. In sfîrșit o sĕ-ți faci o posiție independentă, astfel îmi plesnì de-odată prin cap. Resfoesc înainte. Adevĕrat, se potrivia Ce bucurie, ce mângăere! Speranțe nóue se deșteptară în sufletul meu. Cărticica acésta devenì paiul, de care mĕ acățasem, preste puțin fù cârja de care se razimă bolnavul, ér aḑi e pentru mine luntrea mântuitóre ce provedința mi-a trimis în ḑilele de grea încercare.

Cărticica, ce vorbea despre puterea vindecătóre a apei, era scrisă de un medic; aplicațiunile erau fórte rigurose și aspre. Eu am încercat un sfert de an, o jumĕtate de an aceste aplicațiuni. N'am simțit nici o ameliorațiune, dar nici desavantage nici odată. Asta me încurajà. Venì érna anului 1849; eu me aflam din nou la Dilligen. De 2—3 ori pe sĕptĕmână mergeam într'un loc singuratic și me scăldam câteva momente în Dunăre. Mergeam repede la locul de baie, dar mai repede mĕ înapoiam acasă în odaia caldă. Nici o stricăciune nu-mi făcù acéstă baie rece, dar după cum judecam, nici mare folos nu-mi aducea. In anul 1850, am întrat în Georgianum din München. Aci am dat de un student sĕrac, căruia îi mergea mai rĕu decât mie. Medicul nu voise sĕ-i dea certificatul necesar pentru a puté sta cu ceialalți la masă, fiind-că, după opinia lui, nu mai avea sĕ trăiéscă mult. Acesta îmi devenise colegul meu iubit. Eu l'am inițiat în secretul cărticelei și amândoi practicam ordonanțele pe întrecere. Prietinul meu obținù în scurtă vreme dela medic certificatul necesar și trăesce și aḑi. Ér eu me întăriam din ce în ce, me făcui preot și împlinesc acéstă sfântă chemare de mai mult de 38 de ani. Prietinii mei me măgulesc și me admiră și aḑi, când sunt deja de 70 de ani, pentru tăria glasului meu și forța corpului meu. Apa mi-a rĕmas o amică și nu e mirare dacă și eu îi sunt credincios.

(Va urma.)

lume, nici chiar în Anglia nu este ca la noi.

Ei bine! Pot fi multe lucruri fórte oneróse pentru noi, care aduse la cunoscința națiunilor mari din occident le lasă reci și indiferente, pentru că după raporturile lor de acasă nu le pricep, dar când văd ele, că tuturor partidelor magiare, chiar și kossuthistilor, cari necurmat alérgă după instrucțiuni la „sfântul“ lor din Turin, la cel mai declarat inimic al dinastiei, carele și astăḑi se consideră și primesce a fi titulat de „Guvernator“ al Ungariei — chiar și socialistilor, li se permite ca sě se întrunéscă și sě agiteze contra legilor esistente, — numai partidului național român nu i-se permite sě se foloséscă de dreptul de întruniri nici chiar în cestiunea dării de sémă a comitetului însărcinat cu esecutarea concluselor unei întruniri ținute deja, în cestiunea unei petițiuni către Corónă — asta o pricep și ele,— văd și ele, că aici drepturile constituționale se cumpănesc cu měsuri diferite, și că ceea ce este drept pentru partidele magiare nu este drept pentru partidul național român, și dacă țipetele de astă natură a românilor prind și sunt considerate și în strěinătate, vina o pórtă în prima linie aceia, carii provócă astfel de měsuri neegale.

Oprirea întrunirii din cestiune este un lucru neprecugetat și fără tact, carele va agita și mai mult spiritele, atât aici cât și în streinătate.

Fie conclusele conferenței și desbaterile în conferență cât de esagerate, tot mai bine este, ca cei carii sunt chiemați sě vindece reul și care au posibilitatea sě-l vindece pe cale legală, — și acesta este numai guvernul — sě le cunóscă și sě le aprețieze după merit.

Pentru acésta repețim, că reu serviciu a făcut patriei comune, chiar și elementului magiar, acela care a interḑis ținerea conferenței partidului național român chiar acum, când spiritele sunt din ambele părți fórte agitate

Este timpul suprem ca spiritele sě se recoréscă, ca lucrurile sě reîntre între limitele normale, ca tóte popórele, care cu sângele și averea lor susțin statul sě devină mulțămite, ér mijlócele, care duc la acéstă mulțămire nu se pot procura cu biciul.

Tact, înțelepciune și adevěrat patriotism cerem dela toți, în sus și în jos.

Sibiiu, 23 Iuniu, 1893.

In numěrul ultim al fóiei nóstre am luat notiță despre un raport al ḑiariului „B. Hirlap“ din 1 Iuliu n. a c referitoriu la starea românilor din Basarabia. Raportorul este Dr. Horváth Géza, care dimpreună cu profesorul universitar din Marsilia, Dr. Marion, au fost chemați de către guvernul rusesc pentru a da sfaturi și a lua měsuri împotriva respândirii filoxerei în viile din Basarabia și Caucas.

Raportorul scrie, că guvernul pentru aceea a chemat specialisti streini, pentru-că poporul român din Basarabia nu are încredere în ceea ce l'au sfătuit specialistii ruși; el are o ură față de tot ce e rusesc și nu primesce nimic dela ruși. Ei au fost primiți bine atât din partea autorităților, cât și cu deosebire din partea poporului, care a primit sfaturile și îndrumările pentru stîrpirea filoxerei, mai cu samă din causă, că n'au fost date de ruși, de cari se teme, că-l sfătuiesc la rěu.

Și pentru ce e ura acésta? Pentru că rușii apasă cu jug greu pe români. In scóle și în biserici au introdus numai limba rusésca; limba judecătoriilor, limba oficială e cea rusésca, deși poporul dela sate nu scie rusesce; foi românesci nu sunt, ér cele din strěinătate sunt supuse censurii, nu au drept de întruniri etc., cu un cuvênt rușii nu le permit nici o manifestațiune națională română.

Și pe când astfel este starea românilor în Basarabia, cum este ea la noi? La noi, sub conducerea politică unguréscă, ḑice „Bud. Hirl.“, statul în lupta de rivalitate a popórelor se pórtă neutral (?), aprópe fără a lua parte la ea; legea dă românilor autonomie bisericéscă, le dă drept de a se folosí de limba română în comună, în comitat și la judecătoriile de prima instanță, au drept de a se constituì în societăți, au drept de întruniri și libertate de presă, de cari și abuséză adeseori.

Aseměnarea, ce o face „B. Hirl.“ cu scop, ca sě arete, că noi n'avem causă de a ne plânge contra ungurilor, dacă privim la starea românilor din Basarabia, asěměnarea în acest sens nu-și ajunge de loc scopul. Despre acésta ne putem convinge îndată ce intrăm în o analisă mai serióșă a aměnuntelor.

„Bud. Hirl“ afirmă, că statul la lupta de rivalitate dintre popóre nu ia parte, e neutral. Acesta e un neadevěr grosolan; statul ia parte activă la acésta luptă, dă milióne de florini pentru scóle și alte scopuri culturale, dar numai magiare și promovéză pe tóte căile magiarisarea. Ce deosebire este deci între noi și basarabieni?

Legea dă dreptul românilor de-a se folosi de limba lor în justiție și administrație, ḑice „B. H.“ Dă pe hârtie, dar în realitate comitatele și judecătoriile, chiar prin ținuturi române, sunt pline de funcționari magiari, cu cari poporul nostru nu se scie înțelege și cu atât mai puțin sě primesc acte scrise românesce. Funcționarii ar trebui sě scie românesce, faptul e, că nu sciu și nu vreau sě scie.

Avem drept de întruniri, așa ne spune fóia amintită. Unde e scris acel drept? Lege de întruniri nu este și astfel dreptul e supus la caprițiul funcționarilor administrativi sau în casul cel mai bun, la voia și plăcerea ministrului. Dovadă despre acésta este oprirea întrunirilor nóstre culturale, cum s'a întêmplat vara trecută cu mai multe despărțăminte de ale „Asociațiunii“, cărora nu li s'a permis sě-și ție adunările generale, dovadă este oprirea în mai multe părți a adunărilor de protestare române și slovace contra politicei bisericesci și acum oprirea conferinței naționale.

Unde sunt apoi multele procese de presă, pe lângă tótă lauda libertății de presă, și unde batjocurile și suspicionările presei magiare față de noi și calumnia, ce ni se aruncă pe față, că românii sunt trădători de patrie, deși nu s'a aflat nici când între noi nici unul?

Étă deci, că sórtea nóstră nu este de invidiat, după cum vrea sě o presinte „Bud. Hirlap“ nici chiar în comparație cu starea românilor din Basarabia.

De altă parte asěměnarea ce o face „Bud. Hirl.“ între unguri și ruși, ca stăpânitori, nu e potrivită. Rușii sunt un popor de ḑeci de milióne, cari pot sě-și permită lucsul barbar a tiranisa o mână de ómeni, nu e permis acésta însě ungurilor, cari stau în față cu 10 milióne de naționalități, pe cari sě caute a le câștiga pentru sine prin o tractare echitabilă și justă. Acésta ar fi o politică bună și sănětósă și în privința acésta n'au sě se ia după ruși, ci sě-și ia de model bunăóră Helveția, țara libertății, unde trăiesc trei popóre în deplină egalitate și astfeliu și în armonie.

Acésta ar fi de dorit în interesul binelui patriei nóstre.

Revista politică.

Cestiunea, care preocupă pe cele mai multe state europene, este convențiunea vamală.

Așa ne spun scirile, care sosesc din România, că convențiunea vamală a acestei țěri cu Germania s'a prelungit tot pe basele de până acuma.

Intre Francia și Rusia s'a încheiat de asemenea o convențiune vamală, luându-se în considerare tóte favorurile posibile reciproce între ambele puteri.

Chiar acésta convenție a dat ansă presei europene și în special presei din Germania și din monarchia nóstră sě cârtéscă asupra ei și sě vadă nimicită ori-ce speranță de a se mai puté încheea convențiuni vamale între aceste dóuě puteri cu Germania.

Aceste temeri par însě a nu se adeverí. Ḑiariul german „Nord. Allg. Ztg.“ făcênd o dare de sémă despre negoțierile de până acum între Rusia și Germania, spune ce i drept, că Rusia nu a fost mulțămită cu proiectele, ce i le a făcut Germania, nu a abḑis însě cu totul de a nu se continua pertractările la Berlin

Negoțierile convenționale germano-rusesci au dat ansă presei din Rusia sě scrie, că ar fi de dorit sě se facă începutul și al unei convențiuni favorabile cu Austro-Ungaria. Presența Coburgilor în Bulgaria nu justifică întru nimic, ca Rusia sě nu între în pertractări cu Austro-Ungaria Un bărbat de stat al Rusiei s'a esprimat în privința acésta astfeliu: Rusia se află în posiție a sta mândră și cu capul ridicat și a ḑice cu Bismarck: Noi nu umblăm după nimenea. Pentru aceea însě totuși tindem mâna acelora, care ne fac nóuě favoruri, pentru ca și noi sě le facem. Cu alte cuvinte nu e eschisă posiblilitatea ca sě nu încheiem convențiuni vamale cu statele vecine.

In camera francesă a întrebat deputatul Turrelle pe guvern despre vămuirea vinului frances la vămile austro-ungare. Regimul frances — a ḑis oratorul — pe basa negoțierilor reciproce a acordat Austriei tariful minimal, de aceea se și aștéptă ca vinurile francese sě nu fie tacsate cu 50 franci, pe când cele italiene sunt tacsate cu 8 franci Ministrul Develle a rěspuns, că guvernul a cerut dela Austria ca vinurile francese sě fie vămuite ca și cele italiene. Regimul austriac a rěspuns însě, că convențiunea cu Italia pórtă un dat mai vechiu și că în decurs de 20 ani guvernul frances a trecut cu tăcerea acéstă afacere. Ministrul speră însě, că Austria va lua în dréptă considerare provocarea Franciei. Turrelle a rěspuns, că va mai aștepta; ór dacă va vedé, că lucrul nu se resolvesce în mod mulțămitoriu, va adresa guvernului o interpelare.

* * *

Alegerile din Germania fiind terminate foile de diferite nuanțe 'și dau silința a constata esact numěrul deputaților, cari aparțin diferitelor partide și fracțiuni. După tóte calculele de până acum însě guvernul a eșit învingětoriu, dar maioritatea e așa de neînsemnată încât dacă se va adeveri ceea ce se vobesce, că puținii poloni, vor combate proiectele militare, e temere, că ele vor cădé și în casul acela s'ar nasce o mulțime de complicațiuni. Pentru a preveni însě o cădere a proiectelor guvernul 'și dă tótă silința a mulcomi spiritele și mai ales a mulcomi poporul de rênd De aceea se anunță, că împěratul în vorbirea de deschidere a parlamentului va ilustra situațiunea politică financiară și va asigura, că dela primirea nóuelor proiecte militare nu condiționéză ca sě se arunce sarcini nóue pe popor, de aceea poporul sě fie linistit.

* * *

Ca termin pentru viitórele alegeri în casa deputaților din Francia s'a ficsat ḑiua de 20 August, ér balotagiele se vor face la 3 Septembre. Guvernul n'a voit sě mai aměne alegerile, el se simte destul de puternic ca sě le pótă duce în îndeplinire Abia s'a anunțat însě terminul de alegeri și întrégă Francia s'a pus în mișcare. Alegerile se vor face fără îndoélă sub impresiunea încă vie și de tot penibilă a scandalului Panama, în care s'a dovedit, că au fost amestecați unii dintre cei dintâiu conducětori ai Franciei și ai partidelor dela putere. Guvernele care s'au succedat până acum au căutat totdeuna sě scape pe bărbați conducětori, sě spele ori ce pată de pe ei, pedepsind pe cei mai puțini vinovați. In tóte părțile se pregătesc de lupta electorală și nu fără motiv se aștéptă cu incordare resultatul alegerilor.

* * *

Scirile din Belgradul Sêrbiei au anunțat, că punerea sub acusă a guvernului liberal se va face cel mult în acéstă septěmână Spre scopul acesta s'a pregătit un proiect. Partida radicală, precum se susține, e întrégă pe partea proiectului și cere cu insistință punerea sub acusă. Din contră partidul progresist, din considerațiuni de oportunitate este contra proiectului. Guvernul va observa o atitudine reservată, lăsând ca scupciuna sě decidă asupra sorții proiectului. El nu voesce sě se amestece deocamdată în acésta cestiune.

* * *

S'a așteptat cu mare încordare darea de sémă a deputatului Eötvös, despre care foile magiare făcuseră atâta vorbă. Eötvös a și mers la Nagy-Körös însoțit de mai mulți deputați, ortaci ai dênsului și în 3 Iuliu după améḑi, în fața numeroșilor sei alegětori, și a spus vederile. Principala parte din vorbire s'a ocupat cu politica bisericéscă a guvernului, în care a atacat în termini violenți clerul catolic înalt, din mâna căruia, dacă dînsul ar fi la cârmă, ar lua tótă puterea. Clerul înalt vrea sě aducă legi dela Roma, dar cine aduce legi de airea, acela se face culpabil de un trădătoriu de patrie ori voesce sě tiraniseze. El póte fi acusat și de trădătoriu al patriei și de tiran. In șirul vorbirei a atacat Eötvös pe aristocrația magiară, care rěmâne tot pe terenul ruginit și se opune reformelor liberale, temêndu-se a nu-și pierde puterea. Eötvös e contra partidului așa numit „național“ pe care nu-l póte suferi, de aceea l'a și atacat vehement, căci, se întrébă vorbitoriul, ce a făcut partidul acesta ca sě-și atribue epitetul de partid „național“? Aceea că n'a observat nici o posiție hotărîtă. Apponyi e un fel de vulpe, care aștéptă cu viclenie la pândă, până-ce se termină campania, ca sě pótă pune mâna pe pradă, ca partidele combatande sě-i pice jertfă. Eötvös e condus numai de idei liberale și de aceea promite, că, dimpreună cu tovarășii sei, va sprigini programul politic-bisericesc al guvernului în tot cuprinsul și, dacă va observa, că alegătorii nu vreau sě-i apróbe părerile, mai bucuros 'și depune mandatul, decât sě-și abandoneze principiele.

Episcopul Dr. George D. Teutsch.

Ḑiarele germane din loc și din provință au apărut tóte încadrate în negru, semn de doliu pentru mórtea unuia dintre cei mai înalți bărbați și tot deodată stêlpul cel mai puternic al bisericei săsesci din Ardél, cu care se identifică și națiunea săsésca.

Scirea despre mórtea lui a causat mare durere în tóte părțile locuite de poporațiune săsésca. Așa se esplică faptul, că încă în ḑiua următóre, după mórte, au început a furnica pe stradele Sibiiului familiile de preoți, capelani, învěțătorii și fruntașii de prin comunele săsesci, ca sě dea ultima onóre aceluia, care a fost totdeauna steaua lor conducětóre și al cărui respect l'au purtat în inimele lor până la ultima lui suflare.

Bisericele evangelice din Sibiiu și din provincie, scólele și edificiile publice săsesci au arborat stégul de doliu, insciinţând astfeliu săsimea sĕ ia parte la doliul general, ce le-a cuprins biserica, pe care el o a apĕrat cu atâtă abnegaţiune. Vom aminti aici, că cea din urmă faptă, care i-a încoronat virtuţile vieţii a fost pâşirea energică în casa magnaţilor contra întroducerei proiector bisericesci ale guvernului, cu tóte că biserica protestantă din Ungaria nu se opune intenţionatelor proiecte, ci din contră le spriginesce. Biserica ev. A. B. din Ardél şi respective episcopul Teutsch a făcut esceptiune, el a înţeles interesele bisericei sale şi cele ale naţiunei săsesci. El a fost primul episcop al nou organisatei biserici săsesci.

După informaţiunile, ce le aflăm, episcopul Teutsch a suferit de o grea bólă în ḑilele din urmă şi puterile fisice şi cu ele şi cele spirituale i-au scăḑut mult. Ultima suflare a fost la 8 óre Dumineca séra încungiurat de numerósa sa familie.

Episcopul Teutsch se trage din familie de burgez din Sighişóra. El s'a născut acolo la 1817, tatăl seu a fost săpunariu. In 1837 a absolvat gimnasiul de acolo, a trecut apoi la universitatea din Viena şi Berlin. După câţi-va ani a fost ales profesor şi apoi director la gimnasiul din Sighişóra, unde 21 de ani a lucrat la propăşirea scólei şi bisericei sale. In anul 1863/4 a fost membru al dietei din Sibiiu ca regalist, ér în 1864/5 a luat parte în parlamentul din Viena. La 1863 a funţionat ca preot în Agnita şi apoi ca decan al districtului Cincul mare. In 19 Septembre 1867 representanţa bisericei ev. lut. la învestit cu oficiul de episcop, în care calitate lucrà el 26 de ani. El s'a distins pe terenul scolariu, bisericesc, scientific şi a scos un inportant op istoric „Sachsengeschichte“. Pentru meritele sale a fost onorat cu titula de doctor în teologie, în drepturi şi filosofie de pela diferite universităţi, a fost decorat cu mai multe ordine înalte din străinătate, a fost ales cetăţén de onóre al cetăţii Sibiiu, membru ordinar al academiei de sciinţe din München, president al reuniunei transilvane Gustav Adolf şi dela reorganisarea din nou a casei magnaţilor episcopul Teutsch a fost membru al ei.

Atât la familie cât şi la consistoriul săsesc au sosit o mulţime de adrese de condolenţă.

Marţi la 6 óre p. m. rĕmăşiţele pămêntesci ale defunctului au fost transportate în biserica cea mare luth. din cetate, ér Mercuri la 4 óre s'a făcut înmormêntarea participând o mulţime imensă de lume. De faţă a fost consistoriul săsesc; membrii consistoriului bisericei nóstre în frunte cu Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, înaintestătătorii bisericilor surori, autorităţile civile şi militare, diferitele deputaţiuni şi corporaţiuni, ér şirul cel lung al conductului l'au încheiat damele. Predica funebrală o a ţinut în biserică vicariul Dr. Frid. Müller, ér la grópă a implorat binecuvêntare membrul consistorial Henric Wittstock. Corul „Männergesangverein“ şi „Hermania“ sub conducerea d-lui I. L. Bella a esecutat mai multe piese corale religióse.

Noutăţi.

Forturi. Forturile capitalei Bucuresci cari vor fi terminate anul acesta sunt: Leordeni, Căţelul, Popeşti, Broscaru, Berceni, Măgurele, Bragadiru, şi Domneşti.

Forturile terminate deja sunt: Chitila Mogoşoaia, Otopeni, Pantelemon, Jilava, Stefăneşti, Tunari, Afumaţi, Cernica şi Chiajna

⁂

Esamenul de maturitate, la gimnasiul din Năsĕud s'a ţinut în 26 şi 27 Iuniu n. a. c. funcţionând ca director suprem Alexiu Koncz. La scripturistică s'au presentat 16 inşi, dintre cari unul a fost respins. La verbal a reeşit unul cu eminenţă, 8 cu calcul de matur, 2 s'au retras, 3 au fost relegaţi la facerea esamenului după trei luni şi unul după un an.

⁂

Invitare. „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu„ invită la „Petrecerea socială“ împreunată cu cântări şi joc, care se va ţiné Sâmbătă în 26 Iuniu (8 Iuliu st. n.) 1893 în grădina „Hermann“.

Programul cântărilor.

1. „Cântec de primăvară“, cor micst, de C. Porumbescu.
2. „Marş românesc“, de Mazalik, esecutat de musică.
3. „Capela“, cor bărb., de Kreutzer.
4. „Séra de Crăciun“, solo pentru o voce de bass, cu acompaniare de pian, de Holstein.
5. Ouvertura operetei „Frumósa Galatea“, de Suppé, esecutată de musică.
6. „Intimpinarea primăverii“, cor de dame, de Wiest.
7. „Lacrimi şi suspine“, solo pentru o voce de bariton, de G. Carlson.
8. „Hora Sinaiei“, de Ventura, esecutată de musică.
9. „Rĕmas bun codrului“, cor micst de Mendelssohn.
10. Dóuĕ cântări pentru o voce de bass cu acompaniare de pian:
    a) „Nor de vijelie“, de W. Humpel.
    b) „Mândruliţă dela munte“, de Stefănescu.
11. Dóuĕ cântece pentru „Flügelhorn“:
    a) „Ştii tu“, romanţă de Kompanski.
    b) „Unde eşti“, de Stefănescu.
12. „Nevasta care iubeşte“, cor micst, de Musicescu.

Cântările se vor esecuta cu binevoitoriul concurs al d-şórei Olimpia Neagoe şi al domnului Ioan Dămian, oficial consist. membrii activi ai „Reuniunei române de cântări din Sibiiu“.

Musica o provede capela militară a regimentului de intanterie Nr. 31 din loc.

Inceputul la $7^1/_2$ óre séra.

Comitetul reuniunei.

⁂

Pentru voluntari. Ministrul de rĕsboiu comun, după cum anunţă scirile din Viena va numì în viitoriu pe voluntarii, cari au depus esamenul numai de sublocotenenţi în reservă, ér de locotenenţi numai după-ce ocupă o posiţie cetăţĕnéscă indepedenţă.

⁂

Manevrele de tómnă. Pentru manevrele cele mari de tómnă se fac pregătiri grandióse. Preste 200,000 de soldaţi vor fi concentraţi în comitatul Eisenburg, participând regimente din Ungaria, Istria, Tirol, Stiria, Austria inf. şi superióră. Planul de operaţiune e astfeliu proiectat, că contra inimicului, care năvălesce din Stiria sĕ opereze o altă armată din nord. In fruntea armatei de nord se află archiducele Frideric. Armata, care vine din Stiria trebue sĕ tréčă preste Alpi şi sĕ resolveze o grea temă. Pe aceste manevre se pune mare pond şi din afară, participând mulţi óspeţi şi ataşaţi militari. In suita monarchului se vor afla 200 de persóne şi se vor duce din Viena la Güns 400 cai. Pentru împĕratul german, despre care se scie, că mâna dréptă îi e mai scurtă ca cea stângă, se vor aduce caii din Berlin, cai dresaţi de dênsul. După manevre împĕratul german şi regele Sacsoniei vor lua parte la vênătóre pe teritoriul de vênătóre al archiducelui Albrecht.

Manevrele corpului XII de armată din Ardél se vor ţiné anul acesta între Agnita, Cincul-mare şi Cohalm. Punctul cel mai important va fi Cohalmul.

⁂

Himen. Cetim în „Vestea“: Circulă sgomotul, ca regele Alecsandru al Sêrbiei, cu tótă vîrsta sa tinĕră, voesce a se însura cu una din numĕrósele fete ale prinţului de Muntenegru, care ar vrea bucuros a-l avea de ginere.

„Albina“,

Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

A şésa tragere la sorţi publică

a scrisurilor fonciare de 5% ale Institutului de credit şi de economii „Albina“ a urmat în *1 Iuliu 1893* în presenţa dlui notar reg. public Gavril Zagoni şi a doi membrii ai comitetului de supraveghiare al institutului. S'au tras, în valórea totală de *fl. 38,500* următorii numeri:

à fl. 500: Nr. 5, 18, 48, 87, 89
108, 113, 153, 186,
188, 211, 215, 307,
319, 366, 383, 392,
436, 440, 443, 444,
543, 609, 617, 631,
640, 667, 720, 767.
à fl. 1000: Nr. 35, 71, 119, 151,
195, 200, 213, 269,
289, 313, 370, 386,
429, 447, 509, 555,
570, 577, 600, 640,
654, 660, 675, 687.

Cu începere dela *1 Ianuariu 1894* aceste scrisuri fonciare se rescumpĕră la *cassa institutului în Sibiiu*, la *Filiala sa în Braşov*, la *Wechselstuben-Actien-Gesellschaft „Mercur“ Viena* şi la *Pester ungarische Comercial-Bank, Budapesta*, în întréga valóre nominală împreună cu interesele curente; aceleşi se rescumpĕră şi mai nainte ori-când prin escomptare, sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul ḑilei.

Cu *1 Ianuariu 1894* încétă interesele lor mai departe şi cuponii de interese scăḑĕtori mai târḑiu, dacă la presentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eşite la sorţi la tragerile de mai înainte nu s'au presentat încă pentru rescumpĕrare următórele:

à fl. 500: Nr. 20, 250, 257, 306,
423, 446.

Sibiiu, în 1 Iuliu, 1893.

Direcţiunea.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.
de
Silvestru Moldovan.
(Urmare.)

Şuba e albă pe margini cu dóuĕ şinóre, unul negru, celalalt alb, în cornurile aripilor trei pupurele de şinor, mânecile împuiate cu negru şi roşu, subsuóră, pe clin şi pe partea superióră a aripei până la guler érăşi împuiată cu diverse figuri din şinor roşu şi negru, guler mic împuiat cu negru şi roşu, la bĕtrâni numai negru.

Cojoc lung până aprópe de pămênt, cu laturea lânósă în lăuntru, ér pe timp ploios sĕ întórce cu lâna înafară.

La brâu sĕ încing cu şerpare (curea) late, împodobite cu douĕ rênduri de inele, ér la fete numai cu un rênd.

Ismene largi, pe margini cu cipcă (dantelă), făcute din pânză de casă ca şi cămeşile, pe de-asupra cióreci românesci neîmpuiaţi. In picióre sĕ pórtă de regulă opinci, cu obele lungi de pănură, învĕrgate cu sur şi pe margini tivite cu roşu. In sĕrbători sĕ pórtă şi cisme, cari la unii sunt cu tureci lungi, la alţii scurţi.

Fetele pórtă chischineie (cârpe) de boltă ori umblă cu capul desvĕlit; muerile au conciu cu dóuĕ corne, preste el ciapsă (bonetă) împuiată frumos, preste ea sĕ pune brobódă de giolgiu, cu un capĕt legată pe sub barbă, celalalt lăsat în jos pe spate până la călcâne, la muerile bĕtrâne mai scurt.

La grumaḑi: latiţariu din mărgele mĕrunte, din cari sĕ fac şi inelele. Fetele mai bogate au şi baier (salbă) din taleri de argint, chiar şi neveste mai tinere pórtă baier şi latiţariu.

Cămeşi numite şi inie, (cari constau din póle şi din ciupég), mâneci cu fodori (creţuri) mai lungi ori mai scurţi şi cu pumnaşi, de-a-lungul mânecilor până sus la umĕr sĕ cos 2—4 şire de pui, din arniciu negru şi roşu, la bĕtrâne numai din arniciu negru şi numai preste umĕr curmeziş; pe pept érăşi 2—4 rênduri de pui, pe la gura cămeşii şi pe guler tot împuiate; altele, mai ales neveste tinere, au nesce table late de arniciu negru, ori rêndurile de pui merg cruciş preste cot.

Preste cămaşă, în spate au peptare scurte înfundate şi neînfundate. Dumineca au peptare lungi până aprópe de genunchi şi cu mânecí, iarna au şube înfundate, lungi până în călcâne, la bĕtrâne de colóre lae, adecă puţin cam sură, la fete şi neveste de colóre albă, pe margini împuiate cu roşu şi negru.

Dinainte pórtă cătrinţă, îndĕrĕpt cătrinţoiu de lână sau opreg, ţĕsut numai în partea superióră, în lăţime cam de-o palmă, ér de ací în jos ciucuri neţĕsuţi până la călcâne. Preste mijloc sĕ încing cu brâne negre şi brăciere roşii, împestriţate cu mai multe colori, altele au şi inele inşirate în zale, cam câte treiḑeci bucăţi.

In picióre sĕ pórtă de regulă opinci, în ele călţuni de lână scurţi şi sub călţuni cióreci lungi până la genunchi, făcuţi din pănură albă şi împuiaţi pe margini şi îndĕrĕpt. In sĕrbători sĕ pórtă şi cisme. (Va urma.)

Bibliografic.

Cura de apă, incercată în decurs de 35 ani şi scrisă pentru vindecarea bólelor şi conservarea sănĕtăţii, de Sebastian Kneipp, preot în Wörishofen (Bavaria), apare în limba română în 20. de fascicole, în editura librăriei Ig. Hertz în Bucuresci. Preţul unui fascicol e 15 bani (8 cr. = 16 bani val. cor.) Volumul complet va costa 3. lei. Până acuma a apărut 2 fascicole. (Veḑi foiţa).

Din public*).

Mulţămită publică.

Corpul invĕţătoresc dela scóla poporală gr. or. din Tilişca în urma ţinerei maialului tinerimei scolare la 30 Maiu a. c. vine prin acésta a-şi da următórea dare de samă şi mulţămită publică:

Au întrat solviri benevole	45 fl. 90 cr.
S'au spesat	13 „ 37 „
Remâne venit curat .	32 fl. 53 cr.

In suma de sus şi spre acest scop au binevoít a solvi următorii p. t. domni şi dómne:

Dr. Liviu Bran de Lemeni, pretor suprem 3 fl. Dr. Nicolau Maier, protopop, Nicolae Aleman, jude reg., Zaharias, sub jude reg., toţi din Selişte, Dr. Nicolau Racota, medic cercual în Şeica-mare, Ioachim Muntean, preot în Gurarîului şi Dumitru Dragomir, proprietariu în Galeş, câte 2 fl., Romul Mircea, diacon şi înv. 1 fl. 50 cr., Mihail Stoica, director, dşóra I. Iovescu, învĕţătóre, Maria Stănilă, Nicolae Neamţu, diacon şi învĕţ, Ioan Popa, preot, I. Chirca, vice notariu, Constantin Herţa, comptabil, Ioan Andraşi, cancel. reg., Vasile Aldea, adj. not., toţi din Sĕlişte, Valeriu Pop, not. în Sĕcel, Stefan Milea, notariu, Petru Iuga, preot, Ioan Iosof, preot, Pant. Banciu, primariu, Vasile Iuga, comerc., Savu Frecea, colect. de dare, Ilie Floaş, comerc., Stefan Bratu, Valeriu Milea, adj. not., Toma, Mihaiu, toţi din Tilişca, câte 1 fl., v. a. Maria I. Mănesă, 70 cr., Ana I. Rodeanu şi Aron Gogonea, învĕţ. în Sĕlişte, câte 60 cr., d-şóra Eugenia Ciuta, Sĕlişte, Ioan Chipară, învĕţ. Gurariului, Ana I. Prică, Ilie Comşa, Spring, George Bratu, cassar com., Ioan Rĕchiţan, înv. în Galeş, Neaga V. Iosof, preot. vĕd., câte 50 cr., Mihaloviciu, adj. not. în Galeş şi Vasile Morar, câte 40 cr. Ana Floaş, Longin Drăgan, Petru Comă, Ilie Şandru, câte 30 cr., Ioan Bunea, Nicolae Hânsa, Gligor Miclĕuş, Dumitru Mihaiu, Ana I. Banciu, Paraschiva Ştireciu, Maria C. Popa şi Maria Hânsa, câte 20 cr., Ioana Frecea, Elena Trichenea şi Ioan Rĕceu, câte 10 cr.

Suma venitului curat s'a adăugat la fondul scolar, depunêndu-se la cassa de păstrare din Sĕlişte.

Pentru aceste marinimóse contribuiri priméscă toţi p. t. domni şi domne, atât aceia cari au binevoit a ne onora cu presenţa, cât şi aceia, cari deşi n'au participat totuşi cu dragă inimă au contribuit spre acest scop nobil, mulţămirile corpului învĕţătoresc.

Tilişca în 18/30 Iuniu, 1893.

In numele corpului înv.
Dumitru Iosof,
învĕţător.

Loterie.

Mercuri, în 5 Iuliu n. 1893.

Brünn: 1 63 24 14 3

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.
Red.

Publicare de licitaţiune.

Din partea subscrisului curator al massei se face prin acésta cunoscut, că în urma conclusului luat de comitetul definitiv al creditorilor, la 19 Iuniu 1893, **se vinde întreg depositul de marfă al massei concursuale alui Iosef Löbel** din Sibiiu pe calea ofertului şi anume marfa pentru bărbaţi şi femei pânzărie, albituri, haine gata, galanterie şi alte mărfuri de diferite soiuri, dimpreună cu întreg mobiliariul prăvăliei cu preţul procurărei de **6006 fl. 61 cr.** şi cu preţul estimarei de **2961 fl. 74 cr.** v. a. plus oferentului, însě cu reserva aprobărei din partea comitetului definitiv respective şi a instanţei concursuale

Reflectanţii au sě-şi înainteze **ofertele lor în scris şi sigilate în cancelaria subscrisului curator al massei, strada Honterus Nr. 2 partere până în 14 Iuliu, 1893, 12 óre din ḑi.**

Ofertele trebue sě fie prověḑute cu un **vadiu de 600 fl. v. a.** în **bani gata,** sau în **hârtii de valóre notate la bursă, sau în hârtii de stat.**

In ḑiua numită se vor desface ofertele prin comitetul definitiv, ér resultatul se va face cunoscut oferenţilor până în **15 Iuliu 1893, 12 óre din ḑi.**

Intreg preţul de cumpărare se va plăti curatorului massei la începutul primirei marfei.

Primirea marfei şi deşertarea totală a prăvălii are se urmezě necondiţionat din partea cumpěrătoriului sub urmarea de a-şi perde vadiul până la 26 Iuliu 1893.

Predarea urméză în total prin inmanuarea cheilor dela prăvălie din partea curatorelui massei, în urma căreia înmanuări, massa concursuală numai ia asupraşi nici o garanţie despre obiectele, care se află în prăvălie.

Inainte de licitaţiune, atât inventariul cât şi marfa din prăvălie se póte lua în privire prin mijlocirea curatorului massei în órele oficióse obicinuite.

Sibiiu în 29 Iuniu, 1893.

Advocatul

[97] 1—3 Dr. **Nicolau Olariu,**
curatorul massei.

Nr. 223/1893 prot. [97] 1—3

CONCURS.

Spre ocuparea parochiei Jibert devenită vocantă, în protopopiatul Cohalmului, pe basa venerabilei ordinăţiuni consistoriale ddto 23 Februariu a. c. Nr. 1180. B. se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post computate în bani dau suma de 375 fl.

Despre starea acestei parochii concurenţi 'şi pot lua informaţiune dela oficiul parochial şi protopresbiteral.

Concurenţii au a'şi asterne cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopopesc.

In conţelegere cu comitetul parochial corcernent.

Cohalm, în 27 Aprile, 1893

Oficiul protopopesc gr. or. al Cohalmului:

Nicolau D. Mircea,
protopresb.

Nr. 341/1893. (96) 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învěţător la scóla elementară gr. or. din Sas-Sebeş, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariul anual de 350 fl. ér după 5 ani de serviciu la acésta scólă 400 fl

Invěţătoriul ales este dator a ţiné Dumineca şi serbětórea strană în biserică.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi înainta cererile, instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat, şi a se presenta în o Duminecă sau sărbătóre în biserică spre a-şi arěta desteritatea în cântări şi tipic.

Cunoscětorii de musică vor fi preferiţi.

Sebeş, 15 Iuniu 1893.

In contelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral:

Ioan Tipeiu,
protopresb.

Nr. 300 F. G. 1893 [95] 3—3

CONCURS.

Spre conferirea de stipendii nóue din „fundaţiunea Gozsdu“ pe anul scolastic 1893/94 pentru studiile dela facultăţile mai înalte se escrie concurs, cu următórele condiţiuni:

1 Concurenţii sě documenteze cu documente originali sau autenticate de notariu public, că sunt fii de cetăţeni ungari şi se ţin de biserica ortdocsă orientală română şi studiéză la vre-un institut public din patriă cu succes bun, ceea-ce frecuentanţii dela gimnasii sě documenteze cu atestatul despre anul scolastic 1892/3, ér cei dela facultăţi cu indicele despre tóte cursurile ascultate, şi în fine sě documenteze, că nu sunt în stare a se susţiné la studii din averea propriă sau a părinţilor lor.

2. Cei-ce vor sě studieze la vre-un institut afară din patriă au sě-şi esopereze concessiunea ministerială

3. Petiţiunile instruate cu tóte documentele necesari sunt a se adresa la representanţa fundaţiunei lui Gozsdu (Budapest, Király u. 13. sz.) până la 1 August a. c. căl. n.

Cu acésta ocasiune sě provócă fostii stipendisti ca sě arete resultatul studiilor din anul scolastic 1892/3, până la 1 August, a. c. căl n. căci altcum li se va sista stipendiul.

Petiţiunile sosite după terminul susindicat sau acelea cari nu sunt instruate cu documentele amintite în concursul present nu sě vor lua în considerare, ci sě vor re'ntorna din oficiu.

Din şedinţa representanţei fundaţiunei lui Gozsdu, ţinută la 19—25 Martiu, 1893.

Estradat prin

George Szerb,
notariu.

Premii. Premii.

Dela

TIPOGRAFIA & LIBRĂRIA ARCHID. ROM. GR. OR.

DIN SIBIIU

se pot procura cele mai potrivite

PREMII PENTRU SCOLARII DILIGENŢI.

Tot felul de requisite pentru scólă precum şi următórele cărţi bune şi folositóre:

Culegere de cântece naţionale	25 cr.	Jóndrea. G. Bariţiu. (Poesie cu portret)	20 cr.
Slaviciu. Dare de samă despre Şaguna	20 „	Simtion T. Pěcate domnesci (Novelă)	30 „
Constanţa Dunca Schiau. La Alma (Povesti)	50 „	Pop Reteganul. Povesti ardelenesti în V broşuri à	25 „
Petra Petrescu. Povestiri	75 „	Eminescu. Poesii complete	50 „
„ „ Satul cu comorile	45 „	Boiu. Sunete şi rěsunete	60 „
Chendi. S'a dus în ţară. (Novelă pop.)	15 „	Cine ce face lui îşi face. Comedie într'un act)	10 „

☞ **Tipografia & librăria archidiecesană, acórdă d-lor interesanţi pentru tot ce procură, rabatele uvenite.**

Direcţiunea tipografiei & librăriei archidiecesane.

(72) 5

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. Sibiiu sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	--	Sâmběta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejměr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murěş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murěş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.1[illegible]	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.32	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Petroşeni		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.15

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 69. Sibiiu, Sâmbătă, 26 Iuniu (8 Iuliu) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 25 Iuniu, 1893.

Timpurile sunt agitate; încordările între magiari şi naţionalităţi şi în special între români, cari mai cu tărie îşi apĕră drepturile, ce le compet şi au dat esemplu de imitat şi celorlalte popóre din patrie, încordările, ḑicem au ajuns departe. Ambele popóre sunt iritate unul contra celuialalt ambele se uită cu mânie şi cordiş unul la altul şi vestea acestei stări, negreşit condamnabile, a trecut de mult hotarele patriei nóstre, a străbătut în România unde a iritat mult spiritele, a străbătut în ţĕrile Europei, unde ómenii încep a fi atenţi pe ḑi ce merge la cele ce ved şi aud că se petrec la noi.

Şi cine pórtă vina la aceste agitaţii? Magarii ḑic,că românii; românii din contră susţin, că magiarii sunt de vină la acésta prin procederea lor volnică faţă de noi. Acum lupta se continuă mai departe şi viitoriul, póte apropiat, póte mai depărtat, va arĕta, că cine e de vină la tóte aceste, pe partea cui este dreptatea şi prin urmare care va fi învins şi ruşinat în faţa Europei. Noi nu voim aci sĕ ne pronunţâm, căci póte acésta sĕ fie prea de timpuriu. ér de altă parte sĕ póte sĕ ni se ḑică, că suntem preocupaţi de causă. Vom face însĕ o scurtă reprivire asupra unor împregiurări şi fapte cunoscute deja, din cari se póte vedé starea presentă a cestiunii, sĕ-i ḑicem: româno-magiară.

Este sciut, că magiarii, ajunşi de câte-va decenii la putere, şi-au format un ideal: contopirea tuturor naţionalităţilor din Ungaria în naţiunea magiară şi astfel crearea unui stat naţional magiar Acest ideal la început îl negau magiarii, mai apoi îl ascundeau, ḑicênd, că ei voesc numai a şi conserva pe connaţionalii lor şi cel mult a „remagiarisa pe magiarii românisaţi“, în urmă însĕ au eşit clar la ivélă aceste tendinţe, mai precis în broşura lui Kosztenszky, fiind aprobate cele cuprinse în ea de însuşi ministrul Aşa dar au mers până acolo, de au declarat pe faţă stirpirea naţionalităţilor în privinţa naţională, ér mai ḑilele trecute o revistă din Budapesta „Élet“ provócă pe magiari a se folosi de putere contra nemagiarilor „căci, după cum ḑice ea, în lupta pentru esistenţă a popórelor în cele din urmă nu hotăresce dreptul, ci puterea“. Şi cum au ajuns magiarii aici? Ei au cugetat la început, că în dóuĕ-trei decenii tóte popórele nemagiare vor fi magiarisate [şi au început sistematic a propaga magiarisarea. Românii, vĕḑêndu-se ameninţaţi, s'au opus, ér magiarii din ce aflau resistenţă mai mare, din aceea îşi sforţau puterile, ca sĕ isbutéscă cu idealul lor. Astfel au ajuns ei acum la culmea nervosităţii, căci în loc de a vedé, cum cugetau acum 20, 30 ani, tótă suflarea magiarisată, vĕd pretutindinea desteptat simţul naţional şi naţionalităţile în oposiţie straşnică faţă cu tendinţele de magiarisare. Eşiţi din răbdare ei strigă — la putere, „căci noi suntem mai tari, ér dreptul la o parte “ḑice numita revistă.

Cu acésta tendinţă şi cuprinşi de dorul, ca idealul lor sĕ se realiseze cât mai curând, magiarii în cei 30 de ani din urmă au adus mai multe legi favovabile magiarisării, au început persecuţii în contra a tot ce nu e magiar, scoli, instituţii etc. şi ne-au făcut multă stricăciune, oprindu-ne în progresul nostru.

In acésta febrilă lucrare a lor, nu s'a cugetat la aceea, că magiarisarea nu va succede şi nu s'au cugetat, că faptele lor volnice şi nesocotite faţă de naţionalităţi vor ajunge la cunoscinţa lumii largi, la întrégă Europa. Acésta s'a întâmplat şi îi genéză mult pe magiari; acésta se simte din tonul ḑiarelor magiare.

Cu tóte aceste însĕ ei merg mai departe pe calea apucată, învărgată cu tot felul de persecuţii faţă de noi, procese de presă şi alte acte volnice fără ca sĕ-şi puie baremi odată întrebarea, că óre nu este primejdiósă acésta cale? Căci adeseori căi şi idei greşite au dus popórĕ la peire sau le-au redus la o stare de tot neînsĕmnată. Repetăm, că viitorul, fie apropiat, fie mai depărtat, va arăta care dintre cele dóuĕ popórĕ umblă pe căi greşite, va arĕta, că óre în secolul nostru luminat şi pĕtruns de idei de libertate, bine sau rĕu fac magiarii cu forţarea magiarisării!

Conferinţa naţională.

Conferenţa naţională, convocată pe 9 Iuliu a. c. precum scim, a fost oprită prin un ordin din 2 Iuliu a. c. al primariului oraşului Sibiiu. Lumea a creḑut şi ḑiarele au şi dat espresiune acestei credinţe, că ordinul a emanat dela ministrul de interne, pentru ce foile guvernamentale s'au grăbit a lăuda pe ministru, scriind, „că acésta disposiţiune merită recunoscinţă necondiţionată“. Vine acum semi oficiala „Bud Korr.“ şi ne spune următórele:

„Scirile ḑiarelor privitóre la adunarea poporală română (corect: conferenţa delegaţilor alegĕtorilor români) după informaţiunile nóstre, sunt greşite. Anume comitele suprem din Sibiiu a făcut întrebare la ministrul de interne în cestiunea concederei sau opririi adunării poporale (!) române, respective a cerut îndrumări. Fiind-că în contra ordinei de ḑi a adunării, presentate oficios tot atuncia, nu s'a ivit un astfel de motiv, care sĕ pótă îndreptăţi oprirea adunării, ministrul de interne, după cum suntem informaţi din parte competentă, prin ordinul sĕu *deja din 1 Iuliu*, a îndrumat pe autoritatea competentă pe calea oficiului comitelui suprem a comitatului Sibiiu, că *ţinerea adunării este de conces*“.

„Bud. Korr.“ spune apoi mai departe că ministrul a dat îndrumare, ca un oficial al autorităţii sĕ fie de faţă la adunare, ca sĕ nu sĕ facă abatere dela ordinea de ḑi sau demonstraţii contra statului şi că la adunare sĕ nu se permită a lua parte cetăţeni streini, nici chiar ca ascultători etc.

Ordinul ministerial, după „Bud. Korr.“ dat în 1 Iuliu nu vorbesce nimic despre oprire şi concede ţinerea conferenţei, ér ordinul primariului din 2 Iuliu opresce conferenţa! In acésta procedere, la aparenţă ciudată, numai dóuĕ alternative pot fi: sau a oprit ţinerea conferenţei primariul Sibiiului din îndemnul seu propriu, sau oprirea a emanat dela ministru.

Prima alternativă nu e probabilă din mai multe motive, pe cari nu le amintim aci, ci rĕmâne a dóua, precum am amintit acésta în numĕrul ultim al fóiei nóstre. Se vede însĕ, că ministrul a lucrat prea pripit, fără tact şi acum vrea sĕ şi corégă greşala, ceea-ce póte sĕ o facă încât pentru retragerea opririi, agitaţia spiritelor însĕ în loc sĕ se domoléscă, mai mult cresce prin astfel de mĕsuri necualificabile.

* * *

In urma ordinului de oprire a primariului din Sibiiu, ţinerea conferenţei s'a amânat până la alt termin, ce se va ficsa ulterior, ér contra opririi s'a făcut la vice-comitele din Sibiiu, următoriul recurs:

D-Sale Domnului Ludovic Reissenberger, vice-comite al comitatului Sibiiu
în *Loc.*

Domnule vicecomite!

In numele comitetului de 25 ales de conferenţa partidului naţional român, ţinută aici la 20 şi 21 Ianuariu anul trecut, am convocat împreună cu domnii secretari ai comitetului pe membrii conferenţei pentru ḑiua de 9 Iuliu a. c. la Sibiiu.

Anunţând conform legii convocarea acestei adunări publice domnului primar al oraşului Sibiiu, la cererea d-sale i-am aşternut încă în 24 Iuniu a. c. şi o ordine de ḑi a adunării.

Eri, în 3 Iuliu, am primit sub n-rul 49/1893 dela domnul primar o hârtie, prin care aduce la cunoscinţa comitetului, că din

FOIŢA.

Cura de apă.

Ce ḑice preotul Kneipp despre cura de apă?

Introducere la cartea „Cura de apă“ de Kneipp.

(Urmare).

Numai acela scie sĕ apreţieze miseria şi neajunsurile altuia, care şi el a fost în miserie şi neajunsuri.

Nu toţi bolnavii sunt de fel nenorociţi. Sunt bolnavi, cari au mijlócele de a sta câtva timp sub tratament. Pe astfel de bolnavi îi refusam dela început. Eu îmi întorceam privirea mai ales spre bolnavii sĕraci, la cari medicii renunţaseră şi nu puteau sĕ-şi procureze doctorii şi mijlóce de vindecare. Ast fel de ómeni sunt o mulţime, care aḑi mĕ iubesc; fiind-că pe sĕraci de soiul acesta eu nu i-am refusat nici odată. Ar fi fost lucru fără suflet sĕ refuz acestor nenorociţi isvórele de scăpare, ce mi-au adus şi mie tămăduire şi mântuire.

Mulţimea suferinḑilor şi variabilitatea bólelor m'au îndemnat sĕ îmbogăţesc procedura cu apă şi sĕ perfecţionez metodul de hidroterapie.

Sunt recunoscĕtor din suflet cărticelei, ce m'a întrodus în acéstă cură. Dar îndată am observat, că unele aplicaţiuni sunt prea ridige, prea severe pentru firea omenéscă. Cura de apă era considerată pe atunci ca o cură próstă, un fel de şarlatanism, şi sunt mulţi, cari şi aḑi sunt de acéstă opinie. Şi eu admit, că unele aplicaţiuni şi întrebuinţări din cura de apă primitivă, se potriviau câte-odată mai bine pentru un cal decât pentru un om cu musculatura slabă şi cu nervii fini.

In biografia vestitului părinte jesuit Ravignau, se găsesce pasagiul următoriu: „Bóla lui o bólă de gât, se agravà şi mai tare prin încordare (părintele era un predicator vestit, care cu zel apostolic, propoveduia învĕţătura lui Christos prin Paris, Londra şi multe alte oraşe), şi deveni cronică. Gâtul lui devenì o rană şi glasul lui se stinse. El petrecù doi ani întregi (1846—1848) în neacţiune şi suferinţă. Tóte tratamentele, schimbarea aerului in sud, remaseră tóte fără resultat. In luna lui Iuniu, anul 1848, părintele Ravignau se duse sĕ locuiéscă la doctorul K. R. în vila lui din valea B. Intr'o diminéţă când toţi căsenii se pregăteau sĕ ia dejunul dimpreună, doctorul anunţà celor de faţă, că părintele se simţia rĕu şi n'o sĕ vie la masă. Apoi doctorul se retrase, se duse la bolnav şi-i ḑise:

— Scólă-te şi me urméză!

— Dar unde vrei sĕ me duci? întrebà părintele.

— Vreau sĕ te arunc în apă.

— Sĕ me arunci în apă? ḑise Ravignau, cu frigurile acestea, cu tusa mea? Dar de, ce sĕ me fac, sunt în mânile d-tale, dispui de mine.

„Era cestia de o baie, ḑisă baie de năvală, un remediu fórte energic, după cum spune biograful. Resultatul fù admirabil. Séra doctorul aduse pe bolnav la masă şi îşi povesti el însuşi, reînsănătoşat, tămăduirea sa“.

Asta însĕ e o cură prea energică, care deşi are resultate fórte bune câte odată, totuşi nu e de recomandat.

Aci trebue sĕ amintesc, că eu nu aprob tóte aplicaţiunile obicinuite la institutele nóstre de hidroterapie, ba le reprobez câte odată. Mie mi se par prea tari, şi câte odată prea unilaterale. Se ia prea mult după calapod şi se dă puţină importanţă bolnavului, dacă e mai slab ori mai tare, dacă bóla e mai veche ori nóuĕ, dacă a făcut devastaţii mai mari ori mai mici. Şi chiar aci în variabilitatea întrebuinţării acestor aplicaţiuni se probéză meşterul. Au venit la mine bolnavi din diferite institute de hidroterapie, cari s'au plâns ḑicênd: „Nu mai era de suportat, am fost maltratat în tótă puterea cuvêntului“.

Aşa ceva nu trebue sĕ se întêmple.

Odată mi s'a presentat un om sănĕtos, care spuse că s'a îmbolnăvit spălându-se diminéţa.

— Cum ai procedat? îl întrebaiu eu.

— Am ţinut capul în fie-care diminéţă câte un sfert de cés sub burlanul dela puţ, din care eşia apa rece ca sloiul.

Aşa nu era mirare că s'a îmbolnăvit. Noi rîdem şi ne batem joc de o astfel de procedură próstă şi iraţională. Şi totuşi câţi sunt aceia, cari au comis astfel de nesocotinţă şi în chipul acesta a inspirat pacientului gróză de apă. Aşi puté sĕ probez acésta cu esemple nenumĕrate.

Eu previn pe ori şi care de a nu întrebuinţa nici odată apa prea tare ori prea des. La cas contrar, elementul vindecător face stricăciune şi încrederea pacientului trece

Trei-ḑeci de ani am sondat mereu şi fie-care aplicaţiune am încercat-o cu mine

---

☛ *Din causa sfintei sĕrbători a sfinţilor Apostoli „Petru şi Pavel“, Numĕrul procsim al fóiei nóstre va apăré Joi în 1 Iuliu st. v.* ☚

partea autorităţii nu se póte permite ţinerea adunării.

In contra acestei hotărîri a primăriei am onóre a aşterne în numele comitetului convocător d-vóstre, dle vicecomite, recurs şi a-l motiva precum urméză:

Dreptul de întrunire al alegĕtorilor este garantat prin legea electorală (articlul de lege XXIII 1874) § 104 norméză apriat acest drept şi nicăiri, nici în acéstă lege, nici în alta, nu se dă autorităţii publice puterea de a oprí de mai înainte întrunirea. Domnul primar al oraşului Sibiiu nici nu se provócă în hârtia, sa prin care se opresce ţinerea adunării la vre-o disposiţie a legii. Prin urmare chiar şi numai din acest punct de vedere privită, oprirea trebue considerată ca o mĕsură ilegală.

Dar mai esaminând şi motivele, învocate în hârtia citată a primăriei pentru oprire, se dovedeşte până la evidenţă, că nu esistă nici un fel de raţiune pentru-ca adunarea sĕ fie oprită.

Adunarea convocată de noi la Sibiíu pentru ḑiua de 9 Iuliu n. a. c. nu este o adunare „poporală“ precum este ea calificată în hârtia primăriei, ci este o adunare electorală şi în deosebi compusă numai din delegaţii alegĕtorilor români din diferitele cercuri electorale din întréga ţéra. Ea are deci un numĕr limitat de membri şi nu póte fi privită drept o adunare, în care ori şi cine are cuvênt şi loc. De altcum asemenea adunări s'au mai ţinut de repeţite-ori şi chiar aici în Sibiiu. Cea din urmă adunare de acest soiu s'a ţinut la 20 şi 21 Ianuariu 1892. Autoritatea publică nu numai n'a oprit ţinerea ei, ci a participat prin un representant al ei, care a asistat la tóte hotărîrile luate publice. Tocmai pentru ducerea în îndeplinire a acestor hotărîri s'a ales un comitet de 25 membri. Acum, după un an şi jumĕtate dela acea dată, când vine comitetul ales şí convócă acea adunare, ca sĕ-şi dee sémă despre activitatea sa, păşesce autoritatea publică la mijloc şi opreşce chiar în contra legei ţinerea adunării!

Unde este raţiunea acestei mĕsuri? In motivarea opririi se ḑice, că enunciaţiunile publice de până aici dau loc la presupunerea, că comitetul urmărit judecătoresce din causa memorandului către Maiestatea Sa, ar intenţiona provocarea votului de aprobare a „unei mari mulţimi de cetăţeni de origine română“ şi a-şi scădea astfeliu rĕspunderea. Acéstă „presupunere“ este cu atât mai neîntemeiată, cu cât este în deobşte cunoscut, că tocmai conferenţa din 20 şi 21 Ianuariu a tr. a luat hotărîrea unanimă, ca memorandul nu numai sĕ se aştérnă Maiestăţii Sale, ci sĕ se şi tipăréscă şi sĕ se distribue în ţéră şi strĕinătate. Prin urmare numai e nici o nevoe, ca acéstă hotărîre sĕ se mai iee încă odată, ér' de „marea mulţime“ a poporului român nu mai póte fi vorba, după-ce unanimitatea delegaţilor este identică cu totalitatea poporului. Tóte deducţiunile ce s'ar puté trage deci din presupunerea acésta şi s'au înşirat în tecstul hârtiei primariului sunt lipsite de ori ce temeiu.

După cele espuse până aci n'am trebuinţă — aşa cred — sĕ insist în deosebi asupra motivului, adus şi el pentru sprigirea ordinului de oprire, că după sciri ḑiaristice vor lua parte la acéstă adunare şi cetăţeni ai regatului României. Este de sine înţeles, că nime alt-cineva decât delegaţii alegĕtorilor — care toţi sunt supuşi ungari -- pot sĕ facă parte din adunare. Comitetul nici n'a convocat pe alt-cineva la adunare, decât pe acesti delegaţi, şi putinţa este cu totul esclusă ca şi alţii nechiemaţi, ori-cine ar fi ei sĕ ia parte la adunare.

Vĕ rog, domnule vicecomite, sĕ luaţi în considerare aceste espuneri şi sĕ binevoiţi a dispune, ca sĕ se revóce ordinul de oprire.

Sibiiu, 4 Iuliu, 1893.

Cu tótă stima

Dr. *I. Raţiu*,
president.

Revista politică.

După cum anunţă scirile din Budapesta pertractările în consiliul de ministri pentru pregătirea bugetului pe anul 1894 se vor începe pe la mijlocul acestei luni. Cu tóte, că basa noului proiect de buget va fi bugetul de pe anul 1893 şi se va căuta tot posibilul sĕ rĕmână între limitele lui, parte în urma diferitelor disposiţiuni nouĕ şi speciale, parte prin introducerea unor reforme nouĕ administrative şi economice se póte constata de pe acum, că va fi o urcare la erogaţiuni de mai multe milióne şi dacă se va lua în considerare şi regularea rîurilor, atunci, erogaţiunile vor fi şi mai tare sporite. De sine se înţelege apoi, că urcarea cheltuelilor, ce vin pe Ungaria în afacerile comune ale monarchiei, vor spori şi mai mult erogaţiunile, astfeliu în cât stăm éråşi la pragul unui deficit însemnat şi bugetul ecuilibrat al ministrului de fiinanţă Wekerle se clatină la cea mai mică adiere.

* * *

Scaunul archiepiscopesc din Agram a devenit de mult vacant. Causa neîntregirei lui în un timp aşa de lung este a se reduce la alegerea persónelor; capitolul voiesce o persónă, guvernul alta, papa alta şi pe lângă acestea au mai fost şi alte persóne, cari, sprignite de bărbaţi cu influenţă, rêvnéu a şedea pe scaunul archiepiscopesc din Agram. Pentru alegerea persónelor s'a tămândat aşa de lung ocuparea scaunului.

Scirile din Agram anunţă, că capitlul din Agram sătul de atâta vacanţă a asternut douĕ memorande, unul către maj. Sa monarchul, ér altul către papa. La memorandul către papa i-s'a respuns din vatican, că soluţiunea acestei cestiuni întimpină mari şi multe greutăţi; se speréză însĕ, că prin o conţelegere se va ajunge totuşi la resultat. Memorandul trimis Maj. Sale s'a retrimis de către cabinetul de cancelarie fără de nici o observare.

* * *

Cu mare şi motivată încordare a asteptat lumea deschiderea parlamentului german. Impĕratul a sosit spre acest scop în Berlin şi drumul dela Postdam până la Berlin la făcut călărind. Deschiderea a fost 4 Iuliu, după săvêrşirea serviciului divin la 1 óră p. m. Sala cea albă a parlamentului a fost plină de lume, reprsentaţii puterilor streine n'au lipsit. In mesagiul de tron împĕratul şi-a ţinut mai întâiu de datorinţă a saluta pe membrii parlamentului întruniţi. A acentuat, că neprimindu-se proiectul de lege militar şi convingêndu-se consiliul federal, că în raport cu desvoltarea puterei armate a altor state Germania nu póte rĕmânea îndărăt a fost necesitat sĕ disólve fostul parlament. De alt feliu asigură, că dela disolvarea parlamentului până acuma situaţiunea europénă nu s'a schimbat, relaţiunile înpĕratului cu celelalte state sunt, spre mare mulţămire a sa, pretinesci.

Raportul puterei organisaţiunei militare faţă cu celelalte state europene însĕ trebue sĕ o constate, apare cu mult mai nefavorabil ca în anii trecuţi, desvoltarea puterei armatei o reclamă imperios atât posiţiunea geografică a Germaniei, cât şi progresele statelor streine- Pentru a ţiné rost cu acestea şi a ne putea împliní datorinţa, se va presenta un nou proiect militar referitoriu la sporirea puterei armate şi care va trebui cu iuţélă desbătut şi primit, pentru-că numai putêndu-se Germania basa pe puterea ei internă, pe forţele militare, va fi în stare a se apăra contra tuturor eventualităţilor şi va puté cumpăni în manţinerea binefăcătóre a păcei europene. Impĕratul a anunţat apoi, că în sesiunea viitóre se vor presenta o mulţime de alte proiecte de legi, cari vor da parlamentului de lucru. Vorbele de încheere ale monarchului sunt: Dumneḑeu sĕ vă dea binecuvêntare, ca sĕ puteţi aduce la indeplinire o operă onorabilă pentru binele patriei.

Resultatul final al alegerilor germane după „Monitoriul imperiului“ este: 74 conservatori; 24 partidul imperiului; 50 naţionali liberali; 12 uniunea liberală; 24 liberali democraţi; 11 democrăţi din Germania de sud; 96 centru; 7 guelfi; 44 socialisti; 19 polonezi; 16 antisemiţi; 9 fără partid 1 danes; 7 alsacieni, adversari ai proiectului militar, şi 3 alsacieni favorabili proiectului Au câştigat: conservatori 6 mandate; partidul imperiului 6; naţonali liberali 8; democraţi din sud 1; socicalisti 8; polonesi 2; antisemiţii 10; cei fără partid 3. Au pierdut: unimea liberală şi liberalii democraţi împeună 32 locuri; gueltii 3.

* * *

Scăderea repentină a valórei argintului în Anglia şi statele americane a provocat o adevĕrată catastrofă în raporturile financiare ale multor state. Din Brusela se vestesce, că nu mai puţin decât cu 200 milióne franci sunt în diferinţă raporturile financiare ale Belgiei. Intrebat ministrul Wekerle despre influenţa, ce o póte avea acéstă scădere, ministrul a rĕspuns, că scăderea valórei argintului fiind relaţiunile nóstre basate pe valórea specială a florenului de hârtie, nu va avé nici o influenţă. Monarchia nóstră a procurat de alt cum aur în valóre de 300 milióne, cu mult mai mult dar decât se stabilise în plan, ér restul îl va procura în curând Programul despre regularea valutei s'a esecutat în tóte punctele şi esecutarea s'a dovedit corectă. Este neîntemeiată presupunerea, ce sĕ lanséză, că programul s'a dovedit defectuos.

Congregaţiunea comitatului Sibiiu.

Adunarea estraordinară comitatensă convocată pe ḑiua de 7 Iuliu n. (24 Iuniu v.) a. c. s'a ţinut în conformitate cu programa anunţată.

La ordinea ḑilei au fost 13 obiecte, dintre cari cele mai de importanţă erau unele privitóre la ameliorarea dotaţiunei amploiaţilor comitatensi.

Şedinţa s'a deschis la órele 10 a. m. prin vicecomitele Reissenberger şi cu abatere dela ordinea ḑilei obicinuită şedinţa s'a început cu amintirea evenimentului, care de 4 ḑile a predominat situaţiunea, cu condolenţa pentru rĕposatul episcop al bisericei evangelico-lutherane, care era virilist în comitatul nostru.

Presidentul vicecomite prin cuvinte adênc simţite anunţă mórtea acestui membru al congregaţiunei mai întâiu în limba ungurésca, apoi în cea germână. Urméză apoi protonotariul Tobias, care tot acésta o anunţă în limba română. Se ridică membrii în semn da pietate şi despre acest act se ia notiţă la protocol.

Urméză ordinea ḑilei, obiectul prim ameliorarea salarielor:

In conformitate cu propunerea comitetului permanent se urcă salariele tuturor amploiaţilor cu o sumă proporţionată. Ca ómeni practici conducĕtorii comitatului au făcut manipulaţiune de tot practică, anume au luat din suma banilor de cuartir şi au dat la salariu şi tóte acestea în valórea corónelor de aḑi In virtutea acestei propuneri dotaţiunea amploiaţilor comitatensi e următórea:

vicecomite	2400	fl.
protonotariu	1620	„
preş. la sedria orfanală	1620	„
1 vicenotariu	1300	„
2 vicenotariu	1100	„
3 vicenotariu	900	„
fiscalul	1400	„
2 asesori la sedria orfanală à 1300 fl. . .	2600	„
fisicul comitatens . .	900	„
casariul	1400	„
controlorul	1100	„
primul contabil . . .	1400	„
subcomptabilul . . .	1100	„
archivariul	1100	„
tutor la sedria orfanală	1100	„
1 practicant în centru	660	„
2 practicant în centru	560	„
3, 4şi 5 pract. à 360 fl.	1080	„
5 protopretori à 1300 fl	6500	„
5 pretori à 950 fl . .	4750	„
5 medici cerc. à 350 fl	1750	„
2 medici de vite à 450 fl.	900	„
1 conduc. de cancelarie	850	„
1 protocolist	850	„
3 cancelisti de clasa I în centru à 700 fl. .	2100	„
8 cancelisti de clasa II în centru à 600 fl. .	4800	„
6 diurnisti în centru à 360 fl.	2160	„
1 îngrigitor de casă .	330	„
2 servitori la cai à 310 fl.	620	„
4 servitori de cancelarie în centru à 310 fl. .	1240	„
5 servitori de cancelarie în cercuri à 230 fl	1150	„
2 haiduci în centru à 180 fl.	360	„
5 haiduci în cercuri à 120 fl.	600	„

Dintre celelalte puncte amintim alegerea diligentului membru al congregaţiunei, a domnului Ioan de Preda în comisiunea pentru cultivarea vitelor, contractul comunei Orlat cu silvicultorul R. Eckard pentru planul de esploatare al pădurilor comunale, care s'a primit condiţionat, dacă silvicultorul va obţiné concediu dela comunele, unde e aplicat, apoi conclusul comunei Şura-mică privitoriu la darea de pămênturi pe séma bisericei ev. lut. şi gr. cat. de acolo, care asemenea s'a încuviinţat.

Şedinţa s'a încheiat la 11 óre a m.

Raportorul.

însu-mi. De trei ori, o mărturisesc sincer m'am vĕḑut nevoit sĕ schimb sistemul meu, sĕ slăbesc trudele, sĕ descind dela prea marea vigilitate la blândeţe şi domolire, din ce în ce mai mult.

După convincţia mea de aḑi, statorită mai mult de 17 ani şi confirmată prin vindecări numeróse, acela are la întrebuinţarea apei resultatele mai sigure, care întrebuinţéză apa în chipul cel mai uşor, mai simplu şi nevinovat.

Partea întâia a acestei cărticele tratéză despre feliul, cum fac eu uz de apă, întrebuinţând'o ca remediu. Partea a treia tratéză despre deosebitele bóle.

In partea a dóua am constituit un fel de spiţerie de casă pentru ómeni dela ţéră.

Fie-cărui strein ce-mi cere ajutor, eu îi fac câte-va întrebări pentru a nu procede cu pripélă şi spre stricăciune.

Cărticica acésta încă o sĕ dee rĕspuns la întrebările următóre:

1. Ce este bóla şi din ce isvor comun derivă tóte bólele:

Corpul omenesc este formaţiunea cea mai miraculósă din tóte creaţiunile lui Dumneḑeu; fie-care părticică se potrivesce cu altă părticică, fie-care membru contribue la unitatea armonică şi miraculósă a întregului. Mai miraculósă este însĕ colaborarea organelor şi acţiunea lor dinăuntru. Nici chiar medicul şi esperimentatorul cel mai incredul, care, „cu lancetta şi cuţitul încă n'a dat în suflet“, nu póte sĕ nu admire perfecţiunea incomparabilă a făpturei omenesci. Intreg esternul şi internul omului intonéză acelaşi cântec: „Tóte din mine şi de pe mine slăvesc numele Domnului“. Acéstă ordine, acéstă armonie, ce se chiamă sănĕtate, se suprimă prin intervenirea unor tulburări, ce le numim bólă- Bólele sunt pânea de tóte ḑilele, ce biata omenire are sĕ mestece mereu preste voia sa.

Tóte bólele de ori-ce numire ar fi îşi au rădăcina, isvorul, sămênţa în sânge, ori mai bine ḑis în tulburările sângelui când acesta e împedecat în circulaţia sa, ori e neregulat în composiţia sa, ori e stricat prin intervenirea unor substanţe streine. Trenuri aquatice bine ordinate strĕbat ca o reţea întregul corp, adapă şi nutresce fie-care părticică cu suc roşu vital. Mĕsura, cumpĕtul e lege; tot ce e prea mult ori prea puţin, alteréză circulaţia sângelui, tulbură armonia şi concordia şi în loc de sănĕtate aduce bólă.

(Va urma.)

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe trimestrul Iuliu-August-Septembre al anului 1893, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Iuniu 1893, sĕ-şi înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Noutăţi.

Domnişórele nóstre.... O societate fără statute, ori mai bine cu un singur § de statut şi el nescris pe hârtie, ci scris în inimi se va constitui aḑi, sĕ ḑice, Dumineca, aici în Cernăuţi. Domnişórele nóstre sĕ adună mâne în mare numĕr sĕ ia angagiamentul moral, că în conversaţia lor nu vor mai întrebuinţa altă limbă decât numai limba română. Tradarea celor ce păcătuiesc în contra §-lui este laudabilă, pentru-că amenda se va aduna în folosul unei instituţii culturale române. Domnişórele au invitat şi pe tineri la adunarea acésta şi bine au făcut. Dorim sĕ auḑim acum şi de prin alte părţi vesti bune ca acestea, aşa scrie „Gaz. Bucovinei“, ér noi ḑicem: sĕ trăiasca şi sĕ le ajute D-ḑeu!

* * *

Esamen. Esamenul public dela scóla poporală gr. or. română din Sibiiu cetate se va ţiné Marţi în 29 Iuniu (S. A. Petru şi Pavel) dela 3 până la órele 6 p. m. în sala cea mare a seminariului „Andreian“, la care prin acésta se învită toţi amicii şi binevoitorii scólei.

* * *

Esposiţia electrică. Esposiţiunea electrică se va închide Luni în 10 l. c. n.; când se vor şi transporta tóte maşinile din sală, rĕmânênd pe séră numai iluminarea electrică. Până atunci esposiţia va fi deschisă ca de obiceiu şi programul stabilit rĕmâne în valóre.

* * *

Învitare. Comitetul arangiatoriu învită la „şedinţa şi petrecerea“ ce sĕ va ţinea Dumineca, în 16 Iuliu n. 1893, cu ocasiunea adunării generale a despărţĕmêntului 29 (Mediaş) al „Asociaţiunii transilvane“ pentru literatura şi cultura poporului român în opidul Şeica-mare, cu următoriul program

La órele 9 serviciu divin şi parastas în amintirea preşedinţilor rĕposaţi.

Deschiderea şedinţei la 12 óre améḑi.

Banchet la 2 óre d. a. în hotelul comunal. Tacsa 1 fl.

La 8 óre séra se începe petrecerea cu dans, al cărei venit este destinat despărţĕmêntului.

Preţul de persónă 80 cr.; de familie 1 fl. 50 cr.

* * *

Invitare. Seminariştii români din Sibiiu învită la „Concertul“ ce se va da Dumineca în 4/16 Iuliu a. c. în Alba-Iulia, în sala hotelului „La sóre“.

Program.

1. „Étă ḑiua triumfală“, cor de W. Humpel. 2. *a*) „Nóptea“, cor după o melodie francesă. *b*) „Din depărtare“, cor de Vorobchievici. 3. „Mugur mugurel“, solo pentru voce de bass şi acompaniare de pian, de G. Dima. 4. *a*) „Cântec Sicilian“ cor de Porumbescu. *b*) Când isvorul lin suspină“, cor de Zanger. 5. „Vorrei morire“, cântec italian pentru voce de bass şi acompaniare, de P. Tosti. 6. „Hora ploia“, cor de G. Dima. 7. „El R'baa“, cântec arabesc pentru cor şi solo-tenor de Eus. Mandiceschy. 8. *a*) „Nor de vijelie“ pentru o voce de bass, de W. Humpel. *b*) „Mândruliţă dela munte“, bass-solo, de G. M. Stefănescu. 9. *a*) „Somnoróse păsărele“, cor de T. de Flondor (cu solo de bass). *b*) „Sunt român“! cor de W. Humpel. Venitul curat este destinat comunei parochiale „Totoiu“, pentru zidirea bisericei. Inceputul la 5 óre séra. După concert urméză joc. *Comitetul arangiator.*

* * *

Invitare. Tinerimea studiósă din Ocna şi jur învită la „Concertul“ ce se va da în 29 Iuniu v. a. c. în Ocna, sala de lectură a băilor (între lacuri). Inceputul la 7½ óre séra. Venitul curat este destinat pentru înfiinţarea unei biblioteci scolare în Ocna. După concert urméză joc în sala hotelului „Heydecker“. Preţul de întrare de persónă 50 cr. Ofertele marinimóse şi suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Comitetul arangiator.

* * *

Inspectori scolari. Dl August Laurian profesor la liceul sf. Savă din România a fost numit inspector general al învĕţămêntului secundar, înlocuind pe dl Istrate, care trece în aceiaşi calitate la învĕţămêntul superior.

* * *

Reuniunile de credit. In ministeriul de justiţie, precum spune „Biztositási Szemle“ se lucră la un plan pentru a subordina tóte reuniunile de credit controlei tribunalului comercial şi de schimb din Budapesta. Ansă la acésta a dat împregiurarea, că reuninile de credit şi aşa sunt îndatorate sĕ-şi improtocoleze firmele lor la tribunalul comercial şi de schimb din Budapesta.

* * *

Rĕscólă în Francia. De mai multe ḑile Parisul este teatrul unei revoluţiuni formale. Mişcarea s'a început din partea studenţilor, din causă, că au fost acusaţi de un senator şi astfeliu au fost pedepsiţi. Iritaţiunea a crescut, când într'o ciocnire cu poliţia învĕţăcelul Nuger, a fost lovit de mócte de către un poliţaiu, ér studenţii şi tinerii din Paris au pretins, ca ministrul president şi prefectul poliţiei sĕ abḑică. Din causa tumultelor s'a impedecat şi înmormêntarea cadavrului, cu tóte că consiliul comunal şi guvernul au hotărît sĕ-l înmormênteze pe spesele statului. In 5 Iuliu tumultul a fost aşa de mare, încât au rĕmas răniţi 40 de poliţişti şi au fost închişi 120 de escedenţi. Rescóla a luat dimensiuni aşa de mari, încât a trebuit sĕ se aducă miliţie din afară. Trupele şi poliţia păzesc Elyséeul, camera şi senatul. S'au ţinut mai multe consilii de ministri în cestiune, dar starea a rémas tot gravă. Ministrul de interne va face responsabil pe autorităţile poliţienesci pentru aceste scene. E temere, că lucrurile vor lua dimensiuni şi mai mari, alăturându-se la mişcare socialistii, lucrătorii şi alte elemente nemulţămite. Porţile Parisului sunt străgiuite.

* * *

Fecunditate. În ḑiua de 10 Iuniu a. c., femeea Maria, soţia macagiului Bucur Bucur, din gara Slobozia, judeţul Ialomiţa, a născut 3 copii, dintre cari 2 băeţi şi o fată. Toţii copii sunt sănătoşi împreună cu mama lor.

Tot acestă femee, în anul trecut, a născut 2 copii.

* * *

Himen. Dl Ósvald Todoreanu şi d-şóra Sofia Musicescu, fiica d-lui Gavriil Musicescu, 'şi vor celebra actul religios al cununiei lor Dominecă în 27 Iuniu, în catedrala sf. Metropolii din Iaşi. Trimitem felicitări tinerei părechi.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Comit. Hunedórei în Iuliu 1893.

In ḑilele aceste s'a împărţit între membrii municipali raportul vice-comitelui pre 1892. Este primul raport anual, pe carele voinicosul vice-span al comitetului Hunedórei—Hollaky Arthur 'l presentă membrilor. Nu de sine l'a făcut acest raport, şi póte ar mai fi trecut multă apă pe Murĕş, până ce ar fi raportat vice comitele. Membrul municipal român Hossu are meritul, că l'a pus pe lucru pe vicecomite.

Ar fi perdere de timp a se mai ocupa cineva în detaliu de acest raport după ce maioritatea congregaţiunei l'a primit, deşi a fost cetit numai sumaric în adunarea de primăvară comitatensă în manuscript.

Nu se póte lăsa trecut cu vederea o cestiune, carea în 1892 din Iuliu până în Septembre a agitat poporaţiunea română din Zarand. Vice-comitele amintesce acésta cestiune în raport şi ḑice că: în contra lăţirei Memorandului român, precum şi în urma mişcărei naţionali începute, la ordinul ministrului de interne s'a trimes miliţie în Brad pentru restabilirea linistirei

„După o activitate de o lună şi jumĕtate miliţia a fost retrasă“.

Trebue sĕ o scie vice-spanul şi cu el toţi cei din fruntea comitatului, că liniscea nu a fost conturbată nici când. A vĕḑut'o acésta însuşi vicecomitele, când a mers în Brad cu miliţia, şi i-a spus'o un magiar neaos, că tótă ticăloşia cu aducerea miliţiei este: „hivatalos forradalom“. Nisce denuncianţi miserabili, şi creduli din fruntea comitatului au inscenat totul şi acum totuşi se incumente vice-comitele a ḑice că: „pentru restabilirea liniscei“ s'a trimes miliţia! Neadevĕr aventat.

Nu memorandul a agitat, ci argaţii administraţiunei prin incuisiţiunile lor neumane, şi procedura lor fără tact.

Activitatea miliţiei, nu înţelegem, carea a putut sĕ fie, după ce nu s'a pus mâna pe nimenea, carele sĕ fie agitat.

Nici când în Brad nu s'au ţinut atâtea petreceri magiare ca în vara anului 1892 semn, că domnii banchetuiau éră romării erau, şicanaţi prin cercetările nocturne. — Dar aşa e în lume tot hoţul de păgubaş pórtă vina.

Era pre aci sĕ uit. S'a aflat un agitator pre sfêrşitul têrgului, când totul a fost demascat. S'a aflat un om anume Ioan Doţu din Valea-brad, pre carele procuratura din Deva l'a pus sub acusă şi în 10 Iuliu n. acest agitator va sta înaintea tribunalului. Veḑi Dómne! acesta a agitat contra magiarilor, pre când miliţia era în Brad. Ţineţi-ve magiari! Ioan Doţu de câte-ori vine Joia în Brad nu merge tréz acasă. Acest om fiind beat, şi aţiţat de nisce ómeni pĕcătoşi ar fi ḑis, că: el s'a aliat cu muscanii, cari ne sunt fraţi. Atâta a fost de ajuns ca agenţii spioni numai decât sĕ-l arete la pretură, a fost închis cât-va timp şi acum va trebuí sĕ stea înaintea tribunalului.

Un om recunoscut de beţiv pre basa unor martori pĕcătoşi a fost agitator.

Bine sĕ însémnă că un martor Schnee — jidov — care e dus acum de prin Zarand, e surd cu totul şi vorbia fórte rĕu romănesce încât a fost imposibil sĕ înţelégă pre Doţu. De asemenea Deutsch — jidov — e om fórte bĕtrân şi aude greu. Dar se vede, că de atari martori era lipsă. Sermanul om — Doţu — probabil va fi judecat la pedépsă. Apoi totuşi sunt periculoşi românii, dacă un Doţu ce nu scie scrie, nu a eşit din protura Bradului, sĕ facă alianţa cu muscanii şi sĕ tremure magiarii de el. Admirăm de altă parte seriositatea tribunalului din Deva!!

Atari ómeni ca Doţu în stare de beţie se mai pot scóte la ivélă, éră jidovi şi ţigani, cari sĕ fie martori har Domnului! sĕ pot uşor capeta! Ce minunat lucru! S'a scremut muntele .. administraţia, miliţia, gendarmeria, procuratura, justiţia, magiară.... tóte s'au pus în mişcare, şi când colo éca şorecelul născut Ioan Doţu in stare de beţie a agitat contra maghiarilor. Ferice de tine Ungarie!! Relativ la scóle se amintesce de „Kisdedovurile“ din Deva, Huniedóra, Orĕstie şi Petroşeni In Haţeg şi Brad, acum decurge pertractarea pentru înfiinţarea de asile. Avis acestor doue centre românesci!

Cercetarea scólelor în oraşe a fost regulată, éră în comune mai mici din causa depărtărei locuinţei şi din lipsa vesmintelor cercetarea a fost neregulată. Succesul instrucţiunei a fost bun la cele de stat, comunali rom. cat, ev. ref.; şi gr. cat. şi gr. orintalii au câte-va scóle de tot bune, dar în cele mai multe e bătĕtóre la ochi sĕrăcia, ne-o rênduială etc.

La români se vĕd uşor defectele la alţii se acopere. Nu ne spune însĕ vicespanul cine ajutoră scólele române? Salarele învĕţătorilor la scólele de stat e 400 fl. minimul de asemenea învĕţătorii ev. ref. au câte 400 fl. şi unde nu s'a ajuns, a suplinit groful Kun Kocsárd. La gr. cat. şi gr. orientali salarele sunt mai mici de 300 fl. în cele mai multe locuri şi şi acestea cu greu se încasséză din lipsa de fonduri. Noi am puté adauge că, organele comunale şi preturile nu se îngrijesc aprópe nici de cât de încassarea salarelor la învĕţătorii români.

La 20 Iuniu a. c. s'a ţinut adunarea generală comitatensă. Intre alte obiecte s'a pertractat şi rescriptul ministerial privitor la desfiinţarea cercurilor pretoriale: Brad şi Petroşeni Adunarea a decis sĕ rĕmână preturile 10, cum sunt în comitat, prin urmare şi Bradul şi Petroşeni deşi nu sunt în ele judecătorii singulare. Românii nu vor vĕrsa lacremi şi dacă se vor desfiinţa cele 2 preturi.

S'a mai constituit şi o comisiune carea sĕ pregătéscă lucrurile pentru esposiţiunea millenariă. Au ales şi 2 români în comisiune pe L. Bercian si Vasile Dămian. Era mai bine sĕ nu fi ales pe nime. Românii nu au poftă de a sĕrbătorí stări nesuportabile. *Aliquis.*

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.
de
Silvestru Moldovan.
(Urmare.)

In comunele: Brézova, Grădiscea, Poeni, Păucenesci, etc., cari cad şi mai spre apus dela Haţeg *bărbaţii au şube albe, lungi până în pămênt şi înpuiate numai cu arniciu negru, pălĕrii mari, cămeşi lungi până din jos de genunchi, în opinci obele înfăşurate până la genunchi, la unii de colóre roşiă.*

Muerile n'au conciu, numai o cépsă (bonetă) care, precum şi cusĕturile cămeşilor sunt fórte frumóse. Ciapsa este împuiată cu arniciu de mai multe colori şi cu fluturei. Cămeşile pe marginea pólelor au cipce (dantele), cu tăieturi formate în figuri deosebite.

In comunele: Bouţariul inferior şi superior şi în Bucova, la Pórta de Fer *bărbaţii au pălĕrii mici, albe ori negre, şube scurte şi mai mult negre, cu croitura în forma rocului, cu bumbi şi cu căşiţe, împuiate cu postav vênĕt şi cu şinor galbin, ér obele în opinci numai roşíi şi lungi până la genunchi, laibĕr de pănură négră, fără mâneci şi înflorat cu postav vênĕt, cióreci cu şinóre vinete şi galbine pe cusătură şi cu figuri pe partea dinainte pe lângă buzdunar.*

Muerile au şube albe, lungi, neînfundate, împuiate ca şi bărbaţii; cătrinţa dinainte e îngustă şi făcută din lână, cusută cu haras, cu sîrmă etc. în figuri feliurite, cari de cari mai bizare, în gust şi colori orientale. Pólele cămeşilor au tăieturi mai late de o palmă şi altele sunt cu hurculaş, ér pe mâneci cu table late de arniciu negru şi cu fodori (creţuri) mari.

In comunele, cari se află spre resărit-méḑăḑi dela Haţeg, anume: Gânţaga, Covragi, Sub-Cetatea, S. Măria, Ciopea, Ohaba, Sălaşul de Jos, Băresci, Săcel, S. Petru, Sebişel, apoi mai departe în Galaţi, Puiu, Federi, Fizesci etc., în multe din ele *bărbaţii pórtă pălĕrii fórte mari, cât sîtele, cu şinóre vinete, roşii şi verḑi, cojóce lungi, cămeşi până la genunchi şi sĕ încing cu şerpare late până subsuori; în altele însĕ amestecat, pălĕriile sunt mici, cojócele şi cămeşile scurte, dar cu* *mâneci largi, şubele sunt negre şi lungi şi cu şinor roşu şi vênĕt. Muerile au la cămeşi fodori (creţe) lungi, cari sĕ încep aprópe dela cotul mânii, opregul este ţĕsut întreg, fără ciucuri, de colóre roşie, ér la bĕtrâne sur închis şi pe care unii îl numesc „scutec“, érna pórtă rochii de lână, unele însĕ şi érna îmbracă tot opreg. Fetele au lătiţariu de mărgele în zale cu inele înşirate şi preste mijloc sĕ încing cu brăciere, ca în satele aflătóre spre apus dela Haţeg, de chică îşi atârnă ciucuri lungi, lăsaţi în jos pe spate, pe cari îi numesc ciocoţi.*

Portul nemeşilor (nobililor) din Ţara-Haţegului, sĕ deosebesce de cel al iobagilor, precum am amintit în alt loc; el e în parte ungurisat, mai cu samă cel femeiesc şi lipsit de cusĕturi şi chindisituri, cari fac podóba portului românesc.

Bărbaţii pórtă opinci cu obele ca şi fostii iobagi, dar le înfăşură cu curele până sus, nu numai până la glesne, — au ismene mai scurte şi largi şi cusute în cheie, cióreci cu şinor pe cusătură şi în partea dinainte sus cu figuri, cămaşă scurtă cu pumnaşi şi guler unguresc, şerpar lat, laibĕr de flanel ori de pănură vênĕtă, chiar şi albă, şube negre, alţii şi albe, pe margini cu şinóre vinete, roşii şi albe, unii au şi cojóce românesci, pălĕrii cu gardini mari cât sitele, dar au altă formă nu ca cele românesci, în alte comune cu gardini mici şi resfrânte în sus mai bine de un lat de palmă, unde apoi pórtă pipa şi têrgaş mai mĕrunt, precum lumini, săpun etc., iérna au căiţe (căciule), mai ales negre.

Muerile au pe cap năframă de têrg, altele au cârpe albe în patru cornuri, ca şi năframa, scurteică de têrg, cămaşă din ciupag şi póle; ciupagul e cu mâneci largi, cari sunt pe margini cu găurele, la altele cu pumnaşi înguşti de arniciu roşu şi vênĕt, pólele sunt cu cipcă cu găurele şi cu hurculaş, apoi rochii, peptariu de pele scurt şi tăiat la gură, laibĕr de lână văpsit vênĕt şi pe de-asupra şube, făcute ca şi ale bărbaţilor; în picióre au cisme negre, unele păpuci, la pólele munţilor pórtă chiar opinci.

In comunele din valea Streiului: Maceur, Plopi, Bretea, Ruşi, Ocoliş, Streiu, Băţălari, portul are asĕmĕnare cu portul nemeşilor. *Femeile sĕ îmbracă ca cele dela nemeşi, cu singura deosebire că vara, afară de rochii, pórtă şi cătrinţe de pânză colorată şi ţĕsută de ele; cătrinţa de dinainte e mai îngustă, ér cea de dindĕrĕpt e mai lată. Bărbaţii au pălĕrii în unele comune mai mărişóre, în altele însĕ mici de tot, ca ale nemeşilor şi cu gardinile resfrânte în sus şi aprópe lipsite de găvălie; şerpariul e cam de-o palmă de lat, ér cămeşile sunt scurte eşite de obiceiu de sub şerpar; ele au pumnaşi, ca şi cămeşile unguresci şi pe margini cu cipcă.* (Va urma.)

Bibliografic.

— „*Biserica* ortodocsă română“, revistă periodică eclesiastcă. Anul al XVII-lea, Nr. 3., a apărut pe Iuniu cu următoriul

Cuprins:

Alegerea, investitura şi instalarea I. P. S. Primat. — Documente inedite. — Invĕţătura bisericéscă. — O tradiţie despre st. Nichita Romanul. — Lecţiune inaugurală la studiul istoriei bisericesci. — Etica evoluţionistă şi etica creştină. — Unirea plănuită în Roma a bisericei orientale şi occidentale. — Donaţiuni. Bucuresci Tipografia Cărţilor Bisericesci 1893.

Publicare de licitaţiune.

Din partea subscrisului curator al massei se face prin acésta cunoscut, că în urma conclusului luat de comitetul definitiv al creditorilor, la 19 Iuniu 1893, **se vinde întreg depositul de marfă al massei concursuale alui Iosef Löbel** din Sibiiu pe calea ofertului şi anume marfa pentru bărbaţi şi femei pânzărie, albituri, haine gata, galanterie şi alte mărfuri de diferite soiuri, dimpreună cu întreg mobiliariul prăvăliei cu preţul procurărei de **6006 fl. 61 cr.** şi cu preţul estimarei de **2961 fl. 74 cr.** v. a. plus oferentului, însĕ cu reserva aprobărei din partea comitetului definitiv respective şi a instanţei concursuale

Reflectanţii au sĕ-şi înainteze **ofertele lor în scris şi sigilate în cancelaria subscrisului curator al massei, strada Honterus Nr. 2 partere până în 14 Iuliu, 1893, 12 óre din ḑi.**

Ofertele trebue sĕ fie provĕḑute cu un **vadiu de 600 fl. v. a.** în **bani gata,** sau în **hârtii de valóre notate la bursă, sau în hârtii de stat.**

In ḑiua numită se vor desface ofertele prin comitetul definitiv, ér resultatul se va face cunoscut oferenţilor până în **15 Iuliu 1893, 12 óre din ḑi.**

Intreg preţul de cumpărare se va plăti curatorului massei la începutul primirei marfei.

Primirea marfei şi deşertarea totală a prăvălii are se urmezĕ necondiţionat din partea cumpĕrătoriului sub urmarea de a-şi perde vadiul până la 26 Iuliu 1893.

Predarea urmézâ în total prin inmanuarea cheilor dela prăvălie din partea curatorelui massei, în urma căreia înmanuări, massa concursuală numai ia asupraşi nici o garanţie despre obiectele, care se află în prăvălie.

Inainte de licitaţiune, atât inventariul cât şi marfa din prăvălie se póte lua în privire prin mijlocirea curatorului massei în órele oficióse obicinuite.

Sibiiu în 29 Iuniu, 1893.

Advocatul

[97] 2—3 Dr. **Nicolau Olariu,**

curatorul massei.

Nr. 341/1893. (96) 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţător la scóla elementară gr. or. din Sas-Sebeş, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariul anual de 350 fl. ér după 5 ani de serviciu la acésta scólă 400 fl.

Invĕţătoriul ales este dator a ţiné Dumineca şi serbĕtórea strană în biserică.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi înainta cererile, instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat, şi a se presenta în o Dumineca sau sărbătóre în biserică spre a şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Cunoscĕtorii de musică vor fi preferiţi.

Sebeş, 15 Iuniu 1·93.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral:

Ioan Tipeiu,

protopresb.

Nr. 223/1893 prot. [98] 2—3

CONCURS.

Spre ocuparea parochiei Jibert devenită vocantă, în protopopiatul Cohalmului, pe basa venerabilei ordinăţiuni consistoriale ddto 23 Februariu a. c. Nr. 1180. B. se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post computate în bani dau suma de 375 fl.

Despre starea acestei parochii concurenţi 'şi pot lua informaţiune dela oficiul parochial şi protopresbiteral.

Concurenţii au a'şi asterne cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopopesc.

In conţelegere cu comitetul parochial corcernent.

Cohalm, în 27 Aprile, 1893

Oficiul protopopesc gr. or. al Cohalmului:

Nicolau D. Mircea,

protopresb.

Nr. 574/1893. [99] 1—2

Anunţ.

Zidirea scólei gr. ort. din Bucerdea vinósă, protopresbiteratul Albei-Iulia, sĕ dă în întreprindere pe calea licitaţiunei publice, care se va ţiné la faţa locului **Mercuri la 7/19 Iuliu a. c. 2 óre p. m.** în cancelaria oficiului parochial gr. ort. pre lângă suma preliminată de **1330 fl. 12 cr.,** dánd comuna bisericéscă pétră, var, cărămidă şi năsip.

Dela întreprinḑĕtori sĕ recere, ca înainte de începerea licitaţiunei sĕ depună un vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valóre.

Planul de zidire, preliminariul de spese şi condiţiile de licitare se pot vedea la oficiul protopresbiteral.

Comitetul parochial 'şi reservă dreptul a da în intreprindere lucrul acelui măestru, care oferă mai multă garanţă chiar şi dacă nu e minusoferente. — La colaudare edificiul va trebui sĕ corespundă întru tóte planului aprobat de V. Consistoriu la 27 Iuniu Nr. 4297. Informaţiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi cel parochial. Sĕ observă, că fundamentul e făcut în anul 1890, asemenea este zidit celariul cu boltitură cu tot şi intreprinḑătoriul are sĕ continue numai cu zidirea.

Alba-Iulia, 20 Iuniu 1893.

La însărcinarea comitetului parochial:

Nicolau Ivan,

adm. prot.

Nr. 573/1893 [100] 1—2

Anunţ.

Zidirea scólei gr. ortodocse din Tibru protopresbiteratul Albei-Iulia se dă în întreprindere pe calea licitaţiunei publice, care se va ţiné la faţa locului **Joi la 8/20 Iuliu a. c. 10 óre a. m.** în cancelaria oficiului parochial gr. ort. pe lângă suma preliminată de **2329 fl.** dând comuna bisericéscă, pétră, var, cărămidă şi năsip.

Dela întreprinḑĕtori se recere, ca înainte de începerea licitaţiunei sĕ depună un vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valóre.

Planul de zidire, preliminariul de spese şi condiţiile de licitare se pot vedé la oficiul protopresbiteral.

Comitetul parochial 'şi reservă dreptul a da în intreprindere lucrul acelui măestru, care oferă mai multă garanţă chiar şi dacă nu e minusoferente.

La colaudare edificiul va trebui se corespundă întru tóte planului aprobat de V. Consistoriu la 15 Maiu Nr. 2874. Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi cel parochial.

Alba Iulia, 19 Iuniu 1893

La însărcinarea comitetului parochial:

Nicolau Ivan,

adm. protop.

Concursmassa-Verkauf.

Die zur Concursmassa der hiesigen Firma **„Anton Drexler's Wittwe“** inwentirten Möbel, Hauseinrichtungsstücke, Decorationsgegenstände, Posamente etc. etc., werden am **19. Iuli d. J. Früh 9 Uhr** und den darauf folgenden Tagen in öffentlichen Versteigerung, ewentuell auch unter dem Schätzungswärthe, an den Meistbietenden gegen sogleiche Baarzahlung abgegeben.

Der Ersteher hat nach erfolgter Zuschlagung des erstandenen Stückes und Erlag des Meistbotes das erstandene Gut sofort zu übernehmen und für dessen Wegschaffung zu sorgen, da die Concursmassa nach Uebergabe desselben an den Ersteher keine Gewähr leistet, und nachträgliche Reclamationen überhaupt nicht mehr berücksichtiget werden können.

Die Licitation findet im Magazine der Firma, Heltauergasse Nr. 7 statt, und gelangen die einzelnen Gegenstände in der inwentirten Reihenfolge zur Versteigerung.

Der Massaverwalter:

[101] 1—3 **Dr. Oskar Kabdebó,**

advocat.

1 Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an Private: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von **45 kr.** bis fl. 11.65 p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) porto- und zolfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

[6] 10

2 **Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr.** bis fl. 3.65 p. Met. — (ca. 450 versch. Disposit.) — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

[15] 8—16

Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copşa (Budapesta, Predeal):

La 4 óre 16 minute, diminéţa, tren de persóne.
La 1 óră 26 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraş:

La 7 óre 28 minute, diminéţa, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copşa (Budapesta, Predeal):

La 7 óre 44 minute, diminéţa, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraş:

La 4 óre 36 minute, diminéţa, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 70. Sibiiu, Joi, 1/13 Iuliu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iuliu-August-Septembre al anului 1893, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1893, sĕ-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“ in Sibiiu.

Ce aștéptă poporul român dela conducĕtorii sei.

Cu titula acésta primim dela un distins bărbat politic din Sibiiu următoriul articol:

In vederea conferenței naționale conchemate din partea comitetului central „Gazeta Transilvaniei“, în unul din numerii sei mai din urmă, a sulevat cestiunea de mai sus, și după a nóstră părere, fórte la timpul și locul seu. Suntem întru tóte de acord atât cu cestiunea pusă, cât și cu resolvirea din partea „Gazetei Transilvaniei“, credênd anume că conferența conchemată, și acum și concesă, ar avea sĕ se ocupe în deosebi cu două lucruri:

Mai întâi cu stabilirea solidarității și cu închegarea întregului popor român din regatul ungar întru o massă compactă, bine și natural organisată și condusă și

Al doilea cu inaugurarea unei activități organice cât mai estinse pre tóte terenele vieței de stat, afară de participarea la dieta din Budapesta.

Așa credem, că nu va mai fi lipsă sĕ dovedim necesitatea acestor dóuĕ recerințe, simțite de întregul popor român. Câtă vreme acest popor trece de — fie și numai la aparință — divìdat în mai multe partide politice sau chiar și numai condus de vederi politice divergente; câtă vreme ambițiuni sau pasiuni personale și subiective eschid dela conducere și chiar dela conlucrare în afacerile naționali, pe mulți dintre cei mai valoroși membri ai națiunei — membrii, care parte după posiția, parte după pregătirile, rutina și vocațiunea lor, ar fi póte îndeosebi chemați a observa și a promova interesele națiunei; câtă vreme tot ceea ce nu sĕ face din partea celor adi în fruntea națiunei, nu se privesce de bun, ci se suspicionéză chiar numai și numai pentru-că nu s'a făcut din partea acelora; câte vreme sunt și vor rĕmâné astfel de lucruri posibile: poporul român din Ungaria nu va avé trecerea cuvenită și nu va puté fi considerat, pentru că nu va insufla nimenui respect!

O massă crudă nedisciplinată și nu bine organisată, este un factor ce nu numĕră în viața politică, pentru-că n'a dat încă dovedi de maiorenitate.

De aceea primul pas spre mai bine, noi românii îl vom fi făcut numai atunci, când deja bine, normal și natural ne vom fi organisat, — când dintre noi pisma, invidia și ambiția deșartă vor fi dispărut și apoi vom fi ajuns la veritabila solidaritate națională!

Nu este intențiunea nóstră ca se vădim slăbiciunile nóstre dușmanilor nostri, trebue însĕ sĕ le constatăm, pentru-ca sĕ le cunóscem noi înșine și sĕ le stirpim dintre noi!

Stabilită apoi astfel adevĕrata solidaritate între noi, trebue sĕ ne punem toți și din tóte părțile la muncă și la lucru în viața de stat, și se nu mărginim activitatea nóstră națională pre lângă articolii din jurnale și meetingurile de protestare.

Căci trebue sĕ ne prindă gróza, când vedem la cât s'a redus activitatea nóstră de odinióră de prin comitate, comune și alte instituțiuni în care se validitéză víața de stat!

Astădi afară de comitatele Brașovului, al Sibiiului, al Hunedórei, al Caraș-Severinului și în timpul din urmă și al Făgărașului nu mai dai de activitate națională românéscă; deși nefastul conclus de pasivitate anume a intonat, că afară de participarea la dietă, pre tóte celelalte terene sĕ se desvólte cea mai mare activitate.

S'a dis, însĕ nu s'a făcut! Pentru că domnilor din fruntea națiunei le-a mai convenit cum se vede sĕ se ocupe numai de politica cea mare și se pue numai din centru lumea la cale prin articlii de jurnale; în loc se fi înaugurat prin comitetele și cluburile comitatense în fie-care municipiu o deosebită activitate națională și aceea apoi se o fi nutrit și controlat mereu.

Multora dintre domnii fruntași însĕ o atare activitate póte că nu le venia la socotélă, trebuind astfeliu sĕ se strice cu d-l fișpan, sau viceșpan, sau chiar cu dl solgăbirĕu! Așa însĕ nu sĕ face politică, ca aici în conferință se strigi în gura mare, sosit însĕ acasă sĕ te ascundi după cuptor.

Fapte, fapte și activitate pretinde viéța națională și viéța de stat, nu vorbe góle, căci vorbele trec și numai faptele rĕmân!

O datorire mai sfântă și cu scop mai salutar nu póte adi sĕ aibă conferența, decât sĕ îndeplinéscă recerințele de mai sus. Căci resultatul memorandului, imediat suscernut și tristele și neașteptatele urmări ale suscernerei lui sunt și așa tuturor prea bine cunoscute, astfel, încât nu mai este necesitate ca sĕ se facă dare de sémă în astă privință. Ér aprobarea pașilor întreprinși, — pre care altcum nu va fi român, care se pótă se o denege — aprobarea acésta în sine tot nu-i va scuti pre cei urmăriți de urgia potrivnicilor, de cum-va acésta urmărire póte fi luată în serios!

Nici nu ne gândim însĕ la o urmărire seriósă; pentru-că dacă s'ar întreprinde o atare urmărire, ea ar involva în sine o cestiune curat de putere și nu o cestiune de drept; domnii magiari însĕ înșiși abia vor crede de potrivit timpul, ca se pună cestiunea de putere.

Cestiunea română preocupă mereu presa din patrie și din străinătate, spre nĕcazul șovinistilor magiari. „Guvernatorul“ Kossuth încă urmăresce acésta cestiune și e interesant, că părerea bĕtrânului revoluționar este, după cum a spus secretariul seu către un visitator magiar: „cestiunea română nu póte fi resolvită cu condeiul“. Presa magiară e infuriată asupra „agitatorilor“ valachi și e nĕcaz că trebue sĕ se ocupe cu acésta cestiune. „Magyar Hirlap din 7 Iuliu a. c. sub titula „rubrica valahilor“ dice că a ajuns la convingere, că cestiunii române trebue sĕ-i deschidă rubrică stabilă „deși, scrie numita foiă — nu avem bucurie sufletéscă a ne ocupa di de di cu „agitațiunile valache“. „Egyetértés“ în vederea ținerii conferenței scrie doi articoli despre causa română, în cari pe lângă unele esagerațiuni, sĕ cuprind și aprețieri calme.

Nĕcazul, că cestiunea română devine pe di ce merge tot mai mult cunoscută și discutată în streinătate, și l'au făcut sie-și șovinistii, prin silințele forțate de magiarisare și alte acte nesocotite, precum acésta le-am spus-o noi în nenumĕrate rênduri. Supórte acum urmările!

„Telegraful român“ și „Bud. Hirl.“ In nrul din 9 Iuliu n. a. c. „Bud. Hirl.“ în locul prim sĕ ocupă cu un articol din nrul 68 al fóiei nóstre, privitor la asĕmĕnarea dintre starea nóstră și a fraților nostri din Basarabia. Din lipsă de spaț vom reveni asupra cestiunii în nrul procsim.

Conferința națională.

In cestiunea opririi sau concederii ținerii conferenței autoritățile și respective guvernul e cuprins de o ridiculósă zăpăcélă și nehotărîre.

FOIȚA.

Cura de apă.

Ce dice preotul Kneipp despre cura de apă?

Introducere la cartea „Cura de apă“ de Kneipp.

(Urmare).

2. Cum se face vindecarea?

De pe urmele din zăpadă recunósce vênătoriul dibaciu vênatul. De vrea sĕ împusce o căprióră sau vulpe, dă pe urma ei. Medicul iscusit iute gâcesce unde e isvorul bólei și ce dimensiune a luat. Simptomele îi trădéză bóla și el scie ce fel de mijlóce se întrebuințeze. Procedura acésta e fórte simplă, ar dice cine-va. Câte odată da, altă dată ba. Dacă cine-va îmi vine cu urechile degerate sciu, că asta i-a provenit din frig; dacă cineva stă pe pétră de móră și țipă deodată, că și a sdrobit degetele, sciu ce-l dóre. Nu e tot așa însĕ când ai de a face cu cea mai mică durere de cap, ori de stomach, de nervi, ori de inimă, care nu numai că pot sĕ derive din diferite pricini, dar pot sĕ fie considerate numai ca bóle transmise de pe un organ învecinat. Un fir de paiu face ca pendula césornicului sĕ stea pe loc. Un lucru de nimica póte sĕ aducă tulburări mari la inimă. Arta este de a găsi acest lucru de nimica. Esaminarea acésta e fórte complicată și omul se póte amăgi fórte adese-ori, despre asta o sĕ tratăm în partea a treia.

De lovesc cu piciorul ori cu sĕcurea în trunchiul unui stejar tinĕr, se sgudue trunchiul, tremură fie-care créngă și se mișcă tóte frundele. Étă combinația: frunda tremură, trebue dară că a fost atinsă de ceva. Nu, find-că trunchiul se sgudue de aceea, ca o mică parte din trunchiu, tremură frunda și crénga. Nervii sunt astfel de frunde pe corpul omului. „Are bólă de nervi; nervii îi sunt atacați“. Ce însemnéză acésta? Nu întreg organismul a primit o sguduitură. De acolo tremură nervii.

Ia fórfecele și taie cu precauțiune din pânza paiangenului un fir ce duce dela un mijloc la periferie. Deodată se strică rețéua întrégă; din figurile regulate de triunghiu și patru unchiu se fac nisce forme neregulate și încâlcite. Imi vine sĕ dic, că păiangenul, când și-a întins pânda, a lucrat fără regulă și a comis greșeli grozave. Intinde acum firul din nou și o sĕ vedi, că ordinea de adinéuri e restabilită din nou. Iscusința este sĕ sci găsi firul și sĕ-l întindi din nou, Cine însĕ mănuéză rețéua cu nedibăcie, o strică de tot. Las la judecata fie-căruia sĕ-și facă aci tălmăcirile sale, eu încheiu cu rĕspunsul la întrebarea nóstră:

Ce simplă și ușóră este vindecarea, când sciu, că bóla provine din tulburările sângelui! Nu sunt de făcut decât dóuĕ lucruri: ori trebue sĕ dau sângelui, dacă circulația este neregulată, cursul seu normal și obișnuit, ori sĕ scot din sânge ori-ce materie stricăciósă și păgubitóre, care turbură composiția lui.

O altă cale, afară de întărirea organismului slăbit, nu esistă.

3. In ce chip produce apa vindecarea?

Apa spală iute pata de pe deget, curăță rana sângerândă. Dacă după o di de muncă grea vara, te duci la un puț și speli nădușelile de pe frunte, te rĕcoresci și reînvii, îți face bine. Mama observă nisce cruste urîte pe capul copilului seu. Ia apă căldicică sau leșie și le curăță îndată.

Disolvare, eliminare și întărire, aceste trei calități ale apei ne sunt de ajuns și noi dicem:

Apa, mai ales cura nóstră de apă, vindecă tóte bólele ce sunt curabile, fiind-că aplicațiunile nóstre sunt în stare:

a) Sĕ disolveze materia morbidă din sânge;

b) sĕ elimineze ce a disolvat;

c) sĕ aducă sângele curățit din nou la circulație regulată;

d) în fine sĕ întăréscă organismul slăbit.

4. De unde provine sensibilitatea generațiunei de adi, de unde accesibilitatea atât de ușóră pentru ori-ce bólă, ce până aci era necunoscută nici din nume?

De întrebarea acésta a-și puté sĕ fiu dispensat. Cu tóte acestea mie îmi pare de mare importanță și nu șovăesc a afirma, că tóte aceste rele provin din lipsa de întărire. Slăbirea omenirei de adi a ajuns la un grad înalt. Slăbănogii, anemicii, nervoșii, bolnavii de inimă și de stomach formézâ adi regula generală, ómenii sănĕtoși și robuști sunt o escepție. Lumea e sensibilă pentru ori-ce schimbare a temperaturei. Transiția dintr'un anotimp în altul nu se face fără guturai sau catar; ba nici întrarea din aerul rece în odaia caldă nu se face fără urmări rele.

(Va urma.)

Primariul Sibiiului odată opresce conferinţa, ministrul dă a se înţelege că acésta nu a fost cu scirea lui, apoi tot primariul, care a oprit'o, fără a aştepta resolvirea recursului, o concede, dar cu condiţiuni, respective „instrucţii“, din cari unele sunt neesecutabile şi de rîs şi par a fi puse, ca sĕ zădărnicéscă indirect ţinerea conferenţei, aşa că contra lor a trebuit sĕ se facă recurs de nou.

Comunicarea primariului e următórea:

Onorabilului comitet executiv al partidului naţional român, la mâna presidentului seu dlui Dr. Ioan Raţiu în

Sibiiu

Ca adaus la încunosciinţarea mea dela 2 Iuliu 1893 Nr. 49 — 1893, pres. mag. am onórea a vĕ comunica, că în conformitate cu încunosciinţarea dlui comite-suprem al comitatului Sibiiu, Nrul 24 — 1893 dela 4 Iuliu, ţinerea adunării estraordinare a alegĕtorilor români, convocată la Sibiiu pentru 9 Iuliu 1893 se permite acum, fiind însĕ a se observa următórele:

1. Localul, în care se va ţiné adunarea, este a ni-se anunţa din bună vreme.

2. Supuşilor streini nu este permis sĕ între în sala desbaterilor şi peste tot au sĕ se reţină şi pe stradă şi în localurile publice dela ori-ce demonstraţie.

3. Presidiul adunării este responsabil ca conclusele conferenţei sĕ fie luate numai asupra obiectelor conţinute în ordinea de ḑi presentată cu însciinţarea dela 24 Iuniu a. c., şi că nici un orator sĕ nu comită digresiuni contrare statului şi legilor.

4. Presidiul are sĕ pórte de grije ca publicul asistent ca privitor la adunare sĕ observe cea mai mare ordine, şi în cas de trebuinţă are sĕ 'l îndrume numai decât la ordine.

5. Ca membrii participanţi au dreptul de a întra în conferenţă numai acei alegĕtori, care sûut cetăţeni unguresci şi majoreni şi au fost verificaţi pe basa mandatului ce au primit.

6. Procedura penală, întrodusă contra mai multor membrii ai comitetului din incidentul distribuirii „Memorandului“ nu póte forma obiectul desbaterilor şi al concluselor conferenţei.

Sibiiu, 4 Iuliu n. 1893.

Primarul oraşului Sibiiu:
Hochmeister.

Acéstă comunicare a primariului a fost recurată în 7 Iuliu n. la vicecomitele de preşedintele comitetului naţional prin un recurs, în care sĕ arată, că nici o lege nu dă drept autorităţii de-a opri adunarea, şi nici nu e nevoie a sĕ da permisiune specială pentru ţinerea unei astfeliu de adunări, ci primariul n'are alt drept, decât sĕ asiste la adunarea anunţată cu 24 de óre mai nainte. Cu atât mai puţin s'au dat instrucţiuni speciale, ca cele din comunicare, pentru nici o întrunire electorală de mai nainte, fie pentru cursul desbaterilor, fie pentru ordinea publică.

„Chiar noi românii, — sĕ ḑice în recurs — care suntem trataţi aici în ţéră ca strĕini, am ţinut multe sute de adunări, fără ca sĕ se fi ivit necesitatea unei instrucţii deosebite despre modul desbaterilor, al conclusiunilor şi al observării ordinei publice“.

Apoi sĕ continuă astfel:

„La acest protest contra instrucţiunii date de dl primariu al oraşului Sibii pentru adunarea nóstră nu ne îndémnă nici decât temerea, că adunarea nóstră nu va sci sĕ păstreze ca şi în trecut bunul cumpĕt şi ordinea, ci protestăm, fiind-că instrucţia vatĕmă un drept constituţional al cetăţenilor fiindcă ea dă în mâna unui funcţionariu o armă periculósă, de care prea uşor póte abusa: fiindcă nici când adunările nóstre numĕróse de până aci, n'au dat nici cel mai mic prilegiu, care ar îndreptăţi la suspendarea constituţiei şi la întroducerea de mĕsuri escepţionale; şi fiindcă în sfĕrşit, instrucţia, aşa precum e dată, în multe privinţe e neesecutabilă.

Astfel se recere dela noi garanţia că în sala adunării nu vor întra decât cetăţeni ai statului nostru. Se înţelege de sine, că aici póte fi vorbă de publicul care va asista, şi nu despre membrii adunării. Pentru a satisface acestei pretenţii neînţelese şi pentru a puté primi o asemenea garanţie, ar trebui sĕ cerem dela fie-care persónă ce doresce a întra pe galerii certificatul de cetăţén, pentru a ne puté convinge dacă e sau nu cetăţén austro-ungar, şi tot odată sĕ se constate şi identitatea persónei.

Se pretinde mai departe dela noi, ca sĕ garantăm, că strĕinii şi altcum se vor purta cinstit pe stradă şi în localele publice şi se vor obţiné dela ori-ce fel de demonstraţiuni. Cum vom puté sĕ îndeplinim acéstă pretenţie? De unde avem noi putinţa de a deosebi pe străini de cetăţenii nostri? Unde avem noi puterea de a susţiné pe stradă şi în locale publice ordinea?

Se face mai departe responsabil presidiul pentru tóte cuvintele „duşmănóse statului“ ale vorbitorilor. Dacă conceptele despre ceea ce e la noi „duşmănos statului“ ar fi clare şi lămurite, o asemenea pretenţie nici n'ar trebui făcută, căci ea este de sine înţelésă. Considerând însĕ cum se vorbesce şi se scrie astăḑi publice în Ungaria despre „guvernorul“ Kossuth, cum bărbaţii de stat însemnaţi ai patriei nóstre nu se sfiesc a recunósce în public că se inspiră dela Torino, trebue sĕ ne fie témă, domnule vicecomite, că vorbind noi d. e în contra acestui curent fără îndoială antipatriotic, cuvintele nóstre ar fi cualificate de duşmănóse statului.

Şi punctul din urmă al instrucţiunii, că cercetarea judecătoréscă contra Memorandului nu póte sĕ fie obiectul discuţiilor şi hotărîrilor adunării, este o disposiţie unică în feliul seu. Intocmai astfel şi cu aceeaş îndreptăţire ar puté sĕ fie primite în instrucţiune mai multe puncte, prin care sĕ se normeze modul şi chipul în care poftesce autoritatea publică, ca adunarea sĕ facă oposiţie guvernului. Urmărirea judecătoréscă contra memorandului este mĕsură luată de guvern din punct de vedere politic al guvernului, despre care alegĕtorii pot sĕ discute şi sĕ se pronunţe.

Pe temeiul acestor espuneri, ve rog, dle vicecomite, ca sĕ demandaţi primariului oraşului Sibiiu, ca sĕ-şi retragă instrucţiunea care şi altcum s'ar potrivi numai pentru un funcţionar de poliţie, şi se avem voe a ţiné adunarea în conformitate cu legile şi constituţia patriei.

*

Precum aflăm noul termin pentru ţinerea conferenţei este ficsat pe 11/23 Iuliu a. c.

Revista politică.

In congregaţiunea comitatului Pesta a venit la desbatere cunoscuta circulară a şoviniştilor din Debriţin pentru reformarea casei magnaţilor. Amintim la acest loc, că aceea circulară a fost adusă la ordinea ḑilei şi în congregaţiunea celor mai multe comitate din patrie şi ea a dat ansă la vehemente discusiuni. In cele mai multe a fost primită la insistinţa slusbaşilor guvernului, cari au creḑut şi cred, că prin astfeliu de procedură 'şi vor câştiga merite înaintea stăpânilor dela putere. Ansă la circulară a dat discusiunile bugetare din casa magnaţilor şi votul de neîncredere dat guvernului, pentru politica bisericéscă.

Ca specimen de motivare punem sub ochii cetitorilor proiectul presentat de vice-comitele Földváry în acéstă cestiune. El sună astfeliu: In considerare, că promovarea intereselor cardinale ale ţĕrei nu mai atunci se póte spera, dacă în lucrările ambelor case legislative se dă espresiune curată opiniunei publice; — în considerare, că acésta în casa magnaţilor numai atunci se póte ajunge, dacă întră în organisaţiunea ei şi deputaţi ai jurisdicţiunilor şi dacă acésta organisaţiune se aduce în concordanţă cu sistemul de guvernare esistent pe basă representativă, în fine în considerare, că actuala organisaţiune a casei deputaţilor nu într'unesce aceste calităţi, astfeliu încât activitatea ei în tot momentul *póte apĕsa valorarea voinţii naţionale*, — comitatul Pesta îşi esprimă dorinţa, că îndată-ce legislativa va da soluţiune cestiunilor momentuóse, care se află la ordinea ḑilei, sĕ se reformeze casa magnaţilor aşa, că şi jurisdicţiunile sĕ pótă fi representate prin deputaţi.

Caracteristic, este că adunarea a fost fórte slab representată, din care causă foile guvernamentale sunt reu mâchnite. Propunerea vice-şpanului însĕ a fost primită.

* * *

Foile oposiţionale sunt tare supĕrate şi-şi esprimă nemărginita lor indignaţiune, deóre-ce intendanţa corpului IV de armată şi direcţiunea de geniu, în butul declaraţiunilor făcute de ministrul de resboiu în delegaţiuni, totuşi a adresat scrisori în limba germână cătră representanţa orăşenéscă a Budapestei. Ministrul de rĕsboiu a şi ordonat, ca autorităţile militare sĕ corespondeze cu autorităţile civile în limba magiară, şi n'au trecut decât câte-va ḑile dela declaraţiuni şi ordonanţă şi totuşi se întêmplă lucrurile altfeliu. Aicea zace nemulţămirea presei oposiţionale, care face responsabil pentru aceste „fapte ilegale“ pe ministrul preşedinte Wekerle. Nu trebue sĕ mai amintim, că presa guvernamentală a început a ţiné isonul, ḑicênd, că ordinaţiunea ministrului de resboiu trebue împlinită cu punctualitate

* * *

Pe când fóia oposiţională „Igazság“, organul fracţiunei Eötvös, face nouĕ descoperiri din convorbirea, ce o au avut cei trei pelegrini la Turin cu Kossuth, fiul lui Kossuth, Francisc, a adresat deputatului Hentaller o scrisóre, în care se ocupă cu desbinarea din partidul independent. In aceea scrisóre se ḑice, că „tata“ Kossuth s'a supĕrat rĕu, când a auḑit de desbinare. La început s'a alăturat şi el părerei secesionistilor, însĕ acum şi-a schimbat aceea părere. Desbinarea a fost un pas pripit şi, cu tóte că părtinesce acum mai tare vederile partidei mame, conjură pe acésta ca cu braţele deschise sĕ priméscă pe secesionişti în sînul sĕu şi ea se facă primii paşi de împăcare. Sfatul bĕtrânului e ca cu ori ce preţ sĕ se împace şi el se ve bucura, binecuvêntând împăcarea; — până atunci însĕ va avé tot ḑile amare.

* * *

Ḑiua de 8 Iuliu a fost una dintre cele mai agitate în capitala Sêrbiei. In aceea ḑi s'a presentat scupcinei un proiect subscris de 20 deputaţi pentru punerea sub acusă a fostului ministeriu liberal. Cetirea a durat douĕ óre, fiind de faţă aprópe toţi representanţii puterilor strĕine, ea se baséză pe mai multe acte alăturate în original şi cuprinde în 11 puncte o critică a fostului ministeriu şi nelegiuirile, ce le-a comis. Scrisórea de acusă se îndréptă cu deosebire contra fostului ministru de interne Ribarac Punctele principale de acusă sunt: nealegerea regentului al treilea în timpul prescris de constituţiune; falsificarea resultatului alegerilor, mobilisarea armatei contra constituţiunei, constituirea scupcinei făcută în urma unui ucaz şi guvernarea cu minoritate, în fine cabinetul Avacumovici a dus ţéra la marginea prăpastiei, încât în tot momentul era temere de un resboiu civil, dacă tinĕrul rege, nu punea capĕt unui astfeliu de despotism. Factorii trebuiesc aspru pedepsiţi. Acusa va vení la desbatere pe 15 Iuliu, atunci vor fi invitaţi în scupcină şi fostii miniştri pentru a se apĕra

* * *

In parlamentul german se continuă dicusiunile la prima cetire a proiectului militar. Caprivi ḑise, că noul proiect renunţă la 16% din pretensiunile sale primitive, cu tóte acestea Germania va putea încă cu modul acesta, sĕ arunce pe balanţa europénă greutatea forţei sale militare, care este necesară pentru manţinerea păcii şi a situaţiei esterióre. Guvernele germane nu pot se mai facă vr'o concesiune, fiind-că se tem sĕ nu pricinuéscă prejudiciu Germaniei Mĕsurile propuse pentru acoperirea cheltuelilor, caută a face impositul asupra bursei mai productiv, sĕ impun dări pe cei cari produc mai mult şi sĕ uşuréză săracii şi agricultorii.

Guvernul n'a avut timp sĕ presinte noule imposite. El nu mai póte sĕ astepte însĕ cu amânarea proiectului militar. Dacă contingentul din 1893 ar lipsi, s'ar perde o întrégă clasă, adecă 5000 de recruţi. Proiectul ar permite a întări în 15 zile forţele militare. Interesele politice şi economice obligă guvernul a sfârşi cu acestă cestiune cât mai curând. Nesiguranţa în privinţa proiectului a constat deja economicesce mai multe milióne, decât ar costa aplicarea acestui proiect în anul dintâi. Prestigiul Germaniei în străinătate n'a câştigat.

Daţi dar Germaniei, ḑice cancelariul, ceia ce îi trebue, pentru ca sĕ se pótă bucura în repaos de cea ce a dorit şi sĕ-şi înfaţişeze viitoriul cu siguranţă.

Noutăţi.

Esamenele de maturitate la scólele comerciale din Braşov s'au ţinut Mercurea trecută, sub presidiul dlui Ioan Lenger, asesor consistorial şi advocat, din partea consistoriului; din partea ministrului de culte a fost de faţă dl Kóos Ferencz, inspector de scóle şi consilieriu r., ér din partea ministrului de comerciu dl Lazar Gérö, vicepreşedinte al camerei comerciale şi industriale din Braşov. Admişi la maturitate au fost 13, dintre cari unul s'a retras, 2 au ieşit cu fórte bine, 5 cu bine, 4 cu suficient, ér unul a fost respins din dóuĕ studii pe 2 luni. Fórte bine: Radu Şeitan, Ioan Prişcu. Bine: Aurel St. Şiuluţiu, Nicolae Gologan, Mateiu Jiga, Vasile Brenciu, Rudolf Orghidan. Suficient: Aurel Chicomban, Traian Ţĕran, Stefan Cristov, Alexe Iagĕr.

* * *

Condamnare. Din Deva se anunţă, că tribunalul de acolo a judecat pe ţĕranul Doţiu Ioan a lui Todor la trei luni închisóre de stat pentru delict de agitare. Pertractarea a fost nostimă, publicarea sentinţei a făcut şi mai nostimă impresiune.

* * *

Monumentele istorice. Cetim în „Amvonul“: Cu ocasia banchetului dela curtea de Argeş, d. deputat Ioan Ciuflea cel mai activ şi mai devotat membru al congresului internaţional al păcii, a ridicat un toast în onórea I. P. S. Sale Metropolitul Primat, prin care a atins o cestiune fórte interesantă.

D. Ciuflea, în calitate de representant al Dâmboviţei, a urat I. P. S. Metropolitului Ghenadie viaţă lungă spre a putea fi, a ḑis d-sa, un stimulent puternic pe lângă tóte guvernele în scopul restaurării tuturor monumentelor dar mai ales acelor din judeţul Dâmboviţa, care e adevĕratul Panthenon al ţĕrei.

Căci în Dâmboviţa, a cărei capitală a fost odinióră capitala şi reşedinţa glorioşilor Domni români, se află monăstirea Dealului Metropolia ţĕrei, Biserica Stelea, Chindia, Biserica Domnéscă, Palatul Domnesc, şi alte atâtea monumente, dintre care unele sûnt în ruine, dar care tóte vorbesc de gloria trecutului, de istoria ţĕrei, de faptele bărbătesci ale strămoşilor nostrii.

Căci e sciut, că acesti strămoşi ai ţĕrei, aveau obiceiul ca după fie care isbândă sĕ ridice câte un monument, în semn de neperitóre amitntire, şi dar aceste monumente constitue atâtea pagini vorbitóre ale istoriei nóstre, aprópe singurile, care ne au rĕmas.

D. Ciuflea a urat prin urmare I. P. S. Metropolitului Ghenadie sĕ'i fie dat ca sub înalta şi inţelépta archipăstorie sĕ se restaureze tóte aceste doveḑi ale unui trecut glorios, precum i-a fost dat sĕ presideze la restaurarea atât de strălucită a frumósei catedrale dela curtea de Argeş, cea mai mândră podóbă architecturală a ţĕrei.

* * *

Colera. De câtva timp casurile de colerĕ sunt fórte dese în Orientul Europei și urmate de multe decese. Asemenea s'au ivit decese de colerĕ în Francia și Germania. In Ungaria s'au ivit mai multe casuri de bólă cu simptome de colerĕ. Astfel se comunică din Tisza-Kelecsény, că acolo s'au bolnăvit acum de curênd 15 ómeni cu simptome de colerĕ, dintre cari 5 au și murit. Medicul de cerc a visitat pe bolnavi și a constatat la ei simptome de colerĕ, nu s'a putut însĕ convinge, dacă e în adevĕr colerĕ, ori nu e. Despre unii din ei însĕ a constatat, că sunt bolnavi de colerină. Din Lipova se comunică, că la 6 Iuliu n. s'a bolnăvit înainte de améḑi locuitorul Paul Stoica din Alioșiu și în aceeași ḑi după améḑi el a murit de asemenea în simptome de colerĕ. Din Deș și din Sătmar încă i s'a notificat ministrului de interne douĕ casuri de colerĕ. Ministrul unguresc de interne a și dat ordin telegrafic, că în tóte acele orașe, unde s'au ivit bóle cu simptome de colerĕ, sĕ se cerceteze și desinfecteze bagagiile călĕtorilor, locuințele, în cari s'au ivit casurile de bólă sĕ se țină sub supraveghiare și sĕ se desinfecteze, odăile cu bolnavii sĕ se deșerteze de ceialalți locuitori ai casei etc. etc.

* * *

Conflict confesional. Foile din Budapesta înregistrézĕ cu mare mâchnire conflictul confesional, ce a obvenit în representanța orașului Chichinda mare. Magistratul orașului, așa se spune, — a dat încă la 1869 o dotațiune de 1000 jugĕre pe sama bisericei sêrbesci. Magiarii și nemții încă au cerut pentru confesiunile lor dotațiune, dar lucrul s'a tot trăgănat. In fine silită representanța sĕ resolvéscă odată acest lucru, representanța care e în maioritate compusă din sêrbi, a dat o resoluțiune negativă. De aici se esplică marea turburare a foilor magiare. In Chichinda mare locuiesc 12,000 sêrbi și 8000 magiari și germani.

* * *

Ordinea procedurei penale. In ministeriul de justiție s'a terminat técstuarea definitivă a proiectului pentru ordinea procedurei penale. Ședințele comisiunei, chemată anume spre acest scop, le-a condus însuși ministrul Szilágy. Proiectul va fi asternut încă în decursul acestei luni Maj. Sale pentru prealabila aprobare.

* * *

Avis. Implinindu-se 100 de ani dela edificarea bisericei din comuna Poplaca, comitetul parochial arangiază Duminecă în 4/16 Iuliu a. c. o festivitate poporală întru amintirea acestui act memorabil, la care învită și consideră prin acésta de învitați pe toți doritorii de a participa. Programa se va publica în numĕrul viitoriu.

* * *

Invitare. Tinerimea rom. stud. de pe Valea-Almașului și jur învită la Producțiunea musicală teatrală împreunată cu joc, ce se va arangia Duminecă în 11/23 Iuliu a. c. în Hida. Venitul curat este destinat a se alătura la fundaț „Petru Roșca“. Prețul de intrare: de persónă 1 fl.; de persónă în familie 80 cr.

Programa.

1. „Coróna cufundată“, cor de bărbați de H. Bönicke.
2. „Peatra din casă“, comedie cu cântece in un act, de V. Alecsandri.
3. „Sunt vênător“, cor de bărbați.
4. „Cinel-cinel“, comedie cu cântece în un act de V. Alecsandri.

Starea sămĕnăturilor și recólta.

In urma timpului nefavorabil din primăvară și de la inceputul verei, vegetațiunea preste tot a întârḑiat cu desvoltarea și economii se temeau, că recólta din anul acesta va fi de tot slabă. De aceea s'au întârḑiat ómenii și cu lucrul câmpului; săpatul păpușoiului acum se gată ér secerișul prin Ardél a întârḑiat cam cu dóuĕ sĕptĕmâni, din causă că spicósele nu sunt cópte. Timpul din urmă fiind princios, sămĕnăturile s'au îmbunătățit mult, așa că secerișul va da o recóltă mijlociă bună, în unele locuri și mai bine. Nutreț ici colo este suficient, dar în cele mai multe părți e cam puțin. Causa este, că fênațele în urma primăverei reci și mai mult uscate, au înverḑit târḑiu. In primăvară a fost mare lipsă de nutreț, așa că din causa acésta în multe părți prin Ardél a scăḑut prețul vitelor în mod însĕmnat, ér' economii îndată ce a dat érba, au fost siliți a mâna vitele chiar și pe fênațe și acésta a împuținat recólta fênului. In multe părți au stricat érba esundările. Lipsa nutrețului se va suplini încâtva prin otavă, care promite a fi îndestulitóre.

Despre starea sămĕnăturilor din mai multe locuri dăm urmĕtórele rapórte scurte:

Simeria, comit. Hunedórei: Grâul și sĕcara se cóce, ambele s'au îmbunătățit mult, spicele sunt pline; cu deosebire s'au desvoltat frumos primăvĕraticele. Trifoiul și luțerna s'a cosit și au dat recóltă îndestulitóre. Rapița se seceră, dar dă recóltă slabă. Fênul pe liveḑi s'a cosit și sĕ adună și unde apa nu a nămolit érba, este de stare mai bună decât mijlocie. Viile sunt slabe. Păpușoiul acum se sapă a dóua óră. Cartofii promit resultat bun.

Biertan, comit. Têrnavei-mari: De când s'a început timpul favorabil, sămĕnăturile s'au îmbunătățit mult; grâul și sĕcara dau speranța unei recólte mijlocie, ovĕsul și orzul, dacă vor prospera tot așa, promit și mai bine. Cânepa și napii sunt remase puțin îndĕrĕpt, cartofii pe unele locuri sunt slabi pe altete sunt mai bine desvoltați. Liveḑile ici colo au dat recóltă bună de fên, însĕ în multe locuri érba a fost slab desvoltată și multe liveḑi au fost nămolite de esundări. In genere fên va fi puțin. Viile progresézĕ bine.

Beșineu comitatul Albei inf.: Grâul și sĕcara este aprópe cóptă și nu promit decât o recóltă mijlocie slabă. Ovĕsul înspicat, orzul pe unele locuri e slab, dar în genere îndestulitor. Nutrețul e bun, dar s'a putut aduna cu greu, din causa ploilor. Tot din causa aceasta păpușoiul și alte plante de sapă au fost năpădite de buruieni; în cele mai mute părți acum se sapă. Viile promit recóltă bună, dacă nu le va strica peronospera, care s'a ivit în multe locuri.

Homorod comit. Ternavei-mari: Sămĕnăturile în timpul din urmă s'au desvoltat frumos, mai cu samă grâul și sĕcara se arată frumóse. Grâul promite o recóltă de 6—7, sĕcara 7—8, măji metrice pe un jugĕr catastral. Ovĕsul asemnea e bun, dar umeḑéla prea multă i-e spre stăicăciune. Păpușoiul în multe locuri s'a gălbinit și pe locuri plane fiind năpădit de apă, s'a întârḑiat săpatul. Cânepa cresce frumos. Nutrețul e bun deși s'a putut cu greu aduna, din causa timpului ploios.

Sebeșul săsesc. Timpul pentru sămĕnături e favorabil și în sĕptĕmânile din urmă ele au progresat. Grâul va da 7—8, sĕcara 6—7, măji metrice pe un jugĕr catrastal. Ovĕsul stă fórte bine și sĕ póte aștepta la o recóltă bună. Păpușoiul asemenea e frumos. Fên este destul, dar a suferit din causa ploilor.

Șomcuta mare, comit. Sătmar: Timpul vêntos și ploios din urmă n'a priit sămĕnăturilor, mai cu samă păpușoiului, care, pe locurile plane, apătóse, s'a gălbinit. Starea cartofilor e îndestulitóre și tot asemenea a sămĕnăturilor spicóse. Mai cu samă sunt frumóse ovesele. Adunatul fênului acum se face, dar e împedecat de ploi.

Sereda de pe Niragiu: Grâul se cóce, e bine desvoltat, promite 7—8 măji m pe jugĕr catastr.; sĕcara în multe părți a perit și e slabă; orzul e mijlociu, ovĕsul frumos, tot asemenea păpușoiul, legumele și cânepa. Napii și cartofii în urma timpului priincios promit bine. Fênul s'a adunat, în genere productul e slab mijlociu Póme sunt puține.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA.

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

O altă vale a Țerii Hațegului este valea Jiiurilor, în partea de méḑăḑi-resărit. Ea este despărțită de șesul sau Valea Hațegului prin un ținut muntos din cele mai frumóse. Piscuri și déluri pădurróse, stânci de forme când pitoresci, când bizare, brăzdate de puhóie, strimtori prăpăstióse, păraie de munte, ce sĕ aruncă sĕlbatic și cu sgomot printre bolovanii alviei lor și formézĕ căderi de apă (cascade) lărmuitóre apoi găuri, peșteri, câte-va ruine de vechi turnuri și ici-colo prin văi și pe cóstele délurilor grupe de case și sălașuri pentru vite, tóte aceste amestecate în o neorênduială variată și plăcută: étă ce vede ochiul călĕtoriului în acest ținut.

Printre aceste străbate calea ferată din valea Hațegului în cea a Jiiurilor. Calea ferată pe aici este făcută cu multă măestrie. Ea suie până pe la Banița în mai multe serpentine, de unde se începe coborișul spre Petroșeni, trece prin opt tunele și preste mai multe poduri și viaducte, dintre cari mai lungi sunt cel dela Bar și Merișor. Călĕtoriului ii se deschid una după alta priveliști frumóse; cu deosebire sunt interesante stâncile de forme curióse. Partea cea mai frumósă este între Crivadia și Banița. La Crivadia sĕ află pe o colină un turn vechiu ruinat, cu păreții înegriți de viscolele vécurilor; este un turn remas de pe vremea romanilor. Dela Banița înainte calea ferată cobórĕ pe valea riulețului Baniței. In stânga sĕ află una din cele mai mari și mai însĕmnate peșteri ale nóstre: Cetatea Bólii.

Ea își are numele dela turnul roman ce sĕ afla odinióră de asupra ei, pe vêrful délului. Turnul s'a numit Cetatea Bólii și numele acesta s'a dat și peșterii. Turnul acesta, ca și cel dela Crivadia, avea menirea a stăpânì și a servì de pază cărărilor de munte, ce veniau dela pasul Vulcan si treceau pe locurile aceste.

Peștera Cetatea Bólii are mai multe întrări și despărțăminte. Gura principală este așeḑată spre méḑăḑi resărit și are o înălțime de vre-o 16 metri. Intrând în lăuntru ne aflăm în o hală (tindă) largă, din care peștera principală sĕ continuă mai departe spre apus și méḑăḑi, fiind în câte-va locuri fórte strimtă. Prin ea putem eși afară, prin a dóua gură a ei. In stânga de la hală sĕ află un alt despărțămênt al peșterii, așeḑat sus, asa că numai cu scara putem sĕ ne urcăm în el, un alt despărțămênt érăși sĕ află în drépta, care sĕ sfirșesce cu o încăpere în forma unui turn gol dinlăuntru. In vêrful acestei încăperi sĕ află o gaură prin care străbate lumina ḑilei în lăuntru și pe care asemenea póte sĕ iase omul afară. Prin peșteră curge riulețul Baniței, pe care, dacă străbatem de-a lungul peșterii principale, trebuie sĕ-l trecem în mai multe rênduri. Păreții ei sunt alcătuiți din pétră vărósă, și împestrițați pe ici-colo cu dungi și pete roșietice.

Dela Cetatea Bólii într'o óră sosim la Petroșeni, în valea Jiiului. Jiiuri sunt dóuă: Jiiul resăritén sau unguresc, care isvoresce din munții Paringului, la pólele piscului Poiana Muierii și Jiiul apusén sau românesc, numit astfel, pentru că isvoresce pe teritoriul României. El curge spre resărit și valea lui desparte munții Hațegului, de cei ai Vulcanului, așeḑați la graniță. Jiiurile sĕ împreună la Iscroni, care este o parte a satului Bărbătenii de Jos și îndreptându-sĕ spre méḑăḑi, cu numele de Jiiu, trece prin pasul Surducului în România și sĕ varsă în Dunăre Văile Jiiurilor sunt înguste și încunjurate de munți puternici, spre méḑănópte de munții Hațegului și de ramuri de-ai munților Sebeșului, spre méḑăḑi de munții Vulcanului și spre resărit de munții Paringului.

Munții Vulcanului sĕ află la graniță, așeḑați pe țermul drept al Jiiului apusén; prin ei străbat dóue pasuri în România. Piscul lor mai nalt sĕ numesce Straja (1870 mtri). Pe la pólele lui se află pasul Vulcanului, iar ceva mai spre rĕsărit pasul Surducului, prin care ese Jiiul din Ardél și care este cel mai umblat pas în aceste părți.

Văile Jiiurilor sunt bogate în posițiuni pitoresci, în frumseți naturale de munte. Impregiurimea are caracter muntos pronunțat; cu deosebire ne apare împunĕtor Paringul, spre rĕsărit, cu piscurile sale ce sĕ nalță în apropierea vălei, în proporțiuni uriașe. Pe Jiiul rĕsăritén este între altele Taia, o strimtóre sau cheie cu păreți de stânci văróse și de forme bizare. Prin ea curge spre Jiiu nu părĕu de asemenea numire, ér pe țermul lui se află printre stânci un drum bun, care duce din valea Jiiului, dela Petrila, în munții Sebeșului. In apropiere, spre apus dela Taia, sĕ află partia de stânci Piatra Roșie, cu stânci de colóre roșietică, printre cari asemenea este o strîmtóre, udată de un părĕuaș, ce curge cu murmur plăcut. Pe valea Jiiului apusén sĕ află Scocul-Mare și Scocul-Mic, dóue strimtori de stânci, lungi și romantice, apoi mai multe văi de munte laterale de tótă frumsețea, încungiurate cu păduri de braḑi bogate, cari sĕ estind până jos la póla munților. Astfel sunt văile Câmpul Mielului, Câmpul Firului etc. In fund, departe spre apus sĕ naltă muntele Pleșa, cu cóste stâncóse și prețipișe. Lângă rîu la marginea vălei sĕ nalță Dâlma-Mare, un picor de munte, de pe vêrful căruia avem o privire frumósă și depărtată pe valea Jiiului în jos și asupra munților Paringului și Cibinului.

Mai în jos la Paroșeni sĕ varsă în Jiiu un părĕu de munte, care își are isvorul la pólele muntelui Straja. Pe valea lui pădurósă și selbatică sĕ află o frumósă partie de stânci vĕróse. Aici părĕul formézĕ o cascadă de 8 mtri de naltă, de-asupra căreia sĕ află o peșteră, numită Bĕla. Inspre gură tavanul (plafond) acestei peșteri este acoperit cu un strat alb de var (flóre de var), din care causă póte că ii s'a dat numele de Bĕla (albă).

Din jos de Iscroni Jiiul întră în Gura Surducului. Acésta este o strimtóre de munte romantică; prin ea și-a tăiat cale Jiiul spre câmpiile României, ér alăturea cu el merge calea îngustă, pe lângă păduri de braḑi și partii de munte frumóse.

Văile Jiiurilor, afară de împrejurimile lor frumóse, sunt însĕmnate pentru marea bogăție de cărbuni de pétră, ce sĕ află aici în sinul pămêntului. Păturile de cărbuni sĕ estind dela Petrila, din valea Jiiului răsăritén până pe la Câmpul lui Nég, în valea Jiiului apusén, în lungime de vre-o 46 și în lățime de 5—6, pe unele locuri până la 20 de km. Ele sunt acoperite cu un strat de pămênt subțire, ér pe unele locuri, unde pămêntul este spălăcit de ploi, cărbunii sĕ vĕd eșiți la fața pămêntului, precum la Petrila, Uricani, Câmpul lui Nég etc. Afunḑimea lor este fórte mare și până acum necunoscută. La Petroșeni s'a făcut o sfredelire în adâncime de 730. mtri, fără a da de marginea massei de cărbuni. Sfredelul a străbătut prin 21. de pături de cărbuni, ce sĕ pot esploata. De aci sĕ vede, că în văile Jiiurilor sĕ află o mare bogăție de cărbuni de pétră. Cărbunii sĕ esploatézĕ acum în mai multe băi la Petroșeni și jur și la Lupeni.

(Va urma.)

Convocare.

Conform conclusului staverit din partea comitetului central în ședința sa din 18 Martiu a. c., adunarea generală anuală a reuniunei învĕțătorilor gr. or. români din districtul Sighișórei, se convócă pe ḑilele 18 și 19 Iuliu a. c. v. în biserica ort. română din Ferihaz, protopresbiteratul Sighișórei, la care se învită toți p. t. domni membrii ai reuniunei și alți iubitori de progres.

Programa:

Ședința I. Duminecă a. m. 18 Iuliu a. c. v.

1. Serviciu divin cu învocarea stului Duch în biserica ortodocsă română din Feriház.
2. Deschiderea ședinței prin președinte.
3. Constatarea celor presenți.
4. Incassarea tacselor dela membri și înscrierea membrilor noi.
5. Comunicarea ordinului Preav. Consistoriu archidiecesan dto 17 Septembre 1892 Nr. 5903 scol.

Ședința II. Duminecă 18 Iuliu a. c. v. p. m.

6. Verificarea procesului verbal din ședința primă.
7. Cetirea raportulului comitetului central, al cassariului, bibliotecariului, apoi alegerea de comisiuni.
8. Tema: „Eruarea mijlócelor necesari la urcarea salarielor învěțătoresci la suma de 300 fl. cu privire la proiectul cel nou din cestiune“, disertațiune de Petru Nicolescu, preot capelan și învěțătoriu în Saschiz.

Ședința III. Luni 19 Iuliu v. a. c. a. m.

9. Verificarea procesului verbal din ședința III.
10. Tema: „Invěțătoriul din punct de vedere al educațiunei“, disertațiune de Emanuel Florea. învěțătoriu în Hașfalěu.

Ședința IV Luni, 19 Iuliu a. c. v. p. m.

11. Verificarea procesului verbal din ședința III.
12. Tema: „Cultura fênațelor artificiali“, disertațiune de Nicolau Muntean, învěțătoriu primariu în Feriház și Ioan Sâmpălean, învěțătoriu în Sakud.
13. Raportul comisiunilor esmise.
14. Staverirea bugetului pentru anul 1893/94.
15. Propuneri.
16. Esmiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal din ședința IV.
17. Incheierea adunărei prin președinte.

Din ședința cemitetului central al reuniunei învěțătorilor gr. or. români din districtul Sighișórei ținută la 18 Martiu, 1893.

D. Moldovan, prot. și preș. *P. Pintea,* notariu.

Din public*).

Mulțămită publică.

Societatea de lectură „Andreiu Șaguna“, aduce cu plăcere pe calea acésta stimatului domn Aurel Popescu, student în drepturi, profunda sa mulțămită, pentru cele 84 opuri, de valóre însemnată literară, pe cari a binevoit a le dona societății acesteia.

Sibiiu, din ședința XXII ordinară a societății de lectură „Andreiu Șaguna“, ținută în 3 Iuliu, 1893.

Ilarie Chendi, preș. com, prov. *Nicolaé Albu,* notariu.

Subscrișii în numele inundaților din Órda de jos vin a aduce pe acésta cale mulțămită publică mai jos înșiraților p. t. domni, cari au binevoit a sări în ajutoriul nenorociților inundați, trimițênd ofrande parte din a lor propriu, parte colectate și anume:

1. Onoratul domn învěțătoriu Zevedeiu Mureșan din Sas Sebeș în diminéța esundării a grăbit a colecta și a aduce nenorociților patru care cu pâne, făină de grâu, slănină, crastaveți acri, cépă și sare.

2. Mult onoratul domn Nicolau Ivan adm. protopresbiteral al tractului nostru Alba Iulia, a colectat și a adus 2 cară de pâne cu carele onor. domn epitrop al bisericei gr. or. din Alba Iulia orașu Publiu Rozor, cari totodată au dat și un sac de 7 ferdele de făină, și dela alți creștini mai mulți saci de făină de grâu și cucuruz.

3. Tot prin susnumitul domn protopresbiter s'a colectat și bani dela următorii domni din Alba Iulia: Ioan Cirlea, măcelar 5 fl.; Petru S. Cirlea, comerciant 1 fl.; d-șóra Aron 1 fl.; Mitru Rada, econom 1 fl.; Antone Cricovean 1 fl.; Samoilă Pop 1 fl. și věduva Nicolae Rada 50 cr. Suma 10 fl. 50 cr.

4. Prin colecta M. On. domn preot român gr. cat. Elie Câmpean din Várviz s'a colectat dela 62 parochieni în biserică suma de 10 fl. 50 cr.

5. Tot prin stăruința M. On. domn Nicolau Ivan adm. protopresb. s'a trimis dela institutul de credit și economii „Albina“ din Sibiiu 100 fl.

6. Prin on. redacțiune a „Gazetei Transilvaniei“ dela On. domn D. Laurențiu Pop advocat în Abrud 5 fl. și dela D. Luca Șincan din Brașovul vechiu 1 fl. Total 6 fl. din cari substragându-se portul postal 10 cr.= 5 fl. 90 cr.

7. Dela On. domn Alesandru Filip, advocat în Abrud trimis prin on. redacțiune a „Gazetei Transilvaniei“ 10 fl. substragênd porto de 10 cr. = 9 fl. 90 cr. Total 136 fl. 80 cr.

Acéstă sumă s'a distribuit între nenorociții acestei comune, după lista nominală aflătóre la oficiul parochial gr. or. și primăria comunală a acestei comune.

Priméscă M. on. domni contribuenți mulțămita cea mai sinceră, ce li o aducem în numele nenorociților, ale căror lacrimi věrsate cu ocasiunea împărțirei ofrandelor, le póte servi spre cea mai adâncă mângăere sufletéscă.

Órda de jos, 23 Iuniu, 1893.

cu tótă stima

Basil Hațegan notariu cerc. *Laurențiu Cuteanu,* preot rom. ort.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă.
Red.

Loterie.

Sâmbătă, în 8 Iuliu n. 1893.

Budapesta: 19 83 8 10 71

Publicare de licitațiune.

Din partea subscrisului curator al massei se face prin acésta cunoscut, că în urma conclusului luat de comitetul definitiv al creditorilor, la 19 Iuniu 1893, **se vinde întreg depositul de marfă al massei concursuale alui Iosef Löbel** din Sibiiu pe calea ofertului și anume marfa pentru bărbați și femei pânzărie, albituri, haine gata, galanterie și alte mărfuri de diferite soiuri, dimpreună cu întreg mobiliariul prăvăliei cu prețul procurărei de **6006 fl. 61 cr.** și cu prețul estimarei de **2961 fl. 74 cr.** v. a. plus oferentului, însě cu reserva aprobărei din partea comitetului definitiv respective și a instanței concursuale

Reflectanții au sě-și înainteze **ofertele lor în scris și sigilate în cancelaria subscrisului curator al massei, strada Honterus Nr. 2 partere până în 14 Iuliu, 1893, 12 óre din ḑi.**

Ofertele trebue sě fie prověḑute cu un **vadiu de 600 fl. v. a.** în **bani gata,** sau în **hârtii de valóre notate la bursă, sau în hârtii de stat.**

In ḑiua numită se vor desface ofertele prin comitetul definitiv, ér resultatul se va face cunoscut oferenților până în **15 Iuliu 1893, 12 óre din ḑi.**

Intreg prețul de cumpărare se va plăti curatorului massei la începutul primirei marfei.

Primirea marfei și deșertarea totală a prăvălii are se urmezě necondiționat din partea cumpěrătoriului sub urmarea de a-și perde vadiul până la 26 Iuliu 1893.

Predarea urméză în total prin inmanuarea cheilor dela prăvălie din partea curatorelui massei, în urma căreia înmanuări, massa concursuală numai ia asuprași nici o garanție despre obiectele, care se află în prăvălie.

Inainte de licitațiune, atât inventariul cât și marfa din prăvălie se póte lua în privire prin mijlocirea curatorului massei în órele oficióse obicinuite.

Sibiiu în 29 Iuniu, 1893.

Advocatul
[97] 3—3 Dr. **Nicolau Olariu,**
curatorul massei.

Nr. 223/1893 prot. [98] 3—3

CONCURS.

Spre ocuparea parochiei Jibert devenită vocantă, în protopopiatul Cohalmului, pe basa venerabilei ordinățiuni consistoriale ddto 23 Februariu a. c. Nr. 1180. B. se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post computate în bani dau suma de 375 fl.

Despre starea acestei parochii concurenți 'și pot lua informațiune dela oficiul parochial și protopresbiteral.

Concurenții au a'și asterne cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis subsemnatului oficiu protopopesc.

In conțelegere cu comitetul parochial corcernent.

Cohalm, în 27 Aprile, 1893.

Oficiul protopopesc gr. or. al Cohalmului:

Nicolau D. Mircea,
protopresb.

Nr. 574/1893. [99] 2—2

Anunț.

Zidirea scólei gr. ort. din Bucerdea vinósă, protopresbiteratul Albei-Iulia, sě dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice, care se va ține la fața locului **Mercuri la 7/19 Iuliu a. c. 2 óre p. m.** în cancelaria oficiului parochial gr. ort. pre lângă suma preliminată de **1330 fl. 12 cr.,** dánd comuna bisericéscă pétră, var, cărămidă și năsip.

Dela întreprinḑětori sě recere, ca înainte de începerea licitațiunei sě depună un vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valóre.

Planul de zidire, preliminariul de spese și condițiile de licitare se pot vedea la oficiul protopresbiteral.

Comitetul parochial 'și reservă dreptul a da în intreprindere lucrul acelui măestru, care oferă mai multă garanță chiar și dacă nu e minusoferente. — La colaudare edificiul va trebui sě corespundă întru tóte planului aprobat de V. Consistoriu la 27 Iuniu Nr. 4297. Informațiuni mai de aprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral și cel parochial. Sě observă, că fundamentul e făcut în anul 1890, asemenea este zidit celariul cu boltitură cu tot și intreprinḑătoriul are sě continue numai cu zidirea.

Alba Iulia, 20 Iuniu 1893.

La însărcinarea comitetului parochial:

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 573/1893 [100] 2—2

Anunț.

Zidirea scólei gr. ortodocse din Tibru protopresbiteratul Albei-Iulia se dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice, care se va ține la fața locului **Joi la 8/20 Iuliu a. c. 10 óre a. m.** în cancelaria oficiului parochial gr. ort. pe lângă suma preliminată de **2329 fl.** dând comuna bisericéscă, pétră, var, cărămidă și năsip.

Dela întreprinḑětori se recere, ca înainte de începerea licitațiunei sě depună un vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valóre.

Planul de zidire, preliminariul de spese și condițiile de licitare se pot vedé la oficiul protopresbiteral.

Comitetul parochial 'și reservă dreptul a da în intreprindere lucrul acelui măestru, care oferă mai multă garanță chiar și dacă nu e minusoferente.

La colaudare edificiul va trebui se corespundă întru tóte planului aprobat de V. Consistoriu la 15 Maiu Nr. 2874. Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela oficiul protopresbiteral și cel parochial.

Alba Iulia, 19 Iuniu 1893.

La însărcinarea comitetului parochial

Nicolau Ivan,
adm. protop.

Concursmassa-Verkauf.

Die zur Concursmassa der hiesigen Firma **„Anton Drexler's Wittwe“** inwentirten Möbel, Hauseinrichtungsstücke, Decorationsgegenstände, Posamente etc. etc., werden am **19. Iuli d. J. Früh 9 Uhr** und den darauf folgenden Tagen in öffentlichen Versteigerung, ewentuell auch unter dem Schätzungswerthe, an den Meistbietenden gegen sogleiche Baarzahlung abgegeben.

Der Ersteher hat nach erfolgter Zuschlagung des erstandenen Stückes und Erlag des Meistbotes das erstandene Gut sofort zu übernehmen und für dessen Wegschaffung zu sorgen, da die Concursmassa nach Uebergabe desselben an den Ersteher keine Gewähr leistet, und nachträgliche Reclamationen überhaupt nicht mehr berücksichtiget werden können.

Die Licitation findet im Magazine der Firma, Heltauergasse Nr. 7 statt, und gelangen die einzelnen Gegenstände in der inwentirten Reihenfolge zur Versteigerung.

Der Massaverwalter:
[101] 2—3 **Dr. Oskar Kabdebo,**
advocat.

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):
La 4 óre 16 minute, diminéța, tren de persóne.
La 1 óră 26 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:
La 7 óre 28 minute, diminéța, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):
La 7 óre 44 minute, diminéța, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraș:
La 4 óre 36 minute, diminéța, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan. Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 71. Sibiiu, Sâmbătă, 3/15 Iuliu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iuliu-August-Septembre al anului 1893, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1893, sĕ-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

„Telegraful român“ și „Budapesti Hirlap“.

In nrul 68 al fóiei nóstre, într'un articol cu datul 23 Iuniu v. a. c. din incidentul unei asĕmĕnări ce o face „Bud. Hirl.“ între starea nóstră și a românilor din Basarabia, am arĕtat cu date reale, că sórtea nóstră nu este de invidiat nici chiar în comparație cu starea tristă a românilor din Basarabia, că asĕmĕnarea dintre ruși și magiari, ca stăpânitori, nu e potrivită și am ḑis. că ar fi în interesul patriei nóstre sĕ nu se ia magiarii după rușii despoți, ci sĕ-și ia de model bunăóră Helveția, țara libertății.

„Bud. Hirlap“ în nrul seu din 9 Iuliu a. c. reproduce în traducere în fruntea fóiei întreg articolul nostru amintit, precedat de un respuns din partea redacțiunii, în care ne spune, că cestiunea de naționalitate la noi nu sĕ póte resolva după modelul Helveției și că esemplul cu Helveția nu este potrivit. Pentru ce, vom vedé mai la vale. Aci constatăm, că „Bud. H.“ la afirmațiunile nóstre, în cari am arĕtat unele din volniciile, ce se comit, nu ne dă respuns, că adevĕrate sunt ori nu, ci le încungiură după proverbul magiar: „kerüli mint a macska a forró kását“:

Singurul respuns, ce ni'l dă, este ḑis în general.

„Magiarisarea nu ne este scopul, dela acésta ne opresce înțelepciunea nóstră“ și acest singur respuns încă nu este adevĕrat. Nu se accentuéză ḑilnic prin foi propagarea magiarisării, agitându-du-se pentru ea? Nu se încércă a sĕ magiarisa numele de persóne și chiar de comune? Reuniunile „de cultură“ nu încércă a magarisa pe nemagiari, sub pretecstul curios de „remagiarisare„ și prin acésta conturbă liniștea între cetățeni? Nu s'a magiarisat justiția și administrația în instanțele cele mai inferióre ale acestor ramuri, călcându-se astfel legea de naționalitate? Apoi spre ce scop se duc copii slovaci pe pustele Ungariei? Dar spațiul nu ne permite a mai înșira dovedi, ca sĕ probăm neadevĕrul afirmat de fóia amintită și este și de prisos, căci tótă lumea le cunósce și de la înșirarea lor ne absólvă mai pre sus de tóte vestitul „magiar“ Dr. Kosztenszky, care în cartea sa enunță macsima, că naționalitățile ca atari trebue stirpite, ér' ministrul Hieronymi gratulând autorului, aprόbă cele ḑise de el!

In fața acestora vine totuși „B. Hirl“ și ḑice, că nu este scopul magiarisarea! Vorba românului: ascunḑi mâța în sac și ghiarele ii sĕ vĕd afară.

Cu privire la Helveția étă ce ḑice:

„Esemplul Helveției nu sĕ potrivesce cu raporturile nóstre. Acolo au convenit din trei popóre cu teritor de limbă mare trei fracțiuni în proporție egală la comunitate de stat, dar cu tóte aceste cantónele în legătura lor slabă de drept public stau în continuu în vrășmășiă (hadilábon) și desfacerea lor este cestiune de timp și atârnă de la coniunctura europénă, ér necapabilitatea lor de desvoltare este documentată.“

Că cetățenii, cari compun statul aparțin unor popóre mari, ori sunt popóre mai mici, bunăóră ca magiarii sau noi, acésta nu ar trebui sĕ contribue de loc la nelinișteа internă a unui stat, ér că cele trei popóre din Helveția sunt în „proporțiune egală“, acésta este un neadevĕr, căci din circa trei milióne de locuitori ai Helveției, 2 milióne sunt nemți, vre-o 600 mii francesi și restul în sud italieni, dar cu tóte aceste cele dóuĕ milióne de nemți nu se trudesc cu munca sisifică, sĕ germaniseze (sau cum ar ḑice un kulturegylet helvețian în stil unguresc sĕ „regermaniseze“)pe francesi sau italiani, cum sĕ silesc de giaba magiarii cu noi naționalitățile. Fiecare cetățén sĕ póte folosi de limba sa în scólă și în viéța de stat, cam cum ar fi sĕ fie și la noi, negreșit că numai în palidă asĕmĕnare, legea de naționalitate, dar care aḑi e numai pe hârtie. In Helveția nimenea nu e persecutat pentru naționalitatea sa, nici batjocorit și huiduit ca la noi și pentru aceea, cine a umblat prin Helveția scie, că nici un némț, frances sau italian din Helveția nu doresce a se alipi la statul puternic al națiunii sale la Germania, Francia sau Italia, deși fie-care popor helvețian locuesce aprópe de statul respectiv. Astfel nu e adevĕrat, că legătura între cantóne e slabă. Legătura e tare între cetățeni și e nutrită și susținută de raḑele adevĕratei libertăți și egalități. Acolo nu sunt lupte de naționalitate, căci nimene nu le provócă, nimĕruia nu-i trece prin minte a-și impune limba sa prin forță vecinului seu, cum fac la noi magiarii. Étă deci pentru ce am ḑis, că ungurii ar trebuí sĕ-și ia de model Helveția, ca sĕ putem fie-care a ne desvolta liber și în liniște internă a progresa în tóte spre binele nostru comun.

Magiarii însĕ nu o vreau acésta; lor, ne spune „Budapesti Hirlap“, nu le convine nici Helveția, nici alte state poliglote, dar echitabile pentru naționalități. Astfel deci n'au decât sĕ mérgă pe calea apucată, la sfêrșitul căreia stă scris — utopie, căci în timpurile nóstre dreptatea valoréză mai mult decât forța brutală și întru a întocmi un stat în o cetate puternică contra puternicului stăpân al Basarabiei, cum ḑice „Bud. Hir.“ că sĕ nisuiesc magiarii, este de lipsă mai nainte de tóte echitate și loialitate față de tóte popórele patriei nóstre.

Cetatea numai în unire sĕ póte zidi și susțιné, dar scim, că cu compatrioții noștri în acéstă materie vorbim de giaba. Vorba românéscă: bate tóca la urechia surdului.

Conferința estraordinară a delegaților alegĕtorilor români este convocată de nou pe 23 Iuliu st. n. a. c. la Sibiiu.

Sêrbii contra reformelor bisericesci. Episcopatul gr. orient. sêrbesc, anume patriarchul Brancovici, cu episcopii Dimitrievici, Nicolici, Popovici și Gruici au substernut la împĕratul și regele nostru un memorand, în cestiunea reformelor bisericesci ale guvernului. In el episcopatul combate energic reformele proiectate și arată, că ele devenind lege, vor fi spre stricăciunea bisericei și a poporului sêrbesc. Intre altele se esprimă astfel: „Noi subscrișii declarăm cu profund respect, că studiind cu de-a mĕruntul programa de politică bisericéscă a guvernului, am ajuns la convingerea, că esecutarea ei ar produce o așa schimbare în viéța bisericéscă, morală și socială a poporului sêrb ortodocs, încât ea ar clătina și submina basele esistenței sale“. Astfel, în încheere sĕ rógă de regele, ca patron suprem al bisericei sêrbesci, sĕ scutéscă biserica și poporul sêrb ortodocs totdeuna credincios, de pericolul ce-l amenință.

„Magy. Hirlap“ anunțând acest memorand, ḑice, că proiectele bisericesci nu se combat din punct de vedere dogmatic, ci naționalitățile se tem, că tocmai prin introducerea căsătoriei civile

FOIȚA.

Guy de Maupassant.

Sĕptĕmâna trecută a murit, unul dintre cei mai mari noveliști Guy de Maupassant.

El și-a sfârșit ḑilele în apogeul carierei sale literare în mod tragic și compătimitor, asemenea genialului nostru Eminescu — în casa de nebuni.

El s'a născut la 1850 în Normandia, din familie avută.

Anii copilăriei și i-a petrecut sub ceriul azur al Normandiei.

Prin Flaubert, primul seu instructor, a fost întrodus în literatura francesă.

După finirea studiilor, ca soldat a luat parte la rĕsboiul din anii 1870/71.

Prin anul 1879 i-a apărut primele lucrări literare.

A scris multe novele, câte-va romane, dar mai interesanto sunt descrierile lui de călĕtorie.

Ca foiletonist a escelat cu deosebire, în ḑiariul „Gaulois“. Guy de Maupassant e cel mai cetit scriitoriu a seclului nostru. Scrierile lui sunt reale, pline de lumină și cu spirit, asta a contribuit la aceea, că în scurt timp a devenit cel mai plăcut literat înaintea publicului. Scrierile lui fără escepțiune, au avut succes strălucit, pentru-că a sciut desvolta simțul, a pĕtruns in inimi și a desvoltat acel fenomen grandios, cătră care publicul s'a uitat cu mirare, chiar și acel public, care greu scie apreția spiritele originale.

Cu jachtul seu frumos „Bel Ami“ — pe care l'a numit după titlul celui dintâiu roman al seu, ce a avut un succes strălucit, — făcea adeseori călătorii pe mare și pe timp mai lung ori mai scurt dispăré dintre ómeni. Aici apoi dădea frêu liber fantasiei și se inspira la descrierea celor mai însemnate și interesante opuri.

Guy de Maupassant era de composiție herculană, cu tóte aceste o bólă acută de nervi îl sdruncină, asemenea unei stânci sdrobite de valurile urieșe a tempestății.

Ce i-a causat bóla, nimeni nu scie, se póte însĕ, că ea s'a iscat din forțarea continuăa nervilor și prin fermentatura neobosită a creerilor, pe cari îi ținé în încordare și fierbințélă neîntreruptă.

Pentru literatură era deja de doi ani mort. Nervositatea a ajuns apoi la nebunie. De un jumĕtate de an a trăit fără conscință de sine — tâmpit.

Și tot nu a adormit linistit, ḑiua ultimă a fost fórte tirană pentru el, a suferit chiar și în ultimul moment al vieții sale laborióse.

Astfel s'a stins și s'a sfârșit viéța unui geniu al seclului XIX-lea.

Guy de Maupassant a avut o viéță fórte activă, asta se vede de acolo, că în timp așa scurt a lăsat la dóuĕḑeci de volume.

El a fost iubit de societatea naltă. La înmormêntare au luat parte un numĕr frumos din clasa mai înaltă, mai mulți artiști și scriitori.

La mormênt Zola a rostit o cuvêntare frumósă, pe care a încheiat-o astfel: „Lucrările lui Maupassant nici când nu vor fi prea multe pentru public. Dórmă în pace somnul etern, câstigat scump, fiind încredințat despre esistența nesfârșită a operelor lui. Aceste vor trăi și asigură și viéța lui.

Noi cari l'am cunoscut îi vom păstra în inima nóstră icóna plină de putere și suferindă. Er aceia, cari îl vor cunósce numai din scrierile sale, îl vor iubi pentru acel cântec etern al iubirei, pe care l'a cântat în viéță“.

Că ce a pierdut literatura prin Maupassant, cred a fi de prisos sĕ mai spunem, căci nu esistă om cu educațiune cât de inferióră, care a cetit, sĕ nu fi auḑit de renumele lui.

Margareta Moldovan.

Cura de apă.

Ce ḑice preotul Kneipp despre cura de apă?

Introducere la cartea „Cura de apă“ de Kneipp.
(Incheere.

Numai acum 50—60 de ani, era cu totul altfel. Unde o sĕ ajungem, dacă sănĕtatea ómenilor a luat-o atât de repede pe povêrniș la vale? E timpul sĕ ne întórcem?

O sĕ adaog un capitol mic despre întrebuințarea apei pentru întărirea corpului întreg și a deosebitelor membre. Mijlócele acestea, cari dela început au fost primite cu un zîmbet sceptic, au ajuns acum mult întrebuințate și aduc resultatele cele mai frumóse. Vivant sequentes!

Nu e vorbă, ar trebui sĕ se scrie capitole interesante despre nutrițiune, îmbrăcăminte și aerisire. Dar despre acestea pe altă dată. Eu sciu, că opiniile mele speciale o sĕ dea de mare oposiție. Cu tóte acestea țiu mult la ele, fiind-că mi-au fost probate prin o esperiență îndelungată. Ele nu sunt ciuperci, ce mi-ar fi crescut peste nópte în creeri, sĕ vor contopi cu poporul magiar. Aceste momente, încheie numita fóie, fac de dorit, ca cât mai curênd sĕ se realiseze reformele.

Va se ḑică liberalismul mult trimbiţat calea-valea; şi în aceste cestiuni sĕ servéscă de conducĕtor şovinismul!

Revista politică.

Pe când scirile din Berlin anunţă, că guvernul german a hotărît sĕ favoriseze întru cât se póte productele agricole ale României, prin tacse mai reduse, pe când scirile din Bucruesci anunţă, că cu tot timpul nefavorabil recólta bucatelor totuşi va fi relativ bună şi că fênul s'a urcat însemnat în preţiu pentru-că agenţii francesii voiesc sĕ cumpere cât de mult fên, pe atunci scirile din Viena comunică, că pertractările anevoióse de până acuma între România şi monarchia nóstră pentru încheerea convenţiunei vamale s'au amênat până la tómnă, când aşa se crede, că se vor putea duce la îndeplinire. Foile monarchiei nóstre relevéză, că causa greutăţilor şi a amênărei pertractărilor o fac împuterniciţii guvernului român care au ridicat, în şedinţa ultimă, ce s'a ţinut, nóuĕ pretensiuni şi care dau de gândit bărbaţilor competenţi ai monarchiei.

* * *

Moştenitoriul de tron rusesc, care a participat la nunta de curte din Londra, la reîntórcerea sa a dat pe la Berlin, de unde ne vin scirile, că moştenitoriul a fost primit în mod solemn şi fórte cordial de către împĕratul german, carele l'a asteptat în uniformă de colonel rusesc, purtând ordul sânt. „Andreiu“ La curte s'a dat un mare prânḑ în onórea înaltului óspe. Foile comentéză în diferite moduri presenţa moştenitoriului de tron. Unele spun, că prin acésta Rusia a dat sĕ înţelégă Franciei, că nu i convine nestabilitatea de lucruri de acolo, carea s'a agravat prin mişcările din timpul din urmă. Altele însĕ mai şirete spun, că principele a intenţionat venirea s'a tocmai acum, când se desbat proiectele militare germane, ca sĕ presioneze asupra desbaterei, sĕ dea lucrului adecă înfaţişarea, că Rusia şi Germania trăind în pretinie nu e de lipsă ca să se pună aşa de mare pond pe desvoltarea puterei armate a Germaniei.

De alt feliu împĕratul german folosesce tóte ocasiunile pentru-ca sĕ accentueze necesitatea sporirei şi desvoltarea puterei armatei. Primind în audienţă biroul parlamentului, împĕratul a relevat din nou, că pentru menţinerea păcei e necesar a se întări armata, precum o fac statele vecine. Condiţiunile economice ale Germaniei, cer o uşurare, ce numai adoptarea proiectului mititar ar putea sĕ o aducă Impĕratul a relevat apoi iuţéla, cu care proiectul militar a fost votat în Francia.

In cea-ce privesce lipsa de furagii, împĕratul a ḑis, că autorităţile imperiului şi statele federale vor lua tóte mĕsurile pentru a împedeca ca situaţiunea sĕ se înrĕutăţésca.

* * *

Cestiunea punerei sub acusă a metropolitului bulgar Clement, episcop de Tirnova, încă face parte din discusiunea generală în presa europénă. Actul de acusă sună astfeliu: Procurorul dela Tirnova acusă pe metropolitul Clement: 1. că a aţiţat poporul la rĕscólă contra regimului; 2. că l'a aţiţat contra principelui şi 2. că l'a vătĕmat pe principe în vorbirile sale. In acéstă afacere „Cor. Pol.“ află, că acusa se baséză încă pe legea penală turcéscă şi cere condamnerea cu mórte. Nu se póte însĕ, ca sĕ se ajungă la o astfel de condamnare. Acésta nu o ar îngădui nici chiar puterile streine. Condamnarea lui ar puté sĕ înăspréscă agitaţiunile. Nu rĕmâne alta dar, decât ca procurorul sĕ-şi retragă acusa şi Clement sĕ fie eliberat, ori cel mult dat în judecata statului preoţesc, precum o a pretins acésta esarchul bulgar dela Constantinopole.

* * *

Pentru pertractarea punerei sub acusă a fostului guvern sêrbesc Avacumovici s'a defipt ḑiua de 15 Iuliu. După scirile din Belgrad, cestiunea acésta n'a prea însufleţit nici chiar pe matadorii radicalilor, care nici unul nu se află subscris pe hârtia de acusă, ci numai deputaţi de a doua mână. Progresistii au declarat, că ei numai în casul acela vor sprigini acusa, dacă şi cabinetul radical de mai înainte va fi tras la respundere Secretariul consulatului sêrbesc din Viena a plecat la Carlsbad, pentru ca sĕ înmanụeze fostilor ministri Ribarac şi Kundovici, acusa pe lângă revers şi totodată sĕ le presente învitarea preşedintelui scupcinei, pentru a lua parte la aceea şedinţă.

Manifestul studenţilor români către studenţii universitari din strĕinătate.

Sub titlul acesta, foile din România publică următoriul manifest adresat tinerimii din strĕinătate:

Sunt aprópe trei ani, de când v'am adresat vóuĕ şi Europei întregi, un memoriu, în care espuneam situaţia tristă şi de nesuferit, ce se crează românilor din regatul Ungariei prin neînţelépta purtare a cârmuitorilor.

Acolo vĕ dovediam cu acte necontestate istoricesce tóte drepturile, ce se cuvin românilor de sub coróna Sfântului Stefan, şi ve mai dovediam cum tóte aceste drepturi sunt ḑilnic violate în dispreţul legii, istoriei şi umanităţii.

Ne amintim cu câtă dragoste vrednică de înţelepciunea vóstră, cu cât entusiasm vrednic de mărirea causei aţi întimpinat dreptele nóstre reclamaţii, ne amintim şi păstrăm, ca nesce odóre sfinte rĕspunsurile vóstre, în care fie-care rênd e o puternică esplosie de protestare împotriva celor-ce îndură românii din statul vecin.

Tóte aceste doveḑi de afecţiune au născut în fraţii nostrii speranţa, au mângăiat mamele, cărora li-se răpesc copii pentru magiarisare, au consolat soţiile luptătorilor, care zec în închisori; dar totuşi nu au îmblânḑit inimile oprimătorilor, nu au luminat minţile şovinistilor, care doresc sĕ rĕmână în dispreţul vremurilor de acum, ca cei mai neomenoşi şi nesciitori de dreptate.

De atunci şi până aḑi opera de apĕsare a elementului românesc din Ardél s'a continuat neîntrerupt, când pe ascuns, când pe faţă, de atunci şi până aḑi noi românii liberi nu am încetat de a fi vecinic provocaţi, vecinic neliniştiţi din causa agitaţiilor unguresci, dar étă că acum pornirile rele ale acestor turburători ai propăşirii obştesci se deslănţuesc fără nici o margine: esasperaţi de crâncena resistenţa ce au întimpinat la tóte loviturile lor, esasperaţi, că românii la instigaţiunile de rĕsculare au rĕspuns cu liniştea şi siguranţa poporului pătruns de folósele păcii, ei prepară acum o nóuă lovitură, pe care o socotesc mortală.

Eroii, care se jertfesc în lupta cinstită ce au pornit împotriva apăsătorilor, representanţii inteligenţi ai culturii românesci, jurnalişti, învĕţători, preoţi, care ţin sé păstreze neatinsă comóra scumpă a obiceiurilor, a graiului şi a naţionalităţii românesci, acei care s'au dus sĕ céră dela capul statului intervenţia Sa, şi în fine patruḑeci de cameraḑi studenţi, care au alcătuit monumentul cel mai neperitor în istoria nóstră contimporană, — „Replica“ atât de cunoscută, operă a dreptăţii, plămădită în durere şi în suferinţă, sunt consideraţi ca vrăşmaşi ai patriei li se deschide un proces de trădători, de criminali, care au atentat la siguranţa statului, pentru-că au cerut dreptatea de unde trebuiau sĕ o aibă, pentru că au tras cortina pe neaşteptate din faţa unui tablou întristător, ca lumea tótă sĕ surprindă pe acesti comediani magiari nepregătiţi, necostumaţi în haina fals strălucitóre a liberalismului, în care le place sĕ-şi învălue cinismul.

Astfel va trebui, ca acesti bărbaţi, pe care noi îi cinstim, campioni ai unei cause umanitare — sĕ umple inchisorile ungureşci alături cu cei din urmă omorîtori, pentru-că voesc sĕ reînvie dreptatea.

Şi cine sunt aceia, pentru care se luptă?

Sunt razimul împĕrăţiei austro-ungurosci, sunt inteligințele a 4 milióne de români, care au contribuit la mărirea statului, sunt braţele oţelite, sunt inimile curagióse, care au câştigat atâtea victorii, sunt mamele acelora, ale căror trupuri au slugit de metereze pentru câştigarea independenţei patriei şi pentru înălţarea, din nefericire, a unui despotism atât de cutezător.

Manifestul continuă a spune mai departe, că tinerimea rom. universitară nu va părăsì nici când causa românilor de sub coróna Sfântului Stefan, ci o va apĕra şi susţiné cu demnitate, apoi înşiră gravaminele românilor şi nedreptăţirile, ce le sufer aceştia pe teren cultural bisericesc-scolar, politic şi chiar şi pe teren economic, precum şi în privinţa întrebuinţării limbei lor materne în viaţa publică etc. şi în fine încheie în modul următor:

Camaraḑi!

Dacă venim sĕ desfăşurăm înaintea minţii vóstre priveliştea jalnică a unui popor atât de brav şi atât de asuprit, dar care e gata a-şi jertfi totul pentru revendicarea drepturilor sale, dacă vĕ cerem binefăcĕtórea intervenţie pe lângă puterile statului vostru, acésta nu o facem numai în numele românismului ameninţat, dar o facem în numele învĕţăturilor înţelepte şi luminate, care ne încălḑesc sufletele tuturor, în numele binelui omenesc, care sufere de a se vedé despreţuit, o facem ca element de ordine în numele păcii, de care suntem de atâta vreme jinduiţi, în numele civilisaţiei acestui véc bĕtrân, al cărui amurg ameninţă sĕ fie încadrat de o lumină atât de tristă. O facem socotind, că dragostea vóstră pentru noi e pururea vie, şi plini de speranţă, cu presimţirea dulce a isbândei apropiate, ne îndreptăm protestele şi plângerile nóstre către voi şi ve rugăm sĕ ne fiţi razim temeinic, sĕ cereţi alăturea cu noi încetarea asupririlor, desrobirea românilor din statul magiar, sĕ ne unim cu toţii forţele risipite, sĕ doborîm pedecile desvoltării generale, şi colóne puternice, sĕ spriginim pe umerii nostri bolta imensă, care stă sĕ sĕ nărue, a libertăţii Europei, a păcii şi a culturii.

Studenţii universitari români.

Noutăţi.

Personal I. P. S. S. metropolitul primat, al României părăsesce capitala Sâmbătă, pentru a se duce la Sinaia, unde va da o visită regelui; de acolo va lua trenul pentru Marienbad, unde va face o cură de băi. I. P. S. Sa metropolitul se va întórce în ţéră pe la finea lui August.

* * *

Pentru alegerea episcopului săsesc, după cum anunţă „Siebenbürg. D. Tageblatt“, se fac pregătiri din partea consistoriului bisericei evangelice. Toţi preoţii bisericilor săsesci sunt provocaţi, ca în 16 Iuliu n. c. sĕ vestéscă în biserică pregătirile pentru alegerea de episcop. Ca termin preclusiv s'a hotărît: Pentru propunerea presbiteriilor la alegerea episcopului, 15 August; pentru alegerea de şase candidaţi, pentru oficiul episcopului prin adunările districtelor bisericesci, 1 Septembre; în fine pentru alegerea episcopului prin adunarea generală a bisericei, 20 Septembre n. c.

* * *

Manevrele armatei române ce vor avé loc în tómna acestui an, scrie „Cercul publicaţiunilor militare“, vor fi mult mai importante, decât cele făcute în anii precedenţi. Vor lua parte la ele 2 corpuri de armată, divisia 6 de infanterie şi o divisiă de cavaleriă Trupele vor fi concentrate pela începutul lunei lui Septembre şi pe la finit se vor esecuta manevrele. Corpul 2 de armată se va transporta cu calea ferată pe linia de apĕrare Focşani. Namolósa Galaţi. Divisia 6 de infanterie cu divisia de cavalerie compusă din tóte regimentele permanente se va concentra la Tecuciu. Manevrele vor avé loc aprópe pe acelaşi teren, pe care au fost făcute în anul 1882. Se vor da 2 bătălii, după care va avé loc defilarea la Tecuciu şi apoi desconcentrarea trupelor.

* * *

Oprirea esportului de nutreţ. Guvernul austriac şi ungar vor da în curênd or-

---

ci sunt póme scumpe, căci pentru unele prejudiţii o sĕ pară amare şi acre, dar pentru un stomach sănĕtos o sĕ priéscă admirabil.

Vream sĕ mai spun, că referitor la nutriţiune regula principală la mine e: Mai priinciósă e pentru trupul omului mâncarea uscată, simplă şi neprefăcută prin condimente. Ca beutură sĕ fie apa, pe care Dumneḑeu ne-o dă nefalsificată la fie-care isvor. Eu nu sunt puritan, admit sĕ bea un păhar de vin ori bere, nu-i atribui importanţa obicinuită. Da, din punct de vedere medical, după bóle beuturile acestea jócă un rol óre-care; în condiţii sănĕtóse însĕ eu prefer pómele.

In îmbrăcăminte eu urmez pe strămoşi. Haina ce se tórce şi se ţese în casă este cea mai bună. Eu sunt contra distribuirei neechitabile a îmbracămintelor pentru fie care anotimp. Mai ales iarna, acésta e o adevĕrată plagă. Capul are o căciulă, gâtul are o legătură ori un şal de lână, umerii pórtă un învĕliş întreit ori împătrit, ba când ieşi pe stradă îi mai încarci şi cu o blană; numai bietele picióre rĕmân, sĕrmanele, ca şi vara tot cu ciorapi în cisme ori ghete. Ce urméză de aci? Imbrăcămintele de sus ridică sângele şi căldura precum o pompă ridică apa mereu în etagiul de sus, ér estremităţile inferióre rĕmân anemice şi reci, şi e natural, că astfel sĕ se manifesteze dureri de cap, congestiuni şi o mulţime de alte miserii. Mai departe eu reprobez ca îmbrăcămintea de lână sĕ acopere imediat pielea, şi sunt pentru rufele uscate şi solide de cânepă. Acestea sunt pentru mine o piele peste piele, care n'o moleşesce ci o frécă şi o agită mereu. Lâna pe pielea gólă este un absorbant de sucuri şi căldură şi contribue mult la anemia generaţiunei nóstre mici şi slăbănóge.

Urméză aerisarea. Ne place pescele, care trăesce în ape de munte şi dispreţuim pescele de mocirle şi ape puturóse. Aşa e şi cu aerul. Acelaşi aer inspirat pentru a treia óră, e ca otrava, ḑice un medic vestit. De aceea odăile nóstre trebue aerisate mereu. Aerul cel mai curat se strică prin respiraţie. Scim, că un grăunte de tămâie pus pe un mangal umple o odaie întrégă de miros. Scim mai departe, că ḑacă tragi dintr'o ţigară ori pipă de 15—20 ori odaia întrégă se umple şi mirósă a fum. Lucrul cel mai de nimic e în stare sĕ schimbe fórte iute aerul din odaie. Şi nu sémănă respiraţia cu acest fum?

Câte respiraţii nu facem într'o minută, într'un cés, într'o ḑi, într'o nópte!

Ce stricat trebue sĕ fie aerul dacă nu se observă fumul în el! Şi dacă nu aerisezi miasmele stricăcióse străbat în plămâni. Urmările trebue sĕ fie de asemenea rele şi păgubitóre.

Tot aşa de stricăcios este pentru corp şi căldura prea mare în odaie, fiind-că căldura are o proprietate de a distruge şi consuma elementul dătător de viéţă, ocsigenul. Căldura din odaie sĕ fie între 12--14 grade R. Nici odată sĕ nu trécă peste 15⁰.

Odăile de dormit sĕ fie de asemenea aerisate; tot asemenea paturile şi saltelele.

In chipul acesta am spus tot ce aşi fi avut de spus aci. Din cele ḑise póte sĕ-şi formeze ori-cine o idee despre mine, şi dacă bat la uşe sĕ me lase sĕ întru sau sĕ me respingă. Eu me astept la una şi la alta şi n'o sĕ me supere nici una.

dinaţiuni severe, prin care se opresce esportarea fênului, a paielor şi a altor plante de nutreţiu. E simptomatic lucru, că guvernul frances şi-a trimis agenţi prin tóte părţile, cari cumpĕră fên cu ridicata; mai vêrtos din România s'a esportat fórte mult fên, de aceea şi preţurile sunt fórte urcate.

* * *

Protest. Studenţii ieşeni, întruniţi în ḑiua de 23 Iuniu 1893, au protestat cu colegii lor din Bucuresci în potriva violărei evidente a primelor principii de dreptate, prin împedecarea conferenţei naţionale din Sibiiu, şi consideră acéstă faptă ca o încălcare vĕdită a drepturilor asigurate românilor prin constituţia dela 1867.

* * *

Promotio sub auspiciis regis. La iniţiativa facultăţii de filosofie din Budapesta ministrul de culte a asternut M. S. o rugare ca sĕ se reîntroducă promoţiunea de doctor aşa numită sub auspiciis regis, adecă în presenţa unui representant al regelui. Maj. Sa a aprobat cererea. Pentru a puté avé deosebita onóre a fi promovat de doctor „sub auspiciis regis“ se cere, ca studiile gimnasiale, uuiversitare şi tóte rigurósele sĕ le facă cu distincţiune. Cel ce se promovéză capĕtă un inel de aur cu iniţialele numelui Maj. Sale regelui.

* * *

Congresul de medicină internaţional. Biroul central ne trimite următórele comunicări: Al XI congres internaţional de medicină se va deschide la Roma în 24 Septembre, în presenţa Maj. Sale regelui Italiei. El va fi presidat de ex ministrul prof. Guido Baccelli şi va ţiné până la 1 Octobre. Lucrările se vor împărţi în 19 secţiuni. Numĕrul membrilor înscrişi şi mai ales al damelor a crescut fórte tare dela ultimul congres ţinut în Berlin. Până acum figuréză o mulţime de somităţi, care vor lua parte şi care vor ţiné conferinţe în specialitatea lor. Numĕrul comunicărilor scientifice e fórte considerabil. Cea mai mare parte a guvernelor şi-au numit delegaţii. Pe liniile ferate italiene se vor reduce fórte mult preţurile pentru a puté visita frumósa Italie. Intrarea e gratuită în principalele musee etc. Guvernul şi municipiul Romei face tóte pregătirile pentru a primi pe óspeţi în mod sĕrbătoresc. E destul ca singuraticii membrii sĕ anunţe sosirea lor prin o carte postală, adresată prof. L. Pagliani la Roma.

* * *

Mormêntul lui Alecsandru cel mare. Scirile ce ne vin din Alecsandria spun, că s'a descoperit acolo mormêntul lui Alecsandru cel mare şi al Cleopatrei.

* * *

Husari înecaţi. Pe când escadronul de husari staţionat în Tolna făcea eserciţii de înot, trei husari, cari au căpĕtat poruncă sĕ trécă apa, au picat de pe cai şi cu tóte silinţele de ale veni în ajutoriu, s'au înecat.

* * *

Pedepsit? Publicistul Árpád Benedek, după cum se comunică din Alba regală, a fost pedepsit de pretor cu 10 fl., din causă, că pe timpul epidemiei de coleră, publicistul a întrat în baracă, pentru a şi lua informaţiuni despre stare bolnavilor şi a epidemiei.

* * *

Programa festivităţii poporale, cu ocasiunea sĕrbării de 100 ani a edificării bisericii din Poplaca, despre care am publicat avis în numĕrul ultim al fóiei nóstre, este următórea:

Programa ḑilei:

I. După terminarea seviciului d ḑeesc, care începe la 6 óre diminéţa, parastas solemn pentru întemeiătorii şi binefăcĕtorii rĕposaţi ai acestei biserici.

II. La 4 óre p. m. vecernie.

III. La 6 óre séra producţiune musicală-declamatorică cu corul scólei, condus de înv. dir. Ioan Banciu în edificiul scolar după următórea programă:

1. Cuvênt ocasional, rostit de parochul Coman Baca.
2. „Rugăciune de séră“, de I. V. cântec în dóuĕ voci, esecutat de corul scólei.
3. „Cerşitoriul“, poesie, declamată de un elev.
4. „Ca un glob de aur“, cântec poporal în trei voci, esecutat de corul scólei.
5. „Slănina stăpânului“, anecdotă poporală decl. de un elev.
6. *a*) „Sfêrşit de tómnă“, de D. G. Kiriac, cântec în o voce.
   b) „Séra“, de I. V., cântec solo şi cor în trei voci, ambe esecutate de corul scólei.
7. „Glasul străbunilor“, poesie de I. N. L., declamată de un elev.
8. *a*) „Doina“, cântec poporal în o voce, cântat solo de un elev.
   b) „Trageţi hora“, de D. G. K., cântec în trei voci esecutat de corul scólei.
10. „Deşteptăte române“, în dóuĕ voci esecutat de corul scólei.

IV. După producţiune urméză petrecere cu joc.

Intrarea de familie 50 cr., de persónă 30 cr. v. a. Suprasolvirile se cuitéză pe calea publicităţii. Eventualul venit curat este destinat pentru fondul înfiinţaţ din incidentul acestei serbări seculare spre scopul clădirei unei nóue biserici în acestă comună.

* * *

Invitare la petrecerea de vară arangiată de reuniunea femeilor române din Rĕşinari, care va avé loc Dumінecă în 4/16 Iuliu a. c. în „Dumbrava mică“. La cas de timp nefavorabil în edificiul scólei. Plecarea în pădure la 11 óre a. m. Venitul curat este destinat pentru fondul reuniunei. Preţul de întrare de persónă 50 cr., de familie 1 fl.

* * *

Bólă de cai. Ni se comunică că mucăria de cai s'a ivit mai departe şi în comuna Készi (comit. Szilágy), mai mulţi cai au fost înveninaţi, de asemenea în comuna Roşia (comit. Sibiiu) au fost înveninaţi 2 cai. Acéstă bólă s'a constatat şi în comuna Szentlélek din comit. Csik.

* * *

Accidentele în România. Biroul statistic publică numerul accidentelor păgubitóre în cele dintâiu 6 luni ale anului 1892.

S'au întêmplat în ţéra întrégă: 425 incendii; 304 casuri de grindină; 198 casuri de ploi şi furtune; 83 trăsnete; 32 caşuri de insecte vătĕmătóre; 93 casuri de inundaţiuni; 24 casuri de alte accidente.

După urma acestor accidente au suferit: 396.749 pomi roditori: 1235 hectare grădini, 42,653 hectare sĕmănături; 4567 hectare fênaţe; 330 hectare păduri; 3500 hectare vii; 657 vite; 52 casuri întreruperi de comunicaţie şi 187 casuri de diferite obiecte. Casurile de mórte causate de aceşte accidente înregistréză 34 bărbaţi, 9 femei şi 8 copii.

Totalul pagubelor provenite din accidentele indirecte de mai sus se urcă la sumă de 5.047.909 franci.

Cele mai mari pagube au fost în Aprile Maiu şi Iuniu. Viile atinse de filocseră şi distruse nu figuréză în cifra indicată mai sus. In sate proporţia incendiilor este de o casă de fie-care sat. Incendiile care sĕ nimicéscă sate întregi sau părţi de sate, sunt rare.

* * *

Lucrul manual în România. „Vestea“ scrie, că dl ministru Tache Ionescu a trimis pe dl George Moian, fost profesor de lucrul manual şi la seminariul nostru „Andreian“, în strĕinătate, ca sĕ studieze lucrul manual şi sĕ facă un raport, pe basa căruia sĕ se pótă întroduce în scóle acésta specialitate.

Prospectul de recóltă în România.

Din Bucuresci sĕ scriu la „B. H.“ următórele:

Pe cât de rĕu s'a început primăvara, pe atât de bine se va termina vara. Natura dóră nici când n'a făcut aşa minune, ca în anul acesta. Incă în Maiu erau sămĕnăturile împilate, aprópe de nimicire, mai cu samă în Moldova şi acum chiar şi aici este prospect de recóltă mijlocie, nu numai de grâu, dar şi de orz şi de primăvăratice. Grâul, orzul, ovĕsul şi sĕcara în tótă ţara vor da recóltă mijlocie şi în parte şi mai bine şi dacă nu vor fi bântuite de elemente, va fi bună şi calitatea Românii speréză a avé 20—21 milióne de hectolitre de grâu, 2—3 milióne de hect. de sĕcară, 6—7 milióne hect. de orz, 5—6 milióne hect de ovĕs. Păpuşoiul, producţiunea de frunte a României, este póte mai slab; ploile multe şi buruiana i-au stricat mult, aşa că pe unele locuri a perit, pe altele s'a gălbinit, încât nu sĕ mai póte îmbunătăţì şi se taie. Cu săpatul în România sunt numai la început, cu tóte că s'a început şi secerişul. Sĕ seceră deja în putere pe locurile mai la ţară, cu deosebire înspre Dunăre. Păpuşoiul numai aşa se va tocmì, dacă va fi timpul priincios şi va fi săpat în curênd. Viile sunt în multe părţi cu peronosperă şi astfel recólta va fi puţină, asemenea şi pómele promit puţin. Fórte bine stă lucrul însĕ cu nutreţul în tótă ţara.

Érba de cósă şi păşunea de mult n'a fost aşa de frumósă, ca în anul acesta. Fênul este căutat deja de francezi şi englezi, unde recólta de nutreţ e slabă. Preţul fênului s'a urcat cu 50—60 de procente.

Sĕ crede, că sĕ vor câştiga anul acesta fórte mulţi bani pentru nutreţ.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Esistenţa păturilor de cărbuni a fost cunoscută şi în secolul trecut. Benkő ne spune, că la 1782 cărbunii s'au aprins şi au ars mai multă vreme, ér generalul Laudon a aprins o massă de cărbuni în Valea—Arsă şi prin acésta a spăriat pe turci, cari întraseră în valea Jiiului. Esploatarea cărbunilor s'a început numai în 1867. In acest an a deschis societatea de mine şi cohuri din Braşov cea dintâi baie la Petroşeni. Alte mine au fost deschise de către stat în apropiere de Petroşeni, (una la Petrila şi alta pe Jieţ) pe cari acum le esploatéză tot numita societate, plătind arêndă statului. Minele stau în legătură una cu alta şi cu gara dela Petroşeni prin şine de fer, pe cari sĕ transpórtă cărbunii în vagóne. Pe an sĕ scot din băile de aici preste 700 mii măji metrice de cărbuni, în valóre de $^1/_2$ milion floreni. Acum de curênd s'au deschis mine nóue la Lupeni, în valea Jiiului apusén, până unde s'a făcut şi cale ferată.

Coridórele (gangurile) băilor sunt jóse, cu cotituri şi cu dese adânciri şi înălţări de teren; ici-colo sĕ află prin ele locuri mocirlóse. Cărbunele de Jiiu este tare, de colóre négră, frântura lui este sgronţurósă (sbârcită) şi arde cam cu greu.

In valea Jiiurilor sĕ află 10—14 comune, cari până în timpurile mai nóue au fost curat românesci. Dar de când cu lucrarea băilor au venit pe Jiiu o mulţime de streini, nemţi, poloni, boemi, unguri şi ovrei, mai cu sémă băieşi şi meseriaşi şi s'au aşeḑat prin comune, cu deosebire la Petroşeni. Comunele de pe Jiiul apusén sunt fundate în secolul trecut şi s'au format prin emigrarea locuitorilor din comunele împoporate dela pólele de méḑănópte ale munţilor Haţegului. Pentru aceea cele mai multe pórtă nume derivate dela numele satelor, din cari am emigrat locuitorii. Astfel Uricani-Hobiceni sĕ trage dela Uric-Hobiţa; Bărbăteni dela Riu-Bărbat, Măţeşteni dela Măţeşti, Livăḑeni dela Livadia, chiar şi Petroşenii a fost o colonie a comunei Petros de lângă Streiu ş. a. Dintre comunele de pe Jiiuri cea mai însĕmnată este Petroşenii. Inainte de a sĕ deschide băile, Petroşenii era un sat de munte simplu, acum este un orăşel, cu case şi alcătuiri moderne. El are mai multe predii, cu cari la olaltă numĕrul locuitorilor sĕ urcă la 7610, dintre cari partea cea mai mare sunt băiaşi, apoi meseriaşi şi neguţători. Petroşenii este centrul esploataţiunii băilor de cărbuni; aici s'au aşeḑat cei mai mulţi streini veniţi în valea Jiiului şi pentru aceea aflăm între locuitorii acestui orăşel representate tóte popórele amintite mai sus. In Petroşeni sĕ află scaunul unui protopopiat român gr. cat. de care sĕ ţin 16 parochii şi mai multe filii, cu 13,315 de credincioşi. Parochiile române gr. orientale de pe Jiiuri sĕ ţin de protopopiatul Haţegului.

Locuitorii de pe valea Jiiurilor sunt în parte covêrşitóre români.[1] Ei, după natura locului, sunt popor de munte şi modul de traiu şi datinele lor au asĕmănare în multe privinţe cu cele ale moţilor din Munţii-Apuseni[2]. Astfel la jiieni, ca şi la moţi, esistă datina, că dacă un fecior sĕ căsătoresce cu o fată şi merge sĕ şaḑă la socri, adecă întră în familia şi averea fetei, el îşi perde numele sĕu familiar şi primesce de nume familiar (poreclă) pe cel al nevestei, respective al socrului sĕu.

(Va urma.)

Din public.[3]

Mulţămită publică.

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ a teologilor şi pedagogilor gr. or. români din Sibiiu, îşi împlinesce o plăcută datorinţă, esprimând prin acésta, în public, sincerile sale mulţămite tuturor acelor prea onoraţi domni, dómne şi domnişóre, cari din incidentul serbării iubileului de 25 ani ai societaţii, au binevoit a contribui cu anumite sume de bani la crearea fondului indicat pe invitări. Anume au depus:

1. Séra la cassă. Domnii: Dr. D. P. Barcian, prof. sem. şi preşedinte al societăţii, 5. fl., Ioan Droc, protopresbiter, 5 fl., Dr. Ilarion Puşcariu, archim. şi vicar archiepiscopesc, 3 fl., Eugen Brote, 3 fl., Aurel Popescu, stud. jurist, 3 fl., Ioan Hannia, dìr. sem., Ioan Papiu, protopresbiter, Dr. Remus Roşca, secr. consist., Ioan Ghibu, prof. sem., George Dima, prof. sem., Dr. Ioan de Preda, adv., Nicolau Ivan, adm. prot., Dr. Nicolau Vecerdea, adv., Dr. Amos Frâncu, adv., Maior Muntean, câte 2 fl., Zacharie Boiu, ases. consist., Mateiu Voileanu, ases. cons. şi ref. scolar, Demetriu Comşa, prof. sem., Dr. Petru Şpan, prof. sem., Dr. Vasiliu Saftu, prof. sem., Dr. Emilian Popescu, prof. sem., Dr. Iuliu Grecu, medic, Dr. Vasiliu Bologa, prof., Silvestru Moldovan, redactor, Dumitru Cunţan, prof. sem., Ioan Popoviciu, prof., Sabin Barcian, proprietar, Stefan Demetriu, dir. de tipogr., Emilian Cioran, preot, Dr. Josim Chirtop, cand. adv., George Decean, Elie Moga, înv., Bunea, sublocotenent, Alecsandru Borza, voluntar-medicinist, câte 1 fl.; Victor Tordoşan, cancel. consist., Ioan Dămian, cancel. consist., N. Stăneasă, preot, N. Stăneasă, înv., George Joandrea, înv. câte 50 cr.; N. Praşca 40 cr.

Dómnele: : E. Lucuţa, L. Simonescu câte 2 fl.; Ioana Rebega, A. Balinth, R. Petric, I. Jurca câte 1 fl.; d-şórele: E. Stoianoviciu, Elisa Nasta, profesorésă, Eugenia Trif, profesorésă, Dora Mitrea, Letiţa Roşca câte 1 fl.

2. Ulterior a fost înmanuate următórele sume dela: N. N. 20 fl.; N. D. Racovitza, mare proprietariu în Bucuresci 10 fl. 07 cr.; Parteniu Cosma, dir. de bancă 5 fl.; Iosif Şterca-Şuluţiu, cons. de trib. reg. 5 fl.

3. Prin postă au incurs dela: Ilustritatea Sa Domnul episcop al Aradului Ioan Meţian 5 fl.; Galacteon Şagău, protopresb. (Reghin) 5 fl.; Ioan de Leményi (Braşov) 2 fl.; Alecsandru Roman, prof. universitar în Pesta 3 fl.; Basiliu Başotă (Abrud) 2 fl.; Nestor Manciu (Ocolişul-mare) 2 fl.; Dr. A. Tincu adv. (Orĕştie) 1 fl. Venitul întreg: 135 fl. 97 cr.

4. Dl Nicolau Cristea asesor consist. din acelaşi incident a donat pe séma bibliotecii societăţii opurile lui Aristotel.

In fine societatea mulţămesce prin acésta şi publice stimabilei domnişóre Eugenia Simonescu, care a binevoit a lua asupra-şi sarcina de a acompania la pian o cântare solo, în séra serbării acestui iubileu.

Sibiiu, în 26 Iuniu v. 1893.

Pentru comitetul arangiator:

Ioan I. Georgia, preşed. *George Lupu,* cassariu.

---

[1] De cercul pretorial al Petroşenilor sĕ ţin 14 comune (între cari dóue aparţinĕtóre vălii Streiului), cu 18701 de locuitori. Dintre aceştia 13788 sunt români. (Helységnévtár ed. de of. stat. r. u. la 1892).

[2] Date despre traiul, datinele şi portul Jiienilor mi a comunicat dl. Simeon Zehan, învĕţător în Lupeni — Paroşeni.

[3] Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Red.

Loterie.

Mercuri, în 12 Iuliu n. 1893.

Şibiiu: 39 27 90 68 74

Concursmassa-Verkauf.

Die zur Concursmassa der hiesigen Firma **„Anton Drexler's Wittwe“** inwentirten Möbel, Hauseinrichtungsstücke, Decorationsgegenstände, Posamente etc. etc., werden am **19. Iuli d. J. Früh 9 Uhr** und den darauf folgenden Tagen in öffentlichen Versteigerung, ewentuell auch unter dem Schätzungswerthe, an den Meistbietenden gegen sogleiche Baarzahlung abgegeben.

Der Ersteher hat nach erfolgter Zuschlagung des erstandenen Stückes und Erlag des Meistbotes das erstandene Gut sofort zu übernehmen und für dessen Wegschaffung zu sorgen, da die Concursmassa nach Uebergabe desselben an den Ersteher keine Gewähr leistet, und nachträgliche Reclamationen überhaupt nicht mehr berücksichtiget werden können.

Die Licitation findet im Magazine der Firma, Heltauergasse Nr. 7 statt, und gelangen die einzelnen Gegenstände in der inwentirten Reihenfolge zur Versteigerung.

Der Massaverwalter:

[101] 3—3 Dr. Oskar Kabdebo,
advocat.

Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr. bis fl. 3.65 p. Met. — (ca. 450 versch. Disposit.) — sowie **schwarze, weisse** und **farbige** Seidenstoffe von **45 kr.** bis **fl. 11.65** per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

2 [15] 9—16

Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) Zürich.

„ARDELEANA“ institut de credit și de economii, societate pe acții în Orĕștie.

Nr. 146/1892.

Avis.

Institutul de credit și de economii „Ardeleana“ societate pe acții în Orĕștie (Szászváros) piața mare Nr. 2 și 4 în casele proprii, primesce **depuneri spre fructificare** sub următórele condițiuni:

a) **Depuneri** făcute la a căror ridicare nu sĕ recere abḑicere, cu **5%**;

b) **Depuneri** făcute cu condițiunea de a se anunța ridicarea lor, cu **5½%** și

c) **Depuneri** făcute pe timp mai îndelungat, de către **biserici, scóle, corporațiuni culturale** ori cu scop **de binefacere cu 6%**.

Depuneri, ridicări sau anunțări se pot efectuí și **prin postă.**

Orĕștie, la 1 Novembre, 1892.

[53] 7 „Direcțiunea“.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2,58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.			5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	10.45	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriș		—	—	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	9.23	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	8.54	2.13	2.—	2.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vințul-de-sus		—	—	2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Hașfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apața		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiș		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	Copșa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43		Șeica mare		9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneș		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Șelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veștem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Șebeșul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtișóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viștea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beșimbav		4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕta inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriș — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriș		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighișórá — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighișóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaț		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Pauliș		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Soborșin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.26	—	9.29		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Orĕștia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Șibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Vințul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos.	Teiuș	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38								

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timișóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeș		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
-	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Brașov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	–		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepși-S.-Georgiu	7.02	12.10	–		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	–	7.26		Kezdi-Oșorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Arad — Timișóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timișóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.32	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Hațeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Petroșeni		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.15

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 72. Sibiiu, Marţi, 6/18 Iuliu 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iuliu-August-Septembre al anului 1893, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Iuniu 1893, sĕ-şi înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

Sibiiu, 5 Iuliu, 1893.

In un numĕr de mai 'nainte am amintit, că „Egyetértés“ din incidentul conferenţei convocate la Sibiiu, a publicat doi articoli, referitori la conferenţă şi la cestiunea română, în cari se cuprind unele apreţieri mai calme şi cari merită sĕ fie esaminate mai de aprópe. Inţelegem partea din urmă a articolului al doilea, publicat în nrul din 7 Iuliu n. a. c.

Autorul articlului, după-ce la început face unele observări şi contemplaţii mai mult de natură academică, după cum se esprimă şi el, pune întrebarea: ce e de făcut? sĕ înţelege din parte magiară, respective din partea guvernului.

„Cel mai de căpetenie lucru este, rĕspunde el, ca guvernul sĕ cunoscă natura cestiunii române, sĕ cunóscă mijlócele, cu cari sĕ lucră, scopurile ei mai apropiate şi mai depărtate, spre cari nisuiesce cu voia sau e târâtă inconsciu. Acel bărbat de stat, care va perde aceste din vedere, va comite fórte marc greşală în contra intereselor statului şi naţiunii magiare.“

Negreşit, că acésta aşa ar trebuì sĕ fie; cumcă până acum guvernul şi în genere magiarii, — cu unele esceptiuui — ne au cunoscut fals, este lucru sciut şi dovadă ne dă chiar „Egyetértés“ prin cele cuprinse în şirele de mai sus. Guvernul şi publicul magiar a luat informaţiuni despre noi dela unii renegaţi, dela denuncianţi de profesiune şi în casul cel mai bun dela főispanii şi deputaţii ardeleni, după cum ḑice şi „Egyetértés“, cari 'l-au asigurat, că poporul român este o massă próstă, care ori ce vei face cu ea, sufere tóte în tăcere, ér pe aceia, cari în formă mai blândă sau mai aspră şi-au ridicat glasul şi au arĕtat, că poporul român este împins de cei ce 'l guvernéză spre nemulţămire, i-au timbrat de agitatori, trădători de patrie, cari gravitéză înafară şi în genere întregei mişcări române i-au dat acest colorit. Astfel s'a născut în creerii lui Tisza gogoriţa „sobolilor“ şi tótă publicistica şi opinia publică a fost şi este şi acum dominată în mare parte de acéstă „gogoriţă“.

Trădătorii de patrie nu s'au găsit, nemulţămirea însĕ s'a respândit tot mai mult şi urmările au arĕtat, că guvernul şi publicul magiar a fost şi este în parte şi acum, indus în eróre.

Cei cari cercetéză lucrurile mai cu temeiu, încep a se convinge despre acésta, căci étă ce scrie „Egyetértés“ în articolul din vorbă:

„Guvernului şi opiniunei publice nu e permis sĕ se lase a fi sedusă prin nici un fel de sofisme, că cestiunea română esistă într'adevĕr ca tendinţă politică distrugĕtóre de stat. Pretensiunile aşa numite (!) române trebuie sĕ le supunem unei cercetări serióse. Trebue sĕ cercetăm şi anume după dreptate şi loialitate, că din aceste pretensiuni, cari au basă justă şi sĕ pot împlini, fără ca naţiunea magiară sĕ sufere daună. Dacă între instituţiunile nóstre esistente ar fi într'adevĕr de acele, cari împedecă în fapt pe poporul român în desvoltarea individualităţii sale naţionale şi în progresul sĕu cultural, acele nu numai trebue sĕ le delăturăm, ci trebue sincer şi cu seriositate a da mână de ajutor românilor, ca sĕ pótă progresa în cultură şi în desvoltarea individualităţii lor naţionale. . . . Singura jertfă, ce o pretindem dela ei, este patriotism curat şi cinstit şi nu dorim ca ei sĕ fie necredincioşi naţionalităţii, culturii şi religiunii lor“.

Acésta ar fi calea şi începutul bunei înţelegeri, dar de punerea în pracsă a acestor idei stăm fórte departe. Magiarii au apucat faţă de noi pe un povêrniş, de pe care cu greu vor puté sĕ se întórcă ei de sine şi frasa din urmă, că nu se pretinde dela noi sĕ ne lăpĕdăm de naţionalitatea nóstră, este în contraḑicere flagrantă cu direcţia de magiarisare, este o frasă, care în stările de aḑi nu esprimă adevĕrul. Dela magiari atârnă, ca ea sĕ fie adevĕrată în viitor, încât pentru noi, trebue sĕ scie şi am spus-o şi de alte ori, că ori pretind magiarii ori nu pretind, noi de limba şi naţiunea nóstră nici când nu ne vom lăpĕda pentru dragul nimĕruia. Intactă şi curată ne-au lăsat'o moşii şi strămoşii nostri şi tot aşa o vom lăsa şi noi urmaşilor nostri.

Cuvinte sincere. Sub titula acésta „Magy. Hirl. din 14 Iuliu a. c. publică un prim articol, scris, precum ne spune numita fóie, de un „distins bărbat politic român din Bucuresci“, în care se sbiciuiesce direcţia, ce a apucat-o presa din Budapesta şi Bucuresci întru a esagera şi a denatura lucrurile şi prin acésta a mări păretele despărţitor dintre Ungaria şi România.

Noi nu voim sĕ apĕrăm aci presa din Bucuresci de invinuirile, ce i le face „bărbatul politic“, căci aceea se va sci ea apĕra pe sine, ér pe presa din Budapesta, chiar dacă am vrea sĕ o apĕrăm, nu o am putea, căci cunoscute sunt esagerările, calumniile, suspicionările şi bajocurile, ce ḑilnic apar în presa magiară faţă de noi. Despre unele din aceste am luat notiţă din când în când şi scim, că vom avé neplăcuta ocasiune a ne ocupa şi de aci înainte cu „cap d'opere“ de aceste, constatăm însĕ, că presa magiară a dat dela început şi dă şi aḑi ansă şi materie presei române de a scrie articoli vehemenţi contra tendinţei, ce o are ea şi care culminéză în doctrina Kosztenszky.

Astfel de astădată reproducem pasagiul din urmă al articolului, care nu se ocupă cu presa, ci cu posiţia Ungariei în constelaţiunea politică, ce se desvóltă.

Autorul articlului, după ce spune, că interesele României cer, ca ea sĕ trăiască în prietinie cu Ungaria, continuă astfel:

„Aceea nu o scim, că óre în Bpesta pun preţ pe prietinia României, cu tóte că după vederile mele, ar fi mare greşală politică, dacă ar negliga acésta prietinie.

„In Ungaria în genere s'au dedat ómenii sĕ nu facă politică independentă. Acésta merge, ce e drept, până când Viena scutesce Ungaria de acéstă ostenélă şi până când se póte continua politica amică germână. Dar dacă într'o ḑi va ajunge la putere în Austria elementul slavic, (şi acésta posibilitate nu numai că nu este eschisă, dar stă cu mult mai aprópe de a se realisa, decum se crede), dacă politica prin acésta se va îndrepta tare spre orient, ce va fi atunci?

„Şi atunci se va dirigea Ungaria tot de pe Ballplatzul Vienei? Probabil că nu, căci atunci trebue desvoltată o resistenţă mai mare şi atunci va fi nu numai plăcut, dar şi folositor a avé un amic la Dunărea de jos, un amic, care şi el are interesul sĕ resiste slavilor, întocmai ca şi magiarii.

„Dacă însĕ amărăciunea de acum sĕ nutresce şi mai departe, precum o face acésta şi fóia D-Vóstră (adecă „Magy. Hirlap“ Red.) şi dacă atacurilor nu se pune capĕt, va veni timpul, când va rĕsări sórele slavilor.

„Atunci va fi prea târḑiu pentru încheierea amiciţiei“.

Aceste li s'a spus politicilor magiari de nenumĕrate ori, dar ei nu le înţeleg şi cu deosebire nu vreau a înţelege faptul, că amiciţia României numai aşa o pot câstiga, dacă noi aici vom fi tractaţi cu echitate şi dreptate din partea lor. Dragoste cu sîla nu se póte!

FOIŢA.

Mama vitregă tineră.

— Schiţă. —

Sedeau în foişorul din grădină.

Mânile Lucreţiei în ale lui Costură; visurile de aur ce le avusese ea erau aprópe sĕ fie realisate.

Ce visuri plăcute!

A şedea singuri într'un foişor, a şi şopti şópte dulci, a vorbi de viitoriul plin de farmec şi plăceri, apoi uitându-se unul în ochii celuialalt sĕ-şi cetéscă din ei simţemintele, prin cari s'au înţeles şi — apoi sĕ-şi plece capul pe sinul lui.

Visuri nevinovate şi plăcute. Cam aşa şi le închipuise Lucreţia înainte cu doi trei ani, ca şi ori care fată în etate de cincispreḑece ani, anii fantasiei şi ai ilusiunilor.

Ce fericită se simţia acum.

— „Mĕ iubesci Lucreţio?

Ea nu grăì nimic, ci îşi plecà capul.

— „Spune-mi ḑeu, — spune-mi sĕ fiu şi eu fericit“.

— „Me mai întrebi încă?“

— „Cum nu, nu mi-ai spus nici odată. Ori creḑi, că pot sĕ fiu îndestulit cu un semn din cap? Nu. Vreau sĕ aud, sĕ-mi spui cu glas, — cu glasul tĕu îngeresc. Mai mult apoi nu te întreb“.

Deşi îşi închipuise Lucreţia o declaraţiune de aceste fórte simplă, tot îi venì cam greu sĕ rĕspundă. In urmă ce sĕ facă, tot trebuia sĕ se declare odată, deci cu obrajii aprinşi ḑise:

— „Da, te iubesc, dar óre . . .?“

In momentul acela se auḑì foşnet de rochie pe cărarea năsipósă ce ducea la foişor şi ea tăcù. Acum apoi auḑì vocea tatălui seu. Işi scóse iute mânile din ale lui Costură şi se depărtà la o óre care distanţă.

Când se vĕḑù faţă în faţă cu tatăl seu care venia de braţ cu nevastă-sa, roşì din nou şi îşi plecà capul în jos.

— „Ce-i Lucreţio, eşti supĕrată?“

— „Nu, tată dragă, nu sunt“.

— „Apoi dar pentru-ce stai aşa?“

Lucreţia nu aflà iute rĕspuns. Costură observà acésta şi luà el vorba.

— „Vorbeam tocmai de nesce lucruri serióse şi póte aceste au făcut indispusă pe domnişóra“.

— „Sĕ póte — ḑise Vălean — căci Lucreţia e simţitóre, sémănă cu mamă-sa, fie iertată. Ei puicuţo, ḑise apoi întorcêndu-se către nevastă-sa — sĕ nu te superi pentru asta, eu ḑic numai, că sémĕnă cu ea, nimic mai mult“.

— „Da, da, am auḑit“.

— „Fii veselă Lucreţio, puiul tatii, sĕ nu te mai vĕd supĕrată, scii, că nu-mi place!“

După aceste s'au depărtat spre fundul grădinei la primblare.

Lucreţia şi Costură érăşi au rĕmas singuri.

— „Dómne — ḑise ea — ai vĕḑut cum s'a uitat la noi mama — mĕ rĕmăşesc, că a observat ceva.

— „Dar aşa, ce sĕ fi observat?“

— „Că am roşit şi am venit în confusie“.

— „Aceea n'are nimic a face, te-am ajutat eu“.

— „Da scii dragul meu, că mamii nu-i place de relaţiunile nóstre?“

— „Ei ş'apoi, ce te impórtă, nu ţi-e mamă. Bine că n'are domnul Vălean nimic de ḑis, căci mĕ vede cam des pe aici“.

— „O nu, el te place pe tine“.

— „Atunci tóte sunt bune“.

*

— „Ei, dar mie nu-mi place de Costură acesta“, ḑise dómna Vălean preumblându-se.

— „Pentru-ce? E băiat bun şi modest, precum se vede“.

— „Da, e modest precum se vede, numai prea familiar se arată deodată“.

— „Apoi las puicuţo, că e partie bună, ce creḑi, e singurul băiat la părinţi şi au avere fórte frumósă. Lucreţia are sĕ fie fericită“.

— „Da — îşi cugeta ea — fericită ḑeu, mai fericită ca mine, că a trebuit sĕ-mi leg capul aprópe de un moşnég şi fără sĕ fi fost cine scie ce bogat. Ce cavaler e Costură acesta, ḑĕu n'are gust rĕu domnişóra . . . hm . . . un astfel de om ori-cui i-ar plăcea“.

— „Dar ce-i puicuţo, parcă şi tu esti supĕrată. Ce aveţi astăḑi?“

— „Eu nu sunt supĕrată, sunt veselă nu veḑi? Şi se torţà a rîde.

— „Bine scumpă, fii veselă, dór ai tot ce îţi lipsea.

— „Da — îşi cugeta ea — am tot ce îmi lipsea, te am pe tine — tu mi-ai lipsit tocmai . . . . ah, dómne . . . . ce fericire îşi închipuiesce, că am. Étă sĕ ai un bărbat, ca Costură, asta e fericire! O dómne, dómne, cum nu am avut noroc. Sĕ fiu silită sĕ me mărit aşa tineră după un moşnég . . . Când trebuia sĕ-mi fie lumea mai dragă — o vĕduvă de dóuĕ ḑeci şi cinci de ani — sĕ umblu cu nătărăul acesta de braţ. O dómne, dómne . . . Incepù apoi a plânge“.

— „Ce îţi este, pentru Dumneḑeu?“

Revista politică.

Pe când şi foile guvernamentale bat în retragere cu politica bisericéscă a guvernului şi pe când „Coresp. Polit.“ anunţă, că, cu tótă agitaţiunea, ce se face în ţéră pentru reformarea casei magnaţilor, cercurile competente ţin acest lucru de neoportun, pe atunci se vestesce din Viena, că un corespondent al ḑiariului „P. N.“ a avut un interviev cu nunţiul papal Agliardi în cestiunea politică bisericéscă.

Nunţiul i-a descoperit, că nu scie de nici o pertractare între curia papală şi regimul unguresc. Scaunul papal nu póte accepta căsătoria civilă sub nici o formă. Noi ţinem resolut, ca căsătoria între catolici sĕ se facă în biserică, după legile bisericesci şi că dreptul canonic sĕ rĕmână în valóre atât la încheerea căsătoriilor, cât şi la urmările lor. Partea materială curată a căsătoriei, d. e. ereditatea, zestrea etc. se póte regula după plac pe cale civilă, dar căsătoria este un sacrament şi scaunul papal va apĕra-o în tóte timpurile cu tóte mijlócele. Primatele Vaszary se întórce din Roma cu aceleaşi instrucţiuni ca şi mai înainte şi astfel situaţiunea s'a putut schimba numai întru atâta, că în viitoriu clerul catolic va păşí şi mai energic pentru apĕrarea intereselor bisericei. Noi nu căutăm un „Kulturkampf“ cât timp nu ni se impune acésta. Sperez, ba am credinţă hotărîtă, că Ungaria va fi ferită de o astfeliu de calamitate. O astfeliu de luptă numai ar strica aspiraţiunilor naţionale magiare. Scaunul papal păstréză amiciţie Ungariei şi respectéză pe regele ei; în seminare însĕ va trebuí introdusă o strictă educaţiune preoţéscă şi spre acest scop s'au şi făcut paşii de lipsă.

* * *

In fine a cădut o pétră de móră, care apĕsa atât de greu pe inima împĕratului german. Parlamentul german, după o desbatere furtunósă şi animată a primit în a doua cetire § prim şi cel mai însĕmnat din proiectul militar, prin care se acórdă sporirea contingentului armatei în timp de pace, şi astfeliu împĕratul póte părăsí Berlinul, spre a-şi face distracţie în alte părţi.

Până a nu se vota primul §. foile berlineze anunţau, că împĕratul a abandonat planul de a face o călĕtorie la Nord şi chiar de a se retrage cu familia la un loc de cură. Causa a fost proiectul militar.

Desbaterile au făcut lumină deplină în sinul partidelor; guvernul a fost aspru criticat de oposiţiune şi dacă totuşi el a învins, triumful seu póte fi în adevĕr considerat ca a lui Pirchus: maioritatea guvernului a fost de 11 — ḑi unspreḑece — voturi, fiind însĕ absenţi câţi va deputaţi din oposiţiune. Din 385 voturi au fost pentru proiect 197, şi contra lui 188. Cât timp a durat votarea, casa parlamentului a fost încungiurată de o lume îndesuită. Au votat pentru proiect: conservatorii, partidul imperiului, liberalii naţionali, polonii, uniunea liberală, antisemiţii şi principele cont. de Bismarck; contra au votat: social democraţii, liberalii partidului poporal, centrul, un danez, velfii şi alsaţienii. Desbaterea se continuă pe articole. Ea numai întimpină resistenţă puternică, deóre-ce paragrafii urmatori nu sunt de importanţa §-ului prim, care a deslegat tótă cestiunea.

Scirile din urmă anunţă, că proiectul s'a primit şi în a treia cetire.

* * *

După cum se anunţă din Viena în conferinţele din urmă vamele, ţinute de representanţii guvernului austriac şi ungar s'a adus în discusiune şi o eventuală convenţiune cu Rusia şi situaţiunea, ce s'ar crea prin acésta legătură. Ruia, precum se scie, în timpul din urmă a părăsit isolarea pe terenul convenţional. Ea a încheeat un contract comercial cu Francia şi e pe cale a închea o convenţiune şi cu Germania. Rusia a creat tot deodată un sistem pentru tariful macsimal şi minimal, cel din urmă representă concesiune ér cel dintâiu limitare. Până acum nu s'a pus în practică tariful macsimal, el plutesce ca o ameninţare pe firmament pentru tóte acelea state, care nu se vor putea lăsa în pertractări favorabile cu Rusia. In faţa acestei cumpene Austro-Ungaria încă trebue sĕ ocupe posiţiune şi aşa se sperézǎ, că se va ajunge la o înţelegere. Pertractările se vor începe în curênd.

* * *

Tema de predilecţiune, cu care se ocupă ḑierele rusesci, este vorbirea împĕratului german, cu care a fost deschis parlamentul. Caracteristic este, că împĕratul german în vorbirea s'a nu a făcut nici amintire despre tripla alianţă şi forţele ei şi că acéstă împregiurare a obvenit şi în delegaţiunile monarchiei nóstre, ne accentuând adecă monarchul despre alianţa puterilor centrale. De aceea „Graschdanin“, făcênd apreţiǎrile sale, ḑice, că acéstă alianţă a încetat. Şi în faptă, adaugă numitul ḑiar, e şi la timp, că acéstă combinaţiune politică, care era mórtă, de când s'a plămuit şi care dela prima ei aparinţă a însuflat grózǎ şi frică mai mare în cercurile aliaţilor, sĕ se pună la archiv.

Iubileul

de 50 de ani de preoţie al Eminenţiei Sale I. P. S. archiepiscop şi metropolit Dr. Silvestru Morariu-Andrievici.

Duminecă a fost sĕptĕmâna s'au început în Cernăuţi şi în întrégă Bucovina ḑilele de sĕrbătóre ale poporului român şi ale credincioşilor ortodocsi, care se află sub înalta şi înţelépta păstorire a marelui prelat Dr. Silvestru Morariu-Andrievici. Meritele Sale neperitóre în timpul de 50 de ani, cât bunul Dumneḑeu l'a învrednicit a serví la altariul Domnului şi şi mai mulţi ani la altariul naţiunei sale, le va înregistra nepărtinitórea istorie.

Ele sunt de altfeliu îndeobşte cunoscute, căci şi ca preot şi ca archiereu înaltul prelat a sĕvêrşit fapte, care l'au vestit în tóte părţile ca pe omul provedinţii, carele cu atâta abnegaţiune a lucrat pentru biserica şi naţiunea sa în acele locuri, unde atât biserica cât şi naţiunea au trebuit sĕ trécă prin multe şi grele ispite.

Afle rĕsplată, înaltul prelat, pentru activitatea sa rodnică în manifestţiunile de alipire şi fidelitate ale credincioşilor bisericei ortodocse, afle rĕsplată în manifestaţinnile de iubire ale poporului român bucovinén, pentru a cărui deşteptare şi luminare a lucrat; afle bucurie în sincerile felicitări, sosite din tóte părţile locuite de români!

* * *

Ceremonialul serbării iubileului de 50 ani de preoţie a Eminenţei Sale s'a făcut după următoriul program:

In capitala ţerii: Luni în 28 Iuniu (10 Iuliu) a. c.: Séra la $7^1/_2$ óre vecernie cu litie în biserica seminariala. Marţi în 28 Iuniu (11 Iuliu) a. c.: diminéţa serviciul dumneḑeesc în biserica s. Paraschive. Predicile festive s'au ţinut una înainte de începutul s. liturgii, éră cealaltă pe timpul cuminecăturii. 2. La 8 óre o deputaţiune a plecat spre a conduce pre I. P. S. Sa la biserică; aceeaşi deputaţiune l'a petrecut şi înapoi la reşedinţă. 3. După sĕvêrşirea serviciului dumneḑeesc (11 óre) au plecat în trăsuri representanţii patronilor bisericesci, ai clerului, ai epitropiilor bisericesci, ai eparchioţilor şi alte deputaţiuni ce au fost de faţă la palatul reşedinţei metropolitane. 4. Cortegiul acesta a fost primit în reşedinţa metropolitană de către ceremoniari şi condus pe trépta principală din stânga în sala festivă. A. In biserică au stat, a) în naos, de-a drépta stranei archiepiscopesci: membrii consistoriului şi representanţii mănăstirilor; éră de-a stânga stranei archieresci, personalul catedralei şi prepoziţii seminariali; în semicercul cel mic de-a drépta, nobilimea şi patronii bisericesci; în semicercul cel mic de-a stânga representanţii diregătoriilor i. r. şi autonome (guvernul, comitetul ţĕrii, universitatea etc.); prourmându-se şirul pe lângă amvonul bisericesc şi în semicercul cel mare de-a stânga până la mijlocul naosului, representanţii armatei i. şi r. ai scólelor şi ai altor corporaţiuni, éră în semicercul cel mare de-a drépta dela mijlocul naosului, representanţii clerului de păstorie, — apoi spre strane: damele. b) In pronaos, de a drépta şi de-a stânga: deputaţiunile epitropiilor bisericesci şi ale poporenilor eparchioţi. B. In sala festivă au fost de laturea scaunului archieresc în drépta, membrii consistoriului şi representanţii mănăstirilor; în stânga, personalul bisericii catedrale şi prepoziţii seminariali; în cuadratul de sus în drépta, representanţii diregătoriilor i. r. si autonome, ai armatei i. şi r., ai scólelor şi ai altor corporaţiuní, în cuadratul de sus în stânga, nobilimea şi patronii bisericesci, în cuadratul al doilea de jos în drépta, representanţii clerului de păstorie, în cuadratul al doilea de jos în stânga, deputaţiunile epitropiilor bisericesci şi ale poporenilor eparchioţi. După ocuparea locurilor în sala festivă s'a dus o deputaţiune de 4 diecesani, conduşi de 2 ceremoniari, în apartamentele Eminenţei Sale şi a anunţat protosincelului archiepiscopal venirea sa de a învita pre Eminenţa Sa la actul festiv. Eminenţa Sa a fost condus de numita deputaţiune în sala festivă la scaunul archieresc. Pe timpul acesta corurile societăţii „Academia ortodocsă“ şi „Armonia“ esecutéză composiţiunea „Mărire lui Dumneḑeu“ în ambele limbi ale diecesei. Terminând corurile cântarea, un representant al corului diecesan şi un representant al mirenilor ortodocsi au păşit înaintea Eminenţei Sale aducêndu-i felicitări. Corul intonéză „Mulţi ani“. La încheiere s'a cântat psalmul „Ţie se cuvine cântare“.

* * *

Deputaţiunile le-a primit Eminenţia Sa în reşedinţă, în camera roşie:

Br. Krauss, presidentul ţĕrei a felicitat pe Eminenţa Sa în numele Maiestăţii Sale împĕratului.

Br. Krauss a felicitat apoi pe înaltul prelat în fruntea guvernului. A urmat: Escel. Sa dl br. Al. Vasilco. Comitetul ţerii a fost condus de mareşalul Lupul, care a primit un rĕspuns românesc. Generalul de Mayer urmă cu oficerii de stat maior şi alţi membrii, şi români ai corpului oficeresc; generalul recunoscù leialitatea iubilarului şi esprimă convingerea, că şi de aici înainte va lucra în acest sens; urmară apoi consulii, rus şi român, universitatea, a cărei deputaţiune a fost condusă de rectorul Dr. Voiuţchi, apoi presidentul tribunalului cav. Wessely cu representanţii justiţiei, direcţia financiară, direcţiunea postală, inspectorul trenurilor, primariul oraşului, presbiteriul evangelic, presidiul comunităţii israelite, camera de comerciu şi industrie, deputaţiile scólelor medii din Cernăuţi şi Suceava, delegaţii corpului medical, deputaţiunile societăţilor „Concordia“ şi „Societăţii pentru cultura şi literatura română în Bucovina“, „Junimea“ şi „Bucowyna“; pompierii, veteranii, societatea filarmonică etc.

La audienţe Eminenţia Sa fusese asistat de archimandritul Călinescu şi protopresbiterul Artemie Berariu.

* * *

Adresa presentată Inalt Preasânţitului în numele credincioşilor păstoriţi de El.

Sanctitatea Vóstră!

Inalt Preasânţite Stăpâne!

Dacă în timpul de astăḑi se serbéză un iubileu al eroilor secolului sau al acelor bărbaţi, pe care lumea îi numesce mari şi ilustri, atunci sau vîrtuţile şi însuşirile lor eminente, sau monumentele spiritului lor, sau deosebitele daruri ale graţiei sunt ceea-ce presentă subiectul principal pentru recunoscinţa dată lor de către contimporani; se laudă strălucirea numelui sau a nascerii lor, preferinţa rangului şi a demnităţilor, rarele şi înaltele talente, amplitudinea şi profunditatea sciinţei, în fine manifestata sublimitate a intenţiunilor şi stătornica marinimie, care mari fapte nasce.

S'ar puté ḑice, că aceste alese calităţi, stâlpi ai gloriei omenesci, pot fi înfăptuite deplin numai de bărbaţi, cari au ajuns o vêrstă înaintată, chiar fórte înaintată. Dar a deveni bĕtrân şi a ajunge ani malţi, nu e merit, ci graţie, însĕ a înbĕtrâni cu onóre şi a însemna anii sĕi cu fapte binecuvêntate, acésta este, pe lângă graţie, şi merit. Acésta face ḑiua, în care un atare bărbat póte sĕ privéscă îndĕrĕt asupra activităţii sale, ḑiua, în care el, ca I. P. S. V. acum jumĕtate de secol, a consacrat viéţa sa cu totul în serviciul celui Preaînalt, o adevĕrată ḑi de onóre, ḑi iubilară.

I. P. S. Vóstră! Ce privire, privirea asupra acestor dóuĕ ḑile sĕrbătoresci din viéţa Vóstră? Atunci sórele tocmai resăria pe orisonul activităţii Vóstre. Era diminéţa, şi próspăt şi voios şi plină de sperare lucia viéţa în acéstă diminéţă. Acum sórele se plécă, va sĕ se facă sérǎ: dar dulce şi curat şi pacinic lucesc raḑele acestui sóre de sérǎ asupra trecutei vieţi. Se află, de bună sémă, destule griji în ea şi multe desamăgiri, dar şi multe bucurii şi multă binecuvêntare! Multe monumente de grave cercări, şi de grele lupte se relevézǎ din ea, dar şi multe monumente de esperienţe fericitóre şi de învingeri măreţe! Domnul V'a condus cu deosebită graţie şi V'a pus aşa ḑicênd în tóte posturile, pentru-ca sĕ representaţi şi acest din urmă şi cel mai însemnat post dintre tóte, ce'l ocupaţi în acéstă órǎ, cu acea blândeţă şi simplitate, cu acea energie şi demnitate, prin care escelaţi în mod atât de distins între mulţi archipăstori.

In decursul acestor 50 de ani împliniţi ai activităţii Vóstre, I. P. S. Vóstră aţi fost luminat învĕţătoriu, un credincios păstor, un adevĕrat preot, un eminent protoiereu, un escelent raportor şi consilier consistorial, un vrednic vicariu diecesan, un înţelept diecesan şi dela 1880 încóce al nostru prea iubit şi venerat archipăstor.

O! ce frumósă e biserica nóstră ortodocsă întru capul şi membrii sĕi: acéstă mirésă sântă a Mântuitoriului, maica fiilor lui Dumneḑeu, învĕţătórea adevĕrului întegru, păḑitórea credinciósă a învĕţăturii ortodocse, împărtăşitórea graţiilor dumneḑeesci, înţelépta şi consciinciósa conducĕtóre pe calea mântuirei, moştenitórea făgăduinţelor! Şi de aceea, precum Tu, archipăstorule, pururea ne-ai învĕţat, vom mărturisi acum şi pururea, aici şi în tot locul şi în tóte împregiurile: „Creştin e numele meu, ortodocs îmi este conumele“. Uniţi cu Tine şi pĕtrunşi de bucurie la vederea harului, cu care ceriul Te-a dăruit şi în acésta ḑi, vom sĕ ne rugăm lui Dumnedeu, celui Atotputernic ca El şi până la sfêrşitul vieţei Tale, sĕ nu Te părăséscă în credinciósa Ta activitate preoţéscă şi în lucrarea Ta cea de bine plină şi dăruindu-Ţi încă mulţi ani de activitate binecuvêntată, sĕ-Ţi gătéscă un sfêrşit dulce şi fericit, ca sfêrşitul drepţilor sĕi.

— „Nimic. Mi-a venit în minte bărbatul meu, fie iertat, cât a suferit până a murit“.

— „Lasă-l puicuţo, sĕ se odichnéscă în pace, nu-ţi face tu supĕrări din causa morţilor. Fii veselă. Lasă-l, el e fericit şi apoi şi tu.... tu încă eşti fericită ... aşa-i puicuţo?“

— „Da-a“.

— „Sĕ ne întórcem dragă înlăuntru, că e cam rece şi vei rĕcì. Nu-i bine sĕ se primble omul séra pe cărări aşa umede“.

— „Nu ţi bine ţie — îşi cugeta ea — la piciórele tale îmbĕtrânite... ah cum m'aş preumbla acum de bucuros cu un altul. Sĕ mergem — ḑise apoi cu glas.

Ajungênd lângă foişor, chiemà Vălean şi pe tinerii nostrii în lăuntru, tot din motivul umeḑelii.

— „O dómne, — îşi cugeta Lucreţia — acum sĕ mergem, când e mai plăcut, — écă rĕsare luna... ce ne-ar păsa nóuĕ de umeḑélă“.

N'a avut ce face, a trebuit sĕ se supună ordinului.

* *Marg. Moldovan.*

(Va urma.)

Ér nóue preoților și mirenilor, dă ne Preavenerate archipăstor, la acésta adevěrată și curată serbare preoțéscă, ca noi potrivit cu zelul Těu pentru lățirea culturii și cu dovedita Ta caritate și bunătate a inimei Tale, sě înființăm, drept monument pentru posteritate, o fundațiune, care sě pórte numele Těu, și primesce tot odată acest scris document de recunoscință, pentru-că bine ai meritat de biserică și patrie în semn de profundă venerațiune și fiiéscă iubire, întru care stăruim, deapururea întărim cu iscăliturile nóstre.

Cernăuți, 29 Iuliu, 1893.

Noutăți.

Apă de beut în Sibiiu. De mult și-au bătut sibienii capul, cum sě aprovisioneze Sibiiul cu apă bună de beut. In representanța din urmă a orașului s'a deslegat și acéstă problemă, hotărêndu-se definitiv ca firma Rumpel & Niclas din Budapesta sě construéscă un aquaduct și întréga intreprindere și esploatație sě se dea acestei firme pe timp de 50 de ani, ér după aceea rěmâne orașului In timp de 50 de ani orașul va plăti numitei firme pentru esploatare pe fie-care an 15,000 fl., pentru care se va face arunc pe contribuabili.

* * *

Convocare. Alegětorii dietali români din cercul electoral al Turdii sunt convocați pe 20 Iuliu a. c. st. n. la o conferință estraordinară în Turda, cu scop de a alege pentru conferința din Sibiiu un delegat în locul defunctului de piă memorie Georgiu Barițiu.

* * *

Șése băeți sănětoși, bine desvoltați, de 15 — 16, sě pot aplica numai decât ca învěțăcei pe timp de doi ani,cu tótă întreținerea, în cea mai mare fabrică din țéră. Se cere scóla primară. Cei cu 1 ori 2 clase gimnasiale, ori reale se vor preferi. Condițiuni fórte favorabile. Tinerii își pot crea un viitoriu sigur și rentabil. Doritorii sě se adreseze subsemnatului în terminul cel mai scurt și le voiu da informațiunile de lipsă. N. P. *Petrescu* preș. Associațiunei pentru spriginirea învěțăceilor și sod. r. din Brașov.

* * *

Eshumare. In 15 l. c. n s'a făcut la Munkács eshumarea rěmășițelor colonelului rus Constantin Pallizin. El a murit în 28 August 1849, după-ce magiarii depuseră armele la Világos. El a căḑut jertfă colerei și numai în anii trecuți un preot din Rusia a aflat din întêmplare mormêntul colonelului, putênd ceti inscripția în limba ruséscă. Deosebit ceremonial nu s'a făcut. A asistat numai atașatul militar rusesc, căpitanul orășenesc și fisicul orașului. Magiarii au aflat de bine a demonstra și cu aceea ocasiune. Nóptea s'au afișat placate cu inscripțiunea: „Cetățeni, sě nu arětăm rușilor nici o onóre“. Rěmășițele au fost transportate în Rusia.

* * *

Fulgerați. Din Dollu, comitatul Cojocnei ni se scrie, că în 2 l. c. v. descărcându-se o furtună îngrozitóre, 15 ómeni, cari lucrau la câmp, și-au luat refugiul la un pěr, adăpostindu-se de plóie. Dar césul a fost rěu. In urma unui trăsnet 10 ómeni au fost loviți de fulger, dintre cari 4 au rěmas morți pe loc și între acestia a fost un tată cu feciorul și servitoriul; 6 sunt greu atinși de fulger, încât sunt în pericol cu viéța.

* * *

Luptă pe locomotivă. Un cas, care în cronicele evenimentelor ḑilnice este unic în feliul seu, s'a ivit ḑilele trecute în Veneția.

Pe locomotiva unui tren de persóne, care părăsise stațiunea Grassano, fochistul și mașinistul începură a se certa. Din ceartă lucrul venì la cuțite. Lupta devenì tot mai crâncenă, beligeranții tot mai furioși.

Locomotiva însě, fără nici o cârmă, alerga mereu înainte. In fine mașinistul scóse revolverul și trase câte-va focuri asupra fochistului, lungindu-l la pămênt. Detunăturile atraseră atențiunea conductorului trenului, care alergă imediat la fața locului și găsì pe fochist și mașinist căḑuți jos și plini de răni.

El opri locomotiva și pasagerii aflară cu grózā pericolul din care scăpaseră.

* * *

Venitul președintelui statelor unite. Scirea rěspândită de unele ḑiare, că președintele statelor unite încassează din visteria statului, nici mai mult, nici mai puțin decât suma de 50.000 dolari, este greșită. Acéstă sumă este numai onorariul personal al primului funcționar al republicei. Pe lângă acéstă sumă mai primesce anual 36.064 dolari, din care sě-și plătească funcționarii și scriitorii sei.

Secretariul seu privat primesce 3250 dolari, ajutoriul acestuia 2250, stenograful 1800, cinci curieri câte 1000 fie-care, și așa mai departe până la fochistul care, încălḑesce „casa albă“ și care e plătit cu 864 dolari.

Președintele primesce apoi pentru covóre și material de scris 8000 dolari anual, pentru reparațiunea edificiului și mobile nóuě 14.000, pentru lemne și cărbuni 2500, penflorării 4000, în fine 15,000 dolari pentru grajduri, iluminatul cu gaz și alte măruntișuri.

Astfel președintele ia anual 120,000 dolari, ceea ce este o sumă destul de modestă față de cei 600·000 franci cei plătesce Franța președintelui ei ca leafă și tot atâta ca cheltueli de representație.

* * *

Aurul în vestul Australiei. Descoperirea unor vine de aur, în apropiere de Cool gardie, cari au dat 9000 unce aur, a provocat o adevěrată imigrațiune în noul ținut aurifer. Ómenii curg din tóte părțile, chiar și din coloniile vecine.

Actualmente se afla 1400 ómeni, dintre cari majoritatea a găsit intr'adevěr aur. Din Melburn plécà mereu vapóre cu ómeni fără ocupație, cari voiesc a-și încerca norocul în noul ținut.

* * *

Necrolog. *Maria Macsimilian* născ. *Roman* a încetat din viéță în 15 a lunei curente st. n. la 11 óre nóptea, în etate de 32 ani, în urma unei suferințe îndelungate.

Despre acéstă durerósă și ireparabilă perdere încunosciințăm pe tóte rudeniile, amicii și cunoscuții. Inmormêntares'a făcut Luni, în 17 a lunei curente st n. la 4 óre p. m. în cimiteriul bisericei Sf. Nicolae.

Fie i țĕrina ușórà și memoria binecuvêntată!

Brașov, 4/16 Iuliu, 1893.

Jalnica familie.

Scire telegrafică.

Din Alba-Iulia ni se depeșéză cu datul de 17 Iuliu n. a. c.:

Concertul dat de seminaristii nostri a succes preste asteptare. Venitul brut trei sute floreni. Fruntașii din tóte părțile și preoțimea nóstră bine representată. Seminaristii au fost invitați la Zlatna și Sěcărâmb prin deputațiuni de acolo.

Raport general

al comitetului societății de lectură „Andreiu Șaguna“, la finea anului scolariu 1892/93.

Onorată societate!

Astăḑi omenimea a înaintat cu pași uriași în ale sciinței, artei, industriei, în ale comerciului și economiei. Aceste progrese au a se mulțămi numai și numai societăților, căci:

„Unde-i unul, nu-i putere
La něcaz și la durere,
Unde-s doi puterea cresce“

. . . .

Astăḑi nu este popor, națiune, stat, care sě nu aibă societăți pe tóte terenele, așa că mai putem afirma, că numěrul societăților la un popor ne arată tot odată și gradul de cultură, la care a ajuns acela.

Intre societățile, ce le avem noi românii se póte numěra și societatea nóstră pedagogico-teologică, societatea „Andreiu Șaguna“.

Scopul ei este de a oferi membrilor tóte mijlócele necesare și posibile spre perfecționarea cât mai multă în direcțiunea chemării lor înalte, de a ridica, lumina și conduce poporul, din sinul, căreia a ieșit.

Spre a și ajunge scopul chiar și indiviḑi singuratici, și cu atât mai vêrtos societățile din când în când trebue sě facă câte o reprivire asupra resultatelor deja ajunse. Acésta sě se facă ca pe de o parte sě pótă ocoli în viitoriu ceea ce eventual a fost împedecător, ér pe de altă parte ca cele ce promovéză interesele lor sě le imiteze și continue.

Comitetul societății de lectură „Andreiu Șaguna“ condus de asemenea motive și creḑênd a și împlini totodată o datorință morală, ajungênd la finea activității sale își ia voie prin raportul sěu general, care urméză, a espune starea actuală a societății.

Considerând acest raport de o importanță óre-care atât pentru membrii societății cât și pentru on. public, compunêndu-l, ne vom străduí, ca din conținutul lui sě se vaḑă adevěrata activitate și starea actuală a societății.

Și ca întreg raportul sě fie órecum sistematic, îl vom împărți în 3 secțiuni.

I. Activitatea societății în decursul acestui an.

II. Averea societății la finea anului.

III. Adaus la cele premergětóre și privitóre la viitoriu.

I.

Activitatea societății în decursul acestui an.

1. Activitatea societății în sens strîns.

A. In general.

Societatea s'a constituit în ședința sa din 13/25 Septembre 1892 sub conducerea dlui director seminarial în următoriul mod:

Președinte: Dr. Daniil P. Barcian, prof. sem., v.-președinte: Ioan I Georgia, cl. c. III; redactor: Ioan Conora, cl. c. III; notar pentru corespondință: Candin C. Suciu, cl. c. III; notar pentru ședințe: Ilarie Chendi, cl. c. II; bibliotecariu: Ioan Schiopu, cl c. II; vice bibliot.: Ioan Patachi, ped. c. I; controlor: George Lupu, cl. c. III; cassariu: Alecs. Herlea, cl. c. I.; membri în comitet: George Tătar și Teofil Holerga, cl. c. III; Iacob Steflea, și Mihail Candrea, cl. c. II, Nicolau Albu și Ioan Toma, cl. c I, Ioan Mețian, ped. c. III, Simion Henegariu, ped. c. II. (observăm, că după ce acesta s'a depărtat din seminar, a fost înlocuit prin Gavriil Rancea ped. c. III.)

După constituire societatea a ținut 31 ședințe. Dintre acestea 21 au fost ordinare ér 10 estraordinare, cele mai multe mixte, dar au fost și pur literare și pur administrative după cum cereau afacerile societății. Din cele 31 ședințe 18 s'au ținut sub conducerea presidiului ord. al D-lui Dr. D. P. Barcianu, 9 sub conducerea vicepreședintelui Ioan Georgia cl. c III, 3 sub conducerea președintelui ad-hoc a d-lui prof. sem. D. Comșa, și 1 a condusă de George Tătar cl. c. III.

Afară de acestea societatea a arangiat și în acest an o ședință publică în onórea „Marelui Andreiu“ în pre séra sf. Andreiu, de unde a resultat un venit curat de 95 fl. 71 cr. în favorul fondului ei.

In ședințele sale societatea s'a mai pregătit pentru arangiarea unei ședințe festive din incidentul iubileului de 25 ani al esistenței sale, care s'a serbat în ḑiua de 12/24 Iuniu a. c. Venitul curat, ce va resulta dela acéstă ședință, societatea, în urma propunerii președintelui ei ord. Dr. D. P. Barcianu, l'a destinat pentru înființarea unui fond de ajutorare a membrilor ei în casuri de bóle grave, ori eventual la continuarea studiilor.

Conclusele aduse în cele 31 ședințe au fost escutate tóte, afară de câteva, cari în acest an nu s'au putut efeptui din mai multe motive grave, ci sě țin în evidență pentru anul viitor.

Numěrul membrilor societății la finea anului e: 124 membrii ordinari, 3 ajutători, cu totul 127; dintre membri ord. 65 din cursurile teologice, ér restul de 59 din cursurile pedagogice. Față cu numěrul membrilor din anul trecut se constată în acest an un plus de 35, dovadă, că elevii seminariali au simțit necesitatea și folosul acestei societăți și au voit, ca în numěr cât mai mare sě conlucre la înaintarea și ajungerea scopului ei. (Va urma.)

O afacere neplăcută.

Cetitorii nostri își vor aduce aminte, că în nrul 42 al fóiei nóstre am publicat o notiță estrasă din o corespondență din Reșinari, prin care s'a arětat în lumină fórte tristă referințele, am putea ḑice dușmănóse, ce esistă în Reșinari între aceia, cari au sânta datorință a propovedui între credincioși iubirea de-aprópelui și dragostea frățéscă, adecă între preoții nostri de acolo.

Casul concret, ce l'am adus la cunoscință a fost, că murind un copil al unui parochian din parochia păr. Goga și dênsul fiind absent de acasă, nici unul din ceialalți doi preoți n'au voit sě săvêrșéscă actul înmormêntării, spre marea mâchnire a poporenilor din Reșinari. Familia reposatului a fost silită în cele din urmă a chema la înmormêntare pe un preot din Sibiiu.

După-ce a apărut notița acésta, în care s'a constatat un adevěr, s'a presentat în redacțiunea nóstră unul dintre parochii din Reșinar, dl Șerban Cioran, cu un respuns referitor la acéstă afacere. Respunsul fiind lung, i-am spus dlui paroch, că din lipsa de spațiu și pentru crutarea cetitorilor, cari astéptă lucruri de interes mai general, nu l putem publica în întregul seu, ci în estras, precum am făcut și cu corespondența, subscrisă de „Reșinărénul“. Dl Șerban n'a consimțit cu acésta și 'și-a publicat respunsul sěu în „Tribuna“ nr. 120.

La acest respuns, la insistența corespondentului nostru, publicăm mai la vale un contra-respuns, advertisând pe parochii nostri din Reșinari, ca sě pună capět neînțelegerilor dintre ei și sě nu facă a suferi parochienii lor din cause de aceste, căci nici unul din ei, așa credem noi, nu este pus acolo, ca sě deie astfel de esemple poporului nostru.

Respunsul este următoriul:

Respuns

părintelui Șerban Cioran din Rěșinar, la corespondența sa, publicată în ,,Tribuna“ nr. 120, a cărei publicare „Tel. Rom.“ nu a voit s'o facă decât în estras.

Părinte în adresa d-tale către redacțiunea „Tribunei“, folosesci cuvêntul “atac“. In notița publicată în „Tel. Rom. Nr. 42 nu esci atacat, ci din partea redacțiunei, mai mult ca din partea mea, cu prevenire intêmpinat. Sfat părintesc, ți s'a dat, dta însě, cu tóte că recunosci adevěrul, tot nu te-ai pocăit, ci fără aripi vrei sě sbori.

Indignarea mea esprimată e basată, cu atât mai vêrtos, mărturisinduți însuși pěcatul dtale, și al colegului dtale, negând îngroparea copilului reșinerean. Părinte! avênd dta și colegul dtale ceva cu părintele Goga, răfuiți-ve cu dênsul cum vě place, dacă sunteți în stare, și nu vě resbunați asupra unui părinte rănit prin perderea copilului a cărui rană sângerêndă mai bine 'ți șede dtale și colegului dtale a o indulci, turnând unt de lemn pre ea, ér nu jar?

Inchipuiți-ve, că vě aflați în posiția acelui reșinărean lovit de sórte.

Vestmêntul unui preot nu póte fi altul decât al bunăvoinței și al afabilității față de ori ce pămêntén, al rěsbunării nici odată.

Că pórtă părintele Goga vre-o vină, că nu trăiți în armonie, e tréba dvóstră, l'ați învinovățit, apere-se, dvóstră înainte de tóte aici trebue sě fiți adevărați preoți, păzindu-ve turma, din a cărui muncă trăiți.

Mi ḑici, că ve ponegresc, vorbesci de nesdrăvenii și seduceri — tóte ți le resping cu regret. Eu numai adevěrul l'am ḑis, pe acesta la-i recunoscut, prin urmare nici de ponegrire, nici de nesdrăvenie, nici de seducere nu póte fi vorba, ci de înțelepciune și tact, ce v'a lipsit.

Părinte! mai vorbesci şi de limba clopotului, mai şi ameninţi. Incât pentru limba clopotului, bine var plăcé dvóstre a trăi aici în tignă, batjocorindu-vĕ creştinii, a căror prescură o mâncaţi, şi sĕ nu vĕ ḑică nime nimica. Ḑic şi voi ḑice de câte ori voi observa, că v'aţi pierdut chemarea de preoţi!

Te vei fi asteptat la un rĕspuns mai vehement, nu am voit sĕ o fac de ocamdată ca sĕ nu te superi prea tare.

Una însĕ tot trebue sĕ ţi-o spun: nepublicându-ţi „Telegraful Român" corespondenţa, a avut mai mult tact, ca dta şi colegul dtale bunavoinţă preoţéscă.

Reşinărénul.

Loterie.

Mercuri, în 15 Iuliu n. 1893.

Timişóra:	**48**	**86**	**51**	**41**	**3**
Viena:	**46**	**43**	**77**	**34**	**37**

Din public. [3])

Mulţămită publică.

Subsemnatul comitet 'şi esprimă mulţămita sa căldurósă domnişórei Lucreţia Popescu, învĕţătóre la scóla elementară a „Reuniunei femeilor române" din Sibiiu, domnului Jeronim G. Bariţiu, funcţionariu la institutul de credit şi de economii „Albina", domnului Ioan Popovici, profesor la scóla „Asociaţiunei transilvane", pentru donaţiunile de cărţi, făcute în favorul bibliotecei scólei elementare de fete.

Din şedinţa comitetului reuniunei femeilor române din Sibiiu, dela 2 Iuliu a. c.

Maria Cosma,
presidentă.

N. Sterca Şuluţiu,
secretariu

---

[3]) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.
Red.

Sz. 4020/1893 urb. [102] 1—3

Hirdetmény.

A verdi általános határtágositási ügyben, az elömunkálatok megkezdésére határnapul 1893 Augustus 21 napjának d. e. 9 óráját Verd községben a község házához kitüztem. — A fenti határnapra minden érdekelt felet azzal idézek meg, hogy a meg nem jelent felek a megjelenö felek által elöadatokhoz hozzá járultaknak fognak tekintetni. — Felhivom egyuttal az összes müködö mérnök úrakat, hogy azok a kik a fennt jelzet tágositási munkálazatot elvállalni ohajtják, a szerződési pontozatok elöterjesztése mellett ajánlatoikat vagy hozzám, vagy az érdekelt felekhez küldjék be.—

Erzsébetváros 1893 évi Iulius 1-én.

Ieney Károly
eljáróbiróhelyet.

Kovácsy Albert
kir. törv. biró

Nr. 299/1893. [102] 1—3

Edict.

Efrosina Constantin Moldovan din Braşov, care de 3 ani trecuţi a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Toma Voicu, tot din Braşov, şi nesciindu-se ubicaţiunea ei, se citéză prin acésta, ca în termin de 6 luni sĕ se presenteze înaintea subscrisului scaun protopresbiteral, căci la dincontră procesul divorţial intentat de bărbatul ei, se va decide şi în absenţa dênsei.

Braşov, 2 Aprile, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului ca for matrimonial.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2,58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	2.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	persóne	Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7.01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5.32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38						

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12.10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.32	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Petroşeni		5.56	11.25	6.16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.15

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 73. Sibiiu, Joi, 8/20 Iuliu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Iuliu-August-Septembre al anului 1893, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iuniu 1893, sĕ-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

Sibiiu, 7 Iuliu, 1893.

In pasagiul final al articlului lui „Egyetértés“, cu care ne-am ocupat la acest loc în nrul trecut al fóiei nóstre, se scriu următórele, asupra cărora voim sĕ revenim aḑi:

„Este imposibil, ca Dumneḑeu sĕ fi orbit pe toți românii întru atâta, încât sĕ nu se afle între ei ómeni de omenie și înțelepți în numĕr îndestulitor, cari, pe lângă un sprigin moral necesar, sĕ nu aibă curagiul a spune publice românilor, că poporul român din adêncimea fără fund a sĕrăciei, a ignoranței, a miseriei morale și materiale nu se póte scóte prin fanfaronade politice, prin denaturări istorice și politice, ci prin muncă seriósă; că un cismar de omenie, un lăcătariu sau un agricultor harnic de mai mult folos este pentru români, decât toți aceia, cari nebunesc poporul cu gloria romană, cu solidaritatea popórelor latine, cu fantasmagorii daco-române, cu supremația culturală și cu superioritatea fisică și morală română, care până acum nu esistă nicăiri, pe popor, pe care trebuie sè-l dedeie la lucru, ér nu a fantasa“.

Referitor la aceste avem mai nainte de tóte a observa, că poporul român nu sĕ află în privința miseriei morale, materiale și culturale în o adêncime tocmai așa de mare, cum o marchéză autorul articlului. Da suntem sĕraci și poporul nostru ar puté fi și mai înaintat în cultură, dar la acésta nu noi purtăm vina, ci Măriile Lor, domnii nostrii stăpânitori, cari în trecut au adus la stare de „glebae adstricti“ pe inaintașii nostri, ér acum nu numai că nu ne tind nici un ajutoriu din visteria statului, la care contribuim și noi, proștii de valachi, cu milióne, ci pășesc împedecător în calea nóstră de progres, denegându-ne înființarea de reuniuni culturale etc de scoli și prin alte multe feliuri de mĕsuri proibitive.

Tot ce am făcut noi întru a progresa cultural și material, am făcut din slabele nóstre mijlóce, cu puterea am puté ḑice, căci pe lângă lipsele materiale, am avut sĕ ne luptăm și cu pedecile, ce ni s'au pus și ni se pun.

Dacă în trecut n'am fi fost lipsiți de avutul nostru, dacă brațele muncitóre ale strămoșilor nostri n'ar fi trebuit sĕ susție și ingrașe pe îmbuibații grofi unguresci, dacă aristocrația nóstră ardelénă română n'ar fi fost silită prin instituțiunea de caste a-și părăsi limba și legea strămoșéscă, dacă în timpul nostru statul ne-ar favorisa și ne-ar ajutora, precum ajută teatrele și scolile unguresci și precum favoriséză instituțiunile industriale și culturale magiare, de sigur, că materialminte am sta mai bine și cultura ar fi prins adênci rădăcini la noi.

In ceea ce privesce munca, industria, agronomia etc fie asigurat „Egyetértés“, că toți românii dela cel mai mic până la cel mai mare o sciu apreția și se nisuesc a respândi meseriile între popor și sĕ silesc a perfecționa modul de lucrare a pământului. Și aci vorbesc faptele, ca cele mai temeinice doveḑi, ér nu vorbe late, puse pe hârtie, cum fac adese ḑiarele magiare. Dovadă sunt reuniunile nóstre de meseriași din Cluj, Sibiiu, Blaș, Brașov, S. Sebeș ș. a.; dovadă sunt fundațiunile pentru spriginirea meseriașilor, din cari sĕ dau anual mii de florini stipendii la ucenici și calfe; dovadă intenția de a înființa o reuniune agricolă română, pentru promovarea agronomiei, care însĕ din grația guvernului n'a fost concesă și nu s'a putut înființa decât numai una comitatensă în Sibiiu; dovadă institutele nóstre de bani, cari tiind mâna de ajutor țeranilor economi și-le scapă adese moșia din mânile cămătarilor ovrei guguliți de stăpânirea unguréscă; dovadă corurile de plugari, cari au menirea a nobilita pe țeranii nostri, dovadă miile de scoli poporale ș. a. tóte dela cea dintâi până la cea din urmă susținute numai din sudórea nóstră, fără cu statul sĕ contribue nici măcar cu o para chióră!

Negreșit, că ar fi de dorit sĕ fie mai multe societăți de aceste, dar o repetăm, că nu noi suntem de vină, că nu am sci prețui astfel de lucruri, ci de o parte ne împedecă sĕrăcia și multele biruri, de altă parte stăpânirea.

Pentru ce vine deci articolul din „Egetértés“ și trage la îndoiaiă, că noi n'am propaga simțul și iubirea de muncă între popor, de care altcum pĕtruns este românul cu mult mai adânc, decât unele popóre lăudăróse? Ca sĕ pótă arĕta, că cu ce e „nebunit“ poporul. Și étă cu ce: cu „fantasmagorii daco-române“, cu acésta însĕ e pĕcat a mai perde vremea, căci sciut este, că acésta nu esistă, ea a fost inventată în cercurile magiare, și și acum trăiesce numai în capetele șoviniste, ca o armă tocită, în realitate nu este; „cu preponderanță fisică și morală“, preponderanță avem în multe părți locuite de români, ceea ce se recunósce și în legea de naționalitate și ne o arată statistica, acésta deci e un adevĕr, ér cu „supremația culturală“, chiar sĕ o avem noi, nu am face paradă cum fac bună-óră magiarii, cari ei pe sine sĕ declară de civilisatori ai orientului, adecă cum ḑice vorba: fac socotéla fără birtaș. In fine, cu ce sĕ mai „nebunesce“ poporul român? Cu „gloria română și cu solidaritatea popórelor latine“. Ei bine, în privința acésta este sciut, că noi suntem urmașii romanilor și că facem parte din popórele neolatine. Acesta este un adevĕr istoric, recunoscut de tótă lumea, chiar și de slavi, cari la început susțineau, că aparținem lor; trebue sĕ o recunóscă și magiarii. Abstrăgênd dela teoria continuității nóstre în aceste locuri, care în curênd va eși triumfătóre, originea nóstră romană este pusă afară de ori ce îndoială; ea este dovedită prin cele mai temeinice argumente: caracter, limbă, porturi, multe datine și obiceiuri. Dacă propagăm acésta între popor, apoi propagăm un adevĕr, fără a face din el armă politică, ceea-ce de altcum nici nu sĕ póte.

Scim, că magiarii sunt nĕcăjiți pentru originea nóstră, căci de multe ori foile magiare, după cum le este datina, batjocoresc pe țeranii nostri cu epitetul de: „hős római“. Adevĕrul însĕ tot adevĕr rĕmâne și noi nu suntem de vină, că nu este și poporul magiar de o așa descendență veche și nu face parte din o ilustră grupă de popóre. Póte „hinc illae lacrimae?“

Sĕ mai face pomenire în pasagiul citat de fanfaronade și denaturări politice. Fanfaronii politici sunt periculoși la ori ce popor și dacă sunt și întradevĕr esistă și la noi, pe aceia negreșit, că românii trebue sĕ-i cunóscă, sĕ i demasce și sĕ-i facă imposibili, căci ei numai stricăciune ne pot aduce; aceia dacă esistă, nu pot strica nici poporului magiar, nici statului, căci propaganda lor nu ține decât de aḑi până mâne, până când poporul își află calea sa naturală și pricepe bine interesele sale.

Astfel terminând reflecsiunile nóstre, ne vine sĕ întórcem fóia și folosindu-ne de conceptul citat din pasagiu, sĕ întrebăm: este óre posibil,

FOIȚA.

Mama vitregă tineră.

— Schiță. —

(Urmare.)

Trecură câte-va sĕptĕmâni.

Dómna Vălean nu se uita cu ochi buni nici la Costură, nici la Lucreția.

Ba acum începuse a ținé lecții Lucreției. Că nu-i frumos sĕ trateze așa intim cu Costură, că cine scie ce va fi mai la urmă, că nu se cuvine sĕ o încunjure pe ea, sĕ fie tot singuri, că tinerii sunt falsi, mai apoi că nu-i nici frumósă, nici așa avută, cum doresc tinerii din vremea de acum.

Cu un cuvênt îi băgase cuiu în capul bietei copile.

Ii mai adaugà grija Lucreției și aceea, că trecuse acum o sĕptĕmână și Costură nu se arăta pe acolo.

— „Veḑi — îi ḑise într'o ḑi dómna — ți-am spus eu sĕ nu te încreḑi, écă acum nu mai vine. Iți poți pune pofta în cuiu de a fi dómna Costură. Las, că te voiu desvĕța eu de el.

Lucreția nu respunse nimic, fără se duse în odaia ei, de unde nu eșì până cătră prânḑ, când merse la primblare.

Nu merse departe și se întâlnì cu Costură, care mergea cu alți cameraḑi. Costură cum o vĕḑù își lăsà societatea și venì la ea.

— „Sărut mânile, de mult nu ne-am vĕḑut“.

— „Nu așa de mult“.

— „Cum, de ești așa rece?“

— „Nu sunt“.

— „Pentru Dumneḑeu — ți-a vorbit cine-va rĕu în absența mea?“

— „In ce absență?“

— „Până nu am fost acasă“.

— „Da n'ai fost acasă?“ ḑise Lucreția mai însuflețită.

— „Nu, ascultă, mi-a venit o depeșă sè plec imediat la Viena într'o causă și așa nu am avut nici măcar atâta timp sĕ merg până la dumnévóstră“.

— „Ei, ș'apoi când ai venit?“

— „Acum iată, înainte de asta cu o jumĕtate óră. Tocmai aveam de cuget, sĕ merg la dumnévóstră. Acum dacă ne-am întâlnit e de prisos“.

— „Bine că e așa“, ḑise Lucreția ușurată.

— „Dar cum ar puté fi altfel, ori dubitezi în cuvintele mele?“

— „Nu. Iți cred“.

— „Va se ḑică, tot nu ești așa crudelă, după cum mi-ai părut la început“.

— „Sĕ lăsăm aceste la o parte. Scii, că mama e contra domniei tale și mi-a ḑis astăḑi, că are sĕ me desvețe de domniata. Ḑice, că umbli iacă așa, nu cu intenții serióse“.

— „Bine, dar óre ce ar fi de făcut cu femeea aceea?“

— „Nu sciu ḑeu. Acum în absența mea, sciu, că-i spune tatii cine scie ce minciuni“.

— „Trebue sĕ me cuget, cum sĕ o câstig“.

— „Asta e greu, că e încăpăținată și pe tata îl sci lingușì așa încât îi crede tóte prostiile.

— „Las, că voiu afla eu un mijloc sĕ o câstig, apoi dacă domnul Vălean ascultă și urméză sfaturile ei, asta e și de lipsă“.

In timpul cât a fost Lucreția la primblare, dómna Vălean plină de invidie discuta vehement în cancelarie cu soțul seu.

— „Iți spun numai sĕ scii, că acela e un éc-așa, vine sĕ fie aici și în urmă tot o sĕ-ți lase fata pe gât. Tratéză așa intim la olaltă de ḑĕu nu-i frumos. De noi habar n'are — adecă n'au“.

— „Bine, bine puicuțo, dór scii cum sunt tinerețele și ei sunt tineri, ș'apoi au multe vorbe“.

— „Ei bine, ș'apoi eu sunt bĕtrână?“

— „Nu puico, nu, tu încă ești tinĕră și încă colea frumușică, scii.... ḑĕu, acum te vĕd, cât esti de frumósă...“

Dómna Vălean își luà o posiție învingătóre.

— „Ei bine, îți place dar ție de purtarea Lucreției față de Costură?“

— „Imi pl... adecă nu-mi place, dar ce sĕ faci, așa sunt tinerii“.

— „Sĕrace! Așa sunt ḑeu tinerii, écă acum a trecut o sĕptĕmână și încă nu și-a arĕtat fața mult stimată de tine, pe aici“.

— „Cum de-o sĕptĕmână...?“

Aci se opri, căci dăduse cu ochii de o epistolă ce-i sosise mai adineori pe postă și începù a ceti în ea.

— „Lasă acum asta, am venit sĕ ne înțelegem și tu începi a ceti“.

— „Ba nu puicuțo, nu mai cetesc, étă îți stau la disposiție. Ce vrei adecă?“

Marg. Moldovan.

(Va urma.)

ca Dumnedeu sě fi orbit pe toți magiarii întru atâta, încât sě nu se afle între ei ómeni înțelepți în numěr mai mare, cari sě aibă curagiul a arěta, că calea șovinistică estremă e o cale greșită și că pe o cale loială și echitabilă s'ar puté crea buna înțelegere atât de dorită?

Români unguriți. Manifestațiunile de simpatie și interesare ale fraților nostri din România pentru causa nóstră, continuă parte prin meetinguri și adrese din diferite părți ale țěrii, parte prin articoli din întréga publicistică română. In acest cor de însuflețire unanimă o notă discordantă a produs dilele trecute fóia liberală din Bucuresci „Voința națională“ prin publicarea în mai mulți numeri a unor articoli, din cari se vede, că liberalii vreau a se folosi de cestiunea română din Ungaria, ca de-o armă contra guvernului și a partidului conservator. Acésta este o politică de partid detestabilă, care numai strica ne póte și care pentru aceea trebue sě fie condamnată de ori-ce român. Urmând se vede macsimei iesuite „scopul consacră mijlócele“ „Voința națională“ din 22 Iuniu v. a. c. scrie între altele: „Guvernul român a trimis pe un secretar de ministeriu în Transilvania, cu însărcinarea de a lucra cu românii unguriți de peste munți contra patrioților și energicilor luptători ai drepturilor fraților nostri din Ardél. Sub guvernul boerilor nici nu póte fi altfel; ei tratéză pe români tot așa, cum guvernul magiar tratéză pe românii de peste munți.

Ce bazaconie mai sunt și „românii unguriți“, se întrébă tótă lumea?

„Timpul“ ocupându-sě cu cestiunea dice între altele:

„Nu relevăm acéstă informațiune decât pentru a protesta în contra calomniei aruncate asupra unor din românii de preste munți. Nu esistă în Transilvania nici un român ungurit. Toți laolaltă sunt însuflețiți de dragostea némului românesc și gata la ori ce jertfă pentru mărirea lui. Dacă au esistat vre-o dată divergințe de vederi asupra procedărei de urmat în lupta ce românii duc contra apăsătorilor lor, nu a esistat însě nici când măcar umbra vre-unei neuniri în ce privesce fondul chiar al procesului dintre români și unguri.“

„Românii unguriți“ esistă numai în capetele celor dela „Voința naț.“ și sunt identici cu „trădătorii de patrie“ și cu „daco-românii“ foilor magiare, firesce în celalalt capět al estremității. Toți sunt productul șovinismului nesocotit: la unguri șovinism național, la liberali șovinism de partid. „Gli estremi și toccano“.

Probe de dragoste. „Egyetértés“ din 16 Iuliu n. a. c. publică un raport despre o întrevorbire ce a avut-o un corespondent al seu cu dl Coroian din Cluș, ér în întroducerea, ce o face la raport, drept manifestație de dragoste frățéscă și loialitate, cu care vreau sě ne îndulcéscă magiarii, dă năvală asupra poporului român cu un adevěrat furor hunicus, numindu-l „cirédă de trădători și ucigași“. Étă un pasagiu, ca specimen din productul delirului, de care sunt cuprinse uneori foile magiare:

„Paginile nenegabile (!) ale istoriei nóstre ne spun lămurit, că cine a fost la noi așa numita „națiune română“. Ómeni sělbatici, pribegi, fără locuință și noroc, pe cari mila fără de prevedere politică a țěrii și a domnitorilor i-a suferit pe pășunile strămoșesci pe lângă o anumită dijmă și guvernele, care n'au avut destulă pětrundere pentru cursul lumii, precum și progresele timpurilor i-a investit cu case, pămênt, averi ....

„Valachii erau totdeuna spionii și călěuzii dușmanilor, care năvăleau în țéră, ér după ce trecea furtuna, tot ei se aședau în averile magiarimii pustiite.

„Și acum, în numele acestei ciredi de trădători și ucigași, agitatorii valahi, crescuți din binefăcětórea pâne și civilisațiune a națiunii magiare, mai cutéză a se ridica in fața națiunii magiare cu pretensiuni naționale românesci, pe basa egalității, frăției și libertății eluptate.“

Credem, că e destul și cetitorii ne vor absolva de-a ne mai ocupa cu asemenea prostii necualificabile.

Revista politică.

Lucrările pentru terminarea proiectelor de buget pe anul viitoriu se continuă și spre scopul acesta s'au și ținut conferențe și consilii între membrii cabinetului din Budapesta. Pelângă aceste proiecte guvernul se gătesce a termina diferite alte proiecte, pe care voesce sě le astérnă dieteispre desbatere în sesiunea de tómnăparlamentară. Scirile din Budapesta mai anunță, că proiectul pentru procedura civilă încă e definitiv terminat și că ministrul de iustiție l'a înaintat camerilor advocațiale, institutelor de învěțământ superióre și foilor de specialitate dimpreună cu motivarea. Proiectul l'a lucrat profesorul de universitate Alecsandru Plosz, ér motivarea Armin Fodor. Proiectul, care se estinde asupra întregei proceduri civile constă din 647 paragrafi și este împărțit în 10 capitule.

* * *

De un timp încóce s'au ivit dile de tot critice în viéța partidelor opoziționale.

Nici una dintre partide nu se vědě cu ochi buni, dar mai încordate stau relațiunile între partidul poreclit „național“ și fracțiunea Eötvös. In genere vorbind matadorul partidului național îi e frică, că nóua formațiune a lui Eötvös îi ocupă din teren și că îl ia preste picior. Acéstă simptomatică și caracteristică înfățișare li se dă lucrurilor mai cu sémă dela desbinarea partidului independent și dela promisiunea, ce o a făcut Eötvös, că va sprigini guvernul în politica sa bisericéscă, îl va sprigini chiar și în alte lucrări isvorîte din principii liberale; ér lui Apponyi, care umblă sě pună mâna pe putere, aceste lucruri îi displac și-i e tare témă, că în o bună diminéță Eötvös îl ia pe dinainte, sprigini fiind și de guvern. Așa ni s'a dat ocasiune în dilele trecute sě vedem judecându-se scena cu rěspunsul lui Apponyi la darea de sémă ce o făcuse Eötvös înaintea alegětorilor. Din nou ni se dă ocasiune sě asistăm la o astfeliu de scenă. Apponyi e tot pe urmele contrarilor sei și dacă ei țin vorbiri, Apponyi ține de bine a le respunde. In 16 l. c. n. și-a ținut la Wartberg deputatul cont. Eszterházy darea de sémă înaintea alegětorilor. Abia părăsì tribuna și se urcà Apponyi, ca sě rěspundă. El a făcut însemnate declarațiuni, dar cele mai multe în doi peri, tot așa de dubióse, ca și când a rěspuns lui Eötvös. Anume, cu privire la politica bisericéscă, a declarat Apponyi, că dênsul a primit îndatorirea necondiționată ca sě spriginéscă aceea politică liberală, și-a reservat însě față cu cabinetul Szapáry, că dacă proiectele bisericesci nu vor corespunde scopului urmărit și nu vor fi conform vederilor sale, sě le combată din rěsputeri și sě nu le priméscă.

In continuarea vorbirei sale, Apponyi a reflectat și la atacurile lui Eötvös din vorbirea acestuia dela Nagy-Körös, dicênd, că declarațiunile lui Eötvös pot fi de folos numai tendințelor anticlericale și vor puté fi dăunătóre patriei. Dacă constituirea unui partid se baséză pe cestiunile bisericesci, acésta e o mare nenorocire. In alte țěri se póte întêmpla acésta, nu în Ungaria, pentru-că în alte țěri politica națională e solidă, basându-se pe temeliile naționale ale respectivului popor, care locuesce acolo; pe când în Ungaria lucrul se are altfeliu. Aci sunt amestecați doi factori: unul tendența curții din Viena și altul agitațiunile naționalităților.

Și pe când în provincie se urmăresc sistematic aceste conflicte, în Budapesta s'au început pertractările de împăcare între fracțiunile partidului independent. La propunerea lui Pázmándy s'a esmis un comitet, care sě negoțieze cu cei din fracțiunea lui Eötvös. In acel comitet fusese ales și Polonyi; acesta însě în timpul din urmă avênd mai multe conflicte personale cu Eötvös, conferența independistilor a ales în comitet în locul lui Polonyi pe Kun Miklos.

Foile guvernamentale se bucură de aceste frecări în șirurile opoziționale. Ele prevěd o prăpastie tot mai mare în detrimentul oposiției și în favorul partidului guvernamental, care, dic ele, sě întăresce tot mai mult. O singură cale i-ar duce la mântuire: constituirea partidului independent pe alte base.

* * *

Pojonul e cuibul panslavismului! Așa țipă de câtva timp foile magiare, pentru că în Pojon a aflat stavilă multe aspirațiuni șoviniste și de stavilă s'au frânt. Așa și cu votul de încredere al guvernului, pentru politica bisericéscă vot, care a fost respins. In dilele trecute se putea ceti prin foile magiare, care de altfeliu spun, că naționalitățile din Ungaria trăesc în libertate, sub titula „Panslavism în Pojon“ următórele:

„Foile slovace „Sveto“ (Lumina), și „Pravda“ (Dreptatea) ce apar în America, se lățesc în comitatul Pojon și în Neutra în tot mai multe esemplare. Mai ales dela faimosul proces-Urban, panslavistii din cele douě comitate respândesc în mod demonstrativ, numitele foi, cari scriu contra magiarilor și contra ideii de stat magiar. Dr. Victor Kramolin, procuror reg. a luat deja disposițiuni energice, ca agitația propagată prin aceste diare sě înceteze. Fiind însě, că acésta nu se póte face pe basa legei de presă, el va detrage numitelor diare debitul postal, pe basa § lui 62 din legea penală, și afară de acésta va purcede strict față cu acei indivizi, la cari se vor afla esemplare din acele foi.

* * *

Guvernul italian a trecut prin o nouă probă de foc. In urma disordinilor, ce s'au ivit la banca italiană, oposiția a făcut o armă puternică din acéstă cestiune contra guvernului, ér guvernul s'a vědut silit sě presente un proiect de lege pentru bănci. Scirile din Roma au anunțat, că, după o luptă furtunósă și înfierbântată de cincisprezece dile, care a produs dese scene sgomotóse, legea băncilor fu votată cu o maioritate de 88 voturi. In timpul discuțiunei guvernul, și mai cu samă primul ministru, dl Giolitti, a stat la postul seu și maioritatea i-a remas credinciósă.

Tóte încercările lui Cavallotti și Bovio de a conturba discuțiunile prin descoperiri asupra scandalurilor băncei sau chiar de ale împedeca, s'au sfărîmat de voința firmă a guvernului. El a reușit sě reguleze acéstă cestiune, care a paralisat până acum cu totul viéța politică și a causat neîncetat crise ministeriale. Maioritatea camerei a fost de aceeași părere și astfel, cu tóte obiecțiunile și opintirile oposițiunei, lichidarea scandalurilor băncei, după publicarea raportului comisiunei de șapte, a fost amânată.

Noutăți.

Vice-spanul dela Făgărașiu. Despre voinicosul vice-span dela Făgărașiu s'au scris atâtea întêmplări deprimătóre, încât numai ideia de stat magiar 'l mai póte ținé pe scaunul de vice-span, căci altcum ar fi trebuit de mult sě-și ispăséscă pěcatele în alte locuri.

Dar pe dênsul nu l genéză astfeliu de lucruri. Ii place sě-și arete în public musculatura mânilor și apoi sě spună cu fală și mulțămire: numai așa am putut sě fiu garibaldian. Se înțelege, că o astfeliu de nămilă de om e espus în tot momentul maniei de a ataca. Atacă cu vorbe murdare pe membrii români în congregațiune, le arată pumnul, îi amenință cu „kutyakorbács“-ul și de tóte aceste și alte fapte, a căror numěr e leghion, și de care el se face culpabil, stăpânirea nu vrea sě scie nimica.

Ca sě-și îmbogățéscă numěrul faptelor, vice-spanul Kopocsányi a întreprins Duminecă în 2 Iuliu o escursiune la Viștea de jos. Se dice, că în afaceri administrative, — bine — dar sě nu se uite, că a fost Duminecă. Și în Vistea s'a băgat la crâșmă, unde treptat cu efectul alcoholului 'și desvolta teoriile sale în privința politică, ér motivarea o dovedia cu înjurături cocișesci și epitete murdare mai vêrtos la adresa preoților nostri. Sosind din întêmplare și părintele Nic. Borzea acolo, i-a reflectat voinicosului vice-span, cum a trebuit; ér acesta infuriat, că numai cu motivele sale murdare nu-și póte dovedi vederile, a pus mâna pe o sticlă, apoi pe alte obiecte, ca sě tóce în cap pe părintele Borzea; întrevenind însě cei de față, nu și-a putut ajunge scopul. In mânia sa nebună însě, între trăsnete de înjurături și amenințări ca sě se dovedéscă totuși, că e vice span, a scos din buzunariu un cuțit mare și fără de veste s'a năpăstuit asupra păr. Borzea sě-l junghie pe loc, la lumina dilei. Dl medic S. Comșa, observând la timp, i-a putut îndrepta mâna în altă parte, apoi i-au luat cuțitul din mână. Țeranii din odaia de alături, alarmați, s'au postat la ușă și au venit țeranii de pe acasă, ca sě rěsbune pe preotul lor. Dar dênsul mai cu tact i-a îmbunat, așa că ómenii s'au depărtat, făcênd scăpat pe vice-spanul.

Credem, că pentru aceste fapte modele vice-spanul 'și va lua rěsplata, ér preoțimea de pe țéra Oltului, atacată cu vorbe murdare prin gura lui 'și va sci arěta demnitatea!

* * *

Ce mai scriu foile magiare? Au scris, că în Illadia (comit. Caraș Severin) mai multor daco-români nu le-a plăcut, că învěțătoriul de acolo Demetriu Țintea simpatiséză cu ungurii, dar tóte încercările lor de a-l „lăpěda“ au rěmas zadarnice. — „M. Hirlap“ anunță, că într'o séră, pe când învěțătoriul ședea înaintea casei cu nevasta, s'a audit deodată o pușcătură și învěțătoriul a picat de pe bancă rănit de mórte, — o a doua pușcătură a fost îndreptată nevestei lui, dar n'a rănit'o rěu. Invěțătoriul a murit și gendarmeriei i-se pare, că a dat pe urmele atentatorilor! — Adecă pe ale „daco-românilor“?!

Alta: „Aradi közlöny“ scrie: Locuitoriul din Galsa, Pavel Iapa, în urma multor nenorociri, ce l'au cercat, voind sě-și afle mângăere în religiune s'a dus la preotul gr. or. Ignațiu Serb, care în loc sě îndrepteze pe nenorocit, i-a băgat la inimă, că pentru pěcatele și fărădelegile lui va fi spândurat și ars în public. Sěrmanului om i-au cădut aceste așa de greu la inimă, încât cădu în mania persecuțiunei. In un astfeliu de atac se năpăstuì odată asupra preotului și 'l rănì greu. El a fost prins, ér în închisóre a luat hotărîrea ca pentru pěcatele comise față de preot sě se spândure, ceea-ce s'a întâmplat. — Vice-spanul dela Făgărașiu încă s'a năpăstuit asupra preotului Borzea, — dar nu i s'a întêmplat încă nici o nenorocire!

Alta: Din Sirbova (comit. Timiș) se scrie, că luând țěranii o posițiune amenințătóre față de gendarmi, acestia au făcut intrebuințarea de arme, trăgênd la focuri. Un bărbat a rěmas tins mort, alți doi sunt răniți de mórte. Despre escarea conflictului lipsesc scirile! — Totdeuna lipsesc, când gendarmi, chinuesc și împușcă pe ómeni!

* * *

Adunarea generală a „Societății pentru învěțătura poporului român“ din România, în ședința dela 27 Iuniu c. a aclamat pe A. S. R. Principele Ferdinand, moștenitoriul tronului, ca protector al acestei societăți. Acésta s'a comunicat telegrafic. A. S. R. de către I. P. S. S. Genadie, metropolitul Primat, la care A. S. rěspuns prin următórele: Cu cea mai mare plăcere am primit protectoratul societății pentru învěțătura poporului român, sciind ce mare folos are sě aducă scóla și învěțătura poporului român. Urez din tot sufletul, ca sě créscă și sě înflorescă mereu acéstă societate. — *Ferdinand, Principe al României.*

* * *

Nou palat în Bucuresci. In anul viitoriu seva începe construirea noului palat al poștelor și telegrafelor. Zidirea, ce se va ridica pe piața Constantin Vodă, va costa 4 milióne lei. In timp de trei ani sě isprăvesce.

* * *

Monument lui Adamaki. Academia română a însărcinat pă un însemnat sculptor din Veneţia sĕ facă un monument lui Vasilie Adamaki. Acest monument va fi gata în luna lui Septembre.

* * *

Monumentul soldaţiior ruşi căḑuţi în rĕsboiul din 1877 — 78 La 1 August se va desvĕli la Golotoria, un sat situat departe de Constantinopol, pe ţĕrmul mărei, monumentul ridicat soldaţilor ruşi căḑuţi în ultimul rĕsboiu cu Turcia. Monumentul e clădit în formă de mausoleu. În soclul fórte înalt e arangiată o capelă, sub care sunt îngropate ósele soldaţilor ruşi, care până acuma erau rĕspândite în 92 localităţi ale Turciei. Monumentul s'a clădit după planurile ataşatului militar rus, colonel Pescov.

* * *

O nóuă sectă în Rusia. Ḑiarul „Wladiwostok“ anunţă, că pe lângă ţĕrmurii fluviului Sucian esistă o nóuă sectă religiósă. Secta constă numai din 20 de persóne. La ei totul e in comun şi nimic nu se împărţesce. Toţi membrii sectei sûnt neînsuraţi, ér pe femeile din sat, ei le consideră, ca pe nisce surori

Ei duc o viéţă retrasă şi fórte aspră; nu beau rachiu, nu fuméză, nu mânâncă carne şi se hrănesc numai cu verdeţuri.

Conducerea afacerilor coloniei şi ţinerea liniştei şi a ordinei e încredinţată celui mai bĕtrân dintre ei, de care ascultă toţi cu mare evlavie.

Ómenii acestia muncesc din resputeri pămêntul, cultivă vitele, se ocupă cu grădinăritul şi fac comerciu. Banii cari îi câştigă, îi depun în casseta comună tuturora.

Membrii comunităţei sûnt tot ţĕrani de rênd.

Intr'una din ḑilele trecute ei s'au înscris cu toţii la oficiul comunal ca ómeni, cari fac o sectă deosebită.

In secta acésta nu sûnt primite decât persónele cunoscute şi cu moravuri bune.

* * *

80 milióne zestre. Principele Scipio Borghese, fiul principelui Paul — după cum se comunică din Roma — s'a logodit cu d şóra Vanderbilt, fiica regelui căilor ferate şi a cărei zestre se urcă la 80 milióne franci.

Principele Scipio este locotenent de artilerie şi se află într'o stare financiară fórte sdruncinată.

Logodna, care este opera nunţiului papal Bettelli din New-York, va descurca, de sigur, finanţele casei Borghese.

* * *

Scóterea „Victoriei“. Italianul Balsamelo, inventarul unei luntri submarine, a propus guvernului engles de a ridica din mare „Victoria“. Pentru acésta muncă el va avea nevoe de dóuă ḑile. In casul că va reuşi, el cere un onorar de *un milion de franci*, o sumă relativ corespunḑătóre în raport cu valórea vasului.

* * *

Congres jidovesc. Din Oradea — mare se vestesce, că Jidovii din tótă Ungaria vor ţiné acolo un congres înainte de ce s'ar pune spre desbatere, în dieta din Pesta, proiectele bisericesci ale guvernului.

Raport general

al comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“, la finea anului scolariu 1892/93.

(Urmare).

B. In special.

Vorbind despre activitatea societăţii în special o putem împărţi în literară şi administrativă.

a) Afaceri literare.

Societatea a discutat asupra a 20 lucrări literare parte în prosă parte poetice.

Tóte aceste operate însoţite fiind de criticile comitetului, au fost supuse şi censurării societăţii In urma acestor censurări 17 au fost admise, ér 3 respinse. Cele primite s'au indus în fóia societăţii „Musa“, care a apărut în 23 numeri.

Elaboratele originale şi criticile făcute asupra lor se află depuse în archiva societăţii.

Dintre elaborate 3 au fost din sfera teologică, 2 de cuprins pedagogic, 5 de cuprins literar, 1 de cuprins istoric şi 6 poetice. Cu bucurie constatăm în privinţa acésta un progres modest, căci pe când în anul precedent a primit societatea spre a fi induse în „Musa“ 13 elaborate, pe atunci în acest an s'au indus 17, resultând un plus de 4.

b) Afaceri administrative.

Afacerile administrative pertractate în decursul anului sunt de o importanţă secundară. La locul acesta amintim:

1. Continuarea inventariului despre întréga avere a societăţii.

2. Regularea şi îngrijirea de bunăstarea întregei averi.

2. Acivitatea comitetului.

Cumitetul constătătoriu din membrii amintiţi mai sus şi a început activitatea sa în şedinţa din 18 Septembre 1892, alegêndu-şi de notariu al sĕu pe membrul George Tătar, cleric cursul III.

a) în general vorbind: comitetul a ţinut în decursul anului 27 şedinţe ordinare şi 9 estraordinare, 31 sub presidiul ord. al vicepreşedintelui Ioan Georgia şi 5 sub conducerea preşedintelui ad hoc George Tătar, cleric cursul III.

In aceste şedinţe a adus mai multe concluse, dintre cari unele, căḑênd în sfera sa, le-a esecutat' ér celelalte le-a transpus societăţii spre competenta decidere. Ca organ esecutiv a priveghiat în continuu asupra mersului regulat al tuturor afacerilor şi s'a îngrijit de esecutarea concluselor în societate, a întreprins toţi paşii spre promovarea intereselor societăţii;

b) în special activitatea comitetului în afacerile literare şi administrative e următórea:

α) afacerile literare. La comitet s'au presentat 29 operate până la terminul prescris; dintre acestea 14 cu meniţiunea de a fi cetite la şedinţa publică şi la iubileu Censurând comitetul tóte elaboratele a declarat din ele 3 admisibile pentru şedinţa publică, 5 pentru iubileu, 12 pentru de a fi induse în fóia „Musa“ ér 9 le-a respins.

Declamaţiuni s'au însinuat la comitet în acest an 26; cu 16 mai multe ca în anul trecut.

β) Afacerile administrative. Mai remarcabile dintre afacerile administrative ale comitetului sunt:

1. îngrijirea, ca în sala de lectură sĕ fie puse la disposiţia membrilor şi în acest an cele mai bune jurnale, şi

2. îngrijirea pentru de a îmbogăţi biblioteca cu opuri mai de valóre, spre care scop s'a esmis o comisiune, care a avut de a urmări cu atenţiune bibliografia.

II.

Averea societăţii la finea anului.

A. Biblioteca.

1. Cărţile.

La începutul activităţii societăţii din acest an, biblioteca consta din 1859 opuri în 1971 volume şi 358 fasc. In decursul anului s'a înmulţit cu 112 opuri în 155 vol. şi 50 fasc., din cari cu 10 opuri, 4 volume şi 6 fasc., s'au întregit unii Nri deveniţi vacanţi prin unele concluse aduse în societate. Prin urmare la finea anului 1892/3 biblioteca numĕră 1963 opuri în 2125 vol. şi 402 fascicule. La acest loc trebue sĕ amintim, că după încheerea raportului despre starea bibliotecei s'au mai donat societăţii 86 op. în mai multe volume şi fascicule de către preastim. familie a repos. prof. semin. Ioan Popescu, dl Ieronim G. Bariţiu 1 op şi dl W. Krafft 1 op în 3 vol. şi o chartă.

Adăugênd opurile din biblioteca patristică, care sĕ administréză separat şi care constă din 45 autori în 65 vol. şi 39 fasc. resultă că biblioteca întrégă constă din 2008 op. în 2190 vol. şi 441 fasc. afară de celelalte 88 opuri donate ulterior, cari nu s'au indus în catalog în acest an.

La acest crescămênt îmbucurător a ajuns societatea prin compactarea unor jurnale complete, prin procurarea pe banii ei, dar în cea mai mare parte prin donaţiuni binevoitóre.

Donaţiuni:

		op.	vol.	fasc.
1.	Academia română .	5	4	1
2.	Ieronim G. Bariţiu .	33	89	32
3.	D. Dimitriu	5	2	3
4.	Familia I. Popescu .	3	4	—
5.	Grigoriu Sima . . .	3	2	1
6.	Mateiu Voileanu . .	1	—	1
7.	Simion Popescu . .	1	1	—
8.	Dr. Emilian Popescu	1	—	1
9.	George Joandrea . .	1	1	—
10.	Silvestru Moldovan .	1	1	—
11.	Institutul tipografic .	2	2	—
12.	Mihail Candrea cl. c. II	2	—	2
13	Ilarie Chendi cl. c. II	1	—	1
14.	Gav. Gherman cl. c. II	3	3	—
15.	Aur. Greblea cl. c. II	1	1	—
16.	Laur. Ciorbea cl. c. II	1	1	—
17.	Ioan Schiopu cl. c. II	1	—	1
18.	Al. Herlea cl. c. I .	1	—	4
19.	Ioan Ciucan ped. c. III	1	1	—
20.	Ilie Bunea ped. c. II	1	1	—
21.	Ioan Urez ped. c. I .	1	1	—
	Suma .	69	114	47

Din fondul societăţii în acest an s'au procurat 34 op. în 38 vol. şi 2 fasc. S'au compactat şi înregistrat 6 jurnale în 6 vol.

De acest isvor bogat de cunoscinţe s'au folosit toţi membrii. Mai cetită a fost secţiunea literară, apoi cea teologică, cea istorică, mai puţin cea iuridică.

(Va urma.)

Canalul de Corint.

Ḑilele aceste s'a deschis cu sĕrbări strălucite canalul de Corint, una dintre măreţele opere ale seclului nostru, prin care s'a scurtat în mod însĕmnat calea maritimă, ce duce din Constantinapol spre apus. Până acum vapórele trebuiau sĕ încungiure peninsula sudică a Greciei, vechiul Peloponez, acum prin tăierea canalului au o cale fără încungiur şi o economie în timp de 12—18 óre.

Cu mii de ani înainte de acésta s'au încercat ómenii sĕ tae prin canal istmul sau strîmtórea Corintului, încercările s'au repeţit în decursul vécurilor, dar până în ḑilele nóstre fără resultat; abia acum s'a îndeplinit acésta. Grecii din vechime au voit sĕ taie istmul, dar nu le-a suces şi oracolul de la Delphi i-a oprit dela o astlel de întreprindere grea, ḑicênd:

„Lăsaţi neatins istmul şi nesăpat, căci aşa i-a plăcut lui Zeus sĕ-l facă“. Tot contra acestei încercări scrie şi Pausanias. Dintre scriitorii vechi Lucian un satiric grec, a acentuat mai bine însĕmnătatea canalului, scriind că prin el corăbierilor li sĕ scurtéză calea şi comerciul oraşelor şi porturilor va lua avênt mai mare. Cam cu şase sute de ani înainte de naşcerea Mântuitorului nostru, Periandru, tiranul Corintului, a încercat şi el sĕ taie Istmul, dar fără suces; cu vre-o trei sute de ani mai târḑiu a plănuit tăierea regele Demetrios Poliorketes, el însĕ a fost abătut de la planul sĕu prin părerea unor „specialişti“, cari susţinéu că suprafaţa mării de la ţermul de apus, este mai naltă, ca cea de la ţermul resăritén al istmului şi ast fel porturile de la rĕsărit ar fi năpădite de apă.

La anul 144 a. Cr. Corintul a fost ocupat de romani şi în parte dărâmat şi Iuliu Cesar avea de gând sĕ taie istmul, ca astfel prin ridicarea comerciului sĕ reînfloréscă Corintul. Planul nu s'a realisat, fiind Cesar ucis. Mai târḑiu cu acest plan s'a ocupat Caligula, ér Nero s'a şi apucat a'l realisa. El a dus mai multe mii de lucrători aici, mai cu sémă sclavi ovrei din Iudaea şi acestia au şi săpat o parte a canalului, dar apoi lucrul s'a întrerupt, nu se scie din ce causă. Unii ḑic, că tot din causa credinţei, că suprafaţa mării nu e de acelaşi nivou de ambele părţi ale strimtorii, alţi scriitori vechi ḑic, că lucrările s'au întrerupt din causa unor tulburări interne. Mai târḑiu, sub împĕraţii Piu Antoniu şi Marc Aurel s'a mai încercat încă odată tăiarea canalului de către bogatul mecenate Herodes Attic, dar şi planul acestuia a rĕmas neesecutat.

De atunci nu s'a mai ocupat nime cu planul canalului de Corint până la finea secolului trecut, când au voit sĕ l construiască veneţienii, dar éraşi fără resultat. In fine în secolul nostru şi anume în 1882 s'a înfiinţat în Paris un consorţiu, cu un capital de 30 milióne de franci, care în 11 Aprile a aceluiaşi an s'a şi apucat de lucrările canalului. Dar spesele cu construirea lui au fost fost aşa de mari, încât capitalul de consorţiu n'a fost suficient pentru terminarea lui şi consorţiul s'a disolvat în 1890. In urma acesteia s'a înfiinţat o nóuă societate grecéscă, care a terminat tăierea istmului

Canalul de Corint are o lungime de 6.3 km este de 22.6 mtri lat şi 8.5 mtri de adênc

---

Convocări.

Subsemnatul în urma încredinţărei primite dela onoratul comitet al Asociaţiunei transilvane pentru cultura şi literatura poporului român, de sub Nr. 146/1893, am onóre a convoca adunarea generală a despărţĕmêntului XII al Albei-Iuliei, pe ḑiua de 1 August st. n. (serbătórea profetului Ilie) în oraşul Alba Iulia pe 3 óre d. a. în sala de vară a otelului „la sóre„ la care sunt invitaţi toţi doritorii progresului culturei poporului român.

Programul acestei adunări este:

1. Cuvênt de deschidere
2. Constisuirea comitetului al despărţămêntului XII.
3. Incassarea tacselor dela membri vechi şi dela cei ce se vor înscrie de nou.
4. Prelegeri din sfera scientifică sau economică, cari vor fi a se presenta subscrisului în naintea adunărei cu 3 ḑile.
5. Defigerea locului adunărei generale a despărtămêntului pe anul 1894.

Alba Iulia în 2/14 Iuliu, 1893.

Rubin Patiţia,
adv. şi membru al Asoc. trans

Despărţĕmêntul XXXII (Dicio-Sânmărtin) al Asociaţiunei transilvane, pentru literatura română şi cultura poporului român, îşi va ţiné adunarea generală din acest an la 30 Iuliu st. n. la 11 óre a. m. în biserica gr. cat. din Dicio-Sânmărtin, la care prin acésta se invită şi se consideră de invitaţi toţi iubitorii şi sprigitorii culturei şi literaturei române.

Totodată se aduce la cunoscinţa on. public, că cu ocasiunea acésta se va arangia şi o petrecere de vară împreunată cu dans, a cărui venit curat este destinat pentru scopuri culturale române.

Dicio-Sânmărtin, 15 Iuliu, 1893.

Vasilie Zehan, director.
Iacob P. Macaveiu, actuariu.

Bibliografic.

In editura librăriei Lauffer Vilmos din Budapesta a apărut: *„Román-Magyar kéziszotár“* (Dicţionariu român magiar), de cunoscutul fost profesor din Sibiu şi acum director în Lugoş Nicolau Putnoky. Dicţionariul se póte folosi atât de scolari cât şi de privaţi. In prefaţă autoriul accentuéză pe scurt progresele, ce s'au făcut în literatura română şi activitatea, ce o desvóltă pe tóte terenele Academia română, mai vêrtos dela încoronarea regelui încóce. Aceste progrese au atras atenţiunea lumei culte şi îndreptăţesc pe autoriu a atrage şi atenţiunea magiarilor asupra lor, — de aceea a şi cumpus acest dicţionariu. Se mai ocupă autoriul şi cu cestiunea ortografiei române. Cartea cuprinde 296 pagine 8⁰ mare şi e bine adjustată. Preţul broşat 1 fl. 80 cr.= 3 coróne 60 bani; legat 2 fl. = 4 coróne.

Publicare de licitaţiune.

Depositul de marfă al massei concursuale, alui Iosef Löbel din Sibiiu, constătoriu din tot feliul de pânzărie, albituri, haine gata, galanterie şi alte soiuri precum şi mobiliariul prăvăliei se va vinde prin licitaţiune publică **Luni în 24 Iuliu cur. şi în ɖilele următóre, în tótă ɖiua dela 9—12 óre a. m. şi dela 3—6 óre d. a. în localul prăvăliei piaţa Huet Nr. 3 (treptele turnului)** în detaiu şi în părţi mai mari, plus oferenţilor pre lângă solvirea imediată a preţului în bani gata; marfa cumpĕrată se estradă ne mijlocit cumpĕrătoriului.

Cumpĕrătoriul are însuşi a se îngrigí pentru ducerea mărfei din prăvălie, deóre ce massa concursuală după predarea ei numai primesce nici o respundere, ér reclamaţiuni posterióre în genere nu pot fi considerate.

Vinderea cu bucata şi în partii se va face pe basa inventariului în rêndul, în care e indusă marfa.

Sibiiu, 17 Iuliu, 1893.

Curatorul massei
[104] 1—3 Dr. **Nicolau Olariu,**
Advocat.

Sz. 4020/1893 urb. [103] 2—3

Hirdetmény.

A verdi általános határtágositási ügyben, az elömunkálatok megkezdésére határnapul 1893 Augustus 21 napjának d. e. 9 óráját Verd községben a község házához kitüztem. — A fenti határnapra minden érdekelt felet azzal idézek meg, hogy a meg nem jelent felek a megjelenö felek által elöadatokhoz hozzá járultaknak fognak tekintetni. — Felhivom egyuttal az összes müködö mérnök úrakat, hogy azok a kik a fennt jelzet tágositási munkálazatot elvállalni ohajtják, a szerződési pontozatok elöterjesztése mellett ajánlatoikat vagy hozzám, vagy az érdekelt felekhez küldjék be. —

Erzsébetváros 1893 évi Iulius 1-én.

Ieney Károly eljáróbiróhelyett. *Kovácsy Albert* kir. törv. biró.

Nr. 299/1893. [102] 3—3

Edict.

Efrosina Constantin Moldovan din Braşov, care de 3 ani trecuţi a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Toma Voicu, tot din Braşov, şi nesciindu-se ubicaţiunea ei, se citézâ prin acésta, ca în termin de 6 luni sĕ se presenteze înaintea subscrisului scaun protopresbiteral, căci la dincontră procesul divorţial intentat de bărbatul ei, se va decide şi în absenţa dênsei.

Braşov, 2 Aprile, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului ca for matrimonial.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10 40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		-	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43		Şeica mare		9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Şelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veştem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Şebeşul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	—		Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtişóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viştea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beşimbav		4.17	4.54	--	--	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕta inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2 34	5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	--

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Luɖoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3[illegible]	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Petroşeni		5.56	11.25	6.16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.15

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 74. Sibiiu, Sâmbătă, 10/22 Iuliu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Liberalismul magiar.

Deci de ani de-arêndul, compatrioții magiari și-au dat silințele pre tóte căile posibile, ca sĕ apară în strĕinătate ca apĕrători ai libertății și aprigi luptători contra absolutismului. Pe timpul absolutismului și până la anul 1867 nisuințele magiare și luptele lor pentru câștigarea drepturilor politice, au fost privite în apusul Europei cu admirațiune. A fost de ajuns însĕ, ca după desastrul monarchiei din 1866, magiarii sĕ-și capete constituțiune, și cu acésta din campioni ai libertăți pe încetul sĕ devină contrari ai naționalităților nemagiare ca atari din Ungaria.

Avênd tóte la disposițiune, magiarii au sciut ani de-arêndul sĕ sufóce vocea naționalităților, ca strigătele lor de durere sĕ nu póte străbate în strĕinătate. Dar deja lumină se face. Ḑiorile se arată. Liberalismul magiar s'a deochiat. Popórele culte ale apusului tot mai mult se conving, că magiarii în loc de a se folosi cu prudență de libertățile câștigate, împărțindu-le în mod egal cu celelalte naționalități, ei le-au folosit pentru sine; ba au mers și mai departe, au început a comite tot atâtea atentate asupra vieței naționale a conlocuitorilor lor. In locul prudenții și a tactului politic, cari trebuiau se caracteriseze pre conducĕtorii magiari, a luat loc cel mai deșuchiat șovinism. Astăḑi abisul săpat între naționalități și magiari, în urma șovinismului și a agitării presei jidano-magiare, este mare.

Abisul devine cu atât mai mare cu cât resistința naționalităților de a-și apĕra și recâștiga drepturile perdute nici când nu a fost atât de intensivă și de resolută. Nici când de cinci decenii, lupta naționalităților în Ungaria, nu a fost mai bine aprețiată, și întimpinată cu mai multă căldură în strĕinătate, ca în timpul de față. Strĕinătatea vede astăḑi în naționalitățile din Ungaria, nu sclavi gata a-și perde viéța, ci popóre conscii de drepturile lor, cari voesc a regenera libertatea publică în Ungaria.

In special noi românii, trebue sĕ constatăm, că în urma luptei leale a capilor nostri bisericesci pentru drepturile bisericei și scólei, în urma resistinței poporului nostru de a-și manținé neatinsă viéță națională, în urma luptelor nóstre de a ne recâștiga drepturile politice, am ajuns ca sĕ fim aprețiați din partea strĕinătății după merit. Ori-ce sforțare a contrarilor nostri de a ne năduși vocea, o sĕ rĕmână fără efect.

Unde au dus lucrurile frații magiari prin netactul lor, și cât de mult s'au compromis în fața Europei, ne servesce drept dovadă oprirea conferenței convocate pe 9 Iuliu a. c. Ori-ce s'ar ḑice, oprirea conferenței românilor, fie că a făcut-o de capul lui primariul Sibiiului, ceeace nu se póte admite, fie că a făcut-o la îndrumări mai înalte, a dat o lovitură crâncenă liberalismului magiar. In alte state se pot aduna liber socialistii, anarchistii, chiar la noi — magiarilor — tóte adunările le sunt permise! Românilor, și preste tot nemagiarilor a se întruni nu e permis!

Liberalismul magiar însĕ nu s'a îndestulit cu atâta, a mers mai departe. S'a conces ținerea conferinții, dar sub nisce condițiuni atât de bizare, încât cel din urmă laic trebue sĕ se mire, cum de în așa mod se bate joc de cel mai sânt și cardinal drept al cetățenilor, de dreptul întrunirei. Sĕ esaminăm per tangentem condițiunile, sub cari se póte ținé conferința.

Supușii strĕini nu au sĕ între în sala de desbateri. Pe strade și în localuri publice sĕ se rețină dela demonstrațiuni. Ei bine! Corespondenții ḑiarelor mari din Germania și alte state, vor veni sĕ facă rapórte, și vor afla ușile dela localul adunărei românilor închise prin omul liberalului guvern magiar. De secur vor fi îndignați de atâta liberalism. Vor discuta póte acésta anomalie pe stradă, în localuri publice, dar poliția îi va urmărí!

Vor fi deci în stare de asediu! Ce vor face chiar Brocinerii și alți jidani, — supuși strĕini — cari altădată au înegrit pre români? Cum vor mai puté sĕ apere liberalismul magiar?

Aceste și alte mĕsuri, ce sĕ iau atât față de conferență, cât și față de alte adunări ale nóstre, fie chiar și culturale, pentru ce sĕ iau? Dat'au românii când-va ansă pentru ca sĕ fie lipsă de atari mĕsuri? In miile de adunări, cari le au ținut românii în un șir lung de ani, când și unde au produs neorênduieli, când și unde au conspirat contra statului ori tronului? Nicăiri și nici când și de acésta suntem mândri! Acésta este o dovadă, că noi suntem ómeni de ordine și ca atari vom și rĕmâné. Luptăm pentru naționalitatea nóstră, dar totdeuna între margini legale și pe căi legale.

Deci luarea de mĕsuri escepționale este fără basă, e necompatibilă cu liberalismul trîmbițat, pe care nu noí îl compromitem în fața Europei, ci prin astfel de mijlóce el pe el se compromite!

Conferența națională. Ordinea de ḑi a conferenței naționale este următórea:

Duminecă, 23 Iuliu 1893.

Ședința I,

la órele 10 a. m. în sala dela „Gesellschaftshaus".

Ordinea de ḑi:

1. Deschiderea conferenței prin cuvêntare presidială.
2. Constituirea conferenței.
3. Eventuale verificări ale membrilor noi.
4. Raportul comitetului de 25 despre împlinirea mandatelor primite, în special despre cele întêmplate în afacerea așternerii memorandului la Preaînaltul tron.
5. Propuneri din partea delegaților.
6. Alegerea unei comisiuni de 40 pentru studiarea raportului comitetului de 25 și a propunerilor delegaților.

Luni, 24 Iuliu, 1893.

Ședința II,

la órele 10 a. m. în sala dela „Gesellschaftshaus.".

Ordinea de ḑi:

1. Raportul comisiunei de 40 și luarea concluselor.
2. Inchiderea conferenței.

Intrarea în sala de conferență e permisă numai cu bilete.

Scorrituri. De obiceiu, când se țin adunări românesci, fie politice, fie culturale etc. colónele foilor magiare bâjbăe de sciri false, tendențióse, voind a reduce însemnătatea adunărilor nóstre, ba chiar a compromite și a presenta în colóre antipatriotică mișcările și instituțiunile nóstre. „M. Hırl." din 20 Iuliu a. c. primesce dela corespondentul seu trimis anume la Sibiiu nisce informațiuni, privitóre la conferență, pe cari nu scim de unde și le va fi luat onorabilul corespondent, ele însĕ sunt, afară de cea din urmă, în care se spune, că în ḑilele conferenței miliția va fi consignată, tóte false și scornite, precum: că se adună țerani la Sibiiu anume, ca sĕ impună demonstrativ autorităților, că scopul celor din România e a alarma românimea din Ardél și adecă la banchet etc. „In fapt punctul de gravitațiune a adunării e pus pe banchet, — ḑice corespondentul. „Albina", banca națională română a votat o sumă uriașă cu scop, ca partea mai sĕracă a românilor sĕ priméscă bilete gratuite pentru banchet, unde sĕ pótă asculta vorbirile celor strĕini. Dela banchet, precum s'a hotărît aḑi la prânḑ, vor fi eschiși representanții presei magiare".

Un alt ḑiar „Pesti Napló" scrie și cu mai mare obrăznicie sciri false. Corespondentul acestei foi află prin Sibiiu tot consultări secrete, încât mirare, că nu strigă: „*G'walt Mamer'l*". „La banca „Albina" ... întră unul după altul românii convocați la adunare, scrie el. De eri sara sĕ țin conveniri împoporate în localele de cancelarie ale „Asociațiunii" și anume totdeuna cu ușile încuiate" etc.

FOIȚA.

Mama vitregă tineră.

— Schiță. —

(Urmare.)

— „Vorbeam dór de Costură și de..."

— „Da, da sciu".

— „Ei, ce e de făcut?"

— „D'apoi, adecă sĕ ne înțelegem bine puicuțo, are el de gând sĕ nu mai vină?

— „Du-te întrébă-l, de unde sĕ sciu eu?"

— „Scii ce puico, eu las în grija ta totul, fă cum scii mai bine. Tu ești femeie pricepută și scii cestiile aceste".

Cum le-aș sci eu — cugeta ea — când ar fi vorba de mine ....

— „Apoi dar rĕmâne așa. O sĕ-l întarc eu dela Lucreția".

Cu aceste eși.

*

Tótă ḑiua s'a cugetat Costură, cum ar puté câstiga pe dómna Vălean. După multă bătaie de cap și obosélă de creeri, a ajuns la resultatul că trebue sĕ-i facă curte. Prin asta credea a-i câstiga simpatia, ca a oricărei femei.

Ce sĕ faci, așa sunt femeile!

— „Trebue — își ḑise el — sĕ încerc sĕ-i fac curte, mai scii, da dacă va succede. E tinĕră ori cum și ea ar vrea sĕ guste fericirea. S'a măritat după Vălean de silă, — ce era sĕ facă. O vĕduvă așa tinĕră, fără nici un sprigin și fără bani, a trebuit sĕ-și lege capul de cineva. Mai scii, póte sĕ o câstig așa, încât sĕ mi se ușureze și scurteze calea de a ajunge la țîntă. Sĕ cercăm marea cu degetul. Dar cum sĕ i-o spun Lucreției, când și unde?"

Se pornì la Vălean.

Nu află decât pe dómna acasă.

Acum ți-e timpul frate — își ḑise el — și cu față fórte supusă și lingușitóre îi sărută mâna.

— „Bine, că ve găsesc odată și singură".

A — își cugetă ea — începe bine. Și ca o copilă nevinovată se roșì la gândul, că da dacă. ..

— „Poftim de ocupați loc, domnule".

— „Sărut mânuțele".

Pe dómna Vălean începeau a o măgulí vorbele lui Costură. Ér acesta observând acésta, gândì: înainte băiete fără frică, ḑi tot ce îți vine la gură, căci tăcerea a fost pricina până acum.

— „Cum de nu ai venit așa de mult pela noi?"

— Ah, dómnă, sĕ scii ce durere a fost pentru mine asta, ce era sĕ fac, a trebuit sĕ merg la Viena în o causă urgentă. Dar pentru aceea cu gândul tot aici am fost la ... domniata".

— „Ba că chiar".

— „Dór nu esci așa crudelă, sĕ nu-mi creḑi? Nu ai observat, de câte-ori me uitam la domniata cu ochii plin de dor?"

— „Da cu ochii și nu cu ..."

— „Cu totul, nu încape aici nici un „nu cu".

Aceste au fost rostite, cam cu obrăsnicie, dar dómna Vălean era bună la inimă și iertà greșeli de aceste. „Așa sunt tinerii, când sunt amoresați până la urechi".

— „Dar me compari domniata pe mine cu nisce ... nisce vagabunḑi?"

— „Nu, eu vĕd, că ești om modest."

— „Ei, atunci dar crede-me, nu me face sĕ desperez!"

— „Taci nu vorbi, ce ar ḑice Lucreția, adorata domnieitale la aceste?"

— „A, lasă pe Lucr.... domnișóra Lucreția, dór am fost eu așa politicos sĕ-i fac ei curte, sĕ nu observe bĕtrânul, că me uit la domniata mai mult ca la o... ca la o icónă sfântă. Esti tinĕră și frumósă, ai tóte calitățile, ce fac pe o femeie atrăgătóre — simpatică".

— „Da sunt, dar ce folos". In cuvintele aceste era esprimată tótă durerea inimei sale.

Mai la urmă ajunsese tréba acolo, că Costură își luà flórea ce o avea în butonieră și i-o presintà.

— „Primiți dómnă acéstă flóre, în semn de profundă stimă și iubire. Ér dacă nu ve convine, rupeți-o cu mânuțele acele gingașe și o despreţuiți ca pe mine".

Dómna Vălean era pe aci sĕ-și lase sĕ cadă o lacrimă din ochi. Așa o mărturisire nu auḑise de mult, — ba póte nici când.

In momentul, când Costură plin de respect îi preda flórea, ușa salonului se deschise și se arĕtà capul Lucreției. Vĕḑênd scena acésta, trase érăși ușa încet și fără a fi observată de ei se retrase, fugì în odaia ei și începù a plânge.

— „Ce — ḑise ea — sĕ me înșele miserabilul... pentru ce nu am întrat în lăuntru sĕ-i fi vĕḑut mai bine față în față ... am fugit ca un laș ... nu, mĕ duc îndărăpt sĕ vĕd ... sĕ me conving pe deplin ... și apoi vai de capul lor".

Margureta Moldovan.

(Va urma.)

Repetăm, că tóte aceste sunt pure scorniturі şi compătimim foile magiare, cari cu intenţie sau seduse, tipăresc astfel de bazaconii. Halal de ḑiaristică ....

Sěrmanii slovaci. Lui „Bud. Hirl." (nr. 194) i se scriu următórele din comitatul Liptau:

„Acum cu ocasiunea conscrierii prin comitat a băiaţilor obligaţi la frecuentarea asilelor de copii, s'a iscat o formală revoltă între mamele slovace ţerane. Agitatori fără suflet (sic) — a bună sémă panslavişti — le-au băgat în cap, că conscripţia băiaţilor se face cu scop, ca băiaţii sě fie duşi cu de-a sila pe Alföld. Contra acesteia nu folosesce nici o lămurire, căci ele sunt de firma credinţă, că domnii le duc copii pe puste, unde îi prind în jug alăturea cu boii şi astfeliu ară cu ei. Multe sciri asemenea acestora sunt respândite între slovaci. Copii, dacă zăresc un om strein, îmbrăcat în căput (adecă: domn. Red. „T. R.") fug în cătrău věd cu ochii, pe câmp, prin păduri".

Étă unde am ajuns cu ianiciarismul modern. Bieţii slovaci de frică, că le duc copii pe puste, vor fi siliţi sě şi-i ascundă prin păduri şi vizunii, curat ca pe vremea tătarilor şi turcilor. Ce ḑice la de-al de aceste Dr. Kosztenszky? Sěrmanii slovaci ....

Revista politică.

Consilile de ministri se ocupă cu proiectele de buget pro 1894. Acestor proiecte se dă în anul acesta o importanţă şi mai mareca în trecut, deórece guverul voiesce sě se presente cu un buget ecuilibrat, cu tóte că erogaţiunile sunt cu mai multe milióne urcate; ér guvernul vré ca ecuilibrarea sě nu fie făcută în mod artificial numai pe hârtie, ci sě corespundă şi în faptă. Ministrul president şi totdeodată ministru de finanţă Wekerle şi-a desvoltat vederile în acest sens şi se afirmă, că toţi membriicabinetului sunt de acord. Tot deodată „Cor. Pol." ţine lucrul cu totul de neadevěrat, că guvernul ar fi necesitat sě facă operaţiuni de credit nóuě şi estraordinare, ori sě facă împrumuturi pentru învestiţiunile căilor ferate, ori spre scopul regulărei rîurilor şi al navigaţiunei. Regimul este în clar cu tótă situaţiunea şi va face o împărţire corespunḑětóre a bugetului El va îngrigi tot deodată pentru pregătirile de esposiţiune şi va lua tóte mijlócele, ca ea sě aibă sucesul dorit.

* * *

Vorbirea dela Wartberg a cont. Albert Apponyi a dat material de discusiune în întréga presă din Ungaria. Chiar şi foile din cealaltă parte a monarchiei se ocupă pre larg cu vorbirea matadorului oposiţional. Foile guvernamentale din Ungaria, cu puţine esceptiuni, o condamnă şi ţin că Apponyi, cu tótă încordarea, cu care ii s'a asteptat vorbirea, a lăsat opinia publică în mare nedumerire, căci declaraţiunile despre atitudinea, ce are sě o observe în viitor cu privire la programul politic al guvernului sunt fórte dubióse, el a vorbit érăşi în doi peri. Foile, partidului „naţional" se înţelege, că se întrec în a ridica laude lui Apponyi. Fórte caracteristică este însě conclusiunea, ce o face fóia clericală „Magyar Állam," după ce trece prin critică întréga vorbire. Conclusia sună astfeliu: Politica bisericéscă acceptată în principiu de Apponyi, duce la urmărirea catolicismului din partea statului. Noi nu invidiem pe alegătorii din Wartberg, care au strigat „éljen" pentru catolicismul lor, din contră regretăm şi ne dóre fórte mult, că cont. Apponyi prin vorbirea dela Wartberg s'a escomunicat însuşi din lumea catolică.

* * *

Din conferenţele comisiunilor alese pentru împěcarea fracţiunilor independente se raporteză următórele: Din partea fracţiunei Eötvös s'au pus în discusiune următórele puncte ca basă a împăcărei: 1) partidul în viitoriu sě nu se mai numéscă „partidul independent şi dela 48" ci simplu partid independent, ca sě se evite ori şi ce aparinţă de comunitate cu fracţiunea Ugron. 2) Partidul sě numai accentueze uniunea personală, ci sě nisuéscă după independenţă. 3) Participărei eventuale a vre unui membru din partid în delegaţiuni sě nu i-se dea o interpretarea, ea nu se póte privi de o cestiune deschisă. 4) Partidul independent nu va întra în nici o alianţă cu alte partide parlamentare, ci se va rěḑima pe propiile-i puteri. 5) Referitor la politica bisericéscă se susţine în esenţă proiectul adus în conferinţa clubului din 19 Maiu, care a remas în minoritate. — In decursul desbaterilor asupra singuraticelor puncte a domnit o discusiune linistită şi aderenţii lui Eötvös n'au însistat prea tare pe lângă vederile lor. Ei au consimţit sě cadă cu totul cele 3 puncte dintâiu, ér al 4-lea s'a modificat astfeliu: Asupra afacerilor interne ale partidului alte partide nu pot avé nici o influenţă. Cu privire la punctul 5 au făcut desidenţii érăşi o mare concesiune; ei au primit, că cestiunile bisericesci pot forma cestiune de partid, dar fie care membru póte vota după convingere, nici unui membru din partid însě nu-i este iertat a agita contra proiectelor respective.

* * *

Pe ceriul Asiei sudice se ivesc nori grei de rěsboiu, care ameninţă balanţa păcei europene. E vorba de neînţelegerile ivite între Francia, care a întreprins pe un mare teren ocuparea şi facerea de colonii şi între Siam. Siamul a cedat unor pretensiuni ale francesilor, dar tocmai când se făceau pertractările s'a ivit un conflict între trupe şi trei morţi au rěmas din partea francesilor. Sângele lor trebue resbunat. Aşa strigă presa, aşa strigă întréga suflare din Francia, uitând pe un moment revanşa contra Germaniei. Mai bună lumină revarsă în acésta cestiune decursul şedinţei din 18 l. c. din camera deputaţilor din Paris. Dreyfus a interpelat pe guvern, în acésta cestiune. Ministrul Develle a rěspuns, că Francia nu póte suferí sě fie turburate teritoriile coloniale de sub protecţiunea Franciei. Ea trebue sě se întindă preste ţěrmurul drept al Mekongului. Inspectorul Grosgorin a fost omorît mişelesce şi ridicat din patul seu în urma poruncii mandarinului siamic. Siamul s'a obligat, că în 8 ḑile va cerceta afacerea şi va da satisfacţiune Franciei Develle a protestat, că politica colonială a Franciei ar fi influinţată de Englitera, precum s'a accentuat. Dacă nu se vor puté aplana lucrurile, Francia va fi gata de ofensivă atât contra Siasmului, cât şi contra englesilor, dacă acestia s'ar încerca sě ia partea siameḑilor. Ministrul a declarat, că guvernul frances nu va mai suferí ţinuta de pănă acum a Siamului Guvernul a adresat un ultimatum Vorbirea ministrului a fost des aplaudată şi camera a primit cu unanimitate trecerea la ordinea ḑilei.

Fostul şef al oficiului colonial frances, Etienne, a declarat unui intervievator, că el numai aşa ţine de resolvată acéstă cestiune, dacă Francia va cuceri cu desěvêrşire Siamul.

Prin ocuparea şi înaintarea coloniilor francese se vede jignit guvernul englez în politica sa colonială. In parlamentul englez încă s'a discutat acésta cestiune, însě cu mare reservă. Englitera a încungiurat tot deuna sě vină în conflict cu francesi, cari spriginiţi şi de puterea Rusiei voesc sě-şi afirme puterea colonială tot mai tare.

Lucrurile pot aduce la o mare încurcătură şi e temere de isbucnirea unui rěsboiu, care chiar pe alt continent, dacă s'ar întémpla, póte provoca un rěsboiu européu.

* * *

De câte-va ḑile se discută în scupcina sêrbéscă acusaţiunea ce s'a făcut ministeriului Avacumovici. Tóte tribunele sunt îndesuite de public.

Ministri acusaţi s'au presentat în cameră şi au luat loc pe o bancă reservată. Avacumovici a ţinut un discurs de mai multe óre, prin care combate rênd pe rênd tóte punctele de acusaţiune. Impresiunea ce a făcut a fost bună, el a vorbit obiectiv.

Istoria ţěrilor constituţionale recunósce acusaţiuni ministeriale, ḑise el, dar ele sunt rari şi numai în casuri când e vorba de a se pedesí greşeli grave. Trădarea de patrie, defraudarea veniturilor statelor, formau pănă aci obiectul astor fel de acusări. Nicăiri însě n'au fost traşi la rěspundere ministri pentru interpretarea unor stipulaţiuni din constituţiune sau lege.

Acusaţiunea începe cu afirmaţiunea, că pentru alegerea regentului al 3 lea şi pentru aprobarea convenţiei comerciale cu Austro-Ungaria, ar fi trebuit convocată Scupcina în sesiune estraordinară, înainte de 1 Novembre.

Acéstă părere este cu totul greşită. Ea nu se póte basa pe nici o disposiţiune constituţională sau legală Ba, acusaţia evită cu totul de a numí o astfel de stipulaţiune.

Trecênd în singuraticele puncte de acusaţiune, combate primul punct cu ucasul din 1 Octombre 1892 Nrul 15·395 prin care s'a convocat scupcina pentru 1 Novembre. Amânarea ei pentru 28 Decembre prin ucasul din 25 Octobre, s'a făcut pe basa art. 54 din constituţiune, de care s'au folosit şi radicalii la 1861.

Că prin mórtea regentului al treilea, Sêrbia a ajuns într'o stare anormală, că doi regenţi nu erau în drept sě esercite puterea regală, că aşa dar nu puteau usa de prerogativele corónei o póte susţiné numai acela, care nu pune nici o valóre pe afirmaţiunile sale.

Chiar şi când teoria constituţionalismului ar recunósce un fel de regenţă mărginită, care n'ar puté usa de tóte prerogativele regale, nici atunci n'ar puté fi posibilă acésta după constituţia nóstră. Dacă voiţi sě ne trageţi la rěspundere, n'o puteţi face decât pe basa constituţiei nóstre şi nici de cum pe basa de tot feliul de teorii închipuite asupra corónei, regenţei şi puterei regale imperfecte.

Cu aceeaşi linişte combate Avacumovici mai multe puncte neînsemnate din acusă precum şi cestiunea prelungirei convenţiunei comerciale cu Austro-Ungaria.

Când s'a întrunit scupcina — ḑice Avacumovici — i-am presentat imediat noul tratat comercial. Scupcina actuală a aprobat acel tratat comercial, recunoscênd prin acésta şi starea convenţională de pănă atunci.

Cu mare succes respinge Avacumovici ultimul capitlu de acusaţiune relativ la anti-constituţionala constituire a scupcinei din urmă, când obiectéză:

Nimic nu periclitéză mai mult constituţiunea decât înrădăcinarea obiceiului, ca sesiunile ulterióre parlamentare sě combată constituţionalitatea constituirei anterióre. Tot atât de nedrept şi inadmisibil ar fi ca de aci înainte ministri, sě fie traşi la rěspundere pentru decisiunile parlamentului.

Dl Avacumovici încheie astfeliu: Dacă totuşi credeţi, că prin acusaţiune aduceţi un serviciu constituţiei şi patriei nóstre, ei bine, faceţi ce ve dictéză consciinţa d-vóstră.

Am finit apărarea mea şi a colegilor mei şi mai adaug, că actuala scupcină, fiind convocată în sesiune estraordinară, nici nu este îndreptăţită a discuta acusaţiunea.

Generalul Bogicevici a înaintat scupcinei apărarea sa în scris şi spune că d-sa nu este om politic ci militar şi că a lucrat în sensul legilor.

Exministrul Ribarac într'un discurs lung ridiculisă propunerea de dare în judecată. El recunósce, că regenţa nu numai după mórtea lui Protici, dar chiar dela început a fost anticonstituţională.

Dacă radicalii au fost mulţămiţi cu ea 4 şi jum. ani, şi liberalii o mai putea menţiné restul de doi ani. El se miră, că radicalii îşi bat atâta capul cu ei. Partidul radical a venit la putere prin o revoluţiune.

Discursul fostului ministru de interne a fost înflăcărat. El s'a mirat cum radicalii se plâng cu atâta perversitate de călcarea constituţiei, ei, cari au stricat întreg poporul.

Amintind pe ţěranii radicali, fostul ministru esclamă: „Nu constituţia, voi sunteţi rěi; rěi sunt aceia ce v'au trimis; rěi sunt ómenii în Sêrbia! Neghiobiei vóstre, laudei vóstre próste am voit sě-i punem capět, luând la 21 August trecut frênele statului.

Din causa răguşelii vorbitorului, şedinţa s'a suspendat pentru 15 minute, apoi s'a ridicat.

Ribarac a vorbit şi în şedinţa următóre cu acelaşi foc şi eleganţă ca şi în şedinţa primă. El e recunoscut de unul dintre cei mai mari oratori la sêrbi, deşi e încă tiněr. Vorbirea lui a făcut o impresiune de tot bună. După ministrii acusaţi au luat cuvêntul radicalii, cari însistă asupra dării în judecată.

După informaţiunile ultime, scupcina a primit propunerea pentru punerea sub acusă cu 102 voturi şi a ales o comisiune de 12 membrii, care va avea sě ducă în îndeplinire votul scupcinei. Buzici a presentat o propunere subscrisă de 12 deputaţi ţěrani, pentru ca fostii regenţi sě fie espulsaţi din ţéră.

Asociaţiunea transilvană.

Despărţěmintele „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român", între alte agende au şi datorinţa de a trămite delegaţi la adunarea generală a „Asociaţiunei" carea de regulă în fie-care an se ţine în alt loc, în luna August. In anul acesta se va ţiné în Năsěud.

In scopul acesta cele mai multe despărţěminte îşi ţin adunările generale în lunile Iuniu, Iuliu şi la începutul lui August.

In tóte părţile vedem, că se convócă adunări generale de ale despărţěmintelor, vedem o mişcare îmbucurătóre între români şi pe terenul cultural, numai acolo nu se manifestă nici un semn de viéţă, unde mai cu efect s'ar puté — în vestita şi mult desmerdata Sělişte.

Ce póte fi causa?

Ni se pare patru ani de ḑile sunt de când adunarea generală a „Asociaţiunei", ţinênd cont de situaţiunea favorabilă şi de inteliginţa Sěliştei, o a declarat de matură pentru de a conduce însaşi districtul seu, o a desmembrat dela despărţěmêntul Sibiiului şi o a arondat unui despărţěmênt nou din comunele cele mai frumóse şi relativ cele mai bogate în Transilvania.

Tótă lumea sě aştepta cu drept cuvênt, ca noul despărţěmênt al Sěliştei sě devină conducătoriul tuturor despărţěmintelor, un despărţěmênt de model, carele întru înaintarea scopurilor Asociaţiunei va fi mâna dréptă a comitetului central.

Şi ce vedem? O amorţélă desěvêrşită!

De când s'a constituit comitetul acelui despărţěmênt, nici un semn de viéţă nu mai dă, păr'că a înlemnit.

Ei bine, acel popor de viaţă, carele cutrieră tótă Transilvania şi tot orientul, pentru-ca, cu eminentele sale însuşiri intelectuale şi cu spiritul seu comercial, sě susţină nimbul şi averea ereḑită din timpuri mai bune, dela părinţii sei, eminamente mari economi de vite, numai pentru sublimele scopuri culturale ale „Asociaţiunei" sě nu aibă simţ?

Inteligența din Sĕlişte sĕ nu mai aibă pricepere, numai pentru manifestațiuni politice, numai pentru maialuri, şi numai pentru a se făli înaintea strĕinilor carii-i cercetéză, cu presentarea pitorescului port femeesc şi a frumósei rase a poporului de acolo?

Nu o credem acésta.

Dar tocmai pentru că nu o credem, cerem ca sĕ delăture causĕle neesplicabilei apatii a comitetului despărțĕmêntului şi sĕ-şi facă datoria, până când nu o ajuns ruşinea, ca despărțĕmêntul Sĕliştei ca unul, care a dovedit, că nu se scie conduce, sĕ fie desființat.

Noutăți.

Conferența națională. Cu ocasiunea ținerei conferenții naționale se arangéză: Sâmbătă 22 Iuliu n. 8 óre séra „o convenire socială“, în grădina „Hermann“. Duminecă 23 Iuliu la 2 óre p. m. „banchet“ în pavilonul din grădina „Hermann“, (prețul 1 fl.) Séra la 8 óre va fi „petrecere cu joc“ în pavilonul din grădina „Hermann“, (prețul de persónă 1 fl., pentru familie de 3 membri 2 fl.) Luni la órele 2 p. m. „prânḑ comun“ la restaurațiunea „Pankievitz“; ér la 3 óre p. m. „escursiune“ în Dumbrava oraşului.

* * *

Comitetul Soc. pentru cultura şi literatura română în Bucovina a ținut Vinerea trecută o şedință. Arch. V. de Repta a raportat rĕspunsul, pe care Eminențe Sa Metropolitul l'a dat deputației societății, care l'a felicitat de iubileu. — Secretariul comunică, că d. archipresviter-staurofor, protopresbiter al Siretului şi paroch în Terblecea D. Seleschi, a dăruit societății suma de 1040 fl. 57 cr., destinându-o sĕ formeze un fond cu numele: „Maria şi Dimitrie Seleschi“, pentru stipendii de dat la elevii români bucovineni gr. or., dela scólele secundare din Bucovina. Comitetul a decis a-i trimite marinimosului donator o mulțămire. — Membrul fundatoriu al societății, dl Alexandru cav. de Semaca, proprietariu în Rarancea a dăruit societății un clavir, o maşină de cusut şi alte acareturi. Societatea îi aduce vii mulțămiri d-lui Semaca, care este un vechiu binefăcĕtoriu al ei.

* * *

Condamnați pentru duel. S'a pertractat înaintea tribunalului r. din loc procesul în afacerea de onóre, ce a avut'o d-l Cornel Scurtu, colaborator intern al „Gaz. Trans“, cu profesorii din loc Dr. Ioan Bozocean şi Dr. Valeriu Branisce. Se scie, că duelul întêmplat în Aprile a. c. cu sabia, între d-l Scurtu şi Branisce, pe care căḑuse sórtea a provenit din causa unei declarațiuni, pe care d-nii Bozoceanu şi Branisce au publicat'o în colónele „Tribunei“, ofensând în mod revoltătoriu redacțiunea nóstră. Domnul Scurtu, ca membru al redacțiunei, a cerut satisfacțiune dela numiții domni, cari s'au vĕḑut siliți a i-o şi da. Ajungênd afacerea la tribunal, dl Scurtu şi dl Dr. Valeriu Branisce au fost osândiți la câte 8 ḑile ér dl Dr. Ioan Bozoceanu la 2 ḑile închisóre de stat — scrie „Gaz. Trans.“

* * *

Un castel ars. Luni nóptea s'a nimicit prin foc castelul Szilvássy, de la Hădărău, un sat lângă Arieş din jos de Turda. Focul nu sĕ scie din ce causă s'a iscat; el s'a respândit fórte repede şi a cuprins tot castelul, aşa că arêndaşul Friedmann cu familia sa abia au putut scăpa de flacări Castelul a ars mai mult de 24 óre şi nóptea flacările s'au observat în depărtare mare pe satele vecine. Călĕtorii trenului dintre Oşorheiu şi Cucerdea încă au putut vedé bine focul.

* * *

Oprire. Consiliul de ministri unguresc şi cel austriac au hotărît în principiu oprirea esportului de nutreț în țĕri strĕine. In urma acestei hotărîri se aşteptă ordinul de oprire al ambelor guverne.

* * *

Rusificare. Guvernorul general rusesc al ținutului de nord-vest, generalul Orschewski a dat către toți subguvernorii o circulară, prin care spune, că ucazul dat cu privire la oprirea întrebuințărei limbei polone în afacerile publice sĕ se observe cu cea ma mai mare strictețe.

* * *

Manevrele germane. Impĕratul german va sosi la 5 Septembre în Metz pentru a asista la manevrele cele mari din Elsața. El va fi însoțit de înalții óspeți, regele Sacsoniei şi marele duce de Baden. Se mai amintesce şi de principele regent de Bavaria şi de moştenitoriul italian. Manevrele se vor face după planul din anul trecut. In Francia nu se ved cu ochi buni aceste mişcări ale trupelor germane.

* * *

Impĕratul german şi Caprivi. Impĕratul german a mulțămit în termini de tot măgulitori cancelariului Caprivi pentru stăruința şi meritele, ce şi le-a câştigat pentru patrie şi dinastie prin votarea nóuei legi militare. Foile comentéză acest act ca o nemulțămire a împĕratului pentru atitudinea fiiului principelui Bismarck cu ocasiunea desbaterilor proiectului militar în parlament. El ar fi şi un advertisment la adresa lui Bismarck bĕtrânul.

* * *

Invitare la „Petrecerea de vară“ ce se va arangia Duminecă la 11/23 Juliu, 1893 în parcul Crişului (la Deliman) şi se va continua în „otelul central“ din Brad. Venitul e destinat pentru acoperirea speselor vestmintelor căluşeresci. Intrarea: de persónă 1 fl., de familie 1 fl. 60 cr. Inceputul la 4 óre p. m. Intre pausă se vor dansa „Căluşeriul“ şi „Bătuta“, în costum.

* * *

Himen. Dl Petru Iuga, cleric abs. şi învĕțătoriu şi d-şora Maria I. Micu anunță, că celebrarea cununiei lor va avé loc Duminecă în 11/23 Iuliu la 2 óre p. m. în biserica gr. or. din Sebeşul-inf.

Raport general

al comitetului societății de lectură „Andreiu Şaguna“, la finea anului scolariu 1892/93.

(Incheiere.)

2. Jurnalele.

In decursul anului societatea a primit următórele jurnale gratuit:

„Biserica şi scóla“, „Biserica ortodocsă“, „Candela“, „Fóia diecesană“, „România musicală“, „Familia“, „Minerva“, „Lumea literară“, „Telegraful român“, „Gazeta Bucovinei“, „Gazeta Transilvaniei“, „Tribuna“, „Luminătoriul“, „Timpul“, „Desteptarea“, „Transilvania“, „Lumină pentru toți“, „Romänische Jahrbücher“, „Tageblatt“, „Néptanitók lapja“.

Abonate au fost următórele:

„Revista critică literară“, „Revista nóuă“, „Convorbiri literare“, „Lumea Ilustrată“, „Fóia Poporului“.

Afară de jurnalele acestea au mai venit din „Unirea“ vr'o câțiva (16) numeri.

Tóte jurnalele mai sus enumĕrate au fost puse la disposiția membrilor ca şi în anii precedenți în o anumită sală, corespunḑĕtor arangiată.

B. Cassa.

Averea societății în bani gata e de 831 fl. 94 cr., din cari la „Albina“ sunt depuşi 830 fl. 81 cr., ér disponibili la cassă 1 fl. 13 cr.

Intratele anului acestuia fără saldul anului trecut fac . 288 fl. 32 cr.
Eşitele . . . . . 296 fl. 73 cr.

Adecă spesele trec preste venit cu suma de 8 fl. 41 cr.

Acest minus a provenit din spesele cele mari, ce le-a avut societatea în acest an.

Capitalul neatingibil la inceputul anului present e de 560 fl. 30 cr., la care adăugându-se 10% din venitul brut anual resultă un capital neatingibil de 589 fl. 13.

C. Archiva.

In acest an în archivă au întrat 91 acte, cari tóte alăturându se la cele din anii precedenți se află în bună ordine.

D. Colecțiunea numismatică.

Cu finea anului scol. 1891/92 colecțiunea numismatică consta din 181 piese, presentând o valóre nominală de 28 fl. 86 cr. In decursul acestui an colecțiunea s'a înmulțit cu 28 piese în val. nom. de 1 fl. 34 cr., prin urmare numĕră 209 piese în val. nom. de 30 fl. 20 cr.

E. Sala de lectură şi mobiliariul ei.

In anul acesta, ca şi în cei precedenți societatea a avut la disposiție 2 odăi; într'una s'au păstrat cărțile din bibliotecă, ér ceealaltă a fost întrebuințată ca sală de lectură.

Intre tablourile de lectură s'au mai pus tablourile teologilor şi a pedagogilor din a. III. din acest an în val. de câte 40 fl, tabloul delegațiunei române la Viena în val. de 6 fl, şi tabloul în oleu al primului preşedinte, al lui Ioan Popescu în val. de 63 fl.

La mobiliariul societății s'a mai adaus în acest an un dulap pentru bibliotecă.

Intreg mobiliarul societății representă o valóre de 493 fl. 60 cr.

Ér întréga avere computată în bani representă o valóre de circa 5100 fl. v. a.

III.

Adaus.

Făcênd o reprivire în urma celor espuse şi asemĕnând starea societății dela începutul lui putem constata cu bucurie un progres óre-care.

Ce e drept acest progres e încă modest, dar asta nu ne împedecă a nu spera, că în viitoriu se va puté constata din ce în ce progres mai tot mai mare.

Elevii seminariului nostru fiind convinşi despre necesitatea acestei societăți şi despre avantagiele şi folósele ce le oferă de sigur vor lua parte în numĕr cât se póte mai mare la înaintarea ei. Aşa apoi mulți la olaltă lucrând cu un interes viu, cu energie şi cu zel neînfrânt şi ce e mai mult cu o bună înțelegere ei între ei, vor pune societatea în plăcută posiție de a realisa pe deplin scopul măreț, ce li s'a prefipt, va puté ajunge la ținta dorită şi astfel se va arĕta vrednică de numele, care-l pórtă.

Astfel continuâad va puté arĕta la finea al doilea pătrariu de secol un resultat cu mult mai mare, decât care l'am arĕtat noi cu împlinirea a 25 ani de activitate.

Membrilor următori deci le recomandăm diligință şi concordie în tóte afacerile societății!

Sibiiu, din şedința comitetului societății de lectură „Andreiu Şaguna“, ținută la 19 Iuniu st. v. 1893.

Ioan 1, Georgia, preşedinte.
George Tătar, notariu.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare)

Acésta sĕ întêmplă de obiceiu acolo, unde fata e singură la părinți şi ea are sĕ moştenéscă tótă averea părintéscă, sau apoi la vĕduve, cari sĕ mărită. In casuri de aceste deci bărbatul sĕ duce sĕ şaḑă în casa femeiei, ca şi când s'ar mărita el şi pentru aceea sĕ şi ḑice, despre un astfel de bărbat că s'a măritat. Acéstă datină, a cărei origine până acum nu e constatată, sĕ pare a fi o datină curat românéscă, păstrată în munți; ea nu e slavică, cu atât mai puțin orientală.

Tot asemenea sunt satele de pe Jiiuri împrăştiate pe văi şi pe cóstele délurilor, ca şi satele moților; casele sĕ află în depărtări mari unele de altele şi fie care familie e avisată la sine însaşi. Ele sunt făcute din material de lemn (din bârne de brad sau de fag) şi acoperite cu şise; de din lăuntru sunt lipite, ér pe dinafară nu, ceea-ce sĕ vede şi la moți în unele sate. In lăuntru ele sunt jóse şi întunecóse, avênd ferestri mici, ér mobiliariul e fórte simplu. Un pat de scânduri, o laviță sau dóuĕ şi o masă mică ce sĕ ține sub pat sau în vre-un unghiu al casei şi se scóte numai la mâncare, acesta e tot mobiliariul. Sĕ mai află apoi în casă şi cuptoriul (soba) de încălḑit, care sĕ numesce caloniu. Caloniul e făcut din lemn, îngrădit cu nuiele şi lipit; el e prins de grindă şi astfel atârnă de asupra vetrei, pe care sĕ face focul. Caloniul are patru laturi, în sus sĕ strîmtéză şi se sfêrşesce în o țeve, prin care ese fumul. Sub caloniu să face iarna ne'ntrerupt foc, căci el este pentru încălḑit. Cuptoriu de copt pâne n'au Jienii, ci pânea şi mălaiul sĕ cóce în țest,*) sub caloniu.

Ocupațiunea de frunte a românilor de pe Jiiuri este economia de vite, cu deosebire oieritul. Caii şi vitele cornute sunt soiu de munte, tari şi răbdurii. Afără de locurile de păşune, pâmênt roditor este puțin. In el sĕ cultivă în mĕsură mai mare cartofii şi păpuşoiul. Grâu sau sĕcară nu se samĕnă; pâne sĕ cóce numai la sĕrbători mari şi atunci fărina de grâu sĕ cumpĕră din boltă. Românii Jiieni sĕ brănesc fórte simplu; basa nutremêntului este mămăliga şi mălaiul, pe care 'l mănâncă de obiceiu cu fasole, cartofi, varḑă, (curechiu), crastaveți, póme etc., carne sĕ mănâncă mai rar.

In privința culturală românii de pe Jiiu sunt puțin înaintați. Causa este, că văile Jiiurilor, până în timpurile mai nóue, au fost aşa ḑicênd închise, fiind fórte grea comunicațiunea. Acum sĕ respândesc şi aici raḑele culturii, mai cu samă prin scóle. Tot din causa acésta însĕ ei au păstrat multe datine şi obiceiuri străvechi. Astfel este între altele „măritatul bărbatului“ amintit mai nainte; obiceiul, de a numí unele părți de sat după numele capului de familie, care a stăpânit odinióră acel loc,**) apoi sĕ țin în mare cinste multe sĕrbători străvechi (păgâne), cum este d. e. sĕrbătórea lupului (lupercalia), a ursului etc când nu sĕ lucră nimic şi ómenii îşi petrec cu jocuri, beutură etc. Jocurile sunt românesci, hora, sêrba ş. a.; la petreceri sĕ cântă de obiceiu din fluer, care este cel mai iubit instrual românilor de aici, vióra nu se întrebuințéză.

(Va urma.)

Bibliografic.

„*Transilvania*“ fóia „Asociațiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, a apărut Nr. 7 pro Iuliu cu următoriul

Sumariu:

Punerea petrei fundamentale la noul edificiu al universității din Iaşi. — Iubileul de 25 ani al societății de lectură „Andreiu Şaguna“. — Dela Academia română. — Din literatura poporală, colect. de I. Pop-Reteganul. — Din cronica lunară. — Bibliografie. — Procese verbale ale comitetului „Asociațiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, luate în şedințele dela 29 Aprile şi 9 Iuliu n. 1893. — Concurs literar.

Loterie.

Mercuri, în 19 Iuliu n. 1893.

Brün: 66 16 76 45 23

---

*) Țestul are forma unui fedeu, (coperiş de ólă); el e de tuciu (pétra) şi la vêrf, dinafară e cu tórtă. După ce sub caloniu e arsă bine vatra, se dă jaraticul la o parte şi se aşéḑă pânea sau malăiul, apoi sĕ acopere cu țestul şi sĕ face foc mai departe de-asupra lui, până ce sĕ cóce pânea. Țestul e folosit şi în țara Hațegului şi în alte părți.

**) Astfel sĕ ḑice, că cutare om e din Dreghicioni, Şuconi, Balieni, Brebenesci, etc. după cum cel dintâi stăpân al locului s'a numit Dreghici, Şuca, Bălieie, Breben etc.

Publicare de licitaţiune.

Depositul de marfă al massei concursuale, alui Iosef Löbel din Sibiiu, constătoriu din tot feliul de pânzărie, albituri, haine gata, galanterie şi alte soiuri precum şi mobiliariul prăvăliei se va vinde prin licitaţiune publică **Luni în 24 Iuliu cur. şi în ḑilele următóre, în tótă ḑiua dela 9—12 óre a. m. şi dela 3—6 óre d. a. în localul prăvăliei piaţa Huet Nr. 3 (treptele turnului)** în detaiu şi în părţi mai mari, plus oferenţilor pre lângă solvirea imediată a preţului în bani gata; marfa cumpĕrată se estradă nemijlocit cumpĕrătoriului.

Cumpĕrătoriul are însuşi a se îngrigí pentru ducerea mărfei din prăvălie, deóre ce massa concursuală după predarea ei numai primesce nici o respundere, ér reclamaţiuni posterióre în genere nu pot fi considerate.

Vinderea cu bucata şi în partii se va face pe basa inventariului în rêndul, în care e indusă marfa.

Sibiiu, 17 Iuliu, 1893.

Curatorul massei
Dr. **Nicolau Olariu,**
Advocat.

[104] 2—3

Nr. 299/1893. [102] 3—3

Edict.

Efrosina Constantin Moldovan din Braşov, care de 3 ani trecuţi a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Toma Voicu, tot din Braşov, şi nesciindu-se ubicaţiunea ei, se citéză prin acésta, ca în termin de 6 luni sĕ se presenteze înaintea subscrisului scaun protopresbiteral, căci la dincontră procesul divorţial intentat de bărbatul ei, se va decide şi în absenţa dênsei.

Braşov, 2 Aprile, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului ca for matrimonial.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Sz. 4020/1893 urb. [103] 3—3

Hirdetmény.

A verdi általános határtágositási ügyben, az elömunkálatok megkezdésére határnapul 1893 Augustus 21 napjának d. e. 9 óráját Verd községben a község házához kitüztem. — A fenti határnapra minden érdekelt felet azzal idézek meg, hogy a meg nem jelent felek a megjelenö felek által elöadatokhoz hozzá járultaknak fognak tekintetni. — Felhivom egyuttal az összes müködö mérnök úrakat, hogy azok a kik a fennt jelzet tágositási munkálazatot elvállalni ohajtják, a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlatoikat vagy hozzám, vagy az érdekelt felekhez küldjék be. —

Erzsébetváros 1893 évi Iulius 1-én.

Ieney Károly
eljáróbiróhelyett.

Kovácsy Albert
kir. törv. biró

Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an Private: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von **45 kr.** bis fl. 11.65 p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual, und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) **porto- und zolfrei.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

[6] 11

IOAN HODOŞ,

FABRICANT DE CASSE

SIBIIU. — Strada Văpsitorilor (Färbergasse) Nr. 2. — SIBIIU.

Am onóre a-mi recomanda **atelierul meu** Onoratului Public, rugându-mĕ pentru binevoitoriul sprigin. Insărcinându-mĕ cu **lucruri de fer de ori-ce categorie: casse, cassete, sobe, scocuri, lăcate de ori ce fel** etc. etc., pe lângă lucru prompt şi **preţuri fórte moderate.**

[105] 1—5

NB. Comandelor din provincie se satisface imediat şi cu plăcere.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—		4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	—	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	9.23	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	8.54	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	-	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	acce-lerat	10.25	2.09	sos. Braşov pl.	--	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	–	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	--	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	–		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12.10	–		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	---	---	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 75. Sibiiu, Marți, 13/25 Iuliu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieoesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Infamii.

Suntem din nou siliți a reveni asupra cestiunii, despre care am scris în nenumĕrate rênduri și am făcut amintire și in nrul trecut, că de câte ori se țin adunări românesci, raportori fără suflet și fără cunoscință de causă respândesc prin foile magiare șoviniste sciri false și tendențióse despre noi și despre mișcările nóstre, ba ce e mai mult, cu o cutezanță și ușurătate nejustificabilă implică în luptele și mișcările politice societățile nóstre culturale, economice etc. cari n'au de-a face nimic cu politica și nu s'au amestecat nici când în luptele sau demonstrațiunile politice

Am cugetat, vĕḑênd aparițiuni de felul acesta, că uneori foile magiare au fost seduse, că cutare cetitor al vre-unei foi magiare a trimis nechemat sciri false și redacțiunea, esaminându-le superficial, cum au obiceiu de-a face foile magiare cu scirile despre noi și luându-le de bani buni, le-a publicat în colónele ei. De multe ori ne-am convins însĕ, că lucrul nu stă așa; ne am convins, că nu raportori nechemați, ci chiar raportori trimiși anume de foile magiare, în cari redacțiunea prin însărcinarea, ce le a dat, a pus încrederea deplină și cari ar fi trebuit și au putut sĕ se informeze din isvóre sigure despre starea faptică a lucrurilor, raportori de acestia au respândit, se vede, că cu intenție, sciri false și scornituri absurde despre stările și lucrurile nóstre.

Astfel s'a întêmplat, cu ocasiunea ținerii adunării generale din anul trecut a „Asociațiunii“ la Sibiiu. In ajunul adunării foile magiare bâjbâiau de sciri tendențióse despre adunare, trimise de raportorii de aici, că la adunare sĕ vor face demonstrațiuni politice, că aceste sunt scopurile adevĕrate, ér adunarea culturală e numai pretecst etc. Prin acésta se intenționa a sĕ alarma publicul magiar și a se compromite „Asociațiunea“. Tóte aceste au fost literalmente neadevĕrate. „Asociațiunea“ și-a ținut ședințele în ordine și în ele a fost vorba despre administrația societății, despre sciință și cultură, numai despre ce au trimbițat foile magiare, despre politică, nu a fost.

Minciuna s'a dat de gol de sine.

Așa se purcede acum cu ocasiunea ținerii conferenței române din Sibiiu Tóte foile șoviniste sunt pline de nesce scornituri murdare și atât de false despre români, trimise de raportori de aici, încât ți s'ar scula pĕrul în cap, dacă n'ai sci, că e vorba de ḑiaristica magiară.

Ne este scârbă a ne ocupa cu ele în special și nici spațul nu ne permite, dar cu tóte aceste drept probă dăm unele din ele aci, fără a alege, ci pe nimerite.

Lui „Pesti Napló“ din 22 Iuliu, sub titula „Oláh ribilio Nagyszebenben“ îi se raportéză, că mai mulți români, adunați în un birt cu grădină din strada Măcelarilor, în frunte cu proprietariul George Vlăduț au bătut pe un ḑiarist magiar din provincie, strigându-i: „și tu ești spionul hingherilor“.

Românii adunați aici, sĕ ḑice în raport, „an ținut toaste care de care mai sĕlbatice pentru regele român Carol, pentru viitoriul împĕrat al Austriei, pentru memoria eliberatorilor românilor Horea, Cloșca și Iancu, pentru Rațiu, Parteniu Cosma, cari erau absenți etc.

Lasă că birt în strada Măcelarilor cu grădină nu este, lasă că român cu numele George Vlăduț nu esistă, dar tótă scirea este o scornitură.

„Magyar Hirlap“ din 21 Iuliu capĕtă cu datul 20 Iuliu anul curent de la raportorul seu trimis anume la Sibiiu un raport, în care sĕ ḑice, că românii în Sibiiu sunt gata de revoluție și vor căuta a ataca pe sași și magiari, căci au primit promisiuni seriόse din România, că Liga va trimite putere armată românilor ardeleni. „Este de necreḑut, cât de mult teroriséză acésta scire pe locuitorii sași din Sibiiu, — sĕ ḑice mai departe în raport, — poporul e înfricat și sĕ refugiază din Sibiiu în ruptul capului pe durata conferinței.“

Dar nu e destul cu atâta! Tot raportorul vine și adaugă cu un cinism ne mai pomenit: „rĕspândirea scirei este de bună samă opera românilor“.

Adecă ei plăsmuiesc scirea, căci în realitate nici umbră de adevĕr nu este în ea, ei o rĕspândesc, și totuși pun vina pe români. Povestea cu lupul și mielul. . .

Tot asemenea se scrie, că în cancelaria „Asociațiunii“ și în scóla ei de fetițe sĕ țin adunări politice secrete, érăși un neadevĕr cornurat; apoi sĕ calumniază în „M. H.“ un alt institut al nostru valoros din Sibiiu, banca „Albina“, că a votat bani pentru scopuri politice.

„Pesti Napló“ din 21 Iuliu a. c. scrie între altele:

„Intre banca națională „Albina“ și conducĕtorii „Asociațiunii“ s'a făcut învoială, că încât se va oferì ocasiune, nu se vor reținé de la un atac (összetüzés) cu magiarii“ etc.

Aci însĕ li s'a înfundat rĕu șovinistilor minciunile, căci în „M. Hirl.“ din 22 Iuliu cetim următórea depeșă:

„Raportorul d-vóstre a fost sedus de vreun om malițios cu denunciarea neadevĕrată și tendențiósă, că „Albina“ ar fi votat o sumă uriașă, ca partea mai sĕracă a românilor sĕ capete bilete gratuite ca sĕ pótă auḑi vorbirile streinilor la banchetul, ce sĕ va da cu ocasiunea conferenței de Dumінecă. „Albina“ stă departe de ori-ce mișcare politică și aceia, cari în continu o suspicionéză, o sciu acésta bine, dar fiind-că „calumniare audacter, aliquid semper haeret“ o calumniază cu rĕutate. Binevoiți a publica acésta etc. *Parteniu Cosma*, dir. esecutiv al „Albinei“.

Astfel seduc foile magiare publicul lor cetitor; astfel sumuță pe poporul magiar asupra nóstră și asupra instituțiunilor nóstre; astfel sapă tot mai adânc abisul între noi și magiari, ele, care ar avé datorința patriotică a-l astupa și egala.

Argumente. Academicianul magiar, cu numele Ováry Lipot s'a hotărît sĕ facă nn lucru mare, un serviciu causei magiare în străinătate. Fie-care om face lucrul, de care se apucă, cum află de mai bine și cum póte și așa dl Ováry a aflat de bine a publica în ḑiariul „Nazione“ din Florenza, un articol întitulat „La questione dei rumeni ungheresi“, în care între altele „savantul“ academician ḑice, că românii vreau, ca magiarii ardeleni, representanții inteligenței, averii, progresului, liberalismului, și ai puterii sĕ se dea la o parte și sĕ lase terenul ignoranței, miseriei și obscurantismului desvoltat de preoții români, ei vreau, ca Ungaria sĕ abḑică de drepturile sale milenare și sĕ concédă ca românii, cari au fost alungați din Moldova numai de câți-va secoli și au fost primiți cu iubire ca óspeți de către magiari, sĕ formeze din Ardél o nóuă Dacia etc.

Dl Ováry a cugetat de sigur, că scrie în cutare ḑiar unguresc, pentru „vaskalaposii“ de pe pustele Ungariei, cari pot sĕ créḑă și sĕ mistuie astfel de esaltații, și a uitat, că în Europa cultă ómenii cércă sĕ afle adevĕrul și că susțiind astfel de lucruri neadevĕrate, mai mult strică causei, pe care crede, că o apĕră.

Este de compătimit causa, care cu astfel de argumente false trebue sĕ fie susținută.

Conferența națională.

Conferența estraordinară a delegaților alegĕtorilor români, convocată pe 23 Iuliu a. c. s'a terminat aséră la órele 6 și $^1/_2$. Timpul și spațiul deja ocupat în fóie ne silesce acum numai la o descriere pe scurt a decursului ședințelor. S'au ținut dóuĕ ședințe Duminecă și Luni și s'au percurs punctele programului anunțat.

Ședința primă s'a deschis Duminecă diminéța la órele 10. Dl Dr. Ioan Rațiu, președintele comitetului a ținut vorbirea de deschidere, întreruptă de aplause și vii aprobări și declară conferența de deschisă.

Apoi prin aclamație se constitue biroul conferenței astfeliu:

Președinte dl Dr. I. Rațiu, vice-presidenți dnii: George Popp de Basești și

---

FOIȚA.

Mama vitregă tineră.

— Schiță. —

(Urmare.)

Ușa salonului însĕ o află deschisă și în salon nu era nimeni.

Se însera.

Lucreția se închise în odaia ei.

Cina încă și-o comandà acolo.

La cină domnul Vălean a întrebat pe nevastă-sa de Lucreția.

— „O dóre puțin capul și a ḑis sĕ nu o conturbe nimeni astăḑi, sĕ o lăsăm singură.

— „Mititica, și ea sufere dureri de cap adeseori, chiar ca mamă-sa fie iertată. Aceea încă avea migrenă. Dapoi ce sĕ facă omul, așa-i lumea, ḑise Vălean cu liniștea cea mai mare.

Dómna încă arătà un fel de indispoziție și voia sĕ se retragă.

— „Dar stai puicuțo, ce ai isprăvit astăḑi cu Costură, mi-a spus servitoriul, că a fost aici?“

— „Nimic. Am observat numai, că e un băiat fórte inteligent și bun.

— „Veḑi, veḑi scumpă, că are sĕ fie bine“.

— „Da, da ... bine“, ḑise ea depărtându-se.

*

Degéba a umblat ḑiua următóre mai tótă înaintea de prânḑ Costură pe stradă, sĕ întâlnéscă pe Lucreția, câci n'a întâlnit-o.

La dóuĕ-spreḑe óre érăși era în salon la Vălean, cu dómna.

Lucreția nu eșise încă din odaie.

Cum îl observà pe Costură, că vine, îndată alergà servitórea sĕ-i spună Lucreției, că e aici domnul Costură.

— „Cine ți-a ḑis sĕ vii?“

— „Nimeni, da dór sciu eu că ...“

— „Bine, bine, du-te numai, că voiu merge“.

— „Lasă — își cugeta ea — că ve înțarc eu. Am sĕ-i spun tatii, ce se petrece la noi. Ce-i face puicuța, la care nu-i plăcea de Costură ...“

Sciu eu, că le-a trece voia, numai sĕ scie tata .... Da óre a divorța de tata și a lua-o Costură ... atunci va fi fericită ... ér eu ... eu .... ei, ce, merg și-i spun tatii, ce m'am hotărît. N'am poftă de măritat mai mult și vreau sĕ merg în mănăstire.

Așa s'a decis în disperare. Apoi convingându-se, că Costură e încă în salon cu dómna, intrà în cancelarie la tatăl seu.

— „Da ce-i Lucreția, nu te-am vĕḑut de eri, esti bolnavă puiul tatii?

— „Nu sunt“.

— „Ți-a trecut durerea de cap?“

— „Ce durere“.

— „Aséră dór te durea capul“.

— „Da, da, adevĕrat, me durea“.

— „Mergi dragă în salon, e aici Costură“.

— „Sciu“.

— „Apoi dar du-te puiule, că te va aștepta“.

— „Pe mine, pentru ce?“

— „Ei, nu te face, sciu eu, că voi ve iubiți“.

— „Aceea a trecut tată, eu am venit sĕ-ți spun, că de astăḑi abḑic de lume și de măritat și voiu sĕ întru în mănăstire“.

— „Ce mănăstire vorbesci?“

— „Mănăstire ca tóte mănăstirile“.

— „Cum vii tu la mănăstire, viseḑi póte — nu te înțeleg. Esplică-te puiule“.

— „Ce esplicație vreai? Aceia, cari s'au urât de lumea asta înșelătóre, merg în mănăstiri, sĕ uite de ea“.

— „Ei, ș'apoi tu -- tu te-ai urît? Așteptă dragă, că încă nici nu pricepi lumea“.

— „Bine, bine, dar eu vorbesc serios. Vreau, ca cât mai curênd sĕ-mi încep viéța cea nóuă“.

— „Si eu sunt de credința, că nu peste mult vei începe altă viéță“.

— Atunci dar n'ai nimic contra?“

— „La ce? Eu nu am înțeles mănăsti ... ?“

Acum intră Costură și-i curmà vorbele.

Lucreția cum îl vĕḑù, începù a plânge

— „Sărut mânile domnișóră, tot bolnavă esci?“

Ea voia sĕ fugă, dar dênsul se puse în ușe.

Vălean sta ca o pétră, cu ochii căscați, nu-și scia esplica situațiunea de acum.

— „Ce-i cu domniata domnișóră — ḑise Costură — de nu te mai vede omul, ai vre-o supĕrare, esti bolnavă ori ce-i?“

— „Nimic — ḑise ea scurt — lasă-me sĕ es“.

Margureta Moldovan.

(Va urma.)

Dr. G. Popovici, protopopul Lugojului notari dnii: Dr. Aurel C. Popovici, Constantin Lucaciu, Dr. St. Petrovici, Dr. Dimitrie Ciuta, Dr. St. Pop şi Dr. Silviu Moldovan.

Se alege apoi comisiunea de verificare a delegaţilor de nou aleşi, după care dl D. Comşa dă cetire raportului comitetului central asupra lucrărilor dela conferenţa trecută până acum. Raportul a fost primit cu vii aplause.

După acésta a urmat alegerea comisiunei de 40. Aci s'a născut o discusiune lungă şi anume asupra propunerei dlui Hossu Longin, care a propus ca nici un membru al comitetului sĕ nu facă parte din comisiunea de 40, ci comitetul sĕ asiste la şedinţele comisiunei din oficiu pentru darea de informaţii. In decursul discusiunei presidiul declară, că membrii comitetului reced de a face parte din comisiune şi astfeliu la propunerea comisiei de trei, alese pentru combinarea unei liste, se aleg prin aclamaţie în comisiunea de 40 următorii delegaţi:

Iacob Macaveiu, protopop, Teodor Caluţ, Ioan Velle: Emanuel Ungurean, Ioan Jercan, Const. Rădulescu, Dr. V. Hossu, Coriolan Brediceanu, Andreiu Cosma, Alecsandru Filip, Dr. Dimitrie Ciuta, Andreiu Ghidiu, Titu Haţeg, Dr. Hossu Longin, Dr. Iacob Hotăran, Vasile Mangra, Andreiu Medan, Constantin Lucaciu, Dr. Al. Mocioni, Dr. Ioan Nichita, Sebastian Olariu, Anton Pallade, Dr. St. Petrovici, Gavriil Barbul, Dr. Aurel Opreanu, Dr. George Popa, Gr. Sima, G. Popovici (Şiria), Alecsiu Berinde, Petru Grozda, V. Suciu, Iuliu C. Vlăduţ, Isidor Blaga, I. M. Roşu, Ioan Russu Şirianul, Nicolae Hossu, Dr. Aurel Novac, Emeric Pop, Augustin Pop, Dr. Stefan Pop.

Şedinţa, terminându-se punctele programului, se încheie la órele 12 ³/₄

A dóua şedinţă s'a ţinut Luni la 4 óre d. a., fiind că comisiunea de 40 abia pre acest timp şi-a putut termina lucrările. După deschiderea şedinţei s'au cetit depeşele sosite la adresa comitetului naţional, din tóte părţile locuite de români, apoi din Croaţia, dela slovaci şi din strĕinătate în numĕr de aprópe 100. A urmat apoi raportul comisiunei de 40 prin referentul ei dl Dr. Petrovici, care s'a primit cu aprobare şi conferenţa la propunerea comisiunei a votat în unanimitate următórele concluse:

1. Conferenţa generală estraordinară a delegaţilor alegĕtorilor români din Transilvania şi Ungaria, întrunită la Sibiiu în ḑilele de 23—24 Iuliu 1893, identificându-se întru tóte cu comitetul seu central, declară de al seu memorandul depus în Iuniu anul trecut în cancelaria Maiestăţii Sale, încuviinţézâ paşii şi procedura aşternerii lui şi apróbă cu viuă satisfacţiune şi pe deplin activitatea acestui comitet şi-şi esprimă tot deodată în numele alegĕtorilor, pe care-i representă, gratitudinea sa pentru zelul şi stăruinţa, cu care a susţinut causa românilor din Transilvania şi Ungaria.

2. Conferenţa îşi esprimă cea mai vie a sa párere de rĕu asupra urmăririlor judecătoresci, ce s'au pus în lucrare, cum se pare pe tótă linia, urmăriri, care nu pot contribuì întru nimic la lecuirea relelor esistente, dar uşor pot sĕ slăbéscă momentul etic al maiestăţii justiţiei statului.

3. Conferenţa protestéză în contra violării dreptului de întrunire al alegĕtorilor români în general şi a opririi şi restrîngerii conferenţei de faţă.

4. Conferenţa susţinênd şi mai departe în întregimea sa programul naţional stabilit şi acceptat în conferenţele anterióre, dă comitetului însărcinarea de a lupta pentru realisarea acelui program.

5. Conferenţa consideră ca apariţiuni a curentului bolnàvicios şi sguduitórele reforme bisericesci politice, care sunt împinse pe planul actualităţii politice. Aceste reforme nu provin din vre-o trebuinţă simţită a popórelor creştine şi nu sunt justificate prin nici un interes leal al statului. Dacă însĕ ele s'ar realisa, ar mărí numai nemulţămirea generală, ar slăbì legăturile familiare şi sentimentele religióse ale poporaţiunii, şi astfel ar sguduí chiar fundamentele etice ale statului.

6. Conferenţa în conformitate cu enunciaţiunile sale anterióre îşi esprimă din nou dorinţa de a conlucra, pe basa programului partidului naţional, cu popórele nemagiare din statul ungar şi autoriséză comitetul central a continua cu pertractările iniţiate în acéstă direcţie.

*

La conferenţă au participat afară de delegaţi un numĕros public, mii de români de preste tot locul. Insufleţirea a fost generală. Intervenţia autorităţilor poliţiane s'a dovedit de prisos. Atât la conferenţă, cât şi la petrecerile ce s'au arangiat cu ocasiunea acésta, precum şi la manifestaţia făcută preşedintelui partidului naţional, a domnit pretutindenea cea mai mare ordine. Semn, că românii sunt popor de ordine, ceea-ce le face onóre.

Asociaţiunea transilvană.

Din procesele verbale ale comitetului Asociaţiunei transilvane dela 29 Aprile şi 9 Iuniu n. a. c. reproducem următórele:

Societatea Transilvani a atrimis suma de 200 fl. cuvenită cu începerea dela 1 Aprile şi până la 31 Octobre pentru elevii meseriaşi susţinuţi de ea.

Direcţiunea institutului de credit şi economii „Albina“ împărtăşesce prin hârtia cu data de 5 Aprile 1893, ca adunarea generală ţinută la 25 Martiu a. c. a votat în scopul creării a 10 stipendii de câte 50 fl. pentru elevele nternatului împreunat cu scóla civilă de fete, 500 fl., ér pentru trebuinţele curente ale scólei civile de fete a Asociaţiunei érăşi 500 fl., şi că suma din urmă s'a pus în contul curent al scólei civile de fete ér cea dintâiu se va introduce după presentarea cuitanţei în libelul de depunere al Asociaţiunei.

— Se ia act cu mulţămită.

— Dl Dr. B. Preda, advocat în Câmpeni prin hârtia cu data 10 Aprile a. c., pe lângă comunicarea, că un lucrătoriu a aflat pe realităţile Asociaţiunei din Vidra de sus moştenite după fericitul Avram Iancu un tesaur în valóre aprocsimativă de preste 1000 de galbini şi ruble în aur, care mai mulţi locuitori de acolo l'au luat dela aflătoriu cu forţa, şi că în urma acestora incuisiţiunea a deţinut pe făptuitorii, n'au putut însĕ descoperí la ei mai mult decât 31 galbeni, şi că d-sa în calitate de membru a reclamat la forurile competente drepturile Asociaţiunei, — cere sĕ i se dee în urgenţă împuternicirea de a representa interesele Asociaţiunei.

Comitetul îşi esprimă mulţămita sa dlui Dr. B. Preda pentru viul interes, dovedit faţă cu Asociaţiunea, şi ia cu aprobare act, că biroul i-a administrat în urgenţă — plenipotenţele de lipsă.

— Dl I. Turcu, protonotariu al comitatului Făgăraşiu, înaintéză în manuscript o descriere a munţilor Ţĕrei Bârsei şi a Făgăraşului, cu rugarea, sĕ se censureze şi tipărésca sub auspiciile şi cu cheltuelile Asociaţiunei.

Lucrarea dlui I. Turcu se trimite la comisiunea instituită din incidentul concursul literar al Asociaţiunei spre censurare şi şi raportare.

— Presidiul relevéză necesitatea unui regulament pentru afacerile interne ale Asociaţiunei, prin care sĕ se reguleze şi drepturile membrilor suplenţi.

Comisiunea încredinţată cu revisuirea statutelor sĕ însărcinéză, a presenta un proiect de regulament pentru afacerile interne ale Asociaţiunei.

— Se dă cetire raportului cu data 7 Iuniu n. a. c. al delegaţiunei numite în şedinţa dela 15 Maiu n. pentru a representa comitetul la parastasul, ce l'a ţinut Academia română din Bucuresci întru amintirea preşedintelui G. Bariţiu.

Din acesta se vede că:

a) delegaţiunei i s'a făcut o simpatică primire din partea Academiei, şi a fost invitată la şedinţa ei publică;

b) în 8/20 Maiu la 10 óre diminéţa s'a celebrat de P. S. episcop al Dunărei de jos cu numĕrósă asistenţă parastasul pentru fericitul George Bariţiu, fiind de faţă representanţi ai familiei jalnice şi un distins public de academiciani, profesori şi altă inteliginţă;

c) după ceremonialul religios s'a ḑis un cuvênt din partea Asociaţiunei şi altul din partea Academiei: cela prin delegatul Z. Boiu, ér acesta prin academicianul Nic. Ionescu.

In legătură pe lângă observarea, că delegatul P. Cosma renunţă la ori-ce recompensă din partea Asociaţiunei, sĕ presentă particularul speselor avute:

a) a vice-preşedintelui, dlui Dr. Ilarion Puşcariu, din care se vede, că din spesele sale, cari s'au urcat la 100 fl, cere se i se licuideze numai o parte în sumă de 50 fl.; şi

b) a secretariului I, dl Z. Boiu despre 98 fl. 21 cr.

— Se ia act. Spesele dlui vicepreşedinte Dr. Ilarion Puşcariu în sumă de 50 fl. şi ale dlui secretariu I. Z. Boiu în sumă de 98 fl. 21 cr., se asemnéză la cassă spre plătire.

— Dl. vicepreşedinte Dr. I. Puşcariu deschide între membrii comitetului o listă de contribuiri pentru fondul „George Bariţiu“ şi din parteşi subscrie 50 fl.

— Se ia act. Lista se va circula la toţii membrii comitetului.

— Dl P. Cosma comunică din însărcinarea dlui George Pop de Băsesci, mare proprietariu în Băsesci, că dl G. Pop subscrie 200 corónе pentru fondul „George Bariţiu“.

— Se ia act cu mulţămită.

Lucruri scolare.

Despre decursul adunării generale a reuniunii învĕţătoresci rom. gr. or. din districtul Orăḑii-mari, ţinute în 7 Iuliu 1893 la Orade, ni se trimite următoriul raport:

Coadunêndu-se membrii la scóla rom. gr. or. din loc, cu toţii s'au îndepărtat la s. bis. unde s'a sĕvêrşit chemarea s. Duch, la care a participat Rev. Toma Păcală protopresvit. Orăḑii-mari, diaconul Nicolau Diamandi, asistaţi fiind de preoţii Petru Sêrbu şi Simeon Butiri.

După finirea serviciului divin preşedintele N. Zigre învită pe notariul Avram Igna sĕ-şi ocupe locul şi prin un discurs fórte instructiv şi meduos a ḑis între altele, „că numai prin unire putem fi tari, numai prin puteri unite putem secera gloria comună“, şi până când scopul reuniunei învĕţătorilor Orăḑii mari este şi va fi a concentra puterile învĕţămêntului; a înălţa interesele spirituali şi materiale ale învĕţătorilor: nu mai puţin va promova şi activitatea pe terenul instrucţiunei etc. Din partea celor presenţi i se respunde cu „sĕ trăiéscă preşedintele“.

Constatându-se numĕrul celor presenţi se aflau 107; absenţi 198, s'au scusat 8, s'au constatat că din cei absenţi o parte însemnată sunt la eserciţiul de arme.

Am onóre a înregistra între óspeţi şi pe Magnif. Sa Atanasie Marienescu jude la tabla regéscă din loc, Toma Pacală protopres. Orăḑii-mari, Nicolau Diamandi, diacon ceremonial în Oradea mare; Dr. Ioan Groza, referinte bisericesc în Oradea mare, Georgiu Gh. Papp archivariu consistorial, Dr. Ioan Buna, Dr. Florian Duma, advocaţi în Oradea mare, precum şi pe Emilian Popoviciu şi Simeon Butiri preoţi.

După acestea trecêud la punctele din programa publicată:

1. Conclusul ce era a se lua, cu privire la susternerea regulamentului la înaltul ministeriu, s'au concreḑut comitetului central.

2. Raportul comitetului central: Cetindu se raportul comitetului central prin notariul seu Elia Bochiş, adunarea îl ia la cunoscinţă cu plăcere.

3. Censurarea rapórtelor singuraticelor despărţĕminte: După-ce s'au censurat memoratele rapórte a despărţĕmintelor, pe lângă unicele observări s'au luat la cunoscinţă din partea adunărei.

4. Raportul cassariului Ioan Pinter şi a bibliotecariului Elia Bochiş: Adunarea generală esmite o comisiune în persónele V. Sala, I. Silaghi şi Ioan Costa, cari după méḑăḑi au sĕ vină cu raport special — despre starea cassei şi a bibliotecei.

5. Preliminariul pe anul scol. 1893—94 s'a votat unanim cu suma de 60 de corónе (30 fl.)

6. Punêndu-se la ordinea ḑilei, primirea de membrii noi, cari s'ar însinua: Ca atari se însinuă Magnif. Sa Atanesiu Marienescu, jude la tabla reg.; Păcală Toma, Dr. I. Buna, Dr. F. Duma şi diaconul N. Diamandi ca membrii fundatori, pe cari îi rog sĕ priméscă profunda nóstră mulţămită şi pe acéstă cale.

Fiind timpul înaintat la 1 óră d. m. şedinţa s'a ridicat prin preşedinte, anunţându se ţinerea ei la órele ¹/₂4 d. m.

La órele prefipte redeschiḑêndu-se şedinţa raportorul comisiunei censurătóre V. Sala, a arătat, că cassa a fost în ordine şi până la 30 Iuniu, a. c. bani gata au incurs 85 fl. 80 cr. restanţe 538 fl., din aceste restanţe s'au solvit până aḑi la mâna cassarului o sumă însemnată.

Referitoriu la bibliotecariu s'a aflat, că biblioteca s'a înmulţit cu 7 opuri, şi sĕ aviséză comitetul, ca pe viitoriu sĕ se facă un regulament pentru manipularea cassei, precum şi altul pentru a bibliotecei. S'au decis mai departe, că pe viitoriu banii încassaţi sĕ se depună la institutul din Arad „Victoria“ ér cassariul mai mult de 20 fl. 40 corónе sĕ nu reţină la sine.

Libelul dela cassă sĕ se păstreze la V. consistoriu în cassa sa Werthaimiană, apoi sĕ aviseze comitetul, ca sĕ se îngrigéscă pentru încassarea tacselor restante.

Şi în fine sĕ recerce comitetul central pe Ven. consist., că până la finea lunei Decembre în tot anul sĕ comunice conspectul tuturor învĕţătorilor din districtul oradan cu cassariul Ioan Pinter, pentru manipulaţiunea şi încassarea tacselor neregulate.

7. Disertaţiuni sau alte propuneri însinuate la presidiu au fost: Ioan Costa cu disertaţiunea sa întitulată „Observări pedagice la propunerea obiectelor de învĕţămênt în scóla poporală referitoriu la metod.“

Disertaţiunea învĕţătoriului Ludovic Ungur întitulată „Educaţiunea şi mijlócele ei“. Ambele au fost bine reuşite şi ascultate cu plăcere.

In fine a disertat preot-învĕţătoriul Petru Sêrbu „Despre cassele de păstrare scolare“, care la propunerea preşedintelui, adunarea decide a o tipări pe spesele reuniunei în mai multe sute de esemplare; ér celelalte dóuĕ sĕ vor publica în fóia oficiósă „Biserica şi scóla“ din Arad.

Acésta disertaţiune face onóre d-lui Serb.

8. Programa pentru adunarea procsimă s' concreḑut comitetului central.

9. Pentru autenticarea protocolului s'a ales o comisiune în persónele Dr. Duma advocat, E. Bochiş. D. Sime şi notariùl A. Igna.

Ne mai fiind alte obiecte de pertractat, preşedintele prin o vorbire bine accentuată vorbind la inima celor presenţi, dechiară şedinţa de închisă. Vicepreşedintele Petru Bogdan îi mulţămesce pentru inţelépta conducere şi cei presenţi îi tac ovaţiuni cu „sĕ trăiéscă“.

Noutăţi.

† **Bar. Bauer.** Ministrul de rĕsboiu, bar. Ferd. Bauer a încetat din viéţă Sâmbătă séra la 10 óre şi 45 minute, Ministrul s'a simţit de câte-va, ḑile că nu e sănĕtos. Incă Luni, în septĕmâua trecută, din causa unei indisposiţiuni momentane s'a reîntors dela Krapina-Teplitz la Viena. Sâmbătă la 7 óre diminéţa fu lovit de un atac uşor de apoplecsie. După-ce defunctul fù împărtăşit cu sântele taine prin preotul Kurz, el 'şi dete sufletul. Ferd. Bauer s'a născut în Lemberg la 7 Martiu 1825, cu 11 ani întrà în academia de inginerit ca elev, de unde eşì aspirant de oficer. Continuà cursul de inginerit superior şi ajunse locotenent. La 1849 devenì căpitan. A luat parte ca maior la bătălia dela Solferino, unde primì crucea militară cu decoraţiunea de rĕsboiu. La Custozza încă luà parte tot; astfeliu şi la atacul dela St. Lucia. Aci a primit ordul leopoldin. In anul 1879, primì ordul corónei de fer, căpĕta titlul de baron şi fù numit comandant militariu preste trupele din Transilvania. In Sibiiu s'a bucurat de multă simpatie. In 1888 fù numit comand. corp. II de armată la Viena şi în 1888 ajunse ministru de rĕsboiu. El a fost un credincios soldat până la ultima rĕsuflare.

* * *

Promotio sub auspiciis imperatoris. In 22 l. c. n. s'a serbat la universitatea Francisc Iosif din Cernăuţi prima promovare a unui teolog greco-oriental de doctor în teologie „sub auspiciis imperatoris“. Din acest incident s'a dat sěrbătórei un caracter deosebit festiv. Presidentul ţěrei, bar. Kraus a predat tinerului doctor Basiliu Găină inelul de briliante al împěratului, ţinênd o vorbire frumósă pětrunḑătóre şi des aplaudată. Sěrbătórea s'a încheiat cu „imnul poporal“ cântat de elevii seminariști greco orientali Vorbirea și tesa inaugurară a fost: „credinţă şi sciinţă“.

* * *

Himen. Silvia M. Corcheşiu şi Ioan Marian anunţă serbarea cununiei lor, care se va ţiné Duminecă în 30 Iuliu st. n. la 3 óre p. m. în biserica gr. cat. din Câmpeni.

Predică.

ţinută la 20 Februariu 1893 în biserica Sf. Nicolae din Braşov, de Dr. Vasilie Saftu, prof. sem.

In numele tatălui, al fiului şi al duchului sfânt . . . .

Iubiţi ascultători!

Nouě ani de ḑile s'au strecurat în învălmăşagul fără sfârşit al vremurilor, de când nu m'am mai urcat în acest loc sacru, menit *κατ᾽ἐξοχὴν* pentru propoveduirea învěţăturilor morale-creştinesci. Astăḑi, pentru a doua óră, Vě rog, sě binevoiţi a mi jertfi câte-va momente de atenţiune, ca sě ne convingem împreună despre nepreţuita valóre, ce o au învěţăturile Domnului Christos cu deosebire în vécul, în care trăim.

— Da! Dar sarcina, care mi o iau asupră-mi este mare şi grea; puterile mele sufletești în schimb mici și neîndestulitóre.

Tu, Dómne, ştii, în ce loc sunt şi ce vreau sě vorbesc. Trimite Duchul Těu cel sfânt asupra capului meu: Dă-mi idei, dă mi cuvinte înţelepte, uşóre şi puternice, dă-mi putere! . . .

Iubiţi ascultători!

Ori de câte-ori mi-am plimbat ochii sufletului meu în cartea cărţilor, în vechia şi sfânta nóstră scriptură, n'am putut sě nu me opresc cu admirare înaintea a douě din nenuměratele învěţături cuprinse într'ênsa, douě giuvaeruri, cari întregindu-se unul pe altul într'un mod perfect, esprimă cel mai practic şi mai folositoriu sfat pentru viéţă.

I.

Cea dintâiu din aceste pietrii scumpe o găsim la Evangelistul Matheiu IV, 4. — Domnul nostru Iisus Christos fusese dus de Duchul în pustie, unde a postit 40 de ḑile şi 40 de nopţi. Elementul rěului, adecă diavolul, a profitat de acéstă ocasiune. ca sě-l ispitéscă pe dênsul, şi i-a ḑis: De eşti fiul lui Dumneḑeu, ḑi, ca pietrile acestea sě se facă pâni.

Ér dl Christos rěspunḑênd a ḑis: „Scris este, nu numai cu „pâne va trăi omul, ci cu tot „graiul, ce iese din gura lui Dumneḑeu“.

Fie-care dintre noi scie, iubiţilor, că tot omul se compune din trup şi suflet. Precum corpul are trebuinţă de pâne (sub pâne se înţelege ori-ce fel de hrană), ca sě esiste aşa şi sufletul are trebuinţă pentru desvoltarea lui de graiul lui Dumneḑeu; numai cât în cuvintele de mai sus, dl Christos mai mult şi mai greu accentuéză hrana sufletului decât a corpului.

Privită acéstă învěţătură din punct de vedere filosofic nu se póte tăgăduì, că Mântuitoriul a preferit şi în casul de faţă materialismului idealismul. A găsit de cuviinţă, sě se pronunţe astfel, pentru-că ómenii d'atunci, deşi într'o stare mai primitivă de cultură, totuşi cam sěměnau cu cei din ḑilele nóstre: erau cu un cuvênt materialişti, adecă nu munciau decât sě facă avere şi sě-şi hrănéscă bine corpul, negligând cu desěvêrşire idealismul adecă munca, cu care trebuia sě-şi hrănéscă sufletul. Vě aduceţi aminte, că unii dintre ei au mers atât de departe, încât făceau comerţ chiar şi în lăcaşul lui Dumneḑeu, aşa încât Domnul nostru Iisus Christos a trebuit sě-i isgonéscă din biserică, ca sě nu facă casă de neguţătorie din casa tatălui seu.

Tocmai acéstă pronunţată direcţiune, d'a întrebuinţa totul numai pentru binele corpului, tocmai acest evident materialism d'atunci a făcut pe Rescumpěrătoriul lumii sě ḑică: „*Dar grigile vécului acestuia şi înşelăciunea bogăţiei, şi pofta celorlalte intrând innécă cuvêntul şi-l face neroditor*“ Marcu IV, 19. Da, pentru-că aceia, cari ḑiua nóptea nu se gândiau decât la înmulţirea averii, nu mai aveau timp sě asculte şi cuvêntul lui Dumneḑeu, şi în chipul acesta sě şi câştige şi hrana trebuincíósă sufletului lor.

Tot cam aşa stă lucrul şi în ḑilele nóstre.

Ori-care dintre noi va privì mai cu pătrundere la lupta pentru traiu, care ni se desvăluiesce atât de viu înaintea ochilor, se va convinge mai currênd sau mai târḑiu, că totul se mişcă, pentru ca sě se găséscă o hrană mai bună sau mai uşóră pentru corp, cu alte cuvinte că totul este un curat materialism Puţini sunt cei ce se mai gândesc şi la desăvârşirea sufletului. Dar nu numai atât: Unii, mai îndrăsneţi, merg atât de departe, ca şi cei de pe vremea Domnului Christos, încât jertfesc de multe ori sufletul cu hrană cu tot pentru binele corpului lor.

Insăşi statele cele mai civilisate ne dau destule doveḑi despre ómeni luminaţi chiar, cari sacrifică onóre, consciinţă. numai şi numai, ca sě facă multă avere şi în chipul acesta sě-şi asigure o hrană durabilă şi distinsă. De altă parte tot în ţěrile apusului veḑi mii de ómeni, cari nu pregetă a întrebuinţa şi cele mai aprige arme, ca sě pótă trăì ei pe urma celoralalţi, pe cari îi nimicesc fără milă.

De ce tóte acestea? . . . .

Pentru-că ei, iubiţi ascultători, în nesăţiositatea lor pentru pâne au uitat sě-şi îmbogăţéscă şi sufletul cu idei şi învěţături mai sănětóse. . . .

Apoi, la urma urma urmelor, fie-care dintre noi a putut face uşóra esperienţă, că fericirea vremelnică nu constă numai în avere; că din contră fraţi, cari au moştenit avere dela părinţi, în loc sě rěmână fraţi, s'au desbinat şi s'au depărtat unul de altul.

Firma mea convingere e, că: Fericirea fie-cărui om e în capul lui. Dacă ideile din capul seu sunt în bună armonie, în bună înţelegere unele cu altele, cu alte cuvinte, dacă consciinţa lui e împăcată cu sine, omul e fericit, dacă nu, nu e fericit. Din contră un om, care şi-a făcut póte şi averile bunului Iov, însě consciinţa lui e neîmpăcată, îl mustră, nu póte sě fie nici odată fericit; altora li se pare, că e fericit, el însě singur scie adevěratul adevěr! . . .

Cu acésta nu vreau sě ḑic, iubiţi ascultători, că omul nu e datoriu sě muncéscă şi sě agoniséscă, ca sě-şi aibă pânea de tóte ḑilele, căci aş face un pěcat strigător la ceriu. Din contră, eu ḑic, sě se îngrijéscă de nutremêntul corpului, dar sě nu uite nici decum hrana sufletului, care o găsesce în graiul lui D-ḑeu, şi dela care în definitiv atârnă fericirea omenéscă.

II.

D-Vóstră însě, iubiţi ascultători, veţi cere dela mine, ca sě vě esplic mai deaprópe, ce avem noi, sě înţelegem sub cuvintele „graiul lui Dumneḑeu“.

Astfel de lămuriri sunt de neapěrată trebuinţă mai ales, pentru că Mântuitoriul din înălţimea Sa ne-a spus folositórele sale învěţături mai numai în pilde.

A dóua pétră scumpă, despre care v'am amintit la începutul predicei mele, va lămurì într'un mod perfect şi acéstă întrebare.

Intr'una din călětoriile sale fiiul omului şi fiiul lui Dumneḑeu a trecut pe lângă o fântână, care se numia fântâna lui Iacob. Făcêndu-i-se sete cerù dela o samarinéncă, care tocmai scotea apă, sě-i de a sě bea; samarinénca însě avênd alte vederi religióse a refusat. Atunci dl nostru Iisus Christos i-a ḑis: „Va vení vremea şi acum este, când închinătorii cei adevěraţi se vor închina „Tatălui cu Duchul şi cu adevěrul“. Ioan IV, 13, adecă cu spiritul şi cu adevěrul. Étă, iubiţi ascultători, chiar după cuvintele celui născut în Vitleem, ce avem noi sě înţelegem sub „graiul lui Dumneḑeu“: Spiritul şi adevěrul.. Sub spirit însě avem sě înţelegem mintea şi inima omului (privită din punct de vedere moral). Când omul se îngrijesce de corp, sě nu neglige a sě îngrigi şi de suflet, cultivându-şi mintea în biserică şi scólă, şi inima printr'o deprindere continuă de a face fapte bune.

Cultivarea minţii şi a inimei trebue sě mérgă mână în mână una cu alta. Omul, care progreséză în inteligenţă trebue sě progreseze şi în fapte bune, căci numai aşa se atinge scopul dorit. Apoi prin minte şi inimă omul sě nisuiéscă a descoperì adevěrul! Oh, iubiţi ascultători! Au trecut preste 18 sute de ani d'atunci, de când a rostit Mântuitoriul nostru aceste sublime cuvinte. Vor mai trece încă miliarde de ani şi nimenea nu va puté spune mai bine scopul suprem, la care trebue sě tindă întréga societate omenéscă: aflarea adevěrului. Tóte sciinţele din lume fără deosebire, pe lângă folosul ce-l aduc omenirei, mai au ca cea mai înaltă ţintă: Descoperirea adevěrului. Ce e drept, nici eu nu cred, sě se pótă atinge vre-odată acéstă ţintă pe deplin, totuşi ea singură dă direcţiunea de progres a tuturor ómenilor de pe pămênt. Scopul acestora nu póte fi altul. . . Atât e de sublimă. atât e de măréţă şi înaltă acéstă învěţătură, iubiţi ascultători, încât nu pot decât sě me unesc şi eu în privinţa acésta cu un mare teolog frances*), care a rěposat mai în ḑilele trecute, şi sě ḑic: „Religiunea propoveduită de Domnul Christos prin cuvintele de mai sus nu e numai buna religiune a omenirei, ci singura şi absoluta religiune; şi, dacă şi în celelalte planete vor fi finţe înzestrate cu minte şi cu morală, ca ómenii de pe pămênt, nu vor puté sě aibă altă religiune decât aceea, care a propoveduit o Mântuitoriul la fântâna lui Iacob“.

Da, dar pe cât e de frumósă devisa omului pe pămênt, pe atât e de grea. Noi, piticii universului, nu putem înainta fără ajutoriul Celui de sus.

De aceea, iubiţi ascultători, sě ne întórcem cu toţii rugăciunile nóstre cătră Dumneḑeu, spiritul spiritelor şi adevěrul adevěrurilor.

Cătră Tine, stăpânul tuturor, ridic eu glasul meu, căci nicăiri nu aflu mântuire, decât la Tine, nicăiri lumină, decât în învěţăturile Tale! Trimite Duchul Těu cel sfânt asupra iubiţilor Těi credincioşi, ca fie-care în parte cultivându-şi spiritul, sě contribue cât de puţin la descoperirea adevěrului: Acest sóre d-ḑeesc, care încălḑesce inimile şi luminéză minţile ómenilor, împrăştiind cu desăvêrşire negrul întunerec al nesciinţei, acum, în totdeauna şi în vecii vecilor Amin!

---

*) Rénan,

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare)

Românii de pe Jiiuri umblă pe căile lor de munte mult călare; femeile călăresc ca şi bărbaţii şi în privinţa acésta saměnă cu móţele din Munţii-Apuseni.

Portul românilor din văile Jiiurilor ni se înfăţişéză astfel:

Bărbaţii îşi lasă pěr lung şi pentru aceea sě numesc în batjocură „momârlani“. Vara pórtă pělării cu margini late, érna căciule, cari sě numesc „clăbeţe“ sau căiţe, ca în Valea-Haţegului. Aceste le fac ei înşişi din piei de miel albe sau negre şi sunt fórte mari, şi la fund mai late, ca la gură; ele au înfăţoşarea unei ferdele (mierţe) întórsă cu gura în jos. Cămeşile sunt lungi, până la genunchi şi cu mâneci largi, românesci; ele sunt proveḑute la guler şi în spate cu cusěturi simple (mai cu samă cruci); preste cămaşă sě încing cu şerpare late, (pe cari le numesc brâie), apoi au peptare înfundate, ér de-asupra şube de pănură albă; iarna pórtă şi cojóce scurte. Ciórecii sunt ca şi şuba, din pănură albă. In picióre pórtă opinci, unii au şi călţuni de pănură grósă. Obelele din opinci sunt scurte şi sě légă pe la glesne cu curele sau cu pěr de capră negru.

La femei este interesantŭ împletitura pěrului, prin care sě deosebesc fetele de femeile măritate. Fetele împletesc douě cosiţe, una atârnă pe spate ér cealaltă o duc din mijlocul frunţii la urechea din drépta, unde sě împreună cu cea de pe spate; ele umblă mai mult cu capul descoperit sau şi-l acoper cu cârpă de boltă, de obiceiu albă şi cu flori roşii sau negre. Femeile conduc din mijlocul frunţii până la urechi de-a drépta şi de-a stânga câte dóuě sau trei rênduri de plete împletite, ér din restul pěrului compun pe cap de-a drépta şi de-a stânga dóuě cosiţe. Femeile nemeşilor, de cari se află în Paroşeni, Iscroni etc. îşi fac conciu în vêrful capului. Preste cosiţe sě pune pe cap brobódă albă de giolgiu, ér unele au rariţă sau saliă, din o materie mai fină, străveḑie. După urechi sě pun în pěr de podóbă un fel de ace cu găvălie mare, care tremură la fie-care mişcare şi cari pentru aceea sě numesc „trěmurici“. La grumazi fetele şi nevestele au baier de taleri, mărgele înşirate sau latiţariu făcut din mărgele měrunte. Cămaşa e de pânză sau de giolgiu cu cusěturi pe mâneci, preste mijloc sě încing cu curele, ér preste aceste au inele, înşirate în zale. Preste cămaşă sě îmbracă cu „laiběr“ de pănură albă saa cu peptare lucrate frumos. Iarna femeile pórtă şi aşa uumita „şubă muierécă“ care e lungă până în pămênt şi e făcută din pănură albă. Dinainte sě pórtă şurţ de lână, de colóre galbină-albastră, uneori négră şi cu věrgi negre, sure sau roşii, dinděrěpt au opreg la fete şi neveste mai roşu, la bětrâne negriu şi care este lucrat fórte frumos. In locul opregului sě folosesce mai cu samă iarna un alt vestmênt, numit „borcă“, de obiceiu négră şi încreţită de sus până jos. In picióre pórtă opinci, apoi cióreci până din sus de genunchi. Pe sub genunchi ciórecii sunt legaţi cu nesce şinóre, făcute din pěr de capră şi numite „vênări.“ In ḑile de sěrbători au început a purta jienele şi cisme.

Astfel este portul românilor, cu mici variaţiuni, în întreg ţinutul Jiiului

(Va urma.)

Diverse.

Pentru cei cari sě lapědă de limba şi legea părintéscă. „Bud. Hirl.“ din 21 Iuliu n. publică următórea scire, într'adevěr mişcătóre, pe care o traducem aci verbal:

Ionas, alias Ronai Berta, o femeiă din Agria, a trimis eri o depeşă ministrului conte Csaky, de următoriul cuprins:

„Dle ministru! Cu mai mulţi ani înainte de acésta am trecut dela legea iudaică la creştinism, din cause, pe cari aci nu le pot înşira. Sunt pe patul de mórte, dar mustrarea consciinţei nu mě lasă sě mor. Concedeţi, Escelenţiă, ca în faţa mormêntului sě mě reîntorc érăşi la legea iudaică“.

Ministrul nu a putut împliní dorinţa femeei murinde, căci legea precum se scie, opresce trecerea dela creştinism la iudaism.

Femeea a adresat a dóua depeşă la ministru, care sună:

„D-le ministru! Chinurile grozave nu me lasă sě mor. O femeiă murindă sě adreséză la Escelenţia Vóstră cu ultima oftare: concedeţi-mi sě mě rentorc la legea părinţilor mei.“

Ministrul nici la acésta nu a putut rěspunde altfel.

Nr. 347 [115] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. din comunele mai jos însĕmnate în protopresbiteratul Sebeşului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

1. Daia rom. dóuĕ posturi învĕţĕtoresci, fiecare cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei, grădină şi lemne de foc.

2. Ohaba, dóuĕ posturi, fiecare cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.

3. Berghin, salariu anual 300 fl.
şi adecă: în bani . . . . 200 fl.
şi dela 125 familii câte o
ferdelă de cucuruz sfêrmit
à 80 cr. . . . . 100 fl.
cuartir, grădină şi lemne de foc.

4. Vingard, un post de adjunct învĕţĕtoresc cu salariu anual de 200 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.

Aleşii învăţĕtori sunt datori a ţineà în Dumineci şi serbători strana şi a cânta cu copii în biserică.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a şi înainta, cererile instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul susindicat.

Sebeş, 22 Iuniu, 1893.

In conţelegere cu comitetele par. respective.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Ioan Tipeiu,
protopresb.

Nr. 214 [106] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci gr. or. semnate mai jos — în protopresbiteratul Mureş-Oşorheiului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare - şi anume:

1. Petea de Câmpie, cu salar anual de 300 fl. v. a. şi locuinţă în edificiul scolar;

2. Şoimuşul român, cu salar anual de 300 fl. v. a şi locuinţă în edificiul scolar;

3. Gernesig, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi locuinţă în edificiul scolar; — între concurenţii la acest post vor fi preferiţi clericii absoluţi, ca eventual la têmpul seu, alesul se pótă devení paroch aci.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle, modul de plătire al salarielor etc., se pot lua dela subsemnatul protopresbiter.

Doritorii, de a ocupa vre-unul din aceste posturi, se astérnă petiţiunile lor, în regulă instruite şi în terminul preclus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Mureş-Oşorheiu, 16 Iuniu ,1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mureş-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu.
protopresbiter.

Nr. 200/893 [109] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţĕtoriu la scóla confes. gr. or. din comuna Sĕcărêmb, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual de 360 fl. v a. plătibili în rate lunare anticipative, cuartir şi lemne pentru foc.

Alesul învĕţĕtoriu va avé a ţiné pre lângă cantorul în Dumineci şi sĕrbători şi strana. Cunoscĕtorii de musică vor fi preferiţi.

Cererile de concurs instruite conform normelor din vigóre, sĕ vor înainta la subscrisul oficiu, până la terminul sus indicat.

Sĕcărêmb-Nagyág, 20 Iuniu 1893.

Oficiul protopresb. gr. or. al tractului Geógiu II, în conţelegere cu comitetul parochial

Sabin Piso.
protopresbiter.

Nr. 223 [107] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacanteler staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci gr. or. semnate mai jos — în protopresbiteratul Mureş-Oşorheiului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare — şi anume:

1. Lasleul român, cu salariu anual de 256 fl. v. a. şi locuinţă în edificiul scolar;

2. Suplac cu salariu anual de 250 fl. v. a. locuinţă în edificiul scolar;

3. Murĕş-Cristur, cu salariu anual de 250 fl. v. a şi locuinţă în edificiul scolar;

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle, modul de plătire al salarelor, etc., se pot lua dela subsemnatul protopresbiter·

Doritorii, de a ocupa vre-unul din aceste posturi, se astérnă petiţiunile lor în regulă instruite şi în termiunl preclus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Mureş-Oşorheiu, 16 Iuniu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al M. Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 335-1893 [114] 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu în clasa a II normală dela scóla capitală rom. gr. or. din Veneţia inferióră, protopresbiteratul Făgăraşului, prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual de 300 fl. v a. solvind în rate lunare anticipative.
2. Relut de lemne 6 orgii.
3. Cuartir liber în edificiul scólei.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi subscerne petiţiunile instruite conform legii scolare la subscrisul preşedinte al Eforiei scolare în Veneţia inferióră p. u. Şercaia (Sárkány) sau la Oficiul protopresbiteral al tractului Făgăraş

Veneţia inferióră în 4 Iuliu st. v 1893.

Eforia scolară.

Iuliu Dan, protopresbiter. — *George Comaniciu* president eforial.

Nr. [113] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţător la scóla poporală elementară or. or. din Braşovechiu în protopresbiteratul Braşovului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu postul acesta sunt: salariu anual de 300 fl. v. a. plătibil în rate lunare anticipative, 20 fl. v. a. relut de cuartir, precum şi o parţelă din grădina scolară.

Invĕţătoriul ales e dator a ţiné afară de prelegerile cotidiane prescrise şi prelegerile în scóla de repetiţie; a cânta în Dumineci şi sĕrbători în strana stângă; a conduce pe scolari la biserică şi a cânta cu ei cântările liturgice.

Doritorii de a ocupa postul acesta au a-şi înainta cererile, instruite conform normelor în vigóre la Prea onoratul oficiu protopresbiteral al Braşovului până la terminul sus indicat şi a se presenta în vr'o Duminecă sau sărbătóre în biserică spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci.

Braşov, 27 Iuniu, 1893.

Comitetul parochial gr. or. din Braşovechiu.

George Perşinariu paroch şi preşedinte. — *Ioan Moldoveanu* notar

In conţelegere cu Di protopresbiter.

Ioan Petric.
protopop.

Nr. 377/893. [108] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele comunelor mai jos însemnate, ţinĕtóre de tractul protopresbiteral gr. or al Mercurei se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful român:“

1. Apoldul inferior, trei posturi de învĕţători dotate cu salariu anual de câte 300 fl. val. austr plătiţi de la cassa epitropiei parochiale. Acel învăţătoriu, ales şi întărit definitiv, carele va fi numit director va mai primí un adaus de 100 fl. v. a., cuartir fórte acomodat în edificiul scólei cu dóuĕ odăi, o cămară, pivniţă, grădină de legumi şi 2 stângeni lemne de foc.

2. Rod, un post de învăţĕtoriu cu dotaţiune anuală de 300 fl., de-o camdată fără cuartir.

3. Cunţa, un post de învĕţător datat tot cu 300 fl., de-o camdată fără cuartir.

Dela concurenţi se poftesce, sĕ se presenteze în vre-o Duuminecă ori serbătóre la biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi spre a fi cunoscuţi personal.

Cererile instruite conform normelor din vigóre, sĕ se adreseze în terminul deschis subsemnatului oficiu protepresbiteral.

Mercurea, la 21 Iuniu, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective,

Oficiul protopresb. gr. or. al tractului Mercurei.

I. Droc,
protopresbiter.

---

[110] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea pesturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate dela scólele nóstre confesionale din protopresbiteratul tractului Haţegului se escrie concurs în ḑiariul nostru „Teledraful român“ cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Petrila, în parochia bisericei dela „Brad“ şi în cea dela „Gărgani“, sunt a se ocupa dóuĕ posturi învĕţătoresci, fie-care cu salariu anual de câte 300 fl. v. a. — cuartir şi lemne de foc.

2. Ocolişul mare, cu salariu anual de 300 fl. v. a. — cuartir şi lemne de foc.

3. Nucşóra, cu salariu anual de 240 fl. şi 60 fl. pentru cuartir şi celelalte trebuinţe scolare.

Invĕţătorii aleşi sunt datori a merge cu copii la biserică în dumineci şi sĕrbători.

Reflectanţii la acestea statiuni învĕţătoresci au a-şi asterne suplicile lor concursuale instrute conform normelor în vigóre, la oficiul protopresbiteral subsemnat în Petroşeni.

Petroşeni, la 28 Iuniu, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

---

[111] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învĕţătorec dela scóla gr- ort. din comuna Câmpuri-Surduc, tractul proropresbitetal al Iliei, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Salariul împreunat cu acest post este: 300 fl. anual, cuartir în edificiul scólei, şi o parte din curtea scólei ca grădinuţă de legumi.

Dela concurenţi sĕ cere: A ţinea strană în biserică în Dumineci şi serbători împĕrătesci.

A cultiva grădina de pomărit cu elevii, dându-se ajutor şi din partea primăriei la lucru mai greu.

A se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică — până la alegere — spre a-şi arĕta desterităţile în cântările şi tipicul bisericesc.

Preferiţi vor fi cei desteri pentru de-a înfiinţa un cor vocal, la reuşita căruia îi stau la disposiţie afară de scolari şi dintre adulţi.

Concurenţii la acest post vor avé a-şi trimite suplicele concursuale instruite cu testimoniile cerute de către legile în vigóre, şi eventual cu alte testimonii recomandatóre în terminul sus ḑis, prin Prea onoratul oficiu protopresbiteral al Iliei către comitetul parochial.

Comitetul parochial al bisericei gr. or. ca scaun scolar.

Câmpuri-Surduc, 20 Maiu 1893.

Ioan Budoiu, preşedinte. — *Ioan Sava,* notar ad. hoc.

Vidi:

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 894/1893 [112] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante din protopresbiteratul Branului sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare şi anume pentru următórele posturi:

1. Poiana Mĕrului pentru cl. II cu salariu de 330 fl.
2. Bran scóla centrală cl. IV ca învĕţătoriu diriginte cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne
3. Vlădeni cl. II cu salariu 300 fl. v. a.
4. Sirnea cu salariu de 300 fl.
5. Moeciul superior cu salariu 300 fl.
6. Rĕşnov cl. I „ „ 300 fl.
7. Ghimbav „ „ „ 300 „
8. Şimon „ „ „ 300 „

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a şi asterne suplicele lor la subscrisul oficiu în terminul prescris şi instruite conform legilor în vigóre. Concurenţii vor trebui a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic de óre-ce posturile învĕţătoresci sunt împreunate şi cu cantoratele. In conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Oficiul protopresb. gr. or. al Bra nului.

Zernesci, în 2 Iuliu, 1893.

Traian Meţian.
protopresbiter.

Publicare de licitaţiune.

Depositul de marfă al massei concursuale, alui losef Löbel din Sibiiu, constătoriu din tot feliul de pânzărie, albituri, haine gata, galanterie şi alte soiuri precum şi mobiliariul prăvăliei se va vinde prin licitaţiune publică **Luni în 24 Iuliu cur. şi în ḑilele următóre, în tótă ḑiua dela 9—12 óre a. m. şi dela 3—6 óre d. a. în localul prăvăliei piaţa Huet Nr. 3 (treptele turnului)** în detaiu şi în părţi mai mari, plus oferenţilor pre lângă solvirea imediată a preţului în bani gata; marfa cumpĕrată se estradă nemijlocit cumpĕrătoriului.

Cumpĕrătoriul are însuşi a se îngrigí pentru ducerea mărfei din prăvălie, deóre ce massa concursuală după predarea ei numai primesce nici o respundere, ér reclamaţiuni posterióre în genere nu pot fi considerate.

Vinderea cu bucata şi în partii se va face pe basa inventariului în rêndul, în care e indusă marfa.

Sibiiu, 17 Iuliu, 1893.

Curatorul massei

[104] 3—3 Dr. **Nicolau Olariu,**
Advocat.

Sz. 9121/1893. [116] 1—2

Pályázati hirdetmény.

Nagyszeben rendezett tanácsú városnál üresedésbe jött, 400 frtnyi évi fizetéssel és 100 frtnyi lakpénzzel javadalmazott 2-dik állatorvosi állásra pályázatot nyitok.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy kellöen felszerelt folyamodványukat folyó évi augusztus hó 20-ig aláirottnál adják be.

Nagyszeben, 1893 jullius, hó 21-én.

Reissenberger,
alispán.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 76. Sibiiu, Joi, 15/27 Iuliu 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Năluciri.

E vechiu antagonismul între magiari şi români. Nu este aci a căuta cu istoria în mână, începerea acestui antagonism şi causele, cari l'au provocat. Este destul sĕ constatăm, că acest antagonism esistă, şi nu a fost nici când atât de pronunţat ca şi în timpul present. A stat în voinţa magiarilor, ei au dispus totdéuna de putere, şi ei erau chemaţi ca sĕ pună capĕt acestui antagonism, carele consumă ambe popórele în lupte sterile. Cu deosebire dela inceputul erei constituţionale era o datorie a magiarilor, ca pe tóte căile sĕ nisuiéscă a pune capĕt antagonismului. Intre români s'au aflat destui ómeni cu trecere, cari ori ce ocasiune de împăcare au primit'o în tótă sinceritatea.

Fruntaşii magiari, conducĕtorii însĕ nici când nu au fost conduşi de sinceritate, când vorba a fost de împăcare.

Totdéuna românii în încercările de împăcare cu magiarii au făcut pe mielul din fabulă. Cine nu şi aduce aminte, de comedia înscenată la 1872 în Blaş prin fostul ministru Lonyay. Ómenii de trecere la români, au formulat cât se póte de modest basele, pe cari s'ar fi putut păşi la o împăcare seriósă şi durabilă. Ei, dară cine au luat în serios propunerile lor! Magiarii? Dómne ferit'ai! Nu e mirare deci, dacă românii, de-o parte păcăliţi, de altă parte vĕḑêndu-se ameninţaţi tot mai mult în esistinţa lor naţională, n'au mai dat creḑĕmênt vorbelor sirenice, şi promisiunilor danaide. Pe încetul s'a rărit şirul acelor bărbaţi, cari au creḑut, că încă tot e posibilă o reîntórcere a magiarilor la recunóscerea postulatelor române. Astfel a ajuns antagonismul la stadiul de încordare, în care se află aḑi.

Magiarii posed totul, românii nimic! Magiarii dispun astăḑi de putere, dară prin procederea lor faţă de naţionalităţi încep a se compromite în Europa, pe când lupta românilor pentru drepturile politice e apreţiată în străinătate după merit.

S'a creḑut din partea contrară, că e posibilă a stinge viaţa unui popor, şi în acéstă direcţiune s'a lucrat orbesce, dela mórtea marelui Deák, în deosebi dela începutul erei tiszaiste. Pentru ca mijlócele şi asupririle asupra nóstră sĕ fie încât-va justificate, şi pentru ca pĕcatele politice ale guvernelor, ce s'au succedat sĕ fie momite, totdéuna s'au luat şi sĕ iau şi astăḑi din partea contrariă refugiu la cele mai mârşave denunţări şi insinuări. Losinca a fost: în cercurile Inaltei Case domnitóre românii sĕ fie presentaţi ca adversari ai statului, capii lor bisericesci şi politici sĕ fie dejosiţi pe tóte căile. De aci românii au fost tractaţi şi arĕtaţi, când ca daco-românişti, cari voim a reînfiinţa o Daco-Româniă, când ca irrendentisti, cari în mod subteran lucrăm la alipirea nóstră de fraţii de acelaşi sânge din regatul României. Ba mai mult gagoriţa „Irredentismului“ s'a atribuit pe nedreptul ca şi la noi, şi românilor din regat.

Când din partea nóstră şi la locurile competente s'a arĕtat, că nu suntem nici daco românişti, nici irredentişti, s'a aflat alt espedient: ne-am făcut filo-ruşi, ba chiar muscali din crestet până în tălpi. S'a căutat după spioni muscali între noi, după ruble rusesci — dară tóte îndeşert. Nu s'au aflat decât români adevĕraţi, cari îşi iubesc patria şi némul lor. Ei bine! Sĕ ni se dea o singură dovadă, că suntem daco-românişti, că suntem irredentişti, că suntem aliaţi ai muscalilor. Presa magiară şi în special tótă jidovimea, carea a înveninat ḑiaristica magiară şi pe magiari, sĕ ne arete, când am căutat sau cerut noi ajutoriul străin — în luptele nóstre? Până a ni se rĕspunde însĕ şi dovedí cu fapte, respingem epitetele de daco-românişti, irredentişti, filo-ruşi şi alte gogoriţe. Convingă-se odată fraţii magiari, că tóte aceste în capul lor sunt năluciri ori apucături netrebnice! Nu noi, ci marele lor sfânt: Kossuth a închinat ţéra împĕratului Nicolau — al ruşilor.

Noi vom lupta şi pretinde, sĕ ni se dea drepturi, pe cale legală.

Conferenţa naţională.

Lume multă românéscă a fost la Sibiiu în ḑilele conferenţei, cum nu s'a vĕḑut la alte conferenţe anterióre. Afară de delegaţi au venit la Sibiiu, ca asistenţi, români din tóte părţile, chiar şi din cele mai depărtate locuri, precum şi din România, Bucovina şi Basarabia. Ţerani au fost în numĕr fórte mare, chiar şi din depărtări, din mai multe părţi ale Ardélului, precum moţi de la Câmpeni, Abrud şi Bucium, etc. apoi din satele românesci din jurul Sibiiului mai apropiat şi mai depărtat. Óspeţii au început a sosi la Sibiiu deja Vineri, ér în numĕr mare au sosit Sâmbătă, când tóte trenurile erau îndesuite de public. Din România au venit ca óspeţi mai mutli bărbaţi cunoscuţi din viaţa publică a regatului, precum: G. Cantacuzino, Ionel Grădiştén, G. Burzan, I. Bian, V. Epurescu, Droc Barcian, Dr. Drăgescu etc. apoi delegaţiuni de studenţi dela universităţile României, delegaţi ai mai multor secţii ale Ligei, representanţi ai presei, precum: Cosăcescu („Lupta“) Armand Rubin („Indépendance Roumaine“), Lupulescu („Românul“). I. N. Roman („Adevĕrul“), Ces. Colescu („Voinţa naţională“), Qen, corespondent englez etc. din Bucovina G. Bogdan Duică („Gaz. Bucovinei“). ş. a. Dela noi au fost de faţă ca delegaţi aprópe toţi bărbaţii noştri de valóre şi însemnătate, precum ilustri dni Mocioni, Babeş, G. Pop de Băsesci, Dr. Aurel Murĕşan F. L. Hosu, I. Lengeru, Bredicén, Radulescu, Rotariu, T. Haţeg, etc. etc. precum şi representanţi ai presei nóstre, apoi mai multe dame, cari au venit cu ai lor la Sibiiu pe ḑilele conferenţei.

Óspeţii numĕroşi au fost primiţi şi încuartiraţi prin un comitet arangiatoriu, compus din 25 tineri, cari purtau eşarpe roşii cu inscripţia: „Conferenţa naţională“ în litere aurii. Acest comitet s'a înrigit de încuartirare, de arangiarea festivităţilor, de darea de îndrumări şi informaţii streinilor, de susţinerea ordinei la şedinţele conferenţei şi pretutindenea etc. Comitetul acesta şi-a împlinit fórte bine chemarea sa, spre mulţămirea tuturor. Ordinea a fost esemplară, cum este de obiceiu la adunările nóstre românesci. Acésta a recunoscut-o şi şeful poliţiei la sfêrşitul conferenţei înaintea comitetului arangiator. Poliţia n'a avut sĕ intervie nicăiri, cu atât mai puţin armata, care la început fusese consignată, dar de tot superflu

Sâmbĕtă sara aprópe toţi delegaţii şi mulţime de óspeţi se aflau în Sibiiu. Atunci s'a ţinut convenirea socială anunţată în pavilonul dela „Hermannsgarten“. Convenirea a fost bine cercetată, sala spaţiósă precum şi grădina era plină de public; disposiţia a fost animată, însufleţirea a crescut la resunarea cântecelor naţionale, esecutate de capela Motti-Braşovean, dar cu deosebire au fost entusiasmaţi óspeţii, când Moţii din Câmpeni i-au surprins cu intonarea pe instrumente a imnului „Marşul lui Iancu“ şi a altor cântece poporale (ţarine). Moţii din Câmpeni adecă au adus cu sine şi o capelă instrumentală, compusă din ţĕrani şi condusă de dl înv. Nic. Corcheş; acéstă capelă, din care făcea parte şi o móţă, s'a produs şi la celelalte festivităţi, producênd totdéuna însufleţire. La convenire s'au ţinut toaste însufleţite; ea s'a continuat din partea tinerimii în vie animaţie până la ivirea ḑorilor.

Duminecă s'a ţinut prima şedinţă cu ordinea de ḑi anunţată şi a cărei resultat l'am publicat în nrul ultim al fóiei nóstre. Şedinţele s'au ţinut în sala dela „Gesellschaftshaus“, care era decorată frumos, cu braḑi, flori şi verdéţă. In stânga de la întrare pe podiu înălţat a fost locul pentru comitet, apoi ceva mai jos pentru raportorii ḑiarelor şi pentru comisariul poliţiei. Pe păretele de lângă podiu, între braḑi se aflau busturile în gips a monarchului nostru şi a augustei sale soţii, ér de-asupra atârnau trei stéguri mari, roşu, alb şi galbin, date de fetele, damele şi meseriaşii din Sibiiu; un alt stég albastru, dat de tinerime, a fost arborat de-asupra întrării în sală. In faţa podiului, în cealaltă margine a salei, era galeria damelor. Intre podiu şi galerie se afla la mijloc înainte spaţul cu scaune pentru delegaţi şi restul separat prin barieră pentru public. De diminéţă publicul năpădise stradele Sibiiului, mai cu samă cele din apropierea localului conferenţei, ér sala acestuia, în care încap preste 2000 de persóne, deşi a fost îndesuită, n'a putut sĕ cuprindă decât a treia parte din public, care a ocupat astfel curtea şi strada de dinaintea localului. Galeria era ocupată de dame şi ţerane române, în numĕr de vre-o 150, pe podiu, ca representant al autorităţei politice, se afla dl L. Simonis, căpitanul oraşului, ér la dóuĕ mese şedeau raportorii următórelor ḑiare, din loc: „Telegraful Român“, „Tribuna“, „Siebenbürgisch-Deutsches-Tageblatt“ şi „Hermannstädter Zeitung“, din Braşov „Gazeta Transilvaniei“, şi „Kronstädter Zeitung“, din Blaj „Unirea“, din Timişóra „Luminătoriul“, din Cernăuţi „Gazeta Bucovinei“, din Budapesta: „Nemzet“, “Pesti Hirlap“, „Egyetértés“, „Budap. Hirlap“, „Pesti Napló“, „Magyar Hirlap“, şi „Pester Lloyd“, din Cluj: „Kolozsvár“, „Ellenzék“, şi „Erdélyi Hiradó“. Afară de aceea au avut representanţi şi câte-va ḑiare din Germania, care au încredinţat ca raportori pe ḑiarişti germani din Sibiiu.

Ḑiarişti şi óspeţi din România n'au avut permisiunea sĕ asiste la şedinţe; ei au luat parte numai la festivităţile în afară de „Gesellschaftshaus“. Un singur raportor dela „Independance romaine“ Rubin, nesciind de ordinul de oprire, a întrat în sală, însĕ a fost provocat sĕ iase afară.

Membrii comitetului, în frunte cu preşedintele Dr. Ioan Raţiu, au fost primiţi cu mari ovaţiuni şi însufleţite urări de „sĕ trăiéscă“ şi aplause prelungite. Au trecut mai multe minute, până ce a încetat tunetul de aplause, când apoi a rostit preşedintele vorbirea de deschidere.

Ea este următórea:

Domnilor!

In numele comitetului central electoral esmis de conferenţa generală ţinută în anul trecut, „Ve ḑic un călduros bine aţi venit“ şi vĕ aduc cea mai cordială mulţămită, că în urma apelului nostru, V'aţi întrunit în conferenţa de astăḑi ca representanţi ai alegĕtorilor români din Ungaria şi Transilvania.

După suferinţe şi lupte neobosite de mai multe vécuri: românii la anul 1848 însufleţiţi de spiritul timpului de atunci şi conscii de drepturile omenesci şi cetăţenesci, ce li se cuvin — s'au proclamat pe sine de naţiune de sine stătătóre şi egal îndreptăţită cu celelalte naţiuni conlocuitóre şi au depus pe câmpul libertăţii jurământ solemn, că nu se vor lăpĕda nici-odată de limba şi naţionalitatea română şi vor fi pururea credincioşi gloriosului lor Domnitor.

Timpurile grele şi furtunóse au urmat în acei ani epocali, şi românii au dat cea mai strălucită dovadă, că se sciu lupta cu vitejie pentru tron şi patrie şi pentru drepturile de sute de ani reclamate.

Abia 15 ani mai târḑiu, după repeţite stăruinţe ale clerului şi poporului nostru în urma evenimentelor dintre anii 1860 şi 1864 legislaţiunea ţerii prin articolul de lege despre egala îndreptăţire a naţiunii române şi a confesiunilor ei, şi prin articolul de lege, despre folosirea celor trei limbi ale patriei, a ridicat la valóre de lege justa şi seculara dorinţă a românilor.

Pe basa acestor legi, limba română era recunoscută de limbă parlamentară şi de limbă oficială la tóte tribunalele şi la diregĕtoriile din ţéră deopotrivă cu limba germană şi magiară; ér naţiunea română era recunoscută de egal îndreptăţită cu celelalte dóuĕ popóre din patrie şi puse în folosinţa drepturilor.

Românii din Ungaria şi Bănat în urma diplomei din anul 1860 asemenea se bucurau de drepturi politice şi de o desvoltare liberă naţională în scólă şi biserică, şi ocupau oficii publice şi mai multe posturi cardinale.

Magiarii folosindu-se de catastrofele venite între anii 1865 şi 1867 peste imperiului austriac, reuşiră a stabili un sistem de guvernare, care după decretarea uniunii necondiţionate a Transilvaniei cu Ungaria, ameninţa neincetat cu nimicire totală desvoltarea naţională a popórelor nemagiare.

Poporul român în decurs de 28 de ani n'a încetat de a-şi reclama drepturile, ce i se cuvin şi cu deosebire autonomia Transilvaniei.

Ablegaţii români din dieta feudală ţinută la anul 1865 în oraşul Cluş, denegând a se dimite în pertractarea uniunii, au cerut relegarea cestiunii privitóre la uniunea Transilvaniei cu Ungaria la o dietă ardelénă, conchemândă pe o basă corĕspunḑĕtóre atât diferitelor interese ale ţerii, cât si dreptului public ardelean restituit prin Preaînalta diplomă împĕrătéscă din 20 Octobre 1860, amplificat şi recunoscut din nou prin articolul întâiu de lege din 1863.

Au cerut mai departe sancţionarea legii electorale din anul 1864 şi pe basa ei redeschiderea dietei transilvane, cu scop de a statori condiţiunile uniunii.

Tot aceste drepturi le-au reclamat românii cu petiţiunea subşternută la înaltul tron în 30 Decembre 1866 din însărcinarea alor 1493 fruntaşi ai poporului român apăsat.

Decretându-se uniunea necondiţionată, românii ardeleni cu considerare şi la legea electorală pentru Transilvania cu un cens îndoit şi întreit mai mare, decât este cel din Ungaria, considerând, că pe basa acestei legi, care este o insultă în contra românilor, participarea la alegeri ne este imposibilă, în conferenţa din 1860, ţinută în oraşul Mercurea, au fost siliţi a recunósce de necesitate absolută resistenţă pasivă faţă cu legislaţiunea din Budapesta şi faţă cu alegerile dietale.

Acéstă atitudine a românilor ardeleni faţă cu dieta din Budapesta s'a susţinut de către tóte conferenţele naţionale, convocate tot la trei ani înainte de alegerea deputaţilor.

O mică minoritate a românilor, aşa numiţii activişti, care în speranţa, că le va succede ca factori politici dela putere sĕ nu rĕmână nesimţitori faţă cu întemeiatele şi justele postulate ale românilor, precum scim, au participat la desbaterile dietei de încoronare; dar vĕḑênd, ca nu le succede a mijlocì împlinirea nici unuia din postulatele românilor, au părăsit dieta din Budapesta şi la anul 1882 au primit şi acestia programul naţional, consistând din 9 puncte, şi aşa întreg poporul românesc prin delegaţii sei a hotărît cu unanimitate a continua lupta până va fi încununată de isbânda dorită.

Românii din Ungaria, conform programului naţional, au adoptat politica activitătăţii la alegeri, şi pe cât timp li a fost cu putinţă, au participat şi la legislaţiunea ţerii unde au relevat cu tótă bărbăţia acele gravamine ale poporului românesc, care sunt descrise în memorandele nóstre.

Deputaţii români din Ungaria numai atunci au încetat de a-şi ridica vocea lor bărbătéscă şi patriotică în parlamentul ţerii, când din causa ne mai auḑitelor abusuri, ilegalităţii şi corupţiuni comise la alegeri li s'au închis uşile parlamentului.

Din esperienţele făcute în restimp de 26 ani, românii s'au convins pe deplin, că sistemul de guvernare tot mai mult se razimă pe esclusivitatea de rasă, că magiarisarea se consideră de acsiomă de stat, că legea aşa numită a naţionalităţilor nu se observă, ci prin legi ulteriore, din an în an se schimbă şi se face cu totul ilusorie; s'au convins mai departe, că prin legea pentru asilele de copii şi prin alte legi şi ordonanţe, autonomia garantată pentru scólele şi bisericile confesiunilor nóstre neîncetat şi tot mai mult se vatĕmă.

Faţă cu acéstă situaţiune deplorabilă, românii din Ungaria şi Transilvania, întruniţi la 20 şi 21 Ianuariu a anului trecut, s'au vĕḑut siliţi a lua în unanimitate şi următoriul conclus: „Ori cât de indispensabilă trebue sĕ apară pentru fiecare patriot nepreocupat o schimbare salutară, totuşi conferenţa faţă cu desvoltarea, ce o iau lucrurile, se simte constrinsă la durerósa mărturisire, că nu numai faţă cu regimul, ci şi faţă cu parlamentul ţerii şi-a perdut încrederea".

„Conferenţa a fost silită mai departe a constata, că sanarea rĕului, ţéra nu-l póte aştepta, decât numai dela o intervenţiune corĕspunḑĕtóre a factorului suprem, care este Coróna".

„Conferenţa susţine mai departe conclusele conferenţelor trecute cu privire la subşternerea unui memorand la tron şi decide, ca acest memorand sĕ se presenteze fără amânare".

Dar durere! Guvernul din Budapesta s'a pus între corónă şi mandatarii poporului românesc, zădărnicind stăruinţele nóstre de a ne presenta la treptele Preaînaltului tron şi a arĕta iubitului nostru monarch situaţia nesuportabilă, ce s'a creat credincioşilor sei români sub stăpânirea constituţionalismului magiar.

Dacă consilierii corónei şi-au împlinit sau nu datorinţa, când au împedecat pe un popor pururea credincios de a se apropia de treptele tronului şi a-şi descoperì cu cea mai mare încredere plângerile şi durerile sale, lăsăm sĕ judece lumea întrégă.

In loc de a fi fost spriginiţi de guvern şi legislaţiune în nobilele nóstre stăruinţe, ura veche nutrită în contra românilor din causa atitudinei lor politice prin mergerea nóstră la Viena şi prin demascarea fărădeegilor, care consumau vaḑa şi puterea statului: a luat dimensiuni şi mai mari.

Presa şovinistă magiară s'a aruncat asupra deputaţiunii însărcinată cu ducerea memorandului, cu o furie nedemnă de poporul magiar, şi acéstă duşmânie propagată ḑi de ḑi în contra nóstră, a avut de resultat natural actele barbare şi brutale din anul trecut.

Ceea-ce magiarii adóră cu estas şi preamăresc la fii lor ca pe cele mai mari vîrtuţi cetăţenesci: iubirea de limbă şi iubirea de neam, la noi la nemagiari, aceste vîrtuţi, care culminéză în nisuinţa la o viéţă şi desvoltare naţională: sunt considerate de crime şi ameninţate cu cele mai aspre pedepse.

Étă pe scurt, domnilor, luptele şi suferinţele nóstre de 44 de ani, étă situaţiunea, în care ne aflăm şi care pe ḑi ce merge se tot mai agravéză.

Fac apel la patriotismul şi iubirea D-Vóstre de neam, ce însufleţesce pe tot românul, şi Ve rog, ca în dragoste frăţéscă sĕ Ve consultaţi şi sĕ chibzuiţi cele mai potrivite mijlóce, prin care sĕ putem desvolta o activitate şi mai intensivă, ca aşa incetul cu încetul sĕ ne apropiem tot mai mult de realisarea aspiraţiunilor nóstre.

Ce se ţine de noi, membrii comitetului esmis de D-Vóstre, Ve asigurăm, că de loc nu suntem îngrijiţi de viitoriul, ce ne aştéptă.

Conşciinţa nóstră ne spune, că ne-am făcut datorinţa, şi D-Vóstră sciţi, că n'am părăsit nici pe un moment terenul legal.

Şi dacă cu tóte acestea idea de stat magiar va cere şi de la noi jertfe, care nu se pot justifica nici prin legile umanitare, nici prin cele positive, resoluţi suntem chiar şi noi, cei mai înaintaţi în etate, a aduce ori-ce jertfă şi a îndura ori-ce suferinţă pentru némul românesc.

Scim noi fórte bine, ce însemnătate şi urmări a avut pentru magiari Kufstein-ul şi alte localităţi cu asemenea chemare, şi fórte bine scim noi, că nu prin persecuţiuni şi terorism se póte câştiga un popor, care totdeauna a fost cel mai puternic razim al tronului şi al statului. Spiritul naţional în nisuinţa sa de a ajunge în usuarea drepturiler de atâtea ori reclamate, este astăḑi atât de tare desvoltat la popórele nemagiare şi cu deosebire la români, încât nu este putere luméscă, care sĕ-l pótă înăduşi şi ori-ce încercare de a-l ţiné momentan înăduşit, va fi zadarnică.

Căci acel spirit ca un torent va isbucni din nou şi se va manifesta cu o purtare însuţit mai mare decât mai înainte.

Da! căci ca cetăţeni liberi şi egal îndreptăţiţi şi mai presus de tóte ca români şi numai ca români voim sĕ trăim şi sĕ murim în acéstă scumpă ţéră!

După care am onore a declara de deschisă conferenţa generală estra ordinară a delegaţilor români din Ungaria şi Transilvania.

* * *

Şedinţa s'a terminat înainte de óra unul, ér la dóue óre a urmat banchetul în pavilonul grădinei „Hermann". La acesta au luat parte 400 de persóne; ar fi luat parte şi mai mulţi, dar spaţul nu-i încăpea şi nici nu au putut fi provĕḑuţi în pripă. Intre participanţi era o mare parte ţerani şi ţerance; veselia şi însufleţirea se putea cetí pe feţele tuturora, ea şi-a ajuns culmea, când a intrat delegaţiunea slovacă, care sosise cu trenul dela améḑi la Sibiiu şi anume dnii Stefanovici adv. în Pressburg, Dr Batto şi Daxner din Tisolţ. Acestia au fost primiţi cu mare prevenire şi conduşi la masa presidială. A urmat apoi un lung şir de toaste însufleţitóre pentru óspeţii veniţi la Sibiiu, pentru tinerime, pentru ţerani, pentru slovacii presenţi şi înfrăţirea romàno slovacă etc. etc Óspeţii slovaci încă au vorbit fie-care. Banchetul s'a terminat la 5 óre şi la opt s'a început petrecerea cu dans, tot în pavilonul Hermann.

Petrecerea, bine cercetată, a durat cu vioiciune până diminéţa Ţinem a amintí, că damele şi domnişórele nóstre au fost, cele mai multe în costum naţional, dând astfel petrecerii un aspect fórte plăcut.

In ḑiua a dóua a conferenţei, Luni a întrat o schimbare în ordinea prefiptă; şedinţa a dóua a trebuit sĕ se amâne pe patru óre d a fiind-că comisiunea de 40 numai pe atunci a fost gata cu lucrările. Inainte, la 2 óre s'a ţinut prânḑul comun în restaurantul „Pankiewitz", cu vie animaţie, potenţată de o mulţime de toaste.

In şedinţa a dóua s'au cetit telegramele de aderenţă, cetirea cărora a durat cam o óră, apoi a urmat raportul comisiunei de 40 prin referentul ei, dl Dr. Stefan Petrovici. Referentul a întrodus proiectul de conclus al comisiunii prin o vorbire, în care a accentuat, că idea politicei statului nostru e acum magiarisarea, care sĕ propagă de guvern, de ḑiaristică şi de societatea magiară; acésta tendinţă şi-a ajuns culmea, căci s'au aflat scriitori, cari anume o discută acésta şi au declarat stirpirea naţionalităţilor ca atari, fără ca cineva dintre magiari sĕ o declare de neiertată. Acésta tendinţă a pus pe români într'o legitimă apĕrare, cu speranţa, de a-şi puté conserva neatinsă naţionalitatea de acest curent. Apoi revine asupra mandatului conferenţei din 1892, privitoriu la aşternerea memorandului la înaltul Tron, a cărui demers sĕ face cunoscut în raportul comitetului. Comitetului nu i a fost acordată audienţă; guvernul unguresc s'a pus în cale. Dar cu tóte aceste comisiunea a aflat, că cu direcţiunea acésta s'a câstigat ca resultat o desteptare în cercuri mai largi a conscienţei naţionale, că guvernul şi societatea magiară şi-au pierdut cumpĕtul şi că s'a câştigat simpatia şi conlucrarea celoralalte naţionalităţi apĕsate din patrie Astfel presentă proiectul de conclus al comisiunii de 40, pe care l'am publicat în nrul trecut şi pe care conferenţa, după o scurtă desbatere asupra procederii formale, îl primesce en bloc cu mare însufleţire.

Nefiind alte agende, preşedintele Dr. Raţiu închide conferenţa prin o vorbire scurtă dar măduósă, în care aduce mulţămită delegaţilor şi publicului pentru atitudinea esemplară, observată în decursul desbaterilor şi pentru purtarea calmă şi linistită în ḑilele conferenţei. Vorbirea se încheie astfel:

> Lucraţi dimpreună cu poporul pe terenul legal, căci pe acest teren sûntem tari şi nebiruiţi.
>
> Desvoltaţi cea mai mare activitate pe tóte terenele vieţii sociale.
>
> Fiţi apostolii păcii şi ai concordiei între fraţii de un sânge şi Vĕ siliţi a întărì tot mai mult relaţiunile amicale cu popórele de un principiu şi de aceleaşi suferinţe cu noi.
>
> Pe scurt: lucraţi şi speraţi.
>
> După acestea am onóre a declara de închisă conferenţa generală.

După închiderea şedinţei s'au făcut ovaţiuni la plecare comitetului şi publicul, la iniţiativa tinerimii a întonat afară în curte imnul „Deştéptăte române", apoi s'a dus în corpore şi în ordine şi linişte la locuinţa preşedintelui Dr. Raţiu, unde în presenţa publicului a ţinut o scurtă vorbire de mulţămită părintele Const. Lucaciu.

După acésta partea cea mai mare a publicului s'a dus în grădina „Hermann", unde comisariul Simonis a mulţămit publicului pentru ordinea observată, apoi s'a început érăşi o petrecere cu joc şi s'au ţinut şi toaste. Cu trenul dela 10 óre o mulţime de delegaţi şi óspeţi au plecat la ale sale, între acestia au fost şi óspeţii slovaci.

Astfel a fost, pe scurt descris, decursul conferenţei şi al festivităţilor împreunate cu ea.

Revista politică.

Conferenţele ministeriale, care s'au început înainte cu vre-o 10 ḑile duréză încă şi acum. Ele se ocupă cu proiectele, ce se vor presenta viitórei sesiuni parlamentare. Cu tóte, că până acum nu a străbătut oficios nemica în publicitate, totuşi lumea e bine orientată, despre ceea-ce se lucră. E sigur, că în bugetele tuturor ministrilor erogaţiunile întrec mult întratele, ér acésta se motivéză cu cerinţele necesare, care s'au arĕtat în timpul din urmă şi cu îmbunătăţirile, ce guvernul vrea sĕ le facă pe tóte terenele. Situaţiunea financiară, în care se află statul nostru pretinde, ca la stabilirea bugetului sĕ se arete mare tact şi înţelepciune, căci nu e permis sĕ obvină deficit, fie el cât de mic, până ce reforma valutei nu e regulată definitiv. Un deficit cât de mic ar împedeca fórte mult acésta operaţiune, a cărei resolvare se astéptă cu mare inteţire. Erogaţiunile se motivéză în primul loc cu sporirea bugetului, votat de delegaţiuni, sporirea salarielor silvicultorilor şi montaniştilor, susţinerea scólelor de agricultură, ministeriul de culte a plănuit sĕ zidéscă din nou 50 scóle poporale, ministeriul de interne nisuesce la sporirea gendarmariei şi a poliţiei etc. Comisiunea dietală, care va avé mai mult de lucru în sesiunea viitóre va fi comisiunea de iustiţie. Ea va avé sĕ se ocupe şi cu proiectul despre regularea dreptului familiar. Acésta reformă va forma basa căsătoriei civile şi a despărţeniei.

* * *

Sesiunea corpurilor regislative francese s'a încheat în 22 l. c. după ce camerile au votat bugetul pro 1893 Guvernul a dovedit mare forţă cu acésta ocasiune, rĕmânênd la votare o minoritate disparentă. Alegerile nóuĕ se vor face la 20 August, cel mai târḑiu la 27. Că resultatul va fi un mare triumf al guvernului nu mai încape îndoélă.

Presa se ocupă mult de conflictul franco-siamez. Neînţelegerile dintre Francia şi Siam sunt aprópe estremitate ḑice „Vestea". Ultimatul frances cere o cesiune mare teritorială şi hotărîrea în acéstă privinţă sĕ se dea în scurtul termin de 24 óre.

Opinia publică din Paris aplaudă mĕsura energică a guvernului şi'l îndémnă la acţiune. Dacă regele Siamului nu se supune, rĕsboiul isbucnesce. Siamul singur însĕ nu este în stare sĕ se opună. Regatul nu numĕră de cât şase milióne suflete şi instituţia lui militară nu se póte compara cu acelea ale ţĕrilor europene.

Siamul are vr'o trei ḑeci mii de ómeni disciplinaţi, cari fac esercitii după instrucţiunile daneze şi italiene şi sunt comandaţi de oficeri indigeni.

La aceste trupe mai putem adăuga 15.000 ómeni miliţie, cari în cas de absolută necesitate pot fi mobilisaţi.

Flota consistă din dóuĕ vapóre cu 18 şi şase canoniere 23 tunuri.

Trupele francese din Indochina numĕră actualmente 21,000 ómeni între cari 12,000 anamiţi.

Flota francesă, e firesce în ori-ce privinţă, superióră celei siamese. Dacă deci nu se va amesteca Englitera în acéstă cértă, francesi 'şi ajung scopul.

Gladstone nu vrea nici sĕ audă de intervenire, forţeze-se ori cât vor voì cei dela „Times".

Lordul Rosebery nu are o pacienţă atât de mare ca capul cabinetului, şi pare a fi de pĕrere ca sĕ se asmuţe cel puţin China contra Francesilor.

Pe de altă parte Englitera de când a înghițit regatul Birma, stă cu mânile legate fațĕ de Francia în ceea-ce privesce Siamul. Englitera depărtase pe rege pentru crudelitatea lui fațĕ de supușii sei: La „pacificarea“ englesă au perit mai mulți indigeni decât ar fi putut esecuta crudul rege în tótă viéța sa.

Englitera deci nu póte intervenì acum de cât numai când viéța și averea supușilor englesi ar fi în pericol Dar francesii sunt destul de isteți pentru a evita un cas atât de critic. Ei sciu pe de altă parte, că cu englesii, avênd în capul guvernului pe bĕtrânul Gladstone, 'și pot permite multe, până ce sĕ rĕușéscă lordul Rosebery sĕ 'și pună în practică principiile sale rĕsboinice.

Că într'adevĕr Gladstone are aceste intențiuni resultă în articolul de fond al ḑiarului seu personal „Dailly News,“ care se esprimă între altele astfel:

„Francesii fac ca noi, anecséză un teritoriu și susțin, că au fost siliți de forța împregiurărilor. Așa au făcut și germanii, așa și Statele Unite. Aibă francesii dreptate sau nu, casul nu este singular. De altfel lordul Rosebery va protege pe supușii nostri din Siam“.

Speranțele siamezilor și téma europenilor despre o intervenție a vre-unui stat strĕin sunt cu totul escluse. Francia va trata cum va voí cu Siamul, va resolva incidentul după cum 'i va dicta interesul seu.

O notă a ḑiarului „Temps“ constată, că guvernul engles manifestă, contrariul declarațiunilor anteriόre, intențiunea de a se amesteca în conflictul franco-siamez, dar Francia nu vede nici un motiv de a schimba modul de a lucra. Ea nu urmăresce în Siam nici un proiect de cucerire; ci apĕră numai drepturile și interesele statelor protectoratului seu. Nimic nu póte sĕ servéscă de pretecst la intervenirea unui al treilea

Tot „Temps“ află, că comandantul trupelor francese din insula Khone a angagiat o acțiune cu siamezii; după o luptă de 3 ḑile, a pus mâna pe patru forturi.

Pagubele siamezilor sunt 300 de morți și 200 răniți.

Se asigură, că legislațiunea din Siam la Paris a primit în timpul ḑilei rĕspunsul guvernului seu, dar ar fi dat loc la un schimb de depeși.

Ministrul din Siam la Paris a cerut o prelungire a terminului ultimatumului; cererea sa a fost refusată.

Ministrul Franciei la Bankok a telegrafat, că Siamul primesce partea ultimatului Franciei relativă la delimitarea granițelor, cu condiția ca granița sĕ rĕmâie de desubtul gradului al 18-lea.

Guvernul frances a primit rĕspunsul la cele-l'alte părți ale ultimatului. Siamezii ar consimți sĕ verse o órecare sumă pentru indemnităţi, dar întâiu sĕ se discute causa.

Rĕspunsul din Siam nefiind considerat satisfăcĕtor, ministrul Franciei la Bankok se va confirma instrucțiunilor primite în mod prealabil în prevederea acestei eventualități. După ultimile sciri din Paris, el a părăsit Bankok, la ordinul guvernului și s'a retras pe o naie de rĕsboiu.

Noutăți.

Studenții români din Bucovina. Studenții români din Cernăuți au decis sĕ comunice și ei aderența lor la actele, care le-a sĕvêrșit tinerimea din Ardél și Ungaria în timpul din urmă și mai vêrtos la compunerea și edarea replicei. „Gaz. Bucovinei“ publică scrisórea adresată către universități. Ea e de tot obiectivă și după-ce espune pe scurt lucrurile întêmplate inchee cu următórele pasage:

„Ținem că nóuĕ, colegilor cari scim prețuí lucrarea tinerimei române, ni se impune sfânta datorie de a protesta în contra unor aparițiuni nedemne de secolul nostru!

Ve invităm deci cameraḑi și pe voi, sĕ uniți glasurile vóstre cu ale nóstre și sĕ trimiteți și voi tinerimei române din Ardél și Ungaria salutul vostru de simpatie — când este tocmai amenințată a ispasi în temniță pĕcatul de a fi rostit adevĕrul“.

* * *

Coriștilor spre orientare. La cererea mai multora, cari voesc sĕ participe la cursul de musică din Lugoj, se dau următórele deslușiri: *a)* cost în comun, la casă privată (dejun, prânḑ și cină) cu 15 fl. v. a. adecă cincispreḑece florini pe lună; *b)* cortel modest, fără haine de pat gratuit; — altcum 2 — 3 — 4 fl. v. a.; *c)* insinuarea se face cel mult până în 20 Iuliu st. v. Din 20 Iuliu st. v. începênd se retrimite suma de 5 fl. celor insinuați, se înțelege numai la casul când nu se va întruni numĕrul recerut de participanți. — Logoj, 8/20 Iuliu, 1893. — *I. Vidu.*

* * *

Comunele model de pe Bărăgan. Mercuri în sĕptĕmâna trecută s'au înaugurat satele model, ce s'au construit pe câmpiile Bărăganului, în urma mĕsurilor luate de dl P. Carp, ministrul domeniilor și comerciului. Acéstă creațiune importantă, este chemată se aducă mari folóse țĕrii, populând nesce vaste câmpii, astăḑi pustii, și puțin lucrate din causa isolării, în care se găsiau. Se scie, că în același scop, d. ministru de domenii a făcut sĕ se acopere cu păduri o mare intindere din Bărăgan, pentru a oprí vênturile de nord, și a construit mai multe puțuri suficiente pentru a procura apa necesară populațiunei instalată în nóuele sate model.

* * *

Primejdiile contagiului prin bărbierit. In societatea de dermatologie sau de sciința óuelor de piele din Berlin s'a discustat asupra acestei cestiuni, și anume asupra posibilității de a se comunica prin briciu, fórfece, peptene etc. celor ce se rad sau se tund, bóle de piele dela alți tunși sau rași cu aceleași instrumente.

Drul Kobner a susținut, că bărbierii se săpunéscă capul clienților cu mânile lor proprii, după ce le-au spălat, ér nu cu peria, după cum se face; că în locul pămĕtufului pentru pudră se întrebuințeze un însuflătoriu de pudră, ér clienții sĕ-și aducă peria 'și peptenele lor.

Drul Lederman declară că, după cercetările făcute în laboratoriul dlui Fraenkel, se pot considera fórfecele și briciul ca absolut curate, dacă vor fi fost ținute în cârpe muiate în spirt; peptenii se conservă fórte bine în amoniac, în fine periile, după întrebuințare, trebuesc ținute într'o apă antiseptică (cum ar fi o soluțiune de sublimat de unul la 2.000).

Acéstă discuțiune s'a deschis după ce s'a relatat societății un cas de dalac altoit pe frunte din peria unui barbier.

* * *

Invitare la „Petrecerea de vară“ împreunată cu dans, ce se va arangia în Dicio-Sanmartin la 30 Iuliu st. n. a. c. cu ocasiunea ținerei adunării generale a despărțĕmêntului XXXII al „Asociațiunei transilvane“. Venitul curat e destinat pentru fondul despărțĕmêntului. Prețul de întrarea: de persónă 1 fl, de familie 2 fl. v. a. Inceputul la 4 óre p. m. Ofertele marinimóse, cari se vor cuita pe cale ḑiaristică, sunt de a se trimite la adresa d-lui director al despărțĕmêntului Vasile Zehan, advocat în Dicsö-Szent-Márton.

* * *

Invitare. Preoțimea tractului protopresb. gr. or. Geoagiu II, voind a aniversa împlinirea anului al 60-lea de serviciu al iubitului seu șef tractual P. O. D. Sabin Piso sen. protopresbiter, arangiază în 20 Iuliu (1 August) a. c. un iubileu în comuna Sĕcărêmb, la care invită cu tot respectul.

Program:

1. In ḑiua serbărei, la 8 óre diminéța, serviciu divin sĕvêrșit de preoțimea din tract.

2. După serviciul divin, ședință în biserică.

P. t. participanți sunt respectuos rugați a se însinua până în 16 Iuliu, la capelanul Alimpiu Oprea în Săcĕrêmb.

— Precum suntem informați, elevii seminariali, cari au concertat în Alba-Iulia vor concerta cu acéstă ocasiune și la Sĕcărêmb.

* * *

Necrolog. Plini de adêncă durere și intristare facem cunoscut tuturor némurilor, amicilor și cunoscuților nostri, că scumpa nóstră fiică, respective soră și nepótă, *Areti Ionașiu*, învĕțătóre la scóla rom. gr. or. din Benloc, după un îndelung și greu morb, în etate de 24 ani, a rĕposat în Domnul, astăḑi la órele 3 din ḑi.

Rĕmășițele pămêntesci ale neuitatei defuncte s'au depus în cimiteriul român din loc Duminecă în 11/23 Iuliu a. c. la 4 óre după améḑi. Fie-i țĕrina ușóră!

Caransebeș, în 9/21 Iuliu 1893.

Ioan Ionaș și Sofia Ionaș născ. Lorenty, ca părinți; Dimitrie Ionaș, Petru Ionașiu, Maria Bucur născ. Ionaș, Nic. N. Lorenty și Maria Lorenty născ. Bossel, ca unchi și mătușe; Traian Ionaș, ca frate. Rosa C. Ionaș, ca soră.

Raportul

comitetului central al partidului național român către conferența delegaților alegătorilor români din Ungaria și Transilvania, întrunită la Sibiiu 11/23 Iuliu 1893.

Onorabilă adunare!

Domnilor delegați!

Numai momente de o importanță de prima ordine ne-au putut silì sĕ Vĕ invităm la întrunirea de față, într'un timp, când partea cea mai mare a poporațiunii e cuprinsă de lucrările secerișului. Am socotit însĕ, că pe de-oparte am comite o greșélă, când nu am da representanței poporului român ocasiune a se pronunța în situația politică actuală, ér pe de altă parte eram convinși, că aleșii poporului nostru, cari contituesc acéstă strălucită adunare, sunt în tóte impregiurările gata a aduce cele mai mari jertfe pentru binele națiunii și al patriei.

Vĕ convocasem, domnilor, delegați pentru un termin mai potrivit, pe ḑiua de 27 Iuniu (9 Iuliu n.) însĕ guvernul și organele sale administrative au oprit ținerea adunării pentru a o concede mai în urmă sub unele condițiuni, cari nu puteau fi acceptate de noi. Socotind și una și alta din ordonanțele date în contraḑicere cu legea, am protestat în contra amêndurora și am convocat o nóuă întrunire, cea de față.

Domnilor delegați!

Primind noi mandatul, cu care ne-ați onorat la întrunirea D-Vóstre din urmă, la 9/21 Ianuarie 1892, când a ți ales acest comitet central, ni-am dat pe deplin sémă de rĕspunderea cea mare ce o luăm asupră-ne, și de greutatea situațiunii politice în care ne aflăm. Am înțeles numai decât că națiunea și patria cer dela noi o lucrare sĕvêrșită cu multă abnegațiune. Ne-am angajat la acéstă lucrare și dacă resultatele ei nu vor corĕspunde în tóte privințele așteptărilor Domniei-Vóstre, Vĕ rugăm sĕ fiți convinși, că am căutat sĕ susținem causa nóstră națională și binele patriei cu tótă inima și din tot sufletul.

Dumnea-vóstră, domnilor delegați ne-ați însărciuat sĕ representăm și sĕ propagăm interesele naționale al poporólui nostru și sĕ întreprindem totul ce ar recere aceste interese și stă în consonanță cu legile țerii. Indeosebi ne-ați însărcinat sĕ ne ocupăm de completarea organisării partidului național; sĕ organisăm în municipii o oposițiune activă națională; sĕ facem in marginile legii tóte cele de lipsă ca principiul pasivității la alegerile dietale sĕ fie strict observat de către alegătorii români; ne-ați pus la inimă ca sĕ ne îngrijim de orientarea opiniunii publice în patrie și în strĕinătate, și sĕ publicăm un Memorand, care sĕ deslușéscă din temeiu atât situațiunea nóstră cât și aceea a patriei în sfêrșit ne-ați demandat ca fără amênare sĕ presentăm Corónei Memorandul, a cărui subșternere se hotărîse prin conferențele anteriόre.

Tocmai un an și jumĕtate s'a împlinit de când am primit noi sĕ esecutăm hotărîrile D Vóstre. In acest scurt timp nici că era cu putință ca sĕ putem sĕvêrșì tóte aceste, așa precum am fi dorit cu toții, și nici n'ar fi fost nevoie sĕ Vĕ convocăm pentru a Vĕ raporta despre activitatea nóstră în decurs de 18 luni, dacă evenimentele nu s'ar fi precipitat și nu s'ar fi creat situația politică actuală, prin curentele unui șovinism desfrênat, de care este stăpânit guvernul țerii.

In ceea ce privesce completarea organisării partidului național român, s'a făcut tot cât a fost cu putință în acest scurt timp și cât au permis împrejurările politice îndeobște și cele locale îndeosebi. Avem comitete bine organisate în cele mai multe părți ale țerii, avem aprópe în tóte cercurile electorale ómeni de încredere ai partidului, care cu mult zel și abnegațiune propagă afascerile partidului; disciplina în partid se întăresce tot mai mult. In urma unei mișcări mai vii politice spiritul național se afirmă tot mai tare și tóte acestea érăși contribuesc la strêngerea rêndurilor și la o consolidare a organismului întreg. Cele 43 adunări de protestare, convocute în decursul acestei primăveri, în contra politicei bisericesci a guvernului, dau și ele o dovadă despre un progres față cu trecutul în acéstă direcție.

Organisarea unei oposiții naționale în municipii de abia a putut fi începută prin candidări naționale cu ocasiunea alegerilor suplementare In unele părți partidul național a învins, în altele el a fost frânt prin abusul de putere al organelor administrative și prin mĕsurile de violență aplicate din partea stăpânirii.

Incât pentru alegerile la parlamentul țĕrii putem susțìné, că alegĕtorii români nu s'au presentat în decursul celor doispreḑece ani trecuți atât de solidari ca de astădată. Afară de un singur cerc electoral în Transilvania, alegĕtorii români au proclamat preste tot locul principiul pasivității, și n'au luat parte la alegeri. Alegĕtorii singuratici rĕtăciți — și de acestia mai puțini ca în alte perióde premergĕtóre — au fost loviți de indignarea generală a românilor și și-au atras disprețul tuturor.

Firea lucrurilor a adus cu sine ca mai mult decât tóte acestea sĕ ne preocupe hotărîrea d-vóstre unanimă de a presenta la Inaltul Tron Memorandul. Importanța acestui act se póte judeca astăḑi și mai bine ca în trecut; ea trece preste marginile strîmte ale vieții nóstre naționale, străbate interesele țerii și ale monarchiei întregi, și a ajuns a fi discutată și aprețiată în lumea europénă.

Cu tóte stăruințele nóstre însĕ n'am reușit sĕ presentăm Maiestății Sale Memorandul, dar n'am reușit nici ca acest Memorand sĕ ajungă a fi supus hotărîrilor Maiestății Sale Imperiale și Apostolice Regale. Étă cum s'au petrecut lucrurile.

După-ce pe temeiul elaboratelor din trecut s'a stabilit tecstul definitiv al Memorandului, comitetul a adresat un apel cu deosebire domnilor membri ai conferenței naționale ca întru ridicarea solemnității sĕ asiste la presentare. La 28 Maiu a. tr. erau la Viena trei sute de cetățeni români, gata a însoți comitetul la actul presentării Memorandului. Escelența Sa baronul Braun, ministrul de stat și șeful cancelariei de cabinet al Maiestății Sale, a declarat dela început, că acordarea unei audiențe la Maiestatea Sa n'ar întimpina nici o pedecă, însĕ supuși ungari fiind și avênd și o afacere politică, în sens constituțional s'ar recere pentru încuviințarea audienței și consimțămêntul guvernului unguresc. Ministrul ung. a latere din Viena s'a declarat incompetent de a se pronunța, ér demersurile nóstre pentru obținerea audienței au trebuit sĕ rĕmână zadarnice pe cât timp pedeca nu se putea delătura. (Va urma.)

Bibliografic.

A apărut:

Perirea a doi iubiți adecă jalnica întêmplare a lui Piram și Tisbe, cărora s'au adăogat mai pre urmă nepotrivita iubire a lui Echo și Narțis. Prin Vasilie Aaron, jurat în marele principat al Ardélului, procurator, alcătuite și'n versuri scris. Retipărit după originalul din anul 1830. Editura librăriei Ciurcu, Brașov. Prețul 12 cr.

Poșta redacțiunei.

Mai mulți corespondenți. Avênd aglomerat mult material, cele trimise nu le putem publica decât în nrii următori pe rênd. Red.

Nr. 347 [115] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele confesionale gr. or. din comunele mai jos însĕmnate în protopresbiteratul Sebeșului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

1. D a i a r o m. dóuĕ posturi învățĕtoresci, fiecare cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei, grădină și lemne de foc.

2. O h a b a, dóuĕ posturi, fiecare cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină și lemne de foc.

3. B e r g h i n, salariu anual 300 fl.
și adecă: în bani . . . . 200 fl.
și dela 125 familii câte o
fĕrdelă de cucuruz sfĕrmit
à 80 cr. . . . . 100 fl.
cuartir, grădină și lemne de foc.

4. V i n g a r d, un post de adjunct învățĕtoresc cu salariu anual de 200 fl. cuartir, grădină și lemne de foc.

Aleșii învățĕtori sunt datori a ținea în Dumineci și serbători strana și a cânta cu copii în biserică.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a și înainta, cererile instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, pănă la terminul susindicat.

Sebeș, 22 Iuniu, 1893.

In conțelegere cu comitetele par. respective.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului.

Ioan Tipeiu,
protopresb.

Nr. 214 [106] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor stațiuni învĕțătoresci din comunele bisericesci gr. or. semnate mai jos — în protopresbiteratul Mureș-Oșorheiului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare - și anume:

1. P e t e a d e C â m p i e, cu salar anual de 300 fl. v. a. și locuință în edificiul scolar;

2. Ș o i m u ș u l r o m â n, cu salar anual de 300 fl. v. a și locuință în edificiul scolar;

3. G e r n e s i g, cu salariu anual de 300 fl. v. a. și locuință în edificiul scolar; — între concurenții la acest post vor fi preferiți clericii absoluți, ca eventual la têmpul seu, alesul se pótă devení paroch aci.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestor scóle, modul de plătire al salarielor etc., se pot lua dela subsemnatul protopresbiter.

Doritorii, de a ocupa vre-unul din aceste posturi, se asternă petițiunile lor, în regulă instruite și în terminul preclus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Mureș-Oșorheiu, 16 Iuniu ,1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mureș-Oșorheiului.

Nicolau Maneguțiu.
protopresbiter.

Nr. 200/893 [109] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățĕtoriu la scóla confes. gr. or. din comuna Sĕcărĕmb, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual de 360 fl. v a. plătibili în rate lunare anticipative, cuartir și lemne pentru foc.

Alesul învĕțătoriu va avé a ține pre lângă cantorul în Dumineci și sĕrbători și strana. Cunoscĕtorii de musică vor fi preferiți.

Cererile de concurs instruite conform normelor din vigóre, sĕ vor înainta la subscrisul oficiu, până la terminul sus indicat.

Sĕcărĕmb-Nagyág, 20 Iuniu 1893

Oficiul protopresb. gr. or. al tractului Geógiu II, în conțelegere cu comitetul parochial.

Sabin Piso.
protopresbiter.

Nr. 223 [107] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacanteler stațiuni învĕțătoresci din comunele bisericesci gr. or. semnate mai jos — în protopresbiteratul Mureș-Oșorheiului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare — și anume:

1. L a s l e u l r o m â n, cu salariu anual de 256 fl. v. a. și locuință în edificiul scolar;

2. S u p l a c cu salariu anual de 250 fl. v. a. locuință în edificiul scolar;

3. M u r ĕ ș-C r i s t u r, cu salariu anual de 250 fl. v. a și locuință în edificiul scolar;

Informațiuni mai detaiate despre starea acestor scóle, modul de plătire al salarelor, etc., se pot lua dela subsemnatul protopresbiter·

Doritorii, de a ocupa vre-unul din aceste posturi, se asternă petițiunile lor în regulă instruite și în termiunl preclus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Mureș-Oșorheiu, 16 Iuniu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al M. Oșorheiului.

Nicolau Maneguțiu,
protopresbiter.

Nr. 335-1893 [114] 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕțătoriu în clasa a II normală dela scóla capitală rom. gr. or. din Veneția inferióră, protopresbiteratul Făgărașului, prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual de 300 fl. v a. solvind în rate lunare anticipative.

2. Relut de lemne 6 orgii.

3. Cuartir liber în edificiul scólei.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și subscerne petițiunile instruite conform legii scolare la subscrisul președinte al Eforiei scolare în Veneția inferióră p. u. Șercaia (Sárkány) sau la Oficiul protopresbiteral al tractului Făgăraș

Veneția inferióră în 4 Iuliu st. v 1893.

Eforia scolară.

Iuliu Dan, protopresbiter.

George Comaniciu president eforial.

---

[113] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕțător la scóla poporală elementară or. or. din Brașovechiu în protopresbiteratul Brașovului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu postul acesta sunt: salariu anual de 300 fl. v. a. plătibil în rate lunare anticipative, 20 fl. v. a. relut de cuartir, precum și o parțelă din grădina scolară.

Invĕțătoriul ales e dator a ţiné afară de prelegerile cotidiane prescrise și prelegerile în scóla de repetiție; a cânta în Dumineci și sĕrbători în strana stângă; a conduce pe scolari la biserică și a cânta cu ei cântările liturgice.

Doritorii de a ocupa postul acesta au a-și înainta cererile, instruite conform normelor în vigóre la Prea onoratul oficiu protopresbiteral al Brașovului până la terminul sus indicat și a se presenta în vr'o Duminecă sau sărbătóre în biserică spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericesci.

Brașov, 27 Iuniu, 1893.

Comitetul parochial gr. or. din Brașovechiu.

George Perșinariu paroch și președinte.

Ioan Moldoveanu notar

In conțelegere cu Di protopresbiter

Ioan Petric.
protopop.

Nr. 377/893. [108] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scólele comunelor mai jos însemnate, ținĕtóre de tractul protopresbiteral gr. or al Mercurei se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful român:“

1. A p o l d u l i n f e r i o r, trei posturi de învĕțători dotate cu salariu anual de câte 300 fl. val. austr plătiți de la cassa epitropiei parochiale. Acel învățătoriu, ales și întărit definitiv, carele va fi numit director va mai primí un adaus de 100 fl. v. a., cuartir fórte acomodat în edificiul scólei cu dóuĕ odăi, o cămară, pivniță, grădină de legumi și 2 stângeni lemne de foc.

2. R o d, un post de învățĕtoriu cu dotațiune anuală de 300 fl., de-o camdată fără cuartir.

3. C u n ț a, un post de invĕțător datat tot cu 300 fl., de-o camdată fără cuartir.

Dela concurenți se poftesce, sĕ se presenteze în vre-o Duuminecă ori serbătóre la biserică spre a'și arăta destoritatea în cântări și spre a fi cunoscuți personal.

Cererile instruite conform normelor din vigóre, sĕ se adreseze în terminul deschis subsemnatului oficiu pro tepresbiteral.

Mercurea, la 21 Iuniu, 1893.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective,

Oficiul protopresb. gr. or. al tractului Mercurei.

I. Droc,
protopresbiter.

---

[110] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea pesturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate dela scólele nóstre confesionale din protopresbiteratul tractului Hațegului se escrie concurs în ḑiariul nostru „Teledraful român“ cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

1. P e t r i l a, în parochia bisericei dela „Brad“ și în cea dela „Gărgani“, sunt a se ocupa dóuĕ posturi învĕțătoresci, fie-care cu salariu anual de câte 300 fl. v. a. — cuartir și lemne de foc.

2. O c o l i ș u l m a r e, cu salariu anual de 300 fl. v. a. — cuartir și lemne de foc.

3. N u c ș ó r a, cu salariu anual de 240 fl. și 60 fl. pentru cuartir și celelalte trebuințe scolare.

Invĕțătorii aleși sunt datori a merge cu copii la biserică în dumineci și sĕrbători.

Reflectanții la acestea statiuni învĕțătoresci au a-și asterne suplicile lor concursuale instrute conform normelor în vigóre, la oficiul protopresbiteral subsemnat în Petroșeni.

Petroșeni, la 28 Iuniu, 1893.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

---

[111] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului invĕțătorec dela scóla gr- ort. din comuna Câmpuri-Surduc, tractul proropresbitetal al Iliei, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Salariul împreunat cu acest post este: 300 fl. anual, cuartir în edificiul scólei, și o parte din curtea scólei ca grădinuță de legumi.

Dela concurenți sĕ cere: A ținea strană în biserică în Dumineci și serbători împĕrătesci.

A cultiva grădina de pomărit cu elevii, dându-se ajutor și din partea primăriei la lucru mai greu.

A se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătóre la biserică — până la alegere — spre a-și arĕta desteritățile în cântările și tipicul bisericesc.

Preferiți vor fi cei desteri pentru de-a înființa un cor vocal, la reușita căruia îi stau la disposiție afară de scolari și dintre adulți.

Concurenții la acest post vor avé a-și trimite suplicele concursuale instruite cu testimoniile cerute de către legile în vigóre, și eventual cu alte testimonii recomandatóre în terminul sus ḑis, prin Prea onoratul oficiu protopresbiteral al Iliei către comitetul parochial.

Comitetul parochial al bisericei gr or. ca scaun scolar.

Câmpuri-Surduc, 20 Maiu 1893.

Ioan Budoiu, președinte.

Ioan Sava, notar ad. hoc.

Vidi:

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 894/1893 [112] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci vacante din protopresbiteratul Branului sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare și anume pentru următórele posturi:

1. Poiana Mĕrului pentru cl II cu salariu de 330 fl.

2. Bran scóla centrală cl IV ca învĕțătoriu diriginte cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne

3. Vlădeni cl. II cu salariu 300 fl. v. a.

4. Sirnea cu salariu de 300 fl.

5. Moeciul superior cu salariu 300 fl.

6. Rĕșnov cl. I „ „ 300 fl.

7. Ghimbav „ „ „ 300 „

8. Șimon „ „ „ 300 „

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și asterne suplicele lor la subscrisul oficiu în terminul prescris și instruite conform legilor în vigóre. Concurenții vor trebui a-și arĕta desteritatea în cântări și tipic de óre-ce posturile învĕțătoresci sunt împreunate și cu cantoratele.

In conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Oficiul protopresb. gr. or. al Bra nului.

Zernesci, în 2 Iuliu, 1893.

Traian Mețian.
protopresbiter.

Nr. 620/893 [117] 1—3

CONCURS.

La scóla poporală gr. or. din Boița, protopresbiteratul Sibiiului, devenind vacante două posturi de învĕțători, pentru îndeplinirea lor sĕ escrie concurs.

Emolumentele sunt:

Pentru unul, cu care sunt împreunate și agendele direcționale, 350 fl. cuartir și 4 stângini metrici de lemne. Pentru al doilea 300 fl. cuartir și 4 stângini de lemne, — salariul se ridică anticipative în rate lunare din cassa bisericii.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi vor avé a'și așterne la subsemnatul oficiu protopresbiteral sublicile lor de concurs instruite conform legilor în vigóre, în termin de 30 de ḑile dela prima publicare a concursului în fóia archidiecesană „Telegraful român“ în care restimp sunt poftiți a-se presenta în vre-o Duminecă sau serbătóre în comună spre a'și arĕta și alte desterități etice și technice.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului.

Sibiiu, 12 Iuliu, 1893.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresb.

Sz. 9121/1893. [116] 2—2

Pályázati hirdetmény.

Nagyszeben rendezett tanácsú városnál üresedésbe jött, 400 frtnyi évi fizetéssel és 100 frtnyi lakpénzzel javadalmazott 2-dik állatorvosi állásra pályázatot nyitok.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják. hogy kellöen felszerelt folyamodványukat folyó évi augusztus hó 20-ig aláirottnál adják be.

Nagyszeben, 1893 jullius, hó 21-én.

Reissenberger,
alispán.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan. Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 77. Sibiiu, Sâmbătă, 17/29 Iuliu 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Vandalismul nou dela Turda.

Telegraful ne-a adus o veste tristă dela Turda și tot odată îngrigitóre. Ungurii din Turda s'au resculat érăși asupra românilor de acolo și în presența poliției au atacat în timp de nópte casele pacinicilor cetățeni, le au devastat cu petrii, ba au și rănit pe aceia, cari póte că n'au fugit la timp dinaintea furiei lor.

Abia a trecut anul, de când ungurii din Turda, cu o furie sělbatică au atacat și devastat casele românilor și după cei din Turda s'au luat și ungurii din Șimleu și Arad. Scim cât sânge rěu a produs atunci pretutindenea între români scirea acelor devastări, scim ce proteste au urmat contra acelor fapte brutale, poporul român întreg s'a mișcat și țipetul lui de durere și protestare a resunat în Europa intrégă. Dacă a fost ură între magiari și români, apoi de sigur, că vandalismul din Turda a mărit acésta ură; acésta s'a simțit cu deosebire în jurul Turḑii, unde poporul român era așa de înfuriat, încât ușor putea sĕ-și resbune asupra puținilor unguri din Turda, dacă inteligința română nu l'ar fi sfătuit la moderațiune. Românii și au înnecat něcazul, au răbdat, cum rabdă de sute de ani nedreptățile și au așteptat sĕ-și facă calea justiția, care avea datorința a pedepsí pe făptuitori. Și ce s'a întêmplat? Justiția n'a pedepsit pe nimene, fiind-că n'a aflat pe nime ca făptuitor. Faptul acesta e un cinism din partea autorităților din Turda. Când s'au întêmplat devastările, au fost la fața locului sute de ómeni, a fost de față poliția, sub a cărei priveghiare s'au comis faptele barbare și totuși ea nici n'a arestat pe nimeni dintre făptuitori, nici n'a cunoscut pe nici unul, cu tóte că în un oraș mic ușor se pot cunósce ómenii.

Din partea acésta ungurii din Turda se simțiau liberi, asupra românilor puteau comite ori ce fapte; acésta am sciut-o noi, dar am sciut și aceea, că tótă lumea, afară de magiari, a timbrat de barbarii necalificabile faptele lor volnice și am cugetat, că sub impresiunea acestora vor venì la convingere, că ceea-ce au făcut rěu au făcut și pe viitoriu se vor feri de a mai comite asemenea fapte.

Dar nu s'au ferit ungurii din Turda, ei au remas tot cei cari au fost, semiculți, de un temperament sělbatic și dur și în suflet cu ură crassă asupra a tot ce e românesc; a huli, a bajocorì și a huiduí pe români, acésta este plăcerea lor cea mai mare, cu tóte că cei mai mulți trăiesc din sudórea și munca țeranului român, căci el le cumpěră productele lor industriale.

La un astfel de popor e destul o mică scânteie, ca focul rescólei sĕ se aprindă de-odată. Și schinteia a fost dată prin foile magiare, cari au scris sciri false și încornurate despre românii adunați la conferența din Sibiiu, în special, că delegatul Vlăduț cu mai mulți români ar fi atacat pe un ḑiarist magiar etc Ura, ce o nutresc față de români, escitată prin asemenea sciri și prin conducětorii lor, nu i-a lăsat a cerceta după adevěrul acestor faime, ci i a împins érăși la fapte nesocotite.

Protestând, precum credem, că va protesta tótă lumea cultă, contra astorfeliu de fapte barbare, cari în Europa numai la noi se mai comit nepedepsite, și luând și noi parte la durerea și suferințele fraților nostri din Turda, îi rugăm sĕ se pórte liniștiți și cu demnitate, sĕ nu lase poporul a sĕ răpì la vre-un pas nesocotit, căci vedem că astfel de pasuri cât de mult strică ungurilor. E greu, nu e vorbă, sĕ sĕ stăpânéscă omul și când e pălmuit sĕ stea cu mânile în sên, dar trebuie sĕ scim, că prin o resbunare volnică nu am câștiga nimic.

Va afla poporul român o altă cale, o cale pacinică, pe care sĕ-i pedepséscă pe aceia, cari atacă casele cetățenilor, ca nește hoți, sĕ i pedepséscă după cum merită, ca sĕ o sîmtă nu numai ei, ci și urmașii lor.

Bărbarie nóuă. Scenele oribile, ce s'au petrecut la Turda în 14 Iuniu a. tr., când ungurii din Turda cu o sělbătăcie asiatică au devastat casele românilor, s'au repetat în ḑilele aceste. Telegrame sosite Joi dela Turda vestesc, că ungurii turdeni, au așteptat în séra de 25 Iuliu sosirea acasă a delegatului dela conferența din Sibiiu, Iuliu Vlăduțiu, voind a-l ataca pe cale. Ér în séra de 26 Iuliu în numěr de mai multe sute, s'au năpustit înarmați cu ciomege și petrii asupra casei lui Vlăduțiu, bătându-o cu petrii. Gendarmeria a întrevenit și a folosit armele. Horda sělbatică s'a dus de aici la casele lui Mesaroș, Lugoșan, Chiorean, Mezei, la institutul „Arieșana“ la „hotel central“ (românesc), Ioan Rațiu măsar, chiar și la casele nelocuite ale drului Rațiu, pe cari le au devastat cu petri. Casa lui Vlăduțiu a fost păzită preste nópte de gendarmi.

Protopopul Lugoșan a fost rănit de petri.

Ungurii Turdeni au dat érăși dovadă despre sělbătăcia rasei lor.

Bătaiă cu mori de vênt. „Pester Lloyd“ din 25 Iuliu a. c. ocupându-se cu conferența națională este de tot něcăjit pe „ministrul Cantacuzene“, că pentru ce a fost acesta pe timpul conferenței în Sibiiu. El se silesce în dóue pasage lungi sĕ ne dovedéscă tetragonicesce, că acésta nu e la loc din partea lui Cantacuzino, căci pe când în tótă lumea e trecută cu vederea participarea studenților la adunări politice, pe atunci nu e permis ómenilor maturi politici, senatori, chiar fosti ministri, etc. a lua parte la adunările cetățenilor dintr'un stat strein. Ḑice că asemenea fapte pot ușor sĕ producă o reacțiune în contra politicei aḑi binevoitóre a Austro-Ungariei pentru România.

Aceste tóte sunt frumóse. Scim și noi, că nu e la loc, ca ómeni maturi politici strĕini sĕ se mestece în trebile nóstre, cum sĕ mestecă bunăóră Kossuth în ale magiarilor, dar de astădată s fost de prisos svêrcoléla numitei foi, a fost în zadar argumentarea și e pagubă de hârtie și cernélă, căci G. Cantacuzino, care a fost în Sibiiu n'a fost nici când ministru și nici nu stă în nici o legătură cu vre-un ministru.

„P. Lloyd“ a fost tras de astădată pe sfóră de vre-un raportor al sěu.

Revista politică.

Cu conferența națională a românilor, care s'a ținut în ḑilele trecute în Sibiiu se ocupă nu numai presa monarchiei nóstre, dar și presa strĕină o aprețiéză din tóte punctele de vedere.

Mai înteresante și pentru noi mai caracteristice sunt aprețierile, ce le fac după conferență foile magiare. Aceste foi, care înaintea conferenței au adus cele mai nesocotite și alarmatóre sciri, au rěmas cu totul blamate, așa că în urma conferinții au trebuit sĕ desmintă însăși, că rapórtele, ce le-au sosit dela Sibiiu, au fost date de informatori falși, cari au voit numai sĕ scótă la ivélă sciri cât se póte de sensaționale și sĕ agraveze și mai tare relațiunile încordate, ce sunt între români și magiari.

De alt feliu în intrégă presa magiară domnesce și acum o mare confusiune în aprețieri; judecata ei numai obiectivă nu se póte numí. Astfeliu „Magyar Hirlap“ o consideră ca o agitațiune pe o scară întinsă, care trebue cât mai curênd nădușită, tribunalele și în casul estrem armata stă la disposițiune. Numita fóie tractézā lucrul ca și cum ar domni o adevărată revoluțiune. „Egyetértés“ consideră lucrul, ca o miscare iredentistă, a cărei acțiune cuprinde larg teren, dar cu conducătorii ei trebue făcut proces scurt. Foile lui Apponyi merg mai departe și invinuesc guvernul magiar, căci n'a avut destul tact și în timpul recent îi lipsesce energia pentru a pune capět acestei miscări. El n'are nici atâta influență la Viena, ca de acolo sĕ se taie pofta românilor dea mai face politică de agitare.

Mai vehement decât tóte se rostesce „Budapesti Hirlap“ de Miercuri.

Numita fóie susține, că statul trebue sĕ se îngrigéscă contra acestor por-

---

FOIȚA.

Mama vitregă tineră.

— Schiță. —

(Incheiere)

— „Nici vorbă. Trebue sĕ sfîrșim odată cu tóte aceste, acum e momentul binevenit.

— „Domnule Vălcan, cred că ai cunoscință despre iubirea nóstră....“

— „Nu e nici o iubire“. Il întrerupse Lucreția.

— „Ce spui — ḑise Costură — nu-i iubire?“

— „Ei las-o domnule, e supěrată astăḑi, continuă numai“.

Lucreția se uită la Costură, ér acesta din ochii aceia plânși și suferinḑi acum cetì iubirea cea mai sinceră.

Așa dar domnule Vălean — continuă el — ai cunoscință despre amorul nostru. Sperez, că nu veți avea nimic contra, atât domniavóstră, cât și prea stimata dómnă.“

— „Nimic, nimic — ḑise Vălean iute — chiar îmi spuse eri, că esti un băiat fórte cum se cade“.

— „Așa dar nu mai facem ceremonii multe, am venit sĕ-i cer mâna“.

— „Bun, fórte bun, me învoesc cu plăcere. Incât e pentru nevastă-mea sunt sígur, că și ea se învoesce“.

— „Atunci dar e lucru isprăvit“.

— „Da, da, fórte bine“.

Lucreția sta cu mânile împreunate, cu capul lăsat pe umĕrul drept, nu scia sĕ créḑă ori nu urechilor.

Costură îi luà mânile și le sărutà, acum înaintea tatălui ei, fără nici o sfială.

Vălean le dădu binecuvêntarea părintéscă.

— „Stai tată dragă, nu grăbí așa, eu nu înțeleg lucrul“.

— „Vei înțelege mai târḑiu scumpă — ḑise Costură — o sĕ ți-l esplic eu“.

— „Acum veniți scumpii mei la nevastă-mea înlăuntru, sĕ ve binecuvinte și ea.“

Ii luà de braț și întrà în salon.

Dómna Vălean nu și putù ascunde surprinderea.

— „Așa-i puicuțo, că te surprinde tréba. La noi merg tóte strună, écă am adus pe băieții acestia, sĕ le dai și tu binecuvêntarea ta“.

— „Cum?“

— „Bine, puico bine, étă Costură a cerut pe Lucreția și eu m'am învoit, acum asteptăm și binecuvêntarea ta“.

Costură prin un semn îi dădù se înțelégă, că nimic nu o sĕ spună din cele întêmplate.

Domna Vălean înțelese bine acésta, se ușurà puțin, și apoi ḑise:

— „Fie dar și binecuvêntarea mea“.

Cu aceste apoi s'au despărțit.

Ai naibi mai sunt tinerii de acum, écă te înșélă vĕḑênd cu ochii, asteptați numai prăpădiților. Voi lăsa cu limbă de mórte că nimeni sĕ nu créḑă bărbaților, dar ḑĕu, nici femeilor. Toți te mint și te înșélă.

*

Vălean era acum linistit.

Și-a ajuns scopul și dorința.

— „Dómne bine e sĕ ai o femeie așa pricepută, ḑise el — scoțênd fumuri gróse din țigară, — étă, ce bine le-a întocmit puicuța. Deștéptă femeie, nici n'am creḑut. Acum tóte sunt bune, îmi mărit fata și am și o nevastă ca un ânger. Bine întocmesce sórtea lucrurile. Me încred în ea.

Margareta Moldovan.

Posiția istoriei în planul de învĕțămênt și metodul ei.

„Non multa, sed multum“.

I.

Chemarea scólei educative este a da elevilor acea cultură generală, care sĕ-i pună în stare a lua parte la viéța spirituală a societății, în mijlocul căreia vor avea sĕ trăiéscă, și a-și alege locul, în care sĕ pótă lucra după puteri, atât pentru binele propriu, cât și pentru binele societății. Părinții cer, ca scóla educativă sĕ pregătéscă pe copii lor pentru a fi buni și fericiți, ér societatea pretinde sĕ i se créscă membri, cari sĕ fie pĕtrunși de conscienț̦a comunității de interrese, cari sĕ se simță ca membri ai unui întreg, ai societății, și sĕ lucre ca atari spre realisarea scopurilor acesteia. Statul érăși pretinde sĕ i se créscă cetățeni conscii de datorințele ce le au câtră patrie, cetățeni, cari sĕ cunóscă organisarea statului, cari sĕ fie pĕtrunși de iubire față de patria, care le ofere scut, le asigură viața și bunurile și-i apĕră de atacuri streine; cetățeni, cari sĕ fie gata a-și jertfí și ei ce au mai bun — până și niri şi după părerea sa trebue ca românilor, nemulţămitori cari mânâncă pită magiară şi gustă aier magiar sě li se ia totul. Statul cu puterea sa uriaşă sě introducăo adminstraţie strictă de stat, sě ia tóte scólele din mânile confesiunilor. sě creeze seminarii ca însuşi sě créscă preoţi şi învěţători „patriotici“, — cu un cuvênt sě ia totul din mânile românilor ca sě-şi pótă impune crescerea şi cultura magiară.

Guvernamentalul „Pesti Hirlap“ scrie între altele:

> Ungaria ori va fi şi rĕmâné stat unitar naţional, ori încetéză a fi stat. Statul federalistic de naţionalităţi esclude caracterul naţional de stat magiar, fără de care acest stat nu esistă.
>
> Cine ar lua statului stântului Stefan caracterul naţional magiar, ar omorí sufletul acestui stat. Stat magiaro-român-slovac-sêrbo-croat pe malurile alor patru fluvii este o imposibilitate gramaticală şi morală...
>
> Ungaria numai aşa va corĕspunde chemării sale europene, dacă rĕmâne stat unitar naţional. Numai aşa póte fi în rĕsărit cetate tare nu numai a monarchiei, ci şi a Europei...
>
> Ungaria nici odată nu póte sě recunóscă caracterul naţional al românilor.
>
> Ardélului nici odată nu-i va puté da nici autonomie română, nici altfel de autonomie federalistică.
>
> Pe români nu-i póte recunósce decât ca pe unguri, cari vorbesc românesce.

* * *

După cum anunţă foile magiare, guvernul unguresc a pregătit un meromand pe larg, referitoriu la curtea regală magiară şi l'a asternut Maj. Sale. In memorand se espune, că pe viitoriu, cât timp regele va petrece în Budapesta, agendele, care le-au prověḑut până acum oficiali de curte austriaci sě le provadă numai oficiali magiari. S'a proiectat în memorand şi crearea unei garde regesci ungare separată, dar guvernul nu însistă de o camdată, ca ea sě se şi facă.

* * *

Tecstul proiectului militar german care a fost primit cu o maioritate mică sună astfeliu:

Efectivul în timp de pace al armatei germane este ficsat la 479,000 ómeni pentru periodă dela 1 Octobre 1893 până la 31 Martiu 1899. Statele confederaţiunei, avênd o administraţiune militară proprie, furniséză partea lor la acest efectiv în proporţiune cu populaţia lor. Voluntarii de un an nu întră în contul ficsat pentru efectivul de pace. Locurile de sub oficeri sunt ficsate ca acele de oficeri, de medici şi de amploiaţi de către bugetul imperiului.

Cu începere dela 1 Octobre 1893 infanteria va fi formată din 528 batalióne şi 173 semi-batalióne; cavaleria din 465 escadróne; artileria de campanià din 494 baterii; artileria pe jos din 27 batalióne; pionierii din 23 batalióne; trupele pentru calea ferată din 7 batalióne; trenul din 21 batalióne.

Dispoziţiunile următóre relative la timpul serviciului, vor intra în vigóre pentru perioda dela 1 Octobre 1893 până la 31 Martiu 1899.

In timpul duratei obligaţiuni serviciului militar în armata activă, ómeni din cavaleriă şi artilerie sunt ţinuţi a servi neîntrerupt în timpul celor dintâiu trei ani, tóte trupele celelalte în timpul celor dintâiu doi ani. In casul când ranfortul va deveni necesar, ómeni cari ar avé dreptul sě se întórcă la casele lor, vor putea fi reţinuţi din ordinul împěratului.

Se va putea refusa permisia de a emigra — în timpul primilor ani, când sunt trimişi la casele lor, chiar în timpul când nu sunt convocaţi la serviciul activ — ómenilor, cari au fost trimişi acasă după un serviciu activ de doi ani.

Ómenii de cavalerie şi artilerie cari au făcut trei ani din serviciul efectiv în armata activă, nu servesc de cât de trei ani în armata teritorială.

Tóte dispoziţiile contrare acestui articol, în particular, dispoziţiunile din § 6 al legei, care concernă obligaţiunea serviciului militar, datând dela 11 Februariu 1888, încetéză de a mai fi în vigóre.

Afară de aceste mai sunt încă multe articole mai mult séu mai paţin importante, cari vor face pe Germania sě cheltuéscă sume considerabile.

* * *

Comitetul partidului liberal din Serbia, s'a întrunit pentru a se sfătui asupra atitudinei ce va trebui sě observe partidul în viitor. In şedinţa de aḑi s'a discutat svonul rĕspândit în privinţa arestărei preventive a fostilor ministri.

Deputaţii ţĕrani din comisiunea de anchetă au cerut acésta în prima întrunire.

Arestul preventiv nu se póte decreta după lege de cât în casul, când e témă de fuga acusaţilor. In cestiunea acésta ministri nu pot fi bănuiţi căci singurul ministru ce se află preste graniţă, Stoian Ribarac, s'a întors în ţéră înainte chiar de a i se înmanua actul de acusaţiune.

Arestarea preventivă ar fi deci manifestaţia unei uri de partid, un act de o brutalitate nemai pomenită.

Dacă totuşi s'ar hotărî acésta, comitetul partidului liberal va depune o cauţiune de 5 milióne franci. Membrii avuţi din partid s'au declarat gata a depune acéstă sumă. Intre acestia se află şi cel mai bogat om din Sêrbia, Krsmanovici.

* * *

Pertractările economice între Rusia şi Germania nu au reuşit. Rusia a publicat tariful macsimal rusesc faţă de Germania; de aceea consiliul federaţiunei germane s'a decis pentru rĕsboiul vamal. Acésta stare a fost provocată de partida, care doresce rĕsboiul, prin urmare ascunde pericule internaţionale. Situaţiunea e seriósă şi din causa conflictului franco siamez şi a manevrelor flotei ruso-francese. Se accentuéză posibilitatea, că cestiunea Siamului, sě devină o crisă internaţională. Atenţiune seriósă inspiră şi concentrarea puterilor militare la frontiera italiană, adecă manevrarea flotei ruso-francese în marea mediterană lângă Toulon.

Programa scólelor din Braşov.

A XXIX-a programă a gimnasiului mare public român gr. or. din Braşov şi a celorlalte scóle secundare şi primare împreunate cu gimnasiul pe anul scol. 1892/3 a apărut, publicată de direcţiunea scólelor medii. Ea cuprinde:

1. O lucrare ca continuare din anul trecut, despre „Ortografia latină în raportul ei cu scóla“. de prof. N. Pilţia.

2. Date scolare, de direcţiune:

La gimnasiu au funcţionat 10 profesori ordinari definitivi, 1 profesor provisor şi unul suplent. Numĕrul órelor de propunere dela 18—22 pe sĕptĕmână.—

La scóla reală şi comercială au funcţionat 9 profesori ordinari definitivi şi unul suplent, cari au propus dela 17—23 óre pe sĕptĕmână.

Profesori secundari au fost 4. Atât pentru gimnasiu cât şi pentru scólele comerciale şi reale s'a întrodus în anul trecut ca studiu facultativ limba italiană. —

Societatea de lectură a studenţilor a ţinut în decursul anului 22 şedinţe ordinare şi una publică, în care s'au cetit mai multe lucrări originale, traduceri, critice şi s'au declamat poesii.

Societatea dispune cu finea anului curent de un capital de 998 fl. 58 cr. depuşi la institutul de credit şi de economii „Albina“.

Intratele societăţii s'au urcat în anul acesta la 199 fl. 20 cr., din cari s'au cheltuit pentru procurarea de cărţi şi alte trebuinţe: 172 fl. 13 cr.

Biblioteca s'a sporit în decursul anului cu 145 volume (60 cumpĕrate, 85 dăruite), astfel că aḑi ea numĕră 1101 volume. —

Stipendisti în scólele medii au fost 17.

In institutul Cristurian s'au întreţinut cu tóte trebuinţele necesare 4 elevi din comerciale cu spese de 680 fl. —

Fondul pentru ajutorarea elevilor sĕraci şi bolnavi numĕră la încheierea anului 1273 fl. 59 cr.; 23 fl. 17 cr. s'au cheltuit pentru medicină.

Fondul „Bălaşa St Blebea“ pentru premiarea scolarilor distinşi în musică numĕră 262 fl. 34 cr.

Biblioteca scólelor medii, care conţine de present 4840 opuri în 5787 tomuri şi 1749 fasc., s'a înmulţit în decursul anului cu 625 de tomuri şi 115 fasc. Dintre aceste sunt 113 tomuri cumpĕrate, ér restul s'a primit ca dar.

Pentru biblioteca scolarilor s'au cumpĕrat cărţi în preţ de 171 fl. 8 cr. Acéstă bibliotecă a fost în decursul anului cercetată de 308 elevi, cari au împrumutat 2985 de opuri. —

Cabinetul fisical posede 203 aparate, în valóre de 1395 fl. 80 cr. —

Cabinetul de istoria naturală s'a înmulţit în decursul acestui an scol. cu următórele obiecte: 80 specii de plante de silvicultură cu fructele dela 30 specii; 100 specii de plante otrăvitóre; 50 specii de plante aromatice; 100 specii de insecte; trei preparate de papier-maché şi anume: 1 stomac de rumegător, plumânile şi inima omului, şi abdomenul dela apis mellifica Acestea s'au procurat cu suma de 102 fl. v. a. Afară de aceea a primit cabinetul acesta, prin mijlocirea dlui Dr. Sterie Ciurcu din Viena, o frumósă donaţiune dela dl Dr. Gerstl din Paramaribo, anume o colecţiune de diferite animale din Guiana holandesă (America de sud) aşeḑate în 25 borcane. In fine scolarul de cl. I com. Tarquiniu Russu a dăruit un fragment dintr'un dinte de elefant petrificat şi găsit la Bucuresci într'un strat năsipos.

Cabinetul chemic constă din 210 flacóne cu diferite corpuri şi reagenţii. Aparatele diferite sunt cuprinse sub 70 de numeri In anul acesta scol. s'au procurat mai multe chemicalii şi aparate chemice în numĕr de 13. —

Cabinetul merceologic şi technologic cuprinde un numĕr mare de probe şi mustre de mărfuri arangiate în douĕ dulapuri mari. —

La finea anului scolariu 1891/2 scólele medii aveau cu totul 49 de harte istorice şi 128 harte geografice. In decursul anului scol. 1892/3 acéstă colecţiune s'a sporit cu 3 harte geografice şi 5 harte istorice, în preţ de 64 fl. Prin urmare colecţiunea hartelor la scólele nóstre constă la finea anului scol. 1892/3 din 54 harte istorice şi din 131 harte geografice. —

Pe séma cabinetului de lectură profesoral s'au abonat 8 foi şi reviste, ér 7 foi au incurs gratuit.

Numĕrul scolarilor a fost la gimnasiu 281, scóla reală 124, scóla comercială 66, de toţi 471.

La scóla elementară capitală au funcţionat 11 învĕţători şi 1 învĕţĕtóre Numĕrul scolarilor a fost: 388 copii şi 244 copile.

Numĕrul tuturor scolarilor a fost 1163, cu 110 scolari mai mulţi ca în anul scolar iu 1891/2.

Anul scol. 1893—94 se începe cu 1-a Septembre 1893 st. v. Părinţii, cari doresc a da pe copiii lor la aceste scóle, sunt poftiţi a se presenta cu fiii sau ficele lor în cancelaria direcţiunei în ḑilele de 1, 2 şi 3 Septembre v. dela 9—12 óre p. m. pentru înmatriculare. Scolarii, cari se înmatriculéză pentru prima óră la scólele nóstre medii, vor produce testimoniu scolastic, de botez, de vaccinare (altoire) şi revaccinare. In 31 August st. v. dela 8—12 óre a m. şi dela 2—5 óre p. m. se vor ţiné esamenele supletorii şi de emendare. Cei-ce s'ar presenta mai târḑiu au sĕ petiţioneze la direcţiune, dovedind cu atestat valabil causa întârḑierii.

Didactrul, care se va depune numai decât la îmatriculare, este pentru gr. or. şi gr. cat. de 7 fl. 30 cr. pentru gimn. inf şi scóla reală; — 11 fl. 50 cr. pentru gimn. sup. şi scóla comercială; ér ă pentru cei de alte confesiuni împătrit.

Cei ce se înmatriculéză pentru prima dată la aceste scóle platesc odată pentru totdéuna 2 fl. v. a. ca tacsă de primire.

De didactru se scutesc cei lipsiţi de mijlóce sub anumite condiţiuni, cari se pot afla la direcţiune.

Toţi scolarii pot fi supuşi la esamenul de primire conform normativelor esistente.

Noutăţi.

† Ministrul de rĕsboiu Bauer. Rĕmăşiţele pământesci ale decedatului ministru de rĕsboiu s'au petrecut cu tótă pompa militară. Cortegiul a fost imposant. Maj. Sa monarchul în uniformă de mareşal a mers singur după carul mortuar. La distanţă au urmat membrii casei domnitóre, ministrii Kallay Taaffe, Wekerle, Fejérváry etc. Rĕmăşiţele defunctului au fost transportate la Lemberg. La vĕduva defunctului au sosit telegrame din tóte părţile, unde bar. Bauer a fost cunoscut. La ministeriul de rĕsboiu de asemenea au sosit o mulţime de adrese.

* * *

Statua revoluţiei franceze se va aşeḑa în Paris la Panteon. Lucrarea e deja terminată de sculptorul Falguiére. Monumentul se va compune din trei statue mari simbolisând: libertatea, egalitatea şi fraternitatea. La drépta acestor figuri sunt representate: legea şi renumele; la stânga: un soldat cu spada în mână, în sfĕrşit pe trepte o femeiă îngheunchiată cerênd libertate.

* * *

Un nebun pe locomativă. In staţiunea Paggio dintre Padua şi Bologna, fochistul se folosi de momentul când era singur, descopcià maşină şi plecà în tótă forţa aburului spre Bologna.

La tóte statiunile s'a întrebuinţat tóte signalele pentru a face sĕ se oprĕscă maşina. Dar înzadar. Staţia Bologna, avisată telegrafic, a reuşit a conduce maşina ce sbura cu o iuţélă nebună, pe o linie neîntrebuinţată.

Locomotiva a sdrobit trei vagóne cari staţionau pe aceea linie; fochistul a fost aruncat jos şi rănit mortal. Este o mare fericire, că nu s'au întêmplat nenorociri mai mari. Locomotiva făcuse 37 kilometi în 36 minute.

---

viéţa -- pe altarul patriei. Biserica cere sĕ i se crésca fii credincioşi, pătrunşi de iubire frăţéscă unul faţă de altul, pătrunşi de spiritul [evangelic, ómeni religioşi şi morali. Eră scóla, care şi ea e susţinută de părinţi, de societate, de biserică, de stat, trebue sĕ ţină cont de cerinţele, de pretensiunile acestora cu atât mai vêrtos, că tóte aceste cad în cadrul scopului prefipt scólei de pedagogie. Căci cultura generală cuprinde în sine după cum e sciut, nu numai cultura spiritului, nu numai îmbogăţirea acestuia cu cunoscinţe, ci şi cultura inimii, care culminéză în caracterul religios-moral şi care face pe adevĕratul om.

Pentru realisarea scopului scóla a luat în programul sau planul seu de învĕţământ o serie de obiecte, avênd a contribui fie-care în felul seu, conform unei ţinte bineprecisate.

Intrebarea e acum: care obiect de învĕţământ întru cât şi pe ce cale contribue la realisarea scopului educaţiunii? Scopul nostru fiind a arĕta însemnătatea istoriei pentru educaţiune, întrebarea de mai sus ni se va formula: „Contribue şi istoria cu ceva la realisarea scopului educaţiunii?“ şi dacă da: „întru cât şi în ce mod?“ (Va urma.)

Se presupune, că fochistul a făcut acésta într'un atac de nebunie.

* * *

O întêmplare tragică la porţile de fer. Cu ocasia lucrărilor de regulare a cursului Dunărei, ce se esecută la Porţile de fer, s'a întêmplat într'una din ḑi'ele trecute o catastrofă îngrozitóre, care a costat viéţa a 12 ómeni. Toţi ómenii aceştia s'au suit pe barcă lângă maşina de dărîmat stâncile, cu gândul, sĕ trécă spre ţĕrmul sêrbesc. După ce au vîslat cât-va timp cu putere, s'a născut o furtună violentă şi vêntul teribil a împins barca spre maşină. Valurile erau furióse. Barca într'un moment dat s'a rĕsturnat cu fundul în sus. La ţipetele de ajutoriu ale locuitorilor au alergat la locul sinistrului corabia „Iutz“, aparţinătóre societăţii de întreprindere a lucrărilor, precum şi corabia „Szechenyi“, ce sosise din Orşova. Cu tóte acestea, din pricina valurilor mari şi a furtunei, corăbiile nu s'au putut apropia de maşină. In zadar s'au aruncat tringhii de scăpare în apă, că n'au ajutat nimic. Cei 12 lucrători s'au înecat.

* * *

Bólă de cai. Bólă de cai s'a mai ivit în timpul din urmă în comuna Sânt craiu (comit. Ciuc), în Caţa (comit. Têrnava mare) şi în Cluş.

* * *

Invitare. Tinerimea română din Lipova învită la „Petrecerea poporală“ împreunată cu joc şi representaţiunea teatrală, care se va ţiné în păduricea dela „Apa acră“ Duminecă 5 August st. n. Scopul petrecerii e filantropic. Biletul de persónă 50 cr, de familie 1 fl.

* * *

Invitare. Tinerimea studióse din Hodacu-Ibanesci învită cu tótă onórea la „Petrecerea de vară“ ce va arangia în Hodac Marţi la 1 August st. n. 1893 în scóla gr. or. din Hodac. Preţul întrărei de persónă 1 fl. în familie 80 cr. Venitul curat este destinat pentru scop filantropic. Inceputul la 4 óre p. m.

Raportul

comitetului central al partidului naţional român către conferenţa delegaţilor alegătorilor români din Ungaria şi Transilvania, întrunită la Sibiiu în 11/23 Iuliu 1893

(Incheere.)

In urma acesteia am căutat ca sĕ presentăm Maiestăţii Sale Memorandul pe calea ministrului unguresc a latere, însĕ dl ministru, când avea sĕ iee în primire actul a trebuit sĕ plece din Viena. Şi astfel nu ni-a rĕmas decât sĕ înaintăm pe lângă o adresă specială şefului de cancelarie a cabinetului Memorandul cu rugarea sĕ-l presente pe calea sa Maiestaţii Sale.

Ministrul de stat Braun a luat în primire şi adresa şi Memorandul.

La 26 Iuliu n. 1892, domnul fişpan al comitatului Sibiiu a trimis la adresa predentului o hârtie datată din Sibiiu 24 Iuliu 1892, prin care se remite Memorandul şi cu provocare la un ordin ministerial din 22 Iuliu 1892, nr. 477 ne încunosciinţéză, că dl ministru regesc de interne „nu se simte îndemnat a asterne la locul mai înalt acest Memorand redactat de singuratici fără de nici un fel de mandat acceptabil, pentru-că nici pe cei subscrişi, nici pe cei cari au figurat ca deputaţiune nu-i consideră ca legal îndreptăţiţi a păşì sau a procede în numele sau ca representanţi ai poporului din Ungaria cu graiu românesc“. (Citatul magiar în original).

Din atitudinea guvernului magiar în întrégă acéstă afacere este evident. că el şi-a dat tóte silinţele, validitând consideraţiuni constituţionale, ca poporul român sĕ nu pótă da faţă cu Capul statului. Şi după ce silinţele sale au fost încoronate cu succes, a dovedit prin procederea sa, că nu se simte destul de tare şi îi este témă a supune hotărîrii Maiestăţii Sale împĕratului-rege plângerile românilor cuprinse în memorand. Dacă acest guvern s'ar simţi tare, dacă conscienţa sa politică ar fi curată, fără îndoélă că nu numai n'ar împedeca poporul român sĕ se presente înaintea Monarchului, ci din contră recunoscênd lealitatea şi patriotismul acestui popor, i-ar uşura calea şi i-ar reclama chiar intervenţia Corónei, care este adevĕratul depositar al intereselor celor mai înalte ale statului.

Politica magiară nu s'a mulţămit însĕ numai cu aceste succese ale guvernului, ci a dat losinca, că în contra „memorandiştilor“ sĕ se pornéscă o prigonire, unică în felul ei şi sistematică. Presa magiară, purtată de un spirit şovinist, a început a agita în modul cel mai brutal şi lipsit de conscienţă, dar neconturbată de nici un procuror al statului în contra naţiunii române. Acéstă agitare a presei a provocat scenele turbulente şi sĕlbatice dela Turda, Şimleu şi Arad, scene, pe care presa magiară le a cualificat drept „espresiuni ale patriotismului“. Barbariile comise cu aceste ocasiuni, atacurile contra averii şi vieţii unor cetăţeni pacinici sunt îndeosebi cunoscute.

Faţă cu acestea guvernul nu numai că n'a cerut pedepsirea meritată a turburătorilor, a destrăbălaţilor, ci nici măcar cercetare în contra lor nu s'a întrodus. Dimpotrivă, parte din propria sa iniţiativă, parte împins de curentul şovinist dominant, guvernul a mobilisat procurorii din tótă ţéra, şi a pornit un şir nesfârşit de procese politice şi criminale ordinare în contra românilor. Acéstă gónă se face fără privire la principiile de drept, de constituţie şi de libertate. Patenta absolutistică de presă, întrodusă la 1852, pe când Transilvania era în stare de asediu, şi susţinută şi astăḑi în vigóre de guvernul poreclit liberal, nu le oferă destule mĕsuri draconice pentru a trage înaintea juraţilor magiari pe românii patrioţi. Drept jertfă a acestei góne începute a căḑut un valoros şi iubit coleg al nostru. Dr. Vasile Lucaciu se află în temniţa ordinară din Sătmar, unde e deţinut sub povara rigórei, ce se aplică numai unui criminal ordinar. După esperienţele de până acum în curênd îi vor urma şi alţii, căci lung e şirul acelor bărbaţi, care se vĕd astăḑi urmăriţi de procuratura regéscă. Şi nóue, trimişilor d-vóstre şi membrii ai subsemnatului comitet, ni-s'a făcut onórea de a fi rangiaţi în acel lung şir.

Faţă cu aceste neîndreptăţiri, agitări şi provocări din partea contrarilor nostri politici, care şi-au pierdut rostul, noi am propagat moderaţiunea, şi am căutat sĕ ferim pe poporul român dela fapte nechibzuite. Am suferit şi vom suferí neîndreptăţirile, am respins cu demnitate provocările şi ne-am ferit sĕ cădem în cursele agitărilor. Una am urmărit-o însĕ în tóte impregiurările: ca sĕ rĕmânem în deplină concordanţă cu sentimentele poporului nostru şi ca lumea sĕ fie tot mai mult şi mai bine informată despre situaţiunea nóstră de aici. Dacă guvernul magiar ni-a tăiat calea, care duce la supremul ocrotitor al statului, dacă acel guvern şi-a folosit puterea sa pentru a nici nu permite ca Maiestatea Sa imperială şi apostolică regală sĕ iea cunoscinţă despre cele mai legitime ale nóstre gravamine, lumea civilisată trebuia sĕ aibă cunoscinţă despre aceste şi despre tóte mĕsurile violente aplicate de politica magiară contra desvoltării nóstre naţionale.

Din aceste puncte de vedere am aflat necesar, ca însuşi actul presentării memorandului sĕ decurgă în mod solemnel. Populaţia vieneză şi mai mulţi representanţi marcanţi ai diferitelor popóre din monarchia nóstră, precum şi o mare parte a tinerimii dela universitatea din Viena, au ţinut sĕ-şi arete simpatiile pentru poporul român. Şirul festivităţilor arangiate de representanţi ai Vienei şi ai universitarilor, atingerea membrilor deputaţiunii române cu representanţii altor popóre, au contribuit şi ele la lărgirea cercului, care are cunoscinţă despre situaţiunea nóstră. Presa vieneză nu póte, decât sĕ se ocupe ḑilnic de causa românilor. Din ce în ce cercurile, care trebuiau sĕ discute acéstă causă, deveniau tot mai largi. Dacă vedem în sfêrşit, că organe de presă de talia lui „Times“, „Standard“, „L'Indépendance Belge“, „Allgemeine Zeitung“ (München), „Journal dés Debats“, „Kreuzeitung“, „La République Française“ şi altele, nu numai că nu pot sĕ ne trécă cu vederea, ci trebue sĕ revină din nou la discuţiunea cestiunii române, putem afirma, fără sĕ ne mă gulim, că acésta a ajuns în tótă forma înaintea forului opiniunii publice europene.

Prin publicarea memorandului nu numai că am satisfăcut unei hotărîri a D-Vóstre, ci prin rĕspândirea lui în multe mii de esemplare am contribuit în mod însemnat la orientarea opiniunii publice despre noi. In acéstă direcţie am fost spriginiţi şi ajutaţi de brava tinerime universitară română, care în Replica sa către studenţii universitari magiari a cuprins o mulţime de acte şi doveḑi publice pentru urmărirea şi apăsarea némului românesc din Ungaria şi Transilvania.

Congresele de pace internaţionale şi ele s'au simţit îndemnate a se ocupa de cestiunea nóstră, şi nu în defavorul nostru.

Este datorinţa nóstră, de care aşa credem, nu ne putem dispensa a constata aici, că în tótă calea activităţii sale, acest comitet a fost însoţit de cele mai măgulitóre manifestări de aprobare din partea poporului român. Multe sute de adrese de aderenţă acoperite cu mii de iscălituri, au sosit la adresa comitetului, şi nu asagerăm când susţinem, că întreg poporul român e cu noi.

Era cu neputinţă, ca procederea atât de ilegală a guvernului şi escesele atât de brutale ale societăţii magiare sĕ nu producă şi la fraţii nostri din regatul vecin o adêncă impresie. Din ce în ce mai mult a crescut dincolo de munţi interesul pentru sórtea nóstră şi cetăţenii capitalei României, întruniţi astăvară în numĕr de 30,000 şi alte numĕróse adunări în oraşele de provincie, au protestat contra barbariilor comise în contra nóstră şi şi-au esprimat simpatiile pentru noi. Dar şi dela alte popóre şi din alte ţeri am primit adrese de recunoscinţă pentru atitudinea poporului român.

Tot în consonanţă cu vederile esprimate de conferenţele nóstre naţionale, acest comitet a căutat sĕ vină în atingere mai deaprópe şi cu popórele nemagiare din Ungaria, cu slovacii, sêrbii, germanii şi rutenii, pentru ca tóte aceste popóre, deopotrivă apăsate, sĕ păşéscă solidar cu noi contra politicei de magiarisare. Negocierile in acéstă direcţie, începute astă-iarnă între representanţii acelor naţiuni şi noi, au ajuns la o perfectă înţelegere.

Alianţa acésta a naţionalităţilor nemagiare, întemeiată pe principiul egalei îndreptăţiri şi al intereselor comune, e atât de firéscă, încât ea dela sine se va desvolta şi întărì. Ne-am simţit datori a o lua în programul activităţii nóstre, fiindcă politica de rasă înaugurată şi propagată cu un zel bolnăvicios, a adus patria nóstră la marginea prăpastiei. Sistemul politic în formă cum se aplică astăḑi, în contra căruia am protestat noi totdeuna, nu se mai póte susţiné. El a venit cu sine însuşi în contraḑicere şi opera distrucţiunii progreséză pe ḑi ce merge. Şi cum n'ar veni el în contraḑicere cu sine însuşi, când alăturea cu leialitatea datorită monarchului trebue sĕ stee preamărirea lui Kossuth; când alăturea cu principiul libertăţii, se proclamă pe faţă nimicirea popórelor nemagiare.

La tóte acţiunile nóstre, precum le-am schiţat pe scurt în acest raport, n'am fost conduşi de alte simţĕminte, decât de simţĕminte naţionale şi patriotice. Suntem deci liniştiţi în consciinţa nóstră, şi credem, că datorinţa nóstră ca trimişii D-Vóstre, ca fii ai naţiunii şi patriei era se lucrăm astfeliu, precum am lucrat. Tari în acéstă convingere am stat la locul onorific, unde ne-a pus încrederea D-Vóstre, şi am păḑit cu scumpĕtate ceea ce ne-aţi încredinţat. Suntem gata a lua întréga rĕspundere a faptelor nóstre şi a suferi tóte urmările acestei rĕspunderi, ori cât de grele ar fi ele. Suntem gata a jertfi nu numai libertatea nóstră personală, ci şi viéţa nóstră pentru binele naţiunii, al Tronului şi al patriei.

Din şedinţa comitetului central al partidului naţional român, ţinută la 10/22 Iuliu 1893.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare)

Munţii Parîngului, cari sĕ nalţă spre resărit dela valea Jiiului, sunt o grupă de munţi puternici, cu o mulţime de piscuri însĕmnate. Graniţa ţerii trece curmeziş preste ei, aşa că o parte mare a lor sĕ ţine de România. Piscul lor cel mai nalt este Vêrful-Mândrii (2520 mtri). De pe vêrful acestui pisc, dacă e vreme senină, avem una din cele mai frumóse şi largi privelişti de regiune muntósă.

In apropierea nóstră jur împrejur sĕ nalţă celelalte piscuri uriaşe ale Parîngului. Spre apus, înspre pasul Surducului sĕ nalţă piscurile Ţapa sau Vêrful Reţei şi Délul Ugrina, spre méḑănópte este Cârja (2407 m.) cu creştelul sĕu stâncos şi preţipiş şi mai departe înspre Jieţ piscul Parîng, apoi spre méḑănópte resărit sĕ află mai multe piscuri, precum Ciobanul, Cósta lui Rus, Vêrful-Caprii etc. ér spre resărit, în drépta riului Lotru, care până la un loc forméză graniţa ţerei, sĕ nalţă piscurile Parîngului, cari sĕ ţin de România, precum Stogul, Vêrful Păpuşa, Nedelea, Vêrful-Repede etc. Apoi privirea ne străbate asupra altor grupe de munţi în depărtare. Spre méḑăḑi sĕ întind ramurile Parîngului, cari sĕ perd departe în şesul României, spre apus zărim munţii Haţegului, spre méḑănópte sĕ vede Vêrful lui Petru din munţii Sebeşului şi în mare depărtare sĕ zăresc, abia viḑibile conturnele învĕlite în céţă ale Munţilor Apuseni, spre resărit sĕ deschide valea Lotrului, care despărţind Parîngul de muntii Cibinului, sĕ îndréptă spre Olt; dincolo de valea acestuia privirea ni sĕ opresce de puternicii munţi ai Făgăraşului.

Munţii Parîngului sunt acoperiţi cu bogate păduri, prin cari trăiesce regele munţilor nostri, ursul, iar printre ele sĕ estind largi poiene cu păşuni, împoporate vara cu numeróse turme de oi.

Călĕtoriul némţ Bergner, care a făcut o scurtă escursiune din valea Jiiului în aceşti munţi, işi descrie impresiunile astfel:

„Calea sĕ urcă mereu, valea sĕ tot cufundă, numĕrul munţilor, ce sĕ nalţă în faţa nóstră tot cresce. Jos sĕ estinde valea de la Petroşeni şi Petrila şi riul şerpuiesce, ca o cale aurie. Noi însĕ ne urcăm tot mai sus de-a lungul unei cóste de munte, icóna sĕ schimbă şi noi suntem singuri între munţi, sus preste văile locuite. La stânga sĕ vĕd liveḑi, locuri cultivate şi unele colibe de-ale păstorilor, în drépta ni sĕ înfăţoşéză munţii în tótă măreţia lor. In curênd liveḑile de munte dispar şi noi ne aflăm în lumea păstorilor. Pe cóstele délurilor zărim pete mari, albe, cari când sĕ împrăştiă, când érăşi sĕ împreună; aceste sunt turme, compuse din multe mii de oi. Mai încolo, după un timp lung, dăm de neşte copii sfiicioşi. Ei păzesc o cirédă de vaci, şéḑênd îmbrăţoşaţi pe o stâncă şi privesc la o poiană depărtată, în care sĕ află o colibă mică de-a păstorilor. Mergênd mai încolo, în drépta sĕ estinde o regiune muntósă măréţă, în stânga o grupă de şese până în opt piscuri puternice, acoperite cu iarbă rară. Pe cósta muntelui este o potecă îngustă, cel puţin aşa spun ómenii, cari sunt deduţi cu muntele; ochiul neespert nu o póte deosĕbi de stânci şi de iarbă. Ea ne conduce cale de mai multe óre în munţi. Uneori cósta muntelui e ţepişă, aşa că jos, la piciórele nóstre sĕ deschide un abis în adêncime de mai multe sute de urme. Mai departe sĕ schimbă éră priveliştea: în stânga stânci nóue pleşuve, în drépta piscuri şi abisuri nóue, tóte gândesci că sunt aşeḑate de o mână de uriaş, căruia sĕ pare a-i fi lipsit spaţiul şi le-a grămădit tóte strîns lângă olaltă. In fine sosim la puternicul Pietros, preste care trece calea.

(Va urma.)

Scire mai nóuă.

Din Turda primim la încheierea fóiei scirea, că agitaţia contra românilor duréză; gendarmii trebue sĕ păzéscă tótă nóptea casa lui Vlăduţ şi a celorlalţi români Au fost arestaţi mai mulţi indiviḑi, la cari s'au găsit rĕvolvere.

Loterie.

Mercuri, în 26 Iuliu n. 1893.

Sibiiu: 60 6 24 44 88

Nr. 347 [115] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. din comunele mai jos însĕmnate în protopresbiteratul Sebeşului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

1. Daia rom. dóuĕ posturi învăţĕtoresci, fiecare cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei, grădină şi lemne de foc.

2. Ohaba, dóuĕ posturi, fiecare cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.

3. Berghin, salariu anual 300 fl.
şi adecă: în bani . . . . 200 fl.
şi dela 125 familii câte o
ferdelă de cucuruz sfêrmit
à 80 cr. . . . . 100 fl.
cuartir, grădină şi lemne de foc.

4. Vingard, un post de adjunct învăţĕtoresc cu salariu anual de 200 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.

Aleşii invăţĕtori sunt datori a ţinea în Dumineci şi serbători strana şi a cânta cu copii în biserică.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a şi înainta, cererile instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, pănă la terminul susindicat.

Sebeş, 22 Iuniu, 1893.

In conţelegere cu comitetele par. respective.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Ioan Tipeiu,
protopresb.

Nr. 214 [106] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci gr. or. semnate mai jos — în protopresbiteratul Mureş-Oşorheiului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare - şi anume:

1. Petea de Câmpie, cu salar anual de 300 fl. v. a. şi locuinţă în edificiul scolar;

2. Şoimuşul român, cu salar anual de 300 fl. v. a şi locuinţă în edificiul scolar;

3. Gernesig, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi locuinţă în edificiul scolar; — între concurenţii la acest post vor fi preferiţi clericii absoluţi, ca eventual la têmpul seu, alesul se pótă deveni paroch aci.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle, modul de plătire al salarielor etc., se pot lua dela subsemnatul protopresbiter.

Doritorii, de a ocupa vre-unul din aceste posturi, se astérnă petiţiunile lor, în regulă instruite şi în terminul preclus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Mureş-Oşorheiu, 16 Iuniu ,1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mureş-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu.
protopresbiter.

Nr. 200/893 [109] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învăţĕtoriu la scóla confes. gr. or. din comuna Sĕcărêmb, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual de 360 fl. v a. plătibili în rate lunare anticipative, cuartir şi lemne pentru foc.

Alesul învĕţătoriu va avé a ţiné pre lângă cantorul în Dumineci şi sĕrbători şi strana. Cunoscĕtorii de musică vor fi preferiţi.

Cererile de concurs instruite conform normelor din vigóre, sĕ vor înainta la subscrisul oficiu, pănă la terminul sus indicat.

Sĕcărêmb-Nagyág, 20 Iuniu 1893

Oficiul protopresb. gr. or. al tractului Geógiu II, în conţelegere cu comitetul parochial.

Sabin Piso.
protopresbiter.

Nr. 223 [107] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacanteler staţiuni învĕţătoresci din comunele bisericesci gr. or. semnate mai jos — în protopresbiteratul Mureş-Oşorheiului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare — şi anume:

1. Lasleul român, cu salariu anual de 256 fl. v. a. şi locuinţă în edificiul scolar;

2. Suplac cu salariu anual de 250 fl. v. a. locuinţă în edificiul scolar;

3. Murĕş-Cristur, cu salariu anual de 250 fl. v. a şi locuinţă în edificiul scolar;

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle, modul de plătire al salarelor, etc., se pot lua dela subsemnatul protopresbiter·

Doritorii, de a ocupa vre-unul din aceste posturi, se astérnă petiţiunile lor în regulă instruite şi în termiunl preclus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Mureş-Oşorheiu, 16 Iuniu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al M. Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 335-1893 [114] 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu în clasa a II normală dela scóla capitală rom. gr. or. din Veneţia inferióră, protopresbiteratul Făgăraşului, prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a. solvind în rate lunare anticipative.
2. Relut de lemne 6 orgii.
3. Cuartir liber în edificiul scólei.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi subscerne petiţiunile instruite conform legii scolare la subscrisul preşedinte al Eforiei scolare în Veneţia inferióră p. u. Şercaia (Sárkány) sau la Oficiul protopresbiteral al tractului Făgăraş

Veneţia inferióră în 4 Iuliu st. v 1893.

Eforia scolară.

Iuliu Dan, protopresbiter. — *George Comaniciu* president eforial.

---

[113] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţător la scóla poporală elementară or. or. din Braşovechiu în protopresbiteratul Braşovului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Emolumentele împreunate cu postul acesta sunt: salariu anual de 300 fl v. a. plătibil în rate lunare anticipative, 20 fl. v. a. relut de cuartir, precum şi o parţelă din grădina scolară.

Invĕţătoriul ales e dator a ţiné afară de prelegerile cotidiane prescrise şi prelegerile în scóla de repetiţie; a cânta în Dumineci şi sĕrbători în strana stângă; a conduce pe scolari la biserică şi a cânta cu ei câutările liturgice.

Doritorii de a ocupa postul acesta au a-şi înainta cererile, instruite conform normelor în vigóre la Prea onoratul oficiu protopresbiteral al Braşovului pănă la terminul sus indicat şi a se presenta în vr'o Duminecă sau sărbătóre în biserică spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci.

Braşov, 27 Iuniu, 1893.

Comitetul parochial gr. or. din Braşovechiu.

George Perşinariu paroch şi preşedinte. — *Ioan Moldoveanu* notar

In conţelegere cu Di protopresbiter.

Ioan Petric.
protopop

Nr. 377/893. [108] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele comunelor mai jos însemnate, ţinĕtóre de tractul protopresbiteral gr. or. al Mercurei se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful român:“

1. Apoldul inferior, trei posturi de învĕţători dotate cu salariu anual de câte 300 fl. val. austr plătiţi de la cassa epitropiei parochiale. Acel învăţătoriu, ales şi întărit definitiv, carele va fi numit director va mai primí un adaus de 100 fl. v. a., cuartir fórte acomodat în edificiul scólei cu dóuĕ odăi, o cămară, pivniţă, grădină de legumi şi 2 stângeni lemne de foc.

2. Rod, un post de învăţĕtoriu cu dotaţiune anuală de 300 fl., de-o camdată fără cuartir.

3. Cunţa, un post de învĕţător datat tot cu 300 fl., de-o camdată fără cuartir.

Dela concurenţi se poftesce, sĕ se presenteze în vre-o Duuminecă ori serbătóre la biserică spre a'şi arăta destoritatea în cântări şi spre a fi cunoscuţi personal.

Cererile instruite conform normelor din vigóre, sĕ se adreseze în terminul deschis subsemnatului oficiu protepresbiteral.

Mercurea, la 21 Iuniu, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective,

Oficiul protopresb. gr. or. al tractului Mercurei.

I. Droc,
protopresbiter.

---

[110] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea pesturilor învĕţătoresci din comunele mai jos insemnate dela scólele nóstre confesionale din protopresbiteratul tractului Haţegului se escrie concurs în ḑiariul nostru „Teledraful român“ cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Petrila, în parochia bisericei dela „Brad“ şi în cea dela „Gărgani“, sunt a se ocupa dóuĕ posturi învĕţătoresci, fie-care cu salariu anual de câte 300 fl. v. a. — cuartir şi lemne de foc.

2. Ocolişul mare, cu salariu anual de 300 fl. v. a. — cuartir şi lemne de foc.

3. Nucşóra, cu salariu anual de 240 fl. şi 60 fl. pentru cuartir şi celelalte trebuinţe scolare.

Invĕţătorii aleşi sunt datori a merge cu copii la biserică în dumineci şi sĕrbători.

Reflectanţii la acestea statiuni învĕţătoresci au a-şi asterne suplicile lor concursuale instrute conform normelor în vigóre, la oficiul protopresbiteral subsemnat în Petroşeni.

Petroşeni, la 28 Iuniu, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram Stanca.
adm. protopresb.

---

[111] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învĕţătorec dela scóla gr- ort. din comuna Câmpuri-Surduc, tractul proropresbitetal al Iliei, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

Salariul împreunat cu acest post este: 300 fl. anual, cuartir în edificiul scólei, şi o parte din curtea scólei ca grădinuţă de legumi.

Dela concurenţi sĕ cere: A ţinea strană în biserică în Dumineci şi serbători împĕrătesci.

A cultiva grădina de pomărit cu elevii, dându-se ajutor şi din partea primăriei la lucru mai greu.

A se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică — până la alegere — spre a-şi arĕta desterităţile în cântările şi tipicul bisericesc.

Preferiţi vor fi cei desteri pentru de-a înfiinţa un cor vocal, la reuşita căruia îi stau la disposiţie afară de scolari şi dintre adulţi.

Concurenţii la acest post vor avé a-şi trimite suplicele concursuale instruite cu testimoniile cerute de către legile în vigóre, şi eventual cu alte testimonii recomandatóre în terminul sus ḑis, prin Prea onoratul oficiu protopresbiteral al Iliei către comitet parochial.

Comitetul parochial al bisericei gr. or. ca scaun scolar.

Câmpuri-Surduc, 20 Maiu 1893.

Ioan Budoiu, preşedinte. — *Ioan Sava,* notar ad. hoc.

Vidi:

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Verfälschte schwarze Seide.

Man verbrenne ein Müsterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Aechte, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verlöscht bald und hinterlässt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe. — Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und bricht) brennt langsam fort, namentlich glimmen die „Schussfäden“ weiter (wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterlässt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur ächten Seide nicht kräuselt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der ächten Seide, so zerstäubt sie, die der verfälschten nicht. Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k Hoflief.) **Zürich** versendet gern Muster von ihren ächten Seidenstoffen an Jedermann und liefert einzelne Roben und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. [31] 3—7

5

IOAN HODOŞ,

FABRICANT DE CASSE

SIBIIU. — Strada Văpsitorilor (Färbergasse) Nr. 2. — SIBIIU.

Am onóre a-mi recomanda **atelierul meu** Onoratului Public, rugându-mĕ pentru binevoitoriul sprigin. Insărcinându-mĕ cu **lucruri de fer de ori-ce categorie: casse, cassete, sobe, scocuri, lăcate de ori ce fel** etc. etc., pe lângă lucru prompt şi **preţuri fórte moderate.**

[105] 2—5

NB. Comandelor din provincie se satisface imediat şi cu plăcere.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 78. Sibiiu, Marți, 20 Iuliu (1 August) 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr, 4393 Scol.

CONCURS.

Cu începutul anului scolariu 1893/4 sunt a se conferi din fondurile archidiecesane următórele stipendii:

I. Un stipendiu de 500 fl din fundațiunea episcopului Moga, pentru ascultătorii de filosofie sau de drept; stipendiul a devenit vacant prin nelegitimarea progresului în studiu din partea stipendistului Ioan Bonea.

II. Un stipendiu de 100 fl. din fundațiunea Francisc-Iosif, pentru ori-ce facultate academică.

III. Dóue stipendii câte de 60 fl. din fundațiunea Cologeană, pentru scolari de scólele medii; unul din aceste stipendii a devenit vacant prin nelegitimarea la timp a progresului în studiu din partea stipendistului Vasiliu Stan.

IV. Un stipendiu de 30 fl. din fundațiunea Ecaterina Rațiu, pentru un student de ori-ce categorie.

Aspiranții la aceste stipendii au sĕ-și astérnă suplicile la consistoriul archidiecesan *până la 10/22 August a. c.* instruite cu următórele documente:

a) atestat dela oficiul parochial al comunei, căreia aparțin, că sunt români gr. orientali;

b) atestat scolariu despre progresul făcut în studii în anul din urmă, respective testimoniu de maturitate;

c) atestat medical, că sunt sănĕtoși;

d) atestat dela primăria comunală despre posițiunea socială și starea materială a părinților, și

e) eventual alte atestate recomândătóre.

Suplicanții au a numi în suplicele lor și institutul de învĕțămênt, la care vor sĕ-și facă studiile.

Sibiiu, din ședința senatului scolar, ținută la 15 Iuliu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 4392 Scol.

CONCURS.

Cu începutul anului scolar 1893|4 sunt a se conferí din fondurile archidiecesane 20 stipendii de câte 60 fl., pentru elevii din despărțĕmêntul pedagogic al seminariului archidiecesan de aici.

Concurenții la aceste stipendii au sĕ și aștérnă suplicele la consistoriul archidiecesan până inclusiv la *15/27 Septembre a. c.*, instruite cu următórele documente:

1 Atestat dela oficiul parochial, cărui aparțin, că sunt români gr. or.

2. Atestat scolariu despre progresul ce l'a făcut în studii în anul din urmă.

3. Atestat dela primăria comunală despre posițiunea socială și starea materială a părinților lor.

4. Eventual alte atestate recomândătóre.

Sibiiu, din ședința senatului scolariu, ținută la 15 Iuliu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 19 Iuliu, 1893.

Referitor la întêmplările din Turda primim din părțile Turdii dela un amic al fóiei nóstre următoriul articol:

Faptele, ce le comit magiarii față de români ne îngrozesc. Lucrurile merg pe un povêrniș atât de periculos, încât ne înfiorăm, cugetând la cele ce se pot desvolta.

Insulte la Turda — insulte pe întrégă linia. Sĕ fie guvernul nostru atât de impotent cât sĕ nu fie în stare sĕ curme pasiunile deslănțuite — noi nu credem, ci respunderea o trecem în contul lui și ale lui organe.

Remânênd nepedepsiți pentru bașibosuciile din anul trecut, turdenii — sau mai bine dis drojdiile societății din Turda au dat din nou năvală asupra pacinicilor cetățeni români.

Cu o furie proprie sĕlbaticilor din pustele Africei au năpădit érăși asupra românilor.

Pentru ce?

Pentru că românii — am puté dice, adi toți românii au venit la convingere, că sórtea lor este cât se póte de miserabilă în statul unguresc și au credut de sosit timpul, ca sĕ ia mĕsuri pentru vindecarea reului.

Ni se póte nóue imputa, că voim a ne elupta drepturi perdute, mai cu samă când pasul nostru de purcedere e loial, constituțional și nu cu ciomagul, unde ar voì sĕ ne împingă adversarii nostri?

Suntem de credință, că nici un om cu cultură europénă și nimenea, cine nu e cuprins de un șovinism orb și de o patimă îndrăcită, nu ne póte lua în nume de rĕu.

Dreptul de întrunire este un drept fundamental, garantat în tóte statele europene, și în Ungaria ca stat constituțional încă nu póte fi pus la îndoiélă. Bine, românii au usat de acest drept — și cu mândrie pot sĕ afirme, că se sciu validita în viața publică ca un factor, de care trebue ținut sémă.

Strĕinii, de sigur nu tocmai prietini ai românilor, trebue sĕ recunóscă, că românii de câte ori se întrunesc, în întrunirile lor duc o porțiune de înțelepciune, ér moderațiunea și cumpĕtul lor proverbial nici pe un moment nu i-a părăsit în actiunile lor.

Cum se póte deci, — în un stat de drept — ca ómeni onorabili, cetățeni distinși sĕ fie dați plebei, atunci când guvernul și a le lui organe, în chid ochii la tóte blăstĕmățiile.

Dacă anul trecut nu și-ar fi făcut guvernul urechea tócă, ci ar fi luat mĕsuri aspre pentru eruarea culpabililor, casul cel mai nou nu se putea repeta.

Canaliile de pe stradele Turdei nu ar fi cutezat a pune mâna pe ciomege și petrii, ca sĕ devasteze din nou și sĕ provóce la vĕrsare de sânge.

Și în rênd cu guvernul responsabilitatea cade pe cei dela presa magiară.

Acésta infectată de spiritul jidovesc, sumuță di de di, provócă la ură și dispreț pentru tot ce e românesc.

Ce ar dice magiarii, când noi am voi sĕ ne luăm satisfacție, dinte pentru dinte, când am da sfatul moților sĕ se cobóre în jos spre Turda și sĕ vină și ei cu petrii și cu ciomege.

De sigur, că ne-ar arunca pe toți în temnițele Vațului și Seghedinului ca sĕ ne recorim pofta de ațițare. Dar dacă cu noi tóte aceste s'ar întêmpla, óre pentru cei dela presa cea desfrânată magiară sĕ nu fie léc?

Óre guvernul magiar este numai de aceea aci, ca pe unii sĕ-i menagieze și pe alții sĕ-i pună în cătuși?

Situațiunea românilor este cât se póte de periclitată, viéța și averea lor dată pradă bandelor de strade și trebue sĕ cerem dreptate și numai dreptate.

Adi în orașele magiare clasa nóstră inteligentă nu e sigură de viéță, nici de avere.

Conții și baronii de prin comunele românesci trăesc singuri între români și trăesc în ticnă, românii le lucră, românii adună pentru ei, românii îngrijesc de viéța și averea lor.

Avem sĕ pretindem în schimb dela guvern, ca pentru jertfele ce aducem sĕ fim baremi siguri de viéță și de averea nóstră.

Nu ne póte garanta guvernul nici acésta, dovedesce, că nu e în stare a înfrâna bandele de bătăuși și atunci nu avem decât sĕ cerem ca sĕ părăséscă locul, căci nu are nici voie nici putere de a înfrâna patimile deslănțuite.

Casuri ca cele dela Turda se pot repeta, magiarii umblă cu tăciunele aprins în jurul grămedilor de paie.

Sânge la Feldru, sânge la Turda, sânge la Scărișóra, până ce în urmă sângele vĕrsat va cere rĕsbunare.

Cine va fi responsabil, decât cei ce provócă la ură, cei ce sémănă vênt ca sĕ secere furtună.

FOIȚA

Posiția istoriei în planul de învĕțămênt și metodul ei.

„Non multa, sed multum".

I.

Dacă vom considera cerințele societății, bisericii și ale statului față de scólă;

dacă vom considera, că fie-care individ cu simțemintele și cugetările sale nu e altceva decât o părticică a marei țesĕturi de sentimente și cugetări, ce străbate întréga societate omenéscă și légă pe membrii acesteia unul de altul;

daca vom considera, că viéța nóstră întrégă nu e altceva decât un complecs mai mic ori mai mare de suveniri ale faptelor, cugetărilor și sentimentelor nóstre proprii și ale părinților și fraților nostri;

dacă vom considera, că în fie-care individ trăesce trecutul renoit și îmbogățit;

dacă vom considera, că societatea, biserica și statul, în care trăim, și-a avut și ele desvoltarea lor și numai pe calea desvoltării au ajuns la starea și organisarea lor de adi;

dacă vom considera, că fitoriul membru al societății, fiu al bisericii și cetățén al statului, nu vine pe lume cu conscienița despre drepturi și datorințe, pătruns de iubire față de deaprópele ș. a. m., ci acestea trebue sĕ și le însușască, sĕ și le câstige paralel cu desvoltarea sa fisică;

considerând tóte acestea trebue sĕ recunóscem, că și istoria e chemată a contribui la scopurile educațiunii. Căci dóră istoria ne învață a cunósce fasele, prin cari a trecut societatea omenéscă până adi; ea ne învață când și cum s'a înființat biserica și statul și prin ce fase au trecut până au au ajuns la starea lor de adi; ea ne arată cum s'au desvoltat instituțiile de adi și prin câte peripeții au trecut până ce s'au consolidat.

Prin acestea istoria ne lărgesce orisonul spiritual și ne învață sĕ privim și sĕ judecăm stările de adi óre-cumva dintr'un punct de vedere mai înalt. Istoria ne presintă persóne, cari au lucrat și s'au luptat pentru binele societății, persóne, cari și-au dat viéța pentru instituțiuni, a căror binefacere o simțim noi. Istoria ne aduce în contact spiritual cu acele persóne, ne arată felul cugetării și simțirii lor, și prin acésta provócă și în noi cugetări și simțiri analoge.

Astfel convenirea spirituală, ce o oferă istoria, influințéză în mod însemnat asupra elevului, ea întregesce și dirige convenirea cu persónele din jurul elevului și de aceea este unul din cele mai însemnate și eficace mijlóce pentru formarea voinței și prin acésta a caracterului religios-moral. Ér întru cât istoria ne presintă persóne din trecutul poporului nostru, contribue la deșteptarea patriotismului și a iubirii de ném.

Istoria ne presință cele mai multe fapte și întêmplări omenesci, ea ne dă ocasiune a vedea, cari fapte ce fel de urmări au avut și prin acésta ne ageresce judecata. Dar presentând istoria o mulțime de voințe omenesci în diferite raporturi una cu alta, prin judecarea acelor raporturi de voințe se dă cea mai bună ocasiune pentru deșteptarea de impulsuri, idei, noțiuni și voințe; ér scóla are sĕ conducă pe elev ca faptele istorice sĕ-l însuflețéscă astfel, ca bucuros sĕ admire tot ce e frumos și bun în eroul presentat și sĕ se decidă a-l lua sieși de model.

Din cele indicate reese că în adevĕr istoria contribue la realisarea scopului suprem al educațiunii, întru cât nu numai contribue la îmbogățirea cunoscințelor cultivând spiritul, dar contribue și la formarea voinței și prin acésta a caracterului, deci la cultura inimii, și încă într'o mĕsură mai mare decât ori care obiect de învĕțămênt afară de istoria biblică, ér acésta încă e istorie.

De aceea istoriei i se cuvine un loc de frunte între obiectele de învĕțămênt. Un loc ales i se cuvine și din motivul, că ea are cele mai multe și potrivite ocasiuni de a lega laolaltă cunoscințele câștigate de elevi din diferitele obiecte de învĕțămênt și astfel póte serví și ca obiect de concentrațiune.

Pentru ca însĕ istoria sĕ corĕspundă chemării sale, pentru ca ea sĕ contribue în adevĕr la formarea caracterului religios-moral, sĕ recere o muncă grea din partea învĕțătorului, sĕ cere ca acesta se scie ce e potrivit din vastul material al istoriei pentru a fi prelucrat în scólă, și mai trebue sĕ scie și cum trebue prelucrat acel material.

In scólele poporale la tot casul istoria națională sau istoria patriei este, din care are sĕ se scótă cel mai mult material istoric, ce e a se prelucra; ér în scóle mai înalte și timpul permite, dar și societatea, pentru care se cresc elevii, cere cunoscințe și din istoria universală. Dar óre în ambele casuri e consult, e posibil a se lua tot materialul istoric? Manualele de istorie aprópe tóte rĕspund că da, întru cât ele cuprind un estras msi scurt ori mai lung din întregul

Ḑilele din Sibíiu. Sub titula acésta „Budap. Hirlap“ din 27 Iuliu a. c. publică câte va notiţe, privitóre la cestiunea română, din cari estragem următórele:

„Astăḑi diminéţa am sosit dela Sibiiu la Bpesta. Când m'am coborît din tren m'am întâlnit cu un bun prietin (deputat din ţinutul cuman).

— De unde vii? mĕ întrebà el.

— Dela Sibiiu.

— Ai încheiat alianţa cu ruşii .... vreau sĕ ḑic cu valachii?

— Incheiat.

Cu aceste ne-am despărţit.

Lucrul acesta póte fi un lapsus linquae, dar totuşi caracteriséză indiferentismul olimpic al magiarilor şi neorientarea drăgălaşă (? Red. „T. R.“), ce o au magiarii despre lucrurile din Ardél. Ruşi sau valachi lor̃ li-e tot una. Aici nimene nu uresce pe români, cu tóte că se scriu contra lor uneori articoli înfuriaţi în toi, ci (ceea ce e mai rĕu) sunt indiferenţi faţă de ei. Pentru marea maioritate a poporului magiar cestiunea română nu esistă. Ea însĕ este una dintre cele mai de frunte cestiuni şi dela resolvarea ei cu succes bun va atârna desvoltarea pacinică şi linişţea Ungariei în al doilea mileniu. Şi dacă privim în jur în ţară, nu numai că nu dăm de bărbatul, care ar fi chemat a o resolva, ci nu aflăm nici un om politic, care s'ar ocupa serios cu ea. Sau dóră şi acum ar esista credinţa, încrescută în noi în decursul secolilor: despreţuirea şi lucrea în prea puţin a poporului român? Dóră încă e derogător a sta de vorbă cu el? Este o greşală, mai mult, este pĕcat a nu abandona acésta credinţă, acest concept.

„Partida lui Mocionyi, pe care foile, faţă de tribunişti, cari acum sunt dominanţi, au numit-o moderată, astfel a caracterisat-o un bărbat politic român: Mociony şi partida lui tot aceea vreau pentru români, ce vreau tribuniştii, dar cu o deosebire esenţială: ei vreau a ajunge totul între marginele Ungariei, cu naţiunea magiară, pe când tribuniştii eventual si contra naţiunii magiare“.

E adevĕrat, că bărbaţii politici ai Ungariei nu se ocupă serios cu cestiunea română. Singurul, care s'a ocupat, drept şi desinteresat, Lud. Mocsáry, a fost huiduit şi declarat de smintit. Cum sĕ se resólve deci? Cine să stea de vorbă cu românii? E vorba, că dispreţul faţă de noi, grandomania şi şovinismul turbat trebuie sĕ dispară din capetele magiarilor şi numai atunci se póte începe resolvarea cestiunii.

Articolul lui „P. Lloyd“ despre care am făcut amintire în nrul trecut al foiei nóstre şi care în dóuĕ pasage lungi se ocupă cu fostul ministru Cantacuzino, care însĕ nici când n'a fost ministru, se continuă astfel:

„Din decursul conferenţei reese, că în contra ultraiştilor vrea sĕ rĕsbéscă la suprafaţă o tendenţă mai moderată; ar fi însĕ lucru neînţelept a privi şi acésta cu ochi optimisti. Remânem fórte reci faţă cu cérta, dacă actele comisiunii de 40 au sĕ fie aprobate sau nu, dacă autorii memorandului tot aşa de inept ca şi trădătorii de patrie merită încredere sau neîncredere. Acestia sunt norii din anul trecut, după care nu ne mai îndreptăm privirile, şi ori-ce s'a întêmplat până acuma, este cu totul irelevant, numai dacă nu va avé urmare. Hotărîtor este a sci, dacă românii în viitoriu voesc sĕ urmeze altă politică decât până acuma, dacă se emancipéză în sfîrşit dela programul, care îi ţine strînşi şi care esclude din capul locului orice împăcare. Câtă vreme denégă şi combat uniunea legală a Ardélului cu Ungaria, câtă vreme nisuesc la o sfêrticare federalistică a Ungariei după grupe de naţionalităţi, câtă vreme se pun în contraḑicere cu închegări istorice şi cu espresiunea legală a ideii de stat naţional magiar, în fine câtă vreme vor urma a merge în pasivitate îndârjiţi şi orbiţi cum sunt, până atunci este tot un lucru, că dl Raţiu ori dl Mocsonyi este conducĕtoriul, dacă se pórtă ca ultranaţionalişti sau moderaţi, e absolut cu neputinţă, a pacta pe acéstă basă, căci condiţiunile de esistenţă a statului şi destoinicia statului ungar nu o permit. Ceea-ce se recere înainte de tóte este, ca tocmai cum fac ceialalţi cetăţeni ai patriei, şi ei sĕ recunóscă legile şi rênduiala ţerii ca sĕ se lapede odată pentru totdeauna de procedarea lor cutezătóre, de a juca rol de „naţiune“ . . . . gravaminele lor, dacă aceste vor fi esprimate în formă precisă şi nu în frase nebulóse, sĕ vor lua la discusie şi românii pot fi asiguraţi, că vor afla atâta prevenire, câtă merită după drept.

„Nu e permis a încheia o învoială şi o împăcare specială cu vre-o naţionalitate a ţerii, mai ales când ea se pune afară de instituţiunile întemeiate pe constituţie. Naţionalitatea românéscă nu póte formula alte pretenţii decât celelalte naţionalităţi. Ceea-ce este dat altora, nu li se póte detrage lor; ér ceea-ce altora nu s'a acordat, românilor nu se póte încuviinţa . . .

„Una din cele mai mari datorinţe, pe care sĕ o împlinéscă cătră ei înşişi, este participarea la legislatura ungară. Noi nu pledăm de sigur pentru lucrul acesta în interesul parlamentului ungar sau în interesul naţiunii magiare. Noi nu punem de sigur prea puţin preţ pe sporirea puterii inteligente, pe care parlamentul ungar ar puté câştiga din participarea românilor; dar bună rea cum este representanţa poporului ar puté sĕ o ducă precum până acum aşa şi de aci înainte; n'ar trebui tocmai sĕ-şi ese din fire, dacă tocmai ar fi curată şi cruţată şi pe viitoriu de luptele cu ultraiştii naţionali sau cu „moderaţii“. Şi nici legislaţiunea ungară, nici prosperitatea naţiunii magiare nu va suferì întrerupere, pentru că românii vor rĕmâné retraşi în unghiu. Ceea ce a creat naţiunea magiară şi la ce a ajuns până acum, a ajuns fără români (? „T. R.“) şi nu sĕ póte ḑice, că ei s'ar simţi rĕu. etc.

Articolul încheie cu îndemnarea ca românii sĕ părăséscă politica de pasivitate şi sĕ ia parte prin alegere de deputaţi la lucrările parlamentare.

---

material istoric. Dacă însĕ vom lua în considerare chemarea scólei educative, trebue sĕ recunóscem, că învĕţământul istoriei nu póte şi nu e permis sĕ ţintéscă la încărcarea memoriei elevului cu o massă grea de cunoscinţe seci, de caracter enciclopedistic. Incercarea de a face pe elevi cunoscuţi cu tóte timpurile şi popórele nu numai că nu se póte realisa din causa mulţimii enorme a materialului istoric şi a scurţimii timpului disponibil, dar din punct de vedere pedagogic este chíar condamnabilă, căci prin acésta s'ar îngreuna, ba s'ar face aprópe imposibilă împlinirea chemărei educative a scólei. Massa materialului istoric trebue deci redusă la epocele principale, la acele epoce, cari arată momentele mai însĕmnate ale desvoltării spiritului omenesc, la acele epoce, cari au influinţat în mod hotărît, deciḑĕtor asupra desvoltărei popórelor, cari ne arată însuşirile principale ale acestora şi modul formării instituţiilor şi raporturilor sociale, bisericesci şi de stat ale societăţii presente, a căror înţelegere e neapărat de lipsă pentru priceperea şi participarea la viaţa actuală.

(Va urma.)

Serbare în memoria lui Kollar. In August a. c. sĕ împlinesce o sută de ani dela nascerea celui mai mare poet slovac, Ioan Kollar. Slovacii în semn de pietate au hotărît sĕ arangeze serbări culturale în memoria acestui însemnat bărbat al lor şi anume în 1 August anul c. în Turoţ S. Mărtin, ér în 2 August în Moşoţ, locul de nascere al poetului.

Şi ce sĕ veḑi? Slovacii au păţit ca românii cu conferenţa, cu tóte că serbarea lor e sĕ fie, după cum sĕ vede şi din convocare, curat culturală, ea a fost oprită. „B. Hirlap“ anunţă, că serbarea a fost oprită de către vicecomitele „pentru însemnătatea ei“. O fóie semioficială spune, că nu vicecomitele a oprit serbarea, ci fisolgăbirăul locului şi că comitetul arangiator a făcut recurs la vicespanul, şi o deputaţie mergênd cu copia recursului la ministrul de interne, l'a rugat sĕ concédă serbarea.

Scirile mai nóue vestesc, că ministrul a aprobat oprirea, sub pretecst, că comitetul a dat serbării caracter panslav.

Acum întrebăm, este acesta tact politic? Din greşală în greşală . . .

Revista politică.

Proiectul de lege referitoriu la căsătoria civilă obligătóre, precum anunţă foile din Budapesta, este terminat şi a şi fost înaintat Maj. Sale monarchului la Ischl. Proiectul l'a dus cu sine ministrul honveḑimei Fejérváry. In cercurile competente se crede, că Maj. Sa va da aprobarea prealabilă proiectului. Ministrul de justiţie Szilágy a asigurat pe mai mulţi bărbaţi, că proiectul va vení încă în sesiunea de tómnă la desbatere.

Cu aceste sciri politica bisericéscă a guvernului este pusă érăşi la ordinea ḑilei în discusiunea presei. Consilieriul regesc Stefan Roboz a avut un interviev cu primatele Vaszary, în care a căutat sĕ descósă pe înaltul prelat în cestiunea politică bisericéscă. Vaszary l'a autorisat sĕ publice, că cu ocasiunea petrecerei sale în Roma n'a avut nici o instrucţiune dela Maj. Sa monarchul, ci numai însărcinarea, ca sĕ ducă salutare papei din partea monarchului; de asemenea n'a avut nici o însărcinare din partea guvernului ungar. Cu papa a conferit dênsul mai mult despre cestiunea politică bisericéscă; papa cunósce bine relaţiunile din Ungaria, dar nici din partea papei, nici din partea secretariului Rampolla nu a primit nici o instrucţiune pentru viitoriu. Dênsul de altfeliu nici n'are cunoscinţă, că proiectul de lege despre căsătoria civilă ar fi terminat. La întrebarea, că primi-va ambele case proiectul, primatele respunse, că acesta este un secret al viitoriului, în care dênsul încă n'a putut pĕtrunde. Asupra altor întrebări de însemnătate actuală a rĕspuns primatele: Sau că eu sciu şi aşa nu-mi este cu putinţă sĕ me esprim, sau că nu sciu şi aşa rĕspunsul meu nu valoréză. Primatele va avé în curênd o audienţă la monarchul în acéstă cestiune.

* * *

Presa din Germania şi presa din Rusia discută cestiunea economică dintre aceste dóuĕ puteri şi în focul discusiei scapă termini destul de ofensători şi de aspri din ambele părţi. Se scie, că negocierele pentru încheierea unei convenţiuni vamale nu au dus la nici un resultat. In fine s'a decretat rĕsboiul vamal. Rusia a rĕspuns cu tariful macsimal, Germania a luat deasemenea mĕsuri severe şi scirile din Petersburg anunţă, că Rusia nu se va mulţămi numai cu atâta, ea va urca şi mai tare tariful, voind sĕ facă pe de-o parte esperienţă radicală, escludând cu totul productele germane de pe pieţele rusesci. In Berlin ómenii mai cred, că se va puté aplana acésta situaţiune critică şi spre scopul acesta Germania va veni cu propoşiţiuni, ca cestiunea economică sĕ fie studiată de specialisti din ambele părţi şi pe temeiul acelor studii sĕ se facă apoi negocierile.

* * *

Incordările dintre partidele sêrbesci din Serbia, au ajuns fórte departe. Radicalii cer cu insistinţă capetele fostilor ministri liberali şi nu vreau sĕ audă nimic din apĕrarea, ce o au făcut acestia în scupcină. Mai vêrtos poporul aţâţat de deputaţii radicali este fórte înverşunat, încât şi coróna s'a pus pe gânduri. Tinerul rege al Serbiei a consultat în ḑilele trecute cu matadorii radicalilor, dar a consultat şi cu bărbaţii marcanţi ai liberalilor. Din aceste consultări reese, că regele vrea sĕ facă sfêrşit agitaţiunilor şi încordărilor prea mari. Se crede, că după ce se va publica sentinţa asupra fostilor ministrii va urma imediat o agraţiare regéscă. Acesta este mijlocul cel mai bun ales pentru ca sĕ se dea o soluţiune cestiunei. Se afirmă, că regele înduplecat de mamă-sa, de ţarul Rusiei şi de principele de Montenegro va păşi pe calea acésta. Nici chiar celelalte puteri nu apróbă întru tóte paşii radicalilor. In cabinetul actual încă domnesce divergenţe de păreri în odiósa cestiune. Ministrul de finanţă a afirmat pe faţă, că prin actul acesta prea violent se dă prea pe faţă situaţiunea din Sêrbia şi se póte uşor întêmpla, ca sĕ nu mai aibă credit în strĕinătate, întocmai precum s'a întêmplat cu Grecia, care acuma e pusă aşa ḑicênd sub curatelă.

* * *

Despre raporturile din Siam se scrie următórele:

Siamul mai are un vecin spre vest. Are Birma, care a devenit provincie engleză şi regele birman alungat de englezi s'a stabilit la Saigon, unde trăiesce în intimitate cu foşti lui aliaţi. Engliterei nu-i va fi nici de cum indiferent cu cine se învecinéză, cu Siamul sau cu francesii.

In luptele cu Birma, siamezii au fost aliaţi cu englezii şi Siamul nu face nici un obstacul spiritului englez de întreprindere. In Bankok esistă aḑi o mulţime de comercianţi şi bănci engleze, a căror interese, în cas de rĕsboiu trebuesc apărate.

Dacă va ocupa Francia Bangkokul, posibilitatea intinderei engleze se va mărgini căci ea nu va mai adminte streinilor drepturile şi libertatea de acţiune esistentă aḑi.

Aceste consideraţiuni au şi îndemnat guvernul englez sĕ facă în parlament declaraţiunea, că cérta dintre Francia şi Siam nu impórtă câtuşi de puţin, dacă ea se menţine în limite anumite şi nu se atinge integritatea Siamului.

Diferinţa actuală între Francia şi Siam s'a ivit din causa graniţelor în şesul Mecongului, unde într'adevĕr ele până acum nu erau bine precisate. Francia cere întreg malul stâng al Mecongului ceea ce nu o vrea Siamul. Francia pâşesce ca moştenitórea Cambogei, care trebue sĕ fi fost cu mult mai întinsă de cum e aḑi. Siamul se referă la ultimile vécuri, în care a câştigat multe teritorii dela Cambogea, cari aveau un imperiu indenpendent. Provinciile Battanbang şi Angkor i au fost recunoscute în 1867 chiar de Francia.

Pe cale pacinică deci Francia nu póte ridica pretenţii asupra acestor teritorii ci trebue sĕ mérgă mai departe, cerênd teritorii muntóse şi locuite de némuri sĕlbatice, care de o cam-dată n'au nici o importanţă pentru ea. Dacă siamezii se vor opune, se póte nasce un rĕsboiu, apoi un tratat, care va aduce francesilor şi provincii mai bogate.

Salvele de tunuri schimbate pe malurile Menamului au adus din nou la ordinea ḑilei cestiunea, dacă Francia se póte întinde pe viitor în Indo-China; dacă póte suferi lângă ea un regat cu totul aplecat ínfluenţei engleze; s'au dacă se va mulţămi în viitor cu indiferenţă cum cresce influenţa şi puterea Engliterei în Siam.

Ultimile sciri din Paris anunţă, că Siamul a primit întru tóte ultimatul Franciei şi astfeliu lucrurile se vor aplana pe cale pacinică.

Nr. 255/1893.

Convocare.

In conformitate cu disposiţiunile §§-lor 14 şi 21 din statutele Asociaţiunei transilvane pentru literatura română, şi cultura poporului român *adunarea generală* pentru anul curent *se convócă prin acésta în opidul Năsĕud pe 27 August st. n. şi ḑilele următóre.*

Aducând acésta la cunoscinţa publică, învităm pe toţi membrii Asociaţiunii de a lua parte în numĕr cât mai mare la şedinţele adunării.

Sibiu, 27 Iuliu n. 1893.

In absenţa v. preşed.

I. Hannia,
membru al comit.

Dr. Amos Frâncu,
seretariu II.

Noutăţi.

Dela curtea română. A. S. R. principesa Victoria de Edimburg a sosit în gara Predél Miercuri la órele 4 şi 35 minute.

A. S. R. a fost întêmpinată de M. S. regele, de principesa Maria, de principele

Ferdinand, şi de d. general Vlădescu, colonel Candiano şi de un numeros public.

După o şedere de câte va minute A. S. împreună cu M. S. Regele, cu principele Ferdinand şi cu principesa Maria s'au urcat în trăsuri şi au plecat spre Sinaia.

* * *

Achitarea drului Lucaciu. Foile magiare publică o telegramă din Blaşiu, că consistoriul metropolitan din Blaşiu, ca for suprem bisericesc, a constatat, că Lucaciu nu a comis greşeli pe teren bisericesc, ce ii s'au împutat şi în consecinţă l'a achitat.

* * *

Metropolitul Clement. Precum se scie metropolitul Clement a fost condamnat, ca sĕ fie espulsat de tot din ţéră. Sentinţa s'a adus de forul prim, metropolitul a făcut apelaţie. Se crede, că acéstă sentinţă se va modifica astfeliu, că metropolitul va fi internat într'o mănăstire.

Bulgarii se tem, că metropolitul ca espulsat le-ar puté face mari greutăţi şi odată s'ar puté reîntórce în ţară. Casul acesta l'a esperiat Sêrbia, de aceea bulgarii vreau sĕ fie mai precauţi.

* * *

Neghiobia unor medici. „Gaz. Tran.“ i-se scrie: La Deeş spiritele sunt fórte agitate din causa unei monstruóse operaţiuni, ce s'a sĕvêrşit ḑilele acestea din partea unor me-medici „specialişti“, cari s'au trimis aici de la Budapesta. Iscusiţii medici au fost trimişi, ca ómenii „esperţi“, sĕ studieze şi sĕ afle întru cât sunt întemeiate faimele, despre isbucnirea colerei la Deeş şi întru cât nu. Pe un zidar, care căḑênd dela o înălţime şi lovindu-se în mólele capului a ameţit, ei l'au declarat, că ar fi murit de coleră şi au ordonat sĕ fie pus într'un cosciug şi presărat cu var. Peste var s'a turnat apoi apă şi varul a început sĕ ardă. Atunci „mortul“ şi-a venit în simţiri, dar era prea târḑiu. Nenorocitul a ars, căḑênd victimă neghiobiei medicilor. — Detalii vor urma, îndată ce me voi convinge în persónă despre starea lucrului.

* * *

Convocare. Adunarea desp. XXIV (Reghin) a „Asociaţiunei trans.“ convocată pe ḑiua de 23 l. c. s'a amânat şi se convócă prin acésta din nou pe ḑiua de 10 August n. a. c. la 3 óre d. a. în Reghin cu programa şi locul deja anunţat în 25 Iuniu a. c.

Din şedinţa comitetului despărj. XXIV ţinută la 24 Iuliu n. 1893.

* * *

E sau nu e coleră. Din Sătmariu ni se scrie: Sunt făcute tóte preparativele pentru întimpinarea colerei atât în oraş, cât şi la sate: odăi separate, paturi şi ţoluri (pocróţe), medicamente; gunóiele se pórtă pe câmp; casele, grajdurile se curăţesc şi văruesc. Insĕ bolnavi sunt puţini! Ómenii mor numai ca de obiceiu. Unii medici, în frunte cu Dr. Jäger, protomedicul oraşului, au suspiţiune, că colera ar grassa în mĕsură mică, carea ar veni dela Deeşiu pe apa Someşului. In Sătmariu apa din Someşiu se destiléză, în satele vecine ţeranii beu din Someş apă naturală, şi sunt sănĕtoşi; orăşenii cu apa lor destilată „află casuri de coleră“. Oraculii din Budapesta cu esaminările lor, e sau nu e coleră, tac şi ordinéză preparative severe. Unii cred, că colera e aici, dar din resóne mai înalte încă o tac. Alţii ḑic că n'ar fi coleră de loc, ci unii ómeni sĕ bolnăvesc în căldura verei la lucrul câmpului şi fiind-că mâncă póme şi verdeţuri necópte. In spitalul oraşului sĕ află vre-o 10—15 bolnavi, dintre cari mor 2—3 ómeni.

* * *

Conflictul dela graniţa turco-sêrbéscă. Conflictele dela graniţa turco-sêrbéscă au provocat o învoială între guvernu din Constantinopol şi cel din Belgrad. Se vor închide graniţele cu stâlpi şi sîrmă, lăsându-se numai locurile de trecere liberă, care vor fi păzite de sentinele din ambele părţi.

* * *

Invitare la „Petrecerea de vară“ ce se va arangia din partea inteligentiei române din Reghin şi jur Joi în 10 August n. 1893, în sala de vară din promenada oraşiului. Venitul curat e destinat în favorul fondului reuniunei femeilor române infiinţinde în Reghin. Piesele de joc le vor esecuta capela orăşănéscă şi musica lăutarilor. Inceputul la 8 óre séra. Preţul întrării de persónă 1 fl. de familie până la 3 membrii 2 fl. dela 3 membrii în sus 3 fl.

* * *

Petrecerea de vară din Hunedóra. Din Hunedóra ni se scrie: Petrecerea de vară arangiată de femeile române din Hunedóra în 11/23 Iuliu a. c., a cărei venit curat a fost destinat în favorul fondului înfiinţândului cor vocal la biserica gr. or. din localitate — a succes bine, atât moralminte cât şi materialminte, ceea ce servesce spre lauda dómnelor din comitetul arangiatoriu.

Venitul brut a fost . .	83 fl. 20 cr.
Spesele	44 „ 60 „
Venitul curat	38 fl. 60 cr.

care sumă alăturându-sĕ la fondul de până aci resultă suma de 184 fl. 7 cr. depuşi la cassa de păstrare din loc prin dómna casieriţă.

* * *

Invitare. Inteligenţa română din Zlatna şi jur învită cu tótă onórea la „Concertul“, împreunat cu dans, ce se va da prin seminariştii români din Sibiiu, cu concursul alor 4 domnişóre, Dumineçă în 6 August st. n. a. c. în localul ospĕtăriei domnului *Kolozsváry Nándor* din Zlatna, în favorul bisericelor locale române. Preţul întrării: de persónă 1 fl. de familiă 2 fl. Inceputul precis la 6 óre p. m. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pre cale ḑiaristică adresându-se preşedintelui comitetului dlui Iuliu M. Montani în Zlatna. Comitetul se va îngrigi pentru încuartirarea acelor, cari până în 4 August se vor însinua domnului Victor Dămian că vor participa; ér ospătariul din localul petreecrei va presta viptuale cu preţuri moderate. In pausa se vor juca: „Căluşeriul“ şi „Bătuta“.

* * *

Uu învĕţat român în strĕinătate. „Timpul“ scrie următórele:

Societatea franceză de archeologie din Paris a ţinut anul acesta al 60-lea al sĕu congres archeologic, la Abbeville, în Picardia, vechiu oraş întemeiat de Hugues-Capet şi celebru prin monumentele şi muzeele sale. Mai bine de 200 membrii au participat la congres, între cari mai mulţi învĕţaţi englesi, belgieni şi italieni.

Academia română a fost representată de eminentul archeolog, d. Gr, G. Tocilescu.

Ḑiarele francese sunt în comun acord de a recunósce că cel mai interesant memoriu cetit în sînul congresului a fost al distinsului academian român.

In timp de mai bine de o óră d-sa a espus magistrala sa conferinţă asupra nóuelor cercetări relative la monumentul triumfal al lui Traian dela Adam-Klissi.

Un succes numai puţin însemnat aşteptă pe ilustrul nostru academician la Londra.

In şedinţa dela 2/14 Iuliu a congresului archeologic engles, d-sa a vorbit despre valurile romane din Dobrogea în comparaţie cu cele din Anglia. Institutul archeologic regal al Marei Britanii şi Irlandei şi-a făcut o onóre de al alege între membrii sei.

Venind la Paris, d. Tocilescu a ţinut sĕ comunice Academiei de inscripţiuni şi frumóse litere, nouele sale descoperiri sciintifice. Presidentul Academiei printr'o scrisóre fórte amabilă i-a acordat escepţionala favóre de a vorbi în prima şedinţă, cu tóte că programul era deja ficsat.

Reproducem în resumat darea de sémă ce ḑiarele „Débats, Le Matin“ etc. publică asupra comunicaţiei d-lui Tocilescu, făcută în şedinţa dela 9/21 Iuliu:

„Dl Tocilescu, senator, conservator al muzeului din Bucuresci, întreţine Academia cu cercetările sale recente asupra monumentului triumfal, înălţat în Dobrogia, spre amintire expediţiunilor lui Traian contra Dacilor. Graţie unui studiu esact al ruinelor şi al resturilor de sculptură decorativă, dl Tocilescu a isbutit nu numai ca sĕ restitue aspectul intreg al moumentului, a căruia model redus a fost făcut în gyps, dar încă a determina ordinea, în care se succedau cele 54 bas-reliefuri ce împodobeau jur împrejur trofeul. Eminentul conservator al muzeului din Bucuresci crede, că planul monumentului dela Adam-Klissi (în vechime Tropaeum Trajani) se datoresce lui Apollodor dela Damasc, architectul columnei traiane.

Terminând dl Tocilescu comunică o interesantă inscripţiune dedicată lui Constantin, ce de curênd s'a descoperit în oraşul militar vecin, împreună cu un trofeŭ sculpat în pétră şi înalt de 2 m. 70“.

E de prisos a spune căldurósa primire ce acéstă comunicare a intêmpinat în sênul Academiei, unde fie-care membru a felicitat pe eminentul nostru academician, după ce mai întâiu presidentul Academiei d. Senard îi mulţămesce în mod formal eă şi est-timp a ţinut sĕ onoreze Academia franceză cu savantele sale comunicaţii.

* * *

Scire personală. Redactorul fóiei nóstre, dl Silvestru Moldovan a plecat aséră la Turda, în concendiu de mai multe ḑile.

* * *

Necrolog. Subscrişii cu inimă frântă de durere anunţă, că neuitata lor soţie, mamă, fiică, soră, noră, cumnată etc. *Forica Hango* născ. *Cupşa* după o căsătorie fericită de 2 ani şi după lungi şi grele suferinte, provĕḑută fiind cu s. taine şi-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatoriului în Deeş la 9/21 Iuliu a. c. 2 óre diminéţa în etate de 22 ani. Rĕmăşiţele ei pămêntesci se vor aşeḑa spre vecinic repaus în Deeş Dumineçă la 11/23 Iuliu a. c. 3 óre p. m.

Gavriil Hango, paroch gr. or. soţiu. Victoria Hango, fiică. Samuil Cupşa, protopresbiter gr. or. şi Paraschiva Cupşa născ. Pop, părinţi. Teodor Herman. protopresbiter gr. or. cumnat. Victor Herman, Aurelia Hermann, nepoţi. Raveca Herman născ. Cupşa, Victor Cupşa, Ioan Cupşa, Augustin Cupşa Aurel Cupşa, fraţi. Ioan Hango şi Maria Hango născ. Marchişiu, socri. Gregoriu Hango, Valeriu Hango, Ioan Hango, cumnaţi.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Turda 30 August 1893.

Stimate d-le redactor! Românii din Turda au stat ḑilele acestea, precum vĕ puteţi închipui, şi stau şi acuma sub cel mai grozav terorism, sub terorismul revoluţionar, când nimenea numai e sigur de averea şi viaţa sa. Cei cari n'au vĕḑut scenele barbare de aici din nopţile din 25, 26 şi 27 Iuliu a. c. urletele selbatice, atentatele la avere şi viaţă, cu greu îşi vor puté face idee despre furia nemărginită a ungurilor turdeni şi despre pericolul şi posiţia critică, în care s'au aflat românii din Turda în nopţile şi ḑilele amintite şi cu deosebire familiile inteligente române. Scenele ce s'au petrecut în Iuniu a. tr. s'au repetat acum întocmai, dar cu un plan şi mai bine precisat, cu o ură şi furie mai mare şi cu mai multă îndrăsnélă. Cine cunósce referinţele de aici uşor îşi póte esplica acésta. Anul trecut nimene dintru atentatori n'a fost pedepsit şi eroii de stradă se lăudau, că pe ei nici când nu i va pedepsi nime pentru români — şi aşa a şi fost Acésta le-a dat curagiu. De altă parte s'a dat încă anul trecut lozinca şi am auḑit-o dela mulţi şi acum pronunţându-se, că inteligenţa română din Turda trebue sĕ péră, sĕ ia lumea în cap, onórea oraşului Turda pretinde, că el sĕ fie locuit numai de unguri, sĕ nu se mai audă pe stradele lui „vorbă próstă valachă“ şi ori ce ocasiă trebue folosită, ca inteligenţa sĕ fie intimidată, huiduită fără cruţuare.

Ocasia s'a dat acum de nou — ţinerea conferinţei la Sibiiu. Când s'a vestit acésta prin foi, am observat pe mai mulţi inteligenţi şi semidocţi vorbind despre ea în bajocură şi satiră, în dosul căreia se ascundea patima urei şi dorinţa de-a terorisa din nou pe români! Cât a durat conferenţa în Sibiiu ungurii s'au pregătit, s'au arangiat pentru atac, firesce în secret, fără ca sĕ se afle între ei ca şi anul trecut, nici unul care sĕ tradeze intenţiunile lor infernale. Marţi nóptea apoi au eşit la ivélă. Atunci cugetau, că sosesce acasă un delegat dela conferenţă, d. Iuliu Vlăduţ, s'au póte chiar vor fi sciut dela vre un spion al lor din Sibiiu. Contra lui Vlăduţ sau iritat şi în urma minciunii respândite, că mai mulţi români în frunte cu George Vlăduţ ar fi maltratat pe un diarist magiar în Sibiiu. Acésta minciună am vĕḑut că mai întâiu s'a desminţit în fóia d-vóstră şi au desminţit-o şifoile magiare; dar ungurii turdeni n'au dat creḑêmênt desminţirii, voind a folosi minciuna de pretest pentru atac.

Marţi sara sute de unguri împărtiţi în grupe asteptau sosirea trenului. D-na Vlăduţ, aflând despre intenţiunile lor, s'a dus de cu bună vreme cu trăsura la gara dela Ghiriş şi astfel trenul a sosit la Turda fără Vlăduţ. Familia apoi s'a oprit în satul Poiana şi numai nóptea târziu a întrat în Turda, înfricaţi, mai cu samă copilele d-lui Vlăduţ, că vor fi maltrataţi. Hordele însĕ pe atunci sĕ împrăştiară şi astfel restul nopţii a decurs în linişte, Planul de terorisare însĕ nu l-au părăsit, ci l-au esecutat a dóua ḑi, când îndată ce s'a însĕrat au năvălit în cete de sute de calfe şi măiestri asupra casei lui Vlăduţ. Poliţia a vĕḑut aglomerarea, a sciut din sara trecură intenţiile mulţimii şi totuşi n'a recvirat gendarmeria Étă ce poliţie avem noi, d-le redactor! Gendarmeria şi-a făcut datoria la iniţiativa s'a proprie şi a fost noroc do pâşirea ei, căci altcum se întâmpla a catastrofă. Horda a început a bombarde cu bolovani din tóte părţile casa lui Vlăluţ. între urlete şi fluerături selbatice, când bravul locotenent de gendarmi a provocat pe tulburători sĕ se depărteze, dar ne aflând ascultare, şi aruncând spre ei cu petri, au folosit armele, un gendarm a împuşcat, nimerind pe doi din mulţime şi făcênd unele arestări Horda atunci s'a depărtat şi s'a aruncat cu furiă asupra celorlalte case române, devastându-le. Gendarmii în numĕr de 5 au remas în apĕrarea casei lui Vlănuţ, astfel că ceilaţi români au fost neapĕraţi; poliţia nu ia *putut* apĕra!! Horda a devastat casa advocatului Mecaroş, care a fost stricată şi anul tresut, a sdrobit ferestile şi zidul dela „Hotel Central“ (românesc) şi de la banca „Arieşana“, apoi casa judelui Mezei, a protopopului Lugojan, a mĕsarului Ioan Raţiu, a lui Iosif Chioran şi casele lui Dr. Ioan Raţiu; devastarea lor barbară a ţinut până târḑiu după meḑul nopţii, sberăturile erau aşa de gróznice încât s'au auḑit până pe satele vecine şi în familiile nenorocite române au băgat spaimă mare, mai cu samă la femei şi copii. Demolarea a fost mai grozavă la Chioran, unde şi coperişul casei l'au stricat. Protopopul Lugoşan fiind culcat în odaia dela stradă, a scăpat numai cu greu sĕ nu fie tocat în cap de bolovani. Românii din Turda au priveghiat în frică şi nelinişte tótă nóptea, temêndu-sĕ sĕ nu fie atacaţi de nou; tot asemenea a fost şi Joi nóptea, cu tóte că s'a sporit gendarmeria, dar neastêmperul ungurilor continua. Preste ḑi s'au respândit fel de fel de sciri, că românii şi în special Vlăduţ va fi masacrat ş. a. Totul era în nesiguranţă. Joi nóptea a fost linişte, dar Vineri érăş continuau ameninţările, aşa că familia lui Vlăduţ s'a dus preste nópte pe sate, părăsindu-şi casa. Étă, dl redactor unde am ajuns în mijlocul Europei culte! Vineri nóptea la 11 óre a sosit miliţia, care a fost recuirată de la Cluş. Cât timp va fi ea va fi linişte după aceea, nu scim.

Până când va merge asta tot aşa? In faţa astorfel de babarii şi omul cel mai linistit trebuie sĕ iase din răbdare.

Poşta redacţiunei.

Bălcescul în P. Ne pare rĕu, dar cele trimise nu sĕ pot publica. Este sub demnitatea pressei române a sta de vorbă cu „Ungaria“ lui Moldovan Gergely din Cluş. Ea nu merită decât o ignorare totală şi absolută. Red.

Loterie.

Sâmbătă, în 29 Iuliu n. 1893.

Timişóra:	61	64	42	81	90
Viena:	36	53	11	18	63

Nr. 894/1893 [112] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante din protopresbiteratul Branului sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare şi anume pentru următórele posturi:

1. Poiana Mĕrului pentru cl. II cu salariu de 330 fl.
2. Bran scóla centrală cl. IV ca învĕţătoriu diriginte cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.
3. Vlădeni cl. II cu salariu 300 fl. v. a.
4. Sirnea cu salariu de 300 fl.
5. Moeciul superior cu salariu 300 fl.
6. Rĕşnov cl. I „ „ 300 fl.
7. Ghimbav „ „ „ 300 „
8. Şimon „ „ „ 300 „

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi asterne suplicele lor la subscrisul oficiu în terminul prescris şi instruite conform legilor în vigóre. Concurenţii vor trebui a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic de óre-ce posturile învĕţătoresci sunt împreunate şi cu cantoratele.

In conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Oficiul protopresb. gr. or. al Bra nului.

Zernesci, în 2 Iuliu, 1893.

Traian Meţian.
protopresbiter.

Nr. 620/893 [117] 2—3

CONCURS.

La scóla poporală gr. or. din Boiţa, protopresbiteratul Sibiiului, devenind vacante douĕ posturi de învĕţători, pentru îndeplinirea lor sĕ escrie concurs.

Emolumentele sunt:

Pentru unul, cu care sunt împreunate şi agendele direcţionale, 350 fl. cuartir şi 4 stângini metrici de lemne. Pentru al doilea 300 fl. cuartir şi 4 stângini de lemne, — salariul se ridică anticipative în rate lunare din cassa bisericii.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi vor avé a'şi aşterne la subsemnatul oficiu protopresbiteral sublicilele lor de concurs instruite conform legilor în vigóre, în termin de 30 de ḑile dela prima publicare a concursului în fóia archidiecesană „Telegraful român“ în care restimp sunt poftiţi a-se presenta în vre-o Duminecă sau serbătóre în comună spre a'şi arĕta şi alte desterităţi etice şi technice.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului.

Sibiiu, 12 Iuliu, 1893.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 356 [118] 1—3

CONCURS

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însĕmnate, protopresbiteratul Sebeşului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. român“.

1. Lancrĕm, postul al treilea creat acum din nou, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.
2. Rĕhĕu, trei posturi, fie-care cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.
3. Căpâlna, cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei şi 2 stângini de lemne de foc
4. Vurpĕr, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.
5. Răcătău, cu următórele emolumente:

a) Dela 100 familii câte 1 florin	100 fl.
b) dela acestia câte 15 litre grâu à 1 fl	100 fl.
c) dela acestia câte 15 litre cucuruz sau sĕcară à 1 fl.	100 fl.
Suma fl.	300 fl.

cuartir, grădină şi lemne de foc.

Salariile de sub Nrii 1—4 se plătesc din cassa bisericii.

Invĕţătorii aleşi vor fi datori a ţiné în Dumineci şi sĕrbători strană şi a cânta cu copii în biserică; precum şi a cultiva grădinile de pomărit.

Doritorii de a ocupa posturile acestea au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, pănă la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 7 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale respective:

I. Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 244/1893 [119] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele gr. or. române din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare:

1. Dobra, *a*) un post de învĕţătoriu la scóla capitală cu salariu de 400 fl. solvinḑi în rate lunari decursive; *b*) un post de învĕţătóre, nou sistemisat cu salariu anual de 400 fl. solvinḑi în rate lunari decursive.
2. Brisnic, cu salariu de 300 fl. şi anumit: *a)* 260 fl. în bani gata, *b*) folosirea unei grădini afară de cea de de lângă scólă 20 fl. *c*) $2^1/_2$° lemne à 8 fl.=20 fl.
3. Lăpuşnic, cu salariu de 300 fl. şi anmit: *a*) bani gata 280 fl., *b*) $2^1/_2$% lemne — 20 fi.
4. Panc-Selişte, cu salariu de 300 fl. şi anumit: *a*) bani gata 240 fl. 6° lemne à 8 fl. — 48 fl. *c*) venitul cantoral 12 fl.
5. Roscani, cu salariu de 356 fl anumit: *a*) bani gata 300 fl. *b*) 7° lemne 56 fl.
6. Lăpugiul de sus, cu salar de 332 fl. şi anume: *a*) bani gata 300 fl. *b*) 4° lemne 32 fl. afară de acésta câte 40 cr. dela înmormêntarea ómenilor în vârstă şi 20 cr. la în mormântări de copii

La posturile de sub punctele 2 6 sĕ înţelege şi cuartir natural, lemne pentru îcălḑitul scolei şi afară de p. 6 şi grădină

Reflectanţii, cari vor ducomenta cunoşciinţa de musică vocală şi instrumentală vor fi preferiţi.

Doritorii de a ocupa vre-una din aceste staţiune au aşi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Dobrei, în conţelegere cu respectivele oficii parochiali şi cel protopresbiteral.

Dobra, la 8 Iuliu, 1893.

Romul de Crainic,
protopresb.

„ARDELEANA“ institut de credit şi de economii, societate pe acţii în Orĕştie.

Nr. 146/1892.

Avis.

Institutul de credit şi de economii „Ardeleana“ societate pe acţii în Orĕştie (Szászváros) piaţa mare Nr. 2 şi 4 în casele proprii, primesce **depuneri spre fructificare** sub următórele condiţiuni:

a) **Depuneri** făcute la a căror ridicare nu sĕ recere abḑicere, cu **5%**;
b) **Depuneri** făcute cu condiţiunea de a se anunţa ridicarea lor, cu **$5^1/_2$%** şi
c) **Depuneri** făcute pe timp mai îndelungat de către **biserici, scóle corporaţiuni culturale** ori cu scop **de binefacere cu 6%.**

Depuneri, ridicări sau anunţări se pot efectui şi **prin postă.**

Orĕştie, la 1 Novembre, 1892.

[53] 8 „Direcţiunea“.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat			Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare	pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.	sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mezŏ Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév		—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin		2,58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.	sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.	sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.	sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15	Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34	Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.25	2.09	sos. Braşov	pl.	--	2.48	4.20	--	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.	sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	sos. Bucuresci	pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne			Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.	sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46							
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos. Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt			Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Esprés	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.	sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş		6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
-	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
-	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Şilvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 79. Sibiiu, Joi, 22 Iuliu (3 August) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 4393 Scol.

CONCURS.

Cu începutul anului scolariu 1893/4 sunt a se conferi din fondurile archidiecesane următórele stipendii:

I. Un stipendiu de 500 fl. din fundațiunea episcopului Moga, pentru ascultătorii de filosofie sau de drept; stipendiul a devenit vacant prin nelegitimarea progresului în studiu din partea stipendistului Ioan Bonea.

II. Un stipendiu de 100 fl. din fundațiunea Francisc-Iosif, pentru ori-ce facultate academică.

III. Dóuě stipendii câte de 60 fl. din fundațiunea Cologeană, pentru scolari de scólele medii; unul din aceste stipendii a devenit vacant prin nelegitimarea la timp a progresului în studiu din partea stipendistului Vasiliu Stan.

IV. Un stipendiu de 30 fl. din fundațiunea Ecaterina Rațiu, pentru un student de ori-ce categorie.

Aspiranții la aceste stipendii au sě-și astérnă suplicile la consistoriul archidiecesan *până la 10/22 August a. c.* instruite cu următórele documente:

a) atestat dela oficiul parochial al comunei, căreia aparțin, că sunt români gr. orientali;

b) atestat scolariu despre progresul făcut în studii în anul din urmă, respective testimoniu de maturitate;

c) atestat medical, că sunt sănětoși;

d) atestat dela primăria comunală despre posițiunea socială și starea materială a părinților, și

e) eventual alte atestate recomandătóre.

Suplicanții au a numi în suplicele lor și institutul de învěțământ, la care vor sě-și facă studiile.

Sibiiu, din ședința senatului scolar, ținută la 15 Iuliu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 4392 Scol.

CONCURS.

Cu începutul anului scolar 1893/4 sunt a se conferí din fondurile archidiecesane 20 stipendii de câte 60 fl., pentru elevii din despărțământul pedagogic al seminariului archidiecesan de aici.

Concurenții la aceste stipendii au sě și aștérnă suplicele la consistoriul archidiecesan până inclusiv la *15/27 Septembre a. c.*, instruite cu următórele documente:

1 Atestat dela oficiul parochial, cărui aparțin, că sunt români gr. or.

2. Atestat scolariu despre progresul ce l'a făcut în studii în anul din urmă.

3. Atestat dela primăria comunală despre posițiunea socială și starea materială a părinților lor.

4. Eventual alte atestate recomandătóre.

Sibiiu, din ședința senatului scolariu, ținută la 15 Iuliu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 21 Iuliu, 1893.

La ordinea ḑilei se mai susține în presa dela noi bolnăviciosul curent al magiarisărei, care a cucerit terenul și în viéța socială în mod înspăimântătoriu.

Intreg organismul statului e infectat de acest bolnăvicios curent, și procesul de desvoltare a ajuns așa de parte, încât aḑi nu se mai face secret din scopul urmărit, se spune pe față, că în statul nostru lupta de rassă trebue sě fie „suprema lex“, și că tóte elementele trebuesc contopite în elementul magiar.

Paralel cu acest puternic curent, care după cum am accentuat, a cucerit terenul, și pretutindinea el ține frânele conducerei, paralel cu acésta, începe a se iví altul mai moderat, care, pare-ni-se, voesce sě inițieze un modus vivendi între poporul magiar și celelalte popóre din patrie, care încă nu e cu totul infectat de acest credeu al presei: „magiarisarea“.

In formă cel puțin, căci în esență deosebirea nu se prea póte observa, în formă se deosebesce corespondentul ḑiariului „Egyetértés“, care intră în polemie cu eroul modern al curentului de magiarisare Dr. Kostenszky, și recomandă studiarea situațiunei și căutarea mijlócelor de sanare, ca cestiunea între marginile legii sě fie favorabil deslegată.

Dr. Iancsó Benedek, căci acesta e corespondentele, de care vorbim, n'a ajuns încă la convingerile politice ale lui Ludovic Mocsáry, dară e pe cale a ajunge acolo.

Deocamdată acest bărbat a luat posițiune față cu Kostenszky numai în punctul, în care acesta în cunoscuta sa broșură declară pe față, că ungurii trebue sě despóie cu forța pe naționalități de naționalismul lor. Acéstă francă declarațiune de rěsboiu, acéstă fățișă provocare la lupta de rassă dă în mâna naționalităților arma cea mai puternică, și acestea la ocasiuni date se și sciu folosi de o asemenea puternică armă. Așa argumentéză corespondentul ḑiariului „Egyetértés“, și cu tot dreptul argumentéză așa.

In statul nostru de mult s'a declarat lupta de rassă și noul erou Kostenszky este numai un slab plagiator al rěposatului ministru Trefort sau al rěposatului Grünvald. Estirparea naționalităților e pusă de mult la ordinea ḑilei și se urmăresce cu vigóre pe tóte terenele. Ea a intrat și în sinul societății magiare, n'a intrat încă în sinul poporului magiar, și cine o ar afirma acésta, acela sau nu cunósce din propria intentiune pre acest popor, sau cu voia vorbesce neadevěruri.

Selbaticele casuri concrete dela Turda sunt unice în feliul lor și ele sunt de a se reduce la o punibilă agitațiune a unor agenți provocători de ai lui Kostenszky et Comp; pre cari guvernul ar trebuí sě pună mâna și sě-i pedepséscă cu tótă vigórea legei.

Asemenea ar trebui pedepsită presa magiară demoralisată, care fără a i-se face vre un rěu, publică cele mai mari infamii, și produce la massele neculte escese ca cele din Turda, pe cari tot omul cu minte trebue sě le condamne cu tótă asprimea.

Dacă statul nu va lua měsurile cele mai eficace pentru pedepsirea sělbătăciilor ca cele din Turda, și pentru pedepsirea organelor de presă, cari ca și ḑiarele din capitală publică asemenea lucruri tendențióse contra românilor, atunci curentul de magiarisare va intra tot mai mult și în sinul poporului magiar și resultatul va fi o teribilă revoluțiune internă.

Dr. Kostenszky în numěrul de Marți al ḑiariului „Egyetértés“ ca rěspuns la cele combătute de Dr. Iancsó susține din nou, că naționalitățile trebuesc sfărâmate, și sfăramarea mai cu efect se face prin contopirea lor în rassa magiară. Acésta e aḑi devisa presei, acésta devisa societății unguresci, acésta va fi, căci va trebui sě fie, aḑimâne devisa guvernului, și din acest *„bellum omnium contra omnes“* va eșí învingătóre rassa magiară.

Acésta e părerea eroilor moderni, cari conduc opiniunea publică magiară și ei sugrumă ori ce altă părere. Lupta inaugurată de Mocsáry și susținută acuma în colórele ḑiariului „Egyetértés“ e numai ca una picătură în mare, și ar fi în interesul patriei ca învingerea sě fie pe partea ei.

Aḑi între români nu este suflet de om, care sě doréscă a se desbrăca de firea sa și a se contopí în rassa magiară. Teoria lui Kostenszky et consoți va duce la luptă pe viéță și mórte, și până acuma din revoluțiunile interne nici odată nu am câștigat nici noi, nici ungurii.

Telegraful român. Ḑiarele din Budapesta, ocupându-se de presa românéscă scriu între altele: ..... *„Telegraful român“* din Sibiiu află de oportun a condamna politica magiară și pe bărbații de stat magiari. Acésta fóie ḑice: antagonismul dintre ma-

---

FOIȚA.

Posiția istoriei în planul de învěțământ și metodul ei.

„Non multa, sed multum“.

I.

(Urmare).

In primul loc din istoria patriei, din istoria poporului nostru trebue sě scótem materialul de învěțământ, căci din acesta are sě învețe elevul a iubi poporul, cărui aparține, a admira cu pietate tot ce părinții au creat bun și frumos, a respecta obiceiurile și moravurile poporului; din acésta va învěța a-și iubi patria, și a se jertfi chiar pentru dênsa, din acésta va învěța a cunósce, a respecta, a admira și a imita virtuțile și mărirea strămoșilor.

Ér întru cât limba, credințele, datinele obiceiurile și chiar portul poporului român sunt tot atâtea monumente remase dela glorioșii străbuni, stăpâni ai lumii antice, ele ne vor duce în timpurile vechi ale falnicei Rome, ca sě aflăm virtuțile poporului-împěrat, sě ne încălḑim la patriotismul lui, sě admirăm caracterul și vitejia lui. Căci istoria romană (și alături cu ea cea grecă) e bogată în episode înălțătóre de inimi, și deci ne presintă un șir de evenimente și persóne de neprețuită valóre pedagogică. Femei ca Penelopeia și Cornelia, bărbați ca Aristid și Fabricius e imposibil sě nu influințeze în modul cel mai binefăcětor asupra spiritului, dar cu deosebire asupra inimii elevilor, escitând întrênșii dorința de a deveni și ei morali și virtuoși.

Reducerea materialului istoric la epocele principale se întêmplă deci în favorul aprofundării materialului ales. Prin acésta se dă elevului ocasiune a cerceta causele unor întêmplări și a afla efectele produse de anumite cause; acestea apoi le va aduce în legătură organică și astfel își forméză anumite serii de idei istorice, cari vor fi cu atât mai vii în memoria lui, cu cât însuși a lucrat și a asudat până și le-a însușit. Astfel câstigate seriile de idei după legile psichologiei desvóltă și susțin în elev un interes viu și durabil, dând ansă la activitate spirituală de sine stătătóre și contribue la câstigarea independenței spirituale, desvóltă judecata elevului și îl învață a cugeta și a judeca asupra întêmplărilor, a ómenilor și a faptelor acestora.

Numai așa contribue istoria la formarea caracterului; numai așa este ea o adeadevěrată scólă a minții și a inimii, numai așa se póte ajunge la independență spirituală și se póte realisa adevěrul, că în cultură este libertate!

Acéstă libertate spirituală și morală nu se póte realisa înșirând nume după nume, numeri de ani după numeri și întêmplări după întêmplări, într'un șir lung și obositor adeseori fără nici o legătură. Se póte însě realisa arangiând istoria după ideile mari, conducětóre și hotărîtóre, grupându-le pe acestea în jurul representanților lor și aducêndu-le apoi la valóre în conscienţa elevilor . De sine înțeles, că ideile greșite, rătăcirile persónelor istorice încă trebuesc puse înaintea elevului, nu însě d'a gata, ci așa ca elevul sě se transpună în posiția persónelor istorice, sě cugete, sě simță cu ele, sě trécă prin lupta spirituală și morală, prin care a trecut personagiul respectiv, sě învingă greutățile, sě recunóscă rătăcirea și greșala și astfeliu prin muncă proprie sě ajungă la adevěr, sě-și câstige vederi clare convingeri și principii tari și hotărîte.

Urmând în învěțământul istoriei legăturii interne, causale ale evenimentelor, trebue sě abstăm dela observarea strictă a cronologiei, căci causele pot fi aceleași în diferite locuri Nu trebue deci sě luăm materialul istoric în șir strict cronologic, căci nu cronologia are sě ne fie căleuza, ci necsul causal între evenimente.

Am ḑis, că din vastul material istoric trebue sě alegem numai unele epoce mai însemnate; aceste epoce érăși trebuesc luate într'un șir óre cere. Va trebui deci ca și aceste epoce odată alese sě le arangiăm, sě le grupăm într'o ordine óre-care. Nici aci nu e dătătóre de ton cronologia, ci postulatul pedagogic, că numai aceea sě i se dea elevului, pentru ce el are idei aperceptive, care nu însemnéză altceva decât că materialul, ce e a se prelucra ca nou, sě fie acomodat priceperii elevilor, sě fie adecă între el și între modul de cugetare al elevilor o legătură psichologică.

(Va urma.)

şi români e vechiu, dar numai bărbaţii conducĕtori ai Ungariei pórtă vina la acésta, căci nu au fost sinceri, când vorba a fost de împăcare. Lonyay a pĕcălit la 1872 pe români, ér dela mórtea lui Deák au credut ungurii, că e posibil a stânge viéţa românilor. In acéstă direcţiune au lucrat toţi orbesce; s'au făcut denunciaţiuni pe tótă linia, ba s'a afirmat şi aceea, că românii sunt ruso-fili, pe când din contră marele sânt al magiarilor, Kossuth Lajos, a închinat ţéra ţarului Nicolau. — Aşa se cetesce în „Telegraful român"!

— Din parte-ne întrebăm: Dóră nu este adevĕrat?! Chiar şi acest estras e făcut în formă de denunciaţiune!

Urmările scenelor dela Turda. Cetim în „*Vestea*" din Bucuresci:

> In urma scenelor de vandalism sĕvêrşite de unguri la Turda, Liga culturală şi studenţii vor ţiné în capitală o mare întrunire de protestare.
>
> Acéstă întrunire va avé loc Dumineca viitóre, 25 Iuliu.

Mai sensaţional. Foile ungurescì spun, după „Românul" din Bucuresci, că dl Raţiu a dis corĕspondentului unei foi engleze, că pertractările pentru încheerea unei tovărăşii cu croaţii şi slovacii, în scurt, cu tóte naţionalităţile nemagiare au înaintat fórte mult. S'a negociat şi cu cehii, dar din causa politicei esterne nu s'a ajuns până acum la nici o învoială. Dacă se va face acésta, se va înfiinţa în Viena un diariu în limba germană, al cărui scop ar fi apĕrarea causei comune. Cehii dau spre scopul acesta 200.000 fl.; ér românii 80.000 fl.?!

Revista politică.

Mai în dilele trecute, diariul din Viena „Neue Fr Presse" s'a ocupat cu situaţiunea din Bucovina. In apreţierile ei, acésta fóie n'a observat nici cea mai mică obiectivitate, ci s'a năpăstuit aspru asupra actualului president bar Krauss, pentru-că nu umblă în apele fostului president Pace, care a voit sĕ facă ordine în ţéră şi sĕ scótă la putere pe poporul dominant: pe nemţi, poloni, ruteni etc. Cu ajutoriul şi sub scutul bar. Krauss românii, cari după fóia numită nu formézâ decât o mică minoritate, jócă rolul principal, şi acest rol în politică şi administraţie cresce prin aceea, că vechiul partid rutén s'a pus cu totul pe partea românilor. In dietă ei formézâ maioritatea, făurită după un plan anumit, care contele Pace a voit sĕ-l nimicéscă; în comitetul ţerei românii au ajuns la putere, mareşalul ţĕrei este român, şi asfeliu acest element periculos câştigă tot mai mare teren, ér nemţii şi cu celelate naţiuni sunt scurtaţi în drepturile lor Ţéra Bucovinei se află esclusiv în mânile boerilor români, cari deşi puţin la numĕr, toţi şi-au aflat cercuri electorale şi sunt deputaţi.

Am amintit despre acestea însinuări ale numitei foi, pentru ca sĕ aducem în legătură un act nesocotit al profesorului Smal-Stoki din Cernăuţi, care se pretinde şi a fi şi om politic. Acest om a mers aşa de departe, încât cerêndu-şi audienţă la locţiitorul galiţian s'a plâns asupra guvernului bucovinén şi asupra românilor, căci pun piedeci propagandei polone în Bucovina. Diarul „Halicianin" din Leow spune însĕ, că locţiitoriul galiţian i-a rĕspuns, că el nu se póte amesteca deadreptul în afacerile bucovinene, dar în asta privinţă póte face propuneri guvernului central; că astfel de propuneri el a şi făcut, şi că s'au întreprins óre-cari paşi de clubul polon al senatului imperial, fiind îndemnat la acésta de polecii din Cernăuţi şi de aliaţii partidului lui Smal. — Totuşi din tot lucru nu s'a ales nimic, căci ministrul de esterne, contele Kalnoki, se opune politicei agresive polonilor. Jurnalul numit mai citézâ un şir de denunţări în contra rutenilor vechi, din organul rutenilor tineri şi continuă: Mijlócele aceste de agitaţie a dlui Smal în contra atot ce nu merge sub comanda sa, se osindesc de sine şi se comentézâ în destul.

Că un funcţionar al unei provincii sĕ mérgă la şeful altei provincii cu plângeri asupra şefului provincii sale, acésta e o istorie ne audită, şi noi nu greşim dacă din acest fapt conchidem, că dl. Smal ar dori sĕ împreune Bucovina cu Galiţia, precum şi-o doresc şi politicii poloni galiţieni.

In tot casul cuvêntul lui Smal în dieta Bucovinei şi faptele aduse acum înainte pot sĕ ne facă a înţelege, cu ce argumente se luptă ómenii cunoscuţi în casurile, când sunt încredinţaţi că vorbesc între sine confidenţial. Morala acestei proceduri e fórte periculósă

* * *

De când cu decretarea resboiului vamal între Germania şi Rusia presa a luat în discusiune cestiunile economice. Presa germană nu se opresce cu acusele numai asupra Rusiei, ci merge mai departe, atacând chiar şi pe monarchia nóstră, că înainte de decretarea rĕsboiului vamal monarchia nóstră ar fi mers pe o mână cu Rusia şi că din causa acésta nu s'a putut ajunge la o înţelegere între Germania şi Rusia şi nu s'a putut încheia convenţiune. Austro-Ungaria îndată după încheerea contractului cu Germania, fiind sigură, că pe pieţele germane are un debuşeu pentru productele ei, a încheiat contracte cu ţĕrile din Orient. Ca probă aduc foile germane contractul între monarchia nóstră şi între Serbia. Germania póte importa acum mai mult din Austro-Ungaria şi cu preţuri mai piperate decât cum s'ar fi putut importa multe din aceleaşi producte din Rusia.

Inmediat după ce s'a audit de acest rĕsboiu vamal „Bud. Coresp." anunţă din cercurile bine informate din Bucuresci, că negocierile întrerupte între monarchia nóstră şi România se vor reîncepe şi că ele vor duce la resultatul dorit. Guvernul român nu ar fi aplicat sĕ subscrie un eventual contract cu Germania mai înainte de a se face acesta cu Austro-Ungaria pe basa naţiunei celei mai favorisate. Guvernul român a credut până acum, că va puté obţiné dela monarchia nóstră o declaraţiune referitóre la esportarea de vite, acésta concesiune din partea Austro-Ungariei ar fi o jertfă prea mare. Póte sĕ se realiseze vre-o dată. România póte totuşi sĕ trécă dincóce vite pe basa unei eventuale convenţiuni veterinare, pe care Austro-Ungaria e gata sĕ o încheie îndată ce se va fi încheeat un contract de tarif.

* * *

Diariul italian „Corrier dela Sera" aduce scirea, că împĕratul german cu ocasiunea petrecerei la Roma a învitat pe principele de corónă italian ca sĕ ia parte la manevrele din Germania. Nu s'a vorbit însĕ atunci, că unde se vor ţiné manevrele. Sosind de curând însĕ învitarea oficială, ministrul de esterne Brin a făcut ochi mari, când cetì: . . . „qui auront lieu en Alsace et Loraine." Brin a comunicat sub secretariului de stat Ferrari acéstă învitare, observând, că o călĕtorie a principelui mostenitoriu italian la Metz va provoca o rea impresiune în Paris şi francesii din nou vor avé ocasiune sĕ-şi esprime nemulţămirea cu purtarea italienilor. Ferarri, care de altfeliu trece de un filofrances, a rĕspuns, că, dacă un óspe primesce o învitare, nu are sĕ-şi alégă el locul, acésta rĕmâne învitătoriului. In mai multe rênduri ii s'a spus ataşatului militar german din Roma, cât de neplăcut îi este principelui sĕ mérgă la Metz şi ambasadorul din Berlin, Lanza, şi-a intrebuinţat tótă oratoria sa, ca sĕ arete celor din Berlin cât de greu îi este principelui acest lucru. A fost asigurt însĕ, că manevrele se vor ţiné în alt loc şi nu în provinciile ocupate. Nu sĕ scie acum, ce va face mostenitoriul tronului.

* * *

Abia o lună mai este până la alegerile generale pentru camerile francese şi partidele politice sunt deja în plină luptă electorală.

Lupta de idei e atât de violentă în presa de acolo, în cât omul cu cât de puţin esercitiu în strategia politică póte de pe acum observa punctele grave ale luptei decisive, ce se va da abia în a doua jumĕtate a lunei lui August.

Roialiştii sub conducerea contelui d'Haussonville nu'şi îndreptézâ focurile contra vechilor republicani, ci contra amicilor de eri, contra raliaţilor, cari sub comanda contelui de Mun, la ordinul papei, au trecut în tabăra republicană.

Stânga republicană se sprijinesce pe acesti raliaţi în speranţă, că în unire cu ei vor reuşi sĕ creeze un partid tare conservator, care sĕ smulgă republica de sub influenţa radicalilor şi sĕ înaugureze o politică de consolidare internă şi de progres.

Pe de altă parte stânga estremă lucră în douĕ direcţiuni: întâi caută a obţiné cât mai multe voturi, al doilea caută a apăré cât se póte de moderată pentru a nu sdrobi doctrina concentraţiunei republicane.

In interesul câştigărei voturilor, ea proclamă socialismul de stat, în interesul concentraţiunei varsă câtva apă în vinul radicalilor, pentru ca sĕ nu depărteze oare cari elemente mai moderate. Nimeni n'are un interes mai mare pentru susţinerea concentraţiunei de cât stânga estremă.

A dóua cestiune importantă la ordinea dilei în Francia este afacerea Siamului. Teritoriul oferit de Siam francesilor, pe malul stâng al rîului Mecong, spre sud de la gradul al-18lea are o întindere de 360 mile engleze în lungime, 100 mile engleze în lăţime, va sĕ dică 36,000 mile pătrate

Teritoriul spre nord dela gradul al 18-lea, pe care de asemenea îl cere Francia cuprinde vr'o 60,000 mile pătrate.

In privinţa strategică şi comercială cel din urmă are o valóre mai mare pentru Francia de cât cel dintâi, căci cuprinde oraşul Luang Prabang, care e cheia acelei părţi a Indo-Chinei. Dacă Francia arangézâ astfel graniţele ca la Nord sĕ fie vecină cu China sudică, ia controlul preste pieţele chineze.

Locuitorii terioriului, pe care'l pretinde Francia sunt laotieni, un popor liniştit şi supus. Ei cultivă orez şi porumb. Fac negoţ cu chinezii cu lemn de palisandru şi piei de tigru.

După adunarea „valahă."

Sub acest titlu sĕ ocupă „Egyetértés" în nrul 206 din 28 Iul., cu impresiunile, ce raportorul seu Jancsó Benedek, le-a primit în Sibiiu şi esperienţele făcute în puţinile dile, ce a stat printre români:

> In articolul prim autorul spune, că fórte puţin se interesézâ magiarii de cestiunea română, lucru dovedit, că chiar şi la adunarea acésta foile din Budapesta au avut numai trei raportori şi şi dintre acestia numai unul e jurnalist de profesie, dar şi acela e mai mult beletrist decât politic. Acesta este un lucru trist, căci cestiunea nu se póte apreţia din destul şi cu obiectivitate încât sĕ i se pótă da o soluţiune favorabilă. . . . .
>
> Cine a ascultat cu atenţiune s'a putut convinge cu câtă rafinărie se esplică în contul magiarilor scrierea lui Kostenszky despre mişcarea naţionalităţilor. In acéstă scriere se află şi nenorocita frasă: *La o parte cu minciuna convenţională, că noi nu am voi sĕ despoiem pe naţionalităţi de naţionalismul lor. Noi asta o voim, noi trebue sĕ le sugrumăm.* Ministrul de interne a esprimat mulţămită prin comitele suprem autorului, pentru ceea ce a scris în aceea carte. Cu multe sofisme şi variaţiuni sĕ esplică acésta în defavorul magiarilor, ca şi cum guvernul şi societatea magiară ar aproba ca o acsiomă frasa politică a lui Kostenszky. Românii ne cunosc bine relaţiunile şi sciu, că Kostenszky este numai un mic pigmeu în viéţa politică magiară şi că ministrul nu a cetit cartea, ci la referada fişpanului — care póte încă nu o a cetit — a esprimat mulţămită. Multă naivitate trebue sĕ fie ca sĕ se pótă presupune, că un ministru magiar cetind şi cunoscênd o astfeliu de publicare ar fi sancţionat'o. (Dar foile magiare au afirmat-o şi acum Kostenszky din nou o susţine. Red).
>
> Inainte de conferenţă raportori neconscienţioşi ai foilor magiare vorbiau de rebeliuni valahe. Noi, adevĕraţii raportori, am convenit cu ómenii, am fost în tot locul, unde erau adunaţi membrii de ai conferenţii, dar nu am vĕdut nici un semn de revoluţiune. De aceea noi cu faţa roşie de ruşine a trebuit sĕ stăm la masa de raportori ai jurnalisicei magiare în urma scirilor senşaţionale, care au discreditat jurnalistica nóstră . . .
>
> In modul acesta continuă autoriul, încheind cu pasagiul, că cestiunea română merită sĕ se pună în discusiune obiectivă, ea e de o mare gravitate pentru stat.

In nrul 208 din 30 Iuliu continuă dl Dr. Jancsó Benedek astfeliu:

> Causa principală, că mi-am amânat petrecerea mea aici a fost, ca sĕ-mi câştig intuitiv informaţii asupra raporturilor, ce esistă între cele dóuĕ partide (române). Inainte de tóte am venit la convingerea, că nóuĕ magiarilor nu ne este permis a lega speranţe esagerate de acţiunea Mocionescilor . . . Sau înving Mocionescii, sau tribuniştii, faţa situaţiunei nu se schimbă, fiindcă amêndóuĕ partidele, avênd în vedere pretensiunile, stau cu desăvêrşire pe aceeaşi basă, şi nu sunt între ele decât deosebiri de tactică. Mocionescii află necesar, că causa activităţii s'o ducă mai înainte, dar şi în partida ultraiştilor se lăţesce tot mai mult idea acésta, mai ales între elementele cu judecată mai modernă şi mai cu scólă politică.
>
> Ei nu vreau sĕ ţină la pasivitate, decât până ce se va aduce o lege privitóre la cercurile electorale, la cens, la garantarea alegerilor libere. Dealtmintrelea, neţinênd sémă de cestiunea română, reforma legei electorale e pe deplin necesară. Sunt convins, că dacă acéstă reformă va face posibil, ca românii sĕ n'aibă mai mult causă de a se plânge, că în mod măestrit sunt scoşi din parlament, ei cu timpul vor forma în dietă o partidă naţională din 20—30 capete, dar atunci vor înceta agitaţiile, uneltirile ascunse şi politica urei de până acum.
>
> Am mai observat, că atât în partida Mocionescilor, cât şi a tribuniştilor sunt mai multe curente. Şi dincóce şi dincolo sunt dacoromâni. Acestia constituesc elementele cele mai naive, dar totodată şi cele mai fanatice, adecă esclusiv popi, dascăli şi câţi-va profesori. Sunt mai departe între ei reacţionari austriaci, cari cred, că în unire cu cercurile reacţionare din Viena le va succede sĕ se restabiléscă stările dela 63 şi astfeliu ajungênd în funcţiuni grase, ér mai târdiu, trăgênd pensiuni austriace, sĕ se întórcă între legionarii lui Traian.
>
> Autoriul mai scrie apoi, că între aşa dişii „tribunişti" s'ar afla şi de aceia, a căror ideal ar fi o monarchie federativă. Dar între acestia mai sunt şi unii, cari dic: sĕ lăsăm la o parte pe cei de preste Laita, sĕ recunóscem statul magiar independent sub dinastia habsburgică, cu caracter magiar în funcţiile superióre de stat, dar cu organism federativ, care sĕ garanteze autonomia naţionalităţilor.
>
> Obiectul esaminărilor mele a mai fost şi raporturile dintre Ligă şi deosebitele partide române. Natural, că massele aşteptă mântuirea dela Ligă. Părerea lor e, că acésta este mântuitórea şi liberatórea românimei. Acésta o crede şi partea cea mai mare a ligiştilor.. Părerea celor mai moderaţi este, că Liga, în primul loc, are problema de a susţiné consciinţa unităţii culturale între românii din deosebitele ţeri, ér pentru causa română din Ungaria are importanţa de-a susţiné neîntrerupt la ordinea dilei acéstă cestiune înaintea opiniunei publice europene, de a face propagandă în favórea ei, ca în în cas de-o încurcătură europénă, ori ce tendinţă întru valorarea acestui interes, sĕ se întâlnéscă cu simpatiile Europei. Rolul Ligei este acela, care a fost al emigraţiunei magiare din 1866.
>
> Acum se nasce întrebarea, că are adi mişcarea română caracter revoluţionariu, ori

n'are? In înţelesul acela, ca românii sĕ se revolteze în timp de pace, aici în ţéră, sau uniţi cu puterea armată a României, ca sĕ ne atace pe noi — nu esistă. Ori ce astfel de vorbă, declaraţie, scire, fie din parte română, fie din parte magiară, este cea mare minciună, ce se póte inchipui, mai mult: este o curată prostie...

La întrebarea însĕ, că ce se va întêmpla în casul unui mare rĕsboiu, autorul respunde, că magiarii pot fi pregătiţi la o rĕsculare din partea românilor şi celorlalte naţionalităţi, când tripla alianţă, şi prin acésta monarchia austro-ungară ar suferi învingere. Nu se póte disputa, ḑice autorul, că scopul şi problema Ligei este a pregăti acésta peutru casul, când ni ar ajunge o catastrofă. Nu cumpănesce nimic, că România inclină aḑi spre tripla alianţă, fiindcă cel ce cunósce raporturile politicei României, scie, că Carol de Hohenzollern numai până atunci póte sta pe tronul României până când tripla alianţă e victoriósă....

Nr. 255/1893.

Convocare.

In conformitate cu dispoziţiunile §§-lor 14 şi 21 din statutele Asociaţiunei transilvane pentru literatura română, şi cultura poporului român *adunarea generală* pentru anul curent *se convócă prin acésta în opidul Năsĕud pe 27 August st. n. şi ḑilele următóre.*

Aducând acésta la cunoscinţa publică, invităm pe toţi membrii Asociaţiunii de a lua parte în numĕr cât mai mare la şedinţele adunării.

Sibiu, 27 Iuliu n. 1893.

In absenţa v. preşed.

I. Hannia, membru al comit. — *Dr. Amos Frâncu,* seretariu II.

Noutăţi.

Inmormêntare. Reposând în Sibiiu Maria Găitan, soţia marelui proprietariu din Brăila E. Găitan, înmormêntarea a avut loc Luni după améḑi, funcţionând Preacuvioşia Sa Domnul archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, asistat de P. O. D. Zaharia Boiu protopresbiter, asesor consist; O. D. George Bobeş paroch şi P. O. D. Dr. Remus Roşca protodiacon, secret. consistorial. —

* * *

Furtună. Ni se scrie din Monostur: In 11 l. c. o furtună teribilă s'a descărcat pe comuna nóstră Monosturul ung. Acéstă furtună a fost urmată de o grindină, aşa de nimicitóre, încât în $1/4$ de óră a nimicit întréga recoltă de pe hotarul nostru. Ghéţa, când a încetat de a mai cădé, era grósă de dóuĕ palme. Intréga sămênătură ne este nimicită, locuitorii sunt desperaţi cu totul. Holdele au fost tóte de primăvară. Asiguraţi n'au fost nimenea.

* * *

Predarea stégurilor. Scirile din România anunţă, că o delegaţiune de studenţi din monarchia nóstră a predat la Predeal dóuĕ stéguri: albastru şi roşu, cari au arborat şi la conferenţa naţională, presidentului ligei din Bucuresci dlui V. A. Urechiă, ér dênsul le-a predat studenţilor din Iaşi şi Bucuresci.

* * *

Esposiţia agricolă în Vaida-Recea. Reuniunea economică din comitatul Făgăraşului, al cărui preşedinte e dl *Ioan Turcu,* va arangia Dumineca, în 8 Octobre n. c., o esposiţie agricolă împreunată cu întrecere în arat şi în fugă cu cai. Acésta va fi în Vaida-Recea, inceputul la 10 óre a. m.

Se vor împărţí mai multe premii de câte 50, 40, 25, 20, 15, 10 şi alte premii mai mici până la 2 fl. Cu totul sunt premii în sumă de 612 fl. Afară de acésta se vor împărţí şi diplome de distincţiune.

Anume se vor împărţi premii pentru:

1. Bucate şi producte de grădină, (feliurite grâne, verdeţuri şi păstăióse, póme de diferite feliuri, ca mere pătule etc.

2. Industriă de casă, (ţesĕturi, cuseturi femeesci, broderii etc; apoi împletituri de corfe, vase de lemn, de pămênt etc.

3. Premii pentru manufacturile industriale ale tinerimei scolare.

4. Intrecere în arat, (grăpi şi pluguri de fer, maşină de săpat şi de sĕmănat.

5. Premii pentru cai; vite cornute, oi şi berbeci, rîmători, galiţe (paseri), albinărit şi întrecere cu cai.

La póme se va lua în considerare şi cantitatea şi îngrijirea raţională a pomilor, ce trebue constatată prin atestat dela primăria comunală. Asemenea trebue documentat aceea, că animalele espuse sunt de sub îngrijirea proprie a esponentului.

Pentru primirea obiectelor, ce se vor espune şi aşeḑarea acelora după grupuri în localele esposiţiei, s'a instituit în comuna Vaida-Recea un comitet local sub presidiul d-lui Maximilian Receanu, paroch şi proprietariu. Cei ce doresc a lua parte la esposiţiune au a-şi insinua obiectele şi productele lor preşedintelui acestui comitet local, d-lui Maximilian Receanu, cel mult până la finea lui Septembre a. a. căruia sunt de a i se trimite — cu escepţiunea animalelor, — de-a dreptul şi cel puţin cu trei ḑile înainte de esposiţie, tóte obiectele, ce ce vor espune aşa ca pe fie-care obiect, sĕ fie lipit sau cusut un bilet, în care sĕ se arate numele esponentului şi valórea obiectului. —

Animalele trebuesc presentate în ḑiua esposiţiei pe lângă paḑă corĕspunḑĕtóre.

* * *

Distincţiunea unui soldat român. La 22 Iuliu s'a petrecut în Oradea mare o sĕrbătóre frumósă: regimentul de infanterie 37 a distins pe un sergent, după un serviciu de 30 de ani. Sergentul se chiamă Marcu Andor, este român din Oradea mare. Regimentul a eşit spre comuna română Cehei, unde până la amé-ḑi s'au făcut eserciţii. Colonelul Pflügel a comandat apoi bataliónele în semicerc. Sergentul Marcu Andor, chiemat în mijloc, colonelul i-a adresat în limba germană o cuvêntare însufleţită, înşirându-i meritele şi decorându-l cu crucea de argint cu coróna de aur pentru merite, oferită de Majest. Sa. Maiorul Wagner a spus aceeeşi cuvêntare ungaresce, ér căpitanul Lausch românesce. In sfêrşit întregul regimentul a defilat înaintea distinsului.

* * *

Iubileu de 50 ani de preoţie. După cum suntem informaţi preoţimea protopresbiteratului Rădăuţi a luat hotărîrea de a serba în mod solemn iubileul de 50 ani de preoţie a vrednicului protopresbiter staurofor al Rădăuţilor Ioan Mandrila. Serbarea acésta va afla loc la 22 August (3 Septembre a. c. n. Programul serbării se va face cunoscut la timpul sĕu, scrie „Gaz. Bucov“.

* * *

Invitare la „petrecerea de vară“ ce va arangia tinerimea studiósă din Reşinari la 25 Iuliu (6 August) 1893, în Dumbrava-mică în cas de timp nefavorabil în edificiul scólei. Venitul curat este destinat pentru înfiinţarea unei biblioteci poporale. Inceputul la 12 óre améḑi. Intrarea de familie 1 fl., de persónă 40 cr.

* * *

Invitare. Inteliginţa română din Gurariului învită la petrecerea de vară împreunată cu joc, ce o va arangia Dumineca în 6 August n. a. c. în parcul „sub piatra gurguiată“. In cas de timp nefavorabil petrecerea se va ţiné în casele cele nóuĕ ale ospĕtariului Simon.

On. dni, dóme şi domnişóre, care vor binevoi a ne onora cu presenţa d-lor la acéstă petrecere, se privesc prin acésta de învitaţi, deóre-ce învitări speciale nu se fac.

Venitul curat e destinat pentru înfrumseţarea comunei. Inceputul la 2 óre d. a. Preţul de întrare de persónă 80 cr. şi de familie 1 fl. 50 cr.

Ofertele marinimóse şi suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică.

* * *

Desfiinţarea seminarielor gr. cat. Pe basa resoluţiunii împĕrătesci dela 13 Iuliu a. c. n. seminariul gr. cat. al Sf. Barbara din Viena a fost desfiinţat. Tot aşa şi seminariul gr. cat. din Leow care a fost înfiinţat pentru diecesele Leow, Przemysl şi Stanislau, pentru care trei diecese din urmă acum se vor activa câte un seminar diecesan. Foile strĕine aduc desfiinţarea seminariului general din Leow în legătură cu întroducerea limbei latine în cultul gr. cat.

* * *

Contra emigranţilor ruşi. Ministru prusian de interne a dat porunci tuturor autorităţilor din Prusia sĕ dea peste graniţă pe toţi emigraţii din Rusia. Mĕsura acésta a produs óre care nelinişte în cercurile politice rusesci.

* * *

O facultate de medicină în Sofia. După cum se scrie în Sofia se va înfiinţa cât de curênd o facultate de medicină. Medicul primar Dr. Edmund Reusser a fost însărcinat cu comisiunea onorifică de a înstala institnţia creată din indemnul prinţului Ferdinand al Bulgariei.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare)

Pe vêrful lui bate vênt rece şi pe cósta întórsă spre méḑănópte nu se află decât tufiş slab şi împilit. Flori nu sĕ arată, dar sĕ află zăpadă destulă, pe care ferbinţéla din Iuliu nu a topit-o. După ce trecem prin ea, dăm de o turmă de oi şi suntem salutaţi de ciobani. Ei par a nu fi prea prietenoşi, dar sunt ómeni buni; apoi întrăm în pădure. Ea este un băiat vênjos al naturei, care sĕ observă, că a crescut în mijlocul zăpeḑii şi în vênturi reci. Sute de trunchiuri a rupt viforul din rădăcină, cari zac împrăştiate prin pădure şi putreḑesc şi ne împedecă în cale; adese trebue sĕ le încunjurăm. Afară de acésta şi cărarea este pe alocurea înţelenită şi trebue sĕ străbatem cu forţa prin desime. Pe încetul pădurea devine mai prietenósă, trunchiurile resturnate dispar şi în locul lor dăm de arbori cu frunḑiş falnic şi de braḑi nalţi, considerabili. Flori pestriţe împrumută naturei graţie şi noi ne aşeḑăm în o poiană largă. Dar étă a sosit sara, calea sĕ perde în întunecime şi noi trebue sĕ petrecem nóptea în pădure sub ceriul liber etc.

Munţii Parîngului stau în legătură spre méḑănópte cu munţii Sebeşului, spre resărit cu munţii Cibinului. Prin munţii acestia sĕ află mai multe căi de munte, pe cari putem trece din valea Jiiului pe şesul Cibinului. Astfel dela Petroşeni ne duce o cale prin strîmtórea Taia şi pe pârĕul Auşel în sus apoi pe cósta muntelui Délul lui Brat, la grupa de stâne Cósta lui Brat, ér de aici la piscul şi lacul Surian, care sĕ ţine de munţii Sebeşului. Tot pe strimtórea Taia şi pe pârĕul Auşelului în sus, lăsând Délul lui Brat la stânga, ne duce o cale la muntele Vêrful lui Petru. Dela Surian spre resărit şi dela Vêrful lui Petru spre Şasa ne duc căile de munte pe la muntele Prigóna, în valea rîului Fetii, apoi pe rîuleţul acesta în jos până la vĕrsarea lui în rîul Sebeşului, după aceea pe Sebeş în jos până unde sĕ varsă în el Bistra în sus la colonia Bistra. Dela colonia Bistrei în o cale merge pe la pólele munţilor Vêrful Paltinei şi Piciórele Cailor la Duş, ér de aici la Orlat sau pe Cibin în jos pe la locul de împreunare a Rîului-Mic cu Rîul-Mare, la Gurarîului. O altă cale, mai scurtă, ne duce dela colonia Bistrei, trecênd rîuleţul Dobrei preste muntele Pripóne şi astfel lăsând la drépta pasul Duş, de-a dreptul la Orlat.

O altă cale, pe care putem trece prin acesti munţi, merge prin strîmtórea Taia şi pe Auşel în sus la Vêrful lui Petru, după cum am amintit mai nainte. Dela acest pisc ea merge spre ost în valea rîuleţului Salanul, de ací pe Sebeş în sus până la muntele Piatra Albă, unde sĕ află vama de graniţă şi unde sĕ împreună munţii Parîngului cu cei ai Cibinului. Dela Piatra-Albă acéstă cale trece preste munţii Frumósa şi Cindrel la stâna Beşineului. Dela Beşineu ea merge la Rĕşinariu, sau preste munţele Dian, pe unde sĕ află un drum făcut cu măiestrie, sau pe valea rîuleţului Stegii şi prin pădurea Şanta. Afară de aceste sĕ mai află şi alte ramificări de căi prin acesti munţi.

Orlatul şi Rĕşinarii sunt comune mari românesci, aşeḑate la pólele munţilor, la marginea micului dar frumosului şes al Cibinului. Locul cel mai însĕmnat este pe acest şes oraşul Sibiiu, aflător în colţul de méḑănópteresărit al lui, pe ambii ţĕrmi ai rîului Cibin.

(Va urma.)

Convocare.

Despărţĕmêntul XXXIII (Treiscaune) al Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român 'şi va ţiné adunarea generală din acest an Joi în 29 Iuliu st. v. la 10 óre a. m. în biserica gr. or. din Covasna, la care prin acésta se învită toţi iubitorii şi sprijinitorii culturei şi literaturei poporului român.

Program:

1. Descsiderea şedinţei prin director.
2. Raportul comitetului.
3. Constatarea membrilor vechi şi esmiterea unei comisuni pentru înscrierea membrilor noi şi încassarea tacselor.
4. Propuneri eventuale.
5. Defigerea locului pentru ţinerea adunărei generale în anul 1894.
6. Inchiderea şedinţei.

Breţcu 19/31 Iuliu 1893.

D. Coltofeanu, director. — *Const. Dimian,* notar.

Bibliografic.

A apărut:

„Tinerimea română“, Nr. 2 (Iuniu) revistă a societăţei scientifică-literară cu acelaşi nume, cu următoriul

Sumariu:

O escursiune la românii din Istria de St. V. Nanul. — Nóptea de Maiu, poesie de Radulescu-Niger. — Higiena publică (băile populare) de Dr. N. D. Staicovici. — Nedumerire, poesie de Rădulescu-Niger. — Din filologia română, convorbiri de St. V. Nanul. — O serbare scolară de Rădulescu-Niger. Cronica scientifică. — Erata.

— *„Lumea ilustrată“* apare în Bucuresci, hotel de France, Anul I Nr. 23 are următoriul sumariu: Metropolitul Ghenadie (biografie) — Fără de nume (poveste). — Napoleon III (fine). — Gânduri triste (poesie). — Vino! (poesie). — George Bariţiu (biografie). — In arena leitlor (poveste). — Tu singură (poesie). — Epigramă. — Generalul Florescu (biografie). — Feliurimi. — Iubirea (poesie). — Prahova (presie de G. Coşbuc), Propăşirea intelectuală dela 1822 — 1834 de A. D. Xenopol. — Cura de apă. — Bibliografie. — Ilustraţiuni: Metopolitul primat — Erfeu şi Euridice — George Bariţiu. — Alecsandru, regele Sêrbiei — Generalul Florescu. — Castelul Sigmaringen înainte de incendiu. — Secerişul, tablou de W. C. T. Dobson.

Din public. *)

Mulţămită publică.

Subscrisul în numele comitetului parochial gr. or. din Valea mare şi pe acésta cale aduce adânca mulţămită piosului bărbat Ioan Grecu, cantor în Cârna, care fiind născut în Valea mare şi dus în Cârna numai in etate de 4 ani, şi acuma la bĕtrâneţe nimerind în comuna, în carea s'a născut şi vĕḑênd starea cea slabă, în carea se afla biserica, în carea s'a botezat dênsul, i-a donat 100 fl. v. a ḑis una sută floreni v. a. cu aceeaşi condiţiune ca sĕ se dea spre fructificare si din interesele obveninde după ei sĕ se acopere lipsele bisericei.

Pentru care îi aducem adênca mulţămită, implorând lauda lui Dumneḑeu ca sĕ-l ţină mulţi ani sănĕtos ca sĕ mai pótă face şi alte donaţiuni.

Valea mare, la 8 Iuliu, 1893.

pentru comitet:

Iosif Boca,
parochul local.

---

3) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 31 Iuliu n. 1893.

	Viena	B.-Pesta
Galbeni împĕrătesci	5.81	5.82
Napoleon-d'ori	9 80	9.76
Bonuri rurale ung.	96.10	96.20

Nr. 370/892 [120] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch vacant din parochia de clasa III Almașul-mare-Suseni, sĕ escrie prin acésta a dóua óră concurs, cu termin de 30 ḑile, dela prima lui publicare în organul „Telegraful român“.

Venitul parochial anual sigur, impreunat cu acest post, computat după calculul mediu a celor cinci ani din urmă trece preste 400 fl. v. a.

Reflectanții la acest post sunt poftiți a-și înainta cererile instruite conform normelor din vigóre la subscrisul oficiu protopresb. în terminul susindicat.

Sĕcărêmb-Nagyág, 31 Decembre 1892.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geógiu II inconțelegere cu respectivul comitet parochial.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 620/893 [117] 3—3

CONCURS.

La scóla poporală gr. or. din Boița, protopresbiteratul Sibiiului, devenind vacante două posturi de învĕțători, pentru îndeplinirea lor sĕ escrie concurs.

Emolumentele sunt:

Pentru unul, cu care sunt împreunate și agendele direcționale, 350 fl. cuartir și 4 stângini metrici de lemne.

Pentru al doilea 300 fl. cuartir și 4 stângini de lemne, — salariul se ridică anticipative în rate lunare din cassa bisericii.

Doritorii de a reflecta la aceste posturi vor avé a'și așterne la subsemnatul oficiu protopresbiteral sublicile lor de concurs instruite conform legilor în vigóre, în termin de 30 de ḑile dela prima publicare a concursului în fóia archidiecesană „Telegraful român“ în care restimp sunt poftiți a-se presenta în vre-o Duminecă sau serbătóre în comună spre a'și arĕta și alte desterități etice și technice.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului.

Sibiiu, 12 Iuliu, 1893.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 356 [118] 2—3

CONCURS

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însĕmnate, protopresbiteratul Sebeșului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. român“.

1. Lancrĕm, postul al treilea creat acum din nou, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină și lemne de foc.

2. Rĕhĕu, trei posturi, fie-care cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei și lemne de foc.

3. Căpâlna, cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei și 2 stângini de lemne de foc.

4. Vurpĕr, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină și lemne de foc.

5. Răcătău, cu următórele emolumente:

a) Dela 100 familii câte 1 florin	100 fl.
b) dela acestia câte 15 litre grâu à 1 fl	100 fl.
c) dela acestia câte 15 litre cucuruz sau sĕcară à 1 fl.	100 fl.
Suma fl.	300 fl.

cuartir, grădină și lemne de foc.

Salariile de sub Nrii 1—4 se plătesc din cassa bisericii.

Invĕțătorii aleși vor fi datori a ține în Dumineci și sĕrbători strană și a cânta cu copii în biserică; precum și a cultiva grădinile de pomărit.

Doritorii de a ocupa posturile acestea au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 7 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parochiale respective:

I. Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 244/1893 [119] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele gr. or. române din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare:

1. Dobra, a) un post de învĕțătoriu la scóla capitală cu salariu de 400 fl. solvinḑi în rate lunari decursive; b) un post de învĕțătóre, nou sistemisat cu salariu anual de 400 fl. solvinḑi în rate lunari decursive.

2. Brisnic, cu salariu de 300 fl. și anumit: a) 260 fl. în bani gata, b) folosirea unei grădini afară de cea de de lângă scólă 20 fl. c) $2^1/_2$° lemne à 8 fl.=20 fl.

3. Lăpușnic, cu salariu de 300 fl. și anmit: a) bani gata 280 fl., b) $2^1/_2$% lemne — 20 fi.

4. Panc-Seliște, cu salariu de 300 fl. și anumit: a) bani gata 240 fl. 6° lemne à 8 fl. — 48 fl. c) venitul cantoral 12 fl.

5. Roscani, cu salariu de 356 fl. anumit: a) bani gata 300 fl. b) 7° lemne 56 fl.

6. Lăpugiul de sus, cusal ar de 332 fl. și anume: a) bani gata 300 fl. b) 4° lemne 32 fl. afară de acésta câte 40 cr. dela înmormêntarea ómenilor în vârstă și 20 cr. la în mormântări de copii

La posturile de sub punctele 2-6 sĕ înțelege și cuartir natural, lemne pentru icălḑitul scolei și afară de p. 6 și grădină

Reflectanții, cari vor ducomenta cunoșciința de musică vocală și instrumentală vor fi preferiți.

Doritorii de a ocupa vre-una din aceste stațiune au ași așterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Dobrei, în conțelegere cu respectivele oficii parochiali și cel protopresbiteral.

Dobra, la 8 Iuliu, 1893.

Romul de Crainic,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	**Szolnok**	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. **Cluș.** pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	**Ghiriș**	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vințul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. **Teiuș.** pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. **Copșa-mică** pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	**Sighișóra**	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. **Brașov** pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	**Predeal**	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Ghiriș — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		**Ghiriș**		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighișóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighișóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	**Budapesta**	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	**Szolnok**	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. **Arad** pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46					—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	**Simeria** (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	**Alba-Iulia**	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos. **Teiuș** pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	**Verciorova**	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
-	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Arad — Timișóra

—	6.25	11.30	5.58		**Arad**		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		**Timișóra**		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		**Simeria**		10.3[illegible]	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		**Hațeg**		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		**Petroșeni**		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		**Lupeni**		—.—	8.35	—	7.15

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 80. Sibiiu, Sâmbătă, 24 Iuliu (5 August) 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 4393 Scol.

CONCURS.

Cu începutul anului scolariu 1893/4 sunt a se conferi din fondurile archidiecesane următórele stipendii:

I. Un stipendiu de 500 fl. din fundaţiunea episcopului Moga, pentru ascultătorii de filosofie sau de drept; stipendiul a devenit vacant prin nelegitimarea progresului în studiu din partea stipendistului Ioan Bonea.

II. Un stipendiu de 100 fl. din fundaţiunea Francisc-Iosif, pentru ori-ce facultate academică.

III. Dóuĕ stipendii câte de 60 fl. din fundaţiunea Cologeană, pentru scolari de scólele medii; unul din aceste stipendii a devenit vacant prin nelegitimarea la timp a progresului în studiu din partea stipendistului Vasiliu Stan.

IV. Un stipendiu de 30 fl. din fundaţiunea Ecaterina Raţiu, pentru un student de ori-ce categorie.

Aspiranţii la aceste stipendii au sĕ-şi astérnă suplicile la consistoriul archidiecesan *până la 10/22 August a. c.* instruite cu următórele documente:

a) atestat dela oficiul parochial al comunei, căreia aparţin, că sunt români gr. orientali;

b) atestat scolariu despre progresul făcut în studii în anul din urmă, respective testimoniu de maturitate;

c) atestat medical, că sunt sănĕtoşi;

d) atestat dela primăria comunală despre posiţiunea socială şi starea materială a părinţilor, şi

e) eventual alte atestate recomandătóre.

Suplicanţii au a numi în suplicele lor şi institutul de învĕţământ, la care vor sĕ-şi facă studiile.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolar, ţinută la 15 Iuliu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 4392 Scol.

CONCURS.

Cu începutul anului scolar 1893/4 sunt a se conferí din fondurile archidiecesane 20 stipendii de câte 60 fl., pentru elevii din despărţĕmântul pedagogic al seminariului archidiecesan de aici.

Concurenţii la aceste stipendii au sĕ şi aştérnă suplicele la consistoriul archidiecesan până inclusiv la *15/27 Septembre a. c.*, instruite cu următórele documente:

1 Atestat dela oficiul parochial, cărui aparţin, că sunt români gr. or.

2. Atestat scolariu despre progresul ce l'a făcut în studii în anul din urmă.

3. Atestat dela primăria comunală despre posiţiunea socială şi starea materială a părinţilor lor.

4. Eventual alte atestate recomandătóre.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 15 Iuliu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Calamitatea ţeranilor.

Sibiiu, 23 Iuliu, 1893.

Suntem în toiul secerişului.

Munca cu sudóre a ţeranului nostru acuma 'şi aşteptă rĕsplata sa, şi anul acesta, după semnele de până acuma, nu se va puté înşira între anii îmbelşugaţi.

Érna cea lungă preste mĕsură, şi în general prea preste mesură grea, a stors până la mĕduvă pre ţĕrani, atât pre agricultori, cât şi pe economii de vite.

Tótă speranţa s'a pus deci în recóltă, care abia se va puté numí mijlocie.

Grozavele inundări au nimicit recólta total pe şesurile altcum bogate şi mănóse ale rîurilor nóstre. Grănariul Ardélului, valea Murĕşului, e cu totul nimicită, asemenea valea ambelor Târnave, a Oltului, a Arieşului şi a ambelor Someşe.

Multe rele a adus anul acesta, şi acuma tocmai în toiul secerişului din nou se ivesce cea mai mare calamitate a ţeranilor nostri, focurile cele grozave, cari îi nimicesc tot agonisitul agricultorului, i nimicesce casa şi aparatele agronomice, şi astfeliu 'l duc la sapă de lemn.

Dacă vom cerceta cu óre-care atenţiune statistica incendiilor, ne vom convinge, că ele se încep mai cu samă pe timpul secerişului, după ce bietul ţĕran şi-a cărat grâul, şi începe cu îmblătitul. Şi atunci ḑiarele au rubrici permanente despre focuri, şi aprópe la fie-care cas de nenorocire ca încheere trebue sĕ cetim durerosul refren: „şi nimenea nu a fost asigurat.“

E mare calamitate faptul în sine, că tocmai după căratul bucatelor şi al nutreţului sunt atât de dese casurile de foc; e mare nenorocire, că aprópe pretutindenea causa aprinderei e negrija, şi éraşi negrija; dară apoi coróna calamităţilor e impregiurarea, că ţĕranii nostri nu-şi asigură contra focului agoniséla muncei lor.

Şi astăḑi sunt multe institutele, unde ţĕranii şi-ar puté asigura averea, şi cu deosebire recolta o ar puté asigura nu numai contra focului, dară şi contra grindinei.

Aprópe în fie-care an cetim, că în cutare loc grindina a nimicit întrégă recólta, şi nimenea nu a fost asigurat. Aprópe în fie-care an cetim, că în cutare loc focul a mistuit întrégă agoniséla ţĕranului, şi nimenea nu a fost asigurat.

Grindina şi focul sunt cele mai mari încercări asupra ţĕranului nostru, şi el până acuma ca cuprins de fatalitate stă neajutorat în faţa acestor calamităţi.

Când vedem vegetaţiunea întârḑiată cel puţin cu o lună în tóte ramurile agricole; când vedem, că numai o tómnă caldă, lungă şi favorabilă va puté asigura o recoltă măcar pe jumĕtate ca în anii trecuţi; ne suflă serióse îngrigiri sĕrăcia, care se gătesce se bată la uşa ţĕranului nostru, carele are trebuinţă de bogată recoltă spre a puté acoperí multele imposite, cu care l'a binecuvêntat statul în tóte direcţiunile. Când cugetăm însĕ, că şi acéstă problematică recoltă e ameninţată de dóuĕ mari calamităţi, de grindină, şi dacă de acésta scapă, de foc, ni se umple inima de fiori, şi deşi calamităţile politice ne absorb aprópe tótă atenţiunea, deşi repeḑiciunea, cu care se succed evenimentele politice, ne reclamă folosirea tuturor puterilor pentru urmărirea lor: totuşi nu putem sĕ nu atragem atenţiunea ţĕranului nostru şi asupra specialelor calamităţi, cari mai cu sémă asupra lui se descarcă.

Ajutoriu contra acestora le póte da asigurarea la institute românesci, ai căror agenţi sunt mai de încredere şi nu abuséză de nesciinţa şi neesperienţa ţĕranului nostru.

Preoţimea şi învĕţătorimea nóstră e chemată sĕ mérgă cu bun esemplu şi în privinţa acésta, şi sĕ deschidă ochii ţĕranului. Făcênd acésta, se vor arĕta îndoit binefăcĕtorii poporului.

Agitaţiune şi puterea statului. Ideile de naţionalitate cuprind tot mai mare teren şi spiritul tradărei de patrie scuipă în diferitele părţi ale ţĕrii. Aşa îşi începe „patrioticul“ „Pesti Hirlap“ articolul de sub titlul de mai sus şi apoi continuă astfeliu: In comitatele de sus s'a arborat panslavismul slovăcesc mai desfrênat şi mai neruşinat decât ori-când dela 1867 . . . . In multe comune ale Ungariei agitatorii au împedecat conscripţiunea copiilor obligaţi pentru asile, ... îmbată poporul cu povesti, că magiarii răpesc copii mamelor, trimiţêndu-i în sclăvie pe la Csába etc. . . . . fapt, că în multe sate de munte mamele s'au refugiat pe timpul conscripţiunii copiilor cu ei în păduri . . . In nord stă dar lucrul rĕu. E totuşi noroc, că pe slovăcimea o desparte în dóuĕ „cultus disparitas“ (diferitele confesiuni). . . . Dar cu slovacii se póte face ordine!

Mai rĕu se are lucrul cu românii, cari vreau sĕ facă cestiunea română arde-

---

FOIŢA.

Posiţia istoriei în planul de învĕţământ şi metodul ei.

„Non multa, sed multum“.

I.

(Urmare).

Pentru aceea instrucţia istoriei sĕ se încépă cu o epocă, pentru a cărei pricepere elevii au mai multe idei aperceptive,*) după aceea se va trece la altă epocă, ce stă în óre-care legătură internă cu cea cunoscută şi aşa mai departe. D. e. faptul aflării românilor în ţĕrile locuite de ei stă în necs causal cu ocuparea Daciei prin Traian; acesta era însĕ împĕrat al Romei, şi étă ajungem la Roma, la fundarea şi istoria ei.

Golurile rĕmase între diferitele epoce învĕţate se pot umplea -- pe scurt — pe cale regresivă ori progresivă, căutând după cause ori după efecte. Éră şirul cronologic se va stabili în urmă, mai ales cu ocasiunea repetiţiilor.

Avantagiile acestei procederi (trecerea dela o epocă la alta) sunt:

a) materialul istoric sĕ póte mai bine şi mai intuitiv prelucra, căci se presintă elevului un tablou istoric, un întreg, ér prin aprofundarea în acest tablou i se deschide vederea şi asupra întêmplărilor din jurul lui şi astfel se forméză în mintea elevului un şir consistent şi închegat de idei şi noţiuni.

b) Mai uşor se póte alege din ce e mai puţin esenţial şi acésta o pot face în parte elevii; astfel se înlesnesce priceperea lucrului şi aflarea legăturii causale dintre evenimente.

c) Se promovéză activitatea proprie a elevilor, căci înşişi se află îndemnaţi a cerceta după cause, a observa, a asemăna, a cugeta, şi interesul faţă de lucru rĕmâne neslăbit.

d) Mai uşor îşi pot forma elevii idei clare despre timp asemănând distanţa dintre 2—3 epoce, decât dacă li se înşiră evenimentele în şir cronologic an de an.

Din cele până aci reese, că valórea educativă a istoriei nu atârnă dela cantitatea materialului ci dela calitatea aceluia şi dela modul, cum a fost acela câstigat de către elevi.

II.

Avênd propunerea istoriei în scólă un scop educativ, chemarea metodului este a lucra într'acolo, ca acest scop sĕ se şi realiseze. Acésta însĕ nu se póte ajunge prin predarea din partea învĕţătoriului şi memorisarea din partea elevilor a unui material istoric mai mult sau mai puţin bogat, căci cantitatea de cunoscinţe astfel câstigate este un balast în memoria elevilor, este sciinţă sécă şi mórtă, fără nici o valóre educativă. Cunoscinţele astfel câstigate se sterg cu timpul din memorie, nelăsând nici o urmă acolo, pe când cultura eluptată, câstigată prin sudórea proprie, rĕmâne în veci ca o parte integrantă a personalităţii. Materialul istoric trebue deci astfel însuşit, ca acela sĕ trécă în organismul spiritului ca o nóuĕ putere, sĕ-l pună pe acesta în posiţie de a presta lucruri mai bune, mai perfecte. Numai astfel póte fi roditor, numai astfel póte deveni element disponibil în spiritul elevilor materialul istoric insuşit.

Pentru acest scop elevul trebue pus în stare sĕ se scie transpune în timpul, despre care i se vorbesce, sĕ simţă, sĕ cugete şi sĕ lucre alăturea cu eroul istoric; trebue pregătit şi adus în posiţia de a înţelege ideile ómenílor mari, trebue deprins a cugeta asupra lor, a le asemĕna cu cugetele şi judecata sa proprie, a compara, corege şi întregi pe acestea. Acésta este adevĕrată gimnastică spirituală, care întăresce puterile sufletesci, face spiritul liber şi independent. Resultatele ajunse pe calea acésta, fiind câstigate de elevi prin munca lor proprie, nu vor peri nici odată, ci vor fi un isvor de apă vie pentru viéţă. Căci o singură judecată, fie şi mai puţin adevĕrată, fie şi mai mărginită, dacă e productul propriu al elevului, are neasemănat mai mare valóre educativă, decât o serie de judecăţi învĕţate de-a gata.

(Va urma.)

---

*) Ca un fel de pregătire sau introducere în istorie ar puté servi miturile şi tradiţiunile poporale, căci ele presintă raporturi şi evenimente mai acomodate priceperii şi cu deosebire fantasiei copilăresci. Prin mituri şi tradiţiuni se întroduce elevul mai uşor în priceperea timpurilor istorice. Ele presintă astfel de ideale, cari procură bucurie copiilor şi totodată îi însufleţesce.

lénă, cestiune europénă, scriind în articoli şi broşuri cu ură, că sunt rĕu trataţi ca şi cum au fost bulgarii sub turci. Dar agitaţiunea publicistică n'are efect....... Este însĕ o pată négră, care trebuie stinsă. Agitaţiunea a prins rost şi prinde tot mai mult în straturile neculte ale ţĕrănimei valache. E datorinţa statului sĕ păşéscă contra acestui spirit trădătoriu, care duce la rĕscólă. Regimul trebue sĕ se afirme energic în relaţiunile valachimei ardelene. Nu cu puterea armelor şi a legei penale credem noi, căci până acum nu e causă. Starea de asediu sau altă stare esceptională póte întra, dacă o reclamă necesitatea; — deocamdată e vorba numai (!) ca puterea statului magiar sĕ se organiseze, sĕ pondereze şi sĕ capete influinţă pe pămêntul valach, aşa ḑicênd în întrégă Transilvania. Administraţia de stat în Ungaria e o cestiune inteţitóre, pentru Ardél e înse arḑĕtóre. Comitatul de aḑi cu slăbiciunile lui nu póte aduce nici un serviciu statului, nu póte încătuşa spiritul tradărei de patrie, care se încuibă sub ochii noştri, nu e capabil — e neputincios.. Intregitatea statului ungar trebue sĕ posédă garanţii durabile în teritoriul inficiat. Părerea nóstră este, ca administraţia de stat sĕ se introducă cât mai ingrabă în tótă Ungaria. Şi dacă acésta nu ar fi posibil, *ea trebue întrodusă cât mai de timpuriu în Ardél, fie şi pe cale esceptională, prin o lege specială — provisoriu.*— Aci a vrut sĕ ajungă patriotica fóie. Ardélul nu are destule legi esceptionale, mai trebue introduse şi alte pe „teritoriul valachimei". Aşa crede numita fóie că se va stânge jarul focului, — care cum ḑice ea, — spuzesce sub braḑii carpaţilor!

Moldován Gergely a rĕsuflat din nou în o broşură întitulată „Politikai szédelgés". In acésta lucrare de „speculaţiune politică", pe care o anunţă în termini călduroşi „Kolozsvár" autoriul denunţă în mod tendenţios activitatea ligei şi spune cum ea agită contra patriei magiare. Dar nu se opresce aici. Mai spune, că scopul ligei e duplu: a câstiga pe români pentru tradare de patrie ca sĕ se instrĕineze „de patria nóstră magiară" şi *sĕ fie ortodocşi*, înstrăinându-se de biserica romano-catolică. Ca sĕ-şi ajungă scopul a cumpĕrat liga şi „Gazeta", care scrie în fie-care ḑi atacuri contra bisericei catolice, ca astfeliu agenţi ca Densuşianu sĕ pótă istorisi, că tótă unirea a fost o tragere pe sfóră a românilor....

... Stând lucrul astfeliu, nu e mirare, că în fie-care institut gr. or. se fac agitaţiuni politice condamnabile, că în salele „Albinei" întocmai aşa curg agitările politice *ca şi în tóte adunările bisericei gr. or.* Liga vrea sĕ stîrpéscă pe gr. catolici, căci biserica lor e în legătură cu a magiarilor etc. etc. Autoriul mai face un raţiociniu cât a cheltuit liga pentru agitaţiuni (preste 400,000 franci) ér pe lângă acésta capĕtă ortodocsii dela statul român sute de mii de franci sub titlu de „ajutoriu pentru scólele şi bisericile din strĕinătate"....

— Şi astfeliu continuă autoriul cu insinuările, denunciaţiunile şi calomniile contra bisericei nóstre şi instituţiunilor ei. Nu crédă însĕ, că fiind dênsul fiu al bisericei greco-catolice, prin astfeliu de neadevĕruri şi apucături repetate va folosi mult causei, ce-l preocupă. Preste ambiţia autorului de om politic de altfeliu trecem la ordinea ḑilei!

Revista politică.

Numĕrul candidaţilor de deputaţi, cari doresc sĕ ajungă şi sĕ ocupe scaun în camera francesă este enorm. Până în Dumineca trecută erau înscrişi la ministeriul de interne 559 candidaţi, dintre cari 157 pentru Paris, 393 pentru departamente şi 9 pentru Algeria şi colonii. Scirile din Paris anunţă, că pentru 581 de locuri vor păşí preste tot 2.100 de candidaţi. De óre ce cam în 80 de cercuri electorale se va presenta numai câte un candidat, se vin pe celelalte 500 câte 4. După mişcarea de până acum se póte observa, că fie-care grupă republicană va păşí cu candidatul seu, deóre-ce nu se mai póte lua în serios losinca, că republicanii sĕ-şi întrunéscă puterile pentru combaterea reacţiunei. Republica este destul de tare pentru ca sĕ nu se mai témă de reacţiune. Fie-care grup republican voesce sĕ se valoreze. In ministeriul de interne se consideră învingerea ca sigură şi se póte aprocsimativ calcula, că cei din drépta şi boulangistii nu vor avé mai mult de 60 locuri. Actuala cameră numĕră 390 republicani, 156 monarchisti şi bonapartisti şi 30 boulangisti. Pentru viitoriu se presupune urcarea numĕrului republicanilor la 450 deputaţi.

După pertractările începute şi energica păşire a Franciei s'a ţinut la curtea din Siam un mare consiliu. Au luat parte regele, fraţii sei şi ministrii. Partidul păcii a triumfat şi imediat s'au trimis instrucţiuni telegrafice ministrului Siamului la Paris de a primí ultimatul frances fără reserve.

Ministrul Eegliterei a fost informat îndată de acéstă decisiune. Aprópe tóte corăbiile strĕine au plecat ca sĕ trécă liniile blocării, încă Luni.

Ministrul Siamului la Paris a confirmat d-lui Develle, într'o întrevedere primirea de către guvernul sĕu a tuturor condiţiunilor ultimatului

Ministrii s'au întrunit apoi spre a lua cunoscinţă de acésta comunicaţie.

„Daily News" află în Bankok, că francesii au ocupat insula Kri-Chang

„Reuter" anunţă din partea sa, că Francia a primit cu mulţămire acceptarea ultimatului de către Siam; prin urmare nu mai esistă necesitatea blocării. In ceea ce privesce cestiunea provinciilor situate în cursul superior al Mecongului şi cedate Siamulni de către Anglia, se va amâna, până ce se vor termina negocierile anglo-francese în acéstă privinţă.

„Times" află din Bankok, că siamesii numai convinşi prin grabnica stabilire a blocărei, care vătăma interesele Angliei, că intervenirea amicală a Angliei nu a avut suces, a primit ultimatul.

Consiliul de ministri a luat act în unanimitate de primirea, deşi tardivă, a ultimatului de către Siam; constatând, că acéstă primire este fără reservă şi conţine tóte condiţiunile impuse de Francia fără escepţie, de aceea consiliul a decis de a lua precauţiuni pentru esecutarea completă a angageamentelor Siamului.

Consiliul a decis de asemenea, ca indemnităţile cerute sĕ fie vĕrsate în termin de o lună şi ca deşertarea teritorilor, pe care sunt recunoscute drepturile Franciei sĕ se facă numai de cât.

Tóte ḑiarele francese sĕ felicită de victoria obţinută de către diplomaţia francesă în afacerea din Siam; laudă atitudinea energică şi dibăcia d-lui Develle.

„Soleil" constată capitularea completă a Siamului.

Alte câte-va ḑiare vĕd într'acesta un eşec al politicei englese şi sfătuesc guvernul de a lua garanţii pentru esecutarea integrală a condiţiunilor ultimatului.

„Temps" după ce a constat sfîrşitul fericit al conflictului siames, prevede negociări cu Englitera pentru delimitarea graniţelor. Acésta este o cestiune delicată, care va cere multă tărie şi băgare de samă

* * *

Alegerile din Bulgaria s'au terminat cu o strălucită victorie a guvernului. In Sofia a fost ales ministrul president Stambuloff şi încă doi membri ai cabinetului, alegerile au decurs neturburate. In Tîrnova au proiectat socialistii în preḑiua alegerei un meeting, dar a fost interḑis de poliţie. In provicie încă au decurs alegerile linistit, în Petschera, Tîrnova şi Tschirvan s'au întêmplat câte-va conflicte între partide. Oposiţiunea s'a presentat în tóte locurile cu candidaţi. Dintre alegerile cunoscute până acum sunt 131 deputaţi guvernamentali şi 9 oposiţionali. In 22 de cercuri alegerile nu sunt cunoscute. Fiind timpul lucrului puţini ţĕrani au luat parte la alegeri.

* * *

In republica sud-americană Argintinia, care are 3½ milióne locuitori şi între cari sunt şi mulţi europeni domnesce de cât-va timp o mare miscare provocată de radicali, miscare, care s'a potenţat la o rĕscólă formală. După ultimele sciri, rĕscóla a fost plănuită şi organisată, încât ea a pus tótă ţéra în picióre. In 20 de cetăţi s'au întêmplat bătăi şi rebelii stăpânesc situaţiunea. In mai multe părţi s'au scos şinele dela căile ferate şi s'au tăiat sîrmele telegrafice, aşa că guvernul nu putea sĕ-şi valoreze puterea armată. Regimul federal a recercat congresul ca sĕ proclame starea de asediu în provinciile San-Louis, Santa-Fé şi Buenos-Ayres. Guvernul din Buenos-Ayres, ar fi negat ajutoriul guvernului, asigurându-l, că a învins pe radicali la Rosario. „Reuter Office" anunţă din contră, că radicalii s'au concentrat în jurul cetăţii La Planta şi se pregătesc de atac. Radicalii glorioşi dela Rosario, împreunându-se cu mai mulţi emigranţi, s'au îndreptat spre Santa-Fé.

După ultimele sciri revoluţia a mai isbucnit în alte dóuĕ provincii.

* * *

Organele oficiale ale guvernului rusesc se încércă sĕ dovedéscă, că oboséla de lucru pretecstată de delegaţii germani nu a fost decât o declinare rĕu ascunsă a Germaniei contra unei învoeli politico-vamale. Pentru acéstă schimbare neaşteptată în mersul tratativelor, vina cade asupra partidului agrar german, care şi-a vêndut adhesiunea sa la proiectul militar pe preţul renunţărei guvernului la încheierea unui tratat comercial cu Rusia.

Părerile vamale despre causa rĕsboiului vamal sunt diferite. Afară de ḑiarele rădicale-democratice tóte celelalte sunt de părere, că el a fost impus pe către Rusia. Guvernul rusesc nu numai, că n'a rĕspuns la concesiunile germane cu contra-concesiuni, ci a ameninţat cu întroducerea tarifului macsimal. Ba ce e mai mult, Rusia, pe când tratativele erau încă în curs, a hotărît chiar supra-tacse la acel tarif macsimal esorbitant.

Germania nu se va mai grăbi acum, câtuşi de puţin, pentru a inteţí reluarea negocierilor, până-ce nu se va vedé resultatul resboiului vamal.

Germania bucurêndu se de tacsele ce s'au stabilit de Rusia în 1891 cu tóte şicanele acesteia, a esportat în Rusia rotund pentru frumósa sumă de 262 milióne mărci. Introducêndu-se acum tariful macsimal rusesc, ea va fi nevoită sĕ renunţe cu totul la pieţele ruse.

De óre-ce şi altfel, starea economică a Germaniei este cât se póte de strêmtorată, lovitura acésta este cu atât mai grea. Nu va puté, sau cu greu va îndura Germania acéstă lovitură, care atinge atât de simţitoriu industria mărfurilor ei de fier, himice şi tecstile.

Nóuĕle sarcine produse de nóua înmulţire a armatei germane asupra contribuabililor impun guvernului obligaţiunea de-a lămuri opinia publică şi a-i dovedi, că nu este câtuşi de puţin de vină pentru nereuşita tratatului de comerciu.

Numai în chipul acesta cercurile industriale se vor dumeri în privinţa asigurărilor repetate la tóte ocasiunile de contele Caprivi, că se îngrijesce în mod egal de tóte ramurile activităţii naţionale germane.

Germani se mulţămesce deocamdată cu speranţa, că starea de criză comercială provocată de Rusia nu va fi de durată lungă. Acéstă speranţă se motivéză aci prin următórele impregiurări:

Rusia a importat în Germania în anul 1891 în valóre de 580 milióne mărci, adecă aprópe îndoit cât a esportat Germania în imperiul ţarilor.

Deóre-ce articolul prim, esportat de Rusia, sunt cerealele, prohibirea acestui articol va lămuri situaţiunea Rusiei şi o va domoli în pretenţiunile ei esorbitante.

Presupunerea ministeriului de finance, Witte, că Germania e nevoită a importa cereale rusesci şi mai cu sémă, secară, este fórte greşită. S'a vĕḑut, că cu ocasia prohibiţiunei esportului de secară Germania şi-a acoperit lipsele sale din Austria, România şi celelalte state balcanice. astfeliu că în 1892 importul din Rusia a fost de tot minim.

Aḑi Germania a avut o recoltă bunicică, ér plusurile Austro-Ungariei, României şi ţĕrilor balcanice pot fi privite ca suficiente pentru necesităţile ei.

Telegramele din Odessa anunţă, că guvernul rusesc a hotărît ca corăbiile sub pavilion german sĕ plătéscă încincit tacsele de port, cari le plătesc corăbiele altor naţiuni.

Asociaţiunea transilvană.

Din procesul verbal al comitetului Asociaţiunei transilvane dela 9 Iuniu mai publicăm următórele:

Presidiul, Dr. Ilarion Puşcariu, notifică, că domnul I. Bianu din Bucuresci, în calitatea sa de bibliotecariu al Academiei române, i-a predat 25 medalii cu bustul fericitului preşedinte George Bariţiu, bătute din partea Academiei din incidentul iubileului de 50 de ani ţinut în 12/24 Maiu 1892, — spre a se distribui între membrii comitetului Asociaţiunei.

— Medaliile commemorative se distribue la membrii comitetului, un esemplar sĕ păstréză în colecţiunea numismatică a Asociaţiunei, ér restul sĕ împărţesce la scóla civilă de fete a Asociaţiunei şi la gimnasiile române din Braşov, Blaş, Nĕsăud şi Brad. —

Dl P. Cosma împărtăşesce prin hârtia cu data 6 Iuniu n., că din o colectă întreprinsă de D-Sa a dispus facerea unui trotoar înaintea casei şi în curtea edificiului Asociaţiunei şi repararea canalului şi a pardoselei de curte, cari lucrări au costat suma de 433 fl. 41 cr.

Totdeodată cere, ca cuitanţa presentată sĕ se păstreze în archivul Asociaţiunei.

— Se ia act cu mulţămită. Cuitanţa se va păstra între documentele de acéstă natură. —

Escelenţia Sa Dl mareşal-locotenent de Trapşia trimite prin asemnaţiunea cu data 26 Maiu n., pre lângă o comitivă căldurósă suma de 100 fi. v. a. pentru fondul „George Bariţiu".

— Se ia act cu mulţămită, şi primirea sumei de 100 fl. v. a. se adeveresce. —

Dómna Maria Cosma din Sibiiu transpune prin hârtia pres. în 8 Iuliu n. a. c. suma de 15 fl. v. a., dela dl F. Hossu Longin, advocat în Deva şi soţia sa dna Elena Hosu n. Pop de Băsesci, ér 10 fi. dela „Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedórei pentru „fondul George Bariţiu".

— Se ia act cu mulţămită, şi primirea sumei de 25 fl. se adeveresce. —

Reuniunea femeilor române din Sibiiu trimite prin hârtia cu data 5 Iuniu n. 1893 suma de 24 fl. v. a. ca contribuire la fondul „George Bariţiu" dela membrii comitetului acelei reuniuni.

— Se ia act cu mulţămită, şi primirea sumei de 24 fl. se adeveresce.

Preşedintele notifică, că dl advocat B. Başota din Abrud a solvit rata a dóua de 10 fl. v. a. pentru luna Iuniu din contribuirea sa de 100 fl. pentru fondul „George Bariţiu".

— Se ia act, şi primirea sumei de 10 fl. se adeveresce.

Noutăţi.

Manevre. Programul manevrelor celor mari de tómnă, la care va fi de faţă şi Maj. Sa monarchul s'a stabilit astfeliu: In 2 Septembre vor fi manevrele corpurilor 10 şi 11 (Przemysl şi Lemberg) între Iaroslau şi Cracovieci. Vor urma manevrele din Ungaria dela Boroş-Şebiş cu corpul 7 (Timişóra). Din acest incident s'au început pregătirile în comitatul Aradului pentru primirea monarchului. Manevrele dela Steinamanger, la care va asista şi împĕratul Germaniei vor avé loc la 16 Septembre cu corpul 2 de armată.

* * *

Partidul lui Eötvös. In contenenţa clubului acestei nouĕ formaţiuni, luându se în desbatere protocolul stabilit în şedinţele comitetului de împăcare, s'a hotărît cât privesce politica bisericéscă, că noua fracţiune are în vedere principiul progresist şi astfeliu numai sub condiţiunea, că 'şi va puté valora vederile în parlament, reîntră în partidul independent. Despre acésta horărîre s'a insciinţat presidentul partidei „mame“.

* * *

Avis. Tinerii români de confesiunea gr. or., cari vor cerceta in anul scolastic viitor scólele gimnasiale, reale comerciale ori industriale din Timişóra şi voesc a fi întreţinuţi în alumneul gr. or. român sĕ-şi însinue cererile la dl E. Ungureanu, presidentul alumneului, până la 15 August st. n. a. c.; la cereri sunt a se alătura atestatul scolastic din anul trecut, atestatul de botez şi atestatul de paupertate subscris şi de parochul local.

* * *

Universitatea c. r. din Cernăuţi a fost frecuentată în semestrul de vară de 308 studenţi, dintre care 263 ordinari şi 45 estraordinari. La facultatea teologică au fost 58 ordinari şi 2 estraordinari, la cea iuridică 189 ordinari şi 14 estraordinari, la filosofie 16 or- şi 8 estraordinari şi 21 de farmacisti. După patrie: 243 bucovineni, 43 galiţieni, 2 din Austria de jos, 2 boemi, 3 moravi, 7 unguri şi câte unul din Croaţia, Bosnia şi Erţegovina, 3 din România şi 2 din Rusia. După limba maternă: 134 germani, 94 români, 40 ruteni, 27 poloni, 3 cehi, 5 sêrbi, 1 rus, şi 4 armeni. După confesiune: 124 gr. or. 4 armeno-orintali, 97 mosaici, 55 rom. cat, 6 armeno-catolici şi 5 evangelici. — Va sĕ ḑică mosaici sunt induşi ca germani.

* * *

Serbare în Muntenegru. In Muntenegru s'a serbat în 15/27 Iuliu c. cu mare solemnitate centenarul al 4-lea dela fundarea primei tipografii slovane-sêrbesci. Tipografia fù fundată la anul 1463, în mănăstirea din Cetinie sub domnia lui George Ţrnojeviciu. Prima carte tipărită sub conducerea ieromonachului Macarie a fost „Ochtoichul“ ce a ieşit în anul 1464. Apoi au urmat: Psaltirea, Ceaslovul şi alte cărţi bisericesci. Acésta a fost prima tipografie pusă în serviciul bisericei ortodocse şi ea mai esistă şi astăḑi în Cetinie, unde se păstréză ca un preţios monument cultural.

* * *

Presenţă de spirit. Celebrul archimandrit Repowski, din Portşersk, a fost numit în înaltul seu post într'un chip fórte curios. Ţarul Petru fiind prins de o furtună cu plóie fu nevoit sĕ caute adăpost într'o mănăstire. Călugării îl primiră cu tóte onorurile şi îi pregătiră de mâncare. Repowski era călugăr tinĕr şi la masă era păharnic. El întinse împĕratului un păhar plin, dar din nenorocire lunecà pe covor şi vĕrsà vinul pe hainele ţarului. Păharul căḑu jos şi se sparse. Petru sărì furios, ridicà biciul, de care nu se despărţia nici odată, şi voì sĕ pedepséscă pe nenorocitul călugăr.

Acesta însĕ, care sta liniştit, ba chiar zimbind, ḑise: „Inălţate împĕrate! Nu cu picătura, ci în torent, ca acest vin sĕ se reverse harul lui Dumneḑeu asupra ta, şi toţi duşmanii tĕi sĕ se sdrobéscă, întocmai ca acest păhar“. — Ţarul era desarmat; el puse cnutul la o parte şi numì pe călugăr archimandrit şi superior în mănăstirea Portşersk.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Turda, 3 August st. n. 1893.

Onorată redacţiune! După demonstraţiile vandale, ce s'au întêmplat în sĕptĕmâna trecută aici, venind miliţia, turdenii s'au mai liniştit. Liniştea este mai mult aparentă, de frica miliţiei, căci şi acum se aud mereu ameninţări, că dacă miliţia se va duce turburătorii ér se vor rescula.

Acésta se póte întêmpla, căci ura contra românilor a prins rĕdăcini aşa de adênci în ungurii de aici, încât acum chiar şi ḑiua batjocoresc pe români pe strade şi prin localuri publice. Tótă lumea condamnă cele întêmplate, afară de şovinistii unguri, între cari locul cel mai de frunte îl ocupă turdenii.

Acestia cred, că ce au făcut au făcut fórte bine, sĕ ţin órecum mândrii de isprava lor. Şi acésta e natural, după-ce nici anul trecut n'a fost nimeni pedepsit şi póte că şi acum vor scăpa de pedépsă.

Acum, ce-i drept, gendarmeria a păşit mai energic, faţă de hordele sĕlbatice, a folosit armele şi sunt mai mulţi răniţi în spital.

In urma acesteia, lucrurile încep a se desvolta mai serios, ca în anul trecut.

Din Cluş a venit un maior de gendarmerie, ca sĕ constateze, că avut'a motiv gendarmii de a se folosi de armă şi au fost şi sunt citaţi şi românii a căror case au fost devastate. Mai mulţi unguri turdeni au acusat pe locotenentul de gendarmi, cât şi pe gendarmii, cari au împuşcat, că au fost beţi, ceea ce nu i adevĕrat şi în urma cercetării se va şi constata. Pagubele s'au estimat din partea tribunalui, ca sĕ fie rebonificate, dacă se va afla, că cine le-a causat

Neliniştea aḑi din nou s'a ivit, din causă, că miliţia recvirată aḑi s'a reîntors la Cluş. In locul ei a rĕmas un corp de gendarmi. Ura şi ameninţările sunt îndreptate cu deosebire contra dlui Vlăduţ, asupra căruia vreau sĕ şi rĕsbune pentru cei răniţi. Familiile române sunt îngrijate de siguranţa vieţii, căci prevĕd mereu furtune sĕlbatice. Românii din satele de prin prejur precum şi ţeranii din Turda sunt indignaţi şi iritaţi, pentru barbariile comise asupra inteliginţei din Turda, Ei sunt gata a apĕra pe turdeni, dacă acestia ar voi sĕ se folosécă de ei, atunci însĕ revoluţia ar fi gata. Turda într'o nópte ar puté fi aprinsă şi nimicită. Mulţămită simţului de ordine şi răbdării inteliginţei române din Turda, că acésta acum nu se va întêmpla. Cine scie însĕ ce va fi, dacă vandalii din Turda nu vor înceta cu tulburările.

Răbdarea încă îşi are sfîrşitul şi de acésta ungurii ar trebui sĕ ţie cont.

Călĕtoriul.

Cohalm, 19 Iuliu, 1893.

In 18 Iuliu a. c. st. v. s'a întrunit în Cohalm sinodul protopresbiteral estraordinar convocat cu cerculariul oficiului protop. de sub Nr. 377 a. c.

Obiectul a fost: „Predarea raportului general din partea protopresbiterului despre resultatul sinódelor parochiale estraordinare convocate şi ţinute în comunele bisericesci aparţinĕtóre protopopiatului Cohalmului sub presidiul păr. protopresbiter, în privinţa ameliorărei salarielor învĕţătoresci şi luarea unei resoluţiuni din partea sinodului protopopesc în acest obiect“.

Intrunit sinodul, păr. protopresbiter Nicolau D. Mircea deschide şedinţa sinodului la 2 ore d. a. După constituire cetesce raportul seu general. Din raport s'a vĕḑut, că ţinerea sinódelor parochiale s'a început în 17 Maiu şi s'a încheiat cu ḑiua de 29 Iuniu a. c. La tóte sinódele parochiale a presidiat p. protopresbiter. S'a vĕḑut apoi atât din raportul general cât şi din rapórtele speciale, că în 9 comune s'a urcat salariul învĕţătoresc la suma de 300 fl., în 5 comune la 200 fl., în una comună s'a urcat salariul la 155 fl., în 2 comune aprópe la 100 fl., în 2 comune s'au disolvat sinódele parochiale din causă de céртă şi neînţelegeri, ce au provenit din incidentul urcărei salarielor învĕţătoresci. Acéstă ameliorare a salarielor învĕţătoresci s'a întreprins şi făcut pe basa conclusului sinodului protopresbiteral ordinariu din 25 Februariu a. c.

Sînodul protopresbiteral, pe lângă alte decisiuni în meritul acestui obiect, a luat act cu recunoscinţă despre zelul părintelui protopresbiter în eteptuirea misiunei grele cu privire la urcarea salarielor învĕţătoresci.

Rĕmâne acum la buna şi înţelépta chibsuinţă a învĕţătorilor, ca în comunele, unde sunt învĕţători definitivi, şi unde salariul s'a urcat dela 100 şi 150 fl. la 300 fl., la dorinţa esprimată verbal din partea singuratecelor sinóde parochiale, atari învĕţători, cari aḑi mâne voiesc sĕ se bucure şi de dreptul de pensiune, — sĕ cedeze o părticică óre care din salariul de 300 fl. spre formarea unui fond menit pentru salarisarea învĕţătoriului în viitoriu, căci altcum, prea lesne ar puté veni unul sau altul dintre învĕţători în conflict cu corporaţiunile bisericesci din parochie, care pe basa urcărei salarielor învĕţătoresci, sunt în drept a şi escrie concurse nóuĕ, căci după cât am înţeles din raportul general precum şi din rapórtele speciali, tóte sinodele parochiale, care au urcat salariul învĕţătoresc la suma minimală de 300 fl. au adus concluse: că sĕ fie în drept totodată, pe basa acestei urcări, a şi escrie concurse nóue.

Invĕţătorii actuali definitiv sciu acésta fórte bine, şi deci, în interesul causei şi în interesul lor propriu, ar trebui sĕ fie prudenţi şi circumspecţi, cu deosebire acum la început.

Rĕmâne în fine, ca unde protopresbiterului nu i—a succes sĕ stabiléscă suma minimală, fie din lipsa de mijlóce materiale, fie că cutare cemună s'a împotrivit, acolo Ven. consistoriu sĕ binevoiéscă a întreveni cu tóte mijlócele eventualminte sĕ iésă prin esmis din sinul sĕu la faţa locului, după-ce s'a constatat, că protopresbiterul concernent şi-a împlinit cu tot zelul detorinţa în privinţa acésta.

M. j.

Vorbirea

ţinută de directorul scólelor capitale elementare rom. gr. or. din Braşov, George Belissimus, la încheerea anului scolariu 1892/3.

Rev. D-le! Stimaţilor D-ni şi D-ne! Iubită tinerime scolară!

Câtă bucurie simţesc în inima lor binevoitorii şi binevoitórele némului nostru, vĕḑêndu-i destupate isvórĕle fericirii prin cuilture şi educaţiune; cu ce viu interes, ca şi păriinţii elevilor şi elevelor, astéptă şi festivitatea incheierii anului scolar ca sĕ afle sporiul, ce l'a făcut întru a şi lumina mintea şi a se deprinde în purtări bune şi frumóse iubita nóstră tinerime scolară!

Şi nu fără cuvênt.

Căci dacă vor dênşii sĕ contribue la promovarea bunei stări şi fericirii poporului, atunci firesce că mai întâiu de tóte trebue sĕ-l spriginéscă întru a se cultiva şi educa, ajutându-l a şi cultiva şi educa tinerimea prin scólă. Căci ce popor a putut vre-odată ajunge la bună stare şi la adevĕrată fericire, dacă i-a lipsit cultura şi educaţiunea ori şi dacă inteliginţa sa naţională, pe care s'a rĕḑimat, a fost lipsită de educaţiune morală religiósă?

Nici unul!

Merită deci tótă recunoscinţa prea demnii binevoitori şi prea demnele binevoitóre, spriginul şi ajutoriul culturei şi educaţiunii nóstre naţionale, sprijinind, ajutând şi îmbărbătând întru a înainta pe calea sciinţei şi a virtuţilor crestinesci pe dragii copii şi pe dragile copile de scólă; fiitórea inteliginţă fiitórele crescĕtóre, fiitoriul sprijin şi ajutoriu, fiitórea falǎ a bunului nostru popor român!

Cu tot respectul me voiu sili dar a satisface nobilelor dorinţe indicate arătând:

1. Numĕrul elevilor şi elevelor scólei nóstre elem. capitale şi sporiul ce l'au făcut ei în decursul anului sc. 1892/3, pe care îl încheiăm astăḑi.

2. Cum s'ar puté da o mai bună direcţiune educaţiunii în familie?

1. In anul scol. 1892/3 a avut scóla nóstră elem. capitală 631 de frecuentatori, între cari: copii 388, ér copile 244 din loc, din parochii vecine, din ţinuturi mai depărtate, precum şi din alte ţĕri.

Sporiul la învĕţătură a fost preste tot mulţămitor pe deplin, tot aşa şi purtarea morală religiósă a elevilor şi a elevelor. Frecuenţa a fost satisfacĕtóre, ceea-ce s'a constatat prin controla din partea autorităţilor nóstre scolare bisericesci şi ale statului, în decursul anului şi apoi la esamenele de promoţiune şi cele publice. Ér în parte s'a aflat demni de a fi promovaţi în clasă mai înaltă 84%, ér debili 16%.

„Cum de s'au putut afla atâţa copii şi copile nedemni de a fi promovaţi în clasă mai înaltă?“ va fi cugetând póte acum care-va dintre noi. „Inceput au dóră acestia a frecuenta scóla prea târḑiu, neputênd plătí didactrul şi tacsa scolară pe anul întreg? sau că nu le-au putut bieţii părinţi scăpătaţi cumpĕra tóte cărţile scolastice necesare? sau că nu a avut peste érnă cu ce-i îmbrăca, ca sĕ i pótă trimite la scólă?“

Ba nu! Nici una din aceste bănueli nu a fost causa, de nu au putut fi unii dintre elevi şi eleve promovaţi în clasă mai înaltă, căci:

Onoratele nóstre autorităţi bisericesci şi scolare au scutit de plata didactrului şi a tacsei pe toţi elevii şi pe tóte elevele de părinţi scăpătaţi; i-au provĕḑut cu cărţile de scólă, ce le lipsiau şi i-au îmbrăcat cu vestminte de érnă; la acésta au ajutat şi alţi prea demni binevoitori şi binevoitóre ai tinerimii nóstre scolare.

Aşa dar nu tocmai sĕrăcia, nici chiar bólele — neavêntându-se în acest an sc. în mod epidemic, dar nici mintea târḑie nu au oprit pe mulţi în loc: un rĕu — mult mai aprig a fost, carele a răpit multor elevi şi eleve putinţa de a înainta în clasă mai înaltă şi adecă:

Câte o mamă mi s'a jeluit, că copilul nu o ascultă, când îl pune sĕ-şi înveţe lecţiunile, sĕ-şi scrie ocupaţiunile; alta, că copilul nu o ascultă, când vrea sĕ l oprésca, de a petrece prea mult timp jucându-se; alta că nu o ascultă, sĕ mérgă, când îl trimite la scólă ş. a. ş. a.

Deci dar, „neascultarea“, mârşava neascultare a fost reul infernal, care pe mulţi dintre elevi şi eleve i a smintit dela învĕţătură, i-a făcut necapabili de a înainta în clasă mai înaltă — i-a nenorocit!

Fórte dejositoriu e rĕul acesta pentru noi!

2. Sĕ vedem dar, cum s'ar puté da o mai bună direcţiune educaţiunii în familiă?

Sĕ vedem, cum urméză cu copii lor părinţii cei buni, de îi fac sĕ le fiă ascultători, şi prin acésta se devină în viéţa lor ómeni buni, norocoşi şi fericiţi?

Étă cum!

Părinţii cei buni, după ce-şi primesc din mânile lui D ḑeu copilaşul, încep a se ocupa de el cu înţeléptă îngrigire. Căutând la starea lui trupéscă şi sufletéscă află, că: puterile trupesci îi sunt fórte debile; facultăţile sufletesci îi şed ascunse, cufundate în letargiă, din carea: mintea, simţĕmintele inimei şi voia i se deştéptă mai întâiu de tóte.

Şi cum se arată la început voia copilului, cum mai târḑiu?

Étă cum!

Copilul plânge, când i-se face fóme ori sete; plânge, când îi vine zorul, sĕ-şi misce mânile şi piciórele, dar nu şi le póte, fiindu-i legate în faşă. Insĕ deşí plânge pentru mâncare, totuşi nu scie încă sĕ céră o mâncare anumită; deşí plânge pentru ajutoriu, ca sĕ-şi pótă mişca membrele, dar nu scie încă sĕ céră un ajutoriu anumit, adecă nu cunósce încă mijlocul, prin care sĕ i-se împlinéscă necesitatea nutrirei ori necesitatea mişcării, ce-l înteţesce.

De aici se vede, că inteţirea adecă boldul nutririi şi al mişcărei se ivesc la început în organismul trupesc al copilului — întunecate.

Voia copilului se arată dar la început ca espresiunea unui bold întunecat, spre împlinirea necesităţilor sale trupesci, ivite.

Ér după-ce s'a deşteptat în copil cunoscinţa, începe a lua séma la ceea-ce se petrece împregiurul lui, şi dacă simte, că d. e. necesitatea nutririi i-s'a stêmpĕrat cu lapte ori cu pâne ş. a. — se bucură când vede laptele, pânea. Apoi ivindu-i-se ér necesitatea nutririi, adecă făcêndu-i-se ér fóme, cugetă la lapte, la pâne şi cere sĕ i-se dea de acestea. In loc de boldul întunecat al nutririi, apasă acum pe copilul pofta, sĕ capete o mâncare anumită, pe carea el o cunósce şi şi o póte representa în mintea sa.

(Va urma.)

Convocare.

In conformitate cu conclusul adus de inteliginţa română din Alba Iulia la 6 Iuniu 1892 — şi basaţi pe mandatul primit dela aceeaşi inteliginţă întrunită la 1 August 1893, subscrişii convocăm şi declarăm de convocată adunarea de constituire a despărţămêntului XII-lea al Asociaţiunei transilvane pe ḑiua de 1/13 August 1893, la 11 óre a. m., în edificiul scólei române gr. or. din Alba-Iulia oraş. După constituirea despărţĕmêntului, după înscrierea de membrii noi şi încassarea tacselor dela membrii vechi, se vor lua mĕsuri ca acest despărţĕmênt sĕ desvólte o activitate cât se póte de mănósă şi intensivă, pentru binele poporului din aceste părţi.

Prelegeri pontru popor sa vor ţiné tot în localul susnumit în aceeaşi ḑi după prânḑ.

Toţi amicii progresului sunt rugaţi a lua parte la acéstă întrunire.

Alba-Iulia 20 Iuliu (1 Aug.) 1893.

Simeon Micu, prot. gr. cat.
Nicolau Ivan, adm. prot.
Alecsandru Velican.
George Filip.

Bibliografic.

In editura librăriei Ciurcu din Braşov au apărut.

„Arta de a trăi“ de Stugau (August von Schmidt) traducere liberă de Ieronim G. Bariţiu. Preţul 50 cr. v. a. sau 1 coróně. Braşov, tipografia A. Murĕşianu, 1893.

Din public. *)

Mulţămită publică.,

Cu ocasiunea petrecerii de vară arangiată la 30 Iuniu st. v. a. c. au incurs dela următorii domni: Dr. Ciril Vulcan Reghin, 2 fl., Iosif Schobel Reghiu, 2 fl., Galacteon Şagău Reghin, 2 fl., Iosif Popescu Reghin, 1 fl., Iosif Fincu 5 fl., Petru Neagoş 2 fl., Leo Popescu, Deda 4 fl., Zaharie Mateiu, Polĕţi 3 fl., Gavriil Maier, Idicel 3 fl., Ioan Duma Săcal 1 fl., Alecsandru Niculescu, Mesterhaza 3 fl., Ioan Oprea, Morăreni 2 fl., Ioan Mazere, Braşov 1 fl., Dumitru Oltean, Morăreni 1 fl. 60 cr., Elie Câmpén, Varviz 2 fl., Ioan Urzicén, Bicoz 2 fl., d-na Maria Muscă, Varviz 1 fl.; — din Topliţă dela domnii: George Popescu 4 fl., George Maier 7 fl. Constantin Vodă 2 fl., Simion Sbârcea 5 fl., Petru Sbârcea 4 fl., Irimie Sbârcea 4 fl., Zaharie Sbârcea 2 fl., Ioan Popescu 3 fl., Nechita Cristea 2 fl., George Cristea 3 fl., Ioan Goia 2 fl., Grigorie Popescu 3 fl., Mihail Teslovan 2 fl., Dumitru Antal 3 fl., Ioan Bucur 2 fl., Dumitru Bucur 2 fl., Alecsandru Vodă 1 fl., Teodor Bucur 1 fl., Constantin Pop 2 fl, Grigorie Cristea 1 fl. 60 cr., Teodor Ţĕran 1 fl., Grigorie Nuţ 2 fl., Dumitru Moisin 2 fl., Alecsandru Teslovan 1 fl. 60 cr., Alexiu Braic 1 fl., Ioan Schneider 3 fl., Grigore Karácsony 2 fl., David Gersch 3 fl., Israil Stein 3 fl. Ioan Urmánczi 8 fl., Stefan Urmánczi 3 fl., Lup Márk 1 fl., Carol Fekete 1 fl., Eduard Walter 2 fl., Emil Gerbert 1 fl., Iosif Fejér 3 fl., Lazar Mátyás 1 fl., Nicolau Fejér 1 fl., Oscar Ávéd 1 fl., dela dómnele: Paraschiva Cristea 1 fl 50 cr., şi Lori Walter 1 fl 60 cr., la olaltă 134 fl. 90 cr. din cari substăgêndu se spesele de 48 fl. 55 cr., rĕmâne un venit curat de 86 fl. 35 cr., carea sumă s'a depus la banca „Murĕşana“ din Reghin în favorul scólei rom. gr. or. din loc.

In numele comitetului arangiator î-mi ţin de datorinţă a esprima sincerele nóstre mulţămite on. contribuenţi, rugându-i ca şi pre viitor, avênd în vedere scopul, sĕ ne dea tot spriginul domnialor.

Topliţa-română, 8/20 Iuliu 1893.

Georgiu Maies,
preot.

---

³) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Loterie.

Sâmbătă, în 2 August n. 1893.

Brün: 17 22 63 90 33

Bursa de Viena şi Pesta.

Din 3 August n. 1893.

	Viena	B.-Pesta
Galbeni împĕrătesci	5.85	5.82
Napoleon-d'ori	9 85	9.86
Bonuri rurale ung.	96.40	96.50

Nr. 3824/1893 Plen. [124] 1—3

CONCURS.

Pe basa regulamentului seminarial din 1892 §§. 1, 3, 6, 10 şi 13, se publică concurs nou pentru ocuparea postului de econom, la seminariul pedagogico-teologic din Sibiiu.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: o remuneraţiune anuală de 300 fl., precum şi locuinţă, vipt, încălḑit, luminat şi serviciu în seminariu, tóte numai pentru persóna sa.

Remuneraţiunea anuală de 300 fl. se va puté urca în considerarea cualificaţiunei superióre a economului; concurenţii însĕ au sĕ-şi formuleze cu precisiune pretensiunile lor pentru o astfel de urcare.

Dela concurenţi se cere sĕ documenteze, că sunt români greco-orientali, cu studii pregătitóre şi eventual cu pracsă în afacerile economiei domestice; de asemenea sĕ documenteze serviţiile şi purtarea morală de până acum.

Concursele instruite cu tóte documentele necesare sunt a se presenta consistoriului subsemnat până inclusiv la 19/31 August a. c.

Agendele economului seminarial sunt marcate într'o instrucţiune specială, carea se póte vedé în órele de de oficiu în cancelaria consistorială.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 5/17 Iuliu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Miron Romanul,
archiepiscop.

Dr. Remus Roşca,
secretariu.

Nr. 246/893 [122] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci devenite vacante în parochiile din tractul protopresbiteral al Abrudului se escrie următórele concurse:

1. In Bucium Sat unită cu Bucium Cerb, cu salariu anual de 300 fl. cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară şi lemne de foc.

2. Buninginea, cu salariu anual de 300 fl. cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară şi lemne de foc.

3. Cărpeniş unită cu Vêrtop cu salare anuale de 300 fl. şi 100 fl. pentru un ajutoriu suplent, cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară şi lemne de foc.

4. Feneş, cu salariu anual de 300 fl cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară şi lemne de foc.

5. Galaţi unită cu Presaca, pentru susţinerea unui învĕţătoriu ambulant, cu salariu an. de 300 fl. cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară şi lemne de foc.

6. Roşia unită cu Corna, cu salare anuale de 300 fl. şi 100 fl. pentru un ajutoriu suplent, cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară şi lemne de foc.

7. Trêmpoele, cu salar anual de 300 fl. cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară şi lemne de foc.

8. Zlatna unită cu Vultoriu cu salariu an. de 300 fl. cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară şi lemne de foc.

9. Bucium Isbita, cu salariu anual de 240 fl. cuartir corespunḑĕtoriu grădină scolară şi lemne de foc.

10. Ciurulésa, cu salariu an. de 250 fl. cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară şi lemne de foc.

11. Soharu, cu salariu an. de 240 fl. cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară şi lemne de foc.

Doritorii de a concura la aceste posturi sĕ substérnă petiţiunile provĕḑute cu documentele recerute de legea scolară din vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral în termin de 30 de ḑile dela prima aparinţă a acestui concurs.

Oficiul protopresbiteral al tractului Abrudului în conţelegere cu concernentele comitete parochiale.

Abrud, în 12 Iuliu, 1893.

Dionisiu Adamovici,
adm. prot

Nr. 340 [123] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci la scólele poporale din mai jos numitele comune aparţinătóre tractului protopresbiteral al Trei-scaunelor se escrie concurs cu termin de 30 dela prima publicare.

1. Dobêrlĕu, salariu 316 fl. din fond şi repartiţiă încassândă prin epitropia parochială, cuartir liber în edificiul scólei şi lemne pentru încălḑit.

2. Intorsura-Buzĕu, clasa II-a salariu 300 fl. din repartiţiă şi relut de cuartir.

3 Zagon, salariu 300 fl. din fond şi repartiţiă, cuartir liber deplin corĕspunḑĕtor în noul edificiu scolariu şi lemnele trebuinciόse

4. Vama-Buzĕu, post de învĕţător adjunct de nou sistemisat la scóla din cătunul Acriş, cu salariu de 200 fl, cuartir liber şi lemnele trebuinciόse.

5. Cernatul inferior, salar 200 fl. 75 cr., cuartir liber şi lemnele trebuinciόse. Dela concurent sĕ cere vorbirea limbei magiare.

Fiind posturile de sub numerii 1, 2 şi 5 împreunate cu cantoratul dela reflectanţi sĕ recere desteritate în cântări şi tipicul bisericesc. Cererile concursuale, instruite conform legilor în vigóre, sĕ vor asterne în termin deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

S. Sân Georgiu, 17 Iuliu 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Dimitrie Coltofeanu
protop.

Nr. 406/1893 [121] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele din comunele mai jos însemnate, aparţinătóre tractului protopresbiteral gr. or. al Mercurei, sĕ deschide concurs ca termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Poiana. Un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl. şi 20 fl. relut de cuartir. Salariul sĕ plătesce din fondul parochial în mod lunar anticipative.

2. Gârbova. Un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi doi stângini lemne de foc. Salariul sĕ plătesce dela epitropia parochială. Aleşii învĕţători vor ţiné în Dumineci şi sĕrbători strană sau vor cânta cu copii cântările liturgice în biserică.

Dela concurenţi se poftesce a sĕ presenta până la alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a şi arăta desteritatea în cânări şi spre a fi cunoscuţi personal.

Cererile concurenţilor instruite conform normelor în vigóre sĕ se adreseseḑe în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresb.

Mercurea, la 19 Iuliu, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr 591/1893 [125] 1—3

CONCURS.

Posturile învĕţătoresci mai jos însĕmnate dela scólele nóstre confesionale gr. or. din protopresbiteratul Albei Iulia, devenind vacante pentru ocuparea acelora se escrie concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful român“.

1 Geógiul de sus, post sistemisat de nou, salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei şi lemne suficiente de foc.

2. Ponor, salariu anual de 300 fl. cuartir în edifiiciul scólei şi lemne de foc.

3. Valea Geógelului, cu salalariul anual de 300 fl. fără cuartir şi lemne de foc.

4. Rimeţiu, postul prim, la scóla din Brădesci cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc, şi postul al doilea de învĕţătoriu adiunct la scóla din Rineţ-sat cu salariul de 200 fl. cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

Dela concurenţi se recere sĕ se presenteze în vre-o Dumnecă ori serbătóre la biserică spre aşi arăta desterităţile în cântări şi tipic. Cererile instruite conform legilor din vigóre sĕ se adreseze în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral'

Alba Iulia, 14 Iuliu 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale din singuraticeler parochii.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albei Iulia.

Ncolau Ivan,
adm. ppresb.

IOAN HODOŞ,
FABRICANT DE CASSE
SIBIIU. — Strada Văpsitorilor (Färbergasse) Nr. 2. — SIBIIU.

Am onóre a-mi recomanda **atelierul meu** Onoratului Public, rugându-mĕ pentru binevoitoriul sprigin. Insărcinându-mĕ cu **lucruri de fer de ori-ce categorie: casse, cassete, sobe, scocuri, lăcate de ori ce fel** etc. etc., pe lângă lucru prompt şi **preţuri fórte moderate.**

[105] 3—5

NB. Comandelor din provincie se satisface imediat şi cu plăcere.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 81. Sibiiu, Marți, 27 Iuliu (8 August) 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 26 Iuliu, 1893.

Cine va urmărí cu óre-care atențiune desvoltarea lucrurilor în mersul general al politicei nóstre, acela va trebui sĕ se opréscă timp mai îndelungat la mĕsurile guvernului ungar în cestiunea instrucțiunei publice. Loviturile cele mai simțite ni se aplică tocmai pe acest teren, și fiind aici amenințați în mod mai simțitoriu, în acest ram ar trebuí sĕ fie și apărarea mai cu resoluțiune și mai pronunțată

Incă nu e promulgată noua lege în cestiunea regulărei salarielor învĕțătoresci, încă nu e cunoscută instrucțiunea ministerială privitóre la punerea în practică a dispozițiunilor din acea lege, care în urmările sale va fi fatală pentru scólele nóstre, fatală pentru învĕțătorii nostri, și observăm nouĕ furtune asupra scólelor nóstre, asupra învĕțătorilor nostri, furtuni deocamdată iscate pe calea ordonanțelor ministeriale, cari stau în flagrantă contradicere cu legea de instrucțiune.

Lucrurile merg treptat după un plan bine concipiat, plan, care, dacă se va puté esecuta până la sfêrșit, va nimicí total scólele nóstre confesionale și întrégă instrucțiunea o va pune în mânile statului, care di de di ne dă dovedi, că nóue nu ne voesce binele, sau dacă ne voesce un fel de bine, acela ni-l voesce nu cum noi voim, ci precum politica de magiarisare și l'a formulat.

Cu acésta trebue sĕ fie în curat adi tótă suflarea românéscă, și tóte puterile trebue sĕ ni-le concentrăm întru apărarea nóstră față cu aceste atacuri, ale căror urmări le simțim adi, și însutit le vom simțí de aci înainte în viéța nóstră națională.

Sĕ privim lucrul mai de aprópe și sĕ clarificăm. După legea nóstră bisericéscă, preoții nostri înainte de chirotonire trebue sĕ servéscă ca învĕțători la scólele nóstre confesionale. Spre acest scop între studiele prescrise pentru clerici s'a luat ca studiu principal și pedagogia cu tóte studiele ei ausiliare.

Faptice toți clericii după absolvare se aplică ca învĕțători, și ei au dat și dau încă până astădi cel mai inteligent contingent al învĕțătorilor nostri, și acésta din considerare la pregătirea lor mai superióră și la zelul de a aduce serviciu bisericei

In înțelesul legei de instrucțiune a statului pentru cariera de învĕțătoriu se prepară candidații în institute pedagogice sau pe cale privată.

Prepararea suficientă o dovedesc prin facerea esamenului de cualificațiune.

In conformitate cu dispozițiunile legei s'a urmat deci până acuma, și eram pe calea cea mai bună de a ne provedé scólele nóstre cu învĕțători cualificați, ca cel puțin în punctul acesta sĕ fim crutați de multele vecsațiuni din partea organelor statului, căci a rĕmas cu leghionul și altcum pretecstele, sub firma cărora suntem vecsați.

In înțelesul articlului de lege XVIII din 1879, prin care s'a întrodus limba magiară ca limbă obligată în scólele nóstre poporale, numai acele testimonii de cualificațiune au valóre, cari sunt contrasignate de inspectorul regesc de scóle. Va se dică, iscălitura inspectorului de scóle însemnéză, că individul căruia se dă testimoniul, cunósce limba magiară, încât o póte propune în scólă.

Testimoniele de cualificațiune date de autoritatea bisericéscă fără subscrierea inspectorului de scóle nu au valóre.

In anul acesta la facerea esamenului de cualificațiune comisariul guvernului nu a admis la esamen din limba magiară nici pe clericii nostri, nici pe candidații pregătiți pe cale privată. Accentuăm, acéstă dispozițiune a guvernului este în flagrantă contradicere cu legea de instrucțiune.

Deocamdată comunicăm numai faptul, lăsând, ca comentariul sĕ-l facă onorabilii cetitori. La timpul seu vom vení și cu comentariu

Un diariu obscur din un oraș de provincie mai dilele trecute s'a mirat, că și noi vorbim de „drepturi răpite“, și ne soma, sĕ-i spunem casuri concrete.

Poftim aici un cas concret din *„Cel mai nou atac asupra scólelor nóstre“*, ca adaos la celelalte multe, cu cari noi ne-am ocupat destul de circumstanțial.

Scolarii români în institutele streine.

Sibiiu, 26 Iuliu, 1893.

Dilele aceste ni-a venit la mână programa gimnasiului catolic din Alba-Iulia.

Era lucru natural ca sĕ ne îndreptăm privirile asupra scolarilor de naționalitate română și era lucru tot atât de natural ca sĕ vedem și sporiul, ce l'au făcut în decursul anului.

Resfoind prin acest fascicol, am aflat, că 160 este numĕrul românilor, cari cercetéză acéstă scólă — un numer acesta, din care trebue sĕ deducem, că ținutul este aprópe întreg românesc și că părinții mai cu puține mijlóce sunt siliți a-și cresce aici pruncii.

Ne-a fost însĕ mare mirarea, când am vĕdut, că din acest numĕr considerabil — dóuĕ părți din ei, au obținut calcul nesuficient.

Ne am pus întrebarea, cum se póte, că elevii români sĕ degenereze întru atâta, încât dóuĕ părți din ei sĕ fie netrebnici, leneși și nepăsători față de jertfele părinților, pe când tot la acel institut până bine de curênd românii au fost cei mai diligenți, românii au fost premiați și chiar ei au fost, cari au dat instrucțiune la alții, susținêndu-se cei mai mulți chiar numai după munca lor.

Cercetând după adevĕrata causă a degenerărei, am aflat, că nu tocmai elevii ar fi causa la acest regres.

Luptă, ce e drept, românii dela scólele streine cu greutățile limbei, luptă cu multe nevoi, dar ei din aceste lupte totdeuna au eșit învingĕtori și așa airea trebue căutată buba.

Elementul evreesc a copleșit și aici numĕrul elevilor, și evreii fiind bogătani, lucru firesc, mai pot da și instrucțiune separată fiilor lor, care se înțelege o îngrigesc profesorii.

Și profesorii la rêndul lor cam rĕu salarisați sunt siliți sĕ dea unele óre de instrucțiune și tot ei sunt siliți sĕ mai și protégă pe privatiștii lor, pe când apoi bieții români lipsiți de aceste protecțiuni sĕ aleg cu câte o sĕcundă-dóuĕ și repetéză anul.

Póte că o fi și o dosă bună de șovinism între unii domni, cari 'și vor cugeta, ce sĕ mai învețe și românii, aici suntem noi destui, cari sĕ ne facem domni, ei pot merge și la córnele plugului.

Și dacă așa cugetă domnii, acésta póte provení nu tocmai din dragoste către români, ci póte sĕ provină din alte sentimente mult mai de jos.

Suntem nevoiți a semnala acest rĕu, ca dór ómenii sĕ-și vină în fire și sĕ nu persevereze cât pentru viitoriu pe calea pĕcatului, și după noi nici un pĕcat nu este mai condamnabil ca acela, când chiar în ale scólei se face un feliu de politică militantă, mânată de un șovinism orb și în consecințele lui destul de detestabil.

Cum vom sta cu desvoltarea simțului de dreptate atunci, când copii de pe bancele scólei vin la convingere, că lor li s'a făcut nedreptate și aceea li s'a făcut anume, pentru că cutare din ei este român.

Vom puté noi mai târdiu sĕ-i convingem cu tótă puterea moralei, că ei sĕ iubéscă pe deaprópele lor, fie acela de ori-ce ném și de ori-ce limbă, când ei sciu și în inima lor se înrădăcinéză sentimentul, că pentru că au fost români au fost siliți sĕ repeteze ani, ori chiar sĕ părăséscă scóla?

FOIȚA.

Posiția istoriei în planul de învĕțământ și metodul ei.

„Non multa, sed multum“.

II.

(Urmare).

Venind a vorbi mai deaprópe despre metodul istoriei, e de însemnat, că materialul istoric, ce e a se prelucra în scólă înainte de tóte trebue împărțit în partii mai mici, în așa numitele unități metodice. Acésta pentru motivul, ca elevul sĕ priméscă un ce închegat, un întreg, pe care mai ușor îl póte prelucra și însuși. De sine înțeles aceste unități metodice nu au sĕ fie prea mari, ca elevul sĕ nu se pérdă în material, dar nici prea mici sĕ nu fie, căci nu ar presenta destul material de cugetat și nu s'ar puté lega ușor de cunoscințele deja câstigate. La tot casul însĕ ele trebue sĕ formeze un ce întreg, bine rotundit. Cu tóte acestea unitățile metodice după natura materiei, odată vor fi mai scurte, altădată mai lungi și pentru prelucrarea lor se va cere timp mai mult, adeseori sĕptĕmâni întregi.

De câte-ori începem tractarea unei unități, precum și la începutul fie-cărei óre, trebue spus elevilor despre ce va fi vorba, adecă trebue indicată ținta lecțiunii. Acésta pentru ca elevii sĕ fie orientați despre ce e vorba și sĕ nu fie siliți a aștepta cu nerăbdare deslegarea enigmei, că óre, dĕu, la ce atâta vorbă, prin ce interesul față de obiect e slăbit în mod însemnat. Indicarea țintei chiamă în memoria elevilor la claritate ideile aperceptive, le deștéptă interesul și-i pregătesce pentru materia nóuă.*) Ideile înrudite cu materia nóuă, provocate, așa dicênd, prin indicarea țintei, trebuesc aduse la consciență clară, trebuesc curățite, întărite și arangiate pentru ca cu atât mai ușor sĕ apercipieze noul material.

Așadară după indicarea țintei trebue pregătit spiritul elevilor pentru înțelegerea celor ce vor urma. La acéstă pregătire (analisă), pot veni multe lucruri în combinație, căci idei apte pentru înțelegerea materialului nou, cu deosebire la început, elevii nu prea au din istorie și deci vor trebui luate din altă parte. Pentru acest scop pot servi unele poesii cu alusiuni sau cu cuprins istoric, ori monumente istorice, biserici vechi, ruine etc., obiceiuri poporale, proverbe, colinde, cântece poporale, tradițiuni și anecdote istorice, jocuri copilăresci și escursiuni.

In multe locuri locuite de români se află ruine și alte rĕmășițe de pe timpul romanilor. Tradițiile legate de acele ruine, precum și cercetarea acestora va servi ca punct de mânecare la tractarea cutărei partii din istoria romană. Obiceiul românilor de a face foc de paie și a sări preste el în diua ecuinocțiului de primăvară, póte servi ca pregătire la cunóscerea serbării primăverii la romani. Dreptatea turcéscă ni-o ilustréză proverbul: „Turcul te bate, turcul te judecă“. Jocul copiilor „de-a ascunsa“ ori și altele clarifică fórte bine idea despre asil (fundarea Romei) etc. De sine înțeles, că studiul limbii materne și al geografiei încă oferă destule puncte de mânecare pentru istorie.

După-ce elevii au fost dindestul pregătiți, are sĕ urmeze predarea materialului nou (sintesă). După obiceiul vechiu acésta se face prin istorisirea învĕțătoriului, după care apoi elevii au sĕ producă cele audite și cetite. Acéstă procedură își póte avea timpul și locul seu, dar în scóla educativă nu póte fi privită ca normativă, deórece ori și cât de viu ar istorisi învĕțătoriul, ori și cât ar deștepta sentimente în elevi, ori și cât de vii impresiuni ar produce asupra elevilor, acestea tóte sunt momentane și nu lasă în spiritul și inima elevului decât urme fórte palide și fără nici o valóre educativă. Și apoi cine póte garanta că tóte cuvintele și espresiunile folosite de învĕțător sunt înțelese de către elevi? Cine póte afirma, că în modul acesta nu se dau elevilor cuvinte fără înțeles, cari rĕmân înaintea acestora ca nisce găoci góle? Și apoi e sciut, că în timpul istorisirii din partea învĕțătoriului elevul rĕmâne passiv, activitatea lui proprie nu e deșteptată, cugetarea îi este oprimată și cel mult i se îngreunéză memoria și i se irită fantasia. Pe când dacă activitatea proprie a elevului e un lucru principal și formarea de idei și noțiuni clare trebue sĕ fie ținta mai de aprópe a instrucțiunii, éră vorbele, învĕlișul ideilor și noțiunilor, se află de sine, după-ce odată este ce se învĕli cu ele.

Prin iritarea fantasiei, prin deșteptarea patetică a sentimentelor nu se promovéză formarea voinței și a caracterului si nu se póte ajunge o pricepere clară a evenimentelor și raporturilor istorice.

(Va urma.)

---

*) Ținta lecțiunii se apară elevilor ca urmare naturală a celor premerse, așadară sĕ fie resultatul natural al mersului instrucției de până aci.

Și lucruri de aceste nu se întêmplă numai la gimnasiul din Alba Iulia, ele se întêmplă aprópe la tóte scólele medii, susținute de stat, ori de confesiuni strěine.

Deja chiar și împregiurarea, că noi ortodocșii suntem siliți a da un didactru duplu, este supărăcios, dar sě mai întâlnim și persecuțiuni și nevoi ca cele espuse, este chiar dureros.

Cum se vor puté stabili între români și magiari rapórte mai blânde, când s'a înaugurat un sistem de persecuțiune pe întrégă linia și când chiar și în scólă suntem nevoiți a întâlní șicane și neîndreptățiri.

Pot óre sě aducă aceste la mult dorita înțelegere între aceste dóuě popóre, sau ele vor fi un isvor nesecat de nemulțămiri, cari aḑi mâne pot degenera în ură reciprocă și nu va fi putere pe lume sě o scótă din inimile, în cari a întrat odată.

Ar trebui sě cugete domnii, că nu e bine ce fac și ar trebui sě abandoneze căile pěcătóse, pe cari umblă, căci ori ce persecuțiune se póte resbuna amar și noi am voi sě crutăm inimile cele tinere de veninul, ce s'ar puté infiltra în ele, prin měsuri rěu alese și prin porniri dușmănóse, mai ales contra tinerimei nóstre.

Căsătoria civilă. Foile magiare sunt rěu supěrate. Causa este, că guvernul unguresc a voit sě se pună în conțelegere cu regimul provincial al Croației, ca sě aducă și în dieta Croației același proiect de lege despre căsătoriile civile, care se va înainta eventual dietei unguresci. Atât banul Croației însě, cât și toți ceialalți bărbați de influență au rěspuns, că Croația e fórte mulțămită cu legea esistentă și că ține și mai departe *la căsătoria curată religiósă.* — Dacă la noi se va întroduce căsătoria civilă obligătóre, în monarchia nóstră vor fi trei soiuri de căsătorii: căsătoria religiósă în Croația, căsătorie civilă facultativă în Austria și căsătorie civilă obligătóre în o parte a Ungariei.

Ne întrebăm de altfeliu și la locul acesta: cine doresce căsătoria civilă în Ungaria: *croații nu, românii nu, slovacii și sêrbii nu, sașii ardeleni nu, magiarii și germanii catolici nu.* Mai rěmân jidovii magiarisați și magiarii reformați. Dar credem, că parlamentul țerei nu-i representă numai pe acestia?!

Corespondența militară magiară. După multă gălăgie, ce o a făcut presa magiară sub pretecst, că în delegațiuni s'a primit, ca corespondența militară cu autoritățile civile unguresci sě se pórte în limba magiară și că autoritățile militare nu vreau sě țină sémă de hotăririle delegațiunei și respective de ordinațiunea ministrului de rěsboiu, a venit „Pester Lloyd“ și a lămurit lucrul astfeliu: După conclusele luate și respective ordinațiunea ministrului de rěsboiu autoritățile militare au sě resolvéscă respective sě rěspundă în limba magiară numai în cas, când li se trimit hârtii în limba magiară. Ele însě din propria inițiativă nu sunt obligate a se adresa în limba magiară; de aceea autoritățile militare nu sunt vinovate, dacă se adreséză autorităților civile unguresci în limba nemțéscă.

Acésta lămurire a provocat mare amărăciune în presa magiară, care d'abia astepta intrunirea delegațiunilor ca sě le constrîngă a se esprima lămurit. Când deodată mare bucurie în israil: Comandantul corpului de armată din Pojon, precum spune „Bud. Hirlap“ se adreséză către representanța orașului Raab în o hârtie scrisă în limba magiară. Bucuria „patrioților“ ar fi perfectă, dacă nu era iscălitura: *Erzherzog Friedrich, Korpscomandant.*

Libertate!! Ni se comunică din Selagiu: Adunările despărțěmântului Associațiunei transilvane și reuniunei femeilor române sělăgiene, ce erau convocate pe ḑiua de 10 August a. c. *au fost oprite de autorități* sub pretecst, că sunt semne de coleră.

Sěrbătórea Kollar. Deși guvernul a oprit arangiarea de ḑile festive în amintirea și glorificarea marelui poet Kollar, sub cuvênt, că se fac agitațiuni panslaviste, totuși s'au adunat slovacii din multe părți ca sě petrécă împreună câteva momente. Dar au avut sě sufere nu numai bieții óspeți, ci și locuitorii comunei. Raportorii foilor magiare anunță cu emfasă, că gendarmăria și-a făcut datorința, unde nu rěsbia cu vêrful baionetei și patul puscei, striga: foc, și puțin a lipsit sě nu facă mórte de om. Prânḑul comun a fost oprit nu numai în hotel, dar și în grădină particulară. Musica țigănéscă a fost isgonită de gendarmi dela o casă privată. In casină au fost lăsați numai membrii ai casinei, *la uși steteau 6 gendarmi,* la 10 óre a fost casina închisă. Poporațiunea a fost împrăsciată dela locul de nascere a lui Kollar cu gendarmaria. — Adecă în tot locul gendarmaria.

— Fóia din Praga „Narodni Listy“ atacă greu pe guvernul unguresc, pentru că a oprit serbarea: Voi înși-ve serbați — ḑice ea — pe Kossuth și pe toți eroii vostri revoluționari, dar la 3 milióne de slovaci le opriți în cel mai brutal mod, ținerea unei sěrbători pentru adevěratul lor poet. Sunteți pitici ridiculi și prin procederea vóstră veți destepta și mai mult simțul național al slavilor din Ungaria. In fie-care colibă, la fiecare vatră, în tot locul se va cultiva acest simț!

Revista politică.

Comisiunea însărcinată cu adunarea doveḑilor și preste tot cu luarea de informațiuni referitóre la punerea sub acusă a fostului ministeriu liberal-sêrbesc înaintéză fórte pe încet. Causa este, că deși comisiunea 'și dă tótă silința, ca sě născocéscă fapte compromițătóre, totuși numai cu greu ajunge la câte ceva. Radicalii s'au înșelat fórte tare. Ei au socotit, că dacă cade ministeriul liberal, fostii prefecți se vor declara de o dată pe partea radicalilor și vor fasiona la investigațiune contra fostilor ministri. Lucrurile s'au întêmplat tocmai întors. Prefecții iau tótă responsabilitatea actelor asupra lor, neînvinuind pe fostul guvern cu nimica. Intre fostii prefecți Radulovici, prietin intim a lui Ribarac, a făcut cea mai interesantă mărturisire, ér când președintele comisiunei l'a amenințat cu închisóre, Radulovici l'a adus la ordine, ḑicêndu-i, sě nu uite că acolo nu e tribun radical, ci simplu judecătoriu de instrucție

De altfeliu lucrurile sunt complicate în Sêrbia și e temere, că ele se vor complica și mai tare. In ședințele ultime ale scupcinei doi deputați radicali de mare influență au atacat regimul din causa politicei financiare, ei au votat proiectul de buget numai ca sě scape țéra din trista situațiune, în care se află. Ura contra partidelor s'a estins și în armată. Mai mulți oficeri au fost pensionați sub cuvênt, că au făcut demonstrațiuni contra regimului.

* * *

Un mare eveniment s'a produs în politica internă a Angliei; cestiunea autonomiei Irlandei, așa ḑisul home-rule, a fost resolvată de camera comunelor după o luptă parlamentară, care a ținut mai multe luni și după ce Gladstone și partidul seu au fost siliți sě întrebuințeze mijlocul de a închide gura opposițiunei prin mărginirea discuțiunei la termini ficsați mai înainte prin votul camerei.

Mulți se îndoiau, scrie „Timpul“, că bětrânul șef al liberalilor englesi sě aibă încă energia necesară pentru a înfrunta la o vêrstă atât de înaintată pericolele unei discuțiuni atât de grave. Dar el n'avea încotro; resultatul alegerilor, care au adus anul trecut pe liberali la putere, era datorit partidul irlandez; acest partid din urmă făcuse ca cumpěna electorală sě se plece în favórea lui Gladstone. Isbânda era dar nu atât a liberalilor, cât personală a lui Gladstone, care o dobândise, luând ca platformă electorală cestiunea home-rule El avea dar o poliță politică de plătit irlandezilor și nu e de tăgăduit, că s'a ținut de cuvênt cu o stăruință demnă de un mare bărbat de stat

Primul pas însemnat spre resolvirea marei cestiuni a autonomiei Irlandei este făcut, după o luptă din cele mai crâncine, cum nu se vede de cât în istoria parlamentară a Angliei.

Nu mai trebue de cât cetirea raportului definitiv, care nu este de cât formalitate în urma dovezilor de disciplină, pe care le a dat maioritatea gladostoniană. In câteva sěptěmâni dar lupta va fi sfârșită în prima ei fază parlamentară.

Este probabil, că Gladstone va aduce cestiunea înaintea camerei lorzilor, căci el nu este omul a da înapoi în fața greutăților, mai ales că vêrsta sa înaintată nu'i lasă răgaz pentru a fi răbdător.

Acolo se va încinge o nóuă luptă, care va rěmâné memorabilă în istoria englesă, căci este vorba de cestiunea internă cea mai însemnată, care s'a presentat în fața parlamentului în secolul actual.

Judecând după starea opiniunei publice în Anglia propiu ḑisă și după gravele interese ale aristocrației engleze, ce sunt puse în joc, s'ar putea prevedé, că Gladstone nu va isbuti a înjgheba o majoritate în favórea autonomiei irlandeze, pe care nobilimea engleză o consideră ca cea mai mare primejdie pentru statul britanic.

Negreșit, că un tactician politic atât de esperimentat ca Gladstone trebue sě fi prevěḑut opunerea crâncenă, pe care o va întêmpina în camera lorzilor; este dar firesc, că el sě'și fi pregătit de mai înainte mijlóce pentru a înfrânge acéstă opunere.

* * *

Vorbind despre pregătirile de rěsboiu ale Rusiei „Standard“ primesce între altele următorele informațiuni:

La frontiera română au primit întărituri de garnisónă orașele Wilcowo, Kilia, Tutschkow și Ialputsch dela gura Dunărei.

Reni, la gura Prutului, a devenit o fortărétă tare și bună, în urmă a fost proveḑută cu un însemnat numěr de tunuri grele. Aci a înființat o *werft* sub-ordonată societății de navigațiune de pe Marea-Négră și Dunare, și este supraveghiată de un contra admiral.

Cele mai multe pontóne, destinate sě fie întrebuințate pe Dunăre, sau în Bosfor, se construesc aci și se trimit în deosebitele stațiuni ale societății „*pseudo comenciale*“ la Galaț, Brăila, Radnewaz, Rusciuc, Șiștow, Corabia, Turnu-Severin, și alte porturi, astfeliu, că guvernul rusesc posede deja un numěr însemnat de pontóne.

In suburbiile dela Reni se află peste 8 mii de ómeni (față de 3500 de acum doi ani) și nu póte fi înduios, că în casul unui rěsboiu, Reni este destinat sě fie centrul posițiunei rusesci pe Dunăre.

Intre Belgrad, Cagul, Topliț, Ungheni, Bjelți, și Soroca s'au ridicat în ultimele 18 luni mai multe forturi și 5 barace puternice, și întreg districtul s'a întărit cu cinci regimente de infanterie, dintre cari unul este adus din Odessa, altul din Iekaterinoslaw, al treilea din Kiew și două din Caucas. Pe lângă acestea se mai adaogă două regimente de cavalerie din Kișineu și Soroca.

La frontierele austro-ungare s'a întărit Rusia în ultimii trei ani cu 65 batalióne de infanterie, 57 escadróne de cavalerie și 23 de baterii. Aci nu sunt numěrate trupele, cari au fost împreunate cu marea armată din Polonia-ruséscă și cu cele cari au mai fost duse la Kiew, Odessa, Sebastopol și în alte localități din sudul Rusiei și din Caucas

Ministrul de rěsboiu a făcut de currênd o inspecțiune aměnunțită a trupelor la frontiera vestică a Rusiei, și după cum se anunță, vor mai fi aduse întăriri, îndată ce se vor termina manevrele, cari se vor face în luna viitóre în guvernamentele Wolhymit, Podolia, Kiew și Grodno. Generalul Rothak tocmai acum termină o inspecție a cercurilor militare Odesa, Tiraspol, Sebastopol și Iecaterinoslaw, dând un raport fórte satisfăcětor, pe când general Dragomirow călětoresce acum pe lângă frontiera vestică, spre a termina cu o cercetare a localităților principale din Rusia de sud.

Noutăți.

Consistoriul gr. or. român din Arad face cunoscut, că an. scol. 1893/4 la scóla sup. de fete se începe la 20 August st. v. (1 Septembre st. n. al anului curent). Pentru primirea elevelor în acéstă scólă, cum și pentru alte informațiuni, on. părinți se vor adresa către conducětórea d-na Maria Popoviciu, până la 15/27 și 16/28 August a. c.

Cu acéstă scólă s'a înființat într'una și un internat pentru eleve. Provisiunea în internat costă 15 fl. pe lună.

Elevele, cari vor fi primite în internat au sě se provadă cu vestmintele, schimbările și hainele de pat trebuinciόse.

* * *

Himen. Din Bucovina se anunță, că d-șóra baronesă Rosa Krauss, fiica presidentului țerii, s'a logodit cu br. Dr. Stefan Vasilco, fiul Escel. Sale baronului Vasilco.

* * *

Victoria. Din Arad ni se comunică, că „Victoria“ institut de credit și economii a cumpěrat cu 55,000 fl. o casă cu dóuě etage în strada principală chiar vis-a-vi de casa orașului, prin piața cea mai frumósă din Arad. După urcarea capitalului de acții dela 100·000 fl. la 300·000 fl. din tómna trecută în scurt timp acesta este al doilea succes eminent al acestui institut românesc, al căruia renume este deja atât de bine stabilit și cunescut chiar și în fața strěinilor. Gratulăm direcțiunei și acționarilor pentru acésta nóuă idee și câștig economic național!

* * *

Fulgerați. Pe când reg. 84, dislocat în Herțegovina, făcea eserciții, un fulger orbitoriu se descărcă în o grupă de oficeri, cari observau mișcările soldaților, făcênd jertfe mari. Locot. Kratocavil din statul major a murit pe loc, un general maior, colonelul regimentului, vice-colonelul și un căpitan au fost greu răniți.

* * *

Postal. Direcțiunea postală telegrafică din Cluș escrie concurs pentru ocuparea postului de magistru postal clasa III-a în Comâna inf. (comit. Făgărașiu) cu salariu de 208 fl. Reflectanții sě-și adreseze petițiunile în decurs de 3 sěptěmâni, depunênd și o cauțiune de 100 fl.

* * *

Adunarea honveḑilor. Precum se anunțase, adunarea generală din anul acesta a honveḑilor dela 1848/49 se convocase în Seghedin. După o nóuě dispoțiune însě, ce o a luat comitetul esecutiv, adunarea se va ține în Budapesta și spre scopul acesta s'a și trimis o circulară. Causa, că nu se va ținea în Seghedin este, că comitetul n'a primit nici o învitare dela orașul Seghedin. Din acest motiv „patrioticele“ foi sunt fórte něcăjite.

* * *

Serbarea milenară și scólele. Ministrul de culte și instrucțiune publică cont. Csáky a recercat pe conducětorii tuturor scólelor medii și superióre ca în programele (raporturile) scolare de pe anul viitoriu sě facă istoricul respectivelor scóle, care sě se pótă prelucra apoi pentru mileniu.

* * *

Viéța muschilor și a nervilor după mórte. D'Arsoval a făcut cercetări asupra vieții muschilor și nervilor după mórtea animalului. Autorul înțelege prin acésta facultatea ce au nervii de a transmite curenți electrici și muschii de a se contracta. El arată, că acéstă facultate subsistă mai mult de 10 óre după mórte Aceste cercetări le a făcut cu ajutoriul aparatului numit Miofon care permite percepțiunea sgomotelor fórte ușóre caracteristice contracțiunilor mușchiulare sub acțiunea curenților electrici.

* * *

Ciognire. La Arad s'a întêmplat o ciocnire între dóuĕ trenuri. O mașină și 6 vagóne au fost sfărîmate, fochistul și un conductor greu răniți, ér o copilă a rĕmas mórtă.

* * *

Veninul albinelor ca antidot. Un medic austriac sfătuesce de a se întrebuința veninul albinelor ca antidot contra reumatismelor acute; el declară, că înțepăturile albinelor ar aduce vindecarea în cât-va timp chiar contra efectelor înțepăturilor. In Malta înțepătura de albină este întrebuințată ca mijloc terapeutic contra reumatismului.

* * *

Stridiile în Franța. L'Economiste français, dă următórele cifre relative la consumațiunea stridiilor. In 1890 au fost 822,998,000 stridii consumate; ér mai bine de jumĕtate lăsate stabilimentelor de crestere și îngrășare. Astfel ajungem la un total de 1,353,249,000 stridii, cari dau Franciei un venit de 13,250,000 fr. Astăḑi crescerea stridiilor a luat in Francia așa desvoltare, în cât ocupă 300,000 ómeni.

* * *

Femeile la universitatea din Paris. Numĕrul femeilor inscrise ca studente la facultatea de medicină din Paris se ridică actualmente la 129. Ele se repartiséză, după naționalități, în modul următoriu: 22 francese, 95 ruse, 4 romance, 2 englese, 2 sêrbe 2 bulgare, 1 turcă și una germană. La facultatea de drept din Paris sunt înscrise 2 femei (1 rusă și 1 alsaciană); la facultățile de sciințe 29 femei (23 francese, 5 ruse, 1 americană); la facultățile de litere 249 femei (226 francese, 11 ruse, 4 romance, 3 englese, 2 americane, 1 italiană, 1 elvețiană și 1 germană); în sfêrșit, 14 francese urméză cursurile scólelor de farmacie, ceea ce ridică 433 numĕrul total al studentelor dela Paris.

* * *

Țéră jidovéscă în Europa. Foilor jidano-magiare li se anunță din Amsterdam, că pe jidovii, cari vor mai fi espulsați din Rusia, îi astéptă un pămênt roditoriu și acomodat pentru geschäft-uri. Este insula holandeză Monnikoog. Acésta insulă e vorba sĕ o cumpere mai mulți bancari din Rotterdam pe séma jidovilor espulsați. Ea e acum proprietatea unui advocat din Haaga și cere preț de 300.000 floreni. — Din acéstă causă e mare bucurie în israil?!

Cronică.

Zarand în Iuliu, 1893.

(Asociațiunea transilvană. — Reuniunea învĕț. din districtul Zarand.)

Unica nóstră instituțiune, la carea ar trebui sĕ contribue fie-care român atât materialminte, cât și moralminte „Asociațiunea transilvană“, în multe despărțĕminte vedem, că nu e sprigintă așa, după cum cere situațiunea nóstră critica de astăḑi. Nici un zel, ba mai mult indeferentismul cel mai mare se pare că a cuprins, nici nu scim sĕ o spunem, pre conducĕtorii despărțĕmintelor, ori inteligința locală.

Da, în unele locuri publicul se plânge contra conducĕtorilor, că nu convócă ședințele comitetului și adunările, éră de altă parte nu se lucră pentru luminarea poporului în direcțiunea indicată de statutele Asociațiunei. In unele locuri lipsesce spriginul publicului, carele nu voesce sĕ contribue. De condamnat în gradul suprem este negligența conducĕtorilor de a-și face datoria, după ce odată le place sĕ figureze în fruntea despărțĕmêntelor. Mai de condamnat sunt aceia, cari ca tineri pe la universități au stipendiat, și acum ajungênd ca conducĕtori de despărțĕminte, nu dau nici un semn de viéță. Incât pentru publicul cel mare, care are s'o ajute, și sĕ între ca membrii ai Asociațiunei, eu cred, că sunt fórte puține ținuturi, unde conducĕtorii abili sĕ nu fie în stare a afla ómeni cu dare de mână cel puțin atâția, ca despărțĕmêntul sĕ pótă manifesta semne de viéță.

Sĕ nu vadă óre, și sĕ nu fie cetit óre cărturarii nostrii — fie ca conducĕtori de despărțĕminte, fie ca ómeni privați, zelul ce-l desvóltă „Kulturegyletul“? Și totuși sĕ stăm cu mânile în sîn, sĕ nu ne facem cel puțin datoria, dacă nu mai mult?! Asociațiunea transilvană, pretinde dela fiecare om sciutor de carte, ca sĕ o îmbrățișeze, așa după cum merită o instituțiune, al căreia scop e sfânt. Trebue sĕ fie un fel de genare pentru acele mari ținuturi românesci, unde cu ani de ḑile nu s'a întrunit despărțĕmintele. Nu mai e timpul de a cruța indolențele ori unde le am afla căci ele omóră spiritul de lucrare în cercuri mai largi.

Intre cei cu musca pe căciulă numĕră și despărțĕmêntul Bradului — din Zarand — cu un teritoriu fórte estins. Sunt aci ómeni inteligenți destui, este și public carele sĕ contribue, ba avem ómeni tineri conducĕtori, deputați în corporațiunile bisericesci, și cu tóte acestea sunt doi ani trecuți, de când nu numai că nu s'a convocat adunarea despărțĕmêntului, ba nici comitetul despărțĕmêntului nu s'a convocat nici odată.

Las sĕ judece cetitoriul, dacă mai póte fi în vre un mod scusabilă acésta letargiă într'un despărțĕmênt, în acărui centru — în Brad — se află și un gimasiu și alte scoli!!

Tot pe acéstă córdă stă și afacerea reuniunei districtuale învĕțătoresci din ținutul Zarandului. Sunt intruniți în această reuniune învĕțătorii din 3 protopresbiterate și totuși de doi ani de ḑile nu am cetit sĕ se fi ținut nici o adunare, ba fostul viceprerședinte al reuniunei mi-a descoperit, că nici comimitetul central de un an de ḑile nu s'a intrunit, nici nu s'a convocat. Cu vre-o câți-va ani înainte reuniunea era printre cele dintâiu, astăḑi esistă numai după nume.

Trăgănarea unor agende de natură culturală, cum sunt cele ale despărțĕmêntului asociațiunei precum și ale reuniunei învĕțătoresci districtuale, nu se mai póte amâna și e o genare, că s'a amânat până acum.

Sper, că dacă cei chemați din fruntea acestor dóuĕ corporațiuni nu'și vor face detoria, nici acum în óra supremă, se vor afla alți ómeni privați pentru-ca sĕ convóce atât despărțĕmêntul Asociațiunei cât și reuniunea districtuală în adunări prealabile spre a se consulta, ce e de făcut, căci a suferi ținuturi întregi pentru câte-va persóne, nu se mai póte. *Călĕtoriul.*

Vorbirea

ținută de directorul scólelor capitale elementare rom. gr. or. din Brașov, George Belissimus, la închecrea anului scolariu 1892/3.

Rev. D-le! Stimaților D-ni și D-ne! Iubită tinerime scolară!

(Urmare)

Copilul cunósce dar acum mijlocul pentru împlinirea necesității sale trupesci ivite.

Deșteptată fiind cunoscința copilului, încep a se iví și în sufletul lui necesități, precum: necesitatea socialității și imitării, necesitatea posesiunii, necesitatea aflării și sciinței ș. a. Boldurile spre împlinirea necesităților sufletesci încă se ivesc așa dar împreunate cu representațiunea obiectului cerut.

Boldul devine poftă, dacă s'a împreunat cu el representațiunea obiectului cerut.

Voia copilului se arată dar acum, ca espresiunea poftei lui — spre împlinirea necesităților lui trupesci și sufletesci, ce i-se ivesc.

Insĕ aducêndu-și copilul cu plăcere aminte de obiectul, prin care i-s'a împlinit necesitatea ivită, îl poftesce și-l cere adeseori și fără sĕ i-se fi ivit ér aceea necesitate; ba uneori poftesce și cere sĕ i-se dea și lucruri, care îi pot fi nu numai nefolositóre, ci chiar stricăcióse.

Și dacă i-s'a împlinit copilului o poftă de repețite ori în unul și același mod, astfel pofta îi devine aplecare.

Aplecarea îi devine patimă, dacă a ajuns a fi stăpână statornică preste simțĕmintele inimei lui.

Sciind acésta părinții cei buni îngrijesc cu scumpĕtate, a-și feri copilul de bolduri, pofte, aplecări spre rĕu și de patimi.

Il pot feri fórte ușor, dacă încep a i regula boldurile, poftele, până nu au prins ele încă a se desvolta și a se împoteci în vre-o direcțiune neiertată.

Sĕ vedem dar, cum urméză ei întru a regula d. e. boldul nutririi, pentrucă acesta se ivesce în copil mai nainte de tóte.

Părinții cei buni dau copilului de timpuriu nutrĕmênt sănĕtos și de ajuns. Făcênd ei acésta își și deprind copilul la regulă în mâncare și beutură, la cumpĕtare, simplitate și înfrênare.

Și adecă!

Ințelépta mamă nu-și nutresce copilul, încă sugĕtoriu fiind, de câte ori plânge el, ci numai la timpul, când în adevĕr i-s'a ivit necesitatea nutririi; copilul curênd se deprinde cu regula acésta și merge bine.

Mama păḑesce și mai departe orênduiala făcută în privința nutririi și prin acésta regularitatea devine pentru copil o necesitate așa de puternică, încât el, mai mărindu-se ține la dênsa de voia lui strêns cu statornicia.

Din contră mama, care, de câte ori plânge copilul, sare și-l lăptéză, prin acésta nu numai că nu-i face bine la stomac, ci încă îl ajută chiar întru a deveni pretențiso, arțăgos, ér mai mărindu-se, atunci și neascultătoriu.

Dar părinții cei buni statoresc și o mĕsură în mâncare și beutură.

Nu dau adecă copilului mâncare în câtățimi mai mari, decum cere trebuință, nu multe feliuri de mâncări, nu alese; nu-i dau nici beuturi spirituóse.

Astfeliu deprinḑêndu-se copilul a fi cumpĕtat în mâncare și nepoftitoriu de beuturi spirtóse, apoi obicinuindu-se și cu mâncări simple, și acésta ușor îi va succede vĕḑênd, că în casa părintéscă domnesce preste tot simplitatea în nutrire; ajunge mai târḑiu a fi om îndestulit cu puțin, scutite de multe neplăceri, cu mult mai independent de alți ómeni și de caprițiile sorții; dar și în viéța sa spirituală și morală devine mai liber, nefiind sclavul pântecelui sĕu.

Din contră părinții, cari nu-și deprind copilul a fi cu mĕsură în mâncare, a se mulțămi cu mâncări simple ci încă îi dau „sĕ guste“ și beuturi spirituóse; ba mai mărindu-se îi dau și bani de buzunariu, apoi îl lasă sĕ umble unde și cu cine îi place și sĕ vie acasă, când îi place; prin acésta chiar îl ajută întru a-și mări pofta de a progresa în neregularitate, în necumpĕtare, pofta de a-și risipi banii pe mâncări alese, pe lingăriri, pe beuturi ș. a. Apoi ajungênd vêrsta juneței și neavênd bani de prisos, cade în ticălósa stare de a-și vinde până și haina de pe el, sau de a înșela pe cine póte și cum póte ș. a. — sĕ capete bani, sĕ-și îmbuibeze stomacul, sĕ-și ude gâtlejul, sĕ-și împlinéscă și alte plăceri necuviinciósе.

Cerce acum părinții a-l deprinde la cumpĕtare; că nu-i va asculta.

Esplicei profesorul în scólă cu cuvinte îngeresci regulele, folósele cumpĕtării, că nu-l va asculta.

Astfel din drăgălașul copil, curat ca roua dimineței, ese prin neregularitate și necumpĕtare un om cuprins de cele mai murdare vițiuri, un sclav al boldurilor, poftelor, aplecărilor, patimilor de a comite cele mai dejositóre escese, spre rușinea și nenorocirea sa, a familiei sale, și a némului sĕu!

Triste mai sunt resultatele educațiunii inverse!

Dómne feresce de ele!

Dar cum urméză părinții cei buni întru a și deprinde copilul la înfrênare?

Vîrtutea acésta o pot ei sădi în sufletul cupilului fórte ușor. Căci dacă l'au deprins la regularitate și la cumpĕtare, atunci el de voia lui se înfrênéză, adecă se opresce de a mânca preste mĕsură, de a rămni la lingăriri se opresce dela beuturi, cari i-ar vătĕma nu numai aparatul mistuirii, ci și sistemul nervilor; se opresce și dela alte rele.

Dar părinții cei buni își deprind copilul, a-și stăpâni pofta și a se oprí și dela mâncări iertate. D. e. dacă iau dat nesce póme, îi demândă, ca o parte anumită dintrênsele sĕ o pună bine și sĕ le mânce a dóua ḑi, când va veni dela scólă; apoi a dóua ḑi se uită, sĕ vadă, dacă a împlinit el acéstă poruncă ș. a.

Astfeliu deprins copilul sporesce din ce în ce mai mult în tăria sa de spirit; devine tot mai puternic stăpân peste ori-care bold, poftă, ce i s'ar ivi după împregiurări în organismul seu trupesc și sufletesc.

Nu lipsesc însĕ patrioții cei buni, a deștepta în inima copilului și a-i cultiva și simțĕmântul de dragoste către deaprópele. Spre scopul acesta la ocasiuni binevenite îl motivéză, sĕ simță îndurare, vĕḑênd pe deaprópele sĕu în lipsă, în nenorocire și sĕ dea din lucrurile sale d. e. la frați, la sĕraci și la bolnavi; îl motivéză sĕ simță adevĕrată mulțămire — veḑênd pe deaprópele seu în nenorocire.

Cu vîrtuțile acestea pot deda pe copil și arătându-i esemple corĕspunḑĕtóre din unele bucăți de cetire. Vĕḑênd însĕ copilul pe părinții sĕi și pe ceilalți membrii ai familiei, că săvêrșesc asemenea fapte, se silesce cu mai mare plăcere a-i imita pe ei; astfeliu i se și nobilitéză boldul nutririi, căci silindu-sĕ a-și îndrepta și el nisuințele sale spre scopuri mai înalte, prin acésta i se măresce puterea de a-și jertfi plăcerile sensuale.

Nu vreau sĕ mai amintesc acum, că tinerul astfeliu educat, cu astfeliu de vîrtuți încoronat, respectéză și onoréză la glasul consciinței sale nu numai pe părinții, ci și pe alți mai mari ai sĕi și îi ascultă, — spre onórea și fericirea sa, a familiei sale și a renumelui sĕu!

Tot în modul acesta urméză după principiele lui Martig*) părinții cei buni întru a regula și celelalte bolduri, pofte, ce se ivesc în organismul trupesc și sufletesc al copilului și adecă:

Boldurile, poftele cele îndreptățite i le împlinesc în mĕsură cuviinciósă și la timpul cuvenit; pe cele neîndreptățite i le apasă, dar și pe cele îndreptățite i le țin în frêu, ca sĕ învețe copilul a și le stăpâni; apoi îl și deprind, ca boldurile, poftele lui sĕ și le supună și sĕ le pună în serviciul datorințelor și cerințelor morale mai înalte.

Spre ajungerea scopurilor acestora se folosesc părinții cei buni de mijlócele următóre:

Maiu întâiu de tóte se silesc, a fi pentru copil un model în împlinirea cuviinciósă, precum și în înfrênarea și în nobilitarea boldurilor și poftelor. Apoi îi arată prin învĕțătură la ocasiuni date, precum și prin esemple din istorióre morale alese, cum sĕ nenorocesce omul stăpânit fiind de boldurile, poftele, aplecările, patimile sale; cum din contră se póte feri pe sine și pe alții, dacă este el stăpân preste voia sa. In fine supraveghiază fără obosélă pe copil, și vĕḑêndu-l, că își perde cumva cumpĕtul, îl opresce, de a cădé în prăpastia ticăloșiilor; îl conduc la bine — punêndu-l și înlesnindu-l, sĕ facă fapte bune. (Va urma.)

---

*) Martig, Psychologie. Bern, 1888.

Loterie.

Sâmbătă, în 5 August n. 1893.

Budapesta: 40 52 2 35 15

Nr. 278/1893 [126] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele confes. gr. or. din comunele mai jos semnate în protopresbiteratul Devei, și escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Batiz, cu salariu anual sistemisat din nou în sumă de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

2. Bĕtrâna, salariu anual sistemisat din nou în bani și naturale 290 fl. cuartir și lemne de foc.

3. Cherghes, salariu anual sistemisat de nou cu 300 fl. cuartir în edificiul scólei, 3 orgii cub de lemne și grădină de legumi.

4. Lelese cu filia Sohodol, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

Invĕţătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină și prelegerile în scóla de repetiţie împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta dumineca și sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu scolarii și cânrările liturgice și biserică.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori serbătóre la biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesci și pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle și modul de plătire al salarielor etc.

Doritorii de a ocupa vr'unul din aceste posturi sĕ aștérnă petiţiunile lor instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Deva, la 15 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu.
prtopresbiter.

Nr. 246/893 [122] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci devenite vacante în parochiile din tractul protopresbiteral al Abrudului se escrie următórele concurse:

1. In Bucium Sat unită cu Bucium Cerb, cu salariu anual de 300 fl. cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

2. Buninginea, cu salariu anual de 300 fl. cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

3. Cărpeniș unită cu Vêrtop cu salare anuale de 300 fl. și 100 fl. pentru un ajutoriu suplent, cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

4. Feneș, cu salariu anual de 300 fl. cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

5. Galaţi unită cu Presaca, pentru susţinerea unui învĕţătoriu ambulant, cu salariu an. de 300 fl. cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

6. Roșia unită cu Corna, cu salare anuale de 300 fl. și 100 fl. pentru un ajutoriu suplent, cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

7. Trêmpoele, cu salar anual de 300 fl. cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

8. Zlatna unită cu Vultoriu cu salariu an. de 300 fl. cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

9. Bucium Isbita, cu salariu anual de 240 fl. cuartir corespunḑĕtoriu grădină scolară și lemne de foc.

10. Ciurulésa, cu salariu an. de 250 fl. cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

11. Soharu, cu salariu an. de 240 fl. cuartir corespunḑĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

Doritorii de a concura la aceste posturi sĕ substérnă petiţiunile provĕḑute cu documentele recerute de legea scolară din vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral în termin de 30 de ḑile dela prima aparinţă a acestui concurs.

Oficiul protopresbiteral al tractului Abrudului în conţelegere cu concernentele comitete parochiale.

Abrud, în 12 Iuliu, 1893.

Dionisiu Adamovici,
adm. prot

Nr. 340 [123] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci la scólele poporale din mai jos numitele comuue aparţinătóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor se escrie concurs cu termin de 30 dela prima publicare.

1. Dobêrlĕu, salariu 316 fl. din fond și repartiţiă incassândă prin epitropia parochială, cuartir liber în edificiul scólei și lemne pentru încălḑit.

2. Intorsura-Buzĕu, clasa II-a salariu 300 fl. din repartiţiă și relut de cuartir.

3 Zagon, salariu 300 fl. din fond și repartiţiă, cuartir liber deplin corêspunḑĕtor în noul edificiu scolariu și lemnele trebuinciόse

4. Vama-Buzĕu, post de învĕţător adjunct de nou sistemisat la scóla din cătunul Acriș, cu salariu de 200 fl, cuartir liber și lemnele trebuinciόse.

5. Cernatul inferior, salar 200 fl. 75 cr., cuartir liber și lemnele trebuinciόse. Dela concurent sĕ cere vorbirea limbei magiare.

Fiind posturile de sub numerii 1, 2 și 5 împreunate cu cantoratul dela reflectanţi sĕ recere desteritate în cântări și tipicul bisericesc. Cererile concursuale, instruite conform legilor în vigóre, sĕ vor asterne în termin deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

S. Sân-Georgiu, 17 Iuliu 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Dimitrie Coltofeanu
protop.

UZ. 259—1893 [127] 1—3

CONCURS.

La institutul de agronomie din Mediaș, Transilvania, este de ocupat un al treilea post de învĕţătoriu primariu pentru specialităţile agronomice și anume pentru vinărit, pomărit, stupărit și cultivarea vermilor de mătase.

Cu postul acesta este împreunat un salariu de 800 fl. v. a. și se urcă cu 4 adause cuincuenale la suma de 1200 fl. v. a. și dreptul de pensiune conform conclusului universităţii din 17 Novembre 1874 Nr. 845—1874 și este învĕţătoriul al treilea obligat a da până la 20 de óre pe sĕptĕmână instrucţiune teoretică precum și a conduce lucrurile în grădina de pomărit, vii și privniţe.

Ocuparea postului deocamdată va fi pe un an de probă; la prestaţiuni corespunḑĕtóre ocuparea postului provisoric se va transforma la finea anului de probă în definitivă, și la cas dacă acésta nu se va întêmpla, se vor rebonifica respectivului spesele de călĕtorie tour și retour.

Competenţii la postul acesta, au a-și trimite rugarea, din care sĕ fie evident, că au absolvat cel puţin șase clase la un gimnasiu sau la o scólă reală superióră, precum și o academie agronomică și posede o pracsă corespunḑĕtóre în vinărit și pomărit, până în *31 August 1893* la oficiul central al universităţii săsesci în Sibiiu.

Limba de propunere este cea germână, la cas de cualificaţiune egală vor fi preferiţi competenţii, care posed limbele patriei (germane, magiare și română).

In cas, când nu s'ar afla competenţi pe deplin cualificaţi, și reservă curatorul scólei industriale economice din Mediaș dreptul a primí 'și spre un competente necualificat ca suplent și a'l aplica deocamdată pe anul scolastic 1893/4.

Dela oficiul central al universităţii săsesci.

Sibiiu, 3 August, 1893.

Thalmann,
comite.

Nr 591/1893 [125] 2—3

CONCURS.

Posturile învĕţătoresci mai jos însĕmnate dela scólele nóstre confesionale gr. or. din protopresbiteratul Albei Iulia, devenind vacante pentru ocuparea acelora se escrie concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful român“.

1 Geógiul de sus, post sistemisat de nou, salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei și lemne suficiente de foc.

2. Ponor, salariu anual de 300 fl. cuartir în edifiiciul scólei și lemne de foc.

3. Valea Geógelului, cu salalariul anual de 300 fl. fără cuartir și lemne de foc.

4. Rimeţiu, postul prim, la scóla din Brădesci cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei și lemne de foc, și postul al doilea de învĕţătoriu adiunct la scóla din Rineţ-sat cu salariul de 200 fl. cuartir în edificiul scólei și lemne de foc.

Dela concurenţi se recere sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori serbătóre la biserică spre ași arăta desterităţile în cântări și tipic. Cererile instruite conform legilor din vigóre sĕ se adreseze în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral'

Alba Iulia, 14 Iuliu 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale din singuraticeler parochii

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albei Iulia.

Nicolau Ivan,
adm. ppresb

Nr. 244/1893 [119] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele gr. or. române din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare:

1. Dobra, *a)* un post de învĕţătoriu la scóla capitală cu salariu de 400 fl. solvinḑi în rate lunari decursive; *b)* un post de învĕţătóre, nou sistemisat cu salariu anual de 400 fl. solvinḑi în rate lunari decursive.

2. Brisnic, cu salariu de 300 fl. și anumit: *a)* 260 fl. în bani gata, *b)* folosirea unei grădini afară de cea de de lângă scólă 20 fl. *c)* $2^1/_2{}^0$ lemne à 8 fl.=20 fl..

3. Lăpușnic, cu salariu de 300 fl. și anmit: *a)* bani gata 280 fl., *b)* $2^1/_2\%$ lemne — 20 fi.

4. Panc-Seliște, cu salariu de 300 fl. și anumit: *a)* bani gata 240 fl. 6^0 lemne à 8 fl. — 48 fl. *c)* venitul cantoral 12 fl.

5. Roscani, cu salariu de 356 fl. anumit: *a)* bani gata 300 fl. *b)* 7^0 lemne 56 fl.

6. Lăpugiul de sus, cusal ar de 332 fl. și anume: *a)* bani gata 300 fl. *b)* 4^0 lemne 32 fl. afară de acésta câte 40 cr. dela înmormêntarea ómenilor în vârstă și 20 cr. la în mormântări de copii

La posturile de sub punctele 2-6 sĕ înţelege și cuartir natural, lemne pentru icălḑitul scolei și afară de p. 6 și grădină

Reflectanţii, cari vor ducomenta cunoșciinţa de musică vocală și instrumentală vor fi preferiţi.

Doritorii de a ocupa vre-una din aceste staţiune au ași așterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Dobrei, în conţelegere cu respectivele oficii parochiali și cel protopresbiteral.

Dobra, la 8 Iuliu, 1893.

Romul de Crainic,
protopresb.

Nr. 370/892 [120] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch vacant din parochia de clasa III Almașul-mare-Suseni, sĕ escrie prin acésta a dóua óră concurs, cu termin de 30 ḑile, dela prima lui publicare în organul „Telegraful român“.

Venitul parochial anual sigur, impreunat cu acest post, computat după calculul mediu a celor cinci ani din urmă trece preste 400 fl. v. a.

Reflectanţii la acest post sunt poftiţi a-și înainta cererile instruite conform normelor din vigóre la subscrisul oficiu protopresb. în terminul susindicat.

Sĕcărêmb-Nagyág, 31 Decembre 1892.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geógiu II inconţelegere cu respectivul comitet parochial.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 356 [118] 3—3

CONCURS

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însĕmnate, protopresbiteratul Sebeșului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegr. român“.

1. Lancrĕm, postul al treilea creat acum din nou, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină și lemne de foc.

2. Rĕhĕu, trei posturi, fie-care cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei și lemne de foc.

3. Căpâlna, cu salariu anual de 300 fl. cuartir în edificiul scólei și 2 stângini de lemne de foc.

4. Vurpĕr, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină și lemne de foc.

5. Răcătău, cu următórele emolumente:

a) Dela 100 familii câte 1 florin . . . . 100 fl.
b) dela acestia câte 15 litre grâu à 1 fl . . . . . 100 fl.
c) dela acestia câte 15 litre cucuruz sau sĕcară à 1 fl. 100 fl.
Suma fl. 300 fl.

cuartir, grădină și lemne de foc.

Salariile de sub Nrii 1—4 se plătesc din cassa bisericii.

Invĕţătorii aleși vor fi datori a ţiné în Dumineci și sĕrbători strană și a cânta cu copii în biserică; precum și a cultiva grădinile de pomărit.

Doritorii de a ocupa posturile acestea au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 7 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale respective:

I. Tipeiu,
protopresbiter.

Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr. bis fl. 3.65 p. Met. — (ca. 450 versch. Disposit.) — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.
2
[15] 10—16
Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 82. Sibiiu, Joi, 29 Iuliu (10 August) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 28 Iuliu, 1893.

După scirile cele mai próspete guvernul a început serios cu punerea în practică a programului seu bisericesc. Proiectele de legi sunt prelucrate, şi cel privitoriu la obligata căsătorie civilă e deja pe masa Maiestăţei Sale împĕratului rege, pentru sancţionarea prealabilă.

Punctul nostru de mânecare în acéstă cestiune e cunoscut deja din conclusele sinódelor nóstre eparchiale, cari tóte au luat în punctul căsătoriei civile concluse identice. Biserica nóstră consideră căsătoria ca taină, care, desbrăcată de caracterul ei bisericesc, devine un contract bilateral, care între împregiurările nóstre, ne duce la cea mai mare destrăbălare, şi în cele din urmă la cea mai teribilă demoralisare.

Asemnea hotărîtă posiţiune au luat şi celelalte biserici creştine din patrie, cu escepţiunea celei reformate, care în liberalismul seu aşa a mers de departe, încât nu mai pune temeiu pe taine.

Posiţiunea clerului şi a aristocraţilor catolici s'a manifestat în casa magnaţilor în primăvara anului acestuia, când cu desbaterea bugetului. Atunci în cestiunile bisericesci s'a votat neîncredere guvernului.

Votul casei magnaţilor însĕ nu regulézǎ pe guvern în acţiunile sale. El are la spate presa, care aprópe în totalitatea sa agitézǎ pentru politica bisericéscă a guvernului, are adunările municipale, cari în composiţiunea de adi sunt fórte accesibile politicei guvernului, şi faptice ele aprópe pretutindinea s'au pronunţat pentru reformele radicale ale guvernului pe terenul bisericesc.

Lucrurile s'au desvoltat deja până acolo, încât guvernul a făcut primul pas, a cerut prealabila încuviinţare dela primul factor în viéţa statului, dela corónă. Factorul al doilea, casa de jos de bună sémă este pentru reforma intenţionată. Al treilea factor, casa magnaţilor e nesigur, se póte forma coaliţiune aristocratică-catolică, care se fie contra căsătoriei civile; se póte întêmpla însĕ şi contrariul, anume guvernul sĕ formeze o maioritate prin un feliu de pactare cu biserica catolică, care până acuma nu s'a pronunţat definitiv în acéstă afacere.

Lucrul de căpetenie este pronunţarea factorului prim, votul corónei, şi acesta se aştéptă cu o febrilă încordare.

Se scrie prin diare, că ministrul unguresc de lângă persóna Maiestăţii Sale pe Dumineca trecută s'a presentat la Maiestatea Sa cu proiectul pentru căsătoria civilă. Deja Luni se publicau telegrame, că aderarea Maiest. Sale e ca şi sigură. Bucurie nespusă în diarele ungurescì la publicarea acestei versiuni. Se schimbă însĕ situaţiunea preste nópte.

Diarele de Marţi ne aduc scirea, că coróna nu e aplecată a da sancţionarea la proiectul pentru căsătoria civilă. In legătură cu acésta se spune, că deodată cu proiectul din cestiune s'a presentat Maj. Sale şi decretul pentru disolvarea parlamentului. Care va se dică, cu tóte asigurările, că coróna consimte cu reformele intenţionate, guvernul tot nu cunósce vederile corónei, guvernul tot nu scie ce este voinţa corónei, de acea pune alternativa cu eventuala disolvare a parlamentului, şi cu apel la alegĕtori în casul, când coróna ar denega sancţiunea prealabilă.

Aşa ni se presentézǎ adi cestiunea în presa din Budapesta. Vom vedé, cum se vor desvolta lucrurile. Urmarea naturală la cas de neaprobare nu ar fi dóră disolvarea parlamentului, ci retragerea guvernului şi venirea altuia, care sĕ ia cestiunea dela ordinea dilei. La noi însĕ multe se pot; ce va urma, vom vedé, la tóte sunt pregătiţi.

Concert între baionete. Din Zlatna ni se comunică: Cu ocasiunea concertului elevilor seminariali, „înfocaţii patrioţi“ temêndu-se de revoluţiune, au cerut ca plutonul de gendarmi sĕ fie întărit, ceea ce s'a şi făcut, venind gendarmi şi din alte locuri. Ei cutrierau uliţile cu baioneta pe puşcă, *ér cât a ţinut concertul au stat la pórtă!*

Slovacul renegat şi magiarul néoş. Dl Dr. Jancsó Benedek a ţinut de cuviinţă sĕ rĕspundă lui Kostenszky Géza, care şi-a susţinnt şi în „Egyetértés“ nenorocitele sale teorii referitor la politica, ce are sĕ o urmeze guvernul şi preste tot societatea magiară faţă de naţionalităţi: sĕ le despóie de limbă şi naţionalitate.

Dl Jancsó Benedek îi spune curat şi verde, că teoriile îi sunt nenorocite, că altfeliu de vederi au avut şi au bărbaţii cei mari ai Ungariei: Széchenyi, Deák, Kossuth, Eötvös etc. şi îl îndémnă pe Kostenszky sĕ cetéscă mai întâiu scrierile acestora. E lucru de regretat, că guvernul şi parlamentul n'a dat până acuma importanţa cuvenită cestiunei naţionalităţilor. In statul ungar pot trăi naţionalităţile destul de bine una cu alta, limba şi cultura magiară se póte afirma pe tóte terenele, dar nu pentru a despoia pe naţionalităţi de naţionalitate, ci spre a se puté apropia naţiunile unele de altele. Nici limba, nici cultura nu se póte octroa. Ar trebui ca magiarii sĕ fie mai cu băgare de sémă şi sĕ nu dea ansă la pricini. Superioritatea culturală, economică, socială şi morală condiţionézǎ esistenţa statului magiar, dar nu teoria lui Kostenszky: *că trebue făcuţi magiari cetăţenii nostri de limbă strĕină ori vreau ei, ori nu.*

„Olahisare“. Foile magiare fac causă celebră din împregiurarea, că un preot gr. catolic Pituk (?) a scris o broşură, în care se plânge contra d-lui episcop Pavel dela Oradea-mare sub cuvênt, că Escelenţia Sa l'a pensionat cu 300 fl. din causă, că e înfocat „patriot“ şi nu l'a mai lăsat sĕ slugéscă la altar. Pe alţi „trădători“ ca şi pe profesorii dela gimnasiu în afacerea cu stégul, i-a remunerat cu parochii grase. Preoţii români au „olahisat“ preste 24,000 magiari. Autoriul arată ţinuturile unde şi câţi s'au „olahisat“ şi mai spune, că adi sunt o mulţime de preoţi greco-catolici, pe când îu secolul al XVI-lea nu erau. — Presa magiară e vehementă contra episcopului olahisătoriu „Mihailu Pavelu“ şi focul ei s'a aprins şi mai tare, când s'a ventilat, că guvernul ar fi îndemnat pe dl episcop sĕ intenteze proces contra preotului. —

Din tot conţinutul broşurei, — întru cât îl cunóscem după raporturile foilor „patriotice“ — un singur lucru putem constata până acum: *e adevĕrat, că în secolul XVI nu erau preoţi români greco catolici, unaţia* s'a făcut cu mult mai târdiu. Acésta presupunem, că o a sciut şi autoriul şi diariştii magiari, — dar le-a venit bine sĕ o accentueze. Ce sĕ faci: „Scopul sânţesce mijlócele“!

Ér gendarmeria. Din Turoţ-St-Mărtin se anunţă, că după espirarea terminului de oprire al festivităţilor în amintirea lui Kollar, s'a adunat la Moşovţe, locul natal al poetului, tinerimea slovacă în masse şi la ea s'a alăturat şi alţi bărbaţi, vrênd a manifesta în linişte pietatea lor faţă de Kollar. Gendarmaria primind însĕ ordin se duse la faţa locului şi alungă pe óspeţi nu numai dela locul natal a lui Kollar, ci şi dela casele private şi din oraş. Puţin a lipsit sĕ nu se întêmple o încăerare. Spiritele au fost fórte tulburate.

„Păruială“. Sub titlul acesta aduc foile magiare „trista“ veste, că în o comună învecinată de Oradea mare s'a întêmplat o încăerare sângerósă între magiari şi românii greco-catolici, aşa încât numai meritul gendarmariei este, că n'a degenerat în o bătălie îngrozitóre. Causa e, că preotul greco-catolic Eugen Veuler (?) a fost strămutat în o comună românéscă din causă, că a ţinut în biserică o predică în limba magiară. „Contra transferării au luat posiţiune credincioşii „patrioţi“ ai bisericei greco-catolice, pe când românii au aprobat-o“! De aceea s'a escat conflictul sângeros.

Adecă românii nu sunt patrioţi?! Acésta e o poveste vechie a foilor magiare!

Revista politică.

In cercurile politice din Budapesta se vorbesce, că puţin înainte de des-

---

FOIŢA.

Posiţia istoriei în planul de învĕţământ şi metodul ei.

„Non multa, sed multum“.

II.

(Urmare).

Afară de acestea prin istorisire se îndréptă atenţiunea elevilor prea mult asupra învĕţătorului, şi acesta cade prea adeseori în ispită a-şi esprima vederile proprii asupra întêmplările ori persónelor istorice, vederi, cari de multe-ori pot fi greşite, ba chiar contrare adevĕrului. Elevii érăşi sunt în pericol de a ajunge în prea mare atârnare faţă de învĕţător şi a-şi perde încrederea în puterile proprii.

De aceste primejdii trebue sĕ ne ferim.

Pentru ca istoria în adevĕr sĕ-şi pótă împliní chemarea educativă, materialul acesteia, trecutul, trebue astfel pus înaintea elevului, ca acesta sĕ pótă privi în inima lui, sĕ pótă simţi şi cugeta cu el. Éră pentru a sĕ puté ajunge acésta, trecutul trebue sĕ păşéscă înaintea elevului cât se póte de viu, cât se póte de nemijlocit.

Acéstă viéţă, acéstă apropiere nu o póte oferi istorisirea — afară de casul, când învĕţătoriul recitézǎ verbal vr'un capitol al unei scrieri bune — cu atât mai puţin manualul de istorie; o pot oferi însă *isvórele* istorice, ori scrieri, cari sunt scóse din isvóre. Referitor la valórea isvórelor Dr. *Thrändorf* în tractatul seu apupra metodicei religiunii, dice următórele: „Cine vrea sĕ simţă în adevĕr însuşi diferinţa dintre obicinuita înţelepciune a manualelor şi dintre un adevĕrat isvor (istoric), nu are decât sĕ compare diferitele impresiuni, ce le primesce cetind în manual, că „Luther avea multă credinţă în Dumnedeu şi a fost un bun tată de familie“, şi dacă după aceea aude pe neînfricatul creştin şi pe bunul tată de familie vorbind însuşi în epistolele sale. In casul prim primesci o notiţă, pe care o arunci în magazinele memoriei, în casul al doilea te simţi în interiorul tĕu înălţat prin privirea unei persóne ce trăesce în Dumnedeu, şi te simţi atras către bărbatul, care în mijlocul furtunelor, ce-l încunjurau, afla timp şi disposiţie pentru o astfel de viéţă familiară“.

Acest citat ne arată destul de invederat importanţa şi valórea educativă a folosirii isvórelor ca unele, cari vorbesc nemijlocit elevului, cari îi deştéptă interesul şi-l ţin în continuu viu, îl provócă sĕ simţă şi sĕ cugete şi el cu persóna istorică, se percurgă şi el luptele dimpreună cu acésta, şi sĕ se bucure de isbânda acelei persóne ca şi de a sa proprie. Isvórele sunt cel mai bun mijloc de intuiţiune istorică.

Cele dise despre Luther au valóre şi despre alte persóne şi evenimente istorice, cari deşi nu au scris epistole ca Luther, dar ne vorbesc din cronice şi din scrierile bune istorice, scrise pe basa cronicelor şi documentelor.

In contra folosirii isvórelor se póte face obiecţiunea — la aparenţă îndreptăţită — că elevii nu sunt în stare sĕ cugete independent şi că după cetirea isvórelor ei nu sciu scóte cuprinsul acelora. Respunsul la acéstă obiecţiune e simplu: trebue puşi în stare sĕ cugete, trebue sĕ înveţe a scóte înţelesul celor cetite; tocmai pentru-că nu sciu trebue sĕ înveţe. Acésta o învaţă în scurt timp, dacă se pretinde şi nu o învaţă nici odată, dacă nu li se cere consecuent. Indată ce elevul e în stare a folosi isvóre, tot mereu sĕ i se céră acest lucru şi aşa va primi elevul curagiu la cetire independentă, învaţă a ceti, în adevĕratul înţeles al cuvêntului, îşi formézǎ gustul şi mai târdiu va sci distinge singur între ce e bun şi frumos şi ce e rĕu şi fără gust. Aşa se va realisa apelul unui poet german, adresat către învĕţători, care se termină cu cuvintele: „chemarea v'o aţi împlinit, dacă pe elevii vostri i-aţi învĕţat a învĕţa“. (Geibel).

La folosirea isvórelor elevul trebue sĕ lucre, sĕ asude însuşi. Şi dacă e condus a scóte însuşi istorisirea din isvóre, nu e de lipsă sĕ o facă învĕţătoriul. Tot ce póte face elevul sĕ o facă el, sĕ nu i se oferă de-a gata. Este adevĕrat că folosirea isvórelor recere o mare încordare a puterilor din partea elevilor; dar tocmai acésta încordare e de mare valóre.

Intrebarea ar fi acum: ce fel de isvóre istorice se pot folosi în scólă? E lucru de sine înţeles, că ar fi absurd a presenta elevilor documentele istorice, cronicele câte s'au scris etc., dar nici nu e de lipsă.

(Va urma.)

chiderea sesiunei parlamentare a dietei ungare se vor numí cinci membri pe viéță în camera magnaților, ca astfeliu sĕ se umple lacunele ivite în anii din urmă prin mórtea unor magnați unguri. Când cu reforma camerei magnaților adecă, proiectul br. Sennyey — care limitéză numĕrul membrilor, ce se pot numí în decursul unui an, la cinci — a învins față cu proiectul cabinetului Tisza, care pretindea o mai mare libertate de acțiune în privința acésta.

* * *

Presa germână, în general vorbind, apróbă mĕsura consiliului federal, pentru a înlătura pretențiunile rusesci și tariful macsimal rus. Cu tóte acestea ea este cuprinsă de o îngrigire seriósă asupra consecințelor imediate a întreruperei totale a unui comerciu, ce progreséză mereu de cincidecí de ani.

Speranța, că rĕsboiul nu va dura mult, că téma de ruinarea completă a intereselor economice celor mai vitale va produce o înțelegere, nu este împărtășită de toți. Rĕsboiul vamal dintre Austro-Ungaria și România a durat mult. Francia e în rĕsboiu vamal cu Italia și Elveția, fără ca sĕ se vadă cel mai mic semn al unei apropieri. In rĕsboiul vamal dintre Germania și Rusia, ar fi comic de tot a vorbí de o împăcare în momentul, când Rusia decretéză un nou adaus de 50 la sută, supra tarifului ei macsimal.

Despre așa ceva nu póte fi nici vorbă și va trece mult timp până ce bărbații de stat ai Rusiei vor fi siliți de necesitatea economică și financiară a renunța la ideea de a impune voința lor Germaniei, pentru încheiarea tratatului de comerciu.

Ordonanța guvernului imperiului german mai conține o stipulațiune în privința dovedirei originei mărfurilor introduse preste granițele germane și cari sunt lovite de aceste tacse vamale. „Acéstă dovadă — sĕ ḑice verbal — se va aduce pentru grâu, sĕcară, ovĕs. păstăióse, orz și porumb prin certificate de origine consulare, prin atestatele autorităților în original sau traducție“.

Consulii germani au fost avisați sĕ nu se conducă numai de veracitatea formală a certificatelor de prevenienţă, ci sĕ nu le elibereze până ce nu s'au convins personal despre originea mărfurilor.

Astfel stau aḑi lucrurile în Germania.

Ce întorsătură vor lua, scrie corespondentul „Vestei“ nu se póte prevedé, căci ambe părți beligerante sunt în același chip hotărîte sĕ nu cedeze.

* * *

Fóia clerică „Germania“ din Berlin confirmă scirea, că papa va da o enciclică asupra afacerilor bisericesci politice din Ungaria. Enciclica papei, ḑice „Germania“, va apăré cât mai curênd. Enciclica va fi un fel de respuns la memorandul, ce i-l'a adresat corpul episcopatului catolic din Ungaria. Scopul calvinismului — saturat de spirit kossuthist și francmasonic — este: a se rupe de cătră Roma; ba ce e mai mult, paralel cu lupta contra bisericei, stă și lupta politică contra corónei. Tocmai pentru acésta trebue sĕ salutăm cu căldură noua enciclică a papei, care se ocupă în mod esplicit cu factorii reali ai rĕsboiului religios și care din nou accentuéză avertismentele contra legei-francmasonice. Enciclica acésta de sigur, că va deschide multora ochii și va pune capĕt minciunei foilor liberale, că Roma n'ar avé nimic contra căsătoriei și a matriculelor civile. Foile unguresci, reproducênd apreciările ḑiarului clerical, ḑic, că ele nu cer altceva, decât ca Roma sĕ nu se amestece în afacerile interne ale statului ungar.

Noutăți.

Congresul socialistilor. Congresul socialistilor s'a deschis în 7 l. c. n. în Zürich și a fost cercetat de óspeți din tóte statele. Vorbirea de deschidere a presidentulni a fost ținută în limba germană, englesă și francesă. Cei mai de valóre ómeni ai socialistilor sunt de față, ca sĕ ia parte la desbateri. Socialistii de tóte naționalitățile, afară de cei belgieni, — au hotărît sĕ eschidă de la congres pe anarchisti. Acestia au și fost dați afară.

* * *

Procesul Narton-Ducret. Procesul falsificătorilor de documente dela ambasada englesă din Paris, care provocase la început un mare sgomot s'a pertractat în Paris. Narton e condamnat la 3 ani închisóre și 100 franci, ér Ducret la 1 an închisóre și 100 franci, și ambii solidari la 1 franc despăgubire față cu cu Clémenceau.

* * *

Personalia. După cum suntem informați redactorul ḑiarului nostru sosesce aḑi cu trenul de séră.

* * *

Canalul de Corint. Deschiderea canalului de Corint s'a făcut în 6 l. c. n. în mod solemn. După sĕvêrșirea serviciului divin prin metropolitul grecesc, ținù regele Greciei George o vorbire cătră óspeții invitați. Cea dintâiu naie, care a trecut prin canal a fost a regelui, care ducea întrégă familia regéscă, corpul diplomotic și ministrii. Urmară apoi mai multe năi de rĕsboiu grecesci, rusesci, englesesci etc.

* * *

Banii cei noi. Monetăria din Viena lucréză neincetat la baterea diferitelor monede determinate prin nóua lege. In anul curent va trebuí sĕ se bată în total pentru 156 milióne coróne în aur, 50 milióne coróne în argint, 12 milióne coróne nichel și 700,000 coróne în bronz. In primul semestru din acest an s'a bătut 4 milióne piese de 20 coróne aur, 16·600·000 piese de 1 corónă în argint, 20·000·000 piese de 20 fileri, 10 milióne piese de 10 fileri de nichel și 35,000,000 piese de 2 fileri de aramă.

* * *

Uniunea monetară latină. Se asigură, că guvernul italian a cerut statelor uniunei latine ca cassele lor publice, sĕ înceteze d'a mai primì monedă divisionară italiană, pentru a micșora, pe cât e posibil, intensitatea crisei monetare care, în puțin timp, a ridicat schimbul la mai mult de 8%.

In Belgia se consideră acéstă cerere de natură a avé urmări neașteptate. Acésta ar fi în adevĕr o primă atingere a convențiunei monetare, și Belgia, a cărei situație financiară e fórte bună, ar fi dispusă sĕ urmeze esemplul ce ar da Italia, cea dintêiu, și sĕ propună denunțarea Uniunei latine, care nu oferă avantage decât guvernului italian, pe când sarcinele s'au suportat de celelalte state semnatare.

* * *

Importul și esportul României în 1892. Direcția generală a vămilor a publicat în ḑilele trecute tablourile, arătênd mișcarea comercială de import și esport a României cu țĕrile strĕine în anul 1892 în comparație cu anul 1891.

Din aceste tablouri resultă, că în 1892 s'au importat 653,370 tone mărfuri, în valóre de 380,747,296 lei, pentru cari s'au perceput tacse în sumă de 29,435,021 lei.

In anul 1891 s'au importat 702,604 tone în valóre de 435,528,685 lei, percepându-se ca tacsă de vamă 27,397 996 lei.

Importul în 1892 presintă prin urmare o diminuare de 54,736,349 lei, față cu anul anterior, pe când esportul a rĕmas aprópe staționar la suma de 284—285 milióne.

* * *

Valuta austro-ungară. Situația monetară în Austro-Ungaria devine din ce în ce mai îngrijitóre. Agiul aurului cresce constant și deja el a trecut cu mai mult de 4% preste raportul adoptat pentru regularea valutei, scrie „Cur. F“.

* * *

Têrgul cerealelor. In America dela marea crisă financiară încóce, și comerciul cu cereale se face în circumstanțe fórte nefavorabile. Provisiile scad în mod constant; sĕptĕmâna trecută s'au împuținat cu 700,000 hectolitri. Recolta grâului e cu câte-va procente ma favorabilă de cum se prevedea în Iuliu. Cu tóte acestea minusul de producțiune va fi de 90—95 milióne bucșele.

Porumbul era frumos în luna trecută, dar s'a stricat din causa secetei.

* * *

Șefi vamali. Guvernul rusesc are de gând sĕ numéscă șefi vamali la tóte stațiunile graniței vestice, militari.

Acéstă mĕsură are de scop mărirea pazei granițiare, precum și producerea unei legături mai strânse între armată și paza hotarelor.

* * *

Congresul tuberculosei. Congresul tuberculosei din Paris a ținut ședința a patra.

După ce diminéța membrii cogresului au făcut o visită interesantă la têrgul de vite și la abatoriile dela Villette, au ascultat după améḑi o conferință a prof. Charles Richet asupra efectelor tuberculosei la câne și la maimuță. Reiese din numĕrósele esperimente ale d-lui Richet, că nu trebue a se dispera de a găsí odată vaccinul tuberculosei. Deja în anumite condițiuni, el a isbutit sĕ întârḑie pe jumĕtate evoluțiunea tuberculosei pasĕrilor și la maimuță.

S'au mai remarcat o notă a d-lor Arloing și Courmont asupra gradelor de virulența lupusului și un memoriu fórte important al d-lui Dr. Legay din Lille asupra laptelui vacilor tuberculóse.

După nesce esperiențe fórte bine conduse, dl Legay a recunoscut, că laptele supus ferberei póte, în unele casuri, sĕ conserve germenii tuberculosei. Remediul sigur împotriva primejdiei e pasteurisațiunea (sterilisarea după metoda lui Pasteur).

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sĕcărâmb, 24 Iuliu, 1893.

Onorate dle redactor! Ḑiua de 20 Iuliu (sf. proroc Ilie) a fost adevĕrată sĕrbătóre de suflet pentru noi cei ce am participat la iubileul Veneratului protopop Sabin Piso sen. în Sĕcărâmb.

La 8 óre diminéța s'a început, conform programului, serviciul divin în spațiósa biserică din Sĕcărâmb, oficiând mai mulți preoți în frunte cu iubilantele. Mulțimea publicului asistent a avut ocasiune a admira frumósele cântări liturgice esecutate cu mult gust de elevii seminariului nostru, cari te transpuneau în sferele ceresci.

După terminarea sf. liturgii, parochul din Balșa, Ioan Demian, prin cuvinte bine alese, arătând însemnătatea duplă a ḑilei a predat iubilantului protopresbiter un tablou lucrat cu multă artă în mărime aprópe naturală, cuprins în o frumósă ramă (cadră), rugându-l a-l primi ca un mic semn al stimei și iubirei, ce preoțimea tractuală îi păstréză și îi va păstra.

Adânc emoționat veteranul protopresbiter mulțămesce iubiților sei preoți subalterni pentru distincțiunea, ce i-o fac și plăcutele momente ce îi procură, putêndu-i saluta în mijlocul unui public atât de numeros ca pe adevĕrații luptători pentru ridicarea vaḑei bisericesci, și încheie cu cuvintele:

„recomându-me aducerei aminte a d-vóstre și după mórte, implor binecuvêntarea ceréscă preste sf. nóstră biserică“.

Corul a intonat cântarea „Étă ḑiua triumfală“, ce mult a contribuit la însuflețirea generală.

După aceste capelanul Alimpiu Oprea a arĕtat în liniamente generale fasele mai însemnate a vieții iubilantelui: El s'a născut în anul 1811 în Pianul de jos, în anul 1833 a fost chirotonit de preot, în 1852 decorat cu crucea de aur, pentru meritele câstigate, prin susținerea linistei și ordinei în anii de tristă memoriă ai revoluțiunei, în anul 1857 denumit de administrator și în 1862 întărit de protopresbiter al tractului Geógiu II.

Mulțămind acum iubilantele întregului public, pentru participarea în un numĕr atât de mare la acéstă serbare, am eșit din biserică, întâlnindu-ne érăși la masa comună arangiată spre acest scop.

La banchetul, ce a durat până la 5 óre p. m. și la care au participat preste 100 persóne, între veselia generală a ridicat mai întâiu pocalul protopopul iubilante pentru Maiestatea Sa bunul nostru monarch, apoi pentru iubitul nostru archiepiscop și metropolit, dorindu-le viéță îndelungată pentru ocârmuirea pacinică a patriei și bisericei nóstre. A toastat apoi întru sănĕtatea părintelui protopop iubilante parochul Nicolau Maniu din Băcăinț; urmând și alte numeróse toaste pentru: preoțimea tractuală, dame, óspeții streini, corul seminarial și conducĕtoriul lui, parochia Sĕcărâmb etc. etc.

Mulțimea óspeților streini din Sibiiu, Zlatna, și alte părți, precum și nenumĕratele adrese și depeșe sosite la adresa iubilantelui și cetite la prânḑ, sunt dovadă despre stima și iubirea de care iubilantele este încungiurat.

Terminându-se prânḑul, publicul s'a depărtat pentru a se întruni érăși la un concert dat de tinerii seminaristi, la 7 óre séra

Cântăreții și cu acésta ocasiune s'au arĕtat vrednici de măestrul lor profesorul Dima, esecutând cu multă dulcéță, cu multă cunoscință și promptitudine mai multe cântări. Solurile esecutate de cunoscutul basist Ioan Demian, au fost cu multă plăcere ascultate și aplaudate. Streinii, cari au luat purte la acest concert, toți plini de admirațiune s'au esprimat în cel mai măgulitoriu chip pentru seminaristii români.

După terminarea concertului s'a început un animat dans, ce a durat până în zorile ḑilei următóre. Inainte de a încheia, cred a nu greși, accentuând marea îngrigire și prevenire cu care familia dlui Pompiliu Piso s'a purtat atât la prânḑul comun dat de d-sa cât și în întreg decursul serbărei față cu numeroșii óspeți.

Astfel s'a terminat iubileul măreț al unui distins membru al bisericei și națiunei nóstre, care 60 de ani a lucrat, în totdeuna cu demnitate, veghiând pentru susținerea și ridicarea nimbului bisericei sale. Adevĕrată ḑi de sĕrbătóre a fost acésta ḑi de rĕsplată și satisfacțiune pentru iubilante, primind ovațiunile ce cu venerațiune din partea tuturora, ca unui adevĕrat păstoriu și părinte, s'au adus.

S. F.

Scóla civilă de fete a Asociațiunei transilvane.

Condițiuni de primire în scóla civilă de fete cu internatul susținut de Asociațiunea transilvană în Sibiiu.

Pentru primirea în scóla civila se cere atestat despre absolvarea claselor scólei elementare, sau atestat despre clasa corespunḑĕtóre premergătóre dela o altă scólă de categoria scólei civile. In lipsa unui astfel de atestat primirea se face pe basa unui esamen de primire.

Didactrul e ficsat cu 2 fl. v. a. pe lună, și pentru elevele, ce intră pentru prima dată în acéstă scólă, o tacsă de inmatriculare de 2 fl. v. a.

Pentru elevele cursului complementar, provĕḑut în §. 6 din statut, didactrul este de 2 fl. pe lună, și la prima înscriere tacsa amintită de inmatriculare.

Elevele, cari voesc sĕ fie primite în internat, fie eleve ale scólei civile sau ale scólei elementare a reuniunei femeilor, au sĕ fie însciințate de timpuriu, în tot casul până la 1 Septembre, prin părinți sau tutori la direcțiunea scólei, pentru a se puté face disposițiunile necesare. Tacsa internatului e de 200 fl. v. a. pe an, plătiți înainte în dóuĕ sau cel mult 4 rate.*) Cărțile trebuincióse, materialul de scris, de desemn, de lucru de mână, se înțelege, nu sunt cuprinse în tacsa amintită, ci cheltuelile reclamate în acéstă privință se pórtă de părinți, întocmai precum tot de dênșii se pórtă cheltuelile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune la musica instrumentală și în limba franceză.

---

*) Pentru ajutorarea părinților mai lipsiți de mijlóce, cari sunt hotăriți a-și da fiicele în internat, institutul de credit și de economii „Albina“, a creat 10 și dl Dr. A. Maniu, notariu public reg. în Oravița 4 stipendii de câte 50 fl. pentru cari cererile sunt a se adresa comitetului Asociațiunei.

Tacsele pentru instrucțiunea în piano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voesce să iea órele singură, se computâ la 2 óre pe săptămână tacsa de 9 fl. pe lună; dacă 2 eleve împreună iau instrucțiune în aceeași óră, tacsa se computâ la 2 óre pe săptămână cu 6 fl. de elevă; sau

b) dacă o elevă voesce să iea órele singură, se computâ la 2 óre pe săptămână tacsa de 6 fl. pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeași óră, tacsa se computâ la 2 óre pe săptămână cu 5 fl. pe lună de elevă.

Pentru instrucțiunea în limba francesă, câte 2 óre pe săptămână se computâ pe lună câte 1 fl. de elevă.

Tóte tacsele se plătesc direcțiunii scolare, care remuneréză pe instructori.

Elevele din internat, afară de scólă, au în fie-care ḑi anumite óre de conversațiune în limba francesă, magiară și germână. Pe lângă aceea ele se prepară și-și învață lecțiunile sub conducerea și cu ajutoriul directórei și a guvernantelor.

Elevele, cari vor să fie primite în internat, mai au să aducă cu sine: o saltea, un covoraș la pat, 2 perini, 4 fețe de perini o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarșafuri, (linţoluri, lepedee), 6 stergare, 6 servete, apoi: perie de dinți, săpun și 2 pepteni, care tóte rămân proprietatea elevei Afară de aceste schimburile de trup sau albiturile, câte $^1/_2$ duzină în fie-care, ciorapi de colóre închisă și batiste (mărâmi) câte 1 duzină, un parapleu și încălțămintea trebuinciósă. Cât pentru toalete nóue, părinții și tutorii sunt consiliați a nu face de aceste pentru copilele lor, căci pentru a obține o uniformitate în îmbrăcăminte pentru tóte internele, acele toalete cu prețuri moderate, se pot face aici prin îngrijirea direcțiunii internatului. Strins de uniformă se țin: o haină, dóuă șurțe, în forma unei haine, o pălărie de érnă și una de vară, cari necondiționat au să se facă aici și cari preste tot vor costa cam 16—22 fl. v. a.

Doritorii de a avea „Statutul de organisare“ precum și „Regulamentul intern“ al scólei și „Regulamentul pentru cursul complementar“ le pot primí dela direcțiune pentru câte 10 cr. unul. Tot dela direcțiune se póte primí pentru 1 fl. și „Monografia“ scólei, în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul scólei și al internatului în tóte amănuntele lui.

Sibiiu, în August, 1893.

Direcțiunea scólei civile de fete cu internat.

Cronică.

Zarand în Iuliu, 1893.

Secerișul și cositul. — Vandalism sub formă nóuă. — Detoria celor din fruntea poporului)

Coptul grânelor s'a întârḑiat, așa încât abia pe la 23 Iuliu n. s'a putut începe secerișul.

Deja e pe finit. Recolta grâului din bună ce se aștepta, e mai jos ca mijlocie. Grâul a pălit cea mai mare parte, cel ce a înfrățit în primăvară a făcut tăciune, și în parte a prins rugină. Grâul de primăvară, și ovăsul în general e fórte slab, mult abia e de cósă.

Cucuruzul s'a desvoltat binișor, dar e fórte mestecat, abia se aștéptă o recoltă mijlocie, dacă va fi o tómnă bună. Prețul cerealelor e același ca în primăvară. Lucrătorii continuă a fi tot scumpi, cu 80—100 cr. lucrătoriul de ḑi pe lângă mâncare. Fên a fost mult și bun. Se continuă cu cositul.

De odată cu secerișul s'a arătat un vandalism de o formațiune nóuă în cercul notarial al Bradului. La 25 Iuliu și ḑilele următóre în mod vandalic a început în Brad a cutriera casele ómenilor un esecutor — Dumneḑeu scie cum 'l chiamă — însoțit de un haiduc comunal și de doi și eventual 3 gornici comunali. Acesta nu numai a început a estima obiecte de prin casă pentru dare, bani de drum, provent, dar de prin casele țăranilor a și dus cu sine obiectele consignate la casa comunală, lăsând vorbă, că cine nu le scóte în timp de trei ḑile se vor bate la dobă. O adevărată panică, éră dela altă parte o furie nespusă a cuprins pe contribuabili, de purtarea acelui esecutor așa încât lucrul nu a fost departe se degenereze și esecutorul să mérgă țeselat. Ómenii în cea mai mare parte erau la secere, remânênd acasă ușile încuiate. Dar esecutorul nu mult i-a păsat, a rupt ușa, a intrat în casă, a consignat obiecte și a dus cu sine ce i'a plăcut. La un țeran a voit să-i spargă lada cu vestmintele, la altul i-a luat ștergarele de pe părete. Cu deosebire a luat vestmintele de sărbătóre femeiesci, sciind, că aceste nu le vor lăsa să le bată la dobă.

Iși póte omul închipuí ce furie a cuprins pre sermanul țeran, când séra întorcându-se acasă și-a văḑut tóte resturnate prin casă, și din vestminte lipsind unele. Un atare vandalism nu am pomenit nici când prin Brad. Noi sciam, că în timpul secerișului sunt oprite chiar prin ordinațiune ministerială esecuțiile, mai scim și aceea, că obiectele consignate, dacă plătesce omul în timp de 8 ḑile nu e iertat se le ducă din casă. Dar se vede, că față de români tóte sunt permise. Pre cât sciu, numai dela țerani români s'au dus obiecte, éră dela magiari dela nime — deși sunt o mulțime de meseriași streini în restanță cu darea, cu banii de drum etc. Și apoi tot se mai ḑice, că suntem egali înaintea legei.

Atragem atențiunea d-lui vice-comite asupra acestei ticăloșii și vandalism ne mai pomenit. Facem responsabilă antistia comunală din Brad față de atari ilegalități.

In specie să și însemne bine noul notariu d-l Szabó, acésta nemercie, ce s'a făcut cu poporul din Brad.

Ceea-ce a cutezat dênsul, nu a mai încercat nime în Brad. Credem, că aducerea ecsecutorului e opera dênsului. Noi vom însemna-o ca și multe altele. — Membrii români din representanța comunală, cred că 'și vor sci face datoria. Nu e iertat a lăsa poporul pradă unor ómeni, ce nu-și cunosc în de ajuns chemarea. —

Unul din cei esecuați.

Gimnasiul din Năsăud.

Raportul al XXX-lea despre gimnasiul superior fundațional din Năsăud pentru anul scolastic 1892/3 conține ca punct prim: „O biografie a fostului profesor Maxim Pop“.

Gimnasiul superior din Năsăud se susține din fondul central scolastic din districtul Năsăud. In anul 1892 s'au spesat din acest fond: 16,931 fl. 16 cr. v, a. pentru trebuințele personale și reale la gimnasiu, éră pro 1893 sunt votați 18.188 fl. 52 cr.

La fondul pentru scolarii lipsiți în cas de morb a fost suma percepțiunilor la finea a. 1892 5273 fl. 07 cr.. ér suma erogațiunilor 636 fl. 99 cr., rămâne deci cu finea 1892 a. 4636 fl. 8 cr.

La fondul pentru rechisite la desemn și musica a fost suma percepțiunilor la finea 1892 3142 fl. 33 cr., ér suma erogațiunilor 197 fl., rămâne deci ca avere la finea a. 1892 2945 fl. 33 cr.

La fondul societății scolarilor a fost suma percepțiunilor la finea 1892 3052 fl. 36 cr., ér suma erogațiunilor 97 fl. 92 cr. rămâne deci ca avere la finea 1892 2954 fl. 44 cr.

La gimnasiu au funcționat 14 profesori.

Religiunea pentru tinerimea grece-orient. s'a făcut în despărțăminte și anume: despărțământul I, clasa 1—2 cu dóuă óre la săptămână, după manualul: Istoria vieții lui Iisus de C. Andrievici.

Despărțământul II, clasa 3—4. Doctrina bisericei ortodocse despre credință. Manual: Invățătura religionară a bisericei ortodocse de C. Andrievici.

Despărțământul III, clasa 5—8. Istoria bisericéscă în liniaminte generale dela început până în present. Istoria particulară și constituția bisericei ortodocse române din metropolia românilor din Ardél și Ungaria — Prof. Gregoriu Pletos.

Num. scolarilor a fost la gimnasiu 233, români 224, 1 magiar și 8 germani. La esamenul de maturitate s'au presentat 14 scolari și au reușit 9, ér trei s'au relegat la repararea esamenului pe trei luni.

Scolarii gimnasiali sunt întruniți în societate literară. Membrii ordinari sunt scolarii din clasa a VII și a VIII, estraordinari scolarii din celelalte clase.

Sub conducerea prof. Gregoriu Pletos, acéstă societate a ținut în decursul anului scolastic 1892/3 ḑece ședințe, dintre cari una a fost de constituire, éră nóue literare. In aceste ședințe s'au cetit 6 operate originale, patru traduceri și s'au declamat mai multe poesii.

Afară de încercările literare libere, din partea conferinții profesorale și în acest an s'au pus la concurs teme din grupele sciintifice pre lângă premii.

Cursul scolastic 1893/94 se va deschide la 1 Septembre st. n. 1893. Esamenele de reparare, cele cu privatiști și cele de primire se vor ține la 31 August st. n. 1893. Inscrierile se vor face în 1, 2 și 3 Septembre st. n. 1893 Tinerii, cari se vor presenta mai târḑiu, nu vor fi primiți în mod ordinariu.

Vorbirea

ținută de directorul scólelor capitale elementare rom. gr. or. din Brașov, George Belissimus, la încheerea anului scolariu 1892/3.

Rev. D-le! Stimaților D-ni și D-ne! Iubită tinerime scolară!

(Urmare.)

Astfeliu urméză părinții cei buni întru a-și face copilul ascultătoriu!

Insă durere!

Părinții cei neprecepuți nu se pot folosi la educațiunea copilului lor de mijlócele amintite.

Și în adevăr acéstă este o mare pedecă în înaintarea poporului nostru spre bine.

Dar ne vom sili cu toții să depărtăm dela noi și primejdia acésta!

Românul adevărat cu cât ajunge a fi mai tare împresurat, prins și strins de o mare primejdiă, cu atâta prinde și stringe și el mai cu putere mâna fratelui său; pune cu acesta și cu celalt umăr, și așa ca printr'un farmec mulțimea împrăștiată devine un corp, un cuget, o inimă, o voie; un colos în stare a desfășura și a desvolta o putere gigantică, apoi se avântă la lucru.

Primejdia? Étă-o călcată în picióre!

Românul a triumfat!

Astfeliu ne va succede cu ajutoriul lui Dumneḑeu, să punem sub picior și ignoranța, care bântuie unele familii și le face să dea o crescere stângace dragilor mlădițe ale poporului nostru.

Așa este!

Dar cum vom începe acéstă operă măréță?

Vom începe cu pregătirea celor mai de căpetenie factori ai educațiunei.

Și deóre-ce la educațiune este mama factorul cel mai principal, așa dar onor. eforiă resp. on. delegațiuni ale scólelor nóstre centrale au luat în acest an scolar mai de aprópe în vedere scóla de fetițe și s'au hotărît a o desvolta într'o scólă civilă.

In acéstă scólă își vor puté câștiga fetițele și cunoscințele necesare pentru educațiune.

Primul pas spre ajungerea acestui scop l'a făcut on. eforie, separând direcțiunea claselor de copile de ceea a claselor de copii ale scólei nóstre elem. capitale și alegênd de director provisoriu al scólei de fetițe pe demnul învățătoriu, dl Ioan Aron.

Spre scopul înființării și susținerii scólei civile, se înțelege de sine, că și on comitet al reuniunei bravelor femei române din loc va mări subvențiunea pentru scólele de fetițe.

Ér onoratul comitet, resp. on. sinod parochial al bisericei dela sfântul Nicolae a început lupta în contra ignoranței din familie și în mod practic și étă cum! a decis înființarea unei biblioteci poporale.

Firesce, că spre a puté deveni acéstă bibliotecă folositore poporului va trebui, ca în casa ce va designa on. sinod d. e. în curtea bisericei, să adune Dumineca după amiéḑi mai ales iérna popor; ér un învățătoriu, resp. un profesor să cetéscă ascultătorilor din cărțile bibliotecei, să le esplice, să le împărtășéscă cunoscințe despre educațiunea copiilor ș. a apoi cartea cu materialul esplicat li-o va da acasă spre repețire ș. a.

Astfeliu acéstă bibliotecă, menită pentru cultura și educațiunea poporului, va fi pentru el în adevăr de mare folos.

Dar și ceialalți prea demni binevoitori și binevoitóre a culturii și educațiunii nóstre naționale, venind la ocasiuni date în atingere cu părinții înapoiați în cultură încă le vor puté da bune și folositóre indigitări cu referire la educațiunea copiilor.

Astfel luptându-se, cu puteri unite în dragoste frățéscă, în concordie și armonie, cu perseveranță în contra ignoranței din familie, va să ḑică în contra mamei demoralisării bietei tinerimi vom birui!

Resultatele acestei lupte câștigate vor fi: că numărul elevilor celor nedemni de a fi promovați în clasă mai înaltă se va micșora considerabil, și va cresce numărul celor demni de promovat. Ne va spori tinerimea deprinsă la regularitate, cumpătare, destoinicie a-și înfrêna boldurile, poftele, a și le stăpâni și a și le pune în serviciul vîrtuților creștinesci.

Tinerimea nóstră preste tot astfeliu crescută, va deveni un puternic sprigin, un secur ajutoriu al poporului își va căuta demnitatea sa, onórea sa întru a lucra cu dragoste, cu zel, cu fidelititate, cu abnegațiune de sineși la promovarea bunei stări și fericirii bravei nóstre națiuni române, dulcii nóstre patrii, și acésta va fi o binecuvêntare pentru omenime! (Va urma.)

Diverse.

O greșală de paginație. Nu de mult ministrul president al Italiei sosind în Piemont, o gazetă din acéstă provincie publică pe pagina întâiu scirea următóre:

„Sosirea d-lui Giolitti. Eri a sosit în orașul nostru ministrul președinte și a fost salutat la gară de prefect, primar și de numeroși amici.

„Indată ce sergentul a dat cu ochii de dânsul, l'a prins de guler și la tîrît, cu tóte protestările-i sgomotóse, la închisóre, spre satisfacția tuturor ómenilor cinstiți.“

Pe pagina a dóua a aceluiași ḑiar se citea:

„*Arestarea unui pungaș*“. Eri poliția a reușit să pună mâna pe un cunoscut pungaș, anume Giacomino, în momentul în care se încerca să schimbe nesce monede false.

Primariul, prefectul și toți invitații l'au întêmpinat cu strângeri de mână; musica a întonat imnul regal, în mijlocul aplauselor mulțimei. Mâne se va da un banchet în onórea ilustrului bărbat.

Din public. *)

Mulțămită publică.,

Tuturor preastimaților domni, cari din incidentul iubileului arangiat de preoțimea tractuală în amintirea serviciului meu de 60 ani la st. proroc Ilie, m'au onorat cu gratutulațiuni, le mulțămesc din inimă, pentru aducerea aminte de mine.

Săcărêmb, Iuliu, 1893.

Sabin Piso sen.,
protopresb.

---

3) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă.
Red.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 7 August n. 1893.

	Viena	B.-Pesta
Galbeni împărătesci	5.87	5.87
Napoleon-d'ori	9 90	9.90
Bonuri rurale ung.	95.85	96.25

Nr. 3824/1893 Plen. [124] 2—3

CONCURS.

Pe basa regulamentului seminarial din 1892 §§. 1, 3, 6, 10 și 13, se publică concurs nou pentru ocuparea postului de econom, la seminariul pedagogico-teologic din Sibiiu.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: o remunerațiune anuală de 300 fl., precum și locuință, vipt, încăldit, luminat și serviciu în seminariu, tóte numai pentru persóna sa.

Remunerațiunea anuală de 300 fl. se va puté urca în considerarea cualificațiunei superióre a economului; concurenții însĕ au sĕ-și formuleze cu precisiune pretensiunile lor pentru o astfel de urcare.

Dela concurenți se cere sĕ documenteze, că sunt români greco-orientali, cu studii pregătitóre și eventual cu pracsă în afacerile economiei domestice; de asemenea sĕ documenteze servițiile și purtarea morală de până acum.

Concursele instruite cu tóte documentele necesare sunt a se presenta consistoriului subsemnat până inclusiv la 19/31 August a. c.

Agendele economului seminarial sunt marcate într'o instrucțiune specială, carea se póte vedé în órele de de oficiu în cancelaria consistorială.

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 5/17 Iuliu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Miron Romanul,
archiepiscop.

Dr. Remus Roșca,
secretariu.

Nr. 340 [123] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕțătoresci la scólele poporale din mai jos numitele comuue aparținătóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor se escrie concurs cu termin de 30 dela prima publicare.

1. Dobêrlĕu, salariu 316 fl. din fond și repartiția încassândă prin epitropia parochială, cuartir liber în edificiul scólei și lemne pentru încăldit.

2. Intorsura-Buzĕu, clasa II-a salariu 300 fl. din repartiția și relut de cuartir.

3 Zagon, salariu 300 fl. din fond și reparțiția, cuartir liber deplin corĕspundĕtor în noul edificiu scolariu și lemnele trebuinciόse

4. Vama-Buzĕu, post de învĕțător adjunct de nou sistemisat la scóla din cătunul Acriș, cu salariu de 200 fl, cuartir liber și lemnele trebuinciόse.

5. Cernatul inferior, salar 200 fl. 75 cr., cuartir liber și lemnele trebuinciόse. Dela concurent sĕ cere vorbirea limbei magiare.

Fiind posturile de sub numerii 1, 2 și 5 împreunate cu cantoratul dela reflectanți sĕ recere desteritate în cântări și tipicul bisericesc. Cererile concursuale, instruite conform legilor în vigóre, sĕ vor asterne în termin deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

S. Sân Georgiu, 17 Iuliu 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Dimitrie Coltofeanu
protop.

Nr. 246/893 [122] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci devenite vacante în parochiile din tractul protopresbiteral al Abrudului se escrie următórele concurse:

1. In Bucium Sat unită cu Bucium Cerb, cu salariu anual de 300 fl. cuartir corespundĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

2. Buninginea, cu salariu anual de 300 fl. cuartir corespundĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

3. Cărpeniș unită cu Vêrtop cu salare anuale de 300 fl. și 100 fl. pentru un ajutoriu suplent, cuartir corespundĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

4. Feneș, cu salariu anual de 300 fl cuartir corespundĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

5. Galați unită cu Presaca, pentru susținerea unui învĕțătoriu ambulant, cu salariu an. de 300 fl. cuartir corespundĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

6. Roșia unită cu Corna, cu salare anuale de 300 fl. și 100 fl. pentru un ajutoriu suplent, cuartir corespundĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

7. Trêmpoele, cu salar anual de 300 fl. cuartir corespundĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

8. Zlatna unită cu Vultoriu cu salariu an. de 300 fl. cuartir corespundĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

9. Bucium Isbita, cu salariu anual de 240 fl. cuartir corespundĕtoriu grădină scolară și lemne de foc.

10 Ciurulésa, cu salariu an. de 250 fl. cuartir corespundĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

11. Soharu, cu salariu an. de 240 fl. cuartir corespundĕtoriu, grădină scolară și lemne de foc.

Doritorii de a concura la aceste posturi sĕ substérnă petițiunile provĕdute cu documentele recerute de legea scolară din vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral în termin de 30 de dile dela prima aparință a acestui concurs.

Oficiul protopresbiteral al tractului Abrudului în conțelegere cu concernentele comitete parochiale.

Abrud, în 12 Iuliu, 1893.

Dionisiu Adamovici,
adm. prot

UZ. 259—1893 [127] 2—3

CONCURS·

La institutul de agronomie din Mediaș, Transilvania, este de ocupat un al treilea post de învĕțătoriu primariu pentru specialitățile agronomice și anume pentru vinărit, pomărit, stupărit și cultivarea vermilor de mătase.

Cu postul acesta este împreunat un salariu de 800 fl. v. a. și se urcă cu 4 adause cuincuenale la suma de 1200 fl. v. a. și dreptul de pensiune conform conclusului universității din 17 Novembre 1874 Nr. 845—1874 și este învĕțătoriul al treilea obligat a da până la 20 de óre pe sĕptĕmână instrucțiune teoretică precum și a conduce lucrurile în grădina de pomărit, vii și privnițe.

Ocuparea postului deocamdată va fi pe un an de probă; la prestațiuni corespundĕtóre ocuparea postului provisoric se va transforma la finea anului de probă în definitivă, și la cas dacă acésta nu se va întêmpla, se vor rebonifica respectivului spesele de călĕtorie tour și retour.

Competenții la postul acesta, au a-și trimite rugarea, din care sĕ fie evident, că au absolvat cel puțin șase clase la un gimnasiu sau la o scólă reală superióră, precum și o academie agronomică și posede o pracsă corespundĕtóre în vinărit și pomărit, până în *31 August 1893* la oficiul central al universității săsesci în Sibiiu.

Limba de propunere este cea germână, la cas de cualificațiune egală vor fi preferiți competenții, care posed limbele patriei (germane, magiare și română).

In cas, când nu s'ar afla competenți pe deplin cualificați, și reservă curatorul scólei industriale economice din Mediaș dreptul a primí 'și spre un competente necualificat ca suplent și a'l aplica deocamdată pe anul scolastic 1893/4.

Dela oficiul central al universității săsesci.

Sibiiu, 3 August, 1893.

Thalmann,
comite.

Nr 591/1893 [125] 3—3

CONCURS.

Posturile învĕțătoresci mai jos însĕmnate dela scólele nóstre confesionale gr. or. din protopresbiteratul Albei Iulia, devenind vacante pentru ocuparea acelora se escrie concurs cu termin de 30 dile, dela prima publicare în diariul „Telegraful român“.

1. Geógiul de sus, post sistemisat de nou, salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei și lemne suficiente de foc.

2. Ponor, salariu anual de 300 fl. cuartir în edifiiciul scólei și lemne de foc.

3. Valea Geógelului, cu salalariul anual de 300 fl. fără cuartir și lemne de foc.

4. Rimețiu, postul prim, la scóla din Brădesci cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul scólei și lemne de foc, și postul al doilea de învĕțătoriu adiunct la scóla din Rineț-sat cu salariul de 200 fl. cuartir în edificiul scólei și lemne de foc.

Dela concurenți se recere sĕ se presenteze în vre o Duminecă ori serbătóre la biserică spre ași arăta desteritățile în cântări și tipic. Cererile instruite conform legilor din vigóre sĕ se adreseze în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral'

Alba Iulia, 14 Iuliu 1893.

In conțelegere cu comitetele parochiale din singuraticeler parochii
Oficiul protopresbiteral gr. or. al Albei Iulia.

Nicolau Ivan,
adm. ppresb

Nr. 406/1893 [121] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scólele din comunele mai jos însemnate, aparținătóre tractului protopresbiteral gr. or. al Mercurei, sĕ deschide concurs ca termin de 30 dile dela prima publicare.

1. Poiana. Un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl. și 20 fl. relut de cuartir. Salariul sĕ plătesce din fondul parochial în mod lunar anticipative.

2. Gârbova. Un post de învĕțător cu salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei și doi stângini lemne de foc. Salariul sĕ plătesce dela epitropia parochială. Aleșii învĕțători vor ținé în Dumineci și sĕrbători strană sau vor cânta cu copii cântările liturgice în biserică.

Dela concurenți se poftesce a sĕ presenta până la alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a și arăta desteritatea în cânări și spre a fi cunoscuți personal.

Cererile concurenților instruite conform normelor în vigóre sĕ se adresesede în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresb

Mercurea, la 19 Iuliu, 1893.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr. 384/1893 [129] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu, de nou înființat, la scóla populară gr. or. din Brad, se escrie concurs cu termin de 25 dile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Salariul este de 300 fl., dintre cari 150 fl. din cassa bisericei și 150 fl. din repartiție, și se solvesce în rate lunare anticipative.

Totodată se pune în vedere fiitoriului învĕțătoriu, cumcă după un an de funcțiune se va face provisiune, pentru a primi cuartir în natură, eventual una sumă potrivită ca relut de cuartir.

Concurenții au a-și asterne cererile, instruite conform normelor din vigóre și provĕdute cu documente despre serviciile lor de până aci pe terenul instrucțiunei, la subsemnatul oficiu protopopesc.

Brad, la 16 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresb.

Nr. 278/1893 [126] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scólele confes. gr. or. din comunele mai jos semnate în protopresbiteratul Devei, și escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în diarul „Telegraful Român“.

1. Batiz, cu salariu anual sistemisat din nou în sumă de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

2. Bĕtrâna, salariu anual sistemisat din nou în bani și naturale 290 fl. cuartir și lemne de foc.

3. Chergheș, salariu anual sistemisat de nou cu 300 fl. cuartir în edificiul scólei, 3 orgii cub de lemne și grădină de legumi.

4. Lelese cu filia Sohodol, salariu anual de 200 fl. cuartir și lemne de foc.

Invĕțătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ țină și prelegerile în scóla de repetiție împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta dumineca și sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu scolarii și cânrările liturgice și biserică.

Dela reflectanții la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori serbătóre la biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesci și pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea acestor scóle și modul de plătire al salarielor etc.

Doritorii de a ocupa vr'unul din aceste posturi sĕ aștérnă petițiunile lor instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Deva, la 15 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
prtopresbiter.

Nr. 370/892 [120] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch vacant din parochia de clasa III Almașul-mare-Suseni, sĕ escrie prin acésta a dóua óră concurs, cu termin de 30 dile, dela prima lui publicare în organul „Telegraful român“.

Venitul parochial anual sigur, împreunat cu acest post, computat după calculul mediu a celor cinci ani din urmă trece preste 400 fl. v a.

Reflectanții la acest post sunt poftiți a și înainta cererile instruite conform normelor din vigóre la subscrisul oficiu protopresb. în terminul susindicat.

Sĕcărêmb-Nagyág, 31 Decembre 1892.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geógiu II inconțelegere cu respectivul comitet parochial.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 320/1893 [128] 1—1

Publicațiune.

In sensul §. 124 din regulamentul de procedură judecătorescă în cause matrimoniali, se aduce la cunoscință publică, că Dumitru Moise Muntean din Amnaș s'a despărțit total de pribegita lui soție Ana n. Ciucli, tot din Amnaș, prin sentința consistorială din 6 Iuliu a. c Nr. 4171 B.

Sĕliște, 26 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbit. gr. or. al Sĕliștei.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 83. Sibiiu, Sâmbătă, 31 Iuliu (12 August) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Terorismul şovinistic la culme.

Apetitul cresce mâncând.

Sĕlbătĕciile din Turda, Şimleu şi Arad se pot ascunde dinaintea brutalităţilor din Orade.

Oradea, locul nascerii lui Tisza Kálmán, centrul cultural al „Biharország“-ului, cu academie de drepturi, tablă regéscă, reşedinţa alor dóuĕ episcopii, cu o mulţime de biserici şi *patru sinagoge*, fortăréţă, etc. un oraş, care îşi arógă rangul al doilea după capitală, nu se simţia bine, că Aradul, cu care rivalisase pentru câştigarea tablei regesci, l'a întrecut în manifestarea „patriotismului“ modern, şi pândia ocasiunea binevenită, ca şi în asta privinţă sĕ-şi ocupe rangul ce i se cuvine.

Ocasiunea i s'a dat.

Un preot pĕcătos, un cutare Pituc, pe care episcopul Pavel în loc sĕ-l fi destituit, după cum a meritat, nu l'a lăsat sĕ péră de fóme, ci l'a pus în pensie cu salariu anual de 300 fl, ca sĕ-şi rĕsbune contra episcopului seu, a scos la ivélă o broşură, în care declară pe episcopul şi pe canonicul Lauran de *trădătoriu de patrie*, pentru-că ar fi romanisat 24,000 de magiari, adecă pe toţi credincioşii gr. catolici din parochiile aparţinĕtóre la diecesa gr. cat. orădană din comunele: Măcău, Carei, Oradea (reşedinţa eppéscă) Leta mare (locul nascerei redactorului Ios. Vulcan) Aciad, Apateu, Almosd, Bagamir, Bogoş, Cianalăş, Ceghild, Csengerujfalu, Ér-Adony, Ér-Endréd, Ér-Kenéz, Ér-Körtvélyes, Ér-Selind, Ér-Taresa, Genecs, Hosupaieu, Cacad, Monos Petri, Nagy-Szántó, Nyir-Adony, Ováry, Porcsalma, Szt-György, Abrány şi V. Abrány, tot comune, cari şi după statistica cea mai nóuă, au şi locuitori români.

Indată ce a apărut acest pamflet, care nu póte fi numai opul ticăloşului Pituk, despre care se afirmă, că în urma beţiei ar fi devenit nebun, tótă ḑiaristica magiară, ca la poruncă în articoli identici, trămişi pe semne dela un birou anume, agitéză contra episcopului Pavel, carele din „kiváló hazafias főpap“ ce era, preste nópte, ca din senin, deveni cel mai periculos „magiarofag“, „dacoromân“, „trădător de patrie“, etc. etc.

Agitaţia esecutată cu plan, în scurt timp a produs fructele contemplate.

Mercuri séra (9 l. c.) circa 2000 după unele foi 4000 de vagabunḑi, pe lângă binevoitórea asistenţă a nobilei inteligenţe magiare din Orade, însufleţiţi de imnul magiar (szózat) şi de cântecul lui Kossuth („Kossuth-nóta“) ca turbaţi au năvălit cu bolovani asupra reşedinţei episcopului Pavel, pe care îl credeau a se fi rentors dela locul de cură climatică „Stêna de vale“ botezat pe unguresce „Biharfüred“ şi între sbierături de „le a hazaáruló gazemberrel“! (jos cu infamul trădătoriu de patrie) au sfărêmat tóte ferestrile şi pórta reşedinţei, de acolo s'au dus la canonicul Lauran, după unele ḑiare la canonicul Sarkadi, i-au sfărîmat şi acestuia ferestrile, au năvălit apoi asupra alumneului gr. cat. „Leopoldinum“, acolo au distrus tóte fereştile alumneului, şi imediat au sfărîmat fereştile şi uşa bisericei gr. cat. dela alumneu. Terminând cu alumneul canalia a năvălit asupra locuinţelor advocaţilor români Zigre, Duma şi Buna, a devastat şi la acestia tot ce li-a stat în cale, poliţia cu şef cu tot încă şi-a căpĕtat ce a meritat, şi numai intervenţia miliţiei a putut curma continuarea devastărilor şi la ceialalţi români din Orade şi póte o rescólă formală.

Cine cunósce trecutul şi presentul episcopului Pavel cu uimire trebue sĕ se întrebe:

„Dacă şi chiar episcopului Pavel i s'a putut întêmpla un astfel de tractament din partea magiarilor, mai este posibil astăḑi în Ungaria, ca un român se fie considerat de bun „patriot“ după conceptul magiar?

Episcopului Pavel nici odată n'a venit în conflict nici cu guvernul, nici cu societatea magiară, nici prin faptele, nici prin espresiunile sale.

Din contră în tóte li-a făcut pe plac, chiar şi în cestiunile cele mai delicate naţionale s'a espus odiului credincioşilor sei, numai ca sĕ nu provóce displăcerea magiarilor.

Lucrurile sunt cunoscute, nu voim sĕ le mai enarăm şi aci, constatăm numai, că a făcut şi fundaţiuni pentru Orade şi pentru magiari, şi că pentru meritele Sale „patriotice“ guvernul i-a esoperat denumirea de consilier intim al Maj. Sale titlu de „Escelenţă“, lucru fórte rar la episcopi, ér oraşul Orade din gratitudine a botezat o stradă cu numele „Pável utcza“ (strada Pavel“) ca apoi din strada acésta sĕ-i distrugă tóte ferestrile.

Ḑiarele magiare doriau ca episcopul Pavel sĕ fie metropolit la Blaş, şi le părea rĕu, că nu schimbă diecesa Orăḑii cu archidiecesa, ér pentru casul acela nici nu putea fi vorbă de alt candidat pentru Orade decât de canonicul Lauran, ba şi la metropolie ar fi fost cel mai binevĕḑut candidat.

Şi acum tótă acéstă dragoste „patriotică“ s'a prefăcut în fum, în urma descoperirilor nemernicului Pituc?

Şi care este pĕcatul cel mai nou al episcopului Pavel, descoperit de Pituk?

Este, că pretinde, ca în tóte bisericile din eparchia sa sĕ se oficieze în limba română.

Ei bine! N'au sciut „patrioţii“, până ce Pituk nu li-a deschis ochii, că diecesa gr. cat. Orădană este diecesă română? n'au sciut, că episcopul este şi trebue sĕ fie român?

Dacă n'au aflat din alt loc, cel puţin din numele străḑii, care duce pe lângă reşedinţa episcopéscă, şi care astăḑi se numesce „Pável utcza“ trebuia se scie, pentru-că aceea se numia „Oláh püspök utcza“.

N'au sciut ei, că limba în care se administréză diecesa gr. cat. Oradană şi limba cultului divin în acea biserică este şi trebue se rĕmână cea română?

N'au sciut ei nici aceea, că p. e. în biserica catedrală din Orade serviciul divin sĕ face în limba română, şi că parochia din Orade-cetate, cuprinsă în catalogul lui Pituc, aparţine la biserica catedrală?

Nimic nou n'a făcut episcopul Pavel, decât a conservat ceea ce a aflat, ce a esistat de când Maria Teresia a înfiinţat acea diecesă „pentru propagarea sfintei uniri între valachi“.

Tóte parochiile numite în catalogul lui Pituc au fost şi sunt române, dar resfirate printre magiari, poporul mare parte vorbesce şi unguresce.

A pretinde dela episcopul Orăḑii, ca sĕ-şi neglige limba oficială în parochiile sale şi sĕ întroducă sau sĕ sufere pe cea magiară, ar însemna a-l silí sĕ-şi tradeze biserica.

A afirma, că între gr.-catolicii din diecesa Orăḑii au fost magiari, este o minciună istorică.

N'au esistat şi nu esistă magiari gr. catolici, ci numai români şi ruteni.

Magiarii toţi sunt rom. catolici şi reformaţi.

Dar chiar aşa sĕ fie, cum ḑice Pituc şi cu el ḑiarele magiare, că credincioşii gr. cat. din parochiile amintite sĕ fi fost magiari, episcopul numai datoria şi o-ar împliní dacă, ca pe credincioşi ai bisericei române i-ar romanisa. Dóră reformaţii sau romano-catolicii magiari fac şi ar face altmintrea cu românii, cari ar întra în sinul bisericii lor, decât iute şi de grabă i-ar magiarisa

Este trădare de patrie a fi român în Ungaria?

Quod uni justum alteri aequum!

Dar canonicul Lauran, de unde ajunge deodată la martiriu românesc?

El, care numai ca sĕ remână persónă populară înaintea magiarilor, a îndurat tot odiul clerului şi laicilor din diecesa Orădană pentru magiarisarea gimnasiului din Beinş, astăḑi de-

---

FOIŢA.

Posiţia istoriei în planul de învĕţământ şi metodul ei.

„Non multa, sed multum“.

II.

(Incheere.)

Partii alese din cele mai bune scrieri istorice, chiar şi din cronici, unele tradiţiuni, legende si poesii istorice, ba chiar câte un document, epistolă ori decret şi o lege sunt tot atâtea isvóre, care se pot cu cel mai mai bun succes folosi în scólă. Greutatea cea mai mare ar fi de învins de aci înainte, întru cât munca viitoriului, şi încă a celui mai apropiat, va trebuí se fie a aduna la un loc isvórele istorice, menite a se folosi în scóle, la instrucţia în istorie, a se face din ele un fel de „carte de cetire“ pentru istorie, căci numai aşa póte ajunge şi învĕţătorul, dar mai ales şi elevul la isvóre şi póte ajunge în posiţia de a le şi folosi.

La folosirea isvórelor ar fi de observat cam următorul mers: Tecstul, dacă e mai lung, se va împărţí în mai multe partii, cari se vor cetí una câte una. După cetire se va reproduce cuprinsul din partea elevilor, bine reu, cum pot ei. Acéstă reproducere la tot casul nu póte fi perfectă; va cuprinde multe inesactităţi şi erori, cari tocmai arată ceea-ce nu au priceput elevii şi deştéptă şi în aceştia dorinţa şi le dă impuls a cerceta, a cugeta, a judeca, a îndrepta şi spre acest scop a se transpune în spiritul timpului, despre care e vorba, şi a pătrunde în starea sufletéscă a persónelor istorice. Aşa dară acéstă primă reproducere scóte mai bine la ivélă lipsele şi golurile în cunoscinţele şi judecăţile elevilor. Erorile, ce se comit la reproducere, se vor îndrepta cu concursul elevilor, conducêndu i pe aceştia sĕ cerceteze înşişi, sĕ urmăréscă faptele istorice pas de pas cum au resultat una din alta, cum condiţionéză una pe cealaltă. In convorbirile acestea se vor căuta însuşirile persónelor istorice, se vor supune judecăţii elevilor faptele şi cugetele persónelor istorice şi astfel elevii vor fi conduşi a pĕtrunde în spiritul eroilor, a înţelege starea lor sufletéscă şi din acésta a-şi esplica faptele lor. Afară de partea internă psichologică a lucrului se va considera şi partea esternă, întru cât se va vorbí despre împregiurările esterne, între cari au trăit şi au lucrat eroii. In cursul convorbirilor se va lua deci în considerare şi locul unde s'au petrecut evenimentele, şi condiţiunile culturale, în cari au trăit persónele istorice. Aceste convorbiri ne vor lămurí asupra tuturor punctelor neînţelese sau reu înţelese la cetire şi ne vor da o serie de idei asupra lucrului din cestiune. Aceste idei din urmă se vor arangia în ordinea recerută tot de către elevi-cari vor fi ţinuţi a istorisí acum de nou, fluent şi cu vorbele proprii conţinutul piesei, întregit prin cele câştigate în cursul convorbirilor. In felul acesta esplicarea tecstului nu o face învĕţătorul, ci elevii conduşi de el. După acéstă a doua reproducere din partea elevilor póte avé loc şi istorisirea din partea învĕţătorului, care însĕ numai acel scop îl póte urmărí ca sĕ arete elevilor cum s'ar puté îmbrăca în forme mai frumóse ideile câştigate deja, prin ce se ridică şi valórea acelora şi pot produce mai bună impresiune.

După acésta va urma aprofundarea materialului. Elevii vor fi conduşi a judeca din punct de vedere moral asupra raporturilor de voinţe, ce se află în materialul de sub întrebare, prin ce se conduc spre recunóscerea legii morale generale. Aci este locul caracterisării persónelor istorice. Singuraticele trăsĕturi ale caracterului eroului cunoscute din convorbirile anterióre, se vor grupa laolaltă şi vor forma un întreg, un caracter, o individualitate. Acésta apoi ne póte conduce la cercetarea vieţii spirituale a eroului şi a motivelor, ce l'au îndemnat la fapte. In felul acesta vom fi feriţi de judecăţi false şi totodată vom învĕţa a face deduceri dela esterior la interior, dela fapte la voinţe, dorinţe, noţiuni, idei, cu un cuvênt vom învĕţa a cunósce pe ómeni din faptele lor. Ca încheiere se vor resuma judecăţile morale religióse şi psichologice, prin ce se face şi o repetiţie a materialului din alt punct de vedere.

Pentru ca ideile, cunoscinţele şi judecăţile religióse morale astfel câştigate sĕ devină în adevĕr o avere sufletéscă, pentru ca ele sĕ-şi afle locul şi sĕ se întăréscă în memoria elevilor, trebue păşit mai departe la al treilea moment metodic, la asociare, după care cunóscinţele deja câştigate trebuesc aduse în legătură între sine şi cu altele avute de mai nainte. Mai întâi se vor arangia judecăţile nouĕ, se vor pune în paralelă şi sĕ vor asemĕna unele cu altele. Apoi se vor căuta casuri cunoscute din istorie ori din istoria biblică, în cari a trebuit sĕ judecăm asemenea ori în direcţiune contrară.

clarat de magiari „trădător de patrie“ şi împroşcat cu petrii!

Dar advocaţii Zigre, Duma şi Buna cum vin ei a fi tractaţi cu petrii din incidentul pamfletului lui Pituc?

Cum vine internatul „Leopoldinum“ urgisit şi bombardat de magiari, când el din partea românilor este considerat de o pepinerie de spirit magiar?

La tóte acestea întrebări nu se póte respunde după raţiune, ci numai după şovinismul fără margini, nutrit şi propagat de jurnalistica şi societatea magiară, şi după ura de rasă ce domnesce astăḑi în Ungaria faţă cu tot ce este românesc.

Dar ajunse odată lucrurile aci, este datoria guvernului sĕ întrevină cu tótă energia, şi dacă n'are curagiul sĕ dea piept cu acest curent turbat şi periculos pentru patrie, sĕ céră chiar intervenţia Corónei, sĕ facă ordine, sĕ respecteze cel puţin legile esistente, care garantéză eseciţiu şi desvoltare liberă în biserică, se pedepséscă cu tótă asprimea pe făcătorii de rele şi dacă aceia sunt magiari, căci aşa cum s'au pornit lucrurile au se ducă la desastre neprecalculabile.

Ce ar fi pentru esemplu, dacă românii din Beinş ar da satisfacţiune episcopului Pavel, carele în mijlocul lor este acasă, după tipicul magiarilor din Orade?

Cerem satisfactie energică, completă şi stavilă patimilor şovinistice! Cerem dreptate!

O nóuă „jertfă“. Demonstraţiunile cu petri patriotice sunt în curgere în Orade şi étă, că după Pituc un alt român a căḑut jertfă în urma „patriotismului“ sĕu. Lui „Egyetértés“ (nr. din 10 August a. c.) ii sĕ scrie din Arad, că subcontabilul Aurel Nicóră, dela banca „Victoria“, care a fost înfiinţată „după modelul băncii poporale din Sibiiu“ a fost destituit din post în urma unei cercetări disciplinare, prin care s'a constatat, că respectivul şi-a negligat oficiul. Causa destituirii însĕ este, după cum scrie corespondentul, că Nicóră a cercetat totdeuna „societatea cetăţenilor cu simţĕmênt magiar“, ba odată a luat parte şi la o serbare kossuthistă.

„Patrioţii“ nefericiţi ai foilor şoviniste se tot sporesc!

Sibiiu, 30 Iuliu, 1893.

Corul elevilor nostri seminariali, terminându-se anul scolastic, a dat un concert în Alba-Iulia, de unde au fost invitaţi sĕ concerteze şi în Munţii-Apuseni, la Sĕcărêmb şi Zlatna. Concertele au fost impreunate cu câte o petrecere cu dans şi împregiurarea acésta, precum şi escelentele producţiuni ale corului au atras în locurile amintite mulţime de inteligînţă şi popor din acele părţi, doritori de a gusta plăcerile unei conveniri culturale-sociale. Acésta a fost, sĕ vede, motiv îndestulitor de a îndemna pe organele administrative din părţile acele, ca sĕ recuire putere armată la faţa locului. Am amintit în nrul din urmă al fóiei nóstre, că în Zlatna pe ḑiua concertului seminariştilor au fost concentraţi acolo din mai multe părţi gendarmi, cari cutrierau stradele şi sara s'au postat înaintea localului, unde s'a ţinut concertul. A fost un fel de stare de asediu, ca şi când ar fi fost vorba, că românii pacinici, adunaţi la concert şi petrecere, vor produce tulburări, sĕ vor revolta, veḑi Dómne!

Acest cas nu este unic în feliul seu. De un şir de ani încóce s'au întêmplat adese-ori, că multe adunări culturale-sociale române, chiar şi de ale reuniunilor învĕţătoresci şi de ale despărţămintelor „Asociaţiunii“ de prin ţară, au fost brevi manu oprite de a se ţiné, sub pretecste de nimica sau chiar fără motivare, după politica de „nem engedem“, ér la altele, cari au fost concese, publicul s'a pomenit ca din senin cu asistinţă de gendarmi cari, fiind cu totul de prisos ivirea lor, produceau şi produc o notă discordantă în buna disposiţie a participanţilor, ba chiar indignarea lor.

Acésta nici nu se póte altcum. Ori ce om cu judecată imparţială trebuie sĕ condamne o astfel de procedere a autorităţilor, înscenată fără nici un motiv şi fără trebuinţă, căci noi nu putem afla, şi credem, că nimenea nu póte afla un motiv real, care sĕ legitimeze în casuri de aceste luarea de mĕsuri escepţionale.

Românii sunt ómeni de pace, iubitori de ordine şi cumpĕtaţi, aşa că nu uşor produc escese Asta este firea românului, pe care ar trebuì sĕ-o cunóscă aceia, cari îl stăpânesc, solgăbirăii şi alţi funcţionari de la ţară şi atunci nu s'ar face ridiculi, răzimându-se mereu pe baionetă. Sciind acésta n'ar trebui sĕ se ia după cutare notărăşel sau scriitoraş care ca sĕ se linguşéscă şi sĕ-şi facă carieră, merg şi denunţă pe pacinicii locuitori şi i presentă aşa, ca şi când aceia în tot momentul ar fi gata de revoltă. Apoi ar trebuì sĕ-şi tragă sama şi cu împregiurarea, că românii sunt, întocmai ca şi magiarii, cetăţeni ai acestei patrii ér nu nisce anarchişti s'au vagabunḑi, cari trebue supuşi la tot pasul supravegherii poliţienesci şi ţinuţi în frêu cu puşca. Foile şoviniste, nu-i vorbă, aşa ne presintă, dar organele administrative nu e permis sĕ se ia după aberaţiunile presei magiare, care precum am accentuat de nenumĕrate ori şi sĕ vede şi din urmări, n'a produs în acest punct decât ură reciprocă, neîncredere, cu un cuvênt nici un bine pentru locuitorii ţerii nóstre.

Este lucru nesocotit a recurge fără motiv la „ultima ratio“, la puterea brută, ca prin ea sĕ şicanezi pe cetăţeni, numai pentru că ei sunt români. A trecut timpul acela, când popórele erau ţinute în îngenunchiare numai cu forţa şi recurgerea prea désă şi nemotivată la forţă, ne arată o decadenţă, o rentórcere la timpurile barbare de odinióră.

Noi, ca ómeni de ordine şi cetăţeni conscii de drepturile nóstre, trebue sĕ protestăm contra acestor mĕsuri necalificabile, căci n'am produs nici când tulburări şi scene de revolte cum au produs bună-óră magiarii dela Turda şi din alte locuri Acolo sĕ se aplice atari mĕsuri, căci acolo este lipsă de ele. Faţă de noi, cari nu cu ciomagul şi cu petri voim sĕ ne câştigăm drepturile, ci pe cale legală, ele nu numai că sunt un act de nedreptate, ci putem ḑice, că sunt o insultă. Astfel este lucru patriotic a insulta fără motiv pe românii de pe acest pămênt? La acésta sĕ ne rĕspundă aceia, cari ori cere, ori nu cere trebuinţa, pun în mişcare faţă de noi armia de gendarmi.

Revista politică.

Scirile, ce le aduceau în ḑilele trecute foile vieneze, că postul de ministru de rĕsboiu al armatei comune nu se va îndeplini în curênd, se adeveresc. Fóia oficiósă a publicat autograful Maj. Sale, prin care denumesce pe şeful de secţiune bar Rud Merkl cu conducerea provisorie a afacerilor şi agendelor armatei comune. F. Z. M. Merkl a şi avut o audienţă mai lungă la archiducele Albrecht. Foile magiare nu sunt tocmai mulţămite cu acésta dispoziţiune. Ele ḑic, că bar. Merkl a lucrat după cum a voit şi sub ministrul de rĕsboiu Bauer, numai cât atunci nu a avut responsabilitatea pentru ceea ce lucra. Acum are şi acésta. Ca următoriu a lui Bauer se semnalase ministrul Fejérváry şi comandantul corpului XII de armată Szveteney. Aceste combinaţiuni au căḑut deocamdată şi foile vorbesc despre numirea principelui Lobkovitz, numire, care va urma îndată după manevrele cele mari. De altfeliu în cercurile militare se vorbesce, că încă înaintea manevrelor se vor face mari mişcări şi permutări în armată.

* * *

Pentru a observa o ţinută corectă în corespondenţa cu autorităţile militare, ministrul de interne Hieronymi a dat o circulară către autorităţile civile, care consună întru tóte cu comunicatul lui „Pester Lloyd“, despre care am luat notiţă în un numĕr premergĕtoriu. Circulara a provocat mare sgomot în cercurile magiare şi foile oposiţionale s'au aprins, combătênd în mod vehement atitudinea ministrului. „Bud. Hirlap“ mersese şi mai departe şi a espus, că ministrul s'a informat fals despre lucruri şi că nici nu se provócă corect nici la date nici la lege. Acésta luptă de pénă nu a rĕmas fără efect. Mai mulţi vice-spani au retrimis adresele scrise nemţesce îndărăt la autorităţile militare şi între acestia este şi vice-şpanul din Budapesta Fővldáry, care nu s'a mulţămit numai cu aceea, dar a reflectat chiar şi ministrului de interne Hieronymi, când acesta la recercarea comandantului Lobkovitz a voit sĕ constrêngă pe vice-span sĕ urmeze conform ordinaţiunei. Mai multe municipii au adus conclus, ca sĕ nu rĕspundă scrisorilor în limba germană sosite dela autorităţile militare. Comitatul Somogy a mers şi mai departe. In congregaţiunea din urmă la propunerea deputatului Kapatsffy s'a declarat cu mare maioritate contra ordinaţiunei ministrului de interne. Foile oposiţionale iubiléză din acest incident şi provócă pe tóte municipiile sĕ ia esemplul comitatului Somogy.

* * *

Plângerile foilor germane, contra Austro-Ungariei, că ea nu e fidelă şi că a voit sĕ profite de rĕsboiul vamal ruso-german, se vede, că au avut efect. Până eri, atât foile austriace cât şi cele ungare aduceau sciri, prin care asigurau, că negocierile cu Rusia sunt fórte înaintate şi se aştéptă la resultat favorabil, mai vêrtos, că, perḑênd Rusia pieţele germane voesce sĕ-şi afle debuşeuri în Austro-Ungaria, ér acésta profita deplu: Pe deoparte productele rusesci le lua ieftin, pe de altă parte avea încă câştig, trimiţêndu-le chiar în Germania. Scirile cele mai nóue sosite din Viena, anunţă, că negocierile au rĕmas baltă, deóre-ce Rusia este prea pretensivă. Ea a cerut, ca Austro-Ungaria sĕ acórde productelor rusesci aceleaşi favoruri, cari le are Italia şi Sêrbia. Deore-ce guvernul austriac şi ungar nu consimţesc cu acésta, negocierile vor trebuí întrerupte.

* * *

Afacerea Panama a venit éraşi în discusiunea presei. Secretariul poliţiei de stat din Paris, Dupas, care fusese trimis se prindă pe Arton, a scos o broşură sub titlul: „Pentru-ce nu s'a putut prinde Arton.“ Dupas face detaiuri amĕnunţite, care au provocat mare sensaţiune în întrégă Francia şi din care reese, că guvernul de atunci n'a voit ca Arton sĕ fie prins. „Figaro“ din Paris reproduce pasage din numita

---

Tot aşa se vor asemâna şi judecăţile practice şi psihologice, cari ne pot învĕţa, că între anumite împregiurări cum trebue sĕ lucrăm. Astfel prin asemĕnări, căḑênd unele note individuale ori particulare, sĕ desvóltă din concret forma abstractă.

Cunoscinţele istorice ca atari încă se vor aduce în legătură cu cele câştigate mai nainte, se vor omite lucrurile secundare şi neînsemnate, ér cele esenţiale se vor grupa şi se vor lega de cele mai nainte. Spre acest scop se vor asemâna periode însemnate din istorie şi se va căuta legătura între ele şi desvoltarea uneia din cealaltă, se va stabili mersul cronologic al evenimentelor, prin ce se repetéză atât materialul nou, cât şi cel vechiu; se vor aduce în combinaţie spre asemânare evenimente analoge şi din istoria biblică, se vor aduce în legătură evenimente sinchronistice şi se vor grupa numerii anilor, cari de altcum sĕ fie cât se póte de puţini.

Asemânarea judecăţilor, evenimentelor şi persónelor ne duce la momentul al patrulea, la abstracţiune (sistem) prin care ne ridicăm dela concret la abstract, dela judecăţi şi sentinţe aduse asupra faptelor şi evenimentelor singratice, la judecăţi şi sentenţe de valóre generală. Din asemânarea mai multor fapte, asupra cărora am judecat în acelaş fel, vom ajunge la conclusia, că şi în alte casuri de asemenea natură tot aşa va trebui sĕ judecăm şi deci judecăţii particulare îi vom da valóre generală, ridicându o la macsimă, la regulă ori lege. Aceste macsime, regule şi legi le vom îmbrăca apoi în forma cuvenită alegênd spre acest scop vr'o sentenţă din s. scriptură — pentru macsimele morale — ori un proverb, ori şi o formă poetică. Macsimele şi sentenţele astfel câştigate se vor induce într'un caet arangiat anume spre acest scop. Resultatele strict istorice încă se vor grupa în tabele cuprinse şi acestea în caetul istoric, care va servi de sprigin şi orientare la repetiţii. Astfel înşişi elevii îşi pregătesc un manual, căre de sigur e mai scump înaintea lor, căci e resultatul muncii proprii, dar totodată are şi valóre mai mare, întru cât e înţeles pe deplin de elevi.

In fine urméză al cincilea şi cel din urmă moment metodic, aplicarea cunoscinţelor câştigate (numit şi metod şi funcţiune). Pe când adecă mersul instrucţiei până aci a fost dela concret spre abstract, acum e vorba sĕ percurgem calea inversă, sĕ cercăm, dacă elevii sunt în stare a aplica regulele abstracte în casuri concrete. Acésta se póte face, punênd pe elev sĕ se supună şi pe sine judecăţii morale, ce a făcut-o asupra persónelor istorice; sĕ caute din viaţa sa proprie şi din viaţa scolară şi a cunoscuţilor sei, casuri, la cari se póte aplica cutare sentenţă ori macsimă scósă din istorie. Prin acésta respectivele macsime şi senţenţe devin legi concrescute cu viaţa elevului, cărora acesta se va supune fără şovăire.

Din materialul istoric se vor da anumite teme ca aplicare, ori se vor pune întrebări, cari provócă cugetarea şi activitatea fantasiei elevului, în fine se vor face diferite deprinderi cronologice, aducênd diferite întêmplări în legătură şi constatând depărtarea temporală dintre ele. Aci se pot aplica cu succes şi icónele istorice provocându-se elevii sĕ le esplice pe basa celor învĕţate. Prin acésta li se intipăresce şi mai bine în memorie materialul învĕţat.

O frumósă şi roditóre aplicare a istoriei se póte face în órele de limba maternă prin teme istorice, asemânări, schiţe biografice etc., precum şi în órele de aritmetică, geometrie şi geografie.

*

Tractând istoria în scólă din punctul de vedere educativ şi după metodul indigitat în cele premerse, de sigur că nu vor ajunge elevii — căci nu pot ajunge — în posesiunea unui material bogat de istorie, nu vor sci istoria întrégă, fără lacune, nu se vor puté făli cu cunoscinţe multe din acest obiect, nu vor sci recita o mulţime de nume şi numeri istorici, prin cari sĕ pună în respect pe cei ce îi ascultă, aşa dară în privinţa cantităţii cunoscinţelor vor rĕmâné sĕraci. Cu atât mai bogaţi vor fi însĕ în ceea ce privesce adevĕrata cultură a minţii şi a inimii, căci vor fi deprinşi a privi lucurile nu numai cu ochii fisici, ci şi cu ochii spirituali şi prin prisma legilor morale, vor fi puşi în stare a ţiné pept valurilor vieţii, vor sci învinge pedecile puse de împregiurări, vor sci resolva problemele ce i aşteptă în viéţă vor sci lupta pentru interesele şi idealurile lor, ale societăţii şi némului lor, cu un cuvênt se vor afirma în viaţă ca ómeni, ca cetăţeni, ca români*).

Din programa scólei de fetiţe
a „Asociaţiunii“ pe 1892/3.

Ioan Popovici.

---

*) Metodul espus aci trebue sĕ-l privim deocamdată numai ca un ideal, a cărui realisarea nu o putem astepta până ce nu vom avé la îndemână tóte mijlócele recerute pentru punerea lui în practică.

broșură, în care sĕ vede, că guvernul nu numai, că a dat instrucțiuni comisarilor, cum se purcédă ca sĕ pótă scăpa téfăr Arton, dar mai mult, a stat chiar în corespundență cu Arton și scia despre toți pașii acestuia. Dupas a putut pune mâna pe el, dar dacă a vĕdut cum stă lucrul, l'a urmărit numai de aprópe Loube, Ribot și ceilalți miniștri acusați în scriere, dic, că acéstă este numai o manoperă a vre-unui partid acum în ajunul alegerilor, alții susțin, că e o revanșă, pentru-că Dupas, a fost demisionat. Foile francese și cele mai amice guvernului nu pot combate însĕ multe dintre afirmările din broșură. Interesant este, că espunerile despre petrecerea lui Arton în Budapesta le confirmă întru tóte foile, care apar în Budapesta și încă cu date autentice. Se aștéptă cu mare încordare deslegarea cestiunei. Dupas petrece în Londra, el este angagiat l'a o bancă englesă. Presa francesă e nemulțămită, că prefectul poliției a demisionat în escesul seu de zĕl pe un funcționariu atât de inteligent și isteț, precum a fost și Dupas.

* * *

O lovitură destul de simțibilă se pregătesce Finlandei, o provincie, care se bucura de óre-care autonomie în imperiul țarilor. Acéstă autonomie consista în dreptul de a-și avé o armată națională proprie. Tóte celelalte atribute de independență ale acestui mare principat, care de jure nu este legat de Rusia de cât prin o uniune personală, i-au fost confiscate rĕnd pe rĕnd. Tendința celor din Petersburg merge adi într'acolo, sĕ robéscă Finlanda și în cestiunea armatei.

Finlanda avé o armată proprie, care în timp de pace numĕra 5000 ómeni. Serviciul militar era sau de patru ani în permanență și 2 ani reservă, sau de 5 ani în reservă, după cum decidea sorțiul.

După lege în acéstă armată numai finlandezii aveau dreptul de a fi oficeri și a avansa la rangul de general Armata în prima linie avea datoria de a apăra propriile sale granițe și numai în casuri escepționale coopera cu armata imperiului. Tóte acestea vor înceta de aci înainte. In ministeriul de rĕsboiu rusesc se delibereză actualmente de o comisiune modul și chipul transformărei armatei finlandeze. Étă în adevĕr ce scrie în acéstă privință oficiosul „Pet. Wjedomosti“:

Fără a bănui câtusi de puțin statornicia politică și credința către imperiu a Finlandei, suntem convinși, că nu este în interesul unui stat, de a tolera înlăuntrul granițelor sale esistința unei armate, cu administrație proprie și compusă din elemente streine.

Armata ruséscă trebue sĕ fie un întreg organisat strict unitar, și esistința așa numitelor armate „naționale“, cum e cea filandeză în ochii finlandezilor, nu corespunde câtuși de puțin stării normale și sănătóse a lucrurilor.

Pe de altă parte finlandezii, față de poporațiunea néoș rusécsă, în ceea ce s'atinge de serviciul militar, se bucură de avantagii mari și importante. Terminul de serviciu este la ei numai de cinci ani

O stipulațiune curiósă este aceea, că armata finlandeză are datoria de a apĕra granițele principatului și numai pe calea acésta indirectă a lucra și „pentru apărarea imperiului“. De aci ar resulta, că în casul unui rĕsboiu care n'ar atinge direct Finlanda, acéstă armată ar privi inactivă la încordările armatei învecinate.

Ajutoriul ce l'ar da mica Finlanda n'ar fi, ce e drept așa mare, însĕ este vorba de principiul, că tóte provinciile imperiului rus sĕ aibă sânta datorie de a interveni în mod egal pentru interesele și neștirbirea lui. Deși contingentul principal al armatei caucasiene e compus din poporațiunea de acolo, elementul rusesc nu este esclus, ci, ce e mai mult, jócă un rol însemnat. Oficerii armatei finlandeze însĕ trebue recrutați numai dintre ce tățenii acestei provincii. Acésta trebue sĕ se schimbe. Finlandezii în ceea ce se atinge de serviciul militar trebue sĕ se conforme principiului general al imperiului.

Nu încape îndoială, că alusiunile acestea sunt prevestitórele sfĕrșitului independenței armatei finlandeze. Cu perderea armatei separate se nimicesce și ultima remășiță de independență acestui principat, a cărui autonomie a fost recunoscută chiar de tatăl actualului țar.

Demonstrațiunile în Oradea-mare.

In necs cu aprețiările, ce le facem în articolul prim, inserăm după serviciul telegrafic din Budapesta următórele amĕnunte despre decursul demonstrațiunilor din Oradea-mare:

Oradea-mare, 10 August n. Respândindu-se scirea, că episcopul Mihail Pavel s'a reîntors acasă, o mulțime de preste douĕ mii de ómeni, s'a strîns aséră înaintea palatului episcopesc. După intonarea „Szózat-ului“, mulțimea a spart ferestrile dela reședința episcopéscă, în vreme-ce o altă grupă a distrus ferestrile locuinței canonicului Lauran și dela Alumneul român de băieți. Pe la órele 10 demonstrațiunea, ațițată de mai mulți inși, a luat un caracter și mai serios. Mulțimea s'a năpustit asupra seminariului român și a bisericii de alături, bombardându-le cu bolovani cât pumnul și distrugĕnd tóte ferestrile și ușile Mulțimea a pornit apoi între urlete și strigăte sĕlbatece la casele a trei advocați români, unde de-asemenea a spart ferestrile cu petri. De acolo mulțimea s'a întors încă odată la palatul episcopesc. Poliția nu a fost în stare sĕ apere palatul în contra năvălitorilor. Cei mai mulți dintre polițiști au fost maltratați de către mulțime. Căpitanul orașului a trimis după o companie de infanterie, care a sosit numai decât și a baricadat stradele. Un infanterist a fost grav rănit cu pétră. De altfel scirea a fost falsă, episcopul Pavel nu venise încă acasă.

Oradea-mare, 10 Aug. n. La scirea despre sosirea episc. Pavel s'au într'unit pe la 9 óre 2000 ómeni înaintea palatului episcopal. După-ce cântară „Szózat“, în mijlocul strigătelor „Abzug Pavel“! sparse ferestrile palatului; de-asemenea sfărîmară ferestrile și pe la alte case unde locuesc români. O companie de honvezi ce din întêmplare se întorcea dela esercițiu fu salutată cu strigăte: „Éljen a magyar király“! „Éljen a király“!

Oradea-mare, 10 August n. In cursul esceselor de aséră, căpitanul suprem al orașului Rimler a încercat cu ajutorul corpului polieționesc sĕ restabiléscă liniștea, desfășurând multă energie. El proceda cu tact, neavĕnd însĕ la disposiție decât 20 de inși, tóte sforțările lui au remas zadarnice. Zângănitul ferestrilor sparte a fost însoțit de mulțime cu larmă enormă. Tinerii aparținĕnd claselor inteligente, veniți în fugă mare din tóte părțile orașului, se retrase în colțul dinaintea cofetăriei Winkler; de ací bombardau cu asvêrlituri bine ficsate ferestrile palatului episcopal. Un alt grup pornì spre ulița unguréscă; sparseră ferestrile canonicului Lauran, precum și ferestrile dela seminariul românesc „Leopoldinum“. O mică grămadă de ómeni inteligenți se uita la tóte acestea, fără sĕ se misce însĕ.

Adi, în 10 August, domnia încă mare ferbere pe strade, mai ales pe piața Ladislau. E temere, că și adi încă se vor întêmpla demonstrațiuni.

De altmintrea episcopul Pavel se află încă tot la Stâna de Vale; se crede că nu va venì în reședință încă multă vreme.

Oradea-mare, 10 August n. 10 óre ¾. Tocmai ese armata din casarmă, deóre-ce disordinele au luat un caracter amenințător; la aședarea trupei, un soldat a fost grav rănit cu pétra. S'au făcut mai multe arestări; escesele se țin mereu lanț: publicul e fórte neliniștit.

Oradea-mare, 10 August n. După órele 10 demonstrațiile prevestite de uni demonstranți luară un caracter grav. Înaintea seminariului românesc mulțimea furiósă începù sĕ asvîrle petri ca pumnul de mari; sfărîmau jalnsiile; ér cu lemnele dela ferestri atacară ușile. Ferestrile dela biserică de lângă ușe deasemenea au fost sparte.

După aceea, tot sbierând sĕlbatec mulțimea se îndreptà spre casele advocaților români Duma, Buna, Zigrea și a vicariului gr. or. Goldiș, unde ferestrile au fost cu totul sfărîmate. In locuința comerciantului Bognár, care locuesce în aceeași casă, sburau petrile cât pumnul de mari și au sfărîmat pe deplin tóte mobilele.

Pe piața Ladislau, liniștea în curênd ér a fost turburată de mulțimea sbierătóre, la care se alipise și tumultuanții năvălind dinspre pod și așa canalia de stradă, strigând și înjurând, mergea ér înaintea palatului episcopal. Poliția nu era în stare a stăpânì pe mulțime, care înarmată cu ciomege, petri și grinzi dădù năvală asupra palatului; sparse pórta; sparse ferestrile, bătù pe căpitanul-suprem al orașului, pe comisari și pe haiduci.

Intrebuințarea armelor ațițà si mai mult mulțimea, care crescù atât de mare în câtpolițiștii, printre ea se aflau așa dicênd îngropați și se póte privì ca un noroc, că nu s'a întêmplat mai mare vĕrsare de sânge. Căpitanul suprem a reușit în urma urmelor a liniștì întru câtva mulțimea, care îl saluta apoi cu „Éljen“-uri. Vĕdênd însĕ că fără miliție nu va poté fi stăpân pe situație, chiamà o companie de infanterie, care apărù în curênd sub conducerea sublocotonentului Lederer și baricadà îndată stradele. Un infanterist a fost așa de grav rănit cu pétra asvîrlită de un lucrător încât a trebuit sĕ fie dus la spital. La 11 nóptea se aude încă tot mereu sgomotele din tóte ulițele mai depărtate.

Noutăți.

Conferență preoțéscă. Ni se scrie din Bihor, că în 5 August n. s'a ținut în Vascon o conferență a preoțimei tractuale sub conducerea d-lui protopresbiter Vasiliu Papp și avênd de secretariu pe parochul Moise Popovici-Popa In acéstă conferență s'a desbătut, proiectul de statut pentru fondul de pensiune al diecesei române gr. or. din Arad. Preoțimea a primit în general proiectul, ér în special propune câte-va modificări. După proiect se statoresce pensiunea pentru protopresbiteri cu 800 fl.; preoți cl. I 800 fl.; classa II 600 fl.; classa III și pentru capelani și diaconi 400 fl. Ca basă a fondului se pun între altele: venitele anuale ale fondului preoțesc esistent, până când fondul de pensiuni 'și va puté acoperí trebuințele sale; venitele fondului pentru pensiunile învĕțătoresci, care la finea anului 1891 era de 7.588 fl. 44 cr., diferitele tacse etc.

* * *

Este Dumnedeu! Un măcelar din Somorja era cunoscut ca ateu. Dilele acestea se pregătia tocmai sĕ taie o vacă, când isbuci o furtună. Măcelarul își ridicà cuțitul către ceriu cu cuvintele: „Apoi mai diceți, că este Dumnddeu; vedeți cum se nimicesc sĕmĕnăturile!“ Deodată fu isbit de un fulger și cădu la pamênt. A scăpat cu viéță, dar de atunci tot mereu strigă: „Este Dumnedeu! Este Dumnedeu!“

* * *

Monumentul dela Adam-Klisi. In urma descoperirei pietrei fundamentale a monumentului dela Adam-Klisi, se doveoesce, că acest monument a fost ridicat de Constantin cel Mare, ér nu de Traian, după cum aparențele probase. Lucrările de desgropare se continuă cu activitate. — Intre altele s'a mai descoperit un trofeu, fórte bine conservat, purtând în relief bustul împĕratului Constantin. — Atât piétra fundamentală, care e de marmură, cât și trofeul, sunt fórte bine conservate.

* * *

Congresul din Zürich. Presidenții diferitelor naționalități dela congresul socialiștilor într'uniți în Zürich ocupară pe rênd loc la masa presidială și conduc desbaterile. La cererea delegaților români s'a hotărît sĕ se pună în discusiune cestiunea agrară, ér la cererea francesilor sĕ se pună la ordine și cestiunea grevelor. Mai mulți delegați germani nu au fost verificați.

* * *

Lupi. Din cercul Vascou (Bihor) ni se scrie, că pe acolo umblă lupii cu haita în așa mĕsură, de ómenii nu cutéză sĕ-și scótă vitele la imașul de pădure. In sĕptĕmâna acésta a mâncat lupii un „tuluc“ (june), o vacă apoi o mulțime de oi și capre.

Invitare.

Adunarea generală a „Asociațiunei transilvane, pentru literatura și cultura poporului român“, pentru anul curent se va ține în Năsĕud la 27 August n. și dilele următóre.

In numele comitetului despărțĕmêntului Năsĕud și a comitetului de primire, îmi iau voiă a învita cu tótă onórea pe p. t. public și în deosebi pe membrii Asociațiunei și pe toți sprijinitorii scopurilor ei, sĕ ia parte la adunare, precum și la festivitățile ce sĕ arangiază din ocasiunea adunărei. Din programa specială impărtășesc spre orientare că:

1. La 26 August st. n. va fi primirea comitetului central și a óspeților la gara căii ferate din Bistirița, de către comitetul de primire, la granița despărțămêntului nostru de către comitetul acestuia, ér la întrarea în Năsĕud de către representanța opidului, de inteligență și popor.

La gara din Bistirița e ingrijit de trăsuri cu prețuri moderate. De séră iluminație și cină comună.

2. La 27 August 8 óre a. m. liturgie în biserica parochială gr. cat. după ședință banchet, de séra concert.

3. La 28 August sedință: de séra bal, în diua următóre (29 August) escursiune la băile din Sângorgiu și Valea Vinului.

Ca secțiunea pentru încuartirare și cea pentru arangiarea banchetului sĕ se pótă orienta de timpuriu, rog pe toți câți întenționéză a ne face onórea și a participa, sĕ binevoiască a ne-încunosciința despre acésta până la 20 August st. n.

Adresarea este a sĕ face la subscrisul. Pre urmă însĕmnăm, că învitări speciale nu se trimit.

Năsĕud, 27 Iuliu, 1893.

Pentru comitetul despărțĕmêntului și
de primire:
Ioan Pop,
dir. despărț.

Vorbirea

ținută de directorul scólelor capitale elementare rom. gr. or. din Brașov, George Belissimus, la încheerea anului scolariu 1892/3.

Rev. D-le! Stimaților D-ni și D-ne!
Iubită tinerime scolară!

(Incheere.)

Ér noi iubiții mei scolari și iubitele mele scolărițe!

Sciu, că ați așteptat cu mare dor diua acésta mărită și sântă, ca părinții vostri, precum și alți d-ni și dómne audind din cetirea clasificațiunilor vóstre, cât ați învĕțat de bine și altmintrea cât v'ați purtat de bine în acest an scolar, sĕ ve aibă încă mai dragi, sĕ se bucure de voi și sĕ ve laude!

Și în adevĕr sunt vrednici a fi iubiți și lăudați de tótă lumea elevii și elevele, cari au învĕțat bine și întru tóte s'au purtat bine; acestia vor fi promovați în clasă mai înaltă.

Dar și aceia dintre voi, cari în decursul anului scol. nu au ascultat de bunii lor părinți și de domnii lor învĕțători și nu s'au silit la învĕțătură = astădi totuși ar vrea sĕ fie iubiți, lăudați, ba încă și premiați!?

Insĕ dragii mei, trebue sĕ sciți, că copiii cei leneși și neascultători nu numai că nu sunt vrednici a fi iubiţi şi lăudaţi de cineva, ci încă aşa nepregătiţi de ajuns, cum sunt ei, nu vor puté fi nici promovaţi în clasă mai înaltă!

Sĕ se feréscă deci în viitoriu de neascultare către părinţi şi alţi mai mari ai lor şi de lenevire!

Cei promovaţi din clasa a patra vor întra la învĕţarea vre-unei meserii, sau în scólele medii.

Dar ori ce vor prinde ei a învĕţa mai departe, sĕ nu pérdă din vedere, sĕ nu-şi uite, că sciinţa póte aduce omului adevĕrată fericire numai însoţită fiind cu moralitatea şi religiositatea.

Omului cu aplecări de tot rele şi pătimaş simţĕmêntul de demnitate şi de onóre îi este têmpit cu totul; pe când omul nepăsătoriu de adevĕr deşi pune preţ pe onóre, însĕ apoi nu nisuiesce sĕ şi-o dobândéscă prin fapte, cari sunt în stare a i-o procura, ci pretinde dela alţii sĕ i-o ḑea!

Ér voi dragii mei în viéţa vóstră sĕ nu vĕ poftiţi onóre cerşindu o ori chiar storcându-o dela altul cu de-a sila; ci se vĕ siliţi, a vi-o câştiga lucrând cu fidelitate către chemarea vóstră, cu dreptate şi cu probitate pentru binele şi fericirea vóstră, a naţiunei vóstre, a patriei vóstre şi a omenimii!

Onórea astfeliu câştigată este adevĕrată, neperitóre!

Incheiând mulţămesc cu tot respectul Rev. domn prot. Ioan Petric, pentru ostenéla, ce a avut bunĕtate a şi-o lua de a presidat la esamele publice cu elevii şi elevele acestei scóle.

Mulţămesc cordial şi cu tot respectul On. eforii şi On. delegaţiuni ale scólelor nóstre centrale, On. comitet şi On. sinod parochial al bisericei dela Sf. Nicolae, On. comitet al reuniunei bravelor femei române din loc şi tuturor colorlalţi Prea demni binevoitori şi binevoitóre, sprigignitori şi apĕrători ai culturei şi educaţiunei nóstre naţionale, pentru ajutórele cele fórte mari, ce au binevoit a le face elevilor pauperi şi elevelor paupere din acéstă scólă.

Mulţămesc cordial şi cu tot respectul Prea stim. domni şi prea stim. dómne, cari au binevoit şi ne-au onorat cu presenţa d-lor, acéstă festivitate.

Şi declar anul scol. 1892/3 de încheiat.

Anul scol. 1893/4 sĕ va începe în 1 a Septembre c.

Inscrierea copilelor se va face la dl director provisor Ioan Aron, în cancelaria direcţională din edificiul scólei nóstre de fetiţe.

Copiii se vor înscrie tot în cancelaria direcţională cea veche, ca până acum.

Mai nou.

Din Orade sĕ anunţă, că Joi sara s'au început de nou tulburările înaintea palatului Episcopului. Cavaleria a încercat sĕ respingă mulţimea. Cineva din mulţime a aruncat rachete între cai; aceştia s'au spăriat şi s'a produs o mare învălmăşală, fiind toropite şi rănite mai multe persóne. In urmă cavaleria a restabilit ordinea.

Loterie.

Mercuri, în 9 August n. 1893.

Sibiiu: 18 84 79 78 31

Nr. 654/1893 [132] 1—3

CONCURS.

Pentru indeplinirea posturilor vacante de învĕţători în scólele confesionale din comunele de mai jos se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia archiedecesei „Telegraful Rom."

Emolumentele sunt:

1. In Poplaca dóuĕ posturi á 300 fl; pentru unul cuartir în edificiul scólei, pentru al doilea relut de cuartir 15 fl. şi câte 3 stângini metrici de lemne pentru încălḑit. Salariul se va solvi din cassa bisericei în cuartale anticipative.

2. In Sadu un post cu salariu anual de 300 fl. ce se va solví în rate lunare anticipative din cassa alodială, cuartir în edificiul scólei şi 3 stângini metrici de lemne.

3. In Şura mare un post cu 300 fl. ce i se va solvi din repartiţie incassată prin epitropia parochială, cuartir în edificiul scólei şi lemne de încălḑit câte reclamă trebuinţa.

Doritorii de a reflecta la vre-unul din aceste posturi vor avé a-şi trimite suplicile de concurs la subsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite în sensul legilor în vigóre, în terminul deschis; dela toţi concurenţii se recere sĕ conducă cântările în biserică în ḑile de dumineci şi serbătóre, avênd a se presenta spre a-şi documenta desteritatea în cântări în vre-una din dumineci în faţa locului până la ḑiua alegerei.

Sibiiu, 28 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 272/1893 [131] 1—3.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc din Cacova, protopresbiteratul Seliştei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual 330 fl. v. a. din cassa bisericei.
2. Cuartir natural în edificiul scólei.
3. Trei stângeni lemne de încălḑit.
4. Folosirea grădinei scolare.

Invĕţătoriul ales e obligat a ţinea dumiueca şi sĕrbătórea strană în biserică.

Reflectanţii la acest post sĕ-şi înainteze cererile, instruite conform legilor în vigóre subsemtatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis

Selişte 12 Iulin 1893.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 161/893 [130] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕvĕţătoresci din mai jos scrisele scóle confesionale gr. or. din comunele bisericesci aparţinĕtóre de protopresbiteratul Orĕştiei, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român".

1. Oraşul Orĕştie, un post de învĕţătorésă cu salariu anual de 300 fl, plătiţi în rate lunare anticipative, adaus personal 60 fl., cuartir natural în edificiul scólei şi 2 stângini de lemne sau preste tot în bani 60 fl. Dreptul de cuincuenale, statorinde; se observă că pe lângă instrucţia în clasa de fetiţe, învĕţătorésa are a propune şi lucrul de mână femeesc.

2. Sibot (Alkenyér) al 2-lea post învĕţătoresc cu salariu anual de 300 fl. dela popor, cuartir liber — sĕ ţină strană în Dumineci şi sĕrbători, şi apoi înainte de alegere a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în s. biserică pentru a i se vedé desteritatea în cântări şi tipic, ér cei ce cunosc musica vocală vor fi preferiţi.

3. Vaideiu al 2-lea post învĕţătoresc cu salariu anual 300 fl din cassa alodială în rate lunare decursive, bani de cuartir din venitul bisericei 10 fl. precum şi 3 stângini de lemne, din care este a se încălḑi şi sala de învĕţămênt. Alesul va avé a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în în s. biserică, apoi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică mai nainte de alegere spre a se vedé desteritatea în cântări şi tipic.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne petiţiunile lor instruite conform legilor din vigóre la subscrisul până la terminul sus scris.

Orĕştie, 17 Iuliu, 1893.

In conţelogere cu comitetele parochiale respective

Nicolau Popoviciu,
protopresbitor.

Nr. 406/1893 [121] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele din comunele mai jos însemnate, aparţinătóre tractului protopresbiteral gr. or. al Mercurei, sĕ deschide concurs ca termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Poiana. Un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl. şi 20 fl. relut de cuartir. Salariul sĕ plătesce din fondul parochial în mod lunar anticipative.

2. Gârbova. Un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul scólei şi doi stângini lemne de foc. Salariul sĕ plătesce dela epitropia parochială. Aleşii învĕţători vor ţiné în Dumineci şi sĕrbători strană sau vor cânta cu copii cântările liturgice în biserică.

Dela concurenţi se poftesce a sĕ presenta până la alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a şi arăta desteritatea în cânări şi spre a fi cunoscuţi personal.

Cererile concurenţilor instruite conform normelor în vigóre sĕ se adreseseḑe în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresb.

Mercurea, la 19 Iuliu, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr. 384/1893 [129] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu, de nou înfiinţat, la scóla populară gr. or. din Brad, se escrie concurs cu termin de 25 ḑile dela prima publicare în „Telegraful român".

Salariul este de 300 fl., dintre cari 150 fl. din cassa bisericei şi 150 fl. din repartiţie, şi se solvesce în rate lunare anticipative.

Totodată se pune în vedere fiitoriului învĕţătoriu, cumcă după un an de funcţiune se va face provisiune, pentru a primi cuartir în natură, eventual una sumă potrivită ca relut de cuartir.

Concurenţii au a-şi asterne cererile, instruite conform normelor din vigóre şi provĕḑute cu documente despre serviciile lor de până aci pe terenul instrucţiunei, la subsemnatul oficiu protopopesc.

Brad, la 16 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresb.

Nr. 278/1893 [126] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele confes. gr. or. din comunele mai jos semnate în protopresbiteratul Devei, şi escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român".

1. Batiz, cu salariu anual sistemisat din nou în sumă de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

2. Bĕtrâna, salariu anual sistemisat din nou în bani şi naturale 290 fl. cuartir şi lemne de foc.

3. Chergheş, salariu anual sistemisat de nou cu 300 fl. cuartir în edificiul scólei, 3 orgii cub de lemne şi grădină de legumi.

4. Lelese cu filia Sohodol, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

Invĕţătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în scóla de repetiţie împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta dumineca şi sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu scolarii şi cânrările liturgice şi biserică.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori serbătóre la biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul de plătire al salarielor etc.

Doritorii de a ocupa vr'unul din aceste posturi sĕ aştérnă petiţiunile lor instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Deva, la 15 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
prtopresbiter.

Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an Private: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von **45 kr.** bis fl. 11.65 p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 vers h. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) **porto- und zolfrei.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

1 [6] 12

IOAN HODOŞ,

FABRICANT DE CASSE

SIBIIU. — Strada Văpsitorilor (Färbergasse) Nr. 2. — SIBIIU.

Am onóre a-mi recomanda **atelierul meu** Onoratului Public, rugându-mĕ pentru binevoitoriul sprigin. Insărcinându-mĕ cu **lucruri de fer de ori-ce categorie: casse, cassete, sobe, scocuri, lăcate de ori ce fel** etc. etc., pe lângă lucru prompt şi **preţuri fórte moderate.**

[105] 4—5

NB. Comandelor din provincie se satisface imediat şi cu plăcere.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 84. Sibiiu, Marți, 3/15 August 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 2 August, 1893.

Brutalitățile, ce s'au petrecut sĕptĕmâna trecută la Orade, au o însĕmnătate simptomatică și aprețierile, ce le fac foile magiare asupra lor, sunt cu mult mai caracteristice, decât sĕ nu revenim asupra lor de nou. La alt loc al fóiei nóstre publicăm un raport despre decursul devastărilor, din care sĕ vede, că foile magiare, cari sunt în locul prim de vină pentru ele, ascund adevĕrul și seduc publicul, scriind, că numai la trei-patru români din Orade s'au făcut „demonstrațiuni“.

Adevĕrul însĕ este, că toți românii fără escepțiune au fost atacați, deși cei mai mulți din ei n'au avut de a face cu miserabilitatea lui Pituc. Consistoriul gr. or., vicariul Goldiș, advocații, fundațiunea „Jiga“ etc. nu au nici în clin, nici în mânecă cu Pituc și totuși au fost sdrobiți fără cruțare. Faptul acesta constată deci evident, că „afacerea Pituc“, a fost numai un pretecst, pus póte anume la cale, ca „patrioții“ din Orade sĕ aibă prilej a-și puté vĕrsa veninul de resbunare asupra tuturor românilor. Aceste sunt fructele urei de rasă, care se propagă pe tóte căile în societatea magiară. Românii sunt antipatrioți, românii sunt sĕlbatici, mișei, tot ce e românesc e rĕu și periculos pentru stat și magiari și prin urmare toți trebuie nimiciți, huiduiți, tiranisați și înfricați — aceste sunt refrenele, ce le auḑim ḑilnic și cari încep a prinde rădăcini adânci în societatea magiară. Și pe când în alte locuri, la Turda, Șimleu și Arad, au fost atacate numai persóne, în Orade s'a mers mai departe, s'au atacat instituțiuni culturale, ba s'au atacat bisericile române, locașurile sânte ridicate întru mărirea lui Dumneḑeu.

Étă culmea fanatismului, în fața căruia muți rĕmânem și loviți în simțĕmêntul nostru cel mai scump și mai nobil, nu putem, decât sĕ invocăm blăstĕm asupra capetelor acelor scelerați, cari au cutezat a-și ridica mânile sacrilege asupra locașurilor sfinte ale lui Dumneḑeu! . . . .

Și pe când astfel stau lucrurile, ce ḑic foile magiare? Ele ḑic, că românii sunt de vină la tóte demonstrațiunile, căci ei le provócă, prin ultraismul lor (auḑi ultraiști: Pavel Lauran etc.! ér demonstrațiile patriotice astfeliu le află la loc. „Egyetértés“ declarând acésta, ḑice, că cu tóte aceste nu póte aproba scenele turbulente din Orade, cari au luat dimensiuni prea mari. Și pentru ce? Pentru că ele compromit pe poporul magiar cavavaleresc în Europa și fac bune servicii causei române în streinătate. Adecă numai de frica opiniunii din afară; dacă acésta n'ar fi, dați pe ei . . .

„Magy. Hirl.“ asemenea e îngrigiată, că ce va ḑice lumea din Europa și din acest motiv repróbă scenele.

„Bud. Hirl.“ e mai esplicită. Ea află natural, că s'au întêmplat aceste, că poporul din Orade „a dat satisfacțiune țerii“. Episcopul Pavel, ḑice ea, a fost acusat de nepatriotism și nu s'a scusat. Guvernul n'a luat nici o mĕsură, ca lucrul sĕ se clarifice, prin urmare simțĕmêntul patriotic s'a revoltat în oradani și ei și-au luat satisfacțiune.

Fițuicele de prin provincie sunt mai înferbêntate. „Szabadság“ din Orade scrie cu satisfacție, că conducĕtorii valahi din Orade sunt de vină pentru demonstrații și astfel a isbucnit simțĕmêntul patriotic în întreg orașul.

„Arad és Vidéke“ din Arad, ḑice adresându-se către episcopul Pavel, că nu e destul, că i-au spart ferestrile reședinței, ci merită ca un trădătoriu de patrie, ce este, *sĕ fie spânzurat.*

Guvernamentalul „Pesti Hirlap“ regretă, că „agitației valache ii s'a dat o frasă mare despre atrocitățile din Orade“ și mângăie pe români, sĕ nu se supere, că administrația nu i póte apĕra, căci ea are putere slabă la noi în stat și dă sfaturi la toți cetățenii, ca sĕ se capaciteze a sĕ abstiné dela escese. Scim și vedem și noi, că poliția nu ne apĕră; am vĕḑut acésta la Turda, am vĕḑut la Orade. Dar óre sĕ sĕ re scóle unde-va românii, n'ar fi îndată acolo gendarmeria, care asistă și la petreceri nevinovate de ale nóstre? Pentru ce nu sĕ recuiră și la tulburările ungurilor îndată gendarmi, dacă poliția e prăpădită și sĕ aduc numai pe sfêrșit? . . . Dificile est satiram non scribere.

Pe tonul acesta continuă foile magiare, pe tonul lor îndatinat. „Magy. Hirl.“ acusând guvernul, că nu pune capĕt agitației naționalităților (?) întrébă, că „ce va fi din asta? Noi încă întrebăm, că dacă guvernul nu sĕ nisuiesce a pune capĕt rĕspândirei pe căi măestrite a urei contră nóstră, nu înfrênă calumniile presei față de noi și de institutele nóstre, *ce va fi și unde vom ajunge?*

Doveḑi de-ale lui Pituc. In ḑiariul „Nagyvárad“ din Oradea-Mare, canonicul Lauran publică o esplicare nostimă a pasagiului din pamfletul lui Pituc, unde sĕ afirmă că Lucaciu ar fi cercetat în timp de nópte pe episcopul Pavel la Stâna de Vale. La Stâna de Vale, scrie Lauran, era un măgar favorit al óspeților, cu numele Luca, care în mai multe veri de-a rêndul purta tărhatul la escursiuni. Óspeții și cu deosebire copii făceau mult haz din blândul animal și decâte-ori îl vedeau urcându-se pe munte, strigau: Vine dl Luca, ceea-ce pe unguresce sună: Iön Lukács úr. Din acest Luca cu patru piciore a creat fantasia scirea despre visita lui Vasile Lucaciu.

Esplicarea e nostimă, dar dacă e adevĕrata, precum credem, cum stă lucrul cu fantasia lui Pituc și cu valórea doveḑilor lui, cari au desteptat în oradani „simțul patriotic“?

Revista politică.

După raportul ministeriului de finanță despre intratele și erogațiunile casselor statului în al doilea cuartal, adecă din 1 Aprile până la finea lui Iuniu anului curent suma întratelor și eșitelor se presentă astfeliu: întratele 104.645,979 florini, sau cu 9.013,903 fl. 58 cr. mai mult ca în cuartalul corĕspunḑĕtoriu al anului trecut. Erogatele au fost: 96.127,835 fl. sau cu 8.442,099 fl. 06 cr, mai urcate ca în cuartalul corĕspunḑĕtor al anului trecut, așa că bilanțul cuartalului al doilea față de cuartalul al doilea al anului trecut presentă o urcare în plus de 571,804 fl. 52 cr. — Cele mai favorabile venite sunt la dările directe, dările de consum etc., ér erogatele s'au sporit la posiția pentru dotațiunea deputaților, care a fost cu 639,870 fl. 28 cr. mai mare ca în cuartalul corĕspunḑĕtoriu al anului trecut.

⁂

Foile din Budapesta anunță, că ministrul Szilágyi pentru a-și puté motiva cât mai bine proiectul despre căsătoria civilă s'a adresat presidentului dela tribunalul din Budapesta ca sĕ-i adune date și sĕ rĕspundă la întrebările: Câte procese matrimoniale s'au finalisat, în care sentința a fost desfacerea căsătoriei din causa ilegalității actului căsătoriei la creștini și câte la jidani; la câte căsătorii micste se referă acésta și câte divorțiuri au obvenit preste tot la consistorii și în fine, care a fost motivul, din care au provenit cele mai multe procese. —In cât privesce actul căsătoriei, se afirmă, că proiectul conține dispozițiunea, conform căreia preotul are sĕ săvêrșéscă eventual căsătoria religiósă numai după-ce va fi căpĕtat certificat despre încheierea căsătoriei civile.

⁂

Foile magiare, mai vêrtos cele din oposiție sunt tot mai vehemente față cu autoritățile militare, pentru-că acestea îndrăsnesc pe teritoriu unguresc sĕ se adreseze către municipii în limba nemțéscă. Ele reproduc tecstual întreg cuprinsul adreselor în limba germână și se bucură, că patriotismul funcționarilor este așa de mare încât reîntornéză adresele simplu sub „vissza“. Și în urma gălăgiei, ce o fac fo-

---

FOIȚA.

Bunica.

O vĕḑ ca prin vis.

O vĕḑ limpede, așa cum era. Naltă, uscățivă, cu pĕrul creț și alb, cu ochii căprui, cu gura strênsă și cu buza de sus crestată, în dinți de peptene, dela nas în jos.

Cum deschidea pórta îi săriam înainte.

Ea băga binișor mâna în sin și îmi ḑicea:

— Ghici...

— Alune!

— Nu.

— Stafide!

— Nu.

— Năut!

— Nu.

— Turtă-dulce!

— Nu.

Și până nu ghîciam, nu scotea mâna din sin.

Și totdeauna sinul ei era plin.

Ii sărutam mâna.

Ea îmi da pĕrul in sus și mĕ săruta pe frunte. Ne duceam la umbra dudului din fundul grădinei.

Ea își înfigea furca, cu caerul de in în brêu, și începea sĕ tragă și sĕ rĕsucéscă un fir lung și subțire; eu me culcam pe spate și lăsam a lene capul în póla ei.

Fusul sfêrăia pe la urechi și me uitam la cer, printre frunḑele dudului, și mi se părea că de sus are sĕ caḑă o plóie albastră.

— Ei, acum, ce mai vreai? îmi ḑicea bunica.

Surîsul ei me gâdila în crescetul capului.

— Sĕ spui . . .

Și nici odată nu isprăvia basmul.

In glasul ei dulce slab mĕ legănam; genele mi se prindeau și adormiam; une-ori tresăriam și-o întrebam câte ceva; ea începea sĕ spue și eu visam înainte.

— A fost odată un împĕrat mare, mare.

— Cât de mare?

— Mare de tot. Și iubia pe împĕrătésa lui ca ochii din cap. Dar copii nu avea. Și îi părea rĕu, îi părea rĕu, că nu avea copii. . .

— Bunico, e rĕu sĕ n'ai copii?

— Firesce că e rĕu. Casa omului fără copii e casă pustie.

— Bunico, dar eu n'am copii și nu-mi pare rĕu.

Ea lăsa fusul, rîdea, îmi desfăcea pĕrul cârlionțat în dóuĕ părți și me săruta în crescetul capului.

Câte o frunḑă se desprindea din ramuri și cădea legănându-se. Eu me luam cu ochii după ea și ḑiceam:

Spune, bunico, spune.

Și așa, îi părea grozav de rĕu că nu are copii. Și . . . numai putea de părere de reu, că nu are copii. Intr'o ḑi veni la el un moș bĕtrân, bĕtrân, cât își tîra barba pe jos de bĕtrân și de cocoșat ce era. Și era mic, mic de tot . . .

— Cât era de mic?

— Póte sĕ fi fost așa, ca tine.

Va sĕ ḑică nu era mic, mic de tot . .

— Era mic, da nu așa de tot, de tot mic. Și cum veni, îi ḑise: Măria ta ai doi meri în grădină, unul lângă altul, că nu scii care sunt ramurile unuia și care sunt ale altuia; și când înfloresc nu scii, cari sunt florile unuia și cari sunt ale altuia; și ăști doi meri înfrunḑesc, înfloresc, se scutură și mere nu fac. Măria ta sĕ scii, că atunci când vor lega rod, acești doi meri, împĕrătésa o sĕ rĕmâe grea și o sĕ nască un cocon cu totul de aur“ . . . Piticul se duse și împĕratul alergà în grădină și căutà preste tot locul până dete peste cei doi meri. Merii se scuturaserĕ de flóre, că sub ei par' că ninsese, dar rod nu legaserĕ.

— De ce nu legau rod, bunico?

— Sciu eu . . . Dumneḑeu scie.

Era așa de cald, așa de bine în póla bunichii . . . și o adiere încetinică îmi recoria fruntea . . . și norii albi alunecând pe ceriul albastru me amețiau, și închideam ochii.

Ea spunea, spunea înainte, mulgênd repede și ușurel firul lung din caerul de in.

— Și se gândi împĕratul, ce sĕ facă, ce sĕ drégă, ca merii sĕ facă mere. Unii îl sfătuiau să-i ude mereu, și i-a udat mereu; alții ḑiceau sĕ le dea mai mult sóre, și împĕratul a tăiat toți pomnii de giur împregiur, și le a dat sóre de diminéța până séra Și merii înfloriau în fie-care sĕptămână și se scuturau, și rod nu legau. Intr'o ḑi venì la împĕrat o babă bĕtrână, bĕtrână, și sbârcită, ca mine de sbêrcită, și mică, mică, ca tine de mică.

— Ca moșu de mică?

— Da ca moșu. . .

— Atunci nu era mică de tot . . .

— Așa mică de tot, de tot, nu era. Și ḑice împĕratului: Măria ta,“ până n'oi ile magiare, autorităţile civile se vĕd îndemnate a urma pe calea apucată, nebăgând sémă nici ordinaţiunea ministrului de interne, nici autoritatea lui. Agitaţiunile în privinţa acésta au influinţat şi asupra justiţiei. Judecătoria cercuală din Kremnitz a retrimis neresolvată o cerere a comandei militare din Pojon Comandei nu i-a rĕmas alta, decât ca sĕ facă recurs la instanţele superióre.

* * *

Presa magiară şi chiar cea streină a fost surprinsă de o broşură, ce a apărut de curênd, întitulată: „Memorand despre alianţa ruso-francesă-magiară". Cartea este făcută de fostul secretariu de stat Rimler şi susţine, că partidul independent din Ungaria a căutat legături cu Rusia, că voesce chiar sĕ facă o alianţă franco-ruso-maghiară contra alianţii triple, deóre-ce elementul german precumpĕnitoriu în acéstă alianţă nu voesce binele Ungariei şi împedecă ajungerea ei în independenţă totală, Inmediat după ce a apărut broşura, a urmat declaraţiuni dela mai mulţi membrii ai partidului independent, în care declară, că ei despre acest lucru n'au sciut nimic, nici chiar când s'a facut desidinţa partidului. Pázmándy singur s'a declarat pentru acéstă alianţă, pentru care a voit sĕ câştige şi pe Eötvös. Rimler de altfeliu dice, că el a petrecut în Paris şi de acolo s'a dus la Petersburg, unde a făcut negocieri în astă privinţă şi că a avut concursul conducĕtorilor partidei independente.

Că lucrul nu e tocmai curat şi că Rimler nu a lucrat numai de capul lui nu o négă nici chiar foile din Budapesta, care altcum dau sĕ alunge ori-ce umbră de presupunere despre o alianţă în contul alianţii triple. Espunerile lui Rimler câştigă însĕ în valóre prin publicarea unei epistole a deputatului frances Pichon în diariul „*Eclair*". El constată, că în anul trecut s'au început pertractări în Petersburg cu bărbaţi politici magiari în interesul unei amiciţii ruso-magiare. De aceste negocieri n'a stat departe nici vestita scriitóre madame Adam, carea lucră cu tóte mijlócele la desfacerea alianţei triple. Eu aparţin — dice Pichon — acelor bărbaţi politici francesi, cari sunt de părere, că o apropiere între Rusia si Francia este cel mai bun mijloc pentru desfacerea alianţei triple. Spre acest scop am intrat în pertractări cu bărbaţii politici magiari şi cu înalte personage rusesci. In Petersburg a aflat acţiunea nóstră mulţi aderenţi. Deocamdată ne-a fost scopul sĕ stingem ura ce esistă între magiari şi ruşi şi care datéză dela 1848/49. Pichon dice, că espunerile din „P. Napló" în acésta privinţă sunt adevĕrate. In Ungaria încă se va începe o acţiune, prin care să se facă propagandă pentru amiciţia cu Rusia.

* * *

Primirea oficială a delegaţilor la congresul internaţional socialist s'a făcut Duminecă. O armată de aprópe 20·000 socialişti se adunară în piéţa scólei Cantonului pentru a aclama pe delegaţii streini. Cu acésta ocasiune socialistul elveţian Greulich a ţinut următoriul discurs de bună venire:

Cui nu-i saltă inima, când vede o astfel de adunare de ómeni convinşi? Cine şi presintă avêntul colosal al mişcărei lucrătorilor în cei din urmă 25 ani, trebue sĕ-şi dică, că noi am făcut tot ce a fost posibil. Acum 25 ani, se dicea că „internaţionala" ar fi un suflet într'un corp mic. De atunci însĕ acest corp s'a întins grozav. Astădi capitalismul stă faţă cu o putere şi acéstă putere e representată în acéstă piaţă, o am în faţa mea.

Ceea ce stă aici în faţa mea, e o mare, însemnată pagină din istoria universală, istoria viitoriului celui mai apropiat. Aci se află fraţii nostri din Germania, cari singuri mai îndrăsnesc a se opune forţei armate; aci se află fraţii nostri din Austria, cari se ridică acolo în mase enorme pentru a combate şi a lupta pentru dreptul electoral. Aci se află şi iubiţii nostri amici din Belgia cari de curênd au asistat la o alegere; mai avem pe fraţii din Englitera în mijlocul nostru, precum şi pe cei din Francia, care după 14 dile şi ei vor asista la manevrele electorale.

Nu ne lăsăm sĕ fim ridicaţi în aer. Noi stăm pe pământ, pe terenul desvoltării istorice şi scim, că sûntem neînvingibili. Sĕ trăiéscă solidaritatea internaţională a tuturor lucrătorilor luptători!

Volders frances respunsà în o vorbire înflăcărată, care se resumă în următórele:

„Elementul frances se declară solidar cu voi, fraţilor dela apus şi rĕsărit, dela nord şi sud Lucrătorii francesi vor merge cu voi umĕr la umĕr contra inimicului comun şi vor lupta şi în acea di, când lupta ne va fi ultimul mijloc".

Bebel german respunse:

Când acum 15 ani se revărsară preste noi valurile legei socialişte, când tóte organisaţiunile nóstre au fost măturate, când trebuea sĕ ne ascutem armele în stĕrinătate, singură Elveţia era ţéra care ne da ospitalitate. Aci în Elveţia ne-a fost permis sĕ punem în miscare pârghia, ca se reducem la zero legea contra socialiştilor. In numele camaradilor germani şi celor austro-ungari, mulţămesc amicilor elveţieni.

Noi nu suntem barbari ci ómeni ai presentului, armaţi cu tótă sciinţa timpului actual, hotărîţi a schimba, a rĕsturna societatea actuală. Ţinta nóstră culminéză în aceea sĕ punem capăt subjugărei politice, ecsploataţiuni etc.

Când va fi nevoie sĕ sigilăm ultima lovitura cu sângele nostru, suntem gata a o face!"

La esaminarea mandatelor s'a constatat, că congresul se compune din următorii membri: 65 englezi, 1 australian, 34 austriaci, 10 unguri, 7 belgieni, 2 bulgari, 2 danemarci, 2 spanioli, 3 americani, 6 olandezi, 38 francesi, 5 români, 1 rus, 1 sêrb, 21 italieni, 101 elveţieni, 92 germani, 10 poloni, 1 norveghian, în total deci 412 delegaţi.

Noutăţi.

Regele în comitatul Aradului. Am anunţat, că M. Sa va asista la manevrele din comitatul Aradului. Cartierul general al M. Sale va fi în Boros-şebes, în castelul contelui Wenkheim. Regele va merge cu un tren separat la Boros-sebes, care va trece pe la Arad la 9 Septembre a. c. la 7 óre diminéţa. Aici va fi salutat de representanţa comitatensă, compusă din notabilităţile comitatului. Intre ei va fi şi P. S. Sa Episcopul Meţian. Deputaţiunile oraşului şi comitatului Arad vor fi primite de Maiestatea Sa în 10 Sept. a. c. înainte de amédi. Pentru primirea M. Sale se fac pregătiri mari în întreg comitatul, precum şi în Borossebes.

* * *

Carte postală de 1 cr. O interesantă inovaţiune postală se pregătesce de guvernul austriac. E vorba de întroducerea de carte de corespondenţa cu preţul numai de un cr. Proiectul este basat pe principiul, care în Ungaria deja s'a adoptat, şi după care cartele de corespondenţă se cumpĕră de un consorţiu, care se ocupă cu publicarea de inserate în scop de reclamă, şi după aceea vinde éraşi guvernului cartele cu preţul jumĕtate. Fie-care carte are sĕ fie provĕdută de-alungul celor patru margini, pe un spaţiu îngust, cu vre-o 6 anunciuri, prin care se acopere preţul. Câte 5000 carte ar fi sĕ fie provĕdute cu aceleaşi anunţuri.

* * *

Abrudul! Representanţa oraşului Abrud în adunarea generală dela 9 l. c. n. a ales pe ministrul de interne Hieronymi cetăţean de onóre.

* * *

„Calicul" din Sibiiu s'a calicit, adecă a devenit calic — în vreme. Trebue sĕ asteptăm o lună de dile pănă ce se va descalici. Dl redactor al „Calicului" I. Popa ne rógă în epistolă sĕ publicăm următoriul anunţ: Calicul nr. 8 în urma unor pedeci neprevĕdute va eşi deodată cu nr. 9". Satisfacem acestei rugări a dlui redactor şi punem pe „Calicul" în colónele fóiei nóstre, chiar şi din consideraţie, că el, „Calicul", încă ne pune pe noi din când în când în colónele sale, cu tóte că noi nu-l rugăm.

* * *

Adunări secrete — dice „Erd. Hiradó" ţin românii din ce în ce mai multe. Aici făuresc ei apoi planurile lor, cum ar puté aţiţa ura în contra ungurilor. Aşa s'au adunat şi eri — scrie numita fóie în numĕrul sĕu dela 11 August n. — mai multi români la cetăţénul bogat român din Cluşiu cu numele *Stefan Havasi.* (?) Ungurii din uliţa aceea au observat acestea adunări şi s'au pus la pândă, pănă vor isprăvi cu adunarea, ca apoi sĕ le dea o lecţiă bună. Dar românii nu voiau sĕ ésă din casă, ér ungurilor li s'a urît de-a mai aştepta şi s'au depărtat. —

* * *

Conspectul afaerilor reuniunei funcţionarilor din monarchia austro-ungară pentru sem. I. 1893. In primul sem. 1893 a intrat la reun. funcţionarilor — despărţ. asigurărilor pe viaţă — 3191 propuneri de asigurare în suma totală per 3,504,000 fl. capital, şi 26,000 fl. rentă, şi s'a efeptuit resp. s'a estradat poliţe per 2770 despre un capital de 2,849,000 fl. şi de 23, 200 fl. rentă.

Totalitatea asigurărilor reuniunei s'a ridicat cu finea lui Iuniu a. c. în poliţe valide de 68,345 fl. cu un capital preste 66,652,000 fl. şi în rentă de 432,000 fl. Prin mórte au devenit în decursul anului curent licnide 502 poliţe despre 479,000 fl. capital, şi 479 fl. rentă, afară de aceste s'a solvit în anu acesta pentru asigurări de zestre — truso — 163,800 fl. Dela începutul activităţei reuniunei s'a vărsat pentru casurile, de asigurare devenite în valóre şi licuide suma de 13, 442,000 fl. Suma premiilor prescrise dela 1 Ianuariu pănă la ultima Iuniu a. c. sa ridicat în sumă rotundă la 1,155,000 fl.

Reserva premiilor 12,893,000 fl. Averea totală a reuniunei 15,122,000 fl.

Principiul urmărit de reuniunea funcţionarilor a solvi în tóte casurile de asigurare tóte daunele la moment după producerea documentelor recerute, — a aflat un rĕsunet de mulţămită şi recunoscinţă generală.

* * *

Apucături patirotice. Din comitatul Făgăraşului i-se scrie „Gaz. Trans.": Este cunoscut scandalul întêmplat dilele trecute într'o cârciumă din Viştea-inferióră, unde viceşpanul Făgăraşului îşi permisese a insulta preoţimea române în modul cele mai grobian Asemenea insulte din partea funcţionarilor ungurosci par a fi devenit astădi la ordinea dilei în comitatul nostru. In Şercaia, noul solgăbirău Gridi Papp György, după cum îi place d-sale a se numi, după ce la 3 August n. c. îşi petrecu în cârciuma lui Herscher, dela 11 óre a. m. pănă la 7 óre séra, începu a şi vĕrsa focul dela inimă asupra preoţimei române, insultându-o în modul cel mai murdar şi mai vătĕmător; cu deosebire la adresa dlui protopresbiter Iuliu Dan rostì cuvinte de tot vătĕmătóre. Acesta este începutul carierei de solgăbirău al dlui Gridi Papp György, pe care representanţii veneticilor din comitat l'au ales în acest post în ultima adunare comitatensă. Dela nesce funcţionari demoralisaţi şi corupţi nu putem aştepta mai mult. Preoţimea nóstră însĕ sĕ-şi însemene bine numele acestor ómeni, pentru ca în viitor sĕ fim pe deplin orientaţi în tractarea faţă cu ei.

* * *

Pădiţi-ve copii. Din comuna Brezdédu (judeţul Dâmboviţa în România) i se scrie „Universului" din Bucuresci, că la o bandă de ţigani zuvragii din părţile Sibiiului, ce se opriseră câte-va dile în aceea comună, s'a vĕdut de nisce copii dela scólă o copilă de român. Aceşti copii chiar au vorbit cu ea. Mai multe femei din apropiere de locul unde puseră ţiganii corturile lor, asemenea au vĕdut fata şi s'au mirat de frumseţa ei Primariul local G. Popescu şi notariul Gavril G. Serbănescu, luând cunoscinţă de acest svon, au început cercetările. Din spusele copiilor de mai sus, reese că a fost o copilă de român la ţigani, cari, îndată ce au vĕdut, că au vorbit cu ea copii din sat, au şi ascunso. Nisce fete de ţigani au declarat primariului, că a fost printre ţiganii lor o copilă de român, furată de ei dela un cărciumar din Sibiiu, dar într'o nópte au luat-o nisce ţigani de ai lor din cort şi nu sciu unde au dus-o. Copila a fost ca de 9—10 ani. Se bănuesce, că ţiganii sau au omorît copila, sau au dus-o la Ploesci. Cercetările sunt în curgere.

* * *

Propaganda catolică, care lucră şi în România cu multă sîrguinţă, dispune în Muntenia şi Dobrogea de următórele scóle: de băeţi la Sulina, de fete la Sulina; de băeţi la Tulcea, la Malcotsch, la T.-Măgurele, la T.-Severin, la Craiova; de fete la Craiova; de băeţi la Pitesci, la Câmpulung, la Têrgovişte, la Ploesci; de fete la Ploesci; de băeţi la Giurgiu, la Brăila; pensionat de fete la Brăila; scóla de băeţi la Popesci, la Cioplea,; principală de băeţi, scóla gimnasială, sucursală, de fete (Brăţia), (S-ta Maria) (Sf. Iosef), pensionat (S ta Maria), (Sf. Iosef), orfelinat de fete în Bucuresci, scóla de băeţi la R. Vâlcea, la Constanţa, şi la Caramurat. Aceste scoli au fost frecuentate în 1889 de 1744 catolici, 990 români ortodocsi, 100 protestanţi şi 110 israeliţi.

* * *

Abiturienţii gimnasielor croate, dalmatine, slovene şi istriene au ţinut în Agram o întrunire, al cărei scop a fost legarea unei prietenii a tinerimei. Ei s'au adunat din amintitele ţerii în numĕr mare; între altele au depus o corónă pe mormêntul poetului Braz, care a căntat unitatea croato-slovenă.

* * *

Stocul de aur în Orient. „Paris bourse" făcênd un raport amĕnunţit despre institutele

---

mulge un urcior de lapte dela dina florilor ce dórme dincolo de valea plângerei, într'o câmpie de muşuţel şi mărgăritărel, şi n'oi uda merii cu laptele ei, merii nu légă ródă. Dar sĕ te păzesci, Măria ta, că îndată ce te-or simţi florile, încep sĕ se mişte, sĕ se bată, şi multe se aplécă pe obrajii ei, şi ea se deştéptă, că dórme mai uşor ca o pasere, şi vai de cel ce l'o vedé, că'l preface, după cum o apuca-o tónele, în buruiană puciósă sau în flóre mirositóre, dar d acolo nu se mai mişcă.

— Dar ce, ai adormit, flăcăul mamei?

Tresării.

— A nu . . . sciu unde esci, la-a-a . . . dina florilor!

Audisem prin vis, ce bine-mi părea că nu me prindea bunica.

Pleópele mi cădeau încărcate de lene, de somn, de mulţămire. Şi me simţiam uşor, ca un fulg plutind pe o apă care curge încet, încetinel, încetişor . . .

Şi bunica spunea, spunea înainte, şi fusul sfêr, sfêr, pe la urechi, ca un bondar, ca o lăcustă, ca acele cântece ale buruenilor, în care adormisem de atâtea ori.

— Şi împĕratul a încălecat pe calul cel mai bun . . .

— Cel mai bun . . . îngânam eu. de frică ca sĕ nu me fure somnul.

— . . . şi-a luat o desagă de merinde şi a plecat . . .

— . . . şi a plecat . . .

— Şi s'a dus, s'a dus, s'a dus . . .

— . . . s'a dus, s'a dus . . .

— Pănă a dat de o pădure mare şi întunecósă . . .

— . . . întunecósă . . .

— . . . de unde nu se vede prin ea. Şi acolo şi-a legat calul de un stejar bĕtrân şi-a pus desagele căpĕtêiu şi a închis ochii ca sĕ se odihnéscă. Şi pasămi-te pădurea cânta şi vorbia, că era fermecată; şi, cum aducea şópte şi cântece de departe, de departe, de pe unde ea era ca un fum, împĕratul adormì, şi dormì şi dormì.

Când m'am deşteptat, bunica isprăvise caerul.

Dar basmul?

Cu capul în póla bunichii nici odată n'am putut asculta un basm întreg.

Avea o pólă fermecată şi un glas şi un fus, care me furau pe nesimţite şi adormiam fericit sub privirile şi zîmbetul ei.

Din „Familia". *Delavrancea.*

principale financiare arată că stochul de aur era la 30 Iuliu 1893 de 9 miliarde 284,000,000. Din acésta sumă banca imperială ruséscă posede 1511 milióne, tresorul rus 588, banca finlandesă 22, bancele României 65, Sêrbiei 9, Bulgariei 6 și a Greciei abia 1 milion.

* * *

Un discurs fenomenal. Deputații spanioli renumiți, că țin cele mai lungi discursuri, au fost lăsați pe jos de onorabilul domn De Cosmo, membru al adunării legislative din Guiana-englesă.

El a început un discurs la 10 óre séra și continuă tótă și ḑiua următóre și nu încetă de a vorbi decât la o óră după miezul nopții, adecă vorbi fără sĕ se întrerupă, decât spre a lua câte o înghițitură de apă, douĕ-ḑeci și-șapte de óre.

Cea mai mare parte a deputaților părăsiseră fotoliurile lor; ceialalți adormiseră. de Cosmo nu se coborî de pe tribună decât numai atunci când numai avu nici un adversar înaintea sa, căci nici unul din deputați n'a mai voit sĕ mai rĕspundă acestui discurs, de témă ca De Cosmo sĕ nu încépă din nou sĕ vorbéscă.

* * *

Bólă de vite. După raportul municipiului Têrnava mare au fost până în 3 August l. c. n. următórele morburi epidemice între vite: In comunele Biertan, Zlatna, Hendorf, Măgărei, Mălâncrav, Criț, Retișdorf Ruja și Prostia bóla de unghii și de gură între vitele cornute. In comunele Martinfalĕu, Garad și Apold bólă de cai. In Cohalm bólă de bivoli, în Lómnic bólă între cai și vitele cornute; în Cața bólă de cai.

Brutalitățile dela Oradea-Mare.

Dela un corespondent din Orade al fóiei nóstre primim următoriul raport despre cele întâmplate acolo Miercuri și Joi sara:

Oradea-Mare, 12 August 1893

Stimate dle redactor! Abia aḑi pot se vĕ scriu despre sĕlbătăciile din cale afară barbare, ce le-au comis aici Miercuri și Joi nóptea frații de cruce urmași ai lui Arpad și Moise, adecă magiarii și jidanii asupra românilor. N'am putut se vĕ scriu mai curênd, căci nici modesta mea persónă n'a fost cruțată, precum sciți, de selbaticii feroși și nici Joi, nici eri nu sciam, că óre nu vom fi atacați de nou și sau măcelăriți sau pĕfugați din oraș. Și apoi e sciut că „inter arma musae silent“

Publicul scie, că ansă de aprópe la aceste a dat broșura nemernicului Pituc, pe care cumcă el a publicat o vĕd și scim cu toții, dar că el a scris-o și că Pituc, în decadența sa nu este un simplu instrument condus de mâni nevĕḑute, cari au plănuit intreg acest scandal, pe acésta eu n'aș cuteza sĕ jur. Datele pamfletului au fost folosite de-odată de întréga pressă, dar agitația cea mai puternică a pornit de la Orade, parte în ḑiarele de aici, parte în ḑiarele din capitală dar prin corespondențe agitatóre trimise tot aici. In asta s'a veḑut deja un plan órecare infernal, propagat sistematic de pĕcătósa de ḑiaristică. Indată ce s'a pornit contra P. S. Sale Ep. Pavel acésta haisă (cum sĕ ḑice la noi) crâncenă sĕ puté prevedea, că lucrul nu va avé sfirșit bun și publicul era agitat, iar Miercuri pe când sĕ vede, că au proiectat matadorii atacul, prin cafenele, birturi și pe strada toți șopteau și spuneau in taină, că de sară vor fi demonstrații, dar că de la cine pornesc și cine le pune la cale, nimenea nu scia sau nu voia sĕ spună. Eu cel puțin în decursul ḑilei n'am putut afla nimic positiv. Am aflat însĕ sara cine au fost matadorii, parte i-am vĕḑut eu atunci sara sbierând, parte am auḑit de la alții: sunt jidani și magiari; între ei este precum sĕ spune, vestitul inspector reg. Sipos, protectorul lui Pituc, apoi am veḑut pe capul măiestrilor Bercsey care e de origine român, Sasz, un ḑiarist jidano-magiar etc.

Indată ce s'a însĕrat, între 7 și 8 óre tumultuanții au început a sĕ aduna pe piața mică, unde sĕ află și poliția, care fusese făcută atentă de cu ḑiua din partea românilor, despre cele ce sĕ pregătesc și totuș n'a luat mĕsurile necesare, *) n'a recuirat la timp, decât fórte târḑiu, miliția, așa că omului cu judecată justă îi vine a crede, că ea a dat frêu hordelor barbare sĕ-și îndestuléscă pofta lor de resbunare. Astfel în presența poliției, care nu i-a putut, (alții ḑic, că n'a voit) împedeca, cântând nota becheréscă a lui Kossuth și făcênd un sgomot asurḑitor de înjurături și insulte la adresa episcopului Pavel și a românilor au sdrobit în câteva minute cu mii de bolovani tóte ferestrile reședinței. De aci apoi au plecat sĕ devasteze casele celorlalți români, sberând și urlând și făcând o larmă înfiorătóre, cum oradanii n'au auḑit nici odată în viața lor. Adevĕrată órdă de lupi turbați! Aci trebue sĕ amintesc, că foile magiare, parțiale cum sunt totdéuna și și biroul de telegrame n'au amintit decât 3-4 români, la cari s'ar fi spart ferestile; sĕ vede, că li-e rușine a constata în fața lumii întrégа lor operă de distrugere și rușine sĕ le și fie. Faptul e, dle redactor, că Mercuri nóptea, până pe la meḑul nopții, au atacat și distrus în mĕsură mai mică sau mai mare locuințele tuturor românilor inteligenți din Orade, tóte institutele romåne, cu un cuvênt tot ce e românesc, chiar și bisericele române gr. or. și. gr. cat. prin ce și-au ajuns culmea barbariei, căci numai la păgâni s'a pomenit, ca sĕ atace locașurile sfinte crestinesci. **) Astfel, încât sciu eu, au fost atacați următorii: Reședința episcopéscă, canonicii Sarkady, Lauran, Kőváry, advocații dr. Kiss, Zigre Dr. Duma, Dr. Papp, Dr. Buna, Erdéy, preotul Mărcuș, vicarul Goldiș, prot. Mihuț, judele de tribunal Nestor, redactorul Ardelean, Ioan Groza, apoi bisericele române, consistoriul gr. or. fundațiunea „Jiga“, scóla română gr. cat. și seminariul de băiați „Leopoldinum“. Étă dle redactor, șirul lung al jertfelor furiei destrăbălate! Au mai năvălit și asupra locuinței lui Ditz, preot rutén, apoi din greșélă au atacat și pe unii unguri, precum pe Bognàr, care locuesce în acelaș edificiu cu advocatul Zigre, Rudnyanszki, un poet șovinist ș. a.

La unii din aceștia devastările au fost într'adevĕr asiatice, cum făceau tătarii și mongolii de tristă aducere aminte. Mai grozav a fost nimicită reședința episcopéscă, cu întreg mobiliariul, apoi seminariul de băiați, unde au rupt ferestrele jos și s'au înarmat cu ele și au rupt și pórta, intrând înlăuntru; la fundațiunea „Jiga“ au dispărut mai multe bucăți de vestminte de pat, se vede, că le-au furat după-ce au nimicit ferestrile, la părintele Mihuț au stricat zăplazul de dinaintea casei, la părintele Groza au întrat în casă și au nimicit total mobiliarul, ér Groza s'a refugiat în o grădină din apropiere etc. etc.

Aceste și alte scene s'au petrecut până la 11 óre, când terminând cu toți românii, horda sĕlbatică, cu o furie și mai mare, înverșunată de isbândă, s'au reintors de nou la reședința episcopéscă și au început a dóua óră a o bombarda cu petri, a o bate cu ciomege și grinḑi, ruinându-o grozav. Atunci abia apoi sosi miliția și inchiḑênd câte-va strade, respinse și împrăștià mulțimea, care se resfirà prin oraș sbierând mult timp pe strade și prin birturi, cum urlă lupii prin depărtări. Chiar și miliția a fost atacată cu petri și un soldat a fost greu rănit.

In ḑiua următóre am putut apoi vedé devastarea grozavă, ce s'a făcut pretotindinea. Oradea avea aspectul unui oraș din Asia, atacat hoțesce de bașibozuci sau beduini. Am vĕḑut, că ḑiarele unguresci scriu, că paguba e la 10.000 fl. eu însĕ susțin, că este la 30—40 mii. Și cu tóte aceste, nici cu asta n'a fost destul Ḑiua sĕ vorbia, că desară va fi lucru mai mare. Credeam și nu credeam sgomotelor, căci ce era sĕ mai facă? De devastat n'aveau ce, sĕ ne omóre póte! Și hidra éråș și-a ridicat capul. Indată ce s'a înserat o mulțime mare de tulburători s'au adunat la reședință. Poliția i-a provocat sĕ se împrăștie, dar înzadar, ei voiau cu ori ce preț a repeta scenele din sara trecută. Atunci vení miliția sĕ facă ordine: pedestrime și husari. Husarii înaintau încet, când deodată se auḑiră dóuĕ foșnete lungi și puternice și sĕ vĕḑu că cineva din public a slobođit între caii husarilor dóuĕ rachete, ca sĕ producă încurcală. Acésta a fost opera unui moment Caii s'au spăriat, ér comandantul, cugetând că miliția e atacată, dădu semn de asalt. Husarii năvăliră în carieră asupra mulțimii și răniră pe mai mulți din public. Tulburătorii vĕḑênd, că nu e glumă, o luară la sănĕtósa. Astfel s'a făcut liniște, dar de atunci patruléză miliție pe strade, ér casele devastate stau sub pază. Oradea are aspectul unui oraș bătut de inimic și pus în stare de asediu. Magiarii din orade, în loc sĕ vadă că mare și neiertată prostie au făcut și sĕ se căiéscă de ea, sunt înfuriați pe români, și acum și pe miliție, că pentru ce i-a împrăștiat. Ar fi dorit bagsémă sĕ-i lase în pace, ca Miercuri sara... ér foile lor ḑic, că românii sunt de vină la tóte aceste: hoțul de păgubaș

Am făcut, dle redactor o scurtă și palidă icónă despre sĕlbătăciile din Oradea.

Ungurii de aici se pot mândri, că au întunecat în renume de devastatori bechiaresci pe frații lor din Turda, Șimleu și Arad, ér lumea cultă, Europa, va sta încrucișată la auḑul acestora și simpatia ei va fi în favorul nostru, a celor ce suferim!

Ce va ḑice despre unguri — lăsăm sĕ o gâcéscă ei, ungurii!

Popița.

---

*) Tocmai ca la Turda. Red.

**) Ungurii au bajocorit și pângărit bisericile nóstre și în 1848, făcênd din ele grajduri pentru cai etc. Red.

Societatea „Petru Maior.“

Raportul societății „Petru Maior“ din Budapesta pe anul scolastic 1892/93 face în partea generală o aprețiere despre activitatea societății. Din datele speciale estragem: Societatea a avut membrii onorari 39; fondatori 29; ajutători 1; ordinari 49.

Din raportul general al comisiunii literare se constată, că în decursul anului 1892/3 s'au cetit 8 operate din partea a 6 membri ordinar ai societății.

Biblioteca societății a constat la începutul anului: *a*) blibiloteca „miscta„ din 1110 opuri în 1314 volume; *b*) biblioteca „franceză“ din 217 opuri în 306 volume.

In anul acesta simțindu-se trebuința de a se arangia din nou biblioteca,; mai multe cărți s'au aflat a fi necomplete, au fost scóse din bibliotecă. Au mai rĕmas din cele vechi în biblioteca micstă 1088 opuri în 1292 volume, ear' cea francesă neschimbată.

In decursul anului biblioteca miscta s'a înmulțit cu 105 opuri în 134 volume. Deci la sfîrșitul anului biblioteca constă:

a) micstă	.	din 1193	op.	în 1496	volume
b) francesa	.	„ 217	„	„ 316	„
Total	.	din 1410	op.	în 1812	volume

La înmulțirea bibliotecii s'au făcut între altele următórele marinimóse donațiuni:

Dl C. Brediceanu 42 op. 55 vol. Dr. Crăiniceanu 16 op. 19 vol. On. Academie română 16 op. 16 vol.

Foile care le primește societatea sunt:

„Archiva soc. șt. și lit.“ (Iași). Biserica și Scóla“ (Arad). „Bis. Ort. Rom.“ (Bueurești). „Candela“ (Cernăuți). „Conv. Literare.“ (București). „Familia“ (Oradea-mare). „Fóia Diec.“ (Caransebeș). „Gazeta Bucov.“ (Cernăuți.) „Gazeta Trans.“ (Brașov). „Gyógyászat“ (Budapesta). „Luminătorul“ (Timișóra), „Rev. crit. literară“ (Iași). „Rev. Nouă“ ab. (București). „Român. Revue.“ (Sibiiu). „Spitalul“ (Bucuresci); „Telegraful (Sibiiu) „Timpul“ (București). „Transilvania“ (Sibiiu). „Tribuna“ (Sibiiu). „Uniiea“ (Blaș). „Calicul“ (Sibiiu). „Vulturul“ (Oradea-mare).

Din rațiociniul anual al fondurilor societății resultă la încheierea anului următórea stare a cassei:

a) fondul permanent:

în efecte	4315 fl. 50 cr.
în bani gata	374 „ 42 „
Total .	4689 fl. 95 cr.

b) fondul disponibil:

presentă un cassa rest de	109 fl. 27 cr.
deci societatea „Petru Maior“ la finea anului 1892/93 dispune de avere în suma de .	4799 fl. 19 cr
ceea-ce în comparație cu anul trecut . . .	4657 „ 49 cr.
dovedesce un crescăm. de	141 fl. 70 cr.

Program

pentru adunarea generală a XXXII-a a Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, care se va ținea în 27 August st. n. a. c. și ḑilele următóre în Năsĕud.

Dumineċă, în 15/27 August:

I. Parastas pentru fericitul de piă memoriă președinte, George Barițiu.

II. Ședința I cu următórea ordine de ḑi:

1 Deschiderea ședinței prin presidiul ordinar la 10 óre a. m. în localul, ce se va destina spre acest scop

2. Raportul general al comitetului despre activitatea sa în decursul anului 1892, dimpreună cu aclusele aceluia.

3. Alegerea unei comisiuni de 3 pentru esaminarea raportului general și a unei comisiuni de 3 pentru esaminarea rațiocinului pro 1892 și a proiectului de buget pro 1894.

4. Esmitera unei comisiuni de 3 pentru încasarea de tacse dela membrii vechi și dela cei cari se vor înscrie de nou.

5. Insinuarea propunerilor și eventualelor interpelări.

6. Raportul comisiunii de înscrieri.

7. Cetirea eventualelor disertațiuni.

Luni în 16/28 August:

III. Ședința II-a cu următórea ordine de ḑi:

1. Deschiderea ședinței la 9 óre. a. m.

2. Verificarea procesului verbal al sedinței I a

3. Raportul comisiunilor esmise în ședința I-a.

4. Alegerea președintelui, cassarului și eventual a altor funcționari a Asociațiunéi pentru restul periodului 1893—1895.

5. Cetirea eventualelor disertațiuni.

6. Defigerea locului pentru viitórea adunare generală.

7. Dispozițiuni pentru autenticarea procesului verbal al ședinței a II-a.

8. Incheierea ședințelor adunării generale.

Se observă, că eventualele disertațiuni au se fie presentate presidului Asociațiunei în scris cu 8 ḑile înaintea adunării generale.

Din ședința comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiiu la 27 Iuliu, n. 1893.

Dr. *Il. Pușcariu*, vicepreședinte
Dr. *A. Frâncu*, secretariu II.

Nr. 149/893 [134] 1—3

Escriere de concurs.

Pentru întregirea postului învĕţătoresc devenit vacant la scóla elementară capitală română de confesiunea gr or din Braşov, se escrie cu acésta concurs cu termin până la *20 August 1893* st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul de învĕţătoriu provisoriu 500 fl.

2. Salariul fundamental anual de învĕţătoriu definitiv 600 fl. şi bani de cuartir în dóuĕ categorii 100—120 fl.

3. Cuincuenale de 50, sĕ dau cu totul cinci cuincuenale.

Concurenţii vor adresa subscrisei eforii petiţiunile lor instruite cu documentele:

a) că sunt români de confesiunea greco-orientală;

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii, cât şi în relaţiunile civile;

c) că sunt de constituţiune firmă şi deplin sănĕtoşi;

d) că au depus esamenul de cualificaţiune învĕţătoresc cu calculi buni.

e) că cunosc limba magiară şi limba germână după recerinţă;

f) că posed cunoscinţe teoretice şi practice din desemnul liniar din gimnastică. şi din grădinărit;

g) anume atestat dela iustitutul unde au servit până acum în cas că au servit;

Vor dechiara concurenţii în petiţiunilelor că sĕ vor supune legilor nóstre bisericesci şi scolare, precum şi normativelor şi dispositiţiunilor speciale ale acestui institut, ce sunt în vigóre sau se vor face în decursul timpurilor

Braşov, 12 Iuliu, 1893.

Eforia scólelor centrale române or. rĕsăritene Braşov.

Nr 355/1893 [133] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa III Răcătău, protopresbiteratul Sebeşului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Cu postul acesta de paroch este împreunat un venit anual de 402 fl., despre care se pot trage informaţiuni mai deaprópe dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Sebes, 7 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral, în conţelegere cu comitetul parochial.

I. Tipeiu,
protopresb.

Nr. 654/1893 [132] 2—3

CONCURS.

Pentru indeplinirea posturilor vacante de învĕţători în scólele confesionale din comunele de mai jos se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia archiedecesei „Telegraful Rom.“

Emolumentele sunt:

1. In Poplaca dóuĕ posturi á 300 fl; pentru unul cuartir în edificiul scólei, pentru al doilea relut de cuartir 15 fl. şi câte 3 stângini metrici de lemne pentru încălḑit. Salariul se va solvi din cassa bisericei în cuartale anticipative.

2. In Sadu un post cu salariu anual de 300 fl. ce se va solví în rate lunare anticipative din cassa alodială, cuartir în edificiul scólei şi 3 stângini metrici de lemne.

3. In Şura mare un post cu 300 fl. ce i se va solvi din repartiţie incassată prin epitropia parochială, cuartir în edificiul scólei şi lemne de încălḑit câte reclamă trebuinţa.

Doritorii de a reflecta la vre-unul din aceste posturi vor avé a-şi trimite suplicile de concurs la subsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite în sensul legilor în vigóre, în terminul deschis; dela toţi concurenţii se recere sĕ conducă cântările în biserică în ḑile de dumineci şi serbătóre, avĕnd a se presenta spre a-şi documenta desteritatea în cântări în vre-una din dumineci în faţa locului până la ḑiua alegerei.

Sibiiu, 28 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 272/1893 [131] 2—3.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc din Cacova, protopresbiteratul Seliştei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual 330 fl. v. a. din cassa bisericei.

2. Cuartir natural în edificiul scólei.

3. Trei stângeni lemne de încălḑit.

4. Folosirea grădinei scolare.

Invĕţătoriul ales e obligat a ţinea dumiueca şi sĕrbătórea strană în biserică.

Reflectanţii la acest post sĕ-şi înainteze cererile, instruite conform legilor în vigóre subsemtatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Selişte 12 Iulin 1893.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 161/893 [130] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕvĕţătoresci din mai jos scrisele scóle confesionale gr. or. din comunele bisericesci aparţinĕtóre de protopresbiteratul Orĕştiei, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

1. Oraşul Orĕştie, un post de învĕţătorésă cu salariu anual de 300 fl., plătiţi în rate lunare anticipative, adaus personal 60 fl., cuartir natural în edificiul scólei şi 2 stângini de lemne sau preste tot în bani 60 fl. Dreptul de cuincuenale, statorinde; se observă că pe lângă instrucţia în clasa de fetiţe, învĕţătorésa are a propune şi lucrul de mână femeesc.

2. Sibot (Alkenyér) al 2-lea post învĕţătoresc cu salariu anual de 300 fl. dela popor, cuartir liber — sĕ ţină strană în Dumineci şi sĕrbători, şi apoi înainte de alegere a se presenta în vre o Dumineca sau sĕrbătóre în s. biserică pentru a i se vedé desteritatea în cântări şi tipic, ér cei ce cunosc musica vocală vor fi preferiţi.

3. Vaideiu al 2-lea post învĕţătoresc cu salariu anual 300 fl. din cassa alodială în rate lunare decursive, bani de cuartir din venitul bisericei 10 fl. precum şi 3 stângini de lemne, din care este a se încălḑi şi sala de învĕţământ. Alesul va avé a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în în s. biserică, apoi a se presenta în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre în biserică mai nainte de alegere spre a se vedé desteritatea în cântări şi tipic.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne petiţiunile lor instruite conform legilor din vigóre la subscrisul până la terminul sus scris.

Orĕstie, 17 Iuliu, 1893.

In conţelogere cu comitetele parochiale respective

Nicolau Popoviciu,
protopresbitor.

Nr. 384/1893 [129] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu, de nou înfiinţat, la scóla populară gr. or. din Brad, se escrie concurs cu termin de 25 ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Salariul este de 300 fl., dintre cari 150 fl. din cassa bisericei şi 150 fl. din repartiţie, şi se solvesce în rate lunare anticipative.

Totodată se pune în vedere fiitoriului învĕţătoriu, cumcă după un an de funcţiune se va face provisiune, pentru a primi cuartir în natură, eventual una sumă potrivită ca relut de cuartir.

Concurenţii au a-şi asterne cererile, instruite conform normelor din vigóre şi provĕḑute cu documente despre serviciile lor de până aci pe terenul instrucţiunei, la subsemnatul oficiu protopopesc.

Brad, la 16 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresb.

UZ. 259—1893 [127] 3—3

CONCURS·

La institutul de agronomie din Mediaş, Transilvania, este de ocupat un al treilea post de învĕţătoriu primariu pentru specialităţile agronomice şi anume pentru vinărit, pomărit, stupărit şi cultivarea vermilor de mătase.

Cu postul acesta este împreunat un salariu de 800 fl. v. a. şi se urcă cu 4 adause cuincuenale la suma de 1200 fl. v. a. şi dreptul de pensiune conform conclusului universităţii din 17 Novembre 1874 Nr. 845—1874 şi este învĕţătoriul al treilea obligat a da până la 20 de óre pe sĕptĕmână instrucţiune teoretică precum şi a conduce lucrurile în grădina de pomărit, vii şi privniţe.

Ocuparea postului deocamdată va fi pe un an de probă; la prestaţiuni corespunḑĕtóre ocuparea postului provisoric se va transforma la finea anului de probă în definitivă, şi la cas dacă acésta nu se va întêmpla, se vor rebonifica respectivului spesele de călĕtorie tour şi retour.

Competenţii la postul acesta, au a-şi trimite rugarea, din care sĕ fie evident, că au absolvat cel puţin şase clase la un gimnasiu sau la o scólă reală superióră, precum şi o academie agronomică şi posede o pracsă corespunḑĕtóre în vinărit şi pomărit, până în *31 August 1893* la oficiul central al universităţii săsesci în Sibiiu.

Limba de propunere este cea germână, la cas de cualificaţiune egală vor fi preferiţi competenţii, care posed limbele patriei (germane, magiare şi română).

In cas, când nu s'ar afla competenţi pe deplin cualificaţi, şi reservă curatorul scólei industriale economice din Mediaş dreptul a primí 'şi spre un competente necualificat ca suplent şi a'l aplica deocamdată pe anul scolastic 1893/4.

Dela oficiul central al universităţii săsesci.

Sibiiu, 3 August, 1893.

Thalmann,
comite.

Nr. 3824/1893 Plen. [124] 3—3

CONCURS.

Pe basa regulamentului seminarial din 1892 §§. 1, 3, 6, 10 şi 13. se publică concurs nou pentru ocuparea postului de econom, la seminariul pedagogico-teologic din Sibiiu.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: o remuneraţiune anuală de 300 fl., precum şi locuinţă, vipt, încălḑit, luminat şi serviciu în seminariu, tóte numai pentru persóna sa.

Remuneraţiunea anuală de 300 fl. se va puté urca în considerarea cualificaţiunei superióre a economului; concurenţii însĕ au sĕ-şi formuleze cu precisiune pretensiunile lor pentru o astfel de urcare.

Dela concurenţi se cere sĕ documenteze, că sunt români greco-orientali, cu studii pregătitóre şi eventual cu pracsă în afacerile economiei domestice; de asemenea sĕ documenteze serviţiile şi purtarea morală de până acum.

Concursele instruite cu tóte documentele necesare sunt a se presenta consistoriului subsemnat până inclusiv la 19/31 August a. c.

Agendele economului seminarial sunt marcate într'o instrucţiune specială, carea se póte vedé în órele de de oficiu în cancelaria consistorială.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 5/17 Iuliu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Miron Romanul,
archiepiscop.

Dr. Remus Roşca,
secretariu.

Mai mulţi
Culegĕtori tipografi
sĕ angagiéză imediat în
Tipografia archidiecesană
Sibiiu. [135]

Mihaile Manchen,
vărsătoriu de campane
(Clopote)
şi de construcţiunea cea mai nóuă
cu sul sucitoriu
în Sighişóra
piaţa de sus
(Schässburg - Segesvár)
Nr. 168

ZENT MIHALY ARK
SECEMDCCCLXXX MANC

o firmă, ce esistă dela anul 1822 şi se bucură de un renume bun, se recomandă tuturor comunelor bisericesci a **lifera şi repará clopote** de tótă mărimea cu **coróna de stejar ori de fer legat,** face şi **scaune de clopote din fer bătut** pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuează si în depărtare. **Clopote mai mici sunt în tot timpul gata.** Solvirea se va primí şi în rate. [18] 8—10

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 85. Sibiiu, Joi, 5/17 August 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 4 August, 1893.

Alianţa ruso-francesă-magiară, étă cestiunea, cu care s'a ocupat ḑilele aceste presa magiară şi streină şi despre care am făcut pomenìre în Nrul trecut al fóiei nóstre. „Pesti Napló“ a bătut toba, cum am ḑice, că Rimler, fost secretar de stat austriac, a fost în misiune secretă în Rusia, cu scop de a pregătí terenul pentru încheierea unei alianţe între Francia, Rusia şi Ungaria, îndreptată contra triplei alianţe şi contra celui mai puternic factor al acesteia, contra poporului german. Rimler, ca persónă şi ca representant al acestei direcţiuni, are puţină importanţă şi de sigur lumea s'ar fi interesat puţin despre isprăvile lui, dacă el n'ar fi făcut cunoscut, că din Ungaria a fost trimis şi împuternicit a face paşii, ce i-a făcut la Petersburg, din partea partidului independentist al Ungariei. Aci a devenit lucrul interesant. Poporul magiar are mare antipatie contra Rusiei, cu deosebire din 1848—9 încóce şi étă, că acum ese la ivélă prin un fel de Pituc politic, cu numele de Rimler, pus la cale de cine scie cine, că chiar partidul, care mereu afirmă despre sine, că este încarnaţiunea poporului magiar, acest partid umblă a căuta puncte de legătură cu Rusia. Partidul independent, respective aderenţii lui, cari s'au aflat în capitală, îndată ce a eşit acésta în „P. N.“ s'au grăbit a o desminţi, declarând, că partidul n'a însărcinat pe nime ca în numele sěu sě întrevie pentru alianţa cu Rusia.

Acésta sě póte, o credem şi noi că partidul independist, „oficios“ adecă n'a însărcinat pe Rimler cu nici o misiune, dar cumcă cei mai mulţi deputaţi independisti şi între ei în locul prim Pázmandy au stat şi stau în legătură cu Rimler şi că sunt aderenţii direcţiunii, ce o represintă acesta, este incontestabil. A recunoscut-o Pázmandy şi sě vede şi din publicaţiunile ulterióre, ce s'au făcut în acésta cestiune.

Noi însă nu dăm mare însěmnătate întregei afaceri, pentru că scim, că aceia, cari constituie partida kosuthistă, nu vor ajunge nici odată, ca sě dispuie asupra sorţii Ungariei şi în genere pentru viitor noi credem, că asupra sorţii Ungariei vor dispune tóte popórele, cari o locuiesc, ér nu numai o fracţiune, cu idei scrintite, cum sunt mulţi dintre kossuthişti. Ér popórele Ungariei şi în special românii stau departe de-a urmări acésta politică, cu tóte că ei mereu sunt acusaţi din partea presei magiare ca rusofili, ceea-ce în opiniunea publică a magiarilor nu însamnă mai puţin de cât tradare de patrie. Trădarea de patrie însă putem sě ḑicem, că o fac aceia cari stau în legătură cu de al de Rimler, şi acésta în ori ce cas, fie acésta legătură seriósă sau numai cu scopuri laterale. Cei cari au scos la ivélă tot lucrul acesta, se póte că au numai scopuri laterale, un fel de manevră, cum am ḑice. La acésta presupunere ne îndreptăţesce casul, că tóte aceste sě întêmplă acum, când e sciut că împěratul Germaniei va vení în Ungaria, şi apoi foile magiare, cari cu mare grăbire vin a declara, că poporul magiar n'are de a face cu Rimler şi cu Rusia şi că el stă neclintit cu tripla alianţă şi cu cel mai puternic stêlp al ei, cu împěratul Germaniei.

„Qui s'escuse s'acuse“ ḑice proverbul francez, ér' părerea nóstră în acésta cestiune este, că rea politică fac aceia. cari urmăresc astfel de tendinţe, sě jócă cu focul, care uşor îi póte arde.

Lege nóuă. In foile unguresci cetim: In congregaţiunea orăşănéscă cea mai apropiată a oraşului Kassa, din incidentul afa, cerii Pavel-Pituc se va propune, ca oraşul sě redigeze o adresă la guvern, ca acesta sě substérnă dietei uu proiect de lege pentru pedepsirea severă a agitatorilor naţionalităţilor.

Lăsând la o parte împregiurarea, că foile şi şovinistii magiari despre fie care român, chiar şi despre Lauran şi Silviu Rezei, cred că sunt agitatori, observăm, că lupta leală de apărare şi de căştigarea de drepturi a românilor nu se va puté oprima prin lege, fie ori cât de draconică.

După Turda şi Orade, Aradul. Lui „Magyar Hirlap“ de Luni (14 August) ii sě scrie din Arad, că tinerimea patriotică din Arad voesce şi ea sě-şi esprime „patriotismul“, ca cea din Orade, cu „demonstraţiuni“, din incidentul afacerii Pituc. A şi cercat Sâmbětă séra sě atace institutul „Victoria“, dar poliţia i-a împrăştiat. Apoi lui Pituc vor sě-i facă conduct de torţe. Étă cum póte omul sě ajungă la renume şi însěmnătate. Numai mai departe.

La afacerea Pituc.

Dela Sigetul Marmaţiei spre Dobriţin şi până la Macău sunt o sémă de comune greco-catolice, ai căror credincioşi sunt de origine români, ici colea şi ruteni, cari amestecate cu comune unguresci, şi-au perdut încâtva tipul naţional, pentru că până când betrânii mai vorbesc încă şi astăḑi limba română şi respective cea ruténă, generaţiunea tineră a uitat aprópe limba părinţilor şi vorbesce mai uşor limba magiară.

Poporul ca atare se numesce pe sine şi astăḑi tot român: „Oláh vagyok. Oláh valláson vagyok“, respunde când este întrebat.

Limba liturgică firesce în biserici este cea română şi respective ruténă, căci la Muncaciu şi respective Ungvár episcopia este ruténă, ér în Gherla şi Orade episcopiile sunt românesci. Când s'au înfiinţat aceste episcopii, papa dela Roma, ca cap al bisericei catolice a decretat limba românéscă şi cea rutenă de limbi liturgice într'o bullă specială a sa.

O sémă de preoţi şi cantori ruteni, înca dela începutul erei constituţionale, ignorând cu totul usul vechiu al bisericei şi călcând bulla papală, au început la serviţiul divin a vorbí şi cânta unguresce, la înmormêntări a lua iertăciuni şi a predica unguresce.

Şi aflându-ne într'o lume speculativă, aceşti preoţi ruteni au lăsat sě se vorbéscă prin ḑiaristica locală, mai apoi în cea din capitala ţerei, cât de des despre meritele lor patriotice, lăţînd chiar şi în biserică limba magiară.

Episcopii dela Ungvár n'au vrut a observa, cum unii preoţi de capul lor calcă bulla papală. Episcopii ruteni socotiau: papa este departe, dar regimul unguresc aprópe. Nu vom vătěma opiniunea ḑiaristică magiară; nu vom atrage asupra nóstră suspiţiunea guvernului.

In ḑiaristică s'a ventilat ideea, ca în Dorog sě se ridice o episcopie nóuă greco-catolică cu limba rituală magiară.

Protopopii ruteni au aprobat acésta ideeă, creḑênd, că vor ajunge în staluri de canonici, vor purta cruce pe pept şi vor fi titulaţi „măria ta.“

Propunerea însă n'a ajuns până la scaunul papal. Căci din Roma nu scim sě fi sosit ceva respuns în acéstă cestiune. Episcopia are lipsă încă şi de beneficiu, ce numai statul şi respective fondul religionariu îi póte da.

Primaţii din Strigoniu, pre cât scim noi, au fost cu toţii în contra ideei de a se înfiinţa o episcopie gr.-cat. magiară, pentru-că acésta episcopie ar face propagandă mare nu între români şi ruteni, ci între ungurii romano-catolici şi protestanţi. „Magyar óhitű egyház“ este pericul pentru noi, cugetă episcopatul catolic; şi are tot dreptul.

Astfel episcopia din Dorog până acuma se bucură numai de protecţiunea ḑiariştilor superficiali unguri şi jidani. Nici un ministru şovinist, cum era fericitul Trefort, n'a făcut nimic întru acest scop, deşi idei estravagante în contra naţionalităţilor fu caracte-

---

FOIŢA.

Costea.

Vine Costea din rěsboiu,
Şi cu el vin alţii doi.
Faţa arsă, trupul supt,
Straiul colbuit şi rupt.
Dar de multă voie bună
Sună codrii şi rěsună.
Cel mai tiněr chiotia:
„Alelei, puicuţa mea!
De m'aş mai vedea acasă,
Mire eu şi tu mirésă!“
Cel mai vêrstnic dintre ei:
„Dragi bujori, mereu în drum!
Sciu, că-mi es copii mei!
Dór mě věd acum-acum!“
Doi cântau, cel mal vuia;
Costea, el tăcea-tăcea.
„Alelei, tu Coste, frate,
Spune-ne ce gând te bate?“
„Măi fărtaţi, nu-mi aflu rost;
Vesel eu cu voi am fost.
Mě gândiam la maica, biata,
Eu în foc, sub cruce tata —
Şi de-odat' aşa din drum
M'a prins jelea nu sciu cum!
Voe rea sě nu ve facă:
Mi-a venit şi o sě-mi trécă!“
Cei doi cântă, codru sună,
Şi tustrei merg împreună.
Când ajnng la móra nóuă,
Calea lor se face 'n dóuă.
Doi pe rîu în jos s'au dus,
Costea, el pe rîu în sus.
Singur, şi pustiu ce-i malul!
Şi 'ndemna cu vorbe calul:
„Sbóră, murgule, cu mine!
Sbóră, că sě sbor imi vine!
Tiněr esti de patru ierni,
Câmp ai larg sě mi te-aşterni!
Nu te oprí fărtate drag,
Pănă la măicuţa 'n prag!“
Şi cu murgul el vorbia,
Murgul tréz înţelegea.
Gândul fulgeră cu sborul,
Dar mai fulger sbóră dorul.
Sbóră calul rândunel —
Când a fost pe la rĕstóce,
Ochiul stâng a prins sě-i jóce.
In sat Costea când întra,
Cucuvaica 'n turn cânta.
Ér când a bătut la pórtă,
Măsa 'n casă caldă-mórtă!
Cât a plâns cu ochi merei
Aşteptând copilul ei!
Şi n'a fost nici mângăiată
De a-l vedea măcar odată! —
Şi prin nópte în capul gol,
Costea 'n mijloc de ocol.
Sě-şi mai stingă 'n vênt afară
Capul foc şi gândul pară.
El sub tunetul de tun
S'a bătut ca un nebun
Par'că de-şi iuţia el paşii,
Mai curênd periau vrăşmaşii.
Şi-l mâna un singur gând,
Sě se 'ntórcă mai curênd.
Şi la ce? Pustiu şi ghiaţă!
Măsa 'l mai ţiné 'n viaţă.
Când era sub plumbi şi fum.
Numai ea! Şi-acum — acum?
De-ar începe erăşi toiul,
Ah, de-acum de-ar fi rěsboiul!

George Coşbuc.

Libertate!

Sus pe munţii ţerii mele
Sufletu-i vecin cu stele.
Şi frumósa libertate,
Chipul gingaşei fecióre,
Pe sub umbră se abate
Şi bea apă din isvóre.

Viaţa-i place sě-şi desmerde
Pe un pat de érbă verde;
Numai c'un codruţ de pâne
Şi muiat în dulci isvóre,
Decât sě tot stea, drept câne,
Lângă uşă cerşitore.

Ori pe pajistea înverḑită
Rătăcesce despletită
Şi senini îi mai sunt ochii
Ca oglinda apei clare;
Pórtă flori în póla rochii
Şi le presură 'n carare;

Şi uşóră îi e urma,
Când îşi paşte 'n codrii turma,
Valuri verḑi călcând de-avalma
Ii desmérdă blând piciorul
Şi, punênd în frunte palma,
Stă cu drag privind păstoriul.

El vrăjind din bucium cântă
Doina jalnică şi sfântă.
Ea 'l ascultă 'n érbă 'ntinsă
Prinde cântecul s'o 'mbete
Şi se lasă 'ncet cuprinsă
Şi-adormită 'n blonde plete.

George Murnu.

Din causa sfintei sěrbători „Schimbarea la faţă“ Nrul procsim va apăré Marţi în 10 August v.

ristica activității acestui bărbat de stat, lăudat de șoviniștii unguri până în al treilea ceriu.

Românii și preoții români din comunele ungurisate până acuma s'au purtat liniștit. Mai spuneau și ei câte o căzanie unguréscă, luau iertăciuni unguresce, atâta era totul. La altariu însă limba liturgică românéscă a remas și în aceste comune intactă.

Popa Pituc, carele crede, că el are mai multă politică, ca episcopul sĕu Pavel, punêndu-se în servițiul curentului șovinistic, a aflat de bine a publica o broșură în contra capului bisericei sale, nu pentru ca sĕ convingă publicul, că episcopul ar fi un reu patriot (acésta Pituc nu va proba nici odată în contra episcopului seu cu un trecut atât de moderat, liniștit și prudent,) ci pentru ca sĕ seducă opiniunea publică din țéră, că Pituc este încă și mai infocat patriot, ca episcopul Pavel.

Pituc cu ideile sale politice de sigur a venit în conflict cu colegii sei, ce au idei mai călduróse pentru gintea română, și Pituc aflându-se isolat, s'a simțit reu între colegii sei, cari n'au întrelăsat a informa scaunul episcopesc despre profețiile mincinóse ale lui Pituc.

Nu sci óre popa Pituc, că șovinismul vré se mânânce tot ce avem mai scump în țéră: libertatea limbei, libertatea electorală, libertatea altariului lui Dumnedeu? Șovinismul defaimă pre tótă diua pre toți bărbații de valóre din țéră. Șovinismul a împărechiat naționalitățile și partidele din țéră. El vrea sĕ pună ministrii, generali, főispani, inspectori scolari, el vrea sĕ organizese armata și curtea regală. El plănuesce la societăți culturali, ca sĕ împedece ori-ce suflare și cultură românéscă; el proclamă de dogmă un esclusivism orb, ce n'a avut loc aici de una miie de ani până astădi.

Cum póte un preot de caracter și consciință curată sĕ aducă servițiĭ acestor resvretitori, cameleoni și speculanți, cari fac batjocură din tóte, chiar și din interesele de esistență ale poporului magiar, ce în cele din urmă sunt identice cu ale românilor? Românii si ungurii vor avea aceeași sórte. Acésta nu e frasă gólă, ci mâne póte deveni o realitate.

Opiniunea din Oradea-Mare este dară rĕu sedusă prin diaristica, ce a dat — fără drept — atâta împortanță broșurei sensaționale.

Dacă sunt între români „trădători de patrie“, popa Pituc póte sĕ-i arete procurorilor regesci, ca sĕ fie urmăriți conform codicelui penal. Pituc însĕ aruncă o suspițiune nebasată asupra mai marilor sei, cari de sigur nu pot fi timbrați de trădători de patrie.

Episcopia din Oradea-Mare este gr. cat. română. Ca atare trebue sĕ apere și spriginéscă limba română cu tóte mijlócele legali.

Cei 24,000 greco-catolici, dacă sciu tatăl nostru, născătórea, credeul și poruncile în limba liturgică românéscă, care pitic va afla, că este vătămată patria și patriotismul? Trebue sĕ scie, sĕ invețe românesce; căci chiar ruga lui jidovilor învéță pe copii a se și, popii Dumnedeu în limba rituală ovreéscă!

In fine întréga afacere Pituc este periculósă pentru el însuși. Un atare om sĕ iésă afară din clerul românesc, și sĕ se facă hotentot, id est: șovinist ungur.

Insĕ episcopia șovinistă unguréscă nu este înființată, și n'are șanse de a se înființa când-va.

Revista politică.

Foile din Budapesta aduc scirea, că „nu mai este glumă“ cu proiectele de legi bisericesci ale guvernului, ci că lucrul e „fórte serios“; guvernul a pregătit proiectul pentru căsătoria civilă și se póte afirma cu siguritate, că el a și fost înaintat Maj. Sale monarchului prin ministrul președinte Wekerle, care a călĕtorit la Ischl și a avut o lungă audiență la Maj. Sa.

* * *

Municipiilor ungurescí li se dă ocasiune a se pronunța tot mai mult în contra tendenței de „germanisare“ a armatei comune, pentru care, dic foile șoviniste, s'a făcut culpabil și ministrul Hieronymi. Magistratul orașului Cașovia în ședința din urmă a hotărît, ca sĕ înainteze representanței o propunere, conform căreia circulara ministrului în afacerile militare cunoscute se privesce de nelegală și se respinge, și tot în acésta afacere sĕ se facă o adresă cătră dietă.

* * *

Tinĕrul deputat clerical cont. Ladislau Szapáry a intreprins în ferii o călĕtorie în Anglia și acolo a avut o convorbire cu presidentul casei de jos a parlamentului engles, Sir Arthour Peel. Convorbirea află de bine a o publica foile regatului ungar, căci se referesce și la relațiunile din acest stat. Contele întrebà, că ce va fi urmarea, dacă casa de sus va respinge homerule-bill, după cum póte se va întêmpla în casa magnaților cu proiectul căsătoriei civile. Peer rĕspunse, că desigur casa de sus îl va respinge, dar probabil, că regimul nu va abdice din astă causă. Casa lordilor nu póte trânti guvernele, dar póte influința, ca ele sĕ se presente cu adevĕrata espresiune a poporului în parlament. La astfeliu de conflicte între ambele case, espedientul este alegerea din nou și prin acéstă alegere se dă espresiune voinții poporului. In urmă președintele se esprimă contra alegerei membrilor din casa de sus, deórece când obvin diferințe din ambele case, nu se póte sci, care din ele representă voința poporului. Tóte bune, — numai cât stàrile nóstre nu le putem asemĕna cu cele din Anglia. Acolo se póte vorbi de voința poporului la alegeri; la noi, *nu*.

* * *

Representanța orașului Praga a fost decis, ca sĕ schimbe tablele dela colțurile stradelor, punêndu-se în locul lor numai table cu inscripțiunea cehică. Pentru acest scop s'au votat 2000 fl. Votul acesta al representanței orășenesci dela 21 Decembre 1892, fiind comunicat guvernului bohem din Praga acesta a rĕspuns printr'un ordin guvernial, cu data 7 August 1893, cassând decisiunea representanței orașului Praga în ce privesce înscripțiunea de pe table, și ordonând, ca acestea sĕ fie făcute în douĕ limbi: în limba cehă și germană. Motivele, pe cari se baséză hotărîrea guvernatorului conte Thun sunt următórele: Considerând, că orașul Praga este capitala unei țĕri locuite de dóuĕ popóre și că în acest oraș germanii forméză o minoritate nu neînsemnată, este corespundĕtor cerințelor vieții publice, ca stradele se pórte numiri publice în amêndóuĕ limbile țerei, în cea cehă și germană. Acésta pracsă s'a și urmat pănă acuma în Praga, până ce s'a schimbat prin decisiurea representanței orășenesci care invólvă o violare a dreptului egal a celor dóuĕ popóre și a celor dóuĕ limbi ale țĕrii. După art. 19 al constituțiunei dela 21 Decembre 1867 este recunoscut dreptul egal al tuturor limbılor usitate în țéră, în scólă, oficiu și viéța publică. Pe temeiul dreptului de supraveghiare a statului, acolo unde pintr'o hotărire a unei comune se schimbă, în contra articulului 19 al legei amintite, starea de pănă acuma, care corespunde dreptului egal, trebuie sĕ se intervine pentru apĕrarea legii. Ordinul acesta al guvernatorului a causat mare amărăciune în sinul consiliului comunal, care este compus aprópe cu desĕvîrșire numai din Cehi, mai ales s'au mirat vorbitorii, cum de se provócă contele Thun la articulul 19 al constituției, când statul însuși respectéză atât de puțin acest articul față cu poporul bohem.

* * *

Comisiunea de investigare a scupcinei sêrbesci și-a terminat activitatea și și-a presentat elaboratul. Comisiunea, care a fost compusă din radicali estremi în privința politică și ai cărei membrii n'au cam prea călcat mult timp pragul scólei, s'a îngrigit ca sĕ presenteze un raport îngrozitor și sĕ măréscă acusele și pĕcatele comise de fostii membri ai cabinetului liberal. Acte, care se întêmplă în Sêrbia în tótă diua, sunt presentate ca volnicii fără sémân conspirațiuni contra statului și a constituțiunei, circularele ministrilor ca acte brutale, care compromit patria și dinastia; ér actele comise la alegeri sunt calificate ca atentate de omoruri. Pe cât de vehement și forțat apare deci elaboratul comisiunei din punct de vedere politic, pe atât de nebasat este el din punct de vedere al justiției.

Nu încape însĕ îndoélă, că proiectul presentat scupcinei nu va fi primit, din contră, radicalii iubiléză de pe acum, cu tóte că fostul ministru de interne Ribarac le a insuflat temeri prin vorbirea energică ținută în ședința din urmă a scupcinei. E temere, că trecênd acusa la forurile iuridice, ea nu va fi aprețiată astfeliu, precum o presentă radicalii. Guvernul sĕ tot schimbe la membrii dela tribunale și curtea de casație tot nu vor puté fi radicalii în maioritate, sau și dacă se va întêmpla acésta, totuși vor fi ómeni cu judecată mai înaltă și vor judeca mai rece lucrurile, nepurcedênd din punct de vedere al partidului. Asupra actului comisiunei de anchetă avea scupcina sĕ decidă în 16 l. c.

Noutăți.

Scenele din Oradea-mare. Ca întregire la cele publicate despre scenele din Oradea-mare lăsăm sĕ mai urmeze următórele comunicări: Cred, că veți fi căpĕtat informațiuni despre vandalismul sĕlbatic, ce s'a comis aici la 9 l. c. n. și căreia i-a cădut victimă și casa consistoriului nostru gr. or. apoi curtea episcopéscă, ale canonicilor, casele parochiale și scólele gr. cat. și alte case ale inteligenții române. Cu furci de fer, cu topóră, cu drugi și pari și cu alte obiecte feruale au spart ferestrile și ușile, au devastat, încât lumea se întreba mirată, ce mirozenie de ómeni au putut comite astfeliu de vandalism. La fundațiunea „Jigaiana“ au intrat în lăuntru și au furat multe de-acolo, prefectul fundațiunii Ioan Grozea, zăcênd bolnav în pat, a trebuit sĕ sară preste garduri în grădină, căci altfeliu în furia lor l'ar fi ucis.

* * *

Contra limbei magiare. „Magyar Hirlap“ dela 13 August scrie, că oficerii armatei comune au hotărît, ca pe viitor sĕ nu mai sufere limba magiară în conversațiunea privată. Primul pas în privința acésta s'a făcut în orașul magiar de baștină Kecskemét, de unde i-se raportéză numitei foi, că oficerii dela cavaleria staționată acolo au arangiat curse de cai, făcênd învitări numai în limba germană.

* * *

Esposiție de vite. Reuniunea economică din Cluș arangiéză a XI esposițiune transilvană de vite de prăsilă, care va avé loc în 31 August, 1, 2 și 3 Septembre st. n. în Cluș și va fi impreunată cu cai de model. Se vor puté mâna tot soiul de vite. ¡Premiile sunt mari pentru tóte despărțĕmintele. Cei insinuați pănă în 15 l. c. pot transporta vitele cu prețuri reduse pe liniile ferate.

* * *

O tablă comemorativă a împĕratului Vespasian. La Porțile de fier, din incidentul lucrărilor de regulare a Dunărei, muncitorii au dat preste o relicuie fórte însĕmnată. S'a aflat o tablă comemorativă, pe care se póte ceti deslușit: „Vespasian“ și care sémĕnă fórte tare cu tablele împĕraților Tiberiu și Traian săpate în stâncile dela Porțile de fier.

* * *

Bólă de vite. Din Timișóră se anunță, că în Oravița și impregiurimea ei, dar mai cu sémă in Ciclova, a isbucnit o bólă de vite periculósă și necunoscută până acum, care deciméză într'un mod înspăimântător vitele. Ea consistă in orbirea vitelor cornute și mai ales a vacilor. Comitatul va cere guvernului trimiterea unui espert, deóre ce veterinarii nu pot pricepe bóla.

* * *

Edificiul poștelor în Bucuresci. „Vestea“ anunță: Vor sosi în curênd dela Paris planurile edificiului poștelor și tetegrafelor, care au fost supuse de cătră autorul lor, domnul Săvulescu architect acum câte-va sĕptĕmâi, unei comisiuni de architecți francesi.

* * *

Monumentul lui Adamachi. Delegațiunea academiei române a comandat monumentul, ce se va ridica pe mormêntul rĕposatului Vasile Adamachi, la sculptorul român George Vasilescu, care lucréză în Veneția și se bucură acolo de un renume fórte meritat de artist distins. Prețul monumentului cu planurile lui e ficsat la 21,550 lei. Monumentul, fiind o operă de artă însemnată, delegațiunea a cumpĕrat la cimiteriul Eternitatea din Iași un loc mai spațios și mai bine situat. Acolo se vor transfera remășițele pământesci ale ilustrului donator. In țéră se vor face lucrările necesare pentru fundamentul monumentului și cripta sub dênsul. E de sperat, că în tómna viitóre se va înălța acest monument spre amintire piósă a memoriei bărbatului de bine și patriotului Vasile Adamachi.

* * *

Scrierile autorilor bucovineni. Ultima adunare generală a „Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina“ a hotărît se se adune și sĕ se păstreze tóte publicațiunile scriitorilor români bucovineni. Comitetul societății, ocupându-se în una din ședințele sale cu acéstă cestie, a delegat o comisiune din membrii sei, care sĕ cerceteze catalógele bibliotecei și sĕ constateze, cari din acele publicațiuni lipsesc. Comisiunea a aflat, că lipsesc multe scrieri: apeléză deci la publicul român, rugându-l sĕ-i ofere gratuit câte un esemplariu din acele scrieri.

* * *

Scólele din Bucovina. După raportul presentat de consiliul scolar al țerei ministrului de culte și instrucție austriac asupra stării învĕțămêntului pe anul 1892/93 scólele poporale cu limba de instrucție română au fost 101 și anume 76 cu o clasă, 23 cu dóuă clase și douĕ cu trei clase; scólele, în care s'a propus limba română și germănă au fost 23, dintre care 6 cu o clasă, 3 cu dóuă clase 5 cu trei clase, 6 cu patru clase și 3 cu șase clase; scólele, în care s'a propus în trei limbi: românesce, rutenesce și nemțesce au fost 10: 2 cu 1 clăsă, 4 cu 3, 2 cu 4 și 2 cu 5 clase; în 8 scóle s'a propus în patru limbi: românesce, rutenesce, nemțesce și poloneșce, dintre aceste scoli au fost 1 cu 3 clase, 4 cu 4 și 3 cu șase clase; și în fiine într'o scólă s'a propus românesce și unguresce. Numĕrul tuturor scólelor, în care s'a propus românesce, ori și românesce ar fi 143. Dar este de observat, că în scólele cu trei și patru limbi de propunere instrucția în limba maternă s'a dat numai în clasele cele mai inferióre, ér în clasele mai superióre limba de propunere generală a fost cea germană. Așa s'a făcut așadar în 18 scóle.

Dintre scólele private numai una are limba de propunere română, ér în alta se propune în românesce, rutenesce și nemțesce

Copii în vêrsta la care sunt obligați sĕ cerceteze scóla au fost: băieți 42,208, fete 40,202; dintre aceștia n'au cercetat scóla 13622 de băeți și 18676 de fete; așadar elevii au întrecut cu 5054 numĕrul elevelor or. Școlele poporale au avut 46381 de elevi și eleve; aceste cifre se împarte așa: 23967 au cercetat scóla de 1 clasă, 8389 scóla cu 2 clase și 14025 scóla cu 3 sau mai multe clase.

Calculând câți elevi se vin în cifra medie pentru un învĕțător, se constată, că în scólele cu o clasă sĕ vin 109 copii, în cele cu 2 clase 91 și în cele cu 3 și mai multe clase 73 de elevi.

Numĕrul învĕțătorilor s'a sporit încet La scólele poporale din Cernăuți au instruit 41 candidate de probă. Ele n'au putut fi aplicate pentru-că nu cunosceau limba româna și ruténă.

Pedagogiul a fost cercetat în 1891/92 de 158 elevi, care au cercetat cursurile până la finea anului, și 87 eleve. Dintre aceștia au fost 61 români și 9 românce.

* * *

6/18 August. Din incidentul ȡilei nascerei Mai. Sale monarchului va avé loc în 17 l. c. n. séra un conduct al musicei militare dela reg. 63 inf în soțită de toți tamburi trupelor de infanterie, care se află de present în Sibiiu. Conductul va porni din casarma mare la locuința comandatului corpului de armată și de acolo mai departe prin mai multe strade. ȡiua de 6/18 August se va anunța prin 24 salve de tunuri date pe locul de esercițiu. La 8 óre se va ține serviciu divin festiv, ér după acea va urma defilarea trupelor. In cas de timp nefavorabil se va oficia serviciul divin în biserica rom. cat' din cetate. La 5 óre va fi banchet la comandantul de corp, ér pe locul de esercițiu se vor da érăși 24 salve de tunuri.

* * *

Interȡicerea întórcerei în Belgrad a părinților regelui Alecsandru a fost obiectul discuțiunei clubului radical în ȡilele acestia. Maioritatea din club a fost de părere, că prin declararea regelui de maiorén resoluția ce interȡicea reîntórcerea în țéră a părinților sĕi a căȡut dela sine și deci nu e nevoie de o intervenire a parlamentului. Părinții sĕi se pot deci întórce în bună voie

* * *

Congresul socialist. Congresucl socialist a adoptat o resoluțiune care ȡice, că partidul va continua sĕ participe la alegeri și la lucrările parlamentare pentru a ajunge la putere.

A aprobat amendamentul care, ȡice că lupta întreprinsă trebue sĕ aibă ca scop principal obținerea sufragiului universal.

Congresul s'a închis după ce s'a ficsat că viitoriul congres se va ține la Londra în 1895.

* * *

Visita moștenitorului Muntenegrului Danilo și a fratelui sĕu Mirko, la regele Sêrbiei este un fapt hotărît. Ea va avé loc negreșit în tómna acésta.

* * *

Pânzătura împĕrătesei germane. Pânzătura dăruită împĕrătesei Germaniei de către femeile din Schlesvig-Holstein, ca dar de nuntă, a fost ȡilele trecute predată pentru spălat, unui institut chimic. Ingrijirea febrilă, cu care curăția splendida pânȡătură a dat unei dómne ocasiunea de a-și nota cugetările țesute în ea.

Étăle:

„De vreai sĕ glumesci, păhar după pahar sĕ golesci“ — „Nu crede tot ce auȡi, nu spune tot ce scii, nu face tot, ce poți face“. — „Speră mereu, nu te teme nici odată“. — Uresce ceea ce a trecut, esaminézä și judecă bine cele ce vor veni, ordonéză cele presente, ca astfel sĕ duci o viață liniștită! — „Aștept norocul în chipul meu“. — „Inima caută inima în totdeuna“. — „Ințelepciunea guverneze, pacea domnéscă, amorul locuiéscă, onórea împodobéscă, bucuria renumereze, fidelitatea dureze“. — „In apă îți poți vedé fața ta, în vin poți surprinde inima altora“. — „Mai întâiu precumpănesce, apoi îndrăsnesce“. — „Cine are aripi póte sbura sus“. — „Fi precaut în fericire“. — „Fi credincios și amicului și inimicului“. — „Femeia nobilă îndeplinesce lucruri mari, deși adesea ele par neînsemnate“. — „Fi amicul unuia dar inimicul nimĕnui“. — „Mulțămirea e o mare artă, aparința de mulțămire o mare ilusie; a deveni mulțămit e mare noroc, a rĕmâné mulțămit un cap de operă“. — „Onórea și jurămêntul valoréză mai mult decât țéra și ómeni“. — La stat te opresce la fapte te grăbesce“. — „Edificiul german, țéra germană s'o apere Dumneȡeu cu a sa mână“. — „Bĕutura'ți e limpede, cuvêntul adevĕrat, dragostea rară“. — „Veghează și moderéză-te“.

* * *

Postal. Direcțiunea postală telegrafică din Cluș escrie concurs pentru ocuparea postului de magistru postal în Cojocna (comit. Cojocnei) cu léfa de 211 fl. și alte accidențe. Reflectanții au a-și așterne cererile în decurs de 3 săptĕmâni, depunând cauțiune de 100 fl.

* * *

Un nebun periculos. La proprietariul Andrei Goncz din Budapesta s'au auȡit ȡilele acestea nóptea mai multe detunături de armă. La început se credea, că Goncz ar fi tras după niscai-va hoți ce ar fi voit sĕ între la el.

De óre-ce împușcăturile nu încetară ba au fost rănite unele persóne din curte au venit mai mulți vecini, cari legară pe nebun și'l predară autorităților.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Adunarea generală a despărțĕmêntului Asociațiunei din Alba-Iulia.

De cinci ani, despărțemântul Asociațiunei transilvane din Alba Iulia, nu a mai dat nici un semn de viéță.

Nu scim sĕ cercetăm casul pentru ce acest despărțemênt cu o împregiurime atât de bogată în fruntași inteligenți și preoți nu a dat nici un semn de viață.?

Trebue că a fost ceva putred și trebuia sĕ vie elemente nóuĕ, cari sĕ pună lucrurile ajunse în stagnare — în curgere.

Convocarea o au făcut 4 fruntași de aici după ce o convocare pe ȡiua de 31 Iuliu a rĕmas fără succes, și după ce la aceea numai 2 ȡi doi ómeni aparținĕtori clasei inteligente s'au presentat.

Nu a fost ușor a obțíné concesiunea, căci cel ce a convocat adunarea — ne sfiim al numi pe nume fiind român și el — cu provocare la § 10 din statute a cerut ca sĕ nu sĕ dea concesiunea, căci păn' la adunarea generală nu mai sunt fără 6 sĕptĕmâni.

Au fost însĕ streinii mai cu minte decât cel pĕcătos dintre noi.

Concesiunea s'a acordat după intervenirea energică a aceluia, care pe aici nu trece de român patentat, deși faptele dovedesc că român este, român a fost și numai causele românilor le servesce.

După eșirea din biserică un public de vr'o 100 persóne s'a întrunit în curtea scólei, care neputând afla în scólă loc, a rĕmas prin cimiterii.

Adunarea o a deschis părintele Nicolau Ivan, cu o vorbire însuflețitóre, recomandând ca pentru de a se putea constitui despărțĕmêntul sĕ se alégă un președinte în persónă părintelui protopop Simeon Micu, acesta între strigăte de „sĕ trăiéscă“ ocupă locul presidial și arată însemnătatea Asociațiunei, unde toți românii ne putem întruni la o lucrare binefăcĕtóre pentru popor.

Fiind la ordinea ȡilei constituirea se aleg dóuĕ comisiuni, una pentru înscrierea de membri noi și încasarea tacselor de la membrii vechi, în persónele membrilor Rusan, Florescu și Crișan, care prin raportorul ei Rusan raportéză, că a încasat 114 fl. 20 cr. dela membrii vechi și noi, — ér alta de candidare, care prin raportorul ei Dr. Gerasim propune și adunarea alege cu entusiasm de președinte pe Simeon Micu, de actuar pe Nicolau Ivan, de membrii în comitet pe: Alecsandru Velican, George Filip, Nicolae Florescu, Florian Rusan și Mateiu Nicola.

După constituire a urmat o prelegere ținută de N. Ivan despre influința scólei asupra înaintărei poporului român, care prelegere a fost ascultată cu mare plăcere și pentru care de disertante a fost rĕsplătit cu aplause furtunóse de „sĕ trăiéscă“, așa s'a terminat partea oficială.

După aceia a urmat un banchet la care au participat peste 50 persóne în grădina hotelului „La Sóre“; la banchet a domnit o însuflețire rară, s'au ținut toaste pentru comitetul central al Asociațiunei, pentru cei doi protopopi ai tractului Albei Iulia, pentru fruntași, pentru neguțători, și industriași, pentru femeia română, pentru proprietarii Cirlea, Florescu și Antoniu Pop, pentru preoți cari au fost representați din cei mai aleși, pentru învĕțători, așa că abia la 5 óre ne-am despărțit, ducênd cu noi reminiscențe dulci, că décă suntem în acord putem face mult pentru ca sĕ se consolideze causele nóstre înglodate de cei ce ar voi sĕ fie conducĕtori dar și-au mâncat omenia, și sunt urgisiți și proscriși.

E rĕu, că sunt între noi și de acestia, cari apeléză la streini, dar fapt e, că sunt și e dureros că în alte cercuri trec de ómeni de cinste, precând cinstea și omenia de mult e ștérsă de pe fruntea lor, și ómenii le au imprimat pe frunte stampila pĕcătoșilor. *Corespondentul.*

Saschiz în August, 1893.

Cred, că nu abusez de ospitalitatea on. d-vóstră când vĕ trimit despre decursul ședințelor adunărei generale a reuniunei învĕțătorilor gr. or. români din districtul Sighișórei, ținute în Ferihaz, protopresbiteratul Sighișórei, la 18 și 19 Iuliu v. a. c. următoriul raport:

In conformitate cu programa publicată și în „Telegraful Român“ Nr. 70 a. c. și trimisă spre ulterióră orientare tuturor membrilor reuniunei la timpul și pre calea sa, adunarea și-a început activitatea cu serviciul divin împreunat cu învocarea Duchului sânt, sĕvêrșit de P. On. D. protopresbiter al Sighișórei și președinte al reuniunei Demetriu Moldovan, asistat de parochul local Zacharie Ganea și preotul-capelan-învĕțătoriul din Saschiz, Petru Nicolescu, respunsurile liturgice esecutate fiind de învĕțătorii presenți.

La finea serviciului divin P. On. D. protopresbiter rostesce în fața poporului o frumósă și instructivă vorbire, în care accentuéză mai cu sémă necesitatea susținerei scólelor confesionali în fața nóuei legi pentru salarisarea învĕțătorilor, arătând totdeodată primeșdia, ce amenință în casul, când scólele ar scăpăta de sub scutul bisericei; — ér parochul local prin o vorbire de cuprins adevĕrat patriotic bineventéză reuniunea.

La signalul dat prin sunetul clopotului toți membrii se adună în biserica ortodocsă română din loc, de asemenea popor din comună.

Președintele reuniunei învită pe notari și membrii comitetului central a ocupa loc la masă și prin cunoscuta-i tactică declară I-a ședință a adunărei generale din acest an de deschisă, punênd la ordinea ȡilei obiectele cuprinse în programă.

Constatându-se nrul celor presenți sĕ află că dintre toți membrii reuniunei compusă din trei protopresbiterate Sighișóra, Mediaș și Têrnava, abia 21 membrii erau presenți: 18 din tractul Sighișórei, 3 din al Mediașului, și nici unul din al Têrnavei, scuse nici una n'a întrat la președintele. Șefii tractelor Mediaș și Têrnava demonstrativ absentéză dela ședințele reuniunei, atât acum, cât și anul trecut, nearătând nici măcar cel mai mic interes despre cursul reuniunei; de unde în consecuență urméză și desinteresarea membrilor învĕțători din acele tracte față de agendele și starea normală a reuniunei, onóre escepțiunea d-lui Stuchirean învĕț. în Bertan și încă a doi învĕțători ale căror nume le am scăpat din vedere.

Rĕmânênd reuniunea tot în acésta stare bolnăviciósă despărțĕmêntul Sighișórei va cere desfacerea, dela celelalte despărțĕminte, ce compun reuniunea.

Ca óspe a asistat dela începutul și până la finea adunărei păr. din Hașfalĕu Nicolau Doctor, care se-și inscrie ca membru ajutător al reuniunei.

Celelalte puncte din programă s'au esecutat întocmai.

Mare interes au arătat membrii reuniunei când s'a pus la ordinea ȡilei discusinea disertațiunilor cetite trei la numĕr: 1. „Eruarea mijlócelor necesari la urcarea salarielor învĕțătoresci la suma de 300 fl. cu respect la proiectul cel nou din cestiune“, de Petru Nicolescu preot-capelan și învĕțătoriu în Saschiz. 2. „Invĕțătoriul din punct de vedere al educațiunei“, de Emanuil Florea învĕțătoriu în Hașfalĕu. 3. „Cultura fĕnațelor artifiiciali, de Nicolae Muntean înv. primar în Ferihaz, cari de altcum tóte trei au fost lucrate cu deplinnă cunoscință de causă și reuniunea și-a esprimat dorința de a se da publicităței în organul nostru „Tel. Român“.

După esecutarea programei adunarea generală din acest an se încheie prin președintele, care își arată deplina sa mulțămire cu decursul ședințelor adunărei generale, punênd la inima celor presenți activitate neobosită pentru progresul cultural al reuniunei, la care vicepreședintele Petru Nicolescu mulțămesce neobositului președinte pentru înțelépta conducere și pentru zelul ce l'a arătat și 'l arată totdeauna întru prosperarea reuniunei, urându-i mulți ani sĕ trăiéscă, ceea ce în cor se repetéză de cei presenți.

Cu bunăvoința onoratei redacțiuni sĕ ne întórcem puțin și la partea socială a acestei adunări.

Inainte de tóte e de constatat cu mirare, că anul acesta nu am avut onórea de a fi asistați și de baioneta gendarmilor, nici de ochiul controlător al protopretorului sau a vre-unui alt slușbaș, după cum obicinuiți eram altă-dată; causa nu o scim.

Membrii reuniunei însĕ cu tótă lipsa de controlă din partea politică s'au purtat de așa, încât nici pre cel mai șovinist ungur — fiind present — nu l'ar fi adus în nedumeriare.

Casa, masa par. I. Ganea au fost deschise fie-cărui membru. Mai mult și-a arĕtat par. Ganea ospitalitatea, dând Duminecă séra (18 Iuliu) o cină bogată în mâncare și beutură tuturor învĕțătorilor presenți. N'au lipsit se 'nțelege cu aceea ocasiune nici tóstele în cinstea și sĕnătatea bărbaților noștri bisericesci politici . . . S'a cântat și o „vecinică pomenire“ în pia memoriă a reposatului și în totdéuna pomenitului „Alesandri“ ale cărui poesii eroice mesenii le câutau cu mare însuflețire. —

Pentru ospitalitatea arĕtată priméscă par. Ganea și pe calea acésta ale nóstre mulțămite asigurându-l de reminiscințele cele mai plăcute dela acea ocasiune.

Drept încheere amintesc împrejurarea, că scóla nóstră din Ferihaz este tare amenințată în esistința ei față cu nóua lege pentru salarisarea învĕțătorilor. Anumit în Ferihaz esistă de ani scólă de stat — deși pre unguri îi poți numĕra aprópe pe degete, curtea domnéscă și cei-ce se țin de ea . . . Conducĕtorii acelei scóle pre căi laterale umblă sĕ abată pe români dela scóla lor ademenindu-i cu tot feliul de promisiuni și apucături. Acum când e a se ridica salariul celor doi învĕțători din Ferihaz la suma prescrisă de lege nu sciu ce vor face Feriház-enii, mai ales că unii au început a arĕta puțin interes referitor la sórtea scólei. — Căci am vorbit despre salasisarea învĕțătorilor noua lege, fie-mi permis a aminti și aceea, că în protopresbiteratul Sighișórei mic va fi numĕrul comunelor bisericesci, cari vor puté satisface legei. Cause sunt multe, de astadată însĕ nu pot întra în amĕnunte. *P. N.*

Bibliografic.

„Românische Iahrbücher“, ȡiar politic literar a apărut Nr. 7 pe Iuliu a. c. cu urmutoriul

Cuprins:

Die romänische National-Conferenz — Ein Wort zur Situation — Von der romänischen Akademie. (Schluss folgt) — Die Gestalten des romänischen Volksglaubens (Aus dem Alpratume entwickelt von W. Rudow.) — Litteratur. (Publicationen der romän. „Geograph. Gesellschaft“ zu Bucuresci.)

Nr. 47/1893 D. ł. g. [139] 1—3

CONCURS.

La scóla elementară pregătitóre, legată cu gimnasiul public român gr. or. din Brad, protopresbiteratul Zarandului, devenind vacant un post de învĕţător, pentru îndeplinirea lui se escrie concurs. Alesul va avé sĕ instrueze şi elevii gimnasiali în cant.

Emolumentele sunt:

1. Salariu fundamental de 450 fl.
2. După 10 ani de serviţiu, la acest institut, odată pentru totdeuna un adaus de 50 fl.
3. Pentru instruarea elevilor gimnasiali în cant o remuneraţiune anuală de 100 fl.

Atât salariul, cât şi remuneraţiunea se va solvi anticipative în rate lunari din cassa fondului gimnasial.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avé sĕ-'şi astérnă suplicele lor de concurs instruate conform legilor în vigóre în termin de 20 ḑile dela prima publicare a concursului în „Telegraful Român“ — comitetului gimnasial.

Din şedinţa comitetului gimnasiului public român din Brad, ţinută la 22 Iuliu, 1893.

Vasiliu Dămian, preşedinte. Dr. *P. Oprişa*, notariu.

Nr. 406/893 [631] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele poporale din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“ şi anume;

1. Idicel sat şi pădure, un învĕţătoriu ambulant cu salar anual de 430 fl. cuartir şi lemne de focărit.
2. Ripa superióră, salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină.
3. Filea salar anual 300. fi. şi cuartir.
4. Săcal, salariu anual 300 fl. cuatir şi grădină.
5. Potoc salar anual 300 fl. şi cuartir.
9. Polătin, salar anual 300 fl. cuartir şi lemne de focărit.

Informaţiuni mai de aprópe, petenţii pot trage dela subscrisul.

Suplicile concursuale, instruate în sensul legilor esistente, sunt de a-se subşterne subscrisului în terminul deschis, — posta ultimă Reghinul săsĕsc (Szász Régen).

Reghinul săsĕsc, 23 Iuliu, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale:

Galaction Șagău, protopresb.

Nr. 387/1893 [137] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕ ţăroresci din conunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sebeşului, sé escrie concurs cu termin până *la 20 August a. c.*

1. Pianul de jos, dóuĕ posturi fiecare cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.
2. Sugag, pentru clasa I cu salar de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.
3. Tărtăria, cu salar de 300 fl. 150 fl. în bani şi 150 în natural, cuartir, grădină şi lemne de foc.
4 Rĕchita, cu salar de 300 fl. cuartir si lemne de foc.
5. Sibişani, cu salariu de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.
6. Petrifalĕu, cu salariu de 300. fl. cuartir şi grădină; învĕţătoriul ales e dator a împlini şi serviciile cantorale şi a cultiva grădinile de pomărit.
7. Cacoviţa, cu salariu de 200 fl. cuartir şi lemne de foc.

Salarele sĕ plătesc din casele bisericesci.

Invĕţătorii aleşi la posturile Nr. 1—5 şi 7 sunt datori a ţinea strană şi a cânta cu copii în dumineci şi sĕrbători în bisercă şi a cultiva grădinile de pomărit.

Doritorii de a reflecta la posturile acestea au a-şi aşterne cererile, instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul susindicat

Sebeş, 26 Iuliu 1893.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Tipeiu, prot.

---

ad Nr. 349/1893. [138] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele române gr. or. mai jos însemnate din protopresbiteratul Făgăraşului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Berivoii mici, cu salariu anual de 300 fl. v. a cuartir şi lemne de foc.
2. Bréza, postul primariu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.
3. Comâna inferióră, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.
4 Grid, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuurtir liber şi lemne de foc.
5. Herseni, cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.
6. Perşani, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.
7. Riuşor, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.
8. Rucăr, cu salariu anual de 300 fl. cuartir liber şi lemne de foc.
9. Sâmbăta superióră apusénă cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuertir liber şi lemne de foc.
10. Sâmbăta superióră rĕsăriténă, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi Iemne de foc.
11. Şercăiţa cu salariu anual de 200 fl., cuartir liber şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi ascerne suplicile lor instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Făgăraş 26 Iuliu 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Iuliu Dan, protapresb.

---

[141] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţătoriu la scóla capitală gr. or. a bisericei „S-tei Adormiri“ din Satulung, protopresbiteratul Braşovului, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima pulbicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunte cu postul acesta sunt: Salariu anual de 300 fl. v. a. plătibil în rate lunare anticipative, şi fiind apt învĕţătoriul ales de a forma un cor din băieţi scolari şi a esecuta cântările liturgice în biserică va primí ca remuneraţiune încă 25 fl. v. a. pe an.

Invĕţătoriul ales e dator a ţiné afară de prelegerile cotidiane prescrise şi prelegeri în scóla de repetiţie împreună cu ceilalţi învĕţători, precum şi a conduce pe scolari la biserică în ḑile de serbătóre.

Doritorii de a ocupa postul acesta au a-şi înainta cererile instruite conform normelor în vigóre la Preaonoratul oficiu protopresbiteral al Braşovului până la terminul susindicat.

Satulung în 23 Iuliu 1893.

Comitetul parochial gr. or. din Satulung biserica „S-tei Adormiri.“

In conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Găvruş, preşed. comitetului.

Nr. 652/1893. (142) 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în tractul protopresbiteral Têrnava, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Blăşel, cu salariu anual de 300 fl. în bani, cuartir şi grădină de legumi; învĕţătoriul are sĕ-şi presinte documentele în original, se scie cântările bisericesci şi sĕ se presenteze în vre-o Dumineca în comună spre a se face cunoscut poporului.
2. Bobohalma, cu salar anual de 300 fl cuartir şi grădină.
3. Cetateadebaltă, cu salar de 300 fl. cuartir şi grădină. Acei indiviḑi cu scrisóre frumósă pot fi aplicaţi în órele libere în cancelaria protopresbiterală pe lângă remuneraţiune.
4. Chesler, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi acest post e împreunat cu cantoratul.
5. Crăciunel, cu salar anual de 300 fl. cuartir şi grădină.
6. Fărău, cu salariu de 300 fl. cuartir şi grădină.
6. Sânbenedic, cu salariu de 300 fl. cuartir şi grădină.

Doritorii de a ocupa acestea posturi au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllövár) până la terminul indicat.

Cetateadebaltă, 20 Iuliu, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective-oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava.

Nicolau Todoran, proiopresbiter

Nr. 654/1893 [132] 3—3

CONCURS.

Pentru indeplinirea posturilor vacante de învĕţători în scólele confesionale din comunele de mai jos se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia archiedecesei „Telegraful Rom.“

Emolumentele sunt:

1. In Poplaca dóuĕ posturi á 300 fl; pentru unul cuartir în edificiul scólei, pentru al doilea relut de cuartir 15 fl. şi câte 3 stângini metrici de lemne pentru încălḑit. Salariul se va solvi din cassa bisericei în cuartale anticipative.
2. In Sadu un post cu salariu anual de 300 fl. ce se va solví în rate lunare anticipative din cassa alodială, cuartir în edificiul scólei şi 3 stângini metrici de lemne.
3. In Şura mare un post cu 300 fl. ce i se va solvi din repartiţie incassată prin epitropia parochială, cuartir în edificiul scólei şi lemne de încălḑit câte reclamă trebuinţa.

Doritorii de a reflecta la vre-unul din aceste posturi vor avé a-şi trimite suplicile de concurs la subsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite în sensul legilor în vigóre, în terminul deschis; dela toţi concurenţii se recere sĕ conducă cântările în biserică în ḑile de dumineci şi serbătóre, avênd a se presenta spre a-şi documenta desteritatea în cântări în vre-una din dumineci în faţa locului până la ḑiua alegerei.

Sibiiu, 28 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului.

Ioan Papiu, protopresb.

Nr. 272/1893 [131] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc din Cacova, protopresbiteratul Seliştei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual 330 fl. v. a. din cassa bisericei.
2. Cuartir natural în edificiul scólei.
3. Trei stângeni lemne de încălḑit.
4. Folosirea grădinei scolare.

Invĕţătoriul ales e obligat a ţinea dumiueca şi sĕrbătórea strană în biserică

Reflectanţii la acest post sĕ-şi înainteze cererile, instruite conform legilor în vigóre subsemtatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Selişte 12 Iulin 1893.

Dr. Nicolau Maier, protopresbiter.

Nr 355/1893 [133] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa III Răcătău, protopresbiteratul Sebeşului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Cu postul acesta de paroch este împreunat un venit anual de 402 fl., despre care se pot trage informaţiuni mai deaprópe dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Sebes, 7 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral, în conţelegere cu comitetul parochial.

I. Tipeiu, protopresb.

Nr. 553/893 [104] 1—3

Publicaţiune.

Marina Ţiţeiu din Purcăreni prin sentinţa Prea veneratului Consistoriu archidiecesan dto. 8 Iuniu 1893 Nru. 3392 B. a fost totalminte despărţită de către bărbatul ei pribegit Ioan Boltaşu asemenea din Purcăreni, ceea ce prin acésta se aduce la cunocsinţa publică.

Braşov, 23 Iuliu, 1893

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului

Ioan Petric, protopop.

IOAN HODOŞ,
FABRICANT DE CASSE
SIBIIU. — Strada Văpsitorilor (Färbergasse) Nr. 2. — SIBIIU.

Am onóre a-mi recomanda **atelierul meu** Onoratului Public, rugându-mĕ pentru binevoitoriul sprigin. Insărcinându-mĕ cu **lucruri de fer de ori-ce categorie: casse, cassete, sobe, scocuri, lăcate de ori ce fel** etc. etc., pe lângă lucru prompt şi **preţuri fórte moderate.**

[105] 5—5

NB. Comandelor din provincie se satisface imediat şi cu plăcere.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 86 Sibiiu, Marţi, 10/22 August 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 4655 B.

Cerculariu

către tóte oficiile protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

La căsătoria persónelor minorene, cari nu stau sub potestatea paternă, ci sunt după lege puse sub tutelă ori curatelă, se recere după Art. de lege XX. din 1877 §. 113, punct 5. aprobarea prealabilă a competentei autorităţi tutelare (scaun orfanal) în aceste doue casuri:

a) când la căsătoria persónelor minorene, afle-se acelea în ori-care an al minorenităţii, nu esistă consens între tutor şi părinţi, respective rudenii, şi între insaş persóna minorenă;

b) când persóna minorenă de partea bărbătéscă încă nu a împlinit anul la 18-lea, séu cea de partea femeéscă anul al 16-lea al etatei sale, fie sĕ esiste altcum consensul indicat sub *a)*.

Din aceste urméză de sine, că lipsind în casuri de aceste concrete aprobarea prealabilă a autorităţii tutelare: acésta lipsă forméză la încheerea căsătoriei persónelor minorene o pedecă civilă opritóre; prin urmare parochul competent nu póte cununa astfel de persóne minorene, pe cât timp nu are la mănă învoirea sau licenţa autorităţii tutelare.

Cu tóte aceste — după informaţiunile primite dela loc competent — s'au ivit mai multe casuri, în cari unii parochi, nepricepênd póte bine sensul şi importanţa legii, au cununat persóne minorene, fără a avé la mână aprobarea séu licenţa recerută dela autoritatea tutelară, ba unii chiar şi în contra denegărei aceleia; ér prin acésta ei s'au făcut părtaşi în călcarea de lege şi condamnabili la urmări grave disciplinare.

Pentru a preveni deci pe viitoriu ori-ce abnormitate în afaceri de aceste, cu provocare la emisele înaltului ministeriu reg. ung. de culte şi instrucţiune publică din 21 Ianuariu 1881 Nr. 1288, şi din 16 Ianuariu 1892 Nr. 54673/1891, preoţimea parochială se îndrumă strins prin cerculariul present: ca la intenţionatele căsătorii ale persónelor minorene supuse tutelei sau curatelei, sĕ esamineze cu totadinsul: dacă sunt îndeplinite condiţiunile legale indicate mai sus, şi decumva acele nu sunt indeplinite, sĕ se feréscă a cununa persóne minorene.

Esaminarea acésta se face încă în stadiul prim al lucrărilor pregătitóre pentru căsătorie, adeca la luarea protocolului indatinat despre consensul părţilor şi al părinţilor, respective al rudelor séu al tutorilor lor; la care ocasiune décă consensul este din tóte părţile complet, şi acela este constatat la protocol prin subscrierea tuturor, şi dacă pelângă acestea, în cea ce privesce etatea persónelor minorene, nu ocure casul de sub *b)*: atunci cu observarea celorlalte precauţiuni prescrise, cununia se póte duce în deplinire, fără a fi necesară speciala licenţă a autorităţii tutelare; ér la din contră, astfel de licenţă este a se procurá negreşit încă înainte de cununie, şi décă acésta nu s'ar dá, cununia nici decum nu se póte întêmpla fără grave urmări disciplinare.

Aici se mai observă în special şi aceea: că la căsătoria minorenilor, cari sunt sub potestatea paternă, absolut nu este trebuinţă de licenţa autorităţii tutelare; dar trebue avut în vedere şi aceea, că în unele casuri prevĕdute în provocatul articlu de lege, potestatea paternă încétă fiind încă în viéţă părintele minorenilor, când apoi întră în valóre tóte disposiţiunile legii privitóre la tutor sau curator şi la autoritatea tutelară; de altmintre astfel de casuri concrete sunt de rênd notorice în comuna respectivă, prin urmare nu este trebuinţă sĕ fie acele indicate după felul lor în acest cerculariu.

În fine pretitulat D-Ta esti însărcinat, ca cerculariul acesta sĕ-l espedezi numai decât câte într'un esemplariu la fie-care oficiu parochial subordinat, spre scire şi conformare, în care scop aici se aclud esemplare de ale cerculariului în numĕr trebuincios.

Sibiiu, din şedinţa senatului strins bisericesc, ţinută la 27 Iuliu, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 9 August, 1893.

De unde vin atacurile nesocotite ale magiarilor asupra românilor? De acolo, că politicii conducĕtori ai Ungariei, începênd dela 1867, nu s'au încercat sĕ resólve cestiunea de naţionalitate. Societatea magiară este lăsată singură si singură se sbate a resolva acésta problemă grea; nu este deci mirare, că în astfel de posiţie ea devine nervósă şi se lasă a fi răpită de violenţe înfuriate.

Aşa ne respunde la întrebarea de mai sus „Egyetértés“ din 19 August, în un prim articol al seu.

Nu trecutul e de vină la acésta, sĕ ḑice în pomenitul articol, ci noi, generaţia, care conduce destinele Ungariei dela pactul din 1867 încóce.

In trecut politicii magiari s'au nisuit a resolva acésta cestiune cu tótă puterea. Étă d. e. ce idei şi dorinţe s'au esprimat în dieta Ungariei din anul 1840 în privinţa acésta:

„Dieta a pretins, ca tóte autorităţile înţelegênd şi autorităţile bisericesci, sĕ pórte oficiul ungaresce; ca şi înaintea forurilor bisericesci procesele sĕ se pertracteze numai în limba magiară; tóte confesiunile sĕ redigeze matriculele unguresce; preot numai acela sĕ pótă fi, fie el de ori-ce confesiune, care scie unguresce; dreptul de cetăţén în oraşe numai acela sĕ-l pótă căpĕta, care va sci vorbi unguresce, apoi a pretins, că în tóte scólele, de ori-ce categorie, limba de instrucţie sĕ fie numai cea ungurésca şi sĕ se înfiiţeze preparandii cu limba de instrucţie magiară, unde sĕ se crésca profesorii şi învĕţătorii în spirit patriotic etc. Cele mai multe din aceste dorinţe au fost codificate în lege.

Stat naţional, cu limba unitară magiară — acésta a fost şi este dorinţa şovinismului, care astfel crede, că se va resolva cestiunea de naţionalitate, va se ḑică prin răpirea limbei naţionalităţilor şi nu prin egală îndreptăţire de limbă şi drepturi.

In articolul amintit din „Egyetértés“, se constată, că societatea magiară s'a apucat de un lucru, pe care nu e în stare a-'l isprăvi şi pentru aceea trebue sĕ-i vie în ajutor statul, ca şi când statul ar fi esclusiv al magiarilor şi nu şi al nostru, al tuturora. „Egyetértés“ nu e mulţămit cu ceea ce au făcut în privinţa acésta politicii unguri dela 1867 încóce, cu tóte că destule, prea multe au făcut. Ea pretinde mai mult Inspirată de decretările dietei din 1840 pretinde, ca instrucţiunea sĕ o ia statul în mână, cu alte cuvinte sĕ magiariseze total scólele nóstre şi sĕ se îngrijéscă, ca sĕ nu fie aplicaţi nicăiri învĕţători şi preoţi cu simţeminte antipatriotice. Acésta ar fi un pas bun, dar încă nesuficient. Mai trebue armată naţională magiară şi étă ajungem la cea mai ferbinte dorinţă, ḑice „Egyet.“ la crearea Ungariei independente, fără de care nu se póte resolva cestiunea de naţionalitate.

Tóte aceste sună gâdilitor la urechi, numai cât autorul trebue sĕ vaḑă, că a întrat în un fel de zăpăcélă nostimă. Intr'adevĕr dacă l'am lua de scurt, nu scim cum ar respunde, că ce e de făcut mai întâiu? Intâiu se magiarisăm şi apoi sĕ creăm Ungaria independentă sau invers?

Acésta zăpăcélă încurcă pe fórte mulţi din compatrioţii nostri întru ajungerea visurilor lor chimerice, cari nu se pot realisa nici odată. Nici statul cu tótă puterea lui, nici societatea magiară impotentă, nu ne va puté magiarisa, ér o Ungarie independentă, fără de a împăca pe naţionalităţi pe

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

In biblioteca familiei Grabovski, din Pesta, s'a aflat un manuscript în limba macedo-română, care după mărturia unora aflători în viaţă, este compus de Teodor Mutovski, un frate al Ecaterinei, soţiei lui Constantin Grabovsky (unchiu al lui Şaguna). Teodor Mutovski macedo-român, precum aflăm şi din Biografia metropolitului Şaguna, scrisă de Preasânţitul episcop de astăḑi al Caransebeşului (pag. 19—20) a fost un bărbat plin de iubire către némul seu românesc, lăsând din averea sa mai multe legate spre scopuri de binefacere, precum la Asociaţiunea Transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român, la asociaţiunea română din Arad, 500 fl. sunt administraţi cu fundaţiunea lui Gozsdu etc. El a avut fericita ideiă a aduna unele din gazetele românesci şi a dăruit bibliotecii asociaţiunii din Arad atari esemplare complete, de care se afirmă, că astăḑi nu s'ar mai afla. El a fost precum sĕ vede şi bun cărturariu al timpului seu, căci a compus manuscriptul de care ne ocupăm, în limba macedo-română, cu scop a se eda în tipariu şi tipărit a se folosí la serviciul divin, la bisericile macedo-române din monarchia Austro-Ungară şi mai de aprópe la biserica din Pesta unde a trăit dênsul, şi unde ca român bun ce era, simţia o durere în inima sa vĕḑênd, că limba grecéscă ocupă tot terenul. Manuscriptul acesta a şi fost dat de Georgiu Gabrovski parochului român acum repausat, dela biserica română-grecéscă din Pesta, spre eventuală folosire, éră acesta dimpreună cu alte cărţi macedo-române (o gramatică şi un lecsicon manuscript) le-a donat d-lui septemvir Ioan cav. Puşcariu.

Manuscriptul, ce voim a-l reproduce aci întocmai cu ortografia lui, nu interesézá prin vechime, fiind scris abia cu 4—5 decenii înainte de acésta ci prin originalitatea lui, conţinênd o limbă macedo-română încâtva amestecată cu dialectul nostru; aflăm acésta de lucru prea natural, dacă socotim, că macedo-românii aşeḑaţi în Ungaria, cu timpul şi prin contactul cu românii de aici au adoptat în limba lor şi cuvinte din dialectul românilor din Dacia Traiană.

Mai observăm, în fine şi aceea, că manuscriptul din cestiune de Teodor Mutovski avênd meniţiunea a fi dat în tipariu, aşa dară a se folosi în bisericile macedo-române, a fost presentat metropolitului Şaguna la timpul seu spre revisuire şi autorisarea archieréscă. Metropolitul Şaguna l-a şi revĕḑut, şi corectat cu mâna proprie ici şi colea cu cerusa, precum se vede în însuşi manuscriptul; dară precum éră după mărturii vii se scie, i-a denegat autorisaţiunea de-a se folosi ca carte bisericéscă, restituindu-l autoriului cu observarea amicabilă, ce se potrivia unui archiereu şi ném al lui Mutovski: că nu el, Teodor Mutovski ca mirén, este chiemat a face cărţi bisericesci.

Étă tecstul manuscriptului întocmai:

Rogàtarĭu seu Karte de Rogàcĭune

pentru Krestinĭ a Basericeĭ resaritanà.

Akum anteĕa orá ìn limba koratà Dako-Macedo-Romànĕaskà lukrat.

Tu esti akoperimèntul mĕu potincĭos
Treimparcita Kruce a Hristosluĭ.

Sub facĭàcĭunĕa Sàntei Treime.

Treĭ suntu kariĭ marturesku ìn cer,
Tatàlu, Kuvèntulu, şi Sàntul Spirt;
Şi acisti treĭ una suntu.

ά. Ioan έ. 7

Infacìsĕatà stă Imperàtĕasa de derĕapta tĕa.

Rogacìve neìncetat.

Pavel kàtrà Tesalonienĭ
I. Kap. 5. Versul 17.

Intru màrirĕa Tatàluĭ, şi a Fiuluĭ, şi a Sàntuluĭ Spirt al unuĭ Zeu.

1. Rugàcĭune demànecinà, şi seratinà pentru pruncĭ, şi pentru mariorĭ;
2. Rogàcĭune maĭ nànte, şi dupò prànziu şi cinà;
3. Ordenĕa Demànecĭuneĭ;

cale justă şi prin recunóscerea drepturilor, dar nu pe calea magiarisării, nu se póte închipui Numai un stat cu cetăţeni deplin mulţămiţi şi prin urmare bine consolidat înlăuntru, póte aspira la independenţă.

Acésta a propagat-o Ludovic Mocsári, dar compatrioţii lui, orbiţi de ideea magiarisării, n'au înţeles o şi nu o înţeleg.

Şi acesta e motiv. Am amintit în un numĕr de mai nainte, că concertul din Zlatna s'a ţinut cu asistenţă de gendarmi şi ocupându-ne cu acésta, am condamnat procederea necalificabilă a autorităţilor, accentuând, că gendarmeria asistă fără motiv la petrecerile nóstre.

Étă motivul după „Bud. Hirl“. (nr. 228) pentru care au fost recuiraţi gendarmi la petrecerea dela Zlatna:

„La concert, se scrie fóiei, au debutat şi elevii institutului valach din Sibiiu. Ei au sosit cu o ḑi mai nainte şi în diminéţa ḑilei de concert au fost la o scaldă de lângă Zlatna, unde se afla un preot unguresc rom. cat. Pe o năframă a acestuia au vêḑut seminaristii români inscripţia: „Talpra magyar“ Preotul a auḑit cum un seminarist a adaos: „hi a haza“ şi altul a ḑis: „egyen meg a tene“. După o astfel de întroducere s'a putut omul teme cu drept cuvênt, că studenţii, şi altcum suspecţi, vor provoca vre-o demonstraţiune. Pentru aceea au fost la faţa locului gendarmi“.

Pentru neşte cuvinte cu totul nevinovate, va sĕ ḑică fără nici un motiv basat, sĕ recuiră gendarmii, dar când plebea de pe strade dărimă casele românilor, gedanrmeria e recuirată abia după ce „nobilul popor“ şi-a satisfăcut pofta de vandalism şi foile magiare ḑic, că şi atunci a fost şi este de prisos.

Dreptate şovinistică!

Revista politică.

Pentru deputaţii oposiţionali feriile sunt prea lungi ca sĕ se potă stĕpâni a a nu arunca cu săgeţi în guvern şi a-l denunţa. Astădată chiar presidentul partidului naţional, dl Ferd. de Horánsky păşesce în public cu un articol, în care spune, că ţéra unguréscă a ajuns fără stăpân, numai are regim. Un timp atât de rĕu fără de nici o cârmă, ca şi cum e acuma nu s'a mai pomenit în Ungaria. Şi cabinetele din trecut au pecate grele pe consciinţă, dar ele totuşi au veghiat, ca sĕ nu se îndrepte atacuri pe faţă contra întregităţii de drept a patriei, suveranitatea statului sĕ nu o facă ridiculă, neloialitatea către stat sĕ nu serbeze orgii şi autoritatea regimului sĕ nu fie îngropată în pămênt Aḑi nu e nici o ocârmuire, ţéra este în discordie ca nici odată, „ungarii“ se află în luptă confesională, demagogia naţionalităţilor se afirmă fără limite cu îndrăsnélă punibilă, Ungaria nu a fost stăpânită nici când ministrul Bauer a respins în delegăţiuni ridicarea unei academii militare în Ungaria şi când autorităţile militare comit atacuri contra întrebuinţării legale a limbei de stat încă nu domnesce nici un regim.

Foile guvernamentale se incércă a combate aceste acuse ridicate asupra guvernului actual, ḑicênd, că nu e încă timpul de a se compara puterea acestui cabinet care e la cărmă de abia doi ani, cu puterea regimului Tisza care stătuse în fruntea statului 15 ani. Cabinetul actual încă şi va sci desfăşura puterea. Certelor confesionale le va pune capĕt prin realisarea programului bisericesc. Că ţéra este in discordie meritul principal se vine oposiţiei, care agitéză atât de mult. In cât privesce limba magiară în armată, foile guvernamentale pot constata, că in adevĕr paşii cei mai mari pentru ocuparea terenului a acestei limbi în armată s'au făcut sub actualul regim.

* * *

Foile oficióse publică un comunicat, despre călĕtoria ministrului preşedinte şi primirea lui din partea monarchului: De câte ori ministrii, se duc la curte, foile oposiţionale în fantasia lor fac fel de feliu de combinaţiuni. După unele din ele ministrul a fost chemat la Ischl pentru corespondenţa militară, dar putem asigura, că despre acésta cestiune n'a fost vorba în Ischl, tot aşa de neadevĕrate sunt scirile, că ministrul Fejérváry ori Lud. Tisza a presentat Maj. Sale proiectele politice bisericesci. Aceste proiecte au fost presentate în formă de memorand de către ministrul de iustiţie. Faţă de acest memorand încă nu s'a esprimat sentenţa, deóre-ce studiarea lui din partea corónei reclamă timp mai îndelungat. Regimul a asternut acest memorand încă în feriile de vară, sĕ pótă vení cu proiecte terminate în sesiunea de tómnă şi ca sĕ nu i-se mai pótă imputa, că nu e pregătit şi că a adus pe corónă în o situaţiune strimtorată.

* * *

Lui "Pesti Napló" i se comunică din Caşovia, că acolo se face mare propagandă panlavistă. De un timp încóce se lăţesc printre poporaţiunea slovacă broşuri scrise în limba cehică, cari propagă idei panslaviste. La popor se vĕd şi broşuri în limba ruséscă cu litere cirile, pe cari streinii de altă limbă nici nu le pot silabisa, de cum sĕ scie, ce conţin şi ele tóte sunt sumuţătóre. Autorităţile caută în ruptul capului sĕ erueze isvorul acestor broşuri periculóse pentru stat.

* * *

Scupcina sêrbéscă a aprobat cu tóte voturile, afară de cele câte-va voturi ale opoziţiei, darea în judecată a cabinetului Avakumovici. Singurul dintre foştii ministri acusaţi, presenţi la şedinţă, dl Kundovici, a renunţat în numele tuturor foştilor sei colegi, la dreptul de-a sĕ apăra înaintea scupcinei. Adunarea a ales ca judecători opt radicali şi opt membri din oposiţie, liberali si progreşiţi

Raportul comisiunei, pe basa căruia s'a decis darea în judecată, a menţinut tóte punctele de acusiaţie împrotiva ministrilor repartizând, numai responsabilităţile, în chipul următoriu:

Pentru nerealegerea regentului al treilea, în contra prescripţiilor constituţionale şi pentru prelungirea arbitrară a tratatului comercial cu Austro-Ungaria, se face responsabil tot ministeriul, afară de ministrul de comerciu Kundovici.

Pentru constituirea unei scupcine, care n'ar fi avut dreptul sĕ se întrunéscă se dă în judecată tot ministeriul.

Pentru măcelul dela Opraciţa numai ministrul de interne, Ribarac, şi cel de rĕsboiu, generalul Boghicevici.

Pentru violarea ordinei electorale, falsificarea resultatelor alegerilor, înlăturarea prin forţă a representanţei comunale legale şi neobservarea hotărîrilor consiliului de stat, se face respunḑĕtoriu numai ministrul de interne, Ribaraţ.

In sfârşit pentru întârḑierea lucrătorilor din fabricele militare de a lua parte la alegeri se dă în judecată numai ministrul de rĕsboiu, generalul Boghicevici.

Raportul mai propune: ca miniştrii acusaţi pe prelungirea arbitrară a convenţiei comerciale cu Austria sĕ fie rĕspunḑĕtori, în cas de condamnare şi de pagubele, pe cari statul le a suferit prin neîncassarea tacselor vamale, ce i s'ar fi cuvenit în cas de prelungire a convenţiei.

Pentru miniştrii Kundovici, Alkovici, Opozdici şi Georgevici se propun circumstanţe atenuante.

In sfârşit se mai propun investigaţii judecătoresci împotriva tuturor prefecţii lor liberali şi acomandanţilor trupelor, cari au fost întrebuinţate împotriva populaţiei, precum şi în contra membrului de stat, Jivan Jvanovici, care ca president al comitetului electoral central din Kniazevatz, în urma unei instrucţii şifrate a ministrului Ribarac, a anulat tóte alegerile radicalilor din cercul electoral al Timokului.

La afacerea Pituc.

Din incidentul publicării pamfletului lui Pituc şi a vandalismului din Oradea-Mare foile magiare din Budapesta aduc ḑilnic sciri „privitóre la acésta afacere patriotică“, cari însĕ mai tóte sunt de aceeaşi valóre, ca şi pamfletul lui Pituc, scornituri şi denunţări false.

*

In „Egyetértés“ se află raportul despre un interwiev al unui corespondent al acestei foi, ce l'a avut cu episcopul Pavel la Stâna de Vale. Dăm din acest raport următórele:

N'aveţi de gând pentru linistirea opiniunei publice a face vr'o declaraţiune prin foi? întrebà raportorul.

In detail nu voiu declara nimica- — rĕspunse Episcopul — fiind că nu voiesc sĕ mĕ dimit la polemica ḑiaristică, ceea ce nu couvine cu demnitatea mea. Apoi nu voiesc ca documentele, protocólele, scrierile consistoriali, sĕ ajungă prin ḑiare.

— Dacă nu în special, n'aveţi de gând sĕ rĕspundeţi barem în general?

— „Ba da“, şi mi-a arĕtat tecstul telegramei, ḑice raportorul.

Despre Dr. Lucaciu, cu care, scriiu foile magiare, că episcopul ar fi stat în relaţiuni, a declarat, că de când e în Oradea numai odată l'a vĕḑut, când Lucaciu l'a rugat sĕ subscrie nesce acţii de bancă, pe cari nu le a subscris.

Eiscopul Pavel a mai făcut o declaraţie de importanţă superióră referitoriu la arangiarea demonstraţiunilor.

Poporului nu-i imput nimic, în sfârşit massele se pot uşor aţiţa, numai agitatori iscusiţi sĕ fie, căci tot acelea masse, cari alaltăeri mi-au spart mie ferestrile, poimâne pot sparge fereştrile d-lui fişpan. Aţi binevoit a me întreba, că cine póte fi arangiatorul acela iscusit? Deşi cu multă hesitare, dar totuşi trebue sĕ vĕ rĕspund, că din mai multe părţi, şi încă fórte vrednice de credinţă mi s'a spus, că întrégă acésta operă de ură şi resbunare personală sĕ datoresce inspectorului scolar din comitatul Bihor! Şi dacă privesc rolul ce-l jócă dl Sipos Orbán în colónele lui „Nagyvárad“, în afacerea Dringo, cu regret trebue sĕ cred temeinicia acestor informaţiuni.

Ce privesce pe Pituc episcopul declară, că dacă într'adevĕr a apărut sub firma lui o broşură în limba magiară, aceea n'a putut sĕ-o scrie el, fiind că nu-l ţine capabil de acésta. Acest Pituc din cercetarile făcute contra lui nu se pare a avé sentimente magiare aşa de mari, cum se ḑice. Când cu afacerea gimnasiului din Beiuş însuşi Pituc a figurat ca unul dintre notarii unei adunări ţinute în cestiunea acésta şi el a trimis foilor române un protocol, însoţit de astfel de comentare, cari de loc nu dovedesc sentimentele lui magiare.

*

Obervăm, că Sipos Orbán în urma declaraţiunii de mai sus, vine şi-şi spală mânile şi declară prin foi, că e totului tot, nevinovat. Tot asemenea o fac şi alţii, învinovăţiţi de corespodenţii ḑiarelor române. Sermanii mieluşei ......

---

4. Ordenĕa sàntei, şi zeestei Liturgie a sàntului pàrintelui nostru Ioan aurguratiklui, ku Treptele, Kànticetlu intrarei, Tresàncieĭ, Heruvimluĭ, a Zeunaskètoreĭ, şi a Kuminekàmintuluĭ, kare se kàntà în Dominecile, şi Serbàtorile zeestĭ, şi ìmperatestĭ, precum şi ìn tote zilele preste an;

5. Rogàciunĭ sub timptul Sànteĭ Liturgie.

Partea 1.

Evsevĭu Episkoplu Edeseĭ skrie, kò Avgar, regele aceleĭ urbà, kànd se krucia de làngore forte rĕa, şi nemediutà, dupòcí fu instiicat de minunatele meduirĭ, kare facĕá Isus Hristos in Iudea, tramise la el un Kursorĭu (anume Anania) ku skrisore, ìntru kare kuprindeàŭ aciste kuvinte.

Avgar, regele Edeseĭ, kàtrà Màntuitorlu Isus Hristos, karele se aretà ìn trup omenesku ìn pàrcile Ierusalimluĭ, sanètate.

Auzii de minunĭle, şi mediurĭle, kare facĭ numaĭ ku singur kuvèntul, fàrà ajutorĭu prin erburĭ (seu alte mediuminte), ínceleseĭ, kò facĭ pre orbĭ de vedu, pre ologĭ de àmblà, pre ceĭ strikacĭ koràcestĭ, Spirturĭle nekorate alungĭ din ceĭ, kariĭ patimesku, pre ceĭ ku làngorĭ nemeduite vindecĭ, şi daĭ viacà morcilor. Aciste minunĭ me fakurà a kugetá, kò estĭ un Zeu desuit din cer, şi kò estĭ Fiiul Zeuluĭ. Pentru aceĕa kontreziĭ a skrià cie acista skrisore, şi te rog sò veni sò me vezĭ, şi sò me meduesti de làngorĕa, de kare patimesku de multu timpu. Auzii, kò şi Iudeiĭ te alungà, şi te espietu pentru minunĭle tele, şi kò kautà a te perde. Eu am aicĭ una urbà frumosà şi desfetatà, şi màkarkà nu e prĕa mare, însĕ va fi ìndestul pentru tote acele, kare vor debuí cie.

Acel skrietorĭu zice, kò Isus Hristos fakú Avgarluĭ respunsul urmàtorĭu:

Fericit esti Avgare! kò krezusi ìn mìne maĭ nànte de a me vedĕa, kò skris este de mine, kò aceĭ kariĭ me vor vedĕa, nu vor crede ìntru mine, şi aceĭ kariĭ nu me vor vedéa, vor crede, şi se vor màntuí. Kàt pentru dorinca, karĕa areci, kò aĭ, ka sò vin sò te ved, eu debuesku maĭ anteu a ìmpliní în tera acista tote lukrurile, pentrŭ kare veniĭ, şi dup'acista sò me suĭu kòtr'acel, kare me trămise, şi dakè me voiŭ suí de aicĭ, voiŭ trămite cie unul din ìnveceiĭ meĭ, karele te va meduí de làngorĕa, de carĕa patimesti, şi va da viacà vìetósă cie, şi celor ku tine.

Subskrìetura Màntuitorluĭ este acista:

ϑεὸς, ϑεοῦ, ϑεῖον, ϑαῦμα, adikò:

Zeu, a Zeuluĭ, Zeĕaskà, Minune.

Episkoplu Evsevĭu zice, ĕarò, kò aciste skrisorĭ suntu skose din Kodicile urbeĭ Edeseĭ, şi maĭ adauge, kò Apostolla Toma, dupò inviarea Màntuitorluĭ tramise pe Tadeu, unul din ceĭ şeptezecĭ de inveceĭ, ka sò preinstiinceze pre Isus Hristos, şi sò medućaskè pre Avgar.

Instiincarĕa Aentuluĭ Prokonsul Iudeeĭ kòtrò Senatlu Romeĭ, pentru facĭàcĭunĕa Màntuitorlui, kare fu intru acista formà.

Intru acista timpu se aretà aicĭ un om (karele ankè traeste) anume Isus Hristos, a kàrüĭ potere trece preste mesurĭle firli. Omeniĭ numesku pre el Prezikètorĭu, ĕarò inveceiĭ luĭ ziku pre dènsul Fiul Zeuluĭ. El inviĕazà morciĭ, şi medueste felĭurĭ de làngorĭ. El este un om de una formà inkuviicatà, şi ku bune mesurĭ; in facĭa luĭ se vede ore kare tristecie, însè, karĕa trage pre el de unora şi amore, şi frika celor, kariĭ vedu pre dènsul. Perlu luĭ este in florĕa al uneĭ alunà timpurià, insè dela radecinà, şi pònè la urekĭ este neted, ĕarò de akolo, şi pònè la umere krecĭu, şi trece şi maĭ zĭos de umere. Dela frunte prin meziloklu kapluĭ are kàrare (dupò datina Nazarinenĭlor), fruntĕa luĭ este latà şi albà. Facĭa fòrà de necĭunà faciàrie şi inornatà ku o rumenelà forte plàkutà. Fisiognomia luĭ este imperatorĕaskà şi mangàosă. Naslu şi gura suntu fakute ku marĭ mĕsurĭ. Barba este destul dĕasà in florĕa perluĭ, şi desparcità in furkulicà. Okiĭ luĭ suntu kapriĭ, şi forte vioĭ, ele este infrikosat la a sele mustràrĭ, dulce şi placut la a sele anvecàturĭ şi svaturĭ. Forma facieĭ luĭ trage okiĭ totulor, pentrukà este amestekatà cu reverinca adikò cu onore adenkà; nu vezú pre dènsul nimene necĭunora ridènd, mà plàngànd adeseorĭ. Statura luĭ este dereptu, mànĭle luĭ marĭ şi lungiĭ, şi bracile luĭ forte fromose; el vorbeste pucin, mà ku multă statorie, şi este cel maĭ frumos om in lume.

(Va urma.)

Tecstul telegramei ce a adresat o în 12 Aug. episcopul Pavel foilor magiare şi despre care face amintire raportul, este următoriul:

La demonstraţiunile aranjate contra mea şi spre dauna altor nevinovaţi eu nu am dat prilej. Cu tóte acestea cele întâmplate nu au schimbat bunele mele afecţiuni faţă cu oraşul. Inaintea autoritaţilor superióre rĕspund pentru mine, dară în polemii jurnalistice nu mĕ pot dimite. Acusa miserabilă a tradării de patrie, vină ea ori şi de unde o resping şi pe acéstă cale în tonul cel mai indignat al consciinţei mele vătĕmate.

*

In cât pentru Pituc, cine este el, mai bine ne arată „Gazeta Transilvaniei“ în nrul sĕu de Vineri (6/18 Aug. c.). „Gazeta“ reproducênd în paralelă ceea ce a scris in „Gazetă“ Pituc la 1890 cu ocasiunea protestului, ce l-au făcut preoţii gr. cat. din jurul Aradului contra introducerea limbei magiare ca limbă de propunere în gimnasul din Beinş, în care Pituc apare ca cel mai înfocat român şi ceea ce scrie el acum în pamfletul sĕu, unde el apare ca un mare magiaron şi renegat român, „Gazeta“ ḑicem pe basa acestor paralele ajunge la următórea conclusie logică şi naturală:

„Sau că Pituk Bela de aḑi este un smintit, sau că este un trădător, care se face unéltă contrarilor naţiunii sale. Tertium non datur.“

Póte că amêndóue: şi smintit şi mişel!

*

Mai multe foi de duminecă aduc scirea, originară din Orade, că episcopul Pavel a rugat pe cale telegrafică pe ministrul Hieronymi, sĕ introducă contra lui cercetare oficială.

Dacă e adevĕrată acésta scire, nu scim, ce a putut îndemna pe Escelenţia Sa la acest pas, pentru care, după pǎrerea nóstră, nu sunt motive suficiente.

Noutăţi.

6/18 August. Din incidentul ḑilei nascerei Maj. Sale monarchului s'a ţinut în biserica din Sibiiu cetate serviciu divin festiv. Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a cetit rugăciunea pentru Maj. Sa. In tóte bisericele din metropolia nóstră s'au ridicat rugăciuni festive din acest incident.

Parada militară, fiind timpul favorabil, a reuşit fórte bine. Trupele conduse de generalul Gold au fost luate în revistă de comandantul de corp. bar Sveteney, avênd o mare suită.

* * *

Scóle de stat. Despre decursul şedinţii din 10 Aug. a comisiunei administrative a comitatului Hunedórei i se scrie lui „Siebb. D. Tagelatt“ între altele următórele: Cererea decanului reformat pentru prefacerea scólelor reformate din Turdaş, Hoşdat şi Hărău în scóle de stat s'a aprobat în principiu. Bar. Nopcsa a dat însĕ energică espresiune părerei sale, ca nu scólele reformate ci scólele greco-orientale şi greco-catolice sĕ fie prefăcute în scóle de stat. Protopresb. Damin a apărat drepturile legale ale scólelor confesionale. Trei comune au fost îmbiate cu scólă de stat, dar nu au primit din motiv, că vreau şi pe viitoriu sĕ-şi ţină scólă confesională. Inspectorul scolariu este dar recercat a esercia cea mai mare controlă asupra acestor scóle. Da! Da!

* * *

Congresul bisericesc sêrbesc. După cum scrie Branic, patriarchul sêrbesc, Brancovici, a propus guvernului sĕ convóce congresul bisericesc sêrb la Carloviţ pentru sfârşitul lui Octombre. Tot în luna aceea se va întruni şi sinodul episcopilor sêrbi.

Sinodul între altele va avé sĕ alégă şi doi episcopi. Guvernul nu este încă hotărit în ceea ce privesce convocarea unui congres bisericesc. Anevoie se va obţinea permisia pentru acéstă convocare pentru tómna acésta, căci guvernul vede mari greutăţi şi piedeci întru acésta.

* * *

A treia universitate. Din Pojon se anunţă, că comitetul însărcinat cu pregătirea planului pentru ridicarea unei universităţi în Pojon, din indicentul mileniului şi-a ţinut prima şedinţă plenară, în care a hotărît ca sĕ învite municipiul comit. Pojon pe toţi deputaţii comitatului, precum şi presa, ca sĕ colaboreze prin representanţi speciali dinpreună cu comitetul la realisarea planului.

* * *

Criminalitatea în capitala unguréscă. După un raport al poliţiei din Budapesta, în primele şése luni din acest an s'au întêmplat în capitala Ungariei: 2850 de furturi şi încercări de furturi, pricinuind o pagubă de 111,780 fl. Autorii a 622 din acese furturi au rămas necunoscuţi şi [illegible]2,275 de fl. au rĕmas în mânile hoţilor. După sex hoţii prinşi se împart în 1631 bărbaţi şi 850 de femei. 240 au fost copii mai mici de 16 ani; 178 au fost pungaşi de meserie, şi 2302 furau peutru prima óră. 1838 de hoţi prinşi îşi aveau domiciliu în provincie, 158 în strĕinătate. Defraudări şi malversaţii au fost 380, cu o pagubă de 288,401 fl. din cari 225,492 nu sau mai găsit, deşi numai 19 defraudatori n'au putut fi prinşi. Din cei prinşi numai 16 erau recidivişci. Escrocherii s'au întâmplat 181 cu 142,507 fl. pagubă. Au rĕmas escrocilor 69,572 de fl.

* * *

O scrisóre a lui Ristici. Ḑiarul Odjek publică o scrisóre a lui Ristici către fostul ministru de interne liberal, Ribarac, din care resultă, că Ristici a luat parte la luptele electorale şi a ordonat întrebuinţarea trupelor.

* * *

Un tigru pe vapor. Pe bordul vaporului Norbich, care aducea 20 cai şi doi tigri din Londra, pentru grădina zologică din Antwerpen, şi pe care se aflau şi 150 pasageri a scăpat într'o nópte un tigru şi a sfîşiat mai mulţi cai.

O panică ingrozitóre se ivì înntre pasageri şi echipagiu. Călĕtorii se baricadară în cabine, ér căpitanul şi cârmaciul se ascunseră după maşină. Indată după sosirea în Vlissingen a fost însciinţată poliţia, care a întreprins o adevĕtată vînătóre pe bordul vaporului. După vr'o trei óre şi după ce au fost răniţi mai mulţi marinari, tigrul fu prins.

* * *

Duelul. Duelul în Belgia e strict oprit. Principalele disposiţiuni ale proiectului de lege aşa cum a fost modificat şi adoptat în cameră sunt de următoriul cuprins:

Provocarea la duel se pedepsesce cu o închisóre de o lună până la trei luni şi o amendă de 200—500 franci, tot aşa sunt pedepsiţi şi cei cari insultă pe o persónă pentru că a refusat un duel. Cine insultă şi dă ocasie la provocare e pedepsit cu 1—6 luni închisóre şi 200—1000 franci amendă. Aceeaşi pedépsă isbesce şi pe cei cari s'au duelat fără a fi resultat vre-un omor sau rănire. Cine a rănit pe adversarul sĕu se pedepsesce cu 4 luni până la un an închisóre şi 600—1500 fr. amendă. Dacă rănile sunt urmate de o bólă incurabilă sau de perderea usului unui organ, vinovatul e pedepsit cu închisóre de 1—3 ani şi o amendă de 2000—3000 franci. Cine ucide în duel pe adversarul sĕu e pedepsit cu 2 –5 ani închisóre şi cu 4000—10,000 amendă

De asemenea şi martori nu sunt mai uşor pedepsiţi.

* * *

Etate lungă. Sĕptĕmâna trecută Miercuri a rĕposat în Reşinar o femeie Stana Mihai Bâra, în etate de 110 ani. Deşi în etate aşa înaintată, şi-a păstrat puterile trupesci şi sufletesci până în momentele din urmă.

* * *

Conflictul dintre patriarchul armenesc şi Pórta. In privinţa conflictului dintre Pórta şi patriarchul Gregorian armenesc, care şi-a dat demisia, se scrie din Constantinopol următórele:

De trei ani Pórta, avênd în vedere mişcarea ce domnia între armeni, a oprit ţinerea adunărei în amintirea ḑilei 24 Maiu 1860, când s'a dat drepturi bisericei armenesci Şi anul acesta Pórta refusă permisia de a se convoca în Constantinopol adunarea naţională pentru alegerea consiliului naţional, al cărui mandat espirase. Cererea patriarchului adresată în cestiune celui mai înalt loc a fost de asemenea respinsă.

Patriarchul a declarat, că el nu póte funcţiona cu un consiliu naţional ilegal şi s'a retras din afaceri. Pórta a căutat sĕ'l îndemne sĕ renunţe la hotărîrea sa, de óre ce consiliul naţional póte funcţiona şi de aci înainte în mod legal.

Patriarchul şi-a reînoit demisia în urma interḑicerei trimiterei unei deputaţiuni numeróse la Ierusalim.

* * *

53 de ómeni muşcaţi de un lup turbat. In mai multe sate din guvernamentul Orel în Rusia un lup turbat a muşcat şi a sfâşiat 53 de ómeni, între cari 45 de copii. Catastrofa îngrozitóre s'a întêmplat diminéţa pe când în acele sate erau numai bătrêni şi copii, ér ceilalţi ómeni erau duşi la câmp. Lupul s'a ivit întâiu în satul Asmolowoşi, năvălind asupra copiilor ce se jucau şi i-a muşcat rĕu. De aci s'a dus în alte sate din apropiere şi a muşcat pe ori-cine a întêlnit în drum. Mulţi dintre acei nenorociţi au fost sfâşiaţi de féra turbată. Numai după mai multe ceasuri poliţia şi ţĕranii au ucis pe lup în satul Musino.

Victimele au fost duse în spitalul dela Charkow spre a li se lega rănile, apoi au fost transportate la staţiunea bactereologică. Mai rĕu sunt muşcaţi copiii, la cap şi la mâni. Se vede, că sĕrmanii au căutat sĕ se apere cu mânile

Capul lupului a fost tăiat şi trimis staţiunii bacteorologice din Charkow. Esaminarea medicală a confirmat, că lupul a fost turbat. Mai multe din nenorocitele victime au murit deja. Nici medicii nu şi-au putut stăpâni lăcrămile la vederea acolor copilaşi plini de răni şi desfiguraţi.

* * *

O stafie împuşcată. Din Trapod se scrie:

Locuitoriul de aici, Ioan Mumber, şi-a permis de repeţite ori gluma a eşi pe stradele comunei pe la mieḑul nopţii învelit într'un cearceaf şi a speria pe trecĕtori.

Poporaţiunea era cuprinsă de o deosebită grózǎ de acéstă stafie şi numai câţiva dintre cei mai deştepţi bănuiau că Mumber îşi permite aceste farse.

Unul din acesti din urmă, Pentru Sempel bolnăvindui-se grav o fată de spaimă, se decise a'şi rĕsbuna pe stafie. Duminecă sara se puse la pândă şi când veni stafia pe la órele 12, trase un foc de pistol asupră'i. Cu un strigăt sfâsiitor căḑù stafia la pămênt. Era cadavrul lui Mumber în cércéful plin de sânge. Gluma curiósă îl constanse viaţa.

* * *

Postal. Direcţiunea postală telegrafică din Cluş escrie concurs pentru ocuparea postului de magistru postal clasa III-a în Lupeni (com. Huniedóra) cu remuneraţiune de 102 fl. şi alte accidenţii Reflectanţii, sĕ se adreseze în decurs de 3 sĕptĕmâni a numita direcţiune, depunênd şi o cauţiune de 100 fl.

* * *

Necrolog. Valeriu Roman, teolog absolvat, în etate 30 ani după grele suferinţe a încetat din viéţa Miercuri în 16 August 1893.

Remăşiţele pămênteşti ale neuitatului s'au înmormêntat Vineri în 18 August, 1893 st. v. la 4 d. a. în cimiteriul gr. or. din suburibul inferior. Sibiiu, 17 August 1893. In veci amintirea lui! Marina V. Roman ca mamă, Mihaiu Şerban, ca cumnat, Corneliu Roman, Iustina Şerban nasc. Roman, Maria Roman, Victor Roman, Aurelia Roman, ca fraţi şi surori.

* * *

Himen. Căsătoria religiósă a marei cântăreţe române Elena Teodorini, cu cavalerul George de Cocpuiel de ter Heirler, s'a săvîrşit Sâmbătă diminéţa în biserica Saint Nicolas du Chardonnet şi în capela română din strada Jean-de-Beauvais.

Martorii d-şórei Teodorini au fost: d. T. Berger, vice-preşedinte al comptuarul de scont şi contele Daupias, ér ai d-lui de Cocpuiel, d-nii A. Rigaud, cumnatul sĕu şi vicontele d'Hotman de Villers.

*

Din închisórea dela Seghedin. Din închisórea dela Seghedin au eşit în timpul din urmă multe plângeri despre rĕul tratament al închişilor. In special au protestat ei pentru durata prea scurtă a timpului de preumblare. După cum se anunţă din Seghedin ministrul de iustiţie prin o ordinaţiune a osândit pe malcontenţi cu pedépsă de 8 ḑile.

O statistică de însĕmnătate.

Care este numĕrul studenţilor români dela gimnasii şi alte scóle medii streine? In ce raport stă acest numĕr cu numĕrul celorlalţi studenţi de alte naţionalităţi? Cresce sau scade numĕrul studenţilor români? Unde se observă scăderea numĕrului elevilor români şi cari sunt causele ei?

Aceste şi alte asemenea întrebări se pot pune cu privire la frecuenţa din partea românilor a scólelor streine, ér respuns la ele numai aşa se póte da, dacă vom urmări sistematic, din an în an, publicaţiile anuale sau aşa numitele programe ale scólelor de tóte categoriile, cari se află pe teritoriul locuit de români. Pe cât de însĕmnate vor fi, cu privire la starea şi progresul nostru cultural, constatările ce le vom face pe calea acésta, pe atât de greu este a afla numĕrul complet al tuturor studenţilor nostri dela scólele streine. Şi acésta cu deosebire din dóuĕ motive principale, anume de o parte este greu a avé programele anuale dela tóte scólele streine, aflătóre printre români, ér de altă parte chiar avêndu-le pe tóte nu vom puté erua numĕrul tuturor elevilor români, deórece în unele din ele (nu scim cu ce scop) nu sĕ află însĕmnată naţionalitatea elevilor.

In cele ce urméză publicăm datele ce le prosedem dela următórele scóle, pe anul scolar 1892/93:

Caransebeş scólele de stat şi anume: la scóla civilă de băieţi au fost înmatriculaţi 149 de elevi, dintre cari au fost: *104 români*, 17 magiari şi 28 nemţi. Scóla civilă de fete a avut 19 eleve, după taţionalitate: *7 române*, 3 magiare şi 9 germane.

Timişóra gimnasiul rom. cat. a avut înscrişi 572 de elevi, la esamene s'au presentat 528. Dintre aceştia au fost: *72 români*, 243 magiari, 178 nemţi, 21 sêrbi, 14 de diferite naţionalităţi.

La scóla reală de stat au fost înscrişi 335 elevi, la esamene s'au presentat 298 şi anume: *11 români*, 135 magiari, 145 nemţi, 7 de alte naţionalităţi.

Arad academia comercială a avut 154 de elevi, la esamene s'au presentat 139: *4 români*, 122 magiari, 12 nemţi, 1 sêrb. La scólele reale de stat au fost 209 elevi, dintre cari *9 români.*

Seghedin la gimnasiul romano-catolic au fost *7 români*, între 664 de elevi.

Baia-Mare, gimnasiul de stat a avut inmatriculaţi 259 de elevi; s'au presentat la esamene 249, anume *55 români*, şi 194 magiari.

Careii-mari, la gimnasul rom. cat. au fost la finea anului 255 de elevi: *9 români*, 232 magiari, 14 nemţi.

Simleul-Silvaniei gimnasiul catolic a avut înscrişi 105 elevi. La finea anului 100: *27 români*, 73 magiari.

Sătmar la gimnasiul catolic au fost la finea anului 349 elevi: *15 români*, 312 magiari, 22 nemţi.

Lugoş gimnasiul cat. regesc a avut la finea anului 195 elevi, după naţionalitate: *78 români*, 48 magiari, 68 nemţi, şi unul de altă naţionalitate. (Va urma.)

Avis.

Avem onóre, de a aduce la cunoscinţă publică, că comitetul nostru în urma îngrijitórelor veşti primite despre lăţirea colerei, în şedinţa de astăḑi a amânat pe timp nedeterminat adunarea generală a „Asociaţiunei transilvane“, convocată pe 27 August n. a. c. şi ḑilele următóre în Năsĕud.

Dat din şedinţa comitetului „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută la Sibiiu în 16 August n. 1893.

Dr. *Il. Puşcariu*, vicepreşedinte.

Dr. *A. Frâncu*, secretatariu II.

Loterie.

Sâmbătă, în 19 August n. 1893.

Budapesta: 71 24 87 55 56

Nr. 322/1893 (144) 1—3

CONCURS·

Pentru anul scol. 1893/4 sunt a se ocupa 14 stipendii á 50 fl. menite pentru eleve de părinţi mai lipsiţi de mijloc, care vor fi adăpostite în internatul înpreunat cu scóla civilă de fete a Asociaţiunei transilvane. Ḑece (10) din aceste stipendii s'au creat din suma de 500 fl. v. a. votată Asociaţiunei transilvane în scopul arătat de adunarea generală din anul 1893 a institutului de credit şi economii „Albina“ în Sibiiu, ér patru (4) din suma de 200 fl. donată Asociaţiunii, după cum arată conclusul comitetului subsemnat de la 20 Iuniu 1891 Nr. prot. 89 de dl. Dr. Aureliu Maniu, notar public reg. în Oraviţa.

Pentru ocuparea acestor stipendii se escrie concurs cu terminul până la 25 August 1893.

Cererile au a se înainta „Comitetului Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român în Sibiiu“; la acele sunt a se aclude:

a) carte de botez în original sau în copie legalisată;

b) testimoniu scolastic de pe semestrul II al anului scol. 1892—1893.

c) Atestat despre condiţiunea şi starea materială a părinţilor.

Sibiiu în 16 August 1893.

Presidiul Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român:

Dr. **Il. Puşcariu**, vice preşedinte

Dr. *A. Frâncu*, secretariu II.

Nr, 324/93 (145 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţător suplent la scóla civilă de fete cu internat a Asociaţiunei transsilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, prin acésta se escrie concurs.

Doritorii de a ocupa postul amintit au se presente următórele documente:

a) atestat de botez;

b) document despre cualificaţiunea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învĕţători suplenţi la scóla civilă;

c) o arĕtare în scris despre studiile pregătitóre şi despre ocupaţiunea de până acuma;

d) arĕtarea specialităţii, pentru care sunt pregătiţi cu deosebire, şi

e) sĕ dovedéscă, că posed perfect limba română şi limba germană în vorbire şi scriere.

Cunóscerea şi capabilitatea de a propune perfect limba germană se consideră ca condiţiune absolută pentru conferirea postului menţionat.

Concurentul, care va fi ales învĕţător u se obligă a propune până la macsimul de 30 óre pe sĕptĕmână.

Alesul va primi salariu anual de 600 fl. şi 100 fl. bani de cuartir.

Concursele însoţite de documentele numite mai sus sĕ se presente subsemnatului comitet până la 16 Septembre 1893.

Din şedinţa comitetului „Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român“, ţinute în Sibiiu la 6 August n. 1893.

Dr. **Il. Puşcariu**, vicepreşedinte.

Dr. *A. Frâncu*, secretariu II.

Nr. 290/1893 [143] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

1. Avrig, dóuĕ posturi de învĕţători cu salariul anual de câte 300 florini solvind din cassa bisericei. Acel învĕţătoriu cu cualificaţiune mai superióră, ales şi întărit definitiv, ca rele va fi numit director va mai primi un adaus de 100 fl. v. a avênd a instrua şi elevii de scólă în cântările bisericesci.

2. Arpaşul superior, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

3. Feldióra, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari de foc.

4. Porceşti, un post de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fi. v. a. din cassa bisericei.

5. Sebeşul superior, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

6. Ucea superióră, postul de invĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne necesari pentru foc.

7. Viştea superióră postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi sĕ-şi substérnă cererile concursuali instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului, (posta Avrig, Felek Szebenmegye) până la terminul susindicat.

Avrig 27 Iuliu, 1893

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea, protopop.

Nr. 47/1893 D. t. g. [139] 2—3

CONCURS.

La scóla elementară pregătitóre, legată cu gimnasiul public român gr. or. din Brad, protopresbiteratul Zarandului, devenind vacant un post de învĕţător, pentru îndeplinirea lui se escrie concurs. Alesul va avé sĕ instrueze şi elevii gimnasiali în cant.

Emolumentele sunt:

1. Salariu fundamental de 450 fl.
2. După 10 ani de serviţiu, la acest institut, odată pentru totdeuna un adaus de 50 fl.
3. Pentru instruarea elevilor gimnasiali în cant o remuneraţiune anuală de 100 fl.

Atât salariul, cât şi remuneraţiunea se va solvi anticipative în rate lunari din cassa fondului gimnasial.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avé sĕ-'şi astérnă suplicele lor de concurs instruate conform legilor în vigóre în termin de 20 ḑile dela prima publicare a concursului în „Telegraful Român“ — comitetului gimnasial.

Din şedinţa comitetului gimnasiului public român din Brad, ţinută la 22 Iuliu, 1893.

Vasiliu Dămian, preşedinte.

Dr. *P. Oprişa*, notariu.

Nr. 406/893 [136] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele poporale din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“ şi anume;

1. Idilcel sat şi pădure, un învĕţătoriu ambulant cu salar anual de 430 fl. cuartir şi lemne de focărit.

2. Ripa superióră, salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină.

3. Filea salar anual 300. fi. şi cuartir.

4. Săcal, salariu anual 300 fl. cuatir şi grădină.

5. Potoc salar anual 300 fl. şi cuartir.

9. Polătin, salar anual 300 fl cuartir şi lemne de focărit.

Informaţiuni mai de aprópe, petenţii pot trage dela subscrisul.

Suplicile concursuale, instruate în sensul legilor esistente, sunt de a-se subşterne subscrisului în terminul deschis, — posta ultimă Reghinul săsĕsc (Szász Régen).

Reghinul săsĕsc, 23 Iuliu, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale:

Galaction Şagău, protopresb.

Nr. 387/1893 [137] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţăroresci din conunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sebeşului, sé escrie concurs cu termin până *la 20 August a. c.*

1. Pianul de jos, dóuĕ posturi fiecare cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.

2. Sugag, pentru clasa I cu salar de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.

3. Tărtăria, cu salar de 300 fl. 150 fl. în bani şi 150 în natural, cuartir, grădină şi lemne de foc.

4 Rĕchita, cu salar de 300 fl. cuartir si lemne de foc.

5. Sibişani, cu salariu de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.

6. Petrifalĕu, cu salariu de 300. fl. cuartir şi grădină; învĕţătoriul ales e dator a împlini şi serviciile cantorale şi a cultiva grădinile de pomărit

7. Cacoviţa, cu salariu de 200 fl. cuartir şi lemne de foc.

Salarele sĕ plătesc din casele bisericesci.

Invĕţătorii aleşi la posturile Nr. 1—5 şi 7 sunt datori a ţinea strană şi a cânta cu copii în dumineci şi sĕrbători în bisercă şi a cultiva grădinile de pomărit.

Doritorii de a reflecta la posturile acestea au a-şi aşterne cererile, instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul susindicat

Sebeş, 26 Iuliu 1893.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Tipeiu, prot.

---

ad Nr. 349/1893. [138] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele române gr. or. mai jos însemnate din protopresbiteratul Făgăraşului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Berivoii mici, cu salariu anual de 300 fl. v. a cuartir şi lemne de foc.

2. Bréza, postul primariu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.

3. Comâna inferióră, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.

4 Grid, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuurtir liber şi lemne de foc.

5. Herseni, cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.

6. Perşani, cu salariu anual de 300 fl. v. a cuartir liber şi lemne de foc.

7. Riuşor, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.

8. Rucăr, cu salariu anual de 300 fl. cuartir liber şi lemne de foc.

9. Sâmbăta superióră apusénă cu salariu anual de 300 fl v a. cuertir liber şi lemne de foc.

10. Sâmbăta superióră rĕsăriténă, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi Iemne de foc.

11. Şercăiţa cu salariu anual de 200 fl., cuartir liber şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi ascerne suplicile lor instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Făgăraş 26 Iuliu 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Iuliu Dan, protapresb.

---

[141] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţătoriu la scóla capitală gr. or. a bisericei „S-tei Adormiri“ din Satulung, protopresbiteratul Braşovului, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima pulbicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunte cu postul acesta sunt: Salariu anual de 300 fl. v. a. plătibil în rate lunare anticipative, şi fiind apt învĕţătoriul ales de a forma un cor din băieţi scolari şi a esecuta cântările liturgice în biserică va primí ca remuneraţiune încă 25 fl. v. a. pe an.

Invĕţătoriul ales e dator a ţiné afară de prelegerile cotidiane prescrise şi prelegeri în scóla de repetiţie împreună cu ceilalţi învĕţători, precum şi a conduce pe scolari la biserică în ḑile de serbătóre.

Doritorii de a ocupa postul acesta au a-şi înainta cererile instruite conform normelor în vigóre la Preaonoratul oficiu protopresbiteral al Braşovului până la terminul susindicat.

Satulung în 23 Iuliu 1893.

Comitetul parochial gr. or. din Satulung biserica „S-tei Adormiri.“

In conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Găvruş, preşed. comitetului.

Nr 355/1893 [133] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa III Răcătău, protopresbiteratul Sebeşului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Cu postul acesta de paroch este împreunat un venit anual de 402 fl., despre care se pot trage informaţiuni mai deaprópe dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Sebes, 7 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral, în conţelegere cu comitetul parochial.

I. Tipeiu, protopresb.

Nr. 317/1893 1—3

EDICT.

Mărina Nicolae Băsoiu din Tilişca, legiuita soţie a lui Ioan German din Aciliu, care a părăsit cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat mai bine de 6 ani fără a se sci unde se află şi dacă mai trăiesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 6 Iuliu a. c. Nr. 3987 B. se citéză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de şase luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorţial intentat asupra-i de bărbatul ei, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Selişte 6 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei.

Dr. Nicolau Maier, protopresbiter.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 87 Sibiiu, Joi, 12/24 August 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 11 August, 1893.

Cu un esces de zel necualificabil se propagă din tabĕra magiară ura de rassă contra naționalităților nemagiare și cu deosebire contra nóstră a românilor. Drept resultat al acestei propagande sunt a se ascrie, gónele ce se ridică contra românilor în orașele unde acestia sunt în minoritate disparentă, va se ḑică în locuri de acele, unde li luată și posibilitatea de a se puté apĕra. Este dovedit pănă la evidență, că poliția totdeuna a mers mână în mână cu órdele de pe strade, este dovedit, că numai atunci și-a dat aerul, că voesce sĕ scutéscă pe români, când deja nu mai era ce sĕ mai scutéscă, când casele erau devastate, când averea lor câstigată cu sudóre cruntă, era ca și nimicită. Se petrec aceste acum de câțiva ani ca la comandă, se petrec, ca sĕ se dovedéscă, cât de rĕu stă siguranța publică în Ungaria, și se petrec, ca magiarii sĕ se presente de ceia ce sunt, de civilisători ai popórelor din sudostul Europei.

Incă dóuĕ trei casuri și revoluțiunea e aici cu tóte ale ei consecințe, pasiunile deslănțuite și de ceealaltă parte și apoi vom serba mileniul de când au venit magiarii aici, pătat cu sânge póte nevinovat, ce va curge și róie din ambele părți.

Ḑiaristica jidano-magiară are merite neperitóre de a fi produs aceste stări de lucruri, căci ea ațîță negenată și nepedepsită contra némului românesc, ea propagă esterminarea românilor din vatra lor străbună.

Societatea magiară în fața periclului ce se desvóltă stă indiferentă, guvernul în același timp se ocupă cu întroducerea căsătoriei civile, pe care afară de calvini și de evrei nimene nu o reclamă. Va se ḑică „satul arde și baba se pieptenă“ va afla nimerită aplicare și aici.

In tabĕra magiară nu se mai găsesc ómeni cu judecată rece ca bunăóră Deák, Eötvös, ci bóla șovinismului i-a cuprins pe toți, toți vĕd în români numai trădători de patrie, ómeni cari au legături cu muscalii, și cari gata sunt sĕ se alieze și cu diavolul numai sĕ pótă bucăți pământul ce l constitue coróna sf. Stefan. Sĕrmanii nenorociți, ce idei scrintite s'au sălășluit în capetele lor, cât de puțin cunosc ei poporul nostru, firea lui și cât de puțină silință își dau ca sĕ-l cunóscă.

Spusule am de nenumĕrate ori, că noi aici și numai aici voim sĕ trăim, însĕ voim sĕ trăim ca cetățeni liberi, ca ómeni, cari avem dreptul de a ne desvolta in mod firesc și de a lua parte la viéța publică în aceea mĕsură ce ne compete după averea nóstră după inteligința nóstră și după numerul nostru.

In loc ca sĕ se fi grăbit a satisface unor postulate atât de juste, pornit-au cu o furie nebunéscă a croì legi, după cari noi suntem scoși din viéța publică, împingênd pe români ca sĕ se pună în pasivitate și sĕ astepte timpuri mai bune. Legea despre naționalități a rĕmas pe hârtie, căci în pracsă ea este alterată și nimicită prin ordinațiuni de ale ministrilor, și prin volniciile slușbașilor, cari trăesc din sudórea poporului. Ajutoriul dat bisericei nóstre pentru preoți binemeritați l'a pus în mâna solgăbirăilor, ca acestia sĕ-i cualifice, deschiḑênd astfeliu pórta corupțiunilor, slăbind chiar vaḑa autorității bisericesci. Cu deosebire ministrii de culte Trefort și contele Csáky au dat năvală asupra scólelor, întroducênd cel dintâiu limba magiară în scólele nemagiare, ér cest din urmă legea pentru asilele de copii, și silind confesiunile ca sĕ dea salarii preste puterile lor și acolo unde s'ar mai fi putut încă manținea starea de mai nainte, făr ca instrucțiunea sĕ sufere. Legion este numĕrul gravaminelor nóstre, și nici un singur cas nu putem sĕ înregistrăm, unde la motivatele nóstre jalbe, sĕ ni se fi dat satisfacțiune cuvenită și sĕ se fi luat mĕsuri de îndreptare. După tóte aceste — magiarii — mai caută printre români moderați, mai caută ómeni, cu cari sĕ pacteze, ca sĕ i mai tragă pe sfóră.

E greu de a-i afla. Făr sĕ pĕcătuéscă contra némului lor, nu se pot afla ómeni între români, cari după cele suferite sĕ se mai pótă încrede în magiari și cu atât mai puțin sĕ pacteze cu ei. Asteptăm, ca guvernul sĕ vie și sĕ pună la cale îndreptarea lucrurilor, el sĕ revóce ordinațiunile, el sĕ abróge legile cele ce țintesc la nimicirea nóstră și tot el sĕ inițieze lucruri priincióse desvoltărei nóstre. Dacă se crede destul de tare față cu curentul dușmănos nóue — are sĕ încépă cu lucrarea, și după ce vom vedé pornită tréba în spre bine — după ce ni se vor da garanții în tóte direcțiunile, atunci da, se vor afla români, credem, că toți românii vor fi gata de a pacta în acest înțeles cu guvernul. Nu póte sĕ o facă guvernul acum, noi mai putem astepta, ne-am dedat cu suferințele, vom mai lupta cu greutățile — și pe urma urmelor ceea-ce nu ne dau aḑi de voie bună, ne vor da mâne de silă.

Vom urma esemplul magiarilor, căci tocmai așa au făcut și ei pe timpul absolutismului austriac, și ne vom pune la luptâ, chiar și când am sci că vom fi învinși.

Invinși — dar nimiciți nu vom fi nici odată, căci omnipotența magiară are si ea marginile ei, și în urma urmelor Europa încă va avea un cuvênt, când e vorba de un popor de câteva milióne.

Sau dór crede guvernul, că va puté înăduși cestiunea naționalităților prin articuli scriși în foi streine și bine plătiți -- făr sĕ vindece rĕul aici acasă?

Dacă așa crede, rĕu se înșală. Lumea nu mai dă nimica pe cele ce se scriu de cei ce nu au alt interes pentru o causă, decât ca sĕ fie ei bine remunerați. Dar dacă va seca cândva fondul de disposițiune, cine va mai preamări liberalismul magiar și unde vor fi atunci prietenii de aḑi?

Aceste au sĕ și le însemne bine frații magiari, dacă în adevĕr doresc ca sĕ ajungă la un înțeles cu noi chiar în interesul lor și al patriei, care este a nóstră a tuturor.

Cestiunea română? Un comunicat semioficial anunță următórele:

„Ministrul Hieronymi, care are de scop a se sfătuì din când în când cu câte o parte a fóispanilor asupra afacerilor administrative, a ținut în 21 August c. cea dintâi conferență de feliul acesta, cu fișpanii ardeleni, dela 12 până la 2 óre“.

La acest comunicat „Magyar Hirlap“ adauge, că ministrul nu vrea a conferenția cu fișpanii despre lucruri administrative, ci a chemat pe comiții ardeleni în capitală ca sĕ discute cu ei cestiunea română. „M. Hirl.“ nu e îndestulit cu acésta procedere, din motiv, după cum ḑice ea, că fișpanii numĕră puțin. „Influința lor e zero, voința zero, valórea părerilor lor e tocmai atâta, ca dacă înmulțim zero cu zero; ei n'au făcut altceva decât că au ales deputați guvernamentali, cari tocmai atâta influință au asupra naționalităților ca și ei. Așadar 0+0=0.“—

Póte sĕ aibă drept fóia oposițională; ce sĕ ține de noi, scim, că cei mai mulți dintre fișpani puțin s'au ocupat cu românii, cu plânsorile și durerile lor. Pentru ei românii sunt și acum „misera plebs contribuens“, la care din nălțimea lor olimpică nu sĕ prea pogóră. Prin urmare dintre factorii administrativi, cari în genere au puțíne cunoscințe despre noi, fișpanii sunt aceia, cari ne cunosc mai puțin.

Ce sfaturi vor puté ei da ministrului ca sĕ resólve cestiunea română?

Revista politică.

In cercurile înalte ale clerului catolic se vorbesce despre o eventualitate a aprobărei prealabile a proiectului despre căsătoria civilă· Acésta e și causa, că în clerul catolic s'a început

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Rogàcĭune demànecinà pentru prunci

Binekuvèntat este zeul nostru pretotindenĕa, akum și totudeuna, și in vietele vietelor. Amin.

In numele Tatàluĭ și a Fiuluĭ, și a Sàntuluĭ Spirt. Amin.

Pentru rugàciunĭle prĕakorateĭ mumĕlitecei, și a totulor Sàncilor, Domne Isuse Hristose Fiul Zeuluĭ misele pre noi. Amin.

Màrire cie Zeul nostru, màrire cie.

Imperate ceresku Màngàitoriule, Spirtul adeverluĭ, karele pretotindenĕa esti și tote le plinesti, Visterĕa bunetàcilor, și Viacàdatoriule, venì și locueste intru noĭ, și ne koraceste de totà spurcàcĭunĕa, și màntueste bunule, sufletele nostre.

Sànte Zeule, Sànte tare, Sànte nemoritoriule, misele pre noĭ. De treorĭ.

Màrire Tatàluĭ, și Fiuluĭ, și Sàntuluĭ Spirt: și akum, și totudeuna, și in vietele vietelor. Amin.

Prĕa sàntà Treime, misele pre noĭ, Domne! koraceste pecatele nostre, Domnitoriule, liertà nelegile nostre. Sànte! cercetà, și vindekà nepotincele nostre, pentru numele tĕu. Domne misele. De treorĭ.

Màrire și akum.

Tatàl nostru cel din cerurĭ. Fia sàncit numele tĕu. Venia impĕraciĕa tĕa. Fie voĕa tĕa, kum în cer, și pre pamêntu. Pànea nostrà totadiales saciosà dà noè astàzi. Și ne liertà detoriile nóstre, kum și noĭ liertàmu adetorĭlor nostriĭ; și nu ne dú în cerkare, mà ne scapà de reulu.

Kàtĕa este imperaciĕa, și poterĕa, și mărirĕa, a Tatàluĭ, și a Fiuluĭ, și a Sàntuluĭ Spirt, akum, și totudeuna, și in vietele vietelor. Amin.

Apoĭ urmàtorele Kànticete.

Din somnu disteptat, mulcĕam cie Domne; luminĕazà okiĭ meĭ, și me màntueste.

Màrire.

Kà din pat me ridicașĭ, màrescu pre tine Domne; incelepceste inima mĕa, și me misele.

Și akum.

Cà dupà nopte me inziorаĭ, zik cie laudà Domnitoriule; indereptĕazà kalĕa mĕa, și me apàrà.

Domne! misele. De douesprezece orĭ.

Apoĭ urmàtorea rogàcĭune.

Domne, atotpotincĭos Zeule, karele din gura pruncilor, și a sugàtorĭlor parașĭ cie laudà, primesce și din gura mĕa fiĭuluĭ tĕu rogàciunĕa acista demànecinà, și dà mie, ka in tote zilele viacĕĭ meĕi sè retramit cie màrire, Tatàluĭ, și fiiuluĭ, și Sàntuluĭ Spirt, akum, și totudeuna, și in vietele vietelor. Amin.

Zeunascètoria Vergine, bukuràte cĕa plinà de don Marià, Domnulu é ku tine. Binekuvèntatà esti tu intre mulierĭ, și binekuvèntat este fruptulu pànteklui tĕu, kà nascușĭ pre Màntuìtorlu sufletelor nostre. Speranca mĕa este Tatàl, refuga mĕa este Fiul, acoperimèntul mĕu este Spirtul Sàntu, Treime sàntà, màrire cìe.

Totà speranca mĕa in tine pun, muma Zeuluĭ, vegleme sub akoperimèntul tĕu.

Pentru rugàcĭunĭle sàncilor Pàrincilor nostriĭ, Domne Isuse Hristose, Zeul nostru, misele pre noĭ. Amin.

Rogàcĭune demànecinà pentru mariorĭ.

Binecuvèntat este Zeul nostru pretotindenĕa, akum, și totudeuna, și in vietele vietelor. Amin.

In numele Tatàluĭ, și a Fĭuluĭ și a Sàntuluĭ Spirt. Amin.

Zeule! miselimàte spre mine pekatoslu. De treori.

Màrire unuĭ Zeu, in Treime Sàntà màrit, Tatàluĭ, și fiiuluĭ, și Sàntuluĭ Spirt, akum, și totdeuna, și in vietele vietelor. Amin.

Domne Isuse Hristose, Fiul Zeuluĭ, pentru rugàcĭunĭle prĕakorateĭ mumeĭ tĕeĭ, și a totulor Sàncilor teĭ, misele pre mine pekatoslu. Amin.

Màrire cie Zeul nostru, màrire cie.

o agitaţiune sistematică. Acestei agitaţiuni dă mai tare espresiune fóia clericală „Magy. Állam,“ carea ḑice, că guvernul trebue sĕ escrie alegeri nóuĕ, deóre-ce poporul n'a fost întrebat în ce privesce politica de reformă bisericéscă a guvernului. Nóuĕle alegeri sunt cu atât mai necesare, deóre-ce se póte vorbi de pe acum cu siguranţă, că proiectele bisericesci pot fi respinse de casa magnaţilor. Catolicii trebue sĕ îngrigéscă dar şi sĕ se pregătéscă de alegeri. In Budapesta sĕ se stabiléscă un comitet central de organisare pentru a conduce alegerile, apoi în tot comitatul un comitet deosebit, care sĕ erueze după candidaţi potriviţi şi sĕ-şi dea tóte silinţele a-i şi scóte din urnă, sĕ facă subscripţiuni pentru alegeri, sĕ ţină adunări de popor şi sĕ redacteze petiţiuni, cari subscrise de mulţime sĕ se adreseze direct monarchului şi nu guvernului.

* * *

Scupcina sêrbéscă, terminându-şi lucrările a fost închisă prin însuşi regele Alecsandru. Actul închiderei a fost de tot măreţ şi sĕrbătoresc. Au luat parte metropolitul ţĕrei cu preoţimea, corpul diplomatic, consiliul de stat, generalitatea etc. Regele în vorbirea sa a accentuat, că de aceea a conchiemat scupcina în sesiune estraordinară, ca ea sĕ pótă primi jurămêntul constituţional al regelui, care din causa relaţiunilor ilegale de mai nainte nu s'a putut face. Scupcina a resolvat şi cestiuni financiare de interes mare. Deosebită însemnătate merită convenţia cu Austro-Ungaria, prin care s'a asigurat pe 10 ani politica economică cu acéstă putere. Ḑiua de 13 Aprile, când regele a luat cârma a fost binecuvêntată, ea a ferit ţéra de consecuenţele nefaste, ce ar fi putut urma. Cu ajutoriul lui Dumneḑeu crede, că ţéra va prospera, restabilindu-se pe deplin armonia între corónă şi popor.

De remarcat este, că tocmai la ḑiua închiderei scupcinei, fóia oficială publică, că s'a bătut o medalie comemorativă. Ea este de aur şi pórtă pe de o parte infigia regelui, ér pe altă parte o cunună de lauri cu inscripţiunea: 1893, Aprile 13 (1); ér pe de margini: „In ḑiua de astăḑi întră constituţia în deplină putere“.

* * *

Cea mai mare preocupare a guvernului german constă în a găsi resursa, ca sĕ facă faţă cheltuelilor militare, care s'au sporit enorm. In acest scop s'a şi ţinut conferinţa miniştrilor la Francfort pentru a ficsa basele reformelor financiare complimentare a impositului asupra venitului şi mai cu sémă asupra tutunului şi revisuirea legei timbrului relativ la operaţiele de bursă.

Afară de acele tacse, se mai spune, că în amintita conferinţă s'ar fi vorbit şi despre o tacsă asupra vinului, dar pare că proiectul a fost abandonat ca impopular, cu tóte că el ar fi lovit numai în clasele avute, fiind astfeliu o compensaţie pentru cele sĕrace, care consumă berea şi care produs a fost impus.

Pe când miniştrii de finance germani conferiau, o mişcare interesantă se manifestă printre agrari, relativ la drepturile de întrare asupra grânelor rusesci. S'ar părea, că tacsele mari asupra grânelor rusesci nu le-ar causa mare pedecă. Piaţa germană tot va rĕmâné deschisă prin mijlocirea Austriei, care beneficiază de estrem de favorabilele condiţiuni încheiate érna trecută între ea şi Germania. Nimic nu le este mai uşor producătorilor ruşi, de a întroduce mărfurile lor, făcêndu-le sĕ trécă prin Austria.

Din acéstă causă, guvernul german a semnalat Austro Ungariei, că nu voesce, ca grânele ruse destinate Germaniei sĕ trécă prin Austria.

Étă un incident neaşteptat, şi tocmai în moment, când poliglotul imperiu caută sĕ se apropie tot mai mult de Rusia.

Acestea ar puté ridica o neînţelegere economică fórte costisitóre pentru cele dóuĕ aliate ţĕri, de tripla alianţă.

* * *

In o şedinţă din urmă a camerei comunelor din Londra, ministrul preşedinte Gladstone a declarat, că pe Lunia trecută presentéză camerei un proiect de resoluţiune, în înţelesul căruia desbaterea asupra proiectului home-rule trebue sĕ se sfêrşéscă Vinerea viitóre. (Vii aprobări pe băncile liberalilor). La acestea Chamberlain a declarat, că va aşterne o contra propunere, fiindcă Gladstone prin declaraţia sa silesce camera a deveni maşină de votare şi detrage maiorităţii britice dreptul de discuţie faţa cu politica păgubitóre intereselor britanice. Camera ḑise Chamberlain, nu recunósce necesitatea unei astfel de propuneri dictate de consideraţiuni de partid. Oratorul cere, ca guvernul sĕ-şi retragă propunerea şi sĕ disólve cât mai curênd parlamentul, ca alegetorii sĕ aibă prilegiu a-şi da părerea faţă cu bilul home-rule' — In urma acésta se aştéptă discuţii vehemente în parlamentul engles'

Un cuvênt la situaţiune.

In ultimul fascicol al fóei „Rumänische Jahrbücher“ se află cu titula de mai sus următoriul articol de dl Alecsandru Mocsonyi, pe care il dăm în traducere:

Cu ocasiunea aprecierilor, ce presa contrară a făcut conferenţei nóstre naţionale de mai deunăḑi din Sibiu, unele apostrofări indirecte ba ici-colea chiar şi directe, au fost îndreptate espres la adresa mea. Nu se va vedé deci neoportună decisiunea mea de a ḑice la acéstă ocasiune un cuvênt asupra situaţiunei.

Aşa cred, că esprim numai un adevĕr, cam preste tot simţit, când ḑic, că situaţiunea politică a ţĕrii devine tot mai posomorîtă şi în mai mult decât una privinţă póte sĕ ne inspire îngrigiri seriόse. Aprópe pe tóte terenele vieţii nóstre de stat, relaţiunile politice se încurcă tot mai mult şi contrastele politice se ascuţesc tot mai ager. Astfel vedem, cum regretabilele frecări ale naţionalităţilor, cari de-adreptul împedecă o desvoltare sănĕtósă şi prosperă a vieţii nóstre de stat, în loc de a se limpeḑi, de a se conduce spre o dréptă şi peste tot mulţămitóre deslegare, ele aşa-dicênd din ḑi în ḑi se complică tot mai mult, contrastele naţionale se înăspresc într'o mĕsură, încât — durere, ele amenință d'a învenina în ambele părţi simţirile antagonistice. Şi acestor turburări se adaug nóuĕ. Bună înţelegerea confesională, una dintre trăsăturile cele mai frumóse şi preţióse ale vieţii nóstre publice — *a dispărut* şi o luptă confesională s'a înscenat, carea umple spiritele de nóuĕ iritaţiuni, de a ameninţa până şi basele morale ale statului. Luptele pentru dreptul de stat iau în formă de aşa numitele aspiraţiuni naţionale, un caracter tot mai actual şi ele nu vor lipsi de-a aduce în óreşi-care clătinare încrederea publică în soliditatea şi durabilitatea baselor fundamentale de drept ale statului nostru Măsurile politice financiale, ce s'au iniţiat în scopul de a regula relaţiile valutei ameninţă, în desvoltarea de aḑi a lucrurilor a împinge spre o fatală sgudurire tocmai acéstă basă a esistenţei nóstre economice. Astfel vedem astăḑi pretutindenea turburări şi lupte, nicăiri încă o cale deschisă, nicăiri un punct stabil în acéstă confusiune generală.

Este deci de la sine înţeles, că între asemenea împregiurări nu póte sĕ fie nici vorbă de o mulţămire în ţéră şi între adevĕr ori-cât de paradox s'ar putea părea, faptul nu se póte trage la îndoélă, că chiar şi acel popor intereselor căruia naţionale, adevĕrate şi închipuite s'au subordinat fără scrupuli tóte interesele de stat, departe este de-a fi mulţăit, nu numai în general, dar nici măcar în special cu eluptaţiunile sale în acéstă privinţă si cu stările de astăḑi. Dealtă parte însĕ este un fapt de sine înţeles, că celelalte popóră de sub Coróna St. Stefan, ale căror interese naţionale nu numai că nu se găsesc demne de a fi respectate şi cultivate de către puterea de stat, ci de ori unde nu mai se póte, în mod artificial se reprimă, — acelea popóre sunt cuprinse de o profundă neîndestulire, de o neîndestulire, carea durere pe ici pe colea a ajuns deja la un grad de amărăciune.

„Aşa dară încurcarea generală a relaţiunilor politice şi nemulţămirea generală a popórelor sunt dóuĕ trăsuri caracteristice ale situaţiunii ţĕrii.

Dar o situaţiune ca acésta nu póte sĕ deştepte, decât numai îngrijiri seriόse. Ea ar fi îngrijitóre, dacă ar fi resultatul necesar al cutăror contrase ee interese reale şi ne complanabile, cari apoi cu aceeaşi necesitate ar împinge ţéra spre o crisă inevitabilă; dar ea este îngrijitóre şi în acel cas dacă ar fi numai product natural al contrastelor de interese artificial provocate; căci în acest cas, o politică de stat greşită ar conduce ţéra în mod neresponsabil, spre o crisă artificial provocată.

Eu consider prima suposiţiune de tot eschisă; eu ţin de-adreptul imposibil, că după o esistenţă milenară a statului şi după o convieţuire tot atât de lungă a popórelor sale, între interesele esistenţiali ale acestor individualităţi de popóre şi între adevĕratele şi permanentele interese vitali ale acestui stat, sau şi numai între interesele de esistinţă naţională ale unuia şi acele ale celorlalte popóre — sĕ se fi putut nasce contraste adevĕrate sau tocmai necomplanabile. Din contră, eu ţin, că în reciproca respectare a intereselor naţionale vitale nu numai fie-care dintre aceste popóre, ci şi statul, ca atare, şi-ar găsi cea mai sigură garanţă a esistenţei sale.

Eu, drept vorbind, nu cred, că vr'un adevĕrat interes al statului ar fi postulând acele reforme sguduitóre, ce nici nu s'ar puté esecuta fără d'a distruge simţĕmintele religióse, etice, ale popórelor creştine din patrie. Din contră, eu susţin, că astfel de reforme, abstracţiune făcênd dela tóte altele mai mici stricăciuni, cari le-ar însoţi, n'ar puté sĕ aibă, decât un efect: sguduirea cea mai periculósă a temelielor morale ale statului însuşi.

Imi este greu a crede, şi în acésta privinţă dóră că nu mi se va denega o óreşi-care nepreocupare, cum că legătura de drept public, ce esistă între Ungaria şi Austria, în a cărei stabilitate creatorii şi aderenţii ei vĕd tocmai condiţiunea de esistenţă a independenţei Ungariei ca stat, sĕ cuprindă adevĕrate pericole pentru esistinţa acestui stat ca atare, precum se teme de acésta în faptă o considera-

---

Imperate ceresku màngăitorule,—Tresâncìĕa, — Màrire Tatàluĭ, — Prĕa sàntà Treime, — Tatàl nostru s. c.

Din somnu skolacĭ, kademu kàtrà tine Bunule, şi kantarĕa Angerĭlor strigàmu cie Potincĭose: Sàntu, Sàntu, Sàntu escĭ tu Zeule; pentru rogàcĭunĭle Angerĭlor teĭ, misele pre noĭ.

Màrire.

Din pat, şi din somnu me disteptaşĭ Domne, lumìnĕazà mintĕa, şi inima mĕa, şi desklide buzele mele ka sò laud pre tine, Sàntà Treime: Sàntu, Sàntu, Sàntu esti Zeule; pentru rogàcĭunile totulor Sàncilor, misele pre noĭ.

Şi acum.

Neasteptat va vení Iudekàtorlu, şi a fie kàruĭ fapte se vor deskoperí. Mà ku frikà sò strìgèmu în mezĭulu nopteĭ Sàntu, Sàntu, Sàntu esti Zeule; pentru Zeunaskètorĕa, misele pre noĭ.

Domne misele. De douesprezece orĭ, şi urmàtorĕa rogàcĭune.

Domne, Zeul meu, karele pentru multà bunetatĕa tĕa, şi pentru mare mìselìmĕa tĕa dedesĭ mie servuluĭ tĕu, ka sò petrek noptĕa trekutà necerkat de rele: ènsucĭ tu omamàtoriule Domnitoriule dà mie, ka aproprietoria diua, precum şi tote ḑilele viacĕeĭ meĕì sò petrek in pace, şi fàrà de pekat, şi me digneste ku lumina tĕa adeveratà, şi ku ìnìmà iluminatà sò fak voĕa tĕa, akum, şi totdeuna, şi in vietele vietelor. Amin.

Apoĭ.

Venicĭ sò ne inklinèm ìmperatlui nostru Zeu.

Venicĭ sò ne inklinèm Hristosluĭ ìmperatluĭ nostru Zeu.

Venicĭ sò ne incklinèmu, şi sò kàdem la ĕnsusĭ Hristos imperatlu, şi Zeul nostru.

Kànturiĕa 50-lea.

1. Misele mè Zeule! dupò mare miseliĕa tĕa şi dupò mulcimĕa induràrĭlor tele sterge nelegea mĕa.

2. Maĭ virtos mĕ spelà de nelegea mea, şi de pecatulu mĕu me koràceste.

3. Kà eu kunoskuĭ nelegĕa mĕa, şi pekatlu mĕu ìnàintĕa mĕa este totdeuna.

4. Cie unuĭ pekatuii, şi reulu ìnàintĕa tĕa fakuĭ ka sò te indreptezĭ intru kuvintele tele, şi sò invingĭ kàndu veĭ judeká tu.

5. Kà ĕatè! intru nelegĭ me ìntruniaĭ, şi in pecate me naskú muma mĕa.

6. Kà ĕatè! adeverlu amaşĭ; nearetatele, şi ascunsele incelepcĭuneĭ teĕi aretaşĭ mìe.

7. Me veĭ preskutí ku Isop, şi me voĭŭ korací; me veĭ spelá, şi me voĭŭ albí maĭ virtos decàt nĕala.

8. Auzluĭ mĕu veĭ da bukurie, şi alegrie; osele umilite se vor bukurá.

9. Intorce facĭa tĕa de kàtrà pekatele mele, şi sterge tote nelegile mele.

10. Inìma koratà kreĕazà ìntru mìne Zeule! şi spirtu dereptu innoesce intru naintrul mĕu.

11. Nu me lapàdá dela facĭa tea, şi Spirtul tĕu Sàntu nu luá dela mìne.

12. Dà mìe bukuriĕa màntuireĭ teĕi, şi ku Spirtu stepànitor me intareste.

13. Anvecá voĭŭ pre nelegĭuitoriĭ kàĭle tele şi nekredincĭosiĭ se vor intorce la tine.

14. Skapàme de sàngĭurĭ Zeule! Zeul màntuireĭ meĕi; limba mĕa se va bukurá de dereptatĕa tĕa.

15. Domne! buzele mele veĭ desklide, şi gura mea va vestí lauda tĕa.

16. Kà, de voiseşĭ arzèmintu, ci dedesem; arderĭle de tot nu le veĭ binevoí.

17. Arzèmintul Zeuluĭ este spirtu umilit; inimà infràntà, şi umilità Zeul nu va urgisí.

18. Fà bìne Domne! Sionluĭ, şi intru bunăvoirea tĕa sò se adare mururĭle Ierusalimluĭ.

19. Atuncĭ veĭ binevoí arzèmìntul dereptateĭ aducerĕa, şi arderĭle de tot; atuncĭ vor pune pre altarĭul tĕu viceĭ.

(Va urma.)

bilă parte a opiniunei publice, aḑi deciḑĕtóre în ţéră; căci ar fi într'adevĕr cea mai fatală situaţiune, ce se póte cugeta, care şi ar găsi espresiunea în anomalia strigătóre, că *pentru Ungaria, propria ei condiţiune de esistenţă învólve tot odată şi un pericul de esistenţă.*

Eu deci cred, că atinsele încurcături şi luptele naţionale, bisericesci politice şi politice de stat, nu provin din óreşi-cari adevĕrate contraste de interese, ci sunt numai regretabilele consecinţe ale acelei direcţiuni false, carea astăḑi indică marşruta întregei nóstre vieţi de stat şi şi găsesce propria ei notă caracteristică întru a provoca la tot paşul conflicte de interese în mod artificial.

Sigur nu ḑic nimic nou, ci repet numai un adevĕr de mult recunoscut de cei nepreocupaţi şi de multe ori constatat, când afirm, cumcă adevĕrata şi propria causă a acestei situaţiuni îngrijitóre zace *în şovinismul naţional crescut mare prin măestrie, astăḑi devenit deja bolnăvicios*, carele pe d'o parte dominéză întréga nóstră viéţă publică fără consideraţiuni, pe de altă parte el însuşi nu rar este pus în serviciul intereselor de putere al partidelor politice.

Acest şovinism naţional, carele cuprins, ca cel mai înalt scop al tendinţelor politice şi totodată cel mai eficace mijloc de agitaţiune în lupta politică de partidă, în formală întrecere a partidelor parlamentari şi a societăţii „patriotice“, însuşi se avêntă la incomensurabil, acest şovinism causéză confusiunea generală

Avem a face aci cu o direcţiune bolnăviciósă a spiritului, care îşi găsesce motivele psihologice mai afunde în instinctul de dominaţiune naţională, dar cu mult mai mult în instinctul de proprie conservare naţională, care potenţat până la un grad de iritabilitate nervósă, ţine astăḑi formalminte înjugată opiniunea publică, decidĕtóre în ţéră. Acéstă morbidă opiniune publică este carea vede Ungaria pe d'o parte ameninţată de pericolul absorbţiunei, pe de alta de pericolele descompunerii, şi care întru apĕrarea ei de atari pericole închipuite, provócă pericole adevĕrate. (Va urma)

Noutăţi.

Sciri militare. Dintre elevii anului al III-lea dela academia militară „Wiener-Neustadt“ şi dela academia militară de technică din Viena au fost promovaţi ca sublocotenenţi următorii români: Teodor Romanu la reg. 43 inf., George Isopescul la reg. 41 inf., Iosif Maidan la reg. 32 inf., Ioan Martin la reg. 5 inf, Macsimilian bar. de Petrino la reg. 9 de dragoni; Nicolau Dablaciu la reg. 11 dragoni; Alecsandru bar. de Vasilco-Serechi la reg. 9 dragoni, Dragutin Ciobanu la reg. 2 artilerie, Iulian Sloninca, bat. d. 31; Nicolau Pêrvulescu la bat. d. 25; Corneliu Maier la reg. 9 art. Alecsandru Chincel la bat. 4 pion., V. Voia bat. 13 pion. George cav. de Sîrbu la bat. 14 pion. La honveḑime abiturienţii cursului IV-lea de oficeri: Iosif Buza la reg. 9 inf. bat. 2. Emil Pascu reg. 7 inf. bat. 1; cont. L. Porcia reg. 1 inf. bat. 2.

Dintre elevii scólelor de cadeţi au fost numiţi aspiranţi de oficeri: Antoniu Gabor la reg. 83 inf.; Virgiliu Crisianu la reg. 63 inf. Titus Cernăuţeanu la reg. 64; Pompeiu Bêrsan la reg. 2 inf. Aur. Lazar, la reg. 41 inf. Victor Băleanu la reg. 51 inf. Ioan Buzincă de Buzincă la bat. 28 de vênători şi frecuentantul Serviu Vidrighin la reg 5 inf.

* * *

Cărţi oprite. Cetim în foile din Budapesta, că ministrul de culte şi instrucţiune publică cont. Csáky a oprit folosirea cărţilor: Gramatica elementară a limbei germane de Ioan Macsim, şi Nicolau Pilţia Braşov. — Poetica română pentru cursul secundariu de I. Manliu Bucuresci. — Principii de literatură de M. Străjan Bucuresci. — Rênd pe rênd ministrul scóte din scóle tóte cărţile românesci.

* * *

Post de medic. In Uzdin (Ozora) comună românéscă lângă Panciova, cu 6000 locuitori, se va efeptuí în 4 Septembre st. n. a. c. alegerea de medic comunal. Ar fi de dorit sĕ reflecteze la acest post medici români. Petiţiunile sunt a se trimite pretorei din Antalfalva, comitatul Torontal. Salariu anual 600 fl. care se va mări, cortel, lemne etc.

* * *

Personal. I. P. S. Sa metropolitul primat al României Ghenadie, după o petrecere de mai mult timp la cură în Marienbad, s'a reîntors la Bucuresci.

* * *

„Vulturul“. Cu ocasiunea devastărilor din Oradea Mare, sĕ vede, că „Vulturul“ a suferit cel mai mare desastru. Vandalii i-au ciupit penele, încât dóuĕ sĕptĕmâni nu mai póte sbura. Dl Ardelean, redactorul „Vulturului“ ne trimite spre publicare următoriul anunţ:

„Vulturul“ fóiei umoristică în Oradea Mare, din causa sĕlbăteciilor sĕvîrşite acolo nu va aparea decât numai peste 2 sĕptămâni, când apoi vor aparea 2 numeri deodată. Pedeca e, că cu ocasiunea spargerei redacţiunei, au dispărut mai multe manuscripte.

O statistică de însemnătate.

(Incheere.)

Alba-Iulia, gimnasiul rom. cat. a avut înscrişi 331 de elevi, la esamene s'au presentat 287: 69 *români,* 194 magiari, (în acest numĕr sunt cuprinşi şi jidanii), 24 nemţi.

Giula, scólă comunală civilă de băieţi a avut 130 de elevi, la esamene 121 dintre cari *18 români,* 110 magiari, 2 nemţi.

Odorheiul secuiesc, la realele de stat au fost 1 elev român, între 121 de elevi.

Braşov, la scólele reale de stat au fost *3 români,* 108 magiari, 31 nemţi, total 142 elevi; la academia comercială de stat au fost *2 români,* între 81 de elevi.

Kecskemét, scólele reale de stat au fost frecuentate de 198 elevi, între cari au fost *4 români.*

Verşeţ, la scóla reală comunală au fost înscrişi 234 elevi, s'au presentat la esamene 230, anume: *9 români,* 42 magiari, 113 nemţi, 70 sêrbi.

Dobriţin, la scólele reale de stat a fost *1 român,* între 252 elevi; la gimnasiul ev. reform. asemenea 1.

Oradea-Mare, la academia de drepturi au fost în sem I. 110 ascultători: *27 români,* 83 magiari; în sem. II. 104 ascultători: *24 români,* 80 magiari.

Zĕlau, colegiul ev. ref. a avut înscrişi: în scóla elementară 108 băieţi, la esamene s'au presentat 102: *14 români,* 87 magiari, 1 némţ; la gimnasiu s'au presentat la esamene 211 elevi, anume: *20 români,* 189 magiari, 2 nemţi; la scóla civilă comunală de băieţi au fost 93 elevi, între cari *5 români.*

Deva la scólele reale de stat au fost înscrişi 226 elevi, anume: *43 români,* 166 magiari, 17 nemţi.

Orăştie, gimnasiul ev. ref. a avut la finea anului 180 elevi, dintre cari *63 au fost români,* 104 magiari, 13 nemţi; la scólele elementare au fost 120 de băieţi: *40 români,* 74 magiari, 4 nemţi, 2 slovaci.

Bistriţa, scóla civilă de băieţi a avut 140 elevi, la esamene s'au presentat 131: *29 români,* 67 magiari, 44 nemţi.

Hodmezö-Vásárhely la gimnasiul reformat au fost 9 *români,* între 306 elevi.

Oradea-Mare, gimnasiul rom. cat. a avut înscrişi 555 elevi, la esamene s'au presentat 501, anume: *100 români,* 397 magiari, 3 nemţi, 1 sêrb.

Panciova gimnasiul de stat au fost la finea anului 142 de elevi; dintre acestia au fost: *15 români,* 37 magiari, 52 nemţi, 37 sêrbi, 1 grec.

Salonta-Mare, la gimnasiul comunal a fost 102 elevi, anume: *10 români* şi 92 magiari.

Arad, gimnasiul de stat regesc a avut la finea anului 341 elevi; dintre ei au fost: *25 români,* 281 magiari, 25 nemţi, 10 alte naţionalităţi.

Sibiiu, gimnasiul de stat a avut înmatriculaţi 411 elevi; programa nu conţine date cu privire la confesiunea şi naţionalitatea elevilor; în urma informaţiunii am aflat, că sunt *211 români* între toţi elevii.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

Sibiiul este oraş vechiu, întemeiat ~~de saşi în secolul al doispreḑecelea~~, adecă înainte de asta cu mai bine de 700 de ani. Pe acest timp s'au aşeḑat saşii la noi în Ardél.

Despre venirea lor în ţara nóstră este o poveste glumétă. Sĕ spune adecă, că odinióră în oraşul Hameln din Germania s'au sporít şórecii din samă în afară, aşa că tot oraşul era năpădit de ei şi făceau ómenilor pagube fórte mari. Tóte mijlócele de a-i stîrpi au remas zădarnice şi din pricina acésta locuitorii din Hameln erau desnădăjduiţi, când étă, că într'o bună diminéţă sĕ ivesce în oraş un strein necunoscut, care aflând despre nĕcazul lor, s'a oferit că pentru o plată bună îi va scăpa de pacoste, omorînd toţi şórecii până le cel din urmă şorecel. Tocméla s'a făcut, deşi plata, ce a cerut-o necunoscutul era fórte mare. Tainicul necunoscut a scos atunci din sin o fluerice şi a început a cânta din ea. Şi sĕ vede că fluericea a fost fărmecată, căci la sunetul ei toţi şórecii din oraş, de pe tóte uliţele s'au adunat ca la poruncă în jurul lui. Necunoscutul, căutând mereu din fluer, a ieşit cu şórecii din oraş şi i-a dus de i-a înecat pe toţi în rîul Visurgis, care curgea în apropiarea oraşului Hameln şi apoi s'a întors, ca sĕ-şi priméscă rĕsplata. Locuitorii din Hameln însĕ, vĕḑêndu-sĕ mântuiţi de belea n'au voit sĕ-şi împlinéscă făgăduiala şi na'u dat necunoscutului nici o para chióră. Streinul, necăjit pentru acéstă purtare, sĕ duse ameninţând, că-şi va rĕsbuna asupra oraşului.

A trecut mai mult timp dela acéstă întîmplare, când odată strĕinul necunoscut sĕ ivì éră̆ş în oraş. Era Duminecă diminéţa şi émenii sĕ aflau în biserică la slujba dumneḑeéscă. Necunoscutul 'scóse din sin o fluerice şi la sunetul ei se adunară toţi copii, începênd cu cei de 4 ani şi până la tinerii de 20 de ani, precum s'au adunat mai nainte şórecii. Necunoscutul eşi cu copii din oraş şi sĕ îndreptà spre délul Koppenberg, unde întrară cu toţii în o peşteră. Copii nu sĕ mai întórseră nici când la Hameln, căci necunoscutul îi conduse prin găuri subpămêntene până în Ardél. In lunga lor călĕtorie copii crescură, sĕ făcură bărbaţi şi necunoscutul îi aşeḑà pe plaiurile ţerii nóstre, ér' urmaşii lor sunt saşii de aḑi.

Streinul necunoscut şi ciudat, aşa spune povestea, a fost Necuratul în chip de om.

Povestea acésta alegorică a scris-o mai întâi preotul iesuit Atanasiu Kirchner şi după el alţii. Mulţi s'au încercat sĕ-i afle esplicaţia în istorie şi cea mai nimerită tâlcuire sĕ pare a fi făcut-o Fein *) El arată, că în seclul al XIII. oraşul Hameln era în posesiunea contelui de Eberstein, dar prin o înşelăciune a ajuns în stăpânirea episcopului Wittekind. Contele a resculat pe locuitorii oraşului în contra episcopului şi acesta a mers cu óste asupra lor. Locuitorii din Hameln au pus străji, cari au dat semn prin fluere, când s'a apropiat de oraş óstea episcopului. Cronicele spun, că orăşenii tocmai sĕ aflau în biserică, când au sunat fluerele Ei s'au luptat, dar au fost învinşi lângă Koppenberg (la 28 Iulie, 1295). Mulţi din ei au fost prinşi, ér' când episcopul i-a oliberat, i-a trimis acasă pe la délul Sevenberg. Numele délului Sevenberg a fost confundat cu numele nemţesc al Ardélului, Siebenbürgen, şi astfel s'a născut povestea de mai sus despre venirea sasilor în Ardél.

Adevĕrul istoric este, că saşii au venit la noi din ţinuturile Rinului. Partea cea mai mare a lor a venit sub regele Ungariei, Geza II. între anii 1141—1161. (Va urma.)

---

*) Fein, Die entlarwete Fabel vom Ausgange der Hamel'schen Kinder. Hannover, 1749.

Din cartea Psalmilor.

(Spicuir.)

Iehova din ceriu se uită preste fiii ómenilor, sĕ vaḑă de este vre un înţelept care caută spre Dumneḑeu.

Toţi s'au abătut, s'au stricat de tot, nimenea nu face bine, nici unul chiar.

Au n'au pricepere toţi făcătorii de rele, toţi câţi mânâncă poporul meu, precum ar mânca pâne? Lui Iehova nu s'au rugat.

Deci cutremur i-a cuprins, căci Dumneḑeu este cu generaţiunea celui drept.

Aţi ruşinat sfatul celui sĕrac; dară Iehova este scăparea lui.

Când Iehova va întórce captivii poporului seu, veseli-se-va Israil.

*

Păḑesce-mĕ de nelegiuitii cari m'au surprins, de neamicii mei, cari mĕ încunjură.

Închis, au inima lor, cu gura lor vorbesc sumeţii.

Acum la tot paşul ce facem ne încunjură, şi caută sĕ ne dee la pămênt. Asemenea leului, lacom de pradă, şi puiului de leu, ce şede ascuns.

Scólă-te Iehova, întimpină-l, dobóră-l! Scapă sufletul meu de cel nelegiuit prin sabia ta. De ómenii acestia prin mâna ta, Iehova, de ómenii lumei acesteia: în viéţa de tóte ḑilele au ei partea lor; şi cu avuţiile tale ai implut pântecele lor; ei sunt avuţi de fii, şi prisosul lor îl lasă copiilor lor.

Dară eu numai prin dreptate vĕd faţa ta, când me deştept mĕ satur de chipul tĕu.

*

Desevêrşită este legea lui Iehova, ea ne însufleţesce sufletul. Credinciósă este mărturia lui Iehova, ea înţelepţesce pre cei simplii. Drepte sunt aşeḑămintele lui Iehova, ele înveselesc inima. Luminate sunt ordinele lui Iehova, ele luminéză ochii. Curată este frica lui Iehova, ea rĕmâne în etern. Adevĕrate sunt judecăţile lui Iehova, în totul drepte.

Mai de dorit de cât aurul, da, de cât mult aur curat, şi mai dulci de cât mierea şi fagurul; şi de ele se luminéză servul teu. In păzirea lor mare resplată este.

Feresce pe servul teu de pĕcatul mândriei, ca ea sĕ nu me stăpânéscă: atunci voi fi nevinovat şi curat de mari pĕcate,

In tine s'au încreḑut părinţii nostri, s'au încreḑut şi tu i-ai mântuit. Către tine au strigat şi au fost scăpaţi: In tine Iehova s'au încreḑut şi n'au fost ruşinaţi.

*

Viéţa mea trece în necas şi anii mei în suspinuri. Slăbită de suferinţe este puterea mea şi ósele se topesc. Din causa tuturor apasătorilor mei ajunsem de ocară vecinilor mei fórte, şi spaima cunoscuţilor mei. Cei ce me vĕḑură, afară fugiră de dinaintea mea. Din amintirea tuturor, ca un mort, sunt uitat, ajunsam ca vasul cel stricat.

Căci auḑitam pre mulţi defăimându-me, cuprinsu-m'a spaima din tóte părţile. Căci se sfătuesc la un loc asupră-mi, cugetând sĕ-mi răpéscă viéţa;

Ér eu în tine încreḑu-me, Iehova, ḑi-sam: „Tu esci Dumneḑeul meu“. In mâna ta sunt timpurile mele, mântui-mĕ din mâna neamicilor mei, şi de cei ce mĕ urmăresc. Amuţéscă buzele minciunei, cari vorbesc asupra dreptului neruşinat cu mândrie şi dispreţ.

Iehova nimicesce sfaturile popórelor, cugetările naţiunilor le zădărnicesce. Sfatul lui Iehova remâne în etern, cugetările inimei sale din generaţiune în generaţiune.

Regele nu prin mulţimea oştirei învinge, vitézul nu prin mărimea puterei scapă. Zădarnic este casul pentru biruinţă, şi prin marea sa putere călĕreţul nu va scăpa.

Căutat'am pre Iehova, şi el mi-a rĕspuns şi de tóte temerile mele m'a scăpat. Sĕracul a strigat şi Iehova l'a auḑit, şi din tóte nevoile lui l'a mântuit. Ângerul lui Iehova tăbăresce în jurul celor ce se tem de dênsul şi-i mântue. Ochii lui Iehova sunt spre cei drepţi. (Va urma.)

Nr. 2661 (149) 1—2

Concurs.

Pentru ocuparea următórelor posturi de păḑitori de pădure cualificaţi:

1. Păḑitoriu de pădure cercual pentru pădurile comunelor Sĕlişte, Galeşiu, Tilişca şi Vale şi pădurea bisericei gr. or. din Selişte, cu locuinţa în Sĕlişte, cu salariu anual şi pauşal de cal 300 fl.

2. Păḑitoriu de păduri comunal pentru Gurariului cu salar anual şi pauşal de cal de 200 fl.

3. Păḑitoriu de pădure comunal pentru comuna Cacova cu salar anual şi pauşal de cal de 160 fl.

Cereri bine instruate sĕ se înainteze subscrisului până în 30 Septembre a. c. st. n.

Ce privesce posturile amintite sub 2 şi 3, la cas dacă nu se vor afla concurenţi cualificaţi vor fi primiţi şi alţi aspiranţi sub condiţie că în timp de doi ani vor depune esamenul prescris, dar în acest cas până la depunerea esamenului vor primi cel de sub 2 numai 150 fl. pe an, ér cel de sub 3 numai 120 fl.

Selişte, 21 August, 1893.

Pretorul suprem.

Nr, 324/93 (145) 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţător suplent la scóla civilă de fete cu internat a Asociaţiunei transsilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, prin acésta se escrie concurs.

Doritorii de a ocupa postul amintit au se presente următórele documente:

a) atestat de botez;

b) document despre cualificaţiunea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învĕţători suplenţi la scóla civilă;

c) o arĕtare în scris despre studiile pregătitóre şi despre ocupaţiunea de până acuma;

d) arĕtarea specialităţii, pentru care sunt pregătiţi cu deosebire, şi

e) sĕ dovedéscă, că posed perfect limba română şi limba germană în vorbire şi scriere.

Cunóscerea şi capabilitatea de a propune perfect limba germană se consideră ca condiţiune absolută pentru conferirea postului menţionat.

Concurentul, care va fi ales învĕţătoru se obligă a propune până la macsimul de 30 óre pe sĕptĕmână.

Alesul va primi salariu anual de 600 fl. şi 100 fl. bani de cuartir.

Concursele însoţite de documentele numite mai sus sĕ se presente subsemnatului comitet până la 16 Septembre 1893.

Din şedinţa comitetului „Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român", ţinute în Sibiiu la 6 August n. 1893.

Dr. Il. Puşcariu, vicepreşedinte.

Dr. *A. Frâncu*, secretariu II.

Nr. 322/1893 (144) 2—3

CONCURS·

Pentru anul scol. 1893/4 sunt a se ocupa 14 stipendii á 50 fl. menite pentru eleve de părinţi mai lipsiţi de mijloc, care vor fi adăpostite în internatul înpreunat cu scóla civilă de fete a Asociaţiunei transilvane. Ḑece (10) din aceste stipendii s'au creat din suma de 500 fl. v. a. votată Asociaţiunei transilvane în scopul arătat de adunarea generală din anul 1893 a institutulni de credit şi economii „Albina" în Sibiiu, ér patru (4) din suma de 200 fl. donată Asociaţiunii, după cum arată conclusul comitetului subsemnat de la 20 Iuniu 1891 Nr. prot. 89 de dl. Dr. Aureliu Maniu, notar public reg. în Oraviţa.

Pentru ocuparea acestor stipendii se escrie concurs cu terminul până la 25 August 1893.

Cererile au a se înainta „Comitetului Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român în Sibiiu"; la acele sunt a se aclude:

a) carte de botez în original sau în copie legalisată;

b) testimoniu scolastic de pe semestrul II al anului scol. 1892—1893.

c) Atestat despre condiţiunea şi starea materială a părinţilor.

Sibiiu în 16 August 1893.

Presidiul Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român:

Dr. Il. Puşcariu, vice preşedinte

Dr. *A. Frâncu*, secretariu II.

Nr. 290/1893 [143] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful român".

1. Avrig, dóuĕ posturi de învĕţători cu salariul anual de câte 300 florini solvind din cassa bisericei. Acel învĕţătoriu cu cualificaţiune mai superióră, ales şi întărit definitiv, carele va fi numit director va mai primi un adaus de 100 fl. v. a avênd a instrua şi elevii de scólă în cântările bisericesci.

2. Arpaşul superior, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

3. Feldióra, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari de foc.

4. Porceşti, un post de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. din cassa bisericei.

5. Sebeşul superior, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

6. Ucea superióră, postul de invĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne necesari pentru foc

7. Viştea superióră postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-şi substérnă cererile concursuali instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului, (posta Avrig, Felek Szebenmegye) până la terminul susindicat.

Avrig 27 Iuliu, 1893

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea, protopop.

Nr. 47/1893 D. t. g. [139] 3—3

CONCURS.

La scóla elementară pregătitóre, legată cu gimnasiul public român gr. or. din Brad, protopresbiteratul Zarandului, devenind vacant un post de învĕţător, pentru îndeplinirea lui se escrie concurs. Alesul va avé sĕ instrueze şi elevii gimnasiali în cant.

Emolumentele sunt:

1. Salariu fundamental de 450 fl.
2. După 10 ani de serviţiu, la acest institut, odată pentru totdeuna un adaus de 50 fl.
3. Pentru instruarea elevilor gimnasiali în cant o remuneraţiune anuală de 100 fl.

Atât salariul, cât şi remuneraţiunea se va solvi anticipative în rate lunari din cassa fondului gimnasial.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avé sĕ-'şi astérnă suplicele lor de concurs instruate conform legilor în vigóre în termin de 20 ḑile dela prima publicare a concursului în „Telegraful Român" — comitetului gimnasial.

Din şedinţa comitetului gimnasiului public român din Brad, ţinută la 22 Iuliu, 1893.

Vasiliu Dămian, preşedinte.

Dr. *P. Oprişa*, notariu.

Nr. 406/893 [136] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele poporale din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român" şi anume;

1. Idilcel sat şi pădure, un învĕţătoriu ambulant cu salar anual de 430 fl. cuartir şi lemne de focărit.

2. Ripa superióră, salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină.

3. Filea salar anual 300. fi. şi cuartir.

4. Săcal, salariu anual 300 fl. cuatir şi grădină.

5. Potoc salar anual 300 fl. şi cuartir.

9. Polătin, salar anual 300 fl cuartir şi lemne de focărit.

Informaţiuni mai de aprópe, petenţii pot trage dela subscrisul.

Suplicile concursuale, instruate în sensul legilor esistente, sunt de a-se subşterne subscrisului în terminul deschis, — posta ultimă Reghinul săsĕsc (Szász Régen).

Reghinul săsĕsc, 23 Iuliu, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale:

Galaction Şagău, protopresb.

Nr. 387/1893 [137] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţăroresci din conunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sebeşului, sé escrie concurs cu termin până *la 20 August a. c.*

1. Pianul de jos, dóuĕ posturi fiecare cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.

2. Sugag, pentru clasa I cu salar de 300 fl. cuartir, grădină şi lemne de foc.

3. Tărtăria, cu salar de 300 fl. 150 fl. în bani şi 150 în natural, cuartir, grădină şi lemne de foc.

4 Rĕchita, cu salar de 300 fl. cuartir si lemne de foc.

5. Sibişani, cu salariu de 300 fl cuartir, grădină şi lemne de foc.

6. Petrifalĕu, cu salariu de 300. fl. cuartir şi grădină; învĕţătoriul ales e dator a împlini şi serviciile cantorale şi a cultiva grădinile de pomărit

7. Cacoviţa, cu salariu de 200 fl. cuartir şi lemne de foc.

Salarele sĕ plătesc din casele bisericesci.

Invĕţătorii aleşi la posturile Nr. 1—5 şi 7 sunt datori a ţinea strană şi a cânta cu copii în dumineci şi sĕrbători în biserсă şi a cultiva grădinile de pomărit.

Doritorii de a reflecta la posturile acestea au a-şi aşterne cererile, instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul susindicat

Sebeş, 26 Iuliu 1893.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Ioan Tipeiu, prot.

---

[141] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţătoriu la scóla capitală gr. or. a bisericei „S-tei Adormiri" din Satulung, protopresbiteratul Braşovului, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima pulbicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunte cu postul acesta sunt: Salariu anual de 300 fl. v. a. plătibil în rate lunare anticipative, şi fiind apt învĕţătoriul ales de a forma un cor din băieţi scolari şi a esecuta cântările liturgice în biserică va primí ca remuneraţiune încă 25 fl. v. a. pe an.

Invĕţătoriul ales e dator a ţiné afară de prelegerile cotidiane prescrise şi prelegeri în scóla de repetiţie împreună cu ceilalţi învĕţători, precum şi a conduce pe scolari la biserică în ḑile de serbătóre.

Doritorii de a ocupa postul acesta au a-şi înainta cererile instruite conform normelor în vigóre la Preaonoratul oficiu protopresbiteral al Braşovului până la terminul susindicat.

Satulung în 23 Iuliu 1893.

Comitetul parochial gr. or. din Satulung biserica „S-tei Adormiri."

In conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Găvruş, preşed. comitetului.

Nr. 318/1893 [147] 1—3

EDICT.

Nicolau Trihenea din Galeş, legiuitul bărbat al Anei Aleman Goşa din Selişte, care a părăsit cu necredinţă pe legiuita lui soţie de trei-spre ḑece ani fără a se sci unde se află şi dacă mai trăiesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 6 Iuliu a. c. Nr. 3988 B. se citéză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de şase luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorţial intentat asuprai de muierea lui, se va pertracta şi decide în absenţa lui.

Selişte 6 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei.

Dr. **Nicolau Maier**, protopresbiter.

Nr. 329/1893 [148] 1—3

Edict.

Ana Hanzu din Sĕcel, leguita soţie alui Ioan Gavrilă din Orlat, care a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat din anul 1885, fără a se sci unde se află şi dacă mai trăesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 21 Iuliu a. c. Nr. 4104 B se citéză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorţial intentat asuprăi de bărbatul ei se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Selişte 6 Aug. 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei.

Nicolau Maieru, protopres.

Nr. 317/1893 [146] 2—3

EDICT.

Mărina Nicolae Răsoiu din Tilişca, legiuita soţie a lui Ioan German din Aciliu, care a părăsit cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat mai bine de 6 ani fără a se sci unde se află şi dacă mai trăiesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 6 Iuliu a. c. Nr. 3987 B. se citéză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de şase luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorţial intentat asupra-i de bărbatul ei, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei

Selişte 6 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei.

Dr. **Nicolau Maier**, protopresbiter.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 88 Sibiiu, Sâmbătă, 14/26 August 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Efectele terorismului.

Pecând românii, cu drept cuvênt astéptă o reacție sănĕtósă în sinul guvernului, ca product al esceselor provocate prin șovinismul desfrênat al presei și canaliei magiare, ḑiarele magiare cer mĕsuri escepționale pentru apĕrarea intereselor magiarilor în părțile locuite de români, și semnele nu lipsesc, că încercări cel puțin se vor face în astă direcțiune, ér „hoțul de păgubaș“ va căpĕta o lecție bună

Noi n'am aprobat nici odată demonstrațiile de strade fie ele chiar și românesci, puse la cale în timp neoportun și în mod provocător, dar și noi ca tótă lumea aflăm scuse chiar și pentru escese, dacă acelea purced dela un popor persecutat, nedreptățit, desconsiderat, calumniat și împins la desperare cum este poporul român, față de opresorii sei, fie aceia societatea sau guvernul, carele ar trebui sĕ fie adevĕrat părinte al tuturor cetățenilor statului, pe care-l conduce, nu se pot însĕ justifica nicăiri în lume brutalități ca cele din Turda și din Orade, sĕvêrșite din partea celor dela putere, cari în tot momentul dispun de tóte mijlócele legale pentru pedepsirea celor ce comit fărădelegi, din partea mulțimii, din partea celui tare, față de o mână de ómeni, pe cari i-a condamnat sórtea sĕ trăéscă între ei, față de cel slab.

Asta nu este nici măcar un act de curaj, cu care însușire se mândresce elementul magiar, ci este terorism, arma nihilistilor și anarchistilor din tótă lumea.

Selbăteciile din Orade s'au făcut din incidentul unei broșuri unguresci, fĕtul pĕcătos al unui preot nevrednic de chemarea sa, denunciant miserabil al archiereului seu, pus la cale și spriginit cu lingușiri și cu bani de șovinismul magiar, și totuși canalia din Orade nu s'a mulțămit cu aceea, că a dat un șarivari prelatului suspicionat de „trădător de patrie“, nu s'a mulțămit nici cu aceea că a devastat palatul lui și al canonicilor gr. catolici, ca presupuși complici ai episcopului Pavel, ci au atacat și bisericile, scolile și alumneul, apoi locuințele protopopului și parochilor gr. catolici, dar nu s'a oprit nici aci, ci tot cu asemene furie a năvălit asupra casei consistoriului gr. or., asupra alumneului „Zsiga“ gr. or., asupra bisericii, scólelor, parochului gr or. din Orade, asupra cărora nici nemernicul Pituk nu și-a vĕrsat veninul seu, au năvălit asupra locuințelor inteligenței române fără diferență de confesiune, ba nici casele veduvelor române n'au putut scăpa de barbarismul acelor turbați, carii precum se scie, și au esecutat vitejia cu asistența poliției locale, și cu binevoitoriul concurs al inteligenței magiare din Orade.

Faptele dovedesc deci, că nebunul Pituk a fost numai o armă miserabilă în mâna urzitorilor, până când au pus la cale canalia, ca se năvăléscă asupra românilor.

Ură de rasă a magiaro-jidanilor din Orade contra românilor din tótă lumea a dat bolovanii și ciomegele în mâna plevei, ca sĕ teroriseze pe români, atacându-le averea, și dacă s'ar fi opus, chiar și viața.

Episcopul Pavel în indignațiunea sa, întrebat anume de un ḑiarist acusă pe inspectorul reg. scol. din Biharea *Sipos Orbán*, că acela ar fi autorul intelectual al celor întêmplate în Orade, ér de autor al brosurei lui Pituk denunciă pe inspectorul scolar al unui municipiu vecin, care după „Brassó“ este Aradul, al cărui inspector scolar Varjasy Árpád, când era iritațiunea contra românilor la culme, a și telegrafat la ḑiarele din Orade, că „Pituk e cu mintea întrégă, este om de omenie și merită sprigin, ér cei ce'l persecută, furci.

Dóuĕ sĕptămâni a trecut deja de când un prelat român a înfierat în fața lumii pe acesti doi funcționari de stat, ca pe agitatori periculoși, și încă nime nu are scire că guvernul ar fi întrodus măcar cercetare disciplinară contra lor.

Faptele oradanilor sunt crime, cari trebue urmărite din oficiu, românimea întrégă cere pedepsirea criminalilor, episcopul Pavel, blând și fricos cum este, în loc de a pretinde cu tótă resoluția ca se capete satisfacție, după foile unguresci s'a umilit a cere contra sa investigație dela ministrul de interne, nu scim pentru ce.

Jurnalele scriu, că se va denumí un comisar guvernial la Orade. Românii cred, că se va denumí pentru cercetarea lucrului și ca se esopereze pedepsirea celor vinovați, magiarii însĕ pretind și cer, ca comisariul sĕ pună la cale mesuri escepționale pentru reglementarea românilor, ér unii, al căror organ este „P. Napló“ au obrăsnicia a pretinde, ca însuși Sipos Orban sĕ fie denumit comisariu.

Urmele vandalismului ca rane deschise acusă mereu pe șovinismul magiar naintea lumei civilisate, și administrația tot nu se mișcă, ca se deie satisfacția cuvenită celor insultați.

E bine! O pornire anarchistă, se nu ḑicem revoluționară, cum este cea inițiată în Turda și potențată în Orade, contra unui popor, cel mai numeros după magiari, contra bisericilor și institutelor de învĕțămênt române, contra consistorielor române, contra unui episcop consilier intim al Maj. Sale, se nu valoreze atâta în ochii guvernului, fiind-că cei persecutați sunt români, cât a valorat d. e. se rĕmânem tot în comitatul Bihării, delăturarea de pe streșina gimnasiului din Beinș a unui steguleț magiar cu ocasiunea unei solemnități private, carea nu era a gimnasiului?!

Atunci cea mai energică intervențiune, carea a causat nu numai eliminarea studentului care a îndepărtat stégul, dar și transferarea mai multor profesori și la urmă magiarisarea gimnasiului superior din Beinș, ér astăḑi tóte autoritățile sunt amorțite, și cei ce au comis crimele teroriséză și mai departe pe cei insultați, încât nici consistoriile nu mai cutéză a se întrunì și a funcționa.

Unde va duce acest indiferentism al guvernului? Aștéptă dóră, ceea ce ar dori agitatorii, până când își va perde și poporul român cumpĕtul ce-l caracteriséză, și va încerca sĕ scótă „cuiu cu cuiu“ ca apoi sĕ se producă cu mĕsuri statariale?

Ba da! ḑiarele din capitală scriu că dl ministru Hieronymi a convocat pe comiții supremi din Transilvania la o conferență, ca se afle dela ei: cu ce mĕsuri s'ar putea pacifica românii? și că resultatul acestei conferențe ar fi, că guvernul îndată după întrunirea parlamentului sĕ céră, ca fără amânare și în mod escepțional se întroducă în Transilvania administrația de stat.

Va se ḑică nici organele ministeriului puse în fruntea municipiilor din Transilvania, nu sunt în stare se propună un lucru mai cu minte pentru pacificarea românilor, decât înmulțirea instituțiunilor *speciale transilvane*, un argument mai mult pentru *autonomiști.*

Dar óre cum cugetă acei înțelepți că vor pacifica pe români cu ajutorul administrației de stat?

In ce consistă acea administrație?

In denumirea funcționarilor municipali și comunali!

Dar astăḑi mai esistă vr'o alegere liberă?

Alegerea de astăḑi nu este altă decât o caricatură, o formalitate gólă pentru esecutarea voiei guvernului.

In municipiu nu póte fi ales numai pe cine candidéză comitele suprem, carele nu este organul municipiului, ci al guvernului, ér în comună

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Apoĭ màrturiĕa kredinceĭ.

1. Kred într'unul Zeu, Tatăl a tot cenetorlu, fakètorlu cerluĭ, si a pamèntuluĭ, vezutelor totulor, si nevezutelor.

2. Si intr'unul Domnu Isus Hristos, Fiul Zeuluĭ ununaskutlu, karele dela Tatàl se naskú maĭ nàinte de tote vietele. Luminà din luminà, Zeu adeverat din Zeu adeverat, naskut ĕarò nu fakut, karele este ku Tatàl de unafiincà, prin karele tote se fakurà.

3. Karele pentru noĭ omeniĭ, si pentru màntuirĕea nostrà se depuse din cerurĭ, si se intrupă din Spirtul sàntu, si din Maria Vergine, si și se fakú om.

4. Și se restigní pentru noĭ sub Pilat din Pontu, și patimí și se ìngropă.

5. Și ìnviă treelĕa zi dupò Skripturĭ.

6. Și se suí la cerurĭ, și șede de derĕapta Tatàluĭ.

7. Și ĕarò va sè venè ku màrire a judeká vii, și morciĭ, a kàruĭ ìmperaciĕa nu va avea sĕvèrșit.

8. Și intru spirtul sàntu, Domnul, Viacàfakètorlu, karele d'in Tatalu purcede; karele impreunà ku Tatàl, și ku Fiul este inklinat, și màrit, karele vorbí prin prezikètorĭ.

9. Intr'una sàntà, dekomunà, și apostolĕaskà Baserikà.

10. Màrturesku un botez intru liertarĕea pekatelor.

11. Asteptu inviarĕa morcilor.

12. Și viaca vieteĭ venitore. Amin.

Apoi urmàtorele Kànticete.

Se kade ku adeverat, a ferici pre tine Zeunaskètore cĕa totudeuna fericità, și cu totul nevinovatà. și muma Zeului nostru. Karĕa esti maĭ preciuità decàt Heruvimiĭ, și nesimelat maĭ mărità decàt Serafimiĭ; karĕa nestrikat pe Zeu Kuvèntul nascuși; pre tine adevĕratà Zeunaskètore! màrimu.

Prĕamàrità, totudeunà Vergine, binecuvèntatà Zeunaskètore, dú rogăcĭunĕa nostrà la Fiul teu, și Zeul nostru, ka prin tine sò màntuĕaskè sufletele nostre.

Desklide nòe binecuvèntatà Zeunaskètore, ușĭa miselimeĭ; ka noĭ, kariĭ speràm întru tine, sò nŭ perimu; mà sò ne skapèm prin tine din nekasurĭ; kà tu esti màntuirĕa genlui omenesku.

Sàncilor Apostolĭ, Prezikètorĭ, Marturĭ, Ierarhi, Kuviosĭ, și toci Sàncĭĭ rogacive Zeului pentru mine pekatoslu.

Màntueste Domne poporlu tĕu, și binecuvèntà mostenirĕa tĕa; donĕazà vinsĭune regilor asupra neamicilor, și apàrà ku Krucea tĕa pre regĭunĕa tĕa.

Màrire.

Tu, karele voincĭos te inalcașĭ pe kruce, donĕazà cetacĭuneĭ teeĭ nouà numiteĭ ku numele teu miselimile tele, Hristose Zeule! imbukurà ku puterĕa tĕa pe kredinciosiĭ regiĭ nostriĭ, donĕazà lor vinsiune asupra ostitorĭlor; sò aĭbê ajutorlu tĕu ka armà de pace, și neinvinsu semn de vinsiune.

Și akum.

Intru totlaudatà, bunà Zeunaskètore! karĕa esti apàràtore infrikoșatà, și neinfruntatà, nu sprevedĕa rogàcĭunĭle nostre; intareste regĭunĕa dereptumàrĭtorĭlor; màntueste pre ceĭ, kàror màndașĭ a imperací și dà lor vingere din cer, kà nascușĭ pre Zeu, karĕa esti una binecuvèntatà.

Rogàcĭune.

Cie Zeuluĭ, și kreatorluĭ mĕu tradau sufletlu, și truplu mĕu. Tu ènsucĭ me binekuvèntà, tu ènsucĭ me misele, tu ènsucĭ me skapà de tot reulu. Și dă mie, ka sò petrek zioa acista in pace, și fòrà pecat pentru màrirĕa numeluĭ teu, și pentru màntuirĕa sufletuluĭ mĕu. Amin.

Petru rogàcĭunile sàncilor Pàrincilor nostriĭ, Domne Isuse Hristose Zeul nostru, misele pre noĭ. Amin.

(Va urma.)

nu póte fi ales numai pe cine candidézâ pretorele ales la candidarea guvernului.

Alegere fără drept de candidare nu plătesce o cépă degerată.

In acest punct deci, pentru români este tot una, funcţionar denumit cum se intenţionézā prin întroducerea administraţiei de stat pentru viitor, ori candidat de guvern şi ales de magiari cum este astădi. Nici unul, nici altul nu póte conta la încrederea poporului, numai după-ce prin fapte va dovedi că este om drept şi că nu este şovinist.

Una scim noi, şi asta este sigur, şi anume, că românii nici odată nu se vor puté *pacifica* în sensul sfaturilor magiarilor din Transilvania, fie ei chiar comiţii supremi, *pentrucă interesul lor nu este mulţămirea, ci este suspicionarea şi prin consecinţă persecutarea elementului românesc din Transilvania,* bine sciind ei, că îndată ce românii nu vor fi consideraţi deja din momentul nascerei lor de trădători de patrie, de dacoromâni, carii vor sĕ desfiinţeze statul, *încétă privilegiul lor de unicul element compunĕtor de stat,* „államalkotó elem“ cum dic ei, apoi calici, dar ambiţioşi, corupţi şi cheltuitori cum sunt ei, fără a sci şi fără a voi se lucre, sunt perduţi, pentru că între condiţiuni egale ei nu pot concura nici într'o privinţă cu un popor tiner, vigoros, necorupt, cruţător şi inteligent cum sunt românii.

Asta, rugăm pe dl ministru Hieronymi, care nainte de a deveni ministru dăduse semne de bărbat de stat cu vederi înalte, ca se şi-o noteze bine, şi dacă voiesce sĕ şi asigure un nume nemuritor în istoria patriei nóstre, se nu pornéscă după informaţiuni pătimaşe, ci se aibă curagiul a-şi validita vederile proprii neinfectate de şovinismul, care a copleşit astădi tot terenul.

Fie ministru nepreocupat, esecuteze deocamdată cel puţin legile esistente cu bunăvoinţă, cu dreptate şi ecuitate, mesurile escepţionale totdeuna sunt nedrepte şi odióse, cu acelea nu se póte câştiga simpatia şi mulţămirea popórelor.

Nu aştepte guvernul ca românii se iee iniţiativa, pentru-că ei nu au la ce renuncia, iniţiativa trebue se emaneze dela guvern şi dela legislativă.

Inceputul la tótă întêmplarea are se fie o lege electorală egală pentru toţi, fără portiţe pentru şovinism şi împărţirea cercurilor electorale după dreptate în mod netendenţios.

Atunci se va fi făcut un început bun, dela care se pot aştepta resultate mulţămitóre pentru patrie.

Congresul inspectorilor scolari. In 20 l. c. şi diua următóre s'au ţinut în Budapesta adunarea anuală a învĕţătorilor poporali şi de-odată cu acésta, primul congres regnicolar al inspectorilor scolari. Preşedintele congresului a accentuat în vorbirea sa de deschidere între altele, că limba magiară nu se instruézā cu destul succes în scólele poporale nemagiare şi primul obiect pus la ordinea dilei a fost: „metodul de instruire a limbei magiare în scólele nemagiare“. Referentul acestui obiect a fost de părere, ca congresul sĕ enunţe, că de centru sau basă a instrucţiunii sĕ servéscă limba magiară, şi în scólele poporale nemagiare ér limba maternă sĕ servéscă în clasele mai inferiore numai ca mijloc ausiliar pentru deplina însuşire a limbei magiare. In discusiunea lungă, ce s'a născut asupra acestei păreri bizare şi şoviniste, s'au făcut şi alte propuneri, culminând tóte părerile într'acolo, că în tóte scólele sĕ sĕ introducă limba magiară, ca limbă de propunere.

Congresul a hotărît, că tóte părerile şi propunerile, ce s'au făcut în cestiune, sĕ sĕ astérnă ministrului în memorand, ca dorinţe ale congresului, cari ar fi bine sĕ sĕ ducă în deplinire.

Asupra cestiunii vom reveni. De o camdată constatăm, că şovinismul pĕcătos a cuprins şi pe bărbaţii puşi în fruntea instrucţiunii poporale şi i-a orbit întru atâta, încât unul dintre ei, inspectorul Bánhegyi din Bichiş nu s'a sfiit a propune între altele şi următórea:

„E cu scop, ca în scólele naţionalităţilor sĕ se aplice învĕţători de aceia, *cari nu cunosc limba maternă a scolarilor lor*“.

Acésta o propune un inspector scolar! Ce va fi atunci, pentru Dumnedeu, cu instrucţiunea?

Institut patriotic. Vorbind în mai multe rênduri despre serbarea mileniului şi a esposiţiei, ce sĕ va arangia cu acésta ocasiune, am amintit, că magiarii fac fel de fel de planuri, cele mai multe absurde şi bizare pentru creaţiuni nóue, originale, cari sĕ le satisfacă grandomaniei şi „sĕ le asigure esistenţa pe o altă mie de ani“. „Egyetértés“ a deschis o rubrică permanentă, pentru astfel de planuri şi proiecte şi ele resar cu îmbelşugare din capetele şoviniste. Un astfel de proiect sĕ află în nr. din 22 August a. c. al diarului amintit pentru înfiinţarea unui institut patriotic, „Arpadianum“. Curentul de naţionalitate e puternic la noi, dice proiectantul, şi contra lui mai cu succes vom lupta cu armele culturei. Astfel deci e de părere, că deja în sesiunea de tómnă „părinţii patriei“ sĕ voteze, „fără discusiune, unanim“ 15 milióne de fl. cu care sĕ sĕ înfiinţeze institutul „Arpadianum“ în care sĕ sĕ întreţie şi créscă câte 1000 de băiaţi romāni, slovaci, sêrbi şi croaţi, lipsiţi de mijloce şi sĕ sĕ facă din ei patrioţi buni, adecă sĕ sĕ magiariseze şi ei sĕ fie apoi trimişi între conaţionalii lor, ca sĕ propage patriotismul.

Acésta ar fi procedura lui Kosztenszky et. Comp. cu copii slovaci, care însĕ nu prea sĕ vede a da ródele aşteptate. Svêrcoliri netrebnice şi de rîs. Patriotismul (şi nu magiarisarea), dacă mai este lipsă de propagarea lui la vre-un popor din patria nóstră, nu se póte face pe căi forţate şi măiestrite, ci prin dreptate, lealitate, aplicarea justă a legilor şi respectarea drepturilor naturale ale fiecărui popor, de cari însĕ nu prea sunt părtaşe popórele Ungariei. La acestea ar trebuì dedaţi în un institut tinerii — magiari.

Revista politică.

„Bud. Hirl.“ aduce scirea, că Mme Adam, implicată şi ea în afacerea cu alianţa ruso-maghiară, va merge în tómna acésta la Budapesta. Inainte de acésta însĕ prin Septemvre va apăré o broşură, care va arăta pericolele, ce reies pentru independenţa statului maghiar şi pentru desvoltarea naţiunei maghiare, din alianţa cu Germania, pe când din potrivă alianţa cu Rusia (de care nu s'a înspăimântat nici chiar Kalnoky cu câţiva ani înainte) ar preveni rĕul, ca agitatorii naţionalităţilor din Ungaria, se mai caute teren şi sprigîn în Rusia. (sic !) Broşura acésta va fi începutul acţiunei. Ca continuare imediată dice „Budapesti Hirlap“ Mme Adam va veni la Budapesta, unde va face încercări de-a propaga ideile sale politice predilecte în cercurile din capitala unguréscă

* * *

Foile germane anunţă, că partidul german, care e compus din particularişti din Hessa, Hanovra şi Meklemburg, convócă pentru Septembre o întrunire în Frankfurt. In acéstă întrunire se va trata între altele cestiunea, dacă e posibilă o legătură mai intimă a Germaniei cu provinciile germane din Austria, fără ca din acéstă causă sĕ păgubéscă imperiul.

* * *

Alegerile nóue pentru camera francesă sunt terminate. Resultatul, afară de trei cercuri electorale, este cunoscut de pretutindinea Republicanii au cucerit 63 de locuri nóue. Alegerile au reuşit astfel: 315 republicani şi radicali, 30 socialisti şi social-democraţi, 56 conservatori, 13 raliaţi. In 164 de cercuri e balotagiu.

Resultatul acesta foile francese îl comentézā în diferite forme, fie-care din punctul de vedere al partidului seu. Cele monarchiste se esprimă satiric despre acest resultat. Intre altele Gaulois dice, că maioritatea nu are formă pronunţată, e fără colóre, mohorîtă, mediocră şi de nici o valóre. Soleil dice, că votul universal érăşi a scos la ivélă pe Wilson şi la mai mulţi politici n'a luat în considerare, că au fost părtaşi la scandalul Panama. Astfel de alegeri nu pot constitui o camerā de un nivou mai nalt, spiritual şi moral. Monarchistii sunt nĕcăjiţi, că perd tot mai mult teren.

Fóia „Novosti“ din Petersburg îşi esprimă bucuria, că la alegeri au învins republicanii şi că aceia, cari au fost încâtva suspicionaţi în afacerea Panama, au cădut. Fóia rusésca accentuézā tactul francesilor şi puterea lor prin care ei es învingĕtori în situaţiuni grele.

De altcum alegerile, luând în considerare alte alegeri de mai nainte, precum şi scandalurile, ce s'au produs la alte acte în Francia, bunăóră Panama, se póte dice, că au decurs destul de linistit. In câteva locuri s'au intêmplat bătăi după publicarea resultatului scrutiniului. Clemenceau a avut sĕ lupte în Dragingnan contra multor intrigi, ba el afirmă, că s'a intenţionat a-l nimici cu lucrători piemontezi. In diua alegerii în tot cercul s'au trimis depeşe de cuprinsul: „Nu votaţi pe Clemenceau, căci el repăşesce“. Flourens, fostul ministru şi Cassagnac erau p'aci sĕ rĕmână în minoritate de voturi. In cercul lui Andrieux e balotagiu şi e sigur, că el nu va reuşi.

* * *

Am amintit, că regele Alecsandru al Sêrbiei va face o călĕtorie prin ţară. Cu ocasiunea plecării regelui, multe sute de locuitori din Belgrad vor însoţi pe regele până la Obrenovaţ. In scopul acesta s'a închiriat un vapor.

In tot decursul călĕtoriei din judeţ în judeţ, regele va fi însoţit de o pază de onore, compusă din ţĕrani şi burgezi în costumul naţional vechiu sêrbesc.

Un cuvênt la situaţiune.

(Urmare.)

Acéstă direcţiune politică morbidă este, carea în nuda faptă a eterogenităţii de rasse în Ungaria, intuiază un pericol de esistenţă a acesteia şi caută apĕrarea de acest pericol în contopirea artificială a raselor. Ajunge o singură privire asupra Belgiei şi Helveţiei, pentru de a se convinge, că faptul eterogenităţii de rasse în sine încă nu este un pericul esenţial pentru state, că prin urmare acel pericol, care direcţiunea astădi dominantă îl ochesce deja în pura faptă de eterogenitate de rasse în Ungaria, este *un pericol curat imaginar*. Dar cine, întru câtva numai nepreocupat, ar mai putea sĕ stea la îndoélă despre aceea că contopirea de rase, aţîntită spre conjurarea acelui închipuit pericolu, póte se provóce asupra ţĕrii în mod artificios un pericol adevĕrat şi fórte serios? Căci pe cât de sigur este numai o consecinţă logică, când din acel punct de vedere, că eterogenitatea de rase apare ca pericol de esistinţă şi contopirea de rase ca unica garanţă pentru esistinţa Ungariei, condiţiunile de esistinţă a disparatelor individualităţi etnice deja în princip se declară de incompatibile cu condiţiunile de esistenţă ale statului, tot asemenea sigur este d'altă parte, că o politică de stat, carea contopirea raselor o ridică la valórea de princip de stat, ameninţă de a dreptul în esistinţa lor naţională aceste individualităţi etnice şi le constrînge artificios, în contra voinţei lor, dar cu necesitate psihologică, la o *luptă legitimă de apĕrare naţională.* Ér cât de regretabile sunt pentru desvoltarea statului nostru astfel de lupte intestine între rase, despre acésta deja posomorîta icónă a situaţiunei de astădi în ţéră ne oferă o închipuire prealabilă; dar cine în ţéră ar putea se priméscă asupra sa chezeşia despre aceea că acéstă luptă între împregiurări, nu va degenera la un grad, încât la urma urmelor ea sĕ devină fatală pentru tóte părţile, ba chiar şi pentru esistenţa Ungariei.

Astfel spre evitarea pericolelor închipuite, se provócă pericole adevĕrate!

Numai acéstă direcţiune morbidă a spiritelor opiniunei publice, aşa numite „patriotice“, póte se ne esplice aceea neîncredere, pe cât de afundă, aşa de absolut nejustificabilă, de care ea, acéstă opiniune publică, a priori plină este faţă cu naţionalităţile; numai acéstă direcţiune a spiritelor esplică aceea nervósă iritabilitate, de care acéstă opiniune publică devine cuprinsă şi când numai se cugetă la naţionalităţi.

Acéstă afundă şi durere, tot mereu crescêndă neincredere, se manifestă di de di prin presa „patriotică“, şi ea, acéstă neîncredere, constitue o trăsătură fundamentală semnificativă a întregii activităţi legislatorice Acéstă trăsătură a neîncrederei se dovedesce în tóte disposiţiunile legislatorice ce ating relaţiuni naţionale, pretutindenea dominézā tendinţa invederată, câte odată chiar pe faţă mărturisită, de a strîmtora tot mai mult cercurile de liberă mişcare şi desvoltare naţională, în parte chiar şi cele prin lege garantate, din contră de a asigura ingerinţei statului în tóte relaţiunile naţionalităţilor un câmp tot mai larg.

Numai acéstă aci constatată iritabilitate a opiniunei publice „patriotice“ este, care ne face a nu ne mai mira când o vedem tot mereu neliniştindu-se la ori-ce mişcare naţională a acestor elemente, zărind în fie care representant al acelora un duşman făţiş sau ascuns, în fie-care manifestaţiune naţională un pericol, de nu o trădare de maiestate şi de patriă. Numai acéstă stare a spiritelor ne esplică paradocsul, că pe când opiniunea publică „patriotică“ consideră măiestrita escludere din parlament a naţionalităţilor de un triumf a ideei oficiale de stat, aceeaşi opiniune publică, decretarea pasivităţii nouĕ impuse, o stigmatisézā de o demonstraţiune duşmănósă statului. Numai acéstă stare a spiritelor, de permanentă neîncredere şi permanentă iritaţiune, esplică apariţiunea de sigur paradocsă, că opiniunea publică a unui popor iubitor de libertate caută salutea acestuia în omnipotenţa statului şi în continua urcare a puterii discreţionare a guvernului, pe care apoi îl împinge formal, ca sĕ şi useze potrivit de acésta putere. Ér că, cât de îngăduitor s'a deprins a fi guvernul faţă de o astfel de „douce pression“, se dovedesce mai bine prin persecuţiunile judecătoresci, puse pe tótă linia în curgere.

Şi acésta disposiţiune a spiritelor spre neîncredere-şi iritaţiune se mai şi potentézā artificios, parte bona fide, parte chiar pentru scopuri egoistice. Astfel vedem paralel cu patriotismul torturat de sincere îngrijiri, desvoltându-se un „aspirantism patriotic“, care îşi face de-a dreptul o chemare din aceea, de-a potenţa neîncrederea, durere, şi aşa destul de afundă, de-a ţiné în permanentă iritaţiune opiniunea publică, şi altmintrinea iritabilă. Şi cunoscută este partea ce presa „patriotică“, reuniunile „patriotice“, active la acea „mare operă de asimilare naţională“, şi în fine „politica de partidă“ în parlament şi afară — pot sĕ-şi revindece, fiecare pe sama sa, din activitatea de acéstă natură

Numai pe lângă o disposiţiune spirituală şovinistică astfel infectată a opiniunei publice decidătóre la noi este posibil, ca din incidente atât de neînsemnate, precum sunt cérta pentru botezarea copiilor din căsĕtorii mixte, ordonanţă din Ferbuariu, un pic de manevră de cabinet şi de partidă, sĕ se pună pe tótă linia în rotare cestiuni atât de grave, precum sunt cele politice-bisericesci, şi sĕ se înpinga pe planul actualităţei reforme, cari nu aţintesc mai puţin decât la o rĕsturnare radicală a acelor base de drept, pe cari zac adăpostite tóte relaţiunile familiare ale cetăţenilor statului precum şi cele dintre stat şi biserică. Numai într'o dispoziţiune spirituală de-a vedé pururea şi pretutindenea pericole şi de-a încerca tot mereu prin tóte mijlócele, contopirea naţională, este posibil de-a descoperi deodată, şi a voì sĕ facă, şi pe alţii a crede, cum că în aceea tradiţională comuniune de drept, carea s'a format în decurs de un mileniu, prin mii şi mii de legături a unei intime comuniuni de interese între stat şi bisericele istorice regnicolare, se cuprinde o pedecă şi un pericol pentru libera desvoltare a statului liber; numai intr'o astfel de dispoziţiune spirituală este posibil a se persvada pe sine şi pe alţii cum că o mĕsură greşită a guvernului — nu pe acesta îl compromite, ci autoritatea de stat; numai prin o opiniune publică astfel şovinistic morbidă este posibil, cu losinca de „liberalism“, de „autoritate vătămată a statului“, de „unitate de drept“ stând în serviciul „contopirii raselor“, a face propagandă eficace pentru reforme cari însemnéză o rumpere instantaneu şi completă cu o tradiţiune milenară, şi ar sgudui statul în temeliile lui morale.

Dar cine în ţară, considerând lucrurile numai cu cevaşi nepreocupaţiune, n'ar trebuì sĕ recunóscă, că acel pericol, ce s'ar nasce, cum se pretinde pentru stat din ţinerea ulterióră la tradiţionala relaţiune de drept între stat şi biserică, *este un pericol curat numai imaginar!* şi cine în ţéră ar puté sĕ cuprindă cu mintea sa în tótă mărimea *acele adevĕrate pericole*, ce le ar aduce cu sine asupra ţĕrii astfel de reforme radicale, în casul dacă ele serios s'ar întroduce! Căci sĕ nu ne dăm în acéstă privinţă pradă unei amăgiri periculóse şi sĕ nu trecem cu vederea marea învĕţătură a istoriei după care pe lângă dreptatea guvernanţilor, *credinţa masselor într'o mai înaltă ordine divină morală a lucrurilor, este ceea-ce a format prin tóte timpurile fundamentul adevĕrat solid al statelor* şi care fundament al sgudui încă nici un stat n'a încercat nepedepsit. Aşa a fost acésta în anticitatea păgână şi — făr' a mai atinge de evul mediu, cufundat în credinţă, nu altfeliu este în timpul nostru *„al luminilor“*. Tendinţele destructive, ale căror simtome le observăm în statele culturale dela apus, sunt confirmarea acestui adevĕr istoric; căci ele într'o parte nu neînsămnată sunt fructele rele ale necredinţei masselor, care necredinţă a spriginit'o deadreptul, ca din oficiu o politică bisericéscă revoluţionară. Şi într'adevĕr, instituţiunile moderne, politice-bisericesci ale acestor state, ar fi sĕ ne servéscă mai mult de esemplu, de care sĕ ne ferim, de cât pe care sĕ-l imităm.

Cu intenţiunea deci de a încetăţenì instituţiuni de asemenea natură în scopul de a se ferí de pericole imaginari, se provócă — cum vedem, şi pe acest teren al vieţii nóstre de stat pericule adevĕrate.

Şi nu alt-fel suntem şi pe terenul dreptului public de stat Numai pe lângă iritabilitatea în grad atât de înalt a opiniunei nóstre publice „patriotice“ este posibil, ca o indegetare asupra pericolelor din pretinsele tendinţe de germanisare, sĕ mai pótă avé si aḑi efectul unui mijloc de agitaţiune; numai dintr'o dispoziţiune şovinistică atât de încordată a spiritelor se póte esplica acea viuă susceptibilitate, cu carea acéstă opiniune publică „patriotică“ întimpină acele aşa ḑise aspiraţiuni naţionale, cari fie ele ori-cum considerate, în resultatul lor final tot numai a slăbi ar puté legătura de drept public cu Austria şi — de dragul căroru aspiraţiuni, cam sucite — sit venia verbo, par'că se perde din vedere acel mare interes, ce pare împreunat cu subsistinţa cât se póte de solidă a acestei legături, cel puţin pe cât ţine stadiul de transiţiune, în care ne aflăm de present faţă cu marele evoluţiuni, la cari avem sĕ ne aşteptăm (Va urma.)

Noutăţi.

Anunţ. Direcţiunea gimnasiului de stat de aici aduce la cunoscinţă, că înscrierea elevilor sĕ va face în ḑilele din 28 August până la 4 Septembrè inclusiv. Intârḑierile sĕ îndrumă pe calea petiţionară. Esamenele supletorice (clasi I—VIII) sĕ vor ţiné în 31 August; cele de maturitate în 9 Septembre, fie-care la 8 óre a. m. Insinuările la esamenele private au sĕ se facă în 1 Septembre.

* * *

Colera. Foile magiare anunţă, că ministrul Hieronymi s'a vĕḑut necesitat sĕ constate în mod oficios, că colera bântue în Ungaria. In câte-va comune din comitatul Szabolcs graséză ea în mod epidemic. Ministrul a însciinţat despre acésta pe tóte puterile convenţionale.

* * *

Bólă de cai. In comuna Tăşnad, comit. Sĕlagiu a fost omorit un cal în 14 August a. c. pentru bóla de mucărie.

* * *

Scire bisericéscă. Dl Dr. Cornoiu secretariul general ad-intermin al ministrului de instrucţiune a terminat regulamentul pentru punerea în aplicare a legei clerului şi a seminarelor.

* * *

Frecări între cehi şi germani. Frecările între cehii şi germanii din Boemia au degenerat în escese de stradă. Astfel de escese s'au întêmplat şi în preséra ḑilei nascerei monarchului. In urma acestora s'a instituit o comisiune de anchetă, care a arĕtat până acum mai mulţi escedenţi.

* * *

Invitare. Corul vocal rom. gr. or. din San-Miclausul-mare învită la „Concertul urmat de dans“ şi precedat de piesa 75,000 de franci, comedie vodevil într'un act de N. A. Bogdan, ce'l va arangia Duminecă séră în 15/27 August 1893, în grădina eventual în sala „Vulturului negru“ în favórea fondului coral. Inceputul la 8 óre séra. Intrarea, locul I 1 fl., locul al II 70 de cr., locul al III 50 cr., locul al IV (în picióre) 30 cr.

* * *

Un monument la Constanţa. Monumentul, pe care guvernul frances îl va ridica la Constanţa în memoria soldaţilor francesi morţi în resboiul din Crimeea şi ale căror oseminte s'au găsit nu de mult în acel oraş, se va înagura în luna Octombre în acest an.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Saşii veniţi în Ardél s'au aşeḑat în masse mai mari în părţile de médăḑi ale ţerii, afară de ţara Oltului, unde era désă poporaţiunea românà, apoi pe Tîrnava-Mare şi în partea de méḑănópte-resărit (Bistriţa). Cete mai mici s'au aşeḑat şi în alte locuri, precum la Alba-Iulia şi jur, la Cricău, Vinţ, Aiud etc., apoi la Turda, Cluş, Deş ş. a. Prin locurile aceste însĕ saşii în parte mare s'au ungurisat. Geza II şi regii următori au dat saşilor privilegii şi drepturi însemnate, aşa că ei sub scutul acestora au progresat, s'au îmbogăţit, şi-au făcut scoli bune şi şi-au păstrat naţionalitatea până în ḑilele nóstre, deşi au fost încungiuraţi de românii, cari sunt mai numĕroşi ca ei şi de unguri.

Saşii sunt aşadară de origine germană, dar cu însuşiri şi instituţiuni proprii ale lor, cari s'au desvoltat în decursul vécurilor independent aici, pe pămêntul binecu-vêntat al patriei nóstre. Intocmirile lor publice au fost democratice, poporale, pentru aceea la ei n'a fost nobilime, nici iobăgie, ci toţi au fost cetăţeni egali în viaţa publică. Ei sunt conservativi, ca şi românii; ţin fórte mult la datinele lor şi la tot ce au moştenit dela bĕtrâni şi sunt statornici întru tóte. O bună însuşire a lor este hărnicia (diliginţa) cu care întrec pe români şi unguri, apoi cruţarea şi moderaţiunea. Acestor însuşiri este a sĕ atribuì, că ei sunt ómeni agonisitori şi cu stare. Astfeliu ei sunt economi şi meseriaşi harnici; pămênturile lor sunt fórte bine cultivate, casele şi curţile lor bine îngrijite. Casele sunt şi pe sate zidite din pétră şi acoperite cu ţiglă, ceea ce rar sĕ vede prin satele românesci şi unguresci. Saşii sunt fórte cu grige (circumspecţi) în lucrurile lor, fie publice, fie private; ómeni închişi şi neîncreḑĕtori în streini şi pentru aceea nu prea ospitali. Ei sunt în o mĕsură óre-care egoişti şi au în vedere totdeuna interesul lor propriu. De aci urméză că se folosesc adese şi de viclenie ca sĕ ajungă la scop. Ţeranul sas nu sĕ póte lăuda cu inteligenţă naturală deosebită, dar cu tóte aceste saşii sunt popor cult; ei au întocmiri cnlturale şi scóle bune atât prin oraşe, cât şi prin sate şi au mulţi ómeni învĕţaţi.

După ce au venit sasii în Ardél, au pus temelia la mai multe oraşe, cari esistă şi aḑi, precum Sibiiul, Mediaşul, Sighişóra, Sebeşul, Bistriţa, Rodna etc.

Tradiţia spune, că sosind o cétă de saşi pe şesul Cibinului, au implântat îm pămênt pe vêrful unei coline de lângă rîu, dóuĕ spade formând cruce şi au jurat, că vor fi totdeuna credincioşi ţerii, care i-a primit în sinul seu, regelui şi lor înşişi. Pe vêrful acestei coline au zidit ei o cetăţuie, pe care au numit-o Cibinburg, adecă Cetatea Cibinului. Cetatea Cibinburg este insemnată, pentru că dela ea şi-a primit Ardélul numele sĕu nemţesc, Siebenbürgen şi nu dela cele şepte oraşe săsesci, cum au creḑut ómenii mai nainte. Apoi este însemnată cetatea acésta, pentru-că pe locul unde a stat ea, s'a zidit oraşul Sibiiu, numit nemţesce Hermannstadt, adecă oraşul lui Hermann.

(Va urma.)

Convocare

Adunarea generală a despărţemêntului S.-Sebeş al Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român se convócă prin acésta pre ḑiua de 10 Septembe a. c. n. în comuna Spring.

La acésta adunare se învită cu tóte onórea toţi amicii, binefăcătorii şi binevoitorii acestei instituţiuni.

Din şedinţa comitetului despărţământului S.-Sebeş al „Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român“ ţinută la S. Sebeş în 17 Aug. 1893 n.

Dr. *P. Isac* Z. *Mureşan*
director. secretariu.

Avis.

Inscrierile la scóla de fete a „Reuniunei femeilor române selagiane“ se vor face în 1-4 Septembrie s. n. ér prelegerile se incep la 4 Septembrie.

La inscriere este de a se plăti didactru 4 fl. v. a. Pentru tacsă moderată elevele pot primi şi instrucţiune în limba germană, francesă, pian — cele mai inaintate în etate şi în croit şi cusut de vestminte.

Inscrierile se fac la subscrisul director de scólă, care póte servi şi cu informaţiuni mai detaiate.

Şimleu, 23 August, 1893.

A. Cosma,
dir. scólei de fete a Reun.
fem. rom. selagiane.

Apel!

Un poet mare de odinióră, cuprins de o profundă durere şi suferinţă, umbla odată în jurul unei monăstiri, şi vĕḑêndu-l un călugăr ,l întimpină cu cuvintele: „ce cauţi, ce cerci?“ la ce poetul „Dante“ respunse: „cerc pace, cerc linişte“.

Asemenea acestui poet, umblăm noi poporaţiunea comunei gr. or. române din Hinchirisiu, cottul Bihor, cercând alinarea durerei şi îngrigirei ce ne-a cuprins din momentul când autorităţile civile ni-au închis scóla nóstră confesională, dechierându-o de necorespunḑetóre legii, şi pretinḑênd edificiu nou pe alt loc acomodat.

Ca popor de ordine, de şi o parte mare din locuitori am fost presenţi la decretarea închiderei scólei, nu ne-am mâhnit mult pentru acésta, ci suntem mâhniţi şi nelinistiţi, pentru-că ne lipsesc mijlócele pentru edificarea altei scoli. Şi cine va considera că comuna nóstră e situată pe nisce cóste între păduri, unde pămêntul după natura lui şi aşa nu e productiv, că rodul lui nu ajunge nici pentru traiul poporaţiunei, necum se mai cugete cineva a vinde cât de puţin, acela va înţelege că îngrijirea nu e fără temeiu; ba din contra e prea întemeiată, pentru-că cu tótă sterilitatea pămêntului, în anii de mai nainte o mai duceam cum o duceam, căci ne ajutoram din crescerea vitelor şi din póme, acuma însĕ au încetat şi acestea isvóre, căci frigul cunoscut din ernile trecute a uscat pomii din rădăcină, ér prin comasarea efeptuită nu numai suntem lipsiţi de o însemnată parte de teritoriu — încât abia ne mai putem mişca, — dar spesele procesului urbarial ne-a stors cu totul, şi astfel o poporaţiune de 1000 suflete cu 140 băieţi de scólă, suntem espuşi la cele mai mari neajunsuri, şi suntem lipsiţi chiar de scólă.

Ne-a mai rĕmas însĕ credinţa în Dumneḑeu şi speranţa în ajutoriul connaţionalilor nostri, şi başaţi pre acestea dóue puteri mari n'am desperat, ba de şi organele administraţiunei civile ne-au promis mari favoruri sub anumite condiţiuni: dar înţelegând noi că asemenea favoruri sunt contrarie intereselor nóstre năţionale şi confesionale, nu ne-am lăsat seduşi de vorbele dulci şi amăgitóre, ci am luat angagiamentnl de a ne edifica scóla confesională proprie, pentru realisarea cărei dorinţe, apelăm la sêmţul creştinesc al connaţionalilor nostri, rugându-i pre toţi sĕ ne procure pacea şi liniştea carea o cercăm, sĕ ne spriginéscă şi ajutore cu obolul lor, ca astfel fii nostri sĕ-i putem cresce în spiritul bisericei şi sĕ le dăm învĕţătura în dulcea nóstră limbă română.

Rugăm deosebi pe domnii colectanţi, se nu-şi cruţe ostenéla a recomanda acest apel în cercul cunoscuţilor lor, ér colecte adunate împreună cu lista, se o trimită subscrisului preot Stefan Fĕtu, în Hinchirisiu (Henkeres) u. p. Rieny, cottul Bihor, cel mult până la 30 Septembre a. c.

Hinchirisiu, la 23 Iuliu 1893.

Pentru comuna bisericéscă:
Michaiu Dragan, *Stefan Fĕtu,*
epitrop. preot.
vidi: *Vasiliu Papp,*
protopopul Vascăului.

Bibliografic.

A apĕrut:

„Biserica ortodocsă română“, revistă periodică eclesiastică Nr. 5 din August cu următoriul cuprins: Documente înedite. — Inceputul crestinătăţii în Basarabia. — Legea clerului. — Prefaţa Evhol. imprimat în episcopia Rîmnicului. — Studii religióse literare. — Unirea plănuită în Roma a bisericei orientale şi occidentale. — Etica evoluţionistă şi etica crestină. — Donaţiuni.

Nr 575/1893 [150] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei gr. or. de clasa a III-a Gârbova de sus, protopresbiteratul Albei-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele acestei parochii sunt statorite în şedinţa comitetului parochial din 6 Iuliu şi dau suma de 550 fl. valuta austriacă.

In acéstă sumă e computată şi folosirea casei parochiale aflătóre în stare bună şi a porţiunei canonice de 19 jugere.

Concurenţii au a se presenta înainte de alegere în parochie spre a şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic, ér suplicele instruite conform normelor din vigóre sĕ le adreseze la oficiul propresbiteral al tractului Albei-Iulia.

Alba-Iulia, 9 Iuliu 1893

In conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. prot

Nr. 652/1893. (142) 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr or. române din mai jos însemnatele comune în tractul protopresbiteral Têrnava, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Blăşel, cu salariu anual de 300 fl. în bani, cuartir şi grădină de legumi; învĕţătoriul are sĕ-şi presinte documentele în original, se scie cântările bisericesci şi sĕ se presenteze în vre-o Duminecă în comună spre a se face cunoscut poporului.

2. Bobohalma, cu salar anual de 300 fl cuartir şi grădină.

3. Cetateadebaltă, cu salar de 300 fl. cuartir şi grădină. Acei individi cu scrisóre frumósă pot fi aplicaţi în órele libere în cancelaria protopresbiterală pe lângă remuneraţiune.

4. Chesler, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi acest post e împreunat cu cantoratul.

5. Crăciunel, cu salar anual de 300 fl. cuartir şi grădină.

6 Fărău, cu salariu de 300 fl. cuartir şi grădină.

6. Sânbenedic, cu salariu de 300 fl. cuartir şi grădină.

Doritorii de a ocupa acestea posturi au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Kükülövár) până la terminul indicat.

Cetateadebaltă, 20 Iuliu. 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective- oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava.

Nicolau Todoran,
protopresbiter

---

ad Nr. 349/1893. [138] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele române gr. or. mai jos însemnate din protopresbiteratul Făgăraşului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Berivoii-mici, cu salariu anual de 300 fl. v. a cuartir şi lemne de foc.

2. Bréza, postul primariu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.

3. Comâna inferióră, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.

4 Grid, cu salariu anual de 300 fl. v. a cuurtir liber şi lemne de foc.

5. Herseni, cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.

6. Perşani, cu salariu anual de 300 fl. v. a cuartir liber şi lemne de foc.

7. Riuşor, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.

8. Rucăr, cu salariu anual de 300 fl. cuartir liber şi lemne de foc.

9. Sâmbăta superióră apusénă cu salariu anual de 300 fl v. a. cuertir liber şi lemne de foc.

10. Sâmbăta superióră rĕsăriténă, cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.

11. Şercăiţa cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi ascerne suplicile lor instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Făgăraş 26 Iuliu 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Iuliu Dan,
protapresb.

Nr. 322/1893 (144) 3—3

CONCURS.

Pentru anul scol. 1893/4 sunt a se ocupa 14 stipendii á 50 fl. menite pentru eleve de părinţi mai lipsiţi de mijloc, care vor fi adăpostite în internatul înpreunat cu scóla civilă de fete a Asociaţiunei transilvane. Ḑece (10) din aceste stipendii s'au creat din suma de 500 fl. v. a. votată Asociaţiunei transilvane în scopul arătat de adunarea generală din anul 1893 a institutului de credit şi economii „Albina“ în Sibiiu, ér patru (4) din suma de 200 fl. donată Asociaţiunii, după cum arată conclusul comitetului subsemnat de la 20 Iuniu 1891 Nr. prot. 89 de dl. Dr. Aureliu Maniu, notar public reg. în Oraviţa.

Pentru ocuparea acestor stipendii se escrie concurs cu terminul până la 25 August 1893.

Cererile au a se înainta „Comitetului Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român în Sibiiu“; la acele sunt a se aclude:

a) carte de botez în original sau în copie legalisată;

b) testimoniu scolastic de pe semestrul II al anului scol. 1892—1893.

c) Atestat despre condiţiunea şi starea materială a părinţilor.

Sibiiu în 16 August 1893.

Presidiul Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român:

Dr. Il. Puşcariu, vice preşedinte
Dr. *A. Frâncu*, secretariu II.

Nr, 324/93 (145) 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţător suplent la scóla civilă de fete cu internat a Asociaţiunei transsilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, prin acésta se escrie concurs.

Doritorii de a ocupa postul amintit au se presente următórele documente:

a) atestat de botez;

b) document despre cualificaţiunea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învĕţători suplenţi la scóla civilă;

c) o arĕtare în scris despre studiile pregătitóre şi despre ocupaţiunea de până acuma;

d) arĕtarea specialităţii, pentru care sunt pregătiţi cu deosebire, şi

e) sĕ dovedéscă, că posed perfect limba română şi limba germană în vorbire şi scriere.

Cunóscerea şi capabilitatea de a propune perfect limba germană se consideră ca condiţiune absolută pentru conferirea postului menţionat.

Concurentul, care va fi ales învĕţătoriu se obligă a propune până la macsimul de 30 óre pe sĕptĕmână. Alesul va primi salariu anual de 600 fl. şi 100 fl. bani de cuartir.

Concursele însoţite de documentele numite mai sus sĕ se presente subsemnatului comitet până la 16 Septembre 1893.

Din şedinţa comitetului „Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român“, ţinute în Sibiiu la 6 August n. 1893.

Dr. Il. Puşcariu, vicepreşedinte.
Dr. *A. Frâncu*, secretariu II.

Nr. 161/893 [130] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕvĕţătoresci din mai jos scrisele scóle confesionale gr. or. din comunele bisericesci aparţinĕtóre de protopresbiteratul Orĕştiei, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

1. Oraşul Orĕştie, un post de învĕţătorésă cu salariu anual de 300 fl, plătiţi în rate lunare anticipative, adaus personal 60 fl., cuartir natural în edificiul scólei şi 2 stângini de lemne sau preste tot în bani 60 fl. Dreptul de cuincuenale, statorinde; se observă că pe lângă instrucţia în clasa de fetiţe, învĕţătorésa are a propune şi lucrul de mână femeesc.

2. Sibot (Alkenyér) al 2-lea post învĕţătoresc cu salariu anual de 300 fl. dela popor, cuartir liber — sĕ ţină strană în Dumineci şi sĕrbători, şi apoi înainte de alegere a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în s. biserică pentru a i se vedé desteritatea în cântări şi tipic, ér cei ce cunosc musica vocală vor fi preferiţi.

3. Vaideiu al 2-lea post învĕţătoresc cu salariu anual 300 fl. din cassa alodială în rate lunare decursive, bani de cuartir din venitul bisericei 10 fl. precum şi 3 stângini de lemne, din care este a se încălḑi şi sala de învĕţămênt. Alesul va avé a ţiné Dumineca şi sĕrbătórea strană în în s. biserică, apoi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică mai nainte de alegere spre a se vedé desteritatea în cântări şi tipic.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne petiţiunile lor instruite conform legilor din vigóre la subscrisul până la terminul sus scris.

Orĕstie, 17 Iuliu, 1893.

In conţelogere cu comitetele parochiale respective

Nicolau Popoviciu,
protopresbitor.

Nr. 149/893 [134] 2—3

Escriere de concurs.

Pentru întregirea postului învĕţătoresc devenit vacant la scóla elementară capitală română de confesiunea gr or din Braşov, se escrie cu acésta concurs cu termin până la *20 August 1893* st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul de învĕţătoriu provisoriu 500 fl.

2. Salariul fundamental anual de învĕţătoriu definitiv 600 fl. şi bani de cuartir în dóuĕ categorii 100 - 120 fl.

3. Cuincuenale de 50, sĕ dau cu totul cinci cuincuenale.

Concurenţii vor adresa subscrisei eforii petiţiunile lor instruite cu documentele:

a) că sunt români de confesiunea greco-orientală;

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii, cât şi în relaţiunile civile;

c) că sunt de constituţiune firmă şi deplin sănĕtoşi;

d) că au depus esamenul de cualificaţiune învĕţătoresc cu calculi buni.

e) că cunosc limba magiară şi limba germână după recerinţă;

f) că posed cunoscinţe teoretice şi practice din desemnul liniar din gimnastică. şi din grădinărit;

g) anume atestat dela institutul unde au servit până acum în cas că au servit;

Vor dechiara concurenţii în petiţiunilelor că sĕ vor supune legilor nóstre bisericesci şi scolare, precum şi normativelor şi disposiţiunilor speciale ale acestui institut, ce sunt în vigóre sau se vor face în decursul timpurilor.

Braşov, 12 Iuliu, 1893.

**Eforia scólelor centrale
române or. rĕsăritene Braşov.**

Nr. 329/1893 [148] 2—3

Edict.

Ana Hanzu din Sĕcel, leguita soţie alui Ioan Gavrilă din Orlat, care a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat din anul 1885, fără a se sci unde se află şi dacă mai trăesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 21 Iuliu a. c. Nr. 4104 B se citéză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorţial intentat asuprăi de bărbatul ei se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Selişte 6 Aug. 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei.

Nicolau Maier,
protopres.

Nr. 317/1893 [146] 3—3

EDICT.

Mărina Nicolae Răsoiu din Tilişca, legiuita soţie a lui Ioan German din Aciliu, care a părăsit cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat mai bine de 6 ani fără a se sci unde se află şi dacă mai trăiesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 6 Iuliu a. c. Nr 3987 B. se citéză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de şase luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorţial intentat asupra-i de bărbatul ei, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Selişte 6 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

1 Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an Private: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von **45 kr.** bis **fl. 11.65** p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 vers h. Qual, und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) **porto- und zolfrei.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

[7] 12

Verfälschte schwarze Seide.

5 Man verbrenne ein Müsterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Aechte, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verlöscht bald und hinterlässt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe. — Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und bricht) brennt langsam fort, namentlich glimmen die „Schussfäden“ weiter (wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterlässt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur ächten Seide nicht kräuselt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der ächten Seide, so zerstäubt sie, die der verfälschten nicht. Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k Hoflief.) **Zürich** versendet gern Muster von ihren ächten Seidenstoffen an Jedermann und liefert einzelne Roben und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. [31] 4—7

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 89 Sibiiu, Marţi, 17/29 August 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 16 August, 1893.

In Nrul nostru trecut am amintit că învĕţătorii poporali din Ungaria, precum şi inspectorii scolari au avut în Budapesta adunări în 21 l. c şi ḑiua următóre. S'au adunat ómenii cei mai chemaţi şi mai competenţi pe terenul instrucţiunii poporale, de-o parte aceia, cari muncesc de-a dreptul în scólă pentru cultivarea poporului. învĕţătorii, ér de altă parte aceia, cari au sĕ controleze, inspecţioneze şi sĕ promoveze în tóte direcţiunile învĕţămêntul poporal, inspectorii supremi de scólă. N'au putut însĕ sĕ se ţină aceste adunări, fără ca sĕ nu ese la ivélă şi aici şovinismul, de care sĕ vede, că sunt stăpâniţi şi învĕţătorii şi inspectorii scolari şi acesta s'a manifestat în o formă aşa de pronunţată şi duşmănósă scólelor nóstre confesionale-naţionale — încât trebuie sĕ ne insufle îngrigiri seriόse asupra sorţii viitóre a acelora. N'a fost vorba de mai puţin decât ca scólele nóstre sĕ fie total magiarisate şi limba maternă înlocuită preste tot locul cu limba de propunere magiară, ér de altă parte, ca învĕţătorii nostri sĕ fie „strict opriţi de-a face agitaţiuni naţionale".

Tema acésta s'a discutat în adunarea învĕţătorilor. Fiind la ordinea ḑilei regularea relaţiunilor de serviciu a învĕţătorilor, un învĕţător din Caraş-Severin a propus, că faţă de învĕţătorii naţionalităţilor sĕ se ia mĕsuri aspre în ceea-ce privesce rolul lor politic şi toţi membrii adunării au fost de părere, că „prin înfrênarea acestor ómeni periculoşi s'ar puté pune o stavilă puternică agitaţiei de naţionalitate".

Étă unde am ajuns! Până acum eram dedaţi a vedé prin foi şi în adunări, că sĕ calumnia preoţimea nóstră, că ar fi periculósă pentru patriă, că preoţii nostrii sunt agitatori, cari seduc poporul şi îi insuflă ură faţă de magiari. Acum aceeaşi calumnie sĕ aruncă şi învĕţătorilor naţionalităţilor. Noi nu putem, decât sĕ inferăm de calumniă aserţiunea de mai sus a adunării, până când nu ni sĕ va documenta, că ea este basată pe adevĕr; o inferăm de calumnie pentrucă scim, că în patriotism nici preoţii, nici învĕţătorii nostri nu sunt întrecuţi de cei cari în tot momentul, la tótă ocasiunea paradézâ cu acésta vîrtute înăscută românului, pe care însĕ ai nostri o sciu împreuna cu o altă vîrtute, (care în ochii şoviniştilor este pĕcat), cu iubirea înfocată de ném şi limbă, care iubire nestinsă este şi va fi în peptul preoţilor şi învĕţătorilor nostri. Acesta este singurul „pĕcat", pentru care preoţii, şi acum şi învĕţătorii nostri sunt timbraţi de „ómeni periculoşi"!

Lucruri mai curióse s'au petrecut în congresul inspectorilor scolari. Preşedintele în vorbirea de deschidere a accentuat, că limba magiară nu sĕ instruézâ cu destul succes în scólele poporale nemagiare şi astfel primul obiect pus la ordinea ḑilei a fost „metodul de propunere a limbei magiare în scólele poporale nemagiare". Referentul obiectului, Dr. Neményi din Cianad, a propus, sĕ se schimbe planul de învĕţămênt actual al scólelor poporale, a căruia greşală este, că ia de basă la instrucţiune limba maternă. El deci propune, ca adunarea sĕ enunţe că de basă a instrucţiunii sĕ servéscă limba magiară şi în scólele nemagiare; însuşirea acesteia sĕ fie scopul principal, ér limba maternă sĕ servéscă de mijloc în clasele inferióre, pentru ajungerea acestui scop. De odată cu limba maternă sĕ se elimineze şi cetirea şi scrierea în limba maternă, căci un băiat de 6—7 ani nu póte sĕ înveţe de odată scrierea şi cetirea în două limbi. Copii sĕ se dedeie a cânta cântece cu tecst magiar, chiar şi când acestia nu pricep limba magiară, ér la gimnastică şi la jocuri sĕ se foloséscă cuvinte de comandă unguresci.

Asupra acestei teme şi păreri monstruóse s'a încins o discusiune lungă, in decursul căreia s'au făcut unele propuneri şi mai absurde. Astfel inspectorul Bánhegyi din Bichiş a propus între altele, că în scólele naţionalităţilor este cu scop a sĕ aplica învĕţători de aceia, cari nu cunosc limba elevilor şi că în preparandiile naţionalităţilor limba de propunere sĕ fie limba magiară Un alt inspector, Roth din Pojon, e de părere, că în clasa primă şi a dóua a scólelor poporale limba de propunere se fie curat magiară şi numai în clasa a treia sĕ se încépă propunerea în limba maternă, apoi ḑice dênsul, că serbarea mileniului atunci ar fi mai înălţătóre, dacă pe atunci în tóte scólele limba de propunere va fi magiară. Un al treilea inspector, Lieber, propune între altele, ca învĕţătorii nemagiari sĕ se adune în fie care an pe şese sĕptĕmâni în o comună curat magiară pentru conversaţie în limba magiară ş. a.

In fine referentul Neményi a făcut următórea propunere:

„Congresul sĕ declare că trebue cerut dela guvern revisiunea programului de învĕţămênt, anume pe basa ca punctul de gravitate al învĕţămêntului sĕ trécă dela limba maternă la limba magiară; învĕţătura în mod indirect a limbii magiare sĕ fie suprimată cu ori-ce preţ; deja în clasa I sĕ se încépă cu învĕţarea limbii magiare, şi anume prin eserciţii de a pricepe vorbirea, prin cântări, prin jocuri de scólă şi esercitii corporale; în celelalte clase, în mĕsură ce vin a se propune noue subiecte, sĕ fie învĕţate tóte în limba magiară, şi sĕ se dee în mânile învĕţătoriului îndrumări bine precizate şi manual ajutător despre planul cel nou de învĕţămênt.

Când s'a gătat discutiunea şi şirul propunerilor scrintite, s'a pomenit congresul, că el în realitate nu póte primì nici o propunere, pentru că dispoşiţiile cerute în ele cad în competinţa legislaţiunii ţerei. Astfel a hotărît, că le va subşterne în un memorand ministrului, ca dorinţe şi păreri ale congresului.

Din acest scurt tablou, ce am făcut şi din împrejurarea, că toţi inspectorii presenţi, vre-o 40 la numĕr, au aderat la ideile şi propunerile şoviniste esprimate, sĕ vede, că corpul inspectorilor scolari, cuprins de şovinism, este duşmanul scólelor nóstre, ca scóle cu limba de propunere maternă şi, Dómne feresce, sĕ fi avut putere legislatorică asupra scólelor, ne pomeneam, că prin o trăsătură de condeiu eliminézâ din ele limba maternă şi introduc în locul ei limba magiară. Ei nu sunt îndestuliţi cu resultatele de până acum în propunerea limbei maiare, vor direct sĕ se propuie acésta limbă. Şovinismul i a înfiltrat întru atâta, încât cer cassarea planului de învĕţămênt din 1879 şi introducerea unui alt plan, întocmai cum cer ḑiarele şi politicii magiari, cassarea legii de naţionalitate. Meritul lor este, că au mers şi mai departe cu un pas, au mers până la estremul dorinţelor şoviniste, cu cari sĕ fac de rîs înaintea lumii culte. Căci într'adevĕr unde s'a mai auḑit vre-o dată, ca un om de scólă, pus în fruntea instrucţiei sĕ pretindă, ca copii sĕ înveţe cântece magiare şi dacă nu sciu unguresce şi sĕ fie aplicaţi învĕţători, cari nu cunosc limba băiaţilor. Asta e culmea absurdităţilor! Cum sĕ se înţelégă în acest cas învĕţătoriul cu scolarii? Prin semne? Ce instrucţie va fi aceea?

Părerile aceste vor merge la ministru, care însĕ în loc de ale asculta trebue sĕ le pună ad acta. Aşa credem noi, că sĕ va întêmpla, căci păreri, ca cele esprimate, nu sĕ pot lua în serios.

Inspectorii pot fi mândrii de resultatul primului lor congres!

Scorrnituri. Foile şoviniste magiare îşi fac de cap. Prin denunţări false şi tendenţióse, eşite din péna cutărui corespondent. încep a arunca calumnii asupra prelaţilor nostri, căutând anume a alarma şi agita spiritele. „Magyar Hirlap" din 27 August n. c.

FOIŢA.

Muma pădurii.

(Basm).

A fost odată în vremurile de demult încolo, au fost doi ómeni sĕraci: un bărbat şi o nevastă, şi ăşti doi ómeni aveau o fată şi aveau şi un bordeiu într'o pădure.

Intr'o ḑi, avênd ei a se duce la un bâlci lasă pe fată singură acasă ḑicêndu-i:

— Fată, noi póte nu venim deséră acasă, că e bâlciul departe şi avem trébă multă cu una cu alta; tu ca sĕ nu rĕmâi singură nóptea suie-te pe bordeiu şi chiamă pe surata.

— Bine, a rĕspuns fata.

Şi ómenii au plecat.

S'a înoptat. Dacă s'a înoptat şi a vĕḑut fata că nu-i mai vin părinţii dela bâlci, s'a urcat pe bordei şi a început a striga:

— Vin surată de dormi cu mine că au plecat tata şi mama la bâlci şi am rĕmas singură şi mi-e urît.

De rĕspuns n'a rĕspuns nimeni.

Fata a mai strigat odată:

— Vin surată de dormi cu mine, că au plecat tata şi mama la bâlci şi am rĕmas singură şi mi-e urît.

Surata, cine scie ce-o fi fost, n'a venit nici de data asta.

Când a prins fata a striga şi a treia óră, numai se pomenesce că aude gemênd şi urlând.

Ea s'a speriat şi a dat dosul în bordei.

Acolo dacă a stat niţel numai s'a pomenit cu uşa tindei scârţ!... şi a dat cu ochii de o dihanie urîtă şi mare d'a apucat'o tremuriciu pe biata fată când a vĕḑut'o.

Dihania cum a întrat a ḑis:

— Bună vremea, fată mare!

— Bună vremea, dar cine esti dumnéta?

— Eu sunt surata pe care ai chemat'o.

— Ba nu esti surata.

— Ba da, că şi eu sunt surată, a fost rĕspuns dihania.

Şi s'a pus pe vatră lângă foc.

Fata ce sĕ facă, sĕraca?... Incremenise de tot, dar veḑi dumneata nu-şi pierdù graiul de tot că ḑise mirându-se?

— Aoleo, dar mari mâni ai!

— Mari, că multe mâni am mâncat.

— Vai! că mari picióre ai;

— Mari, că multe picióre am mâncat.

— Dar capul ce mare 'ţi-e!

— Mare, că multe capete am mâncat.

— Şi gura 'ţi-e mare!

— Mare, că cu ea am îmbucat atâtea şi atâtea fete şi flăcăi şi tot cu ea am sĕ te răpun şi pe tine.

Şi ḑicênd aşa s'a şi repeḑit la ea şi a început a-i suge sângele. şi a supt şi a supt până a rĕmas fata galbenă ca turta de céră şi a murit.

După ce a murit, a lăsat'o acolo mórtă şi a deschis uşa muma pădurii şi a plecat de s'a dus la tréba ei.

Când au venit părinţii acasă au găsit pe fată mórtă întinsă.

Au ţipat, au jeluit, au întrebat pe lume că cum şi ce fel, ce au fost la ei, hoţi ori ce de le-au omorît fata. Nu scia nimeni nimic sĕ le spuie. Numai nisce ómeni ce lucrau nisce pămênt au ḑis că póte o fi fost muma pădurii.

Dar acum, cine era, cine nu era, fata murise şi aşa începură şi ei a se pregăti sĕ o îngrópe ca pe tot crestinul, când iacă un flăcău, care o ceruse pe ea de nevastă, auḑind de muma pădurii, se duse la o vrăjitóre şi aia îi spuse că de o fi omorîtă de muma pădurii, aia o póte şi învia la loc de o vrea, ori de o putea-o cineva sili.

Flăcăul iubia mult pe fată.

Dăduse fuga la părinţii ei şi le spusese sĕ nu grăbéscă cu îngropăciunea că el se prinde sĕ se ducă sĕ puie mâna pe muma pădurii şi sĕ o siléscă sĕ-i învieze logodnica.

Aflase el flăcăul dela vrăjitóre şi pe unde o póte găsi prin pădure.

Işi luà deci merinde, arme, străbătù pădurea d'alungul şi d'a curmezişul şi după multă obosélă a vĕḑut o stărişte mare ca o arie bătătorită şi colea şi colea stropi de sânge pe paie, pe alea...

Cum vĕḑù aşa, se ascunse după un copac gros şi se puse sĕ astepte sĕ vie muma pudurii, c'aşa îi spusese lui vrăjitórea, că unde o găsi picături de sànge acolo vine ea.

Nu trecù mult şi numai aude pădurea trosnind şi vede pe dihania de muma pădurii despletită şi négră şi cu mânile ca răschitórele şi boboşată, venia cu un trup de fată în braţe şi sugea sânge din el.

Flăcăul cum o văḑù se pregăti, o lasă sĕ trécă în aşa chip că s'o pótă apuca pe la spate, şi când îi veni bine, se repeḑi şi îi dădù una în cap cu o mócă, de scăpă dihania fata din mână şi căḑù ameţită pe brânci.

El atunci a trântit'o jos şi i-a pus genunchiul în spinare şi o mână pe după gât ér cu ceealaltă a scos paloşul.

Muma pădurii s'a silit sĕ se întórcă cu faţa în sus, dar flăcăul o ţinea de nădejde cu faţa în jos că apoi nu mai scăpa de'l putea ea apuca în ghiare; şi vĕḑênd că era băiatul puternic şi nu putea face nimic a început a se ruga sĕ o lase că i face şi i pe basa unei depeşe primite din Ciaba, scrie că „un episcop român denégă supunerea făţă de legi, faţă de guvern. Pe episcopul român din Arad, Meţianu, se scrie mai departe acolo, ministrul Csáky l'a admoniat deja a dóua óră, pentru-că încă tot n'a dispus organelor scolare, ca în scóla din comuna Chitighéza (Kétegyháza) sĕ se propuie şi limba magiară“.

Aeésta este precum de sine se înţelege o scornitură, pe care aḑi-mâne va trebuì fóia amintită sĕ o desmintă, ca neadevĕrată. Cum rĕmâne însĕ cu atacurile îndreptate mereu asupra iubiţilor nostri prelaţi? Este acesta lucru cinstit din partea foilor magiare? In acésta îşi află ele împlinirea misiunii lor publicistice? Adevĕrate pĕcătoşii!

† Alecsandru bar. de Vasilco.

Dumineca trecută la 8/20 August a rĕpausat unul din cei mai însĕmnaţi fii ai Bucovinei şi ai naţiunii nóstre, baronul Alecsandru de Vasilco-Sereţchi, la moşia sa Lăpuşna, lovit de apoplecsie. El a fost un energic apĕrător al drepturilor românilor din Bucovina şi conducĕtoriul politic al lor. Baronul Alecsandru Vasilco s'a născut la 1827. Intorcêndu-se dela studiile înalte în ţară, pe la anul 1860 şi-a început cariera sa publică, desvoltând mare activitate pe tóte terenele pentru naţiunea sa, ţară şi imperiu. Cu deosebire a lucrat mult la marile opere: autonomia Bucovinei şi organisarea autonomă a bisericei ortodocse din Bucovina. Dela 1861 până la mórtea sa a fost deputat dietal, membru al parlamentului din Viena şi a fost ales în trei rênduri de căpitan suprem al ţerii. Pentru meritele sale câştigate în viaţa publică el fù decorat de Majest. Sa la 1881 cu ordinul corónei de fer clasa a dóua şi fù denumit consilier intim la anul 1888.

„Om nobil, pept plin de marinimie, prietin devotat, el era purtat de caracterul sĕu sĕ facă binele, sĕ ocrotéscă dreptatea şi pe cel slab, care nu şi o putea apĕra singur, sĕ fie un protector al progresului social.

„Fondul acesta etic a determinat şi cărarea, ce şi-a ales-o în viéţa sa politică, plină de evenimente interesante. Imperiul, ţéra, naţiunea sunt cuvinte, care deşteptau în inima lui córde ce resunau puternic; credincios monarchului, imperiului, ţerii, naţiunii, el a ţinut neşovăitor la ele, a gândit la mărirea lor şi după acest gând şi-a condus faptele sale“.

Aşa îl caracteriséză „Gaz. Bucovinei“ anunţând mórtea lui.

Inmormântarea s'a făcut aḑi e sĕptĕmâna, Marţi, la Berhomet.

Despre decursul actului funerar dăm următórele amănunte:

O parte din amicii şi aderenţii reposatului plecaserà de Luni le Berhomet. Printre ei se aflau Eminenţa Sa Metropolitul, Dr. Zotta, mareşalul ţerii Lupul şi alţi dela Berhomet.

Cosciugul de metal cu cadavrul, era încunjurat de flori esotice şi acoperit de o mulţime de corónc. Pe el se vedea pe o verde perinuţă decoraţia reposatului, corón a de fer clasa II, ordin creat la 1815 şi pălăria şi sabia gradului de consilier intim al Maj. Sale. Singura decoraţiune a păreţilor erau corónele, care se sporiră Marţi, cu venirea trenului separat dela Cernăuţi, atât de mult, încât nu mai încăpeau.

Sub decursul serviciului divin sosiau mereu telegramele de condolenţă din întréga Bucovină, apoi dela contele Taaffe, dela preşed. senatului din Viena etc.

Pe la 11 óre s'a arangiat conductul funebru, mergând în frunte un cor format din membrii societăţii române de cântări „Armonia“, învĕţători şi studenţi universitari. Urmau apoi pompierii din Berhomet, dóuĕ rînduri late; veniau apoi praporele şi în urma lor un şir lung de ţerani, doi câte doi, purtând fie-care câte-o corónă; urma clerul şi anume: I. P. S. S. metropolitul cu d-nii archimandriţi Ciupercovici, Calinescu şi Ciuntuleac, dl esarch Procopovici, protopresbiterul Vijniţei cu aprópe întreg clerul din district.

După cosciug doi ţĕrani din loc purtau insigniile demnităţilor reposatului; urma numerósa familie, cu ea fiind şi familia presidentului ţerii bar. Krauss, în doliu. Apoi delegaţiunile şi demnitarii veniţi şi o mare mulţime de amici şi popor, veniţi de prin multe părţi.

Serviciul, pontificat de Eminenţa Sa metropolitul, atrase atâta lume câtă a putut numai încăpea în mica biserică; luarea de adio dela mort, sărutarea crucei şi a cosciugului, a produs momente de nepovestită jale.

Dela biserică cortegiul porní la cimiteriul din apropriere, unde sĕ ţinură cuvêntările.

Archiereul Călinescu ţinù o cuvêntare în limba română, arĕtând meritele repausatului.

Părintele esarch Popovici ţinù o altă cuvêntare în limba rutén ă, pentru-că Berhometul e un sat locuit numai de ruteni. Mareşalul Lupu, căpitanul ţĕrei, vorbi în limba germână, aducênd omagii rĕposatului în numele guvernului; ér dl. Ioan cav. de Zotta deputat român, ţinù un discurs plin de inimă în limba română, arătând marea perdere suferită de partidul naţional, îndemnând pe fii rĕposatului sĕ urmeze esemplul tatălui lor şi sfătuind pe toţi Românii ca sĕ se lege, în faţa mormêntului conducĕtoriului lor, că vor continua opera începută şi condusă de dênsul.

Un cuvênt la situaţiune.

(Incheere.)

Nu-i vorbă, Ungaria între împregiurări póte sĕ fie amenin ţată, dintr'o anumită parte, chiar în esistenţa sa de stat, dar acésta nu Ungaria în sine unită şi tare, ci o Ungarie slăbită prin desbinarea artificială a popórelor sale.

Din ambele aci fugitiv atinse feliuri de pericole deci, unul zace în debilitarea proprie internă a Ungariei, celalalt într'o eventuală slăbire a legăturei sale publice-politice cu Austria. Din contră, temutul pericol din partea acestei legături în sine se arată *un pericol curat imaginar.* Vedem deci, cum întocmai ca şi pe celelalte ambe terene deja atinse ale vieţii nóstre de stat — şi pe acest teren de drept public, prin tendinţe, ce continuă a lua un caracter tot mai actual, şi cari nici nu se pot realisa făr' d'a strămuta acea legătură, *în scopul de a evita pericole imaginari, se provócă pericole reale.*

Se vede că *adevĕratul şi propriul isvor al rĕului zace în acest spirit şovinistic bolnăvicios al opiniunei publice astăḑi deciḑĕtóre în ţéră.*

Acest curent a maturisat absurda dogmă despre incompatibilitatea între condiţiunile de esistinţă ale statului şi cele ale elementelor sale constitutive.

Acestui curent i-a succes a crea o stare de anomalià clamanta, unde statul este dominat de o sîlnică neincredere faţă de proprii sĕi cetăţeni.

Acest curent vede în faptul eterogenităţii de rasse, un pericol, şi în contopirea artificială a rasselor, salutea Ungariei.

Acest curent scapă pretutindenea din vedere comuniunile de interese, ce zac mai afund, şi provócă pretutindeni artificióse conflicte de interese.

Acest curent zăresce pretutindenea perícole imaginare şi provócă pretutindenea adevĕrate pericole.

Acest curent caută a întări statul prin tot felul de mijlóce artificiale şi slăbesce tóte legăturile naturale de consolidare, ruinéză tóte basele naturale, sănĕtóse şi solide de esistenţă ale acestui stat.

Şi acest curent, precum scim în partea sa precumpĕnitóre, crescut mare prin măestrie, începe a se forma într'un adevĕrat torent, care răpesce cu sine cu putere elementară şi cu rapiditate adevĕrat înfricoşătóre tot ce de bună voie i se însoţesc şi ameninţă cu nimicire tot ce cutéză a i se opune.

Nici un interes naţional, nici unul religionar, nici social, nici politic, ori cât de îndreptăţit şi cu bine înţelese interese ale statului, ori cât de strîns împreunat ar fi el, nici nu póte, nici nu-i e permis a se împotrivi nepedepsit acestui curent. Nici un factor al autorităţii de stat, fie al legislativei, fie al esecutivei, nu cunósce de consult astăḑi, a păşi pe faţă hotărît în contra acestui curent, şi dacă vre-unul dintre acesti factori ar cuteza sĕ facă măcar o timidă asemenea încercare, acela va fi ameninţat numai decât în nimic mai puţin, decât în esistinţa sa.

Deci eu cred, că o *astfel de situaţiune este pentru durată absolut nesustinibilă.* Acésta este începutul unei ere de terorism al unei opiniuni publice rĕtăcite, carea astăḑi deja tiraniséză până şi autoritatea de stat, ér mâne uşor póte sĕ o aducă în clătinare.

Aici, în acest curent, este isvorul rĕului. Aici este isvorul acelui neprecalculabil de serios pericol, despre care, sĕ mi se ierte espresiunea cam trivială, în mijlocul ameţelei generale în care ne aflăm, în cercurile deciḑĕtóre par' că astăḑi încă nici idee nu esistă.

Astăḑi, cum cred eu, ar fi încă timpul d'a sana rĕul. Acesta însĕ ar trebui recunoscut în adevĕrata sa causă şi apucat dela rădĕcină. In loc de a se lăsa de bună voiă prestaţi de umflatele valuri ale acestui periculos curent, patrioţii mai sobrii şi mai chiemaţi chiar din mijlocul acestui curent ar trebui cu determinaţiune bărbătéscă a i se opune. Spiritele, deja în mare grad iritate, ar trebui domolite, în loc de a fi alarmate prin măiestrie. Patima rea de dominaţiune şi moderaţiune, de neîncredere şi netoleranţă, ar trebui conjurată şi spiritul moderaţiunei şi dreptăţii, al încrederii şi toleranţei, redeşteptat. Numai dacă factorii autorităţii de stat vor fi astfeliu animaţi, autoritatea de stat va fi emancipată de influenţele incompetente ale opiniunei publice, numai atunci ea, autoritatea de stat, va fi în stare de a şi reocupa posiţiunea conducătóre şi dominantă ce i se cuvine faţă de acéstă opiniune publică. Numai dacă va succede de a abate opiniunea publică pe căi false mânată, la căile cele drepte; numai atunci va fi posibilă o adevĕrată şi temeinică sanare a rĕului. Şi într'un astfel de cas, precum după cea mai bună convicţiune pot sĕ adaug, sanarea ar fi sigură.

Odată tóte părţile animate de spiritul moderaţiunei, al dreptăţii şi al încrederei reciproce, am firma convicţiune, că vor dispăré ca printr'un farmec nu numai contrastele intereselor artificial provocate, ci prin cevaşi străduinţă onestă din ambele părţi, şi eventualile dificultăţi întemeiate în relaţiunile faptice, ar puté fi conduse la o deslegare mulţămitóre pentru tóte părţile.

Ér dacă acestui periculos curent de astăḑi nu s'ar pune stavilă, atunci nu este de a se aştepta la o clarificare a împregiurărilor astăḑi atât de încurcate, ba încă este de temut, că confusiunea generală va mai cresce. Este de temut, că autoritatea de stat, tîrîtă după sine de acest curent, întru atâta va fi slăbită, încât ea în momente seriόse critice abia va fi în stare de a corespunde problemelor sale potenţiate în asemenea casuri.

Pe noi românii special acéstă tristă stare de lucruri trebue sĕ ne atingă deosebit dureros; căci abia mai esistă dóuĕ popóre, cari în interesele lor vitale, şi chiar esistenţiale, atât de tare sĕ fie avisate unul la altul, ca şi magiarii şi românii. Aceste dóuĕ popóre n'au meniţiunea de a lupta unul contra celuialalt; o astfel de luptă este nenaturală, deóre-ce ori cum ea s'ar decide în ultima instanţă, pururea ambelor ar puté fi spre stricăciune şi unui al treilea spre folos. Din contră ambele aceste popóre sunt avisate de a se pregăti în sinceră amiciă şi frăţie, în cea mai intimă alianţă pentru grelele ḑile de grele încercări, ce le aştéptă, pentru-ca atunci împreună şi solidare sĕ pótă lupta marea luptă pentru esistinţa naţională în contra periculelor şi atacurilor, ce pe ambele le ameninţă.

Se póte óre ca sĕ nu fim atinşi dureros, când noi tocmai din acea parte, din carea sub ori ce punct de vedere îndreptăţiţi am fi de a ne aştepta la o întimpinare cu dreptate şi încredere, ne vedem întimpinaţi de o tendenţă agresivă, carea prin măestrie a scos elementul nostru din cadrul constituţiunei, a eschis sistematic acest element în privinţa intereselor sale naţionale dela tóte beneficiile vieţei de stat, care în propria sa patrie îi face imposibilă o viaţă şi desvoltare naţională liberă şi astfeliu prin măestrie împinge acest element într'o luptă cea mai nenaturală pe lume, de apĕrare legitimă forţată, contra celui mai natural, de provedinţă predestinat aliat al sĕu.

Nu este óre o fatală miopiă şi o grea pĕcătuire contra proprielor sale interese de esistinţă — din partea acelora, cari în mod atât de uşuratic provócă o luptă atât de nenaturală.

Şi nu este óre o preocupaţiune de tot fatală, când tot aceia, cari provócă acéstă luptă, după aceea în fie-care act de legitimă apĕrare a nóstră zărersc un act de duşmănie în contra elementului lor şi a patriei? Ei bine, la tóte acestea noi în conferenţa naţională din urmă avém numai un rĕspuns: *Suntem una în determinaţiunea, de-a continua cu tótă resoluţiunea şi tóte mijlócele legale ce ne stau la disposiţiune — acéstă nóuĕ impusă luptă de legitimă apĕrare naţională.*

Şi în legătură cu acéstă de nou documenţată solidaritate a partidului nostru naţional, pentru de a resfira anumite ilusiuni, ce par a se susţinea în tabĕra contrară, aş mai indigeta, de şi numai în trécă atâta, că acéstă solidaritâte, păn acum cel puţin este resultat real al luptei nóstre pe cât de lungi atât şi de grele, şi că ea constitue unica armă eficace, ce o avem în mâni. Este deci o presupunere cam fórte a astepta dela noi ca în mijlocul luptei sĕ aruncăm dela noi acéstă armă, dóră numai pentru de a face o plăcere contrarilor noştri, ce contéză la o scisiune în rêndurile nóstre. Cred prin urmare, că abia mi s'ar fi putut face imputaţiuni mai nedrepte, ca cele de nehotărîre şi de echivocitate, precum a făcut acésta una dintre cele mai însemnate şi lăţite foi magiare. Dar — cum am ḑis, acésta este un lucru secundar. *Lucru principal este şi rĕmâne, că Ungaria nu póte prospera pe calea apucată.*

---

drege şi-i dă bogăţii şi câte făgudueli tóte i-a fost făcut numai s'o lase.

Flăcăul i-a spus că îi dă drumul dacă îi spune cum sĕ învie pe fata de-i supsese sângele nóptea trecută.

Ea întâi n'a vrut sĕ spuie, dar vĕḑênd că flăcăul îi pune paloşul la gât şi începe a apĕsa, a ḑis:

— Stăi, nu me omorî că ţi-oi spune.

Şi i-a spus:

— Crestéză în pulpa piciorului meu, şi ce sânge o curge pune'l în ceva şi varsă-il pe gât că înviéză.

Flăcăul dacă a auḑit aşa, a omorît-o de-a binele şi după ce a omorît-o de tot a crestat-o la pulpă, a luat sângele într'o sticlă de o luase cu apă, a luat şi pe fata de îi supsese dihania sângele atunci, şi a dus'o în sat şi acolo după ce a înviat pe logodnica lui, i-a mai rĕmas sânge de a înviat-o şi pe ea şi a dat-o sdravănă şi bine părinţilor de nu mai stiau de bucurie, săracii; ér el s'a însurat curênd după aia cu logodnica lui care-l iubi şi mai mult c'o scăpase şi dela mórte, şi trăiră bine şi făcură o spuză de copii.

Ér eu încălecaiu p'o şea
Şi ve spusei dumnévóstră aşa.

Din „Alte basme“. Dum. Stăncescu.

O întórcere salutară este condiţiunea sine qua non a unei porniri spre mai bine. Căci Ungaria după cea mai profundă convicţiune a mea, n'are mai rĕu duşman decât spiritul cel rĕu al şovinismului, de care este ea astăḑi cuprinsă. Sa pere incipe, aude.

Căpălnaş la începutul lui August 1893.

Noutăţi.

Personal Pentru a participa la şedinţele fundaţiunei „Gozsdu“ cari s'au început eri în 16/28 a curentei, au sosit aici Preasânţiile Lor dl episcop din Arad Ioan Meţian şi dl episcop din Caransebeş Nicolau Popea, precum şi ceialalţi membrii din comisiunea administrativă a acestei fundaţiuni.

* * *

Esameneie de cualificaţiune pentru învĕţători se vor ţinea in diecesa Caransebeşului la 31 August v. c. şi ḑilele următóre. Petiţiile pentru admiterea la esamen sunt a se adresa consistoriului din Caransebeş până la 25 August st. v. alăturând: carte de botez, atestatele din tóte cursurile pedagogice şi taxa esamenului în sumă de 10 fl., eventual testimoniu de paupertate.

* * *

Viitoriul superitendent (episcop) săsesc. Lui „Egyetértés“ i-se scrie din Sibiiu, că în curênd se va alege noul superintendent săsesc al Ardélului în locul rĕposatului Daniel Georg de Teutsch. In lista candidaţilor figuréză următorii: Frideric Müler vicar la Sibiiu, Henrich Wittstok preot în Bistriţa, Francisc Obert preot în Braşov şi Gottfried Orendi preot în Reginul săsesc.

* * *

O declaraţiune. Intre scorniturile şi denunţările false, de cari bâjbăiau foile magiare, în afacerea provocată de pamfletul lui Pituc, era şi scirea, că preotul gr. cat. Eugeniu Venter încă este o „jertfă“ (à la Pituc) a simţĕmintelor sale magiare, pentru cari este persecutat de cătră episcopul Pavel; sĕ ḑicea, că acest preot a fost transferat în parochia Genieta, unde sĕ află acum din pedépsă, pentru-că a ţinut o predică în limba magiară ş. a.

Tóte aceste sciri sunt false, precum acésta adese se întêmplă în foile magiare, când scriu despre noi; acésta sĕ vede din declaraţiunea d-lui Eugen Venter, publicată în „Szabadság“ dela 20 August, în care preotul numit declară, că e român, atât cu numele, cât şi cu inima, că români i-au fost strămoşii şi români îi vor fi urmaşii, că causa transferării n'a fost politică, ci s'a făcut în urma unui conflict cu protopopul concernent. Declaraţiunea sĕ încheie astfeliu:

Declar în fine, că toţi aceia, cari vréu sĕ me stigmatiseze şi sĕ mi imprime cu sila timbrul dejositoriu al renegatismului, sunt în mare eróre, căci voesc s'audă lumea intrégă, că eu sunt preot român şi nu doresc de loc a sta pe un nivel cu domnul Pituk Béla.

* * *

Păruială între patrioţi. In Orade oraşul sĕlbătăciilor, s'au bătut „patrioţii“, anume pretorele Bakács Béla şi protonotariul comit. Beöthy Pál au atacat pe stradă pe redactorul fóiei şoviniste „Szabadság“, Ujlaki Anton (magiar perciunat de 50 cr.) şi l'au bătut cum sĕ cade. Causa a fost o actriţă dela teatru, pe care Ujlaky a criticat-o aspru în fóie, ér ceilalţi doi cavaleri au luat-o în apĕrare: Vorba românului: „de cap, că hainele 's scumpe“.

* * *

Un omor crâncen s'a întîmplat în nóptea din Duminecă trecută în apropierea oraHodmező-Vasárhely. In depărtare de câţi-va km. de la oraş locuia în o casă singuratică economul Diosegi Márton, cu familia sa. In nóptea amintită întréga familie a fost măcelărită în mod bestial, anume Dioszegi nevasta lui şi cinci fete ale lor, între cari una de doi ani. Numai feciorul lui Dioszegi, a scăpat nefiind acasă în nóptea aceea. Se dă cu socotéla că omorul s'a sfîrşit din rĕsbunare. Au fost arestate mai multe rudenii de ale familiei, cari trăiau în duşmănie cu Dioszegi. Cercetarea e în curgere.

Precum sĕ vestesce mai nou, omorul a fost sĕvêrşit de însuşi feciorul absent al lui Dioszegi.

* * *

Datoria publică a Franciei. — Datoria publică a Franciei se ridică la 31 miliarde 660 milióne: la acésta dacă mai adăogăm datoria comunală şi departamentală de 3 milliarde 750 milióne, şi dacă cuprindem şi datoria viageră în sumă de un miliard 930 milióne capitalisând'o pe 10%, ajungem la cifra enormă de 37 miliarde.

Comparând acéstă datorie cu aceea a celor 3 state, cari forméză tripla alianţă, găsim, că acestea au o datorie de 30 miliarde pentru o populaţie de 116 milióne locuitori; datoria statului frances e de 37 miliarde, pentru o populaţie de 38 milióne locuitori. Pentru acéstă populaţie de 116 milióne locuitori, cele trei state streine au un buget ordinar la venituri nete care sĕ ridică la 4 miliarde şi jumĕtate. Budgetul ordinar al Franciei atinge cifra de 3 miliarde 298 milióne.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sibiiu, în ḑiua 8-tei Mării 1893.

Onorate d le redactor! Pentru ca cineva sĕ devină om întreg i se recer dóuĕ însuşiri principali, adecă cultura minţii şi cultura inimei. Pentrucă puţin folosesce cultura minţii dacă cultura inimei lipsesce şi érăşi puţin folosesce cultura inimei acolo, unde cultura minţii lipsesce, deóre-ce nu e numai destul a voi, a dori un lucru bun şi folositoriu ci mai trebue a avea şi mintea, atât de necesară pentru a aduce la îndeplinire aceea ce creḑi că e bine, aceea ce inima-ţi doresce pentru binele comun.

Celea ḑise mai sus sunt un adevĕr constatat de marii învĕţaţi şi dacă le mai amintesc şi eu, o fac numai din motivul, că pre basa acelora cu bunăvoinţa D-vóstre stim. dle redactor, sĕ relatez, onoraţilor cetitori ai preţuitului ḑiar ce redigiaţi, o faptă plăcută atât lui Dumneḑeu, cât şi ómenilor

Vreau se vorbesc despre corul meseriaşilor asociaţi înfiinţat de vrednicul paroch al parochiei nóstre gr. or. din suburbiul inferior, Sibiiu.

După mai multe neînţelegeri şi greutăţi în fine laudă ceriului, că Dḑeu ni-a dat şi ḑile de fericire şi de mulţămire sufletéscă.

Una din aceste ḑile fericite pentru credincioşii sântei nóstre biserici a fost şi sĕrbătórea bisericéscă Sântă Măria.

Şi acéstă fericire ne-a pregătit-o corul meseriaşilor asociaţi, care prin cântările liturgice, compuse de distinsul profesor de cântări G. Dima, cântate cu precisiune, au stors mulţămirea tuturor credincioşilor.

Intr'adevĕr stim. dle redactor, pentru noi este ceva surprinḑĕtor a auḑi în sânta nóstră biserică, lăudând şi preamărind pe bunul Dumneḑeu cu o demnitate, cu o căldură ce numai prin cântările compuse cu atâta măestrie de dl Dima se póte preamări.

Muncitoriul bun e vrednic de plata sa. Fie-mi deci permis dle redactor a Ve spune, că acéstă bucurie nu o datorim decât preotului, nostru G. Bobeş, care aruncând la o parte ori ce consideraţiuni, nu a cruţat nici o ostenélă pentru a aduce la îndeplinire acéstă idee frumósă şi plăcută lui Dumneḑeu.

Pentru că între nesce împregiurări ca cele de astăḑi, înfiinţarea unui cor bisericesc în parochia nóstră, menit a cultiva inimile, a ridica mărirea lui Dumneḑeu, s'a părut un lucru fórte greu, care numai cu mari oboseli, cu mari risicuri s'a putut aduce la îndeplinire.

Harnicul nostru preot nu a luat acestea în considerare şi cu credinţă în Dḑeu s'a pus pe lucru, şi étă că Dḑeu ajută acelora, cari cinstesc casa lui. Fie acésta spre mulţămirea dlui G. Bobeş, căci D-ḑeu i-a ajutat a auḑi resunând în biserica sa acordurile frumóse şi înălţătóre ale cântărilor liturgice, cântate în cor.

Constat, că bravii nostri meseriaşi au esecutat cântările liturgice cu destulă acurateţă încât în scurtul timp de când funcţionéză corul, nici că se putea aştepta atât progres dela dênşii.

Cu deosebire însă s'a cunoscut destul de bine binevoitoriul concurs al Dlui I. Dămian, care cu vocea sa dulce şi puternică a îndulcit inimile ascultătotilor, cărora póte că numai de astădată li s'a dat ocasiune a-l auḑi şi admira.

Bunăvoinţa cu care Dl I Dămian încuragiază prin conlucrarea sa la asemenea scopuri frumóse nu póte sĕ-i aducă decât laude şi recunoscinţe meritate.

Inchieind nu pot decât sĕ felicitez pre părintele G. Bobeş pentru frumósa sa idee şi se-i doresc putere de a conduce şi mai departe, la succese corul meseriaşilor asociaţi, asigurându l că tótă fapta bună îşi are resplata sa şi cei ce cu dragoste şi cu credinţă lucră în via Domnului prémăriţi şi lăudaţi vor fi în faţa lui. *Un parochian.*

Din cartea Psalmilor.

(Spicuir.)

Écă neamicii tei Dómne fac sgomot, şi cei ce te uresc redică capul. Asupra poporului teu uneltesc planuri viclene, şi se sfătuesc asupra ocrotiţilor tei, ḑicênd: Haideţi! sĕ-i stîrpim din numĕrul popórelor, ca sĕ nu se mai amintéscă numele lui Israil.

Dumneḑeul meu! fă-i ca vêrtejul, ca miriscea înaintea vêntului. Umple faţa lor cu ruşine. Braţ puternic ai, tare este mâna ta, înalţă drépta ta.

De ce s'au infuriat popórele şi naţiunile cugetă deşerte? Regii pămêntului s'au sculat, şi mai marii împreună se sfătuesc asupra lui Iehova şi asupra unsului seu (bisericei sale), ḑicênd: Sĕ rumpem legăturile lor şi sĕ lăpădăm dela noi furiele lor.

Cel ce locuiesce în ceriu rîde, Domnul îşi bate joc de dênşii. El cu sceptru de fer îi va sdrobi, ca vasele olariului îi va sfărîma.

*

Şi acum regilor înţelepţiţi-ve, învĕţaţi-ve judecători ai pămêntului! Serviţi lui Iehova cu frică şi bucuraţi-ve cu cutrămur.

Scólă-te Iehova, ajută-me Dumneḑeul meu, căci tu ai bătut preste fălci pre toţi neamicii mei, dinţii nelegiuiţilor i-ai sdrobit.

La Iehova este mântuire, preste poporul teu este binecuvêntarea ta.

El întinse mâna sa din înălţime, me apucă. me scóse din ape puternice. El me scăpă de puternicul meu neamic şi de cei ce me ureau, când erau mai tari de cât mine.

Surprinsu-m'au în ḑiua necasului meu, dară Iehova mi-a fost sprigin. Şi m'a scos la larg, mântuitu-m'a. Resplătitu-mi-a Iehova după dreptatea mea, după curăţenia mânilor mele m'a întors. (Va urma.)

Avis.

Inscrieile la *scóla civilă de fete cu internat a Asociaţiunei transilvane* în Sibiiu se fac în 1—4 Septemvrie st. n. a. c. dela 8—12 a. m. şi dela 3—5 p. m. în edificiul scólei, strada morii Nr. 8.

Lecţiile se încep în 4 Septemvrie

Sibiiu în 26 August 1893.

Dr. I. Crişianu
director.

Avis.

Cătră on. public român!

Am deschis de vre-o câţi-va ani aici în Braşov o scólă privată de lucru de mână şi de menagiu pentru fete, însoţită totdeodată şi de instrucţiune teoretică în studiu.

In acest timp m'am ocupat mult cu idea unei adevĕrate instrucţiuni reclamate de chemarea femeilor nóstre de astăḑi. Şi astfeliu am ajuns acum a pune cursul condus de mine pe o basă, care sĕ corespundă chiemării sale

Principiul, de care sunt condusă, îmi este: sĕ mijlocesc fetiţelor, cari au absolvat vre-o scólă de învĕţămênt, o pregătire cu deosebire practică, şi pentru sistemisarea şi complectarea cunoscinţelor de lipsă unei femei, şi o pregătire teoretică, pentru ca inzestrate cu acéstă pregătire sĕ fie bine orientate în tóte direcţiunile chemării lor.

Amĕsurat acestui principiu mi-am dat silinţa, cu împreuna sfătuire şi conlucrare a ómenilor competenţi de scólă, ca sĕ compun pentru cursul condus de mine o programă, prin care sĕ se împărtăşéscă tóte acele învĕţături, cari au sĕ cualifice pe femei pentru datorinţele şi lucrările de căpetenie, ce fie-care femeie le întêlnesce în viéţă.

In acest internat se vor preda tot feliul de lucru de mână femeesc ca: torsul, ţesutul la rĕsboiu simplu şi mecanic, văpsitul tortului, cusutul, croitul, brodatul (chindisitul), împletitul; mai departe din economia casei: gătitul bucatelor, spălatul şi călcatul; şi apoi pentru completarea şi sistemisarea cunoscinţelor teoretice: religia, pedagogia şi higiena, legumăritul, principii de comptabilitate, aritmetică, istoriă, geografiă şi limba şi literatura română, predate de profesori dela gimnasiul român de aici. La dorinţă fetiţele mai pot primi şi instrucţie în limbile: germână, magiară, francesă şi in piano.

Tóte aceste se vor preda în trei cursuri de câte un an.

In acest curs se vor primi eleve, cari au trecut de 12 ani şi au absolvat vre-o scólă, pe lângă o tacsă de 14 fl. pe lună, pentru care va căpĕta instrucţie, vipt bun şi cuartir în internat.

Elevele esterne, cari voesc a avé menagiul la mine, vor solvi pentru menagiu şi instrucţiune pe lună 10 fl., éră fără menagiu 4 fl.

Voi mai primi în acest internat pentru îngrigire, locuinţă şi vipt, pe lângă tacsa de 14 fl. pe lună şi fetiţe, cari voesc sĕ-şi urmeze studiile la vre-o scólă aici în Braşov.

Cursul se va începe cu 1 Sept. a. c. v.

Aduc acésta la cunoscinţa acelor părinţi, cari se intereséză de acest fel de crescere a fiicelor lor.

Braşov, în 15 Iuliu, 1893.

Cu tótă stima,
Maria Belu,
strada Hirscher Nr. 19.

Convocare

Prin acésta se convócă adunarea generală a despărţĕmântului X Brad al Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român pe Duminecă în 29 August v. a. c. la Brad. La acésta adunare sunt poftiţi a participa toţi membrii, precum şi alţi binevoitori şi spriginitori ai acestei instituţiuni culturale. Se observă, că eventualele disertaţiuni au se fie presentate in scris subsemnatului cu 5 ḑile înainte de adunare.

Obiectele:

1. Deschiderea adunărei prin preşedinte la 3 óre p. m. în sala de gimnastică.
2. Raportul comitetului.
3. Insinuarea de membrii noi.
4. Cetirea eventualelor disertaţiuni.
5. Designarea locului pentru adunarea generală viitóre.
6. Alte afaceri, cari cad în sfera de competinţă a adunării.
7. Inchiderea adunării.

Brad, la 6/18 August, 1893.

Direcţiunea despărţĕmêntului X Brad al Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român.

Vasiliu Damian,
dir. despărţ.

Bibliografic.

Librăria H. Steinberg din Bucuresci a început publicarea de scrieri din literatura nóstră modernă în volume separate. Fiecare volum, adiustat cu gust şi cu tipar ceteţ costă câte 1 leu, aşadar pe lângă cuprinsul bun se recomândă şi prin ieftinătate Din acésta colecţiune au apărut până acum 5 volume: volumele I—IV cuprind novelele de Vict. Crasescu ér vol. V este: „*Alte basme*“ de Dumitru Stăncescu. Din aceste publicăm una în foiţa nrului de faţă.

Nr. 369/1893. (152) 1—3

CONCURS·

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante dela scólele confesionale gr. or. mai jos însemnate din protopresbiteratul Unguraşului se escrie concurs în termin de 20 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român".

1. Rachiş, salariu anual 300 fl. în bani şi naturale, cuartir acomodat în localitatea scólei, grădină de legumărit şi 4 org. lemne din cari e a se încălḑi şi sala de învĕţămênt.

2. Miluan, salariu anual 300 fl. în bani şi naturale.

3. Sântă Măria, salariu anual 300 fl. în bani, naturale şi venitele cantorali computate în 28 fl.

4. Bodia şi Bosna, învĕţătoriu ambulante, salariu anual 300 fl. în bani, naturale şi cuartir liber în edificiul scólei din Bosna

5. Unguraş, învăţătoriu suplent cu salariu anual 200 fl. în bani şi naturale.

Dela concurenţi se recere, ca înainte de alegere în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre sĕ se presenteze la biserică spre a-şi arĕta desterităţile în cântări şi tipic. Cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre sĕ se adreseze în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral cu posta ultimă „Hidalmás".

Fizeş Sânpetru, 28 Iuliu, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale din singuraticele parochii.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Unguraşului.

Paul Roşca,
protopresb.

Nr, 304/893 (153) 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante în parochiile mai jos însemnate din protopresbiteratul Bistriţei se escrie prin acesta concurs cu terminul până la 30 August a. c.

1. Borgo-Prund, pentru doi învĕţători cu salariu de câte 300 fl. v. a. din fondul scolar, apoi folosirea grădinei scolare în mărime de 1 jugĕr 569°☐ în părţi egale.

2. Coşna pentru un învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. din cassa bisericéscă, folosirea grădinei scolare, cuartir şi lemnele trebuinciόse de foc.

3. Ida-mare pentru un învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. din repartiţie.

Suplicanţii au a-şi asterne suplicile instruite conform legilor din vigóre în terminul sus indicat la:

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Bistriţei.

Bistriţa, în 3/15 August, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Simeon Monda,
protopresbiter.

Nr. 357/1893 [151] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia (III) Stanija de jos, se escrie a dóua óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful român".

Emolumentele dau suma de 401 fl., valut. aust.

Concurenţii au a'şi asterne cererile lor, instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 8 Iuliu 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresbiter.

Nr 575/1893 [150] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei gr. or. de clasa a III-a Gârbova de sus, protopresbiteratul Albei-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român".

Emolumentele acestei parochii sunt statorite în şedinţa comitetului parochial din 6 Iuliu şi dau suma de 550 fl. valuta austriacă.

In acéstă sumă e computată şi folosirea casei parochiale aflătóre în stare bună şi a porţiunei canonice de 19 jugere.

Concurenţii au a se presenta înainte de alegere în parochie spre a şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic, ér suplicele instruite conform normelor din vigóre sĕ le adreseze la oficiul protopresbiteral al tractului Albei-Iulia.

Alba-Iulia, 9 Iuliu 1893

In conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. prot

Nr. 652/1893. (142) 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr or. române din mai jos însemnatele comune în tractul protopresbiteral Têrnava, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Blăşel, cu salariu anual de 300 fl. în bani, cuartir şi grădină de legumi; învĕţătoriul are sĕ-şi presinte documentele în original, se scie cântările bisericesci şi sĕ se presenteze în vre-o Dumineca în comună spre a se face cunoscut poporului.

2. Bobohalma, cu salar anual de 300 fl cuartir şi grădină.

3. Cetateadebaltă, cu salar de 300 fl. cuartir şi grădină. Acei indiviḑi cu scrisóre frumósă pot fi aplicaţi în órele libere în cancelaria protopresbiterală pe lângă remuneraţiune.

4. Chesler, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi acest post e împreunat cu cantoratul.

5. Crăciunel, cu salar anual de 300 fl. cuartir şi grădină.

6. Fărău, cu salariu de 300 fl. cuartir şi grădină.

6. Sânbenedic, cu salariu de 300 fl. cuartir şi grădină.

Doritorii de a ocupa acestea posturi au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Kükülövár) până la terminul indicat.

Cetateadebaltă, 20 Iuliu. 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective- oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava.

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

Nr. 290/1893 [143] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful român".

1. Avrig, dóuĕ posturi de învĕţători cu salariul anual de câte 300 florini solvind din cassa bisericei. Acel învĕţătoriu cu cualificaţiune mai superióră, ales şi întărit definitiv, carele va fi numit director va mai primi un adaus de 100 fl. v. a avênd a instrua şi elevii de scólă în cântările bisericesci.

2. Arpaşul superior, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

3. Feldióra, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari de foc.

4. Porceşti, un post de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fi. v. a. din cassa bisericei.

5. Sebeşul superior, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

6. Ucea superióră, postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne necesari pentru foc.

7. Viştea superióră postul de învĕţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi sĕ-şi substérnă cererile concursuali instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului, (posta Avrig, Felek Szebenmegye) până la terminul susindicat.

Avrig 27 Iuliu, 1893

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

---

[141] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţătoriu la scóla capitală gr. or. a bisericei „S-tei Adormiri" din Satulung, protopresbiteratul Braşovului, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima pulbicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunte cu postul acesta sunt: Salariu anual de 325 fl. v. a. plătibil în rate lunare anticipative, şi fiind apt învĕţătoriul ales de a forma un cor din băieţi scolari şi a esecuta cântările liturgice în biserică va primí ca remuneraţiune încă 25 fl. v. a. pe an.

Invĕţătoriul ales e dator a ţiné afară de prelegerile cotidiane prescrise şi prelegeri în scóla de repetiţie împreună cu ceilalţi învĕţători, precum şi a conduce pe scolari la biserică în ḑile de serbătóre.

Doritorii de a ocupa postul acesta au a-şi înainta cererile instruite conform normelor în vigóre la Preaonoratul oficiu protopresbiteral al Braşovului până la terminul susindicat.

Satulung în 23 Iuliu 1893.

Comitetul parochial gr. or. din Satulung biserica „S-tei Adormiri."

In conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Găvruş,
preşed. comitetului.

Nr. 149/893 [134] 3—3

Escriere de concurs.

Pentru întregirea postului învĕţătoresc devenit vacant la scóla elementară capitală română de confesiunea gr or. din Braşov, se escrie cu acésta concurs cu termin până la *20 August 1893* st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul de învĕţătoriu provisoriu 500 fl.

2. Salariul fundamental anual de învĕţătoriu definitiv 600 fl. şi bani de cuartir în dóuĕ categorii 100 – 120 fl.

3. Cuincuenale de 50, sĕ dau cu totul cinci cuincuenale.

Concurenţii vor adresa subscrisei eforii petiţiunile lor instruite cu documentele:

a) că sunt români de confesiunea greco-orientală;

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii, cât şi în relaţiunile civile;

c) că sunt de constituţiune firmă şi deplin sănĕtoşi;

d) că au depus esamenul de cualificaţiune învĕţătoresc cu calculi buni.

e) că cunosc limba magiară şi limba germână după recerinţă;

f) că posed cunoscinţe teoretice şi practice din desemnul liniar din gimnastică. şi din grădinărit;

g) anume atestat dela institutul unde au servit până acum în cas că au servit;

Vor dechiara concurenţii în petiţiunilelor că sĕ vor supune legilor nóstre bisericesci şi scolare, precum şi normativelor şi dispositiunilor speciale ale acestui institut, ce sunt în vigóre sau se vor face în decursul timpurilor.

Braşov, 12 Iuliu, 1893.

Eforia scólelor centrale române or. rĕsăritene Braşov.

Nr. 2661 (149) 2—2

Concurs.

Pentru ocuparea următórelor posturi de păḑitori de pădure cualificaţi:

1. Păḑitoriu de pădure cercual pentru pădurile comunelor Sĕlişte, Galeşiu, Tilişca şi Vale şi pădurea bisericei gr. or. din Selişte, cu locuinţa în Sĕlişte, cu salariu anual şi pauşal de cal 300 fl.

2 Păḑitoriu de păduri comunal pentru Gurariului cu salar anual şi pauşal de cal de 200 fl.

3. Păḑitoriu de pădure comunal ışintru comuna Cacova cu salar anual pe pauşal de cal de 160 fl.

Cereri bine instruate sĕ se înaenteze subscrisului până în 30 Septembre a. c. st. n.

Ce privesce posturile amintite sub 2 şi 3, la cas dacă nu se vor afla concurenţi cualificaţi vor fi primiţi şi alţi aspiranţi sub condiţie că în timp de doi ani vor depune esamenul prescris, dar în acest cas până la depunerea esamenului vor primi cel de sub 2 numai 150 fl. pe an, ér cel de sub 3 numai 120 fl.

Selişte, 21 August, 1893.

Pretorul suprem.

Nr. 318/1893 [147] 2—3

EDICT.

Nicolau Trihenea din Galeş, legiuitul bărbat al Anei Aleman Goşa din Selişte, care a părăsit cu necredinţă pe legiuita lui soţie de trei-spre ḑece ani fără a se sci unde se află şi dacă mai trăiesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 6 Iuliu a. c. Nr. 3988 B. se citéză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de şase luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorţial intentat asupra-i de muierea lui, se va pertracta şi decide în absenţa lui.

Selişte 6 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei.

Dr. **Nicolau Maier,**
protopresbiter.

Nr. 329/1893 [148] 3—3

Edict.

Ana Hanzu din Sĕcel, leguita soţie alui Ioan Gavrilă din Orlat, care a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat din anul 1885, fără a se sci unde se află şi dacă mai trăiesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 21 Iuliu a. c. Nr. 4104 B. se citéză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de trei luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorţial intentat asuprăi de bărbatul ei se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Selişte 6 Aug. 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei.

Nicolau Maier,
protopres.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 90 Sibiiu, Joi, 19/31 August 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 18 August, 1893.

Noi românii suntem un popor agricol, așa că abia 2 — 3°/₀ ale poporului nostru are alte ocupațiuni, încolo lucrarea câmpului este, ceea-ce îi dă hrana și îi susține traiul. Acésta ne este cunoscut la toți și s'a scris și accentuat de mii de ori. Și românul e muncitor și răbduriu la lucru, precum și trebuie sĕ fie omul la lucrul câmpului; lucră țarinele țerei în sudórea feței sale, căci în cele mai multe părți nefiindu-i destul ceea-ce are el al sĕu propriu, ia pământ, cam de obiceiu în parte, dela moșierii mari din vecinătate și astfel sĕ silesce a-și agonisi cele de lipsă

Va sĕ ḑică poporului nostru nu sĕ póte imputa că ar fi leneș sau că ar fi prea cheltuitor și risipitoriu și cu tóte aceste în privința materială nu prea dă înainte, ba în multe părți începe a da îndĕrĕpt. Unii, cari privesc lucrurile mai superficial, pot sĕ ḑică, că acésta nu-i adevĕrat, deóre-ce poporul nostru nu prea vinde din proprietatea ce are și prin urmare nici nu e lipsit, nici nu sĕrăcesce. Este adevĕrat, că poporul nostru până acum nu prea vinde pământ și cu tóte aceste — afară de laudabile escepțiuni — afirmăm, că dă îndĕrĕpt. Nu avem decât sĕ aruncăm o privire în cărțile funduare de pe la orașe și vom vedé cu spaimă, că sate întregi sunt îngreunate cu datorii, sate, unde înainte de acésta cu 10—20 de ani proprietatea era curată, neîmpovorată. Țeranul nu și-a vêndut locul, dar strimtorat de greutățile vieței, apĕsat de dări sau lovit de vre-o nenorocire, tocmai ca sĕ nu rĕmâie fără pământ, a alergat la oraș și a luat împrumut pe moșióra sa.

Acésta este un stadiu — de sigur nu de progres, după care póte sĕ vie unul și mai rĕu, când țeranul va fi silit sĕ-și vênḑă proprietatea, sĕ ajungă la sapă de lemn. Căci greutățile și scumpetea traiului tot cresce și pe lângă acésta țeranul îndatorat, trebue sĕ plătéscă interese și depurare din capitalul împrumutat, adecă contul chieltuelilor sĕ tot sporesce, pe când al venitelor remâne tot ca odinióră când cheltuelile nu erau așa de mari. In astfel de împregiurări echilibriul trebue sĕ se conturbe. Noi, bine sĕ fim înțeleși, n'am ajuns încă acolo, dar precum am arĕtat mai sus, suntem pe calea acésta, care mai curênd ori mai târḑiu pótă sĕ ne ducă la o desechilibrare

La acésta trebue sĕ ne gândim cu seriositate și trebue sĕ lucrăm, ca echilibrul sĕ rămâie neconturbat. E vorba, că trebuie sĕ aflăm căi și mijlóce, ca țeranii nostri din acelaș pământ, ce l'au lucrat până acum, sĕ aibă mai mult venit, ca odinióră și astfel sĕ pótă acoperi cheltuelile mari ce li sĕ recer.

Acésta numai așa sĕ póte, dacă țeranii și proprietarii nostri, vor duce o economie mai rațională, ca până acum. Omenii nostri dela țéră, cari au economie, cred, că au făcut tot ce le-a stat în putință, dacă au arat și sĕmĕnat la timp dacă și-au adunat fênul și nu au risipit, ceea ce au agonisit în cruntă sudóre. Și în urmă totuși sĕ miră, că pe lângă tótă sdróba și truda amarnică abia 'și pot acoperi spesele și trebuințele sau uneori chiar nu și le pot și sunt siliți sĕ-și tragă dela gură, numai ca sĕ pótă face față cu greutățile.

In timpurile nóstre însĕ economul încă trebue sĕ și creeze nóue mijlóce de venit, parte lucrând pământul mai rațional și astfel avênd câștig tot mai bun, parte economisând în timp, prin folosirea și aplicarea de mașini economice, cari îi sunt de un ajutor bun și nepregețuit. Tóte aceste, precum și alte avantagii la economie numai prin asociare sĕ pot ajunge și astfel, étă că am ajuns la aceea, la ce am voit dela început, că: ca sĕ putem da un avênt mai mare economiei la noi, ca sĕ ne putem deda la o economie mai rațională, ca până acum, ca sĕ putem face us de nóuele invențiuni și progrese de pe terenul economic, cu un cuvênt ca sĕ asigurăm durabil țeranului proprietatea ce o are și sĕ-l punem în posiție de-a înainta și în privința materială, trebue sĕ înființăm societăți sau reuniuni agricole în tóte părțile. Acésta ar fi cel mai eficace mijloc pe acest teren.

In privința acésta, durere, numai slabe începuturi avem. Un singur început serios este înființarea reuniunii agricole din comitatul Sibiiului. Este sciut, că românii ardeleni au voit sĕ înființeze o reuniune generală agricolă română, dar guvernul nu li-a dat încuviințarea, ci numai după comitate. Astfel, fiindcă inițiativa înființărei a purces din Sibiiu, românii sibieni au înființat, ceea-ce li s'a permis: reuniunea agricolă română pentru comitatul Sibiiului.

Se credea atunci, că în curênd vor urma esemplului acestuia românii din celelalte comitate, ceea ce însĕ nu s'a întêmplat până acum. S'a ḑis, s'a scris, că bine ar fi sĕ se facă pretotindenea reuniuni agricole dar nimenea n'a luat inițiativa. Acum am vĕḑut, că despărțĕmêntul Blaș al „Asociațiunii transilvane“ are între agendele adunării sale convocate și acest obiect, adecă înființarea unei reuniuni agricole române, apoi, precum suntem informați, în Alba-Iulia, unde de un timp încóce sĕ desóvóltă multă activitate pe terenele vieței publice, încă încă sĕ va lua inițiativa pentru înființarea unei astfel de reuniuni.

Bine ar fi dacă inteligința nóstră dela țară ar lua lucrul acesta în mână și ar întemeia în fie care comitat o reuniune, cu ramificări prin comune și tovărășii agricole; poporul nostru mult cercat de sigur ar trage mari folóse din aceste reuniuni, mai mari póte decât dela ori care reuniuni de-ale nóstre și aceia, cari vor lucra pe acest teren, aceia sunt cei mai buni prietini și mai mari binevoitori ai țeranilor noștri.

Magiarisare. Părerile enunțate în congresul inspectorilor scolari, încep a sĕ pune în pracsă de înșiși inspectorii, precum credem, per abusum. Lui „Egyetértés“ ii sĕ scrie din Timișóra, că inspectorul scolar al comitatului Caraș-Severin a adresat o provocare la direcțiunea societății căilor ferate austro-ungare, ca în scólele, susținute de societate sĕ se pue pond pe limba magiară, ca limbă de instrucție. El a dispus, ca în clasele 1 și 2 sĕ se învețe scrierea și cetirea unguréscă, și esercițiile în vorbire sĕ se facă unguresce, ér în clasele 3—5 limba de instrucție sĕ fie curat magiară. Societatea susține vre-o 40 de scóle și grădine de copii, cari sunt parte române, parte nemțesci. Corespondentul își esprimă bucuria, că tóte aceste sĕ vor magiarisa.

Cu ce drept vine óre inspectorul scolar sĕ „poruncéscă“ a întroduce cineva limba magiară în scólă, ca limbă de instrucție? Nu este acésta o călcare de lege și trecerea peste competența unui inspector? Pentru magiarisare însĕ tóte sunt permise.

Revista politică.

Septemâna trecută s'au întêmplat scene sângeróse între muncitorii francesi și italieni din ocnele dela Aigues Mortes din Francia. Causa turburărilor a fost, că întreprinḑĕtorii ocnelor părtiniau pe muncitorii italieni față de cei francesi, din care causă aceștia plini de ură au început sĕ și rĕsbune în mod brutal. Ei au atacat pe muncitorii italieni cu revolvere, i-au bătut și alungat pe câmpuri, omorînd vre-o ḑece din ei și rănind vre o 30. Casul acesta regretabil a produs mare iritațiune în tóte orașele din Italia. In Roma, Neapol, Milan, Mesina, Torino și alte orașe poporul a făcut manifestațiuni de stradă, a insultat ambasadele francese, cântând cântece naționale italiene și imnul german. S'a observat, că italienii au manifestat din incidentul acesta contra Franciei și nu mult trebuia până la provocarea unui conflict diplomatic. In cele din urmă însĕ afacerea s'a aplanat pe cale liniștită.

⁂

Districtul bisericesc evangelic de dincóce de Dunăre și-a ținut adunarea sa anuală în 23 August și ḑilele ur-

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Rogàcĭune maĭ nàinte de prànzĭu.

Tatàl nostru, — Màrire și akum, — Domne misele. De treorĭ; și urmàtórĕa rogàcĭune.

Hristose Zeule! binekuvèntà mànkarĕa, și beutura servilor teĭ, kà tu estĭ sàntu pretotindenĕa, akum și totudeuna, și ìn vietele vietelor. Amin.

Mulcemire dupò prànzĭul.

Mulcemimu cie Hristose Zeul nostru, kà ne sàturașĭ ku bunele tele pamèntestĭ; nu detrage dela noĭ imperaciĕa tĕa cerĕaskà, mà prekum venișĭ în mezĭul inveceĭlor teĭ, Màntuitorule! sò daĭ lor pace, vinà și la noĭ, și ne màntueste.

Màrire și akum, — Domne misele. Detreorĭ. Apoĭ:

Sò vĕaglà Domnul Zeu pre noĭ tocĭ ku donlu sĕu, și ku omamarĕa sĕa pretotindenĕa, akum și totudeuna, și ìn vietele vietelor, Amin.

Rogàcĭune maĭ nànte de cinà.

Mànkavor seraciĭ, și se vor saturá, și vor lauda pre Domnul aceĭ, kariĭ kautà pre dènsul; vie vor fí inimĭle lor in vieta vieteĭ.

Màrire și akum, — Domne misele. De treorĭ. Apoĭ rogàcĭunĕa:

Hristose Zeule! Vezĭ maĭ sus.

Mulcemire dupò cinà.

Imbukurașĭ pre noĭ, Domne! intru fapturĭle tele, și intru lukrurĭle mànĭlor tele ne bukuràmu. Lumina facĭeĭ teeĭ, Domne! se insemnă preste noĭ. Ne dedeșĭ imbucurie in inima nostrà. Din fruptul grànluĭ, a vinluĭ, și al untulemnuluĭ ne saturaràmu. Ku pace impreunà me voiŭ kulká, și voiŭ adormì, kà tu, Domne! maĭ virtos intru sperincà me așezașĭ.

Màrire și akum, — Domne misele. De treorĭ. Apoi:

Binekuvèntat fie Zeul, karele ne misele, și ne nutreste ku ìnavutele sele donurĭ prin miselimĕa și omamarĕa sĕa pretotindenĕa, akum și totudeuna, și în vietele vietelor. Amin.

Rogàcĭune seratinà pentru pruncĭ.

Binekuvèntat este Zeul nostru pretotindenĕa, akum, și totudeuna, și ìn vietele vietelor. Amin.

In numele Tatàluĭ, și a Fiuluĭ, și a Sàntuluĭ Spirtu. Amin.

Màríre cie Zeul nostru, màrire cie.

Imperate ceresku, — Tresànciĕa, — Mărire și akum, — Prĕasàntà Treime, Tatàl nostru.

Mulcĕam cie Domne! kò zioa trekuĭ, me rog cie Màntuitorule! dà mie, ka și sĕara impreună ku noptĕa sò petrek fòrà pekat, și me màntueste.

Màrire.

Màresku pre tine Stepàne! kò zioa trekuĭ, me rog cie Màntuitorule! ka și sĕara ìmpreunà ku noptĕa sò petrek nesmentit, și me màntueste.

Și akum.

Ku kàntare laud pre tine Sànte! kà zioa trekuĭ me rog cie Màntuitorule! dà mie, ka și sĕara ìmpreunà ku noptĕa sò petrek fòrà prikurà, și me màntueste.

Domne misele. De douesprezeceorĭ. Apoĭ urmàtorĕa rogàciune.

Domne Isuse Hristose, karele primișĭ pre pruncïĭ, kariĭ venirà la tine, primeste și din buzele mele prunkuluĭ teu rogàcĭunĕa acista seratinà. Akopere pre mine sub akoperimèntul aripĭlor tele, ka sò me kulku, și sò dormu ìn pace, și distĕaptă pre mine ìn timpul dereptu pentru màrirĕa tĕa, ka un ènsucĭ bun, și omamàtorĭu.

Apoĭ.

Zeunaskètore Vergine, — Speranca mĕa este Tatàl, — Totà sperinca mĕa, — Pentru rogàcĭunile sàncilor Pàrincilor nostri.

mătóre în biserica luterană din orăşelul Lipto Szt Miklós. Preoţii slovaci, cari formau maioritatea adunării, au pretins, că atât discursul de deschidere, care a fost rostit unguresce, cât şi raportul episcopului, sĕ se cetéscă şi în limba slovacă. Acésta s'a şi făcut. La alegerea oficialilor a învins elementul slovac, căḑênd toţi candidaţi magiari. Oficialii aleşi au depus jurămêntul în limba slovacă. In urma acesteia deputaţii magiari au părăsit demonstrativ adunarea. Desbaterile mai departe au decurs în limba slovacă, numai dela masa presidială sĕ auḑeau cuvinte unguresci. Cu ocasiunea adunării s'a dat şi un concert şi o representasiune teatrală în limba slovacă.

Pentru aceste foile magiare şoviniste sunt înfuriate. Ele scriu satiric, că membrii adunării s'au putut bucura de auḑul „sunetului melodios a cuvintelor slovace“ şi acusă pe representanţii slovaci, după datina lor, că au demonstrat contra magiarilor şi au comis acte ne patriotice. Din decursul adunării însĕ, chiar după rapórtele foilor magiare, nu sĕ vede a fi comis adunarea acte ilegale sau nepatriotice, numai atâta, că au pretins energic a sĕ respecta limba maiorităţii

* * *

Sĕptĕmâna trecută a murit principele de Sachsen-Coburg-Gotha, Ernestin II în castelul sĕu din Reinhardsbrunn. Principele repausat s'a născut în 1818, şi a ocupat tronul principatului sĕu în 1844. El a avut mare popularitate în Germania, mai cu samă pentru simţĕmintele sale liberale şi naţionale şi pentru eminentele sale vîrtuţi militare El a luat parte activă la tóte actele însemnate ale Germaniei din timpul sĕu, precum şi la cele mai multe rĕsbóie. In 1866 a fost pe partea Prusiei şi a luat parte la lupta de lângă Langensalza La resbelul germano-frances a luat parte ca general de cavalerie El a fost un mare aderent al casei imperiale de Hohenzollern. Principele Ernestin s'a ocupat şi cu literatura. Intre scrierile sale sunt cu deosebire însemnate, memoriele cari au apărut în 1887—1889 în trei volume. La înmormêntarea lui au luat parte împĕratul Wilhelm, apoi regele Sacsoniei, principele Bulgariei etc. regina Engliterei încă şi a trimis reprepresentanţi.

Urmaşul lui este, în înţelesul constituţiei, Alfred, principe de Edimburg, care a ocupat tronul şi a depus jurămêntul pe constituţie.

La depunerea jurămêntului a asistat şi împĕratul Wilhelm. Foile germane póte că nu vor lăsa fără comentar acésta împrejurare deóre-ce e întrebarea, că acésta procedere a împĕratului nu e de esceptionat din punctul de vedere al constituţiei confederaţiunii statelor germane? Succesiunea şi celelalte formalităţi sunt lucruri interne ale fie-cărui stat german, ér presenţa împĕratului la depunerea jurămêntului este un amestec necompetent De altcum sĕ crede, că procederea împĕratului este un fel de rĕspuns lui Bismarck, care acum de curênd într'o vorbire a accentuat independenţa singuraticelor state germane.

* * *

Din Paris sĕ mai scriu următórele despre alegerile pentru camera francesă:

Partea cea mai mare a deputaţilor este alésă şi dacă, ceea e fórte probabil, vor eşi tot astfeliu alegerile supletorice, putem ḑice, că republica a învins pe tótă linia. Partida monarchistă s'a nimicit aprópe. Bonapartiştii şi orleanistii abia au primit la olaltă 56 de mandate şi la alegerile supletorice vor reuşi în puţine cercuri. Asemenea au păţit şi aceia cari au trecut dela monarchisti la republicani, cu program conservativ. Acésta nóuă partidă s'a format la inteţirea papei dela Roma, recunoscênd republica, ca o formă legală de guvernamênt. Ei însĕ abia au putut obţiné 15 mandate: chiar conducĕtoriul şi întemeietoriul partidei, Pion, a căḑut. Causa principală este, că poporului frances nu-i plac renegaţii politici şi fostii alegĕtori monarchisti şi-au ḑis, că dacă e vorba, că interesele catolice, pentru cari s'a întrepus papa, cer, ca sĕ recunóscă republica, mai bine votéză pe aceia, cari şi până acum le-au apĕrat. Astfel sute de mii de voturi, mai nainte monarchiste, s'au dat republicanilor moderaţi, ca un contrapond faţă de socialişti. Radicalii încă stau bine. Guvernul Dupuy a înfrânt pe monarchişti, pe bulangisti şi pe cei renegaţi politicesce, dar n'a putut înfrânge pe radicali, cari sunt în putere. Tot asemenea dispun de multe mandate şi socialiştii şi e probabil, că în viitórea sesiune radicalii şi socialistii vor face o coaliţiune. E întrebare, că faţă de acésta coaliţiune fi va în stare a ţiné frânele în mână partida republicană moderată? Puterea ei va fi pusă la probă cu deosebire în anul viitoriu, când va trebui sĕ se facă alegerea presidentului republicei.

* * *

Ḑilele aceste a apărut cartea galbenă asupra afacerilor Egiptului. Acéstă carte galbenă, este voluminósă. Nu are mai puţin de 546 pagini, şi cuprinde 450 documente diplomatice. Ea tratéză de evenimentele petrecute dela 1884 până în Februarie 1893, raportându-se la mai multe cestiuni.

Cartea, a fost distribuită în parlamentul engles. Relativ la ocuparea Egiptului, Sir Morley, a declarat, la tribună, întemeiat pe cetirea documentelor cuprinse în cartea galbenă că: Prin ocuparea persistentă şi indefinită a Egiptului, Englitera va fi totdeauna vulnerabilă, şi se espune de a fi tîrîtă în vîrtejul unui rĕsboiu europén.

Energie română, indiferentism magiar.

Sub titula acésta, din incidentul pamfletului lui Pituc, sĕ face în „Egyetértés“ dela 27 August o comparaţie între noi, românii de aici, respective între bisericele nóstre şi între bisericele streine din România. Scim, că asĕmĕnări de feliul acesta sunt fórte plăcute şi de multe ori esploatate în ḑiaristica magiară, cu tóte că de nenumĕrate ori li s'a spus magiarilor, că astfel de asĕmĕnări nu sunt potrivite, căci noi suntem vechi şi băştinaşi locuitori ai acestei ţeri, pe când neromânii din România, lasă că sunt puţini la numĕr, dar sunt imigraţi în timpul mai nou acolo, ne avênd cei mai mulţi din ei nici dreptul de cetăţén.

Étă ce scrie „Egyetértés“: Episcopul Pavel a dat un circular, prin care sĕ dispune, că în instruirea religiunii sĕ se foloséscă limba română şi acolo unde poporul nu vorbesce românesce. Acest circular a fost public şi totuş nimene n'a luat cunoscinţă despre el, până-ce nu l-a denunţat Pituc. Acesta e indiferentismul magiar.

Cu un pătrar de secol mai nainte s'au adunat câţi-va calvini unguri în Bucuresci, şi au făcut un proiect, cum ar trebuì organisată biserica reformată magiară în România? Era vorba încă numai de un proiect, dar guvernul de culte al României nu aştéptă, până ce sĕ va ivi un Pituc magiar, ci numai decât insciinţéză prin un rescript pe minitrsul de culte. Rescriptul acesta a fost compus de V. A. Urechiă, atunci secretariu în ministeriul de culte.

„Egyetértés“ apoi publică în întreg cuprinsul seu acest rescript sau mai bine însciinţare, care a apărut în „scrierile complete“ ale lui Urechiă tomul I. scria D. pag. 337 seq.

Şi ce sĕ ḑice în acea însciinţare? Étă ce:

Insciinţarea constată, că în România libertatea religionară (afară de libertatea cultului lui Mohamed) n'a fost numai teorie, ci realitate. Guvernele şi mai de mult domnitorii nu numai că au conces confesiuni streine în ţară, ci de multe ori le-au ajutat bisericile acelora cu averi şi bani de-ai lor. Insciinţarea apoi arată, că în Bucuresci câţi-va streini, emigraţi nu de mult, vreau sĕ constituie biserică reformată magiară, fără scirea guvernului. In proiect sĕ ḑice: „Aceste comunităţi bisericesci în privinţa politică stau sub scutul consulilor ces. reg şi a starostilor şi prin mijlocirea lor sub scutul Maj. Sale regelui Francisc Iosif, ér în priviinţa bisericéscă atârnă dela episcopul şi consistoriul reformat din Ardél“. Insciinţarea constată, că proiectanţii au de scop a rupe din ţară sate întregi, de óre-ce comunităţile bisericesci reformate le subordinéză politicesce unui domnitor strein şi bisericesce asemenea unei autorităţi supreme streine şi constată din nou, că acésta sĕ face fără de a fi însciinţat guvernul.

Am scos din acésta însciinţare pasagele mai marcante, din care sĕ vede că asĕmĕnarea făcută nu e potrivită. Când am înfiinţat noi comunităţi bisericesci fără scirea guvernului şi când am voit noi sĕ le punem sub ocrotire streină? Foile magiare ar trebuì sĕ bage de samă, sĕ nu-şi tae creanga sub picior.

Alianţa între slavi şi magiari.

In un numĕr de mai nainte ne-am ocupat cu încercările unor membrii ai parlamentului ungar, din stânga estremă, de a face o alianţă cu Rusia, contra triplei alianţe. „Branik“ din Neoplanta publică unele detaiuri interesante în privinţa acésta, scrise de publicistul frances Ioan Povolni, de origine slav. pe cari le dăm aci după traducerea „Gaz. Transilv“.

Povolni spune, că în anul trecut se plănuise înfiinţarea a dóuĕ organe de publicitate, unul în Paris, altul în Budapesta, şi amêndóuĕ cu scop de a combate tripla-alianţă şi de-a preda pentru apropierea slavilor de magiari. Unul din aceste organe, „La Gazette Diplomatique“ a şi apărut prin luna lui Aprile, în care şeful ei redactor Vikerchemer a scris un articol, punênd în prospect cetitorilor înfiinţarea unui organ magiaro-slav de publicitate în Budapesta, contrar alianţei întreite. Tot pe timpul acesta ḑice Povolni, deputatul frances Pichon a mers dela Budapesta la Viena, unde a convenit cu deputaţii cehilor tineri. El voia sĕ se întâlnéscă cu Vaşaty, care însĕ nu se afla în Viena.

In Iuniu, Dionisiu Pázmándy, ca însărcinat al amicilor sĕi politici, s'a dus la Paris, ca sĕ se înţelégă cu francesii asupra afacerii. A cerut audienţă şi la ministrul de esterne Ribot. Nu se scie însĕ, dacă audienţa acésta i s'a dat. Desbaterile însĕ n'au dus la nici un resultat, fiind-că magiarii nu atribuiau destulă însemnătate slavilor din Austro-Ungaria în faţa triplei alianţe. Pretensiunile principale ale magiarilor erau: independenţă economică şi deplină rumpere de Austria, cu ceea ce francesii nu se puteau învoi, fiind-că făcêndu-se acésta, Austria ar ajunge şi mai mult sub supremaţia

---

Rogàcĭune seràtinà pentru mariorĭ.

Binecuvèntat este Zeul nostru pretotindinĕa, akum şi totudeuna, şi ìn vietele vietelor. Amin.

In numele Tatàluĭ, şi a Fiuluĭ, şi a Sàntuluĭ Spirtu. Amin.

Zeule! miselimàte spre mine pecatoslu. De treorĭ.

Màrire unuĭ Zeŭ, — Domne Isuse Hristose, — Màrire cie Zeul nostru, mărire cie. Imperate ceresku, — Presònciĕa, — Màrire Tatàluĭ, — Prĕasàntà Treime, — Tatàl nostru. Apoi urmàtorele

Kànticete.

Misele pre noĭ Domne! misele pre noĭ; kà noĭ pekatoşiĭ, kariĭ nu avem necĭuna desvinovàcie, aducem cie, ca unuĭ Stepàn noĭ pekatoşiĭ rugăcĭunĕa acista, misele pre noĭ.

Màrire.

Domne! misele pre noĭ, kà ìntru tine speràmu; nu te mirĕá spre noĭ forte; necĭ te reinimà de nelegĭle nostre mà rekautà şi acum kà un miselimos, şi ne scapà de neamiciĭ nostriĭ, kà tu esti Zeul nostru, şi noĭ suntem poporlu tĕu; noĭ tocĭ suntemu lucrurĭle mànĭlor tele, şi numele teu klemàmu.

Şi akum.

Deskide noè, binekuvèntatà Zeunaskètore; uşĭa miselimeĭ; kà noĭ, kariĭ speraràmu ìntru tine, sò nu perimu, mà sò ne màntuimu prin tine de nekasurĭ; kà tu estĭ màntuirĕa genluĭ krestinesku.

Apoĭ Domne misele. De 40-orĭ Şi urmâtorĕa rogàcĭune.

Domne Zeul nostru, tote ci pekatuiĭ întru acista zi ku kuvêntul, ku lukrul, şi ku kugetlu, ka un bun, şi omamàtorĭu mi le liĕartà. Donĕazà mie somnu ku pace şi neskèrbit, tramite pe Angerlu tĕu apàràtorĭu sò me skape de totà cercetare, şi pàndirĕa de reu. Distĕaptàme ĕarà ìn timpul dereptu pentru mărirĕa numeluĭ tĕu, kà binecuvèntat estĭ tu ìmpreuna ku Fiul teu ununaskut, şi ku prĕeasàntul tĕu Spirtu, akum şi totudeuna, şi ìn vietele vietelor. Amin.

Apoĭ.

Venici sò ne inclinèmu. De 3-ori, şi de loc Kànturiĕa 50-lea. Miseleme, Zeule! — Kred intr'unul Zeu şi urmàtorĕa

Rogàcĭune.

Hristose Zeule! karele in tot timpul, şi in totà ora in cer, şi pre pamèntu esti inclinat, şi màrit; o tu lungurabdàtorule! multumiselimose! karele pre derepciĭ ami, şi pre pekatoşiĭ miselĭ, karele prin promisĭunĕa bunetàcilor venitore pre tocĭ kiemi la màntuire, ènsucĭ tu, Domne! primeste şi rogàcĭunĭle nostre in ora acista, şi indereptĕazà viaca nostrà spre màndàciunĭle tele. Sufletele nostre sànceste, trupurile koraceste, mintuirile indereptĕazà, kugetele koraceste, şi ne skapà de totà tristeciunĕa, de tot reulu, şi dorerĕa. Akopere pre noĭ ku sànciĭ Angeriĭ teĭ, ka noĭ kariĭ suntemu ku mezietarĕa lor apàraci, şi indereptacĭ, sò ajungem la unirĕa kredinceĭ, şi la kunostinca neapropiateĭ teĕĭ màrire, kà tu esti binecuvèntat in vietele vietelor. Amin.

Apoĭ.

Zeunasketore Vergine.

Botezàtorule a Hristosluĭ, reinimà pre noĭ tocĭ, ka sò ne màntuimu de pekatele nostre, kà cie se dede donlu a te rogá pentru noĭ.

Màrire.

Rogacive pentru noĭ, Sàncilor Apostolĭ, şi toci Sànciĭ, ka sò skapèm din tote pricurĭle, şi intristàrile, kà pre voi avem meziàtorĭ ràvnitorĭ càtrà Màntuitorlu.

Şi acum.

Sub miselimĕa tĕa refugimu, Zeunaskètore! nu lapàdá rogacĭunĭle nostre in nekasurĭ, mà màntueste pre noĭ din prikurĭ, una koratà, una binecuvèntatà.

Pentru rogàcĭunĭle.

(Va urma.)

germană și provinciile ei germane ar puté se devină direct proprietăți ale imperiului german.

După reîntórcerea lui Pazmandy în Budapesta. — continuă Povolni — am inceput sĕ discutăm amêndoi asupra cestiunei croate. Intr'o scrisóre adresată către „La Gazette Diplomatique“ Pazmandy sfătuesce francesilor sĕ nu dea nimic pe declarațiunile croate, ci sĕ se spriginéscă de oposiția magiară, care se pregătesce la o manifestațiune imposantă contra triplei alianțe. La acésta secretariul redacțiunei, însărcinat de directorul foii, a rĕspuns, că francesii se bucură de vestea acésta, dar magiarii trebuie sĕ mulțăméscă pe slavi. Acesta a fost ultimul pas.

Povolni mai comunică în articolul sĕu următórea convorbire, ce a avut'o cu renumitul profesor dela universitatea din Petersburg, Lamanski, care petrecênd mult timp pe la anii 60 în Austria și Ungaria, cercurile rusesci îl privesc, ca pe cel mai competent în astfel de cestiuni:

— „In Ungaria se vor întêmpla însemnate evenimente“ ḑise savantul profesor. Creḑênd, că e vorba de reformele bisericesci politice, i-am observat, că se pare a se forma o partidă conservativă cu care se vor alia și naționalitățile.

— „Apĕră dómne și păḑesce“, ḑise Lamanski. „Dacă într'adevĕr va fi așa, atunci *Slavii vor cădé din nou sub jugul Vienei.* Vai lor, dacă se vor lăsa amăgiți de Austria; *Slavii nu se pot ferici decât în înțelegere cu Magiarii.* Slavii austro-ungari sunt cu toții austrofili și acésta e greșéla lor, acésta este causa, pentru care nici odată nu vor ajunge la nimic. Austria scie fórte bine acésta și de aceea nici că se teme de amenințările lor. Dintre tóte naționalitățile austriace nici una nu este așa de mare, ca Slavii, dar nici una nu are rol mai neînsemnat, decât Slavii. Magiarii și au căpĕtat regat liber, *Românii își vor mijloci partea echivalentă a dorințelor lor*, ba chiar și iredenta italiană pornesce energîcă mișcare, numai Slavii n'ajung la nimic. Și de unde tóte acestea? De acolo, că Slavii nu se sciu libera de austro-filism! Un cuvênt amical din Viena este destul, de-a amuți tóte protestațiunile Slavilor. Generalul prusian Steinmetz a strigat la 1866 polonilor: „spre slavi“ și bieții Posieni s'au aruncat cu însuflețire asupra regimentelor cehe și galițiene. Din Viena nu trebue sĕ le strige decât: „la némț“, ori „la magiar“ și atunci supușii slavi iute își uită gravaminele și sĕ grăbesc a se lupta pentru Viena. Eu n'o ḑic acésta din inimiciție, dimpotrivă, mĕ dóre, când vĕd în ce chip sunt tratați slavii. Tractarea acésta se va schimba numai atunci, când în Praga, Agram și Neoplanta nu vor mai fi austriaci, ci cehi, croați și sêrbi.

Lamanski a mai ḑis, că slavii și magiarii trebuie mai curênd sau mai târḑiu sĕ-și dea mâna. Magiarii nu vor fi streini de acéstă înțelegere. Nu înțeleg aici pe partida dela guvern, care representă curentul austriac, nici pe așa numiții apponyisti, cari au unica problemă de a pune pe fotoliul ministerial pe capul lor, ci pe partida estremă care este adevĕrata representantă a poporului magiar. In acéstă partidă se înalță un nou curent și ea vede, că e necesară împăcarea cu naționalitățile. Ludovic Mocsáry de mult s'a întrepus pentru acésta; dacă slavii vor respunde, noua politică va avea fructe...

Noutăți.

Felicitări. Din incidentul ḑilei onomastice a Escelenției Sale, I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul s'a ținut Marți diminéța serviciu divin în biserica nóstră catedrală din Sibiiu-cetate, după care pela órele 9 și ½ membrii gremiului consistorial, inteligința română din Sibiiu și mai mulți membrii de ai clerului din provincie s'au presentat la Escelenția sa sub conducerea Preacuvioșiei Sale dlui archimandrit și vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, carele în numele celor presenți prin o vorbire frumósă a felicitat pe Escelenția Sa, dorindu-i viață îndelungată, sănĕtate și putere, pentru a puté conduce și mai departe biserica nóstră pe calea binelui și prosperării, în aceste timpuri grele, în care trăim,

Escelenția Sa a mulțămit celor presenți pentru iubirea, alipirea și devotamentul arĕtat și cu acésta ocasiune din partea fiilor Sei sufletesci; a accentuat că timpurile sunt grele dar noi, ca fii ai bisericei trebue sĕ lucrăm și jertfim totul în pace, armonie și buna înțelegere pentru patrie, națiune și biserică și atunci bunul Dḑeu ne va ușura greutățile. In fine pentru sănĕtatea celor ce i-au adus omagii implóră binecuvêntarea cerésca.

Asemenea a primit Escelenția Sa căldurose felicitări dela membrii fundațiunii „Gozsdu“, aflători în Sibiiu.

* * *

Salarele invĕțătoresci. Din Dâncul-Mic ni sĕ scrie:

Dl protopresbiter al tractului Orĕștiei Nicolau Popovici, înfruntând greutățile provenitóre din bătrânețe a umblat prin tóte acele parochii din tract, în cari până acum salariul învĕțătoresc a fost mai mic de 300 fl. v. a cu scop de a îndemna pe credincioșii nostri, ca sĕ urce salariul învĕțătoresc la minimul prescris de legea.

Umblarea dlui protopop prin amintitele parochii a avut de resultat, că cele mai multe dintr'ênsele au făcut tot posibilul pentru salvarea scólelor nóstre confesionale atât de amenințate în esistența lor prin dispozițiunile legei scolare mai nóuă.

Trebue acum a lucra cu tot zelul și cu tótă energia într'acolo, ca dispozițiunile luate cu privire la salvarea scólelor, sĕ se îndeplinéscă întocmai. D-ḑeu sĕ ajute!

* * *

Stări triste. Luni sara au plecat din Sibiiu cu trenul dóuĕ companii din regimentul de infanterie 64 staționat în Orăștie, dar aflător aici la manevre, la ordin telegrafic la Turda și la Micuș, un sat lângă Turda Pentru ce a fost de lipsă sĕ se recuireze miliție la Turda, nu scim, lipsindu-ne informații; póte că ungurii din Turda éră vreau sĕ provóce tulburări. Incât pentru Micuș aflăm în „Kolozsvár“, că eșind acolo primpretorele din Turda, ca sĕ construiéscă un spital provisor pentru casuri de coleră, poporul de acolo s'a resculat și a alungat din comună pe pretorele, dimpreună cu doi gendarmi, cari l'au însoțit. Intre cei cari au agitat poporul, scrie „Kolozsvár“ este și preotul român gr. cat. de acolo. In urma acestora a fost trimiși în Micuș 18 gendarmi și acum și miliția.

Dăm acésta scire după „Kolozsvár“, fără de a sci că încât este adevĕrată, căci în informațiunile foilor magiare nu se prea póte încrede omul.

* * *

La institutul pedagogic-teologic din Arad înscrierile elevilor pentru anul scolar. 1893/4 se vor face în ḑilele: 1 și 2 Septembre st. n. a. c. în órele 8—12 înainte de améḑi, ér în órele dela 3—6 după améḑi aceleași ḑile se vor ține esamenele de repetițiune cu elevii îndreptățiți la acestea; în ḑiua de 3 Septembre n. se va celebra invocarea Duchului sfânt în biserica catedrală și apoi se va face sfințirea apei în sala mare a seminariului diecesan. In 4 Septembre se vor începe prelegerile.

* * *

O arestare curiósă. Unul dintre acusații în procesul Replicei, dl Aurel C. Popovici, a fost ḑilele trecute în România. Aici a primit însciințarea telegrafică, că ḑiua procesului replicei e defiptă. Dênsul a plecat atunci spre casă, dar îndată ce a sosit Luni la Predeal a fost arestat de gendarmi și dus întâiu la Brașov, apoi la Cluș, unde a fost internat în o temniță ordinară până eri la începerea procesului. Nu scim din ce motiv a fost arestat dl Popovici? Foile magiare au scris, că din motiv, că dênsul stând sub acusă s'a depărtat din Sibiiu, fără sĕ înstiințeze poliția. Asta e respuns fără înțeles. Foile de eri, pĕcătóse ca totdéuna, scriu, că Popovici a fost arestat la Predél, când voia sĕ fugă în România, pe când adevĕrul este, că dênsul sĕ întorcea acasă.

* * *

Procesul „replicei“. Eri, în 30 August a. c. s'a început pertractarea procesului replicei înaintea curții cu jurați din Cluș. Dintre acusați au fost de față numai doi: dnii Aurel C. Popovici și N. Roman contabil în Bistrița. Apĕrători sunt domnii advocați slovaci Stefanovici și I. Mudron, apoi Dr. Stefan Petrovici dela Lugoj. La cererea procurorului Ieszenszky, admisă de tribunal apĕrătorii sunt siliți a-și alege numai câte un apĕrător; astfel remân ca aperători numai doi: Mudron și Dr. Petrovici. După constituirea curții cu jurați, apĕrătorii cer amênarea pertractării, din causă că citațiile n'au fost înmanuate acusaților în regulă. Curtea respinge cererea. Urméză cetirea acusei și a pasagelor încriminate din replică, în traducere magiară. Procesul se continuă aḑi. Mai amintim, că în sala desbaterilor publicul nu este admis, sub pretecst că e coleră. Numai corespondenții ḑiarelor sunt admiși.

* * *

Necrolog. Corpul profesoral dela scólele medii române gr. or. din Brașov, anunță cu durere pierderea ireparabilă suferită prin mutarea la cele eterne a iubitului coleg *Artemie Feneșeanu*, profesor la scóla comercială și reală, care în urma unei grele suferințe și a dat nobilul seu suflet în mânile Creatorului aḑi la 8 óre séra, în anul al 46-lea al vieții și al 19 lea al funcționării sale ca profesor la aceste institute.

Inmormêntarea rĕmășițelor pămêntesci se va face Joi în 19/31 August a. c la 3 óre p. m. în cimiteriul Bisericei sf. Nicolae din Prund, éră conductul funebru va pleca din edificiul scólei comerciale, strada Prundului Nr. 1541.

Despre acésta durerósă perdere se însciințéză toți amicii și cunoscuții.

Brașov, 17/29 August, 1893.

Fie-i țĕrîna ușóră și memoria binecuvêntată!

Corpul profesoral
dela scólele medii române gr. or.

* * *

Bólă de cai si de vite. In comuna Lezeși (Schönberg) din comitatul Têrnavei mari s'a constatat între cai bóla de mucărie.

In comuna Têmpa, din comitatul Hunedórei au perit din 2—5 August 3 vite cornute de-o bólă epidemică.

* * *

Revista occidentală-orientală. Foile unguresci scriu, că sub titula acésta va ăpăré la începutul lui Octombre a. c. o revistă lunară, anume: în Budapesta (unguresce) în Bucuresci (românesce), în Berlin și Lipsca (nemțesce) și în Londra (englezesce). Scopul revistei va fi a face cunoscute productele literare și operele culturale ale poporelor amintite și prin tractarea obiectivă a referințelor și actelor publice a contrabalansa scirile false respândite cu rea voință despre aceste state și popóre.

* * *

Băile dela Borsec. Numĕrul óspeților, cari au cercetat până în 11 August st. n. băile dela Borsec se urcă la 890.

* * *

Domnișóra Agata Bârsescu, eminența tragediană română, va da în primele ḑile ale lunei Septembre o seriă de representații în Bucuresci în limba română, la „Teatrul Național“, cu concursul artiștilor români din capitala României.

* * *

Candidat de deputat român în Francia. Cetim în „Vestea“. Printre candidații căzuți la alegerile din Francia e și un român, dintr'una din cele mai vechi familii din Oltenia și anume Grigorie Gănescu. De mult timp cetățén francez, Grigorie Gănescu s'a expatriat de vr'o treiḑeci de ani, și venind la Paris sa ocupat cu ḑiaristica, creând ḑiarul „l'Europe,“ care a avut o durată de un an.

Exilat în timpul imperiului pentru-că a atăcat prin presă pe prințul Jerôme Bonaparte, veni în Germania și colaboră la „Gazeta de Francfort“ (Francfurter Zeitung) De asemenea jucă un rol óre-care, în acest timp, în duelul dintre șeful socialist Ferdinand Lassale și tinerul Racoviță, duel în care strălucitul agitator Lassale își găsi mórtea. Reîntors în Paris, după câți-va ani, Grigorie Gănescu întemeià ziarul „Courrier du Dimanche“ care după o scurtă durată fu suprimat chiar din ordinul împărătesei Eugenia care se afla la Vichy.

Grigorie Gănescu s'a presentat de mai multe ori la deputație, și deși n'a reușit dar pare a fi fost totuși mai norocos în numĕrul voturilor căpătate — de astă dată neîntrunind decât 187 voturi.

Avis.

La scóla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ înscrierile se fac în 1 și 2 Septembre a. c. în órele 9—12 a. m. și 3—5 d. a., în edificiul scólei civile de fete a „Asociațiunei“.

Didactrul pe o lună e 2 fl. Tacsa de înscriere 2 fl. dela care elevele, a căror părinți sunt membrii ai Reuniunei sunt scutite.

Prelegerile se încep Luni în 4 Septembre a c.

Sibiiu, 29 August, 1893.

Direcțiunea scólei.

Convocare

Prin acésta sĕ convocă adunarea generală a despĕrțămêntului I. Brad al reuniunii învĕțătorilor români gr. or. din districtul Zarandului pe Dumineca în 5 Septembre st. v. în localul scólei populare gr. or din Brad.

Ordinea de ḑi.

Ședința I. a. m.

1. Serviciu divin în biserica din loc.
2. Deschiderea ședinței prin președinte.
3. Constatarea celor presenți
4. Presentarea rapórtelor, a rațiociniului și alegerea comisiunilor pentru censurarea acestora.
5. Pertractarea piesii: „Vênătoriul“ cu desp. II după abcdariul de I. Popescu, predată de către Marc Hut.
6. Descrierea „sării“ cu despărț I după abcedariul de I. Popescu, predată decătră I. Safta.
7. Imulțirea cu multiplicatorul de 2 cifre s'au multiplicandul de mai multe cifre cu desp. III predată de către Romul Jurca.

Ședința II p. m.

8. Raportul comisiunilor.
9. pertractarea „Verbului“ cu desp. al IV-lea predată de către G. Ignaton.
10. Comitetul comunal și cel bisericesc cu desp. VI., predată de către Alecsandru Draia-
11. Constituirea despărțămêntului pe un nou period de 3 ani.
12. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea adunării

Inchiderea protocolului.

Brad, la 6 August, 1893.

Vasiliu Damian,
preș. despĕrț.

Din public. *)

Mulțămită publică.

Onoratul institut de credit și de economii „Albina Filială Brașov“ a donat pe sama scólei civile de fete cu internat a Asociațiunii Transilvane în Sibiiu, ca mijlóce de învĕțămênt 8 (opt) mașine de cusut. Un dar mai potrivit și mai frumos nu se putea face scólei nóstre pentru acum.

Subsemnata direcțiune își ține de plăcută datorință a ecsprima generosului donator și pe calea acésta sincera sa mulțămită.

Sibiiu, în 26 August, 1893.

Dr. *I. Crișanu.*
director.

Scire telegrafică.

Comisiunea comitatensă de epidemie din causa colerei a interḑis deschiderea gimnasiului din Beinș până la alte dispusețiuni. Despre deschiderea mai târḑie părinții se vor avisa la timpul sĕu pe cale jurnalistică.

Direcțiunea.

Poșta redacțiunei.

I. Muntean, I. Vonica în Poiana. Denunțarea trimisă nu sĕ póte publica, căci nu-i este locul în publicitate. Contra purtării regretabile a lui B. faceți arĕtare la forurile competente. Acésta e calea cea adevĕrată. Red.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă.
Red.

Nr. 298/1893. [156] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele confesionale gr or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

1. Almăşel, cu salariu anual de 260 fl. 80 cr. şi adecă: *a*) în bani gata 150 fl., *b*) în lemne 64 cară = 76 fl. 80 cr., *c*) venitele cantorale în sumă de 34 fl. şi cuartir în edificiul scólei.

2. Braşĕu, cu salariu anual de 285 fl., şi anumit: *a*) în bani repartiţiaţi în popor 100 fl., *b*) în lemne 106 cară, 106 fl, *c*) interesele împrumutului de stat 29 fl, şi *d*) din interesele banilor bisericesci elocaţi 50 fl.

3. Godinesci, cu fiilia Petresci, salariu anual de 300 fl. şi anume: *a*) în bani gata 220 fl., *b*) folosirea unei grădini 50 fl., *c*) lemne 5^{0}, 30 fl., *d*) cuartir în edificiul scólei.

4. Micănesci, cu salariu anual de 300 fl. adecă: *a*) 200 fl. în bani gata, *b*) 80 cară de lemne, 80 fl., *c*) venitele cantorale 20 fl., *d*) cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

5. Tămăşesci, cu salariu anual sistemisat de nou în sumă de 300 fl.

Invĕţătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în scóla de repetiţie împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană avĕnd a conduce cu scolarii şi cântările liturgice bisericesci.

Dela reflectanţii la aceste posturi sĕ recere sĕ se presenteze — pănă la alegere — în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul de plătire al salarielor.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Ilia, la 29 Iuliu. 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu
protopresbiter.

Nr. 426/1893. [160] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Sighişórei, se escrie concurs cu termin pănă la 15 Septembre v. a. c.

1. Boiul mare, cu salariu anual de 300 fl, cuartir, lemne şi grădină.

2. Bundorf, cu salariu anual de 300 fl., şi anume: în bani 180 fl., în naturalie şi 4 stângeni de lemne, computate cu 120 fl. cuartir şi grădină.

3. Hendorf, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 150 fl, folosirea de 7 jugere pămênt cu 120 fl şi 4 stângeni de lemne cu 30 fl. pre lângă cuartir şi grădină.

4. Mucundorf, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 200 fl., viptuale cu 70 fl., lemne cu 30 fl., cuartir şi grădină.

5. Saeş, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 50 fl., din pămênt clasa I. cu venit de 200 fl., 6 stângeni de lemne cu 50 fl. şi cuartir gratuit în edificiul scólei.

6. Ţeline, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 120 fl., agrii cu venit de 130 fl., din viptuale şi lemne de foc cu 50 fl., cuartir şi grădină.

7. Trapold, cu salariu anual de 300 fl şi anume: în bani 220 fl., agrii cu venit de 40 fl, 6 stângeni de lemne cu 40 fl., cuartir şi grădină.

8. Zoltan, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 248 fl, viptuale cu 28 fl., lemne de foc cu 24 fl. cuartir şi grădină.

Informaţiuni mai detaiate concurenţii primesc dela subscrisul.

Suplicele concursuale instruite în sensul legilor în vigóre, sunt a se substerne subscrisului pănă la terminul de sus.

Sighişóra, 6 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei.

In conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 224/1893. (157) 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din mai jos numitele comune bisericesci, tractul protopresbiteral al M. Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare — şi anume:

1. Malomfalĕu, cu salar anual de 300 fl. v. a.;

2. Mureş Órba, cu salar anual de 300 fl. v. a.;

3. Egerseg cu salar anual de 250 fl. v. a.;

Intre concurenţii la comunele bisericesci, numite sub punct 1, şi 2, vor fi preferiţi clericii absoluţi, cari la têmpul seu se pótă devenì preoţi acì.

Informaţiuni mai detaiate despre acésta, precum şi despre starea acestor scóle, modul de solvire al salarielor etc. se pot luá dela subsemnatul protopresbiter.

Concurenţii vor asterne suplicele lor concursuale, în regulă instruite — pănă la terminul preclus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Mureş-Oşorheiu, 28 Iuniu 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mureş-Oşorheiului.

Nicolau Manegut,
protopresb.

Nr. 310/1893 [158] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele confes. gr. ort. din comunele mai jos semnate — în protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

1. Gialacuta cu filia Căbesci salariu anual 300 fl şi anume: *a*) în bani repartiţiaţi în popor 100 fl *b)* în bucate 100 mĕsuri cucuruz 140 fl. *c*) venitele cantorale 30 fl. *d*) lemne de foc 3 stângini 30 fl. *e*) cuartir în edificiul scólei şi grădină pentru trebuinţele învĕţătoriului.

2. Furcşóra cu salariu anual de 300 fl. şi anumit în bani 290 fl. şi lemne în preţ de 10 fl. cuartir şi grădină.

3. Têrnava, salar anual 300 fl. şi anume: *a*) din repartiţie în popor 100 fl. bani gata *b*) în bucate 100 mĕsuri cucuruz 140 fl. *c*) venitele cantorale 30 fl. *d*) lemne de foc 3 stângini 30 fl. *c*) cuartir în edificiul scólei şi grădina pentru trebuinţele învĕţătorului.

Invĕţătorul ales la vr'una din aceste şcóle e datoriu se ţină şi prelegerile în scóla de repetiţie împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană avênd a conduce cu scolarii şi cântările liturgice în biserică.

Dela reflectanţii la aceste posturi sĕ recere sĕ se presenteze — pănă la alegere în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică, spre aşi arăta desteritatea în cântările bisericesci, şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul de plătire al salariilor etc.

Doritorii de a ocupa vr'unul din aceste posturi se aştérnă petiţiunile lor instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Ilia, la 5 August 1893.

Oficiul, protopresbiteral greco-ort. al Iliei în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

---

ad. Nr. 482/1893 [155] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scólele confesionale din mai jos însemnatele comune, aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Cluşului, se escrie concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

1. Apahida, cu filia Pusta St.-Miclăuş salariu de 300 fl. cuartir bun în edificiul scólei şi grădină de legumi.

2. Bedeciu, salariu de 300 fl. cuartir cu grădină şi lemne de foc.

3. Cara, salariu de 300 fl. cuartir şi grădină de legumi tare bună.

4. Cojocna, salariu de 300 fl. solviţi în rate lunare, cuartir bun în edificiul scólei cu grădină de legumi.

5, Gerofi cu filia Banfi-Dângău, salariu 300 fl. cuartir cu grădină şi lemne de foc, câte vor fi de lipsă.

6. Mănăsturul ung. salariu de 300 fl. care se va îmbunătăţi şi la 350 fl. dacă învĕţătoriul va înfiinţa cor bisericesc, cuartir cu grădină şi lemne de foc.

7. Mociu, salariu de 300 fl. cuartir cu grădină.

8. Rogojel, salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi au a-şi aşterne suplicile lor, instruite conform legilor din vigóre subscrisului oficiu pănă la terminul susindicat şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Cluş, 30 Iuliu, 1893.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter

Nr. 342/1893. [159] 1—3

CONCURS.

In scopul reîntregirei posturilor învĕţătoresci în mai jos însemnatele comune din protopresbiteratul gr. or. al tractului Geógiului I. se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Roman“.

1. Boholt, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină scolară.

2. Dealu-mare, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină scolară.

3. Fizes-Barbura, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină scolară.

4. Magura-Topliţa, cu salariu anual de 300 fl cuartir şi grădină scolară

5. Selisciόra-Stoenésa, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină scolară.

6. Suligete, cu 250 fl. salariu anual în bani, 1$\frac{1}{2}$ jugĕr grădină şi loc arătoriu cu un venit anual de 50 fl cu acest post este împreunat şi cantoratul cu un venit anual de 40 fl.

7. Voia şi Porcurea, pentru susţinerea unui învĕţătoriu ambulant cu un salariu anual de 400 fl. cuartir şi grădină scolară

8. Boiu, cu salariu anual de 250 fl. cuartir şi grădină scolară.

Certeşul-superior, cu salariu anual de 240 fl cuartir şi grădină scolară.

10. Folt, cu salariu anual de 240 fl. cuartir şi grădină scolară.

11. Hărău, cu salariu anual de 260 fl. cuartir şi grădină scolară.

12. Uroiu, cu salariu anual de 240 fl. şi grădină scolară.

Invĕţătorii aleşi la aceste posturi vor fi obligaţi în Dumineci şi sĕrbători a cânta in strane şi a conduce cu scolarii cântările liturgice.

Concurenţii sunt poftiţi, ca pănă la alegere sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în bisericile respective, spre a şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci.

Cererile concursuale instruite conform legilor din vigóre sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul susindicat.

In conţelegere cu comitetele parochiali ale susînsemnatelor parochii.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geógiului I.

Hondol, 4 August, 1893.

Vasiliu Pipoş,
protopresb.

---

[154] 1—3

Concurs repeţit.

La scóla română gr. or. cu trei clase din Preşmer, protopresbiteratul Braşovului, a devenit vacant un post de învĕţătoriu, spre a cărui ocupare se escrie de nou concurs cu termin de 20 de ḑile dela prima publicare în „Tel. rom.“

Emolumentele:

1. Salariu anual din cassa alodială plătibil în rate lunare anticipative	fl. 300.—
2. Bani de cuartir din alodiu	fl. 40.—
3. 4 gălete de grâu dela mori în natură	fl. 20.—
4. Folosinţa unui fênaţ	fl. 10.—
5. Dela $1/2$ familiile din parochie câte 20 cr. . .	fl. 10.—
Suma .	fl. 380.—

Suplicele de concurs instruite conform legilor în vigóre sĕ se adreseze la oficiul protopresbiteral al Brasovului.

Alesul e dator a ţiné strană în biserică tot a dóua sĕptĕmână, ér Dumineca şi sĕrbătórea totdeuna. apoi a ţiné prelegerile prescrise în scóla de repetiţiune.

Concurenţii, cari vor dovedi cunoscinţe temeinice musicale vor fi preferiţi, spre acest scop sĕ se presinte în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică.

Preşmer, 25 Iuliu, 1893.

Comitetul parochial rom. gr. or.

Georgiu Ludu,
preot, preşed. comit.

In conţelegere cu oficiul protopresbiteral:

Ioan Petric,
protopop.

Nr, 304/893 (153) 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante în parochiile mai jos însemnate din protopresbiteratul Bistriţei se escrie prin acesta concurs cu terminul pănă la 30 August a. c.

1. Borgo-Prund, pentru doi învĕţători cu salariu de câte 300 fl. v. a. din fondul scolar, apoi folosirea grădinei scolare în mărime de 1 jugĕr 569^{0}☐ în părţi egale.

2. Coşna pentru un învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. din cassa bisericéscă, folosirea grădinei scolare, cuartir şi lemnele trebuinciόse de foc.

3. Ida-mare pentru un învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. din repartiţie.

Suplicanţii au a-şi asterne suplicile instruite conform legilor din vigóre în terminul sus indicat la:

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Bistriţei.

Bistriţa, în 3/15 August, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Simeon Monda,
protopresbiter.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan**· Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 91 Sibiiu, Sâmbătă, 21 August (2 Septembre) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 20 August, 1893.

Mercurea trecută curtea cu jurați din Cluș a pertractat procesul politic intentat de procuratura regéscă contra Replicei. Presidentul comitetului de re dactare dl Aurel Popovici a fost acusat pentru partea spirituală a lucrărei, domnul Eugen Brote și Nicolau Roman pentru tipărirea și rěspândirea ei. La pertractare s'au presentat domnii Aurel Popovici și Nicolau Roman, rěmăind ca domnul Eugen Brote, căruia nu i s'a putut înmanua citațiunea, se fie adus la curtea cu jurați de altădată.

Verdictul urmat din acéstă pertractare a sdruncinat pe fie-care român până în adâncul inimei sale.

Am sciut și scim, că în patria nóstră asemenea unui viscol cumplit cutrieră curentul magiarisărei, și acésta noi o am și spus, și am condamnat acest periculos curent, fiindcă am fost și suntem de părere, că el e periculos pentru patria nóstră și pentru popórele conlocuitóre.

El insĕîn loc de a scădea, a mai crescut. Cât pentru părțile transilvane centrul lui a fost și este Clușul. Ajutat de societatea ungurescă, ici colo de administrațiune și mai pre sus de tóte puternic ajutat de presă, el a crescut în mod înspăimêntătoriu, și astădi a ajuns a aduce ródele sale binecuvêntate în sensul șovinismului actual. Vandalismul din anul acesta dela Turda și dela Oradea mare, a pus în drastică lumină ródele binecuvêntate ale acelui curent, și ómenii nepreocupați și cu judecată calmă cu îngrigire privesc la manifestarea civilisațiunei poporațiunei din Turda și Oradea mare.

Intre asemenea condițiuni sociale cu óre-care îngrigire am privit la procesele politice, cari avéu sĕ urmeze la curtea cu jurați din Cluș.

Mai puțin însĕ ne-a îngrigit procesul Replicei, și era natural, ca el mai puțin sĕ ne pună pe gânduri.

Replica studenților români e lucrare provocată de un rĕspuns al junimei magiare, este deci órecum îndreptățită, căci ea este o apĕrare, care nu urma, dacă nu premergea provocarea Replica e o lucrare moderată, neprovocătóre. Și dacă junimea magiară pentru insultele la adresa națiunei române nu a fost trasă înaintea curții cu jurați, natural era se credem, că nici junimea română nu va fi persecutată pentru apĕrarea onórei naționale.

Resultatul procesului politic pertractat Mercurea trecută, ne-a sguduit până în temeliile inimilor nóstre.

La verdictul juriului s'a putut încâtva aștepta fie-care român, deóre-ce juriul mai mult sau mai puțin stă sub presiunea curentului. Nu ne-am așteptat însĕ la verdictul judecĕtoriei și nu va fi român cu inima la loc, care la audul pedepsei se nu se cutremure în sufletul și inima sa.

Patru ani la robie pentru un rĕspuns dat la o provocare, care mai moderat vorbind, trebue sĕ fie considerată în parte mare de o calumniare a poporului nomân.

Ucigașilor, hoților, făcĕtorilor de rele, acestora se dau pedepse de patru ani, sau dóră și mai puțini, dară unui om, care indignat de persecuțiunile contra națiunei sale, indignat de impertinenta provocare a rĕspuns apărându-se, aplicată o asemenea pedépsă în era constituțională, consternéză.

Altcum verdictul vorbesce mai elocuent în cifre. Aurel Popovici e condamnat la 4 ani închisóre de stat, 500 fl. pedépsă și 500 fl. spese de proces, fostul espeditor al institutului tipografic Nicolau Roman e condamnat la un an închisóre de stat și 300 fl. pedépsă.

Față cu propunerea procurorului verdictul tribunalului apare în lumina marinimosităţii, căci după telegramele sosite aici procurorul a propus pentru Aurel Popovici 6 ani închisóre de stat și 900 fl pedépsă, pentru Nicolau Roman 3 ani închisóre și 300 fl. amendă, plus ambii sĕ fie ținuți la rebonificarea speselor în suma de 534 fl.

Ne putem închipuì pentru ce a fost lovit în ăst mod domnul Popovici, nu ne putem închipuì însĕ pentru ce așa pedépsă pentru Nicolau Roman, care a făcut espediția la porunca institutului, unde a lucrat pentru susținerea vieții, și nu a avut nimica cu politica.

Se va susținé, că pedépsa lui o motivéză impregiurarea, că a contribuit la lățirea replicei. Acesta ar fi slab motiv, după ce Replica a fost reprodusă de presă, chiar și de cea magiară, prin ce i s'a dat publicitatea, de care N Roman nu e culpabil.

Vom asculta însĕ esplicările ce le va face pressa magiară, și póte că vom reveni, până atunci in fața verdictului, trebue sĕ ne esprimăm uimirea nóstră.

Revista politică.

Cu privire la proiectele bisericesci ale guvernului se anunță, după cum scriu foile, din isvor sigur, că factorii competenți, adecă cercurile catolice, s'ar fi împăcat cu idea căsătoriei civile obligătóre. Singura pedecă ar mai fi posibilitatea desfacerii căsătoriei. In urma acesteia desfacerea căsătoriei sau despărțirea a fost restrinsă și redusă la patru casuri. Sĕ dice, că mai mulți, chiar și din sinul guvernului, au pretins, că cel puțin pentru catolici sĕ se statoréscă, că căsătoria nu sĕ póte desface; dar, dacă s'ar fi primit acésta pretensiune, s'ar fi conturbat unitatea dreptului de căsătorie și a legislațiunii privitóre la căsătorie. După cum stă cestiunea acum, e probabil, că la locurile cele mai nalte sĕ va lua o decisiune în privința acésta numai după manevrele dela Köszeg. După manevrele aceste deci va da ministrul Szilágyi Corónei deslușirile necesare în privința acésta.

* * *

Conflictul dintre Francia și Siam, care sĕ părea a fi aplanat, éră sĕ va începe. Guvernului frances, vĕdênd cât de cu grabă și fără resistință a fost primit ultimatul Franciei, i-a părut réu, că n'a formulat pretensiuni mai mari față de Siam. De sigur, că și purtarea pasivă a Engliterei în acésta afacere, încă a contribuit, ca Francia sĕ pășéscă acum față de Siam cu pretensiuni mai mari. Sĕ scrie din Paris că representantul Franciei din Bangkok, Lemyre de Vilers, pretinde, ca Siamul sĕ recunóscă suprematția formală a Franciei Guvernul siamez sĕ pórtă deocamdată pasiv fată de acésta pretensiune a Franciei, dar nu mult va puté sĕ steie în resistință. Singură Englitera ar fi în stare sĕ spriginéscă Siamul, dar atențiunea poporului englez este îndreptată în mĕsură mare asupra cestiunii homerule-bille și astfel póte sĕ scape din vedere, cele ce sĕ petrec îndepărtata Asiă.

* * *

In Bavaria, după cum sĕ vorbesce în cercurile bine informate, érăș va veni la ivélă cestiunea cu regele. După mórtea lui Ludovic II, care înainte de mórte din causa alienațiunii, a fost lipsit de tron, a urmat lucrul curios, că a ajuns pe tron érăși un nebun, regele Oton I, care fusese și mai nainte în casa alienaților și bóla lui e incurabilă. In locul lui însĕ a guvernat unchiul sĕu, prințul Luitpold, ca regent și a esercitat puterea regéscă. Așa dar de dóuĕ ori una după alta a fost în Bavaria anomalia, că de o parte era și este rege, fără de a funcționa ca atare și fără speranță de a puté cândva guverna în realitate, ér de altă parte regentul, care în realitate face us de drepturile și împlinesce datorințele regesci, fără de a purta titula de rege Acésta anomaliă a urmat conform dispozițiunilor constituției bavareze și acésta vreau sĕ o sisteze în procsima sesiune a dietei bavareze, schimbând pasagiul din constituție, ce se referesce aici. Prima urmare a acestei schimbări va fi, că prințul regent Luitpold va fi proclamat de rege al Bavariei, ér pe viitor nu vor mai obveni astfel de anomalii.

* * *

Diariul „Figaro“ din Paris anunță că escadra ruséscă, al cărei șef a fost numit contra-amiralul Avelan, va întra, probabil, în 15 Septembre în portul frances Brest. Escadra este com-

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

La kulkare zí.

Sub akoperimèntul aripĭlor tele voiŭ fi akoperit, și voiŭ adormí, kà tu ènsucĭ. Domne! me așezașĭ la tine prin sperincà.

Ĕarò la adormire zí.

In mànĭle tele, Domne! pun spirtul meu, și truplu meu. Tu ènsucĭ me binekuvèntà, tu ènsucĭ me misele, și donĕazà mie viaca vietosà. Amin.

Ordinĕa Demànecĭunei.

Kànticetele Inviareĭ, care se càntà dupò
Fericicĭĭ nevinovacĭĭ.

Ton. 5.

Binekuvèntat estĭ Domne, anvĕacàme pre mine indereptàrĭle tele.

Poporlu àngeresku se miră, kànd vezú pre tine ìntre morcĭĭ numerat; ĕarà tu Màntuitorule! poterĕa morteĭ strikașĭ, și impreunà ku tine pre Adam disteptașĭ, și pre tocĭ din iad liberașĭ.

Binecuvèntat esti Domne.

O invecelelor! pentru ce amestekacĭ prin miselimie mirurĭ ku lakrimĭ?

Angerlu, karele stralucí în mormènt, zise Mirdukètorelor: Vedecĭ voĭ gropa și incelegecĭ, cà Màntuitorlu inviă din gropà.

Binekuvèntat esti .Domne:

Forte demànĕacà Mirdukètorele alergarà la gropa tĕa ku vaete, ĕarà Angerlu stàtú inaintĕa lor, și zise: Incetă timpul de vaet, nu plàngecĭ, mà spunecĭ Apostolilor Inviarĕa.

Binekuvèntat esti Domne:

Mirdukètorele mulierĭ venirà ku mirurĭ, și se apropiarà ku vaete la gropa tĕa, Màntuitorule! Ĕarà Angerlu vorbì, și zise kàtrà dènsele: Pentrucí numeracĭ viul ku morcĭĭ; kà inviă din mormèntu, ka un Zeu.

Màrire Tatàluĭ, și Fiuluĭ, și a Sàntuluĭ Spirtu.

Inklinàmune Tatàluĭ, și Fiuluĭ, și Sàntuluĭ Spirtu. sànteĭ Treime intru una fiincà, și cu Serafimiĭ strigàmu: Sàntu, sàntu, sànt esti, Domne!

Și akum, și totudeuna și in vietele vietelor. Amin.

O Vergine! Karĕa ku nasterĕa pre Viacàdatorlu liberașĭ pre Adam de pekat, și Eveĭ donașĭ în loklu tristeceĭ bukurie, kà Zeul, karele se ìntrupă din tine, și se faku om, indereptă pre kazucĭĭ din vĭaca la acеĕa. Aliluia, Aliluia, Aliluia. Màrire cie, Domne! De treorĭ.

Treptele, kare se kàntà la tote serbàtorĭle marĭ.

Trĕapta 1.

Din tinerecile mele multe patimi se luptă ku mine, mà ènsucĭ ajutà mie, și me màntueste Màntuitorlu meu.

2.

Voĭ, kariĭ uricĭ Sionlu, rușinacive de Domnul, kà vecĭ fi uskaci prekum ĕarba de fok.

Màrire.

Prin Sàntul Spirtu tot sufletlu viĕazà, și prin koracie se ìnalcà, luminĕazase intru unimĕa Treimeĭ ku sàncie skunsurosà.

Și akum.

Prin Sântul Spirtu esvoresku esvorele donluĭ, kare adapà totà kreatura spre fruptuarĕa viecosà.

Prepunetlu Serbàtorei și celelalte.

(Va urma.)

pusă din patru vapóre cuirasate, cari au plecat din New-York, în 9 August pe căi diferite; unul va ancora în Lisabona, altul în Gibraltar, al treilea în Cadix, și al patrulea în insulele Azore, de unde apoi se vor întêlnì în Marea-mediterană. De aici vor întra apoi în portul Brest. Probabil, că marele duce Alexis, care petrece la băile Vichy, va ţiné revistă asupra acestei flote. Deóre-ce Brestul e mai aprópe de Paris, ca Toulonul, atunci prin acésta se ușuréză venirea marinarilor ruși în capitala Franciei.

Procesul Replicei. Continuându-sĕ pertractarea și cetindu-sĕ pasagele încriminate din „Replică“, apĕrătoriul Dr. St. Petrovici cere sĕ se cetéscă și pasagele neîncriminate fiind de lipsă pentru clarificarea causei. Cererea sĕ respinge. La întrebările puse d-lui Popovici cu privire la „replică“, rĕspunde, că replica a fost făcută de un comitet al tinerimii universitare din Ungaria; tinerimea a adunat datele și pentru spesele tipăririi s'a făcut colectă publică în Ungaria. Declarația studenților universitari, presentată de Dr. Petrovici, cari iau rĕspunderea pentru redactarea replicei, nu sĕ ia în considerare. După vorbirile procurorului, a acusaților și apĕrătorilor și după replica procurorului și duplicele apĕrătorilor, juriul declară de vinovați pe acusați. Procurorul cere: pentru dl Popovici 6 ani închisóre de stat și 900 fl. amendă, pentru dl. Roman 3 ani închisóre și 500 florini amendă și suportarea în comun a speselor procesuale de fl. 534. Retrăgêndu-sĕ tribunalul, în diminéța de 31 August la 4¼ óre sĕ publică sentența:

A. C. Popoviciu este condamnat la patru ani închisóre și 500 fl. amendă precum și la suportarea cheltuelilor în sumă de 500 fl., Roman la un an închisóre și 300 fl. amendă.

A. C. Popovici a fost pus în libertate numai după depunerea unei cauțiuni în sumă de 5000 fl.

Fundațiunea Gozsdu.

Representanța fundațiunii „Gozsdu“ și-a încheiat eri ședințele.

Obiectul principal a fost votarea stipendiilor pe anul scolar 1893/4.

S'au pertractat 84 cereri de ale stipendistilor vechi și 84 cereri dela concurenți noi, total 168.

Aprópe tóte stipendiile vechi s'au urcat.

S'au încuviințat:

Stipendistilor vechi:

1.	Pentru facultatea de drepturi	19	stip.	în sumă de	5930 fl.
2.	„ „ „ medicină	5	„	„	1400 „
3.	„ „ „ litere	4	„	„	1200 „
4.	„ politechnică	8	„	„	2400 „
5.	„ farmacie . . , . .	1	„	„	300 „
6.	„ gimnasiu	9	„	„	1870 „
	Total .	46	stip.	în sumă de	13100 fl.

Stipendii nóuĕ:

între cari sunt și 5 abiturienți, fosti stipendisti vechi de ai fundațiunei.

1.	Pentru drepturi . . .	14	stip.	în sumă de	2700 fl.
2.	„ medicină . . .	5	„	„	1000 „
3.	„ litere	2	„	„	500 „
4.	„ politechnică . .	2	„	„	700 „
5.	„ gimnasiu . . .	4	„	„	250 „
6.	„ scólele comerciale	1	„	„	300 „
	Total .	28	stip.	în sumă de	5450 fl.

Pentru 24 rigorosanți vechi și noi s'au votat drept tacse de rigorose și de diplome 2000 fl.

Suma totală a stipendistilor și rigorosanților este de 98, ér ajutoriul ce-l capĕtă ei dela fundațiunea „Gozsdu“ în procsimul an scolar se urcă la considerabila sumă de fl. 20.550.

Fie binecuvêntată memoria marelui mecenate Emanuil Gozsdu!

Intêmplările din Micuș.

Din jurul Turḑii, cu datul de 31 August ni se scrie:

Este sciut, că comitatul nostru devine tot mai celebru, însĕ nu prin fapte umane și nobile, ci prin barbarii și alte multe volnicii și nedreptăți, a căror jertfă este totdeuna sermanul nostru popor.

O astfeliu de nedreptate și batjocură s'a făcut cu bieții țerani din comuna românéscă Micuș din apropierea Turḑii. In timpul din urmă s'a lățit faima între poporațiunea din jur fără considerare la limbă și naționalitate, faimă provenită din centrul Kulturegyletului, adecă din Cluj, că medicii pre ómenii săraci și suspicioși de choleră, nu-i vindecă, ci 'i omóră cu venin; este apoi de-a sĕ mai adauge și rĕul principal, că adecă organismul statului, condus de șovinism, are în fruntea administrațiunei cercuale, ba chiar și comunale neste ómeni, cari nu cunosc limba și datinele poporului de loc.

Unor atari împregiurări se póte atribuí și scandalul întimplat în Micuș în 27 l. c. ḑiua de sf. Mărie. Poporul fiind sedus de faimele false lățite chiar din Cluj, prin un țeran ungur, a protestat în contra dispusețiunilor de choleră a notariului (slovac magiarisat) și sa opusca se nu facă spital din *scóla confesională* La raportul notariului a eșit în fața locului, în ḑiua sus indicată protopretorele cercual Dr. Damokos Andor, *și neposeḑând limba poporului nici el nici notariul*, n'a putut capacita poporul care eșia dela s. biserică, despre scopul venirei lui. Poporul a protestat cu unanimitate în contra dispozițiunilor luate afirmând, că scopul medicilor, după informațiunile ce le are, este de a invenina pre ómeni cu deosebire pre ce săraci. Veḑênd protopretorele tumultul și indignarea celor de față, și vĕḑêndu-i protestând cu tótă resoluțiunea a luat'o la fugă pe jos pănă la comuna Tur, căci în închipuita lui spaimă și de trăsură și a uitat.

Venind la Turda cu intrevenirea vicecomitelui a recuirat sporirea gendarmeriei și 2 compănii de miliție, din cari una a mers la Micuș, ér alta a remas în Turda.

Pe lângă o așa asistență mare, au arestat mai tótă comuna și astăḑi între baionete i-au dus la Turda, legați doi cu doi la vre-o 56 de țerani și se ḑice, că încă vor mai duce pe atâția. Prin acésta au făcut de batjocură un sat întreg; ar fi trebuit sĕ aresteze numai vre o 2—3 culpabili, dacă ar fi fost de acestia, ér pe ceia-lalți sĕ-i citeze, dar nu sĕ i pórte pe tóte ulițile Turḑii între baionete, ca vai de ei, prinși pe hotar, unde au trebuit sĕși lase tot lucrul, carele și vitele în știrea lui Dumneḑeu. Ungurii după cum mi s'a spus tot urlau după ei: „né a tolvajok! né a rongyok! Ezek akarnak uralkodni fölöttünk! Fel kell akasztani mind a mennyi van!“ și alte de aceste. I au dus la casa comitatului, unde îi păzesc soldații.

Așa dle redactor, față de români s'a sciut recuira îndată o mulțime de baionete, și au legat în fiere locuitorii unei comune, ca pe nesce criminali, pre când făptuitorii vandalismului dela Turda, Arad și Oradea mare își făcură cheful în liniste, pre ei nime nu-i légă în fiere, pre ei nu-i cine sĕ i erueze.

După cum am auḑit și în comuna Banabic s'a dus gendarmarie și miliție deóre-ce și românii de acolo se opun de a face din scólă spital. *X.*

Noutăți.

† Artemie Feneșanu. Referitor la mórtea prea timpurie a profesorului Feneșan din Brașov, „Gaz. Transilvaniei“ scrie: unul dintre cei mai simpatici concetățeni ai nostri pururea cu inimă deschisă și binevoitóre, care timp de 19 ani a servit cu credință și cu conscienţiositate causa învĕțămêntului nostru, ca profesor la scóla comercială și reală română din Brașov, după suferințe grele a rĕposat eri séră în etate abia de 46 de āni. Feneșeanu s'a născut în comuna Sâncraiu de lângă Turda, studiile gimnasiale le-a absolvat în Clușiu; a absolvat apoi teologia în Sibiiu. Mai întâiu fù numit profesor la scólele române din Brad, de unde după trei ani a primit catedra de profesor la scólele române de aici. Feneșanu se duce din mijlocul nostru însoțit de stima și iubirea tuturor. Dumneḑeu sĕ'l odihnéscă în pace.

* * *

Colera. Colera în Ungaria, deși încet, dar se respândesce în tóte părțile. Din comitatul Szabolcs ea și-a luat drumul în tóte direcțiunile și după rapórtele cele mai nóuĕ îmbolnăviri și decese de coleră au fost constatate în următórele comitate: Szabolcs, Maramurĕș, Sătmar, Ias-Cun-Solnoc, Bichiș, Ugocia, Heveș, Ciongrad, Zemplin, Bereg, Borsod, Caraș-Severin, apoi în părțile nóstre în comitatul Solnoc-Dobâca (7 deces.) Cojocna, (Cluș 8 decese) și Tîrnava-Mică, în Cipău 1 îmbolnăvire. Prin locurile înfectate sau amenințate s'a amânat deschiderea scólelor. Sibiiul, Brașovul și în genere partea cea mai marea a Ardélului sunt până acum ferite total de epidemie. In străinătate s'a ivit sporadic colera; decese sunt puține. In România la cele 112 de casuri de înbolnăvire de mai nainte, au fost 13 decese, 14 s'au vindecat și 104 sunt în ingrigire.

* * *

Dr. Lucaciu în Bpesta. Foile din Budapesta scriu că Dr. Vasile Lucaciu sĕ află de câteva ḑile acolo. El a mers cu concesiunea ministrului, ca sĕ consulteze pe un oculist, avênd bólă de ochi și e însoțit de inspectorul arestului din Sătmar. Lucaciu în Budapesta e închis în arestul procuraturei.

* * *

Intendanța corpului nr. 12 din Sibiiu va cumpĕra la 4 Septembre n., pentru magazinul militar din Sibiiu, 6800 de măji metrice de grâu și 15·700 m. m. de ovĕs; pentru magazinul din Brașov 5100 m. m. grâu și pentru magazinul filial din Cluș 4200 m. m. de grâu. Condițiunile mai de aprópe se pot vedé la stațiunile magazinelor respective în tóte ḑilele.

* * *

Invitare la „Petrecerea cu dans“ ce se va arangia Duminecă, la 29 August (10 Septembre) 1893 în sala ospĕtăriei „Hotel central“ din Brad. Venitul este destinat pentru despĕrțĕmêntul X, Brad, al „Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“. Intrare: de familie 2 fl., de persónă 1 fl. Inceputul la 8 óre séra. Oferte marinimóse se vor primi cu mulțămită și suprasolvirile se vor publica pe cale ḑiaristică. Intre pausă se vor dansa jocurile naționale „Călușeriul“ și „Bătuta“ în costum.

Cronică.

Zarand, în August 1893.

Dacă s'a ḑis mai în anii trecuți că și în părțile acestea obiceiurile bune românesci sĕ strică, restul portului românesc încântător sĕ împistrițéză ori înlocuesce cu sdrențe jidovesci, — cu un cuvênt zarandanii în unele privințe degeneréză, apoi și aḑi sĕ póte susținea o atare afirmație.

Este destul de trist, dar adevĕr fiind trebue recunoscut că și de atunci încóce multe rele sĕ pot observa, între cari și rĕspândirea unor patimi, s. e. beția omorîtóre de trup și suflet și lucsul, care érăși devenind patimă, consumă o mare parte din rodul mult asudat al muncii sătenilor nostri.

Afară de aceste și multe alte rele ne bântue pe aici, cum sunt căsătoriile nelegiuite, pentru stirpirea cărora ar trebuì luate mĕsuri aspre, mai aspre ca pănă acum, căci cele luate pănă aci sĕ dovedesc a nu fi destul de eficace.

Din punct de vedere direct național e destul de condamnabilă și procederea acelor preoți, cari prea îngrijiți pentru câștigarea de averi materiale ori fie din ori-ce causă sĕ aruncă în brațele „főszolgabiraelor“ pentru ca sĕ le mijlocéscă ajutóre de stat. Acestia 'si vênd libertatea de a lucra la redesteptarea simtului național în poporul încredințat lor pentru de regulă 40—50 „de arginți“. 'Și fac dependentă voința lor de păstor și învĕțător al poporului de voința destructivă a streinilor. Ba ce e mai dureros chiar și preoți încă nededați pe deplin întru îmbrăcarea „epitrafirului“ o fac acéstă cu destulă predilecțiune, din care moment ori-ce luptă și mai ales fățișă întru apărarea intereselor poporului dacă o face, o face cu frica „domnilor“ în spate.

Astfel de slabi ar trebuì imediat descoperiți și aduși la reson de către însuși Consistor.

Am ḑis la început că restul portului românesc încântător, sĕ împistrițéză și înlocuesce prin sdrențe jidovesti Prin acésta judecată am dat numai espresiune publică scârbii de care mĕ simt cuprins vĕḑênd cum chiar și sătenele sĕ împrietenesc cu acele sdrențe; și recunosc acésta și publice chiar sub influința acestor deprimătóre impresiuni cari atât în Brad, care e centrul Zarandului — și centru ar trebui sĕ fie în tótă privința, — cât și în satele din prejur restul portului românesc este aprópe eliminat. Ḑic restul portului românesc, — căci în Brad și satele din jur cel puțin generațiunea de aḑi nu șcie sĕ se fi cultivat ori folosit vre-un port întreg românesc.

In astă privință atât brădenele cât și sătenele din imediata apropiere pot, să și iee în câtva de model pe femeile din satele mai isolate ale Zarandului d. e. Blăjeni, Dupăpeatra, Bulzesti ș. a. In acestea vre o câteva sate deși traiul vieții le e mai greu, deóre-ce solul pămêntului în unele e de tot nepotrivit pentru cultivarea cucuruzului și spicóselor, principalul isvor de venit al Românilor transilvăneni, și deși siliți fiind din asta causă a'și acuira cele necesari pentru traiul vieții cu lucrul mânilor la străinii din Bănat și prin România; — totuși portul lor, care și așa este neasemĕnat mai românesc decât al brădenelor, tebenelor etc. nu 'și-l uresc adoptând sdrențele scump plătite ale jidovilor.

Membrele reuniunilor de femei române precum ori-care adevĕrat inteligent român sĕ-'și țină de plăcută și sfântă datorință a purta costumul național nunumai la petreceri. cari și așa sunt fórte rari și aprópe singurele ocasiuni de convenire, ci și acasă în mijlocul familiilor și poporului sătén, care de altcum e destul de aplecat a imita pe inteligenții lor și în în d'al de astea.

La întrebarea cum stăm cu ale comerciului în *Zarand*? — putem spune că destul de rĕu! — E încredințat comerciul în mânile jidanilor, cari vênd articolii lor cu prețuri pipărate — pe lângă aceea, că marfa ce o vênd e aprópe netrebnică. Intr'atâta s'a înrădăcinat jidovimea pe aici sugênd cu multă poftă sudórea sătenilor și orășenilor, încât a mai recomânda vr'un mijloc de scăpare cârtind în contra spiritului, în care ei lucră, apare multora un ce ridicol.

Cu tóte acestea ar fi de dorit și din punct de vedere național economic de tot recomandabil, că „Mărginenii“ acei români, cărora pare că tóte însușirile bune li le a dat Dḑeu cu belșug între cari și spiritul de crușare, sĕ se respândéscă în tóte părțile Transilvaniei făcênd intreprinderi economice comerciale căci între altele limbagiul, portul lor încântător, scurt întréga lor înfățișare le asigură simpatiile chiar și ale contrarilor noștri.

In special aici în Zarand și în centrul acestuia niste astfel de întreprinḑĕtori ar aduce folóse de nepreșuit, chiar și numai prin aceea că ar face sĕ disparà „lipitorile“ de pe corpul zarandanilor, ca ceara de fața focului Și în schimb pentru acestea ei ar fi bine primiți și călduros spriginiți în întreprinderile lor de publicul romănesc din Zarand

Incât privesce cultivarea rațională a pământului încă putem recunósce că nici românii zarandani nu stau mai bine, ca mai înainte cu câteva decenii E sciut că isvorul principal de venit al masei poporului a fost și este și aḑi agricultura, — deci cred că ar fi timpul sĕ se lucre mai mult întru deprinderea țĕranului la lucrarea rațională a strămoșescului sĕu pămênt.

Și spre scopul acesta ar fi fórte potrivit înființarea de reuniuni agricole în diferitele centre ale comitatelor după modelul sibienilor. Ei, dar la lucrări de aceste trebue ómeni consumați în d'al d'astea, specialisti, și noi niste atari ómeni n'avem de presinte decât fórte puțini, cred însĕ că cu puținii ce'i avem s'ar putea face nisce modeste începuturi. Și aceste începuturi modeste s'ar putea face în unele comitate chiar și numai cu impulsul puținilor pricepĕtori în ale agriculturei de care dispune metropola nóstră.

Nisce atari reuniuni, convingêndu-se aievea despre folosul lor practic țerenii români, încă le ar sprijinii călduros De altcum cei chemați a lucra și în astă direcțiune la îmbunătățirea sorții poporului nostru, cred că vor fi din destul preocupați și de astfel de salutare idei. *S.... S....*

Din comitatul Făgărașului și scaunul Cincului.

In urma vĕrsărilor de ape de astă primăvéră miseria pe țara Oltului a cuprins teren larg. Spicósele au fost noroite, încât în multe locuri ómenilor nu le-a rĕmas alta decât ca sĕ le cosécă, sĕ facă cel puțin nutreț la vite, Era o vreme, astă primăvéră, ḑic ómenii, încât din marginea Ardélului până sub munții Făgărașului nu vedea-i decât numai tot apă și ér apă. Din causa apei și cucuruḑele au rĕmas micuțe și de pe acum se vĕd, că vor fi tăciunóse. Podurile n'au fost sigure, încât a început o reparatură radicală, care va înghiți éră și o sumă respectabilă de bani. Multe case au fost luate cu totul și duse de valurile furióse. Ómenii numai cu greu vor puté veni în ogașie în urma atâtor desastre. Ḑic cu greu, deóre-ce dările sunt mari și economii n'au pe ce face banii. Bucatele din anii trecuți sunt pe nimica, ele se vor urca póte mai târḑiu în prețiu, vitele de asemenea sunt ieftine, numai ovesele și fênul s'a ridicat, mai vêrtos de când guvernul a oprit esportarea nutrețului. Tot așa de triste, ca și pe țéra Oltului se arată urmările vĕrsărilor de ape pe Ardél. Grâul în unele locuri a rĕmas în bon ca chimul și și acela e plin de opsigă, încât 'ți trebue trei ciururi ca sĕ-l alegi. Mult a contribuit la recolta slabă și érna cea lungă gerósă, mai mult au avut sĕ sufere agricultorii, cari au sămĕnat târḑiu. Cucuruḑele sunt cam îngălbenite, ér strugurii mici la bon, tari și acrii, încât numai o tómnă lungă și frumósă mai dă speranță de a se îndrepta atât cucuruḑele cât și grânele și viile. Pe Têrnave fiind pământul mai humos apele cele mari și repețitele cutremuri de pămênt au causat surpături mari de déluri, guri amețitóre de părăuri, cu un cuvênt pagube enorme.

Colera, acest cuvênt, care a băgat atâtea săgeți în inimile locuitorilor de pe la orașe, pe aici nu i se aude de nume. Ómenii nu sciu, ce e colera, drept dovadă, că nici nu sciu pronunța cuvêntul, ei ḑic, corela, dar, că ce i corela aceea nu-și sciu da sémă. Mai rĕu stau însĕ făgărășenii cu spaima de coleră. Fișpanul Baussnern se bucurase la clădirea căii ferate, că pe drumul de fer va puté aduce după cum accentuase în o vorbire a sa, mai curênd și mai cu mare ușurință ideea de stat magiar în părțile țerii Oltului, și acum se teme ca un pitic, că mai nainte de a ajunge ideea de stat magiar, va ajunge colera. De aceea a și venit tot cu frica în sin dela adunarea fișpanilor din Budapesta și spĕriat, cum era, prima întrebare, ce i-o a pus unui doctor a fost, că nu a venit înaintea lui colera prin părțile Făgărașului.

Apropos la ideea de stat magiar. Ea în Făgărașiu numai într'atâta se validitéză întru cât câte un profesoraș slovac ori jidan 'și schimbă numele pe 5 pițule, se căsătoresce cu vre-o sască și apoi trece de cel mai mare patriot. De altfeliu conversațiunea e internațională. Incep și vorbesc unguresce și te pomenesci, că o termină nomțesce ori românesce. Sĕ mai manifestă ideea de stat magiar și în brațele garibaldianului Kapocsányi, vice-span al Făgărașului, carele a voit sĕ junghie pe preotul Borzea, acum însĕ viséză tot lucruri înfiorătóre. Unii ómeni și chiar prietenii lui spun, că l'ar fi blăstĕmat preoții de pe țéra Oltului, alții mai inițiați în lucru ḑic, că însomnia și visurile înfiorătóre sunt o urmare a vieții de până acum precum și împregiurarea, că e tras în cercetare disciplinară. Se mângăie însĕ, că va scăpa tétăr și în asta speranță 'l légănă împregiurarea, că ministrul Hieronymi nu e destul de energic. Vice-spanul din Budapesta i a stat împotrivă, când cu ordinațiunea în afacerile de corespondență cu autoritățile militare, vice-spanul comit. Szabolcs n'a voit sĕ esecute ordinul când cu constatarea colerei, un alt comitat i-a votat neîncredere, pentru-ce sĕ nu facă și vice-spanul Făgărașului de capul lui! Și apoi, când se va introduce pentru Ardél o stare administrativă escepțională, ceea ce fișpanul a asigurat, că va veni cât mai îngrabă, atunci își vor puté rĕsbuna în dragă voie asupra „valachilor“.

Duminecă s'a ținut în Făgărașiu adunarea reuniunei carpatine sub conducerea presidentului Bruckner. Adunarea a fost slab cercetată. Causa e, că autoritățile administrative s'au adresat la ministru pe cale telegrafică, sĕ concédă ținerea adunărei sau nu? și acésta din causă, că făgărășenii, precum am spus se sperie tare de coleră. Ministrul a rĕspuns în doi peri, încât făgărășenii singuri n'au sciut, ce sĕ facă. S'au adresat și a dóua óră și ministrul le-a rĕspuns afirmativ. Din vastul raport al comitetului se constată, că acésta reuniune a făcut mari progrese și multe îmbunătățiri. Ea are un numĕr respectabil de membrii Ar trebui, ca puținii membrii de român sĕ pórte mai mare grije la numirea munților, văilor, piscurilor etc. ca numirile sĕ nu se schimonosécă, fie în scris, fie în vorbit ci sĕ se facă corect. Duminecă séra a fost o petrecere mare și vióie în grădina „Mexico“, sibienii s'au îngrigit ca sĕ dea petrecerei un aspect cât se póte mai feeric, ér Luni s'au început escursiuni la munți.

Duminecă séra inteligința română și popor de prin părțile Hârtibaciului au fost adunați în Șulumberg, unde copii d-lui părinte local Pacală, au arangiat un concert, au dat o piesă teatrală și petrecere cu joc. Astfeliu de producțiuni sunt rari în părțile acestea, de aceea și acésta a fost o surprindere, dar surprindere plăcută. Corul a fost compus din țĕrani și țerance ér prestațiunea a fost escelentă. Piesele alese au lăsat încântați și pe streinii, cari au participat în numĕr respectabil. *X*

Bibliografic.

A apĕrut:

— *„Candela“*, fóie bisericéscă-literară Nr. 8 din 1 August a. c. cu următoriul cuprins românesc: Despre cele mai însemnate liturgie ale bisericei orientale, mai ales cu privire la cele-ce's întrebuințate în timpul de față în biserica ortodocsă — Scurtă privire istorică — Predică la timp de mineca a IV-a a postului mare. — Predice funebrale pentru poporul de rênd.— Cronică.

„Transilvania“, fóia Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, a apărut Nr 8 din 15 August a. c., cu următoriul

Sumariu:

Convocarea adunărei generale la Năsĕud. — Program pentru adunarea generală a XXXII a Asociațiunei transilvane, care se va ținea în 27 August st. n. a. c. și ḑilele următóre în Năsĕud. — Iubileul metropolitului Silvestru al Bucovinei, de Z Boiu. — Scóla civilă de fete a Asociațiunei. — Din literatura poporală. Colect. de I. Pop Reteganul. — Dela academia română. — Din cronica lunară. — Avis pentru amânarea adunărei generale. — Concurse. — Bibliografiă. — Procesele verbale ale Asociuțiunei transilvane, luate în ședințele dela 24 Iuniu și 1 Iuliu n. 1893. — Consemnarea contribuirilor făcute în favorul scólei de fete a „Asociațiunei transilvane“.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA.

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Sibiiul sĕ află așeḑat parte pe terasa, ce sĕ estinde până aprópe de Cibin, parte jos în vale pe ambii țermi ai riului. Partea lui mai sus așeḑată a fost întărită cu ziduri și turnuri puternice. din cari sĕ află și acum în tóte părțile multe remășițe. Mai bine sunt păstrate zidurile în partea de méḑăḑi a orașului, spre promenadă, unde sĕ află și trei turnuri vechi. Zidurile aceste au fost făcute din cărămidă roșiă și pentru aceea turcii, cari au năvălit de mai multe ori asupra orașului, l-au numit „orașul roșu“. Sibiiul, ca oraș mare, bine întărit și înfloritor, a ajuns a fi cel dintâiu între orașele săsesci și de pe timpul regelui Mateiu Corvinul deveni capitala sau locul de frunte al sasilor din Ardél. Primariul Sibiiului era căpetenia poporului săsesc; aici sĕ adunau representanții politici ai tuturor sasilor (universitatea săsécă) și aici au locuit cei dintâiu episcopi sĕsesci, după ce sasii au trecut la reformațiune. Sibiiul a fost în dóue rênduri capitala Ardélului, fiind aici guvernul țerii, întâiu în secolul trecut (1703 — 1791) și a dóua óră în secolul present (1849 — 1865) și între zidurile lui s'au ținut mai multe diete ardelene de însĕmnătate. Meseriile și negoțul orașului au fost în trecut în stare înfloritóre.

Călĕtoriul strein, intrând în Sibiiu, este surprins de ulițele mai mult strîmbe ale orașului, de remășițele de ziduri și întărituri, pe lângă cari s'au zidit cu timpul case și de multele zidiri vechi și va observa îndată că tóte aceste s'au făcut în timpurile resboinice din trecut. Partea cea mai frumóse și mai însemnată a orașului este cetatea, adecă partea așeḑată sus, care a fost încunjurată cu ziduri și alte întărituri, apoi partea de oraș, ce sĕ estinde spre apus, numită „Josefstadt“, care s'a început a se zidì în jumătatea a dóua a vécului trecut. In cetate sĕ află cele dóuĕ piețe de frunte ale Sibiiului, numite „piața mare“ și „piața mică“. Ele sunt despărțite de cătră olaltă prin biserica romano-catolică, zidită la 1725, și prin un turn nalt, numit „turnul sfatului“, (nemțesce Ratturm), care a fost zidit în 1586—1588. In piața cea mare sĕ află casa veche a universitătții săsesci și palatul lui Brukental, în care este museul lui Brukental.

Baronul Samuel Brukenthal a fost guvernatorul Ardélului pe timpul domniei împĕrătesei Maria Teresia (1777 — 1787) El a fost iubitor de arte și sciințe și a adunat tótă viéța sa multe lucruri frumóse, și de mare preț, precum icóne, cărți, bani, arme și alte lucruri vechi, aflate prin țară apoi minerale ș. a. Din aceste a alcătuit el museul, numit după numele lui; palatul sĕu din piață este aprópe întreg ocupat cu acest museu, care dimpreună cu palatul este acum proprietatea scólelor săsesci din Sibiiu, fiind că vița lui Brukenthal s'a stins cu totul.

Partea cea mai însemnată a museului o forméză galeria de icóne. Aici sunt adunate 1100 de icóne, zugrăvite de pictori din vécurile trecute și din deosebite țĕri ale Europei, nemți, italieni, francezi ș. a. Astfel sunt între ele multe portrete de ale ómenilor vestiți, ținuturi de la țară (peisagiuri). și de pe mări și riuri, întêmplări din istorie și din viéța Mântuitoriului nostru, orașe, înfățișări din viéța păstoréscă și dela țéră, lupte renumite ș. a. Multe din ele sunt fórte frumóse și de mare preț. Ele sunt așeḑate în 15 sale mai mari și mai mici.*) — In alte odăi ale palatului sĕ află biblioteca, care constă din mai mult de 40,000 de cărți, vechi și nóue, unele de mare preț; aici sunt și unele chrisóve vechi, scrise cu mâna, cari în alt loc nu sĕ mai află, sunt cum sĕ ḑice esemplare unice. — Érăși în alte odăi sĕ află așeḑate lucruri vechi, precum arme, unelte, vase, cărămiḑi și hârbe din ziduri vechi cu mosaicuri, aflate mai cu samă în Ardél, apoi o mulțime de bani vechi, mai cu samă de pe vremea dacilor și romanilor și a principilor ardeleni; mai sunt apoi tot feliul de soiuri de minerale (petri) chiar și petre scumpe, și cu deosĕbire multe și frumóse stufe de aur și tellur, de pe la băile de aur ale țerii nóstre, apoi lucruri de sculptură ș. a.

In o altă parte a palatului Brukenthal sĕ află, așeḑată în mai multe odăi, colecțiunea bogată a „însoțirii transilvane pentru sciințele naturale“, ce esistă în Sibiiu. Ea sĕ compune din o mulțime de soiuri de paseri din Ardél și alte animale, împlute și preparate, apoi pesci, șerpi și alte animale tîrîtóre (amfibii), păstrate în spirt, precum și o mare colecțiune de insecte și fluturi; mai departe un herbar bogat, adecă tot feliul de soiuri de flori și erburi și colecțiune de minerale. Sĕ mai află aici, deosebit de cele înșirate mai sus, o colecțiune etnografică din Egipet și din Asia ostică (China și Iaponia). Insoțirea are și o bibliotecă, constătătóre din cărți de specialitatea sciințelor naturale.

Tóte aceste lucruri ale museului Brukenthal și ale însoțirii pomenite sunt așeḑate în bună rânduială, fiind adunate cele de un fel la un loc și ele pot fi cercetate de ori și cine.

Museul Brukenthal este cel mai mare și mai bogat museu din Ardél. (Va urma.)

Diverse.

Ce ajunge omul trăind în lume. La magistrat e contribuente de dare; la judecată — partiă; în arest — prinsonier; în sentință — complice vinovat; în stat — supus; în comună — cetățén, cive; în trăsură de postă ori pe tren și vapor — passagier; în biserică — credincios; dând bani împrumut — creditor; împrumutând bani — debitor; preotul tĕu te ține de fiu sufletesc; la conscriptiă — cap; în birou: subaltern, colegă ori superior, chef; în negustoriă — mușteriu, în teatru: uro . . . , pe cambiu: acceptant, cavent ori girant; trăind în cuartir strein — jeler; trăind în casa propriă — posesor; în ospĕtărie — óspe; în bal — cavaler; în biblioteca de împrumut — abonant; înaintea medicului chiar de esti sănĕtos — esti pațient; — în lazaret — patul vro . .; la anatomie — mai întâiu cadavru ș'apoi preparat.

---

*) Scriitoriul engles Charles Boner, care a visitat acésta galerie de icóne și a scris o carte despre Ardél acum vre-o 23 ani, s'a esprimat în cartea sa, că icónele sunt copii fără de valóre sau sunt zugrăvite de pictori neînsemnați. In urma acesteia a fost chemat la Sibiiu directorul galeriei împĕrătesci de icóne (Belvedere) din Viena sĕ-și deie părerea ca pricepĕtor asupra valórei lor. Acesta n'a dat drept lui Boner și a declarat, că cele mai multe icóne sunt originale și unele de valóre însemnată. — În asemĕnare cu galeriile de icóne din orașele mari ale Europei, galeria de icóne Brukenthal este numai de valóre mijlocie, dar ca colecțiune provincială este destul de însemnată. In ea se află între altele tablouri de Tizian, Reni, Dominik, Brandi, Wouvermann, van Dyk, Rubens, Kranach. Dürer etc.

Nr. 426/1893. [160] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Sighişórei, se escrie concurs cu termin până la 15 Septembre v. a. c.

1. Boiul mare, cu salariu anual de 300 fl, cuartir, lemne şi grădină.

2. Bundorf, cu salariu anual de 300 fl., şi anume: în bani 180 fl., în naturalie şi 4 stângeni de lemne, computate cu 120 fl. cuartir şi grădină.

3. Hendorf, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 150 fl, folosirea de 7 jugere pământ cu 120 fl. şi 4 stângeni de lemne cu 30 fl. pre lângă cuartir şi grădină.

4. Mucundorf, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 200 fl., viptuale cu 70 fl., lemne cu 30 fl., cuartir şi grădină.

5. Saeş, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 50 fl., din pământ clasa I. cu venit de 200 fl., 6 stângeni de lemne cu 50 fl. şi cuartir gratuit în edificiul scólei.

6. Ţeline, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 120 fl., agrii cu venit de 130 fl., din viptuale şi lemne de foc cu 50 fl., cuartir şi grădină.

7. Trapold, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 220 fl., agrii cu venit de 40 fl., 6 stângeni de lemne cu 40 fl., cuartir şi grădină.

8. Zoltan, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 248 fl, viptuale cu 28 fl., lemne de foc cu 24 fl. cuartir şi grădină.

Informaţiuni mai detaiate concurenţii primesc dela subscrisul.

Suplicele concursuale instruite în sensul legilor în vigóre, sunt a se substerne subscrisului până la terminul de sus.

Sighişóra, 6 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei.
In conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 298/1893. [156] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele confesionale gr or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

1. Almăşel, cu salariu anual de 260 fl. 80 cr. şi adecă: *a*) în bani gata 150 fl., *b*) în lemne 64 cară = 76 fl. 80 cr., *c*) venitele cantorale în sumă de 34 fl. şi cuartir în edificiul scólei.

2. Braşĕu, cu salariu anual de 285 fl., şi anumit: *a*) în bani repartiţiaţi în popor 100 fl., *b*) în lemne 106 cară, 106 fl, *c*) interesele împrumutului de stat 29 fl, şi *d*) din interesele banilor bisericesci elocaţi 50 fl.

3. Godinesci, cu fiilia Petresci, salariu anual de 300 fl. şi anume: *a*) în bani gata 220 fl., *b*) folosirea unei grădini 50 fl., *c*) lemne 5", 30 fl., *d*) cuartir în edificiul scólei.

4. Micănesci, cu salariu anual de 300 fl. adecă: *a*) 200 fl. în bani gata, *b*) 80 cară de lemne, 80 fl., *c*) venitele cantorale 20 fl., *d*) cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

5. Tămăşesci, cu salariu anual sistemisat de nou în sumă de 300 fl.

Invĕţătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în scóla de repetiţie împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană avênd a conduce cu scolarii şi cântările liturgice bisericesci.

Dela reflectanţii la aceste posturi sĕ recere sĕ se presenteze — până la alegere — în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul de plătire al salarielor.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 29 Iuliu. 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei,
în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu.
protopresbiter.

Nr. 310/1893 [158] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele confes. gr. ort. din comunele mai jos semnate — în protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

1. Gialacuta cu filia Căbesci salariu anual 300 fl. şi anume: *a*) în bani repartiţiaţi în popor 100 fl. *b*) în bucate 100 mĕsuri cucuruz 140 fl. *c*) venitele cantorale 30 fl. *d*) lemne de foc 3 stângini 30 fl. *e*) cuartir în edificiul scólei şi grădină pentru trebuinţele învĕţătoriului.

2. Furcşóra cu salariu anual de 300 fl. şi anumit în bani 290 fl. şi lemne în preţ de 10 fl. cuartir şi grădină.

3. Têrnava, salar anual 300 fl. şi anume: *a*) din repartiţie în popor 100 fl. bani gata *b*) în bucate 100 mĕsuri cucuruz 140 fl. *c*) venitele cantorale 30 fl. *d*) lemne de foc 3 stângini 30 fl: *c*) cuartir în edificiul scólei şi grădina pentru trebuinţele învĕţătorului.

Invĕţătorul ales la vr'una din aceste şcóle e datoriu se ţină şi prelegerile în scóla de repetiţie împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană avênd a conduce cu scolarii şi cântările liturgice în biserică.

Dela reflectanţii la aceste posturi sĕ recere sĕ se presenteze — până la alegere în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică, spre aşi arăta desteritatea în cântările bisericesci, şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul de plătire al salariilor etc.

Doritorii de a ocupa vr'unul din aceste posturi se aştérnă petiţiunile lor instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 5 August 1893.

Oficiul, protopresbiteral greco-ort. al Iliei în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 224/1893. (157) 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor staţiuni învĕţătoresci din mai jos numitele comune bisericesci, tractul protopresbiteral al M. Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare — şi anume:

1. Malomfalĕu, cu salar anual de 300 fl. v. a.;

2. Mureş Órba, cu salar anual de 300 fl. v. a.;

3. Egerseg cu salar anual de 250 fl. v. a.;

Intre concurenţii la comunele bisericesci, numite sub punct 1, şi 2, vor fi preferiţi clericii absoluţi, cari la têmpul seu se pótă devenì preoţi acì.

Informaţiuni mai detaiate despre acésta, precum şi despre starea acestor scóle, modul de solvire al salarielor etc. se pot luá dela subsemnatul protopresbiter.

Concurenţii vor asterne suplicele lor concursuale, în regulă instruite — până la terminul preclus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Mureş-Oşorheiu, 28 Iuniu 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mureş-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţ,
protopresb.

---

ad. Nr. 482/1893 [155] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scólele confesionale din mai jos însemnatele comune, aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Cluşului, se escrie concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

1. Apahida, cu filia Pusta St.-Miclăuş salariu de 300 fl. cuartir bun în edificiul scólei şi grădină de legumi.

2. Bedeciu, salariu de 300 fl. cuartir cu grădină şi lemne de foc.

3. Cara, salariu de 300 fl. cuartir şi grădină de legumi tare bună.

4. Cojocna, salariu de 300 fl. solviţi în rate lunare, cuartir bun în edificiul scólei cu grădină de legumi.

5, Gerofi cu filia Banfi-Dângău, salariu 300 fl. cuartir cu grădină şi lemne de foc, câte vor fi de lipsă.

6. Mănăsturul ung. salariu de 300 fl. care se va îmbunătăţi şi la 350 fl. dacă învĕţătoriul va înfiinţa cor bisericesc, cuartir cu grădină şi lemne de foc.

7. Mociu, salariu de 300 fl. cuartir cu grădină.

8. Rogojel, salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi au a-şi aşterne suplicile lor, instruite conform legilor din vigóre subscrisului oficiu până la terminul susindicat şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Cluş, 30 Iuliu, 1893.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter

Nr. 342/1893. [159] 2—3

CONCURS.

In scopul reîntregirei posturilor învĕţătoresci în mai jos însemnatele comune din protopresbiteratul gr. or. al tractului Geógiului I. se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Roman“.

1. Boholt, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină scolară.

2. Dealu-mare, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină scolară.

3. Fizes-Barbura, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină scolară.

4. Magura-Topliţa, cu salariu anual de 300 fl cuartir şi grădină scolară

5. Selisciósa-Stoenésa, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină scolară.

6. Suligete, cu 250 fl. salariu anual în bani, $1\frac{1}{2}$ jugĕr grădină şi loc arătoriu cu un venit anual de 50 fl. cu acest post este împreunat şi cantoratul cu un venit anual de 40 fl.

7. Voia şi Porcurea, pentru susţinerea unui învĕţătoriu ambulant cu un salariu anual de 400 fl. cuartir şi grădină scolară

8. Boiu, cu salariu anual de 250 fl. cuartir şi grădină scolară.

Certeşul-superior, cu salariu anual de 240 fl. cuartir şi grădină scolară.

10. Folt, cu salariu anual de 240 fl. cuartir şi grădină scolară.

11. Hărău, cu salariu anual de 260 fl. cuartir şi grădină scolară.

12. Uroiu, cu salariu anual de 240 fl. şi grădină scolară.

Invĕţătorii aleşi la aceste posturi vor fi obligaţi în Dumineci şi sĕrbători a cânta în strane şi a conduce cu scolarii cântările liturgice.

Concurenţii sunt poftiţi, ca până la alegere sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în bisericile respective, spre a şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci.

Cererile concursuale instruite conform legilor din vigóre sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

In conţelegere cu comitetele parochiali ale susînsemnatelor parochii.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geógiului I.

Hondol, 4 August, 1893.

Vasiliu Ppoş,
protopresb.

Nr, 304/893 (153) 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante în parochiile mai jos însemnate din protopresbiteratul Bistriţei se escrie prin acesta concurs cu terminul până la 30 August a. c.

1. Borgo-Prund, pentru doi învĕţători cu salariu de câte 300 fl. v. a. din fondul scolar, apoi folosirea grădinei scolare în mărime de 1 jugĕr 569°□ în părţi egale.

2. Coşna pentru un învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. din cassa bisericéscă, folosirea grădinei scolare, cuartir şi lemnele trebuinciόse de foc.

3. Ida-mare pentru un învĕţătoriu cu salariu de 300 fl. din repartiţie.

Suplicanţii au a-şi asterne suplicile instruite conform legilor din vigóre în terminul sus indicat la:
Oficiul ppresbiteral gr. or. al Bistriţei.

Bistriţa, în 3/15 August, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Simeon Monda,
protopresbiter.

Nr. 635/1893 [161] 1—2

Publicaţiune oficială.

In procesul divorţial edictal intentat de actorul Dumitru Sturḑiu contra soţiei sale pribegite Ana Bucur Vidrighin ambii gr. or. din Reşinari, Venerabilul consistoriu archidiecesan cu datul 15 Iuniu a. c. Nr. 3565 B. a adus sentenţa cu aprobarea divorţiului enunciat din motivul pribegirei inctei, ceea ce în sensul §-lui 124 al regulamentului de procedură matrimonială se publică, cu aceea că după trecerea terminului prescris de 45 de ḑile dela acésta publicare sentenţa precitată va întra în putere de lege.

Sibiiu, 21 Iuliu 1893.

Forul matrimonial gr. or. de instanţa I-a al Sibiiului.

Ioan Papiu, m. p.
protopresbiter.

Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr. bis fl. 3.65 p. Met. — (ca. 450 versch. Disposit.) — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.
2 [15] 11—16
Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) Zürich.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 92 Sibiiu, Marți, 24 August (5 Septembre) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 23 August, 1893.

In 25 August n. a. c. „după datină“ în ḑiua onomasticei lui Kossuth, și-a ținut darea de samă și programa deputatul kosuthist Polonyi Géza înaintea alegĕtorilor sei din Hajdu-Szoboszló. Tema lui a fost, cu alusiune la proiectată alianță dintre ruși și deputații stângei estreme, a eschide ori ce politică aventuriósă și a formula programul dreptului public în mod real și pe base curat legale. In acest cadru general apoi Polonyi s’a estins asupra tuturor cestiunilor politice, cari sunt acum la ordinea ḑilei și preocupă și agită mai mult sau mai puțin opiniunea publică din Ungaria, precum cestiunile de politică bisericéscă, desbinarea partidului independist, încercările făcute pentru o alianță între ruși și „adevĕrații representanți ai poporului magiar“, cum sĕ numesc pe sine deputații stângei estreme etc.

N’a vorbit însĕ nimic despre cestiunea naționalităților, tot atât de actuală, ca cele amintite mai sus și de o însĕmnătate fórte mare pentru patria nóstră. Sĕ ḑice, că n’a vorbit despre acésta cestiune înaintea alegĕtorilor din causa scurțimii timpului, dar și a desvoltat părerile asupra ei în formă de toast la banchetul, ce s’a dat cu acésta ocasiune.

In vorbirea-toast a sa Polonyi ne spune, că poporul magiar a dorit, ca sĕ pótă face posibilă desvoltarea pacinică a naționalităților, dar de libertățile date naționalitățile au abusat, s’au pus în soldul streinilor, cu cari sunt în rudite și atentéză la întregitatea statului magiar, cu un cuvĕnt au comis și comit trădarea de patrie.

Acésta e premisa, după care apoi Polonyi spune, că trebuie toți în concordanță sĕ sĕ apere contra acestor tendințe și a nisuì, ca limba magiară sĕ fie recunoscută după cum merită și acésta recunóscere trebuie asigurată nu pe cale socială, ci legislatorică și prin instituțiuni.

Étă ce e de făcut după Polonyi mai pre sus de tóte:

Trebue sĕ ne apucăm în grabă, ḑice el, de crearea mijlócelor de asigurare. Cu puterea legilor trebuie sĕ vindecăm, sĕ împăcăm și sĕ ne apĕrăm. Cetățenilor, fie ei de ori ce naționalitate, cari respectéză constituția și idea de stat magiar, trebue sĕ le facem posibilă desvoltarea pacinică și trebue sĕ respectăm folosirea limbei lor materne, între anumite margini îndreptățite și trebue sĕ asigurăm posibilitatea de a și validita drepturile lor politice după legile de egalitate.

Pe aceia apoi, cari nu-s buni cetățeni, ḑice Polonyi, aceia trebue loviți cu tótă energia și pentru aceea trebue create legi aspre, ér afară de acésta trebuie a preface instrucțiunea în instrucțiune de stat.

Confesiunile pátriotice, dar și legislativa și guvernul sĕ fie convinși ḑice Polonyi, că fără prefacerea instrucțiunii în instrucțiune de stat este imposibilitate de a puté serba îndeplinirea consolidării naționale și triumful final al ideii de stat magiar.

In acest sens a vorbit Polonyi în Hajdu Szoboszló despre cestiunea naționalităților și despre resolvarea ei. Că a folosit espresiunea, aḑi stereotipă în publicistica magiară, de „trădare de patrie“, nu ne mirăm tare căci cu ea faci efect, îți câștigi titula de mare patriot și popularitate și apoi trebue sĕ scim, că Polonyi stătea înaintea alegĕtorilor sĕi; de aceea a trebuit sĕ se folosécă și de minciuna cornurată, că românii stau în sold strĕin și în legătură cu streinătatea, contra patriei nóstre Ḑicem minciună cornurată, căci afirmarea, că românii stau în legătură cu strĕinătatea, până nu sĕ va dovedi — și de dovedit nu sĕ póte dovedi, căci nu are ce — trebue sĕ o declarăm de o minciună infamă și calumniă, ḑică-o asta Polonyi sau ori și cine.

Este însĕ interesant, cum sĕ în curcă Polonyi și respective cum vine în contraḑicere acolo, unde propune mijlócele de împăcare și apĕrare. De o parte admite naționalităților folosirea limbei materne, de altă parte însistă, ca instrucțiunea sĕ se prefacă în de stat, fără de care nu sĕ póte serba *triumful final* al ideii de stat magiar, ér că ce însémnă instrucțiunea de stat ș triumful final al ideii de stat magiar, o scim bine cu toții, ne-a spus-o acum mai de curĕnd congresul inspectorilor scolari și ne o spun ḑiarele și bărbații politici și literați ai magiarilor: magiarisarea scólelor si magiarisarea totală a elementelor nemagiare.

Cum sĕ pot uni aceste dóue contraste, aceea numai Polonyi și consoții lui o pot pricepe, cari sunt în stare a uni și alte lucruri contrare, loialitate și supunere față de rege, și de altă parte aderență înfocată celui mai mare dușman al regelui, lui Kossuth Lajos din Turin.

Noi credem însĕ că aceste uniri forțate sunt numai proforma; că aderența lui Polonyi și consoții sei kosuthiști mai mare e față de rege ori față de Kossuth, nu scim; credem însĕ a nu greși, dacă afirmăm, că între cele dóuĕ contraste de mai sus, Polonyi de sigur sĕ va pronunța pentru „triumful final“ decât pentru „folosirea limbei materne“, care póte că a fost ḑisă mai mult ca figură oratorică.

Cine cunósce șovinismul magiar, ne va da dreptate.

Temă predilectă. Românii româniséză pe magiari — așa scriu adese foile magiare. Acésta e povestea lupului cu mielul, în care lupul cu ori ce preț vrea sĕ scóță la ivélă că mielul e vinovat, ér el, lupul, e curat la fapte, ca raḑele sórelui. Magiarii nu sĕ încércă a magiarisa, ferésce Dómne, deși în fie-care ḑi sĕ croiesc prin foi și întruniri planuri pentru de-a spori elementul magiar ci românii româniséză, și anume cu ajutoriul bisericei, fiind-că în bisericile române limba cultului e românéscă. Tema predilectă deci a foilor magiare este, ca sĕ se în ființeze episcopii gr. orientale și gr. catolice cu limba liturgică ungurescă. De părerea acésta este un anonim, Dr. Sz. L. într’un articol publicat în „Bud. Hirl.“ de Sâmbătă (2 Septembre a. c.). El spune și modul, cum sĕ se facă acésta. Episcopiile gr. cat. sau sĕ se transformeze, cele esistente, în episcopii ungurescí sau sĕ se rupă din ele nóue episcopii și sĕ se doteze. Incât pentru înființarea unei episcopii gr. orientale magiare savantul Dr. află, că sunt base. „La începutul seclului’ scrie el, au fost în multe părți ale țerii parochii avute grecesci, cu fundațiunii mari. Aceste cu încetul s’au stins dar bisericele și fundațiile au remas. Aceste sau sĕ pradă sau le cuprinde biserica română sau sêrbă, fiind-că biserică autocefală magiară nu este, la care de iure ar trebui sĕ trécă. Fundațiile aceste trebue cuprinse pentru înființânda episcopie gr. orientală magiară“.

Autorul recunósce, că nu este mare numĕrul gr. orientalilor și gr. catolicilor cu limba magiară, dar cu tóte aceste, cu câteva șire mai în jos, află, că este „lipsă arḑĕtóre“ a sĕ înființa mai multe episcopii magiare, la care de iure sĕ trécă fundațiile grecesci, la cari însĕ sunt părtași și românii, cari au susținut ici-colo biserici comune cu grecii.

Adecă cu ori ce preț episcopii magiare cu fundații adunate de alții și — fără credincioși.

Procurorule regesc unde ești? Sub titula acésta provócă fóia clericală „Magyar Állam“ pe procurorul regesc, sĕ facă pașii de lipsă pentru pedepsirea pe basa § 420 din legea penală a acelora, cari au atacat casele românilor din Orade. Aceia, cari au spart ferestile bisericelor române, ḑice „M. Állam“ pot sĕ fie pedepsiți cu un arest de trei ani.

Așa ḑice „Magyar Állam“, dar sĕ vede că uită că făptuitorii sunt magiari și jidani, ér bisericele și casele sunt române atât în Orade, cât și în Turda, Arad etc.!

Revista politică.

O corespondență din Sofia a ḑiariului „Neue Freie Presse“ comunică, că lucrările pentru organisarea armatei bulgare sunt aprópe terminate și

---

FOIȚA.

Feciorul cel voinic.

A fost odată ca nici odată … a fost odată un puiu de român, om lăsat dela Dumneḑeu cu stare și cu socotélă. Omul acesta avea trei feciori érăși pui de români, buni la inimă de puteai trăi cu ei în pétră sécă, curăgioși fără păreche și frumoși sĕ-i sorbi într’o lingură de apă. Cel mai voinic între ei era însĕ feciorul cel mai tinĕr.

Trăind omul acesta timp îndelungat cu feciorii sei, și tot cam pe lângă turma de oi, Dumneḑeu în nemărginita lui înțelepciune a binevoit a-l trece în sfârșit și pe el în cealaltă lume, ca sĕ-și deie sémă despre urșii și lupii omoriți de fiinta sa cea ruginită, aici în lumea pĕcătósă. Inainte de a închide dênsul ochii, chemà pe toții fii sei la sine și le ḑise următórele: „Dragi mei fii! pănăce am fost cu voi în viață, v’am spus și povestit multe, una înse nu v’am spus’o până acuma, ascultați-o dară ca sĕ v’o spun acum cu graiu de mórte. Eu tatăl vostru, am fost un om puternic, curăgios, năsdravĕn — cum sĕ ḑice și nu numai ómenilor de pre pămĕnt le-a fost témă de mine, ci și duhurilor celor de sub pămĕnt. — asupra mea nu și-au putut resfira mănia, — după mórtea mea înse ei vor căuta de bună sémă sĕ-si verse focul asupra vóstră! Fiți dară cu băgare de sémă și vĕ feriți cu dsosebire de un urieș, care locuesce nu departe de-aici în pădure, unde-și are palatul sĕu! Am avut mult de lucru până ce l’am biruit! E tare viclén și are numai un ochiu în frunte! Dragii mei ascultați cuvintele tatălui vostru; de câte ori vĕ va striga cineva noptea, ori unde veți fi, sĕ nu ve respundeți!“ — Ḑicĕnd omul aceste cuvinte închise ochii și adormi pentru totdeuna. — Feciorii îl îngropară cu cinste mare, după cum se cuvine unui crestin bun, — și-l jeliră vreme lungă, — După ani de ḑile se aflau într’o nópte toți frații pe o câmpie, unde păstoriau oile! Pe la miezul nopții aud ei un glas de om strigând din tóte puterile „măi feciori măi, dar aici sunteți!“ Feciorii își aduseră aminte de cuvintele tatălui lor, și tăcură nu se respunseră. Pe feciorul cel mai mic însĕ îl mânca ce-l mânca! — Eu me respund — ḑise el fraților sei, fie apoi ce va fi cu mine.“ Frații începură a-l amenința cu omorîre dacă cutéză sĕ calce voința tatălui lor, — și astfel tăcù copilul. A dóua nópte éră se auḑi acel glas omenesc, și copilul cel mai mic, numai după o bătaie bună se lăsà de cugetul de a se respunde. A treia nópte éră strigà cineva, copilul cel mai mic fugind din mijlocul fraților sei, se respunse acuma din tóte puterile că: „aicia suntem măi, ce vrei tu cu noi?“

Abia sfêrși copilul vorba și înaintea fraților se ivi un om urieș, cu un ochiu în frunte. Feciorii cei mai mari începură a plânge de se scutura cămașa pe ei, și a blăstăma ḑiua în care s’au născut, blăstĕma pe fratele lor cel mai mic care i-a băgat în cursă! Urieșul nu ḑise nimica ci luându-i pe toți trei dinapoi, îi duse prin o pădure désă, désă, până ce a ajuns cu ei înaintea unei case mari, frumóse ca casele împĕrătesci, ba și mai frumósă, era făcută numai din aur curat, înfrumsețată cu diamant și cu petrile cele mai scumpe din lume! Ajungĕnd la ușă urieșul o deschise, și împinse pe frați dimpreună cu turma lor în curte, după acea éră încuie ușa. Frații erau dară — cum se ḑice pela noi — ai popii! Urieșul întrà în chilie și chiemà pe toți trei feciorii unul câte unul la sine. Mai inainte întră în casă feciorul cel mai mare, și după datina românéscă îi dete bineţe cu cuvintele: „bună ḑiua!“ ér urieșul îi respunse cu: „bun sĕ-mi fi tu mie de cină!“ Feciorul al doilea întrând éră îi dete „bună ḑiua!“ ér urieșul rĕspunse cu: „bun sĕ-mi fi tu mie de gustare“. Intrând feciorul cel mai mic ḑise și dênsul ca și frații sei „bună ḑiua“ ér urieșul îi respunse și lui cu: „bun sĕ-mi fi tu mie de prânz, că mult nĕcaz am avut eu cu tatăl vostru!“ Feciorii cei mari începură a se întrista și a se văera auḑind sentința lor de mórte, feciorul cel mai mic însĕ juca, săria, era vesel, nici că-i păsa! Când începù a se însera urieșul puse o căldare mare cu apă pe foc și când începù apa a fierbe, luă pe feciorul cel mai mare și-l aruncă — în căldare, unde-l ferse bine; după aceea îl scóse și-l mâncà de tot, — numai ósele îi mai remaseră, pe cari urieșul le adunà într’o hârtie, și le aruncà preste zidurile cu care era încunjurată casa. Am fost uitat adecă sĕ ve spun că casa urieșului era încunjurată cu ziduri înalte și gróse, preste cari numai paserile puteau sbura, suflet de om însĕ ba! Cine a ajuns odată între zidurile acelea- acolo a rĕmas! — In ḑiua următóre urieșul pune de nou căldarea pe foc, ferse și mâncă și pe feciorul cel mijlociu ér ósele lui le aruncà preste zid lângă celeau dat resultatele cele mai bune. Bulgaria va pune pe picior de rěsboiu 12 divizii de infanterie, și anume 6 divisii de armată și de reservă, precum și o divisie de cavalerie. Fie-care divisie de armată numěră 16, fie-care divisie de reservă 12 batalióne de infanterie, 2 escadróne de cavalerie și 6 baterii. Cavaleria se compune în timp de pace din 17 escadróne, în vreme de rěsboiu va fi sporită cu 24 escadróne, încorporându-i-se și gendarmeria călare, care numěră 2000 de ómeni și care va puté sě facă mari servicii trupelor prin cunóscerea perfectă a localităților. Peste tot, Bulgaria dispune de peste 145,000 de ómeni cu obligație la serviciu de doi ani și trei ani și de 13,000 de ómeni cu serviciu obligătoriu de doue ori câte trei luni; afară de acestia mai sunt vre-o 70,000 de ómeni cu desăvêrșire neesercitați, un fel de a dóua reservă.

* * *

Marele bărbat de stat al Spaniei, Emilio Castelar, s'a retras de pe arena politică acum câteva sěptěmâni. Dênsul publică acum o scrisóre datată din San Sebastian, în care-și motivéză retragerea în modul următoriu: Sub monarchiă a merge cu guvernul îl opresce onórea sa, a face pași pentru republică, îl împiedecă iubirea sa de patrie. Acéstă formâ de guvernament, sub care socialismul și regionalismul și-a aflat cea mai bună desvoltare a sa, ar promova numai carlismul. Republica, pe care o voesce el, e atât de conservativă și are atâtea puncte de atingere cu întocmirile monarchice, încât monarchistii nu o voesc pentrucă este o republică și republicanii o resping, fiind-că séměnă cu un regat. Sub aceste împregiurări trebue sě renunțe el la o lucrare în presă și în parlament. El va scrie pentru reviste și ḑiare, cari doresc colaborarea sa, dar conducětor de partidă, deputat, președinte al corpurilor legislative sau cap al statului, ca până acum, nu mai póte fi.

* * *

O fóie oposițională din Sofia anunță din Tirnova, că metropolitul Clement arestat în mănăstirea din acel oraș, a dispărut în nóptea de 12 August și nu scie nici procurorul despre el nimic.

Dacă scirea se adeveresce se crede că o înțelegere s'a făcut între esarch și guvern pentru a face imposibilă desbaterea procesului la apel și curtea de casație.

In legătură cu acésta se pune și plecarea episcopului Grigorie, care a plecat prin Varna la Burgas.

* * *

Primul ministru Gladstone a propus în camera comunelor o a treia cetire a bilului home-rulelui; într'un discurs, care a ținut o óră, bětrânul democrat a observat că desbaterile au ținut deja 82 ḑile.

Inpotrivirea încăpățînată contra home-rulelui este adevěratul motiv al dorinței nestrămutate ce se arată pentru separația camerei. Primirea home-rulelui de către camera comunelor, va fi cel mai mare pas pe calea ce trebue sě ducă în curênd la triumful sěu desăvêrșit.

Dl Courtney a propus amânarea cetirei a treia.

O telegramă din 21 August din Londra anunță:

Camera comunelor a adoptat în a treia cetire bilul de home-rule cu cu 301 voturi contra 257.

Camera Lorḑilor a adoptat bilul de home-rule în prima cetire.

* * *

In Spania de vre'o sěptăměnă încóce s'au iscat în mai multe părți rescóle. Mișcările aceste sunt îndreptate până acum special contra persónei ministrului Sagasta — cel puțin oficios așa sě anunță. Sě pare însě că mișcarea are caracter republican. Acésta sě póte deduce de acolo, că rescóla a început în San Sebastian, unde este locuința de vară a curții și aici s'a manifestat mai vehementă. Regina regentă s'a depărtat în pripă de acolo. In cât are parte în aceste miscări pretendentul la tron Don Carlos nu sě póte sci sau póte că nici nu e părtaș de loc. După scirile cele mai nóuě rescóla e potolită. Dar ea în curênd póte sě irumpă de nou și anume contra monarchiei Poporul spaniol este fórte pătruns de ideile republicane pentru aceea este posibil, ca tronul monarchic sě fie resturnat și proclamată republica.

La procesul replicei.

Părerile foilor magiare asupra asprului verdict din Cluș consună într'una, că, deși cestiunea română prin acésta nu e resolvată, cel puțin s'a statuit un esemplu pentru „agitatori“ și astfel cred, că este un început de luarea de měsuri aspre. Unele din ele sunt înfuriate pe advocații slovaci, cari au luat parte la proces și ḑic, că numai ura contra magiarilor i-a făcut a merge ca apěrători ai valachilor.

Astfeliu „Pester Lloyd“ ḑice, că prin sentența tribunalului îi sě va lua de o parte pofta tinerimii de-a umbla după coróna de martir, ér' de altă parte domnilor dela oficină le va trece pofta de-a tipări lucruri de lesa maiestate, ér' cu privire la advocații slovaci, ḑice: între Mudron și Stefanovici de-o parte, Popovici și Roman de altă parte nu póte fi nimic comun, decât ura órbă și neîndreptățită contra elementului creator de stat, decât fanatismul selbatic contra statului ungar . . . .

„Budapesti Hirlap“ într'un prim articol scrie între altele:

„Condamnarea lui Popovici la 4 ani de altfel o privim drept arvună pentru o schimbare înspre bine a eserciţiului juris-dicţiunii. Represalii judecătoresci nu sunt lécuri complete, dar totuși sunt mai mult vrednice *decât dacă nu s'ar întêmpla nimic.* Patru ani temniță nu e glumă și îi va pune puțin pe gânduri și pe acei domni, a căror pâne de tótă ḑiua e agitațiunea“.

„Magyar Hirlap“ scrie ceva mai moderat. Batjocoresce neorientarea guvernului magiar, care doi ani de ḑile a suferit agitațiunile fățișe ale Replicei, până când a devenit cestiunea fórte acută și atunci dă de-odată cu pumnul în mijlocul cestiunii române. Așa — ḑice el — nu se resólvă o cestiune atât de arḑětóre.

„Când spunem tóte acestea: ne plecăm cu cel mai profund respect înaintea verdictului juriului de presă din Cluș. Nu criticăm verdictul, e sigur, că jurații au procedat după convingerea lor cea mai bună.

Apoi ḑice mai departe:

Credem, că acum suntem mai departe decât ori și când de terminarea procesului Cu tótă pronunțarea verdictului din Cluș trebue sě apucăm cestiunea română dela început și sě o pertractăm întrégă în regulă“.

„In cestiunea acută română dominéză acum dóuě puncte de vedere. Unul este, ca agitatorii sě-și priméscă pedépsa meritată. Acésta o pretinde demnitatea statului și dreptatea. Celalalt punct de vedere, e tot atât de însemnat. Nu e permis sě concedem ca concetățenii nostri români, a căror casă e aici între noi: sě se simtă fără casă aici în patrie. In viața comunală și comitatensă trebue sě-i ducem acolo, ca sě nu se simtă si pórte ca streini între noi!

„Egyetértés“ află de fórte dréptă sentința și ḑice:

„Noi nu ne-am înșelat în curtea cu jurați din Cluș. Jurații din Cluș sûnt patrioți magiari și ómeni drepți“. Ne mulțămim cu înțelepciunea tribunalului din Cluș.

Și tot astfel în sensul acesta sě pronunță și celelalte foi magiare „Pesti Napló“, „Pesti Hirlap“, „Neues Pester Jornal“ etc. fie guvernamentale, fie oposiționale, tóte însě parte superficial, parte șovinistic, după a căror păreri și propozițiuni greu sě va puté resolva cestiunea de naționalitate și în special cestiunea română.

Noutăți.

Didactru în rate. Cu privire la solvirea didactrului, ministrul a dispus, că la scólele de stat părinții mai lipsiți de mijlóce sě pótă plătí didactrul în 4 rate, anume pe la 15 Octobre, 1 Decembre, 15 Martiu și 1 Maiu a fiecărui an scolastic. Cererile pentru scutirea de didactru sunt a sě înainta direcțiunii scólelor, în jumětatea primă a anului până la 15 Septembre, în jumětatea a dóua până la 15 Faur.

* * *

Inovațiune la esamenul de maturitate Ministrul de instrucțiune a esmis o ordinațiune, care dispune, că studenții de clasa a VIII-a, cari au depus esamenul de clasă, dar au rěpășit dela esamenul de maturitate, pot sě repeteze clasa a VIII-a, fără ca se fie clasificați de nou, ci pentru ei remâne normativ atestatul de clasă din anul precedent, pe basa căruia sě pot presenta la maturitate. Ministrul a făcut dispozițiunea acésta din causă, că în mai multe rênduri s'a întîmplat, că la repețirea clasei studenții au căḑut la esamenul de clasă, deși în anul cel dintâi eșiră, și astfel apoi nu s'au putut supune esamenului de maturitate.

* * *

Perchisiție domiciliară. Vineri, în 1-a Septembre c. când a sosit la Sibiiu dl A. C. Popovici dela procesul din Cluș îi s'a făcut perchisiție domiciliară de către autoritățile de aici la un ordin primit. Perchisiția a ținut 3 óre. Dl Popovici a predat tóte actele privitóre la replică, pe cari comisiunea de perchisiție le-a dus cu sine.

* * *

Bólă de vite. In comuna Gușterița comit. Sibiiu a erupt între biboli o bólă epidemică, de care a perit în ḑilele trecute un bibol.

* * *

Fundațiune. „Gaz. Bucov.“ scrie: „Cu cea mai mai mare bucurie am aflat eri, că prea venerabilul preot din Rușii-Moldoviței dl Vasile Cocîrla a predat presidentului societății „Scóla română“, d-lui profesor Cosovici, suma de 20,000 fl. v. a., care se află în casa de păstrare din Cernăuți.

Cu acésta sumă se va deschide în Sucéva un internat pentru elevii români dela gimnasiu.

* * *

Premiare de cai. Din partea comisiunei pentru prăsirea de cai din comitatul Sibiiu se va aranja Sâmbătă în 9 Septembre 1893 la 8 óre a. m. în locul têrgului de vite din Sibiiu o premiare de cai de prăsilă, spre care scop Escelenția sa dl ministru r. u. de agricultură érăși a încuviințat și asemnat din mijlócele statului 200 fl. pentru premii.

Domnii prăsitori de cai sunt prevocați a participa în numěr cât de mare la acésta distribuire de premii.

* * *

Patriarchul armén Mackertick a sosit sěptěmâna trecută la Viena din Asia, anume din orașul Ecimiadzin, la pólele muntelui Ararat, unde îi este residența. La gară l-au asteptat fórte mulți armeni vienezi și când s'a coborît din tren a resunat cu însuflețire din sute de guri cuvêntul: Gezze, care în limba arménă însémnă: sě trăiască. In numele armenilor din Viena a fost salutat de Sadig Popovici, ér' patriarchul a binecuvêntat pe cei presenți. La locuința din hotel a patriarchului s'au presentat o mulțime de deputațiuni, nu numai din Viena, ci și din alte orașe europene. In onórea patriarchului armenii au dat o cină festivă și tot asemenea a dat Joi ambasadorul persan, khanul Neriman un prânz festiv.

* * *

O regină în pericol. Regina Natalia a Sêrbiei, muma regelui Alexandru, era sě fie sdrobită de o locomotivă, Marția trecută, în gara Budapesta. După ce a primit o deputațiune de femei cari veneau sě o complimenteze, suverana plecà spre sala de așteptare și traversà o linie pe care aluneca o locomotivă. Un umil lucrător este acela care și-a espus viéța sa pentru a scăpa pe cea a reginei; un frênar se repeḑi și luă în brațe pe suverana scăpêndu-o de pericol.

* * *

Spioni francesi. Ḑilele trecute poliția germană din Kiel a arestat pe doi francesi presupuind că sunt spioni. Acum sě scrie din Kiel că poliția a terminat cercetarea și a transpus actele procuraturei supreme din Lipsca, unde vor fi transportați și arestații. Cine sunt ei, apriat încă nu sě scie deóre-ce e probabil, că sě folosesc de nume false. Sě ḑice, că unul ar fi Mauriciu Daguet, un oficer frances de stat maior, despre care sě scie, că a plecat în Germania sě spioneze fortărețele germane.

* * *

Manevrele în Galiția. Manevrele proiectate în Galiția, cu tóte că acolo bântuie colera, sě vor tiné în Septembre. Guvernul

---

lalte. Mai remase acum în viéță feciorul cel mai mic, care nu mai fluera ca mai nainte ci era tare îngrigit că ce a fi, cum a fi și cum ar putea scăpa din ghiarele urieșului. Apropiindu-se prânzul urieșul puse éră căldarea pe foc și se așeḑă și el lângă foc pe un scaun, asteptând sě férbă apa, și ca sě i trécă vremea mai iute, scóse din busunar un inel de aur, și începù a-l învêrti printre degete. Feciorul nostru sta posomorît la spatele lui. Deodată îi trecu un gând bun prin cap. Luà un tăciune aprins în mână și „țup“ cu el în ochiul urieșului, care căḑù la pământ de durere, scăpând și inelul din mână. Copilul luà inelul, îl ascunse în buzunar, și tulai pe ușă afară; urieșul dupa el sě-l prinḑă și sě-l mânânce acuma de viu. Dar feciorul se păzia, că dóră de mórte se feria așa încât ori câte încercări făcu urieșul ca sě-l prinḑă -- fură zădarnice, deóre-ce urieșul orb fiind nu vedea, ci umbla numai cu mânile întinse după bietul copilaș, care însě avea ochi buni, și se feria de el, ca cârtița de sóre. Věḑênd urieșul că nu-i mod sě-l prindă îi ḑise astfeliu: „Măi voinice! věd că esti tatăto în tălpi! Te sfătuesc însě sě te supuni mie, și eu te voiu privi de feciorul meu, îți voiu da ție tóte avuțiile mele că veḑi tu bine că eu nu am pe nime și tu ai fi fórte potrivit de a-mi fi următoriu! Ascultă sfatul meu, că de nu voiu slobozi óie după óie din curte, și rěmânênd numai tu singur îmi va fi ușor sě pun mâna pe tine!“ Feciorul îi respunse: „Fă ce-ți place, mie nu ai tu ce-mi face! Auḑind urieșul acest respuns se mănià, deschise ușa și se puse între stâlpii ușii ca oile sě trécă printre piciórele lui. Oile fiind flămânde o luară una după alta, pe ușă afară; urieșul însě pe tóte le pipăia ca nu cumva sě-i ésă și arestantul cu oile. Trecuseră mai tóte oile și feciorul nostru de nou căḑù pe gânduri. Acum era acum — De scia el ce nu scia, adecă de scia el ce putere are inelul ce-l avea în buzunar nu-l durea capul de loc, ci sbura in formă de pasăre preste zidurile urieșului, și-i dărîma întréga casă cu ziduri cu tot. Dar bietul copil nu scia acésta. Nevoia învață pe om la multe. Copilul nostru încă află un mod de scăpare. Intre oile care mai rěmaseră în curte se afla și un berbece fórte mare. Feciorul prinse berbecele, se vîrî sub fólele lui, încleștându și mânile în lâna cea mare a berbecelui și lipindu-se ca lipitórea de fólele lui așa, încât bietul berbec de scia vorbi l'ar fi vêndut fără milă, măcar de ḑece ori sě-i fi fost stăpân, că ḑeu de mai putea de durere; ce vreți feciorul era fecior nu șagă Dar bietul dobitoc nu avea graiu, n'avu ce face, ci răbda durerea, că dóră pentru stăpânul seu rabdă! Venind rêndul berbecelui ca sě iasă afară din curte, urieșul pipăindu-l îi ḑise: „aha! tu esci berbecele cel mare, pe tine nu te las că te voiu mânca, și-l împinse în lăuntru“. Auḑind acestea feciorul nostru îi îngheță inima de frică; prinse iute o óie, care fù mai mare, și se așeḑă sub fólele ei făcêndu-se numai cât un purice și oprindu-și resuflarea. Ajungênd óia la ușă și pipăindu-o urieșul, o lăsà afară, și feciorul scăpà asfel ca prin pene din gura morții! Eșiră tóte oile din curte și remase numai berbecele, dar urieșul credea că și feciorul a rěmas, deci închise iute ușa, și o încuie cu lăcatul cel mai mare.

Luà apoi berbecele îl duse în casă, unde-l fripse și-l mâncà, ér ósele le aruncà preste zid unde erau și ósele fraților feciorului nostru.

(Va urma.)

provincial a cerut sĕ se amâne manevrele, din causa colerei, dar cererea n'a fost ascultată. S'au luat însĕ tóte precauţiunile, ca soldaţii sĕ fie feriţi de bólă. Soldaţii vor primí vin şi mâncare, ca în timp de resbel, vor avé strecurătóre noue de apă şi vor căpĕta accid de alămâie, ca se-l amestece cu apă. Manevrele sĕ încep în 3 Septembre şi ţin până în 7. La ele va asista şi Maiestatea Sa.

* * *

Apa lacului de Geneva la Paris. Un inginer frances Duvillard a făcut un proiect, conform căruia Parisul s'ar puté provedé cu apă de beut din lacul de Geneva. Canalul ar avé începutul lângă oraşul Geneva, dar pe teritor frances. Depărtarea până la Paris este de 539 km. Canalul ar fi construit pe lângă oraşul Geneva şi prin văile rîurilor Rohne, Saone şi Seina. Spesele le-a 'evaluat Duvillard la 200 milióne floreni.

La agricultura ţeranului nostru.

Din un articol, publicat în „Economia naţională“ de P. S Auralian estragem următórele, cari se potrivesc şi la stările nóstre şi servesc încâtva de întregire prim-articlului nostru din nrul 90.

Am arĕtat în atâtea rênduri deosebirea mare ce esistă între agricultura ţeranilor şi aceea a proprietarilor şi arêndaşilor; am spus de atâtea ori că ţeranii în condiţiuni identice de împrejurări fisice produc mai puţin de jumĕtate şi de calitate inferióră. Nu mai revin asupra unor fapte care în deobsce sunt cunoscute. Negreşit, că faţă cu progresul ce a făcut agricultura mare, mulţi vor atribui starea de înapoere a agriculturei ţĕranilor, indărătniciei acestora. Acésta ar fi o eróre; ţeranul român numai îndărătnic nu este; ba încă eu i-aşi imputa prea multă înlesnire cu care primesce tóte inovaţiunile fără discernere dacă sunt sau nu utile. Altele, ér nu îndărătnicia sunt causele cărora treabue sĕ se atribue starea de înapoiere a ţeranului nostru. Despre acésta voiu vorbi altădată: Acum me mărginesc a constata faptul. Şi deóre ce înapoierea esistă e firesc sĕ căutăm mijlócele, prin care se îndreptăm cât mai fără întârḍiere o stare, care cu cât se va lăsa sĕ trécă timpul fără a o îndrepta, cu atât va produce neajunsuri mai simţitóre, mai vĕtămătóre pentru tóte interesele naţiunii române. Despre ce este vorba? De a face ca agricultura ţeranilor, modul lor de vieţuire sĕ se amelioreze. După părerea mea în agricultură ca în tóte profesiunile şi artele tecnice, esemplul este învĕţătoriul, povĕţuitoriul cel mai bun. S'a încercat sĕ se dea în mâna celor care sciu carte, câte un manual de agricultură; nu sciu dacă se va fi folosit vre-unul de cele cuprinse în asemenea manual. Când însĕ ţeranul a vĕḍut că un vecin al lui samănă măzăriche ori paring şi face nutreţ mult şi bun, el l'a imitat. De aceea cred, că între diferite mijlóce şi mĕsuri ce se pot lua pentru a întroduce îmbunătăţiri în agricultura ţĕranilor, ni se recomandă în mod special acela de a oferí cultivatorilor nostri esemple de cultură şi de traiu. Şi esemplele acestea nimeni nu le póte înfăţişa mai cu succes decât preotul şi învĕţătoriul. Am considerat preotul şi învĕţătoriul ca factorii cei mai siguri ai progresului. Născuţi şi crescuţi în sate; trăiţi din copilărie în mijlocul ţeranilor, avênd aceleaşi deprinderi, aceleaşi credinţe, preotul şi învĕţătoriul sunt persónele, care pot fi ascultate, ale cărora poveţe vor fi primite cu mai multa încredere, ale cărora esemple vor fi imitate. Târgovĕţul aşeḍat în sate însuflă neîncredere ţeranilor, şi ori câte doveḍi le-ar da că se intereséză de sórtea lor, ei tot se tem. Proprietarii cei mai bine dispuşi în favórea ţĕranilor: acei care le vin în ajutoriu la tóte serviciile, care le alină suferinţele prin poveţi şi ajutóre, nu se bucură de absoluta încredere a ţĕranilor. In tóte împregiurările şi faţă de ori cine, preotul şi învĕţătoriul câstigă încrederea ţĕranilor şi sunt ascultaţi de dênşii.

Ori cine a trăit printre ţerani, cred, că va recunósce cât de întemeiate sunt afirmările de mai sus. De aceea ori când a tost vorba despre îmbunătăţirea stării ţĕranilor, am fost de părere că cei mai nemeriţi agenţi de propagandă sunt preotul şi învĕţătoriul. Cu privire la învĕţăturile agricole şi igienice nime nu póte serví cu succes decât acesti doi luminători ai poporului. Insĕ pentru ca dênşii se pótă a-şi îndeplini cu succes o asemenea mare şi patriotică însărcinare, trebuesce ca se li se dea o instrucţiune teoretică şi practică, cu privire la agricultura şi economia casei. Eşind din seminarii sau din scóla normală, preotul şi învĕţătoriul trebue sĕ posedeze cunoscinţele neapărate pentru o bună esploatarea diferitelor ramuri de agricultură. De altă parte după aşeḍarea lor în sate se fie îndatoriţi a-şi cultiva câmpul şi grădina în modul cel mai corespunḍĕtoriu cu arĕtările sciinţei şi ale practicei. Pentru acest sfârşit statul sĕ le vie în ajutoriu cu seminţe, pomi şi unelte simple. In schimb sĕ li se céră ca sĕ-şi pună tótă silinţa nu numai a deprinde pe scolari cu noţiunile de agricultura şi economia casnică, dar şi cu practica agriculturei şi a grădinăriei. Inspectori speciali ar cutriera satele spre a se încredinţa dacă cele puse la cale pentru înaintarea agriculturei ţĕranilor şi învĕţătura copiilor se aplică de cei însărcinaţi cu acésta. Acesti inspectori, agricultori teoretici şi practici, în călĕtoriile lor vor căuta sĕ lumineze şi sĕ îndemne pe preoţi şi învĕţători, ca sĕ-şi îndeplinéscă cu cât mai multă dragoste însărcinarea de a contribuí la fericirea consătenilor lor. Ei vor raporta autorităţii centrale resultatele dobândite, lăţirea progresului între săteni şi vor semnala la atenţiunea ministrului respectiv pe acei dintre învĕţătorii şi preoţii cari merită de a fi resplătiţi pentru ostenéla ce-şi vor fi dat. Nu pot intra aci în amĕnuntele organisaţiunei; ceea-ce am ḍis, cred că este de ajuns pentru a înţelege cum ar trebui sĕ se alcătuéscă acéstă reformă. Ori ce s'ar ḍice, cred în patriotismul şi dorinţa de propăşire a învĕţătorilor şi a preoţilor. Sunt încredinţat, că dacă ar fi îndemnaţi şi încurajaţi, ei s'ar întrece care mai de care se dovedéscă prin fapt, că se intereséză de înăltarea economică a populaţiunei rurale. De altmintrelea cu câteva manuale de agricultură şi dóuĕ trei scóle de agricultură practică va trece un timp şi timp îndelungat şi pe ţerén tot înapoiat îl vom afla. Trebuesc esemple vii, şi aceste nu se pot oferí mai cu succes decât de către preoţi şi învĕţători.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Lângă piaţa mică sĕ află biserica săséscă şi scólele săsesci, anume liceul, realele superióre şi scólele elementare.

Biserica s'a început a sĕ zidì în jumĕtatea a dóua a seclului XIV şi s'a sfîrşit către finea seclului XV. Ea este zidită în stil gotic, în locul unei alte biserici mai vechi. Turnul ei este de 73 m. de nalt şi e încunjurat în patru colţuri de alte patru turnuleţe mai mici. Din turnul acesta avem o privire largă şi fórte frumósă asupra oraşului şi a împrejurimii. Biserica are mai multe întrări, dintre cari la dóue portalurile sunt lucrate cu multă măiestrie. In lăuntrul bisericei sunt multe lucruri însemnate. In partea de către apus, care este despărţită de restul bisericii prin un părete, sĕ află morminte vechi de-ale căpeteniilor săsesci (primari de-ai Sibiiului, preoţi etc.) din vécurile 16, 17 şi 18, cu monumente de pétră şi metal, înfăţoşând pe cei înmormântaţi acolo în mărime naturală şi în portul de pe acele vremuri. In biserică sĕ păstréză mai multe vestminte preoţesci vechi, din timpul dinainte de reformaţiune; ele sunt brodate cu mĕtasă şi cu fir şi astfel sunt de mare preţ; mai este aici un potir, cană şi feşnice de argint din suta XVII-a, apoi multe alte obiecte bisericesci fórte vechi. Mai putem amintì şi icóna frumósă zugrăvită pe părete de-asupra altariului care ne înfăţoşéză restignirea lui Christos pe cruce ş. a. Biserica acésta este una dintre cele mai mari biserici ale Ardélului.

Din piaţa cea mare sĕ rămuresc patru strade de frunte ale Sibiiului, în cari asemenea sĕ află zidiri şi alte lucruri de însĕmnătate. Astfel este în strada Măcelarilor primăria sau casa sfatului.

Primăria este o zidire veche. Aici sê află archiva oraşului, bogată în documente vechi, o colecţiune de arme şi o cameră de tortură cu instrumente de tortură din vécurile trecute.

Tot în strada Măcelarilor sĕ află casa frumósă a băncii „Albina“ zidită la 1874, apoi biserica română gr. orientală, care este mică, dar în lăuntru ornată frumos şi cu eleganţă; cu deosebire este frumos fruntariul (catapitésma); mai departe aici sĕ află reşedinţa metropolitană gr. or., seminariul de teologi şi pedagogi gr. or. numit după numele întemeiătoriului, a metropolitului Andrei Şaguna, seminariul „Andreian“, apoi în capetul din sus al stradei frumosul palat al tipografiei archidiecesane române gr. or., în care sĕ află şi tipografia.

O altă stradă, care sĕ rămuresce din piaţa cea mare este strada Cisnădiei, cea mai frumósă dintre stradele Sibiiului. Aici sĕ află palatul băncii de asigurare „Transilvania“, şi lipit de el noul palat al archidiecesei române gr. or., care e zidit în locul unei case mai vechi, unde a fost mai întâiu reşedinţa episcopului român gr. or. Mai departe sĕ află în strada acésta măreţul palat zidit de oraş în care sunt cele mai multe cancelarii militare şi la capĕtul din sus al ei (pe piaţa Hermann) o casarmă mare de infanterie, ér în faţa casarmei frumosul palat al lui Habermann, în dosul căruia sĕ află întocmite băi de abur şi scălḍi. Lângă palatul acesta sĕ află de o parte o promenadă, (promenada Bretter) fórte frecuentată de publicul sibiian, ér' de altă parte parcul orăşenesc, care e mic dar arangiat cu gust. (Va urma.)

Din cartea Psalmilor.

(Spicuir'.)

Lasă-te de mânie şi părăsesce furia, nu te aprinde spre facere de rĕu, căci făcĕtorii de rele se vor stîrpí, dară cei ce speră în Iehova, aceia vor moşteni pămêntul. Cei blânḍi vor moştenì pămêntul şi se vor desfăta întru belşugul păcii. Cei drepţi vor moşteni pămêntul şi vor locui într'însul în etern.

Speră în Iehova şi păzesce calea lui, şi el te va înălţa, ca sĕ moştenesci pămêntul. Stîrpirea nelegiuiţilor o vei vedé. Omul păcii are viitoriu. Ajutoriul celor drepţi vine dela Iehova. El este tăria lor în timp de nevoie.

*

Fericit bărbatul, ce pune speranţa sa în Iehova, şi nu caută spre cei îngâmfaţi şi amici ai minciunei. Sarcine de se pun asupra-ne, Dumneḍeu este ajutoriul nostru. Iehova ascultă pre cei lipsiţi şi nu despreţuesce pre cei încătusaţi ai sei. Dumneḍeu va mântuì Sionul, şi va rezidi cetăţile, şi cei ce iubesc numele lui vor locuí într'însele.

Dumneḍeule, dă judecăţile tale regelui ca sĕ judece pre poporul seu cu dreptate şi pre seracii tei cu ecuitate.

Munţii se ducă pace poporului şi colinele îmbelşugare.

Iehova sĕ sfărîme pe cel apăsătoriu.

Cel drept domnéscă dela mare până la mare şi dela rîu până la marginile pămêntului.

*

Iehova va scăpa pe cel sĕrac, care strigă după ajutoriu, şi pre cel apăsat, care n'are nici un ajutoriu.

Cei ce sunt depărtaţi Dómne, dela tine per! tu perḍi pre tot cel ce desfrênéză dela tine.

Cei nelegiuiţi, pururea fiind fără grijă adună avuţii.

Cum se pustiiră într'o clipă!? Se perdură, periră de spaimă!! Ca un vis după deşteptare, Dómne, la trezirea ta, ai dispreţuit chipul lor.

Din urma oilor neînţercate luatu-l'a ca se pască pe Iacob, poporul seu, pre Israel moştenirea sa. Şi el îi păstori întru neprihănirea inimei sale şi cu iscusinţa mânilor sale i a condus.

*

De m'ai fi ascultat Israele, sĕ nu fie în tine nici un ḍeu strĕin, eu Iehova Dumneḍeul teu, care te am scos din pămêntul Egiptului, ţi-aş fi ḍis: „Lărgesce gura ta şi o voiu umplé!“

Care este omul ce va trăi, şi mórtea nu va vedé? Care va scăpa sufletul seu de infern?

In ţerină prefaci pe om şi ḍici: „Fii ai ómenilor, în pămênt reînturnaţi-vĕ!“ O mie de ani în ochii tei sunt ca ḍiua de eri, care a trecut, ca o strajă de nópte.

Ḍilele anilor nostri sunt şepteḍeci de ani, şi de sunt puternice fórte, optḍeci de ani. Şi cea mai mândră din ele nu-i decât muncă şi trudă, căci iute trec şi noi disparem. Invaţă-ne a numera ḍilele nóstre, sĕ căpătăm o inimă înţeléptă.

Bucură-ne atâtea ḍile, pe câte ne-ai apăsat, atâţa ani, în câţi vĕḍurăm nefericirea. Bunăvoinţa ta fie asupră-ne şi întăresce preste noi fapta mânilor nóstre.

Voiu cânta lui Iehova tótă viaţa mea, voiu psalmodia Dumneḍeului meu cât voiu trăi. Fie-i plăcută gândirea mea. Preste tot pămêntul sunt judecăţile sale.

De unşii mei nu ve atingeţi, şi profeţilor mei nici un reu sĕ nu le faceţi.

Fericiţi cei fac dreptate în tot timpul.

Spre scire.

Scirea ce s'a rĕspândit în diferitele ţinuturi ale patriei nóstre, că în Sibiiu s'ar fi ivit casuri de coleră şi că din pricina acésta s'ar fi amênat deschiderea scólelor de aici, e cu desevîrşire falsă.

La „scóla civilă de fete cu internat a Asociaţiunii transilvane“ înscrierile decurg tocmai ear lecţiile s'au început, ca şi la celelalte scóle din localitate, Luni în 4 Septemvrie n.

P. T. părinţii, cari vor sĕ-'şi adăposteze fiicele în institutul Asociaţiunii transilvane, sunt rugaţi sĕ grăbéscă cu înscrierea acelora.

Sibiiu, în 4 Septemvrie 1893.

Dr. *I. Crişian*,
director.

Bibliografic.

A apărut.

Catechismul religiunei ortodocse-rĕsăritene pentru scólele poporale de Dr. Petru Barbu. Preţul 20 cruceri sau 40 bani. Tipariul tipografiei şi librăriei diecesane din Caransebeş. 1893. Aprobat până acum de Ven. Consistoriu diec. din Arad.

In editura tipografiei „Aurora“ A Todoran, din Gherla au apărut următórele broşuri:

Leonat cel tênĕr. Istorie în verşuri scrisă de Ioan Pop Reteganul. Preţul 12 cr.

Dialogul ţiganului cu S. Petru la pórta raiului sau glume şi petrecere de ajuns. Manual lucrat după biblia ţigănéscă de Aron Boca Velchereanul. Preţul 25 cr.

Povestile Bănatului, culese din gura poporului bănăţan de George Cătană, învĕţător. Preţul 30 cr. valut aust. . . . .

Carte ilustrată pentru copii şi copile de George Simu. Preţul 25 cr.

Cele trei dintâi sunt poporale, dóuĕ de cuprins hazliu, ér a treia cuprinde 5 povesti frumóse din Bănat. Din aceste reproducem şi noi una în foiţă. Cartea ilustrată cuprinde istorióre şi şcene în poesie şi prosă din viaţa copiilor, cu ilustraţii. Ea vrea sĕ umplă un gol în literatura pentru copii, atât de sĕracă la noi.

Loterie.

Sâmbătă, în 2 Septembre n. 1893.

Budapesta: 62 45 50 19 25.

Nr. 265/1893 [166] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele gr. or. din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu terminul 10 Septembre v. 1893.

1. Albac, cu 300 fl. v. a. din alodiu, locuință cu grădină.

2. Neagra de jos cu 300 fl. v. a. din repartiție, locuință cu grădină.

3. Ponorel cu 300 fl. v. a. din repartiție, locuință cu grădină.

4. Sohodol-Peleș cu 300 fl. v. a. din repartiție, locuință cu grădină.

La tóte aceste posturi se recere, ca alesul învĕțătoriu se țină o strană în biserică cu cântare și se facă grădină de pomărit.

Doritorii de a ocupa vr'unul din aceste posturi sĕ se presenteze înainte de espirarea concursului în comunele bisericesci spre cunóscere și sĕ-și trimită rugările concursuale cu documentele necesare la subscrisul oficiu în timpul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al
Câmpenilor.

Câmpeni. 11 August, 1893.

Romul Furdui,
protopresbiter.

Nr. 439/1893 [167] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighișórei, se publică concurs cu termin pănă la 15 Septembre a. c. v.

1. Hașfalĕu, cu salariu anual de 300 fl., și annme: prin repartițiune dela popor 200 fl. din cassa bisericei 100 fl., lemne de foc, cuartir și grădină.

2. Feleag, cu salariu anual de 300 fl. și anume: 250 fl. prin repartițiune dela popor. și pentru copii obligați de scólă, și lemne de foc cu 50 fl cuartir gratuit și grădină.

3. Șard, cu salariu anual de 300 fl. din cari 202 fl. 50 cr. prin repartițiune dela popor, ér restul de 97 fl 50 cr. din cassa bisericei, cuartir gratuit și grădină.

Informațiuni mai detaiate primesc concurenții dela subscrisul.

Petițiunile concursuale instruate conform legilor în vigóre, se vor substerne subscrisului pănă la terminul susindicat.

Sighișóra 12 August 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei.

In conțelegere cu comitetele parochiale concernente

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 426/1893 [165] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci de la școlele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful român“.

1. Caianel, salariu anual de 200 fl. cuartir și lemne de foc. Salariul se solvesce din repartiția.

2. Iunc, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne de foc. Salariul se solvesce din repartiță.

3. Ribicióra de jos și de sus salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne de foc Salariul se solvesce 200 fl. din repartiță și 100 fl. din lada bisericii.

4. Vaca, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne de foc. Salariul se solvesce din repartiță 150 fl. și din lada bisericii ér 150 fl.

Concurenții au a-și asterne cererile instruite conform normelor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopopesc.

Brad, la 9 August, 1893.

Oficial protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasilie Dămian,
protopresb.

Nr. 298/1893. [156] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scólele confesionale gr or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

1. Almășel, cu salariu anual de 260 fl. 80 cr. și adecă: *a*) în bani gata 150 fl., *b*) în lemne 64 cară = 76 fl. 80 cr, *c*) venitele cantorale în sumă de 34 fl. și cuartir în edificiul scólei.

2. Brașĕu, cu salariu anual de 285 fl., și anumit: *a*) în bani repartițiați în popor 100 fl., *b*) în lemne 106 cară, 106 fl, *c*) interesele împrumutului de stat 29 fl, și *d*) din interesele banilor bisericesci elocați 50 fl

3. Godinesci, cu fiilia Petresci, salariu anual de 300 fl. și anume: *a*) în bani gata 220 fl., *b*) folosirea unei grădini 50 fl, *c*) lemne 5°, 30 fl., *d*) cuartir în edificiul scólei.

4. Micănesci, cu salariu anual de 300 fl. adecă: *a*) 200 fl. în bani gata, *b*) 80 cară de lemne, 80 fl., *c*) venitele cantorale 20 fl., *d*) cuartir în edificiul scólei și grădină de legumi.

5. Tămășesci, cu salariu anual sistemisat de nou în sumă de 300 fl

Invĕțătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ țină și prelegerile în scóla de repetiție împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca și sĕrbătórea în strană avênd a conduce cu scolarii și cântările liturgice bisericesci

Dela reflectanții la aceste posturi sĕ recere sĕ se presenteze — pănă la alegere — în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică, spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericesci și pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea acestor scóle și modul de plătire al salarielor.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și așterne petițiunile instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Ilia, la 29 Iuliu 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu.
protopresbiter.

Nr. 310/1893 [158] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci la scólele confes. gr. ort. din comunele mai jos semnate — în protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

1. Gialacuta cu filia Căbesci salariu anual 300 fl și anume: *a*) în bani repartițiați în popor 100 fl *b*) în bucate 100 mĕsuri cucuruz 140 fl. *c*) venitele cantorale 30 fl. *d*) lemne de foc 3 stângini 30 fl. *e*) cuartir în edificiul scólei și grădină pentru trebuințele învĕțătoriului.

2. Furcșóra cu salariu anual de 300 fl. și anumit în bani 290 fl. și lemne în preț de 10 fl. cuartir și grădină.

3. Têrnava, salar anual 300 fl. și anume: *a*) din repartiție în popor 100 fl. bani gata *b*) în bucate 100 mĕsuri cucuruz 140 fl. *c*) venitele cantorale 30 fl. *d*) lemne de foc 3 stângini 30 fl. *c*) cuartir în edificiul scólei și grădina pentru trebuințele învĕțătorului.

Invĕțătorul ales la vr'una din aceste școle e datoriu se țină și prelegerile în scóla de repetiție împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta Dumineca și sĕrbătórea în strană avênd a conduce cu scolarii și cântările liturgice în biserică.

Dela reflectanții la aceste posturi sĕ recere sĕ se presenteze — până la alegere în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică, spre ași arăta desteritatea în cântările bisericesci. și pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea acestor scóle și modul de plătire al salariilor etc.

Doritorii de a ocupa vr'unul din aceste posturi se aștérnă petițiunile lor instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Ilia, la 5 August 1893.

Oficiul, protopresbiteral greco-ort. al Iliei în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 342/1893. [159] 3—3

CONCURS.

In scopul reîntregirei posturilor învĕțătoresci în mai jos însemnatele comune din protopresbiteratul gr. or. al tractului Geógiului I. se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Roman“.

1. Boholt, cu salariu anual de 300 fl. cuartir și grădină scolară.

2. Dealu-mare, cu salariu anual de 300 fl. cuartir și grădină scolară.

3. Fizes-Barbura, cu salariu anual de 300 fl. cuartir și grădină scolară.

4. Magura-Toplița, cu salariu anual de 300 fl cuartir și grădină scolară

5. Seliscióra-Stoenésa, cu salariu anual de 300 fl. cuartir și grădină scolară.

6. Suligete, cu 250 fl. salariu anual în bani, $1^1/_2$ jugĕr grădină și loc arătoriu cu un venit anual de 50 fl. cu acest post este împreunat și cantoratul cu un venit anual de 40 fl.

7. Voia și Porcurea, pentru susținerea unui învĕțătoriu ambulant cu un salariu anual de 400 fl. cuartir și grădină scolară

8. Boiu, cu salariu anual de 250 fl. cuartir și grădină scolară.

Certeșul-superior, cu salariu anual de 240 fl. cuartir și grădină scolară.

10. Folt, cu salariu anual de 240 fl. cuartir și grădină scolară.

11. Hărău, cu salariu anual de 260 fl cuartir și grădină scolară.

12. Uroiu, cu salariu anual de 240 fl. și grădină scolară.

Invĕțătorii aleși la aceste posturi vor fi obligați în Dumineci și sĕrbători a cânta în strane și a conduce cu scolarii cântările liturgice.

Concurenții sunt poftiți, ca până la alegere sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în bisericile respective, spre a și arĕta desteritatea în cântările bisericesci.

Cererile concursuale instruite conform legilor din vigóre sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul susindicat.

In conțelegere cu comitetele parochiali ale susînsemnatelor parochii.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geógiului I.

Hondol, 4 August, 1893.

Vasiliu Pipoș,
protopresb.

---

ad. Nr. 482/1893 [155] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători la scólele confesionale din mai jos însemnatele comune, aparținĕtóre tractului protopresbiteral al Clușului, se escrie concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

1. Apahida, cu filia Pusta St.-Miclăuș salariu de 300 fl. cuartir bun în edificiul scólei și grădină de legumi.

2. Bedeciu, salariu de 300 fl. cuartir cu grădină și lemne de foc.

3. Cara, salariu de 300 fl. cuartir și grădină de legumi tare bună.

4. Cojocna, salariu de 300 fl. solviți în rate lunare, cuartir bun în edificiul scólei cu grădină de legumi.

5, Gerofi cu filia Banfi-Dângău, salariu 300 fl. cuartir cu grădină și lemne de foc, câte vor fi de lipsă.

6. Mănăsturul ung. salariu de 300 fl. care se va îmbunătăți și la 350 fl. dacă învĕțătoriul va înființa cor bisericesc, cuartir cu grădină și lemne de foc.

7. Mociu, salariu de 300 fl. cuartir cu grădină.

8. Rogojel, salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi au a-și așterne suplicile lor, instruite conform legilor din vigóre subscrisului oficiu pănă la terminul susindicat și a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică, spre a-și arĕta desteritatea în cântări și tipic.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Cluș, 30 Iuliu, 1893.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 224/1893. (157) 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantelor stațiuni învĕțătoresci din mai jos numitele comune bisericesci, tractul protopresbiteral al M. Oșorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare — și anume:

1. Malomfalĕu, cu salar anual de 300 fl. v. a.;

2. Mureș Órba, cu salar anual de 300 fl. v. a.;

3. Egerseg cu salar anual de 250 fl. v. a.;

Intre concurenții la comunele bisericesci, numite sub punct 1, și 2, vor fi preferiți clericii absoluți, cari la têmpul seu se pótă devenì preoți acì.

Informațiuni mai detaiate despre acésta, precum și despre starea acestor scóle, modul de solvire al salarielor etc. se pot luá dela subsemnatul protopresbiter.

Concurenții vor asterne suplicele lor concursuale, în regulă instruite — pănă la terminul preclus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Mureș-Oșorheiu, 28 Iuniu 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mureș-Oșorheiului.

Nicolau Maneguț,
protopresb.

Nr. 635/1893 [161] 2—2

Publicațiune oficială.

In procesul divorțial edictal intentat de actorul Dumitru Sturḑiu contra soției sale pribegite Ana Bucur Vidrighin ambii gr. or. din Reșinari, Venerabilul consistoriu archidiecesan cu datul 15 Iuniu a. c. Nr. 3565 B. a adus sentența cu aprobarea divorțiului enunciat din motivul pribegirei inctei, ceea ce în sensul §-lui 124 al regulamentului de procedură matrimonială se publică, cu aceea că după trecerea terminului prescris de 45 de ḑile dela acésta publicare sentența precitată va întra în putere de lege.

Sibiiu, 21 Iuliu 1893.

Forul matrimonial gr. or. de instanța I-a al Sibiiului.

Ioan Papiu, m. p.
protopresbiter.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 93 Sibiiu, Joi, 26 August (7 Septembre) 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 25 August, 1893.

Trăim în era Kulturegylet-urilor magiare; în tóte părţile fericitei Ungarii s'au înfiinţat societăţi de cultură, cari vreau sě respândéscă cultura între cetăţenii nemagiari ai patriei nóstre, se înţelege cultura magiară, căci după cum înţeleg acele societăţi, în Ungaria nici culturei nu e ertat sě fie de altfel, decât magiară. Astfel acele societăţi ţin adunări, întemeiază scoli şi grădini frőbeliane, fac biblioteci porale, dau premii pentru respândirea limbei magiare — voiam sě ḑicem a culturei în general, precum ar trebuí sě fie. Ba una din ele a mers aşa departe în nobilul ei avênt, încât s'a pus a lua băiaţi slovaci de pe la casele lor şi a-i duce pe pustele Ungariei, la vatra civilisaţiunei, recte ca sě se magiariseze.

Acésta este societatea culturală din Ungaria nordică, care are misiunea de a „civilisa" pe slovaci, precum sora ei mai tineră, Kulturegyletul ardelén, vrea sě ne fericéscă pe noi. Precum cetim în foile magiare ea îşi va ţiné în anul acesta adunarea generală în 12 Septembre, în Turoţ-Sânt-Mărtin. Va fi cu ocasiunea acésta mare tămbălău acolo. Foile ne spun, că din raportul general anual se vede, că societatea progreséză mereu, are 5300 de membrii, oficialii ei lucră toţi gratuit, că la adunare se vor face propuneri patriotice etc. Cu un cuvênt că tréba merge de minune înainte.

Dar cu tóte aceste vine un corespondent în ḑiarul guvernamental „Magyar Ujság" dela 31. August c şi se vaieră, că kulturegyletul acesta nu face cât ar trebuí sě facă. Étă un semn caracteristic, ce de un timp încóce începe a se manifesta în publicitate şi a se accentua în ḑiaristica magiară şi întruniri. E vorba de aceea, că înainte de asta cu 2—3 decenii sě scria prin foile magiare, că nemagiarii trebue câştigaţi pentru magiarism pe cale socială, numai pe cale socială; atunci s'au plămădit şi înfiinţat kulturegyleturile şi era un entusiasm prin foi şi kulturegyleturile simţiau în sine atâta putere, încât credeau, că în câteva decenii noi toţi, nemagiarii, vom purta cisme cu pinteni şi kalpag. Ei, timpul a trecut şi resultatele sunt puţine, mai nimica. Magiarii încep a se convinge, că pe cale socială nu prea pot „rěspândi folosirea limbei magiare", nu ne pot contopí în elementul lor şi acesta e semnul caracteristic Astfel ne spune bună óra Polonyi la Hajdu-Szoboszló, că recunóscerea limbei magiare trebue asigurată nu pe cale socială, ci legislatorică şi prin instituţiuni. Pentru ce nu pe cale socială, cum se scria până acum? Pentrucă nu va sě mérgă.

Aşa vine corespondentul amintit în „M. Ujság" şi se vaieră, că nu va sě mérgă.

„Reuniunea acésta, între celelalte multe apariţiuni, încă servesce ca dovadă, că noi suntem un popor cu pipă mare, dar cu tăbac puţin" ḑice el. „Reuniunea, înscriind pe stindardul seu o misiune uriaşă, că adecă va cucerí în privinţa culturală (sic!) Ungaria nordică, îşi începe acţiunea şi resultatul este, că ea susţine câteva grădini de copii şi pe câteva le ajutoră; apoi mai aşéḑă câţi va copii la familii magiare de pe Alföld (şi acestia pentru cultură? Red.) — şi scim, că prin acésta ce resens a desteptat în cercurile naţionale slovace. In considerarea misiunii sale ea ar trebuì sě dispuie cel puţin de 10 milióne fl. de 10 ani, de când esistă etc

Cam aşa stă tréba cu reuniunea acésta; aşa va ajunge acuş la convingere şi a nóstră, EMKE din Cluş, că multe isprăvi nu póte face între români şi va striga şi ea, cu Polonyi, că pe cale legislatorică trebue „respândită" limba magiară.

Dar sě nu fim nedrepţi sau prea aspri. Reuniunea culturală din Ungaria nordică îşi împlinesce cu scumpětatea misiunea, căci între altele étă ce dóuě propuneri culturale sunt însinuate pentru adunarea generală: Secţiunea din Şemniţ propune sě se facă o adresă la dietă, pentru de a preface instrucţiune poporală în de stat, ér preşedintele sedriei orfanale din Nograd va propune mijlóce pentru înfrênarea presei naţionalităţilor.

Astea sě potrivesc de minune pentru o reuniune culturală. Cum ḑice latinul? Parturiuntur montes...

Vară viforósă. „Bud. Hirl." sub titula acésta scrie un articol în nrul sěu din 3. Sept. c. în care cetim între altele următórele:

„Dacă făcênd comput, nu ne amăgim nici într'o privinţă, trebue sě mărturisim, că noi magiarii acum suntem certaţi: 1. cu miliţia, 2. cu românii 3. cu slovacii. Trebue mai departe sě mărturisim, că faţă de lucrurile aceste, pentru cari ne-am pus în posiţie de luptă, politicii nostri deciḑětori se intereséză aşa de puţin, încât din tóte puterile nisuiesc, că noi magiarii, cari suntem amestecaţi în atâtea certe, sě ne mai certăm: 1. cu preoţii, 2. cu casa magnaţilor, 3. catolicii şi protestanţii între olaltă, căci spre scopul acesta sunt proiectele bisericesci".

Nu avem nimic de adaos la acest comput adevěrat, numai facem atenţi pe magiari, că omul certăreţ nu e prea iubit de ómeni şi adeseori o pate.

De-ale ḑiaristicei magiare.

Despre Schoppenhauer, celebrul filosof pesimist a Germaniei, optimiştii mai ales vorbesc şi scriu ici colea aprópe ca şi despre un nebun. Dar sě fie cineva ori cât de optimist, nu va putea nega curatul adevěr, ce caracteriséză unele dintre aforismele lui.

Vorbind despre presa ţěrii sale, Schoppenhauer ḑicea: „ḑiariştii sunt vinḑětori de otravă autorisată."

Noi nu voim sě aplicăm acésta la nimene, dar cine a urmărit de câţiva ani încóce şi mai ales în timpul din urmă celea ce scriu foile magiare şi isprăvile ce acelea au putut sě facă, trebue sě recunóscă, că o parte a pressei magiare are o procedere mai mult rea, decât bună.

Agitaţiunea, ce de ani dearêndul produce între magiari presa lor provocătóre, ura ce au sămênat-o şi alimentat-o faţă de tot ce nu e magiar, tractarea parţială şi unilaterală a celor mai ponderóse cestiuni, vandalismele şi sălbatăciile comise la Turda, Oradea-mare şi în alte locuri cari sunt tot consecuenţe ale direcţiunii greşite, pe care a apucat şi orbesce încă merge înainte pressa „patriotică" — vědesc în deajuns celea ḑise mai sus.

Rěscóla formală până şi asupra celor mai „patrioţi" români, la care i-a impins pressa magiară pe cavalerii de nópte din Orade încă n'a fost deajuns spre a lumina pre ḑiariştii magiari orbiţi de cel mai infocat şovinism, ca sě vaḑă direcţiunea greşită pe care au apucat şi sě-i întórcă pe cărări mai sěnătóse, mai raţionale. Nu. Ci din contră, se ţin mândri de isprăvile, ce au putut produce, continuă cu mai mare putere opera începută: şi ca arsenalul de mijlóce sě şi l mărésca, scot la lumina nóuě şi nóuě foi politice de cel mai estrem grad şovinist.

Un astfel de ḑiar nou apare in B-Pesta dela 20 August încóce sub titlul „Honvéd," fóie politică cuotidiană, pusă în serviciul celor mai estremi kossuthisti. Titlul deja, ómenii cari colaboréză la ea şi partidul pe care'l servesce, ne încredinţéză de ajuns, că ce feliu de fóie va fi şi acésta. Ér conţinutul celor câţiva numeri, ce au apărut până acum dovedesce pe deplin, că acésta fóie licitéză în şovinism şi unilateralitate cu celea mai estreme creaţiuni de publicitate ale ḑiariştilor dela foile „patriotice".

Credem, că e sub demnitatea presei române a sta de vorbă cu „Honvedul," totuşi ca sě se convingă ori cine, că cu ce îşi perd vremea cei ce-o redigéză, lăsăm sě urmeze în traducere un mic pasagiu din articlul de fond apărut în Nrul dela 22 August.

Eată'l:

„Stăpânirea preotului e biserica.

Stăpânirea învěţătoriului e scóla. Scóla este a sciinţelor, biserica a credinţei".

FOIŢA.

Feciorul cel voinic.

(Urmare.)

Eşind acuma urieşul în curte, se puse a striga de se cutremura casa: „Voiu vedé eu acuma cum vei scăpa", şi începù a alerga ca un nebun prin curte, cu mânile întinse, căutând după feciorul nostru. Alergà şi colindà curtea în sus şi în jos dar nici vorbă sě prinḑă pe fecior. In sfârşit ostenit căḑù la pământ şi începù a plânge. Vedea el adecă bine, că feciorul a scăpat, şi el este pierdut, căci fără inel ce putea el face? nici din curte nu putea eşi; apoi nici mâncare nu mai avea, trebuia sě móră de fóme, de sete, de urît, şi trebuia sě rěmână tóte avuţiile sale pe mâna feciorului, care-l păcălise. El remase dară închis singur singurel. Sě-l lăsăm şi noi în pace şi sě vedem de fecior, ce a mai făcut şi ce a mai păţit?

Scăpând el din curtea urieşului se duse la ósele fraţilor sei ca sě plângă şi sě se róge lui Dumneḑeu, dór' prin o minune s'ar îndura sě-i facă érăşi ca mai nainte. Cum se ruga el astfel, se aplecà spre ósele fraţilor şi îi scăpa inelul din buzunar, picând pe óse.

Atunci ósele deodată începură a se mişca, a se clăti de-l cuprindea o grózǎ pe feciorul nostru, apoi se aşeḑară şi se puseră fie-care la locul seu; şi feciorul věḑù cu ochii cum crescea carnea preste ele, ér peste carne cum se întinde piele, până ce în sfârşit fraţii sě treḑiră întocmai ca din un somn şi începură sě vorbéscă cu el.

Feciorul stete uimit vr'o câtva timp, apoi venindu-şi în fire, mulţămi lui Dumneḑeu şi se mira mult de puterea inelului. Merse apoi la ósele berbecelui şi începù a se ruga lui Dumneḑeu ca sě-l învie, luà după aceea inelul şi-l aruncă peste óse, şi berbecele la moment învià. Abia acum věḑù el că ce comóră e inelul acela, şi începù a se mustra singur, că de ce nu a sciut-o el asta înainte sě nu fie păţit atâta frică, şi sě fi omorît pe urieş!? Se mângăià îndată însě cu aceea că: „Ce-mi pasă mie de el, el e acum în mânile mele pentru că tótă puterea lui a stat în inelul acesta, care acum e al meu!" Plecà apoi cu fraţii şi cu oile încătrău vedeau cu ochii, deóre-ce nu le era cunoscut locul pe acolo. După multă umblare ajunseră la o apă mare, preste care nu era pod de trecut, şi trebuia sě trécă de a înótele prin apă. Fraţii cei mai mari věḑênd puterea inelului ce-l avea feciorul nostru, — începură a-l pismui, şi a face planuri, cum sě-l prăpădéscă, şi sě pună ei apoi mâna pe inel.

Ajungênd dară la apa cea mare, despre care făcui pomenire, începură a se socoti cum sě trécă preste ea. Feciorul cel mic însě nu socoti mult ci cu inelul seu făcu din oile sale — peşci, — din fraţii cei mai mari făcù bróscе, ér dênsul se prefăcù în rac, şi săriră toţi în apă ca sě trécă la cealaltă parte. Feciorul cel mai mic, adecă racul îşi ducia inelul în vêrful fórfecilor sale, şi dênsul fiind acum stăpân preste toţi, mergea în urma bróscelor şi a pescilor ca cum i-ar mâna dinapoi. Feciorii cei mai mari adecă bróscele după-cum am spus-o, nu-l priviau cu ochi buni, începură dară a se înţelege în limba lor, pe care racul nu o pricepea — că cum sě-i fure inelul? Racul nu cugeta nimica rěu, când deodată vede aruncându-se o bróscă asupra lui, care luându-i inelul îl înghiţi şi plecà mai departe. Dar nu ajunse bine inelul în stomach şi brósca începù a se umfla, şi a se tot umfla până ce plesni. Brósca cealaltă věḑênd, că inelul va sě ajungă pe fundul apei, unde se va pierde, sărí şi înghiţi ea inelul, nesciind — firesce — că de ce plesnise brósca cea din tâiu. Dar o păţí şi ea rěu, că plesnì şi ea, inelul se cufundà în adâncimea apei, şi racul remase fără fraţi şi fără inel. Ce sě facă el? Tot rac sě rěmână până la mórte? Ajungênd la cealaltă parte de apă, începù a plânge amar, aducêndu-şi aminte de tatăl seu, care l'a învěţat spre bine, dar el nu l'a ascultat. Plângênd el aşa étă că vine un şerpe mic, care-l întrebà că de ce plânge? Feciorul nostru îi spuse din fir în pěr tóte păţeniile şi-l rógă, că dacă i se póte, sě-i aducă inelul din fundul apei.

Şerpele îi ḑise: „eu îţi voiu da inelul dar tu sě-mi dai tóte oile ca sě le mânânc! Racul i le făgăduì, şi atunci şerpele se pierdù prin apă, şi în scurt timp se ivi éră înaintea racului, aducêndu-i şi predându-i inelul. Racul nu mai putù de bucurie; eşi la ţermure se schimbă în om, ér pescii îi prefăcù în oi, tot cu ajutoriul inelului. De fraţii sei însě nici nu-şi mai aduse aminte, deóre-ce ei au voit ca sě-i iee inelul, şi dênsul pentru acest fapt i-a pedepsit cu mórte. Nu voia dară sě mai scie nimica de ei. Şerpele nu

„Nu-i iertat sĕ permitem ca sciinţa sĕ fie serva credinţei. Preotul şi învĕţătoriul sunt cu desăvârşire factori de unul şi acelaşi rang şi nici unul nu stă cu rangul îndărătul celuilalt. Unde învĕţătoriul e servul preotului, acolo sciinţa e serva credinţii. Şi vai de aceea sciinţă, care ori şi cum e servă.“

Ér în primarticolul dela 24 August „Honvéd“-ul sbiară ca din gura şerpelui asupra solgăbirăului şi asupra protonotariului comitatens din Oradea-mare, că acestia „în loc sĕ-şi fi ridicat braţul şi sĕ sdrobéscă pe trădătorii de patrie“ au cutezat şi au bătut pe un biet jidovaş dela „Szabadság“ fiindcă sĕrmanul perciunat nu s'ar fi esprimat în fóia lor, veḑi Dómne, destul de măgulitor despre o actriţă dela teatrul din Oradea mare.

Pretinde „Honvedul“ o cercetare disciplinară severă în contra susnumiţilor funcţionari şi o aspră pedepsire din partea ministrului de interne.

Dar contra acelor vandali şi sĕlbatici, cari în mieḑ de nópte au năvălit hoţesce în casele pacinicilor locuitori români din acelaşi oraş şi au devastat şi jefuit tot ce le a picat în cale, cerut-a presa ovreă-magiară intrevenirea ministrului, precum o cer pentru aceia, cari au scărmânat niţel pielea sĕrmanului perciunat? Aşa, vorbă sĕ fie. Hoţul de păgubaş sĕ mai céră şi satisfacţiune? Nu li destul românilor că au scăpat nespânzuraţi, precum pretindeau unele foi maghiare?

Étă în ce hal şi pe ce mâni au ajuns cele mai multe din foile magiare!

Noi nu voim sĕ ne ocupăm cu neblesniciile fóiei amintite mai în de taiu, căci nu merită. Causa că am luat notiţă despre ea este, că după informaţiunile, ce avem, ea s'a trimis gratuit la mai mulţi preoţi şi învĕţători de ai nostri, fără ca sĕ o fi cerut cineva; pre semne ca sĕ vaḑă cum este batjocorit ḑilnic în colónele ei poporul nostru şi tot ce e românesc.

Ei bine, trebuie sĕ scie d-nii dela „Honvéd“, că inteliginţa română n'are lipsă de-o fóie cum e acésta, n'are lipsă sĕ înveţe patriotism dela aceia, cari au drept devisă: „ubi bene, ibi patria“ şi cari prin presă măresc ura şi neînţelegerile între popórele patriei, în loc sĕ nisuiască a le micşora.

La procesul Replicei.

In cele ce urméză dăm loc vorbirii apĕrătorilor Dr. Stefan Petrovici şi Mudron. Vorbirea procurorului Ieszenszky, din lipsă de spaţ nu o putem da în întregul ei, ci ne mărginim a-i face cunoscut ideea ei fundamentală şi cuprinsul pe scurt. Ea culminéză în aceea, că „replica“ este cartea duşmanilor celor mai neîmpăcaţi ai Ungariei, şi că ea ţintesce la aceea ca Ardélul sĕ se rupă dela Ungaria şi sĕ se unéscă cu România cu ajutor slav, pentru aceea ea este un atac contra unităţii şi esistenţei statului ungar, apoi că ea e compusă cu bani de-ai ligei etc. In sensul acesta e vorbirea procurorului, aceste şi alte scorniturì se silesce a le dovedi, firesce întortochiând adevĕrul şi atribuind lucruri neadevĕrate poporului român, ligei şi chiar României. Informaţiunile cele mai multe sunt luate din cartea „Válasz“ a lui Moldovan Gergely, despre cari scim, cât sunt de adevĕrate şi reale.

Vorbirea dlui Dr. Stefan Petrovici este următórea:

On. tribunal! On. juraţi! Incă dela început declar, că nu me dimit la discutarea cestiunilor, cari nu se pot resolva înaintea unei curţi cu juraţi şi pentru-că a mea convingere este, că astfeliu de cestiuni politice nu se pot discuta. Şi dacă totuşi me provoc la partea politică a unor puncte din acusă, o fac acésta, pentru ca sĕ le pot aduce în legătură juridică cu unele părţi ale acusei. Inainte însĕ de a face acésta, îmi iau voie a reflecta la unele observări ale onor. acusator public.

In ce privesce Liga, nu mĕ simt chiemat a face nici un fel de enunciaţiune asupra ei aici, înaintea acestui on. tribunal, din motivul, că cestiunea acésta nu se póte discuta decât pe cale internaţională.

Incep cu a rĕspunde la cele ce s'au ḑis despre harta alăturată la Replică, adecă că prin acea hartă s'ar dovedi, că scopul românilor este, ca sĕ rumpă Ardélul dela Ungaria, sĕ-l alăture la România şi astfeliu sĕ se încépă formarea unei Daco-Românii. Totodată vreau sĕ rĕspund la aceea, ce s'a ḑis, că Basarabia nu se cuprinde în aceea chartă şi prin urmare, că Replica ar fi făcută cu bani rusesci. Privitor la acésta numai atâta voesc a constata, că nici-odată românii n'au înscenat revoluţiuni politice şi prin urmare fórte necorect a fost din partea acusatorului public, când a afirmat acésta în numele magiarilor, — deórece e sciut, că numai ungurii au înscenat revoluţii politice. In legătură cu acésta, în ce privesce pe ruşi îmi aduc aminte, că nu românii, ci ungurii au apelat şi chiemat pe ruşi la 1849.

Afirmă onor. acusator public mai departe, că românii ar avé de gând a forma o pretinsă Daco-Românie, şi pentru ajungerea acestui scop se nisuesc pe de o parte prin descrierea în colori false a naţiunei magiare înaintea streinătăţii şi prin acésta a câştiga spiritele, ér de altă parte prin a turbura spiritele poporului român. Aceste sunt afirmaţiuni nedrepte şi cari n'au nici o basă reală.

Ce privesce bisericele, la acésta a rĕspuns pe deplin clientul meu.

Me opresc la causa scólelor. S'a ḑis, că în România esistă aḑi mai puţine scóle poporale, ca la noi (românesci). Eu acésta nu sunt chiemat s'o controlez, cu atât mai vêrtos, că aici nu e vorba de alte ţĕri, ci numai despre noi, şi mai departe fiind-că dacă ar puté fi vorba despre acésta, am puté lua ca esemplu alte state. Constat însĕ aceea, că scólele nóstre românesci nu le-a înfiinţat magiarimea, şi că de altmintrelea magiarii şi statul nu sunt concepte identice. Şi dacă, cu tóte că nóuĕ ni s'au pus piedeci, totuşi ni-am înfiinţat atâtea scóle, putem cu drept cuvênt întreba, că ce numĕr mare de scóle am avé, dacă statul ne-ar fi ajutorat şi dacă nu ni s'ar fi pus atâtea piedeci?

Privitoriu la subvenţionarea scólelor din partea statului, declar, că n'am nici o cunoscinţă, că statul ar subvenţiona scólele nóstre cât de puţin.

A binevoit dl acusator public a aminti scólele nóstre medii şi că la cele dóuĕ universităţi din patriă am avé catedre de limba română. Luând esenţa lucrului, n'are drept, fiindcă de şi noi le scim acestea, totuşi aspiraţiunile nóstre merg mai departe şi nu ne îndestulim cu atâta, ci ca unii, cari stăm în raporturi de coordinaţiune cu magiarii, pretindem, ca sĕ fim împărtăşiţi în proporţie cuvenită. Făcêndu-se provocare la scólele medii, ni se impută, câte gimnasii avem noi aici. Acésta e drept, însĕ causă de a ne plânge totuşi avem, fiind-că gimnasiile acestea nu s'au înfiinţat sub era „constituţională“ magiară şi fiind-că şi pe acelea, cari le avem, voesc sĕ ni le nimicéscă. Al doilea gravamen al nostru este, că statul nu ridică scoli medii pentru noi, că nu se respectéză legea, care dispune, ca în ţinuturile locuite de români sĕ se ridice scoli medii românesci. Ér al treilea gravamen al nostru este, că pe spesele nóstre proprii nu ne concede statul sĕ ne ridicăm scoli medii.

In ce privesce legea despre kişdedovuri, clientul meu a rĕspuns acésta pe deplin şi din parte-mi adaug numai atâta, că faptul în sine ilustréză pe deplin situaţiunea, scopul acestei legi fiind magiarisare nóstrá, magiarisarea provócă lupta pe viéţă şi pe mórte dintre români şi unguri.

Privitoriu la curtea cu juraţi şi la procesele de presă s'a ḑis, că este un bagatel procesele cari s'au intentat după strămutarea juriului dela Sibiiu la Cluş şi că numai în opt casuri s'au judecat delicte de presă. E lucru evident însĕ, că juriul din Sibiiu a fost strămutat la Cluşiu numai din causă, ca acusaţii sĕ fie în tot casul osîndiţi. Neputênd fi aici vorba despre numĕrul celor osîndiţi, ci numai despre aceea, că pe drept ori pe nedrept au fost osândiţi, părerea mea este că pe nedrept, fiindcă se scie în ce mĕsură au fost influinţaţi juraţii de către foile magiare, ca sĕ declare vinovaţi pe cei acusaţi

In ce privesce cestiunea dreptului electoral, fiind acésta în replică fórte pe larg desvoltată, de abia ar mai fi lipsă, sĕ mĕ refer la ea, dacă nu s'ar fi provocat la România, cu care noi n'avem nimic de-a face. S'a ḑis, că este o afirmare obrasnică, că cele trei milióne de români nu sunt representaţi în legislaţiunea ţĕrii; contra acesteia am sĕ observ, că afirmaţiunea, că românii sunt representaţi în legislaţiunea ţerii, este o afirmaţiune cinică.

După premiterea acestora, trec la partea juridică a causei. Premisele „Replicei“ sunt, că tinerimea univ. din România a atras atenţiunea streinătăţii asupra raporturilor de aici prin publicarea unui memoriu. Tinerimea magiară a „combătut“ acésta, declarând mincinos cuprinsul acelui memoriu şi de aceea tinerimea română univer. de aici a dovedit prin provocare la lege, la enunciaţiuni judecătoresci şi la foi magiare, adevĕrul cuprins în memoriu. A şi fost lipsă de publicarea acestora, deórece noi scim, că în timpul din urmă ideia politică a magiarilor este, ca din multele naţionalităţi ale Ungariei sĕ se făuréscă una, adecă cea magiară, şi deórece vederile acestea s'au transplantat dintr'o partidă în guvern însuşi, aşa încât în ḑiua de aḑi nimeni nu se ruşinéză a enunţa, ba ce e mai mult, însaşi partidele politice se întrec în a ne magiarisa. A fost de lipsă şi din causă, că starea românilor este de aşa, încât nu póte lua parte la legislaţiunea ţĕrii şi ca sĕ pótă dovedi şi atitudinea lor. Aşa dară se póte lua acésta ca şi un proces, care curge înaintea Europei între tinerimea română universitară şi tinerimea magiară universitară. Dacă după intentarea procesului tinerimea magiară n'a rĕspuns, e evident, că acésta nici nu póte rĕspunde la „Replică“.

Eu premit, că dacă „Replica“ este într'adevĕr aşa de periculósă şi agitătóre era datorinţa On. acusator public, sĕ erueze pe autorii, rĕspânditorii şi pe toţi părtaşii. Acésta însĕ nu s'a întêmplat, fiind-că autorii, într'ai căror creeri s'a plămădit pretinsul delict punibil, au fost lăsaţi liberi, ér declaraţiunile lor nu s'au băgat în sémă. Trag la îndoială, că rĕspânditorii ar fi comis faptă punibilă, cu atât mai vêrtos, că póte obvenì casul, ca acusatorul public sĕ păşéscă contra autorilor, ér juriul sĕ-i declare pe aceştia nevinovaţi, din ceea ce s'ar nasce o cestiune controversă. Afirm, că autorii trebuiau daţi în judecată.

Acusaţii sunt puşi în stare de acusă pentru dóuĕ pretinse delicte şi anume: că ar fi denegat puterea obligătóre a legii şi că ar fi aţiţat în contra naţionalităţii magiare. Şi eu am cetit „Replica“, dar din cuprinsul ei n'am putut scóte ceva punibil.

Din § 171 al codicelui penal resultă, că delictul imputat acusaţilor îl comit şi aceia, cari se nisuesc de-a nimici legătura comună, ce esistă între cele dóuĕ părţi ale monarchiei. Deşi în Ungaria este un partid, care se nisuesce tocmai la acésta, totuşi nu esistă procuratură în téră, care sĕ fi făcut paşii legali contra acestui partid.

In fine observ, că în zadar ar fi ori ce nisuinţă de a ne convinge unii pe alţii, deórece punctele nóstre de vedere sunt aşa de diferite, încât e eschisă posibilitatea de-a se putea capacita. Al doilea punct e agitaţia, însĕ intenţiunea agitărei nu se póte esplica din împrejurări. Tinerimea magiară universitară a provocat pe tinerimea română, ca sĕ rĕspundă, şi acésta a şi făcut-o în „Replica“ ei, însĕ „Replica“ nu a fost scrisă pentru partea uşor de sedus a românimei, ci tocmai pentru clarificarea strĕinătăţii culte. Dacă póte fi vorba despre agitare, atunci mĕ provoc la aceea, că astfel de agitare se face în foile unguresci şi totuşi pentru agitaţie contra naţionalităţii române aceste ḑiare n'au fost nici odată trase la rĕspundere şi pedepsite. S'ar puté ḑice că, „Replica“ provócă ură, dar pentru acésta nu ar fi de-a se trage la rĕspundere rĕspânditorii, ci înşişi autorii. Dacă e vorba de agitaţie, atunci guvernul agitéză când scóte legile din vigóre prin ordinaţiuni, agitéză atuncea, când a inaugurat sistemul de magiarisare, agitéză foile magiare, când îşi insuşesc şi când rĕspândesc acésta.

Şi sunt fapte, ca însuşi poporul magiar şi-a luat satisfacţie la Turda, Arad, Oradea-mare etc. Pe unguri îi agitéză înseşi foile lor fără a fi trase la rĕspundere şi fără a fi urmăriţi făptuitorii şi arangiatorii scandalurilor acestora. Ba agitaţia este şi atunci, când guvernul şi organele lui stau cu mânile în sîn faţă cu astfel de manifestaţii turbulente. Nu fac nici o propunere, ci las la disposiţia justiţiei causa.

---

se mişcà dela ţermure, ci cerea sĕ i se predeie oile după tocmélă, — feciorul nostru ţinêndu-se de cuvênt i le dede tóte, ér şerpele le mâncă de-arêndul, şi nu remase nici una; ér când fù gata cu ele, se dete de 3 ori peste cap şi se prefăcù într'un bălaur mare cu aripi şi cu 7 capete. Feciorul se sparià. — Bălaurul însĕ îi ḑise: „Mĕi voinice multe mai ai tu de a păţí până ce vei ajunge la aceea, pentru ce te-ai născut! Eu te sfătuesc sĕ-mi dai inelul mie spre păstrare, că dela tine l'or înşela alţii — eu însĕ îl voiu păzi ca ochii din cap, şi când vei avea lipsă de el, gândesce numai la mine şi eu îndată voiu veni sĕ-ţi ajut!“

Feciorul nostru se învoi şi-i predede inelul. Bălaurul, luând inelul perì ca o nălucă, ér feciorul remase singur, fără tată, fără mamă, fără fraţi, fără oi şi fără inel, arma lui cea mai puternică, şi încă pe pămênt strein; începù deci a se tângui şi a plânge cu lacrămi, aducêndu-şi aminte de timpul trecut şi fericit, când trăia încă cu tatăl sĕu şi fraţii sei. In astfel de gânduri căḑuse bietul fecior când deodată auḑi un glas omenesc, dar de aieve era o buhă mare care se aşeḑase pe arborele sub care odichnea feciorul şi cobea a mórte. Feciorul spăriat se sculà şi plecà mai departe. Ajunse într'o pădure întunecósă, merse cât merse, prin pădure, pănă ce ajunse la o poiană plină de flori cu dulce miros, dar cu sufiet de om nu se întâlnì. Abia către séră vĕḑù într'o îndepărtare mare licurind o zare de lumină. Feciorul plecà într'acolo Era o móră părăsită casa aceea, în care ardea lumina, ér în móră se auḑia vorbă de om. Feciorul nostru se uită printre crepăturile uşii în lăuntru şi veḑù patru ómeni, patru lotrii! Lotrii frigiau o óie pe foc şi se socoteau că după cină de unde sĕ mai fure? Feciorul se dede la o parte. Ómenii mâncară şi plecară la drum, ér feciorul intră în móră şi mai aflând o bucată de carne friptă, apoi pâne şi vin, se puse la mâncate şi la beute pănă ce se săturà bine, căci era mai mort de flămând. Când fù sătul bine, se ascunse în coşul morii şi adormi obosit fiind. După-ce trase un bun puiu de somn se treḑi în sgomotul ce-l făceau lotrii, cari veniau cu prada. Feciorul se strînse bot în coşul morii, şi nici nu resufla de frică. Lotrii intrară în móră, junghiară oile care, le duseseră, le beliră, le curăţiră, ér maţele le aruncară în coşul morii preste feciorul nostru.

Făcură apoi focul de nou, ca sĕ mai frigă o óie, căci flĕmânḑiseră. Feciorul abia mai putea resufla de sub maţe. Răbda cât răbda aşa cu sila, dar apoi aşa cam pe când fù carnea friptă, luà maţele şi cu un sgomot mare „sdup“ cu ele în foc, chiar în mijlocul lotrilor. Ei se spăriară şi fuga pe uşă afară; dar curând îşi strinseră curagiul în dinţi şi întară érăşi în móră, sĕ vadă că de cine s'au spăriat? In móră aflară pe feciorul nostru, care se ospătase bine cu carnea friptă de óie. Lotrii îl întrebară, că cine e? de unde vine? încotro merge? şi în sfârşit că de ce i-a spăriat? Feciorul se rugà sĕ i dea pace, că nu e om rĕu, numai cam păţit; a trecut prin multe. Feciorul apoi le povesti tóte păţeniile sale. Când fu gata, lotrii începură a se înţelege, că ce sĕ facă cu el? Unii ḑiceau, că sĕ-l omóră, alţii érăşi ca sĕ-l slobódă în drumu-i. Cel mai bĕtrân dintre ei însĕ îi croi următórea sentenţă: „Sĕ-l legăm de piciorul calului care pasce în poiana din apropiere. Dacă a fi sĕ scape de lupi bine, de nu éră bine, noi nu-i mai avem nici o grijă!“

(Va urma.)

Noutăţi.

D-şóra Agata Bârsescu, celebra artistă, va sosi în Sibiiu cu o trupă dramatică şi va da mai multe representaţiuni în 15 16, 17 şi 18 Septembre. Representaţiunile vor avé loc în sala dela „Gesellschaftshaus“.

* * *

Scire scolară. Inscrierile la gimnasiul nostru român gr. or. din Brad, se vor efeptui — ca de regulă — în ḑilele prime ale lunei lui Septembre st. v. ér esamenele de repetiţiune, — şi de suscepere în cl. I-a gimnasială, — vor avea loc din 30 August până în 3 Septembre st. v.

Brad, în 22 August, 1893.

Direcţiunea gimnasială.

* * *

Concert. Dl Ioan Damian, oficial consistorial va călĕtori la Lipsca, unde voesce sĕ se cultive mai departe în arta musicală. Dênsul va concerta în 8/20 Septembre la Arad, în 11/23 la Lugoş, şi în 14/26 la Caransebeş. —

* * *

O scrisóre. Foile magiare scriu, că vestitul procuror Ieszenszky dela Cluş, care şi de astădată, din incidentul procesului replicei este lăudat escesiv de ele, a primit din B.-pesta o corĕspondenţă, scrisă în limba slovacă, de următoriul cuprins:

„In „Pester Loyd“ am cetit acusa ta contra Românilor. Spune-mi Ieszenszky, nu curge sânge slovac în vinele tale? Servesce numai mai departe ideea magiară şi persecută amarnic tot, ceea-ce nu e pe voia ideei de stat. Egenomia magiară numai are margini şi omóră sufletul naţionalităţilor. Plecaţi-vĕ numai înaintea acestei idei magiare! Trăiască patria! Magiare, ucide-ţi numai jertfa!

Turcany.

* * *

La alegerea episcopului săsesc. La alegerile de candidaţi din cele 10 cercuri bisericesci săsesci, au fost aleşi: In 10 cercuri Dr. Fr. Müller preot şi vicar în Sibiiu; în 9 cercuri: H. Wittstock, preot în Cisnădiă, G. Budaker, preot în Bistriţă. In 7 cercuri: E. Obert preot în Braşov. In 6 cercuri: Dr. Fr. Teutsch, direc. seminariului evang. din Sibiiu. In 3 cercuri: C. Brandsch, preot în Cincu-mare, în 2 cercuri I. Teutsch preot în Sighişóra. In câte un cerc au fost aleşi 13 preoţi.

* * *

O inciclică papală. Scirile din Roma anunţă, că papa a rĕspuns la memorandul episcopatului catolic prin o enciclică, în care arată direcţiunea şi atitudinea, ce are sĕ o urmeze episcopatul. Papa recomandă ca sĕ se abstină catolicii dela căsătoriile micste, care sunt periculóse pentru biserica catolică. Episcopatul sĕ desvólte energie mare şi sĕ păşéscă pe faţă la apĕrarea drepturilor bisericesci. Consolidarea şi mai puternică a legăturii strĕnse dintre catolici se va face prin un congres, ce se va ţiné sub conducerea episcopatului. Barbaţii de influenţă catolici sĕ-şi esercieze influinţa asupra maselor poporaţiunii. Papa 'şi încheie înciclica cu promisiunea, că, pentru apĕrarea cestiunilor sânte şi drepte, catolicii vor afla scut la regele apostolic, care dela începutul domnirei sale „a favorisat naţiunea vóstră“!

Recolta din vara acésta.

„Curieriul Financiar“ din Bucuresci, în numĕrul seu din 3 Septembre n. c. scrie următórele cu privire la recólta din diferite ţĕri:

Dela têrgul internaţional din Viena ni se depeşéză următórea relaţie despre starea statistică a recoltelor în anul 1893.

Luând 100 ca *mijlocie* a recoltelor, ele sunt evaluate cum urméză:

Austria. Grâu 90, secară 89, orz 94, ovĕs 83.

Ungaria. Grâu dela 98 până la 100, secară dela 85 la 92, orz dela 83 la 118, ovĕs dela 79 la 97.

Serbia. Grâu 80, secară 75, orz 90 ovĕs lipsesce.

Bulgaria. Grâu 74, secară 61, orz 77, ovĕs 80.

Rusia. Grâu 75 până la 150, secară dela 85 la 120, orz dela 70 la 115, ovĕs dela 70 la 130.

Germania. Grâu dela 75 la 105, secară dela 80 la 109, orz dela 75 la 105, ovĕs dela 70 la 130.

Danemarca. Grâu 100, secară 100, orez 70, ovĕs 50.

România. Grâu 111, secară 130, orz 100, ovĕs 80.

Svedia. Grâu 100, secară 90, orz 85, ovĕs 50.

Norvegia. Grâu lipsesce, secară 95, orz 99, ovĕs 101.

Italia. Grâu 100, secară lipsesce, orz 90, ovĕs 90.

Elveţia. Grâu 80, secară 70, orz lipsesce, ovĕs 65.

Olanda. Grâu 87, secară 92, orz 77, ovĕs 72.

Belgia. Grâu 87, secară 95, orz 77, ovĕs 50.

Francia. Grâu 82, secară 95, orz 85 ovĕs 86.

Marea-Britanie. Grâu 90, secară lipsesce, orz 75, ovĕs 80.

India. 7,149,000 tone de grâu.

Statele-Unite din America, 482 milióne de buskels de grâu.

După cum sĕ vede afară de unele părţi ale Rusiei şi fórte puţine părţi ale Germaniei, numai recolta României, din tótă Europa, se ridică în anul acesta peste mijlocie.

Pe de altă parte ni se mai telegrafiéză:

Din Paris: Recolta grâului în Francia pe anul 1893 e evaluată la 97 milióne hectolitri.

Din Budapesta: Recolta grâului în Ungaria şi Croaţia pe anul 1893 e evaluată la 50 milióne hectolitri; a secărei la 17 jum. milióne. După asigurările oficiale va rĕmâné după ce se va satisface trebuinţele consumaţiunii în Ungaria, un escedent de 16 milióne hectolitri de grâu; secară nu va rĕmânea.

Esportaţiunea în acest an va fi probabil ca şi cea din anul trecut.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARA.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

De pe promenada Bretter avem o privire frumósă asupră munţilor Făgăraşului, cari sĕ nalţă măreţ, în linie neîntreruptă, ca un zid uriaş, la marginea orizonului. Dela capetul din sus al ei sĕ începe partea de oraş, numită Josefstadt, ér la drépta sĕ află strada Morii. In strada acésta sunt casele „Asociaţiunii transilvane, pentru literatura română şi cultura poporului român“. In ele sĕ află biroul (canceleria) acestei însoţiri culturale însemnate şi biblioteca ei, cu cărţi în valóre de preste 10,000 de floreni, ér' în curte sĕ nalţă mĕréţa zidire a scólei superióre române de fete, cu internat, zidită din partea „Asociaţiunii“ la anul 1885. Lângă casele „Asociaţiunii“ se află casa comitătensă, zidită în stil renaisance nou.

Josefstadtul este o parte de oraş mai nóuă, care s'a început a sĕ zidì numai în jumĕtatea din urmă a seclului trecut. Ea este partea de oraş cea mai plăcută, cu case zidite în stil modern, multe construite în formă de vile (locuinţe de vară) şi încunjurate cu grădini mari şi fórte frumos cultivate. Josefstadtul are înfăţoşarea unei localităţi menite pentru locuinţă de vară, cu case în formă de vile frumóse, cu grădini, cu aer curat şi vara în tóte părţile cu verdéţă atrăgĕtóre; cu el stă în legătură nemijlocită un parc mare la marginea oraşului, numit „parcul de arini“ (Erlenpark), în lungime de o jumĕtate de óră, cu aleie (căi) fórte frumóse. Parcul sĕ mărginesce cu pădurea oraşului, cunoscută sub numele de Dumbravă (Jungenwald), care sĕ estinde până aprópe de Reşinar şi Cisnădióra, în lungime de vre-o 8 km. şi este un loc de primblare, cercetat vara, ca şi parcul de arini, de publicul din oraş.

In Josefstadt sĕ află între altele zidirea Gesellschaftshaus (casa societăţii), un edificiu mare, cu sală spaţiósă şi localităţi laterale; în el sĕ ţin adunări publice, conveniri, baluri şi petreceri, şi diferite esposiţii etc Mai departe sĕ află în Josefstadt o mănăstire de călugăriţe, cu scólă de fete şi internat şi cu grădină mare, apoi seminariul săsesc-luteran teologic şi pedagogic, un palat măreţ, zidit în anul 1892 cu grădină frumósă. Dintre grădini este cu deosebire frumósă grădina metropolitană, cultivată cu gust, cu locuinţă de vară şi florărie. In Josefstadt se află şi o biserică română gr. orientală şi o scólă elementară (în „Grópă“).

Lângă parcul de arini se află spitalul militar, ér de cealaltă parte se nalţă casarma de atilerie (tunarilor); ea se alcătuesce din trei zidiri mari deosebite, dintre cari în cea din mijloc se află scóla de cadeţi, (scólă militară de ofiţeri de infanterie), apoi se mai află aici magazine, grajduri, scóle de călărit etc. Casarma acésta este una dintre cele mai mari zidiri ale Sibiiului. Dela casarma de infanterie de pe piaţa Hermann, în jos, pe din dosul ei, se estinde promenada veche, cu trei despărţĕminte, cu fântână artesică, pavilon etc. De aici érăşi avem privire frumósă asupra munţilor dela graniţă. La capĕtul din jos al acestei promenade se află teatrul orăşenesc, ér mai în jos spitalul civil, încunjurat de o grădină frumósă. In cetate se mai află casa societăţii musicale (Musikverein) şi mănăstirea călugăriţelor Ursuline, cu biserică şi scólă de fete cu internat, bine cercetată.

Oraşul de jos este aşeḑat cu 14—15 mtri mai jos decât cetatea*) şi stă în tóte părţile în legătură nemijlocită cu ea. Din cetate sĕ cobóră omul în partea de jos pe trepte, pe lângă cari sunt zidite case de sus până jos. Partea de jos a oraşului sĕ estinde pe ambii ţermi ai Cibinului, preste care sunt făcute mai multe poduri. Aici sĕ află dóue biserici române, una gr. or. şi alta gr. cat., cu scoli elementare, apoi casa de orfani, numită „theresian,“ şi zidită pe timpul împĕrătesei Maria Therezia. Afară de oraş sĕ află spitalul alienaţilor (de nebuni). Acesta este un edificiu mare, în care sunt internaţi la 200 de bolnavi din tot Ardélul şi e provĕḑut cu scalde, grădină mare şi parc. El a fost întemeiat la 1859. pentru ţara Ardélului şi e susţinut din partea statului.

Clima Sibiiului este puţin cam aspră, din causă că oraşul este aşeḑat în apropierea munţilor şi e schimbăciósă în urma vêntului dela méḑăḑi, care pătrunde prin pasul Turnului-Roşu, ca pe o pórtă şi bate adeseori cu putere. Mai statornică şi liniştită este vremea în lunile de tómnă. (Va urma.)

Insciinţare.

La scólele medii române gr. or. din Braşov (gimnasiu, scóla reală inferióră şi scóla comercială) anul scolastic 1893/4 se va începe cu 1 Septembre st. v. 1893.

Esamenele de emendare şi cele supletorii se vor ţinea în 31 August st. v., ér esamenele de primire pentru clasa I gimnasială şi pentru clasa I reală se vor face în ḑilele de înscriere.

Inscrierea scolarilor pentru anul scolastic 1893/4 va urma în 1—3 Septembre st. v pe lângă condiţiunile următóre:

1. Pentru a fi primit în clasa I gimnasială sau reală, scolariul trebue sĕ fi împlinit etatea de 9 ani, şi sĕ presente: testimoniu despre 4 clase primare absolvate cu succes, atestat de botez şi certificatul ultim de vaccinare, prin care sĕ documenteze, că este altoit odată sau şi a dóua-óră. Cei ce nu vor produce testimoniu de clasa a patra primară, sĕ vor supune la esamen, în care vor avé se dovedéscă, că posed cunoscinţele recerute. Ceialalţi vor fi esaminaţi numai din limba română şi din aritmetică. Dela acest esamen sunt dispensaţi scolarii repetenţi precum şi aceia, cari în anul precedent au absolvat clasa a 4-a la scóla capitală română gr. orientală de aici.

2. Scolarii, care vor sĕ fie primiţi în clasa I comercială, trebue sĕ fi absolvat cu succes patru clase gimnasiale sau reale, sau civile. La cas, că nu ar puté produce testimoniul recerut, vor avé sĕ dovedéscă prin esamen cunoscinţele recerute.

3. Scolarii, cari vin dela alte institute, pentru a fi înmatriculaţi, au sĕ presinte testimoniul de clasa absolvată în anul scolastic 1892/3, testimoniul de botez şi cei ce n'au împlinit 14 ani, certificat de revaccinare; afară de aceea acesti scolari pot fi supuşi la esamen de primire. Scolarii, cari au absolvat anul scolastic precedent la scólele nóstre, nu trebue sĕ producă aceste documente.

4. Didactrul (tacsa scolară) se plătesce la înmatriculare sau întreg, sau cel puţin jumĕtate, şi anume:

Pentru scolarii români de confesiunea gr. or. sau gr. cat. din gimnasiul inferior şi din scóla reală inferióră 7 fl. pe an, ér pentru cei din gimnasiul superior şi din scóla comercială 11 fl. pe an. Pe lângă acestea scolarii din clasele inferióre plătesc ca tacsă de bibliotecă 30 cr., ér cei din clasele superióre 50 cr. Scolarii de altă confesiune au sĕ plătéscă didactru de 4 ori mai mare. Cei ce se înmatriculéză de prima óră la aceste scoli plătesc odată pentru totdeuna 2 fl. v. a. ca tacsă de primire.

5. De didactru se pot dispensa numai acei scolari, cari vor cere acésta în scris, dovedind, că ei sau părinţii lor sunt cu totul lipsiţi de mijlócele materiale, şi că au absolvat anul precedent cu calculul general cel puţin bine şi cu purtare morală bună. Cererile pentru dispensare împreună cu atestatele necesare se vor înainta subscrisei direcţiuni până în 15 Septembre st. v. Pentru semestrul prim nu se dispenséză de didactru acei scolari, cari vin pentru prima óră la aceste scoli, de asemenea nu se dispenséză nici un scolar de tacsa de bibliotecă.

Braşov în 20 August v., 1893.

Direcţiunea scólelor medii rom. gr. or.

Ip. Ilasievici,
director.

Avis pentru învĕţători.

Apropiindu-se începerea scólelor pe anul scolastic 1893/4 venim a recomanda p. t. învĕţătorilor şi bărbaţilor de scólă următórele cărţi scolare din editura tipografiei archidiecesane greco-orientale din Sibiiu.

Micul prietin al copiilor, adecă carte pentru învĕţarea scrierii şi cetirii, de Silvestru Moldovan. Cu o îndrumare la finea cărţii. Preţul broşat 22 cr. legat 25 cr. ABC-dar aprobat pentru scólele gr. or. din archidiecesa nóstră şi din diecesa Aradului.

Apoi:

Din biblioteca cărţilor scolare pentru studiul religiunei:

Istoria Biblică în folosul scólelor poporale. — Cu ḑece ilustraţiuni reproduse în format mic după biblia ilustrată de G. Dorè din editura Deutsche-Verlags-Anstalt in Stuttgart. Preţul legat 30 cr. broşat 25 cr.

Istoria bisericéscă în folosul scólelor poporale. Preţul legat 35 cr.

Sub presă:

Istoria biblică în folosul scólelor superióre. Cu 20 ilustraţiuni reproduse în format mic după biblia ilustr. de G. Dorè din editura Deutsche-Verlags-Anstalt in Stuttgart.

Istoria bisericéscă în folosul scólelor superióre.

---

*) Sibiiul, anume partea de sus a oraşului (cetatea) sĕ află la o nălţime de 430 mtri preste suprafaţa mării, ér' celelalte părţi la nălţime de 415. mtri.

Nr. 351/1893 [164] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de cl. III-a Laz, protopresbiteratul Sebeșului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt următórele:

1. Dela 137, familii câte 2 ferii de must à 80 cr. feria . .	fl. 219 —
2. La Botezul Domnului cu umblarea cu crucea, dela 130 case câte 30 cr.	fl. 39.—
3. Dela 137 familii câte 1 ḑi de lucru à 40 cr. .	fl. 52.—
4. Dela 19 casuri de botez, calculate după cei cinci ani din urmă à 50 cr.	fl. 9.50
5. Dela 5 cununii à 4	fl. 20.—
6. Dela 9 casuri de mórte sub 7 ani à 1 fl. 10 cr.	fl. 9.90
și dela 11 casuri peste 7 ani à 2 fl. 10 cr. . . .	fl. 23.10
7. Venitul dela progadie și un fênaț. . . .	fl. 11.—
8. Dela altar . . .	fl. 20.—
Suma . .	fl. 403.50

Și celelalte venite stolare.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 3 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protoprosbiter.

Nr. 426/1893. [160] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Sighișórei, se escrie concurs cu termin până la 15 Septembre v. a. c.

1. Boiul mare, cu salariu anual de 300 fl, cuartir, lemne și grădină.

2. Bundorf, cu salariu anual de 300 fl., și anume: în bani 180 fl., în naturalie și 4 stângeni de lemne, computate cu 120 fl. cuartir și grădină.

3. Hendorf, cu salariu anual de 300 fl. și anume: în bani 150 fl, folosirea de 7 jugere pămênt cu 120 fl. și 4 stângeni de lemne cu 30 fl. pre lângă cuartir și grădină.

4. Mucundorf, cu salariu anual de 300 fl. și anume: în bani 200 fi., viptuale cu 70 fi., lemne cu 30 fl., cuartir și grădină.

5. Saeș, cu salariu anual de 300 fl. și anume: în bani 50 fl., din pămênt clasa I. cu venit de 200 fl., 6 stângeni de lemne cu 50 fl. și cuartir gratuit în edificiul scólei.

6. Țeline, cu salariu anual de 300 fl. și anume: în bani 120 fl., agrii cu venit de 130 fl., din viptuale și lemne de foc cu 50 fl., cuartir și grădină.

7. Trapold, cu salariu anual de 300 fl. și anume: în bani 220 fl., agrii cu venit de 40 fl., 6 stângeni de lemne cu 40 fl., cuartir și grădină.

8. Zoltan, cu salariu anual de 300 fl. și anume: în bani 248 fl, viptuale cu 28 fl., lemne de foc cu 24 fl. cuartir și grădină.

Informațiuni mai detaiate concurenții primesc dela subscrisul.

Suplicele concursuale instruite în sensul legilor în vigóre, sunt a se sub șterne subscrisului până la terminul de sus.

Sighișóra, 6 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei.

In conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 369/1893. (152) 2—3

CONCURS·

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci vacante dela scólele confesinale gr or. mai jos însemnate din protopresbiteratul Ungurașului se escrie concurs în termin de 20 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Rachiș, salariu anual 300 fl. în bani și naturale, cuartir acomodat în localitatea scólei, grădină de legumărit și 4 org. lemne din cari e a se încălḑi și sala de învĕțămênt.

2. Miluan, salariu anual 300 fl. în bani și naturale.

3. Sântă Măria, salariu anual 300 fl. în bani, naturale și venitele cantorali computate în 28 fl.

4. Bodia și Bosna, învĕțătoriu ambulante, salariu anual 300 fl. în bani, naturale și cuartir liber în edificiul scólei din Bosna

5. Unguraș, învĕțătoriu suplent cu salariu anual 200 fl. în bani și naturale.

Dela concurenți se recere, ca înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre sĕ se presenteze la biserică spre a-și arĕta desteritățile în cântări și tipic. Cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre, sĕ se adreseze în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopesbiteral cu posta ultimă „Hidalmás“.

Fizeș Sânpetru, 28 Iuliu, 1893.

In conțelegere cu comitetele parochiale din singuraticele parochii.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Ungurașului.

Paul Roșca,
protopresb.

Nr. 439/1893 [167] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighișórei, se publică concurs cu termin până la 15 Septembre a. c. v.

1. Hașfalĕu, cu salariu anual de 300 fl., și annme: prin repartițiune dela popor 200 fl. din cassa bisericei 100 fl., lemne de foc, cuartir și grădină.

2. Feleag, cu salariu anual de 300 fl. și anume: 250 fl. prin repartițiune dela popor, și pentru copii obligați de scólă, și lemne de foc cu 50 fl cuartir gratuit și grădină.

3. Șard, cu salariu anual de 300 fl. din cari 202 fl. 50 cr. prin repartițiune dela popor, ér restul de 97 fl 50 cr. din cassa bisericei, cuartir gratuit și grădină.

Informațiuni mai detaiate primesc concurenții dela subscrisul.

Petițiunile concursuale instruate conform legilor în vigóre, se vor subșterne subscrisului până la terminul susindicat.

Sighișóra 12 August 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei.

In conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 265/1893 [166] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele gr. or. din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu terminul 10 Septembre v. 1893.

1. Albac, cu 300 fl. v a. din alodiu, locuință cu grădină.

2. Neagra de jos cu 300 fl. v. a din repartiție, locuință cu grădină.

3. Ponorel cu 300 fl. v. a. din repartiție, locuință cu grădină.

4. Sohodol-Peleș cu 300 fl. v. a. din repartiție, locuință cu grădină.

La tóte aceste posturi se recere, ca alesul învĕțătoriu se țină o strană în biserică cu cântare și se facă grădină de pomărit.

Doritorii de a ocupa vr'unul din aceste posturi sĕ se presenteze înainte de espirarea concursului în comunele bisericesci spre cunóscere și sĕ-și trimită rugările concursuale cu documentele necesare la subscrisul oficiu în timpul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni. 11 August, 1893.

Romul Furdui,
protopresbiter.

Nr. 426/1893 [165] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci de la școlele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful român“.

1. Caianel, salariu anual de 200 fl. cuartir și lemne de foc. Salariul se solvesce din repartiția.

2 Iunc, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne de foc. Salariul se solvesce din repartiția.

3. Ribicióra de jos și de sus salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne de foc Salariul se solvesce 200 fl. din repartiția și 100 fl. din lada bisericii.

4. Vaca, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne de foc. Salariul se solvesce din repartiția 150 fl. și din lada bisericii ér 150 fl.

Concurenții au a-și asterne cererile instruite conform normelor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopopesc.

Brad, la 9 August, 1893.

Oficial protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasilie Dămian,
protopresb.

Nr. 357/1893 [151] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia (III) Stanija de jos, se escrie a dóua óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful român“.

Emolumentele dau suma de 401 fl., valut. aust.

Concurenții au a'și asterne cererile lor, instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetul parochial

Brad, la 8 Iuliu 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresbiter.

Nr 575/1893 [150] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei gr. or. de clasa a III-a Gârbova de sus, pro. topresbiteratul Albei-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele acestei parochii sunt statorite în ședința comitetului parochial din 6 Iuliu și dau suma de 550 fl. valuta austriacă.

In aceasta sumă e computată și folosirea casei parochiale aflătóre în stare bună și a porțiunei canonice de 19 jugere.

Concurenții au a se presenta înainte de alegere în parochie spre a-și arĕta desteritatea în cânrări și tipic, ér suplicile instruite conform normelor din vigóre sĕ le adreseze la oficiul protopresbiteral al tractului Albei-Iulia.

Alba-Iulia, 9 Iuliu, 1o93.

In conțelegere cu comtetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 427/1893 [162] 1—3

Citațiune edictală.

Ioan Pădurean din Racoșul-inferior, legiuitul bărbat al Elenei Mucea din Racoșul inferior, carele a părăsit cu necredință pe muerea lui legiuită de cinci ani de ḑile, fără a se sci locul aflărei lui, este prin acésta citat, ca în termin de șése luni de ḑile dela prima publicare a acestora în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze înaintea oficiului protopresbiteral, căci la din contră procesul divorțial intentat contra lui din partea muerei sale, se va pertracta si decide și în absența lui.

Cohalm, 22 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Nr. 426/1893. (163) 1—3

Citațiune edictală.

Ioan Sas din Cața, legiuitul bărbat al Anghelinei Boeriu din Cața, carele a părăsit cu necredință pe muerea lui legiuită de ḑece ani de ḑile trecuți, fără a se sci locul aflărei lui, este prin acésta citat, ca în termin de sése luni de ḑile dela prima publicare a acestora în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorțial intentat contra lui din partea muerei sale, se va pertracta și decide și în absența lui.

Cohalm, 22 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Nr.5823 /1893 [130] 1—2

Publicațiune.

Pentru esarêndarea pășunatului de oi pe érna 1893/4 pe teritorul Sighișórei sĕ statoresce ḑiua de licitațiune pe *Vineri în 29 Septembre st. n. 1893* în cancelaria subsemnatului magistrat. Vadiul este 50 fl.

Sighișóra 31 August 1893.

Magistratul orĕșânesc.

Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an Private: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von **45 kr.** bis fl. 11.65 p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 vers h. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) **porto- und zolfrei.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

1 [7] 13

Verfälschte schwarze Seide. Man verbrenne ein Müsterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Aechte, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verlöscht bald und hinterlässt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe. — Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und bricht) brennt langsam fort, namentlich glimmen die „Schussfäden“ weiter (wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterlässt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur ächten Seide nicht kräuselt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der ächten Seide, so zerstäubt sie, die der verfälschten nicht. Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hoflief.) **Zürich** versendet gern Muster von ihren ächten Seidenstoffen an Jedermann und liefert einzelne Roben und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

5 [31] 5—7

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 94 Sibiiu, Sâmbătă, 28 August (9 Septembre) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieoesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cestiuni scolare.

I.

Ne apropiem de începutul unui nou an scolar, în scólele nóstre poporale. Salarele invĕțătoresci, unde ómenii încredințați cu ridicare lor la minimul de 300 fl. v. a. s'au interesat de ajuns, s'au și putut duce în îndeplinire în cele mai multe comune. Cu bucurie a cetit fiecare român adevĕrat, că în unele tracte protopresbiterale, ridicarea salarelor la 300 fi v. a succes în tóte comunele.

Dee ceriul ca acéstă ridicare — acésta jertfă făcută de poporul nostru în aceste timpuri grele se fie numai spre binele némului românesc. Invĕțătorii nostri fiind mai bine salarisați 'și vor puté căuta cu mai multă ticnélă de afacerile lor scolare, și vor putea lucra cu tótă inima pentru a arăta un mai mare progres în învĕțământ ca până aci. Scim noi, că vor mai obveni multe obstacule în scóterea salarelor — unde organele comunale vor fi indiferente, sau unde cu intențiune ne vor îngreuna posițiunea. Se recere aici multă bărbăție și un viu interes din partea organelor bisericesci-parochiale; căci numai așa oficiile comunale vor fi silite a și face detoria, și în consecuență, vor nisuí ca sĕ scótă salarele, unde e făcut arunc

In proporțiunea, în care jertfesc pentru scólă, trebue sĕ stea și pretensiunile celor ce susțin scóla — în ce privesce progresul în scólă. Dela un învĕțătoriu bine plătit, pre dreptul sĕ așteptă și progres îndestulitor. Sunt însĕ și alte multe cause dela cari atârnă progresul în scólă, și între aceste un loc de frunte îl ocupă inspecțiunea și controla din partea autorităților competente.

Acum, și tocmai acum la începutul anului scolar e timpul cel mai acomodat a vorbi despre inspecțiunea și controla instrucțiunei în scólele nóstre poporale.

Cine cunósce din esperință inspecțiunea și controlarea instrucțiunei poporale, nu póte se fie nici pe departe îndestulit cu ea. Urmările unei controle — numai după nume, și ca o formalitate gólă este numai în detrimentul progresului. Fără o controlă severă sunt rari scólele nóstre, unde poți observa progres, carele sĕ ne pótă mulțămi. Invĕțătorii fiind ómeni și ei, dacă sunt necontrolați, și fac detoria, așa după cum le dictéză inima și consciința. De aci provine, că unii, și fac detoria și-și împlinesc chemarea cu sânțenie fără a mai aștepta nici o controlă — numĕrul acestora e neînsemnat, — sunt rari nantes in gurgite vasto. Sunt alții, cari ḑic: pe cât mi plata, atât are sĕ fie și progresul. Sunt acesti învĕțători ómeni materialisti, pe cari nu atragerea către scólă îi ține în scólă, ci lipsa de o altă ocupațiune mai rentabilă, și numĕrul acestor soiu de ómeni este destul de însemnat.

Este apoi o a treia categorie de învățători, cari nu arată nici un interes față de scólă, și pentru cari instrucțiunea este numai o sarcină — un malum necesarium. Pentru învĕțătorii, cari 'și împlinesc oficiul lor cu sânțenie, controla este binevenită și binevĕḑută, căci ea nu póte decât sĕ scótă la ivélă meritele învĕțătoriului și sĕ-i rĕsplătéscă cu timpul munca lui.

Pentru învĕțătorii, cari 'și fac detoria așa ḑicênd numai pentru bani, controla e absolut necesară, căci numai controlați de aprópe vor fi siliți în continu a și face datoria; éră pentru învĕțătorii, cari întră în sanctuariul scólei fără de a avé nici o vocațiune, nici o atragere, și cari preste tot sunt cuprinși de indolență față de scólă — controla devine un ce imperativ — căci numai astfel sĕ vor delătura elementele nedestoinice a figura ca învĕțători. Ori din ce punct de vedere am esamina inspecțiunea și controla în instrucțiune, ea ni se impune ca un ce absolut necesar.

Cu cât controla instrucțiunei poporale e mai severă, cu atât progresul în scóla poporală e mai pregnant, cu atât cultura și sciința se lățesce în mod mai estensiv în sinul unui popor. Nu avem se luăm d. e decât pe Germania, ori apoi se căutăm în patria nóstră la sași.

Constatată odată necesitatea controlei și a inspecțiunei se ivesce de sine întrebarea cum se îndeplinesce la noi, și prin cine?

In general inspecțiunea și controla instrucțiunei în scóla nóstră populară lasă mult de dorit — încât privesce organele nóstre bisericesci scolari; mult mai defectuósă și cu totul unilaterală este controla, carea fără nici un motiv se esercéză prin inspectorii regesci ori alte organe administrative. Esemple destul de triste de atari controle avem cele efeptuite la Nir-Adon și în alte locuri. Astăḑi e un lucru sciut, că inspectorii regesci, când visitéză scólele nóstre, o singură preocupațiune au: dacă sĕ învață destul limba magiară Asta e prima recerință a inspectorului regesc. Este lucru de sine înțeles, că din punct de vedere pedagogic o atare controlă nu e de ceva valóre, și în detrimentul unei instrucțiuni omnilaterale, delăturarea ei însĕ nu atârnă dela noi.

Din partea comunelor nóstre parochiali inspecțiunea și controla instrucțiunei o eserciéză sau directorul scolar, unde sunt mai mulți învĕțători, sau parochul local ca director și în fine inspectorul districtual de scóle, protopresbiterul. Aceste sunt organele cari supraveghiază directe instrucțiunea în scólă, precum și alte afaceri scolari.

Unde directorul e ales din corpul învĕțătorilor fungenți, inspecțiunea și controla instrucțiunei preste tot e mulțămitóre, de aci apoi și progresul în scólă merge cu pași repeḑi.

Sunt însĕ puține comunele nóstre bisericesci, cari posed scóle cu mai mulți învețători, și cari sĕ-și aibă directorii lor salarisați. Marea maioritate a comunelor nóstre au numai câte un învĕțătoriu, și aici apoi inspecțiunea și controla instrucțiunei, și în genere a învĕțămêntului e în mâna parochilor ca directori scolari, precum și a inspectorilor districtuali. Și cum se controléză prin acestia învĕțămêntul?

Avem directori scolari din sinul preoților, cari ani de-a rêndul nici nu întră în scólă, ba chiar cu ocasiunea esamenelor de multe ori sunt reținuți de alte afaceri a lua parte. Aici sĕ nu te miri, dacă în scólă e progresul racului, și dacă generațiuni cresc fără a sci cel puțin ceti și scrie.

Am scusa bucuros pre directorii trecuți în etate, ómeni póte cu puțină carte, dar ce sĕ ḑici, când dai de preoți tineri, sub a căror păstorie scóla s'a părăginit?! Te revolți, când dai de astfel de casuri, și durere! casurile sunt dese.

O altă parte dintre directorii scolari, ce e drept, se abat pe la scólă, ascultă prelegerile și respunsurile elevilor, ba și notéză presența în scólă și cu acésta controla s'a finit. Tot ce a vĕḑut remâne cum a fost, ca și când nimic nu s'ar fi întêmplat. Acésta controlă și inspecțiune e numai pentru ochii lumei, e o formalitate gólă, carea rĕmâne fără nici un efect salutariu asupra mersului învĕțămêntului. Avem apoi o altă speciă de directori — și acestia nu sunt mulți — cari nu se mulțămesc numai cu aceea, că inspecționéză și controléză instrucțiunea și întregul mers al afacerilor scolari, dar cari și nisuiesc în faptă a emenda defectele observate.

Acestia sunt adevĕrații directori nu numai după nume ci și în realitate. Unde o comună bisericéscă e binecuvêntată cu un atare director, afacerea scolară progreséză vĕḑênd cu ochii din ḑi în ḑi. Progresul ia un avênt îmbucurătoriu.

Ceea-ce s'a ḑis aci despre directorii școlari, se póte ḑice și despre inspectorii districtuali de scóle, cu pu-

FOIȚA.

Feciorul cel voinic.

(Incheiere.)

Așa și făcură. Il legară cu un lanț de piciorul calului și-l lăsară în scirea Domnului; întorcêndu-se ei érăși înapoi la móră și la friptură de óie. Feciorul nostru era strêns legat de piciorul calului, încât nu se puté clăti, ér calul îl trăgea după sine.

Astfel remase el până diminéță, când apoi auḑi un urlet prin pădure. Calul începù a forăí și a fugi încât bietul fecior se tot sdrobise. Iși simția pierirea bietul animal. Un lup grozav de mare adecă se apropià de el, și-l mâncà de tot, lăsându-i numai piciorul de care era legat feciorul. „Ei — gândi feciorul — acuma vine rêndul pe mine!“ Și-și aduse aminte de inel, și de bălaur; îl chiemà într'ajutoriu, dar bălaurul nu se arătà; dar nici lupul nu-i avù trébă, ci se duse în cale-și.

Scăpând feciorul și de acéstă primejdie se hotărí sĕ nu mai odichnéscă, până ce nu va da de o locuință omenéscă.

Plecà dară la drum, târăind piciorul de cal după sine, când écă bălaurul îi ese în cale și îi ḑice: „Aicia sunt stăpâne!“ Mai chemat! — „La bună vreme vini! Era sĕ me mânânce un lup!“ „Ba nu era, pentru-că eu eram lupul acela“.

Se puse apoi bălaurul de i deslegà piciorul de către piciorul calului și-i ḑise: „Voinice! sĕ asculți de mine! Sĕ te faci de acum înainte mut și surd până ce-ți va vení érăși vremea sĕ vorbesci! Când ai lipsă de mine chiamă-me!“ Bălaurul perì, ér feciorul își propuse sĕ-i urmeze statul.

Luându-se érăși la drum, ajunse într'un oraș. In acest oraș era scaunul împĕratului. Aci auḑì el povestindu-se multe; că adecă împĕratul are o fată frumósă ca ruptă din sóre; și ar dorì sĕ o mărite, dacă s'ar afla cineva atât de curagios și de isteț, care sĕ dărîme tóte palaturile unui urieș care făcea mare stricăciune împĕrăției sale. Dar astfeliu de om nu sĕ ivise încă. Câți sau încercat toți sau întors pre rușine acasă, fără a isprăvi ceva, ér alții nici nu sau mai întors... Feciorul nostru auḑindu-le acestea, eși afară din oraș chemà bălaurul la sine, îl prefăcù cu inelul într'un cal frumos, frumos — și suindu-se pe el plecà ca vêntul către palatul urieșului. Ajuns aci luà inelul și-l închină spre palat făcênd trei semne cu el, și atunci palatul și urieșul se prefăcură în praf și pulbere. — Feciorul plecà acuma érăși spre oraș și aci se duse de-a dreptul la împĕratul și-i spuse — prin semne se înțelege, — că a dărîmat palatul urieșului!

După-ce se convinse împĕratul prin trimiterea unor încreḑuți la fața locului despre adevĕr, se bucură fórte, și-l încredințà cu fia-sa, făcênd mari pregătiri pentru nuntă. Câți domni și crai au fost în lume, toți au fost chemați la nuntă! Câte mâncări și beuturi s'àu schimbat acolo, nu vi-o mai spun, càci d-vóstră sciu că sciți cum se fac nunțile la curțile împĕrătesci! Toți óspeții priviau cu drag la părechea frumósă și lăudau pe împĕrarul că și-a căpĕtat un ginere atât de vestit; dar când vedeau că ginerile e mut și surd, clătinau din cap, și jeliau pe biata mirésă, carea nu era tocmai voiósă. După prânḑ ginerile împĕratului invită toți óspeții la palaturile sale, care s'ar afla într'o pădure Impĕratul se invoi și astfel plecară cu musicanți cu tot! Când ajunseră la ruinele palatului urieșului, feciorul scóse inelul, și începù a rosti cu glas tare nesce cuvinte într'o limbă strĕină și nepricepută de óspeții și împĕratul înmărmuriră vĕḑênd că feciorul póte vorbi dar și mai tare se minunară când vĕḑură că resare ca din pămênt un palat strălucit, de zece ori mai frumos decât al împĕratului, cu o grădină plină de cărări și de flori mirositóre, — cu mulțime de pomi roditori și paseri cântătóre. Porțile erau de aur și se deschiseră singură, ér ei intrară cu toții în castel. Și începură a se veseli de nou căci aveau pentru ce, — vĕḑênd că ginerele împĕratului nu e mai mult mut și surd, ci e voinic frumos și vitéz ca nime pe lume.

După-ce ținù ospĕțul și aci câteva ḑile se duseră éră îndĕrĕt la curțile împĕratului. Aci zidiră o cetate, pe care o umplură cu popor din țeri streine! In scurt timp apoi muri împĕratul cel bĕtrân, și ginerele seu primi cârma țĕrii, ér la anul tinera împĕrătésă îi născù un crăișor.

Atunci sĕ fiți vĕḑut bucurie și veselie! Sórele și luna n'au mai vĕḑut asemenea petrecere! Impĕratul cel nou apoi și împĕrătésa au trăit mulți ani fórte fericiți și póte că trăesc și astăḑi dacă n'au murit. Ér eu nu ve mai spun, că și eu am fost la acea nuntă împĕrătéscă, sĕ nu-mi ḑiceți cumva că me laud. Dar vedeți d-vóstră bine, că de n'ași fi fost, nu v'aș fi sciut povesti cum s'au întêmplat tóte. De acolo dela nuntă:

Incălecai p'o șea
Și v'o spusei așa,
D-vóstră sĕ trăiți
Mai multe sĕ auḑiți.

Din „Povestile Bănutului“.

George Cătană.

ţine esceptiuni onorabile şi demne de imitat.

Negligenţa inspectorilor districtuali de a controla şi inspecţiona învĕţământul se resbună fórte crunt.

Scólele tractuale arată puţin progres, poporul nu numai că nu progreséză în cultură, dar încă degeneréză şi se corumpe pre ḑi ce trece. Neînteresându-se inspectorul de scóle, directorii locali şi chiar şi învĕţătorii în cea mai mare parte 'şi vĕd de afacerile lor, sciind, că nimenea nu i trage la respundere.

Revista politică.

Deputatul Holló, care aparţine partidului aşa numit dela 48, şi-a ţinut în ḑilele trecute darea de sémă înaintea alĕgătorilor din Félegyháza. Espunerile lui au fost asteptate cu mare incordare şi întrégă presa unguréscă a făcut raport, comentându-le. Holló a vorbit despre situaţiunea parlamentară, despre cestiunile politice bisericesci şi despre referinţele fracţiunilor din stênga estremă. Holló a condamnat prestaţiunile legislatorice ale parlamentului; în dietă se vorbesce fórte mult şi se face de tot puţin. Vina o pórtă bolnăviciósele referinţe de partid şi situaţiunea parlamentară nesigură. Desbaterile bugetare nu mai lasă timp şi pentru alte afaceri. Patriotismul şi capabilitatea ministrilor nu e de ajuns pentru-ca activitatea parlamentară sĕ sĕ fie rodnică, se mai cere imbunătăţirea relaţiunilor de partid şi capabilitatea conducerei parlamentare, nici una nici alta însĕ nu esistă. Partidul liberal e enervat şi dovedesce puţin interes pentru afacerile publice, pentru conducerea parlamentului se cer bărbaţi probaţi, cari au trecut şi s'au desvoltat în mijlocul activităţii parlamentare, bărbaţi capabili, egoismul ambiţiunea şi titlul nu sunt atribuţiuni de a puté cineva conduce. Dacă naţiunea a hotărît la alegeri ca regimul sĕ lucreze încă pe basa dela 1867, aceia care stau pe acésta basă şi forméză maioritatea, trebue sĕ creeze o altă viéţă parlamentară, fie prin o unire, fie prin disolvarea parlamentului ori în alt modru. Legislativa va avé sĕ resolveze cestiuni cardinale, ea se va ocupa cu cestiuni de naţionalitate, administrative, justiţiare şi politice bisericesci. Cestiunea politică-bisericéscă trebue odată resolvată. Dênsul, ce-i drept, nu e învoit cu reformele, cum le presentéză guvernul, dar în principiu le sprijinesce şi va lupta pentru întroducerea căsătoriei civile obligătóre, ca sĕ se pună odată capĕt agitaţiunilor între poporaţiunea ţĕrei. Crede, că tóte proiectele politico-bisericesci ale guvernului vor trece în dietă. — Oposiţiunea ḑice Holló — e dismembrată în 3 părţi. Intêmplările petrecute din partidul independent sunt de regretat, pentru-că le-au causat mai mult cestiuni personale decât principiale. Partidul, căruia dênsul aparţine voesce libertatea şi independenţa patriei, după stipulaţiunile dela 1848 şi ale sancţiunei pragmatice, dar sĕ trăéscă în alianţă cu Austria pe basa uniunii personale. Partidul seu va lupta însĕ pentru independenţă ori de vrea ori nu dinastia şi Austria.

* * *

Atât în Francia cât şi în Rusia, a făcut rea impresiune presenţa moştenitoriului de tron italian la manevrele germane din Elsaţa-Lotaringia. Ruşii o numesc netactică făcută la iniţiativa germână, ér francesii o privesc de o demonstraţiune nepotrivită şi necuviinciósă. Şi ḑiarul rusesc „Novoje Wremja“ ḑice, că visita lui e o demonstraţiune contra Franciei, carea în cele din urmă va trebui sĕ şi pérdă indulgenţa şi sĕ nu mai sufere astfeliu de acte. Ca contra demonstraţiune are deci sĕ fie privită visita unei flote rusesci într'un port frances, precum şi a unei flote francese în marea mediterană. „Peterb. Wiedomosti“ scrie, că Italia se întrece cu Austro-Ungaria întru aşi arăta nemulţămirea faţă de Francia. Participarea Franciei la eliberarea Italiei s'a uitat cu totul. Politica italiană nu cam prea are amintiri glorióse şi cea actuală e puţin onorabilă.

După scirile oficióselor germane, entusiasnul în decursul petrecerei împĕratului german în Metz a fost mare. Impĕratul n'a întrelăsat ocasiunea sĕ accentueze, că scopul triplei alianţe este susţinerea păcei, şi sunt cu totul în rĕtăcire aceia, cari ḑic, că tripla alianţă lucră cu mijlóce ascunse, ca întrégă Europa sĕ fie odată în flacări. Dacă ea ar fi voit sĕ provóce casus belli, astfeliu de casuri s'au ivit chiar în contul triplei alianţe, dar ea a trecut preste ele la ordine.

* * *

In şedinţa din 5 Septemvre a casei lorḑilor din Anglia presentà lordul Specer homerule-bill în a doua cetire. El a accentuat, că tóte mijlócele de pănă acum de a mulţămămi Irlanda au rĕmas zadarnice, de aceea rógă ca înalta casă sĕ nu respingă proiectul. Acum sĕ dă ocasiune a aduce un act de mare însemnătate şi chiar jertfe de bună voie. De când cu discuţia proiectului în tot locul domnesce pace; chiar şi Irlanda e liniştită. Poporul irlandez trăesce acum în speranţă, în loc de dubietate. Speranţa în independenţa Irlandei este o urmare a alegerilor generale ultime şi a primirci proiectului în casa de jos. Nu nimiciţi acésta speranţă, ḑise vorbitoriul. Dacă veţi nega primirea proiectului, poporul irlandez ér va trăí în neticnă şi dubietate, ér d-vóstră vĕ faceţi culpabili de o mare rĕspundere. Contra proiectului a vorbit ducele Devonschire, care propuse respingerea lui.

* * *

Alegerile din Francia au dovedit o definitivă şi strălucită învingere a republicei. Deputaţii s'au mai purificat şi la acésta a contribuit cestiunea Panamei şi alte evenimente regretabile din Francia. Mare sensaţie a produs în afară căderea unor bărbaţi distinşi şi cunoscuţi în viéţa publică şi parlamentară a Franciei. Energicul Clémenceau, Floquet şi Cassagnac, tot bărbaţi valoroşi vor trebuí sĕ se mulţăméscă ca simpli privitori în sala de desbateri. Resultatul alegerilor după „Temps“ este acesta, 310 republicani, 122 radicali, 35 raliaţi, 49 socialisti şi 48 reacţionari.

La procesul Replicei.

Vorbirea apĕrătoriului P. Mudron.

On. tribunal! D-lor juraţi! Numai pe scurt am sĕ vorbesc în numele clientului meu, fiind-că desbaterea causei a înaintat prea tare. Inainte de tóte pot înţelege posiţia grea a d-vóstre, d-lor juraţi, nu din causă, că onor. acus. public a vorbit aşa de frumos cătră d-vóstră, ci pentru-că Ve vĕd în contraḑicere cu condiţiunile fundamentale ce trebue sĕ le întrunéscă o curte cu juraţi. Sciu apreţia fórte bine îndrumarea la ordine, care a făcut'o on. preşedinte faţă cu colegul meu apĕrător, fiindcă stăm aici în faţa cestiunei, că românii ar fi provocat la ură contra naţiunei magiare. D-Vóstră sunteţi magiarii, de partea acésta sunt românii. Vedeţi, acésta este o stare fórte grea, fiind că totuşi numai ómeni suntem şi fiindcă este o eróre împrejurarea, că chiar magiarii sunt chiemaţi sĕ judece asupra românilor. Dacă aţi fi ângeri, altfel aţi judeca, cum judecaţi ca ómeni.

On. acusator public şi-a început vorbirea sa cu Liga română şi Daco românism, şi deşi am urmărit cu mare atenţiune cetirea „Replicei“, totuşi din „Replică“ despre tóte acestea nu am auḑit nimica. Este drept, că acestea 's lucruri apte să sĕ aţiţe simţirile magiarului, însĕ fără causă, pentru că precum am amintit în „Replica“ nu obvine aşa ceva.

S'a susţinut mai departe, că autorii „Replicei“ ar fi ḑis, că mai bucuros voiesc sĕ se facà ruşi decât unguri. Eu aşa ceva n'am auḑit, ci am auḑit, că poporul vorbesce aşa ceva, însĕ nu autorii „Replicei“. Aceste sunt dóuĕ lucruri diferite, şi de aceea nu este iertat a se pune în gura autorilor vorbe de acelea, ci în gura poporului de rênd.

Declar, că mai mult mi-ar fi plăcut, daca s'ar fi cetit contra-rĕspunsul acela, pe care nu băeţandrii ci tinerimea magiară l'au redigeat, fiind-că în raport cu acésta, „Replica“ este numai o scriere polemică, un rĕspuns la rĕspunsul acela. Aşa dară mi-ar fi plăcut, ca sĕ cunosc rĕspunsul acesta, pentru că recunosc, că eu nu l'am putut ceti din causă, că n'am avut timp, fiind chiemat prin telegraf la pertractarea acésta.

Se ridică douĕ acusări contra clientului meu. Şi anume prima, că prin rĕspândirea acestei „Replici“ clientul meu ar fi călcat puterea obligătóre a legei. Eu acésta n'am auḑit sĕ se fi cetit în „Replică“ şi n'am aflat în ea espresiunea, pe care codicele penal apriat o pretinde, ca basă la denegarea puterei obligătóre a legei. In „Replică“ se ḑice ce-i drept că „noi nu primim uniunea ca legală“, dar nu se ḑice, că denegăm puterea obligătóre a legilor faţă cu acésta. Polonyi a ḑis de curênd, că el nu găsesce corect pactul dela 1867 şi că el pretinde uniunea personală. In „Replică“ numai aceea se ḑice, că românii nu vor uniunea. Ei bine, lui Polonyi îi este permis sĕ ḑică ce a ḑis, fiind că e ungur, ér autorilor „Replicei„ nu, de óre ce sunt români.

Ori ce lege se póte critica, se pot dovedi lacunele şi încorectităţile ei, însĕ de tot alta este a denega puterea obligătóre a ei. Puterea obligătóre a legei nu este nicăiri atacată în „Replică“, ci preste tot nu se ḑice, că pe cale legală voim şi aceea.

Cade tot-odată şi a doua acusare asupra „Replicei, adecă agitarea la ură a unei naţionalităţi contra ceilalte. Pentru-că, ce este agitare? Agitarea e rĕspândirea minciunilor. Dar în Ungaria sĕ nu fie permis a espune adevĕrurile? Acum se nasce întrebarea dacă conţine „Replica“ adevĕruri séu ba? Eu într'adevĕr am fost cu atenţiune la tot decursul pertractării şi am creḑut, că se vor indica împrejurările, cari vor dovedi, că „Replica“ conţine minciuni, sau că sĕ vor asculta martori, cari vor dovedì neadevĕrul faptelor afirmate. Tóte acesta însĕ nu le-am observat.

E drept, că On. acusator public a declarat în vorbirea sa una şi alta de necorect şi neadevĕrat. Acésta însĕ nu-i destul, ci trebuia sĕ şi dovedéscă tot-odată afirmaţiunile. Aşa dară, după părerea mea, până când contrariul nu se va dovedì, conţinutul „Replicei“ este a se privì ca adevĕrat, fiind că conţinutul „Replicei“ nu este prin nimic combătut şi fiind-că în acest conţinut se află casuri concrete, al căror neadevĕr era datoria on. acusator public sĕ-l dovedéscă, deórece dênsul trebue sĕ stea mai pe sus de partide, şi fiind-că datorinţa lui este, nu numai a cere osêndirea ci tot-odată a aduce şi motivele, cari militéză pentru apĕrare. Astfel dar ar fi trebuit sĕ provóce pe acu-

---

Documente pentru limbă şi istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Màrire, pe Ton. 2.

Pentru rugàcĭunĭle Apostolĭlor teĭ, miselimose! koraceste mulcimĕa pekatelor nostre.

Şi akum.

Pentru rogàcĭunile Zeunaskètoreĭ, miselimose! koraceste mulcimĕa pekatelor nostre.

Versu, pe Ton 6.

Miselemè Zeule dupò mare miseliĕa tĕa, şi dupò mulcimĕa induràrilor tele, sterge nelegĕa mĕa.

Kànd inviă Isus din mormènt, prekum zise maĭ nante, dede noè viacà vietosà, şi mare miselie.

Earò la inceperĕa Treinarluĭ in Dominecĭ.

Màrire, pe Ton. 8.

Uşile kainceĭ desclide mie, Viacàdatorule! kà spirtul meu, karele portà lokuincà a trupluĭ ku totul spurkatà, mànekà la lokuinca tĕa sàntà; mà ka un indurat koraceste pre el ku miseliĕa miselimeĭ teĕĭ.

Şi akum.

Pre karàrĭle màntuireĭ! Inderepteăzàme, Zeunaskètore, kà spurkaĭ sufletlu mĕu ku pekate grosolane, şi totà viaca mĕa ku linevire petrekuĭ; mà ku rogàcĭunĭle tele màntueste-me de totà nekoràciĕa.

Versu pre Ton. 6.

Miseleme, Zeule! dupò mare miseliĕa tĕa şi dupò mulcimĕa induràrĭlor tele, sterge nelegĕa mĕa.

Kàndu kuget, eu miselu, la mulcimĕa faptelor mele rele, me kutremur de infrikoşata zí a judekateĭ mà eu, karele kontrezĭu spre miseliĕa miselimeĭ teĕĭ, strig cie ka David: Miseleme, Zeule! dupò mare miseliĕa tĕa.

La kàntarĕa 9-lĕa, kàntare kàtrà Zeunaskàtorĕa.

Popa zice cu boce mare in Altarĭu.

Pre prĕasanta Zeunaskètorĕa, şi Muma lumineĭ sò màrimu intru kàntàrĭ.

Kàntàrecii. Màreste sufletlu mĕu pre Domnul, şi se bukurà spirtul mĕu de Zeu Màntuitorlu mĕu.

Karĕa esti maĭ onoratà decàt Heruvimiĭ, si nesimelat maĭ maritá dekàt Serafimiĭ; karĕa nestrikat pre Zeu Kuvèntul naskuşĭ; pre tine adeveratà Zeunaskètore màrimu.

Kà Kautà spre umilinca serveĭ seeĭ; ĕatè me vor fericí de akum tote genurĭle.

Karĕa esti mai onoratà dekàt Heruvimiĭ.

Kà Potentul fakú mie màrire, şi sàntu e numele luĭ; şi miseliĕa luĭ in gen şi in gen, spre kariĭ se temu de el.

Karĕa estĭ maĭ onoratà decàt Heruvimiĭ.

Fakú tarie ku braciul sĕu, resipí pre màreciĭ ku kugetlu inimeĭ lor.

Karĕa estĭ maĭ onoratà dekàt Heruvimiĭ.

Depuse pre potenciĭ depre skaon, şi redikă pre nmiliciĭ; pre fometoşiĭ implú ku bunetàcĭ, şi pre inavuciĭ scose afarà deşercĭ.

Karĕa estĭ maĭ onoratà dekàt Heruvimiĭ.

Luoă pre Israil servul sĕu, ka sè reinime miseliĕa, prekum vorbì kàtrà pruncĭĭ nostriĭ, Avraamluĭ, şi semincieĭ luĭ pònè in vietà.

Karĕa estĭ maĭ onoratà dekàt Heruvimiĭ.

Dominekà inàntĕa Treĭcĭuneĭ zicemu.

Sàntu este Domnul Zeul nostru. De treorĭ.

Versu. Înalcacĭ pre Domnul Zeul nostru, şi ve inclinacĭ asternutluĭ pecĭorelor luĭ, kà Sàntu este.

Şi se kàntà Treiciunĭle: Apoĭ se ziku Laudele, pre Tonlu, care va fi.

Partĕa derĕapta. Totà suflarĕa sò laude pre Domnul. Laudacĭ pre Domnul din cerurĭ; laudacĭ pre el intru inaltele: Cie se kuvine kàntare, Zeule;

Partĕa stingà. Laudacĭ pre el toţĭ Angeriĭ luĭ; laudacĭ pre el, tote poterĭle luĭ: Cie se kuvine kàntare, Zeule!

Laudacĭ pre el, sorele şi luna; laudacĭ pre el, tote stelele şi lumina.

Laudacĭ pre el, cerurĭle cerurĭlor, şi apa cĕa mai presus de cerurĭ! sò laude numele Domnuluĭ.

Kà el zise, şi se fakú; el màndă, şi se kreă.

(Va urma.)

sați a documenta adevĕrul afirmațiunilor din „Replică“, ce dacă nu ar fi fost în stare a face, atunci eu însu-mi așì părăsì lupta și așì ḑice, că afirmând ei nedreptăți sĕ supórte și urmările.

Deórece după părerea mea conținutul „Replicei“ este adevĕrat, *declar, că despre agitație nu póte fi vorbă.*

Afară de acésta mai este o întrebare. Și anume, la fie-care delict sau crimă se recere intențiunea rea. In „Replică“ însĕ așa ceva nu esistă, căci cuprinsul ei fiind adevĕrat, cade de sine intențiunea rea. Mai departe după părerea mea rĕspândirea unei broșuri numai atunci póte fi punibilă, dacă rĕspândirea acésta s'a făcut contra interḑicerei judecătoresci.

Locuim în libera Ungarie și de aceea nu se póte permite, ca sĕ se pedepséscă cineva pentru rĕspândirea unei broșuri, despre al căreia conținut plin de adevĕr respectivul este convins, și mai ales atunci, când rĕspândirea nu a fost oprită. Onoratul procuror a înaintat acusațiunea în 17 Septembre 1892, ér „Replica“ s'a rĕspândit în 2 August, așa dară au trecut mai dóuĕ luni dela rĕspândire și până la înaintarea acusațiunei. In casul, când rĕspândirea s'ar fi întêmplat după înaintarea acusațiunei, ce însĕ coform actelor, nu s'a întêmplat, aș fi renunțat la apĕrarea clientului meu. După cum stă însĕ lucrul sunt silit, a ridica vocea pentru clientul meu și tot-odată a accentua împrejurarea, că clientul meu a fost numai comptabilul institutului. Vĕ rog, on. jurați a lua în considerare tóte acestea și a da atențiune împrejurării, că ca comptabil plătit a fost dator a efectui comandele și a trimite esemplarele. Pe basa celor puse recomand pe clientul meu considerațiunei on. jurați și tot-odată a on. tribunal.

Noutăți.

Dela curtea română. M. S. Regele României se va întórce Dumineca viitóre din strĕinătate și se va opri la Sinaia. La Predeal va fi întimpinat Duminecă diminéța de toți ministrii aflători în țéră. În ḑiua a doua, Luni, se va țíné la Sinaia un consiliu de ministrii sub presidența Maj. Sale.

⁂

Granițele închise. Vice comitele comitatului Sibiiu face cunoscut, că guvernul român a oprit întrarea călĕtorilor în țéră pe la Turnul roșu, de asemenea nu e permis sĕ între marfă în România prin acest pas.

⁂

Călĕtoria în România. Din causa colerei, în urma mĕsurilor luate de autoritățile române, trecerea granițelor pe drumul de țéră dela Predeal, atât cu carul, cât și pe jos, este cu totul oprită. Trecerea se póte face numai cu trenul. Țeranilor muncitori însĕ nu li se permite trecerea nici într'un chip. In urma acestor mĕsuri, vice-spanul comitatului Brașov face cunoscut, că până nu va înceta disposițiunea de mai sus a guvernului român, certificate de trecere în România pentru 15, ori 30 de ḑile, muncitorii nu vor mai puté căpĕta.

⁂

Procese. In 12 l. c. n. se va pertracta la Cluș un nou proces de presă al „Tribunei“ și după cum anunță foile unguresci s'a intentat procesă de presă și „Fóiei poporului“.

⁂

Scóla de agricultură. Vice-comitele comitatului Sibiiu face cunoscut, că la scóla de agricultură de model a comitatului Sibiiu (în Sibiiu, têrgul de vite Nr. 10) se vor primi pe anul 1893/4 7 elevi (în linia prima feciori de economi).

Cursul de învĕțământ se începe cu 1 Novembre 1893.

Cari vor sĕ intre trebue: *a*) se fi împlinit al șesespreḑecelea an al etății, *b*) se fie sănĕtos și trupesce astfeliu desvoltat spre a putea suporta lucrurile de câmp neîntrerupt; *c*) sĕ aibă deja în lucrurile economice esperință și órecare destoinicie; *d*) se fi absolvat o scólă poporală cu succes bun; *e*) a se legitima despre purtarea s'a morală prin un atestat dela deregăroria comunală; *f*) a se supune unui esamen de primire. Elevi capătă instrucțiune, locuință și alimentare gratuită și afară de aceea o simbrie lunară de 3 fl., care jumătate sĕ solvesce în fie care lună în bani gata, ér' ceelaltă jumătate se depune fructificativ pentru servitoriu irtrun institut de bani și se estradă numai la eșirea din scóla economică, economia de model mai îngrigesce special de albiturile de purtat și de pat.

Elevii însuși au de a îngriji de vesminte, încălțăminte și albituri.

Rugările de primire sunt a se îndrepta mult până la 20 Octobre (st. nou) cătră conducĕtoriul institutului de economie Iuliu Schuster în Sibiiu, têrgul de vite Nr. 10 care va da bucuros și alte deslușiri.

⁂

Mensa academică se va înființa în Budapesta. E vorba de instituțiune, care la universitatea din Viena esistă de câțiva ani și care susține o localitate, unde studenții universitari capĕtă mâncare cu prețuri fórte moderate. La inițiativa fostului rector magnificus Dr. Breznay se face acum apel la inimile generóse, cu scop ca sĕ spijinéscă o asemenea instituțiune, care pe lângă aceea că va fi chiemată a ușora esistența studenților serací, va contribui și la aceea, că „între universitari sĕ se desvólte un sentiment comun de corporațiune și o viéță de student cu caracter magiar“ așa scriu foile.

⁂

Limba flamandă.—La 20 și 21 l. c. s'a ținut în Brügge un congres național flamand care s'a ocupat mult cu cestia răspîndirei limbei flamande. Iată mĕsurile ce le cere congresul: senatorii, deputații, consilierii comunali sĕ se foloséscă în tóte adunările, ai căror membri sunt, numai de limbă flamandă, în cuvĕtări și raporturi. S'a decis apoi sĕ se întemeeze o ligă a flamanḑilor culți a cărei membri sĕ se obligă a vorbi în familii și cu amicii numai în limba lor. Acésta mai ales pentru că tocmai cei culți vorbesc prea bucuros franțuzeşte. Se speră că liga acésta va avé fórte mulți membri.

⁂

Limba irlandeză. — In Dublin, Irlanda s'a fondat o societate nouă, ce are de scop de a lăți limba irlandeză ca limba de conversație, în locul celei engleze în Irlanda, unde limba irlandeză a dispărut aprópe. Spre acest scop se vor ținea prelecțiuni în limba irlandeză.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Pentru români Sibiiul este oraș fórte însĕmnat, deórece ei au aici mai multe așeḑăminte frumóse și aici își țin adunările cele mai însĕmnate.

In Sibiiu este reședința (scaunul) archiepiscopului și metropolitului românilor de legea gr. or. Sibiiul a fost designat ca loc de reședință a episcopilor români gr. orientali la anul 1783. Insĕ episcopii Nichitici și Adamovici, au locuit în Reșinar și episcopul Vasile Moga a fost cel dintâiu, care și-a avut scaunul episcopesc în Sibiiu*). Aici sĕ află consistoriul archidiecesan s'au cum am ḑice sfatul cel mai înalt bisericesc, care dimpreună cu archiepiscopul ocârmuiesce pe credincioșii români gr. or. din Ardél în privința spirituală și îngrigesce de bisericele și scólele lor și de averea archidiecesei. Aici, la reședința archiepiscopéscă, sĕ adună în fie-care an la Dumineca Tomei, fruntașii credincioșilor gr. orientali, preoți și mireni, aleși din tótă țara Ardélului, după cercuri de alegere, de sĕ sfătuiesc și pun la cale cele mai însĕmnate lucruri bisericesci și scolare. Adunarea acésta anuală sĕ numesce sinod archidiecesan și sĕ compune din 60 de membrii (20 preoți și 40 mireni) aleși în 20 de cercuri de alegere. Tot în Sibiiu sĕ ține din trei în trei ani o altă adunare bisericéscă a românilor gr. orientali, la care sĕ adună fruntașii tuturor românilor de legea gr. orientală, adecă nu numai din archidiecesă, (Ardél) ci și din diecesele Aradului și Caransebeșului (Țara-Unguréscă și Bănat) astfel deci din întréga metropolie, aleși érăși după cercuri. Adunarea acésta sĕ numesce congres național-bisericesc și are 90 de membri, (30 preoți și 60 mireni).

In Sibiiu sĕ află o scólă mai naltă de preoție sau scólă de teologie și una pentru învĕțători sau scólă de pedagogie, fie care cu câte un curs de trei ani. Aceste scóle sunt frecuentate la an cam de 150 de elevi, cari își au locuința în „seminariul „Andreian“ din strada Măcelarilor, unde sĕ află și salele de prelegere, biblioteca seminariului și tot ce sĕ ține de scólă.

In Sibiiu își are mai departe reședința „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“. Acésta este o însoțire a tuturor românilor ardeleni, întemeiată la 1861 și are menirea a lăți între românii din Ardél cultura în deosebitele ei ramuri, sciința de carte, meseriile ș. a. cu un cuvênt tot ce e bun, folositor și frumos. La ea se póte face ori cine membru, plătind anumite tacse și „Asociațiunea“ și are mulți membrii în tot Ardélul, cari se împart după ținuturi în mai multe despărțĕminte. Din tacsele membrilor și din alte dăruiri făcute de binevoitorii némului românesc, însoțirea acésta are adunată o avere frumósă, din venitele căreia se împart pe fie-care an stipendii și ajutóre la copii sĕraci, dar sirguincioși și cu purtare bună dela scóle și meserii. Membrii „Asociațiunii“, cari sunt datori a lucra, fie-care după putință, pentru spriginirea și înaintarea scopului ei, se adună odată pe an în deosebite orașe ale țĕrii, ca sĕ vaḑă, cum se chivernisesce averea însoțirii și sĕ pună la cale alte treburi de ale ei. Adunările aceste sunt împreunate cu serbări fórte frumóse. Adunarea „Asociațiunii“ alege tot la trei ani comitetul ei, care se compune din 12 membri și e dator a conduce însoțirea și a grijí de înaintarea și interesele ei. Partea cea mai însemnată a averii „Asociațiunii“, (precum case, biblioteca, scóla de fete etc.) se află în Sibiiu și aici este și reședința comitetului ei.

„Asociațiunea“ susține o scólă civilă de fete cu internat, cu patru clase, care e cercetată pe an de 80—90 de eleve. Ea este provĕḑută cu tóte cele de lipsă, după cerințele cele mai nóue și e una dintre cele mai bune scóle de fete din Ardél. Scóla acésta s'a deschis în tómna anului 1886.

Afară de aceste se mai află în Sibiiu și alte însoțiri române. Astfel este Reuniunea femeilor române, înființată înainte de acésta cu 13 ani; ea are o avere de aprópe 10 mii de floreni, din care susține o scólă elementară de fetițe, adăpostită în edificiul scólei „Asoociațiunei.“ Apoi Reuniunea română de agricultură (pentru comitatul Sibiiului) care are de scop perfecționarea și îmbunătățirea lucrării câmpului în tóte ramurile ei. Banca sau institutul de credit și economii „Albina“, care s'a inființat la anul 1872 cu un capital de 300 mii fl. Ea face o învêrtire (circulațiune) pe an de preste treiḑeci de milióne floreni și este una dintre cele mai mari bănci ale Ardélului; în Brașov are o sucursală (filială). *) Reuniunea română de cântări, Societatea de lectură sau casina română, Reuniunea sodalilor români etc.

In Sibiiu apar cinci foi române, dintre cari una este organul oficios al „Asociațiunii“, apoi se află dóue tipografii române, dintre cari cea mai veche este tipografia archidiecesană gr. orientală, întemeiată la 1850 de metropolitul Andrei Șaguna. In Sibiu se află patru biserici române și la fie-care câte o scólă elementară de copii și copile. (Va urma.)

Convocare.

Reuniunea femeilor române din Abrud Abrudsat și jur își va țíné adunarea generală ordinară Duminecă la 5/17 Septembre a. c. la 3 óre după améḑi, în localitatea scólei de fetițe din Abrud, la care sĕ învită, cu onóre toți membrii și binefăcĕtorii reuniunei.

Obiectele:

1. Raportul comitetului.
2. Revisiunea ratiociniului.
3. Staverirea budgetului pe anul viitoriu 1894.
4. Esmiterea unei comisiuni pentru încassarea tacselor dela membrii vechi și conscrierea membrilor noi.
5. Propuneri și interpelări.

Dela reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat și jur.

Abrud în 3 Septembre st. n. 1893.

Ana Filip, presidentă.

Alesandru Ciura, secretariu.

Bibliografic.

A apărut.

Raportul camerei de comerciu și industrie. din Brașov despre situațiunea economică din circumscripția ei în anul 1892. Brașov, 1893. Proprietatea și editura camerei de comerciu și industrie din Brașov.

Din public. *)

Dare de sémă și mulțămită publică.

Cu ocasiunea petrecerei de vară a reuniunei femeilor române gr. or. din Reșinar ținută la 4/16 Iuliu a. c. au binevoit a suprasolvi resp. a trimite oferte mariminóse în favorul fondului reuniunei următorii prea stimati domniși dómne.

Nicolau Maier protopresbiter Seliște 3 fl Valeriu Popp not. Săcel, Michail Smigelcsi not. Bongard, Petru I. Comșa com. Seliște Mihail Jourca not. com. Iosif Goga preot, Bucur Dancășiu sen. Aleman Dancășiu primariu, Ieremia Dancășiu câte 2 fl. Bucur Dancășiu jun. 1 fl. 50 cr. Vasilie Bologa preot Turda, Gerascim Cârpenișan not. Beheu, D-na Ana Marienescu, D-șóra Sabina Brote Sibiiu, D-șóra Maria Bucișan Seliște Ana I. Boidocan Boița, Octavian Smigelsci prof. Blașiu, Dtru Vidrighin com. România, Michalace Iliescu com. România, Constantin Popp func. de bancă Sibiiu Ernst Sigerius, Dr. Iulius Grecu medic, Constantin Trandafil. Unger Istvàn condegens. Moise Frățilă inv. Ioan Mariu inv. Emilian Dancășiu înv. Șerban Cioran înv. Ioan Popp preot, Dtru Vidrighin sen. Șerban Pitariu, Dtru. Vidrighin jun. Ioan Isdrailă, George Stoica, Petru Mișinger, Dtru Surol, Savu Lungu, Aleman Brote, câte 1 fl. Hilarius Dancășiu, Emanuil Măglașu Ioan Frațilă Bongard, Ioan Lubinsci, Bucur Omota, Ana A- Dancășiu, Ana S. Cioran, Maria V. Duca Haria C. Grebenea, Opreana Albu câte 50 cr.

Venitul brut a fost . . 53 fl. 50 cr.
Spesele s'au urcat la . 33 „ 31 cr.
Resultă un venit curat de 20 fl. 19 cr.

Comitetul în numele reuniunei își ține de plăcută datorință a-și da sama de resultatul material al petrecerei și tot odată a aduce mulțămita publică acelor p. t. domni și domne cari au contribuit cu sprijinul material și moral la prosperarea tinerei nóstre reuniuni.

Priméscă marinimoșii conțribuenți mulțămirile nóstre adânci.

Reșinar, 16 August, 1893.

Comitetul arangiator.

Poșta redacțiunei.

Un șimotelcan în Ș. Manuscripte anonime, fără de a sci numele autorului, nu putem publica. Faceți-ne cunoscut numele Dv. Red.

Loterie.

Mercuri, 6 Septembre, 1893.

Sibiiu: 44 36 7 58 78

---

*) Episcopul Nichitici și următoriul seu Adamovici, amêndoi sêrbi de origine, au păstorit biserica română gr. or. din Ardél dela 1783 până la 1796. După mórtea lui Adamovici scaunul episcopesc a remas vacant în decurs de 15 ani, până la 1810 când a fost ales și întărit de episcop Ioan Moga și chirotonit la 1811. El a fost după unire, cel dintâi episcop român al românilor gr. orientali. Vechea reședință în Sibiiu a fost în casa de sub Nr. 7 din strada Cisnădiei, care acum nu mai esistă, căci în locul ei s'a edificat un palat nou. Casa acésta a fost prima avere a archidiecesei nóstre, cumpĕrată la 1819 (respective 1821) din o colectă făcută între credincioși; în ea s'a deschis mai întâi seminariul, ér' la 1839 a fost prefăcută în reședință.

*) În anul 1892 circulațiunea (reverimentul) a fost de 30,267,164 fl. 92 cr. ér venitul curat de 86,487 fl. 37 cr.

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă.

Nr. 351/1893 [164] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de cl. III-a Laz, protopresbiteratul Sebeşului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt următórele:

1. Dela 137, familii câte 2 ferii de must à 80 cr. feria	fl.	219 —
2. La Botezul Domnului cu umblarea cu crucea, dela 130 case câte 30 cr.	fl.	39.—
3. Dela 137 familii câte 1 ḑi de lucru à 40 cr.	fl.	52.—
4. Dela 19 casuri de botez, calculate după cei cinci ani din urmă à 50 cr.	fl.	9.50
5. Dela 5 cununii à 4 fl.		20.—
6. Dela 9 casuri de mórte sub 7 ani à 1 fl. 10 cr.	fl.	9.90
şi dela 11 casuri peste 7 ani à 2 fl. 10 cr.	fl.	23.10
7. Venitul dela progadie şi un fênaţ	fl.	11.—
8. Dela altar	fl.	20.—
Suma	fl.	403.50

Şi celelalte venite stolare.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 3 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tipeiu,
protoprosbiter.

Nr. 426/1893. [160] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Sighişórei, se escrie concurs cu termin până la 15 Septembre v. a. c.

1. Boiul mare, cu salariu anual de 300 fl, cuartir, lemne şi grădină.

2. Bundorf, cu salariu anual de 300 fl., şi anume: în bani 180 fl., în naturalie şi 4 stângeni de lemne, computate cu 120 fl. cuartir şi grădină.

3. Hendorf, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 150 fl, folosirea de 7 jugere pămênt cu 120 fl. şi 4 stângeni de lemne cu 30 fl. pre lângă cuartir şi grădină.

4. Mucundorf, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 200 fl., viptuale cu 70 fl., lemne cu 30 fl., cuartir şi grădină.

5. Saeş, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 50 fl., din pămênt clasa I. cu venit de 200 fl., 6 stângeni de lemne cu 50 fl. şi cuartir gratuit în edificiul scólei.

6. Ţeline, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 120 fl., agrii cu venit de 130 fl., din viptuale şi lemne de foc cu 50 fl., cuartir şi grădină.

7. Trapold, cu salariu anual de 300 fl şi anume: în bani 220 fl., agrii cu venit de 40 fl., 6 stângeni de lemne cu 40 fl., cuartir şi grădină.

8. Zoltan, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: în bani 248 fl, viptuale cu 28 fl., lemne de foc cu 24 fl. cuartir şi grădină.

Informaţiuni mai detaiate concurenţii primesc dela subscrisul.

Suplicele concursuale instruite în sensul legilor în vigóre, sunt a se sub şterne subscrisului până la terminul de sus.

Sighişóra, 6 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei.

In conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 369/1893. (152) 3—3

CONCURS·

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante dela scólele confesinale gr. or. mai jos însemnate din protopresbiteratul Unguraşului se escrie concurs în termin de 20 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

1. Rachiş, salariu anual 300 fl. în bani şi naturale, cuartir acomodat în localitatea scólei, grădină de legumărit şi 4 org. lemne din cari e a se încălḑi şi sala de învĕţămênt.

2. Miluan, salariu anual 300 fl. în bani şi naturale.

3. Sântă Măria, salariu anual 300 fl. în bani, naturale şi venitele cantorali computate în 28 fl.

4. Bodia şi Bosna, învĕţătoriu ambulante, salariu anual 300 fl. în bani, naturale şi cuartir liber în edificiul scólei din Bosna

5. Unguraş, învăţătoriu suplent cu salariu anual 200 fl. în bani şi naturale.

Dela concurenţi se recere, ca înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre sĕ se presenteze la biserică spre a-şi arĕta desterităţile în cântări şi tipic. Cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre, sĕ se adreseze în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopesbiteral cu posta ultimă „Hidalmás“.

Fizeş Sânpetru, 28 Iuliu, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale din singuraticele parochii.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Unguraşului.

Paul Roşca,
protopresb.

Nr. 439/1893 [167] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin până la 15 Septembre a. c. v.

1. Haşfalĕu, cu salariu anual de 300 fl., şi annme: prin repartiţiune dela popor 200 fl. din cassa bisericei 100 fl., lemne de foc, cuartir şi grădină.

2. Feleag, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: 250 fl. prin repartiţiune dela popor. şi pentru copii obligaţi de scólă, şi lemne de foc cu 50 fl cuartir gratuit şi grădină.

3. Şard, cu salariu anual de 300 fl. din cari 202 fl. 50 cr. prin repartiţiune dela popor, ér restul de 97 fl 50 cr. din cassa bisericei, cuartir gratuit şi grădină.

Informaţiuni mai detaiate primesc concurenţii dela subscrisul.

Petiţiunile concursuale instruate conform legilor în vigóre, se vor subşterne subscrisului până la terminul susindicat.

Sighişóra 12 August 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei.

In conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter.

Nr. 265/1893 [166] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele gr. or. din comunele bisericesci mai jos însemnate în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu terminul 10 Septembre v. 1893.

1. Albac, cu 300 fl. v a. din alodiu, locuinţă cu grădină.

2. Neagra de jos cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă cu grădină.

3. Ponorel cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă cu grădină.

4. Sohodol-Peleş cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă cu grădină.

La tóte aceste posturi se recere, ca alesul învĕţătoriu se ţină o strană în biserică cu cântare şi se facă grădină de pomărit.

Doritorii de a ocupa vr'unul din aceste posturi sĕ se presenteze înainte de espirarea concursului în comunele bisericesci spre cunóscere şi sĕ-şi trimită rugările concursuale cu documentele necesare la subscrisul oficiu în timpul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni. 11 August, 1893.

Romul Furdui,
protopresbiter.

Nr. 426/1893 [165] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci de la şcólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 20 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful român“.

1. Caianel, salariu anual de 200 fl. cuartir şi lemne de foc. Salariul se solvesce din repartiţia.

2 Iunc, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne de foc. Salariul se solvesce din repartiţiă.

3. Ribicióra de jos şi de sus salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne de foc. Salariul se solvesce 200 fl. din repartiţiă şi 100 fl. din lada bisericii.

4. Vaca, salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne de foc. Salariul se solvesce din repartiţiă 150 fl. şi din lada bisericii ér 150 fl.

Concurenţii au a-şi asterne cererile instruite conform normelor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopopesc.

Brad, la 9 August, 1893.

Oficial protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasilie Dămian,
protopresb.

---

[154] 2—3

Concurs repeţit.

La scóla română gr. or. cu trei clase din Preşmer, protopresbiteratul Braşovului, a devenit vacant un post de învĕţătoriu, spre a cărui ocupare se escrie de nou concurs cu termin de 20 de ḑile dela prima publicare în „Tel. rom.“

Emolumentele:

1. Salariu anual din cassa alodială plătibil în rate lunare anticipative	fl.	300.—
2. Bani de cuartir din alodiu	fl.	40.—
3. 4 gălete de grâu dela mori în natură	fl.	20.—
4. Folosinţa unui fênaţ	fl.	10.—
5. Dela $1/2$ familiile din parochie câte 20 cr.	fl.	10.—
Suma	fl.	380.—

Suplicele de concurs instruite conform legilor în vigóre sĕ se adreseze la oficiul protopresbiteral al Brasovului.

Alesul e dator a ţiné strană în biserică tot a dóua sĕptĕmână, ér Dumineca şi sĕrbătórea totdeuna, apoi a ţiné prelegerile prescrise în scóla de repetiţiune.

Concurenţii, cari vor dovedi cunoscinţe temeinice musicale vor fi preferiţi, spre acest scop sĕ se presinte în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică.

Preşmer, 25 Iuliu, 1893.

Comitetul parochial rom. gr. or.

Georgiu Ludu,
preot, preşed. comit.

In conţelegere cu oficiul protopresbiteral:

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 318/1893 [147] 3—3

EDICT.

Nicolau Trihenea din Galeş, legiuitul bărbat al Anei Aleman Goşa din Selişte, care a părăsit cu necredinţă pe legiuita lui soţie de trei-spre ḑece ani fără a se sci unde se află şi dacă mai trăiesce, pe basa resoluţiunei consistoriale din 6 Iuliu a. c. Nr. 3988 B. se citéză a se presenta înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de şase luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul divorţial intentat asupra i de muierea lui, se va pertracta şi decide în absenţa lui.

Selişte 6 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 426/1893. (163) 2—3

Citaţiune edictală.

Ioan Sas din Caţa, legiuitul bărbat al Anghelinei Boeriu din Caţa, carele a părăsit cu necredinţă pe muerea lui legiuită de ḑece ani de ḑile trecuţi, fără a se sci locul aflărei lui, este prin acésta citat, ca în termin de sése luni de ḑile dela prima publicare a acestora în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorţial intentat contra lui din partea muerei sale, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Cohalm, 22 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Nr. 5823/1893 [168] 2—2

Publicaţiune.

Pentru esarêndarea păşunatului de oi pe érna 1893/4 pe teritorul Sighişórei sĕ statoresce ḑiua de licitaţiune pe *Vineri în 29 Septembre st. n. 1893* în cancelaria subsemnatului magistrat. Vadiul este 50 fl.

Sighişóra 31 August 1893.

Magistratul orĕşănesc.

Avis!

Direcţiunea institutului de credit şi de economii „Albina“ în Sibiiu escrie concurs pentru furnisarea de **circa 200 stângini metrici** lemne de foc uscate.

Oferte se primesc în scris şi verbal în biroul direcţiunei **(strada Bayer Nr. 1)** în órele antimeridiane **până la 20 Septembre a. c. st. n.,** avênd oferenţii a depune un vadiu de **fl. 200.**— Tot aici se pot vedé şi condiţiunile detaiate.

Sibiiu, în 7 Septembre, 1893.

[167] 1—1

Direcţiunea.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 95 Sibiiu, Marţi, 31 August (12 Septembre) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cestiuni scolare.

II.

Necontrola învĕţămêntului în scólele nóstre este una din cele mai de frunte cause, pentru cari aşa puţin progres se observă în cele mai multe scóle.

Şi de unde sĕ provină indolenţa, indiferentismul unor directori şi a unor inspectori scolari? Se aduc mai multe obiecţiuni înainte atât din o parte cât şi din alta.

Prima obiecţiune este că: directorul şi inspectorul sunt oficii de onóre nesalarisate. Obiecţiunea nu ni se pare seriósă, cu deosebire când se face şi de către ómeni cu carte.

A purta sarcina de director ori inspector scolar tocmai aşa este impusă şi legată de oficiul parochial ca şi datorinţa de a funcţiona în fie care Duminecă şi serbătóre în sânta biserică. Căruia nu-i place a purta sarcina de director, nu are sĕ-i placă nici a fi paroch.

Una altă obiecţiune este înaintarea în etate a unor directori, ḑicênd, că sunt impedecaţi şi în parte nu se pricep la ale scólei. Tot atât de puţin basată este şi acésta scusă, de óre-ce este cu mult mai greu a îndeplini misa divină decât a îndeplini controla în scólă în câte-va óre şi din când în când. De altă parte nu se póte presupune ca un director scolar sĕ nu aibă atâta pricepere şi minte naturală, ca sĕ nu pótă observa petele şi defectele mari ale unei scóle. Aici nu ne trebue multă filosofie, ci ne trebue multă atragere, un viu interes faţă de lucrurile scolare.

Adevĕrata causă a lipsei de controlă şi inspecţiune a învĕţămêntului zace în nepedepsirea şi trecerea cu vederea preste cei negligenţi, precum şi în regulamentarea prin o anumită instrucţiune a directorului şi a inspectorului. Pre cât timp nimenea nu trage la respundere nici pe director nici pre inspector, dacă nu inspecţionéză şi nu controléză învĕţămêntul până atunci nici nu se póte vorbi de o controlă severă.

Acésta stare de lucruri nu póte sĕ mai dureze, după-ce vedem, că din partea organelor statului pre ḑi ce merge controla scólelor nóstre este tot mai severă şi în parte tot mai reu voitóre.

A mai trece cu vederea controla lacsă, ce o eserciază unele din autorităţile nóstre scolari ar însemna a nu cunósce periclul ce ne ameninţă viéţa scólelor nóstre.

Ca un mijloc eficace, în urma căruia forul nostru superior Ven Consitoriu ar putea fi pus în posiţiune a sci cum şi încât organele inferióre suprainspecţionéză şi controléză învĕţămêntul ar fi: întroducerea unui protocol de evidenţă în fie-care parochie, făcut anume pentru directorii şi inspectorii scolari.

In acest protocol ar fi de notat: numele directorului local, când a cercetat scóla? Ce a observat faţă de învĕţămênt, faţă de frecuentarea scólei, faţă de modul de propunere a învĕţătoriului, etc. Tóte aceste observări ar avea sĕ se cuprindă în rubrice speciale. Tot acest protocol ar avea se servéscă şi pentru inspectorul scolar districtual, cât şi pentru inspectorul regesc de scóle. Şi dênşii astfel după cum în mod cronologic s'a întêmplat inspecţiunea şi controla, ar avea sĕ-şi facă notiţele respective. Acest protocol de evidenţă drept aclus la raportul comitetului protopresbiteral ar avea se substérnă sinodului protopopesc, şi în fine pre calea oficiului protopopesc Ven. Consistoriu archidiecesan.

Pre acésta cale doue corporaţiuni ar vení în posiţiune a controla pre cei, cari şi fac şi împlinesc cu sânţenie chemarea de directori şi respective inspectori scolari şi numai aşa cei negligenţi ar putea fi traşi la respundere.

Acésta mĕsură salutară cu unele esceptiuni e introdusă în scólele magiare confesionale şi de stat.

Ar fi numai în interesul scólelor nóstre, dacă s'ar încerca punerea în pracsă a acestei mĕsuri. La tótă întêmplarea ea numai folos póte sĕ aducă.

În legătură cu cestiunea ce tractăm nu va fi fără de interes a arĕta cum se eserciază inspecţiunea şi controla învĕţămêntului în Anglia şi Scoţia.

Începênd dela anul 1862 şi până la 1890 în Anglia, éră în Scoţia până ía 1891 ajutoriul de stat pentru scóla populară a atârnat dela raportul inspectorului regesc, făcut asupra esamenului. Anume s'a plătit conducĕtorilor scólei, susţinĕtorilor, dar nu învĕţătorilor o sumă anumită pentru fiecare elev, carele avea cunoscinţe suficiente din scriere, cetire şi comput, si o altă sumă după numĕrul scolarilor, cari frecuentéză scóla. Acésta întocmire s'a modificat cu timpul introducêndu-se îmbunătăţiri, unde s'a vĕḑut de lipsă. Anume s'a observat, că luând de cinosură numai cetirea, scrierea şi computul s'au negles alte specialităţi ca gramatica, istoria, cantul etc. cari mai mult ori mai puţin înfluinţéză asupra unei bune educaţiuni. Ca defect s'a observat şi aceea că în acelaşi despĕrţămênt elevii mai înaintaţi în etate, lucru natural, documentau mai multe cunoscinţe.

De aici au urmat modificări. Anume în Scoţia în 1886 au început a se da ajutoriu susţinătorilor scólei — aşa numitul: grant — în cele douĕ despărţĕminte de întâiu ale scólei, după cum scolarii au fost clasificaţi în general cu: fórte bine, bine şi destul. Practisată acéstă procedură după părerea generală a inspectorilor regesci ea s'a aflat de fórte salutară — de aceea a fost estinsă şi asupra celorlalte despărţĕminte (în Anglia 7, în Scoţia 6).

Aşa numitul grant (ori grants), pentru numĕrul scolarilor presenţi, cari au frecuentat scóla, s'a ridicat, şi s'a micit grants-ul pentru resultatul esamenului.

Defectuósă s'a vĕḑut procedura de a se admite la esamen numai elevii, cari aveau uu numĕr anumit de óre de presenţă; pentru-că învĕţătorii erau seduşi a neglege pre acei elevi cari aveau prea multe absenţii.

Deja elevii se admit toţi şi astfel învĕţătoriul trebue a se interesa de o potrivă de toţi scolarii atât de cei debili, cât şi de cei buni, atât de cei ce cercetéză regulat, cât şi de cei-ce cercetéză neregulat, pentru-că darea grants-ului — ajutoriului dela stat atârnă dela clasificarea despărţĕmêntului în general cu calcul de: fórte bine, bine, ori suficient. Va sĕ ḑică, normativ e progresul preste toţi elevii, dară nu numai a unora singuratici. E drept, că în acest mod sarcina inspectorilor s'a ingreunat — dar s'a vĕḑut, că ea aduce frumóse resultate.

Instituţiunea inspectorilor în Anglia e bine regulată. Sunt 4 clase de inspectori anume: inspectori supremi, districtuali, subinspectori şi asistenţi. Anglia are cu totul 12 inspectori superiori, dintre cari 2 în totdéuna sunt luaţi dintre profesorii de seminare. Scoţia are 3 inspectori supremi — dintre cari unul are şi inspecţiunea asupra seminarelor din Edinburg, Glasgow şi Aberdeen. Un inspector suprem pe lângă visitaţiunile şi controla din propriul district mai are încă şi suprainspecţiunea, preste celelalte districte din divisiunea sa (reviul seu).

În Scoţia sunt 3 divisiuni anume: cea sudică, vestică şi nordică cu centrele de reşedinţă în Edinburg, Glasgow şi Aberdeen. Pentru a-şi puté comunica reciproc esperinţele şi spre a avé o procedură uniformă la esaminare, inspectorul suprem ţine o conferinţă anuală cu colegii din divisiunea sa. Asistenţii sunt totdéuna aleşi de către autoritatea scolară dintre cei mai buni învĕţători, cari cu timpul pot avangia de subinspectori. In Anglia sûnt 109 inspectori, 43 subinspectori, şi 152 asistenţii — în Scoţia sunt 25 inspectori, 4 subinspectori, şi 21 asistenţi. Inspectorii în Scoţia au title dela universitatea din Oxford ori Cambridge etc. Inspectorii se aleg prin o secţiune a „Consiliului regesc de educaţiune“. Nounumiţii inspectori cari n'au se fie mai bĕtrâni de 35 ani

FOIŢA

Documente pentru limbă şi istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Puse pre ele in vietà, şi in vieta vieteĭ; màndacĭune puse, şi nu va trĕce.

Laudacĭ pre Domnul de pre pamèntu, Balauriĭ şi tote adènkurĭle.

Foklu, gràndina, nĕala, gĭacĕa, spirtul de vifor, kare fakú kuvèntul luĭ; Munciĭ şi tocĭ munticeiĭ, arborĭle fruptuose, şi tocĭ kedriĭ.

Fĕarele, şi tote viecĭuitorele, teràtore, şi paserile sboràtore.

Imperaciĭ pamèntuluĭ, şi tote poporele, Domniĭ, şi tocĭ judecàtoriĭ pamèntuluĭ.

Tineriĭ şi verginele, betràniĭ ku ceĭ maĭ tinerĭ, sò laude numele Domnuluĭ; kà se inalcă numele a luĭ un.

Màrturiĕa luĭ pre pamènt, şi in cer. Şi va inalca kornul poporluĭ sĕu.

Kàntarĕa totulor kuvioşilor luĭ, fiilor Israilluĭ, poporluĭ, karele se apropie de dènsul.

Kàntacĭ Domnuluĭ kàntare nouà, lauda luĭ in baserika kuvioşilor.

Sò se alegrĕazè Israil de fakètorlu sĕu; şi fii Sionluĭ sò se bukure de imperatlu lor.

Sò laude numele luĭ in kor, in timpàne, şi in Kàntuarĭu sò kànte luĭ; kà binevoeste Domnul intru poporlu sĕu, şi va inalca pre blànziĭ intru màntuire.

Kuvioşiĭ se vor laudá intru màrire, şi se vor bukurá intru asternuturĭle sele.

Inalcàrĭle Zeuluĭ in gura lor, şi sabie askucità de amendouele pàrcĭ in mànĭle lor.

Ka sò fakà esbànde intre ginte, mustràrĭ intre popore.

Ka sò lige pre imperaciĭ lor ku katene, şi pe màriciĭ lor ku ferligĭ.

Versurĭle pe ton 6.

Ka sò fakè intr'ènşiĭ judekatà skrisà, màrirĕa acista este kuvioşilor lor.

Laudacĭ pre Zeu intru sànciĕa luĭ; laudaci pre el intru tariĕa potereĭ luĭ.

Pre ton 4.

Laudacĭ pre el intru poterĭle luĭ; laudacĭ pre el dupà mulcimĕa màrirei luĭ.

Laudacĭ pre el in boce de trombetà; laudacĭ pre el in Kàntuarĭu şi in Alautà.

Laudacĭ pre el in timpànà şi in kor; laudacĭ pre el in strune şi in organe.

Laudacĭ pre el in cimbale bineresunàtore! laudacĭ pre el in cimbale de strigare. Totà suflarĕa sò laude pre Domnul.

Dominekà de este serbàtore, se ziku versurĭle serbàtoreĭ, ĕará de nu este serbàtore, se ziku şi aciste versurĭ.

Skolàte Domne Zeul mĕu, inalcà se màna tĕa, nu uitá pre seraciĭ teĭ pònè in sevèrşit.

Cie Domne me voiŭ màrturí ku totà inima mĕa voiŭ spune tote minunĭle tele.

Dupò màrirĕa laudelor, de este Dominekà: şi akum Zeunaskèntarĕa dupò tonlu domineceĭ.

Prĕabinekuvèntatà esti Zeunaskètore Vergine, kà prin acel, karele se intrupă din tine, iadlu se prinse, Adam se kiemă, blastemlu se perdú, Eva se liberă, mortĕa se omorí, şi noĭ inviaràm; pentr'aceĕa kàntàm, şi strigàm cie: Binekuvèntat estĭ Hristose Zeul nostru, karele binevoişĭ aşí, màrire cie.

Màrintarĕa mare.

Màrire cie, karele aretaşĭ noè luminà.

Màrire Zeuluĭ de sus, şi pre pamèntu pace intre omeni bunăvoire.

Te laudàmu, te binekuvèntàmu, cie ne inclinàmu, te màrimu, cie mulcemimu pentru màrirĕa tĕa mare.

(Va urma.)

se ataşéză pre lângă inspectorii supremi, ca sĕ şi pótă câştiga esperinţa înainte de a li se da în administraţiunea lor independentă un district. Sub controla lor stau numai acele scóle, cari voesc a reflecta la ajutoriul statului. Inspectorii se denumesc de regulă numai pre basa unei cualificaţiuni precelente academice, şi pre basa unei pracse îndelungate. Ce deosebire între inspectorii nostri de scóle reg. şi între cei din Anglia! Aici au întrare şi valóre căpuirile mai mult, acolo meritul şi sciinţa.

Maiestatea Sa regele în Ungaria.

Dela manevrele cele mari din Galiţia, cari au reuşit pe deplin, Maj. Sa monarchul şi supremul beliduce a venit în Ungaria şi anume în comitatul Aradului pentru a lua parte la manovrele armatei şi şi-a stabilit cuartierul la Boroşsebiş. Acest ţinut e locuit de români şi presenţa Maj. Sale pe aceste locuri le-a dat ocasiune a-şi manifesta iubirea şi alipirea cătră monarch. S'au făcut mari şi multe pregătiri pentru primirea Maj. Sale, dar mai mult au impus banderiele cele mari ale românilor în costumul lor naţional, întimpinarea căldurósă, ce l-o a făcut poporul în frunte cu preoţii şi învĕţătorii în decursul călĕtoriei. Călĕtoria Maj. Sale prin acele locuri a fost o adevĕrată călĕtorie triumfală. Poporaţiunea L'a primit cu strigăte entusiaste de „sĕ trăiéscă“ eşite din pepturile a mii de ţĕrani români, adunaţi pe la tóte staţiunile şi mai vêrtos la Şiria, Pâncota, etc. La Boroşsebiş Majestatea Sa a fost aşteptat de ministrii Wekerle, Fejérváry, Hieronymi, de F. Z. M. bar. Waldstädten şi alte generalităţi, de Preasânţiile Lor d-nii episcopi Ioan Meţianu şi Mihail Pavel, de deputaţiunile şi autorităţile comitatense. Maj. Sa monarchul a sosit Sâmbătă cu trenul de diminéţa. La gară L'a întimpinat cu o vorbire de bună venire vice-spanul Szatmáry, la care Maj. Sa a rĕspuns, că se bucură, că póte petrece în acestea locuri frumóse, apoi se întreţinù cu Preasânţiile Lor d-nii episcopi, cu ministrii etc. Dela gară până la cuartier a fost însoţit de un conduct impunătoriu. Un banderiu de 180 de ţĕrani mergea înaintea trăsurei Maj. Sale. Amintim, că pentru primirea serbătorésca a Maj. Sale prin ţinuturile românesci a lucrat mai mult P. O. D. D. Constantin Gurban şi Georgiu Popovici, protopresbiteri.

Duminecă a fost primirea oficósă a deputaţiunilor. Cu acésta ocasiune Preasânţia Sa Domnul episcop al Aradului ţinu următórea vorbire:

Maiestatea Vóstră ceseară şi apostolică regéscă!

Preagraţióse Dómne!

Tóte popórele patriei simţesc nemărginită bucurie, de câte ori au fericirea a saluta pre Maiestatea Vóstră în mijlocul lor.

Asemenea bucurie mare simte acum şi clerul şi poporul român din acest ţinut, locuit aprópe numai de români, fii ai bisericei gr. or. române, aparţinĕtori eparchiei mele; de aceea în numele clerului şi poporului român de religiunea greco-orientală, în numele bisericei nóstre naţionale române grăbim şi noi cu adêncă supunere omagială şi la acésta ocasiune a da espresiune simţemintelor nóstre de credinţă, alipire şi loialitate, ce le nutrim cătră Maiestatea Vóstră şi prea înalta casă domnitóre.

Biserica nóstră naţională nici între grelele împregiurări de acum nu perde din vedere sublima ei misiune, de a conlucra nunumai la fericirea credincioşilor ei, dar şi la propagarea dragostei evangelice, faţă de toţi supuşii Maiestăţii Vóstre, fără osebire de limbă şi confesiune, şi prin acésta şi la fericirea iubitei nóstre patrii, aflând în părintésca graţie a Maiestăţii Vóstre cel mai puternic sprigin, la împlinirea tot mai cu succes a acelei sublime misiuni, deplin convinsă, că inima părintéscă a Maiestăţii Vóstre doresce de o potrivă fericirea tuturor popórelor supuse gloriosului sceptru al Maestăţii Vóstre.

Deci pe lângă cea mai adêncă supunere rugăm pe Maiestatea Vóstră, sĕ Vĕ înduraţi preagraţios a primí şi dela noi, adêncile nóstre manifestări şi asigurări de credinţă, alipire şi loiatitate, şi pre noi şi biserica nóstră, şi pre credinciosul nostru popor a-l învrednici şi mai departe de preaînalta graţie regéscă.

Noi şi toţi credincioşii nostri, pe lângă cultivarea frumóselor virtuţi de credinţă şi loialitate, eredite dela strămoşi, nu vom înceta nici odată în rugăciunile nóstre de tóte ḑilele a implora binecuvêntarea ceriului asupra preaînaltei persóne a Maiestăţii Vóstre, asupra preaînaltei case domnitóre şi asupra iubitei nóstre patrii, a cărei bună stare şi înflorire este nisuinţa comună a tuturor popórelor sale.

Sĕ trăiéscă Maiestatea Sa!

La acésta vorbire Maj. Sa respunse:

„Cu plăcere Vĕ asigur de graţia mea neschimbată şi de scutul meu binevoitor, care se estinde asupra tuturor supuşilor mei fără deosebire de naţionalitate şi religiune. Sperez de altfel şi aştept, că şi D-Vóstră veţi ţiné departe prin înfluenţa D-Vóstră pe credincioşi dela acele periculóse agitaţiuni, care în unele ţinuturi ţintesc sĕ seducă poporul, căci deşi limba nu este una şi aceeaşi, totuşi fie-care naţionalitate este de o potrivă îndatorată a susţiné concordia pacinică cu celelalte naţionalităţi şi a stima de o potrivă legile şi constituţia ţerii, singur numai pe acésta cale se póte desvolta siguritate pentru adevĕratele interese, şi se póte ajunge binele comun.

In fine asigurà pe P. Sânţia Sa şi pentru mai departe de graţia Sa regéscă.

Episcopului Pavel, care a condus clerul gr. cat. M. Sa, între altele i-a ḑis, că „îngrigirea mea părintéscă este îndreptată spre aceea, ca toţi cetăţenii iubitei mele Ungarii *fără deosebire de limbă şi confesiune* sĕ se alieze în concordie şi pace reciprocă, ca sĕ guste binecuvêntarea păcii, a progresului şi a bunei stări.

„Eu nu dubitez, că şi Sfinţia Ta vei conlucra cu deplin devotament la realisarea acestei dorinţe, *căci precum de o parte accentuarea de frase góle ale unui şovinism esagerat şi demonstraţiunile condamnabile de stradă stau departe de adevĕratul patriotism*, tot astfel e de altă parte datorinţă patriotică, pretinsă de adevĕratele interese ale tuturor cetăţenilor ca sĕ fie concordie pacinică între naţionalităţi şi ca în tot locul, dar mai cu sémă în acéstă regiune sĕ se desvólte şi asigure stima pentru constituţia şi legile ţĕrii“.

Tot asemenea a accentuat M. Sa. şi în respunsul ce l'a dat deputaţiunii comitatului şi oraşului Arad şi episcopului rom. cat. Dessewffy, pacea şi concordia, ce trebue sĕ domnéscă în poporaţiune, fără deosebire de conte siune şi naţionalitate.

La procesul Replicei.

Vorbirea acusatului A. C. Popovici. (ţinută în limba română).

Dle president! Onorată curte cu juraţi! Fără patimă şi în tótă sinceritatea voiu vorbi într'aceste momente aici unde se discută aḑi causa cea mare românéscă şi numai în a dóua linie libertatea mea.

Inţelegeţi bine, că posiţia mea aici e fórte deficilă. Formele procesului chiar mi-au închis calea apĕrării. Am fost oprit în drum, cum şi ce fel nu discut acum, pe când veniam în Transilvania pentru a me puté presenta la chemarea justiţiei; am fost adus aici în arest şi chiar în momentul de faţă me aflu încă sub supraveghiare, posiţiunea mea deci ca acusat a fost mult îngreunată şi nu mi-am putut pregăti apĕrarea după cum aş fi putut-o face, fiind lăsat în libertate.

Aici la juraţi, unde pentru întâia-óră am onóre a me afla, am sĕ fac dóuĕ constatări de căpetenie. Ântâia, că eu ca membru al unui partid, ce ţine sĕ useze totdeauna de dreptul de a se folosi limba sa naţională în pertractari de felul acesteia, me vĕd adus înaintea unui juriu, care nu scie românesce şi care deci greu mĕ va puté înţelege, dacă me va înţelege. A dóua, că d-vóstră, dlor juraţi sunteţi toţi magiari, ér eu român şi că noi ne aflăm în luptă politică în vreme-ce d-vóstră sunteţi chemaţi sĕ me judecaţi, cred că este zadarnic să mai stăruesc a arĕta cât este de dificilă posiţia mea.

Dl procuror suprem în discursul sĕu de acusă a atins multe din cestiunile legate cu Replica, fórte multe din cele care n'au nici o legătură cu dênsa, prea puţine din cele însĕ ce privesc procesul şi mi-a făcut mie impresia, că aḑi d-sa ,a fost mai mult „magiar“ decât procuror. Inţeleg acésta, e firea omenéscă şi om fiind dl procuror, nu me mirà peste mĕsură, că s'a làsat a fi stăpânit mai mult de simţĕmintele de rassă, decât de simţĕmêntul de dreptate. In discursul seu de acusă d-sa a căutat sĕ facă impresia, că Replica s'ar fi scris şi tipărit de „Liga“ din Bucuresci, ér nu de „tinerimea universitară română din Ungaria“ şi cu bani dela românii din Ungaria. Cetiţi însĕ „Replica“. Judecaţi cuprinsul ei şi veţi căpĕta imediat convingerea luminósă ,că nu se póte susţinea ceea-ce a afirmat dl procuror. Dimpotrivă din cuprinsul ei sĕ vede, că ea este o carte făcută de junimea academică, că ea este eflucsul simţĕmintelor tineretului nostru universitar, că ea nu póte fi câtuşi de puţin opera unor irredentisti, cum a ḑis dl procuror.

Nu ni-se poate face nouĕ românilor de aici mai mare nedreptate, decât când suntem aduşi în legătură cu pretinsa „iredentă“ din România. Replica însaşi e dovadă a acestei afirmaţiuni; cartea e scrisă cu vioiciunea naturală a tineretului însĕ cu adevĕrat patriotism şi nu poate fi vorba de iredentă în relaţie cu opera tinerimii universitare. Eflucs al politicei actuale, Replica este une-ori violentă, causa însĕ residă numai în politica violentă, care se face astăḑi în ţeara aceasta. Şi apoi gândiţive unde esistă la italienii din Austria iredentă? Ea esistă la slavii din Ungaria şi Austria, ea nu esistă însĕ în Elveţia, unde patru naţionalităţi deosebite avênd fiecare în apropiere state puternice de naţionalitatea lor, trăesc în cea mai perfectă armonie şi nici nu cugetă măcar că ar putè bine trăi, separându-se unele de altele. Iredenta deci esistă de regulă numai la apăsaţi, totuşi ea la români nu esistă din causă, că acestia au priceput în totdeauna importanţa reală a esistenţei ţerii nòstre pentru viitorul românilor. Cercetaţi scrierile politice ale românilor din vremea ultimă şi veţi vedé că cele mai multe caută sĕ întăréscà ideanecesităţii bunei înţelegeri între români şi magiari şi esprimă credinţa că şi unii şi alţii au una şi aceeaşi sórte. Dela 1866 sunt multe operele româneşti, care vorbesc în sensul acesta. A vorbit dl procuror despre Basarabia şi a vrut sĕ ne dee esemplu de modul cum românii sânt acolo apăsaţi de muscali. Aşa este. Însĕ muscalii nu sunt primejdie numai pentru noi românii, ci şi pentru d-vóstră magiari şi dacă din causa antagonismului nostru aţîţat necontenit de politica de magiarisare a statului, muscalii vor pune mâna pe ambele popóre, atunci flere possumus, sed iuvare non. Românii vĕḑut-au şi sciut-au acésta şi de aceea gândul lor continuu a fost sĕ îndrepte în acest sens şi gândul magiarilor. Sigur însĕ, că dl procuror a vrut numai sĕ ne sparie când a vorbit de sórtea Basarabiei, dar' şi-a greşit socotéla.

S'a vorbit de „Ligă“, şi dl procuror a presentat-o într'o lumină departe de cea esactă. Nu stă în căderea mea sĕ apĕr aici „Liga“. Atâta pot sĕ spun că „Liga“ nu e decât consecenţa „Kultur-egylet“-ului unguresc. Cine a făcut „Liga“? La acésta gânditu-sa dl procuror? Au făcut-o în cea mai mare parte românii din Ungaria siliţi sĕ emigreze din causa nedreptăţilor ce li-se făceau. Dacă ei astăḑi vĕ supĕră, de ce ne faceţi pe noi rĕsponsabili, rĕspunderea nu o pórtă decât numai politica de magiarisare violentă, inaugurată în contra nóstră. La „Ligă“ chiar nu veţi găsi „irredentişti“, ci numai români doritori sĕ arangeze antagonismul dintre noi şi magiari. Este negreşit trist când alţii trebue sĕ se preocupe de cestiunile nóstre.

Sĕ ḑice, că noi am rĕspândit o carte duşmănósă Ungariei. Cestiunea e fórte delicată, mai ales aşa cum s'a pus înaintea juraţilor. Se vorbesce mult aici de Replică şi-se aduc multe încriminări, dar' ea nu se discută. Dacă ar fi sĕ se discute, atunci luaţi cas de cas din cele espuse întrênsa, aduceţi documente, lăsaţi-ne sĕ aducem şi noi şi sĕ facem o cercetare imparţială, dacă sĕ va dovedi adevĕrate cele cuprinse în Replică, nici nu puteţi a ne acusa, de se vor dovedì neadevĕrate, puteţi şi aveţi dreptul sĕ ne osândiţi. Insĕ acum aşa se discută? Procesul nostru nu se face pe temeiu de documente şi în bună dreptate, nici nu ne puteţi acusa.

Vorbind de cele cuprinse în Replică dl procuror a ḑis despre români, că noi cerem autonomia Ardélului ca o etapă pentru „Daco România“. Nimic mai neesact şi mai neîntemeiat! Românii cer autonomia Ardealului, pentru-că sunt convinşi, că şi ei şi magiarii şi saşii din Ardeal, mai bine se vor arangia în acéstă ţéră, mai bine îşi vor vedé de afacerile lor, dacă şi le vor regula ei de ei, decât dacă vor rĕmâné centralisaţi direct de Pesta. D-vóstră înşi-ve, dlor juraţi sciţi bine, că acolo nu se cunósce Ardealul aşa cum se cunósce aici sau la Braşov. Cum voiţi dar ca cei care nu ne cunosc sĕ iee mai bune mĕsuri pentru noi, decât noi înşine? Mai e şi un alt motiv pentru care noi românii insistăm pentru autonomia Ardealului. V'am arĕtat deja cum se petrec fericite trei-patru naţionalităţi din Elveţia. Ei bine, noi aşa am voi sĕ vedem trăind naţionalităţile din Ardeal, şi numai prin autonomie avem speranţă, că într'o ḑi românii, magiarii şi saşii ardeleni se vor simţi ca fraţii, şi vor preferi sĕ móră pentru ţéra acésta, decât sĕ se alipéscă la alta.

Acesta e adevĕrul despre principiul autonomiei Ardealului înscris în programul românilor. Când altfel se presentă cestia, ni-se face nedreptate. Dacă am fi irredentişti, negreşit n'am cere aşa ceva; atunci am dori dimpotrivă sĕ fim cât mai apăsaţi, pentru-că astfel mai lesne sĕ facem unitatea impotriva d-vóstre. Noi însĕ voim altceva: noi cerem numai un teren liber de desvoltare naţională.

Cât despre ajutorul slavilor, de care érăşi a vorbit dl procuror, aruncându-ni-'l în faţă ca o acusare, noi nu ne potrivim în păreri cu d-vóstră. Slavii din Austro-Ungaria şi Balcani, pot fi pentru noi toţi, cei stabiliţi în părţile acestea, mormêntul dacă nu le pricepem aspiraţiunile, şi nu punem politica din patrie în concordanţă cu aspiraţiunile lor. Noi românii şi magiarii nu suntem nimic faţă cu slavii, şi nu ne este permis, dacă ne înţelegem interesele nóstre şi ale civilisaţiei, sĕ lăsăm ca aspiraţiile lor sĕ se realiseze în sens panrusist; dimpotrivă avem cardinal interes sĕ-i facem antagonisti Rusiei. Astfel şi numai astlel póte fi mântuită patria de sigura ruină. Dar nu prin violenţă îi vom face vre-odată antagonistii Rusiei. Nu se stăpânesc astfel popórele, şi cu atât mai puţin cele slave. Depinde dela înţelepciunea nóstră, ca, prin libertate largă de desvoltare naţională, sĕ le facem antagoniste hotărîte ale ideii ruse, care tinde spre Constantinopol şi Triest. Când popórele slave din Austro-Ungaria şi Balcani îşi vor fi desvoltat fiecare naţionalitatea aşa, încât sĕ constitue fie-care o individualitate, ele vor avea cel dintâiu interes sĕ se impotrivéscă panrusismului, fiindcă vor avea fórte mult de perdut. A vorbit dl procuror despre asimilare. Ei bine, e fapt, că nu esistă în Europa un singur popor curat, tóte sunt productele asimilărilor seculare. Aşa în vechime romanii au fost produsul asilimării sabinilor, estruscilor, umbrilor, samniţilor cu latinii. Aşa astăḑi francesii sunt resultatul asimilării cu coloniile romane şi a galilor, romanilor şi francesilor; românii resultatul asimilării cu coloniile romane ale dacilor, slavilor, ungurilor chiar pe alocurea; ungurii au esimilat şi ei mulţi slavi, jasigi, cumani, biseni, români. Acésta însĕ a fost o asimilare naturală şi care uşor se putea întêmpla atunci când nu esista nici simţ naţional desvoltat, nici principii constituţionale moderne şi democratice.

Astăḑi asimilarea de stat nu mai póte isbutì; nu vedeţi cum se desvóltă individualitatea în popóre, cu cât mai mult cércă cineva sĕ li-o răpéscă. Arĕtaţi d-vóstră un singur cas de 2—3 secoli încóci, când un popor şi-a perdut naţionalitatea prin asimilare de stat. Esemplele contrare sunt însĕ numeróse. Polonii din Rusia deşi slavi, cu tóte sunt şi aḑi poloni ca la încorporare, numai din causa necurmatelor încercări de rusificare In Posen s'au cheltuit sute de milióne de cătră Bismarck pentru germanisarea polonilor, ér resultatul a fost, că acestia polemiséză continuu pe Germanii dintre dênşii. Astăḑi nu este posibilă asimilarea decât numai amicilor insule eterogene din mijlocul unui popor compact. Astfel d-vóstră a-ţi asimilat şi asimiaţi pe şvabii şi slavii de pe pustele Ungariei, dar nu ne-aţi asimilat şi nu ne veţi asimila pe noi românii, nici pe sêrbi, nici pe slovaci.

S'a ḑis şi se ḑice, că noi am respândit o carte agitătóre contra statului ungar. Ar fi trebuit ca acéstă acusare sĕ fie dovedită, şi până acuma nici o singură dovadă nu ni s'a adus şi nici nu ni s'ar puté aduce Cartea e o carte de polemică, un protocol al luptei dintre junimea universitară română şi cea magiară, ea nu cuprinde însĕ un singur cas de agitaţie contra statului şi cu atât mai puţin în contra intregităţii statului Nu contra Ungariei ne luptăm noi şi nici chiar contra poporului magiar.

E vorba deci de şovinism şi nu cred, că toţi magiarii sunt şovinisti. în contra şovinismului însĕ suntem şi în contra şovinismului cartea este scrisă.

Dl procuror discutând unele din afirmările Replicei a vrut sĕ dovedéscă netemeinicia lor vorbind despre acordarea autonomiei bisericesci. Este esact că poporul a serbat cu bucurie opera baronului Şaguna şi Eötvös la Braşov, se rostiau toasturi de înfrăţire magiăro-română. Credeau atunci toţi că se deschide o eră nóuă de pretenie sinceră între români şi magiari. Ce folos însĕ de opera acestor înţelepţi bărbaţi, dacă guvernele posterióre au creḑut că fac act de mare patriotism atentând unul după altul la basa chiar a autonomiei nóstre bisericesci.

Al doilea esemplu adus de dl procuror e privitor la scóle. D-sa a ḑis că noi românii din Ungaria am avea mai multe scóle primare decât sunt în România liberă, aşadar nici o pedecă nu s'ar pune culturii romănesci. Nu sciu dacă sunt esacte afirmările şi cifrele dlui procuror, dar chiar aşa sĕ fie, nu e un secret pentru mine, chiar unii din ómenii mai cunoscĕtori ai magiarilor, ca Dr. Jancsó Benedek o sciu, că cultura românéscă s'a desvoltat mai întâiu în Ardél şi de aici a trecut in România, dar pe o vreme, când puterea de stat nu era concentrată în mânile magiarilor. Cât despre putinţa din trecut de a ne desvolta aici mai uşor ca în România, esplicaţiunea e uşóră. România se afla când sub turci, când sub muscali. Ardealul precum şi Ungaria era sub nemţi, cere nu puneau pedeci culturii române. Dar dacă românii se plâng astăḑi de prigonirea culturii lor, e lucru esplicabil, guvernul condus de idea magiarisării vrea sĕ introducă limba magiară în scólele primare, el vrea sĕ ne instrueze copii mici chiar într'acéstă limbă. Contra acestei tendenţe scriem şi luptăm noi. Şi apoi óre acum nu ni se face un nou atentat cu salarisarea învĕţătorilor?

Dl procuror a ḑis, că în România nu sunt scóle streine, eu totuşi cunosc scólele unguresci în Sascut, Galaţi şi Bucuresci, noi scim că Ungurii au şi societăţi în Bucuresci, negreşit societăţi cu mult mai libere decât cele care se îngădue une-ori Românilor sĕ le aibă aici. In România nu e obiceiu sĕ se reglamenteze societăţile. Chiar ḑiare au avut ungurii în Bucuresci, ḑiare libere bucurânduse adecă de libertate mare, cum este cea românească, belgiană, francesă ér nu cea infiuenţată nemţesce ca cea dela noi.

Ca un argument în contra acusării aduse în Replică contra trendenţelor de magiarisare prin kisdedóvónri dl procuror a ḑis că din legea kisdedóvóurilor nu se va alege nimic fiindcă o singură comună din Ardél are dare de preste 15 mii fiorini şi aceea comună e magiară. De ce s'a făcut însă atunci acea lege, dacă se scia că nu va folosì la nimic? Findcă ea este pentru români pănură roşie. Ear' dacă odată o asemenea lege s'a adus, nu avem noi dreptul sĕ ne plângem?

Ca rĕspuns acusării din Replică, privitor la prigonirea ḑiariştilor români dl procuror a afirmat că în 25 de ani s'a osêndit numai 8 publicişti români, nu este esact, publiciştii români încep mai ales a fi urmăriţi dela 1885, de când curtea cu juraţi s'a mutat în oraşul acesta. — De atunci avem deja peste 12 procese de presă, ear' astăḑi suntem, aduşi noi în proces, mâne va veni „Tribuna“, poimâne va veni „Memorandul“. Acésta nu e prigonire? Dar' sĕ mĕ iertaţi: e o luptă pe viéţă şi pe mórte! pe care dvóstră o deschideţi! Suntem atunci noi causa agitaţiilor? In fine a mai vorbit dl procuror de epitetele „mongolok“ „barbárok“ pe care Replica le dă magiarilor. Dar d.-vóstră nu ne ḑiceţi nóuĕ „büdös vadoláh ect,“ ear noi sĕ nu vĕ ḑicem nimic?!

Terminând vĕ spun din nou, nu căutaţi în cartea tineretului universitar crime. Ea este eflucsul politicei de magiarisare, care însĕ până astăḑi n'a magiarisat pe nimeni de cât pe doi trei indivḑi, care sĕ ḑic, ce e drept, mari magiari, dar care mai mult vĕ strică decât noi, cărora ne ḑiceţi agitatori.

Atât deocamdată. Deóre-ce domnul procuror n'a discutat Replica cu documente, m'am mulţămit şi eu sĕ vĕ spun în tótă sinceritatea starea de lucruri cum este în adevĕr. Voiu aştepta acum cursul desbaterilor şi 'mi reserv dreptul ca la ultimul cuvênt sĕ discut cestiunea pe larg.

Noutăţi.

Unde e limba română? In comitatul nostru observându-se legea, precum sĕ cuvine, este şi limba română egal îndreptăţită cu celelalte dóuĕ limbi, magiară şi germână, ca este limbă protocolară şi publicaţiunile oficiale dela comitat sĕ fac în tóte trei limbile. Spre surprinderea nóstră am vĕḑut o publicaţiune dela comitat cu Nr. 283, subscrisă de dl vice-comite Reissenberger, în care sĕ publică 5 ajutóre pentru sodali la scóla de model de păpucărie, ajutóre votate din fondul comitatens economic, tipărită numai în dóuĕ limbi: magiară şi germână. Pentru ce s'a lăsat la o parte limba română şi nu sa observat de astădată dispoşiţiunile legii? nu scim, ar fi de dorit însĕ ca pe viitor sĕ nu sĕ mai întâmple astfel de casuri regretabile, cari jignesc pe poporaţiunea română din comitat în unul din cele mai scumpe simţĕminte ale ei.

* * *

Rectificarea listei virilіştilor. Vice-comitele comitatului Sibiiu face cunoscut, că în sensul §-ul 25 din art. de lege XXI din anul 1886 comisiunea chemată de a rectifica lista contribuabililor celor mai mari (a viriliştilor). va ţiné şedinţele în cancelaria protonotariului comitatens din Sibiiu, Corneliu Tobias în 16, 17 şi 18 Septemcre a. c., că în timpul sus atins vor fi listele menţionate espuse întuiţiunei publice, şi că tot în decursul acestui termin se vor primi eventuale reclamări pentru înducerea îndreptăţiţilor în liste.

In sensul § ul 27 din citatul art. de lege se provoca toţi aceia, cari voiesc a profita de favorea §-ul 26 al legii menţionate ca în decursul şedinţelor se'şi decumenteze îndreptăţirea, căci în casul contrariu vor remênea cu acésta ocasiune lipsiti de favórea §-ul 26 de a li se socoti contribuţiunea duplă.

Conspectele dela perceptorat, cari servesc de basă la rectificarea consemnării virilistilor, sunt espuse în biroul protonotariului şi din ḑiua de astăḑi până în 15 Septembre inclusive se pot subscerne eventuale reclamări contra acelor conspecte. Consemnarea statorită a virilistilor sĕ va afişa în 18 Septembre pe casa comitatului şi sĕ va espune în intuiţiunei publice în decurs de 15 ḑile în cancelaria protonotariului comitatens; recursurile în contra ei sĕ pot subscerne în terminul indicat la comisiunea revіḑătóre permanentă.

* * *

„Director seminarial mituit cu bani valachi“. Sub acest titlu s'a ventilat în presa unguréscă o nóuă năsdrăvăniă. Vorba e de părintele Augustin Hamsea, directorul seminariului român din Arad, pe carele îl acusă pe de-o parte cu aceea, că nu dă elevilor testimonii în limba maghiară ear pe de altă parte îl acusă, că într'o cestiune de litigiu, ce s'a ivit între sêrbii şi românii din Sânmiclăuşul mare, părintele Hamsea ar fi primit mită, în scopul de-a sprigini causa românilor. In faţa acestei insulte, părintele Hamsea, într'o telegramă adresată ḑiarului „Egyetértés“, declară, că în polemii diaristice nu va întra, dar în contra născocitorilor acestei sciri a pornit cercetare judecătoréscă.

* * *

Nou institut de bani româuesci pe acţiuni s'a înfiinţat în comuna Uzdin (Orḑora) cu firma „Concordia“. Noul institut de bani al fraţilor nostri din fostul teritoriu grăniţĕresc, acum în comitatul Torontal, este deja împrotocolat la tribunalul reg. conpetente şi sub conducerea activului protopresbiter dl T. Miclea, ajutat de fruntasii poporului de acolo, promite a prospera şi a fi de mare folos poporului nostru din acel ţinut românesc mănos şi bine conservat încă.

* * *

Concert. Reuniunea sodalilor români din Sibiiu arangiază Joi, 2/14 Septembre în pavilonul din grădina „Hermann“ concert împreunat cu joc, în beneficiul d-lui Ioan Damian. Inceputul la 7½ óre séra.

* * *

Nouĕ projecte de legi în România. Primele proiecte de legi, cari vor veni în discuţiunea corpurilor legiuitóre române, vor fi proiectele de lege presentate de d. C. Olănescu, ministru al lucrărilor publice. Câteva din aceste proiecte, ca acel al drumurilor şi acel pentru reorganisarea ministeriului lucrărilor publice, sunt deja depuse pe biroul Camerei; celelalte se vor depune la deschidere. Între aceste se află proiectul de lege pentru încuragiarea construcţiunilor particulare de căi ferate şi acela pentru rĕspunderea şefilor de şantiere faţă cu lucrătorii. Aceste proiecte de o mare importanţă sunt deja studiate de d. Olănescu şi în curênd vor fi supuse desbaterilor consiliului de ministri.

* * *

Pensionat român de fete al dómnei Aurelia Piposiu în Cernăuţi. Dómna Aurelia Piposiu a primit dela înaltul Ministeriu c. r. de culte şi instr. cu datul din 16 August st. n. Nr. 17895 concesiunea de a deschide un pensionat de copile în Cernăuţi.

Planul învĕţământului este cel prescris pentru scólele publice.

Instrucţiunea se va face în limba română; limba germană şi fransa sĕ vor învĕţa şi propune.

Dómna Aurelia Piposiu încunosciinţéză pe p. t. public, că copilele vor primi în acest pensionat intrégă provederea, şi în el se vor primi şi eleve esterne.

Cu provederea întrégă se vor primi şi eleve, cari doresc a cerceta scólele superióre.

Un program detailat se pune la disposiţiunea fiecărei persóne, se va publica şi se va distribui şi gratuit acelora, ce'l vor cere.

Instrucţiunea se va începe în 15 Septembre st. n. 1893.

Se rógă ca copilele, care doresc a fi primite în acest peesionat, sĕ se anunţe mai de timpuriu.

Pentru medicul pensionatulu este de a solvi pe an suma de 6 fl. v. a. Medicamentele necesare au sĕ le solvéscă părinţii, îngrijirea o face pensionatul.

Instrucţiunea musicală se va plăti separat.

Copilele se vor instrua şi în tóte lucrurile de casă.

Cepilele ecsterne vor veni în pensionat diminéţa la 9 óre, éră după prâḑ la 2 óre şi vor solvi pe lună 5 fl. a. a Instrucţiunea va fi tot aceea ca a copilelor interne.

* * *

Biserica ruséscă in Vienă. Din Viena se escrie că ambasadei ruse din Viena s'a dat permisiunea de a clădi o biserică ruséscă (ortodocsă) în apropierea palatului ambasadei.

Biserica va fi clădită în stilul ruso-bizantin şi turla va fi de 50 metri înălţime.

* * *

Bilul home-rule respins. In camera lorḑilor continuându-sĕ desbaterea asupra bilului home-rule Salisbury a vorbit contra lui, declarând, că acésta nu va produce linişte în cestiunea irlandésă, de-órece irlandesii vor remâné şi mai departe în parlamentul imperiului. Posiţia internaţională a Englitere nu sĕ va înbunătăţi, din contra, atunci nu va mai puté controla ţermii irici. După respunsul lui Kimberley a urmat votarea şi bilul după o desbatere de 4 ḑile a fost respins în a dóua cetire cu 419 voturi, faţă de 41.

* * *

Prestigiul Angliei în Orient. „Times“ află din Bangkok că prestigiul Angliei a scăḑut în mod simţitor în Orient. Mai multe întreprinderi engleze în Siam sunt părăsite, pentru-că siguranţa nu mai este garantată în Anam din sud şi la Kwanzs. Chinezii prepară ocrotirea intereselor lor pe malul stîng al Mecongului. Comandantul trupelor francese, din Chontaconn, considerând posiţiunea ca fórte slabă a cerut întăriri din Saigon.

* * *

Mórtea lui Emin-paşa. După un raport trimis la Londra de misionarul Sivan, din Ujiji, Emin-paşa a fost atacat de arabi în marşul ce făcea pe córtele din Manyema.

Emin a fost măcelărit împreună cu escorta sa consistând din trei-ḑeci soldaţi Nubieni, ér cadavrele lor au fost mâncate de indigeni.

Uciderea lui este un act de rĕsbunare, pentru că el ar fi omorît la Lacul Victoria un arab.

Unul din arabi a retezat cu sabia sa curbă capul lui Emin.

* * *

Aventura regelui Sêrbiei. O scenă curiósă s'a petrecut, după cum se vorbesce oficial la Belgrad, în călătoria regelui Alecsandru la Usicze.

Regele călătoria Sâmbătă cu o suită puternică dela Zlatitow la Usicze, în trăsură Deodată eşi din pădurea ce încungióră drumul un individ înarmat până în dinţi, năvălesce cu pistolul întins înaintea trăsurei şi cu o mână puternică opresce caii.

Suita regelui înspăimêntată — temându-se de un atentat alergă mediat la trăsura regală, dar abia se oprisnră caii şi atentatorul presumptiv, aruncă pistolul la o parte se apropie şi îngenunchiă în faţa regelui zicênd: „Stăpâne şi regele meu! Eu sunt căpitanul de bandiţi Jumici Dragici, pe al cărui cap guvernul Vostru a pus preţul de 3000 lei. Nu m'au putut prinde până aci, ér acum depun viéţa mea în mânile tale!“

Banditul a fost prins, însĕ regele care fusese mişcat în mod neplăcut de acéstă scenă porunci sĕ i dea drumul. Invită apoi pe Dragici sĕ se presente jandarmeriei şi sĕ fie sigur de graţia sa. Cu Jumici Dragici piere ultimul căpitan de haiduci din Sêrbia.

Avis pentru învĕţători.

Apropiindu-se începerea scólelor pe anul scolastic 1893/4 venim a recomanda p. t. învĕţătorilor şi bărbaţilor de scólă următórele cărţi scolare din editura tipografiei archidiecesane gr. or. din Sibiiu.

Micul prietin al copiilor, adecă carte pentru învăţarea scrierii şi cetirii de Silvestru Moldovan. Cu o îndrumare la finea cărţii. Preţul broşat 22 cr. legat 25 cr. ABC-dar aprobat pentru scólele gr. or. din archidiecesa nóstră şi din diecesa Aradului.

Apoi

Din biblioteca cărţilor scolare pentru studiul religiunei:

Istoria Biblică în folosul scólelor poporale. — Cu ḑece ilustraţiuni reprodu-se în format mic după biblia ilustrată de G. Doré din editura Deutsche-Verlags Anstalt in Stuttgart Preţul legat 30 cr. broşat 25 cr.

Istoria Bisericéscă în folosul scólelor poporale. Preţul legat 35 cr.

Sub presă:

Istoria Biblică în folosul scólelor medii. Cu 20 ilustraţiuni reproduse în format mic după biblia ilustr. de G. Doré din editura Deutsches-Verlags-Anstalt in Stuttgart.

Istoria bisericéscă în folosul scólelor medii.

Nr. 348/1893 [169] 1—3

CONCURS.

Pe basa resoluțiunei consistoriale din 3 August a. c. Nr. 4679 B. se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru întregirea parochiei Amnaș, protopresbiteratul Seliștei.

Cu postul acesta de paroch este împreunat un venit anual de 266 fl. 14 cruceri v. a. despre care sĕ pot trage informațiuni mai de aprópe dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial.

Reflectanții la acest post se-și aștérnă cererile, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Seliște, 21 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliștei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 523/1893. [171] 1—2

CONCURS.

La scólele centrale grănițĕresci din fostul regiment român I sunt de ocupat posturile de învĕțători secundari din comunele *Voila* și *Lisa* ambele în comitatul Făgărașului și *Jina* în comitatul Sibiiului.

Emolumentele împreunate cu unul fie carele din acestea posturi sunt *200 fl.* anual, apoi cuartir și lemne de foc.

Reflectanții au se-și substérnă petițiunile instruite conform legilor în vigóre și special *cu diploma de cualificațiune docentală* până la *20 Septembre st. n a. c.* la: Comitetul scólelor centrale grănițĕresci din fostul regim. rom. I.

Sibiiu, 10 Septembre, 1893.

Nr. 305/1893 [168] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a treia Porumbacul-superior-apusén, protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta din nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele publicate în concursul din „Telegraful Român“ Nr. 2, 3 și 4 din anul 1893, adecă computate în bani dau suma de 403 fl. 20 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sĕ-și subștérnă cererile concursuali instruite conform dispozițiunei stat org. și a regulamentului pentru parochii din anul 1878 la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului, în Avrig (posta Avrig, Felek, Szeben megye) până la terminul susindicat

Avrig, 9 August, 1893,

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv, oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopresb.

---

[154] 3—3

Concurs repețit.

La scóla română gr. or. cu trei clase din Preșmer, protopresbiteratul Brașovului, a devenit vacant un post de învĕțătoriu, spre a cărui ocupare se escrie de nou concurs cu termin de 20 de ḑile dela prima publicare în „Tel. rom.“

Emolumentele:

1. Salariu anual din cassa alodială plătibil în rate lunare anticipative . . . . fl. 300.—
2. Bani de cuartir din alodiu . . . . fl. 40.—
3. 4 gălete de grâu dela mori în natură . . . . . fl. 20.—
4. Folosința unui fênaț fl. 10.—
5. Dela $1/2$ familiile din parochie câte 20 cr. . . fl. 10.—

Suma . fl. 380.—

Suplicele de concurs instruite conform legilor în vigóre sĕ se adreseze la oficiul protopresbiteral al Brasovului.

Alesul e dator a ține strană în biserică tot a dóua sĕptĕmână, ér Dumineca și sĕrbătórea totdeuna, apoi a ține prelegerile prescrise în scóla de repetițiune.

Concurenții, cari vor dovedi cunoscințe temeinice musicale vor fi preferiți, spre acest scop sĕ se presinte în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică.

Preșmer, 25 Iuliu, 1893.

Comitetul parochial rom. gr. or.

Georgiu Ludu,
preot, președ. comit.

In conțelegere cu oficiul protopresbiteral:

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 372/1893. (170) 1—1

Publicațiune oficială.

In procesul divorțial edictal intentat de actora Maria Silv. Nichifor contra soțului ei pribegit Constandin Dinu Eșian ambii gr. or. din Făgăraș, Venerabilul Consistoriu archidiecesan cu datul 28 Iuliu 1893 Nr. 3959 B. a adus sentința cu aprobarea divorțului, enunciat din motivul pribegirei inctului, ceace în sensul §-lui 124 al regulamentului de procedură matrimonială se publică, cu aceea, că după espirarea terminului prescris de 45 de ḑile dela acéstă publicare sentința precitată va întra în putere de lege.

Făgăraș, 25 August, 1893.

Forul matrimonial gr. or. de instanța I-a al Făgărașului.

Iuliu Dan,
protopresb.

Nr. 426/1893. (163) 3—3

Citațiune edictală.

Ioan Sas din Cața, legiuitul bărbat al Anghelinei Boeriu din Cața, carele a părăsit cu necredință pe muerea lui legiuită de ḑece ani de ḑile trecuți, fără a se sci locul aflărei lui, este prin acésta citat, ca în termin de sése luni de ḑile dela prima publicare a acestora în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorțial intentat contra lui din partea muerei sale, se va pertracta și decide și în absența lui.

Cohalm, 22 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Nr. 427/1893. [162] 2—3

Citațiune edictală.

Ioan Pădurean din Racoșul-inferior, legiuitul bărbat al Elenei Mucea din Racoșul inferior, carele a părăsit cu necredință pe muerea lui legiuită de cinci ani de ḑile, fără a se sci locul aflărei lui, este prin acésta citat, ca în termin de șése luni de ḑile dela prima publicare a acestora în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze înaintea oficiului protopresbiteral, căci la din contră procesul divorțial intentat contra lui din partea muerei sale, se va pertracta si decide și în absența lui.

Cohalm, 22 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an Private: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von **45 kr.** bis fl. 11.65 p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 vers h. Qual, und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) **porto-** und **zolfrei.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

1 [7] 14

Phaetóne (Calese) nóuă,

de jumĕtate și întregi coperite sunt eftine de vênḑare la **Ioan Müller, șelariu în Sibiiu, strada Morii Nr. 15.** (172) 1—3

Tot asemenea și calese folosite.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8 43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8,38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10 40	7.28		Ghiriș		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vințul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Hașfalĕu		—	5.31	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		-	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apața		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiș		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta—Arad—Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
-	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2 34	5.57		Glogovaț		10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6,20	8 08	—	—
-	—	5.14	3.58	6.30		Pauliș		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborșin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕștia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Șibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vințul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos.	Teiuș	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest—Orșova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri												
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timișóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeș		6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18
-	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6.55	1.51	7.36	12.22
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
-	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 96 Sibiiu, Joi, 2/14 Septembre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 1 Septembre 1893.

Privirile întregei țeri au fost îndreptate ḑilele trecute spre Boros-șebiș, unde, cu ocasiunea manevrelor, a petrecut câte-va ḑile M. Sa împĕratul și regele nostru. Cu deosebire s'a interesat lumea de primirea deputatiunilor, între cari erau și dóuĕ deputațiuni române confesionale, și de respunsurile, ce le va da M. Sa monarchul, cari deși proiectate și recomandate M. Sale de guvern, rostite de supremul cap al statului, au o insĕmnătate deosĕbită pentru toți cetățenii patriei. Noi românii cu respunsurile, ce le-a dat M. Sa atât deputațiunilor române, cât și celorlalte deputațiuni, nu putem sĕ fim decât mulțămiți; ele au fost departe de enunciațiunile foilor șoviniste, cari preḑiceau, că deputațiunile române și respective conducĕtorii lor, episc. Mețianu și Pavel vor fi infruntați din partea tronului, pentru agitațiunile naționale din țéră. Ele însĕ, precum am presupus, au rĕmas și de astădată de minciună. In tóte respunsurile, ce le-a dat Maj. Sa deputațiunilor, a accentuat armonia și buna înțelegere, ce trebue sĕ domnéscă între cetățeni, fie aceia de ori ce limbă și confesiune Ḑisă acésta în general, ea nu e adresată, nu póte fi adresată poporului român, care în trecut, ca și în present doresce a trăí în pace și bună înțelegere cu tóte naționalitățile, nu le huiduiesce și nu voiesce a le impune limba și dacă M. Sa a aflat de lipsă sĕ acceutueze acésta, ea sună la adresa șovinismului magiar, care prin nefericita tendință de magiarisare produce agitație în țéră, nu numai la români, ci la tóte naționalitățile iubitóre de limba și avutul lor național.

In respunsurile, ce le-a dat M. Sa P. S episcopi Mețianu și Pavel sĕ accentuéză de periculóse agitațiunile și se pretinde respectarea legilor și constituției patriei, față de cari trebuie nutrită stima între credincioși. Foile magiare sunt vesele de aceste enunciări, pe cari ele le țin de alusiune la mișcările din urmă naționale și veḑi Dómne, „antipatriotice“ ale românilor. Fóia însĕ trebuie întórsă și pe dos. La deputațiunea comitatului și orașului Arad M. Sa i-a ḑis între altele:

„Nu me îndoesc, că comitatul și orașul vor dovedi alipirea lor către persóna mea și prin aceea, că vor feri poporațiunea, care, fără deosebire de religiune și naționalitate, stă aprópe de inima mea părintéscă, de ori-ce tendințe de agitațiune, fiind-că numai în concordia amicală și în muncă pacinică poporațiunea póte sĕ-și afle asigurarea binelui și adevĕratelor ei interese, precum sincer o doresc“.

Aceste enunciațiuni țintesc de-a dreptul la tulburările și barbariile, ce s'au comis la Arad și în alte părți — dar nu din partea românilor, ci de către poporațiunea magiară și astfel comitatele și autoritățile orășănesci pe acésta au sĕ o feréscă de agitațiuni și sĕ o domoléscă, precum nu au domolit'o prin aceea, că au închis ochii la tulburările ei și nu au eruat nici până acum pe matadori și culpabili.

Tot în acest rĕspuns se mai află o prețiósă enunciațiune regéscă, privitóre la noi. M. Sa a ḑis: „poporațiunea fără deosăbire de confesiune și naționalitate stă aprópe de inima mea părintéscă“. Românii sunt rei patrioți, ei gravitéză în afară, cochetéză cu rușii, sunt iredentiști, sunt trădători de patrie — aceste și alte neadevĕruri și calomnii rĕspândesc magiarii despre noi și totodată se însinuă numai ei de adevĕrați patrioți și spriginitori ai tronului. Ei credeau și cred, că tóte aceste trec de bani buni, când étă o enunciațiune dela locul cel mai competent le arată, că cu minciuna nu poți merge departe. Maj. Sa scie și cunósce patriotismul nostru, scie, că cele rĕspândite despre noi nu sunt adevĕrate și pentru aceea a rostit cele de mai sus, căci dacă adevĕrat ar fi, că românii conspiréză contra patriei cum sĕ propagă acésta la noi în țéră cu o obrăsnicie fără margini, ar puté ei, ca naționalitate și confesiune, sĕ stea aprópe de inima părintéscă a capului încoronat? Mai încet deci, d-lor șovinisti mari și mici, cu insulte și calomnii nefundate la adresa poporului nostru!

O palmă meritată a primit mai departe curentul bolnăvicios dela noi în respunsul dat episcopului Pavel, ḑicênd Maj. Sa, că accentuarea de frasse góle ale unui șovinism esagerat și demonstrațiunile condamnabile de stradă stau departe de adevĕratul patriotism. Étă blamate foile magiare, aprópe tóte, cari vreau sĕ îmbete lumea cu frase góle ale unui șovinism esagerat și cari în demonstrațiunile de stradă au vĕḑut manifestarea patriotismului. Noi de giaba le-am spus, că acesta nu este patriotismul adevĕrat, a trebuit sĕ vie monarchul sĕ le-o accentueze și dacă mai e posibil, sĕ le deștepte din aiurările șoviniste. Étă blamați toți demonstranții din Turda, Orade etc. cari, după cum ḑicea o fóiă magiară, „au dat satisfacțiune țĕrei întregi“.

Bine ar fi dacă aceia, la a căror adresă au sunat vorbele regesci, ar cumpeni bine cele auḑite de pe tron, și-ar cugeta bine, ce dic și fac și dacă s'ar desbrăca mai pre sus de tóte de șovinismul esagerat, condamnat de capul statului.

Șovinismul incurabil. „Magy. Hirl.“ de luni, 11 Septembre, ocupându-se cu respunsurile monarchului, nu e mulțămit cu respunsul „energic, dar mai mult liniștit“ dat episcopilor români. „Opiniunea publică a țerii (care opiniune? Red. Tel. r.), ḑice „Magyar H.“ a fost pregătită la o critică mai energică. La aceea însĕ nimenea nu s'a cugetat, că M. Sa va afla de lipsă a pronunța o sentință condămnătóre asupra demonstrațiilor cunoscute dela Orade“. „M. Hirl“ ar fi dorit ca M. Sa sĕ trécă preste aceste, fără a le da ceva însemnătate, apoi ḑice: „Dacă Maiestatea Sa a pus așa pondare pe aceste, fie. Numai contra concipirii respunsului avem de obiectat: pentru ce este vorba mai întâi despre demonstranții șovinisti și numai după aceea despre agitatorii români?“ Mai departe ḑice: „In respunsul dat episcopului Pavel stă: „concordia pacinică între naționalități.“ Intre ce naționalități e de propagat concordia? Intre români și sasi, între slovaci și ruși? Dóră acestia sunt în prietinie unii cu alții. Dóră numai n'a cugetat, cel ce a concipiat tecstul, la națiunea magiară, când amintesce naționalitate? Acésta de sigur este greșală de stil și nu altceva……

Așa sĕ vaieră cei dela „M. Hirl“. In órba lor trufie ar fi asteptat, ca monarchul sĕ le măguléscă pornirile lor șoviniste!

Respunsurile regesci. Raportorul special al fóiei „Egyetértés“ scrie cu datul 10 Sept. c. sub titula acésta următórele: „Mica comună Boroș-șebiș, așa ḑicênd fără nume și neînsemnată, a devenit un loc de însemnătate istorică. Ceea-ce toți au asteptat, s'a întêmplat. Monarchul a dat fie-cărei deputațiuni respunsuri de însĕmnătate politică. Regele a rehabilitat pe Pavel înaintea țerii. Acésta este aici evenimentul ḑilei. Autoritatea comit. Arad nu a fost nici pe departe așa de mulțămită cu respunsul, ca deputațiunea condusă de episc. Pavel. Acésta este prima și directa impresie a enunciațiilor regesci. Deputațiunea comitatului Arad este deprimată, începênd dela comitele Fabian. Toți (? Red. Telegr. r.) sĕ asteptau, că Pavel va căpĕta o lecție aspră — și lecția acésta a căpĕtat-o deputațiunea comitatului Arad“.

Revista politică.

Reposatul episcop săsesc Dr. D. Teutsch s'a îngrigit sĕ lase urmașilor sei ca mostenire politică și vederile, ce le-a avut referitoriu la politica de reformă bisericéscă a guvernului. Aceste vederi au fost publicate de un valoros deputat săsesc, Schwiker, în „Deutshes Wochenblatt“ și sunt cualificate de „testament politic“ al episcopului. De când a început sĕ se ventileze acéstă cestiune, dar mai vêrtos, când cabinetul Wekerle a anunțat, că cea mai principală lucrare a sa

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Domne imperate, Zeule ceresku, Pàrinte atotcenetorule, Domne Fiule ununascute, Isuse Hristose, și Spirtule Sànte.

Domne Zeule, miellu Zeuluĭ, Fiul Tataluĭ, karele redicașĭ pekatlu lumeĭ, misele pre noĭ, karele redicĭ pecatele lumeĭ.

Primeste rogàcĭunĕa nostrà, karele șezĭ de derĕapta Tatàluĭ, si misele pre noĭ.

Kà tu esti unul Sàntu, tu esti unul Domnn, Isus Hristos, intru màrirĕa Zeuluĭ Tatàl. Amin.

In tote zilele te voiŭ binekuvèntá, și voiŭ laudá numele teu ìn viètà, și în vieta vieteĭ.

Digneste pre noĭ, Domne! ìn zioa acista nepekatuosĭ sò ne veglìèmu noĭ.

Binekuvèntat esti Domne! Zeul Pàrincilor nostriĭ, și laudat, și prĕamărit é numele teu ìn viete. Amin.

Fie Domne! miselĭĕa ta spre noĭ, prekum speraràmu intru tine.

Binekuvèntat esti Dome! anvĕacàme ìndereptàrĭle tele. De treorĭ.

Domne! refugà te fakŭ noè ìn gen și in gen, eu ziseĭ: Domne! miseleme, vindekà sufletlu mĕu, kà pekatuii cie.

Domne; kàtrà tine refugiĭ, anvĕacàme sò fac voĕa tĕa, kà tu esti Zeul mu.

Kà la tine este ĕsvorlu viaceĭ, ìntru lumina tĕa vomu vedĕa luminà.

Tinde miselĭĕa celor, kiĭ kunosku pre tine.

Sànte Zeule, Sànte tarĕSànte nemoritorule, misele pre noĭ. De treorĭ.

Màrire Tatàluĭ, și Fiul, și Sàntuluĭ Spirtu.

Și akum, și totudeuna și in vietele vietelor. Amin.

Sànte nemoritorule, mile pre noĭ.

Apoĭ ku boce mare.

Sànte Zeule, Sànte tarĕSànte nemiturorule, misele pre noĭ.

Și de este Domineka, orà, la Ton 1, 2, 3 și 4 zicemu acistu Kànticet dò Ton. 4.

Astàzĭ se faku lumeĭ màntuire, sò kàntèmu celuĭ, karele ìnviă din mormèntu, și este ìncepètorlu viaceĭ nostrà; kà el strikă ku mortĕa pre morte, dede noè ìnvingerĕa, și mare miselĭĕa.

Ĕarà la Ton 5, 6, 7 și 8 zicemu acistu Kànticet dupò Ton. 8.

Inviașĭ din mormèntu, și ligàturĭle iadluĭ rupseșĭ, kondàmnul morteĭ strikașĭ, Domne! și pre toțĭ skapași din tendiceĭile neamicilor; ĕarò càndu te aretașĭ Apostolĭlor tĕĭ, tramiseșĭ pre eĭ la preinstiincare, și printrènșiĭ dedeșĭ lumeĭ pacĕa tĕa, unule multumisemilose!

Se cade a stí, kà Kànticetele aciste se kàntà numaĭ în Dominecĭ; ĕrò la alte Serbàtori — de nu kadu Domineka — se kàntà ìn loklu acistor, Kànticetlu Serbàtoreĭ, kare kautà la Lunarĭul.

Sub kànticetlu Zeunaskètoreĭ, karele se kàntà preste tot anlu la sevèrșitlu Oreĭ 1-eĭ.

Apàràtore, Domnà! karĕa skapĭ pre noĭ din nevoĭ, pètru ìnvingere mulcemirĭ aducemu cie, Zeunaskètore! noĭ serviĭ teĭ. Mà ka una, karĕa aĭ Stepànire neinvirsà, skapàne din tote prikurĭle, ka sò strigèmu cie: Bukuràte, Marĕasà nenuntità.

(Va urma.)

va fi reforma bisericéscă, episcopul Teutsch a început de pe atunci a studia lucrul şi a lua posiţie, ca acel curent sĕ nu prindă rădăcini favorabile în opiniunea conducătorilor şi poporului săsesc; el a accentuat, că naia guvernului va trece érăşi prin grele schimbări şi va avea sĕ lupte cu mari furtune, dacă va fi sĕ se realiseze vre-o dată acel program. Căci, deşi programul guvernului este isvorit din principii liberale, cu care se împretinesc uşor sasii, el urmăresce cu totul un alt scop şi acesta este magiarisarea. Contra acestui curent sasii puţini fiind, nu pot sĕ lupte, decât dacă îşi vor păstra aşeḑĕmintele din biserică, vechile drepturi şi privilegii, ce le-au căpĕtat, instituţiunile, ce le au. Sasii ca un popor isolat numai pe acéstă cale se pot apĕra. Posiţiune mai hotărîtă a luat episcopul Teutsch în casa magnaţilor, când în numele bisericei şi al poporului săsesc a protestat, calificând acele reforme de cele mai periculóse pentru naţiunea săséscă. Ca esemplu servéscă următórea accentuare, ce o făcù episcopul Teutsch, când Tisza ca curator al bisericei reformate a vorbit de introducerea reformelor: Noi trebuie sĕ luptăm până la cuţit, deórece e fapt, că şi căsătoria civilă şi introducerea matriculelor sunt un mijloc mai mult de magiarisare în relaţiunile intime ale familiei. Sasul în viitoriu nu-şi va mai pricepe nici certificatul de botez şi nici cartea de cununie. Pentru poporul săsesc n'au sosit încă timpurile ca sĕ pótă primí reformele bisericesci. Swicker mai spune, că după ce episcopul ţinù vorbirea în casa magnaţilor, vorbire, care a surprins pe guvern, ea în cercurile guvernamentale a făcut de tot rea impresiune şi acesteia i-au dat espresiune bărbaţi de stat în faţa episcopului.

Aceste espuneri au dat ansă la diferite comentarii în cercurile săsesci, presa s'a esprimat mai reservat, observând o atitudine clătinătóre; în presa magiară însĕ ele au fost primite cu o bombardare vehementă şi combătute, ca tóte actele ce nu plac celor dela putere şi şovinismului magiar.

In fine a venit dl deputat Iosef W. Filtsch şi, vrĕnd sĕ facă óre cum lumină, apreţiând vederile episcopului Teutsch, spune, că tóte sunt adevĕrate, e drept, că reforma bisericéscă va lua preoţimei săsesci ocasiunea de a conveni aşa de des cu poporul şi a esercia influenţa sa asupra lui, e drept, că guvernul urmăresce magiarisarea in contul celorlalte naţionalităţi şi că acésta atinge mult şi pe sasi. Matriculele se vor purta numai în limba magiară. Vor fi purtătorii de matricule şovinisti şi nu vor introduce corect numele... *din punct de vedere curat naţional* n'avem sasii causă sĕ privim introducerea matriculelor cu ochi buni. Tot astfeliu stă lucrul şi cu reforma căsătoriei, care taie adênc în aşeḑămintele bisericei. Tot ce e referitoriu la căsătorie se va face numai în limba magiară.. „Dar cu tóte aceste îngrigiri grele, ḑice numitul deputat — maioritatea poporului săsesc este pentru introducerea reformelor liberale. Sasii nu se pot decide a combate introducerea reformelor liberale cu *tóte că cu drept trebuie sĕ fie îngrigiaţi despre influenţa lor asupra poporului*. Entusiasmaţi de progres şi libertate, *ei mai bucuros vor depune interesul naţional ca jerfă la altariul patriei,* decât ca, în unire cu clericalii şi cu reacţiunea feudală, se lupte contra reformelor liberale. Tot respectul personal reposatului episcop Teutsch, dar politica săséscă în acest cas 'şi va croí altă cale“.

Că ce cale va croí, se va vedea în congresul, cel vor ţinea sasii. In adevĕr însĕ acésta atitudine e surprindĕtóre. Fraţii sasi sunt circumspecţi şi mai astéptă ceva, chiar de ar aduce jertfă interesul naţional?

* * *

Regele Leopold II al Belgiei a semnat constituţia belgiană reviḑuită. Prin acest act s'a terminat un episod important din desvoltarea raporturilor constituţionale belgiane.

In faţa acestui fapt nu va fi fără interes a resuma resultatul operei reviḑioniste, realisate cu atâtea greutăţi şi osteneli.

Va întra aşa dér în vigóre de aci înainte, în Belgia, un sistem de drept de vot universal treptat. Până acum ori-ce belgian în vêrstă de 25 ani, care plătia un minimum de dare de 21 de franci anual, avea dreptul de alegere.

De aeum înainte va avea drept de vot pentru cameră ori-ce belgian în vêrstă de 25 de ani, care a avut domiciliul stabil în aceeaşi comună timp de un an de ḑile şi care nu este pedepsit de lege.

Un astfel de cetăţean însĕ nu va avea decât un vot Ori-ce belgian, în vêrstă de 35 de ani, căsătorit sau vĕduv, cu copii legitimi, plătind şi o dare către stat de cel puţin 5 franci, precum şi ori-ce belgian în vêrstă de 25 de ani, proprietar de imobile în valóre de cel puţin 2000 de franci, va avea douĕ voturi. Cei cu titluri academice şi cei cari ocupă o funcţiune mai înaltă în stat vor avea douĕ voturi suplimentare Nimeni însĕ nu va putea avea mai mult de trei voturi.

Votul este obligător, şi se dă în comuna de reşedinţă a alegĕtoriului; tóte buletinele trebue sĕ fie egale ca mărime şi colóre.

Fie-care membru al camerei deputaţilor va primi o despăgubire anuală de 400 de franci şi liber percurs pe drumul de fier între comuna sa de reşedinţă şi Brucsela.

In ce privesc senatul, el va numĕra în viitoriu 101 de membrii; 75 de senatori se aleg direct dintre acei belgiani, în vêrstă de cel puţin 40 de ani, cari plătesc cel puţin 1200 de franci dări directe, sau posed imobile în valóre catastrală de cel puţin 12 mii de franci. 26 de senatori vor fi aleşi de consiliile provinciale după libera lor chibzuinţă.

Representanţii chemaţi în ministeriu nu vor mai avé sĕ se supună unei nouĕ alegeri.

* * *

Ca contra demonstraţiuni acelor întêmplate cu ocasiunea manevrelor germane din Elsaţia şi Lotaringia şi mai vêrtos a presenţii moştenitoriului de tron italian în ţinuturile stăpânite odată de francesi se pot considera manifestaţiunile de amiciţie, ce vor avea loc la Toulon între francesi şi ruşi.

În luna lui Octombre va sosi în portul frances Toulon escadra ruséscă Consiliul comunal al acestui oraş stabilit următorul program festiv pentr primirea escadrei rusesci:

In ḑiua înainte de sosirea flote rusesci se vor împărţí tuturor posesc rilor de corăbii stéguri francese şi rusesci. Pe cheiul portului se va ridic un arc de triumf măreţ. In presér sosirei se va da o festivitate veneţian şi o iluminaţiune; în ḑiua următóre după sosirea preşedintelui Carnot, se v arangia o serbare poporală pe bulevar şi o serbare florală, séra va fi banche şi apoi se vor arangia jocuri rusesci şi francese în câmpul libertăţii. I ḑiua a treia se va da o mare festivitate în cheiul portului pentru matroz rusesci, împreunată cu un bal. In teatrul din Toulou se va da ca representaţiune de gală „Stéua polară“ d Meyerbeer.

După aceea va urma programu maritim festiv, pe care admiralul Gervais nu l'a terminat. Oficerii frances vor arangia apoi o serbare militară Consiliul municipal al Parisului are d gând sĕ voteze 400,000 fr. pentru primirea óspeţilor ruşi.

Preşedintele casinului militar din Paris, generalul Saussiers, a convocat un comitet festiv, care sĕ esamineze mĕsurile luate pentu primirea oficerilor escadrei rusesci. Comitetul presei din Paris a decis sĕ arangeze o serie de festivităţi poporale, în onórea óspeţilor ruşi. Spesele se vor acoperi prin o subscripţiune naţională.

In marea operă din Paris se va representa opera naţională rusécă. „Viéţa pentru Ţarul“ de Glinka. Consiliul comunal al Marsiliei a făcut paşii pe lângă guvern, ca sĕ mijlócéscă ca flota rusécă sĕ între şi în portul Marsiliei.

Cestiunea transilvană.

Sub titula acésta „Timpul“ din 26 August v. a. c publică următoriul articol:

Ori-cine a urmărit atitudinea nóstră faţă cu mişcarea românilor din Ungaria, n'a putut decât sĕ observe modul peste mĕsură de moderat, cu care am tratat cestiunea. Au fost chiar unii, cari au interpretat moderaţiunea nóstră în sensul unei nepăsări faţă cu suferinţele îndurate de fraţii nostri de preste munţi. Am creḑut şi credem încă, că lupta etnică şi constituţională, ce se desfăşură în Ungaria, este o cestiune internă a monarchiei austro-ungare şi avem destulă consciinţă de îndatoririle nóstre internaţionale, pentru a ne feri de ori ce amestec în afacerile interióre ale vecinilor nostri. Am respins şi respingem şi astăḑi ori-ce apucătură iredentistă şi desfidem sĕ ni se arate cel mai mic fapt, prin care sĕ ne fi depărtat de acéstă atitudine corectă şi lealā.

In faţa unor asemenea împregiurări eram în drept sĕ ne aşteptăm la o atitudine analogă din partea vecinilor nostri şi mai ales din partea acelora, cari prin posiţiunea lor atârnă de statul unguresc.

Pe cât timp atacurile şi provocările veniau din partea ḑiarelor, am stat în reservă; întâiu, ca sĕ nu dăm cel mai mic pretecst de a suspecta intenţiunile nóstre, al doilea, pentru că nu credeam sĕ facem bine fraţilor nostri din Ungaria, întrând în polemică cu adversarii lor interiori.

Cu prilegiul procesului politic ce s'a tratat acum câte-va ḑile la Cluş contra unor români, ce erau acusaţi de a fi redactat şi propagat o broşură numită „Replică“, proces, în care acesti români au fost osândiţi de curtea cu juraţi la pedepse aspre, s'au petrecut însĕ lucruri, care ne silesc a eşi din reserva, ce ne-am impus, în scop de a restabili adevĕrul şi a rĕspunde acusărilor directe, care s'au adresat statului român de pe banca ministeriului public.

Aci nu mai e vorba de aprecieri ḑiaristice, de polemică mai mult sau mai puţin violentă, ci de un rechisitor în tótă regula, emanat dela un procuror, adecă dela un agent direct al justiţiei ungare. Mai mult încă, ḑiare însemnate ca „Pester Lloyd“, au reprodus în estenso acest richisitor, comentându-l într'un mod rĕuvoitor faţă cu ţéra nóstră.

Vom releva mai întâiu partea cuvêntărei d-lui Ieszensky, relativă la Liga culturală şi la activitatea ei. Tótă lumea scie, că acei, cari fac parte din acéstă asociaţiune, de altmintrelea cu totul privată, au protestat în nenumĕrate rênduri contra imputărei, ce li se face de a urmări scopuri iredentiste. In ce privesce guvernul nostru, el a păstrat faţă cu Liga atitudinea, ce era indicată prin constituţiunea şi legile ţĕrei. Rĕu şi fără cale susţine dar procurorul unguresc, şi după dênsul „Pester Lloyd“, că aci la noi este focarul iredentismului românesc, tolerat şi încuragiat de statul român. Domnul Ieszensky scie bine, că nu este aşa, că mişcarea românilor din Ungaria nu are nevoe de nici un focar estern, de nici o aţiţare, căci causele, care o provócă au fost şi sunt interne. Dar d-sa avea nevoe de a pune înaintea ochilor juraţilor stafia iredentismului, pentru a obţiné o condamnare de patru ani pentru o broşură politică. Zelosul procuror a mai întrebuinţat şi o altă sperietóre, dar aceea mai seriósă, vorbind de panslavism, atribuind românilor din Ungaria simpatii şi apucături rusofile şi voind prin acésta sĕ însinueze, că mişcarea lor legală şi leală înlăuntrul statului unguresc purcede dintr'o iniţiativă panslavistă. Domnul Ieszensky uită însĕ, că românii din Ungaria nu cer alta nimic, decât respectarea legei egalităţei naţionalităţilor, lege, care esistă, şi cu tóte acestea, rĕmâne literă mórtă. Inzadar voesce d-sa sĕ dovedéscă, că în ḑiua, când dorinţa legitimă şi perfect legală a românilor s'ar realisa, acésta ar fi primul pas spre desmembrarea statului unguresc; înzadar acusă el pe acei, cari revindecă pe cale normală nişte drepturi fireşci şi consfinţite prin rescripturi împĕrătesci, ca pe nisce resvrătitori şi trădători de patrie, cari au ochii aţintiţi în afară. Adevĕraţii duşmani ai Austro-Ungariei şi propovĕduitorii indirecţi ai panslavismului sunt acei, cari în orbirea lor nu voesc sĕ pricépă, că buna înţelegere între popórele monarchiei pe tărîmul respectărei drepturilor lor seculare este pentru statul austro-ungar singura şi cea mai trainică garanţie de prosperitate şi totodată pavăza cea mai sigură contra espansiunei panslavismului.

Recriminând continuu contra românilor şi lovindu-i în bunurile lor cele mai scumpe, se dă inimicilor din afară ai monarchiei o armă primeşdiósă şi se creiază ori-cărui guvern în România o posiţiune din cele mai penibile faţă cu dorinţa lui de a întreţiné relaţiuni de prietenie cu imperiul dualist.

Ce sĕ ḑicem, de pildă, despre următórele rênduri pe care le găsim în capul ḑiariului „Pester Lloyd“:

„Da! Focarul iredentei române este în regatul vecin, dincolo de Carpaţii nostri. Statul român nu numai, că toleréză manoperile revoluţionare, care sĕ urzesc pe teritoriul sĕu în contra păcei interne şi a integrităţei patriei nóstre, dar încă favoriséză aceste manopere prin acordarea legislativă de ajutóre bănesci Ligei culturale, care este purtătórea mişcărei iredentiste. Óre o asemenea procedare póte ea sĕ urmeze? Nu putem sĕ admitem un singur moment obiecţiunea, că ar lipsi statului român puterea de a pune o stavilă unei asemenea mişcări colective. Un stat trebue sĕ fie în stare a împedeca o agitaţiune, care sapă pacea unui stat vecin, cu care este în relaţiuni de prietenie, etc.“

Étă numai o mică parte a comentariilor cu care „Pester Lloyd“ însoţesce reflecsiunile lui în privinţa procesului din Cluşiu şi rechisitoriul procurorului Ieszensky.

Acest limbagiu nedrept şi violent nu se potrivesce câtuşi de puţin cu împrejurările. Nu e vorba, el nu ne face sĕ schimbăm atitudinea nóstră corectă, nici sĕ eşim din moderaţiunea, pe care ne-am impus'o, dar ne silesce a rĕspunde lui „Pester L“. că iredentismul esistă numai la popórele asuprite şi că în loc de a cere României neatârnată de a-şi călca libertăţile constituţionale pentru a complăcea şoviniştilor unguri, ar face mai bine sĕ se adreseze amicilor sĕi, sfătuindu-i de a nu provoca mişcări, pe care nu le pot stăpâní.

Numai împăcând dreptele şi moderatele cerinţe ale românilor din Ungaria, acésta populaţiune, care a dat atâtea deveḑi de răbdare şi de lealitate, în loc de a fi un element de slăbiciune, va deveni din contră un scut pentru statul vecin. Numai astfel regatul unguresc va dobândi simpatiile României independente şi, dacă în realitate panslavismul este duşmanul comun, apoi este o politică greşită şi imprudentă de a înstrĕina cu totul un element numĕros şi puternic cum este némul românesc şi de a slăbi sau chiar de a desfiinţa prin acésta unul din zăgazurile cele mai firesci contra pericolului care, după cum cred ungurii înşişi, ne-ar amaninţa pe toţi de o potrivă.

Noutăţi.

Delegaţiunile scolare medie din Braşov au ales după cum scrie „Gaz. Tr.“ de prof. provisor pe dl Dr. Emilian Popescu; profesori suplenţi: pe d-nii Nicolau Bogdan, P. Dan şi P. Roşca (gimnastică); învĕţător provisor la scóla capitală pe dl Romul Mircea, fost învĕţător în Sĕliste.

* * *

Patriotism impus. Foile unguresci scriu, că comunitatea bisericéscă evangelică din Pojon vrĕnd „sĕ pună la ordine pe studenţii panslavişti“, a luat hotărîrea, ca fiecare tinĕr, care de aci înainte va dori sĕ intre fie în convictul, fie în seminariul ev. de-acolo, numai aşa va puté conta la o întreţinere gratuită, „dacă se va obliga în scris şi pe cuvêntul sĕu de onóre, că va fi patriot bun şi credincios şi că nici pe alţii nu-i va aţîţa în contra patriei magiare“.

* * *

Halucinaţiuni magiare. Dela Oradea-mare se telegrafézá foilor magiare, că pretorul din Beinşi a făcut raport despre digresiuni serióse ale românilor din incidentul ḑilei onomastice a ţarului Alecsandru al Rusiei. In urma raportului s'au trimis îndată la Beinşi douĕ compănii de honveḑi, întărite cu un detaşament de gendarmi.

Aceste născociri se fac pentru-ca sĕ póta fi românii suspiţionaţi de rusofilism. Şi pe când hiperzeloşii ,,patrioţi“ svonesc astfeliu de scornituri chiar de prin părţile Beinşului, Maj. Sa monarchul, dând un dineu, din incidentul ḑilei onomastice a ţarului, ridică următoriul toast: In sănĕtatea scumpului meu amic, Maj. Sale împĕratului Alecsandru. — Capela militară a întonat imnul rusesc, care a fost ascultat în picióre de toţi cei presenţi.

* * *

Biserica ortodocsă română înaintea Maiestăţii Sale în Boroş-Sebiş. Cele publicate în numĕrul trecut le completăm cu următórele amănunte din „Biserica şi Scóla“: P. S. Sa părintele episcop al Aradului Ioan Meţianu a călĕtorit Vinerea trecută la Boroşşebiş; ér Sâmbătă diminéţa la sosirea Maiestăţii Sale s'a presentat la gară la primire. Maiestatea Sa a sosit în aceeaşi ḑi la órele 7 şi 30 minute.

Duminecă s'a presentat înaintea Maiestăţii Sale biserica ortodocsă română sub conducerea Prea Sânţiei Sale prin o deputaţiune compusă din următorii membri ai clerului eparchiei: protosincelul Augustin Hamsea, părinţii protopresbiteri: Moise Bocşan, Ioan Groza, Vasiliu Beleş, Constantin Gurban, Georgiu Popoviciu, Ignatie Papp, părintele Dionisiu Popoviciu, ases. consist., Iosif Besan, administrator protoprebsiteral, preoţii: Ioan Gurban, Ioan Morariu, Dr. Demetriu Barbu, Iosif Ursu, Zacharia Halic, Augustin Beleş, Ioan Giulani, Georgiu Lupşa Gavriil Lazar, Lazar Oprea, Teodor Coloja Acsente Chirilă, Simeon Cornea, Arseniu Circus, Arseniu Leuca, Teodor Bodea, Ioan Mera, Traian Mageru, Ioan Drăgancea, Ioan Muntean, Corneliu Lazar, Damaschin Stefan, Leontin Beltechi, Teodor Rada, Marchiş Ioan Cimponeriu şi diaconul Enea Joldea.

După rĕspunsul Maiestăţii Sale, Maiestatea Sa a binevoit a se intreţiné cu Prea Sânţia Sa şi cu 9 dintre membrii deputaţiunii, informându-se despre mersul afacerilor bisericesci-scolare din eparchiă, — esprimându-şi între altele şi bucuria, că biserica română s'a presentat şi de astă-dată prin o deputaţiune, atât de frumósă şi numerósă.

După acésta Prea Sânţia Sa dimpreună cu întrégă deputaţiunee merse la sfânta biserică. Aici P. S. S. oficià cu mare asistenţă sfânta liturgiă în fiinţa de faţă a unui numer însemnat de credincioşi.

După sfânta liturgiă P. S. S. oficià un Te-Deum, în carele ridică rugăciuni ferbinţi pentru îndelunga viéţă şi sănĕtate a Maiestăţii Sale şi a întregii case domnitóre; ér la finea serviciului ţinù poporului o cuvêntare instructivă şi acomodată însemnătăţii ḑilei, apoi împărtăşì poporului binecuvêntarea sa archierésca.

* * *

Procesul de presă al „Tribunei“. Procesul intentat redacţiunii „Tribunei“, pentru un articol intitulat „Repriviri politice“ şi publicat în nrul 266 dela 27 Novembre v. a. tr. al „Tribunei“ s'a pertractat eri în 12 Septembre c. la curtea cu juraţi din Cluş. Acusaţi au fost cinci, dintre cari Eugen Brote nu s'a presentat. Apĕrători au fost d-nii advocaţi Stefanovici (pentru red. Balteş,) Vanovici (pentru S. Albini), Dr. St. Pop (pentru Dordea şi Ioan Rusu.) Acusaţii au fost declaraţi de vinovaţi pentru agitaţiune pe calea presei şi au fost condamnaţi astfel:

S. Albini 3 luni închisóre şi 100 fl. amendă; I. Rusu Şirianul 2 luni şi 50 fl. A. Balteş 1 lună şi 30 fl. Al. Dordea 14 ḑile şi 20 fl. amendă.

* * *

Serviciu divin. Luni în 20 August fiind aniversarea luarii Griviţei, s'a săvêrşi serviciu divin la metropolia din Bucuresct şi la mănăstirea Sinaia. In acéstă localitate după serviciul divin, s'a dat o masă batalionului I de vînători, care se află în garnisónă acolo.

* * *

Necrolog. Elena Jarda ca soţie, Maria măr. Scridon, Danila, Ioan şi Stefan ca fii; Dr. Leon Scridon, ca ginere; precum şi numĕroşi consângeni cu inimă frântă de durere aduc la cunoscinţă, cumcă prea iubitul soţ, tată, socru şi consângén *Ioan Jarda*, director a scólei fundaţionale normale din Năsĕud, preşedintele reuniunei înv. „Mariana“ membru în comisiunea administratóre de fondurile scolare centrale şi de stipendie din fostul district al Năsĕudului, secretariu al administraţei fondurilor scolare confesionale districtuali, secretariu al reuniunei de împrumut şi păstrare „Aurora“ din Năsĕud etc. după o viéţă plină de rodnică şi neobosită activitate cu mult zel şi abnegare de sine pentru promovarea instrucţiunei a cărei propovĕduitor plin de jertfire a fost; stêlp vrednic al scólei fiind, a cărei viu interes îl aduce pe altariul vecinic luminos, jertfă neînfrântă, părtaş vrednic la tótă activitatea vieţei ţinutului acestuia, după un morb repentin de câteva minute şi-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatoriului Vineri în 8 Septembre st. n. 1893 la 11 óre séra în al 46-lea an al etăţii şi al 20-lea an a fericiitei sale căsătorii.

Osămintele scumpului decetat s'au astrucat după ritul bisericei gr. cat. Duminecă în 10 Septembre st. n. 1893 la 3 óre p. m. în cimiteriul gr. cat. din loc.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria eternă!
Năsĕud, la 9 Septembre st. n. 1893.

* * *

Cererea unui român la monarchul. Din Boroş-şebiş se scrie, că mergênd M. Sa regele sĕ priméscă deputaţiunile, pe stradă îi s'a aruncat la picióre un român din Aradul-Nou, cu numele Talamandra. El avea la sine o rugare scrisă, în care se plânge că e lipsit şi pe care o întinse împĕratului. El a fost depărtat numai decât de către suită, ér M. Sa în trecere a primit cererea.

* * *

Cutremur de pămênt. Din mai multe părţi ale regatului României vin sciri despre cutremure de pămênt. In ţéra nóstră încă s'au simţit în mai multe localităţi. In 10 Septembre n., la órele 4$^1/_2$ s'a simţit in Braşov un nou cutremur de pămênt, care a durat 5 — 10 secunde. In acelaşi timp s'a simţit cutremurul şi în alte părţi ale acestui comitat. Din *Preşmer* se scrie, că sub influinţa cutremurului, balansau cadrele de pe păreţi şi pârâiau grinḑile dela case. La *Tĕrlungeni* cutremurul s'a simţit şi mai puternic, aici ómenii erau sĕ cadă de pe picióre, èr alţii au fost isbiţi de păreţi.

* * *

Invitare. La concertul impreunat cu petrecere de dans, ce-l vor arangia damele române din Timişóra cu concursul tinerimei din loc şi giur în favorul copiilor seraci dela scólele române din Tim. în 8/20 Septembre 1893 in sala „Fabrikshof“. Inceputul precis $^1/_2$8 óre sér'a.

Program:

1. Cuvênt de deschidere rostit de dna presidentă M. Putici. 2. „Dóue inimi nu-mi dau pace“ de G. Dima cântat de „Corul micst“. 3. „Cimpoiul“ capriciu esecutat pe pian de dşóra Maria Buibasi. 4. „Copila de român“ poesia de J. Vulcan, declamată de dşóra Sidonia Olariu. 5. „Nu te pot uita“ romanţa de F. Franchetti, esecutată pe pian şi flaută de dşóra Lucreţia Radneantiu şi dl Aurel Cosma. 6. „Ilustraţiunea română“ composiţiune de C. Kárász produsă pe pian de dşóra Valeria Gherdan. 7. „Ce ne mai lipsesce?“ poesie de Frozescu declamată de dşóra Elena Cornea. 8. „Potpourri naţional“ esecutat pe violină de autorul: dl Valeriu Magdu. 9. „Luntraşul“ de Fr. Schipek, cântat de „Corul micst“. 10. Cuvênt de închidere, ţinut de dl Paul Rotariu.

Biletul de persónă 2 coróne, de familie (3 membri) 3 coróne. Oferte şi suprasolviri marinimóse se primesc cu mulţămită la adresa dnei cassiere Ana Cornea (Timişóra, Fabric, Bogengasse Nr. 4) şi se vor cuita pe cale jurnalistică.

Programa institutului pedag. teol. archidiecesan gr or.

A apărut:

„*A IX programă a institutului pedagogico-teologic*“ *al archidiecesei ortodocse române din Transilvania.* în Sibiiu, pe anul scolastic, 1892-3 publicată de Ioan Hannia, director şi profesor. Sibiiu, 1893. Cuprinsul: 1. Resumat de istoria computului elementar, de prof. Dem Comşa. 2. Sciri scolare şi cronica institutului. La institut au funcţionat: 1. director, 5 profesori ordinari definitvi, 2. profesori estraordinari definitivi. 1. ordinar provisor şi 3. suplenţi În decursul anului scol. s'au propus studiile după noul regulament seminarial votat de sinodul archid. în sesiunea sa din 1892. Numĕrul elevilor înmatriculaţi a fost: în sectiunea teologică: ordinari 63, estraordinari (pe un singur an) 13; în sectiunea pedagogică: 82, în total 158. La finea anului au fost 150. Elevii au fost toţi internaţi în edificiul seminarial. Biblioteca seminarială în folosirea profesorilor s'a sporit cu 36 opuri parte donate, parte cumpĕrate. Biblioteca societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ s'a sporit cu 107 opuri, parte donate, parte cumpĕrate din fondul societăţii. Starea acestei biblioteci a fost cu finea anului scol. 1892/3 de 1963 opuri, în 5125 volume şi 402 fascicule. Colecţiunea de mijlóce de învĕţământ s'a sporit cu 4 bucăţi. In decursul anului s'au îmbolnăvit 3 profesori, cărora li s'a acordat concedii şi au fost substituiţi prin alte puteri didactice, fără ca învĕţĕmêntul sĕ fi suferit prin acésta vre-un impediment.

In decursul anului scolastic şi anume la 22 şi 23 Octombre — 3 şi 4 Noemvre — comisariul ministerial Dl Dr. Béla Erődi a cercetat institutul pedagogic, la dorinţa aceluia, elevii toţi din tóte trei cursurile pedagogice, s'au supus unui esamen din tóte obiectele, afară de religie, acel domn comisar a luat privire la starea bibliotecei şi a tuturor colecţiunilor seminariale, visitând cu deamĕruntul tóte localităţile seminariale.

La 29 Octomvrie st v. a visitat institutul nostru pedagogic inspectorul regiu de scóle comitens, Dl Emil de Trauschenfels, esprímându-şi mulţemirea sa cu cele aflate în seminariu.

Institutul a sĕrbătorit prin participarea la serviţiul divin şi la rugăciunile sĕrvâşite în biserica parochială din cetate următórele ḑile:

1. 15 Septembre, ca ḑiua patronului institutului sf. marele martir, Nichita Romanul.

2 22 Septembre — 4 Octobre, — onomastica Maiestăţei Sale augustului nostru împĕrat şi rege Francisc Iosif I.

3. La 29 Novembre — 11 Decembre — séra, Societatea de lectură Andreiu Şaguna şi de astădată a arangeat in sala seminarială îndatinată şedinţă publică în amintirea fericitului archiepiscop şi metropolit „Andreiu Şaguna“ cu discursuri, declamaţiuni şi cântări corale înaintea unui public numĕros şi ales.

4 La 12/24 Iuniu 1893 Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ a serbat iubileul de 25 de ani al esistenţei sale, séra a ţinut o şedinţă publică cu discursuri, declamaţiuni şi cântări corale delectând un public numĕros şi aleş.

5. 16/28 Iunie, aniversarea morţii fericitului archiepiscp şi metropolit „Andreiu“, în a cărui amintire şi fericită odichnă s'a ţinut parastas în biserica parochială din cetate, éră tinerimea seminarială, prin o delegaţiune dintre elevi, a depus o cunună pe mormêntul aceluia în Rĕşinari.

Incheierea solemă a anului scol. s'a sĕvêrşit în 29. Iuniu v. ḑiua sf. apostoli Petru şi Pavel. Inmatriculările pe anul scol. 1893/4 se fac în ḑilele 1 — 4. Septembre st. v. ér prelegerile se vor începe Luni în 6 Septembre st. v.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

Urmare.)

Aici sĕ află scaunul unui protopopiat român gr. oriental, de care sĕ ţin 29 de parochii şi mai multe filii, cu 27,595 de credincioşi şi a unui protopopiat român grecocatolic, la care aparţin 34 de parochii, cu mai multe filii şi cu 16,591 de credincioşi.

In Sibiiu s'au ţinut mai multe adunări politice însĕmnate ale românilor din Ardél şi Ţéra Ungurésca.

Dintre bărbaţii nostri mari sĕ află înmormêntaţi aici episcopul gr. or. Vsilie Moga (în progadia din „Grópă“), mort la 1845, apoi Alecsandru Papiu Ilarian istoric vestit, fost ministru în România şi membru al „Academiei române“ din Bucuresci, mort la anul 1876 în Sibiiu; el este înmormêntat în cimiteriul bisericei române gr. cat. şi are un monument de marmoră, cu bust, ridicat de Academia română. Tot în cimiteriul acesta dórme somnul vecinic George Bariţ, unul dintre cei mai mari fii ai naţiunii nóstre, scriitor renumit, fost preşedinte al „Academiei“ din Bucuresci şi al „Asociaţiunei transilvane“, repausat la 2 Maiu 1893.

Sibiiul are 21, 465 de locuitori, ér cu miliţie cu tot 24,752. Dintre acescia 4807 sunt români.*) Intre ei este bine representată inteliginţa, precum oficiali, preoţi, advocaţi, ḑiarişti, profesori, neguţători etc. apoi sunt mulţi meseriaşi de tóte soiurile, partea cea mai mare însĕ sunt ţerani, cari sĕ ocupă cu lucrul câmpului.

Ei sĕ numesc de obiceiu „măiereni“ şi cei mai mulţi dintre ei locuesc în partea de jos a oraşului,

Pentru sasi este asemenea fórte însemnat oraş Sibiiul. El este ca şi în trecut, oraşul de frunte al săsimii. Aici este reşedinţa episcopului săsesc şi de aici se administréză averea naţională a sasilor (universitatea săsésca); aici se află consistoriul luteran săsesc şi scóle însemnate, precum seminariu de teologie şi pedagogie, gimnasiu şi reale superióre etc., apoi o mulţime de reuniuni (însoţiri) culturale, de sciinţă şi de binefacere, bănci mari etc. Numĕrul sasilor din Sibiiu este de 13,148 de suflete.

(Va urma)

Din public. **)

Mulţămită publică.

Marele proprietariu din Brăila şi Viziru în România Domnul Ioniţă N. Grossu, în interesul eel mare, ce-l pórtă pentru starea parochiei nóstre, al căreia fiu a fost, luând la cunoscinţă lipsele cele multe, ce le are scóla nostră a avut bunăvoinţa a dóua pe séma acestei scóle 400 scris patru sute de franci.

Comitetul parochial, la însărcinarea întregei comunităţi bisericesci române gr. or. 'şi ţine de datorinţă a esprima mulţămita sa pre acéstă cale generosului donator, rugând pe D-ḑeu a'l ţinè încă mulţi ani spre a fi fala acestei comune şi fruntaş al naţiunei nóstre.

Breţcu, 29 Agust, 1893.

Pentru comitetul parochial

Spiridon Dimian preşedinte
Aron Puşcariu notariu

---

*) După „Helységnévtár“ din 1892 numĕrul românilor este 4581, noi însĕ credem că numĕrul lor este 4807, deórece tot după acel „Helységnévtár“ sĕ află în Sibiiu 3173 gr. orientali şi 1634 gr. cat. carì sunt toţi români.

**) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă.

Nr 318 scol. [173] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în tractul protopresbiteral al Solnocului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Libotin, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani, cuartir și grădină.
2. Ungureni, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani și cuartir.
3. Rogoz, cu salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir și grădină.
4. Rohia, cu salariu anual de 300 fl. v. a. și cuartir.
5. Poianaporcului afiliată cu Valeni, cu un învĕțătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir și grădină.
6. Peteritea afiliată cu Masca cu un învĕțătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir și grădină.
7. Borcut afiliată cu Ineu, cu un învĕțătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir și grădină.
8. Stoiceni afiliată cu Dobric și Dobriținaș, cu salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir și grădină. Invĕțătoriul va fi ambulant în Stoiceni și Dobric, căci din Dobriținaș elevii de scólă vor cerceta parte scóla din Dobric, parte scóla din Stoiceni.
8. Costeni afiliată cu Cupșeni, cu un salariu anual de 300 fl., cuartir și grădină. Invĕțătoriul va fi ambulant.

Doritorii de a ocupa acestea posturi au a-și așterne petițiunile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral (Magyar-Lápos) până la terminul indicat.

Cupșeni în 18 August, 1893

In conțelegere cu comitetele parochiale respective, oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului.

Samuil Cupșa,
protopresbiter.

Nr. 351/1893 [164] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de cl. III-a Laz, protopresbiteratul Sebeșului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt următórele:

1. Dela 137, familii câte 2 ferii de must à 80 cr. feria . .	fl.	219 —
2. La Botezul Domnului cu umblarea cu crucea, dela 130 case câte 30 cr.	fl.	39.—
3. Dela 137 familii câte 1 ḑi de lucru à 40 cr. .	fl.	52.—
4. Dela 19 casuri de botez, calculate după cei cinci ani din urmă à 50 cr.	fl.	9.50
5. Dela 5 cununii à 4	fl.	20.—
6. Dela 9 casuri de mórte sub 7 ani à 1 fl. 10 cr.	fl.	9.90
și dela 11 casuri peste 7 ani à 2 fl. 10 cr. . . .	fl.	23.10
7. Venitul dela progadie și un fênaț. . . .	fl.	11.—
8. Dela altar . . .	fl.	20.—
Suma . .	fl.	403.50

Și celelalte venite stolare.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch, au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre, până la terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 3 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial

Ioan Tipeiu, protopresbiter.

Nr. 348/1893 [169] 2—3

CONCURS.

Pe basa resoluțiunei consistoriale din 3 August a. c. Nr. 4679 B. se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru întregirea parochiei Amnaș, protopresbiteratul Seliștei.

Cu postul acesta de paroch este împreunat un venit anual de 266 fl. 14 cruceri v. a. despre care sĕ pot trage informațiuni mai de aprópe dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial.

Reflectanții la acest post se-și aștérnă cererile, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Seliște, 21 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliștei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. **Nicolau Maier,**
protopresbiter.

Nr. 357/1893 [151] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia (III) Stanija de jos, se escrie a dóua óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful român“.

Emolumentele dau suma de 401 fl., valut. aust.

Concurenții au a'și asterne cererile lor, instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Brad, la 8 Iuliu 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian, protopresbiter.

Nr. 523/1893. [171] 2—2

CONCURS.

La scólele centrale grănițĕresci din fostul regiment român I sunt de ocupat posturile de învĕțători secundari din comunele *Voila* și *Lisa* ambele în comitatul Făgărașului și *Jina* în comitatul Sibiiului.

Emolumentele împreunate cu unul fie carele din acestea posturi sunt *200 fl.* anual, apoi cuartir și lemne de foc.

Reflectanții au se-și substérnă petițiunile instruite conform legilor în vigóre și special *cu diploma de cualificațiune docentală* până la *20 Septembre st. n. a. c.* la: Comitetul scólelor centrale grănițĕresci din fostul regim. rom. I.

Sibiiu, 10 Septembre, 1893.

Nr. 427/1893. [162] 3—3

Citațiune edictală.

Ioan Pădurean din Racoșul-inferior, legiuitul bărbat al Elenei Mucea din Racoșul inferior, carele a părăsit cu necredință pe muerea lui legiuită de cinci ani de ḑile, fără a se sci locul aflărei lui, este prin acésta citat, ca în termin de șése luni de ḑile dela prima publicare a acestora în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze înaintea oficiului protopresbiteral, căci la din contră procesul divorțial intentat contra lui din partea muerei sale, se va pertracta si decide și în absența lui.

Cohalm, 22 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Curs de moșit.

Direcțiunea institutului reg. ung. de moșit în Sibiiu aduce la cunoștința publică că la **1 Octomvrie** se va deschide **cursul gratuit de moșit de cinci luni**. Primirea se face dela 1 până la 15 Octomvrie a. c. pe lângă atestat de moralitate și de botez în strada Poplăcii (Quergasse) nr. 27.

Prelegerile cu limba de propunere magiară, germână și română sĕ încep la 5 Octomvrie 1893.

Femei însărcinate se primesc, încât ajunge spațiul, pentru nașcere în clinica de moșit și li-se dă tótă îngrigirea și întreținerea gratuit pe spesele ministeriului reg. ung. de culte și instrucțiune.

Sibiiu, 1 Septemvrie 1893.

[173] 1—4 **Direcțiunea.**

☞ Pentru-ca și persónelor mai sărace dela țară sĕ li-se dee putința de a se instrua în moșit, direcțiunea institutului împărtășesce locuință liberă la 10 eleve pentru durata cursului. Petentele sĕ se adreseze în scris sau verbal către direcțiune, Quergasse nr. 27.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4 30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.28
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluș.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriș		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vințul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuș.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaș		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighișóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Hașfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apața		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiș		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	sos.	Bucuresci	pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta—Arad—Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaț		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19								
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliș		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborșin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕștia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Șibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vințul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12.38	sos.	Teiuș	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timișóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeș		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6 55	1.51	7.36	12.22
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 97 Sibiiu, Sâmbătă, 4/16 Septembre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 3 Septembre 1893.

Am ḑis în nenumĕrate rênduri, că rĕu serviciu fac patriei foile magiare şoviniste, de altcum fórte lăţite şi cetite de publicul magiar, când pe basa unor sciri false, tendenţióse şi esagerate, alarméză opinia publică din ţéră, aţiţă pe concetăţenii nostrii magiari contra nóstră şi propagă între ei pe căi forţate ura faţă de noi, presentându-ne aşa ca din senin de resvrătitori, ba chiar de duşmani ai patriei.

Manopera acésta, durere, se continuă sistematic şi cu o intenţiune vĕdită, fără ca sĕ-şi tragă sémă foile şoviniste, că ceea ce fac, nu fac bine şi fără ca sĕ le pese, că în cele mai multe casuri se blaméză şi remân de ruşine.

Casul sau după conceptul foilor magiare, „cea mai nóuă revoltă valachă" dela Beiuş, ne dovedesce din nou cele afirmate mai sus.

In foile de Marţi a apărut o scire telegrafică din Oradea-Mare, în care se vestesce, că prim-pretorele Beiuşului a cerut pe cale telegrafică asistenţă militară dela vice-comitele comitatului Bihor, deórece între românii din Beiuş şi jur, cu ocasiunea ḑilei onomastice a ţarului Rusiei (care a fost Luni) se arată mişcări îngrigitóre. In urma acesteia, sĕ spunea în depeşă, a şi plecat la Beiuş cu tren separat miliţie, gendarmerie şi mai mulţi oficiali din gremiul comitatului.

O fóie şovinistă „Bud. Hirl." a mai primit cu privire la acésta următórele informaţiuni:

> „După o depeşă a nóstră din Beiuş, între românime de mai multe ḑile decurge agitaţia. Românii au ţinut aḑi o adunare sgómotósă. Atitudinea lor e ameninţătóre. Sĕ crede, că mâne vor erumpe tulburările.

La aceste sciri curióse în feliul lor a trebuit sĕ rîdă ori-ce om cu judecată seriósă şi care cunósce de o parte pe pacinicul şi iubitoriul de ordine popor român, ear de altă parte mania de esagerare şi calumniare a foilor magiare şoviniste, care nu se ruşinéză a ne pune în legătură mereu cu ruşii, cu cari noi nu avem nici în clin, nici în mânecă.

Şi că cum a erupt „mâne" tulburările sĕ vede de acolo, că cele mai multe foi, nu mai au nici o scire dela Beiuş, ér' unele între cari şi „Bud. Hirl.", au în Nr. de Miercuri o scire telegrafică, în care ruşinate órecum, ne vestesc, că recuirarea miliţiei s'a făcut pentru asigurarea liniştei poporaţiunii spăriate şi că *ordinea nu a fost conturbată*.

Dar ceea-ce ne face sĕ ne ocupăm mai în special cu acésta afacere, este împrejurarea, că „Bud. Hirl." fără a astepta sciri mai sigure, eventual o desminţire a celor întêmplate, numai pe basa informaţiunilor tendenţióse, publicate Marţi, deja în acelaş numĕr de Marţi scrie un prim articol bombastic, în care atacă în mod brusc pe preoţimea, învĕţătorimea şi biserica nóstră şi o învinuesce, că ea, biserica conduce poporul nu numai contra elementului magiar, ci şi contra corónei.

S'a observat, că de un timp încóce foile şoviniste atacă cu pedilecţiune pe înalţii nostri prelaţi şi biserica nóstră, însinuându-le tendinţe duşmănósĕ statului şi poporului magiar, fără de a sĕ fi dovedit nici când şi nici cât e negru sub unghie, că ei sau biserica ar fi agitat, ar fi propagat tendinţe duşmănóse statului, ci numai şi numai pentru-că ţin cu tărie la instituţiunile bisericei, ce o guvernéză, la limba nóstră şi se espun pentru apĕrarea lor.

Insĕ o învinuire şi atacare mai obraznică dóră nu s'a făcut nici odată ca în articolul amintit din „Bud. Hirl." Aici între altele se ḑice, că vorbirile patriotice dela Boroş-şebiş ale episcopilor români cătră monarchul nu sunt decât acoperitóre de rose a situaţiei negre, ce esistă în părţile Oradei, adecă că prelaţii nostrii umblă a acoperi agitaţia, ce de altcum pe sub mână o nutresc. Dar calumnia cea mai mare sĕ cuprinde în următoriul pasagiu, dat cu afirmaţiune positivă:

> „Şi *este demonstrat* — o însĕmnăm acésta a dóua ḑi după vorbirile din Boros-şebiş, — este demonstrat, că spiritul şi direcţiunea, carea s'a desvoltat în aşa numitele *biserici naţionale* (cuvêntul acesta obvine şi de trei ori în vorbirea episcopului Meţian) acest spirit şi direcţiune nu atacă numai elementul magiar şi naţiunea magiară, ci étă, acum conduce poporul şi contra corónei".

Este demonstrat! Când şi prin cine s'a demonstrat vre-odată, că biserica nóstră ortodocsă naţională română a desvoltat spirit duşmănos contra vre-unui popor din patrie şi chiar contra corónei? Cunóscem şi noi trecutul bisericei nóstre, dar în cadrul acestui trecut nu dăm de nici un act de nepatriotism. Numai şovinismul descreerat póte deci afirma cu obrăznicia lui cunoscută cele de mai sus, tinḑênd a crea duşmani bisericei nóstre în şirurile poporului magiar mai uşor creḑĕtor. Este acesta patriotism, cu care atâta păradă fac representanţii opiniunii publice magiare, ḑiariştii?

Ce a ḑis împeratul şi regele nostru la Boroş-Sebeş: „accentuarea de frase góle ale unui şovinism esagerat .... stau departe de adevĕratul patriotism". Frase góle sunt cele citate de noi mai sus, din frase góle, şoviniste sĕ compune întreg articolul amintit al lui „B. Hir." Şi cât de puţin iau în considerare şoviniştii magiari admonirările părintesci ale capului încoronat se vede şi din cele amintite de noi aci. Şi acésta o constatăm şi însĕmnăm şi noi la rêndul nostru a şésa ḑi după respunsul preaînalt din Boroş-sebiş.

Revista politică.

Dieta Ungariei va ţinea în 25 l. c. n. prima şedinţă a sesiunei de tómnă, în carea, după cetirea autografului preainalt, se va purcede la stabilirea ordinei de ḑi pentru şedinţa procsimă. Ministrul preşedinte Wekerle intenţionéză ca încă Mercuri în 27 l. c. sĕ presente proiectul de buget, însoţit cu un esposeu amenunţit despre raţiociniile anului 1892.

⁂

Frecările continue din Boemia între cehi şi germani au ajuns fórte departe. In timpul din urmă poporul ceh şi mai vêrtos cehii tineri au desvoltat o activitate energică pentru îndeplinirea aspiraţiunilor lor. In astfeliu de lupte şi frămêntări s'au inscenat şi casuri, cari au dat motiv guvernului din Viena pentru proclamarea stadiului de asediu esceptional în Praga şi în cercul administrativ din jur. Casul acesta a provocat cu atât mai mare sensaţiune, cu cât nu s'a sciut nimica până la publicare în „Wiener Ztg." cu tóte că în consiliul de ministri se hotărîse acésta înainte cu 3 sĕptĕmâni.

⁂

Puţinele cuvinte, ce le a ridicat Maj. Sa monarchul din incidentul ḑilei onomastice a ţarului rusesc Alecsandru, au fost ḑise destul de lămurit, încât au uşurat comentariile presei. E obiceiu ca Maj. Sa, monarchul nostru la ḑiua ţarului după călindariul vechiu sĕ ridice toast. Acésta s'a usat de mai mult timp şi rostirea lui în timpul de astăḑi şi are însemnătatea sa. Monarchul a dovedit pe deoparte relaţiunile bune ce esistă între casa domnitóre habsburgică şi între casa imperială din Rusia; pe de altă parte a adeverit ceea-ce accentuase în delegaţiuni ministrul de esterne Kalnoky, anume, că relaţiunile monarchiei nóstre cu statul Rusiei s'au îmbunătăţit în mod însemnat şi continuă a se îmbunătăţí. Toastul mo-

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

Ordinĕa

Sàntei, şi zeestei Liturgie a Sàntului Pàrintelui nostru Ioan aurguratiklui, în karĕa suntu adaose Treptele, Kànticetlu intrarei, Tresàncieĭ, Heruvimlui, a Zeunaskètoreĭ, şi Kuminekàmintului, kare se kàntà în Dominecile, şi Serbătorĭle zeestĭ, şi imperatestĭ, prekum şi in tote zilele preste an. Acum anteĕa orà intr'acistu mod lucratà.

Sànta Liturgie.

Kàndu Popa voeste a face zeeskul Sàntemintu, debueste a fi maĭ ales màrturit, şi ku tocĭ imbunit, şi ku inima dupò potincà koratà de mintuirĭ de nemika, şi a se concenĕa de usuanca sĕareĭ, şi sò fie disteptat pònè in timpul Sàntemintuluĭ. Ĕarò la apropierĕa timpuluĭ, dupà fakuta datinata kaincie, intrà în basericà, şi impreunat ku Diakonlu, faku dĕadun inklinàcĭunĭ treĭ kàtrà resarit inaintĕa Facĭàcĭuneĭ a Màntuitorluĭ, şi a prĕasànteĭ Zeunaskètore, şi dupàcí intrarà in ceĭ doĭ Kàntuinĭ, şi fakú fieste karele unora inklinàcĭune, ziku incet urmàtorele

Rogàciunĭ.

Domne! tramite màna tĕa dintru inalcimĕa Lokuimèntuluĭ tĕu, şi me intareste la propusa servirĕa mĕa, ka sò stau nekondàmnat inàintĕa infrikoşatluĭ tĕu Altarĭu, ka sò pot sevèrşí Sàntemintul nesàngeros. Kà atĕa este poterĕa, şi màrirĕa in vietele vietelor. Amin.

Ĕarà kàndu vinu in Sàntuarĭul, lĕa fiekarele in màna, Popa Subtumarĭul sĕu, Diakonlu Vestimarĭul sĕu, şi faku 3 inclinàcĭunĭ kàtrà resaritu şi ziku intre sine acista.

Zeule miselimàte spre mine pekatoslu.

Apoĭ Diakonlu, karele cene in màna derĕaptà Vestimarĭul ku Orarĭul, merge la Popa, plĕakà kaplu, şi zice:

Binekuvèntà Stepàne Vestimarĭul ku Orarĭul.

Ĕarò Popa binekuvèntà ku màna şi zice:

Binekuvèntat Zeul nostru, pretotindenĕa, akum şi totudeuna, şi in vietele vietelor. Amin.

Apoĭ merge Diakonlu in una parte a Sàntemintuluĭ, imbrakà Vestminarĭul si se rogà aşí:

Se va alegrí inima mĕa intru Domnul; me imbrakă ku vestminarĭul màntuireĭ, şi ku imbrakàmintul bukurieĭ me impresură; şi ka unuĭ màres puse mie mitra, şi ka pre màrĕasa me inveskú impregĭur ku ornamintul:

Şi dupòcí basiă Orarĭul, lu pune dĕa stinga umerluĭ. Ĕarò Popa lĕa şi el imbrakàmintul, lu binekuvèntà, lu basià, lu imbrakà, şi zice intru sine Kàntuirĕa maĭ sus zisà; asimelĕa ka Diakonlu. Şi kàndu Popa lĕa Màniceĭle, anteu in màna derĕaptà, zice aşí.

Derĕapta tĕa, Dómne! este màrità intru potere, derĕapta tĕa, Domne! frànse pre neamiciĭ, şi ku plinirĕa màrireĭ teeĭ sfàrmasĭ pre kontrariosii.

Apoĭ in màna stingà, si zice aşí.

Mànĭle tele me fakurà, şi me formarà.

Dup'a aceĕa lĕa pregrumàzarĭul, lu binekuvèntà, ei lu basĭà, şi dupòcí lu puse pre grumazlu sĕu, zice.

Binecuvèntat este Zeul, karele versă donlu sĕu spre Popiĭ seĭ, ka ungèmintu spre kap, karele se depune pre barba a Aronluĭ, karele se depune pre limbellu vestimèntuluĭ sĕu, ka rooa Ermonluĭ, karĕa, se depune in muntele Sion, kà acolo màndă Domnul binekuvèntarĕa: viaca pònè in vietà.

Şi kàndu leă Brànlu lu binekuvèntà, lu basĭà, şi zice.

Binecuvèntat este Zeul, karele me incinge ku potere, şi vĕarsà donlu sĕu. Pretotindenĕa, akum şi totudeuna, şi in vietele vietelor. Amin.

Apoĭ lĕa Subgenukiarĭul, de este Protosingel a basericeĭ mare, sĕu verun altu, karele are veruna dignitate, şi lu binekuvèntà, şi lu basĭa, zice.

Incinge sabiĕa tĕa spre kopsa tĕa potincĭose, ku facàciunea tĕa, şi cu fromsecĕa tĕa, şi intinde, şi preàmblà, şi imperaceste pentru adeverlu, şi blàndecĕa, şi dereptatĕa tĕa. Pretotindenĕa, akum şi totudeuna, şi in vietele vietelor. Amin.

(Va urma.)

narchului nostru pentru împeratul Alecsandru împrăscie temerile despre un resboiu apropiat, temeri, cari s'au ivit și prin faptul, că la manevrele cele mari din Galiția ale armatei nóstre, au asistat o mulțime de spioni rusesci, dintre cari unii au fost și prinși; tot astfeliu s'a raportat și despre manevrele cele mari ale armatei germane, că la ele au asistat mulți oficeri francesi nechemați și că pentru o pază mai bună de acei spioni, împĕratul german s'a vĕḑut necesitat a da ordin pentru formarea un corp de poliție de câmp, cât timp a durat manevrele. Foile din monarchia nóstră vreau sĕ dea și altă importanță toastului monarchului. Ele accentuéză, că prin cuvintele monarchului se va mai potolí focul frances și chiar cel rusesc la sĕrbătorile din Toulon.

* * *

Pentru sĕrbătorirea escadrei rusesci în porturile francese se fac pregătiri fórte mari. Din Paris se anunță, că acolo a sosit ambasadorul frances din Petersburg, Montebello, pentru ca acesta în conțelegere cu regimul, cu ministeriul de marimă și cu oficiul de esterne sĕ determine detaiurile cu privire la primirea escadrei rusesci, precum și durata petrecerei aceleia. La palatul Elysée se lucră cu mare sêrguință, ca salele cele mari de primire sĕ fie terminate. O deosebită importanță se pune și pe impregiurarea, că în Septembre au sosit în Paris înalții óspeți rusesci, marele duce Alecsie și ducele și ducesa de Leuchtenberg. Entusiasmul pentru primirea óspeților rusesci e mare. Cunoscuta scriitóre Iuliese Adam a publicat în foile francese un apel către dame ca sĕ contribue pentru a face óspeților rusesci un souvenir plăcut. In 11 Septembre s'a dus o deputațiune a comitetutul festiv al pressei parisiene la ambasadorul rusesc, br. Mohrenheim, pentru ca sĕ-i anunțe formarea acestui comitet. Mohrenheim rĕspunse, că e fórte satisfăcut, pentru aceea, că manifestațiunile ce se pregătesc vor strînge și mai tare legăturile între Francia și Rusia. El privesce acéstă amiciție, ca o graniță de pace pentru Europa. La întrebarea, că în ce ḑi vor veni oficeri rusesci în Paris respunse Mohrenheim, că afară de anunțarea oficială a visitei escadrei rusesci n'a primit alte împărtășiri. Indată ce se va întórce ministrul de esterne, Develle, se va ințelege cu acesta în privința dispositiunilor definitive. Comitetul festiv al presei parisene a compus următoriul program: Iluminarea gărei Lyon în Paris până la biserica Madelena; intare sĕrbătoréscă între sunetele musicei militare a reuniunilor de cântări și de gimnastică, representațiuni de gală în operă.

Noutăți.

Têrgul Sibiiului Têrgul de vite din Sibiiu a fost preste tot slab. Vitele de muncă au scăḑut fórte tare în preț și în general vitele de rasă indigenă nu s'au căutat. Causa a fost pe deoparte colera, din a cărei pricină multe têrguri au fost oprite, ér economii au alergat cu vitele în têguri, unde au putut și au cautat sĕ-le vêndă, ca sĕ nu le bage în iarnă, ér de altă parte scumpetea fênului. Mai bine cautate au fost vitele de prăsilă de rasă străine precum și caii buni, cari s'au cumpĕrat mai vĕrtos de cumpĕrători din țéră românéscă. Têrgul liber, fiind iarna la ușă, a fost bine cercertat și industrieșii au făcut frumóse parale. Tare s'au căutat incălțămintele și înbracămintele. Cépa în anul acesta a ajuns nu preț esagerat. O cunună de cépă, care altădată costa mult 12 cr. a ajuns preț de 35—40 cr. Pómele încă sunt scumpe, ér struguri nu s'au vĕḑut de loc, cu tóte că la têrgul de tómnă al Sibiiului ómenii erau îndatinați a gusta struguri frumoși și copți!

* * *

Concert. Concertul, ce l'a arangeat Joi séra reuniunea sodalilor români din Sibiiu în beneficiul d-lui Ioan Damianu, a reușit pe deplin. Corurile s'au produs bine, cu tóte că probe s'au ținut puține din causa timpului scurt. Dl Ioan Damianu a fost aplaudat cu entusiasm la fie-care piesă, ce o a cântat. De mai multe ori a fost rechiemat de public. Acompaniamentul la pian l'a făcut cu multă precisiune d-șóra O. Neagoie. După concert, s'a început jocul, care a durat cu vioiciune până diminéța. Public a fost fórte mult, încât sala s'a dovedit prea mică pentru astfeliu de ocasiuni.

* * *

Cercetare cerută. Am amintit la timpul seu, că episcopul Pavel ar fi cerut la ministru contra sa cercetare în afacerea pamfietului lui Pituc. N'am creḑut, că acésta s'a făcut, după cum afirmau foile magiare și am esprimat părerea nóstră, că dacă totuși s'a făcut nu s'a făcut bine. Acum vine „Nemzet“ și confirmă scirea ḑiarelor magiare, scriind că episcopul Pavel, „neputênd suporta acusa trădării de patrie“ a cerut dela ministrul de interne sĕ introducă contra sa cercetare disciplinară. Ministrul de interne, spune „Nemzet“ cu intrevenirea ministrului de culte, conte Csáky, a rugat pe primatele Vaszary sĕ facă cercetarea. Primatele a primit însărcinarea și va face ministrului în curênd raport despre starea lucrului. — Adevĕr sĕ fie tóte aceste?

* * *

Un negutătoriu de catâri trădătoriu. Un fecioraș de român de vre-o 18 ani din Sebeșul de sus, fiind pe vremea tulburărilor dela Oradea mare prin acele ținuturi pentru a cumpĕra catâri, pe care apoi îi vindea de acasă la alți negutători macedoneni, a fost suspicionat de spion și trădătoriu de patrie, prins și dus înaintea autorităților de iustiție din Zelau. Negustorașul a fost cecertat cu deamăruntul, a fost cautat sĕ vadă, dacă nu are cumva bani valachi s'au rusesci și fiind că la dêsul s'au găsit și nisce foi românesci, autoritățile au adus esperți — învĕțători— cari sĕ le cetéscă și sĕ tâlmăscéscă, ce cuprind etc. Numai după ce s'au convins pe de plin autoritățile, că negustorașul umblă în adevĕr după catâri și nu ca sĕ dărime „patria magiară“ a fost pus pe picior liber.

* * *

Concert în orăștie. In Orăștie se va da Duminecă în 17 Sept., 1893 st. n. un concert în sala hotelului „Csősz“ cu cooperarea domnișórei Maria Popovici, absolventă a conservatorului din Bucuresci, a domnișórei Ersilia Popovici și a domnului Ioan Demian oficial consistorial din Sibiiu. Inceputul la $7\frac{1}{2}$ óre séra. După concert petrecere cu dans.

* * *

Noul ministru de rĕsboiu. Din Viena se anunță, că M. Sa a numit ministru de rĕsboiu pe comandantul de corp și general de cavaleria Edmund Krieghammer din Cracovia. Numirea acésta o va publica în ḑilele viitóre fóia oficială. Krieghammer este consilier intim, cavaler al ordin. Coróna de fier clasa I: s'a născut la 4 Iunie 1832 în Moravia, — adecă aḑi e în vêrstă de 61 de ani. Ca căpitan s'a distins în lupta dela Solferino. In cercurile militare se susține, că este unul dintre generalii cei mai capabili și energici.

* * *

Generalul Miribel. Generalu Miribel, șeful statului maior al armatei francese și unul din militarii, în care Francia își puse întréga ei încredere, — a încetat din viéță. Generalul Miribel fusese adus în capul statului major al armatei acum trei ani, pe când se afla ministru de resbel dl de Freycinet.

Generalul Miribel a luat parte activă în resbelul dela 1870 și a fost unul din intimii lui Gambetta. Reposatul era considerat ca bărbatul providențial, care are sĕ conducă armata la revanșă.

Armata francesă simte o pierdere tot așa de mare ca aceea suferită cu ocasiunea morței generalului Chanzy și a amiralului Courbet.

* * *

Comóră aflată. In comuna Zăvoeni în apropiere de orașul T.-Măgurele (România) un individ, anume Tănasie Enache Enculescu, săpa un bordeiu, mai deună-ḑi. Omul muncea din resputeri și sudorile îi curgeau șiróie de pe frunte. Cât ar fi dat el sĕ pótă sta colea la odichnă la umbră ca boerii și se mânânce bine și liniștit. Dar de, ce sĕ-i faci. Cine se póte lupta cu sĕrăcia! Tot săpând în pămênt de-odată dă de un lucru, care nu semăna nici a pétră, nici a lemn. Il ridică, se uită la el și rĕmâne înmărmurit. Era o icónă de aur și argint, fórte veche dar cât se póte de bine lucrată. Tănase mai dă odată cu sapa și găsesce un alt obiect: un inel mare împodobit cu pietre scumpe. Lui Tănase i se părea, că viséză și săpând cu putere găsesce un borcan de 5 oca plin cu monede vechi de aur. Iși póte ori-cine închipuí fericirea sĕrmanului Tănase, căci jumĕtate din valórea comorii va fi a lui.

Corespondențe particulare

ale Telegrafului Român.

Zdrapți la 25 Aug. v. 1893.

Onorabilă redacțiune! Șovinismul magiaro-jidan își face de cap. Noi zarandani ținut curat românesc, mereu suntem șicanați pe tóte căile. — In tóte comunele ni-se trimite câte un perciunat, cari apoi pórtă rolul lor propriu de denunțianți. Ca român ți sĕ pun greutăți, voind a face vre o intreprindere economică, ba unde odată s'a așeḑat de 3—4 ḑile un jidan, îndată sĕ comfiscă drepturile de trafici ect. dela românii bastinași, cari de ḑeci de ani le-a esercitat cu tótă punctualitatea. Și dacă totuși ai cutezanța a te folosi de remediile, ce legile ni-le dau, esti persecutat în tótă forma.

Dintre multele abusuri, étă un cas. In tómna anului trecut comunei nóstre Zdrapți, incă i se dete prilegiul a esarenda dreptul de cârcimărit cu suma cea mai esagerată de 800 fl. v. a.

Acésta o făcusem cu deosebire pentru asigurarea caselor, bisericei cari servesc de cârcimă, atacate fiind de un „jó hazafi“ fiu alui Moise, rădicându-și îndată după venirea în comună case proprii, cu scop de a scurta „Oláh Biserika“ și de modestul venit, ce-l mai putea trage după casele sale.

La esarêndare cei competenți au pus condițiunea, că comuna numai așa ofere suma de mai sus, dacă se va da o licență de cârcimărit și în casele bisericei, carea sĕ se eserciteze prin un anumit increḑut al comunei. Astfel s'a format o societate din 4 fruntași ai comunei, cari au primit rĕspunderea pentru comună, și carea avea sĕ manipuleze.

Cu mari necasuri însĕ, după vre-o câte-va comisiuni pe la Direcția finanțiară din Deva, s'a putut câștiga licenția respectivă cu atât mai vêrtos, căci dela pretură s'a fost staverit numai una licență în comună, și carea era reservată pe séma ovreului, de-și comuna numĕră preste 800 suflete.

Vĕḑêndu-sĕ apoi constrânși a da și in casele bisericei o licență unde, de 50 ani a fost tot birt, ca pe telegraf a urmat și a fiului lui Moise.

De atunci neîncetat, ḑilnic, ne vin sute și mii de persecuțiuni. Bietul cârcimar român e globit ḑilnic, dela Ioan Blag, și preotésa Silvia Simedrea, cari manipuleză regalul, fură luate dela amêndoi traficele în mod arbitrar. Dela birtul românesc se scot ómenii și apoi sĕ chiamă la cârcima jidanului.

Parola e dată, séu te dai în mâna jidanului, séu dacă nu tragi scurta.

Tot astfel se urméză în comunele învecinate Crișcior, Rovina, Blăjeni, unde dl notariu Augustin Onițiu, e tras în procese pentru spriginirea poporațiunei asuprite.

Auḑi lume și veḑi la ce sunt espuși românii bastinași de sub coróna stului Stefan, în țéra liberalismului. Dḑeul îndurărilor însĕ va vedé dreptatea și mântuire ne va da!

X—x

Eruarea mijlócelor necesare

la urcarea salarelor învĕțătoresci la suma de 300 fl. v. a. cu privire la proiectul cel nou de lege.

Temă pentru ședința adunărei generale a reuniunei învĕțătorilor gr. or. români din districtul Sighișórei, ținută la 18 și 19 Iuliu a. c. v. în Ferihaz, de Petru Nicolescu, preot gr. or. și învĕțătoriu.

Onorată adunare generală!

In ședința comitetului central al reuniunei nóstre districtuale, ținută la 18 Martiu v. a. c. am fost însărcinat cu elaborarea temei de față, predată în formă de disertațiune.

Tema, după cum titula însași arată, privesce pe de o parte pre învĕțătorii, ér pe de altă parte pre susținĕtorii scólelor confesionale, cu un cuvênt și mai de aprópe privesce pe poporul românesc.

Drept aceea lucrarea de față este îndreptată numai către poporul nostru românesc, pre carele am căutat sĕ-l conving despre însemnătatea acestui obiect, îndemnându-l prin esemple vii la susținerea scólelor sale confesionale.

In lagătură cu acestea mi-am împărțit lucrarea în mai multe părți, desvoltând fie-care parte în deosebi.

Din capul locului însĕ atrag atențiunea on. adunări asupra împregiurărei, că fiind esmiși din partea sinodului preoțesc tractual, respective a preaonoratului oficiu protopresbiteral comisari în tóte comunele din tractul protopresbiteral al Sighișórei, ceea-ce póte analog se va fi întêmplat și în celelalte dóuĕ tracte, cari constituesc reuniunea nóstră învĕțătoréscă, — cari comisari avut'au a căuta tóte mijlócele posibile din și cu cari s'ar puté ajunge la salariul învĕțăteresc minimal prescris de lege, spre a puté astfel și pe viitoriu asigura caracterul confesional al scólelor nóstre și cari de sigur își vor fi terminat lucrările, pe de o parte, ér proiectul din cestiune devenit acum lege pe de altă parte, tema de față, cu titula ei, și-a perdut óreși-cum din valóre și astfel am pus mai mult pond pe alte momente însemnate din viéța scolară, cari de altcum stau în strênsă legătură cu obiectul pertractând, ér eruarea mijlócelor referitóre la salariul învĕțătoresc, le-am amintit numai la finea acestei lucrări.

Scopul conferențelor, respective a întrunirilor membrilor reuniunilor învĕțătoresci.

Adunările învĕțătorilor, preste tot după cum este cunoscut, au devisa a arăta pe de o parte starea presentă atât cea materială, cât și mai ales cea morală — culturală — a scólelor nóstre poporale representate în acestea prin învĕțătorii sei, pe de altă parte ca membrii aceloraşi reuniuni, venind în atingere unii cu alții și discutând diferite cestiuni referitóre la învĕțămêntul scolar, sĕ se perfecționeze în chemarea lor. Cu un cuvênt au în vedere progresul cultural al scólelor nóstre confesionale ort. rĕs. supuse părintescei supravegheri a Escelenției Sale a Prealuminatului și Preasânțitului părinte archiepiscop și metropolit Miron Romanul, carele cu atâta zel și îngrigire a sciut sĕ apere scólele nóstre atât în trecut, cât mai ales acuma față de noul proiect de lege.

(Istoricul scólelor nóstre — în general).

Scóle sistemisate noi românii de confesiunea gr. orient. nu avem decât de pre timpul în veci pomenitului și marelui archiepiscop Andreiu Baron de Șaguna, carele de când provedința l'a pus — chiar la timpul suprem — în fruntea românilor ort. rĕs. a prins a lupta din tóte puterile sĕ întemeeze scóle, sĕ pregătéscă învĕțători harnici, cari sĕ pótă conduce tinerimea română pre calea adevĕrului la fericirea vremelnică și cea vecinică totdeodată.

La instalarea sa se aflau scólele nóste — sĕ ḑic acelor elementari, căci de cele gimnasiali, s'au astfel de scóle nici că puté fi vorbă pre atunci — într'o stare vrednică de plâns. Localitățile menite pentru scóle erau nisce adevĕrate cocióbe, cărțile scolare lipsiau cu totul, de obiecte de învĕțămênt nici vorbă nu era; învĕțătorii — cei mai mulți — abia sciau buchisa si bucóvna de rost. Fonduri scolare — vre-o tipografie a nóstră? Nimic de al d'estea. Și astăḑi cu ajutoriul lui D-ḑeu și a bărbaților nostri luminați unde am ajuns! Ce deosebire între acum și atunci!

Tot sub acel neuitat și mare archiepiscop s'au început ținerea de conferențe învĕțătoresci, cu scopul de-a îndemna pe popor la ridicarea și susținerea scólelor proprii confesionale.

Adi scólele nóstre, — cu tótă vitregitatea timpului, se află pre un stadiu cultural fórte înaintat — fața de trecut — și cu ajutoriul lui D-deu și a conducĕtorilor lor țintind tot mai mult la progresul cultural spre a puté cel puțin sta pe aceeași tréptă culturală cu celelalte conlocuitóre națiuni, mai favorite de sórte.

Binefacerile scólei și rĕul ce ar resulta în lipsa ei.

Am amintit mai sus, că scóla are în vedere și fericirea vremelnică totdeodată a celor ce sunt încredeuți ei.

Și cum póte face scóla pre om fericit? — Dacă va deștepta, va întări și va conduce pe calea adevĕrului destoinicia de prefecțiune a omeniei a națiunei române în specie.

Avênd scóla acésta devisă, tot părintele dator este a o priví ca atare și a o îmbrățișa cu dragoste.

Căci privind numai puțin la dispozițiunile copiilor vom afla între ei o mare deosebire. Pre unii îi vedem în anii dintâiu îndrăsneți, caprițioși, spulberați, sar, alérgă, adeseori se încaeră cu alții, rup, sparg, nu se supun, întorc vorba; ș. a. aci trebue sĕ pășască scóla la mijloc și sĕ îndrepteze rĕul cu blândețe, răbdare, înțelepciune, zel, tact, ținênd totdeauna la principiul: „caută după causa rĕului, și aflându-o o și depărtéză“.

Din contră sunt unii copii fórte liniscíți, prudenți, negâlcevitori, lingușitori mai ales pe lângă aceia, dela cari așteptă ceva, ascultători, nu perd din vedere greșélele altora, spun tot ce vĕd; față de astfel de copii scóla érăși trebue șĕ și ecsercite binefacerile ei, sĕ nu rĕmână nepăsătore, credênd, că aceste disposițiuni naturale ar remânea pentru tótă viéța, sĕ nu-i lase în placul lor, ci cu blândețe, înțelepciune și zel érăși sĕ caute a întări înăscutele însușiri bune copiilor, însuflând în inimele lor adevăratele principii ale moralităței și ale religiosităței creștine.

Uitându-ne la desvoltarea fisică a copiilor, îndată vom vedé, că unde a apucat sensualitatea (fisicul) de asupra, acolo spiritul este puțin activ; din contra, unde de timpuriu esceléză spiritualitatea, acolo sensualitatea este mai slabă.

In ambe aceste casuri scóla trebue se scie ce are de făcut, ca celor dintâiu sĕ le descepte și întăréscă puterea intelectuală, ér' celor de al doilea fel în același timp sĕ le arete și mijlócele spre întărirea puterilor trupesci a fisicului.

De aci se vede în destul scopul și în urmare binefacerile scólei. Scóla ca o mamă bună trebue sĕ-și respecteze pre toți copii de o potrivă, sĕ fie cu dragoste adevĕrată, cătră toții copii ei încredințați. Sĕ le împărtășéscă nutremêntul sufletesc necesar prin învĕțământ; sĕ le destepte puterile, se i-le întărésca, ca prin acésta punêndu-i în stare a cugeta și a lucra inșiși, sĕ'i facă nu numai sĕ scie mult, sĕ fie învĕțați, ci să fie și harnici pentru lume, se reverse dulceața învĕțăturei lor în cupa fericirei lor și a némului lor.

Dacă nu ar fi acum scóla, care se îndrepteze la unii copii apucăturile rele, înlocuindu-le, cu însușiri bune, sĕ îmbărbăteze pornirile bune inăscute la alții — apoi societatea omenéscă în special națiunea unde ar ajunge?! Elementele ce o ar compune în acest cas ar fi așa de heterogene și atât de strĕine unele față de altele, încât ar fi cu neputință o bună înțelegere, o viețuire comună. Atunci națiunea, — omenimea — neavênd fii luminați prin scóla, s'ar puté neferici pentru mai multe vécuri, sau ar puté fi chiar ștérsă de pre fața pământului pentru vecie. Afară de acestea sciut este, că un om fără de scólă nu ține nici cu D-deu nici cu biserica, nici cu stăpânirea politică, nici cu patria, nici cu națiunea, nici cu vre-un om din lume, nici cu el însuși.

Necesitatea susținerei scólei confesionale și dotațiunea corĕspundĕtóre a învĕțătorilor.

Din cele premerse deci este evidentă necesitatea susținerei scólei, anumit a scólei confesionale ort. rom. pentru noi; căci numai în scóla, care e condusă de unul, care vorbesce, simte și crede ca aceia, cari o susțin, numai acolo se póte da tinerimei o crescere, care sĕ corĕspundă aspirațiunilor susținĕtorilor.

In scóla confesională numai se va ține cont de limba, credința, datinele și obiceiurile confesiunei. — Ori și ce scólă însĕ sĕ nu-și uite a cresce din copii, credincioși fii ai bisericii, buni și bravi cetățeni ai statului, învĕțându-i de timpuriu a viețuí în frățietate și armonie, cu tóte națiunile conlocuitóre.

Biserica și scóla stau în strênsă legătură una cu alta. Scóla pregătesce pre fii bisericii, ér biserica implorând ajutoriul lui Dumnedeu îndémnă pre membrii ei la împlinirea datorințelor lor, atât față de biserică, cât și de stat; atât față de ei înșiși, cât și față de aprópele, dicênd: „Dați ce este al Cesariului, Cesariului, ér ce este a lui Dumnedeu lui Dumnedeu, și iarăși: „Iubesce pre deaprópele teu ca pre tine însuți“.

„Dacă adi românii sunt o națiune compactă, au o limbă frumósă și o religiune străbună cu datini comune naționale în tóte provinciile locuite de ei, meritul este, că am avut biserică națională și scólă sub îngrijirea bisericii. Astfel numai am putut resista tuturor invasiunilor și persecuțiunilor câte le-am îndurat noi părinții și străbunii nostri“. Étă deci pentru ce scóla trebue sĕ stea în strinsa legătură cu biserica și sĕ o și conservăm și de aci înainte sub scutul ei, la ce cu toții sĕ și lucrăm.

Căci îndată ce scóla se va desface și se va înstrĕina de biserică, și se va propune și învĕța în ea alt-cum, precum se învață și crede în biserică, temelia bisericei este sguduită și amenință în tot momentul a-se ruina. Atunci blăstămul cel înfocat al rĕsbunărei va ajunge pre toți aceia, cari au lucrat sau au privit cu indiferentism la ruinarea ei; și ca un fulger aprins de turbarea unei furtune îi va isbì cu tunet, îi va doborí cum dobóră viforul copaciul din vêrful muntelui și îi va repedi în „prăpastia întunerecului celui mai din afară“.

Avem autonomia bisericei garantată prin lege și în legătură cu acésta avem neapărată lipsă și de autonomia scólelor nóstre confesionale, în ființate și susținute tot de biserică. De aceste scóle bisericile nóstre au neapărată trebuință, căci numai cu ajutoriul lor își pot cresce tinerimea în frica lui Dumnedeu și în legea strămoșilor. Ér pentru ca scólele nóstre confesionale sĕ pótă împliní scopul mărețiu, pentru care sunt întemeiate și susținute, se recere, ca nimenea altul sĕ nu aibă drept de a porunci asupra lor, decât numai credincioșii și preoțimea bisericelor nóstre.

Drept aceea ele trebuesc încredințate unor puteri dibace, conscie de chemarea lor, spre a le puté conduce spre limanul dorit.

Invĕțători harnici, cu bune pregătiri teoretice și practice, cu purtări morale bune adevĕrate esemple de imitat trebuesc instituiți în scólă. Căci numai învĕțătoriul desevârșit în chemarea s'a și devotat causei sale, numai învĕțătoriul virtuos, numai învĕțătoriul religios, numai învĕțătoriul național și respectător de mai marii lui va puté forma din tinerimea cea crudă membrii harnici ai familiei și ai națiunei, cetățeni bravi ai statului, credincioși neclătiți ai sântei Maice nóstre biserici și fii ai împĕrăției ceriului.

(Va urma)

Bibliografic.

A apărut a XVII programă a gimnasiului public gr. or. român din Brad pe anul scolastic 1892/3, publicată de Georgiu Părău, director gimnasial provisoriu. Cuprinde: *A.* Un tratat din „Geometria“ de profesorul provisoriu Dr. Ioan Radu. *B.* Sciri scolastice de directorul gimnasial. Sibiiu, Tipografia archidiecesană, 1893.

„*Candela*“, fóie bisericéscă-literară a apărut Nr. 9 din 1 Septembre 1893, cu următoriul cuprins românesc:

Despre cele mai însĕmnate liturgie ale bisericei orientale, mai ales cu privire la cele-ce-s întrebuințate în timpul de față în biserica ortodocsă. — Scurtă privire istorică. — Predică pentru Dumineca a 18-a după Rusale. — Predică. — Predice funebrale pentru poporul de rênd. — Discurs. — Cronică.

Convocare.

Prin acésta se convócă adunarea generală ordinară a reuniunii învĕțătorilor români gr. or. din districtul Zarand pe dilele: 24, 25 și 26 Septembre v. a. c. în Băița.

Programa

adunărei generale a reuniunii învĕțătorilor români gr. or. din districtul Zarand, ce sĕ va ține la 24, 25 și 26 Septembre v. a. c. în Băița.

Ședința I, Vineri în 24 Septembre a. m.

1. Serviciul divin împreunat cu chemarea Duchului sânt, după terminarea căruia se va deschide ședința prin presidiul ordinar la 10 óre a. m.
2. Constatarea membrilor presenți.
3. Statorirea programei.
4 Presentarea de esibite, între cari și raportul general.
5. Alegerea comisiunilor.

Ședința II în 24 Septambre p. m.

6. Constatarea membrilor presenți.
7. Memorisarea piesei: „Copilul și rața“ cu despărțĕmêntul I (manual de I. Popescu) de Arseniu Duma.
8. Pertractarea piesei: „Calul“, cu despărțĕm. I. (manual de I. Popescu) de Efrem Pop.
9. „Marșul lui Dragoș“, cu desp. III (cartea a II a de cetire de I. Popescu) de Alecsandru Vlad.
10. Pertractarea „adverbială“ cu despărțĕm. IV de Alecsandru Ioan.

Ședința III în 25 Septembre a. m.

11. Verificarea protocólelor din ședința I și II, constatarea membrilor presenți.
12. „Calculul intereselor“, cu desp. VI de Romul Jurca.
13. „Constantin cel mare“ cu desp. VI de George Foraș.
13. „Comparația adiectivelor“ (melléknevek fokozata) cu despărțĕm. IV. din limba magiară de Simeon Cibean.

Ședința IV în 25 Septembre p. m.

15. Constatarea membrilor presenți.
16. „Munții și rîurile din comitatul Huniedórei în special“ cu desp. III de Ioan Lucăcel.
17. Despre „cambii“ cu cei din anul ultim de repeție (IX scolariu) de Ioan Germân.
18. Raportul comisiunilor.

Ședința V în 26 Septembre a. m.

19. Participarea la serviciul divin.
20. Constatarea membrilor presenți.
21. Verificarea protocólelor din ședința III și IV.
22. Instruirea în lucrul de mână, dare de indrumări teoretice și practice prin învĕțătorii: Alecsandru Florea, George Foraș, Romul Jurca, Ioan Găzdău și Alecsandru Iovan.

Ședința VI în 26 Septembre a. m.

23. Constatarea membrilor presenți.
24. Verificarea protocolului din ședința premergĕtóre.
25. Constituirea reuniunii pe un nou period de 3 ani.
26. Staverirea bugetului pe anul 1893/4.
27. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului acestei ședințe.
28. Inchiderea adunării.

Din ședința comitetului central al reuniunii învĕțătorilor români gr. or. din districtul Zarand, ținută la 17 Maiu, 1893.

Vasiliu Damian
președinte

Diverse.

Numirea banilor. Cuvêntul „franc“ este numire națională, dându-se acest nume livrei încă în revoluțiune; „sou“-ul este abreviațiunea latinescului „solitus.“ „Lira“ italiană încă se deriva dela libra lătinescă. „Peseta“ spaniolă insémnă un ce mesurat, ér' portugesul „reis“ ban regal. „Rubla“ ruséscă are ințelesul cuvêntului „tăiat,“ fiindcă mai de mult se tăia din bară de argint, „kopek“-ul nu insémnă alt ceva decât lance, de óre-ce icóna țarului sĕ desemna pre monetele de bani cu lancea. „Sterling“-ul engles insémnă „oriental“, fiind-că Richard I. l'a adus din orient, „schilling“ sĕ derivă dela cuvêntul latin „solitus“, ér numirea de „guinea“ de acolo, că banii sĕ băteau din aurul scos din minele Guinei. „Penny“ dimpreună cu nemțescul „pfenning“ este în legătură cu cuvêntul pemn (zălog); „dollar“-ul cu talerul, dinarul sêrbesc sĕ derivă dela denarul romanilor, ér „piastrul“ turcesc dela italianul piastro.

Avis pentru învĕțători.

Apropiindu-se începerea scólelor pe anul scolastic 1893/4 venim a recomanda p. t. învĕțătorilor și bărbaților de scólă următórele cărți scolare din editura tipografiei archidiecesane gr. or. din Sibiiu.

Micul prietin al copiilor, adecă carte pentru învățarea scrierii și cetirii de Silvestru Moldovan. Cu o îndrumare la finea cărții. Prețul broșat 22 cr. legat 25 cr. ABC-dar aprobat pentru scólele gr. or. din archidiecesa nóstră și din diecesa Aradului.

Apoi

Din biblioteca cărților scolare pentru studiul religiunei:

Istoria Biblică în folosul scólelor poporale. — Cu dece ilustrațiuni reprodu-se în format mic după biblia ilustrată de G. Doré din editura Deutsche-Verlags Anstalt in Stuttgart Prețul legat 30 cr. broșat 25 cr.

Istoria Bisericéscă în folosul scólelor poporale. Prețul legat 35 cr.

Sub presă:

Istoria Biblică în folosul scólelor medii. Cu 20 ilustrațiuni reproduse în format mic după biblia ilustr. de G. Doré din editura Deutsches-Verlags-Anstalt in Stuttgart.

Istoria bisericéscă în folosul scólelor medii.

Poșta redacțiunei.

D. M. prot. Sig. Primiți mulțămita nóstră pentru informațiune.

Car. în D. Nu sĕ póte publica. Red.

Loterie.

Mercuri în 13 Septembre 1893.

Brünn: 32 39 83 19 6.

Nr. 171/1893 [174] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor Invĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din comunele mai jos scrise în protopresbiteratul Orăştiei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Simeria (O Piski) cu Tolţia postul de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesare.

2. Ludesci cu filia Costesci cu salar anual 300 fl. v. a. cuartir, grădină de legumărit şi lemnele necesare.

3. Dêncu mare, salariu învĕţătoresc 300. fl. v. a. cuartir, grădină de legumărit şi lemnele necesare.

4. Tămăşasa salariu învĕţătorescs 300 fl. cuartir şi lemnele necesare.

5. Bincinţiu salariu anual învĕţătoresc 250 fl v. a. cuartir şi lemnele necesare.

6. Romoşel, salariu 300 fl. cuartir, 5 stângini de lemne, şi grădină de legumărit.

7. Dêncu mic, salariu 300 fl cuartir, grădină de legumărit şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a-şi ascerne cererile instruite conform legilor din vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul susscris.

Orăştie, 18 August, 1893.

Oficiul protop. gr. or. al Orăştiei în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

Nr. 348/1893 [169] 3—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunei consistoriale din 3 August a. c. Nr. 4679 B. se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru întregirea parochiei Amnaş, protopresbiteratul Seliştei.

Cu postul acesta de paroch este impreunat un venit anual de 266 fl. 14 cruceri v. a. despre care sĕ pot trage informaţiuni mai de aprópe dela oficiul protopresbiteral şi dela comitetul parochial.

Reflectanţii la acest post se-şi aşternă cererile, instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Selişte, 21 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr 318 scol. [173] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în tractul protopresbiteral al Solnocului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Libotin, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani, cuartir şi grădină.

2. Ungureni, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani şi cuartir.

3. Rogoz, cu salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir şi grădină

4. Rohia, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi cuartir.

5. Poianaporcului afiliată cu Valeni, cu un învĕţătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl v. a., cuartir şi grădină.

6. Peteritea afiliată cu Masca cu un învĕţătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir şi grădină.

7. Borcut afiliată cu Ineu, cu un învĕţătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir şi grădină.

8. Stoiceni afiliată cu Dobric şi Dobriţinaş, cu salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir şi grădină. Invĕţătoriul va fi ambulant în Stoiceni şi Dobric, căci din Dobriţinaş elevii de scólă vor cerceta parte scóla din Dobric, parte scóla din Stoiceni.

8. Costeni afiliată cu Cupşeni, cu un salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină. Invĕţătoriul va fi ambulant.

Doritorii de a ocupa acestea posturi au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral (Magyar-Lápos) până la terminul indicat.

Cupşeni în 18 August, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective, oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului.

Samuil Cupşa,
protopresbiter.

Nr. 305/1893 [168] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a treia Porumbacul-superior-apusén, protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta din nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt cele publicate în concursul din „Telegraful Român“ Nr. 2, 3 şi 4 din anul 1893, adecă computate în bani dau suma de 403 fl. 20 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sĕ-şi subştérnă cererile concursuali instruite conform dispositiunei stat org. şi a regulamentului pentru parochii din anul 1878 la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului, în Avrig (posta Avrig, Felek, Szeben megye) până la terminul susindicat

Avrig, 9 August, 1893,

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv, oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopresb.

Nr 647/1893 [175] 1—3

EDICT.

Elena N. Bârsan gr. or. din Herman, care de trei ani a părăsit cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat George Poenariu gr. or. din Doboli-inferiori, şi pribegesce în lume fără ubicaţiune cunoscută, în sensul resoluţiunei consistoriale dto 10 August a c. Nr. 4853 B., se citéză prin acésta, ca în termin de şése luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta si decide procesul matrimonial, intentat de cătră bărbatul ei în contra ei.

Braşov, 30 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Curs de moşit.

Direcţiunea institutului reg. ung. de moşit în Sibiiu aduce la cunoştinţa publică că la **1 Octomvrie** se va deschide **cursul gratuit de moşit de cinci luni.** Primirea se face dela 1 până la 15 Octomvrie a. c. pe lângă atestat de moralitate şi de botez în strada Poplăcii (Quergasse) nr. 27.

Prelegerile cu limba de propunere magiară, germână şi română sĕ încep la 5 Octomvrie 1893.

Femei însărcinate se primesc, încât ajunge spaţiul, pentru naşcere în clinica de moşit şi li-se dă tótă îngrigirea şi întreţinerea gratuit pe spesele ministeriului reg. ung. de culte şi instrucţiune.

Sibiiu, 1 Septemvrie 1893.

[173] 2—4 **Direcţiunea.**

☞ Pentru-ca şi persónelor mai sărace dela ţară sĕ li-se dee putinţa de a se instrua în moşit, direcţiunea institutului împărtăşesce locuinţă liberă la 10 eleve pentru durata cursului. Petentele sĕ se adreseze în scris sau verbal cătră direcţiune, Quergasse nr. 27.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5 46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4 30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5 27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	sos. Bucuresci pl.	4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta—Arad—Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57						
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6.55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele insemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 98 Sibiiu, Marţi, 7/19 Septembre 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 5128 Scol.

Cerculariu

cătră tóte oficiile protopresbiterale şi parochiale, cătră direcţiunile scólelor medii şi comerciale confesionale din archidiecesă şi cătră catecheţii scolarilor de religiunea gr.-orientală din archidiecesă.

Sinodul archidiecesan voind a regula instrucţiunea religiunei în scóle de jos până sus, după un plan uniform prin conclusul seu din 7 Maiu 1888 Nr. protocol. 86, a acceptat un plan nou de învĕţământ pentru studiul religiunei în scólele nóstre confesionale şi pentru tinerimea de confesiunea nóstră din alte scóle de pe teritoriul archidiecesei Transilvane.

După acest plan are a se preda studiul religiunei în modul următoriu:

I. In scólele poporale:

1. In anul întâiu: *Istorióre morale, rugăciuni şi cântări bisericesci corespundĕtóre.*

2. In anul al doilea: *Istoria biblică a testameutului vechiu.*

3. In anul al treilea: *Istoria biblică a testamentului nou.*

4. In anul al 4-lea şi al 5-lea: *Catechismul mic.*

5. In anul al 6-lea: *Istoria bisericéscă pe scurt.*

II. In scólele medii, comerciale şi civile:

1. In clasa 1-a şi 2-a gimnasială, reală şi civilă: *Istoria biblică.*

2. In clasa a 3-a şi a 4-a gimnasială, reală şi civilă: *Catechismul*

3. In clasa a 5-a şi a 6-a gimn, reală şi 1 a şi 2-a comercială: *Istoria bisericéscă.*

4. In clasa 7-a gimn. şi reală şi a 3 a comercială: *Cunoscinţe din dogmatică şi morală.*

5. In clasa a 8-a gimnasială şi reală: *Cunoscinţe din Dreptul canonic şi Constituţia bisericei ortodocse române din Ungaria şi Transilvania.*

Consistoriul archidiecesan înainte de a pune în lucrare acest plan de învĕţământ a aflat de bine a face îngrigire de cărţile de lipsă pentru studiul religiunei conformate planului şi de aceea numai acum, când o parte din acele cărţi au eşit de sub tipariu, éră celelalte sunt în lucrare, publică prin acésta planul de învĕţământ, spre observare în tóte scólele din partea catecheţilor nostri, făcênd în legătură cu acésta cunoscute şi cărţile pentru studiul religiunei, ce până acum s'au edat în tipariu sub auspiciile consistoriului, şi anumit:

a) Istoria biblică, ilustrată pentru scólele poporale cu preţul de 30 cr., legată.

b) Istoria bisericéscă, pentru scólele poporale cu preţul de 35 cruceri, legată.

c) Istoria biblică, ilustrată pentru scólele medii şi civile cu preţul de 55 cr., broşurată.

d) Istoria bisericéscă, pentru clasele superióre, medii şi scólele comerciale în dóuĕ părţi şi adecă partea I cuprindênd: Istoria bisericéscă generală şi partea II. Istoria bisericei ortodocse române; fie care parte broşurată cu preţul de 50 cr., sau laolaltă cu preţul de 1 fl.

Aceste cărţi, avênd autorisaţiunea interimală a consistoriului se întroduc prin acésta ca cărţi de scólă pentru studiul religiunei încă cu începutul anului scolar 1893/4.

In fine se mai observă şi aceea, că până la edarea şi a celorlalte cărţi necesare pentru studiul religiunei, şi anumit a unui catechism pentru anul al patrulea şi al cincilea al scólei poporale, a unui catechism pentru clasele III. şi IV. gimnasiale, reale şi civile şi a unui manual pentru cunoscinţe dogmatice morale şi de Drept canonic în clasele VII. şi VIII gimnasială şi reală conform planului de învĕţământ, ce se publică aci, sunt a se folosi manualele esistente şi autorisate în acele materii.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolar, ţinută la 19 August, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 6 Septembre 1893.

După „rescóla“ dela Beiuş, care a esistat numai — pe hârtie în colónele născocitóre ale foilor magiare, aflăm acum scirea, tot în „demnele de credinţă“ foi magiare, că o altă mişcare periculósă sĕ ivesce în jurul Turdii. Corespondenţi din partea locului vestesc foilor magiare, că în jurul Turdii românii sunt în ferbere, că s'a vĕdut un agitator valach mistic, domn de feliu, — „agitatorii“ toţi sunt domni, — care a ţinut sfat cu locuitorii români de pe satele de acolo şi drept urmare a acesteia a fost, că într'o sară au fost atacaţi de români în Poiana de pe Arieş neşte biciclisti unguri, ér în altă nópte a fost atacată trăsura fispanului Turdii, pe drumul de ţară dintre Poiana şi Ghiriş. Poporaţiunea magiară e ameninţată de valachi şi corespondenţii strigă: Gewalt, „ne trebue cătane, ca sĕ ne apere şi sĕ ţie în frêu prostimea valachă“.

Cât adevĕr sĕ cuprinde în scirile aceste, fie dela Beiuş, fie dela Turda, sĕ vede de acolo, că „Egyetértés“ în nrul de Sâmbătă (16 Sept n.) în un articol de fond cu titula „vesti spárietóre“, admite presupunerea, că la Beiuş şi jur credinţa privitóre la o ferbere ascunsă a produs-o numai aparinţa şi că închipuirea escitată a avut rol însemnat întru colorirea stării, care a înduplecat pe proto-notariul din Bihor a aplica forţă militară“.

Nici „Egyetértés“, nici alte foi însĕ nu se încércă se afle motivul, care a produs „închipuirea escitată“ la poporaţiunea magiară, măcar că uşor se póte afla acesta. Şi într'adevĕr, de unde vine. că tocmai magiarii din jurul Orădii şi jurul Turdii au închipuirea escitată sau cu alte cuvinte sunt mereu cu frica în spate?

Nu trebuie mare cunoscinţă psichologică, ca sĕ o aflăm acésta. Frica şi închipuirea escitată este resultatul conscienţei vinovate. Poporaţiunea magiară din Orade şi Turda, după ce a comis barbariile contra românilor, s'a spăriat ea însăşi de faptele sale, a simţit remuşcare în sine pentru-că a atacat po românii pacinici şi nevinovaţi şi s'a temut şi se teme de o resbunare din partea românilor. Noi scim, că atât în anul trecut, cât şi în anul acesta ungurii din Turda, după ce au comis devastările, erau fórte înfricaţi şi au pândit mai mult timp nopţile, ca sĕ nu năvălécă românii de pe sate asupra lor ér în Orade, a dóua di după vandalism, s'a respândit scirea, că în pădurile din jurul oraşului se află mai multe mii de români, cari vor sĕ atace oraşul. Din tóte aceste nimic n'a fost adevĕrat, dar scirile le a produs „închipuirea escitată“, resultatul vinovăţiei. Acesta e isvorul şi a veştilor despre pretinsa ferbere de acum dela Beiuş şi Turda, din care nimic nu este adevĕrat.

Noi scim, că poporul nostru e pacinic, îndelung răbdător şi iubitor de ordine şi nu caută a-şi câştiga dreptul sĕu, decât pe cale legală, ér' nu cu petri şi ciomege. De aceea suntem de acord, cu cele ce dice mai departe „Egyetértés“ în articolul seu pomenit, că datorinţa guvernului este a supune la o cercetare radicală stările dela Beiuş şi Turda-Arieş; da, sĕ facă cercetare, şi dacă va afla agitatori cari au aţiţat poporul şi au umblat sĕ compromită prin rescóle drépta nóstră causă naţională, pe care noi în vîrtutea dreptăţii ei pe cale legală voim sĕ o resolvăm, pe aceia sĕ-i pedepsécă după lege. Dacă însĕ, precum suntem convinşi, tot lucrul va fi o infamă scornitură, fie în urma „închipuirii escitate“, fie cu intenţiunea, ceea ce ar fi şi mai rĕu, atunci gu-

---

FOIŢA.

Duelul.

Pricina unui duel? Mai totdeuna, dóuĕ capre care nu încap pe o punte şi nici una nu vrea sĕ se dea în lături. — Cunósce-ţi fabula.

E sciut, omul mărginit, fără de nici o valóre intrinsecă, crede totdeuna, că trebue sĕ facă fală în lume, sĕ se deosebéscă, sĕ atragă atenţia chiar prin mojicii, scandaluri, fanfaronade fără de nici un chichirez, pe care le scóte la ivélă într'adevĕr personalitatea sa; — da! o personalitate neghióbă, josnică, caraghiósă, care umple de desgust pe unii, şi stîrnesce rîsul la alţii.

De multe ori aceste impresiuni se zugrăvesc cu atâta espresiune pe unele feţe mai nobile, încât e cu neputinţă sĕ nu fie băgate în sémă.

O! atunci indignarea şi furia lui nu mai are margini, — o sĕ-ţi arate el, fiinţă miserabilă, care nu esti în stare sĕ faci ce póte el, — tu sĕ-l despreţuesci, tu? dar... el pune mâna îndată pe ciomag (şi aici e în elementul lui!) apoi pe puşcă, sabie (furia nu alege), şi sĕ te vedem, dacă mai îndrăsnesci sĕ spui, că onórea lui nu s'a scăldat şi n'a eşit din baie mai curată şi mai neatinsă decât pruncul din faşă?!

Sânge! étă ce-i trebue omului civilisat, ca sĕ-şi potolécă furia. Sânge! étă ce-i trebue tigrului ca sĕ-şi astîmperea setea.

Dar n'am audit de un tigru, care sĕ se pretindă civilisat; nu s'a găsit până acum nici unul, care sĕ-şi facă fală de vre-un titlu, de o decoraţie; nici chiar el, dacă ar sci sĕ vorbéscă, n'ar spune, că e altceva decât un animal feroce, supus instinctelor sale şi póte de ruşine se ascunde de ochii ómenilor, umblă lăturile, prin păduri; de ruşine, dis! căci mai de grabă o găsesci la nisce sĕlbătăciuni, decât la astelalte lighióne, care-şi dic ómeni şi cu tóte acestea adesea nu sunt demni de a ridica capul înaintea celor de prin păduri.

Mi-e témă, că de i-ar puté judeca un tigru, şi-ar întórce capul cu dispreţ. Căci el varsă sânge fiind-că îi trebue de mâncare şi n'are încătr'o; dar ţie, omule, de ce ţi-a dat natura atâtea mijlóce minunate de esploatare; de ce ţi-a pus patria arma în mână ca sĕ te folosesci de dênsa, sĕ folosesci pe semenii tei, sau s'o mânjesci, s'o înjosesci, sĕ sfăşii cu dênsa pe vecinul, pe prietinul teu, şi sĕ numesci asta duel?...

Repararea onórei! Ce ironie! legile morale opresc duelul şi legile civile – vorbă sĕ fie! — nu se lasă mai pe jos. Scim noi cât de jos nu se lasă legile nóstre, cu morala lor cu tot!

Dar ne mai trebue legi! N'avem atâta bun simţ sĕ vedem, ce e duelul? Nu simţim, că e o nedreptate revoltătóre, o mişelie, un asasinat mai vinovat decât crima cea mai grozavă, fiind-că se face la drumul mare, nu ne pedepsesce, şi făptuitorii pot trăi nesupăraţi printre ómenii cinstiţi.

Oh! şi cât e de înjositor! Dóuĕ fiéră, care stau gata sĕ se rupă, se se arunce una asupra alteia, şi nu se potolesc decât la cea dintâiu picătură roşie, suprema satisfacere!?

Firea vóstră nu s'a tocit. Civilisaţia vóstră e numai o schimbare de nume. Sălbătăcia, crudimea, patimile josnice, le-aţi înlocuit prin „repararea onórei“ la adăpostul căreia voi ve întreceţi.

Cum! ce deosebire e între duelisti şi rĕsbunările sĕlbaticilor de odinióră? Te omorau pe la spate, pe neasteptate, veţi dice, pe când noi, ah, noi...

Formalităţi şi nimic alta. Omul care s'a făcut folositor societăţii, nu prin sabie; care n'a pus mâna pe vre-o armă; chémă-l deodată sĕ se măsóre cu tine, care nu numai că din copilărie ai învĕţat a măcelări dar odată cu asta ţi-ai împietrit inima şi mintea lovesci fără de milă şi consciinţă; ér celalalt móre sau se nenorocesce pe viaţă; şi în el ucidi vre-o mângâere a nenoroeiţilor, un ajutor al nevoiaşilor, un sprigin al cine scie ce bĕtrâneţe sau fiinţe nevinovate. Şi asta nu e asasinat? Dar ce-ţi pasă ţie: ţi-ai mântuit onórea, încolo nu vrei sĕ scii nimic.

* * *

Dar, om serios şi cu bun simţ, pas sĕ refuzi de a te bate! O mulţime de injurii, de nedreptăţi, de batjocuri pentru cinstea ta; şi tu nu esti destul de tare ca sĕ le despreţuesci, ci te duci sĕ le resbuni cu arma în mână, ca şi celalalt. Atunci nu vedi, că nu mai ai trebuinţă sĕ te mĕsuri cu el, — esti tot atât de mişel, de barbar, de criminal ca şi dênsul.

A trecut vremea când numai sabia înălţa pe om în ochii semenilor. Acum, când ai meritele tale adevĕrate, când ţi-ai arĕtat cinstea în alte multe împregiurări, ce-ţi pasă ţie de ce dic ómenii, dacă ai consciinţa senină?

☞ *Din causa sfintei sĕrbători „Nascerea Născĕtórei de Dumnedeu“, numĕrul procsim va apăré Sâmbătă în 23 Septembre v. 1893.* ☜

vernul sě erueze pe aceia, cari au făcut scorniturile calumniatóre, — acestia sunt uşor de eruat, şi sě-i pedepséscă cum sě cuvine, ca pe unii, cari într'adevěr aţîţă spiritele. Ĕr mai pre sus de tóte pretindem, ca guvernul sě dispuie a sě pedepsi tulburătorii de strade din Turda şi Orade, căci acésta ar fi o měsură echitabilă şi ar contribui în měsură mare la liniştirea spiritelor.

In acest înţeles ḑicem şi noi, ca „Egyetértés“, că este lipsă de o guvernare prevěḑětóre, energică, cu tact, înţeléptă şi resolută. Tot odată însě noi mai cerem sě fie şi justă şi nepărtinitóre faţă de toţi fii patriei şi astfeliu şi în cestiunile nóstre, căci numai aşa póte sě liniştéscă spiritele.

Dacă ea nu va întruni cerinţele de mai sus, şi cu deosebire dacă nu va fi dréptă şi nepărtinitóre, — atunci nu scim de ce trébă este ea? vorba lui „Egyetértés“.

Revista politică.

Atitudinea sasılor în cestiunea programului politic bisericesc al guvernului e lămurită. In ḑilele trecute au ţinut o conferinţă în Sibiiu membrii comitetului central, la care afară de doi deputaţi săsesci toţi ceilalţi au luat parte. Presidentul conferenţii Wolff, ilustrând situaţiunea poporului săsesc, a făcut propunerea ca conferinţa sě priméscă următoriul conclus: Discutatele proiecte bisericesci ale guvernului, cu tóte că insuflă îngrigiri pentru poporul săsesc, nu forméză încă nici un motiv ca deputaţii sasi sě nu rěmână şi mai departe în partida liberală. Pentru acest proiect de conclus au vorbit toţi deputaţii dietali de faţă: Zay, Filtsch, Schreiber etc. contra lui directorul sem. Fr. Teutsch şi preotul Capesius. Proiectul lui Wolff s'a primit şi „Pester Lloyd“ 'şi inchee aşa darea de sémă: Cu acésta factorul legitim şi competent a lămurit situaţiunea: Sasii nu stau în taběra contrarilor programului politic bisericesc al guvernului şi deputaţii sasi vor sprigini cu unanimitate programul.

Referitoriu la acéstă afacere se scrie din Braşov, că s'a ţinut o adunare a tinerilor sasi, care au protestat contra resoluţiunei din Sibiiu. Se semnaléză şi în alte centre săsesci mişcări contra politicei bisericesci a guvernului.

* * *

Enciclica papală apărută în ḑilele trecute şi despre care am luat notiţă într'un număr premergětoriu, s'a discutat în mod aměnunţit de presa ungară. Foile guvernamentale au privit-o unele ca un act, prin care papa voesce sě apróbe vederile guvernului şi sě facă pace cu el. Nu le convine însě când o putere streină se amestecă în afacerile interne ale statului şi îndémnă ca şi acum pe catolici sě ţină congrese sub conducerea episcopatului. Unele dintre ḑiarele oposiţionale magiare au fost fórte vehemente contra papei, pentru enciclică. Ḑiarele clericale însě, între care la loc de frunte amintim pe „M. Állam“, a făcut mare lucru din enciclica papei, a comentat-o după gust şi a provocat pe toţi catolicii sě lucre în înţelesul enciclicei. Espunerile unor foi guvernamentale, că papa voesce pace cu guvernul sunt fantasmagorii, ele voesc sě reducă pe catolici, dar ei vor sci interpretă corect enciclica şi vor apăra biserica de atacurile guvernului şi falsului liberalism. La aceste espuneri ale fóei clericale s'a alăturat şi cont. Ferd. Zichy, care sě adreséză către toţi catolicii sě nu lase biserica pradă. Papa a vorbit lămurit, ḑice el, — sě l urmăm.

Curênd după acestea a publicat ḑiariul „Neue Fr. Presse“ din Viena un articol, care l'a datorit unei persóne remarcabile din Vatican şi care e scris óre cum în favorul guvernului ungar, ḑicênd, că şi enciclica papală e făcută cu scop de a se găsì un mod de înţelegere cu guvernul şi acel mod se póte afla fórte uşor ca şi în alte ţěri cu care Vaticanul are concordate. Un redactor al lui „Pester Loyd“ a intervievat îndată pe primatele Vaszary şi acesta a rěspuns, că enciclica acésta a papei nici nu se referesce la memorandul episcopatului, pentru-că nici nu rěspunde la memorand ci la alte casuri, de când cu ordinaţiunea din Februariu a ministrului de culte. — Precum se vede dar enciclica papei este în diferite moduri comentată; fapt e însě, că guvernul încă vrea sě ajungă la un resultat cu proiectele sale. Spre scopul acesta primatele Vaszary a avut mai multe conferenţe cu ministrul de culte Csaky.

* * *

Referitoriu la starea escepţională din Praga şi împregiurime locţiitorul din Praga a dat următórea publicaţiune: 1) Gruparea ómenilor pe strade în pieţele publice, precum şi umblarea în sus şi în jos în grupe este oprită. 2) Purtarea demonstrativă a colorilor şi insigniilor, precum şi arborarea de stindarde, cari nu represintă imperiul séu ţéra, sunt oprite. 3) Cine calcă acest ordin, cade sub pedépsa prevěḑută în § 9 a legei din 5 Maiu 1869.

Guvernul — spune o scire din Viena — este hotărît sě estindă dispoziţiunile escepţionale nu numai asupra oraşului Praga şi a celor două cercuri din jur, ci şi asupra altor cercuri. Afară de acestea s'a sistat funcţiunea curţilor cu juraţi şi s'a oprit apariţiunea a trei foi boeme. Ḑiarele „Narodny Listy“ şi „Czas“ sunt puse sub censură şi trei óre inainte de apariţiune trebue sě fie revěḑute de autoritate. Cu tóte acestea însě cehii tineri sunt decisi a continua lupta şi acele ḑiare cehice, cari sunt oprite în Praga, vor apăré în alte oraşe. Din Brünn se telegreféză, că Dr. Iuliu *Gregr* editoriul ḑiarului „Narodni Listy“ petrece acolo cu scop de-a închiria o localitate pentru apariţiunea ḑiarului sěu la cas când în Praga n'ar mai puté apăré.

Se mai anunţă din Praga, că 13 membrii ai societaţii „*Omladina*“ au fost prinşi şi daţi pe mâna judecăţii. Ei sunt învinuiţi, că au luat parte la demonstraţiunile contra monarchului. Liniştea n'a fost turburată în cele din urmă 48 óre, dar se asigură, că casarmele sunt pline de miliţie gata de a şi face „datoria“ la ori-ce moment.

Noutăţi.

Prelegerile în seminariu. Eri, Duminecă, s'a făcut deschiderea solemnă a anului scolariu 1893/94 în seminariul nostru archiedecesan. Acest act s'a început cu serviciul divin în biserica din Sibiiu-cetate. Prelegerile regulate s'au început aḑi, Luni.

* * *

Scólele din Brad. Din programul scólelor din Brad însemnăm următórele: Numěrul profes. la gimnasiul inferior rom. gr. or. din Brad e de 6 definitivi, un provisor, ér la scóla normală 1 director şi 2 învěţători definitivi. Gimnasiul întră în al 24 an al esistenţii. Numěrul elevilor înscrişi la gimnasiu e de 81, cu 13 mai puţin ca în anul trecut ér în clasele normale 31, cu 5 mai puţini. Biblioteca gimnasială s'a sporit cu 76 opuri cumpěrate şi cu 20 opuri donate.

* * *

Inmatricularea la gimnasiul din Beiuş precum ne însciinţéză direcţiunea gimnasială se va începe la 20 Sebtembre a. c. st. n.

* * *

Agata Bârsescu. Cetim în Vestea: Celebra nóstră compatriotă Agata Bârsescu va veni Joi séra în capitală însoţită de trupa sa compusă din 24 de artiste şi artişti renumiţi şi Sâmbătă vor pleca la Galaţi şi va juca la teatrul Temistocle, începênd cu drama „Eva“ de Voss.

In urmă va începe turneul proiectat, prin oraşile Bucuresci, Iaşi, Botoşani, Craiova etc.

Programul actual fiind cu totul nou, suntem siguri că distinsa nóstră compatriotă va fi pretutindenea primită cu entusiasm.

* * *

Teatrul Naţional din Bucuresci. In foile din România sě scrie: Repetiţiile se urméză cu sirguinţă pentru stagiunea viitóre. In organisarea societarilor s'a făcut o schimbare radicală; comitetul teatrului a intocmit un nou regulament, prin care numernl societarilor s'a urcat dela 12 la 24. Astfel s'a dat o meritată incuragiare unor gagişti cu talente, slab remuneraţi. Dar ar fi fost mai bine sě se fi şters cu totul sistemul ne societari şi să se fi dat tuturora plată ficsă pe tot anul.

* * *

Bunurile bisericesci grece din România „Polit. Corespond.“ află din Constantinopole, că Pórta a remis marilor puteri o copiă a memorandului, ce primise în privinţa bunurilor bisericii grece situate în România. In cercurile diplomatice se consideră acest demers numai ca un act de simplă formalitate, care trebue sě rěmână, probabil, fără urmări. Pare că singurul scop al memorandului a fost de a nu da uitării vechile revendicaţiuni ale acestor bunuri din partea bisericei grece.

* * *

Mihaiu Vitézul ca operă. Suntem informaţi, scrie „România“, că distinsul profesor de musică a principesei Maria, dl Rayer se află la Sinaia. Se vorbesce, că dl Rayer va compune o operă cu subiectul naţional „Mihaiu Vitézul“.

* * *

Bólă de vite. In comuna Hamba din comitatul Sibiiu a erupt bólă epidemică de bivoli, şi între celelalte vite cornute bólă de gură şi de unghii.

* * *

Sporirea armatei în Bosnia şi Hertegovina. Maj. Sa a autorisat formarea a 4 companii nouě de infanteriă în Octombre 1893 şi a 4 state-majore în 1894, pentru infanteria din Bosnia şi Herţegovina.

* * *

Tumulte în Praga. De când s'a proclamat starea de asediu escepţional în Praga şi în împregiurime, domnesce o mare mişcare, care în mai multe rênduri a degenerat în tumulte, care tóte s'au terminat cu răniri şi arestări. In 15 Sept. regim. 28 al cărei şef e regele italian Humbert s'a mutat în noua garnisónă la Linz; din causa acésta s'a inscenat o demostraţiune tumultósă. Mulţimea a însoţit în sbierete şi fluěrături regimentul până la gară. Poliţia şi gendarmeria a fost insultată. Poliţiei totuşi î-a succes sě facă ordine dar numai dupâ-ce facu mai multe arestări.

* * *

Rěmăşiţele lui Sofocle. Celebrul profesor Virchov a făcut ḑilele trecute Academiei de sciinţe din Berlin o comunicare interesantă despre descoperirea, la Dikelia, o mică localitate din Grecia, a unui mormênt care se crede a fi al lui Sofocle Scheletul găsit în acest mormênt s'a trimis dlui Virchov, care dă următórea descripţiă a capului: Craniul e curios conformat, e mic şi puţin voluminos şi pórtă diferite semne, cari caracteriseză pe omul escentric, după teoriile frenologilor. De altă parte forma i oblică indică un om de mare inteligenţă. Faţa e înaltă şi strêmtă. Indicaţiunile nărilor fac a se crede, că nasul era proeminent şi drept Orbitele sunt mari şi largi. In resumat, profesorul Virchov conchide, că scheletul găsit în unul din cele trei sarcofagii descoperite la Dikelia, are o mare asemănare cu trăsăturile sculptate ale celebrului tragedian grec, care au ajuns până la noi.

* * *

Statua lui Lavoisier în Bucuresci. Societatea sciinţelor fisice din România în şedinţa sa dela 26 Aprilie (8 maiu) curent, a decis ca odată cu punerea pietrei fundamentale, pentru a se clădí institutul de chimie al facultăţii de şciinţe din Bucureşci, ce va avé loc in primăvara anului viitor 1894 şi care dată coincide cu aniversarea secolului indeplinit dela mórtea marelui Lavoisier- să se ridice o statue in faţa acestui institut, creatorului chimiei moderne. Sunt rugaţi sculptorii francezi, a binevoi sě concureze, pentru a se puté horări forma acestei statui. Planurile sau statuetele, vor fi trimese la adresa societăţii până la 15/27 Decembre 1893. Acela al cărui proiect va fi admis, va primí, ca premiu 500 lei, şi cu multă probabilitate şi comanda. Se doresce in special, ca statua să fie de marmoră. Ori ce detalii se pot cere, la adresa dlui dr. C. Istrati secretarul societăţeie şciinţelor fisice din Bucuresci.

Corespondenţe particulare

ale Telegrafului Român.

Zarand în Septembre 1893.

Era pe aici sě trécă sesonul mort de vară, fără a avé şi noi zarandenii ospeţi de posiţiuni mai înalte. Dar vorba românului, când nici nu ascepţi étă ţi nimeresc.....

In 6 Septembre a sosit în Brad deputatul dietal al cercului Baia de Criş, Baronul Iosika G. Firesce trebuea se-l întêmpine cineva. In una din stradele Bradului, strada Devei, s'a ridicat şi un arc de verdéţă, deunde nu au putut lipsi şi trei stindarde — remase de secur dela alegere: Ce deosebire însě între odată şi acum. La întêmpinare abia erau o mână de ómeni — magiari. Nici un jude, nici notariu de prin comune, éră alegători de prin comune ca în palmă. Câţiva alegători magiari aparţinători partidului liberal erau presenţi. Oposiţionalii magiari au stat la o parte indiferenţi. De alegători români nici vorbă. Cu un profund resimţ mi-am ḑis: unde sunt acum juḑii şi notarii, unde sunt alegători deputatului, cu sutele? Se vede că porunca, terorismul şi afurisitul de ban de corupţiune nu mai agită spiritele şi astfel ómenii şi-au věḑut pre a casă fiecare de ale lor! Norocul că în Brad se află şi o societate de pompieri cu numele şi acestia formau spalierul înaintea arcului de verdéţă. Deputatul a fost întimpinat de primariul Pankl din Brad cu câteva cuvinte. El era însoţit de protopretorele cercului Brad. Dóuě calese aduceau pre directorii băilor din Ruda şi „Musariul“ cari nu lipsesc a plăcé todeauna adminisiraţiunei. Séra s'a făcut un conduct de torţe, carele a devenit interesant prin numěrul mic al purtătorilor de facle, firesce erau pompieri şi acestia. Nu-i vorbă lucrurile câte odată reies cum nici n'ai crede.

In loc de urme de insufleţire, te treḑesci cu ómeni, cari au sě stângă focul firesce la comandă.

In 7 Septembre la 4 óre şi-a ţinut deputatul „darea de sémă“. — Numěrul celor ce-l ascultau era fórte mic — persóne oficióse mai multe şi vre o câţi-va notari. Iuḑii lipseau cu totul. Un caraghios observă cu multă ironie. „sě vede că acum nu-i beutura pre nimica, şi vinul „Tokaj“ în cinste ca la alegere. Dar aşa e lumea, aḑi te înalţă, şi mâne fuge de tine.

In darea de sémă deputatul a amintit despre regularea finanţelor şi baterea noilor bani, despre legea pentru salarisarea învěţătorilor, firesce a trebuit sě amintéscă şi despre programul politic-bisericesc al guvernu-

---

Şi de o mie de ori esti mai vinovat mai nedemn, mai desgustător, tu care primesti, decât cel care stêrnesce acest soiu de asasinat.

Ḑic că e mai lesne sě te lupţi în contra unui singur om, decât în contra tuturor, în contra opiniunei publice? Dar atunci în ce îţi stă vitejia? Unde ţii mărinimia, superioritatea, care trebue sě te ridice deasupra firilor meschine şi ordinare? Egoismul těu trebue sě trécă înainte de tóte? Iţi îngrijesci mai mult deşertăciunea decât datoria?

Ce pildă dai tu, om cult, celor cari n'au putut încă sě se atingă de haina sfântă a culturii? Cum pretinḑi sě stăpânesci tu animalele, când nu te poţi stăpâni pe tine? Şi nu roşesci înaintea lor când scii că şi tu te-ai lăsat instinctelor ca şi ele? Dar ele au şi instincte, nobile; tu însě când asculţi numai de instinctele tale, scii ce jos caḑi!

O, minte omenéscă! când ai sě te limpeḑesti óre? Când vei arunca prejudiţiile neghióbe, te vei lăsa de părerile false şi vei deosebi adevěretul bine de adevěratul rěu?

Când?

Din „Vestea“. *Laura Vampa.*

lui despre căsĕtoria civilă, carea are veḑi Dómne, sĕ ne fericéscă, şi despre matricule. A mai amintit şi aceea deputatul, că încât cineva din cerc s'a adresat la dênsul, a întrevenit pentru el. Despre alte isprăviri proprii în dietă — fiind timpul deputaţiei încă scurt — nu a amintit. De altcum vorbirea a fost ţinută în termini ganerali, şi se vedea, că încungiura ori ce cuvênt ce ar puté produce nemulţămire între alegătorii români din cerc.

La 10 Septembre a fost alegerea de un nou învĕţătoriu la scóla populară română din Brad.

Durere însĕ, că alegerea s'a efeptuit abia prin vre-o 20 de alegători cari au remas în biserică în urma unui incident, carele pre lângă puţin tact s'ar fi putut evita.

Pre cât de nemângăiaţi au părăsit mulţi alegători alegerea din biserică, pre atât de mângăiaţi ne-am simţit în aceeaşi ḑi la órele 4 după améḑi în sala de gimnastică.

După o letargie de mai mult de un deceniu, şi după o amorţélă de doi ani, în fine s'a convocat şi întrunit — la 10 Septembre — despĕrţămêntul al X-lea al Asociaţiunei cu centrul în Brad.

Un frumos public român din loc şi giur — preoţi, învĕţători, meseriaşi plugari şi câte-va dame erau presente.

Mort a fost şi a înviat acest despărţĕmênt. Cei slabi de înger şi pe simisti din fire s'au putut convinge, că şi în Zarand se pot pune la cale lucruri bune, numai voinţă sĕ fie. Şi acésta nu a lipsit astădată. Adunarea a deschis o directorul despĕrţămêntului prin o cuvêntare bine gătită. Urmă apoi un scurt raport al biroului.

S'a ales apoi o comisiune de 3 inşi, carea în frunte cu cassariul dl Georgiu Părău [în câte-va minute a încassat-o sumă nesperată pre aci — preste 170 fl. v. a. dela membrii vechi şi noi. Ne a saltat inima de bucurie vĕḑênd, că şi dintre plugari şi meseriaşi s'au făcut membrii ajutători, ba bravul econom din Criscior cu numele: Bocan s'a făcut membru fundator — Mi-am adus aminte, vĕḑênd însufleţirea din sala de gimnastică de cuvintele marelui Cichindeal: Minte! Minte! când te vei lumina etc.

Adunarea a votat doue ajutóre de câte 10 fl. v a. pre séma alor doi elevi de meserie — de pre teritoriul despărţĕmêntului.

S'a cetit apoi o disertaţiune prin Dl Dr. P. Oprişa:

„Nomenclatura topografică a Zarandului“, o schiţă istorică, asupra căreia vom reveni, dacă sĕ va da publicităţii.

Pnblicul — după încheiarea adunărei — s'a depărtat fórte entusiasmat. Séra s'a ţinut bal — tot în favorul Asociaţiunei cu un venit curat de vre-o 50 fl. — Damele au escelat prin costumele române — mai multe ca ori şi când. S'a dansat şi petrecut vial şi în mod frăţesc, s'a jucat şi „Căluşeriul“ şi „Bătuta“ sub conducerea vătavului Rimbaş, cu multă precisiune. Petrecerea a durat până în zori — aprópe. Ne-am depărtat acasă cărunţi de multul praf — carele prin o mai mare curăţire a salei — ar fi de dorit sĕ nu mai molesteze publicul. *Emer . . . .*

Eruarea mijlócelor necesare

la urcarea salarelor învĕţătoresci la suma de 300 fl. v. a. cu privire la proiectul cel nou de lege.

Temă pentru şedinţa adunărei generale a reuniunei învĕţătorilor gr. or. români din districtul Sighişórei, ţinută la 18 şi 19 Iuliu a. c. v. în Ferihaz, de Petru Nicolescu, preot gr. or. şi învĕţătoriu.

(Incheiere.)

Dar pe lângă tóte acestea, fiind-că tot omul dela munca sa aşteptă sĕ-i isvoréscă mijlócele susţinerii sale pe acest pămênt, şi fiindcă adevĕr este, ḑisa Mântuitoriului Christos: „Scris este, nu numai cu pâne va trăi omul ci cu tot graiul ce ese din gura lui Dumneḑeu“, adecă cu învĕţătura, moralitatea şi religiositatea, asemenea adevĕr este, că omul nu póte trăi pe acest pămênt numai cugetând şi lucrând, căci nu are numai spirit, ci trebue sĕ şi mânce, sĕ se îmbrace, spre a puté ţiné spiritul în corpul cel material după vechiul proverb latin: „mens sana in corpore sano“. Aşadară învĕţătoriul trebue sĕ aibă dela comunitatea, ce o servesce, şi o dotaţiune corĕspunḑĕtóre muncei lui, atât de grea şi de obositóre.

Ce este adevĕrat şi drept, este plăcut lui Dumneḑeu şi ómenilor. Salariul de 300 fl. prescris învĕţătorilor după nóua lege, pentru un învĕţător conscienţios, care tot timpul seu trebue sĕ-l petrécă în scólă instruând şi învĕţând tinerimea, nu este tocmai de invidiat, mai ales atunci, când învĕţătoriul e învrednicit dela Dumneḑeu cu o familie numĕrósă.

Invĕţătoriul — după lege şi consciu de chemarea sa — nu póte sĕ părăséscă scóla, şi sĕ-şi vadă de ale economiei câmpului, sau dór de alte intreprinderi, afară de timpul feriilor, şi în deosebi a celor de vară; el sĕ fie plătit, ca sĕ pótă trăi cinstit, dar apoi sĕ şi vadă ḑi de ḑi de economia din scólă după cum prescrie normativul scolar.

Mijlócele necesare la urcarea salarielor învĕţătoresci la suma de 300 fl. prescris de lege.

Faţă de nóua lege privitóre la salarisarea învĕţătorilor nu avem sĕ ḑicem nimic, ci cu toţii punênd umĕr la umĕr sĕ căutăm tóte mijlócele posibile spre a puté satisface nu numai legei, ci şi unei sfinte datorinţe faţă de scólă, respective faţă de învĕţători.

Dacă noi românii ne-am fi cugetat mai de înainte la ridicarea nimbului cultural al scólelor nóstre confesionale, şi prin acésta la îmbunătăţirea sórtei învĕţătorilor — provĕḑêndu ne din bună vreme cu puteri bine pregătite, aḑi n'am avé nici o greutate întru satisfacerea postulatelor legei şi aḑi scólele nóstre ar arăta alt progres cultural! Stăpânirea politică ne a luat aşa ḑicênd pre dinainte, aflându-ne în mare parte nepregătiţi pentru acésta; deci dacă voim sĕ eşim din strimtorirea, în care ne-a adus urcarea salarelor învĕţătoresci, numai hotărîţi a ne susţiné cu ori-ce preţ scólele confesionale şi în unire şi aplicaţi cu toţii la jertfe pre altarul culturei nóstre naţionale, ne vom puté şi pe viitor asigura scólele.

Sĕ nu lăsăm, ca streinii sĕ ne plătéscă pre învĕţători, lăsându le astfel şi dreptul de a se amesteca cu sau şi fără de causă în afacerile nóstre interne scolare şi pre încetul şi pre nesimţite sĕ ne pomenim fără de scóle.

Cât privesc mijlócele de unde am puté sĕ scótem salariul prescris de lege pentru învĕţători, acelea sunt multe şi varii, cari pe lângă bunăvoinţă, bunaînţelegere şi pătrunşi de necesitatea susţinerei scólelor nóstre cu caracter confesional, uşor se pot îndeplini.

Étă unele:

1. Acolo, unde biserica sau scóla dispune de capitale, se póte lua refugiu la interesele, ce le-ar aduce acele capitale.

2. Incât nu ar ajunge acele interese, sau unde capitalul lipsesce cu totul, dispunênd biserica sau scóla de pămênturi, drept de păşunat, sĕ se esarendeze o parte din acelea pe séma salariului învĕţătoresc.

3. Neavênd nici aceste mijlóce la îndemână, nu remâne alta de făcut, decât sĕ se reparteze întreg salariul învĕţătoresc dela popor.

Legea din cestiune concede susţinĕtorilor scólelor confesionali sĕ prestee salariul şi în bucate, aşadar o repartiţiune de una sau dóuă, sau chiar şi trei feldere de bucate de familie fără deosebire, că are copii de scólă sau nu, — nu este chiar o povară de nesuportat.

Pe lângă acestea susţinĕtorii scólei pot sĕ centribue în viptualii: pâne, carne, în legumă; fasole, mazere, linte, cari tóte computate în bani, uşor ajungi la suma prescrisă de lege, şi uşor se póte presta şi din partea susţinĕtorilor.

Pe lângă acestea se mai póte face o mică repartiţiune în bani şi étă-ne ajunşi la salariul prescris de lege, étă-ne salvate scólele!

5. Crearea unui fond scolar, dacă acela nu este — din a cărui interese cu timpul sĕ se pótă plăti măcar o parte din salariul învĕţătoresc.

Pentru acest scop de altcum V. consistoriu archidiecesan a şi distribuit prin oficiile protopresbiterali liste de contribuiri benevole pe la comunele nóstre bisericesci, şi noi n'avem decât cu toţii, bogat şi sĕrac, sĕ ne dăm banul pentru acest scop măreţiu ca sĕ ne scăpăm scólele de primeşdia, ce le amenință.

5. Intru cât nu s'ar puté ajunge la suma prescrisă de lege cu mijlócele mai sus amintite, n'avem decât sĕ cerem ajutoriul dela Venerabilul consistoriu.

Ar puté obiecţiona cineva, că venitul cantoral încă s'ar puté adauge împreună cu salariul învĕţătoresc. Da, în acest cas însĕ învĕţătoriul numai Dumineca şi sĕrbătórea póte ca atare funcţiona, pre când sluşbe cantorale obvin de multe ori şi într'alte ḑile, când învĕţătoriul trebue sĕ fie în scólă.

Cu aceste espuneri încheiu lucrarea de faţă, adresându-me cătrĕ poporul român: „Atunci şi ér numai atunci, iubite poporule române . . . —

„Nu te vei teme de frica de nópte, de săgéta ce sbóră ḑiua, de lucrul ce umblă întru întunerec, de întêmplare“, când vei avé scólele tale confesionale conduse de ómenii tĕi, şi când fii şi ficele tale le vor cerceta regulat în tot timpul prescris, ca scóla sĕ-i pótă conduce pre calea-i apucată cătrĕ fericirea cea adevĕrată cu stégul libertăţei lui Christos, cu crucea mântuirei în mâni încungiurată de fii naţiunei sale române, acum şi totdeauna şi în vecii vecilor Amin!

Saschiz în Iuliu, 1893.

O recensiune.

Organul pedagogic „Scóla poporală“ din Gherla publică în Nrul sĕu 1 (anul II) din 7 Septembre a c. asupra ABCDariului „Micul prietin al copiilor“ următórea recensiune:

In ḑilele mai de aprópe a apărut în tipografia archidiecesană din Sibiiu „Micul prietin al copiilor, adecă carte pentru învĕţarea scrierii şi cetirii de Silvestru Moldovan. Preţul broşurat 22 cr., legat în scórţă 25 cr.

Acest ABCDariu este compus după principiile scriptologiei micste, va se ḑică, deodată se învaţă literele scrise cu cele tipărite. Pentru ilustrarea, intuiţionarea unor cuvinte ici colo sunt intercalate şi unele îndrumări, la cari le pot lua folos fórte mare învĕţătorii, cari nu au învĕţat în institutele pedagogice regule scriptologice şi tractarea ABCDariului. Altmintrelea „Micul prietin al copiilor“ se împarte în 13 părţi şi are 74 de pagine; partea I. cuprinde pregătiri pentru scris şi cetit, asemenea şi partea a II-a cu aceea deosebire, că în acésta pregătirile constau deja din unele părţi ale literilor. Ambele părţi sunt de o mare importanţă pentru de a purcede cu siguritate la scris. De aceea învĕţătoriul întelept va pune mare pond pentru deprinderea pruncilor scolari începători întru aceste pregătiri la scris şi cetit. In partea a III şi a IV. sunt înşirate literile mici simple, derivate şi compuse, scrise şi tipărite însĕ nu în ord genetic, ci în ord natural, aşa, încât autorul deja din dóuĕ litere cunoscute compune cuvinte la înţeles ca tecst de cetire. Procedura acésta după pregătirile fundate şi mărunţişe, este corectă, pentrucă scolarii sunt dispuşi pentru de a puté scrie şi litere mai greu de scris.

Partea a V. conţine litere mici strĕine.

In partea a VI. sunt înşirate tóte literile mici în ord alfabetic şi îndată urméză dóuĕ esercіţii de cetire, unul cu litere scrise, celalalt cu litere tipărite.

In partea a VII se tractéză despre literile mari aşa însĕ, ca lângă fiesce-care literă mare s'a pus şi cea mică deja cunoscută învĕţându-se în mod comparativ semnul visibil mic şi mare al sunetului. Apoi ca şi literile mici aşa şi aici după fie-care literă mare este şi tecst de cetire corĕspunḑĕtoriu.

Partea a VIII-a cupriude literile mari strĕine.

In partea a IX se află alfabetul literilor mari scris şi tipărit.

Partea a X. ne învaţă semnele de scris.

Partea a XI ne înfăţişéză numerii dela 1—10 cu puncte, cifre şi numeri romani, éră dela 11—100 numai cu cifre.

In partea a XII se află bucăţi de cetire compuse după priceperea pruncilor scolari fiind totodată atrăgătóre, instructive şi morale.

Partea XIII cuprinde literile cirile, numerii compuşi din aceste, unele cântări şi rugăciuni ca tecst de cetire pentru deprinderea acestor litere.

Acesta este cuprinsul „Micului prietin al copiilor“. Subscrisul îndrăsnesce a face unele observaţiuni modeste atât cu privire la forma esternă, cât şi la cea internă a acestui ABCDariu, cari ar fi următórele:

1. Titlul ABCDariului este prea ideal, pentrucă fiind şi ABCDariul un recuisit de învĕţămênt, atunci per analogiam am puté ḑice d. e. despre tablă „negrul prietin al copiilor“, despre cretă, „albul prietin al copiilor“ etc. După modesta mea părere ar fi fost mai corespunḑĕtoriu titlul „Micul ABCDariu“.

2. Este împărţit în XIII părţi, era póte mai corect, dacă ar fi împărţit în 2 părţi mari şi aceste subdivise, pentrucă în scólele nóstre poporale, cari de comun sunt provĕḑute numai câte cu un învĕţătoriu, ABCDariul se învaţă în despărţĕmêntul I adecă în anul I şi al II de scólă, şi împărţirea ABCDariului după acesti doi ani de scólă apare nu numai naturală, ci totodată şi mai corectă.

3. In esercіţiile de cetire ale literilor mici găsim ḑiceri, în cari se află şi nume de persóne ori proprii precum: cosma, pag. 13, luca pag. 15, samson pag. 16, anton pag. 17, oltul pag. 18, niculae pag. 19, isus christos, dumitru pag. 21, vasilie pag. 23, mihail, bihorul pag. 27. Sciut este, cumcă numele de persóne şi proprii au de a se scrie totdeauna cu litere iniţiale mari, de aceea este o procedură necorectă a deda pre pruncii scolari la cetirea şi scrierea lor cu litere mici, pentrucă datina rea anevoe se póte vindeca. Autorul în o altă ediţiune fórte uşor ar puté inlocuí numele citate cu altele comune!

Altmintrelea „Micul prietin al copiilor“ îl recomêndăm domnilor învĕţători cu tótă căldura! *V. L.*

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Impregiurimile Sibiiului sunt fórte frumóse, bogate în privelisti încântătóre. Dela oraş spre méḑăḑi şi méḑăḑi-apus sĕ naltă munţii Cibinului, ér la pólele lor se estinde şesul Cibinului, care spre méḑănópte se mărginesce cu un ţinut cu déluri şi coline.

Munţii Cibinului stau în legătură spre apus cu munţii Paringului şi ai Sebeşului, ér spre rĕsărit se estind până la pasul Turnului-Roşu, prin care curge Oltul din Ardél în România şi care-i desparte, ca o brazdă uriaşă, de munţii Făgăraşului.

Trunchiul lor este Frumósa, cu piscul cel mai nalt al acestor munţi, cu Cindrelul, care are o înălţime de 2248 mtri. De pe vêrful acestuia avem o privire largă şi frumósă asupra celoralalte piscuri ai acestor munţi, acoperiţi pe cóstele lor cu bogate păduri de brad. Astfel de piscuri mai însemnate sunt: Beşineul şi Găuşora, între riurile Cibin şi Sad, apoi Preşbea şi înspre graniţă piscurile Otitiagu, Galbina sau Voinégul-cătănesc, Vêrful-Mare etc.

Dintre riuleţele de munte, cari isvoresc în acesti munţi dóue sunt mai însemnate. Unul este riul Sadului, cu o vale lungă şi romantică; el se varsă în Cibin, lângă satul Tălmaciu. Celalalt este Cibinul, care se alcătuesce din dóue braţe, numite Riul-Mare şi Riul-Mic. La pólele Cindrelului, în dóue văi romantice, se află ascunse ca neşte mărgăritare, dóue lacuri cristaline: Iezerul-Mare şi Mic. Din aceste isvoresce Riul-Mare şi Riul-Mic, cari împreunându-se din sus de Gurarîului, formézĕ Cibinul, avênd partii pitoresci pe văile lor.

Astfel se află pe Riul-Mare o frumósă strimtóre, cu numele „la Pórtă", unde alvia riului este strimtorată de stânci şi apa curge ca prin o pórtă cu zuzet printre bolovani, ér mai în jos ni se presintă o frumósă cascadă a rîului, de vre-o 12 m. de înaltă, care cu stâncile din apropiere şi cu împregiurimea pădurósă şi sĕlbatică formézĕ un tablou romantic. Cibinul eşind dintre munţi udă micul, dar plăcutul şes de asemenea numire şi din jos de Sibiiu, în semicerc, se îndréptă spre Olt. Din colţul acestui semicerc de pe délurile Gusteriţei, avem o privire romantică asupra şesului şi munţilor Cibinului.

In apropiere vedem Sibiiul, cu zidurile lui vechi, cu mulţimea de case, coperite cu ţigle (óle) roşietice şi cu turnurile diferitelor biserici, cari se nalţă printre zidirile oraşului, apoi mai departe şesul Cibinului cu sate dese şi în fund măreţii munţi dela graniţă, în o linia continuă, întreruptă numai la un loc, prin frumosul pas al Turnului-Roşu, unde munţii se desfac, făcênd loc alviei Oltului.

Şesul Cibinului are o suprafaţă de 340 km. □ (6 miluri □) şi este percurs de-a latul lui de riul Cibin. Pe şesul acesta s'a întêmplat, lângă satul Şelimber, la anul 1599 lupta crâncenă dintre Mihai Vodă Vitézul, domnul Munteniei şi Andrei Batori, prinţul Ardélului. Mihai vitézul a eşit învingător, ér mormêntul ostenilor căḑuţi (preste 2000 la numĕr) se vede şi aḑi în forma unei coline (hâlm) lângă sat.

Şesul Cibinului are pămênt fórte roditor; pe el se află aşeḑate mai multe sate, românesci şi săsesci, mari şi bogate, cu deosebire pe la pólele munţilor, cum sunt Cisnădia, Reşinarii, Orlatul, orăşelul Selişteа şi în partea de méḑănópte orăşelul Ocna-Sibiiului, etc.

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut:

Scóla poporală, organ pedag. didactic al reuniunei învĕţătorilor rom. gr. cat. din jurul Gherlei; după întreruperea feriilor, şi a început anul al doilea. Au apărut Nr. 1 şi 2 cu material variat. Fóia apare în Gherla odată în sĕptĕmână Joia, sub redacţiunea d-lui Ilariu Boroş. înv. Abonamentul: pe 1. an 3 fl. = 6 coróne, pe $^1/_2$ an 1 fl. 50=3 coróne

---

Nr. 295/1893 [179] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele confesionale gr. or. române din jos semnatele comune în protopresbiteratul Cetăţei de pétră prin prin acésta se escrie concurs cu termin de 20 de ḑile dela prima publicare.

1. Fauresci cu filia Plopiş şi în comuna Leschia un învĕţătoriu ambulant cu salariu anual 300 fl. cuartir corespunḑĕtoriu în edificiul scólei din Leschia şi lemne de încălḑit.

2. Fenaţe şi în comuna Ciocotiş un învĕţătoriu ambulant cu salariu anual 300 fl, cuartir corespunḑătoriu în edificiul scólei din Fenaţe şi lemne de încălḑit.

3. S. Copalnic şi în comuna Curtuiuşul mic un învĕţătoriu ambulant cu salariul anual 300 fl. cuartir în edificiul scólei din Curtuiuş şi lemne de încălḑit.

Finteuşul mare cu filia Berches salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne de încălḑit.

Vima mică şi în comuna Selnite un învĕţătoriu ambulant cu salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne de încălḑit.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi învĕţătoresci au a-şi asterne cererile lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral (p. u. K. Monostor) până la terminul susindicat.

Concurenţii vor afla informaţiuni mai detaiate la oficiul protopresbiteral subscris

Cârpinis, la 30 August, 1893.
In conţelegere cu comitetele parochiale respective.
Oficiul protopresbiteral gr or. al Cetatei pe pétră.

Ioan Şovrea.
protopresb.

---

[180] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însĕmnate dela şcólele nóstre confesionale din protopresbiteratul gr or. al tractului Haţegului, se escrie concurs în ḑiarul nostru „Telegraful Român" cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Nadaştia inferióră cu salariu anual de 300 fl v. a. cuartir şi lemne.

2. Booz în legătură cu comuna Zlasti cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne de foc.

3. Cinciş cu salariu anual de 240 fl. v. a. cuartir şi lemne de foc.

4. Livezeni cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, lemne 4 stângini, grădină de legumi lângă scólă şi o grădină de un jugăr loc arătoriu şi de fênaţiu.

Invĕţătorii aleşi sunt datori ca în Dumineci şi sĕrbători mari sĕ mérgă cu copii la biserică; éră cel de sub Nr. 1 va avé a presta şi serviciul cantoral în strană.

Reflectanţii la aceste posturi învĕţătoresci au a-şi asterne suplicile lor concursuale instruite în sensul normelor din vigóre, la oficiul protopresbiteral subscris până la terminul indicat mai sus, în Petroseni.

Petroşeni, la 26 August 1893.
In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram Stanca,
protopresb.

Nr. 410/1893 [176] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Unguraşului se escrie concurs până la 20 Septembre a. c.

1. Tămaşa, învăţătoriu dirigente cu salariu anual de 300 fl. în bani şi naturale prin repartiţiune dela popor.

2. Dânc, învăţătoriu suplent cu salariu anual de 200 fl. în bani şi naturale, prin repartiţiune de la popor. Cu acest post este împreunat şi postul cantoral.

Dela concurenţi se recere, ca până la alegere sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau serbătóre la biserică spre a-şi arĕta desteritatea lor în cântări şi tipic.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi asterne petiţiunile instruite conform legilor din vigóre la subscrisul oficiu, cu posta ultimă Hidalmás.

Fizes Sânpetru, 28 August 1893.
Oficiul protopresbiteral al tractului Unguraşului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Paul Roşca,
protopresb.

Nr. 171/1893 [174] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor Invĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din comunele mai jos scrise în protopresbiteratul Orăştiei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român."

Simeria (O Piski) cu Tolţia postul de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesare.

2. Ludesci cu filia Costesci cu salar anual 300 fl. v. a. cuartir, grădină de legumărit şi lemnele necesare.

3. Dêncu mare, salariu învĕţătoresc 300. fl. v. a. cuartir, grădină de legumărit şi lemnele necesare.

4. Tămăşasa salariu învĕţătorescs 300 fl. cuartir şi lemnele necesare.

5. Bincinţiu salariu anual învĕţătoresc 250 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesare.

6. Romoşel, salariu 300 fl. cuartir, 5 stângini de lemne, şi grădină de legumărit.

7. Dêncu mic, salariu 300 fl. cuartir, grădină de legumărit şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a-şi ascerne cererile instruite conform legilor din vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul susscris.

Orăştie, 18 August, 1893.
Oficiul protop. gr. or. al Orăştiei în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

Nr. 456/1893 [178] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţăresci dela scólele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu terminul 20 Septembre a. c. v.

1. Criş, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: 150 fl. în bani din cassa bisericei, folosirea unei lunci în 110 fl. 4 stângeni de lemne cu 40 fl. cuartir în edificiul scólei şi grădină.

2. Ferihaz, postul învĕţătoresc clasa I cu salariu anual de 300 fl.

3. Vidacutul român, cu salariu anual de 300 fl. şi anume în bani 250 fl. din repartiţie şi didactru, lemne în valóre de 50 fl. cuartir şi grădină

Informaţiuni mai detaiate primesc concureţii dela subscrisul.

Petiţiunile concursuale instruate conform legilor în vigóre, se vor substerne subscrisului până la terminul susindicat.

Sighişóra 27 August, 1893.
Oficiul protopresbiteral. gr or. al tractului Sighişórei.
In conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter

Nr 318 scol. [173] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în tractul protopresbiteral al Solnocului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Libotin, cu salariu anual de 300 fl v. a. în bani, cuartir şi grădină.

2. Ungureni, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani şi cuartir.

3. Rogoz, cu salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir şi grădină

4. Rohia, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi cuartir.

5. Poianaporcului afiliată cu Valeni, cu un învĕţătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir şi grădină.

6. Peteritea afiliată cu Masca cu un învĕţătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir şi grădină.

7. Borcut afiliată cu Ineu, cu un învĕţătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a, cuartir şi grădină.

8. Stoiceni afiliată cu Dobric şi Dobriţinaş, cu salariu anual de 300 fl v. a., cuartir şi grădină. Invĕţătoriul va fi ambulant în Stoiceni şi Dobric, căci din Dobriţinaş elevii de scólă vor cerceta parte scóla din Dobric, parte scóla din Stoiceni.

8. Costeni afiliată cu Cupşeni, cu un salariu anual de 300 fl., cuartir şi grădină. Invĕţătoriul va fi ambulant.

Doritorii de a ocupa acestea posturi au a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral (Magyar-Lápos) până la terminul indicat.

Cupşeni în 18 August, 1893.
In conţelegere cu comitetele parochiale respective, oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului.

Samuil Cupşa,
protopresbiter.

Nr 647/1893 [175] 2—3

EDICT.

Elena N. Bârsan gr. or. din Herman, care de trei ani a părăsit cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat George Poenariu gr. or. din Doboli-inferiori, şi pribegesce în lume fără ubicaţiune cunoscută, în sensul resoluţiunei consistoriale dto 10 August a c. Nr. 4853 B., se citéză prin acésta, ca în termin de şése luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român" sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta si decide procesul matrimonial, intentat de către bărbatul ei în contra ei.

Braşov, 30 August, 1893.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 740/1893. [177] 1—1

Publicaţiune oficială.

Venerabilul consistoriu archidiecesan prin sentinţa dto 21 Iuliu a. c. Nr. 3652 B. a aprobat sentinţa forului matrimonial de 1 instanţă al Albei-Iulia, adusă în procesul divorţial edictal intentat de Nicolau Bónca din Gârbova contra pribegitei sale soţii Maria Rafailă din Geógiul de sus, ambii de religiunea nóstră. Acésta sĕ aduce la cunoscinţă publică în sensul § 124 al regulamentului de procedură matrimonială, cu reserva că sentinţa după espirarea terminului de 45 ḑile dela acésta publicare, întră în putere de lege.

Alba-Iulia, 1 Septembre 1893.
Forul matrimonial gr. ort. de instanţa 1 al Albei-Iulia.

Nicolau Ivan,
adm. protopresbiteral.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 99 Sibiiu, Sâmbătă, 11/23 Septembre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 10 Septembre 1893.

Cele ce s'au petrecut prin ţară de la Boroş-sebis încóce, au fost şi sunt tare neplăcute şovinismului esaltat şi îl genéză în mĕsură mare. Pă inginişul şovinistic a întunecat la cei mai mulţi din compatrioţii nostri magiari vederea în aşa mĕsură, încât ei cugetau, că tot ce fac, fac bine, chiar şi când iau bêta şi bolovanii în mână, ca sĕ sdrobéscă casele pacinicilor cetăţeni, căci prin acésta dau satisfacţiune ţerei, vorba lui „M. Hirl.“ Astfel acum se miră, cum de vine M. Sa şi alţi bărbaţi politici şi desapróbă, ba află chiar de condamnat atât purtarea celor cu bolovanii, cât şi a presei şoviniste, carea, putem ḑice, că este cel mai mare agitator, atât de bine scie ea alarma şi agita spiritele, cu sciri false şi tendenţióse, faţă de tot, ce nu e unguresc.

Astfel de desaprobare a purtării lor au primit şoviniştii la Boroş-şebiş de la M. Sa împĕratul şi regele; acésta li s'a dat a sĕ înţelege şi la Güns, în respunsul, ce M. Sa l'a dat deputaţiunii comitatelor, conduse de comitele Radó. Maj. Sa a ḑis între altele deputaţiunii: „Autorităţile administrative, afară de îndeplinirea administraţiei, sunt datóre a conlucra într'acolo, ca sĕ scutéscă poporul de influinţa cuvintelor de losincă amăgitóre şi promisiuni sterpe şi sĕ cultive sămênţa înţelegerii pacinice şi a muncei folositóre.“

Cine alţii decât şoviniştii magiari cércă ḑi de ḑi a seduce opiniunea publică, fie prin ḑiare şi prin broşuri, fie prin adunări şi întruniri cu cuvinte amăgitóre, false şi cu promisiuni, cari nu sĕ pot realisa nici odată, atât în cestiunea naţionalităţilor, cât şi în cestiuni de ale armatei comune şi altele. Foile magiare, în special cele opoziţionale şi cu musca pe căciulă, sunt supĕrate pentru aceste enunciaţiuni şi critică aspru pe guvern, că prin astfel de respunsuri pregătite pentru M. Sa „slăbesce şi conturbă în unirea sa naţiunea magiară“.

In mĕsură mai mare tăbĕresc ele însĕ asupra lui Tisza István, pentru atitudinea şi propunerile lui făcute şi primite în congregaţia comitatensă din sĕptĕmâna acésta din Bihor şi în conferenţa partidului liberal de acolo, referitóre la cestiunea română.

In conferenţa partidului liberal la iniţiativa lui Tisza s'a enunţat ca conclus, că partidul desapróbă şi condamnă atitudinea fóiei „Szabadság“ din Orade, manifestată în cestiunea română, între altele din motivele, că fóia acésta „vatĕmă şi suspicionéză fără de motiv poporaţiunea română din comitat şi sĕ nisuiesce a irita opiniunea publică magiară contra acestei poporaţiuni“. In urma acestei lecţii meritate, redacţiunea jidano-magiară a numitei foi declară, că nu sĕ sîmte vinovată de cele atribuite ei şi depune péna. Acesta este cel mai cuminte lucru, ce 'l-au făcut în viaţa lor ḑiaristică cei dela „Szabadság“ şi multe, fórte multe alte foi şi fiţuice magiare ar trebuì sĕ urmeze acestui esemplu, din care numai bine ar resulta, căci pentru patrie mai bine e sĕ pui péna jos, decât sĕ vatemi şi suspicionezi fără basă pe cei, cari nu sunt de o limbă cu tine şi sĕ produci ură între cetăţeni.

In congregaţiunea comit Tisza István în cestiunea pretinsei tulburări de la Beiuş, care n'a esistat, a făcut o propunere, pe care congregaţiunea a primit-o şi în care se ḑice, că urmările tulburărilor regretabile, cari s'au comis faţă de români la Orade, încep a se arĕta şi pe teritoriul comitatului. Pe când pe aceste congregaţia le desapróbă, ca unele, cari conturbă pe români în liniştea lor şi în eserciarea drepturilor lor legale, declară că voiesce a trăi în pace cu românii, a le asigura drepturile, ce le dă legea, dar pretinde, ca românii sĕ fie buni patrioţi şi se nu asculte de agitatori etc. Cu un cuvênt condamnă vandalismele de stradă şi întinde mâna românilor spre pace.

Pentru acésta foile magiare opoziţionale sunt înfuriate pe Tisza şi susţin, că acésta este o linguşire a românilor din Bihor, ca sĕ ţie cu partidul liberal. Şovinismul a căpĕtat şi aici o palmă, dar că feciorul „sdrobitoriului de naţionalităţi“ numai de dragul dreptăţii şi a românilor Bihoreni, fără de scopuri laterale, sĕ fi întins mâna spre pace, cu greu putem crede. Asta se vede şi de acolo, că despre aceea, că cei cari conturbă pe români „în liniştea lor şi în eserciarea drepturilor“ Tisza nu pretinde se fie pedepsiţi, pe când, pe lângă desaprobarea purtării lor, acésta ar fi cerinţa imperativă.

In modul acesta s'ar manifesta dreptatea, ér nu numai prin vorbe late, de cari multe am auḑit noi de la politicii magiari, pe când în pracsă sĕ urméză altfel.

Infamie. „Magy. Hirl.“ esceléză de astă dată în scornirea unei infamii la adresa românilor. Acésta fóie a primit dela un amic al sĕu din părţile Boroş-şebişului o scrisóre, în care sĕ spune, că contra împĕratului şi regelui nostru, când a mers la Boroş-şebiş, s'a plănuit un atentat, anume cineva a scos neşte şurube dela şinele călei ferate, între Bocşig şi Bel, pe unde a trecut trenul împĕrătesc. Cine a cutezat sĕ comită acest lucru? Cine? Calul de bătaie al foilor şi opiniunii publice magiare: românii, şi anume românii din Bocşig. Preotul gr. cat. de acolo, Pop Iuon, — aşa scrie „M. H.“ — a îndemnat în biserică pe poporenii sei la atentatul contra trenului, care aducea pe M. Sa şi pe „ungurii cei mari“. „M. Hirl.“ zelósă de fire, îndată ce a primit aceste sciri, a espedat la faţa locului pe un colaborator al sĕu, sĕ constate adevĕrul. Şi acesta îl şi constată, dar cum? Cu ori-ce preţ sĕ iase la ivélă încercarea de atentat în sensul cum au scris întâi. Corĕspondentul trimis scrie multe verḑi-uscate, cari fac impresiunea, că tot lucrul nu e altceva decât flécuri băbesci născocite, cu scop anumit, ca sĕ compromită pe români. Vorbirea agitatorică a preotului Ioan Pop, a tradat-o un copil, care a auḑit despre ea dela mumă-sa. El a spus-o la un mĕsar de ungur şi acesta la fisolgăbirăul. Fisolgăbireul a însărcinat pe gendarmi cu cercetarea.

Gendarmii au arestat şi bătut straşnic jumĕtate satul (Contra acesteia, fiind cei maltrataţi români, „Magy. Hirl.“ nu are nimic de protestat!) şi au scos cu mare greu dela ómeni, ce a vorbit preotul etc.

Scirea acésta infamă sĕ reduce la nimic prin următórele comunicări:

Semioficiala „Bud. Cor.“ scrie următórele: „Istoria cuiului vestit dela Bocşig, care a lipsit la un loc dela şinele de fer, e predată de o fóie din Budapesta în forma ca şi cum contra regelui s'ar fi proiectat un atentat. Un păzitor dela calea ferată, care de sigur s'a asteptat la vre-o recompensă mare, s'a grăbit a însciinţa unui oficial dela calea ferată lipsa unui cui dela şine.

Cuiul, precum s'a constatat, a lipsit de mai multe sĕptĕmâni, fără ca cineva sĕ fi băgat de samă. Oficialii călei ferate n'au considerat lucrul aşa de tragic, ci au înlocuit cuiul, ce lipsia, cu altul, dar păzitoriul a mers la fisolgăbirĕul, căruia éră i-a spus în mare secret istoria. Că din istoria acésta nevinovată sĕ va făurì cândva şi atentat, acésta întradevĕr nime nu şi-a închipuit-o“.

Astfel scrie „Bud. Cor.“ O desminţire tot în sensul acesta a trimis la „M. Hirl.“ vice-comitele din Arad, care sĕ termină cu următórea constatare: „Ér ce se ţine de agitaţiile din Bocşig, amintite în comunicarea respectivă, cercetările de până acum n'au scos nici un fel de dat la ivélă referitor la ele“.

Scirea despre agitaţiile atribuite preotului Pop o desminţesce şi dênsul în o depeşă adresată lui „Magy. Hirl.“ în care afirmă că în Dumineca respectivă nici n'a servit în Bogşig; ér' precum se scrie în urmă, dl Pop a intentat proces de calumnie numitei foi.

Celelalte foi magiare, afară de zelósa „M. Hirl.“ au o atitudine fórte reservată faţă de cestiune. Acésta atitudine este suspectă, cunoscênd natura şi obiceiul foilor magiare; sĕ vede, că nu prea sunt înduplecate a da creḑemênt scirii sensaţionale.

Noi credem, că lucrul sau este o alarmă órbă, după datina foilor magiare, s'au póte o mistificare reutăciósă, făcută anume. In

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

Dup'aceĕa lĕa suprâmarĭul, şi dupòcè lu binekuvêntà, şi lu basĭă, zice:

Sò se imbrace Popiĭ teĭ Dómne! ku dereptate, şi sò se alegrĕazè derepţiĭ teĭ cu alegrie, Pretotindenĕa, akum şi totudeuna, şi ĭn vietele vietelor. Amin.

Apoĭ mergu la Prepunellu, spĕalà manĭle, şi ziku:

Spelavoiú intre nevinovacĭ mànĭle mele, şi inkonzĭuravoiŭ Arzellu tĕŭ, Domne! ka sò aud bocéa laudeĭ teeĭ, şi sè enumer tote minunĭle tele. Domne! amaĭ ornamintul kaseĭ teeĭ, şi loklu lokuimèntuluĭ màrireĭ teeĭ. Nu perde impreunà ku nekuvioşiĭ sufletlu mĕu, şi ku bàrbaciĭ sàngeluĭ viaca mĕa, in a kàror mànĭ suntu nelegile: derĕapta lor este implutà ku donurĭ: ĕarò eu àmblaĭ in nevinovàciĕa mĕa. Skapà-me, Domne! şi me misele: peciorlu mĕu statú intru derepte; in basericĭ te voiŭ binekuvèntá, Domne!

Earò Diakonlu parĕazà Sàntele. Sàntul Kacinel în partĕa stingà; ĕarò Skafa in partea derĕaptà, şi cele lalte ku dènsele. Apoĭ faku ìnàintĕa Prepunelluĭ treĭ ìnklìnàcĭunĭ, şi ziku fiestekarele acìstà.

Zeule! miselìmàte spre mìne pekatoslu.

Şi acìstà.

Reskumpàraşĭ pre noĭ din blastemlu legeĭ cu precios sangele teu, karele te crestignişĭ spre Kruce, şi ku lancĕa punsu aduseşĭ omenĭlor nemortalitatĕa, Màntuitorlu nostru, màrire cie.

Şi Popa face binekuvêntare.

Binekuvèntat Zeul nostru, pretotindenĕa, akum şi totudeuna, şi in vietele vietelor. Amin.

Dup'acĕa lĕa Popa ìn màna stingà Preskura, ĕarò in màna derĕaptà sànta Lance, şi ku ĕa sĕamnà kruce asupra segilluĭ, karele este in Preskura, şi zice de treorĭ:

Intru reinimarĕa Domnuluĭ, şi Zeuluĭ, şi Màntuitorluĭ nostru Isus Hristos.

Şi indatà infige sànta Lance in partea derĕaptà a segilululuĭ, şi la talĭarĕa eĭ zice:

Ka unà óĭe fu adus la jungiare.

Asimele şi in partĕa stingà ìnfige sànta Lance, şi zice:

Şi ka un miel blàndu ìnaintĕa tundètorluĭ se munceste, aşĭ nu desklipe dura sĕa.

Ĕarò in partĕa de sus a segilluĭ ĕarò infige sànta Lance, şi zice:

Intru umilinca sĕa se redikà judekata luĭ.

Ĕarò in partĕa de zĭos a segilluĭ ĕarò infige sànta Lance, şi zice:

Ĕarò seminciĕa luĭ, kare va enumerà?

Ĕarò Diakonlu la fieste talĭare zice:

Domnuluĭ sò ne rogèmu.

Cene şi Orarĭul seu in derĕapta. Dup'aceea zice Diakonlu.

Redikà Stepàne.

Şi Popa, dupòce impunse sànta Lance lauriş de derĕapta parte a Preskureĭ, redikà sànta Pàne, şi zice aşì.

Kà se redicà de pre pamèntu viaca luĭ, pretotindenĕa, akum şi totudeuna, şi in vietele vietelor. Amin.

Şi cànd pune spre ĕa in sàntul Kacinel, zice Diakonlu kàtrà Popa.

Binekuvèntà Stepàne.

Popa binekuvèntà pre ĕa in forma kruceĭ, şi zice:

Se arzeste miellu Zeuluĭ, karele redicà pecatele lumeĭ, pentru viaca şi màutuirĕa lumeĭ.

(Va urma.)

ori-ce cas suntem de astădată de aceeaş părere cu „Arad és Vidéke“, care află, că guvernul a întrodus cercetare strictă şi care ḑice: „Asteptăm lumină deplină în acéstă cestiune“.

Da şi noi aşteptăm, căci de lumină nu ne temem şi avem firma credință, că încercarea de crimă atribuită românilor, sĕ va reduce la un blamagiu asupra acelora, ce au scornit'o.

Dar óre atunci n'ar merita aceştia o pedépsă esemplară?

Micii despoti. „Bud. Hirl.“ în nrul seu de Marți (19 Sept. n.) scrie, că la congregațiunea comitatensă a comitatului Nograd, ținută Sâmbăta trecută, protonotariul Tihanyi a presentat o propunere, subscrisă de mai mulți, ca comitatul Nograd, sĕ facă represantațiune la dieta țerei, ca acésta sĕ întroducă pentru presa slovacă şi română censura de presă preventivă. Unii au vorbit contra acestei propuneri, ḑicênd, că nu e consult a restringe libertatea cuvêntului şi a pressei şi nu e bine a se ştirbi egalitatea de drept. Cu tóte acestea adunarea a primit propunerea cu 43 contra la 27 voturi.

Micii despoți din Nograd vreau sĕ mérgă mai departe, ca despotismul din Rusia. Acolo este censura pentru tóte foile, fie de ori ce limbă, aşa dar e egalitate în despotism, la noi se face separațiune: o parte a presei din patrie, care nu e unguréscă, sĕ fie apăsată, ér cea unguréscă privelegiată. Frumóse idei de libertate şi egalitate . . . . .

Adunarea comitatensă.

Sibiiu, 8 Septembre.

Marți la órele 4 după améḑi s'a ținut adunarea estra-ordinară a comitatului Sibiiu spre a se pronunța asupra unicului obiect insinuat ca obiect de pertractare, asupra proiectului elaborat de magistratul Sibiiu pentru un acuaduct.

Sala era plină de membrii congregațiunei ca rar în viéța municipală a comitatului nostru, era plină şi galeria, dovadă e, că magistratul a întrat pe calea lucrărilor de mult reclamate de toți locuitorii Sibiiului. Şi în adevĕr oraşul Sibiiu a stat şi stă încă în ce privesce apa de beut pe trépta cea din urmă a oraşelor, cari stau în nemijlocita apropiere a munților, ba în punctul apei rele oraşul Sibiiu stă dóră mai rĕu decât oraşele de pe pustele Ungariei, unde e raritate apa curată şi bună.

Congregațiunea o a deschis în limba statului comitele suprem, şi prin câteva cuvinte indică obiectul şi dă cuvêntul referentului. Primul vicenotariu comitatens, Stefan Stroia cu multă cunoscință de causă referéză, făcênd cunoscute conclusele magistratului, propunerea comitetului permanent, şi motivele acestuia contra recursului înaintat de către advocatul Borger et Cons. contra decisiunilor magistratului.

După referentul comisiunei permanente a luat cuvêntul Dr. Wolff, şi în o vorbire lungă combate recursul, şi propune sĕ se priméscă operatul magistratului, totodată cere sĕ se respingă şi acea parte din propunerea comisiunei permanente, care cere sĕ se ştérgă din contract §. 2, dispozițiunea acea, care opresce pre proprietari de a da apă din fêntêna lor, dacă ea se ține de raionul acuaductului.

Ioan de Preda susține propunerea comisiunei permanente, membrul municipal Arz de Straussenburg spriginesce propunerea făcută de Dr. Wolff, şi accentuéză, că adunarea comitatensă nu e în drept sĕ stérgă din contract singurat cele dispozițiuni, ci sau apróbă întreg operatul, sau 'l respinge întreg, însĕ modifica în el nu póte nimica.

La votare se primesce cu mare majoritate propunerea făcută de Dr. Wolff, şi astfeliu operatul magistratului are aprobarea recerută dela municipiu, şi póte fi pus în practică.

Cu chipul acesta suntem pe calea cea mai bună de a ajunge şi Sibiiul la apă mai bună ca cea de până acuma, ridicând şi prin acésta starea higienică a lui în aceste timpuri pline cu baccile de coleră în tóte părțile patriei nóstre. *Coresp.*

Alegerea episcopului evangelic săsesc.

După mai multe conferințe, ce le au avut deputații aleşi pentru indiplinirea scaunului vacant de episcop în locul rĕposatului Dr. Teutsch, s'a săvêrşit Joi însuşi actul alegerei. Biserica cea mare evang. era plină de public, când la 9 óre a. m. în sunetul clopotelor curatorul suprem, urmat de deputați întrà în biserică, luând loc în corul de dinainte (presbyterium) al bisericei. Orchestrul şi reuniunea de cântări a intonat cântarea: „Dómne, întórce-te spre noi“, după-care se făcu o rugăciune la altariu a preotului Wittstok, urmată de o vorbire, în care s'a arătat pierderea, ce o a suferit biserica prin rĕposatul episcop şi s'a accentuat însemnătatea actului de alegere. Curatorul suprem Kästner, deschise apoi şedința şi secretarul Fritsch cetì lista deputaților aleşi. Presidiul invită pe doi bărbați de încredere: preotul Teutsch din Sighişóra şi pe judele Phleps la masa presidială, ér secretariul cetì protocólele luate de către consistoriele districtuale — 10 la numĕr — în cestiunea alegerei. Conform acestor protocóle în numĕrul restrîns de 6 al candidaților a întrat: Dr. Fr. Müller vicariu în Sibiiu, Budaker, preot în Bistrița Wittstok preot Cisnădie, Oberthpreot în Braşov, Dr. Fr. Teutsch dir. sem. în Sibiiu şi Carl Brandsch preot în Cincul-mare. S'a purces apoi la actul votărei. Fie-care deputat a fost cetit cu numele, el a primit din măna presidiului un bilet alb, cu care a mers la masa altariului, unde se afla urna încuiată, acolo a scris numele candidatului şi a pus biletul în urnă. De toți au fost de față 55 deputați, ér unul a fost absent. Din 55 de voturi, precum a dovedit scrutiniul, a primit: Dr. Fried. Müller preot în cetate şi vicariu 52 voturi, ér Budacker 1, Wittstok 1 şi Oberth 1 vot. Presidentul recomandă alegĕtorilor şi publiucului pe nou alesul episcop şi prin o scurtă vorbire îi schițéză problema cea mare, ce-l aştéptă în viéță Publicul a primit acésta recomandare cu strigăte de „Hoch“. Nou alesul şi-a ținut vorbirea de introducere, adese-ori adênc emoționată, în care şi-a spus credeul ce are sĕ-l urmeze pentru prosperarea bisericei şi a poporului săsesc. Dênsul a accentuat furtuna cea grea, prin care trebue sĕ străbată naia bisericei, dar cu concursul şi înțelesul tuturor o va duce la liman, mulțămì apoi curatorului pentru conducere şi alegĕtorilor pentru încredere. Preotul Budaker se urcà la altariu, ér nou alesul episcop se postà în fața dênsului. Dl Budaker îi arĕtà virtuțile, ce trebue sĕ le aibă un episcop şi îngenunchiud apoi nou alesul, d-l preot Budaker după o rugăciune de mulțămită ceru binecuvêntarea ceriului preste nou alesul episcop. Vorbirea, figura şi ținta acestui preot a impus mult publicului. După acest act noul episcop împărtăşì binecuvêntare. Corul mai intonă un imn şi apoi nou alesul episcop şi euratorul suprem au fost însoțiți de asistența delegaților până la locuință.

Noutăți.

Esamen de oficeri. La esamenul de oficeri s'aa supus în anul acesta 38 voluntari dela artilerie, între cari 5 români. Au reuşit 31. Românii au făcut toți esamenul şi anume: Anton Puscariu, Constantin Sotir, Iosif Oca, Victor Petri, şi George Wilt.

* * *

Bucurie mare. „Bud. Hirl.“ primesce ınsciințarea, că la esamenele de cualificațiune învĕțătoresci de la pedagogiul nostru din Caransebeş „de unde până acum n'a eşit învĕțător, care sĕ scie unguresce“, inspectorul de scóie Dengi Iános pe basa legii de instrucțiune poporală, dintre 10 candidați a respins pe 6 din limba magiară şi pe unul din constituția patriei. — Mare bucurie în israil.

* * *

Către alegĕtorii dietali. Conclusele comitetului central electoral al comitatului Sibiiu referitóre la reclamațiunile şi observările despre listele alegĕtorilor dietali din cele patru cercuri electorale ale acestui comitat pentru anul 1894, sunt espuse spre vedere publică la oficiul de vicecomite în timpul din 20 până în 30 l. c.

* * *

Districte evang. patriotice. Foile magiare anunță cu mare bucurie, că trei seniorate evang. patriotice dela Pojon şi împrgiurime, au hotărît sĕ céră o nóuă împărțire a districtelor bisericesci evangelice „pentru a scăpa de maioritatea slavilor nepatrioți“. Spre scopul acssta au şi adresat câte o petițiune către conventul general.

* * *

Proiectul pentru căsătoria civilă, precum scrie „Magy. Hirl., s'a trimis dela cancelaria de cabinet a Maj. Sale érăşi ministrului de iustiție peatru unele modificări. Acestea se referesc mai cu sémă la desființarea matrimoniului, al cărui motiv principal are sĕ fie ura nedumerită.

* * *

Un banchet. În Cinci - biserici s'a dat în onórea ministrului de iustiție, un banchet. Ministrul Szilágyi ținù un toast, în care a centuà că timpul de probă peutru convingerile politice ale preoțimei tuturor confesiunilor s'a apropiat. Proiectele politice bisericesci sunt rĕu interpretate; liberalismul nu e periculos credinții, din contră el este pretinul cel mai scump al religiunei, asigurând fie-cărei confesiuni libertatea; religiunea se va întări sub stégul liberalismului. El ridicà păharul pentru lupta sub stégul liberalismului.

* * *

Manevre. După manevrele din Galiția şi dela Borosşebis au urmat manevrele dela Güns. La acesta au asistat împreună cu monarchul nostru împĕratul Germaniei Wilhelm II şi regele Sacsoniei Albert. Manevrele au decurs fórte bine, încât înalții óspeți şi-au esprimat deosebita lor mulțămită.

* * *

Contra ligei. Sub titlul acesta, vestesc foile ungurosci, că în Cluş s'a format un comitet sun couducerea cont. Ladislau Teleki. Acest comitet va informa tóte statele civilisate despre adevĕratele stări de lucruri din Ungaria şi va „spulbera infamile şi minciuniile“, ce le-a respêndit românimea în strĕinătate despre magiari şi Ungaria. Comitetul, şi va începe activitâtea prin publicarea vorbirei de acusă a procurorului Jesensky din procesul contra Replicei, care o va eda în mai multe mii de esemplare sub titlul „Ungaria calomniată“ şi care tradusă în 6 limbi va fi respândită în streinătate.

* * *

Invitare. Tinerimea română de meseriaşi din Bistrița invită la petrecerea împreunată cu teatru şi joc. care se va ține Duminecă în 24 Septembre st. n, 1893 în salonul de stillă alui Affenzeller depre promenadă.

Program:

I. *„Frumósa statului“.*
piesă întrun act de Ioan Podina.
II. *Vistavoiul Marcu.*
comedie în 3 acte de Teochar Alecsi.

* * *

Himen. Dl Romul Verzea, cler. abs. şi învĕțatoriu în Satulung s'a logodit cu d-şóra Octavia Chiornița din Cuciulata.

— Dl Jovian Murĕşan, cl. abs. şi ales preot în Tresnea, protopresb. Unguraşului şi d-şóra Lucreția Urdea, fica domnului paroch din Cernatul Sĕcelelor, şi vor serba actul cununiei Duminecă 24 l. c. în biserica din Cernat.

* * *

Necrolog. Corpul profesoral dela prepreparandia diecesană gr. cat. din Gherla cu adâucă durere aduce la cunoscință, cumcă preaiubitul confrate şi coleg *Vasiliu Leşu*, profesor primariu preparandial, preot diecesan, membru al esactoratului diecesan şi al reuniunei, învĕțătorilor români gr. cat. din giurul Gherlei în etate de 31 de ani, în a 5-lea al carierei profesorale şi al 4-lea al preoției, după un îndelungat morb de 8 luni suferit cu resignațiune şi paciință adevĕrat creştinéscă şi-a terminat cursul activei şi zelósei vieți în 14 Septembre st. n. la 3 óre diminéța în locul seu natal la Tolgieş, redându-şi sufietul în mâna Creatoriului seu. Fie-i țĕrîna uşóră şi aducerea aminte binecuvêntată!

Gherla, la 15 Septembre st. n. 1893.

Corpul profesoral dela preparandia diecesană gr. cat. de Gherla.

Corespondențe particulare

ale Telegrafului Român.

Sebeşul-săsesc în 15 Septembre 1893.

Onorată Redacțiune!

In 10 September a. c. nou s'a ținut în comuna Spring adunarea generală a despărțĕmêntului S.-Sebeş al Asociațiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român.

Resultatul atât cel material, cât şi moral al acestei adunări fiind preste asceptare mi-am propus a'l face cunoscut onor. public cetitor al „Telegr. Rom.“ Asociațiunea transilvană, ca cea mai sântă şi sublimă instituțiune românéscă ar trebuì sĕ fie spriginită şi îmbrățoşată de tótă suflarea românéscă. Insă durere că sunt încă mulți, cari chiemați şi datori a lucra şi a sprigini Asociațiunea, se feresc de ea.

E drept, că românul a avut tot ḑile negre şi posomorîte, cam în continu a trebuit sĕ jerféscă, însĕ ca aḑi nici când nu s'a cerut dela fie-care fiu al nației, ca se fie la locul seu, nici când nu s'a pretins ca aḑi, a face atâtea jertfe pre altarul națiunii şi în special pentru cultură şi literatură.

Petruns fiind comitetul acestui despărțemênt de însemnătatea scopului Asociațiunei transilvane, încă din anul trecut a designat agenturi în tóte comunele aparținetóre despărțĕmêntului, punêndul la inimă a lucra din tóte puterile la promovarea scopului Asociațiunei transilvane.

Resultatul încă nu e deplin, însĕ precum se va vedea din cele următóre, imparte deja ajuns. Voim ca în fiecare an fie-care comună sĕ-şi deie partea sa cuvenită Asociațiunei şi asceptăm ca tótă persóna carea ar fi datóre şi deobligată a fi membru al Asociațiunei, se fie.

Era ḑiua de 10 Septembre, o ḑi nu tocmai din cele plăcute a călĕtorì. Cu tóte acestea o mulțime de trăsuri din S. Sebeş şi jur erau îndreptate spre Spring.

Adunarea se începe la 11 óre a. m. fiind presenți un public numeros inteligență şi popor. Deschiderea adunărei sĕ face prin directorul despărțĕmêntului Dl Dr. Pompiliu Isac, arătând însemnătatea acestei instituțiuni române.

După aceea s'a cetit prin secretariul despărțemêntului d. Z. Mureşan raportul despre activitatea comitetului despărțĕmêntului dela ultima adunare generală. Acest raport s'a luat spre plăcută cunoscință, şi după alegerea unor comisiuni, de înscrierea de membrii şi pentru censurarea socotelelor, a urmat o disertațiune ținută de Dl. Z Mureşan despre însemnătatea şi folosul măestriilor ca remedii contra săraciei poporului român; carea a fost ascultată cu viu interes şi des aprobată.

La o óră şi jumĕtate comisiunea pentru înscrierea de membrii şi încassarea de tacse raportéză despre resultatul obținut, care în total a fost 480 fl. v. a. ḑi patru sute optḑeci fl. Dintre acestia 80 fl. pentru fondul

„George Bariţiu“, ér ceealaltă sumă pentru Asociaţiune.

Viu a fost aplaudat acest resultat. Trebue se amintesc aici douĕ persóne demne pre dl Constantin de Colbasi proprietar în Spring şi dl Samoil Crainic proprietariu în Dostat, cari ambii sau făcut membrii ordinari pre viéţă, solvind suma de câte 100 fl. v. a. Onóre lor.

După adunare am fost invitaţi la masă la dl Colbasi.

Stimata dómnă a casei aici ne a surprins cu bogata şi împodobita mésă. Şi se fi vĕdut pre la 3½ óre dupăce s'a golit câteva sticle de vin din 1872, că şirul toastelor numai era de a înceta.

La sunetul melodios a musicei intinsu-s'au o horă, precum şi alte jocuri spre bucurie şi mulţămirea secsului frumos, carele a fost în numĕr destul de mare representat. Era deja medul nopţii, când cei din depărtare am început a gândì a merge acasă.

Cu greu numai ne am despărţit dela acésta întrunire, ducênd fie-care cu sine reminiscenţe plăcute şi dorind cu toţii ca la anul şi mai cu bine sĕ vedem.

O dorinţă generală a întregului despărţĕmênt s'a esprimat, pentru a se ţinea adunarea generală Asociaţiunei din anul viitoriu în S.-Sebeş, care adunare s'a şi invitat deja din partea comitetului despărţământului.

Din cele fórte pre scurt împărtăşite ve veţi putea convinge on. redacţiune, că causa Asociaţiunei transilvane în acest cerc e îmbrăţoşată cu tótă căldura, şi avem firma speranţă că tot progresând va merge, şi acésta cu atâta mai positiv o putem afirma cu cât cunóscem persónele, ce sunt puse în fruntea despărţĕmêntului.

In fine nu pot sĕ nu esprim şi în public ceea ce în decursul prânduluicină s'a accentuat de multe ori dlui şi st. dómne de Colbasi mulţemita pentru afabilitatea cu cari am fost primiţi óspeţii. Şi la revedere. *Z.*

Convocare

După-ce în timpul din urmă comitetul Asociaţiunei transilvane a primit convingerea, că este cu desăvêrşire delăturat periclul lăţirei colerei, în urma căruia s'a fost vĕdut necesitat, de a amâna pe timp nedeterminat adunarea generală a Asociaţiunii, convocată pe 27 August n. a. c. şi dilele următóre la Năsĕud, — prin acésta în conformitate cu dispoşiţiunile §§-lor 14 şi 21 din statutele Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, adunarea generală pentru anul curent se convócă în opidul Năsĕud pe 22 Octobre, st. n. a. c. şi dilele următóre.

Aducênd acésta la cunoscinţa publică, invităm pe toţi membrii Asociaţiunei de a lua parte în numĕr cât mai mare la şedinţe.

Dat din şedinţa comitetului Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută în Sibiiu la 19 Septembre n. 1893.

Program.

Dumineca, în 22 Octobre:

I. Parastas pentru fericitul de pie memorie preşedinte George Bariţiu.

II. Şedinţa I-a cu următórea ordine de di:

1. Deschiderea şedinţei prin presidiu ordinar la 10 óre a. m. în localul, ce se va destina spre acest scop.
2. Raportul general al comitetului despre activitatea sa în decursul anului 1892 dimpreună cu aclusele aceluia.
3. Alegerea unei comisiuni de 3 pentru esaminarea raportului general şi a unei comisiuni de 3 pentru esaminarea raţiociniului pro 1892 şi a proiectului de buget pro 1893.
4. Esmiterea unei comisiuni de 3 pentru încasarea de tacse dela membrii vechi şi dela cei cari se vor înscrie de nou.
5. Insinuarea propunerilor şi a eventualelor interpelări.
6. Raportul comisiunei de inscrieri.
7. Cetirea eventualelor disertaţiuni.

Luni în 23 Octobre.

III. Şedinţa II-a cu următórea ordine de di:

1. Deschiderea şedinţii la 9 óre anti-meridiane.
2. Verificarea procesului verbal al şedinţii I-a.
3. Raportul comisiunilor esmise în şedinţa I a.
4. Alegerea preşedintelui, cassarului şi eventual a altor funcţionari ai Asociaţiunei pentru restul periodului 1893—1895.
5. Cetirea eventualelor disertaţiuni.
6. Defigerea locului pentru viitórea adunare generală.
7. Dispoşiţiuni pentru autenticarea procesului verbal al şedinţei a II-a.
8. Incheerea şedinţelor adunării generale.

Se observă, că eventualele disertaţiuni au se fie presentate presidiului Asociaţiunii, în scris cu 8 dile înaintea adunării generale.

Din şedinţa comitetului Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută în Sibiiu la 19 Septembre n. 1893.

Dr. *Ilarion Puşcariu,*
vice-preşedinte.

Dr. *Amos Frâncu,*
secretar II.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Spre médădi-apus dela Sibiiu sĕ află comuna mare Cisnădia (nemţesce Heltau), aşedată la pólele munţilor, în o posiţiune frumósă, încunjurată de déluri cu păduri şi pometuri. Locuitorii ei sunt în numĕr mai mic români, ér în maioritate saşi, cari sĕ ocupă în parte mare cu postăvăria, deşi acum nu le merge aşa de bine, ca odinioră, când făceau negoţ estins până prin Bănat şi România cu pănura ţesută de ei. Biserica săsésca de aici este o zidire fórte veche; turnul principal al ei este încunjurat cu patru turnuleţe, asemenea turnului bisericei săsesci din Sibiiu.

Sĕ scie însĕ din cărţile bĕtrâne, că sasii din Cisnădie când au ridicat turnuleţele, au avut pricină pentru ele cu primăria oraşului Sibiiu. In vécurile trecute numai oraşele şi orăşelele săsesci de sine stătătóre şi cu judecătorie aveau dreptul de-a'şi împodobì bisericele cu turnuleţe. Acesta era un semn, că localitatea care are o astfel de biserică, este oraş şi sasii din Cisnădie, după ce au zidit turnuleţele au fost siliţi sĕ dea sibienilor făgăduială în scris, că Cisnădia va rĕmâné tot sat, precum a fost mai nainte, supus oraşului Sibiiu; numai aşa au rĕmas turnuleţele neatinse şi s'au păstrat până în dilelele nóstre.

In apropiere, spre apus dela Cisnădia sĕ află satul săsesc Cisnădióra. El este aşedat în o vale îngustă şi are o posiţiune romantică şi împrejurime frumósă. Din causa acésta el este în timpul verii un loc plăcut de escursiune şi de locuinţă de vară pentru sibieni. Locuitorii sĕ ocupă cu lucruri de mână, precum împletituri, (pălĕrii de paie, corfe) etc. dar cu deosebire cu pomăritul. Pómele, mai cu samă cireşele dela Cisnădióra sunt fórte bune şi vestite în întreg ţinutul Sibiiului. Lângă sat sĕ nalţă un dél conic (ţuguiet), pe vêrful căruia s'a aflat odinióră o cetăţuie, în mijloc cu o biserică. Zidul, alcătuit din bolovani puternici, care a încunjurat cetatea, acum zace în ruină, ér biserica, care are un portal frumos, lucrat în stil romanic, este părăsită şi servesce sătenilor de magazin.

Asemenea cetăţui şi castele sĕ află în numĕr însemnat prin ţinuturile, locuite de sasi. In multe locuri întăriturile sunt construite în jurul bisericei şi formézâ un fel de castele de biserică. Ele au fost zidite în vécurile trecute, când Ardélul era bântuit adese de cete de turci şi tătari. In timp de pace sĕ păstrau în ele bucate, haine şi alte lucruri, ér' când năvăleau în ţară litfele păgâne, sĕ adăpostiau între zidurile lor locuitorii din sat şi sĕ scutiau de turia acelora. Multe din aceste vechi întărituri sunt ruinate, altele însĕ sĕ folosesc şi acum de măgăzine.

In cetăţuia Cisnădiórei bolovanii, ce zac împrăştiaţi, sĕ dice, că au fost duşi sus pe vêrful délului de feciorii din sat. Tradiţia ne spune, că în Cisnădióra nu era primit în societatea feciorilor nici un flăcău holteiu, nici nu-i era ertat sĕ sĕ însóre, pănă-ce nu ducea un bolovan mare pe vêrful délului, în cetate. Când apoi cetatea era atacată şi duşmanii voiau sĕ urce cóstele délului, bolovanii aceştia erau rostogoliţi de vale, făcênd mare stricăciune în céta năvălitorilor.

La pólele Ghihanului, în depărtare de 1 óră şi ½ dela Sibiiu, în vecinătatea Cisnădiórei, este aşedată marea şi frumósa comună românéscă Reşinarii, una dintre cele mai mari comune curat românesci din întreg Ardélul. Calea ce împreună acésta comună cu Sibiiul trece prin Dumbrava oraşului, dela care în colo pănă la Reşinari este înfrumseţată pe amêndóue marginile cu arbori. Reşinarii este aşedat pe ţermii a lor dóue riuleţe, anume Riul-Caselor şi Riul Stezii. Acesta din urmă s'a numit odinióră Valea-Călugărilor, probabil dela vre-o mănăstire de călugări, ce va fi esistat pe cósta de dél de lângă sat, numită Cetăţuie; pe la pólele acesteia curge părĕul şi pe vêrful ei sĕ vĕd ici colea în faţa pămêntului remăşiţe de zîd şi urme de şanţuri. Nu sĕ scie însĕ nimic despre trecutul acestei zidiri. In Reşinari sĕ află trei biserici române, anume dóue gr. orientale şi una gr. catolică. Lângă biserica gr. orientală cea mai nóuă sĕ află înmormêntat în o criptă, marele şi în veci neuitatul bărbat al naţiunii nóstre, archiepiscopul şi metropolitul românilor gr. or. Andrei Şaguna, mort la 28 Iuniu 1873. Marele archipăstor a fost înmormêntat aici la propria sa dorinţă, în o comună curat românéscă, în mijlocul iubitului sĕu popor, pentru care a lucrat cu rîvnă şi sîrguinţă neîntreruptă tótă viaţa sa Consistoriul archidiecesan gr. or. din Sibiiu a înfrumseţat la anul 1877 cripta, în care zac osĕmintele lui Şaguna, cu o capelă de pétră cioplită. Cealaltă biserică mai veche este în lăuntrul sĕu fórte frumos împodobită, ér' păreţii ei sunt zugrăviţi şi pe dinafară. Aici sĕ află înmormêntaţi cei doi episcopi gr. or. Nichitici şi Adamovici, cari şi-au avut scaunul episcopesc în Reşinari.

In Reşinari sĕ află o scólă elementară superióră română gr. or. de copii şi copile, cu 6 învĕţători şi o învĕţătóre pentru lucrul de mână, apoi o reuniune a femeilor române, o reuniune de pompieri şi o societate de lectură sau casina română Aceste aşedăminte culturale contribuie mult la luminarea şi cultivarea poporului; întreg tineretul din Reşinari scie scrie şi cetì, ér fettiţele sĕ pricep afară de carte la tot feliul de lucruri de mână femeesci.

De Reşinari sĕ ţine şi prediul Rîul-Sadului, aşedat în valea riului de asemenea numire. Numĕrul locuitorilor este de 5235 de suflete, cari sunt toţi români. Ei sĕ ocupă cu oieritul şi cu economia câmpului. Inainte de acésta cu 40—50 de ani atât reşinărenii, cât şi ceilalţi români din părţile aceste, de pe „mărginime“ cum sĕ dice, precum cei din Selişte şi din satele de prin prejur, erau oieri vestiţi şi în genere mari economi de vite. Pe atunci reşinărenii aveau turme numeróse de mii de oi, apoi stave întregi de cai şi ciredi de vaci, pe cari le mânau la păşune mai cu samă în România şi Basarabia. (Va urma).

Inşciinţare.

Cu 1 Novembre st. n. sĕ începe un nou curs în economia de instrucţiune din Reşinari, subvenţionată de comitatul Sibiiului, cu durata de un an.

Condiţiunile de primire sunt următórele: *a*) elevul sĕ fie sănĕtos şi trupeşte destul de desvoltat, pentru a puté îndeplini în continuu lucrările câmpului de tot felul, care obvin în economie;

b) sĕ fie deprins cu lucrările câmpului obicinuite la ţĕrani;

c) sĕ aibă cunoşcinţele elementare din cetit, din scris şi din comput şi sĕ aibă atâta capabilitate câtă sĕ recere pentru a pricepe o instrucţiune populară despre agricultură şi sciinţele ei ausiliare;

d) sĕ dovedéscă o purtare morală bună.

Locuinţa şi viptul li-o dă elevilor economia de instrucţiune, asemenea şi o plată lunară de 3 fl., din cari după normele statorite o jumĕtate elevul o primeşte lunar; ér cealaltă jumĕtate sĕ depune spre fructificare la o bancă şi sĕ estradă numai după terminarea cursului.

De înbrăcăminte şi încălţăminte are sĕ îngrijéscă fiecare elev.

Petiţiunile de primire sunt a sĕ adresa la subscrisul cel mult pănă'n 24 Octombre st. n.; deslușiri în scris şi verbal sĕ dau ori şi când din părtea subscrisului.

Rĕşinari în 20 Septembre 1893.

Conducĕtoriul economiei de instrucţ. din Reşinari.
S. P. Barcian.

Bibliografic.

„In câte-va dile va eşi de sub tipar la tipografia archidiecesană în Sibiiu:

Catechism pentru învĕţămêntul religiunei dreptcredinciόse rĕsăritene în scólele primare, de Moise Toma, în a VI ediţiune.

A apărut:

Schiţe de *Ioan C. Panţu.* (In plasă. In baltă. Cale grea. La códe. La cârciuma lui Tiriplic) Braşov 1893. Editura librăriei Ciurcu. O broşură de 112 pag., format 8-o Preţul 30 cr. v. a.

Diverse.

Aventură de nópte. Lucrul s'a petrecut la Barcelona şi e povestit de foile spaniole In Barcelona locuesce generalul Martinez Campos, care este un om fórte distras, şi din causa acésta ii se întêmplă multe lucruri nostime. Acum de curênd generalul mergênd nóptea târdiu către casă, s'a lovit pe cale de un domn, ce venia în faţă. In acelaş moment căutându-şi orologiul, află, că acela îi lipsesce. Firesce, îndată presupuse, că cine e hoţul, alergă după domnul necunoscut, îl apucă de guler şi-i dise aspru:

— Afară cu orologiul!

Atacatul mornăind ceva, scóse din buzunar cu mâna tremurătóre orologiul şi îl dete generalului Generalul trase o înjurătură puse orologiul în buzunar şi merse acasă, unde éca posna, observà cu mirare, că orologiul ce i l'a dat presupusul hoţ, nu este orologiul sĕu. Acum a priceput lucrul: necunoscutul, pe care el l'a luat drept hoţ, a cugetat, că generalul e hoţ şi de frică i'a dat propriul seu cronometru. Generalului i'a venit neplăcută istoria acésta şi a însărcinat pe un detectiv, sĕ cerce a afla, — nu pe hoţ, ci pe cel păgubit.

Loterie.

Mercuri, 20 Septembre, 1893.

Sibiiu: 88 90 56 25 70.

Nr. 869/1893. [182] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci la scólele confesionale gr. or. din următórele comune aparţinătóre tractului protopresbiteral al Agnitei se escrie concurs cu terminul preclusiv 26 Septembre 1893.

Emolumentele sunt:

1. Agnita, în bani gata 300 fl. cuartir liber în edificiul scólei, lemne de foc şi grădină, preferinţă vor avea acei concurenţi, cari vor fi absolvat şi cursul clerical şi va avea desteritatea a instrua şi conduce corul în cântările liturgice.

2. Magarei, în bani 300 fl. cuartir în edificiul scólei, lemne de foc şi grădină.

3. Prostea, în bani 300 fl. cuartir, lemne de foc, şi grădină.

Concurenţii la vre-unul din acestea posturi vor avea a-şi aşterne petiţiunile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre, la oficiul protopresbiteral până la terminul mai susindicat.

Agnita, 21 August, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiali respective.

Oficiul protopresbiteral.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr 499/1893 [181] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate din protopopiatul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 20 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful român“.

1. Mateiaş, cu salariu anual de 300 fl. 100 fl. din alodiu, 200 fl. dela popor, cuartir, lemne de foc şi folosirea grădinei de scólă.

2. Bogata olténă, cu salariu anual de 225 fl. şi anume: 120 fl. dela popor, folosirea a dóuě pămênturi cu 80 fl. şi 25 fl. venite cantorale, avênd învěţătoriul a ţinea şi strană în dumineci şi sěrbători, cuartir şi lemne de foc.

3. Ticuşul român, cu salariu anual de 300 fl. 240 fl. dela popor, 60 fl. venitul dela folosirea a dóuě pămênturi de arat.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopopesc.

Cohalm, 30 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresb.

Nr. 325/1893 [185] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci la scólele confesionale gr. or. române din comunele mai jos însemnate în protopresb. Devei, se escrie concurs. cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

1. Gâunósa cu filia Ciulpez şi Cutini, salariu anual de 300 fl. în bani repartiţiaţi în popor şi 2 stângini de lemne pentru foc.

2. Leşnic cu filia Dumbrăviţa, salariu anual de 300 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir în edificiul scólei şi 6 stângini de lemne. Invěţătoriu ambulant în ambele comune

3. Popesci cu Almaşul mic salariul anual de 300 fl. în bani gata, lemne pentru încălḑit, cuartir în edificiul scólei şi grădină.

4. Sâncraiu, cu salar anual de 250 fl. şi anume *a)* din repartiţie în popor 180 fl. *b)* din lada comunală 70 fl.

Invěţătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sě ţină şi prelegerile în scóla de repetiţie împreună cu instruirea în cântările bisericesci: va fi obligat a cânta Dumineca şi sěrbătórea în strană, avênd a conduce cu scolarii şi cântările liturgice în biserică.

Dela reflectanţii la aceste posturi sě recere sě se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori serbătóre la biserică spre a-şi arěta desteritatea în cântările bisericesci, şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul de plătire al salarelor etc.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi se aştérnă petiţiunile lor instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Deva, la 26 August 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei in conţelegere cu comitetele respective.

Avram Pěcurariu,
protopresb. adm.

Nr. 376/1893 [183] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învěţătoresc dela scóla confesională gr. or. din comuna Rapoltu-mare, protopresbiteratul Geógiului I, sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“

Emolumentele sunt: 300 fl. v. a. salariu anual şi anume 200 fl. din fondul scolar şi 100 fl. din repartiţiune, 16 fl. pentru conferinţe şi scripturistică, cuartir gratuit în edificiul scólei, grădină scolară, şi de fie-care elev un car de lemne, din care are a sě încălḑi şi sala de învěţământ.

Invěţătoriul ales va fi obligat în Dumineci şi sěrbătore a conduce cu scolarii cântările liturgice.

Concurenţii sunt poftiţi ca până la alegere, sě se presenteze în vre-o Duminecă şi sěrbătóre în biserica locală, spre a-şi arěta desteritatea în cântările bisericesci.

Cererile concursuale, instruite conform legilor din vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geógiului I.

Hondol, 28 August, 1893.

Vasiliu Pipoş,
protopresb.

Nr. 512 1893 [186] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci din comunele mai jos însemnate dela scólele nóstre confesionale din protopresbiteratul gr. or. al Haţegului se escrie concurs în ḑiarul nostru „Teleg. Român“ cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Fizesti-Federi, cu sistem ambulant, cu un salariu anual de 360 fl. cuartir şi lemne de lipsă.

2. Valea Sângiorgiu-Grid, cu sistem ambulant salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

3. Teliuc cu un salariu anual de 240 fl. cuartir şi lemne de foc.

4. Petrila (parochia „Gărgani“) cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemnele de lipsă.

Invěţătorii aleşi sunt datori a merge în Dumineci şi sěrbători mari, cu copii la biserică.

Reflectanţii la acestea posturi învěţătoresci au aşi aşterne suplicile lor concursuale instruite în sensul normelor din vigóre, la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Haţegului în Petroşeni.

Petroşeni la 30 August 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram Stanca,
protoprosb.

Nr. 295/1893 [179] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci la scólele confesionale gr. or. române din jos semnatele comune în protopresbiteratul Cetăţei de pétră prin prin acésta se escrie concurs cu termin de 20 de ḑile dela prima publicare.

1. Fauresci cu filia Plopiş şi în comuna Leschia un învěţătoriu ambulant cu salariu anual 300 fl. cuartir corespunḑětoriu în edificiul scólei din Leschia şi lemne de încălḑit.

2. Fenaţe şi în comuna Ciocotiş un învěţătoriu ambulant cu salariu anual 300 fl, cuartir corespunḑătoriu în edificiul scólei din Fenaţe şi lemne de încălḑit.

3. S. Copalnic şi în comuna Curtuiuşul mic un învěţătoriu ambulant cu salariul anual 300 fl. cuartir în edificiul scólei din Curtuiuş şi lemne de încălḑit.

Finteuşul mare cu filia Berches salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne de încălḑit.

Vima mică şi în comuna Selnite un învěţătoriu ambulant cu salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne de încălḑit.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi învěţătoresci au a-şi asterne cererile lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral (p. u. K. Monostor) până la terminul susindicat.

Concurenţii vor afla informaţiuni mai detaiate la oficiul protopresbiteral subscris

Cârpinis, la 30 August, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr or. al Cetatei pe pétră.

Ioan Şovrea.
protopresb.

Phaetóne (Calese) nóuă,
de jumětate şi întregi coperite sunt eftine de vênḑare la **Ioan Müller, şelariu în Sibiiu, strada Morii Nr. 15.** (172) 2—3
Tot asemenea şi calese folosite.

Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr. bis fl. 3.65 p. Met. — (ca. 450 versch. Disposit.) — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.
2 [15] 12—16
Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) Zürich.

Curs de moşit.

Direcţiunea institutului reg. ung. de moşit în Sibiiu aduce la cunoştinţa publică că la **1 Octomvrie** se va deschide **cursul gratuit de moşit de cinci luni.** Primirea se face dela 1 până la 15 Octomvrie a. c. pe lângă atestat de moralitate şi de botez în strada Poplăcii (Quergasse) nr. 27.

Prelegerile cu limba de propunere magiară, germână şi română sě încep la 5 Octomvrie 1893.

Femei însărcinate se primesc, încât ajunge spaţiul, pentru naşcere în clinica de moşit şi li-se dă tótă îngrigirea şi întreţinerea gratuit pe spesele ministeriului reg. ung. de culte şi instrucţiune.

Sibiiu, 1 Septemvrie 1893.

[173] 3—4 **Direcţiunea.**

☞ Pentru-ca şi persónelor mai sărace dela ţară sě li-se dee putinţa de a se instrua în moşit, direcţiunea institutulu împărtăşesce locuinţă liberă la 10 eleve pentru durata cursului. Petentele sě se adreseze în scris sau verbal către direcţiune, Quergasse nr. 27.

Primul fabricant de casse român
în
Monarchia austro-ungară
IOAN HODOS,

Färbergasse Nr. 2.

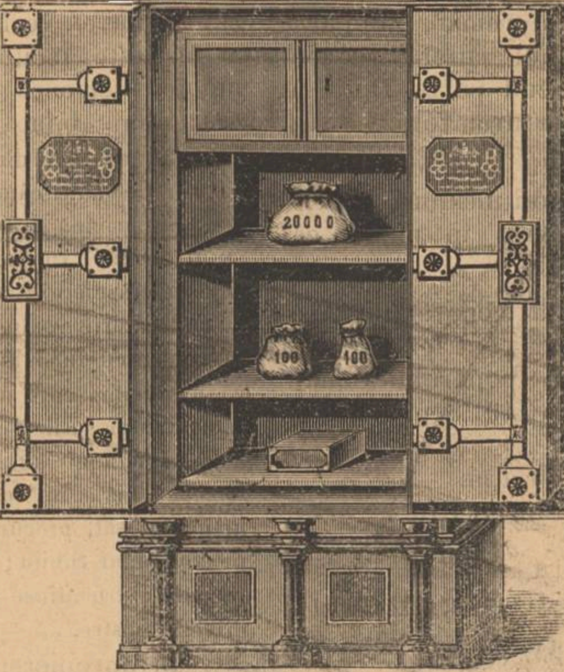

Strada văpsitorilor Nr. 2.

îşi recomandă **cassele şi cassetele sale de fier** pentru păstrat de bani şi hârtii de valóre
☞ sigure contra focului şi spargerei, ☜
de diferite forme şi mărimi şi cu preţuri cât de moderate.
☞ *Interesaţilor sě trimite la cerere „Preţuri curente“ ilustrate franco şi gratis.* [187] 1—6

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Bine ai făcut Escelenţie, că ai lovit în Cehi! Sĕ se mai apropie uniformitatea între cele dóuĕ părţi ale monarchiei. Ne-ai mai mângăiat şi pe noi, pentru că vorba cea vechiă ḑice: solatium est miseri sotios habuisse dolorum; şi fiind românul dela fire recunoscĕtoriu pentru tóte beneficiile, ce le păţesce, étă drept mulţămită îmi iau voia a vĕ da sfaturi binevoitóre:

Dacă veţi mai avé vederi contrare cu cehii, nu mai publicaţi starea de asediu, — pentru că nu e bine sĕ vadă lumea, că în Dania este ceva putred. (Şi, ḑicênd între patru ochi, în politică nu e bună sinceritatea).

Invĕţaţi dela guvernul nostru! Vedeţi foile nóstre patriotice sunt mândre, că la noi nu se suspinde nici un drept „constituţional“, guvernul nostru trece de cel mai liberal!

Noi avem lege, care garantéză egalitatea naţionalităţilor! Liberalitate, ca acésta nu este în Europa — Dară legea nu este suspendată, — numai cei dela putere o calcă, o simte acésta nenea Ioan, carele în unele comitate nu pot fi nici primariu, nici nu póte fi ales în representanţa municipială, dacă nu scie unguresce, — şi dacă totuş comuna la ales, are sĕ plătéscă amende mari, pentru-că nu scie unguresce — aceasta privesce pe Ioan, dară Europa scie, că noi suntem „liberali“.

In disposiţiile, ce aţi făcut, aţi interḑis adunările! Étă la noi de $^1/_4$ de véc nu putem face adunări, fără învoirea domnului solgăbiró; şi tot nu putem ḑice nimic.

Am cetit, că nu permiteţi, sĕ se arboreze alte stindarde, decât ale statului sau ale oraşului. Autorităţile nóstre liberale nu se mulţămesc cu atâta, cingătorile şi brânele ţĕranilor, betelele dela feciori, dacă nu au fost în colorile statului, sau confiscat şi purtătorii au fost tîrîţi pe la autorităţi, ba şi pedepsiţi — căci noi suntem „liberali“.

Aţi suspendat libertatea pressei, Auleo! N'aţi sciut lua esemplu dela noi?

Sĕ fi supendată curtea su juraţi din Praga nu libertatea! aveţi în Boemia şi oraşe cu poporaţiune germană, cari au altă ideie de stat şi sunt adversari politici ai cehilor, sĕ-i fi dat pe cehii malcontenţi pe mâna acestora, şi de sigur îi pedepsiau mai aspru, ca tribunalele ordinare.

Apoi dacă n'aveţi procuror potrivit, duceţi-l pe d-l Jeszenszky, numele 'lu recomandă pentru Boemia, ispravă încă v'ar face; şi dacă tóte aceste le veţi observa, o sĕ treceţi în Europa de liberali!

In funcţiuni publice nu puneţi din cehi, căci sunt strĕini ideii de stat — sunt buni musicanţi şi laborioşi, se pot ferici şi pe alte cărări. *Un român ungurean.*

P. S. Dacă veţi băga de samă, că nemţii vor sĕ spargă ferestrile şi póte şi capetele cehilor, daţi poliţiei instrucţiă vigurósă, sĕ întrevină după ce va fi demonstraţia isprăvită — ca sĕ vadă lumea, că se susţine ordinea — dară în adevĕr, ca sĕ fie nemţii apăraţi. *idem.*

P. S. Nr. 2 Promulgându-se starea de asediu, ca se fie etect trebue angajaţi câţiva vagabunḑi, sĕ arangeze o betie mai de valóre în cutare suburbiu, şi puşi acolo vre o doi raportori, sĕ insinue că se prepară revoluţiune. — Nu slĕbiţi din apos trofăriile de „inimici ai patriei panslavi etc.“ că şi aceste fac etect.

* * *

In legătură cu aceste amintim, că diferitele ordinaţiuni restrictive urméză una după alta. Astfel mai nou sĕ scrie din Praga, că direcţiunile tuturor scólelor medii din Praga au primit un ucas, în care sĕ dispune, că studenţilor nu le este permis a umbla séra pe stradă, anume în lunile Septembre, Octobre, Novembre, Martiu şi Aprile numai pănă sara la 8 óre. în Decembre, Ianuariu şi Februariu pănă la 7 ér în Maiu, Iunie şi Iulie pănă la 9 óre, ca sĕ nu pótă lua parte la tulburări de nópte. Numai atunci e permis studenţilor a umbla mai târḑiu pe stradă, dacă au concesiunea pentru representaţiuni teatrele sau merg la vre-un medic sau apotecă.

O nóuă fóie românéscă.

„Sentinela“ este numele noului organ publicistic român naţional ce va aparé cu începere de la 1 Octombre 1893 în Timişóra.

Lupta ce poporul nostru trebue sĕ pórte pentru esistinţa şi înaintarea sa naţională se face din ḑi în ḑi tot mai grea,

Acésta o simte deja chiar şi Romăul cel mai cumpĕtat în poftele şi dorinţele sale legiuite.

Este dară uumai firesc lucrul dacă românul din acéstă ţară îngrigit de sórtea s'a şi de a viitoriului urmaşilor sei, simte în aceeaşi măsură lipsa şi trebuinţa inmulţirii mijlócelor de apĕrare şi de scutire.

Scutul cel mai ocrotitoriu în o luptă cum este şi cea de acum a némului nostru românesc, in vécul nostru este publicistica, liberă de lăcomiri, neatârnătóre şi închinată fără tèmă şi fără vicleşug nnmai binelui obstesc.

Pentru a nu lăsa ca ţinuturile locuile de români, mai ales în Bănat şi din Ungadin vro întêmplare se remână tocmai în aceste timpuri grele fără un astfel da organ al seu propriu poporal-naţional, sa hotărît întemeierea şi edarea „Sentinelei“.

Cu cât mai mult astfel de organe sau foi vor lupta şi vor fi susţinute în conglăsuire, cu una şi aceiaş nisuinţă, spre unul şi acelaş scop naţional, cu atat mai uşóră va fi lupta şi cu atât mai sigură în sfârşit isbânda dorită.

Noul organ naţional, „Sentinela,“ va fi la otarele apusene ale romanismului un neadormit păzitoriu statornic şi credincios al limbei gonite, un neintricat reclămătoriu al drepturilor şi libertăţilor naţionale ameninţate ale poporului nostru romênesc şi nn neindurat sbicuitoriu al călcărilor legilor sancţionate şi în putere încă, pre ori ce teren public.

Susţinerea nestirbită şi apărarea faţă de ori cine a drepturilor bisericilor şi scólelor naţionale românesci, inaintarea statului preoţesc şi învăţătoresc, prosperarea morală şi înflorirea stării materiale a tuturor păturilor naţiunii nóstre, sprigin̂irea şi desvoltarea tuturor ramilor economiei, meseriei industriei, comerciul naţional este un punct de frunte în programul „Sentinelei“.

In deosebită băgare de samă se va lua cultivarea limbei şi literaturei nóstre naţionale. Loc şi prilegiu de ajuns se va da în rubrica „Discusiunilor scinţifice“ şi în „Foişóră“ tuturora, bătrâni şi tineri, spre lucrare, studiere şi scrutare literară liniştită şi temeinică spre emulare nobilă şi nobilitóre întru sporirea comórei inimei şi a spiritului.

Cu grije, cu suflet curat şi fără întârziere se va redacta rubrica scirilor telegrafice din lume şi a informaţiunilor locale de pre tot pămêntul românesc. Nime şi nimica românesc nu se va considera prea mic, prea puţin sau prea neînsemnat.

Dreptul şi dreptatea singuraticului se va bucura de cel mai deplin scut cuvenit şi cuviincios, fără a admite degenerări sau esagerări demoralisătóre şi stricăcióse.

Pe acéstă cale „Sentinela“ va ajunge se fie un organ naţional neatârnătoriu, în ale cărui coloane se pot întâlni şi pot discuta cu bunăvoinţa frăţéscă toţi cari ţintesc nnmai la libertatea, la întărirea şi mărirea scumpei nóstre naţiuni românesci.

Inceputul este făcut. Organul, pus în serviciul causei naţionale, stă la disposiţiunea naţiunii, dela a cărei spriginire şi îmbrăţişare eţêrnă desvoltarea şi întărirea „Sentinelei“ în acestea ţinuturi.

Păn la sfârşitul acestui an preţul abonamentului „Sentinelei“ este 2 fl. v. a.

„Sentinela“ va aparé acum la început de doue, de trei-ori după putinţă mai des în septĕmână in Timişóra in format modern plăcut; căcí a face cu putinţa ca „Sentinela se fie o foiă de ḑi bună şi ieftină este tendinţa şi dorinţa comună.

Preţul de abonament şi adresa clară şi esactă a abonamentului rugăm a trimite subscrisului prin asignnate postale.

Inserate de ori ce cuprins, concursuri, licitaţiuni, avisări, diferite soiuri de anunţuri se vor primi şi publica după plac cu preţurile cele mai moderate.

Este consult a nu amâna comandele pentru ca orientarea se fie cu putinţă în privinţa lucrărilor tipografice şi administraţionale, eventual şi pre anul viitoriu.

Cu deplină incredere şi resoluţiune am luat asupra-mi redactarea „Sentinelei“ şi cu aceeaşi inaredere rog pre toţi couaţionalii, devotaţi prosperării romanismului, a sprigini din tóte puterile şi pre tóte căile „Sentinela“, pentru ca ea se-şi pótă implini aici măréţa ei misiune.

Un special apel fraţesc 'mi permit a adresa, în interesul causei, numeroşilor amici de principii şi binevoitorilor mei cunoscuţi de pretutindinea. In spriginirea şi conlucrarea lor am firmă speranţă.

Dumneḑeu cu noi şi cu sănta causa a poporului nostru!

Timisóra (Temesvàr), în 15 Septembre 1893.

Pentru redacţiune şi administraţiune:

Ioan V. Barcian

cetate, strada Matias Corvinus, Nr. 7.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

După ce însĕ acum păşunea şi fênul s'a scumpit, oieritul nu mai aduce câştig ca mainainte şi de aceea este mai restrîns. Afară de oierit reşinărenii sĕ mai ocupă cu tăiatul lemnelor de foc şi de clădit, apoi cu negoţul de lână, sĕu, piei etc. Meseriaşi sunt puţini. Femeile sĕ ocupă cu torsul şi ţesutul lânei; ele fac postav bun, pe care îl vênd prin oraşele din apropiere, apoi ţesĕturi frumóse colorate de bumbac, din cari pregătesc peptare, mânecare ş. a. Pânza ţesută de ele, netedă sau în mustre, este de o frumseţă deosebită.

Portul reşinărenilor este următoriul:*)

Bărbaţii cei bĕtrâni au pĕr lung, cei tineri sunt tunşi. Ei pórtă vara pălĕrii negre nu prea mari, iarna căciuli negre. Cămaşa albă de pânză de bumbac, este tivită îngust şi frumos cu mătasă albă, mâneca e largă şi la partea dinjos înfrumseţată prin o cusătură lucrată cu mătasă albă, pe fire trase. Guleul e fórte îngust, cei mai mulţi bărbaţi îl pórtă neîncheiat. Cei mai tineri pórtă gulere cusute cu mătasă colorată şi fir şi închieat cu baieri. Preste cămaşă sĕ încing cei bĕtrâni cu şerpare de pele nu prea late, cei mai tineri cu şerpare înguste cusute cu flori, alţii cu brâne tricolóre, apoi pórtă peptare de pele încheiate sub măna şi pe umărul stâng, cusute cu mătasă în diferite colori. Vara sĕ îmbracă cu mânecare de postav negru, vênăt închis sau cafeniu, partea cea mai mare din postav de casă; iarna pórtă cojóce lungi lucrate fórte frumos cu mătasă sau cojóce pănă sub şold mite „bituşce“. Mai pórtă cei mai bĕtrâni vara când e recóre aşa numitul „bobou“, o haină lungă, négră, cu mânecile fórte lungi, făcută din pănură de casă; boboul se pune numai pe umeri, fără a l îmbrăca pe mâneci, fiind acele fórte lungi. Cei tineri nu pórtă bobou. Ciórecii, numiţi în Reşinari nădragi, sĕ fac din postav de casă alb, ţigaiu sau bârsan; cei mai mulţi sunt încălţaţi cu opinci, pórtă însĕ şi cisme şi papuci. Cei ce pórtă opinci încalţă mai întâiu un fel de ciorapi de lână albă ca şi ciórecii, numiţi „căltuni“. Aici sĕ póte observa un óre care cult al opincei, pentru-că şi cei mai cu stare bucuros pórtă opinci, ba unii cu nici un preţ nu încalţă cisme.

Femeile pórtă cârpe mari de lână, când jelesc cârpa e totdéuna négră, altfeliu cu flori colorate, în preţ dela 2—10 fl. ele mai pórtă şi cârpe de mătasă. în preţ dela 10—20 fl. Pĕrul îl pórtă femeile sucit neted la ambe têmplele, îndĕrĕt au un conciu sau cum îi ḑic ele „pepten“, făcut din de pĕrul dindĕrĕt şi din capetele suciturei de dinainte, pe sub conciu sĕ légă cârpa fórte strîns.

Cămeşile sunt fórte largi, din giolgiu de boltă fin şi lucrate cu mătasă albă, négră, roşie şi fir; cămeşile fetelor sunt la grumazi cu bétă, la femei cu ciupag fórte frumos lucrat. Pe umeri sunt bănicei, în jos umbrejile de ociceiu lucrate cu mătasă négră, bănicei în jos, pui, şibacele şi spărturile lucrate unele admirabil tot cu mătasă şi fir. Mânecile sunt la cămeşile de sĕrbătóre largi din jos şi întórse în sus, la cele dc purtat strîmte. Pórtă apoi şi ele, ca şi bărbaţii: peptar de pele, în timpul mai nou şi de postav, împodobit cu mărgele, catifea şi altele, mânecare de postav de casă sau de boltă, vara şi dĕ ţesături de bumbac în diferite colori, sau mânecare împletite din lână ţigae tórsă şi resucită de ele şi brodată cu lână colorată de boltă. Afară de aceste se mai pórtă: cojoc, bituşcă şi bobou. Se încing cu brâne late vĕrgate roşu, galben, verde, negru, sau cu brâne tricolóre. Şurţele sunt negre, neîncreţite, cel dinainte mai lat ca cel dinapoi. La nunte pórtă şurţul dinainte de atlas negru încreţit, atlfeliu de postav, dar cele mai multe de ţesătură de casă fórte fină. Şurţele sunt cusute cu mătasă albă şi négră, dar şi cu alte colori. Incălţămintea e: ciorapul, păpucii şi opincile. Copii mai pórtă peptare de lână, împletite ca şi mânecarele.

Spre apus dela Sibiiu sĕ află, aşeḑat între déluri, frumosul orăşel românesc Seliştea, pe ţermii unui riuleţ de munte de asemenea numire. Seliştea este comună veche, care a esistat la venirea saşilor în Ardél şi a fost de vécuri centrul unui protopopiat român. De pe la anul 1860 ea a luat în desvoltarea sa un avênt aşa de frumos, încât acum sĕ póte numĕra între orăşelele ţerii nóstre. Ea are câte va strade pavate, mai multe case mari şi frumóse, judecătorie cercuală, pretură, oficiu de postă şi telegrafie, têrg de sĕptĕmână, prăvălii mari etc. şi mai multe aşĕḑăminte culturale. In Selişte sĕ află patru biserici române, trei gr. orientale şi una gr. catolică. Dintre aceste trei biserici sunt vechi, zidite în vécurile trecute, ér una (biserica din „Brata“) e zidită la anul 1881. Aici sĕ află scaunul unui protopopiat român gr. oriental, de care sĕ ţin 13 parochii, cu 17,869 de credincioşi. Aşĕḑăminte culturale sunt: o scólă elementară superióră de copii şi copile, cu opt învĕţători, societatea de lectură sau casina română, reuniunea pompierilor şi o reuniune de meseriaşi; apoi un aşĕḑământ economic: casa de păstrare. In jurul Seliştei sĕ află mai multe comune românesci, mari şi înfloritóre, pentru cari Seliştea, ca orăşel, cu întocmirile şi aşeḑămintele ei, este un fel de centru. Numĕrul locuitorilor ei este de 3750 de suflete, cari sunt, afară de puţini streini, toţi români.

Seliştenii sunt vestiţi pentru multe însuşiri bune ale lor, precum iubirea de curăţenie şi de ordine, evlavia şi iubirea de carte, ospitalitatea etc. apoi femeile în deosebi pentru hărnicia şi frumseţea lor şi pentru portul lor, întocmit cu gust şi eleganţă. (Va urma).

---

*) Date cu privire la ocupaţiunea şi portul reşinărenilor mi-a comunicat dna Aurelia Goga, învĕţătóre de lucru de mână, şi presidenta reuniunii femeilor române din Reşinari.

Bibliografic.

A apărut:

„Plan de învĕţământ pentru limba română“ la marele gimnasiu gr. or. român din Braşov lucrat în conformitate cu planul statului şi provĕḑut cu instrucţiuni pentru fie-care clasă de Virgil Oniţiu, profesor de limba şi literatura română. Aprobat şi introdus la gimnasiul român greco-oriental din Braşov prin decisul nr. 4642 scol. 1893 al Venerabilului Consistoriu archidiecesan din Sibiiu.

Hârtii vechi. — *Genesa oştirei romănesci (1830)* de George Ioan Lahovari. Bucuresci, editura librăriei Socec & Comp. 1893.

Nr. 468/1893 [189] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Buceş, cu salariu anual de 250 fl. cuartir şi lemne de foc preţuite în 20 fl. Salariul se solvesce din repartiţie.

2. Mesteacăn, salariu anual de 300 fl. carele sĕ solvesce din repartiţie cu 220 fl. şi din cassa bisericii cu 80 fl.

3. Pescera, salariu anual de 250 fl. şi anume: *a*) din repartiţie 100 fl. *b*) din lada bisericii 30 fl. *c*) dela 120 familii câte 10 cupe grâu à 1 fl. face 120 fl.

4. Rovina, salariu anual de 250 fl. cuartir şi lemne de foc. Salariul sĕ solvesce 130 fl. din cassa bisericii, 120 fl. din repartiţie.

5. Şesuri, salariu anual 300 fl. şi cuartir. Salariul sĕ solvesce 200 fl. din repartiţie şi 100 fl. din cassa bisericii.

6. Selişte şi Trestia, salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne şi grădină scolară Salariul se solvesce din repartiţie cu câte 150 fl. dela fie-care comună. Invĕţătoriul, eventual va fi ambulant.

7. Valebrad, salariu anual de 300 fl. şi cuartir. Salariul se solveste din cassa bisericii cu 150 fl. şi din repartiţie cu 150 fl.

Concurenţii au a 'şi asterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopopesc.

Brad, la 26 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresbiter.

Nr. 483/893 [188] 1—3

CONCURS

Peutru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“

1. Stănisa de jos şi de sus, cu salariu anual de 300 fl. Salariul sĕ solvesce: 250 fl. din repartiţiă şi 50 fl. (sunt computaţi) din venitul cantoral.

2. Tomnatecul de jos şi de sus, cu salariul anual de 300 fl. şi cuartir Salariul sĕ solvesce 200 fl. din repartiţie şi 100 fl. din cassa bisericii.

Concurenţii au a'şi ascerne cererile instruate conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopopesc.

Brad, la 3 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al. Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresb.

Nr. 348/1893 [184] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele confesionale gr. or. din comunele mai jos semnate în protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Bacea Cueş şi Uleş, cu salariu anual de 320 fl. şi anume a) în bani gata 320 fl. din repartiţie în popor b) lemne 2 stângini c) cuartir şi grădină. Aceste comune susţin un învĕţătoriu ambulant şi 2 scóle adecă în Bacea şi Uleş.

2. Boiul de sus cu Boiul de jos salariu anual 300 fl. 10 cr. adecă a) din camăta împrumutului de stat 39 fl. 60 cr. b) din camăta regalului de crişmărit 13 fl. 50 cr. c) lemne în preţ de 48 fl. d) în bucate 75 fl. e) bani gata 124 fl. cuartir şi grădină.

3. Booz cu filia Têrnăviţa cu salariu de 300 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir, grădină şi lemne. Ambele comune susţin la olaltă 2 scóle cu un învĕţătoriu ambulant.

4. Cârmăzănesci cu filia Dênulesci cu salariu de 300 fl. şi anume a) în bani gata din repartiţie 236 fl. b) din camĕta imprumutului de stat 64 fl. cuartir şi grădină,

5. Certejul de jos cu filia Coaja cu salariu de 300 fl. şi anume *a)* în bani de repartiţie în popor 220 fl. 50 cr. b) din camĕta imprumutului de stat 45 fl. c) din camĕta regalului de crişmărit 12 fl. 50 cr. d) în lemne 24 fl.

Invĕţătoriul ales la una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în scólă de repetiţie impreună cu instruirea în cântările bisericesci: va fi obligat a cânta Dumineca şi serbătórea în strană avênd a conduce cu scolarii şi cântările liturgice în biserică.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sĕ se presenteze pănă la aleegere în vr'o Duminecă ori serbătóre la biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle si modul pe plătire al salareler etc.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi se ascérnă petiţiunile lor instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul susindicat.

Ilia, la 26 August 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram Pàcurariu,
protopresbiter.

Nr. 305/1893 [168] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a treia Porumb'acul-superior-apusén, protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta din nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele publicate în concursul din „Telegraful Român“ Nr. 2, 3 şi 4 din anul 1893, adecă computate în bani dau suma de 403 fl. 20 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sĕ şi subştérnă cererile concursuali instruite conform dispositiunei stat. org. şi a regulamentului pentru parochii din anul 1878 la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului, în Avrig (posta Avrig, Felek, Szeben megye) pănă la terminul susindicat

Avrig, 9 August, 1893,

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv, oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopresb.

Nr. 456/1893 [178] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţăresci dela scólele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu terminul 20 Septembre a. c. v.

1. Criş, cu salariu anual de 300 fl. şi anume: 150 fl. în bani din cassa bisericei, folosirea unei lunci în 110 fl. 4 stângeni de lemne cu 40 fl. cuartir în edificiul scólei şi grădină.

2. Ferihaz, postul învĕţătoresc clasa I cu salariu anual de 300 fl.

3. Vidacutul român, cu salariu anual de 300 fl. şi anume în bani 250 fl. din repartiţie şi didactru, lemne în valóre de 50 fl. cuartir şi grădină.

Informaţiuni mai detaiate primesc concureţii dela subscrisul.

Petiţiunile concursuale instruate conform legilor în vigóre, se vor subşterne subscrisului pănă la terminul susindicat.

Sighişóra 27 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral. gr or. al tractului Sighişórei.

In conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter

Nr. 410/1893 [176] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Unguraşului se escrie concurs pănă la 20 Septembre a. c.

1. Tămaşa, învăţătoriu dirigente cu salariu anual de 300 fl. în bani şi naturale prin repartiţiune dela popor.

2. Dânc, învăţătoriu suplent cu salariu anual de 200 fl. în bani şi naturale, prin repartiţiune de la popor. Cu acest post este împreunat şi postul cantoral.

Dela concurenţi se recere, ca pănă la alegere sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau serbătóre la biserică spre a-şi arĕta desteritatea lor în cântări şi tipic.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi asterne petiţiunile instruite conform legilor din vigóre la subscrisul oficiu, cu posta ultimă Hidalmás.

Fizes Sânpetru, 28 August 1893.

Oficiul protopresbiteral al tractului Unguraşului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Paul Roşca,
protopresb.

---

[180] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însĕmnate dela şcólele nóstre confesionale din protopresbiteratul gr or. al tractului Haţegului, se escrie concurs în ḑiarul nostru „Telegraful Român“ cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Nadaştia inferiórĕ cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne.

2. Booz în legătură cu comuna Zlasti cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne de foc.

3. Cinciş cu salariu anual de 240 fl. v. a. cuartir şi lemne de foc.

4. Livezeni cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, lemne 4 stângini, grădină de legumi lângă scólă şi o grădină de un jugăr loc arătoriu şi de fênaţiu.

Invĕţătorii aleşi sunt datori ca în Dumineci şi sĕrbători mari sĕ mérgă cu copii la biserică; éră cel de sub Nr. 1 va avé a presta şi serviciul cantoral în strană.

Reflectanţii la aceste posturi învĕţătoresci au a-şi asterne suplicile lor concursuale instruite în sensul normelor din vigóre, la oficiul protopresbiteral subscris pănă la terminul indicat mai sus, în Petroseni.

Petroşeni, la 26 August 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram Stanca,
protopresb.

Nr. 376/1893 [183] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc dela scóla confesională gr. or. din comuna Rapoltu-mare, protopresbiteratul Geógiului I, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“

Emolumentele sunt: 300 fl. v. a. salariu anual şi anume 200 fl. din fondul scolar şi 100 fl. din repartiţiune, 16 fl. pentru conferinţe şi scripturistică, cuartir gratuit în edificiul scólei, grădină scolară, şi de fie-care elev un car de lemne, din care are a sĕ încălḑi şi sala de învĕţământ.

Invĕţătoriul ales va fi obligat în Dumineci şi sĕrbătóre a conduce cu scolarii cântările liturgice.

Concurenţii sunt poftiţi ca pănă la alegere, sĕ se presenteze în vre-o Duminecă şi sĕrbătóre în biserica locală, spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci.

Cererile concursuale, instruite conform legilor din vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul susindicat.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geógiului I.

Hondol, 28 August, 1893.

Vasiliu Pipoş,
protopresb.

Nr. 2792/1893. [192] 1—1

Publicaţiune.

In 5 Octobre a. c. la 10 óre a. m. se va ţinea la cancelaria subscrisului licitaţiune minuendă pentru clădirea a doue case pentru păḑitori de pădure la munte una în „Criuzi“ Seliştei şi alta lângă vamă din „Piatra Albă.“

Preţul strigărei e statorit cu 853 fl. 62 cr. resp. 627 fl. 45 cr.

Doritorii de a licita au sĕ depună un vadiu de 10% din preţul strigărei.

Oferte în scris instruate cum sĕ cade sĕ primesc pănă la începerea licitaţiunei verbale.

Planurile şi preliminariile precum şi condiţiunile detaiate sĕ pot privi la domnul silvicultor suprem cercual din Selişte Rudolf de Gaibel, care va funcţiona şi ca conducĕtor al clădirei.

Selişte în 22 Septembre 1893.

Lemény.
pretorul suprem.

Insciinţare.

Am onórea, a anunţa stimaţilor domni colegi, şi onoratului public, că de óre-ce Dl advocat **George Szerb** a depus postul seu de *administrator* al realităţilor fundaţiunii lui **Gozsdu**, éră eu am devenit ales în locul seu în acésta cualitate, din 1 Octombre a. c. transpun **cancelaria mea advocaţială la Budapesta, strada regelui Nr. 13 (királyutcza 13),** unde voiu primi tot feliul de representări pentru judecătoriile şi oficiolatele din capitală, sau şi din alte părţi ale ţerei, şi anume în procese civile, cambiale şi criminale, în cause lăsămentale, ale cărţilor funduare, şi în alte agende, cu deosebire însă *informaţiuni* la *tablele* regesci, nalta *curia* reg. u. şi la naltele *ministerii* in *Budapesta*.

Sibiiu, în 14/26 Septembre, 1893.

Atanasiu Cimponeriu,
advocat.
(193) 1—3

(fost referent al curţii de casaţiune, jude pens. al tablei reg. din Budapesta).

Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an Private: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von **45 kr.** bis fl. 11.65 p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 vers. h. Qual, und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) **porto- und zolfrei.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

1 [8] 14

Phaetóne (Calese) nóuă,

de jumĕtate şi întregi coperite sunt eftine de vênḑare la **Ioan Müller, şelariu în Sibiiu, strada Morii Nr. 15.** (172) 3—3

Tot asemenea şi calese folosite.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 101 Sibiiu, Joi, 16/28 Septembre 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 15 Septembre 1893.

Politica bisericéscă a guvernului, cu tóte că s'a credut şi sĕ crede şi acum din partea unora, că va face un fiasco, sĕ pare că merge înainte şi în special chiar şi căsătoria civilă obligătóre sĕ va introduce nu preste mult. Aşa ne dau a înţelege acésta foile guvernamentale, precum „P. Lloyd“, „P. Hirl.“ ş. a., cari revin asupra cestiunii din incidentul audienţei, în care a fost primit de Maj. Sa dilele trecute primatele Vaszary. „P. Lloyd“ crede, că reuşita proiectului de lege pentru căsătoria civilă este asigurată din partea regelui prin faptul, că ministeriul Weckerle a luat la început în programa sa reformele bisericesci şi, de óre-ce capul statului a denumit cu acest program pe cabinetul actual, urméză, că în principiu şi reformele sunt asigurate şi póte că numai în detaiuri sĕ se facă unele schimbări.

Ori cum va fi, noi suntem de credinţă, că reformele bisericesci proiectate, dacă vor deveni lege, pentru biserica şi naţiunea nóstră vor fi dăunătóre, precum acésta am arĕtat-o în mai multe rênduri. Căsătoria civilă lovesce în dogme, celelalte reforme vor fi între altele şi un mijloc de magiarisare, tóte apoi vor contribui la scăderea simţului creştinesc-moral al poporului nostru şi încât-va cu timpul la înstreinarea lui de conducĕtorii sĕi părinteşci, de preoţi. Aceste şi altele asemenea acestora sunt temerile nóstre faţă de reformele proiectate.

Sunt însĕ unii între cetăţenii nostri, cărora proiectele aceste nu le însuflă îngrigiri şi acestia sunt protestanţii. Protestanţii — ne scrie un amic al fóiei nóstre, făcênd unele reflecsiuni asupra cestiunii cu reformele bisericesci — protestanţii mai îngăduitori, primesc căsătoria civilă, pentru că ei au gătat cu dogmele încă atunci, când au eşit din biserică. Kossuth, „care guvernéză Ungaria din Torin“, apoi Eötvös şi alţi membrii ai partidei independentiste, ca ómeni protestanţi, vĕd în căsătoria civilă un atribut, ce aparţine puterii lumesci a statului; ei cred, că liberalismul pretinde, ca sĕ fie întrodusă căsătoria civilă.

Scóla ne învaţă, sĕ continuă în scrisórea amintită, care este teoria liberalismului, care ceea a conservatismului. Viéţa practică ne spune, că societatea, în cele lumesci chiar, atâta lipsă are de biserică, ca şi de stat; că liberalismul şi conservativismului trebue combinate la olaltă. „Medium tenuere beati“! Statul sĕ nu umiléscă biserica şi pre slugitorii ei, căci puterea este numai dela Dumnedeu! Când decade vada bisericei, decade simţul religios şi decad virtuţile cetăţenesci.

Chiar fiind-că trăim într'un timp materialist, biserica trebue înălţată, şi ajutorată, ca sĕ nu cădem apoi cu toţii în anarchie, confusie şi desperaţiune.

Suntem noi ori ba societate creştinéscă? Dacă suntem creştini, trebue se o recunóscem acésta sus şi tare! Şi o societate creştină n'ar trebuì sĕ sufere întroducerea de lucruri necreştinesci, antieclesiastice.

Cei cu gura liberală strigă, vedeţi în Francia! Vedem o anarchie în societatea francesă. Vedem moravuri decădute, ómeni crescuţi în ateism, decrescerea poporaţiunei francese.

Vedem în Germania protestanţă socialismul în crescere, miseria lucrătorilor, vaete şi suspine, un reu ce nu se póte sana nici prin arme, nici prin mesuri poliţiali, ci numai prin preceptele religiunei lui Isus. Creştinismul ne învéţă se nu cuprindem tot pămêntul, ci se lăsăm parte la toţi din el.

Liberalismul modern lasă „mână liberă“ celui mai tare sĕ esploateze pe cel mai slab. Dă titlu de drept celui mai mare sĕ înghiţéscă pe cel mai mic. Căci aşă fac dobitócele în pădure, şi pescii în mare; cei mai mari înghiţesc pe cei mai mici.

Spiritul creştinătăţii pretinde, ca cu toţii sĕ avem parte aici pe pămênt, ca şi în ceriu. Ne spune, că averea prea mare corumpe familia, întocmai precum sĕrăcia gólă sleiesce pe om. Creştinismul face egalitate, frăţietate, dreptate între ómeni; ér nu teoria liberalismului fals. Creştinismul ne învaţă că în lumea acésta este anomalie, când unul „domnesce“ asupra celuialalt, fiind-că nu este altul domn adevĕrat, de cât cel din ceriu. Domniile pămêntesci sunt numai umbre, pe lângă domnia de sus.

Nu este diplomaţie, nu este constituţiune, nici liberalism — în contra legii lui Iisus, care ne direge viaţa întrégă dela légăn până la mormênt.

*

Reformele bisericesci, ce vor sĕ sĕ introducă la noi, de sigur că nu vor contribui la întărirea legii lui Isus, la înălţarea bisericei, ci mai mult la umilirea ei. Noi românii, cari am vĕdut trecênd atâtea furtune preste capetele nóstre, trebuie sĕ ne pregătim de cu vreme la cele ce ne aştéptă şi sĕ ne folosim de tóte mijlócele, ce ne pot sta la disposiţie, ca sĕ paralisăm efectul rĕu, ce reformele bisericesci vor sĕ-l facă bisericii şi poporului nostru, atât în privinţa morală, cât şi naţională. De cu vreme sĕ fim atenţi la cele ce sĕ fac şi fiecare sĕ şi facă datoria.

Revista politică.

Cestiunile atât de încurcate despre politica bisericéscă a guvernului se vor lămuri în curênd. Cu datul de 25 Septembre n. se anunţă din Strigoniu, că primatele Vaszary a plecat la Viena în urma unei învitări speciale a monarchului. Acésta călĕtorie se esplică aşa, că, dela apariţiunea enciclicei papale nu i s'a dat primatelui ocasiune a fi primit de Maj. Sa şi că astfeliu n'a avut nici ocasiune sĕ se esprime înaintea Maj. Sale cu privire la enciclică. Dacă cumva s'ar iví necesitatea ca sĕ se încépă negocieri cu membrii guvernului, primatele va veni direct dela Viena la Budapesta. Acésta audienţă va urga soluţiunea definitivă în cestiunile politice bisericesci astfel, că la începutul sesiunei parlamentare de tómnă partea cea mai mare a greutăţilor va fi delăturată. „P. Lloyd“ înregistrând acéstă scire, adaugă: După a nóstră credinţă sperăm, că primul prelat al Ungariei va avé şi în casul acesta înaintea ochilor devisa: pace şi va căuta sĕ o realiseze, pentru-ca dorinţa atât de inteţitóre a maiorităţii liberale din ţéră sĕ se împlinéscă şi ca el, primul prelat catolic, sĕ nu vină în contradicere cu datorinţa, ce o are.

* * *

Dieta ungară s'a redeschis. Incă în prima şedinţă era sĕ se întêmple scene turbulente, care de altfeliu ameninţă de pe acum actuala sesiune dietală. Deputatul Szalay a înaintat presidentului o interpelaţiune urgentă, referitoriu la rĕspunsurile, ce le-a dat Maj. Sa deputaţiunilor comitatelor cu ocasiunea manevrelor la Güns. Interpelantele în motivare dice, că nu vrea sĕ amestece în afacere numele regelui. Respunsurile dela Güns, deşi unele foi le-au privit ca o învĕţătură dată lui Apponyi, partidul independent le-a luat asupra sa, pentru-că pe el îl privesce. Apponyi va sci sĕ nu rĕmână datoriu cu rĕspunsul. Interpelantul nu-şi póte esplica, ce incident a putut obveni, ca tocmai acum sĕ se facă amintire de basa dela 1867 ca şi cum ea ar fi sdruncinată şi că pentru ce s'a accentuat atât de mult pacea confesională. Il face responsabil pe ministrul president pentru aceste enunciaţiuni ale regelui. Se póte că ministrul a greşit locul, unde trebuiau ţinute acele rĕspunsuri. Ele se potriviau la Boroşsebiş şi cele dela Boroşsebiş la Güns. Rĕspunsurile dela Güns numai vor întări rêndurile partidei independente şi nu le vor slăbi. Ministrul a presentat Maj. Sale situaţiunea prea nefavorabil. Interesele materiale ale naţiunei magiare sunt jertfite in favorul Austriei. Nu e de ajuns cu atâta, a mai îngropat şi pacea confesională. Tóte acestea are sĕ le supórte naţiunea, dar sĕ se feréscă ori cine a o atinge la rană, a-i ataca nisuinţele pentru independenţă.— Ministrul Wekerle sub cuvênt că se vor mai anunţa interpelaţiuni în acésta afacere a amênat rĕspunsul.

* * *

FOIŢA.

Flori şi buruieni.

Novelă de *Ilarie Chendi.*

Nu aţi umblat nici când prin Osêndaia? Nu cred, nu, căci satul ăsta atât e de mic şi de sĕrac încât de mila lui sĕ nu te opresci în el — şi dĕu aşa fac domnii cei mai mulţi, ei fug de sĕrăcime ca cel necurat de tămîe, în loc sĕ întindă mână de ajutor, ei îşi pun mâna pe ochi şi trec de scârba pe lângă sĕracul. Ce rea e lumea cea avută, nu vrea se scie, că inimi mari şi curate numai la cei neîmbuibaţi sunt de a se căuta, e pĕcătoşenie şi muncă zadarnică de a vêna după prietini cu stare, de a rêvni tot la belşug!...

Supĕrăcios şi adevĕrat! Asta o sciu toţi cei din Osêndaia şi o simt greu, vĕdênd cum sĕ feresce omenimea de satul lor cel prăpădit. Pe „valea mazĕrii“ cea turbată în sus, colo unde sĕ varsă în ea „valea corcotinelor“ sĕ ridică satul de vre-o treideci de fumuri în tótă sĕrăcia lui; case părăginite şi scunde fără hórne, acoperite de trestie afumată sunt locaşurile osêndăienilor, a iobagilor şi osêndiţilor de odinióră, prietini le sunt numai cocostîrgii şi rêndunelele — ér pe scăeţii de prin grădini flecăresc vecinic stigleţii şi ţigileanii cei veseli, alungând pe pituluşii cei cu frica în sin în liţionul des din fundul grădinilor.

Satul întreg pare că e o grădină sĕracă, uitată de D-deu, sălci plecoşate, şi plute măreţe ascund sub crengile lor bordeiele cele puţine şi risipite, hotarul satului e mic, pămêntul puţin şi neroditor, cel mărginaş e domnesc, chiar şi pădurea cea străveche de cătră a-sfintea sórelui e domnéscă.

De-asupra satului cătră sóre-rĕsare se ridică horeţii, cóste piezişe acoperite pe póle cu fel de burueni, cu cinlini şi pălăgini, cu tremurice şi prescurice, cu secernici roşii şi cu pâlcuri de măsălaniţă, printre tóte îşi scot capetele gingaşele firicele de romoniţă şi câte o tufă de sugel şi de săpunele; mai în sus cresce colie albă séu huhur, macriş şi érba cea grósă a lui „Tatin“, pe care nici vitele cele mai lipite de fóme nu o iubesc.

Pe gruiul cel copleşit de trocoţel din capul satului cătră cóstă stă casa séu mai bine dis căsuţa lui **Lia Largu**, a vecinic superatului moşneag. O căsuţă ca tóte celelalte din sat cu păreţi îngrădiţi şi bătuţi cu pămênt, cu coperiş sĕrăcăcios de trestie şi cruce de lemn, cu grădină, în care sălata şi curechiul sĕ adăpostesc la umbră de stir roşu şi lobodă uriaşă — dar totuşi sĕ deosebesce de celelalte căsuţe, căci la pórta cea hârbuită atârnă o sticluţă gólă şi un mănunchiu de fên legat.

Un mic ocol de grădele pentru rîmători, un şopron ce scutesce tacâmurile trebuinciόse la câmp, un staul mic şi o şură, din care puii de vrabie plâng vecinic cântecul fómetei, un pleznicer pentru têrnométă — étă tot, ce împodobesce curtea cea plină de nalbă şi zêrnă a lui Lia Largu.

Dacă v'o spun, că Largu e cel mai avut din sat, vĕ veţi mira póte de atâta sĕrăcie şi dacă vĕ mai mărturisesc, că totuşi el e cel mai supĕrat din Osêndaia şi că toţi ceilalţi îşi petrec vremea povestindu-şi vesel basmele moştenite, veţi dice cu mine: Ce lume întórsă! Dar aşa-i! Largu are o inimă ca pânea cea bună, şi astfeliu de ómeni totdéuna simt mai greu minciunile, rĕutăţile şi nedreptăţile, ce sĕ urzĕsc şi sĕ ţes în lume; o inimă simţitóre pătimesce mult şi e démnă de jelanie!

Cu capul plecat, cu fruntea împăturată în creţe ca tómna ogorul, cu pĕrul albit ca câmpul de brumă, cu ochii spălăciţi, cari par a fi culcuşul unei mânii ascunse şi unei supĕrări durerόse, cu buze fără roşéţă, ce tremură de câte ori vorbesce — aşa sĕ ve închipuiţi pe bĕtrânul Lia Largu!

*

E Duminecă, sfântă di de rugăciune şi odichnă, popas binevenit pentru toţi muncitorii credincioşi. Curtea lui Lia Largu nu mai e cuprinsă de linisce, nu mai sémănă cu progadia satului, ci svon de mulţime omenéscă străbate din ea la urechile trecătorilor. In şură sună scârţăitórea vióră a lui Babuc şi fetele, feciorii, flórea satului, fala osêndăienilor îsi însufletesc mânile la jocul cel strămoşesc.

Aria şurii geme sub bătăile de picióre a resfăţaţilor jucători, acoperişul stă sĕ se ridice în vezduch de chiotele sburdalnicilor flăcăi. Sbóră vrăbiile, sbóră cu dróia stêrnite din cuiburile lor, ér din cuibul de cocostîrg de pe vêrful şurii îşi scot capetele puii cei blegi, lungindu-şi gâtul spre jucători. Da au şi ei sĕracii în viéţa lor câte o di frumósă! Băbuc încétă deodată şi o fată sveltă cu cosiţe lungi, plăviţe stropesce cu apă

Diferitele partide din dieta Ungariei au ţinut conferinţe în cluburile lor. In clubul partidului naţional ţinu Ápponyi o vorbire interesantă, în care accentuà, că 'şi susţine întru tóte enunciaţiunile, ce le-a făcut la Wortberg şi Sătmar. In privinţa politicei bisericesci a guvernului, a declarat, că vrea sě spriginéscă guvernul, dacă nu va afla, că modul de a aduce ordine în stat şi pace religionară e greşit. Pentru membrii partidului naţional însě spriginirea ori combaterea politicei bisericesci nu forméză cestiune de partid, căci acésta nu figuréză în programul partidului şi nu voesce ca poporaţiunea sě fie desbinată în partide religionare. Cu mare emfas vorbi apoi cont. Apponyi despre „clădirea independenţii naţionale“ a Ungariei, pentru care scop se angagéză cu onórea sa politică. Pentru acésta partidul naţional trebue se lupte cu atât mai energic cu cât regimul se arată mai slab în acésta privinţă.

In clubul partidei independente s'a discutat cu mare vehemenţă afacerea rěspunsurilor dela Gűns. Independenţii vreau sě formeze din acest cas o mare acţiune politică parlamentară şi conferinţa luà conclus ca sě facă apel la tóte partidele oposiţionale sě mérgă mână în mână. Tóte vorbirile trebuesc îndreptate contra guvernului. Mare interes desteptară împărtăşirile lui Polonyi. El a descoperit, că în conferinţa confidenţială pentru programul de activitate al dietei Wekerle a declarat, că în scurt timp se va afla în posiţiune a presenta proiectul despre căsătoria civilă obligătóre.

* * *

Presa europénă se ocupă cu toastul, ce l'a ridicat presidentul republicei francese Carnot în Beauvais după terminarea manevrelor şi luarea în revista a trupelor. Carnot a accentuat puterea armată a Franciei, care şi prin manevrele din urmă a dovedit că se află la cel mai înalt punct, a dovedit, că Francia se póte basa în tot momentul pe fidelitatea şi bravura armatei. Ea póte ţinea balanţa păcei şi se sě simtă fericită, că póte arăta probe de curtoasie şi prin serbările cele va arangia faţă de flotele rusesci. Francia nu urmăresce scopuri ofensive, dar dacă s'ar afla cineva sě o scótă din pacinica ei activitate, va sci sě rěspundă în tot momentul, căci e mândră de armata, ce o are.

De ale scólei.

„Biserica şi Scóla“, din Arad în nrul seu ultim, cu începerea anului nou scolar, scrie următoriul articol de interes pentru scólele nóstre:

O trebuinţă, de carea datori suntem a ţiné sémă încă de acum dela începutul anului scolastic, este, ca sě îngrigim cu tótă consciinţa, ca scólele nóstre elementare sě fie cercetate de toti pruncii obligaţi a cerceta scóla. Ingrigirea acésta cade în prima linie în sarcina preotului, a învěţătoriului şi a comitetelor parochiale. Departe sě fie de noi şi de acesti factori, ca sě încercăm a aduce pruncii la scólă acolo, unde ei nu o cercetéză, prin pedepse. Din contră tendenţa nóstră trebue, sě ne fie, ca sě facem scóla atât pruncilor, cât şi părinţilor plăcută, interesantă şi atrăgětóre.

Şi în punctul acesta, mulţămită lui Dumneḑeu, am făcut în timpul din urmă un însemnat pas înainte. Avem scóle multe, în cari pruncii umblă regulat, pentrucă învěţătorii acestor scóle, preoţii şi comitetele parochiale, şi-au făcut datorinţa, au capacitat pre părinţi a-şi trimite pruncii la scólă; şi părinţii au avut ocasiune a se convinge, că pruncii lor umblând la scólă, au făcut progres, carele le va înlesni odinióră modul de traiu, intrând în viéţă.

Şi aceea ce s'a putut face în unele părţi, de sigur se va puté face în tot locul cu aceeaşi căldură şi cu aceeaşi inimă, de carea toţi de o potrivă datori suntem a ne însufleţi în afacerile nóstre de scólă.

Acésta este unica cale, prin carea între altele vom puté, sě facem, sě amuţéscă unele vorbe, ce ni se insinuă, că nu ne găsim destul de înaintaţi pre calea culturii şi civilisaţiunii. Poporul nostru a dat destule doveḑi în timpul din urmă, că jertfesce ceea ce póte pentru o mai bună şi mai nimerită crescere a fiilor sěi. In faţa acestor jertfe este natural, că el de sigur îşi va impune bucuros şi ordinea şi punctualitatea, ce se recere întru trimiterea regulată a pruncilor sěi la scólă, dacă va fi bine condus de organele, cari stau nemijlocit în fruntea afacerilor scolastice.

Cu acéstă bună îngrigire din partea fruntaşilor parochiei vom puté face neapěrat tóte îmbunătăţirile trebuinciόse pentru ameliorarea frecuentaţiunii, şi prin acésta scólele nóstre vor face din ḑi în ḑi tot mai mult progres.

După planul de învěţământ întrodus în scólele nóstre elementare, elevul póte căpěta atât o bună educaţiune, cât şi un material de cunoscinţe spirituale-morale, cari pot pe de o parte sě servéscă de un indreptariu sigur pe tóte terenele vieţii, ér pe de altă parte elevul eşit din scólă îşi póte însuşi mări terenul cunoscinţelor.

Astfeliu de îngrigirea, ca elevii se cerceteze scóla regulat, sunt legate multe şi mari interese, este legat viitoriul poporului nostru.

Nu ne îndoim deci, că fruntaşii nostri din parochii, apreţiând după merit aceste mari interese, îşi vor face cu deplin succes datorinţa.

Un lucru este însě, asupra căruia trebue sě ne aţintim privirea, când vorbim de ameliorarea frecuentaţiunii scolare, şi anume sunt mulţi prunci de ómeni sěraci, cari nu pot frecuenta scóla, pentrucă nu au haine pentru timpul de iarnă. Acestora datori suntem a le veni în ajutoriu prin dăruiri şi prin colecte benevole, un mijloc carele s'a practicat deja şi până acum cu bun suces în unele părţi, şi carele sperăm, că cu bună voinţă se póte practica în tot locul.

Póte sě fie grea şi anevoiósă capacitarea poporului nostru în unele părţi de a-şi trimite pruncii la scólă. Dar nu este cu neputinţă, pentru că în acésta capacitare şi în plăcerea de a pune în aplicare tóte mijlócele spirituale morale pentru ameliorarea frecuentaţiunei scolare se arată, şi se dovedesce cu deosebire iubirea faţă de biserică şi faţă de popor, interesul şi iubirea de viéţă a popórelor.

Şi după ce împrejurările nóstre pretind chiar dela noi, generaţiunea actuală, o desvoltare cât mai repede, este natural ca toţi sě contribuim cu plăcere întru a ne face datorinţa cât mai conscienţios pre acest teren.

Şi lucrarea nóstră spornică şi productivă va fi de sigur, dacă vom îngriji ca cu alemiorarea frecuentaţiunii se ameliorăm şi metodul de învěţământ în măsură tot mai mult corespunḑătóre cu trebuinţele poporului nostru'

A fost adecă, şi póte că mai este şi astăḑi la mulţi dintre noi credinţa greşită, că scóla elementară este chiemată a da elevilor numai desterităţi trebuinciόse pentru cetire şi scriere. Şi de aci a urmat, că póte că nici nu i-sa dat pe alocurea scólei elementare importanţa, pre care ea o reclaméză. In faţa acestei credinţe greşite, înregistrăm cu bucurie, că mulţi dintre învěţătorii nostri prin capacitatea şi zelul lor au dat deja doveḑi, că scóla nóstră povoraţă póte preda cu succes în elemente tóte cunoscinţele de lipsă pentru viéţă. Avem astăḑi în poporul nostru mulţi cărturari, ómeni priceputi, ómeni, cari sciu sě-şi pórte cu demnitate greutăţile şi něcasurile vieţii. Aceşti ómeni se vor înmulţí din an în an, dacă vom îngrigí de ameliorarea frecuentaţiunii scolare; şi înmulţindusě cărturarii în popor se va ridica tăria bisericii şi puterea de viéţă a poporului.

Cerěm dară şi la începutul anului scolastic, în carele am întrat atât pentru ajungerea acestui scop mare, cât şi pentru ameliorarea fecuentanţiunii scolare, ca în învěţământ se avem considerare în prima linie la trebuinţele reale ale poporului. Se desvoltăm adecă în elevi în měsură tot mai mare prin cuvênt şi prin esemplu spiritul de lucru, de ordine şi punctualitate, plăcerea de a învěţa şi a gândí şi a judeca, capacitatea de a distinge între tóte împrejurările între bine şi între rěu şi tendenţa şi plăcerea de a se înspira în modul de gândire şi acţiune de voinţa lui Dumneḑeu.

Lucrând astfel activitatea nóstră pre terenul educaţiunii gêneraţiunilor viitóre va fi, şi va deveni din ḑi în ḑi mai mănósă.

Noutăţi.

Serviciu divin. Eri, în 15 Septembre v. în ḑiua S. Mc. Nichita Rom. patronul seminariului nostru „Andreian“, s'a ţinut serviciu divin în biserica catedrală din Sibiiu-cetate, la care au asistat corpul profesoral şi elevii seminariali.

* * *

Ministru de resboiu Denumirea ministrului de resboiu comun, a generalului de cavalerie Edmund nob. de Krieghamer s'a indeplinit şi pe cale formală. Fóia oficiósă a publicat autograful prea înalt. Noul ministru a avut o audienţă la Maj. Sa, apoi a fost primit de archiducele Albrecht.

* * *

La biserica română din Paris a fost numit Prea Cuvioşia Sa protosincelul Meletie Dobrescu, licenţiat în teologiă, în locul titularului Economul Ioan Severin, rěmas în disponibilitate.

* * *

Érăşi o născocire „patriotică“. Scirile din Budapesta anunţă, că procuratura din Arad a întrodus cercetare penală contra locuitoriului român Eduard Dirha din Csermő petru-că acesta la gara din Boroşineu pe când venea trenul cu regele, a strigat „Abzug“. Dirhan a făcut acésta la îndemnul unui învěţătoriu român.

Sêrmanii şovinişti numai sciu cum sě îmbete lumea cu apă rece. După informaţiunile nóstre lucrul stă astfeliu: Pe când românii strigau „sě trăiască“ un tinăr magiar a strigat către români „Abzug“, dar precum se vede magiarii tot pe contul românilor vreau se scape de belea.

* * *

Supěrare patriotică. „Magyar Hirlap“ a căpětat la mână o „boletă“ de vamă din Braşov, pe care era tecst nemţesc şi numele oraşului tipărit: „Kronstadt“. Savanţii dela „Magy. Hirl.“ ḑic, că autorităţile din Braşov ar trebui sě înveţe odată, că Kronstadt unguresce se chiamă: Nagy Szeben —??!

* * *

Povestea atentatului dela Bocsîg. „Bud. Hrl.“ în Nrul sěu de Marţi, 26 Septembre c. scrie: Corespondentul nostru din Arad ne depeşéză, că Kovàcs inspector suprem de căile ferate şi Hegedüs inginer, au supus în Bocsig pe Blasko Lajos, ajutor de păzitor al călei ferate la un interogatoriu şi acesta a mărturisit, că el n'a aflat şurube, că nici nu le-a putut pune la loc şi tótă povestea a scornit-o pentru de-a căpěta o renumeraţiune „M. Hirl.“ va susţiné şi acum, că a fost atentat, plănuit de români? Risum teneatis...

* * *

Anuarul universităţii din Bucuresci. D-l Tit Maiorescu, rectorul universităţii din Bucuresci, a luat decisiunea de-a publica un anuar al acestei universităţi dela înfiinţarea ei şi până aḑi.

* * *

Inscrierile pentru semestrul prim al anului scolastic 1893/4 la universitatea din

---

aria, ca sě se aşeḑe colbul şi aruncă vorbe pipărate săgalnicilor flăcăi de dinděrětu-i. Ceilalţi se risipesc, care în cătrău prin curte şi uliţă ştergêndu-şi feţele rumene de sudórea arḑêndă.

Pe prispa din dosul căsii, la umbră de soc şede Ioan a lui Clopoţel, ţinênd pe după gût pe Florica lui Largu.

— „Acu nu-mi mai scapi Florico; ia spune-mi, sci tu ce-i mórtea?“

— „O sciu!“ respunse copila zimbind.

— „Până acum m'ai lăsat sě sufer, te-ai uitat riḑênd la chinurile mele, voiesci sě me veḑi şi murind?“

— Nu dragă, căci mórtea ta ar simţi-o mulţi, părinţi, rude — dar apoi eu ce m'aş face, eu?

— Dacă-i aşa, ce te mai împotrivesci şi nu-mi dai ce-i al meu. O sărutare şi mai mult nu-ţi cer!

— Hm, şi óre nu va fi pěcat Ioane, spune!?

— Nu Florico, nu — apoi de ce's buzele, nu de sărutat, şi roşéţa de pe ele numai aşa sě se vestejéscă?

— Dar spune-mi nici ruşine nu-i, Ioane?

— Ḑeu nu, nici înaintea ómenilor, nici înaintea lui Dumneḑeu!

— Atunci bine, dar numai odată, ḑeu Ioane numai odată, căci mě înăduşesc — dar stăi, îngăduie, trebue sě fie asta?

Dar nu o mai ascultă Ioan, ci cu rêvnă nestavilită o strînge tremurând la pept făcêndu-i birul dragostei.

O, clipe a celor dintâi sărutări, lume de poveşti şi vise, simţiri sânte în lumea pěcătósă, desfărtări îngeresci pe pămêntul cel sarběd, plăceri şi pofte nevinovate a muritorilor simţitori, cine vě póte pe voi descrie!!

Un ris de mulţămire a deslipit buzele îndrăgiţilor tineri de pe prispă — apoi uitându-se unul la altul au isbucnit în plâns — au vĕrsat lacremi de fericire şi ér s'au sărutat;

Clipă sântă, tainică, simţită de inimi cum adese numai între cei sěraci găsesci!

— „De ce plângi Florico?“ — „Da tu Ioane“. Intrebări fără respuns!

— Adicăte, da, Ioane, am de ce plânge! Eu aci fericită — căci a sta lângă tine-i fericire — eu aci, şi tatăl meu supěrat de mórte bolnav!

— O, sciu ce a adus pre tatăl těu în bólă! Şi de ce'l mai plânge pe fiul cel rětăcit Ghiţă? Nu are destulă alinare la sfîrşitul vieţii cu tine, nu-i voi puté fi eu mai mare mângăiere chiar decât Ghiţă. Jălesce, pentru-că fiul obraznic, după-ce a apucat în domnie sě lapědă de dênsul şi nu-l mai cunósce, jălesce pe un şerpe, ce trebuie stins de pe faţa pămêntului.

Destul cu durerea vóstră Florico, s'a gătat ghemul tăcerei, mâne chiar am sě-mi trimit pe părinţii mei la nenea Largu ca sě facă bunăvoirea!“

— Şi bine va fi aşa bădiţule? Inceta-vor atunci durerile nóstre?

— Aşa cred Florico, că cu mine va veni şi pacea în casă. Şi óre învoisě va tatăl těu? Scii tu, că lumea de aḑi e şódă de tot!

— Vorbă sě fie bădiţule, creḑi că tatăl meu nu va fi mândru sě te aibà de ginere?!

— Ia lasă-mě la pârdalnicu, nu me prea ridica!

— Insě sě-ţi spun ce voiu face, dacă voi vedé, că nu se învoiesce, te iau frumuşel de mână, me înfăţişez înaintea lui şi îi spun, că la tine mě gândesc:

„séra şi diminéţa
preste ḑi to'deuna,
Sâmbăta numai odată
Dumineçă ḑiua tótă“.

îi spun, că fără tine mórtea va fi sórtea mea, îi spun...

— Ia tacăţi gura, Ioane, nu începe cu d'al d'estea căci îmi vine sě-ţi întind cu voie buzele şi sě-ţi astup gura cea flecăritóre.

— Şi nu ţii témă, că me vei înăduşi?

— Nu!

*

Pre-când astfel şoptiau tinerii din dosul casei Largu, bětrânul, împărţia între voinici sticluţe cu beuturi, ér la fete apă rece, după cum cereau. Si sě adunase hora întrégă de fete şi flăcăi în giurul lui, fetele să recoriau cu frunze mari de brusturi, ér flăcăii îşi ştergeau fruntea cu basmale înstrěinate capeşelor copile, ḑinelor ademenitóre. Toţi aşteptau ca după obiceiu sě le povestéscă ceva bětrânul, sě le dea poveţe ca în tótă Dumineca.

(Va urma.)

Cluş se vor face dela 1—12 Octombre a. c. Ascultătorii au sĕ se presente în persónă la singuraticii profesori cel mult pănă în 15 Octombre. Ei vor căpĕta indecse nóuĕ, în care pentru constatarea identităţii se va aşeḑa fotografia respectivului ascultătoriu.

* * *

Anarchişti în Viena. Faptele din urmă ale anarchiştilor din Viena au însuflat grózā mare în poporaţiunea de acolo. Poliţiei i-a suces a pune mâna pe câţiva dintre căpeteniile anarchiştilor şi a aflat în localităţile lor ascunse: broşuri, foi volante, arme etc. Ea a descoperit multe secrete din planurile lor. S'a dovedit, că sunt organisaţi pe o linie mare şi ţin relaţiunii cu anarchiştii din Londra şi alte oraşe.

* * *

Imperatul Wilhelm, carele după manevrele dela Güns a făcut maí multe vênătóre în înpregiurimea Mohaciului a plecat dela Mohaciu la Viena.

* * *

Regele Alecsandru. Tinerul rege al Serbiei Alecsandru a plecat la Abazia şi a călătorit preste Budapesta şi Fiume. In Abazia va conveni cu tatăl sĕu. Inainte de plecare, a dat un apel către poporaţiune sĕ fie înţeléptă şi sĕ asculte de autorităţi.

Corespondenţe particulare

ale Telegrafului Român.

De sub Pétra Craivei, la 9 Sept. 1893.

Onorată redacţiune! Ḑiua de eri, 8 Septembre 1893 a fost pentru mica nóstră comuna Craiva o ḑi memorabilă, de bucurie, de veselie şi de rară serbătóre. Eri după finirea sântei liturgii s'a sĕvârşit prin păr. adm. protopr. Nicolau Ivan, asistat de preoţii George Muncuş, Teodor Pop, Alexe Neagoe şi preotul local Ioan Moruşca sânţirea noului edificiu scolar şi maslu general la întreg poporul.

După terminarea acestor acte părintele adm. protopr. ţinù o cuvântare pĕtrunḑĕtóre, arătând însemnătatea instituţiunilor culturale şi menirea lor. Indemnà pre popor, că precum s'a jertfit de a ridicat şi înfrumseţat pre fica bisericeì — scóla — sĕ nisuéseă a afla mijlócele şi pentru ridicarea şi înfrumseţarea mamei acesteia — biserica — care se află în stare jalnică, şi cuvintele şi sfaturile părintelui adm. prot. n'au fost mazere aruncată în părete ci au fost plante nobile care se înrădăcinară afund în inima întregului popor, ceea ce sĕ vede din acea că, după prând în şedinţa ţinută cu comitetul parochial pentru colaudarea noului edificiu scolar din partea unui espert, comitetul parochial impreună cu întreg poporul cu mare insufleţire puse basă unui fond spre măreţul scop „Fondul pentru edificarea bisericei gr. or. din Craiva“ declarându-se poporul unanim cu bogat cu serac, că va contribui din rodurile sale anuale, din vin, grêu şi cucuruz a suta parte. Ofertul e modest dar cu speranţa în ajutoriul lui D-ḑeu şi prin o înţeléptă manipulare în scurt timp vom ajunge la un resultat îmbucurator. S'a hotărît ca aceste producte adunându-se cu finea fie cărui an sĕ se prefacă în bani, cari sĕ sĕ depună la o cassă de păstrare spre fructificare, avênd a se manipula prin epitropia parochială deosebi de ceealaltă avere bisericésca pre lângă raţiociniu anual în regulă. Cu acésta s'a terminat ḑiua de eri şi poporul s'a depărtat cu lacrămi de bucurie în ochi, esprimându-şi mulţămita faţă de abilul şi înţeleptul conducĕtor al tractului nostru, atât de delăsat pănă acum.

Un asistent.

Morală creştinéscă.

— Spicuiri. —

Lucrul şi pompa — ḑice părintele Climent din Alesandria — nu fac pre om mai bun, nici mai fericit. Frumseţa sufletului este vîrtutea, dreptatea, cumpĕtul, inima nobilă şi credinţa religiósă.

Priviţi bisericile din Egipt, în ce pompă sunt îmbrăcate, în aur, în argint, os de elefant şi petrii scumpe. Dacă însĕ veţi ridica vĕlul de pe altariu, veţi vedé, că Dumneḑeul lor este o mâţă, un crocodil, ori un şerpe, ce nu merită se şadă în biserică, ci în pesceri şi lăpasturi.

Este lucru nepriceput, cum au putut ómenii rĕtăcì pănă acolo, încât au adorat făpturile lui Dumneḑeu, în loc sĕ adóre pe însuşi Dumneḑeu. Sórele, luna, stelele servesc spre determinarea timpului, sunt făcute de Dumneḑeu, întocmai ca îngerii şi ómenii. In loc sĕ cădeţi în genunchi înaintea sórelui, adoraţi pre Dumneḑeu făcĕtoriul a tóte.

*

Sĕ luaţi a minte — ḑice părintele Origene — unde duce pe om beţia? Cine nu e rĕtăcit în Sodoma, acela este înşelat prin beţie. Cine a fost cruţat prin plóia de foc, acela va fi mistuit prin para focului femeesc.

*

Ce macabeii — ḑice sântul părinte Grigorie — mulţi nu-i stiméză, căci nu pentru Christos şi au vĕrsat sângele lor. Ei totuşi merită stima nóstră a tuturora, pentru că au fost statornici în credinţa părinţilor lor, şi au luptat pentru ea.

*

Ce lucru plăcut este — ḑice s. Ioan gură de aur cetirea sântei scripturi! mai revenitóre da cât mirosul florilor câmpului, mai plăcută de cât grădina cea mai pomósă. Sânta scriptură este un scut tare al inimei, ea îţi ridică mintea şi judecata; nu te lasă în desperare, te apără în contra săgeţilor diavolesci. Sânta scriptură este un paradis, florile din el îţi delectéză inima, fructele îşi nutresc sufletul.

*

Vorbesce cu moderaţiune şi blândeţe cu aceia cari sunt de altă opiniune. Sumeţia e causa rĕtăcirei lor. Buba grea trebue prinsă lin, medicii o spală cu burete móle. Nu ruşina pe contrariul, ci îl luminéză.

*

Nu beţia produce plăcere sufletului, ci rugăciunea. Vinul produce furtună, cuvêntul lui D-deu lumină şi pace.

*

Sgârcitul uresce pre tot omul. El uresce pe cel sĕrac, căci sĕ teme sĕ nu-i céră ceva, uresce pe cel avut, căci nu póte ajunge stăpân preste averea lui. El este cel mai nefericit între ómeni.

*

Muerea pórtă grije de averea din casă; ea direge treburile din luntru. Bărbatul are grije de treburile publice; aduce legi ţerii, face dreptate între cetăţeni, şi cu arma îşi apĕră patria. Muerea nu încinge sabie, ea nu învêrtesce suliţa, ci învêrtesce fusul, ţesă pânza, cresce copii în bine, şi grijesce de servitori. O muiere cuminte, cu simţeminte nobile şi cu credinţă religiósă preţuesce mai mult ca lumea întrégă.

Muierea nu prin nascerea, ci prin crescerea copiilor devine mamă; lucrul naturei este nascerea, ér educaţiunea copiilor este lucrul voinţei.

*

Regele direge treburile lumesci, preoţii cele sufletesci. Nu condamna clerul, când vei afla vre-un preot nedemn. Nu trebue condamnată instituţiunea, ci persóna. Iuda a fost un vênḑătoriu, dar pentru aceea nu condamnăm instituţiunea apostoléscă. Nu este greşală în instituţiunea preotéscă, ci póte fi păcat în inima unor singuratici. Regele pórtă resbel în contra barbarilor, preoţii pórtă resbel în contra duhurilor rele. Regele îşi plécă capul înaintea preotului, şi acesta unge fruntea regelui cu mir.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Ocupaţiunea sĕliştenilor, precum şi a românilor din satele, ce încungiură Seliştea, a fost odinióră economia de vite şi în deosebi oieritul. Ei treceau cu turmele lor, compuse din mii de oi, în România şi Basarabia, apoi preste Dunăre pe câmpiile Bulgariei şi ale Turciei. Seliştea şi satele, ce o încungiórā, sunt aşeḑate pe margine, adecă dela ele încolo spre méḑăḑi nu sĕ mai află comune, ci numai munţi pănă dincolo de graniţă, înspre şesul României. De aceea locuitorii lor sunt cunoscuţi ca oieri sub numele de „mărgineni“. Ocupaţiunea de frunte a lor este şi acum oieritul, dar scumpindu-sĕ păşunatul atât la noi, cât şi în România, sĕliştenii, ca ómeni harnici, întreprinḑĕtori şi umblaţi în lume, s'au apucat şi de negoţ, făcênd câştiguri bune. Unii din ei au deschis bolţi în Selişte, alţii prin satele din apropiere, ér mulţi dintre ei, mai cu samă din cei mai tineri, trecênd în România, cu oile, s'au aşeḑat prin diferite oraşe ale României, ca boltaşi. Toţi aceştia însĕ sunt mândri de originea lor şi ţin legături neîntrerupte cu rudeniile şi prietinii de acasă. Intre selişteni sĕ află şi mulţi meseriaşi; cu deosebire sunt vestiţi cojocarii din Selişte, cari pregătesc lucruri de cojocărie fórte frumóse şi trainice. Femeile în deosebi sĕ ocupă cu ţeseturi; ele ţes din lână ţóle şi tot feliul de straie pentru casă, apoi pânză frumósă şi trainică, cu un cuvênt ele îşi îmbracă casa cu ţeseturi eşite din mânile lor.

Femeile din Selişte şi jur sunt vestite şi mult admirate pentru frumseţea lor.

Călĕtoriul németh Bergner, cercetând Seliştea, a fost încântat de frumseţea seliştenelor şi de eleganţa portului lor. „Formele corpului lor, — scrie el în cartea sa, — sunt proporţionate, pĕrul este uneori bălaiu, mai mult însă negru, ochii au adese o strălucire pasionată, trăsurile feţei sunt fine şi ele au adese faţa roşiă ca sângele şi albă ca spuma laptelui. Graţie desăvêrşită, fiineţă în trăsurile feţii, disposiţie fărmecătóre, consciinţă despre frumseţa lor, ambilitate răpitóre şi mai pre sus de tóte o vioiciune atrăgătóre: étă însuşirile unei seliştene. Ce frumósé sunt ele! Intr'adevĕr îi vine omului a crede, că cineva a ales dintre românele din ţara întrégă pe cele mai drăgălaşe şi le-a aşeḑat aici.“

Portul seliştenelor, precum şi a românelor din satele, ce încungiórā Sĕliştea, cum sunt: Cacova, Secel, Sibiel, Vale, Galeş, Tilişca, ni se înfăţoşéză, cu deosebiri fórte mici şi neînsĕmnate, astfel:

Ele pórtă pe cap, atât cele bĕtrâne cât şi cele tinere, cârpe negre de pĕr; în ḑi de sĕrbătóre cele bĕtrâne pórtă învĕlitóre albă de giolgiu şi peste ea légă un vĕl alb, subţire, numit „sovenel“; nevestele îşi învĕlesc capul cu cârpe de pĕr colorate, cu flori şi învĕrgate cu mĕtasă, unele chiar cu cârpe curat de mĕtasă, ér peste ele sĕ légă cu un vĕl numit „pachiol“. Fetele în ḑi de sĕrbătóre îşi încing capul cu o petea (peteaua o numesc ele „frunză“), colorată (vînĕtă sau rosa) şi peste acésta légă „pachiolul“. Deosebirea între sovenel şi pachiol este aceea, că sovenelul este un vĕl mai dur, ér pachiolul mai fin. Fetele şi nevestele pórtă în ḑi de lucru peste cârpe pălării de pae albe, împodobite unele cu flori, ér altele numai cu petea de catifea négră. La grumazi fetele pórtă mărgele colorate şi salbe.

Iile sau cămeşile sunt de giolgiu; ele sunt cusute cu negru, atât încheieturile, cât şi altiţele. Mânecile sunt cu flodori, din câte trei laţi. Nevestele au la grumazi ciupag, cusut cu mĕtasă vînĕtă, négră, roşie şi cu sîrmă; ciupagul dinainte e îngust (mai îngust de un centimetru) ér îndĕrĕpt mai lat. Fetele au la grumazi bétă, cusută tot cu aceleaşi colori ca ciupagul şi e ceva mai lată, ca acela. La neveste cămeşile sĕ încheie la o parte, ér la fete la mijloc. Pólele sunt cusute de cămeşă. Ele sunt pe marginea din jos în câte 3—4 îndoituri cusute. Astfel sunt cămeşile de sĕrbătóre. Cele de purtat în ḑi de lucru sunt tot aşa, cu deosebire, că sunt cusute cu bumbac negru, fără mĕtasă şi fir.

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut:

Istoria universală pentru scólele secundare de Vasile Goldiş profesor. Volumul II, evul mediu, cu 70 de ilustraţiuni. Preţul coróne 2 50 (fl. 1.25).

Convocare.

„Reuniunea învĕţătorilor români gr. or. din districtul X Braşov al archidiecesei transilvane“, îşi va ţiné adunarea sa generală la 27, 28 şi 29 Sept. st. v. a. c. în Măgheruş, cu următórea

Programă:

Luni 27 Septembre la 9 óre a. m.

Membrii reuiunei vor asista în corpore la serviciul divin împreunat cu învocarea Duchului sânt şi parastas în memoria membrilor decedaţi ai reuniunei.

Şedinţa I. Luni 27 Sept. la 10 óre a. m.

1. Deschiderea şedinţei prin presidiu.
2. Constatarea membrilor presenţi.
3. Raportul general al comitetului despre activitatea sa în decursul anului 1892/3.
4. Raportul cassariului despre averea reuniunei.
5. Raportul bibliotecariului.
6. Alegerea comisiunilor revĕḑĕtóre şi de scontrare.

Şedinţa II. Luni 27 Sept. la 3 óre p. m.

7. Desbaterea asupra: „Regulamentului afacerilor interne ale reuniunei“.

Şedinţa III. Marţi 28 Sept. 9 óre a. m.

8. „Introducerea în scóla Herbartiană“, temă lucrată de vice-preşedintele I. Dariu.
9. „Lecţiune practică, cu elevii din religiune“, predată de membrul Iosif Aron.

Şedinţa IV. Marţi 28 Sept. 3 óre p. m.

10. Raportul special al comitetului asupra temelor pertractate în despărţĕminte:
    a) care e timpul cel mai oportun pentru ţinerea esamenelor publice la scólele nóstre primare?“
    b) „Sunt practicabile cronicele în scóla poporală sau nu?“
    c) „Proposiţia şi părţile ei secundare“.

Şedinţa V. Mercuri 29 Sept. 9 óre a. m.

11. Rapórtele comisiunilor.

Şedinţa VI Mercuri 29 Sept. la 3 óre p. m.

12. Stabilirea bugetului pro 1893/4.
13. Propuneri.
14. Alegerea comitetului pentru un nou period de 3 ani.

Din şedinţa comitetului central al reuniunei, ţinută la 4 Iuniu, 1893.

Ioan Popea, preşed.

N. Bârsan, secretar I.

Avis pentru învĕţători.

Apropiindu-se începerea scólelor pe anul scolastic 1893/4 venim a recomanda p. t. învĕţătorilor şi bărbaţilor de scólă următórele cărţi scolare din editura tipografiei archidiecesane gr. or. din Sibiiu.

Micul prietin al copiilor, adecă carte pentru învăţarea scrierii şi cetirii de Silvestru Moldovan. Cu o îndrumare la finea cărţii. Preţul broşat 22 cr. legat 25 cr. ABC-dar aprobat pentru scólele gr. or. din archidiecesa nóstră şi din diecesa Aradului.

Apoi

Din biblioteca cărţilor scolare pentru studiul religiunei:

Istoria Biblică în folosul scólelor poporale. — Cu ḑece ilustraţiuni reprodu-se în format mic după biblia ilustrată de G. Doré din editura Deutsche-Verlags Anstalt in Stuttgart. Preţul legat 30 cr. broşat 25 cr.

Istoria Bisericéscă în folosul scólelor poporale. Preţul legat 35 cr.

Sub presă:

Istoria Biblică în folosul scólelor medii. Cu 20 ilustraţiuni reproduse în format mic după biblia ilustr. de G. Doré din editura Deutsches-Verlags-Anstalt in Stuttgart.

Istoria bisericéscă în folosul scólelor medii.

Loterie.

Mercuri, 27 Septembre, 1893.

Sibiiu: **79 35 28 90 54**

Nr. 869/1893. [182] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învěțătoresci la scólele confesionale gr. or. din următórele comune aparținătóre tractului protopresbiteral al Agnitei se escrie concurs cu terminul preclusiv 26 Septembre 1893.

Emolumentele sunt:

1. Agnita, în bani gata 300 fl. cuartir liber în edificiul scólei, lemne de foc și grădină, preferință vor avea acei concurenți, cari vor fi absolvat și cursul clerical și va avea desteritatea a instrua și conduce corul în cântările liturgice.

2. Magarei, în bani 300 fl. cuartir în edificiul scólei, lemne de foc și grădină.

3. Prostea, în bani 300 fl. cuartir, lemne de foc, și grădină.

Concurenții la vre-unul din acestea posturi vor avea a-și așterne petițiunile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre, la oficiul protopresbiteral până la terminul mai susindicat.

Agnita, 21 August, 1893.

In conțelegere cu comitetele parochiali respective.

Oficiul protopresbiteral.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr 499/1893 [181] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěțătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate din protopopiatul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 20 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful român“.

1. Mateiaș, cu salariu anual de 300 fl. 100 fl. din alodiu, 200 fl. dela popor, cuartir, lemne de foc și folosirea grădinei de scólă.

2. Bogata olténă, cu salariu anual de 225 fl. și anume: 120 fl. dela popor, folosirea a dóuě pămênturi cu 80 fl. și 25 fl. venite cantorale, avênd învěțătoriul a ținea și strană în Dumineci și sěrbători, cuartir și lemne de foc.

3. Ticușul român, cu salariu anual de 300 fl. 240 fl. dela popor, 60 fl. venitul dela folosirea a dóuě pămênturi de arat.

Concurenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopopesc.

Cohalm, 30 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresb.

Nr. 325/1893 [185] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěțătoresci la scólele confesionale gr. or. române din comunele mai jos însemnate în protopresb. Devei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

1. Gâunósa cu filia Ciulpez și Cutini, salariu anual de 300 fl. în bani repartițiați în popor și 2 stângini de lemne pentru foc.

2. Leșnic cu filia Dumbrăvița, salariu anual de 300 fl. repartițiați în popor, cuartir în edificiul scólei și 6 stângini de lemne. Invěțătoriu ambulant în ambele comune

3. Popesci cu Almașul mic salariul anual de 300 fl. în bani gata, lemne pentru încălḑit, cuartir în edificiul scólei și grădină.

4. Sâncraiu, cu salar anual de 250 fl. și anume *a*) din repartiție în popor 180 fl. *b*) din lada comunală 70 fl.

Invěțătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sě țină și prelegerile în scóla de repetiție impreună cu instruirea în cântările bisericesci: va fi obligat a cânta Dumineca și sěrbătórea în strană, avênd a conduce cu scolarii și cântările liturgice în biserică.

Dela reflectanții la aceste posturi sě recere sě se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori serbătóre la biserică spre a-și arěta desteritatea în cântările bisericesci, și pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea acestor scóle și modul de plătire al salarelor etc.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi se așternă petițiunile lor instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Deva, la 26 August 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei in conțelegere cu comitetele respective.

Avram Pěcurariu,
adm. protopresb.

Nr. 512 1893 [186] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěțătoresci din comunele mai jos însemnate dela scólele nóstre confesionale din protopresbiteratul gr. or. al Hațegului se escrie concurs în ḑiarul nostru „Teleg. Român“ cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Fizesti-Federi, cu sistem ambulant, cu un salariu anual de 360 fl. cuartir și lemne de lipsă.

2. Valea Sângiorgiu-Grid, cu sistem ambulant salariu anual 300 fl. cuartir și lemne de foc.

3. Teliuc cu un salariu anual de 240 fl. cuartir și lemne de foc.

4. Petrila (parochia „Gărgani“) cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemnele de lipsă.

Invěțătorii aleși sunt datori a merge în Dumineci și sěrbători mari, cu copii la biserică.

Reflectanții la acestea posturi învěțătoresci au ași așterne suplicile lor concursuale instruite în sensul normelor din vigóre, la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Hațegului în Petroșeni.

Petroșeni la 30 August 1893.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram Stanca,
protoprosb.

Nr. 171/1893 [174] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor Invěțătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din comunele mai jos scrise în protopresbiteratul Orăștiei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Simeria (O Piski) cu Tolția postul de învěțătoriu cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir și lemnele necesare.

2. Ludesci cu filia Costesci cu salar anual 300 fl. v. a. cuartir, grădină de legumărit și lemnele necesare.

3. Dêncu mare, salariu învěțătoresc 300. fl. v. a. cuartir, grădină de legumărit și lemnele necesare.

4. Tămășasa salariu învěțătorescs 300 fl. cuartir și lemnele necesare.

5. Bincințiu salariu anual învěțătoresc 250 fl v. a. cuartir și lemnele necesare.

6. Romoșel, salariu 300 fl. cuartir, 5 stângini de lemne, și grădină de legumărit.

7. Dêncu mic, salariu 300 fl. cuartir, grădină de legumărit și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a-și ascerne cererile instruite conform legilor din vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul susscris.

Orăștie, 18 August, 1893.

Oficiul protop. gr. or. al Orăștiei în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

Nr. 295/1893 [179] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěțătoresci la scólele confesionale gr. or. române din jos semnatele comune în protopresbiteratul Cetății de pétră prin prin acésta se escrie concurs cu termin de 20 de ḑile dela prima publicare.

1. Fauresci cu filia Plopiș și în comuna Leschia un învěțătoriu ambulant cu salariu anual 300 fl. cuartir corespunḑětoriu în edificiul scólei din Leschia și lemne de încălḑit.

2. Fenațe și în comuna Ciocotiș un învěțătoriu ambulant cu salariu anual 300 fl, cuartir corespunḑătoriu în edificiul scólei din Fenațe și lemne de încălḑit.

3. S. Copalnic și în comuna Curtuiușul mic un învěțătoriu ambulant cu salariul anual 300 fl. cuartir în edificiul scólei din Curtuiuș și lemne de încălḑit.

Finteușul mare cu filia Bercheș salariu anual 300 fl. cuartir și lemne de încălḑit.

Vima mică și în comuna Selnite un învěțătoriu ambulant cu salariu anual 300 fl. cuartir și lemne de încălḑit.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi învěțătoresci au a-și asterne cererile lor concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral (p. u. K. Monostor) până la terminul susindicat.

Concurenții vor afla informațiuni mai detaiate la oficiul protopresbiteral subscris

Cârpinis, la 30 August, 1893.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetatei pe pétră.

Ioan Șovrea.
protopresb.

Nr. 410/1893 [176] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěțătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Ungurașului se escrie concurs până la 20 Septembre a. c.

1. Tămașa, învățătoriu dirigente cu salariu anual de 300 fl. în bani și naturale prin repartițiune dela popor.

2. Dânc, învățătoriu suplent cu salariu anual de 200 fl. în bani și naturale, prin repartițiune de la popor. Cu acest post este împreunat și postul cantoral.

Dela concurenți se recere, ca până la alegere sě se presenteze în vre-o Duminecă sau serbătóre la biserică spre a-și arěta desteritatea lor în cântări și tipic.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și asterne petițiunile instruite conform legilor din vigóre la subscrisul oficiu, cu posta ultimă Hidalmás.

Fizes Sânpetru, 28 August 1893.

Oficiul protopresbiteral al tractului Ungurașului în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Paul Roșca,
protopresb.

Nr. 468/1893 [189] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěțătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Buceș, cu salariu anual de 250 fl. cuartir și lemne de foc prețuite în 20 fl. Salariul se solvesce din repartiție.

2. Mesteacăn, salariu anual de 300 fl. carele sě solvesce din repartiție cu 220 fl. și din cassa bisericii cu 80 fl.

3. Pescera, salariu anual de 250 fl. și anume: *a*) din repartiție 100 fl. *b*) din lada bisericii 30 fl. *c*) dela 120 familii câte 10 cupe grâu à 1 fl. face 120 fl.

4. Rovina, salariu anual de 250 fl. cuartir și lemne de foc. Salariul sě solvesce 130 fl. din cassa bisericii, 120 fl. din repartiție.

5. Șesuri, salariu anual 300 fl. și cuartir. Salariul sě solvesce 200 fl. din repartiție și 100 fl. din cassa bisericii.

6. Seliște și Trestia, salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne și grădină scolară Salariul se solvesce din repartiție cu câte 150 fl. dela fie-care comună. Invěțătoriul, eventual va fi ambulant.

7. Valebrad, salariu anual de 300 fl. și cuartir. Salariul se solveste din cassa bisericii cu 150 fl. și din repartiție cu 150 fl.

Concurenții au a 'și asterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopopesc.

Brad, la 26 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresbiter.

---

[180] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învěțătoresci din comunele mai jos însěmnate dela șcólele nóstre confesionale din protopresbiteratul gr or. al tractului Hațegului, se escrie concurs în ḑiarul nostru „Telegraful Român“ cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Nadaștia inferióră cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir și lemne.

2. Booz în legătură cu comuna Zlasti cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir și lemne de foc.

3. Cinciș cu salariu anual de 240 fl. v. a. cuartir și lemne de foc.

4. Livezeni cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scólei, lemne 4 stângini, grădină de legumi lângă scólă și o grădină de un jugăr loc arătoriu și de fênațiu.

Invěțătorii aleși sunt datori ca în Dumineci și sěrbători mari sě mérgă cu copii la biserică; éră cel de sub Nr. 1 va avé a presta și serviciul cantoral în strană.

Reflectanții la aceste posturi învěțătoresci au a-și asterne suplicile lor concursuale instruite în sensul normelor din vigóre, la oficiul protopresbiteral subscris până la terminul indicat mai sus, în Petroseni.

Petroșeni, la 26 August 1893.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram Stanca,
protopresb.

Insciințare.

Am onórea, a anunța stimaților domni colegi, și onoratului public, că de óre-ce Dl advocat **George Szerb** a depus postul seu de *administrator* al realităților fundațiunii lui **Gozsdu**, éră eu am devenit ales în locul seu în acésta cualitate, din 1 Octombre a. c. transpun **cancelaria mea advocațială la Budapesta, strada regelui Nr. 13 (királyutcza 13),** unde voiu primi tot feliul de representări pentru judecătoriile și oficiolatele din capitală, sau și din alte părți ale țerei, și anume în procese civile, cambiale și criminale, în cause lăsămentale, ale cărților funduare, și în alte agende, cu deosebire însă *informațiuni* la *tablele* regesci, nalta *curia* reg. u. și la naltele *ministerii* in *Budapesta*.

Sibiiu, în 14/26 Septembre, 1893.

Atanasiu Cimponeriu,
(193) 2—3 advocat.
(fost referent al curții de casațiune, jude pens. al tablei reg. din Budapesta).

Redactor responsabil Silvestru Moldovan. Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 102 Sibiiu, Sâmbătă, 18/30 Septembre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 17 Septembre 1893.

Tisza István în vorbirea sa ținută mai de curênd în congregațiunea comitatului Bihor în cestiunea română, a ḑis între altele, că nu trebuie sĕ pretindă magiarii dela români, ca acestia sĕ se facă renegați, ci numai patrioți buni sĕ fie. Acésta enunciare, în a cărei sinceritate nu ne prea încredem, firesce, că nu le-a plăcut șoviniștilor. „Bud. Hirl.“ din 22 Sept. ne spune, că întréga vorbire a lui Tisza dar cu deosebire enunciarea de mai sus a produs o consternație generală în tóte cercurile politice din Bpesta, chiar și între cei mai mari aderenți ai familiei Tisza.

„Dar óre ce vrem cu naționalitățile, — se întrebau ómenii în clubul liberal — dacă nu aceea, ca prin intermediarea limbei de stat sĕ devie membri coherenți ai culturei magiare și ai națiunii politice? Și óre de când se dă numele de renegat acelora, cari intră în cultura magiară și servesc causa ei cu credință, deși sunt de origine streină? Atunci renegați sunt, continuă fóia amintită, cei mai mulți lucrători spirituali din orașele unguresci, căci întemeiătorii lor colonisați au fost streini.

„Atunci renegați sunt atâți cultivători insuflețiți ai sciinței și literaturei magiare, cari au trecut la noi dela streini: Schedel-ii, Budenz ii, Grünwald-ii, Petrovics-ii etc. Atunci renegați sunt contele Zrinyi, Frangepan de origine croați, Duschek boem, Damianici sêrb ș. a.“

„Bud. Hirl.“ se vede, că nu e în curat cu cestiunea, că ce e renegat? Ne spune ea tot în acel articol originea noțiunii, dar nu-i place se o aplice la stările nóstre Cu numele de renegat se timbrau odinióră aceia, cari treceau dela creștinism la mohamedani, schimbându-și legea nu din convingere, ci din oportunism. Acum acest atribut sĕ dă nu numai acelora, cari își părăsesc legea, ci și acelora cari își lasă naționalitatea, dimpreună cu tot ce aparține ei, limbă, obiceiuri, tradițiuni naționale etc. și în loc de-a lucra pentru ea și a o apĕra, lucră pentru alt popor, ba adese persecută cu ură pe naționalitatea aceea, căreia au aparținut. Trecerea dela creștini la mahomedani este împreunată cu óre-cari formalități și astfel se scie positiv, când devine cineva renegat; la renegatismul național însĕ nu e așa de precis marcat începutul.

Cineva póte sĕ afirme, că el e român bunăóră, dar dacă el mai mult iubesce pe streini, decât pe români, dacă afacerile române nu'-l interesézá, ci se însuflețesce pentru causele altei nații, ba dacă chiar persecută si bajocoresce nația la care ḑice, că aparține și luptă contra aspirațiunilor ei, acela este renegat național după tótă forma.

Acesta e renegatismul național și de sigur, că Schedel-ii, cari nemți fiind au servit unei cause streine, sau Damianici, care ca sêrb s'a luptat în 1848 contra nației sale, nu pot sĕ se numéscă decât renegați.

A fi patriot bun, (dar nu în sensul modern șovinist), și tot odată român bun, este posibil; a fi însĕ și român bun, dar a și întra în o comunitate culturală streină fie magiară, fie alta, și a spriginí interesele ei, negligênd cele române, nu e posibil, fără ca sĕ nu devii renegat. Aceste sunt dóuĕ lucruri contrare, cari nu se pot suferi, unul pe altul ca focul cu apa. Acésta se vede mai bine, dacă facem asemĕnarea pe teren religionar. A fi român bun și a sprigini o altă cultură și interese streine, este așa, ca și când cineva ar fi creștin, dar ar spriginí interesele mohamedane. Póte fi acela creștin bun? Și pe teren național, póte fi acela român și nu i sĕ póte da cu drept cuvênt numirea de renegat?

Dacă ni s'ar cere cu sinceritate și numai ceea ce a ḑis Tisza István, atunci n'ar fi cause de neînțelegere între români și magiari, ci am lucra toți în emulare spre binele comun, căci ce sĕ ține de patriotism, noi românii am fost și vom fi todéuna cetățeni leali și sinceri ai patriei nóstre și în trecutul nostru nu este un singur cas, că am fi cochetat cu state sau popóre streine. Șovinismul însĕ ne cere mai mult, cere sĕ intrăm în comunitatea națiunii magiare, puindu-se pe basa falsă, că numai cine e magiar póte fi și bun patriot.

Acésta noi nu o vom face nici odată, căci în caracterul nostru național scăderea renegatismului nu o avem și nu numai noi nu o avem, ci nu o au nici celelalte popóre ardelene, cari tóte s'au nisuit și se nisuiesc a-și păstra în tóte înpregiurările naționalitatea proprie.

Conferența românilor moderați. Sub titula acésta fóia „Südungarische Reform“ din Timișóra, în nrul sĕu din 23 Septembre c. a publicat următórea scire, privitóre la cestiunea română:

„Dacă vor fi pe deplin întemeiate informațiunile, ce le primim dela mai multe persóne distinse și bine informate, apoi în curênd vom asista la un fapt nu surprinḑĕtor, dar la tot casul îmbucurător. Membrii moderați ai partidului național român din Ungaria-de-Sud se vor întruní în luna viitóre la Lugoș într'o conferență, în care se va discuta și decide sub presidiul lui Alecsandru Mocsonyi înființarea și organisarea partidului național moderat. Cu începutul anului viitor va avé acest partid la disposițiune organul seu propriu de publicitate „Moderatul“ sub conducerea dlui Dr. C. Diaconovich, redact. de odinióră al „Viitoriului“. Invitările la conferența numită s'au făcut deja și pentru noul organ patriotic s'au pus în vedere sume însemnate de bani. E curios, că între cei invitați se află și aderenți declarați de ai „Tribunei“ din Sibiiu. E deci ușor posibil ca acea conferență sĕ nu decurgă chiar liniștit. Contrastele anume sunt cu mult prea acute între vederile și tendențele moderaților ori oportuniștilor și ale naționaliștilor estremi, al căror numĕr a crescut în timpul ultim în mod considerabil aici în Ungaria de Sud. E de prevĕḑut, că va trebui sĕ vină la votare, în care partidul turbulent național va fi învins și se va supune și subordina maiorității moderate. Acest triumf ar fi de dorit în interesul păcii țerii și chiar a poporului român și un partid patriotic moderat român póte conta totdeauna cu siguritate la bunăvoința și ajutoriul patrioților din țéră.“

Acésta scire a fóiei „Südung. Reform“ a fost reprodusă și de celelalte ḑiare din țéră. Dl Dr. Corneliu Diaconovich, unul din cei aduși în combinație în notița citată mai sus cu nóua fóie „Moderatul“ ce ar fi sĕ se înființeze, declară prin ḑiare, că scirea fóiei nemțesci din Timișóra nu este adevĕrată, ci este adevĕrat, că în curênd se va ținea la Timișóra o consultare, care va decide, ca „Luminătoriul“ din Timișóra sĕ mai fie susținut sau se sĕ sisteze și se sĕ continue apoi mai departe cu altă titulă și cu alte puteri, dar tot ca fóiă a partidului național.

Revista politică.

Am amintit în numĕrul precedent, că presidentul dietei ungare a conchiemat pe toți conducĕtorii de partid la o conferență, unde s'a desbătut despre programul de lucrări al dietei. In aceea conferință s'a hotărît, că afacerea respunsurilor dela Boroș-sebiș și Güns sĕ vină la desbatere pe calea petiționară așa ca fie-care deputat, care are ceva de vorbit, sĕ-și pótă desvolta vederile.

Polonyi, conducătoriul partidului independent a și inaintat dietei dóuĕ petițiuni. Una se ocupă cu respunsurile, ce le-a dat regele episcopilor români Mețianu și Pavel la Boroș-sebeș, pentru că nu s'a condamnat, destul de aspru ținuta românilor, ci s'a pus pondul principal pe demostrațiunile antiromane dela Oradea, care s'au calificat de escese șovinistice. Națiunea magiară a fost băgată într'o ólă cu naționalitățile și i s'a recomandat a trăí în concordie cu ele. Regimul pe basa art. III din

---

FOIȚA.

Flori și buruieni.

Novelă de *Ilarie Chendi.*

(Urmare.)

Nici în mijlocul unui astfel de cerc nu se înveseli bĕtrânul, ci vĕḑênd, că nu mai au lipsă de nimic sĕ lăsà jos pe prispa de lângă prag, fața-i era plină de obidă, ochii îi scânteiau mânioși, buzele-i tremurau vargă, vorbind așa:

— „Băeți, cât pribegiți în lumea asta năprasnică, sĕ nu vĕ întemeiați viéța vóstră pe móștea altora! Vedeți cum fac domnii acum, ne lasă pe noi sĕ tênjim, lucrându-le cu sudori de sânge și resplată ne sunt ósele, de pe cari mâncă ei carnea, a lor este pânea ér nóuĕ ne aruncă cojile ce ei nu le pot róde“.

Și ridicând apoi amenințător cârja urmà:

— „Sĕ nu năduiți nici când la domnie, dragii mei, asta e o meseriă cât de rea; sĕ nu vĕ resfețe gândul frumos, că domnia e aceea meserie, prin care ați puté priponi fericirea! Nu — vremea trece și la domni ca iazul cel repede, plăceri și supĕrări nu o opresc. Veselia și plăcerile nóstre, așa cum le-a dat D-ḑeu sunt nevinovate și dobêndite prin vrednicie, dar sĕ sciți, că la cei mai mulți domni plăcerile sunt mai cu sémă culcușurile celor mai scârbóse fărădelegi, légănul poftelor rușinóse. . . !

Și'l ascultau tinerii cu drag! Ținêndu-se pe după cap sĕ legănau a lene încunjurând pe înțeleptul bĕtrân, care pare a fi un apostol în mijlocul unei cete rêvnitóre de înțelepciune si adevĕr. Sciau ei, că vorbele lui sunt drepte, căci dómne! multe bune le-a mai spus el pănă atunci; vorbia din pățănii sĕrmanul bĕtrân și apoi dór pățăniile îl fac pe om cu cap,, pățăniile îl cumințesc adese mai mult ca ori ce scólă!

Doinele de alean și restriste, vióra lui Băbuc, farmecul jocului — tóte erau uitate și privirile tuturora erau setóse ațintite spre Lia Largu.

— „Dragii mei, sĕ învĕțați carte, dar să sciți că cartea este o armă cu dóuĕ tăișuri și ușor vĕ póte duce în rĕtăcire. Invĕțați așa ca sĕ vĕ puteți supune inima minții, ér mintea inimii, căci dacă mintea stăpânesce e uitată Dumneḑeirea, și omul pribegéză în lume ca o nălucă, ce stă în slujba diavolului, ér dacă stăpânesce inima atunci tóte durerile sĕ astrêng în om ca apa în burete și omul nu e altceva decât un muncitor bolnav, un purtător de dureri“.

— „Nóuĕ sĕracilor, inima nu este mai mult stăpânitóre, în ea nutrim milă față de ómeni și dragoste față de domnul sfânt; mila și dragostea înaltă sufletul, oglinda inimii. La bogați inima-i fundul mării reutăților, după cum sĕ ḑice în sfânta Scriptură“.

— „Da, inima trebue supusă și judecății, căci din potrivă o strivesc durerile și pe tóte potecile supĕrarea numai ne călăuzeşte. Sĕ nu vĕ superați nici când prea tare, căci supĕrarea nu tămăduiesce ci numai istovesce, — căutați veselia, ea e leac pentru inimi bolnave, în brațele ei aflați mângăiere, uitare și tot“.

Și vorbind bĕtrânul cutele de pe frunte ii sĕ înmulțau, ochii îi scânteiau ca scânteile din spuza de pe vatra focului, buzele ii sĕ învinețau prună.

— „Nu, în veci sĕ nu vĕ supĕrați, căci supĕrarea aduce cu sine ceasul rĕu! O, voi nu sciți încă ce sunt chinurile ceasului rĕu“ . , . .

Aci scăpà bĕtrânul cârpa din mână, și ridicând pumnul tot vorbi încet mai mult către sine decât către ascultători:

— „Tu esti vinovat la bóla mea, Ghiță! Mai întâi m'ai sărăcit ca sĕ te faci om învĕțat, apoi te-si lăpădat de mine, fiu rĕtătăcit. Năpârcă veninósă! O Dómne de ce trimiți săgețile fulgerului în stejarii cei ne vinovați și sănĕtoși și nu în ómeni cei putreḑi, de ce dai voie nemernicilor, ca sĕ otrăvéscă aerul, în care trăesc?

. . . . . . Tremura bĕtrânul ca frunza cea de tómnă!

— „Vai. simt că vine bóla . . fugiți băeți, copile duceți-vĕ din locul supărării, șopti bĕtrânul, făcêndu-le semn cu mâna sĕ se depărteze· Ochi ii se închideau și sĕ deschidéu tot mai fioroși, fălcile ii se frecau fără voie, capul ii se clătina ca earna pădurea mișcată de vêntul gheței.

Și depănând la cruci sĕ depărtà tinerimea, „Césul rĕu, ceasul rĕu șoptiau între sine, privind din când în când indărăt la bĕtrânul cuprins de furie, la jertfa supărărei.

Când eșiră Florica și Ioan din grădină remaseră uimiți înaintea bĕtrânului lungit pe prispă cu sufletul scăldat în dureri dar nevĕḑênd pe nime prin curte gâciră cele întâmplate, căci sciau de bóla lui.

Dóuă mâni puternice îl duseră pe bolnavul în casă.

Amurgea de séră, întunerecul înainta straturi-straturi pe valea mazerii în jos și sĕ aședia pe sat. In casa lui Largu dăinuia tăcere, hărcăitul surd din peptul bolna-

1848 se fie tras la respundere și pus sub acusă. In a dóua petițiune sĕ acentuéză, că nici un regim pănă acum n'a pus ca regele sĕ condamne ținuta vre-unui partid, căci tóte partidele nutresc credință adevărat-patriotică cătră tron și patrie. S'a vătĕmat deci constituțiunea prin rĕspunsurile de la Güns și reginul trebue tras la rĕspundere și pus sub acusă.

Despre conferința conducĕtorilor de partid „Pesti Napló“ mai raportéză următórele: S'a vorbit în conferință și despre mișcarea naționalităților și despre acțiunea, ce trebue opusă acelei mișcări. Cei de față și-au esprimat dorința, ca cestiunea naționalităților sĕ se aducă la ordinea ḑilei în dietă, ca sĕ se pótă documenta, că în acéstă afacere nu esistă între partide nici o diferență de păreri și vederi. Consimțind și ministrul president cu acésta dorință, observà Apponyi, că și el doresce documentarea unirei vederilor, cu tóte acestea nu póte consimți, dacă partidul liberal se va identifica cu astfeliu de enunciațiuni ca și cu cea din congregegațiunea comitatului Bihariei. „Ce fel de enunciațiune“? — întrebà ministrul Wekerle. Spunênd Bánffy, ¦că vorbirea lui Stefan Tisza, rĕspunse Wekerle, că aceea este o afacere privată a lui Tisza, el s'a esprimat acolo pe socotéla sa proprie și nu puté vorbi în alt sens, decât cum a vorbit.

In cestiunea naționalităților a ținut sĕ vorbéscă și Beöthy Akos. El a condamnat cu vorbe aspre, ḑice „B Hirlap“ pe episcopul Pavel și ținuta românilor, căci ei numai de aceea se opun magiarilor, pentru-că cred, că puterea cea mare a monarchiei nu va fi pe partea magiarilor. Ceea ce se numesce șovinism nu e alt-ceva decât apĕrarea aspirațiunilor legitime ale magiarilor. Dacă magiarii ar ceda, ar păgubi nu numai Austria, dar și dinastia, căci nutrirea aspirațiunilor magiare este și un interes dinastic. Aḑi tot magiarul cinstit trebue sĕ lupte pentru unitatea politică a statului ungar și pentru națiune; în acéstă cestiune trebue sĕ se unéscă toți fii credincioși ai patriei.

* * *

Denumirea generalului Krieghammer ca ministru comun de rĕsboiu e salutată cu mare bucurie în presa austriacă și în presa germană. Mai reservate sunt foile magiare, care se așteptau la alte lucruri. Chiar și guvernamentalul „Pester Lloyd“ este fórte reservat, cu tóte, că n'are cuvinte a lăuda vîrtutea lui militară de pănă acum. Dar nu e destul cu atâta, ḑice numita fóie, astăḑi, trebue sĕ fi omul situațiunei sĕ te scii mișca în atmosfera politică militară, care saturéză monarchia și celelalte state. Ceea-ce privesce deocamdată pe Ungaria noi n'avem motiv a ne bucura, dar nici a ne întrista. Așteptăm. Remâne însĕ totuș o întrebare deschisă, care o descoperim. In cercurile militare și chiar la curte nu cam prea vreau sĕ scie de industria și fabricatele ungare, cu tóte, că și noi avem acum fabrici bine sortate și consolidate. Banii dela miliție merg mai toți în mânile producĕtorilor austriaci. Fabricele ungare se vor însinua cu productele lor și atunci vom vedea aplicările noului ministru.

* * *

Prin un autograf preaînalt din 24 Septembre s'a conchiemat parlamentul austriac pe 10 Octobre. Biroul parlamentului a și distribuit ordinea de ḑi pentru ședința primă, în care sĕ va face și esposeul ministrului de finanță. Și parlamentul austriac promite a avé ședințe furtunóse. Ele se vor desvolta la desbaterea bugetului, dar mai vêrtos la desbaterea proiectului despre starea escepțională a orașului Praga. Cehii se pregătesc a face demonstrațiuni sgomotóse.

* * *

Biroul telegrafic „Wolf“ a publicat telegramele; ce s'au schimbat între împĕratul Wilhelm și Bismark. Cea dintâiu telegramă a fost adresată de împĕratul, voind se sĕ orienteze despre morbul, de care suferia fostul cancelariu german și sĕ-i ofere un castel al seu, unde clima e mai domólă. Telegramele sunt de altfeliu ținute în termini fórte prietenesci și măgulitori din ambele părți. De óre-ce presa a comentat în diferite chipuri și telegramelor li s'a dat o însemnătate mare politică.

„Polit. Corespondenz“ publică un comunicat, negreșit inspirat de împĕratul Wilhelm, în care se ḑice, că telegrama împĕratului adresată lui de Bismark a fost dictată de nobila dorință a Majestății sale de a venì în ajutorul însănătoșirii prințului, după grava bólă, de care acesta a fost atins. Impĕratul a păstrat lui Bismarck, ca recunoștință pentru meritele sale prețióse, un viu interes pentru persóna sa, ceea-ce este dovedit prin faptul, că împĕratul s'a informat totdeauna despre sănătatea fostului cancelar prin mijlocirea doctorului Schweninger. In timpul din urmă acesta a negligat sĕ dea sciri. Nu e vorba de cât de o cestiune personală și nici decum de o împăcare politică, care ar implica o aprobare a oposiției făcută de Bismarck. De altmintrelea, ḑiarele partidului fostului cancelar, din nenorocire, nu vreau sĕ schimbe limbagiul, ce l'au avut și pănă acum.

* * *

Ministrul Weckerle a presentat dietei preliminariul de buget pe 1894 cu următórele cifre: Cheltueli 464,992.254 floreni, față cu anul trecut un minus de 21,191.267 fl.; venite: 465,003.942 floreni, minus 21,649.701 fl. Remâne un escedent de 11.688 fl. Bilanțul gestiunii ordinare: Cheltuieli ordinare: 394,532.835 floreni, venite ordinare: 416,608.994 fl. Resultă deci un escedent de 22,076 159 fl.

Noutăți.

Personal. Escelentia Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul, însoțit de o numĕrósă suită, a plecat cu trenul aḑi diminéță la Alba-Iulia pentru a săvêrși actul sfințirei bisericei nóstre de acolo.

* * *

Reunirea partidelor. Se scie, că partidul independent a adresat tuturor fracțiunilor disidente un apel ca sĕ se reîntórcă ér în partidul „mamă“. In ședința ultimă a clubului acestui partid, a cetit presidentul Iustho scrisóre dela fracțiunea Eötvös, în care împărtășesce, că e gata a întra în pertractări și că spre scopul acesta a și ales o comisiune de 5 membri. Cu entusiasm mare a fost primită scrisórea fracțiunei Ugron, prin care declară, că se reîntórce în vechiul partid. Patria, așa se ḑice în scrisóre, plutesce în pericol. Națiunea trebue sĕ se pregătéscă de apĕrarea proprie și sĕ se organiseze. Inimicii patriei au sămĕnat „tradarea“ între cetățenii de diferite limbi ai națiunei. Ei voesc sĕ facă patria un teatru al luptelor confesionale. Tronul e încunjurat de consilieri vicleni, condițiunile vieții constituționale și ale progresului sunt atacate. etc.

* * *

Bancnotele de un floren. Terminul schimbării bancnotelor de un floren datate din 1882, care au fost scóse din circulație, espiră la 31 Dec. 1893. Pănă la acest termin schimbarea sĕ mai póte face pe lângă rugare timbrată în regulă și adresată ministerului de finanțe. După espirarea acestui termin bancnotele datate la 1882 nu se mai primesc.

* * *

Procesul „Replicei“. Recursul înaintat de condamnații Drd. Aurel Popovici și N. Roman în procesul „Replicei“ s'a pertractat la curia reg. și a fost respins.

* * *

Érăși acte „patriotice“. Din Lugoș se comunică foilor magiare, că inspectorul de scóle al comitatului Caraș-Severin, Dr. Dengi János, a confișcat cărțile întrebuințate în scólele poporale boeme, care erau în limba cehă și a ordinat sĕ se întroducă cărți de cetire magiare. In granița militară sunt multe scoli de acestea și actul inspectorului a provocat mare consternațiune.

* * *

Dinstincțiunea unui soldat român. Sergentul Dumitru Vichi din regimentul staționat în Bistriță, Duminecă, în 10 Septembre n. c., a fost decorat cu crucea de argint cu corónă pentru serviciul seu de 30 de ani. Festivitatea s'a ținut în curtea casarmei celei mari de acolo în fața corpului oficeresc și alor trei companii de miliție îmbrăcați cu toții în paradă. Colonelul Fedra în o vorbire rostită în limba germână, apoi simpaticul căpitan N. Marin în una rostită în limba română, arătând în termini însuflețitori meritele bravului sergent Vichi, pentru cari M, Sa împĕratul s'a îndurat prea grațios a-ı conferi crucea pentru serviciu, învitară pre cei de față, ca la adresa prea bunului nostru monarch sĕ strige un întreit „sĕ trăiéscă“. La urmă miliția de față în sunetul musicei militare a defilat înaintea decoratului.

* * *

Esamenele de cualificațiune învĕțătoréscă gr or. rom. se vor ține în Arad în 28 Septembre st. v. éră pentru cea preoțéscă în 29 Septembre v. și ḑilele următóre; recursele instruite ale clericilor absoluți sunt a se înainta ven. consistoriu din Arad cel mult pănă în 23 l. c.

* * *

Oțetul in colerá. Haschimodo și Babeș au constatat, că oțetul ucide repede baccilul virgulă al colerei. După 15 minute cel mult piere în oțet. — Dacă se saturéză oțetul cu culturi bune și isolente de baccilul colerei, după 45 minute acest oțet póte fi înoculat la animale fără nici o primejdie. Oțetul întrebuințat de autori, a conținut 2—3 la sută accid acetic. Aceste esperiențe sunt de o mare însemnătate și putem trage mari folóse din ele.

* * *

Himen. Dl Ioan Blaga, candidat de preot și d-șóra Mariți Mihăilă 'și vor serba actul cununiei Duminecă în 26 Septembre v. la órele 2. p. m. în biserica gr. or. din Daișóra.

Raportul camerei de comerciu și de industrie din Brașov.

Din raportul camerei de comerciu și industrie din Brașov, despre care am luat notiță într'un numĕr premergĕtoriu, lăsăm sĕ urmeze partea generală, care dă o icónă fidelă a economiei comerciale și industriale de pe teritoriul acestei camere. Ea sună astfeliu:

Anul espirat 1892 trebue socotit preste tot între anii nefavorabili. Dacă-l comparăm mai cu sémă cu anul precedent imediat, judecarea lui devine și mai nefavorabilă. Afacerile n'au avut nici un avênt și au fost fără viéță mai intensivă; partea cea mai

---

vului încetase, el sta treḑit din vêrtejul bólei pe pat cu dóuĕ lacrămi mari în ochi, mângâind cu mâna părul cel bogat al Floricii, carea ședea suspinênd pe scăunenciul de lângă căpătuiul patului.

Deodată începe a se jelui pe casa lui Largu o cucuveică, și Florica auḑindu-o, plânge cu hohot.

Luna rĕsare zăbava nefericiților și aprinde vesduhul cel somnoros gâlfeḑie. Florica însĕ albă ca helgea stânge lumina sa din casă și sĕ culcă cu inima în sin.....

Pe troscoțelul și pe nalba grui bâzeiesc cărăbuși ca o morișcă pănă nóptea târziu ér la pólele cóstei plângea un fluer doine de dragoste.

*

Cine a nmblat prin orașul N., ca se vaḑă cetățuia cea părăginită, ruinile cele strevechi, cari mărturisesc de trecutul istoric al orașului, sigur cunósce numele lui Teofil Florea. Acesta a fost și e un advocat după tótă rênduéla, român bun și scia sĕ și dobêndéscă iubirea românilor prin apărarea lor față de multele neîndreptățiri a domnilor unguri: Deaci concid, că ți fi auḑit de el; décă nu, sĕ vi'l descriu puțin: E un om cu stare — și cu față mare, — douĕ lucruri, cari încă'l fac renumit — de o statură bătătóre la ochiul normal, gras ca un preot papistășesc, dar cu mustețele și barbă bine ingrijită, cu nesce sprencene, cari când le 'ncrețesce, sĕ pare că sĕ intêlnesce nor cu nor Mai are apoi domnul Teofil Florea un glas subțire și vorbesce puțin pe nas, are o ură neîmpăcată asupra „móftangeilor cari umblă un timp haimana „pela Bucuresci,“ si se întorc apoi érăși în Ardél sĕ-i facă năcazuri Nici cu zângăetura sabii, cu sunetul pintenilor, cu chepenegele tivite cu gaitane a domnilor oficeri nu póte simpatiza dl Florea, căci prea îi umblă pe la feréstră „păsărelele aceste,“ cum îi numesce dânsul încet și respicat vorbind.

„Nu întră pinteni preste treptele mele“, se lăuda el prin casele românesci.

Și totuși au întrat.

Era în Dumineca aceea, în care Ioan a lui Clopoțel și Florica î și juraseră dragoste într'un chip atât de nevinovat, — adadvocatul era dus în grădină. In odaia de cătră grădină a Domniții Jolanca perdelele dese erau lăsate jos, lumina era pe jumătate alungată, totul era învĕlit în o pirotélă visătóre.

Pe canapea ședeau dóuĕ ființe.

— „Și totuși a trebuit sĕ asculți de multele mele epistole, iubite Ghiță! șoptì încet Jolanca, o dómnă în vêrstă mijlocie, pe carea însĕ se părea ca au îmbătrânit-o cu vremea „deliciile amorului“.

— „Ce sĕ-i faci scumpă Jolancă, inimii nu-i poți demânda, tóte dorințele de a veni în apropierea D-tale, tóte interprinderile de pănă acum nu mi-au succes — abia acum am putut aduce barca la limanul dorit. Acum însĕ am ajuns în port — dă-mi voieDómna mea, sĕ gust plăcerile ce-i compet unui vrednic pilot!“ respunse sublocotenentul Ghiță Largu, privind în ochii mici și verḑi ca broatecul a dómnei Jolanca.

— „Mare șmecher mai ești, iubitul meu, abia sosesci și voesci ceva! O sĕrutare? Poftim!“ Stringêndu-și binișor buzele — ce astăḑi erau puțin suleimenite — le îmbiă tinĕrului oficer. Acesta 'și resuci puțintel mustețele cele negre și cuprinḑênd grasul trup al iubitei, îi sărută „ca pe furiș“ cârnósele-i buze.

„Incă, încă!“ șopti ea, gâfăind de mulțămire.

Un sgomot lin în ușă îi despărți.

„Cine bate!“ întrebă dómna cu nor de mănie pe frunte.

„Eu sunt, mamă!“ îi rĕspunse un glas de fată.

„A tu esci Adelină, — și de ce mĕ conturbi, sciind că pe timpul acesta nu las pe nime în odaie?“

„Ertare, mamă, voiam sĕ sciu dacă nu e tata la D-ta, căci am sĕ-i comunic o noutate importantă!?

„Nu e aci, sunt singură și cetesc tare ca de obiceiu cetesc pe Dela Vrancea — doresc sĕ mĕ lași singură!“

„Ah, pe Dela Vrancea? dór nu chiar Paraziții?

Ba da, ai ghicit — dar veḑi și nu mĕ mai ținea de povești!

Étă-mĕ, mĕ duc, — dar una te rog gată iute Paraziții, sĕ-i cetesc și eu!“ Ḑicênd aceste sĕ depărtă Adelina linistită fără de a sci aievea ce cetesce mamă-sa.

— „Ce absurditate, sĕ ne conturbe într'un moment atât de sânt!“ observă oficerul lipsit de sinceritate.

— „Luaoar naiba, nerușinată! o așa sunt de măniósă, pentru că sémănă cu tatăl sĕu la măniere, ca ochiu cu ochiu — dar lăsăm-o pe ea, va fi bine dragul meu, sĕ-mi istorisesci cum ai ajuns în N... și cum ai îmbrăcat vestmintele aceste, pe cari cu ătâta drag mi sĕ opresc privirile.... o ofițer, ofițer, de când te-am rugat sĕ îmbrĕțișezi cariera acésta, unica carieră pentru un gentil om, și în sfîrșit totuși mai ascultat..... Haha, ce nu póte face femeia din bărbat, chiar și drac alb!“ (Va urma.)

mare a raportelor întrate ne înfăţişéză o stare destul de tristă.

Puterea de cumpĕrare a maiorităţii pre cumpĕnitóre de consumători, adecă a producĕtorilor de mărfuri brute, a fost redusă prin scăderea cea mare a preţurilor productelor agricole. La acésta s'a mai adaus, în urma scumpetei continue din 1891 a alimentelor mai însemnate şi cu deosebire a cărnei, cu tótă acéstă scădere necesitatea de a se mări salarele, precum şi urcarea preţului materiilor prime mai însemnate, ceea-ce la rêndul sĕu a dus cu sine neapărat mărirea speselor, de producţiune, pre când preţurile mărfurilor gata numai arare ori s'au putut urca în proporţiune cu acest surplus, din causa concurenţei internaţionale şi inundărei pieţei cu marfă mai eftină şi cu mai puţină valóre.

Ameliorarea neînsemnată în viaţa industrială şi comercială, care sĕ începuse dela 1890 şi sĕ accentuase cu deosebire în 1891, a durat numai scurt timp şi a făcut loc unei periode de lâncedire şi plină de influinţele cele mai perniciόse pentru viaţa economică. Deosebit de nefavorabilă a fost jumĕtatea a dóua a anului.

Tocmai în acéstă periódă sĕ ivi însĕ un factor, care înlănţui strîns relaţiunile comerciale. Apariţiunea colerei asiatice în mai multe state din Europa, precum şi în unele oraşe din patria nóstră şi mai tare în capitală, a causat mari perderi pentru comerciul internaţional şi intern, deóre-ce s'au pus pedeci mari transportului de mărfuri; tot asemenea a fost oprit importul a o mulţime de articoli din Ungaria în România şi Bulgaria, precum şi importul de anumiţi articoli din România în Ungaria. Presenţa acestei bóle epidemice înlăuntrul ţĕrei s'a simţit cu atât mai tare prin mĕsurile de carantină etc, cari au împedecat şi înlănţuit ori ce afacere şi astfel natural, că pofta de întreprindere, şi aşa destul de puţin viόie, a trebuit sĕ fie redusă în mĕsură mare. Chiar şi neţinerea unor iarmaróce importante, din causa acestei epidemii, a contribuit la înăsprirea situaţiunei şi a relaţiunilor comerciale ale unei părţi considerabile de meseriaşi, cari lucréză mai cu sémă pentru têrguri.

Cu 1-a Februariu 1892 au întrat în vigóre tratatele comerciale cu imperiul german, cu Elveţia, cu Italia şi cu Belgia. Acest eveniment este de mare importanţă pentru anul espirat din punct de vedere al economiei lumesci şi al politicei comerciale. Dar efectele acestei schimbări a relaţiunilor asupra comerciului estern al Ungariei până acum nu sĕ pot prevedé. Esportul de cereale şi făini ungare în imperiul german a fost următoriul:

	1891	1892	
Grâu	457.879	231.417	q.
Orz	745.808	811.955	„
Porumb	570.462	623.241	„
Făină	191.742	233.001	„

Din datele acestea reese, că uşurarea importului de cereale în Germania nu s'a realisat pentru esportul nostru în mĕsura aşteptată şi dorită. Ba încă esportul total de cereale şi leguminóse, făină etc. din Austro-Ungaria în streinătate a scădut chiar faţă de 1891 dela 9.82 la 8.99 mil. q. Astfeliu sĕ póte uşor înţelege pentru ce cu tóte tratatele comerciale preţurile cerealelor au scădut în mod însemnat faţă de preţurile ab norm de mari din 1891. Agronomii noştri n'au profitat mult în acéstă privinţă prin tratetele comerciale. Cu totul altfel stă lucrul cu esportul de vite. Precând în anul 1891 se esportaseră din monarchia austro-ungară 347.546 capete de vite de tăiat şi de tras, pre atunci numĕrul vitelor esportate în 1892 sĕ urcă la 670.600. Acest esport s'a validitat fără îndoiélă imediat şi în relaţiunile economice ale districtului camerei nóstre, împregiurare, asupra căreia vom reveni la alt loc. O schimbare remarcabilă în privinţa acestui district nu putem cita nici faţă de importul din ţĕrile cu tratate comerciale şi în nici unul din raportele primite nu sĕ amintesce de o concurenţă esternă mai acută în urma convenţiunilor comerciale cu singura escepţiune a vinurilor italiane.

In ce privesce comerciul de mărfuri cu ţĕrile vecine, cari ne intereséză pe noi mai deaprópe şi anume cu România, Bulgaria şi Rumêlia orientală, n'avem de signalat vre o schimbare în 1892. Ecsportul în România s'a mişcat din nenorocire tot în mĕsura modestă, la care a fost redus de pe la mijlocul anilor optdeci, éră cererea de a se aduce o schimbare radicală în acéstă stare de nesuferit se aude încă tot cu tăria neslăbită. Căci dela aplicarea noului tarif vamal român autonom din anul 1891 s'a arĕtat numai pentru puţine articole óre-care îmbunatăţire, deórece România până acum n'are tarif convenţional cu nici un alt stat si astfel capabilitatea de concurenţă a mărfurilor esterne între sine nu mai este influinţată de ţară de origine a mărfurilor.

Ori cât trebue sĕ dorim, ca în fine sĕ se ajungă la stabilirea de relaţiuni mai amicabile de politică vamală cu România, totuşi suntem fórte sceptici în faţa scririlor despre nóuĕ tractări de a sĕ încheia convenţiune cu statul vecin, de óre-ce abia putem spera că România va înlocui vama prohibitivă actuală cu o vamă de importaţiune mai modesta pentru articolele nóstre, a căror fabricaţiune s'a început cu suces în mai multe locuri; despre mărimea tacselor reduse ne am esprimat destul de clar într'un memoriu mai detailat adresat în 1891 la locurile mai înalte competente şi sperăm, că va fi considerat la nenorocirile din cestiune. Tratatul dintre Germania şi România, dacă ar avé sĕ-şi afle o urmare intr'o convenţiune comercială de încheat între Monarchia nóstră şi Regatul dunărén ar puté — întru cât este orientată lumea neoficială asupra acelui tratat — sĕ convină unei părţi a industriei austriece, dar nici decum intereselor de esportaţiune ale Ungariei. Noi şi suntem de firma convigere cu conducerea afacerilor nóstre de comerciu nici odată nu va consimţi la un tratat, care se aibă pentru ţéra nóstră caracterul unei convenţiuni leonice, precum suntem convinşi că proiectele presentate de Cameră în acéstă cestiune vor fi considerate şi representate după cuviinţă.

Despre exportul Ungariei în România şi Bulgaria împreună cu Rumelia orientală ne lipsesc datele statistice, de óre-ce biroul de statistică r. u. din ţéră n'a publicat date despre statistica comercială pe 1892. Transportul prin vămile districtului Camerei nóstre nu arată schimbare esenţială faţă de 1891; posturile mai principale vor fi comunicate la capitolele singuratice.

Pe terenul organisaţiunei industriale în anul 1892 nu s'a întêmplat nimic în privinţa asociaţiunilor, ce ar merita sĕ fie menţionat, afară de desfiinţarea unei asociaţiuni industriale, asociaţiunea morarilor din Sibiiu Acésta este o întêmplare, de care nu trebue sĕ se mire nimeni. Căci Asociaţiunile industriale deja de decenii întregi la noi în ţéră au sĕ lupte o luptă desperată, dacă nu se vor schimba cumva lucrurile, şi acésta din causă că legea industrială din 1884 prin conferirea de prea puţine drepturi nu le stă de loc într'ajutor. Acolo unde o avere adunată din timpuri mai bune nu forméză legătura cimentatóre, asociaţiunile nu se vor putea susţinea, deórece spiritul dătător de viaţă de asociare şi recunoscinţa necesităţii necondiţionate de a promova în comun scopurile comune lipsesce aprópe cu desăvîrşire. Nu numai formele de asociaţiune trebue sĕ se înoéscă, ci înainte de tóte diliginţa neincetat activă, cruţarea, care îngrijesce pe mâne, îndeplirea punctuală a îndatoririlor luate şi a lucrărilor primite, simţul viu pentru ce este bun nou, precum şi alte multe însuşiri bune trebue sĕ caracteriseze şi distingă éră şi pe industriaşii nostri mici şi încă în mĕsură mai mare decât până acum. Cu aceste cuvinte nu voim nici decum sĕ defăimăm scopul lor. Cine cunósce relaţiunile, trebue sĕ recunóscă, că în acéstă privinţă lucrurile sunt fórte nemulţămitóre. Astfel se înţelege, că nu trebue sĕ ne mirăm de căderea nivoului clasei meseriaşilor Căci lipsurile timpului împedecă adeseori tocmai elementele potrivite, de a se dedica meseriilor şi o sucrescenţă adeseori insuficient pregătită — nu numai în ce privesce cantitea pregătirilor scolare, ci şi nivoul culturei morale, al educaţiunei — umple şirele măestrilor după o „cualificaţiune“ câstigată în pripă. Cu tóte acestea însĕ nu lipsesc elementele escelente, cari stau la înălţimea timpului. Ele dau dovadă, că şi în aceste timpuri atât de grele pentru industria mică acela care corespunde după posibilitate recerinţelor acestui timp, póte subsista cu onóre. Cu tóte acestea trebue sĕ notăm, că la noi o mare parte dintre industriaşii mici încă tot mai sufer sub povara unei situaţiuni apăsătóre, anume că dela încetarea convenţiunei comerciale cu România esportul s'a redus la un minim estrem în ţéră, care mai de mult era cumpĕrătoriul principal al articolelor nóstre de esport.

Stând astfel lucrurile trebue sĕ regretăm cu atât mai mult, că asociaţiunea corporativă află aşa de puţini aderenţi.

In privinţa instituţiunei de corporaţiuni industriale în anul espirat nu s'au întêmplat nici o schimbare. Cu tóte că în unele locuri industriaşii sĕ ocupă cu viu interes cu cestiunea înfiinţărei de astfel de corporaţiuni, totuşi nu s'a ajuns încă la nici un resultat. Avem cu tóte acestea unele indicii, că industriaşii mici nu sĕ mai pórtă aşa de respingĕtor faţă de forma de organisaţiune creată prin legea industrială din 1884, ca mai nainte, deórece lipsa unei organisaţiuni societare, mai cu sémă de când asociaţiunile industriale în parte numai vegetéză, devine din ce în ce mai simţită.

(Va urma)

Convocare.

P. t membri ai „reuniunei învĕţătorilor români ort. or. din districtul Sibiiului“ se invită prin acésta a participa la adunarea generală a reuniunei, ce se va ţiné în ḑilele de 26 şi 27 Septembre st. v. a. c în Avrig cu următoriul

Program:

1. Duminecă, în 26 Septembre, la órele 9 a. m. participarea membrilor la serviciul divin împreunat cu chiemarea sântului Duch, şi ţinerea unui părăstas în memoria marelui dascăl George Lazar.
2. Deschiderea adunărei prin preşedinte şi apelul nominal al membrilor ordinari.
3. Statorirea definitivă a programului.
4. Presentarea raportului comitetului central despre activitatea sa dela ultima adunare generală încóce şi alegerea unei comisiuni pentru censurarea aceluia.
5. „Posiţia istoriei în planul de învĕţământ şi metodul ei“, disertaţiune de Ioan Popovici, şi în legătură cu acésta o prelegere practică din istorie de acelaşi.
6. O lecţiune practică din gramatică pentru anul al III-lea de scólă de Ioan Marin.
7. O lecţiune practică din geometrie, de George Joandrea.
8. O lecţiune practică din comput pentru anul al III-lea de scólă, de Nichita Spêrlea.
9. Propuneri şi interpelări.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central, ţinută la 10 Septembre st. v. 1893.

Dr. *D. P. Barcianu*,
preşedinte.

G. Joandrea,
secretariu.

Invitare.

Adunarea generală e „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“. amânată din causa colerei, s'a convocat de nou pe 22 Octobre a. c. şi ḑilele următóre aci în Năsĕud. Drept ce în legătură cu invitarea de mai nainte am onóre a învita pre toţi p. t. domni membrii a Asociaţiunei nóstre şi pe spriginitorii ei, sĕ ia parte la acea adunare în numĕr cât de mare, precum şi la festivităţile ce sĕ arangéză atunci după programa deja statorită şi publicată.

Ca secţiunea pentru încuartirare şi arangiarea banchetului, sĕ se pótă orienta de timpuriu, rog cu tótă stima pre cei ce intenţionéză a lua parte, sĕ binevoiéscă a sĕ însinua la subscrisul cel mult până în 15 Octobre a. c. Insinuările făcute pentru terminul de 27 August a. c. nu se iau în considerare. Invitări speciale nu se trimit.

Năsĕud, 25 Septembre, 1893.

Pentru comitet:
Dr. *I. Pop*,
directorul despărţĕmêntului.

Bibliografic.

— *„Lumea ilustrată,“* Nr. 24. Sumarul, Don Ramiro după Heinrich Heine, de A. Steurmann — De la Iaşi. — In arena leilor (nuvelă). — Nópte de Iunie (poesie), de Const. Ghindă. — Sub bolta peşterii bandiţilor (poesie), de I. de la Calafat — Boii lui Păcală (fragment) de P. Dulfu. — Distichuri, de Sextiliu Puşcariu. — Mitropolitul Silvestru Morariu Andrievici (biografie) de Mihail Canianu. — Fără nume şi fără părinţi (scenă din Siberia) de Properţiu — Iubitei mele (poesie), de Socrate Georgescu — Dr. Vasile Lucaciu biografie — Propăşirea intelectuale de la 1822—34, de A. D. Xenopol — Cura de apă (urmare) — Băile Marienbad — Din Dobrogea (poveste), de Gr. D. Andronescu — Impĕratul şi lăcustele (poveste) — Urmăriţi de Huni, tab. de Delug — Mitropolitul Silvestru Morariu Andrievici — O furtună pe insula Born Holm, tablou — Dr. Vasile Lucaciu — Agar şi Ismail în pustie — Marienbad.

Supliment: Cântecul din urmă, de Achim de Arnim.

In editura tipografiei „Aurora“ A. Todoran au apărut:

„Cântul în scóla poporală“, de Iuliu Pop, învĕţătoriu în Năsĕud. Teorie, pracsă şi cânturi. Gherla 1893.

— *Calendariul „Aurorei“* pe anul comun 1893. Cu ilustraţiuni. Preţul unui esemplariu 30 cr. Espedat prin postă 35 cr.

Diverse.

Resboiul viitor. Redactorul revistei engleze „Black and White“ din Londra a întrebat pe sir Charles Dilke, ce părere are despre resboiul mare din viitor? Dilke a declarat, că nu crede, ca în viitoriul apropiat sĕ se nască resbel mare european. Când va erumpe însĕ resboiul, nu va erumpe din causa vre-unui eventiment din peninsula Balcanică, ci îl va provoca vre-un incident dela graniţa franco-germână, pe care îl vor esploata foile francese şi nemţesci şi vor căuta sĕ facă lucru mare din el. Tranşarea pe cale pacinică a unui astfel de incident va fi cu atât mai grea, cu cât e vorba de dóuĕ popóre puternice şi superbe, cum sunt francesii şi nemţii, dintre care nici unul nu va cere ertare dela celalalt. De obiceiu în casuri de aceste, când dintre dóue puteri între cari s'a ivit conflictul, dacă una se simte mai slabă şi resboiul nu e dorit din nici o parte, cererea de ertare urméză mai uşor. Casul acesta nu esistă între Francia şi Germania; de altcum în ambele aceste ţeri disposiţia acum e alta, cum a fost sub împĕratul Wilhelm I. când s'au ivit unele incidente neplăcute, cari însĕ sau putut aplana pe cale pacinică. La întrebarea, că în casul unui resboiu Turcia s'ar alătura óre la Englitera, dacă acésta din urmă ar fi aliată cu Germania în contra Franciei şi Rusiei, sir Dilke a respuns, că nu, dar a observat, că atitudinea Turciei va atârna mai cu samă dela aceea, cum vor fi relaţiunile în marea Mediterană; dacă ele vor fi de aşa încât Englitera va putea terorisa Turcia, atunci acésta sĕ va alătura la ea.

Ce sĕ ţine de caracterul şi factorul conducĕtor al viitoriului resboiu, Dilke e de părere, că acela nu va fi bărbat politic, ci mai mult militar. De altcum Francia aḑi nu are nici un om politic, militar sau civil, care ar fi în stare sĕ rescóle cu însufleţire întreg poporul frances. Astfel resboiul viitor va fi iniţiat şi condus mai mult de un Moltke, decât de un Scobelev, de un cool-headed man, de un bărbat cu cugetare seriósă şi rece, care va avé putere mare corporală şi spirituală şi care va fi în stare a suporta ostenelele fisice şi spirituale ale luptei decisive, ce va dura 5—6 ḑile.

Nr. 693/1893 [190] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor invĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în tractul protopresbiteral Têrnava, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Botez, salariu anual 400 fl. v. a. care constă din 25 jugere şi 242° ☐ pământ arĕtoriu şi cositoriu şi din stola cantorală fiind postul înpreunat cu cantoratul, apoi cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

2. Boian, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani, cari sĕ solvesc în 6 rate tot la 2 luni a 50 fl., dela concurent sĕ recere sĕ ştie bine cântările bisericesci şi se sĕ presenteze înainte de alegere în faţa locului, şi petiţiunea sĕ şi o instruéze cu documentele necesarie în original.

3. Cucerdea română. cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină, acest post e înpreunat cu grecocatolicii.

4. Heria, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină de legumi.

5. Sălcud, cu salariu anual de 300 fl. care constă din 200 feldere cucuruz, preţuite în 160 fl., arânda locului scolar de 100 fl. şi 40 din repartiţiune.

Doritorii a ocupa acestea posturi au aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővàr) până la terminul indicat.

Cetateadebaltă în 1 Sept. 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava.

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

Nr. 348/1893 [184] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor invĕţătoresci la scólele confesionale gr. or. din comunele mai jos semnate în protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Bacea Cueş şi Uleş, cu salariu anual de 320 fl. şi anume a) în bani gata 320 fl. din repartiţie în popor b) lemne 2 stângini c) cuartir şi grădină. Aceste comune susţin un învĕţătoriu ambulant şi 2 scóle adecă în Bacea şi Uleş.

2. Boiul de sus cu Boiul de jos salariu anual 300 fl. 10 cr. adecă a) din camăta împrumutului de stat 39 fl. 60 cr. b) din camăta regalului de crişmărit 13 fl. 50 cr. c) lemne în preţ de 48 fl. d) în bucate 75 fl. e) bani gata 124 fl. cuartir şi grădină.

3. Booz cu filia Têrnăviţa cu salariu de 300 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir, grădină şi lemne. Ambele comune susţin la olaltă 2 scóle cu un învĕţătoriu ambulant.

4 Cârmăzănesci cu filia Dênulesci cu salariu de 300 fl. şi anume a) în bani gata din repartiţie 236 fl. b) din camĕta imprumutului de stat 64 fl. cuartir şi grădină,

5. Certejul de jos cu filia Coaja cu salariu de 300 fl. şi anume a) în bani de repartiţie în popor 220 fl. 50 cr. b) din camĕta imprumutului de stat 45 fl. c) din camĕta regalului de crişmărit 12 fl. 50 cr. d) în lemne 24 fl.

Invĕţătoriul ales la una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în scólă de repetiţie impreună cu instruirea în cântările bisericesci: va fi obligat a cânta Dumineca şi serbătórea în strană avênd a conduce cu scolarii şi cântările liturgice în biserică

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la aleegere în vr'o Duminecă ori serbătóre la biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle si modul pe plătire al salareler etc.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi se ascérnă petiţiunile lor instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 26 August 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram Păcurariu,
protopresbiter.

Nr. 512 1893 [186] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate dela scólele nóstre confesionale din protopresbiteratul gr. or. al Haţegului se escrie concurs în ḑiarul nostru „Teleg. Român“ cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare.

1. Fizesti-Federi, cu sistem ambulant, cu un salariu anual de 360 fl. cuartir şi lemne de lipsă.

2. Valea Sângiorgiu-Grid, cu sistem ambulant salariu anual 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

3. Teliuc cu un salariu anual de 240 fl. cuartir şi lemne de foc.

4. Petrila (parochia „Gărgani“) cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemnele de lipsă.

Invĕţătorii aleşi sunt datori a merge în Dumineci şi sĕrbători mari, cu copii la biserică.

Reflectanţii la acestea posturi învĕţătoresci au aşi aşterne suplicile lor concursuale instruite în sensul normelor din vigóre, la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Haţegului în Petroşeni.

Petroşeni la 30 August 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram Stanca,
protoprosb.

Nr. 483/893 [188] 2—3

CONCURS

Peutru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“

1. Stănisa de jos şi de sus, cu salariu anual de 300 fl. Salariul sĕ solvesce: 250 fl. din repartiţiă şi 50 fl. (sunt computaţi) din venitul cantoral.

2. Tomnatecul de jos şi de sus, cu salariul anual de 300 fl. şi cuartir Salariul sĕ solvesce 200 fl. din repartiţie şi 100 fl. din cassa bisericii.

Concurenţii au a'şi ascerne cererile instruate conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopopesc.

Brad, la 3 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresb.

Nr 499/1893 [181] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate din protopopiatul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 20 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful român“.

1. Mateiaş, cu salariu anual de 300 fl. 100 fl. din alodiu, 200 fl. dela popor, cuartir, lemne de foc şi folosirea grădinei de scólă.

2. Bogata olténă, cu salariu anual de 225 fl. şi anume: 120 fl. dela popor, folosirea a dóuĕ pământuri cu 80 fl. şi 25 fl. venite cantorale, avênd învĕţătoriul a ţinea şi strană în Dumineci şi sĕrbători, cuartir şi lemne de foc.

3. Ticuşul român, cu salariu anual de 300 fl. 240 fl. dela popor, 60 fl. venitul dela folosirea a dóuĕ pământuri de arat.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre, la subsemnatul oficiu protopopesc.

Cohalm, 30 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresb.

Nr. 515/893 [191] 1—3

EDICT.

George Fara, din comuna Mercurea, carele de 4 ani trecuţi a părăsit pe legiuita sa soţie Maria Ioan Dragomir din Apoldul-superior, fără a se şci ubicaţiunea lui presentă, — cu încuviinţarea Veneratului Consistoriu Archidiecesan din 10 August a. c. Nr. 3258 — se citéză, a se presenta înaintea subsemnatului presidiu al scaunului protopresbiteral în termin de şase luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul matrimonial intentat de soţia sa se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Mercurea, la 10 Septembre 1893.

Presidiul scaunului protopresb. gr. or. al tractului Mercurei, ca for matrimonial de prima instanţă.

Ioan Droc,
protopres.

Insciinţare.

Am onórea, a anunţa stimaţilor domni colegi, şi onoratului public, că de óre-ce Dl advocat **George Szerb** a depus postul seu de *administrator* al realităţilor fundaţiunii lui **Gozsdu**, éră eu am devenit ales în locul seu în acésta cualitate, din 1 Octombre a. c. transpun **cancelaria mea advocaţială la Budapesta, strada regelui Nr. 13 (királyutcza 13),** unde voiu primi tot feliul de representări pentru judecătoriile şi oficiolatele din capitală, sau şi din alte părţi ale ţerei, şi anume în procese civile, cambiale şi criminale, în cause lăsămentale, ale cărţilor funduare, şi în alte agende, cu deosebire însă *informaţiuni* la *tablele* regesci, nalta *curia* reg. u. şi la naltele *ministerii* in *Budapesta.*

Sibiiu, în 14/26 Septembre, 1893.

Atanasiu Cimponeriu,
(193) 3—3 advocat.
(fost referent al curţii de casaţiune, jude pens. al tablei reg. din Budapesta).

Curs de moşit.

Direcţiunea institutului reg. ung. de moşit în Sibiiu aduce la cunoştinţa publică că la **1 Octomvrie** se va deschide **cursul gratuit de moşit de cinci luni.** Primirea se face dela 1 până la 15 Octomvrie a. c. pe lângă atestat de moralitate şi de botez în strada Poplăcii (Quergasse) nr. 27.

Prelegerile cu limba de propunere magiară, germână şi română sĕ încep la 5 Octomvrie 1893.

Femei însărcinate se primesc, încât ajunge spaţiul, pentru naşcere în clinica de moşit şi li-se dă tótă îngrigirea şi întreţinerea gratuit pe spesele ministeriului reg. ung. de culte şi instrucţiune.

Sibiiu, 1 Septemvrie 1893.

[173] 4—4 **Direcţiunea.**

☞ Pentru-ca şi persónelor mai sărace dela ţară sĕ li-se dee putinţa de a se instrua în moşit, direcţiunea institutulu împărtăşesce locuinţă liberă la 10 eleve pentru durata cursului. Petentele sĕ se adreseze în scris sau verbal către direcţiune, Quergasse nr. 27.

Primul român fabricant de casse
în
Monarchia austro-ungară
IOAN HODOŞ,

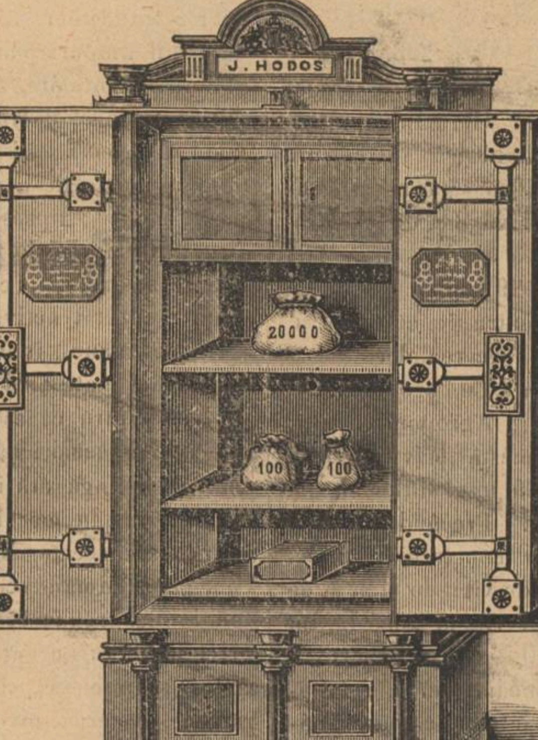

Färbergasse Nr. 2.
Strada văpsitorilor Nr. 2.

îşi recomandă **cassele şi cassetele sale de fier** pentru păstrat de bani şi hârtii de valóre
☞ sigure contra focului şi spargerei, ☜
de diferite forme şi mărimi şi cu preţuri cât de moderate.

☞ *Interesaţilor sĕ trimite la cerere „Preţuri curente“ ilustrate franco şi gratis.* [187] 2—6

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 103 | Sibiiu, Marţi 21 Septembre (3 Octobre) 1893. | Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Octobre-Novembre-Decembre al an. 1893, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Sept. 1893, sĕ-şi înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Sibiiu, 20 Septembre 1893.

Dela politici în genere, dar cu deosebire dela bărbaţii, cari sunt puşi în fruntea unui stat şi au datorinţa a-i conduce destinele, bună-óră cum sunt ministrii, sĕ recer multe şi felurite cunoscinţe temeinice, căci numai aşa aceştia pot sĕ corĕspundă grelei şi importantei lor misiuni spre mulţămirea generală a tuturor cetăţenilor şi elementelor statului, ce-l guvernézĕ. Astfel sĕ recer dela ei între altele cunoscinţe profunde de drept, cunoscinţa istoriei, a acestui mare dascăl al omenimii, în special a istoriei statului în fruntea căruia stau, a diferitelor referinţe din ţară ş. a.

In timpul nostru însĕ, când este proclamat sublimul principiu despre drepturile omului, ca cetăţén, când este recunoscut principiul de egalitate şi libertate, atât a singuraticilor cetăţeni cât şi a diferitelor popóre, ce compun un stat, când popórele prin cunoscinţa de carte sunt părtaşe pe ḑi ce merge tot de mai multă lumină şi conscii de drepturile, ce le compet, când ele nu se mai pot guverna, ca în vécurile evului mediu, cu sabia, cu forţa brută, ci în consonanţă cu firea, înclinările şi însuşirile lor caracteristice, cari la olaltă compun caracterul naţional al unui popor, în timpul acesta, ḑicem, dela politici, dela bărbaţii de stat sĕ mai recere, ca un ce indispensabil, cunoscinţe etnografice temeinice şi esacte generale şi în special cunoscinţe etnografice despre popórele statului respectiv. Acésta cu deosebire e de lipsă în un stat compus din mai multe popóre, cum este şi statul nostru, unde fie-care popor are caracter naţional deosebit şi fie-care doresce a trăì şi a se desvolta în consonanţă cu firea şi aptitudinele sale.

Indată ce, fie din lipsa de cunoscinţe etnografice, fie cu intenţiunea, ceea ce e şi mai rĕu, un bărbat de stat sĕ abate faţă de un popor dela linia marcată de a-l lăsa sĕ trăiéscă şi sĕ se desvólte conform caracterului sĕu şi vrea prin mijlóce măiestrite a-l forţa sĕ se lapede de ceea-ce e a lui, şi în desvoltarea sa sĕ ia o direcţiune, care nu se potrivesce cu firea lui, îndată ce sĕ încércă acésta, echilibrul bunei înţelegeri sĕ conturbă, poporul sau popórele devin nemultămite, şi încercările de feliul acesta sunt apoi un isvor nesĕcat de neînţelegeri neplăcute şi regretabile pentru toţi cetăţenii statului.

La noi şovinismul magiar n'a ţinut cont de tóte aceste. Şovinismul atât înainte de 1848 cât şi în era constituţională a propagat credinţa cu o însufleţire, vrednică de o causă mai bună pentru prosperarea patriei nóstre, că în timp scurt, în câte-va decenii, popórele Ungariei sĕ vor magiarisa, îşi vor uita limba, datinele, obiceiurile, etc. vor adopta pe cele ale poporului magiar şi sĕ vor contopi cu acesta. Şovinismul a inventat şi propagat credinţa acésta, fără a cunósce firea şi caracterul popórelor din Ungaria şi în special pe cel al popórelor ardelene si mulţi dintre magiari, seduşi de progresele aparente, ce a făcut magiarismul între fii unui popor, cari şi-au perdut limba naţională şi numai religiunea îi ţine în o comunitate, împrejurare, care îi face un feliu de cosmopoliţi, după principiul: ubi bene, ibi patria, între ovrei, au credut, că şi celelalte popóre sĕ vor magiarisa uşor şi curênd.

Socotéla însĕ a fost greşită, s'a făcut cum sĕ ḑice, fără birtaş, s'a făcut fără de a cunósce firea popórelor din patria nóstră. Acum încep a vedé şoviniştii — şi de bóla acésta sunt cuprinşi fórte mulţi din politicii magiari — că magiarisarea popórelor nu merge, sunt însĕ din causa acésta nervoşi şi înfuriaţi, căci curentul s'a produs şi a fost şi este nutrit de o speranţă, deşi nerealisabilă, dar în mĕsură mare ademenitóre.

Dacă politicii magiari de la început nu s'ar fi lăsat uşor seduşi de acésta speranţă, ci ar fi studiat caracterul popórelor din Ungaria, ar fi ajuns dintru început la convingere, că magiarisarea nu va merge, n'ar fi forţat'o n'ar şi forţa-o aḑi şi trebile n'ar fi ajuns acolo în cestiunea naţionalităţilor, unde sunt acum.

Sunt unele popóre, chiar şi afară de ovrei, ai căror fii, după împrejurări mai uşor trec în sinul altui popor. Nu sunt aşa însĕ popórele din Ungaria şi cu deosebire nu sunt aşa popórele ardelene. Ele ţin, precum am amintit în nrul din urmă al fóiei nóstre fórte mult la naţionalitatea lor şi la avutul lor naţional, sunt am puté ḑice, îndĕrĕtnice în privinţa acésta. Ne mirăm că factorii politici magiari nu o sciu acésta; nu o sciu însĕ pentru că nu ne au studiat, nu s'au ocupat cu noi. Acésta o recunosc şi ei. Bunăóră când a întrat în ministeriu contele Bethlen Andràs, foile magiare cu accentuat, că o causă, că contele a fost denumit de ministru este, că aunósce, cum o fi cunoscênd, referinţele şi popórele ardelene. Va sĕ ḑică alţi bărbaţi politici magiari nici aşa biată nu ne cunosc, ca contele Bethlen.

Alipirea la naţionalitatea lor până la îndĕrĕtnicie a popórelor ardelene însĕ este bine cunoscută acelora, cari ne-au studiat şi e cunoscută nu de eri, de alaltăeri, ci fórte de mult, când naţionalismul nu era aşa desvoltat, ca aḑi. Inainte de acésta cu 100 de ani, în 1792 a apărut în Viena o carte etnografică despre popórele ardelene, de un sas ardelén, Mihail Lebrecht, cu titula: *Über den National-Charakter der in Siebenbürgen befindlichen Nationen.* In acésta carte sĕ caracterisézĕ pe scurt tóte popórele ardelene, ér în introducere sĕ ficsézĕ caracterul comun, specific, al popórelor din Ardél. Lebrecht constată, că însuşirea comună a ardelenilor este, că fie-care ţine la limba şi naţia sa şi nu este putere de a-i face sĕ se lapede de ea. Acésta s'a dovedit în decursul secolilor, cât timp au trăit popórele ardelene la olaltă; românul a fost şi este vecin cu sasul, vecin cu ungurul dar pentru aceea nici unul nu s'a lăpădat de naţia sa. Acésta însuşire este dóră mai tare desvoltată la români dintre tote popórele Alipirea de naţionalitatea şi limba sa cu tărie neînfrântă este una dintre vîrtuţile poporului român. Şi totuşi şovinismul a cugetat, şi cugetă că ne vom magiarisa uşor. Decepţie amarnică!

De la şovinism de giaba aşteptăm sĕ studieze caracterul nostru naţional, — el orb e şi orb va remâné, până sĕ va stinge de pe faţa pămêntului; ar trebui însĕ sĕ-'şi facă din cacterul naţional al popórelor patriei obiect de studiu politicii şi bărbaţii de stat seríoşi magiari, când apoi s'ar puté convinge fie-care, că noi de limba şi obiceiurile nóstre naţionale nici odată nu ne lăpĕdăm, dar s'ar convinge şi despre iubirea de patrie, despre patriotismul poporului nostru şi ar înceta de-a ne mai numi fără motiv trădători de patrie.

Proiecte de legi. „P. Lloyd“ aduce scirea, că călĕtoria de Sâmbătă a prim-ministrului Dr. Wekerle la Viena stă în le-

---

FOIŢA.

Flori şi buruieni.

Novelă de *Ilarie Chendi.*

(Urmare.)

— „Da, esti un demon mic, Dómna mea, respunse Ghiţa, voios că scapă de munca neplăcută a sărutării, „e de admirat tactica ce ai observat la croirea carierei mele. Multe lucruri bune sĕ pun la cale sub mantia dragostei!“

— O, dela balul la care te-am îndrăgit, erai jurist tiner şi cel mai nostim între ai D-tale — din momentul acela mi-am propus sĕ te abat cu tótă influinţa mea dela cariera juridică, pentru trupul svelt sĕ potrivea uniforma strălucitóre, numai aşa îmi puteai fi idealul meu. O, nu 'mi poţi crede cum îmi ticăia inima, când te-am vĕḑut apoi ca voluntar. şi acum — o acum când îmi vĕd visul realisat inima stă sĕ sdrobéscă în bietul meu piept“! . .

Glasul ei sĕ înduioşa, deveni dulceag şi plângăcios, ér Ghiţă, care sĕ juca cu mâna ei dréptă plecându-se respectuos i-o sărută cu căldură.

— Ai binevoit a descrie fasele prin cari am trecut până acum, permite'mi aţi spune, că D-ta ai fost steaua fericirei mele, D-ta ai fost ângerul meu păzitor, care cu planuri şi cu tóte mi-ai întins mână de ajutor. Anii câţi am stat la facultate ar fi fost pentru mine o catenă nesfîrşită de chinuri sufletesci, dacă nu aş fi avut pe ângerul acesta — căci părinţii mei erau rĕi, nepricepĕtori, mai mărginiţi ca animalele . . . . o, scârbă şi pudóre mĕ cuprinde cugetând la ei!

„Deobligămêntul meu moral faţă cu acest ânger paznic e atât de imens, încât m'a impins a satisface fără şovăire tuturor dorinţelor. Şi ce a fost mai uşor, decât a mĕ aplica la cariera militară, cum pot fi mai independent, cum pot fi mai mult în apropierea D-tale decât în vestmintele aceste. — O, nu am cuvinte destule sĕ-mi esprim mulţămirea“ . . . .

— „Mĕ rog, Ghiţă dragă, nici o mulţămire, tóte le-am făcut din amorul cel infinit ce ţi'l păstrez. Amor, amor . . . dar dumneḑeiesc în inimi nobile, fericiţi cei cel simt, blăstĕm asupra părinţilor, cari îşi vĕnd fetele bărbaţilor cari nu sciu iubi . . . Dar, lăsăm trecutul iubite, presentul e al nostru şi acesta sĕ'l folosim“ . . . .

Din ochii ei scânteia patima, şi dornică întinse braţele moi şi voluptóse spre a îmbrăţişa cu pasiune gâtul şublocotenentului.

Ghiţă închiḑênd ochii respunse la sărutările ei pătimaşe . . . . .

O iubire, iubire . . . câtă deosebire între iubire şi iubire!

In odaie sĕ făcu tot mai întunerec — înserase de abinele şi în grădina Dómnei Jolanca îşi plecau viólele şi garófele somnoróse capetele. O bóre lină ce adia desfăcu perdele dela ferésträ, timiḑii amanţi sĕ ridicară repede de pe canapea.

— „E sérä iubito, plec . . . dar . . .“

— „Ce ai Ghiţă!“ îl întrebă Jolanca.

— „In clubul ofiţerilor aḑi nu mĕ voi puté duce, continuă el.

— „Ah, értă dragă, uitasem ḑise Jolanca scoţind din măsuţă un ténc de bani de hârtie. „Ţine iubite şi nu rĕmâné dela club“, — urmă apoi îndoiuşindu-se — „dar sĕ nu uiţi de iubita D-tale Jolanca.

„Ângerul meu!“ şopti el, sărutându-i încă odată mâna, apoi eşi vesel prin uşa cea cătră grădină în coridor şi din coridor coborî tiptil pe scară în grădină pentru de dispăré în umbra pomilor.

Dna Jolanca repăşi în odaie, trase perdelele şi după ce făcu altă toaletă eşi . . Sfêrşise de a ceti „Paraziţii“ lui Dela Vrancea.

*

Trecuseră vre-o dóuĕ sĕptĕmâni de când cu „Paraziţii“. Ofiţerul Ghiţa Largu nu mai era silit a veni pe căi lăturalnice în vizită la Dómna Jolanca, ci avea acum intrare liberă, ba mai mult, Dómna'l făcuse vĕr!

— „Nó sĕ póte, e cu penteni“, ḑise advocatul, când îi spuse dómna că i-a sosit un vĕr în oraş, care va întra în familie „e den secta cea mai meserabilă“, adause el.

— „Mon cher, Jolanca ta doresce, sĕ ruga dómna şi'l mângăià cu mâna pe bărbia cea móle.

— „Nó sĕ póte, mĕ abaţi dela prenceepi!“ respunse el încruntându-şi sprêncenele.

(Va urma.)

gătură cu decisiunea preaînaltă a Maj. Sale, care va urma în curênd, în cestiunea proiectului de lege pentru căsătoria civilă. In clubul partidei liberale, scrie „P. Lloyd", a fost Sêmbătă disposiţie veselă, fiind-că s'a respândit vestea, că decisiunea Maj. Sale va fi favorabilă. Va sĕ ḑică faimosul proiect nu preste mult va deveni lege.

Un alt proiect care a fost aprobat de consiliul de ministrii, este proiectul de lege |pentru întruniri şi adunări poporale. In el sĕ dispune între altele, că la adunările poporale nu pot lua parte, decât cetăţeni ungari.

Sânţirea bisericei din Alba-Iulia.

— Raport special. —

Sunt momente măreţe şi sĕrbătoresci sub impresiunea cărora scriu acest raport. Sunt momente rari, în cari condeiul istoric lasă ca moştenire sântă generaţiunilor viitóre amintiri despre acte mari, isvorîte din evlavia drept credinciosului popor românesc.

Poporul, care se simte mare, nobil şi are puternică credinţă în trăinicia sa, îşi ridică monumente, cari sĕ rĕmână în istoria vieţii lui pentru urmaşi o povestire vie a vîrtuţilor sale; ér poporul, care, după-ce dintele timpului a ros acele monumente, le înoesce, dovedesce, că puterea de viéţă trăesce în sinul seu, dovedesce, că s'a făcut vrednic de bravii sei înaintaşi.

Impodobiţi cu înalta virtute a evlaviei creştine şi conduşi de spiritul înaintărei şi conservării némului românesc, poporul drept credincios din Alba-Iulia a ridicat încă în anul 1793 o frumósă biserică, o biserică monument. Dintele timpului însĕ a ros fără de vreme la esistinţa ei, aşa încât în anii din urmă s'a ivit necesitatea reparărei radicale şi cu tóte că mijlócele pentru a se ajunge scopul sânt, erau prea modeste, belgrădenii, avênd înaintea ochilor realisarea scopului sânt s'au pus pe lucru şi sub hărnicia şi înţelepciunea actualului administrator protopopesc şi totdeodată paroch în parochia din oraş, şi-au vĕḑut cu ochii împlinit actul muncei lor. Mai trebuia ca acel locaş, înălţat pentru cultul lui Dumneḑeu şi propoveduirea evangeliei sĕ se şi sânţéscă.

Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul n'a pregetat a lua în dréptă consideraţiune dorinţa credincioşilor şi Sâmbătă diminéţa la 8 óre a plecat cu trenul din Sibiiu, însoţit de o înaltă şi numĕrósă suită la Alba-Iulia, la vechia nóstră metropolă.

Ca un copil rĕsfăţat alérgă trenul prin regiunile Têrnavelor, cu prea mare iuţélă te duce el prin romanticele şi mănósele văi ale acestor rîuri, cu prea mare iuţélă părăsesce câmpul libertăţii, ca sĕ te ducă pe valea Mureşului, alérgă şi el cu dorul fierbinte al călĕtorilor, ca sĕ-i pună mai curênd în posiţiune a admira priveliscea măréţă, ce o desfăşură munţii apuseni, a căror văi şi piscuri ne amintesc faptele de vitejie ale românilor, fapte mari şi glorióse, care eterne vor rĕmâné în istoria poporului român, eterne ca ei, ca munţii apuseni.

In mijlocul acestor regiuni plăcute, în inima Ardélului sĕ ridică măreţ şi măiestos oraşul Alba-Iulia, loc sânt pentru poporul românesc. Cu cât te apropii mai mult de acest oraş, cu atâta ţi se relevă mai puternic în memorie paginile glorióse ale amintirilor istorice de sub Mihaiu Vitézul, carele, deşi pe o scurtă durată, a sciut sĕ unéscă sub sceptrul sĕu pe toţi românii. Măreţe şi sĕrbătoresci amintiri, sânţite prin virtuţile nobile şi înalte ale vrednicilor prelaţi români ai vechii nóstre metropolii- reamintirea vóstră nu se póte face decât cu capul descoperit şi cu inima înălţată...!

Dar sĕ remânem la present. Trenul flueră şi se opresce. Escel. Sa şi numĕrósa asistenţă descalecă. Un „ura" puternic însoţit de necurmate strigăte de „se trăiască" isvoresce din pepturile a preste dóuĕ mii de români, veniţi unii din întêmplare, dar partea cea mai mare anume, ca sĕ întimpine pe bunul archiereu. Locul spaţios al gărei îndesuit, dar ordine esemplară. Drept în faţă sta preoţimea tractuală, numĕroşii advocaţi, învĕţătorii, deputaţiunile bisericesci şi politice şi nespus de multă lume aştepta momentul de bineventare.

Părintele administrator păşesce şi ţine următórea vorbire pĕtrunḑĕtóre:

Escelenţia Vóstră! Inalt P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit!

Iubirea neţĕrmurită ce o avem faţă de înalta persónă a Escelenţiei Tale, — alipirea neclătită ce o nutrim faţă de capul sântei nóstre biserici — ne a întrunit ca sĕ Te salutăm sĕrbătoresce la intrarea în oraşul vechei metropolii ortodocse-române.

Inaintaşii nostri au ridicat un altariu — unde de o sută de ani s'a propoveduit principiile evangelice şi adevĕrurile eterne — dreptatea şi adevĕrul. —

Acel altariu renovat aştéptă pe archiereul iubit ca sĕ ni-l predea curat, ca sĕ-i dea binecuvêntarea pentru de a continua pe urmele apostolilor, respândind la poporul nostru cultura minţii şi a inimei, şi făcêndu-l capace de a-şi pricepe chemarea pe pămênt.

O nóuă pagină se adaugă la istoria nóstră în cursul acestor ḑile.

La 1793 biserica nóstră năpăstuită, religiunea nóstră tolerată, limba nóstră în faşa desvoltărei.

Aḑi biserica nóstră egal îndreptăţită, limba nóstră declarată de soră dulce a limbilor neolatine, — şi metropolia nóstră restaurată.

Poporul nostru aḑi se mândresce cu un archiereu împodobit cu tóte vîrtuţile apostolilor, cu bărbatul chemat, cu păstoriul zelos, care sufletul 'şi pune pentru turma sa.

Vină deci iubit mire al bisericei nóstre, vină şi veḑi poporul şi preoţimea, care te iubesce şi aştéptă cu dor, — vină şi încuragiază pe cei cărunţi, mângăe pe cei slabi şi întăresce pe cei ce vor sĕ lucre cu puteri oţelite pentru salutea bisericei.

Vină, şi ne dă binecuvêntarea archipăstoréscă, ca sĕ continuăm munca păcii, sĕ continuăm a lucra pentru păstrarea intactă a religiunei şi a limbei nóstre.

Vină între fii, cari te iubesc şi preamăresc — şi toţi îţi vor fi recunoscători pentru distincţiunea, ce le-o faci aḑi, cercetându-i şi onorându-i prin înalta-Ţi presenţă.

Din inimă caldă şi sinceră, — din dragoste nefăţărită, în numele parochiei protopresbiterale şi al tractului ce am onóre al conduce 'Ţi ḑic: „Bine ai venit."

„Sĕ trăiéscă Escelenţia Sa metropolitul şi archiepiscopul nostru iubit Miron Romanul."

La acésta vorbire rĕspunse Escelenţia Sa în termini de tot măgulitori. A fost o dorinţă a inimei mele, a ḑis între altele Escelenţia Sa, ca sĕ cercetez aceste locuri pline de amintiri istorice, sĕ viu în mijlocul dreptcredincioşilor mei fii sufletesci din vechia nóstră metropolă, despre care făcù amintire On. D. administrator. Am simţit o mare bucurie, că mi se dă ocasiune sĕ vĕd manifestat simţul de pietate şi fapte nobile creştinesci al fiilor mei sufletesci, pentru săvêrşirea cărora Ve îndemn spre binele şi prosperarea bisericii nóstre şi a scumpei nóstre naţiuni şi patriă. Apoi Escelenţia se recomândă bună-i voinţe a preoţimei tractuale. Uralele de „sĕ trăiéscă" erau nesfêrşite.

După acestea salută pe Escelenţia Sa primariul oraşuluí dl Novák, care prin cuvinte binesimţite împărtăşì Escelenţiei Sale bucuria locuitorilor acestui oraş, de a puté saluta pe Escelenţia Sa, simţindu-se preaonoraţi prin presenţa Escelenţiei Sale. Urmară apoi presentarea deputaţiunilor Deputaţiunea bisericei gr. cat. fu condusă de P. On. D. protopop Micu. Escelenţia Sa se întreţinù cu toţi, ce i presentaţi, apoi suindu-sĕ în trăsură îl urmà imposantul convoiu de preste 60 trăsuri şi popor, care alerga din tóte părţile.

La locuinţa d-lui administrator, casă nóuă şi frumósă, împodobită cu frunḑe de stejar verḑi, ca peptul verde al românului, descălecă Escelenţia Sa şi imediat primì visita primariului oraşului, a comitetului parochial, condus de harnicul epitrop Ioan Cirlea, a comitetului protopresb. şi a preoţimei tractuale. La bineventările căldurόse ale tuturor conducĕtorilor deputaţiunilor rĕspunse Escelenţia Sa prin cuvinte adevĕrat părintesci, îmbărbătând pre toţi la fapte bune, la progres în tóte afacerile nóstre bisericesci şi naţionale. Comitetului parochial îi esprimă Escel. Sa mulţămirea, căci în timp aşa de scurt a realisat lucruri atât de frumóse, precum este repararea bisericei şi ridicarea casei parochiale; ér cu preoţimea tractuală se întreţinù Escelenţia Sa rênd, pe rênd, după cum fie-carele a fost presentat.

La 6 óre séra clopotele dela biserica nóstră din suburbiu anunţau inceperea serviciului divin. Credincioşii din acéstă parochie asceptară pe Escelenţia Sa înaintea bisericei, purtând luminări mari de céră. Preotul local dl Florian Rusan bineventă pe Escelenţia Sa, oferindu-i sânta evangeliă şi sânta cruce, apoi prin o vorbire căldurósă manifestă Escelenţiei Sale sentimentele de iubire şi alipire ale credincioşilor către bunul nostru archiereu şi esprimà bucuria, ce o simţesc acesti fii sufletesci. După ce Escelenţia Sa le respunse prin cuvinte adevĕrat părintesci, se începu serviciul divin. In decursul serviciului, la cetirea antifónelor Escelenţia Sa miruì pe fiecare credincios. Era în adevĕr de admirat răbdarea archiereului, până-ce pecetluì credinţa curată şi darul sântului duh pe fruntea fiecărui creştin mare fiind mulţimea celor ce au participat la acest serviciu. După săvêrşirea vecerniei, litiei şi utreniei în sunetul clopotelor şi urmat de o mare mulţime Escelenţia Sa se reîntórse la locuinţă.

Duminecă diminéţa sórele strălucea cu mai multă dulcéţă pentru belgrădeni. O mişcare mare era spre locuinţa protopresbiterului. Se aduna inteligenţa, preoţimea şi învĕţătorimea, curgea poporul din tóte părţile sĕ petrécă în procesiune pe Escelenţia Sa la biserica din oraş. Procesiunea a fost imposantă Tot oraşul era în picióre, toţi se adunau din tóte părţile sĕ participe la acéstă ḑi de bucurie, de care părea a se învrednicì însuşi ceriul, fiind timpul dulce şi frumos. In sunetul clopotelor ajunse procesiunea la uşa bisericii unde se începe serviciul divin. Curtea bisericei era îndesuită, strada era plină de lume. La acest solemn serviciu dumneḑeesc a onorat biserica nóstră între alte delegaţiuni, corpul oficeresc în frunte cu comandantul fortăreţii. Soldaţii de român au fost toţi comandaţi şi au venit la biserică în sunetul musicei.

E frumos serviciul divin după ritul bisericei nóstre, e impunătoriu, când se face de singuraticii preoţi, dar când ai fericirea a asista la serviciul sĕvêrşit de către Escelenţia Sa, esti transportat în regiuni ceresci, toţi cei presenţi rĕmaseră încântaţi de pompa şi solemnitatea sĕrbărei şi desteritatea archiereului.

După ocolirea de 3 ori a bisericei şi cetirea a trei evangelii se făcu sânţirea şi stropirea cu apă sânţită, se aşeḑară apoi sântele móşte şi se făcu pregătirea prestolului şi după sânţirea lui Escelenţia Sa cu figura maiestósă apăru în mijlocul bisericei şi ţinu o clasică vorbire, o pastorală archieréscă, din care am putut nota următórele:

După desastrele, ce a avut sĕ le îndure în decurs de 200 de ani sânta nóstră biserică, ne-am vêḑut reînălţată metropolia nóstră ort. rom. Simt o deosebită plăcere, că mĕ aflu în vechia nóstră metropolă, în residenţa de pie memoriă a metropoliţilor ortodocşi români, ale căror virtuţi istoria le povestesce din generaţiune în generaţiune. Cu inima dulce, cu cuget curat am venit în mijlocul drept-credinciosului meu popor, pentru a-l îmbărbăta şi mai departe la fapte mari şi bune, în mijlocul credinciosului meu popor, care cu tóte furtunile, ce s'au descărcat asupra acestei biserici, a sciut sĕ o apere şi sĕ o scutéscă în decursul sutei de ani, de când ea a fost zidită. După-ce cu ajutoriul lui Dumneḑeu am putut săvêrsi şi actul sânţirei, reclamat prin repararea din temelie a bisericei, cade-sĕ a ve pune la inimă şi a ve reîmprospĕta în liniamente generale următórele 4 virtuţi, care sĕ caracteriseze pe drept-credinciosul meu popor: Stăruinţa în credinţa străbună sĕ fie cea dintâiu datorinţă a fiilor mei, căci în puterea acestei credinţe vom afla mântuirea vecinică, în puterea acestei credinţe se consolidéză némul nostru, căci biserica nóstră naţională este. Acésta virtute, acésta datorinţă trebue îndeplinită cu scumpĕtate, reclame ea cele mai mari jertfe; pentru credinţa străbună sĕ fim gata totdeuna a ne jertfi viéţa Indeplinirea acestei datorinţe nu invólvă în sine însĕ ca sĕ nu trăim în bună înţelegere cu celelalte confesiuni, interesul creştinătăţii şi al religiosităţii şi interesele némului nostru o reclamă acésta. — In aceste momente sĕrbătoresci sĕ ne aducem aminte de capul statului de Maiestatea Sa prea bunul nostru împĕrat şi rege, dela carele avem totul până la stadiul, în care suntem. Romanul a fost totdeuna loial, loialitatea lui faţă de tron şi casa domnitóre au rĕmas proverbială. Acésta virtute sĕ o cultivăm cu scumpĕtate şi pe viitoriu. — Prosperarea patriei depinde dela ordinea socială în stat şi dela implinirea datorinţii cetăţenilor. Românul a fost totdeuna omul ordinei şi a împlinit cu scumpĕtate datorinţele cetăţenesci. Una dintre cele mai înalte virtuţi esre iubirea deaprópelui, ea este şi caracteristica românului. Dela acésta iubire condiţionéză mult desvoltarea naţională şi desvoltarea statului, pentru că numai iubindu-se naţionalităţile împreună se pot realisa lucrurile mari: consolidarea patriei şi prosperarea naţionalităţilor pe tote terenele şi cu acésta şi prosperarea statului.

Teminând cu acésta partea sânţirei actului sântei biserici, mulţămesc drept-credinciosului popor, că s'a presentat în numĕr aşa de însemnat, mulţămesc domnilor de confesiuni streine şi de diferite stări, că prin presenţa lor au înalţat actul sĕrbătoresc şi îi invit pe toţi a asista la sânta liturgie, Cu urale puternice de „sĕ trăiască" a fost primit cuvêntul archieresc.

După vorbirea, care încălḑì inimile până la lacrămi Escelenţia Sa predete preşed. comit. documentul despre sânţire, care se ceti în auḑul tuturor şi apoi se începu sânta liturgie. Respunsurile liturgice le esecută cu multă precisiune şi succes corul din comuna Lancrăm, condus de părintele Blaga, ér cântările de strană le esecutară presb Isaia Popa şi Irimie Iliescu. In decursul serviciului divin s'a chirotonit întru diacon clericul abs. I. Şerbu din Poiana şi întru presbiter diaconul N. Savu din Feldióra, Acum se începù şi lucrul cel mai greu şi obositoriu: botezarea cu apă sânţită la uşa bisericii. O imensă lume de ómeni, de diferite confesiuni şi stări, români şi streini se îndesuia ca sĕ fie botezat de mâna archiereului aşa încât dóuĕ óre durà săvêrşirea acestui act. Cu adevĕrat admira lumea bărbăţia şi răbdarea Escelenţiei Sale. Serviciul divin se începù la $^1/_2$ 9 óre şi se terminà abia la $2^1/_2$ óre. La acest serviciu a pontificat Escelenţia Sa asistat de Preacuvioşiile Lor: Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit vicariu archiep., Nicanor Frateşiu, protosincel, asesor cons.; P. O. DD.: Ioan Papiu, protopresb; Zacharia Boiu, asesor consist.; Mateiu Voileanu, asesor consist.; Nicolau Ivan, adm. protopr.; Dr. Remus Roşca, protodiac., secret. consist.; apoi Serg. Medean, L. Cutean, N. Cado, Proc. Costea, D. Truţa, George Muncuş, Alec. Neagoe, Ioan Neagoe, Fl. Rusan, N. Cadariu, şi A. Frâncu, toţi presbiteri.

După ceremonia religiósă primì Escelenţia Sa visita vicariului episcopesc romano-cat., fiind Escelenţia Sa episcopul rom.-cat. dus la băi, — şi a decanului reformat, a corpului oficeresc, a presidentului de tribunal, a altor delegaţiuni; învĕţătorii s'au presentat în corpore la Escelenţiea Sa.

După tóte acestea se începù banchetul în spaţiósa sală a hotelului din piaţă. Preste 100 de persóne au participat la acest bogat banchet, arangiat cu mult gust. Şirul toastelor 'l deschise Escelenţia Sa, ridicând păharul în sănĕtatea Maj Sale monarchului nostru, sub a cărui domnire biserica nóstrĕ a căpĕtat tot ce are până acuma. Dl administrator al tractului N. Ivan toastà pentru Escelenţia Sa bunul nostru archiereu, care n'a pregetat a da ocasiune la astfeliu de ḑile sĕrbătoresci şi care totdeuna cu zel neobosit lucră pentru interesele bisericei şi naţiunei. Ilustrit. Sa dl vicariu şi archimandrit Dr. Ilar. Puşcariu toastà pentru autorităţile politice şi pentru prosperarea oraşului Alba-Iulia; Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit vorbì în al doilea toast despre concordia şi pacea confesională; P. O. D. Zaharia Boiu desvoltà tema despre misiunea armatei, vorbì despre virtuţile armatei nóstre şi închinà păharul pentru dênsa; Il. Sa vicariul episcop. romano-catolic Fabian rĕspunse la toastul Escel. Sale, vorbind despre puterea iubirei crestinesci; dl primariu Florescu schiţă activitatea administrat. Ivan, pentru care 'şi ridică paharul; dl Isekutz representantul oraşului mulţămì la toastul Il. S. Dr. Puşcariu; dl maior Alt rĕspunse în numele óstei, dorind pacea şi armonia între cetăţeni şi soldaţi, cari în timpuri grele 'şi vor sci face datorinţa totdeuna pentru tron şi patrie; dl. F. Rusan arată activitatea, ce o desfăşurat dl. archimandrit atât pe teren biseriscesc şi scolariu, cât şi ca vice-presedinte al Asociaţiunei Transilvane şi ridică paharul în sănĕtatea dlui archimandrit şi vicariu archiepiscopesc. Domnul Zevedeiu Murĕşan pentru învĕţătorime şi golì paharul în sănĕtatea conducĕtorului ei, a d-lui M. Voileanu, dl adv. Munteanu vorbì în numele tractului şi mulţămì Escelenţiei Sale pentru bucuria, de care i-a făcut părtaşi; d-l Ioan Broju vorbì despre importanţa bisericei, arată că prin reînoirea acestei biserici poporul belgrădean a cunoscut intenţiunile străbunilor şi s'au dovedit vrednici de scumpa moştenire, ce le-a lăsat, închină pentru popor; dl adv. şi dir. instit. „Iulia“, Velican vorbì pentru cler, care şi de astădată s'a dovedit la culmea chemărei sale, cu un astfeliu de cler putem priv mândrii la viitoriu. Multă însufleţireia provocat la banchet şi capela lui Coca prin piesele românesci, pe cari le-a esecutat cu mare dibăcie. Stimabilile dame şi gentilele damicele au împodobit cu presenţa lor galeria salei.

Terminându-se şi bogata masă, spre séră Escelenţia Sa însoţit de dl administraror şi de mai mulţi membrii ai suitei a făcut visite la familiile fruntaşe.

Drept semn de mulţămire pentru bunăvoinţa şi ospitelitatea, ce au arĕtat familiile fruntaşe cătră óspeţii sibieni, cari au însoţit pe Escelesţia Sa la acest act solem, dl administrator dete o cină, la care invità pe toţi capii de familie din preună cu óspeţii ce i-au avut. Au luat parte dimpreună cu Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit, din Sibiiu: Preacuv. Lor Dr. Ilarion Puşcariu şi Nicanor Frateş; d-nii: Parteniu Cosma, dir. institutului „Albina“; Ioan Papiu, protopresb.; Z. Boiu, asesor consist.; Mateiu Voileanu, ases. consist.; Dr. Remus Roşca, secret. consist.; Isaia Popa, presb. în Ocna; Demetriu Câmpian, archiv. consist.; Ioan Broju, colaborator la „Telegr. rom.“; — din Alba-Iulia: d-nii Velican, adv.; Fulea, adv.; Barbu, adv.; Muntean adv.; Ioan Cirlea, mare propr.; Petru Cirlea, neguţătoriu; Iosif Cirlea, mare proprietariu; Publiu Rozor, prim-curator; Florian Rusan, presbiter; din afară: Sergiu Median, presb.; George Muncuş, presb.; Cutean, presb.; Florescu, mare proprietariu. Cu acésta ocasiune dl administrator protopopesc N. Ivan şi dl preşedinte al comitetului Ioan Cirlea, au mulţămit în termini călduroşi Escelenţiei Sale pentru bucuria, ce o a procurat românilor din Alba-Iulia prin înaltai presenţă în mijlocul lor, a mulţămit pentru liniştea sufletéscă, ce li-o a procurat prin sânţirea locaşului dumneḑeesc. Escelenţia Sa le mulţămì de buna primire, ce o a întimpinat în tóte părţile, îi asigurà despre părintésca Sa îngrigire şi special însărcinà pe preşedintele comitetului, ca în o şedinţă a comitetului sĕ-i împărtăşéscă înalta Sa mulţămire pentru frumósele lucrări, ce le-a prestat până acum.

Cu acésta s'a încheiat şi partea socială a sânţirei bisericii, căci în diminéţa ḑilei următóre, Luni, Escelenţa Sa şi cu numĕrósa-i suită, însoţit de un şir lung de trăsuri s'a depărtat din Alba Iulia.

Presenţa Escelenţiei Sale în vechea nóstră metropolă va rĕmâné un act istoric. Primirea imposantă, solemnitatea procesiunilor, pompa serviciului divin şi celelalte serbători neuitate vor remâné Bĕlgrădenii şi au vĕḑut încoronată opera muncei lor. Fie ca acésta serbare sĕ rămână un puternic impuls, ca şi în viitóriu fii dreptcredincioşi ai acestui istoric oraş sĕ emuleze în fapte bune crestinesci, sĕ emuleze întru propagarea religiosităţi şi întru conservarea limbei şi naţionalităţii lor, căci aceste virtuţi, după cum a accentuat bunul archiereu, trebue sĕ fie caracteristice în desvoltarea nóstră. Biserica tot déuna îi va ocroti, ocrotind şi ei lăcaşul sânt dumneḑeesc.

X.

Noutăți.

Personalia. Escelenţia Sa, I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul s'a rentors dela Alba-Iulia eri cu trenul dela améḑi. —

* * *

Societatea română de lectură din Sibiiu, reocupându-şi spaţiosul seu cuartir de iarnă în casele institutului „Albina“, a început sesonul prin o convenire socială, cu cină comună şi dans, fórte bine cercetată, arangiată de comisiunea instituită special pentru petreceri.

Petrecerea a fost fórte animată şi veselă; după cină s'au cântat mai multe melodii românesci de corul domnişórelor şi tinerilor, ceea ce a mărit veselia. Jocul a durat până după trei óre de diminéţă; jocurile românesci, precum romana, ardeléna, sêrba ş. a. s'au dansat cu deosĕbită vioiciune.

Arangiarea bună este meritul comisiunii pentru petreceri, ai cărei membri sunt dnii: Dr. O. Rusu, Dr. C. Diaconovici, C. Aiser, Nic. Şuluţ şi O. Tilea.

Precum suntem informaţi, atari conveniri se vor arangia mai multe în decursul anului pentru distragerea membrilor societăţii şi a familiilor acelora.

Tacsa de membru este 6 fl. pe an. — Insinuările sĕ fac la secretariul societăţii Dr. Russu.

* * *

Pituc şi-a ajuns scopul. Precum scriu foile magiare, Pituc a fost ales de învĕţător la o scólă de-a oraşului Arad. Acésta e resplata pentru că a calumniat pe episcopul sĕu şi pe români. Dar ca sĕ se pótă susţiné în postul sĕu câştigat, trebue sĕ mérgă mai departe pe calea apucată, trebue sĕ mai scornéscă din când în când la minciuni sensaţionale despre români. Aşa sĕ câştigă la noi merite. Pituc póte fi mulţămit, căci acum e numĕrat între cei mai mari patrioţi.

* * *

Cas de mórte. Dela pólele Parîngului ni sĕ scrie, că în 6/18 Septembre a repausat în Petroşeni vrednicul bărbat Avram Brênduşa, comerciant şi proprietar în Petroşeni, în etate de 49 ani, lăsând în doliu 4 copii, doi băieţi şi dóuĕ fete. Reposatul a fost un om activ şi harnic. El şi-a adunat prin diliginţa sa o avere frumósă; apoi fiind un bun român şi-a câştigat stima generală a conaţionalilor sei şi pentru atitudinea sa esemplară era mult preţuit şi de streinii din acele părţi. El a ajutat, scrie corespondentul, totdeuna causa naţională cu cuvêntul şi cu fapta, în special biserica şi scóla. Stima şi iubirea de care s'a bucurat reposatul sĕ vede şi de acolo, că la înmormêntarea lui, sĕvêrşită în 8/20 Septembre s'a adunat o mulţime de ómeni, rudenii, amici şi cunoscuţi, cum rar s'a vĕḑut în acele părţi. Serviciul funebral a fost celebrat de dl adm. prot. Avram Stanca, cu asistenţă de trei preoţi. Frumósa cuvêntare funebrală, rostită de dl adm. protopresbiteral, a stors lacrĕmi dela ascultători. „Reposatul, scrie mai departe corespondentul nostru, a fost membru activ în comitetul şi sinodul protopresbiteral, membru al Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român, membru în congregaţiunea comitatensă, preşedintele societăţei meseriaşilor, apoi un bun fiu al naţiunii, amic al concetăţenilor, mare sprigínitor al sĕracilor, orfanilor şi vĕduvelor, înfocat iubitor al religiunei sale şi un părinte bun. Perderea familiei este şi a nóstră pentru-că cu toţii am perdut un model de bărbat.“

* * *

Alegere de învĕţător. Din Cenadul ung. ni sĕ scrie, că acolo a fost ales de învĕţător cu unanimitate dl Terenţiu Luţiai. Alegerea a fost condusă cu mult tact de P. O. D. protopresbiter Moise Bocşan.

* * *

Nu scyi rumunyeşte. În „Gaz. Trans.“ cetim: Nicolae Jugănaru din Turcheş s'a dus sĕptămêna trecută la staţiunea telegrafică din Timişul de jos sĕ espedeze o depeşă unui neguţător din Selisce, lângă Sibiiu Funcţionarul dela biroul telegrafic i-a ḑis, sĕ facă depeşa unguresce, pentru că el „nu sty rumunyestye“. — „Eu nu sciu unguresce, domnule“ i-a respuns românul. — „Dacă nu styi nu putyé telegrafa“, a fost respunsul funcţionarului „inteligent“, care nu vré sĕ scie că e dator sĕ priméscă telegrame în tóte limbile. Nu scim, ce-a mai făcut Românul, dar îl sfătuim, că dacă n'a făcut arătare până acuma la direcţiunea postelor şi telegrafelor, sĕ o facă imediat în contra acestui funcţionar, care abuséză astfel de posiţia sa. Am ajuns ca şi funcţionăraşi din localităţile cele mai obscure sĕ-şi bată joc de drepturile şi interesele publicului român; Şi apoi tot se mai laudă Unguri cu „egalitatea de drept!“ Halal de-o astfel de tractare egală!

* * *

Alegere de episcopi. Precum sĕ anunţă la 30 Octobre a. c. probabil sĕ va ţiné sinodul gr. or. sêrbesc la Carloveţ, pentru de a alege doi episcopi: pentru episcopia din Buda şi Bacica.

* * *

Pompei grecesc. Din Atena sĕ scrie, că la localitatea Thoricos, de lângă rîul Laurion în Grecia, făcêndu-sĕ neşte săpături, s'a descoperit un oraş din anticitate, acoperit cu un strat de pămênt gros. S'au descoperit mai multe case întregi şi o stradă, ca în Pompei.

* * *

Logodnă. D-şóra Maria Muşlea, fiica învĕţătorului dela scólele centrale rom. gr. or. din Braşov, Candid Muşlea, s'a logodit în 11/23 Septembre cu dl Ioan Murăroiu' funcţionar la „Albina“.

Raportul camerei de comerciu și de industrie din Brașov.

(Urmare).

In desvoltarea din timpul mai nou însĕ nu e de ajuns pentru o mare parte din industriaşii mici numai organisaţiunea formală, fie ca asociaţiune industrială fie ca asociarea meseriaşilor în corporaţiune industrială. Aci trebue sĕ intervină asociaţiunile cu caracter de câştig şi de economie. Şi în acéstă privinţă încă n'avem de raportat mul- pentru anul 1892. Cu tóte aceste anul espirat a fost întru atâta remarcabil, că asociaţiunea industrială de magasin înfiinţată în Braşov la iniţiativa înaltului Ministeriu de comerciu cu conlucrarea Camerei, şi-a început activitatea în primăvara anului 1892 sub firma: „Asociaţiunea de magasin din Braşov, cu responsabilitate limitată“. Trebue sĕ constatăm, că o parte însemnată a cercurilor participante sĕ pórtă respingĕtor şi în aşteptare faţă de acéstă instituţiune ba în parte chiar cu duşmănie şi ură. De aici provine, că deschiderea de debuşeuri nóuĕ este împreunată cu atâtea greutăţi, mai cu sémă şi prin aceea, că piaţa română lipsesce aşa ḑicênd cu totul şi preste acésta în urma etensiunei celei mari, ce a luat-o aḑi darea de credite la cumpĕrători, asociaţiunea are o posiţiune grea în organisaţiunea ei actuală. Greutăţiie începutului sunt tocmai fórte mari şi sĕ recere o muncă neobosită şi cu abnegaţiune din partea tuturor cercurilor îndreptăţite şi participătóre, pentru ca sĕ le învingă cu succes. A prevesti aḑi, că óre acéstă instituţiune sĕ va putea sau nu susţine, încă nu este cu putinţă din causa scurţimei timpului, de când şi-a început activitatea. Cu tóte acestea în aceea că asociaţiunea a participat şi participă cu bun succes pentru membrii ei la furnisările publice, noi totuşi vedem un punct de mânecare la presupunerea, că în modul acesta ea va putea învinge greutăţile începutului şi prin cultivarea mai activă a relaţiunilor de comerciu va satisface tot mai mult scopului, pentru care a fost înfiinţată.

Ca o aparaţiune bătătóre la ochi trebue totuşi sĕ privim faptul că membrii asociaţiunei nu folosesc în mĕsură mai mare ca până acum posibilitatea de a-şi procura mijlóce de nou de acţiune prin înprumuturile pe mărfurile lucrate pentru magasin. Şi tocmai acéstă parte a promovărei industriei mici este de o importanţă deosebită, éră în cercurile participanţilor s'a întonat todeauna în mod deosebit necesitatea de a-şi procura în modul acesta credit eftin, care de cele mai multe ori apĕră pe meseriaşi de vînḑări forţaţe. Acuma sĕ dă şi acéstă posibilitate şi totuşi nu se folosesce după cuviinţă. In tóte împrejurările acéstă încercare de a sĕ ajutora reciproc prin asociaţiune merită de a fi promovată din tóte părţile şi cu adâncă mulţămită reamintim înalta bunăvoinţă, ce o are Escelenţia Sa Domnul Ministru de comerciu faţă de asociaţiunea de magasin din Braşov.

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut:

Catechismul pentru învĕţămêntul religiunei dreptcredinciós-resăritene în scólele primare. de Moise Toma. Ed. VI şi sĕ póte procura de la librăria archidiecesană din Sibiiu.

Loterie

Sâmbătă în 30 Septembre 1893.

Budapesta: 19 44 87 43 20

Nr. 693/1893 [190] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în tractul protopresbiteral Têrnava, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Botez, salariu anual 400 fl. v. a. care constă din 25 jugere şi 242°□ pămênt arĕtoriu şi cositoriu şi din stola cantorală fiind postul înpreunat cu cantoratul, apoi cuartir în edificiul scólei şi grădină de legumi.

2. Boian, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani, cari sĕ solvesc în 6 rate tot la 2 luni a 50 fl., dela concurent sĕ recere sĕ ştie bine cântările bisericesci şi se sĕ presenteze înainte de alegere în faţa locului, şi petiţiunea sĕ şi o instruéze cu documentele necesarie în original.

3. Cucerdea română. cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină, acest post e înpreunat cu grecocatolicii.

4. Heria, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi grădină de legumi.

5. Sălcud, cu salariu anual de 300 fl. care constă din 200 feldere cucuruz, preţuite în 160 fl., arânda locului scolar de 100 fl. şi 40 din repartiţiune.

Doritorii a ocupa acestea posturi au aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővàr) până la terminul indicat.

Cetateadebaltă în 1 Sept. 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava.

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

Nr. 348/1893 [184] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele confesionale gr. or. din comunele mai jos semnate în protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Bacea Cueş şi Uleş, cu salariu anual de 320 fl. şi anume a) în bani gata 320 fl. din repartiţie în popor b) lemne 2 stângini c) cuartir şi grădină. Aceste comune susţin un învĕţătoriu ambulant şi 2 scóle adecă în Bacea şi Uleş.

2. Boiul de sus cu Boiul de jos salariu anual 300 fl. 10 cr. adecă a) din camăta împrumutului de stat 39 fl. 60 cr. b) din camăta regalului de crişmărit 13 fl. 50 cr. c) lemne în preţ de 48 fl. d) în bucate 75 fl. e) bani gata 124 fl. cuartir şi grădină.

3. Booz cu filia Têrnăviţa cu salariu de 300 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir, grădină şi lemne. Ambele comune susţin la olaltă 2 scóle cu un învĕţătoriu ambulant.

4. Cârmăzănesci cu filia Dênulesci cu salariu de 300 fl. şi anume a) în bani gata din repartiţie 236 fl. b) din camĕta imprumutului de stat 64 fl. cuartir şi grădină,

5. Certejul de jos cu filia Coaja cu salariu de 300 fl. şi anume a) în bani de repartiţie în popor 220 fl. 50 cr. b) din camĕta imprumutului de stat 45 fl. c) din camĕta regalului de crişmărit 12 fl. 50 cr. d) în lemne 24 fl.

Invĕţătoriul ales la una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în scólă de repetiţie impreună cu instruirea în cântările bisericesci: va fi obligat a cânta Dumineca şi serbătórea în strană avênd a conduce cu scolarii şi cântările liturgice în biserică.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la aleegere în vr'o Dumineca ori serbătóre la biserică spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul pe plătire al salareler etc.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi se ascérnă petiţiunile lor instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 26 August 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram Păcurariu,
protopresbiter.

Nr. 647/1893 [175] 3—3

EDICT.

Elena N. Bârsan gr. or. din Herman, care de trei ani a părăsit cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat George Poenariu gr. or. din Doboli-inferiori, şi pribegesce în lume fără ubicaţiune cunoscută, în sensul resoluţiunei consistoriale dto 10 August a c. Nr. 4853 B., se citéză prin acésta, ca în termin de şése luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta si decide procesul matrimonial, intentat de cătră bărbatul ei în contra ei.

Braşov, 30 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric,
protoprosb.

Nr. 515/893 [191] 2—3

EDICT.

George Fara, din comuna Mercurea, carele de 4 ani trecuţi a părăsit pe legiuita sa soţie Maria Ioan Dragomir din Apoldul-superior, fără a se şci ubicaţiunea lui presentă, — cu încuviinţarea Veneratului Consistoriu Archidiecesan din 10 August a. c. Nr. 3258 — se citéză, a se presenta înaintea subsemnatului presidiu al scaunului protopresbiteral în termin de şase luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul matrimonial intentat de soţia sa se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Mercurea, la 10 Septembre 1893.

Presidiul scaunului protopresb. gr. or. al tractului Mercurei, ca for matrimonial de prima instanţă.

Ioan Droc,
protopres.

Nr. 483/893 [188] 3—3

CONCURS

Peutru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“

1. Stănisa de jos şi de sus, cu salariu anual de 300 fl. Salariul sĕ solvesce: 250 fl. din repartiţiă şi 50 fl. (sunt computaţi) din venitul cantoral.

2. Tomnatecul de jos şi de sus, cu salariul anual de 300 fl. şi cuartir Salariul sĕ solvesce 200 fl. din repartiţie şi 100 fl. din cassa bisericii.

Concurenţii au a'şi ascerne cererile instruate conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopopesc.

Brad, la 3 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al. Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresb.

Nr. 376/1893 [183] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc dela scóla confesională gr. or. din comuna Rapoltu-mare, protopresbiteratul Geógiului I, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia„ Telegraful Român“

Emolumentele sunt: 300 fl. v. a. salariu anual şi anume 200 fl. din fondul scolar şi 100 fl. din repartiţiune, 16 fl. pentru conferinţe şi scripturistică, cuartir gratuit în edificiul scólei, grădină scolară, şi de fie-care elev un car de lemne, din care are a sĕ încălḑi şi sala de învĕţământ.

Invĕţătoriul ales va fi obligat în Dumineci şi sĕrbătore a conduce cu scolarii cântările liturgice.

Concurenţii sunt poftiţi ca până la alegere, sĕ se presenteze în vre-o Duminecă şi sĕrbătóre în biserica locală, spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci.

Cererile concursuale, instruite conform legilor din vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geógiului I.

Hondol, 28 August, 1893.

Vasiliu Pipoş,
protopresb.

Nr. 456/1893 [178] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţăresci dela scólele confesionale gr. or. române din comunele bisericesci mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu terminul 20 Septembre a. c. v.

1. Criş, cu salariu anual de 300 fi. şi anume: 150 fl. în bani din cassa bisericei, folosirea unei lunci în 110 fl. 4 stângeni de lemne cu 40 fl. cuartir în edificiul scólei şi grădină.

2. Ferihaz, postul învĕţătoresc clasa I cu salariu anual de 300 fl.

3. Vidacutul român, cu salariu anual de 300 fl. şi anume în bani 250 fl. din repartiţie şi didactru, lemne în valóre de 50 fl. cuartir şi grădină

Informaţiuni mai detaiate primesc concureţii dela subscrisul.

Petiţiunile concursuale instruate conform legilor în vigóre, se vor subşterne subscrisului până la terminu susindicat.

Sighişóra 27 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral. gr or. al tractului Sighişórei.

In conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter

Nr. 325/1893 [185] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci la scólele confesionale gr. or. române din comunele mai jos însemnate în protopresb. Devei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

1. Gâunósa cu filia Ciulpez şi Cutini, salariu anual de 300 fl. în bani repartiţiaţi în popor şi 2 stângini de lemne pentru foc.

2. Leşnic cu filia Dumbrăviţa, salariu anual de 300 fl. repartiţiaţi în popor, cuartir în edificiul scólei şi 6 stângini de lemne. Invĕţătoriu ambulant în ambele comune

3. Popesci cu Almaşul mic salariul anual de 300 fl. în bani gata, lemne pentru încălḑit, cuartir în edificiul scólei şi grădină.

4. Sâncraiu, cu salar anual de 250 fl. şi anume *a*) din repartiţie în popor 180 fl. *b*) din lada comunală 70 fl.

Invĕţătoriul ales la vre-una din aceste scóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în scóla de repetiţie impreună cu instruirea în cântările bisericesci : va fi obligat a cânta Dumineca şi sĕrbătórea în strană, avênd a conduce cu scolarii şi cântările liturgice în biserică.

Dela reflectanţii la aceste posturi sĕ recere sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori serbătóre la biserică spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci, şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea acestor scóle şi modul de plătire al salarelor etc.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi se aştérnă petiţiunile lor instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Deva, la 26 August 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei in conţelegere cu comitetele respective.

Avram Pĕcurariu,
adm. protopresb.

Nr. 869/1893. [182] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci la scólele confesionale gr. or. din următórele comune aparţinătóre tractului protopresbiteral al Agnitei se escrie concurs cu terminul preclusiv 26 Septembre 1893.

Emolumentele sunt:

1. Agnita, în bani gata 300 fl. cuartir liber în edificiul scólei, lemne de foc şi grădină, preferinţă vor avea acei concurenţi, cari vor fi absolvat şi cursul clerical şi va avea desteritatea a instrua şi conduce corul în cântările liturgice.

2. Magarei, în bani 300 fl. cuartir în edificiul scólei, lemne de foc şi grădină.

3. Prostea, în bani 300 fl. cuartir, lemne de foc, şi grădină.

Concurenţii la vre-unul din acestea posturi vor avea a-şi aşterne petiţiunile lor concursuale instruite conform legilor în vigóre, la oficiul protopresbiteral până la terminul mai susindicat.

Agnita, 21 August, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiali respective.

Oficiul protopresbiteral.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 468/1893 [189] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Buceş, cu salariu anual de 250 fl. cuartir şi lemne de foc preţuite în 20 fl. Salariul se solvesce din repartiţie.

2 Mesteacăn, salariu anual de 300 fl. carele sĕ solvesce din repartiţie cu 220 fl. şi din cassa bisericii cu 80 fl.

3. Pescera, salariu anual de 250 fl şi anume: *a*) din repartiţie 100 fl. *b*) din lada bisericii 30 fl. *c*) dela 120 familii câte 10 cupe grâu à 1 fl. face 120 fl.

4. Rovina, salariu anual de 250 fl. cuartir şi lemne de foc. Salariul sĕ solvesce 130 fl. din cassa bisericii, 120 fl. din repartiţie.

5. Şesuri, salariu anual 300 fl. şi cuartir. Salariul sĕ solvesce 200 fl. din repartiţie şi 100 fl. din cassa bisericii.

6. Selişte şi Trestia, salariu anual de 300 fl. cuartir, lemne şi grădină scolară Salariul se solvesce din repartiţie cu câte 150 fl. dela fie-care comună. Invĕţătoriul, eventual va fi ambulant.

7. Valebrad, salariu anual de 300 fl. şi cuartir. Salariul se solveste din cassa bisericii cu 150 fl. şi din repartiţie cu 150 fl.

Concurenţii au a 'şi asterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopopesc.

Brad, la 26 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresbiter.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 104 Sibiiu, Joi 23 Septembre (5 Octobre) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strĕinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Octobre-Novembre-Decembre al an. 1893, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă cetí.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Sept. 1893, sĕ-şi înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foiei.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Sibiiu, 22 Septembre 1893.

Preste 10 ḑile se vor deschide din nou porţile scólelor nóstre poporale pentru un nou an scolariu. Incă 10 ḑile, şi la scólele nóstre se va începe de nou o activitate roditóre, în interesul cultural al poporului nostru.

Anul scolariu, care acuma se începe, e chemat se pună la grea probă puterea materială a poporului nostru, anul scolariu, în care trăim, e chemat se documenteze lumei însufleţirea poporului nostru pentru cultura sa, însufleţirea lui pentru cultivarea tinerelor mlădiţe la sînul scólei românesci, susţinute prin multă şi neobosită stăruinţă de către biserică, ca cea mai naturală dulce mamă a scólei românesci.

Legea cea nóuă, care impune şi pentru scólele nóstre românesci salariu anual de 300 fl. este promulgată, şi în ḑilele acestea vom cetì şi ordinaţiunea ministerială, pentru punerea ei în viéţă.

Anul scolariu, în care intrăm, e chemat deci sĕ dea dovedi despre hărnicia poporului nostru în cele materiale, căci în decursul acestui an se va vedé, cari comune bisericesci au sciut asigura din mijlócele proprii salariul prescris pentru un învĕţătoriu.

Am luat posiţiune destul de hotărîtă faţă cu legea din cestiune încă pe când ea s'a presentat parlamentului în formă de proiect al guvernului. Au luat démnă posiţiune de prelaţi români, archiereii bisericei nóstre, când s'a pertractat legea în casa magnaţilor, însĕ observările prelaţilor nostri nu s'au luat în considerare. Proiectul guvernului în loc de a fi muiat, a fost înăsprit în partea carea privesce pe învĕţătorii nostri, a căror conduită e pusă la volnică apreţiare, şi în ḑiua de astăḑi sub direcţiune contrară statului multe se pot subsuma.

Biserica nóstră prin legea acésta e adusă în mare strîmtorare, mai ales în punctul asigurărei dotaţiunei învĕţătorilor. Poporul e sĕrăcit aprópe până la os şi prelângă sĕrăcia cea mai mare totuşi am puté face mult cu el, dacă nu ar trebuì sĕ luptăm şi cu nesciinţa lui, cu nepriceperea lui, şi în unele casuri concrete cu îndărătnicia lui chiar. In multe locuri a succes a asigura salariul normal de 300 fl. şi aicea meritul principal e al respectivului protopop, care a sciut pune în însufleţire pe preot, pe comitetul şi pe sinodul parochial.

După cum suntem informaţi sunt şi casuri concrete, unde pre lângă cea mai mare încordare, deocamdată nu s'a putut face nimica. Ḑicem deocamdată, căci noi încă nu ne am perdut speranţa. O nisuinţă de fer, o capacitare fără încetare totuşi va muia inimile poporului, care va trebui se jertféscă acuma, căci jertfa se cere în interesul lui cultural, care nici odată n'a fost mai atacat, ca şi prin legea, de care vorbim.

In termin de 9 luni vom sci, care comună şi-a asigurat libera desvoltare culturală-naţională prin asigurarea esistenţei scólei sale confesionale

In sensul legei se va pune la cale constatarea dotaţiunei la scólele nóstre. Nu scim cum se vor esecuta dis posiţiunile legei în privinţa acésta, de aceea nici nu putem aici sĕ intrăm în amĕnunte. O vom face acésta, când vom avé ordinaţiunile ministeriale, de astădată rĕmânem la acest obiect în generalităţi, signalisând sancţionarea legei şi promulgarea ei.

Nu va fi fără interes sĕ constatăm şi cu ocasiunea acésta, că dela era dualismului încóce activitatea ministeriului nostru dela culte şi instrucţiune se dovedesce pas de pas ca contrarie desvoltărei scólelor nóstre confesionale. Legea de instrucţiune dela 1868 bine esecutată ne póte asigura o desvoltare sănĕtósă, şi noi în scurtul timp de 25 de ani am făcut pro grese mulţămitóre. Legea acésta însĕ a fost paralisată în practică prin puţină bunăvoinţă la esecutarea ei, a fost paralisată prin legile aduse dela 1868 încóce, cari tóte au mers în defavorul scólelor nóstre confesionale, şi cea de aḑi e dulce soră cu legea din 1879 pentru introducerea limbei magiare în scólele nóstre românesci, cu cea din 1883, care a pus scólele medii la discreţiunea guvernului, cu cea din 1891, care a creat asilele de copii, ca magiarisarea sĕ se pótă începe dela etatea de 3 ani, şi respective cu etatea posibil şi mai fragedă

Vom aduce legea în comparaţiune cu proiectul, ca cetitorii nostri se fie în deplina ei cunoscinţă. Proiectul a fost tractat pe larg în ḑiarul nostru sub titlul: „Noul atac asupra scólelor nóstre“.

Conferenţa românéscă din Timişóra. Conferenţa românilor din părţile bănăţene, despre care am făcut amintire în nrul 102 al fóiei nóstre s'a ţinut Dumineca trecută la Timişóra. La ea au participat cei mai de valóre bărbaţi de-ai nostri din acele părţi, anume dela Lugoş, Caransebeş, Arad, din Torontal etc, în numĕr considerabil. Conferenţa a fost condusă de ilustrul nostru bărbat politic, dl Alecsandru Mocionyi şi a ţinut dóuĕ ḑile, Duminecă şi Luni. S'a hotărît sĕ se înfiinţeze în Timişóra un ḑiar politic cotidian, care sĕ stea pe basa programului statorit în conferenţa naţională dela 1881 din Sibiiu. Ḑiarul va apăré, începênd cu 1 Ianuariu 1894, se va numì „Dreptatea“ şi va avé un suplement sĕptĕmânal, pentru popor, numit „Dumineca“, care sĕ va puté abona şi separat. Directorul ḑiariului va fi dl Dr. Corneliu Diaconovich, de present secretariul institutului „Albina“ din Sibiiu.

Totodată conferenţa a ales un comitet de 20 membrii, cu dl Alecsandru Mocionyi în frunte, ca president, care sĕ conducă şi supravegheze întreprinderea. In curênd apoi se va redacta un program-apel, referitor la noul ḑiar.

„Temesvarer Zeitung“ scriind în cestiune, constată, că de aci înainte românii bănăţeni vor continua în mĕsură mai mare agitaţia. Dar cu tóte aceste află garanţă în persóna d-lui Mocionyi, că agitaţia bănăţénă nu va trece graniţele, cari trebue sĕ le respecteze şi „supuşii ungari cu limba română“.

Un circular al ministrului conte Csáky. Ministrul Csáky a adresat cu datul de 25 Sept. a. c. către comitetele administrative comitatense şi orăşenesci din ţară un circular provocându-le, ca sĕ grigiéscă de esecutarea strictă a legii despre propunerea obligătóre a limbei magiare în scólele poporale. In circular sĕ spune, că din datele scolare de pe anii 1891—2 s'a constatat, că dintre 25,505 cât este numĕrul învĕţătorilor din Ungaria, 1601 n'au posedat limba magiară, ca sĕ o pótă propune în scólă şi că în 2387 de scóle poporale sau nu s'a propus de loc limba magiară sau cu resultat neîndestulitor, mai departe s'a aflat, că au fost aplicaţi ca învĕţători 2984 de indiviḑi, cari n'au diploma de învĕţători. Comitetele administrative sunt provocate prin cerculariu, sĕ constate, cari învĕţători nesciu-

FOIŢA.

Flori şi buruieni.

Novelă de *Ilarie Chendi.*

(Urmare.)

„Mon cher Teofile, Jolanca voiesce!“ comandá dómna dând resolută cu piciorul în padiment, de tremurau gémurile cele mari. Norii de pe fruntea advocatului sĕ risipiră, aşa cum sĕ risipesc norii ceriului când vijeie turbat uraganul — „vĕrul“ Ghiţă fu întrodus în familia advocatului.

O, femeie, femeie emancipată! . . . óre sĕ fie multe casuri, unde femeia sĕ nu fie domnul casei! Éraşi ḑic, că-ce nu póte femeia sĕ sĕvêrşéscă, ea care întrunesce în sine tot ce a avut firea mai frumos şi mai nobil!! Mĕ mir de atâta putere ce are, sciind că femeia e totuşi numai femeie!

Sosi ḑiua nascerei Adelinei, o sĕrbătóre familiară în casa advocatului. Salonul cel mare gemea de óspeţi, de domni şi dómne, advocaţi şi oficianţi, comercianţi şi alţii — între cari şi un mondir strălucitor — era ofiţerul Ghiţa Largu, favoritul vĕr al dómnei.

Un advocat povestea altuia despre cel mai nou proces ce la dobêndit, — era un proces de presă, prin care credea că a atras asupra-şi opinia publică: un comerciant povestea unei dómne despre cea mai nóuă catifea ce a primit de curênd dela Paris, un medic discuta cu o domnişóră emancipată despre scămătorii şi despre spiritism, un tinĕr medicinist altei domnişóre despre bactereologie şi în deosebi despre baccilul dragostei, pe care promité a'l erua dênsul; Ghiţă vorbea dómnei Jolanca cu mare ifos întêmplarea comică, cum o „rĕgută“ şi'ar fi luat viaţa, din pricină că ii s'ar fi măritat drăguţa . . . . . .

Intre toţi şi tóte strălucea Adelina, regina ḑilei, o fată cu trup înalt şi subţire, oblu ca o mlădiţă de paltin. Pe fruntea-i gólă şi măréţa, pe faţa-i palidă sĕ puté ceti recélă, ambiţiune, ba chiar sumeţie, dar gropiţele fine, ispititóre din obrajii cei fără colóre, zimbetul acela vecinic compatimitor şi dureros din giurul buzelor superb încovoiate îţi împlea ochii de farmec, focul din ochii ei cei iuţi încălḑia pre cel mai rece bărbat.

Deodată să făcu tăcere; Adelina în haină albastră, lungă păşi cu paşi mari, cu peptul scos ca de obiceiu spre pian şi'l deschise. Acorduri pline, produse de mâna măéstră a Adelinei umplură salonul — cânta „Marsseilleise“ de Leibach, şi'şi împletea inte şi graţios degetele, aşa cum îi demândau ochii, cu cari sorbea notele de dinainte-i.

Ulimul acord sunà — óspeţii alergau sĕ-i gratuleze.

— „Vin a-ţi mulţămi verişóră Adelină că m'ai înbucurat cu piesa mea de predilecţiune, — aḑi ai cântato mai bine ca ori şi când! Iţi mai rĕmâne sĕ cânţi ceva şi cu vocea, ca sĕ arcţi că esti démnă urmaşă a vestitei Adelina Patti!“ ḑise ofiţerul.

— „Vere Ghiţă, complimentele D-tale îmi sunt şicane — apoi sci că nu prea am obiceiu sĕ împlinesc poftele D-tale fistichii şi îmi place a crede, că nu-ţi vei închipui că am căntat „Marsselleisa“ de dragul D-tale!“ respunse Adelina rece.

Ofiţerul muşcându-şi unghia degetului mic sĕ pregătea cu un respuns potrivit, dar într'aceea sĕ auḑi vocea dómnei Jolanca carea chema la masă.

Era rece, aspră ,fără reservă Adelina faţă cu toţi, şi în deosebi cu acela, pe carele sórtea î'l făcuse vĕr. La masă şedeau lângă olaltă, dar cu tóte vorbele lui alese cu tótă firea lui meşteşugită nu fu în stare sĕ o inveselésca — ea rĕspundea scurt şi precis la tóte, privea când la candelabrele ce atârnau de tăvanul cel văpsit, când la prisma cea de sticlă de lângă farfuric. La ovaţiunile cele multe ce ii sĕ aduceau din partea óspeţilor mulţămea înclinându-şi lin capul şi suriḑênd în silă, — surisul crescea când privea în faţa voiosului ei părinte, care aḑi avea un deosebit chef şi cerea mereu şi respicat „sĕ mai veie cenci letre de ven!“

Ghiţă dădea perplecs bobârnace fărîmiturilor de pâne, privind sfiicios din când în când cu códa ochiului-la dómna Jolanca din capul mesii, despre care veḑu, că-i urmăresce galeş tóte gesturile.

„Se plictiseste lângă vĕrul ei!“ şopti o dómnă; „are o ură moştenită asupra ofiţerilor“, respunse vecina.

Era timpul înaintat, „venul“ D-lui Florea înferbintase sângele óspeţilor; povestirile, discutele politice şi espunerile luară dimensiuni seriόse, deveniră tot mai îndrăzneţe. La o masă jucau bărbaţii cărţi, spiritele erau agitate; o cétă de [illegible]ómne sĕ certau pentru „domino“ şi [illegible] domnişórele trăgeau între sine so[illegible] sĕ cânte pe pian fantasia lui Sm[illegible]gentil“ — şi sórtea căḑu éră pe Ade[illegible]. Dintre toţi numai medicul părăsise încă soareul, căci fu tori de limba magiară sunt de amovat din post. Despre acésta se înşciinţeze pe susţinĕtorii scólei şi respective pe autoritatea superióră scolară şi dacă susţinĕtorii scólei în anumit timp, ficsat de comitetul administrativ, nu vor aplica alt învĕţătoriu cualificat şi sciutor de limba magiară, cu privire la amovarea învĕţătoriului, care nu scie unguresce, sĕ facă raport la ministru. Asemenea trebue sĕ se purcédă şi cu învĕţătorii, cari n'au diplomă de cualificaţiune.

Comitetele sunt provocate mai departe sĕ constate, în cari scóle nu sĕ face cu resultat îndestulitor instrucţiunea limbei magiare şi sĕ ia mĕsuri, ca acésta în anumit timp sĕ se facă, ér despre acele scóle, unde nu sĕ vor lua mĕsurile recerute, sĕ facă raport la ministru, ca acesta sĕ pótă purcede faţă de ele în sensul art. de XVIII din 1879 §. 6 p. 3, adecă sĕ le închidă şi în locul lor sĕ înfiinţeze scóle comunale sau de stat cu limba de propunere, sĕ înţelege, magiară.

Comitetele sunt însărcinate a face raport ministrului despre paşii întreprinşi până la finea lunei Decembre a. c.

Susţinĕtorii şi autorităţile nóstre scolare trebue sĕ fie cu luare aminte cu privire la cele dispuse în circulariul ministerial şi sĕ apere pretotindenea esistenţa scólelor nóstre.

Revista politică.

In ḑilele din urmă se vorbia cu mare siguranţă, că Coróna a dat sancţiunea prealabilă pentru proiectul despre căsătoria civilă. Ácéstă versiune se susţinea cu atât mai vîrtos, cu cât ministrul Wekerle 'şi dete aparinţa în dietă ca şi cum ar fi fost sigur de acest lucru. La interpelaţiunea deputaţilor opoziţionali, referitóre la proiectele bisericesci, a respuns ministrul, că aprobarea lor va urma, ér în cas, când s'ar pune pedeci realisărei vre unui proiect, guvernul va sci sĕ-şi facă datorinţa. Acésta enunciaţiune a ministrului a însufleţit întrégă casa deputaţilor şi călĕtoria mai próspĕtă a lui Wekerle la Viena se aducea în combinaţiune cu proiectele bisericesci. Foile din Budapesta dau ca sigură scirea, că Wekerle în audienţa din urmă, ce o a avut la Maj. Sa s'a dus ca sĕ mulţăméscă Maj. Sale, căci a încuviinţat proiectul despre căsătoria civilă. Deodată lucrul se întórce. Scirile din Viena anunţă, că în audienţa avută n'a fost nici o vorbă despre politica bisericéscă şi că Coróna n'a avut încă timp sĕ se ocupe cu proiectele. Abia în sĕptĕmâna viitore se va puté ocupa. Aceste sciri le confirmă apoi şi „Polit. Coresp.". Acésta confirmare a provocat sciri de tot sensaţionale atât la bursa din Viena cât şi la cea din Budapesta, că adecă în Ungaria crisa ministerială e la pragul uşii şi actualul guvern trebue sĕ se retragă. Aceste sciri, ce-i drept, le desminte „P. Lloyd" dar în mod indirect. Numita fóie spune, că versiunea despre crisa ministerială s'a născut numai în urma repeţitelor declaraţiuni ale ministrului Wekerle, în care a asigurat, că va vení în dietă cu proiectele de legi mai înainte de a se începe desbaterea bugetară. Aceste declaraţiuni însĕ nu s'au putut valora deocamdată, deóre-ce terminul până la care socotise Wekerle, că va puté înainta proiectele politice-bisericesci, a trecut.

* * *

Partidul independent vechiu se întăresce tot mai tare. Deputaţii, cari au eşit încep a reîntra érăşi. In conferenţele din urmă ale acestui partid s'au anunţat mai mulţi deputaţi, că reîntră în partida „mamă". Referitor la rĕspunsurile regelui dela Boroş-sebiş şi Güns s'a hotărît în aceste conferenţe ca fie-care petiţiune sĕ se pertracteze separat. Desbaterea petiţiunilor e pusă la ordinea ḑilei pe 5 l. c. n. şi se crede, că va ocupa trei şedinţe. Se aştéptă, că în decursul acestei sĕptĕmâni va rĕspunde ministrul Wekerle şi la interpelările lui Eötvös şi Apponyi referitóre la desvălirea monumentului honveḑilor.

* * *

Stările din Boemia sunt fórte critice. Mica stare de asediu decretată asupra oraşului Praga în loc sĕ descurageze pe cehii tineri îi îmbărbătéză şi mai departe la luptă. Ei au dat un manifest, care s'a rĕspândit în tóte părţile Boemiei, afară de Praga, şi care conţine o nesfârşită listă de acuse şi plângeri ridicate contra actualului regim şi al sistemului domnitoriu. Se aştéptă, ca cehii sĕ se organiseze şi mai bine şi în nóua sesiune parlamentară sĕ facă obstrucţionism.

* * *

La 27 a lunei trecute, marele politic engles Gladstone, a sosit în Edinburg, unde într'un discurs lung a vorbit în contra camerei lorḑilor. Inainte de a veni la cestiunea acésta, bĕtrânul politician s'a ocupat cu cestiunea lucrătorilor, şi a ḑis, că va trebui întrodusă în mine munca de 8 óre. Trecênd apoi la relaţiunile lorḑilor faţă cu ómenii de rênd, citéză cuvintele lui Chambelein: „Camera lorḑilor de 100 de ani încóce n'a contribuit nici cu o iotă la libertăţile poporale, sau la promovarea binelui comun. In timpul acesta ea a conservat tóte abusurile şi a protegiat tóte privilegiile; a denegat draptatea şi a întârḑiat reformele." Camera lorḑilor nu se póte pune faţă în faţă cu camera de jos, căci aceea nu representă pe nimeni şi nu e responsabilă nimĕnuia, în vreme ce camera de jos reoglindéză voinţa poporului şi e responsabilă alegĕtorilor. — In sesiunea de tómnă — se vor aduce la discusiune mijlócele, prin cari sĕ se pótă pune capet stagnaţiunei în legislativă. 500 de peeri nu e ertat sĕ împedece voinţa naţiunei, şi camera lorḑilor, prin resistenţa ei, a făcut érăşi actuală cestiunea dreptului ei de esistenţă.

* * *

In Bulgaria era până în timpul din urmă liniste şi pace, atât în raporturile ei interne cât şi esterne politice. De-odată înse, ca din senin, se ivesce un nor negru pe orisontul tinĕrului stat dela Dunăre. Nespus de mare sensaţiă a produs în cercurile politice şi diplomatice un articol publicat de „Svoboda" care acusă pe principele Ferdinand, că conspiréză cu oposiţia în contra lui Stambulov, şi totodată pune în prospect isbucnirea rĕsboiului civil décă se va întêmpla căderea lui Stambulov.

„Svoboda" este organul actualului miministru preşedinte bulgar, dar se ḑice, că el n'a avut cunoscinţă prealabilă despre apariţia acestui articol. De aici se crede, că articulul amintit se va desminţi, înse acésta desminţire nu va schimba nimic în situaţiunea precară demascată deja, şi crisa ascunsă va deveni aşa ḑicênd crisă publică

Noutăţi.

Serviciu divin. Din incidentul ḑilei onomastice a M. Sale împĕratului rege Francisc Iosif I s'a ţinut în biserica nóstră din Sibiiu cetate serviciu divin festiv, la care au asistat corpul profesoral dimpreună cu elevii seminariali, scóla civilă de fetiţe a „Asociaţiunei" şi scóla elementară.

* * *

Recolta viilor în România. Cetim în „Curier. Financ.": Viile din Panciu şi cele din Odobesci şi împregiurimi, sunt frumóse şi presintă o recóltă mijlociă. In Mehedinţi localitate fórte renumită pentru vinurile sale, lumea se plânge de starea recóltei în viitor. Pe de o parte filocsera care a uscat şi pustiit cele mai roditóre şi frumóse plaiuri pe de alta mana ce a căḑut asupra viilor, au scăḑut cu totul atât calitatea, cât şi cantitatea vinurilor. Mehedinul, care mai nainte era renumit pentru vinurile sale astăḑi e necesitat a-şi procura stocul necesar din alte judeţe, Râmnic-Vâlcei, Romanaţi, Putna dar nici pe acolo nu se găsesce. In Severin vinurile próste au ajuns a se vinde cu preţuri fabulóse de mari: o calitate ceva bună se vinde până la ḑece lei vadra şi cele într'adevăr bune, chiar 12 — 13 — 14 lei vadra de 12 oca.

* * *

Sinuciderea unui deputat magiar. Alecsiu Bokross, deputat guvernamental şi vice-preşedinte al camerei, şi-a luat viéţa aruncându-se din etagiul al doilea al unei case din Budapesta. Bokross avea mai înainte în Cluş o cancelarie de advocat fórte căutată. In calitatea sa de advocat a avut sĕ manipuleze, din încrederea unei contese, mari sume de lăsămênt, despre cari n'a dat socótélă. Ajungênd la cunoscinţă publică afacerea, Bokross a devenit în societate imposibil. El s'a presentat în casina magnaţilor din Budapesta, unde a fost primit de tot rece. Primirea acésta, se ḑice, că într'atâta la năcăjit încât s'a hotărât a se sinucide. „Bud.. Hirl." în nrul din 3 Octobre c. scrie între altele despre el următórele: „Ómenilor le plăcé sĕ-l numéscă de guvernator nedenumit al Ardélului. Şi în Ardél un cinism fără pĕreche eserciază puterea de un lung şir de ani, în frunte cu guvernatorul nedenumit. Judele şi profesorul, oficialul dela calea ferată şi preotul reformat, biserica şi scóla: tóte sunt în mâna acestui organism, şi-'i simt apăsarea sa năduşitóre."

* * *

Limba germână scósă din şcólele din Francia. Ministrul frances de instrucţie a dat un cerculariu în urma căruia, cu începutul acestui an scolariu, limba germână va înceta de a mai fi obiect de învĕţământ obligătoriu în gimnasii. Scolarii au fost până acuma obligaţi a învĕţa limba germână şi englesă. De aici înainte scolarii pot sĕ alégă între limba rusécă, italiană şi spaniolă. In scólele medii, cari au numai clase inferióre, instrucţiunea în limba germână va fi cu totul suprimată şi în locul acesteia se va întroduce limba englesă.

* * *

Serbările francese-ruse. Preşedintele republicei Carnot a primit comitetul presei, care i-a presentat programul festivităţilor. Carnot a promis, că va lua parte la representaţiunea de galǎ, ce se va da în operă în onórea oficerilor ruşi. Pentru primirea cât mai simpatică şi strălucită se fac mari pregătiri. Admiralul rus Avelane va fi numit mare oficer al legiunei de onóre.

* * *

Monetele de aramă în Francia. Din Paris se scrie, că guvernul frances a interḑis caselor publice sĕ priméscă monede de aramă streine, pentru-că Italia şi Grecia vor sĕ bată din acéstă monedă, cea din tâiu 50 milióne şi a doua 4 milióne, şi ministerul de finanţe se teme de invazia acestei monede.

* * *

Recompensa scriitorilor Cel din urmă urmaş al lui Daniel de Foe, autorului scrierii nemuritóre, Robinson Crusoe, era aprópe sĕ móră de fóme într'un asil din Londra, dacă câte-va persóne caritabile mişcate de situaţiunea sa nu ar fi deschis o subscripţie în favórea sa.

Miseria nu e bólă ereditară. Cu tóte acestea trebue sĕ reamintim, că Daniel de Foe însuşi a murit în cea mai desăvêrşită miserie. Operile sale nu l'a îmbogăţit.

Robinson Crusoe, care, după Biblie, a fost tradus în tóte limbile, e póte singura carte, care a avut cele mai multe ediţiuni, nu a fost plătită autorului de cât cu 10 lire sterlinge adecă 250 lei noi.

Dacă toţi aceia, pe care Robinson îi a amusat în copilăria lor ar trămite un obol bătrânul de Foe ar avea de unde sĕ trăiască în largul sĕu.

* * *

Bancruta în Grecia. O telegramă din Atena arată, că agiul a ajuns 88 la sută. Ḑiarele cer întórcerea regelui şi disolvarea sau convocarea imediată a camerilor. Étă la ce resultat financiar au dus fundingurile d-lui Sotiropolo, sau ca sĕ facem odată şi pe placul grecilor, împrumutul 5°/₀ de 100 milióne. Imprumutul s'a păpat; financele Greciei s'au împovărat cu încă 100 milióne, agiul a ajuns 88 la sută şi acum se cere salvarea dela rege sau dela camere, ca cum aceştia ar dispune de comorile Europei. In starea în care au ajuns lucrurile, Grecia trebue sĕ se convingă odată, că salvarea nu o găsesce decât în punerea Heladei sub tutela directă a publicului financiar europén.

---

chemat la un paţient, şi Ghiţă care ca militar trebuia sĕ fie prompt, încă se depărtase.

In odaia de către grădină cuprinsă de întunerecul cel plăcut adăsta cu jind şi cu braţele rêvnitóre Jolanca. Ochii ei cei verḑi sclipiau dornici în întunecimea nopţii, în obraḑii ei plini svêcnea focul aprins de vin şi de patima plăcerei.

Asteptatul sosì pe calea cunoscută peste scară şi coridor.

Imbreţişări, şópte înăbuşite, încredinţări de iubire urmate de jurămênt, fiesce care jurămênt sigilat prin sărutări — étă tot ce poftia dómna, tot ce simula Ghiţă Largu. El îi era idealul ei, ea lui o unealtă pentru scopuri reale — étă idealul îmbrăţişând realitatea amară, dând astfel nascere la o relaţiune ruşinósă şi putredă.

„Auḑi iubito, sgomotul unui roi de albine?" întrebà Ghiţă.

„Vor fi óspeţii nostri", rĕspunse Jolanca, care [illegible] în momentul acesta orbită de patima nu [illegible] sĕ audă şi sĕ vorbéscă multe.

„Nu [illegible] paşi izolaţi ce sĕ apropie de od[illegible] întrebà el din nou.

„Au te [illegible] în braţele mele? Sĕ tem şi ofiţerii?" ḑise ea ironic.

Paşii auḑiţi de Ghiţă sunară deja aprópe uşa sĕ deschise şi în ea întra advocatul şi Adelina.

„Jolancă, aici esti, voesc sĕ plece óspeţii!" vorbi respicat advocatul aprinḑênd un chibrit . . . .

. . . .

Ha, peşecher meserabel, esclamă după o pausă advocatul galben ca ceara către cel ce sĕ aventa iute ca prisnelul pe calea cunoscută în grădină.

Numai un bărbat cu nervii sănĕtoşi, ca advocatul Florea a putut suporta momentul acest atât de dureros pentru familie. Luând de braţ pe Adelina, carea în desperare vĕrsa lacremi şiróie peste palida-i faţă — eşiră fără un cuvênt în ambit, lăsând pe nelegiuita consórtă şi mamă ca lovită de trăsnet pe canapea.

„Séra bună, séra bună", şoptiră amêndoi către óspeţi.

„Unde-i dómna — ce s'au întêmplat?" întrebau cu toţii.

„E in odaie, — a ameţit puţin — ne-am spăriet . . !"

Óspeţii se împrăsciară, advocatul şi Adelina sĕ retraseră în odăile lor. Cu sprâncenele încruntate, tremurând de manie sĕ preumbla advocatul prin odaie până târḑiu, deodată luà resolut condeiul în mână, scrise un bilet şi-l adresă ofiţeriului Ghiţă Largu.

Adelina străjuia şi ea sfêrşită de dureri la masa de scris, pe sinul ei alb şerpuiau dóuĕ plete lungi şi negre ca durerea ei. Scria şi ea unei prietine, Măriórii, şi scriind vĕrsa lacrimi pe scrisóre şi pe pĕr . . . . . . „şi mi-a fost drag acest mişel, Mărióră, mi-a fost drag, ér acum trebue sĕ mor de ruşine! Astfeliu îşi sfârşi Adelina epistola.

*

Érăşi se făcu Duminecă. Sórele strălucea mai vesel şi mai sĕrbătoresce pe de-asupra Osêndăii, sătenii, îmbrăcaţi în cele mai bune ale lor vestminte flecărau voioşi prin portiţe, că aḑi îşi mărită cel mai iubit bărbat dintre ei fata. Era Lia Largu, apostolul lor, care 'şi mărită astăḑi pe Florica după Ioan a lui Clopoţel, şi avea sĕ fie cununia asta o sĕrbătóre pentru satul întreg.

(Va urma).

Raportul camerei de comerciu și de industrie din Brașov.

(Urmare).

Intrunirea industriașilor singuratici în consorţii mai mici sě întâmplă mai cu samă pe terenul furnisărilor publice. In acéstă privinţă anul 1892 trebue ţinut ca în general favorabil. S'au dat furnisări de lucrări pentru armata comună, pentru honveḑimea r. u, pentru căile ferate de statṡ etc. Mai cu sémă în ce privesce furnisarea de încălţăminte trebue sě fim mulţămiţi cu starea lucrurilor, dacă ne cugetăm numai la trecutul cel mai apropiat. Ceea ce atunci s'a declarat ca neadmisibil cu principiul asiasigurărei necondiţionate a punerei pe picior de bătaie a forţei armate, s'a validitat aḑi bine prin întrunirea îmbucurătóre a o mulţime de cercuri de meseriași mici la acéstă lucrare de furnisare. Sě'nţelege însă că din causa numěrului mare de concurenţi în ce'e mai multe casuri partea fiecăruia este mică; dar acésta lucrare sigură formézā un sprijin și o scăpare bună în timp stagnaţiune. Acéstă stare de lucruri o datorim pe lângă bunăvoinţa înaltului Ministru, care împărţesce furnisările, conducerei înalte a afacerilor comerciale, care s'a folosit cu drept cuvênt de industria din patrie, pentru ceea ce esprimăm și la acest loc respectuósele nóstre mulţămite în numele cercurilor nóstre industriale. Demnă de laudă este însă mai cu samă și bunăvoinţa Escelenţei sale a d lui ministru comun de rěsboiu, prin care el a făcut posibilă participarea pe o scară estinsă a meseriașilor mici la furnisările de pielěrii pentru armata comună și a făcut-o ca o instituţiune durabilă.

Mai puţin îmbucurătóre sunt relaţiunile, în ce privesce furnisările de postav pentru trebuinţele publice. Aci participarea a fost nefavorabilă pentru industria nóstră de postav destul de capabilă de furnisare. Asupra acestei împrejurări vom mai reveni în partea specială.

O importanţă deosebită are anul 1892 pentru că în el s'a început aplicarea articolului de lege XIV din 1891 despre asigurarea pentru casuri de bólă a lucrătorilor meseriași și de fabrică. Cu 1-a Aprile 1892 a intrat în vigóre acéstă lege importantă social, politică și o mare parte a lucrărilor de înfiinţare de Casse de bolnavi districtuale, de corporaţiuni industriale, de fabrici etc. s'au făcut deja în anul acesta. Nu trebue sě ne mirăm dacă organisaţiunea merge încet, deórece asemenea lucrări, cu tóte ajutórele de lucrări pregătitóre, statute de model etc. nu se pot face cât ai bate în palme. Cea mai mare parte a celor interesaţi stă faţă în faţă cu o inovaţiune necunoscută și va costa încă timp până ce instituţiunea sě prindă bune rădăcini. Că acésta se va întâmpla nu mai încape nici o îndoială, pe lângă organisaţiunea bine alésă.

In însuși districtul acestei Camere încă n'a fost în 1892 nici o casă de bolnavi în vigóre. Cele dintâi statute, cari au fost aprobate, au fost ale casei de bolnavi districtuale din Brașov, cari au intrat în vigóre în Februarie 1893.

In cestiunea căilor de comunicaţiune avem de raportat, că regimul tarifului local introdus în 1891 pentru mărfuri pe liniile Căilor ferate r. u. a arătat și în 1892 avantagele sale. După cum am ḑis deja în Raportul pe 1891 plângerile asupra tacselor de transport prea mari, cari mai nainte formau o rubrică constantă, au amuţit din ce în ce si cererile de a se acorda reduceri de fracht au devenit de atunci cu mult mai mari. Fără îndoială trebue sě sulevăm cu adâncă mulţămire, că Esc. Sa domnul ministru de comerciu a avut în vedere ramurile de industrie din districtul nostru cari au lipsă de sprijin, și în 1892 și 1893, acordându-le reducţiunile de fracht de până aci: așa d. e. industriei de postav pentru aducerea de lână, morilor artificiale din Brașov pentru transportul de cereale ș. a. m. d.

Intr'o privinţă esista plângere generală în ce privesce transportul de cărbuni de pétră. Anume prin fracht acest factor indispensabil pentru industria de fabrică sě scumpesce în așa măsură, încât influinţéză în mod fórte desavantagios asupra capabilăţei de concurenţă a industriei nóstre faţă de industria austriacă și esternă, care abstrăgênd dela tóte celelalte avantage, lucră cu cărbuni neasěměnat mai eftini. In urma împrejurărei, că lemnele întrebuinţate încă fórte des ca combustibil și în fabrici s'au scumpit din cause, pe cari le vom aminti aci mai deaprópe, cestiunea cărbunilor eftini are o mare importanţă și pentru circumscripţia Camerei nóstre. De aceea ne ţinem de datorie a ridica vocea nóstră, ca sě dăm espresiune dorinţei generale a industrialilor, ca prin reducerea tarifelor pentru cărbuni bruni si de pămênt sě se pótă procura mai eftin combustibilul indispensabil.

Nu credem de lipsă a demonstra în mod deosebit, că în luna din urmă a anului întreruperea comunicaţiunei în urma zăpeḑii celei neobicinuite și a troienilor, cari piedeci s'au alăturat la măsurile luate din causa epidemiei de cholerā, numai efecte bune n'au putut avé asupra relaţiunilor comerciale.

Un eveniment însemnat pe terenul căilor ferate a fost deschiderea liniei vicinale Sibiiu-Avrig în Septembre 1892 și a liniei Avrig-Făgăraș în November 1892. Transportul pe acestă linie îl arětăm în partea specială Aici ne mărginim numai a ne esprima bucuria nóstră asupra terminărei reţelei nóstre de căi ferate care formézā începutul la construcţiunea liniei Sibiiu — Turnuroșu — graniţă, o juncţiune atât de importantă internaţională, precum și eventual la construcţiunea unei legături de cale ferată între Făgăraș și Brașov. Pentru acéstă linie s'a dat deja concesiunea prealabilă.

Acéstă satisfacţiune a construcţiunei de căi ferate însě sě turbură prin plângerea neincetată asupra tarifelor celor mari de pe linia Brașov-Treiscaune. O ilustraţiune a acestui fapt presentă transportul neînsemnat pe acéstă linie în anul 1892. De altcum lumea sě plânge de tarife prea mari și pentru relaţiunea Făgăraș — Sibiiu. Apoi trebue sě regretăm, că cu tótă dorinţa celor interesaţi n'a fost cu putinţă de a împreuna direct în linia Sibiiu-Avrig și comuna atât de însemnată din punct de vedere economic Cisnădia, așa încât acum legătura se va puté face numai prin construirea unei linii laterale.

O perspectivă favorabilă se deschide pentru instrucţiunea specială industrială în scólă prin înfiinţarea consiliului regnicolar pentru instrucţiunea industrială. In acéstă instanţă opinătóre au sě se discute cestiunile politicei de instrucţiune industrială din ţară și sě se presente pentru decisiune meritóre înaltelor ministerii concernente. Fără îndoială la desvoltarea practică a problemeler din cestiune nu este vorba de o unificare șablonistică, de o centralisare, ci de considerarea deplină a casului singuraratic în particularea lui caracteristică după mijlócele, ce stau la disposiţie ș. a. m. Insă o unitate mai înaltă și o desvoltare conscie a unităţilor în cadrul estins al unui sistem corespunḑător referinţelor ţěrei pe acest teren atât de important trebue totuși sě esiste și este de așteptat, că corpul de opinionare amintit va si afiă căile, cari conduc la ţintă. Ce lucrări rodnice și binecuvântate póte face o asemenea instanţă a dovedit comisiunea centrală austriacă pentru cestiunile învěţămêntului industrial!

(Va urma.)

„Albina“

institut de credit și de economii în Sibiiu.

Ultima tragere la sorţi publică

a scrisurilor fonciare de 6% ale „Institutului de credit și de economii „Albina“ a urmat *în 1 Octobre 1893.* S'au tras, în valórea totală *de fl. 249,700* următorii numeri:

à fl. 100: Nr. 24, 25, 33, 65, 73,
75, 77, 80, 95, 96,
98, 108, 114, 143, 144,
146, 147, 155, 167,
190, 196, 197, 214,
221, 239, 253, 257,
275, 284, 310, 323,
324, 334, 367, 375,
382, 384, 388, 391,
405, 415, 422, 432,
446, 447, 451, 457,

à fl. 100: Nr. 460, 463, 468, 476,
480, 485, 500, 502,
509, 512, 514, 531,
537, 542, 556, 560,
561, 571, 572, 574,
576, 577, 583, 590,
598, 599, 604, 608,
610, 618, 623, 626,
630, 632, 637, 640,
644, 649, 653, 660,
671, 673, 676, 679,
689, 697, 731, 741,
747, 760, 763, 764,
772, 777, 783, 790,
795, 799, 805, 808,
810, 819, 826, 827,
829, 830, 843, 855,
857, 860, 863, 873,
874, 884, 886, 888,
890, 893, 898, 900,
910, 913, 914, 916,
921, 922, 923, 924,
936, 942, 943, 944,
947, 949, 951, 960,
963, 965, 967, 972,
974, 976, 978, 979,
982, 986, 989, 992,
993, 995, 999, 1001,
1008, 1010, 1028, 1035,
1037, 1039, 1043, 1044,
2046, 1047, 1048, 1049,
1051, 1056, 1062, 1065,
1066, 1068, 1070, 1072,
1077, 1078, 1090, 1092,
1093, 1094, 1096, 1099,
1114, 1116, 1117, 1119,
1120, 1122, 1123, 1125,
1127, 1131, 1132, 1135,
1137, 1139, 1140, 1142,
1143, 1148, 1150, 1151,
1156, 1158, 1160, 1165,
1171, 1172, 1173, 1178,
1180, 1182.

à fl. 500: Nr. 11, 16, 22, 26, 34, 35,
39, 45, 51, 54, 56, 81,
87, 91, 97, 102, 108,
113, 118, 119, 124,
126, 131, 135, 138,
139, 142, 156, 164,
167, 171, 177 186,
200, 201, 206, 210,
212, 215, 223, 224,
225, 228, 234, 242,
245, 253, 254. 256,
264, 269, 270, 271,
275, 278, 285, 288.
289, 296, 297, 301,
309, 312, 316, 317,
321, 328, 329, 339,
351, 352, 360, 362,
364, 366, 369, 375,
376, 377, 381, 386,
389, 390, 397, 399,
401, 403, 407, 409,
413, 415, 420, 427,
431, 432, 434, 437,
438, 439, 441, 446,
449, 453, 454, 457,
462, 464, 466, 467,
468, 469, 470, 472,
473, 474, 475, 477,
488, 499, 500, 502,
506, 508, 509, 510,
511, 517, 518, 520,
526, 527, 530, 533,
535, 537 541.

à fl. 1000: Nr. 6, 7, 38, 39, 56, 57,
71, 95, 117, 121, 124,
138, 146, 148, 164,
167, 169, 179, 198,
207, 209, 212, 213,
235, 240, 247, 257,
266, 271, 274, 283,
285, 293, 297, 305,
319, 321, 324, 326,
330, 334, 341, 343,
356, 358, 361, 364,
367, 369, 471, 378,
379, 380, 386, 393,
394, 395, 398, 404,
415, 420, 421, 424,
426, 429, 430, 431,
435, 440, 443, 448,
450, 452, 456, 458,
467, 468, 470, 474,
475, 478, 495, 503,
504, 509, 510, 512,
515, 516, 520, 522,
529, 531, 532, 539,

à fl. 1000: Nr. 540, 546, 550, 552,
553, 554, 561, 562,
565, 567, 569, 580,
581, 584, 587, 588,
593, 597, 601, 604,
606, 607, 611, 612,
613, 615, 616, 617,
618, 619, 626, 631,
632, 633, 634, 638,
639, 641, 643, 645,
647, 649, 653, 656,
659, 665, 672, 673,
677, 679, 683, 687,
690, 691, 695, 700,
702, 703, 707, 712,
713, 715, 717, 720,
721.

Cu începerea dela *1 Aprile 1894* aceste scrisuri fonciare se rěscumpěră la *cassa institutului în Sibiiu*, la *Filiala sa în Brașov*, la *Wechselstuben-Actien-Gesellschaft „Mercur“ Viena* și la *Pester ungarische Comercial-Banc, Budapesta*, în întréga valóre nominală împreună cu interesele curente; aceleași sě rěscumpěră și mai nainte ori-când prin escomptare, sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul ḑilei.

Cu *1 Aprile 1894* încétă interesele lor mai departe și cuponii de interese scăḑětori mai târḑiu, dacă la presentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eșite la sorţi la tragerile de mai nainte nu s'au presentat încă pentru rescumpěrare următórele:

à fl. 100: Nr. 136, 237, 289, 474, 483, 494, 499, 505, 674, 683, 711, 849, 864, 1027, 1030.

à fl. 500: Nr. 132, 185, 338.

à fl. 1000: Nr. 514, 527, 534.

Sibiiu, 1 Octobre 1893.

Direcţiunea.

Publicaţiune

pentru conchemarea la adunarea de controlă pro 1893.

Adunarea din est-an a reservistilor concediaţi pe timp nedeterminat și a reservistilor substituţi are loc în Sibiiu la *10/22 Octobre* 1893.

Afacerea oficială, la care are sě și aducă fiecare obligat la controlă pasul militar, începe la 10 óre diminéţa în cancelaria cercuală de completare uliţa Schevis Nr. 34.

La adunarea de controlă sunt obligaţi de a se înfăţoșa toţi concediaţii, pe timp nedeterminat, reservistii și revistii subtituţi ai tuturor corpurilor de trupă a institutelor armate stătătóre și a marinei, fără considerare, că óre aparţin ei locului de petrecere ori petrec aci numai temporalmente; escepţiune fac aceia, care în acest an au stat în serviţiul activ, sau au luat parte la instrurarea militară sau deprinderea periodică în arme.

Obligaţii la controlă, îndreptându-se la punctul 39, care e de a se ceti al instrucţiunii pasului militar sunt serios provocaţi spre a apăré punctuos de óre-ce tot acel concediat pe timp nedeterminat și reservist, care rěmâné dela adunarea de controlă și care rěmâne fără escusarea suficientă dela controla ulteriórā ţinută în staţiunea cercului de întreegire Sibiiu în ḑilele de 19, 20 21 Novembre 9 óre diminéţa va fi tractat după prescrisele militari penali.

In fine se face cunoscut, că conform §-ul 45 punctul 4 al instrucţiunii de evidenţă, se vor ţiné adunările de controlă și în Dumineci și sěrbători, de aceea ţinerea ḑilelor de controlă odată pentru tot-deauna statorită, nu póte fi supusă nici nuei modificări.

Sibiiu, 24 Septembre 1893.

Magistratul.

Nr. 219/893 [194] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci vacante din următórele comune bisericesci prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Deeş, cu salariu anual de 250 fl.

2. Ciceu-Corabic cu salariu anual de 240 fl.

3. Ciceu Poiană în afiliare cu Dobricelul învĕţătoriu ambulant cu salariu anual de 300 fl. locuinţă, grădină şi lemne de încălḑit.

4. Ciceu-Hăşmaş în afiliare cu Negrileşti învĕţătoriu ambulant cu salariu anual de 250 fl, locuinţă şi lemne de încălḑit.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi au se'şi aştearnă petiţiunile concursuali, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu în terminul indicat.

Deeş, 5 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeş in conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Teodor Herman,
protopresb.

912/893 [193] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învĕţători la scólele confesionale gr. or. mai jos însemnate, aparţinătore protopresbiteratului Agnita, se escrie concurs cu terminul preclusiv de 8 Octobre a. c.

1. Bendorf, salariu anual de 300 fl. în bani gata, grădină şi cuartir. Preferinţă vor avea acei concurenţi cari vor fi pregătiţi esact în cântările bisericesci.

1. Ghijasa, cu salariu anual de 300 fl. în bani gata, grădină şi cuartir.

3. Ilimbav, salariu anual de 300 fl. în bani gata, grădină şi cuartir.

4. Ruja, salariu anual de 300 fl. în bani gata, grădină şi cuartir.

5. Nocrichiu, salariu anual de 240 fl. în bani gata, grădină şi cuartir.

6. Verd, salariu anual de 300 fl· grădină şi cuartir.

7, Zlagna, salariu anual do 300 fi. grădină şi cuartir.

8. Cincul mare, postul al II-ea de învĕţătoriu cu salariu anual de 200 fl. cuartir, grădină şi lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi au a-şi aşterne petiţiunile de concurs instruite conform prescriselor legilor în vigóre pănă la terminul mai sus îndicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Agnita în 8 Septembre 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sabin Piso,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2,58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6,40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5.32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4,33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10,58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3[illegible]	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Petroşeni		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.15

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 105 Sibiiu, Sâmbătă 25 Septembre (7 Octobre) 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sěptěmână, deschidem pe trimestrul Octobre Novembre-Decembre al an. 1893, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sě fie scrise bine, ca sě se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Sept. 1893, sě-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Nr. 5465/Scol.

Notă.

Domnul ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică dto 8 Septembre n. a. c. Nr. 36531 notifică, că în stabilimentul geografic Hölzel et Comp. din Budapesta a eșit cu tecst în limba magiară „Mapele istorice scolare.“ Evul mediu, de Dr. Alecsandru Marki. Desemnate de Emanuil Kogutovicz, 1893. Mapă și tecst 7 fl. 50 cr. și aceeași ca manual pentru scolari cu prețul de 12 cr. și dispune introducerea acestor mape în locul celor din streinătate, cari ar fi fost în us până acum.

Ceea-ce prin acésta se aduce la cunoscința organelor nóstre bisericesci-scolare din archidiecesă.

Sibiiu, din ședința senatului scolar, ținută la 9 Septembre, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Sibiiu, 24 Septembre 1893.

Cetitorilor nostri li e cunoscut proiectul ministerial, prin care se intenționa prescrierea salariului de 300 fl. și pentru scólele confesionale. Noi ne-am ocupat cu el în un ciclu de articoli sub titlul „Noul atac asupra scólelor nóstre“. Proiectului din cestiune noi i-am atribuit o tendență per eminentiam politică, de aceea ne-am ocupat cu el în detaiu, i-am esaminat și comentat singuraticele lui dispozițiuni și ca noul periclu sě fie aprețiat de toți ómenii nostri fie la orașe, fie la sate, seria de articoli scriși asupra acestui proiect de lege o am publicat și în broșură separată, la care am pus și tecstul proiectului.

Tocmai din considerare la împregiurarea, că proiectul va fi binecunoscut cetitorilor nostri, vom pune față în față dispozițiunile din proiect cu dispozițiunile legei sancționate, ca cetitorii nostri sě pótă cu mai mare ușurință străbate în cunóscerea lor.

Proiectul ministerial estindea asupra scólelor confesionale numai dispozițiunile §. 142 art. de lege 38 din 1868 în vîrtutea cărora salariul unui învěțătoriu nu póte fi mai mic de 300 fl. al unui învěțătoriu adiunct nu póte fi mai mic de 200 fl Legea votată a mers mai departe și a estins asupra scólelor confesionale și dispozițiunile §-ului 139 din articlul de lege 38 dela 1868 în vîrtutea cărora posturile vacante sunt de a se întregi cel mult în decurs de 6 luni dela venirea lor în vacanță, fiind a se institui sub durata vacanței învěțătoriu adiunct, mai departe a estins asupra scólelor confesionale și dispozițiunile §-ului 140 din art. de lege 38 dela 1868 în sensul cărora după mórtea învěțătoriului věduva și orfanii aceluia o jumětate de an dela ḑiua mortului rěmân în folosință beneficielor legate de postul învěțătoresc.

Fiind deja lege aceste dispozițiuni noi nu mai avem sě ḑicem nimic contra lor. Biserica e pusă în tótă forma sub tutelă, și noi cu fiori reci privim la desvoltarea lucrurilor în practică. După legea statului lucrul merge de tot ușor, căci acolo vine denumirea din partea regimului. La noi însě aparatul e mai greoiu. Se ingerézä în mod legal comitetul parochial, se ingerézä din oficiu consistoriele, se ingerézä sinodul parochial. E greoiu deci aparatul nostru de alegere, și avem cu sutele casurile, unde nici după repețirea concursului nu se însinuă candidați.

Admitem casul, că se vor însinua candidați, și atunci însě multe se pot întêmpla, care pot avé de resultat nimicirea alegerei, și se va puté satisface legei, de a fi îndeplinit postul în terminul de 6 luni.

Nu putem străbate în scopul practic al acestor dispozițiuni la noi aprópe inpracticabile, și nu mai ales pentru ce ni se pun ele din partea legislațiunei cu pedeci în desvoltarea nóstră, pentru ce sě se provóce conflicte între biserică și organele statului pentru un lucru, care s'a făcut bine și fără ingerința statului, pentru un lucru, care nu credem sě fi putut da nici umbră de bănuiélă, că biserica în punctul îndeplinirei posturilor de învěțători n'ar fi fost condusă de nisuința de a înlesni stabilitatea în interesul chiar și al bunei administrațiuni.

Dispozițiunile privitóre la îngrigirea věduvei și a orfanilor după învěțătoriul rěposat sunt acceptate și în regulamentul nostru congresual dela 1878 deși nu întru tóte după cum prescrie §. 140 art. de lege 38 din 1868. In privința acésta încă nu au fost aduse gravamine, și nici aici nu pricepem pentru ce sě fim puși sub tutelă, și eventual șicanați așa ca din senin.

Vom trece la lucruri pentru noi și mai jignitóre.

Conferența română din Timișóra. Presidiul conferenței, cu pripire la înființarea ḑiarului „Dreptatea“ publică următórea declarațiune: In scopul înființării unui nou jurnal național un numěr de aderenți ai partidului național s'au întrunit astăḑi aici în Timișóra la o conferență confidențială. Deja din incidentul convocării acestei conferențe s'a ivit óre-care speranță de o parte, îngrijri de altă parte, în direcțiunea unei eventuale scisiuni în sinul partidului nostru.

In fața acestor false interpretări conferența n'a aflat de superfluu a declara, că de o scisiune în partidul nostru nici vorbă nu póte fi; din contră conferența s'a ținut cu scopul de a se îngriji pentru înlocuirea jurnalului „Luminătoriul, care cu finea anului acesta va înceta, prin un alt jurnal național.

In urma consultațiunilor încheiate cu resultatul dorit jurnalul nou „Dreptatea“ se va înființa aici în Timișóra cu 1 Ianuariu 1894 st. v. Jurnalul va sta pe basa programului național și va avea de devisă solidaritatea națională.

Deci speranțele ca și îngrijirile amintite și ivite din incidentul înființării organului publicistic din cestiune, nu au nici un temeiu.

Din conferența fundatorilor jurnalului „Dreptatea“.

Dr. *Al. Mocsonyi*, președinte. Dr. *St. Petrovici*, notar ad hoc.

*

Dintre foile magiare, unele, precum „Egyetértés“, „Bud. Hirlap“ etc. fac unele aprețieri asupra acestei mișcări, în ton mai mult plângětor, acusând guvernul, că nu pune capět cestiunii române.

FOIȚA.

Flori și buruieni.

Novelă de *Ilarie Chendi.*

(Incheiere.)

Cele mai frumóse covórě, cele mai măestre țěsěturi împodobeau șura cea îngustă și puii din cuiburile de vrabie și cocostîrg sě înholbau la mirăzěnia asta năpraznică și blândele rêndunele dedeau mereu têrcóle în giurul căsii din grui, astăḑi cuprinse de un frémět neobicinuit.

Partea sfîntă sě sěvêrși, mirii, nasii și părinții sě urcară în carul cel cu patru vaci și plecară dela bisericuță, înaintea lor colăcarii acoperiți cu petele și pogănicii cei cu plésnă nouă la biciu și cu marame roșii în córnele vacilor, ce le mânau; înděrětul carului venia sumedenia învělită în nor de pulvere, ce sě ridica de pe drumul uscat, sburdalnicii și destrăbălații băeți strigau și sě sbeguiau — satul întreg era în picióre!

Sosiră la pórtă, unde ii oprì starostele și după ce rostì acesta și colăcarii vorbirile lor potrivite în versuri și moștenite dela strămoși, sě plecà fruntașul colăcarilor de pe cal, luà colacul ce'l aștepta și věrsà sustarul cu apà. Apoi întrară în curte, nunul mare, aruncà un pumn de părale, ér sócra mare eșindu-le înainte stropi pe cei din car cu grâu și cu apă, ajută miresei sě se cobóre și după ce-i puse o turtă în sin, o purtà în giurul carului de trei ori și scoțênd un restel din jug i'l puse în mână, ca sě-l arunce peste cap cătră sóre-resare.

Apoi întrară ca sě se așeḑe la mese. „Inceta-vor acum durerile nóstre?“ șopti Florica în urechia lui Iuon.

„Da, Florico“, respunse zimbind mirele, „la olaltă ne vom strădui sě ștergem din mintea bětrânului pe Ghiță!“

„Cred, de nu ar fi așa de simțitor!“ respunse ea.

In clipa acésta sě auḑi vocea bětrânului Largu, care vorbia cătră óspeții: „Veselițivě, căci veselia face viéța înfloritóre!“ Fața bětrânului era senină ca nici odată, cutele de pe fruntea cea lată sě răriseră și în ochii lui scânteia bucuria.

Veselia era la culme. Băbuț cânta din viórä de tremura trestia de pe șură, bětrâni și tineri,, mic și mare jucau jocul perinii,— când întrà repede prin portiță un ofițer . . .

Sórte, sórte scârbósă, de ce nu poți îngădui, că puținele clipite din viéța omenéscă, clipitele de deplină mulțămire, de așa numita fericire sě nu fie și ele tulburate de colăcarii tei aducători de dureri? Plăcere și durere ar fi sě fie departe una de alta ca albăstréla ceriului de pămênt, și o — ele sunt surori!! Când plăcerea e la culme când veselia sě îngânà cu fii pămêntului ecă curênd sě ivesce sora ei, durerea cu mantaua cea négră, cu copii zavistioși și începe a unelti, sguduie inimile, le strivesce chiar — căci ce-i mai sguduitoriu de inimă decât grabnica trecere dela plăcere la durere?!

Era Ghița fiul lui Lia Largu, cel ce întrase în curte, vestmintele lui erau stropite cu colb și cu sânge, privirile lui tulbure lunecau întrebătóre preste mulțime. Puțini îl cunoscură afară de cei de un sânge cu el. Sgomotul încetà, — nimic ca la o minune fără trup și fără noimă privia bětrânul Largu la rětăcitul sěu fiu, ér Florica ținea tremurând de mână pe tiněrul ei soț, așteptând la cele ce se vor deslega. Și nu vorbia nici unul . . . . oh, durerea te despóie chiar și de graiu!

De pe stradă pătrundea la urechile mulțimei un vuet surd, tropote de cai.

„Tată, tată aibi îndurare și mě mântuesce căci mě urmăresc!“ sě ruga ofițerul, privind în fața împetrită a tată-seu.

Prin portiță întrară trei bărbați inarmați, bărbați „ai dreptății“. „Dă-te prins fugariule!“ răcnì unul din ei si sě arnncà cu putere spre ofițer, care nu sě mai apěra, ci îngăduia liniscit sě i-sě încătușeze mânile în lanțuri grele.

„Ómeni buni, ori cine veți fi, sě sciți, că acest prisoneriu a furat cinstea și femeia unui advocat și era p'aci sě-i fure și viéța!“ vorbì cel ce'l încătușa apoi punêndu-și prada pe un cal dispăru céta mică de călăreți în norul de pulvere urmărită de chelălăul cânilor și de sberetul copiilor din sat.

Locul de ospeț sě prefăcu în progadie. Lungit pe pămênt, înecat de valurile durerilor zăcea bětrânul, bărbatul cel mai iubit din sat. „Ceasul rěu“ îi luase viața într'un ceas frumos. Il jeleau iubiții lui fii Florica și Ioan, îl jelea tinerimea întrégă, satul întreg — și sórele ce diminéța rěsărie atât de vesel, vărsa asfințind foc pe cósta de de-asupra Osêndăii.

„Fiul poporului slovac“. Dilele trecute contele Zichy Iózsef a făcut o propunere în congregaţia comitatului Pojon, ca adunarea sĕ deccidă că şi în satele slovace din comitat limba protocolară sĕ fie limba magiară şi documentele publice sĕ se facă numai unguresce. Contra acestei propuneri a vorbit advocatul slovac Dr. Derer, dar propunerea a fost primită. Advocatul Derer a făcut contra acestei decisiuni a congregaţiei recurs la ministrul de interne. Referitor la acéstă afacere „Magyar Hirl.“ din 3 Octobre sub titula de mai sus scrie următórele:

„In Pojon, precum ne scrie corespondentul, a făcut mare sensaţie, atât în oraş, cât şi în comitat recursul advocatului Dr. Iosif Derer, pe care l'a înaintat vice-spanului Klempa, cu rugarea ca acesta sĕ-l substérnă ministrului de interne Hieronymi. El se subscrie: „fiul poporului slovac“ şi în recurs vrea sĕ dovedéscă, că decisiunea din dilele trecute a comitatului, referitóre la documentele slovace, este de tot nelegală. El vrea sĕ arete, în sensul art. de lege 44 din 1868 cap. 20, că comunele înseşi îşi aleg limba protocolară şi citéză cap 22, în care sĕ dice că „comuna are drept sĕ se foloséscă de limba statului sau de limba sa protocolară în substernerile ei la superioritatea sa politică şi la guvernul statului.“ La sfêrşitul recursului dice:

„Că în adunare argumentările mele au dat de un resens lărmuitor, acésta nu le slăbesce corectitatea. Sunt sigur, că mintea, care de pe scaunul ministerial pórtă în linişte grige asupra legilor şi dreptului, va ajunge la alt resultat.“

Aşa ar trebui sĕ fie!

Revista politică.

Losinca foilor magiare este sĕ zădărnicéscă cu totul folosirea limbei germane nu numai în afaceri oficióse şi publice ale statului, dar chiar şi în afaceri private. Ele pândesc, aşa dicênd, după ocasiuni, ca sĕ pótă procura cetitorilor câte un act, pe care spre mai mare sensaţiune 'l reproduc în limba germână şi apoi trag conclusiunile lor unilaterale. Aşa s'a întêmplat cu scrisorile autorităţilor militare, aşa cu depeşile de pe câmpul de manevră, aşa cu acte private. Ministrul Hieronymi, care a dat o circulară în acésta cestiune a fost adus în trista posiţiune ca sub-alternii sei sĕ nu esecute ordinaţiunea, ori şi dacă au esecutat-o, a spus în public, că numai din causă, că-i poruncesce ministrul o esecută. E pus în trista posiţiune a cetí ministrul de interne şi hotărîrile diferitelor municipii, prin cari este îndrumat a nu propaga limba germană, ci a pădi legea, pe care o citéză foile magiare, pentru-ca limba magiară sĕ cuprindă tot mai mare teren.

Abia şi-a ocupat actualul ministru comun de rĕsboiu postul şi el încă a avut fericirea sĕ audă ocară din gura foilor magiare, că nu respectéză limba oficiósă a statului. Ansă la acésta o a dat însciinţarea presidentului dietei, a lui Bánffy, prin care a anunţat ministrului de resbel mórtea vice presidentului Bokros. Minist. Krieghammer a rĕspuns, se înţelege, în limba germană, ér „Magyar Hirlap“ reproduce acest rĕspuns tecstual şi dă învĕţături ministrului în ce limbă sĕ scrie pe viitoriu şi cum sĕ întituleze casa deputaţilor.

* * *

Eri, Joi, s'au început şedinţele conventului general al bisericei evangelice. In acésta sesiune vor veni la ordinea dilei cestiuni mari, de mare însemnătate „patriotică“ Se va alege adecă un inspector general al bisericei, în locul lui Pronay, inspector, care sĕ nu aibă numai misiunea de a se purta corect afacerile administrative, ci sĕ se desvólte şi simţul patriotic, căruia i se pune stavilă prin tendinţele panslaviste. De aceea dic foile magiare, trebue luată în patriotică consideraţiune plângerile celor trei seniorate de dincolo de Dunăre despre purtarea maiorităţii slovăcesci în adunarea conventului districtual ţinută în August la Liptó-Sz.-Miklós. De aceea e necesar ca sĕ se facă o nóuă arondare a districtelor, aşa ca espresiunea voinţei panslaviste sĕ nu mai pótă influinţa şi valora nimic pe viitoriu. Districtul montan a propus conventului general ca sĕ se ocupe şi cu agitaţiunile panslaviste dintre studenţii dela academia teologică din Pojon, sĕ ordineze cercetare strictă în contra lor şi sĕ aducă o sentenţă hotărîtă.

* * *

Fie-care di aduce nóuĕ sciri despre rĕspândirea anarchismului în Spania. Duminecă s'a aflat o bombă de dinamit la palatul artelor frumóse din Barcelona, ér în Vinerea trecută au fost prinşi patru anarchisti în Madrid, între care şi Senor Petro, directorul diariului „El-Ideal“. El a fost mai nainte maior în armată. Diariul seu a atacat necontenit monarchia şi pe membrii familiei regesci. Marele anarchist Pallas a fost dus înaintea tribunalului marţial, pentru atentatul comis contra mareşalului Campos. El a declarat, că ar fi repeţit de 100 de ori acel atentat până ce-i succede sĕ nimicéscă pe Campos, deóre-ce el in 1874 s'a purtat de tot brutal cu republicanii. Sentinţa a fost pedépsă la mórte prin glonţ. Pallas a dis, că e învoit şi va merge mândru la mórte.

* * *

Manifestul cehilor tineri, despre care am vorbit în numĕrul trecut şi care după o scire ce are lipsă de confirmare, a fost confiscat de autorităţile austriace sună în estras astfeliu:

De când s'a restabilit era constituţională în acéstă monarchiă, poporul boem este obicinuiit a-şi vedé scurtate şi restrînse drepturile, ce i-le garantéză legile fundamentale ale statului. Ori şi decâte-ori poporul boem a luat posiţiă contra sistemului de centralisare şi germanisare, totdéuna s'au adus stări escepţionale cu tendinţa declarată, ca sĕ pedepséscă pe poporul boem pentru fidelitatea, perseveranţa şi abnegaţiunea lui faţă de legile ţĕrii.

Aşa s'a ordonat stare esceptională la 1849, 1868 şi 1871, şi tot din causa acésta s'a publicat starea esceptională în 12 Septembre 1893, Tóte acestea însĕ n'a provocat slăbirea poporului boem, care şi adi este convins, că aşa numitul liberalism nu se baséză pe libertatea politică, ci pe puterea înarmată, pe omnipotenţa poliţienéscă. Cehii n'au făcut uneltiri trădătóre de patriă, ameninţătóre de constituţiă sau vĕtămătóre de siguranţa personală, şi prin urmare guvernul n'a avut drept a aplica acéstă lege în Boemia. Nu negàm, că iritaţiunea şi amărăciunea poporului ceh cresce mereu, dar acésta este aşa, fiind că guvernul contelui Taaffe, prin declaraţia nenorocită a ministrului sĕu preşedinte din 17 Decembre 1889 — prin care nici că se gândesce sĕ propună modificarea constituţiei în înţelesul dreptului public boem esprimat de Majestatea Sa — a început aceea acţiune periculósă, care mai târdiu a devenit cunoscută şi publicată în lume, sub numirea de pactul dela Viena. Poporul boem a refusat concursul sĕu la acest aşa numit „pact dela Viena“, şi în nenumĕrate adunări electorale, dar mai ales prin alegerile din 1891 pentru dieta imperială, cari se făcură pe timpul pactului, a respins în mod neîndoios acest pact, făcut fără cunoscinţa şi învoirea lui.

Politicii prevĕdĕtori şi înţelepţi n'ar fi ţinut de oportun, ca cu considerare la oposiţiunea făţişă a unui întreg popor, sĕ încerce ducerea în deplinire a acestui pact, întêmple-se acésta în general, ori în mod concret, cum s'a întêmplat cu proiectul Trautenau, pe care numai oposiţiunea justă a minorităţii a fost în stare a-l zădărnicì. Acéstă scenă parlamentară neuitată, a fost pe deplin îndreptăţită contra acelui sistem, al cărui caracter este neîndreptăţirea şi apăsarea poporului; în contra acestui sistem nu este altă armă, decât oposiţiunea principiară cea mai hotărîtă.

Pe când minoritatea cehă geme în ţinuturile locuite în preponderanţă de germani, sub jugul terorismului, pe când limbei cehice nu i se dă în aceste ţinuturi nici o consideraţiune, şi poporaţiunea cehă este espusă celor mai brutale persecuţii, fără ca autorităţile, spre scutirea cehilor, sĕ aplice legile, — pe atunci organele guvernului nu se genéză a vătĕma chiar şi Praga autonomă, cu scop, ca sĕ scutéscă pe germanii, ce păşesc cu pretensiuni de naţionalitate. Cont Taaffe vrea sĕ apere cucerirea de teritoriu naţional a germanilor — pe care aceştia n'o putut mulţămi desvoltarei naturale ci tedinţelor absolutistice şi germanisatóre, contra dreptului natural şi spre paguba elementului ceh.

Guvernul acesta a sguduit direct sentimentele dinastice ale poporului atunci când a suferit, ca sĕ fie batjocorite şi dejosite contractele de drept de stat şi actele regesci, pe a căror basă bilaterelă s'a unit ţéra boemă cu provinciele corónei austriace; atunci, când a oprit şi zădărnicit sĕrbătorirea rescriptului dela 12 Sept. 1871 dat din propria iniţiativă a Majetăţii Sale regelui.

Din causa acésta în popor a prins rădĕcini crediuţa, că cu noi se tractéză nedrept şi neechitabil, că pretensiunile nóstre modeste şi firesci sunt licitate cu tendinţă şi sistematic. In loc dar, de-a se fi dat atenţiune cuviinciósă condamnării, din partea poporului ceh a politicei guvernului; în loc de-a fi probat, ca sĕ obicinuéscă pe acest popor inteligent şi de viaţa cu idea de stat, l'au şicanat şi batjocorit, i-au huiduit adunările, pressa i-au pus'o în lanţuri i-au restrins libertatea cuvêntului, i-au împiedecat şi dejosit pe representanţii parlamentari in păşirea lor, i-au călcat în picióre dreptul de a-şi folosi limba în parlament, la autorităţi în armată şi în viaţa publică; au vătĕmat autonomia ţerii, au tîrit în nomol autonomia comunelor cehe, cu un cuvènt i-au rĕspuns cu un şir nesfîrşit de nedeprăţiri, asupriri şi dejosiri.

De câte ori poporul boem s'a tredit, acésta a resultat totdéuna din astfel de acte ale guvernului. Trebue sĕ declarăm, că amariciunea poporului boem a provocat'o totdeauna numai guvernul şi politica lui dar cu tóte vătămările sistematice, poporul boem şi a păstrat paciinţa lui de mirat şi nici pe-un moment n'a deviat dela calea legalităţii. Cestiunea boemă nu se póte resolva cu mĕsuri politicenesci; acésta cestiune este o mare problemă de stat istorică, şi se póte deslega numai prin mijlóce mari şi prin perfecta cunoscinţă a însemnătăţii ei. Nici ameninţările brutale, nici cobirea suspectă a sufletelor slabe nu vor fi în stare a împedeca libera desvoltare a poporului boem!

Noutăţi.

Artistul Demetriu Popovici. Diariul „Prager Tagblatt“ în numĕrul 129 a. c. aduce următórea notiţă:

După cum s'a scris deja, Domnul Demetriu Popovici, care a fost chemat la Berlin, ca sĕ cânte partia lui „Alfio“ în „cavaleria rusticana“ lui Mascagni, pe lângă Gemma Belincioni şi Roberto Stagno, a avut un succes strălucit. „Börsenzeitung“ din Berlin amintesce cetitorilor sei, că dl Popovici a creat pe Alfio pentru Berlin în Iuniu 1891, când a jucat acolo societatea Angelo Neumann, şi dice:

„Alfio“, predat de dênsul, atât ca cântare cât şi ca interpretare, cu puţine marcante trăsături, este de o caracteristică admirabilă, şi până acuma cel mai bun Alfio, pe care l'am întâlnit pe vre-o scenă germână“. Şi „National-Zeitung“ numesce pe dl Popovici, în privinţa puterei de ton, şi agerime în caracterisare, cel mai bun Alfio, pe care l'a vĕdut şi audit berlinesii. „Post“ îl presentă ca un tip vrednic de imitat al acestei role grele, şi „Kreuz-Zeitung“ constatéză ca şi tóte celelaite foi, că dl Popovici, pe care îl cunoscea publicul capitalei dela prima representaţiune ca un artist escelent, a secerat pentru precugetata şi seriósa interpretare a lui Alfio din nou aplause unanime.

* * *

Manevrele române la Sinaia. Sâmbătă batalionul I de vênători, sub conducerea moştenitoriului de tron, a tăcut manevre la Sinaia, împreună cu batalionul de regim. 7 Prahova. După terminarea manevrei ostaşii au defilat înaintea Maj. Sale regelui Carol, A. S. I. ducesa de Coburg şi principesele. Defilarea a fost comandată de A. S. r. principele Ferdinand. Regele a rĕmas pe deplin mulţămit de modul cum trupele au manevrat şi şi-a esprimat înaltele sale mulţămiri ofiţerilor trupei. S'au dat din incidentul acesta şi un dejun, la care au luat parte şi comandantul batalionul I de vênători, principele Ferdinand.

* * *

Sfirşitul tragic al unui tinĕr. In „Vestea“ cetim următórele:

Intre cei 15 delegaţi ai studenţilor români din Viena, Budapesta şi Cluş, cari au luat parte la congresul din Buzĕu, era un tinĕr de 20 ani anume Aurel Pop din Braşov.

Acest tinĕr a atras fórte mult asupra sa atenţia colegilor sei din Bucuresci şi Iaşi prin modestia sa şi prin o inteligenţă vie care se manifesta adese ori.

La banchetul dat în capitală la hotelul Union, tinĕrul Aurel Pop a ridicat un toast, care a fost fórte mult apreciat şi aplaudat: toţi au făcut mari elogii acestui tinĕr pentru talentul seu oratoric şi pentru căldura, cu care a vorbit.

El a urmat un an la universitatea din Cluş, trăind în cea mai mare mizerie, căci n'avea decât o bursă de 100 fiorini pe an. Tatăl sĕu, Dr. Nicolae Pop fost corector al liceului din Braşov, unul din profesorii cei mai străluciţi din Transilvania, murise acum câţi va ani, lăsând în miserie o familie numerósă.

Profitând de presenţa sa în Bucuresci şi de entusiasmul colegilor sei bucureşteni şi eşeni, tinĕrul Aurel Pop a rĕmas în capitală sperând, că-şi va putea găsi vr'un mijloc de esistenţă ca sĕ-şi urmeze studiile la facultatea de litere din capitală.

S'a adresat în mai multe rênduri ministerului instrucţiei, s'a adresat foştilor elevi ai tatălui sĕu, s'a adresat studenţilor, s'a adresat pretutindeni, dar în zadar, era respins pretutindeni.

S'a adresat, în fine, şi unchiului seu, milionarul Christescu, dar şi acesta l'a respins. Ér când tinĕrul Aurel Pop i-a cerut câţi-va franci ca sĕ mânânce ceva şi sĕ plece la Braşov unchiul seu milionar l'a gonit din casă.

De cinci dile bietul băiat nu mâncase nimic, dormia prin vagónele dela gara de Nord, îndurase cele mai mari torturi.

Firea sa visătóre n'a mai putut răbda aceste mizerii. In prada celor mai mari chinuri, Duminecă după amédi, la órele douĕ în momentul, când trenul de Buzĕu a intrat în gara de Nord, el s'a aruncat înaintea locomotivei şi în câte-va secunde a rĕmas mort.

In mână avea o scrisóre cu următorul cuprins:

„De cinci dile n'am mâncat nimic; n'am vojt sĕ mor de fóme în ţéra Românéscă.“

Aurel Pop,
student universitar.

*

După informaţiunile, ce le avem representanţa fundaţiunei „Gozsdu“ a votat lui Pop un stipendiu de 500 fl. pentru a-şi puté continua studiele la universitatea din Viena. Probabil, că dênsul în România fiind, nu a avut încă cunoscinţă despre acest ajutoriu.

* * *

Deputat daco-român. „Bud. Hirl.“ din 3 Octobre c. scrie, sub titula acésta, pe basa unei informaţii primite dela Făgăraş, că deputatul dietal Dr. N. Şerban, „care în Ardél se manifestă publice ca daco-român“, luând parte la o nuntă în Pojorta în Ţéra Oltului, unde sĕ afla multă inteligenţă şi pepor din jur, când a sosit, a întrebat cu dispreţ, că şi unguri se obicinuesc a sĕ învita la nuntă românéscă? ér la joc, după datina poporală a chiuit astfel:

Ungurii din Ungariă,
Toţi ai dracului sĕ fie,
Numai Rusu sĕ remâie! — înţelegênd, pe pretorul din părţile acele, cu numele Rus.

Dl deputat în nrul de Joi al lui „Bud. Hirl.“ desminte acésta scire, asigurând, că nimic nu este adevĕrat din ea.

* * *

Nou liceu în Craiova. Sâmbăta trecută s'a pus piatra fundamentală la un liceu român în Craiova. Serviciul religios a fost sĕvêrşit de archiereul Dionisie, fiind de faţă şi ministrul cultelor dl Tache Ionescu, inspectorii scolari, directorul liceului dl Mateescu, profesori, magistraţi şi notabilităţile oraşului. După terminarea serviciului religios, dl ministru Tache Ionescu, luând un şorţ şi o mistriă, a pus piatra fundamentală a liceului. S'au început apoi discursurile. După terminarea discursurilor se iscălesce pergamentul, ce sĕ aşédă sub piatra fundamentală. La órele 8 séra s'a dat un banchet la care au luat parte peste 150 persóne, între cari şi dnii Al. Lahovari şi Tache Ionescu.

* * *

Ministrul de rĕsboiu Krieghammer a sosit la Budapesta, unde s'a presentat membrilor cabinetului şi a primit pe generali în audienţă.

* * *

Armatele teritoriale. Maj. Sa monarchul şi-a esprimat înalta şi deplina sa mulţămită faţă de progresul, ce l'a făcut atât honvedimea cât şi armata teritorială din Austria dela esistenţa lor până aḑi.

* * *

Invitare. Reuniunea femeilor române din Mediaş şi jur învită la adunarea generală a reuniunii, care sĕ va ţiné în 4/16 Octobre a. c. la 2 óre d. a. în scóla rom. gr. or. din Mediaş.

* * *

Memoirele lui Bismarck. Din Francfurt sĕ scrie, că Bismarck şi-a vêndut memoirele sale unei firme editóre vestite din Germania de Sud cu preţul de $^1/_2$ milion de mărci. El însĕ a pus condiţia, că memoirele sĕ apară numai după mórtea sa; ele, precum sĕ póte presupune, vor fi interesante şi vor arunca lumină asupra multor evenimente, apoi vor cuprinde planuri, detaiuri etc. până acum necunoscute din evenimentele secolului nostru.

* * *

Brigandagiu. Scirile din Spania anunţă despre bande mari, cari atacă ḑiua la améḑi şi cari au băgat spaima şi frica mai cu sémă în locuitorii din Barcelona şi împregiurime. Mai mulţi bogătani au căḑut jertfa acelor bande. E mirare, că nu li se póte da de urmă.

* * *

Atentatul contra primatelui. După o pertractare lungă în cestiunea atentatului comis contra primatelui Vaszary de către Csolics, tribunalul reg. din Budapesta a condamnat pe atentator la 10 ani închisóre. Timpul cât a fost arestat în decursul cercetărei nu i se socotesce. Condamnatul s'a declarat mulţămit cu sentinţa. Procurorul a făcut recurs pentru înăsprirea sentinţei.

* * *

Despre mórtea aparentă. Profesorul Laborde, dela facultatea de medicină din Paris, a comunicat academiei de medicină mijlócele de a se cunósce mórtea aparentă prin mijlocul tracţiunilor ritmate ale limbei.

Metoda preconisată de Dr. Laborde nu e nóuĕ, ci sunt deja doi ani de când savantul fisiologist o întrebuinţéză cu succes. Dar cea ce e nou, generalisaţiunea ce dênsa comportă în casurile de asficsie cele mai diferite

Mai întâi întrebuinţată de a reduce pe cei înecaţi la viéţă tracţiunile limbei au fost încercate în urmă contra asficsiei la copii nou născuţi, şi acuma se aplică cu succes la tóte casurile cele mai variate.

Dr. Laborde a povestit la unii din colegii sei, că unul din bolnavii sei atins d'o astmă, prevenea tóte accesele mari trăgênd el însuşi limba cu mâna.

Metoda tracţiunilor ritmate, după cum se vede, au meritul de a fi semnalate atenţiunei tuturor şi e de dorit a o vedea generalisându-se.

* * *

Comandele guvernului chinez. Guvernul chinez a cerut usinelor Saint Jacques, Mentlucon, din Francia ca sĕ probeze la studiarea armamentelor punctelor sale fortificate prin mijlocul turnurilor blindate, asemenea cu acele instalate pe frontiera ostică a Franciei şi pe care cea mare parte din Statele Europei au adopat-o.

Lucrările metalice, care vor fi esecutate în Francia, se vor ridica la peste 10 milióne.

* * *

Himen, Dl Nicolau Nicola cleric abs. din Albac-Arada anunţă fidantiarea sa cu D-şóra Ana Condor din Calata mare, ce va avea loc în 27 Septembre 1893 st. v.

* * *

Himen. Domnul Romul Verḑea şi d-şóra Octavia N. Chiorniţă, 'şi vor celebra actul cununiei Dumineca în 26 Septembre st. v. la órele 12 în biserica gr. or. din Cuciulata.

Raportul camerei de comerciu şi de industrie din Braşov.

(Incheere).

Nu fără accentuare deosebită trebue sĕ menţionăm regularea valutei, care în fine s'a pus pe base serióse de efectuire şi şi-a aflat espresiune în articolul de lege XVII din anul 1892. Acéstă schimbare fundamentală a cestiunei valutei va avea fără îndoială efecte adânci. Dar de sigur stabilisarea relaţiunilor de valută va forma în ultima linie o binecuvêntare şi un folos pentru economia nóstră naţională.

Ca un efect premergător al acestei reforme însemnate putem socoti tendinţa cea mare de scădere procentului de interese, care deja de pe acum sĕ validitéză. Drept aceea capitalul disponibil va si căuta cu atât mai mult o rentă mai bună în intreprinderi industriale şi comerciale, ceea ce trebue sĕ fie de mare importanţă pentru activarea desvoltărei nóstre economice.

Din nenorocire însă anul espirat n'a fost de importanţă în acéstă privinţă prin crearea de intreprinderi nóuĕ industriale sau prin mărirea celor esistente. Ca fabrici nóuĕ amintim următórele:

1. O berărie cu vapor a firmei din Braşov Friedrich Czell & fii în Dêrste care se va pune în acţiune numai în 1893;

2. O fabrică de spirt agronomică a firmei Christian Hager & Cie. Mori de vapor împreunate cu fabrică de spirt în Agnita;

3. O móră mică întocmită cu abur în Volcan (comitatul Têrnavei mari);

4. O fabrică de salam a lui Adolf Rumler în Sibiiu.

Intr'o mulţime de raporturi din cercurile comerciale sĕ dă espresiune dorinţei ca dărei cele mari sĕ i se aducă în curând o schimbare órecare de ameliorare. Aci e vorba de darea de venit cum este statorită prin articolul de lege XXIX. din anul 1875. Considerând, că în anul acesta se va face măsurarea dărei de venit clasa III. pe periodul 1893, 1894 şi 1895, credem de imperios necesar, ca din partea locurilor mai înlte sĕ se dea ordin strict organelor financiare concernente, ca la representarea intereselor erariale sĕ nu pérdă din vedere principiile unei impuneri de dări echitabile şi amăsurate capabilităţei de plătire a individilor singuratici precum şi mai cu sémă împregiurarea, că în viaţa nóstră industrială şi comercială domnesce o depresiune neînbucurătóre, a cărei înrăutăţire prin urcarea după plac a talonului de dare este numai o procedură nejustificabilă prin nimic şi care numai efecte siricăcióse în privinţa economică póte avé. Acésta se referă cu deosebire pentru acest district al camerei, ale cărui cercuri industriale şi comerciale din motive destul de des aminte au dat tare îndărăt în privinţa capabilităţei de dare, fără ca sĕ se fi avut consideraţiunea cuvenită la ele la măsurarea dărei în anii din urmă.

Cestiunea esposiţiunei milenare, care se va ţinea în 1896, a ocupat şi cercurile industriale ale districtului camerei nóstre. Când s'a pus cestiunea, că óre în acest cerc se va afla interesul de lipsă pentru o nóuĕ disposiţiune de ţară, a trebuit sĕ raportăm pe basa datelor obiecte, că cercurile nóstre industriale sunt sătule de esposiţiuni şi un punct de vedere al intereselor lor de afaceri nu mai doresc a sĕ ţine o esposiţiune de ţéră. Totdeodată însĕ pe basa aceloraşi raporturi a trebuit sĕ enunţăm, că aceste cercuri sunt cu tóte acestea bucuros gata sĕ ia parte la esposiţiune, dacă s'ar ţinea.

Acum după ce esposiţiunea din 1896 formézĕ parte integrantă din festivităţile cela mari, ce se vor arangia cu ocasiunea serbărei milenare, esprimăm speranţă, că cercurile economice representate de noi vor participa cu entusiasmul şi abnegarea demnă de acéstă cestiune la arangiarea esposiţiunei şi pentru representarea cu deminate a industriei nóstre nu se va da îndărăt nici dela jertfe mai mari, după cum n'au făcut-o nici cu ocasiunea esposiţiunei regnicolare din 1885.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Peste cămaşe pórtă vara nevestele şi fetele laibere (numite de ele „peptare“) de postav negru; aceste sunt împodobite cu petele de diferite colori, peste cari se cósă o dantelă de şinor negru. Peptarele sunt tivite cu catifea négră, şi se încheie dinainte cu bumbi sau copcii. Iarna pórtă peptare albe de piele, cari sĕ încheie în partea dréptă, pe umĕr şi subsuóră. Aceste sunt împodobite dinainte cu flori cusute cu mătasă de mai multe colori, ér pe marginea din jos (pe la brâu) sunt tivite cu blană mĕruntă, créţă şi de colóre négră; de asupra acesteia este o cusătură de diferite colori, numită „strâmbănog“ şi mai în sus de acésta vin flori, cu cusătură numită „rupt în punt“ (punctate).

Femeile bĕtrâne pórtă vara şi íarna peptare albe de piele, făcute ca şi a celor mai tinere, dar fără pobóbe de flori.

La brâu femeile tinere şi fetele au cingători de bercă pistriţă (un soiu de lână) sau cingători trei-colóre; fetele mai pórtă în sĕrbători şi cingători cusute cu mărgele (aceste sunt aduse din ţară); femeile bĕtrâne pórtă brâne late (de 12—15 centimetrii) ţĕsute din lână négră şi roşie şi îşi înfăşură cu ele mijlocul de mai multe ori

Fetele si nevestele pórtă în ḑi de lucru şurţe negre din lână ţigae, înpestriţate pe din jos cu diferite colori. Şurţul de dinainte e ceva mai lat ca cel dindĕrĕpt; cel dinainte are pe din jos cincuri negrii, printre cari sunt fire colorate de lână; cel dindĕrĕpt are cusuţi colţişori de diferite colori. In ḑi de sĕrbătóre sĕ pórtă şi cătrinţe vinete, cari sunt ţĕsute din lână (haras) şi învĕrgate de-a latul cu tot feliul de colori şi sîrme. Nevestele pórtă şi şurţe negre de postav făcute ca şi cele de lână. Femeile bĕtrâne au şurţe negre de lână, trase pe din jos cu câte va fire albe.

In picióre fetele pórtă iarna ciorapi de lână învĕrgaţi la mijloc, vara ciorapi albi albi sau coloraţi de bumbac, şi păpuci totdéuna tăiaţi. In ḑi de lucru pórtă şi opinci; femeile pórtă de obiceiu cisme sau opinci, iar mai rar păpuci simpli.

Ca îmbrăcăminte de iarnă pórtă femeile tinere şi fetele mânecare (pe cari ele le numesc „laibere“ negre, de postav, tivite cu catifea négră şi împodobite dinainte cu câte douĕ rênduri de bumbi negri, pe amêndouĕ părţile; printre şirele aceste de bumbi începând de după cap vine cusută o petea colorată, peste care sĕ cósă ca şi la peptare dantelă de şinor, pe din afară de bumbi sĕ mai cósă dela grumazi în jos şi o vargă de catifea négră. Mânecarele au de douĕ părţi bunare tivite cu catifea négră şi împodobite ca şi partea de dinainte a mânecariului şi tot asemenea este făcută şi partea din jos a mânecii.

Nevestele şi fetele mai pórtă iarna şi cojóce albe de piele tivite pe margini şi la mâneci cu blană négră créţă, în lăţime cam de trei degete; la grumazi au blană sură. Părţile dinainte sunt cusute cu flori de mătasă de diferite colori, la amêndóuĕ părţile dinainte aprópe de subsuori sunt puţin adunate în creţe şi pe ele cusuţi câte trei ciucuri de mătasă colorată. Subsuóră este un ciucur de mătasă, dela care în jos sĕ începe dunga (unde e cusută partea cea de dinainte cu cea de dindĕrĕpt) cusută cu flori; pe ea ceva mai în jos de brâu este iarăşi un ciucur. Pe lângă blana cu care e tivită marginea părţilor de dinainte, sunt de sus până jos în şir tot ciucuri, unul din altul; pe lângă blana dela mâneci este „strâmbănog“ şi cusătura „rupt în punt“. Cojócele bĕtrânelor sunt tot în forma acésta, numai mai simple, fără podóbă

Spre apus dela Sĕlişte sĕ află dóuĕ comune de munte mari românesci, Poiana şi Jina, ai căror locuitori sunt asemenea oieri vestiţi, şi fac negoţ însĕmnat cu brânză, slănină, unt, lână etc. In Poiana se află o scólă elementară superióră gr. or. cu patru învĕţători, în Jina este scólă grăniţăréscă. Jina este aşeḑată la cea mai mare nălţime dintre tóte comunele ţĕrei nóstre (195 metri preste nivelul mării).

La marginea şesului Cibinului sĕ află satul românesc Orlat, unde mai nainte era ştabul primului regiment român de graniţă. Zidirile militare ale fostului regiment servesc acum de casarmă. In Orlat sĕ află şi o fabrică de hârtie.

(Va urma.)

Avis.

Sosind deja aḑi vitele de prăsilă de rasa Pinzgau, puse din partea înaltului ministeriu reg. ung. de agricultură, la disposiţiunea subsemnatei reuniuni, spre a fi dislocate între membrii reunuinei între condiţiunile cunoscute, d-nii reflectanţi sunt poftiţi a se presenta în cel mult 3 ḑile şi a-şi lua vitele în primire, căci la cas contrar cererile lor nu se vor mai putea lua în consideraţiune.

Comitetul reuniunei agricole române din comitatul Sibiiului.

Sibiiu, la 6 Octobre, 1893 st, n.

Ioan de Preda, vice-presedinte. *Victor Tordoşan,* secretar.

Convocare.

Adunarea generală a despărţĕmêntului III (Făgăraşiu) al „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ se convócă la comuna Sinca vechia pre Dumineca în 15 Octobre st. n. a. c. la 2 óre p. m.

Deci nu numai P. T. domnii membrii ai „Asociaţiunei“ de pre teritoriul despărţĕmêntului nostru, ci toţi iubitorii de cultura poporului român sunt rugaţi cu tótă stima, ca sĕ participe la acéstă adunare; cu deosebire cele 12 agenturi ale despărţĕmêntului au se fie representate cel puţin prin câte 5 delegaţi, cari vor presenta şi listele cu contribuirile colectate pentru fondul „Bariţiu“.

Programa se va distribui la faţa locului în ḑiua adunărei.

Făgăraşiu din şedinţa subcomitetului ţinută în 30 August 1893.

Basiliu Raţiu,
dir. desp. III.

Loterie

Mercuri în 4 Octobre, 1893.

Sibiiu: 42 6 64 26 4

Nr. 219/893 [194] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕțătoresci vacante din următórele comune bisericesci prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Deeș, cu salariu anual de 250 fl.

2. Ciceu-Corabic cu salariu anual de 240 fl.

3. Ciceu Poiană în afiliare cu Dobricelul învĕțătoriu ambulant cu salariu anual de 300 fl. locuință, grădină și lemne de încălḑit.

4. Ciceu-Hășmaș în afiliare cu Negrilești învĕțătoriu ambulant cu salariu anual de 250 fl, locuință și lemne de încălḑit.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi au se'și aștearnă petițiunile concursuali, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu în terminul indicat.

Deeș, 5 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeș in conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Teodor Herman,
protopresb.

912/893 [193] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învĕțători la scólele confesionale gr. or. mai jos însemnate, aparținătore protopresbiteratului Agnita, se escrie concurs cu terminul preclusiv de 8 Octobre a. c.

1. Bendorf, salariu anual de 300 fl. în bani gata, grădină și cuartir. Preferință vor avea acei concurenți cari vor fi pregătiți esact în cântările bisericesci.

1. Ghijasa, cu salariu anual de 300 fl. în bani gata, grădină și cuartir.

3. Ilimbav, salariu anual de 300 fl. în bani gata, grădină și cuartir.

4. Ruja, salariu anual de 300 fl. în bani gata, grădină și cuartir.

5. Nocrichiu, salariu anual de 240 fl. în bani gata, grădină și cuartir.

6. Verd, salariu anual de 300 fl. grădină și cuartir.

7, Zlagna, salariu anual de 300 fl. grădină și cuartir.

8. Cincul mare, postul al II ea de învĕțătoriu cu salariu anual de 200 fl. cuartir, grădină și lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi au a-și așterne petițiunile de concurs instruite conform prescriselor legilor în vigóre până la terminul mai sus îndicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Agnita în 8 Septembre 1893.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 693/1893 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în tractul protopresbiteral Têrnava, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Botez, salariu anual 400 fl. v. a. care constă din 25 jugere și 242° ☐ pămênt arĕtoriu și cositoriu și din stola cantorală fiind postul înpreunat cu cantoratul apoi cuartir în edificiul scólei și grădină de legumi.

2. Boian, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani, cari sĕ solvesc în 6 rate tot la 2 luni a 50 fl., dela concurent sĕ recere sĕ știe bine cântările bisericesci și se sĕ presenteze înainte de alegere în fața locului, și petițiunea sĕ și o instruéze cu documentele necesarie în original.

3. Cucerdea română. cu salariu anual de 300 fl. cuartir și grădină, acest post e înpreunat cu grecocatolicii.

4. Heria, cu salariu anual de 300 fl. cuartir și grădină de legumi.

5. Sălcud, cu salariu anual de 300 fl. care constă din 200 feldere cucuruz, prețuite în 160 fl., arânda locului scolar de 100 fl. și 40 din repartițiune.

Doritorii a ocupa acestea posturi au așterne petițiunile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővàr) pănă la terminul indicat.

Cetateadebaltă în 1 Sept. 1893.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or al tractului Têrnava.

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

Nr. 598/1893 [195] 1—2

CONCURS.

La scóla centrală granițĕréscă (cu 3 învĕțători) din Jina, comitatul Sibiiului, este de ocupat postul de învĕțătoriu secundariu eventual, învĕțătorésă cu salariu anual de 220 fl. v. a., cuartir mobilat și lemne de foc.

Reflectanții de confesiunea gr. or. au se-și subștérnă petițiunile instruate conform legilor în vigóre pănă la 15 Octobre st. n. a. c. la:

Comitetul administrativ de fondul și scólele centrale grănițĕresci din fostul regiment român I.

Sibiiu 5 Octobre 1893.

Insciințare.

Avem onóre a încunosciința pe onorații nostri cumpĕrători de bere din provincie, că în urma unei hotărîri a înaltului ministeriu r. u. de finanță suntem de present împuterniciți a puté lifera în provincie și **minimum de un pătrariu de hectolitru de bere,** și astfel restricțiunea de mai nainte numai pentru un hectolitru întreg, s'a ridicat.

Sibiiu, 5 Octocre, 1893.

Cu stimă

Eredii
primei berării cu abur transilvane
[196] 1—3 alui Ioan Habermann, Sibiiu.

Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr. bis fl. 3.65 p. Met. — (ca. 450 versch. Disposit.) — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. 2
[15] 13—16
Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) Zürich.

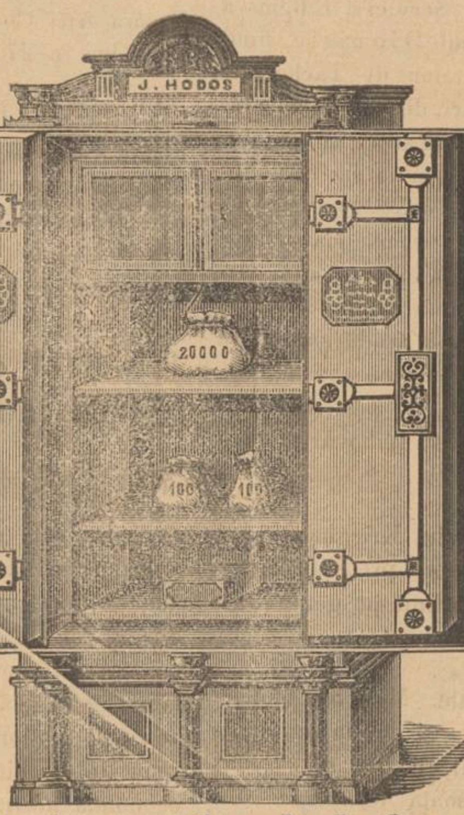

Primul român fabricant de casse
în
Monarchia austro-ungară
IOAN HODOȘ,

Hermannstadt, Färbergasse Nr. 2.

Sibiiu, Strada văpsitorilor Nr. 2.

își recomandă **cassele și cassetele sale de fier** pentru păstrat de bani și hârtii de valóre
sigure contra focului și s argerei,
de diferite forme și mărimi și cu prețuri cât de moderate.

Interesaților sĕ trimite la cerere „Prețuri curente“ ilustrate franco și gratis. [187] 3—6

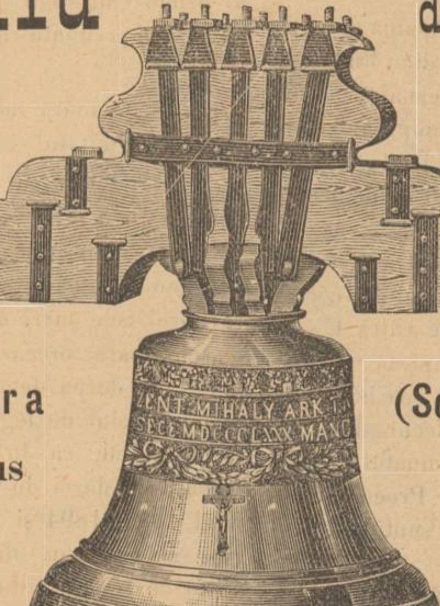

Mihaile Manchen,
vărsătoriu de campane
(Clopote)

și de construcțiunea cea mai nóuă

cu sul sucitoriu

în Sighișóra
piața de sus

(Schässburg - Segesvár)
Nr. 168

o firmă, ce esistă dela anul 1822 și se bucură de un renume bun, se recomandă tuturor comunelor bisericesci a **lifera și repará clopote** de tótă mărimea cu **coróna de stejar ori de fer legat,** face și **scaune de clopote din fer bătut** pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuează și în depărtare. **Clopote mai mici sunt în tot timpul gata.** Solvirea se va primí și în rate. [18] 9—10

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):
La 4 óre 16 minute, diminéța, tren de persóne.
La 1 óră 26 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:
La 7 óre 28 minute, diminéța, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):
La 7 óre 44 minute, diminéța, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraș:
La 4 óre 36 minute, diminéța, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan. Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 106 Sibiiu, Marți, 28 Septembre (10 Octobre) 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl , 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă
la
„Telegraful român",

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Octobre Novembre-Decembre al an. 1893, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Sept. 1893, sĕ-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foiei.

Editura „Telegrafului Român"
în Sibiiu.

1.

Cestiuni scolare.

Dela un amic al fóiei nóstre primim următórele, referitóre la art. publicați sub acéstă titulă în nrii 94 și 95 ai fóiei nóstre:

Articlii de fond ai fóiei: „Telegraful Român" numerii: 94 și 95 din anul curent, sub titula: „Cestiuni scolare", tractéză despre inspecțiunea și controla în scolele nóstre porale conf. gr. or. ca de o causă, dela care în órecâtva încă atêrnă buna stare a învĕțĕmêntului și progresului scolar și aflând amintitul tractat, că aceea controlă, în forma după cum s'au obicinuit a o face până acuma respectivele organe scolare, obligate a o efeptui, nu a fost și nu este destul de corespundețóre scopului, adecă ca sĕ potă duce în îndeplenire ajutorarea și promovarea tuturor intereselor scolare, ca sĕ se pótă ajunge la progresul scolar cerut de têmpul de adi. Susține apoi că acésta stare numai póte fi de suferit și voind, și cerênd îmbunătățirea ei, ca un „mijloc eficace" de îmbunătățire propune: „întroducerea unui protocol de evidență în fiecare parochie, făcut anume pentru directorii și inspectorii scolari."

Constatările și descoperirile, care le face numitul tractat, nu se póte nega, sunt adeverate, și era fórte bine, dacă acestea scăderi ar fi fost observate mai de de mult și delăturate. Astădi póte am fi în posiția plăcută de a nu avea frică de mari primejdii cu scola nóstră.

Este adeverat, că starea slabă, în care se află scóla nóstră primară (esceptionând pe cea capitală) în unele parochii este productul unui puțin interes, sau mai bine dis a unui neinteres bătător la ochi, cu care se tractéză interesele și afacerile scolari din partea acelor factori, cari chiar au obligămêntul a apĕra și promova activitatea scolei întru dobândirea progresului recerut. De acest uricios neinteres sunt molipsiți în unele parochii unul sau unii factori, în altele póte toți factorii locali ai scólei. Acest neinteres dăinuind ani dearêndul au stricat și strică încă mult scólei nostre poporale, și prin ea poporului susținătoriu, căci deoparte poporul a făcut jertfe pentru susținerea ei fără de a avea și un folos îmbucurătoriu real dela ea, după jertfele făcute, ci a fost și este silit a se alege cu prestațiuni puțin îndestulitóre sau chiar neindestulitóre, ear de altă parte, că chiar acésta stare puțin sau neindestulitóre înaintea proprielor nóstre vederi, a spriginit órecum intențiunea altora, și i-a făcut sĕ se crédă mai îndreptățiți a se amesteca tot mai afund în afacerile scólei nóstre, cerêndui unele reforme póte, precum și aceea ca scóla nóstră se le facă prestațiuni mai mari în interesul lor, pe socoteala celora ale nóstre, ce le pretindem dela scola.

La o îmbunătățire mai corespundĕtóre a stărei scolare, acolo unde s'a înrădăcinat urgisitul de neînteres, numai așa se va puté ajunge, dacă acela se va delatura total prin mijlóce acomodate, dela toți factorii locali ai scólei, molipsiți de el, căci e de ajuns sĕ fie unul dintre cei mai însemnați negligent ca sĕ se paraliseze cursul și zădărnicéscă ajungerea programului dorit

Sub factori scolari locali pomeniți aici eu înțeleg pe toți acei individi, cari ca conmembrii ai parochiei sunt datori a susținé și conlucra fiecare în sfera sa pentru buna ei prospĕrare. Acesti factori la noi își esercită conlucrarea lor asupra scólei, unii ca individi, avênd puterea autoritativă în vêrtutea oficiului, ce îl pórtă ca învĕțător, director, alții ca corporațiune, ca epitropie, senat scolar, sinod parochial Dintre acesti factori corporațiunile au în sarcina lor susținerea, provederea și apoi supravegherea asupra scólei, directorul supraveghiază mai deaprópe, ér învĕțătoriul, partea cea mai grea, pregătirea productului, a rodului dorit în chip, formă și conținut real. Pentru întregitatea, sau neîntregitatea precum și calitatea acestui product are învĕțătoriul respunderea înaintea multor factori, toți supra puși lui, începênd dela cel mai simplu și póte nepriceput părinte de familie, între ómeni, apoi pe rând până sus la cei mai nalți demnitari aședați spre a supraveghia înplinirea legilor statului și cele confesionale și apoi dincolo de omenire lui Dumnedeu, pentru direcțiuaea ce i-a dat în crescere fĕpturei sale. Grea respundere, de nu ecsagerez, când dic și cred că e așa, deci bine fac acei învĕțători, cari dacă nu mereu barem din când în când se gândesc la ea!

Vedem dară, că tractatul amintit a aflat, că învĕțătorii după modul și gradul de zel cu cari își îndeplinesc ei agendele oficiului lor s'ar putea grupa în trei clase: consciencioși, materialiști și cari nu arată nici un interes...... Clasificarea este nimerită, e de conces acésta. Așadară sunt și învĕțători cari se fac vinovați de negligență. Acestia trebue aduși la ordine! Bine. Dar mai întâiu prin cine? Prin directoratul scólei. Tractatul amintit însĕ spune mai departe ... „Avem directori scolari din sinul preoților, cari ani de rêndul nici nu întră în scólă" ... „O altă parte dintre directorii scolari, ce e drept, se abat pe la scólă, ascultă prelegerile și respunsurile elevilor, ba și notéză presența în scólă și cu acésta controla s'a finit. Tot ce a vĕdut rĕmâne cum a fost, ca și când nemic nu s'ar fi întêmplat." Așa e. Dar întreb eu, óre aici „întroducrea protocolului de evidență scolar" singur singurel fără alte întocmiri va fi el „un mijloc eficace" de îmbunătățire? Óre în acel protocol nu póte însemna dl director o notă destul de sacă, ba póte, ca sĕ se arete sfătos, încă nedréptă, învinuind în ea pe alții, bună óră pe învĕțător, cum adese se întêmplă și pe nedreptul, fiind-că nu pricepe tot lucrul învĕțătoriului, cum adecă are acela sĕ fie?

E drept, că prin acésta Preaveneratul consistoriu ar fi în posiție a afla de câte ori directorul a cercetat scóla și ce a observat atunci, dar scóla însași nu cred sĕ câștige în tot locul mult prin acésta, din următórele cause:

1. Directorii, cari numai de frica numerului notițelor induse în protocol vor inspecționa scóla și nu din atragere, eu mai că cred, că controla lor, de pricep, de nu pricep, va continua a fi făcută cu neînteresare, cu nepăsare, superficială, unilaterală, și notițele lui snnt productul unei judecăți pripite, numai ca se umple golul la protocol.

2. Unde directorul este om egoist, rĕutăcios, materialist, care e susținut de alții, dar nu voesce a servì decât intereselor sale egoistice private, și post pune acestora ori ce interes comun sau chiar datorie de oficiu, — acolo nu se va afla în grabă starea adevĕrată a scólei numai din notițele protocolului, căci acelea vor fi scrise de directorul, ér directorul dăruit cu însușiri de celea înșirate mai sus, numai drept în spuse nu póte fi, ci este fățarnic, una vede, alta spune, că a vĕdut, una dice că face, și alta face. In acestea caractere se deștéptă și nutresce apoi ură personală asupra învĕțătoriului, silindu se a-i strica tot și în tóte, adecă în progresare și apoi în reputațiune. Ei sunt fórte primejdioși armoniei și progresului și din motivul, că apoi în calitate de președinți ai senatului scolar și sinodului parochial transplantă prin diferite mijlóce și căi disprețul și neinteresul ce-l hrănesc în inima lor față de învĕțătoriul, și prin el față de scólă, și asupra acelora.

Așa dară rădĕcina reului mai adese acolo își are începutul și reședința în inima „capului" conducĕtor al parochiei. Vor fi rari atari caractere, dar destul spre a strica mult la mulți.

3 Unii directori nu pot controla, căci nu se prea pricep în ale scólei, fiind-că nu se ocupă cu lucruri de atare natură mai continuu și așa nepricepându l bine lasă lucrul așa precum e, fără a-l îndrepta, deși ar trebuì îndreptat, căci nu scie cum s'o facă acésta, și scóla nu câștigă.

Petițiunile referitóre la rĕspunsurile regesci.

Joi s'au început în dietă desbaterile, referitóre la rĕspunsurile regesci dela Boros sebis și Güns. La ordinea dilei a fost ele puse în formă de petițiuni ale comitetului central al clubului independent.

Referentul Béla Horváth, luând cuvêntul spune, că cei-ce au înaintat petițiunile țin de lucru grav, că Maj. Sa n'a rĕspuns nimic contra agitațiunilor românesci, a condamnat aspru însĕ demonstrațiunile de stradă. Regimul a pĕcătuit deci contra ideei de stat magiar și pe națiunea magiară a îmbulzit o în șirul celorlalte naționalități Referentul, care cetì respunsurile date episcopilor români Mețianu și Pavel, dice, că în petițiunea dela Boroș-sebiș se mistifică lucrul, că din cuvintele regesci nu se póte conclude o esprimare contra constituției statului, ér dacă Maj. Sa a condamnat aspru demonstrațiunile de stradă, acésta o fac chiar și petenții. Petițiunea cere ce regimul în sensul art. de lege III ex 1848 sĕ fie tras la rĕspundere. Petenții nu cer ca regimul sĕ fie pus sub acusă, în petițiunea referitóre la rĕspunsurile dela Güns cel puțin acésta pretensiune este stérsă. De óre-ce nu sunt momente faptice, cari sĕ dea ansă la îngrigiri, de óre-ce petițiunea e lipsită de ori-ce basă sĕ se arunce în archivul dietei.

Nicol. Bartha: Prin rĕspunsul regesc dat episcopilor români s'a degradat națiunea magiară la naționalitate, vorbindu-se despre concordia necesară între naționalități. Din norocire pentru acésta este responsabil regimul, căci altfeliu s'ar puté clătina credința către corónă. Sub ochii, și cu spriginul regimului s'a creat de vre-o 30 de ani în Ungaria o societate românéscă, care în tótă privința duce o viéță deosebită de noi, care la tótă ocasiunea își accentuéză caracterul românesc, creând institute de bani, baluri, reuniuni de cântări etc. In esclusivitatea ei nu vrea sĕ scie de fasele vieții publice din Ungaria și nutresce o mare ură către tot ce e magiar. Acésta e periculos unității nóstre politice și dacă le stă în cale coróna ungară, se duc la împĕratul austriac. Ei nu vin în parlament, calumniéză tóte ramurile regimului, iustiția, și forméză parlamentul lor separat în Sibiiu, în care i-au decisiuni politice, care apoi le sunt normative. De aceste hotărîri se ține și pasivitatea, care este e nerecunóscere pe față a legilor țĕrei Ei vreau sĕ creeze pe lângă națiunea magiară una română și sĕ creeze o federațiune. Intre astfeliu de împregiurări a pune națiunea magiară coordinată cu celelalte naționalități, este nu numai o greșală politică, dar și o nedreptate. Coróna a încuragiat prin acésta agitațiunea română, care póte duce la o sdruncinare a ecuilibrului politic al țĕrei și tot deodată la desfacerea armatei. A pune pe un nivou o rasă, care forméză elementul constituțional cu altă rasă, care representă elementul distrugĕtoriu, este o greșală grobiană politică și o mare nedreptate, căci acéstă țéră n'a fost botezată din întêmplare „Ungaria" ci prin istorie. Dacă ministrul president a apĕrat în comisiuue coordinațiunea între naționalități, a dat arme în mânile inimicilor nostri. Intr'un mileniu dreptul magiarilor s'a sânțit pe acéstă patrie. Cine nu vrea sĕ recunóscă preponderanța magiarilor în ori ce direcțiune nu este demn sĕ conducă regimul Ungariei. Vorbitoriul își presentă apoi resoluția de conclus în care cere, ca dieta sĕ desapróbe procederea regimului din causa rĕspunsurilor date bisericei ortodocse şi greco-catolice la Borossebiş.

După Bartha luà cuvêntul Apponyi, conducĕtoriul partidului „naţional". Dela el se aştepta lumea sĕ ţină un discurs fulminant, dar Apponyi a surprins dieta cu un proiect de adresă către rege, pe care l'a înaintat dietei cu o mică întroducere. In vorbirea de întroducere accentuéză Apponyi, că rĕspunsurile regesci însuflă mari îngrigiri, că prin ele în loc sĕ se consolideze starea de drept a Ungariei se împintenéză la fedelarism, către care ţintesc naţionalităţile. Regele însuşi sĕ vină şi sĕ linişténscă naţiunea, clarificând rĕspunsurile, pentru care face responsabil pe guvern. Mai vîrtos în rĕspunsul dela Güns au obvenit enunciaţiuni atât de neobicinuite, încât ele inspiră mari îngrigiri şi e necesară o lămurire din partea competentă. Consecuenţele acelor mistificaţiuni sunt de atâta importanţă, încât pot fi periculóse pentru tron şi patrie, deóre-ce o presentă ca teatrul unor revoluţiuni cu tendenţe periculóse.

Ministrul president Wekerle declară dela început, că guvernul ia întréga rĕspundere pentru rĕspunsurile dela Boroş-sebiş şi Güns, dar aşa precum ele au fost date şi nu precum le interpretéză oposiţiunea. Ce privesce respunsul dela Boroş-sebiş trebue sĕ observ, că eu când mi-am anunţat programul politic n'am atins cestiunea naţionalităţilor, ci în o vorbire de anul nou, în care am accentuat, că politica naţionalităţilor nu e politica unui regim, ori partid, ci trebue sĕ fie a fie-cărui politic magiar. Pentru întărirea ideii de stat magiar am păşit şi vom păşì cu tótă energia, vom face sĕ se valoreze stricteţa legei, vom aplica chiar dispoziţiuni estraordinare pentru că numai o singură naţiune politică esistă, cu tóte că esistă naţionalităţi, cari ca şi la noi în nici un alt stat nu se bucură de atâtea libertăţi. Trebue sĕ ne alegem mijlócele prin care putem sĕ realisăm politica nóstră, sĕ facem adecuată esistenţa nóstră naţională şi de stat — şi un bun mijloc pentru soluţiunea politicei naţionalităţilor este, ca sĕ avem o strictă privire asupra factorilor, care în acéstă privinţă au influinţa imediată, fie ei bărbaţi ai bisericei ori ai scólei, fie organe ale administraţiunei, ér presa la rêndul ei încă e datóre sĕ ne ia partea.

Ministrul Wekerle promite, că între mijlócele esceptionale va fi şi proiectul lui Hieronymi despre adunările poporale. El regretă fórte mult, că s'a pus în discusiune cestiunea naţionalităţilor, acésta nu e în folosul nostru; fie-care fóie românéscă presentă rĕspunsul dela Boroş-sebiş, ca o lecţie dată magiarilor şi oposiţiunea prin atitudinea ei confirmă espunerile foilor române. In rĕspunsul dela Boroş-sebiş a fost vorba de constituţia patriei şi s'a accentuat respectarea legilor. Incât privesce rĕspunsul dela Güns, ministrul Wekerle rĕspunde lui Apponyi, că numai în interesul naţiunei magiare a fost dat acela, ca fie-care lege sĕ fie susţinută aşa precum ea a fost creată, ér imputările, că ţinênd guvernul strict la basa din 1876 se împlinesc aspiraţiunile naţionalităţilor, nu le consideră de adevĕrate. Wekerle polemiséză apoi cu Apponyi, ḑicênd, că proiectul lui de adresă este simplu un act al partidului, cu care vrea sĕ se însinue la corónă şi sĕ înegréscă regimul. Mai respinge unele observări ale lui Pázmándy, că; pe timpul manevrelor nu i s'ar fi dat ministrului atenţiunea cuvenită

In şedinţa următóre a făcut ministrul Hieronymi în o vorbire enunciaţiuni importante — cu privire la cestiunea română, pe care o publicăm la alt loc.

In şedinţa de Sâmbătă a vorbit Horvath Gyula 2 óre. El condamnă rĕspunsurile, care au dat armă agitatorilor, nimenea dintre români nu şi-a ridicat vocea afară de Moldovan Gergely, ca sĕ ḑică, că rĕspunsurile ar fi un advertisment la adresa românilor. Mişcarea românéscă e în flóre; ministrul de interne a propus mijlóce eficace spre a o înăduşi. Acele mijlóce trebuiau mai de mult luate. Dar şi acestea vor rĕmâné vorbe góle, căci actualul regim nu e harnic a face ceea ce promite. Nici legea cu scólele nu o póte esecuta, precum nu o esecută cea despre asilele de copii, care a provocat o agitaţiune aşa de mare în ţéră. Mocsáry a vorbit bona fide despre împăcarea cu românii, dar nu l'a ascultat nimenea Magiarii n'au foi destule sĕ se pótă opune curentului, care-i blaméză în faţa Europei. Nimenea dintre magiari n'a putut produce o operă ca replica. Şi între astfeliu de împregiurări se mai pun regelui în gură cuvinte, ce nu le-a chibzuit guvernul.

Vorbirea

ministrului Hieronymi ţinută în şedinţa de Sâmbĕtă (7 Octobre) a camerei deputaţilor:

Politica de naţionalitate a guvernului este fórte simplă, fórte clară. Scopul final al ei este, ca toţi cetăţenii acestei patrii sĕ fie fii credincioşi ai ei, ca toţi cetăţenii patriei fără deosebire de naţionalitate sĕ conlucre dimpreună cu noi pentru întărirea şi înflorirea naţiunei. Spre acésta ţintă trebue sĕ nisuim; deşi o parte a inteligenţei naţionale române şi aḑi stă pe basa programului politic dela 1881, a cărui punct cardinal este, ca Transilvania sĕ aibă autonomie deosĕbită, suntem decişi, ca acţiunea îndreptată spre acest scop, ori în ce formă s'ar manifesta, sĕ o lovim cu totă asprimea legii. Nisuinţele naţionalităţii române mai au o apariţiune tristă şi acésta este, că deşi nu publice, căci acésta ar fi periculos pentru respectivii, — ci totuşi sunt şi fantasti cari ar voì sĕ compuie un stat naţional român din românii din Ungaria şi din românii altor state streine. De aceştia sunt, dar cred şi cutez a afirma, că sunt puţini; cunóscem firele, cari sĕ ţes din România în Ungaria şi fiindcă le cunóscem, le-am tăiat şi le vom şi tăia. Pentru aceşti fantasti politici nu putem avé alte cuvinte, decât că acésta naţiune are destulă voinţă firmă şi destulă putere, ca aceea, ce este scris de legislaţiune, că naţiunea este unită şi nesepar abilă, sĕ o apere până la cea din urmă picătură de sânge. Faţă de aceste nisuinţe ori ce îngăduire ar fi pĕcat şi eu nu voiu cădé în acest pĕcat

Marea maioritate a poporului român este inteligentă, diligentă şi plină de bunĕtate, care uşor se póte guverna.

Mulţămită lui Dumneḑeu, că asupra acestei mari maiorităţi a poporului român influinţa agitatorilor este până acum puţină. Şi datorinţa nóstră este a grigì, ca între ei sĕ nu ocupe teren influinţa agitatorilor.

In discusiunea acésta din nou s'a făcut provocare la aceea, că naţiunea magiară a înfiinţat statul acesta şi ea îl susţine. Dar tocmai pentru-că acésta este aşa, nu ne pu putem îndestulì cu aceea, ca sĕ ne plângem, că românii au viaţă socială deosebită, au cultură deosĕbită, au viaţă economică separată; nu ne putem îndestulì cu aceea, ca sĕ constatăm simplu aceste apariţiuni: noi avem datorinţa sĕ căutăm şi sĕ şi aflăm contra acestora mijlócele de vindecare.

Mijlócele aceste nu le vom afla şi nu le vom sci aplica, dacă în totdeuna voim sĕ vindecăm numai simptómele, dacă nu vom pătrunde la rădăcina reului, dacă nu vom căuta causele, cari sunt mobilul acestei miscări.

Una dintre aceste cause este şi aceea că în vecina Românie sĕ urcă la mai multe mii numĕrul acelora, cari sunt născuţi în Ungaria, au studiat în Ungaria şi cari apoi au emigrat în România, ca sĕ-şi câştige acolo pânea, căci aici în ţară nu-şi pot asigura traiul. Numai la universitate din Cluş în anii din urmă au absolvat cursul filosofic 185 de tineri, cari neaflând aplicaţie în ţară, s'au dus cu profesori la scólele medii în România. Póte că totuşi nu e corect, că noi dăm putinţă şi ocasiune unei inteligenţe a sĕ desvolta, dar apoi nu i putem da mijlóce de traiu, nu-i putem da pâne.

Societatea încă are mare rol şi mare datorinţă şi e tare de dorit, ca societatea magiară sĕ-şi esercieze puterea sa de contopire.

Şi e de dorit, ca acésta putere de contopire sĕ o esercieze în mĕsură mai mare ca până aci, sĕ fie mai puţin esclusivistă, decât cum a fost până acum, căci aceste rele nu sĕ pot corege, decât cu mijlóce morale.

Afară de acésta mai avem o mare datorinţă şi acésta e, ca sĕ ne îngrijim de interesele acelei mase de popor român răbduriu şi uşor de guvernat, şi sĕ îmbrăţişăm cu iubire afacerile lui. Este datorinţa nóstră în acésta cestiune mai nainte de tóte, a ne îngrigì ca starea preoţilor români sĕ nu fie aşa de miseră, care stare e causa, ca ei sunt pradă ori cărei agitaţii şi influinţei rele; este datorinţa nóstră a ne gândi despre sórtea învĕţătorilor şi este datorinţa nóstră a nisuí, ca preoţii sĕ se créscă în spirit patriotic şi că aceşti preoţi şi învĕţători sĕ fie apostolii ideei de stat ér nu invers, sĕ lucre spre stricăciunea ei.

In fine trebue sĕ ne dăm silinţa, ca după putinţă sĕ îmbunătăţim administraţia în ţinuturile locuite de naţionalităţi. Administraţia în multe locuri nu corespunde aşteptărilor şi deşi în tóte părţile este de lipsă îmbunătăţirea ei, în ţinuturile naţionalităţilor este o necesitate arḑĕtóre. Cáci în ţinuturile unguresci administraţia rea es impută guvernului, în ţinuturile de naţionalitate sĕ impută magiarimii şi statului ungar. Este datorinţa nóstră a îmbunătăţi administraţia, căci nimic nu mână mai uşor pe popor în braţele agitatorilor, decât dacă nu află o resolvare grabnică, justă şi leală a plângerilor lor din partea autorităţilor.

Nu crede, că prin acelea ce a ḑis, a dat un panaceu; nici aceea nu crede, că cu aceste mijlóce sĕ va ajunge la un resultat complet în câte-va sĕptĕmâni, în câte-va luni sau chiar şi în câţi-va ani. Nu numai guvernul acesta, dar şi cele ce vor urma, fără deosebire de partid şi colorit politic, în cestiunile de naţionalitate trebue sĕ urmăréscă un program precisat.

Ér aceia, cari privesc la resolvarea cestiunei, cu neîncredere, se ia aminte, că până la 1848 nu s'a făcut nimic în privinţa acésta. Epoca, ce a urmat după acest an, n'a avut de loc tendinţa, ca sĕ împace naţionalităţile nemagiare cu magiarimea şi sĕ deştepte simpatie intre ele; dela 1867 încóce ne-am încreḑut în aceea, că este destul de tare societatea, destul de tari instituţiile nóstre liberale, ca sĕ lege naţionalităţile de noi. Dacă voim îmbunătăţire, primul pas este mărturisirea, că în acésta am greşit.

Resolvarea cestiunei naţionalităţilor pretinde disposiţiuni positive, a căror conturne le-am accentuat. Si dacă vom nisui consecuent şi cu pacienţă spre acest scop, în convingere, că naţiunea şi regele încoronat sunt de aceeaşi simţire, sunt convins, că vom resolva şi acésta grea cestiune.

„Mocionyescii".

Sub titula a „Mocsonyiak", „B. Hirl." din 5 Octobre c. din incidentul conferenţei dela Timişóra şi a înfiinţărei ḑiariului „Dreptatea", publică un articol de fond, în care după datina foilor magiare se cuprind fórte multe apreţieri superficiale şi neblesnicii, referitóre la afacerile române.

Din acest articol estragem următórele:

„In comitatele sudice, unde odinióră a curs atâta sânge şi lacrimi din causa tulburărilor dintre naţionalităţi, de cinci-spre-ḑece ani încóce a fost pace. Omladina sêrbéscă s'a slăbit de tot, de când regatul vecin înfiinţat de nou a compromitat idea pansêrbéscă, în Bănat cestiunea naţională germană n'a esistat nici când, românii din Caraş Severin şi Timiş, dintre cari o parte s'au luptat în anul 48 sub stéguri unguresci, în deosebire de fraţii lor ardeleni, au trăit în bună înţelegere cu vecinii lor de altă limbă Un feliu de reacţiune binefăcĕtóre s'a manifestat în părţile sudice, sub influinţa acestei reacţiuni ómenii s'au urît de frecări continue, agitatorii şi-au perdut terenul de sub picióre şi partea aceea de ţéră a progresat pacinic pe calea, pe care a trebuit sĕ progreseze în mod natural.

„Intre astfel de împrejurări póte sĕ producă surprindere scirea, că partidul naţional român şi-a desfăcut stindardul la Timişóra.

După aceste spunênd cele decise în conferenţa dela Timişóra şi ocupându-se cu familia Mocionyi, şi în special cu ilustrul membru al ei, cu dl Alecsandru Mocionyi, pe care aşa de bine îl cunósce, încât ḑice despre dênsul, că „totdeuna a fost instrument în mânile altora" (!) continuă astfel:

„Mocionyescii, (cari de altcum sunt macedo-vlachi, aşadar mai mult de origine grecéscă, decât valachă)*) au mare popularitate la poporul român de rênd. Ei sunt în Ungaria familia cea mai distinsă română, stipendiile şi alte fundaţii culturale ale lor, prin cari ajutoră tinerimea scolară română le-au câştigat un fel de nimb de protector. Popularitatea acésta este aşa de mare cu deosebire în comitatele din sud, în patria mai restrinsă a Mocionyescilor, încât nime altul nu ar fi putut avé curagiul a desface stindardul românismului în Timiş, decât un Mocionyi. Ori cine altul ar fi luat în mână acest stindard, întreprinderea ar fi fost urmată de un nesucces compătimitor".

După aceste „B. Hirl." ne spune, că este naivitate a crede în afirmarea cercurilor oficiale din Bănat, că în persóna lui Alecs. Mocionyi vĕd o garanţă, că agitaţiile nu vor trece graniţele, cari sunt datori sĕ le respecteze şi românii; ci crede, că agitatorii sub firma lui Mocionyi vor continua cu agitaţiile antipatrioce în Bănat, precum fac în Ardél, apoi făcênd o apreţiare falsă a desvoltării stărilor din Ardél, continuă·

„Noi magiarii, în lupta ce o purtăm pentru unitatea şi pacea internă a statului nostru vom avea probabil sĕ apĕrăm o nóuă posiţiune: partea de sud a Ungariei.

„Şi vorbind de apĕrare, este imposibil sĕ nu ne întristăm asupra impotenţei societăţii magiare Cum vrea acésta societate a contopi în sinul sĕu naţionalităţile, ce sĕ deosebesc de ea prin limbă şi religiune, când nici pe o astfel de familie, cum e familia Mocionyi, care are legături de rudenie şi prietenie cu aristocraţia magiară, nu a fost în stare sĕ o reţie, ca sĕ nu facă tovărăşie cu elementele, ce conspiră contra statului?

După acésta văierare „Bud. H." îşi termină articolul seu cu următoriul calambur, făcênd alusiune la Mocionyesci:

„Cine sĕ luptă direct sau indirect, contra întregităţii Ungariei, fie din fanatism, fie din vanitate, cu acela nu va da mâna societatea, care sĕ declară pe sine de magiară.

Noutăţi.

Soctatea de lectură „Andreiu Şaguna" a teologilor şi pedagogilor români gr. or. din Sibiiu, s'a constituit pentru anul scolar curent în modul următor: Preşedinte: Dr. Petru Şpan profesor seminarial; vicepreşedinte al societăţii şi preşedinte al comitetului ei: Ioan Moţa cleric an III; archivar şi notar al corespondenţelor: Nicolau Oneţ cleric an III; redactor al foii „Musa": Aron Roman cleric an III; controlor Teodor Orlea cleric an III; notar al şedinţelor: Avram Sêrbu cleric an II; bibliotecar: Vasilie Stan cleric an I; vicebibliotectar: Avram Dubleş pedagog an I; cassar: Romul Gomboş cleric an I; — membri în comisia literară: Mihail Candrea cleric an III (totodată notar al comitetului) şi Laurenţiu Ciorbea cleric an III; Ilie Popp, Elempiu Negrea, Nicolau Palado şi Lazar Bera clerici an I; Iuliu Crişan pedagog an III şi Ioan Fota pedagog an II.

* * *

---

*) După „Bud. Hirl." macedo-românii sunt de origine grecéscă. Bravo „Bud. Hirl"! Asta numai acuma o scim, ca şi cele scrise despre dl Alecsandru Mocsoni! Red.

Aurel Pop e în viață Referitor la scirea nóstră din nrul trecut, reprodusă din „Vestea“, despre mórtea tragică a tinerului Aurel Pop din Braşov, scire, care ne-a părut suspectă, deşi a fost adusă de tóte foile din Bucuresci şi de ale nóstre, venim cu plăcere a anunța, că nu este adevĕrată. Precum ne spune „Timpul“ ea a fost născocită de „Adevĕrul“, dar faptul este, pe care 'l constată şi „Timpul“ că Aurel Pop, cât a fost la Bucresci n'a suferit de miserie că acum se află la Viena, la politechnică avênd un stipendiu dela „fundațiunea Gojdu“.

Inregistrăm cu bucurie acéstă desmințire şi deórece sĕ ḑice, că acela despre care se lățesce vestea de mórte şi nu e adevĕrată, va trăì mult şi va avé noroc, îi dorim d-lui Aurel Pop ambele aceste.

* * *

Convent ev. A. K. Şedințele conventului general evagelic A. K. s'au terminat. S'a ales inspector general Pronay, care a promis, că va păḑi biserica de certe din lăuntru. După o desbatere lungă, în care s'au adus fel de feliu de învinuíri slovacilor s'a hotărît sĕ se facă o nouă arondare a districtelor şi spre acest scop s'a ales o comisiune, care sĕ studieze cum sĕ se pună în lucrare şi în fine s'a luat decisiune a cere guvernului urcarea dotațiunei pentru biserica ev. A. K.

* * *

Biserica evang. croată. Adunarea generală a bisericei croate de confesiunea ausburgică, ce s'a ținut în Agram, a hotărît desfacerea din legătura bisericei ungare şi întemeerea unei biserici autonome croate. S'a şi ales o co-misiune, care sĕ lucreze statutele şi sĕ pregătéscă un memorand, prin care să arete motivele de a se întemeia biserica croată evangelică.

* * *

Asigurare. Precum se anunță din Budapesta ministrul Andreiu Bethlen va înainta dietei un proiect referitoriu la asigurarea vitelor, care va fi obligătóre pentru toți proprietarii de vite.

* * *

Tir de asediu. „Timpul“ dela 23 Septembre scrie:

Am avut aséră pentru un moment iluziunea rĕsboiului cu tóte teribilele sale consecințe Pe un platou întins, platoul dela Cotroceni, care se numesce şi polison, dincolo, de casarma regimentului de geniu, într'un întunerec desĕvêrşit, regimentul de asediu sub comanda dlui colonel Stoica, făcea exercițiì de tir cu tunuri de cetate. Era vorba, ca mortierele tunurilor de asediu, sĕ distrugă o construcție făcută anume la 2.200 de metri distanță şi pentru acest scop s'au dat treiḑeci de detunături. Precisiunea tirului a fost minunată şi la fie-care detunătură observatorul anunța, că diferența nu era decât de un metru, cel mult dóuĕ, pentru a lovi un punct anume din acéstă construcție, care conținea o cantitate de pulbere, şi tóte acestea la o distanță de 2.200 de metri.

Un fior involuntar te cuprindea la fiecare detunătură, ce te asurḑia de sgomotul teribil, care îl producea, şi te gândeai ce efect distrugĕtor ar fi adus, dacă o mortieră din acele, cu care erau încărcate tunurile de asediu şi care conțin patru-ḑeci şi cinci-ḑeci de kilograme de pulbere şi alte materii esplosibile, ar fi căḑut pe o cetate, într'un oraş în timp de rĕsboiu.

Aḑi numai se vor cunósce efectele tirului asupra construcției şi se va afla precisiunea sa esactă.

La acest exercițiu asistau dl general Lahovari, ministru de rĕsboiu, dl general Pastia, inspector general al artileriei, d-l Corjan, comandant de piéță, dl locot.-colonel Mareş şi mulți alți domni ofițeri.

* * *

Proces de presă. Procuratura din Seghedin a intentat proces de presă pentru agitare contra ḑiarului „Zasztava“. Articolul încriminat a apărut în nrul 121 al fóiei cu tilula: naționalități nerecunoscĕtóre.

* * *

Brasilia érăş imperiu. In Brasilia s'a iscat revoluțiune şi durézâ de câteva sĕptĕmâni. In fruntea revóltei este admiralul de Molo şi ea este îndreptată contra preşedintelui republicei, ba chiar contra republicei, căci ḑiarul „Times“ din 15/27 Septembre primesce următóăea scire din Lisabona: Un oficer superior din flota brasiliană sosit acolo declară, că dacă mişcarea lui Mellos va reuşi, monarchia se va restabili în Brasilia. Principele August de Sacsa-Coburg, care e fórte popular în marina brasiliană, va fi proclamat de împĕrat.

Principele Ludwig August Maria Eudes de Sacsa Coburg e fratele ducelui Filip şi al principelui Ferdinand al Bulgraiei. E căsătorit cu Leopoldina principésa de Brasilia, a doua fică a detronatului împĕrat Pedro al II-lea. Precum se anunță principele a plecat la Brasilia.

* * *

Banul Croației. Mare sensațiune a provocat în Croația împregiurarea, că banul Croației la reîntórcerea prin Slavonia a luat cuartir la episcopul Strossmayer, cu care era în mare duşmănie. Se crede, că banul a avut o mare misiune. Precum se scie dênsul a conferit în ḑilele trecute cu Wekerle în Budapesta.

* * *

O Lotărie de gen modern. Cetim în „Luminătoriul“ cumcă în părtile Oravițeì, Iamului şi ale Vĕrşețului s'a constituit un consorțiu de înşelăciune, care grasézâ în mod cumplit asupra poporului credul român. Adecă unii individi., 'a căror nume nu se scie au cârpocit un feliu de tipografie cu ajutoriul căreia fabrică bancote false. Cu acestea apoi străbat în popor şi lăcomesc la câştiguri considerabile, adecă promit şi dau de fapt câte o mie de fl. v. a. bancnote false pentru câte o sută de fl. bani buni. Mulți ómeni creduli s'au aflat dintre români cari a făcut astfel de têrguri; unii după cum ni se spune, şi-au vêndut boii, vacile etc. ca sĕ facă multe sute de bani buni. pentru ca se capete multe mii de fl. de bani falsificați. Acesti creduli şi retăciți contézâ la înşelațiunea bietului popor, adecă se facă cu el fel de fel de têrguri resplătind cu bani falsificați. Grăbim a denunța faptul autorităților competente şi deodată a admonia pe toți lăcomoşii ca se nu facă astfeliu de têrgueli, căci cei ce umblă a cumpĕra bani falsificați numai că nu se înavuțesc, ci vor deveni întemnițați, ca părtaşi la crima de falsificare cu bani care crimă se pedepsesce cu mare asprime şi cu ḑeci de ani de temniță.

* * *

Himen. Dl Nicolae Fedorean, învĕțător şi contabil la banca „Munténa“ din Ofenbaia şi dra Marița Pătean 'si-au serbat cununia lor Dumineca la 8 Octobre n. c. in biserica din Cianul-Deşert.

Un duşman al viței de vie.

Cu toți scim ce grea lovitură au suferit cultivătorii nostri de vii prin filocseră. Toți cunóscem cumplitele devastări, ce le-a făcut acest duşman în unele din ținuturile nóstre de vécuri renumite prin vinurile lor şi scim şi aceea, că cât de puțin se póte face în contra lui, dacă s'a încuibat în vre-o vie.

Dar pare că n'ar fi ajuns acésta nenoroçire, ci a trebuit cătră acésta sĕ se mai adaugă incă alta nóuă.

In timpul din urmă adecă în mai multe locuri s'a ivit un nou duşman al viței de vie cu numele de peronosporă. Chiar ḑilele trecut a binevoit părintele Pinciu, protopop al Ciacovei a-mi scrie, că sar fi ivit şi în ținutul Ciacovei.

Pentru ca sĕ cunóscă economii nostri mai deaprópe acest nou duşman, voiu încerca în şirurile următóre a descrie firea acestui parasit şi modul cum se ivesce, ér în fine şi maniera, după care se póte combate şi împedeca în devastările lui, aşa cum îl cunosc din instrucțiunile edate de dl ministru de agricultură şi din propria mea esperință.

Referitoriu la istoria lățirii lui estragem din un articol apărut în Nr. 37 ex 1893 al monitoriului ministerial următórele:

Peronospora viticola este un burete, care ca şi filocsera 's'a împortat din America la noi şi s'a descoperit mai întâiu în Francia la anul 1878.

In Ungaria s'a dat de urma lui mai întâii la anul 1880. — In anul 1882 se ivise deja în mai multe locuri şi a şi făcut pagube considerabile.

In anii următori încetaseră devastările lui până la anul 1888 când s'a ivit de nou şi de atunci face colosale stricăciuni în viile nóstre.

Presența peronosporei se constată prin aceea, că în dosul frunzei de vie se arată pete de împăngenitură, aşa că ni se pare, că frunza ar fi presărată cu pulbere de zăhar sau sare sau ca şi când ar fi căḑut bruma pe ea.

La început aceste pete sunt mici şi încep a se forma totdéuna pe lângă nervii principali ai frunzei, ceea-ce este un moment fórte caracteristic la cunóscerea peronosporei şi la deosebirea ei de alte pete produse prin alți parasiți sau prin împunsături de gândăcei.

Mai târḑiu petele devin tot mai mari, sĕ contopesc şi se întind peste tot dosul latului frunzei. Pe suprafața latului frunzei în fată cu petele amintite sĕ ivesc pete gălbinii şi netede, cari mai târziu devin ruginii, cresc în măsura în care cresc petele de pre dosul frunzei.

Frunza astfel atacată mai târziu se uscă si cade şi dacă timpul este umed şi cald adeca favorisézâ desvoltarea buretelui, cad tóte frunzele.

Remânând planta fără de frunze strugurii nescutiți de arşița razelor sórelui înainte de a se cóce, sĕ uscă şi nu se pot folosì sau în casul cel mai bun dau vin slab şi acru.

Dar nu numai frunzele se atacă prin peronosporă ci şi vêrful vlăstarilor tineri, ba sĕ ivesce chiar si pe struguri şi face ca bóbele sĕ se sbârcéscă şi se cadă chiar şi numai dacă le atingi încetişor. Peronospora nu strică numai prin aceea, că în anul, în care se ivesce nimicesce sau înpuținézâ recólta, ci şi prin aceea, că vlăstarii nu se desvóltă pe deplin şi astfel nu se pot folosì la sădire sau la oltoire şi slăbindu-se nu pot resista gerului.

Stricăciunile produse prin burete sunt ódată mai mici, altădată mai mari.

Mai mari sunt dacă timpul favorisézâ desvoltarea lui adecă, dacă este timp umed şi cald; în casul acesta în scurt timp se lățesce atât de repede, încât atacă viile unui întreg ținut.

Sĕ vedem acum mijlócele de apărare în contra acestui duşman.

In contra buretelui se recomadă mai multe mijlóce:

1. Sĕ recomandă a stropi frunzele cu o soluțiune de pétră vênătă. Soluțiunea sĕ nu fie prea tare, căci altcum se vatămă şi vița de vie. — Mai bine dacă sĕ ia $^1/_2$ chgram pe fiécare sută de litre de apă.

2. O mestecătură de pétră vânătă şi de var, care mestecătură pórtă numele de „mestecătură de bordeaux.“

3. Mestecătura de Burgund, care nu este decât o mestecătură de pétră vanătă şi sodă.

4. O mestecătură de pétră vânătă şi de amoniac solvit în apă.

5. Azurinul cristalisat.

Dintre tóte aceste mijlóce cel mai cel mai bun, mai eftin şi mai uşor de pregătiteste mestecătura debordeaux, care se face din pétră vânătă şi din var în chipul următoriu:

Intr'un vas plin cu apă caldă solvim (topim) pétra vânătă, după ce am sdrobit-o mai nainte. Pe trei litre de apă luăm 1 chgram de pétră vânătă.

In alt vas solvim varul nestâmpĕrat luând 1 chg. de var la 6 litre de apă.

După ce s'a solvit pétra vênătă bine, o turnăm în mai multă sau mai puțină apă, după cum voim sĕ fie soluțiunea mai tare sau mai slabă şi după ce s'a răcit varul în celalalt vas îl turnăm peste soluțiunea de pétră vênătă. Fórte bine este, dacă soluțiunea de var se strecóră mai nainte prin un ciur, ca sĕ nu fie prin el bucăți încă nesolvite, cari ar astupta stropitórea la tolosire.

In loc de var nestâmpărat putem lua şi var stâmpărat, dar în casul acesta în loc de 1 chg. de var nestâmpărat luăm $2^1/_2$ chg. de var stâmpărat.

Pétra vênătă sĕ nu se solvéscă decât în vase de aramă, de lemn sau de lut şi mestecăul cu care mestecăm iar de lemn sĕ fie.

In cât privesce tăria soluțiunei trebue sĕ scim, că la prima stropire sĕ nu folosim decât 2 chg. de pétră vênătă pe fiecare sută de litre de apă, ér la ulteriórele stropiri 3 chg. de pétră vênătă pe fie-care hectolitru de apă.

Referitoriu la stropire dl ministru de agricultură în nrul 3 din 17 Ianuariu 1892 al monitorului seu ordinézâ următórele:

Via sĕ se stropéscă în fie-care an de regulă de 3 ori*) şi se recer la acest lucru:

a) stropirea *b*) soluțiunea de bordeaux.

Pe un juger catastral ne trebue 6 chilogr. şi 9 decagrame de pétră vânătă şi tot atât var stâmpărat.

Cu stropitórea „*Eclair*“ de Vermorel, care este cea mai bună până acuma putem stropí la ḑi un juger şi cu lucrători iuți şi mai mult.

1 chg. de pétră vênătă — cumpĕrată în cuantități mai mici — constă 35—36 cr. ér soda 7 cr. Prețul stropitórei e 24 fl.

Ca şi fie-care marfă aşa şi aceste materii se pot căpĕta mai eftin, dacă se cumpĕră în cuantități mai mari.

Deci fóre bine este, dacă se asociazâ toți economii unei comuni sau cerc şi comandă cumulativ în cuantitate mai mare mijlócele de apĕrare.

Dl ministru de agricultură în amintita ordinațiune din 1892 promite tot spriginul posibil, dacă i se va trimite în fie-care an o consemnare despre aceea, că de câte chilograme de pétră vênătă şi de var sau sodă apoi de câte stropitóre are trebuință asociațiunea economilor a respectivei comuni sau cerc. Aceste consemnări însĕ trebue sĕ se trimită dlui ministru cel mult până la 20 Februariu în fie-care an.

Din „Fóia diecesană“. *Iosif Bălan.*

Diverse.

Zestre supusă la dare. Fetele milionarilor din America de mai mult timp au o deosebită simpatie pentru prinții, ducii şi alți nobili mai de frunte ai bĕtrânei nóstre Europe. Ele țin, că europenii sunt mai frumoşi, mai bine crescuți, mai cavaleri, decât yanké-ii şi când ajung la etatea măritişului mai bucuros îşi dau mâna europenilor, decât americanilor. Astfel d. e. dóuĕ nepóte a vestitului Vanderbilt acum nu de mult s'au măritat în Francia. Pe fata milionariului Astor nu preste mult o va conduce la altar un principe italian. Se vorbesce, că chiar şi Iay Gould, vestitul „rege al căilor ferate“, încă îşi va mărita fata în Europa. Afară de aceste multe americane brune şi blonde au trecut dimpreună cu miliónele lor în Europa, după bărbați de aici şi strălucesc prin „Bois de Boulogne“ din Paris, „Hyde Park“ din Londra şi prin alte corsouri.

Ei, dar yanké-ii s'au nĕcăjit pentru acésta; àtât pentru că ei sunt desconsiderați pentru europeni, cât şi că le pare rĕu de miliónele, ce trec dimpreună cu miresele la Europa; ba póte de milióne le pare mai rĕu ca de mirese. De aceea şi-au ḑis, lasă că „aflăm noi ac de cojocul lor.“ Astfel o samă de politici din Statele-unite au înaintat camerei din Waschington un proiect de lege în sensul căruia averea fetelor măritate în streinătate sĕ fie supusă la o dare de 33%. Astfel deci zestrea ar fi supusă la o dare aprópe egală cu cea a productelor de artă.

Loterie

Mercuri în 4 Octobre, 1893.

Timişóra: 84 8 35 80 23
Viena: 3 37 20 79 1

---

*) Observare. Mai întâi sĕ stropesce via atunci când i s'au desvoltat pe deplin frunzele. A doua oră sĕ stropesce după ce a trecut flórea, şi a treia óră în luna lui August.

Frunzele sĕ se stropéscă numai pe de-asupra. Când stropim sĕ fim băgători de sémă, ca soluțiunea sĕ se împrósce în formă de stropurei fórte fini aşa, ca sĕ se stropéscă bine atât tótă suprafața frunzei cât şi lăstarii cei tineri.

Nr. 219/893 [194] 3--3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕțătoresci vacante din următórele comune bisericesci prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Deeș, cu salariu anual de 250 fl.

2. Ciceu-Corabic cu salariu anual de 240 fl.

3. Ciceu Poiană în afiliare cu Dobricelul învĕțătoriu ambulant cu salariu anual de 300 fl. locuință, grădină și lemne de încălḑit.

4. Ciceu-Hășmaș în afiliare cu Negrilești învĕțătoriu ambulant cu salariu anual de 250 fl, locuință și lemne de încălḑit.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi au se'și aștearnă petițiunile concursuali, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu în terminul indicat.

Deeș, 5 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeș in conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Teodor Herman,
protopresb.

912/893 [193] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învĕțători la scólele confesionale gr. or. mai jos însemnate, aparținătore protopresbiteratului Agnita, se escrie concurs cu terminul preclusiv de 8 Octobre a. c.

1. Bendorf, salariu anual de 300 fl. în bani gata, grădină și cuartir. Preferință vor avea acei concurenți cari vor fi pregătiți esact în cântările bisericesci.

1. Ghijasa, cu salariu anual de 300 fl. în bani gata, grădină și cuartir.

3. Ilimbav, salariu anual de 300 fl. în bani gata, grădină și cuartir.

4. Ruja, salariu anual de 300 fl. în bani gata, grădină și cuartir.

5. Nocrichiu, salariu anual de 240 fl. în bani gata, grădină și cuartir.

6. Verd, salariu anual de 300 fl. grădină și cuartir.

7, Zlagna, salariu anual de 300 fi. grădină și cuartir.

8. Cincul mare, postul al II ea de învĕțătoriu cu salariu anual de 200 fl. cuartir, grădină și lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi au a-și așterne petițiunile de concurs instruite conform prescriselor legilor în vigóre până la terminul mai sus îndicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Agnita în 8 Septembre 1893.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Sabin Piso,
protopresb.

Nr. 598/1893 [195] 2—2

CONCURS.

La scóla centrală granițĕréscă (cu 3 învĕțători) din Jina, comitatul Sibiiului, este de ocupat postul de învĕțătoriu secundariu eventual, învĕțătorésă cu salariu anual de 220 fl. v. a., cuartir mobilat și lemne de foc.

Reflectanții de confesiunea gr. or. au se-și subștérnă petițiunile instruate conform legilor în vigóre până la 15 Octobre st. n. a c. la:

Comitetul administrativ de fondul și scólele centrale grănițĕresci din fostul regiment român I.

Sibiiu 5 Octobre 1893.

Nr. 420/893 [197] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători la scólele confesionale din mai jos însemnatele comune din protopresbiteratul Lupșei se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Roman.“

1. Cacova Jeri, cu salariu în bani 300 fl.

2. Mogoș-Miclești cu salariu în bani 300 fl.

3. Sălciva de jos, cu salariu în bani 300 fl.

4. Sălciva de sus, cu salariu în bani 300 fl.

5. Șasa, cu salariu în bani 300 fl.

6. Valea-Lupșei. cu salariu în bani 300 fl.

7. Mogoș-Valeabârnei, cu salariu în bani 300 fl.

8. Buru-Ocolișul mic, ca învĕțătoriu ambulant cu salariu de 250 fl.

9. Lunca-Vidolm, ca învĕțătoriu ambulant cu salariu de 300 fl.

Pe lângă acestea fiecare învĕțăva căpăta: cuartir, lemne și o grădină.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-și aștérnă cererile conform legilor în terminul prescris la subsemnatul.

Ofenbaia în 22 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupșei.

Ioan Danciu.
protopresbiter.

Nr. 434/893 [196] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroch de cl. III-a Bedeleu, protopresbiteratul Lupșei, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“

Cu postul acesta este împreunat un venit anual, calculat în bani de 415 fl. constând:

a) Din porțiunea canonică.

b) din birul (simbria) preoțesc și

c) din tacsele stolar regulate în sinodul parochial din 15 August 1893

Reflectanții la acest post an a'și asterne cererile concursuali în terminul indicat și instruite cu documentele recerute de statutul organic și regulamentul pentru parochii din 1878 la oficiul protopresbiteral al Lupșei în Ofenbaia (Ofenbánya) via Torda.

In conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Ofenbaia, 6 Septembre, 1893,

Ioan Danciu,
protopresbiter.

Nr. 515/893 [191] 3—3

EDICT.

George Fara, din comuna Mercurea, carele de 4 ani trecuți a părăsit pe legiuita sa soție Maria Ioan Dragomir din Apoldul-superior, fără a se șci ubicațiunea lui presentă, — cu încuviințarea Veneratului Consistoriu Archidiecesan din 10 August a. c. Nr. 3258 — se citéză, a se presenta înaintea subsemnatului presidiu al scaunului protopresbiteral în termin de șase luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul matrimonial intentat de soția sa se va pertracta și decide și în absența lui.

Mercurea, la 10 Septembre 1893.

Presidiul scaunului protopresb. gr. or. al tractului Mercurei, ca for matrimonial de prima instanță.

Ioan Droc,
protopres.

Nr. 697/1893 [198] 1—1

Publicațiune.

Vasilie Din gr. or. din Măgheruș prin sentința Veneratului consistoriu archidiecesan dto 31 August. 1893 Nr. 2988/B. a fost totalmente divorțat de soția sa pribegită Marina Oprea, gr. or. din Măgheruș, ceea ce în sensul §lui 124 al regulamentului de procedură în cause matrimoniale prin acésta sĕ aduce la cunoscință publică, cu acel adăus, că după espirarea trminului de 45 ḑile dela publicare sentința de mai sus va întra în putere de drept.

Brașov, 18 Septembre 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or al Brașovului.

Ioan Petric
protopresbiter.

226/1893 szám. [199] 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a vizaknai kir. járásbiroság 1893 évi 588 számu végzése következtében Dr. Vecserdea Miklos ügyvéd által képviselt örményszékesi kiskoru Brat Maria és tsa javára ugyan odavaló Brat Joan és Vasilie Deak ellen 264 frt. s jár. erejéig foganatositott kielégitesi végrehajtás utján le foglalt és 500 frt. becsült 2 tehén, 1. ökör szekér és 150 kalangya buzából álló ingóságok nyilványos árverésen eladnak.

Mely árverésnek a vizaknai kir. jbirróság 1526 1893 számu végzése folytán 72 frt. 68 kr. hátr. tökekövetelés, ennek 1893 évi május hó 12 napjától járó 6 $^0/_0$ kamatai és eddig összesen 7 frt. 52 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Örményszékesen végrehajtást-szenvedöknél leendö eszközlésére 1893 évi oktober ho 21-ik napjának délelötti 10 orája határidöül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881 évi LX. t.-cz 107 és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alulis elfógnak adatni.

Kelt Vizaknán 1893 évi oktober hó 2 napján

Eichner Károly,
kir. jbirosági végr. hajtó.

Însciințare.

Avem onóre a încunosciința pe onorații nostri cumpĕrători de bere din provincie, că în urma unei hotărîri a înaltului ministeriu r. u. de finanță suntem de present împuterniciți a puté lifera în provincie și **minimum de un pătrariu de hectolitru de bere**, și astfel restricțiunea de mai nainte numai pentru un hectolitru întreg, s'a ridicat.

Sibiiu, 5 Octocre, 1893.

Cu stimă

Ereḑii
primei berării cu abur transilvane
alui Ioan Habermann, Sibiiu.

[196] 1—3

Spre binevoitóre luare aminte!

Subscrisul îmi iau voe a aduce cu tótă onórea la cunoscința p. t. public, că cu **1 Octombre** n. a. c. 'mi-am mutat locuința dela numĕrul 31 tot în

Strada Măcelarilor Nr. 37,

și ca în trecut așa și acum efectuesc tot felul de încălțăminte pentru domni, dame, copii, precum și tot soiuri de reparaturi, cu

prețurile cele mai moderate

oferind totodată, spre mulțumirea tuturor, marfă solidă și prompt esecutată.

În speranță, că p. t. public îmi va oferì binevoitotoriul concurs, rĕmân

Sibiiu, în Octombre, 1893.

Cu distinsă stimă

Constantin Dragoș,
pantofariu.

[200] 1—5

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1893.

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	**2.24**	11.34	**7.10**	pl.	**Copșa-mică**	sos.	9.34	**12.05**	6.20	—	—
—	—	**2.51**	12.01	**7.43**		Șeica mare		9.05	**11.40**	5.59	—	—
—	—	**3.27**	12.37	**8.27**		Lómneș		8.33	**11.09**	5.32	—	—
—	—	**3.53**	1.03	**8.59**		Ocna		8.09	**10.43**	5.09	—	—
—	—	**4.16**	1.26	**9.23**	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	**10.17**	4.49	--	--
—	—	**4.36**	1.40	—	pl.		sos.	7.28	**8.30**	—	—	—
—	—	**4.49**	1.54	—		Șelimber		7.16	**8.17**	—	—	—
—	—	**5.04**	2.10	—		Veștem		7 01	**8.00**	—	—	—
—	—	**5.26**	2.39	—		Tălmaciu		6.42	**7.39**	—	—	—
—	—	**5.42**	2.56	—		Șebeșul sup.		6.21	**7.11**	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	**6.51**	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacui inf.		**5.28**	**6.15**	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtișóra		**5.04**	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpașul inf.		**4.55**	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viștea inf.		**4.27**	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beșimbav		**4.17**	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕ a inf.		**4.01**	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	**3.31**	4.05	—	--	—

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
					Simeria (Piski) — Hunedóra					
6.15	10.35	4.20	**9.50**		**Simeria**		**5.30**	10.25	3.10	**8.49**
6.38	11.54	4.43	**10.08**		Cerna		**5.14**	10.05	2.54	**8.29**
7.13	12.20	5.18	**10.32**		**Hunedóra**		**4.50**	9 38	2.30	**8.–**
					Brașov — Chezdi-Oșorheiu					
5 46	8.50	—	3.10		**Brașov**	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepși-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	**6.40**		Covasna	**5.46**	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	**7.26**		**Kezdi-Oșorheiu**	**5.–**	9.38	—		2.33
					Murĕș-Ludoș — Bistrița					
4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	**7.21**	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 107 Sibiiu, Joi, 30 Septembre (12 Octobre) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român",

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Octobre Novembre-Decembre al an. 1893, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Sept. 1893, sĕ-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

Sibiiu, 29 Septembre, 1893.

Enunciațiunile ministrului de interne Hieronymi, făcute în vorbirea sa în ședința din Sâmbăta trecută a dietei ungare, cu privire la cestiunea română, sunt de o însĕmnătate deosebită. Ele au fost făcute de persóna cea mai competentă, de ministrul de interne, fiind cestiunea română o cestiune internă a statului și sunt de însĕmnătate pentru-că ele sunt un fel de program, care ne arată calea, ce vrea sĕ o urmeze guvernul față de români, cel puțin până va fi la putere actualul cabinet și în special până va remâné dl Hieronymi ca ministru la departamentul trebilor din lăuntru.

Trecênd preste declarația ministrului cu firele de agitație, ce dice, că sĕ țes din România la noi și pe carì a dis, că le-a tăiat și le va tăia, căci noi nu scim sĕ esiste astfel de fire, cel puțin până acum nici o dovadă nu s'a scos la ivélă în privința acésta, și nici nu scim sĕ le fi tăiat cineva, căci atunci s'ar fi descoperit esistența lor reală, trecênd preste aceste, aflăm, că guvernul pe viitor va avé de lucrat în trei direcțiuni principale, pentru-ca sĕ pótă resolva cu succes cestiunea română, devenită acum acută.

Prima este, ca inteligenței nóstre, calificate în institutele din patrie, sĕ îi sĕ dea aplicație aici, ca sĕ nu fie silită a emigra în streinătate și a dóua, ca preoțimea și învĕțătorimea nóstră sĕ se doteze mai bine, póte din partea statului. Ambele aceste sĕ reduc la cestiunea gingașă de esistență, de traiu sau cum sĕ mai dice la cestiunea de pâne. In aceste dóuĕ puncte, în special, ce se ține de nemulțămire, ministrul a nimerit cuiul în cap. O singură constatare, ce o face ministrul, încă ilustréză situația penibilă, ce ni s'a creat. Numai dela universitatea din Cluș și numai dela facultatea filosofică au trecut în România în anii din urmă 185 de tineri de ai nostri. Dar apoi dela alte facultăți, bună-óră dela medicină, apoi dela scólele comerciale etc. câți tineri nu au trebuit sĕ ia lumea în cap, ca sĕ-și asigure esistența și nu numai în Romània, ci și în alte părți, în Viena și alte orașe ale Austriei? Toți acestia s'au dus, ducênd însĕ cu sine pe lângă durerea iubirii de patrie și de ai lor și un mare capital de inteligență; și nu scim, că încât îl dóre pe dl ministru și pe concetățenii nostri magiari acest lucru anomal, dar de sigur durerea nóstră pentru perderea — căci deși pentru românism ei nu sunt perduți, sunt perduți însĕ pentru noi, — acestor iubiți fii și frați ai nostri este mare, adênc simțită și nestinsă, căci aprópe totalitatea lor nu a fost crescută din budgetul țerii, mașter pentru noi, ci din crunta sudóre a nóstră, din crunta sudóre și nisuința nobilă a poporului nostru de a avé și el fii luminați din sînul seu și pe când, după multe lipsuri și nĕcasuri, ar fi fost sĕ ajungă la limanul dorit, ei au trebuit sĕ și părăséscă caminul părintesc și se mérgă a propoveduì radele luminei și sciinței în o țéră streină, pe când noi am fi avut și avem atât de mare lipsă de aceste rade, propoveduite de ei.

O samă de tineri de ai nostri s'au aplicat la preoție și învĕțătorie, singure, cari le stăteau și le stau deschise fără ca sĕ fie siliți a-și renega némul și limba. Pe aceștia apoi ce-i aștéptă? Pe cei mai mulți din ei miseria, córnele plugului, ca pe cel din urmă țeran, căci numai așa își pot susțìné traiul. Foștii lor colegi din liceu, cari din întêmplare sunt magiari, au făcut cariere frumóse, căci le-au stat tóte căile decshise și durerea te cuprinde, când unii din aceștia, ajunși în posturi grase privesc cu un dispret suveran la „oláh popa" deși aprope în tóte casurile sub modesta și nemaculata pĕlărie preoțéscă se ascunde o inteligență capabilă de agendele ori cărui oficiu public.

Dacă în aceste puncte esistă nemulțămire, precum e adevĕrat că esistă, credem, că dl ministru ne va da drept afirmând, că ea este fórte legitimă.

Acésta nemulțămire, acest rĕu vrea sĕ-'l saneze acum sistemul de guvernare. Dar cum? acésta nu scim. Scim însĕ aceea, că tinerii cari au trecut în România și în alte țĕri nu au trecut numai pentru esclusivismul rassei magiare; mulți dintre ei ar fi fost póte aplicați în funcțiuni, dar cei mai mulți din ei nici n'au cerut-o acésta, ci s'au espatriat. Óre pentru ce? Pentru-că pe căi indirecte și cu presiune din partea societății magiare se pretindea și se pretinde de la aceia, cari întră în funcțiuni ungare, sĕ se rupă mai mult sau mai puțin de conaționalii sei, un lucru de care românul nu e capabil.

Dacă acum guvernul vrea sĕ aplice în funcțiuni și români, în numĕr mai mare, ca până acum — acésta este negreșit o cale corectă, dar numai așa dacă el va tăia firele șovinismului, — acestea esistă în realitate, — și românii și ca funcționari ungari vor puté sĕ rĕmâie tot români, fără a fi bănuiți, huiduiți și șicanați, apoi dacă în cadrul legii de naționalitate va întemeia aședăminte române, ér încât preoțimea și învĕțătorimea va fi ajutorată de guvern, preoții și învĕțătorii sĕ nu fie siliți a se face corteșii solgăbirăilor sau agenți de magiarisare, sub amenințare de a-și perde ajutoriul; dacă aceste și altele asemenea acestora, durere nóuĕ cunoscute fórte bine, nu se vor sista, bunele intenții ale ministrului vor fi zădarnice și întréga cestie va fi un circulus vitiosus, învêrtindu-ne pe aceeași cale de nemulțămire ca până aci.

Tot în acest sens trebue sĕ se resólve și puie în pracsă și al treilea punct din vorbire, care este îmbunătățirea administrației (noi am dice, că în parte și a justiției) în ținuturile române. Că administrația e slabă pe la noi, este lucru vechiu, și de toți sciut, dar ca sĕ o constate acésta un ministru ungar, acésta e lucru nou, până acum ne mai audit la noi. Tocmai de aci sĕ vede, că dl Hieronymi are intențiunile cele mai bune. Causa principală a reului a fost, că funcționarii administrativi nu prea sciu nici limba nóstră, cu atât mai puțin firea și înclinările poporului nostru, fără de cunoscința cărora greu se póte guverna un popor; de aci urmau neînțelegeri, întârdieri, adese șicănări, și câte alte neajunsuri. Mijlocul cel mai ușor este, dacă administrația va devení de stat, sĕ se aplice în ținuturile românesci, funcționari români, cu tragere de inimă cătră poporul dela țară. Chiar legea de naționalitate despre care ministrul n'a pomenit nimic, pretinde ca funcționarii sĕ scie limba poporului, și aci cei mai acomodați sunt românii, dar érăși accentuăm, că fără de a i presiona pentru magiarism, ca acum, căci altcum tot lucrul zadarnic va fi.

Enunciațiunile dlui ministru Hieronymi arată un progres al causei române și nu ne îndoim, că guvernul are intenții bune, întru a curma nemulțămirea prin mĕsuri mai echitabile și juste. Acésta se vede și de acolo, că ministrul a dis, că trebue căutat reul la rădăcină și de aicea estirpat. O rădăcină a rĕului însĕ este șovinismul concetățenilor magiari, care tre-

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

Dup'aceĕa Popa basìà Evangellu, ĕarò Diakonlu sànta Mĕasà. Apoi Diakonlu, karele cene și Orarĭul ku treĭ degite a mâneĭ derĕaptà, plĕakà kaplu kàtrà Popa, și zice:

Timpu este a face Domnuluĭ, Binekuvèntà Stepàne.

Popa, kànd lu binekuvèntà, zice:

Binekuvèntat este Zeul nostru, pretotindenĕa, akum și totudeuna, și in vietele vietelor. Amin.

Diakonlu. Rogàte pentru mine Stepàne.

Ĕarò Popa. Sò te reinime Domnul Zeu intru imperacĭĕa sĕa, pretotindenĕa, akum și totudeuna, și in vietele vietelor. Diakonlu. Amin. Amin. Amin.

Și dupò fakute treĭ inklinàcĭunĭ, ziku întru sine: Domne buzele mele veĭ desklide și gura mĕa va vestí lauda tĕa.

Și dup'acista ese Diakonlu din Altarĭu, se inklinà de treorĭ, și zice cu boce:

Binekuvèntà Stepàne.

Ĕarò Popa zice cu boce.

Binekuvèntatà este imperacĭĕa Tatàlui, și a Fiuluĭ, și a Sàntuluĭ Spirtu, akum și totudeuna, și in vietele vietelor. Kàntàrecìĭ. Amin.

Diak. Ku pace Domnuluĭ sò ne rogèmu. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Pentru pacĕa de sus, și pentru màntuirĕa sufletelor nostre, Domnuluĭ sò ne rogèm. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Pentru pacĕa a toteĭ lumeĭ, pentru bunàstarĕa sàntelor Zeuluĭ bisericĭ, și pentru unitatĕa totulor, Domnuluĭ sò ne rogèmu. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Pentru sànta Kasa acista, și pentru kariĭ ku kredincà, ku pietate, și ku frica Zeuluĭ intrà întrènsa, Domnuluĭ sò ne rogèm. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Pentru Archiepiscoplu nostru (kutare). Pentru onorata Popime, și intru Hristos Diakonie, pentru tot Klerlu, și poporlu, Domnuluĭ sò ne rogèm. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Pentru binekredincĭoslu, și Zeu amàtorlu Domnul nostru (kutare) pentru totà Kurtĕa, și ostimĕa luĭ, Domnuluĭ sò ne rogèm. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Pentru ka sò ájute, sò suppunè sub peciorele luĭ pre tot neamiklu, și inkontrarĭul, Domnuluĭ sò ne rugèm. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Pentru Lokuimèntul acista sàntu, pentru tote urbele, și cenuturĭle, și pentru kariĭ ku kredincà lokuesku intrènsele, Domnuluĭ sò ne rogèmu. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Pentru bunà linistĕa aerluĭ, pentru inmulcirĕa fruptelor pàmèntuluĭ, și pentru timpurĭ pacĭuite, Domnuluĭ sò ne rogèmu. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Pentru naikàitoriĭ, pentru kàlètoriĭ, làngeziĭ, lukràtoriĭ, prinșiĭ, și pentru màntuirĕa lor, Domnuluĭ sò ne rogèmu Kàntàr. Domne misele.

Diak. Pentru ka sò ne skapèmu de tot nekaslu, niràirĕa, prikura, și lipsa, Domnuluĭ sò ne rogèmu. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Apàrà, màntueste, misele, si vegle pre noĭ Zeule! ku donlu tĕu. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Pre prĕàsànta, korata, prĕabinekuvèntata màrita Stepàna nostra Zeunaskètorĕa, și totudeuna Verginĕa Maria, ku tocĭ Sàncĭĭ sò reinimèmu, pre noĭ enșine, și unul ku altul, și totà viaca nostrà Hristosluĭ Zeu sò dàmu. Kàntàr. Cie Domne.

Popa. Kà cie se kuvine totà màrirĕa, onora, și inklinàcĭunĕa a Tatăluĭ, și a Fiuluĭ, și a Sàntuluĭ Spirtu, akum si totudeuna, și in vietele vietelor. Kàntàr. Amin.

(Va urma.)

bue înfrênat şi apoi stîrpit, ér de altă parte întru aplicarea mĕsurilor nu este de a se scăpa din vedere alipirea şi iubirea, ce o are românul faţă de limba sa şi de tot ce e avutul seu naţional. Cât timp se vor face încercări a-l înstreina dela acest avut al sĕu, nemulţămirea nu va înceta. Nemulţămirea acésta nu se reduce numai la cestiunea pânei, cum cred unii, ci la însuşirea lui de-a rĕmâné în tóte impregiurările român, şi a se putea desvolta ca român, pentru, care vedem, că e în stare sĕ se espatrieze şi sĕ îndure miserie.

Numai ţinênd cont de aceste, se va puté resolva cu bun succes cestiunea română. Vom vedé, cum va purcede ministrul. Bine ar fi ca bunele intenţii, ce se manifestéză de sus, sĕ fie încoronate cu succes spre binele patriei şi mulţămirea tuturora.

Românii o doresc acésta şi de sigur, că nu vor pune pedeci acestor nisuinţe, dacă ele se fac cu sinceritate, echitate şi bunăvoinţă.

Mijlóce de împăcare. Din incidentul enunciaţiunilor ministrului Hierouymi, tóte foile magiare, chiar şi cele oposiţionale laudă pe ministru pentru cele ce are de gând sĕ facă, spre a resolva cestiunea română şi speră mult dela direcţiunea indicată în vorbire.

Tot atuncia însĕ unele din ele sĕ năpăstuesc asupra unor instituţiuni de ale nóstre, voind a arăta, că ele sunt "periculóse pentru causa magiarismului. Astfel „M. H.“ de Sâmbătă (7 Octobre c.) ne spune, că va publica mai mulţi articoli, privitori la cestiunea română şi şirul acestora îl începe cu un articol despre băncile nóstre, scris de György Endre. La acest domn îi este nĕcas, că băncile nóstre au caracter naţional (adecă sunt românesci) şi afirmă, că sunt cuiburi de agitaţie. Se mângăie însĕ cu aceea, că „partea cea mai mare a acestor institute se vor nimici, cu siguritate matematică“.

„Bud. Hirl.“ de Duminecă în un prim articol, află, că cestiunea de naţionalitate la noi e cestiune bisericéscă (!) „Acésta dă putere mai cu samă cestiunii române, scrie ea. Cu fie-care suflet, ce sĕ sporesce, cresce biserica română, sĕ înmulţesce clientela preotului român. Limba lui, aşa ḑicênd, este apă botezătóre şi din contră trecerea vre-unui om de altă limbă la religiunea lui, este de sigur egal cu românisarea aceluia“. Contra acesteia „Bud. Hirl.“ nu află alt remediu, decât — tema predilectă — înfiinţarea confesiunilor ortodocse şi gr. cat. magiare.

Sunt aceste mijlóce de împăcare, ce le recomândă foile magiare guvernului din incidentul vorbirii ministrului Hieronymi?

Cestiuni scolare.

2.

Tractatul din „Telegraf“ amintesce de inspecţiune şi controlă „pedagogică“. Da „pedagogică“ trebue sĕ fie controla, pedagogică póte fi însĕ numai atunci, când se va estinde şi se va face deodată asupra întreg demersului afacerilor scolare, adecă când se va efeptuí atât asupra „esternului“, cât şi asupra „internului scólei“.

Cerinţele „pedagogice“ şi higienice, cari privesc esternul scólei, fiind ele óre-cum mai uşor de însuşit, starea acestuia se póte mai uşor afla „fără multă filosofie“ ca „pete mari“ ḑisa tractatului, — nu este uşor însĕ a afla despre lucrările interne: „cursul instrucţiunei“, că în ce stare sĕ află şi óre se conduce el întru tóte după cerinţele pedagogice şi ale legilor, respective a planurilor, ce sunt a se urma. Aici este de judecat activitatea învĕţătoriului, cea mai gingaşă parte, dela care atârnă progresul, ce dorim a-l avé în tóte direcţiunile, şi dacă se recer îndreptări trebuesc date. Dar de cine? De pricepătoriu mai bun. Inspecţiunile unilaterale de până acuma, au adus cu sine de scólele nóstre n'au ajuns încă ca sĕ aibă uniformitate de inveţământ, ci în unele se predau mai multe obiecte, în altele mai puţine etc. în multe locuri tot lucrul acesta este lăsat la bunăvoinţa şi gustul învĕţătoriului cu totul, şi el, după voie póte „face cât póte şi ce póte“ nu-şi bate capul atâta Dacă îi va lua cineva la respundere, fie-care se scusă cum póte şi cu ce póte, şi în feliul lor fiecare are dreptul pe partea sa Asta încă nu însémnă stare chiar bună. Drept e, că sunt de a se lua în vedere şi impregiurările, în care este silită sĕ lucre şi mijlócele de care dispune scóla, dar fiind vorba de îmbunătăţirea progresului, eu cred, că de îmbunătăţirea impregiurărilor şi causelor, cari îl produc pe acesta este vorba. Deci controlă mai bună.

Dintre inspecţiuni şi controle, cea mai binefăcĕtóre pentru mişcarea spre înaintare a causelor scolare este inspecţiunea şi controla făcută scólei din partea inspectorilor tractuali, din partea protopresbiterilor. Acésta lasă după sine urme mai favorabile spriginirei causei, deci acestea visite ar trebui ajutate ca sĕ se pótă face cât mai des, barem de trei patru ori pe an.

Ar trebui sĕ se facă, dar nu se fac, şi nu se fac că nu se pot face din diferite cause, anume: sau că agendele oficiului protopresbiteral, de altă natură, póte nu-i conced protopresbiterului sĕ călĕtoréscă adese prin tract, lipsind de acasă mai multe ḑile de a rêndul sau fie că bĕtrâneţele îl reţin, fie că cerinţele ce se pretind la călĕtorie, precum spese de cale ş. a.

Visitarea scólei de către protopresbiteri abia se póte face odată pe an în fie-care parochie şi şi atunci pentru a lua esamenul la finea diligenţei anului scolar.

Atunci, de este timp, se dau îndrumări pe viitoriu, dar acestea până tómna se cam uită cu voie sau fără voie. Ér dacă cu ocasiunea esamenului mai sunt de resolvat în parochie şi alte ceva, agende de altă natură, bunăóră aparţinĕtóre bisericei, atunci se ieu acelea la rênd fiind timpul scurt ér ale scólei se pun la o parte şi lucrul continuă a rĕmâné cum a fost.

Apoi şi dacă sĕ iau afacerile scólei, ca acelea sĕ fie trecute tóte în revistă spre revedere şi observare trebue pricepĕtori buni la tóte. Aici e vorba şi de ale pedagogiei cu cele aparţinĕtóre ei, şi trebue omul lor sĕ le trécă în revistă dacă e vorba de îndreptări obiective. Din cele înşirate mai sus se póte vedé dară, că n'ar fi chiar de creḑut cu tótă inima, că numai prin „introducerea protocolului de evidenţă“ scolar „anume pentru directori şi inspectori“ s'ar mântuí pe deplin causa scolară E drept, că ceva îmbunătăţire póte se aducă întru aceea că se vor deprinde directorii încetul cu încetul a visita şi scóla, când le va venì lor bine, aceia, cari o visitéză numai ca se pótă ḑice, că a visitat-o şi ei, dar pentru o mai mare îmbunătăţire a stărei scolare, după modesta mea părere cred că n'ar fi tocmai rĕu dacă deodată cu „introducerea protocolului de evidenţă“ scolar, s'ar mai introduce şi practica şi următórele mijlóce:

1. Dacă s'ar introduce usul şi s'ar înfiinţa postul de subinspector tractual de scóle, şi în acestea posturi s'ar instituí învĕţători, indiviḑi dintre învĕţătorii „diplomaţi“ fungenţi în tract. Ce privesce instituirea acestora, aceea se póte face pe calea, care o vor afla de bună autorităţile superióre scolare adecă: fie ei instituiţi prin denumire din partea Preaveneratului consistoriu, ca provisori pe timpul de un an sau mai mulţi ani, fie aleşi prin sinodul ppresbiteral, fie aleşi de înşişi învĕţătorii tractului, făcêndu-o tóte forurile în conţelegere cu protopresbiterii respectivi.

Ori cum se vor institui, acesti ómeni trebue se fie învĕţătóri harnici, pricepuţi în conducerea agendelor oficiului învĕţătoresc, binevoitori, şi drepţi, — nu ambiţioşi, sau egoişti, şi cu atât mai puţin falşi sau făţarnici, ér agendele lor regulate cu statut.

Póte va fi dispus cineva a crede, că prin introducerea acestor posturi de sub-inspectori — învĕţători, s'ar vătĕma încâtva demnitatea protopresbiterilor ca inspectori, atribuinduli se óre cum o umbră de nepricepere în tóte afacerile scólei şi prin urmare că un atare individ le-ar fi numai „ghiold“ în cóste. Eu nu cred aşa,, ci cred că protopopului i-ar fi de mare folos, ajutându-l în inspecţionare şi controlă, căci până când inspectorul controlézá o parte, celalalt controlézá alta, şi judecata o scot prin conţelegere, prin păreri reciproce, şi aşa ar afla mai în grabă adevĕrata stare a scólei şi ar da sfaturile de lipsă, acésta deoparte, ér de alta parte scóla ar câştiga în mod că: observările şi esperinţele câştigate în diferite scóle ale tractului, învĕţătoriul sub-inspector le-ar putea aduce la cunoscinţa tuturor învĕţătorilor tractuali, supunêndu-le pertractărei şi deliberărei acestora în şedinţele adunărilor lor, făcênd aşa, precum s'au practisat până acuma a se urma cu inspecţiunea acésta în unele locuri, deşi observările bune, rele, multe puţine, obiective ori nedrepte cum au fost au rĕmas cunoscute numai celor presenţi atunci, fără a le auḑì şi alţii, cari póte au avut şi ei lipsă de ele, spre a se îndrepta.

S'ar mai observa póte, că învĕţătorii încă trebue în acelaşi timp sĕ fie toţi într'o mĕsură ocupaţi, şi n'ar dispune de timp ca sĕ controleze pe alţii. Aici ḑic, că aceluia i-s'ar face concesiunea a îşi împărţì timpul aşa ca se pótă cerceta şi pe alţii din giurul seu, ér dacă depărtarea parochiilor ar cere-o, atunci se pot instituì doi, trei într'un tract. Ce se ţine de spese de cale etc. acelea încă s'ar putea acoperì în óre-care mod.

2. Sĕ se ia mĕsuri pentru înfiinţarea în faptă în fie-care tract protopresbiteral a „reuniunilor“ învĕţătoresci „districtuali“, de care în unele tracte nu-s, şi învĕţătorii nu se întrunesc în şedinţe ani de arêndul, căci la „Reuniunile despărţĕmêntului“ parochiile nu le dau bani ca sĕ pótă participa. Ele se scusă cum pot, ér scóla sufere scădere, din causă, că învĕţătoriul ei nu póte ţinea pas cu mişcarea, ce se face pe terenul scolar.

Revista politică.

Guvernamentalilor le pare rĕu, că au lăsat sĕ se presente cestiunea rĕspunsurilor dela Boroşsebiş şi Güns în formă de petiţiuni la dietă. Se credea la consultarea, ce a premers, că nu se vcr ivi mulţi oratori şi că cestiunea în o şedinţă, mult dóuĕ, va fi terminată. Dnpă-cum se scie însĕ desbaterile s'au început Joi şi cine scie dacă Joi, aşa dar după o septĕmână se vor putea termina, ér aceste desbateri costă mult ţéra şi „părinţii patriei“ nici nu se gândesc la spesele enorme, cu care sunt a se plătí frasele bombastice şi fantasnagoriile oposiţiunei. Pe lista celor insinuaţi la cuvênt au figurat mai mulţi decât numai se puté presupune şi scirile din Budapesta mai anunţă acum, că şi contele Apponyi va ocupa o şedinţă întrégă prin vorbirea sa, care şi-o a reservat, până-ce vor termina toţi ceilalţi oratori. De altfeliu desbaterile urmézá pe córda de până acum, venin asupra naţionalităţilor şi special asupra românilor şi săgeţi contra guvernului spre a-l rĕsturna.

Mai remarcăm din desbateri un cas caracteristic, prin care a voit sĕ strălucéscă Horvath Gyula. Acesta a ḑis adecă în şedinţa de Sâmbătă, că „ameninţările valachilor au mers aşa de departe, încât ministrul de agricultură Bethlen în anul trecut a trebuit sĕ părăséscă Becleanul şi sĕ se refugieze la Cluş, ca nu cumva românii resculaţi sĕ-l tóce“ La acésta a rĕspuns ministrul, că e drept, că pe când se afla în Beclean nesce ómeni fantastici i-au anunţat, că în grădina dênsului se află figuri suspecte, cari se pregă-

---

MOŢUL BĔTRÂN.

Din munţi cu braḑi schiopând cobóră
Un moţ bĕtrân, trăgênd de sfóră
Un biet de cal bĕtrân de tot;
Abrudul dórme mai la vale,
Cei doi bĕtrâni au lungă cale...
Păşesc doi paşi, ... şi nu mai pot.

Un băeţandru-i întâlnesce,
Cu jale adâncă mi-i privesce:
— Da până unde moş bĕtrân? —
Ridică moţul lata-i frunte,
Şi-şi drege pletele cărunte,
Şi apoi rĕspunde trist şi lin:

— Mĕ duc la târg ... nevoia-i mare,
Avem poveri, dări în spinare,
Şi nu-i pământ ... şi nu-i venit ...
'Mi-e de vêndut calul şi étă
— Nu-l cumperi tu? ... E vrednic plată
Mi-a fost tovarăş de trăit! —

Ţi-l dau mai lesne ca la alţii,
Eu sum român şi-mi cunosc fraţii, ...
Şi bravul moţ a 'ngălbinit ...
Privia la cal şi la flăcău
Flăcăul nalt, calul slab rĕu
Vedea că prea, ... s'a prea pripit.

..— Têrg bun! — Mulţam şi ér la drum...
Ajunge moţul óre cum
Colo 'n Abrud în têrg de cai;
— Ce ceri pe cal? — Cinciḑeci de zloţi ...
— Mâncaţ'ar calul cânii toţi,
Cu patru zloţi nu vrei sĕ-l dai?!

— Cu patru zloţi??!.. Sci tu ce-ai ḑis?
Mĕi domnişor — ciuhă de rîs,
Vinit din ţara nu sciu cui!..
Calul meu numai patru zloţi?!
Şi pielea lui e ciur de glonţi,
De sub comanda Bravului!! —

— Şi-acum silit de cei hăplăi,
Ce n'au durere de ai mei,
In têrg cu el ét'-am venit;
Ca se vi-l vênd, se vĕ dau dări,
Se vĕ fac bani, ér' voi ocări
Se aruncaţi pe-un cap albit.

Mĕi domnişor — de acum pe tine,
Nu mi-aş da calul de sub mine,
Şi cel bĕtrân cobóră jos ...
Şi năpădit de plâns şi jale
Cuprinde 'n largi braţele sale
Grumaḑii calului doios.

Şi ḑice trist: vedeţi voi moţi
El m'a purtat prin mii de glonţi
El mi-a scăpat viéţa chiar;
Şi eu bĕtrân tiran şi crud
'L port prin têrg pe la Abrud
In ḑile vechi ... pe drum amar. —

Ah calul meu, chiar d'or veni,
Şi darea n'om putea plăti,
Vom merge în temniţ'-amêndoi'
... Calul se uită trist şi blând
Moţu-l sărută crunt strigênd:
Putem fi robi, ... c'am fost eroi! —

O! murg ce 'n lupte mai purtat!
Şi de primeşdii m'ai scăpat
Mĕ poţi ierta? ... căci ţi am greşit! —
... Renchiază vesel acum calul,
In scări e moţul .. trece délul ...
Dar' staţi! ... în vêrfu-i s'a oprit. —

Şi têrgu 'ntreg uimit privesce
Cum moţul sare ... poposesce ..
Doios el mâna îşi întinde
In trăistişóră la merinde
Şi taie, taie, mălaiu dulce
Şi tinde calului sĕ mânce.

... I l'a dat tot şi el flămând,
Plécă spre munte schiopătênd.

Din căl. „Aurorei“ pe 1894.

George Simu.

tesc sĕ-l atace. Şi cine au fost?! O deputaţiune din o comună învecinată, care m'a rugat sĕ le conced a cumpĕra dela mine o bucată de pământ pentru a-şi zidi biserică, Eu nu li l'am vêndut, ci li l'am dăruit dându-le sfatul că tot déuna pot conta la spriginul meu, cât timp se pórtă omenesce şi patriotic. Din casul acetsa concret pot se fac următórele observări: Dacă proprietarii mari de pământ se pórtă bine cu ţĕranii, acestia sunt ómeni buni şi pacnici, ér pe de altă parte prin o purtare rea şi prin continuă agitaţiune a presei, cum a fost şi despre acest cas şi despre atentatul dela Bocsig, nu se ajunge nici un scop. Noi trebue sĕ ne purtăm ecuitabil şi sĕ respectăm dreptatea, pentru ca sĕ putem pâşì energic. Horvath începu a se scusa, că scirile despre atentatul dela Bocsig i-au fost trimise dela o persónă démnă de incredere. Ministrul Btehlen i-a respnns: n'am tras la îndoială buna credinţă a antevorbitoriului, am constatat numai, că afirmările dênsului nu sunt întemeiate şi scirile de sentaţie îngrozitóre au fost lipsite de adevĕr.

* * *

Presa magiară a tăbărît asupra Sêrbiei sĕ dea lecţiune bărbaţilor de stat de acolo. Ansa a dat-o un comunicat al organului ministrului de esterne austro-ungar, al ḑiariului „Fremdenblatt“, în care se pórtă un ton fórte ascuţit contra Sêrbiei şi a actualului cabinet radical. ḑicênd, că foile sêrbesci au denunţat Turciei, că Austro-Ungaria ridică întărituri în ţinuturile ocupate, pentru a-şi puté continua drumul spre Salonichi. Pórta a remonstrat prin ambasadorul seu din Viena contra acelor construcţiuni şi din causa acelor denunţări s'au ivit neplăceri între Pórta şi Austro-Ungaria. Presa magiară se bucură de tonul aspru ce-l pórtă numita fóie şi aprobându-l mai face următórele comentare: De ani de ḑile se agită contra domnirei nóstre din Bosnia şi Herţegovina, dar aşa de îndrăsnéţă ca în timpul din urmă n'a fost nici când agitaţiunea Organul cabinetului radical „Odjek“ recomândă într'un articol călduros pe marele agitator sêrb, Liubovici, ca sĕ-l spriginéscă publicul în călĕtoria sa, în care adună sume de bani pe séma sêrbilor din provinciile ocupate. O altă fóie radicală provócă pe sêrbi sĕ lifereze arme pentru bosnieci, ca sĕ pótă scóte din ţéră pe austriacii uricioşi. In Sêrbia esistă societăţi secrete, cari umblă sĕ pornéscă rescolă în provinciile ocupate. Sêrbia dă nu numai asil emigranţilor, dar şi teren sĕ agite contra Austro-Ungariei. După-ce spune apoi favorurile şi binele, de care se bucură locuitorii provinciilor ocupate, într'un avênt patriotic sfătuesce atât pe guvernul sêrbesc cât şi pe „agitatorii de acolo“ sĕ nu se mai încerce cu astfeliu de lucruri, căci Austro-Ungaria are destulă putere sĕ arete, că are ac de cojocul Sêrbiei.—Presa magiară vorbesce tocmai ca despre români şi despre România.

* * *

Ura între francesi şi italieni cresce tot mai mare. Ḑilele trecute, ḑiarul vaticanului „Monitor de Rome“ a adus scirea, că Italia se pregătesce sau sĕ se dea preste cap cu fiinanţele ei sdruncinate sau sĕ năvăléscă asupra Franciei. Acésta scire a fost luată de bani buni de cătră presa francesă, care a început o agitaţiune sistemastică contra Italiei şi indémnă pe bancarii parisieni sĕ numai ajutoreze pe italieni, ér bursa parisiană se pedepséscă pe Italia, pentru-că şi a trimis pe principele mostenitoriu sĕ ia parte la manevrele germane. Sĕ nimicéscă renta italiană şi sĕ reducă în starea umilită, în care se află hârtiile de valóre portugeze şi hârtiile de valori italiene. De géba s'au făcut desminţiri oficióse din partea Italiei şi în zadar s'a spus că comunicatul ḑiarului „Monit. de Rome“ e folosit de inimicii alianţei triple, agitaţiunea se continuă nu numai în presă, dar şi pe stradă şi în localuri publice. Mai multe notabilităţi din Italia au avut sĕ sufere insulte din causă, că principele de corónă italian a mers la manevrele germane.

* * *

După cum află „Gaz. Bucovinei“ din isvor autorisat, deputaţii partidului român din Bucovina au încredinţat unui comitet de 7 membrii conducerea tuturor afacerilor naţionale şi politice. Acest comitet constă din capitanul ţĕrii Lupul, presidentul şi vicepresedenţii clubului dietal: bar. Victor Stircea, bar. Nicolae Mustatza şi archimandritul Miron Calinescu, presidentul „Concordiei“ cav. Eugen Stîrcea şi Dr. Ioan de Volcinschi. Acest comitet, care a luat conducerea partidului naţional, încă nu s'a constituit.

* * *

Referitoriu la proiectul despre căsătoria civilă s'a respândit multe vesti. Unele ḑiare susţin, că monarchul şi-a dat învoirea; altele, că nu şi-o va da, ér altele, că s'a făcut un feliu de compromis.

„Kölnische Ztg“ dela 3 Oct., publică o corespondenţă telegrafică din Viena, în care se ḑic următórele:

Deja monarchul şi-a dat, în principiu, învoirea la căsĕtoria civilă, când a declarat, că se póte lucra un astfel de proiect. Planul deja aşternut, l'a dat regele diferiţilor bărbaţi de specialitate şi încredere, ér până aḑi încă n'a sosit părerea acestora, aşa, că aprobarea prealabilă se póte aştepta încă câteva sĕptĕmâni. Intréga procedura guvernului nu e prea plăcută regelui, fiindcă nu s'au adus condiţiile prealabile administrative pentru căsătoria civilă, aşa că şi după votarea legii, esecutarea ei póte da de piedeci.

In fine Wekerle s'a angagiat faţă cu căsătorìa civilă şi regele a primit principiele ei fundamentale şi nu va refusa nici aprobarea prealabilă, ne luând în considerare unele modificări. De altfeliu în Viena până acum nu se scie, dacă Coróna doresce în general schimbări în proiect. Indată ce guvernul unguresc va aşterne dietei proiectul spre desbatere, guvernul e responsabil pentru el, ér nu Coróna. Dacă proiectul cade, atunci logica constituţională, pretinde retragerea ministeriului. În Viena însĕ nu se crede, că ar puté fi vorba acum de crisă. Prima parte a esposeului financiar al lui Wekerle a făcut aici bună impresie şi numai puţin efect a avut acea parte din esposeu, care se referesce le regularea valutei.

Tótă greutatea cu proiectul zace în camera magnaţilor, care se pórtă în mod repulsiv faţă cu acéstă cestiune şi este întrebare, dacă Coróna va face presiuni asupra camerei magnaţilor. De altă parte presiunea de jos în sus se póte dovedi mai tare, de cum gĕndesc clericalii. Décă majoritatea ţerii cere cu insistenţă căsătoria civilă, atunci oposiţia camerei magnaţilor se pare fórte problematică. Mulţi dintre magnaţii unguri nu vor risca a se pune în oposiţie continuă cu vocea poporului, căci şi aşa o parte a magnaţilor catolici sciu, că gentry nu-i ţin pe ei esclusiv cu sentimente magiare.

Din tóte acestea urméză, că causa căsătoriei civile în Ungaria, nu este lipsită de speranţa învingerii, dér până la esecutarea ei practică se pot întêmpla multe incidente şi póte trece mult timp. Ar fi bine, dară, dacă s'ar folosi intervalul acesta de timp, ca drept condiţii prealabile pentru căsătoria civilă, sĕ se aducă reforme administrative regulate.

Noutăţi.

Chirotoniri. Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a chirotonit întru presbiteri pe: Iovian Mureşianu, cler. abs. pentru parochia Tresnea (tract Unguraş), Ioan Moldovan cler. abs. pentru parochia Pĕtrângeni (tract Abrud), Alecsandru Pĕtrău pentru parochia Chergeşiu (tract Devei), Vasiliu Fărcaşiu pentru parochia Cubleşul-român (trat Unguraş).

* * *

Convenţiune vamală. In 7 l. c. n. precum anunţă „Pol. Coresp.“ s'a ţinut in Sinaia sub conducerea regelui Carol un consiliu de ministri, în care s'a luat instrucţiunile definitive pentru delegaţii români cari vor participa la negocierile convenţionale între România şi Austro-Ungaria. Terminul pentru reînceperea negocierilor nu e încă stabilit, la tot casul însĕ se vor începe ele din decursul lunei acesteia, după ce se va semna tractatul între România şi Germania.

* * *

Vorbele lui Hieronymi în Romània. Precum se grăbesce „Pester Lloyd“ sĕ spună, vorbele ministrului Hieronymi au avut în România un efct decidĕtoriu. Li s'a tăiat deja crénga de sub picióre „agitatorilor“ şi tot mai tare se manifestă voinţa d'a se opune curentului de până acum. Un act strălucit a făcut ministrul de instrucţiune Tache Ionescu, care a dat ordin ca în conferenţele învăţătoresci şi congresele didactice sĕ nu ia cuventul decât cei chemaţi, ér' în desbateri sĕ nu alunece de pe terenul didactic. Causa a fost, după corespondentul numitului ḑiar, că Liga a voit sĕ câstige pentru agitaţiunile ei şi pe corpul didactic. Mult mai scie spune şi corespondentul lui P. Lloyd.

* * *

Censura presei naţionalităţilor. Se scie, că comitatul Neograd a înaintat cătră tóte comitatele o adresă, prin care le rógă ca în adunarea generală sĕ se ia hotărîrea ca presa naţionalităţilor sĕ fie pusă sub censură aspră. Comitatul Aradului s'a esprimat în cestiunea acésta în adunarea din urmă, respingênd cererea comitatului Neograd, fiind judecătoria de presă destul de ageră ca sĕ pótă controla agitaţiunile naţionalităţilor. !!

* * *

Consiliu militar. In 9 l. c. n. s'a ţinut sub presidiul Maj. Sale monarchului în Hofburg un consiliu militariu, la care au luat parte archiducele Albrecht, ministrul comun de rĕsboiu Krieghammer, ministrul Welsersheimb şi şeful statului maior general bar. de Beeck.

* * *

Bugetul Austriei. După scirile din Viena bugetul pro 1894 al Austriei se încheе cu un plus la venite de 400,000. fl. Al Ungariei precum se scie, s'a încheiat cu 11,000 fl.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

La marginea de méḑánópte a şesului Cibin sĕ află aşeḑată între déluri Ocna (Ocna-Sibiiului), cu 3772 de locuitori, dintre cari dóuĕ părţi sunt români ér' a treia parte unguri. Ea este însemnată pentru băile ei de sare, dela cari îşi are şi numele şi pentru lacurile sărate, la cari sunt întocmite scalde.

Ţara nóstră are bogăţie mare de sare; în sinul pămêntului ei în cele mai multe părţi, dar cu deosebire în părţile din lăuntru, se află mari cantităţi de sare, în afundime fórte mare, până acum necunoscută. Sărăriile ei fac parte din vinele de sare ale Europei resăritenene şi stau în legătură spre méḑăḑi cu sărăriile din România şi spre méḑánópte cu cele din Polonia. Dela Ocna o vênă principală merge prin părţile de mijloc ale Ardélului, pe la Uióra, Turda, Ocna-Deşului, ér' alta în partea rĕsăriténă, pe la Cohalm, Odorhei, Paraid, Jabeniţa, până pe la Rodna, cu multe rămuriri laterale. Afundimea ei nu ne este cunoscută, căci în adâncime de dóuĕ sute de metri se află încă tot sare; în multe locuri ea ese până la faţa pămêntului şi este acoperită numai cu un strat de pămênt subţire, pe care adese îl spală ploile şi atunci rĕmâne sarea curată la faţa pămêntului. In unele părţi, precum la Sovata, în Secuime, sĕ află déluri întregi de sare. Sarea de Ardél este albă şi fórte curată; ea este de obiceiu cristalisată, ér unde stă în atingere cu pămêntul sĕ estinde în formă firósă. In Ardél sĕ scóte acum sare în opt locuri, dar sunt cunoscute până acum 37 de locuri cu sărării, unde s'ar puté deschide mine de sare. Prin locuri de aceste sĕ află pretotindenea lacuri sărate, ér' isvóre sărate sunt cunoscute până acum preste 900; pela sfirşitul vécului trecut erau cunoscute 300.

De aci sĕ vede, că bogăţia de sare a Ardélului este fórte mare; sarea sĕ scóte în Ardél de sute şi mii de ani. Străbunii nostri, romanii, încă au avut băi de sare la Uióra, Turda, Ocna etc. Urmele lucrării lor sĕ vĕd până aḑi şi afară de aceea s'au aflat prin locurile aceste în pămênt vase, unelte, cărămiḑi şi pietri cu inscripţiuni romane. Multe din aceste băi romane, isvorind în ele apă, s'au prefăcut în lacuri sărate.

In Ocna au esistat băi de sare din timpurile cele mai vechi. Acum sunt dóuĕ băi mari cultivate: una ţinută în reservă, ér' din cealaltă sĕ scot la an la 30—40 mii de măji metrice de sare. Ea are o adâncime de 112 metri şi sarea tăiată sĕ scóte la lumina ḑilei în piele de bibol, cu o maşinărie de scripeţ. Cu maşinăria acésta întră şi ómenii în baie, dar sĕ află şi scări de lemn, pe cari ne putem coborì în ea. Baia are forma unei biserici uriaşe cu dóuĕ aripi laterale şi e provĕḑută cu o galerie de lemn.

Băile de sare sunt fórte frumóse. Ele în deosĕbire de băile de cărbuni şi de aur, au căi drepte şi sĕ pot tăia fórte regulat. Dacă străbatem prin pătura de pămênt, cu care e acoperită sarea, ne aflăm înconjuraţi de tóte părţile de sare, care la lumina lampelor strălucesce ca neste cristale. Dacă apoi de pe galerii sau din alt loc potrivit sĕ aruncă paie aprinse în spaţul gol, ce sĕ adâncesce la piciórele nóstre, avem o privelişte fórte frumósă. Baia de-odată sĕ luminéză, încât sĕ pare că toţi păreţii au prins de-odată flacări şi lumina sĕ resbate de pe ei, ca din nesce oglinḑi uriaşe.

„Trebuie sĕ ne închipuim, — scrie Kövári, despre interiorul băilor de sare — o stâncă de marmoră şi în ea scobită o uriaşă biserică; dacă privim de sus pe fundul ei vom vedé lucrătorii, fiecare lângă opaiţul seu, ca şi când ar ciocănì un puiu de corb. Şi păreţii baiei sĕ nalţă surii, reflectând raḑele luminei. Baia are asĕmĕnare cu un palat de ḑine, alcătuit din marmoră albă-surie“.

In Ocna se folosesc de scăldat cinci lacuri sărate, dintre cari patru sunt aşeḑate unul lângă altul, formând o grupă, ér unul sĕ află deosebit, în depărtare de 600 metri dela ele. Apa lor conţine fórte multă sare, cu deosebire lacul cel separat (21%), ér' adâncimea lor este de 30—40 m. In jurul lor se află cabine de desbrăcat şi alte întocmiri, precum şi locuri de plimbare frumóse şi bine grijite. Scaldele din Ocna sĕ folosesc cu succes bun contra bólelor causate de recélă, precum este reumatismul, apoi contra bólelor de nervi etc Vara sunt cercetate de lume multă, cu deosebire din partea sibienilor.

Spre resărit de la Ocna, pe drumul de ţară ce duce de la Sibiiu în valea Têrnavei-Mari, la Mediaş, în depărtare de dóue miluri de la Sibiiu, sĕ află aşeḑat satul Slîmnic, cu locuitori români şi şaşi. Lângă sat sĕ nalţă un dél ţuguiat (conic) pe vêrful căruia sĕ află nesce frumóse ruine de cetate. Cetatea dela Slimnic s'a început a sĕ zidi în sec. al XIV; în mijlocul ei sĕ vĕd ruinele unei biserici,, ér jur împrejur pe vêrful délului sĕ află zidul de cetate ruinat, în nălţime de 5—6 stânjeni. Ruinele aceste ne ofer din depărtare o privelişte fórte frumósă.

(Va urma).

Loterie

Mercuri în 11 Octobre, 1893.

Brünn: **24 79 76 87 55**

Nr. 420/893 [197] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scólele confesionale din mai jos însemnatele comune din protopresbiteratul Lupşei se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Roman.“

1. Cacova Jeri, cu salariu în bani 300 fl.

2. Mogoş-Micleşti cu salariu în bani 300 fl.

3. Sălciva de jos, cu salariu în bani 300 fl.

4. Sălciva de sus, cu salariu în bani 300 fl.

5. Şasa, cu salariu în bani 300 fl.

6. Valea-Lupşei, cu salariu în bani 300 fl.

7. Mogoş-Valeabârnei, cu salariu în bani 300 fl.

8. Buru-Ocolişul mic, ca învĕţătoriu ambulant cu salariu de 250 fl.

9. Lunca-Vidolm, ca învĕţătoriu ambulant cu salariu de 300 fl.

Pe lângă acestea fiecare învĕţătorva căpăta: cuartir, lemne şi o grădină.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă cererile conform legilor în terminul prescris la subsemnatul.

Ofenbaia în 22 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei.

Ioan Danciu.
protopresbiter.

Nr. 434/893 [201] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroch de cl. III-a Bedeleu, protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“

Cu postul acesta este împreunat un venit anual, calculat în bani de 415 fl. constând:

a) Din porţiunea canonică.

b) din birul (simbria) preoţesc şi

c) din tacsele stolar regulate în sinodul parochial din 15 August 1893

Reflectanţii la acest post an a'şi asterne cererile concursuali în terminul indicat şi instruite cu documentele recerute de statutul organic şi regulamentul pentru parochii din 1878 la oficiul protopresbiteral al Lupşei în Ofenbaia (Ofenbánya) via Torda.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Ofenbaia, 6 Septembre, 1893,

Ioan Danciu,
protopresbiter.

Însciinţare.

Avem onóre a încunosciinţa pe onoraţii nostri cumpĕrători de bere din provincie, că în urma unei hotărîri a înaltului ministeriu r. u. de finanţă suntem de present împuterniciţi a puté lifera în provincie şi **minimum de un pătrariu de hectolitru de bere**, şi astfel restricţiunea de mai nainte numai pentru un hectolitru întreg, s'a ridicat.

Sibiiu, 5 Octocre. 1893.

Cu stimă
Eredii
primei berării cu abur transilvane
alui Ioan Habermann, Sibiiu.

[196] 3—3

Spre binevoitóre luare aminte!

Subscrisul îmi iau voe a aduce cu tótă onórea la cunoscinţa p. t. public, că cu **1 Octombre n. a. c.** 'mi-am mutat locuinţa dela numĕrul 31 tot în

Strada Măcelarilor Nr. 37,

şi ca în trecut aşa şi acum efectuesc tot felul de încălţăminte pentru domni, dame, copii, precum şi tot soiuri de reparaturi, cu

preţurile cele mai moderate

oferind totodată, spre mulţumirea tuturor, marfă solidă şi prompt esecutată.

În speranţă, că p. t. public îmi va oferì binevoitotoriul concurs, rĕmân

Sibiiu, în Octombre, 1893.

Cu distinsă stimă
Constantin Dragoş,
pantofariu.

[200] 2—6

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10 40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Ghiriş—Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare—Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră—Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta—Arad—Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest—Orşova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Arad—Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski)—Petroşeni—Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3:	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Petroşeni		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.15

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 108 Sibiiu, Sâmbătă, 2/14 Octobre 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român",

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe trimestrul Octobre Novembre-Decembre al an. 1893, cu prețul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Sept. 1893, sĕ-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

Sibiiu, 1 Octobre, 1893.

In legătură cu cele scrise în articolul nostră publicat în nr. 105, referitóre la nóua lege pentru salarisarea învĕțătorilor, trecem la alte disposițiuni ale legei pentru noi de tot oneróse. In trécăt atingem §. 3, în care se norméză, că salariul se solvesce în bani, sau în naturalii, §. 4 care prescrie, că salariele în bani se solvesc în rate lunare, sau din pătrariu în pătrariu de an, dar totdéuna anticipative; atingem §. 5 în care se spune, că dacă salariul constă și din naturalii, atunci acelea trebuesc adunate de către susținetorii scólei fără întrevenirea învĕțătoriului și predate lui după modalitatea statorită mai nainte, dară așa, ca ultima rată sĕ-i fie dată până la finea lui Novembre în fiecare an. Tóte acestea disposițiuni așa au fost stipulate și în proiectul original, cu unica observare, că acolo terminul pentru ultima rată din victuale era pus cu 30 Octobre și în lege e pus cu 30 Novembre.

Alinea din urmă a §. 5, se deosebesce esențial de disposițiunile proiectului original. După proiect dacă susținĕtorii de scóle nu ar fi solvit salariul în modul statorit, urmau din partea statului dóuĕ admonițiuni, și dacă și acestea remâneau fără resultat, atunci susținĕtorii scólei își perdeau dreptul de a solví salariul în naturalii, și trebuiau sĕ solvéscă întreg salariul în bani. Legea în punctul acesta e mai puțin liberală. După disposițiunile din lege, dacă s'ar întêmpla ca susținĕtorii de scólă se nu solvéscă naturaliile în modul prescris, atunci urméză fără de nici o cercetare sistarea dreptului de a solví cu victuale. Tot asemenea se întêmplă și atunci, când naturaliele prestate nu ar corespunde calității mijlocii a productelor.

Ne putem închipuí câte greutăți vor provoca aceste dispotițiuni în viéța de tóte dilele, și cu deosebire ne putem închipui felurimea lor sub administrațiunea actuală, fiind chemați a esecuta acéstă lege notarii comunali, cari în puține locuri au în vedere binele și prosperarea scólei, pacea și concordia între biserică și organele statului.

Dacă o parte a salariului stă din venite după proprietate de pământ, atunci prețul venitului se computâ după cei 10 ani din urmă, anume se computâ numai venitul curat după detragerea speselor avute cu cultivarea pământului și a contribuțiunilor de ori ce natură. Acestea disposițiuni ale §. 6. din lege în tocmai au fost stipulate în §. 6. din proiectul ministerial.

Restanțele de salarii le statoresce din oficiu administrațiunea și le incasséză după o modalitate, pe care o va statorì ministrul de culte pe calea ordinațiunei. In sensul § 7 din lege susținetorii scólei trebue sĕ pórte protocol de evidență în punctul salarului învĕțătoresc, care protocol pobabil va servi de basă la controla, ce se va face cu privire la solvirea salarului, o inovațiune acésta, care póte fi în interesul solvirei regulate a salarului.

Disposițiunea acésta în vigóre și prompt esecutată va înlesni fórte mult lucrările organelor nóstre bisericesci. Și décă ea era altcum stipulată în lege, décă la recercarea confesiunei organele statului ar incassa dotațiunea învĕțătorului odată cu celelalte dări comunale, atunci posițiunea scólelor nóstre ar fi enorm ușurată, și atunci nu ar fi fost trebuință de disposițiuni speciale cu privire la încassarea restanțielor, căci în acel cas rar am mai da de restanții.

§ 8. a rĕmas intocmai și în lege ca și în proiect. Décă învĕțătoriul la scólele confesionale indeplinesce și agencele cantorale, atunci emolumentele pur învĕțătoresci și pur cantorale laolaltă fac salariul învĕțătoresc.

In virtutea §-fului 9 autoritățile scolare în termin de 9 luni dela întrarea legei în vigóre sunt obligați a asigura acest salariu minimal de 300 fl. pentru învĕțători, și în casul când din puterile proprii nu pot asigura acest salariu nici după aruncul de 5% după darea directă, cea ce va trebui sĕ se constate în mod oficios, atunci pot cere în decurs de alte trei luni dela stat ca el sĕ suplinéscă suma, care lipsesce din salariul normal.

Décă autoritățile scolare în terminul amintit nu se vor declara nici în o direcțiune, nici în altă, și cu tóte acestea susținĕtorii de scóle vor voi sĕ-și susțină scólele confesionale, atunci se consideră ca asigurat salariul normal de 300 și în cas de nesolvire, la plângerea părții respective, sau în casul unei arătări din oficiu, se va încassa pe cale administrativă.

La casul când un asemenea salariu nu va fi încassabil, se va sista scóla confesională cu ocolirea celor trei admonițiuni din 6 în 6 luni, provĕdute în § 15. art. de lege XXXVIII: dela anul 1868.

După § 9. din proiectul ministerial autoritățile scolare erau indatorate sĕ se adreseze la guvern pentru întregirea sumei până la 300, după lege pot se o facă, obligate insĕ nu sunt

---

Foile magiare despre enunciațiunile ministr. Hieronymi.

Am amintit în nrul trecut al fóiei nóstre, că din incidentul vorbirii ministrului Hieronymi foile magiare tóte s'au pronunțat, lăudând direcțiunea, ce o accentuat ministrul și schițând, în cadrul enunciațiunilor ministeriale, un fel de program, ce ar fi de pus în pracsă.

Guvernamentalul „Pesti Hirlap" scrie în nrul seu de Sâmbĕtă (7 Oct. c.) un prim articol, cu titula: „Politica ardelénă", din care estragem următórele:

„Determinarea ținutei politice înțelepte dar energice, ce este de-a se urma față de cestiunea română, este una dintre cele mai grele probleme a politicei ungare. Nu e vorba de mai puțin, decât de 2.2 milióne de cetățeni ungari, o massă, care e greu accesibilă de intențiuni bune din causa limbei sale unitare, autonomiei sale religionare și din causa nivoului sĕu cultural relativ fórte puțin înaintat. Din contra ea este espusă la ori ce agitație, fie aceea de origine internă sau esternă. Și dacă politica ungară 'și află într'adevĕr direcția și instituțiile corecte, greu o póte scóte la cale în esecutare. Puterea de resistență a marei masse conlocuitóre, vis inertiae, sĕ opune celor mai bune intențiuni. Comitatele îmbătrânite și putrede încă îi stau în ajutor.

„Față de acésta stare nu e bine nici aceea, dacă politica ungară consideră cestiunea română de „neesistentă", cum a făcut acésta în decurs de 20 de ani, și nu e bine nici dacă dă ascultare inimilor, cari bat mai cu înfocare, altcum brave și patriotice, cu deosebire inimilor ardelene, cari la cea dintâiu mișcare strigă după disposițiuni estraordinare, stare de asediu, statar sau alte asemenea mijlóce.

După ce ne spune istoria mult măcinată, că așa numitul daco-românism ardelén în forma lui de ađi stă în legătură cu muscalii și astfel este dușmanul nu numai al naționalității magiare, ci și al tronului habsburgic, al Austriei și al întregei monarchii,

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare).

Dupò pacĭuitele se kàntà Trĕaptĕa àntеĕa, și anume: De este Dominecà, seu Serbàtore a verunuĭ Sàntu mare Kànturiĕa 102-lĕa dupò Tonlu 8 precum urmà.

Rinekuvèntà sufletlu mĕu pre Domnul. Binekuvèntat esti Domne. Binekuvèntà sufletlu mĕu pre Domnul, și tot naintrul mĕu, numele cel sàntu al luĭ.

Binekuvèntà sufletlu mĕu pre Domnul, și nu uità tote resplàtirĭle luĭ.

Pre karele koraceste tote nelegile tele, pre karele vindekà tote làngorĭle tele.

Pre karele skapà dìn strikàcĭune viaca tĕa, pre karele te inkonunà ku miselie, și ku induràrĭ.

Pre karele imple ku bunetàcĭ poftĕa tĕa; se innoivor ka a vulturĭlor tinerecele tele.

Domnul, karele face miselimie, și judekatà totulor asupricilor. Kunoskute fakú kàile sele Moisiluĭ, fiilor Israilluĭ voile sele.

Indurat și miselimos é Domnul, lungurabdàtorĭu, și multumiselios.

Nu se va ĭucí pònè in sevèrșit, necĭ in vietà nu se va niràí. Nu dupò nelegile nostre fokú noè, neci dupò pekatele nostre resplatí noè.

Kà dupò inàlcimĕa cerluĭ dela pamèntu, intarí Domnul miseliĕa sĕa spre kariĭ se temu de el.

Prekàt suntu departe resariturĭle dela apusurĭ, departà dela noĭ nelegile nostre.

Prekum misele tutàl pre fii, miseli Domnul pre kariĭ se temu de dènsul.

Kà el kunoskú kreatura nostrà, se aduse aminte, kò terina suntemu.

Omlu ka ĕarba, zilele lui, ka florĕa kàmpuluĭ așí va inflorí.

Kà spirtul trekú intrènsul, și nu va fi, și nu va mai kunoste neci loklu seu.

Ĕarò miseliĕa Domnuluĭ din vietà, și pònè in vietà spre kariĭ se temu de el.

Și dereptatĕa luĭ spre fiĭ fiilor, spre kariĭ vĕaglà ku așezàmintul de lege a luĭ, și se aduku aminte de màndàcĭunĭle luĭ, ka sò fakè pre ele.

Domnul in cer parà skaonlu sĕu, și imperaciĕa luĭ pre noĭ stepàneste.

Binekuvèntacĭ pre Domnul tocĭ àngeriĭ luĭ, cei potencĭoșĭ la virtute, kariĭ facecĭ kuvèntul lui, a auzí bocĕa kuvintelor luĭ.

Binekuvèntacĭ pre Domnul tote poterĭle luĭ, serviĭ luĭ, kariĭ facecĭ voĕa luĭ.

Binekuvèntacĭ pre Domnul tote lukrurĭle luĭ, în tot loklu stepànireĭ luĭ. Binekuvèntà sufletlu mĕu pre Domnul.

Partĕa derĕapta ku mai naltă boce.
Màrire Tatàluĭ, și Fĭuluĭ, și sàntuluĭ Spirtu.
Partĕa stingà.

Și akum, și totudeuna, și in vietele vietelor Amin.

Și ĕarò partĕa derĕaptà.

Binekuvèntà sufletlu mĕu pre Domnul, și tot naintrul mĕu, numele cel sàntu a luĭ. Binekuvèntat esti Domne.

Ĕarò la Serbàtorĭle zeestĭ, sĕu imperatestĭ se kàntà in loklu Kànturieĭ 102-lĕa urmàtorele Trepte și anume:

La inàlcarĕa onorateĭ Kruce, în 14 Vinicerĭu.

Versu. Zeule, Zeul mĕu, lĕa aminte spre mine, pentruei me lasașĭ?

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ, Màntuitorule! màntueste pre noĭ.

Versu. Departe de màntuirĕa mĕa, kuvintele pekatelor mele.

Pentru rogàcĭnnĭle Zeunaskètoreĭ.

revenind la vorbirea ministrului continuă:

„Ministrul de interne a promis, că firele agitației, ce vine din afară, le va tăia, față de agitatori va aplica asprimea legii, ér cu privire la inteligența română, va asigura condițiuni de traiu mai bun și în favorul poporului sě va îngrigì de binefacerile unei administrații mai bune.

„Nu scim tocmai bine, ce înțelege ministrul subt acésta din urmă? Dacă înțelege aceea, că „mai buna administrație“, de toți mulți așteptată și dorită și de frații români, o va face cu comitatele ardelene, atunci regretăm ostenéla sa zădarnică. Părerea nóstră este, că cu privire la părțile ardelene, luând în considerare, că administrația acolo este de tot rea și necapabilă, ceea ce s'a dovedit în mii de casuri — ar trebuí întrodusă mai curênd administrația de stat....... Dacă guvernul astfel își închipuiesce „administrația mai bună“, aceea nu este neesecutabilă; mai cu samă dacă va trimite a guverna în Ardél elementele mai distinse și în privința culturală neescepționabile din corpul oficialilor magiari.

„O astfel de politică într'adevěr e potrivită pentru asigurarea liniștei publice și e potrivită și pentru desvoltarea continuă a intereselor de stat ungare, dar adause cu un articol suplementar. Anume cu aceea, că în părțile ardelene îndată după întroducerea administrației de stat sě între și instrucțiunea de stat.

„Statul ungar aci trebuie sě-'și încépă marea sa operă. Bismarck cu scólele de stat germane a cucerit definitiv Alsația-Lorena dela Francia. Scóla a făcut acolo minuni, minuni póte sě facă și în Ardél, unde în întunecimea timpită susținută de popii autonomi și dascălii valachi, sciința și cultura europénă ar lumina mai întâi în limba unguréscă și din scóla unguréscă. (!!)

„Nu aceea avem de gănd prin acésta, ca limba română sě se stîrpéscă, sau că poporul român sě fie în óre care formă apěsat; dar voim, că acest popor de rênd demn într'adevěr de o sórte mai bună, sě se scóță odată de sub influințe nepatriotice păgubitóre și sě ii sě deschidă calea spre sciință și fericire, dela care e eschis și reținut pe cale autonomă“.

In feliul acesta scrie „Pesti Hirl.“ de-o parte dându-și aerul, că ne are la inimă și se îngrigesce de fericirea nóstră, și nu vrea sě fim apěsați, nici limba nóstră persecutată, de altă parte însě pretinde a fi scósă limba română de preste tot locul și arětând, că, vedi Dómne, scóla magiară, este menită a ne scóte din întunecimea închipuită. Ferice de noi, că avem cine sě se îngrigéscă de noi: civilisatorii orientului.....

Revista politică.

Sórtea petițiunilor pentru rěspunsurile regelui la Boroș-sebiș s'a hotărît. Casa deputaților, conform propunerei referentului, a decis depunerea acestor petițiuni în archivul dietei. Mare succes a secerat ministrul președinte Werkerle în vorbirea sa de încheere în acéstă cestiune, vorbire, care a durat două óre și a rěsturnat argumentele oposițiunei și pentru care partidul liberal i-a făcut mari ovațiuni, atât în dietă cât și în clubul liberal. Ședința a decurs astfeliu: Szederkényi vorbì pentru proiectul lui Bartha, apoi luà cuvêntul A. Beötty, care spuse, că sub cuvêntul șovinism trebue sě se înțelégă cel mai tare scut al dinastiei, el polemizà și cu Tisza István, a cărui vorbire din congregațiunea comit. Bihor o respinge ca pe o apucătură electorală. Ministrul Wekerle respinse acusele lui Beöthy și comparațiunea, ce o făcù acesta între parlamentul engles și cel ungar, deóre-ce în Englitera guvernul chiar și când are minoritate nu e totdéuna necesitat sě demisioneze, pe când în Ungaria trebue sě se ducă. Dualismul s'a creat tocmai în favorul rasei magiare. Toți politicii austriaci susțin forma dualistică de stat ca cel mai sigur scut al monarchiei. Ce privesce cestiunea naționalităților, a dis ministrul, oposiția s'a grăbit a interpreta fals espunerile lui Hieronymi. Nu se tractéză despre un institut de îngrigiri al tinerilor români, ci despre o echitabilă tractare a tuturor cetățenilor statului fără deosebire de limbă și de nascere. Tot așa și reforma administrativă nu se plănuesce absolut în favorul naționalităților, ci ministrul de interne și-a spus vederile, că numai așa se va puté procura linisce, dacă se va îmbunătățì administrația și se vor respecta legile. Acusele, că a informat reu Coróna le respinge și face responsabilă pe oposițiune pentru astfeliu de enunciațiuni eronate. Ministrul n'a căutat nici când sě depărteze Coróna de națiune, din contră a sfătuit-o ca în cause mari și grave sě asculte și pe alți bărbați. Oposițiunea presentă pe actualii sfetnici ca și pe nesce revoluționari veritabili contra națiunei — și din ce causă? pentru-că guvernul a spus adevěrata stare și a advertisat pe deputațiuni la basa constituțională a statului. Ministrul cità apoi espunerile foilor referitóre la comentariile rěspunsurilor dela Boroș-sebiș și le condamnă, apoi spuse pe față oposițiunei, că nu numai ea forméză națiunea.

* * *

Rěspunsurile la interpelațiunile oposiției, referitóre la oprirea esportului de nutrețiu și la desvălirea monumentului honvedilor s'au schițat din partea ministrilor Bethlen și Wekerle în conferența clubului liberal. Bethlen a accentuat, că nefăcêndu-se nutrețiu de ajuns în tóte părțile țěrei și fiind témă de o miserie mare, în conțelegere cu guvernul austriac, a luat aceea mesură, prin care s'a și ajuns scopul. Acuma témă numai este deocamdată, de aceea měsura de oprire se va și ridica, când însě s'ar ivi din nou temeri, va purcede ca și mai înainte. Wekerle spuse, că guvernul a luat parte la desvělirea monumentului honvedilor cu aceași inimă ca și întrégă națiunea magiară Dacă însě el nu s'a presentat oficial, causa este, că oposițiunea s'a obicinuit a provoca scene scandalóse la astfeliu de ocasiuni și guvernul n'a voìt sě fie martor astorfeliu de scene, cari ușor se puteau provoca.

* * *

In prima ședință a parlamentului austriac a presentat ministrul Steinbach proiectul de buget, care, precum am anunțat în numěrul precedent, arată la venite un plus do 400,000 fl. Proiectul a fost primit cu aplause mai vêrtos, că echilibrarea lui abia se putea prevedé, căci precum a accentuat și ministrul, prin urcarea bugetului armatei, reclamată de referințele din afară, s'a urcat și spesele în bugetul austriac. Venitele loteriei, care scad din di în di vor duce la desființarea totală a aceleia; înlocuirea actualei loterii prin așa numita loterie după classe, ministrul nu o póte recomanda. In cestiunea regulărei valutei a dis ministrul, că ceea ce s'a întêmplat până acuma a trebuit sě se întêmple, valuta încă nu e regulată și regularea ei favorabilă și definitivă depinde dela impregiurările financiar-economice referitóre la valórea banilor. Legătura între valórea banilor nostri și între argint s'a rupt definitiv. Adi nu ne putem basa făr' pe aur.

Ministrul Taaffe a presentat un proiect pentru întregirea respective modificarea alegerilor dietale și o adresă prin care se împărtășesce, că pe basa legei din 5 Maiu 1869 a declarat starea escepțională preste Praga și împregiurime și s'au ridicat curțile cu jurați. Deputatul Pracak și consoți a presentat un proiect de urgență pentru ridicarea stărei escepționale preste Praga La votare însě acest proiect a cădut.

* * *

Visita escadrei rusesci la Toulon preocupă încă mult pressa europénă. „National Ztg“ din Berlin susține, că manifestarea entusiastă a marinarilor ruși nu este o manifestare pacifică și frățéscă, ci celebrarea preparativelor pentru rěsboiul viitor Francesii, dice fóia berlinesă, nu pot lua încă revanșa pentru Sedan; ei se mulțămesc cu o punere în scena rěsboinică, care după el, va contribuì a înainta óra resbunării. De altă parte „Standard“ din Londra, vorbind despre visita flotei rusesci la Toulon, amenință Francia cu represalii eventuale. Atârnă cu totul — dice fóia englesă — dela deciziunile Franciei, ca visita escadrei englese în apele italiane sě fie o visită de curtenire, ca în toți anii, sau altceva mai semnificativ. Englitera urmăresce liniștită arangiamentele sale defensive, dar va face tot cu aceeași vioiciune față unui pericol real.

Noutăți.

Colera. Colera asiactică a început sě graseze în mod epidemic și în Sibiiu. Ministrul de interne a însciințat, că pe basa esperimentelor bactereolegice, colera e constatată în mod oficios. Până acum s'au întêmplat 6 casuri. S'au luat de altfeliu tóte dispozițiile și mijlócele necesare pentru a impedeca lățirea ei. In Brașov încă pare a-și face culcuș. S'au constatat 11 bolnavi de coleră, dintre cari 5 au murit.

* * *

Cas de mórte. Miercuri, în 11 Octobre n. a. c. a repausat în Sibiiu Augusta Pop, elevă a scólei de fetițe a reuniunei femeilor române fica dlui Augustin Pop, advocat în Lăpușul unguresc, după un morb scurt în etate de 10 ani. Inmormêntarea s'a făcut eri, în 13. Octobre n. c. Fie-i țěrîna ușóră și odichna lină.

* * *

Manevre. Regele Carol a plecat la manevrele din Moldova. La Tecuciu Maj. Sa va fi întimpinat de ministrul de rěsboiu Lahovari și însoțit de dênsul va asista la acele manevre, cărora li se dă o importanță deosebită.

* * *

O jalbă monstră. In timpul petrecerii monarchului în Güns s'a presentat — scrie „M. Állam“ — în cancelaria de cabinet o petițiune prevědută cu *12,000 de iscălituri*, în care se cere respingerea proiectelor de lege bisericesci.

* * *

Seminarele teologice în România. „Timpul“ scrie: Aflăm că programa seminarielor este gata și va fi peste câte-va dile publicată în „Monitoriul Oficial“. Cultura ce se va da în seminarii va fi în totalitatea ei clasică, din sciințe nu se va preda de cât partea ecsclusivamente indispensabilă. Din limbile clasice o importanță deosebită se va da studiului limbei elene, atât de bogată, atât în ceea ce privesce literatura profană cât și aceea eclesiastică. Din limbile moderne se vor studia cu deamănuntul limba francesă și germână. In cursul inferior se va studia cu deosebire geografia, ér în cursul superior istoria. O parte largă în adevěratul sens al cuvêntului se va da studiului pedagogic.

* * *

Versu. Zeul měu, strigavoĭu kátrà tine zioa, și nu veĭ auzí, și noptěa, și nu spre nepricepere mie.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Versu. Ěarò tu, intru Sàncĭ lokuestĭ, lauda Israĭlluĭ.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Màrire Tatàluĭ. Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Și akum. Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

La nasterĕa Domnuluĭ, și Màntuitorluĭ nostru Isus Hristos, in 25-lea Nieos.

Versu. Me voiŭ màrturí cie, Domne! ku totà inima měa, voiŭ spune tote minunĭle tele.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ, Màntuitorule! màntueste pre noĭ.

Versu. In svatlu derepcilor, și in adunare, marĭ suntu lukrurĭle Domnuluĭ.

Pentru rogàcĭunile Zeunaskètoreĭ.

Versu. Màrturire, și marekuvenincà este lucrul lui, și dereptatěa luĭ remàne in vieta vieteĭ.

Pentru rugàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Màrire; Și akum. Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

La botezlu Domnuluĭ nostru Isus Hristos, in 6-lěa Gerarĭu.

Versu. Intru eșirěa Israilluĭ din Egiptu, a kaseĭ Iakovluĭ din popor strain.

Pentru rogácĭunĭle Zeunaskètoreĭ, Màntuitorule! màntueste pre noĭ.

Versu. Se fakú Iudea sàncirěa luĭ Israil stàpànirěa luĭ.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Versu. Marěa vezú și fugí, Iordanlu se intorse inapoĭ.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Versu. Cí este cie, Mare! kò fugisĭ? și tu, Iordane! kò te întorsesi inapoĭ?

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Màrire Tatàluĭ. Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Și akum. Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

La straformarěa Domnuluĭ nostru Isus Hristos, in 6-lěa Fruptuarĭu.

Versu. Strigacĭ Domnuluĭ tot pamèntul; kàntacĭ numeluĭ luĭ, daci màrire laudeĭ luĭ.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Versu. Bocěa tunetluĭ teu in rotà; luminară fulgerĭle tele luměa, se klatí și se kutremnrà pamèntul.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Versu. Intru màrturire, și in mare ornàmintu te imbrakasi. Karele te imbracĭ ku lumina, ka ku un vestimèntu.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Màrire Tatàluĭ. Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ:

Și akum. Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Preste tote zilele, aforà de Serbàtorĭ.

Versu. Bine é a se màrturí Domnuluĭ.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ, Màntuitorule! màntueste pre noĭ.

Versu. Bine é a se màrturí Domnuluĭ, și a kàntá numeluĭ teu, Prěainalte!

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Versu. A vestì demàněacà miseliěa těa, și adeverlu teu in totà noptěa.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Versu. Kà dereptu e Domnul Zeul nostru, și nu este nedereptate intru dènsul.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Màrire Tatàluĭ. Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Și akum. Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

La Domineka Florĭlor.

Versu. Amaĭ, kà va auzí Domnul bocěa rogàcĭuneĭ meeĭ.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ, Màntuitorule! màntueste pre noĭ.

(Va urma.)

Invĕțământul primar în România. „Monitoriul oficial“ publică „Regulamentul pentru aplicarea legii a upra învĕțământului primar și normal primar“. Invĕțământul primar este obligator și gratuit pentru români. Părinții și tutorii copiilor de cetățeni români sunt datori a-și trimite copii la scólă publică primară dela 7 la 14 ani inpliniți! Strĕinii, afară de aceia, cari locuiesc în Dobrogea, vor plăti de copil o tacsă de 15 lei în comunele rurale, și de 30 lei în comunele urbane, pe fie care an scolariu. — Scólele primare se împart în scóle de cătune, scóle primare inferióre, scóle primare superióre și cursuri primare complimentare și de repețire. Materiile de învĕțământ în scólele primare sunt cetirea, scrierea, limba română, aritmetică și noțiuni elementare de geometriă, noțiuni de istoria țĕrii și de geografie, de sciințe naturale și fisice, rugăciuni și istoria sacră, desemnul, musica vocală, jocuri gimnastice, eserciții militare și pe cât e posibil, lucrul manual și de grădinărie.

⁂

Un conte magiar arestat Contele Sztáray Tibor este vrednicul vlăstar al unei familii aristocratice magiare. N'are încă numai 21 de ani, dar „faptele“ lui ar face „onóre“ chiar și unui om mai bĕtrân. Dedat cu tóte plăcerile, câte i se ofer unui tiner într'un oraș mare, cum e Viena, a făcut datorii preste datorii, din cari familia lui l'a scos totdéuna. Acum însĕ a pățit-o. Sub diferite, pretecste că e conte și moștenitor de mai multe milióne etc., a stors dela o văduvă, cu numele Schierer, o sumă de 12000 fl. pe care n'a avut de unde a o plăti la termin. Vĕduva s'a adresat către mama tinerului, dela care a primit respuns, că contele n'are nici o avere. Contele a fost arestat de poliția din Viena, pentru înșelăciune.

⁂

Serbările franco-ruse. In programa serbărilor alcătuită de consiliul municipal din Paris, e prevĕdut într'altele și preumblarea prin Paris. Ea a fost astfel regulată:

Cortegiul se va comupne din 22 trăsuri. In fie-care dintr'ênsa vor lua loc trei oficeri ruși și un membru consilier, care de preferință va fi cel mai vechiu consilier din fie-care cartier. In tóte cartierile representate printr'unul din consilierii cari fac parte din biroul consiliului municipial, acest din urmă va fi desemnat din oficiu de a face parte din cortegiu.

Președintele consiliului, ministrul de interne, și dómna Charles Dupuy vor oferi un dejun în ḑiua de 21 Octombre, cu ocasia aflărei la Paris a oficerilor escadrei ruse. Dejunul va fi urmat de-o recepțiune, la care vor fi admiși membrii corpului diplomatic, senatorii, deputații, precum și alte persóne.

⁂

Alegere. Dl Ioan Simionaș, asesor la oficilatul orfanal al comitatului Huniadóra, în adunarea generală ținută la 12 Oct. a fost ales cu aclamațiune președinte la același oficiolat.

⁂

Evangelia dela 1688. Ministeriul cultelor și al instrucțiunei publice al României, a decis sĕ se tipăréscă evangelia dela 1688. Acésta evangelie va servi ca carte de cetit în seminarii și în scólele normale de învĕțători și de institutori.

⁂

Pedepsit pentru folosirea limbei române. In congregațiunea de tómnă a comitatului Torontal ce s'a ținut la 9 Octombre în Becicherecul mare s'a întâmplat un cas de tot caracteristic. Ḑiarul „Egyetértés“ îl descrie astfeliu: „Un incident penibil a provocat popa valah, Trifon Militariu, care voia sĕ vorbéscă românesce. Fișpanul Rónay l'a făcut atent la regulament, după care în congregațiune numai unguresce este iertat sĕ vorbéscă. Militariu cu tóte aceste voia sĕ continue românesce, la ce fișpanul i-a detras cuvêntul. Militariu a replicat în cuvinte aspre, ér congregațiunea l'a pedepsit cu o amendă de 25 fl. Fișpanul a fost demonstrativ aplaudat de congregațiune. Nu mai trebue comentariu.

⁂

Statistica bisericilor în România. In tótă țéra sunt 6787 de biserici, dintre cari 218 susținute de stat, 5909 de comune și 660 de persóne private, prin donațiuni etc. Esistă mai departe 130 de biserici rom.-catolice, 18 protestante, 16 armeno gregoriane, 28 rusesci (lipoveni); 305 de sinagoge și 260 de giamii turcesci (în Dobrogea). Numĕrul total al preoților și diaconilor la bisericele române e de 6571, dintre cari 3871 au absolvat câte patru, 114 câte șépte clase seminariale, ér 11 au absolvat facultatea teologică. Preoți rom. catolici sunt 80, păstori protestanți 19, armeni 17, lipovani 19, rabini și cantori jidovesci 168 și mohamedani (hogii) 311.

„Micul prietin al copiilor“.

„Gazeta Transilvaniei“ în nrul sĕu ultim de Dumineca publică asupra ABCdariului „Micul prietin al copiilor“ următórea recensiune:

Incă un Abcdar, și-au ḑis unii ómeni de scólă, vorbind după obiceiul vechiu! La ce atâtea abcdare, de ce se face atâta concurență? Sĕ nu se sparie însĕ învĕțătorii nostri, nici alți bărbați de scólă. Cărți bune și în deosebi cărți bune, menite pentru scóla poporală, apară cât de multe. Și „Micul prietin al copiilor“ este o carte bună, în înțelesul strict al cuvêntului, după cum se va vedé din recensiunea, ce-mi permit a o face, după ce am cetit și recetit acest „Mic prietin“ drăgălaș.

Adjustarea cărții e elegantă. Hârtia fină. Literile scrise și tipărite sunt legibile (cetețe) éră în privința mărimei țin mijlocul, nici prea mari, nici prea mici. Ilustrațiunile, ce sunt esecutate lângă cuvintele normali, sunt bine succese. Preste tot esteriorul cărții e fórte plăcut, éră tipariul, în ce privesce partea igienică, — deși nu sunt medic — totuși pot ḑice, alaturându-l cu alte producte de același fel, că nu lasă nimic de criticat. Elevii nu vor avé sĕ-și forțeze ochii cetind. Prețul cărții e mic.

Dar sĕ vedem mai de aprópe conținutul cărții. In partea I. pag. 3—4 sunt elemente de desemn, linii, figuri și obiecte. Autorul a ținut cont de marea aplecare a începătorilor, de-a desemna. E sciut, cât de mult le place pruncilor, în cea mai fragedă etate, sĕ desemneze — mai întâiu cu cărbuni din vatră, apoi cu cretă, când capĕtă, și venind în scólă cu stilul pe tăbliță de ardesiă. Prin aceste deprinderi ușóre de desemnat mâna capĕtă pe nesciute desteritate în scriere.

Partea II pagina 5—10 inclusiv: cuprinde elementele literilor scrise în mod fórte detaiat și pe larg. Tractarea acestor elemente ne revócă în memorie opșorul pedagogului Wurst, „Schreiblesemetode“, în care se tractézá atât de pe larg elementele literilor. Bine deprinse aceste elemente când ajunge elevul la scrierea cuvintetor normali în partea III, nu va mai da de nici o greutate în afacerea literilor.

Partea III pag. 11—30 inclusive: ni se presintă cuvintele normali scrise si tipărite — cari constau numai din sunete originari. Aci iasă la ivélă metodul cărții, care e legografic, sau cum l'am numi mai corect: metodul micst, de a învĕța și cetitul și scrisul de odată. Unii numesc metodul acesta și intuitiv (și inductiv). Acest metod e cel mai usitat astăḑi și în scóla germană, și e recunoscut de cel mai bun. Cuvintele normali sunt bine alese — din cercul de intuițiune al elevilor — escepționând numai cuvêntul tun. O conversare cu începĕtorii despre tun, nu ar fi póte destul de atragătóre și interesantă. Ne convine în acésta parte cu deosebire multele esemple date pentru scris, cât și pentru cetit, astfel elevul și acasă va avé la îndemână o mulțime de cuvinte, ca sĕ le pótă decopia, éră de altă parte va avé cuvinte tipărite și pentru cetit. E faptă, că cetitul și scrisul îl înveți prin deprindere și prin urmare esemplele de deprindere trebue sĕ fie abundante. Autorul cu scrupulositate a ținut în vedere scopul, ce-l are un abcdariu. Singur cuvintele: *pac*, *tuz*, *tiz*, ni se par a fi de omis la o nóuă ediție.

(Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Dela Sibiiu spre méḑăḑi pe un drum de țară bun sosim la pasul Turnului-Roșu, care precum am amintit mai nainte, desparte munții Cibinului de cei ai Făgărașului și prin care ese Oltul din țara nóstră în România. El sĕ află în depărtare de 30 km. dela Sibiiu. Drumul de țară trece prin mai multe sate și până ce întrăm în pas ochiul sĕ delectézá în frmuósele privelișți de munte, ce ni sĕ înfățoșézá spre méḑăḑi, unde sĕ nalță puternicii munți dela granița țerii. Astfel este satul Șelimber, lângă care în drépta sĕ află înmormêntați oștenii, căḑuți în lupta dintre Mihai Vodă Vitézul și Andrei Batori (1599), apoi Veștemul, a cărui locuitori au fost grănițeri. Al treilea sat este Tălmaciul, unde Cibinul sĕ varsă în Olt. Lângă Tălmaciu pe un vêrf de dél sĕ află ruinele cetății numite „Landskron“ („Coróna țerii“).

Cetatea acésta a fost zidită acum sunt cinci vécuri, și avea menirea de-a servì de apĕrare, dimpreună cu întăriturile din pasul Turnului-Roșu contra năvălirilor, ce sĕ făceau prin acest pas în Ardél. Tradiția ne spune, că în ea locuia odinióră un voevod, căruia nu-i era ertat a da față cu voevodul care își avea locuința în pasul Turnului-Roșu. Kővári, în descrierea ce o face despre cetățile ruinate ale Ardélului, scrie astfel despre ea:

„Prin Tălmaciu trece drumul de țară ce duce dela Sibiiu la Turnul-Roșu. Lângă sat, pe un pisc înalt se zăresce din depărtare o ruină de cetate, una dintre cele mai frumóse ruini ale Ardélului. Zidurile ei, în nălțime de 5—6 stângini, în care se pot observa pe alocurea spărturile de tunuri și pórta spațiósă cu pĕreții ei laterali ni-se înfățișézá într'o mărime uimitóre și formézá cu Oltul, ce curge pe la picióręle ei, o icónă admirabilă. Cetatea acésta, ca o corónă, cuprinde întreg vîrful délului. Zidul ei are formă ovală, cu o periferie de vre-o 600 urme. In curtea ei nu sĕ află zidiri, printre tufișuri sĕ vĕd numai nisce săpături, făcute de ómeni, cari au căutat pe aici comori ascunse. Zidul de lângă pórtă, la méḑănópte-resărit, este încă întreg; în fața lui se varsă Cibinul în Olt. Cetatea a zidit-o Sașii de aceea regele Ludovic I, le dă în anul 1370 un decret, prin care îi absólvă dela susținerea și serviciile, ce trebuiau sĕ presteze cetății.“

De pe vêrful délului, unde zace în ruine cetatea Landskron, avem jur împrejur o privelişte încântătóre. La pólele délului spre méḑănópte sĕ află satul Tălmaciu și Cibinul serpuiesce de vale, grăbind spre Olt, ér mai departe sĕ estinde frumosul șes al Cibinului, cu Sibiiul și alte localități, ce se află așeḑate pe el; spre apus privirea ne pătrunde în valea romantică a Sadului, unde sĕ află ascuns satul românesc Tălmăcel și mai departe asupra munților Cibinului; spre rĕsărit sĕ nalță uriașii munți ai Făgărașului, cu piscurile lor în forme deosebite, cum este Surul cu cóma lată, Scara în forma unei piramide, Negoiul cu cóstele sale prețipișe ș. a. ér spre méḑăḑi vedem pasul Turnului-Roșu cum se afundă între munți, ca o uriașă cărare și la gura lui așeḑat satul Boița.

Pasul Turnului Roșu este unul dintre cele mai frumóse pasuri ale nóstre, în care pe lângă peisagiurile pitoresci ale naturei, aflăm și urme interesante și reminiscențe istorice din trecut. Munții aici sĕ apropie de olaltă, așă că în cele mai multe locuri numai pentru alvia Oltului sĕ află loc și pentru drum, care încă este adese tăiat în stâncă. Astfel curge Oltul printre stânci puternice și acoperite cu păduri, formând multe și mari cotituri și oferindu-ne preste tot locul cele mai frumóse tablouri de regiune muntósă. Adese ne vine a crede, că valea sĕ închide înaintea nóstră, când étă, Oltul formézá o nóuă cotitură și un nou tablou romantic sĕ deschide ochiului uimit.

„In apropiere nemijlocită de noi, scrie R. Bergner, sĕ nalță munții acoperiți cu pădure, înaintea nóstră șerpuescee calea îngustă și imediat pe lângă ea își rostogolesce cu furie puternicul rîu valurile sale tulburi, formând adese vêrtejuri și aruncându-și apa cu putere neînfrânată preste fărâmăturile de stâncă, ce-i stau în cale. Pe țermul de dincolo sĕ nalță érăși munți și mărginesc pasul. Jur împrejur e liniște, nici o mișcare nu e pe drum, nici o vietate, nici un vas plutitor pe rîu.“

Ruine de turnuri, cetăți și rĕmășițe de ziduri vechi împodobesc în multe locuri pasul. Astfel este „Turnul Roșu“ lângă Boița, un turn nalt, în patru unghiuri și văpsit roșu, dela care 'și are pasul numirea. Tradiția, remasă de pe timpul năvălirii turcilor în țara nóstră, spune, că el a fost văpsit roșu mai întâi cu sânge turcesc. In jurul lui s'au aflat odinióră și alte întărituri. Ceva mai în jos este un alt turn rotund în ruine și restul unui zid. La vĕrsarea riulețului de munte Lotrióra sĕ află vama pasului, ér mai în jos pe teritoriul României, la gura rîulețului Lotru, sĕ vĕd pe un dél ruinele cetății Lotru.

Ruinele aceste, deși tăcute, se par a ne spune, că odinióră pe aici s'au întêmplat lupte crâncene, când apa Oltului curgea uneori colorată cu sânge omenesc. Prin pasul acesta s'au făcut adese năvăliri în Ardél din șesul Dunării. Așa se crede, că o parte din oștile lui Traian pe aici au străbătut în inima Daciei, ér turcii au năvălit în Ardél pe aici in mai multe rênḑuri. Romanii după ocuparea Daciei au construit prin pas o cale; în secolii trecuți numai călare s'au pedestru se putea trece prin el, până ce s'a făcut sub împĕratul Carol VI drumul bun de aḑi, în parte pe ruinele drumului roman.

(Va urma).

Din public. *)

Mulțămită publică.

La „Balul“ arangiat în favorul despărțĕmêntului al X al Asociațiunei transilvane din Brad în 29 August a. c. în carea ḑi și-a ținut și despărțĕmêntul adunarea sa generală — au întrat cu totul suma de 111 fl. 40 cr. v. a. din carea sumă subtrăgêndu-se spesele de 42 fl. 40 cr. v. a. rĕmâne un venit curat de 69 fl. v. a.

Cu suprasolviri au contribuit: Vasile Damian protopresb. 1 fl. Ábráhám István comerciante 50 cr. Pataky Victor 20 cr. Sőpkéz Gyula 20 cr. Nicolau Bedea 50 cr. N. Serban proprierariu 1 fl. H. Bock comerciante 1 fl. Alecsandru Stoicovici comerciante 1 fl. Teodor Pop adv. 1 fl. Mauriţiu Berkoviciu 1 fl. N. Salamon 1 fl. și Ioan Rusu medic (după bal) 2 fl. v. a. Stefan Albu prof. 1 fl. Ioan Cutean proprietariu 1 fl. —

Priméscă atât On. D. cari au contribuit cu suprasolviri cât și întreg publicul participătoriu, cea mai profundă mulțămită. In numele comitetului arangiator.

Brad, 28 Septembre, 1893.

Georgiu Părău,
cassariu.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 11 Octobre n. 1893.

	Viena	B.-Pesta
Galbeni împĕrătesci	5.90	6.—
Napoleon-d'ori	10.50	10.03
Bonuri rurale ung.	95.85	96.25

(„Micul prietin al copiilor“ — adecă carte pentru învĕțarea scrierei și cetire' — de Silvestru Moldovan. Sibiiu editura autorului. Prețul unui esemplar 25 cr. „Tipografia archidiecesană“.

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 434/893 [201] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroch de cl. III-a Bedeleu, protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegraful Român“

Cu postul acesta este împreunat un venit anual, calculat în bani de 415 fl. constând:

a) Din porţiunea canonică.

b) din birul (simbria) preoţesc şi

c) din tacsele stolar regulate în sinodul parochial din 15 August 1893

Reflectanţii la acest post an a'şi asterne cererile concursuali în terminul indicat şi instruite cu documentele recerute de statutul organic şi regulamentul pentru parochii din 1878 la oficiul protopresbiteral al Lupşei în Ofenbaia (Ofenbánya) via Torda.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Ofenbaia, 6 Septembre, 1893,

Ioan Danciu,
protopresbiter.

Nr. 420/893 [197] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători la scólele confesionale din mai jos însemnatele comune din protopresbiteratul Lupşei se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Roman.“

1. Cacova Jeri, cu salariu în bani 300 fl.
2. Mogoş-Micleşti cu salariu în bani 300 fl.
3. Sălciva de jos, cu salariu în bani 300 fl.
4. Sălciva de sus, cu salariu în bani 300 fl.
5. Şasa, cu salariu în bani 300 fl.
6. Valea-Lupşei. cu salariu în bani 300 fl.
7. Mogoş-Valeabârnei, cu salariu în bani 300 fl.
8. Buru-Ocolişul mic, ca învĕţătoriu ambulant cu salariu de 250 fl.
9. Lunca-Vidolm, ca învĕţătoriu ambulant cu salariu de 300 fl.

Pe lângă acestea fiecare învĕţăva căpăta: cuartir, lemne şi o grădină.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-şi aştérnă cererile conform legilor în terminul prescris la subsemnatul.

Ofenbaia în 22 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei.

Ioan Danciu.
protopresbiter.

Nr 512/prot. [204] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Nicolae Fecheticiu din Bachnea şi filia Bernade, pe basa hotărârii consistoriale de ddto 28 Iuliu a. c. Nr. 4257/B se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pe lângă jumătate din venitele preoţesci, cari pentru capelan dau un venit sigur de 200 fl. v. a la an.

Doritorii de a competa, au a'şi aşterne suplicele instruate conform legei subsemnatului.

Mediaş, 1 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mediaşului.

Ioan Chendi,
administr. protopresb.

Nr. 796/1893 [203] 1—1

Publicaţiune oficială.

Venerabilul consistoriu archidiecesan prin sentinţa din 10 Septembre Nr. 4433/B. a aprobat sentinţa forului matrimonial de I instanţă al Albei-Iulia adusă în procesul divorţial edictal intentat de Samfira Nicola din Meteş contra pribegitului ei soţiu Teodor Hărăguş tot din Meteş, ambii de religiunea nóstră.

Acésta se aduce le cunoscinţă publică în sensul § 124 al regulamentului de procedură matrimonială, cu reservă, că sentinţa după espirarea terminului de 45 ḑile de la acésta publicare, întră în putere de lege.

Alba-Iulia, 29 Septembre, 1893.

Forul matrimonial gr. ort. de instanţa
I al Albei-Iulia.

Nicolau Ivan,
adm. protopresbiteral.

17955/1893
VI.
szám.

Szebenvármegye alispánja.

Pályázati-hirdetmény.

Szebenvármegye törvény hatóságának szelistyei járásában a szelistyei járási orvosi állomás Orlát község székhelylyel lemondás következtében megüresedvén, felhivom mindazokat, a kik ezen 350 frt. évi fizetés és 150 frt. útiátalánnyal javadalmazott és az 1886 évi XXI t. cz. 80 §-a értelmében föispáni kinevezés által betöltendö állást elnyerni ohajtják, hogy ez iránt az 1883 évi I. t. cz 9. § I. pontjában elöirt képesitettséget igazoló okmányokkal, valamint a keresztelö vagy születési bizonyitvánnyal és az eddigi szolgálataikat igazoló okmányokkal felszerelt és kellöleg bélyegzett folyamodványukat folyó évi október hó 31 éig alólirottnál nyujtsák be.

Nagy Szeben, 1893 évi október hó 5 én.

Szebenvármegye alispánja helyett

[201] 1—2

Tobias,
föjegyzö.

Primul român fabricant de casse

în

Monarchia austro-ungară

IOAN HODOŞ,

Hermannstadt, Färbergasse Nr. 2.

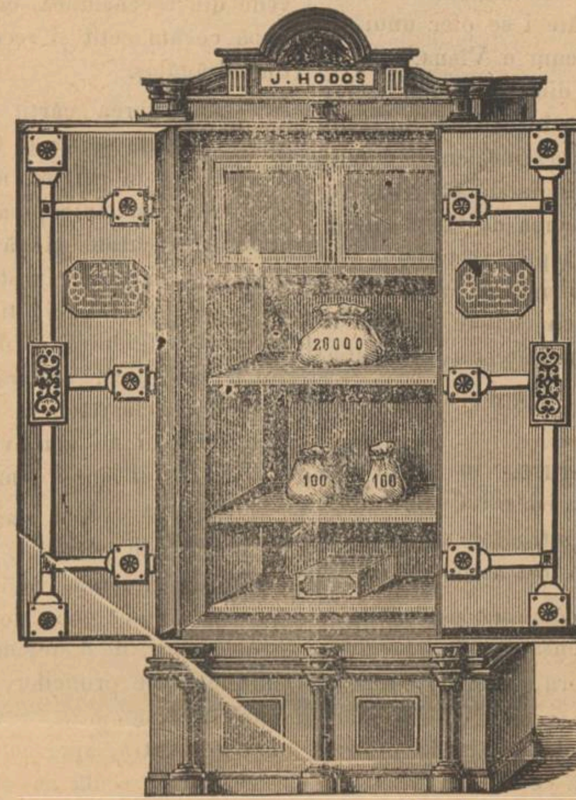

Sibiiu, Strada văpsitorilor Nr. 2.

îşi recomandă **cassele şi cassetele sale de fier** pentru păstrat de bani şi hârtii de valóre

sigure contra focului şi spargerei,

de diferite forme şi mărimi şi cu preţuri cât de moderate.

Interesaţilor sĕ trimite la cerere „Preţuri curente“ ilustrate franco şi gratis.

[187] 4—6

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	**2.24**	11.34	**7.10**	pl. **Copşa-mică** sos.	9.34	**12.05**	6.20	—	—
—	—	**2.51**	12.01	**7.43**	Şeica mare	9.05	**11.40**	5.59	—	—
—	—	**3.27**	12.37	**8.27**	Lómneş	8.33	**11.09**	5.32	—	—
—	—	**3.53**	1.03	**8.59**	Ocna	8.09	**10.43**	5.09	—	—
—	—	**4.16**	1.26	**9.23**	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	**10.17**	4.49	--	--
—	—	**4.36**	1.40	—	pl. **Sibiiu** sos.	7.28	**8.30**	—	—	—
—	—	**4.49**	1.54	—	Şelimber	7.16	**8.17**	—	—	—
—	—	**5.04**	2.10	—	Veştem	7.01	**8.00**	—	—	—
—	—	**5.26**	2.39	—	Tălmaciu	6.42	**7.39**	—	—	—
—	—	**5.42**	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	**7.11**	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	**6.51**	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	**5.28**	**6.15**	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	**5.04**	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	**4.55**	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	**4.27**	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	**4.17**	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕ a inf.	**4.01**	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	**3.31**	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	**10.17**		**Ghiriş**		**5.10**	10.30	3.30	**9.12**
8.08	11.20	4.20	**10.37**		**Turda**		**4.50**	10.10	3.10	**8.52**

Careii-mare — Zelău

—	—	—	**5.42**		Carei-mare		**7.05**	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	**4.20**	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	**9.50**		**Simeria**		**5.30**	10.25	3.10	**8.49**
6.38	11.54	4.43	**10.08**		Cerna		**5.14**	10.05	2.54	**8.29**
7.13	12.20	5.18	**10.32**		**Hunedóra**		**4.50**	9.38	2.30	**8.–**

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 46	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	–		5.17
8 31	12.08	—	**6.40**		Covasna	**5.46**	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	**7.26**		**Kezdi-Oşorheiu**	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	**7.21**	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		**Arad**		9.44	3.45	**10.55**	—
—	7.32	12.47	**6.46**		Vinga		9.02	2.41	**9.46**	—
—	8.42	2.04	**7.39**		**Timişóra**		8.—	1.11	**8.15**	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		**Simeria**		10.3	3.24	**9.35**	—
—	7.21	12.48	5.39		**Haţeg**		9.02	2.03	**8.25**	—
—	9.45	3.40	8.48		**Petroşeni**		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	**8.38**
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	**7.45**
6.40	—	5.30	—.—		**Lupeni**		—.—	8.35	—	**7.1**

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 109 Sibiiu, Marţi, 5/17 Octobre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Noul circular al ministrului Csáky.

Cu acéstă titulă un bărbat de scólă ne trimite următoriul articol:

Garda pretoriană în vechiul imperiu roman ajunsese la atâta putere, încât decidea asupra înălţărei şi căderei împĕraţilor romani. Acesta era timpul de decadenţă şi nesiguranţă. La atare putere s'a avêntat în statul nostru poliglot garda şoviniştilor, formată în societatea magiară, în pressă, în legistativă şi pre stradele tumultóse. Şoviniştii însuflă terórе pretutindenea. Guvernul ţĕrei nu a putut sĕ rĕmână neînfluinţat de veninosul şovinism, carele atât de mult înveninéză relaţiunile dintre magiari şi cestialalţi conlocuitori. Şi durere, bărbaţii de stat ai Ungariei, conducĕtorii, miniştrii chiar, în loc de a se opune curentului bolnăvicios, îi aduc nou sacrificiu, încuragiândul prin acésta încă în mĕsură mai mare. Intre miniştrii, cari atât de mult ascultă şóptele şoviniştilor este şi ministrul nostru de culte contele Csáky.

Trebue sĕ cetéscă cineva ordinaţiunea mai nóuă a acestui dn ministru, ce a adresat-o cu datul 25 Septembre a. c. către comitetele aministrative comitatense, şi i se va ridica pĕrul măciucă în cap. Ceea-ce nu s'a făcut prin legi se face prin un simplu circular. Gónă asupra presei române, gónă asupra conducĕtorilor naţiunei, gónă asupra bisericei române, şi étă acum prin monstruosul circular, ce s'a publicat şi în numĕrul 104 al fóiei „Telegr. român“, ministrul de culte inteţesce o nouĕ gónă asupra învĕţătorilor nostri. Sub pretestul, că din 25,000 învĕţători populari, 1601 n'au poşedat limba magiară, ca sĕ o pótă propune şi că în preste 2000 scóle nu s'a propus de loc limba magiara, sau cu resultat neîndestulitor, mai adăugênd pre lângă aceste, că la 3000 învĕţători sunt cari nu posed diplomele de învĕţători, — ministrul vine şi pune la discreţiunea comitetelor administrative corpul învĕţătoresc. Comitetele administrative vor avé sĕ decidă, cari învĕţători nesciutori de limba magiară sunt de amovat, şi în cât timp, vor sĕ aplice învĕţători cualificaţi din limba magiară. Faţă de acest ucas, cu amăriciune trebue sĕ ne întrebăm, unde rĕmâne autonomia nóstră bisericéscă? La ce ne mai folosesce statutul organic? Unde remâne respectul cuvenit faţă de o lege sancţionată?

Sub pretecstul, că nu sciu limba magiară, sau că nu se face progres îndestulitor în acéstă limbă, pot fi striviţi şi amovaţi din post mulţi învĕţători, multe scóle vor puté fi închise, ca apoi pe ruinele scólei nóstre poporale sĕ se pótă ridica scólă magiară comunală, ori de stat, cu învĕţător agreat magiar, ori renegat. Invĕţătorii nostri nu vor mai fi siguri de posturile lor; căci nimic mai uşor pentru comitetele comitatense decât a ḑice, că în scóla cutare nu e progres îndestulitor din limba magiară, ergo învĕţătoriul trebue delăturat. Cunóscem noi, din viéţa de tóte ḑilele, bunăvoinţa, ce au comitetele administrative faţă de noi. Va fi de ajuns ca un învĕţător sĕ fie denunţat ca bun român de atare litfă de renegat, şi comitetul administrativ uşor îi va afla nod în papură, şi se constate, că nu face progres îndestulitor în limba magiară, pentru-ca din acest motiv scóla română sĕ fie închisă.

Nu va fi scólă română, unde comitetul comitatens, dacă aşa vor cere interesele magiare locale, sĕ nu o pótă închide sub pretecstul, că instrucţiunea limbei magiare e neîndestulitóre,

Nu autoritatea scolară confesională va mai dispune de scólă şi de învĕţător, ci comitetul administrativ şi ministrul. Timpuri grele se continuă pentru scóla română şi învĕţătorii ei.

In faţa acestei împregiurări, situaţiunea nóstră e destul de clară. Forul nostru superior scolar trebue sĕ aibă informaţiuni detaiate şi numai purul adevĕr, faţă de scólele nóstre, cari pot fi periclitate, precum şi faţă de învĕţătorii, cari nu sciu limba magiară.

Intre scólele periclitate, asupra cărora atârnă varga comitetului administrativ şi a ministrului, sunt în locul prim scólele nóstre de pe la opide, unde poporaţiunea e micstă. Interesul magiar e ca aici scóla română sĕ fie închisă. Avem atari centre, unde scóla nóstră română mai lasă încă de dorit. Aici trebue sĕ ne deschidem ochii. In acéstă categorie sunt şi scólele de pe sate, unde elementul magiar e în preponderanţă, sau şi mai mic ca al nostru

Mai avem afară de aceste câte-va comune — insule, printre magiari resfirate, pe cari sigur le vor înşgeba bucuros comitetele administrative între scólele magiare.

Nu avem însĕ de a ne teme de comunele resfirate de munte, precum şi de comunele compacte române, unde magiari sau nu locuesc de loc, sau în mod disparent.

Interesul nostru românesc e ca se facem imposibil amestecul nejust al oganelor administrative; acésta se va puté numai prin o acţiune repede autoritară.

Venerab. consistoriu archidiecesan trebue se aibă mâna liberă, şi comunele bisericesci în interesul nostru bine priceput trebue se abḑică la unele drepturi pentru ca scóla sĕ fie salvată. Se ne fie bineveniţi învĕţătorii pe cari autoritatea superióră i-ar denumi în locuri espuse; éră faţă de învĕţătorii necsiutori de limbă magiară se mijlocéscă înse-şi comunele bisericesci ca sĕ le facă posibil traiul pre altă carieră onestă. Jertfe şi ér jertfe ne trebue. Vom jertfi bani, vom trebui sĕ jertfim în multe locuri şi ómeni nu mai ca scóla română se-o susţinem; şi dacă totuşi decis va fi ca ici colo se ne perdem scóla română, se avem mângăiere, că am făcut ce numai a fost cu putinţă.

Dóuĕ interpelaţiuni. La sfêrşitul şedinţei din 14 Octobre c. a dietei ungare deputatul kossuthist Madarász a adresat ministrului de culte următórele interpelaţiuni:

I

Pe cale ḑiaristică mi-a venit la cunoscinţă, că episcopul gr. cat. de Oradea-Mare a dat în anul 1892 la preoţii bisericei sale cu limba română un circular în limba română, al cărui înţeles este: „sĕ dispunem, că la acele biserici, unde poporul nu mai pricepe, nu mai vorbesce limba bisericei, pregătirea scolară în cetire şi scriere, rugăciunile, cântările bisericesci, instrucţiunea în religiune sĕ se facă în tóte scólele în limba bisericei, în limba maternă, unde vom afla că e de lipsă, ca sĕ nu fie periclitată esistenţa bisericei, ritul şi religiunea părinţilor.“

Intreb pe dl ministru de culte şi instrucţie, aplicat e a constata oficios acésta afirmaţiune a presei şi dacă va fi adevĕrată, sĕ facă cunoscut dietei cuprinsul acestui circular în traducere autentică magiară.

II

Statul unitar magiar şi idea naţională magiară pretinde, ca preoţii şi capelanii sĕ scie bine unguresce, ca sĕ pótă ţiné credincioşilor lor predice magiare, sĕ pótă conduce matriculele în limba magiară; pretinde din causă, căci şi prin acésta se dă ocasiune cetăţenilor de limbă nemagiară, ca ei sĕ fie instruaţi de catecheţii lor în credinţa şi iubirea lor faţă de statul şi naţiunea magiară.

Din aceste motive ţinĕnd de însemnătate şi de lipsă cunóscerea unor date în mod oficios, întreb pe dl ministru de culte şi instrucţiune, aplicat e a compune şi comunica dietei, că în Ungaria:

1. Sunt preoţi şi capelani, cari nu sciu bine unguresce, la cari confesiuni, câţi şi unde?
2. La cari confesiuni şi unde nu sĕ ţin predici în limba magiară şi în ce limbă sĕ ţin?
3. La cari confesiuni, unde şi în ce limbă se conduc matriculele?

Foile magiare despre enunciaţiunile ministr. Hieronymi.

Opoziţionala „Budapesti Hirlap“ sub titula de „Hieronymi şi naţiona-

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare).

Versu. Kà plekà urekĭa sĕa mie, şi in zilele mele le voiŭ kiemà.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Versu. Me kuprinserà dorerĭle morteĭ, prikurĭle ĭadluĭ me aflarà.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Versu. Nekas, şi sudore aflaĭ, şi numele Domnuluĭ kiemaĭ.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskĕtorei.

Màrire Tatàluĭ. Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskătoreĭ.

Şi akum. Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Dominekà la Sàntele Paştĭ.

Versu. Strigacĭ Domnuluĭ tot pamèntul.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ, Màntuitorule! màntueste pre noĭ.

Versu. Kàntacĭ numeluĭ luĭ, dacĭ màrire laudeĭ luĭ.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Versu. Zicecĭ Zeuluĭ: Kàt de infricoşate suntu lukrurĭle tele!

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Versu. Tot pamèntul sò se inkline cie, şĭ sò kànte cie, sò kànte numeluĭ teu, Prĕainalte!

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskĕtoreĭ.

Màrire Tatàluĭ. Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Şi akum. Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Joĭ, la inàlcarea Domnuluĭ.

Versu. Tote popórele plesnicĭ ku mànĭle, strĭgacĭ Zeuluĭ ku boce de bukurie.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ, Màntuitorule! màntueste pre noĭ.

Versu. Kà Domnul este prĕainaltu, infrikoşat, imperat mare preste tot pamèntul.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Versu. Suppuse poporele noè, şi gintele sub pecĭorele nostre.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Màrire Tatàluĭ. Şi akum. Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Dominekà, la Cinzecĭune.

Versu. Cerurĭ e spun màrirĕa Zeuluĭ, şi facerĕa mànĭlor luĭ vesteste tàriĕa.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ, Màntuitorule! màntueste pre noĭ.

Versu. Zioa zileĭ spune kuvèntu, şi noptĕa nopteĭ vesteste stiincà.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Versu. Nu suntu vorbe, necĭ kuvinte, a kàror sò nu se audè bocele lor.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Versu. In tot pamèntul eşí vestirĕa lor, şi la margĭnĭle lumeĭ kuvintele lor.

Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Màrire Tatàluĭ. Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Şi akum. Pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ.

Rogàcĭunĕa Popeĭ la kàntarĕa Trĕaptei ànteeĭ.

Domne Zeul nostru, a kàruĭ potinca este nesemilatà, şi màrirea neajunsà, a kàruĭ miseliĕa é nemesuratà, şi omamarĕa nevorbità. Ènsucĭ, Stepane dupò indurarĕa tĕa rekautà spre noĭ, şi spre sànta Kasa acista, şi fà ku noĭ, şi ku aceĭ, kariĭ d'impreunà ku noĭ se rogà, miseliele tele inavute, şi induràrĭle tele.

Apoĭ zice:

Diak. Ĕarò şi ĕarò ku pace Domnuluĭ sò ne rogèm. Kàntàr. Domne misele.

(Va urma.)

lităţile" scrie în nrul seu din 7 Octobre un articol, din care dăm următórele:

In ḑiua a dóua a discusiunii parlamentare a vorbit Hieronymi şi cele ce a amintit în combinaţie cu seriositatea, cu care sĕ vede că îşi pricepe datorinţele lui de ministru de interne, sunt lucruri de mare însĕmnătate şi totodată ademenitóre. Cu sentimentalism, cu idealism, cu împărţire de drepturi şi privilegii şi cu dicţii nu sĕ póte resolva cestiunea de naţionalitate. Ministrul de interne a designat trei medicamente esenţiale: Sĕ sĕ dea pâne inteligenţei crescută în institutele magiare, care ese din elementul român: acésta e una. A sĕ îngrigi de subsistenţa preoţimii române: asta e a dóua. A treia este administraţiune bună şi cinstită, în care poporul sĕ nu îşi vadă pe tiranul, ci pe părtinitorul şi protectorul sĕu. Aceste sunt trei factori ponderoşi şi de mare însĕmnătate, cari au menirea, sĕ dea o direcţiune nóuă desvoltării relaţiunilor din ţéra nóstră. Dar nici ungurul, nici românul sĕ nu pricépă lucrul aşa, ca şi când aici ar fi vorbă despre aceea, că naţionalitatea română sĕ fie cumpĕrată, espropriată. Tot lucrul trebuie sĕ ni-l închipuim, ca o întreprindere mare politică şi legislatorică. Nu este acésta altceva decât estinderea şi încheierea transformării democratice în ţară.

A da pâne inteligenţei eşite din naţionalitatea română însémnă, a deschide pentru acésta inteligenţă carierile şi serviciul public al statului mai mult decât s'au putut deschide până acum. Cu susţinerea sistemului electoral al comitatelor vechi, după legile făcute conform referinţelor şi sistemului, firesce, că oficiile administrative au rĕmas mai mult în posesiunea vechilor posesori. Nu numai românii au fost eschişi, ci în genere aşa numitul element de mijloc. Ici colo s'au întêmplat încercări, dar acésta a fost numai o apariţiune rară, pentru că alegerile erau puse la cale de doi factori principali: interesele de partid şi familiare. Trebuie sĕ mai adaugem, că încât s'a făcut încercare chiar cu românii într'un comitat, s'a dovedit, că în oficialii români nu sĕ póte pune încredere, din punct de vedere politic, ceea-ce însémnă, că cel puţin atâta s'au îngrijit de propaganda valahă, cât şi de interesele administraţiei.

După ce arată, că aplicarea în oficii a inteligenţei române sĕ va putea face, dacă sĕ va întroduce administraţia de stat, trece la cestiunea preoţimii române şi accentuând starea miseră a preoţimii nóstre ḑice:

Acésta sĕrăcie face pe „popă" fanaticul unor influenţe, de sub cari vrea sĕ'l scape Hieronymi. Acésta însĕ este o politică bisericéscă mare, mai mare şi mai însĕmnată, decât cestiunea iscată din botez, acésta e împreunată, cu revisiunea autonomiei bisericesci, cu împărţirea episcopiilor, cu crearea unei episcopii gr. cat. magiare şi ca coróna acestora, cu ingerinţa statului în guvernarea bisericii, firesce nu cu privire la lucrurile dogmatice — care sĕ corĕspundă acelei binefaceri, de care este aplicată naţiunea magiară a face părtaşi pe preoţii sĕraci ai confesiunilor.

Revista politică.

Discusiunea referitóre la rĕspunsul dela Güns s'a terminat cu o strălucită învingere a guvernului. In acéstă discusiune au escelat Szilágyi, care a respins atacurile lui Ugron şi Wekerle, care a rĕspuns vorbirei lui Apponyi. Cu deosebire Wekerle a ţinut o vorbire sdrobitóre, în urma căreia s'a pus cestiunea la vot, trecêndu se astfeliu preste ea la ordinea ḑilei. Urmà apoi rĕspunsul la interpelaţiunea lui Eötvös şi Apponyi, referitóre la neparticiparea guvernului cu ocasiunea desvălirei monumentului honveḑilor. Rĕspunsul ministrului a fost de tot aspru. El a accentuat, că guvernul s'a ferit ca sĕ asiste la un scandal naţional, ce-l putea provoca oposiţiunea. Rĕspunsul lui Wekerle a fost des aplaudat de liberali, şi des întrerupt de oposiţiune. Cu acéstă ocasiune s'au provocat scene atât de furtunóse, încât numai în ultima domnie a lui Tisza s'au mai putut vedé. Furtuna s'a continuat şi în şedinţa de Sâmbătă. Wekerle a apostrofat pe Apponyi, că vrea sĕ paradeze cu naţionalismul, pe când el este, care a contribuit pentru acel monument mai puţin. Pentru vorbirea sa Wekerle a fost primit cu ovaţiuni în clubul liberal.

⁂

Comisiunea de instrucţiune s'a ocupat cu proiectul despre recepţiunea religiunei israelite. Mai mulţi oratori au fost contra recepţiunii, unii din causă, că încă nici până aḑi nu le sunt cunoscute dogmele, ér alţi din temere că jidovimea v'a imigra în Ungaria, carea şi aşa este destul de jidovită. Ministrul Csáky, a declarat, că în proiect se pot întroduce şi §§. 18, 19, 20 şi 23, care vorbesc despre reciprocitatea între confesiunile creştine pe basa art. de lege 53 din 1868. A mai respuns ministrul, că regimul 'şi va duce întregul program în îndeplinire. Afară de proiectul despre căsătoria civilă ministrul a presentat tóte celelalte proiecte şi proiectul despre căsătoria civilă va sosì în curênd cu aprobarea prealabilă.

⁂

Primirea, ce i s'a făcut escadrei rusesci, din partea francesilor a fost entusiasmată. Vorbirile, ce s'au ţinut de ambele părţi au fost pline de căldură şi au culminat în asigurarea amiciţei şi înfrăţirei dintre aceste două popóre. Ceea-ce face Francia, a ḑis admiralul Avelane, urméză şi Rusia, căci are credinţă, că aceste două puteri nu numai, că nu vor ţiné ecuilibrul păcei europene, dar vor contrabalansa chiar într'un cas serios pe alte puteri. Din tóte părţile au sosit delegaţiuni, ca sĕ felicite pe ruşi. Intrégă Francia este în mişcare şi presa dedică articlii sĕrbătoresci acestei visite.

⁂

Ḑiarul „Liberté" din Paris, publică următórea depeşă remarcabilă, ce a primit o din Bucuresci;

Manifestaţiile recente, ce s'au făcut în România în contra mĕsurilor de rigóre luate de autorităţile unguresci, cu privire la românii irrendentişti din Transilvania, au motivat o demarşă a ministrului Austro-Ungariei la Bucuresci pe lângă regele. Ministrul se plânge de neesplicabila indiferenţă a cabinetului din Bucuresci, care nu ia nici o mĕsură spre a împedeca demonstraţiunile ostile Austro-Ungariei şi a rugat pe regele Carol de a usa de influinţa sa asupra ministrilor pentru a face sĕ înceteze o stare de lucruri prejudiciabilă intereselor celor două state limitrofe şi amice.

Regele, în rĕspunsul şeu a esprimat regretele sale personale asupra celor ce s'au petrecut în unele localităţi din România, dar a mărturisit în acelaşi timp, că nici un guvern român n'ar puté sĕ mérgă făţiş în contra opiniunei publice a ţĕrii, fórte escitată în contra numĕróselor arestări şi a mĕsurilor de rigóre succesive luate de autorităţile unguresci în contra românilor din Transilvania.

⁂

Proiectul, ce l'a presentat parlamentului ministrul preşedinte Taaffe, referitoriu la alegerile electorale, e discutat nu numai de presa austriacă şi şi de cea ungară. Foile magiare în general recunosc necesitatea unui astfeliu de proiect şi pentru Ungaria, dacă nu ar fi naţionalităţile, care la un eventual sufragiu universal şi-ar trimite şi în dietă representanţii lor agitatorici. Chiar şi pentru Austria este el periculos, căci întăresce elementul slav şi hegemonia germână scade din putere, ér acésta póte avé urmări nefavorabile şi asupra Ungariei.

Cât privesce presa austriacă, ea încă judecă după partid acest proiect. Astfeliu:

„Neue Fr. Prese" ḑice, că prin acéstă reformă elementul agricultor şi cetăţenii oraşelor mai principale vor fi cu totul apăsaţi. Nu e vorba aşadară — ḑíce fóia vieneză — de scutirea constituţiei, ci despre ruinarea ei; nici nu e vorba, ca sĕ se dea vot persónelor fără de avere, ci sĕ se nimicéscă dreptul de alegere al clasei cetăţenesci.

„Fremdenblatt", care stă în raporturi fórte apropiate cu guvernul, asemenea declară, că nu se póte bucura prea mult de acéstă reformă. Organul ministrului de esterne protestéză în contra aceea, ca asupra sorţii Austriei sĕ decidă cantitatea numĕrului. Cel mai mare bine al noului sistem electoral va fi, că socialiştii vor contrabalansa isbucnirile de naţionalitate în dietă, deşi tocmai voturile slave se vor spori în detrimentul germanilor.

„Presse" constată cu bucurie, că noul proiect lasă neatins privilegiul marilor proprietari, şi ḑíce, că prin proiectul acesta Taaffe voesce sĕ abată pe muncitori dela socialism. Proiectul se îngrijesce, ca muncitorii sĕ nu ajungă decât în numĕr modest în parlament, ca nu cumva celelalte grupuri interesate sĕ fie apăsate.

„Neues Wiener Tagblat" observă ironic, că acest proiect séměnă cu sufragiul universal basat pe censul culturei, dar totusi nu este aşa ceva, căci dóră se păstréză dreptul electoral indirect pentru marii proprietari şi provinciali. Duşmanii liberalismului vor afla instinctiv, că proiectul acesta nimeresce tocmai în inimă liberalismul şi că el este îndreptat special în contra caracterului german al Austriei.

„Wiener Tagblatt" ḑice, că pentru a caracterisa proiectul este destul cuvêrtul „fendal-social". Cuprinsul ş refrenul proiectului este: „vot universal — dar cu marea proprietate". Fóia vienesă arată apoi, că la votare nu va primi dóuĕ din trei părţi ale voturilor, câte sunt de lipsă, ca un proiect sĕ fie primit.

Pe foile din Praga încă le a surprins nespus de mult reforma acésta. Pressa naţională cehă ia la cunoscinţă proiectul cu óre-care satisfacţie, pe când cea germană e oprimată.

„Narodni Listy" află în acéstă reformă un succes al politicei cehilor tineri, care dovedesce de nou putarea şi efectul intern al ideilor Cehilor tineri, contra cărora nu se póte lupta cu alianţe parlamentare. Partida cehilor tineri are acum datoria, de-a face ca sĕmênţa aruncată sĕ rĕsară şi sĕ cadă odată grupările de partidă. Proiectul guvernului — ḑice numita fóiă — are ce i drept avantagiu în parlament, cehii tinerii însĕ au majoritate în popor. Guvernul prin acest proiect n'a voit alta decât a abate atenţiunea cehilor dela starea escepţională din Praga. Rutenii încă salută cu bucurie acest proiect, dela care speréză ei scóterea lor de sub jugul polon.

„Politik" vede în noua reformă o premenire a vieţii publice şi crearea

---

Anonimatul în presă.

Rugat de comitetul institutului ḑiariştilor englesi a-şi da părerea asupra anonimatului în presă, romancierul frances Emile Zola a cetit un discurs la congresul acestui institut, din care estragem următórele: Doresc sĕ vorbesc asupra anonimatului, acéstă cestiune m'a preocupat fórte mult, şi dacă am puue unul lângă altul, un ḑiar engles, unde nimic nu e semnat, şi altul frances, unde totul, până chiar si faptele diverse, sunt semnate, cred bine, că am avé înaintea ochilor cele dóuĕ rase împreună cu ceea ce temperamentul naţional, obiceiurile şi istoria acestui din urmà véc au făcut din ele. E un lucru vădit, că presa englesă datoresce anonimatului puterea ei, indiscutabila ei autoritate.

Me voiu ocupa mai întâiu de tóte, numai de articolele politice. Astfel conceput un ḑiar politic, unde individul dispare, nu mai este decât espresiunea unui grup, pânea ḑilnică a mulţimei. El câştigă în forţă ceea ce perde în personalitate, fiind că el n'are altă ţintă decât de a satisface o părere, de a fi represensaţiunea acestei păreri. Şi pentru ca un ḑiar astfel sĕ pótă respunde unei nevoi sociale, trebue sĕ aibă în dosul lui un public devotat, care sĕ nu'l cetéscă de cât pe el, cu totul nemulţămit, de vreme ce nu cetesce decât idei, cari sunt şi ale lui. Anonimatul se impune deci, căci publicului nu-i pasă de redactor, ci de părerea totală a ḑiarului. Redactorul nu e decât un instrument docil: el n'are nici dueluri, nici procese, ḑiarul în general e responsabil. Şi tocmai acésta nu e partea frumósă a anonimatului, căci nu pot admite ca omul condeiului sĕ nu fie decât o maşină de scris, la ordinele şefului. Cu tóte, că e bine plătit, cu tóte că e la adăpostul ori şi cărei responsabilităţi, acest scriitor sufere de sigur în consciinţa talentului sĕu înaintea acestei obscurităţi, la care e condemnat. In asemenea condiţiuni, câţi ani nu trec, până-ce ḑiaristul de talent se face cunoscut. Câţi dintre dv. nu sunt ómeni de valóre fără ca lumea sĕ aibă habar dacă esistaţi? 'Mi închipui, că un mic renume e o recompesă pentru o viéţă de trudă.

Pa urmă vine o cestiune, pe care n'am putut'o studia, din causa lipsei de documente, dar care mĕ chinuesce. După mine, din moment ce ḑiaristul nu semnéză articolele sale, din moment ce el nu póte fi considerat decât ca róta unei maşini, el trebue sĕ între în funcţionarea maşinei. Aveţi óre pensiuni de retragere pentru bătrânii ḑiarişti? Óre au ei, după un şir de ani de muncă anonimă óre au ei pânea bătrâneţei asigurată? Dacă ar fi semnat, ei ar fi găsit recompensă aiurea, dară de vreme ce au dat totul, până şi gloria lor, ei trebue trataţi ca servitorii cei bătrâni, care au muncit tótă viéţa la acelaşi stăpân. In Francia bunăóră, lucrurile nu merg astfel. Am avut şi noi anonimatul pentru articolele politice, şi mai sunt şi acum ḑiare ca „Temps" şi „Journal des Debats" cari păstréză prima pagină nesemnată. Dară aceste sunt obiceiuri vechi şi aceste dóuĕ foi venerabile o mai fac din acéstă pricină. Dacă anonimatul a dispărut din presa politică, causa e că naţiunea francesă nu'l mai voiesce. La noi publicul nu cetesce ḑiare, pentru a ceti o opiniune generală ci pentru a cetí o anume părere personală. Luaţi organul lui Rochefort sau a lui Clémenceău ca esemplu. Din acest punct de vedere sunt pentru anonimatul în presă. Dar ceea ce mĕ surprinde, ceea ce nu pot pricepe, e anonimatul în materie de literatură. Vorbesc mai ales de articole critice, de recensiuni. Pricep ca disciplina sĕ se impuie în politică. Dara ca sĕ reduci producţia literară şi artistică în a satisface esemplul unui partid, étă ce găsesc periculos pentru vitalitatea întelectuală a unei naţiuni. O astfel de critică care nu vorbesce de cât în numele unei majorităţi, nu póte fi decât o literatură mediocră şi încoloră. Permiteţi 'mi pentru a încheia, a vĕ povesti un vis: De şi tênĕră, sunteţi deja o asociaţie puternică. Ei bine, închipuiţi-ve că în curênd, presa fiecărei ţĕri se va constitui ca noi, creând astfel un corp de ḑiarişti demni şi capabili, mai închipuiţi-vĕ, că vom organisa congrese internăţionale, unde presa întrégă din lume, va trimite delegaţi. Nu vedeţi că acest, congres al lumei întregi, va puté aborda anume cestiuni, în interesul universal? Acésta nu e decât un vis. Dară prin faptul, că aţi invitat între dv. pe representanţii presei streine, noi conchidem, că aţi făcut prima încercare a unei discusiuni şi a unei înţelegeri internaţionale întregei lumi. Şi din aceste înţelegeri vor resulta póte pacea universală şi frăţia popórelor. . .

de curente nouĕ. Forma camerei însĕ nu se va schimba. „Politik“ crede, că tóte partidele mari vor fi contrare proiectului, care se pare a fi chiămat numai de a abate pe luptătorii de pe terenul luptelor de naţionalitatea, pe alt teren.

„Hlas Naroda“ crede, că prin acésta reformă Taaffe ar voi sĕ consolideze centralismul. Causă la acésta sunt cehii tineri.

Noutăţi.

Dela curtea română. Alteţa Sa regală Maria, principesa de corónă a României, a născut un prinţ.

* * *

† Ioan Găvruş „Gazeta Transilvaniei“ de Sâmbătă scrie: Din Satulung (Săcele) ne sosesce scirea, că acolo s'a sĕvêşit un înfiorător atentat la viéţa notarului Ioan Găvruş, cunoscut ca unul din cei mai harnici funcţionari administrativ din comitatul nostru. Eată ce ni se comunică de spre acest fapt revoltător: Mergând notarul Găvruş dela primăria spre casă, l-au pândit, urmărindu'l prin întunerec, vre-o 3—4 făcători de rele. Acestia apropiindu se de el au slobodit asupra-i mai multe focuri din revorverele, cu cari erau armaţi; dintre glónţe unul l'a nimerit în umĕrul drept, ér' altul i-a întrat în părţile abdominale din jos de stomac. S'a trimes îndată după gendarmi, ce se află în comunele Secelelor, dar nu era nici unul de faţă, toţi erau duşi în serviciu. Casul acesta a tăcut mare consternare în Statulung. Notariul Găvruş, care se bucură de stima generală, este greu rănit. Făptuitorii nu s'au putut afla până acuma.

Se constată, scrie mai departe „G. Tr.“ de Duminecă că atentatul întêmplat în Satulungul Săcelelor asupra vieţii vrednicului notar Ioan Găvruş, a fost sĕverşit numai de un singur individ până acuma necunoscut Acesta era om de statură de mijloc şi îmbrăcat în haine nemţesci. Pe când notariul mergea spre casă, rĕufăcĕtorul i-a eşit în cale şi a tras asupră-i trei focuri dintr'un revolver; un glonţ i-a străbătut în umĕrul drept, celalalt i-a întrat în pântece. Atacatul resistă şi urmăresce momentan pe ucigaş cam vr'o 80 de paşi, dar părăsindu-l puterile a cădut la pământ. Gendarmii nu erau nicăiri, se dice, că erau duşi în serviciu la Şanţ.

Tocmai pe când încheiăm notiţa de mai sus cu privire la atentatul sĕvêrşit în contra notariului din Satulung, ne sosesce trista scire, că Ioan Găvruş a rĕposat erí în urma rănirei prin dóuĕ glónţe, ce i-au întrat în trup. Notariul Găvruş s'a bucurat de stima şi simpatia generală a locuitorilor din Săcele. El era lăudat şi binevĕdut în întreg comitatul ca unul dintre cei mai inteligenţi şi mai harnici funcţionari administrativi. Casul lui este cu atât mai dureros, cu cât lasă o familie numĕrósă după sine, pe soţia sa, fica părintelui Radu Popea din Săcele cu cinci copii mici, dintre cari cel mai mare este scolar în clasa a dóua gimnasială.

* * *

Feciori voinici. Acum s'a terminat statistica despre asentarea din Austro Ungaria Conform acesteia au fost supuşi la asentare în total 764,330 de feciori, dintre cari au fost asentaţi 171,130, adecă tot la o mie de ómeni, câte 224.

Relativ numĕrul de asentare a fost mai slab la tóte corpurile de armată, afară de corpul de armată din Sibiiu, al cărui teritor este Ardélul.

Aşa dar cei mai voinici feciori sunt în Ardél, între cari marea maioritate *sunt români.*

* * *

Aurul în Ardél Producţiunea de aur a băilor dela Ruda (Zarand) a fost în luna Septembre: 42,913 de grame aur în crudo. In cuartalul Iuliu-Septembre al anului curent producţiunea a fost: 130,962 grame aur.

* * *

Societatea de lectură „Ioan Popasu“ dela institutul teologic-pedagogic al diecesei ort. române a Caransebeşului s'a constituit pentru anul scolar 1893/4 în modul următor: Preşedinte: Iosif Bălan, profesor; vicepreşedinte al societăţii, preşedinte al comitetului şi redactor al foii „Progresul“: Stefan Otonoga, cleric de c. III.; secretar, notar al comitetului şi corespodenţei esterne: Ioan Jurca, cleric de c. II.; notar al şedinţelor plenare: Augustin Aldan, cleric de c. III; vicenotar: Emilian Cismaş, ped. de c. III.; cassar: Liviu Andreevici, cleric de c. II.; controlor: Constantin Vlad, ped. de c. III.; bibliotecar: Dimitrie Popovici, cleric de c. II.; vicebibliotecar: Iosif Olariu, ped. de c. II.; membri în comitet: Alecsandru Popovici şi Patrichie Rădoiu, clerici de c. III.; Iancu Cerbul şi Ioan Jurca, clerici de c. II.; Iosif Birta şi Iancu Stan clerici de c. I.; George Suru, ped. de c. III.; Mihail Cristescu, ped. de c. II. şi George Gruia ped. de c. I.

* * *

Colori naţionale. „Erdélyi Hiradó“ din Cluş, sub titlul: „Colori naţionale române la gimnasiul gr. or. din Braşov“ scrie următorele: Unii scolari ai scólelor medii gr. or. demonstrativ se încing în loc de brăcinar cu brêu roşu-galben vênăt. Dacă pe chipiu nu mai pot purta colorile României fiind oprite, încep sĕ le pórte demonstrativ pe trup, chiar acum când părinţii ţerii îşi bat capul în parlament cum s'ar putea nimicì direcţiunea separatistă în tinerimea română. Óla nóuă îşi păstrézã gustul prim. Tendenţele contra statului desvoltate şi trecute cu vederea rĕmân în viéţă şi se desvóltă tot mai departe până la mormênt. Acela, care în tinereţe este încântat de colorile României, acela va păstra şi în viéţă aceste sentimente, şi le va desvolta până la fanatism Sĕ nu înfrumseţăm lu rul, dicênd că sunt numai studenţi tineri. Scóla dă tinerilor direcţiunea patriotică sau nepatriotică Introducerea colorilor României între scolarii gimnasiului român din Braşov şi negligenţa eforiei şi a corpului profesoral este o greşală neiertată“. — Foilor magiare ori ce pretecst e bun, ca sĕ dea în institutele nóstre.

* * *

La esamenele de cualificaţiune preoţéscă, ţinute prin comisiunea instituită de venerabilul consistoríu eparochial din Arad sub presidiul Prea sânţiei sale părintelui episcop al Aradului Ioan Meţian în dilele 29 şi 30 Septembre anul curent s'a însinuat 15 clerici absoluţi, cari toţi au depus cu suces esamenul de cualificaţiune preoţéscă; ér la esamenele de cualificaţiune învĕţărorésca ţinute în dilele: 26, 27 şi 28 Septembre anul curent s'au însinuat 25 de preparandi absoluţi, dintre cari au depus esamenul cu suces 17.

* * *

„Sentinela“ nu va apăré acum. Dl Ioan V. Barcianu ne încunosciinţéză în o epistolă, pe care vom publica-o în nrul viitor, că după ce s'a decis înfiinţarea diariului „Dreptatea“ în Timişóra, „Sentinela“ nu va apăré.

* * *

Manevrele de cadre din Tecuciu. Se scrie din Tecuciu: Eri au început şi s'au şi terminat manevrele de cadre. Corpul de Nord a fost urmărit, după o crâncenă luptă de posiţiune, pe platoul între Matca şi Puţeni. M. S. Regele, întrunind oficerii împrejurul sĕu, a făcut critica manevrei şi a manifestat mulţămirea sa. Manevrele cu cadrele ofiţeresci, cari au fost terminate şi cari sunt mult mai deficile ca cele cu trupa au reuşit pe deplin, probând progresul însemnat, ce l'a făcut instrucţia oficerilor nostri. După manevre s'a dat un banchet la Tecuciu, la care au iuat parte regele, dl ministru de rĕsboiu general Lahovari, toţi comandanţii de corp şi un numĕr de 200 ofiţeri. Regele în toastul sĕu, pe care l'a ridicat, a constatat cu bucurie, că corpul ofiţeresc este la înălţimea celor mai mari dificultăţi. Dl gen. Lahovari ministru de rĕsboiu, rĕspundênd M. S. regelui, a dis, că armata este gata a urma voiósă conducerea regelui ei, pentru gloria şi triumful naţiunei române. Toastele au ridicat un adevĕrat entusiasm şi toţi s'au despărţit cu un sentiment de adêncă încredere în viitor. („Timp“)

* * *

Supĕrarea lui „Ellenzék“. „Ellenzék“ din Cluş s'a supĕrat pe doi preoţi români, pe preotul din Balda, Simeon Pintea şi pe preotul din Sân-Mihaiu (comit. Cluş) Vasilie Bălan, după cum ne povestesce, étă pentru-ce:

Când s'a început anul scolastic trecut, servitorii domnesci din Balda, cari sunt unguri, nefiind acolo scólă ungurésca, şi-au în scris copii la scóla românéscă. Preotul Pintea, visitând scóla i-a dat afară şi a făcut atent pe învĕţător, că scóla din Balda nu e scólă ungurésca şi că acolo copii de ungur n'au loc. In anul curent scolastic érăşi au voit câţiva unguri sĕ îşi înscrie copii la scóla românéscă. Li s'a rĕspuns însĕ, că „dl popa Pintye“ nu concede acésta. Aşadar copii de ungur dacă vreau sĕ înveţe, trebue sĕ se lapede de naţionalitatea lor şi sĕ se facă români.

Contra celuialalt preot Bălan Vasilie are plânsóre oficiul de dare din Cluş. Bălan scrie „Ellenzék“, îşi învaţă credincioşii, că dacă merg la oficiul de dare din Clus, sĕ nu vorbéscă în altă limbă, decât românesce. Din causa acésta oficialii sunt împedecaţi, căci nu pricep pe români Oficiul de dare a rugat oficios pe fisolgăbirăul din acel cerc, ca sĕ facă ceva pentru de a sista agitaţiunea acestui preot.

* * *

Ruşii despre magiari. „Novoje Vremja“ unul dintre diarele principale ale Rusiei, ocupându-sĕ cu vorbirea din urmă a ministrului Hieronymi, dice, că a interpretat bine cele dise de monarchul, numai cât e pricina, că şovinismul magiar nu recunosce, că e de lipsă a se face îmbunătăţiri, pentru că principiul este, că tóte naţionalităţile sĕ se facă magiare.

Pentru aceea au agitat atât de mult pe magiari rĕspunsurile regesci. . .

* * *

A treia universitate ungurésca Din partea oraşului Seghedin s'a presentat dilele acestea la Budapesta o deputaţiune, sub conducerea primarului orăşenesc Paffy Ferencz, cu scopul ca sĕ mijlocéscă înfiinţarea unei a treia universităţi ungaresci în oraşul Seghedin. Faţă cu preşedintele dietei, br. Banffy Dezsö, deputaţiunea îşi „motivà“ cererea sa, între altele, cu maghiarisarea naţionalităţilor din părţile sudice ale Ungariei“. Preşedintele dietei a promis, că va sprijini cererea; ministrul preşedinte Wekerle de asemenea a declarat, că va ţinea sémă de cererea seghedinenilor şi că cestiunea acésta se va resolva în timpul cel mai scurt; ministrul de culte Csaky a dis că statul trebue sĕ ţină sémă de puterile sale financiare, căci în casul contrar „serbarea milenară“, n'ar succede, el crede, că cestiunea unei a treia universităţi nu va puté fi resolvată definitiv înainte de serbarea mileniului, de óre-ce — dise ministrul — avem alte lipse mai ardătóre ca d. e. ridicarea a 500—600 de scóle elementare. S'a mai presentat deputaţiunea la secretariul de stat Berzeviczy, la preşedintele camerei magnaţilor Vay Miklos, cari toţi au promis, că vor sprijini cu căldură cererea seghedinenilor.

„Micul prietin al copiilor“.

(Incheiere)

Partea a IV-a pag. 41—48: sunt tractate sunetele derivate în alăturare cu cele simple. Esemple bine alese şi variate. Tractarea sonului *ĕ*, când se nasce din *e*, la o nóuă ediţiune ar fi bine a sĕ separa de tractarea lui *ă* când se nasce din *a*; asemenea separare ar fi de tractat *â*, când e făcut din *a* când e făcuí din *e*, şi când e făcut din *i* (â, ê, î). Alcum tractarea sonurilor derivate şi a diftongilor e corectă şi conscienţios tractată.

Partea V: sunt înşirate literile streine, ce ocur mai rar. Partea VI: conţine alfabetul şi dóuĕ piese de cetire. Partea VII pag. 50—60: sunt tractate literile mari. Cuvinte şi proposiţiuni scrise şi tipărite în numĕr însemnat, bine alese, uşóre şi de cuprins fórte variat. Nimic însĕ nu e de prisos. Partea VIII: literile mai strĕine, IX alfabetul, X interpuncţiunile. XI numerii.

Partea XII: bucăţi de cetire dela pag. 63—72. Acésta parte cuprinde vre-o 11 piese în prosă de cuprins moral. Piese alese pe sprincénă, uşóre şi interesante pentru naraţiune. Printre piesele în prosă sunt vre-o 6 poesióre şi vre-o 4 ghicituri. Ni-ar fi plăcut, ca numĕrul poesiilor şi al ghîciturilor sĕ fi fost mai numĕros. Poesiile şi ghîciturile bine alese — cum sunt din „Micul prietin“ — sunt aroma unui abcdar şi mijloc de atragere la studiat pentru elev.

In partea a XIII, în loc de literile cirile, o mărturisesc sincer, că a-şi fi cetit mai cu plăcere câte-va poesióre, ori piese în prosă cu litere latine.

Pentru anul I literile cirile ar trebui omise din tóte abcedarele. Ele sunt o greutate pentru începĕtori. Are încă timp în anii următori pruncul, ca sĕ înveţe a ceti şi cu literile cirile. Până către 9—10 ani nu prea au elevii de a face cu cărţi bisericesci Autorul însĕ a credut, că în cadrul „Micul prietin“ vor avé loc şi vestmintele cirile, ce au jucat aşa mare rol în viéţa nóstră bisericéscă; din parte mi nu-i fac obiecţiuni şi deşi sciu apreţia motivele — totuşi mi-am ţinut de datorinţă a-mi arĕta părerea în general faţă de tóte abcedarele.

In general *„Micul prietin“* se póte numĕra între cele mai bune Abcedare române. Autorul a sciut a delătura un defect, ce'l aflăm în cele mai multe abcdare: dênsul ni-a dat destule esemple în scris şi cetit pentru elevi. Limba e alésă, propuseţiunile uşóre şi nemăestrite, bucăţile de cetire bine întocmite. Cu aceste însuşiri escelente „Micul prietin“ se recomandă de sine. Invĕţătorii, cari îl vor introduce în scólă, se vor convinge, că recensiunea a fost cât se póte de obiectivă şi sinceră. *Aliquis.*

Bibliografic.

„Tinerimea Română“ Revistă a societ. sciintifică literară Nr. 4 Anul VIII ce apare odată pe lună în Bucuresci, a apărut pe luna lui August cu următoriul

Cuprins:

Reflexiuni asupra muncei de Ch. D. Staicovici. — Mariei (poesie) de T. N. — Cestiunea românilor din Ungaria de Alit. — Sunt fericit (poesie) de N. Ţincu — Vrancia de Constantin I. Lupu. — Hârtii găsite, de Traian Negrescu. — Silvia, de Rădulescu-Niger — Din viaţa dilnică a ţĕranului, de Rădulescu-Niger. — Cronică sciintifică, de * * *

* * *

Rugare. Avisând on. public român, că în curênd va apăré în tipografia „Aurora“ A. Todoran în Gherla versurile binecunoscutului scriitor „Petrea dela Cluj“, într'o broşură de preste 100 pagine, octav mare, ne rugăm se binevoiţi a vĕ prenumĕra la acest op cu atât mai vêrtos, căci scopul ce urmăresce acest domn, e cât se póte de salutar.

E vorbă adecă, ca din venitul curat al acestui op sĕ se înfiinţeze un fond, din care apoi cu timpul sĕ se edee o fóie „Pedagogico-Literară“ în sensul cerinţelor timpului modern.

E de prisos a mai spune şi aceea, că versuri (poesii lirice) sub pseudonimul „Petrea dela Cluj“ au apărut în tóte foile literare din patrie, precum: „Lumea Literară“. „Familia“, „Minerva“, căci cred, on. public român e în de ajuns informat de felul scrierii acestui poet.

Opul va fi intitulat „Dile negre“ şi va avé o prefaţă de dl George Simu, constând broşurat espedat franco numai 50 cr. (1 corónă)!! E dar fabulos de mic preţul şi acésta numai pentru a putea desfăşura atâtea esemplare, cât scopul sĕ ne fie ajuns.

Notăm, că acei d-ni colectanţi, cari ne vor trimite acest Apel în total subscris, vor fi induşi în protocolul fundaţional ca membrii fundatori ai acestui fond.

Despre resultatul acestei salutare înîntreprinderi publicul se va avisa la timpul seu prin jurnale.

Listele pentru a se putea regula ediţia sunteţi rugaţi a le retrimite cu ori ce resultat până în 15 Novembre st. n. a. c. d-lui Petru Cónda în Aiton (Ajton Kolozsmegye, posta în loc) care e însărcinat de autor şi însăşi sfinţenia causei a aduce lucrul cu edarea córect şi promt în îndeplinire.

Apelăm deci la toţi învĕţĕtorii, preoţi şi cu un cuvênt la toţi românii de bine, sĕ ne spriginéscă întracésta a nóstră întreprindere, căci pentru binele naţiunii şi salutea poporului o facem.

Aiton, 1893. luna Octobre,

Editorul.

Loterie.

Sâmbătă în 14 Octobre, 1893.

Budapesta: 21 83 51 89 71

Nr. 209/893 [207] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Oreştiei se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Vinerea, al 3-lea post de învĕţătoriu cu salariu anual 300 fl. v. a. cuatir, lemne de foc şi grădină de legumărit.

2. Măgura cu Jeledinţiu, învĕţătoriu ambulant cu salariu anual 250 fl. v. a. locuinţă şi lemne de încălḑit.

3. Petreni, cu salariu anual 200 fl. v. a. cuartir, lemne de foc şi grădină de legumărit.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi asterne petiţiunile de concurs instruite confom legilor din vigóre până la terminul sus scris la oficiul protopresbiteral al Orĕştiei (Szászváros).

Oreştie, 28 Septembre, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

Nr. 571/1893 [206] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or din mai jos însemnatele comune, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare

1. Dobârca, cu salariu anual de 250 fl şi 4☐ lemne din cari are sĕ se încălḑéscă şi scóla.

2. Tău cu salariu anual de 300 fl. şi cuartir natural fórte frumos în edificiul scólei.

3. Păuca, cu salariul anual de 300 fl.

Doritorii de a ocupa acestea posturi, 'şi vor aşterne cererile lor instruite conform legilor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Mercurea, la 25 Septembre 1893.
Ofiiciul protopresb. gr. or. al Mercurei.

I. Droc,
protopresbiter.

---

ad Nr. 332/893 prot. [205] 1—3

CONCURS

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci vacante din următórele comune bisericesci prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Banabic, postul învĕţătoresc împreunat cu postul cantoral, cu salariu anual de 300 fl şi anume 200 fl. salariu învĕţătoresc din repartiţie, 150 fl. venit cantoral din agru şi stole, cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

2. Hărastăş, postul învĕţătoresc împreunat cu postul cantoral, cu salariu anual de 300 fl. şi anume 190 fl. din repartiţiă, 30 fl didactru, ér 80 fl. din venitul cantoral, cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc pentru scólă;

3. Hidiş, cu salariu anual de 300 fl. din repartiţia dela popor, şi cuartir în scólă şi lemne de foc;

4. Soporul de câmpie, postul învĕţătoresc înpreunat cu cel cantoral, cu salariu de 300 fl. şi anume din repartiţiă 160 fl din lada bisericei 40 fl. venitele cantorali 100 fl. din agru şi stole, cuartir în edificiul scólei.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi, cari sunt datori a se presenta în vre o duminecă în popor sunt poftiţi a-şi subşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu în terminul indicat.

Agârbiciu, per Gyéres 22 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Turdei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Petru Roşca
protopresb.

Nr 512/prot. [204] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Nicolae Fecheticiu din Bachnea şi filia Bernade, pe basa hotărârii consistoriale de ddto 28 Iuliu a c. Nr. 4257/B se deschide concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pe lângă jumătate din venitele preoţesci, cari pentru capelan dau un venit sigur de 200 fl. v. a la an.

Doritorii de a competa, au a'şi aşterne suplicele instruate conform legei subsemnatului.

Mediaş, 1 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mediaşului.

Ioan Chendi,
administr. protopresb.

17955/1893
VI. szám.

Szebenvármegye alispánja.

Pályázati-hirdetmény.

Szebenvármegye törvény hatóságának szelistyei járásában a szelistyei járási orvosi állomás Orlát község székhelylyel lemondás következtében megüresedvén, felhivom mindazokat, a kik ezen 350 frt. évi fizetés és 150 frt. útiátalánnyal javadalmazott és az 1886 évi XXI t. cz. 80 § a értelmében föspáni kinevezés által betöltendö állást elnyerni ohajtják, hogy ez iránt az 1883 évi I. t. cz 9. § I. pontjában elöirt képesitettséget igazoló okmányokkal, valamint a keresztelö vagy születési bizonyitvánnyal és az eddigi szolgálataikat igazoló okmányokkal felszerelt és kellöleg bélyegzett folyamodványukat folyó évi október hó 31 éig alólirottnál nyujtsák be.

Nagy Szeben, 1893 évi október hó 5 én.

Szebenvármegye alispánja helyett

[202] 2—2

Tobias,
föjegyzö.

Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr. bis fl. 3.65 p. Met. — (ca. 450 versch. Disposit.) — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per
2 Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. [15] 14—16

Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Verfälschte schwarze Seide.

Man verbrenne ein Müsterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Aechte, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verlöscht bald und hinterlässt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe. — Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und bricht) brennt langsam fort, namentlich glimmen die
5 „Schussfäden“ weiter (wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterlässt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur ächten Seide nicht kräuselt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der ächten Seide, so zerstäubt sie, die der verfälschten nicht. Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k Hoflief.) **Zürich** versendet gern Muster von ihren ächten Seidenstoffen an Jedermann und liefert einzelne Roben und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. [31] 6—7

Spre binevoitóre luare aminte!

Subscrisul îmi iau voe a aduce cu tótă onórea la cunoscinţa p. t. public, că cu **1 Octombre n. a. c.** 'mi-am mutat locuinţa dela numĕrul 31 tot în

Strada Măcelarilor Nr. 37,

şi ca în trecut aşa şi acum efectuesc tot felul de încălţăminte pentru domni, dame, copii, precum şi tot soiuri de reparaturi, cu

☞ **preţurile cele mai moderate** ☜

oferind totodată, spre mulţumirea tuturor, marfă solidă şi prompt esecutată.

În speranţă, că p. t. public îmi va oferì binevoitotoriul concurs, rĕmân

Sibiiu, în Octombre, 1893.

Cu distinsă stimă

[200] 3—6

Constantin Dragoş,
pantofariu.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43		Şeica mare		9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos.	Sibiiu	pl.	7.41	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Şelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veştem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Şebeşul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtişóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viştea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beşimbav		4.17	4.54	—	-	—
—	—	8.11	5.39	..		Sâmbĕ a inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10 30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9 38	2.30	8.

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	–		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	-		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	--	—
6.48	12.41	—	--	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	–	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	–

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.1	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Petroşeni		5 56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.1

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 110 Sibiiu, Joi, 7/19 Octobre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strĕinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Anti-proiect.

Dela rĕspunsurile din Boroş-şebiş încóce cestiunea naţionalităţilor şi în special cestiunea română a fost la ordinea ḑilei, în întruniri, în dietă şi mai mult în pressă. Mulţi, fórte mulţi din politicii magiari, chemaţi şi nechemaţi, s'au ocupat cu ea, începênd dela cei mai ultraişti şoviništi, cari nu recunosc dreptul naţionalităţilor de-a esista, decât ca magiari, până la ministrul Hieronymi, care în vorbirea sa recunósce, că avem cause de a fi nemulţămiţi şi prom te unele îmbunătăţiri în ceea-ce privesce cestiunea pânei, ca de altă parte pe terenul limbei, respective pe terenul de naţionalitate sĕ facă cu atât mai sigure cuceriri.

Ideia acésta o află în vorbirea ministrului Hieronymi dl Kaas Ivor într'un articol, scris din incidentul acesta în „Pesti Napló“ din 10 Octobre c.

„Politica magiară, scrie el, totdéuna a avut datina a contopí inteligenţa naţionalităţilor în naţiunea magiară. In constituţia de staturi, nobilimea magiară se recruta din tot feliul de elemente, din indigeni şi strĕini, fără considerare la ném, limbă şi religiune. Ce celebritate s'a ivit, a fost contopită în acésta naţiune politică şi ea a devenit magiară Acéstă idee se póte afla şi în vorbirea lui Hieronymi, unde a ḑis, că tinerii români culţi se fie aplicaţi în serviciul statului magiar.“

Noi am ḑis, că dacă numai pentru aceea se vor deschide căile de serviciu ale statului pentru tinerimea nóstră, ca ea sĕ fie silită, direct indirect, a se magiarisa, precum vedem, că înţelege „P. Napló“, atunci cestiunea română cu nimic nu e dusă înainte spre resolvare şi remânem, unde suntem în un circulus vitiosus.

Dar „P. Napló“ nu e îndestulit cu feliul de resolvare a cestiunii române, după cum a schiţat-o ministrul. Cestiunea trebue resolvată mai întâiu aşa, ca inteliginţa sĕ fie cu totul câştigată pentru magiarism şi numai atunci sĕ se aplice mijlócele recomandate de ministru. Acésta din causă, că în inteligenţa de acum nu se póte pune încredere.

„Nu e destul, scrie el, a aplica tinerii români în oficii şi a le da pâne căci prin acésta încă nu i câştigăm pentru naţiunea magiară şi nu-i întărim în credinţa faţă de stat.... După cum stau aḑi lucrurile, aceia, pe cari guvernul i-ar remunera la recomandaţia fişpanului, episcopilor şi a deputaţilor cu bani şi oficii, ar fi duşmanii nostri plătiţi“.

Inainte de acésta trebue făcut altceva. Trebuie sĕ se tragă sama cu autonomia bisericéscă; statul trebue sĕ-şi asigure influinţa asupra confesiunilor naţionalităţilor, în biserică şi scólă; aceste trebue supuse la o controlă severă şi numai după aceea póte fi vorba despre ajutorarea preoţimei. Nu cu mijlóce paliative trebuie resolvată cestiunea de naţionalitate, ci pe alte base, sigure.

Idei de aceste îl preocupă pe dl Kaas, pentru de a se puté resolva cu succes cestiunea, de care ne ocupăm, ér încât pentru mijlóce, cari ar asigura succesul, face un proiect, pe care faţă de proiectul dlui Hieronymi, îl putem numí anti-proiect, şi care constă din următórele cinci puncte:

1. Revisuirea legii de naţionalitate. Dl Kaas află, că acésta lege e greşită, agitatorii pe acésta îşi baséză pretensiunile lor şi pretind privilegii naţionale. „Până va esista acésta lege, gravaminele naţionalităţilor nu vor înceta şi agitaţia are base de drept“.

2. Revisuirea legii electorale. Dacă sĕ va face acésta, naţionalităţile, respective românii vor fi representaţi în dietă.

3 Introducerea administraţiei de stat. Esenţa cestiunii de naţionalitate se află în o administraţie bună, care are putere de-a compune şi susţinea un stat.

4. Politică bisericéscă naţională. Acée negreşit de lipsă, căci agitaţiilor numai aşa sĕ póte pune capĕt.

5. Reforma scólelor. Acésta va da Ungariei în viitoriul mai depărtat sau deja în generaţia pro simă unitatea naţională. Nu ne închipuim acésta aşa ca limbile streine sĕ fie şterse şi desvoltarea culturii lor apăsată, dar pentru închegarea naţiunii se recere uniformitatea educaţiei naţionale şi cunóscerea generală a limbei magiare.

Cele din punctele 2 şi 3, aplicate cu dreptate şi bunăvoinţă, negreşit că ar contribui la resolvarea cestiunii, dar celelalte credem, că ar învenina-o şi mai mult. Ingerinţa prea mare a statului, după cum sĕ face la noi, în biserică şi scólă nu póte decât sĕ facă mai acut conflictul dintre stat şi naţionalităţi, jaluse de legea şi limba lor, ér revisuirea legii de naţionalitate, care mai mult esistă numai pe hârtie, puţin va contribuí la înaintarea lucrului.

Prin casarea ei nu sĕ pot casa şi naţionalităţile, cari au esistat şi înainte da crearea ei şi vor esista chiar şi dacă sĕ va casa ea, fără ca sĕ se lapede de naţionalitatea lor.

Revista politică.

Ministrul Ludovic Tisza şi-a ţinut darea de sémă înaintea alegĕtorilor din Seghedin. Dênsul a accentuat ca puncte cardinale ale politicei guvernului: credinţa nestrămutată către corónă şi dinastie precum şi asigurarea patriei cu caracter de stat magiar. A condamnat oposiţiunea, care din motive patriotice şi-a arĕtat pietatea faţă de trecut într'un mod, care stă în contraḑicere cu tactul politic şi cu resónele de stat. Acésta s'a manifestat mai vêrtos la desvălirea monumentului honveḑilor, o afacere, care s'a adus şi în dietă şi a provocat o discusiune atât de condamnabilă. Cea mai bună situaţiune este cea creată la 1867, basa acésta trebue susţinută necondiţionat. Tisza condamnă partidul naţional, care întrebuinţéză tóte mijlócele, ca sĕ împedece activitatea legislativei. Oposiţiunea îşi desfăşură tóte pat mile sale şi nu cugetă, că prin acésta face serviciu inimicilor patriei. Agitaţiunea naţionalităţilor e provocată prin ura şi aţiţarea elementului magiar. Cestiunea acésta este fórte gravă. Ce privesce cestiunea politico-bisericéscă, a ḑis ministrul, că aceea se va resolva necondiţionat; înainte de a şi afla acéstă soluţiune, nu va obvení o activitate mai intensivă a dietei; de aceea regimul se nisuesce, ca sĕ resolvéscă cât mai ingrabă aceea cestiune.

* * *

Ḑilele de sĕrbătóre din Francia din incidentul visitei escadrei rusesci preocupă întréga presă europénă. Presa puterilor din alianţa triplă vĕde în aceste sĕrbători un pas puternic contra alianţii întreite, dar urmările lor vor rĕmâné reci şi nu vor avé efectul, ce vrea sĕ-l dea presa francesă şi rusécă. Mai mare sensaţie a provocat presentarea deputaţiunei dela Villefranche, care a învitat pe admiralul Avelane ca portul ei sĕ fie ales de staţiune permanentă a flotei rusesci. Admiralul a rĕspuns, că va face, ce-i stă în putinţă pentru a satisface cererei deputaţiunei. Aceste sciri au provocat pe presa englesă sĕ facă aspre obiecţiuni acestei învitări, căci deşì ḑice, că Anglia stă departe de ori şi ce demonstraţiuni, nu va puté suferì, ca un port frances sĕ fie permanent staţiunea flotei rusesci în marea Mediterană.

Mare importanţă se dă şi împregiurărei, că presidentul Carnot imediat după-ce a sosit escadra rusécă a adresat ţarului o telegramă. Acesta a visitat în semn de amiciţiă corăbiile francese din Fredenborg şi a rĕspuns presidentului.

Pressa francesă se ocupă cu deosebită predilecţiune de visita escadrei rusesci la Toulon. „Temps“ ḑice, că până când asupra păcei europene hotăra alianţa triplă, nici-odată popórele nu s'au simţit asigurate. Acum însĕ, când faţă de tripla alianţă stă o putere egală, pacea lumei este asigurată. In acésta stă marea însĕmnătate a sĕrbărilor din Toulon. — „Figaro“ scrie: Salutăm în Francia pe marinarii ruşi, trimişii unirii şi ai păcii. De ar auḑi ţarul în Fredensborg echoul sa-

---

FOIŢA.

Impresiuni din escursiune.

(Epistolă iubitului meu Candin).

„Seminarist, numai seminarist! .. De câte ori iubite Candine au trecut cuvintele aceste peste buzele nóstre a amêndurora, şi le am rostit totdeauna cu amar şi sarcasm, probozind sórtea, carea ne-a împins pe cariera preoţéscă aşa de rĕu remunerată, — ér acum la sfirşitul escursiunei, tot tu esti acela, carele dorescì a mai fi odată seminarist — numai seminarist!

Câte am vĕḑut în escursiunea acésta, părţile umbróse, lacunele din viéţa poporului nostru, multele cerinţe şi puţinele drepturi, tóte aceste ne-au marcat linia nóstră de conduită în viitor şi ne-au arĕtat misiunea cea nobilă a preotului, şi curagiu neţĕrmurit, entusiasm a întrat în vinele nóstre.

După-ce am vĕḑut valea Bârsii cea înţeléptă şi Têrnăvenii cei molipsiţi de aerul móle şi închis al saşilor, căutat'am apropierea Murĕşenilor, celor mai espuşi ungurisării, apoi ne-am îndreptat paşii spre Moţii cei asupriţi, unde consciinţa naţională e tréză în pepturile tuturora. „Ce-i bună românului jeluirea, când urechea ce'l ascultă e tot una cu mâna ce'l apasă? Tace până ce D-ḑeu prinde într'o ḑi milă de dênsul, ori până ce însuşi sĕ înécă cu răbdarea, şi atunci îşi face singur dreptate“, étă ce mi a şoptit un moţ istovit de loviturile timpului vitrig.

Poporul nostru românesc forméză o grădină, în care trebue sĕ devenim şi noi grădinari răbdurii şi pricepĕtori, căci în grădina acésta sunt mulţi copaci strêmbi, cari trebuesc obliţi, dar sunt şi goroni uriaşi, oblii ca lumina!

Da, te cunóscem popor iubit, din care facem parte, urgie asupra acelora care te defaimă şi voiesc sĕ te desbrace de tot ce ai mai scump. Óre tu sĕ fi poporul cel nehospital, opincarul cel lipsit de sentimente nobile, pe care'l descrie maliţiosul scriitor Hunfalvy? Nu, — şi încă odată nu!

*

Alba-Julia! Oraş cu trecut istoric, ce român va păşi în tine fără sĕ-şi aducă aminte de multele lovituri, ce le a îndurat strămoşii nostri, cine dintre noi nu se va aprinde de durere vĕḑênd chiliuţa obscură de de-asupra porţii celei mari a cetăţii, unde a zăcut înlănţuiţul Horea! Tóte s'au sfêrşit, aḑi cu armă de fer, cu puşci şi sĕcuri, cu ciomege şi topóră nu mai poţi elupta drepturi şi aspiraţiuni, armă potrivită contra uneltirilor astuţilor duşmani numai mintea este, lumina spirituală. De mult, tare de mult sunt cuprinşi duşmanii nostri de un morb, de rêvna de a ne desnaţionalisa şi noi ne-am mântuit prin durabilitatea nóstră, prin forţa corporală, astăḑi însĕ, când morbul i a adus pe toţi duşmanii în o stare de nervositate, suntem capabili de a ne lupta şi cu forţa spirituală.

Étă-ne mai mulţi tineri pacinici între zidurile Albei-Iuliei, tineri, cărora le-a impus scóla de-a rĕspândi raḑe binefăcătóre de lumină, tineri concreḑuţi de-a arĕta multlateralitatea în cultura, ce au primit în scólă. Bĕtrâni şi tineri, mic şi mare trebue sĕ conlucrăm cu ce putem umĕr la umĕr, întru de a urzi viitorul poporului nostru.

Un concert românesc, o petrecere românéscă!

Óre nu sunt şi aceste prilegiuri, de a-şi puté lărgi cineva cercul, de aşi puté cultiva sentimentele frumóse, ce'şi au sorgintea lor în inimă?! Cântări românesci, doine plângăcióse de dor şi jale în cari sĕ reoglindéză suferinţele nóstre din trecut şi present, melodii blânde despre lacrimi vĕrsate — au nu contribue şi aceste pentru de a deştepta simţ naţional, pentru de a manifesta consciinţa tréză? Ba da, o sciu acésta românii nostri, şi când e vorba de o petrecere cu caracter cultural — social alérgă cu toţii, necunoscênd inerţia, cu carea adese şi cu predilecţie ii timbréză duşmanii.

Sala de concert îndesuită de public păré a fi un ce întreg, cu nenumĕrate capete; de câte ori aruncai privirea ţi sĕ înfăţişa o altă figură, altă privelişte, părea a fi un caleidoscop sala acésta. Sfiicioşi şi nesiguri de isbândă ca începĕtorii cei modesti ne urcarăm pe podiu, purtând cocarde pe umĕrul stâng câte o faşie din tricolorul desmembrat. Notele ne tremurau pe portative, dar privirea seriósă şi severă a conducĕtorului, sumedenia de public ne dădu curagiu şi cu voci pline şi puternice salutarăm mulţimea: „Românime sĕ trăesci!“ Ultimul acord sĕ sfêrşi, o pausă de o clipă — apoì urma fortuna de aplause bună óră cum urméză tunetul după fulger. . . . . Nu am fericirea de a mĕ puté numĕra în seria aşa numiţilor lutărilor nóstre, şi-ar vedé recunoscinţa cu care Francia primesce puternica lui amiciţie. Acéstă amiciţie care se baséză pe simpatie comună şi pe interese comune, acum este pecetluită prin însufleţirea dela Toulon, şi advertismentul va fi pentru aceia, cari vreau sě grăbéscă momentul rěsboiului. Amiciţia dintre Francia şi Rusia nu este provocare, dar este clar, că ea face atente la cumpănire pe cele trei naţiuni ale alianţei întreite. De altă parte fóia ruséscă „Journal de St. Petersburg“ ḑice, că Rusia primesce cu bucurie dovada de simpatie a Franciei faţă de stindardul frances, care ori şi unde se arată, deştéptă gândul siguranţei şi al păcei. In acésta zace însěmnătatea manifestaţiunilor din Toulon.

* * *

Am amintit despre comunicatul aspru al organului ministerului de esterne din Viena contra Sêrbiei. „Köln Ztg.“ ocupându se cu aceste comentarii spune, că ele au produs o mare impresiune în cercurile din Sêrbia; dar numita fóie le află corecte, deóre-ce ḑicea ea bărbaţii de stat din Sêrbia au pus chiar şi pe tinerul rege în fruntea marei mişcări serbesci. La o festivitate de curte regele Sêrbiei a decorat demonstrativ pe oficerii serbi, cari s'au esprimat vĕtămĕtoriu pentru Austro-Ungaria şi pe cari legaţiunea serbéscă a cerut sĕ fie pedepsiţi, el însusi le a pus ordurile la piept. In călătoria de prin ţéră a accentuat necontenit necesitatea unirei tuturor sêrbilor, a ordonat ca de aici înainte la ḑiua nascerei monarchului austro-nngar sĕ nu mai mérgă ministrul de esterne ci numai secretarul seu la legaţiunea austro-ungară; el împarte din lista civilă o însemnată sumă pentru sprijinirea emigranţilor bosniaci, afară de acea guvernul serbesc a urcat tariful tacselor vamale pentru mărfurile austro-ungare, contrariu contractului încheeat etc.

Nascerea principelui român.

Despre fericitul eveniment din casa regală română „Monitorul Oficial“ publică următoriul manifest:

Carol I.

Prin graţia lui Dumneḑeu şi voinţa naţională, rege al Românie.

La toţi de faţă şi viitori, sănĕtate:

Astăḑi, prin binecuvêntarea înaltei Provedinţe, principesa moştenitóre, iubita mea nepótă, a dat nascere unui fiu, care a primit numele de Carol.

Prin acest fericit eveniment, dinastia Mea capĕtă o nóuĕ întărire şi Ţóra încoronarea unei dorinţe de atâtea-ori rostită în timp de o jumĕtate de secol.

Un principe născut pe pămêntul României, crescut în mijlocul naţiunei, preste care într'o ḑi este chiemat sĕ domnéscă, va fi legătura cea mai puternică între dinastia Mea şi acéstă scumpă ţéră, căreia de dóuĕ-ḑeci şi şépte de ani i-am consacrat silinţele şi cugetările Mele.

Nu Me îndoiesc, că bucuria familiei Mele va fi sĕrbătórea întregei naţiuni. Pe principele nou născut îl încredinţez cu mândrie dragostei şi devotamentului poporului meu iubit.

Dat în castelul Peleş, în ḑiua de 3 Octobre anul 1893.

Carol.

*

Actul de stare civilă a fost dresat de primarul Manolescu din Sinaia în presenţa regelui, a principelui Ferdinand, a ducesei de Sacsa-Coburg şi a consiliului de miniştri.

Au semnat ca martori dl Lascar Catargiu, în calitate de preşedinte al consiliului de miniştri, şi domnul Al Marghiloman, în calitate de ministru al justiţiei.

Micului principe s'a dat numele de Carol.

Imediat consiliul de miniştri a felicitat prin telegrame pe regina României, pe regina Victoria, pe princesa Iosefina, mama regelui, pe principele şi princesa Leopold de Hohenzollern şi pe ducele de Saxa-Coburg, tatăl princesei Maria.

*

Consiliul comunal al capitalei s'a într'unit de urgenţă şi a luat următórele hotărîri:

Sĕ se trimită telegrame de felicitări regelui şi reginei României, principelui Ferdinand şi princesei Maria, princesei Iosefina, principelui şi princesei Leopold de Hohenzollern, principelui şi princesei de Saxa-Coburg, pentru fericitul eveniment al nascerii principelui Carol. A votat un credit de 10,000 lei spre a se cumpĕra un dar de botez din partea comunei, precum s'a urmat în 1870, cu ocasia nascerii princesei Maria.

*

Scirea despre nascerea principelui Carol a fost primită cu o nespusă bucurie de întréga naţiune în tóte ungiurile ţĕrei. In tóte porturile vasele au arborat stindarde de sĕrbare In Galaţi încrucişătorul Elisabeta, pe lângă arborarea stindardului, a tras 101 focuri de tun. Séra s'a iluminat în tóte oraşele din ţéră.

*

In urma telegramelor, pe cari M. Sa Regele le-a adresat diferiţilor suverani din străinĕtate, despre fericitul eveniment, depeşi de felicitare din partea acestor suverani au fost adresate M. S. Regelui. Asemenea au sosit la castelul Peleş mulţime de telegrame de felicitare prin intermediarul ministerului român de esterne. Legaţiunile române din străinĕtate au adresat telegrame de felicitare, cele de categoria I direct regelui, ér cele de categoria II, precum şi consulatele prin mijlocirea ministrului de esterne.

O depeşă din Sigmaringen vestesce, că în urma scirei despre nascerea principelui Carol, drapelul român a fost arborat pe castelul din Sigmaringen.

*

La o telegramă de felicitare, pe care au adresat-o soţiele dlor ministrii M. S. regelui, cu ocasiunea nascerei principelui Carol, regele a rĕspuns următórele:

„Am primit cu o viuă mulţămire bunele Vóstre urări; fericirea nóstră este astăḑi fericirea ţĕrei întregi fiindcă viitorul seu este asigurat prin nascerea unui principe, în inima căruia vom sădì sentimentul de datoriă şi iubirea de patriă. Fericiţii părinţi, dimpreună cu mine mulţămim tuturor d-nelor pentru căldurósele lor felicitări.“

Metropolitul Primat a fost în persónă la Sinaia pentru a presenta felicitările sale familiei regale.

Metropolitul Moldovei şi al Sucevei a adresat o telegramă dlui preşedinte al consiliului, care îi anunţase nascerea principelui Carol.

M. S. Regele a însărcinat pe dl preşedinte al consiliului sĕ transmită mulţămirile sale înaltului prelat.

Atât de mare a fost aglomerarea telegramelor de felicitări adresate din tóte unghiurile ţĕrei familiei regale, în cât direcţunea telegrafelor a fost nevoită sĕ trimită telegramele la Sinaia prin un espres.

Actul de înregistrare este fórte simplu. Pe registrul stărei civile primarul din Sinaia a scris pe tênărul principe Carol, fiu a lui Ferdinand principe al României, şi al prinţesei Maria. Principele este scris la Nr. 55 între doi fii de săteni.

Indată după nascere, micul principe Carol a fost cântărit Principele cântăresce 5 chilograme. Buletinul de astăḑi anunţă, că principele este de o perfectă sănĕtate. Putem adăoga, că principele Carol este blond şi voinic.

S'a angagiat pentru principele Carol o doică din Transilvania, de lângă Braşov. Este o femeie voinică şi frumósă, care a sosit la Sinaia cu dóuĕ ḑile înainte de fericitul eveniment.

E probabil, că botezul se va face pe la 17 Octobre la Sinaia.

Eri la órele 12, a fost un dejun la castelul Peleş, dejun la care au luat parte toţi d-nii ministri. Regele a ridicat un toast în sănĕtatea noului născut. După dejun principele şi principesele Victoria Alecsandra şi Beatrice au plecat cu un tren special la Coburg. Regele ducsa de Sacsa-Coburg şi domnii ministri au însoţit pe principesele, care erau fórte emoţionate la plecare.

Noutăţi.

Inspector scolariu. Pentru gimnasiul român gr. or. din Braşov şi Brad precum şi pentru scólele reale din Braşov e denumit inspector suprem scolariu dl Iosif Elischer, director suprem de studii în Sibiiu.

* * *

Zidirea unei catedrale în Bucuresci s'a adus de nou pe tapet. Metropolitul primate, ministrul cultelor şi primarul din Bucuresci sunt aceia, cari se ocupă cu cestiunea. S'au ales spre acest scop trei comisiuni: una: care sĕ statorescă locul; a 2-a care'şi va da părerea asupra planurilor, pentru cari se va publica un concurs internaţional, şi a treia comisiune, compusă din bărbaţii cei mai de frunte, cari vor avé problema de a aduna sumele necesare. Se scie, că parlamentul a votat spre acest scop 5 milióne de lei, suma acésta însĕ nu e suficientă, căci pentru o astfel de zidire monumentală, care o sĕ dnreze vr'o 15—20 de ani, va fi necesară cel puţin o sumă de 20 milióne.

* * *

Societatea albaneză „Drita“, fundată în Bucuresci a dat un nou semn de viéţă. Ea şi-a făcut un stég, care la sânţit. Inainte de ceremonia religiósă, membrii societăţii precedaţi de drapel şi musica militară au mers la legaţiunea Turciei, unde presidentul M. Naciuj a pronunţat o frumósă alocuţiune pentru sultanul, protectorul albanesilor. Dl Predescu, prof. a ţinut apoi o conferenţă despre cultura albaneză.

* * *

Comitetul de 7, ales de deputaţii români bucovineni pnntru conducerea afacerilor politice, s'a constituit alegêndu'şi de president pe dl mareşal al ţerii Lupul.

* * *

Noul vice-rege al Indiei. Din Londra se scrie, că în fóia oficială a statului a apărut denumirea contelui Elgin, de vice rege al Indiei. Inainte de acésta cu câteva sĕptĕmâni a fost denumit de vice rege Sir Henry Norman, dar fiindcă foile i-au făcut imputări, că e prea bĕtrân pentru un astfel de oficiu greu, venerabilul gentleman şi a dat demisia. Astfel a fost denumit acum contele Elgiu, care e de 44 ani, şi e peer în casa lorḑilor, dar în viaţa publică-politică n'a jucat rol însĕmnat. Tatăl seu asemenea a fost viceregele Indiei.

* * *

Un concurent a lui Edison. „New-Jork-Herald, publică, că Nicola Tesla, sêrb de origine din Croaţia a făcut progrese atât de mari pe terenul sciinţii electro-technice încât póte face concurenţă lui Edison. Tesla a lucrat în stabilimentul lui Edison şi la congresul electro-technic din Saint-Louis a ţinut o conferinţă, unde prin nóuĕle lui descoperiri a pus în admiraţiune întreg congresnl. Resumatul conferinţei lui, trăgându-se în broşură s'au vêndut într'o óră 40 mii de esemplare.

* * *

O crimă îndoită. s'a săvêrşit precum ni se scrie în Mănăştur. Pe un mare proprietar cu numele Szigety şi pe soţia lui în trei l. c. nóptea spre Luni, nesce fiinţe perdute de lege i-au asasinat în dormitoriul propriu, apoi i-au jefuit de tot ce au avut în casă în preţ considerabil, de nu se scie. Peste cadavre au aruncat vestmintele şi lĕ-au dat foc, apoi au aprins casa în nădejde, că cadavrele se vor face cenuşe. Dumneḑeu însĕ nu au vrut că acest cas oribil sĕ remâie ne descoperit. Cadavrele au fost cruţate de foc şi astfeliu s'a putut constata, că au fost asasinate. Comisiunea e aici. Câţva sunt deţinuţi.

* * *

Necrolog. Pătrunşi de adêncă durere Vĕ încunosciţăm despre repausarea mult iubitului soţ, resp. tata, ginere, frate, cumnat, amic şi cunoscut, a domnului *Ioan Găvruş*, notar comunal, presedinte al com, par. şi membru al mai multor reuniuni, care Vineri la 11 óre nóptea, în Satulung şi în etate de 38 ani, după scurte şi grele suferinţe, şi-a dat sufletul în mânile Creatoriului, împartăşit cu sf. taine.

Remăşiţele pământesci ale scumpului defunct s'au ridicat Luni în 3 Octobre st. v. la órele 10 a. m. din casele proprii, şi s'au înmormântat în cimiteriul bisericei gr. or' din Statulung.

Valeria I. Găvruş născ. Popea, soţie. Radu Popea, paroch în Satulung, socru. Ioan, Valeria, Iustina, Radu şi Tulia Găvruş fii şi fice. Andreiu Găvruş, şef de gară cu soţia Florica. Nicolae Chiorniţă proprietariu în Cuciulata, Ioan Dan, paroch în Zârnesci, Iuliu Popea cu soţia Elena şi Radu Popea frate, cumnaţi si cumnate. Fiei ţărâna uşóra şi memoria binecuvântată!

*

Inmormêntarea notariului Ioan Găvruş a fost imposantă. Poporul din Săcele, preoţime, învĕţătorimea, amploiaţi comunali şi de stat şi pompieri toţi au luat parte la jalea generală. Au oficiat 12 preoţi. Discursuri funebrale au rostit dl protopresbiter din Braşov Ioan Petric, părintele din Preşmer Ludu, preşedintele reuniunei notarilor Georg

---

„streberi“, dar la auḑul nesfîrşitelor aplause părea că totuşi simţí eul meu şi a celorlalţi crescênd, şi încuragiaţi ne retraserăm după culise.

Dar apoi Ioan, baritonistul nostru, iubitul nostru baritonist, o, el a cântat aḑi mai cu simţ ca ori şi când; cu delicateţa şi sentimentalitatea unui amoresat şoptea: „Vêntul tremură în frunză, ş'amoru'n inima mea“, apoi blăstĕma cu mănia unui înfocat patriot: „Bate Dómne pre ciocoi, cum ne bat şi ei pre noi!“ Şi'l acompania verişóra Mărióră, vecinic suriḑênd, ici bătênd în pian fără cruţare, colo atingând gingaş clapele cu degetele fine şi pricepĕtóre.

Urméză corurile, — ne apropiem de sfîrşit, şi curagiul nostru cresce.

„Sunt român! Roş, galben, vênăt
E-al meu tricolor
Când mĕ chiamă el la luptă
Merg şi-învins sau mor!“

Étă cântarea nóstră de încheiere, cântată cu multă însufleţire.

Sala de concert sĕ prefăcu în sală de joc, din scaune sĕ făcu afară o baricadă ér, înlăuntru sĕ dedu signalul la horă ce sĕ încinse curênd mare şi sglobie; sala sĕ prefăcu într'o pajiste înflorită de Maiu, cu frumuşelele floricele se îngânau fel de fel de fluturaşi hazlii....

E mare durere de a vedé părechi de părechi aşa învêrtindu-se în jocuri resleţe şi de aţi simţii aripile legate, voinţa stavilită!!

Dar étă consóţe — sunt verişórele Mărióra şi Eli, cari jĕlesc ca şi mine şi pórtă „haine cernite“ — ele şed într'un colţ şi privesc lc jocul rĕsfĕţat. In societatea a lor dóuĕ fiinţe ca Eli şi Mărióra nu sĕ plictiseste omul, Eli sinceritatea personificată. Mărióra un chip frumos de naivitate. Conversaţiunea nóstră sĕ învêrti ca după obiceiu la petreceri, în giurul conceptului de dragoste.

„Ce va fi şi dragostea acésta?“ întreb eu, curios de a auḑi părerile lor. „Eu cred, că nimic altceva decât o simpatie potenţată, basată pe calităţile celora ce sĕ iubesc!“ Opinia Eli cu judecata rece. „Staţi sĕ vĕ dau şi eu o definiţiune“, ḑise Mărióra, şi pe buzelc ei superb încovoiate sĕ arĕta un suris: „Amorul e o rană în inimă, carea nu o poţi vindeca cu frunze de muşuţel, cu códa şorecelului, cu scai nobil, nici cu alte vrăjituri, — o rană ce sĕ vindecă de sine, la omul simţitor de natură gingaşă mai greu, la cel puţin simţitor mai lesne!“

(Va urma.)

Nicolaus, notariul Magyarosi. părintele Urdea din Cernat și dl Iarca din Brașov.

— Jalnica familie George Proca și soția sa Elena n. Hamsea, face cunoscut tuturor pretinilor și cunoscuților perderea prea iubitului lor fiu *Victor Proca*, stud. abs. de clasele comerciale, care în 2/14 Octobre a. c. la 10 óre din nópte, in etate de 20 ani, fiind împărtășit cu Sf. taine, după o lungă și grea suferință, și-a dat nobilul sěu suflet în mânile Creatoriului.

Rěmășițele pământesci ale scumpului decedat s'au ridicat din locuința părintéscă și s'au așeḑat spre vecinica odihnă în cimiteriul gr. or. din Rêșnov, Luni în 4/16 Octobre a. a. la 2 óre p. m.

* * *

Himen. Dl Vasiliu Teotelecan, candidat de preot în G. Dângău s'a fidanțat cu d-șóra Policsenia Cadar din Sibiiu.

Lucrul de mână.

„Vestea din Bucuresci scrie următórele;

Sunt trei condițiuni principale, după cari se judecă însemnătatea și valórea unui popor:

Starea culturală, starea economică și puterea armată.

Cele dóuě dintâiu se condiționéză una pe alta, ér cea din urmă depinde dela cele dintâiu.

Deci e legitimă stăruința unui stat, care voesce a fi independent în adevěratul înțeles al cuvêntului, când acela își consacră cea mai mare parte a activității și a financelor sale pentru promovarea și îmbunătățirea stării culturale și economice între cetățenii sěi.

De scurt timp lucréză statul nostru pe acest teren ca stat pur național și de un timp și mai scurt lucréză ca stat independent. Resultatele obținute în acest interval sunt fórte însemnate; cu tóte acestea nu putem ḑice, că sunt absolut suficiente.

Ne trebuesc forțe îndoite, pentru a ajunge în multe privințe pe alte state, cari au un trecut lung în desvoltarea lor liberă și mănósă culturală; forțe îndoite ne trebuesc, spre a ținé pas egal cu acelea.

Sunt multe de făcut la noi, unele, cari pentru alții sunt lucruri deja vechi și de mult împlinite, ér altele, cari sunt nouě la noi ca și la alții.

Un lucru nou la nói ca și la celelalte popóre mai civilisate este lucrul de mână în scólele de băeți.

Acest obiect este cea din urmă novațiune pe terenul instrucțiunei publice.

Este măgulitoriu pentru noi, că țéra nóstră se numěră între cele dintâi, care a ținut socotélă de acéstă novațiune și a întrodus noul obiect de educațiune și instrucțiune în programul învěțămêntului primar și normal înaintea multor state din Europa.

Precum ori-ce întreprindere așa și lucrul de mână este espresiunea persónei, ce'l represintă și-l conduce. Dela priceperea și energia acelei persóne atârnă succesul mai mare sau mai mic ori apoi nesuccesul întreprinderii respective.

La noi representantul obiectului, de care ne ocupăm în rêndurile de față, este dl G. Moian, profesor la scólele normale din capitală.

Judecând după resultatele de până acum și după pregătirea specială a d-sale avem convingerea, cum că lucrul de mână la noi va avé o sistemisare perfectă. Afirmăm acésta în mod conscient, deóre-ce am urmărit de mult activitatea dlui Moianu, ér lucrările d-sale au fost apreciate după merit chiar de bărbați specialiști.

Probă despre acésta ne dă juriul general al esposițiunei cooperative din Craiova dela 1887, care juriu i-a acordat medalia de aur pentru diferitele lucrări ale d-sale, trimise acolo

De atunci încóce d sa și-a adaus încă mult, fórte mult la capitalul cunoscințelor sale.

La 1888 a luat parte la mai multe cursuri speciale din Leipzig, călătorind apoi prin tótă Germania, spre a lua cunoscință despre desvoltarea lucrului de mână, care acolo se practica atunci și se practică și aḑi încă în diferite moduri.

Din anul 1889 până aḑi dl Moian a continuat activitatea sa cu deplin succes în Brașov, apoi la seminariul din Sibiiu și din tómna anului trecut la scóla normală de institutori și la scóla normală „Carol I“ din capitală, chiemat fiind de actualul ministru de instrucțiune, dl T. Ionescu.

Dl Moian prin numěrósele sale cursuri de vară a dat țěrii nóstre mulți institutori pregătiți în lucru de mână; aḑi acești institutori împreună cu d-sa aduc statului mari servicii în acéstă direcțiune.

Am vĕḑut obiectele elevilor d-sale la încheierea anului scolar și le-am admirat, sciind timpul cel scurt, în care au fost lucrate.

După tóte acestea nu i-a mai rěmas altă, decât a merge încă odată în streinătate pentru a studia starea actuală a lucrului de mână și în celelalte state ale Europei, afară de Germania.

Spre scopul acesta din Iuniu până în Septembre anul curent a călătorit prin Elveția, Francia, Belgia, Danemarca și Scandinavia și unele orașe ale Germaniei, de unde s'a reîntors în ḑilele acestea în mijlocul nostru, spre a începe cursurile la scólele normale.

Importanța, ce o are lucrul de mână pentru educațiune, și despre care trebue sě fie convins fie-care om, care are cât de puțină cunoscință despre adevěrata chemare a scólei pentru omenire, ne-a îndemnat a cerceta anume pé d-l Moian, întrebându-l despre cele mai însemnate esperiențe ale d-sale în călětoria acésta.

Insuflețiți ca și d-sa, despre frumósele cunoscințe culese din depărtări mari și aduse în țara nóstră spre fructificare, mě grăbesc a comunica cetitorilor fóiei nóstre, cele ce ni le împărtăși pe scurt dl Moian.

(Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Din drumul, ce duce dela Sibiiu la pasul Turnului-Roșu, sě rămuresce între Veștem și Tălmaciu spre rěsărit un alt drum de țară, care trece întâi preste riul Cibin, apoi preste Olt și ne conduce în ținutul numit Țara-Oltului. Acest ținut este unul dintre cele mai frumóse ținuturi ale țerii nóstre, unde în un contrast uimitor stau în legătură nemijlocită cei mai puternici munți ai țerii cu șesul îngust, ce sě estinde imediat la pólele lor în formă de terase, până în Olt. Numele străvechiu de „țară“, ce s'a dat acestui ținut, ne arată, că el este ca o țerișóră, închis și separat de ținuturile vecine, cu granițe naturale. Astfel de o parte munții îl despart de România, ér de altă parte Oltul îl separă de restul Ardélului. Forma lui este lungărétă, dela apus spre resărit; la marginea de méḑăḑi a lui sě nalță în șir lung munții Țerii-Oltului sau munții Făgărașului, la rěsărit e mărginit de munții Perșanilor, laturea lui de méḑănópte e spălată de valurile Oltului, care curge dela rěsărit spre apus ér la capětul apusén al lui sě îndréptă spre méḑăḑi, spre pasul Turnului-Roșu. Pe țermul drept al Oltului sě estinde un ținut cu déluri și coline, care sě începe imediat de lângă Olt. Acest ținut însě nu sě ține de Țara-Oltului, ci după cum ḑic Oltenii, de Ardél, căci ei trecênd Oltul, totdeuna ḑic că au fost „pe Ardél“. Spre méḑăḑi dela Olt, pe țermul stâng, sě întinde șesul cu sate dese și udat de o mare mulțime de riulețe și păraie, ce curg aprópe paralele spre Olt. Șesul are o lățime de 3—4 mile. Dincolo de el sě nalță maiestos munții, în tótă grandiositatea lor, în un șir lung de vre-o 70 km. Ei sunt acoperiți cu bogate păduri de stejar, mai în sus cu brădet și ne arată ici-colo cóste și vêrfuri góle, pleșuve, greu de urcat, unde sě adăpostesc ciutele de munte fricóse și 'și așéḑă vulturii falnici cuiburile lor. Din vale, din ori care punct de pe țermii Oltului, acești munți ne apar măreți și impunětori, mai impunětori decât ori-care șir de munți ai Ardélului. Causa este, că ei, în deosebire de alți munți ai nostri, sě nalță repentin, deodată din șes, așa că predélurile spre șes sunt scurte, avênd lungime abia de 10—15 km. dela cóma lor și dela piscuri preste cari trece de obiceiu granița țerii și cari se nalță la 1850—2000 m. preste valea Oltului și la 2300—2500 metri preste nivelul mării. Acésta este o însușire deosebită a munților Făgărașului, care în o astfel de estensiune și pe o linie așa de lungă este raritate chiar și în Alpi.

Acésta însușire însě o au munții Făgărașului numai pe laturea lor de méḑănópte, întórsă spre Ardél, pe când spre méḑădi ramurile lor sunt lungi, sě estind în direcțiuni deosebite, unele aprópe paralel cu trunchiul principal dela graniță și sě perd cu încetul și pe nesimțite în șesul Dunărén al României.

O altă însușire caracteristică a acestor munți ne presintă văile lor. Cele mai multe din ele au ascunse în fundul lor câte un frumos lac de munte sau iezer. In ceialalți munți ai nostri cu deosebire în cei dela méḑăḑi, încă sě află lacuri de munte, dar nicăiri atâtea, ca în munții Făgărașului, unde, aprópe în fiecare vale sě află câte un lac cristalin. Unele din ele au o împrejurime frumósă, și încântătóre. Din aceste lacuri de obiceiu și au isvorul păraiele de munte, cari sě aruncă cu repeḑiciune lărmuitóre prin văile strimte și forméză adese cascade frumóse, dând un fel de viéță împrejurimii tăcute și sělbatice. Ele trec preste stânci și trunchi de arbori, ce le stau în cale și eșind dintre munți, percurg șesul îngust și apoi își amestecă valurile lor argintii cu apa Oltului.

In munții Făgărașului se află cele mai nalte doue piscuri ale Ardélului: Negoiul și Colțul Viștea-Mare. Ei se compun din mai multe grupe, cu o mulțime de piscuri, de pe vêrfurile cărora ni sě deschid prveliști depărtate și frumóse. Grupele cele mai însěmnate de la apus spre rěsărit sunt următórele:

(Va urma.)

Bibliografic.

A apărut:

„*Manual de istoria bisericéscă*“ pentru tinerimea de confesiunea greco-orientală din scólele medii și comerciale, de Dr. Ilarion Pușcariu, archimandrit, vicar archiepiscopesc, vicepreședintele asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român. (Biblioteca cărților scolare pentru studiul religiunii). Prețul 1 corónă (50 cr.) Tipografia archidiecesană, 1893.

— „*Aritmetică*“ pentru scólele poporale de F. E. Lurcz. Tradusă de un învěțător după a 9-a ediție germână. Anul I și II de scólă. Numerii dela 1—10, 10—20 și 20—100. Prețul 20 cr. (40 bani.) Brașov, 1893. Editura librăriei Zeidner. Tipariul tipografiei archidiecesane.

— „*Luptă deșartă, țintă nebună*“, conferență publică, ținută în sala teatrului din Buzeu, în 27 Iuniu, 1893 de dl M Brânzeu, student universitariu. Buzeu, tipografia Georgescu. Prețul 15 bani. — Conferența d-lui Brânzeu merita a fi cetită de tot românul, care n'a avut plăcuta ocasia-l asculta. Ea e ținută într'un ton obiectiv, cu multă cunoscință și tractéză despre raporturile nóstre interne și mișcarea, ce se observă de doi ani în România.

Avis.

Din cercurile „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“ primim informațiunea, că din transportul I de vite de prăsilă rasa pinzgau au rěmas nevêndute și se pot cumpěra ori-când de membrii Reuniunei; 2 tauri unul cu 185 fl., al 2-lea cu 200 fl. și o vacă cu vițea cu 260 fl., mai departe, că transportul al II-lea cu 21 vițele va sosi în ḑilele aceste. Prenotări pentru cumpěrare se pot face la comitetul reuniunei agricole în loc.

„Sentinela“, nu va apăré acum.

Ni se trimite următórea însciințare:

Era deja lucru statorit, ceea ce și mie mi s'a spus, că în cursul acestui an „Luminătoriul“, unicul organ național român politic în aceste ținuturi, după o luptă de 14 ani, are sě încete de a mai apăré.

Despre înlocuirea „Luminătoriului“ prin un alt organ aici, eu nu eram de loc informat, ci primisem întristătórea asigurare, că de înființarea unui alt organ național român aici nu mai este vorbă.

Nedumerit și îngrigit de eventualele urmări ale acestei subite încetări tocmai în ḑilele nóstre a unui organ publicistic în aceste ținuturi, locuite de vécuri de români adevěrați și inzestrați cu multe calități alese nobile și bune, m'am resolvit în bună credință și fără de nici un fel de reservațiune a declara, că mě pun și mai departe în serviciul casei poporului nostru, la disposițiunea națiunii.

Pe lângă tótă modestia, însě cunoscința și ambițiunea mea chiar și ca simplu gregariu, care de aprópe 25 ani, dintre cari 10 ani petrecuți la acéstă prea prețuită fóie și 8 luni la Vațiu și Segedin, țin că m'au indemnat și m'au îndatorit sě nu pun mânile în sin, ci se mě pun și se stau cu credință tare și cu speranță neclătinaveră și mai departe la rêndul meu în lupta cea grea pentru dreptatea causei scumpului nostru popor lovit prin atâtea nedreptățiri și apăsat prin așa numěróse fărădelegi.

Intre astfel de împregiurări și din astfel de motive mi-am luat voia, acum este aprópe o lună, a trimite cunoscutele învităr i la abonarea „Sentinelei“, care avea sě fie un organ național român liber și independent.

In acest interval însě numěroși fruntași din Bănat, aderenți ai partidului național român, s'au înțeles și au hotărît esecutarea seriósă a vechiului plan referitoriu la înființarea unui ḑiar cuotidian, organ al aceluiaș partid, care fóie, „Dreptatea“, pre cum se scie, cu începerea anului 1894 va apăré în Timișóra.

Considerând dară, că față de o fóie cuotidiană eu nu am garanța materială pentru publicațiune sěptěmânară pre cum am plănuit o eu acum, m'am resolvit a renuncia la editura „Sentinelei“.

Rog deci pe numěroșii amici de principii și conaționali binevoitori ai mei, cari mi-au arětat și din acest incident în mod așa măgulitoriu și îmbărbătoriu increderea și simpatia lor, priméscă sincera mea mulțămită și scusarea indresnirii îngrigirii inimei mele.

De și, in fine, spesele, ce natural sunt inevitabil incopciate cu o astfel de iniciativă nu stau în proporțiune cu sumulița de abonamente ce-mi sosì pănacum în bani gata și spre a căror coperire nu dispun de nici un fond, totuși rog pre toți on. reflectanți a-mi da de scire voința și disposițiunea d-lor în acéstă privință pentru ca eventual se mě pot nisuì întru plinirea dorinței on. d-lor în în cât va fi cu putință.

Deosebită mulțămită esprim și tuturor on. ḑiuare române pentru publicarea iniciativei mele în prețuitele lor colóne și le rog a lua notiță potrivită și despre acéstă avisare spre orientarea on. public interesat.

La tótă întâmplarea însě cu voia și cu ajutoriul bunului Dumneḑeu, ne vom mai intâlni, căci eu pururea gata voiu sta în serviciul causei poporului.

Et voluisse satis est.

Timișóra, în 12 Octobre 1893,

Ioan V. Barcian.

Nr. 5797 Plen. [208] 1—3

CONCURS.

Pentru conferirea stipendiilor şi ajutórelor, ce vin a se vota pe anul 1894 din fundaţiunea „Andronic“: I. pentru învĕţăcei de ori ce meserie; II. pentru sodali, cari s'au eliberat în decursul anului 1893 şi III. pentru sodali, cari petrecênd cel puţin 6 ani consecutivi la meseria lor, au dat dovedi despre desteritatea şi hărnicia lor pentru a deveni măestri, prin acésta sĕ escrie concurs până în **31 Decembre 1893 stilul vechiu,** pe lângă următórele condiţiuni:

Toţi, cari voesc a concura la stipendii şi ajutóre au sĕ producă în general:

1. Carte de botez.

2. Atestat comunal despre averea proprie şi a părinţilor;

3. Atestat familiar dela parochul locului despre familia părinţilor concurentului şi fiind şi acesta căsătorit şi despre familia dênsului, în atestat avênd sĕ se cuprindă şi arĕtarea, că în familie câţi copii sunt minoreni, câţi frecuentéză sóla şi câţi sĕ mai află la vre-o meserie.

Afară de recerinţele generale, au sĕ mai arete în special:

I. Invĕţăceii.

a) că au implinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat cu succes bun cel puţin scóla poporală;

c) că au încheiat contract cu măestrul, şi că contractul s'a înregistrat în condica autorităţii industriale (la protopretore ori magistrat), avênd a l alătura la concurs în orginal sau în copie autentică.

II. Sodalii.

a) că au terminat periodul de învĕţătură în decursul anului 1893, ceea ce vor dovedì prin atestatul autorităţii industriale (§ 67 art. de lege XVII din 1884);

b) că au purtare bună şi fac sporiu mulţămitoriu în meserie şi acésta o vor dovedì prin atestatul măestrului, eventual cu cartea de lucru;

c) sĕ arete prin atestat dela măestru ce cunocsinţe de limbi mai au.

d) aparţinênd eventual ca membrii la v'ro reuniune de meseriaşi, sĕ o dovedéscă acésta cu atestatul dela reuniune.

III. Sodalii ce sunt în condiţiune a devenì măestri.

a) sĕ aibă certificatul de măestru.

b) sĕ fie lucrat, cel puţin 6 ani consecutiv ca calfe, ceea ce o vor dovedi cu atestatele dela măestrii, la cari au lucrat, eventual cu cartea de lucru.

c) în cerere sĕ arĕte anume unde voesc a sĕ aşeda ca măestrii, ce fel de mijloce în bani mai au pentru a 'si începe meseria pe socotéla lor, apoi sĕ producă şi alte documente recomandatóre.

Dela toţi concurenţii de ori ce categoriă sĕ recere ca cererile sĕ fiă scrise şi subscrise cu mâna lor proprie şi adresate consistoriului archidiecsan gr. or. în Sibiiu, sĕ le înainteze aici cel mai târdiu până la 31 Decembre 1893 stil v.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 4 Octobre, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 209/893 [207] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Oreştiei se escrie concurs cu termin de 15 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Vinerea, al 3-lea post de învĕţătoriu cu salariu anual 300 fl. v. a. cuatir, lemne de foc şi grădină de legumărit.

2. Măgura cu Jeledinţiu, învĕţătoriu ambulant cu salariu anual 250 fl. v. a. locuinţă şi lemne de încăldit.

3. Petreni, cu salariu anual 200 fl. v. a. cuartir, lemne de foc şi grădină de legumărit.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi asterne petiţiunile de concurs instruite confom legilor din vigóre până la terminul sus scris la oficiul protopresbiteral al Orĕştiei (Szászváros).

Oreştie, 28 Septembre, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

Nr. 571/1893 [206] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or din mai jos însemnatele comune, se escrie concurs cu termin de 15 dile dela prima publicare

1. Dobârca, cu salariu anual de 250 fl şi 4□ lemne din cari are sĕ se încăldéscă şi scóla.

2. Tău cu salariu anual de 300 fl. şi cuartir natural fórte frumos în edificiul scólei.

3. Păuca, cu salariul anual de 300 fl.

Doritorii de a ocupa acestea posturi, 'şi vor aşterne cererile lor instruite conform legilor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Mercurea, la 25 Septembre 1893.
Oficiul protopresb. gr. or. al Mercurei.

I. Droc,
protopresbiter.

---

ad Nr. 332/893 prot. [205] 2—3

CONCURS

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci vacante din următórele comune bisericesci prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 dile dela prima publicare în diarul „Telegraful Român“.

1. Banabic, postul învĕţătoresc împreunat cu postul cantoral, cu salariu anual de 300 fl şi anume 200 fl. salariu învĕţătoresc din repartiţie, 150 fl. venit cantoral din agru şi stole, cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc.

2. Hărastăş, postul învĕţătoresc împreunat cu postul cantoral, cu salariu anual de 300 fl. şi anume 190 fl. din repartiţiă, 30 fl didactru, ér 80 fl. din venitul cantoral, cuartir în edificiul scólei şi lemne de foc pentru scólă;

3. Hidiş, cu salariu anual de 300 fl. din repartiţia dela popor, şi cuartir în scólă şi lemne de foc;

4. Soporul de câmpie, postul învĕţătoresc înpreunat cu cel cantoral, cu salariu de 300 fl. şi anume din repartiţiă 160 fl. din lada bisericei 40 fl. venitele cantorali 100 fl. din agru şi stole, cuartir în edificiul scólei.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi, cari sunt datori a se presenta în vre o duminecă în popor, sunt poftiţi a-şi subşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu în terminul indicat.

Agârbiciu, per Gyéres, 22 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Turdei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Petru Roşca
protopresb.

Nr 512/prot. [204] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Nicolae Fecheticiu din Bachnea şi filia Bernade, pe basa hotărârii consistoriale de ddto 28 Iuliu a. c. Nr. 4257/B se deschide concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pe lângă jumătate din venitele preoţesci, cari pentru capelan dau un venit sigur de 200 fl. v. a la an.

Doritorii de a competa, au a'şi aşterne suplicele instruate conform legei subsemnatului.

Mediaş, 1 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mediaşului.

Ioan Chendi,
administr. protopresb

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15		Bucuresci.		4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30 4.42	2.34 2 34	5.46 5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 111 Sibiiu, Sâmbătă, 9/21 Octobre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strĕinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 8 Octobre, 1893.

Pe când vor ajunge aceste şire în mânile cetitorilor dela ţéră ai diariului nostru, adunarea generală a primei şi celei mai de frunte societăţi culturale a românilor ardeleni, a „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“ va fi întrunită în sesiune ordinară, Duminecă şi dilele următóre, în opidul Năsĕud.

Lamura inteligenţei nóstre érăşi se va întruní pe câte-va dile pe pămêntul foştilor grăniţeri, ai căror înaintaşi au câştigat pe câmpul de luptă, cu arma în mână glorie neperitóre numelui român. Luptători sunt şi aceia, cari vor lua parte la adunarea din Năsĕud, dar nu luptători cu arme de fer şi foc, ci luptători cu arma sciinţei, cu arma culturei. Cu aceste arme au sĕ se lupte ei pentru binele şi prosperarea pe calea culturei a poporului nostru mult cercat şi triumf vor secera, dacă în unire şi bună înţelegere vor resolva cestiunile, aflătóre la ordinea dilei, prin ceea-ce „Asociaţiunea“ va face un pas érăş înainte spre realisarea scopurilor ei. Şi suntem de firma credinţă, că acésta aşa va fi; garanţă ne este trecutul acestei societăţi, cele 31 adunări de mai nainte şi zĕlul şi nobilele nisuinţe, ce le-a caracterisat pe ele întru a o consolida şi întărì tot mai mult.

Afară de agendele administrative şi afară de partea curat literară-scientifică, este de însĕmnătate alegerea funcţionarilor, anume a unui cassar, apoi a secretariului al doilea, deóre-ce fostul secretar din causa ocupaţiunilor sale, şi-a dat acum de curênd demisiunea şi cu deosebire alegerea primului ei funcţionar, a preşedintelui.

La acésta trebue sĕ fie membrii cu mare băgare de sémă, căci bărbatul, care va fi sĕ steie în fruntea „Asociaţiunei“, pe lângă renumele literar şi destoinicia de conducere, trebue sĕ fie vĕrsat în tóte afacerile „Asociaţiunei“ şi sĕ'şi aibă locuinţa în Sibiiu, căci numai aşa va puté fi în contact dilnic cu funcţionarii şi în curent cu tóte agendele ei Un astfel de om cu destoinicie, autoritate, cu posiţie naltă în societate şi cu vadă trebue sĕ ocupe postul presidial, vrednic urmaş al regretatului nostru George Bariţ.

O altă cestiune, ce trebue sĕ preocupe adunarea dela Năsĕud, deşi nu sĕ află în ordinea de di, este apariţiunea tristă, ce durere, sĕ observă de un timp încóce în unele părţi ale teritoriului „Asociaţiunei“. Inţelegem adecă totala nelucrare sau puţina activitate a unor despărţăminte. In un numĕr auterior al fóiei nóstre am vorbit despre un astfel de despărţămênt, asemenea căruia mai sunt unele. Şi óre ce sĕ fie causa acestei apariţiuni? E adevĕrat, că suntem sĕraci, că avem sĕ ne luptăm cu multe greutăţi şi că în timpul din urmă ne-am aruncat cu tótă puterea pe terenul politic, dar totuşi, credem noi causa principală este nepăsarea bărbaţilor fruntaşi din anumită ţinuturi faţă de lucrurile „Asociaţiunei“ şi astfel şi faţă de cultura poporului nostru.

Acest rĕu ar trebui sanat cât mai curênd Adunarea din Năsĕud 'şi-ar câştiga mari merite, dacă ar erua causele stagnaţiunii unor despărţăminte şi ar afla mijlócele potrivite, prin aplicarea cărora acele sĕ fie scóse din amorţélă.

In firma credinţă, că cestiunile atinse aci, precum şi altele ce sĕ vor ivì, vor fi resvoltate spre binele şi înaintarea „Asociaţiunii“ şi spre mulţămirea generală. salutăm cu bucurie adunarea generală din Năsĕud.

Revista politică.

Dela scandalul din urmă din dieta ungară nu s'au mai ţinut şedinţe plenare şi nici nu se vor ţiné până pe la finea acestei luni. Acest timp îl folosesc diferitele comisiuni cu proiectele, ce li s'au aşternut spre desbateri. Comisiunea financiară, continuându-şi desbaterile a terminat cu bugetul ministrului de culte şi cu cel al iustiţiei, ér acum desbate bugetul honvedimei.

Precum se asigură, până la terminarea desbaterilor proiectelor de buget în comisiuni, va sosì şi proiectul despre căsătoria civilă. Foile magiare află, că acel proiect a primit aprobarea prealabilă şi că în curênd va fi presentat. E drept, că proiectul a suferit mai multe modificări esenţiale, dar guvernul îl va presenta ca şi pe al seu şi va stăruì sĕ se ducă în îndeplinire.

Din cercurile din Budapesta se asigură, că comisiunea de insrucţiune, care a terminat cu proiectul despre recepţiunea religiunei israelite, nu va presenta acest proiect camerei, până ce nu va fi terminat cu desbaterea proiectului de lege despre eserciarea liberă a religiunei. Comisiunea e de părere că rapórtele despre ambele proiecte sĕ le depună deodată pe biroul camerei.

* * *

Diarele magiare se ocupă cu predilecţiune de un comunicat apărut în „Zastava“, în care se spune, că anecsiunea Bosniei şi Herţegovinei se va îndeplini în curênd. Spre scopul acesta s'au făcut preparativele de lipsă. Mai întâiu trebue ca aceste provincii, în ceea-ce privesce referinţele bisericesci sĕ fie desfăcute de patriarchia din Constantinopol. Regimul vrea sĕ le împreune cu patriarchia sêrbéscă din Carloviţ şi patriarchul Brancovici este câştigat pentru acest plan, tot astfeliu şi metropolitul Mandici de Tuzla. Oposiţiune fac metropoliţii George Nicolici din Serajevo şi Serafim Petrovici din Monstar, cari nu vreau sĕ scie de nici o unire cu patriarchia Carloviţ; de cumva ei însĕ vor rĕmâné neînduplecaţi, vor fi pensionaţi; următorii lor, protosincelul Gavriil Smijanovici şi archimandritul Magyarevici se află aplicaţi spre acest lucru. Foile magiare se bucură mult de acest lucru şi reproducênd comunicatul din „Zastava“ fac observaţiunea, că acest lucru sĕ se întêmple cât mai îngrabă, dar „Zastava“ sĕ nu mai agiteze ca Bosnia sĕ fie predată Sêrbiei ér Herţegovina Montenegrului.

* * *

La desbaterea, ce s'a făcut în parlamentul austriac, referitoriu la disposiţiunile escepţionale preste Praga, deputatul **Pacak** în aplausele cehilor tineri a combătut guvernul pentru acele disposiţiuni. E adevĕrat, că în Boemia domnesce o nemulţămire generală, dar la crescerea acesteia a contribuit în partea cea mai mare guvernatorul cont. Thun, care nutresce o ură neîmpĕcată contra cehilor tineri, ale căror idei şi principii liberale sunt cu mult mai aprópe de inima poporului decât ale guvernului. Domnia lui însemnéză pentru poporul ceh o periodă de persecuţiuni. Dacă se aud espresiuni şi se fac manifestaţiuni contră corónei, la aceea nu pórtă vină decât guvernul, carele ca şi în Ungaria, a lăsat sĕ vie coróna în discusiunea camerei. Lui i-a rĕspuns ministrul de justiţie Schönborn, care a ilustrat starea în general, pentru-ce s'au luat disposiţiunile escepţionale. In linia primă sunt frecările religionare, apoi nesiguranţa personală şi publică, diferitele ameninţări şi defăimări şi tipărituri contrare legei de presă. **Herold** spune, că în loc ca monarchia sĕ fie scutul libertăţii şi al egalităţii, ea a devenit scut pentru anumite naţionalităţi, ér **Schneider** aduce ca esemplu şi pe Ungaria, unde tóte naţionalităţile nu sunt mulţămite, afară de magiari, cari vreau sĕ cumuleze şi sĕ magiariseze totul.

* * *

Oficerii ruşi s'au dus dela Toulon la Paris insoţiţi de ovaţiuni sgomotóse. Douĕ trenuri seperate s'au pus la disposiţia lor, în unul se aflau oficerii subalterni şi jurnaliştii, în celelalt admiralul **Avelane** şi oficerii superiori. Locomotivele erau împodobite cu stéguri francese. In Marsilia au fost întêmpinaţi cu mare entusiasm. In Avignon s'a luat prândul. Societatea căilor ferate a ospĕtat pe ruşi. Pretutindenea au fost primiţi cu strigări de „sĕ trăéscă“ la adresa ţarului şi a Rusiei.

FOIŢA.

Impresiuni din escursiune.

(Epistolă iubitului meu Candin).

(Incheiere)

„Şi intr'adevĕr fericit sĕ fie, cel ce iubesce?“ continuu eu de a întreba.

„Da, căci după a'mea părere doi prietini adevĕraţi, între cari diferinţe nu esista ci o cunoscinţă reciprocă absolută sĕ pot numi fericiţi!“ observà Eli.

„De fel“, reflectà Mărióra, starea acéste nu sĕ póte chema fericire, ci mai mult „lung prilej de durere“, cum ii dice Eminescu sau „dulce nefericire“, cum i-aş dice eu!“

„Acum tot nu sciu încă ce sĕ fac sĕ iubesc sau sĕ nu iubesc!“ respunsei la reflecsiunile lor. „Iubesce!“ — „Nu iubi!“ — étă sfaturile, ce mi le dedeau . . .

Lumina dilei sorbia cu binişorul întunerecul nopţii, când ne depărtarăm din sală.

*

E diua de sftul Ilie! Preste délurile jghebóse a Săcărâmbului se întinde ceriul supĕrat, acoperit cu un covor cenuşiu, lin cade plóia désă şi rece peste noi, cari întrăm în sat pre drumul cel presĕrat cu sgură tinósă. Plóia încétă — de către rĕsărit sĕ iţesc norii, printre ei străbate câte o suliţă de sóre, ce se opresce pe ţancurile ascuţite, stêrnind negurile, cari sĕ ridică ca şi nesce stafii fără noimă şi plutesc pe de-asupra copacilor străvechi a pădurilor muntóse.

Fără sémăn de dulce şi plăcut e aerul de aci, mişcat ici colo de vênt şi desele sbierete ale „urechiaţilor pesimisti“, ce sĕ află în Săcărâmb în numĕr considerabil.

Insemnată di acésta! Preoţi şi învĕţători, femei şi bărbaţi, mic şi mare alérgă către locuinţa veteranului preot conducĕtor, ca sĕ-şi manifeste alipirea, credinţa sinceră şi devotamentul faţă de el. Este o di acésta, cum fórte rar sĕ serbézà la români! Rar ii se presintă omului o icónă atât de frumósă, atât de plină de adevĕr ca acésta: un preot venerabil de preste optdeci de ani, care în decurs de 60 de ani a stat în fruntea tuturor mişcărilor sociale şi culturale, care s'a lupta conscienţios pentru consciinţa naţională îşi vede adi belşugul ródelor, cari au urmat nisuinţelor lui. Erni multe, geróse şi veri furtunóse au trecut preste capul acestui părinte, dar astădi stă cu sufletul tichnit şi înălţat în mijlocul turmei sale, pe carea tremurând de emoţiune, cu lacremi de bucurie în ochi o binecuvêntă!

E banchet! Aici arată un domn meritele măreţe a jubilantului, colo închină altul în sănĕtatea preoţilor tractuali . . . . dar ce vĕd, ce aud? Colegul nostru „cel cu pĕrul mare“ îşi ridică păharul pentru secsul frumos. Şi'şi alege tot părţile cele frumóse, colegul, numesce femeia fiinţa cea mai desĕvêrşită, un cap de operă a naturei, ba privind cu códa ochiului la o masă, la carea şedea o dină a munţilor apuseni, numesce femeile chiar şi îngeri pre pămênt . .

Ce contrast între cele dise de el şi între cele simţite de mine! . Ce e femeia?

„. . . . o scólă
unde 'nveţi numai durere
Injosire şi spoială“,

acesta ar fi respunsul lui Eminescu. Un înger? Mai mult un demon, ne-ar respunde tot el! O, nu este fiinţă mai neesplicabilă, mai greu de caracterisat ca femeia, ai puté dice, că ea este o hipotesă!

Au farmecul lor şi plăcerile ce le ofere femeia, dar durerile neţermurite precumpĕnesc. Plàcerile aceste le asémăn cu flori, cari dacă le miroşi mult te îmbăt, şi ameţit fiind te lovesci ici de câte un stobor, colo de un bulz de pétră . . . când te desmetecesci, te afli rănit în suflet, ér sufletul rănit greu se tămăduiesce! — — — — —
— — — — — — — — — —

Urmà apoi aceeaş acţiune ca şi în Alba·Iulia: Concert şi joc — acesta sĕ repeţi şi în Zlatna! Până aci ca toţii!

*

Şi acum sbor singur spre Câmpie, sbor dic, căci décă aş dice merg nu aş esprima si dorul ce mĕ călăuzesce şi mĕ împintenă de a ajunge cât mai curând la locul, de care mĕ légă suveniri dulci din copilărie, locuri iubite unde am crescut. . . .

Trec Murĕşul ce sĕ scurge lin borbobosind în alvia-i bĕtrână, las Oşorheiul cel străjuit de revoluţionarul sĕu patron Bem, şi'mi îndrept paşurile spre locuri mai puţin sgomotóse. Ochiului meu dedat de-a vedé mai mult păduri decât câmp, ii sĕ presintă deodată o streină icónă cu sate mici risipite, cu déluri pleşuve. câmp întins — încétă portul românesc, încétă accentul obicinuit în limba

Avelane mulţumia cu cuvintele: „Vive la France!“

Primirea ruşilor la gara de Lyon a fost fórte entusiastică. Ruşii şi francesii se îmbrăţoşiau reciproc.

Bulevardele din Paris erau ticsite de mulţime. Ovaţiunile erau nesfîrşite. In trăsura primă se afla admiralul Avelane cu preşedintele consiliului comunal, Humbert, apoi prefectul Seinei şi generalul. Chanoine. In celelalte trăsuri urmau oficerii ruşi cu consilierii comunali Admiralul Avelane şi-a descoperit capul, ér oficerii salutau luându-şi căciulele din cap şi strigând: „Vive la France!

Ambasadorul Mohrenheim a presentat pe oficeri preşedintelui Carnot care ţinù următórea alocuţiune:

„Vĕ mulţămesc, d-nule ambasador, pentru-că mi-ai presentat pe amiralul Avelane şi pe oficerii escadrei rusesci. Eu am însărcinat pe ministrul de marină, sĕ ve ofere cuvintele mele de bineventare la intrare în apele francese, şi sunt fericit, că astăḑi ve pot saluta în persónă pe teritoriul nostru. Deja în Toulon vi-s'au esprimat simpatiile guvernului frances, ór în locurile, pe unde a ţi trecut, a-ţi esperiat simpatiile întregei naţiuni. Pretutindenea veţi afla aceeaşi primire căldurósă. Legăturile sentimentelor, cari între Rusia şi Francia, prin primirea mişcătóre a marinei nóstre în Kronstadt, înainte de 2 ani, s'au strîns şi mai mult, devin din ḑi în ḑi mai intime, şi lealitatea sentimentelor nóstre de amiciţie trebue sĕ insufle încredere şi linişti̇re tuturor acelora, cărora binefacerea le stă la inimă. Marele împĕrat, care v'a trimis aici, domnilor, şi pe care de aici îl salut, v'a încredinţat o problemă sublimă, pe care o veţi sci împlini cu demnitate. Bine aţi venit!“

Preşedintele Carnot a numit pe Avelane mare oficer al legiunei de onóre. Asemenea au fost decoraţi cei mai mulţi oficeri.

Apĕrarea unui preot român.

In congregaţiunea comitatului Caraş-Severin, membrul Coriolan Brediceanu, precum scrie „Luminătoriul“ a adresat vice-comitelui în limba românéscă următórea interpelaţiune:

„Pentru scumpii bani adunaţi cu cruntă sudóre cetăţenii au drept a cere ca sĕ fie scutiţi în libertatea lor personală. Acesta este un drept fundamental al cetăţenilor. Altă recerinţă a unui stat de drept este ca autorităţile publice sĕ respecteze reciproc fie-care cerc de activitate a celeialalte.

Cu tóte că de repeţite-ori mi am ridicat glasul meu în acest merit; cu tóte că am descoperit dese atrocităţi din partea gendarmeriei, totuşi acelea nu au încetat, ci din contră în 13 Sept. din nou s'a întêmplat un astfel de cas prea întristătoriu.

In 13 Sept. adecă s'a întêmplat în comuna Tapia un nou atac contra ordinei publice din partea gendarmilor. Anume sub pretecstul comiterii unui delict neînsemnat, gendarmii au legat pre un preot nepĕtat şi în şir cu delicuenţii l'au adus pedestru la Lugoş; éră pe primariul acelei comune, pe dl Vancea tot acei gendarmi l'au ţinut oprit o nópte.

Gendarmeria stă sub puterea disciplinară a ministrului de honveḑi, éră în privinţa siguranţei publice la dispoşiţiunea ministrului de interne şi pe acéstă cale tóte organele administraţiunii dispun de gendarmi. Pentru abusul ce acestia comit respunderea deci cade şi asupra oficianţilor comitatensi. Şi se lasă mâna liberă şi ei nu şi cunosc sau nu vreau sĕ-şi împlinéscă chemarea. Cine dă directiva? Cine controléză? Nime; căci altcum nu s'ar puté întêmpla „acte revoltătóre“ ca şi cum e casul preotului din cestiune, care e tată de familie, are fată mare, e om nepĕtat, posede soţia sa căruia primariul a oferit trăsura sa, numai sĕ nu-l ducă pe picióre. Tóte aceste nu s'au considerat, nu s'au permis. Nu! Ci pare că s'a ţintit anume numai la prostituirea reverendei preotului român, la sgu duirea simţului religiosităţii. Că numai acésta a fost tendinţa vĕdită se adeveresce prin aceea, că numai decât după sosirea escortei la casarma gendarmilor în Lugoş preotul fu eliberat. Conduct de scandal public a fost dară ţinta. Fórte trist!

Apoi deţinerea primariului ce este alta decât un act de anarchie?! In comună primariul este capul şi păḑitoriul respunḑĕtoriu al siguranţei şi al ordinei publice, el este şeful poliţiei locale. Pre acest şef l'au deţinut în comuna sa gendarmii, cari stau la disposiţiunea sa şi pre cari, cred că nime şi nici unde nu-i numesc „domnii gendarmi“, ci numai la noi românii, şi acest simţ de stimă către organele ordinei publice, acest respect către legi cu ce se replătesce: cu provocarea de scandal şi cu nimicirea autorităţii poliţiei locale. Iacă în acest mod religiositatea şi ordinea publică sunt periclitate.

Intreb deci: are dl vicecomite cunoscinţă de acest fapt; are de cuget a face cercetarea necesară şi a statorì un esemplu prin corospunḑĕtórea pedepsire a celor vinovaţi, şi are de cuget a da instrucţiune preturelor şi prin acestea primărielor ca fie care se-şi apere autoritatea legală contra astorfel de abusuri terorisătóre?“

La această interpelaţiune vice-comitele Litsek Bèla respunde că chiar in aşa dimensiuni pre cum o spuse on. dn. membru Brediceanu causa nu o scie, însĕ póte comunica, că casul i este cunoscut şi că s'au şi făcut toţi paşii necesari contra gendarmilor abusători.

Resultatul fu, că gendarmii pentru acel abus comis în hiperzelul lor contra numitului preot, pre basa investigaţiunii făcute din partea comandei districtuale de gendarmeriă, fuseră reprobaţi şi osêndiţi la 8 ḑile prinsóre (fogház) pe cale disciplinară.

Casul cu primariul însĕ lui îi este absolut necunoscut. Dar acum nesmintit va dispune investigaţiunea de lipsă şi despre resultat va raporta procsimei congregaţiuni.

Interpelantele C. Brediceanu aşa în general ia la cunoscinţă respunsul v.-comitelui Se miră însĕ, că în respuns n'a găsit acea căldură care o aştepta şi care până acum era totdeuna când era vorba de feţe bisericesci străine şi de religiositate. Şi acésta o ţine de necesară pentru că în acel preot s'a vătĕmat statul preoţesc, biserica care este cel mai puternic stêlp al statului S'au dóră numai preoţimea, biserică românéscă au se fie în stare escepţională nefavoritóre?

Éră prin faptul, că au răpit libertatea primariului comunei au vătămat basa ordinei publice, fiind-că primariul este şeful poliţiei locale şi chiar şi ministrul preşedinte dacă vine în Tapia este sub scutul primariului, éră dacă gendarmii îl opresc şi îi fac astfel cu neputinţă plinirea oficiului seu, se vatămă legea, se conturbă liniştea şi se nimicesce ordinea publică.

Se recere dară tractarea cea mai seriósă a acestei cause, ba chiar şi notificarea ei la ministrul de interne pentru a pune stavilă şi a dispune remediu contra astorfeliu de porniri şi abusuri periculóse şi preste mĕsură stricăcióse.

Reflectând v.-comitele Litsek mărturisesce, că prin acel fapt în adevĕr s'a comis abus şi mare vătămare şi el negreşit va face despre aceasta cel mai detaiat raport minnistrului de interne, cerênd remediu şi disposiţiuni sanatóre contra astorfeliu de terorisări.

Adunarea a fost unanim mulţămită cu aceste lămuriri; éră dl Brediceanu primì felicitări calduróse chiar şi de la preotul reformat pentru intrepunerea sa.

Noutăţi.

Înfrătire română-slovacă. Foile din Budapesta scriu, că în 13 l. c. n. a avut loc în Budapesta o înfrăţire română-slovacă Studenţii slovaci au făcut o visită în ospĕtărie studenţilor români şi au fost primiţi de acestia în modul cel mai simpatic. S'au ţinut toaste în limba română, slovacă şi germană şi s'a cântat românesce şi slavonesce.

* * *

Dl Musicescu. Circulă versiunea printre profesorii dela conservatoriul din Bucuresci, că distinsul profesor de armonie dela conservatorul din Iaşi, dl Musicescu, va fi mutat în Bucuresci la catedra de armonie al corului metropolitan. Domnul Wachman, actualul profesor de armonie, va fi avansat la catedra de contra punct şi composiţiune, care se va crea din nou, scrie „România Musicală.“

* * *

Liturgia magiară. In şedinţa comisiunei financiare dela 17 Octobre, la posiţia „Sume preliminate pentru scopuri bisericesci“, a luat cuvêntul Albert Kovács afirmând, că biserica gr.-cat. şi gr.-or. întrebuinţéză subvenţiunea de stat pentru scopuri contrare statului. Atrage apoi atenţiunea ministrului asupra înprejurării, că, pentru credincioşii magiari ai bisericei unite şi neunite, sĕ se ridice episcopii magiare. Ministrul Csáky a asigurat pe Kovács, că el supraveghiéză strict, că spre ce scop se întrebuinţéză subvenţiunea de stat, ér cu idea episcopiilor cu liturgie magiară se ocupă de mult şi crede, că va veni şi timpul, când idea acésta se va putea realisa.

* * *

Mórtea lui Mac-Mahon. Mareşalul frances Mac-Mahon a reposat. Guvernul frances a luat hotărîrea de a arangia marelui bărbat o înmormêntare naţională şi de a-i ruga familia sĕ permită aşeḑarea trupului în domul invaliḑilor. Mac Mahon, duce de Magenta, mareşalul franciei şi fost preşedinte al republicei francese, îşi trage originea dintr'o familie irlandeză. El s'a născut la 13 Iuniu 1808. Urmând esemplului părintelui sĕu, păşi şi el pe cariera militară. S'a distins mai ales în luptele din Algeriă. In campania italiană dela 1859, a fost comandant al unui corp de armată şi ca atare a raportat învingerile dela *Magenta* şi *Solferino*, în urma cărora fù numit mareşal şi duce de Magenta. In resbelul franco-german a fost bătut de moştenitoriul de tron al Germaniei la Wörth, de unde s'a retras spre Chalons. De aci fù comandat de ministrul de resbel, sĕ dea ajutor lui Bazaine, care era încunjurat în Metz. Armata germană l'a urmărit neîncetat şi după mai multe ciocniri a fost constrîns a se retrage la *Sedan.* Aici fù îndată la început vulnerat şi a predat comanda generalului Wimpffen. In urma capitulaţiunei dela 2 Septembre a ajuns şi el în prinsóre germană. La 1873, Mac-Mahon fù ales de preşedinte al republicei, în care demnitate a perseverat până la 30 Ianuariu 1880. Urmaşul lui în preşedinţă a fost Iuliu *Grévy.*

* * *

Himen. Dl Ioan Murăroiu funcţionariu la banca „Albina“ şi d-şóra Maria C. Muşlea fica domnului învĕţător dela

---

nóstră, glasul iubit al fluerului, păstorul dârleie pe unguresce.... preobrejanié!

Da, e tocmai schimbarea la faţă, când sosesc . . . . . acasă! Ah dragă Candine, câtă ironie în cuvêntul acesta „acasă“ pribegesc dela o rudenie la alta, dintr'un sat într'altul şi ḑic că sunt acasă... nu sunt nicăiri acasă! Ba da, casa mea este Transilvania.

E tocmai scimbarea la faţă — ḑic — când sosesc în satul unde am petrecut copilăria, şi ah multe s'au schimbat de 12 ani. Toţi cari mĕ desmerdau atunci astăḑi zac acoperiţi de glii după bisericuţă, muşuţel şi lemnul Domnului acopere mormintele lor, peste cari aruncă vêntul frunḑe fără viéţă. Numai căsuţa mai stă, căsuţa cea acoperită cu şindile mohorîte, în care me legăna bunica cântând de jale, mai stă frăgarul, în care prindeam cu bostan ţigléna, mai stau cireşii şi vişinii, de pe cari alungam cu cârţăitórea mirlele şi graurii, mai stă la fundul grădinii şi lacul cel mare, de de pe care îmi aducea odinióră pescariul Dinu pui de hodă şi de raţă sălbatică

Mult se întinde locul înainte'mi, o taină necuprinsă zace în zurăitul trestiei, în foşnetul foilor lungi de papură, undulate de vênt. Vesele se dau peste cap hodele cu ciocul alb şi se cufundă în apă după prada lor, ér corlele şi raţele clătină trestia şi o încovóie, ascunḑându-se în ea şi strigând cu glas răguşit de frica uriaşului de şorecar cu guşe mare şi dăbălăzată.

Aici taie apa în brezde lungi şi netede stiuca cea cu capul lung, ér căraşii, costruşii şi linii se pun a lene pe o lăture şi se soresc la suprafaţa apei, când colo ii stêrnesce din liniscea lor cocostârgul cel măestos, mareşalul lacului, care numai de boul de baltă mai are órecare respect!

Frăgar, cireş, lac nu s'au schimbat, acelaşi loc, aceeaş colóre, aceea dimensiune — dar ómenii? Băeţii cu cari mĕ jucam în mâgle de colb de-a ulcelele si de-a cânepa încâlcită, de-a lăḑile şi de a puia gaia, astăḑi tuturor le mijesce barba, copilele, pe cari le năcăjam obrasnic, când ne înşiram la „obéla bursucala şi la „inili — manili“, astăḑi sunt chiar şi mame, — în locul jocurilor acelora copilăresci acum se prind fete şi ficiori şirég, o fată rostesce cu glas doios:

„Bade, pălărie nóuă
Mi-ai rupt inima în dóuĕ,
Tu ai rupt-o, tu o légă
Cu-n fir de mătasă négră“ . .

Apoi fug fetele urmărite de feciori, feciorii le cuprind şi le sărută Uimit priveam cu preotul din sat la jocul naiv al prietinilor mei de copilărie, cu câtă dragoste aş fi întins mânile sĕ mĕ priméscă şi pe mine în joc, dar nu mĕ mai cunosc, sfiioşi salutând trec pe lângă mine... şi eu, eu suspin de nĕcaz!

Étă vine bătrânul cantor, Petrea lui Bucur, care bogonisesce pe nas icosul şi sfârtică şi sdrobesce cele 8 glasuri, el care făcea multele molitfe şi festânii cu moşul meu, el, căruia îi duceam ca copil atât de des huşte, ca sĕ 'şi facă borş şi vitriţel... mĕ cunósce bĕtrânul şi varsă lacrămi.

Intru la bătrânul Petre Tóte visele copilăriei mi se deştéptă, un roi de gânduri începe a'mi furnica mintea, tot vatra cea veche, în care coceam baraboi, tot ferestrile cele hârbuite lipite cu ţipă, la părete atârnă încă S-tul George, de care tremuram ca copil de câte ori îl vedeam, numai tăvanul pare mai afumat, grinḑile învĕlite în păinginiş des.

Şi ne cufundăm în poveşti, îl întreb de multe tóte, îl întreb şi de copila lui, de Reli, carea'mi prindea fluturii cei albi de pe muscata din grădină, ér fluturaşii vineţi, de pe tină şi de pe lemnul cânelui; cu ea ticăzeam căsuţa până ce venea el acasă, cu ea împărţiam merele până la cea din urmă strujea — şi a plâns bĕtrênul, m'a întrebat că nu am vĕḑut crucea Aureliei în progadie, apoi am lăcrămat şi eu, căci a fost bună Reli, şi dór şi ea plângea, când mĕ bătea moşul cu nuéua cea uriciósă.

„Progadie progadie, tu tóte le înghiţi.. o, dacă ar fi sĕ nu mor, aş cere de D-ḑeu ca tot ca copil sĕ trăiesc!“ ḑisei către bĕtrânul.

Din convorbirea nóstră sentimentală ne trezesce svonul de pe uliţă. „Coleră în Mociu“, „coleră în Reghin“, „doctorii omóră în loc sĕ vindece“, — aceste vorbe se rostogolesc din gură în gură şi e un sgomot şi o mişcare ca în timp de reşmiriţă. Bărbaţii taie la porunca judelui buruienile dela pórtă, femeile îşi plâng copii de frică, fetele tremură pentru iubiţi, precupeţele nu'şi pot vinde prunele, pepenarii au gătat'o cu pepenii . . . o cumĕtră de a lui Petrea întră în casă, cerênd un „strop“ de vinars cu ismă şi cu coji de nucă, căci acela ar fi léc contra colerei.

scólele normale din Brașov, 'și vor celebra actul cununiei Duminecă în 10/22 Octobre la 4 óre p. m. în biserica sântului Nicolae din Brașov.

Ni se trimite spre publicare următórea

Declarațiune.

Eu subscrisul Ioan Henteș declar prin acésta, că declarațiunea subscrisă de mine, Ioan Russu, Sever Bocu și Nicolae Roman și publicată în diariul „Tribuna“ Nr. 135 din 1892, prin carea am vestit, că rupem ori-ce legătură cu dl Ioan Broju, nețienêndu-l demn de societatea ómenilor de bine, în numele meu o revoc.

Acéstă declarațiune o eliberez pe séma dlui Ioan Broju, spre a se folosi la cas de trebuință de ea, încunosciințându-l tot deodată, că acéstă declarațiune am trimis-o și diariului „Tribuna“ spre publicare.

Sibiiu, în 20 Octobre, 1893.

Ioan Henteș m. p.

Martori:

Dr. Emilian Popescu m p

Demetriu Câmpean m. p.

*

Luând declarațiunea de mai sus la cunoscință, declar afacerea cu d l Henteș de terminată și acusa ridicată contra dênsului pentru vătĕmare de onóre o retrag. *Ioan Broju.*

Raportul

adunării generale a „Reuniunii învĕțătorilor români ort. or. din districtul Sibiiului“, ținută la 26 și 27 Septembre c. st. v. în Avrig.

Sibiiu, 8/20 Octobre, 1893.

Onorată redacțiune!

Fiind de convingerea, că lucrările reuniunilor învĕțătoresci îndeplinite cu ocasiunea adunărilor generale sunt de un interes deosebit pentru fie-care om iubitor de cultura nóstră națională, cu permisiunea on. redacțiuni îmi iau voe a Vĕ raporta despre adunarea generală a „Reuniunei învĕțătorilor români ort. or. din districtul Sibiiului“, care în acest an s'a ținut în Avrig în dilele de 26 și 27 Septembre c. st. v.

Sincer vĕ mărturisesc, că adunarea din acest an ținută în Avrig, a fost una dintre cele mai impunătóre! Pentru prima dată am simțit fericirea de a ne vedé întruniți învĕțătorii din tóte trei tractele protopresbiterale: Sibiiu, Sĕliște și Avrig. Despărțĕmêntul Avrigului, care până acum a dat fórte puține semne de viéță, s'a ridicat în fine din amorțéla, în care zăcuse de un timp îndelungat. Desele schimbări obvenite în comitetul acelui despărțĕmênt pe de o parte, și unele divergențe neesențiale provenite mai mult din animosități, pe de altă parte, au fost causa principală, care a zădărnicit până acum ori ce lucrare armonică și frățéscă în despărțĕmêntul Avrigului. Acum acestea odată delăturate, ne îndreptățesc la așteptarea, că prin întêmplările petrecute în dilele de 26 și 27 Septembre în Avrig, ne-am închegat pentru un viitor fórte îndepărtat, într'un corp bine organisat și nedespărțibil, ce în timpurile acestea grele menit e sĕ desvólte o activitate conscie de sublima lui misiune.

Duminecă în 26 Sept. la órele 4 și jumĕtate a. m cam la 50 de învĕțători din despărțĕmintele Sibiiu și Sĕliște în frunte cu zelosul nostru președinte, dl Dr. D. P. Barcianu părăsit'am gara Sibiiului pentru a percurge mănósele văi ale Cibinului și a ne desfăta în romanticele posiții de pe plaiurile bĕtrânului Olt. Privind înspre munți multe gândiri tainice se străcurau prin mintea nóstră, de multe aspirațiuni și tendințe nobile erau cuprinse inimile nóstre și apropiindu-ne tot mai tare de locul nascerii nemuritoriului George Lazar, ne întărisem în speranța, că tóte aspirațiunile nóstre se vor realisa într'un viitoriu fórte apropiat.

Ajunși la gara Avrigului, P. O. D. Ioan Cândea, protopresbiter, care împreună cu alți fruntași din comună aștepta sosirea nóstră, printr'un discurs scurt dar pĕtrundĕtoriu ne bineventă în numele representanței parochiale și comunale din Avrig, la care respunse președintele reuniunei, dl Dr. D. P. Barcianu Ajunși apoi în comună prototopresbiterul tractual I Cândea, notariul comunal Ioan Macsim dimpreună cu corpul învĕțătoresc avură bunăvoința de a ne încuartira pe la fruntașii comunei Avrig, cari ne primiră cu brațele deschise și cu ospitalitatea înnăscută românului.

La órele 7 a m. eram toți în biserică, asistând la serviciul divin celebrat de păr. protopresbiter I. Cândea și esecutând în corpore cântările utreniei și cele liturgice. Era o plăcere se vedi cum încărunțiții învĕțători emulau în esecutarea frumóselor nóstre cântări bisericesci cu tinerii învĕțători. Sentimentul de pietate și a ajuns culmea, când dl Dr Vasile Bologa, profesor la scólele civile din loc, a esecutat cu cunoscuta-i voce dojósă și melancolică pricésna ocasională „Ochiul inimei mele“.

In urma unui conclus adus de comitetul central al acestei reuniuni, s'a început la órele 9 a. m. ținerea parastasului solemn în memoria marelui dascăl, George Lazar, ale cărui scumpe oseminte în pace se odichnesc în cimiterul acelei biserici La celebrarea părăstasului au participat preoții: I. Cândea, protopresbiter, Mihailă Cândea și Vasile Macsim, parochi în Avrig, Simeon Vlad paroch în Șelimber, Ilie Iosof, preot în Galeș și diaconul-învĕțător Nicolau Neamțu din Sĕliște. Cântările funebrale au fost esecutate de către un cor compus din o grupă de învĕțători condus de învĕțătoriul Ioan Bratu din Tilișca. In fața unui public de preste 2000 de persóne, secretariul reuniunei, membrul George Joandrea înv. la scóla din Sibiiu-cetate, a rostit un discurs panegiric, în care a schițat în liniamente generali viața și activitatea nemuritoriului George Lazar.? După ținerea acestui discurs s'a depus o frumósă cunună pe mormêntul reposatului procurată pe spesele reuninei Cununa de o mărime destul de însemnată, purta inscripția: „Memoriei marelui dascăl, George Lazar. — Reuniunea învĕțătorilor români ort or din districtul Sibiiului, 1893“. In mijlocul cununei era aședat portretul decedatului spre vedere publică.

(Va urma.)

---

*) Discursul îl vom publica în nrul viitor. Red.

Am stat vre-o câteva dile în sat, dar colera nu s'a mai ivit. Am plecat apoi sĕ cutrier Câmpia, am vĕdut Șamșudul, légănul lui Șincai, un cuib ascuns în sălci și salcămi, am vĕdut Pogăceaua, casa lui Tunsu, celui huiduit de unguri, am fost până sus în Jabenița cu lacurile cele sărate — și am luat spre sciință, că poporul nostru e rêvnitor de o altă sórte, are lipsă de lumină. Lungi sĕ întind moșiile domnesci pe Câmpie, ér românii le lucră ca și odinióră pe vremea iobăgiei; pe coperișele căsuțelor țuguiate ale românilor zimbesce sĕrăcia, fum greu de gunóie învĕlesce satele. Sĕraci și avuți — o clasă mediocră aprópe nu afli!

M'a apucat tómna pe Câmpie. Ostenit trupesce, și dornic de a vedea pădurile cu cari m'am dedat, dornic de a respira în alt aer, mai puțin infectat de baccile dușmănesci plec către casă . . . casă? O, ironie a sorții!

„Sĕracă inima mea,
De-ar vedea-o cineva . . !

Saros, Septembre 1893.

Al tĕu
Ilariu.

Lucrul de mână.

(Incheiere.)

Practica lucrului de mână diferă în tóte țĕrile după împregiurările locale și după punctul de vedere, dela care purced bărbații, ce sunt puși în fruntea acelei afaceri. Chiar referințe, simpatii ori antipatii naționale încă influințéză ici colea sistemul esercițiului acestui obiect.

In Elveția, unde lucrul de mână e fórte desvoltat și în cea mai mare parte practicat ca obiect obligătoriu de invețământ esistă dóuĕ direcțiuni. In Elveția așa numită germană în cantónele, în cari preponderéză elementul german, adecă în jumĕtatea nordostică a Elveției, se lucréză după direcțiunea aplicată în Germania.

In consecuență lucrul de mână deci e numai facultativ; specialitățile practicate sunt têmplăria, sculptura, geometria și cartonagiul. La modul, cum se lucréză sculptura, e de observat, că unélta se mânuéză numai cu drépta.

In Elveția francesă (jumĕtatea sudvestică) se lucréză după un sistem propriu, combinat din cel frances și din cel german. Obiectul e obligator pentru toți elevii; atelierele sunt bine arangiate. Specialitățile sunt: têmplăria, cartonagiul, lucrări ușóre de metal și modelagiul.

Esercițiile se fac în mod concentric după dificultățile, ce le oferă materialul de lucrat și după gradul de desvoltare fisică și intelectuală a elevilor din diferitele clase.

In Francia se învață lucrul de mână în mod obligator în scólele de băeți deja din 1882. Deóre-ce primul inițiator al acestei cestiuni, rĕposatul Salicis, nu a cuprins lucrul conform naturei sale, nici nu s'au putut face mari progrese în acéstă direcțiune. De present posiția lucrului de mână față de celelalte obiecte de învĕțământ și esercițiul practic al lui se află într'un stadiu de reformă.

Inspectorul general pentru lucrul de mână, Dl Renné Leblanc împreună cu inspectorii Iolly și Rocheron, lucréză cu mult zel pentru a da o altă formă practicei acestui obiect. Se pare însĕ, că acest nou sistem e prea teoretic sciințific față de cel dintâiu care era prea mecanic industrial.

Specialitățile practicate sunt:

Cartonagiul, lucrări de metal, sculptura, modelagiul, têmplăria. Timpul esercițiului technic pe sĕptĕmână în unele scóle e de câte 9—12 óre pe di ér ,în altele de câte 3—4 óre.

Elevii absolvenți ai scólelor primare, cari se supun la un concurs special din lucrul de mână au preferință la primirea lor în scólele de arte și meserii și sunt fórte căutați și bine plătiți în viéța de tóte dilele, deóre-ce se fac buni artiști și buni meseriași.

Instrucția în lucru de mână o dau institutorii pentru un adaus la léfă de 600 până 700 fr. pe an, ei au însĕ câte un lucrător sau doi (onorier) ca ajutor, astfeliu încât institutorul mai numai conduce și supraveghiază instrucția predată de uvrier. Lucrătorul instructor încă primesce câte 200 fr. pe lună.

In Belgia se învață tâmplăria, cartonagiul și modelagiul. Pregătirea institutorilor în lucru de mână se face în cursuri de vară, susținute de minister, de județ și de comune. Institutorii iau parte la dóuĕ cursuri, apoi sunt datori a propune lucrul de mână în vr'o scólă cel puțin 6 luni de dile, atunci se supun unui esamen teoretic și practic, care duréză 8 dile și numai după trecerea cu succes a acestui esamen obțin certificatul care i îndreptățesc la remunerațiunea specială de 400—600 franci pentru propunerea acestui obiect. Lucru de mână se practică deja aprópe în tóte scólele primare.

E de interes a sci, că aici se ocupă fórte multe dame de familii nobile cu învĕțarea lucrului de mână, în general cu sculptura geometrică și cu cartonagiul. Unele dame jócă la tombola frumósele și delicatele lor lucrări pentru diferite scopuri filantropice.

Danemarca are lucru de mână întrodus în scóle prin lege deja de mulți ani ca și în Suedia și Norvegia. Practica de adi a acestui obiect a ajuns la renume europén prin teșgbelele sale în complecs și prin metodul de instruire în masă.

Numai o singură specialitate se învață, și anume têmplăria.

Invĕțământul în Suedia și în Norvegia e fórte înaintat, precum e deja cunoscut Zidirile cele nóue de scóla au instalațiuni de tot perfecte.

Mai vrednic de amintire este încăldirea centrală prin aer uscat și stabilimentele de scăldat prin dușuri parte prin apartamente de aburi.

Se înțelege, că sălile bine întocmite pentru lucru de mână încă nu lipsesc.

Modul de instruire în lucrul de mână este cel individual precum se propagă în Naäs de neobositul propagator și inițiator al ideei lucrului de mână în ultimele 2 decenii, d. Otto Solomon cu cheltuiala unchiului sĕu a bĕtrânului Abrahamson. In unele părți însĕ se fac abateri nu neesențiale dela acest sistem. Cea mai mare schimbare ce a suferit'o acest sistem, este reforma lui Ahsel Mikkelsen din Kopenhaga (Danemarca).

Numai cu prelucrarea lemnului se ocupă elevii în scólele primare secundare și superióre. In unele scóle se mai învață și cartonagiul.

In Germania se învață lucrul de mână numai ca obiect facultativ. Specialitățile ce se practică aci sunt: têmplăria, sculptura geometrică, cartonagiul, lucruri usóre de metal și modelagiul.

In Austria esistă acest obiect numai în mod sporadic, ici-colea.

In Ungaria s'a învĕțat în anii trecuți așa numita industrie de casă în scólele normale de stat, dar din causa practicei falșe nu a putut avea durabilitate astfel încât astădi s'ar putea dice, că a dispărut și aceea ce a fost mai nainte. Escepțiune fac scolele confesionale române și săsesci, dintre care unele dovedesc progrese destul de frumóse cu deosebire de câți-va ani încoce.

Acestea sunt pe scurt cele împărtășite de dl Moian. D-sa îmi spuse, că s'a interesat în călătoria sa de tóte institutele, în cari se practică lucrul de mână ca mijloc de educațiune și instrucțiune și în privința acésta voesce a'și desvolta părerile sale mai pe larg în raportul sĕu, pe care îl va și tipări, arătând, în ce mod se pot aplica la noi întocmirile particicate în alte state civilisate din Europa.

Convocare.

Despărțĕmêntul IX (Oreștie) al „Asociațiunei transilvane pentru literaiura și cultura poporului român, va ținé adunarea sa generală la 5 Novembre a. c. 11 ore inainte de amédi în comuna Beriu.

Se invită deci membri despărțemêntului precum și toți amicii progresului poporului român a lua parte în numer cât de numeros la acésta adunare generală.

Din ședința subcomitetului ținută în Oreștie la 4 Octobre 1893.

Dr Ioan Mihu, director. *Valeriu Petco*, secretar.

Avis.

Vite de prăsilă rasa Pinzgau.

Aducem la cunosciința membrilor Reuniunei nóstre, că transportul al II-lea de vite rasa Pinzgau a sosit eri și că în Dumineca viitóre în 22 Octobre n. a c. la órele 2 d. a. se vor vinde membrilor reuniunei între condițiunile sciute. De vêndare sunt 2 tauri, 1 vacă fătată cu o vițea și 15 vițele (juninci) în vêrstă dela 9—12 luni. Prețul acestora variéză între 80—100 fl. v. a.

Din ședința comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“ ținută în 20 Octobre n. 1893.

Ioan de Preda, v. preș. *Victor Tordășan*, secretar.

Nr. 5797 Plen. [208] 2—3

CONCURS.

Pentru conferirea stipendiilor și ajutórelor, ce vin a se vota pe anul 1894 din fundațiunea „Andronic“: I. pentru învěțăcei de ori ce meserie; II. pentru sodali, cari s'au eliberat în decursul anului 1893 și III. pentru sodali, cari petrecênd cel puțin 6 ani consecutivi la meseria lor, au dat dovedi despre desteritatea și hărnicia lor pentru a deveni măestri, prin acésta sě escrie concurs până în **31 Decembre 1893 stilul vechiu,** pe lângă următórele condițiuni:

Toți, cari voesc a concura la stipendii și ajutóre au sě producă în general:

1. Carte de botez.
2. Atestat comunal despre averea proprie și a părinților;
3. Atestat familiar dela parochul locului despre familia părinților concurentului și fiind și acesta căsătorit și despre familia dênsului, în atestat avênd sě se cuprindă și arětarea, că în familie câți copii sunt minoreni, câți frecuentéză sóla și câți sě mai află la vre-o meserie.

Afară de recerințele generale, au sě mai arete în special:

I. Invěțăceii.

a) că au împlinit anul al 12-lea al etății;

b) că au cercetat cu succes bun cel puțin scóla poporală;

c) că au încheiat contract cu măestrul, și că contractul s'a înregistrat în condica autorității industriale (la protopretore ori magistrat), avênd a l alătura la concurs în orginal sau în copie autentică.

II. Sodalii.

a) că au terminat periodul de învěțătură în decursul anului 1893, ceea ce vor dovedì prin atestatul autorității industriale (§ 67 art. de lege XVII din 1884);

b) că au purtare bună și fac sporiu mulțămitoriu în meserie și acésta o vor dovedì prin atestatul măestrului, eventual cu cartea de lucru;

c) sě arete prin atestat dela măestru ce cunocsințe de limbi mai au.

d) aparținênd eventual ca membrii la vr'o reuniune de meseriași, sě o dovedéscă acésta cu atestatul dela reuniune.

III. Sodalii ce sunt în condițiune a devenì măestri.

a) sě aibă certificatul de măestru.

b) sě fie lucrat, cel puțin 6 ani consecutiv ca calfe, ceea ce o vor dovedi cu atestatele dela măestrii, la cari au lucrat, eventual cu cartea de lucru.

c) în cerere sě arěte anume unde voesc a sě așeḑa ca măestrii, ce fel de mijloce în bani mai au pentru a 'si începe meseria pe socotéla lor, apoi sě producă și alte documente recomandatóre.

Dela toți concurenții de ori ce categoriă sě recere ca cererile sě fiă scrise și subscrise cu mâna lor proprie și adresate consistoriului archidiecesan gr. or. în Sibiiu, sě le înainteze aici cel mai târḑiu până la 31 Decembre 1893 stil v.

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 4 Octobre, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 571/1893 [206] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învěțătoresci dela scólele confesionale gr. or. din mai jos însemnatele comune, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare

1. Dobârca, cu salariu anual de 250 fl și 4☐ lemne din cari are sě se încălḑéscă și scóla.
2. Tău cu salariu anual de 300 fl. și cuartir natural fórte frumos în edificiul scólei.
3. Păuca, cu salariul anual de 300 fl.

Doritorii de a ocupa acestea posturi, 'și vor așterne cererile lor instruite conform legilor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Mercurea, la 25 Septembre 1893.
Oficiul protopresb. gr. or. al Mercurei.

I. Droc,
protopresbiter.

---

ad Nr. 332/893 prot. [205] 3—3

CONCURS

Pentru îndeplinirea posturilor învěțătoresci vacante din următórele comune bisericesci prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Banabic, postul învěțătoresc împreunat cu postul cantoral, cu salariu anual de 300 fl. și anume 200 fl. salariu învěțătoresc din repartiție, 150 fl. venit cantoral din agru și stole, cuartir în edificiul scólei și lemne de foc.
2. Hărastăș, postul învěțătoresc împreunat cu postul cantoral, cu salariu anual de 300 fl. și anume 190 fl. din repartițiă, 30 fl didactru, ér 80 fl. din venitul cantoral, cuartir în edificiul scólei și lemne de foc pentru scólă;
3. Hidiș, cu salariu anual de 300 fl. din repartiția dela popor, și cuartir în scólă și lemne de foc;
4. Soporul de câmpie, postul învěțătoresc înpreunat cu cel cantoral, cu salariu de 300 fl. și anume din repartițiă 160 fl. din lada bisericei 40 fl. venitele cantorali 100 fl. din agru și stole, cuartir în edificiul scólei.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi, cari sunt datori a se presenta în vre o duminecă în popor, sunt poftiți a-și subșterne petițiunile instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu în terminul indicat.

Agârbiciu, per Gyéres, 22 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Turdei în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Petru Roșca
protopresb.

---

1 Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an **Private: schwarze, weisse und farbige** Seidenstoffe von **45 kr.** bis **fl. 11.65** p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) **porto- und zolfrei.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

[9] 14

Primul român fabricant de casse
în
Monarchia austro-ungară
IOAN HODOȘ,

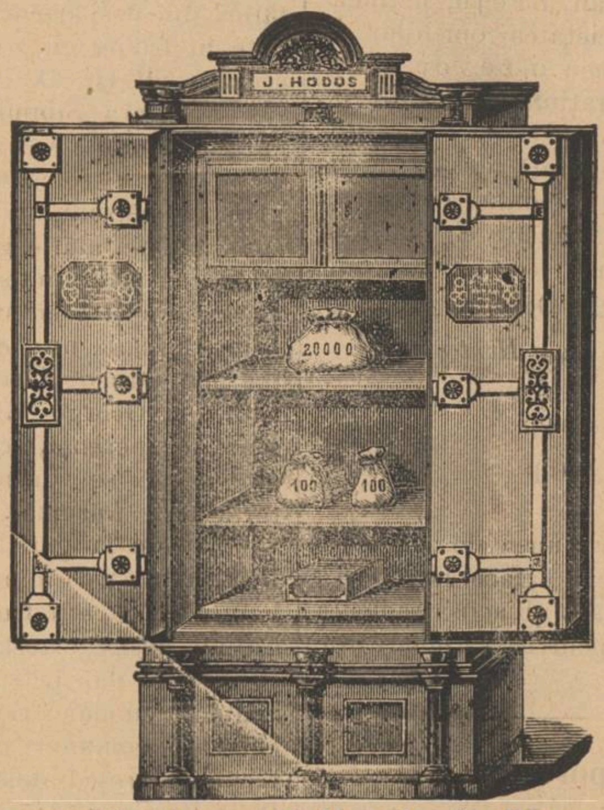

Hermannstadt, Färbergasse Nr. 2.
Sibiiu, Strada văpsitorilor Nr. 2.

își recomandă **cassele și cassetele sale de fier** pentru păstrat de bani și hârtii de valóre

sigure contra focului și spargerei,

de diferite forme și mărimi și cu prețuri cât de moderate.

Interesaților sě trimite la cerere „Prețuri curente“ ilustrate franco și gratis. [187] 5—6

Spre binevoitóre luare aminte!

Subscrisul îmi iau voe a aduce cu tótă onórea la cunoscința p. t. public, că cu **1 Octombre n. a. c.** 'mi-am mutat locuința dela numěrul 31 tot în

Strada Măcelarilor Nr. 37,

și ca în trecut așa și acum efectuesc tot felul de încălțăminte pentru domni, dame, copii, precum și tot soiuri de reparaturi, cu

prețurile cele mai moderate

oferind totodată, spre mulțumirea tuturor, marfă solidă și prompt esecutată.

În speranță, că p. t. public îmi va oferì binevoitotoriul concurs, rěmân

Sibiiu, în Octombre, 1893.

Cu distinsă stimă

[200] 4—6 **Constantin Dragoș,**
pantofariu.

Sosirea si plecarea trenurilor dela Sibiiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiiu.

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):
La 4 óre 16 minute, diminéța, tren de persóne.
La 1 óră 26 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 9 óre 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:
La 7 óre 28 minute, diminéța, tren micst.
La 8 óre 30 minute, sara, tren micst.

II. Trenurile plécă dela Sibiiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):
La 7 óre 44 minute, diminéța, tren micst.
La 4 óre 49 minute, ḑiua, tren de persóne.
La 10 óre 17 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraș:
La 4 óre 36 minute, diminéța, tren micst.
La 1 óră 40 minute, ḑiua, tren micst.

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 112 Sibiiu, Marți, 12/24 Octobre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 11 Octobre, 1893.

„Magyar Hirlap“ conform promisiunii sale, că va aduce articli privitori la stările românilor, sĕ ocupă de nou în nrul de Sâmbĕtă în un articol cu institutele nóstre de bani. Ca și alți articoli de ai foilor magiare, în cari se scrie despre noi și acesta e scris în un ton pătimaș și cu vĕdită rĕutate.

Autorul lui susține, că institutele nóstre sunt înființate de agitatori, sunt cuiburi de agitațiune, de daco-românism și prin urmare fórte periculóse. Dar pentru ce sunt cuiburi de agitațiune, apriat nu ne spune. Aceea aflăm din articol, că institutele nóstre au firme române, ba unele, precum banca din Sĕliște și cea din Ilva-Mare, au firme improtocolate numai române, mai aflăm apoi că maioritatea acționarilor sunt români, că „probabil“ și cărțile vor fi conduse numai românesce etc., tot lucruri cari nu documentéză, că institutele nóstre fac agitațiune, ér afirmarea, luată din foile magiare, că la banca nou înființândă din Pecĭca nu se vor vinde acții, decât românilor și împrumuturi asemenea numai românilor sĕ vor da, la care în articol sĕ face obsevarea: „dacă acésta nu e agitație, eu nu sciu ce e agitația“, nu este decât o scornitură rĕutăcióśă

Nici un institut de-al nostru n'a luat parte la politica militantă, n'a dat bani pentru agitațiuni politice, n'a propagat idei periculóse patriei sau ordinei publice, cel puțin nu credem, că autorul ne va sci arĕta vre-un asemenea cas concret și totuși institutele nóstre sunt cuiburi de agitație, de dacoromânism, — numai pentru-că sunt române.

De câte ori s'a înființat vre un institut român, foile magiare deobiceiu au scris, că numai românii vor căpĕta acții și credit, dar nici despre unul nu s'a adeverit acésta. Faptul e, că magiarii și sasii n'au voit sĕ cumpere acții de la români, decât fórte puțini, ér încât pentru credit poftéscă ori cine și vaḑă, că nu se folosesc și magiarii în mĕsură destul de mare de creditul deschis de institutele nóstre. Tocmai de acésta sĕ plâng adese foile magiare că magiarii de prin Ardél își hipotechéză moșiile la băncile române. Dar cu tóte aceste ele sunt — esclusiviste, prin urmare suspecte, agitatorice.

Étă conclusele și deducțiunile, ce resultă din espunerile articolului, cu care ne ocupăm. Demne de ḑiaristica șovinistă magiară.

Dar mai departe. Autorul arĕtând causele, pentru cari se înființéză institutele de bani, ne spune, că banul e o putere morală mare și cu ajutoriul lui prin institutele de credit s'au scos o mulțime de comnne din mânile usurari or, din miseria materială și morală și li s'a infiltrat simț de consciință de sine și de putere. „Apoi de ce sĕ ne mirăm noi, — scrie el — dacă tot pe acésta cale merge și agitatorul român și prin bani înfiltréză în țeranii sei părăsiți și sĕraci, în loc de sînțeminte mai nalte etice — daco-românism?“

Va se ḑică băncile magiare ajută țeranilor magiari, pe când cele române strică țeranilor români, infiltrând în sinul lor idei fantastice de dacoromânism. Ele nu pot face și nu fac aceleași servicii țeranului român, ca băncile magiare magiarului. Dar pentru ce acésta? autorul nu spune De sigur, pentru că sunt române.

Cu de aceste își împle colónele sale „Magyar Hirlap“ dând în urmă sfaturi statului și societății, cum se urmeze, ca, dacă cel puțin n'au împedecat înființarea institutelor române, sĕ stea în cale „la înămolirea, unde sĕ făuresce o nóuă armă și cea mai puternică, sub scutul mantauei celei mai drepte, contra unității statului“.

Banul e mare putere morală, precum ne spune și autorul articlului. Convinși despre acésta românii au înființat și vor mai înființa pretotindinea institute de bani, prin cari se ajută țeranul român și ii se ridică puterea materială și morală, cu un cuvênt băncile sunt un mijloc de întărire a elementului român. Acesta e adevĕrul și șoviniștilor tocmai acésta nu le convine. Astfel apoi scriu și lucră contra lor, precum sunt și cele din „Magyar Hirlap“, scornind fel de fel de însinuațiuni neadevĕrate, învinuindu-le, — more patrio — cu agitații, cu dacoromânism, ca lucrarea lor distrugĕtóre sĕ aibă cu atât mai mult efect.

Acésta e adevĕrata agitație și „dacă acésta nu e agitație, noi nu scim ce este agitația“ — vorba autorului, care e: György Endre.

Ovreime patriotică. Sub titula acésta „Bud. Hirl.“ din 20 Octobre n. a. c. scrie, că comunitatea ovreiască din Mișcolț, „una dintre cele mai unguresci comunități ovreesci din țară“, n'a putut cu tótă încordarea ei față de minoritatea ortodocsă disparentă, a introduce cuvêntul magiar în sinagogă, prin aplicarea unui predicator magiar. Deci maiorițatea „ungrisch g'sint“ s'a dus la ministrul Csáky și i-a predat un memoriu, cerênd ca el sĕ judece și decidă în cestiune. Ministrul Csáky și secretariul de stat Berzeviczy au promis, că vor judeca în causă cu dreptate, „căci dóră despre aceea e vorba, ca sĕ ajute cuvêntului magiar a ajunge la locul ce i se cuvine.“

Cum va decide ministrul, nu ne impórtă. Vedem însĕ, că jidanii trec de buni patrioți, schimbând în sinagogă limba germână cu limba magiară. Lor le este ușor sĕ o facă acésta, căci schimbă din speculațiune o limbă strĕină cu alta érăși strĕină. Noi însĕ nu putem sĕ facem acésta, căci noi ar trebuì sĕ schimbăm limba nóstră cu alta streină, adecă sĕ ne lăpĕdăm de ce e al nostru și sĕ primim ce este strein!

Étă de ce noi pe calea acésta nu putem trece de „românime patriotică!“

Işi fac de cap. Nu e destul, că foile magiare șoviniste respândesc fel de fel de calumnii reutăcióse despre noi, precum au fost între cele mai notorice: calumnia cu atentatul dela Bocșig, cu care s'au blamat cum sĕ cade; apoi cu închipuitul atentat asupra ministrului Bethlen în Beclean, despre care însuși ministrul a spus, că a fost pură invențiune și altele, dar ele trag în discusiune și critică și vorbele regesci. Acum mai nou „Bud. Hirl.“ din 21 Octobre c. în un articol de fond își esprimă supĕrarea, că moștenitoriul nostru de tron, principele Francisc Ferdinand, când a sosit din călĕtoria sa în jurul pământului a ḑis părintelui seu, că nicăiri nu sĕ află așa de bine, ca în Viena, și arată că altfel a vorbit împĕratul Wilhelm II la desvălirea statuei moșului sĕu în Brema. „Pe când împĕratul german în Brema îndémnă pe nemți la fapte și-i trimite pe mări, moștenitoriul tronului ungar esprimă următórele vorbe slabe: „Nichts über Österreich“! Credem, încheie fóia articolul, că națiunea magiară e părăsită, denegată, avisată numai la puterea ei.“

Foile magiare șoviniste își fac de cap!

---

†

Dr. IOAN CRIȘIAN.

De eri diminéța pe edificiul seminariului nostru archidiecesan fâlfăe stindard negru.

Nu mai este între cei vii profesorul seminariului nostru archidiecesan pedagogico-teologic, Dr. Ioan Crișian și pe când numĕrul de aḑi al diarului nostru va ajunge se vestéscă în tóte părțile archidiecesei trista și durerósa scire despre trecerea din viéță a profesorului Crișian, osemintele lui pămêntesci vor odichni lin, fără durere, fără suferințe în cimiteriul dela biserica din Suburbiul Iosefin.

In scurtul interval de abia un an și jumĕtate secțiunea teologică a seminariului nostru a perdut 2 profesori. După fericitul Ioan Popescu a urmat de tot prea curênd Ioan Crișianu.

Dispare dintre noi un om în etatea cea mai frumósă, în flórea bărbăției, căci flórea bărbăției este etatea de 40 de ani. Dispare dintre noi un credincios fiu al bisericei, care de 11 ani s'a distins ca profesor la seminariul nostru archidiecesan, servind cu devotament bisericei și scólei, care mult aștepta încă dela zelul și hărnicia lui.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

Diak. Apàrà, màntueste, misele, și vegle pre noĭ, Zeule! ku donlu tĕu. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Pre prĕasànta, korata, prĕabinekuvèntata, màrita Stepàna nostra Zeunaskètorĕa, și totudeuna Verginĕa Maria, ka tocĭ Sànciĭ sò reinimèmu pre noĭ ènșine, și unul ku altul, și totà viaca nostrà Hristosluĭ Zeu sò dèmu. Kàntàr. Cie Domne.

Popa. Kà a tĕa este potinca, și imperaciĕa și poterĕa, și màrirĕa, a Tatàluĭ, și a Fiuluĭ, și a Sàntuluĭ Spirtu, akum și totudeuna, și in vietele vietelor. Kàntàr. Amin.

Dupò douele pacĭuite se kàntà Treaptĕa doàlĕa și anume: De este Dominekà, seu Serbàtore a verunuĭ Sàntu mare, Kànturiĕa 145-lĕa, dupò Tonlu 8. precum urmà.

Màrire Tatàluĭ, și Fiuluĭ, și Sàntuluĭ Spirtu.

Laudà sufletlu meu pre Domnul, laudavoiŭ pre Domnul in viaca mĕa, kàntavoiŭ Zeuluĭ meu, pònè kàndu voiŭ fi.

Nu speracĭ spre boerĭ, spre fii omenĭlor, intru kariĭ nu este màntuire.

Eși-va spirtul luĭ, și seva intorce in pamèntul sĕu. In zioa aceĕa vor perí tote mintuirĭle lor.

Fericit é, kàruĭ Zeul Iakovluĭ este ajutorlu luĭ, sperinca luĭ spre Domnul Zeuluĭ luĭ.

Spre karele fakú cerlu și pamèntul, marĕa și tote cele cí suntu intrènsele.

Spre karele vegle adeverlu in vietà, spre karele face judecata asupricilor, spre karele dà nutrime fometoșilor.

Domnul desligà pre ferligaciĭ; Domnul incelepceste orbiĭ; Domnul ridikà pre surpaciĭ; Domnul amà pre derepciĭ; Domnul vegle pre veneticiĭ.

Pre seraklu, și pre veduva va primí, și kalĕa pekatoșilor va perde.

Imperaciva Domnul in vietà, Zeul tĕu, Sione! in gen și in gen.

Și akum, și totudeuna, și in vietele vietelor. Amin.

Ununaskute Fiule., Kuvèntule a Zeuluĭ, karele este și nemuritorĭu, și voíși pentru màntuirĕa nostrà a te intrupá din sànta Zeunaskètorĕa, și totudeuna Verginĕa Maria, karele nemutat te intrupași, și te restigniși, Hristose Zeule! ku mortĕa pre morte kalkași, karele esti unul din Sànta Treime impreunà màrit ku Tatàl, și ku Spirtul Sàntu, mi-sele pre noĭ.

Ĕarò la Serbàtorĭle zeestĭ, seu imperatestĭ se kàntà in loklu Kànturieĭ 145, urmàtorele Trepte și anume:

La inalcarea onorateĭ Kruce, in 14-lĕa Vinicerĭu.

Versu. Pentrucí ne lapàdàși pòn' in sevèrșit.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ, karele ku truplu fușĭ restignit pre Kruce, kariĭ kàntàm cie. Aliluia.

Versu. Aducĭ a minte de adunarĕa tĕa, karĕa kèstigașĭ din inceput.

Màntueste pre noĭ Fĭul Zeuluĭ.

Versu. Muntele Sionluĭ acistu, kare lokuișĭ intrènsul.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ.

Màrire; Și akum. Ununaskute Fiule a Zeuluĭ karele esti și Kuvèntule nemoritorĭu.

La nasterĕa Domnuluĭ, și Màntuitorluĭ nostru Isus Hristos, in 25-lĕa Nieos.

Versu. Fericit bàrbatlu, karele se teme de Domnul, intru màndàcĭunĭle luĭ va voí forte.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ, karele te naskușĭ din Verginĕa, kariĭ kàntàmu cie. Aliluia.

(Va urma.)

Jalnica familie cu credinţa în bunătatea lui Dumneḑeu va suporta lovitura ce o a ajuns, şi dacă lacrimile vĕrsate pot alina încâtva durerea, fie-i spre alinare lacrimile nóstre ale tuturora, cari stăm consternaţi la mormêntul rece al fostului nostru amic şi coleg.

Fie-i ţerina uşóră şi odichna lină.

*

Din partea familiei s'a publicat următoriul anunţ funebral:

Ioan Crişian,

doctor în filosofie, protopresbiter ort. orient. asesor consistorial, pofesor la seminariul „Andreian", director al scólei civile de fete a „Asociaţiunii transilvane" etc.,

după îndelungate şi grele suferinţe, în vêrstă de 40 de ani, şi-a dat nobilul suflet în mânile creatorului Sâmbătă în 9/21 Octombre la 11 óre nóptea.

Infrânţi de durere aducem acésta la cunoscinţa rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului decedat se vor duce din locuinţa sa, Strada Urezului Nr. 37 spre repausul etern Luni în 11/23 Octombre la órele 3½ după améḑi în cimiteriul din suburbiul Iosefin

Binecuvêntată sĕ-i fie memoria!

Sibiiu, în 10/22 Octombre 1893.

Maria Crişian născ. *Roşca.*
soţie

Ioan, Ascaniu Silvia şi *Marcel,*
ca fii şi fiice

*

Din partea corpului profesoral dela seminariul „Andreian" primim următoriul anunţ funebral:

Corpul profesoral dela seminariul „Andreian" pedag.-teologic aduce cu durere la cunoscinţă, că valorosul seu membru, profesorul

Ioan Crişian,

Doctor în filosofie, protopresbiter şi asesor consistorial gr. or., director al scólei de fete a „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român" etc.

în al 40-lea an al etăţii şi al 11 al funcţiunii sale profesorale şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului Sâmbătă în 9/21 Octobre 1893.

Inmormêntarea sĕ va face Luni, în 11/23 Octobre a. c. la órele 3½ p. m.; conductul va porní dela locuinţa sa din strada Urezului Nr. 37.

Fie-i memoria eternă!

Sibiiu, 10/22 Octobre 1893.

*

Actul înmormêntării s'a început, conform anunţului, la 3 óre şi ½ şi s'a celebrat de părintele asesor Nicolau Cristea, cu asistenţă de doi preoţi şi un diacon. La înmormêntare a participat un public fórte mare, elita societăţii din Sibiiu, atât română, cât şi strĕină, asesorii consistoriali şi oficialii, corpul profesoral dela seminar şi dela scóla de fete a „Asociaţiunei", elevii seminariului, corpul ofiţeresc, precum şi alte notabilităţi şi numeros popor. Am vĕḑut mulţi inteligenţi şi din jur, preoţi şi laici, precum din Selişte, Reşinari, Gurariului etc. cari au venit sĕ petrócă pe reposatul la locaşul de odichnă şi dintre cari mulţi i-au fost elevi. Carul mortuar era îndesuit de cununi, depuse de familie, rudenii, colegi şi amici. Conductul, în un şir lung a percurs strada Urezului, Piaţa Mare, strada Cisnădiei şi Schewis, îndreptându-sĕ la biserica din „Grópă", în sunetul musicei capelei militare din loc şi a corului seminarial. Cuvêntul funebral a fost rostit de părintele Cristea, şi apoi a mai vorbit în numele seminariului dl prof. Dr. D. P. Barcian.

Noutăţi.

Portretele preşedinţilor Asociaţiunei „Transilvania" scrie: Comitetul Asociaţiunei a comandat portretele în pictură cu oleu ale preşedinţilor Asociaţiunei şi anume: metropolitul Andreiu Baron de Şaguna, Baron Ladislau Vasiliu Pop, canonicul preposit Timoteiu Cipariu, consiliarul aulic Iacob Bologa şi literatul Georgiu Baiţiu, şi totdeodată a dispus scrierea biografiilor acclora.

* * *

La „fondul Georgiu Bariţiu" au mai intrat următórele sume: Pe lista Nr. 389. Colect. dl Vas. Hoszu în M.-Oşorheiu 28 fl. 43 cr. Pe lista 391. Colect. dl Vasiliu Hossu M. Oşorhĕiu 6 fl. 90 cr. Pe lista 392. Col. dl Vasilie Hossu M.-Oşorheiu 22 fl. 80 cr. Pe lista Nr. 396, Col. Dl Vasilie Hoszu în M. Oşorheiu 7 fl. 33 cr. Pe lista Nr. 397. Stefan Boroşiu preot gr. cat. 3fl. 50 cr.

* * *

Vitele de rasa Pinzgau aduse de „Reuniunea română de agricultură din Sibiiu" au fost tóte vêndute, Dumineca în 10/22 Octobre c.

* * *

Deschiderea scólei de forestieri dela Gurghiu s'a săvêrşit cu mare solemnitate în ḑiua de 13 Octobre n. c. Acésta este a patra scólă de forestierie înfiinţată de stat; trei dintre ele se află în Ungaria, ér pentru Transilvania scóla dela Gurghiu este cea dintâi. Durere însĕ, că nici chiar la scóla din Gurghiu, care se află într'un ţinut atât de românesc, limba nóstră românéscă nu este suterită

* * *

Un vestit „Gazetar". A făcut sensaţie nu numai în România, ci şi la noi şi în Europa întrégă o scire publicată de „Adevĕrul" din Bucuresci şi reprodusă şi de noi după „Vestea", că studentul Aurel Pop din Braşov, care a luat parte şi la congresul din Buzeu s'a sinucis la Bucuresci, ne mai avênd ce sĕ mânânce. In curênd însă s'a probat, că scirea nu este adevĕrată, căci tinĕrul acela trăeşte şi aḑi sănĕtos, urmându-şi studiile la Viena. Fiind că scirea acésta a blamat România în străinătate, celelalte ḑiare au interpelat pe „Adevĕrul", că de unde şi-a luat informaţiunea? Numitul ḑiariu a publicat apoi următórea declaraţie: Am dat domnului Caşolţén, reporterul nostru timpul necesar spre a controla informaţiunea, ce ne de duse despre sinuciderea lui Aurel Pop. D-sa însĕ nedovedindu-ne nimic până aḑi şi redacţiunea neputêndu-se face solidară cu d-sa anunţăm cetitorilor, că de aḑi încolo dl Caşolţan nu mai face parte din redacţia „Adevĕrului". Drept încheiere iată ce ne spune „Universul" din Sâmbâta trecută: „Eri s'ar fi semnat decrete pentru mai multe espulsări. Intre cei espulsaţi se spune că se află şi dl Adrian Caşolţan, fost reporter la „Adevĕrul", bine cunoscut şi pe la noi.

* * *

Cei mai bogaţi proprietari de moşii din Ungaria. In Ungaria se află preste tot 3192 proprietari mari de pămênt. La locul prim este statul ungar însuşi cu o proprietate de 2,816.419 jugere catastrale. Intre proprietarii privaţi sunt: Nicolau Eszterházy, cu o proprietate de 421 053 jugere; cont. Ervin Schönborn cu 226·921 jugere; societatea austro-ungară a călei ferate de stat cu 225·159 jugĕre; principele Filip de Coburg cu 214·538 jugĕre; episcopul cat. de Oradea cu 189·934 jugĕre; archiducele Albrecht cu 155·031 jugĕre; capitolul gr. cat. de Oradea-mare cu 139·898 jugĕre; cont. Tassilo Festetici cu 136·541 jugĕre; capitlul de Calocea cu 93 143 jugĕre; primatele cu 92 700; urméză apoi domeniile corónei cu 86·912, Archiducele Iosif cu 57·038, fondul religionar are de 3 ori atâta. Sub 50,000 au: bar. Sigismund Schosberger şi baronii Popper, au preste 300,000 jugere 46 proprietari, sub 50 mii — 30 mii 31 proprietari, preste 20 mii 54, preste 10,000 jugere 156, preste 5000 jugĕre 266, preste 1000 jugere 1655 şi preste 750 jugĕre 981 proprietari.

* * *

Inmormêntarea lui Mac Mahon. Corpul lui Mac Mahon a fost transportat din Moncranon la Paris. In Moncranon a fost petrecut la gară de notabilităţile oraşului şi a departamentului, de o deputaţiune a corpului oficeresc şi de un imens numĕr de public. Sicriiul a fost dus de suboficeri. Rugăciunea funebrală rostit-o preotul de Magenta; după terminarea ei ostaşii au defilat pe dinaintea sicriului. In Paris s'a ţinut ceremonia funebrală în biserica invaliḑilor, trupele au defilat şi aici, pe dinaintea sicriiului scos la pórtă. Vorbiri frumóse au ţinut prim ministrul Dupuy şi ministrul de resbel. Intre mulţimea cununilor este şi una din partea împĕratului Vilhelm II. Vĕduva împĕratului Friederic a trimis o depeşă de condolenţă vĕduvei lui Mac Mahon.

* * *

Scólă pentru magnetismul practic în Paris. Ḑiarele din Paris scriu, că acolo cu începerea lunei Octobre s'a deschis o scólă pentru magnetismul practic în legătură cu tóte ramurile sciinţelor oculte. Scolarii, după primul an de studii vor primi diploma de magnetisător practic; ér după absolvarea anului al 2-lea şi după ţinerea unei disertaţii despre tractarea magnetică a bólelor, vor primi titlul de doctori în sciinţele oculte.

Raportul

adunării generale a „Reuniunii învĕţătorilor români ort. or. din districtul Sibiiului", ţinută la 26 şi 27 Septembre c. st. v. în Avrig.

(Urmare.)

Demni urmaşi ai nemuritoriului George Lazar, lucrători în aceeaşi direcţiune pentru înaintarea némului nostru românesc, ne simţim fórte fericiţi, că noi am fost cei dintâi, cari ca membri ai unei reuniuni învĕţătoresci compusă din preste 90 de membri, ne am putut manifesta sentimentele nóstre de pie memorie faţă de acela, care a sădit pe pămêntul liberei Românii cultivarea limbei nóstre naţionale, de unde acum trecênd prin fasele ei de renascere, ni se reîntórce într'o formă mai drăgălaşă, de o espresiune mai dulce, vrednică de a îmbrăca ori-ce idee susceputǎ în creerii naţiunilor civilisate.

După celebrarea părăstasului, până când s'a împărţit coliva numĕrosului public, o grupă de învĕţători a cercetat apoi locuinţa natală a lui George Lazar, în faţa căreia s'au convins încă odată despre adevĕrul neresturnaver, că nu în palate pompóse, nu în familii de o aristocraţie problematică, ci de multe ori o simplă colibă ascunde în sine astfel de juvaere intelectuale, cari contribuiesc la însghebarea némurilor pentru vécuri întregi.

La órele 10 a. m. membrii reuniunii s'au întrunit în sala cea mare a scólei capitale de acolo, unde preşedintele acestei reuniuni, dl Dr. D. P. Barcianu, într'un discurs fórte potrivit salută pe membrii şi în deosebi îşi esprimă bucuria, că póte vedé de astădată şi pe membrii despărţĕmêntului Avrig, participând la şedinţe. Schiţând apoi activitatea marelui G. Lazar, invită pe membrii la conlucrare frăţéscă şi armonică, declarând şedinţa de deschisă. Adunarea ascultă cu plăcere discursul presidiului, şi-l întimpină cu urări de „Sĕ trăiéscă!" Frumosul discurs ţinut de preşedintele reuniunii nóstre merită sĕ fie dat publicităţii.

Secretariul G. Jóndrea cetesce apelul nominal al membrilor reuniunii, la care rĕspund 71 de membri, ceea-ce sĕ ia spre sciinţă Urmând la ordinea ḑilei statorirea definitivă a programului, sĕ mai a'auge la cel publicat drept punct separat cetirea disertaţiunii: „Jocurile de copii şi însĕmnătatea lor pedagogică", lucrată de învĕţătorul Aleman Galea din Rĕşinari. Se cetesce apoi raportul general al comitetului central despre activitatea sa dela ultima adunare generală încóce, pentru a cărui censurare la propunerea membrului Dumitru Lăpĕdat se alege o comisiune de 3 membrii în persónele învĕţătorilor Aleman Galea, Petru Juga şi Nichita Spêrlea.

Din acest raport reiasă, că comitetul central a ţinut în decursul anului espirat 4 şedinţe, în cari au luat dispoşiţiile necesare pentru esecutarea concluselor adunării generale trecute, a controlat activitatea despărţĕmintelor, a designat temele de pertractat în adunările despărţĕmintelor, a dispus cele trebuinciόse pentru încasarea tacselor dela membri, a pregătit lucrările pentru ţinerea adunării generale ţinută în Avrig şi a resolvat curenţiile intrate.

In special în ce privesce cestiunea edării unei foi pedagogice, comitetul central conformându-se resoluţiunii Preaveneratului Consistoriu archidiecesan Nr. 693/1892 Scol., precum şi conclusului 8 din şedinţa adunării generale din anul trecut, a publicat elaboratul privitor la acéstă afacere în foile locale şi s'a adresat către celelalte reuniuni surori cu rugarea, sĕ ne comunice şi ele cu posibilă grăbire resultatul deliberării lor, privitor la acest elaborat. Comitetul cu vie satisfacţiune amintesce, că opt reuniuniuni surori au acceptat vederile cuprinse în elaboratul reuniunii nóstre, una a presentat câte-va adausuri şi modificări, alta n'au acceptat propunerile nóstre, ér două încă nu s'au pronunţat Actele referitóre la acest obiect se vor presenta acum Preaveneratului Consistoriu archidiecesan, cu părerea concretă pentru punerea în lucrare a fóiei.

Privitor la intenţionata convocare a unei adunări generale a tuturor reuniunilor din archidiecesă, compusă din delegaţi, comitetul central în conformitate cu conclusul 9 din şedinţa adunării generale trecute, rugând pe Preaveneratul Consistoriu archidiecesan a dispune o astfel de întrunire, Preavenerat Acelaşi prin resoluţiunea sa ddto 26 Novembre 1892 Nr. 7059 Scol., şi-a reservat cestiunea unei astfel de adunări drept obiect de studiu.

In ce privesce modificarea statutelor hotărîtă prin conclusul de sub Nr. 11 al protocolului adunării generale trecute, comitetul studiind ces-

---

Baladă albaneză.

Fiul paşei din Ianina
Un cal negru 'n rîu adapă,
Pre când vine după apă
Cu vas alb pe cap Despina.
Dar din munte, de pe créstă,
George cată 'n văi şi vede
Şi pe turc şi pe nevastă.

Fiul paşei din Ianina
Dela pept o flóre scóte,
Şi o aruncă 'n val, sĕ 'nóte
Pănă 'n vale la Despina
George 'n munte pumni-şi stringe
Buza cruntă 'n dinţi o muşcă
Şi de-albastră ciudă plânge.

Fiul paşei din Ianina
Vesel braţele-şi întinde,
Când se plécă 'ncet şi-i prinde
Crinul de pe rîu, Despina.
Ce, la pept a pus o flóre?
Dar şi 'n munte George pune
Plumbii sub scăpărătóre.

Fiul paşei din Ianina
Blând desmérdă alba frunte,
A nevestei, dar din munte
Mórte-aduce carabina.
Nu în cal, nu'n fiul paşei,
Plumbul a mers drept în crinul
Pus pe peptul alb al laşei.

Fiul paşei din Ianina.
Sare 'n şea, îndóie brîul.
Bate 'n cal nebun cu frêul
Şi-l ajunge carabina,
Nu'n pept strîns cu haina verde
Ci 'ntr'un braţ, mai mult neveste
Cu-acel braţ se nu desmerde.

George Coşbuc.

tiunea, s'a conv ns din actele anteriore ale reuniuei, că mai multor rugări și representațiuni cătră Preaveneratul Consistoriu archidiecesan pentru modificarea acelora, de Preav. Același nu li s'au dat aprobarea de óre-ce se ia în privire § 130 din Stat. Org., care prescrie, că conferințele învěțătoresei, cari coincid acum cu ședințele reuniunilor, sě se țină în timpul feriilor de vară, astfel abatere dela acésta nu s'ar putea face. Comitetul dar a fost de părere, sě se susțină tecstul statutelor cum este, mai ales că lucrarea reuniunei, presupunênd zelul și interesul recerut la toți membrii, póte înainta chiar și cu óre cari disposițiuni mai detectuóse ale statutelor.

Cu privire la conclusul de sub Nr. 16 prot. din anul trecut referitor la ameliorarea salariilor învěțatoresci, vědênd că din partea organelor competente s'au făcut chiar până acum și cu succes dispozițiile necesare pentru ameliorarea salariilor învățătoresci, comitetul a ținut de prisos a mai intreprinde și din părte-și ceva în acésta privință.

In ce privesce activitatea despărțěmintelor tractuale învěțătoresci, comitetul constată, că despărțěmintele Sibiiu și Seliște au funcționat regulat Despărțěmêntul Sibiiului și-a ținut adunarea sa generală în 6/18 Maiu sub presidiul dlui Dr. Vasile Bologa, profesor în Sibiiu, ér cel din tractul Seliștei în 29 Iuniu sub presidiul dlui Dr. Nicolau Maier, protopresbiter, unde s'au pertractat temele statorite de comitetul central.

Din raportul bibliotecariului L. Negrilă se vede, că biblioteca constă din 108 opuri în 222 volume, a cărei valóre represintă suma de 300 fl. v. a. ér din raportul cassarului Toma Joandrea se constată, că întratele au fost în anul 1892: 160 fl. 47 cr., eșitele 68 fl. 38 cr., rěmănênd un escedent de 92 fl. 09 cr. v. a. Starea cassei la … a fost de: 1091 fl.

…, *cu ocasi-*
…memoria lui
… Avrig.

…re!

…gele martiril r rě-
…smul, asemenea din
…George Lazar, věrsat
…cutorii numelui român,
…ari deșteptarea consciinței na-
ționale intre r mâni, rěsări î sași
românismul. Tr. Laurian.

Stăm aḑi în fața unui scump mormênt, care cuprinde în sine nesce moaște sfinte și prețióse pentru fie care român adevěrat! Nu am făcut noi colegii, acest pelegrinagiu, ca sě-l deplângem, ci mai mult ca sě-l fericim! Spiritul lui planéză de 7 decenii în sferele dumnezeesci, ér noi gustăm și ne îndulcim de [illegible] neobositei sale activități! Scump e locul acesta pentru noi și mai scump va fi pentru posteritate; căci cu cât ne de…rtâm mai departe de epoca activității … cu atât mai intensiv se electriséză în …l românesc sentimentul național, cu …ai tare se potentéḑă consciința de … fiecare român!

…tă, iubiți colegi, în mormêntul acesta … sub glile acestea părăginite de vis… …arșița sórelui zace nemuritoriul George …, luminătoriul românilor!

Frații nostri de dincolo i-au eternisat …oria prin ridicarea unui monument so… …n capitala Bucurescilor, noi, cesti de …óce, noi mult cercații, am dori, dar nu-i …em ridica alt monument, decât dór … din care sě se reoglindeze tóte senti…le pe pietate, reverință și recunos…nță ale tuturor românilor iubitori de cultură …ațională, un monnment „aere perennius". In fața acestui mormênt sě ne mulțămim de ocamdată cu crucea acésta ridicată de ocamdată de harnicul sěu discipul și aprigul luptător național C. Rosetti, ér în inimile nóstre se vibreze echoul numelui lui George Lazar din generațiune în generațiune!

Sentimentul de pietate ne impune datorința sě ne reînprospetăm în memorie viéța și faptele acestui mare bărbat, pentruca „vědênd faptele lui cele bune" se emulăm în imitarea acelora, nutrind tendințele și aspirațiunile lui și „preamărind pe Tatăl nostru cel din ceruri"!

George Lazar s'a născut aici în Avrig la anul 1779 din părinți gr. or. Avênd încă de tiněr o deosebită aplicare spre învěțătură, baronul Bruckental 'l luà sub patronagiul seu dându-i un stipendiu pentru continuarea studiilor mai inalte. Stând sub protecțiunea acestui aristocrat, percurse studiile și filosofice iuridice la academia din Cluș, merse apoi în Viena, unde ascultà diferite cursuri din sciințele matematice și în urmă absolvà cu suces eminent cursul teologic.

Inzestrat cu atâtea cunoscințe se rsintórse în patria sa, ocupà postul de profesor catichet la seminariul diecesan din Sibiin, cu rangul ierarchic de archidiacon episcopesc. — Aici avu sě se lupte cu fórte multe neajunsuri. Candidații de preoțiă nu avéu nici cunoscințele cele mai elementare, așa că pe cei mai mulți trebuia sei învețe mai întâi a scrie și ceti. Lipsa de preoți se simțea pe atunci mai în tóte comunele bisericesci gr. or, cursul teleogic era pe têmpul acela de 6 săptămâni și profesorul Lazar trebue se sufere multe imputări dela episcopul seu puntru că nu voia se libereze așa curênd atestete de cualificațiune pentru trépta preoției. Étă cum respunde Lazar unor credincioși, cari doreau șě-și aibă cât mai curênd preoții lor aplicați prin comune: Auḑiți ómeni buni! Domnia Vóstră 'mi aduceți în scólă numai nesce buchieri, nesce bușteni întunecați, și'mi cereți sei liberez mai curênd fie și mai neciopliți. Apoi bunii mei creștini! D-vóstră sciți că preotul este făclia, care trebue sě lumineze pe om in tóte căile sale; la el alergăm ca sě ne aline durerile sufletesci; el trebue se îndulcéscă amărăcinurile vieții din lumea acésta … Lăsați se învețe carte cum se cade pe ómeni, cari voiți sě-i aveți preoți cu sufletul și cu inima, și nu trimiteți la vládica numai nesce vite necuvêntătóre. [1])

Cu ocasiunea întregirii definitive a scaunului episcopesc din Ardél, George Lazar era unicul bărbat luminat, care vrednic era se ocupe funcțiunea acésta înaltă Cu tóte acestea în urma denunciațiunilor inimicilor sei, cari'l invidiau pentru deosebita lui capacitate, scaunul episcopesc 'l ocupă Vasilie Moga, căci ḑicea Metropolitul dela Carloviț, că: „Românilor nu le trebue un episcop așa de învěțat." [2])

Desgustat până în adâncul inimei junele profesor în urma unui conflict avut cu episcopul Moga trecu Carpații, ca se deschidă acolo scólele românesci, căci ḑicea el: „Ce folosim noi, învěțații cu erudițiunea nóstră. dacă nu vom comunica-o națiunii? Ce folosim noi scriitorii cu scriptele nóstre, dacă nu avem un public mare, ca sě ne înțelégă? Scóle trebuesc românilor; se le facem dar scóle! Sě trecem mai ales peste Carpați, unde românii sunt mai ageri și mai inimoși, și acolo se consumăm fórțele nóstre. Acolo făclia va fi mai luminósă. [3])

Pe timpul acesta Grecii, „cea mai fatală națiune pentru români" se încuibaseră ca lăcustele prin tóte văile și plaiurile României. Aeesti venetici din Fanar ajungênd la domnie făcéu tóte pe placul împěratului din Turcia, răpit'au drepturile românilor, întrodus'au limba grecă nu numai în administrație dar chiar și prin casele private. Lingușitori cum erau, au înfluințat asupra boierilor din țară, sě recunóscă superioritatea limbei eline și să desprețuéscă pe cea română. „Ne fiind scóle era multă prostie" ḑice Grigorie Voda Ghica al Moldovei, ḑeu multă, daca fruntașii de atunci ai României, nu se sfiau a adresa domnului lor Constantin Maurocordat o dorință și propunere ca acésta: „ori-care ficior de boier, care nu se va sili sě mérgă la învătătură și se învețe carte elenéscă, se nu fie vrednic a se înălța la stăpânia boeriei". "Tóte scólele din România erau grecesci sau conduse în spiritul tîmpitor al grecismului In contra acestor abusuri s'a ridicat o pleiadă de români ca metropoliții Daniil și Gligorie, ca harnicul prelat Filaret, Cesarie, episcopul de Râmnic, Iosif, episcopul Argheșului, cari se luptau de pe amvon contra tendințelor de malgamisare, éră mai presus de toți era marele literat, Ienache Vacărescu, care presentând o gramatică românéscă, lasă posterității sublimul testament:

Urmașilor mei Văcăresci
Las vóuě moștenire:
Crescerea limbei românesci
Și a patriei iubire.

Étă cum descrie însuși Lazar starea deplorabilă în care gemeau românii sub epoca Fanarioților: „Când am venit într'acest ales și de Dḑeu binecuvêntat pămênt românesc, ca se saměn grăunțul cel curat și fără neghină, am aflat într'acest pămênt o mulțime de mărăcini, totuși nu mi-a trebuit pre multă ostenélă de a-i puté curăți, fără tocmai când dintru sěmănatele grăunțe, neněmerate mii de flori străluceau pe holdele române, écă atunci și mulțime de lăcuste au venit, căutând ca sěmânăturile, încă până a nu aduce doritele fructe, se le strice!"

Va sě ḑică Lazar n'a desperat! Punêndu se în conțelegere cu eforia scólelor compusă din metropolitul țerii și din boierii cei mai distinși, închiriă un local în încăperile bisericei S. Sava din Bucuresci, unde s'au adunat preste o sută scolari stipendiați din vistieria țerii, din cari apoi au eșit o generațiune plină de sentimente naționale, ce înțelese pe deplin pe marele luptător național Tudor Vladimirescu, când a chemat-o se curețe țara de lăcuste și lipitori, cari:

Toți din marginile lumei în Moldova adunați
Veniți gol în straie próste în alale îmbrăcați
După-ce au făcut stare și toți s'au îmbogățit
In sinul patriei nóstre ei întâi au pus cuțit!" [1])

Mulți dintre boieri se îndoiau în capacitatea lui George Lazar. Insuși Costache Bălăceanul, un membru fruntaș al divanului domnesc voind sě se încredințeze de capacitatea lui Lazar, ḑise: „Auḑi mě dascăle!, dacă e adevěrat, cà dta ai sciință de care ne vorbesci, étă cu am o grădină aici în oraș, și voiu se cumpěr un loc alăturea ca sě o măresc. A měsurat-o un inginer némț, și ași vrea sě mě încredințez, dacă locul e de întinderea, ce el 'mi arěta pe planul seu. Měsură și dta acel loc, și voiu vedé, dacă se potrivesce planul dtale cu al némțului!" [2]) Și G. Lazar měsurà locul mai bine ca ing. némț.

Prelegerile sale erau un fel de conferințe, el scia se încopcie studiul sec al ingineriei cu multe evenimente istorice din epoca de glorie a românilor, vorbindu-le despre Mihaiu Vitézul, Stefan cel Mare și alții și stimulând în elevi iubirea cătră cultura națională deșteptată de P. Maior, Șincai, Klein și alții.

Lui George Lazar nu-i plăcea nimic, ce era strěin; critica aspru pe cei ce desprețuiau datinele și obiceiurile strămoșesci, desprețuiau limba lor maternă. „Vorbirea a multor limbi — ḑice marele Lazar — nu este de atâta prețuire vrednică precum fac unii părinți, de pun tótă crescerea fiului sěu întru învěțarea limbei grecesci și franțozesci. Mulți dintre domnișorii cei tineri, cari prin alte țěri sě trimit sě călětoréscă pentru procopsală, aduc acasă obiceiurile din afară, mode de îmbrăcăminte, âmblâtură strêmbă, vorbitură multă și fără socotélă; apoi totuși unii îi țin de ómeni luminați și slăbiciunile strěinilor le socotesc a fi mai prețuite, decât modestia sau smerenia cea țerănéscă!" [3])

In scurtul timp de 5 ani, cât a funcționat el în Bucuresci, scóla lui devenise un focular pentru o mulțime de tineri. Ei se îndulciau de învěțăturile lui, toți il admirau, toți urmau sfaturile lui adevěrat părintesci. Dar în urma rescólei lui Tudor întêmplată la anul 1821, marele regenerator al României fu alungat de pe catedra mult onorifică, ce ocupa, scóla întemeiată de el fu închisă de inimicii națiunii! Căḑut într'un morb greu, mâhnit până în adêncul sufletului seu sě reîntórse aici în comuna sa natală, unde murí cu dorul de a-și vedea némul înaintat, la anul 1823 în etate de 44 ani.

Opuri și manuscripte dela acest mare bărbat ne-au rěmas puține, parte din causa vitregității timpurilor, parte din nesciința și indifentismul nostru. Étă ceea-ce a îndemnat pe Preacuvioșia Sa P. archimandrit Dr. I. Pușcariu se esclame: „Este frumos monumentul ridicat în Bucuresci pentru George Lazar și face onóre tuturor discipulilor lui față de dascălul lor mult meritat. Insě eu așa țin, că posteritatea și tinerimea mai mult se impresionéză de o trăsătură de pénă cu mâna lui Lazar, decât de o statuă de marmora eșită din fantasia unui artist, care póte nu conține nimic genuin și autentic din trăsăturile feții sěrbătoritului dascăl". [1])

Datorința nóstră este, se căutăm astfel de manuscripte și aflându-le sě le păstrăm ca nesce relicui sacre dela marele dascăl al dascălilor, George Lazar.

Étă on. adunare și iubiți colegi, cine a fost George Lazar! Un regenerator al némului sěu, un model de vîrtute și înțelepciune, un aprig luptător pentru libertatea poporului seu iubit, carele „precum Vodă Negru cu spada, de asemenea el cu cartea în mână, trecu muntele se spună românilor de sub domnia fanarioților, că erau români!" [2])

Noi din parte-ne, iubiți colegi, depunênd cununa acésta pe mormêntul sěu, se rugăm pe marele învěțător al lumei, ca spiritul lui George Lazar se vieze în inima fie-cărui român pentru binele și prosperarea mult cercatei nóstre națiuni acum și în veci. Amin.

Bibliografic.

„*Transilvania*" fóia Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, Nr. 10. Anul XXIV, a apărut pe luna lui Octobre cu următoriul sumariu:

Convocare. — Program pentru adunarea generală a XXXII-a a Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, care se va ținé în 22 Octobre stil. n. a. c. și ḑilele următóre în Năsěud. — In ajunul adunărei generale din Năsěud, de Z. Boiu. — O voce din România despre scóla de fete a Asociațiunei. — Din cronica lunară. — Bibliografie, — Procesele verbale ale Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura popurului român, luate în ședințele dela 26 și 27 August, 5, 18 și 26 Septembre 1893. — Contribuiri la fondul George Barițiu. Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane, 1893.

— *Calendariu* pe anul dela Christos 1894. Anul XV. Prețul 30 cr. v. a. Arad, editura tipografiei diecesei gr. or. române a Aradului.

— „*Buletin statistic general*" al României, publicat de direcțiunea statisticei. (Directorul statisticei, C. E. Crupenski) Anul I. Noembre, Decembre 1892. Bucuresci impriměria statului 1893.

„*Romänische Jahrbücher*", fóie politică-literară a apărut: Nr. VIII și IX. pe lunile August și Septembre 1893, cu următoriul cuprins:

Nachklänge zur romänischen National Conferenz. — Von der romänischen Akademie (Schlus). — Zur Geschichte der drei moldauischen Fürsten Cantemir. Vornehmlich nach romänischen Quelen dargestelt von G. Bogdan (Fortsetzung folgt). — Die Gestalten des român. Volksglaubens. (Aus dem Alptraume entwickelt von W. Rudow) (Schlus). — Rundshau: Der König unter der Romänen. — Pressprocesse — ohne Ende. — Die Revolten von Torda und Grosswardein. — Ein verspätetes Dementi. — Die Presse Romäniens über die siebenb. Frage. — Das Bokszeger Attentat. — „Romänien muss grösser sein". — Zur Gleichberechtigung der Nationalitäten.

Loterie.

Sâmbătă în 21 Octobre, 1893.

Timișóra: **81 12 74 17 63**
Viena: **81 69 48 18 22**

---

[1]) An. Ac R. 1872
[2]) An. Ac R.
[3]) G. Sion. An Ac, R. T. IV.

[1]) Tragedia Vornicului Beldiman.
[2]) An. Ac. R. op. cit.
[3]) An. Ac. R. op. cit.

[1]) Dr. Il. Pușcariu Documente pentru limbă și istorie. 1889 pag. 2.
[2]) A. Papiu Ilarian. An. Ac. R. Tom. II. 1869.

Nr. 5797 Plen. [208] 3—3

CONCURS.

Pentru conferirea stipendiilor și ajutórelor, ce vin a se vota pe anul 1894 din fundațiunea „Andronic“: I. pentru învĕțăcei de ori ce meserie; II. pentru sodali, cari s'au eliberat în decursul anului 1893 și III. pentru sodali, cari petrecênd cel puțin 6 ani consecutivi la meseria lor, au dat doveḑi despre desteritatea și hărnicia lor pentru a deveni măestri, prin acésta sĕ escrie concurs pănă în **31 Decembre 1893 stilul vechiu,** pe lângă următórele condițiuni:

Toți, cari voesc a concura la stipendii și ajutóre au sĕ producă în general:

1. Carte de botez.
2. Atestat comunal despre averea proprie și a părinților;
3. Atestat familiar dela parochul locului despre familia părinților concurentului și fiind și acesta căsătorit și despre familia dênsului, în atestat avênd sĕ se cuprindă și arĕtarea, că în familie câți copii sunt minoreni, câți frecuentéză sóla și câți sĕ mai află la vre-o meserie.

Afară de recerințele generale, au sĕ mai arete în special:

I. Invĕțăceii.

a) că au împlinit anul al 12-lea al etății;

b) că au cercetat cu succes bun cel puțin scóla poporală;

c) că au încheiat contract cu măestrul, și că contractul s'a înregistrat în condica autorității industriale (la protopretore ori magistrat), avênd a l alătura la concurs în orginal sau în copie autentică.

II. Sodalii.

a) că au terminat periodul de învĕțătură în decursul anului 1893, ceea ce vor dovedì prin atestatul autorității industriale (§ 67 art. de lege XVII din 1884);

b) că au purtare bună și fac sporiu mulțămitoriu în meserie și acésta o vor dovedì prin atestatul măestrului, eventual cu cartea de lucru;

c) sĕ arete prin atestat dela măestru ce cunocsințe de limbi mai au.

d) aparținênd eventual ca membrii la vr'o reuniune de meseriași, sĕ o dovedéscă acésta cu atestatul dela reuniune.

III. Sodalii ce sunt în condițiune a devenì măestri.

a) sĕ aibă certificatul de măestru.

b) sĕ fie lucrat, cel puțin 6 ani consecutiv ca calfe, ceea ce o vor dovedi cu atestatele dela măestrii, la cari au lucrat, eventual cu cartea de lucru.

c) în cerere sĕ arĕte anume unde voesc a sĕ așeḑa ca măestrii, ce fel de mijloce în bani mai au pentru a 'si începe meseria pe socotéla lor, apoi sĕ producă și alte documente recomandatóre.

Dela toți concurenții de ori ce categoriă sĕ recere ca cererile sĕ fiă scrise și subscrise cu mâna lor proprie și adresate consistoriului archidiecesan gr. or. în Sibiiu, sĕ le înainteze aici cel mai târḑiu până la 31 Decembre 1893 stil v.

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 4 Octobre, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 518/893 [209] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învêțătoresci la scólele din comunele maî jos semnate se puclică concurs în termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“ și anume:

1. Dârlos, cu salariu anual de 300 fl. cuatir și lemne.
2. Frâua, cu salariu anual de 300 fl. cuartir și doi stângeni lemne.
3. Hașag cu salariu anual de 300 fl.

Doritorii de a competa au a'și substerne suplicele instruate conform legei subsemnatului.

Mediaș, 6 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr .or. al Mediașului.

Ioan Chendi,
administr. protopresb.

Nr 645/prot. [210] 1—3

EDICT.

George Dumitru Tudor gr. or. din Satulung, care de 10 ani a părăsit cu necredință pe legitima sa soție Maria Constantin din Turchesiu și pribegesce în lume fără ubicațiune cunoscută, în sensul resoluțiunei Consistoriale, din 10 August a. c. Nr. 4857 B. se citéză prin acésta ca în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral, căci la din contră și în obsența lui se va pertracta causa și decide procesul matrimonial intentat de către soția lui în contra dênsului.

Brașov, în 3 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului.

Ioan Petric,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	**Szolnok**	2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2,58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. **Cluș.** pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10 40	7.28	**Ghiriș**	—	9.23	3.18	3.--	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vințul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. **Teiuș.** pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. **Copșa-mică** pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	**Sighișóra**	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. **Brașov** pl.	--	2.48	4.20	--	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	**Predeal**	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. **Copșa-mică** sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Șeica mare	9.05	11.40	5.59	—	–
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneș	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Șelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veștem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Șebeșul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtișóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viștea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beșimbav	4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	-	Sâmbĕ a inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	**Budapesta**	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	**Szolnok**	4.15	11.15	2.21	—	—
–	—	3.45	6.57	5.24	sos. **Arad** pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46		
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—			
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava					
—	—	6.58	—	8.07	Soborșin					
—	—	7.26	—	8.33	Zam					
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada					
—	—	8.08	--	9.13	Ilia					
—	—	8.26	—	9.29	Branicica					
—	—	8.52	—	9.53	Deva					
—	—	10.—	—	10.19	**Simeria** (Piski)					
—	—	10.25	—	10.50	Orĕștia					
—	—	10.44	—	11.16	Șibot					
—	—	11.58	—	11.44	Vințul de jos					
—	—	11.29	7.05	12.06	**Alba-Iulia**					
—	—	11.56	7 40	12 38	sos. **Teiuș** pl.					

Budapesta, gara de vest — Orșova — V

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne			
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	**Verciorova**	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—	Bucuresc	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18
–	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6 55	1.51	7.36	12.22
—	5.07	10.27	5.23	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
–	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt
6.15	10.35	4.20	9.50		**Simeria**		5.30	10.25	3.10
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54
7.13	12.20	5.18	10.32		**Hunedóra**		4.50	9 38	2.30

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5 46	8.50	—	3.10		**Brașov**	8.18	1.49	—	
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—	
7.11	10.32	—	5.03		Sepși-S.-Georgiu	7.02	12 10	—	
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—	
9.08	12.54	—	7.26		**Kezdi-Oșorheiu**	5.—	9.38	—	

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 113 Sibiiu, Joi 14/26 Octobre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fi., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 13 Octobre, 1893.

Diaristica magiară nu are pentru noi şi pentru durerile nóstre decât cuvinte de dispreţ.

Ori de câte ori luăm un diar magiar în mână, nu aflăm în el decât sau ignoranţă sau rea credinţă — şi cu ignoranţă şi rea credinţă tractéză apoi şi causa românilor.

Le place celor dela diaristica magiară sĕ ne presenteze de un popor barbar, mojic, incult, de ómeni cari nu avem nici un titlu la o îmbunătăţire a sorţei nóstre şi în chipul acesta cred că e resolvată cestiunea română.

Şi dacă numai diaristica ar umbla pe acest povêrniş — noi, cari ne am dedat a fi insultaţi şi batjocoriţi aici în patria nóstră, nici am mai lua notiţă despre fantasmagoriile acestor smintiţi la creeri.

Dar când vedem, că dela înălţimea justiţiei — de acolo, de unde ar trebuì sĕ se reverse numai dreptate şi egalitate sé aruncă insulte în faţa unui popor întreg, indignaţiunea nóstră trebue sĕ erumpă şi siliţi suntem sĕ constatăm, că în Ungaria lucrurile au luat un curs de tot fals.

Procurorul Jeszenszky în pledoarul seu şi în întreg actul de acusaţiune vorbesce de români, ca de un popor venit aici, suferit aici, care trăiesce din graţia magiarilor întocmai ca visitii din Bucuresci, cari s'au dus din sĕcuime, ca sĕ nu móră de [illegible]me.

Compararaţia e absu[illegible] şi absude sunt tóte dovedile cu cari ei încércă a arĕta, că noi aici înotăm în sĕu şi în lapte, şi numai [illegible] aşi ce suntem dăm din mâni.

Românii nu sunt aici [illegible] venetici, nici p[illegible] ci cetăţeni ai unui stat, la a că[illegible] susţinere contribue în mĕsură ega[illegible] cu magiarii. Se poftéscă dl Jes[illegible]szki, şi sĕ ia statistica ţerei românesci şi sĕ vadă cu ce contribue veneticii acolo la susţinerea statului şi cu ce noi aici — şi apoi se va ruşina de modul cum s'a esprimat despre poporul românesc.

Mistificarea însĕ i vine lui şi le vine şi magiarilor la socotélă

Purcedênd în modul acesta, greu sĕ va puté face o înţelegere între noi şi magiari, înţelegere care ar fi atât de necesară ambelor popóre.

Nóue ni se atribue din partea magiarilor mereu lucruri cari numai în închipuire esistă şi cari tocmai pentru acésta ne jignesc adênc.

Noi nu reclamăm bucăţirea statului, nu întrăm în alianţă cu Rimler ca sĕ surpăm la temelia lui, dar scim sĕ ne validităm ca cetăţeni, şi magiarii vor fi siliţi adi-mâne sé vadă, că nóue ne compet drepturi naţionale.

La acésta îi vor aduce evenimentele, ce sĕ pot succede cu repedime, îi va aduce chiar resonul de stat, la care trebue sĕ ajungă.

Românii în un corp naţional vor o desvoltare naţională şi dacă nu o pot câştiga tot una le este, dacă pier adi sau preste o sută de ani.

De luptă legală ei nu pot sĕ abdică, ori va fi scris în cartea sorţii că ei au sĕ piară ori apoi au sĕ-şi revindice dreptul de a trăi ca naţiune liberă şi egală cu magiarii.

Ministrul Hieronymi — care a ţinut vorbirea dela Hatzfeld — ar dori sĕ deslege cestiunea română după receptul, ce i-l prescriu fişpanii din Ardél.

Óre sĕ nu scie ministrul, că nici unul din acesti slujbaşi ai guvernului nu stă la postul sĕu din încrederea românilor, şi nu scie, că nici unul din ei nu ne vorbesce limba şi nu 'şi dă silinţa ca sĕ ne înţelégă?

Inceputul ce l'a făcut deci cu consultarea fişpanilor este un început greşit şi fără nici un calcul — şi noi nu prin mijlocirea fişpanilor voim sĕ ajungem la ceea ce cu drept aspirăm.

Avem noi ómenii nostri de încredere, aci sunt archiereii români cari cunosc păsurile şi dorinţele poporului, ei sunt chemaţi a fi consultaţi în ce ne privesce, dacă magiarii vor serios o apropiere. Sau póte doresc vr'o manevră, care sĕ samene cu ceea ce s'a pus la cale pe vremea lui Lonyai.

Se póte, dar românii nu vor fi accesibili pentru de a fi traşi pe sfóră. Ei cer ca guvernul şi legislativa sĕ ia mĕsuri de îndereptare seriósă. Adi nu este vorba de drepturi închipuite, ci de drepturi perdute şi dacă acele sĕ vor acorda, — atunci da — înţelegerea e posibilă, altcum desastrele sĕ vor ţinea lanţ de noi tot din vina magiarilor.

Adunarea generală a „Asociaţiunii“ ţinută la Năsĕud, în dilele de 22 şi 23 Octobre n. a. c. a decurs conform programei publicate. Participanţii au fost numeroşi, mai cu samă din părţile Năsĕudului; din alte părţi mai depărtate ale ţerii au fost puţini, precum credem, din causa timpului de tómnă înaintat. Primirile, precum şi partea socială, anume banchetul, balul etc. au fost splendide. Cu privire la întregirea posturilor vacante au fost aleşi: vicariul metropolitan de Blaş, Rev. D. Ioan M. Moldovan de president, dl Ioan Pop Reteganul de secretariu II şi dl Leontin Simonescu de cassar. Şedinţele s'au terminat Luni la amédi.

Revista politică.

Minist. de justiţie Szilágyi precum scim a trimis proiectul de lege despre căsătoria civilă obligătore episcopilor catolici spre opinare. Dintre episcopi primatele Vaszary şi episc. Schlauch şi-au substernut deja părerile lor, în formă de memorand. Argumentul principal al ambelor memorande este, că, în casul întroducerii căsătoriei civile, ce încurcăli grozave se vor isca pe terenul dreptului familiar, anume vor fi căsătorii legale bisericesci, şi nelegale de stat şi întors căsătorii de stat legale şi nerecunoscute de biserică ca legale. In casurile aceste nu ajută nici acel paragraf, care dice, că preotul, după închieerea căsătoriei civile, póte sĕ cunune pe nou căsătoriţii, căci se vor întêmpla multe casuri, când preotul catolic nu va cununa pe aceia, cari după legea civilă vor fi căsătoriţi. Preoţimea, scriu ei, e gata a esecuta o lege, care e menită a întărì legătura de căsătorie, dar desapróbă totul, ce sĕ referesce la desfacerea căsătoriei.

In urma acestor păreri ministrul Szilágyi a convocat de nou ancheta, care stabilise proiectul legii de căsătorie civilă, însărcinându-o a combate argumentele lui Vaszary şi Schlauch. Cu acéstă combatere şi cu o motivare mai pe larg apoi proiectul va fi substernut de nou la corónă. Ministrul insistă, ca proiectul sĕ remână neschimbat. Ancheta îşi continuă lucrările.

* * *

In 22 l. c. a fost un consiliu ministerial comun în Viena, sub presidiul ministrului de esterne Kálnoky. Dintre ministri ungari au fost de faţă Wekerle, Lukacs şi Bethlen, ér dintre ministri austriaci au luat parte contele Taffe, Bacqehem şi Zaleszki. In consiliu s'au stabilit îndrumările, privitóre la începerea pertractărilor pentru convenţiunile comerciale, de o parte cu Rusia, de altă parte cu România. La nota, ce a trimiso acum câteva sĕptămâni Rusia Austro-Ungariei ii s'a făcut respunsul. Cu privire la convenţiunea, ce e a sĕ face cu România, după tótă probabilitatea nu preste mult, sĕ vor începe érăşi pertractările verbale în Viena.

* * *

Ministrul preşedinte italian Giolitti a ţinut la 18 l. c. o vorbire la Dronero, marcând politica Italiei. El a declarat, că Italia atât în vîrtutea formaţiunei ei politice, cât şi a celei sociale, trebue sĕ, urmeze o politică liberală şi democratică în cele interne, ér cu privire la cele esterne a dis: Politica nóstră esternă se baséză pe alianţe. Noi am fost şi vom fi totdéuna sinceri aderenţi ai păcei. Un eveniment internaţional, care a preocupat, ca dovadă, că întréga Europă doresce peste tot pacea. Raporturile politicei nóstre esterne ne permit, ca sĕ ne adunăm puteri nouĕ şi sĕ resolvăm problemele grele. Italia trăesce adi epoca depresiunei economìce,

---

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare).

Versu. Seminciĕa luĭ va fi potinciosà pre pa[illegible] ge[illegible]u derepcilor se va bĭnekuvèntá.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ.

Versu. Màrire, şi inavucie in kasa luĭ, şi de[illegible]a luĭ remàne in vieta vieteĭ.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ.

Versu. Resarí intru intunerik lumina derep[illegible] cel miselios, indurat, şi dereptu.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ

Màrire Tatàluĭ. Màntueste Fiul Zeuluĭ.

Şi akum. Ununaskute Fiule şi Kuvèntule a [illegible]uĭ, karele esti nemoritorĭu.

[illegible] botezlu Domnuluĭ nostru Isus Hristos
in 6-lĕa Gerarĭu.

Versu. Mi plakú, kò va auzí Domnul bocĕa rogciuneĭ meeĭ

Màntueste pre noĭ, Fiul Zeuluĭ, karele te botezai in Iordan dela Ioan, kariĭ kàntàm cie. Aliluia.

Versu. Kà plekă urekĭa sĕa mie, şi in zilele mele le voiŭ kiemá.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ.

Versu. Me koprinserà dorerile morteĭ, prikurĭle ĭadluĭ me aflarà.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ.

Vèrsu. Miselios este Domnul, şi indurat, şi Zeul nostru misele.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ.

Màrire Tatàluĭ. Màntueste Fiul Zeuluĭ.

Şi akum. Ununaskute Fíule, Kuvèntule a Zeuluĭ karele estĭ nemuritorĭu.

La straformarĕa Domnuluĭ nostru Isus
Hristos, in 6-lĕa Fruptuarĭu.

Versu. Munciĭ Sionluĭ, kostele mezinopteĭ, cetatĕa imperatluĭ celuĭ mare.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ, karele te straformaşĭ in muntele Taborluĭ, kariĭ kàntàmu cie. Aliluia.

Versu. Muntele Sionluĭ, karele amă el. Şi adară, ka al uni kornuluĭ Sàntemintul sĕu.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ.

Versu. Şi duse pre dènşiĭ in muntele Sàntemintuluĭ sĕu, muntele acista, kare li kèstigă dereapta luĭ.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ.

Màrire: Şi akum. Ununaskute Fiule şi Kuvèntul a Zeuluí karele esti nemoritorĭu.

Preste tote zilele, aforà de Serbàtorĭ.

Versu. Domnul se imperàcí, intru ornamintu se imbrakă.

Pentru rogàcĭunĭle Sàncilor teĭ; Màntuitorule! màntueste pre noĭ.

Versu. Domnul se imperací, intru ornamintu se imbrakă, se imbrakă Domnul ku potere, şi se încinse.

Pentru rogàcĭunĭle Sàncilor teĭ.

Versu. Pentrukà intarí lumĕa, karĕa nu se va klatí.

Pentru rogàcĭunĭle Sàncilor teĭ.

Versu. Màrturiile tele se inkredincarà forte: Kaseĭ teeĭ se kuvine sàncie, Domne! intru lungime de zile.

Pentru rogàcĭunĭle Sàncilor teĭ.

Màrire Tatàluĭ. Pentru rogàcĭunĭla Sàncilor teĭ.

Şi akum. Ununaskute Fiule şi Kuvèntule a Zeuluĭ, karele estĭ nemoritorĭu.

La Domineka Florĭlor.

Versu. Krezuĭ, pentr'acĕĕa vorbii, ĕarò ea me umilii forte.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ, karele şezuşĭ pre mànsul asineĭ, kariĭ kàntàm cie. Aliluia.

Versu. Ci voĭŭ resplatí Domnuluĭ, pentru tote, kare dede mie.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ.

care este durerósă pentru tóte classele poporaţiunei. Nici un fel de regulament social nu va avé succes, dacă nu va fi prevenit de disposiţiuni, cari sě potă mântui ţara de depresiunea economică. Causa principală a fost politica rea financiară, care a luat asupră şì cheltueli, ce trec îndoit venitele, ér capitalele s'au contras cu percente fórte mari în străinătate.

* * *

Ḑilele aceste 'si-a serbat Albert, regele Sacsoniei iubileul militar de 50 ani Acum s'au împlinit 50 de ani de când regele a devenit soldat şi încă înainte de-a deveni rege a escelat pe câmpul de luptă. In 1866 regatul Sacsoniei a fost aliat cu Austria şi óstea sacsonă a fost condusă de el. Mai mare rol însě a jucat în 1870 în resboiul germân-frances. Óstea Sacsoniei întărită şi înmulţită a operat în întréga campanie sub conducerea lui. El şi a câştigat succese însěmnate la urmărirea şi închiderea în Sedan a óstei lui Mac-Mahon, precum şi la asediul Parisului. Aceste succese i au câştigat un însemnat renume militar şi după ce a devenit rege cuvêntul lui a avut şi are mare pond în consiliul militar german Sě vorbesce chiar că într'un eventual resboiu el ar avé sě ducă un rol de frunte în conducere, asemenea lui Moltke în 1870. Acésta sě vede şi de acolo că cât interes a arětat faţă de manevrele mari dela Güns. Regele este de 65 de ani, dar cu tótă vêrsta înaintată este în deplină vigóre trupéscă şi sufletéscă

* * *

Despre primirea ruşilor în Paris sě mai scriu următórele: In 20 Octobre pe bulevarde s'a adunat o mulţime de ómeni al căror numěr se socotesce a fi fost aprópe un milion.

Oficerii ruşi visitară edificile publice. Directorii instutelor primiră pe oficerii ruşi cu vorbiri patiotice şi pacinice. Femei şi copii întindêu oficerilor buchete de flori

In 21 Octobre, br. Mohrenheim ambasadorul rus din Paris, a făcut o visită lui Avelane, vorbind cu el despre participarea oficerilor ruşi la înmormântarea lui Mac Mahon. Óspeţii ruşi au pus pe cosciugul mareşalului o minunată cunună.

Metropolitul din Paris a dat o circulară, în care ḑice, că acésta alianţă intimă a celor dóuě naţiuni însěmnéză pentru patrie binecuvêntarea lui Dumneḑeu ér pentru Europa chezăşia păcii şi sigurităţii. Din causa acésta metropolitul dă ordin clerului subaltern ca în tóte bisericile diecesei sale sě ţină „Te Deum“ -uri. El ḑice mai departe, că pe Francia o pětrunde adênc participarea Rusiei la înmormântarea lui Mac Mahon şi deci ordonă, că după „Te Deum“ sě se cânte „de profundis.

Din causa înmormêntării lui Mac-Mahon a trebuit sě se schimbe programul serbărilor; representanţa de gală dela operă s'a dat Marţi.

Óspeţii francesi au dejunat în 21 Octobre la ministeriul de interne La banchet ministrul preşedinte Dupuy a ridicat un toast pentru ţarul, ţarevna şi familia ţarului, apoi pentru Avelane şi pentru marina şi armata ruséscă. Lui Dupuy i-a rěspuns br. Mohrenheim, ḑicênd, că póte nu va mai avé ocasie de-a goli un păhar pentru preşedintele Carnot, de aceea prin toastul sěu strigă din adêncul inimei: Trăiască preşedintele Carnot; Trăiască republica francesă. Admirarul Avelane íatr'un toast câlduros îşi goli păharul pentru ministru preşedinte Dupuy şi pentru prosperitatea Franciei.

După banchet a fost mare recepţiune, ér după acesta oficerii ruşi s'au dus la „Grand Hotel“, unde s'a aranjat în onórea lor esercîţii de scrimă

Noutăţi.

Proces pentru vătěmare de onóre. Pe Marţi 24 l. c. n. a fost pusă ḑi de pertractare în Cluş a procesului pentru vătěmarea de onóre, făcută prin declaraţiunile revoltătóre de bun simţ şi publicate în „Tribuna“ Nr. 133 şi 135 din 1892. Dl Ioan Henteş, *retrăgêndu-şi* încă înainte cu câte-va ḑile declaraţiunea, d l Ioan Broju l'a escepţionat; ér tribunalul a achitat dimpreună cu dl I. Henteş şi pe N. Roman şi S. Bocu, ca împreună autori ai declaraţiunei; deóre-ce în sensul legei, dacă şi numai pentru unul dintre acusaţi se retrage acusa, ea se privesce de retrasă şi pentru ceilalţi făptuitori.

Ioan Rusu Şirianul şi Dr. I. Grecu autorii declaraţiunei din Nr. 133 al „Tribunei“ *nu s'au presentat*. La cererea representantului acusatoriului, a d-lui Dr. Otto Czikmántori, tribunalul a hotărît sě se ţină pentru acestia altă ḑi de pertractare.

Curtea cu juraţi s'a compus în partea cea cea mai mare din profesori de universitate, advocaţi, amploiaţi de stat şi comitatensi superiori.

* * *

Călětoria archiducelui Francisc Ferdinand. Presumptivul nostru moştenitor de tron s'a întors ḑilele trecute din călětoria, ce a făcut-o în jurul pămêntului. Călětoria a durat 10 luni. Principele a plecat spre rěsărit şi s'a întors acasă prin America. In decursul călětoriei a condus ḑiar, însěmnând în el ḑi de ḑi esperienţele, impresiile şi observările sale. Ḑiariul sě compune din 12 volume mari. Unele părţi din aceste se vor publica în tipar. Despre ḑiariul archiducelui spun ḑiarele nemţesci, că e fórte interesant şi instructiv.

Fórte deaměnuntul sunt caracterisate în el particularităţile Budiştilor, Bramanilor etc., fanatismul religios al Fakirilor, particularităţile istorico-culturale ale ţěrilor şi locuitorilor.

Cu deosebire esceléză prinţul în descrierea diferitelor jocuri şi petreceri de sport ale popórelor esotice. El nu negligéză însě nici decum aměnuntele culturale- pe lângă cele etnografice: astfel, de esemplu, arată un mare interes pentru marile industrii din India, Australia şi America.

Descrierile de peisage nu sunt nici ele negligate. O deosebită impresie au făcut asupra prinţului munţii Himalaia.

Archiducele a adus cu sine numěróse colecţiuni din ţerile, pe unde a umblat. Ele cuprind 400 lăḑi mari.

* * *

Ultima „operă“ a lui Hunfalvy. Se scie, că în anii din urmă ai vieţei sale, giganticul „istoric“ al magiarilor, Paul Hunfalvy s'a ocupat cu scrierea unei nóuě „istorii“ privitóre la „Rumuni“, cum îi botezase el. Mórtea însě nu l'a lâsat sě mai debuteze înaintea lumei unguresci şi cu acésta nóuă comedie a sa; el a murit înainte de a-şi fi completat scrierea, la care de altmintrelea se ḑice, că a muncit ani de ḑile. Manuscrisul rěmas de el, care ar conţiné un fel de „istorie“ şi încă o „istorie sistematică“ a „rumunilor“ până în seculul al 16-lea, s'a conservat de academia ungurésca din Budapesta, care l'a predat unui elev al lui Hunfalvy, anume lui Réthy László, cu însărcinarea, ca sě-l arangeze şi sě-l publice. Réthy a şi satisfăcut însărcinărei, aşa că ultima „operă“ rěmasă de Hunfalvy va apăré cât de curênd în editura academiei magiare din Budapesta. -- Vom vedea, ce mirozenie va mai fi şi acésta.

* * *

Un episcop patriotic. Foile magiare vestesc, că dr. Valyi Ianos episcopul gr. cat. rutén al Eperjeşului este fórte patriotic şi „servesce după cum i-e datorinţa causa magiarismului.“ Étă pentru-ce: dr. Valyi a adresat o ordinaţiune la toţi preoţii diecesei sale, ca fie care sě substérnă la el, în decurs de opt ḑile diplomele de învěţător din parochii, precum şi atestatele, ce le au învěţătorii dela cursurile supletorice de limba magiară. Tot odată sě raporteze, care învěţător n'are diplomă, care intru cât vorbesce limba magiară şi cu ce succes póte propune în scólă acésta limbă?

* * *

Scólă de finanţe In România are sě sě deschidă la 1 Noemvre o scólă specială de finanţe, carea se prepare tineri pentru toţi ramii finanţiali din ţéră. Cursul va fi de trei ani; tinerii, cari doresc a fi primiţi în scóla acésta, trebue se aibă bacalaureatul (maturitatea) gimnasial, real sau comercial. Statul dă pentru tinerii lipsiţi 20 stipendii à 60 lei pe lună.

* * *

Memoarele lui Mac-Mahon. Mac-Mahon şi-a terminat acum câţi-va ani memoarele sale şi a dispus sě se publice numai după mórtea lui. Ele constau din cinci volume gróse. Intréga lucrare sě împarte în 4 părţi: espediţiile din Africa, resboiul din 1870—71, óstea dela Versailles şi presidenţia republicei. Insěmnările încep cu anul 1837 şi sě termină cu presidenţia lui Mac-Mahon. Cu deosěbire sunt, precum sě spune, interesante părţile din urmă, în care sě descoper multe lucruri necunoscute şi documente, referitóre la evenimentele, ce au precedat presidenţia lui şi abḑicerea de president. Multe din aceste, sě ḑice, că vor fi neplăcute pentru unii.

Despre Mac-Mahon sě povestesc mai multe anecdote, cari caracteriséză pe acest bărbat, soldat din creştet până în tălpi.

Intre altele sě spune, că pe când Mac-Mahon era president, s'a întêmplat o esundare mare de apă. Ministrul ca sě-i mărésca popularitatea, de care nu sě prea bucura, pe când a eşit el la faţa locului, a aranjat un pericol de înecare simulat al unei familii, pe care ar fi fost sě o scape Mac-Mahon. El însě nu scia nimic despre lucru. Când sě părea că familia sě află în pericolul cel mai mare în mijlocul apelor, ministrul ḑise lui Mac-Mahon sě sară în ajutoriul ei cu o luntre, ce sě afla la ţerm. Presidentul, care sě ţiné strict de resortul sěu, ḑise: „Acésta se ţine de sfera de activitate a ministrului de marină“.

* * *

Avellane şi stindardul frances. Ḑiarele aduc scirea despre o deosebită manifestaţie a admiralului Avellane pentru stindardul frances. Când oficerii escadrei rusesci au mers la „Cercle militair“ din Paris, şi mulţimea imensă striga: „L'amiral! L'amiral!“ el a apărut pe balcon, a iuat stindardul frances, ce se afla arborat acolo, şi la îmbrăţişat şi sărutat de repeţite ori. Raportorul unei foi, care a fost de de faţă, ḑice, că o astfel de demonstraţiune nu s'a mai pomenit, decât pe timpul, când gloria imperiului roman era la culme.

Cronică.

Din comitatul Albei de jos.

Culesul viilor s'a început, însě în ḑiua când sě începe sě şi termină cu culesul.

Nici că sě póte numi cules.

In unele comune proprietarii de frunte abia adună 10—30 vedre, ér cei sěracii adună strugurii în câte un ciuberaşiu.

Cucuruzele s'au fost îndreptat, însě tot nu ca sě acopere trebuinţele ómenilor.

La primăvară cucuruzul se va scumpi şi de aceea bine vor face ómenii sě nu prădeze mult-puţin cât îl au.

Scólele s'au început mai pretutindenea, învěţătorii sunt la postul lor şi s'au apucat de munca cea grea şi slab remunerată

Unele organe din parochii încă tot nu au simţul recerut, pentru de a ridica scóla şi posiţia învěţătoriului.

Trebue ani, păn' sě vor deda ómenii la ordine.

Versu. Skafa màntuireĭ voiŭ luá, şi numele Domnuluĭ voiŭ kiemà.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ.

Versu. Rugàcĭunĭle mele Domnuluĭ voiu da inàintĕa a tot poporluĭ sĕu.

Màntueste pre noĭ.

Màrire Tatàluĭ. Màntueste Fiul Zeuluĭ.

Şi akum. Ununaskute Fiule şi kuvèntule a Zeuluĭ karele eşti nemoritorĭu.

Domineka, la Sàntele Pastĭ.

Versu. Zeule! miselimàte spre noĭ, şi ne binekuvèntà.

Màntueste pre noĭ, Fiul Zeuluĭ, karele inviaşĭ din morcĭ, kariĭ kàntàmu cie. Aliluia.

Versu. Luminĕazà facĭa tĕa preste noĭ, şi ne misele.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ.

Versu. Ka sò kunostemu pre pamèntu kalĕa tĕa, in tote gintele mantuirĕa tĕa.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ.

Màrire; Şi akum. Ununaskute Fiule şi Kuvèntule a Zeuluĭ, karele eştĭ nemoritorĭu.

Joĭ la inalcarĕa Domnuluĭ.

Versu. Mare este Domnul, şi laudat forte in cetatĕa Zeuluĭ nostru, in muntele sàntu a sĕu.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ, karele te inalcaşĭ intru màrire, kariĭ kàntàmu cie. Aliluia.

Versu. Zeu in palaturĭle eĭ se kunoste, kàndu ajutà pre ĕa.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ.

Versu. Kà ĕatè, imperacĭĭ pàmèntuluĭ se adunarà, se strinserà impreunà.

Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ.

Màrire; Şi akum. Ununaskute Fiule şi Kuvèntule a Zeuluĭ, carele estĭ nemoritorĭu.

Dominekà, la Cinzeciune.

Versu. Sò te askulte Domnul in zioa nekasluĭ, sò te vĕaglè numele Zeuluĭ al Iakovluĭ.

Màntueste pre noĭ Màngàitorule bune, kariĭ kàntàmu cie. Aliluia.

Versu. Sò tramitè cie ajutorĭu dintru cel Sàntu, şi din Sion sò te ajute.

Màntueste pre noĭ Màngàitorule bune.

Versu. Sò reinime tot arzèmintul tĕu, şi arderĕa de tot atĕa sò se ingraşie.

Màntueste pre noĭ Màngàitorule bune.

Màrire; Şi akum. Ununaskute Fiule şi Kuvèntule a Zeuluĭ, karele eştĭ nemoritorĭu.

Rogàcĭunĕa Popeĭ, la kàntarĕa Trepteĭ doàlĕa.

Domne Zeul nostru; Màntueste poporlu tĕu, şi binekuvèntà mostenirĕa tĕa, plinirĕa basericeĭ teei vegle, sànceste pre kariĭ amà ornamintul Kaseĭ teeĭ, tu màreste pre eĭ ku zeĕaskà poteràa tĕa şi nu lasá pre noĭ, kariĭ speràmu intru tine.

Apoĭ zice:

Diak. Ĕarò şi ĕarò ku pace Domnuluĭ sò ne rogèmu. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Apàrà màntueste, misele, şi vegle pre noĭ ku donlu tĕu. Kàntàr: Domne misele.

Diak. Pre prĕa sànta, korata, prĕabĭnekuvèntata, màrita, Stepàna nostra Zeunaskètorĕa, şi totudeuna Verginĕa Maria, ku tocĭ Sàncĭĭ sò reinimèmu pre noĭ ènşine, şi unul pre altul, şi totà viaca nostrà Hristosluĭ Zeu sò dèmu. Kàntàr. Cie Domne.

Popa. Kà bun, şi omamàtorĭu Zeu estĭ, şi cie màrire inalcàm, Tatàluĭ, şi Fiului, şi Sàntuluĭ Spirtu, akum şi totudeuna, şi in vietele vietelor.

Kàntàr. Amin.

Dupò treele pacĭute, se kàntà Trĕapta treelĕa şi anume:

De este Dominekà, seu Serbàtorea verunuĭ Sànt mare, Fericirĭle, precum urmă.

Intru imperacĭĕa tĕa reinimà pre noĭ, Domne, kànd veĭ vení intru imperacĭĕa tĕa. Fericiĭ sunt seracĭĭ ku spirtul, kà acelor este imperacĭĕa cerurilor.

Fericicĭ sunt kariĭ plàngu, kà aceĭ se vor mànàĭ.

Pre 10.

Fericicĭ sunt blànziĭ, kà aceĭ vor moştení pamèntul.

(Va urma.)

Prea s'a înrădăcinat era veche patriarchală ca sĕ o scoţi la cale cu ei, cu una cu dóuĕ

Pre Sâmbată în 28 este conchemată adunarea municipală în vestitul cuib al calvinilor în Aiud.

La ordine sunt puse numai 44 de obiecte Intre aceste contragerea unui împrumut de 200,000, ca sĕ ia statul drumul dela Alba-Iulia până la Abrud în grige, altul de 60,000 pentru drumul de fer până la Zlatna

Va sĕ ḑică ţineţi-ve români la plată.

De ar fi numai aceste.

Dar sunt încă vr'o 10 aruncuri, pentru monografia comitatului, pentru fondul îngrigirei bolnavilor, pentru pensiunea notarilor, pentru pensiunea amploiaţilor, pentru căsarma honveḑilor din Aiud, pentru căsarma din Abrud etc.

Sermană lume — grandomanică unguréscă, cum vrea ea sĕ dea pe domnul de pe spatele sermanilorţĕrani

Te cuprinde fiori, când cetesci convocătoriul.

Şi ce credeţi, că nu se vor vota, ba da, tóte sĕ vor vota en bloc, căci aşa cer interesele statului şi ale ideei de stat magiar.

Românii cei lăudăcioşi cu naţionalismul lor de regulă stau acasă, au pertractări, trebşóre, nu sĕ vor duce ca de regulă sĕ combată aceste aruncuri.

De vre-un club municipal nu e vorbă căci unul e unit, altul neunit, unul e prea sincer, altul e prea încăruntit în fără de legi şi aşa nu poţi da de conducĕtoriu.

Ne-a bătut D-ḑeu şi trebue sĕ suferim starea miserabilă în care ne găsim — şi poporul sĕ încovóie sub greutatea provcrilor.

Va venì la ordine şi faimosl rescript al comitatului Nograd, ca sĕ se pună scăluşul în gura celor dela presă Şi se va primì şi aceea monstruositate — ca sĕ se vaḑă cât de păcătoşi suntem noi la noi acasă şi câte porţiuni de indiferentism se recere, pentru ca sĕ vaḑă lumea unde au decăḑut pretinşii fruntaşi ai poporului din părţile aceste.

Dar se nu anticipăm — vom vedea după 28 — cine cum şi-a făcut datoria şi cari suut cei ce se jertfesc şi pentru binele public românesc.

Ocasiunea e dată.

Material abundant, numai voie şi inimă sĕ fie ca se fie la postul lor.

In special vor venì la desbătut douĕ puncte, cari ating douĕ scóle românesci de ale nóstre.

In comuna Craiva este un fond de bucate — din care s'ar puté asigura esistenţa scólei. La iniţiativa parochului de acolo — comitetul comunal a decis, ca sĕ se dea pe sama scólei — şi nesupunêndu-se organele comunale — adm. protopresbiteral a însinuat proces la vice comitele, care a supus obiectul deliberărei adunărei generale. Tot acelaşi adm. a făcut paşi ca împrumutul de 1700 fl. din Geógiul de sus sĕ se destineze pe sama scólei — şi comitetul s'a învoit. Remâne ca adunarea sĕ încuviinţeze sau ba.

Vom vedé cu ce bunăvoinţă sĕ vor desbate aceste douĕ obiecte, fi-vor magiarii şi aici ângusti la inimă, cum sunt în tóte afacerile, sau apoi dór cestiunile aceste culturale le vor privì mai cu sânge rece.

Ai nostri sĕ fie cu băgare de imă şi sĕ nu-şi pregete a apĕra repturile, căci altcum ce folos are oporul de inteliginţă, şi ce folosesce inţelepciunea la mu ţi, dacă aceea e numai pentru ei, ér când e vorba de afaceri publice sĕ pun în reservă şi lasă lumea sĕ-şi alerge caii după plac.

X y.

Raport

despre adunarea generală a „Reuniunii învĕţătorilor români ort. or. din districtul Sibiiului“, ţinută la 26 şi 27 Septembre c. st. v. în Avrig.

(Urmare.)

La propunerea membrului G. Stănésă se pune la ordinea ḑilei cetirea disertaţiunei: „Jocurile de copii şi importanţa lor pedagogică“, de Aleman Galea, învĕţător în Rĕşinari. Autorul vorbesce mai întâi despre jocurile de copii, cari sunt în etatea dela 3—6 ani, după aceea ne arată importanţa jocurilor şi pentru elevii scólei poporale. După cetirea disertaţiunei, se încinge o discusiune, la care iau parte membrii: Dr. Petru Şpan. profesor seminarial în Sibiiu, D. Lăpĕdat şi în urmă preşedintele Dr. D P. Barcianu, din care reese importanţa jocurilor de copii preste tot, se invită pe lângă susţinerea în tótă forma lor originală a jocurilor naţionale românesci, cari trebuesc puse în serviciul educaţiunei, Prin jocuri se desvóltă fantasia în copil, se cunósce spiritul şi aplicările lui, trebue sĕ fim însĕ cu mare atenţiune la alegerea lor. Se abandonăm jocurile strĕine, cari nu se potrivesc cu natura vióie a copilului nostru. După acéstă discusiune adunarea generală la propunerea membrului D. Lăpĕdat decide a se esprima mulţămită autorului pentru zelul seu manifestat în compunerea disertaţiunei, şi a se da publicităţii.

Secretariul Ioan Popovici, profesor la scóla civilă de fete a „Asociaţiunii“, cetesce raportul privitor la uniformitatea în sĕrbările scolare, care la adunarea generală din anul trecut din causa scurţimei timpului nu s'a putut pune în discusie Adunarea generală decide a se ţiné următórele sĕrbări scolare:

1. Deschiderea solemnă a anului scolar, împreunat cu chemarea sântului Duch şi rugăciune de cerere în biserică, apoi întrunirea elevilor şi a comitetului parochial în scólă, unde se va ţiné o vorbire împreunată cu cetirea regulelor scolare. Acéstă sĕrbare se va ţiné în cea dintâi Duminecă ori sĕrbătóre mare, ce urméză după începerea anului scolar.
2. Ḑiua onomastică a Maiestăţii Sale Impĕratului Rege cu întrunire în scólă şi cântarea imnului poporal
3. Ḑiua sântului Andrei, în memoria fericitului metropolitului Andrei bar. de Şaguna; dacă e posibil în legătură cu o producţiune a elevilor şi o vorbire acomodată din partea învĕţătoriului.
4. Maialul. împreunat cu jocuri de copii, cu cântări şi eventual alte producţiuni.
5. Chramul scólei, cu sânţirea apei, o cuvêntare ocasională, în care sĕ se cuprindă şi numele binefăcĕtorilor scólei.
6. Inchieerea festivă a anului scolar, cu ocasiunea esamenelor anuale.

Fiind timpul înaintat, şedinţa primă se ridică la 1 óră p. m.

(Va urma)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţera nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Grupa Surului, se află aşeḑată la capĕtul apusén al şirului de munţi. Piscul cel mai nalt este Surul (2288 mtri), cu multe văgăuni stâncóse pe cóste, ér' în partea de sus aprópe pleş. De pe vêrful lui avem o privire depărtată. In jur sĕ înalţă piscurile: Vêrful-Tătarului, al cărui nume este póte o reminiscenţă de pe vremea năvălirii tătarilor, piscul Scara în forma unei piramide, Budislavul, apoi Ciórta cu trei piscuri şi spre rĕsărit dela el despărţit prin o curmătură, piscul tepiş Gârbova. Cóstele piscului Ciórta şi Gârbova sunt stâncóse şi forméză o vale de munte, în fundul căreia sĕ află lacul Avrigului, de formă lungăréţă şi cu ţermi stâncoşi. Spre méḑăḑi dela Surul şi Budislav, pe teritoriul României sĕ nalţă muntele Olan.

Grupa Negoiului cu piscurile Negoiul-mare şi Negoiul mic. Negoiul mare este cel mai nalt pisc al Ardélului, 2536. metri preste suprafaţa mării. Vêrful lui se sfîrşesce în o stâncă, cam de 3 metri de lată şi 15 metri de lungă, acoperită cu muschiu; pe ea sĕ află o piramidă de pietri, (piramidă triangulară), făcută de inginerii militari. De pe vêrful Negoiului avem o privire frumósă şi lungă asupra văilor şi délurilor Ardélului, cari sĕ perd în céţa depărtării şi tot asemenea asupra ramurilor de munte, ce sĕ resfiréză spre méḑăḑi în România. In apropiere, la pólele muntelui, în o vale adâncă, numită Stranga-Dracului vedem ca doi ochi albastri, dóuĕ lacuri de munte, despărţite prin o cóstă de dél de către olaltă. Unul este lacul Negoiului (la o nălţime de 1963. metri preste nivelul mării), ér celalalt e iezerul Gârşovei sau iezerul Călţun (la o nălţime 2140 metri.) Spre méḑănópte dela Negoi sĕ nalţă piscurile Săratei şi Tunsului. De pe vêrful Săratei ni se deschide o privire frumósă spre pasul Turnului-Roşu. La pólele piscului sĕ estinde valea adâncă a Săratii, apoi valea Porumbacului cu brădet bogat şi dincolo de ea sĕ nalţă Surul pleş. Mai în depărtare sĕ vede délul Tălmaciului şi şesul Cibinului cu Sibiiul.

Dela Negoi mai departe spre rĕsărit se află munţii Cârtişórei, cu piscurile: Vêrful Laitii, Paltina şi Vênătórea lui Butén, care are o nălţime de 2510 metri, ér spre méḑănópte amintim Piscul Bulii şi Vêrful Merlii. De pe acest din urmă avem o privire frumósă asupra Ţerii Oltului şi spre apus până la Sibiiu, apoi în văile frumóse de munte ale Laitii şi Valea Dómnei şi asupra piscurilor din apropiere. Dintre lacurile din acesti munţi sunt mai însĕmnate: iezerul din Valea-Dómnei, iezerul Căprăreţ şi cu deosebire frumosul lac al Bulii, aflător în valea de asemenea numire, la pólele piscului Vuingu, spre apus dela Vênătórea lui Butén, în o nălţime de 2050. m. In valea Bulii dinjos de lac sĕ află un cataract format de părĕul Bulii, unul dintre cele mai mari şi mai interesante cataracte ale Ardélului. Apa are o cădere de aprópe 80. de metri şi în lăţime, cu deosebire primăvara când se topesce zăpada de vre-o 20. mtri, formând mai multe cascade şi aruncându-se cu sĕlbătăcie şi zuzet asurḑitor printre stânci şi bolovani.

Munţii Arpaşului cu piscurile Arpaşul-mare sau Vêrtop, Arpaşul-Mic sau Vêrtopel, cu cóstele lor stâncóse, apoi Podragul şi Podrăgelul. La pólele lor se află în dóuĕ văi adânci lacul Podrag, de estindere considerabilă şi lacul Podrăgel.

In munţii Ucei sĕ nalţă piscurile Ucia Mare şi Ucişóra; dela aceste mai departe spre rĕsărit urméză munţii Vistea-Mare, între păraiele Vistea Mare şi Viştişóra. Piscul lor mai nalt este Colţul Vistea-Mare, care după Negoiul este cel mai nalt pisc al ţĕrii, avênd o nălţime de 2520 metri. De pe vêrful lui, afară de panorama frumósă, ce o vedem în apropiere la pólele munţilor, formată de şesul de pe ţĕrmul Oltului, cu satele dese şi mulţimea de rîuleţe, ca neşte cărări argintii, privirea ne străbate în depărtare mare preste délurile Ardélului, ér spre resărit dăm cu ochii de uriaşii munţi ai ţĕrei Bârsei, de Piatra Craiului şi Bucecii, apoi de munţii Ciucului dela rĕsărit şi de şirul Argbitei.

De pe Vêrful-Urlii, aşeḑat mai spre resărit, asemenea ni se deschide o privire frumósă, cu deosebire asupra munţilor Ţĕrei-Bârsei, a Buzeului şi Treiscaunelor şi mai aprópe asupra munţilor Perşanilor. Vêrful Urlii este de 2479 metri de nalt şi-şi are numele dela urletul unui cataract dela pólele lui, format de un rîuleţ, ce isvoresce din un frumos lac de munte. Lângă Vêrful-Urlii se află pasul Brezei, singura trecĕtóre mai comódă din munţii Făgăraşului, prin care putem trece mai cu uşurătate din Ardél în România; în colo nu sĕ află prin ei decât cărări de munte grele de străbătut.

Dela Vêrful-Urlii spre rĕsărit munţii Făgăraşului nu mai au piscuri aşa de nalte, ca în partea lor apusénă şi centrală. In grupa dela capĕtul resăritén al şirului, în munţii Sebeşului,*) piscul cel mai mare, Vêrful Ludii, are o nălţime de 2179 metri. Spre resărit munţii Făgăraşului se împreună cu cei ai Ţĕrii Bârsei şi ai Perşanilor.

(Va urma).

O carte de cetire.

In editura librăriei Ciurcu din Braşov a apărut: *Carte de cetire* pentru clasa I. şi II. gimnasială şi reală; seminare pedagogice şi scóle superióre de fete de Ioan Popea, prof. la gimnasiul român gr. or. din Braşov. Ediţia III. din nou prelucrată. Braşov, 1893. Preţul 2 coróne 70 bani.

Ediţiunea acésta diferă mult de cele dóuĕ de mai nainte, şi adecă diferinţa zace în întocmirea şi acomodarea ediţiunii presente planului de învĕţămênt pentru limba română la gimnasiul din Braşov, lucrat în conformitate cu planul statului de profesorul V. Oniţ, deşi dl profesor I. Popea nu s'a ţinut până în tóte amĕnuntele strict de acest plan. Aşa aflăm în acéstă ediţiune a cărţii de cetire: poveşti, mituri tradiţiuni, legende, schiţe etnografice — dar aflăm şi piese de cetire, cari nu le pretinde planul de învĕţămênt amintit, ca descrieri de ţĕri şi din regnul animalelor. Nu putem decât sĕ ne bucurăm de pornirea salutară, ce ni-o dovedesce şi manualul present, a profesorilor dela gimnasiul nostru din Braşov, de a lucra manuale pentru studiul limbei române în conformitate cu un plan stabilit, spre a se face posibilă instrucţiunea în acest obiect de învĕţămênt cu succesul reclamat de importanţa limbei materne între obiectele de învĕţămênt din gimnasiu. Fórte mare uşurinţă s'ar face prin provederea cărţii cu note esplicative, cu ocasiunea unei nouĕ ediţiuni.

In cât privesce adiustarea esterióră constatăm, că acésta mulţămesce, ba chiar întrece tóte aşteptările, ca manual didactic.

Diverse.

Posiţia unui redactor. Un ḑiar german descrie posiţia unui redactor astfel:

Redactarea unui ḑiar e fără îndoélă o ocupaţiune fórte plăcută, ce face redactorului multă onóre şi bătae de cap. Când ḑiarul cuprinde prea multă politică, publicul e nemulţămit; dacă însĕ cuprinde prea puţină abonaţii se întrébă, că pentru ce dau ei banii pe un ḑiar sec?

Dacă tiparul e mărunt lumea se vaetă că-şi strică ochii, dacă e mare, toţi ḑic, că nu e vrednic cuprinsul ḑiarului de preţul abonamentului.

Dacă atacă pe cine-va, unul varsă foc, ceil'alţi rîd. Dacă menagéză pe cineva, toţi stau gata sĕ-i sară în cap şi sĕ-l înjure; dacă nu laudă pe nimenea atunci e prea smintit, ori érăşi parţial; scrii un articol pentru dame, bărbaţii spun, că ḑiarul e pentru copii şi nu se abonéză; dacă nu împlinesce şi dorinţele femeilor, ele fac propagandă contra ḑiarului.

Loterie.

Mercuri, în 25 Octobre, 1893.

Brünn: 64 45 56 69 72.

---

*) Numiţi as fel dela satul Sebeş, aflător la pólele lor.

Nr. 518/893 [209] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învêţătoresci la scólele din comunele maî jos semnate se puclică concurs în termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“ şi anume:

1. Dârlos, cu salariu anual de 300 fl. cuatir şi lemne.

2. Frâua, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi doi stângeni lemne.

3. Haşag cu salariu anual de 300 fl.

Doritorii de a competa au a'şi substerne suplicele instruate conform legei subsemnatului.

Mediaş, 6 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr .or al Mediaşului.

Ioan Chendi,
administr. protopresb.

Nr 645/prot. [210] 2—3

EDICT.

George Dumitru Tudor gr. or. din Satulung, care de 10 ani a părăsit cu necredinţă pe legitima sa soţie Maria Constantin din Turchesiu şi pribegesce în lume fără ubicaţiune cunoscută, în sensul resoluţiunei Consistoriale, din 10 August a. o. Nr. 4857 B. se citéză prin acésta ca în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral, căci la din contră şi în obsenţa lui se va pertracta causa şi decide procesul matrimonial intentat de către soţia lui în contra dênsului.

Braşov, în 3 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric
protopresb.

Nr. 399/1893 [211] 1—1

Publicaţiune.

In sensul § 124 din procedura judecătoréscă în cause matrimoniali se aduce la cunoscinţă publică că Paraschiva Soră (Lómneş) din Selişte prin sentinţa consistorială din 21 Septembre a. c. Nr. 5665 B. s'a despărţit total de către pribegitul ei bărbat Stan Popa tot din Selişte.

Selişte, 10 Octobre 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliştei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Spre binevoitóre luare aminte!

Subscrisul îmi iau voe a aduce cu tótă onórea la cunoscinţa p. t. public, că cu **1 Octombre n. a. c.** 'mi-am mutat locuinţa dela numĕrul 31 tot în

Strada Măcelarilor Nr. 37,

şi ca în trecut aşa şi acum efectuesc tot felul de încălţăminte pentru domni, dame, copii, precum şi tot soiuri de reparaturi, cu

preţurile cele mai moderate

oferind totodată, spre mulţumirea tuturor, marfă solidă şi prompt esecutată.

În speranţă, că p. t. public îmi va oferì binevoitotoriul concurs, rĕmân

Sibiiu, în Octombre, 1893.

Cu distinsă stimă

[200] 5—6

Constantin Dragoş,
pantofariu.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8 43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10 40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod			4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva			3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	--	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15		Bucuresci.		4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43		Şeica mare		9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos.	Sibiiu	pl.	7.41	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Şelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veştem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Şebeşul sup		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtişóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viştea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beşimbav		4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕta inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
-	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8 20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2 34	5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6 22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	--

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
-	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3 50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9 38	2.30	8.

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	-		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	-		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane,

Nr. 114 Sibiiu, Sâmbătă 16/28 Octobre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 6433 Pres.

CONCURS.

In gremiul consistoriului archidiecesan de aici sunt de ocupat trei posturi de *cancelisti*, fiecare cu salariu anual de 400 fl., care în decursul timpului póte fi urcat la 500 fl.

La posturile acestea pot concura tineri greco-orientali bine desvoltați și sănétosi, deprinși bine în scrierea corectă în limba română și în cea magiară, și recomendați prin studii și purtare bună din trecut.

Suplicele pentru conferirea acestor posturi scrise cu mâna propriă a concurenților și instruate cu documentele necesare, sunt a se adresa aicia la adresa secretariului consistorial Dr, Remus Roșca. cel mult până la *15/27 Novembre* a. c.

Sibiiu, 13 Octobre, 1893

Presidiul consistoriului archidiecesan.

Sibiiu, 15 Octobre, 1893.

Ministrul nostru de interne Hieronymi, precum se vede, are intențiuni bune față de rosolvirea celei mai ardětóre cestiuni a statului nostru, a cestiunii de naționalitate. Nu sunt însĕ de ideia acésta micii despoți din țéră. Despre acésta dovada cea mai bună ne-o dau congregațiunile comitatense din comitatele de nord ale Ungariei. E vorba de libertatea presei, de libertatea liberului cuvênt, atât de mult prețuită în timpul de ađi la tóte popórele culte.

Congregațiunea comitatului Nograd a decis mai sĕptĕmânile trecute ca liberul cuvênt nemagiar sĕ se încătușeze, ca presa română și slovacă sĕ fie supusă la censură preventivă. Acésta decisiune a fost comunicată cu tóte municipiile comitatense ale țerii, pentru aderare și așa a ajuns la desbatere și într'o congregație vecină cu Nogradul, în congregația comitatului Turoț. „Bud, Hirl.“ ne spune, că din acest incident membrii slovaci ai congregației s'au presentat la adunare în corpore. Și ce a urmat? Protonotariul comitatens a referat, că comitetul municipal a primit în întregul ei propunerea comitatului Nograd, deși în alte comitate s'a trecut preste ea la ordinea đilei, și propune, ca și congregațiunea sĕ adere la ea. A pășit însĕ la mijloc vicespanul comitatului și a dat lucrului cu totul o altă direcție.

Vicespanul, espunênd, că n'a putut lua parte la ședințele comitetului permanent, a declarat, că din punct de vedere al libertăților publice și în special al presei nu póte sprigini propunerea comitatului Nograd, dar fiindcă foile slovace și în special „Narodnie Noviny“ și fóia poporală „Narodnie Hlasnic“ agitéză mereu contra statului ungar și doresc constituirea Ungariei pe base de confederațiune, congregațiunea sĕ redigeze o cerere la guvern, în care sĕ se róge, ca pentru înfrênarea agitatorilor, cu schimbarea legii de presă esistente, agitatorii sĕ nu fie condamnați la temniță de stat, ci la temniță ordinară. Êr ca ceva special pentru slovaci a propus, ca congregațiunea sĕ róge guvernul a dispune redactarea unei foi patriotice slovace.

Membrii slovaci ai congregațiunii au apĕrat presa națională slovacă și s'au declarat contra ambelor propuneri dar cu tóte aceste, propunerile vicespanului au fost primite.

Congregațiunea deci va face un rescript guvernului, ca „agitatorii“ adecă representanții presei naționalităților sĕ fie condamnați la arest ordinar, adecă libertatea cuvêntului, libertatea presei la noi și așa mărginită sĕ fie pusă alăturea cu crima, cu hoția de pe drumul de țéră, cu furtul ordinar.

Frumóse idei are vicespanul, care a plăsmuit propunerea și congregația, care a primit-o, numai e pĕcat, că trăesc în secolul nostru luminat, 'în care cu ele sĕ fac de ris; în secolul al XV-lea s'ar fi potrivit de minune.

Incât pentru propunerea a doua, de a sĕ redacta o fóiă slovacă „patriotică“, ar fi pĕcat de banii, ce s'ar spesa pentru o astfel de întreprindere. Fóiă „patriotică“, cum sĕ înțelege la noi este egal cu fóiă „renegată“; cum e bună óră la noi „Ungaria“ lui Moldoványi Gergely, pe care e pĕcat sĕ o ia românul în mână și care cugetă, că prin aceea că bajocoresce pe ómenii nostri de frunte, pe archierei și în genere întréga națiune, va câștiga pe români. Zădarnică încercare! Acésta așa e și la slovaci, dovadă că propunerea acésta n'au desaprobat-o nici membrii slovaci ai congregației, după cum a đis unul cu ironie, din motiv, că guvernul nu va afla slovac, care se cetéscă o astfel de fóiă.

Congregațiunile din comitatele slovace sĕ fac renumite prin propunerile lor — înaintea soviniștilor, cari sĕ bucură de ele, dar guvernul ar trebui sĕ le dea o dojană, pentru-că prin astfeliu de hotărîri medievale blaméză opiniunea publică a comitatelor în streinătate.

Asociațiunea transilvană.

Adunarea generală a Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, care s'a ținut în anul acesta în Năsĕud, a fost de tot bine cercetată, după cum se póte vedé și din înscrierea membrilor, cu care ocasiune s'au încassat 600 fl. Óspeții sibieni: Ilustritatea Sa Dr. Il. Pușcariu, v.-președintele Asociațiunei, rev. domn Z. Boiu secretariu I, dl L. Simonescu cassar, apoi domnii: I. Papiu, P. Cosma, O. Tilea, însoțiți de delegații desp. Făgăraș Iuliu Dan protopresb. și V. Rațiu vicariu, au plecat din Sibiiu Vineri séra în 20 Oct. Sâmbătă la 12 óre au sosit în Bistrița, unde au fost călduros primiți dimpreună cu alți óspeți, de inteligența din Bistrița, Bărgău și Năsĕud. Dl Dr. Ciuta ținù o vorbire, prin care bineventà pe comitetul central, dênsului ii respunse dl vice-președinte D Ilarion Pușcariu în termini călduroși. După-ce óspeții prânđiră în Bistrița se înșirară la vr'o 15 trăsuri pe drumul spre Năsĕud. La marginea desp. Năsĕud îi întimpinà pe óspeți un banderiu de călăreți și comitetul arangiatoriu în frunte cu dl Dr. Ioan Pop, care a bineventat pe comitetul central și căruia i-a rĕspuns în cuvinte pĕtrunđĕtóre dl vice-președinte Dr. Il. Pușcariu In partea de rĕsărit a Năsĕudului se ridica o pórtă triumfală mare și frumósă, aici aștepta partea cea mai mare de inteligință și popor din Năsĕud și jur și în sunetele musicei pompierilor, în strigătele nesfêrșite de „sĕ trăiéscă“ ale tineretului și publicului ajunseră óspeții la 4 óre în Năsĕud, unde îi bineventà primariul Prădan, căruia îi rĕspunse dl vice president. La „Hotel Rahova“ s'a ținut séra convenirea socială, carea a fost animată de o musică vestită și de toastele călduróse D-l Dr. Pop ridicà cuvêntul pentru dl vicepresident Dr. Il. Pușcariu, Ilustritatea Sa mulțămì în genere pentru buna primire. Șirul toastelor ținu până târđiu, asemenea durà și petrecerea.

In 22, după serviciul divin publicul era adunat și astepta deschiderea ședinței, când se ivesce vice-comitele și cere ca sĕ i se dea spre cetire disertațiunile, ce au sĕ le țină disertanții, ca sĕ le censureze. Cu vice-comitele s'au întreținut spre capacitare dl vice-președinte Dr. Il. Pușcariu, directorul Ciocan, în sfêrșit a pus capet discuțiunei dl Cosma, care i-a spus lămurit, că pretensiunile îi sunt absurde, că nici Bánffy n'a făcut astfeliu de pretensiuni la Deș, mai bine vor sci membrii chemați sĕ judece cuprinsul disertațiunilor decât dl vice-comite și ei și-iau respunderea pentru ele, dl vice-comite se vede, că nu cunósce încă trebile și e prea esagerat în pretensiuni. După acestea muindu-se vice-comitele se începu ședința, la care luà și dênsul parte. Cuvêntul de deschidere al dlui vice-

---

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare).

Fericicĭ suntu fometosiĭ, și setosiĭ dupò dereptate, kà aceĭ se vor sàturá.

Pre 8.

Fericicĭ suntu miselimosiĭ, kà aceĭ se vor miselí.

Fericicĭ suntu ceĭ ku inimà koratà, kà aceĭ vor vedĕa pre Zeu.

Pre 6.

Fericicĭ suntu pacefakètoriĭ, kà aceĭ fiĭ Zeuluĭ se vor kiemá.

Fericicĭ suntu kariĭ se alungà pentru dereptate kà acelor este imperaciĕa cerurĭlor.

Fericicĭ vecĭ fi, kándu ve vor infruntá, și alungá mencĭunosiĭ, și vor zice tot kuvèntul rèu kontra vostrà pentru mine.

Bukuracive, și ve alegricĭ, kà plata vostrà multà este in cerurĭ.

Màrire; Și akum.

La Serbàtorĭle zeestĭ, sĕu imperatetĭ se kàntà in loklu Fericirĭlor kanteklu Serbàtoreĭ, și anume La inalcarĕa onorateĭ Kruce, in 14-lĕa Vinicerĭu.

Versu. Domnul se imperací, sò se niràĕaskè poporele.

Màntueste. Domne! poporlu tĕu, și binekuvèntà mostenirĕa tĕa, donĕazà vingere regilor asupra neamicilor, și vegle ku Krucĕa tĕa pre regĭunĕa tĕa.

Versu. Domnul din Sion este mare, și inaltu preste tote poporele.

Màntueste, Domne! poporlu tĕu.

Versu. Màrturĕaskèse numeluĭ tĕu mare, kà infrikosat, și sàntu este.

Màntueste, Domne! poporlu tĕu.

Màrire; Și akum. Màntueste, Domne poporlu tĕu.

La nasterĕa Domnuluĭ, și Màntuitorluĭ nostru Isus Hristos, in 25-lĕa Nieos.

Versu. Zise Domnul Domnuluĭ mĕu: șezĭ de derĕapta mĕa, pònè voĭu pune pre neamiciĭ teĭ skamnicellu peciorĭlor tele.

Naștерĕa tĕa Hristose Zeul nostru, resarí lumeĭ lumina kunostinceĭ, kà prin dènsa kariĭ servĕau, stelelor dela stela fuserà anvencau sò se inklinà cie soreluĭ dereptateĭ, și sò kunòscè pre tine resaritlu de sus, Domne! màrirc cie.

Versu. Toĕaglu potereĭ va tramíte cie Domnul din Sion, și veĭ stepàní in mezĭul neamicilor teĭ.

Nasterĕa tĕa Hristose Zeul nostru.

Versu. Ku tine este incepètura in zioa potereĭ teĕĭ, intru stralucirĭle Sàncilor teĭ.

Nasterĕa tĕa Hristose Zeul nostru.

Màrire; Și akum. Nasterĕa tĕa Hristose Zeul nostru.

La botezlu Domnuluĭ nostru Isus Hristos, in 6-lĕa Gerarĭu.

Versu. Màrturicive Domnuluĭ: kò e bun, kà in vietà este miselĭĕa luĭ.

In Iordan, kàndu te botezașĭ tu, Domne! inklinarĕa Treimeĭ se aretà; kà bocĕa Pàrinteluĭ màntuví cie, și Fiu amat te nnmí; și Spirtul in formà de borumbu adeverí intarirĕa kuvèntuluĭ. Karele te aretașĭ Hristose Zeule, și lumĕa luminașĭ, màrire cie.

Versu. Sò zikè kasa Israilluĭ: kò é bun, kà in vietà este miselĭĕa luĭ.

In Iordan, kàndu te botezașĭ tu, Domne!

Versu. Sò zikè kasa Aaronluĭ: kò é bun, kà in vietà este miselĭĕa luĭ.

In Iordan kàndu te botezașĭ tu, Domne!

Versu. Sò zikè tocĭ, kariĭ se temu de Domnul: kò é bun, kà in vietà este miselĭĕa luĭ.

In Iordan, kàndu te botezașĭ tu, Domne!

(Va urma.)

president a fost un studiu frumos şi de mare importanţă asupra desvoltării celei mai înalte societăţi culturale românesci din Ardél. In decursul acestei şedinţe au sosit telegrame dela: Escelenţia Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul; corpul profesorilor din Blaş, redacţia „Telegrafului Român“, dl M. Voileanu asesor Sibiiu, dl G. Pop de Basesci şi dela alţii din ţéră şi strěinătate. După 2 óre s'a început banchetul, la care au participat 140 de persóne. Primul toast l'a ridicat dl vice-president Dr. Il. Puşcariu pentru Majestatea Sa monarchul şi apoi a curs rênd pe rênd şirul toastelor. Culmea însufleţirei o a atins dl ases. Z. Boiu prin o poesie în onórea Năsĕudului. Séra musica pompierilor şi corul plugarilor a făcut serenadă dlui vice-preşedinte.

Luni la 9 óre s'a deschis şedinţa a doua, în care s'a verificat procesul şedinţei prime, s'au cetit raportele comisiunilor din şedinţa primă şi s'au întregit locurile vacante. Resultatul l'am publicat în numerul trecut. Dintre douĕ disertaţiuni însinuate a dlui Başota şi Stoica, din causa timpului scurt nu s'a putut ceti decât a dlui Başota. Ele se vor publica în fóia Asociaţiunei. Balul, ce s'a ţinut séra a fost splendid Preste 250 de persóne au luat parte. In pausă s'a jucat „Căluserul“ şi „Bătuta“.

Adunarea generală pe anul viitoriu e învitată la S. Sebeş.

Dacoromânismul şi politica culturală magiară.

Sub titula acésta, înainte de acésta cu câteva luni a scris în „Egyetértés“ dl Jancsó Benedek o serie de articoli, publicaţi în urmă şi în broşură separată, referitori la cestiunea română. Articolii au fost scrişi cu órecare cunoscinţă şi obiectivitate, până acum neobicinuită în publicistica magiară faţă de noi şi acésta le-a dat o însĕmnătate deosebită. Ca resultat al cercetărilor sale dl Janceó a susţinut părerea, că daco-românismul — sub care numire dênsul înţelege cestiunea română, în starea ei de acum, — este un factor, care se luptă în linia primă cu arme culturale şi că tot numai cu arme culturale se póte combate cu succes din partea magiarilor. Cum sĕ se combată, aceea dl Jancsó n'a desvoltat-o atunci, d̦icênd, că mai chemat este ministrul de culte sĕ afle pe acest cum, adecă mijlócele de combatere. După-ce însĕ, cum ne spune dênsul în „Egyetérté“ din 21 Octobre c. ministrul până acum n'a manifestat nici un fel de interesare faţă de cestiune, îşi va espune dênsul părerile, tot sub titula de mai sus, în o altă serie de articoli, arătând mijlócele de combatere. E interesat, după cum ne spune „Egyetértés“, că autorul are acelaşi punct de vedere, ca şi ministrul Hieronymi, şi deosĕbirea numai atâta este, că ceea-ce ministrul a spus în termini generali în dietă, dênsul va espune în detaiu şi cu motivările necesare.

Din primul articol, apărut în numĕrul amintit al lui „Egyetértés“ estragem următorele:

> După apariţiunea broşurei mele, cestiunea de naţionalitate română a ajuns în acel stadiu mai nou al desvoltării sale, în care nu sĕ póte nici denega, nici micşora. Ar trebuì sĕ aibă cineva o rea-vointă pĕcătósă, o consciinţă nepatriotică, ca acum sĕ pótă susţiné, că cestiunea de naţionalitate şi în specie cestiunea română nu este una dintre cestiunile mai de căpetenie şi mai ard̦ĕtóre ale politicei magiare.
>
> Se pare a fi o afirmare paradocsă, dar în órecare privinţă trebue sĕ fim mulţămitori ultraistilor români, căci ţinutei lor, provocătóre până la scandal trebue sĕ mulţămim, că ad̦i în faţa acestei cestiuni nici aceia nu mai pot închide ochii, cari ţin frênele ţerii în mână şi cari până acum aşa bucuros s'a amăgit pe sine cu aceea, că întrégă cestiune română o fac din partea română câteva esistenţe catilinare dimpreună cu câţi-va d̦iarişti din parte magiară, cari au patima mâncărimii.
>
> Cu cât me ocup mai mult şi mai profund cu cestiunea română, cu atât mai tare ajung la convingerea, că naţiunea magiară nu are interes de loc de a face încercarea sĕ răpéscă românilor naţionalitatea, ci din contră avem interesul direct, ca români în acésta patrie sĕ se afle bine ca românii şi ca cetăţeni ai statului ungar, ca sĕ se întăréscă în naţionalitatea lor, în avere şi cultură nu numai din partea lor, ci şi cu ajutoriul statului ungar şi pentru ajutoriul acesta frăţesc, noi în interesul nostru bine priceput sĕ nu pretindem dela ei nici mai mult nici mai puţin, decât patriotism curat şi alipire sinceră la statul ungar şi afară de de acésta sĕ mai pretindem de la inteleginţa română o conlucrare cinstită întru resolvarea cestiunilor civilisatorice, cari sunt impuse statului ungar din partea istoriei şi destinaţiunei sale politice.
>
> Aş greşí contra adevĕrului, dacă aş afirma, că politica magiară şi-a propus cândva de a lipsi pe români de naţionalitatea lor şi că ar fi vre-un bărbat de stat sau politic magiar, demn de luat în consideraţie seriósă, care ar interpretă magiarisarea aşa, cum s'au obicinuit a acusa în privinţa acésta viaţa publică magiară aceia, cari jócă rolul de frunte la români. Greşala nóstră nu este aceea, că ne-am fi ocupat prea mult, din ori şi ce punct de vedere cu românismul, ci aceea, că am luat în prea puţină consideraţie pe români. Ne-am arangiat economia nóstră casnică de stat şi culturală, cu un cuvênt tótă viaţa nóstră politică publică, fără ca sĕ ne fi venit în minte a cumpĕnì, cà în partea resăriténă a patriei nóstre românii, ca element etnografic, sunt în maioritate şi că ce efect vor avé asupra lor instituţiunile şi alcătuirile aceste politice, economice şi culturale şi asupra raportului, în care negreşit trebuie ei sĕ stea cu naţiunea şi statul magiar?

(Va urma)

Date statistice.

Nu vom vorbí în acest articol de un feliu de indiferentism, ce domnesce la noi, de a ne ocupa şi cu statistica poporului nostru. Am puté cu dreptul afirma, că afară de datele, ce ni le dă din an în an biserica nóstră ortodocsă orientală din archidiecesă şi cele dóuĕ diecese surori de Arad şi Caransebeş la sinóde, date, care mai bine se pot vedé din trei în trei ani din rapórtele cătră congresul naţional bisericesc, alte date mai esacte despre numĕrul, progresul, starea morală şi culturală a poporului nostru nu avem. Nu avem date, din care sĕ ne putem face o oglindă fidelă, în ce părţi poporul român e în crescere şi în care părţi decresce el numeric. Nu avem studii, din care sĕ se vadă lămurit, care sunt causele decrescerei lui în unele părţi, cum se manifestă viéţa lui morală şi culturală, şi ce naţionalitate cuprinde mai mare teren, unde poporul nostru numerice nu se sporesce în acelaşi raport, ca şi rasa, ce-i ocupă terenul. Nu avem date din isvóre românesci, prin care sĕ putem afirma hotărît numĕrul românilor din Ardél şi Ungaria, cari în urma sorţii trăesc în mijlocul multor némuri, cari caută sĕ le dispute esistenţa prin tóte mijlócele.

E drept, că faţă cu împregiurările, în care trăim, nu putem vorbí în general de decrescerea poporului nostru. Firea lui 'l ajută în ori-ce împregiurări, vitalitatea lui e recunoscută, dar în toiul frigurilor statistice, ce au cuprins pe unii bărbaţi magiari, ar fi timpul sĕ dăm şi noi statisticei însemnătatea cuvenită, sĕ ne studiem bine din tóte punctele de vedere şi unde am vedé, că s'a ivit vermele, care róde la firul decrescerei, progresului şi al culturei poporului sĕ-l nimicim până când încă nu e prea târd̦iu.

Cu acésta mică întroducere trecem la studiul, ce l'a făcut dl Varga Gyula în academia de sciinţe magiară, studiu, care are menirea sĕ demustre, că nu vor trece mulţi ani şi cuceririle, ce din an în an le face limba magiară vor aduce drept isbândă înmulţirea rasei magiare în un astfeliu de raport, încât nu se va mai puté imputa magiarilor, că domnesc cu o minoritate numerică preste celelalte naţionalităţi, cari formézâ marea maioritate în statul ungar de ad̦i.

Respectivul domn şi-a făcut studiele, punênd în paralelă datele statistice din 1880 şi din 1890. Se înţelege, că datele acestea numerice pot fi aprocsimativ esacte în cât privesce numĕrul tuturor locuitorilor; îndată-ce însĕ din capul locului se urmăresce scopul de a se scóte la ivélă sporirea rasei magiare, statistica şi studiul făcut pe basa ei despre sporirea naţionalităţilor devine problematică.

Ori cât de problematică însĕ pentru noi este de însemnătate. Dl Varga Gyula ne spune, că şi magiarii sunt un popor, care s'a înmulţit prin contopirea parţială sau totală a altor viţe de popóre şi că acésta contopire, care se continuă prin amestecare de sânge şi de limbă duce mai uşor la lucrarea măréţă a unităţii naţionale magiare. Căci Magiaria nu trebue sĕ se închipue, că o formézâ numai magiarii de sânge, ci şi aceia, cari cu iscusinţă şi cu dor de inimă vorbesc limba magiară. deóre-ce cel ce scie limba magiară, ia parte la cultura magiară, care este o legătură tot aşa de puternică pentru realisarea ideei de stat magiar, ca şi simţĕmêntul însuşi al néoşului magiar. In un stat magiar nu se póte închipuì altă cultură, decât cultura magiară, deóre-ce cestiunea limbei magiare şi a culturei generale a statului sunt cu totul nedespărţite una de alta. De aceea e legitimă nisuinţa statului a se îngrigì ca limba şi respective cultura magiară sĕ şi-o însuşéscă tótă fiinţa omenéscă de pe teritoriul ungar, sĕ şi-o însuşéscă dela nascere până la mórte. Afară de cultura magiară în statul ungar, altă cultură special naţională nu se póte face*) şi se înşélă toţi aceia, cari cércă sĕ o valoreze, deóre-ce ei atunci nu-şi pot valora capabilitatea morală şi culturală în acest stat. E drept, că până acum limba şi cultura magiară şi-au însuşit-o numai straturile mai înalte ale societăţii, de aceea a şi mers carul magiarisării atât de greoiu, astăd̦i însĕ trebue sĕ căutăm ca sĕ atragem massele cele mari ale naţionalităţilor pentru limba şi cultura magiară şi trebue sĕ ne îngrigim, ca acésta sĕ o punem pe o basă mai largă democratică. Nu e destul, că cavalerii germani au fost întemeietorii unor familii sêmburóse magiare, ci nisuinţa nóstră trebue îndreptată într'acolo ca prin întroducerea culturei şi limbei magiare în straturile de jos sĕ lărgim cercul aspiraţiunilor nóstre.

Aşa se eprimă dl Varga în conturi generale şi are îndrăsnéla a se provoca la Roma, carea a cuprins némuri din Europa, Africa şi Asia, a cărei cultură bucuros au primit-o rasele respectivelor continente şi astfeliu s'au asimilat pe încet. Dênsul uită de superioritatea culturei romane, de care se îndulcesc astăd̦i cele mai înaintate popóre.

Dar sĕ ne întórcem la datele statistice:

După dênsul magiarii s'au înmulţit în 40 de ani cu 54.31% pe când tóte celelalte naţionalităţi la olaltă cu 22.92%. Limba maternă magiară o vorbiau înainte cu ¼ de secol 37% ale poporaţiunei, ér acum o vorbesc circa 43%. In 1880 vorbiau limba magiară dintre locuitorii nemagiari ai statului ungar 11·57% ér în 1890 13·86%. Cu tóte că şi prin lege (art. de lege 18 ex 1879) se constring naţionalităţile sĕ vorbéscă limba magiară. totuşi numĕrul celor ce vorbesc limba magiară între nemagiari de abia s'a sporit cu 280.000, pe când naţionalităţile s'au înmulţit cu 721.000, astfeliu că în 1890 numĕrul celor ce nu sciu unguresce s'a urcat cu 441.000.

In provincie preste tot magiarii formézâ 45%, la oraşe numĕrul lor se urcă la 68%. Acésta crescere considerabilă în anii din urmă în cetăţi se esplică şi prin înpregiurarea favorabilă că în special germanii, cari vorbeac limba magiară (pe jidani autorul nu-i mai deosebesce de magiari) se şi identifică cu magiarii. In oraşele mari magiarisarea sporesce mai tare, deóre-ce acolo înfluinţézâ scóla şi alţi factori culturali şi sociali.

La femei, cari ţin cu îndărătnicie la naţionalitatea lor magiarisarea merge fórte greu. Dintre bărbaţi de limbi strĕine vorbesc magiaresce 16·74%, pe când dintre femei abia 11·09%. Cea mai mare stavilă a magiarisărei este, că magiarii vorbesc bucuros limba naţionalităţilor, între care şi pe lângă care trăiesc. Magiaresce vorbesc (în 1890) 500,000 germani (25.16%), pe când nemţesce vorbesc 783.000 magiari; — magiaresce vorbesc 228 000 slovaci (12%), slovăcesce 269.000 magiari; — *magiaresce vorbesc 180.000 români (6.95%) pe când românesce vorbesc 208.000 magiari.*

Cât de anevoiósă este magiarisarea în familie, unde femea ţine „cu îndărătnicie“ la naţionalitate şi are înfluinţa cea mai mare asupra familiei se vede, că abia 2% sunt copii păn la trei ani, cari bâlbăesc unguresce, ér dela 3—5 ani abia 3½% Sub înfluinţa scólei vorbesc magiaresce 10% copii dela 6—10 ani, — 17.12% dela 11—15 ani; dela 16—20 ani 18%, ér dela 40 ani începênd scade mereu numĕrul celor ce vorbesc limba magiară.

Dintre confesiuni sunt douĕ: cea unitară cu 98.33% şi cea reformată cu 97 89% credincioşi, cari vorbesc limba magiară; în biserica romano-catolică s'a urcat numĕrul credincioşilor, cari vorbesc limba magiară dela 55.28% la 57.50%; în cea greco-catolică s'a urcat dela 9.35% la 10.83%; în cea luterană dela 23.43% la 26.24%; în cea judaică dela 58.48% la 63.78%; *în biserica greco-orientală a scăd̦ut* numĕrul credincioşilor cari vorbesc magiaresce dela 0.95% la 0 92%.

Din aceste date resultă dar:

a) că la români magiarirarea nu merge, sau cum se esprimă autorul numai în casuri escepţionale se magiariséză câte un român şi pe când românul numai cu greu 'şi însuşesce limba magiară, magiarul invaţa uşor limba română, lucru, care în trecut a dus la desnaţionalisarea magiarului la „valachisare.“

b) femeile jócă rolul cel mai însemnat în desvoltarea nóstră naţională şi până când femeia română e conscie de acest rol, ea va fi şi scutul cel mai puternic al conservării nóstre naţionale.

c) în tóte bisericile s'a sporit numĕrul credincioşilor, cari vorbesc limba magiară, sau cum se esprimă autorul a succes înmulţirea credincioşilor în favorul magiarismului, numai în biserica ort. or. numĕrul lor *a scăd̦ut* în decursul celor d̦ece ani. Acest cas dovedesce, că biserica nóstră naţională românéscă, ca şi în trecut așa și în timpurile acestea este apĕrătórea cea mai mare a esistenței nóstre naționale. Consolidându-se și întărindu-se ea prin credința nestrămutată a credincioșilor și faptele lor nobile, ne vom întări și consolida și noi sub aripele și scutul ei.

---

*) Dl Alecsandru Mocionyi cu ocasiunea adunării generale a Asociaţiunei transilvane în anul trecut a d̦is între altele: Un popor cu viitoriu nu se póte desvolta de cât avênd cultura sa naţională. Poporul român e cu viitoriu şi cultura lui trebue sĕ fie naţională românéscă. Timbrul naţional sĕ caracteriseze desvoltarea lui culturală. . . .

Sufragiul universal la noi.

Reforma electorală propusă de Taaffe cu înclinare spre sufragiul universal, va avé póte influința și asupra stărilor nóstre — de părerea acésta erau multe foi magiare. „P. Coresp.“ dela 22 Octobre publică cu privire la acésta sub titlul „Austria și Ungaria“ o scrisóre dela un patriot ungur, care trăiesce în Viena. In acésta scrisóre se ḑice între altele:

Austria se află în plină crisă și acésta nu se va puté resolva fără de o sguduire tare. Reforma electorală cu sufragiul universal, odată presentată camerei, nu mai póte fi luată dela ordinea ḑilei. Mișcarea, ce-o va produce acésta reformă nu se va puté însĕ pentru durată opri la Laita, ci va trece și în Ungaria, unde pot sĕ fie pregătiți, că ideia lărgirii dreptului electoral va bate la porțile parlamentului și va cere întrare cu voce poruncitóre.

„Un stat, ca Ungaria, liberal și democrat (?) nu se póte sĕ fie principiar în contra acestei idei liberale și democratice, și dieta mai curênd sau mai târḑiu va fi moralicesce silită, de a satisface în acésta privință trebuinței, înainte de ce s'ar impune cu putere fisică. „Gouverner c'est prévoir“. Dacă națiunea magiară, dacă rassa conducĕtóre voesce sĕ feréscă statul de sguduirile, cari pentru moment amenință Austria, atunci trebue sĕ se facă curênd și energic tot ceea ce dă unității statului și administrației centrale o putere de ajuns, spre a puté opune lărgirii dreptului electoral și chiar și generalisării lui un contrapond susținĕtor de stat“.

După acésta introducere ḑice, că întreg complecsul reformelor puse la ordinea ḑilei trebue sĕ se aducă în împlinire, prefăcêndu-se în legi, așa ca Ungaria sĕ pótă concede fără temere și claselor celor mai estinse dreptul electoral. „Nici deplina egalitate a calificațiunei de drept electoral pe întreg teritoriul statului, ce formézĕ un postulat al dreptății, ce nu se mai póte respinge, nici sufragiul universal, care va năvăli impins de curentul neinvincibil al timpului și asupra nóstră, nu vor fi periculóse, dacă vor fi controlate de o administrație în sine tare“.

De aceea, ḑice, partidele trebue sĕ înceteze cu certele și toți aderenții ideii de stat magiar trebue sĕ-și dea mâna, spre a duce în împlinire tóte reformele, ce servesc acestei idei de stat: reformele bisericesci, politice, apoi reformele administrației de stat . . . .

„Sufragiul universal, și ca precursor al lui egalitatea, micșorarea censului în tótă Ungaria, se va impune mai curênd ori mai târḑiu — și încă probabil, că mai iute decât mai târḑiu — și Ungarei“. . .

Față cu acésta eventualitate apelézĕ la compatrioții sei magiari, de a se unì și a face o politică practică național-liberală. Ce ar fi urmarea unui drept electoral egal, pentru cei ce sciu scrie și ceti și sĕ plătéscă, sĕ ḑicem, un cens de 5 fl.? Urmarea ar fi că ar întra în dietă póte 30 sau cel mult 60 de deputați, ce nu vor fi destul de credincioși idei de stat, sau póte chiar cu tendințe centrifugale. Ce ar fi însĕ acesti 30 sau 60, ba ce ar însemna chiar 100 de acestia față cu 300—400 adicți ideii de stat și uniți într'un părtid, a căror greutate va fi încă mai mare prin curățenia alegerilor, din cari au eșit? Ce ar fi față cu camera magnaților, unde tendințele lor în casul cel mai rĕu, ar avea pentru sine trei patru voturi din sînul episcopilor ortodocsi?

Astăḑi, când fidelii idei de stat sunt divisați în trei partide, cari se combat înverșunat la alegeri nu póte fi vorba de-o curățenie ideală a alegerilor. . . .

Așa dară: concentrare în jurul ideii de stat, apoi liberală, cavaleréscă și bravă cum se cuvine națiunei magiare, înaintare din propria inițiativă pe calea progresului și privitor la dreptul electoral. Acésta nu póte decât sĕ aducă bine și sĕ întărescă Ungaria și magiarismul. „Gouverner c'est prévoir“.

Noutăți.

Dela Curte. Maj. Lor monarchul și împĕrătésa regină au sosit în Budapesta, unde vor petrece dóuĕ sĕptĕmâni. De cinci ani Maj. Sa împĕrătésa — regină nu a mai fost în Budapesta.

* * *

Archiducele Albrecht. Archiducele Albrecht a călĕtorit la Berlin. La gară a fost primit de împĕratul Wilhelm și prinții casei domnitóre. In onórea dênsului s'au arangiat festivități de curte deosebite.

* * *

Sinod episcopesc. Precum se anunță din Carloviț, ministrul de interne a încunosciințat pe autoritățile bisericesci competente, că Maj. Sa monarchul a conces, ca sinodul episcopesc sêrbesc sĕ se întrunéscă pe ḑiua de 30 Novembre a. c. n. pentru alegerea de episcopi în scaunele vacante din Neoplanta și Sz. Endre. Esmiterea unui comisariu, după cum s'a obicinuit timp de o sută de ani, nu va avé acum loc, ceea ce dovedesce deplina încredere, ce o are Maj. Sa monarchul și regimul față cu patriarchul Brancovici. Aceeași scire anunță, că patriarchul a făcut din nou pașii necesari ca congresul bisericei sêrbesci sĕ se potă convoca în primăvara anului viitoriu.

* * *

Constituire. Societatea scolarilor dela gimnasiul superior din Nĕsăud, — pentru anul scolastic 1893/94 sub conducerea d-lui profesor Halița la 24 Septembre st. n. a. c. s'a constituit în următorul mod: Președinte Constantin Moisil din cl. VIII., vicepreședinte: Ilie Popescu din cl. VII.. notariu: Ioan Moldovan din cl. VIII., vice notariu: Ioan Tahișiu din cl. VII., redactor: Vasiliu Șuteu din cl. VIII., bibliotecariu: Valeriu Tanco din cl. VIII., vicebibliotecariu: Georgs Blaga din cl. VII., casariu: Simion Pușcaș din cl. VII., controlor: Ioan Morar din cl. VII.

* * *

Suplement. *Atragem atențiunea cetitorilor la suplementul alăturat la acest numĕr.*

Raport

despre adunarea generală a „Reuniunii învĕțătorilor români ort. or. din districtul Sibiiului“, ținută la 26 și 27 Septembre c. st. v. în Avrig.

(Urmare.)

După ridicarea ședinței prime, până când membrii comitetului central au făcut unele visite pela fruntașii noștri din comune, ceialalți membrii ai reuniunei au cercetat spatiósa grădină a reposatului bar. Bruckenthal. Imediat după aceea toți membrii reuniunei au fost învitați la un prânḑ comun oferit gratuit de comitetul parochial și comunal de acolo. Nu ne așteptasem la atât sacrificiu din partea harnicilor avrigeni, se vede însă că spiritul social petruns este și în clasa poporului nostru agricultor, și că sciu prețui pe acei gregari neobosiți, cari în tăcere, în liniște, nedesbinați în partide mereu lucră pentru înaintarea némului lor în cultură. Meritul principal în acésta privința îl au fără îndoială P. O D. Ioan Cândea, proropresbiter, dl Ioan Macsim, notariu comunal, precum și corpul invĕțătoresc de acolo, cari au făcut tot posibilul pentru a ne procura distracție pe de o parte, ér pe de altă a oferi dênșii în mod indirect unor învĕțători diurnele recerute, cari durere din partea mai multor comitete parochiale li se detrag séu din reavoință séu din necunoscință de causă. Priméscă dar numitele corporațiuni mulțămita nóstră pentru ospitalitatea manifestată membrilor reuniunei cu ocasiunea ținerii adunării generale de acolo. La acel banchet s'au ținut și mai multe toaste. Președintele reuniunei, dl Dr. D. P. Barcianu a ridicat pocalul în sănătatea harnicilor avrigeni pentru căldurósa primire, de carea am fost părtași, protopresbiterul I. Cândea în onórea președintelui, profesorul Vasile Bologa a beut în sănătatea membrilor reuniunei, profesorul Dr. Petru Șpan a toastat pentru continuarea spiritului de înfrățire între membrii din cele trei tracte protopresbiterale, secretariul George Joandrea a beut în sănătatea protopresbiterilor tractuali, special în sănătatea protopresbiterului I. Cândea, ér membrul Dumitru Lăpĕdat ținênd un toast plin de humor și satiră care a făcut fórte mult haz, în sănĕtatea membrilor din despărțĕmêntul Avrigului. In decursul banchetului o capelă de musicanți din Făgăraș angagiați anume pentru banchet, a esecutat mai multe piese naționale.

După améḑi la órele 3½ s'a început ședința a dóua, în care presidiul pune la ordinea ḑilei cetirea disertațiunei: „Posiția istoriei în planul de învĕțămênt și metodul ei“, de membrul Ioan Popovici, profesor la scóla civilă de fete.

Autorul în partea primă a disertațiunei se ocupă cu multă cunoscință de causă cu deslegarea întrebărei: „Contribue și istoria cu ceva la realisarea scopului educațiunei?“. Ne spune, că „în primul loc din istoria patriei, din istoria poporului nostru trebue sĕ scótem materialul de învĕțămênt, căci din acesta are sĕ învețe elevul a iubi poporul, cărui aparține, a admira cu pietate tot ce părinții au creat bun și frumos, a respecta obiceiurile și moravurile poporului; din acésta va învĕța a-și iubi patria și a se jertfi chiar pentru dênsa, din acésta va învĕța a cunósce a respecta, a admira și a imita vêrtuțile și mărirea strămoșilor.“ In partea a dóua autorul ne arată modul, cum ar trebui sĕ se propună istoria în scólele poporale. Ne spune, că materialul istoric, ce e a se prelucra în scólă, înainte de tóte trebue împărțit în părți mai mici, în așa numitele unități metodice, recomandându-ne cu tótă căldura propunerea istoriei după treptele formale. Disertațiunea fiind de o valóre nedisputaveră, adunarea generală după o discusiune, la care iau parte membrii Dr. P. Span, Stoia D. Lăpădat și în urmă presidiul, la propunerea membrului G. Jóndrea decide a se esprima disertantului I. Popovici mulțumită protocolară.

Același membru, dl Ioan Popovici, ne presintă o schiță a unei prelegeri practice din studiul istoriei, luându-și pe substrat poesia: Mama lui Stefan cel Mare de D. Bolintinénu. In urma discusiunei, la care au participat membrii Dr. P. Span, Nicolau Némțu și presidiul, adunarea generală a acceptat în general ca potrivite vederile espuse de prelegător luându-le spre plăcută cunoscință.

(Va urma)

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Pe șesul, ce sĕ estinde la pólele acestor munți, merge pe țermul stâng al Oltului un drum de țară, care împreună Sibiiul cu Brașovul trecênd de-a lungul țerii Oltului, prin Făgăraș și preste munții Perșanilor. Acest drum este unul din cele mai vechi drumuri ale țerii nóstre și e fórte c cetat, fiind calea de comunicație cipală a oltenilor, pe care s' și sĕ face comunicația din țara Oltului, dela Făgăraș, cu cele dóuĕ orașe de frunte ale Ardélului, cu Sibiiul de-o parte și cu Brașovul de altă parte. In anii din urmă s'a eonstruat dela Sibiiu până la Făgăraș și o linie de cale ferată.

Drumul de țară al Făgărașului, precum am amintit mai nainte, sĕ rămuresce între satele Veștem și Tălmaciu, din drumul ce duce dela Sibiiu la Turnul-Roșu și se îndréptă spre resărit. Mergênd pe el, trecem preste riul Cibin și urcăm délul, ce sĕ nalță lângă satul Brad. De pe culmea acestui dél ni sĕ deschide o panoramă frumósă îndĕrĕpt asupra plăcutului șes al Cibinului, asupra cetății ruinate Landskron și în valea de munte a Sadului, ér' înainte, asupra Țerii Oltului și asupra munților Făgărașului, cari sĕ nalță imposant la drépta.

Dincolo de Brad drumul trece preste Olt, pe un pod de lemn acoperit și astfel întrând în Țara Oltului, sosim în curênd la comuna Avrig.

Avrigul este un sat mare românesc, cu 2759 de locuitori, dintre care partea cea mai mare (2472 de suflete) sunt români. Aici sĕ află scaunul unui protopopiat român gr. or de care sĕ țin 23 de parochii cu 21,885 suflete și o scólă elementară română gr. or. cu 4 învĕțători.

Dar în Avrig lucrul cel mai însĕmnat este o criptă, sub care zac remășițele pămêntesci ale unui suflet mare românesc, osĕmintele marelui nostru bărbat de scólă George Lazar. George Lazar a fost născut la anul 1779 în Avrig și întorcêndu-sĕ din România, unde a pus temelia scólelor naționale și a deșteptat pe români din letargia lor seculară, a murit aici în anul 1823.

El a fost înmormêntat în curtea bisericei gr. or. din Avrig, lângă biserică, ér la anul 1864 a fost desgropat și ósele — căci numai acele s'au mai aflat — au fost înmormêntate din nou, tot în curtea bisericei, dar la o depărtare cam de 20 pași dela zidul bisericei. Aici i-a făcut Carol Rossetti în sĕmn de recunoscință o criptă de marmoră roșietică. Pe pétra care stă ridicată în sus și care are în vêrf o cruciuliță de metal sĕ află uomătoriul epitaf, tăiat cu litere cirile:

Viețuitoriule!
Stăi puțintel și cetesce
Dup'acésta socotesce
Trista omului sórte
Nepregetătóre mórte.
Ce ești tu, eu am fost
Acésta 'nvață de rost
Ce sunt eu acum, vei fi
Când ciasul îți va sosi.
George Lazar
theol: Transilv.
N. 1779
M. 1823.

Ér pe pétra care acopere mormêntul, și care asemenea e de marmoră roșietică, este următórea inscripțiune cu litere latine:

„Precum Christos pe Lazar din morți a înviat
Așa tu România din somn ai deșteptat.

Lui George Lazar
a ridicat acest monument scolariul sĕu Hagiul și Ieroselimit Carol Comite de Rosetti, la anul 1864.

In Avrig sĕ mai află un castel, cu grădină frumósă, care odinióră a fost a guvernatorului Ardélului Bruckenthal, apoi o fabrică de sticlă, care însĕ acum e pustie și o altă fabrică de postav dur (halina), proprietatea unor sași din Cisnădia.

(Va urma).

Mulțămită.

Tuturor preastimaților prietini și cunoscuți, cari din tristul incident al mutării la cele eterne a preaiubitului soț și părinte, Dr. Ioan Crișian, fost protopresbiter și profesor seminarial, prin condolențe, participare la înmormêntare și daruri de cunúni au contribuit a ne mângăia în durerea nóstră, neputêndu-ne adresa fie-căruia în parte, îi rugăm sĕ priméscă pe acéstă cale adênc simțita nóstră mulțămită.

Sibiiu, 26 Octobre, 1893.

Vĕd. *Maria Crișian,*
în numele seu și al copiilor.

Nr. 209/893 [207] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela scólele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Oreştiei se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Vinerea, al 3-lea post de învĕţătoriu cu salariu anual 300 fl. v. a. cuatir, lemne de foc şi grădină de legumărit.

2. Măgura cu Jeledinţiu, învĕţătoriu ambulant cu salariu anual 250 fl. v. a. locuinţă şi lemne de încălḑit.

3. Petreni, cu salariu anual 200 fl. v. a. cuartir, lemne de foc şi grădină de legumărit.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi asterne petiţiunile de concurs instruite confom legilor din vigóre pănă la terminul sus scris la oficiul protopresbiteral al Orĕştiei (Szászváros).

Oreştie, 28 Septembre, 1893.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

Nr 645/prot. [210] 3—3

EDICT.

George Dumitru Tudor gr. or. din Satulung, care de 10 ani a părăsit cu necredinţă pe legitima sa soţie Maria Constantin din Turchesiu şi pribegesce în lume fără ubicaţiune cunoscută, în sensul resoluţiunei Consistoriale, din 10 August a. c. Nr. 4857 B. se citéză prin acésta ca în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral, căci la din contră şi în obsenţa lui se va pertracta causa şi decide procesul matrimonial intentat de către soţia lui în contra dênsului.

Braşov, în 3 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului.

Ioan Petric
protopresb.

Nr. 518/893 [209] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învêţătoresci la scólele din comunele maî jos semnate se puclică concurs în termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“ şi anume:

1. Dârlos, cu salariu anual de 300 fl. cuatir şi lemne.

2. Frâua, cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi doi stângeni lemne.

3. Haşag cu salariu anual de 300 fl.

Doritorii de a competa au a'şi substerne suplicele instruate conform legei subsemnatului.

Mediaş, 6 Septembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr .or. al Mediaşului.

Ioan Chendi,
administr. protopresb.

Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr. bis fl. 3.65 p. Met. — (ca. 450 versch. Disposit.) — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.
2 [15] 15—16
Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Primul român fabricant de casse
în
Monarchia austro-ungară
IOAN HODOŞ,

Hermannstadt, Färbergasse Nr. 2.

Sibiiu, Strada văpsitorilor Nr. 2.

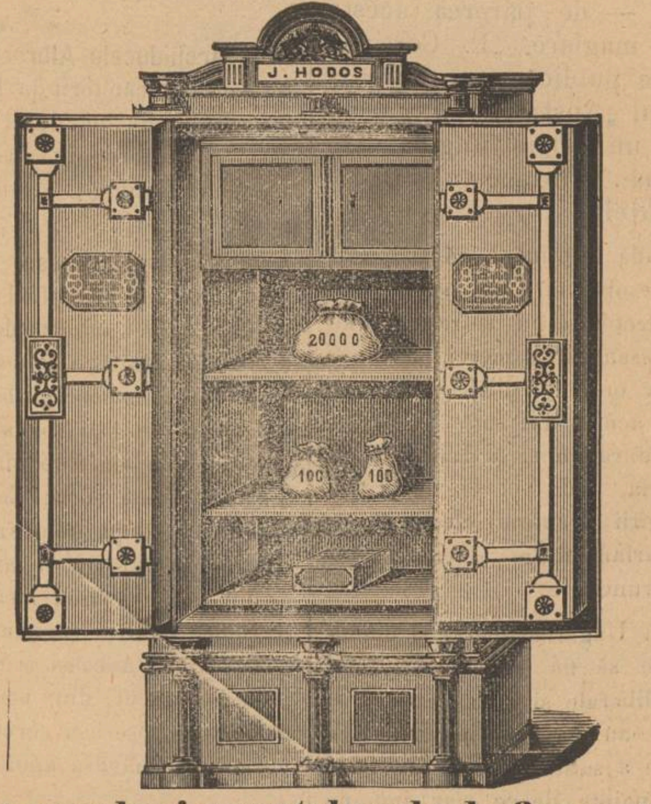

îşi recomandă **cassele şi cassetele sale de fier** pentru păstrat de bani şi hârtii de valóre
sigure contra focuuli şi spargerei
de diferite forme şi mărimi şi cu preţuri cât de moderate.
Interesaţilor sĕ trimite la cerere „Preţuri curente“ ilustrate franco şi gratis. [187] 6—6

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8 43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2,58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8.08	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Simeria (Pĭski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38						

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresc.	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilo[illegible]nt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Mo**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 115 Sibiiu, Marţi 19/31 Octobre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — **de dóuĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 6433 Pres.

CONCURS.

In gremiul consistoriului archidiecesan de aici sunt de ocupat trei posturi de *cancelisti*, fiecare cu salariu anual de 400 fl., care în decursul timpului póte fi urcat la 500 fl

La posturile acestea pot concura tineri greco-orientali bine desvoltaţi şi sănĕtosi, deprinşi bine în scrierea corectă în limba română şi în cea magiară, şi recomendaţi prin studii şi purtare bună din trecut.

Suplicele pentru conferirea acestor posturi scrise cu mâna propriă a concurenţilor şi instruate cu documentele necesare, sunt a se adresa aicia la adresa secretariului consistorial Dr, Remus Roşca. cel mult până la *15/27 Novembre* a. c.

Sibiiu, 13 Octobre, 1893

Presidiul consistoriului archidiecesan.

Cestiuni scolare.

In câţi-va numeri antecedenţi ai „Telegrafului Român“ s'a tractat pe larg cestiunea de controlă în scólă, aşa după cum merită.

Va mai trece mult timp însĕ, până când vom fi în posiţia a puté dice, că deja s'a stabilit o adevĕrată şi conscie controlă. Până atunci sĕ ne mulţămim, putênd înregistra un progres cât de cât în acéstă direcţiune. De astădată vom amintí şi schiţa după marele pedagog şi magistru în ale scólei Dr. Lorenz Kellner, câte-va regule, de cari au sĕ se ţină cei ce controléză învĕţămêntul în scólă, şi preste tot starea scólelor.

Controla trebue sĕ fie cât se póte de obiectivă. Directorul ori inspectorul scolar, trecênd preste pragul scólei, trec în un loc sânt. Ori-ce consideraţiune faţă de persóna învĕţătorului, ori ce ură, antipatie, ori ce informaţiune bună ori rea despre persóna învĕţătorului, pe un moment trebue sĕ le pună la o parte, şi pe cât timp duréză controla, învĕţătorul trebue sĕ fie considerat ca o persónă, cu carea primadată te vedi, şi despre care nu voesci sĕ sci nimic, ce ţi-au comunicat alţii, ci numai aceea ce însuţi poţi sĕ esperiezi din propria intuiţiune, şi pe basa scrutărilor tale proprii.

Consideră pe învĕţător ca pe un strĕin, faţă de care ai sĕ te porţi cu tótă cuviinţa de o parte, ér de altă parte cu mare reservă.

Pentru a-ţi puté forma o judecată proprie adevĕrată e de lipsă pacienţă şi bunăvoinţă, faţă de scolă şi faţă de învĕţătorul. Dacă directorul ori inspectorul a aflat în scólă lucruri, cari nu sunt în stare a-l mulţămì, şi cari trebue corese cu ori ce preţ, sĕ nu alunece nici când a-şi arĕta nemulţămirea in presenţa elevilor, căci acésta ar deprima pe învĕţătorul de o parte, ér de altă parte ar face o impresiune penibilă asupra elevilor, şi urmarea ar fi nerespectul elevilor faţă de învĕţător, şi preste tot compromiterea lui în ochii elevilor. Acésta însĕ ar fi în detrimentul disciplinei, şi prin urmare e a se încungiura. Ori ce ne-a juns ce este a se imputa învĕţătorului, trebue se i se comunice — nu însĕ în presenţa elevilor.

Intocmai este a se urma şi cu alte neajunse, de ar fi de imputat, comitetului, epitropiei, ori directorului scolar. Elevii nu au sĕ fie presenţi la descoperirea relelor unor scóle. Nimic mai dureros ca a fi bună-óră la un esamen, la o di de sĕrbătóre pentru elevi şi părinţi, şi când colo te trezesci în urmă, că dl inspector scolar ori comisarul dênsului, în presenţa elevilor mustră, fie pe învĕţătorul, fie pe directorul, ori comitetul scolar. Atari scene sunt neplăcute, şi sunt de condamnat din punct de vedere pedagogic. Da, sĕ se descopere reul în mod franc, dar acésta sĕ se facă la locul şi timpul seu.

In scurt, fie cu ocasiunea unei visite de controlă, fie cu ocasiunea esamenelor, ori la alte ocasiuni, nu e permis a forma din scólă sală de judecată pentru învĕţători ori pentru organele scolare, în presenţa elevilor.

Cu ocasiunea controlei, dacă directorul ori inspectorul scolar voesce a se informa despre progresul, ce se face în scólă, atunci trebue ca însuşi el sĕ întrebe sĕ esamineze pe elevi din lecţiunea ce au şi din materialul percurs; trebue de altă parte sĕ dea şi învĕţătorului ocasiune a-şi arĕta metodul seu în instrucţiune, căci numai aşa se póte forma o judecată dréptă asupra progresului şi asupra spiritului, ce domnescc în scólă Indată-ce nu vom lăsa pe învĕţător ca sĕ esamineze şi el însuşi, carele cunósce individual pe fie-care, nu e posibil ca directorul ori inspectorul sĕ fie în deplina cunoscinţă cum stă învĕţămêntul, şi ce prospecte sunt pe venitoriu faţă de progres.

Ne lăsând pre un învĕţător ca sĕ-şi întrebe şi el insuşi elevii şi sĕ-şi arete desteritatea în propunere, l-ai umilit înaintea clasei şi acésta o observă iute elevii

Pe cât de mare trebue sĕ fie atenţiunea unui director, inspector ori comisar faţă de controlarea învĕţămêntului, pe atât de mult trebue sĕ se controleze şi alte lucruri anume: interiorul şi esteriorul scólei. Sĕ fie cu luare aminte cel-ce controléză óre: e odaia corĕspundĕtóre, destul de spaţiósă, sănĕtósă, nu cumva e umedă, este curată, aerisată, apoi întréga mobiliatura scólei este óre tot ce e neapĕrat de lipsă pentru învĕţător, cât şi pentru elevi, cum sunt scaunele, tabla, masa, călămarele, recuisitele de învĕţămênt etc.?

După-ce ai trecut tóte aceste sub controlă nu uita nici când dacă eşti director de scólă, ori inspector, ca sĕ iai a mână şi temele scripturistice ale elevilor.

Unui adevĕrat pedagog, 'i-ar fi de ajuns a avea înainte numai temele scripturistice, pentru-ca sĕ şi formeze o opiniune aprópe completă faţă de progresul în scólă. De nicăiri nu-'ţi formezi o judecată mai bună asupra progresului unui elev, ca şi atunci când 'i-ai cercetat cu deamĕruntul lucrările scripturistice făcute sub supravegherea învĕţătorului. Acésta s'a negles cu totul în scólele nóstre şi de aci ne ajutorarea tinerimii nóstre când ese în viéţa publică. Nu e în stare a-ţi scrie corect câteva şire, fiindcă nu s'a deprins destul de fundamental în scólă. Esaminează deci cu scrupolositate lucrările scripturistice şi pune mare pond pe ele în ori-ce scólă vei intra.

Cine e încredinţat a face controlă în scólă sĕ nu uite, că învĕţătorul de-acasă trebue sĕ vină pregătit în scólă. Va cerceta dar' locuinţa dînsului, ca sĕ se convingă dacă într'însa locueşce fiul miseriei ori al îndestulirei, dacă într'însa locueşce omul de scólă, sau omul care numai de silă şi în lipsa altei funcţiuni intră în scólă, dacă într'însa locuesce omul ordinei şi al curăţieniei, ori al nepăsării. Va cerceta cu deosebire, de unde îşi trage hrana sa spirituală, are o bibliotecă cât de cât, cetesce vre-un op, are abonat vre-un diar?

Unde în locuinţa învĕţătorului nu vei da de bibliotecă, de diare, sĕ scii că acela nu e omul scólei, ci un om care merge la scólă, pentru a avea un codru de pâne.

Nu se póte sĕ samene cineva dacă nu-şi reînoesce şi câştigă sămênţele. Nu e posibil ca un învĕţător sĕ fie bun, dacă el în odaia sa nu are o carte, nu are un diar, care atinge specialitatea lui.

Locuinţa şi biblioteca unui învĕţător sunt criterii, din care poţi face deducţiuni asupra culturei scientifice şi morale a unui învĕţător.

Dacă ţi-ai format judecata despre progresul în scólă, despre scólă, despre învĕţător în scólă, şi la vatra lui, în odaia lui de muncă, cércă cu de-amĕruntul şi asupra altor împregiurări ale scólei de natură esternă E scóla cercetată? Şi din ce causă nu e cercetată? Facu-şi datoria organele parochiale ce vin în nemijlocită atingere cu scóla, ori apoi tocmai ele împe-

---

FOIŢA

Predică pentru popor.

— La începutul anului scolastic. —

> Lăsaţi pruncii se vină la mine că unora ca acestora este împĕrăţia ceriurilor. Marcu c. 10 st. 14.

Aceste cuvinte pline de iubire, le-a adresat învĕţătoriul cel mare, Domnul nostru Iisus Christos învĕţăceilor sei, cari opriau ca mamele sĕ nu aducă pruncii la el, sĕ-i binecuvinteze.

Aceleaşi cuvinte ale Mântuitoriului le pune înainte scóla nóstră, astădi la începutul anului scolastic — tuturor părinţilor ce au prunci de scólă, cărora le dice: Lăsaţi pruncii sĕ vină la mine, — adecă lăsaţi pruncii se vină la scólă, căci numai cercetând scóla şi înzestraţi cu sciinţă, pot sĕ fie folositori lor, folositori şi spre bucuria părinţilor şi folositori mult apăsatului nostru ném românesc.

Fără de sciinţă nici o lucrare fie cât de neînsemnată nu se póte duce la îndeplinire, cum se cuvine.

De privesci la ori ce lucru din nenumĕratele lucruri săvêrşite de mâni omenesci, vedem, că tóte acele lucruri numai acei ómeni le pot lucra, cari s'au pregătit spre scopul acela şi cari ş'au câştigat sciinţă, ca unul sau altul din nenumĕratele lucruri sĕ le pótă duce la îndeplenire.

Sciinţa dară este temeiul tuturor lucrurilor, ce au de scop bunăstarea şi fericirea unui popor

Sciinţa este acea comóră, pe carea o doresce fiecare om şi pre carea mulţi muncitori în întréga lor viaţă o caută ca sĕ-şi îmbogăţască sufletul cu ea.

Sciinţa este vestmêntul care împodobesce şi înalţă preţul fiecărui om.

Şi fiind-că ea este podóba, ba chiar şi puterea unui popor, omenimea încă din timpurile vechi a început a se întrece, alergând ca sĕ o câştige.

Temeiul cel bun şi puternic pentru ca omul sĕ pótă înainta în sciinţă îl pune copilul în casa părintéscă.

Ceea ce casa părinţéscă nu a putut face singură, va face împreună cu scóla, lucrând în conţelegere împreună, până când copilul, apucat pe căi bune va sci singur sĕ deosebéscă şi sĕ alégă binele din rĕu.

In casele cele bune şi cinstite se cresc copii buni şi de cinste, cari devenind ómeni maturi vor fi spre bucuria şi onórea părinţilor; spre binele şi onórea némului nostru românesc. Pe când în casele cele cu năravuri rele se cresc copii cu năravuri şi obiceiuri rele, cari fac ruşine părinţilor, fac ruşine némului nostru şi cu cari nimenea nu se dejoseşce a sta de vorbă.

In vechime casa părinţéscă era locul unde copilul învĕţa tótă cartea de care se folosia în viaţă.

Vĕdênd omenimea, că în casele părinţesci nu pot învĕţa atâta carte de câtă are omul lipsă în viaţă, au început a se întemeia societăţi pentru învĕţătură, pentru ca se pótă continua ceea ce a început în casa părinţéscă. In modul acesta cu timpul s'au întemeiat scóle, cari pe întrecute s'au ridicat şi se ridică la tóte popórele, şi astfeliu din di în di omenimea înaintéză pe calea sciinţei.

Mulţi ómeni pătrunşi de adevĕrul că numai sciinţa, numai scóla póte ridica pe ori care popor acolo unde stau alte popóre culte, mulţi dic, sunt pătrunşi de acest adevĕr şi de aceea îi vedem în tótă viaţa lor lucrând pentru binele şi înainterea naţiunei sale.

In multe sate românesci vedem pe comitetele parochiale, cum lucră împreună pentru binele şi înaintarea némului nostru, adecă întemeiază fonduri scolare şi bisericesci, cu scop de a ajuta scóla şi biserica, ca sĕ nu cadă pradă duşmanilor nostri.

Tot la stăruinţa comitetelor parochiali cari 'şi iubesc némul, vedi scólele cele mai frumóse cari fac multă cinste némului nostru, multă cinste conducĕtorilor acelor comune.

Intre fruntaşii poporului nostru vedem ici colo câte unul cu simţeminte atât de nobile şi cu atâta iubire către naţiunea nóstră, încât în lipsa altor eredi mai de-aprópe întréga lor avere câştigată numai Ddeu scie cu câte ostenele, o testéză scólei, cu scop de a înainta naţiunea nóstră. Şi acésta o fac căci vĕd în conducĕtorii poporului, ved în comitetele parochiale pe sluga cea credinciósă din sânta scriptură, carea nu a îngropat talantul domnului sĕu în pămênt. Cu alte cuvinte: vĕd în comitetele parochidecă, şi fac de stagnéză învĕţământul? Care sunt referinţele sociale ale părinţilor pruncilor? Pune-te în atingere cu organele scolare sub a căror conducere e scóla, nu mai puţin de-'ţi concede timpul stai de vorbă chiar şi cu părinţii pruncilor, spre a fi informat din mai multe isvóre asupra tuturor împregiurărilor unei scóle. Numai aşa vei putea afla remedii de a cura rĕul, unde 'l ai aflat. După-ce din mai multe informaţiuni şi pe basa esperinţelor proprii esti în stare a cunósce întrégă afacerea unei scóle fă-ţi şi-ţi esprimă sincer conclusiunile, ce ai luat, pentru-ca cei competenţi sĕ scie de ce sĕ se ţină.

Fii cu precauţiune când ai sĕ lauḑi, mai precaut însĕ ai sĕ fie în admonieri.

Nisuesce a stêrnì în învĕţător simţul ambiţiunei nobile în ce privesce progresul. Nisuesce pe tóte căile posibile a delătura indeferentismul organelor, care stau în nemijlocită atingere cu scóla, căci fără cooperarea acestora afacerea scólei va stagna. Imbărbătéză, instruéză, admoniéză cu cumpet, unde e lipsă, fii model de energie şi zel, dacă D-ḑeu te-a pus în posiţiune a controla o scólă şi a lucra pentru înaintarea némului tĕu. Sĕ nu uite un director ori inspector de scóle, că negligenţa ori energia lor, póte sĕ le aducă blĕstĕmul unei generaţiuni eventual binecuvêntarea şi laudele neperitoare.

Afacerea episcopului Pavel. Scirea, că cu cercetarea în cunoscuta afacere Pavel-Pituc va fi încredinţat primatele Vaszary, s'a adeverit. Resultatele cercetării se vede, au mulţămit pe ministru, căci cu datul de 25 Octobre n. c. ministrul a adresat episcopului o hârtie, în care între altele se ḑice, că „s'a constatat, că direcţia antipatriotică atribuită Escelenţiei Sale este cu totul eschisă“, apoi ministrul face cunoscut, că află deplin îndestulitóre disposiţiile, ce le-a făcut episcopul pentru propunerea limbei magiare în scólele poporale şi întroducerea ei în liceul de Beiuş. Cu un cuvênt afară de dóuĕ observări, referitóre la circulariul episcopesc presentat de Pituc ca antipatriotic, ministrul declară, că nu-'l află vinovat de cele cuprinse în broşura „Hazaárulók“ de Pituc.

In foile şoviniste e mare tulburare pentru acésta; ele sbéră ca din gura şerpelui şi sĕ vaiară. „Budapesti Hirlap“ ḑice: „Aşa blăstĕm cade asupra unui popor, pe care il guvernéză ministri nenaţionali“ (nemzetietlen miniszterek), ér „Pesti Napló“ ḑice, că nu este adevĕrat, că judecata favorabilă este resultatul cercetării primatelui, căci primatele a trebuit numai sĕ respundă la întrebările puse de guvern şi astfel guvernul a făcut o mistificaţie etc.

Domnii Brote şi Popovici în Bucuresci. Sub acest titlu reproduce „Tribuna“ Nr. 226 din 10/22 Octobre un articol din „Românul“, care anunţă, că dnii amintiţi în titlu petrec în Bucuresci şi că dl Popovici „nu sĕ va duce în temniţă, ci ér' va pleca în streinătate, pentru a urma propaganda naţională, ce a inaugurat-o prin Replică, ér' „vicepreşedintele partidului naţional, dl Eugen Brote va sta timp îndelungat“ în Bucuresci, ca sĕ „organiseze lupta pusă acum pe un nou teren“.

Va sĕ ḑică, dl Eugen Brote nu mai este „bolnav“ dar nici acasă nu va venì.

Pe noi de loc nu ne surprinde acésta atitudine politică a dlui Brote, ne surprinde însĕ, că „Tribuna“, care mai nainte susţinea, că dl Brote, după-ce 'şi va recâştiga sănĕtatea sdruncinată în lupta naţională, se va rentórce în patrie şi va apĕra cu bărbăţie causa naţională şi naintea juriului unguresc, — reproduce articolul „Românului“ fără nici un comentar, binesciind şi aceea, ce tótă lumea scie prin Sibiiu, că comitetul central, consultat anume de dl Brote, l-a provocat oficial, ca în interesul causei naţionale române sĕ vină acasă şi dimpreună cu colegii sei sĕ stea la luptă, ca sau sĕ învingă sau sĕ caḑă cu onóre.

Vom vedé acum ce mĕsuri va mai lua comitetul faţă cu vicepresidentul seu, pentru-că nici comitetul, nici românii preste tot nu pot admite, ca lupta naţională sĕ fie condusă din alt loc, decât din patrie.

Dacoromânismul şi politica culturală magiară.

Resultatul regretabil al acestei politice de nepăsare este, că românimea astăḑi dimpreună cu tóte instituţiunile sale forméză un întreg isolat, asupra căruia nu are statul magiar nici o influenţă. Mai putem adauge, că românismul în acéstă isolare nu este pasiv, ci ofensiv faţă cu totul ce este magiar, fie stat, istorie, limbă, sciinţă, arta, sentiment, spirit sau lege. Românimea ca şi o inteligenţă cu aspiraţiuni politice este în totalitatea s'a decisă, sĕ se lupte până la ultimele consecuenţe contra statului magiar şi contra naţiunii, care îl forméză.

Acésta este un fapt nedisputabil. Cine ar nega acésta, nu arată numai neorientare, ci strică direct interesele magiare, şi adecă în acea măsură, în care i-a suces sĕ octroeze vederile sale cercului mai mic sau mai mare al magiarimii.

Din partea nóstră n'ar puté fi greşélă mai mare, decât a primi lupta pe basa principiului ochiu pentru ochiu, dinte pentru dinte. Noi suntem mai tari decât românii, dar nu puterea are sĕ ne asigure învingerea, ci dacă vom fi politiciani mai buni si mai înţelepţi decât ei. Ér politiciani mai buni şi mai înţelepţi vom fi dacă vom nisui sĕ înfluinţăm binevoitor dar totdeodată ajutând şi dând direcţiune miscării culturale a românilor din patrie.

Cum?

In cele următóre voesc sĕ dau pe scurt o chiţă de program, în care sĕ arĕt cum ar trebuì sĕ esercitām influenţa cu mijlóce culturale în acea direcţiune, ca românimea sĕ părăséscă de bunăvoie în interesul seu bine înţeles ţinuta ofensivă de astăḑi. Ar fi preocupaţiune dacă aş susţiné că calea şi chipul recomandat de mine va asigura deslegarea finală a cestiunii naţionalităţilor Cu astfel de pretenţii nu póte păşi nime între împrejurările actuale. Mai cu sémă aceia se vor înşela, care cred că eu prin o „făcĕtură culturală“ voesc sĕ fac sĕ dispară cestiunea. Nu. Cestiunea naţională română consistă din mii de interese mici, dorinţe, pretensiuni aş puté ḑice chiar inponderabilii. Pentru deslegare este de lipsă, timp, pacienţă şi lucru cu plan. Cestiunea póte fi numai, că avem destul timp, avé-vom destulă pacienţă pentru lucrare cu plan? Mulţi ḑic: timp avem, dar noi magiarii navem pacienţă şi disposiţiune pentru de acestera.

Eu nu cred.

II.

Articolul al doilea este următoriul:

Se numesc espatriaţi, deşì nime nu i-a constrîns sé-şi părăséscă patria; ér în patria lor se numesc „Ungureni“, deşì cu puţine escepţiuni urĕsc din inimă tot ce stă în legătură cât de depărtată cu naţiunea magiară.

Când la anul 1640 a pus condiţiuni anumite George Rákóczi lui Milovitius (Milovici), dacă voesce sĕ devină vlădică gr. or. între altele a pretins ca „sĕ lucre într'acolo ca preoţii lui supuşi sĕ părăséscă limba streină de serviciu“. Limba acésta streină n'a fost limba română, ci limba slavică veche, şi acea limbă nestreină ce a voit sĕ-i pună în loc nu este limba magiară, ci limba română. Vier câţiva ani mai târḑiu tot Rákóczy îşi frămênta capul, că nu póte scóte limba streină din serviciu, căci n'are destui „dieci“. Dacă ar trăì acum Rákóczy nu s'ar mai plânge, că n'are destui „dieci valahi“, căci sunt mai mulţi decât trebue. Sunt atâţia de se pot recruta din ei şi acei espatriaţi, pe care nu i-a espatriat nime

„Puţinele raḑe palide de cultură, care ne au luminat şi pe noi în secolii trecuţi, au venit din Ungaria la noi“. Acestea le-a scris într'un numĕr al „Convorbirilor Literare“ un scriitor cultural-istoric român. Ér N. D. Popescu în studiul seu despre Basarabi (istoria unei dinastii) povestesce, că în secolul XV pe timpul domnirii Dăneşcilor în urma lăţirii influenţei magiare s'au aşeḑat în Muntenia mai mulţi magiari, sĕcui şi saşi. Saşii ca industriaşi- sĕcuii şi magiarii ca învĕţători de casă (meditatori) au început sĕ înveţe fii de boieri latinesce şi ungaresce. Păşind Ţepeş-Vodă pe tron, după ce a secuestrat averile saşilor, parte i-a isgonit şi parte i-a tras în ţepe, ér pe învĕţătorii magiari i-a încuiat într'un ocol şi li-a dat foc.

Acea lumină, aruncată de flacările ocolului aprins de magiari a fost mulţămita pentru acele puţine raḑe palide de cultură, care în secoli vechi au pătruns din Ungaria în România. Fenomen regretabil, dar faptele îl probéză şi deşì s'au schimbat vremurile, fenomenele istoriei, corĕspunḑĕtor împrejurărilor se repetéză. Aşa numiţii espatriaţi şi astăḑi duc cu sine din Ungaria singuratice raḑe nu chiar palide de civilisaţiune din Ungaria în România şi de acolo drept mulţămită aruncă tăciunele urei şi agitării pe pământul patriei de odinióră, care -a crescut şi i-a provĕḑut cu cunoscinţe şi cultură.

Rudolf Bergner, unul din acei nemţi magiarofagi, „care călĕtoresc în afaceri românesci“ şi ca atari mijloeesc în literatura germană tóte acele calumnii care le află de bine sĕ le trimită în lume cei mai energici membri ai „Ligei“, espatriaţii despre tirănia magiară, în cartea sa, vorbind despre „ungureni“ ḑice următórele:

„Intre cei împămênteniţi jócă rol însemnat românii din Ardél. Numĕrul lor în întréga ţéră e cel puţin 15.000. Diligenţa lor e cunoscută, deşì facultăţile lor nu sûnt încă apreţiate pe deplin Mai mult de 15 deputaţi sûnt dintre ei în parlament, apoi medici, profesori, funcţionari, redactori etc. sunt cu ridicata. Şi toţi acești ómeni au fost necesitaţi sĕ-şi părăséscă patria, fiindcă şovinismul magiar li-a făcut imposibilă rĕmânerea în patrie. Pentru desvoltarea activităţii lor n'a fost teren dincolo de Carpaţi ér în tinĕrul regat sunt de mare valóre puterile lor. Numĕrul acestor bărbaţi de trébă cresce pe ḑi ce merge până când nu va cădea şovinismul magiar şi nu-şi va perde puterea de asuprire“.

Bergner ḑice că numĕrul ardeleuilor inteligenţi în România e de 15 mii. „Romänische Revue“ într'un nr. ḑice că sûnt 8 mii, am cetit însĕ articoli de foi, care vorbesc despre 40 de mii. Cred, că numĕrul lor nu se póte stabili aproximativ, dar nici nu e lipsă Ca sĕ putem trage conclusiuni cultural-politice sunt suficiente 2—3 date pentru stabilirea proporţiunii espatriării. Gimnasiul gr. or. din Braşov în pregramul din 1891 publică numele acelor tineri, care au maturisat în ultimul sfert de an la acel gimnasiu. Din acest conspect reese, că mai mult de 40 de procente dintre absolvenţi trăesc de present în România şi acolo îşi desvóltă activitatea.

Dar nici nu trebue sĕ umblăm mult după date statistice, ca sĕ ne câştigăm o idee aprocsimativă despre importanţa ce au în viéţa publică din România compatrioţii nostri români. Este suficient sĕ treci frontiera şi sĕ privesci cu ochi scrutători în jur. Pas de pas ne întâlnim cu ei. Scrutătorul superficial încă observă, că mai ales ca scriitori, învĕţaţi şi profesori ei sunt condu-

---

ali şi în preot pe bărbaţi cari au la inimă binele, înaintarea şi fericirea poporului nostru.

Invĕţătura este comóra cea mai scumpă de pe pămênt, fiind-că ea este unicul mijloc de fericire pământéscă ba cu drept cuvênt putem ḑice, că prin sciinţa omul mai usor îşi póte câştiga şi fericirea ce o aşteptă fie care creştin după mórte.

Dacă în timpurile vechi nu ar fi fost cât de puţină învĕţătură, noi astăḑi nu am puté sci câte minuni a săvêrşit Mântuitoriul nostru, noi nu am sci câte au suferit sfinţii părinţi pentru legea nóstră creştină. Cu un cuvênt, dacă în timpurile vechi nu ar fi avut ómeni cătuşi de puţină sciinţă, póte noi astăḑi nu am avé scriptură; nu am avea legi crescinésci şi ne avêndu-le acestea de sine se înţelege, că nu am avé nici bisesici, şi astfeliu am înota în întunerecul nesciinţii asemenea animalelor necuvêntătóre şi în fine dacă n'ar fi fost sciinţa de carte noi nu am sci cine a fost străbunii nostri, cât au luptat ei pentru ca sĕ ne păstreze datinele şi limba nóstră, ba nu am sci care sunt popórele cari ne au dujmănit şi au năvălit asupra nóstră ca sĕ ne nimicéscă.

Omul care s'a învrednicit aşi câştiga sciinţa de lipsă, nu póte sĕ fie înşelat şi bajocorit de nimenea

Mi-ar trebuì mult pentru ca sĕ pot înşira cu deamĕruntul tóte binefacerile ce le póte dobândi omul care are sciintă. Şi mi-ar trebuì şi mai mult timp ca se pot înşira cu deamăruntul câte necasuri, daune câte amăgiri şi câte neajunsuri are sĕ întimpine un om fără de carte în viéţa sa.

Judecândule pe acestea cu inimă dréptă apoi putem vedé ce comóră e sciinţa de carte pentru fiec-are om. Şi cu tóte acestea mai întâlnim şi astăḑi ómeni, cari nu îşi dau silinţa ca se înainteze în sciinţă, ba merg aşa de departe pe calea întunecimei incât îşi uită cu totul chiar şi de datorinţele ce au faţă de fii lor.

Nu este nici un părinte sĕ nu şi iubéscă pe fii sei şi dacă este aşa nu'ţi vine a crede că s'ar afla vre-un părinte care se nu voiască, ba chiar sĕ nu se trudéscă pentru bunăstarea şi fericirea fiilor sei.

Şi ce bunătăţi mai mari folositóre póte da omul fiilor sei decât a-i inzestra cu sciinţă?

Ce mulţămită va putea aştepta un părinte dela fiul sĕu când scie că nu şi'a făcut datorinţa de părinte: ca sĕ'l înzestreze cu sciinţa de lipsă. ?

Ce va cugeta ori care om despre părinţii sei când scie că aceia numai din rea voinţă, ori din nepricepere chiar nu l'a ţinut câtuşi de puţin la scólă, ca se pótă fi şi el în rênd celor de o vêrstă cu el, cari şi-au îmbogăţit mintea cu sciinţă?

Ce va respunde un părinte înaintea lumii, când se scie, că din vina lui fii lui sunt cu mult mai îndărăpt şi mai despreţuiţi decât cei de o vêrstă cu ei?

Cum va rĕspunde un asemenea om înaintea lui D-ḑeu chiar, când seie, că el ca părinte şi povăţuitor al fiilor sei i-au povăţuit pe căi rătăcite, pe căi cari duc la nefericire, pe căi cari duc la perire trupéscă şi sufletéscă?

Ce va ḑice ori care om despre părinţii sei, când va sci că aceia l'ar fi putut ţinea la scólă şi când va sci că numai din lipsa de carte el e nenorocit póte pe tótă viéţa sa?

Cum va puté un om ca să dea sfaturi bune şi folositóre fiilor sei, când el însuşi are lipsă de sfaturile altora?

Cum va puté un om ca sĕ povăţuiască pe fii sei pe cărări bune, când el însuşi se poticnesce şi când el are lipsă sĕ'l conducă alţi?

Şi în fine cum va învĕţa un părinte pe fii sei legea şi poruncile lui D-ḑeu când însuşi nu le scie?

Iată dară în puţine cuvinte însemnătatea cea mare a învĕţăturei pentru ori care om, — şi datorinţele cele de căpetenie ale părinţilor fată de fii sei.

In speranţă ca nu'mi veţi lua în nume de rĕu, că vĕ pun la inimă astăḑi la începutul anului scolastic datorinţele ce le are fie care părinte faţă de fii sei, — rugânduvĕ ca în interesul fiilor D-Vóstre, în interesul naţiunei nóstre se vĕ nisuiţi împreună cu scóla nóstră sĕ daţi pruncilor d-vóstră direcţiunea pe aceea cale, care va ferici pe fie care om.

Timpul pentru a învĕţa pentru a pune basă ca un copil se devină om folositor lui şi némului din care face parte e timpul copilăriei, care timp pe nesimţite trece şi odată trecut e trecut pentru vecie. — şi după cum ai agonisit talantul aşa îţi vei lua partea.

(Cetită în una din bisericele din tractul Albei Iuliei.)

b.

cĕtorii mişcării naţionale. Infiinţătorul primei scóle românesci la Bucuresci George Lazar a fost român ardelén; majoritatea profesorilor seminarului din Socola în Moldova au fost ardeleni.

In broşura mea precedentă am arĕtat, că pentru meritele lor opiniunea publică română vede în ei representanţii idealului naţional român. Influenţa lor asupra formării opiniunii publice în urma posiţiunii lor este decisivă. Tache Ionescu, actualul ministru de culte şi instrucţiune publică în studiul seu scris franţozesce despre politica esternă a României ḑice: Scie bine, că apĕră un lucru nepopular, când propoveduind politica duşmană Rusiei voesce sĕ câscige compatrioţii sei ca sincer şi fără cuget secret sĕ se alăture puterilor centrale. căci profesorii lor toţi mai fără escepţiune au fost aedeleni, care aşteaptă vindecarea nĕcaḑurilor lor în ultima istanţă dela Rusia, interesele României însĕ altă politică pretind, ca şi aceea infiltrată în românii din regat prin disposiţiunea subiectivă a profesorilor ardeleni.

Cine privesce viéţa popórelor, nu numai cu ochii politicianului, ci şi ai etnografului, aceia scie bine, că caracterul aceluiaşi popor în diferitele regiuni, în urma împregiurărilor fisico-geografice şi a amestecului de sânge este diferit.

Cine nu observă de esemplu deosebirea între sĕcui şi magiarul de pustă? Astfel de diferinţe ne presentă şi caracterul românilor conform influenţelor politice, culturale, fisico-geografice sub care trăiesce. Deosebirea de caracter între românul ardelén şi cel din România nu este numai bătătóre la ochi dar este şi motivată prin veţuirea deosebită de atâţia secoli, prin situaţiunea fiisico-geografică şiprin cultura deosebită şi stările sociale diferite.

Petru Th. Missir. profesor de universitate în Iaşi, publică în numĕrul jubilar al „Convorbirilor Literare„ nesce reminiscenţe din cercul tinerimii române din Viena, a societăţii „România Jună“. Povesteşte mai multe despre lupta din causa ortografiei care era înfocată pe atunci între tinerii bucovineni şi ardeleni. „Acéstă discuţie“ — povestesce Missir — „a stat în legătură cu nesce cause mai îndepărtate, care nici nu le pricepem, dacă nu privim la aceea deosebire esenţială, care s'a desvoltat între românii ardeleni şi bucovineni în în urma influenţelor deosebite căror sunt espuşi românii din aceste dóuĕ provincii vecine. Bucovinenii în general sunt mai moderaţi şi blânzi şi se plécă uşor autorităţii şi legii. In acel curent al civilisaţiunii şi guvernării, care a trecut preste ei, şi-au perdut energia pentru faptele pasionate, sufletul lor însĕ s'a deschis şi a devenit mai accesibil pentru cultură. Cu totul alta a a fost sórtea românilor ardeleni. Acestia secoli dérândul au stat în atingere cu un popor asupritor, care au încercat tóte mijlócele ca sĕ'i stângă de pe faţa pămêntului. Nobilimea română ardelénă neputênd sau nevoind sĕ resiste prigonilor magiare s'a contopit pe deplin în şirele nobilimii magiare, poporul de rênd însĕ intrunindusein jurul altarului şi-a susţinut sub conducerea clerului îndividualitatea, legea si limba până când au apărut scólele şi au pus mâna pe apĕrarea naţionalităţii române. Şi aceea tinerime, care a eşit din acelea scóle nici n'a avut altă dorinţă decât sĕ rĕsplătéscă magiarilor cu mĕsura duşmăniei lor seculare Intregul element cult al Ardélului este entusiasmat chiar de idealul naţional trezit prin prigonirile magiare“.

Missir constată faptul corect, numai causele le presentă tendenţios. S'ar fi apropiat mai mult de adevĕr, dacă ar fi spus că românii ardeleni au trăit secoli de-arîndul între Maghiari — în cercul unui popor care dela început a fost în posesiunea libertăţii discuţiunii politice, unde ómenii au fost atât de liberi ca şi ideile lor, unde n'au cunoscut altă autoritate decât legile aduse de ei. Atingerea cu acest popor mândru, încăpăţinat şi certăreţ a influenţat şi caracterul românimii ardelene, ce s'a întêmplat cu atât mai uşor, cu cât în vinele românilor curge în urma încruciserii de rasă şi asimilării mult sânge magiar. Acel popor, în a cărui limbă e atât de evidentă influenţa magiară nu s'a putut forma fără-ca sĕ contopească în sângele, temperamentul şi caracterul seu cel puţin atât din maghiarime dacă nu mai mult — câtă urmă se află în limba sa.

Noutăţi.

† Antoniu br. Sveteney de N. Ohay, comandantul corpului de armată XII. (Ardél), cu reşedinţa în Sibiiu a murit eri mórte subită, lovit de apoplecsie la 12½ óre. Reposatul eşise în Dumbravă şi acolo a fost lovit de apoplecsie şi a fost transportat în stare de nesimţire în oraş, unde în curênd a reposat. Respândindu-se scirea acésta tristă în oraş, pe edificiile publice şi pe multe case private s'au arborat stindarde de doliu.

* * *

Constituirea societăţii „Petru Maior“. Societatea de lectură a junimei române din Budapesta „Petru Maior“ constituindu-se în şedinţa sa generală din 15 Octombrie a. c şi-a ales comitetul pe anul 1893/4 în următorul mod:

Preşedinte: Elie Dăianu stud. fil., vice preşedinte: Iuliu Maniu stud. jur; secretar: George Demeter stud. jur; notar: Onisifor Bejiu stud. techn. şi Aurel Vlad stud jur; cassar: Enea Papiu stud. jur: controlor: Sever Colbasi stud. jur; bibliotecari: Dimitrie Lupan stud. phil. şi Constantin Lacea stud. phil. Redactor la fóia „Rosa cu ghimpi“: Athanasie Gava stud. med; colaboratori: Octavian Vasu stud. jur. şi Alecsiu David stud. jur.

In comisiunea literară: Ioan Bunea stud. phil. preşedinte, Octavian Vasu stud. jur. referent, George Adam stud. jur; Aurel Vlad stud. jur; Iuliu Maniu stud; jur. Nicolae Manoiu stud. jur. şi Valeriu Suciu stud phil. membrii.

* * *

Metropolitul primat al României într'un discurs, ce la ţinut cu ocasia deschiderei sesiunei de tómnă a Sf. Sinod, a accentuat că doresce sĕ vadă resolvate următórele cestiuni: uniformarea slujbei bisericesci, iconografia naţională, modificarea înbrăcămintei preoţesci şi ficsarea definitivă a parochilor.

* * *

Dl Stefan Velovan, eminentul profesor şi director al scólei pedagogice din Caransebeş precum scrie „Timpul“ a fost chemat în Bucuresci de ministrul instrucţiunii publice şi este însărcinat cu direcţiunea scólei normale Carol I şi cu facerea cursului de pedagogie tot dela acésta scólă. Dl inspector scolariu I. Neniţescu a instalat Vineri pe dl Velovan în postul seu.

* * *

Magiarisare. După cum se scrie din Arad reuniunea învĕţătorilor magiari din acel ţinut, la propunerea lui Brusch Aladár a luat hotărîrea, ca reuniunea sĕ încépă o mişcare cu scop, ca din indicidentul mileniului unguresc, sĕ fie magiarisate tóte numele acelor dascăli, cari n'au sunet unguresc. Ei vor provoca pe tóte reuniunile dăscălesci sĕ facă asemenea.

* * *

Episcopatul român în Macedonia. „Peninsula Balcanică“, scrie: Informaţiuni din isvor oficial ne asigură, că cestiunea episcopatului românesc în Macedonia este reluată şi că tratările ce se fac cu sublima Pórtă în acéstă privinţă sunt pe aşa cale, încât lasă sĕ se întrevadă resolvarea mai mult decât probabilă a acestei probleme în mod favorabil intereselor românismului într'un viitor fórte apropiat.

* * *

Crisa în Austria. Crisa ministerială în Austria a ajuns intrun stadiu atât de acut, încât Maj Sa monarchul a călătorit însuşi dela Budapesta la Viena. Din cercurile competente se asigură că Maj. Sa va asculta opiniile matadorilor diferitelor cluburi şi va încredinţa cu formarea cabinetului pe un bărbat, care sĕ pótă înşgheba un cabinet de coaliţie.

* * *

Hellada sub tutelă. — La 5 Octobre curent, detentorii de fonduri grece din Germania s'au întrunit la Berlin în mare numĕr şi după lungi şi vii desbateri au decis sĕ protesteze în contra neplătirii cupónelor. In casul când protestarea lor ar rĕmâné fără efect, ei au hotărît se invite guvernul german so încépă acţiunea diplomatică şi sĕ stabiléscă în conţelegere cu naţiunile streine interesate, constituirea unei comisii însărcinată de-a controla în Grecia administraţia ţĕrii. Acéstă comisiune s'ar compune din doispreḑece membri, însărcinată de a apĕra interesele detentorilor de fonduri grece din tóte ţĕrile, scrie „Cur. Fin.“

* * *

Beţia la femei. Ḑiarele publică resultatul unor cercetări statistice despre lăţirea viţiului beţiei la femeile din Englitera

Statistica arată o crescere însemnată a consumaţiei rachiului de către populaţia femeiască a Engliterei, atât la oraşe cât şi la ţară.

Elementele statisticei au fost raporturile poliţienesci despre persóne arestate în decursul anului pentru manifestările beţiei în public

In anii dela 1878 până la 1884 numĕrul femeilor arestate pentru beţie în Englitera (mai ales în Wales) s'a îndoit aprópe. In anul 1884 a fost de 9451.

In anul din urmă. numĕrul femeilor arestate în stare de beţie s'a urcat, numai la Londra, la suma de 8000. In Glascov acest numĕr s'a urcat la 10.500. La Dublin éraş vr'o 10.000.

Viţiul beţiei la femei face, cum se vede pregrese ingrozitóre în Englitera

* * *

Himen. Gavril Cristea absolvent de teologie rom. gr. or. din Arad şi ales de preot în DS. Forrâu şi-a încredinţat de soţie pe d-şóra Aniţa Micula, fica preotului Ioan Micula din Poiana de Vaşcou.

Raport

despre adunarea generală a „Reuniunii învĕţătorilor români ort. or. din districtul Sibiiului“, ţinută la 26 şi 27 Septembre c. st. v. în Avrig.

(Urmare.)

Urméză la ordinea ḑilei „prelegerea practică din gramatică pentru anul al III lea de scólă“ lucrată de Ioan Marin, învĕţător în Rĕşinari Invĕţătorul I. Marin în partea primă a prelegerei sale, ne dă o espunere teoretică asupra importanţei limbei materne.

Studiul limbei materne — ḑice prelegătorul, — ajută pe elevi a-şi asimila şi a-şi espune cunoscinţele câştigate ca pe propriele lor cugetări; pentru-că sciinţa numai când ne-o asimilăm pe deplin şi o putem împărtăşi uşor, ne aduce folóse şi devine o adevărată lumină. Ne recomândă cu tótă căldura cultivarea limbei nóstre naţionale, „carea, — după cum ḑice celebrul istoric Edgard Quinet, — era titlul de nobleţă în mijlocul streinilor, şi spunêndu-ne, că românii s'au luptat mai mult pentru limbă, decât pentru viéţă. Trecênd apoi la însăşi prelegerea practică, prelegătorul, 'şi ia de substrat tractarea verbelor şi conjugarea lor în cele 3 timpuri principale Vorbesce mai în tâi despre cele ḑece părţi ale vorbirei, face o repetiţie din cele tractate despre verb şi atinge încâtva şi conjugarea lui în cele 3 timpuri principale. Sĕ încinge o discusiune, la care i-au parte membrii: M. Stoia, I. Stoica, G. Jóndrea, A. Galea şi în urmă presidiul, face un reasumat în carea se arată părţile bune şi cele mai puţin reuşite ale prelegerei, se constată mai departe, că prelegătorul pe lângă partea practică a temei ne-a dat şi una teoretică, din care se vede că înv. Marin pe lângă zel a avut şi bunăvoinţă faţă de reuniune. Adunarea generală sĕ declară mulţumită cu reuşita temei. Fiind timpul fórte înaintat, şedinţa se ridică la 8 óre séra.

După cina comună, unde s'au esecutat de către membrii reuniunei mai multe cântări naţionale, s'a încins o petrecere cu joc, carea a durat până la 12 din nópte.

Luni în 27 Sept c. st. n. la órele 8 a. m. se începù şedinţa a III, în care după autenticarea proceselor vervale din şedinţele premergătóre, se pune la ordinea ḑilei „prelegerea practică din geometriă“ de membrul G. Jóndrea, învĕţător în Sibiiu-cetate. Prelegătorul îşi ia drept substrat al prelegerii tractarea liniilor cu privire la speciile şi la posiţiunea lor. In ce privesce speciile lor ne vorbesce despre linii drepte, curbe şi micste, ér cu privire la posiţiunea lor ne vorbesce despre linii verticale, orisontale pieḑişe, paralele, convergente şi divergente. Premiţând, că elevii în lecţiunile premergĕtóre îşi vor fi câştigat noţiunile despre corp, însuşirile corpurilor şi adecă colóre, formă, greutate, mărime, că vor fi în clar cu dimensiunile lor şi adecă: lungime, lăţime şi grosime, că vor avea cunoscinţe clare despre aceea ce numim feţe plane sau curbe şi în urmă despre ceea-ce numim linii şi puncte. prelegătorul află de lipsă a face o scurtă repetiţie despre cele pertractate în órele anterióre începênd repetiţia dela corp, şi numai după aceea procede la însaşi prelegerea practică. După unele desluşiri făcute de Dr. P. Şpan şi presidiu, adunarea generală află ca fórte potrivite vederile espuse de prelegĕtor declarându se pe deplin mulţămită cu succesul prelegerii. (Va urma).

Convocare.

In sensul §-lui 12 al statutelor „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ se convócă prin acésta pe ḑiua de Duminecă în 31 Octobre st. v. (12 Novembre) 1893 la 4 óre după am. a

XXVI adunare generală ordinară

în localul societăţii de lectură română din Sibiiu („Albina parterre“)

Obiectele:

1. Raportul comitetului.
2. Ficsarea bugetului pe anul 1894.
3. Modificarea statutelor.
4. Propuneri eventuale.
5. Alegerea alor doi bărbaţi de încredere, în comitet. Toţi p. t: membrii Reuniunei sunt rugaţi a participa la acésta adunare generală.

Sibiiu, în 28/16 Octobre, 1893.

Maria Cosma presidentă. *Nicolau St. Şuluţiu* secretariu.

Reuniunea învĕţătorilor români gr. ort. din districtul Sas Sebeş 'şi va ţinea adunarea sa generală în ḑilele din 6/18 şi 7/19 Novembre a. c. în comuna Câlnic.

La acésta adunare sĕ invită toţi membrii acestei reuniuni, precum şi toţi amicii şi binevoitorii causei scolare.

Programa:

Sâmbătă în 6/18 Novembre a. c. la 10 óre a. m. invocarea Duchului sânt; deschiderea adunării şi constatarea membrilor presenţi.

1. Raportul comitetului central despre activitatea sa dela ultima adunare generală, dimpreuna cu raportul cassariului şi al bibliotecariului.
2. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestor rapórte.
3. Prelegeri practice din studiul religiunei şi computului pentru deosebite cursuri.
4. Lucrul de mână în scólele poporale şi însĕmnătatea lui.
5. Raportul comisiunei de sub pt. 2.
6. Curenţii.

Din şedinţa comitetului central al reuniunei înv. rom. gr. ort. din districtul Sas Sebeş, ţinută în 8/20 Octobre 1893.

Z. Mureşan preş. *N. Todea* notariu.

Loterie.

Sâmbătă, în 28 Octobre, 1893.

Budapesta: 25 33 68 22 7

CONCURS.

Devenind vacant postul de paroch în parochia de classa a II Roșia montană din protopresbiteratul Abrudului pentru ocuparea acestuia se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Venitele anuale impreunate cu acest post sunt 712 floreni;

Doritorii de a ocupa acest post au ași așterne suplicele instruate conform prescriptelor statutului organic și a regulamentului pentru parochii la oficiul protopresbiteral subscris și sunt poftiți a sĕ presenta în vre-o Duminecă ori serbătóre la biserica gr. or. din Roșia pănă inclusive 8 ḑile inainte de sinodul electoral pentru a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral al tractului Abrudului în conțelegere cu comitetul parochial concernent

Abrud în 4 Octombre 1893,

[216] 1—3 **D. Adamoviciu,**
adm. prot.

Nr. 843/893 [212] 1—3

EDICT.

Ana I. Pop de religiunea gr. ort. din Geógiul de sus carea mai bine de 5 ani a părăsit pre leguitul ei soț Nicolae Beldian din Geógul de sus fără a se sci unde petrece sĕ citéză prin acésta a se presenta în termin de 6 luni de ḑile inaintea acestui for matrimonial conform resoluțiunei Venerabilului consistoriu archidiecesan dto 28 Septembre Nr.5786/B la din contra procesul urḑit de actorele sĕ va pertracta și decide și in absența ei.

Alba Iulia, 7 Octobre, 1893;

Forul matrimonial de I instanță al tractului Albei-Iulia.

Nicolau Ivan,
adm. protopresbiteral.

Nr. 159/893 [213] 1—3

EDICT.

Maria Viorel din Siboth (Alkenyèr) care de 3 ani trecuți a părăsit cu necredința pre leguitul seu bărbat Toma Toma din Siboth și nesciindu-se ubicațiunea ei se citéză prin acésta ca în termin de 6 luni sĕ se presenteze inaintea subscrisului scaun protopresbiteral, câci la din contră procesul divorțial intentat de bărbatul ei se va decide și în absenția dênsei.

Oreștie, 6 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Oreștiei

Nicolau Popovici,
protopresbiter.

Nr 75/1893 [214] 1—3

EDICT.

Domnița Măluțană, născuta în Sân-Mărgita și fost locuitóre în Uriul de sus muere legitimă alui Nicolau Mureșan, născut și locuitor în Uriul de sus, carea pribegesce în lume în têmp de preste 6 ani fără a sĕ sci locul ubicațiunei ei prin acésta este citată ca în termin de 6 luni computate dela prima publicare a acestui edict în ḑiarul „Telegraful Român“ sĕ se prezenteze la subsemnatul scaun căci la din contră procesul divorțial intentat de bărbatul ei sĕ va decide și în absenția ei.

Deeș, 30 August, 1893.

Scaunul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeș ca for matrimonial de instanța I.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Terno! Terno!

Cine voesce sĕ aibă câștig sigur, care nu voesce sĕ pérdă degéba banii în loterie, acela sĕ foloséscă esclusiv

jocul de combinațiuni al lui Ditrichstein.

Succesele strălucite ale diferitelor câștiguri. care se pot ridica la ori-ce tragere vorbesc mai lămurit pentru prestările eminente ale acestui matematic renumit.

Cine n'a câștigat încă în loterie, cine voesce sĕ se facă repede bogat și fericit acela sĕ facă o încercare cu

Numerii de joc ai lui Ditrichstein

care după primire se pot ocupa îndată și prin care câștigul e asigurat.

Numerii de noroc calculați de Ditrichstein *4. 64, 80,* pentru *tagerea din Graz dela 7 Octombre* sunt pe tóte tablele de loterie și au fost după cum arată pănă astăḑi scrisorile de mulțumire.

34 terno în sumă de fl. 42,000

! Deci parola pentru fiecare !

Sĕ facă fiecare ó încercare, sĕ scrie imediat pentru numerii de noroc dlui *Ditrichstein Maurizio* în *Budapesta* (o adresă mai detailată este superfluă) sĕ alăture la scrisóre 3 mărci de câte 5 cr. și apoi rĕspunsul va urma franco cu întórcerea postei. [215] 1—1

Spre binevoitóre luare aminte!

Subscrisul îmi iau voe a aduce cu tótă onórea la cunoscința p. t. public, că cu **1 Octombre n. a. c.** 'mi-am mutat locuința dela numĕrul 31 tot în

Strada Măcelarilor Nr. 37,

și ca în trecut așa și acum efectuesc tot felul de încălțăminte pentru domni, dame, copii, precum și tot soiuri de reparaturi, cu

prețurile cele mai moderate

oferind totodată, spre mulțumirea tuturor, marfă solidă și prompt esecutată.

În speranță, că p. t. public îmi va oferi binevoitotoriul concurs, rĕmân

Sibiiu, în Octombre, 1893.

Cu distinsă stimă

[200] 6—6 **Constantin Dragoș,**
pantofariu.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8 43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9 30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10 40	7.28	Ghiriș	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8 54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vințul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11 48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod		4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva		3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.48	4.20	--	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7.25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. Teiuș pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38						

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresc	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ladoș	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 116 Sibiiu, Joi 21 Octobre (2 Novembre) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbata.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 6433 Pres.

CONCURS.

In gremiul consistoriului archidiecesan de aici sunt de ocupat trei posturi de *cancelisti*, fiecare cu salariu anual de 400 fl., care în decursul timpului póte fi urcat la 500 fl.

La posturile acestea pot concura tineri greco-orientali bine desvoltaţi şi sănĕtosi, deprinşi bine în scrierea corectă în limba română şi în cea magiară, şi recomendaţi prin studii şi purtare bună din trecut.

Suplicele pentru conferirea acestor posturi scrise cu mâna propriă a concurenţilor şi instruate cu documentele necesare, sunt a se adresa aicia la adresa secretariului consistorial Dr, Remus Roşca. cel mult până la *15/27 Novembre* a. c.

Sibiiu, 13 Octobre, 1893

Presidiul consistoriului archidiecesan.

Sibiiu, Octobre, 1893.

In continuarea observaţiunilor asupra proiectului de lege care reguléză salariele învĕţătoresci dela scólele nóstre confesionale, am ajuns până la §. 10, care dispune, că suma cu care confesiunea a contribuit până acuma la susţinerea scólei sale, trebue sĕ se solvéscă neştirbită şi de aci încolo.

Enunciată acésta aşa în general fără de a fi precisat, când anume încétă obligămêntul confesiunei, a dat ansă la temeri fondate, cărora şi noi le-am dat espresiune în seria de articoli, de care am făcut amintire la alt loc. Anume s'a născut temerea, că în vîrtutea acestui §. după ce confesiunea îşi va perde scóla sa confesională, ea totuşi va trebuì sĕ mai contribue cu acea sumă, cu care a contribuit la susţinerea scólei, până ce ea a fost confesională.

Tormentat de asemenea temere Escelenţa Sa Inalt Preasânţitul nostru archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, la desbaterea proiectului în casa magnaţilor a cerut dela ministrul de culte esplicări tocmai în punctul acesta şi esplicarea ministrului ne-a liniştit în nedumeririle noastre. După esplicarea ministerială, dacă scóla îşi perde caracterul seu confesional, atunci confesiunea faţă cu acea scólă nu mai are nici un obligâmênt.

Enunciaţiunea acésta a ministrului s'a indus la protocol, şi noi ne vom provoca la ea ca la mărturia cea mai autoritativă, când va veni sĕ se aplice legea, căci cumcă autorii legei au contemplat lucrurile pentru viitor în armonie cu dispoşiţiunile din lege, care armonie declaraţiunea ministrului o a ştirbit probabil pentru-că ministrul n'a fost iniţiat în intenţiunile autorului legei, despre acésta noi nu ne mai îndoim.

Dispoşiţiunile §-fului 11 taie adânc în viéţa internă a bisericei, atacă în mod vătĕmător autonomia confesiunilor în ce privesce sfera afacerilor scolare.

In vîrtutea acestui §. minimul de lege din suma care i-o pune legislativa la dispoşiţiune întregesce salariele învĕţătoresci până la suma minimală de 300 fl. Şi la lucrarea acésta ministrul nu mai comunică ca până acuma direct cu autorităţile superioare ale confesiunilor, ci s'a aflat cu cale de a se regula, — am puté ḑice ca în bagatel, — ca supremele autorităţi confesionale sĕ fie puse pe o tréptă cu comisiunile administrative din comitate.

In sensul §-fului 11 punctul *a* suprema autoritate bisericéscă va trebuì sĕ anunţe la comitate suma salariului garantat de confesiune pentru fiecare scólă din respectivul comitat, vine apoi comisiunea administrativă şi ea statoresce, sau dacă e mai bună espresiunea „ficséză“ acea sumă. Nu scim ce normative va da ministrul pentru punerea legei în lucrare cu privire la punctul acesta. Noi credem, că comitetul administrativ comitatens va lua la cunoscinţă suma salariului anunţată şi garantată din partea confesiunei, şi va face raport cătră ministru pentru acordarea sumei, care mai lipsesce până la suma minimului de 300 fl.

Deodată cu aceasta comitetul administrativ raportéză ministrului întru cât învĕţătorul aplicat la o asemenea scólă e cualificat în sensul legei.

In punctul cualificaţiunei biserica nóstră nu întru tóte e de aceleaşi vederi cu potestatea statului. Anticipăm observarea, că statul, când vorbesce de cualificaţiunea învĕţĕtorilor nostri ia în vedere numai cualificaţiunea lor din limba magiară. Aşa s'a urmat până acuma în practică, şi noi nu avem motive sĕ suspiţionăm pe organele statului, că ele nu au urmat în conformitate cu intenţiunile şi inviaţiunile guvernului.

Destul, că în punctul cualificaţiunei sĕ ia numai cualificaţiunea din limba magiară, care o reguléză articolul de lege XVIII din 1879. In sensul acelui articol cualificaţiunea din limba magiară se cere dela învĕţătorii aplicaţi, începênd dela anul 1872

Prin o ordinaţiune din Maiu 1885 ministrul de culte a cerut, ca în scólele, unde sunt aplicaţi învĕţători scutiţi dela limba magiară prin lege, sĕ se aplice învĕţători ajutători special pentru limba magiară. Dispoşiţiunea acésta a ministrului, ca nebasată pe lege, a fost şi e combătută de cătră biserisa nóstră. Aici stăm noi în controversă, şi despre acésta vom mai vorbì, căci ea e pusă tocmai acuma la ordinea ḑilei prin o nouă ordinaţiune ministerială.

Stavilă agitatorilor... Deputatul Nicolau Bartha nu se mulţămesce numai cu rolul de diletant în dietă, cerênd prin frase bombastice stergerea legei de naţionalitate şi remedii contra naţionalităţilor „rĕscolnice“. Acest rol l'a jucat şi în congregaţiunea comitatului Cojocnei, înaintând o propunere, care, se înţelege, a fost primită cu unanimitate. Étă pre scurt, ce propune: Sĕ se trimită dietei o adresă, carea sĕ fie spriginită de tóte celelalte iurisdicţiuni. In adresă sĕ se céră modificarea legei penale într'acolo, ca faptele provenite din agitare sĕ fie pedepsite ca fapte criminale. Redacţiunile sĕ fie îndatorate a păstra 6 luni manuscriptele. Dacă o fóie repetéză cu agitaţiunea, redactorul şi editorul sĕ-şi pérdă pe 5 ani activitatea ce o a avut; foilor agitatorice esterne sĕ li se detragă debitul postal; — la fie-care consiliu al institutelor de bani sĕ ia parte un comisariu, pentru-că românii sapă la temelia statului, — legea de naţionalitate sĕ se desfiinţeze, autorităţile sĕ oficieze numai în limba magiară. Biserica greco-orientală sĕ o desbrace de caracterul naţional, deórece se face politică în biserică; atestateli de maturitate sĕ se estradea numai prin o comisiune a statului, învĕţătorii sĕ-şi câştige cualificaţiunea numai în preparandii de stat; alegătoriu póte fi numai acela, carele scie cetí şi scrie magiaresce. . . .

Dl Bartha face zamă prea lungă; adresa cătră guvern póte fi şi mai scurtă, anume: Guvernul se însărcinéză sub greutatea consecinţelor şovinismului magiar ca preste nópte sĕ facă din toţi „valachii“, slovacii, sêrbii, sasii etc. magiari néoşi!!!

Revista politică.

Crisa ministerială din Austria a luat un caracter atât de acut, încât tóte încercările de a se aplana lucrurile şi a se împedeca abḑicerea cabinetului au rĕmas zadarnice. Maj. Sa monarchul a călătorit în persónă la Viena, unde s'a ţinut un consiliu de ministri sub presidiul Maj Sale şi la care au luat parte toţi ministri. Contele Taaffe a presentat Maj. Sale demisiunea cabinetului, carea Maj. Sa o a şi primit. In urma acesteia şedinţele parlamentului s'au amânat şi cu conduceraa s'a încredinţat în mod provisor tot ministeriul de acum. Maj. Sa a primit în audienţă pe matadorii diferitelor partide şi pe presidentul şi vice-presidenţii camerei deputaţilor şi alte notabilităţi. Ministrul Taaffe n'a primit nici chiar misiunea de a reconstruì un alt ministeriu. In urma acestora principele Alfred Windischgrätz va fi însărcinat cu compunerea noului ministeriu.

⁂

FOIŢA.

Lăutarul lui Mihaiu.

Intrase falnicul Mihaiu
Cu óstea prin Carpaţi,
Din lanţuri colea peste plaiu
Sĕ scóţă pe ai sĕi fraţi.
Şi ceriul dulce şi senin
Şi el se bucura,
Chiar sórele voios şi plin
Sta sus şi se mira.

De-odată însĕ vifor, nouri,
Se varsă peste văi
Şi ca făcuţi cei luptători
Perd inima şi căi.
Vêntósele, unii ḑicea,
S'au deşteptat din stânci;
Bălaurii, alţii grăia,
Din pescerile-adênci.

De-odată însă'n negrul hău
Eşi ca din pămênt
Lăutarul, ce cu arcul sĕu
Alină vifor, vênt.
„Veniţi cu mine!“ el ḑicea
Mereu din arc trăgênd,
Şi óstea după el suia
Voios pe plaiu cântând.

Iar dincolo când a ajuns,
Ca si suflat de vênt
Lăutarul pere, s'a ascuns
Intrând ca şi în pământ
Şi mulţi prin óste îşi ḑicea:
„De sus a fost trimis!„
Şi sufletele'şi sprindea
Creḑênd c'aşa li i scris

Se duc tunând şi fulgerând
Şi'n luptă cu căpcâni
Se 'ncléştă crâncen, sguduind
Pămêntul din ţiţîni.
Fu cruntă luptă, crunt duşman,
Românii se îndoia,
Dar iată sus de pe un tăpşan,
Lăturaru-i infoca.

— „Pe ei cu toţi — vêrtej români!
Suflaţi! şi i-aţi învins,
Şi codru negru de căpcâni
In ţernă l'aţi întins!“
Şi flacări varsă 'n a lor pept.
Vêrtej ei s'arunca
Şi cei căpcâni de toţi de-a drept
La iad îi trimetea.

⁂

In Alba întră cel Mihaiu
Ca sóre strălucind,
Români la el din câmp şi plaiu
Alérgă chiuind.
Dar sus Mihaiu în cel palat,
Mihaiu şi căpitani,
Băteau păharul 'nchinat
Cu negrii de duşmani.

Şi iar' apare cel lăutar,
Şi trist cântând ḑicea:
„Mihaiu, Mihaiu! cu acest păhar
Bei chiar viaţa ta!
Un şerpe poţi sĕ l bagi în sin
Şi tot sĕ mai trăesci,
Dar de te încreḑi în cel strĕin,
Chiar ceriul ţi-l sdrobesci!

Dar cel Mihai cu spada sus
Ca fulgerul trecea
Şi dela ḑori păn' la apus
Lui ţéra se 'nchina.
Şi el ḑicea de sine plin;
Lăutare ai minţit!
Ér' un cuvênt ascuns strĕin:
Mihai tu ai trăii,

Şi étă dela Mirislău
Mihai învins fugea
Lăutariul în dél cânta mereu
De văile vuia:
Mihai, Mihai, cu un şerpe în sin
Tot mare vei trăi,
Dar de-i mai crede în strĕin
Chiar ceriu-ţi vei sdrobi!

⁂

Mihai în Pratu-lui Traian
Sta întins fără cuvênt,
Er cel Lăutar de p'un tăpşan
Striga plângênd în vênt:
Mihai, Mihai cu un şerpe 'n sin
Tu mare ai fi trăit,
Dar ai creḑut în cel strĕin —
Şi ceriul ţi-ai sdrobit!

(Din „Revista critică-literară“.) *Ar. Densuşan.*

Cu acelaşi entusiasm, cu care oficerii rusesci au fost primiţi din partea francesilor, s'a depărtat escadra ruséscă din porturile francese. Ovaţiuni şi sĕrbători în tot locul a fost drumul oficerilor rusesci. Presidentul Carnot, a adresat ţarului o telegramă, în care îi mulţămesce pentru telegrama trimisă lui. Presidentul Carnot a accentuat simpatia, ce légă pe ambele puteri atât de strîns la olaltă şi totdeodată influenţa binefăcĕtóre, ce o va avea acésta asupra mânţinerei păcei europene. Simpatiei s'a dat espresiune prin sĕrbările şi primirile, ce li s'au pregătit oficerilor ruşi. Ministrul Giers încă a adresat o telegramă ambasadorului rusesc din Paris baronul Motrenheim, în carea spune, că sé fie interpretele ţarului şi sĕ esprime mulţămita ţarului organelor regimului şi representanţilor tuturor claselor sociale, care au luat parte la primirea simpatică a oficerilor ruşi. Maj. Sa ţarul a rĕmas încântat de sentimentele de simpatie şi amiciţie, cărora s'a dat espresiune. Ţarul — ḑice mai departe telegrama — a telegrafat presidentului Carnot direct. Schimbarea de depeşi între Carnot şi ţar a provocat multă materie de discutat. O parte a presei susţine, că s'a pus basa unei alianţe formale; unele ḑiare însĕ comentéză cestiunea numai ca o legătură de prietinie.

* * *

Deschiderea Sobraniei bulgare s'a făcut în ḑilele trecute cu ceremonialul obicînuit. Principele rostì discursul tronului. El a a ḑis: După reformele importante şi folositóre pentru naţiune, ce am vĕḑut realisându-se în acest an şi care au contribuit în mod puternic la consolidarea tronului şi organisaţia statului, constatăm cu plăcere, că poporul a dat încă odată dovadă de încrederea sa în guvernul nostru, alegêndu-ve ca representanţii sĕi şi însărcinându ve sĕ ocrotiţi drepturile lui, sĕ-i apĕraţi interesele, precum şi de a lucra împreună cu guvernul pentru binele şi prosperitatea patriei şi pentru triumful politicei, ce am inaugurat din ḑiua urcărei mele pe tron In timpul domniei mele s'au îndeplinit mai multe acte pentru fericirea ţerii şi pentru ocrotirea autonomiei şi libertăţei sale. Printre aceste acte importante, în primul loc este căsătoria suveranului, care, asigurând bulgarilor o dinastie naţională, îi face sĕ privéscă viitorul cu încredere şi sĕ lucreze pentru mărirea, gloria şi prosperarea patriei.

Discursul enumeră apoi diferite proiecte şi anume: proiectul de lege electoral, proiectul de lege asupra bunurilor şi proprietăţii, proiectul pentru construcţia liniei Sofia-Roman etc.

* * *

Comitetul detentorilor de fonduri grece din Berlin, au îndreptat următórea petiţiune cancelarului Germaniei pentru punerea Helladei sub tutela financiară europénă:

Faptul, că Majestatea Sa împĕratul Germaniei a dat acum câţi-va ani învoirea sa la căsĕtoria unei princese prusiane cu moştenitorul tronului grecesc, a îndemnat la aceea, că o mare parte a publicului german s'a încreḑut în statul grecesc şi în finanţele sale, deórece căsĕtoria se privea ca un semn al unei situaţiuni în regulă a relaţiunilor financiare ale Greciei. In urmă piaţa germană s,a deschis de bună voiă nu numai pentru împrumuturile grecesci dela 1889 încóce, ci şi pentru cele emise deja mai înainte.

Pe lângă acésta, prin conţinutul prospectelor publicate de guvernul grecesc, prin mĕsurile băncilor conducĕtore, mai ales şi prin atracţiunile firmelor mici de bănci, ce lucrau împreună cu ele, s'au vĕḑut numeroşi indistruaşi, mici funcţionari, mici rentiri, vĕduve şi alţii de o astfel de situaţiune îndemnaţi sĕ-şi pună economiile în valori grecesci. A mai decis la acésta şi împrejurarea, ca în acelaşi timp fondurile germane sĕ scumpiseră şi circulau svonuri, cumcă procentele lor aveau sĕ scadă şi mai mult — adecă la 3%.

Statul grecesc n'a corespuns încrederii pusă întrênsul S'a suspendat plata procentelor şi celelalt serviciu de felul acesta al împrumuturilor. In locul plăţei prin monedă s'a început a se oferi schimbarea în hârtii, cari de ocamdată este drept că se mai plătesc la bursa cu jumĕtatea valórei, dér în viitor vor suferi o scădere şi mai mare. Tot de-odată vămile şi alte venituri cari formézá siguranţa pentru împrumuturi de mai înainte, ce mai durézá încă, s'au amanetat acum din nou vătămându-se convenţiunile esistente.

Prin acésta atitudine, s'a vĕtĕmat averea naţională germană cu sute de milióne, o piedere, la care băncile emitente de sigur, că nu mai sunt părtaşe, dar iau parte la ea aceia, cari stau departe de speculaţiuni şi se silesc a-şi pune averea în hârtii de stat garantate cu procente mai bune.

Capitalul german stă neputincios faţă de aceste relaţiuni. O instanţă judecătorésca în acéstă privinţă nu este înfiinţată în Germania Urmărirea pretensiunilor în Grecia, pe cale judiciară, nu promite a avé vr'un succes.

In urma acestei stări de lucruri a isbucnit o amărăciune a celor interesaţi, ce mereu s'a lăţit şi a crescut până când a ajuns acolo, că s'au adunat sute dintre cei păgubiţi şi în trei întruniri ţinute în Berlin la 28 Septemore, 5 şi 17 Octombre anul c., au hotărît sĕ însărcineze un comitet sĕ se presenteze la Esc. Vóstră cu propunerea, ca:

Guvernul M. S. impĕratului Germaniei sĕ intervină cu puternica sa influenţă, ca conform cu precedentul marilor puteri în contra Turciei şi Egiptului, sĕ înfiinţnze o comisiune financiară, a cărei însărcinare sĕ fiă de-a regula şi supraveghia finanţele grecesci astfel ca creditorii Greciei sĕ fiĕ satisfăcuţi în mod sigur şi durabil.

Botezul principelui Carol.

Despre botezul noului prinţ român, ce s'a sĕvîrşit Dumineca trecută la Sinaia, „Timpul" publică un raport din care reproducem următórele:

Diminéţa la órele 9 şi jumĕtate s'a oficiat de metropolitul primat serviciu divin. Metropolitul era încungiurat de archidiaconii sei. Corul metropoliţan a cântat în tot timpul Te-Deumului. M. S. regele, ducesa de Coburg, prinţul Ferdinand, casa civilă şi militară precum şi invitaţii au asistat la acest servìciu.

La órele 2 s'a făcut ceremonia botezului. Invitaţii erau primiţi la castel de domnii adjutanţi. Botezul s'a făcut în sala Maurescă. Principele a fost adus în salonul de lângă sala Maurescă de dómna Greceanu. M. S. regele a întrat în acéstă sală la órele 2 şi jumĕtate, dând braţul ducesei de Coburg, avênd la drépta pe principele Ferdinand. Aci au fost întêmpinaţi de I. P. S. S. metropoţitul primat.

Principele este luat în urmă în braţe de ducesa de Coburg şi apoi de M. Sa regele.

Naşii prinţului au fost: M. S. regele, M. S. regina, A. S. I. ducesa de Coburg, A. S. R. principesa de Hohenzollern, infanta de Portugalia, A. S. R principele de Hohenzollern, A. S. R. ducele de Coburg şi A. S. Imperială marea ducesă Xenia de Rusia, fiica M. S. Ţarului.

Ceremonia botezului a fost oficiată de I. P. S. metropolit primat. In tot timpul ceremoniei s'au tras tunuri.

In momentul când principele, noul născut, a fost cufundat în apa botezului asistenţii au strigat: Sĕ trăiéscă!

In urmă M. S. regele, ducesa, principele Ferdinand şi dómna Greceanu duc pe micul principe în apartamentul principesei Maria. La reîntórcere se face cerc; persónele invitate sunt presentate ducesei; apoi M. S regele, dând braţul ducesei, merge împreună cu invitaţii în sala de mâncare.

Aci metropolitul primat ridică următorul toast:

Sire.

Biserica română, totdéuna inspirată de Dumneḑeu pentru marile evenimente şi faptele împodobitóre şi folositóre naţiunei, la timp trimise de Provedinţă, pentru înţelépta nóstră conducere, simte şi acum cea mai mare bucurie, ca şi ţéră şi augusta Vóstră familie.

Dragostea, cu care biserica cuprinde acest eveniment al nascerei şi botezului principelui Carol, este atât de mare, încât a străbătut în rărunchii ţerei, care se crede în acéstă ḑi, cea mai fericită.

Munca şi strădania M. Vóstre în timp de 27 ani a adus acéstă bucurie nesecată românilor, de aceea şi mâna Providenţei este puternică asupra unsului seu, care conduce destinele acestei frumóse şi mănóse ţeri.

Sĕ trăiţi, Maiestate! Trăiéscă M. S. regina Elisabeta! Trăiéscă A. S. I. ducesa de Saxa Coburg Gotha! Trăiéscă A S. R. principele Ferdinand moştenitor al tronului cu soţia sa principesa Maria! Trăiéscă principele Carol, fiiul ţerei şi al bisericei române ortodocse.

In urmă invitaţii se retrag şi cu trenul de séra părăsesc Sinaia. I. P. S. S. metropolitul primat a fost reţinut séra la masă.

Printre cadourile făcute, am remarcat: Un légăn de lemn sculptat, din Veneţia, de o frumuseţe remarcabilă dăruit de M. S. regina.

Légănul era în forma unei scoici lungureţe susţinută de către nisce îngeraşi, asemenea pologul este fórte fin lucrat.

Un légăn de flori naturale, făcut la Viena din partea consiliului de miniştri. Légănul era compus din flori de camelie şi liliac, de asupra o corónă alcătuită din margarete galbene, la piciórele légănului monogramul regal în violete de Parma.

O icónă de aur fórte frumos lucrată, representând pe Maica Domnului şi pe Isus Christos şi baptisterul, în care a fost botezat principele din partea metropolitului primat.

Batalionul 2 de vênători a oferit o uniformă complectă de vênători pentru un copil de 2 ani.

Oficerii în reservă o săbiuţă de argint şi un coş cu flori.

Mărturiile ce s'au distribuit erau lucrate în argint şi aur şi aveau panglice tricolore.

Étă inscripţia de pe mărturii: Carol al României, născut la 3 Octombre 1893 şi botezat la 17 Oct.

Fie-i ḑilele multe şi fericite

In timpul ceremoniei s'au împărţit medaliile făcute de primăria capitalei.

Noutăţi.

† Bar. Anton Sveteney de N. Óhay s'a născut la 5 Dec. 1831 în Tarnopol în Galiţia, întrà încă de tiner în academia militară, din care eşi la 1849 ca sub-locotenent. La 1857 fu promovat de căpitan în corpul statului maior. In campania din 1859 se afla în cancelaria de operaţiune a cuartierului general al Maj. Sale, luând parte şi la lupta dela Solferino. La 1878 a fost numit subcolonel la reg. 5 de husari ér în 1873 de colonel şi comandant al reg. 11, puţine luni după aceea a fost chemat în statul maior, unde din anul 1875—1877 fungà ca şeful starului maior al comandei generale din Viena. In 1882 fu chemat ca conducĕtoriu al cancelariei presidiale în ministeriul de resbel, ér în 1888 urmà numirea de comandant al corpului XII de armată cu rangul de general de cavalerie. In decursul activităţii sale a fost distins cu mai multe orduri precum se vede din următoriui anunţ funebral Oficerii, preoţii militari, amploiaţii mimilitari ai corpului XII de armată adênc intristaţi fac cunoscut trecerea la cele eterne a înalt Veneratului şi iubitului comandant a Escel. Sale Domnului ces. şi reg conslilieriu intim şi general de cavalerie *Anton bar. Szveteuy de N. Óhay* şeful regimentului de infanferie, cavaler al ord. coróna de fer clasa I, posesor al medalii militare pentru serviciu, a medalii de resbel şi a diştincţiunei în serviciul militar cl. II pentru eficeri; caval. al ord imp. rusesc St. Stanislau cl. I decorat cu marea cruce de oficer a ord. frances legiunea de onóre; marea cruce a ord. italian coróna Italiei; marea cruce a stelei de România; ord. sêrbesc Tacova; crucea de comandant cl. I a ordului svedic Swerth, comandantul corp. XII de armată şi comandant gen. în Sibiiu, care în anul al 62-lea ai vieţii sale active, în 30 Oct. n. la 1 óră m. după scurte suferinţe, înpărtăşit cu sântele taine a adormit dulce în Domnul. Rĕmăşiţele pământesci ale scumpului decedat se vor prohodi în 2 Novembre l c. n. la 3 óre p. m. în casa de doliu, piaţa mare Nr. 4 şi se vor depune în cimiterul militar de aici.

* * *

Sciri militare. Cu 1 Novembre au fost avansaţi la infanterie: maiorul Emil Nistor de locot. colonel la reg. 83; capit. de clasa I Ignaţiu Marginén comandantul cetăţii Alba-Iulia de major la 33 reg; căpit clasa II-a Ambrosiu Cutic de căpit. clasa I; locoten. Nicolau Hidu de căpitan clasa II la reg. 31 (rangul 1); Dionisiu Florian de căpit clasa II-a la reg. 50; — de locotenenţi: Otto Demian la 39 reg. şi Eug. Pascovici la 82 reg.; de sublocotenţi: Pompei Benţia la 64 reg: Somboriu Hersenyi la 82 reg.; şi Stefan de Doctorovici la 62 reg., la vênători: de căpitan clasa I Eugen Szabo la bat. 23; — la artilerie., de căpitan cl. II: Iosif Bussa dela institutul geografic militar la bat. 24 şi Teodor Rodic la bat. 23; transferaţi: locotentul controlor Ioan Străoulea dela reg 2 de transport, la spitalul de garnisónă Nr. 22 în Sibiu; consilieriul comptabil militariu Ilariu Pahone dela intendenţa corp I de armată la resortul comptabilităţii ministerului de resbel; în honveḑime; în infanterie de maiori: Georgiu Cergedi şi Coloman Major, — de căpitani cl. I: Ioan Puian şi Ioan Bene; de căpit. cl. I.: Iosiv Siru; de locotenţi: bar. Iuliu Popp şi Ivan Geţi; — la cavalerie de căpit cl. I. Alecsandru Boeriu de Copăcel; căpit. cl. II: Ioan Petrovici şi Alecsandru Vas.

* * *

Banii de 4 cr. (numiţi şi dutce) se vor retrage de tot din circulaţie în timpul cel mai scurt. Mulţi din ei au fost subtraşi din circulaţie şi până acum, ei se vor topì. In curênd deci vor dispăré acesci bani neplăcuţi pentru mărimea şi greutatea lor.

* * *

Sinucis pe mormêntul soţiei. Ḑilele trecute s'a întêmplat o tragedie pătrunḑĕtóre in cimíteriul băilor Herculane. Nu de mult a fost înmormêntată aici o femeie din România, soţia locotenentului din armata română Alecsandru Dragalina. Locotentul a sosit la băi acum câteva ḑile din Bucuresci şi îndată după sosire a mers la mormêntul soţiei sale, care l'a împodobit cu cununi de flori, apoi a îngenunchiat şi s'a rugat timp lung, ér în urmă şi-a tras un glonţ de revolver şi a fost dus la hotel în stare de nesimţire. Sĕ vede, că n'a puputut suporta durerea pentru perderea soţiei sale.

* * *

Epidemie de vite. In comuna Gotata din comìt, Hunedórei s'a ivit bólă epidemică de vite. Comuna Hámba din comit. Sibiiu a fost eliberată de sub oprelisce, încetând acolo bólă de vite.

Raport

despre adunarea generală a „Reuniunii învěțătorilor români ort. or. din districtul Sibiiului“, ținută la 26 și 27 Septembre c. st. v. în Avrig.

(Incheiere.)

Urméză apoi prelegerea practică din comput pentru anul al III lea de scólă ținută de membrul Nichita Spêrlea, învěțător în Avrig, alegêndu-și de substrat al prelegerii tractarea numerilor dela 100—1000. Inainte de a începe cu însași prelegerea, prelegătorul ne arată, care este scopul calculului în scólele nóstre poporale și care este scopul calculului preste tot. Scopul calculului, — ḑice prelegătorul — este a desvolta facultățile intelectuale ale copiilor, a-i deprinde sě cugete, a-i face sě se esprime corect și precis, a-i deda la ordine, punctualitate și adevěr, în scurt a i aduce în posiție de a resolvì ușor și sigur casurile de calculare, ce se ivesc în viéță. Ne presintă apoi pe tabla cea mare o tabelă cu 100 despărțěminte și în fiecare despărțěmênt câte 10 puncte înfățoșindu-ne 10 sute cu 1000 de puncte, In urma unei discusiuni, la care iau parte membrii Dr. P. Șpan, N Neamțu, A. Galea, D. Lăpědat și în urmă presidiul. adunarea se declară pe deplin mulțămită cu reușita prelegerii.

Membrul Al. Galea, în calitate de referent al comisiunei esmise pentru censurarea raportului comitetului central, pe lângă unele obiecțiuni propune, ér adunarea generală decide a se da aceluia absolutoriu pentru gestiunea sa din anul trecut

Presidiul sulevă cestiunea solvirei diurnelor acelor învěțători din district, cari în anul scolar espirat au servit într'o comună, ér acum servesc într'altă comună In urma unei discusiuni adunarea generală decide a se așterne o rugare la Preaveneratul consistoriu archidiecesan, pentru ca Preavenerat Același sě binevoiéscă a aduce o resoluțiune în privința acésta

Cu acestea fiind programul adunării generale deplin eshauriat, președintele reuniunei Dr. D. P. Barcianu, într'o vorbire plină de sfaturi și învěțături ințelepte, mulțămesce membrilor reuniunei pentru buna armonie, viul interes și conlucrare frățéscă, ce s'a manifestat în decursul ținerei acestei adunări, mulțămesce apoi on. comitet parochial și celui comunal, în special dlui protopresbiter Ioan Cândea, dlui notar comunal Ioan Macsim, precum și corpului învěțătoresc de acolo, pentru căldurósa primire, de carea împărtășiți au fost membrii reuniunei preste tot, și cu acestea declară ultima ședință a adunărei generale învěțătoresci de închisă.

Directorul scólei capitale din Sěliște, membrul M. Stoica, în numele reuniunei mulțămesce președintelui Dr. D. P. Barcianu, pentru bunele consilii împărtășite membrilor reuniunei precum și pentru bunul tact observat în conducerea adunărei generale presente, urându-i viéță fericită și îndelungată pentru de a putea fi și de ací încolo aprigul și energicul conducětor al reuniunei învěțătoresci din districtul Sibiiului. Vorbirea directorului M. Stoica a fost întimpinată cu urale de „Sě trăiéscă“, la adresa președintelui.

După tóte acestea membrii reuniunei părăsiră sala cea mare a scólei capitale de acolo, esecutând în corpore însuflețitórea cântare „Deștéptă-te Române“! ce ca un refren intelectual a eșit din pepturile membrilor, pentru de a dovedí, că ori și ce lucrare pe terenul instrucțiunei trebue pusă pe terenul curat național.

Interesul viu în decursul acestor ședințe s'a manifestat nu numai între membrii ordinari ai reuniunei, ci și o frumósă cunună de dame, preotese, învěțătóre și notărese, au percurs cu tótă atențiunea și cu un deosebit interes tóte lucrările sěvêrșite de reuniune. Familia Dr. Vasile Preda din Câmpeni, d-șóra Iuliana Iovescu, învěțătóre în Sěliște, candidata de învěțătóre M. Stoica asemenea din Sěliște și o mulțime de dame au asistat la tóte ședințele adunărei, dovadă că și femeia romănă scie îmbrățoșa cu tótă ardórea interesele scólei nóstre naționale.

După un prânḑ comun, care a durat până la 3 óre p. m. și unde ne-am petrecut de minune, părăsirăm comuna natală a nemuritoriului G. Lazar, cu dorul învăpăiat ca reocupându-ne catedrele sě punem în practică cele esperiate, conlucrând în cariera nóstră spinósă, dar onorifică pentru întărirea patriei, preamărirea bisericei și în interesul bine priceput al némului nostru!

Onorată redacțiune! Am aflat de cuviință a face acest tablou fidel, în care sě se reoglindeze într'un mod marcant tótă activitatea reuniunei nóstre învěțătoresci, din anul espirat de óre ce mě nutresc cu speranța, că mulți dintre abonenții prețuitului ḑiar „Telegraful Român“ vor afla în cele espuse lucruri de un folos nedisputaver pentru progresul scólei preste tot și că împărtășindu-ne deocamdată pe acéstă cale vederile nóstre, puși vom fi într'un viitor fórte apropiat în plăcuta posiție de a desvolta în fața curentului dujmănos o conlucrare frățéscă și o rodnică muncă, ce cu belșug se va revărsa asupra scólei, unicului zid de apărare al consciinței nóstre naționale.

La revedere! Unde?... Probabil la Sěliște. *George Joandrea.*

Raportul

comitetului „Reuniunei femeilor române din Mediaș și giur“ despre starea materială a reuniunei, așternut adunărei generale în 26 Octobre, 1893.

1.	Cassa în numèrar aḑi	fl.	87.10
2.	In obligaț. și cambii	„	5253.51
3	Starea depunerei la institutul „Albina“ .	„	36 95
4.	Mobiliar în valóre de	„	10.—
	Averea activă a reuniunei deci în sumă	fl.	5387.56

Dela adunarea generală ultimă din 2 Iuniu 1892 pănă aḑi s'au făcut:

Incassări:	titulo capital	fl	1840.24
	„ interese	„	566.26
	„ tacse .	„	313.80
	Suma	fl.	2720.30
Erogațiuni:	titulo capital	fl.	2315. –
	nerestituibile	fl	318 20
	Suma	fl	2633.20

Suma încassărilor și a erogațiunilor, adecă mișcarea cassei dela 2 Iuniu 1892 pună aḑi face deci .	fl.	5353.50
Subtrăgênd din venitul brut totalul eșirilor resultă un profit net al anului de	fl.	561.86

Cu fl. 206.69 mai mare decât în anul precedent.

Amĕsurat §. 17 al statutelor reuniunei, fondul trebue se ajungă la suma de 10,000 fl pentru de a puté din interesele lui întemeia „scóle de învěțămênt și lucru, precum de a da și ajutóre materiale fetițelor române din Mediaș și giur“. Reuniunea debitéză sieși deci aḑi încă cu fl. 4612.44 adecă cu fl. 517.73 mai puțin decât în anul precedent.

Dela 2 Iuniu 1892 pănă aḑi s'a acoordat împrumuturi 55, în valóre totală de fl. 2315 —

Mediaș, 26 Octobre, 1893.

Maria Roman,
președintă.

Elena Suciu, cassieră.
Sofia Pușcariu, secret. interim.

Societatea de lectură

„Andreiu Șaguna“ a teologilor și pedagogilor rom. gr. or. de Sibiiu.

Societatea de lectură „Andreiu Șaguna“ a teologilor și pedagogilor rom. gr. or. de Sibiiu, în ședința sa dela 4/16 Octobre a. c. a hotărît, ca, devreme-ce a avut fericirea de a sěrba, la finea anului scolar trecut, primul sěu iubileu de 25 de ani dela întemeierea ei, — sě edee un

„Almanach“

ca suvenire dela acest prim iubileu.

„Almanachul“ va fi de următoriul cuprins:

1. Pe prima pagină se vor înșira președinții societății în primul pătrar de véc;
2. Pe următórea numele membrilor ei fundatori, apoi a celor onorari; va urma apoi
3. O schițare a vieții societății în primul pătrar de véc;
4. „Programul însuși după care s'a sěrbat iubileul!
5. „Cuvêntul de deschidere“ rostit de președintele anului iubilar cu acea ocasiune: apoi
6. Lucrările originale, cu cari membrii societăți au debutat la acea ședință festivă; și
7. Câteva lucrări de cuprins teologic, pedagogic și literar, scóse din fóia „Musa“ a anului iubilar.

Ér pentru-ca „Almanach“-ul sě apară și mai interesant, societatea a hotărît sě se adreseze cu scrisórea de față, către toți membrii statului nostru preoțesc și învěțătoresc, precum și către toți clericii absoluți, despre cari va putea afla, că unde petrec, și îi rógă prin acésta ca:

din incidentul edării acestui „Almanach“ sě binevoiască toți foștii membri ai societății nóstre, a ne trimite câte o sentință scurtă, scósă din sfânta scriptură, din autorì celebri mai ales români, ori, și mai bucuros, composiție proprie, ca sě o inducem în „Almanach“-ul nostru. La finea sentinței, în paranteză sě se scrie anul, în care trimițětorul a absolvat studiile în seminariul nostru archidiecesan, și sě se subsemneze; ér dacă sentința e luată din sfânta scriptură ori din vre-un autor, la început sě se pună, tot în paranteză, numele autorului. D e.

(Ev. Ioan 16 33.)
In lume strimtóre veți afla,
Dar îndrăsniți! eu am biruit lumea. (1885).
Ioan R. preot, Alba.

Sentințele se vor induce în „Almanach“ în urma celor 7 puncte de mai sus, după un anumit arangiament, și ele, precum sě póte înțelege, vor forma paginele cele mai interesante și strălucite ale cărții. De ce, sě spune la sfîrșitul acestei scrisori. Ací rugăm numai cu deosebită stăruință pe toți membrii statului nostru preoțesc și învățătoresc, sě binevoiască a ne trimite, pe întrecute, sentințe pentru „Almanach“.

Acelor venerabili membri ai clerului, cari sunt mai vechi clerici absoluți ca însași societatea nóstră, li-sě aduce la cunoscință, că societatea, creḑênd, că onorat Domnia-lor, de ar fi esistat ea pe timpul când își făceau studiile nu ar fi întârḑiat a-i sě face membri, — primesce cu bucurie și dela dênsii câte o sentință, câte un cuvênt înțelept, bětrânesc, și sě va simți fericită a-l putea induce în „Almanach“-ul sěu.

Nici o sentință însě, sě nu fie mai lungă ca de vre e 4—5 șire tipărite, căci altcum ar putea eși prea mare volumul.

Cu o cale aducem aminte cetitorilor acestei scrisori, că statutele societații nóstre permit sě numěrăm între membrii fundatori ai ei, pe toți acei domni, clerici ori mireni, cari vor solvi odată pentru totdéuna o tacsă de ḑece florini fonḑului societății.

Dacă facem o alusiune la acésta prescriere a statutelor nóstre, e, căci sperăm, că mai ales prea onorații domni protopresbiteri, acest stat major al clerului nostru, precum și preoți, învěțători ori mireni cu dare de mână, nu vor întârḑia a dorí sě figureze între acest fel de membri ai societății nóstre, și ne vor rěspunde în curênd tacsa de înscriere, cu atât mai vêrtos, că după planul de mai sus, dorim sě-i punem în fruntea „Almanach“-ului nostru, de'oc după președinți. Greutatea valorii „Almanach“-ului va atârna firesce, fórte mult dela numěrul acestor membri, pentru aceea ne și rugăm cu insistință ca punctul acesta al scrisorii de față, sě nu fie trecut cu vederea de acei, cari numai vor putea sě-i satisfacă.

Avênd în vedere, că societatea, după ce sentințele venite pentru „Almanach“ dela foștii ei membri, va avea încă sě le cetéscă și arangeze, și apoi sě le dea la tipar dimpreună cu celalalt material, sě pune ca termin pentru trimiterea sentințelor și a tacselor de membri fundatori, o lună dela data acestei scrisori. In acest rěstimp ne rugăm pentru trimitere negreșit, căci cele venite mai târḑiu ușor s'ar pute sě rěmână și afară, fiind eventual materialul deja arangiat și dat tipografiei.

Amintim și aceea, că prețul „Almanach“-ului nu va fi mai mare ca un florin v. a. și rugăm pe onorații trimițători de sentințe, ca cu o cale sě ne trimită și prețul de abonament, căci societatea nu va pune sub presă înainte de a fi avut abonamentele incurse.

Dacă cineva pentru un singur esemplar va trimite mai mult ca un florin, plusul se va considera ca ofert benevol și se va cuita deosebit pe cale ḑiaristică.

Esemplare se vor tipări atâtea numai, câți abonați vor fi.

De încheiere amintim, că societatea nóstră légă frumóse speranțe de edarea acestui „Almanach“, căci după vederile nóstre el va fi o oglindă, deși necompletă, din care se va vedea cam ce fel de bărbați a dat până acum poporului român, societatea cu mândrul nume de „Andreiu Șaguna“. Și sperăm, că oglinda va fi falnică, colaborând la ea prin trimiterea de sentințe, cât mai mulți bărbați însemnați români, cari au trecut prin institutul și societatea nóstră. Va fi acest „Almanach“ un salon în care într'o ḑi, surprinși se vor revedea deodată o mulțime de colegi și contimporani de studiu, născêndu-se cu acea ocasiune în fieșce-carele fel și fel de plăcute aduceri aminte din junie și anii de scólă! Ér societatea ca atare va fi cu atât mai mândră de acésta carte. cu cât mai multe sentințe venite dela mici și mari va cuprinde, și cu cât mai multe nume vor împodobi paginile ei!

Actualii salutând cu reverință pe foștii membrii, îi rógă pentru deosebită atențiune și sprigin!

Din însărcinarea societății de lectură
„Andreiu Șaguna“.

Sibiiu, 15/27 Octobre 1893.

Dr. *Petru Șpan,*
președinte.

Ioan Moța, vice-președinte.
Mihail Candrea, notar com.

Notă. *Acei onorați foști membri, căror special nu li s'a trimis acéstă învitare din causă că nu le vom fi sciut adresa, sě binevoiască a sě considera de învitați prin acésta publicare în ḑiare.*

Avis.

Făcânduse întrebare din partea mai multor domni învěțători și librari, dacă: Istoria biblică de G. Ludu și Ioan Dariu este sau nu admisă de Venerabilul Consistoriu archidiecesan ca manual în scólele poporale pentru tinerimea greco-orientală din archidiecesă? pe basa informațiunilor autentice subscrisa administrațiune sě simte autorisată a respunde, că numita carte neaflându-sě de corespunḑětóre nu sa admis ca manual de scólă. Din contra Venerabilul Consistoriu recunoscând trebuința de o carte mai bună de scólă pentru Istoria biblică, a făcut însuși îngrijirea de lipsă pentru edarea unei Istorii biblice ilustrate și a altor manuale pentru studiul religiunei, atât în scólele poporale cât și în scólele medii, cari atât cu privire la cuprins cât și în privința adjustări și al prețului moderat stau mai pe sus de alte cărți de feliul acesta

Sibiiu, 20 Octobre 1893.

Administrațiunea
tipografiei archidiecesane.

CONCURS.

Devenind vacant postul de paroch în parochia de classa a II Roşia montană din protopresbiteratul Abrudului pentru ocuparea acestuia se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Venitele anuale impreunate cu acest post sunt 712 floreni;

Doritorii de a ocupa acest post au aşi aşterne suplicele instruate conform prescriptelor statutului organic şi a regulamentului pentru parochii la oficiul protopresbiteral subscris şi sunt poftiţi a sĕ presenta în vre-o Duminecă ori serbătóre la biserica gr. or. din Roşia pănă inclusive 8 ḑile inainte de sinodul electoral pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral al tractului Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial concernent

Abrud în 4 Octombre 1893.

[216] 2—3 **D. Adamoviciu,**
adm. prot.

Nr. 843/893 [212] 2—3

EDICT.

Ana I. Pop de religiunea gr. ort. din Geógiul de sus, carea mai bine de 5 ani a părăsit pre leguitul ei soţ Nicolae Beldian din Geógul de sus fără a se sci unde petrece sĕ citéză prin acésta a se presenta în termin de 6 luni de ḑile inaintea acestui for matrimonial conform resoluţiunei Venerabilului consistoriu archidiecesan dto 28 Septembre Nr.5786/B. la din contra procesul urḑit de actorele sĕ va pertracta şi decide şi in absenţa ei.

Alba Iulia, 7 Octobre, 1893;

Forul matrimonial de I instanţă al tractului Albei-Iulia.

Nicolau Ivan,
adm. protopresbiteral.

Nr. 159/893 [213] 2—3

EDICT.

Maria Viorel din Siboth (Alkenyèr) care de 3 ani trecuţi a părăsit cu necredinţa pre leguitul seu bărbat Toma Toma din Siboth şi nesciindu-se ubicaţiunea ei se citéză prin acésta ca în termin de 6 luni sĕ se presenteze inaintea subscrisului scaun protopresbiteral, câci la din contră procesul divorţial intentat de bărbatul ei se va decide şi în absenţia dênsei.

Oreştie, 6 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Oreştiei

Nicolau Popovici,
protopresbiter.

Nr 75/1893 [214] 2—3

EDICT.

Domniţa Măluţană, născuta în Sân-Mărgita şi fost locuitóre în Uriul de sus muere legitimă alui Nicolau Mureşan, născut şi locuitor în Uriul de sus, carea pribegesce în lume în têmp de preste 6 ani fără a sĕ sci locul ubicaţiunei ei prin acésta este citată ca în termin de 6 luni computate dela prima publicare a acestui edict în ḑiarul „Telegraful Român“ sĕ se prezenteze la subsemnatul scaun căci la din contră procesul divorţial intentat de bărbatul ei sĕ va decide şi în absenţia ei.

Deeş, 30 August, 1893.

Scaunul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeş ca for matrimonial de instanţa I.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Terno! Terno!

Ca Ditrichstein Maurizio om nu-i,
Care póte ajuta la nevoie ori-şi-cui.

Aşa 'şi gândiau mulţi dintre cari s'au adresat dlui Ditrichstein pentru numerii de loterie şi étă că la 18 Octombre pe tóte tăbliţele de loterie se vedeau numerii loteriei din Praga 15, 45, 62, pe cari i-a calculat dl Ditrichstein şi i-a trimis la tóţi câştigătorii. Pentru lămurirea întrebărilor ce se fac atât de des împărtăşim că calculaţiunile dlui Ditrichstein nu se întemeiază pe farmece. Precum în tóte timpurile ómeni eruditi au făcut cunoscute hipoteze, astfel şi astăḑi dl Ditrichstein e cel mai mare erudit actual pe terenul loto-matematic. Suma tuturor resultatelor tragerilor începênd dela anul 1830 până la cea din urmă tragere formézâ material de calculaţie al seu. Dacă e vrăjitorie, noroc sau întêmplare la mijloc, acésta e lucru secundar; lucru de capetenie e

Că combinaţiunile lui Ditrichstein de regulă se întêmplă că la fiecare tragere urmézâ câstiguri

şi astfel ajută celor mai mulţi săraci Mai bine e fără nici o grije a face o încercare spre a proba aceste rari prestaţiuni.

Nu trebue decât sĕ adresezi câteva rînduri dlui: **Ditrichstein Maurizio în Budapesta** fără ori ce altă adresă, la scrisóre sĕ se alăture 3 mărci à 5 cr. şi respunsul urmézâ franco şi prin postă. [217] 1—1

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15		Bucuresci.		4.45	7.40	—	8.50	—

Ghiriş—Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare—Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră—Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta—Arad—Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Branicica		6.24	—	4.55	—	–
—	—	8.26	—	9.29		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38								

Budapesta, gara de vest—Orşova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Báile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresc.		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
–	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Arad—Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski)—Petroşeni—Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Petroşeni		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.01

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 117 Sibiiu, Sâmbătă 23 Octobre (4 Novembre) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sambata.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Preoţii nostri dela oraşe.

Dela un amic al fóiei nóstre dela ţară primim următorul articol:

Atacurile, ce se îndréptă din diferite părţi contra bisericei nóstre, ne impune, ca sĕ ne ocupăm serios cu ridicarea bisericei.

Cine voiesce serios ridicarea bisericei, trebue sé ridice mai întâiu pe preot.

In prima linie va trebuì sĕ ne îndreptăm deci privirea asupra preotului, nisuind din tóte puterile, ca el sĕ fie om inteligent, cu cunoscinţe, cari sĕ facă onóre némului nostru.

Este cunoscut, că lumea cultă caută în preot un mijloc de ajutoriu real, în luptele vieţii o călăuză către isbândă pe drumul binelui.

Şi dacă postulatul acesta la sate şi prin părţile muntóse încă nu este atât de pronunţat, el se ivesce cu atât mai intensiv la oraşe unde poporul este în contact cu alte naţionalităţi, cu alte confesiuni şi numai acel preot sĕ va sci validita, care scie sĕ înspire încredere poporului, prin ţinuta sa.

Un propovĕduitor de pe amvon care sĕ scie aduna pe credincioşi împregiurul seu — étă ce reclamă poporul şi inteligenţa dela oraşe dela preotul seu.

Şi pe când poporul şi inteliginţa dela oraşe — reclamă aceste însuşiri dela preot — tocmai la oraşe posiţia preoţilor nostri este mai periclitată.

Chiar în oraşele de frunte — unde preoţii altor confesiuni sunt fórte bine dotaţi — ai nostri sunt cât sĕ póte de reu remuneraţi, aşa încât trebue sĕ ţi pui de multe orí întrebarea: cum pot esista de pe o ḑi pe alta?

In lucrările nóstre trebue sĕ fie sistem — şi de aceea vom trebuí sĕ ne îndreptăm privirile asupra punctelor celor mai periclitate.

Toţi ómenii de bine trebue sĕ fie de acord cu noi, când suntem de părere, că pe tóte căile legale şi permise, trebue sĕ ne întărim positia la oraşe. Alte elemente în oraşe au tótă puterea de viéţă — noi chiar în oraşe stăm mai reu.

Şi până ce posiţia preotului nu este asigurată, e greu sĕ reclami dela el, ca sĕ se ocupe numai cu oficiul şi cu cartea.

Luptând cu greutăţile vieţii, îngrijit pentru pânea de tóte ḑilele, el cu greu va corespunde chemării lui de apostol al poporului.

Din om încreḑut — va deveni sfiicios şi zelul ce ar trebuì sĕ-l desvólte în chemarea sa, îl va împărţì cu grigile ce-l împovăréză.

In momentul acesta, el numai este ce ar trebuì sĕ fie, ânger păzitor al poporului — şi tocmai în oraşe, unde ademenirile şi atacurile la consciinţa poporului sunt mai dese — preotul nu póte lipsí dela postul seu.

Chiar şi căsătoriile cele multe micste slăbesc mult legăturile cu biserica, şi până ce soţul trage spre biserica lui, soţia spre a ei biserică, se nasc neînţelegeri, cari degeneréză în un indiferentism către biserică, care de multe ori apoi sĕ manifestéză prin treceri menagiate de cei ce-şi fac merite pentru propagarea proselitismului.

In trecut s'au făcut erori, cari cu greu sĕ pot repara.

Fie ertatul metropolit Şaguna a intenţionat ca din ajutoriul de stat sé întemeeze un fond pentru salarisarea preoţilor — şi chiar protopopi de ai nostri au fost, pe cari lăcomia i-a împins, ca sĕ nu şi dea consimţĕmêntul.

Până se vor pune celelalte fundaţiuni în lucrare — cum este fundaţiunea „Pantazi“ se va mai străcura mai bine de o jumĕtate de véc — şi crisa este iminentă, preoţii nostri sunt srîmtoraţi de greutăţile cu cari luptă.

A împărţì ici ceva — colea puţin — nu însemnéză ajotoriu eficace şi real.

Ajutoriul trebue deci dat într'un an în un loc ca sĕ facem o ameliorare permanentă, în alt an în altul ca sĕ vindecăm acolo rĕul din rădĕcină, ér începutul trebue făcut unde lipsa e mai arḑĕtóre.

Probabil, că intenţiunea guvernului de a ne fericí cu căsătoria civilă nu se va realisa, — dar punem casul că da — cugetatu-ne-am noi la miseria ce i aştéptă atunci pe preoţii nostri în grad şi mai mare?

Ne înfiorăm a şi cugeta la cele ce se pot desvolta în detrimentul bisericei nóstre preste tot, din acéstă nóuă armă diavoléscă plăsmuită de cei ce cu sistem lucră la ruina instituţiunei nóstre, care ne-a păstrat religia şi limba până acum.

Sé sperăm, că D-ḑeu nu le va ajuta ca sĕ o scótă la cale cu acéstă bólă afurisită dar totdeodată datorinţă avem sĕ ne întărim pe întrégă linia — şi cu deosebire sĕ ne întărim la oraşe.

Preoţi inteligenţi — şi bine dotaţi la oraşe — étă un postulat fără care vindem poporul dela oraşe şi clătinată posiţia nóstră bisericéscă în oraşe — am gătat şi cu celelalte instituţiuni, ce mai avem.

Scoli, institute de bani, reuniuni, tóte vor cădé în ḑiua când preotul nu îşi va ţiné stindardul sus, căci ori unde ne îndreptăm privirea, cu puţine esceptiuni ei sunt conducĕtorii tuturor acestor instituţiuni cu caracter naţional românesc.

Fulgerile se descarcă pe piscurile cele mai înalte, — fortuna ce ne ameninţă are sĕ se descarce asupra preoţilor.

Orbi ar trebuì sĕ fie mirenii cari nu vĕd, că umilirea şi slăbirea preotului este egală cu umilirea şi slăbirea némului nostru — şi a lor datoria e sĕ apere preoţimea şi se conlucre pentru întărirea ei.

Dacă preoţii au dat în trecut şi dau aḑi contingentul cel mare pentru clasa inteligentă decă fondurile ce le avem din a lor sudóre şi cu al lor concurs s'au adunat, acum când primejdia asupra lor se dascarcă, cu toţii ar trebuì sĕ aibă simţ, pentru de a sări în ajutoriul preoţimei care strivită, strîmtorată de tóte părţile, aḑi trebue se reclame ajutoriu.

Ajutoriul ce-l dăm preoţilor — îl punem aḑi pe altariul naţiunei, căci naţiunea românéscă fără preoţi luminaţi şi dotaţi nu ne o putem închipuì. Fi-vor ómenii — atât de generoşi ca sĕ ne pricépă — viitoriul ne va arĕta.

Revista politică.

Crisa ministerială din Austria duréză încă şi aplanarea lucrurilor întimpină mari greutăţi. Maj. Sa monarchul a venit érăşi la Budapesta, unde a primit în audienţă pe guvernatorul Thun. Audienţa se aduce în legătură cu formarea noului cabinet. Totuşi nu se crede, că contele Thun va fi însărcinat cu formarea lui. Se mai vorbesce încă şi de ambasadorul din Londra Deyms şi chiar de cont Taaffe. După tóte presemnele vor mai trece încă câte-va ḑile, până-ce se va forma cabinetul şi se va redeschide parlamentul.

* * *

Telegrama ţarului Alecsandru II către preşedintele Carnot a fost afişată în tótă Francia şi este salutată de tóte foile francese ca un eveniment estra-ordinar. „Figaro“ ḑice: „Alianţa francesă ruséscă esistă, ori-ce formă diplomatică ar avea documentul, ce o sancţionéză. „Debats“ scrie: Depeşa împĕratului Alecsandru spune tot ce e de lipsă spre a face o nouă bucurie

FOIŢA

Nimful succinului.

— Legendă samaită. —

Intre ângerii lui D-ḑeu cel mai plăcut era ângerul frumseţii. Când însĕ l-a trimis D-ḑeu între ómeni, a căḑut tot mai tare din starea sa de inocenţă. La început făcea încă mult bine şi ómenii învĕţau dela el lucruri fórte minunate. Mai târḑiu însĕ îi seduse la fel de fel de vanităţi şi arte netrebnice, care umple numai inimile de sumeţie. Seduşi de dînsul, voiau în fine a imita lucruri de acele, care numai singur D-ḑeu le póte crea deplin perfecte: compuniau flori din materii dure — închipuindu-şi a întrece chiar pe creator prin formele lor fantastice — şi se împodobiau cu ele. De aceea se mănià D-ḑeu şi abadonà pe ângerul neascultător într'o pădure mare, unde nu se aflau ómeni.

Dar nici nu se odihnì lung timp neastêmpĕratul spirit, ci începù a se amesteca printre plante şi flori, îndemnându-le la cértă: care dintre ele ar fi cea mai frumósă?

Un tumult gróznic se iscà în pădure şi se lăţì tot mai departe, până peste câmpuri şi liveḑi. Lung timp ţinù cérta, devenind tot mai violentă şi mai înverşunată, fără de a ajunge la vre-o hotărîre

Tóte plantele luau parte la dispută şi fiecare avea de spus ceva în favorul ei propriu. Stejarul se fălia cu puterea şi maiestatea sa, bradul cu trunchiul seu svelt şi crengile sale intotdeauna verḑi; mestécănul lăuda graţiositatea crengilor sale plecate, tufele vorbiau de strălucitórele lor bóbe roşii sau negre şi fiecare flóre îşi lăuda forma şi colórea ei de cea mai frumósă. Nici chiar iérba nu remase dela disputa vanităţii, ci se susţinea a fi cel mai frumos product al regimului vegetal, pentru-că dînsa ar fi mai rĕspândită şi merită s'acopere urîciunea pămêntului gol. In urmă îi venì unui lier bĕtrân în minte, a învita pe om, sĕ hotăréscă el cérta. La acéstă propunere se învoiră cea mai mare paarte, numai ciupercile şi altele de acest fel nu o aprobară, de témă, că ele totuşi nu vor fi alese; fiind maiorisate, au trebuit sĕ se retragă dela concurs spre a-şi salva cel puţin o aparenţă favorabilă.

Omul însĕ se hotărì, fără multă alegere pentru rosă, şi cu acésta părea cérta sfêrşită pe mii de ani. In decursul timpului însĕ apărură multe flori minunate, dar străine. Aceste sĕ nisuiau a lua rosei valórea frumseţii şi voiau o alegere nouă. Dar omul remâne deocamdată la hotărîrea lui şi declară că nu va permite nici o schimbare. Acésta causéză multă invidie şi încaierări între flori şi nu-i destul atâta, reul ce l'a semênat singur numai spiritul reutăcios al vanităţii — cum trebue acum numit îngerul frumuseţii de odinióră — iarăşi s'a lăţit printre ómeni. Căci de când fu alésă rosa ca cea mai frumósă din tóte florile, a devenit modă la tinerii feciori nătângi a pune fetelor vane în gând că ele sĕ rémână roşii — A semăna o faţă omenésca cu o flóre! Ce nebunie. — Insĕ vanităţii nu-i e nici o nebunie atât de mare, încât sĕ nu o crédă

Precum printre flori, aşa se iscà invidia şi între fete şi fiecare copilă, care nu fu asemenea barem odată cu rosa e în simţul ei plină de amărăciune faţă de surorile favorisate. Vĕḑênd Dumneḑeu, că spiritul neascultător şi din esil îşi întinde mriegele asupra ómenilor, ii destină o locuinţă de unde sĕ nu pótă veni în nici o atingere cu lumea de pe suprafaţa pămêtului Aşa dar cufundà pădurea cu spirit cu tot adânc în fundul mării.

Nici o privire omenéscă nu pĕtrunde până acolo, nici un ton nu străbate la urechia omului şi piciorul nimenui nu va călca vre-odată acele locuri misterióse. Numai peşcii muţi înótă de-asupra arborilor pădurei cufundate; — însĕ ei nu spun nimenui ce au observat în adâncime.

Acum miraculosul abandonat nu se mai póte apropia el însuşi de ómeni, ci totuşi le scie da semne despre esistenţa lui. Adese ori — póte că în mănia pentru neputinţa sa — rupe de pe arborii pădurei suterane bucăţi mari şi mici din reşina lor minunată galbenă, le întăresce cu lacrămile sale, le învĕlue în pesteră şi cu ajutorul uraganului le aruncă la suprafaţa mării. Valurile duc apoi reşină la ţermure unde o află ómenii şi o întrebuinţéză spre scopuri de ale vanităţii; căci vanitatea a lăsat-o reutăciosul spirit ómenilor drept posesiune neperitóre. Din reşina galbenă se lucréză diferite obiecte frumuşele şi multe fete cred a'şi mărí frumseţa împodobindu şi pieptul şi urechile cu coralele galbene, cari le trimite nimful succinului din fundul mării.

Bunul Dḑeu va îngăduí încă mult timp acésta ocupaţie a resfăţatului băiat, pentru-că mii de ómeni sĕraci îşi câştigă pânea de tóte ḑilele culegĕnd reşina de pe malul mării baltice sau prinḑĕnd-o din valurile ei.

Din „Familia“. *Elena.*

☞ Din causa sântei sĕrbători „Mucenicul Dumitru“, Numĕrul procsim al fóiei nóstre va apărea Joi în 28 Octobre stilul vechiu, anul curent. ☜

Franciei şi a linişti Europa". „Estafette" ḑice „Lucru de căpetenie este că mergem mână în mână cu ruşii şi că lumea scie acésta." „Petit Journal" încheiă un articol cu cuvintele: „Ne încredem în înţelepciunea ţarului cum ţarul se încrede aḑi în înţelepciunea nóstră."

Ḑiarele rusesci laudă atitudinea presei englese, care ia în serios frăţietatea ruso-francesă, şi admit, că ea oferă o garanţie pentru susţinerea păcei. Cercurile politice în Londra ḑice „Novoje Vremja", se apropiă tot mai mult de alianţa cu Rusia. Constatând acésta, „Narodny Listy" din Praga ḑice: „Anglia e practică, ea pricepe ce va sĕ ḑică înfrăţirea ruso-francesă şi nu vrea sĕ lipséscă de-acolo, unde se tractéză de aceea, că cine va fi moştenitorul comerciului avantagios, ce în Rusia l'a avut până acum Germania în mână. Germania va pierde îndoit: va pierde întâiu prin resboiul economic nedrept şi neprecugetat, ce'l pórtă cu Rusia şi pierde a douaóră, ceea ce deja a pierdut votul decisiv asupra păcei şi al rĕsboiului, pe care încă îl avea în mâna sa, când era Bismarck la cârmă."

* * *

Relaţiunile între Spania şi Maroco au ajuns atât de încordate, încât Spania s'a vĕḑut necesitată sĕ deschidă o campanie contra neliniştitorilor cabili. In acésta campanie Spania a eşit victoriósă, dar a lăsat pe câmpul de luptă pe generalul Margallo. Pentru a fi şi mai sigură Spania şi a întărit posiţia cu armată nouă.

Istoricul acestui conflict al Spaniolilor în Maroc este următorul:

Spaniolii posedă astăḑi pe ţĕrmul african patru puncte: Ceuta, Velez, Alhucemas şi Melilla. Atâtea le-a rĕmas din vechile posesiuni, pe care le smulseserĕ de la arabi, după isgonirea lor din Europa, posesiuni dintre care cea mai principală, Tangerul, o trecuserĕ Engliterei ca zestre a unei princese spaniole. Ér Engliterra o cedase, după câţi-va ani, de bună-voie marocanilor.

In repeţite rînduri spaniolii au avut sĕ suporte lupte pentru a-şi păstra posesiunile. Ultimul mare rĕsboiu cu Marocul l-au avut în anii 1859 şi 1860: nu şi a împlinit speranţele mari ce-şi puseserĕ în acest rĕsboi; totuşi, în urma lui, s'au fortificat mult în posesiunile lor. De atunci a fost pace până acum câte-va sĕptămâni, când fără veste veni şcirea că maurii de la Riff a atacat Melilla şi a suportat o luptă sângerósă cu generalui Margallo, perḑênd şi ucizênd sute de ómeni.

Causele acestui conflict a fost fórte simple, Riffii n'au fost nici odată vecini buni; în vinele lor curge sângele aprins arab, ei nu se supun de cât condiţionat sultanului şi au vĕḑut în totdéuna cu nemulţumire domnia spaniolilor în vecinătatea lor. După rĕsboiul din 1860 spaniolii şi au asigurat o făşie de teritor în semicerc în jurul Melillei, de amêndóuĕ părţile rîuleţului Uro. Pe acest teritor spaniolii au ridicat rînd cinci forturi, în faţa iritaţiei crescênde a cabililor de la Riff. Acum pe urmă, tocmai pe când era în lucrare fortul Guarlch, ei nu s'a mai putut stăpâni, şi a atacat pe spanioli. Ei afirmă, că noul fort se ridica în apropierea unui cimitir al lor şi astfel li se insultă simţul religios. Dar sunt unele indicii şi în primul rînd înarmarea relativ modernă a cabililor (puşti Remington), cari ar dovedi, că atacul n'a fost spontaneu, ci pregătit de mult şi încă — póte — cu ajutor şi influenţă străină...

Ori cum, ciocnirea s'a întêmplat şi ea a avut un mare rĕsunet în Spania. După câte-va zadarnice negoceri cu ómenii sultanului din Maroc (Sultanul însuşi lipseşte din Fez, aflându se în vilegiatară la Atlas) guvernul din Madrid a fost nevoit sĕ cedeze presiunei opiniei publice şi sĕ hotărască o espediţie în contra cabililor, mai ales după ce ministrul de finanţe Gamuzo a dobândit imediat 90 de milióne de la banca Spaniei, cu tótă starea financiară destul de critică.

Şi astfel, acum câte-va ḑile ḑiarele publicau următórea depeşă din Madrid:

„Generalul Margallo a respins, cu infanteria şi artileria-i de munte, sprijinit de focul fortului de la Melilla, pe marocani dincolo de rîul Uro. Duşmanul s'a retras în ordine Generalul Marchias a plecat cu trupele corpului al doilea şi al treilea (al Madridului) la câmpul de rĕsboi. Imbarcarea corpului întâi şi al doilea începe aḑi de odată la Malaga şi Cadics".

Campania nu era, cu tóte acestea, anunţată încă în chip oficial; acéstă anunţare nu s'a făcut de cât a dóua ḑi, la 16 (28), după care imediat, la 17 (29), a venit vestea despre lupta sângerósă în care a căḑut generalul Margallo.

In ce priveşce atitudinea celorlalte puteri, care se numesc interesate în Maroc, (în special Anglitera şi Franţa) deşi se ḑice, că cea dintîiu în ascuns ar sprijini pe Kabili, — ele se arată pe faţă destul de indiferente faţă de ecspediţia de la Melila. N'ar fi însĕ tot aşa faţă de un rĕsboi cu Marocul.

Dacorománismul şi politica culturală magiară.

III.

Espatriaţii şi curentele culturale române.

Ardelénul Ioan Bianu, profesor de limba şi literatura română la liceul Sf. Sava din Bucuresci, ḑice în conferenţa sa despre „Literatura şi cultura română în secolul XIX." următórele: „Socotéla greşită, ori mai bine ḑis lipsa judecăţii serióse causéză, că ómenii nostri cred, că valórea întrégă a bărbaţilor distinşi în generaţiunile premergĕtóre se deduce in împregiurarea, că unii din ei au studiat în străinĕtate şi mai ales la Paris. De aici vine, că atragerea firéscă a românilor cătră cultura franceză a trecut în estrem şi a devenit o adevĕrată monomanie. Şi cu cât va deveni mai lesniciósă cĕlĕtoria şi cu cât va cresce averea în ţéră cu atât va cresce şi numĕrul tinerilor trimişi la Paris. Ne vine în minte povestea despre oile, care urmându-se una pe alta sar în afunḑime. Acéstă năvală nefericită în străinătate este de vină, că clasa nóstră socială cu dare de mână, care ar trebui sĕ fie şi cea mai cultă, nu cetesce scriitorii români şi nu promovéză literatura şi cultura română nici în privinţa materială, nici morală, ci cetesce romane franceze, jurnale parisiene şi ce e şi mai rĕu în conversaţiunea familiară ḑilnică nu vorbesce romănesce, ci franţozesce; părinţii şi copii vorbesc între sine limbă străină, în limba acésta corespondéză între sine prieteni şi rude. Şi când sunt necesitaţi sĕ converseze românesce: vorbesc o limbă amestecată, acel jargon ruşinos francezo-român folosit de cei mai mulţi advocaţi la pertractările judecătoresci, care îl poţi auḑi şi în parlamentul ţerii şi ceti ḑilnic în jurnale.

Astfel descrie un scriitor român acea cultură fracezo-română, care a îmbrăcat cu o spoeală de civilisaţiune societatea României. „La 1848" — zice Gherea Dobrogénu într'un studiu al seu (Stefan Hudici) — „au venit formele vieţii nóstre sociale orientale în conflict cu cele apusene şi acestea au învins. Dar din acéstă învingere astfel de forme politice au rĕmas forme gule cu fórte puţin conţinut adevĕrat europén, ceea-ce privesce ideile, principiile şi mai ales sentimentele şi obiceiurile, căci acestea nu se schimbă atât de grabnic — rĕul de multe-ori are viéţă fórte lungă — şi cilindrul parisian de multe ori acoperea un cap plin de idei şi principii orientale ca şi feorul şi islicul şi fracul acopere o inimă cu sentiment tot atât de primitiv ca şi caftanul".

Vorbind odată despre curentele culturale române cu un profesor de literatură română dela liceul Sf. Sava, cu dl Vasile D. Paun, care mai nainte a fost profesorul de limbă română al clironomului român, a ḑis la observările mele asupra curentelor franceze următórele: „Este adevĕrat, că suntem copleşiţi de spirit francez, moravuri şi datine franceze, dar în ultimele douĕ decenii a început sĕ vină la putere un curent fórte sănĕtos, cultura germană, şi sunt convins, că cu ajutorul acesteia ne va succede a crea o cultură naţională română fórte sănĕtósă şi profundă". Din acest moment am urmărit cu atenţiune influenţa culturii germane asupra civilisaţiunii românesci şi am aflat, că nu e atât de generală ca cea franceză, dar este cu mult mai înrădĕcinată şi seriósă şi are mai mare viitor decât aceea.

In discursul academic rostit de Mihail Kogălnicénu la 1870 se află următórele: „Am sĕ mulţumesc convenirii mele cu bărbaţii Germaniei, că am avut ocasiunea fericită a-mi îmbogăţi spiritul cu idei reformătóre, care atunci au însufleţit inteligenţa Germaniei. Da, universităţii berlineze, acestei mame dulci, esemplului aceluia care ni-l-a dat iubirea de patrie, care am afiat-o în tóte straturile societăţii germane, la boier şi la ţeran — am sĕ mulţămesc iubirea mea faţă cu patria română şi acel spirit liberal, care m'a înfiăcărat în tóte acţiunile vieţii mele... culturii germane, universităţii berlineze, societăţii germane şi acelor mari bărbaţi şi patrioţi, care au lucrat la unitatea şi ridicarea Germaniei am sĕ mulţumesc tot ce am devenit în patria mea, căci numai la focul patriotismului german s'a aprins făclia patriotismului român".

Direcţiunea seriósă naţională şi patriotică o introduc în viéţa publică română bărbaţii crescuţi la sinul culturii germâne. Pe când a dat şi dă cultura franceză formele şi principiile — conţinutul adevĕrat l'a dat Germanul. Intre partidele române este cel mai real şi mai desinteresat partidul junimist crescut la sinul culturii germane. In fruntea acestui partid în privinţa literară stă un ardelén, Titu Maiorescu, ér conducĕtorul politic este descendentul unei familii boieresci din Moldova, Petru Carp. In cartea lui Rudolf Bergner pag. 298 se cetesc următórele: „Merite mare are Carp şi marele ardelén Maiorescu, că românii ardeleni sunt bine primiţi în România. Sunt mulţi de aceia în ţéră, care vĕd mai bucuros un bulgar sau grec decât un român braşovén. Numiţii caută cu tot preţul sĕ contrabalanseze pe astfel de ómeni.

Dar întrucât protegiază Maiorescu tinerii ardeleni nu este de lipsă sĕ cetesci din cărţi. Este suficient a întreba un român ardelén: Cine te a protegiat? — Maiorescu! are sĕ fie rĕspunsul ori sĕ întrebăm pe primul universitar ardelén cine l'a ajutat şi ér 'ţi va rĕspunde: Maiorescu. Uşile casei lui Maiorescu stau pururea deschise înaintea tinerilor ardeleni imigraţi. Şi Maiorescu face acésta, fiindcă scie, că tinĕrul ardelén vine cu cultură germană primită prin intermediul magiar.

La acestea se mai adauge încă o împrejurare: caracterul etnic al românului ardelén. Haşdĕu, representantul şovinismului român şi al urei magiare în sciinţă, a ţinut la începutul anului 1872 o conferenţă la Atheneu. In acésta a asemĕnat caracterul românului cu un copil. Rar a spus Haşdĕu un adevĕr mai mare ca atunci. Cine numai puţină vreme a convenit cu românul din România, momentan observă, că însuşirile bune şi rele ale acestuia sémână mult cu ale copilului.

Românul din România ne câştigă iute simpatia nóstră ca şi copilul prin nemijlocirea sa, ataşarea prietenósă, filosofia sa veselă şi inima sa bună, dar dacă aşteptăm dela el soliditate, perseveranţă, sentiment serios de datorinţă şi încredere, chiar aşa ne înşelăm ca şi în copil. Lipsa de judecată, grandomania basată pe optimism copilăresc, lăudăroşia naivă, care de multe ori te supĕră, altă-dată ér te constrînge sĕ zimbesci se pot egal esplica din acésta notă fundamentală a caracterului lor. Acésta notă generală a poporului esplică, că în România în scurtă vreme pot face avere şi ajunge la putere aventurieri mai vicleni, energici şi perseveranţi din tóte naţiunile Ungurenii inteligenţi încă se pot numĕra între acestia numai într'un înţeles mai bun şi mai nobil, căci şi ei rĕspund pentru averea şi puterea câştigată cu sentiment naţional adevĕrat, entusiasm patriotic, şi muncă preţiósă şi seriósă.

IV.

Momente subiective.

Dar de ce emigréză ungurenii?

Cetitorul de sigur va ghici din cele espuse, că ei vor aduce drept causă a emigrării tirănia magiară, care le face imposibilă rĕmânerea în patria lor străbună. Ei sunt espatriaţi, care cu inima sângerândă au luat lumea în cap, şi si-au căutat o patrie nóuă în locul celei vechi, din care i-a espulsat o rasă tirană avară şi încăpăţînată numai de aceea, fiindcă prin români ar desvolta în poporul român asuprit prin activitatea şi facultăţile lor puterea de resistenţă şi ar împedeca magiarisarea profesată din principiu. Magiarul când aude acésta motivare e la moment gata sĕ o stigmatiseze de o minciună impertinentă. Firesce, că motivarea acésta dacă o cercetăm şi analisăm este o minciună, dar dacă cercetăm, că aceea care o spune o crede vom vedé, că nu este minciună, ci o superstiţiune regretabilă, care este crescută în cei mai mulţi ómeni prin imprejurările vieţii, lectură, cu un cuvênt prin întréga lor desvoltare psihică.

Conform raportului XXI al ministrului de culte au cercetat cu totul în patria nóstră 2749 de români scóle medii. In privinţa acésta nu ne stau la disposiţiune date statistice, dar cine cunósce din esperienţă referinţele acelor scóle, în care îşi urméză românii studiile, îmi va da drept, că dacă asemĕnăm în privinţa materială scolarii români şi magiari putem fără témă spune, că mai mult de 50% de scolari români — nu sunt pentru scólele medii. Sciu, că sĕrăcia este lucru sfânt şi nici nu voesc sĕ discut sĕrăcia studenţilor români, dar acela care analiséză fenomene social-politice, trebue sĕ ia în considerare şi astfel de fenomene, fie ele cât de delicate. Inşişi scriitorii români recunosc, aşa alţii chiar şi Ioan Slavici în cartea sa scrisă de românii ungureni, că românul se feresce grozav ca sĕ facă din copilul seu meşteşugar sau comerciant. Românul, care îşi trimite copilul la scólă voesce sĕ facă din el popă sau funcţionar. Petru Carp la spus într'un discurs, că românul se nasce ca bursier (stipendiat), trăesce ca funcţionar şi móre ca pensionist. Acestea se refer şi la românii nostri. Tinĕrul român îşi urméză studiile la gimnasiu şi chiar la universitate, luptându-se cu o sĕrăcie cutropitóre. Sĕ ne transpunem acum în situaţiunea şi viéţa sufletéscă a acestui tinĕr. S'a născut în vre-un sat lin câmpie sau de sub munţi. Tatăl seu, un biet dascăl sau ţeran cu doi boi, duce băiatul la Aiud sau Cluş la scólă.

Deodată cu el plécă la scólă fiul bogatului posesor magiar din sat. El umblă în ţundră, mânâncă odată pe ḑi, pe când domnişorul se îmbracă şi trăesce bine. Dacă se întrébă pe sine sau pe tatăl seu, rĕspunsul este: de aceea e asta fiindcă tu eşti român, ér el magiar. Ori încătr'o a umblat drum de o ḑi dela locul seu natal, în tot locul a vĕḑut că magiarul e domn şi are stare, ér românul e ţeran şi sĕrac. Este adevĕrat, că mai târḑiu observă, că tinerii magiari încă nu sunt toţi domni şi bogaţi, sunt şi între acestia sĕraci, dar pe acesti îi apĕră fundaţiunea scolară şi masa gratuită a „colegiului". Dar de ce nu gustă şi el astfel de beneficii? Fiindcă e român!

Câteodată s'ar apropia bucuros de colegii sei magiari sĕ discute cu ei şi prin schimbul pe idei sĕ-şi câştige o rutină órecare socială. Domnişorul însĕ nu stă de vorbă cu el, căci e copil de ţeran, ear copilul de ţeran sĕcuiu îl desconsideră, fiindcă e *buta oláh* (român prost) *medve bocs* (puiu de urs.)

Anii trec. Din cărţi şi din atingerea cu soţii sei mai în etate învaţă, că el este strănepotul divului Traian şi magiarii au răpit dela străbunii sei acest pămênt, românii nu sunt români, ci romani veritabili. Ceea-ce a fost odinióră frumos şi mare pe acest pămênt — tot de romani a fost făcut. Ioan Huniade, regele Mateiu, Pavel Chinezul etc. au fost români; Horia şi Cloşca n'au fost ţerani rĕsvrătitor, ci martiri naţionali. La ocasiuni binevenite le espune aceste colegilor sei, dar acestia rîd de el şi îl numesc nebun, vrednic de spânzurat şi nu mai convin cu el. Nici nu-i pasă, se simte fórte bine în odaia mică a căsii surpate din strada plină de tină a mahalalei, unde locuesc 8—10 laolaltă. De ce sĕ şi mérga el între magiari, unde se batjocoresce naţionalitatea, limba sa, eroii sei naţionali şi ilusiile sale istorice, sărăcia şi manierele sale dela sat.

Părăsesce Clujul, Aiudul şi merge la Blaj sau Braşov. Ce deosebire! Ce bine se simte în aceste centre ale românismului Cu ce evlavie ascultă ce-i povestesc lui profesorii despre mărimea de odinióră a némului românesc. Cât de adevĕrate află cuvintele profesorului, când vorbesce despre tirănia magiară. Cu ce plăcere şi entusiasm cetesce „Vieaţa lui Mihaiu Vitézul“ de Bălcescu. Incepe sĕ crédă, că va venì vremea, când un nou Mihaiu-Vitézul, un nou Stefancel-Mare în fruntea unei oştiri de 200.000 eroi va năvălì în acéstă ţéră ca să reocupe ţéra furată şi sĕ redee patria românului asuprit. Profesorul îi atrage atenţiunea asupra cărţii lui Bariţiu, istoriei Ardélului. Cetesce până la sfîrşit. Acéstă carte e o listă de pĕcate ale magiarilor dela cap până la sfîrşit, este cronica suferinţelor românilor şi luptelor pline de jertfe. Se decide, că şi el se va lupta pe mórte şi viéţă pentru libertatea naţiunii sale şi drepturile limbii sale.

A trecut bacalaureatul. De dragul studiilor mai inalte se reintórce ér între magiari şi merge la Cluj, sau chiar la Pesta. Cântecul vechiu se repetéză. Magiarii nu s'au îndreptat sau n'au învĕţat nimic. Trece şi esamenele de stat. Face încercare la administraţiune. Comitele suprem însĕ nu-l denumesce, congregaţiunea nu-l alege, căci funcţiunea se dă pe basa intereselor familiare sau de cortesir şi nepotismului domnişorului de odinióră, eventualul mai slab cualificat decât el. Óre de ce tóte acestea? Drept rĕspuns resună vechiul refren: fiindcă esti român! Durerea sa individuală se generalisează şi o ridică până la gradul de gravamen social şi politic. Se simte prigonit, căci nu se póte fericì în ţéra acésta, fiindcă e român. Dar mai este încă o patrie, România liberă! Acolo va trece, ca espatriat voluntar. Acolo îşi trece entusiasmul naţional, erudiţiunea şi ura neîmpĕcată faţă de magiari.

Trece frontiera. Se află în centrul culturii moderne române, în Bucuresci. La început se minunéză. Este cu totul altă lume, de cum şi-a imaginat-o. Nu-l primesce nime cu braţe deschise. Comunitatea sângelui român şi gloria espatriării voluntare în sine, nu plătesce mult aici. Şi aici e lumea împinsă de năcazurile de traiu. Protecţiunea, nepotismul şi corupţiunea politică e aici şi mai mare decât între magiarii urgisiţi. Lupta pentru esistenţă e însĕ mai uşóră. Pe ómeni îi poţi trage mai bine pe sfóră decât acasă. Numai curagiu şi perseveranţă este de lipsă.

In decurs de un an doi omul nostru se vîră unde-va şi încet, dar cuminte dă tot înainte. Cu binişorul se orientéză şi în împrejurările politice şi sociale şi trece apoi pe aceeea parte unde sucesul îi pare mai asigurat. Cunoscinţele sale sunt mai solide, caracterul mai aşeḑat, sentimentul naţional mai activ decât al indigenului, dar individualitatea sa este mai întărită şi curagiósă. Vĕḑĕd colegii sei ecspartiaţi, că este băiat cuminte, încep sĕ'l priméscă în societatea lor şi a vedé în el un soţ de interese. Posiţiunea sa socială şi valórea individuală cresce încet dar sigur. Este membrul mai multor societăţi şi cluburi, în adunările politice vorbesce şi ţine discursuri, în ḑiare scrie articoli fulminanţi şi din când în când atât de pătrunḑĕtor scie sĕ esprimă situaţiunea celor trei milióne de români asupriţi şi sĕ tune şi trăsnéscă contra hunilor secolului al XIX leă, contra magiarilor barbari, observă că îl ascultă cu plăcere, li se face milă îl iubesc, caută deci sĕ vorbéscă cât de mult despre tema predilectă şi se tragă folos din martiriul benevol. Deocamdată devine numai idolul viitorului ţerii, al tinerimii, mai târziu însă favoritul societăţii şi în fine un factor important şi decisiv al vieţii publice

România este o ţéră parlamentară, şi constituţional stăpânită, unde lupta între partide pentru ajungerea la putere este póte mai agitată decât chiar în Francia. Oposiţiunea îşi permite tóte şi în luptă se folosesce de tóte mijlócele ca sĕ discrediteze guvernul. Aşa numita „cestiune ardelénă“ este mijlocul cel mai puternic în mâna oposiţiunii. Cu acésta se póte aduce guvernul în situaţiune critică, căci dacă primesce de al seu ce pretinde oposiţiunea — trebue se cadă in urma unei presiuni internaţionale, ér dacă se opune este gata contra lui învinuirea cea mai gravă, că a tradat naţiunea magiarilor, că este nedemn de a purta numele de român. Astfel de suspiţionări apoi subminéză terenul guvernului şi causéză ca guvernul dimpreună cu popularitatea sĕ-şi pérdă şi autoritatea. Compatrioţii nostri espatriaţi se privesc acum nu numai martirii magiarilor, ci şi ai guvernului român trădător şi la cas că guvernul cade, ei pretind în primul loc dela oposiţiunea învingătóre — rĕsplata serviciilor lor.

Propunerea lui M. Bartha şi „P. Lloyd“.

In numĕrul trecut al foii nóstre am amintit despre propunerea lui Bartha Miklos din congregaţia comitatului Cojocnei, referitóre la reglementarea naţionalităţilor, şi am amintit, că tóte cele dorite de Bartha au fost primite cu unanimitate, ba după cum se raportéză, cu „mare însufleţire“ de membrii congregaţiunii. Comitatul Clujului este al treilea comitat, în congregaţia căruia s'a desbătut acum de curênd resolvarea pe o cale óre-care a cestiunii de naţionalitate şi respective înfrânarea „agitatorilor“ şi progresarea în magiarisare etc Cel dintâiu comitat a fost, precum scim, Nograd, care a luat decisiunea, că guvernul sĕ fie rugat a întroduce censură preventivă pentru presa română şi slovacă. Acéstă hotărîre s'a comunicat cu tóte municipiile şi aşa ajungênd la desbatere în Turoţ, ea a fost respinsă, dar s'a primit propunerea vicecomitelui, ca „agitatorii“ pe calea presei sĕ fie condamnaţi la închisóre ordinară (şi nu de stat.)

După aceste douĕ „preludii“ vine apoi sĕcuiul ardelén Bartha Miklos în adunarea comitatensă din centrul „kulturegylet“ şi propune o sumă de mĕsuri, pe care sĕ le ia guvernul faţă de naţionalităţi, mĕsuri cari de cari mai bizare şi mai esaltate, cari tóte se unifică în un punct: de a ajunge prin ele la magiarisarea tuturor nemagiarilor. Absurde sunt aceste mĕsuri şi de rîs şi noi nu ne mirăm atât de mult de Bartha Miklos, care le-a plăsmuit, fiindcă îl scim de un şovinist până la esaltaţie estremă, cât mai mult de adunarea comitatensă, fie ea ţinută chiar şi în Cluj, care a putut afla de bune ideile lui Bartha.

Cu privire la cestiunea acésta „P. Lloyd“ din 1 Nov. c. scrie un articol, din care dăm următórele:

După-ce autorul articolului îşi esprimă părerea de rĕu, că în o cestiune atât de însĕmnată: cum e cestiunea română, congregaţia a primit o propunere, fără de-a o supune unei discusiuni seriόse numai din entusiasm spotaneu; după ce acésta în municipiu nu sa făcut, e datorinţa presei a supune proposiţiile lui Bartha la o cercetare critică. Autorul recunósce, că scopul, de care a fost condus Bartha şi congregaţia, e demn de laudă, căci ţintesce la triumful ideii de stat magiar, dar mijlócele, cu care vrea sĕ aajungă la scop, le află de nepotrivite, şi apoi continuă astfel:

„Dl. Bartha şi membrii congregaţiunii din Cluş vrea mai întâiu sĕ restringă libertatea de presă: o idee, pe care trebe sĕ o respingă a limine ori ce om cu idei liberale. Domnia nedisputabilă a ideii de stat ungar este negreşit o ţintă de dorit; dar libertatea presei este preţul pe care nu trebue nici când sĕ-l dea statul pentru ajungerea acestui scop. Libertatea presei pentru noi este un bun mai scump, decât pacea cu naţionalităţile… Dl Bartha a trepuit sĕ judece şi din punctul de vedere al partidului seu, ce situaţiune s'ar crea, dacă propunerile sale s'ar realisa prin legislaţiune, dar efectul aşteptat dela ele nu s'ar arăta? Atunci am avea misere de naţionalităţi dar fără libertate de presă. Un popor căruia i-s'a răpit vre-un drept, póte sĕ-l recaştige prin înţelepciune, putere şi curagiu. Un drept însĕ la care un popor abḑice de voie bună, în un moment de nesocotinţă uşuratică, este perdut pentru totdéuna.

(Va urma.)

Noutăţi.

Bar. Anton Szveteney. Inmormĕntarea generalului şi comandantului corpului XII de armată s'a făcut, conform programului, Joi la 3 óre p. m, cu o strălucită paradă militară. La înmormêntare au participat corporativ autorităţile bisericesci, civile şi militare din loc, deputaţiuni militare de pe teritoriul corpului de armată şi un numeros public. Biserica nóstră a fost representată prin Preav. Consistoriu în frunte cu Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul. Trupele au fost conduse de F. M. L. Galgotzi. După trupele de cavalerie şi de infanterie au urmat dóuĕ care funebre încărcate de cununi, apoi un cal în doliu, carul cu defunctul, acestuia i-au urmat trei soldaţi, cari purtau ordurile, apoi un cavaler îmbrăcat în fier, feciorii reposatului cu rudeniile mai apropiate, representantul Maj. Sale monarchului locot. col. Lonyay cu Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul; autorităţile bisericesci, generalii etc. Şirul l'a închis artileria. Salvele s'au tras din partea infanteriei şi a artileriei.

* * *

Jurămêntul recruţilor. După o nóuă ordinaţiune a ministrului de rĕsboiu, recruţii au avut sĕ depună din nou jurămênt. Acésta s'a întêmplat în Sibiiu la 1 Novembre n. pe locul de eserciţii. Jurămêntului i-a premers un serviciu divin şi alocuţiuni în tóte trei limbile ţĕrei. Au asistat division. gen. Pach însoţit de o înaltă suită. Efectul tristului incidenta morţii comandantului de corp s'a putut observa la acésta solemnitate. Solemnitatea s'a terminat cu luarea în revistă a trupelor.

* * *

Viriliştii comitatului Sibiiu. Intre 146 virilişti ai comitatului Sibiiu românii sunt următorii: 1. Escelenţia Sa Miron Romanul archepiscop şi metropolit; 2. Dr. Aurel Brote dir. la banca Transilvania 3. Parteniu Cosma dir. la banca „Albina„ 4. Dr. Octavian Rusu advocat 5. Ioan Popa advocat: 6. Ioan de Preda, advocat. 7. Dr. Ioan Nemeş, advocat. 8. Alecsandru Lebu, proprietariu. 9. Ioan Oniţiu, comersant. 10. Ioan Vidrighin, măcelariu. 11. Nicolau Vidrigin, proprietariu. 12. Zaharia Boiu, protopresb. 13. Nicolau Şogan, măcelariu. 14. Avram Acilinescu, notariu. 15. Todor Vulcu proprietariu; 16 Ioan Macsim Vulcu, proprietariu, ér între cei 11 suplenţi: Ioan Racuciu, comersant, Demetriu Vidrigin proprietar.

* * *

Sinod episcopesc. In şedinţa din 1 Noembre a sinodului episcopesc sêrbesc s'au făcut alegerile de episcopi pentru scaunele vacante de Buda şi Bacica. Resultatul alegerei e ţinut în secret până-ce va sosi aprobarea preaînaltă. După cum se aude prin public, pentru scaunul din Buda este ales Gherasim Petrovici fost vicariu şi pentru cel din Bacica secret. archiep. German Opacici. Foile magiare se bucură, căci ambii sciu vorbì şi scrie în limba statului.

* * *

Magiarisare. Sub titlul „statistica magirisărei numelor“ se bucură „Magy. Hirl“, că din 1 Ianuariu până la finea lui Iuliu 666 de inşi s'au folosit de dreptul a-şi magiarisa numele. Intre acestia au fost 366 israeliţi, 28 rom. cat. 16 reformaţi; ér ceilalţi se repartiţiéză între greco-catolici, evangelici şi unitari.

* * *

Pensiunile în Ungaria. Cea mai mare pensiune în Ungaria o are Coloman Tisza, care ia la an 8000 fl. El a servit în total ca ministru şi ca ministru preşedinte 15 ani şi 14 ḑile. In calitatea din urmă, adecă, ca ministru-preşedinte, el a avut un salar anual de 20,000 fl., afară de cheltuelile de representaţii, cari singure fac 12,900 fl. Cu totul la olaltă, Coloman Tisza, în timpul cât a fost ministru activ, a primit dela stat o sumă de 484,000 fl. Adăogându-se la acéstă sumă si pensiunea, ce o trage dela 13 Martie 1890 încóce, şi care până acum trece preste 30,000 fl. astfel resultă suma de 514,000 fl. pe cari Coloman Tisza i-a primit până acum dela stat.

O pensiune atât de mare ca a lui Col. Tisza -adecă de 8000 fl. la an mai are singur Gaizago Salamon, preşedintele curţii de compturi, fostul ministru br. Orczy Bela are o pensiune do 7680 fl. fostul secretar de stat Barthos János 6000 fl. Mai are apoi consilierul ministerial Ribary József o pensiune de 5000 fl.

Caracteristică este pansionarea fostului profesor universitar Kautz Gyula, care acum e directorul băncei austro-ungare. Lui ii s'a votat adecă anul trecut o pensiune din bugetul ministrului do culte şi instrucţiune publică în sumă de 4500 fl. de-odată cu acéstă pensionare însĕ guvernul l'a numit director al băncei austro-ungare, de unde trage la an 24,000 fl. cu salariu şi alte 15,000 ca tantiemă, total 39.000fl. la an.

Neugeboren Emil, trage deodată dóuĕ pensiuni din bugetul ministeriului de culte şi instrucţie publică. In lista pensionistilor de pe an 1890—91, la pag. 47 stă scris din cuvênt în cuvênt: „Dr. Neugeboren Emil, profesor de academia de drepturi, în etate de 52 ani, după o plată de 1800 fl. şi după un serviciu de 31 ani şi 11 luni are presiune de 1746 fl“. In aceiaşi listă cetind mai departe, găsesci la pag. 48 următórele rênduri: „Dr. Neugeboren Emil, în vêrstă de 52 ani după o plată de 1800 fl. şi după un serviciu de 31 ani şi 11 luni are pensiune pe 1710 fl.“ — va sĕ ḑică acest Neugeboren primesce de-odată o pensiune duplă, cu deosebire numai, că la pensionarea de a dóua, statul i-a scurtat pensiunea cu 36 fl.

* * *

Bismarck şi musica. Astă vară, pe când prinţul de Bismarck se afla la Kisingen, mai multe societăţi corale din părţile Rinului, s'au dus de l'au felicitat. Intr'un discurs pe care'l ţinuse preşedintele unei societăţi corale, anume Orpheus, profesorul Hörter, laudă pe principele, ca protector al musicei germane. Prinţul Bismarck îi respunse şi accentuă mai cu samă, asupra însemnătăţei cântului, în privirea tendintei lui naţionale. … Regret, ḑise el, că pe tĕrêmul musicei nu vĕ sunt egal. In încărcarea mea de studiu, din copilăria-mi nu mi-a rĕmas nici-odată vreme şi pentru musică, şi cu tóte acestea o iubesc fórte mult. Eu îi sunt fórte recunoscător, musica m'a susţinut în afacerile mele politice.

Sunetul cântului german a câştigat inimele în tótă Germania şi eu îl socotesc ca un imponderabil de unire. Ca dovadă citez pe „Becker'sche Rheinlied,“ din anul 1841 Asemenea când am fost ameninţaţi de francesi în anul 1870 în acéstă epocă, acest cântec a fost fórte puternic.

Cu câtă iuţélă a fost primit şi îmbrăţişat, de tótă poporaţiunea care până atunci a fost încă împărţită în partide şi acest cântec produse efectul, pare că aveam câte-va corpuri de armată mai mult la marginea Rinului. Sĕ citez de esemplu cântecul „Die Wacht am Rhein“, Cât de mult a entusiasmat pe soldat, întărindu-i inima acest cântec resboinic, pe câmpul de bătae, în mijlocul ernei şi de multe ori lipsit de ori-ce material, şi în faţa inimicului! Sciut este că numai de la inimă şi însufleţire atârnă tot în resbel Nu numĕrul capetelor, ci entusiasmul a făcut sĕ câştigăm luptele. Une ori eram noi mai numĕroşi, însĕ şi atuncea când eram, în minoritate. tot biruiam prin calitatea trupelor nóstre? Acest fundament a fost în inima şi însufleţirea nóstră, care susţinea desciplina chiar şi atunci când sub acelaşi circonstanţe, la francesi se slăbia.

Astfel consider eu cântul şi pentru viitor, ca un aliat resboinic, şi vĕ esprim recunoscinţa mea pentru ajutoriul ce mi-a dat, cântăreţii punê d tot déuna, mai presus pe tóte ideile naţionale si transmitêndu-le chiar şi preste hotarele ţerii nóstre.

Avis.

Cu începerea anului scolar venim de nou a atrage atenţiunea învĕţătorilor şi bărbaţilor de scólă asupra următórelor cărţi, apărute în editura tipografiei nóstre archidiecesane, fiind cele mai bune şi mai corespundĕtóre manuale de scólă:

Din: „Biblioteca cărţilor scolare pentru studiul religiunii":

Istoria bisericéscă pentru scólele poporale. Sibiiu 1893. Preţul legat 35 cr.

Istoria Biblică în folosul scólelor poporale. — Cu dece ilustraţiuni reproduse în format mic după biblia ilustrată de G. Dóre din editura Deutsches-Verlags-Anstalt în Stuttgart. Preţul legat 30 cr. broşat 25 cr.

Istoria Biblică în folosul scólelor medii. Cu 20 ilustraţiuni reproduse în format mic după biblia ilustr. de G. Doré din editura Deutsches Verlags-Anstalt în Stuttgart. Preţul broş. 55 cr.

Manual de istoria bisericéscă pentru tinerimea de confesiunea gr. or. din scólele medii şi comerciale, de Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit, vicar archiepiscopesc etc. Preţul 1 coróna.

Aceste dóue din urmă le pot folosì ca manuale şi învĕţătorii.

Bibliografic.

A apărut:

„Biserica ortodoxă română" revistă periodică eclesiastică. Anul al XVII-lea nr. 7, luna Octombrie.

Cuprinsul:

Documente inedite. — Manuscript autograf a lui Chesarie Daponte. — Influenţa morală a evangeliului asupra vieţii sociale a ómenilor. — Studii istorico-canonice asupra esistenţei ierarchiei bisericei române. — Discurs. — Cuvênt funebru. — Predică la Dumineca Floriilor. — Donaţiuni.

Poşta redacţiunii.

M. B. în A. Binevoiţi a îndruma pe cei 14 a-şi validita drepturile, reale sau închipuite, pe cale constituţională. Asupra manuscriptului pot se dispună.

Red.

Loterie.

Mercuri, în 1 Novembre, 1893.

Sibiiu: **66 41 64 25 38**

Nr 75/1893 [214] 3—3

EDICT.

Domniţa Mălutană, născuta în Sân-Mărgita şi fost locuitóre în Uriul de sus muere legitimă alui Nicolau Mureşan, născut şi locuitor în Uriul de sus, carea pribegesce în lume în têmp de preste 6 ani fără a sĕ sci locul ubicaţiunei ei prin acésta este citată ca în termin de 6 luni computate dela prima publicare a acestui edict în diarul „Telegraful Român" sĕ se prezenteze la subsemnatul scaun căci la din contră procesul divorţial intentat de bărbatul ei sĕ va decide şi în absenţia ei.

Deeş, 30 August, 1893.

Scaunul protopresbiteral al tractului gr. or. Deeş ca for matrimonial de instanţa I.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 843/893 [212] 3—3

EDICT.

Ana I. Pop de religiunea gr. ort. din Geógiul de sus carea mai bine de 5 ani a părăsit pre leguitul ei soţ Nicolae Beldian din Geógul de sus fără a se sci unde petrece sĕ citéză prin acésta a se presenta în termin de 6 luni de dile inaintea acestui for matrimonial conform resoluţiunei Venerabilului consistoriu archidiecesan dto 28 Septembre Nr.5786/B la din contra procesul urdit de actorele sĕ va pertracta şi decide şi in absenţa ei.

Alba Iulia, 7 Octobre, 1893;

Forul matrimonial de I instanţă al tractului Albei-Iulia.

Nicolau Ivan,
adm. protopresbiteral.

Nr. 67/893 M. [218] 1—3

EDICT.

Pre basa decisiunei Venerabilului Consistoriu archid. dela 10 Septembre 1893 Nr. 5219 B. se provócă a se presenta înaintea subscrisului for matrimonial, în timp de 6 luni de dile dela prima publicare a acestui edict, Nicolae Corcheş gr. or. din Certegea născ. în Câmpeni, carele de 3 ani trecuţi a părăsit pre leginita lui muere Ana n. Borlă gr. or din Certegea, fără a se sci că unde se află. prelângă observarea că de nu se va presenta se va decide şi fără el divorţiul intentat la acest for de muerea lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor ca for prim matrimonial.

Câmpeni, 12 Octobre 1893.

Romul Furdui,
protopresb.

Chiar acum a eşit de sub tipar:

CĂLENDARUL „AUROREI"

pe anul comun 1894.

Cu portretul episcopului Ioan Lemény — şi alte mulţime de ilustraţiuni frumóse.

Din cuprinsul variat şi interesant al acestui călendariu, însĕmnăm aici:

I. Partea calendaristică: Cronologia pe anul 1894. — Păscălia pe anul 1894. — Sĕrbătorile şi alte dile schimbătóre la rĕsăriteni şi apuseni. — Posturile — Regentele anului 1894. — Eclipsele sau întunecimile. — Cele 4 anotimpuri astronomice. — Semnele pentru fasele lunei. — Călendar iulian-gregorian. — Meteorologie. Sórele. — Fasele lunei. — Schimbarea timpului după planete. — Têrgurile (după datele oficióse cele mai din urmă). — Serviciu postal şi telegrafic. — Indreptar financiar.

II. Partea de cetit: Ură şi dragoste. (Novelă poporală). — Moţul bĕtrân. (Poesie). — Mama. (studiu caracteristic). — Către Preasânta Fecióră. (Poesie). — Căsătoria şi înmormêntarea la Romani. — O crimă misteriósă. (Istorisire din viéţa americană). — Ruga dorilor. (Poesie). — Higienă: Câte-va cuvinte despre febrile tifoide sau tifosul, ori în termini poporali lungórea. — Notiţe folositóre. — Glume: (mare parte ilustrate). — Iubitorul de libertate. — Scusă. — Pricepere copilărĕscă. — Servitorul credincios până la mórte. — La scóla evreiască. — Ce-a mai rĕmas. — La sfêrşit. — După divorţ. — Rĕspunsul măcelarului. — Copil modern. — Intre doi egoişti. — O telegramă neguţătorĕscă. — In menagiu. — S'a născut înainte de vécul sĕu. — Puţin periculos. — Amor modern. — De-ale copiilor. — Ilustraţiuni. — Publicaţiuni. [219] 1—3

Se póte procura dela tipografia „Aurora" A. Todoran în Gherla — Szamosujvár.

Câte un esemplar cu 30 cr. + 5 cr. porto postal, ér 6 esemplare 1 fl. 60 cr. sped. franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	**7.20**	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	**9.15**	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	**8.40**
11.28	4.07	**6.14**	**8.57**	**11.12**	**Szolnok**	**2.55**	**5.23**	**3.31**	11.46	4 47
1.35	5.46	—	**11.33**	**12.50**	**P. Ladány**	**12.06**	**3.46**	**1.16**	10.05	2.24
3.53	**7.08**	8.42	**1.50**	**2.12**	sos. **Oradea-mare** pl.	Tr. de persóne	**2.25**	**11.04**	8 43	12.09
4.—	**7.15**	12 05	**2.24**	**2.19**	pl. sos.		**2.18**	**10.44**	8.38	11.51
4.30	**7.43**	1.02	**3.03**	**2.49**	Mező Telegd	—	**1.52**	**10.07**	8.13	11.17
5.22	**8.18**	2.14	**3.46**	**3.24**	Rév	—	—	**9.30**	--	10.42
5.45	—	2.50	**4.07**	—	Bratca	—	**1.26**	**9.10**	**7.47**	10.23
6.34	**9.07**	3.54	**4.53**	**4.17**	Ciucia	3.53	—	**8.31**	7.08	9.51
7.18	**9.37**	4.53	**5.32**	**4.50**	Huiedin	2.58	**12.47**	**7.53**	6.39	9.12
8.05	**10.37**	**6.24**	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	**6.53**	—	8.17
8.32	—	**6.59**	6.59	**5.55**	sos. **Cluş.** pl.	12.17	**11.01**	**6.14**	**5.25**	7.40
8.49	—	**11.10**	8.40	6.11	pl. sos.	—	**10.45**	5.14	**4.48**	6.52
9.06	—	**11.32**	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	**4.23**	6.34
10.08	—	**12.50**	10 40	7.28	**Ghiriş**	—	**9.23**	3.18	3.--	**5.26**
10.37	—	**1.25**	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8.54	2.31	**2.08**	**4.52**
10.59	—	**1.43**	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	**2.—**	**4.34**
11.07	—	**1.52**	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.05	**1.51**	**4.28**
11.31	—	**2.18**	12.34	8.17	Aiud	—	**8.24**	1.35	**1.23**	**4.07**
11 48	—	**2.40**	1.—	8.33	sos. **Teiuş.** pl.	—	**8.07**	1.08	**12.45**	**3.47**
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	**8.—**	12 28	—	**2.49**
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	**2.27**
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	**7.31**	11.42	—	**2.13**
1.35	—	-.	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	**1.39**
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. **Copşa-mică** pl.	—	**6.57**	10.4	—	**1 18**
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	**6.55**	10.31	—	**12.53**
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	**6.42**	10.09	—	**12.37**
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	**6.21**	9.31	—	**12.06**
3.39	—	—	5.27	10.51	**Sighişóra**	—	**5.54**	8.53	—	**11.29**
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	**11.03**
5.26	—	—	**7.52**	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	**9.46**
6.08	—	—	**8.30**	12.58	Ágostonfalva	-	3.56	6.09	—	**9.04**
6.40	Tr. de persóne	—	**9.03**	1.15	Apaţa	—	3.40	**5.42**	—	**8.37**
7.16		Tren accelerat	**9.38**	1.34	Feldioara	—	3.19	**5.07**	—	**8.03**
8.—			**10.25**	2.09	sos. **Braşov** pl.	--	2.48	**4.20**	—	**7.23**
—	11.—	**5.15**	6.18	2.19	pl. sos.	**10.17**	2.18	—	**6.58**	—
—	12.26	**5.57**	7.10	3.01	Timiş	**9.41**	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	**Predeal**	**9.12**	1.12	—	5.16	—
—	**8.45**	12.20	10.50	**9.15**	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	**10.—**	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	**7.20**	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	**9.30**	**Budapesta**	**7·25**	1.20	**5.50**	—	—
—	—	10.04	4.02	**1.05**	**Szolnok**	4.15	11.15	**2.21**	—	—
—	—	3.45	**6.57**	**5.24**	sos. **Arad** pl.	11.18	8.20	**9.05**	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	**8.40**	—	—
—	—	4.30	2.34	**5.46**						
—	—	4.42	2 34	**5.57**	Glogovaţ	10.34	7.01	**8.30**	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	**8 08**	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	**5.50**	**7.57**	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	**5.28**	**7.46**	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	**7.17**	—	—
—	—	**6.12**	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	**7.02**	—	—
—	—	**6.58**	—	8.07	Soborşin	8.03	—	**6.24**	—	—
—	—	**7.26**	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	**7.52**	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	**8.08**	--	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	**8.26**	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	**8.52**	—	9.53	Deva	**5.59**	—	4.33	—	—
—	—	**10.—**	—	10.19	**Simeria** (Piski)	**5.43**	—	4.17	—	—
—	—	**10.25**	—	10.50	Orĕştia	**4.42**	—	3.30	—	—
—	—	**10.44**	—	11.16	Şibot	**4.20**	—	3.03	—	—
—	—	**11.58**	—	11.44	Vinţul de jos	**4.58**	—	2.36	—	—
—	—	**11.29**	**7.05**	12.06	**Alba-Iulia**	**3.40**	9.40	2.19	—	—
—	—	**11.56**	7 40	12 38	sos. **Teiuş** pl.	**3.04**	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	**11.—**	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	**6.15**	2.45	3.16	**7.05**	6.35
Vineri **1.55**	8.25	2.35	**6.30**	**10.10**	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	**8.50**
5.18	5.20	**7.59**	**4.24**	**3.36**	sos. Timişóra pl.	**9.50**	**5.50**	**5.13**	7.50	**11.20**
—	**6.15**	**8 25**	**5.25**	9.30	pl. sos.	**9.20**	—	**5 07**	7.42	3.28
—	**9.35**	**10.41**	8.23	3.30	Caransebeş	**6.22**	—	**12.53**	**5 31**	11.05
11.28	—	**12.52**	10.58	**7.36**	Băile-Herculane	3.40	—	**12.53**	**3.21**	5.14
12.09	—	**1.25**	2.10	—	**Verciorova**	2.26	—	**12.10**	**2.10**	—
10.55	-	11.40	—	—	Bucuresc.	—	—	4.03	**5.50**	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	**2.35**	8.15	3.11	**8.58**	**Cucerdea**	7.40	2.37	**8.25**	**1.18**	
—	**3.26**	9.01	3.57	**9.44**	Ludoş	6 55	1.51	**7.36**	**12.22**	
—	**5.07**	10.27	5.23	**11.11**	**Oşorheiu**	**5.30**	12.25	5.54	**10.35**	
—	**5.50**	10 42	5.36	—		**5.18**	9.35	5.05	—	
-	7.25	12.15	**7.15**	—	**Reghinul-săs.**	**3.50**	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 118 Sibiiu, Joi 28 Octobre (9 Novembre) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 27 Octobre, 1893.

Primirea rușilor în Toulon și Paris și sĕrbările entusiasmate, ce s'au arangiat cu ocasiunea acésta, au dat o nóuă și puternică dovadă despre alipirea și prietinia (sĕ nu ḑicem alianța) celor dóuĕ popóre mari și puternice ale Europei a rușilor și francezilor. Este sciut, că prietinia acestor dóuĕ popóre s'a inițiat mai de mult și a dat multă materie de discusiune și de combinații, atât presei, cât și politicilor europeni. S'a ḑis și se crede, că acéstă prietinie, chiar și în lipsa unei alianțe formale, care consecuent se denégă, este îndreptată contra triplei alianțe, contra alianței monarchiei nóstre, a Germaniei și Italiei, față de care Englitera a rĕmas neutrală, dar cu o disposițiune binevoitóre.

Se póte, ca acésta așa sĕ fie și negreșit, că atât Francia, cât și Rusia au scopuri de realisat, cari se lovesc direct în interesele puterilor, cari forméză tripla alianță. Astfel este între altele scopul Franciei de a recucerì Alsația și Lorena și așa numita revanche față de Germania, ér ținta Rusiei ar fi de a crea în peninsula balcanică neşte stări și raporturi după placul ei și dependente de ea, — o împregiurare, care ar aduce-o în conflict cu interesele Germaniei și cu deosebire cu interesele monarchiei nóstre în Orient.

Aceste scopuri însĕ oficial sĕ retac, se denégă. De când s'a inițiat apropierea între francesi și ruși, s'a accentuat oficial la ori ce ocasiune, că cele douĕ puteri n'au scopuri agresive, că nu au de gând se pășéscă contra triplei alianțe și doresc menținerea păcei. Ba la sĕrbările sgomotóse din Francia s'a încungiurat cu grige ori ce manifestație, care ar fi dat ansă la bănuială, că rușii și francesii ar voì sĕ provóce vre-un conflict europén.

Până când însĕ aceste scopuri, la cari mereu sĕ țintesce din partea Rusiei și Franciei, sĕ retac, vedem, că alianța prietinósă franceso-rusă își îndréptă de-o cam dată acțiunea mai cu samă contra unei alte puteri, contra Engliterei. Ambele puteri, Francia și Rusia stau în multe părți în rivalitate de interese cu Englitera. Astfel Rusia în Orientul europén, dar cu deosebire în Asia în tóte părțile dă ca de o pedecă de puterea engleză, ér' Francia în cele mai însĕmnate colonii ale sale are de rivală pe englezi. In Egipet interesele engleze și franceze sunt în colisiune, care tot mai mult sĕ desvóltă; cestìunea Siamului este mai mult o cestiune de interese dintre francesi și englezi și tot asemenea este cestiunea de Marocco, care acum, prin rescóla cabililor contra Spaniei ese éră la ivélă.

In tóte aceste cestiuni interesele comune ale rușilor și francezilor îi îndémnă ca ei sĕ lucre mână în mână contra puterei Engliterei, scopul lor fiind a slăbí pe acésta.

Acésta ne-o arată, afară de alte împrejurări de mai nainte, și faptul, că până când au ținut sĕrbările în Francia, s'a pus la cale înființarea flotei mediterane rusesci, cu ajutoriul și concursul Franciei. Francia a pus de bună voie la disposiția Rusiei tóte stațiunile flotei francese din Mediterană; ministrul de marină frances a dat ordinul, că bastimentele de resbel rusesci în tóte stațiunile flotei franceze sĕ fie primite ca și cele francese. Astfel Rusia vede prin acésta realisată o dorință a lui Petru cel Mare, de a avé porturi în Mediterană.

Acésta mĕsură este îndreptată contra Italiei, dar cu deosebire contra puterii maritime a Engliterei. Au simțit-o acésta ómenii în Italia și presa i a dat espresiune; au simțit-o englezii, cari se tem a nu-'și perde preponderanța maritimă față de rușifrancesi. Guvernul englez s'a vĕḑut necesitat în fața opiniei publice a declara, că nu va cruța nimic, pentru a susțìné flota engleză la nivelul ei de până acum.

Astfel în urma prietiniei rusofrancesă, întărită acum prin visita rușilor și mai mult, s'a creat un fel de situație nóuă, în care de-o camdată sĕ pare a fi Englitera mai amenințată, de a fi lovită în puterea și interesele ei maritime. Intrebare, că Englitera vĕḑêndu-sĕ astfel amenințată, nu va intra și ea în alianță cu puterile Europei centrale, față de care s'a purtat până acum cu multă bunăvoință? Viitoriul apropiat ne va arĕta.

Ardélul în pericol. Sub titula acésta „Bud. Hirl.“ din 3 Novembre a. c. publică un articol de fond, în care sĕ ocupă cu proiectul lui Bartha din congregația comitatului Cluș. In el sĕ ḑice, (auḑi minune!) că în Ardél nu românii sunt apăsați din partea ungurilor, ci invers, ungurii sunt oprimați în propria lor patrie, de către români. Pentru liniștirea mișcărei de naționalitate s'au născut diferite idei și anume după „Bud. Hirl.“ următórele:

„Impăcare între unguri și români, în formă cum o doresce partida moderată (?) română, cu privilegii, ce ar fi sĕ se dea românimii ungurene, cu organisație corporativă și cu o alianță internațională cu România.

„Contrar acesteia unii cugetă a pune capet mișcării românesci cu legi escepționale și cu proclamarea unei stări de asediu mic în comitatele agitate, cu guvernor provisor al Ardélului, cu suspendarea libertății de presă etc.

„Unii din partida guvernamentală ar voì sĕ ajungă la resultat simplu pe cale administrativă, cu fișpani și gendarmi; alții mai bucuros ar încheia pacturi bihorene și pacea ar voì sĕ o cumpere dela conducătorii românilor, cu concesiuni locale și cu bani electorali.

„Ministeriul însuși după programa lui Hieronymi, cugetă, că va putea îmblânḑi pe români pe calea echității — adecă vorbind drept, a-i deobliga, dând preoților plată mai multă și tinerilor oficii.

Afară de aceste înșirate de „Bud. Hirl.“ a mai venit și Bartha cu faimosul lui proiect.

Adevĕrat turn babilonic unguresc!

Revista politică.

In ḑilele din urmă s'a ventilat scirea despre retragerea ministrului Csáky și acésta scire o confirmă foile din Budapesta. Ministrul Csáky se va retrage îndată-ce se va presenta proiectele despre căsătoria civilă. Retragerea și o motivéză cu împregiurarea, că Csáky a dorit de mult sĕ ajungă president al casei magnaților și că pentru acel înalt post ar fi și destinat, fiind în vacanță. Tot deodată se mai afirmă, că cont. Csáky de mult s'a obosit de a mai fi la guvern și că din acésta el n'a făcut nici un secret.

⁂

Crisa ministerială din Austria e pe cale a se aplana. Printul Windischgrätz a fost însărcinat cu formarea noului cabinet și i-a și succes a întrunì în jurul seu bărbați cu cari sĕ formeze un ministeriu de coaliție. Lista definitivă a membrilor noului cabinet o va presenta în curênd Maiestății Sale monarchului. Coróna pune mare pond pe bărbații, cari vor fi încredințați cu portofoiurile ministrilor de interne, finanțe și al armatei teritoriale și tocmai aici întimpină stavilă și prințul Windschgrätz. Partidul lui Plener, după combinațiunile din urmă, va avea în noul ministeriu douĕ portofoliuri.

⁂

Parlamentul frances e convocat pentru ḑiua de 2/14 Noem. Numai câteva ḑile ne mai despart de acéstă dată, în care actualul guvern va trebui sĕ hotărască în ce chip va avea sĕ se presinte înaintea nouei camere.

Sunt, în adevĕr, douĕ opinii, în sînul ministerului chiar, în acéstă privință. Membrii radicali ai cabinetului, — și se ḑice, că acésta ar fi și opinia d-lui Carnot, — sunt de părere ca sĕ se aștepte o interpelare pentru a se vedea în care parte e majoritatea și ce vrea acéstă majoritate, pe când d. Dupuy e de părere ca ministerul sĕ se presinte înaintea camerei cu un program gata de acțiuni. E o divergență, din care póte resulta prea ușor un conflict în sînul ministerului, conflict ce ar veni fórte bine partizanilor „guvernului omogen“.

„Le Temps“ scrisese acum câteva ḑile un articol, sub titlul „Un proiect de guvernamênt“, în care a început deja a pleda pentru necesitatea unui „guvern omogen“, ceea ce va sĕ ḑică un guvern al republicanilor moderați, fără concursul și influența radicalilor. Se scie că „Le Temps“ este unul din ḑiarele, care mențin încă, că republicanii moderați sunt în numĕr destul de mare în noua cameră pentru a da un guvern numai din sinul lor, apreciare, pe care ḑiarele radicale o contestă.

Intrând mai în amĕnunte, „Le Temps“ preciséză, care ar fi sĕ fie programul de guvernamênt al noului minister. Mai întâiu partea negativă: ori-ce acaparare din partea statului a industriilor private, minelor, căilor ferate băncilor, ori-ce atingere a dreptului de proprietate și a libertății de muncă, ori-ce tentativă de espropriare prin imposit, vor trebui cu energie combătute. Impositul unic pe venituri, progresiv sau nu, e de asemenea în rêndul acelora mĕsuri, care trebuesc, dela început, repudiate.

In ce privesce partea afirmativă a programului, „Le Temps“ crede că noua legislatură va fi chemată a sèvêrşi mai ales o operă de reforme administrative și financiare.

„Rĕsboiu abusurilor și economii, — acastea sĕ fie cuvintele de ordine ḑice „Le Temps, căci numai așa se vor puté face întreprinderile dorite de democrația francesă.

Dacorománismul și politica culturală magiară.

V.

Afacerea espulsaților în parlamentul român.

Este meritul îndoios al lui Lascar Catargiu, actual prim-ministru, că cestiunea ardelénă a ajuns un mijloc de agitațiune politică sistematică și o manevră parlamentară. La 1885 s'a întêmplat, că Ioan Brătianu în urma intervenției statului nostru a espulsat din țéră pe Ciurcu. tatăl și fiiu, pe Ocășanu și tovarĕșii lui, care au întrodus prin contrabandă în statul nostru proclămațiuni revoluționare. Oposiția condusă de Catargiu a început atunci un atac vehement, atât în presă, cât și în parlament, în contra lui Ioan Brătianu. La 22 Ianuarie 1886 Mârzescu a interpelat în senat și a cerut punerea sub acusă a guvernului. Senatul ce e drept, nu a dat în judecată pe guvern, oposiția a reușit sĕ l calumnieze însĕ atât de mult pe Brătianu, încât căderea lui a rĕmas numai cestiune de timp.

Pentru noi magiarii, este mai ales de interes sĕ studiăm desbaterile urmărite în mai multe ḑile în senatul român. Acéstă discuție luminéză multe cestiuni, și de aceea ne vom ocupa ceva mai pe larg cu ea.

Constantin Boerescu interpelase mai nainte deja, la 4 Decembre 1885, în privința aplicării legii din 7 Aprile 1881, lege ce se refere la espulsarea străinilor. Rĕspunḑênd cu acest prilej lui C. Boerescu, étă ce a ḑis Brătianu:

„Domnilor! Eu nu sunt infalibil în ceea-ce privesce faptele mele, nu pot sĕ ḑic, că nu aș greșì în ceea-ce privesce judecata asupra urmărilor unei legi; dar când găsesc o lege primită și afișată, ér acésta îmi dă mijlóce legale — și nu e vorba aici de órecare esplicări, — lege, al cărei sfîrșit permite sĕ fac astfel cum am făcut, nu găsesc de ce nu m'aș folosì de ea pentru a lecuí un rĕu, care ar puté periclita interesele statului. Dacă d-vóstră vĕ propuneți și veți dovedì că am usat de o lege escepțională în interesul meu sau al vre-unui prieten al meu, atunci aveți dreptul sĕ mĕ atacați și sĕ susțineți teorii ca aceia, cari au ḑis, că am isgonit români de pe pămêntul liber al României“.

„Ei, domnilor! Nu sunt óre în temnițele nóstre români de dincolo, arestați ca asasini, bandiți și hoți? ei, sĕ-i eliberăm, fiind-că sunt români?“

„Dnii Boerescu, Mânzescu și alți domni senatori au ținut discursuri fórte poetice în favorul espulsaților. Nu cred însĕ, ca d-lor sĕ fi făcut mai mult decât mine în favorul românilor și al românismului. Luați procesele verbale ale corpurilor legiuitóre și frunzăriți-le dela început; căutați sĕ vedeți, cine a propus și a susținut până la estrem, că românul — vină el de ori-și-unde în România — sĕ n'aibă altceva de făcut, decât sĕ se lapede de protecția străină, pentru a fi recunoscut de cetățén român. Intrebați, cum am primit pe românii veniți de dincolo, cum am îmbrățoșat causa atâtora dintre aceia chiar care aḑi ocupă posiție înaltă în stat. D-vóstră vĕ ocupați cu afacerea conduși de simpatíi platonice, pentru a vĕ făurì arme favorabile intereselor d-vóstre. Ḑiceți, că acéstă lege s'a făcut numai în contra asasinilor capetelor încoronate — uitați însĕ de asasinii némului nostru.

Boerescu. Nu cunosc pe acest soiu de asasini.

Brătianu. Nu i cunosci, pentru-că ocupat fiind cu afacerile d-tale, nu ai sciut, de diminéţă şi până séră, care sunt condiţiunile esistenţei nóstre sociale şi că prin ce schimbări am trecut şi trecem ḑi cu ḑi, pentru a ajunge sĕ rĕsuflăm liberi. Generaţia din care fac parte a luptat ani de-arîndul, în luptele nóstre ne-am espus temniţei şi prigonirilor de tot felul, pentru a câştiga situaţia, pe care suntem stăpâni. Am spus totdéuna românilor ardeleni: nu căutaţi sĕ hotărîţi asupra atitudinei nóstre politice. Pe noi, care cunóscem ţéra, şi am luptat din generaţie ca statul nostru sĕ ajungă la actuala stare, daţi-ne pace şi lăsaţi-ne, ca politica nóstră sĕ o determinăm noi înşine. Noi nu vrem sĕ vĕ dăm lecţii din politică, nu vrem sĕ ne amestecăm în lupta vóstră cu ungurii şi cu saşii şi numai atunci voi aţi avea dreptul sĕ vĕ amestecaţi în politica nóstră când ne-am amesteca şi noi în a vóstră.

„Acesti străini vor sĕ organiseze aici în Bucuresci un partid şi o scólă irredentistă. Pentru care scop? Este acésta o idee, care emanéză din popor? Nici-decum! Dnii acestia fac societate, adună bani, redigiază şi trimit peste hotară proclamaţiuni. Şi prin aceste proclamaţiuni îndémnă poporul nu numai la revoluţie, ci declară, că vor merge până la estrem, vor întrebuinţa mijlóce de forţă, ca dinamită, ba nu se vor da îndĕrĕt nici dela asasinat. Şi cine le face tóte acestea? Cine crează greutăţi guvernului şi ţerii? Nisce tineri, căror noi le-am dat adăpost, pe care noi îi hrănim din sudórea nóstră, dar care ţerii nu au făcut nici un folos“.

A fost bună lecţia, ce a dat Brătianu în acéstă vorbire oposiţiunii române şi românilor ardeleni. Durere însĕ, că nici românii de dincóce, nici cei de dincolo n'au învĕţat nimic din ea. Mârzescu a adus din nou la discuţiune cestiunea, în şedinţa senatului din 22 Februarie; într'o vorbire lungă şi aspră a căutat sĕ discrediteze pe Brătianu înaintea românilor. Românii n'au învĕţat nimic din vorbirea lui Brătianu, dar sĕ învĕţăm noi magiarii din a lui Mârzescu, din care voiu cita în cele următóre acea parte, care recunósce pe faţă, că „daco-românismul“ şi „irredentismul“ este idealul întregii românimi. Românii ne imputǎ, că noi magiarii am descoperit „daco-românismul“ şi „irredentismul“ român, ca sub acest cuvênt sĕ scótem pe români din tóte drepturile lor juste şi legale.

Vorbirea lui Mârzescu este o probă clară că „daco-românismul“ şi „irredentismul“ nu este descoperirea nóstră, ci idealul românimii şi scopul final al tendenţelor lor.

„Cred că fiecare naţiune, fiecare popor trăesce pentru un ideal. Şi întreb: care este idealul nostru al românilor? Şi aventându-ne într'un cerc mai înalt al ideilor érăşi întreb, care este idealul umanităţii?

„Idealul umanităţii este, ca pe faţa pămêntului tóte statele sĕ se pótă constituì pe basa principiului naţional. Şi idealul nostru al românilor — nici dl ministru Brătianu n'a hesitat a-l propaga de pe acéstă tribună, cât şi în parlament — este ca toţi românii sĕ aparţină aceleiaşi unităţi politice, aceluiaşi stat. Dar ce aţi făcut d-vóstră, miniştrii români ai regatului român? D-vóstră aţi înjosit idealul, aţi aruncat peste graniţă şese români. Şi din care causă? Pentru moment conced, că este adevĕrat, că s'a probat în mod evident, că acesti, români au agitat în interesul marelui principiu al unităţii politice a tuturor românilor sub o corónă. Declar că conced acésta“.

„Dar care este vina lor? şi de când a devenit idealul nostru naţional pĕcat? Dacă d-vóstră, dlor ministri români, v'a devenit neplăcută idea acésta, v'aşi ruga: expulsaţi profesorii de istorie din tóte scólele nóstre, căci în tóte scólele nóstre naţionale profesorii de istorie nu fac alta, decât ḑi de ḑi motivéză acele aspiraţiuni, care sunt posesiunea tuturor românilor, şi care ar dorì sĕ vadă tótă suflarea românéscă, întréga naţiune română într'un singur stat, alcătuit pe principiul naţional.

Şi în primul loc, espulsaţi-vĕ înşi-vĕ, dlor ministri, căci d-vóstră sunteţi aceia, care protegiaţi şi încuragiaţi în primul rînd idea naţională. Vĕ întreb: cu ce scop aţi înfiinţat Academia-română? N'aţi primit d-vóstră şi n'am primit noi prin legea creată de naţiune fraţii ardeleni în Academie? Şi când am declarat statul român de independent' şi când a apărut regele în Academie, óre nu fraţii nostri ardeleni Babeş şi Bariţiu au fost aceia, care au primit pe regele cu acele cuvinte memorabile: Te salutăm, rege, care ai redat patriei române independenţa, care a perdut-o. De ce n'aţi espulsat pe acesti români, care au cutezat sĕ declare România de patria românilor?“

„Şi când credeţi d-vóstră, că nici profesorii de literatură română nu fac alta, decât lăţesc idei analoge, că susţin focul sacru al naţionalităţii române, atunci domnii nostri de ce nu împedecă asta? De ce permiteţi ca în scólele nóstre sĕ se declameze poeţii nostri cei mari, „Bucovina răpită“ a lui Alecsandri? De ce permiteţi profesorilor de retorică sĕ înveţe pe băieţi sĕ declame marşul lui Murĕşian „Deşteptă-te Române“. De ce învĕţăm scolarii nostri tóte acestea, dacă nu ca sĕ sădim în inimile generaţiunii tinere acel mare principiu al naţionalităţii, ca în viitor toţi românii sĕ se unéscă într'un singur stat.

„De ce aţi espulsat numai pe cei doi Ciurcu, tată şi fiiu, Secăşanu, Ocăsianu, Droc-Banciulescu şi Cornén? Inchideţi la moment tóte scólele naţionale, căcì astfel de idei se propagă acolo.

„Dar de ce n'o faceţi? — Findcă n'o puteţi face!

„Apoi de ce faceţi deosebiri şi de ce suferiţi aceste idei numai la noi, care suntem cetăţenii României libere, şi fraţilor nostri ardeleni, care ni-au fost profesorii şi ne-au învĕţat sĕ fim români, de ce nu le permiteţi sĕ cugete şi ei ca noi? Este justă logică, naţională şi umană fapta ce aţi sĕvîrşit?“

La acestea a rĕspuns Sturdza, ministrul de culte de atunci:

„Antevorbitorul a ḑis, că legea din 1887 a fost lege discreţionară în mâna lui Brătianu. Aşa e. Mârzescu i-s'a putut da o astfel de lege. Şi de ce? Fiindcă şi atunci ca şi astăḑi era un bărbat încăruntţit în afacerile ţerii; un astfel de bărbat, care prin faptele sale a documentat, că scie ce are de făcut în interesul ţerii, este pătruns de afacerile ţerii, înţelege şi simte interesele ei. Acésta, dlor, nu numai noi o ştim si simţim, dar o ştiu şi simt şi alţii. Toţi, care sunt îngrijaţi de viitorul ţerii cunosc şi stiméză pe Brătianu. Şi acum se ridică antevorbitorul şi-si termină vorbirea ḑicênd, că Brătianu nu merită, ca ţéra şi parlamentul sĕ aibă încredere în el, prin urmare acéstă lege trebue luată din mâna lui.

„Acéstă lege, precum a spus-o şi antevorbitorul, am adus-o ca sĕ apĕrăm ţéra faţă cu ideile desperate şi în casul present faţă de ómeni care vin aici şi declară asasinatul politic de confesiune. Acestora trebue sĕ le aducem la cunoştinţă, de ori-ce naţionalitate ar şi fi, că pe teritorul nostru nu pot conta la apĕrare. Lucrul e clar. Astfel de ómeni, care vin aici ca sĕ propage în ţerile vecine asasinatul şi revoluţiunea, nu pot conta la apĕrarea legilor nóstre. Trebue sĕ le aducem la cunoscinţă, ca sĕ meargă în altă ţérà şi sĕ încerce acolo a trăì. Cine vine aici, mai cu sémă dacă e de naţionalitate română, trebue sĕ pórte grije de viitorul ţerii. Dar dacă vin încóce vre-o câţiva români uşurateci, ca sĕ încurce stările nóstre şi sĕ aducă ţéra în pericol, atunci nu numai patriotismul, ci şi datorinţa impune ori cărui guvern, care va şedea pe băncile acestea, sĕ trimită astfel de români rĕi mai departe şi sĕ nu le permită, ca sĕ conturbe şi sĕ ne aducă în situaţiuni periculóse.

„Noi espulsăm străinii, precum am espulsat deunăḑi vre-o câţiva jidani, care au voit sĕ conturbe liniscea Bucurescilor, agitând prin scrierile lor pe jidani contra creşcinilor şi pe crescini contra jidanilor, şi atunci, când vin români încóce, luând în considerare că sunt români sĕ le permitem tóte? Şi îmi iau voe sĕ întreb, ce fel de români? Români, care precum d-vóstră ştiţi, au abusat de tóte libertăţile nóstre. Putem fi mândri că nu este ţéră, unde libertatea sĕ fie mai mare ca la noi, dar espulsaţii au abusat de libertate şi n'au folosit-o ca se apere libertatea nóstră, pe noi, sau chiar pe fraţii ardeleni, ci le-au folosit, ca în mod mârsav sĕ-şi umple pungile, făcênd din minciună şi calumnie isvor de venit, astfel de ómeni nu merită nici interes, nici milă“.

Propunerea lui M. Bartha şi „P. Lloyd“.

(Incheiere.)

O altă mĕsură reacţionară, care sĕ propune în resoluţiunea din Cluş, este înăsprirea disposiţiunilor penale în contra agitaţiunilor. Agitaţiunea sĕ fie de pedepsit şi în casul, dacă prin ea nu se face provocare la crimă. Dar tocmai acésta este nota caracteristică a agitaţiunii, că provócă la sĕvîrşirea crimei. Óre sĕ se statoreze pentru naţionalităţi o agitare, care în fond nu e agitare? Acésta nu ar fi numai reacţionar, dar — alegem cuvêntul cel mai blând — o nebunie. Apoi representarea autorităţilor în corporaţiunile de administraţiune a institutelor de bani — ce se va ajunge cu mĕsura acésta pur reacţionară, vecsatorică şi fără de nici un efect?

Pe lângă aceste mĕsuri reacţionare mai înşiră resoluţiunea dela Cluş şi altele, care par îngrijitóre nu numai pentru caracterul lor retograd, ci mai mult prin asprimea lor fără mĕsură. Aşa mai întâiu sĕ se reformeze legea de naţionalitate şi legile scolare. Fără nici o hesitare am consimţi á outrance cu o astfel de luptă, dacă ar fi esploatate tóte mijlócele pentru o înţelegere pacinică. Dar mâna pe inimă: sunt acestea în adevĕr esploatate? Elementul magiar n'are sĕ-şi impute nimic în Ardél, cu privire la tratarea elementului românesc? Ei, până când nu s'a făcut totul în interesul ameliorării, nu trebue sĕ se aplice nici o forţă. Impăcarea este aceea, la care trebue sĕ nisuim mai întâiu. Numai dacă acésta nu va avé nici o şansă, este timpul sĕ ne gândim la luptă, fireşte la o luptă crâncenă, care sĕ nu cunóscă nici o cruţare. Până atunci sĕ ne păḑim de o politică, care cel mult póte sĕ servéscă la aceea, sĕ justifice imputarea de „volnicie“ şi de „asuprire a naţionalităţilor„, care se ridică în mod nemeritat în contra nóstră de către adversarii nostri interni şi esterni.

Despre noua împărţire a cercurilor electorale pe o basă dréptă şi uniformă, după cum se pare iniţiată în propunerea lui Bartha, s'ar puté vorbì, dar mai întâiu după ce românii vor renunţa la politica lor de pasivitate şi prin reîntrarea lor în viéţa publică îşi vor manifesta în mod solemn lealitatea lor faţă cu idea de stat magiar. Că óre şi censul sĕ se micşoreze, ne pare deasemenea o cestiune, care merită o chibzuire raţională. Dar nu putem sci ce scop are resoluţiunea din Cluş cu propunerea, ca dreptul electoral activ sĕ fie legat de condiţiunea de a sci cetì şi scrie unguresce. Voesce prin ea a detrage analfabeţilor dreptul electoral? Atunci naţionalitatea română, cu tótă împărţirea dréptă a cercurilor şi cu tot censul scăḑut, mai mult a perdut decât a câstigat. Dar abstrăgênd şi dela acésta atunci condiţiunea de a puté cetì şi scrie ungureşte este de o valóre practică fórte dubie. La conscripţiune óre sĕ 'l esaminezi în privinţa culturii sale scolare? Dar limba română are acelaşi alfabet ca şi cea magiară; şi cine scie cetí şi scrie în primul idiom, va putea şi în cel din urmă. O garanţie pentru sentimentele patriotice nu va oferì nici chiar un resultat afirmativ al unui astfel de esaman. La ce dar vecsaţiunea şi la ce îndeosebi ţĕrmurirea dreptului electoral în genere? După-cum se vede voeşte resoluţiunea din Cluş sĕ ajungă la un scop în sine laudabil, dar prin mijlóce, care parte sunt mai periculóse decât rĕul de combătut, parte sunt cu totul greşite şi fără nici o valóre practică. Trebue sĕ ne gândim la alte remedii, când calamitatea va trebui sĕ fie combătută cu efect şi sperăm, că ne va succede ale afla.

Adresa comitatului Cojocnei.

Foile unguresci publică în estenso propunerea lui Bartha Miklos, primită de congregaţia din Cluj, privitóre la resolvarea cestiunii române. La alt loc al fóiei am reprodus părerea lui „P. Lloyd“ asupra acestei propuneri; dar fiindcă ea va fi trimisă tuturor comitatelor din ţară spre aderare şi va fi adresată dietei, unde de sigur va avea sprijinitori, aflăm de consult a o face cunoscută cetitorilor fóiei nóstre mai pe larg.

După ce în introducere Bartha spune, că mişcarea încă n'a străbătut în straturile massei poporului şi că în statul magiar s'a format o societate română deosebită, cu organisaţiuni bisericesci, scolare, literare, sociale şi economice, nu lipsesce decât sĕ se formeze o organisaţie română politică şi în acésta sĕ fie trasă şi massa poporului. Acésta, ca o tendinţă distrugĕtóre de stat trebue împedecată, prin resolvarea cestiunii române şi anume pe cale legislatorică. Legislativa ḑice el, are o problemă duplă, de o parte trebue sĕ ia mĕsuri, ca sĕ înceteze mişcarea antipatriotică, ér de altă parte trebue sĕ ia alte disposiţiuni, care sĕ ducă la întărirea statului magiar. Mésurile aceste sunt următórele:

I.

A) După cum arată esperienţa, cea mai mare parte a abusurilor, care ţintesc la agitarea şi la ducerea în rĕtăcire a poporului, se comit pe calea presei. Pentru rĕsbunarea acestor abusuri însĕ, cari deja au devenit nesuferibile, în mâna statului nu se află mijlóce suficiente. Anume codicele penal unguresc, abusurile comise pe calea presei în contra statului numai în acel cas le caracteriseazǎ ca fapte punibile, dacă se întêmplă o provocare directă la comiterea crimei sau delictului. Şi acum ce face presa română? Ḑi de ḑi agită sistematic şi consecuent în contra ideii de stat magiar, în contra legislativei, guvernării, administraţiunei magiare, — cu un cuvênt contra constituţiei magiare; aţîţă ura faţă cu tot ce e magiar; atacă unitatea de stat şi puterea obligatóre a legilor nóstre; şi tóte suferinţele şi nenorocirile poporului român le atribue rolului conducĕtor politic al rasei magiare. Când face însĕ acésta, ea cu îngrijire se feresce de o provocare directă, şi dacă autorităţile nóstre competente trag la rĕspundere pe cei-ce conduc acéstă presă, întotdéuna auḑim dela ei aceea apĕrare stereotipă, că o provocare directă la nici un fel de crimă sau delict ei n'au comis. In acésta avênd ei dreptate după înţelesul literar al cuvêntului, cu codicele penal unguresc în mână presentă ori-ce verdict astfel, ca şi cum statul magiar ar fi aplicat în contra lor un gen al „justismord“-ului.

In acéstă situaţiune ne-am putea ajuta, dacă alineatul prim al § lui 172 din codicele penal s'ar stilisa astfel: Cine în modul statorit în §. 171 agită la ură sau nesupunere în contra esistenţei magiare a statului, sau în contra: ordinaţiunilor, prescrierilor şi hotărîrilor luate de autorităţi în cercul lor legal de influenţă: este a se pedepsì cu închisóre de stat până la doi ani şi cu o amendă până la o mie florini.

Tot acest paragraf în alineatul al doilea al seu ia în apĕrare clasele sociale, religiunile, instituţiunea căsătoriei şi naţionalităţile în contra agitării îşi uită însĕ de a lua în apĕrare naţiunea magiară, măcar că acésta este ţinta permanentă spre care se îndréptă ura în calomniile presei de altă limbă. Deóre-ce împrejurarea, că naţionalitatea — va sĕ ḑică un factor curat etnografic — este apĕrată în contra agitărilor, nu póte însemna totodată şi apĕrarea naţiunei magiare, care este un un factor creator şi susţiitor de stat; hăci dacă ar însemna acésta, atunci s'ar stabilì prin acésta un raport de coordinaţiune între naţiunea magiară şi naţionalităţi, ceea ce ar fi o cutezată contradicţie cu întreg sistemul dreptului nostru public şi ar deschide uşa la aceea, ca statul unitar magiar sě se constitue într'un stat federativ de naţionalităţi. E de lipsă aşadară a modifica şi acest alineat astfel, ca şi naţiunea magiară sě fie scutită în contra agitătorilor.

B) O schimbare a codicelui penal în sensul de mai sus însě nu oferă destulă garanţiă. Se vede a fi necesară şi modificarea procedurei de pressă. Un şir întreg de pertractări înaintea curţii cu juraţi dovedesc, că cei ce conduc pressa română au obiceiul, de a lua de pe umerii autorilor rěsponsabilitatea pentru articulii incriminaţi şi a-o pune asupra unor tineri prea adese-ori nematuri, şi cari nu posed o cultură literară sau politică. In urma acésta, juraţii sau că achită pe aceste victime vrednice de compătimit ale agitaţiunei fără cunoscinţă, sau — dacă le condamnă — judecătoria le dictéză o pedépsă atât de uşóră, încât nu stă nici într'o proporţie cu crima faptului comis, dar le oferă agitatorilor bună ocasìune, ca pe o cale uşóră sě şi înmulţéscă numěrul martirilor, — o înmulţire, ce dealtmintrelea lor le este binevenită, pentru ca pe basele ei sě dovedéscă înaintea strěinătăţii atrocităţile magiare.

După esperienţa de obşte, douě momente sunt, cari se remarcă din procesele de pressă pornìte în causa agitaţiunilor române. Unul este acela că adevěratul vinovat de regulă scapă; al doilea, că abusul se repetă cu o cutezanţă şi mai órbă. Studiind aceste douě momente, devine necesară luarea a douě disposiţiuni. Intâiu trebuesc obligate redacţiunile şi administraţiunile diarelor, ca sě păstreze manuscrisele cel puţin şase luni, pentru ca cu ajutorul acestora sě se pótă descoperi autorii; a doua trebue decretat, ca dacă în cutare diar în decurs de trei ani apar de douě ori astfeliu de articuli în contra statului şi a naţiunei, cari au contras osênda judecătoriei de pressă: redactorului şi administratorului unui asemenea diar sě îi se ia pe timp de cinci ani dreptul de a redigia, respective de-a eda tipărituri politice.

Aceste disposiţiuni nu restrîng nici cât mai puţin deplina lìbertate a pressei, — şi au de scop numai, ca justiţia şi ordinea de drept a statului sě se validiteze cu seriositatea, ce îi se cuvine.

(Va urma.)

Noutăţi.

Viceconsul român. Cetim în fóia oficială, că dl Dr. Silviu Juniu cav. de Puşcariu, fiul cel mai tiněr al domnului septemvir Puşcariu, este denumit de viceconsul pentru monarchia austro ungară în Tanger (Marocco), unde s'a aflat şi până acum ca elev consular. Dl viceconsul Puşcariu după absolvarea studiilor în academia orientală cu succes eminent şi a studielor juridice, cu care a luat diploma de doctor, a fost trimis un an de dile din partea ministrului de esterne sě cerceteze cele mai însemnate stabilimente industriale din monarchia austro-ungară, éră după aceea a fost denumit de elev consular la consulatul din Odesa, unde a petrecut un an de dile; de aici a fost transferat în Tanger unde se află de present. Insěmnăm acestea cu óre-care interes, căci pre cât scim noi Dl Silviu Puşcariu este unicul român din Ungaria, care până acum sě fi ocupat vre-un post însěmnat în acéstă carieră. Felicităm pe dl Dr. Silviu Puşcariu cu ocasiunea promovării sale de viceconsul şi dorim, ca prelângă mai departe înaintare sě se afle cât mai curênd mai aprópe de patria sa şi de ai sěi.

* * *

Decoraţie. Cu ocasiunea botezului principelui Carol A. S. regală princesa Maria şi metropolitul primat Ghenadie au fost decoraţi cu stéua României.

* * *

Daco-român pópa. Sub titula acesta „Magyar Hirlap“ scrie, că „Gerasim Domide parochul Rodnei n'a voit sě priméscă vorbirea lui Jeszenszky, apărută în broşură. In Cluş dice „Magyar Hirlap“ s'a înfiinţat un comitet care a tipărit vorbirea lui Jeszenszky şi au trìmes-o la toţi aceia despre cari au credut că o vor rěspândi şi se vor înţelepţi din ea. În Domide însě dice „Magyar Hirlap“ s'a înşelat comitetul. El a trimis vorbirea înděrěpt scriind pe ea următórele: „Rog se fin crutot de astfel de impertinentii“. (Adecă pe românesce: rog sě fiu cruţat de astfel de impertinenţii).

* * *

O hartă în relief a României. La librăria Müller, din Bucuresci, se află espusă o hartă în relief a României, lucrată de domnul maior Nicolau Boerescu. Acésta lucrare, prima în felul ei la noi, a fost vědută de ministerele de rěsboiu şi de culte, care au şi comandat 150 de esemplare.

Harta se recomandă nu numai pentru scoli ci şi pentru ori-ce particular, care ar voi sě aibă o icónă fidelă a formei fisice a României, o România în miniature.

Costul unei harte este de 45 de lei, reproducerea fiind fórte scumpă, esecutată din material solid (papier maché) şi încadrată frumos.

* * *

Studenţii macedo-români. Studenţimea macedo-română din Bucuresci s'a constituit în societate cu titlul de: „Cercul studenţilor macedo-români“. Scopul acestui cerc e de a lucra pentru a face cunoscută situaţia românilor de peste balcani şi a atrage atenţiunea tuturor binevoitorilor asupra sórtei compatrioţilor lor.

* * *

† Tirard. Din Paris se anunţa, că senatorul Tirard, fost prim-ministru a reposat acolo. Petru Emanoil Tirard s'a născut în 1827 în Geneva. El s'a stabilit în Paris ca fabricant. A fost ales de mai multe ori deputat, apoi ministru de agricultură, de finanţe, prim-ministru şi senator. Mai în urmă a fost ministru de finanţe în cabinetul Ribot.

* * *

† Matejco. Vestitul pictor polon Ioan Matejco a rěposat în 2 Novembre în Cracovia. El s'a născut în anul 1838 în Cracovia şi şi-a terminat studiile de pictură în Viena. Primul tablou mai mare al seu: Carol Gustav la mormêntul regelui Ladislau, l'a pictat la anul 1858 şi acesta i-a întemeiat numele seu artistic. Dintre tablourile ui mai însěmnate sunt: Inveninarea reginei Bona (1860). Dieta polonă (1872). Lupta dela Grüuwald (1874) etc. El a fost premiat în mai multe rênduri.

* * *

Gurco bolnav. Din Varşovia se scrie, că generalul şi guvernorul Gurco este greu bolnav, aşa că medicii au declarat, că nu mai este speranţă de rensănětoşare. Ţarul este însciinţat pe di de mai multe ori despre starea bolnavului.

„ „ „

Himen. Ambrosiu Abui şi Anuţa Maier învită la serbarea cununiei lor, care se va celebra în 12 Novembre st. n. a c la 11 óre a m. în biserica din Cluş-Cara.

— Dl Stefan I Popovici şi d-şóra Maria G. Popovici, şî-au celebrat actul cununiei lor Duminecă în 12 Octomvre st. vechiu a. c. la 11 óre a. m., în biserica rom. gr. or. din Stupini (Braşov).

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.
(Urmare).

Portul românilor din Avrig este următoriul:

Bărbaţii au pěrul tuns, afară de cei bětrâni, dar nici acestia nu au pěr lung. Ei pórte vara pălării de postav, împodobite cu o frundă (petea) négră în lăţime cam de 2. cm cu margini albe. Feciorii au mai multe frunde de catifea cu flori pe ele, ba în partea dinainte a pălăriei au ciucuri de pěr (lână) colorat; ciucurii acestia sunt făcuţi de fete. Érna au căciuli negre de miel.

Au pieptare cu flori multe, ele sunt înfundate şi sě încopcie subsuóră; preste pieptare au recăle de pănură de casă. Érna pórta ţundră lungă de pănură, flocósă şi de colóre négră; lâna din care îşi fac aceste ţundre o văpsesc femeile cu un fel de tină négră (glod), ce se află în fundul unei bălţi cu apă sărată, în apropierea comunei. Ţundrele sunt lungi până din jos de genunchi şi se numesc bubóuě (bubou) ele se folocesc numai érna, vara umblă în cămaşe şi peptariu.

Cămăşile sunt lungi cam până la genunchi. cu mâneci largi şi cu guler de mătase sau arniciu, cusute frumos. La mijloc pórtă şerpare, cari sunt negre, cusute cu flori şi sunt cam de o palmă de late.

Pantalonii sunt făcuţi strmîţi ca la miliţie, érna de lână, vara de bumbac; câte un bětrân mai pórtă vara şi numai ismene, dar fórte rar.

Incălţămintea constă din opinci, pórtă şi păpuci, (ţipici) ér pantalonii sunt slobodiţi preste ei; mai au şi ciobóte, un fel de cisme cu turéc scurt, şi deasupra turécului cu o frundă de pele rosie, în lăţime cam de 3 cmtr. La ciobótele aceste le dic „călţuni“, şí îi pórtă numai la sěrbători.

Femeile cele tinere şi fetele au pe cap năfrămi mari cu flori, cari le légă asa, de cornurile vin lăsate pe spate, învělitul e făcut rotund, pe frunte nu se vede alt pěr decât douě fire subţirele, împletite, cari se despart spre ureche formând douě semicercuri; firicelele aceste, cari sunt ca aţa de subţiri, se numesc „şerpuleţe“.

Au dinainte şurţe de lână, ţesute de casă, de colóre négră, ér dumineca de colóre vênětă închisă, în partea din jos au ciucuri deşi şi deasuqra o vargă colorată în lăţime de 4 cmtri; acésta vargă o numesc „ochiu“, şurţa acésta este lată din 2 foi. Dinapoi au altă şurţă, colorată cu fel de fel de alesături, mai mult roşii; aceste şurţe se numesc crătinţe. Fetele numai dinainte au crătinţe, dinapoi nu le este ertat a purta decât iia.

Femeile bětrâne au pe cap o învălitóre albă numită „păióră“.

Au cisme ca talpa galbină. Mai demult avéu cojóce, acum românele din Avrig nu mai pórtă cojóce, cî ţundre (bubóuě) şi pieptare ca bărbaţii.

Iile (cămeşile) sunt cusute cu mětasă sau arniciu, au guler la care îi dic bétă cusut frumos şi cam de 2 cmetrii de lat, mânecile sunt largí şi adunate la mână; în picióre pórtă opinci sau păpuci cu ciorapi de lână cumpěraţi. *)

Asemenea portului avrigenilor este portul ţeranilor români din satele dimprejur, cu unele deosebiri mici. Astfel în comuna Racoviţa bărbaţii pórtă şi sumane (ţundre) rase, adecă fără pěr. In comunele Sebişul-de-Sus şi de Jos femeile pórtă crătinţe negre atât dinainte cât şi dinapoi, cu vărgi dese, albe şi verdi, ér roşii mai puţine. In comuna Săcădate, care e aşedată preste Olt de la Avrig (şi astfel nu se ţine de Ţara-Oltului) este acelaş port, ca şi în Avrig, cu deosebirea, că femeile pórtă dinainte preste crătinţă şurţ alb de pânză, ér fetele au la grumadi multe şire de mărgele negre, de mărimea cireşelor şi dinapoi pórtă crătinţă négră, dar scurtă, aşa că nu ajunge nici până la genunchi; de la crătinţă în jos apoi au ciucuri negri şi vineţi.

Apel.

Voind a reflecta la composiţiunile române pentru cor micst ale compositorilor români, venim pe calea acésta a-i roga, ca composiţiunile pentru cor micst cu acompaniare de piano, de orchestru, sau fără acompaniare, se binevoiască a ni le comunica spre a lua privire în ele, ca eventual sě le putem procura şi esecuta în concertele nóstre.

Comitetul reuniunei române de cântări din Sibiiu:

George Dima, president.
Mateiu Voilén, secretariu.

Avis.

P. t. dómnele şi domnii, cari au binevoit a primí listele trimise spre colectare de oferte şi tacse de membrii în favorul „reuniunei femeilor române gr. or. din Făgăraş şi jur“ sunt respectuos rugaţi ca până la 15 Novembre c. st. v. sě binevoiască a înapoia acele liste cu ori şi ce resultat, subscrisei preşedinte în Făgăraş.

Făgăraş la 21 Octobre 1893.

Maria Dan,
presidentă.

Din public*)

Mulţămită publică.

Societatea francesă din Paris „dela Cie des Mines de Zalathna“ prin administratorele şi delegatul ei P. O. Dn. E. Sénéchal dela Grange şi directorele esecutiv Gaspel din îndemnul iubirei şi veneraţiuni cătră biserica lui D-deu, cu ocasiunea sânţirei minelor de mercur şi a Cohului din Valea-Dosului efeptuită la 17/29 Oct. a. c. au dăruit bisericei nóstre un potir, disc, stea, linguriţiă şi una cruce fórte frumósă, tóte de argint suflate cu aur.

Pentru aceste reguisite sacramentale, 'şi ţine comitetul parochial şi poporul credincios de plăcuta şi de deobligata datorinţă, a aduce şi pe calea acésta mulţămită ferbinte generósei societăţi, asigurându-i despre alipirea nestrămutată a nóstră cât şi a poporului, întru năsuinţa înaintării şi prosperării, lucrărilor, cari le vor efeptui în acele mine, totodată promitem solemn şi sěrbătoresce cumcă cu recuisitele sacramentale dăruite vom aduce jertfă plăcută lui D-deu, cerênd cu isistenţă prin rogaciuni ferbinţi dar şi binecuvêntare D-deiéscă peste lucrările efeptuite şi efeptuinde cu mari jertfe, precum şi pentru bunăstarea şi sěnătatea statornică a membrilor acţionarii acestei societăţi.

La însărcinarea poporului credincios şi a com. paroch. rom. gr. ort. din Trimpoele.

Trimpoele la 10/31 Oct. 1893.

Ioan Slevaş,
Petru Roşca,
epitropi.

Nicolae Motora,
preot român gr. ort. şi pres. com. paroch.

Bibliografic.

A apărut:

Cestiuni din dreptul şi istoria bisericei românesci unite, studiu apologetic din incidentul invectivelor „Gazetei Transilvaniei“ şi a dlui Nicolau Densuşan asupra Metropolitului Vancea şi a bisericei unite. Partea I. Blaş, 1893. Preţul 70 cr.

Diverse.

De-ale înfrăţirei ruso-francese. Nadar principele fotografilor francesi, a primit într'un mod în adevěr prinţiar pe oficerii ruşi în stabilimentul sěu. Şi ei la rêndul lor au îmbogăţit cu autografele lor preţiosul album, minune de eleganţă şi bogăţie, pe care Nadar îl are în salonul sěu.

Amiralul a scris: „Francia este ţéra încântărei. Nu voiu uita nici odată plăcerile, ce am gustat aci“.

Locotenentul de vapor Seletcki a scris: „Tóte frumseţile din lumea acésta sunt în Francia“.

Martinoff a făcut următoriul compliment óspelui sěu: „Trăiască fotografii francesi“.

Căpitanul de fregată, T. de Stemman a dis: „Aceste dile sunt cele mai frumóse din viéţa mea“.

Bodionoff un sublocotenent a scris: „Şederea la Paris îmi va fi neuitată“.

Nadar, care este un înfocat turist, a arětat oficerilor ruşi bogata sa colecţiune de arme afgane. Acest fotograf a fost numit, în una din călětoriile sale în Asia centrală, căpitan onorariu al cazacilor din Merv. Cu acea ocasiune el a primit un cuţit cu dóuě tăişuri, dela colonelul cazac. Pe lama acestui cuţit stă scris: „Eu formulez dorinţa, dându-ţi acésta armă, ca nici odată sě nu fie sabie rusă îndreptată spre piept frances, nici sabie francesă îndreptată spre piept rusesc. Unul din tăişuri este Francia celalalt Rusia. Sě fie ele reunite pentru totdéuna în contra inimicului comun“.

Loterie.

Mercuri, în 8 Novembre 1893.

Brünn: 71 10 56 42 75.

---

*) Date despre portui din Avrig mi-a comunicat dl Ioan Cândea din Avrig.

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţia nu e responsabilă. Red.

CONCURS.

Devenind vacant postul de paroch în parochia de classa a II Roşia montană din protopresbiteratul Abrudului pentru ocuparea acestuia se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare.

Venitele anuale impreunate cu acest post sunt 712 floreni;

Doritorii de a ocupa acest post au aşi aşterne suplicele instruate conform prescriptelor statutului organic şi a regulamentului pentru parochii la oficiul protopresbiteral subscris şi sunt poftiţi a sĕ presenta în vre-o Duminecă ori serbătóre la biserica gr. or. din Roşia până inclusive 8 ḑile inainte de sinodul electoral pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral al tractului Abrudului în conţelegere cu comitetul parochial concernent

Abrud în 4 Octombre 1893.

[216] 3—3

D. Adamoviciu,
adm. prot.

Nr. 159/893 [213] 3—3

EDICT.

Maria Viorel din Siboth (Alkenyèr) care de 3 ani trecuţi a părăsit cu necredinţa pre leguitul seu bărbat Toma Toma din Siboth şi nesciindu-se ubicaţiunea ei se citéză prin acésta ca în termin de 6 luni sĕ se presenteze inaintea subscrisului scaun protopresbiteral, câci la din contră procesul divorţial intentat de bărbatul ei se va decide şi în absenţia dênsei.

Oreştie, 6 August, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Oreştiei

Nicolau Popovici,
protopresbiter.

Nr. 67/893 M. [218] 2—3

EDICT.

Pre basa decisiunei Venerabilului Consistoriu archid. dela 10 Septembre 1893 Nr. 5219 B. se provócă a se presenta înaintea subscrisului for matrimonial, în timp de 6 luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict, Nicolae Corcheş gr. or din Certegea născ. în Câmpeni, carele de 3 ani trecuţi a părăsit pre legiuita lui muere Ana n. Borlă gr. or din Certegea, fără a se sci că unde se află, prelângă observarea că de nu se va presenta se va decide şi fără el divorţiul întentat la acest for de muerea lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor ca for prim matrimonial.

Câmpeni, 12 Octobre 1893.

Romul Furdui,
protopresb.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	**Szolnok**	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.25	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	**Predeal**	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. **Copşa-mică** sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		**Ghiriş**		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	**Budapesta**	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	**Szolnok**	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	**Simeria** (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	**Alba-Iulia**	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. **Teiuş** pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38						

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	**Verciorova**	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
-	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		**Simeria**		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		**Hunedóra**		4.50	9.38	2.30	8.-

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 46	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		**Kezdi-Oşorheiu**	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		**Arad**		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		**Timişóra**		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		**Simeria**		10.3:	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		**Petroşeni**		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		**Lupeni**		—.—	8.35	—	7.01

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 119 Sibiiu, Sâmbătă 30 Octobre (11 Novembre) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 29 Octobre, 1893.

Legea privitóre la regularea salarielor învĕţătoresci mai funeste urmări va avé la instituirea de învĕţători, căci aici vine ingerinţa statului în afacerile interne ale confesiunilor, aici se atacă în mod mai necruţătoriu, aici s'a plănuit, credem noi, cel mai aprig atac asupra consciinţei fiitorilor nostri învĕţători.

După proiectul ministerial scólele ajutorate sub titlul salariului cu o sumă, care trece preste 50 fl. erau reglementate în chipul următoriu:

Confesiunea respectivă punea la cale şi esecuta alegerea învĕţătoriului după normele sale, alegerea apoi trebuia sĕ o astérnă la ministrul de culte şi instrucţiune publică spre suprarevisiune şi respective spre aprobare. Dacă învĕţătoriul ales din punct de vedere basat pe lege (şi acésta probabil era sĕ se reducă la cualificaţiunea lui) mai departe dacă el din punct de vedere moral sau de stat, póte fi escepţionat din partea dlui ministru, atunci el în termin de 30 de ḑile provócă pe suprema autoritate bisericéscă sĕ pună la cale altă alegere, pe care din nou sĕ o promoveze la ministru spre aprobare. Dacă acuma confesiunea fie din lipsa de candidaţi, fie din alte motive nu póte face alegere nouă, sau dacă ministrul póte avé obiecţiuni şi contra învĕţătoriului, care a întrunit încrederea bisericei la a dóua alegere, în acele casuri confesiunea îşi perde dreptul de a mai alege ea învĕţătoriu, căci după dispoşiţiunile din proiectul ministerial la o asemenea scólă institue statul învĕţătoriu, şi bisericei se mai lasă dreptul de a se declara în termin preclus cu privire la persóna celui instituit.

La o asemenea tristă rolă erau umiliţi archiereii bisericei române.

Aceste disposiţiuni s'au luat ad literam şi în lege, cu o mică escepţiune, anume „din punct de vedere moral“ ministrul nu va mai face escepţiune, şi în punctul acesta ministrul şi parlamentul nu au mai îndrăsnit sĕ se pună pe punctul de vederi al ministrului şi parlamentului de acuma 10 ani. Aşa dară acuma după 10 ani de grele suferinţe şi amare decepţiuni numai este deosebire între morala bisericéscă şi morala de stat.

Ne-am desvoltat temerile nóstre, precând legea era încă numai proiect. Din punct de vedere al legei nu mult va avea statul de escepţionat, căci autoritatea bisericéscă atât la întărirea alegerilor, cât şi la instituţiunile provisorii a fost cu cea mai mare scrupolisitate la legea positivă, care reguléză instituirea de învĕţători.

Atât învĕţătorii nostri definitivi cât şi cei provisori au cualificaţiunea prescrisă de lege şi dacă în unele casuri concrete nici aḑi nu suntem pe o cale cu domnul ministru de culte şi instrucţiune publică, şi cu organele puse la disposiţiunea lui, aparinţa acésta se esplică cu împregiurarea, că ministrul pe calea ordinaţiunii pretinde lucruri, care n'au basă în lege. In special e bine cunoscută în direcţiunea acésta ordinaţiunea ministerială din 28 Maiu 1885 Nr. 20, 301, resuscitată tocmai acum, care pretinde instituirea de învĕţători special pentru propunerea limbei magiare lângă acei învĕţători, pe care i-a aflat în funcţiune anul 1872 şi asupra cărora disposiţiunile legei XVIII din 1879 nu se estind.

Avem ce e drept o considerabilă sumă de învĕţători toleraţi; căci e mare încă lipsa de învĕţători cu cualificaţiunea cerută de legile actuale, şi o nespusă greutate face tocmai art. de lege XVIII din 1879. Acesti învĕţători însĕ sunt toleraţi, va sĕ ḑică sunt puşi numai din necesitate, ca scóla sĕ nu stea părăsită. Curentul e ca acei învĕţători sĕ fie delăturaţi, căci ei nu sciu unguresce, piéră deci scóla, piéră cu totul instrucţiunea, dacă nu se propune limba magiară. Şi aici statul are pentru sine dreptul formal, şi îi stă în voe în ori-ce moment sĕ ne închidă asemenea scóle.

Vorba e, că va face el altele mai bune?

Contra lui Bartha Miklos. „Magy. Hirl.“ din 8 Novembre c. scrie:

„A fost de prevĕḑut, că naţionalităţile vor ataca cu furie sĕlbatică proiectele lui Bartha. După români sĕ pronunţă acum slovacii şi boemii. Fóia slovacă „Narodny Nov.“ atacă în mod brusc pe escelentul publicist şi singur aceea apróbă, ca sĕ se stérgă legea de naţionalitate, care — după fóia slovacă, — şi altcum nu se esecută; dacă se va cassa legea acésta cel puţin va dispăré şi aparinţa liberalismului, care o arată acésta lege. „Hlas Naroda“ din Praga ḑice, că în o ţară unde au fost primite proiectele lui Bartha, nu are loc stăpânirea dreptului, ci e continuă ferberea. „Narodny Listy“, fóia cehilor tineri află de „caracteristice“ proiectele lui Bartha, dar nu sĕ ocupă în special cu ele“.

Revista politică.

Călĕtoria ministrului president Wekerle la Viena a fost încununată de succes. Maj. Sa monarchul l'a primit în audienţă mai bine de o óră, în carea s'a conferit despre proiectul căsătoriei civile. Maj. Sa a aprobat proiectul, aşa precum a fost codificat de către ministrul de iustiţie şi a conces, ca sĕ fie presentat dietei. Scirea despre aprobarea proiectului a produs mare bucurie în Budapesta. Foile scriu pline de satisfacţiune despre succesul lui Wekerle. Ministrul president a fost aşteptat la gară de un considerabil numĕr de deputaţi. De acolo ministrul s'a dus direct la club, unde a fost primit cu mari ovaţiuni. Enunciaţiuni mai mari n'a făcut ministrul în club; a declarat însĕ în dietă, că proiectul va fi presentat dietei numai după-ce se termină şi espunerea de motive şi că acésta va dura vre-o douĕ sĕptĕmâni.

* * *

Crisa din Austria duréză încă şi e tot aşa de acută ca şi la isbucnirea ei. Atâta e sigur, că prinţul Windischgrätz va forma noul cabinet şi că conducĕtoriul germanilor Plener încă va ocupa un portofoliu. Maj. Sa monarchul a fost atât de ocupat Joi cu afacerile acestea încât nu s'a putut duce nici la gară sĕ întimpine pe Maj. Sa împĕrătésa-regină, care a plecat dela Budapesta la Viena.

* * *

Scirile din Paris anunţă, că atât în camera deputaţilor cât şi a senatului, îndată după întrunire se va aduce din partea unui grup de deputaţi proiectul, prin care se cere, ca camerile sĕ-şi esprime mulţămita pentru visita escadrei rusesci la Toulon şi cu acésta ocasiune sĕ se accentueze importanţa preteniei între Francia şi Rusia. Acel proiect va fi primit cu unanimitate şi se póte asigura de pe acum, că desbaterile ce vor urma, vor fi de un caracter de politică înaltă. Se mai vorbesce, că în multe cercuri politice s'a ivit idea, ca acésta manifestaţiune sĕ se estindă şi mai tare şi parlamentul sĕ-şi dea cu aclamaţiune învoirea pentru un contract de alianţă cu Rusia. O astfel de procedură însĕ nu se ia în serios din unele părţi din simplu motiv, că constituţia republicei francese pune în cale multe pedeci până s'ar putea ajunge la un contract formal. De altfel dela plecarea ruşilor se observă o schimbare de depeşi neobicinuită între Petersburg şi Paris, de unde se conclude, că e vorba de interese mari între ambele ţeri şi care pot sĕ ducă chiar şi la un contract de alianţă.

* * *

Censura turcéscă a dat voe tuturor ḑiarelor, ce apar în ori ce limbă în Turcia, de a publica rapórtele despre festivităţile franceso-rusesci. Precum se spune, cercurile curţii Sultanului se bucură de frăţietatea francesă-rusécă, căci altfeliu ar tăcea. Turcii astéptă mari avantagii dela acésta frăţietate, căci Pórta îşi gândesce, că dacă s'a creat un contrapond faţă cu tripla alianţă, ei îi va fi mai uşor a continua politica sa predilectă, care culminéză în a amâna tóte cestiunile, ce reclamă soluţiunea lor. Sultanul în presă s'a interesat aşa de mult de cele ce s'au petrecut

FOIŢA

Documente pentru limbă şi istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare).

Màrire Tatàluĭ. In Iordan, kàndu te botezaşĭ tu, Domne!

Şi akum. In Iordan, kàndu te botezaşĭ tu, Domne!

La stráformarĕa Domnuluĭ nostru Isus Hristos, in 6-lĕa Fruptuarĭu.

Versu. Kariĭ sperĕazà in Domnul, ka muntele Sionluĭ nu se vor klatí in vietà.

Te straformaşĭ in munte, Hristose Zeule! şi aretaşĭ Inveceĭlor teĭ màrirĕa tĕa prekàt potĕaŭ. Straluce şi noè pekatoşilor lumina tĕa totudeuna fiitore, pentru rogàcĭunĭle Zeunaskètoreĭ, Luminà datorule! màrire cie.

Versu. Impregĭurlu Ierusalimluĭ suntu muncĭ, şi Domnul este impregĭurlu poporluĭ sĕu de akum, şi pònè in vietà.

Te straformaşĭ in munte Hristose Zeule.

Versu. Domne! Kare va locuí in lokuincellu tĕu? Şi kare se va inkuĭbá in muntele tĕu sàntu?

Te straformaşĭ in munte Hristose Zeule.

Versu. Kare se va suí in muntele Domnuluĭ, seu kare va stá in loklu sàntu a luĭ.

Te straformaşĭ in munte Hristose Zeule.

Màrire Tatàluĭ. Te straformaşĭ in munte Hristose Zeule.

Şi akum. Te straformaşĭ in munte Hristose Zeule.

Preste tote zilele afarà de Serbàtorĭ.

Versu. Venicĭ sò ne bukuràm Domnuluĭ, şi sò strigèm Zeuluĭ Màntuitorluĭ nostru:

Màntueste Fiul Zeuluĭ, karele estĭ minunat intru Sàncĭĭ, pre noĭ, kariĭ kàntàm cie. Aliluia.

Versu. Sè intempinèmu facĕa luĭ intru màrturire, şi intru Kànturii sò strigèmu luĭ:

Màntueste Fiul Zeuluĭ.

Versu. Kà Zeu Domnul é mare, şi imperat mare preste tot pamèntul.

Màntueste Fiul Zeuluĭ.

Versu. Kà in màna luĭ tote marginĭle pamèntuluĭ, şi inalcimĭle muncilor a luĭ suntu.

Màntueste Fiul Zeuluĭ.

Màrire Tatàluĭ. Màntueste Fiul Zeuluĭ.

Şi akum. Màntueste Fiul Zeuluĭ.

La Domineka Florĭlor.

Versu. Màrturici-ve Domnuluĭ, kò e bun; kà in vietà é miseliĕa luĭ.

Ka sò fimu incredincacĭ de inviarĕa komunà maĭ nante de patima tĕa pre Lazar din morcĭ scolaşĭ Kristose Zeule; pentr' acеĕa şi noĭ ka kokoniĭ, kariĭ portàmu semnele vingereĭ, strigàmu cie vingètorluĭ morteĭ: Osana intru ceĭ de sus, binekuvèntat este, karele vinĭ intru numele Domnuluĭ.

Versu. Sò zikè kasa Israilluĭ, kò é bun: kà in vietà é miselĭĕa luĭ.

Ka sò fimu incredincacĭ de inviarĕa komunà.

Versu. Sò zikè kasa Aaronluĭ, kò é bun; kà in vietà é miseliĕa luĭ.

Ka sò fimu inkredincacĭ de inviarĕa luĭ.

Versu. Sò zicè tocĭ, kariĭ se temu de Domnul, kò é bun; kà in vietà é mĭseliĕa luĭ.

Ka sò fimu inkredincacĭ de inviarĕa luĭ.

Màrire Tatàluĭ. Ka sò fimu inkredincacĭ de invièarea luĭ.

Şi akum. Ka sò fimu inkredincacĭ de inviarĕa luĭ.

(Va urma.)

la Toulon şi la Paris, încăt a însărcinat pe ambasadorul seu din Paris a-i raporta ḑilnic despre tot decursul festivităţilor escadrei rusesci.

* * *

Ḑiarul cehilor tineri „Narodni Listi“ împărtăşesce, că în pressa germană prinde tot mai mari rădăcini idea ca sĕ se dea Galaţiei o posiţie deosebită. E vorba adecă de aceea, ca Galaţia, Bucovina şi Dalmaţia sĕ aibă o posiţie analagógă cu aceea a Croaţiei faţă cu Ungaria. Dacă, ḑice numita fóie acésta cestiune s'ar resolva în favorul germanilor, atunci interesul germanilor în Austria ar face un mare progres.

Dacoromânismul şi politica culturală magiară.

(Din „Egyetértés“.)

VI.

Conclusiuni.

Acestea le-a spus şeful actual al liberalilor pe vremea sa de ministru. Este într'adevĕr lucru curios şi fórte caracteristic ca acelaşi Sturdza, care pe vremea sa de ministru a sciut fórte bine, că irredentiştii ardeleni făcêndu-şi din minciună şi calumnie un isvor de venit voesc în chipul cel mai mârşav sĕ-şi umple buzunarele, — acelaşi Sturdza astăḑi este unul din cei mai mari spriginitori morali ai mişcării irredentiste, numai şi numai ca sĕ se foloséscă de armă contra acelui guvern, care vre-o câţi-va ani mai nainte chiar cu aceleaşi arme a subminat la poporul român autoritatea acelui guvern, al cărui membru a fost şi el. Cu „Voinţa Naţională“ stă dl Sturdza fórte intim şi în acest jurnal s'a putut cetì astă-vară ḑi de ḑi, că guvernul Catargiu, guvernul ciocoilor a vêndut interesele naţionale române guvernului magiar. Óre nu propagă jurnaliştii oposiţiunii liberale, că guvernul actual conservator este aliatul guvernului din Viena şi Budapesta, sacrificând cele mai scumpe interese naţionale române, numai ca cu ajutoriul acestor douĕ guverne sĕ pótă rĕmâné şi mai departe în posesiunea puterii.

Şi, ca tragicomicul contrastului sĕ fie şi mai mare, lui Catargiu îi causéză cel mai mult nĕcas chiar cestia ardelénă, folosită de el de armă de partid. Scie că interesele României îi impun punctul de vedere ocupat de Brătianu, dar ca sĕ se pótă susţiné faţă cu mişcările oposiţiunii este necesitat sĕ cocheteze şi cu curentele daco-românişte.

Acésta este pricina atitudinei dubióse a actualului guvern faţă cu demonstraţiunile ce sûnt la ordinea ḑilei. Ba ce e mai mult acela, care a atacat cu atâta vehemenţă pe Brătianu din pricina espulsării espatriaţilor de bunăvoe ardeleni, a fost silit sĕ espulseze pe un ḑiarist cu numele Huszár, de origine din Ungaria. „Adevĕrul“, unde Huszár fusese colaborator, este unul dintre ḑiarele cele mai turbate daco-românesci, care vestesce fără multă ocolire, că regele Carol de aceea nu póte ridica arma în favorul românilor subjugaţi, pentru-că din interese personale, a vêndut poporul român nemţilor şi ungurilor. Espulsarea nu pentru acésta s'a întêmplat însĕ, ci pentru-că Huszár cu ocasiunea unui scandal de stradă a îndemnat poporul ca pe Catargiu şi Carp pur simplu sĕ-i omóre. Am creḑut, că acest Huszár este un magiar valahisat, care îndopându-se cu idei daco-române, numai din fanatism naţional scrie contra ungurilor şi a regelui Carol eculubraţiuni în colónele „Adevĕrului“. Din împrejurările ce au provocat espulsarea însĕ m'am convins, că strĕinul republican înfocat este un — ovreiu; de origine din Ungaria. Adevĕrată ironie a sorţii ca eroul cel mai înverşunat al ideilor şoviniste române sĕ fie un jidan, când românii consideră pe cei 500.000 ovrei ai sei de paria, fără patrie şi drepturi.

Cred, că mi-a succes sĕ arĕt, că în ceea ce privesce înăbuşirea cestiunii române ce rol mare jócă acesti pretinşi esilaţi. Dacă în pătrarul de secol trecut s'ar fi găsit măcar şi numai un singur inspector general de instrucţie în părţile locuite de români, care sĕ fi cousiderat ca o datorie a oficiului sĕu sĕ se ocupe serios cu aspiraţiunile naţionale române şi curentele culturale, ori dacă ar fi fost un astfel de om între funcţionarii înalţi ai ministerului de culte, acéstă manie de espatriare benevolă, dimpreună cu urmările ei stricăcióse de sigur că nu ar fi fost trecută vederii conducĕtorilor politici ai instrucţiunii publice ale nóstre, care apoi ar fi căutat mijlóce si chip ca sĕ împedece acéstă emigrare, sau cel putin sĕ-i iee caracterul agresiv şi irredentist.

In cele precedente am arĕtat causa principală a acestei scóle şi în acelaşi timp am lămurit şi înţelesul ei într'atâta, încât un bărbat de stat, care cunósce împrejurările şi scie sĕ se gândéscă, va pute uşor sĕ saneze rĕul.

Acest fenomen este o combinaţie particulară a momentelor naţionale, politice, economice şi sociale, pentru-că cestiunea română din Ungaria nu este numai cestiune politică şi naţională, ci în acelaşi timp şi cestiune socială şi economică. Grija de traiu, stomacul, lupta pentru esistenţă jócă un rol destul de important în acéstă mişcare, pentru că o mare parte dintre acesti esilaţi sunt mînaţi acolo de grigile traiului, ori vorbind mai blând, de dorinţa unui traiu mai liniştit şi mai sigur.

Proletariatul intelectual este barometrul nu numai al stărilor de lucruri economice, ci şi un element de judecată, dacă politica culturală e bună ori rea. Este un interes de stat ca între concetăţenii nostri români proletariatul intelectual sĕ nu sporéscă, ca pânda după o slujbă sĕ nu devină între ei un morb infecţios, ca românul inteligent sĕ nu vadă singura lor hrană în budgetul statului, ci sĕ-şi caute fericirea şi progresul în muncă productivă: în industrie, agronomie şi comerciu. Nu cred, că conducĕtorii afacerilor scolare ale nóstre sĕ se fi gândit to-mai din pricina mişcărilor agitătóre române ce tot mai mult se înveninéză, ca — după numirea lui Trefort — aşa ḑisa „febris gymnasialis“ cum sĕ se vindece şi sĕ fi plănuit sĕ ridice între români scóle agronomice, industriale si comerciale si alte scóle speciale, cu astfel de punct de vedere al intereselor mai înalte de stat sĕ fi dat într'un văgaş mai potrivit nisuinţele culturale române.

Un tiner inteligent emigrat, mi-a spus astă vară: „Nu e de mirat, dacă relaţiunile dintre noi şi d-vóstră s'au înăsprit atât de mult, pentru-că atât magiarii cât şi românii suntem de o potrivă un popor budgetofob. D-vóstră staţi acum lângă óla cu carne şi o păziţi de noi. Ér noi stăm departe suntem flămânḑi şi credem că dacă planurile nóstre vor reuşi, bucăţile cele mai bune noi le vom căpĕta. Dacă voiţi sĕ resolvaţi cestiunea română, faceţi din noi agricultori buni, industriaşi şi comercianţi care sĕ-şi pótă câştiga pânea şi atunci nu vom urgita cu atăta nerăbdare sĕ ne daţi şi nóuĕ partea ce ni se cuvine din buget.“

Dacă conducătorii instrucţiunii publice magiare vor găsi, dimpreună cu ceilalţi fuctori politici, mijlocul prin care cărturarii români sĕ fie abătuţi de-a căuta cea mai mare fericire luând o slujbă, ci sĕ caute esistenţa în muncă positivă, va face servici mari în general nu numai statului ci naţiuni magiare, dar în particular chiar şi românilor, ba regatului român chiar. Cestiunea română dă multă bătae de cap ministrilor români nu numai ca cestie politică, ci şi ca cestie de stomac.

Pănă acum a fost uşor sĕ-i mulţăméscă pentru-că inteligenţa ce căuta funcţiuni până acum era puţină în România. In ultimele dóuĕ decenii s'a sporit însĕ enorm, ba îngrijitor chiar. „Scólele nóstre — scrie „*Voinţa Naţională*“ din Iunie anul trecut — scót pe trotuarele oraşelor nóstre mai mari o grădină de tineri, a căror cualificaţie este sĕ mâzgăléscă nenumĕratele cóle de de hârtie necesare pentru îndeplinirea multelor formalităţi ale administraţiunii ţerii nóstre Aspiranţii de a devenì copist, concipist, archivar şub prefect, poliţaiu, oficial de cancelarie etc. se sporesc pe ḑi ce trece“.

După-ce autorul reproduce din criticele lui Dobrogean (Gerea)- unde se arată că „Rică Vântureanu“, tipul din o comedie a lui Caragiali este o realitate — nu tip, care cautā funcţie — autorul ḑice:

Mai înteresant este însĕ că cei care încuragiază pe tineret, ba îl înebunesc chiar în cele mai multe casuri sunt înşişi profesorii. Preşedintele *Ligei*, V. A. Urechiă profesorul universitar nu lipsesce dela o singură demonstraţie studenţéscă. Un tinĕr român îmi spunea cu óre care mândrie, că — după conferenţa dela Sibliu — ducênd stégul alb şi predându-l *Ligei*, Urechiă în decursul conversării sale cu studenţii ar fi ḑis între altele şi următórele: Intre d-vóstră d-lor studenţi de sigur sunt candidaţi la sinucidere, ómeni, cari şi-au urît viéţa. Dacă acest gând cóce în vre-unul din d-vóstră dacă-l ia îndeplinire aşa ca sĕ foloséscă şi causei române: Un cartuş de dinamită aruncat înaintea parlamentului magiar ar stinge nu numai viaţă candidatului la sinucidere, ci ar arunca în aer şi casa unde se făuresc legile împotriva némului nostru românesc.“

Că Urechiă, despre care sciu bine că atât în ceea-ce privesce politica, cât şi în ceea ce privesce sciinţa, mintea i-sa coborît în fibrele piciórelor, sĕ fie ḑis asemenea prostie, nu-mi vine sĕ cred, E căracteristic însĕ, că astfeliu de sciri îşi pot lua sborul şi ḑeu nu este ecsclus, că o sĕ vină vremea când în mijlocul tinerimii cineva numai aşa va putea fi poporal, dacă conformându-se sfatului de mai sus, va proclama cu credinţă dinamita şi asasinatul.

Adresa comitatului Cojocnei.

(Urmare)

C) Mişcarea distrugĕtóre de stat este nutrită şi deşteptată nu numai din partea pressei române din patriă, ci este nutrită şi deşteptată în mĕsură fórte mare şi din partea pressei din România. Nouĕ nu ne stă în putere de a sili pressa şi societatea României, ca sĕ rĕmână în alviile sale, ne stă în putere însĕ de-a scuti patria nóstră de influinţa veninósă a acestei presse şi societăţi. Acest scut îl vom găsi în aceea, dacă libertatea necumpătată, ce caracteriséză comerciul postal cu România, se va restrînge în marginile cuvenite. Dacă urmările binecuvêntate ale libertăţii comerciului nu sunt zădărnicite prin mĕsuri luate din consideratiuni de higienă în privinţa animalelor, măcar, că acestea adese ori pun piedeci puternice comerciului: atunci cu mintea sănĕtósă nu se va puté ḑice nimic nici în contra acelor restricţiuni ce trebuesc a se lua în interesul susţinerei independente a statului. Astfel este indispensabil, ca sĕ se detragă debitul postal la tóte tipăriturile politice din România, cari spriginesc tendinţele antipatriotice la locuitorii de rassă română ai patriei nóstre.

D) Un alt cuib principal al miscărei române contrare patriei şi legilor îl forméză băncile românesci. Ele nu lucréză cu un sgomot aşa mare, ca pressa, dar tóte semnele arată, că ele lucréză cu mai mult succes; deórece pe când pressa are o influinţă numai asupra claselor mai culte, pe atunci băncile cu legăturile lor de interese prind în cursă întréga massă a poporului. Caracterul român de rassă nici chiar în bisericile şi scólele lor nu-şi găsesce o espresiune mai hotărîtă, ca în aceste institute. Firma lor, compabilitatea, corespondenţa, direcţiunea — e românéscă. Acţionarii şi deponenţii încă sunt români; cu o esceptiune aprópe de nebăgat în sémă, chiar şi cei ce se bucură de credit încă sunt români, ér în fruntea lor stau cei mai periculoşi agitatori.

Tot ce se petrece înlăuntrul acestor institute cade înafară cu totul de hotarele de supraveghiare ale statului, deórece dreptul de inspecţiune, ce i s'a reservat tribunalului r. din partea legei comerciale, nici din punct de vedere al chiămărei judecătoresci, nici din punctul de vedere al sensului legei, nu se póte estinde la o controlare cu efect a direcctivei conducerei şi a vieţei interióre a institutului.

O astfeliu de controlare însĕ este necesară nu numai în interesul averei acţionarilor, ci şi pentru ca banii, — sĕ nu priméscă un caracter de rassă şi sĕ nu devină un mijloc de agitaţiune în mâna agitatorului. Acéstă controlare s'ar puté face aşa, ca disposiţiunile legei comerciale sĕ se suplinéscă astfeliu, ca în direcţiunile sau în comitetele de supraveghiere ale societăţilor publice comerciale sĕ fie representată respetiva autoritate administrativă prin un membru trimis din partea sa.

E) La nutrirea agitaţiunilor române oferă un bogat isvor şi legea pentru regularea posesiunilor, care a trecut prin mai multe schimbări.

Procedura pentru regularea posesiunilor nu este atât de natură iuridică, cât mai mult economică şi technică şi cu tóte astea, cu îndeplinirea procedurei sunt încredinţate tribunalele reg.. Ba legea merge încă şi mai departe şi vine înainte cu deosebire de rang, — care şi în privinţa socială se află în apunere, — când la inşirarea pămênturilor în classe, lasă sĕ fie representate interesele fostului domn de pămênt printr'o comisiune de specialişti deosebită, ér ale foştilor iobagi printr'o altă comisiune de specialişti deosebită,

Cu modul acesta, spiritul legei, scumpesce şi lungesce procedura, şi mai are şi unele consecuenţe politice şi sociale fórte regretabile. Deórece întotdéuna comassarea acela o începe, care cunósce mai bine avantagiile ei, va sĕ ḑică proprietarul de pămênt mai cult, sau mai bine ḑis fostul domn de pămênt, pe care legea îl îndrumă la proces contra acelora, cari n'au iniţiat comassarea, sau nici nu o doresc, — adecă în contra micilor proprietari

---

Minuni vechi şi noue.

Când eram un mic băiat
Pe genunche legănat;
Moşul îmi spunea mai multe,
Dar ş'avea cin' sĕ-l asculte. .
Tot ḑicea, că lumea-i rea,
Nime binele nu'l vrea.
Ce-a fost eri bun aḑi nu este
De minuni nu-i nici poveste.

*

Anii trec încetişor,
Din băiat devin fecior,
Cu amoru 's frate dulce.
El un cuib ca sĕ se culce,
Chiar lângă inimă-şi face,
Şi de-atunci de mine-i pace.
Ea — un înger, — dacă vine
Zimbet aduce cu sine,

De-aş fi trist şi supĕrat,
Chiar ca ceriul înorat,
Vesel érăşi me simţesc,
Cât timp astfeliu o privesc.

Ér de-i tristă şi suspină;
Ca o flóre în grădină,
Ce de-un aspru rece vênt
E strivită la pămênt;
Eu sum trist că-i tristă ea
Şi a-ş vrea, de s'ar puté,
Chinul ei sĕ il port eu,
De-ar fi ori şi cât de greu.

De ăst lucru sunt uimit,
Şi adesea m'am gândit,
Nu-i şi asta vre-o minune?
De-ar fi moşul, el mi-ar spune.

Eliseiu Mezei — Câmpén.

neculţi, sau mai bine ḑis în contra foştilor iobagi şi deórece în cele mai multe casuri fostul domn de pămênt este magiar, pe când fostul iobagiu este român: de aci urméză, că procesele pentru regularea de proprietate, aprópe fără escepţiune, le pórtă magiari în contra românilor. Dacă acum ne gândim la natura bănuitóre a poporului şi la înapoiata lui stare culturală, şi dacă ne gândim la faptul, că agitaţiunea îşi recrutéză tabera sa în cea mai mare parte dintre advocaţii de limbă română: e uşor de a vedé, că ce ocasiune favorabilă le dau agitatorilor aceste procese de regulare a posesiunei, pentru de a duce în rĕtăcire poporul, pentru de-a deştepta ura de rassă şi de-a aţîţa tendinţele socialiste.

Tóte aceste neajunsuri s'ar puté încungiura, dacă scoţêndu-se din cercul de influenţă al tribunalelor reg. procedura pentru regularea posesiunilor, s'ar încredinţa cu acest lucru organe specialiste competente astfeliu, ca acolo, unde comassarea nu stă în contraḑicere de interese cu raporturile locale, ele din oficiu s'o încépă şi s'o ducă în îndeplinire pe spesele proprietarilor.

II

Dela mĕsurile aceste însĕ nu se póte spera, decât înfrênarea temporară a agitaţiei surpătóre de stat; ca sĕ i se taie rădĕcinile sunt de lipsă următórele dispoziţiuni:

A) Articulul de lege privitor la egala îndreptăţire a naţionalităţilor, în întreg cuprinsul seu nu este altceva, decât o mare contraḑicere. Pe când de o parte, în partea introducĕtóre a legei se decretéză principiul de drept politic, corect din tóte punctele de vedere, că toţi cetăţenii patriei fără deosebire de naţionalitate, constitue împreună naţiunea magiară unitară: pe atunci, de altă parte, un şir întreg de alineate ulterióre sprigінesc tendinţe, ce ţintesc la distrugerea unităţii culturale şi sociale, şi în rma acestora la distrugerea unităţii politice.

Astfel §§ 5 şi 6 nu numai obligă funcţionarii administrativi, ca în a-gerile lor oficióse cu comunele, cu nările, cu reuniunile, cu institutele, chiar şi cu privaţii sĕ se foloséscă limba maternă a acestora, ci le mite funcţionarilor administrativi ă şi aceea, ca sĕ alégă între limba agiară şi între limba protocolară, administraţiunei. Va sĕ ḑică aceşti ragrafi, în legătură cu concesiunile ate la timpul sĕu cu privire la limba protocolară, ofer mijloc şi ocasiune legală la distrugerea unităţii administrative. Când însĕ alineatul al 8-lea dispune ca, judele sĕ priméscă şi pertracteze procesul în limba partidei, ca sentinţa s'o redigeze în limba maternă a celui pentru care se aduce, ca hotărîri judecătoresci să aducă în limba litiganţilor, ba chiar şi sentinţele ungauresci ale jndecătoriilor mai înalte trebue sĕ se traducă: prin acésta s'a făcut primul pas însemnat spre distrugerea unităţii justiţiei.

Cheia susţinerei Ungariei constă mai ales în împregiurarea, că rasa magiară, ca factor hotărîtor în ale statului întotdéuna s'a sciut acomoda după ideile conducĕtóre ale timpului. Acéstă caracteristică şi astăḑi se află în magiar; şi după-ce între ideile conducĕtóre ale epocei nóstre de astăḑi este tendinţa spre înfiinţarea de state naţionale: de aci vine, că şi sentimentul obştesc al rasei magiare este pătruns de acéstă ideie.

Nimĕnui însĕ nu i trece prin minte, de-a înţelege idea de stat naţional magiar astfel ca în acela sĕ se contopéscă, asa ḑicênd, limba maternă caracteristică de rasă şi tendinţa culturală a cetăţenilor de alte limbi. Sub caracterul naţional magiar al statului nu putem înţelege alt ceva, decât ca în tóte organismele vieţei de stat şi în tóte manifestările acelora sĕ-şi găséscă espresiune limba, arta, spiritul credinţa şi tradiţiunea, modul de cugetare şi caracterul rasei conducătóre magiare.

După cele de mai sus nu mai e lipsă a dovedi, că una dintre pedecile principale ale deplinei realisări a statului naţional magiar este legea de naţionalitate. Acéstă pedecă se va putea delătura astfel, dacă se va decreta că tóte autorităţile aflătóre pe teritorul Ungariei, afară de Croaţia, sunt obligate a se folosi de limba statuluì atât în oficiu cât şi în corespondenţe; şi că tóte disposiţiunile legilor contrare cu acésta se abrógă.

(Va urma.)

Noutăţi.

Inagurarea bustului lui Cogălniceanu. In 24 Octobre v. la óra 1 p. m. s'a desvĕlit în mod solemenel bustul neuitatului Cogălnicean, în admirabilul parc municipal din mijlocul oraşului Galaţi. Au asistat la acéstă solemnitate, afară de autorităţile locale d-l colonel Bereşteanu, representantul M. S. regelui; representanţii pressei, delegaţii uuiversităţilor şi a studenţilor universitari, precum şi representanţii familiei Cogălniceanu.

Inainte de desvălire s'a oficiat serviciul divin de către episcopul Partenie al Dunărei de jos, încunjurat de un numĕros cler. După terminarea serviciului divin, s'a desvĕlit bustul îu sunetul imnului naţional şi între aplauseele însufleţite ale imensului public ce era de faţă.

Seria discrusilor a deschis'o d-l V. Al Urechiă, profesor universitar, arătând însemnatatea politică şi literară a lui Cogălnicean şi predând bustul oraşului Galaţii.

D-lui Uurechiă i-a rĕspuns primarul oraşului Galaţi, d-l Poenaru, mulţămindui pentru nobilul şi patrioticul dar ce l'a făcut oraşului şi asigurându-l, că bustul ilustrului om de stat va fi păstrat cu sfinţenie, ca un odor scump.

Al treilea discurs â fost al domnului Scriban, membru in consiliul comunal şi profesor la scóla comercială.

A vorbit apoi d-l Mihailescu, profesor la scóla comercială, în numele corpului didactic din Galaţi arĕtând, că marile acte sevêrşite de principele Cuza pentru România au fost inspirate de Cogălnicean.

Al cincilea a fost al d-lui Nebuneli, redactorul ḑiarului „Galaţii“. D-sa a arĕtat însĕmnătatea lui Cogălniceanu ca publicist

Al şésălea discurs a fost al d-lui Culianu, rectorul Universităţii din Iaşi. D-sa a arĕtat meritul ce-l are Cogălnicean pentru întemeierea universităţii din Iaşi.

A vorbit după aceste în numele studenţilor din Iaşi d-l Spiridon Popescu; ér în numele studenţilor universitar din Bucuresci representantul lor d-l Vasiliu. Un punct fórte însemnat din vorbirea acestuia care a atras aplausele mulţimii în timp de mai multe minute, a fost punctul în care otatorul a tras o paralelă între situaţia în care a luptat Cegălnicean pentru unirea principatelor în situaţia de astăḑi.

La urmă a venit delegaţia studenţilor macedoneni. Dintre dênşii a vorbit domnul Muonu. Din diseursul d-sale a fost interesantă partea în carea ḑis, că serbarea de astăḑi va da nóue puteri pentru a face ca Balcanul şi Carpatul sĕ-şi dea mâna.

Toţi oratorii au pus coróne pe bustul lui Cogălniceanu. Coróne s'au mai dat de către rege prin representantul seu, de Academia română, de Universitatea din Bucuresci şi Iaşii, de Ateneul român din Bucuresci, de profesorii din Galaţi, de primăria, de liceul din Galaţi ş. a. ş. a.

* * *

Daruri. Maiestatea Sa Monarchul a dăruit pentru ajutorarea sĕracilor din Budapesta 4000 fl.; ér pentru cei din Gödöllö 200 fl. M. Sa împĕrătésa-regină a lăsat 1300 fl., dintre care 300 fl. sĕ se împartă egal pentru spriginirea a trei instituţiuni humanitare, ér 1000 fl. sĕ se împartă seracilor, care i-au cerut ajutoriu.

* * *

Principele Alfred Windischgrätz, noul ministru president austriac e tinĕr, numai de 42 de ani. El s'a născut în anul 1851 în Praga. Studiile academice şi le-a făcut în Bonn şi Praga şi la la 1871 a obţinut titula de dr. în iură. După mórtea părintelui seu, la 1876 şi-a ocupat locul în casa seniorilor şi în comisiuni a fost fórte activ. Rol mai însemnat a jucat în dieta provincială boemă, în care a fost ales din partea marilor proprietari şi a aparţinut partidei lui Rieger. La 1890 s'a alăturat la pactul boem, la 1892 a fost vicepresidentul casei seniorilor din Austria şi în ultima sesiune a delegaţiunilor el a fost president. Tot în anul acesta a fost denumit de consilier intim. Principele e proprietarul mai multor orduri şi membru al camerei din Würtemberg etc. El s'a căsătorit la 1877 cu principesa Gabriela Auersperg.

Este interesantă afacerea lui cu miliţia. Primăria din Praga l'a provocat la timpul seu sĕ se presinte la asentare. Principele a recurat acésta la tribunalul suprem cu provocare la aceea, că în sensul pactului confederaţiunii germâne din 1815 casa princiară Windischgrätz este scutită de obligamentul militar. Tribunalul a respins acésta, cu motivarea, că fiecare cetăţén e egal înaintea legii şi e obligat la miliţie. Astfel principele a întrat în serviciu militar şi acum e locotenent în reservă în armata teritorială.

* * *

Resplată pentru muncă şi zel adevĕrat crestinesc. Ni se scrie din Alba-Iulia: Dumineca în 24 Octobre s'a ţinut sinod parochial estraordinar pentru-ca parochia protoprosbiterală sĕ-şi dea votul colectiv faţă de concurenţii, cari aspiră la postul de parochprotopresbiteral Sinodul condus de părintele Florian Rusan în unanimitate a decis, că pe basa meritelor neperitóre ce şi-a câscigat actualul administrator pentru parochie sĕ fie candidat la postul de protopresbiter şi paroch, adăugênd, că ori-cine ar reflecta la acel post, nu va putea întruni iubirea şi simpatia credincioşilor, până-ce acel concurent doresce ca sĕ ocupe acel post.

După-ce astfel s'a manifestat voinţa sinodului toţi membrii în corpore s'au presentat în frunte cu preşedintele comitetului parochial Ioan Cirlea, la locuinţa parochului administrator, că cu graiu viu sĕ-i tălmăcéscă dorinţa sinodului. Preste o sută de membrii — inteligenţă şi popor, în ordine esemplară au mers la părintele administrator şi acolo dl Florian Rusan, i-a comunicat votul unanim al sinodului. Veteranul Nicolau Görög, fruntaşii fraţii Cirlea, Bergian, Rada asigurau prin cuvinte calde alipirea lor sinceră către fiitorul lor paroch — rugândul, că până va fi în viéţă sĕ nu se despartă de acéstă parochie şi de poporul, care cu atâta dragoste ţine la conducĕtorul lor.

Părintele N. Ivan le-a rĕspuns adânc emoţionat şi-a asigurat, că dacă sórteava voì, ca sĕ rĕmână ca paroch al acestei parochii precum în timpul de când e aci, aşa şi în viitor va căuta, ca sĕ susţină legături crescinesci şi frăţesci cu parochienii şi din tóte puterile se va munci, ca sĕ ridice parochia la locul şi rangul ce-i compete, pe basa dreptului istoric de parochie a veehei nóstre metropolii.

Aşa am avut érăşi o nouă sĕrbătóre după marile sĕrbători, ce le avurăm înainte cu 5 septĕmâni când preabunul nostru archiepiscop metropolit Miron Romanul — a onorat cu înaltai presenţă acéstă parochie — un act, care se va pomenì din ném în ném şi care nu încétă de a fi obiect de vorbire plăcută între credincioşii bisericei nóstre, simţindu-se atât de mândri de cele vĕḑute cu ocasiunea sânţirii bisericii.

* * *

Corneliu Herz. Eroul afacerei Panama, Corneliu Herz va fi adus în curênd în Francia şi dus înaintea judecăţii. Raportul doctorilor Brouardel şi Dieulafoy constată, că starea dlui Corneliu Herz s'a îmbunătăţit în mod simţitor, aşa încât justiţia englezéscă n'ar mai avea motive de a se opune ca dl Herz sĕ fie adus înaintea tribunalului din Bowstreet.

* * *

Atentat de bombe în teatru s'a întêmplat în sara de 7 Nov. c. în Barcelona. Sĕ da piesa „Vilhelm Tell“ şi teatrul era plin de public, când de pe galerie au fost aruncate în parter mai multe bombe. Sunt 18 morţi şi mulţi răniţi. Dintre atentatori au fost arestaţi mai mulţi. Barcelona este cuibul principal al anarchistilor în Spania; se crede, că atentatul a fost sĕvêrşit după îndrumările clubului anarchist din Londra.

Sântul sinod al României.

Sesiunea de tómnă a sântului sinod s'a deschis în 12 Octobre st. v. a. c. In un numĕr anterior am amintit, că I. P. S. metropolitul primat a ţinut cu ocasiunea acésta o vorbire de deschidere, în care a accentuat agendele acestei sesiuni.

Afară de unele cestiuni neresolvate în sesiunea de primăvară, étă cestiunile de resolvat ce le-a amintit metropolitul primat:

1. Regularea parochiilor, potrivită legei clerului, votată de corpurile legiuitóre în sesiunea de primăvară a anului acestuia;

2. Tipicul bisericesc, care este de neapĕrată trebuinţă a se regula într'o unitate de vederi, ca sĕ fie una şi aceeaşi normă în tótă biserica română din ţéră, ca cu chipul acesta, sĕ se evite confusiunea şi omisiunile ce se fac prin diferitele biserici din causa lipsei de cunoscinţă în acéstă specialitate;

3. Iconografia bisericei nóstre, érăşi este de neapĕrată trebuinţă a se regula după o normă dictată de sântul sinod, spre a se curma abusul ce se face cu împărţirea prin ţéră a icónelor strĕine, a căror pictură nu corĕspunde nici spiritului bisericei nóstre nici gustului românesc. Trebue dar ca şi acésta sĕ o resolvăm, şi avem speranţa că şi onor. guvern ne va venì în ajutor cu mijlócele trebuinciónse;

4. O cestiune mai importantă din tóte punctele de vedere este aceea privitóre la costumul preoţesc, care este diform mai în tótă ţéra, şi care ne obligă a-l uniformisa şi a face sĕ dispară căciulele multi-colore şi feluritele costume şi croeli de haine fără chip şi asemĕnare.

Tóte aceste dau un rĕu aspect privirilor şi mai ales străinilor, ne sciindu-se cu siguranţă, prin felurimea hainelor, dacă toţi clericii nostri sunt de aceeaşi credinţă.

Costumul preoţesc trebue sĕ fie unul şi acelaşi în tótă ţéra şi totdeodată estetic şi potrivit cu gustul românesc şi în vederile bisericei nóstre naţionale ca astfel preotul sĕ fie model de ţinută şi plăcut în esterior ca şi în interiorul seu;

Nu se mai permite, credem, a mai temporisa astăḑi acésta stare de lucruri în biserica nóstră.

Costumul, la ori-ce popor şi în ori-ce ramură, când este bine croit, bine ales cu plăcere purtat şi în acelaşi timp şi estetic, jócă un important rol şi deştéptă respectul privitorului; ér la preot, pe lângă respectul dobândit mai atrage pe credincioşi şi către evlavie şi dragostea bisericéscă;

5. Cestiunea cartea simbolică „Mărturisirea Ortodocsă“ sĕ o tipăréscă numai sinodul ca ediţiune proprie, ér nu şi alte persóne private, ca sĕ nu se mai strecóre cu voe şi fără voe, cuvinte cu felurite înţelesuri.

Convocare.

Adunarea generală a despărţĕmêntului II al Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român se convócă pe ḑiua de 8/20 Noembre 1893 la 2 óre d. m. în comuna Zerneşti, la care se invită onoraţii membri şi toţi aceia, cari se intereséză de progresul poporului român.

Zerneşti, 27 Octombre v. 1893.

Nicolau Garoiu, director.
Ioan Strevoiu, secretariu.

Nr. 470. [220] 1—1

Publicaţiune.

Conform §-lui 124 din „Regulamentul de procedură judecătoréscă în cause matrimoniali“ se aduce la cunoscinţă publică, că Petru Simoin Dicu din Sebeş s'a despărţit total de pribegita lui soţie Rachila Némţu, prin sentinţa consistorială din 10 Septembre a. c. Nr. 4281 B.

Sebeş 24 Octobre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Ioan Tipeiu,
protopresbiter.

Nr. 601/893 [221] 1—1

Publicaţiune.

Eva Iosif din Draos, protopresbiteratul Cohalmului fiind despărţită de pribegitul ei bărbat Bucur Homorozean din Cohalm, prin sentenţa venerabilului consistor archidiecesan din 10 Septembre anul 1893, Nr. 4207 B., acésta se aduce la cunoscinţa publică în sensnl §-lui 124 din procedura matrimonială.

Cohalm, 23 Octobre 1893.

Oficiul protopresbiteral gr.-orient. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresbiter.

Nr. 67/893 M. [218] 3—3

EDICT.

Pre basa decisiunei Venerabilului Consistoriu archid. dela 10 Septembre 1893 Nr. 5219 B. se provócă a se presenta înaintea subscrisului for matrimonial, în timp de 6 luni de ḑile dela prima publicare a acestui edict, Nicolae Corcheş gr. or. din Certegea născ. în Câmpeni, carele de 3 ani trecuţi a părăsit pre legiuita lui muere Ana n. Borlă gr. or. din Certegea, fără a se sci că unde se află, prelângă observarea că de nu se va presenta se va decide şi fără el divorţiul intentat la acest for de muerea lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor ca for prim matrimonial.

Câmpeni, 12 Octobre 1893.

Romul Furdui,
protopresb.

---

1 Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an **Private**: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von **45 kr.** bis **fl. 11.65** p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual, und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) **porto- und zolfrei.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

[7] 17

Chiar acum a eşit de sub tipar:

CĂLENDARUL „AUROREI“

pe anul comun 1894.

Cu portretul episcopului Ioan Lemény — şi alte mulţime de ilustraţiuni frumóse.

Din cuprinsul variat şi interesant al acestui călendariu, însĕmnăm aici:

I. Partea calendaristică: Cronologia pe anul 1894. — Păscălia pe anul 1894. — Sĕrbătorile şi alte ḑile schimbătóre la rĕsăriteni şi apuseni. — Posturile — Regentele anului 1894. — Eclipsele sau întunecimile. — Cele 4 anotimpuri astronomice. — Semnele pentru fasele lunei. — Călendar iulian-gregorian. — Meteorologie. Sórele. — Fasele lunei. — Schimbarea timpului după planete. — Têrgurile (după datele oficióse cele mai din urmă). — Serviciu postal şi telegrafic. — Indreptar financiar.

II. Partea de cetit: Ură şi dragoste. (Novelă poporală). — Moţul bĕtrân. (Poesie). — Mama. (studiu caracteristic). — Către Preasânta Fecióră. (Poesie). — Căsătoria şi înmormêntarea la Romani. — O crimă misteriósă. (Istorisire din viéţa americană). — Ruga ḑorilor. (Poesie). — Higienă: Câte-va cuvinte despre febrile tifoide sau tifosul, ori în termini poporali lungórea. — Notiţe folositóre. — Glume: (mare parte ilustrate). — Iubitorul de libertate. — Scusă. — Pricepere copilărĕscă. — Servitorul credincios până la mórte. — La scóla evreiască. — Ce-a mai rĕmas. — La sfêrşit. — După divorţ. — Rĕspunsul măcelarului. — Copil modern. — Intre doi egoişti. — O telegramă neguţătorĕscă. — In menagiu. — S'a născut înainte de vécul sĕu. — Puţin periculos. — Amor modern. — De-ale copiilor. — Ilustraţiuni. — Publicaţiuni. [219] 2—3

Se póte procura dela tipografia „Aurora“ A. Todoran in Gherla — Szamosujvár.

Câte un esemplar cu 30 cr. + 5 cr. porto postal, ér 6 esemplare 1 fl. 60 cr. sped. franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.25	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	—	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	
—	—	8.08	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	
—	—	11.56	7.40	12 38	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tre de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11		5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—	Oşorheiu	5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	–		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 120 Sibiiu, Marţi 2/14 Novembre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Căsătoria civilă.

Evenimentul cel mai însĕmnat din sĕptĕmâna trecută a fost în via de stat parlamentară a Ungariei succesul sau triumful cabinetului Wekerle (cum îl numesc foile magiare), obţinênd de la Maiestatea Sa permisiunea pealabilă de a puté presenta spre desbatere în dietă mult pomenitul proiect pentru casătoria civilă sau cum l-a numit ministrul, „proiectul de lege despre dreptul de căsătorie“. In şedinţa dietei din 9 Novembre n. a anunţat oficial acésta deputaţilor ministrul Wekerle promiţênd, că îndată ce sĕ va găta motivarea lui (cam în dóue sĕptămâni) îl va presenta dietei.

Prin acésta deci una dintre cele mai însĕmnate opere ale „liberalismului“ modern magiar, care nóue românilor şi altor naţionalităţi din ţară de sigur nu ne va servi spre bine, a făcut un puternic pas înainte spre resolvare.

Conţinutul proiectului nu este cunoscut în tóte amĕnuntele, dar unele foi au aflat principiile de frunte pe cari sĕ basézá şi unele disposiţii mai însĕmnate ale lui.

„[illegible]esti Hirl.“ ne comunică urmă[illegible]ele despre disposiţiile principiale [illegible]lui:

Căsătoria este cu desĕvîrşire şi p[illegible]v contract civil, care trebue în tin[illegible] înaintea organelor designate de ad[illegible]stat.

ba[illegible]alabilitatea contractului nu de de[illegible]e sancţiunea religiósă. Din con pe[illegible]otul, care cunună părechia că în[illegible]lor înainte de încheierea căsă m[illegible] civile, va fi pedepsit fórte aspru.

a[illegible]După încheierea căsătoriei civile p[illegible]lăsat în liberă voie părechei că[illegible]toriţilor a se cununa şi în biserică; obligaţi însĕ nu sunt.

Intre pedecile încheierei căsătoriei este şi starea de preoţie şi votul de călugărie.

Pricinile de divorţ — abstracţie făcênd de pricinile de nevalabilitate — în trăsĕturi generale sunt acelea din patenta Iosefină. „Ura nedumerită“ între soţi ca motiv de divorţ este ştérsă.

Cu privire la căsătoriile esistente, dacă sĕ vor isca procese de despărţire, proiectul dispune astfel: Deórece cu întrarea în vigóre a legii celei noue, jurisdicţiunea bisericéscă va dispărea pretutindeni, despre certele între căsătoriţi vor decide esclusiv judecătoriile civile în sensul legii celei noue. Căsătoriile încheiate înainte de întrarea în vigóre a nouei legi numai atunci pot fi desfăcute, dacă motivul de divorţ se află atât în legea cea nouă cât şi în cea veche. Aşa d. e. „ura nedumerită“ nu mai póte servì ca motiv de divorţ.

La căsătoriile catolice fiind până acum eschisă desfacerea căsătoriei, aceste şi după intrarea în vigóre a nóuei legi numai aşa sĕ vor puté desface, dacă motivul de despărţire sĕ va afla atât în legea cea nóuă, cât şi în dreptul canonic, ca motiv de despărţire de pat şi masă.

Căsătoriile dintre catolici încheiate după întrarea în vigóre a legii nu sĕ vor deosebi de celelalte.

Din acésta schiţare sĕ vede, că nóua lege, dacă va fi votată, va forma încet cu încetul un părete despărţitor între biserică şi credincioşi, de órece cu desconsiderarea faptului, că căsătoria e o taină, care s'a încheiat de la început prin biserică, căsătoriei bisericesci nu ii sĕ mai recunósce valabilitatea legală.

De altă parte sĕ vede, că proiectul de lege a fost influinţat de catolicism, care, dacă nu l'a putut împedeca, cel puţin a întrodus în el unele disposiţiuni, ce-i convin, cum e bună óră, că preotul catolic şi dacă va trece la altă confesiune, un va putè încheia căsătorie civilă legală; apoi stergerea „urei neîmpăcate“ dintre motivele de divorţ etc.

Cu tóte aceste, cercurile catolice se vede, că nu sunt de acord cu proiectul. Aceste îşi vor concentra tóte forţele, ca sĕ-'l împedece de a deveni lege şi anume în casa magnaţilor, căci în dietă după tóte probabilităţile, sĕ va vota fără modificare.

La acésta sĕ vede, că ţintesc foile clericale dela noi şi din Viena. Astfel „Magyar Állam“ ḑice că Maj. Sa numai silit de guvern şi-a dat aprobarea prealabilă proiectului şi datorinţa casei magnaţilor este a respinge proiectul de buget, ér „Vaterland“ din Viena, ḑice cu privire la proiect, că „a sosit timpul de acţiune pentru dietă, casa magnaţilor şi locuitorii ţerei.“ Tot „Vaterland“ anunţă, că, cel mai târḑiu îndată după presentarea proiectului în dietă, se va conchema conferenţa episcopilor catolici, ca sĕ ia mĕsurile de lipsă pentru de-a mobilisa poporaţiunea catolică. Astfel se póte întêmpla, ca proiectul sĕ fie respins în casa magnaţilor. De aici ḑice „P. Hirl.“ sĕ nalţă o umbră, care uşor îl póte întuneca.

Şi acésta n'ar fi nici o minune. Fapt e, că el sĕ forţézá contra voinţei maiorităţii ţerii: a poporaţiunii catolice, a românilor şi eventual şi a altor cetăţeni. Aceştia, precum scim, formézá maioritatea.

Toţi aceştia, dar în special noi românii nu putem sĕ aprobăm căsătoria civilă; noi nu aflăm, că ar fi aşa de lipsă şi întetitóre precum ne-o presintă foile jidano-magiare sub masca liberalismului.

Sĕ va decide însĕ şi de astădată „de nobis, sine nobis“.

Comitatul Făgăraşului.

Foile din Budapesta ne-au surprins în ḑilele din urmă cu o adresă a municipiului Făgăraş către dietă şi guvern, în care cere cu urgenţă, că pentru a face afront mişcărilor şi agitaţiunilor românilor din Ardél şi de peste Carpaţi sĕ se introducă peste acéstă ţéră *administraţia de stat*, cu alte cuvinte; toţi amploiaţii administraţiunii sĕ fie numiţi de guvern.

Acésta idee n'a fost plăsmuită în creerii şi capetele celor ce conduc aḑi destinele comitatului Făgăraş, cel mai românesc comitat, după numĕrul locuitorilor. Ea a fost dată la ivélă încă în vară de fóia guvernamentală „P. Hirlap“, a fost apoi obiectul de discuţie în adunarea, ce o au avut fişpanii în Budapesta şi considerată ca cel mai eficace remediu pentru a se pune stavilă închipuitelor agitaţiuni „valache“.

Ceea-ce a făcut dar acum municipiul Făgăraş este numai un act de servilism „patriotic“, căci în timp, când în alte municipii se iscodesc şi se propun câte şi mai câte mĕsuri draconice în contul românilor, nu putea sĕ rĕmână şi sĕ nu esceleze comitatul Făgăraşului în servilismul patriotic, aşa precum şi-l revindecă numai magiarii pe séma lor.

Fişpanul Baussnern şi vicespanul Kapocsanyi, acesti doi stegari ai mult visatei idei de stat magiar, au dus lucrurile în comitatul Făgăraşului aşa de departe, încât ne mai sciind cum sĕ iasă din încurcala, în care s'au prins ca într'o pânză de păiangin, cer sĕ le vină guvernul în ajutoriu, cer ca guvernul sĕ denuméscă pe amploiaţi.

Nu se póte presupune dar altceva decât, că acesti stegari vĕd însişi prăpastia d'asupra căruia stau, vĕd însişi starea deplorabilă, ce domnesce în comitat prin aducerea şi chiverniséla a fel de fel de venituri căpĕtuite, vĕd inşisi, că ei şi cu toţi sateliţii lor nu o mai pot scóte la cale, — carul comitatului s'a înglodat.

Acesta e motivul, pentru care s'au folosit de apucĕtura şiretlitică: a acusa pe români de agitatori, — şi sub pretecstul acesta, dându-şi înşişi testimoniu de paupertate în conducerea comitatului, se tărăesc ca nesce reptile şi în servilismul lor nu mai vĕd altă scăpare şi altă mântuire, decât cerênd ajutoriul

---

FOIŢA.

„Dummer Kerl von Fogarasch“.

Puţini vor fi între cetitori nostri, cari nu vor fi auḑit vr'odată sentinţa de mai sus aplicată la făgărăşeni şi nefăgărăşeni, carii fac vr'o prostie cu córne, dar cu tóte acestea pot sĕ fie şi de aceia, carii nu i cunosc originea, deci pentru orientarea acelora ne luăm voie a li-o povestí.

„A fost ce-a fost, căci dacă n'ar vrut fi, nu s'ar pomení“.

A fost o companie de infanterişti împĕrătesci, care din Sibiiu s'au dus în garnisónă la Braşov.

Drumul dela Sibiiu la Braşov trece prin vestitul oraş cu numele Făgăraş, despre care renumitul istoric Hunfalvy ḑice, că-şi derivă numele dela cuvêntul magiar „fagaras“ românesce „groşiţă“ sau „dutca de lemn“ care nume se ḑice, că şi l'a meritat prin aceea, că în vremile vechi, când şi arama era lucru mare, locuitorii acelui oraş în loc de bani de aramă se mulţămiau şi cu dutce de lemn.

După călĕtorie de trei ḑile feciorii osteniţi de drum, au făcut în Făgăraş „Rast“ de trei ḑile.

Încântaţi făgărăşenii de purtarea ostaşilor cât timp au petrecut în mijlocul lor, dar şi îngrijaţi de sórtea lor, dacă prin pădurea Perşani, unde în vremile acelea se susţineau hoţi, vor trece fără pază, s'au adunat la casa statului şi „în unanimitate“ au hotărît ca sĕ le ofere o asistenţă de „doi panduri“ sau „haiduci“ cum se numiau în vremile vechi poliţiştii urbani de astăḑi.

Când apoi căpitanul ţinea revistă asupra companiei, adunate şi adiustate de drum ca sĕ plece la Braşov, primarul oraşului, în haine de gală, concomitat de cei doi panduri, carii erau destinaţi sĕ apere pe cătane de hoţi în pădurea din Perşani, s'a presentat naintea lui, şi în o cuvêntare plină de insufleţire „patriotică“ i-a dat se pricépă, cât este el de fericit, că póte fi organul acelui oraş, dela care, pentru inţelepciunea sa şi-a împrumutat numele şi comitatul, şi care scie sĕ afle atât de eficace mijlóce pentru siguranţa armatei contra eventualelor atacuri din partea hoţilor din pădurea din Perşani, i-a pus la disposiţiune pe cei doi panduri.

Neurbanul căpitan însĕ mesurându-l din crescet până în tălpi, cu o căutătură despreţuitóre i-a respuns în patru cuvinte cu „Dummer Kerl von Fogarasch“! şi-a întors.... spatele.

Acest botez s'a întêmplat în anul Domnului 1843, ḑiua 14 Octobre st. n.

Vrednicii urmaşi ai bravilor antecesori, ţinênd cont de spiritul timpului, de a iubi a monentele epochale, ca acelea sĕ nu scape din memoria generaţiunei tinere, s'au hotărît sĕ serbeze iubileul de 50 de ani al acelui act măreţ.

S'au adunat deci în ḑiua de 14 Octobre a. c. st. n. în sala mare a comitatului în vestitul oraş Făgăraş la aşa numita congregaţiune comitatensă, unde sub presidiul renumitului fişpan Guido de Bausznern, care când era deputat întreţinea corespondenţă viu, chiar cu marele diplomat Bismark, după ce au constatat, că patria este în pericol, pentru că:

„Stările din Transilvania şi uneltirile temerare contrare statului, nutrite în abundanţă din străinĕtate, care abandonând acuma muca de soboli, se dau pe faţă resolute, şi gata de bătaie, cu pumnale ascuţite, pe furiş (orozva) năvălesc contra unităţii statului şi a naţiunei, că hotarele nóstre naturale de o mie de ani — părţile sudice ale Carpaţilor, vréu sĕ le devasteze şi sĕ le împingă până la ţĕrmurii Tisei, că acele machinaţiuni însăşi au dat signalul de alarmă trăgênd clopotul într'o ureche asupra capului nostru şi ameninţând ne demandă, ca sĕ ne deşteptăm odată, pentru că spumele mării turbate au trecut deja peste, nalţii munţi ai Carpaţilor, şi ameninţă cu cutropire părţile ardelene ale Ungariei“

prin un conclus luat „în unanimitate de voturi“ au decis ca sĕ înainteze la guvern şi la dietă o adresă, ca, şi în casul când nu s'ar putea în întrégă Ungaria *cel puţin în Transilvania sĕ întroducă administraţia de stat cu funcţionari denumiţi* pentru că:

„nu cu arma, (ce se facă atunci cu pumnalele ascuţite? Trad.) ci cu minciuna, cu amăgiri, cu bani şi cu trădare voiesc sĕ cucerésçă şi sĕ răpéscă dela noi acéstă fortăréţă a Ungariei, dacă vrem sĕ o scăpăm, prima şi cea mai urgentă datorie avem, ca garnisóna de glotaşi invaliḑi, îmbĕtrâniţi, aleşi şi nu totdéuna demni de încredere ai acestei fortăreţe periclitate (adecă funcţionarii actuali Trad.) numai decât sĕ o schimbăm cu o garnisónă de stat, tineră, vigurósă, probată (cam greu lucru şi „tineră“ şi „probată Trad.“) şi fidelă, ér flamura şi armele legale ale statului ungar şi cheile preţióse ale părţilor de dincóce de délul mare, sĕ le luăm din mânile acelora şi sĕ le concredem pazei fidele a servitorilor magiari ai statului,

statului. De aceea cu drept cuvênt îi şi timbréză fóia magiară „Egyetértés“ că stegarii ideii de stat magiar şi-au dat în petec, că ei înşişi se acusă şi se arată lumeide ómeni nemernici.

Şi când o fóie magiară, cea mai magiară fóie, vine şi vorbesce astfeliu, acusând „magiarimea“ din comitatul Făgăraşului, ce vom ḑice noi, cari ḑilnic auḑim şi vedem nedreptăţile, ce se comit şi starea deplorabilă, în care au ajuns lucrurile.

De sigur, că nu românii, care forméză 98% în comitat, pórtă vina, că peste acest comitat românesc a fost denumit un fişpan, a cărui inimă zace departe de interesele locuitorilor şi care alt vis nu are, decât ca sas renegat sě realiseze visul nerealisabil al ideei de stat magiar, aşa precum îl înţeleg şoviniştii, într'un ţinut curat românesc, într'un ţinut cu locuitori pacinici şi cărora din nefericire încă nu le-a succes sě se pótă grupa cu tărie în jurul unui stég, de sub a cărui flamură sě rěstórne tóte încercările de ispită, ce le ameninţă esistenţa naţională, interesele lor şi mai pre sus de tóte sě rěspundă cu demnitate la atributele demne de gura celor ce le portă la adresa blândului popor românesc.

Nu e vina acestui blând popor, că în fruntea comitatului este suferit vicespan un om, care în îndrăsnéla-i suméţă ameninţă în adunarea congregaţiunei cu „kutyakorbács“-ul, care iscodesce cele mai cocişesci epitete la adresa poporului român, care în raportul seu către adunarea generală numesce dăscălimea română „îngheţată“ şi „flămêndă“ şi care, ca sě nu mai înşirăm multe, precum s'a putut ceti în ḑiare, a insultat preoţimea, sigilând acest pěcat neiertat cu ridicarea cuţitului în crâşmă asupra unui preot românesc şi pentru care pěcat iustiţia nu a avut nici un cuvênt de a-l condamna.

Da, icónă tristă şi deprimătóre ţi se înfăţoşéză în comitatul Făgăraşului: Un protopretor de român e ridicat din oficiu şi lăsat cu familia pe drumuri, pentru-ca în locul lui sě ajungă o rudenie a fişpanului, — şi acum nenorocitul om, tată de familie, zace, căci a devenit mut, lovit de apoplecsie, în urma multelor şicane, ce le-a îndurat. Stegarii falşi ai ideei de stat magiar s'au îngrădit cu venituri, pe care le-a căpětuit, şi cari sunt strěini de limba şi némul poporului locuitoriu, — amploiaţii comunali şi comitatensi fără pic de independenţă în urma presiunei, ce se esercită de sus; ér blândul popor esploatat în favorul spionilor, cari şi au făcut din spionagiu meserie de esistenţă.

Iacă în conturi generale icóna tristă şi deprimătóre, ce ni se înfăţoşéză călětorind cruciş şi curmeḑiş acest comitat şi nu e mirare, că ómenii s'au věḑut, că stau d'asupra unei mari prăpastii, că poporul numai póte suferi atâtea insulte şi nedreptăţii, nu e mirare, că sluşbaşii „patriotici“ věd neputinţa capabilităţii lor de a conduce un comitat uşor de condus şi cer remedii nedemne de vécul, în care trăim, cer remedii contra neputinţii lor.

Un lucru ne nedumeresce. Unde au fost românii, cari forméză maioritatea aşa de mult trimbiţată în congregaţiune?! Resfiraţi în tóte părţile: Interese particulare, ambiţiuni personale, cestiuni confesionale şi adeseori indiferentismul proverbial, étă curenţii, cari îi ţin resfiraţi şi cari nu-i lasă sě lucreze solidar şi impunětoriu şi prin urmare n'au putut da lovitura de mórte acelei adrese nefericite, care nu aruncă umbră numai preste sluşbaşii ideei de stat magiar, ci preste întreg comitatul şi umbra este cu atât mai grósă, că ea nu se aruncă nici dela Debreţin, nici dela Cluş, nici de pe pustele Ungariei, ci din un comitat românesc.

Sperăm, că guvernul şi dieta va judeca altfeliu lucrurile şi în special guvernul va sci sě dea lecţia cuvenită sluşbaşilor neputincioşi, cari înşişi se acusă; ér românilor le ḑicem: desbrăcaţi-ve în momentul decisiv de tóte lucrurile, ce ve ţin resfiraţi, păşiţi în solidaritate ori cât de puţini aţi fi, lăsaţi pe cei rětăciţi sě rětăcéscă până se vor întórce de bunăvoie în mijlocul vrednicilor luptători, căci numai aşa se póte duce la isbândă. O remonstraţie legală este necesară, şi în casul acesta cu atât mai vêrtos, că lucrul cu adresa se pare cam suspiţios, şi umbra ce se aruncă asupra comitatului nu trebue sě îmbrace în haina-i mohorită şi pe români!

Dacorômânismul şi politica culturală magiară.

(Din „Egyetértés“.)

VII.

Inspecţiunea scólelor.

„Scólele magiare vor rupe din inima tinerimei nóstre acea iubire, carea li-a infiltrat-o mamele române şi cu cât mai mulţi tineri români vor învěţa în scóle străine, cu atât mai mulţi fii perde naţiunea nóstră. Setea premiilor şi intereselor private îl vor atrage spre străini, frumseţile acestora îl vor fascina, căci în viéţa lor numai aceste le vor cunósce şi singurul lor dor va fi ca sě se alăture acelei naţiuni, care îi seduce prin frumseţa şi părţile ei bune şi nu-i va mai lega nimic de naţiunea română, rupênd cu limba naţională, prima şi ultima legătură.

„Ar fi o nebunie ca românul sě-şi părăséscă naţionalitatea şi de dragul culturii sě se unéscă cu naţiunea magiară. Mintea sănětósă spune, că din causa progresului cultural, românul sě se unéscă cu românul, neamţul cu neamţul, bulgarul cu bulgarul. Din causa acésta românul ântâiu sě se unéscă dela Nistru până în Balcani, si din Balcani până la Tisa prin identitatea limbii, prin înrudirea cugetării şi simţěmêntului în şi după acea cu celelalte popóre romane. O astfel de unire are loc la tóte popórele, care trăesc împărţite sub diferite regime, fiindcă acésta nu are tendenţă şi natură politică, ci chemarea ei e numai progresul culturii omenesci pe calea firéscă a desvoltării naţionalităţii fiecărui popor“.

Aceste cuvinte le-a rostit Simeon Bărnuţ la 1848 în cuvêntarea sa renumită din adunarea dela Blaş. Deja în studiul meu premergětor am arětat, că acéstă vorbire a lui Bărnuţ a fost programul clar al politicei naţionale române din Ardél, dela care în cele esenţiale nu s'au abătut deloc compatrioţii nostri români. Cuvintele citate ale lui Bărnuţ cu drept le putem privì de adevěratul program naţional cultural-politic al românilor. Ér acest program pe scurt este: nu ne trebue cultură magiară! Nu numai eu ḑic asta, dar o constată şi magiarofagul Slavici în cartea sa germană despre români, care enumerând causele, care împedecă desvoltarea culturală a românilor ḑice: la aceste se mai adaug, că privesc cetirea unei cărţi magiare de pěcat, ceea-ce la un popor cerbicos ca românii, este un năcaz fórte mare.

Nu ne trebue cultură magiară, este lozinca mişcărilor naţionale române dela Bărnuţ încóce, deşì fără cultura magiară şi ajutorul culturii magiare nici-când n'ar fi fost cultură naţională română. Şincai spune într'un loc al cronicei sale: „Mai pot arěta o diplomă, care este posesiunea ilustrei familii a conţilor **Wass de Czege**, ca sě probez că dacă acéstă familie nu mi-ar fi stat într'ajutor, cu ajutorul românilor eu nici-când n'aş fi putut scrie acéstă cronică, ci demult aş fi ars-o atât m'au supěrat românii, dela care am aşteptat ajutor“.

In legătură cu aceste scrie Nicolae Popea, actualul episcop al Caransebeşului, în biografia lui Şaguna: „Ascultaţi, români mai ales voi bărbaţi inteligenţi, care uşor sunteţi dispuşi a pune vina pentru suferinţele nóstre pe străini şi stările nefavorabile. Atât l-au supěrat românii, dela care a aşteptat ajutor pe bietul Şincai, încât fără ajutorul străinilor ar fi trebuit sě-şi ardă cronica, resultatul activităţii de 10 ani, tot pentru acei români desvoltate“. Dar nu întreb: unde este aici sentimentul de justeţă, constat numai faptul, ca sě putem căuta remediile morbului.

Noi trebue sě documentăm românilor, că cultura magiară nu este duşmană românilor, ci a fost rěsadniţa şi protectórea culturii române mai tinere şi neajutorate şi sě le facem evident, că românii perd fórte mult dacă ocupă posiţiune de resistenţă pasivă, căci aceia, care au fost apostolii românismului au crescut fără esceptiune la sinul culturii magiare în scóla magiară: spiritul oposiţional magiar şi iubirea de libertate a fost făclia care a aprins inima eroilor românismului, începênd dela Simeon **Bărnuţiu** până la **Coroianu**, sau chiar până la **Russu-Şirianul**.

Dacă nu-mi cred mie acésta românii, citez un martore clasic pe **Bariţiu**, care în „Istoria Transilvaniei“ vorbind despre mişcările lui Bărnuţiu şi a soţilor sei ḑice: ar greşi ori şi cine ar crede, că acele agitaţiuni politice, ai căror iniţiatori au fost tinerii dietei dela Pojon, transplantate de acolo prin Nicolae Wessclényi şi soţii sei în Cluj şi întregul Ardeal, ár fi lăsat neatinsă aceea tinerime română, care atunci a studiat în licee, gimnasìi şi seminarii. Tinerimea română a fost puţin mai precautâ, dar la nici un cas nepăsětóre, căci de-ar fi rěmas nepěsătóre n'ar fi meritat nici o bucătură de pâne înmuiată în apă. Dacă tinerimea magiară şi-a avut martirii sei, ca Lovassy, Kossuth şi alţii care au suferit pentru idealele socolului, dacă Nicolae Wesselenyi a propagat în ţéră şepte ani de-rîndul oposiţiunea faţă cu tóte ordinaţiunile, care veniau dela regim şi tinerimea asculta şi cu pietate sorbia prelegerile profesorilor Carol Szász şi Dozsa, nici tinerimea română n'a fost surdă şi mută, şi ea a ascultat şi supt acelea idei noue. Intre anii 1830 şi 1845 au studiat vre-o câteva sute de tineri români ea facultăţile filosofice şi juridice din Oradea, Cluş şi Pesta, fără-ca sě şi fi negat naţionalitatea.

Dintre acestia mui mulţi s'au dus de practicanţi la tablă în Murěş-Oşorheiu, ér alţii au întrat în seminarul din Blaj. Astfel în Septembre 1831 au întrat deodată 7 inşî în teologie, toţi veniţi dela Cluj şi nu din Bucuresci sau St.-Petersburg.

Tinerii veniţi din scólele magiare au adus cu sine spiritul oposiţional, care atunci domina în congregaţiunile comitatense şi adunările politice, şi pe lângă tótă severitatea directorilor, mergeau la teatru în Cluj, şi în seminarul dela Blaj a întrat „Hitel“-ul lui Széchenyi, „Balitéletek“-urile lui Weselényi, „Călětoria în America-de-Nord“ a lui Beldi şi Farkas Sándor, şi tóte au fost cărţi politice oprite.

Trebue sě facem evident românilor, că tóte cuvêntările, care propagă, că românii din patrie trebue sě respingă cultura magiară şi sě caute acest ajutor la alte popóre, fie latin ori de altă rasă, stau în contraḑicere nu numai cu desvoltarea istorică, ci chiar şi cu cele mai preţióse interese ale românismului. Noi românii şi magiarii, care de secoli trăim aici laolaltă, nu suntem numai politicesce, ci şi cultural avisaţi unii la alţii.

Dar ca sě putem face acésta, şi noi trebue sě învěţăm românesce, sě studiem literatura română până în detailurile cele mai mici. Nu întréga magiarime, asta ar fi o pretensiune imposibilă, ci numai aceea, care sunt chemaţi sě represente interesele culturii magiare între români, organele care inspecţionéză administraţiunea învěţămêntului, directorii supremi şi inspectorii de scóle. Intrucât cunosc eu instituţiunile nostre de inspecţiune scolară pot spune cu inimă liniştită, că acestea în urma spiritului lor sunt aşa, de numai antipatie produc faţă cu tendenţele magiare culturale, adminisraţia magiară afară de formalităţi se ridică în sfere politice, este o controlă mecanică poliţenéscă şi naţionalităţile nóstre nici nu věd alta în ea, decât instrumentele simple ale magiarisării.

„*Telegraful Român*“ a pornit o serie de articoli în 9 Septembre despre învěţămêntul român, şi între altele am cetit şi acestea:

In general inspecţiunea şi controla instrucţiunei în scóla nóstră populară lasă mult de dorit — încât privesce organele nóstre bisericesci-scolari; mult mai defectuósă şi cu totul unilaterală este controla, carea fără nici un motiv se esercéză prin inspectorii regesci ori alte organe administrative. Esemple destul de triste de atari controle avem cele eteptuite la Nir-Adon şi în alte locuri. Astăḑi e un lucru sciut, că inspectorii regesci, când visitéză scólele nóstre, o singură preocupaţiune au: dacă se învaţă destul limba magiară. Asta e prima recerinţă a inspectorului regesc. Este lucru de sine înţeles, că din punct devedere pedagogic o atare controlă nu e de ceva valóre, şi în detrimentul

---

căci la din contră, pentru un indiferentism şi întrelăsare condamnabilă, astăḑi chiar şi numai minciuni próste şi amăgiri nebune sunt destul de tari, ca uşor, pe vecie şi fără de a mai putea recucerì sě rupă dela Ungaria acéstă cetate puternică, carea cu arma nu s'ar putea lua, lăsată fără garnisónă suficientă.“

Ne-am dat tótă silinţa ca sě traducem fidel tecstul adresei, carea s'a hotărît sě se comunice cu tóte municipiile din ţară spre sprijinire, dartotuşi ne temem, că n'am putut reda în românesce tóte schinteile numitei făgărăşade atât de minunate cum sunt ele în original.

Deajuns, că aschiile n'au căḑut departe de tulpină, actul iubilar în tóte privinţele este vrednic copil al celui epochal care a eternisat renumele Făgăraşului

Şi atunci hoţi periculoşi, de cari numai făgărăşenii sciau, cum te poţi apera, şi astăḑi tot aşa, deosebirea numai, că atunci se mulţumesc cu pădurea Persanilor, astăḑi însě ameninţă Carpaţii, dar tot în proporţie cu periculul atunci şi astăḑi se recomandă şi remediile, atunci era deajuns mintea comunei Făgăraş, ér astăḑi intrevine comitatul Făgăraş, atunci în frunte era seful oraşului, astăḑi este seful comitatului, nici atunci nu era şi nici astăḑi nu este armata chiemată sě dee pept cu hoţi, ci atunci organele oraşului, astăḑi organele comitatului, — diferenţa este numai, că cei de atunci nu mărturisiau, că ei ar fi invaliḑ, de nici o trébă şi nedemni de încredere, până-când cei de astăḑi nu se sfiesc a recunósce acéstă vîrtute, dar în fine asta nu importă, lumea nu póte stagna 50 de ani, trebue se progreseze, şi făgărăşenii progreséză în feliul lor.

Dar una nu pricepe lumea.

Ḑiarele magiare ḑic, că adresa făgărăşenilor este un remediu reclamat de gitaţiunile românilor, şi că contra românilor indigeni se cer měsuri escepţionale dela legislativă şi dela guvern.

Asta o credem şi noi.

Şi fiind-că şi foile magiare o mărtursesc şi românii sciu, că în comitatul Făgăraului românii fac aprópe totalitatea locuitorilor preste 90 % şi că tot ei forméză şi maioritatea membrilor comitetului comitatens — întrébă românii nefăgărăşeni:

„Cum se póte ca în un comitat românesc sě se iee un astfel de conclus, şi în special cum se póte ca acel conclus sě se iee cu vot unanim?“

Apoi mai înrrébă tótă lumea:

„Cum se póte ca un municipiu se céră însuşi nimicirea sa?

„Cum este posibil, ca funcţionarii unui municipiu — căci astăḑi funcţionarii votéză conclusele în ţara lui Negru Vodă — sě-şi dee un testimoniu de paupertate atât de strălucit, cum şi-'l dau funcţionarii din comitatul Făgăraşului?“

Multe şi multe întrebări îşi mai pun ómenii cu privire la minunatele lucruri ce se petrec în Făgăraş, — dar la tóte acelea nici astăḑi nu se póte da respuns mai potrivít decât, care l'a dat căpitanul din poveste nainte de o jumătate de secol, şi ómenii carii sciu cât ţin făgărăşenii la binemeritatul lor renume, nu-i mai întrébă de resónele faptelor lor, ci şi repet numai sentinţa cunoscută şi trec la ordinea ḑilei.

Óre căpitanul actual către care se adreséză făgărăşenii — guvernul — cunósce aceea sentinţă?

Dacă n'o cunósce, îi recomandăm cetirea acestei „Foiţe“ şi apoi sě-şi vadă de altă trébă.

?

unei instrucţiuni omnilaterale, delăturarea ei însĕ nu atârnă dela noi.

Póte fi în acestea multă esagerare, dar este o greşală neasĕmănat de mare, dacă inspectorii scolari se interesézĕ în scólele române numai de limba magiară, căci manifestând prin acésta nepăsare, sau chiar rĕcélă nemotivată faţă cu cultivarea în limba naţională română — ceea-ce românilor e un tesaur tot atât de scump ca şi nouĕ limba nóstră — apar astfel, ca şi când ar fi simpli samsari ai magiarisării cu forţa, şi în loc sĕ foloséscă strică şi produc reacţiune contra rĕspândirii firesci a culturii magiare.

Este o mare greşală a administraţiunii nóstre că dela început a imitat procedura guvernului absolutistic austriac, deşì ar fi trebuit sĕ inţelégă, că precum nu şi-a putut ajunge la noi acest sistem forţat austriac scopul, astfel nici copia palidă şi neîndemânatică a acesteia nu va duce la scop faţă cu naţionalităţile nóstre. Recunosc însĕ, că asta n'a fost greşala indivizilor, ei n'au putut constata o politică nóuă faţă cu naţionalităţile şi între notele de cualiacaţiune nici nu li-se pretinde alta.

Eu ţin de prima şi cea mai însemnată datorinţă a administraţiunii nóstre scolare, devenită necesară chiar prin mişcarea naţionalităţilor, ca sĕ sĕ schimbe conform politicei constii şi consecuente.

Dar ca sĕ putem face acestea trebue întâiu sĕ studiem serios românismul ca un factor naţional şi cultural politic. Trebue mai nainte de tóte sĕ aflăm un om, care sĕ cunóscă pe deplin nu numai istora, literatura, desvoltarea culturală, cu un cuvênt întréga fiinţă pichologică a naţiunii magiare, în mĕsura pretinsă de spiritul timpului, ci şi a românilor. Cine, înarmat pe base scientifice cu deplina cunoscinţe a limbii române, a pătruns in istoria românismului, în literatura şi caracterul lui, nu numai înţelege aspiraţiunile politice şi naţionale ale acestui popor, dar are şi facultatea de a le cumpĕnì, aperceptiunea grabnică a spiritului sĕu va observa la moment şi nuanţele, care din când în când apar în mişcările lor culturale.

Uǹ om, de origine curat magiară, ca sĕ nu se pótă dubita în magiarismul lui şi nici românii sĕ nu'l privéscă de un recrutat prin interese materiale şi sociale din sinul altei naţionalităţi, pe care pe lângă tóte însuşirilor lui înalte îl despreţuesc drept un renegat, care îşi négă sângele. Un om, care şi în referinţele sociale este espresiunea însuşirile mai atrăgĕtóre ale rasei magiare, care prin umanismul seu, entusiasmul seu sincer şi adevĕrat se póte vîrî la inima ómemenilor, a cărui energie nu respinge, ci atrage, delicateţa nu este semnul slăbiciunii ci al puterii, care scie sĕ fie sincer şi precaut, fără ca sĕ fie vielén, un magiar adevĕrat şi puternic, dar fără fanatism, care nu numai în ale învĕţămêntului este acasă ci posede şi un orisont politic mai larg.

Dacă află dl ministru de instrucţiune un astfel de om, pună'l de conducĕtor în fruntea statului major ce va înfiinţa, căci fără un astfel de stat major nici când nu vom puté cunósce cu fundament şi clar mişcările culturale ale românilor şi nu vom sci nici când, că mijlócele de apĕrare ce va aplica nu sunt mai mult stricăcióse decât folositóre. Cine póte lua responsabilitatea faţă cu un remediu, dacă nu cunósce morbul. Sciu că acéstă propunere stă în contradicere cu modul de cugetare ierarchic al administraţiunii de instrucţiune, birocraţii o privesc de absurditate şi imposibilitate, dar şi eu sciu, că nici un stat şi nici o naţiune n'a fost mântuită între împrejuri estraordinare, prin cugetare birocratică, prin preocupare şi miopie de funcţionari.

Noutăţi.

Reuniunea femeilor române. Dumineca la 4 óre p. m. s'a ţinut a XXVI adunare generală a reuniunei femeilor române din Sibiiu, participând un numĕr considerabil de membri. D-na presidentă Maria Cosma în cuvêntul de deschidere, ţinut în termini călduroşi, a arĕtat progresul, ce l'a făcut acéstă reuniune dela înfiinţarea sa până aḑi şi nisuinţa nobilă, de care a fost condusă reuniunea spre a da fetiţelor de român cultură românéscă. Acéstă reuniune cércă sĕ-şi mărescă cercul activităţii şi sĕ înfiinţeze un pedagogiu de fetiţe, simţindu-se atât de mult lipsa de invĕţătóre române în acéstă ţéră. Spre scopul acesta e necesar însĕ modificarea statutelor. Intre aplause însufleţite îşi termină d-na presidentă vorbirea, declarând adunarea de deschisă. La ordinea ḑilei se pune raportul comitetului, căruia îi dă cetire secretariul dl N. St. Şuluţiu şi în care se înregistrézĕ despre regretabila perdere, ce o a suferit reuniunea prin rĕposarea membrului de încredere George Bariţiu, apoi a membrilor Maria Ilieş şi A. Laday. Membrii noi s'au înscris: domnişórele Ida şi Teresia Pipoş şi d-nii: Dr. N. Şerban, deputat dietal şi Dr. V. Saftu, profesor. Reuniunea numĕră 227 de membrii. Esamenele de vară conduse de d-na vice-presidentă Badilla au dat resultatul asteptat. Eleve înscrise pe anul 1893/94 sunt 22 gr. or. şi 1 gr. cat. Venitele reuniunei au fost de 1750 fl. Comitetul anunţă cu regret retragerea, din causa multelor ocupaţiuni, a cassariului R. Petric, care a fost un laborios funcţionariu; în locul d-sale s'a ales dl Dominic Raţiu, funcţ. la „Albina". Conform propunerilor din raport s'a esprimat condolenţă pentru membrii reposaţi; s'a votat mulţămită institutului „Albina" pentru ajutoriul de 300 fl. dat reuniunei; s'a ales doi bărbaţi de încredere în persónele dlor: Il. Sa Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit vicariu archiepiscopesc şi Dr. Octavian Russu advocat; pentru autenticarea procesului verbal s'au ales dl Parteniu Cosma, dna Simonescu şi d-şóra Popescu. D-na presidentă mulţămind de interesul, ce l dovedesc membrii, deciară adunarea de încheiată şi convócă inmediat o şedinţă a comitetului reuniunei

* * *

Sară de cunoscinţă. Sâmbătă, sara în 4. Nov. c. au avut universitarii nostri din Cluş „sara de cunoscinţă" obicinuită, în localităţile grădinei „Stadler". Au participat preste 50 de tineri. Petrecerea s'a început cu intonarea puternică şi repeţită a măiestosului nostru imn „Deştéptă-te române". A urmat bineventarea studenţilor începători din partea mai bĕtrânilor precum şi alte multe toaste şi cântece. Intre altele amintim, că domnul E. Pătăcean stud. iur. a toastat în mijlocul însufleţirei generale pentru înfrăţirea româno-slovacă. Petrecerea a durat până după meḑul nopţii; şi a fost fórte animată şi una dintre cele mat frumóse conveniri colegiale a bravilor nostri tineri din Cluş.

* * *

Aderare. Adunarea generală municipală a oraşului Cluş a aderat cu unanimitate la hotărîrea comitatului Cojocnei de a se substerne dietei adresa referitóre la cestiunea română, compusă de Bartha, a cărei conţinut sĕ publică în fóia nóstră.

* * *

Adunarea Reuniunei învĕţătorilor români din diecesa Caransebeşului s'a ţinut anul acesta la Bocşa-montană în ḑilele de 25. 26 şi 30 Octobre. După un raport al „Luminătorului", acéstă adunare, care anul trecut a fost disolvată cu forţa baionetelor şi în modul cel mai brusc din partea fisolgăbirăului Somogyi din Ciacova, din simplul motiv, că insinuarea i s'a făcut în limba română — astă dată a fost primită din partea autorităţilor administrative dela Bocşa în mod fórte prevenitor. Deşi insinuarea s'a făcut şi scris în limba română, fisolgăbirăul Kuotty nu mai că na găsit nimic de obiecţionat contra acésta, dar după deschiderea adunării, dêusul a fost cel dintâiu, care în numele inspectorului unguresc de scóle salută reuniunea printr'o vorbire căldurósă şi binevoitóre, rostită în limba română. Dênsul participà la concert, la bal şi la banchetul învĕţătorilor, împreună cu solbăbirĕul Blajovan, care coutribuì şi la arangiarea serbărilor. Cu drept cuvênt se întrébă „Luminătoriul", de unde acéstă bunăvoinţa în comitatul Caraş-Serevin, în timp ce cu un an înainte aceeaşi reuniune fù întimpinată în comitatul Timiş din partea autorităţi administrative unguresci cu o brusceţă deosebită? Cum se face, că ceea ce într'o parte a ţărei este permis şi legal în ceealaltă trece de crimă? — Inregistrăm totdeodată, că s'a ales ca preşedinte al reuniunei dl referent scolar I. Ionaş, ér ca fisc dl C. Bredicean. Anul viitoriu, reuniunea îşi va ţinea adunarea festivă a jubileului seu de 25 de ani în Lugoş.

* * *

Cabinetul austriac. Noul cabinet s'a format astfel: Windischgrätz ministru preşedinte; Bacquehem ministru de interne; Plener finanţe; Schönborn justiţiă, Madeisky culte şi instrucţiune; Welsersheimb pentru apĕrarea ţĕrii; Falkenhayn comerciu; Jaworsky ministru fără portofoliu.

* * *

Sciri militare. Escelenţia Sa F. M. L. Teodor de Galgoczy a sosit în 8 l. c. n, în Sibiiu, unde a luat conducerea interimală a comandei de corp XII.

* * *

De pe la Haţeg. Din părţile Haţegului ni-se comunică următórele: Preotul Daniil Petea din Fizeşti în protoprebiteratul Haţegului a încetat din viéţă în 15 Octobre a. c. în etate de 81 ani şi după un servici de 48 ani. Comuna Ohaba de sub pétra a îndurat în 26 Octobre st. v. o di tristă. Pela 10 óre a erupt un foc, în o casă din care fiind desime mare între căsi focul s'a estins şi s'a lăţit, în cât bieţii ómeni abia putéu ca sĕ îşi mântue câte o haină câte un vesmênt, dar de localisat abea mai era vorba. De cătrăsară le-a suces a puteà localisa focul şi a mântuì restul caselor. S'au prefăcut în cenuşe 41 de căse, afară de şuri nutreţe şi bucate. Au ars vesminte şi tot ce au agonisit preste vară, şi au rĕmas bieţi ómeni în gura iernii goli şi flămânzi în uşile ómenilor. Intreg ţinutul Haţegului cu munţi cu tot e îmbrăcat în vesmuêt alb Ómenii au cam ispràvit cu sĕmănatul.

* * *

Denumiri. Pretorul suprem din Nocrich Frid. Wahlbaum a fost numit protonotariu al comitatului Têrnava mare; ér în postul de protopretor e numit vice-notariul comitatens din Sibiiu G. Bedeus.

* * *

Faptă nobilă. Cetim în „Timpul". Duminecă, s'a oficiat cu solemnitate serviciul divin al parastasului repausatuli I. Scorţeanu, din avutul căruia d-na Maria G. Şchiopescu, sora repausatului, a donat însemnata sumă de 85.000 lei, cu care sĕ se facă un local propriu pentru internatul facultăţii de teleogie.

După ce I. P. S metropolitul primat oficià s-ta liturgie, ţinù o scurtă, dar frumósă şi binesimţită alocuţiune, în care lăudà fapta de înaltă caritate a fericiţilor donatori, rugând pe Dumneḑeu ca asemenea fapte măreţe sĕ găséscă mulţi imitatori

Pe la órele 9 şi jum., conform programei anunţate începù serviciul parastasului. Biserica era literalminte plină de un public numĕros şi ales, între care am observat pe P. S. archiereul Valeriu, d. dr. I. Cornoiu representantul ministeriului cultelor, corpul profesoral al facultăţei de teologie, d-na şi dl Neniţescu, dl P. Gârboviceau, dl Stăncescu, dl C. D. Georgian şi alţi licencenţaţi şi absolvenţi în teologie.

Serviciul începù cu un imn funebru escutat de studenţii în teologie sub diregerea d-lui Bănulescu. După serviciul parastasulu. Preacucernicia sa dl Dr. A. Mironescu directorul internatului teologic, ţinù un frumos discurs, în care desvoltà cu multă căldură şi entusiasm tema sa: Efectele carităţei creştine în ómenire şi în special, în noi românii.

* * *

Defraudaţiuni. Curia s'a ocupat în ḑilele trecute cu afacerea defraudaţiunei dela banca poporală din B. Csaba. Se scie, că casieriul Launer şi contabilul Krnak s'au sinucis. Cercetarea întrodusă a constatat, că s'a defraudat suma de 650,000 fl. Investigaţiunea a trebuit sĕ fie apoi amânată, din causă, că şi judele instructor Tribus şi-a luat viéţa. In fine s'a ţinut pertractare pentru directorul Bartoky, care a fost condamnat de către tribunalul din Gyula la 7 ani închisóre. Tabla regéscă a redus-o la $5^1/_2$ ani, ér curia a aprobat sentinţa tablei, ordinând ca în pedépsă sĕ se socotéscă şi cei doi âni şi 4 luni de arest în timpul instrucţiei.

* * *

Condamnarea metropolitului Clement. In 9 l. c. a avut loc la curtea de apelaţiune din Tirnova pertractarea contra metropolitului Clemente, carele a recurat contra sentinţei primei instanţe, prin carea a fost condamnat la deportaţiune pe viéţă. Curtea de apel a condamnat pe metropolit conform art. 12 al legei penale otomane şi a art. 8 şi 9 a legei pentru ofensarea persónei principelui la 3 ani arest, hotărî însĕ a propune principelui ca acéstă pedépsă sĕ o pótă schimba în deportaţiune pe 2 ani.

Ni se trimite următórea:

Declaraţiune.

Subscrişii declarăm prin acésta, că prin articolul nostru publicat în „Tribuna" Nrul 133 din anul 1892 nu am ţintit sĕ ofensăm întru nimica pe domnul Ioan Broju şi că prin urmare epitetele de „poltron" şi „mişel" n'au fost făcute la adresa D-Sale.

Sibiiu, 3 Novembre, 1893.

Ioan Russu m. p.
Dr. Iuliu Grecu m p.
Victor Tordoşan m. p.,
martor.
George Moldovan m. p.,
martor.

Acésta declaraţiune mi s'a înmanuat la 3 Novembre n., cerêndu-mi-se cu urgenţă retragerea acusei spre a se sista procesul pentru vătĕmarea de onóre. Am şi făcut acésta, după-ce am primit asigurarea pe cuvêntul de onóre, că declaraţiunea de mai sus se va publica în ḑiariul „Tribuna".

Ioan Broju.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Dela Avrig merge mai departe drumul de ţară pe lângă Olt. In stânga şerpuiesce riul cu multe cotituri, când mai aprópe, când mai departe de drum, ér în drépta sĕ nalţă maiestos munţii, oferindu-ne pas de pas cele mai frumóse privelişti de munte, tóte măreţe şi impunĕtóre. Comunele sunt dese parte aşeḑate de-a lungul drumului, parte resfirate pe şes şi pe la pólele munţilor. O însuşire caracteristică a lor este, că în multe din ele frontul caselor este împodobit cu diferite figuri văpsite, precum cununi de flori, cocoşi, figuri de ómeni etc., ér pe multe stă scris anul zidirii lor. Pela satele de sub pólele munţilor, la gura văilor, s'au aflat odinióră mănăstiri românesci de călugări, precum la Porumbacul de Sus, Sâmbăta de Sus, Berivoii-Mari, pe valea Sebeşului, la Şercăiţa, la Şinca-Nóuă, la Perşani, la Veneţia, Comana de Sus etc Ruinele lor se vĕd ici-colo până în ḑiua de aḑi şi tot asemenea s'au păstrat numirile locurilor mănăstiresci, ér în unele locuri se află grădini cu pometuri alese, plantate şi cultivate odinióră de călugări. Una dintre cele mai frumóse ruine este ruina mănăstirii dela Sâmbăta de Sus, aşeḑată la póla munţilor, din sus de sat, încungiurată de păduri. Biserica este aprópe întrégă conservată; în jurul ei se ved gropile, unde au fost aşeḑate chiliile călugărilor. Din o inscripţiune aflătóre aici se vede, că biserica a fost zidită între anii 1688—1714, de către Const. Vodă Brancovanul. Mănăstirile aceste au fost, mai tóte, arse şi dărîmate în jumĕtatea a dóua a secolului trecut din partea stăpânirii.

Prin satele din Ţara-Oltului sĕ află, în cele mai multe, scóle bune, cu zidiri frumóse. Mai multe din ele sunt scóle grăniţeresci, susţinute din fondul fostului regiment român I de graniţă.

Instituţiunea de graniţe militare s'a creat în Ardél în jumĕtatea a dóua a secolului trecut. In părţile de méḑăḑi ale Ţerii-Unguresci graniţele militare esistau de mai nainte, avênd menirea a apĕra graniţele ţerii de încălcările turcilor.

Cu asemenea scop s'au înfiinţat şi în Ardél graniţele militare (începênd dela anul 1761) de-a lungul graniţei de méḑăḑi şi rĕsĕrit a ţerei, adecă dela Pórta de Fer pănă la Ţara Bârsei, apoi în secuime şi pănă în valea Someşului - Mare, la Năsĕud. Pe acest teritor lung s'au înfiinţat din locuitorii satelor şi oraşelor din apropierea graniţei şi din unele comune mai din lăuntrul ţerii în total 6 regimente de grăniţeri anume regimentul român I. de graniţă la hotarele de méḑăḑi ale ţerei, dóuĕ regimente grăniţeresci în Secuime, al doilea regiment român de graniţă în ţinutul Năsĕudului, apoi un regiment secuiesc de husari şi unul românesc de dragoni.

Grăniţerii erau scutiţi în parte de darea statului şi folosiau liber pădurile. Ei au luat parte la multe lupte şi cu deosebire grăniţerii români s'au luptat fórte vitejesce, câştigând glorie numelui nostru românesc. In vreme de pace grăniţerii aveau sĕ păzéscă pasurile şi trecătórele de munte şi făceau serviciu la staburile regimentelor şi în companii.

Regimentul român de dragoni a fost desfiinţat la anul 1770. ér celelalte au fost desfiinţate la 1851.

Regimentele grăniţeresci în decursul esistenţei lor şi'au întemeiat fonduri însemnate, anume fondul de monturi (îmbrăcăminte, de uniformare), al cărui isvor de venit mai însĕmnat îl forma desdaunarea, ce a dat-o statul familiilor grăniţeresci pentru vestmintele, cu care au luat grăniţerii parte la resbóie; alt fond a fost fondul de provente, care s'a alcătuit din venitele dreptului de regalii şi cârcimărit al comunelor grăniţeresci. La desfiinţarea regimentelor grăniţerii români au lăsat neatinse aceste fonduri şi din venitul lor parte susţin scóle, parte dau stipendii şi ajutóre tinerilor urmaşi ai foştilor grăniţeri.

Regimentul român I. de graniţă, precum au amintit, sĕ afla la graniţa de méḑăḑi a ţerii, în comitatul Huniădórei, în scaunul Sibiiului şi districtul Făgăraşului şi se compunea din 84 de comune (parte curat grăniţeresci, parte şi cu locuitori cari nu erau soldaţi grăniţeri, numiţi provinciali) formând 12 companii. Steburile regimentului se aflau la Haţeg, la Orlat şi în Ţara-Oltului la Vaida-Rece. După desfiinţarea regimentului foştii grăniţeri din acest regiment au primit de la stat la anul 1871 *) fondul de monturi al lor, pe care l'au declarat de fond scolastic grăniţeresc; el este administrat de un comitet. cu reşedinţa în Sibiiu şi din venitele lui sĕ susţin prin satele foste grăniţeresci 21 de scóle elementare, cu 40 de învĕţători şi 6 învĕţătóre. Din aceste 7 se află în comitatul Huniădórei, (Cârşiţi, Veţel, Haţeg, Riualb, Baru-mare, Cugir şi Spini) 4 în comitatul Sibiiului (Jina, Orlat, Racoviţa şi Vestem) ér 10 în comitatul Făgăraşului (Scorei, Vistea de Jos, Voila, Lisa, Vaidarece, Copăcel, Mărgineni, Ohaba, Tobanul-vechiu şi Ţinţari).

Aceste scóle sunt unele dintre cele mai bune şi mai bine conduse din întréga ţară

(Va urma.)

---

*) Prin stăruinţa neobosită a baronului Ursu de Margină, c. şi r. colonel în pensiune, care este de la 1871. preşedintele comitetului de administrare a fondului şi a conducerii scólelor grăniţeresci.

Convocare.

Deórece la adunarea generală a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, care a avut loc în 31 Octobre st. v. (12 Novembre) a. c. nu s'au întrunit două terţialităţi a tuturor membrilor cu vot decisiv reclamat prin §-l 15 al statutelor, pentru de a se puté lua conclus valid relativ la modificarea statutelor, în sensul acelu iaşi § se convócă prin acésta pe ḑiua de Dumінecă 21 Novembre st, v. (3 Decembre) 1893 la 4 óre p. m.

Adunare generală estraordinară

în localul societăţii române de lectură din Sibiiu (Albina parterre) în care cestiunea se va decide cu maioritatea voturilor membrilor presenţi.

Unicul obiect de pertractare va fi: Proiect referitor la modificarea statutelor.

Din şedinţa comitetului Reuniunei femeilor române, ţinută la 31 Octobre st. v. 1893.

Maria Cosma, presidentă. *Nicolau St. Şuluţiu,* secretariu.

Avis.

Sâmbătă în 25 Novembre st. v. c. arangiază „Reuniunea de femei, pentru înfrumseţarea bisericei gr. cat. din Sibiiu“ în sala dela casa societăţii (Geselschaftshaus) petrecere cu dans împreunată cu sortire de obiecte în favórea fondului seu. Inceputul la 7½ óre séra.

Se observă, că p. t. dómne, domnişóre şi domni, cari au primit invitări, sunt îndreptăţiţi a invìta şi óspeţi de altă naţionalitate din cercul cunoscinţei lor.

Comitetul reuniunei.

Poşta redacţiunii.

Pl. în N. Raportul D-Tale, deşi regretăm, nu sĕ póte publica.

La mai mulţi. Avênd mult material, cele trimise nu sĕ pot publica decât pe încetul. Red.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.25	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	---	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕ a inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8 20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57						
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9 38	2.30	8.-

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	-		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	-		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil Slivestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 121 Sibiiu, Joi 4/16 Novembre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 3 Novembre, 1893.

Continuăm cu legea privitóre la regularea salarielor învĕţătoresci, şi în deosebi cele următóre le recomandăm deosebitei atenţiuni a învĕţătorilor nostri, căci prin dispoşiţiunile § 13 din lege învĕţătorii nostri sunt scoşi în cele disciplinare cu totul de sub scutul legilor ordinare ale statului şi sunt puşi sub legi escepţionale din graţia direcţiunei duşmănóse contra statului.

Inainte de a urma firul susţinut în proiectul guvernului trebue sĕ ne oprim la § 12 din lege, care e § nou, din iniţiativa dietei.

După dispoşiţiunile proiectului guvernului statul la scólele confesionale întregia salariul până la suma minimală în tot casul între condiţiunile sciute, până la suma de 50 fl. fără ingerinţă în afacerile interne ale scólei, preste 50 fl. cu ingerinţa arĕtată deja.

§ 12 din lege a tăiat liberalismul binevoitoriu al guvernului şi în punctul acesta, şi a enunciat, că la scólele confesionale guvernul póte întregí suma salariului normal, dacă însĕ guvernul va afla, că importante interese de stat reclamă, ca acea scólă confesională sĕ piéră, atunci nu intregesce salariul până la suma minimală la respectiva scólă confesională, ci dispune direct sistarea scólei confesionale, şi înfiinţarea de scólă de stat sau normală.

Deosebirea esenţială între proiect şi lege, în ce privesce sistarea scólei confesionale, e, că în sensul dispoşiţiunilor din proiect, scóla confesională sĕ sista numai în casul, când se constata, că confesiunea nu póte asigura salariul normal, anunţat odată ca asigurat, căci după cum s'a accentuat, în sensul proiectului, guvernul întregia suma până la 300 fl. dacă era anunţată de către confesiune. După lege guvernul numai dacă voiesce mai intregesce salariul la scóla confesională, numai în casul, dacă importante interese de stat nu pretind sistarea scólei confesionale.

In cele următóre se reguléză disciplinarea învĕţătorilor la acele scóle confesionale, cari sunt ajutorate dela guvern cu o sumă, care asigură ingerinţa statului în afacerile interne ale scólei. Va se ḑică decì, dacă statul pentru susţinerea unei scóle confesionale contribue cu o sumă, ce trece preste 60 fl. atunci disciplinarea învĕţătoriului dela acea scólă se face cu ingerinţa guvernului. Dacă învĕţătoriul respectiv are asemenea purtări, pentru cari după normele bisericesci trebue sĕ fie amovat din oficiu, în acel cas sentinţa de amovare adusă de către respectiva autoritate bisericéscă numai atunci are valóre, dacă ministrul de culte nu cere aducerea unei nóuĕ sentinţe, pe basa unei nóuĕ cercetări, care sĕ face cu intervenţiunea unui membru din comitetul administrativ comitatens.

Nu vom mai insista deci la accentuarea anomaliei, că în ce mod accidental se ia din mâna bisericei dreptul de a-şi *regula, administra şi conduce independent afacerile sale scolare,* drept garantat prin legea fundamenlià de stat, ci vom accentua anomalia, că se creéză douĕ soiuri de învĕţători, învĕţători, cari pentru unele şi acele-şi delicte stau esclusiv sub jurisdicţiunea bisericei, şi învĕţători, cari pentru unele şi acele-şi delicte — din graţia unei sume de bani, care trece preste 60 fl. — stau şi sub jurisdicţiunea potestăţei statului.

Dară sĕ continuăm a releva şi celelalte dispoşiţiuni din lege privitóre la disciplinarea învĕţătorilor

După alinea a dóua din §. 13 autorităţile confesionale la cererea ministrului de culte şi instrucţiune publică sunt datóre sĕ întroducă cercetare disciplinară contra unui învĕţătoriu ajutorat de către stat. In asemenea casuri ministrul póte sista în ori-ce moment ajutoriul dat scólei respective. Sentenţele aduse în asemenea casuri la tot casul trebuesc promovate la ministru, care apoi póte dispune cercetare nouă şi aducerea altei sentenţe cu conlucrarea unui membru din sinul comitetului administrativ comitatens.

Ar fi de interes întrebarea, ce se întêmplă cu o scólă, dacă după intentarea de proces la porunca ministrului se sistéză subvenţionarea statului. Vine de a se închide scóla confesională imediat sau dóră va rĕmânea scóla fără salariul normal până la finalisarea procesului intentat contra învĕţătoriului? In casul când ar urma sistarea scólei confesionale deodată cu detragerea ajutoriului dela stat, ce se va întêmpla, dacă învĕţătoriul se va adeverí de nevinovat? se va rehabilita din nou scóla confesională, sau va rĕmânea pe veci perdută?

Sau în casul când biserica va afla, că învĕţătoriul e nevinovat, şi statul va enuncia preste voia bisericei vinovăţia lui, cum se va evita atunci conflictul dintre biserică şi stat? cum se va curma convingerea, care va trebuì sĕ străbată în popor, că statul calcă în consciinţa bisericei, îi provocă ca din senin pretecste spre a nimicí prin învĕţătoriu scóla confesională?

Nedumeririle acestea de bună sémă vor afla regulare în instrucţiunea, ce se va emite pentru punerea legei în lucrare. Vom avé ocasiune deci sĕ mai meditâm atunci asupra lor, acuma vom trece la casurile, când disciplinarea învĕţătorilor dela scólele confesionale se ia cu totul din mânile confesiuneii şi se pune în cele ale comitetului administrativ comitatens.

Adresa comitatului Cojocnei.

(Incheiere.)

B) Nu se póte acì sĕ nu fim cu atenţiune la cestiunea bisericilor gr. orientale. Art. de lege IX din 1868 imparte biserica gr. or. în douĕ părţi de sine stătătóre şi pe amêndouĕ le provede cu drepturi de autonomie. In coutra autonomiei nu se póte da espresiune dorinţei, ca dreptul de inspecţiune asigurat guvernului sĕ se esercite cu atenţiune potenţată. Nici despărţirea în douĕ a bisericilor n'ar avea o influinţă mai de însĕmnătate asupra vieţei statului, dacă despărţirea acésta şi-ar afla motivarea în situaţiunea geografică şi în avantagii administrative dependente de acésta. Ei, dar pe una dintre bisericile despărţite legea a numit-o biserică naţională sêrbéscă, ér pe ceealaltă biserică naţională românéscă. Şi pentru ca nici măcar îndoélă sĕ nu se nască în privinţa spiritului, ce se cuprinde în acéstă numire, şi a consecenţelor lui: legea consacră un articul deosebit religiunei greco-orientale, lăsând pe credincioşi în libera folosinţă a limbei lor rituale.

Naţiunea e concept politic, rassa e concept etnografic. Naţiune constitue comunitatea instituţiunilor, comunitatea istoriei, comunitatea vieţei de stat. La formarea rassei e de lipsă numai comunitatea limbei. Naţiunea este o organisaţie viuă, teritoriu deosebit şi statul însu-şi prin ea, în ea şi pentru ea trăesce. Tocmai de aceea într'o ţară cu organisaţie politică unitară pot sĕ fie mai multe rasse sau naţionalităţi, naţiuni însĕ mai mult ca una nu pot fi. Nu pot fi, pentru-că de atributele vieţei naţionale se ţine ca — afară de terenul cultural şi social — sĕ ocupe tóte funcţiunile din legislaţiune, dela guvern, dela justiţie şi dela administraţie, — şi îndată ce într'o ţară recunóscem douĕ sau mai multe naţiuni, trebue sĕ recunóscem pentru acea ţară şi posibilitatea unei sau mai multor legislaţiuni, guverne şi justiţii. Acestui curs de idei îi dă espresiune art. de lege 54 din 1868 când decretéză, că toţi cetăţenii fără deosebire de limbă şi de religiune, constitue împreună naţiunea magiară unitară. Aşa dară fără deosebire de religiune! Şi e caracteristic, că împreună cu acéstă mĕduósă enunciaţiune principiară, ce dovedesce o deosebită înţelepciune de stat, apare în acelaşi an şi legea creată pentru gr. or. cu caracter naţional parte sêrbesc, parte românesc. Prin acésta legislaţiunea magiară a făcut un puternic pas în direcţiunea, ca în acéstă patrie sĕ se ridice pe lângă naţiunea magiară şi alte naţiuni.

FOIŢA.

Documente pentru limbă şi istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare).

Domineka, la Sàntele Pastĭ.

Versu. Sò se skolà Zeul, si sò se resipĕaskè neamiciĭ luĭ

Hristos din morcĭ kànd invià, ku mortĕa pre morte kalkà, ci celor din mormènturĭ, viacà donà.

Versu. Precum se risipesce fumul, sò se risipéskà; kum se topesce cĕara de facĭa fokluĭ.

Hristos din morcĭ kànd invià,

Versu. Aşĭ sò pĕarè pekatoşiĭ dela facĭa Zeuluĭ. Şi derepciĭ sò se alegrĕazè, şi sò se bukure inàtĕa Zeuluĭ.

Màrire; Şi akum. Hristos din morcĭ kàndu invià.

Joĭ, la inàlcarea Domnuluĭ.

Versu. Auzicĭ aciste tote gintele, askultacĭ tocĭ, kariĭ lokuicĭ in lume.

Te inalcaşĭ intru màríre Hristose Zeul nostru, şi fakuşĭ bukurie Inveceĭlor prin promisĭunĕa Sàntuluĭ Spirtu. Şi prin binekuvèntarĕa se inkredincarà eĭ, kà tu esti Fiul Zeuluĭ, liberatorĭul lumeĭ.

Versu. Gura mĕa va vorbí incelepcĭune şi kugetlu inimeĭ mele precepere.

Te inalcaşĭ intru màrire Hristose Zeul nostru.

Versu. Plekavoiŭ in semìlaturà urekĭa mĕa, desclidevoiŭ in Kànturie inceleslu meŭ.

Te inalcaşĭ intru màrire Hristose Zeul nostru.

Màrire; Şi akum. Te inalcaşĭ intru màrire Hristose Zeul nostru.

Dominekà, la Cinzeciune.

Versu. Domne! intru poterĕa tĕa se va alegrí imperatlu, şi de màntuirĕa tĕa se va bukura forte.

Binekuvèntat esti Hristose Zeule, karele ku tramiterĕa Spìrtuluĭ Sàntu peskarĭlor, aretaşĭ pre eĭ preaincelepcĭ ká prin trènşiĭ peskuişĭ cie lumĕa, omamatoriule màrire cie.

Versu. Pofta inimeĭ luĭ dedeşĭ luĭ, şi de voĕa buzelor luĭ nu lipsişĭ pre dènsul.

Binekuvèntat esti Hristose Zeul nostru.

Versu. Kà intimpinaşĭ pre el ku binekuvèntàrĭle bunètateĭ tele, puseşĭ pre kaplu luĭ konunà de pĕatrà scumpà.

Binekuvăntat esti Hristose Zeul nostru.

Versu. Viacà rogă dela tine; şi dedeşĭ luĭ lungime de zĭle in vieta vieteĭ.

Binekuvèntat esti Hristose Zeul nostru.

Màrire Tatàluĭ. Binekuvèntat esti Hristose Zeul nostru.

Şi akum. Binekuvèntat esti Hristose Zeul nostru.

Rogàcĭunĕa Popeĭ, la kàntarĕa Trepteĭ treelĕa.

Tu, karele donaşĭ noè aciste komune şi de impreunare rogàcĭunĭ, karele şi la doĭ seu la treĭ impreunacĭ intru numele tĕu, promiseşĭ a dá lor cererĭle, ènsucĭ tu, plineste şi akum cererĭle servilor teĭ spre folos, şi dà noè intru acistà vietà de akum kunoscinta adeverluĭ tĕu, şi in cĕĕa fiitóre donĕazà noè viaca vietosà.

Kànd vinu Kàntàrĕciĭ la: Màrire Tatàluĭ, atuncĭ Popa şi Diakonlu faku inàintĕa meseĭ sàntà treĭ inklinàcĭunĭ. Apoĭ Popa lĕa sàntul Evangeĭ, lu dà Diakonluĭ, şi dupò-cí esu prin Uşĭa de mezinopte, vin la loklu datinat, unde faku intrarĕa mikà, şi pleku amèndoĭ kapetele, ĕarò Diakonlu zice ku umilincà: Domnuluĭ sò ne rugèm. Impreunà cene ku treĭ degite şi Orarĭul, ĕarò Popa zice incet rogàcĭunĕa intrareĭ.

(Va urma.)

De un timp anumit, românii consecuent se numesc pe sine naţiune După ce însĕ nici teritorii deosebite, nici vre-o organisaţie administrativă pentru de-a se putea constitui ca naţiune n'au avut, din asta causă împregiurărei, că ei s'au numit pe sine naţiune, numai o însĕmnătate stilistică i s'a putut atribui. Articulul de lege 9 din 1868 însĕ a schimbat situaţiunea. Dela aducerea acestei legi naţiunea română nu este un concept gol, căci în biserica gr. or. ea a dobândit încorporare. Pentru tendinţele ultraiştilor români legislaţiunea magiară a netedit drumul. Viéţa naţională pornită spre constituire şi a primit un organism, şi apoi, că ce bastion de apĕrare este acest organism pentru aspiraţiunile naţionale române, acésta dela 1868 încóce o vedem în fiecare di în agitaţiile din an în an mai potenţate, al căror curent stă în astfel de raport cu biserica naţională română, ca şi circulaţiunea sângelui cu cavităţile inimei: în todéuna de acolo plécă şi întotdéuna acolo se reintórce.

Aşa dară cel mai puţin lucru, ce este de dorit în interesul unităţii naţionale magiare este modificarea articulului de lege 9 din 1868 astfel ca sĕ se ştérgă caracterul naţional al bisericilor gr. or. Nimĕnui acéstă modificare nu-i póte pricinui o adevĕrată vătĕmare, de-óre-ce prin ea nu se atinge nici scopul divin nici cercul de drept autonom al bisericei; prin acéstă modificare însĕ ar înceta un privilegiu atât de nemotivat, asemenea căruia nu mai are nici o biserică din acésta patrie şi de bună voie s'ar elibera Rutenii şi Magiarii gr. or. de sub jugul unei liturgii cu limbă străină.

C) Abia s'ar puté trage la îndoială, că una dintre garanţiile libertăţii publice şi unul dintre punctele cardinale ale puterei naţionale îl formézǎ desvoltarea individuală a cetăţenilor. Cu cât mai multe sunt indívidualitalităţile, cu atât mai mulţi stêlpi are edificiul vieţei naţionale. Tocmai din acest punct de vedere numai aproba se póte acel principiu al sistemului nostru de instrucţie, după care nu numai statul ci şi confesiunile, societăţile, comunele şi privaţii încă sĕ aibă dreptul de-a intemeia şi de-a susţiné scóle.

Esistă însĕ un punct unde nu se pot permite abaterile şi acest punct este punctul de vedere al patriotismului. La alegerea cărţilor didactice, la statorirea ordinei de învĕţămênt, la împărţirea profesorilor, la aplicarea sistemului de învĕţământ, la sistemul de disciplină întêmple se abateri, căci pot sĕ se întêmple, este însĕ generală şi necondiţiunată dorinţa ca sântul concept al patriei sĕ i se inspire fiecărui scolar; ca în inimele lor sĕ se desvólte sentimentul iubirei de patrie în deplină mĕsură ca glorificarea virtuţilor patriotice sĕ străbată în sângele lor, şi ca fie-care scolar în fie care scólă, sĕ fie de o potrivă pătruns de cel mai curat sentiment al datorinţei, că a părăsì acéstă patrie e crimă, a o apăra e cea mai de frunte glorie şi că sublimulni concept al patriei îi este subordonat ori ce interes confesional, de rasă, comunal şi individual.

Durere acéstă uniformitate a sentimentului şi consciinţei de datorinţă lipsesce. Din tóte semnele se vede, că în scólele de rasă nemagiară se negligéză întréga esistenţă etică a acestei cestiuni de mare ponderositate Pentru o aberaţiune atât de mare a sentimentului de datorinţa se póte face responsabil mai întâi spiritul instrucţiunei.

Din asta causă ţinem neapărat de lipsă a se lua în privinţa acésta dóuĕ dispoşiţiuni Una este, ca scólele medii singur numai despre absolvarea claselor corespundĕtóre sĕ fie îndreptăţite a da testimonii, ér testimonii de maturitate sĕ pótă da numai comisiunile esaminatóre, ce se vor constitui spre scopul acesta din partea statului Cu ocasiunea acestor esamene pe lângă cualificaţiunea dobândită în sciinţe, ar fi de a se pune deosebit pond pe modul, cum sciu scolarii sĕ judece punctele de vedere patriotice

A doua mĕsură, ce este a se lua în scopul de a sădi în popor spiritul patriotismului sănĕtos, trebue sĕ se refere la preparandii. Dela restituirea constituţiunei nóstre s'a întêmplat acea negligenţă aprópe de necredut, că statul magiar a negligiat a cresce popórele de rassă nemagiară în spiritul magiar. Pentru a judeca urmările acestei influinţe păgubitóre, fie de ajuns a aminti, că elevii scólelor din ţinutul Năsĕudului pórtă chipiuri de feliul celor din armata română, cu colorile României, şi că în acel ţinut aprópe în fie-care casă ţĕrănéscă decórea principală o formézǎ portretul regelui român Carol, în timp ce portrete de-ale bărbaţilor mari ai patriei nóstre, începênd dela regele magiar, nu vei găsì nicăiri.

In acésta stare de lucruri nu ne ajută nici cea mai strictă ordinaţiune, deórece viéţa interióră a scólelor e imposibil a o controla. Acésta o dovedesce şi împregiurarea, că obligamentul de-a invĕţa limba magiară (deşi esistă de mult), nu arată absolut nici un resultat, aşa că nici măcar un român nu s'a aflat, care sĕ fi invĕţat unguresce din causa acestui obligament. Vindecarea radicală a rĕului trebue începută aşa-dară la preparandii. Sĕ nu se facă acésta cu îndrumări şi ordinaţiuni, deórece şi aici stă faptul, că influinţa scólei nu se póte controla, ci sĕ se facă prin aceea, că numai individilor cari au studiat şi au absolvat în preparandii de stat sĕ li-se permită a păşi pe cariera de învĕţătoriu poporal.

D) Fără ori-ce motivare constatăm, că 70 percente dintre scólele poporale confesionale nu corĕspund cerinţelor legii. Este deci de dorit stricta esecutare a legii de instrucţie poporală.

E) Adese-ori se plâng concetăţenii nostri români în contra legei electorale. După ei, nu este dréptă, nici împărţirea cercurilor electorale, nici normarea capabilităţii de alegător. Acéstă plângere ni se pare şi nóuĕ a fi motivată, şi în pirvinţa acésta trebue sĕ se facă o schimbare prin împărţirea mai dréptă a cercurilor. Este însă anomalie şi mărimea şi diversitatea cercului.

Dealtmintrelea esenţa lucrului constă în aceea, că toţi acei cetăţeni, cari se provĕd cu dreptul de alegător, sĕ fie capabili de a judeca, că óre care dintre candidaţi este vrednic de încrederea lui. Dacă acum condiţionăm capabilitatea numai dela starea materială: atunci ar trebui sĕ se pună un cens atât de mare, încât mai ales în părţile ardelene, numĕrul alegĕtorilor s'ar reduce la jumĕtate pe câţi sunt acum. Macarcă şi astădi censul este atât de mare, încât acuşa, după ce vor muri toţi alegĕtori înscrişi pe basa dreptului nobilitar, în sĕcuime după actualul cens, în câte un cerc electoral nu se vor afla mai mulţi decât câte 50 de alegĕtori; vor fi însĕ şi câteva cercuri de acelea, şi anume cercul Breţcului şi al Olafalĕului, unde nu se găsesc mai mult decât câte 15 invidividi într'un cerc, cari au censul prescris. Situaţiunea este deci de aşa, că sau va trebui sĕ micşorăm censul în mod considerabil, sau sĕ espunem marele interese ale representanţei poporului acelor pericule, ce în cele mai multe casuri le aduce cu sine numĕrul peste mĕsură mic al alegĕtorilor.

Nu se póte găsi deci un alt mijloc corect pentru resolvarea acestei cestiuni, decât acela, ca de-odată cu împuţinarea censului după avere, sĕ se împuţineze şi censul după inteligenţă. Ca o condiţiă a censului după inteligenţă ar fi a se stabili cunóscerea scrisului şi a cetitului.

In urma acestora, la revisuirea legei electorale, care revisuire este de altmintrelea luată în perspectivă, e de lipsă a se statori, ca pe lângă respectarea obicinuitei lor cualificaţiuni morale, a unui cens de avere corĕspundĕtor raporturilor economice ale ţerei şi mai moderat ca cel de astădi, — şi a drepturilor câştigate: ori care cetăţén majorean şi cu drepturi individuale, care scie scrie şi ceti unguresce, sĕ fie alegător.

După acésta sĕ fac dietei următórele propuneri concrete:

a) § 172 al articulului de lege V. din 1878, sĕ se modifice în acel sens, ca idea de stat magiar sĕ se bucure de-o protecţiă mai cu efect;

b) procedura de pressă sĕ se modifice astfel, ca sĕ se dificulteze subtragerea autorilor dela responsabilitate, şi pentru casul când crima s'ar repeţi, urmările responsabilităţii sĕ fie potenţate;

c) comerciul postal cu România sĕ se restrîngă astfel, ca sentimentul public al locuitorilor patriei nóstre, sĕ fie ocrotit de atacurile pressei din România, îndreptate în contra unităţii politice şi a păcei interióre a statului magiar;

d) modificarea art de lege 37 din 1875 astfel. ca conducerea afacerilor interióre ale societăţilor publice comerciale sĕ fie controlate din partea autorităţilor într'un mod mai simţit, de cum au fost până acum;

e) articolul de lege 14 din 1880 respective 24 din 1892, sĕ se modifice astfel, ca procedura pentru regularea posesiunilor, sĕ se pótă aplica din oficiu.

Pentru stîrpirea din rădăcină a rĕului însĕ mai e de lípsă de următórele dispoşiţiuni:

a) modificarea articulului de lege 44 din 1868 astfel, ca la tóte autorităţile publice sĕ se întrebuinţeze esclusiv limba statului;

b) articolul de lege 9 din 1868 sĕ se modifice astfel, ca caracterul naţional al bisericei greco orientale sĕ se ştérgă;

c) sĕ se modifice art. de lege 30 din 1883 aşa, ca testimonii de maturitate sĕ nu mai pótă da, decât numai comisiuni esaminătóre anume constituite spre acest scop din partea statului;

d) art. de lege 38 din 1868 sĕ se modifice în acel sens, ca numai aceia sĕ pótă păşi pe cariera învĕţătorésca, cari au absolvat la preparandii de stat;

e) art. de lege 28 din 1876 şi 18 din 1870 sĕ se esecute cu stricteţă, pentru ca astfel controlarea scólelor poporale şi obligamentul de-a învĕţa limba magiară, sĕ aibă un efect mai mare;

f) cu ocasiunea revisuirei articulului de lege 33 din 1874 cercurile electorale sĕ se împartă în mod mai drept şi pe lângă moderarea censului după inteligenţă într'un mod corĕspundător ideei de stat magiar.

Adresa sĕ termină astfel:

Nu aţiţăm ura, ci căutăm pacea; nu facem us de slăbiciunea românilor, ci voim sĕ întărim ţéra.

Noutăţi.

Căsătoria civilă şi universitarii români. Indată ce s'a vestit, că ministrul va substerne faimosul proiect de căsătorie civilă, universitarii magiari (rectius jidani) de la universitatea din Budapesta au hotărît sĕ-'şi esprime aderarea lor faţă de proiect. Spre acest scop s'a convocat o adunare, care s'a ţinut cu multă gălăgie în 12 Novembre După rapórtele foilor magiare étă ce magiarii néoşi au dus rolul şi au ţinut vorbiri: presedinte Bottlich, vorbitori: Engel Armin, Fábry, Moskovitz, Rosenthal, Kégly, Parchetich, Neuhauser. Aceste le scótem din raportul lui „M. Hirl". Nici un singur nume unguresc, toţi „uns're Leut!" Espresiunea aderării s'a primit, sĕ înţelege şi nici n'ar merita vorbă, dar trebue sĕ luăm notiţă din dóue motive. Intâi trebuie sĕ constatăm, că şi tinerimea magiară stă sub terorismul jidovesc şi că jidanii decid în numele ei şi sub masca magiarismului, ér foile magiare, orbite de tot sermanele şi jidovite, gratuléză tinerimii magiare. Al doilea motiv e, că universitarii nostri români, presentâudu-sĕ în numĕr considerabil la adunarea jidovéscă, pardon, universitară, au protestat cu demnitate contra propunerilor jidovesci. Ne orientăm după raportul lui Magy. Hirl". Românii, sĕ dice acolo, s'au grupat spre drépta de la locul presidiului, naintea băncilor reservate pentru representanţii presei. Când Rosenthal Hugo a pomenit despre canalia de stradă un român a strigat: „Canalia de stradă a fost ungurimea (magyarság) de la Turda şi Orade". La acésta s'a născut o larmă gróznică, dar ori cât de gróznică va fi fost, adevĕrul afirmărei nu l-au putut oprima.

Când Kegly a dis, spune „M. Hirl„: „Nu cred, că cineva sĕ fie aci, care n'ar aproba acest proiect liberal"…..

Din grupa românilor sĕ aude:

— Ba sunt. — Aci suntem noi. — Nóue nu ne trebue căsăioria civilă. —

In fine, când s'au cetit propunerile, ca sĕ fie primite, românii protestând au părăsit sala, înainte de-a sĕ enunţa conclusul.

* * *

Dieta. In şedinţele din urmă ale dietei Ungare s'a desbătat bugetul pro 1894. La desbaterea generală s'a atins în trécăt din partea oposiţiunei şi cestiunea naţionalităţilor, care guvereul nu e în stare a o resolva. S'a mai obiecţionat, că prin crescerea prea mare a cheltuielilor pentru armată Ungaria va suferì mari perderi economice.

* * *

Libertatea religionară. In comisiunea de instrucţie a dietei s'a început desbaterea proiectului pentru libertatea religionară. Şedinţele sunt conduse de dep. Schwartz.

* * *

† Bar. Alecsandru Bach, a murit la moşia sa din Unterwaltersdorf, Austria-inferióră, în etate de 81 ani. Din anul 1848 (28 Iuliu) până în 1859 (21 August) a condus Bach ca ministrul de interne al monarchiei destinele ei. „Perioda lui Bach" e urgisită de magiari, pentru-că dic ei, a răpit independinţa Ungariei, contopind acésta ţéră în monarchia austriacă. După retragerea sa a mai trăit încă 34 de ani.

* * *

Rĕsboiul cu cabilii. Din Melila se anunţă că şeicul comandant al cavalerei Kabyle a fost ucis de un obuz spaniol. Cabylii sunt descuragiaţi mulţi dintre ei sau retras la munţi, departe de focul tunurilor. Câte-va grupe de trăgaci mai rĕspund încă tirului forturilor.

Cabilii ne dând ostatici, generalul Macias a reînceput bombardarea.

* * *

Puterea maritimă a Europei. Admiralitatea englesă a publicat nu de mult o espunere a forţelor navale ale celor cinci mari puteri europene în anul 1893.

Dupa acéstă statistică, Englitera are în serviciu 24 vase de rĕsboiu, 3 vase pentru apĕrarea cóstelor, 60 de încrucişatori şi 74 alte vase, care nu sunt torpilori — în total 161. In reservă se află 10 vase de luptă, 14 pentru apĕrarea ţermurilor, 23 încrucişatori şi 44 alte vase, care nu sunt torpilori. In preparaţie sunt 9 vase de luptă 19 încrucişatori şi 22 alte vase — în total 325 de corăbii de rĕsboi.

Afară de acésta, coloniile englese mai au 20 de corăbii de rĕsboiu proprii ale lor.

Francia are în serviciu 19 vase de luptă, 5 pentru apĕrarea ţĕrmurilor, 23 de încrucişatori. In reservă 5 vase de luptă 3 de apĕrarea ţĕrmurilor, 20 încrucişători şi 62 alte vase. In preparaţie 8 vase de luptă. 2 pentru apĕrarea ţĕrmurilor, 19 încrucişători şi 5 alte vase, — în total 221.

Germania are în serviciu 11 vase de luptă, 14 încrucişătorí şi 19 alte vase. In rezervă 3 vase de luptă, 6 de apărarea ţĕrmurilrr, 17 încracişetori şi 5 alte vase. In preparaţie 7 vase de luptă 3 încrucişetori şi încă o corabie — în total 86.

Rusia are în total 120 vase de rĕsboiu „cele mai multe mici“, dice raportul. Italia are 93.

Cheltuielile Englitcrei pentru marină se urcă la 18, 480 916 funţi sterlingi; ale Franciei la 10.694.960; ale Germaniei la 4.795.570: ale Rusiei la 5.040.139 şi ale Italiei la 4.215.636.

In total deci flotele de rĕsboiu ale marilor puteri europene le costă câte 43227121 funţi sterlingi sau mai bine de 1075 de milióne de franci.

* * *

Cestiunea română şi tinerimea magiară. Foile din Budapesta aduc scirea, că tinerimea magiară va eşì din pasivitatea ei, observată până acum faţă de cestiunea română, în care sĕ vede, că a ajuns în urma adevĕrurilor sdrobitóre din Replică. La iniţiativa néoşului magiar Parchetich, presidentul societăţii tinerimii, va începe o acţiune agerĕ în privinţa acésta. Scopul mişcării e duplu, după cum scriu foile: de o parte tinerimea va documenta, că afirmările românilor referitóre la Ungaria nu sunt adevĕrate, ér de altă parte va protesta contra apĕsării ne mai pomenite (?!) a ungurilor din România.

Sermanii tineri jidani, vrem sĕ dicem magiari, sĕ vede, că au mâncărime de blamagiu! Parturiuntur montes......

* * *

Cestia órelor. S'a anunţat dilele trecute, că si Italia a aderat în sfârşit la „óra Europei centrale“; cu începere dela 1 Novembre st. n., óra naţională şi tradiţională a Romei pentru căile ferate a fost părăsită pentru óra unită „óra normală“, adoptată adi de aprópe tóte statele europene.

După cum se vede din gazetele italiene, publicul n'a prea primit cu mare entusiasm acéstă reformă.

Nóua óră italiană, care nu e nici decum universală, cum o numesc unii, e înainte cu 10 minute şi 4 secunde de óra Romei după care se socotia până acum în Italia.

Dar ceea ce e mai radical în reforma italiană este, că socotéla órelor nu se face ca până acum, cu 12 óre de di şi 12 de nópte, ci cu 24. Numai esistă nici diminéţa nici séra. Se dice: plec cu trenul de 17 óre, ceea ce însemnéză 4 óre şi 50 de séra. Se anunţă: voi sosì cu trenul de 19 óre şi 10 minute Prietenii cari aştéptă la gară trebue sĕ scie atunci că e vorba de 7 óre sĕra.

* * *

Jurămênt. I. P. S. S. metropolitul primat a dat o circulară cătră toţi protoerii eparchiei sale ca pe viitor nici un preot sĕ nu mai aibă voie a merge sĕ depună jurămênt fără cconsimţimêntul şi învoirea I. P. S. Sale.

* * *

Papă usurpator. Dilele aceste a eşit la ivélă o interesantă înşelătórie, căreia au cădut jertfă doi francesi, cari sufer de fanatism religionar şi care a pus în mare mişcare poliţia din Roma. Istoria se începe înainte de acésta cu doi ani. Pe atunci o călugăriţă isterică din Lorena vestia ómenilor, că ei ii s'a arĕtat prin semne ceresci, că papa a fost arestat de cardinali şi e deţinut ca arestant în catacombe, ér tronul papal este usurpat de un papă fals. Acesteia au dat credĕmênt doi francesi din Lorena: abatele Xaé şi notariul Glenard şi, adunând vre-o 40.000 franci, s'au dus acum doi ani la Roma, cu nobila intenţie, de-a elibera pe papa arestat. Mai întâi ei au scos în tipar o carte, în care descriu arestarea şi suferinţele papei, după cum lea povestit călugăriţa isterică. Cartea au împărţit-o gratuit în Roma. Vĕdênd fanatismul orb al acestor doi ómeni, câţi-va vagabundi au hotărit sĕ-i — tragă pe sfóră şi sĕ-i ciupéscă de părăluţe. Capii acestei bande li s'au presentat astfel: contesa de Saint-Arnaud, apoi Vincenzo Ubalducci, un moşnég fost secretar al principelui de Torlonia, om cu mare vadă în Vatican, principele Bustelli-Foscolo, apoi câţiva gardişti falşi etc. Acestia au asigurat pe cei doi francesi, că papa e arestat şi s'au oferit, că le vor da ajutor sĕ-l elibereze. Ba i-au făcut sĕ crédă, că papa e arestat dimpreună cu fidelul sĕu servitor Luigi, care nu e alt cineva, decât dispărutul Ioan Ort, fost archiduce austriac Ioan Salvator şi care a întrat în serviciul papei, ca sĕ se ispăsĕscă de un mare păcat şi sĕ capete ertare.

Prin multe machinaţiuni, sub pretecstul că trebuie cumpĕrate străjile şi alţi ómeni cu influenţă, cu încetul au scociorit dela francesi cele 40 mii de franci. In urmă, ca sĕ abată dela sine orice presupunere, într'o nópte întunecósă au arangiat o scenă în pivniţa unei case din apropierea Vaticanului, unde în presenţa celor doi francesi a fost eliberat un om care a jucat rolul papei arestat. Acestia liniştiţi asteptau sĕ fie renumeraţi de cătră papa, dar vĕdênd, că aştéptă în zadar, ba nu sunt primiţi nici în audienţă, vin la convingerea, — nu că sunt traşi pe sfóră, ci că pe papa din nou l-au arestat cardinalii. Astfel ei publică din nou o carte, în care descriu în detaiu eliberarea papei. In modul acesta lucrul a ajuns la cunoscinţa poliţiei, care dând de urma vagabundilor, pe unii i-a arestat, ér pe unii îi urmăresce.

Este însĕ curios, că cei doi francesi nici acum nu cred, că au fost înşelaţi, ci sunt de părere, că Ioan Salvator şi soţii de bună voie s'au dat de vagabundi, deóre-ce nu vreau sĕ tradeze secretul arestării şi eliberării papei. Acésta au declarat-o ei în diare.

Étă o istorie de tot curiósă în feliul ei.

* * *

O interesantă descoperire. — La Delfi, lângă *Atena*, în sĕpaturile care se fac s'a descoperit o marmură cu note musicale, cuprindênd cântecul deului Apolon.

Deasupra fie-cărei silabe sunt săpate notele musicale după care se cânta imnul. Se crede că inscripţia datéză din secolul al doilea înainte de Christos.

Descoperirea acéstă e cu atât mai importantă cu cât se aştéptă că ea sĕ dea chieia musicei grecesci antice, care nu era cunoscută până acum.

Pe basa convenţiei dintre Grecia şi Francia, francesii au dreptul sĕ publice descoperirea. Sĕpăturile dela Delfi se fac, în adevĕr cum se scie, de catră francesi.

* * *

Himen. Dl Vasilie Teotelecan şi d-şóra Policsenia Cadar şi-au serbat actul cununiei Duminecă în 12 Novembre n. a. c. în biserica din Sibiiu-cetate.

Adunarea municipală a comitatului Albei-inferióre.

Sub presidiul comitelui suprem Zeyk Daniel, s'a ţinut la 28 Octobre adunarea de tómnă, în Aiud.

Preşedintele, carele pentru prima dată a condus acésta adunare ordinară, s'a aflat ca acasă pe scaunul presidial, mai cu samă, că până la 1885 tatăl sĕu a ocupat acest post.

De aceea nici a ţinut de cuviinţă, ca sĕ mai facă vorbe multe, ci în mod sec s'a început pertractarea obiectelor.

In comitatul Albei de jos ungurii sunt mai toţi kossuthisti încarnaţi, dar în sala municipală sunt cei mai blândi mameluci.

Nu afli unul din ei, care sĕ-ţi dică „nem“ ci toţi pe întrecute dau cu „igen-ul“ — bine sciind, că aruncurile cele mari, în parte mare nu de pe spatele lor iese.

Aşa afară de voturile românilor Ivan şi Orăsan, tóte aruncurile s'au votat ca pe şinor. Observ, că alţi români nu erau de faţă, decât un biet de pretor şi vr'o doi notari, cari insĕ nu se pot strica cu cei dela masa verde.

Cumcă au lipsit românii din Alba-Iulia, Abrud, Blaş, tocmai dela acéstă adunare, ne prinde mirare, căci vorba a fost de vr'o 10 aruncuri şi de 2 împrumuturi mari, în sarcina comitatului.

Sĕ vede însĕ, că aşa a fost.

O amorţélă neesplicabilă domnesce în comitat.

Nu e înţelegere, nu e interes pentru afaceri publice, nu e nici chiar simţ de ruşine la unii din pretinşii corifei.

Jócă cu doi bani în 3 pungi de a „naţionalismul“, şi când e vorba sĕ fie la postul lor, se ascund ca nisce nemernici în visuini.

E aspru verdictul, dar e meritat şi credem, că absentarea în masse — este nejustificabilă.

Alegerile în comitetul permanent, în comisiunea administrativă s'au făcut cu totala ignorare a românilor. Şedulele au fost împărţite şi tipărite şi resultatul a fost, cum s'a plămădit de către actualii oblăduitori ai comitatului.

Venind vorba de magazinul din Craiva dăruìt de comitetul comunal, pe sama scólei gr. ort. şi de cele 1700 fl., împrumut de stat din Geógiul de sus asemenea dăruit pe sama scólei — s'a născut un adevĕrat murmur, când la propunerea comitetului permanent de a se respinge conclusul — a luat cuvêntul părintele adm. protopresbiteral Nicolau Ivan, care încă nu s'a aşteptat la o propunere atât de pĕcătósă şi cu tendinţe reutăciósă contra scólelor nóstre. A cerut vorbitoriul sĕ i se arete dacă magazinul de bucate figuréză în raţiociniile comunei — şi pe când referentul, românofagul Török Bertalan susţinea, că da, — a trebuit sĕ vină şeful dela licuidatură cu raţiociniile şi sĕ constate, că referentul nu a spus adevĕrul.

Părintele Orăşan — preot în adevĕratul înţeles al cuvêntului, a sărit în ajutorul colegului seu, a arătat, că magazinul este al singuraticilor şi nu al comunei — şi aceia pot face ce vor cu averea lor propriă, dar tóte înzădar, maioritatea cu tóte contra 4 voturi a primit votul referentului.

Este mirare, că la votul minorităţii s'a alăturat şi directorul de finance dl George Popp şi notariul public Alecsandru Folyovics.

Contra conclusului a însinuat părintele N. Ivan recurs şi vom vedé ce va hotărî vestitul Hieronymi, care ar voì sĕ împace pe români.

La cestiunea celor 1700 fl. daţi de comitetul comunal din Geógiu pe sama scólei gr. or. desbaterea a fost şi mai vehementă.

La anul 1876 — un cas analog s'a pertractat tot în aceea sală Referent a fost tot faimosul Török Bertalan, care acum a propus respingerea, — dar la 1876 a propus încuviinţarea împrumului de stat, pe sama scólei.

Părintele N. Ivan — a scos din buzunariu hârtia şi a cetit motivele din 1876, cari erau sĕ se dea împrumutul pe séma scólei din Mesentea, până ce acum acelaşi referent în una şi aceiaşi causă a făurit altele, vorbiau de „idegenitès“ — ca şi cum propunerea scólei române pentru unguri ar fi egală cu vre-un furt óre-care al alodiului. Referentul — opărit nu scia, ce sĕ dică, — ér părintele Orăsan din nou l'a întrebat, că corect s'a lucrat la 1876 sau corect se lucră acum?

Unisono strigau toţi, că la 1876 s'a lucrat rĕu — şi acum e referentul în mintea cea bună, la ce se înţelege, că nu au lipsit nisce observări fórte nimerite ale vorbitorilor români.

In apĕrarea referentului iau şi sărit în ajutoriu Dr. Kemény Géza, faimosul deputat al Vinţului-de-jos, ales de români, primarul Aiudului şi alte celebrităţi — şi aşa nu e mirare că a învins şovinismul unguresc şi aici, rĕmânênd tot numai cei doi preoţi români.

Şi contra acestui conclus a insinuat recurs adm. protopopesc al tractului, căruia îi zace la inimă apĕrarea scólelor din tractul seu.

După aceste scene furtunóse ce le-au provocat vorbirile preoţilor români — celelalte obiecte érăşi s'au primit ca eşite din maşină en bloc fără contrapropuneri, fără nici o desbatere.

Dacă erau 10—15 români din cei vr'o 50 români, cari sunt membrii ai adunărei, de bună sémă, că resultatul moral putea fi altul ca şi care a fost lucrând numai doi, contra sute de ómeni preocupaţi şi stăpâniţi de ura contra tot ce e românesc şi intenţionéză vre-o ameliorare în cele culturale.

Inspectorul de scóle — se ascunse în un unghiu, ca sĕ nu îşi arete faţa.

Ii era şi lui bag sémă pe plac, că scólele române cum sunt de strimtorate, căci altcum ar fi trebuit sĕ-şi ridice glasul.

Óre din cele păţite învĕţăm ceva pe viitor?

După cum stau trebile cu românii din comitatul Albei-de-jos — e greu sĕ te aştepţi la bine, mai cu sémă, că cei dela Blaş privesc cu un fatalism turcesc la cele ce se petrec şi nu au nici curagiu, nici inimă ca sĕ se pună în frunte şi sĕ iniţieze în direcţiunea acésta vr'o mişcare, care de bună sémă, că numai spre binele comitatului ar putea fi.

X. Y.

Convocare.

Reuniunea învĕţătorilor, români gr. or. din districtul Devei al archidiecesei transilvane — îşi va ţiné adunarea sa generală în 7, 8 şi 9 Novembre st. v. a. c. în Petrila, protopresbiteratul Haţegului, cu următórea:

Programă:

Membrii reuniunei — Duminecă dimineţa — vor asista în corpore la serviciul divin împreunat cu învocarea Duhului sânt în biserica din Petrila. După serviciul divin:

1. Deschiderea şedinţei prin presidiu
2. Constatarea membrilor presenţi.
3 Raportul comitetului central.
4. Raportul bibliotecarului şi a cassarului.
5. Alegerea comisiunelor revădĕtóre şi de controlare.
6. „Substantivul“ prelegere practică de Georgiu Reitescu.
7 „Ferul“ prelegere practică de Ioan Fleşer.
8. Prelegeri practice din comput de Petru Hadan şi Ioan Cirean.
9. Cunóscerea banilor noi, prelegere de Ioan Boţa.
10 Despre disciplina scolară, disertaţiune de Constantin Baic·
11. Raportul comisiunilor.
12. Stabilirea bugetului.
13. Propuneri.
14 Indeplinirea locurilor vacante prin alegere.

Din şedinţa comitetului central al reuniunei ţinută în Oreştia la 19 Septembre 1893.

Nicolau Sanzian, v. preşedinte.
Constantin Baic, secretar I.

Diverse.

Cele mai mari oraşe pe pămênt. După statistica cea mai nóuă numai 36 de oraşe se află pe suprafaţa pămêntului cu o poporaţiune mai mare de o jumĕtate de milion. Dintre acestea 12 sunt, a căror poporaţiune trece peste un milion, şi anume în Europa: Londra, Parisul, Berlinul şi Viena; în Asia: Kanton, Hongkong-Hanyang, Nutsang, Tokio, Siangtan şi Ligan: în America: New-York Brooklyn, Filadelfia şi Chicago. Cu o poporaţiune mai mică de un milion, dar peste o jumătate de milion sunt următórele oraşe. In Europa: St.-Petersburg, Constantinopol, Moscva, Glasgow, Hamburg-Altona, şi Manchester, Salford, Liverpool, Birmingham şi Budapesta. In Asia: Şientsin, Bombay, Calcutta, Hangston, Tsingfu, Futson, Peking, Sutson, Tsantson, Savhing, Landschon şi Tatsau. In America: Rio de Janeiro, Boston şi Buenos-Ayres.

Nr. 356/893. [222] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci, acum sistemisate dela scólele comunelor bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Câmpenilor sĕ escrie concurs cu terminul 15 ḑile dela prima publicare.

1. Gârda de sus cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi cuartir cu grădină.

2. Lăpuş cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi cuartir şi încălḑit.

3. Poiana-Valea-verde cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi cuartir cu grădină.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-şi trimită cererile concursuale cu documentele recerute de legile şcolare din vigóre pănă la terminul pus la subscrisul oficiu, avênd mai înainte a-şi trage informaţiune despre solvirea salarielor dela organele concernente.

Invĕţătorii aleşi vor trebuì se cânte în biserici şi se înfiinţeze grădini de pomărit.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni (Topánfalva), 12 Oct. 1893.

Romul Furdui,
protopresb.

Zl 8530/1893 fszb. [223] 1—3

Koncurs.

In der Grossgemeinde Freck ist die Gemeinde-Notärstelle zu besetzen, und werden qualificirte Bewerber hiemit aufgefordert, ihre Gesuche bis **4. Dezember l. J.** bei mir einzureichen.

Die mit dieser Stelle verbundenen Bezüge sind:

1. Gehalt 420 fl.
2. Für die Steuervorschreibungsarbeit 30 fl.
3. 1% Steuer-Manipulatiosgebühr.
4. Quartier und Beleuchtung in natura.
5. 6 Klafter Brennholz für Kanzlei und Privatwohnung.
6. Nutzniessung zweier Grundstücke von zusammen 1000☐°
7. Die für Privatarbeiten festgesetzten Gebühren.

Hermannstadt, am 11. Nov. 1893.

Der Bezirks Oberstuhlrichter:

Fabritius.

Poşta redacţiunii.

M. P. în Sar. Manuscriptul din cestiune e aici şi ar fi bine sĕ lucrez cu restul, ce sĕ-l publicăm. In casul acesta mai e lipsă sĕ-l trimitem? Cele trimise sĕ vor publica. In curênd urmézá epistolă.

Red.

Loterie.

Mercuri, în 15 Novembre 1893.

Sibiiu: **35 36 70 59 25**

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
–	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.-

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	--	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Petroşeni		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.0

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane,

Nr. 122 Sibiiu, Sâmbătă 6/18 Novembre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 5 Novembre, 1893.

Dela un prietin al nostru dela țară primim urmatoriul articol:

Povêrnișul, pe care au apucat magiarii, nu póte avé urmări bune, nici pentru țéră, nici pentru ei.

Cele ce s'au petrecut la Cluș în adunarea municipală sunt semnele cele mai vĕdite ale curentului bolnăvicios, ce i a cuprins pe magiari.

A incerca o capacitare a acestor elemente turbulente, este aḑi de prisos.

Suntem înpinși pe terenul de luptă, pe terenul de a ne apĕra, ceea ce avem mai sânt, legea și limba.

Aceste sunt puse în joc și mic cu mare trebue sĕ strigăm un puternic „veto“.

Planurile infernale ale sĕcuiului Bartha și tovareși au sĕ ne facă sĕ fim cu ochii în patru.

Mĕsuri ca cele ce sĕ pun în perspectivă a se lua față de constituția bisericei nóstre naționale, față de institutele de învĕțămênt, față de institutele de bani, de regulă sĕ pot aplica numai în timpuri abnormali, în ajunul unei revoluțiuni, unde forța priméză dreptul.

Pe cât scim noi timpul acesta n'a sosit — și magiarii anume caută, ca se accelereze resolvarea crisei.

Ar dorì domnișorii, ca sĕ ne facă sĕ perdem răbdarea și sĕ eșim din ogașe.

Calculii sunt greșiți, asemenea greșită este tótă politica magiară dela 1868 încóce.

Principii de umanitate. de adevĕrată libertate și egalitate nu maì afli în analele vieții constituționale magiare.

Tot ce sĕ face, sĕ face cu scopuri ascunse, cu tendințe perverse.

Și aceste tendințe culminéză întru de a ne paralisa ori ce mișcare, fie pe teren cultural, fie pe cel național-economic.

Românul este luat la ochiu.

Tóte săgețile ce se descarcă sunt veninóse și țintesc drept în inima românului.

Și cu cât atacurile sunt mai dese, cu cât cutezanța mai órbă, cu atât ar trebuì ca se ne strîngem rêndurile și sĕ luăm lupta pe teren legal.

In comună, în municipii și pretutindenea trebue sĕ desvoltăm activitatea cea mai intensivă — căci alt cum uneltirile viclene ne cutropesc.

Poporul sĕrăcit, părăsesce vatra străbună, emigrațiunile iau dimensiuni mari, inteligința începe a scăpăta și contrarii au sĕ jóce pe ruinele némului nostru — dacă nu ne vom pune cu toții la lucru.

Activitatea nóstră sĕ va mărginì la conservarea celor ce am câștigat în timpuri mai bune, și la repararea greșelelor din trecut.

Cu articuli fulminanți de ḑiare, cestiunea română nu se póte resolva, ci trebue o muncă incordată pe tóte terenele vieții publice.

Aḑi magiarii ne sunt dușmani declarați și cu acésta trebue sĕ ne facem samă.

Ca popor sĕrac și stors, cu masse fără pricepere și fără avere, nu putem face ispravă

Tótă viéța trebue sĕ ne-o întocmim ca sĕ nu scapete poporul, și sĕ întărim așeḑĕmintele culturale

Sunt pedeci, cari se pun în curmeḑișul lucrului, dar ele nu sunt neînvingibile, numai voie și inimă sĕ avem

Indiferentismul cel pĕcătos și până acum a dat destule jertfe.

Va trebuì deci sĕ arĕtăm prin fapte, că voim sĕ fim și sĕ ne validităm ca popor, cu aspirațiuni de cultură.

Ori cât de mare și tare se crede jupânul Bartha, își va vedea micimea, în ḑiua când poporul va fi tréz, muncitoriu și crutătoriu și când va da ultimul cruceriu pentru ridicarea scólei și a bisericei.

Am indigitat programul de lucrare, și cei ce au urechi de auḑit, credem că ne vor și înțelege.

A ne da în cap nu ne vor puté, a ne băga mâna în buzunariu mai puțin o vor face, și vor trebuì sĕ vadă cât de grea lucrare au întreprins voind sĕ ne stérgă de pe fața pământului.

Situațiunea e clară — receptul după care voiesc sĕ ne strivéscă îl cunóscem.

Noi cei apĕsați și tiranisați avem sĕ susținem lupta cu arme legale și sĕ ne încordăm tóte puterile.

Prăpastia între ei și noi este mare, de o apropiere sinceră nu mai póte fi vorbă după cele ce vedem și auḑim, cel puțin până nu-și vor schimba ei atitudinea.

Și ca lupta nóstră sĕ fie încoronată cu suces, ar trebuì sĕ încete dintre noi suspicionările și clasificările, cari le fac unii dintre noi, că unul e român bun, altul e mai bun și altul chiar a luat românismul în arêndă, — aḑi toți suntem amenințați, toți suntem români, și avem detorința a ne pune pe terenul de defensivă pe întréga liniă, ca sĕ conservăm ce e de conservat și sĕ întărim punctele primejduite.

Étă datoria cea mare, care o avem aḑi ca români, și dela care nu e permis sĕ se subtragă nici un fiu al națiunei nóstre.

Afaceri scolastice la Arad. Varjassy Árpád, inspectorul de scóle al comitatului și orașului Arad, a cercetat scólele nemagiare de sub „oblăduirea sa“, ca conform ordinațiunii ministeriale cunoscute sĕ vaḑă, cu ce succes sĕ propune limba magiară? Și dênsul a aflat — sĕ putè altfel? — în 12 scóle românegr. or. din comitat „cea mai mare negligență“ în propunerea acestei limbi și tot asemenea stări a aflat și în scólele porale gr. or. române și sêrbesci din Arad. Despre aceste zelosul și de patrie și limba magiară binemeritatul inspector a făcut raport cogregațiunilor comitatense și orășenesci în 8. l. c.

In urma acesteia comitetele de instrucțiune ale comitatului și orașului au însărcinat o comisiune, sĕ facă un proiect pentru „sanarea“ acestui rĕu. Proiectul s'a făcut și comitetul comitatens administrativ l-a primit cu mare însuflețire. Cum nu, când vorba e de a se forța și mai tare magiarisarea Proiectul constă din 10 puncte, dintre care unele sunt curiosități. Asupra proiectului vom revenì.

Revista politică.

Ministrul de esterne al monarchiei nóstre Kalnoky a călĕtorit din Helveția la Milan în Italia și de acolo dimpreună cu ministrul de esterne al Italiei Brin și cu ambasadorul Nigra la Monza, unde se află familia regală italiană. Kalnoky a fost primit în mod simpatic; a conferit mai mult timp cu regele și apoi a fost dus în apartamentele reginei. Diferite versiuni circulă despre acéstă călătorie a lui Kalnoky. Ḑiarele berlineze scriu, că Kalnoky a călătorit în urma svonurilor, că Italia ar voi sĕ se retragă din legătura alianței triple; foile italiene ḑic, că e numai un act de curtoasie ca sĕ mulțăméscă în persónă regelui pentru distincțiunea oferită; foile francese spun, că Kalnoky pregătesce calea, pe care va merge monarchul nostru în Italia. Manifestațiunile franceso-ruse și presența permanentă a unei escadre rusesci în marea mediterană e motiv destul de mare ca sĕ provóce o întâlnire a miniștrilor austro-ungari și italieni și chiar o intêlnire a monarchilor acestor două puteri.

* * *

Presa uugară se ocupă cu memorandul episcopului-cardinal Schlauch, în care el combate din tóte punctele de vedere căsătoria civilă. Publicațiunea acestui memorand nu era asceptată pe acum, deși se asigură, că însuși Maj. Sa și-a dat învoirea ca sĕ se publice. Foile guvernamentale vorbiau, că acest memorand se va publica numai când se va așterne proiectul pentru căsătoria civilă dietei. Publicarea lui pe neașteptate are mare insemnătate și confirmă asigurarea fóiei „Magyar Állam“, că episcopatul și biserica catolică aștéptă glasul ca sĕ se

---

FOIȚA.

IRONIA SORȚII

Noveletă
de
Margareta Moldovan.

Elena Didescu era lungită pe o canapea și frunzărea obosită prin o carte, ce o avea în mână. Pe fața ei se putea vedea și gândurile, de cari era acum cuprinsă, păreau afi gânduri grele — obositóre.

Deodată ușa sĕ deschide și întră Augustin Didescu, renumitul bancar și soțul Elenei. Cu față veselă și senină păși spre ea.

— „Sci Niniță dragă o noutate îmbucurătóre?“

— „Nu, — nu sciu nimic.“

— „Octavian, fiul meu, ne scrie uite aci, — și arătà scrisórea ce o avea în mână — că poimâne séră sosesce acasă. —

Mĕ bucur fórte mult, căci de doi ani, de când a murit mama sa n'a mai călcat pragul părințesc.

— „Octavian sosesce? Ah, ce suprindere, — ḑise Elena cu vĕdită neliniște.

— „Nu te nelinişti nimic Niniţo. Trebue sĕ-i facem o primire cât se póte de intimă și căldurósă, ca primele impresiuni după o depărtare de doi ani de casa părințéscă, unde mĕ lăsà numai pe mine, — sĕ-i fie plăcute. Cred, că ne va succede acésta, cu atât mai mult că este un îngeraș în casă, la vederea căruia ori-ce inimă, — fie aceea chiar de pétră — trebue sĕ se móie. Ii luà amêndóue mânile și le sărutà cu căldură

Pe Elena părea, că o obosesc complimentele soțului sĕu, căci își trase mânile din ale lui.

— „Bine, bine, voiu îngriji de tóte și acum lasă-me, sĕ îmi caut de afaceri.

Didescu sĕ sculă la poruncă și sărutându-i încă odată mânile, sĕ depărtà.

— „Ah dómne, își ḑise Elena rĕmânând singură — ce ḑile grele mĕ aștéptă . . . . . . Până acum că l'am sciut departe, a fost cum a fost, dar acum sĕ'l vĕd, sĕ-i vorbesc da sĕ-i vorbesc și încă ca mamă! . . Próstă situațiune! . . , Cum sĕ schimbă în lume tóte, acum doi, trei ani eram fericită, că îl vedém și uite acum simt, că tocmai presența lui mi-a causat durere . . . Ah, cum aș vrea sĕ învie Amalia, mama adevĕrată a lui Octavian sĕ vină, sĕ mĕ alunge de aici, sĕ pot merge în lume, sĕ pribegesc, — căutând fericirea.. . Insĕ tóte aceste sunt numai fantasii sinistre. Realitatea e, că trebue sĕ fac pregătiri pentru de a primi pe Octavian — ca mamă“.

*

Odăile lui Octavian care de doi ani au fost nefolosite, acum s'au adus în ordine. Elena îngrijì de tóte. In odaia de durmit deasupra capului așeḑă fotografia mamei lui ér în odaia de lucru, de-asupra mesei își atârnă o fotografie de-ale ei, de când era fată. Atâta schimbare s'a făcut. Celelalte au rĕmas tot în ordinea, în care le arangiase mama lui.

In sara sosirei lui Octavian, Didescu cu soția sa sĕ aflau în salonul de primire, și așteptau pe mult doritul fiu. Pe la nóuă óre sĕ auḑí sgomot de trăsură în curte.

Elena era fórte emoționată. Palórea îi cuprinse fața la auḑul trăsurei. Inima ii sĕ bătea repede și tremura în tot corpul.

Didescu părea, că nu mai are paciință, căci merse la ușe și aici își aștepta fiul.

Ușa sĕ deschise și întră tinĕrul Octavian învĕluit în o manta lungă. Era un tinĕr nalt, cu față seriósă și pași hotăriți. Pe fruntea lui sĕ vedea seriositatea în urma suferințelor. Aceste lăsară în urma lor trei brezde fine, cari dădeau un aspect resolut întrégei lui fețe.

Didescu fără a mai aștepta nimic, îi cuprinse în brațe, îl strînse cu căldură și îl acoperì cu sărutări. Ochii ii sĕ umplură de bucurie.

Octavian rĕmase tot serios și nu arĕta cel mai mic semn de bucurie.

Didescu își luă fiul de braț și îl conduse la Elena, care rĕmase ca întĕlenită pe canapea.

— „Uite Niniță dragă aci e fiul meu, — adecă al nostru. Doresc, ca de astăḑi înainte, pe cât va sta acasă, sĕ se afle tot așa de bine și fericit, ca înainte cu trei ani. Octavian dragă cred, că în Ninița vei afla o mamă, tot așa de bună ca cea dintâiu.

Octavian luă acum mâna — a mamei sale și o sărutà rece.

Elena deși tremura în tot corpul, sĕ ridică și depuse sărutul de mamă pe fruntea lui Octavian.

— „Scusați — ḑise Octavian cu ton sec — sĕ mĕ retrag pentru a'mi depune mantaua și a mĕ aduce puțin în ordine.“

— „Da, da fiul meu, dute și grăbesce apoi la masă“.

(Va urma).

pregătéscă de luptă. După-ce memorandul face istoricul dreptului bisericesc şi arată posiţia bisericei catolice în tóte referinţele sociale casnice, spune, că episcopatul romano catolic a protestat; în casa magnaţilor s'a dat vot de blam guvernului; patriarchul Brancovici s'a alăturat la episcopatul romano-catolic; biserica ortodocsă românéscă a protestat şi a păşit pe faţă contra programului guvernului; asemenea s'a rostit şi biserica evang. din Ardél prin rostul episcopului Teutsch; numai israeliţii neologi şi în câtva cei de confesiunea helvetică ţin la programul guvernului. După tóte acestea — închee memorandul — părerea mea modestă este, că proiectul pentru căsătoria civilă vatĕmă atât consciinţa catolicilor cât şi a celorlalţi creştini, că el nu corespunde referinţelor politice ale ţerei, viéţa morală religiósă a poporului o destrăbăléză şi pentru aceea e periculos chiar şi pentru stat.

Scirile mai próspete din Budapesta anunţă, că memorandul la publicare a suferit mari schimbări. In memorandul către Maj. Sa se cuprind atacuri vehemente contra bisericei protestante şi chiar contra statului.

* * *

In ḑilele din urmă a sosit din Sofia o scire de mare însemnătate, după care unirea Macedoniei cu Bulgaria ar fi lucru hotărît.

Principele Ferdinand a primit în 9 l. c., în presenţa ministrilor Stambulov, Gregov şi Savov, o deputaţiune de 150 membri, sosită din diferite localităţi ale Macedoniei. Audienţa a ţinut $1^1/_2$ óră.

Principele Ferdinand a declarat, că anecsarea Macedoniei la Bulgaria este lucru aşa de sigur, cum e sigur, că după Sâmbătă urméză Duminecă. Principele a făcut atent şi a rugat pe toţi membrii deputaţiunei, că dacă se vor reîntórce în Macedonia, sĕ reţine poporul dela ori-ce pas nesocotit ba chiar şi dela manifestaţiuni, de óre-ce el — Ferdinand — voesce şi doresce, ca momentul înălţătoriu al uniunei sĕ se facă fără vĕrsare de sânge, în tótă liniştea; el are convingerea, că décă se va întêmpla acésta astfel, atunci se va împăca cu fapta împlinită atât Europa, cât şi Turcia. Principele a dat conducĕtorului deputaţiunei, în numele sĕu şi al principesei, 5000 napoleoni în aur, pentru susţinerea de scoli bulgare, ér din partea mamei sale Clementina alte 5000 de napoleoni d'ori.

La 8 óre séra deputaţia s'a depărtat dela palat între strigăte de „hurra“, ducêndu-se la casarma „Alecsandru“ unde o aştepta o cină splendidă. La masă au participat toţi ministrii, oficerii statului major, 40 de putaţi, primarul oraşului etc. Stambulov a rostit un toast; care a făcut efect estra-ordinar, pentru unirea Macedoniei cu Bulgaria, care nu se póte întêmpla, decât sub domnia agreatului Europei, principelui Ferdinand. Stambulov ḑise, că e sigur, că acéstă unire se va şi întêmpla, dér că este lipsă de paciinţă şi tact.

Banchetul a ţinut până la 4 óre diminéţa, când óspeţii Macedoniei au mers la gară. Ei au fost însoţiţi de cetăţenii Sofiiei până la Bellova, c'un tren separat.

Tot lucrul s'a întêmplat în tăcere aşa de mare, încât numai atunci s'a auḑit despre el, când deja óspeţii plecaseră. Din causa acestei tăceri discrete, poporaţiunea din Sofia dă mare importanţă casului.

* * *

Fóia oficială din Viena a publicat autagrafele préînalte privitóre la demisionarea cabinetului Taaffe şi la numirea cabinetului Windischgrätz. In autografele adresate către membrii fostului cabinet se reamintesc cu multă căldură şi recunoscinţă meritele particulare ale fiă-căruia; cel mai lăudat între ei este fostul ministru al instrucţiunei publice, Gautsch, căruia 'i se atribuie mari merite pe terenul „promovărei intereselor tuturor confesiunilor“. De odată cu autograful: Maj. Sa a trimis fiă-cărui membru din fostul cabinet şi câte-un portret al seu.

Către contele Taaffe, ministrul preşedinte al fostului cabinet, Maj Sa a adresat douĕ autografe, ambele cu data de 11 Novembre; în cel dintâiu îi notifică simplamente faptul, că i-a primit demisionarea şi că în locul lui a numit ministru-preşedinte pe prinţul Windischgrätz însărcinându-l şi cu constituirea noului cabinet. Autograful al doilea e ţinut în termini de tot călduroşi. Maj. Sa numai cu greu s'a putut despărţi de acest ministru, pe care l'a îmbiat cu titlul de principe, dar pe care Taaffe neavênd avere corespunḑĕtóre nu l'a putut primì. De tot călduros s'au despărţit tóte autorităţile bisericesci, civile şi militare. Nici un ministru nu s'a bucurat până acuma de atâtea ovaţiuni la despărţire ca şi Taaffe.

Dacoromânismul şi politica culturală magiară.

(Din „Egyetértés“.)

VIII.

Preotul şi învĕţătoriul.

Nu demult a scris P. S. Aurelian, cel mai mare econom naţional român în revista „Economia Naţională“ un studiu despre causele stării deplorabile economice a ţeranului român. Drept rezultat conclude că causa este: nesciinţa. Cum s'ar putea sista acéstă ignoranţă, când este evident, că dacă dăm ţeranului român o carte economică în mână, n'are sĕ-i fie de nici un folos? Cu esemplu bun. Dar cine sĕ dee acest esemplu bun? Preotul şi învĕţătorul. Dar de ce chiar preotul şi învĕţătorul? „In preot şi învĕţător vĕd cele mai sigure mijlóce ale progresului. Născuţi şi crescuţi pe sate şi din copilărie trăind între ţerani, avênd aceléşi obiceiuri şi convingeri, singur numai preotul şi învĕţătorul sunt aceia, de care ascultă şi al căror esemplu îl urméză. Faţă cu comerciantul aşeḑat în sat e ţeranul fără încredere şi ori-şi-cât ar căuta comerciantul sĕ-i probeze, că se intereséză de el, totuşi ţeranul se teme de el. Nici acei proprietari nu se pot bucura de încrederea ţeranului, care mai mult sunt iubiţi de ei şi care cu sfaturi bune şi ajutóre caută sĕ îmbunătăţéscă sórtea ţeranului. Intre tóte împrejurările şi faţă cu ori-şi-cine singur preotul şi învĕţătorul este acela, care póte câştiga deplina încredere a ţeranului şi este ascultat de el“.

De sigur îşi cunósce Aurelian poporul într'atâta, încât putem sĕ-i credem necondiţionat. Dar ca sĕ vedem cât ascultă poporul de preot şi învĕţător nici nu trebue sĕ cităm pe Aurelian, este destul ca sĕ petrecem o óră în vre-un sat românesc, ca sĕ scim cine este preotul român, şi ce influenţă eserciază asupra poporului.

Ḑiarele nóstre şi bărbaţii nostri politici se amăgesc cu predilecţie, ḑicênd, că poporul nu scie nimic despre daco-românism şi mişcările irredentiste şi că poporul se alipesce de statul şi naţiunea magiară, o iubesce şi trăesce în pace, şi nu simte nici o comunitate cu dnii Raţiu şi Lucaciu. De fapt este lucru neîndoios, că vighitorul şi purcarul român nu scie nimic despre continuitatea dacică, autonomia Ardélului, despre drepturile răpite, n'a cetit scrierile lui Bărnuţ şi Bariţ, n'a împuternicit pe Coroianu şi Aurel Popovici sĕ se alieze în Sibiiu cu slovacii contra magiarilor, şi despre ligă încă numai despre una a auḑit, despre mămă-ligă. Dar şi acest vighitor şi purcar scie, că el nu este magiar, ci român, el are altă biserică — ba chiar după mintea lui are alt Dumneḑeu decât magiarul, limba lui nu este magiară, dând lui modul de cugetare, datinele şi obiceiurile, svîcnirile inimii sunt diferite de cele magiare.

Dar apoi cine şi ce e acest popor? Este o noţiune atât de definită de esclude pe preot, învĕţător, jude, jurat şi pe ţeranii mai cu stare, care sciu ceti şi scrie? Eu cred, că poporul nu numai că conţine pe acesti indiviḑi, dar rĕspândirea culturii şi obligativitatea învĕţământului causéză, că poporul a devenit important în privinţa politică şi socială. Dacă privim poporul din acest punct de vedere, — şi cu minte sănĕtósă nici nu-l putem privi altcum — atunci a spune, că poporul român e fără sentiment sau stă departe de mişcările ultraiste române — este o amăgire de sine pĕcătósă, este o minciună convenţională născută din ignoranţă.

Poporul român este pătruns de aceste idei şi va fi şi mai pătruns de aici încolo, preoţimea şi învĕţătorii români demult sunt cei mai zeloşi rĕspânditori ai acestor idei. Şi dacă voim sĕ scăpăm poporul român de acest morb infectător, trebue ântâiu sĕ câştigăm preoţimea şi învĕţătorimea pentru cultura magiară ca sĕ conlucre la ducerea în deplinire a marei opere civilisătóre a statului şi culturii magiare.

Cine a urmărit cu atenţiune mişcările ultimilor ani, a putut observa că ce mijlóce folosesc estremiştii români ca sĕ cuprindă în cercul lor de idei un cerc cât se póte de larg din popor. In Sibiiu se redigiază sub titlul „Fóia Poporului“, un ḑiar poporal îndemânatec şi viu, tot acolo se edau cărţi poporale — dar astfel de broşuri se tipăresc nu numai în Sibiiu, ci şi în Braşov — fórte ieftin se lăţesc cărţi cu cântări, din care poporul învaţă marşul lui Horia, lui Iancu, cântecul ciobanului şi acele balade, despre care se ḑice, că conţin reminiscenţe istorice, dar sunt de etnografii daco-români fabricate pentru de a proba în numele poporului teoriile lor folcloriste. Invĕţătorii şi preoţii mai sprinteni organiséză reuniuni ţĕrănesci de cântări, în care se învaţă aceste cântări. Studenţii care se depărtéză în ferii acasă dela Blaj, Sibiiu, Braşov, Năsĕud arangiază representaţiuni teatrale, cencerte cu program cu tendenţă naţională. „Asociaţiunea transilvană“ întreţese cu secţiuni întréga ţéră dela Bichìşgiula până la Covasna. In cestiunea proiectelor de legi bisericesci s'au ţinut peste 60 de meetinguri, la care a asistat public român din tóte părţile societăţii. Cu ocasiunea proceselor de comasare şi urbariale se folosesc advocaţiî români de ocasiune ca sĕ câştige pentru ideile lor ţĕrănimea română în cercuri cât sĕ póte de largi. Cine scie, cunósce şi vede aceste lucruri cu voia nu póte minţì, cu bunăcredinţa nu póte fi părtaş acelei amăgiri de sine, care voesce sĕ facă lumea sĕ crédă, că ţeranul român, nu scie nimic despre ideile şi tendenţele estremiştilor naţionali.

Nici sĕ nu ne amăgim cu ideea, că acest curent se va termina odată de sine sau că'l putem scurta prin mĕsuri administrative şi poliţiane. Eu nu cred, fiind-că desvoltarea şi respândirea aberaţiunilor pe căile şi cu mijlócele prestate de civilisaţiunea modernă este tot atât de grabnică ca şi a ideilor.

Noi trebuie sĕ nimicim cuibul şi isvorul acestor aberaţiuni, dar nu cu forţa ci cu prevedere politică, tact înţelept şi cu simpatie sinceră. Repet, trebuie sĕ câştigăm cei doi factori, care au influenţa cea mai mare; pe preot şi învĕtător.

Este lucru sciut, că statul magiar n'are nici o influenţă asupra educaţiunii preoţimii Statul nu póte sci ce se întêmplă în seminare. Este lucru destul de rĕu, dar este şi mai rĕu, că dacă ar fi dată ocasiunea şi posibilitatea, nici atunci nu scie. Dacă în vre-un chip minunat episcopii români de ambele confesiuni ar ḑice către ministrul de culte: Ecselenţă deschidem porţile seminariului controlei tale, ne quid respublica detrimenti capiat. Domnule ministru — în treb acum eu la rêndul meu — pe cine vei trimite acolo, ca sĕ nu fie „pictus masculus“ şi obiectul batjocurii în ochii profesorilor români? Este vre-un magiar în tótă ţéra, care afară de limba, istoria, literatura poporului român ar cunósce cu precisiune scientifică istoria specială, spiritul celor dóuĕ biserici grecesci. Eu astfel de om nu sciu, deşi cunosc personal pe toţi acei magiari: profesori şi neprofesori care în viéţa lor au dat semne că s'ar fi ocupat cu cestiuni române. De aceea susţin şi primesc responsabilitatea absolută pentru acéstă aserţiune, că controla eserciată de statul magiar în scólele mai înalte românesci este un fel de comedie şi chiar amăgire de sine periculósă.

Dar nu numai educaţiunea preoţilor şi învĕţătorilor trebue sĕ o conducem controlându-o dintr'un punct de vedere mai înalt, dar şi interesele preoţimii şi învĕţătorimii trebuie sĕ le îmbrăţoşeze politica culturală magiară, acésta nu este numai interes magiar, ci şi român, ba universal omenesc. Guvernul magiar n'are sĕ fie condus în privinţa acésta prin politică de fişcali, cum s'a întêmplat acésta şi deunăḑi cu ocasiunea stabilirii minimului lefii învĕţătoresci. Acéstă lege în modificarea propusă de contele Apponyi sĕ se ridice minimul dela 300 la 500 ar fi devenit un mijloc puternic al politicei naţionale. Losinca veche: nu sunt bani, în casul acesta a fost sau semnul sau paliativa miopiei politice. Pentru apĕrarea intereselor statului şi a naţiunii trebuie sĕ fie totdeauna bani şi cred, că ar fi fost şi acum, dacă guvernul şi bărbaţii de stat magiari ar fi fost în clar, că minimul de 500 floreni ce mijloc puternic pune în mâna guvernului pentru deslegarea cestiunii naţionalităţilor. Dar n'au fost în clar, şi de aceea am conces atât de uşor consideraţiunilor fişcalităţii. Dar de ce na'm fost orientaţi? Fiindcă la noi ómenii nu pe basa unui studiu serios ci după auḑite vorbesc despre cestia română.

Suntem leneşi pentru de a învĕţa, de aceea am devenit obiectul batjocorii şi la români, care nu se pot reculege de rîs, cetind prin diare articoli politici, care se ocupă cu cestiunea naţionalităţilor „prostiile unguresci“.

Noutăţi.

Episcopul evang. săsesc. Precum află „Sieb. D. Tagbl.“ nou alesul episcop săsesc, Dr. Fr. Müller, a fost aprobat de Maiestatea Sa.

* * *

Raportul anual al societăţii academice române „Junimea” din Cernăuţi pe anul al XV-lea administrativ. Societatea a ţinut în decursul acestui an administrativ 1 adunare generală, 6 şedinţe plenare ordinare, 3 şedinţe plenare estraordinare, 16 şedinţe ale comitetului. Şedinţele literare au fost 8 la numĕr. Cabinetul de lectură are 33 foi şi reviste, biblioteca s'a înavuţit cu 16 opuri în 17 volume şi 4 broşuri, ea constă dar din 2347 opuri în 1748 volume, 804 broşuri şi 5 charte. Averea totală e de 2651 fl. 19 cr. membri onorari sunt 25; membri fundateri 8; membri sprijinitori 1; membri emeritaţi 58; membri ordinari, 45.

* * *

Societatea studenţilor în teologie. Din Bucuresci ni se scrie: Conform art. 19 b. din statutul şi regulamentul „Societăţii studenţilor în teologie“ s'a făcut alegerea noului comitet ieri în ḑiua de 1 Nov. v. Şedinţa generală a fost deschisă de dnul preşedinte onorific prof. Dr. B. Cireşeanu, director. metropoliei, care prin o vorbire bine nimerită, întreruptă adesea de lungi aplause, a îndemnat pe membrii vechi şi noi la o lucrare continuă, care va duce la ţĕlul final. In fine îi bineventéză şi le mulţumesce de căldurósa primire, cu care a fost întimpinat. Dl prof. Dr. B. Cireşeanu este din nou proclamat în unanimitate de preşedinte onorific.

Comitetul s'a compus dintre următorii membri activi: B. Măngâru, preşed. activ; V. Mateescu, vicepreşed.; C. Nicolescu, casier; Ch. Costescu, bibliotecar; I. Popescu, secretar.

* * *

Dela Curte. Maj. Sa monarchul a călĕtorit la München în Bavaria, unde a asistat la logodna archiducelui Josif August fiul archiducelui Josif, cu princesa Augusta de Bavaria, fica archiducesei Gisella şi a prinţului Leopold.

* * *

Oradiadă. Foile din Budapesta surprind publicul lor cu o scire telegrafică din Orade, în care sĕ spune, că episcopul Pavel va fi denumit de metropolit la Blaş care „deşi n'a voit, a trebuit sĕ cedeze presiunii cercurilor normative“. Urmaş al sĕu, sĕ scrie în foi, va fi Ioan Szabó, episcopul din Gherla „care a avut purtare patriotică în afacerea lui Lucaciu“, ér’ episcop de Gherla va fi Silviu Rezey.

Perciunatul corespondent cu o trăsĕtură de condeiu resólvă întregirea mitropoliei de Blaş vacante. Una însĕ ne surprinde: pentru ce a lăsat afară din tóte combinaţiile pe canonicul Lauran? E póte greşală, deórece Dr. Lauran e cel mai mare „hazafi“ decât toţi cei de mai sus.

* * *

Retragerea lui Csáky. Scirile din Budapesta anunţă, că în consiliul de ministri a format obiect de discusiune retragerea ministrului de culte Csáky. Ministrul a intenţionat sĕ demisioneze încă înainte de desbaterea bugetului de culte şi instrucţie. Luându-se însĕ în considerare greutăţile, ce s’ar causa urmaşului seu, la desbaterea bugetului, mai vêrtos că şi secretarul seu Berzeviczy se va retrage, a declarat Csaky, că va aştepta dar cu retragerea până la terminarea desbaterilor bugetului seu.

* * *

Activitatea febrilă în congregaţiuni. La 4 Decembre n. c. se va ţiné adunarea generală a comitatului Vas în care — după cum anunţă o telegramă din acele părţi — s’a hotărît din partea comitetului permanent a se propune, ca pentru înfiinţarea a 40 de kişdedovuri pentru ţinuturile locuite de nemagiari alo comitatului, sĕ se pună asupra poporaţiunei o dare suplimentară de 1 $^{0}/_{0}$, ceea ce face 16 000 fl. v. a. Se va propune totodată sprijinirea adresei comitatului Făgăraş privitóre la neamênata întroducere a administraţiunei de stat pentru Ardél.

* * *

Colectă. Corpul profesorai de la gimnasiul superior gr. cat. din Blaş a esmis liste de contribuiri benevole în favorul fondurilor gimnasiale, cari au început a deséca în urma multelor adaptări şi provederi cu cele trebuinciόse, ca scólele sĕ corĕspundă recerinţelor moderne.

* * *

Foc mare. Se scrie, că în comuna Ohaba de lângă Blaşiu, a isbucnit un mare incendiu, care a prefăcut în cenuşe jumĕtate din comună, arḑênd vre-o 50 de case. A căḑut victimă flacărilor şi un copilaş de doi ani, care fusese închis în casă.

* * *

Postal. Direcţiunea postală telegrafică din Cluş escrie concurs pentru ocuparea postului de transportor postal în Braşov, cu salariu de 600 fl. şi alte accidenţii.

* * *

Himen. Dl Nicolau Stoicovicĭ şi Valeria I. Vătăşan îşi vor celebra actul cununiei lor, Duminecă în 7 (19) Novembre a. c. în biserica St. Nicolae din Braşov.

— Dl Ioan Checiches şi Victoria Lucaciu îşi vor sĕrba actul cununiei la 23 Novembre a. c. în Belis.

Cronică.

(Duelul şi sinuciderile. — Biserica anastemiséză duelul şi sinuciderile. — Vîrtutea crescinéscă este cea mai înaltă vîrtute.)

În anii din urmă s’au întêmplat multe dueluri mai ales, între compatrioţii nostri unguri, cari locuesc la oraşele mari ce sunt cavaleri dela nascere. Ungurii dela sate sunt, ca toţi ómenii dela ţéră, mai cumpĕtaţi, mai cu mintea întrégă. Dar domnii cei mari dela oraşele cele mari sunt adeseori eşiţi din fire!... Voesc adecă ei sĕ ucidă nu numai pe bietele naţionalităţi din ţară, — ci spre mai mare consecinţă sĕ ucid chiar şi pe sine, firesce sub unele forme numite „cavaleresci“.

Bătutu-s’au în anii trecuţi cu pistóle umplute conţi de viţă mare; unii au căḑut chiar morţi pe câmpul de luptă. Secundanţii au luat apoi trupul, din care sufletul espirase, l-au dus în oraş, l’a învălit în giolgiuri şi l’a înmormêntat. Tribunalul şi-a făcut isprava. — Procesul s’a terminat cu „graţie regéscă“.

Societatea înaltă, de mijloc şi de jos însĕ au rĕmas rece.

Bătutu-s’au încă şi profesori şi amploiaţi ministeriali, pentru nesce femei cochete. Au căḑut din ei morţi. Părinţii şi rudele i-au plâns şi gelit. Tribunalul a isprăvit. Afacerea a ajuns la capĕt prin „graţie regéscă“.

Societatea întrégă şi presa tótă au rĕmas reci.

Mai adăunăḑi însĕ în Oradea-mare, după spargerea ferestrilor episcopesci şi ale inteligenţilor români, — s’a escat o cértă vehementă între ḑiariştii de acolo israeliţi şi curtisanii crestini ai unei tinere teatraliste. Ḑiariştii au scris marele cuvênt, că „diva“ este numai o diletantă slabă pe bina din Orade. Cavalerii curtisani au găsit cuvêntul de vătĕmare şi au luat în apărare „nimbul“ artistic al „divei“, astfel, că în cele din urmă pe un ḑiarist l’a bătut cu sbiciul, ér pe un alt ḑiarist un curtisan cutedătoriu al divei l’a numit „om infam“, şi într’un duel l’a împuşcat în inimă.

Pressa întrégă după catastrofa din Orade s’a pus în mişcare, şi a condamnat aspru duelul.

Societatea din casine a ţinut sfat şi s’a esprimat în contra duelului, — constatând, că „onórea este independentă de duel“...

Este caracteristic pentru societatea magiară, că chiar la mórtea unui ḑiarist israelit se pune în ferbere şi mişcare. Dar apoi acésta societate nu sci nici astăḑi, cum sĕ pună capĕt maniei de duel. Nu sci pentru aceea, căci societatea chiar şi cea botezată, nu este crestină. Ér teoriile sceptice şi ateiste nu dau lumină de ajuns acestei societăţi spre a pĕtrunde în mĕduva lucrului.

Omul este făcut de Dumneḑeu. Viéţa nóstră avem sĕ o mulţămim lui Dumneḑeu. Omul însuşi n’are drept a pune capĕt vieţii sale. Omul n’are drept a lua viéţa deaprópelui seu. Pedépsa de mórte este stérsă în multe ţeri, şi unde nu este stérsă, se aplică numai rar.

Biserica crestinéscă în tot timpul a pus sub anatemă duelul. Cei căḑuţi în duel; şi cei ce se sinucid nu pot fi înmormêntaţi cu ceremonii bisericesci; trupul lor nu póte fi aşeḑat în cemeteriul crestinilor.

Biserica consideră duelul şi sinuciderea de crime păgânesci.

Societatea, care în butul bisericei, susţine duelul şi rectifică sinuciderea, — a încetat a fi societate crestinéscă.

Mania de a duela şi a se sinucide va înceta atunci, când societatea, va lua un caracter pronunciat crestinesc; când societatea va timbra de infam pe provocătorul la duel. când societatea va declara pe respingătorul duelului om onorabil.

Societăţile moderne însĕ au întrodus în modă ocolirea bisericei, neascultarea poruncilor dumneḑeesci şi bisericesci. Societatea modernă caută lumină în întunerec; şi întunerecul îl consideră de lumină. Nebunii ḑic în inima lor, că nu este Dumneḑeu, — ci numai cavaleri şi mojici...

Miserie cavaleréscă. Cocişii dela sate, când n’au de lucru şi sunt adunaţi laolaltă pe câmp, se iau d’a trântita, se atacă şi vatĕmă cu vorbe unii pe alţii, în urmă se bat cu sbiciul... Acésta este un abus, nu o regulă socială.

Cavalerii din evul de mijloc pentru fléeuri şi nimicuri s’au bătut cu săbii şi pistóle. Aceste au fost şi sunt abusuri şi nu regule sociale.

Societatea modernă vrea sĕ facă din abusuri reguli sociali!...

Nu vréu cavalerii a primi sfatul şi porunca bisericii?... Atunci au încetat a fi crestini... Nu voesce chiar statul, sĕ priméscă credinţa şi porunca bisericei? Au încetat asemine a fi crestini.

Societate românéscă până acuma la noi însemnéză atâta, cât societate crestinéscă.

Românii sĕ lase pe cavalerii altor némuri sĕ se bată de nori şi de stele; românii sĕ asculte poruncile bisericii.

Vîrtutea cretsinéscă este cea mai înaltă vîrtute. „In hoc signo vinces!“ *i. d.*

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului
de
Silvestru Moldovan.

(Urmare).

In drumul ţerii este aşeḑat satul Sâmbăta-de-Jos, cu un domeniu mare al statului. Acest domeniu a fost dat de către stat la începutul secolului trecut episcopiei române gr. cat. dar nu preste mult a fost schimbat cu domeniul Blaşului. Mai târḑiu a fost dat familiei Brukenthal, care l-a stăpânit până la 1874, când l-a luat érăşi statul în stăpânire. El susţine aicia o stavă de cai de soiu şi are economie estinsă.

Aprópe de Sâmbĕta sĕ află, tot în calea spre Făgăraş, satul Voila. Aici este un pod preste Olt. Acésta este o trecătóre însemnată; drumul, ce vine de preste Olt, din valea rîului Hârtibaciu, prin Agnita şi Cincu-Mare, trece Oltul între Cincşor şi Voila, unde să află podul amintit şi apoi încrucisându-sĕ cu drumul de ţară de pe lângă Olt, trece de-a curmezişul şesului la Bréza, de unde străbate prin munţi, prin paşul Brezei, în România.

Comuna Bréza este aşeḑată la pólele munţilor, atât de aprópe de piciorul muntelui, încât, după cum ḑice un călĕtor, ţi sĕ pare, că ursul sau capra négră ar puté sări din vérful unei stânci chiar în mijlocul satului. De la Bréza încolo sĕ începe pasul Brezei, care, precum am amintit, este singurul pas ce trece prin munţii Făgăraşului. Aici în munţi, într’o poiană de pe cósta muntelui sĕ află locul, unde sĕ ḑice că ar fi fost odinióră castelului lui Negru-Vodă, legendariul întemeiător al Munteniei.

Mergênd de la Voila pe Olt în sus, în curênd sosim la orăşelul Făgăraş, locul cel mai însĕmnat din Ţara Oltului.

Făgăraşul are 5861 de locuitori, români, saşi şi unguri, cam în proporţiune egală. El este orăşel plăcut, cu unele zidiri frumóse, cum este d. e. casa comitatului apoi are mai multe reuniuni şi aşeḑĕminte culturale şi economice, între cari dóue reuniuni de ale femeilor române şi un institut românesc de bani („Furnica“) ş. a.

Lucrul cel mai însĕmnat este la Făgăraş cetatea sau castelul, ce sĕ află aici. Ea are formă pătrată şi este încunjurată cu ziduri puternice, bastióne şi şanţuri, ér împrejurul ei sĕ estind locuri de primblare plăcute. Cetatea acésta e veche, de aprópe 600 de ani. Ea s’a început a sĕ zidì pe la anul 1310, ér forma de acum i-s’a dat mai târḑiu. Odinióră era întăritură de frunte a ţerii nóstre şi turcii în mai multe rênduri au fost siliţi sĕ se retragă cu ruşine de sub zidurile ei fără de a-o putea cuprinde. In secolul al XVI-lea cetatea Făgăraşului era în posesiunea voevodului român al Ardélului Stefan Mailat. Acesta s’a resculat contra principelui Zapolya. Turcii, care sprigineau pe Zapolya şi după mórtea lui pe soţia şi pe fiul seu, au venit cu óste puternică asupra lui Mailat şi l-au împresurat în cetatea Făgăraşului. Mailat cu 5000 de oşteni sĕ apĕra voinicesce şi paşa turcesc, vĕḑênd că cu arma nu va isbutì a cuprinde cetatea, s’a folosit de o înşelăciune mişeléscă, ca sĕ repuie pe vitézul voevod. El începù pertractări de pace cu Mailat şi-l invitá sĕ vie în castre, dându-i ostatici şi asigurându-l că până va fi sóre pe cer nu i-se va întêmpla nici un rĕu. Mailat creḑênd promisiunii, eşì din cetate şi sĕ duse în tabĕra turcéscă. Paşa îl primì prietinesce şi îl ospĕtà tótă ḑiua, dar îndată ce sórele sĕ duse de pe cer, asfinţì, paşa îl luá prins, îl puse în fiare şi-l trimise la Constantinopol, unde murì în închisóre.

Acum în cetatea Făgăraşului sĕ află în garnisónă miliţie împĕrătéscă.

Făgăraşul odinióră, înainte de secolul al XIV-lea sĕ afla în stăpânirea voevoḑilor români de preste munţi, din România de aḑi.

Pe atunci erau vremuri grele, căci câmpiile Dunărene erau copleşite de horde sĕlbatice de tătari, cari ardeau satele şi oraşele şi supuneau pe locuitori la munci grele şi i omoriau. Cine numai putè sĕ retrăgea în munţi, unde văile şi strimtorile înguste tindeau adăpost ómenilor. Tradiţia spune, că pe la sfîrşitul vécului al XIII-lea era un voevod român, cu numele Radu-Negru Voevod, care copleşit de tătari, s’a retras în Făgăraş, ér după ce şi-a adunat óste îndestulitóre, a trecut din nou munţii, cu mare mulţime de popor, a atacat pe tătari din mai multe părţi şi i-a scos la câmp deschis din cetăţile şi satele, unde sĕ încuibaseră. Aici apoi s’a lovit din nou cu ei şi i-a bătut de i-a potopit, ér câţi au remas, au fost goniţi din ţinuturile românilor.

După acésta Radu-Negru a organisat de nou ţara şi astfel a pus temelia statului Munteniei. El a zidit mai întâi oraşul Câmpulung, apoi Argeşul, unde şi-a strămutat şi scaunul domnesc.

Astfel întemeierea Munteniei purcede dela Făgăraş şi voevoḑii au stăpânit încă mult timp acest oraş, purtând fiecare cu mândrie titula de „duce al Făgăraşului“.

(Va urma).

Bibliografic.

„Lumea ilustrată“ a apărut broşura III. (nr. 5 şi 6) din anul II. în o elegantă înfăţoşare, cu ilustraţiuni frumóse şi material interesant. „Lumea ilustrată“ este una dintre cele mai de frunte reviste beletristice ale nóstre, cu ilustraţiuni lucrate artistic şi cu conţinut literar-beletristic de valóre. Din causa acésta atragem atenţiunea cetitorilor nostri asupra ei. Ea apare în Bucuresci (hôtel de France, nr. 8.) în 24. broşuri voluminóse pe an. La fiecare broşură, afară de celelalte ilustraţiuni, sĕ alătură ca supliment câte un tablou mare. Preţul unei broşuri 1. leu.

Broşura III. din anul II., care are pe învĕlitóre şi pe pag. 1. o ilustraţie artistică: légănul principelui Carol al României (dăruit de regina Elisabeta), are următoriul cuprins:

Tecst:

A mea este rĕsbunarea, roman din viéţa poporană islandeză de Hall Taine (urmare). — Păsĕrica lainică, basm de Dumitru Stăncescu (urmare şi sfârşit). — Gândului meu, (La M. Ch.), poesie de Sourcil. — Onóre şi Datorie, roman de Alphonse de Launay (operă premiată de Academia Francesă) (urmare). — Viéţa de actor în provincie, novelă de N. G. Rădulescu-Niger (urmare). — La despărţire, poesie de Alecse Anastasiu. — Cetatea Neamţului, de Stefan G. Sergent. — Dragei mele, poesie de C. Ghindă. — Gânduri triste, poesie de A. Steuerman (De la Iaşi). — Felurimi: Ultima luptă de gladiatori; Somnul vrăjitórei; Un june de vanilie; Un pişicher; Supa preşedintelul. — Veste tristă, poesie de A. Steuerman (De la Iaşi). — Mihnea cel rĕu, dramă în trei acte, de Nicolae Ţincu (urmare). Oraşului Ploesci, poesie de G. Russe-Admirescu. —

Ilustraţiuni:

Stephen Orry şi micul Aurel, fiul sĕu, din romanul „A mea este rĕsbunarea“. — Lupta Gladiatorilor, tablou. — Leii în cuşcă, tablou de P. Meyerheim. — Generalul de Touhars şi mama Toaneta, din romanul Onóre şi Datorie. — Tómna, tablou de J. de Klener. — Stephen Orry şi fiul sĕu Aurel, pe mare, din romanul „A mea este rĕsbunarea“. — Nori de zefir, plafond de F. Pradilla, pentru palatul Murga din Madrid. — Mary, tablou de Hirsch du Trênes. — Somnul vrăjitórei, tablou de Albert Keller. — Amor negru, tablou mare, ca supliment.

*

Dl. Dr. Elefterescu, dr. în medicină şi teologie, profesor, anunţă că va eda în curênd: cuvêntări bisericesci pentru tóte duminecile şi sĕrbătorile de preste an, acomodate pentru timpul şi împrejurările secolului nostru. Dênsul a esmis cóle de prenumeraţiune.

Opul sĕ va estinde cam la 22—24 cóle tipar, şi va costa *1 fl. 50 cr.* pentru Austro-Ungaria, ér pentru România 4 lei.

Colectanţii sĕ binevoéscă a rĕnapoia cólele de prenumeraţiune până 1-a Decembre 1893 st. n. dlui A. Todoran, proprietarul Tipografiei „Aurora“ în Gherla (Szamosujvár). Transilvania.

Nr. 838. [224] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia Tecșesci, protopresbiteratul Albei-Iuliei, pe lângă nepuținciosul paroch Iacob Petric, se escrie concurs în urma resoluțiunei Venerabilului consistoriu archidiecesan din 21 Septembre a. c. Nr. 5684 B. cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

Fiitorul capelan va avé jumătate din venitele parochiale, cari tóte fac anual 340 fl. v. a.

Concurenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Alba-Iulia, 1 Octobre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al tractului Albei-Iuliei în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 629 [225] 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de paroch în parochia de clasa III. Fizesci, din tractul protopresbiteral al Hațegului, pentru ocuparea acestuia se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“. Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 400 fl. 50 cr. v. a.

Concurenții au a-și așterne suplicele lor concursuale instruate conform normelor din vigóre la subscrisul până la terminul prefipt.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al tractului Hațegului, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Petroșeni, la 26 Octobre, 1893.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 356/893. [222] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci, acum sistemisate dela scólele comunelor bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Câmpenilor sĕ escrie concurs cu terminul 15 ḑile dela prima publicare.

1. Gârda de sus cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiție și cuartir cu grădină.

2. Lăpuș cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiție și cuartir și încălḑit.

3. Poiana-Valea-verde cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiție și cuartir cu grădină.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-și trimită cererile concursuale cu documentele recerute de legile școlare din vigóre până la terminul pus la subscrisul oficiu, avênd mai înainte a-și trage informațiune despre solvirea salarielor dela organele concernente.

Invĕțătorii aleși vor trebuì se cânte în biserici și se înființeze grădini de pomărit.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni (Topánfalva), 12 Oct. 1893.

Romul Furdui,
protopresb.

Zl 8530/1893 fszb. [223] 2—3

Koncurs.

In der Grossgemeinde Freck ist die Gemeinde-Notärstelle zu besetzen, und werden qualificirte Bewerber hiemit aufgefordert, ihre Gesuche bis **4. Dezember l. J.** bei mir einzureichen.

Die mit dieser Stelle verbundenen Bezüge sind:

1. Gehalt 420 fl.
2. Für die Steuervorschreibungsarbeit 30 fl.
3. 1% Steuer-Manipulatiosgebühr.
4. Quartier und Beleuchtung in natura.
5. 6 Klafter Brennholz für Kanzlei und Privatwohnung
6. Nutzniessung zweier Grundstücke von zusammen 1000□°
7. Die für Privatarbeiten festgesetzten Gebühren.

Hermannstadt, am 11. Nov. 1893.

Der Bezirks Oberstuhlrichter:

Fabritius.

Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr. bis fl. 3.65 p. Met. — (ca. 450 versch. Disposit.) — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.
2 [15] 16—16
Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Chiar acum a eșit de sub tipar:

CĂLENDARUL „AUROREI“

pe anul comun 1894.

Cu portretul episcopului Ioan Lemény — și alte mulțime de ilustrațiuni frumóse.

Din cuprinsul variat și interesant al acestui călendariu, însĕmnăm aici:

I. Partea calendaristică: Cronologia pe anul 1894. — Păscălia pe anul 1894. — Sĕrbătorile și alte ḑile schimbătóre la rĕsăriteni și apuseni. — Posturile — Regentele anului 1894. — Eclipsele sau întunecimile. — Cele 4 anotimpuri astronomice. — Semnele pentru fasele lunei. — Călendar iulian-gregorian. — Meteorologie. Sórele. — Fasele lunei. — Schimbarea timpului după planete. — Têrgurile (după datele oficióse cele mai din urmă). — Serviciu postal și telegrafic. — Indreptar financiar.

II. Partea de cetit: Ură și dragoste. (Novelă poporală). — Moțul bĕtrân. (Poesie). — Mama. (studiu caracteristic). — Către Preasânta Fecióră. (Poesie). — Căsătoria și înmormêntarea la Romani. — O crimă misteriósă. (Istorisire din viéța americană). — Ruga ḑorilor. (Poesie). — Higienă: Câte-va cuvinte despre febrile tifoide sau tifosul, ori în termini poporali lungórea. — Notițe folositóre. — Glume: (mare parte ilustrate). — Iubitorul de libertate. — Scusă. — Pricepere copilărĕscă. — Servitorul credincios până la mórte. — La scóla evreiască. — Ce-a mai rĕmas. — La sfêrșit. — După divorț. — Rĕspunsul măcelarului. — Copil modern. — Intre doi egoiști. — O telegramă negutățtorĕscă. — In menagiu. — S'a născut înainte de vécul sĕu. — Puțin periculos. — Amor modern. — De-ale copiilor. — Ilustrațiuni. — Publicațiuni. [219] 3—3

Se póte procura dela tipografia „Aurora“ A. Todoran în Gherla — Szamosujvár.

Câte un esemplar cu 30 cr. + 5 cr. porto postal, ér 6 esemplare 1 fl. 60 cr. sped. franco.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriș	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vințul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Brașov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7.25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. Teiuș pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38						

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 123 Sibiiu, Marți 9/21 Novembre 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. **6619** Pl.

Cercularlu

către tóte oficiile protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

Avênd în vedere conclusul congresului nostru național-bisericesc din anul 1886 Nr. 142, prin care în punctul III. sunt regulate cu precisiune periódele congresuale pentru viitoriu; avênd mai departe în vedere, că periodul congresual de trei ani, pentru care au fost aleși deputații congresuali la anul 1890, a espirat deja cu 30 Septembre a. c.; avênd în fine în vedere iniciativa luată de venerabilul consistoriu metropolitan prin emisele din 20 August a. c. Nr. 124 M. și din 14 Octobre a. c. Nr. 218 M. — consistoriul subsemnat ordinéză prin cercularíul present pe basa statutului nostru organic §§. 140, 148 și 150 ca în archidiecesa Transilvaniei sě se facă alegeri de deputați congresuali pentru noul period de trei ani început deja cu 1 Octobre a. c. și la alegerile aceste sě se observe esact normele prescrise în statutul organic și în regulamentul congresual din anul 1891 publicat de aicia la 2 Martiu 1892 sub Nr. 227 Pl.

Pentru alegerile deputaților congresuali remâne în valóre împărțirea de până acum a archidiecesei în 20 de cercuri electorale pentru alegětorii mireni, și contragerea acelora în 10 colegii pentru alegětorii din cler, după cum este publicată acésta împărțire prin cercularíul consistorial din 7 Novembre 1887 Nr. 3414 Plen. cu acea modificare totuș: că locul central pentru cercul electoral al Iliei (VII) este **Ilia**, ér nu **Dobra**; înțelegêndu-se altcum de sine: că fie-care colegiu clerical alege pentru congresul național-bisericesc câte un deputat din cler, și fie-care cerc electoral câte un deputat mirén, dând astfel archidiecesa în total contingentul de 10 deputați din cler și 20 mireni.

Conspectul comisarilor consistoriali denumiți pentru colegiile electorale preoțesci și al celor pentru colegiile de scrutiniu mirenesci se aclude la acest cercularíu sub *A)* spre scire și orientare; ér pentru diferitele momente ale actului electoral se ficséză pentru întréga archidiecesă următórele ḑile:

a) pentru alegerile deputaților din cler: **Joi, 2 Decembre**;

b) pentru alegerile deputaților mireni în sinódele parochiale: **Duminecă, 5 Decembre,** avênd a se publica în biserică cu 8 ḑile mai înainte, adecă **Duminecă, în 28 Novembre** ținerea acestor sinóde;

c) pentru întrunirea colegiilor de scrutiniu: **Duminecă, 12 Decembre.** Tóte aceste ḑile se înțeleg după calendariul vechiu, în anul curent 1893; fiind altcum timpul de ḑi, respective órele acestor întruniri normate în regulamentul congresual §§. 18, 27 și 38.

Pentru protocólele electorale ale sinódelor parochiale se aclude la acest cercularíu sub *B)* pe lângă covertele trebuinciόse un numěr corěspunḑětoriu de blanchete tipărite după formularíul statorit de consistoriul metropolitan, cu acea observațiune: că cele cuprinse în blanchetele acestea la alinia a doua între parentesă au loc numai în acel cas, când lipsind din vre-o causă estraordinară lista membrilor sinodului parochial, carea după regulamentul parochial §. 5 trebue compusă și statorită pela începutul anului, s'ar fi făcut mai în urmă o listă de acésta conform regulamentului congresual pentru alegerea deputaților congresuali §. 16, carea apoi după §. 27 totdeacolo are sě fie autenticată în sinodul electoral; din contră, dacă esistă, precum trebue de regulă sě esiste lista statorită pela începutul anului: atunci acésta servesce esclusiv de basă la votare în sinodul electoral, nefiind permisă nici o modificare în ea, prin urmare în casul acesta sunt a se sterge din blanchete liniile cuprinse între parentesă.

Se recomêndă tuturor corporațiunilor și organelor subalterne bisericesci, ér mai ales preoțimei parochiale, sě studieze cu tótă atențiunea normele prescrise pentru astfel de alegeri în statutul organic și în regulamentul congresual provocat mai sus în alinia primă; apoi sě urmeze întru tóte conform acelora, cu atât mai vêrtos, pentru-că o procedură greșită la alegeri póte avé urmări grave atât pentru respectivele organe culpabile, cât și pentru însuș actul alegerii, înțelegêndu-se de sine: că nu este iertat sě lipséscă nici unui oficiu parochial normativele amintite, pentru cari este respunḑětoriu în prima linie parochul concernent.

Cu deosebire se atrage atențiunea preoțimei și a tuturor celor interesați la esactitatea listelor de votare, la publicarea sinódelor electorale cu opt ḑile mai inainte, la sigilarea protocólelor electorale cu dóue sigile și la punerea lor în coverte de asemene sigilate, în fine la alegerea bună a bărbaților de încredere pentru colegiile de scrutiniu, așa, ca cei aleși sě se presenteze negreșit la locul de scrutiniu cu protocólele electorale precis la óra ficsată, pentru că la cas de întârḑiere pot sě remână neconsiderate voturile sinódelor respective.

Oficiile protopresbiterale sunt însărcinate sě trimită cu posibila grăbire și pe calea cea mai sigură câte un esemplaríu din acest cercularíu, într'una cu aclusele lui, la fie-care oficiu parochial din tracturile lor, spre care scop li se trimit de aici esemplarele trebuinciόse pentru fie-care comună materă.

Sibiiu, din ședința plenară ținută la 1 Novembre, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Dr. **Remus Roșca** m. p.,
secretariu.

La Nr. **6619** Plen.

A)

Conspectul

comisarilor consistoriali pentru alegerile de deputați preoțesci, respective pentru scrutiniul alegerilor de deputați mireni la congresul național-bisericesc.

A. Pentru alegerile preoțimei.

Colegii electorale			Comisari consistoriali
Nr. curent	Locul central de alegere	Cercurile electorale din care se compun	
1	**Sibiiu-Cetate**	I. Sibiiu II. Sělițte	**Zacharia Boiu**, protopresbiter, asesor consistorial în Sibiiu
2	**Alba-Iulia**	III. Sebeș IV. Alba-Iulia	**Ioan Tipeiu**, protopresbiter în Sebeșul săsesc
3	**Deva**	V. Deva VI. Hațeg	**Avram Pecurariu**, protopresbiter în Ilia
4	**Ilia**	VII. Ilia VIII. Gióğiu	**Ioan Papiu**, protopresbiter în Sibiiu
5	**Abrud**	IX. Zarand X. Câmpeni	**Vasiliu Damian**, protopresbiter în Brad
6	**Cluș**	XI. Turda XII. Cluș	**Paul Roșca**, protopresbiter în Fizeș-Sânpetru
7	**Deeș**	XIII. Solnoc XIV. Bistrița	**Samuil Cupșa**, protopresbiter în Cupșeni
8	**Mediaș**	XV. Têrnava XVI. Sighișóra	**Nicanor Frateșiu**, protosincel în Sibiiu
9	**Brașov**	XVII. Treiscaune XVIII. Brașov	**Ioan Petric**, protopresbiter în Brașov
10	**Făgăraș**	XIX. Bran XX. Făgăraș	**Iuliu Dan**, protopresbiter în Făgăraș

B. Pentru scrutiniile mirenilor.

Cercuri electorale			Comisari consistoriali
Nr. curent	Numirea	Locul central de scrutiniu	
I.	**Sibiiu**	Sibiiu-Cetate	**Pantaleon Lucuța,** ases. cons., capit. c. și r. în pens.
II.	**Seliște**	Seliște	**Parteniu Cosma,** directorul „Albinei“.
III.	**Sebeș**	Sebeșul-săsesc	**Ioan Paraschiv,** subjude regesc.
IV.	**Alba-Iulia**	Alba-Iulia	**Ioachim Fulea,** advocat.
V.	**Deva**	Deva	**Ioan Moțiu,** jude la tribunalul regesc.
VI.	**Hațeg**	Hațeg	**Ambrosiu Bêrsan,** primariu.
VII.	**Ilia**	Ilia	**Alecsiu Olariu,** advocat.
VIII.	**Giógiu**	Hondol	Dr. **Ioan Mihu,** advocat.
IX.	**Zarand**	Brad	**Constantin Costin,** profesor gimnasial.
X.	**Câmpeni**	Câmpeni	**Michail Andreica,** proprietariu.
XI.	**Turda**	Turda	**Silvestru Moldovan,** asesor consistorial, redactorul „Tel. Rom.“
XII.	**Cluș**	Cluș	**Vasiliu Almășan,** advocat.
XIII.	**Solnoc**	Deeș	**Iov Imbuzan,** notariu cercual.
XIV.	**Bistrița**	Galați	Dr. **Ioan Popescu,** advocat.
XV.	**Têrnava**	Bachnea	**Dionisiu Roman,** candidat de advocat.
XVI.	**Sighișóra**	Sighișóra	**Ioan Șiandru,** asesor la scaunul orfanal.
XVII.	**Treiscaune**	Șepși-St.-Georgiu	**Ioan Lenger,** advocat.
XVIII.	**Brașov**	Brașov	**Nicolau Strevoiu,** advocat.
XIX.	**Bran**	Codlea	**Iosif Pușcariu,** advocat.
XX.	**Făgăraș**	Făgăraș	**Ioan Turcu,** protonotariu comitatens.

Sibiiu, 1 Novembre, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. $\frac{\text{6162 cons. Plen.}}{\text{899 protopr.}}$ 1893.

Cerculariu

către toți p. t. domni membrii clericali și mireni, ordinari și estraordinari, ai sinodului protopresbiteral gr. or. din protopresbiteratul Albei-Iutie.

Prin ordinul Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 2 August a. c. Nr. 5833. Plen. avênd onorifica însărcinare de a conduce alegerea de protopresbiter al tractului Albei-Iulie, la 20 Septembre a. c am constatat împreună cu comitetul protopresbiteral cualificațiunea concurentului conform regulamentului de procedură în causa alegerii de protopresbiteri §. 14.

Acum, avênd de o parte votul colectiv al sinodului parochiei centrale, de altă parte autorisarea Venerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 4 Octobre a. c. Nr. 6162 Plen. în temeiul regulamentului suscitat §. 15, după normele Statutului organic §. 51, combinat cu §. 42, am onóre a convoca sinodul protopresbiteral electoral la locul central în orașul Alba-Iulia pe ḑiua de 23 Novembre st. v. a. c. la 11 óre a. m. în localitatea scólei nóstre confesionale de acolo, după celebrarea cultului divin cu chemarea sântului duch în biserica parochială gr. or. din oraș, la care sunt invitați a participa toți membrii sinodului.

Sibiiu, 6 Novembre, 1893.

Comisariul consistorial
Ioan Papiu m. p.
protopresbiter.

Sibiiu, 8 Novembre, 1893.

In aprețiarea articlului de lege, care reguléză viéța scolară în legătură cu eventuala subvențiune, pe carea statul o dă scólei confesionale, am ajuns până la punctele, unde disciplinarea invĕțătorilor prin lege se ia din mâna bisericei și se pune în mânile comitetului administrativ comitatens.

După dispositiunile din proiectul ministerial procesul disciplinariu se lua din mânile bisericei și se da în competința comitetului administrativ în casul, dacă suprema autoritate confesională după primirea ordinului de a intenta proces invĕțătoriului, faptice nu intenta procesul dorit de ministru în termin de 14 ḑile dela primire, apoi în casul, când cercetarea introdusă fără justificare corespunḑĕtóre nu o termina in 3 luni, în fine în casul dacă în termin de 14 ḑile dela aducerea sentinței, nu o promova la ministru.

La casurile acestea s'au mai adaos și altele, în cari disciplinarea se pune din capul locului în mânile comitetu-

---

FOIȚA.

IRONIA SORȚII

Noveletă
de
Margareta Moldovan.
(Urmare).

După masă Octavian pretecstând oboséla sĕ retrase în apartamentul sĕu și sĕ închise în odaia de durmit.

— „In fine iată-mĕ's acasă. Mulțămită lui Dḑeu, că am putut suporta prima întâlnire cu sânge rece . . Par'că și acum îmi arde sărutul ei pe frunte . . . In ce chip a mai trebuit sĕ primesc primul sărut dela ea — ca sărut de mamă ! . . Ah Eleno, Eleno, îmi pari schimbată cu totul, par'că nu te mai găsesc pe vesela și sburdalnica copilă de odinióră . . . Nu mĕ mir, sĕ își lege capul cu un om bĕtrân ca tatăl meu, aibă acela tóte calitățile unui om de bine, tot nu póte fi îndestulită. Inima mai are și alte doruri . . . și acele sunt dătătóre de ton în viéța omenéscă . . . Póte ea óre ca femeie așa de tineră sĕ fie fericită cu un om, pe care nu îl iubesce și nu l'a iubit nici când? Nu. Eu sciu, că ea sufere, trebue sĕ o mângăi, — sĕ o fac fericită. Dar cum? . . Pot eu óre păși contra părintelui meu în o cestiune așa de delicată — a simțirilor și a inimii ? Nu, nici asta n'o pot face . . . Bine, sĕ o las dar sĕ sufere până la sfîrșit? . . . O sórte tirană! Cum deslegi tu legăturile intime dintre ómeni cu o lovitură . . Cui i-a și trecut prin minte așa ceva, Elena soția părintelui meu! N'aș fi creḑut nici când. — Lucru sorții. După o mică pausă, în care sĕ uità împrejur prin odaie, continuà : — Aici în odaie par'că tóte sunt cum au fost acum doi ani . . . Ah étă portretul maicei mele! Par'că mĕ privesce tot așa de duios, ca și când era în viéță, cugeți că îmi vede internul clocotind ca un vulcan și apoi zimbetul pare a sĕ schimba în zimbet compătimitor . . . O, fi barem tu cu mine, compătimesce-mĕ ca pe un fiu alungat de nenorocirile vieții . . .“ Sĕ puse apoi 'n genunchi înaintea portretului și începù a plânge . . .

In urmă sĕ treḑi din amorțéla acésta sufletéscă și sĕ culcà. Mult timp încă după ce s'a pus în pat, i-sĕ părea, că vede și prin întunerec privirea și zimbetul compătimitor al mamei sale.

*

Era a patra ḑi de când sosise Octavian. Elena încunjurase ori ce ocasiune, de a sĕ întâlni singură cu el.

In diminéța aceea ea veni mai târḑiu la dejun. Era palidă la față și părea a fi obosită. Cu un zimbet ușor salutà pe Octavian și pe Didescu.

— „Ce e Ninițo, parcă ești indispusă, ți rĕu dragă ?“

— „Nu, decât mĕ dóre puțin capul.“

— „După dejun sĕ faci o primblare prin parc, aerul curat de diminéță îți va face bine. — Te va însoți și Octavian, eu nu pot, căci am afaceri la birou“.

— „E de prisos sĕ merg, mi a trece și fără primblare“.

Octavian sĕ uità la ea și ca și când i-ar fi cetit în inimă, a înțeles-o și tăcù.

— „Ba sĕ mergi Ninițo, cel puțin va avea ocasiune și Octavian de a-și vedea din nou locurile plăcute ale copilăriei. — Ai voie, Octavian dragă sĕ faci primblare?“

— „Cum nu, sunt gata totdeuna pentru primblări“.

— „Atunci e bine, — mergeți dar, eu încă merg la birou.

Elena mai mult supunêndu-se ordinului, decât voiei își aruncà peste umeri o cârpă subțire și luându'și și cortul de sóre plecară spre parcul castelului.

Octavian îi oferi brațul, pe care ea îl primi șovăind.

Câte-va momente merseră fără a grăì nici unul nimic.

Elena sĕ părea a fi fórte obosită de emoționare.

Dela un timp îi sĕ părea o povară primblarea acésta în tăcere.

Octavian își predomnì simțirile și întrerupse tăcerea.

— „Par'că ești obosită, n'ar fi bine sĕ ședem aici pe lavița acésta de sub stejar?“

— „Bine, — sĕ ședem“.

După ce sĕ așeḑară pe laviță, trecură éră și câte-va momente în tăcere. N'avéu nici unul cuvinte, — nu putéu începe nici o conversație.

— „Ce ḑi frumósă este astăḑi“.

— „Da într'adevĕr, e fórte frumósă“.

Octavian începù a-și pierde răbdarea. Pe un moment éră și sĕ făcù tăcere, apoi cu forțare sufletéscă continuà: (Va urma).

lui administrativ din comitat. Dacă un învĕţătoriu dela scóla confesională subvenţionată, — şi aici subvenţiunea numai face deosebire în sumă — dacă dară învĕţătoriul dela o scólă subvenţionată e învinuit, că urmăresce o direcţiune contrară statului, sau duşmănósă statului, în casul acesta procedura disciplinară sĕ ia din mânile bisericei şi se pune în cele ale comitetului admninistrativ comitatens.

Sentenţele dictate de ministru precum şi cele aduse de către comitetul comitatens se dau spre esecutare bisericei însĕ cu termin legat ca de poruncă, cu termin de 14 ḑile. Dacă biserica în acest termin nu esecută sentenţa, atunci şi esecutarea cade în sfera de activitate a comitetului administrativ.

Este deci prin lege creat un nou soiu de delicte, pe cari special numai învĕţătorii nostri confesionali le pot comite, şi şi dintre ei numai aceia, cari sunt aplicaţi la scóle de ale nóstre subvenţionate dela stat, subvenţionate din vistieria statului, la care şi noi românii contribuim. Soiul de asemenea delicte e cuprins sub numirea generală „direcţiunea contrarie statului“. In proiect nu era nici batăr indicată aceea direcţiune.

E meritul parlamentului, că acuma deşi în generalităţi, dar totuşi avem un fel de definiţiune a direcţiunei contrarie statului. După alinea ultimă din §. 13 e direcţiune îndreptată contra constituţiunei, contra caracterului naţional, contra unităţii, contra independenţei sau intregităţii teritoriale a statului, contra folosirei hotărîte în lege a limbei magiare ca limbă a statului, întêmple-se acţiunea în scólă, sau afară de scólă sau pe teritoriul unui stat străin, sau prin grau viu, s'au prin scrisóre, s'au tipăritură, s'au prin reproducere plastică prin cărţi scolare, s'au prin alte mijlóce de instrucţiune.

E grozavă acéstă codiţă la §. 13 şi ea în aplicare póte avè urmările cele mai funeste pentru învĕţătorii nostri, şi în cele din urmă pentru înseşi scólele nóstre. E grozavă astfel definiată direcţiunea contra statului, şi cumcă lucrurile nu vor împinge pe bieţii învĕţători la desperare, unica garanţie avem în acea disposiţiune a legei, care pornirea unui asemenea proces o pune în mânile guvernului. Guvernul va da deci ordin pentru încriminarea unui asemenea proces, şi noi suntem de credinţă, că guvernul înainte de a pornì un asemenea proces odios, va cumpănì bine delictul atribuit învĕţătoriului nostru, delict care cade sub disposiţiunile, cari forméză direcţiunea contrară statului.

Acésta ne mângăie, căci dacă ar fi sĕ ne luăm după vederile esprimate în pressă, atunci nu ni-ar rĕmânè nici un singur învĕţătoriu, deóre-ce spre pildă, ca din sutele de esemple sĕ aducem numai unul, noi toţi aşa scim, că statul acesta e stat poliglot, precând pressa magiară încă pe timpul fie ertatului Trefort susţinea, şi susţine, că Ungaria e stat naţional magiar.

Acésta ar fi contra caracterului naţional al statului, şi dacă din asemenea delicte s'ar pornì procese disciplinare asupra învĕţătorilor, acele s'ar putè póte acoperì cu §. 13 alinea ultimă din acéstă lege, ar forma însĕ un delict, care nu ar mai fi delict îndată ce l'ar comite nu neînvĕţătoriu, sau un învĕţătoriu dela scólele confesionale nesubvenţionate.

Acestea şi altele ca acestea mult timp vor mai tormenta mintea învĕţătorilor nostri, şi mulţi îşi vor trage séma cu consciinţa lor naţională înainte de a întra în un asemenea jug greu, cum e şi direcţiunea contrarie statului definită chiar şi numai în general, după cum o a făcut acest proiect de lege.

Acestea sunt disposiţiunile privitóre la disciplinarea învĕţătorilor. Invĕţătorii nostri bine vor face, dacă le vor cetì şi éràşi le vor receti, căci în cele din urmă mai ales pe ei îi privesce acésta lege. Şi noi mult am meditat asupra acestei legi, şi suntem în mare nedumerire sĕ vedem instrucţiunea, cu care ea va fi pusă în viéţă deóre-ce acolo vom afla disposiţiuni mai domóle, şi mai precise, ca sĕ ne scim ferì de ispită, şi sĕ ferim şi pe dascălii nostri.

Revista politică.

In comisiunea de instrucţiune a dietei ungare s'a terminat desbaterea generală a proiectului pentru esercitiul liber religionariu şi s'a primit în general. Mai pronunţat a vorbit contra proiectului dep. Tódor; care a accentuat, că proiectul e in contraḑicere chiar cu titlul seu insuşi. Nici chiar titula nu corĕspunde proiectului. Sistemul religiunilor recunoscute şi recepte stă în direct contrast faţă cu libertatea deplină religionară. Condiţiunile legei mărginesc, ce-i drept libertatea religionară, dar trebue sĕ se scie, că neconfesionalitatea duce la slăbirea şi disolvarea religiunilor esistente *si va promova anarchismul.* Proiectul nu determină hotărît intenţiunile depuse în el şi sensul, în care a fost lucrat. Minisnistrul Csáky i-a reflectat, că din punct de vedere al statului nu se póte decreta libertatea religionară necondiţionată, deóre-ce uşor s'ar putè întêmpla ca sub scutul libertăţii religionare sĕ se promoveze tendenţe contrare statului şi sĕ ajungă la valóre. — Care va sĕ ḑică însuşi ministrul recunósce, că acest proiect póte fi periculos pentru stat, — dar jidovimea voesce sĕ l aducă şi guvernul se supune orbiş.

* * *

Petrecerea ministrului de esterne Kalnoky pe pămĕntul italian şi primirea cordială, ce i-s'a făcut la curtea regală italiană, forméză încă obiect de discusiune în presa europénă. După „Popolo Romano“, acestei călĕtorii a lui Kalnoky i-se atribue măre însemnătate politică, cu tóte-că scopul, călĕtoriei nu era dat pe faţă. Se dovedesce prin acésta, că legăturile între Italia şi Austria devin tot mai strênse şi că nu numai interesele politice jócă aici rol, dar şi simpatia. Italia vrea sĕ uite trecutul, ea caută sĕ prospereze pe tóte terenele. Călĕtoria acésta a resolvat în mod favorabil şi drepturile, pentru care a luptat Italia în Ungaria. Intâlnirea miniştrilor, precum şi primirea din partea regelui va pune stavilă mare nisuinţelor, care nu se mulţămesc cu actuala ordine de lucruri. Ḑiarului „Don Chisciotte“ i-se scrie din Milan, că acésta întâlnire nu valoréză mai mult decât o anecsare la Italia a unui teritoriu de pămênt dela marginile Austro-Ungariei. — In cercurile din Austria nu i-se dă mare importanţă acestei visite. Primirea cordială a unui ministru, care representă pe o putere aliată, e o datorinţă sântă, precum este şi un obiceiu sânt, ca miniştrii sĕ se întêlnéscă, când un representant al unei puteri călĕtoresce pe teritorul statului aliat.

* * *

La ordinea ḑilei sunt şi mesagiele de tron care caracteriséză situţiunea politică. Cu ocasiunea deschiderei parlamentului german a accentuat împĕratul Wilhelm desvoltarea puterei armate ca siguranţa cea mai bună a menţinerei păcei. Ţéra a ascultat glasul monarchului în Iuliu, când a trimis representanţi, care au primit proiectele militare. Pentru a se puté face acésta guvernul s'a îngrigit a căuta şi mijlócele de lipsă prin o sistemisare nouĕ a finanţelor şi a urcării dărilor pe tabac, vin şi timbre. Germania a făcut un pas îmbucurătoriu economic, încheind tratate comerciale pe lângă Austro-Ungaria, Belgia şi Italia, cu Spania, România şi Sêrbia. In conţelegere cu înalţii aliaţi, s'a vĕḑut necesitatea a face us de urcarea tarifelor pentru importaţiunile din Rusia, ordinile împĕrătesci se vor publica mai târḑiu. Se speră însĕ, că prin negoţieri favorabile se va puté stabili o pace şi o reducere a tacselor. Impĕratul şi-a esprimat bucuria pentru descrescerea epidemiei, care a secerat atâtea victime, şi închee astfeliu vorbirea: In referinţele esterne ale Germaniei nu a obvenit nici o schimbare. Pe lângă amiciţia intimă cu puterile aliate trăim în relaţiuni bune şi cu celelalte puteri europene. Sperez, că cu ajutoriul lui Dumneḑeu binecuvêntările păcei vor rĕmânè şi pe viitoriu, — pacea va fi statornică.

* * *

La deschiderea scupcinei sêrbesci ţinù tinĕrul rege Alecsandru o vorbire, care fu primită cu însufleţite aplause. El a accentuat desvoltarea favorabilă a stărilor interne şi cea economică prin încheerea convenţiunilor vamale. Cu puterile esterne stă Sêrbia pe picior bun, — dar mai mult a ajutat în desvoltarea şi la întărirea Sêrbiei protecţiunea, de care s'a bucurat acésta ţéră din partea Rusiei.

* * *

Caracteristice sunt şi lucrurile, ce s'au petrecut la deschiderea camerilor francese. Camera deputaţilor. din Paris deschiḑêndu-se dl. Blanc, preşedinte de vêrstă al camerei, constată, ca noua legislaţie se deschide în impregiurări fericite, după minunatele sĕrbări, în timpul cărora s'a săvêrşit, în mijlocul entusiasmului, unirea Franciei şi a Rusiei. Nici-odată nu se va uita caracteristica depeşă, în care un marinimos împĕrat a întărit alianţa celor două ţĕri, afirmând sentimentele lor pacinice. Francia nu e singură, când are lângă ea o mare putere, n'are de ce sĕ se témă în viitor şi trebuie sĕ-şi păztreze tóte speranţele Dl. Casimir Périer a fost ales preşedinte provisoriu al camerei cu 295 voturi contra 195 date dlui Brisson. D-nii de Mahy şi Lockroy au fost aleşi vice preşedinţi provisori. — La senat dl. Challemel Lacour a amintit visita marinarilor ruşi, care a fost aclamată în tótă Francia Décă senatul ar fi ţinut şedinţă, ar fi fost fericit sĕ unéscă aclamaţiunile sale cu acele ale întregei ţĕri. Suntem încredinţaţi, adause dênsul, că simpatiile celor dóuĕ ţĕri sunt durabile, căci sĕ razimă pe interese, cari nu sunt opuse în nici un punct al globului. Senatul trimite ţarului şi întregei familii imperiale omagiul respectului sĕu şi salută în acésta înaltă amiciţiă speranţa păcii şi o garanţie nouă pentru civilisaţie.

Dacorománismul şi politica culturală magiară.

(Din „Egyetértés“.)

IX.

Scólele medii.

Mai mulţi, care au scris articoli despre cestiunea naţionalităţilor, au scris şi demonstrat cu dialectică frumósă, că pentru nimicirea tendenţelor nóstre naţionaliste în primul rênd n'avem de altă lipsă, decât sĕ închidem simpliciter scólele naţionalităţilor. Este un recept frapant şi hotărît contra morbului, are şi avantagiul, că lucrarea grabnică promite resultat momentan, ceeace corĕspunde spiritului magiar, care sĕ feresce de ori-ce activitate îndelungată şi muncă detailată. Te dóre mĕséua? Scóte-o. Sfat corect şi înţelept. Dar te dóre capul? Taie l! Asta nu mai e sfat înţelept.

Dacă ar fi documentat, că cestiunea naţionalităţilor este un astfel de morb al statului magiar, care ca şi durerea de mĕsele s'ar puté vindeca prin o simplă operaţiune' atunci şi eu aş primì aserţiunea, că scólele medii ale naţionalităţilor n'au drept de esistenţă pe pĕmêntul statului magiar; convingerea mea însĕ îmi spune, că cestiunea naţionalităţilor nu este un astfel de morb, care s'ar putea vindeca prin operaţiune, ci este un morb învechit organic, ca şi morburile organice ereditare, pe care medicii nu le vindecă aşa, că taie plumâna bolnavă sau inima, care nu funcţioneză regulat, ci aşa, ca prin o viéţă regulată şi schimbarea condiţiunilor de traiu în mai favorabile caută sĕ întăréscă organismul, sĕ împedece lăţirea morbului şi sĕ delàture tóte acele cause, care ar agrava morbul. Nici în viéţa corpului, precum nici în a statului nu poţi vindeca ori-ce mob în acelaşi chip — cu cuţit şi foc — chiar şi mĕséua găunósă întâiu o plombéză medicul ca sĕ o susţină, şi numai atunci când e stricată de tot o scóte afară. Nu neg, că acest morb presentă şi umflătură, care numai pe cale de operaţiune o poţi înlătura, dar nici pe un moment nu este permis sĕ ne amăgim, că prin ori şi ce operaţiune şi dacă nu pricepem esenţa morbului şi nu atacăm materia morbului va succede sĕ vindecăm definitiv morbul.

Slovacii de decenii n'au gimnasii, şi care au avut au fost de viéţă scurtă şi puţină influenţă şi totuşi cestiunea naţională slovacă, panslavismul este în crescere. Raţiu, Lucaciu Coroianu, Slavici, şi alţii n'au învĕţat nici unul în scóle române, precum n'au învĕţat nici 'daco-românii, anilor patruḑeci. Cu aceste nu voiesc sĕ ḑic că la scólele naţionalităţilor nu este nici un pericol, ci că aceste nu sunt causa esclusivă a daco-românismului şi că din scóle magiare pătrunse de cel mai esclusiv spirit pot eşi daco-români puternici, prin urmare şi dacă am închide tóte scólele medii cu limbă de propunere română, numĕrul agitatorilor valachi nici cu 5°/₀ n'ar scădé.

Este interesant sĕ scim, că cel puţin 50°/₀ din scolarii români ai scólelor medii cercetéză astfel de institute magiare, al căror spirit patriotic nu se póte trage la îndoială, dar în partea mai tinĕră a inteligenţei românesci nu pot de loc descoperi acele percente române patriotice şi nedaco-române. Acésta este o problemă, cu care merită sĕ ne batem puţin capul, cu care însĕ până acum nu s'a ocupat nime în literatură şi am motiv a crede, că nici ministrul nostru de instrucţiune nu s'a întrebat pe sine sau consiliul seu în cestiunea acésta. Ce este causa, că pe tinĕrul român scóla magiară cu tote mijlócele ei morale şi intelecutuale nu-l póte nu magiarisa, căci om cu minte nu pretinde asta, dar sĕ-l transforme în patriot şi cetăţén magiar, care cel puţin când e vorba sĕ rupă tóte acelea care le-a infiltrat în sufletul seu pretensiunile patriotismului magiar sĕ voiască sau sĕ pótă res sta primei ispite?

In cele următóre voiesc sĕ rĕspund la întrebarea acésta. Cercetările mele în privinţa acésta m'au convins, că prima causă — lăsând la o parte aceea influenţă năţională şi socială, care urméză mai târḑiu — este că scóla magiară nici-când nu s'a ocupat cu el ca şi cu un român. 'Administraţiunii nóstre de instrucţiune şi profesorilor nostri nici când nu le-a trecut prin gând, că faţa cu Vasilie Ionescu, Ştefan Barbulescu ar trebuì sĕ ocupe alt punct de veca şi faţă cu Fekete Péter si Balog József, că chiar în acest Barbulescu şi Ionescu este în urma firei sale de român o parte, carea o lasă instrucţiunea şi educarec nóstră gólă şi că mai târḑiu întră în acéstă parte gólă astfel de principii şi idei, care cu o iuţime necreḑută vor scóte tôte acele, care am creḑut că le-am infiltrat pentru totdéuna în sufletul lor.

Noutăţi.

Palatul archivelor stătului în Bucuresci. In primăvéra viitóre se va începe la Bucuresci construirea palatului archivelor statului. Acéstă construcţiune va costa douĕ milióne lei. Comisiunea, sub preşedinţa dlui Haşdĕu, directorul archivelor, se va pronunţa ḑilele acestea asupra planurilor elaborate de architectul italian Magni. Suma de douĕ milióne s'a votat de cameră încă la anul 1891.

* * *

O scriere nepublicată a lui Cogălniceanu. Ḑilele trecute a eşit de sub tipar la Bucuresci prima fasciculă din volumul „Acte şi documente din corespondenţa lui Mihail Cogălniceanu" relativă la rĕsboiul independenţei României 1877—1878. Publicaţiunea acésta se face sub îngrigirea dlui Vasile Cogălniceanu, unul din fiii regretatului mare român. Ea cuprinde o mulţime de scrisori adresate curţilor din străinĕtate, unde întâlnesci la fiecare rînd câtă inteligenţă şi câtă inimă a sacrificat ilustrul bărbat pentru independenţa patriei sale.

* * *

Românii din Moravia. „Evenimentul" din Iaşi raportéză asupra unei şedinţe a societăţii literare sciintifice din Iaşi, în care domnul Burada a povestit despre o călĕtorie a sa în Moravia. Dl T. Burada povestesce călĕtoria sa din vara trecută la valahii moravi. Cu 500 franci şi cu vióra sub suóră a plecat întâi în Bulgaria. La Sofia a dat un concert pentru Crucea roşie. Numai în Sofia sunt peste 5000 români, toţi macedoneni. Cutrierând Balcanii a aflat cete întregi românesci, cu preot şi biserica grecă. Trecând în Serbia numai în 4 disdistricte a dat mai bine de peste 500.000 valachi, mulţi din Banat. De aci apucă spre Belgrad, apoi luând trenul spre Pesta ajunse la capitala Valachiei Morave, la Mezericiul valach. Dl Burada avu norocul de-a luà o scrisóre de recomendare dela dl Pop, funcţionariu la ministerul de instrucţie de loc din Valachia moravă, dl Pop recomandase pe dl Burada către părinţii sei din Ostrovul din Moravia. In Ostrov cunoscù pe directorul unui muzeu de antichităţi Bukovanski, care arătă costume valache. In Măzerici cunoscù pe directorul gimnasiului, Mat. Vaclavek, un om de litere, care a scries mai mult despre literatura populară română: Valaşca Svatba (Nunta la români.) etc. In Lazerici a dat un concert sub scutul Valachilor, cari duc casă rea politică cu nemţii, făcĕnd causă comună cu cehii. Concertul a avut un suces splendid; preste 200 studenţi valachi purtară în triumf pe dl Burada. D-sa arată mai multe fotografii de tipuri de români; ciobanii, (partirii) pórtă o basmă cămeşa e fără guler şi mânece largi. Tipul romanilor e fórte frumos. Casele lor sunt pe grinḑi şi cu laviţă (prispă). Limba ce o vorbesc valachii, e cehă, dar are multe cuvinte românesci, dar mai ales, terminii păstoresci. Aşa: selaş (stînă), baciu colibă, brânḑă jintiţă, urdă, caş, chiag, opinci, prune, cojoc, colac; apoi plug, ohadă, sapă, oţet, puţinea, merindea, coşeriu, cósă, conopis, (cânepă,) trupă (grămadă) fici (smochină); apoi mamă, tată, popor, mac, slănină, taler, papuci, lopată, sechire (secure). Dl Burada pregătesce un studiu complet asupra originei valachilor din Moravia, după datele lui Vaclavek. D-sa a copiat marşul Valachilor pentru orchestră.

* * *

† Alecsandru de Battenberg. Scirile din Gratz au anunţat mórtea unuia dintre cei mai mari viteji ai timpului de aḑi, — a fostului principe al Bulgariei, Alecsandru de Battenberg. Principele a fost născut la anul 1857, a luat parte la rĕsboiul ruso-româno-turc şi-a fost candidat de congresul de Berlin pentru tronul Bulgariei, pe care-l şi ocupà la insistenţa Rusiei. El a satisfăcut aspiraţiunilor bulgarilor, împreunând Bulgaria cu Rumelia ostică şi umilind pe Sêrbia, carea nepregătită a voit sĕ atace Bulgaria. Eroul dela Slivniţa, voind a se scutura de protectoratul rusesc a căḑut jertfă aspiraţiunilor sale şi ale poporului bulgar. Rusia, carea i-a pus coróna, i-a şi luat-o şi principele a părăsit cu totul Bulgaria. El a întrat ca colonel în armata austro-ungară şi mórtea l-a răpit în etate tinĕră de 36 ani, când avea rangul de general. Principele era sĕ se căsătoréscă cu o soră a împĕratului Germaniei; — Bismarck însĕ s'a opus unei astfeliu de căsătorii, de aceea urmând apucăturilor sale romantice se căsătorì cu o cântăréţă de talent, d-ra Loisinger, luând numele conte de Hartenau. Scirea despre mórtea sa a făcut o penibilă impresiune. Din tóte părţile au sosit telegrame şi scrisori de condolenţă. Astfeliu dela archiducii Albrecht, Wilhelm şi Rainer, Don Alfonso etc. In Bulgaria mórtea a provocat o jale generală. Principele Ferdinand a trimis o telegramă de condolenţă, ministrul president Stambuloff o scrisóre în cuvinte de tot dureróse, şedinţa sobraniei a fost suspendată în semn de doliu, stéguri de doliu s'au arborat în tóte părţile Bulgariei, la sobranie s'a presentat proiectul pentru pensionarea vĕduvei şi alt proiect ca vĕduva sĕ fie rugată a concede ca rĕmăşiţele pămĕntesci sĕ fie transportate în Bulgaria. Inmormĕntarea a avut loc Luni în Gratz şi după programul cunoscut Maj. Sa împĕratul regele nostru a fost representat prin adjutantul Lonyay, principele Ferdinand prin doi adjutanţi, sobrania bulgară prin o deputaţiune în frunte cu preşedintele, de asemenea guvernul bulgar, armata şi regimentul Alecsandru, prin câte o deputaţiune.

* * *

„Făgăraşiada". „Pester Lloyd" condamnă aspru pe vice-spanul comitatului Făgăraş pentru adresa cunoscută şi ii spune sĕ-şi vadă de lucrurile lui; motivele din adresă sunt neadevĕruri.

* * *

Sfêrşitul unui roman princiar. Fiica mai mare a principelui Leopold de Bavaria, al doilea fiu al regentului şi a archiducesei Ghisela de Austria, fiica împĕratului Francisc Iosif, s'a amoresat la nebunie de un tinĕr locotenent, care fu trimes imediat în garnisóna dela Metz. Tinĕrul ofiţer, care a sciut sĕ câştige inima nepótei împĕratului Austriei, este baronul Otto de Seefried de Buttenheim, născut la 26 Septembre 1870. Ameninţări, permutări, pedepse totul au rĕmas zadarnice, căci baronul se va căsătorí în curînd cu prinţesa Elisabeta, născută la Monaco la 18 Ianuarie 1874. Dar pentru-ca sĕ nu mai esiste nici o distanţă între gradul seu şi acela al fidanţatei sale, împĕratul Francisc Iosif a conferit titlul de conte tinĕrului de Seefried, care între altele va primì dela viitorul seu socru, ca zestre, un castel şi douĕ milióne de mărci.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Afară de cetate este însĕmnat la Făgăraş podul de preste Olt. In faţa oraşului, pe ţermul drept al Oltului este aşeḑat satul Galaţi. Intre aceste dóue localităţi este construat podul. El a fost făcut la anul 1817 şi dimpreună cu umplĕturile dela ambele capete are o lungime de 144 de stângeni. La început el a avut numai dóue picióre în apă, cari esistă şi acum. Unul constă din o singură bucată de pétră, din băile de pétră de la Perşani, ér' celalalt e alcătuit din mai multe bucăţi de pétră cioplită. In colo întreg podul e de lemn, de construcţie veche frumósă, provĕḑut cu coperiş de şindile şi pe de laturi cu ferestri cu jalusii.

In Făgăraş odinióră a fost episcopie românéscă ortodocsă şi unii dintre episcopi, în seclul XV, au locuit în satul vecin Galaţi *)

Tot aici 'şi-a avut scaunul episcopesc al doilea episcop gr. cat. Ioan Pataki. La începutul secolului al XVIII s'a zidit de nou cetatea Alba Iuliei şi reşedinţa vechei metropolii fiind în calea unui zid al cetăţii, s'a rescumpĕrat şi s'a dărîmat. Tot atunci însĕ a căpĕtat episcopia română gr. cat. de la împĕratul Carol VI dóue moşii, la Gherla şi Sâmbĕta de Jos şi astfel Pataki si-a mutat scaunul episcopiei în apropierea moşiei dela Sâmbĕta, la Făgăraş. Urmaşul lui Pataki, episcopul Inocenţiu Micu-Clain a schimbat aceste dóue domenii cu domeniul statului dela Blaş, unde şi'-a mutat şi scaunul episcopiei, remânând acolo până în ḑilele nóstre.

Acum în Făgăraş sĕ află scaunul unui protopopiat român gr. or. de care sĕ ţin 35 de parochii, cu 26,194 de credincioşi şi scaunul unui vicariat român gr. cat. care sĕ compune din 2 protopopiate, anume protopopiatul Veneţiei de Jos, la care aparţin 32 de parochii şi mai multe filii, cu 21,324 de suflete şi protopopiatul Voilei, care are 22 de parochii şi câte-va filii, cu 8325 de credincioşi.

Dela Făgăraş mai departe, dincolo de Şercaia sĕ rămuresce din drumul de ţară un drum lateral comitatens, care merge pe valea Oltului în sus, ér' drumul de ţară trecĕnd de-a curmezişul preste munţii Perşanilor, părăsesce Ţara Oltului.

Locuitorii din Ţara Oltului sunt aprópe toţi români, numai ici-colo sĕ află puţintei saşi şi unguri *) Dintre români fórte mulţi au din vechime drepturi nobilitare (nemeşi), asemenea românilor din valea Haţegului, şí sĕ numesc de obiceiu: boieri de Ţara Oltului. Românii sĕ ocupă cu lucrul câmpului, cu economia de vite şi în mĕsură mai mică, mai ales prin satele de pe lângă drumul ţĕrii, şi cu căruşitul.

Portul lor este, cu unele variaţiuni şi diferinte mai mici, asemenea portului din Avrig, anume:

Bărbaţii pórtă pĕr scurt, pe la pólele munţilor însĕ unii îl pórtă ceva mai lung, retezat la céfă pe la mijlocul grumazului. Pórtă pĕlărie négră, cu păreţi de mărime mijlocie. Cămeşile sunt din pânză de cânepă, ér cele de sĕrbătóre din pânză de bumbac. In unele locuri sĕ pórtă cămeşi românesci, dar prin satele de pe lângă drumul ţerii s'a corcit croitura acestora şi sĕ pórtă aşa numitele cămeşi nemţesci. Deosĕbirea între ele e următórea:

Cămaşa românéscă nu e încreţită la grumazi, e fără guler, gura cămeşii e mică şi la pept în partea de sus se încheie cu 2 baieri (o baieră de o parte şi alta de cealaltă); ea e cupţuşită cu pânză cât ţine peptul. Mănecile sunt largi dela umĕr până la mână. Cămaşa ajunge până la mijlocul cóbselor.

Cămaşa nemţéscă e încreţită la grumazi, are guler întors (îndoit în jos), gura e mare (de sus dela gât până la furcuţa peptului); pe pept are mai multe îndoituri cusute, numite „stréfuri", se încheie cu bumbi de porţelan albi şi coloraţi diferit; la pept nu e cuptuşită. Pe umeri lângă guler are 2 petece în formă de triunghiu, numite bróscă cât sunt umerii de lungi se pune căptuşală din pânză mai dură. Subsuori se află éraşi câte un petec, numit tot bróscă. Mănecile la capĕtul de jos (dela mână) au pumnaşi, cari se încheie cu câte 1—2 bumbi şi sunt provĕḑute cu chindisituri.

Ei pórtă peptar înfundat, care sĕ încheie pe umĕrul drept şi pe laturea drépta; preste peptar pórtă „frigiuri", un roc scurt de pănură sură sau négră, prin satele de lângă drumul ţerii acésta haină la familiile mai de frunte sĕ face din materie de boltă şi sĕ numesce „recăl". La brâu, preste cămeşă sĕ încing cu şerpare. Ciórecii sunt croiţi unguresce; cusătura este verticală pe picior în jos. Unii pun în cusătura acésta postav vĕnăt sau negru, ca un fel de şinor; feciorii şi bărbaţii mai tineri au flori pe cióreci, dinainte şi pe şolduri în jos, până aprópe de genunchi; florile se fac din şinor lat negru sau vĕnăt prin diferite îndoituri. Piciorele le încalţă cu opinci, încreţite, aprópe ca păpucii; altele sunt şi neîncreţite; ele sunt legate cu curele, ér' glesnele picioreler le înfăşură cu nojiţe resucite, făcute de ei din pĕr de cal sau de capră négră sau şi de lână. Sĕ pórtă şi păpuci încheiaţi cu curele şi cisme. Vara sĕ pórtă pentru plóie „zeiche" făcută din pănură négră de casă, iarna sĕ pórtă „sarică". Saricile sunt sure, cari sĕ pórtă mai ales în ḑile de lucru, sunt apoi şi sarici albe, pentru sĕrbători; saricile sunt fără guler. Sarica mică pentru copii sĕ chémă „bubou", „buboiaş".

(Va urma).

---

*) La anul 1469 Macarius, episcopus Galatiensis, în o notă manuscrisă a lui Samoil Clain. (Cipariu Acte şi fragm.) — Episcopia Făgăraşului sĕ află pomenită în titulatura metrop. Varlaam, la 1689.

*) In cele trei cercuri administrative ale comitatului Făgăraş, cari sĕ estind pe Ţara Oltului, numĕrul românilor e următoriul: în cercul Arpaşului dintre 22610 locuitori 21182 sunt români; în cercul Făgăraşului dintre 26163 de loc. români sunt 21791, ér în cercul Şercaiei numĕrul românilor este de 16925, între 18421 de locuitori.

Nr. 67/893 M [226] 1—3

EDICT.

Pre basa decisiunei Venerabilului Consistoriu archid. dela 10 Septembre 1893 Nr. 5219/B se provócă a se presenta înaintea subscrisului for matrimonial, în tîmp de 6 luni de ḑile dela prima puclicare a acestui edict, Gerasim Corcheş gr or din Certegea născ. în Câmpeni, carele de 3 ani trecuţi a părăsit pre leguita lui muere Ana n. Borlă gr. or. din Certegea, fără a se sci că unde se află, prelângă observarea că de nu se va presenta se va decide şi fără el divorţiul intentat la acest for de muerea lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor ca for prim matrimonial

Câmpeni, 12 Octobre 1893.

Romul Furdui
protopresbiter.

Nr. 838 [224] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia Tecşesci, protopresbiteratul Albei-Iuliei, pe lângă neputinciosul paroch Iacob Petric, se escrie concurs în urma resoluţiunei Venerabilului consistoriu archidiecesan din 21 Septembre a. c. Nr. 5684 B. cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român".

Fiitorul capelan va avé jumătate din venitele parochiale, cari tóte fac anual 340 fl. v. a.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Alba-Iulia, 1 Octobre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al tractului Albei-Iuliei în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 629 [225] 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de paroch în parochia de clasa III. Fizesci, din tractul protopresbiteral al Haţegului, pentru ocuparea acestuia se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român". Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 400 fl. 50 cr. v. a

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor concursuale instruate conform normelor din vigóre la subscrisul până la terminul prefipt.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al tractului Haţegului, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Petroşeni, la 26 Octobre, 1893.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Z. 8721/1893. tszb. [227] 1—3

Koncurs.

Die Gemeinde Notärstelle in Westen ist in Folge Pensionirung in Erledigung gekommen und wird somit zum Zwecke der Besetzung derselben der Koncurs ausgeschrieben.

Qualificirte Bewerber haben ihre Gesuche bis 7 Dezember l. J. bei mir einzureichen. Die mit dieser Stelle verbundenen Bezüge sind:

1. Gehalt 400 fl.
2. Reisepauschale 25 fl
3 Holzrelutum für Kanzlei und Wohnung 64 fl.
4. Beleuchtungspaucshale 5 fl.
5. Naturalquartier sammt Hausgarten.
6. Die für Privatarbeiten festgesetzten Gebühren.

Hermannstadt, am 15 Nov. 1893.

Der Bezirks Oberstuhlrichter

Fabritius.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 124 Sibiiu, Joi 11/23 Novembre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 10 Novembre, 1893.

Comitatele din țară s'au pus pe lucru, făcênd pe întrecute la planuri și propuneri guvernului și dietei, cum sĕ resólve cestiunea naționalităților și în special cestiunea română. După comitatele din nordul Ungariei, a venit cu proiectul cunoscut comit. Coșocnei, apoi Selagiul și în urmă și vicespanul comitatului Făgăraș, ér alte comitate, cari n'au fost așa de ingeniose, ca sĕ pótă croì proiecte originale, s'au alăturat la proiectele comitatelor amintite mai nainte, spriginindu-le și recomandându-le în sus.

Scim noi, cum sĕ fac tóte aceste prin comitate și o sciu toți aceia, cari cunosc viéța comitatelor unguresci, conduse mai tóte de clice, interese particulare și de rassă, cari au monopolisat și voesc a ținè și în viitor tot în monopol administrația și beneficiile ce le oferă ea și pentru aceea, nu dăm mare însemnătate proiectelor lor absurde și nu li-se dă însemnătate nici din partea guvernului, dovadă cum a fost combătut proiectul lui Bartha în presa guvernamentală și cum a mâncat-o nespĕlată Kapocsányi cu adressa lui. Sunt însĕ caracteristice aceste aparițiuni, căci clicele șoviniste din comitate cugetă, că prin proiectele și adresele lor arată guvernului și lumii opiniunea publică, opiniunea și dorințele tuturor cetățenilor din comitat. Pe acésta călăresc toți; până și în adresa din Făgăraș sĕ ḑice, că e stipulată de „publicul din comitat“ sau esprimat în limba dlui Kapocsányi Mór: „a megye közönsége nevében“

Comitatul Aradului încă n'a rĕmas în códă, deși n'a făcut proiect pentru resolvarea unei cestiuni regnicolare, ci numai pentru sine și anume pentru spriginirea magiarisării prin scóle. Inspectorul scolar de la Arad, precum am amintit în un numĕr anterior, a raportat comitetului administrativ, că în scólele române și sêrbesci progresul în limba magiară nu e îndestulitor, e slab. Astfel pentru „sanarea“ acestui rĕu s'a ales o comisiune, care a făcut un proiect, constătător din 10 puncte, cari apoi tóte au fost primite de comitetul administrativ.

Unele din aceste puncte, cum e d. e. că tóte scólele trebuie sĕ fie provĕḑute cu clopoțele, că recuisitele de învĕțământ trebuiesc procurate din oficiu etc. deși bune, sunt de mai puțină însemnătate, căci încât d. e. pentru recuisite, de sine se înțelege, că acele trebuie procurate și fără însărcinare specială.

Este de însemnătate mai mare punctul prim, care sĕ referă la cercetarea scólelor din partea inspectorilor și a altor organe competente.

In articolii nostri: „cestiuni scolare“ și anume în cel publicat în nr. 95. a. c. al fóiei nóstre am ḑis, că un mijloc eficace pentru a puté controla cercetarea scólelor din partea organelor competente, ar fi: „întroducerea unui protocol de evidență în fiecare parochie, făcut anume pentru directorii și inspectorii scolari“, în care sĕ se noteze, care, când a cercetat scóla și observările fiecăruia față de progresul sau regresul observat.

Acésta dispozițiune sĕ cuprinde în punctul prim al proiectului de la Arad. Noi credem, că acésta ar fi bine sĕ se întroducă în tóte scólele nóstre, căci prin acésta din partea inspectorilor nostri scolari cercetarea ar fi mai regulată ér de altă parte am vedè și pe inspectorii regesci scolari, că de ce și de care studiu sĕ interesézá mai mult, când cercetéză scólele nóstre?

Pe lângă aceste disposițiuni însĕ, cari nu pot fi spre stricăciunea scólelor nóstre, proiectul cade în circulus vitiosus, în care ajung acum tóte planurile șoviniste la noi: de-a forța zadarnic magiarisarea.

Astfel între altele sĕ ḑice, că inspectorul regesc sĕ statorésca, că cari scóle confesionale, ce au parte la pământurile date lor din averea comunală, pe basa § 38—40, a art. de lege 38 din 1868, nu corespund legii, ca dela aceste sĕ se detragă folosința pământurilor și sĕ se fructifice pentru a ridica scóle comunale, cari apoi precum scim sunt unguresci și nu mai mult cu limba de propunere română. Intenția aci e vĕdită, ér' mĕsura, după care sĕ judecă de necorespunḑĕtóre legii o scólă română confesională, o scim noi care e!

Tot pe basa acésta sĕ dispune, că autoritatea supremă bisericéscă română gr. or. din Arad sĕ fie încunosciințată, că comitetul administrativ va dispune, ca primăriile în viitor sĕ nu mai întrevie pentru incassarea pretensiunilor scolare în parochiile, unde scólele nu corespund recerințelor legale. Adecă sĕ iau mĕsuri parțiale numai față de scólele confesionale române gr. or. și și aceste sĕ scot de sub spriginul și ocrotirea autorităților publice Frumóse principii de egalitate!

Mai departe sĕ dispune, că e de constatat, că pentru scólele române gr. or. câte cărți magiare sunt de lipsă; acele sĕ se trimită cu recepere postală la primărie, care e datóre sĕ le plătéscă, apoi sĕ le predea învĕțătorului, care e dator sĕ le împartă între elevi cu revers, și prețul sĕ se scótă dela părinți.

E notoric, că acì sĕ îngrigesce numai de provederea băiaților cu cărți unguresci, ca și când singur în acésta ar sta tot progresul în scólă și în iperzĕlul șovinist sĕ merge până a se face de rîs, dispunênd ca sĕ se ia dela băiați revers de primire a cărților unguresci.

Étă cu ce năsdrăvănii umblă cei dela Arad a surpa și împedeca mersul scólelor nóstre, în loc de a le tinde mână de ajutor. Frumóse principii de cultură în secolul al XIX-lea!...

Adresa făgărășenilor.

Articolul ḑiarului „P. Lloyd“, despre care am luat notiță în numĕrul trecut, e de următorul cuprins:

In sala comitatului Făgăraș, acésta cetate de un vechiu renume ca scut al Ardélului, s'a luat acum de curênd unanim și cu mare însuflețire hotărîrea, că patria este în pericol, pentru-că toți românii nutresc intențiuni de înaltă trădare, și că prin urmare acel municipiu, după-ce a așteptat înzadar dela guvern și dela parlament o acțiune de scăpare, trebue acuma sĕ-și încarce pe umerii sei slabi greaua problemă de-a delătura pericolul ameninţător. Ca adevĕrați politici alarmători gândiră înțelepții dela Făgăraș ca în prima linie sĕ tragă clopotul de alarmă. Au și început a trage din rĕsputeri de stréngul aceluia ca sĕ sune tânguitoriu în depărtare și tonurile de alarmă au vestit în întrégă țéra, că: „Patria este în pericol! Și pentru ca sĕ nu ne perdem tot curagiul față cu acéstă scire, ne-au liniștit politicii de stat din Făgăraș „dar dacă veți fi isteți, se va puté delătura încă tótă nenorocirea“. Și gândul lor salvator a fost, ca administrația de stat, cu care cei din Ungaria n'au sĕ se grăbéscă, sĕ se introducă imediat în Transilvania. Și deórece în urma acestei alarme n'a urmat, — precum se aștepta — nici un iubileu național, însuși vicespanul a eșit în publicitate și a arĕtat, cum își închipuesce el și soții sĕi opera de scăpare, care din partea celoralalți unguri de sigur că numai din lipsă de pricepere n'a fost destul de aprețiată. Românii în Ardél, ḑise el, sunt de tot molipsiți de ideile irredentiste și vina o pórtă numai regatul independent al României, care prin nisuințele sale de unificare națională, agită mereu și sistematic poporațiunea de dincóce. In Transilvania fiecare român tinde pe față, ori în ascuns, de a rĕsturna urgisitul jug magiar, și de aceea cestiunea română nu se mai póte resolva prin concesiuni pe tĕrêmul administrației, ba nici chiar prin încuviințarea întregului program dela Sibiiu. De acì deduc scamatorii politici dela Făgăraș, nu că statul român ar trebuì sĕ fie șters de pe fața pământului, ci că pentru Transilvania trebue imediat sĕ se decreteze administrația de stat.

Acésta póte sĕ fie ḑis cu intențiune fórte patriotică, dar lucrul este cugetat în mod fórte dubios și nelogic. Mai întâiu nu este adevĕrat, că românii din Ardél ar fi incurcați în mrejele irredentiste. Ceea ce se spune despre puterea absolută a ligei culturale române în Transilvania, este o

---

FOIȚA.

IRONIA SORȚII

Noveletă
de
Margareta Moldovan.

(Urmare).

— „Sĕ vede că a avut dreptate tata, când a ḑis, cĕ ești indispusă. Ce îți lipsesce Elen.... pardon mamă?

Elena ca și când nu ar fi auḑit cuvêntul mamă ḑise:

— „Ce îmi lipsesce? Mĕ mai întrebi și tu?“

— „Cum nu, de unde sĕ sciu eu, ce îți muncesce sufletul?“

— „Veḑi, acum ai grăit bine Octavian, sufletul meu e muncit și asta mĕ face tristă“.

Aci sĕ opri, sĕ uità la el, privirile li sĕ întâlniră și ca prin un farmec al ochilor au înțeles totul, ce voiau sĕ își spună.

— „Ei bine Eleno, ah éràș..

— „Bine ai ḑis Octaviane, nu îmi ḑice mamă, nu pot auḑi cuvêntul acesta din gura ta — îmi măresce durerea“.

— „Bine dar, Eleno, óre nu tu ți-ai făcut nenorocirea?“

— „Da, așa este, eu mi-am făcut-o, dar nu de bună voie, am fost silită de împrejurări și de sórte. Ascultă-mĕ Octaviane! Vreau sĕ îți povestesc tótă istoria căsătoriei mele, căci îmi apasă sufletul. Trebuie sĕ scii cum s'a întêmplat, apoi sĕ mĕ judeci. Ascultă dar.

Octavian își plecà capul și cu mânile împreunate o ascultà cu atențiune.

— „Câte am mai petrecut în acesti doi ani numai Dḑeu le scie.

La trei sĕptĕmâni după înmormântarea mamei tale, murì și mama mea. Iți poți închipui, ce lovitură grea a sorții a fost asta pentru mine, căci acum și din mica pensiune, ce o căpătam sĕ detrăgea jumĕtate. Mai eram și singură, — nu aveam pe nimeni aici. Pe ḑiua înmormêntării sosì mătușa mea din R. unica rudenie, ce o am mai de aprópe. Ea rĕmase dóuă luni aici pentru de a regula tóte afacerile, ce au rĕmas de mama. In timpul acesta tatăl teu ne făcù visită de mai multe ori. — Nu sciam ce s'au înțeles, ce nu, că într'o ḑi mătușa îmi spune, că vindem tot ce a rĕmas de mama, căci mĕ ia și pe mine cu dînsa. Ce era sĕ fac? Am mers.

Mătușa mea avea patru băieți, cu acestia o duceam bine, numai cu dênsa nu, căci ca ori care alta, care nu e cu tragere de inimă — mĕ trata rĕu. Trebuia sĕ cedez la tóte capriciile ei, dacă voiam sĕ fie pace în casă. Feréscă Dḑeu de acela, care este avisat la grija rudelor.

Abia au trecut ḑece luni, de când eram în R. Intro ḑi primesce mătușa dela tatăl tĕu o epistolă, în care scria că espirând anul de doliu al sĕu și al meu, conform înțelesului vine a-mi cere mâna. Atât a așteptat mătușa mea. Intr'o ḑi îmi făcù cunoscut pe scurt conținutul epistolei și totodată îmi spuse, că trebuie se mĕ mărit după dînsul. Inzadar au fost rugări, înzădar proteste, ea ținea una, — spunêndu mi că așa trebuie sĕ fie. Așadar la stăruința, ba mai mult la forțarea dînsei, am devenit soția tatălui tĕu.

— „Bine Eleno, — ḑise Octavian cu glas dureros — dar nu ți-ai adus aminte de mine? Sĕ-i fi spus, că vin eu și te iau în căsătorie. Eu, cu care ai pretecut anii copilăriei — partea cea mai fericită a vieții. Nu ți ai adus aminte de vorbele mele, ce ți-le repetam la fie-care întâlnire, că fără tine viéța mea nu va avea nici un farmec și lumea mi-va părea un gol nemărginit. — N'au fost aceste cuvinte destule, ca sĕ mĕ poți înțelege?

— „Ba destule, — și eu le-am înțeles, dar pe mine nu mĕ înțelegeau alții și n'a voit sĕ mĕ înțelégă nici mătușa mea. — Dar ce mai vorbim despre aceste, ... aceste tóte au trecut și tóte aceste mi-au rĕmas în amintire, numai ca un vis plăcut și fericit, căci vai, suferințele ce le-am îndurat de atunci mi-au sters chiar și urmele fericirei — din inimă“. Aci sĕ opri și începù a plânge dureros.

—„Pentru astăḑi e destul, — ḑise Octavian — căci mĕ tem, că nici eu ca bărbat nu voiu putea suporta așa în taină, aceste chinuri sufletesci.

„Sĕ mergem, căci uite tata a eșit pe balcon și sĕ uită cătră noi“.

(Va urma).

minciună cornurată şi acésta se scie fórte bine aici în Budapesta la guvern şi în alte locuri, şi dacă nu o sciu cei din casele comitatelor ardelene, ei ar trebuì sĕ se informeze înainte de-a se decide ca prin lăţirea acestei fabule, sĕ mâne apa pe móra iredentei române. Adevĕrĕl este, că în sînul poporaţiunei române din Ardél domnesce o nemulţumire, ba în parte chiar şi amărăciune; dar trebue sĕ se facă deosebire între malcontenţii ţĕrani şi între aceea din clasele inteligente. Ce privesce pe cei din urmă, isvorul amărăciunei lor este, că se sciu eschişi şi suspiţionaţi de societatea magiară a patriei lor restinse. Se pretinde dela ei, ca sĕ se apropie în privinţa socială de rassa domnitóre, ba sĕ se amalgamiseze cu acésta, dar tot-odată ei se vĕd respinşi prin suspiţiune şi prin defavoruri. Ca ori ce nedreptate, aşa şi acésta deştéptă o adâncă nemulţumire, care din ce în ce trebue sĕ se desvólte mai intensiv, şi care câştigă şi teren estensiv. Acest contrast social naţional sĕ mai înăspresce prin aceea, că o asemenea proscriere este sinonimă cu eschiderea inteligenţei române din serviciul administrativ. Domnii oficiali din Făgăraş négă, ce-i drept, că aḑi cestiunea română ar mai fi o cestiune de posturi. Dar óre într'asta nu este cuprinsă implicite mărturisirea, că ea şi după ideile făgărăşene a fost mai nainte o cestiune de posturi? Şi putem sĕ adaugem cu bună consciinţă, că *ea este pănă în ḑiua de astăḑi o asemenea cestiune.* Puternicii comitatelor din Ardél négă, firesce, acésta — din considerare la pânea ce voesc sĕ o mânânce ei înşişi. Este mai comod de-a respinge pe românii apţi de oficiu, decât de-a avé curagiul invidiei sale pentru pâne şi de-a mărturisi pe faţă, că greşéla românilor inteligenţi nu este, că n'ar fi destul de patriotici şi că nisuesc la posturi municipale, cari precum se scie, nu se ocupă prin numirea din partea statului, ci pe calea alegerei prin societatea organisată în jurisdicţiuni.

(Va urma.)

Adunarea universitarilor din Budapeta şi tinerimea română.

Budapesta, 4 Nov. v. 1893.

Onorate D-le redactor! Onor. cetitori ai fóiei DV. le este cunoscut, că în Ungaria ovreii sunt de mult conducătorii tuturor mişcărilor mai esenţiale O dovadă eclatantă a acestei afirmări ne ofere însĕ şedinţa de Duminecă a universitarilor din Budapesta, convocată în scopul de-aşi da tinerimea espresiunea bucuriei sale pentru succesul cel mai nou al cabinetului Wekerle, în urma căruia căsătoria civilă a isbutit a ajunge pe scena casei deputaţilor din strada „Sándor Föherczeg".

Deja anunţurile de convocare indicau, că întrégă demonstraţia tinerimii universitare va fi o scenerie jidovéscă. Ascultătorul în drepturi: A. Engel — urmat de un cârd de Kohn-i,.. berg,.-thal, Stein, Weiss, Blau, Grün etc. — era convocătorul şedinţei. Tinerimea jidano-magiară a urmat acestei invitări a firescilor ei conducători, căci era dór vorba de manifestarea unanimei aderenţe faţă de-o instituţiune, pe care o reclamă liberalismul (?) modern. Dar a făcut jidovii socotèla fără birtaş, căci la sfîrşitul şedinţei şi-au cam perdut ilusiile unanimităţii.

Intrunită tinerimea, Engel o salută şi îi dă binecuvêntarea-i ovreéscă. La recomandarea lui se alege preşed. Bottlik (de sigur nu-i ungur). Acesta deschiḑênd discuţia, cine sĕ scólă? Tot Engel şi după mai lungi cuvinte presentă spre primire următórea resoluţiune: „Adunarea universitarilor budapestani salută cu bucurie pe toţi acei bărbaţi de stat, cari — cunoscênd spiritul timpului" — (adecă: cari continuând asuprirea naţiunilor nemagiare) „desvóltă viéţa statului pe base liberale" (adecă mai bine jidovesci)

„Spiritul timpului" — ḑise d sa perciunatul — „este întrupat în liberalism". — Actualele cestiuni bisericsci sunt productele lui, ca şi ştergerea iobăgiei, libertatea presei etc. (Voci: Şi recepţiunea ovreilor ?) Ca atari trebue sĕ le sprijinim unanim cu puterea morală, decare dispunem. Intru aceea apărură în sală la 50 tineri universitari români, sĕ postéză înaintea biroului şi la auḑul cuvintelor ovreesci: „sĕ le sprijinim cu unanimitate", protestă energic contra căsătoriei civile şi a proiectelor religionare, a căror întroducere sĕ doresce nu de dragul liberalismului (de care nici pomană nu-i) ci spre a înmulţi mijlócele draconice în potriva celor ce nu-şi lasă némul şi legea, odată cu capul

Cum sĕ-ţi închipuesci lucrul, când — afară de-o disparentă minoritate calvină — nime nu poftesce căsătoria civ. rom.-catolicii, greco-orientalii, gr.-catolicii etc. — adecă marea majoritate a ţĕrei — e contra. Unde remâne deci frasa mult călărită? „că sĕ face în interesul obştesc", — căci dór fantóma ideei de stat magiar nu póte fi obştéscă. Ba mai amintesce vorbitorul de liberala lege de presă şi în jidovésca-i impertinenţă nu vrea sĕ scie, că aceea numai pentru ei esistă şi că de present — afară de Lucaciu şi Hurban — întréga redacţiune a jurnalului „Tribuna" zace în temniţă şi gustă fructele liberalismului jidano-magiar.

Astăḑi faptele vorbesc înaintea ómenilor serioşi; ér frasele, — garnisite cu fonfaronade perciunate ale jurnalisticei ovreesci, — nu mai prind.

Protestul furtunos al tinerimii române a căḑut ca din pod. Nime nu s'a aşteptat la oposiţie.

Aşa-i! Semper accidit in puncto, quod non speratur in anno. Ovreomagiarimea era cuprinsă de mănie. Acésta s'a mărit şi mai tare la auḑul vestei: „Itt vannak az oláhok", care ca un curent electric străbătù tótă sala. Se nasce sgomot mare. N'auḑiai altceva decât: „Is ací Valachii", „Abzug!" Cum cutéză sĕ vină ací şi sĕ protesteze?" „Aşa! că au dreptul de civi universitari!" era rĕspunsul calm al românilor. Biroul face spume la gură de furie, sĕ scólă şi învrednicind pe români cu priviri crude, stă sĕ-i sórbă de mănie. Nici se putea altcum, căci întrégă masa biroului forma un mosaic de mutre semitice. Ba un vigeţ, cu numele Rosenthal, ia în mijlocul larmei cuvêntul şi declară, „că românii sĕ pórtă mai miserabil ca plebea cea mai ordinară". Acéstă aserţiune obrasnică, care numai în creerii unui jidov s'a putut plasmuì, — a produs în români o consternaţiune motivată. Noi — care numai de dreptul nostru de protestare ne folosim în mod parlamentar, — sĕ fim numiţi canalii! De aceea cu justă indignaţiune i-a rĕspuns unul din noi: „Canalii sunt demonstranţii vostri dela Turda şi Orade, unde au ruinat ferestrele caselor ba chiar şi bisericilor nóstre!" Indescriptibilă e furtuna, ce-a urmat acestor cuvinte şi pe care presa magiară o pune în spatele nóstre. Magiaronii cu céfa grósă şi ovreii cu nas subţire, dar lung, sĕ suie pe bance şi scaune şi strigau neîntrerupt: „Afară cu el!" Presidentul esecută cererea mulţimei, deşì provocătorul Rosenthal merita scóterea afară. Dar dela ovreomagiarime sĕ aştepţi dreptate şi echitabilitate e ilusoriu!

Elementul nou duşmănos deodată sĕ desparte în două — ca marea roşie — şi românul părăsesce sala între aplausele frenetice ale conaţionalilor sĕi, la cari s'au alăturat şi aclamaţiunile unor soţi de principii sêrbi şi slovaci presenţi.

Şovinismul saltă de bucurie Scandalul cresce; abia după ameninţările căpitanului dela poliţie — că va disolva adunarea — sĕ mai domolesce puţin, dar pe deplin liniscea nu s'a mai putut restabilì.

Acum sĕ ridică alt vigeţ Kegl şi deşì bine trebuia sĕ scie că nu tótă adunarea primesce căsătoria civilă, totuşi accentuéză „că aci nu se află nici un duşman al căsătoriei civile... Din mijlocul românilor din nou sĕ ridică protestul: „Dar noi, unde suntem? „Nouĕ nu ne trebue". Scos din sărite prin aceste intrerumperi declară, că căsătoria civilă e de lipsă mai alĕs acuma, când partea ostică ameninţă a sĕ rumpe de Ungaria .. Puternice dar şi motivate erau abzugurile românilor. Era totuşi prea mult. Poporului celui mai leal al Tronului şi patriei sĕ-i atribue astfel de tendenţe şi incă unul, care cu 50 cr îşi cumperă monopolul întreg patrotismului seu.

Junimea ovreo-mag. nu-şi mai încăpea în pele de ciudă. Toţi strigau: „Afară cu tótă Valachimea! „Inzădar!" „Nu sĕ póte!" fu respunsul căpitănului oraşului Au drept, sunt universitari. Cioroborul nu voia sĕ încete, ba sĕ potenţa mereu. Căpitanul de repeţite ori ameninţa cu disolvarea adunării, dar presidentului îi succede a esopera numai suspendarea pe 5 minute.

După redeschidere mai vorbesce Neuhauser, sĕ primesce propunerea lui Engel plus amandamentul lui Parcesetits (sêrb renegat) ca cultul libĕralismului sĕ se întêmple cu cultivarea ideei de stat. Adecă statul unitar magiar sĕ se ridice pe contul ş pe ruinele celorlalte naţiuni şi ca frasele falsului *liberalism* sunt a sĕ aplica în cele mai aspre forme ale *tiranismului*, când e vorba de fantóma şovinismului. Românii nu primesc ci protestând energic ies mândrii, că şi-au împlinit datorinţa creştină şi naţională.

Aşa s'a întêmplat cu unanimitate aderenţa tinerimei Bpestane. Ar fi fost şi prea mult! La sfirşitul vécului al XIX jidovimea se-şi pótă face mendrele la o universitate cu caracter creştinesc fără cea mai mică oposiţie. Durere însĕ că oposiţia s'a făcut mai ales numai din parte română.

Unde-i spiritul lui Pázmány, care a restituit în Ungaria vaḑa confesiunei catolice? şi a fundat acésta universitate. Unde i creşcerea religiósă a tinerimei magiare? Nu-s nicăiri. Tóte le orbesce fantóma ideei de stat magiar. Étă motivul, din care ovreii pórtă cârma.

„Tară, ţară sgomotósă, ca o lavră jidovéscă,
„Ce-ai greşit, de vor toţi proştii slava sĕ ţi-o nemuréscă?...

(*Vlăhuţă*).

Ec.

Noutăţi.

Sânţire de biserică. In 19 l. c. n. s'a celebrat sânţirea bisericei celei nóuĕ sĕrbesci din Vienna Actul sânţirei l'a săvêrşit I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit din Bucovina, Morariu-Andrievici, asistat de clerul înalt. Maj. Sa monarchul a luat parte în persónă la acest act măreţ, însosit de doi adiutanţi. Au mai participat: ministrii Windischgrätz, Madeyski Iaworski, guvernatorul Kielmanssegg, autorităţile militare, etc. Rĕspunsul, ce l'a dat Maj. Sa la vorbirea de bineventare culminéză în accentuarea bucuriei, că sêrbii şi-au putut ridica o biserică măréţă proprie în residenţa împĕratului şi că pe lângă sentimentele locale cultivă cu atâta căldură virtutea creştinéscă: evlavia. — Câtă deosebire între Viena şi B-Pesta. Acolo pe lângă Capul statului, ministri i au cu bucurie parte la sânţirea bisericei pe séma credincioşilor unei naţionalităţi — în B-Pesta nu se concede nici măcar sĕ funcţioneze preot român în biserică şi biserca o i-a din mâna românilor, dându-o în mâna propagatorilor „ideei de stat magiar"! Repetăm: Câtă deosebire!

* * *

Sêrbii contra proiectelor bisericeci. Din Neoplanta sĕ scrie, că preoţii gr. or. sêrbi din Ungaria şi Croaţia au ţinut o adunare bine cercetată, în care s'a decis înfiinţarea unei societăţi sêrbe de preoţi, apoi sa votat încredere patriarchului Brancovici şi prin o resoluţiune au luat posiţie faţă de proiectele politice-bisericesc ale guvernului.

* * *

Insolvenţe. Vechia şi renumita firmă din Sibiiu, P. S. Kabdebo (banchier) care s'a bucurat atât în Sibiiu cât şi în cercurile din afară de un credit neţărmurit a încetat plăţile. Scirea acésta a provocat o mare panică, căci precum se afirmă suma pasivelor e de necreḑut de urcată şi mulţi rĕmân seraci în urma încrederii órbe, ce au avut. Aşa spre pildă boiţenii şi-au elocat la acéstă firmă banii, pentru că da percente mai mari. Mulţi ţĕrani români din Rĕşinari Selişte şi Vale şi din alte comune au avut depuşi bani cu ḑecile de mii. Ei umblau disperaţi pe stradele Sibiiului istorisind mulţi, că şi-au scos banii dela locul sigur „Albina" şi i-au dus la Kabdebo' pentru că au rĕmnit la interese mai mari. Dar şi mulţi saşi au suferit, mai vêrtos din Cisnădie şi Sibiiu. In urma acestei insolvenţe au devenit insolvente şi firmele cele mari din Sibiiu: Nendvich şi C A. Markovatz.

* * *

Conferenţa episcopatului catolic. Foile din B-Pesta anunţă, că primatele a convocat conferenţa episcopilor pe sĕptĕmâna viitóre, în palatul seu din Buda. Obiectele conferenţei vor fi: cestiunea politicei bisericesci, autonomia catolică şi cestiunea limbei de propunere la facultatea teologică dela universitate.

* * *

Universitatea săséscă precum se anunţă se va întrunì la 18 Decembre c. n.

* * *

Un proces contra monarchului. Cont. Batthyany Iózsef a intentat proces Maj. Sale monarchului nostru pentru un teritoriu mic de pămênt, ce se află chiar în graniţa dintre Ungaria şi Austria. Batthyany susţine, că aceea proprietate aparţine dînsului. In ḑilele trecute a eşit comisiunea la faţa locului, carea va avé sĕ resolvéscă mai întâiu întrebarea principială, dacă teritoriul acela de pămênt aparţine Austriei ori Ungariei.

* * *

Maturisanţi prea tineri. Deóre-ce au obvenit fórte multe casuri, că s'au anunţat la facerea esamenului de maturitate studenţi prea tineri de vêrstă, ministrul de culte şi instrucţiune publică a dat o ordinaţiune în care indrumă direcţiunile scolare, că la primirea în scólele medii tinerii sĕ fie ajuns etatea recerută de lege, de asemenea şi la depunerea esamenului de maturitate. clevii prea tineri sĕ nu fie admişi.

* * *

„Restauraţiunea Popovici" a fost cumpĕrată cu întregul inventariu de proprietarul şi fostul ospĕtariu din Deva George Ardean. Duminecă séra s'a făcut deschiderea, concert nd musica militară. Numele bun, ce şi l-a câscigat dl Ardean în Deva ca ospătariu conscienţios, a atras o mulţime de public ales-şi óspeţii — cum se vorbesce — sunt fórte mulţămiţi.

Dacorománismul şi politica culturală magiară.

(Din „Egyetértés".)

IX.

Scólele medii.

Intră băiatul român într'o scólă magiară, la care se află 20—30% de români şi nu este un singur profesor, care i-ar înţelege limba, ar cunósce literatura română, aspiraţiunile lor culturale şi naţionale, construcţiunea vieţii sufletesci române, acele însuşiri morale şi intelectuale, cu ajutorul cărora ar puté esercia influenţă educativă asupra sufletului lui. Acel băiat mic român, care în scóla magiară este avisat la sine sau conaţionalii sei, devine în sufletul seu simţitor şi neîncreḑĕtor şi mai închis şi necreḑător în urma suferinţelor reale ori închipuite, care le îndură, nefiind nime, care cu mâni gingaşe şi consciinţióse l-ar mângăia, ér în sufletul seu se întăresce acel „ţine minte", în lozinca măniei şi rĕsbunării, caracteristică rasei sale naţionale. Şi apoi când cu timpul micul băiat român devine tinĕr român, ce lipsă mare este sĕ fie la institut un singur profesor magiar, care cunoscênd tóte fineţele sufletului lui sĕ scie cu tact și corect esercita o influență, care sě-i dee directiva pentru întréga lui viéță!

Starea acésta se mai agravéză si prin împrejurarea că la cele mai multe scóle medii, — afară de 2—3 gimnasii de stat — propunerea literaturii române este încredințată preotului catechet român. Cu greu va mai fi vre-un popor, care sě se alipéscă mai tare de limbă și religiune decât românul, asupra căruia cea mai puternică influență chiar cu ajutoriul limbii și religiunii se póte esercia și ómenii nostri au fost destul de ușuratici sě dee acesti doi factori importanți în mâna preotului român, care a crescut în preocupațiunile istorice, politice și culturale ale inteligenței române și se simte drept un apostol al acestor preocupațiuni.

Preotul instruéză apoi tinerimea română conform priceperii și înțelegerii sale în limba română, literatură și cultură, fără ca scóla sě aibă cunoscință, fără ca sě înfluențeze sau dacă chiar ar avé ocasiune astfel de influență nu póte esercia, fiind-că în întregul corp didactic nu se află unul, care ar avea cunoscințe mai prețióse în afaceri românesci decât pedelul scólei.

Ceea-ce învață mai întâiu băiatul în aceste lecții de limbă și literatură cu ajutorul logicei cei firesci a minții sale este, că limba și literatura română de aceea pribegesce la acest institut, fiind-că magiarul este dușmanul neîmpăcat al românului, voesce sě rěpéscă românului limba și voesce sě-i facă ori-ce cultivare imposibilă în limba sa națională. Și cu cât mai des va audì în prelegerile de literatură magiară amintirea importanței limbii și literaturii naționale, cu atât mai clar va vedé importanța literaturii magiare și a politicei magiare naționale și cu atât mai ușor le va putea tóte aceste referì la cele-ce i-a espus preotul despre importanța limbii proprii și a aspirațiunilor sale naționale.

Cutez sě spun, deșì apare paradocs, că în scólele magiare isvoresce daco-românismul din dóuě isvóre contrare: unul este instrucțiunea pe nivel relativ înalt al limbii și istoriei magiare, care băiatului român mai inteligent îi deschide capul, desvóltă ripile sufletului și-l învață sě sbóre, altul ste că scóla negligă instrucțiunea limbii și istoriei române, este destul de nepreacută sě o lase ca studiu estraordinar unui preot, la care în cele mai multe casuri fanatismul înlocuesce sciința.

De ajutat ar fi fórte ușor. Ministerul de instrucțiune ar trebuì sě instrueze în limba și literatura română vre-o câțiva tineri talentați, cu tact și cu gust fin și pe acesti tineri bine pregătiți în ale literaturii sě-i denuméscă de profesori de limba și literatura română la scólele de stat și confesionale. Sunt convins, că la casul când pe acesti ómeni îi va plătì statul, nici o confesiune n'ar protesta contra profesorilor de limba și literatura română. Și acesti profesori ar umplea cu alte idei acel loc gol din sufletul băieților, care acum este încredințat preotului român.

Corespondențe particulare

ale Telegrafului Român.

Reșinari, în Novembre, 1893.

Onorată redacțiune! Comuna nóstră Reșinari este fericită a numěra afară de scóla confesională și o scólă a „economiei de instrucție“, subvenționată din partea comitatului Sibiiu, și concredută conducerei dnului Sabin P. Barcianu. După cum se póte vedé din o notiță apărută în diarul „Tribuna“ Nro. 237, din a. c, scóla acésta și-a ținut esamenul în 31 Oct, st. n. Nu trag la îndoélă succesul bun despre care, pe larg se face amintire în cea notiță; mě voiu oprì numai la cuvintele: „Pěcat numai, că agricultorii nostri din comitatul acesta nu îmbrățoșéză cu mai multă căldură acéstă instrucțiune atât de frumósă i folositóre nu numai pentru dênșii, lar și pentru poporul român în general“.

Un mai mare adevěr, scriitorul acelei notițe, nu póte scóte la ivélă decât dór ca acela, când a scris, că agricultorii din acest comitat nu îmbrățoșéză cu destulă căldură acésta instrucțiune atât de frumósă di folositóre. Intr'adevěr, așa și este!

Dar, sě ne întrebăm, care-o fi óre causa acelei rěceli, vrednice de combătut, ce o arată agricultorii români față de acéstă instrucțiune folositóre?

Și óre, care-o fi causa, că acéstă instrucțiune nu numěră între elevii sěi, în tot anul dacă nu mai mulți, apoi cel puțin 1—2, dintre tinerii rěșinăreni?

Și pentru-ce óre numai trei tineri avrigeni, au cercetat cursul de instrucțiune în anul acesta?

Nu multă bătae de cap se recere, spre a putea afla rěspunsurile întrebărilor acestora. Că ținerea esamenului teoretic și practic al economiei de instrucție din Rěșinari sě publică simplu numai în diare, fără de a sě învita special doritorii de a participa, nu este de ajuns.

De unde sě scie agricultorul nostru fruntaș, că ținerea esamenului la economia de instrucție din Reșinari s'a publicat în diare, dacă el cuprins de lucru nu dispune de timp a ceti regulat diare sau póte nice ceti nu scie, și dacă nu i sě aduce acésta la cunoscință prin oficiul parochial sau comunal, în urma dispozițiunilor luate în acéstă privință din partea conducětorului economiei de instrucție?

Cum sě-și permită a participa la esamen acel econom, care, póte dispune de un băiat, pe care ar dori sě-l trimită la economia de instrucție de aici, dacă el nu e învitat?

Cum sě póte pretinde dela agricultorul român, ca el sě îmbrățoșeze mai cu căldură acésta instrucție, dacă el póte nici cunoscință nu are, că esistă o atare scólă pentru economia de instrucție în Reșinari, și dacă din partea celor chemați (preoți, învěțători etc.) nu li sě face cunoscută agricultorilor nostri însěmnătatea și apoi folosul moral, material și practic, ce l'ar putea avea trimițěndu-și băeții la acéstă scólă fórte folositóre?

Câți tineri de ai nostri din Rěșinari, nu s'ar putea fericì, cercetând scóla acésta, dacă părinților acelora li s'ar atrage atențiunea cuvenită asupra economiei de instrucție?

Câți ómeni inteligenți din comuna nóstră numai, cari dilnic vin în contact cu economii nostri din jur și cărora le-ar putea vorbì despre economia de instrucție — nu se aud esprimându-și regretul, pentru-că n'au fost învitați la esamenul economiei de instrucție?

Așa dară, nu atât agricultorilor nostri sě le ascriem pěcatul, pentru-că ei nu îmbrățoșéză cu mai multă căldură economia de instrucție, ci mai mult celor chemați a le descoperi agricultorilor însěmnătatea economiei de instrucție, cari nu o fac acésta în de ajuns, sau póte chiar de loc.

Cerce dl conducětor al economiei de instrucție, Sabin P. Barcian, sě învite pe viitor pe cei chemați, la esamenul dsale, și sě va convinge, că numěrul, elevilor la economia de instrucție pe carea o conduce, nu va mai fi numai de 3, ca în anul acesta.

Abia de trei ani, prin inițiarea unor ómeni adevěrat inteligenți, s'a înființat în comuna nóstră două instituțiuni nobile — o reuniune de femei și „casina“, cari sub conducerea înțeléptă a celor puși în fruntea acestora au făcut pași fórte îmbucurători în timpul relativ scurt, de când sunt înființate. Intr'aceste cutez a numéra și „Reuniunea pompierilor“ reșinăreni, carea deși înființată cu câți-va ani înaintea celor două dintâi, în timpul din urmă promitea a fi adormit somnul morții. Tóte au fost negligiate, instrucțiunea, esercițiile, aparatele de stins ș. c. a. — Toți puseră pușca jos. Până la actualul conducětor al pompierilor, nice unul din cei aleși, n'a voit a primì conducerea reuniunei de pompieri.

Actualul conducětor, învěțăt. M. Frățilă, cu tóte că cunoscea pe deplín greutățile ce avea sě le întimpine, fiind ales de representanța comunală, sě decise a primi.

Acesta, după ce'și grupă în jurul sěu pe colegii sěi învěțători Marin, Dancăș și Cioran, și pe zeloșii proprietari Bucur Dancăș Bucur M. Lungu, Ioan Bucurel, Petru Isdrailă, Coman Droc, Aurel Salca, Nicolae Crețu, și încă alți bărbați tineri, cuprinși toți de dor și nobilă ambiție de a vedea și acésta reuniune propășind, în scurt timp, abia de o lună numai, făcù ca și reuniunea pompierilor sě dee semne de viéță; ba ce e mai mult, în acest timp scurt înființéză și un cor, care pórtă numele „Corul pompierilor din Rěșinari“, instruat și condus de comandantul pompierilor M. Frățilă.

Acest cor, când s'a produs pentru întâia-dată Duminecă în 24 Oct. a. c. în biserica din „Stéză“, prin cântările liturgice esecutate preste așteptarea nóstră și prin esteriorul membrilor, fiind toți coriștii estetic uniformați, făcù sě salte de bucurie inimile tuturor acelora, cări i-au vědut și ascultat. Étă fructele concordiei și ale bunei înțelegeri. — Eu din parte-mi gratulez dlor învěțători și pompieri și poftesc noului cor succese laudabile și viéță lungă; ér acelor d-ni, cărora le zace rěu la inimă corul nou înființat, al căror nume de astă-dată îl retac, le recomand „a sě stăpâni“, ér nu a huli pe învěțătorii nostri.

Sosit'a timpul, care și dlor le impune a sě desbrăca de ura personală, ce o nutria față de semenii lor, de invidie și alte asemenea însușiri, cari nici decum nu sě potrivesc cu persónele dlor.

Edde.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Femeile, prin satele de pe lângă drumul țerii pórtă „conciu“ (adecă adună pěrul înděrěptul creștetului), pun apoi în cap căițe, cari sě termină de-o parte și de alta a obrazului în „rețe“ (împletituri de ață négră), încrețite în multe pături; la femeile bětrâne sunt puține, ér' la cele tinere sunt gróse și prin ele au boboci de trandafiri măestriți.

Căița sě îmbaieră sub barbă. Pe sub căiță își légă pe frunte o petea lată, împodobită cu strêmbuleți și cu alte chindisituri; acésta sě chiamă „fruntariu“. In unele părți preste aceste sě mai pune încă o căiță de carton și împodobită pe margini cu cipce, cari la femeile tinere sunt de un lat de mână. Peste căiță sě îmbrobode cu o învělitóre albă de pânză de bumbac, împodobită cu flori de mětasă albă-galbină. Ea are o lungime de aprópe 3 metri și un capet al ei atârnă pe spate în jos până mai la pulpe. Invělitórea acésta sě numesce „pomeselnic“.

Fetele umblă cu capul gol și numai în contra plóiei și a arsiței sórelui pórtă pălěrii bărbătesci, de postav; ici colea sě věd fete si cu pălěrii de pae pe sóre. Ele își împletesc pěrul de pe frunte în cosițe, pe cari le aduc pe după urechi și le légă cu o petea cu pěrul de dinapoi; în unele comune (Viștea sup. Ucea sup. Arpașul sup.) fetele pórtă pěrul despletit și retezat pe frunte, ér' dinapoi plete ca bărbații.

Femeile pórtă ca și bărbații, unele ii românesci, altele nemțesci. Iia românéscă are mânecile croite și aședate într'una, dela grumazi până la mână; gura iiei sě încheie la pept cu baieri. Iia nemțéscă, sě deosěbesce de cea românéscă numai prin mâneci și guler; iile nemțesci sunt împodobite la grumazi cu obinzală de arnici roșu, vênăt, galbin, ér mânecile sě încep dela umeri și la capětul din jos au pumnași îngusti, ér' de acestia sě cósă fodori chindisiți. Unele ii nemțesci sě încheie la gură cu baieri, altele cu bumbi, unele au pe pept stréfuri, altele nu au. Ele pórtă mai departe scurteică, ér' pe sub acésta laiběr, apoi au și peptare; peptarele de sěrbătóre la femeile tinere și la fete, sě încheie la pept.

Femeile pórtă dóue păsturi: una mai lată, (în dóuě foi) legată cu mijlocul pe șoldul drept, altale mai îngustă, (într'o fóie) legată drept înainte, astfel, că de-alungul piciorului stâng, sě věd pólele și pentru aceea aci sě fac la póle și unele chindisituri. La sěrbători peste păstura de dinainte sě pune și câte un șurț, făcut din materii de boltă colorate. Femeile pórtă, ca și bărbații sarice, ér' în picióre cisme și unele opinci. Cele cari pórtă numai opinci, au iarna și cióreci scurți.

Dela portul acesta sunt prin unele sate mici abateri. Astfeliu în genere în comunele de sub munți portul este mai simplu, decât în comunele de pe lângă drum. Pe la pólele munților sě pórtă și cojóce de óie. In unele părți sě pórtă crătințe dinainte, în altele și dinainte si din děrěpt; dar cele dinděrěpt sunt mai scurte, ca sě se observe încrețiturile iiei, pe cari sě pune mare pond. Mai departe frigiurile, cari sunt de obiceiu sure sau negre, în Beclén sunt de colore albă. Portul românilor din Bréza are aseměnare cu portul țeranilor din jurul Sibiiului.

In comuna Perșani, femeile au o căiță făcută din pânză de casă astfel, încât în frunte se termină într'un fel de corn, (cam de 6—8 cm. de lung) cu vêrful înclinat spre înainte. Acest corn îl împodobesc cu chindisituri de mărgele. Imbroboditura vine pe de-asupra lui. Conciu nu pórtă, de aceea capul sě arată la partea din děrěpt a creștetului cam turtit.

In comuna Rucăr, care sě află pe țěrmul drept al Oltului și astfel nu sě ține de Țéra-Oltului, femeile pórtă în cap doue córne drept deasupra urechilor și îmbrobodìtura sě face peste ele.

Inainte cu treideci-patrudeci de ani, femeile din țara Oltului, purtau în dile de sěrbători cisme roșii; acum însě nu se mai pórtă de aceste.

Despre portul femeilor din țara Oltului, Bergner scrie următórele:

„Portul românelor de pe la Făgăraș, nu e ceva înteresant, dar învělitórea albă, (pomeselnicul) împrumută acestui port un mare farmec și o grație deosebită. Acésta învělitóre face pe țeranele de aici fărmecătóre. Ea uneori e pusă în jurul capului, ca o blană albă strălucitóre, uneori saměnă cu un turban și érăși uneori încunjurând fruntea, e legată în céfă, atârnându-i capetele pe spate în jos. Totdeauna e însě albă ca zăpada și curată și ea șede fórte bine ori cărei femei. Femeile tinere învělite cu ea, sě par a fi princese orientale, și chiar și femeilor bětrâne le dă un așa farmec, încât omul involuntar le privesce. Rar am vědut o haină de preț neînsemnat, care însě sě împodobéscă așa de frumos, ca învělitórea acésta a femeilor din țara Oltului“.

Pe țermul drept al Oltului, în préjma Țerii Oltului, sě estinde un ținut cu déluri și coline, până în valea Têrnavei-Mari. Acest ținut are pămênt fórte roditor; prin văile lui sě află livedi bogate, pe cóstele délurilor și colinelor sě estind arături, ér culmile sunt acoperite cu păduri frumóse de fagi și de stejari. Printre délurile și colinele aceste ni sě presintă aceléși tablouri, tablouri de țară, blânde, liniștite; văile lui nu sunt udate, decât de mici păraie și riulețe. Intre ele cel mai mare este Hârtibagiul, care șerpuiesce a lene spre médădi-apus în alvia sa, adese nămolósă și sě varsă în Cibin. In partea de pe lângă Olt a acestui ținut s'au aflat odinióră scaunele săsesci a Nocrichiului, Agnitei, Cincului și mai departe spre rěsărit scaunul Cohalmului Locuitorii sunt români și sași, cari sě ocupă cu lucrul câmpului și cu meseria.

Căi de comunicație de însěmnătate deosebită nu trec prin acest ținut, nici nu sě află orașe mari, ci numai câte-va orășele mai mici, cari au fost odinióră centrele scaunelor săsesci amintite mai nainte. Astfel este Agnita, cu 3210 de locuitori, sași și români, cari afară de economie, sě ocupă și cu meseriile. Aici sě află scaunul unui protopopiat român gr. or. de care sĕ ţin 37 de parochii şi câte-va filii, cu 19,006 de credincioşi. Altă localitate este Cincul-Mare, înspre Olt; în vecinătate, la Rotbav sĕ află scalde de iod. In partea de către apus sĕ află satul Cichindél, de la care îşi are numirea un protopopiat român gr. cat. De acesta sĕ ţin 18 parochii, cu 4236 de credincioşi.

(Va urma).

Bibliografic.

A apărut:

„Anuarul universităţii din Bucuresci“, pe anul scolar 1892—1893 cu date istorice şi statististice asupra anilor anteriori de Tit Maiorescu rectorul universităţii. Bucuresci 1893.

— *„Toaste“* pentru tot feliul de persóne şi ocasiuni de Tit V. Gheaja, spiritual la institutul regiu de corecţiune etc. din Gherla. Preţul 20 cr. Gherla 1893.

Diverse.

Originea cuvêntului toast. Fie-care cunósce cuvêntul „toast“. A închina un toast, este o espresiune, care a trecut de mult din Anglia în Francia, unde s'a naturalisat şi de aici a călĕtorit pretutindeni. Insă nu fie-care scie, în ce înţeles s'a întrebuinţat acest cuvênt dela început în Anglia. Toast însemnéză friptură; toastul este o friptură de pâne prăjită, care se punea într'o cupă mare la începutul ospeţelor de ceremonie. Cupa mergea de jur împrejur şi fiecare sorbia câte o înghiţitură; când se sfêrşia vinul din ea, atunci óspele, în mâna căruia se găsia cupa mânca toastul.

Din public*)

Mulţămită publică.

Domnul Nicolae Benchea din Cornăţel şi de presinte restaurant în Bucuresci între altele lipse, de care are biserica nóstră, vĕdênd şi lipsa unei cădelniţe, a binevoit a ne procura una.

Pentru acésta faptă nobilă i se esprimă numitului donator cea mai profundă mulţămită, dorind ca Atotputernicul sĕ-i redee sănĕtatea cam sdruncinată şi sĕ-i lungéscă firul vieţei spre a-şi mai putea arĕta marinimositatea sa şi în viitor faţă de lipsele nóstre.

Cornăţel în 6 Novembre, 1893.

In numele comitetului parochial
Ioan Petrişor.
paroch.

Nr. 838. [224] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia Tecşesci, protopresbiteratul Albei-Iuliei, pe lângă neputinciosul paroch Iacob Petric, se escrie concurs în urma resoluţiunei Venerabilului consistoriu archidiecesan din 21 Septembre a. c. Nr. 5684 B. cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român“.

Fiitorul capelan va avé jumătate din venitele parochiale, cari tóte fac anual 340 fl. v. a.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Alba-Iulia, 1 Octobre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al tractului Albei-Iuliei în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 629 [225] 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de paroch în parochia de clasa III. Fizesci, din tractul protopresbiteral al Haţegului, pentru ocuparea acestuia se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“. Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 400 fl. 50 cr. v. a

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor concursuale instruate conform normelor din vigóre la subscrisul până la terminul prefipt.

Oficiul protopresbiteral gr. oriental al tractului Haţegului, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Petroşeni, la 26 Octobre, 1893.

Avram Stanca,
adm. protopresb.

Nr. 356/893. [222] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci, acum sistemisate dela scólele comunelor bisericesci mai jos însemnate din protopresbiteratul Câmpenilor sĕ escrie concurs cu terminul 15 ḑile dela prima publicare.

1. Gârda de sus cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi cuartir cu grădină.
2. Lăpuş cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi cuartir şi încălḑit.
3. Poiana-Valea-verde cu salariu de 300 fl. v. a. din repartiţie şi cuartir cu grădină.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi sĕ-şi trimită cererile concursuale cu documentele recerute de legile şcolare din vigóre până la terminul pus la subscrisul oficiu, avênd mai înainte a-şi trage informaţiune despre solvirea salarielor dela organele concernente.

Invĕţătorii aleşi vor trebuì se cânte în biserici şi se înfiinţeze grădini de pomărit.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni (Topánfalva), 12 Oct. 1893.

Romul Furdui,
protopresb.

Nr. 421/1893 [228] 1—3

EDICT.

Maria Greavu legitima soţie a lui Ioan Paraianu ambii gr. or. din Topârcea, care a părăsit pe legitimul ei bărbat de 6 ani cu necredinţă şi pribegesce în lume fără a se sci dacă mai trăesce şi unde sĕ află, conform resoluţiunei consistoriale din 12 Octobre a. c. Nr. 6404 B, sĕ citéză a sĕ presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“, căci la din contră procesul divorţial intentat asupra ei sĕ va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Selişte, 8 Nov. 1893

Oficiul protopresb. gr. or. al Seliştei.
Dr. Nicolau Maier, protopresb.

Terno! Terno!

Câştig sigur!

Se oferă fiecăruia, care ceteşte aceste rînduri. Mii de ómeni au a-'şi mulţumì splendida lor esistenţă numai renumitului matematic, dlui *Ditrichstein*, care póte sĕ calculeze numeri, care se pot trage cu sigăranţă. Numerii de loterie ai sei combinaţi asigură ori-cui succesul cel mai favorabil şi cine primesce numerii de noroc ai lu Ditrichstein, *póte conta hotărît la un câştig sigur.*

La cerere fiecare primeşte numerii de joc, care trebue numai aranjaţi şi apoi pot fi aplicaţi la ori-ce tragere. Metoda lui Ditrichstein este ce mai bună din lume, de acea nimene sĕ nu lase a face o încercare, car duce la noroc fără spese, fără risic fără pedere de vreme.

Sĕ scrie în ori ce cas dlui:

Ditrichstein Maurizio în Budapest

(o adresă mai detailată este superfluă) sĕ alăture la scrisóre pentru spe postale 3 mărci de câte 5 cr. şi ap rĕspunsul va urma cu întórcere postei.

Epistolele sĕ fie *recomandate*, deóre-ce epistolele simple lesne se pot pierde.

[229] 1—

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţia nu e responsabilă. Red.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8 43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Braşov pl.	--	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta—Arad—Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane,

Nr. 125 Sibiiu, Sâmbătă 13/25 Novembre 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

In urma decisului tribunalului din Cluş trebuie sĕ publicăm următórea sentinţă în procesul „Replicei“, în limba ungurésca:

Sz. **5643**/93 sz.

B. f.

Ö felsége a Király nevében.

A kolozsvári kir. törvényszék mint esküdtszéki sajtó biróság, a kolozsvári kir. őügyészség, mint közvádló vádkeresete folytán Brote Jenő és társai ellen, a nagyszebeni „nyomdaintézet részvény társaság“ „Institut typographic“ nyomdájában nyomtatott „*Die rumänische Frage in Siebenbürgen und Ungarn, Replic der rumänischen academischen Ju-nd Siebenbürgens und Ungarns, zu der von der ungarischen academischen Jugend ver-fentlichten „Antwort“ auf die Denkschrift der Studirenden der Universität Romäniens, it einer ethnographischen Karte Österreich-Ungarns, und Rumäniens. Wien. Budapest. Graz. Klausenburg. Verlag der Herausgeber* 1892 czimű a törvény kötelező erejének megtáma-ását, és nemzetiség elleni gyülöletre izgatást tartalmazó röpiratnak terjesztése által elköve-ett vétségek miatt folyamatba tett sajtó perben Szász Béla kir. itélő táblai biró végtárgyalási lnők vezetése alatt, Csiszér Károly és Reinbold Arthur kir. törvényszéki birák, valamint zabó Jenő, Dr. Jékey Dániel és Dr. Balázs Elemér kir. törvényszéki aljegyzők, továbbá r. Lehman Robert kir. törvényszéki hites tolmács jelenlétében, Páll Gyula, Hankó V. roly, Schlauf Győző, Körösy József, Horátsik János, Gabányi Endre, Gájzágó Manó, Dr. koncz Károly, Eöri Tivadar, Dr. Groisz Béla, Dr. Lechner Károly és Meskó Miklós, mint ndes esküdteknek, valamint Dr. Gergeiy Albert, és Kováts Ferencz mint potesküdteknek zremüködése melett az 1893. évi augusztus hó 30-án és szakadatlanul folytatólag augusz- hó 31. napján megtartott nyilvános szóbeli végtárgyalás alkalmával az ennek folya-n Dr. Jeszenszky Sándor, kolozsvári kir. főügyészi helyettes, mint a vádhatóság kép-elője által előterjesztett vád, s a vádlottak, illetőleg jógi képviselőik: Dr. Petrovits ván lugosi, — és Mudronyi Pál turocz-zsent-mártoni ügyvéd által előadott védelem meg-lgatása után, a tizenkét rendes esküdt szavazata alapján a következően

Itélt:

I. vádlott **Popovici C. Aurel** (ki született Lugoson, lakik Nagy-Szebenben, 29 éves, r. keleti vallásu, nős, 2 gyermek apja, szigorló orvos, vagyonos, irástudó, büntetlen előéletű, cs. és kir. 22 sz. egészségügyi csapatnak tartalékosa) és

II. vádlott **Román Miklos** (ki született Bürkösön, lakik Beszterczén, 26 éves, gör. eleti vallásu, nőtlen, pénzintézeti hivatalnok, kevés vagyonnal bir, irástudó, katonai kötelezet- alatt nem áll)

a „*Die rumänische Frage in Siebenbürgen und Ungarn, Replic der rumänischen aca-nischen Jugend Siebenbürgens und Ungarns, zu der von der magyarischen academischen gend veröffentlichten „Antwort“ auf die Denkschrift der Studirenden der Universitäten mäniens, mit einer ethnographischen Karte Oesterreich-Ungarns und Romäniens. Wien, udapest, Graz, Klausenburg. Verlag der Herausgeber 1892*“ czim alatt a „nagyszebeni yomda intézet részvénytársaság“ *(Institut typographic)* nyomdájában nyomtatott, s a btk. 72 §. második bekezdésében körülirt nemzetiség elleni gyülöletre izgatást, valamint a btk. 73 §. ba ütköző, a törvény kötelező erejének megtámadását tartalmazó rőpiratnak a btk. 71 §-ában tiltott modón történt terjesztése által elkövetett vétségekben az esküdtszék által vétkeseknek találtatván, ezen vétségekben ezennel biroilag és vétkeseknek nyilvánittatnak és ezért — mindkét vádlottra nézve egyaránt tekintetbe véve a btk. 96 és 97 §§-ait, s alkalmazva a btk. 91 §-át a btk. 172 § és 173 § alapján a jelen itélet jógerőre emelkedése után történendő foganatositástól kezdődöleg:

Popovici C. Aurel 4 (négy) évi államfogházra, és 500 (öt száz) forint pénzbüntetésre.

Román Miklos 1 (egy) évi államfogházra és 200 frt. (két száz) forint pénzbüntetésre itéltetik el.

Köteleztetnek vádlottak ezen reájuk kiszabott pénzbüntetéseket az 1892 évi XXVII, t. cz.-ben megjelölt czélokra forditandólag a jelen itélet jógerőre emelkedése napjától számitandó 15 nap alatt különbeni végrehajtás tehenével a kolozsvári kir. ügyészséghez befi-zetni, mely pénzbüntetések igazolandó behajthatlanságuk esetén a btk. 53 §. alapján Popovici C. Aurel-ra nézve további 50 (ötven) napi, Román Miklos-ra nézve tovabbi 20 (husz) napi államfogházra lesznek átváltoztatandók.

Elmarasztaltatnak továbbá Popovici C. Aurel és Román Miklos vádlottak 539 frt. 48 kr. eddigi, s az ezután felmerülendő bünügyi költségeknek egyetemleges megfizetésére, s köteleztetnek — a mennyiben szabadság vesztés büntetésük ideje alatt a saját költségükön való élelmeztetés iránti, a btk. 35 §-án alapuló jógukkal élni nem kivánnának, — a szabadságvesztés — büntetés foganatositásáról felmerülő személyi költségeknek egyenként való megfizetésére is. Popovici C. Aurel vádlott külön elmarasztaltatik még a letartoztatással felmerült 18 frt. 94 kr. költségnek megfizetésére is.

Elrendeltetik továbbá a btk. 61 §. alapján a vizsgálat folyamán lefoglat röpirat példányoknak elkobzása és megsemmisitése, s köteleztetnek Popovici C. Aurél és Román Miklos vádlottak a sajtó rendtartás 90 §. alapján a jelen itélet szó szerint, és egész terjedelmében, az állam hivatalos nyelvén a következő napi lapokban: „Nemzet“, „Egyetértés“, „Pesti Hirlap“, „Pesti Napló“, „Magyar Hirlap“, „Budapesti Hirlap“, „Pester Lloyd“, „Kolozsvár“, „Ellenzek“, „Erdély Hiradó“, „Tribuna“, „Gazeta Transilvaniei“ és a „Telegraful Romanul“, az ezen lapoknak, az ezen itélet jógeröre jutását követő legközelebbi napon megjelenő számában, a lap főhelyén, saját költségükön, különbeni törvényes jógkővetkezmények terhe alatt közzététetni, minek megtörténtét a Kolozsvári kir. ügyészséghez a jelen itélet jogeröre jutásától számitandó 15 nap allatt beadandó lappéldányokkal kötelesek igazolni.

Popovici C. Aurelnak a f. évi augustus hó 26 napjától kezdődöleg a bpr. 162 §. alapján elrendelt vizsgálati fogságban töltött ideje a jelen itélettel rea kimért szabadságvesztés büntetésbe be nem számittatik (bünt. ügyvétel 107 §.), de a vizsgálati fogsága 5000 frt, (öt ezer forint) bistositéki összegnek készpénzben, vagy ovadékképes érték papirókban a kolozsvári kir. ügyészséghez való befizetése ellenében, a lefizetéssel egyidejüleg megszüntettetik, s szabadlábu ételo elrendeltetik. Végül ugyancsak Popovici C. Aurélra nézve, ezen itélet a jógeröre emelkedés után, a nagyszebeni cs. és kir. 22 számu egészségügyi csapat parancsnokságának megküldetni rendeltetik.

III. vádlott az ismeretlen tartozkodásu:

Brote Jenőre nézve az iratok a vád fenntartásával ezen itélet jógeröre jutása után a további intézkedések megtétele vegett a kolozsvári kir. föügyészséghez áttétetni rendeltetnek.

Indokok.

Miután a tizenkét rendes esküdt Popovici C. Aurel vádlottat 12 igenlő szavazattal, Román Miklos vádlottat pedig 10 igenlö szavazattal, 2 nemleges szavazatt ellenében az itélet rendelkező részében megjelölt két rendbeli vétségben vétkesnek mondotta ki, ennek kővetkeztében öket az 1871 évi május 14-én 1498 J. M. E. sz. a. kelt sajtóeljárás 89 § értelmében e vétségekben biróilag és vétkesnek kellett nyilvánitani.

A büntetés kiméréséncl a btk. 96 és 97 §§-ainak rendelkezését figyelembe kellett venni, azért mert, a röpiratnak az állam nyelvére eszközölt hiteles forditásával bizonyitva van, hogy a btk. 172 § második bekezdésében, s a btk. 173 §-ában irt kétrendbeli külőn vétség lett nyomtatvány utján elkövetve, s igy bünhalmazat esete forog fenn, alkalmazandónak találta továbbá a biróság a btk, 91 §-át és mindkét vádlottra nézve, mert eddigi büntetlen előéletük, és beismerésük, s Román Miklos vádlottra nézve még azon körülmény is, hogy ő mint a nyomda fizetett alkalmazottja, üzletvezetői állásábol kifolyolag müködött közre a nyomtatványok szétküldésénél, mint enyhitő körülmények veendők tekintetbe, mikkel szemben csupán Popovici C. Aurel vádlottra nézve merül fel azon sulyosbitó körülmény, hogy ő saját beismerése szerint a röpirat szerkesztésében is részt vett, s terjesztésénél mint főtényező müködött közre.

Mind ezen enyhitő, illetőleg sulyosbitó körülmények mérlegelésével vádlottakra kiszabott büntetések cselekményük sulyával arányban állónak találtattak.

A kimért pénzbüntetések esetleges átváltoztatására vonatkozó rendelkezés a btk. 53 §-án bünügyi költségek iránti intézkedés az 1890. évi XLIII. t. cz. 4 §-án, a bünjelvényekül lefoglalt röpiratok elkobzásának, és megsemmisitésének elrendelése a btk. 61 §-án a rendelkező részben megjelölt lapokban leendő közzététel kimondása pedig a sajtó eljárás 90 §-án, — s végül a Popovici C. Aurel vádlott vizsgálati fogságának biztositék melletti megszüntetése a bpr. 162 §-án, s illetőleg az 1853 évi január 24-én kelt J. M. rende 4 §-án alapul.

Az ismeretlen tartozkodásu Brote Jenőre nézve a vizsgálat adatai szerint igazolva levén az, hogy ő a vádlevél kézbesitése után ismeretlen helyre távozott, ellene az iratókat a vád fenntartásával a további intézkedések megtétele céljából a vádhatósághoz áttenni kellett.

A kir. törvényszék mint esküdtszéki sajtóbiróságnak nyilvános szóbeli végtárgyalási üléséből.

Kolozsvárt, 1893 évi augusztus hó 31-én.

Szász Béla s. k.,
a sajtóbiróság elnöke.

(P. H.)

Dr. Balás Elemér s. k.,
a sajtóbiróság jegyzője.

FOIŢA.

IRONIA SORŢII

Noveletă
de
Margareta Moldovan.
(Urmare).

Luà apoi pe Elena de braţ şi începură érăş primblarea, până s'au sters urmele plânsului de pe faţa ei, — apoi s'au dus spre castel.

Cum ii vĕḑù venind Didescu le eşì ainte,

— „Ei dar cum îţi place grădina Octaan dragă? S'au făcut unele schimbări, dar in aceste încă s'a înfrumseţat, nu-i aşa?

— „Da, da, e fórte frumósă, sĕ vede Toma e bun grădinar, ḑise Octavian, ă a sĕ cugeta la un rĕspuns mai măgur.

Trecând cu conversaţiunea la alt obiect, ră toţi trei scările castelului.

După prânḑ Octavian îşi luà puşca şi , nu dór, că ar fi voit sĕ vêneze, fără simţia lipsă de ceva — póte de libertate, — de aer. Sĕ duse departe, până ce abia sĕ mai vedea oraşul. Aici era pe moşia lor un lac, unde fórte adeseori venea el în anii trecuţi la puşcat de raţe sĕlbatice.

Sĕ aşeḑà pe malul verde, îşi puse puşca jos şi sĕ uità la apă — nemişcat, adâncit în gânduri. Trecură óre întregi şi el sta dus uitându-se în oglinda apei. Părea că îşi vede reoglindându-i-se tot trecutul, cu tóte momentele plăcute şi cu tóte cele dureróse. I sĕ părea, că vede pe Elena ca fetiţă abia de patruspreḑece ani cu faţa ei totdeuna veselă, cu ochii ei negri, plini de viaţă. Fantasia apoi îşi luà îndată alt curs şi o vedea, cum era astăḑi în grădină, cu faţa palidă, cu ochii melancolici, cu priviri obosite. — I sĕ reaminteau anii, când acasă îl primiau dóue braţe călduróse de mamă şi transportat fiind pe moment în fericirea trecută, părea a fi îndestulit. De-odată privirea i-se schimbà şi dóue lacrimi ii lunecară pe faţă în jos. Sĕ uità în jur şi numai acum observà, că începe a sĕ însĕra. Işi luà dar puşca érăş pe spate şi plecà cătră casă.

*

Trecură dóue luni. In timpul acesta Octavian făcù câte-va visite şi primi şi el pe câţi-va dintre vechii sĕi amici.

Ḑilele — deşi pentru Elena şi Octavian, erau grele — treceau, ca dusă pe aripile vêntului.

Era tómnă.

Octavian sĕ pregătia érăş de călătorie, — spre a-şi continua studiile în Liège.

Intr'o ḑi după prânḑ Didescu nu era acasă, eşise în afaceri.

Cum observà Octavian, că tatăl sĕu s'a dus, merse la Elena.

Ea şedea lângă o ferésträ răḑimêndu-şi capul de mâna stângă şi privind afară în depărtare. Era mai palidă, ca de alte ori şi era adâncită în meditaţiune.

Numai când auḑí sgomot şi paşi în apropiere sĕ întórse.

— „Ah, tu eşti Octaviane? Cugetam, că este Didescu.

— „Eu sunt, tata a eşit în afaceri de ale biroului.“

— „Adevĕrat, – uitasem.“

— „Veḑi Eleno, eu n'am uitat, ba mai mult, am căutat ocasiunea, ca sĕ mai pot încă odată vorbi cu tine, — cine scie póte.....

— „Ce, ce vrei pentru Dumneḑeu?“

— „Nimic dragă, vréu sĕ mĕ deprind între strĕini, sĕ mĕ linişteso şi sĕ mĕ împac cu sórtea'mi crudelă. — Póte sĕ nu ne mai vedem nici când, asta voiam sĕ ḑic mai nainte.“

— „Octaviane, pentru Dḑeu mĕ faci se mor, — ce vorbesci, ai de cuget sĕ nu te mai rentorci nici când, cu asta vrei sĕ îţi dovedesci iubirea?“

— „Da, cu asta, cum altfel? Sĕ te sciu ḑilnic aprópe de mine, sĕ te vĕd, sĕ te aud, fără a mĕ putea bucura de viaţă şi de tine, ah, asta ar fi cea mai mare tortură în lume! Sĕ vĕd pe tatăl meu lângă tine, sĕ vĕd cum te linguşesce, cum îţi suride, te sărută, tóte aceste sĕ le vĕd ḑilnic, în fine sĕ vĕd că eşti a lui şi nu a mea, cugetă óre putere-aşi eu suporta durerea acésta sufletéscă până în sfîrşit? — Nu, şi tocmai pentru aceea mĕ duc... spre a nu mĕ mai rentórce, decât peste ani de ḑile, — sau póte nici când.

(Va urma).

Cestiuni scolare.

Curăţenia în scólă.

Se ḑice şi cu drept cuvênt, că curăţenia la om este icóna sufletului. In legătură strînsă ca curăţenia, fie aceea din afară, fie dinlăuntru, stă sănětatea. Acésta e cel mai scump bun al omului. Unde lipsesce sănětatea, lipsesce condiţiunea principală, atât pentru munca corporală cât şi spirituală. Este o urmare prea naturală deci, ca sě fim cu mare grige faţă de acelea mijlóce, prin cari se contribue mai mult la susţinerea sănětăţii şi la prosperarea ei. Intre primele mijlóce, cari sunt condiţiuni neapěrat de lipsă sănětăţii, se numěră aerul curat şi lumina. Atât aerul curat cât şi lumina ne stau la îndemână cu îmbelşugare, şi nimenea nu are sě spendeze nimic pentru ele. Omul însě abusiv, nu este cu destulă precauţiune şi nu pune preţ de ajuns pe aceste douě condiţiuni de viéţă, fie din nesciinţă, fie din indolenţă, ori învěţ. Ne este de ajuns sě mergem în casele ţěranilor nostri, în cele mai multe comune, şi vom afla nesce ferestruţe, prin cari abia se póte furişa lumina, şi în cele mai multe casuri aceste ferestruţe nici nu se pot deschide, aşa încât schimbarea aerului în casă, premenirea lui, e fórte anevoiósă şi se face numai prin deschiderea uşei. Va sě ḑică, din nesciinţă ţěranul se lipsesce de aerul curat şi de lumină. Că acesta este pěcat neiertat, nu mai sufere îndoială. De acì ne putem esplica o mulţime de morburi ce obvin la poporul nostru în decursul ernei, când e forţat a petrece mai mult în casă în condiţiuni higienice, sub tótă critica. Se vedem însě cum stăm în scólele nóstre? Sě pune aici mai mare pond pe curăţenie, în special pe aerul curat şi pe lumină.

In cât pentru lumină, în general ḑis, edificiile scolari sunt în astfel de condiţiuni, încât nu ne putem plânge.

Nu tot astfel stă cu curăţenia, şi în special cu curăţenia aerului. In o mare parte din scólele nóstre întrând omul cu deosebire érna, afli pruncii împreună cu învěţătoriul, petrecênd într'un aer atât de corupt şi stricat, încât te miri, că nu se bolnăvesc cu toţii. Şi de unde provine acésta? Causele sunt uşor de aflat. S'au se adună prea mulţi elevi în o odae, sau [illegible]pi se negligă cu totul aerisarea odăei. Ferestrile sub cuvênt, că se rěcesce în scólă nu se deschid, numai din când în când. Acéstă stare de barbarism, provină ea din indolenţă, ca sě nu ḑic lene, provină din altă causă, trebue sě o combatem cu tótă puterea, pe cât nu mai se póte.

Este lucru sciut, că într'o odae unde sunt adunaţi mai mulţi scolari, în urma procesului de respiraţiune, oxigenul sě împuţinéză éră accidul carbonic, carele nu e priincios sănětăţei se înmulţesce în mod considerabil. O curăţenie a aerului prin deschiderea ferestrilor şi a uşei e neapěrat de lipsă.

S'a constatat, că într'o odae în carea încăpea 70 elevi, la începutul órei de prelegere accidul carbonic făcea numai 2.21‰, pe când la finitul instrucţiunei făcea 9.36‰. Acéstă deteriorare a aerului a obvenit în urma procesului de respiraţiune a acelor 70 elevi. O altă causă a deteriorărei aerului este şi evaporaţiunea corpurilor aflătóre în scólă, cu deosebire a organismului omenesc. Prin evaporare şi eshalaţiune se produc o mulţime de micro-organisme, cari sunt tot atâtea veninuri pentru sănětate. Pe cât timp aceste micro-organisme sunt absorbite prin corpurile din scólă d. e. prin păreţi, mobile, vestminte, podele, în stare uscată, până atunci ele nu sunt periculóse pentru sănětate. Indată-ce însě în urma căldurei şi a umeḑelei din scólă acesti microbi devin liberi şi sunt formaţi în mari cuantităţi, ei sunt fórte periculoşi pentru sănětate. Despre esistenţa unor astfel de micro-organisme ne putem convinge, când facem focul pentru prima dată în o sobă (cuptor de fer). Mirosul cel greu ce-l simţim, când se încălḑesce soba provine dela micro organismi, cari în urma căldurei au devenit liberi şi âmblă prin odae neobservaţi de ochiul liber, ei însě se simt prin nasul nostru, şi sunt periculoşi sănětăţii. Acesti microbi, cari sunt tot atâtea versiuni, la schimbarea temperaturei, sau când e umeḑélă în aer, devenind liberi, ajung éraşi în organismul nostru, şi acum sunt un periclu pentru sănětate. Urmările sunt că: elevii, eventual ómenii devin palidi, fără nici o voie, somnoroşi, capětă dureri de cap, věrsături şi arareori morburi, cari îi costau viéţa.

Mare putere de absorbţiune pentru microorganismele, ce se produc în odăile scolare are şi apa. In apa, ce se scurge de pe ochii de feréstră se afla concentraţi un cuant nespus de mare de atari veninuri — microorganisme. O atare apă amestecată cu un anumit cuant de gas respirat prin ómeni, fiind injecţionată iepurilor de rasă sub pele, acestia au murit în timp de 12—24 óre. O atare probă s'a făcut în Francia. De aci resultă că aerul în o scólă, s'au în localităţi, unde se adună mai mulţi ómeni se corupe nu numai în urma respiraţiunei, dar şi în urma formaţiunei unor microbi în aer — cari sunt un venin pentru organismul nostru.

Spre a puté prevenì rěul e de lipsă ca: eventual odăile de locuit sě se ţină pururea curate, şi aerul sě se premenéscă cât mai des. Acésta se póte întêmpla numai deschiḑênd uşile şi ferestrile atât vara, cât şi iérna. In decursul nopţii şi pe timpul cât elevii nu petrec în scólă, uşile şi ferestrile sě fie deschise. Chiar şi între pause sě se aeriseze clasa, căci mai bine şi mai sănětos e a suferì frigul — decât aerul corupt.

Premenirea aerului însě nu e de ajuns. Mai e neapěrat de lipsă a fi în tot timpul curăţenie în clasă. Odaea trebue bine măturată în fiecare ḑi, şi tóte recuisitele de scólă trebue prăvuite. Tot astfel ambiturile şi treptele unde sunt. Cu mare băgare de sémă trebue sě fie învěţătorul acolo, unde pruncii şi între améḑi petrec în scólă aducêndu-şi merinde de acasă. Unde numai e posibil podelele scólei au sě se spele bine cu apa încălḑită şi frecate cel puţin de 4 ori în an. Aerisarea, măturatul, prăvuitul mobiliarului scolar, şi spălatul — sunt patru remedii, cari împedecă stricarea aerului şi formaţiunea de microbi, şi prin acésta contribue la promovarea sănětăţii între scolari. Cât de neglese sunt însě aceste lucruri la noi!! Nu odată, şi nu într'un loc afli chiar şi la scólele nóstre numite capitali — în cari abia de 2 ori pe sěptămână se mătură, éră de spălat nici vorbă afară de începutul anului. Şi cine pórtă vina la aceste? De sigur autoritatea scolară, care stă în nemijlocită atingere cu scóla. Ar fi de dorit ca sě ne smulgem odată din acéstă stare patriarchală, însoţită de indolenţă. Ni se va pune întrebarea cum? Unde sě póte, şi trebue sě se pótă la ori-ce scólă — sě se spendeze ceva şi pentru serviciul prestat la curăţirea scólei. Unde se póte sě se plătéscă anume servitorii, ori apoi sě se încredinţeze cu afacerea însuşi învěţătoriul avênd sě îngrigéscă de curăţenie. Fórte greşită ni se pare procedura a pune elevii sě măture — fiindcă acésta o fac pe conta sănětăţii lor. Mai consult este că învěţătoriul prin un servitoriu al seu sě îngrigéscă de curăţenie — avênd sě capete ceva şi parale pentru acésta.

Sě nu ne arětăm sgârciţi, când e vorba de sănětatea pruncilor.

Sě le facem posibil în scólă a respira aer curat, şi a-i deda la curăţenie. Aerul curat şi curăţenia lungesc firul vieţei, şi promovéză sănětatea; éră acésta e o comóră nepreţuită.

Adresa făgărăşenilor.

(Incheere.)

Malcontenţii din sînul ţěrănimei érăşi numai în cea mai mică měsură stau sub influinţa ligei culturale române. Cunóscem comitate în Ardél, cu poporaţiune covêrşitóre română, unde se găsesc fisolgăbirěi şi notari de cerc, cari nu se pot înţelege în cercul administrativ în limba locuitorilor. Cum sě se pótă dară, ca asemeni amploiaţi sě cunóscă trebuinţele cetăţenilor? Cum sě-şi pótă câştiga ei încrederea poporaţiunei Avem ¦ cunoscinţă de casuri nu prea vechi, când în Ardél s'au causat turburări grele a ordinei publice, cari au fost provocate numai prin neînţelegeri, adecă prin aceea, că respectivii funcţionari n'au fost capabili de-a desfăşura poporului scopul salutar al intrevenirei lor oficiale. Astfel poporul nesciutor privesce ca vecsaţiune, ba unii şi ca prigonire directă, multe, pe cari ar trebuì sě le cunóscă ca fiind în interesul binelui sěu propriu, dacă persónele în funcţiune ar posede în měsură corěspunḑětóre cunoscinţa limbei lor, firesce, că avênd şi bunăvoinţă şi tact.

Pe de altă parte nemulţămirea unor pături estinse ale poporaţiunei române vine din motive de natură economică. Nu ne vom lăsa în detalii, dar constatăm, că productivitatea pământului ardelenesc e fórte mărginită şi ar trebui dar, ca agriculturei puţin rentabile sě i se vină în ajutoriu, promovênd desvoltarea industrială şi sprijinind industria de casă. Sunt ţinuturi întregi în Ardél, unde poporaţiunea, ca sě nu móră de fóme, se ocupă din vechime cu industria de lemne. Legea de aḑi a pădurăritului, bună pentru ţinuturile bogate ale ţěrei, cuprinde disposiţiuni nesuportabile pentru acésta poporaţiune şi interesele de viéţă ale acesteia nu se consideră după cuviinţă nici atunci, când se dă dreptul de a tăia pădurile erariale. Tóte acestea şi multe altele pot sě apară, póte ca mici lucruri şi totuşi nemulţămirea românilor nu este, decât o sumă de simţiri apăsătóre, cari mereu sunt aţîţate prin cause, ce une ori apar neînsemnate. Sě nu se uite, că stările, prin cari se nutresc asemeni simţiri, nu datéză numai de eri. De ḑeci de ani ele cresc neîmpedecate şi nu este dar mică nemulţămirea, ce s'a adunat în sînul românilor din causa lor. Şi nu voim sě negăm, că în asemeni împregiurări agitaţiunea propagandei irredentiste ar puté sě prindă răděcină în inima poporului. Acest popor simte ne'ndoios o apěsare grea, câte-odată chiar torturătóre pe terenul economic şi administrativ. Vine apoi agitaţiunea iridentistă cu denunciaţiuni sistematice, că statul magiar pórtă vina la tóte amărăciunile poporului, poporul e destul de preparat sě crédă astor feliu de acuse.

Concedem, că introducerea administraţiei de stat ar fi un mijloc plin de efect contra acestei miserii. Dar dacă ar fi adevěrat ce ḑice resoluţia făgărăşană, că poporaţiunea română e pětrunsă mereu de idei trădătóre, şi acésta o causéză esistenţa regatului român, atunci n'ar folosi nimic nici introducerea administraţiei de stat. Atunci n'ar fi decât o singură soluţiune cu minte pentru cestiunea română: şi adecă *nimicirea cu puterea a statului român vecin.* Dar false, ca şi premisele, sunt şi conclusiunile propunerei de salvare făgărăşene. Administraţia de stat póte sě ajute şi va ajuta, pentru-că nu liga culturală română decide asupra sentimentelor şi hotărîrilor românilor ardeleni şi pentru-că mulţămirea românilor se póte pune fórte bine în consonanţă cu esistenţa statului român vecin. La ceea ce însě nu ne este iertat a ne gândì în nici o împregiurare este introducerea imediată a administraţiei de stat numai pentru Transilvania şi daca s'ar face acésta numai mai târḑiu în Ungaria. Óre reforma administraţiei, dela care aşteptăm salutea statului, nu va fi compromisă prin aceea, că va fi degradată la o měsură escepţională în contra unei naţionalităţi oposante? Şi agitatorii români, cari îşi baséză tótă agitaţiunea pe afirmarea, că Transilvania de aceea are lipsă de autonomiă, pentru-că nu póte fi administrată după aceleaşi norme cu Ungaria, nu ar aduce ei — şi încă cu óre-care dreptate — înfiinţarea, deşi numai provisorie, a unui sistem de administraţie deosebită pentru Transilvania ca argument pentru nisuinţele lor separatiste? şi apoi ce ar fi de politica guvernului unguresc, dacă acésta ar întra de dóuě-ori în luptă cu municipaliştii: o dată când ar fi sě se introducă administreţia de stat în Transilvania, şi altă dată în Ungaria propriă? Vice-şpanul dela Făgăraş ar face dar mai bine, dacă n'ar mai da alarmă şi nu s'ar mai ocupa de salvarea patriei. Acest domn are chemarea de a face bună şi punctuală administraţie. Soluţiunea problemei naţionalităţilor sě o lase factorilor chemaţi: legislaţiunei şi guvernului.

La cestiunea pensionării învěţătorilor nostri.

Din Micălaca ni se scrie:

Ministrul de culte şi instrucţiune publică al ţěrii sub dtul 30 Iuniu a, c. Nr. 29131 a dispus a se conscrie dotaţiunile învěţătoresci în tótă, ţéra şi anume prin singuraticil pretur comitateuse, aşa dar prin organele politice.

După cum spune Veneratul consistoriu din Arad în disposiţiunea s emanată sub dtul 21 Iuliu 1893 N 2806 cătră organele subalterne, înaltul ministeriu a găsit lipsa acest conscrieri în aceea circumstanţă „c mulţi inşi dintre cei înscrişi la fodul regnicolariu al pensiunilor învţătoresci, cari sunt şi cantori şi îvětători au dictat venitele cantoral în dotaţiunea învěţătoréscă, ca astfeliu fiind dotaţiunea mai mare, respectivul sě-şi asigure şi o pensiune mai mare la timpul seu, sau că alţii au adaus la dotaţiunea propriă şi ameliora ţiunile cele căpěta pentru etate sau pentru altă causă: cari circumstanţe fac ca fondul pensiunilor sě se însarcineze fórte".

După cum m'am convins din emisul ministerial în acéstă causă, eu věd în afacerea presinte un plan ascuns, care la timpul seu póte sě servéscă de nou atac contra autonomiei nóstre bisericesci, şi în acésta credinţă me întăresce însěşi procedura organelor politice, a cărora procedură întru nimica nu conglăsuesce cu îndrumările nóstre ce le avem dela Veneratul consistoriu, şi susţin, că din partea acestuia causa s'a luat de tot superficial, şi nu s'au luat în considerare urmările ce se pot ivi

Étă mě esplic:

In comuna nóstră avem doi învěţători, fiecare cu o dotaţiune aprópe la 700 fl.

La 16 a. l. c. eşind pretorele cercual la faţa locului, a constatat, că din dotaţiunea învěţătoréscă jumětate face dotaţiunea cantorală, astfel dotaţiunea pur învěţătoréscă la unul a slăbit-o la 314 fl. şi câţi-va cruceri, ér la altul la 335 fl. şi câţi-va cruceri, prin urmare dênşii cu acest salariu vor fi luaţi la fondul regnicolariu de pensiuni învěţătoresci.

Acum se luăm un învěţătoriu cu salariu de 400 fl. din acest salariu 200 fl. se vor considera ca salariu pentru cantorat, şi va fi luat la fondul regnicolariu cu un salariu numai de 200 fl prin urmare numai după un serviţiu de 40 ani va puté primi o pensiune de 200 fl. — Décă aşa se va procede în întrégă ţéră, pe învěţătorii nostrii după părerea mea în scurt timp póte se-i pună înaltul guvern în pensiune din oficiu, sub pretecst, că nu propun limba magiară după cum cere legea şi-i póte pensiona cu un bagatel.

Apoi lucr el mai principal, că a constatări după mine pot se servé de basă şi la constatările încât corespund aceste salarie învĕţătoresci la minimul staverit în legea mai nóuă adusă în anul curent, în care cas noi vom cădé preste tot tare în calcutii nostri.

Aceste am aflat de lipsă a Vi-le comunica, şi ar fi de dorit ca şi celelalte foi ale nóstre se ia notiţă despre afacere, făcênd atenţi pe cei competenţi, că periculul ne amenintă.

X.

Noutăţi.

Fudaţiunea George Bariţ. On. comitet al „Asociaţiunei transilvane pentru lit. română şi cultura poporului român“, în şedinţa sa dela 9 l. c. s. n. a destinat suma de 25 fl. la fundaţiunea G. Bariţiu, în loc de cunună pe mormêntul decedatului Dr. Ioan Crişan, fost membru suplent şi secretar II al acelui comitet şi fost director al scólei de fete civile cu internat a Asociaţiunei.

* * *

Insolvenţe. In urma crisei firmei Kabdebo a mai sistat plăţile afară de firmele Nendvich şi Markovatz încă şi firmele Nuricsán şi Nedelcovici, aşa dară patru mari firme de pe piaţa Sibiiului au mai picat până acum jertfă; se vorbesce şi de alte firme, cari vor devení insolvente.

In tot casul însĕ acest crach este şi o pagubă naţională românéscă. Alaltă-eri cete de ţĕrani din Poiana, Boiţa, Rod şi Vale alergau desperaţi în sus şi în jos prin piéţa Sibiiului, nesciind ce sĕ se facă şi sunt mulţi astfel de bogătani, cari ca sĕ nu scie nimenea, ce au şi cât au şi-au depus banii la firma Kabdebo, rĕmnind după interese mari. E de datoria preoţilor şi a învĕţătorilor noştri a da sfaturi ţĕranilor, cari şi-au depus, unii tot avutul lor la firma Kabdebo, ca sĕ şi anunţe pretensiunile în terminul ficsat, ér anunţarea lor sĕ o facă după tóte formulele, deóre-ce s'a observat, că unii dintre ţĕranii păgubiţi s'au mulţămit a-şi povestí amarul câte unui servitoriu de cancelarie dela judecătorie şi cu acésta a creḑut, că a isprăvit tot lucrul. Precum suntem informaţi terminul anunţărei pentru firma Kabdebo e până în 3 Ianuariu n. c. Cei păgubiţi sĕ-şi facă o rugare prin un advocat.

Scirile din provincie încă anunţă casuri de insolvenţe, unele provenite din causa firmei Kabdebo. Patru institute de bani din Budapesta atinse prin firma Kabdebo au trimis representanţi speciali spre a-şi lua informaţiunile de lipsă.

* * *

Vama dela Turnu-roşu s'a deschis din 21 c. n. atât pentru circulaţiunea persónelor, cât şi pentru importarea şi esportarea mărfurilor.

* * *

Fabrici de zahar. După cum se anunţă din Budapesta în ministeriul de comerciu s'au început negoţieri pentru înfiinţarea duor fabrici de zahar în Sibiiu şi Timişóra.

* * *

Istoria teatrului român. La concursul publicat de Academia română astăprimăvară, pentru o istorie a teatrului în România al cărei premiu de 1500 de lei se decerne în sesiunea de primă-vară 1894, s'au presentat un manuscript de 852 pagini în folio cu devisa: „Tot patria învingătóre, va învinge şi astă dată“. Membrii juriului, care au a cerceta acéstă lucrare sunt dnii T. Maiorescu şi Iacob Negruzzi.

* * *

Procesul cel mai nou al „Zastavei“ va pertracta în 9 Decembre a. c. inaintea riului din Seghedin. Articolul încriminat, pă-cum scriu foile magiare, „agită“ contra ii de „kisdedov“, esprimându-se între al-, că „până acum sêrbii şi românii tre- u sĕ-şi témă copii de ţiganii corturari n însĕ trebuie sĕ grigéscă ca sĕ nu i ră- ă autorităţile magiare“. Et sic porro dauge cu mânie „M. Hirl“.

* * *

Difterie. Din Munţii-Apuseni ni se următórele: In comuna Runcul şi unca-largă, a isbucnit difterita în pidemic. Din 1 Iulie până 31 Octo- c. s'au bolnăvit 50 de copii, dela 1—15 ani, dintre cari 38 au murit. Morbul amintit cresce mereu din care causă scóla poporală din loc stă închisă şi e supusă desinfectărei.

* * *

Raportul ministrului de culte Csáky. La 20 Martiu n. c. a recercat dieta pe ministrul de culte sĕ astérnă un raport despre numĕrul asilelor de copii, al scólelor poporale, medii şi superióre, ce ar trebui sĕ se înfiinţeze ca instrucţiunea sĕ ajungă la un nivou mulţămitor. Din raportul ministrului presentat dietei estragem următórele: Ministrul a putut sĕ facă acum raport numai despre asile şi scólele poporale, căci cât se atinge de scólele medii şi superióre trebue legislaţiunea sĕ ia hotărîrî speciale: In 383 de comune ar trebui sĕ se înfiinţeze institute de asile ale statului; în 316 comune asile permanente de copii; în 440 comune asile de vară pentru copii; spesele pentru acestea se urcă la 2,103 597 fl.; dintre cari odată pentru totdeuna ar fi necesar 1,677.062 fl., pe când 426.505 fl. ar forma o dare permanentă anuală. Ar trebui mai departe sĕ se ridice în 500 comune scóli elementare cu 900 sale de învĕţământ, cheltueli anuale pentru acestea se cer 617.000 fl. Infiinţarea salelor de învĕţământ reclamă odată pentru totdeuna 135.000 fl. La acestea mai trebue adăugat cuincuenalul de vêrstă al învĕţătorilor. Dacă s'ar înfiinţa pe an 50 scóle noue cu circa 50 învĕţători ar face adausul de vêrstă la 5 ani 4.500 fl., la 10 ani 13.500 fl. etc. Dela anul 1895 începênd s'ar recere afară de erogatele ce se dau pentru institutele esistente 210.000 fl. pentru institutele de copii mici şi 100,000 fl. pentru scólele poporale. Ministrul crede, că la înfiinţarea acestor institute vor conlucra şi comunele cu tóte că sunt îngreunate cu aruncuri de dare peste mĕsură de mari. — După datele ministrului din desbaterile bugetare se află în Ungaria încă 214 comune, cari n'au de loc scólă, — 1757 comune se folosesc de scóla comunelor învecinate, mai mult decât $^1/_2$ mil. de copii nu se împărtăşesc de instrucţiune. Raportul despre datele scólelor medii spune, că în anii din urmă numĕrul elevilor s'a urcat cu 10.000 ceea-ce ar reclama înfiinţarea din nou a 25 scóle medii. — Precum se vede dar în privinţa institutelor de instrucţiune „patria“ e sĕracă şi te cuprinde mirarea, că nici chiar într'o astfeliu de situaţiune strimtorată guvernul n'a conces ridicarea de gimnasii românesci la Arad şi Caransebeş.

* * *

Camerile francese. In şedinţa din 21 l. c. n. a camerii deputaţilor din Francia a cetit ministru president programul politic al guvernului. Regimul va combate revisiunea constituţiei, separarea bisericei de către stat, şi se va ocupa cu reforma alegerilor, întărirea puterei armate, va aduce un proiect cu privire la materia esplosivă, se va nisui a păstra pacea şi a lucra pentru prosperarea economică a ţĕrei; — tot deodată va lua cele mai severe mĕsuri pentru liniştirea spiritelor alarmete de faptele îndrăsneţe ale anarchiştilor.

* * *

Starea esceptională din Boemia, precum anunţă foile polone, se va ridica numai după-ce comisiunea însărcinată cu cercetarea lucrurilor va lua o hotărîre în acéstă privinţă.

* * *

Cea mai nouă „trădare de patrie“. Ḑilele aceste a apărut în Budapesta în limba unguréscă o broşură sub titula de mai sus, de un pseudonim, în care se critică şi sĕ batjocorcsc pretensiunile esagerate ale şoviniştilor magiari, mai cu samă faţă cu armata nóstră comună şi mania lor de a timbra ori-ce, ce nu e după pofta lor, de „trădare de patrie“. Pseudonimul atinge şi activitatea „patriotică“ a comitatelor, cari în loc de a-şi vedé de o administraţie bună, „sĕ fac de rîs înaintea întregei lumi civilisate“ prin aceea, că „fabrică la adrese, la o adunare sĕ reformeze casa magnaţilor, la alta sĕ resólve politica bisericéscă, cestíunea naţionalităţilor, etc.

* * *

Grevă. Amploiaţii de stat dela staţiunile telegrafice din mai multe părţi ale Italiei s'au pus în grevă; acest esemplu vreau sĕ-l imiteze şi amploiaţii spanioli.

* * *

Pentru călĕtori. Şeful staţiunei liniei ferate din Sibiiu face cunoscut, că din 23 l. c. n. începênd trenul, care circulă între Sibiiu şi Copşa-mică se opresce érăşi la cantoniera Nr. 25 (Gyárváros).

* * *

Drum de fer în Siberia. Linia ferată siberică déspre partea Oceanului pacific. Wladiwostok-Nikolskoje, e deja construită şi se aştéptă numai sĕ sosécă porunca dela Petersburg, ca sĕ fie deschisă. Mai iute înaintéză construirea liniei siberice din spre Ural, pentru-că tóte transporturile se pot face acolo mai uşor şi nu se recer atâtea puteri technice.

Raport

despre decurgerea adunării generale a reun. înv. rom. gr. or. din districtul Sas-Sebeşului, ţinută în 6/18 şi 7/19 Novembre 1893 în comunn Câlnic, tractul protopbresb. al Sebeşului.

Din drumul, ce duce dela Sebeş spre Miercurea, către méḑăḑi-rĕsărit se află comuna română-săsécă numită: Câlnic. Acestei comune s'a fost dat a cuprinde în sînul seu de astădată pe propovĕduitorii ideii culturale din districtul Sas-Sebeşului, şi acest moment n'a rĕmas neînţeles din partea antestătătorilor acelei comuue, căci óspeţii sosiţi au fost cu dragoste frăţéscă intimpinaţi.

Sâmbătă în 6/18 Novembre a. c. rênd pe rênd sosiau membrii convocaţi la acésta adunare generală, fiecare cu dorul de a putea câstiga şi duce cu sine câte un îndreptar şi câte o plăcută impresiune.

Pela órele 10 şi jumătate, fiind membrii reuniunei într'un numĕr considerabil adunaţi, preşedintele Zevedeiu Murĕşan înv. în Sebeş prin o vorbire acomodată şi adênc simţită declară adunarea generală de deschisă. Se purcede la cetirea apelului nominal şi se constată a fi presenţi din tractul Sebeşului 15, din tractul Miecurei 14 şi din tractul Albei-Iuliei 8, laolaltă 37 membrii ai reuniunei.

Inainte de a trece la însaşi programa adunării generale, preşedintele ceteşce o adresă sosită din partea M. O. D. Ioan Droc protopresbiter al Miercurei prin care felicită adunarea gen. dorindu-i succes în lucrările sale. Un întreit „sĕ trăéscă“ resună în sala de şedinţă.

Se ceteşce apoi prin secretariul reun. raportul comitetului central şi se alege o comisiune constătătóre din 3 membri, pentru censurarea acelui raport.

Membrul reuniunei I. Bota înv. în Cetea înaintéză o propunere spre desbatere adunării generale, cu privire la edarea unui manual din partea reun. în care sĕ se cuprindă, afară de comput tóte studiile ce se propun în scóla poporală. Fiind acésta o cestiuue fórte importantă: se alege o comisiune de 3, carea în procsima şedinţă sĕ raporteze întru-cât propunerea făcută póte fi şi realisată.

Se pune la ordine: Metodica limbei magiare în scólele poporale tractat de Const. Sava înv. în Jina. Cetindu-se acest tractat sĕ încinge o dispută obiectiva, la care iau parte mai mulţi membri ai reuniunei, precum: Sămuilă Roşu Emanuil Beşa, Avram David, preşedintele etc. pledând unii pro ér alţii contra principiilor arĕtate de prelegător. In fine prelângă combaterea unor puncte, tractatul se declară de reuşit şi servesce spre sciinţă.

Au urmat apoi tractatul referitor la lucrul de mână în scólele poporale elaborat de I. Dan înv. în Pianul-superior. Cetindu-se şi acest operat adunarea gen. ia spre sciinţă cele cuprinse în el, fiind lucrat cu deosebită atenţiune şi cunoscinţă de causă. Inv. Ioan Sava din Jina dă unele desluşiri verbale cu privire la lucrul de mână în necs cu celelalte obiecte de învăţământ, cari se iau spre plăcută sciinţă. Ultimul punct al şedinţei prime a fost prelegerea practică: adiectivul ca predicat din limba magiară de V. Dobrescu înv. în Rod.

In decursul şedinţei au mai sosit încă unii membri a reun. mai ales din tractul Sebeşului aşa încât numĕrul total al acelora era acum de 49. La órele 2 şi $^3/_4$ — preşedintele ridică şedinţa primă, anunţând şedinţa procsimă pe ḑiua următóre, Duminecă în 7/19 Novembre, după eşirea din biserică.

După şedinţă toţi membrii reun presenţi s'au întrunit la ospitala masa a vrednicului învĕţător Vasile Rĕhovean din loc, carele pe lângă o mică tacsă a provĕḑut pe toţi cu de-al mâncării şi beuturei. Cu acésta ocasiune nu au lipsit nici vorbirile ocasionale sau aşa numitele toaste.

Primul pahar l'a închinat preşedintele întru sĕnătatea fruntaşilor români din Câlnic, a preotului, învĕţătorului şi a comitetului parochial. La rêndul seu vorbi înv. dir. din Poiana E. Beşa despre dragostea şi iubirea ce trebue sĕ esiste între preot şi învĕţător, a căror chiemare e de a ridic pe poporul român.

Notariul reuniunei înv. N. Tode din Sebeş, ridicênd pocalul invită membrii reuniunei pentru a participa c toţii la toastul-cântare, ce voesce a-ridica. Ridicându-se toţi învĕţători se intonézâ din aprópe 50 pepturi i nul „Deşteptă-te Române“. Se produce o însufleţire la culme, se dă cur cântărilor, toastelor pentru luptătorii naţionali, pentru tovarăşele în lupte femeile române etc. Petrecerea a durat până pe la órele 10 séra.

Duminecă în 7/19 Novembre diminéţa membrii reuninei au partic pat cu toţii la serviciul divin ofici de părintele Ioachim Cărpinişan, p rochul locului. Cu acésta ocasiun câţi-va învĕţători, fosti corişti, au es cutat sub conducerea înv. N. Tode frumósa liturgie a dlui profesor cor G. Dima, spre cea mai mare mâ găiere sufletéscă a credincioşilor af tori în sânta biserică După servic divin membrii reuniunei se adună localul scólei, unde se deschide dinţa a dóua.

Comisiunea alésă pentru cen rarea raportului comitetului cent prin raportorul seu G. Tătar rap téză despre aflarea în regulă a ac lor censurate, ér comisiunea alésă privire la propunerea înv. I. Bot de părere a se preda acea propun comitetului central spre studiare, avé comitetul a veni cu o opiniune în teria acésta la adunarea generală tóre, ceea ce se şi primesce.

Membrul reuniunei R. Vraciu înv în Apoldul inferior predă o istori morală în chip de prelegere pract despre copilul neascultător, carea fi destul de succésă servesce spre sciin Se ţine o prelegere pratică şi c comput pentru cursul I şi II de Bucur înv. în Lancrăm, carele într mod clar 'şi desvóltă tema sa, cer la fine observările binevoitóre a dimpreună luptători cu dênsul. unele observări prelegerea se ia sciinţă, aflându-se de bine reuşită.

La întrebarea făcută din pa mai multor membri a reun. că, cărţi ar fi mai bune pentru de a folosi în scóla poporală comitetul tral se însărcinéză a face pentru pr sima adunare generală un consp despre manualele, cari cred a fi c mai acceptabile pentru folosinţa scólă. Se decide în fine ca faţă membrii absenţi sĕ se aplice cu góre § 9 lit. a) din statutele reuni

Cu acestea eshauriată fiind grama adunării generale, preşedi reun. Z. Mureşan prin cuvinte fleţitóre pune la inima membrilor niunei causa scolară şi dorindu-le s ces în lucrările lor declară adunar gen. de închisă. Din partea membri lor reun. este salutat cu un întreit „Sĕ trăiască“.

Dupĕ încheierea pe la 2 óre p. m. membrii reun. sunt invitaţi la un prânz dat gratuit din partea comitetului parochial tot în casa învĕţătorului din loc V. Rĕhovean, după care pe la órele 3 învĕţătorii au început a se depărta, ducênd cu sine impresiunile cele mai bune câştigate la acésta dunare generală. *Un învĕţător.*

Convocare.

Primind subscrisul cu datul 16 August . c. Nr. 279 din partea onoratului comitet entral al Asociaţiunii transilvane pentru li- ratura şi cultura poporului român onora- ca autorisare de a iniţia pasii de lipsă pen- ru reconstituirea despărţămêntului al XXI Sighişóra) al Asociaţiunei; — convoc prin acésta în scopul din cestiune Onorabila nó- ră intiliginţă din loc şi preste tot din comitatul Târnavei mari şi jur la adunarea inêndă Joi la 9/21 Decembre a. c. 10 óre . m. în edificiul scólei române din Sighişóra.

Având în vedere scopurile înalte, pe ari le urmăresce Asociaţiunea nóstră, cari nt literatura şi cultura poporului nostru, le mai înalte interese ale nóstre la pro- ovarea cărora fiecare român are datorinţă conlucra, sper că onorata intiliginţă se va esenta la acésta adunare constituantă în- un numĕr însemnat.

Sighişóra, 5/17 Novembre, 1893.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Bibliografic.

A apărut:

„Compas românesc“ anuar finan- ar pe 1892. Redactat de Petra-Pe- scu. Anul I. Sibiiu 1893. Preţul cr. sau 1 leu şi porto 5 cr. sau bani.

Loterie.

Mercuri în 22 Novembre n. 1893

Brünn: 85 10 6 55 79

Nr. 421/1893 [228] 2—3

EDICT.

Maria Greavu legitima soţie a lui Ioan Paraianu ambii gr. or. din Topârcea, care a părăsit pe legitimul ei bărbat de 6 ani cu necredinţă şi pribegesce în lume fără a se sci dacă mai trăesce şi unde sĕ află, conform resoluţiunei consistoriale din 12 Octobre a. c. Nr. 6404 B, sĕ citéză a sĕ presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român“, căci la din contră procesul divorţial intentat asupra ei sĕ va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Selişte, 8 Nov. 1893.

Oficiul protopresb. gr. or. al Seliştei.

Dr. Nicolau Maier,
protopresb.

Nr. 67/893 M [226] 2—3

EDICT.

Pre basa decisiunei Venerabilului Consistoriu archid. dela 10 Septembre 1893 Nr. 5219/B se provócă a se presenta înaintea subscrisului for matrimonial, în tîmp de 6 luni de ḑile dela prima puclicare a acestui edict, Gerasim Corcheş gr or din Certegea născ. în Câmpeni, carele de 3 ani trecuţi a părăsit pre leguita lui muere Ana n. Borlă gr. or. din Certegea, fără a se sci că unde se află, prelângă observarea că de nu se va presenta se va decide şi fără el divorţiul intentat la acest for de muerea lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor ca for prim matrimonial

Câmpeni, 12 Octobre 1893.

Romul Furdui
protopresbiter.

Nr. 626 [230] 1—3

EDICT.

Rachira Moldovan gr. or. din Archita, carea de 4 ani a părăsit pe legitimul ei bârbat Elie Grancea, gr. or. din Trapold, fără a sĕ sci unde petrece, se citéză prin acésta a sĕ presenta în termin de un an şi o ḑi înaintea acestui for matrimonial conform resoluţiunei Preaveneratului consistoriu archidiecesan dto 25 Maiu a. c. Nr. 3172 B. la ḑin contră procesul intentat de actorele, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Sighişóra 2 Novembre, 1893.

Forul matrimonial gr. or. de I instanţă al tractului Sighişórei.

Dimitrie Moldovan,
protopresb.

Zl 8530/1893 fszb. [223] 3—3

Koncurs.

In der Grossgemeinde Freck ist die Gemeinde-Notärstelle zu besetzen, und werden qualificirte Bewerber hiemit aufgefordert, ihre Gesuche bis **4. Dezember l. J.** bei mir einzureichen.

Die mit dieser Stelle verbundenen Bezüge sind:

1. Gehalt 420 fl.
2. Für die Steuervorschreibungsarbeit 30 fl.
3. 1% Steuer-Manipulatiosgebühr.
4. Quartier und Beleuchtung in natura.
5. 6 Klafter Brennholz für Kanzlei und Privatwohnung
6. Nutzniessung zweier Grundstücke von zusammen 1000□°
7. Die für Privatarbeiten festgesetzten Gebühren.

Hermannstadt, am 11. Nov. 1893.

Der Bezirks Oberstuhlrichter:

Fabritius.

Z. 8721/1893. fszb. [227] 2—3

Koncurs.

Die Gemeinde Notärstelle in Westen ist in Folge Pensionirung in Erledigung gekommen und wird somit zum Zwecke der Besetzung derselben der Koncurs ausgeschrieben.

Qualificirte Bewerber haben ihre Gesuche bis 7 Dezember l. J. bei mir einzureichen. Die mit dieser Stelle verbundenen Bezüge sind:

1. Gehalt 400 fl.
2. Reisepauschale 25 fl.
3. Holzrelutum für Kanzlei und Wohnung 64 fl.
4. Beleuchtungspaucshale 5 fl.
5. Naturalquartier sammt Hausgarten.
6. Die für Privatarbeiten festgesetzten Gebühren.

Hermannstadt, am 15 Nov. 1893.

Der Bezirks Oberstuhlrichter:

Fabritius.

* * *

5

Verfälschte schwarze Seide.

Man verbrenne ein Müsterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Aechte, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verlöscht bald und hinterlässt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe. — Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und bricht) brennt langsam fort, namentlich glimmen die „Schussfäden“ weiter (wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterlässt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur ächten Seide nicht kräuselt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der ächten Seide, so zerstäubt sie, die der verfälschten nicht. Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hoflief.) **Zürich** versendet gern Muster von ihren ächten Seidenstoffen an Jedermann und liefert einzelne Robeñ und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. [31] 7—7

* * *

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

en e er- ne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
.25	2.10	2.50	5.50	9.15		**Budapesta**		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
.28	4.07	6.14	8.57	11.12		**Szolnok**		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	**Oradea-mare**	pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.	per- sóne	2.18	10.44	8.38	11.51
.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	1.26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
05	10.37	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	**Cluş.**	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
37	—	1.25	11.25	7.50		**Cucerdea**		—	8.54	2.31	2.08	4.52
9	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
	—	2.40	1.—	8.33	sos.	**Teiuş.**	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
0	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copşa-mică**	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
39	—	—	5.27	10.51		**Sighişóra**		—	5.54	8.53	—	11.29
1	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
6	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
40	Tr. de	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
16	per-	Tren	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
—	sóne	acce- lerat	10.25	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		**Predeal**		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15		Bucuresci.		4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		**Budapesta**		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		**Szolnok**		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	**Arad**	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2 34	5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		**Simeria** (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		**Alba-Iulia**		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos.	**Teiuş**	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	**Budapesta**	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		**Verciorova**		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22
—	5.07	10.27	5.23	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 126 Sibiiu, Marţi 16/28 Novembre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Un interview.

Redactorul şef al ḑiarului „Magy. Hirl.“ dl Iuliu Horváth, a petrecut câte-va ḑile în Bucuresci în afaceri private, şi fiind înterviewat de un colaborator al ḑiarului „Ţara“ din Bucuresci, a făcut şi puţină politică. Colaboratorul a întrebat, că ce părere are el despre relaţiunile magiaro-române şi Horvath a declarat între altele, — ceea ce am mai auḑit noi şi dela la alţi politici magiari, — că el e convins, că atât românii cât şi magiarii, nu trebue sě caute certele, ci pacea, că posiţia geografică, economică dar şi politică aviséză, atât pe România cât şi pe Ungaria, ca sě caute buna înţelegere. La observarea colaboratorului, că şovinismul magiar, propagat cu deosebire de foile magiare şi în locul prim de ḑiarul „Magy. Hirl.“ sě pune în calea bunei-înţelegeri, Horváth a rěspuns evasiv, că şovinism este în ambele părţi, dar în privinţa acésta se va îmbunătăţí situaţiunea, căci atât la unguri, cât şi la români, sunt în preponderanţă aceia, cari doresc pacea. Nisuinţa nóstră, a ḑis mai departe Horváth, nu este nici pe departe, de a magiarisa pe românii din Ungaria, căci acésta ar fi o idee absurdă şi neesecutabilă. Noi voim sě asigurăm desvoltarea naţională şi culturală a românilor, dorim, ca sě dăm atenţiune mai mare legii nóstre liberale de naţionalitate şi voim a reforma legea electorală în spirit mai liberal, dar mai pre sus de tóte dorim, ca în genere sě se creeze cele mai bune relaţiuni sociale. Vorbind apoi despre rěsboiul vamal, Horváth a pus vina pe Austria, că acésta l'ar fi provocat, şi în urmă şi-a esprimat convingerea, că e lipsă mai nainte de tóte de crearea concordiei sociale, căci apoi pe basa acésta, sě póte întemeia şi concordia politică şi economică. Horvath a mai spus colaboratorului amintit, că el s'a convins, că bărbaţii politici conducětori ai României sunt aplicaţi, a crea relaţiuni pacinice între Ungaria şi România. Acésta o constată şi ḑiarul „Ţara“, în comentarea, ce o face celor ḑise de Horvath, în care işi esprimă bucuria, că şi cercurile magiare vin la convingerea, că certele şi neînţelegerile dintre români şi unguri nu sunt bune şi ele nu aduc folos, decât acelora, cari işi câştigă pânea, agitând mereu.

Tóte aceste ḑise şi susţinute de Horvath, noi le scim de mult şi bine ar fi, dacă s'ar realisa; realisarea lor însě atêrnă dela magiari, în prima linie şi de sigur, că nu noi românii vom fi, cari ne vom opune bunei înţelegeri. Trebuie însě sě accentuăm, că Horvath în Bucuresci vorbesce într'un fel, ér în fóia sa a scris şi scrie altfel şi tot asemenea fac şi celelalte ḑiare şi factori politici magiari. Horvath susţine, că magiarii nu voesc sě ne magiariseze pe noi, uită însě, că la acésta ţintesc tóte faptele şovinismului. Astfel ca sě amintim numai proiectele diferitelor comitate, cari se ivesc acum ca ciupercile după plóie şi cari tóte ţintesca magiarisa scólele şi instituţiunile nóstre. Horvath ḑice mai departe, că ar fi de dorit, sě se creeze relaţiuni sociale bune între români şi magiari. Cine o împedecă însě acésta? Cine a venit în public cu denunţări false la adresa românilor, voind a-i compromite înaintea lumei, ca pe nisce rebeli şi atentatori, dacă nu chiar „Magy. Hirl.“ făcênd capital din minciuni cornurate? Ne este cunoscut casul scornit de „Magy. Hirl.“ cu atentatul plănuit din partea românilor, contra ministrului Bethlen în Beclén, pe care însuşi ministrul l-a desminţit în dietă. Ne este cunoscut casul, cu atentatul închipuit şi scornit de „Magy. Hirl.“ dela Bocsig, voind prin acésta a presenta pe români, ca pe nesce atentatori la viéţa iubitului nostru monarch, şi care în urma cercetărilor s'a dovedit de neadevěrat, de calomnie In fine abstrăgênd dela alte nenuměrate casuri, în cari atât în „Magy. Hirl.“ cât şi în alte ḑiare magiare românii sunt mereu batjocoriţi, chiar şi în nrul de Vineri din 24 Novembre, în care se espune interviewul lui Horvath, cu colaboratorul dela „Ţara“, în articolul de fond sě ḑice, că societatea magiară n'a avut nici când porniri duşmănóse contra românilor şi că dacă totuşi este luptă, pentru acésta nu magiarii sunt de vină, ci aceia, cari au inceput-o. Acésta érăşi este un neadevěr la adresa românilor, căci sciut este, că noi românii suntem aduşi în o legitimă apěrare, apěrându-ne „sěrăcia şi nevoile şi némul“ cum ḑice Eminescu al nostru.

Pe calea acésta, pe calea calumniei şi rěspândirei de neadevěruri faţă de români, nu sě va puté realisa buna înţelegere atât de dorită de noi toţi. Trebuie sě se lase şovinismul de tóte dorinţele şi apucăturile lui absurde, şi se se apropie de noi cu dreptate şi sinceritate, atunci buna înţelegere va putea deveni fapt. Altcum greu o credem.

Influinţa statului. In ḑilele din urmă ale sěptěmânii trecute s'a desbătut şi votat în dietă budgetul ministrului de culte şi instrucţie. In decursul desbaterilor ministrul Csáky a ţinut un discurs, în care a atins cestiunile actuale ale resortului sěu, precum cestiunea universităţilor, congruei, autonomiei, catolice, a asilelor de copii, a instrucţiei poporale etc. Din enunciaţiunile lui sunt interesante următórele:

La cestiunea salarisării învěţătorilor ministrul a ḑis, că dacă *ici-colea* confesiunile urcă salariul învěţătoresc la minimul de 300, contra acesteia nu are nimic de obiectat, dacă însě pe *tótă* linia sě va manifesta tendenţa, ca sě se eschidă ori-ce influinţă a statului cu privire la instituirea învěţătorilor (adecă dacă confesiunile nu vor urca salariul numai *ici-colea*, ci *preste tot locul* la 300) atunci ne stă la disposiţie un mijloc fórte comod, anume sě urcăm minimul pe cale novelară. In acésta luptă numai statul póte fi învingětor.

Ministrul apoi a mai declarat, că pe viitor guvernul trebuie sě nisuiască a esercea o influinţă mai mare asupra instrucţiei şi cultivării învěţătorilor şi preoţilor, fără ca sě stirbéscă drepturile legale ale confesiunilor, ci numai sě-şi validiteze influinţa sa.

Va sě ḑică în tóte cele: influinţa statului. Cine ar avé contra acesteia ceva, dacă n'am sci că acésta este pielea de óie, din care ese apoi lupul învělit: magiarisarea. Aşa scim noi din păţăniile trecutului. Bine ar fi ca în viitor sě fie altcum şi influinţa statului sě nu fie identică cu magiarisarea, ci sě fie sinceră, binevoitóre faţă de drepturile fie-cărei naţionalităţi.

Revista politică.

Scirile din Strigoniu au anunţat, că primatele catolic al Ungariei, cardinalul Vaszary, a conchemat conferenţele episcopesci pe 30 l. c. n. la Budapesta. Conferenţele se vor ocupa în linia primă cu cestiunile politice bisericesci şi se vor discuta motivele, pentru care Maj. Sa regele şi-a dat învoirea prealabilă la proiectul despre căsătoria civilă, se va face cunoscut în privinţa acésta episcopilor şi o scrisóre a Vaticanului şi apoi se va hotărî atitudinea, ce va avé sě o observe episcopatul pe viitoriu în acéstă cestiune. Totodată se va ocupa şi cu o adresă a ministrului de culte, care cere ca prelegerile la facultatea teologică sě se propună în limba magiară.

In cât privesce partea primă: cestiunea politică bisericéscă, sě vor iví multe păreri şi desbaterile promit a lua un caracter acut. Ansă la acéstă presupunere o dă şi impregiurarea, că tocmai în ḑilele din urmă a apărut o broşură scrisă de pseudonimul „Severus“, care se ocupă cu proiectul despre căsătoria civilă. Acéstă scriere a fost anunţată de mai de mult în foi şi ea este un respuns la memorandul episcopului Schlauch. Pe când în acéstă scriere se aruncă cu săgeţile cele

---

FOIŢA.

Alecsandru Battenberg.

In 17 l. c. a reposat în Gratz contele Hartenau, sau după numele lui de mai nainte principele Alecsandru Battenberg, atât de cunoscut în istoria mai nouă a Bulgariei. Spirit vitéz, caracter nobil bărbătesc şi independent, talent militar şi politic, aceste însuşiri i-au asigurat iubirea poprului bulgar şi admiraţia contimporanilor sěi. Născut la 1857, el luà parte activă la resbelul ruso-româno turc luptând pe câmpiile Bulgariei, asupra căreia sórtea îl designase sě domnéscă. După-ce s'a sfirşit acest resbel, congresul din Berlin, l'a ales de principe al Bulgariei. El a fost primit călduros din partea bulgarilor, fiind înrudit cu ţarul eliberator şi sě bucura de simpatie la tóte curţile europene.

In curênd însě după ce şi-a ocupat tronul, Rusia s'a věḑut înşelată în el, fiind că ea ar fi voit, ca Bulgaria sě-i fie supusă, ér principele Alecsandru voia sě o guverneze independent de influinţa rusécă. De aci apoi s'a născut între el şi Rusia conflict din care la început a eşit el triumfător, însě tot de aci i-a venit şi căderea. Insărcinat din partea Sobraniei pe şepte ani cu putere estraordinară, deşi a avut sě se lupte cu intrigile rusesci, el a dimis din serviciul bulgar pe oficerii ruşi şi a silit sě părăséscă Bulgaria şi cei doi agenţi de frunte ai ţarului, Scobelev şi Kaulbars. Acestia au părăsit ţéra protestând în numele ţarului, dar sobrania convocată din nou a stat pe partea principelui şi a declarat, că doresce independenţa Bulgariei.

Astfel era starea Bulgariei, când în tómna anului 1885 s'a iscat revoluţie în Rumelia, voind rumelioţii a se uni cu Bulgaria şi au poftit dela principele Alecsandru, sě se pună în fruntea mişcării. Acesta a mobilisat armata şi a întrat în Filipopol capitala Rumeliei, spre bucuria generală a bulgarilor. Puterile europene afară de Anglia au protestat contra acestei uniri, ér principele Milan al Sêrbiei a aflat cu cale a ataca Bulgaria. Milan însě a dat de un adversar voinic şi resolut, în principele Alecsandru; el îşi concentrà în pripă óstea şi bătù pe sêrbi la Slivniţa şi cuprinse Pirotul. Óstea sêrbéscă era risipită şi demoralisată, încât Alecsandru putea sě străbată până la Belgrad, dacă nu întrevenia pentru pace ambasadorul austriac.

Pacea definitivă s'a subscris în 3 Martiu 1886 în Bucuresci, Rumelia a rěmas împreunată cu Bulgaria şi poporul bulgar încunjura cu stimă şi admiraţiune pe principele sěu, pe eroul dela Slivniţa, pe cuceritorul pacinic al Rumeliei.

Intriga ruséscă însě nu se putea odihni.

Zaucov fosindu-se de unele nemulţămiri din armată, provenite la avansamentul militar, cu ajutorul rublelor rusesci făcù o conjuraţiune în contra principelui şi la câte-va luni după învingerea dela Slivniţa, le succese a'l detrona şi a'l escorta din ţéră. Étă cum a istorisit contele Hartenau corespondentului unei foi din Graz, detronarea sa:

In nóptea de 21 August — ḑice contele — am lucrat mult şi abia aţîpisem, când sgomotul de pe coridor me treḑì. Puteau sě fie la órele 2½. La moment întrà la mine servitorul meu bulgar Dimitri, şi tremurând strigà:

— D-ta eşti tradat; vreau sě te ucidă. Refugiază-te până încă nu-i târḑiu.

Am sărit din pat şi am luat un revolver. Atunci am auḑit comandă militară şi am prins curagiu.

— Sunt mântuit, aici sunt soldaţii mei, strigai eu. Dimitri însě tremurând într'una, murmurà:

— Nu, refugiază-te! Tocmai miliţia atentéză la viéţa d-tale.

La acésta, îmbrăcat numai în cămeşe, am năvălit spre uşa, ce duce în grădină, când am deschis'o din tóte părţile auḑiam puşcături. Věḑênd, că nu-i bine, am apucat prin coridor, spre scara dela spate şi suind scara am mers în salonul de sticlă, ca sě privesc de acolo pe unde a-şi putea sě fug. Era aşa de întunerec, încât nu puteam vedea nici în depărtare de un paş, focul din armele soldaţilor însě îmi arătà, că ei au încunjurat palatul întreg şi că nici vorbă nu póte fi de scăpare. Cartuşele şuerătóre, îmi spuneau, că nu e glumă; o miie de guri strigară:

— *Dolu Knjaz* (Jos cu principele).

M'am reîntors în odaia mea, ca sě mě îmbrac, că de s'o întêmpla sě mě împusce, sě mor cel puţin în uniformă. Ajuns în odaie, am aprins luminarea, şi îndată puşcăturile sě îndreptară spre feréstra luminată. Am stins luminarea şi m'am îmbrecat în întunerec. Sgomotul şi zângănitul armelor se făceau tot mai mari. Când eram gata am eşit în coridor, unde m'au încunjurat numai decât; am věḑut în jurul meu strălucindvêrfurile a 150 de baionete. N'aveam cu mine decât doi gardişti, şi prin urmare nici că mě puteam gândi la oposiţie; gardiştii mei voiau sě descarce arma, dar eu i-am oprit. Massa de ómeni ne strîmtora în antişambră. In momentul acesta sosì fratele meu.

Un cadet rupse o filă din notiţul de pe masă şi întrégă mulţimea beată sbiera, mai ascuțite în episcopul Schlauch, se măgulesc ceilalți prelați Vaszary și Samassa, cari au fost mai reservați și n'au împins lucrurile la o luptă așa de desperată, după cum le-a împins Schlauch. „Nici chiar reacțiunea négră a lui Bach n'a fost atât de întunecată ca a episcopului Lorenz Schlauch“ ; — episcopatul trebue sĕ ia posițiune contra estravaganțelor lui Schlauch și contra caplanilor agitatorici. — Din tot cuprinsul acelei broșuri ese la ivélă tendința de a băga zizanie și neînțelegere între prelații bisericii catolice, -- pentru ca regimul sĕ pótă mai ușor triumfa cu proiectele sale.

* * *

Ministrul cel nou austriac s'a presentat în parlament și și-a desvoltat programul lucrărilor. Cu acéstă ocasiune sala parlamentului și galeriile au fost îndesuite. Ministrul president Windischgrätz a accentuat, că formațiunea noului cabinet se razimă pe acțiunea politică comună a trei partide mari ale parlamentului; guvernul se va ocupa în línia primă cu reforma alegerilor, pentru a fi cât mai mulți alegĕtori, îndreptățiți a lua parte la alegeri, se înțelege, că și numĕrul deputaților va trebuì urcat; se va ocupa dimpreună cu guvernul ungar pentru restabilirea valórei metalice; — va termina definitiv reforma dărilor directe; — va purta grijă de clasele lucrătorilor pentru a pune pedeci lățirei socialismului; — va ridica prestigiul parlamentar; îmbunătățirea administrației și prin o politică financiară și economică înțeléptă — va căuta progresul Austriei. Cehii tineri au cerut desbaterea de urgență a programului, dar a cădut propunerea. Aceleași declarațiuni le-a făcut ministrul Windischgrätz și în casa magnaților. Vorbirea sa a fost des întreruptă de aplause.

Interesante sunt și declarațiunile, ce le-au făcut matadorii diferitelor partide în cluburile lor:

Stânga germană a primit în clubul ei pe ministrii Plener și Wurmbrand cu mari manifestări de entusiasm. D. Plener a ținut un discurs, arătând dificultatea situației politicei interióre, care resultă din faptul, că nu esistă în Austria un mare partid, care sĕ dea o maioritate guvernamentală. Noul regim e nevoit sĕ se rezime pe o coalițiune formată din trei partide diferite. Cu tóte acestea preferă sĕ fie supus acestei necesități, decât sĕ se ușureze întórcerea vechei stări de lucruri sau a unei combinațiuni, care ar esclude cooperațiunea stângei germane. Nici drépta, nici stânga nu trebuie sĕ dorécsă lucruri esagerate. Plener speră, că administrația va fi schimbată și speră de asemenea că cele trei cluburi se vor alipi încetul cu încetul; invită pe stânga germană sĕ sprijinéscă intregul cabinet. Wurmbrand a vorbit în acelaşi sens, accentuând necesitatea unei óre-care abnegații politice din partea partidelor; a promis ajutorul sĕu industriei în concurența internațională.

Ministrul Jaworsky a espus la clubul polonez că, cu ocasia negociațiunilor pentru formarea cabinetului de coalițiune, el ș'a inspirat de ideia de a asigura clubului polonez o situație egală în, față cu cele-'lalte partide. Pentru a proba puterea de vĕță a cabinetului trebue un program pe baza căruia unirea sĕ fie posibilă.

Ministrul Falkenhayn a rugat pe clubul conservator sĕ arete cabinetului increderea, ce clubul 'i-a arătat-o și în trecut.

* * *

Englesii tot nu se mai pot liniști încă asupra grandiósei manifestațiuni dela Toulon. Tóte foile englese continuă a discuta pericolele, ce s'ar nasce pentru Anglia dintr'o uniune maritimă a Franciei și Rusiei în marea mediterană. „Pall Mall Gazette“ scrie următórele: Ceea ce s'a petrecut la Toulon și la Paris este fórte important pentru noi, de óre acestea probéză, că Rusia voesce sĕ devie o putere maritimă în marea mediterană și ca astfel în curĕnd va apăré în marea mediterană o flotă unită franceso rusă, care va fi mai tare ca a nóstră. Am fi greșiți, dacă am crede, că acéssă mișcare franco-rusă, și activitatea ce o desfășură, nu este îndreptată în contra Angliei. Idea de a se indrepta acéstă coalițiune franco-rusă în contra Angliei și nu în contra Germaniei este de mult timp desbătută, și dacă s'ar scrie puțin istoria secretă a cabinetelor europene, am descoperi póte ideia acésta înainte cu câți-va ani. Este adevĕrat, că avem un remediu sigur contra acesteia, și anume, de a ne întări flota astfel, încât sĕ putem ținé pept la ori ce eventualitate flotelor unite rusesci și francese. In acéstă posițiune nu suntem pentru moment și póte nu vom fi nici peste câți-va ani, dacă guvernul, în unire cu parlamentul, nu se ocupă cu planul de a mări forțele nóstre maritime.

* * *

Diarului „Kölnische Zeitung“ i-se comunică din Londra, că între Rusia și Turcia esistă de present rapoturi fórte amicale, ceea ce se vede și de acolo, că din partea turcéscă flota rusă a fost invitată în marea mediterană. Acésta ar fi numai o introducere a unei alianțe ruso-turcesci, care s'ar înființa pe basa, ca Turciei sĕ i-se garanteze posesiunile de adi, ér în schimb flota rusécă la cas de rĕsboiu, sĕ aibă trecere liberă prin Dardanele. Nu scim cum s'ar puté așa ceva, avĕnd în vedere, că atât congresul din Paris dela 1865, cât și stipulațiunile congresului din Londra (1869) și ale conferenței din Berlin (1878) opresc Turciei de-a permite flotei rusesci trecerea prin Dardanele într'un cas de resboiu. Turcia n'are drept la acésta pĕrmisiune, decât în timp de pace.

Dacorománismul și politica culturală magiară.

(Din „Egyetértés“.)

X

Mai greu este a ajuta, în privința acésta, la scólele medii cu limba de propunere romênă, dar totuși nu este ceva imposibil.

In România este iertat a înființa scoli cu ori ce feliu de limbă de propunere, numai cât puterea statului, fie ele și scóle poporale simple, consideră aceste scóle, ca institute private, cari n'au drept de publicitate și ale căror testimonii nu sunt va·valabile pentru stat. Dacă cineva, care a absolvat o astfel de scólă, vrea sĕ ocupe o funcțiune, ori un post legat de calificațiune legală, este dator a face esamen din materialul de învĕțămênt al scólelor naționale române înaintea unei comisiuni numite de guvern. Pe lângă acésta restricțiune se recere cu rigóre și necondiționat, ca limba română sĕ fie învĕțată și propusă în astfel de scóle, în estensiunea și mĕsura, în care se propune în scólele statului.

In raporturile nóstre de naționalitate și confesionale, cari s'au născut drept resultatele desvoltării nóstre istorice, noi nu putem detrage dreptul de publicitate dela scólele confesionale și cu limba de propunere nemagiară, și nici că e de lipsă acésta; însĕ ar fi fost bine sĕ primim de al nostru punctul de vedere al ministeriului român de culte barĕmi întru atâta, că ar fi trebuit sĕ pretindem necondiționat dela scólele cu limbă de propunere nemagiară, ca în ele sĕ se propună limba și literatura magiară în mĕsura și estensiunea, în care o propune profesorul magiar dela scólele de stat. Este o greșală nespus de mare, ba mai mult, a fost un pĕcat contra intereselor nóstre de stat și naționale, că propunerea limbei și literaturei magiare în scólele medii nemagiare n'a fost ordinată și regulată, decât prin legea dela 1883. Este adevĕrat, că cel puțin propter formalitatem limba magiară s'a propus în cele mai multe scóle medii române, chiar și în gimnasiul gr. or. român din Brașov în anii 1868—70, dar fără de nici o vătĕmare a legii ar fi putut sĕ nu se propună de loc.

Cea mai mare greșélă a legii din 1883 este aceea, că în privința acésta enunță simpliciter, că limba și literatura magiară este obligătóre în scólele cu limba de propunere nemagiară, și că încă în cele dóuĕ clase mai înalte in predare magiară, legea însĕ nu cuprinde disposițiuni asupra modalităților și mijlócelor. Dece ani au trecut, de când aceasta lege a întrat în vigóre, dar cu tóte că ministrul de instrucțiune s'a obicinuit a urgita din când în când învĕțarea mai temeinică a limbii și literaturii magiare, totuși, cu puține escepțiuni, resultatul este fórte de compătimit în scólele medii române. Isprava totală este, că la esamenele de maturitate studentul, cu ocasia scripturisticei, scie sĕ traducă cu ajutoriul vocabularului și intr'o unguréscă înfiorătóre, 10—15 rĕnduri tecst român în timpul de 4—5 óre, ér la esamenul verbal scie recita, din istoria literaturei lui Beöthy Zsolt, ori a lui Boros Gábor, câte-va pagine, dar el nu nu póte conversa în limba magiară nici un minut chiar si asupra celui mai simplu lucru, dacă nu și-a însușit limba magiară din pracsa vieții.

Ministrul de instrucție a invitat, în Aprile 1890, pe toți representanții guvernului la o conferență, ca sĕ compareze esperiențele lor în timp de 6 ani, sĕ le grupeze și sĕ le ordeneze în favórea causei învĕțământului magiar. Representanții guvernului au constatat unanim la acéstă conferență că studierea limbei și literaturei magiare în scólele medii cu limba de propunere nemagiară este de plin satisfăcătóre, ba la fie-care esamen de maturitate s'a manifestat ca resultat splendid.

Dacă esaminăm însĕ acele manuale de învĕțământ, acele cărți de cetire și vocabulari, cu ajutorul cărora se propune limba magiară în scólele medii române, suntem nevoiți a mărturisi — dacă avem chiar și cea mai superficială ideie despre propunerea limbei în scólă — că cu ajutoriul acestor feliu de mijlóce, chiar și pe lângă cea mai mare bunăvoință este imposibil a dovedi resultat mulțamitor.

Este lucru caracteristic și trist, că vina pentru acésta nu cade asupra profesorilor de limba magiară ci asnpra ministeriului de instrucțiune. Profesorii dela scólele române medii și-au dat silință, cât au putut, de-a ajuta acestor stări, pe cari le-a aflat în viéță legea din 1883. Oct. Barițiu, Paul Budiu, Crișan — cel din urma în societate cu N. Putnoky — s'au nisuit a scrie și redacta gramatici și cărți de cetire, dar afară de Crișan-Putnoky, nici unul nu s'a împărtășit de ajutoriul guvernului.....

Noutăți.

Casă archidiecesană. Sâmbătă séra s'a terminat edificarea casei archidiecesane din strada Cisnădiei Nr. 7 până sub coperiș. Din acest incident lucrătorii au arangiat o séră de bucurie pentru ei, căreia i-au dat espresiune prin împodobirea edificiului cu bradi, cu lampióne și cu mai multe transparente. Prin unul din transparente se putea din depărtare cetí: Sĕtrăiéscă consistoriul român!

* * *

Ardélul perdut. In ședința din 22 Nov. a dietei, la desbaterea budgetulni ministerului de culte și instrucție, deputatul Ioan Hock a dis între altele următórele:

„Nu trebuie create asile de copii numai în singuratice locuri și adecă acolo, unde guvernul din puținele sale mijlóce le póte da, ca cinste de corteșit, ci în ținuturi de acele, cu deosebre pe la granițele de limbă unde noi nu am putut magiarisa, ci ne-au valachisat pe noi“.

„Ardélul pentru noi este adi posiție perdută, numai cu mijlóce măiestrite sĕ póte susținè acum magiarimea acolo“.

La acésta a reflectat Helfy, dicĕnd că acésta e o afirmare esagerată, căci magiarimea din Ardél are putere de viéță, dovedită prin atâtea vécuri.

„Kolozsvar“ ocupându-se cu acésta în un articol de fond, își esprimă părerea de rĕu, că au putut resuna astfel de cuvinte în dieta țerii, nu e îndestulit cu reflecsiunea lui Helfy, care nu e destul de energică și dice, că la audul cuvintelor lui Hock îi vine omului a-și strînge pumnii.

Incă sĕ arată și viteji cei de la „Kolozsvár“ — pe hârtie.

* * *

---

sĕ-mi subscriu abdicerea. Căpitanul Dimitriev, cel mai blăstĕmat, îmi puse un revolver sub nas. N'am putut dice, decât, ca sĕ o scrie ei, deóre-ce eu nu aflu motiv de abdicere. Intr'acestea un om luà un condeiu și începù a scrie, dar — fiindcă era beat — scrise așa de murdar și de nelegibil, încât el însuși nu-și putù ceti scrisórea. Atunci am luat eu condeiul și am scris: „Dumnedeu sĕ păzéscă Bulgaria. Alesandru“.

Abia am scris aceste puține cuvinte, și Dimitriev, în iritația lui, îmi smulse fila din mână și fără de a se mai uita la scrisóre, o puse în busunar. Apoi me transportară la ministeriul de rĕsboiu, înăuntru și înafară postară străji, ér în odaie umbla pe dinaintea mea un ofițer cu revolverul în mână. Venì căpitanul Benderev, ca cu mânile înfundate în busunar, sĕ se veseléscă de starea mea.

— Ce vreți cu mine? l'am întrebat.

— Tu vei ajunge în Rusia! îmi rĕspunse.

După o jumătate de óră m'au pus într'o birje; n'au permis sĕ iau cu mine nici măcar pe frate-meu; el a trebuit sĕ ia o birje separată. Douĕ-deci și cinci chilometri depărtare de Sofia m'au închis într'o odaie strîmtă a unui castel miserabil, care era plină cu insecte. Nóptea la 2 óre m'au trezit, ca sĕ îmbrac vestminte civile. Cealaltă nópte am petrecut-o într'o pădure; am vĕdut, că ofițerii se împrăsciară printre tufișuri ca și când ar căuta ceva. Ofițerul de pază îmi spuse mai târdiu, că ei caută un loc unde sĕ mĕ împusce, fiindcă au primit scire sigură, că o parte a soldaților nu voiesc sĕ predea jurămĕntul noului guvern. Că însĕ de ce nu s'a întêmplat esecutarea mea, n'o sciu nici adi...

M'au dus apoi la yact. Eu și frate-meu a trebuit sĕ stăm în sala de mâncare, ale cărei uși și ferestri aveau pază duplă. Peste di era o căldură nesuferită în sală. Casanul vaporului nostru era încăldit puternic, ca sĕ putem progresa mai repede și astfeliu sĕ se zădărnicéscă ori-ce încercare de mântuire. Ofițerii puși la padă primiră ordin, că la prima încercare de fugă, sĕ mĕ pusce. De câte ori treceam pe lângă un oraș, soldații se culcau, ca sĕ nu fie vĕduți.

După amédi la patru óre am ajuns pe pământ rusesc, ér la cinci óre am continuat călĕtoria spre Reni. Spra mirarea nóstră, nime nu se afla la pod, nici măcar un gendarm. Un ofițer merse în oraș, unde aflà, că nu me pot primi aici, deóre-ce dela Petersburg n'au primit nici un fel de îndrumare. Numai în altă di la 10 óre veni un major de gendarmi și arătă o telegramă din Obrutschev, că autoritatea din Reni póte primi de principele Battenberg, ca pe calea cea mai scurtă sĕ călĕtoréscă la graniță.

La cererea mea maiorul telegrafà la Petersburg, că n'așì putè călĕtori prin Galați, fiindcă acésta e calea cea mai scurtă, dar i-s'a rĕspuns, că nu pot călĕtori decât sau prin Woloczyska, sau prin Varșovia. In diua următóre des de diminéță am grăbit la stațiune. Spesele de călĕtorie mi-le dădură într'o cutiuță de tutun. Trenul a plecat la $\frac{1}{2}8$ óre. In cupeul vecin ședeau un comisar polițienesc și trei gendarmi. Unde trenul se oprea, doi gendarmi se postau la ușa cupeului meu. La 7 óre séra am ajuns la granița austriacă, unde am fost salutat cu însuflețire; aici am cetit ântâiași dată întêmplările din Bulgaria. Eram însĕ fórte obosit, căci în cele opt dile am suferit grozav.

Chinurile trupesci le-aşi fi putut suferi óre-cumva, însĕ ingratitudinea poporului meu, pentru fericirea căruia am lucrat neobosit, ingratitudinea armatei mele, pe care eu am condus-o la victorie gloriósă, m'au vătĕmat adânc, și starea apĕsată, ce m'a chinuit cinci dile întregi, când nu mai sciam, dacă voiu mai trăi în clipa următóre, — a fost ceva prea mult pentru sufletul meu.

(Va urma)

Curte regală ungară. Foile din Budapesta anunţă, că în numĕrul procsim al fóiei oficiale „Budapesti Közlony“ se va publica hotărîrea prea înaltă a Maj. Sale monarchului pentru înfiinţarea unei curţi ungare, care va avé sĕ funcţioneze la anumite ceremonii, ce se vor face în Budapesta în presenţa regelui. Cestiunea, ce-i drept, e deocamdată numai principial resolvată, dar cu tóte acestea foile guvernamentale aduc mari elogiuri ministrului Wekerle, carele s'a intrepus atât de mult până-ce a ajuns la acest resultat.

* * *

Forţări administrative. Din Sacul primesce „Fóia Diecesană“ următórele şire: Conferenţa învĕţătorilor din tractul Logoj, convocată pe ḑiua de 11/23 Novembre a. c. în comuna Sacul, a fost disolvată la órele 3 p. m. prin 5 gendarmi, la ordinea protopretorului cercual.

* * *

Crise ministeriale. Cabinetul francez şi-a dat demisiunea în timpul desbaterilor programului politic al guvernului; deasemenea a trebuit sĕ se retragă şi cabinetul italian, în urma atacurilor oposiţiunei. Căderea cabinetului italian au causat-o în prima linie neorînduelile constatate la banca naţională.

* * *

Marina comercială română. Flotila comercială a regiei s'a îmbogăţit cu un al 5-lea remorcher „Basarab“, sosit de curênd la Severin. Ca şi celelalte, a fost construit şi acesta în şantierele dela Linz. Regia mai are actualmente şi 46 de şlepuri.

Aceiaşi regie a decis organisarea unui serviciu pe Dunăre între Brăila şi Galaţi. Vaporul regiei, parte t instalat, va face drumul între cele dóuĕ porturi în 45 de minute în loc de 70 cât face vaporul austriac.

* * *

Călăul copiilor sei. — Ḑiarele unguresci descriu un cas de o brutalitate oribilă descoperit ḑilele trecute în comuna Şoroştin lângă Micăsasa.

Pe moşia Şoroştin, proprietatea unui conte Teleki, era angagiat ca îngrjitor un ungur, anume Egyed Albert, om de o stare materială bună şi în vêrtsă de vr'o 55 de ani. Acest Egyed a fost căsătorit de trei ori. A dóua soţie i-a murit acum trei ani remânênd după dênsa o avere însemnată, pe care aveau s'o moştenéscă 4 copii ce lăsa orfani.

Acum doi ani Egyed s'a căsătorit a treia óră cu o femee pe care şi-o adusese întâiu ca gospodină din Cluj. Şi cu acéstă a treia nevastă Egyed are un copil.

Din momentul nouei sale căsătorii, ceilalţi patru copii, dintre cari cel mai mare e de 8 ani, ér cel mai mic de 4 ani, au avut sĕ sufere cele mai îngrozitóre tortur. Tatăl denaturat şi mama vitrigă puseseră de gând sĕ se scape de ei şi în acest scop îi ţineau închişi în o pivniţă, legaţi în lanţuri şi le dădeau de mâncare magiun ferbinte, în care amastecau mercur. Copii persistând a trăi, Egyed începuse un alt sistem: îi legia la pĕmânt şi le punea petrii mari pe pept, sperând ca astfel sĕ móră cu încetul şi sĕ nu se pótă constata crima.

Ómenii de pe moşie prinseseră de veste de aceste torturi încă de mult, însĕ nu cutéză sĕ denunţe pe fiorosul îngrijitor, de care se temeau ca de mórte. O babă avu în sfîrşit curaguil de a denunţa casul celui mai apropiat post de gendarmi, şi şeful postului descinḑênd fără veste în casa lui Egyed, îl surprinse tocmai în momentul când, ajutat de nevastă-sa, lega lanţuri de gâtul unuia din copilaşi închişii în pivniţa infectă.

Cei doi criminali au fost arestaţi, iar copii, cari de mai multe ḑile nu mâncaseră decât tărâţe pentru porci, au fost aşeḑaţi pe la diferite familii milóse de prin prejur.

* * *

Balon dirigeabil. Din Viena se anunţă: Profesorul dela scóla superióră technică din Brünn George Wellner a ţinut ḑilele trecute la societatea inginerilor o conferinţă, asupra studielor sale teoretice şi practice pentru construirea unui balon dirigébil.

Espunerile dlui Wellner au fost primite cu o adevĕrată esplosie de entusiasm şi după spusa celor cari au asistat la conferinţă, ar fi vorba în adevĕr de o invenţie epocală. Se aştéptă cu mare nerăbdare în cercările practice.

* * *

Mirosul la bărbat şi la femeie Doi învĕţaţi americani, profesorii Nicholls şi Browne au ajuns, printr'o esperienţă lungă la dovada că în specia omenéscă, secsul masculin posedă un miros de trei sau patru ori mai subtil decât secsul femeesc. Cine ar fi credut?

Esperienţa s'a făcut disolvându-se substanţe mirositóre într'o cantitate de apă din ce în ce mai mare. Treiḑeci şi opt de femei şi patru-ḑeci şi patru de bărbaţi, toţi tineri, sănĕtoşi şi aleşi, cam din tóte clasele societăţii, au fost puşi în presenţa unei serii de flacóne de mirosuri diferite şi de diferite graduri.

Barbaţii au descoperit presenţa acidului prusic în o soluţiune de 1 la 100.000, pe când femeile nu l-au mai putut mirosi în mai puţin de 20 la 100.000. Esenţa de lămâe a fost recunoscută de femei în o soluţia de unul la 100 000; de bărbaţi însĕ până la unul la 250.000.

* * *

Incurajarea industriei naţionale. „Timpul“: scrie Sunt actualmente în România 114 stabilimente industriale, care se bucură de avantagele legei pentru protegiarea industriei; ele represintă împreună un capital de 30 milióne franci cu o poporaţiune lucrătóre de 6000 capete.

Din numĕrul de 114 fabrici, numai 10 sunt constituite pe acţiuni. In prima linie vin herestraele Götz din Galaţi, cu un capital de 8 milióne şi cu 150 uvrieri; apoi fabrica de hârtie dela Letea cu un capital de 2.500.000 franci; fabrica de zahar de la Sascut cu 670.000 franci.

Mai sunt apoi: fabrica de postav dela Buhuş cu un capital de 1.370.000 şi cu 200 lucrători, fabrică de echipament militar a d-lui Mangrea cu 1.030.060 şi 450 lucrători, fabrică de ţesături dela Azuga cu 888.603 franci şi 235 lucrători, stabilimentul grafic al domnului Socec cu 500 000 franci şi 100 lucrători, fabrica de óle Oppler cu 370.000 franci, fabrica de stearină şi de săpunuri din Galaţi etc.

Asociaţiunea transilvană.

Nrul cel mai nou al „Transilvaniei“ publică actele adunării generale ţinută anul acesta la Năsĕud, din cari dăm frumósa şi instructiva vorbire a vicepresidentului Prea cuvioşiei sale Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit şi vicar archiep.

Ea este următórea:

Prea onorată adunare generală! Prea stimaţi Domni şi Iubiţi fraţi! Un simţemênt de adêncă mulţămire cuprinde inimile nóstre, de câte ori partea cea mai alésă a naţionalităţii nóstre, care o face inteliginţa, o vedem întrunită spre vreun scop salutar, care tinde la binele obştesc al némului nostru. Un scop salutar, care ar fi mai pre sus, de cum este literatura şi cultura unui popor, nu esistă. A încerca sĕ demustru acest adevĕr prin argumente, ar însemna astăḑi a desconsidera inteliginţa D-Vóstră, cari prin presentarea aici într'un numĕr atât de frumos aţi dat eo ipso cele mai eclatante probe, că aţi cuprins pe deplin scopul, ce cu toţii nisuim a se realisa şi generalisa tot mai mult la poporul nostru românesc, care posede cele mai favorabile disposiţiuni intelectuale.

Bucuria nostră, că ne aflăm astăḑi întruniţi aici pentru promovarea şi relisarea unui scop măreţ, numai o tristă imprejurare o conturbă, că adecă lipsesce dintre noi neuitatul, nobilul bărbat George Bariţiu, preşedintele Asociuţiunei nóstre, care în luna lui Maiu a anului acestuia a trecut la cele vecinice, însoţit de gratitudinea unui popor, ce va rĕmâné totdéuna recunoscĕtoriu pentru lucrarea sa neobosită pe terenul literaturei române şi pentru sacrificiile aduse în favorul culturei poporului român.

După ce românii din tóte părţile în deosebite rênduri şi-au manifestat doliul lor pentru ireparabila perdere încă cu ocasiunea înmormêntărei scumpului bărbat George Bariţiu, cred a fi de demnitatea adunărei Asociaţiunei, ca încă acum la întrunire în prima şedinţă sĕ onorăm prin ridicare aducerea aminte a prea demnului preşedinte al Asociuţiunei, şi totdeodată prin act protocolar sĕ dăm espresiune doliului nostru profund.

Şi acum fiind eu chemat în calitatea mea de vicepreşedinte al Asociaţiunei, a ocupa acest onorfic loc şi a conduce o adunare atât de strălucită, în consciinţa neajunselor mele nu-mi rémâne alta, de cât a ve cere indulgenţa d vóstre binevoitóre, dé cumva nu voiu putea pe deplin corespunde acestei însĕmnate şi grele chemări.

Strălucită adunare!

Intorcêndu-ne privirea asupra problemei Asociaţiunei nóstre, e bine şi de folos, ca cu ocasiunea adunărilor generale ale Asociaţiunei sĕ ne dăm séma despre scopul ei, despre mijlócele pentru realisarea scopului; e bine şi de folos mai departe, sĕ cunóscem ce s'a lucrat în trecut pe acest teren, ce şi-au cugetat dela început antecesorii nostri, când înainte cu 33 ani au înfiinţat Asociaţiunea nóstră, şi întru cât noi cei de astăḑi suntem în cursul ideilor lor şi în calea cea bună. Numai fiind în tot momentul conscii de ceea ce voim si avem datorinţa a voì, vom fi în stare sĕ corespundem misiunei nóstre culturale.

Dacă vom cetì protocólele celor dintâi adunări generale ale Asociaţiunei, vom vedé, că înaintaşii nostri cuprinşi de simţemêntul redeşteptării şi aflând la poporul român un gol mare pe terenul literaturei şi al culturei, din causa timpurilor asupritóre ale trecutului, cu un zel febril şi cu un entusiasm au păşit la lucru şi a înfiinţat acest paladiu al muselor, care se numesce Asociaţiunea transilvană pentru literatnra română şi cultura poporului român. Dintre bunii bărbaţi inspiraţi de nobil sentiment cei mai mulţi au trecut la cele eterne.

Mulţi dintre noi am cunoscut figurile măreţe, a Marelui metropolit Şaguna, primului preşedinte al Asociaţiunei, a bunului şi zelosului metropolit Şuluţiu, a lui Cipariu, a lui Basiliu bar. Pop, a lui Bologa, a lui Bariţiu, ş. a. Mulţi dintre noi am fost martori la faptele lor, scim şi cunóscem ce au lucrat ei éră generaţiunea mai tinĕră şi posteritatea pot învĕţa din scrierile lor, din cuvêntările lor şi din protocólele adunărilor generale ale Asociaţiunei nóstre, ce va se ḑică labóre, iubire, devotament cătră némul seu

Din acea pleiadă de bărbaţi nobili şi distinşi puţini mai sunt între noi. Acestora li-a destinat provedinţa divină sĕ mai împletéscă şi mai mulţi lauri în cununa lor binemeritată.

Dacă cetim cu atenţiune cuvêntările şi disertaţiunile bărbaţilor nostri de litere, desvoltate la primele adunări genarale, a unui Cipariu, Gavriil Muntean, Bariţiu, Cav. Puşcariu ş. a., cari disertaţiuni conţin un tel de program pentru Asociaţiunea nóstră, ne convingem, că unul vorbesce cu tăria convingerii sale despre statorirea cât mai în grabă a unei ortografii în scrierea românéscă, altul despre compunerea unui dicţionar al vocabulelor limbei românesci, altul de adunarea de documente, dimplome şi de cărţi vechi, altul propune pentru realisarea acestor scopuri măreţe înfiinţarea de secţiuni scientifice ş. a.

Esaminând, ce a realisat Asociaţiunea nóstră din acest program, trebue sĕ recunóscem, că ea n'a ajuns încă a ficsa o ortografie pentru toţi românii, ea a abscins deocamdată dela facerea unui lecsicon, şi dela înfiinţarea şi susţinerea secţiunilor scientifice, pentru că problemele acestea de cea mai mare însemnătate pentru literatura română şi cultura poporului român, împreunate cu spese, ce întrec puterile materiale ale Asociaţiunei, în decursul timpului au ajuns în mâni mai puternice. Academia română din Bucuresci, care în scurtul timp al desvoltărei sale a ajuns a dispune de mijlóce materiale mai însemnate şi a tras în sinul seu bărbaţi de litere din tóte părţile locuite de români, sĕ spĕrăm, că ne va da deslegarea cea mai norocósă a acelor probleme. Asociaţiunea nóstră a trebuit sĕ-şi mĕsure puterile sale, a trebuit sĕ ia rolul de sodal pe lângă măestrul cel mare.

(Va urma.)

Dóue cărţi de însĕmnătate.

Ḑilele aceste ni s'au trimis dóuĕ cărţi de o însĕmnătate deosebită apărute acum de curênd, dóue cărţi cari la noi românii sunt unice în feliul lor şi cari prin apariţiunea lor umplu un gol simţit pe terenul cultural-statistic. Ele merită ca sĕ le luăm în considerare mai de-aprópe şi prin acésta sĕ le recomandăm atenţiunii cetitorilor nostri.

Una din aceste dóue cărţi ne face cunoscută cea mai naltă şi mai însĕmnată instituţiune culturală şi de educaţiune a nóstră, care ca o mamă iubitóre adună în jurul sĕu flórea cea mai nobilă şi mai scumpă a naţiei nóstre, tinerimea academică şi prin ea respândesce raḑele binefăcĕtóre ale sciinţei şi culturii române în cele mai depărtate şi mai ascunse unghiuri, unde mai bate vre-o inimă de român. Este universitatea din Bucuresci, la sinul căreia de alma mater mulţi şi din ardelenii nostri s'au provĕḑut şi înarmat şi sĕ provĕd cu armele pacinice, dar eterne şi în veci nebiruite, ale sciinţei.

Rectorul actual al universităţii din Bucuresci dl T. Maiorescu are meritul, de a fi publicat cel dintâiu anuar al acestei universităţi după 29 de ani dela înflinţarea sa, atât cu date din trecutul acestei înalte instituţiuni, cât şi cu espunerea stărei ei în ultimul an de studii 1892/3 şi prin acésta a împlinit o veche dorinţă a tuturor românilor, fiind publicul mare, în lipsa datelor nepublicate, puţin orientat despre mersul şi trecutul universităţii, precum şi despre actuala ei stare. Étă deci golul ce 'l împle anuariul din cestiune.

Titula lui completă este:

Anuarul universităţii din Bucuresci, pe anul scolar 1892—3, cu date istorice şi statistice asupra anilor anteriori de *Titu Maiorescu*, rectorul universităţii, Bucuresci, 1893 8-av. pag. 176.

Anuarul se imparte în dóue părţi: în partea primă sunt date istorice şi statistice dela înfiinţarea universităţii până la Octobre 1892 ér în partea a dóua sunt datele anului de studii 1892/3.

Estragem din ele următórele:

Universitatea din Bucuresci este înfiinţată prin decretul Nr. 765, din 4 Iuliu 1864 dat de Cuza-Vodă şi fiind ministru de culte şi instrucţie D. Bolitineanu. Universitatea din Iaşi se înfiinţase cu 4 ani mai înainte, fiind ministru M. Cogălniceanu.

Primul rector al universităţii a fost G. Costa-Foru, al doilea V. Boerescu; apoi Zalomit şi Al. Orĕscu; în Novembre 1892 a fost ales şi confirmat d. T. Maiorescu.

Palatul universităţii a fost terminat şi inaugurat în 14 Decembre 1869.

La început s'au înfiinţat dóue facultăţi: de drept şi de litere şi sciinţe. Numĕrul profesorilor era de 20.

Primii licenţiaţi în drept au fost proclamaţi în anii 1865 şi 1866.

In Septembre 1868 se proclamă primii icenţiaţi în litere: în 1869 es primii licentaţi în sciinţe. In 1869, sĕ înfiinţéză facultatea de medicină şi în Ianuariu 1875 sĕ dau cele dintâiu diplome de doctori în medicină.

In Novembre 1884 se înfiinţéză facultatea de teologie, ér în Octobre 1889 es primii ei licenţiaţi.

Numĕrul total al licenţiaţilor în drept dela 1865—1892 e de 704, în litere 97, în sciinţe 76, în teologie 14, în farmacie 233, doctori în medicină 333 şi 20 de licenţiaţi.

In anul 1892 au fost înscrişi la universitate 492 studenţi la drept, 385 la litere, 256 la sciinţe, 95 la teologie şi 262 la medicină, ceea ce face un total de 1490 studenţi.

Profesorii facultăţei de teologie sunt în numĕr de 8, la facultatea de drept sunt 11, la facultatea de litere 11, la sciinţe 11, în afară de aceştia mai sunt 5 profesori suplinitori; la facultatea de medicină sunt 23 profesori.

Suma totală, la care s'a ridicat cheltuelile universităţii în 1892—3 este de 1.297.932 lei.

Afară de aceste anuarul cuprinde diferitele regulamente ale facultăţilor, date cu privire la institutele facultăţilor, laboratóre, clinice, seminare etc. rebutribuţiunea profesorilor ş. a.

(Va urma).

Loterie.

Sâmbătă în 25 Novembre n. 1893

Budapesta: 75 61 6 17 60

Nr. 67/893 M [226] 3—3

EDICT.

Pre basa decisiunei Venerabilului Consistoriu archid. dela 10 Septembre 1893 Nr. 5219/B se provócă a se presenta înaintea subscrisului for matrimonial, în tîmp de 6 luni de ḑile dela prima puclicare a acestui edict, Gerasim Corcheş gr or din Certegea născ. în Câmpeni, carele de 3 ani trecuţi a părăsit pre leguita lui muere Ana n. Borlă gr. or. din Certegea, fără a se sci că unde se află, prelângă observarea că de nu se va presenta se va decide şi fără el divorţiul întentat la acest for de muerea lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor ca for prim matrimonial

Câmpeni, 12 Octobre 1893.

Romul Furdui
protopresbiter.

Nr. 421/1893 [228] 3—3

EDICT.

Maria Greavŭ legitima soţie a lui Ioan Paraianu ambii gr. or. din Topârcea, care a părăsit pe legitimul ei bărbat de 6 ani cu necredinţă şi pribegesce în lume fără a se sci dacă mai trăesce şi unde sĕ află, conform resoluţiunei consistoriale din 12 Octobre a. c. Nr. 6404 B, sĕ citéză a sĕ presenta înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român", căci la din contră procesul divorţial intentat asupra ei sĕ va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Selişte, 8 Nov. 1893.

Oficiul protopresb. gr. or. al Seliştei

Dr. Nicolau Maier,
protopresb.

Nr. 626 [230] 2—3

EDICT.

Rachira Moldovan gr. or. din Archita, carea de 4 ani a părăsit pe legitimul ei bârbat Elie Grancea, gr. or. din Trapold, fără a sĕ sci unde petrece, se citéză prin acésta a sĕ presenta în termin de un an şi o ḑi înaintea acestui for matrimonial conform resoluţiunei Preaveneratului consistoriu archidiecesan dto 25 Maiu a. c. Nr. 3172 B la din contră procesul intentat de actorele, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Sighişóra 2 Novembre, 1893.

Forul matrimonial gr. or. de I instanţă al tractului Sighişórei.

Dimitrie Moldovan,
protopresb.

Z. 8721/1893. fszb. [227] 3—3

Koncurs.

Die Gemeinde Notärstelle in Westen ist in Folge Pensionirung in Erledigung gekommen und wird somit zum Zwecke der Besetzung derselben der Koncurs ausgeschrieben.

Qualificirte Bewerber haben ihre Gesuche bis 7 Dezember l. J. bei mir einzureichen. Die mit dieser Stelle verbundenen Bezüge sind:

1. Gehalt 400 fl.
2. Reisepauschale 25 fl
3 Holzrelutum für Kanzlei und Wohnung 64 fl.
4. Beleuchtungspaucshale 5 fl.
5. Naturalquartier sammt Hausgarten.
6. Die für Privatarbeiten festgesetzten Gebühren.

Hermannstadt, am 15 Nov. 1893.

Der Bezirks Oberstuhlrichter:

Fabritius.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. Oradea-mare sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. Cluş sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. Teiuş sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. Copşa-mică sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.25	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. Braşov sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	—	—
—	—	4.36	1.40	—	pl. Sibiiu sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7.01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	—	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—					—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	pl. Arad sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. Timişóra sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însĕmnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Rdaector responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane,

Nr. 127 Sibiiu, Joi 18/30 Novembre 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 17 Novembre, 1893.

E fapt, ce nu se mai póte ascunde că în Ungaria astăḑi cestiunea naționalităților, este cestiune capitală, ce se discută în presă, în societate, în parlamentul țĕrei. Nu sunt tocmai mulți ani, de când politicii magiari afirmau, că la noi nu esistă cestiunea naționalităților, ci numai în Austria.

Când Mocsáry, în mod sincer a pus pe tapet cestiunea naționalităților, un murmur a cuprins pe toți magiarii, începênd dela secuiul din Treiscaune, până la cei ce ședeau în fotoliele ministeriale. Mocsáry a căḑut jertfă convingerilor sale. Nici un cerc magiar nu s'a mai aflat în tótă Ungaria, carele sĕ l alégă deputat. Ei dar! adevĕrul póte fi mult timp oprimat, el însĕ nu póte fi pentru totdéuna ascuns.

El trebue sĕ iasă la ivélă. De astădată adevĕrul și-a făcut calea repede, așa după cum nu se aștepta nime póte. Purtarea șovinistă a societății magiare, a presei hazarde jidano magiare, a accelerat venirea pe tapet a cestiunei naționalităților. Mult a contribuit la acésta și acțiunea binecondusă a bisericei nóstre, precum și nenumĕratele manifestațiuni naționale române.

Lui Mocsáry i-a urmat Dr. Jancso Benedek, carele se vede, că a studiat serios nu numai cestiunea română din punct de vedere politic, dar s'a aprofundat și în cunóscerea literaturei române, și a vieții nóstre sociale și culturale.

Pĕcat de D-ḑeu numai, că acest om de altcum destul de serios, nu se póte deslipí de idea de stat magiar, așa cum o înțeleg șovinistii, carea în cercetările sale e trasă ca un fir roșu.

Pe când Dr. Jancsó Benedek 'și continuă cercetările și studiele sale sub titula „Dacoromânismul și politica culturală magiară“, pe atunci étă o nouă aparițiune sinceră și seriósă. Cu vre-o 15 ḑile înainte a apărut o broșură de Bodnár Zsigmond, docent privat de literatura magiară la universitatea din Budapesta. Am așteptat ca foile magiare sĕ ia notiță despre ea și sĕ se pronunțe. Este caracteristic însĕ, că nici una din foi nu o amintesce, nici baremi ca aparițiune de tipar. Causa este, că nu le convine cuprinsul ei și în genere întréga pășire a lui Bodnár, care nu măgule șovinismul; în alte lucrări ale sale, el a spus totdéuna adevĕrul, fie el chiar și dureros. In broșura din cestiune, cu titula: „Politica nóstră față de naționalități“, tractéză cestiunea naționalităților din regatul ungar. Fără încungiur și în mod critic arată fasele de desvoltare ale ideii de naționalitate. La începutul broșurei autorul arată cum la ivirea unei idei nouĕ deosebitele popóre, confesiuni și deosebitele clase încércă a se apropia unele de altele. In vécul al XVI-lea spiritul reformațiunei era la ordinea ḑilei. Marii reformatori stăteau în relațiuni unii cu alții. In suta a XVIII-a ecoul libertății sguduí întréga Europă. In tóte statele marii purtători ai ideei de libertate sunt priviți cu admirațiune.

Când se nasce idea națională, popórele încep a se deosebí unele de altele.

Atunci e la ordine cel mai mare necaz, în statele cu deosebite naționalități.

Așa a fost la noi pe la finea secolului trecut, și în special în secolul present. Dar nu numai la noi, ci și și în alte state d. e. Germania apoi Austria. Cu timpul idea națională a fost forțată, ea a devenit în realitate de natură cuceritóre.

In acéstă privință magiarii au ajuns sĕ fie fără păreche.

Autorul o spune franc, că în urma transacțiunei s'a făcut legea de naționalități, dar nu s'a ținut. Autonomia și dreptul de alegere al comitatelor în faptă a fost nimicit. Administrațiunea în comitate locuite numai de naționalități a ajuns în mânile puținilor magiari.

In urmă idea națională cuceritóre perde terenul. Locul ei îl ocupă realismul. Guvernul magiar voind a se susținea, a trebuit se cumpere presa, ómenii cu influință și pe alegĕtori. Voturile alegĕtorilor români — au costat mult preste mĕsură.

Pe calea acésta însĕ nu poți merge departe.

Tisza Kálmán, marele sdrobitoriu de naționalități, a trebuit se se 'retragă. Curentul realist a învins. S'a ivit pertractarea și împăcarea cu sasii. Szapáry, Hieronymi și Wekerle mai slăbesc din córde și ministrul de interne declară că: politica lui față de naționalități e fórte simplă și clară. Scopul ei este ca ori-care cetățén se fie fiu credincios al patriei, și toți fără deosebire de naționalitate au sĕ conlucre la întărirea și înflorirea națiunei (?)

Tóte aceste nu se puteau auḑi de pe fotoliul ministerial — înainte de marea conferență națională din Sibiiu și înainte de procesele nenumĕrate de pressă.

Autorul se ocupă apoi în detaiu cu enunciațiunile cunoscute ale lui Hieronymi. Planul ministrului e: sĕ facem posibilă subsistința inteligințeì naționalităților. Dacă preste 180 tineri români au absolvat în anii trecuți universitatea din Cluș, sĕ le dăm și pâne.

Pe asta cale crede ministrul, că societatea magiară va cutropì mai ușor pe români. „E ridiculos — ḑice autorul — a ascepta dela acésta o influință cuceritórea a magiarimei“. Nu — ḑice autorul — atunci în mod natural ne vom treḑi că tótă lumea va fi slovacă în Trencin și în Huniadóra (comitat) tótă românéscă. Naționalitățile înseși vor guverna comitatele unde sunt în maioritate.

Al doilea plan al ministrului ca: „sĕ se îngrigéscă cu tótă iubirea de causele poporului românesc“; éră față de preoți sĕ fie crescuți în spirit patriotic, ca ei precum și învĕțătorii sĕ devină apostolii ideii de stat, éră nu ai agitațiunilor a altor influințe rele“.

In mod fórte nimerit rĕspunde la acésta autorul ḑicênd că: omul nu trăesce numai cu pâne ci și cu cuvêntul lui D-ḑeu, adecă cu bunuri morale. Deodată cu bunuri materiale e neapĕrat de lipsă a se da poporului și bunuri morale. Aceste bunuri sunt: autonomia, folosirea propriei limbi în biserică, în scólă, în administrație și deplină libertate pentru societățile de cultură. Cu mărirea salarelor preoților și învĕțătorilor încă nu ne ajungem scopul, dacă nu le dăm și bunuri morale. Cu crescerea preoților în spirit patriotic încă va fi fórte cu greu, deóre-ce cu forța nu mai merge, éră pe rugări nime nu dă nimic.

Relativ la al treilea proiect al ministrului ca: „sĕ îmbunătățéscă cât se póte mai mult administrația în ținuturile locuite de naționalități“ autorul constată că în special Ardélul a fost cuibul demoralisării administrațiunei. Bokros Elek fostul deputat și vicepreședinte al dietei a avut în giurul seu o adevĕrată haită de ómeni, cari au esploatat Ardélul pentru interesele lor.

In tóte orașele administrațiunei sunt o mulțime de ómeni compromiși, cari ar trebuí destituiți, prin un inspector energic, dar asta nu se póte — fără a nimici magiarimea Ardélului. In general — autorul — prevede că politica ministrului față de naționalități va avé puternice consecuențe chiar contrari asteptării ministrului. Magiarismul a început sĕ dea îndĕrĕt, căci așa e spiritul timpului. Astăḑi în tótă lumea chiar și față de soldați se pretinde o tratare umană și blândă. Guvernul magiar încă nu póte urmărí altă politică față de români și naționalități preste tot.

Pentru magiari a început epoca resignării deóre-ce ḑice autorul: „Stăm în față cu un inimic puternic, consciu de sine, carele în fine va eșí învingĕtoriu. In acest mod încheie autorul broșura — carea va aduce multă lumină în causa română, cu atât mai vértos că se face din partea unui magiar destul de competent. Românii

---

FOIȚA.

IRONIA SORȚII

Noveletă

de

Margareta Moldovan.

(Urmare.)

— „Mĕ părăsesci dar pentru totdeuna, ah Dómne..... Aci plânsul ii înecă vorbele.

Octavian sta ca împetrit înaintea ei.

Creerii lui erau într'o fermentațiune teribilă.

— „Ce sĕ fac, — își gândi el — sĕ o las astfel sĕ sufere? Nu, n'o pot lăsa!.... Dar cum sĕ o mângăi, mai pot eu óre mângăia, pe cineva când singur am lipsă de mângăiere Trebuie sĕ-i usc lacrimele, căci sunt vĕrsate pentru noi amêndoi. — Nici asta nu o pot, nu îmi este permis a mĕ apropia întru atâte de ea... Ea este a părintelui meu și asta ar fi călcarea celei mai sacre datorințe. Cum, eu fiul lui, sĕ mĕ apropiu de nevasta-sa? Vai ce tortură!....Ce, sunt eu așa de slab?... Rĕmâi simțire și ușurință de spirit la o parte! Trebuie barem cu vorbe sĕ i micșorez durerea și sĕ o mângăiu. Eleno — ḑise apoi cu glas — Eleno dragă, lasă nu te supĕra... Sĕ suferim împreună loviturile sorții cu paciință. Nu sunt eu óre tot așa de copleșit de simțirile aceste și muncit de durere ca tine?.. Trebue sĕ ne călcăm pe inimă, — așa a fost sĕ fie și nu putem ajuta altfel, decât sĕ suferim totul... Linistesce-te, — te vei mai deprinde și tu cu sórtea... Trebuie sĕ ne silim a ne stăpâni, încât numai sĕ póte... In fine scii cum sĕ ḑice că: aducerea aminte este singurul paradis, din care nu ne póte alunga nimeni.... Ér acum eu trebuie sĕ merg căci sĕ va întórce tata și aflându-te cu ochii plânși și pe mine aici, va pricepe situațiunea și apoi la ce sĕ mai stricăm și o a treia inimă și consciință — aceea tot nu ne-ar ajuta nóuĕ nimic“.

— „Nu Octaviane tatăl teu nu vine încă, are afaceri și pela Grîndea, acela locuiesce departe și mi sĕ pare, că a ieșit fără trăsură...

— „Apropo de trăsură. Scii ce Eleno vino sĕ facem cu trăsura o primblare până la pădure. Timp avem destul. Mi-ar plăcea fórte mult sĕ mergem, sĕ mai vedem încă locurile acele, unde am aflat fericirea, — și unde am și lăsat-o.. Te învoiesci?

— „Cum nu, putere aș óre refuza rugările tale? Sĕ mergem căci nici eu nu am umblat de mult pe acolo, cel puțin sĕ mi sĕ reamintéscă încă odată trecutul.“

La marginea pădurei trăsura sĕ opri. Octavian luà pe Elena de braț și o conduse pe jos mai departe.

Tristi și cu pașii mĕsurați mergeau pe cărarea, pe care înainte cu câți va ani alergau veseli și plini de îndestulire.

Ajungênd la un brădet sĕ opriră.

Uite Eleno locul nostru plăcut. 'Ți aduci aminte cum veneam aici cu mamele nóstre înainte de asta cu opt nóuĕ ani?—Cum sĕ uitau de cu drag la noi, când săream și ne jucam pe aici printre braḑi.

— „Da, — îmi pare că vĕd tóte acele momente. Cum ședeau colea pe canapeaua aceea de iarbă, pe care și-au fost făcut o ele, — acum și aceea s'a stricat, nu mai este din ea, decât un vrav de pămênt dărăpĕnat. — Cine ar ḑice, că pe pămêntul acela, ședeau odintóră dóue inimi îndestulite de mame? — Ah, mamă, mamă, uitĕ-te la mine și mĕ veḑi..“ Apoi începù éră a plânge simțitor, din tótă inima...

De astă-dată Octavian nici nu să gândi sĕ o mângăie, nu, căci și el simția în sine o durere, care părca că ii sdrobesce sufletul... Acum nu mai putea mângăia, căci după cum ḑisese el, singur avea lipsă de mângăiere.

După câte-va momente Octavian sĕ reculese. Iși rupse câte-va fire de fîșcă, ce mai era pe vravul cel de pămênt, — căci iarba tótă sĕ uscase — și punêndu-le cu îngrijire între nisce hârtii sĕ întórse la Elena. Acésta sta și acum cu ochii umeḑi de lacrimi privind dusă la vravul acela de pămênt. Octavian o luà de braț și merseră la trăsură.

Când a ajuns acasă era însĕrat binișor. Didescu era deja acasă.

— „Așa dară, că ai așteptat după noi? ḑise Octavian forțându-se a fi liniștit.

(Va urma)

pot fi recunoscĕtori lui Bodnár — pentru constatarea adevĕrului. Scim noi, că și el este un corb alb, dar în fine nici sórele nu se arată deodată — ci trebue sĕ premérgă aurora.

In contra agitațiunii naționalităților. Mai nou a adresat la guvern în cestiunea naționalităților un rescript comitatul Ciucului, accentuând în întroducere, că acest comitat este așeḑat „la punctele de despărțire ale mărilor valache din Ardél și România“. Rescriptul stă din patru puncte. 1. Legea penală sĕ se madifice așa, că agitațiile contra statului și națiunii, sĕ nu fie pedepsite cu închisóre de stat, ci cu închisóre ordinară. 2. Legea de presă esistentă sĕ se modifice în acel sens, ca agitațiile sĕ fie pedepsite cu pedépsă mai mare. 3. Fóia periodică, în care sĕ face odată agitație contra statului, sĕ se sisteze de-a mai apăré, dacă e lipsă, chiar și cu secuestrarea tipografiei. 4. Sĕ fie îngrigit, ca adevĕrații făptuitori ai agitației din presă, sĕ se afle și sĕ fie trași în judecată, ér ca cei condamnați sĕ nu pótă încungiura pedépsa, sĕ se stérgă disposiția de-a puté fi lăsați liberi pe lângă depunerea de cauțiune.

Am ḑis, că proiectele, comitatelor apar ca ciupercile după plóie, ér o broșură mamagiară apărută de curênd ḑice, că comitatele magiare sĕ blaméză înaintea lumii prin planurile lor absurde. Vivant secuentes....

Deschiderea corpurilor legiuitóre române.

Din mesagiul cu care Maiestatea Sa regele Carol a deschis corpurile legiuitóre estragem următórele:

Domnilor senatori! Domnilor deputați! Astăḑi, mai mult de cât ori când, me simt fericit de a me găsì în mijlocul representațiunei naționale.

Căsătoria iubitului meu nepot a fost binecuvêntată de Provedință. Nascerea pe pămêntul României a tinĕrului principe Carol a strâns și mai mult puternicele legături, cari unesc dinastia mea cu sórtea acestei țeri și asigură pentru vecie viitorul ei.

Cu acest prilegiu am avut mulțămirea sĕ constat încă odată cât de adânc înfipte în inimile națiunei sunt dragostea și credința către tron.

Și anul acesta putem constata cu o viuă mulțămire, că tóte puterile proclamă, în ori-ce împregiurare, voința lor nestrămutată de a păstra lumei neprețuitele binefaceri ale păcei.

Țéra nóstră trabue sĕ se fericéscă de aceste solemne declarațiuni cari, asigurând liniștea Europei, ne permit sĕ lucrăm la desvoltarea nóstră pe tóte căile progresului.

Politica României fiind și ea călăuzită de aceeași dorință, raporturile nóstre cu tóte puterile sunt amicale și pe deplin satisfăcĕtóre.

Puteți dar fără altă preocupare urmări și desĕvîrși opera de reforme, cu care v'a însărcinat, acum doi ani, încrederea națiunei și pe care cu atâta rîvnă și cu atâta succes ați realisat-o în parte în sesiunile precedente.

Pe lângă proiectele de legi, presentate deja domniilor-vóstre de către guvernul meu și cari din lipsă de vreme au fost amânate pentru estimp, nevoile mereu crescênde ale vieței nóstre de stat cer de la luminatul domniilor-vóstre patriotism sĕ cercetați nóuĕ mĕsuri, menite a desĕvîrși lucrarea întreprinsă de domniile-vóstre.

Situațiunea favorabilă, la care au ajuns finanțele statului în anii din urmă se menține tot atât de satisfăcĕtóre.

Eserciţiul trecut 1892—93 s'a saldat cu un escedent de peste trei milióne, fără sĕ fi fost nevoie de a se atinge resursa estraordinară de 3.887.000 lei din escedent, prevĕḑută în budgetul respectiv, și ministrul meu la departamentul financelor vĕ va supune cuvenitele propuneri pentru întrebuințarea sumelor de cari dispune astăḑi tesaurul public din escedentele succesive ale esercițiilor închise.

Aceste resultate permit ca budgetul pe 1894—95, care este deja pregătit, sĕ se prezinte echilibrat numai cu mijlóce normale, fără adaus de imposite sau mijlóce estra-ordinare, cu tóte că am avut a face față trebuințelor ce isvorăsc din punerea în aplicare a reformelor deja votate de corpurile legiuitóre în diversele ramuri ale administrațiunei publice.

Mulțumită reformei sistemului nostru monetar și a consolidărei valutei sĕvêrșite cu succes la momentul oportun, Țara nóstră s'a găsit la adăpost de perturbațiunile, ce s'au provocat în alte țĕri din causa crisei argintului. Creditul statului român este bine întemeiat.

Studiând convenția încheiată de guvernul Meu cu imperiul german și care va fi supusă deliberărilor domnilor-vóstre, vĕ veți convinge, că am isbutit sĕ lărgim debușeurile producțiunei nóstre agricole, fără a știrbi câtuși de puțin protecția pe care tariful autonom o acordă industriei nóstre.

Armata este pe aceeași cale de propășire ca și în anii din urmă. Țara se póte cu încredere reḑima pe dênsa.

Reforma codului penal militar și a legei de organizare a statului-major general vor fi supuse, în sensiunea actuală, studiului domnilor-vóstre.

Țara aștéptă de la domniile-vóstre desăvârșirea înțeleptelor reforme cărora le ați închinat deja neobosita domniilor-vóstre muncă. Lucrând astfel, veți fi și în sesiunea actuală la aceeași înălțime, și nu me îndoiesc, că opera legislativă a accestei adunări va rĕmâne una din cele mai însĕmnate ale vieței nóstre parlamentare și va constitui o pagină memorabilă în analele României.

Dumneḑeu sĕ bine cuvinteze lu lucrările domniilor-vóstre.

Dacoromânismul și politica culturală magiară.

(Din „Egyetértés“.)

XI

Cărțile Putnoky-Crișan sunt scrise cu pregătire pedagogică deplină. Dar guvernul magiar, când a vĕḑut că ce pot produce acesti domni, cu un singur cuvênt n'a provocat pe ceialalți profesori de magiară, ca pe lângă o remunerațiune corespunḑĕtóre sĕ scrie și ei manuale bune pentru învĕțămêntul limbii magiare.

Guvernul de instrucțiune ar fi avut datorința după aducerea legii din 1883 sĕ ḑică: „vĕd că n'aveți manualele de lipsă pentru învĕțămêntul limbii magiare. Designați dintre voi pe acei profesori, pe care-i credeți de mai apți pentru scrierea de cărți. Eu încă trimit un om de specialitate, ca dimpreună sĕ lucrați la gramatici, cărți de cetire, comentarii la scriitorii magiari și dicționare. Remunerațiunea o plătesc eu, ér voi aveți dreptul de ediție“.

Dacă guvernul nostru astfel ar fi purces, nu ar obvenì lucrurile comice, că pe lângă gramatica lui Paul Budiu, compusă după Toppler, se folosesce cartea de cetire a lui Szinnyei, care e compusă pentru scólele magiare. Ér paralel cu gramatica lui Octavian Barițiu se folosesce cartea de cetire Tomor-Vàrady, ér acolo unde băieții nu sciu deloc unguresce în urma presiunii esercitate de situațiune învață poetica din manualul magiar a lui Riedl. Ér dicționarul magiar-român de scólă n'ar fi trebuit sĕ-l așteptăm până în vara anului curent și sĕ ne ajutăm până atunci cu necorĕspunḑĕtorul dicționar al lui Octavian Barițiu, mai ales după-ce dicționarul bĕtrânului Barițiu a devenit atât de rar.

Sciu fórte bine, că guvernul magiar n'a făcut acésta din causa lipsei de interes față cu interesele de stat și naționale, ci fiind-că n'a fost nime cine sĕ-i atragă atențiunea. Politica de până acum față cu naționalitățile, ori mai bine ḑis lipsa unei astfel de politică e causa, că guvernul nu s'a simțit îndemnat ca sĕ se apuce de astfel de mĕsuri profilactice pentru sanarea nĕcazurilor. A lipsit administrațiunii de instrucțiune acel organ, care cunoscênd bine stările românesci sĕ esercite influența asupra guvernului în direcțiunea acésta.

Dacă la timpul seu ar fi angagiat un astfel de om, apoi și cu învĕțămêntul limbei și literaturii române scólele române ar sta altcum. Cine cunósce viéța scólelor secundare românesci scie, că acesta este punctul cel mai delicat, că învĕțămêntul literaturii române pentru ce fel de idei face propagandă am vĕḑut din vorbirea lui Mârzescu citată într'un capitol premergĕtor.

Din punct de vedere al statului este mai greu sĕ controlezi învĕțămêntul literaturii române și astăḑi controla e fórte palidă, căci comisarii guvernului n'au cultură literară românéscă. Dacă noi voim sĕ controlăm scóla cu mijlóce fine și dacă voim — ceea-ce este necesar sĕ facem — sĕ dăm directivă mișcării culturale românesci, atunci directorul superior cercual trebuie sĕ scie cel puțin atât din literatura română ca și un profesor român mai instruit.

Ce privesce învĕțămêntul limbii și literaturii române, guvernul până acum n'a făcut altceva decât a oprit vre o câteva manuale. mai ales de acelea, care au apărut în România.

Astfel a oprit acum de curênd manualele lui Străjan și Manliu. Bine a făcut când le-a oprit, dar ar fi trebuit sĕ se cugete și asupra înlocuirii lor. Și ar trebuì sĕ facă ceea-ce am espus la limba magiară, că adecă cu ajutorare faptică materială sĕ promoveze învĕțămêntul limbii române, ca profesorii de limba și literatura română sĕ scrie manualele de literatură.

Căci prin oprirea manualelor și neînlocuirea lor, guvernul a mărit numai nĕcazul. Până acum s'au învĕțat din Manliu ori Străjan, dar guvernul a putut controla materialul percurs.

Acum însĕ cum mai póte controla după oprirea acestor cărți? Acum ce se întêmplă? Profesorul spune cu gura sau dictéză ceea-ce doresce ca băiatul sĕ scie, și în locul crestomației dă băiatului operele complete ale scriitorilor. Intr'o scólă au cetit memorialul lui Șaguna. Bine, dar e întrebarea, că ce au cetit, din care punct de vedere și cum. Se cetesc scrierile lui Bolintineanu Alecsandri, Eminescu, Bălcescu, dar cum se comentéză? Cum va putea aceste judeca acel comisar, care cunósce literatura română numai din auḑite. Vedem deci că prin aceste opriri s'a îngreunat numai controla.

Când s'a început în anii cinciḑeci învĕțămêntul limbii române în institutele nóstre române și la gimnasiul din Cernăuți guvernul austriac a însărcinat pe Aron Pummul sĕ compună o carte de cetire română. Astfel s'a compus renumitul „Lepturar românesc“ în 6 volume. Din punct de vedere litetar nu este o colecțiune prețiósă, și Titu Maiorescu a nimicit o cu un sarcasm nemilos; cu tóte aceste acéstă carte pe lângă serviciile în scólă a făcut posibil guvernului austriac sĕ controleze învĕțămêntul limbii române.

Și ori cât de naiv au fost adunate piesele de lectură- totuși representă un progres în desvoltarea scólei românesci, și fiindcă compunerea ei este de a se mulțămi guvernului austriac românii astfel au privit lucrul ca și când guvernul austriac ar arĕta un interes sincer pentru desvoltarea literaturii române și s'-au simțit pentru acésta recunoscători și deobligați.

Noutăți.

Concert. „Reuniunea română de musică din Sibiiu“ va da Vineri în 19 Novembre (1 Dec.) a. c. în sala dela „Gesellschaftshaus“ concert cu concursul capelei orășenesci.

Program:

1. Ouvertura din opera: „Die Zauberflöte“, de W. A. Mozart.

2. Douĕ piese pentru violină cu acompaniare de orchestră:

a) „Romance“ (G-dur), de L. v. Beethoven;

b) „Legénde“ (G-moll), de H. Wieniawski.

3. „Cruciații“, poemă dramatică pentru soli, cor micst și orchestră, de N. W. Gade,

---

Alecsandru Battenberg.

(Incheere)

Conjurații, cari au detronat pe principele Battenberg, s'au folosit de cel mai mare terorism, îndată ce le-a succes arestarea și escortarea principelui. Toți aceia, cari voiau sĕ se opuie, erau amenințați de a fi pușcați, n'au permis nici unui strĕin sĕ trécă prin țară, n'au permis espedarea de depeșe, nici ale agenților diplomatici, ér între popor împărțiau bani etc.

Cu tóte aceste cei mai mulți cetățeni au devenit nemulțămiți, îndată ce le-a ajuns la cunoscință starea adevĕrată a lucrurilor; numĕrul lor crescea repede și în curênd a a erupt contra revoluția, în favorul principelui. In fruntea mișcării s'a pus Stambulov și Mutcorov și ajungênd stăpâni pe situațiune, au rechemat pe Battenberg. Acesta se rentórse și întrà în triumf în Sofia. Capii conjurațiunii au fost arestați și tribunalul marțial a condamnat pe Zancov și Gruev la mórte, ér pe metropolitul Clement la închisóre pe viéță.

Principele Battenberg însĕ în curênd după ce s'a rentors a espedat țarului o telegramă de următorinl cuprins:

„Fiindcă de la Rusia am primit coróna, sunt gata a o pune la disposiția Domnitorului ei“.

Țarul a rĕspuns:

„Nu pot aproba rentórcerea în Bulgaria. Me voiu ferí de ori ce amestec, până când vei fi acolo. Alteța Ta trebuie sĕ scii, ce ai de făcut. Imi susțin dreptul a puté aprețiа, cu ce sunt dator memoriei părintelui meu, intereselor Rusiei și păcii Orientului“.

Țarul a adus la publicitate acésta depeșă și în urma acesteia principele a abḑis de tron, în 26 Septembre 1886 și a părăsit Bulgaria.

Intorcêndu-se în Germania, era sĕ ia în căsătorie pe sora actualului împĕrat german, care sĕ amorisase în el, însĕ Bismarck a zădărnicit acest plan. Amărît de intrigele diplomației, a luat în căsătorie pe o cântăréță de operă, Luisa Loisinger, cu care a făcut cunoscință în Darmstadt și cu care a avut viéță casnică fórte fericită. După căsătorie a abḑis de titula de principe și a acceptat numele de conte de Hartenau și în urmă a întrat în armata austro ungară, așeḑându-se în Graz. El a avut doi baieți, rĕmași acum orfani, un băiat de doi ani și o băiată, născută cu dóuĕ sĕptĕmâni înainte de mórtea lui.

Numele de Hartenau și l-a luat el de la o móră, care se află în apropierea satului Iugenheim, în Hessen-Damstadt, unde principele a petrecut multe ḑile fericite în copilăria și juneța sa. Odinióră în jurul morii era sat; aḑi satul nu mai esistă și móra este singură în câmp. A esistat apoi și o familie nobilă de Hartenau, care însĕ s'a stîns în secolul al XVI lea.

*

Principele Battenberg pe patul de mórte și-a esprimat dorința sĕ fie înmormêntat în Bulgaria. Acésta au dorit-o și bulgarii. După ce soția lui și ceialalți membrii ai familiei și-au dat învoirea, corpul lui a fost transportat la Sofia și înmormêntat cu mare pompă- Sĕ ḑice, că la inițiativa mai multor deputați i-se va ridica un monument pe piéța Alecsandru în Sofia, ér sobrania va acorda pensiunea, ce o trăgea el, vĕduvei și băieților lui. Acésta e o faptă nobilă a unui popor recunoscĕtor. Rĕmășițele pămêntesci ale lui vor fi așeḑate spre odichnă în catedrala din Sofia. Aici va durmi somnul vecinic eroul de la Slivnița, ér spiritul lui nobil și vitéz va via în poporul bulgar îndemnându-l la jertfire pentru patrie în ḑile de pericol și de grele încercări. s.

Inceputul la 7 óre séra. Biletele se estradau Vineri dela 11—1 óre în sala dela „Musikverein“ şi séra la cassă. Pentru nemembrii intrarea 60 cr.

* * *

Prelegeri publice. Corpul profesoral din Braşov a luat laudabila iniţiativă a ţiné în sala gimnasiului din Braşov un şir de prelegeri publice, al căror venit material e destinat pentru ajutorarea copiilor sĕraci la Crăciun. Inceputul l'a făcut dl prof. Virgil Oniţiu carele a preles în Duminecă trecută despre „Straturi in poesia poporală“. Dumineca viitóre va prelege dl prof. Blaga.

* * *

Românii vreau scólă de stat. Sub titlul acesta scrie „Székely Hiradó“, că în vara trecută s'a hotărît în Breţcu, ca scóla rom. cat. şi gr. orientală sĕ înceteze a mai funcţiona şi în locul lor sĕ se facă scólă de stat. Românimea în partea cea mai mare a şi consimţit la acésta, dar n'a consimţit protopresbiterul gr. or. Demetriu Coltofeanu, carele în tot chipul vrea sĕ susţină scóla românéscă în butul votului contrariu al maiorităţii române. Şi deórece scóla corĕspunde legilor a adus un al treilea învĕţătoriu pe spatele parochiei române. Românii cu simţ mai bun sub conducerea lui Fénig Vaszi au închis scóla înaintea protopopului şi a noului învĕţătoriu şi i-a silit pe amêndoi ca scóla, în care au întrat fără de învoirea maiorităţii credincioşilor sĕ o părăséscă din causă, că ei — maioritatea! — locuesc în Ungaria, vreau sĕ scie magiaresce, şi că ei n'au necesitate de scólă confesională ci de stat. —

Din acésta notiţă a ḑiariului amintit reese dar: că scóla corĕspunde legilor, dar tocmai pentru-că corĕspunde ea este un ghimpe în ochii magiarilor, cari caută sĕ stérgă de pe faţa pămêntului pe români şi astfeliu au momit pe românii „mai buni de simţ“ adecă „patriotici“ ca sub conducerea patrioticului Fénig Vaszi sĕ închidă scóla. Că s'a închis scóla este un act de brutalitate şi ne întrebăm, dacă lucrul aşa s'a întêmplat, unde au fost organele administrative, de au îngăduit sĕ se închidă *o scólă corespunḑĕtóre* susţinută de parochie, care şi-a adus un al treilea învĕţătoriu. Fénig Vaszi nu póte fi român, precum nicí toţi aceia, cari au lucrat cu el. In Ungaria, „ţéra libertăţilor“, tóte sunt posibile. Şovinismul magiar şi Csáky cer jertfe şi scólele corespunḑĕtóre legilor încă trebue sĕ pice jertfă. Ne încredem însĕ în tactul şi bărbăţia harnicului protopresbiter.

* * *

Fondul de pensiune învĕţătoresc. Curtea de compturi din Budapesta a presentat di-tei bilanţul fondului regnicolar de pensiune învĕţătoresc pe 1892, revisuit de ea.

Intratele în decursul anului, dimpreună cu numĕrariul dela începutul anului, au fost de 1.763,199 fl. 05 cr eşitele au fost 1.735,953 fl. 28 cr. care sumă subtrăgându-o din întrate, a rĕmas în numĕrar la finea anului 32.245 fl. şi 77 cr. Averea fondului a fost la finea anului 1892 de 9.668,444 fl. 24 cr. cu 773,244 fl. 61 cr. mai mare ca în anul anterior.

Socotelile nu arată, câţi bani daţi de români sunt cuprinşi în acele milióne!

* * *

Frumósă fundaţiune pentru scólă. I-se scrie „Gaz. Transil.“, că generosul locuitor din Oraviţa montană, Ioan Mărăşereanu şi soţia sa Maria, au dăruit de curênd 5000 fl. v. a. în hârtii de valóre, ca fundaţiune pentru scóla română de fetiţe, ce se plănuesce în Oraviţa. Întréga sumă s'a predat pentru administrare eforiei bisericei române gr. or. de acolo.

* * *

Trimiterea cărţilor în România. Conform unei ordinaţiuni a ministrului ung. de comerciu, cărţile legate şi cartonate, care se trimit în România vor fi supuse unei tacse vamale, de aceea ele nu se pot trimite cu posta de epistole; tipăriturile în broşură însĕ sunt scutite de tacsa vamală.

* * *

[illegible] a fost oprită sub pretestul pericolului de coleră. La adunare au luat parte, pe lângă preoţimea întrégă, principele Loius de Odescalchi, mai mulţi conţi, baroni, o mulţime de advocaţi şi chiar funcţionari înalţi. Adunarea a fost condusă de cont. Nicolau M. Eszterházy, care prin o vorbire pĕtrunḑĕtóre a îndemnat pe cei de faţă a ţiné la credinţa bisericii şi la vaḑa şi autoritatea ei. Adunarea a hotărit a trimite o telegramă papei, una monarchului, archiepiscopului Császka şi cardinalului Schlauch, care a păşit pe faţă şi energic contra guvernului. Tóte telegramele culminéză în aderenţă şi loialitate şi cer scut pentru biserică. S'au luat apoi resoluţiuni ca guvernul sĕ-şi retragă tóte proiectele politice-bisericesci, căci ele sunt vătĕmĕtóre pentru biserică şi periculóse pentru stat. Special faţă de căsătoria civilă s'a luat hotărîrea ca proiectul sĕ fie combătut cu tóte mijlócele ca sub nici o formă sĕ nu pótă deveni lege. Tocmai la finea adunărei a sosit rĕspunsul cardinalului Schlauch, care ḑice: In lupta nóstră sĕ ne conducă dóuĕ stele: strălucirea bisericei nóstre şi gloria patriei. Aceea o iubim pururea, acésta ne încălḑesce inima. Nu le putem despărţi una pe alta. Devisa nóstră sĕ fie: luptă cavalerèscă cu armele pe faţă. Provedinţa divină nu ne va părăsì!

* * *

Constituire. Societatea academică „Junimea“ în şedinţa estraordinară din 19 Novembre 1893 şi-a ales comitetul în următoriul mod: preşedinte: Radu cav. de Grigorcea stud iur.; vicepreşedinte: Claudiu Stefanelli stud iur.; Secretariu I: Jorgu Toma stud. iur.; Secretariu II: Aurelian Polonic stud iur.; casariu: Eusebiu Paşcan stud. iur.; controlor: Victor baron Vasilco stud. iur.; bibliotecariu: Coriolan Magheţiu stud. teol.; econom: Adrian Andronic stud. teol.

* * *

Alecsandru Battenberg în Bulgaria. Dându-şi consimţĕmêntul vĕduva rĕposatului, corpul prinţului Battenberg a fost transportat în Bulgaria şi a sosit Duminecă diminéţa, la 8 óre la Zaribrod. Acolo a fost primit de toţi ministrii, de deputaţiuni civile ale armatei şi de popor. La sosirea trenului, garnisóna din Zaribrod a făcut onorurile militare.

Când corpul a trecut prin Slivniţa, o baterie instalată a tras 21 salve. In gara din Sofia corpul a ajuns la 12 óre. Principele Ferdinand cu o companie de onóre, ministri străini, autorităţile şi poporul au primit corpul, care a fost transportat apoi pe un tun de către ofiţerii statului major până la catedrală şi în mijlocul a dóuĕ rênduri de soldaţi. Tóte felinarele oraşului au fost aprinse şi cernite; tóte magazinele închise.

Principesa Maria-Luisa a asistat la ceremonia funebră în catedrala Svedi-Kral.

Solemnitatea a fost una din cele mai imposante făcêndu-se înmormêntarea cu ceremonialul, ce corĕspunde unui domnitoriu. Tótă Bulgaria a fost încunosciinţată de sosirea la Sofia a corpului primului ei principe.

Afişe încadrate în negru a adus la cunoscinţa poporului programa funerariilor. Din tóte unghiurile ţerei sosiră ómeni. Tóte casele din Sofia adăpostiau strĕini.

Principele Ferdinand, care a sosit Sâmbătă din Filipopol la Sofia a dat ordinul, ca sĕ nu se caute a se face nici o economie, voind a da o înfăţişare cât mai imposantă ceremoniei.

Până la graniţa Sêrbiei, corpul a fost însoţit de deputaţiunea bulgară dela Graz. Acéstă deputaţiune pornise deja spre Bulgaria, când primì ordinul sĕ nu se înapoieze încă, ci sĕ aştepte sĕ ia în primire cadavrul prinţului Battenberg.

* * *

O descoperire celebră. Cunoscutul savant, de Morgan, a descoperit, cu ocasia săpăturilor, ce face în pustia Sahara un monument minunat, care conţine mormintele unui Mera, a femeei sale şi a fiului seu. Mera trăia pe timpul domniei lui Teta, un rege din a 6-a dinastie în Egipt. Monu-[illegible]ste compus din mai puţin de 31 [illegible]idóre. In 18 din ele s'au [illegible]cari sunt fórte bine [illegible]u stâlpi es e o [illegible] piciόre înalţime. Mormêntul femeii este de o frumseţă remarcabilă. Cele mai principale picturi pe păreţi represintă o grupă de femei triste, lucrătorii turnând metale şi esecutând obiecte de aur, figuri jucătóre etc. Monumentul este unul din cele mai frumóse descoperite până acum.

* * *

Pedepsit. Din Murĕş Oşorheiu se scrie, că proprietariul Mihaiu Kispal, carele a omorît în duel pe contrariul seu Bathi, a fost condamnat la închisóre de stat pe 2¹/₂ ani.

Asociaţiunea transilvană.

(Urmare.)

In vederea acestora nimenea nu va puté nega, că Asociaţiunea şi-a împlinit datorinţa cu scumpĕtate. Ea de 25 ani încóce a edat o fóiă a sa pentru publicarea de documente istorice, scrieri literare, istorice, economice ş. a. Ea din mijlócele sale modeste şi până acum a îmbărbătat şi a căutat a grupa în giurul seu pe scriitorii nostri mai telentaţi, a premiat mai multe scrieri de valóre şi de folos pentru popor, a tipărit şi tipăresce cu mijlócele şi sub auspiciile sale documente istorice şi diplome nobilitare, ce privesc pe români şi sunt de o valóre mare pentru istoria nóstră naţională; a conlucrat la desvoltarea meseriilor prin ajutoriri materiale, a încuragiat industria naţională prin esposiţiunile făcute la Braşov (1862) şi la Sibiiu (1881), a creat şi împărţit sume considerabile ca stipendii pentru studenţii români talentaţi şi lipsiţi de mijlóce, a înfiinţat şi susţine o scólă civilă de fete cu internat, în care se adăpostesc fetiţe din tóte părţile locuite de români ş. a. ş. a. Nu a făcut prea mult, dară destul în impregiurările de faţă, şi ce a făcut, a făcut bine şi cu judecată matură, neprecipitând paşii sei fără de folos.

Au rĕmas încă multe de făcut. Intre altele sĕ nu uităm sfatul, ce ni l'a dat fericitul literat Cipariu (în disertaţiunea ţinută în anul 1862 cu ocasiunea adunărei generale a Asociaţiunea în Braşov), care aşa se esprimă „de interesul nostru public al românilor şi ca obiect demn de scopul societăţii, ar fi adunarea monumentelor preţióse (cărti şi manuscrise vechi în limba română), până ce nu se prăpădesc cu totul, şi încă în esemplare complete, nu numai, ci şi publicarea lor, séu cel puţin a unora mai interesante din trênsele, în adevĕr nu numai ca sĕ ne folosim de argumentul lor, carele mai în tóte e demn de cunoscinţă, ci şi mai vêrtos din respectul limbei întâile monumente ale literaturei românesci, aşa precum fac şi tóte naţiunile, cari îşi preţuesc naţionalitatea şi limba lor“. Tot Cipariu ne rocomandă înfiinţarea unei biblioteci, de cărţile vechi românesci tipărite şi manuscrise din timpurile mai vechi.

Eată dară, domnilor, o lucrare, la care fie-care din noi sĕ pótĕ angaja, o lucrare, care este de cel mai mare folos şi potrivit cu scopul Asociaţiunei Asociaţiunea a dat şi până acum impuls la aceste lucrări, şi nu se póte nega, că s'a şi arĕtat între literaţii nostri români un interes viu pe acest teren.

Nu numai academiile şi societăţile de tótă specialitatea, dar şi privaţii, încât le ajung mijlócele şi sunt spriginiţi de publicul inteligent, şi-au făcut de cea mai pronunţată ocupaţiune, de a aduna şi eternisa tóte urmele istoriei şi limbei lor.

Intrebarea póte aşa dară fi numai, că ce urme, ce monumente în deosebi ce documente pot avé valóre de a fi publicate.

Academiilor şi societăţilor literare, istorice, archeologice etc., le stau la disposiţiune îndestulitóre, pot ḑice copleşitóre — archivele publice şi private; pe când chemarea privaţilor, după natura lucrului, trebue sĕ se restringă la documentele, ce sunt încă risipite, póte şi ignorate pe la particulari.

(Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Dacă trecem din Ţara-Oltului prin munţii Perşanilor spre rĕsărit, drumul de ţară ne duce pe lângă Măgura-Codlii şi prin comuna Codlea de-a-dreptul la Braşov.

Braşovul are posiţia cea mai frumósă, cea mai romantică dintre tóte oraşele ţĕrii nóstre.

El e aşeḑat la pólele munţilor Ţĕrii Bârsei, în o vale îngustă, care e încunjurată de trei părţi cu déluri, ce sĕ nalţă imediat la marginile oraşului, ér spre méḑănópte, unde valea sĕ deschide, sĕ ridică în mică depărtare un dél conic, cu vêrful sĕu încoronat de o cetăţuie; dintre déluri cel mai nalt este Têmpa, la méḑăḑi, un picior de munte, acoperit cu pădure désă; pe cóstele celorlalte déluri sunt grădini cu bogate pometuri şi cu vile, apoi în tóte părţile sĕ estind frumóse căi de primblare, înălţându-se în serpentine până la culmile délurilor, de unde ni se deschid cele mai încântătóre şi variate privelişti. In acest cadru frumos sĕ estinde jos în vale oraşul, cu rĕmăşiţe de turnuri şi vechi întărituri din vremile rĕsboinice, cu palatele sale moderne, cu turnurile bisericilor şi cu urlóiele de fabrici, cu mulţime de case vechi şi nóuĕ, cu coperişul lor de ţigle şi tinichea strălucitóre: tóte aceste alcătuiri măreţe ale naturii şi ale mânilor omenesci împreunându-se în un tablou pitoresc şi admirabil.

Acest tablou dacă l-ai privit odată, ţi-se întipăresce cu tărie în suflet şi rĕmâne neşters pentru totdeuna. De aceea strĕinii cari au cercetat Braşovul, au rĕmas încântaţi de romantica lui posiţiune şi o descriu cu multă admiraţie.

„Braşovul — scrie Kövári — este aşeḑat în colţul de méḑăḑi-rĕsărit al Ardélului, în depărtare de câteva óre de la graniţă. Spre méḑăḑi de la el nu sĕ află decât munţi şi păduri. Din munţii de la méḑăḑi curge spre méḑănópte un părău; părăul formézâ o vale îngustă: aici este aşeḑat Braşovul. Posiţia lui ne presintă un peisagiu încântător. La gura văii sĕ află o cetăţuie, pe un vêrf de dél; în dosul ei e oraşul; de la oraş în drépta sĕ înalţă déluri stâncóse, în stânga sĕ ridică Têmpa, la o nălţime de 3136 de urme şi cu cóstele sale preţipişe şi acoperite cu pădure, sĕ pare că ameninţă cu cutropire oraşul. In fundul tabloului sĕ zăresc munţii dela méḑăḑi, înălţându-se cu vêrfurile lor până la nori“.

Un alt scriitor, Bergner, sĕ esprimă despre posiţia Braşovului astfel:

„Natura trebuiecă a creat in o óră fericită acéstă vale plăcută şi a fost una dintre cele mai frumóse idei a ómenilor, de a-şi întemeia aici locuinţe. Eu am vĕḑut şi iubit multe locuri în viéţa mea, dar dacă cineva îmi vorbesce despre un ideal de oraş romantic medieval, înaintea ochilor mei mereu sĕ ivesce Braşovul şi sufletul meu sĕ adâncesce în admirarea icónei acestui oraş, închis de tóte părţile cu déluri“.

Braşovul constă din patru părţi deosebite şi anume din „cetate“, aşeḑată în valea principală, la pólele Têmpei, apoi din trei suburbii, cari sunt despărţite de cetate prin spaţiuri góle, în parte prefăcute în locuri de primblare. Spre méḑăḑi-apus sĕ află Scheiul, spre méḑănópte suburbiul Braşov-vechiu şi spre méḑănópte-rĕsărit suburbiul Bluměna (Blumenau).

(Va urma).

Convocare.

Deórece la adunarea generală a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, care a avut loc în 31 Octobre st. v. (12 Novembre) a. c. nu s'au întrunit dóuĕ terţialităţi a tuturor membrilor cu vot decisiv reclamat prin §. 15 al statutelor, pentru de a se puté lua conclus valid relativ la modificarea statutelor, în sensul aceluiaşi § se convócă prin acésta pe ḑiua Duminecă în 21 Novembre st. v. (3 Decembre) 1893 la 4 óre p. m.

Adunare generală estraordinară în localul societăţii române de lectură din Sibiiu („Albina“ partere) în care cestiunea se va decide cu maioritatea voturilor membrilor presenţi.

Unicul obiect de pertractare va fi: „Proiect referitor la modificarea statutelor.

Din şedinţa comitetului Reuniunei femeilor române, ţinută la 31 Octobre st. v. 1893.

Maria Cosma, presidentă. *Nicolau St. Şuluţiu*, secretariu.

Din public*)

Multămită publică.

La petrecerea arangiată de tinerimea română studiósă de pe valea Almaşului şi jur în 11/23 Iulie a. c. în comuna Hida au încurs dela următorii domni: Oferte: P. O. D. Dr. Remus Roşca, secretariu consistorial 2 fl.; On. Domni: Pop David, mare proprietariu 2 fl.; Ioan Andreiu Domşa paroch 1 fl.; Faragó György not. cerc. 1 fl.; Knötler Károly 1 fl.

Suprasolviri: Rev. Domn Paul Roşca, protoprasbiter 1 fl.; On. Domni: Ioachim Nedeşan, sub-jude 1 fl.; Iovian Mureşan, teol. abs. 1 fl.; Ioan German, paroch 1 fl.; Mihail Marincaş, teol. abs. 80 cr.; Rev Domn N. Leményi, protopresbiter 80 cr.; On. Domni: Petru Fornea, mare proprietariu, 60 cr.; Burg Gustav, esecutor 60 cr.; Nicolau Mureşan, paroch 60 cr.; Ioan Nosa paroch 60 cr.; Musnyai Pál, preot ref. 50 cr.; Ioan Pop, paroch 40 cr.; Sékely Ferencz not 40 cr.; Mihail Pop, paroch 40 cr.; Ioan Guruţan, paroch 40 cr.; Simeon Filip, paroch 40 cr.: Ioan Georgea iunior paroch 40 cr.; Ilie Şerban, paroch 40 cr; Aureliu Ciurilean, paroch 40 cr.; George Meseşan, teol, 40 cr.; Pop Marton proprietariu 40 cr.; Teodrr Ceserén, econom 40 cr.

Venitul brut face laolaltă 125 fl, din care subtrăgându-se spesele 80 fl. remâne venit curat, 45 fl; care sumă s'a alăturat prin scaonul protopopesc la fundaţiunea „Petru Roşca“.

Priméscă şi pe calea acésta mulţumitele nostre cele mai căldurόse marinimoşii domni contribuitori.

Comitetul arangiator.

Nr. 880/893 [231] 1—3

CONCURS

Pentru indeplinirea postului de paroch de a III clasă din comuna bisericéscă Ruşciori, devenit vacant, sĕ escrie concurs în sensul resoluţiunei consistoriale d. dto 10 Septembre a c. Nr. 5543/B cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare a concursului în fóia „Telegraful Român“

Emolumentele impreunate cu acest post dau un venit anual de 324 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post au a'şi aşterne suplicile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, adresate sinodului parochial şi instruite cu documente în sensul regulamentelor bisericesci din vigóre.

Oficiul protopresb. gr. or al Sibiului în conţelegere cu comitetul parochial

Sibiiu, 30 Octobre 1893,

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 879/893 [232] 1—3

CONCURS.

In comuna bisericéscă Stenea devenind vacant postul de paroch de a III classă, pentru indeplinirea acestuia în sensul resoluţiunei consistoriale d. dto 28 Iulie a. c. Nr. 4365/B sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare a concursului în fóia „Tel. Român“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 340 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post au a'şi aşterne suplicile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, adresate sinodului parochial şi instruite cu documente în sensul normativelor bisericesci din vigóre.

Oficiul protopresb. gr or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 30 Octobre 1893

Ioan Papiu,
protopresb.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de	2.25	11.04	8 43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. Oradea-mare sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mezö Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. Cluş. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.--	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. Teiuş. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. Copşa-mică sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	–	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.25	2.09	sos. Braşov pl.	--	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. Braşov sos.	10.17	2.18	—	6.58	–
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. Sibiiu sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	--	--	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕ a inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7.25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
-	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. Arad sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	–	11.16	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38						

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. Timişóra sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresc	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
-	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistri

4.—	9.10	—	4.20	—
6.48	12.41	—	—	—
9.59	4.55	—	—	

Nota: Órele insemnate în stânga [illegible]ţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numer

Rdaector responsabil **Silvestru Moldovan.**

Nr. 128 Sibiiu, Sâmbătă 20 Novembre (2 Decembre) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 19 Novembre, 1893.

De când a fost la Bucuresci dl Iuliu Horvath, precum am amintit, sĕ ocupă cu tot de-adinsul de a închega o împăcare, o frățietate între unguri și români. S'a ḑis de atâtea ori, că românii și ungurii ar trebuì sĕ fie aliați sinceri și prietini, căci altcum sĕ póte ușor sĕ-i înghiță valurile mării slave, s'a ḑis acésta de atâtea ori, încât îi vine omului a suride, când o mai aude pronunțându se, cu tóte că adevĕr se cuprinde în ea; și surisul se nasce de acolo, că nimenea nu crede în realisarea acestei idei. Că nu s'a realisat, o repetăm, nu este vina nóstră, ci de sigur a concetățenilor nostri magiari; acésta se vede și de acolo, că acum ei înșiși încep a se convinge, că au apucat pe un povêrniș periculos și vin a face planuri de împăcare, ér de altă parte ei sunt certați cu naționalitățile din țéră, pe când noi cu nici una, ér dovada cea mai bună este, că politicii magiari, chiar și când propagă ideile de înfrățire, nu sĕ pot desbĕra de utopia statului național magiar, creat pe nesip de fantasia esaltată a șovinismului.

Acésta o vedem și în nisuința dlui Horváth. In organul seu „Magy. Hirl." din 26 Novembre c. după ce s'a reîntors dela Bucuresci, scrie un articol sub titula „nóuĕ ne trebue pace" și pledéză în el pentru înfrățirea magiară-română. La început pune el dilema, ḑicênd: dacă statul național magiar însĕmnéză nimicirea și contopirea în rasa magiară a popórelor de altă limbă și naționalitate, atunci în loc de a ațița o luptă de rasă crâncenă și cu sfêrșit neprevĕḑut, mai bine sĕ abḑicem de idea de stat magiar. Dacă însĕ statul național magiar însamnă atâta, că tóte popórele din regatul S. Stefan unite în națiunea politică magiară în statul magiar, lucrând spre susținerea acestui stat și acestei națiuni, își asigură totodată și susținerea rasei și limbei lor proprii, atunci nimic nu se va puté opune realisării acestui stat național magiar, dacă vom delătura neînțelegerile dintre noi.

Ei bine, dl Horváth, în cele ce urméză după acésta dilemă, se silesce a ne arĕta, că partea din urmă a dilemei stă și nu partea dintâiu, că adecă naționalitățile în un stat național magiar nu sunt amenințate în naționalitatea lor. Drept dovadă ne aduce pe italienii din Fiume, cari însĕ pe teritoriul orașului lor nu sunt amenințați în naționalitatea lor, căci limba italiană e limba școlei și a oficiilor publice în Fiume; amintesce pe șvabii din Bacîca și pe nemții din Szepes, cari însĕ au puțin simț național și tocmai pentru aceea mulți din inteligința lor se renégă, în Ungaria sĕ fac unguri, ér dacă ar fi în Rusia ruși s'ar face.

Esemplele aceste nu sunt potrivite și apoi nici nu sĕ pot compara în privința sîmțului național șvabii sau nemții din Szepes cu noi. La noi simțul național e tot atât de desvoltat, ca și la magiari Noi vedem, că sub idea de stat național magiar ni s'a scos limba de pe la diregătorii și din viéța publică, ba ce e mai mult oficialii nici nu se simt obligați a o sci, cu tóte că legea de naționalitate ii deobligă; scólele ni se închid și se înființéză în locul lor scóle de stat din banii nostri dar nu cu limba nóstră de propunere; dacă voim sĕ înființăm gimnasii din banii nostri, precum la Arad și Casansebeș, nu ni sĕ dă voie ér în gimnasiul din Beiuș sĕ introduce limba magiară. Spațul nu ne iartă a înșira esemple de aceste, numai una voim a mai amintì.

„Sĕ dăm pace reciproc afacerilor „Pituc-Pavel" ḑice dl Horváth în articolul seu, „precum și certelor, cari nici când nu sĕ pot aplana".

Sĕ dăm pace, dar cine a făcut capital din minciunile lui Pituc și chiar și după ce s'au dovedit de minciuni, totuși cine l'a remunerat pe Pituc cu un post? Și pentru-ce? Pentru-că a calomniat pe archiereul seu și acela e român!

Étă cum stăm. Bine ar fi ca tóte aceste pe viitor sĕ se schimbe și sĕ urmeze frățietatea; acésta însĕ numai așa va urma, dacă magiarii vor face, ceea-ce ne spune dl Horváth că i-a ḑis dl Grădișténu la Bucuresci: abḑiceți de tendențele de magiarisare, sincer, fără nici un gând reservat și atunci veți vedé, că nimic nu va fi în stare sĕ conturbe armonia și desvoltarea acestor douĕ națiuni.

Revista politică.

Foile din Budapesta aduc scirea, că încă în luna lui Decembre s'a proiectat sĕ se țină în Turotz Sz.-Márton un congres al naționalităților din Ungaria și că programul acestui congres s'a și compus prin câțiva „agitatori" ai respectivelor naționalități In congres vor fi representați românii, slovacii și sêrbii.

Scirea acésta câscigă în importanță prin împregiurarea, că organul liberalilor sêrbi „Branik" sĕ ocupă cu deamĕruntul de acésta cestiune și îndémnă pe sêrbi la o acțiune comună cu celelalte naționalități din Ungaria Prin o acțiune comună s'ar putea salva interesele naționalităților, cari lucrând până acuma desbinate au perdut fórte mult. Sĕrbarea milenului va fi o sĕrbătóre de jale pentru naționalitățile din Ungaria, dacă factorii legislativi nu-și vor pleca urechia sĕ audă plângerile naționalităților, cari avisate la ajutoriul și spriginul lor propriu, trebue sĕ caute cu tóte mijlócele a pune pedeci curentului de magiarisare, întocmai cum a făcut-o acésta în unire cu magiarii, când interesele lor au fost amenințate de germanism. Presiunea cea mare, ce se esercită de sus dela guvern în folosul magiarisărei póte servi ca cel mai ponderos motiv, ca naționalitățile sĕ ajungă la solidaritate puternică, ca sĕ pótă lupta în o acțiune comună pentru drepturile și esistența lor națională, care nici când nu a fost așa de periclitată ca și în timpul de astăḑi. Numai pe calea unei acțiuni comune naționalitățile mai pot aḑi da dovedi, că și ele sunt factori în regatul de sub coróna sântului Stefan, ale cărui nobile intențiuni sunt aḑi interpretate greșit de cei dela cârma statului.

* * *

Esistența unei escadre rusesci în marea mediterană este discutată în presa monarchiei nóstre ca un pericol permanent pentru interesele austro-ungare. Se scie, că esistența permanentă a escadrei rusesci datéză dela sĕrbările ruso-francese și că francesii, în marinimositatea lor spre a face o plăcută surprindere țarului, au invitat pe acesta sĕ concédă ca porturile francese sĕ formeze stațiuni pentru flota ruséscă, ceea-ce s'a și dus în deplinire, Rusia dispune în marea mediterană de mai multe năi, între care cea mai puternică este: „împĕratul Nicolai I" cu o putere de 8000 cai și cu un deplasament de 8440 de tone englezesci; ea întrece ori-ce naie austro-ungară. Pericolul cel mai mare consistă în aceea, că flota austro-ungară pentru a se puté pregăti de operațiune are necesitate de timp de cel puțin dóuĕ sĕptĕmâni, ér în acest timp flota rusésca în cas de dușmănie póte causa multe greutăți și póte chiar împedeca cu totul pregătirile, contra-balasând puterea ei. Mai vine apoi împregiurarea, că flota rusésca ușor póte sĕ provadă cu proviant de rĕsboiu pe Muntenegrul și sĕ ajutoreze popórele slavice, care nu se simt bine sub puterea austro-ungară și a cărei amiciție o păstréză numai din necesitate. Aceste popóre se uită la Rusia ca la un sóre, de la care aștéptă mântuirea lor. Chiar și în privința negoțului și a comerciului mercantil face flota rusésca concurență. A scóte pe acest vrășmaș mare din apele mării mediterane, de o cam dată nici nu se póte discuta cestiunea, dar Austro-Ungaria are la tot casul datorință ca sĕ se pregătéscă de tóte eventualitățile, căci a se rĕzima numai pe puterea flotei italiene nu este de ajuns. De aceea se recere în prima linie urcarea bugetului marinei spre a se puté întărí flota austro-ungară, — construirea din

---

FOIȚA.

IRONIA SORȚII

Noveletă

de

Margareta Moldovan.

(Urmare.)

— „Am așteptat, dar nu așa mult, căci numai de o jumĕtate de óră m'am rentors și eu. Am avut o încurcală de socoteli cu Grîndea și descurcarea asta mi-a răpit mult timp; dar voi unde ați fost?

— „Am făcut o primblare până la pădure, respunse Elena.

— „Ei veḑi asta îmi place, sĕ fie Octavian acasă te-ar lua mai des la primblări, cari ți-ar face fórte bine, căci pe lângă tótă îngrijirea mea, ești tot mai debilă. —

Bine ai făcut Octaviane dragă, că ai dus-o la primblare; îmi pare rĕu numai, că trebuie sĕ mergi poimâne érăș la Liège. Ninița ér nu va avea cu cine face primblări mai adeseori, căci eu fiind ocupat, fórte rar am timp, pentru lucruri de aceste." —

Ḑiua următóre trecù fórte iute, cu pregătirile de călĕtorie ale lui Octavian.

Ḑiua plecării sosì. Era înorat și sufla un vênt rece de tómnă. Parcul castelului era pustiu și frunḑele îngălbenite ale arborilor cădeau, suflate de vênt. Florile ce au mai rĕmas își plecau capul cu supunere dinaintea tómnei. —

Vêntul sĕ isbia în gémurile ferestrilor cu tărie, și șuerăturile lui aveau prin parc un ecou trist — și pustiu.

Elena, sub impresiunea ḑilelor din urmă, nu dormise tótă nóptea

Astăḑi ea fusese cea dintâiu la dejun.

După ea imediat intrà Octavian, îmbrăcat în haine de călĕtorie.

Cum îl vĕḑù Elena,, părea că inima ii sĕ strînge și nu putù grăi nimic.

— „Tata n'a venit încă? întrebà Octavian. Pe vocea lui sĕ observa emoțiunea— și neliniștea sufletéscă.

— „N'a venit încă, e în curte, dă ordinele de ḑi.

— „Așa dar Eleno, pot sĕ îți vorbesc încă câte-va cuvinte.

Inainte de tóte, te rog sĕ uiți trecutul, ca sĕ poți fi îndestulită cu presentul. — Tata te iubesce și sĕ simte fórte fericit cu tine. El va face tot posibilul, sĕ te fericéscă. — Sufere totul cu paciință, sĕ nu-i stricăm fericirea barem a lui, căci la cas, dacă ar afla despre amorul nostru, atunci tótă simpatia, iubirea și atragerea către tine, ii s'ar sterge.

Viața ta ar fi nimicită, căci eu încă nu aș putea face mai mult, decât sĕ mĕ îngrijesc de tine părintesce din depărtare. Alte legături între noi sunt imposibile, după ordinea morală omenéscă. — Eu îți doresc din inimă fericirea, și atunci, când voi a afla, că ești fericită, — numai atunci îmi voiu recâștiga și eu liniștea sufletéscă."

Ii luà apoi mâna Elenei și o sărutà ferbinte în semn de adio.

Elena simția cum ii sĕ urcă sângele în cap, și cum slăbea din puteri.

— „Octaviane — promite-mi, ceva, — promite-mi că ți vei aduce aminte de mine, — că nu mĕ vei uita, căci dacă aș sci, că voiu fi uitată de tine, — atunci m'aș sfîrși cu ḑile; dór tu mia-i spus, că „aducerea aminte este singurul paradis, din care nu ne póte alunga nimeni".

— „Fii sigură Eleno, că până când va mai scânteia o mică lumină din viață'mi, va fi a ta — și pentru tine . . ."

In momentul acesta sĕ auḑeau pașii lui Didescu prin coridor, Octavian tăcù. Didescu intrà înlăuntru.

— „Octaviane dragă, tóte le-am pus la cale, bagagiul ți l'am espedat și trăsura încă vine îndată la scară. Sĕ dejunăm în grabă, acum sunt nóuĕ óre și un sfert, la ḑece óre și jumĕtate plécă trenul, sĕ nu întârḑiem. Te însoțesc dragul tatii numai eu, afară e timp urît și pe Ninița nu o las sĕ iasă astăḑi, căci e slabă și timpul acesta umed și vêntul rece de tómnă ii strică. De altcum sciu, că tu nu ești omul care sĕ ții la formalități de aceste; e tot egal, că sĕ desparte omul aci, ori la gară, dacă e silit sĕ se despartă odată. Așa Octaviane dragă, că nu te superi pentru asta?"

— „Așa, din contra și eu sunt de părere, că timpul acesta nu e sănĕtos. Nóuĕ nu ne strică nimic, căci suntem obicinuiți a îndura și alte calamități mai mari, dar la o persónă mai debilă cum este mama, nu-i face bine".

(Va urma)

nou a întăriturilor din al doilea port de rĕsboiu al monarchiei Boche di Cattaro, — construirea mai multor linii de fer dalmatine; şi în fine o organisaţiune militară a ţĕrmurilor, ca cu agiutoriul glótelor sĕ se pótă respinge eventualele debarcări ale flotei inimice la ţĕrmuri.

* * *

E un fapt caracteristic, că de present, afară de România, în tóte ţĕrile romanice europene se află crise ministeriale: aşa e crisă ministerială în Spania, în Italia şi în Francia.

Cât privesce crisa din Spania, ea se reduce la starea rea financiară a ţĕrei. Pentru a evita un bancrot total, guvernul spaniol împins şi de curentele, ce cereau resboiul din Africa nordică contra cabililor, s'a lăsat în acel rĕsboiu şi prin desastrele suferite la început, guvernul a apelat la ţéră sĕ dea bani şi la partidele opoziţionale, sĕ nu pună pedeci guvernului în adunarea banilor, ca sĕ se pótă mântuí onórea Spaniei. Partidele oposiţionale, înflăcărate şi ele de luptă, s'au şi pus în fruntea celor ce cereau rĕsboiul, dar s'au folosit tot deodată de ocasiunea a da guv. ultima lovitură. Guvernul a şi simţit-o acésta atât de puternic, încât a fost necesitat sĕ abdică. Rĕsboiul în Africa-nordică îl conduce acuma mareşalul Martinez Compos, învingĕtoriul carlistilor şi carele a fost obiectul a două atentate în Barcelona. El a plecat la Melilla şi poporul spaniol pune mari speranţe în operaţiunea acestui general.

Crisa din Italia, deşi e provocată de cestiuni pur interne, totuşi este şi de caracter internaţional. Ministrul Giolitti, prin puterea discreţionară, ce voia sĕ o eserciteze asupra maselor poporaţiunei, a devenit odios; pe lângă acésta se mai adauge, ca cel mai ponderos motiv şi aici, starea rea financiară a ţĕrei şi chiar politica esternă a Italiei, politică, care nu află rĕsunet în poporaţiunea din ţéră. Giolitti a trebuit sĕ abdică cu întreg cabinetul şi regele, după ce a aflat un bărbat cu formarea noului cabinet, pe Zarandeli, a şi primit abdicerea. Zarandeli e un doctrinar democrat, a luat parte în mai multe ministerii, dar s'a dovedit ca puţin practic; de aceea şi presa italiană légă puţine speranţe de o durată mai lungă a noului cabinet.

Incât privesce crisa ministerială din Francia, ea e curată o cestiune internă şi nu are nici o influinţă asupra relaţiunilor europene. In Francia e mai mult vorba de persóne, care sĕ vină la cârma statului, dar tocmai în alegerea persónelor e o mare greutate pentru a forma un cabinet republican de concentraţiune. Presidentul Carnot are multe greutăţi de învins şi tocmai acéstă împregiurare a adus la presupunerea, că la o nouĕ alegere de president, Carnot póte sĕ remână afară din combinaţiune. Fostul ministru president Dupuy a declinat formarea din nou a cabinetului, de asemenea a declinat-o presidentul camerei Casimir Périer, care singur se bucură de o autoritate mai mare şi pe care o partidă mare voesce sĕ l vadă president. Presa francesă este fórte impacientă şi cere cu insistenţă formarea cabinetului, căci Francia sufere prea mult prin trăgănarea acésta.

Dacorománismul şi politica culturală magiară.

(Din „Egyetértés“.)

XII

Rolul scólelor superióre şi al sciinţei.

De câţiva ani încóce am cetit programele tuturor scólelor medii (secundare) romănesci, pentru-ca sĕ găsesc, ce se învaţă din istorie. Se învaţă aprópe aceeaşi ca şi în scólele magiare. Am cetit şi manualele de istorie. Au cam acelaşi cuprins ca şi manualele magiare. Nu esistă nicăiri vre-un semn, că s'ar preda şi istoria românilor. In acestă privinţă elevul român termină cursurile, rĕmânênd tot atâta de ignorat, ca şi dacă ar termina cursurile unei scóle cu limba de predare magiară, în care scóle nu învaţă din istoria românilor sau istorie privitor la români deloc, ori cel mult câteva frase greşite. Dar óre într'adevĕr nu se va fi învĕţând în scólele medii (secundare) românesci nimic din cuprinsul istoriei românilor? Nu cred, de vreme-ce acésta ar fi din partea profesorilor români o dovadă de mare înjosire personală faţă cu némul lor propriu. Nime nu e îndreptăţit a le aduce ofensă cu o astfel de presupunere.

De sigur tinĕrului român nu-i rĕmâne necunoscută istoria némului lui; învaţă el destul din acéstă istorie, dar istoria românilor nu figuréză ca obiect de studiu nici în manuale.

Conducătorii scólelor române sciu destul de bine, că ar fi cam supĕrător a mărturisì făţiş acest lucru în împrejurările de adi, ér delegatii ministeriului instrucţiunii publice nu cercetéză decât ceea-ce se găsesce scris pe hârtie. Probabil, că nu sciu nici, că pe paginele istoriei universale se găsesce un neînsemnat capitol cu titlul: Istoria românilor.

Am arĕtat în articolii precedenţi, că postulatelor politice daco române li s'a dat încă înainte cu mult basele istorice şi de drept. Am mai arĕtat, că dogmele acestui cuprins istoric au întrat în sângele românilor aşa dişi instruiţiţi au ajuns a fi chiar credul lor de viéţă. Din acéstă pricină cei mai mulţi sunt încredinţaţi cu desĕvêrşire, că cercurile lor, dorinţele lor sunt întemeiate şi pe adevĕrul istoric şi pe dreptul cel mai indiscutabil.

Părerea lor e, că Transilvania ca provincie romăuă totdeauna s'a bucurat de autonomie. De sigur, căci la 1291 Andreiu III, convocă la Alba-Iulia nu numai pe nobilii magiari, sĕcui şi saşi, ci şi pe nobilii români ca pe nesce factori de aceeaşi importanţă. Acéstă convocare se face pentru-ca regele Andreiu sĕ se sfătuiască cu dênşii asupra îmbunătăţirii sorţii lor („cum universis nobilibus, Sacsonibus, siculis et Olachis pro reformationem status eorundem congregationem cum iis fecissemus“) Chiar la 1437 Valachii resculaţi tratéză cu nobilii magiari ca partide de drept, avênd acelaşi rang, ér tratatul de pace e semnat de către Paulus magister de Vaida-haza în calitate de vexilifer universitatis Hungarorum et Valachorum in huius principatus Transilvaniae. Făgăraşul, Severinul, Marmurĕşul, Beiuşul ş: a. sunt voivodate române autonome, unde pe valachi îi póte judeca numai preotul valach, iucsta ritum valachie sau iure valachie ori more keneziatu. Tóte acestea sunt dovedite cu documentele luând într'ajutoriu puţină falsificare de istorie numai în esplicare. Acéstă falsificare se face cu destulă destoinicie, pentru-ca sĕ pótă fi indus în erórе magiarul neobicinuit cu tainele istoriografiei daco-române. Mai sunt scrise cu destoinicie şi pentru a deştepta şi întări in elevul român credinţa, că postulatele esagerate ale românilor se întemeéză pe dreptul istoric.

Repet întrebarea: are ministrul instrucţiunii publice măcar un singur om, care, cunoscênd până la cele mai intime amĕnunte tóte apucăturile aceste falsificări a istoriei, sĕ pótă dovedì în virtutea unei cunósceri positive şi a unei supremaţii sigure de adevĕrul istoric — profesorului românesc de istorie, că cunoscinţele acsteia sunt greşite şi false şi astfeliu sĕ-l încredinţeze, că adevĕrul nu póte fi păgubitoriu nici unei naţiuni întocmai cum minciuna, ori-cât de mĕréţă şi ademenitóre ar fi ea, nu póte servì nici odată ca basă culturii naţionale.

Pentru apĕrarea caracterului confesional al scólelor nóstre.

In doi nri auteriori ai fóiei nóstre ne-am ocupat cu scirile respândite prin diarele magiare, referitóre la scólele nóstre din eparchia Aradului. Acum dăm loc unui articol, publicat sub titula de mai sus în nrul din Dumineca trecută al fóiei diecesane „Bis. şi Scóla“ din Arad, privitor la acésta afacere.

Étă ce scrie numita fóiă:

A fost, şi este pentru noi în timpul, în carele trăim, — o adevĕrată mângăiere, că în tóte comunele bisericesci, aparţinĕtóre la jurisdicţiunea consistoriului eparchial din Arad am putut susţiné caracterul confesional al scólelor nóstre.

In faţa acestui fapt publicul nostru, precum ni-se scrie din mai multe părţi, a fost neplăcut surprins prin împrejurarea, că dilele trecute s'au publicat prin jurnale unele arĕtări din partea organelor administrative ale statului, că la cercetarea mai multor scóle de ale nóstre, în unele din ele s'ar fi aflat scăderi.

Aceste scăderi s'au comunicat şi cu autoritatea nóstră diecesană, cu recercarea de a le delătura în termin preclus sub urmările legii.

Nu scim, dacă scăderile arĕtate de numitele organe cu privire la unele scóle ale nóstre, esistă sau nu: Ceea-ce scim noi până acum despre scólele nóstre este: că ele în anii trecuţi au funcţionat cu bun succes, precum şi că din partea venerabilului consistoriu eparchial aradan şi în anul acesta întocmai ca şi în anii trecuţi, s'au luat tóte precauţiunile şi disposiţiunile de lipsă, ca scólele nóstre sĕ-şi facă datorinţa în deplină mĕsură.

Poporul nostru a înfiinţat, şi susţine cu grele sacrificii scólele sale elementare. Şi atât poporul, cât şi organele administraţiunii nóstre scolare, de sus până jos, sunt deplin pĕtrunse şi însufleţite de însemnătatea, pe care o are scóla pentru desvoltarea nóstră ulterióră şi pentru înflorirea patriei. De aceea nu ne putem închipui, ca pe acest teren sĕ fie vre-un organ, sau factor, carele sĕ nu-şi împlinéscă în deplină consciinţă datorinţa.

Vom face deci în fiecare di, învĕţători, preoţi, comitete parochiale, şi în genere administraţiunea scolară, tot mai mult pentru înflorirea şi înaintarea scólelor nóstre. O vom face acésta, pentru că pricepem, şi voim a înainta cu paşi repedi şi cu deplin succes pe terenul cultural.

Când constatăm acésta, nu putem, ca sĕ nu amintim totdeodată, că factorii, dela cari depinde în prima linie înaintarea şi viitoriul scólelor nóstre sunt: învĕţătorii şi preoţii. Cu acesti factori vorbim, şi-i avisăm şi i rugăm şi de astă-dată, şi anume şi din incidentul arătat mai sus, că ţinênd cont şi împlinind cu tótă esactitatea disposiţiunile emanate din partea superiorităţii diecesane sĕ lucrăm tot mai mult şi cu mai multă putere la progresul, pe carele cu drept cuvênt îl asceptă biserica şi poporul dela o mănósă activitate a scólelor nóstre confesionale.

Noutăţi.

Foc. Joi séra către 7 óre s'a escat într'o şură dela fabrica de spirt a lui Schenker un foc mare. Mulţămită timpului liniştit, focul nu s'a estins mai departe, cu tóte că în apropiere erau o şiradă de paie, fabrica de spirt şi grasdurile, în care erau o mulţime de boi. Focul a prefăcut în cenuşe şura şi cu tot nutreţul din ea. In ajutoriul pompierilor din Sibiiu au alergat pompierii şi alţi ómeni din Guşteriţa.

* * *

Egalitate în Ungaria! In şedinţa comisiunei financiare s'a întêmplat şi următórele: Pulschy presentéză o propuuere, conform căreia ajutoriul de stat de 130.000 fl. dat bisericei protestante sĕ se urce la 150.000 fl. Ugron vorbesce în principiu, ca acelor biserici, care au avere, statul sĕ nu li-o ia, ér pe acelea, cari n'au, sĕ le sprigiuéscă; din punctul acesta de vedere el spriginesc propunerea, care s'a şi primit cu unanimitatea voturilor. — Cum se potrivesc acestea cu faptul: Biserica gr.-orientală română n'are avere; a avut un mic agiutoriu de 24 de mii şi acel agiutoriu i-s'a luat de guvern. Vai de dreptatea, ce se face pe séma nóstră!

* * *

Diaristic. „Corespondenţa politică“ este numele unui nou diar, ce va apăré în tóte dilele de lucru în Bucuresci. In programul acestui organ se promite, că organul nu va fi condus de vederi politice de partid, ci va da informaţiuni esacte despre cele ce se petrec la români, ori unde ar fi fost ei aruncaţi de sórte. Preţul abonamentului pe an 40 lei. Respundĕtorin pentru redacţie este dl Ioan Slavici.

* * *

Din dieta ungară. In şedinţa din 29 Novembre n. a. dietei ungare s'a primit proiectul de lege pentru înmulţirea numĕrului judilor dela curie şi tablele regesci. Tot atunci ministrul de interne Hieronymi a înaintat proiectul despre jurisdicţiunile administrative.

* * *

Infrăţire română-slovacă. In „Magy. Hirl“. de Miercuri cetim: Amicul amabil al ungurimei „Narodnie Noviny“ din T. Sz. Mărtin ne vestesce, că tinerii universitari români şi slovaci din Viena au avut o cină comună în 22 l. c. Tinerii au ţinut vorbiri înfocate şi insufleţite şi au trimis telegrame de salutare lui Lucaciu, Hurban şi Popovici, care adaugă „M. H.“ precum sciut este, sufer „martiriu“.

* * *

„Szrbadija“ „Zastava“ scrie că cu numele „Szrbadija“ (sêrbimea) sêrbii din întrégă Austro-Ungaria vor forma o asociaţiune nnţională, pentru deşteptarea şi nutrirea simţului naţional serbesc şi alte interese naţionale. „Zasztava“ publică şi proiectul de statute.

* * *

Atentate. Diarele din Germania aduc sciri amĕnunţite despre două atentate îndreptate unul contra împĕratului Wilhelm al II-lea şi altul contra cancelariului Caprivi. Atentatele consistă în câte o cutie, în care s'a descoperit o maşină diabolică, care dacă s'ar fi desfăcut ar fi putut causa mórte. Cutiile au fost însoţite de câte o epistolă, datată din Orleans şi care se dice, că în cutii se află sămênţă de ridichi de cea mai bună specie, care dacă se sémână în Dec., róda se póte culege în Februariu şi resistă la ori-ce grad de frig. — Se dice, că Caprivi e grădinariu pasionat. Cutia adresată lui Caprivi a ajuns în mânile adjutantului seu, care îi desface epistolele. Acesta pe când esamina cutia a observat cădênd câteva fire de praf care supuse unei esaminări, s'a constatat, că e praf de puşcă. Inmediat s'a presupus un atentat şi cutia a fost predată poliţiei. Despre analisările chimice încă nu se scie nici un resultat. — Atentatele au provocat mare sensaţie. Foile din Germania susţin a fi atentate anarchistice. Foile francese négă, însĕ, că provenienţa lor ar fi în Francia, deóre-ce francesii n'au nimic cu Caprivi şi chiar de ar avea nu-şi rĕsbună în un astfeliu de mod, — póte că atentatele îşi au provenienţa chiar din mâna germană. Atât poliţia din Germania cât şi cea francesă eruéză lucru cu energie. Wilhelm şi Caprivi au primit mai multe felicitări.

* * *

Bogăţia lumii. „Dupa Dicţionarul statistic“ averea totală, publică, a diferitelor state, calculată pe milióne de franci, se raportéză în chipul următor:

Regatul Britanic are o avere publică de 235.000 de milióne de fr.; Frncia 215.000, Germania 161.900; Rusia 127.000; Austro-Ungaria 96.000, Italia 74.000, Spania 63.000, Belgia 25.000, Ţările de jos 24.000; Suedia 16.000; România 15.000; Turcia 15.000; Elveţia 12.004; Danemarca 10 000, Fortugalia 10.000; Norvegia 6.000, Serbia 5500 şi Bulgaria 5000.

Calculându-se cât revine din aceste averi dacă ele ar fi repartizate locuitorilor de fie-care cap de om, resultatul este:

In regatul britanic revine de cap de om câte 6.175 de franci, în Danemarca 5.750 fr., Francia 5.600, fr., Ţĕrile de jos 5.400., Belgia 4.175, fr:, Elveţia 4,125, fr. Sêrbia 4.040, fr., Spania 3.700, fr., Germania 3.500, fr., Suedia 3.125, fr., Norvegia 3.050, fr., Turcia 3.000, fr., România 2.750 fr., Portugalia 2.145, fr., Bulgaria 1.750, fr., şi Rusia 1376.

Vedem deci, că Anglia, care are cea mai mare avere totală dacă acéstă avere s'ar împărţi tuturor locuitorilor, rĕmêne tot în fruntea statelor europene în privinţa averei; Rusia, însĕ care este în rêndul al patrălea suma averei totale cade în rêndul 18-lea, dacă acéstă avere s'ar împărţi la locuitori.

Europa are o avere totală de 1.122.500 milióne de franci, care împărțiți la fie-care locuitor de pe continent ar revenì câte 3.250 fr., de fie-care cap de om.

In statele Unite averea totală este de 321 milióne de fr., în Australia 34., Canada 25, Republica Argentină 13.

Aceste averi împărțite la locuitorì revine de fie-care cap de om:

In Australia 9.259 fr., Statele Unite 5.250 fr., Canada 4.900 fr.. Republica Argentina 3.125 fr.,

* * *

Necrolog. Subscrișii cu inima frântă de durere anunță, că neuitata soție, mama, sora, nora și consângéna Dominica Galea născută Sipotariu de Alutan după un morb indelungat și-a dat nobilul suflet în mânile creatorului în 29 Novembre st. n. c. la 1 óră p. m. în etate de 48 ani și în 28-lea an al fericitei sale căsătorii. Rĕmășițele pămêntesci se vor înmormênta în 1 Decembre 1893 la 2 óre d. a. dela casa sa din strada Trencsin Nr. 10 în cimiteriul central după ritul bisericei greco-cath. Era parastasul pentru odihna sufletului repausatei se va celebra în biserica gr. cat. din loc în 4 Decombre la 9 óre a. m. Fie-i țĕrina ușóră și memoria etern binecuvêntată. Cluș, în 29 Novembre 1893. Stefan Galea, secretar la banca Transilvaniei ca soț; Aurelia Galea și Victoric Galea ca fiice; vĕd. Maria Anca năs. Sipotariu; Anisca Cherestesiu n. Sipotariu; Maria Dobocan n. Sipotariu, cu fii și fiicele; vĕd. Anișca Galea n. Cupșea, ca sócră.

Asociațiunea transilvană.

(Incheere)

Inainte de anii 1830, neavênd jurnale periodice, faptele nóstre istorice le însemnau în liniamente generale numai puținii cronicari, éră jurnalele, ce au început a se ivì după aceea încă n'au putut cuprinde tot, — prin urmare ori-ce nu s'a publicat până acum și privesce trecutul nostru, ne dă material binevenit pentru de a fi publicat, cu deosebire manuscrise de tot feliul, inscripțiunile monumentale, ruinele edificiilor istorice, legendele despre acelea etc.

In deosebi, ce ne privesce pe noi românii din țĕrile Corónei ungare, de óre-ce viéța nóstră publică s'a concentrat mai cu samă pe terenul bisericesc, acì aflăm un teren destul de larg de a mai găsi atari urme istorice.

Inainte de toți literatul Timoteiu Cipariu a cunoscut între români valórea și însemnătatea documentelor limbistice și istorice pentru români și a început ca o albină încă de pe la anii 1846 a le aduna și a le aduce la lumină pentru lumea literară.

Scrierile sale pe acest teren sunt destul de însemnate, și posteritatea va fi pururea cu deplină recunoscință pentru ostenelele puse pe acest teren.

Ce a făcut Cipariu se póte privi numai ca un început, care era trebuință a se continua. Metropolitul Andreiu bar. de Șaguna în anul 1859 sub Nr. 953 din 19 Septembre a făcut un apel către preoțimea din eparchia sa, a aduna tot feliul de documente vechi, precum și a culege datele din tradițiunea poporului despre biserici și mănăstiri din țéră și despre evenimente remarcabile din viéța politică și bisericéscă a poporului român.

Acest apel n'a rĕmas fără resultat, pentru că a încurs un material frumos, pe care Șaguna l'a esploatat și folosit pentru începutul unei istorii bisericesci naționale a românilor. Materialul prețios despre numĕrul însemnat de mănăstiri în Ardél, ce se află în istorìa lui bisericéscă, edată în tipariu ca manuscris, este de a se mulțumì acelei încercări. Nu puțin a contribuit ierarchii nostri români de ambe confesiuni în acéstă direcțiune de la anul 1862, când la rugarea dlui I. Cav. de Pușcariu a adunat prin protopresbiteri și i-au comunicat datele privitóre la familiile nobile române ce compun o frumósă colecțiune de documente.

Incă mai sunt scrisori vechi, diplome, ce privesc familiile române, apoi manuscrise și cărți vechi, aruncate ici și colea, care până acum mai mult întêmplarea le-a conservat, decât îngrijirea ómenilor; fără îndoială multe prin negrijă s'au perdut, este óra a unsprĕḑecea, ca sĕ le adunăm pe cele ce se mai află. Lucrarea acésta nu este de unul, de doi, ci este o lucrare destul de însĕmnată pentru a sĕ angaja la ea mai mulți, sau mai bine ḑicênd toți românii inteligenți.

Asociațiunea nóstră este fĕtul unui entusiasm, care s'a manifestat în întreg poporul român setos după o instituțiune culturală, care sĕ împreune pe toți românii din patrie. Ea este unica instituțiune în feliul sĕu, al cărui scop sânt, salutariu și binefăcĕtoriu ne face a ne întrunì în tot anul odată și cu bucurie a da mâna unul altuia ca frate la frate. Ne am adunat de astă dată aici, învitați și atrași de iubirea fraților nostri din Năsĕud și ținut. Nu pentru prima óră ne aflăm astăḑi aici. In anul 1870, așa dară după 10 ani ai esistenței Asociațiuuei, cu mare succes și cu multă bucurie și-a ținut aici Asociațiunea nóstră adunarea sa generală.

Dacă Brașovul cu eposițiunea sa din anul 1862 a dat Asociațiunei nóstre mare lustru, trebue sĕ ḑicem de Năsĕud, că n'a rĕmas îndĕrĕt cu sacrificiile aduse pe altarul culturei nóstre naționale. Mai mult de 7000 fl. a adus prinos al iubirei de neam comunele din fostul district al Năsĕudului. Dară nu numai acestea sunt, ce pe românul Năsĕudean l'a caracterisat între frații sei ca iubitor de progres cultural și l'a destins cu cele mai frumóse virtuți cetățenesci.

Tac la acest loc de glorie, și numele cel bun, ce și l'a câștigat pe câmpul de luptă pentru patriă, împĕrat și rege, și me mărginesc e amintì, că cu 100 ani înainte de acésta s'a înființat în Năsĕud o scólă centrală, din care a eșit o inteligință însemnată dintre civili și militari. La anul 1837 s'au creat în tóte comunele grănițeresci fonduri pentru scóle din acest ținut; éră în anii 1851 a dat pentru scóle fondul de montură cu ocasiunea desființărei grăniței. In a. 1861 a donat pentru scóle partea cea mai mare din venitul regaliilor, cari tóte la olaltă taiă în sute de mii floreni. Așa a fost posibil, a se înființa gimnasiul mare din Năsĕud, unde o mulțime de tineri și-au primit și își primesc crescerea și instruirea superióră în limba maternă.

Când avem dară norocirea a ne afla cu adunarea generală a Asociațiunei de nou între frații nostri iubiți dela Năsĕud, nu pot sĕ ve întimpin mai bine, de cât cu cunoscută clasica salutare: „Salve Romuli parva nepos“.

Declar adunarea generală de deschisă.

Dóue cărți de însĕmnătate.

(Incheiere.)

A dóua carte de interes este o carte financiară, care cea dintâiu de feliul acesta la noi, ne face o espunere clară și reală a stării financiare-economice la românii din Transilvania și Ungaria, și adecă în specialitatea de bancă. Scim, că în timpul din urmă institutele de bani la noi s'au înmulțit în numĕr considerabil și cartea, despre care vorbim espune starea lor pe 1892 după datele publicate din partea fiecărui institut, ér înainte de acésta espunere, ne presintă institutele române, precum și cele streine (magiare și săsesci) din Transilvania, după anii întemeiării lor.

Titula cărții este;

Compas românesc, anuar financiar pe 1892. Redactat de *Petra Petrescu.* Anul I. Sibiiu 1893. Tipariul tipogr archid. în Sibiiu Prețul 50 cr. sau 1 leu.

Cartea este tipărită pe spesele institutului „Albina“, care afară de alte merite, ce are pentru prosperarea și binele poporului nostru, își câștigă un nou titlu de recunoscință prin edarea de cărți folositóre în specialitatea financiară, și cari ne lipsesc, precum sunt mai multe manuale pentru scólele nóstre comerciale superióre din Brașov, scrise de profesorii de acolo și cari sĕ tipăresc pe spesele „Albinei“, ér acum anuarul fiinanciar din vorbă.

Estragem din el următórele date:

Autorul, după o scurtă întroducere, ne presintă starea băncilor nóstre, a celor magiare și săsesci cu finea anului 1888 după un tractat, ce'l publicase în „Gaz. Trans.“

Din acesta vedem, că cea dintâi bancă română la noi s'a înființat la 1872 și este „Albina“ abia la 7 ani, în 1879 s'a înființat a dóua bancă românéscă: „Aurora“ în Năsĕud. Au urmat apoi celelalte: la 1883 „Furnica“ în Făgăraș; la 1884. Cassa de păstrare în Seliște; la 1885. „Ardeléna“ în Orĕștie, „Hunedóra“ în Deva, „Timișana“ în Timișóra; la 1886 „Economul“ în Cluș, „Mureșana“ în Reghinul săs. „Patria“ în Blaș, „Perșeiu“ în Seini; la 1887 „Arieșana“ în Turda, „Auraria“ în Abrud, „Meseriașul român“ în Brașov, „Sebeșana“ în S. Sebeș, „Silvania“ în Șimleu, „Victoria“ în Arad; la 1888. „Bistrițana“ în Bistrița. In total 18, despre cari ne comunică date speciale, ér în notă ne spune, că la 1888 mai erau încă 10 bănci române, dela cari i-au lipsit datele; erau deci în total 28 de institute.

Urméză băncile magiare din Tansilvania, în numĕr de 67. Cea mai veche înființată la 1855, apoi cele sĕsesci în numĕr de 51. Cea mai veche este întemeiată la 1835. In fine sĕ caracteriséză în general institutele înșirate mai nainte.

In partea a dóua sunt datele de pe anul de gestiune 1892 dela 33 de institute românesci. Aceste au însĕmnătate actuală pentru toți aceia, cari sĕ intereséză de băncile nóstre. Capitalul lor social este în total: 1,400,771 fl. Fondurile de reservă se urcă la suma de 360,212 fl. 57 cr, Imprumuturile acordate sunt de 13,902.143 fl. ér activele în total 15,790,392 fl. etc. Datele aceste, în comparație cu cele de la 1888, publicate mai nainte, ne arată progresul ce s'a făcut pe terenul de bancă în decurs de 4 ani.

Atară de aceste s'au mai înființat în decursul anului 1892/3 încă 10 institute, așa că de present avem în total 43 de bănci.

Anuarul sĕ termină cu unele notițe despre efecte.

Lipsa unui astfel de anuar a fost simțită, semn, că deși târḑiu după alte nații, facem și noi bune începuturi și progrese pe terenul financiar-economic. Astfel credem, că întreprinderea va fi spriginită așa, că autorul sĕ pótă continua cu edarea anuariului în fie care an, precum promite în prefață. Incheind, numai o singură observare avem și anume, ar fi bine, în interesul publicului, ca anuarul sĕ nu apară așa târḑiu ca acum, ci în prima jumĕtate a fie-cărui an, ceea-ce credem că și fără de observarea nóstră se facea.

s.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Pratea cea mai însemnată a orașului este cetatea, care cuprinde întréga vale de la pólele Têmpei și a fost odinióră întărită cu bastióne puternice și cu ziduri, cari o încungiurau de tóte părțile .Din întăriturile aceste s'au păstrat multe până în ḑilele nóstre. Astfel este pórta veche a Scheilor (Katharinenthor) cu turnulețe; zidurile pe la pólele Têmpei, de-a lungul marginei de méḑăḑi a orașului, apoi dóuĕ turnuri pe délul „la Romuri numite „Turnul Alb“ și „Turnul Negru.“ ș. a.

Acum cetatea este încungiurată jur împrejur, pe lângă resturile de ziduri, cu promenade, din cari apoi sĕ rămuresc căile de plimbare pe cóstele délurilor în sus. Astfel este promenada „de sus“ pe la pólele Têmpei, promenada„ de jos,“ la marginea de méḑănópte a orașului, calea de prímblare pe „după ziduri“, pe țermul unui părăuaș etc.

In cetate sĕ află cele mai vechi și mai însĕmnate zidiri ale Brașovului. Ea are șese strade principale, printre cari sĕ rămuresc celelalte ulițe laterale; aici sĕ află și piața de frunte, în formă pătrată și cu numiri deosebite pentru fie-care lature. *)

In mijlocul pieței sĕ află „turnul sfatului“ în care sĕ ține archivul orașului. Anul zidirii lui nu e cunoscut; odinióră avea patru turnulețe în jur, ér în forma lui de aḑi a fost transformat la anul 1770. In „têrgul florilor“ sĕ află casa de vênḑare orășănéscă numită românesce „podul bătușilor“ o zidire mare, în care își desfac manufacturile meseriașii din oraș. Casa acésta a zidit-o Apolonia Hirscher, vĕduva unui primar de-al orașului, la anul 1545. Tradiția ne spune, că murind unica fică a vĕduvei Hirscher, ea a înmormêntat-o împodobită cu multe scumpeturi. Pàzitoriul progadiei a voit nóptea sĕ despóie cadavrul de aceste scumpeturi, dar fata s'a deșteptat, căci fusese numai amețită, și păzitoriul a dus-o îndĕrĕpt la mumă-sa. Vĕduva, așa sĕ spune, de bucurie a zidit casa acésta și a fàcut-o cinste orașului.

Dela piață spre méḑăḑi sĕ află biserica principală săséscă, numită de obiceiu „biserica négră“. Ea este una dintre cele mai însĕmnate biserici ale țerii nóstre Lungimea ei este de 80 metri și nălțimea de 28 metri; turnul însĕ în proporțiune cu mărimea bisericei, nu este nalt, numai de 43 metri. Biserica acésta a fost zidită între anii 1385—1425 adecă în decurs de 40 de ani. La zidirea ei au fost aduși meșteri zidari români din părțile Bulgariei, vestiți pentru destoinicia lor. După ce acestia au terminat biserica, nu s'au mai reîntors în patria lor, ci s'au așeḑat între românii, ce locuiau în afară de cetate spre méḑăḑi și împreună cu aceștia au format suburbiul, numit de la ei Scheiu. „Biserica négră“ este zidită în stil gotic, din petri cuadrate. Corul e susținut de 6 columne, ér naia sĕ razimă pe 16 columne toscane în dóuĕ șiruri; în jurul corului sĕ află statuele apostolilor. Statuele aceste, cari acum apar neînsemnate, precum și alte decorațiuni ale bisericei au fost odinióră aurite. Ele însĕ au fost nimicite și stricate în focul cel mare din anul 1689, când a ars întreg orașul și biserica. Atunci s'a negrit de scrum zidurile bisericei, așa precum sunt ele aḑi și din causa acésta s'a numit ea „biserica négră.“ Organele ei sunt cele mai mari în țara întrégă, ér în turn sĕ află un clopot uriaș, care apasă preste o sută de măji. In biserica acésta sĕ păstréză mai multe odóre bisericesci vechi, precum și haine scumpe bisericesci de pre vremile dinainte de reformațiune; în lăuntrul ei sunt înmormântați mai mulți bărbați vestiți de-ai sașilor, precum învĕțații Wagner și Fuchs, apoi eroicul primar al Brașovului din secolul al XVI-lea Mihail Weisz și cel mai vestit dintre toți: Ioan Honter.

Ioan Honter a trăit pe timpul marelui reformator Luther, între anii 1498—1549. El și-a făcut studiile mai înalte la Viena, Cracovia și Basel. In Basel a studiat și adoptat principii le reformatorice ale lui Luher și întorcêndu-sĕ la Brașov, a propagat cu mare rîvnă între sași învĕțăturile lutherane și a câștigat întreg poporul săsesc peutru ele. El a înființat la Brașov cea din tâi tipografiie din Ardél și a pus temelia gimnasiului săsesc din Brașov, la anul 1544.

---

*) Astfel este laturea „têrgul grâului“, la méḑănópte, „têrgul inului,“ la apus, „têrgul butnarilor“ la méḑăḑi și „têrgul florilor.“ la rĕsărit.

(Va urma.)

Loterie.

Mercuri în 29 Novembre n. 1893

Sbiiin: 69 14 65 34 4

Convocare.

Conform § 12 al statutelor Reuniunei femeilor române din Rĕşinari, prin acésta se convócă pe ḑiua de Dumінecă în 28 Novembre a. c. st. v. la 2 óre după améḑi IV-a Adunare generală ordinară, care se va ţiné în localul edificiuiui scolar din loc.

La acéstă adunare generală sunt rugaţi a participa toţi p. t. membri ai reuniunei.

Obiectele adunării generale sunt:

1. Raportul comitetului;
2. Staverirea bugetului pe anul viitor;
3. Eventuale propuneri.

Rĕşinari, în 16 Novembre, 1893.

Aurelia Goga, presidentă. *Ioan Marin*, secretar.

Bibliografic.

A apărut:

Cálendarul plugarului pe anul comun 1894, editura tipografiei A. Mureşan. Anul II. Braşov, 1893. Preţul 25 cr. Acest călendariu are un cuprins variat şi bogat. Pe lângă părţile calendaristice dă poveţe pe terenul economic şi higienic şi cuprinde piese alese de cetit.

Din public*)

Mulţămită publică.

Subscrisul în numele nenorociţilor din Órda de jos, păgubiţi prin vĕrsările de apă din luna lui Iuniu aduc pe calea acésta cea mai profundă mulţămită publică d-lui adv. din Reghin Patrichie Barbu pentru colecta de 10 fl., cari s'au împărţit între cei păgubiţi.

Órda de jos, 18 Novembre, 1893.

Laurenţiu Cuteanu.
preot rom. ort.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Nr. 879/893 [232] 2—3

CONCURS.

In comuna bisericéscă Stenea devenind vacant postul de paroch de a III classă, pentru indeplinirea acestuia în sensul resoluţiunei consistoriale d. dto 28 Iulie a. c. Nr. 4365/B sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare a concursului în fóia „Tel. Român“

Emolumentele impreunate cu acest post dau un venit anual de 340 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post au a'şi aşterne suplicile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, adresate sinodului parochial şi instruite cu documente în sensul normativelor bisericesci din vigóre.

Oficiul protopresb. gr or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 30 Octobre 1893

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 880/893 [231] 2—3

CONCURS

Pentru indeplinirea postului de paroch de a III clasă din comuna bisericéscă Ruşciori, devenit vacant, sĕ escrie concurs în sensul resoluţiunei consistoriale d. dto 10 Septembre a c. Nr. 5543/B cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare a concursului în fóia „Telegraful Român“

Emolumentele impreunate cu acest post dau un venit anual de 324 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post au a'şi aşterne suplicile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, adresate sinodului parochial şi instruite cu documente în sensul regulamentelor bisericesci din vigóre.

Oficiul protopresb. gr. or al Sibiului în conţelegere cu comitetul parochial

Sibiiu, 30 Octobre, 1893,

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 626 [230] 3—3

EDICT.

Rachira Moldovan gr. or. din Archita, carea de 4 ani a părăsit pe legitimul ei bârbat Elie Grancea, gr. or. din Trapold, fără a sĕ sci unde petrece, se citéză prin acésta a sĕ presenta în termin de un an şi o ḑi înaintea acestui for matrimonial conform resoluţiunei Preaveneratului consistoriu archidiecesan dto 25 Maiu a. c. Nr. 3172 B la din contră procesul intentat de actorele, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Sighişóra 2 Novembre, 1893.

Forul matrimonial gr. or. de I instanţă al tractului Sighişórei.

Dimitrie Moldovan,
protopresb.

Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an **Private**: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von **45 kr.** bis fl. **11.65** p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 vers h. Qual, und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) **porto- und zolfrei.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

1 [7] 18

Univers. medic

Dr. Henrich König,

medic specialist pentru **Obstretică (moşit), pentru bóle de femei, de copii, de piele şi morburi secsuale.** [234] 1—6

Ordinéză de nou: pentru femei dela órele 10—12, pentru bărbaţi dela órele 12—1 de ḑi.

Strada Morii Nr. 4, catul I.

Spre binevoitóre luare aminte!

Spre a face onorat. public mai uşor accesibilă probata

Bere de Steinbruch

am înfiinţat în piaţa de aici **(strada Schewis nr. 3)** pentru Sibiiu şi împrejurime **un deposit al bereriei nóstre**, provĕḑut cu gheţare şi împreunat cu macara. Tot acolo se primesc deja şi esecută punctual ori-ce comande.

Berea Steinbruch se capĕtă deja în mulţime de birturi, cafenele mai bune, hotele, băcănii. Sticlele sunt provĕḑute cu vignete şi dupuşele cu marca fabricei.

Cu deosebit respect

Depositul principal pentru Sibiiu al primei berării ung. pe acţii din Steinbruch.

[233] 1—3

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	**Szolnok**	2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8 43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. **Cluş.** pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.			5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	10.45	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	**Ghiriş**	—	—	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	9.23	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	8.54	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—	—	2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. **Teiuş.** pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. **Copşa-mică** pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	**Sighişóra**	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. **Braşov** pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	**Predeal**	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	**Budapesta**	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	**Szolnok**	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. **Arad** pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	**Simeria** (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	**Alba-Iulia**	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. **Teiuş** pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38					—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	**Verciorova**	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6.55	1.51	7.36	12.22
—	5.07	10.27	5.23	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Rdaector responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 129 Sibiiu, Marţi 23 Novembre (5 Decembre) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Căsătoria civilă.

In fine s'a întêmplat! Proiectul despre căsătoria civilă obligătóre a fost presentat dietei din partea ministrului de justiţie Szilágyi în şedinţa de Sâmbătă şi tot atuncea a presentat ministrul Csáky un proiect de lege despre confesiunea băiaţilor.

In tabera guvernului şi în foile „jidano-liberale" e mare bucuria, că după celelalte proiecte de legi bisericesci, cum sunt: despre conducerea matriculelor civile, despre recepţiunea religiunei mosaice şi despre libertatea religionară, cari au fost presentate mai nainte, s'au presentat şi aceste două de Sâmbătă şi cu deosebire proiectul despre căsătoria civilă, care e cel mai însĕmnat dintre tóte.

Vom avea ocasiune a vorbì în detaiu despre acest proiect, care dacă împreună cu proiectul despre matriculele civile, vor devení lege, au sĕ schimbe pe încetul în multe privinţe starea şi referinţele sociale ale locuitorilor patriei nóstre

Dăm acì pe scurt disposiţiile principale ale proiectului:

Proiectul sĕ compane din X capitole cu 167 §§-i, în cari este codificat întreg dreptul de căsătorie. Inainte de căsătorie, după proiect, sĕ póte face logodnă, care însĕ nu e deobligătóre pentru încheiarea ulterióră a căsătoriei, şi acela care o strică sau dă ansă a se strica, e obligat cu despăgubire celeilalte părţi.

Căsătorie nu pot încheia aceia, cari nu au facultatea de acţiune, precum băiaţii mai mici de 12 ani, alienaţii etc. Bărbatul sub anul al 18-lea şi femeia sub etatea de 16 ani nu pot sĕ se căsătorésca fără concesiunea specială a ministrului de justiţie. Nu sĕ póte face căsătorie între fraţi şi rudenii de sânge; căsătoria între unchiu şi nepótă sau mătuşe şi nepot e oprită, dar regele póte da dispensaţie; tot asemenea cu dispensaţie din partea ministrului sĕ póte încheia căsătoria între băiatul sau băiata adoptată şi părintele adoptiv.

Căsătoriei trebuie sĕ-i premérgă publicarea, pe care o face conducĕtorul matriculelor civile şi anume afişază la primărie în decurs de 14 ḑile numele acelora, cari voiesc sĕ se căsătorésca. In comnnele rurale, mari şi mici, căsătoria în decursul timpului de afişare, trebue sĕ se publice la primărie în douĕ Dumineci şi cu graiul. Căsătoria nu se póte încheia decât a treia ḑi după ultima ḑi de afişare

Căsătoria trebuie sĕ se încheie naintea unui oficial civil, de obiceiu înaintea conducĕtoriului de matricule. Mirii sĕ presentéză la acesta cu doi martori, şi declară, că vreau sĕ se căsătorésca. In urma acesteia oficialul îi declară de căsătoriţi, ia despre acest act protocol şi înduce în matricula de căsătorie pe nou căsătoriţii.

De la starea civilă pot merge apoi la biserică, ca sĕ-i cunune preotul. Nu-i ertat însĕ ca preotul sĕ-i cunune înainte de oficiul civil în care cas va fi pedepsit cu o pedépsă bănéscă până la 1000 de coróne şi în cas de repeţire cu închisóre de dóuĕ luni.

Căsătoria încheiată înaintea oficialului civil e nevalabilă, dacă a esistat vre-o pedecă, prevĕḑută în lege. In asemenea casuri este de intentat proces de anulare.

Cu privire la desfacerea căsĕtoriei, proiectul recunósce douĕ feliuri de despărţiri: despărţirea totală şi despărţirea de masă şi pat.

Motivele despărţirii sunt pĕcătuirea unei sau a ambelor părţi, precum adulter, părăsire cu necredinţă, comiterea de crimă etc. Ura neîmpăcată nu este recunoscută ca motiv de divorţ.

La despărţirea de pat şi masă părţile pot ori când sĕ continue ér la olaltă traiul. Dacă însĕ doi ani de ḑile trăiesc separaţi, óri care póte sĕ céră despărţirea totală.

Aceste sunt disposiţiile principale ale proiectului, cel mai radical pe terenul dreptului de căsătorie, fiind prin el declarată de obligătóre căsătoria civilă. Intrebare, că aduce-va el ceva folóse sau avantagii locuitorilor şi în special nóue, românilor, sau mai mult rĕu? Şi întrebare, că consult e a păşi cu astfel dmĕsuri radicale contra bisericei şi contra sinţĕmêntului marei maiorităţi a cetăţenilor? Vom vedé ce vor face „părinţii patriei" din dietă şi din casa magnaţilor!

Tinerimea nóstră universitară din Cluş. Tinerimea magiară de la universitatea din Cluş, imitând pe cea din Pesta, a ţinut o adunare, ca sĕ cânte osana reformelor bisericesci. La adunarea acésta însĕ, au luat parte la 50—60 de tineri rom. şi au protestat cu demnitate, ca în numele lor sĕ se voteze aderare la politica bisericéscă actuală. Foile magiare scriu, că în numele tinerimii a voit sĕ vorbéscă dl. Boheţel, dar presidentul i-a detras cuvêntul, sub pretecst, că nu e universitar inscris, ci rigorosant. După aceea a vorbit dl. Ioan Getie în numele tinerimii române; un alt tinĕr éraş a protestat în numele tinerilor români. Presidentul Herepei a declarat, că tóte aceste nu le consideră, ca făcute în numele tinerimii române, ci ca proteste private. Contra acesteia românii protestând, au părăsit adunarea.

Étă cât de „liberali" sunt tinerii magiari, cari s'au adunat sĕ premăréscă pornirea „liberală" a guvernului!

Kossuth despre cestiunea română. Un preot unitar din Ardél, Csifó, întorcêndu-se din Englitera cătră casă, s'a abătut pe la Torino, şi a cercetat pe Kossuth. Csifó scrie în „Ellenzék" din Cluş, că între altele Kossuth a ḑis următórele, cu privire la cestiunea română:

— Acolo se grămădesc nori negri pe orizon. Prea departe aţi lăsat sĕ se desvólte miscarea valachĭ; ea trebuia sufocată în germine; acum mai că nu se va putea resolva decât prin sabie. „Cu carne de puiu, cu colaci" ḑise el, nu-i mai póte omul câştiga. A fost timp, când strămoşii nostri ar fi putut face mai mult, dar acum e târḑiu, totul e târḑiu.

Venind vorba despre respunsul dat de tinerimea magiară la Replică şi de vorbirea lui Ieszenszky, Kossuth ḑise: — E târḑiu, e târḑiu deja; până acuma ar fi trebuit. Eu mai de mult nu m'aş fi temut de mişcările naţionale, căci eram în curat, că Ungaria va fi raḑimul statelor mici. Dar acum nu mai e Ungaria, nu este politică magiară; aḑi este numai Őstreich-Ungarn. Austria însĕ e în disolvare, anume, aşa, că-şi caută şieşi alt stăpânitor. Rusia lucră, ici promite una, colo altă, aşa d. e. Ardélul României. Inzadar, cestiunea orientală trebuie odată resolvată. Mi-ar plăcé sĕ vorbesc, dar eu sunt departe, scrierile mele numai le cetesc, ér acasă nu mĕ duc sĕ trăiesc timp mai lung ori mai scurt.

„Paserea mălaiu viséză". Bătrânul revoluţionar, crede, că cu sabia e de resolvat cestiunea română. De alicum suntem curioşi, că, dacă ar veni acasă, ce ar face?.....

Revista politică.

Conferenţa episcopatului catolic, aşteptată cu atâta încordare, s'a ţinut în palatul primatelui din Budapesta. Afară de episcopii Leonhardt şi Pavel, toţi ceialalţi au luat parte. Primul obiect de discutat a fost despre situaţiunea cea nouă, creată prin aprobarea proiectului de lege despre căsătoria civilă. Primatele a făcut o espunere a pertractărilor urmate între episcopat şi guvern şi dete cetire actelor mai însemnate, care au emanat în acéstă cestiune. Deosebit interes a provocat rĕspunsul papei la memorandul episcopatului, rĕspuns, care culminéză în provocarea ca episcopatul sĕ lucre din tóte puterile pentru apĕrarea drepturilor bisericesci. In desbaterea avută, ce s'a urmat apoi, primatele şi-a susţinut punctul de vedere, că de-o camdată nu e timpul necesar a lua alte concluse până nu se cunósce întreg proiectul. Alţi episcopi cu Schlauch în frunte au susţinut, că era bine, ca biserica sĕ fie observat dela început o atitudine mai energică. In fine s'a primit propunerea primatelui. S'a ales apoi un comitet redacţional, în frunte cu cardinalul Schlauch, spre a compune o circulară, care sĕ fie trimisă

FOIŢA.

IRONIA SORŢII

Noveletă
de
Margareta Moldovan.

(Urmare.)

Despărţirea între Octavian şi Elena sĕ făcù în aparenţă destul de uşor, cu atât mai grea a fost însĕ cea internă — cea sufletéscă.

Elena sĕ puse la feréstră şi mult timp încă după ce eşi trăsura din curte stătù aci, privind în urma ei. Simţia, că deodată cu trăsura, eşi şi fericirea şi mângăierea ei.

Trecù un an.

In casă la Didescu decurgeau lucrurile tot în monotonia în care au decurs până acum.

*

Octavian era în Liège, îşi făcea anul din urmă de medicină. Trăia mai mult retras, dedicându-se sciinţei cu tot zelul, în care părea, că îşi aflase consolarea.

Intr'o ḑi primesce de acasă o epistolă, pe care — ca şi pe celelalte, — o desfăcù cu nerăbdare. De câte-ori primea epistole dela tatăl-sĕu, un fior ii trecea prin corp şi nu avea paciinţă destulă sĕ o cetéscă până la sfîrşit cu linişte. Epistola ce a primit-o acum îl sgudui în tot internul.

„Cum — îşi ḑise el — sĕ fie adevĕrat? — Sĕ o mai cetesc odată.

„Iubitul meu fiu!

„Iţi fac cunoscut evenimentul îmbucurător al familiei nóstre şi anume: Niniţa — mama-ta — a născut eri o fetiţă. Ea este drăguţă şi plină de viaţă. Séměnă fórte mult cu mamă-sa. — Niniţa e cam slabă, dar sperez, că bunul Dumneḑeu o va însănĕtoşa şi întări şi pe ea. Aşa dar familia nóstră atât de mică la numĕr, s'a sporit cu un membru, spre bucuria nóstră; cred, că şi pe tine te va înveseli acésta scire, cu atât mai tare, că ţii mult la mama-ta de acum.

Te îmbrăţişéză al tĕu iubitor tată
Augustin.

Octavian nu îşi credea ochilor, îl suprinse fórte mult acésta scire. In urmă mai cetind odată epistola, o puse pe masă.

— „Sermană copilă — îşi ḑise apoi — tu nu sci cât sufere mama-ta. — Cine scie, póte nici pe tine nu te aştéptă o sórte mai bună... Pare-mi-se scrie tata că séměnă cu Elena.. da.. Ah Eleno, Eleno cum te-am mai perdut pentru totdeuna... nu sciu, îmi pare că mi-ar plăcea sĕ vĕd pe mica copiliţă, sĕ îmi reamintesc pe Elena cu faţa ei fragedă de odinióră.. Dar nu, nu sĕ póte sĕ o vĕd... nici pe Elena n'am sĕ o mai vĕd nici când, cu atât mai mult nu, căci acum este mamă şi are lipsă de linişte sufletéscă, spre a-şi cresce copila. Sĕ va fi mai deprins cu sórtea şi încet cu încetul póte va uita tot trecutul, — şi... şi póte mĕ va uita şi pe mine ... Óre s'ar putea asta? Nu. Nu cred sĕ se stérgă iubirea din inima ei, — dacă cumva simţirea de mamă nu va întuneca şi nimicì ori ce alte simţiri.

*

Deodată cu nascerea Elenuţei, tótă viaţa din casa lui Dipescu a luat alt curs. Mica copilă desvoltà în mamă-sa poftă şi voinţă de a trăi. Căsenii toţi păreau a fi mai veseli, mai plăcuţi. Cu tóte aceste Elena era slabă şi suferindă şi acum. De obiceiu şedea tăcută şi îngândurată şi numai când mica Elenuţă — care era mărişóră acum, scotea câte un ţipet de bucurie sau îşi întindea mânuţelele fragede după mama-sa, numai atunci sĕ ivea câte un zimbet pe buzele ei, dar şi acesta sĕ perdea îndată, — fără urmă.

Trecură vre-o trei ani. Era târḑiu tómna. Elena sĕ simţia mai slabă ca oricând. Medicii i-au recomandat, sĕ petrécă iarna în regiuni calde, deórece era prea debilă pentru de-a suporta o iarnă grea, — după cum se arĕta că va fi aceea.

Didescu începea a despera, din causa bólei nevestei sale, căci vedea, că pe lângă tótă grija cea bună ce a avut şi pe lângă tótă cura conscienţiósă ce a făcut-o, era tot mai slabă, tot mai suferindă. Tóte îngrijirile păreau a fi înzădar şi fără nici un efect.

S'au hotărît, ca Elena dimpreună cu mica Elenuţă, sĕ petrécă iarna în Arco.

Cu cât sĕ apropia mai tare ḑiua de plecare a Elenei şi a copilei, cu atât devenea Didescu mai îngrijat, mai supĕrat. O nelinişte îl rodea la inimă; avea un fel de presimţ pe care nu îl putea alunga dela sine.

(Va urma)

prin preoţi tuturor catolicilor, advertisându-i la pericolele, ce urmézĕ pentru biserică prin politica bisericéscă.

S'a luat hotărîrea ca şi în Budapesta sĕ se ţină o adunare a catolicilor, la care se participe toţi episcopii sub conducerea primatelui şi care va avé sĕ protesteze ca şi cea din Komorn şi Szabadka. Ministrului de culte sĕ i se înainteze o adresă, prin care sĕ fie învitat a conchema o comisiune micstă de 40 persóne, care sĕ delibereze asupra autonomiei bisericei catolice, spre a pune odată sfêrşit şi acestei cestiuni. Sĕ se facă paşii de lipsă din partea ministrului pentru regularea congruei. In fine se discută şi cestiunea limbei de instrucţiune pentru facultatea teologică şi episcopatul îşi esprimă dorinţa ca limba de propunere sĕ fie cea magiară, dar principalele obiecte sĕ se propună în limba latină, ca fiitorii preoţi sĕ nu se înstrĕineze de ea pentru uniformitatea oficierei cultului. Altă conferenţă a fost convocată pe Luni.

* * *

In dietă s'a trecut şi preste discuţiunea bugetului honveḑimei. In anii trecuţi acéstă posiţiune a dat ansă la scene turbulente şi furtunóse; în anul acesta s'au repeţit, dar numai în mic acele scene. Deputaţii din oposiţiune au cerut ca honveḑimea sĕ fie completă cu tóte trupele necesare şi special cu artilerie, pentru ca în cas de mobilisare Ungaria sĕ aibă cu cine sĕ mérgă în luptă. Ei au rĕmas însĕ cu cererile, deóre-ce la rĕspunsurile date de ministrul president şi ministrul honveḑimei maioritatea a votat bugetul.

* * *

Marele ḑiar din Londra „Pall-Mal Gazette“, inspirat de o broşură ungurêscă semnată de procurorul din Cluş numită „Ungaria calomniată“, a publicat un articol important întitulat: „Mişcarea panromână“, şi în care se susţine, că acţiunea tinerimei române şi a Ligei culturale are de scop de a înjosí Ungaria înaintea Europei, pentru ca „irendentiştii“ români sĕ pregătéscă teren, pentru anecsarea Transilvaniei la România. Marele ḑiar din Londra publică într'unul din numĕrul seu mai próspĕt un rĕspuns al preşedintelui Ligei culturale, secţiunea Paris, care ḑice, că „Replica“ departe de a fi o operă calomniatóre, este un trist tablou al adevĕratei stări de lucruri din Ungaria, şi acéstă scrisóre încheie astfel: „Românilor transilvăneni nici prin cap nu le trece, de a se uní cu România, ci doresc a trăi în pace şi în concordie cu magiarii, dar acéstă concordie nu va fi perfectă decât în ḑiua, când naţiunea română nu va mai fi esploatată de cea magiară, ci va avé pe lângă datoriile ce i se impun aḑi, şi drepturi naţionale“.

Oprirea zidirei unei biserici românesci ortodocse în Sĕcuime.

De sub Viţel, la 15 Nov. 1893.

Consumatum est. Pănă când guvernul părintesc-liberal, al patriei îşi sfărâmă capul cu proiectul despre libertatea religionară, şi cu recepţiunea noilor anteluptători pentru unitatea naţională a statului nostru, pănă atunci marele liberal, ministrul Hieronimy după un restimp de 7 luni îşi dă sentenţa în cestiunea zidirei bisericei românesci ortodocse din Doboli inf., denegând acestei comune bisericesci dreptul de a-şi puté clădi lăcaş dumneḑeesc pe proprietatea sa.

Dar sĕ vedem acésta afacere în deplina ei golătate.

Comuna Doboli infer. (Aldoboly) sĕ află cam în centrul comitatului secuiesc: Treiscaune, via Braşov-Tuşnad; are 1200 locuitori dintre cari 860 români gr. or. restul magiari reformaţi. Românii însĕ sunt împărţiţi bisericesce la 2 comune, anume o parte, cam 300 suflete, s'a rupt bisericesce de biserica din comuna lor politică, din motiv că Oltul îi desparte şi s'a încorporat la comuna politică Chichiş, astfeliu, că românii ortodocsi, cari constitue comuna bisericéscă Doboli inf. numeră circa 560—600 suflete. Acestia au o scólă bună, carea corespunde pe deplin legilor statului, susţinută cu mare jertfă din sudórea proprie a poporenilor români, esclusiv. Edificiul bisericei lor însĕ a fost închis încă la 1888 de autoritatea politică din causa ruinărei. Comuna bisericéscă, carea nu posede nici o avere şi prin urmare nici un venit şi-a strîns şirurile şi a făcut un arunc de 10 fl. v. a. chiar şi pe acel membru al bisericei, carele posede numai o căsuţă de locuit. Acest arunc însĕ numai în decurs de 2 ani s'a putut încasa din motiv că poporenii — toţi agricultori — pe lângă greutăţile susţinerei scólei, au avut nisce ani nefavorabili, abia primind óre care recóltă pentru susţinerea familiei lor. Atunci presentându-se în comună pretorele cercului, asociat de inginerul şef dela oficiul de constructiuni publice ale statului din Sân-Giorgiu şi cercetând edificiul bisericei a declarat că biserica nu se mai póte repara, ci trebue demolată pentru evitarea vre unei nenorociri, declarând în fine, că din motiv, că terenul unde a fost biserica veche fiind ciuruit prin morminte adênci, nici nu se mai póte clădí biserica pe acel loc. Preotul a cerut ca se sĕ formuleze în scris aceste enunciaţiuni, ceea-ce sa şi întâmplat. După ce s'a raportat imediat Venerabilului Consistoriu despre acest incident, poporenii vĕḑênd pericolul ce ameninţă esistenţa lor, au cerut un ajutoriu dela Venerabilul consistoriu din Sibiiu, în urma căreia Preavenerabil acelaşi luând în considerare posiţia espusă şi în gradul suprem periclitată a acestei comune bisericesci şi vĕḑênd însufleţirea bietului popor, carele din nou a mai făcut un arunc de 20 fl. pe fiecare familie a şi sărit în ajutoriul lor cu un ajutoriu însĕmnat, dând totodată concediu de a putea celecta dela credincioşii bisericei ortodocse ajutór în favorul bisericei din Doboli inf. Din aruncul nou şi din colecte a încurs în decursul anilor trecuţi atâta încât în Februarie a. c., fiind planul şi preliminariul zidirei aprobate atât de autoritatea bisericéscă, cât şi de cea politică, comuna bisericéscă a decis sĕ se apuce de construire. Ba a cumpărat în centrul comunei, la locul cel mai frumos, situat lângă strada principală un loc (grădină) cu scop de a costrui biserica acolo. In urma acestora, comuna bisericéscă a recurs la pretórele cercual, ca în înţelesul regulamentului pentru construire a comitatului sĕ dea concediul de construire.

Pretorul cercual eşind la faţa locului în Martiu a. c. asociat de un inginer dela ofiiciul de constructiuni al statului, a censurat cu deosebită scrupulositate planul de construire şi terenul (grădina) anume cumpărată de comuna bisericéscă spre a se clădi biserica acolo, şi neputênd escepţiona nimica, a citat la locul pertractărei pe vecinii şi i-a ascultat, dacă nu cumva au vre un motiv şi că învoiescuse ca sĕ sĕ zidéscă biserica în vecinătatea lor? Toţi au declarat, că nu numai că nu au nimica contra, dar doresc chiar ca biserica ortodocsă română sĕ fie zidită pe acel loc, afară de unul, carele a declarat, că el are de a construi grajduri în viitor în vecinătatea bisericei plănuite şi posibil, că comuna, bisericéscă sĕ-i denege dreptul de construire în apropierea bisericei. Acesta unul a fost primarul comunal, român de origine, carele înainte cu 25—30 ani a părăsit credinţa strămoşilor sei. După ce însĕ representanţii bisericei românesci-ortodocse au declarat, că dacă va construi grajdurile la distanţa legală cuvenită din material solid ei nu au nimica contra construirei grajdurilor lui, ne avênd ce ḑice, a trebuit deci se-şi dea consinţământul şi învoirea şi primarul.

Representanţii bisericei române ortodocse cugetau, că acuma s'au terminat cercetările dlui pretore şi 'şi va enunţa părerea prin darea concediului de zidire. Amar s'au înşĕlat! Căci, iată că provócă pe antistia comunală, ca pe representanţii comunei politice, cà sĕ şi de-a la protocol, ceobiecţiuni au contra zidirei bisericei românesci în comună şi la locul defipt? Ca şi când bisericele române ortodocse ar fi locuri depravate, bordee, unde zac mii de pĕcate!!! Cum a fost întrebarea, aşa a fost şi respunsul. Căci notariul cercual a declarat în numele representanţei politice a comunei, că ei nu sĕ învoiesc cu nici un preţ, ca biserica valachă sĕ se zidéscă la locul plănuit, din motiv, că edifiiciul va fi zidit în strada principală numai 20 metri dela drumul ţĕrei şi valachii, avênd procesiuni religióse cum sunt înmormêntările, sânţirea apei la botezul Domnului şi o altă procesiune la Inălţarea Domnului, umblând pe drumul ţĕrei, unde comunicaţia fiind viuĕ, ar putea se o împedece. Afară de acestea, chiar visa-vis dela locul proiectat, unde are sĕ se zidéscă bisĕrica, este cârcîma unui evreu care ţine în arêndă acest local, şi din causa bisericei ar suferi mult cârcîma, ba póte s'ar pretinde chiar strămutarea ei dela acel loc, ceea-ce ar aduce pagube arêndatorelui şi acésta nu sĕ póte suferi din motivul unei biserici românesci gr. or. La aceste espectorări sĕlbatice preotul gr. or. cu o linişte démnă de preot a reflectat, că scie de mult, că dl notariu pe locuitorii români gr. or. din Doboli inf. nu i are la inimă, ba este duşman neîmpăcat al tuturor aşeḑămêntelor religióse-morale şi culturale ale acestei poporaţiuni cari formézĕ maioritatea locuitorilor din comună, dar ca sĕ se demită la atari espectorări faţă de un popor şi o religiune, a căror egală îndreptăţire şi libertate religiósă este încadrată în legile fundamentale ale patriei, la acésta nu s'a asceptat. Altcum ḑise dênsul tóte confesiunile din acest stat îşi duc pe morţii lor pe stradă şi nu în vesduch la locul odihnei eterne, chiar şi confesiunea reformată din acéstă comună Procesiuni religióse au nu numai gr. or. dar şi catolicii, a căror biserici sunt aşeḑate nu numai în Europa dar şi în ţéra nóstră, vestită de liberală, în piaţele şi stradele cele mai frecuentate, astfel, încât de pe stradă păşesce omul chiar în biserică, — şi totuşi nici procesiunile, nici biserica nu împiedecă comunicaţia, şi până acum nu s'a gândit nimenea la oprirea zidirei bisericilor în atare locuri. In ceea-ce privesce comunicaţia cea mare de pe drum l'a dat de minciună preotul pe notariu, ḑicênd că de când s'a construit calea ferată sĕcuiască, comunicaţia a mai încetat pe acéstă linie. In fine ḑicênd, că nu bisericile, ci cărciumele sĕ orientézĕ după biserici, a pretins ca dl pretore se ia la protocol tóte aceste reflectări, ceea ce s'a şi întêmplat.

După acestea, dl pretore a provocat pe representanţii bisericei reformate din Doboli, că dênşii nu cumva au de a escepţiona zidirea bisericei gr. or. la locul proiectat căci după mĕsurarea inginerului ca espert, între biserica proiectată românéscă şi cea reformată esistentă este o distanţă numai de 105 metri? Representanţii bisericei reformate însĕ au declarat, că ei nu pot da nici un respuns ci vor subşterne afacerea representanţielor districtuali, care apoi va comunica dlui pretore posiţia lor faţă de acésta cestiune.

La 4 Aprile nou, pretorele au adus decisiune în acésta afacere sub Nr. 2484, în carea la protestul adunărei districtuale a bisericei reformate şi pe basa espunerilor notariului cercual din loc, denégă dreptul de a zidi biserica gr. or. motivându-şi sentinţa, că e lângă drum locul proiectatei zidiri şi „avênd românii clopote la biserica lor atât prin tragerea acestora, cât şi prin baterea unor unelte de fer s'ar conturba serviciul în biserica reformată“. (Va urma.)

Dacorom ânismul şi politica culturală magiară.

(Din „Egyetértés“.)

XII

Rolul scólelor superióre şi al sciinţii.

Nu cunosc decât o singură armă de a biruì. Acésta e ca noi magiarii sĕ restatornicim împotriva sciinţei eronate şi culturei false, care au prins stăpânire printre concetăţenii nostri români, sciinţa şi culturei întemeiată pe adevĕr. Negruzzii, unul dintre redactorii „Convorbirilor Literare“ se plânge într'o scrisóre adresată lui Eminescu, ca dela scriitorii români din Transilvania nu primesce altceva decât frase patriotice. Eminescu atribue acésta alor dóuĕ împrejurări: de o parte că românii au fórte puţine aptitudini pentru artă, ér de altă parte situaţiei potitice a acestor români, care îi lipsesce de liniştea cerută la creaţiunile de artă. Acésta îi pune în neputinţa de a produce altceva afară de frasele patriotice. Acest principiu stăpânesce într'ênşii ori ce altă gândire, întunecă ori-ce altă vedere şi ca o idee ficsă îi lipsesce de liniştea sufletéscă. Ea se ivesce fără veste ca o umbră în înlănţuirea ideilor.

Deşi nu suntem de acord cu întreg cuprinsul rĕspunsului dat de Eminescu, e totuşi sigur, că decând cei mai capabili bărbaţi ai concetăţenilor nostri români se ocupă esclusiv numai cu politica, de când agitaţiunile politice au ajuns a fi mândria bărbaţilor şi dorinţele tinerilor, de când îi stăpânesce setea de un martiriu ieftin, de atunci au incetat a avea rolul de conconducători în literatura şi sciinţa română şi de atunci nu sau produs în patria nóstră lucruri literare române de o deosebită valóre, nu s'au ivit scriitori şi ómeni de sciinţă, câtă vreme mari luptători, martiri şi semiḑei sunt în fie care comună mai mărişóră cel puţin câte o jumĕtate de duzină: Nu se póte crea cultură naţionlă cu articoli primi agitatori, nici cu vorbiri gălăgióse. Pentru creaţiuni culturale se cere muncă seriósă, stăruinţă neclintită. Concetăţenii nostri români sunt stăpâniţi de glorificarea politică, epidemia de a juca rol, ideile ficse şi visele amăgitóre. Cu bine cu rĕu am trăit împreună cu dênşii vécuri dérêndul şi acéstă împreună vieţuire ar fi trebuit sĕ deştepte în noi reciproc sentimente frăţesci. Convingerea mea e, că tocmai în vêrtutea acestor sentimente frăţesci, noi magiarii avem datoria sĕ-i redăm lor înşişi pe concetăţenii nóstri români, făcându-i sĕ îmbrăţişeze interesele lor culturale şi naţionale corect înţelese.

Repet însĕ a întreba: Putem óre sĕ ne îndeplinim acéstă datorie întru cât privesce trecutul. Ori putem avé speranţă, că siliţi de presiunea împrejurărilor, vom cunósce mai bine importanţa cestiunii naţionale a românilor şi ne vom îndeplinì acéstă datorie măcar de aci înainte? Lucrat-a óre politica culturală magiară ceva în direcţia acésta? Incercat-a ea sĕ scótă pe românimea acestei ţĕri din acest labirint al greşelilor în sciinţă şi sĕ o ducă cu ajutoriul unei cualficaţiuni sciintifice mai înalte, pe calea adevĕrului? Intrucât privesce desvoltarea limbii, literaturii, civilisaţiunii şi istoriei românilor n'am făcut decât sĕ înfiinţăm la amândóuĕ universităţile nóstre catedre mai mult în interesul politicei ḑilnice, decât pe séma limbii şi literaturii române. Nu mĕ socotesc chemat a mĕ pronunţa asupra capabilităţii de muncă a celor doi detentori ai catedrelor amintite. Imi mai iau însĕ voie a face o singură întrebare: Dacă acesti doi préonorabili profesori și-ar părăsi astădi catedrele, am găsì óre bărbați — fie luati dintre magiari, ori dintre români — pe cari i-am puté pune în locul celor doi cu siguranța, că acesti noi profesori vor fi în patria nóstră creatorii adevĕratei sciințe românesci și că prin dênșii și cu ajutoriul lor va pornì din scólele nóstre renascerea sciinței române? Prin acéstă modestă întrebare nu învinovățesc însĕ pe cei doi profesori, care au în p'rtea lor înalta mea stimă, devreme ce sunt încredințat că nici opiniunii publice magiare nici ministrului ungar al instrucțianii publice nu li-au trecut prin minte a aștepta o astfel de lucrare din partea lor. Invinovățesc însĕ activitatea sciintifiică și politica nóstră culturală neorientată. Cine ar avea îndrăsnélă sĕ afirme, că i-ar fi trecut măcar prin gând ministrului ungurесс al instrucțiunii publice, ori ar fi adus jertfă măcar de o centimă ca sĕ o formeze, sĕ cualifice în patria nóstră si în străinătate câțiva ómeni în vederea, ca acestia sĕ pótă fi în scólele nóstre representanții adevĕratei sciințe și ai adevĕratei culturi române. Limba nóstră istoria nóstră sunt de cel mai putin 600 ani în statornică atingere cu limba și istoria romăcilor, dar — cu escepțiuuea lucrării voluntare și de natură cu totul particulară a câtorva bărbați — nimic nu s'a lucrat în direcțiunea ca sciința magiară sĕ lămurésсă și sĕ dee valóre acestui contract chiar din punctul de vedere al politicei mai înalte.

Concertul reuniunei române de musică din Sibiiu.

Concertul din urmă al reuniunei române de musică trebue privit ca o nouă zală în lanțul desvoltării progresive al reuniunei, și dovedesce de nou puterea ei de prestațiune. De cel mai mare interes a fost opul lui Niels W. Gade: „Cruciații.“ Musica lui arată influința lui Schuman-Mendelssohn, dar cu tóte acestea nu i-se póte discuta nici óre-care originalitate, și particularitățile harmonice, melodice și ritmice ale musicei poporale din țĕrile nordice nu devin prea intensive.

In tot casul, Gade este representantul de căpetenie al romanticei dintre compositorii scandinavici. Partiele de solo le-au avut dómna M. Dima (Armida), domnul profesor Wellmann)Petru), domnul Popovici (Rinaldo). Dómna Dima ca Armida a avut o grea problemă și a deslegat-o cu o rutină vrednică de laudă; timbrul cel dulce și simpatic al vocei sale ne este încă în bună memorie din „Stabat mater“ al lui Rossini.

Domnul Wellmann a primit din bunăvoință partia de bass în locul domnului Isaia Popa, care din cause familiare nu a putut lua parte activă la acest concert, și ne-a delectat cu vocea s'a puternică; o acuivisițiune mai bună nici nu s'ar fi putut face!

Domnul Vasiliu Popovici în considerarea scurtei sale cariere de solist, s'a purtat fórte brav, și vocea lui ne îndreptățesce la frumóse speranțe.

Corul a cântat cu precisiune minuțiósă și mai cu samă în partea a treia la fine a ajuns la un efect, care te răpia. O deosebită sfințenie ar fi căpătat composiția prin prescrisa acompaniare pe harfă și lipsa unei harfe cu pedal s'a arătat și acum în mod simțitor.

Piesa solo a orchestrei, ouvertura la „Flauta magică“ care a trecut deja peste primul secol, a dovedit mare precisiune. Tema cea neliniștită, numai din mâna unui Mozart a putut eși așa de interesantă, pe când sonata pentru clavir de Muzio Clementi, lucrată din aceeași temă, este numai un product sec și slab.

Domnul Lutz a dovedit prin cei doi soli pentru violină (Romanze de Beethoven și Legĕnde de Weniavsky) desteritate în puterea arcului și sentiment în modul de predare.

Cel mai mare merit însĕ îi compete domnului dirigent Dima, care fără preget a dus reuniunea la acéstă isbândă nouĕ; sĕ vede, că înalta lui cultură musicală érăși i-a adus róde bune, și din inimă-i dicem: Inainte spre succese nóuĕ. ?

Noutăți.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu a ținut Duminecă la 4 óre p. m. adunarea generală estra-ordinară sub conducerea d-nei presidente Maria Cosma. Adunarea a fost fórte bine cercetată. Singurul obiect de pertractare a fost: modificarea statutelor în acel sens ca reuniunei femeilor române sĕ se deschidă un câmp mai vast de activitate; sĕ-i pótă sta în voie a inființa ori-cefel de institut pentru promovarea culturală și scientifică. In proiectul comitetului e concepută chiar ideea înființărei unui pedagogiu pentru fetițe, a unei scóle industriale pentru lucru de mână, burse etc. etc. după-cum vor ajunge mijlócele. La desbaterea proiectului s'a arĕtat cel mai viu interes, luând parte Preacuvioșia Sa Dr. Ilarion Pușcariu, dnii: Parteniu Cosma, Ioan Bădilă, Dr. Remus Roșca, O. Tilea, Dr. V. Bologa etc. In fine s'a votat cu unanimitate modificarea statutelor, couform proiectului comitetului. D-na presidentă a mulțămit membrilor pentru interesul, ce l'au arĕtat și de astă-dată și între urale de „sĕ trăiéscă“ declară adunarea de încheiată.

⁂

Cas de mórte Eugen Demetriu Cunțanu fiul dlui prof. seminarial Demetriu Cunțan elev de clasa a IV-a elementară, în urma unui morb îndelungat a repausat Sâmbătă, 2 Dec. c. Inmormêntarea s'a făcut Luni în 4 Decembre st. n. la 3 óre după amédi, asistând numĕros public.

⁂

Desvălirea monumentului ridicat din partea oficerilor garnisónei din Sibiiu în amintirea rĕposatului comandant de corp Anton bar. de Sveteney s'a făcut Sâmbătă la 3 óre d. m. La desvălire au fost tóte autoritățile bisericesci, civile și militare. Escel. Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul a fost representat prin Preacuvioșia Sa Dr. Ilarion Pușcariu, archimandrit și vicariu archiepiscopesc, carele a participat oficios împreună cu Preacuvioșia Sa Nicanor Frateșiu protosincel și P. O. domn Remus Roșca secretariu consistorial. Locoțiitoriul comandantului de corp, dl F. M. L. Galgoczy a ținut o acomodată și de tot potrivită vorbire și predete apoi monumentul primariului orașului, carele rĕspunse la vorbirea d-lui general.

⁂

Reuniunea femeilor române din Brașov a avut o avere în decursul anului espirat de 40,025.56 fl. Dómna Elena Popovici a făcut o donațiune de 1000 lei, care se va administra separat pe séma internatuluì-orfelinat, susținut de reuniune.

⁂

Statute aprobate. Statutele societății de lectură a inteligenței romăoe din Făget și giur s'au aprobat de către ministeriul din B-pesta cu datul de 28 Septembre 1893 st. n. Nr. 82.585.

⁂

Pretinii scólei. „Scóla poporală“ scrie: Nu de mult a repaussat în apropierea orașului Luttich (Belgie) o vĕduvă cu numele Brouckart, care a testat spre scopuri de ale instrucțiunei populare un milion de franci.

Bărbatul seu repausat asemenea a fost testat un mifion de franci scólelor populare din Luttich. Fericiți ómeni și fericite scoli!

⁂

Sciri militare. In anul 1892/93 au servit în armata de pe teritoriul ungar 1047 voluntari, dintre cari 181 la honvedime. Esamenul l'au făcut cu succes 847. Tot în anul acela s'au întêmplat în armata comună 129 casuri de sinucideri și la honvedime 58; au fost 37 casuri de încercări de sinucideri.

⁂

Insolvențe. Scirile din Roma anunță, că cea mai mare bancă italiană „Credito mobiliare“ s'a declarat de insolventă, cu tóte că s'a folosit de tóte mijlócele ca sĕ se pótă lungi firul esistenții acestei instituțiuni, în al cărei ajutoriu a venit și guvernul. Se crede în general, că cel puțin 30.000.000 franci din capitalul activ sunt perdute. Direcțiunea a cerut un muratoriu.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Zlasti, la 15 Novembre, 1893.

Preaonorate d-le redactor! Nu ne e destul nĕcasul și povara dărilor, ce an de an ni-se măresc; ci trebue sĕ îndurăm și năcasul șovinismului magiar, care acuma începe a-și întinde aripile și prin comunele nóstre muntóse. Incă prin luna lui Aprile a. c. se efeptui alegere de jude comunal în comuna nóstră Zlasti, prin prim-pretorele nostru Borha, care cu venirea sa în cercul Huniadórei cu locuința în Huniadóra, ne simțiam plini de mângăere, că avem și noi în cercul nostru un pretore de român. Nici nu ne-am înșelat altcum, căci și la alegerea condusă de d-sa și-a ducumentat iubirea față de neam prin aceea, că au lăsat voiă liberă acestui popor sĕ-și alégă după voiă pe judele seu comunal, și poporul, se grupà aprópe unanim pe lângă unul dintre cei mai vrednici bărbați și fiu al comunei, care s'a și proclamat de jude; însĕ cu durere trebue sĕ recitez și eu acsioma „perirea ta din tine Israile“ un român locuitor în Huniadóra cu numele Muntean Nicolae, sau precum îi place dênsului a sĕ numi Miklos, care de vr'o doi ani se giréză ca membru cu drept de vot în acéstă comună, fiindcă alegerea se decise la voia poporului și nu la a dênsului, a recurat contra alegerei sub pretecst că acésta n'a percurs pe cale legei fiindcă bunul pretore la desele rugăminte ale poporului ca sĕ numai fie siliți a perde lucrul și în altă diuă de odată au efeptuit alegerea comitetului și a judelui, — sĕ înțelege amploiații din centru față de un român grăbiră a nimicì acéstă alegere.

La 9/21 Novembre an. cur. dară s'a ținut în comuna nóstră altă alegere de jude, însĕ timpul aduse cu sine împrejurarea, că acésta sĕ se facă sub conducerea unui prim-pretor substitut cu numele Pičii, care după deschiderea ședinței, după o pausă de 10 minute, sub care durată scrise partea primă a protocolului și numai decât eșind la popor, declară, că dênsul în puterea legei din vigóre are dreptul a denumì din oficiu pe jude și ca atare denumì pe un magiar cu numele Schramel István, care abia de vr'o 5 luni locuesce aici, în comuna, care de altcum e și arêndator în o comună vecină Boziu, éră la noi are licenție de cârcĭmă. Inzadar protestările preotului, înzădar strigătele poporului: „nu ne trebuesce!“ avem birĕu ales din primăvară“ menționatul pretore nu voia sĕ înțelégă din tóte aceste nimic, ba ce e mai mult amenință poporul cu haiducul seu cel aduse cu sine înarmat din creștet până în talpe. Doi membri de încredere pe basa ilegalitației și-au denegat subscrierea, însinuând recurs.

Iată d-le redactor și cel din urmă drept al românului este călcat în picióre, astădi nici jude comunal nu mai putem alege român ci „ungur“; comuna nóstră pur română gr. or. nu e îndreptățită ași alege jude din sinul ei ci un ungur sosit numai de 5 luni la noi; acela, e pus fi conducĕtorul comunei! Sĕrman popor român pentru tine dile grele mai grele ca tot déuna: iată calea păcii între români și magiari! Recursul deja s'a făcut și așternut la locul competent, vom vedé ce va fi,

Un alegătoriu

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Zidirea, ce s'a ridicat atunci pentru gimnasiu, a fost făcută în locul, unde sĕ află și acum scóla, lângă „biserica négră“. Afară de gimnasiu mai au sasii aici o scólă reală inferióră și o scólă superióră de fete, care sĕ află în un edificiu nou, aflător la marginea de către Schei a cetății. In edificiul gimnasial sĕ află o bogată bibliotecă, întemeiată asemenea de Honter. Ea constă din mai mult de 25.000 de cărți, între cari mai multe unice; tot aici sĕ află și o colecție de anticități, adunate cu deosebire din Țara Bârsei, cu multe chrisóve vechi, între cari este o scrisóre, manuscript de al lui Luther, adresată lui Honter și care sĕ păstréză sub sticlă.

In cetate sĕ află mai departe între altele o biserică mare catolică (papistașă) și un gimnasiu catolic unguresc, apoi alte zidiri mari și frumóse, precum și o biserică ortodocsă grecéscă, singura biserică grecéscă în întreg Ardélul. In secolii trecuți s'au refugiat la Brașov mai mulți negețători din provinciile, ce aparțineau Turciei, cu deosebire din România și Moldova, români, greci și bulgari. Ei au format o societatea de negoț, numită: „compania privilegiată grecéscă de comerciu“, pentru ridicarea comerciului levantin. Companiei acesteia, ai cărei membrii erau supuși strĕini, i-s'a recunoscut dreptul, de a-și avé în cetatea Brașovului o casă de rugăciune ortodocsă. Ei și-au întemeiat aici o capelă, în care sĕ ține serviciul dumnedeiesc în limba grecéscă și limba română. Pentru serviciul grecesc sĕ afla la capelă un preot grec, adus din străinătate, ér serviciul în limba română sĕ făcea prin preoții români din suburbiile orașului. Cu timpul însĕ sĕ înmulțiră în cetatea Brașovului negețătorii indigeni, în maioritate români, apoi greci și bulgari, cari însĕ nu erau membrii ai companiei, pomenite mai nainte. Fiind capela ortodocsă din cetate mică și negețătorii indigeni ne avênd acolo loc, zidiră la anul 1787, ca concesiune mai înaltă, biserica din cetate (în „têrgul cailor“), care adi e biserică curat grecéscă. Nu mult după zidirea bisericei membrii companiei grecesci încă întrară în numĕrul membrilor nóuei biserici, ér capela companiei sĕ casà cu totul la anul 1789. In biserica cea nouă sĕ făcea de la început serviciul dumnedeiesc în limba română și grecéscă. Membrií companiei, însĕ în curênd după-ce s'au alăturat la biserica zidită de nou, au pretins a avé ei singuri drepturi asupra ei, din motiv, că în cetatea Brașovului ortodocsilor nu le era permis a avé biserică, decât numai companiei grecesci și cereau a sĕ face serviciul dumnedeiesc numai grecesce. Astfel sĕ născù între membrii companiei și ceialalți negețători ortodocsi din cetate un proces, care cu unele întreruperi, durà până în anii din urmă și în decursul timpului sĕ prefăcù într'un proces dintre români și greci, pentru drepturile asupra administrării averii bisericesci și a limbei de serviciu. In timpul din urmă serviciul dumnedeiesc sĕ făcea în o Duminecă românesce, în ceealaltă grecesce. La anul 1890 procesul s'a terminat de o camdată în defavorul românilor, cari au fost scoși din biserică, rĕmânênd stăpâni numai grecii. Totodată comunitatea bisericéscă grécă a fost scósă de sub ierarchia archidiecesei ortodocse române din Transilvania și încorporată la episcopia sêrbéscă din Buda. *)

Biserica grecéscă din Brașov are avere însĕmnată. Intre altele ea are dóuĕ moșii mari, (la Poiana Mĕrului și la Sâmbăta-de-Sus pe Țara Oltului) donate de principele Gr. Brancovean, la anul 1821. Ea susține în Brașov o scólă elementară grecéscă. (Va urma.)

---

*) Cu privire la decursul procesului și a întregei cestiuni ved: „Memorandul substernut casei representative a dietei ung. de românii brașoveni de la biserica S. Treimi, la anul 1871, în causa vechei co verse cu grecii de la aceeași bisericĕ“. Pesta,

ad Nr. pp 604/893 [235] 1—3

Concurs repeţit.

In urma ordinului consistorial d. dto 15 Decembre 1892 Nr. 8100/B prin acésta, sĕ escrie concurs repeţit, pentru intregirea parochiei de a III clasă Feneşel cu prediul Cerc, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 400 fl.

Doritorii de a competa la acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite în sensul Statutului organic şi a Regulamentului pentru parochii, subsemnatului oficiu protopresbiteral, pănă la terminul prefipt; dela care 'şi pot lua iuformaţiune, despre starea parochiei şi a venitelor ei.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Cluşului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 16 Octobre 1893

Tulliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 879/893 [232] 3—3

CONCURS.

In comuna bisericéscă Stenea devenind vacant postul de paroch de a III classă, pentru indeplinirea acestuia în sensul resoluţiunei consistoriale d. dto 28 Iulie a. c. Nr. 4365/B sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare a concursului în fóia „Tel. Român“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 340 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post au a'şi aşterne suplicile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, adresate sinodului parochial şi instruite cu documente în sensul normativelor bisericesci din vigóre.

Oficiul protopresb. gr or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 30 Octobre 1893

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 880/893 [231] 3—3

CONCURS

Pentru indeplinirea postului de paroch de a III clasă din comuna bisericéscă Ruşciori, devenit vacant, sĕ escrie concurs în sensul resoluţiunei consistoriale d. dto 10 Septembre a c. Nr. 5543/B. cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare a concursului în fóia „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 324 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post au a'şi aşterne suplicile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, adresate sinodului parochial şi instruite cu documente în sensul regulamentelor bisericesci din vigóre.

Oficiul protopresb. gr. or al Sibiului în conţelegere cu comitetul parochial

Sibiiu, 30 Octobre, 1893,

Ioan Papiu,
protopresb.

Spre binevoitóre luare aminte!

Spre a face onorat. public mai uşor accesibilă probata

Bere de Steinbruch

am înfiinţat în piaţa de aici **(strada Schewis nr. 3)** pentru Sibiiu şi împrejurime **un deposit al bereriei nóstre**, provĕḑut cu gheţare şi împreunat cu macara. Tot acolo se primesc deja şi esecută punctual ori-ce comande.

Berea Steinbruch se capĕtă deja în mulţime de birturi, cafenele mai bune, hotele, băcănii. Sticlele sunt provĕḑute cu vignete şi dupuşele cu marca fabricei.

Cu deosebit respect

Depositul principal pentru Sibiiu al primei berării ung. pe acţii din Steinbruch.

[233] 2—3

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		**Budapesta**		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		**Szolnok**		2.55	5.23	3.31	11.46	4 47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		**P. Ladány**		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	**Oradea-mare**	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8 43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	**Cluş.**	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		**Cucerdea**		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	**Teiuş.**	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	**Copşa-mică**	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		**Mediaş**		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		**Elisabetopole**		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		**Sighişóra**		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		**Haşfalĕu**		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		**Homorod**		-	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		**Ágostonfalva**		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		**Apaţa**		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		**Feldioara**		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		**Timiş**		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		**Predeal**		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15		Bucuresci.		4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	**Copşa-mică**	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43		Şeica mare		9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Şelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veştem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Şebeşul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtişóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viştea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beşimbav		4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕ a inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		**Budapesta**		7.25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		**Szolnok**		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	**Arad**	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2 34	5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—.	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		**Simeria** (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		**Alba-Iulia**		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos.	**Teiuş**	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.03	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	**Budapesta**	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		**Verciorova**		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22
—	5.07	10.27	5.23	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		**Simeria**		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		**Hunedóra**		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		**Kezdi-Oşorheiu**	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
9.59	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Rdaector responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 130 Sibiiu, Joi 25 Novembre (7 Decembre) 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 7201 Plen.

Publicare oficială.

Sě aduce pe calea acésta la cunoscinţa tuturor cărora se cuvine a sci: că renunţând din motive considerabile advocatul Ioan Lenger la misiunea de comisariu consistorial pentru alegerile de deputaţi mireni la congresul nostru naţional-bisericesc pe un period nou de trei ani, şi anume pentru colegiul de scrutiniu în cercul electoral al Treiscaunelor cu locul central Şepşi-Sân-Giorgiu, în locul lui este denumit comisariu consistorial advocatul *Simeon Dămian* din Braşov.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 15 Novembre, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Căsătoria.

In viéţa internă a statului ungar se observă fenomenul unui viitoriu, care ne pune mai ales pe noi românii pe gânduri îngrigitóre. Proiectul de lege despre căsătoria civilă, ce s'a presentat dietei, dacă el ar deveni lege, taie adênc în doctrina credinţii bisericei nóstre, sguduie temelia social-morală a credincioşilor şi este un pericol permanent pentru esistenţa şi caracterul bisericei nóstre românesci.

Acesta e motivul, pentru care credem, că e şi timpul oportun a vorbí despre actul căsătoriei, conform doctrinei bisericei nóstre: din punct de vedere dogmatic, social-moral şi din punct de vedere al caracterului special al bisericei nóstre.

I.

Cu intruparea dumnedeescului fiu rěmas creştinismului drept moştere şi harul supranatural, harul lui umnedeu-Mântuitoriul, de cale prin Iisus Christos şi în Iisus hristos se împărtăşesce omul, (Timo u III, 4).

Acest har se dă fie-căruia dintre creştini după měsura darului lui Iisus Christos (Efes. IV, 7) spre a se întărì în inimile lor, făcêndu-i nevinovaţi prin sânţenie (I Tes.). El este o putere, o lucrare deosebită a lui Dumnedeu în om, în urma căreia putem ajunge moştenitori fericiţi ai vieţii eterne (Tim. III, 7), deóre-ce după doctrina sântei nóstre biserici, noi credem, că prin harul Domnului nostru Iisus Christos ne vom mântuí (Fapt. XV, 2.) Sântul Macarie într'o omilie a sa ne spune, că dacă sufletul nu primesce în lumea acésta o sânţire spirituală prin credinţă nestrămutată şi rugăciune, dacă nu se învrednicesce a participa la natura divină şi nu primesce harul, cu ajutoriul căruia sě pótă împliní cu sânţenie datorinţele, remâne nevrednic de a intra în împěrăţia ceriurilor (Teol. dog. ort.)

Din aceste puţine espuneri resultă dar, că harul lui Dumnedeu-Mântuitoriul este indispensabil fie-cărui om, care tinde la mântuire.

Ca mijlóce pentru împărtăşirea harului dumnedeesc sunt *misteriile.* Taina (misteriul), după cum o definesce doctrina bisericei nóstre, este o lucrare sântă şi de Dumnedeu aşedată, care împărtăşesce sufletului credincios sub o formă vědută harul nevědut a lui Dumnedeu (Mart. ort de Kiew.)

Intre cele şepte taine sau „aşeděminte dumnedeesci“ numěra biserica nóstră şi sânta taină a căsătoriei, pe care părintele Tertulian o pune deopotrivă cu misteriul sântului botez şi al sântei cuminecături.

Actul căsătoriei, fundamentul societeţii şi al moralei omenesci, şi-a luat prima sancţiune dumnedeéscă în raiu din însăşi mânile creatoriului: *Creând „Dumnedeu pe om după chipul seu . . . şi i-a creat bărbat şi femee şi binecuvênêntându-i le-a dis: cresceţi şi vě înmulţiţi şi umpleţi pămêntul“.* (Fac. I, 27 – 28).

Din acésta scurtă descriere a „Facerei“ resultă, că căsătoria este o instituţiune divină, că pěrechea cea dintâiu a fost binecuvêntată de mâna creatorului, împărtăşindu-se de *harul Creatoriului-Dumnedeu* primii ómeni în starea nevinovăţiei lor. Indică tot deodată aceste cuvinte şi scopul acestei instituţiuni divine sancţionate în raiu: pentru ajutorarea reciprocă şi pentru propagarea, conservarea şi înmulţirea némului omenesc.

Doctrina despre instituţiunea divină a căsătoriei se trage ca un fir roşiu în vechiul testament, confirmându-se din nou, după-ce Noie aduse jertfă Dumnedeului creatoriu: *Binecuvêntând* „Dumnedeu pe Noe şi pre fii sei şi dicênd: Cresceţi şi Ve înmulţiţi şi umpleţi pămêntul“.

Doctrinele şi legile lui Moise sunt sacţionate pe aceleaşi base, legătura casnică a fost privită totdeuna ca cea mai puternică zală socială şi sânţenia ei a fost păḑită cu preţul sângelui şi al morţii. Providenţiala sentenţă: Nu e bine sě fie omul singur sě-i facem lui ajutoriu... (Fac. II, 18) s'a păḑit cu cea mai mare sânţenie, interpretându se ea în adevěratul spirit şi înţeles.

Trebia însě ca Celce a venit sě plinéscă legea, Iisus Christos, prin dumnedeéscă graţie sě sânţéscă ceea-ce a urḑit părintele omenirei în raiu. Inălţând el omenirea decăḑută, a înălţat la lege sântă acésta instituţiune divină, la lege deobligătóre pentru toţi cei-ce au primit cuvêntul şi doctrinele sale. El a stabilit misteriul căsătoriei, prin care se împărtăşesc cei-ce se cunună de harul lui Dumnedeu-Mântuitoriul.

El însuşi a participat la nunta din Cana Galileei, sânţind astfeliu prin graţia sa divină în presenţă acest act sěrbătoresc. Şi cum-că acest act în creştinism s'a înălţat la taină plină de harul lui D-ḑeu Mântuitoriul o adeveresce apostolul ginţilor Pavel: „De aceea va lăsa omul pe tatăl seu şi pe mamă sa şi se va lipí de femeea sa, formând amêndoi un trup. *Taina acésta este mare*: ér eu ḑic de Christos şi de biserică“. (Efes.)

Legătura conjugală sau actul căsătoriei este dar un moment dintre cele mai sânţite, în care figuréză însăşi unirea lui Christos cu biserica sa, este cum spune apostolul o taină mare. Ér despre raporturile între Christos şi biserica sa şi despre raporturile între bărbat şi femee şi asemĕnarea, ce se face, sânta scriptură a noului testament este plină de astfeliu de icóne, în care este zugrăvită nu numai iubirea şi datorinţa reciprocă, ci ca o aureolă apare momentul mistic şi sânţit al misteriului: Femei, plecaţi-ve bărbaţilor ca Domnului, pentru-că bărbatul este cap femeei ***precum şi*** Christos este cap bisericei şi acesta este mântuirea trupului ...şi... bărbaţilor, iubiţi-ve femeile ***precum şi*** Christos a iubit biserica şi pre sine s'a dat pentru dênsa. (Efes. V.)

Sântul Ambrosiu mărturisind, că Dḑeu este păḑitoriul căsătoriei, confirmă misteriul ei, condamnând pe cel ce calcă legea şi necinstesce harul lui Dḑeu, căci „pěcătuind el contra lui D-ḑeu nu póte sě participe la dumnedeésca taină; ér sântul Augustin pune în căsătoria creştină „sânţenia misteriului mai pre sus de fecunditatea mamei“.

Legătura conjugală, după cum o definesce Chrisostom, este o legătură spirituală şi o renascere spirituală, pentru-că sufletul se unesce cu D-ḑeu prin harul de sus şi „cel-ce remâne lipit de Domnul, este de un spirit cu el (I Corint)“.

Acest efect nevěḑut al harului nu se póte da în legătura conjugală decât prin misteriul căsătoriei, al cărei scop nu este numai înmulţirea şi conservarea némului omenesc, ci şi crescerea şi învěţăturile bisericei spre perfecţionare Acest misteriu s'a înălţat la atâta valóre, încât caracterul căsătoriei creştine sânţite prin el este *unitatea* şi *indisolubilitatea*: Astfeliu *nu* vor mai fi doi ci *un singur* trup (Mat.), întocmai precum imaginéză legătura lui Christos cu biserica sa, fiind acestea eterne; şi... deci sě nu despartă omul — a ḑis

---

FOIŢA.

IRONIA SORŢII

Noveletă

de

Margareta Moldovan.

(Urmare.)

Când mica Elenuţă fugia la dînsul de trîngea de după gât şi îl săruta, ochii ii umpleau de lacrimi. Când vedea pe Elena trecênd prin odaie, cu faţa ei blândă, u paşii ei molatici şi cumpětaţi, apoi când rivia la ea în faţă şi vedea privirea aceea nelancolică, suferindă, simţia o greutate pe nimă şi érăş i sě umpleau ochii de lacrimi.

Dómne — îşi ḑicea odată — nu sciu, ni pare că şi eu slăbesc pe ḑi ce merge, — ě voiu bolnăvi şi eu, şi atunci Elena nu putea merge.. Aş vrea sě plece odată, trec preste despărţire, căci nu sciu cum, dar îmi vine aşa de grea despărţirea.

Sě nu îmi pot strînge odoraşul cel mic la pept o iarnă întrégă, pe ea mititica, pe care provedinţa pare a mi-o fi menit, sě îmi însenineze ḑilele sě-mi înveselécă inima şi sě-mi fie spre mângăiere la bětrâneţe...

Cugetam, că fără de ele nu voi putea esista, şi uite cum mě desparte sórtea de ele, pe timp aşa lung,.. căci dómne lungă e o iarnă, când eşti silit sě o petreci singur, lipsit de cei iubiţi!....

De ar fi barem Octavian acasă, dar nici el nu-i. Acum îmi pare, că m'a lovit un dor de el, dar el nu vine acasă,.... s'a înstrěinat cu totul de când a murit mamă-sa. — Aşa-i în lume, deodată te desparţi de toţi ai těi. . . . .

. . . .

Era în luna lui Ianuariu. Elena sě afla de mult în Arco dimpreună cu mica Elenuţă.

Trecură trei sěptěmâni de când nu primise de acasă nici o scrisóre. Ultima óră când ii scrisese soţul ei, ii vestì. că pe finea lui Ianuariu va veni pe câte-va ḑile, sě le cerceteze.

Intr'o ḑi Elena sě întorcea dela primblarea obicînuită. Un servitor de postă o căuta.

— „Tot îmi mai scrie odată, înainte de a veni — îşi ḑise ea věḑênd pe servitorul de postă, cu o hârtie în mână“.

Era o telegramă de acasă.

Elena o desfăcù în grabă şi ceti un lucru ce nu-i venea sě îl créḑă. Telegrama suna astfel: „Domnul Didescu e fórte greu bolnav de câte-va ḑile. Suntem îngrijaţi, bóla e periculósă. Te rog plécă imediat acasă.

Cordean,
comptabil.

*

Elena la sosire nu aflà pe Didescu în viaţă ci un cadavru rece. — Fusese lovit de apoplexie şi în câte-va ḑile murì, cu dorul de a'şi vedea nevasta şi copila lângă sine.

Deşi Elena nu simţise faţă de soţul sěu, decât numai o stimă şi recunoscinţă, totuşi lovitura asta o atinse greu, căci acum sě simţia mai părăsită de cum a fost mai nainte. Sě obicinui-se a privi în Didescu un binefăcětor, un binevoitor sincer şi un îngrijitor al sěu. Bietul Didescu îşi jertfise anii din urmă numai pentru fericirea şi îndestulireă soţiei şi copilei sale. — Privia la ele mai mult, ca la dóuě juvaere scumpe şi mai mult sě îngrijea de ele, decât de sine.

Ingrijirea acésta avea sě-i lipséscă de aci încolo Elenei, tocmai acum, când avea lipsă mai mare de ea.

Octavian nu a venit nici la înmormêntarea tatălui sěu. Era în călětorie şi astfel, nu a primit la timp încunoscinţarea despre mórtea lui Didescu.

Elena nu sě mai rentórse la Arco. Petrecù iarna acasă.

Deodată cu încolţirea ierbei de primăvară ea sě bolnăvì mai rěu. Tusa aceea sacă ce o avusese şi mai nainte, acum o chinuia şi ii slăbea peptul de tot. Umerii obrajilor aveau o roşéţă caracteristică şi respiraţiunea ii devenea tot mai grea. Sě sfîrşea pe ḑi ce merge; viaţa ei părea că sě stînge şi sě topesce ca o luminare. Cu cât slăbia însě mai tare cu atât ii crescea dorul pentru viaţă, — căci era mamă la o copilă orfană de tată.

Ce se va alege din copila ei? Cine i-a purta de grije, cine va cresce-o? Sě o lase pe mânile unor ómeni strěini? — Aceste gânduri o mistuiau şi ii agravau bóla.

(Va urma)

Mântuitoriul ispititorilor farisei, — ceea-ce a împreunat Dumnedeu, — pentru-că mare e taina acésta (Efes).

Avênd a se face căsătoria creştină „după Domnul“ (I Cor. VII, 9) ea spre deosebirea altor căsătorii, atât pe timpul apostolilor, cât şi în timpul nostru se sěvêrşesce prin un act religios al bisericei şi prin un ceremonial deosebit. Acésta sântă taină are a se administra dar *numai* prin episcopi şi respective prin preoţi. (Can. Ap 31, 47, 49 şi con-consiliul dela Niceea can. 18.) Sântul Ignatie scrie încă în secolul al doilea către Policarp din Smirna, că uniunea conjugală a mirelui şi a miresei sě se facă cu consensul şi prin binecuvêntarea episcopului, pentru-ca astfeliu sě se facă „după Dumnedeu“ şi nu din patimă; ér Tertulian învěţa, că „feţele, care voiau a se lua în căsătorie mergeau la episcop, îi descoperiau cugetul lor, ér episcopul cerceta cu consiliul bětrânilor după starea şi purtarea feţelor şi dacă nemic nu s'a găsit în privinţa cugetului lor, atunci îşi dedea el consensul şi binecuvêntarea sa. Chrisostom în omil. 48 învaţă, că tinerilor (după logodnă) sě se dea învěţătura creştinéscă spre căsătorie şi preotul sě întăréscă căsătoria intenţionată prin rugăciuni şi binecuvêntare. Sântul Vasilie o pune drept canon, condiţionându-o numai dela preot: Legătura căsătoriei prin preot se face. (Hom. 7. S. V.)

Aceste doctrine le a pădit cu sânţenie nu numai biserica ortodocsă, şi biserica apusului; dar şi alte biserici, cari prin abaterile, ce le-au făcut, au devenit eterodocse. Singură biserica, aşa numită protestantă, nu o admite ca dogmă, însě a rěmas în aceeaşi sânţenie, a rěmas în us şi în biserica protestantă, urdindu-se acéstă taină încă în presenţa omenéscă a fiului lui Dumnedeu.

Urmézá dar, că adevěraţii creştini nu pot priví cu nepăsare la încercările de a li se slăbí credinţa. Ei sunt datori a-şi apěra doctrinele bisericei, conform esemplelor, ce le-au dat martirii creştinismului. Numai astfeliu pot dovedí ei, că ţin cu sânţenie ca sě nu li se stirbéscă credinţa sântă, ce o profeséză, numai astfeliu pot purta adevěratul nume de creştini adevěraţi şi pot fi membrii ai bisericei.

Ioan Broju.

Oprirea zidirei unei biserici românesci ortodocse în Sěcuime.

De sub Viţel, la 15 Nov. 1893.

(Incheere).

In urma acestei decisiuni demne de stările escepţionale, în care trăiesc astădi românii de ambele confesiuni în liberala Ungarie, comuna bisericéscă a esmis o comisie din sinul sěu, carea în frunte cu preotul s'a presentat la Ilustr. Sa comitele suprem al comitat. Treiscaune: Pocsa József, şi înmanuându-i recursul contra decisului pretorial a arětat şi verbal, că motivele aduse de dl solgăbirěu, după care biserica proiectată a fi lângă drum şi numai 100—105 metri depărtare de biserica reformată, nefiind basate nici pe lege, nici pe vre-un ordin sau regulament lovesce în faţă fără cruţare libertatea religiósă a confesiunei ortodocse române A arětat mai departe, că între locul bisericei proiectate şi biserica reformată sunt dóuě intravilane (curţi) spaţióse, provědute cu supraedificate economice, ba chiar şi aceste 2 intravilane sunt despărţite printr'o stradă largă, şi că la acéstă distanţă nici pomenire nu póte fi de conturbare în cele religióse. In fine preotul Puianu, scoţênd fóia „Pesti Hirlap“ din 21 Martiu 1893 Nr. 80 şi acolo pe pagina 7 a arětat dlui comite suprem, că în Pozsony (Pressburg) jidovii ortodocsi au proiectat zidirea unei sinagoge în imediata apropiere, aşa dară lângă biserica catedrală catolică, contra căreia episcopatul catolic a recurs până la ministrul de interne, carele însě pe lângă tóte opintirile catolicilor a conces zidirea sinagogei lângă catedrala catolică şi dar nici comunei biserici gr. or. rom. din Doboli inf. nu i-sě póte denega dreptul de construire, fiind proiectata zidire 20 metri dela drum şi 105 metri dela biserica reformată.

Il. dl comite a demis comisia pe lângă promisiunile cele mai favorabile, dicênd intre altele, că nu va suferí în comitatul încredinţat guvernărei sale, jignirea libertăţii religionare din motive personale sau particulare.

La 2 sěptěmâni s'a comunicat decisul comitelui, prin care se concede clădirea bisericei românesci, cu acel adaus însě din partea solgăbirěului, că numai la 15 dile dela datul înmanuărei va ceda concediul şi si atunci numai aşa dacă nu vor întra rěcurse, până atunci deci interdice începerea zidirei.

Până la 15 dile a întrat trei recursuri contra decisiunei comitelui, una mai patriotică decât ceealaltă a la Kapocsányi Mor, şi prin urmare s'a interdis începerea zidirei. Aceste recurse s'a pertractat în congregaţiunea comitatensă din 6 Iunie a. c. unde s'a nimicit decisul comitelui şi s'a aprobat cel al pretorului denegând dreptul zidirei bisericei din motivele susindicate, adăungând numai atâta, că pe locul cel vechiu, carele nu este în mijlocul comunei ci ascuns într'o stradă tinósă, concede zidirea bisericei.

Comuna bisericéscă a făcut din nou recurs la dl ministru de interne, arětând nedreptatea, paguba materială ce i-se causéză prin decisul congregaţiunei, motivênd şi acludând actul inginerului, carele declară, că la locul unde a fost biserica veche numai cu spese enorme s'ar putea zidi biserica, şi că comuna bisericéscă numai constrînsă de acésta împregiurare, fiind sěracă şi primind acel loc aprópe gratis dela un creştin a parochiei Doboli-inf. a trebuit sě se decidă la zidirea bisericei în acel loc. Mai departe, că decisiunile forurilor inf. vatămă adânc sfinţenia dreptului proprietăţii şi libertatea bisericei gr. or. întregi; şi în fine, că conform legei numai vecinii trebuiesc întrebaţi la construirea unui edificiu, ér nu vecinul al 4-lea — biserica reformată care nu are drept de a se amesteca în acésta afacere etc.

Totodată preotul a alergat îndată la Sibiiu spre a preda arětarea în scris în acésta cestiune Escelenţei Sale metropolitului Miron Romanul, ca capului suprem al bisericei ortodocse române din Ungaria şi Transilvania, alăturând tóte actele referitóre la cestiune, şi comunicând şi verbal tótă starea afacerei şi peripeţiile prin care a trecut ea până atunci.

In 9 Novembre a. c. aşadară după 6 luni a sosit decisul ministrului de interne la comitele suprem al Treiscaunelor, în care se denégă dreptul zidirei bisericei ortodocse române în Doboli inf. pe basa motivelor aduse de pretorele cercului. In societatea magiară din Treiscaune sě scie şi se vorbesce, că 3 deputaţi din camera din Pesta precum şi episcopul reformat din Transilvania au învins şi l'a silit pe ministru ca sě denege dreptul construirei bisericei românesci în comuna Doboli inf.

Intêmplatu-s'au óre atare volnicie de când lumina creştinismului a pětruns în Europa? Este óre vre-un stat constituţional, care pretinde a fi liberal, neesceptionând nici chiar era incuisiţională, unde sě se înterdică con-construirea unei biserici creştinesci, din motiv, că e la o depărtare numai de 100—105 metri de o altă biserică creştinéscă? Paginile istoriei bisericei ortodocse române din Transilvania şi Ungaria sunt pline de suferinţele şi persecuţiunile seculare din partea duşmanilor sei. Timpuri triste a fost şi cele de sub era principelui Apafi şi cele dela începutul secolului present, când episcopului ortodocs i-se înterdisese cumpěrarea unei locuinţe în cetatea Sibiiului. Suferit-a biserica ortodocsă română în trecut şi sufere şi astădi. Şi suferinţele din dilele nóstre sunt cu atât mai dureróse, cu cât preoţimea şi poporul nostru nu mai este misera plebs, ci a ajuns la un grad destul de frumos al culturei într'un timp relativ fórte scurt, şi cu cât va înainta în cultură, cu cât se va desvolta consciinţa de sine într'ênsul mai mult, cu atât loviturile se vor părea mai amare. La anul 1882 în Kezdi Vásárhely, în Sěcuime, lângă biserica română ortodocsă de acolo, la depărtare de 1 metru, scris un metru, s'a cences din partea ministrului de interne clădirea unei fabrici de spirt, şi astădi din causa sgomotului şi a mirosului lăturilor nu poţi sta aprópe nici un minut în biserică. In anul 1889 primarul comunei Doboli inf. a clădit un grajd de şase metri în faţa casei parochiale gr. or române din Doboli inf. astfeliu încât mirosul es curgerilor infectătóre adi este ne mai suferibil, ér la casul unui incendiu preotul român arde în casa parochială. Atât în Kezdi-Vásárhely cât şi în Doboli inf. dl ministru a trebuit se concédă construirea fabricei respective a grajdului, căci nu a voit sě vateme sfinţenia dreptului proprietăţii. Comunei bisericesci ortodocse române din Doboli inf nu i se póte měsura cu aceea měsură, avênd chiar dreptate, căci printr'ênsa s'ar vătěma — idea de stat unitar naţional magiar.

Comunei bisericesci Doboli inf. a cărui bieţi membrii au tras bucătura din gura familiei lor ca sě pótă plăti şi aruncurile pentru zidirea bisericei lor pe lângă impositele grele ale statului — i-s'a făcut prin volnicia acésta medievală o pagubă de 2000 fl.

Cine îi va despăgubi? Nimenea. Turcul te bate, turcul te judecă!

Din cele de până aicea sě vede clar, că ţinta contrarilor acestei comune bisericesci este nimicirea aceleia. Şi acésta se vede lămurit din împregiurarea, că deodată cu afacerea zidirei bisericei s'a asaltat şi esistenţa scólei confesionale din Doboli inf. Matadorii rěu voitori prin intrigă, ură, calumnie şi minciuni au esoperat dela înaltul ministru al cultelor, construirea unei scóle de stat în acéstă comună şi a obligat şi pre românii gr. or. cari a declarat, că vor susţinea scóla lor confesională şi în viitoriu, ca pe lângă scóla lor confesională susţinută din sudórea lor proprie, sě contribuie cu 5% după darea directă la suţinerea acelei scóle de stat si sě presteze tóte lucrările la adunarea materialului precum şi lucrul de mână trebuincios până la construirea definitivă a scólei de stat! Confesiunea ortodocsă a recurs la dl ministru al cultelor contra acestei decisiuni Ce resultat va avé, vom vedé.

Iu jurul comunei bisericesci Doboli inf. s'a nimicit scólele confesionale în tóte comunele locuite de români. Acum, mai mult ca sigur, că se va nimicì şi acéstă scólă unică românéscă, căci nu se póte crede şi nici aştepta, ca după lovitura şi paguba primită din incidentul construirei bisericei, acéstă comună bisericésca avisată esclusiv la puterile sale, acéstă mână de ómeni, sdrobiţi în consciinţa lor religiósă morală, sě se mai pótă reculege şi jertfi atâta ca se construeze biserica la locul cel vechiu — dacă i se permite óre-când acésta, — şi se mai susţină şi scóla sa confesională română.

Videant consules!!

Quintus.

Noutăţi.

Alegero de protopresbiter. Marţi în 23 Noembre s'a făcut în Alba-Iulia alegerea de protopresbiter tractual sub conducerea P. O. D. comisariu consistorial Ioan Papiu, protopresbiter. Ales a fost, după informaţiunile, ce ni se comunică, M. O. D. Nicolau Ivan, administrator protopresb. cu unanimitatea voturilor.

* * *

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“. invită la şedinţa publică, ce se va ţiné Luni în 29 Novembre st. v.. în memoria Marelui Archipăstoriu Andreiu, în sala cea mare a „Seminarului Andreian“ cu următoriul program:

1. „Cuvênt ocasional“ rostit de Aron Roman, cleric în cursul al III-lea.
2. „Petru Rareş“ poesie eroica de Ioan Neniţescu, declamată de George Perian, pedagog în cursul al III-lea.
3. „El R'baa“, poesie de V. Alecsandri, cor cu solo de tenor de Eus. Mandyceschi, esecutat de Vasilie Popovici, cleric în cursul al III-lea şi corul seminarial.
4. „Fraga“, poveste în versuri, declamată de autorul Ioan Moţa, cleric în cursul al III-lea
5, „Ţiganul Împěrat“ţ anecdotă de Th D. Speranţă, declamată de Teodor Orlea, cleric în cursul al III-lea
6. „România“ cor de E. Wachmann, esecutat de corul seminarial.

Inceputul la 7 óre séra. Ofertele marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică.

* * *

Academia-română. In sesiunea Academiei din primăvara anului viitor se vor ţiné patru discursuri de recepţiune de către dnii membri noi: Gr. Tocilescu despre Dimitrie Cantemir, I. Calenderu asupra episcopului Melchisedec, dl Olănescu (Ascanio), despre Alecsandri şi Alecs. Xenopol asupra lui Michail Cogălniceanu.

* * *

Tinerimea universitară magiară din Cluş, precum î-se depeşéză lui „Bud. Hirl.“ a decis sě nu ţie adunarea festivă proiectată pentru aderare la reformele liberale politico-bisericesci, nevoind a da ocasiune universitarilor români de a puté comite scandaluri, asemenea acelora prin cari au conturbat adunarea din dilele trecute.

Tinerimea română n'a comis scandaluri, ci a protestat cu demnitate şi chiar asta a impus. Vorba e, că aderarea nu s'ar puté face cu unanimitate şi tinerii români ar avé ocasiunea de a spune în faţă colegilor lor o parte din nedreptăţile comise de magiari faţă de noi. Ca sě o încunjure acésta, ei pretecstéză altă causă. Vorba vulpei din poveste: „sunt acri strugurii . . .

* * *

Invěţătorii din Bihor. „Bud. Hirl.“ scrie: In adunarea comitetului comitatens inspectorul reg. Sipos, în sensul ordinaţiunii ministeriale a presentat catalogul acelor învěţatori români, cari nu sciu unguresce. Numěrul lor e de 27 şi adecă 8 gr. oriental şi 19 gr. cat. Diplome învěţătoresci nu au 20 de învěţători gr. or. şi 91 gr. cat. Comitetul administrativ a decis, ca sě róge pe vicariul Goldiş şi pe episcopul Pavel, ca pe învěţătorii fără diplome sě-i ridice imediat din post, ér pe ceialalţi sě-i provóce a-şi însuşi limba magiară până la finea anului scolar.

Óre corectă e statistica acésta a inspectorului Sipos, care tare drag îi are la suflet pe învěţătorii nostri? Videant consules . . .

* * *

† Prof. Stefan Stefureac, unul dintre cei mai activi şi zeloşi lucrători pe terenul cultural român din Bucovina, a rěposat dilele trecute. El a întemeiat societatea „Scóla română“ din Sucéva. Inmormêntas'a făcut Miercuri, sěptěmâna trecută.

* * *

Iubileu. Ministrul preşedinte al României, dl Lascar Catargiu împlinesce în diua de 25 Noembre vêrsta de 70 de ani. Timp de 50 ani şi-a consocrat activitatea pe teren politic pentru promovarea intereselor ţěrei. Amicii şi partisanii şefului partidului conservator se pregătesc a da un caracter festiv ḑilei nascerei d-lui L. Catargiu.

⁂

Intărire. După-cum publică fóia oficială de Duminecă, la propunerea guvernului, Maj. Sa a întărit alegerea episcopului ev. din Ardél Dr. Friederich Müller.

⁂

Cabinete nóue. Scirile din Paris anunță, că noul cabinet frances, care s'a format sub presidenția lui Casimir Periére s'a presentat în cameră și senat, unde a espus programul politic al guvernului. Acest program nu se deosebesce în esență de declarațiunile, ce le-a făcut fostul ministru-president Dupuy. Cu ocasiunea acésta sala a fost cercetată în mod estraordinar. Diplomații strĕini au luat cu toții parte.

Cabinetul din Italia s'a format sub presidenția lui Zanardelli. Nu e însĕ încă complet, deóre-ce e greu a se afla un bărbat, căruia sĕ i-se încredințeze portofoliul finanțelor.

In Sêrbia a fost încredințat cu formarea cabinetului generalul Gruici. Scirile din Bĕlgrad mai anunță o veste de tot surprinḑĕtóre. In cas, când nu s'ar puté ajunge la formarea unui guvern mai stabil, tinĕrul rege ar fi aplicat a forma un guvern militariu.

Sfințirea bisericei române ortodocs-orientale din Bacitelecul Bicfalĕului.

De sub Vitel 15 Noembre 1893.

Românii din comitatul Treiscaunelor (sĕcuime) pe lângă tótă starea lor apăsată și pe lângă tótă vitrigitatea posiției lor în timpul present, dau semne de viéță, cu deosebire, de când au ajuns sub conducerea actualului protopresbiter dl Coltofeanu. Cu deosebire progresul este evident în acele comune, a căror locuitori în butul tuturor opintirilor rĕuvoitorilor, și-au păstrat intact limba strămoșéscă, datinile și moravurile religióse-morale. Ce-i drept, guvernul la cererea comitatului, a dat signalul la paralisarea dacă nu nimicirea, — desvoltării culturale a românilor din acest comitat, când a decis la începutul anului curent, ca în tóte comunele, unde se află scóle românesci-ortodocse sĕ se înființeze scóle de stat cu limba de propunere curat magiară. Comunele bisericesci-ortodocse în frunte cu protopresbiterul, vĕḑêndu-se amenințate în esistența lor scolară, au făcut tot posibilul pentru regularea salarielor învĕțătoresci și adiustarea scólelor lor confesionale conform pretensiunei legei. Acéstă intreprindere a și succes spre bucuria și mulțămirea generală cu deosebire în comunele mărginașe situate sub munții ostici ai Transilvaniei, unde poporațiunea este mai ferită de curentul cutropitor al patrioților patentați. Singur într'o comună, cea mai bogată, mai impopulată și inteligentă, în Brețcu, din causa intereselor particulare ale conducĕtorilor lacomi, cari au pus interesele lor de rudenie mai pre sus de interesele causei sfinte scolare și și confesionale ale comunei bisericesci Brețcu. Regula-va autoritatea bisericéscă cu obiectivitate dar cu strictețǎ esemplară acéstă afacerea atât de delicată, vom vedé?

Despre situațiunea românilor din sĕcuime în general și a bisericei gr. or. în special s'ar putea scrie multe, fórte multe, dau eu de astădată mĕ voiu mărginì la momentul sĕrbătoresc al sfințirei bisericei gr. or. din Bacitelec.

Prediul Bacitelec este situat pe marginea stîngă a bătrânului Olt și al Fecheteului, aprópe în colțul unde se revarsă cest din urmă rîu în Olt, pe teritoriul comunei politice Bicfalĕu. Acest prediu bisericesce aparține comunei matere: Doberlĕu. Locuitorii acestui prediu 90—100 familii, sunt esclusiv românî de relig. gr. or., ómeni profund religioși și morali, cari și au păstrat cu sfințenie și intactă religiunea, limba maternă și tóte moravurile strămoșesci. Fiind toți proprietari cei mai mulți mateerialicesce binesituați, încă cu 10 ani înainte s'a decis a zidì în locul bisericuței mici și necorespunḑĕtóre o biserică mai spațiósă și din material solid. Ḑis și făcut. Au adunat materialul, au încassat aruncurile, au întreprins colecte astfeliu încât cu ajutoriul dat de autoritatea supremă bisericéscă s'a apucat de lucru, și la anul 1891 au pus biserica sub coperiș. In decursul anului 1892 a înzestrat succesive interiorul bisericei, cu cele mai necesare lucruri astfeliu încât la 8 Noemvrie a. c. în ḑiua de SS. Arch. Mihail și Gavriil au putut sĕ o sfințéscă.

In acéstă ḑi atât de însemnată pentru locuitorii acestei comune, desde-diminéță era totul îmbrăcat în haine de sĕrbătóre. Preoții invitați sosiră de timpuriu, ér poporațiunea din comunele din jur fără deosebire de religiune și naționalitate, curgea în grupuri mari la biserică. Punct la 7 óre s'a început serviciul divin, sub conducerea prea onoratului domn protopresbiter Dimitrie Coltofeanu, asociat de preoții: Ioan Olteanu din Doborlĕu, Moise Greceanul din Chichiș, George Olariu din Lisnĕu, Ioan Popp din Ozun, George Ionescu din Budila, Danil Cojocariu din Teliu, George Dogariu din Marcoș, Alecsie Frateș și George Ludu din Preșmer și Nicolae Puian din Doboli-inferior.

Cântările le-a condus dl Popa învĕțătoriu în Dobêrleu în asociare resp. acompaniare de mai mulți învĕțători din jur. In timp scurt biserica — acest edificiu spațios, înalt și corĕspunḑĕtor pe deplin de a fi lăcaș dumneḑeesc, — s'a umplut de credincioșii evlavioși astfeliu, încât, cei care au sosit după 1 óră dela începutul serviciului nu a mai încăput înăuntru, ci așeḑându-se în jurul bisericei, păreau a fi o mare de ómeni în mijloc cu biserica, a cărei act de sfințire decurgea.

Momentele principale ale actului sfințirei impresionau atât de mult asupra acestui popor credincios, încât sĕ putea ceti pe fața lor acea evlavie profundă care caracteriséză poporul român, a cărui esistență și viéță este atât de strîns legată de religiunea, de biserica sa strămoșască.

Actul sfințirei s'a terminat cu cuvêntarea ocasională a Prea On. D. Prot. D. Coltofean, carele când a amintit, că Escelenția Sa Prea grațiosul nostru archiepiscop și metropolit Miron Romanul asigură pe credincioșii sei bravi din Bacitelec de iubirea Sa Prea Inaltă, și le trimite binecuvêntarea Sa Archipastorală, ca la o lovitură magică, a erupt într'un întreit „sĕ trăiéscă".

După actul sfințirei, preoțimea și învĕțătorimea a fost invitată la casa parochianului Ciripoc, unde li s'a oferit o masă bogată, ér poporațiunea s'a retras fie care la casa lui invitând pe cunoscuții și necunoscuții la casele lor, unde i-a ospĕtat cu adevĕrată ospitalitate, precum se găsesce numai la români.

La masă, cel dintâiu toast l'a ridicat P. O. D. protop. D. Coltofean pentru Escelenția Sa Prea bunul nostru archiep. și metropolit Miron Romanul, care s'a ascultat în picióre de toți cei de față, strigând la sfârșitul toastului un strajnic „ura sĕ trăiéscă" întreit. Al doilea toast la ridicat preotul Oltean din Dobêrlĕu, ca preot local în sănătatea P. O. D. protop. D. Coltofean. După aceea a toastat G. Ludu, paroch în Preșmĕr pentru poporul din Bacitelec. Al 4-lea la ținut preotul N. Puian din Doboli inf. în sănătatatea bravului epitrop Juga, a învĕțătorului emeritat Damian Juga, și a comitetului parochial din Bacitelec, cari deși nu au avut preot local, care se-i conducă, totuși au ajuns ținta sfântă de a vedea opera lor cununată cu succes, dorindu-le ca provedința divină sĕ le ajute a vedea și visul celalalt, zidirea scólei, pentru care sĕ luptă acuma, terminată cu succes, spre fericirea și înflorirea acestei comune pe cât de neînsemnată pe atât de devotată causelor bisericesci scolare. A mai toastat încă George Dogariu paroch în Marcos, M. Greceanul din Chichis etc.

S'a mai întâmplat un incident care merită a fi însĕmnat aici. Anume terminându-se prânḑul, comuna a oferit preoților fungenti câte 2 fl. diurn La oferirea acesteia s'a ridicat preotul Puian din Doboli inf., și în cuvinte puține dar bine simțite, a arĕtat nisuința poporațiunei din Bacitelec de a-și zidi și o scólă corespunḑĕtóre recerințelor moderne din material solid; a arĕtat, că preoțimea carea stă în fruntea afacerilor scolare-bisericesci a dat totdeauna dovadă, că e gata a jertfi pentru aceste instituțiuni sfinte, aducênd pe lângă tótă posiția sa strâmtorată obolul lor pe altariul acestor instituțiuni sacre, propune, ca toți preoții fungenți sĕ abḑică de jumĕtate a diurnului lor în favorul nou zidindei scóle din Bacitelec. Acésta propunere s'a primit cu vii aclamațiuni, depunând fie-care jumătate a diurnului seu la mâna epitropului Juga, cu aceea condițiune că edificiul scólei sĕ se facă din material solid. Acest incident a făcut bună impresiune asupra poporului, vĕḑênd, că preoțimea nóstră, cea mai seracă, și mai rĕu dotată din întréga provincie matropolitană, contribue cu însuflețire spre scopul ridicărei culturei nóstre.

Toți ne-am depărtat cu dorința, ca la anul viitor sĕ ne vedem la sânțirea scólei din Bacitelec. Fie ca ori la sânțirea acestei scóle, ori la sânțirea vre-unei biserici sĕ vedem în mijlocul nostru în anul viitor pe Eselenția Sa metropolitul Miron Romanul, pe carele îl doresce atât de mult poporațiunea acestui ținut, unde nu s'a pomenit sĕ fi fost vre un Archiereu român.

Quintus.

Proiectul de lege despre dreptul matrimonial.

Capitolul ântâiu

Logodna.

§ 1. Pentru logodirea minorenilor se recere învoirea celui ce îi representă înaintea legii.

§ 2. Din logodire nu provine nici un drept de proces referitor la încheierea căsătoriei.

§ 3. Indeplinirea ori-căror condițiuni în casul când logodiții nu s'ar căsători n'are valóre.

§ 4. Dintre logodiți acela, care se retrage dela logodnă fără motive basate sau care a dat motive temeinice celuilalt pentru a se retrage, este dator cu desdaunare celuilalt sau părinților lui.

Desdaunarea nu e permis sĕ întrécă suma cheltuielilor făcute cu scopul de căsătorie.

§ 5. Ceea-ce a dat unul dintre logodiți sau părinții lui celuilalt logodit ca semn de logodire, se consideră că ar fi fost dat cu presupunere, că căsătoria sĕ va întêmpla sau că logodna va subsista până la mórtea unuia dintre logodiți.

Cel-ce a dat motive basate pentru retragere, sau acela dintre logodiți care s'a retras fără motive temeinice, perde dreptul de cerere de înapoiare

Cât despre cererea de înapoiare, hotăresc normele pentru acuse în cas de înavuțire nepermisă

§ 6. Dreptul de desdaunare și de cerere înapoi trece la moștenitori numai în casul acela, dacă cel îndreptățit 'și-a validat dreptul seu pe calea legei.

§ 7. Pretensiunile care se întemeiază pe § 4. și 5 se prescriu după un an socotindu-se din ḑiua, în care s'a încetat starea de logodire.

Capitolul al doilea.

Pedecile de căsătorie.

§ 8. Persóna necapabilă de acținne (§. 149) nu póte încheia căsătorie.

§ 9. Bărbatul nu póte încheia căsătorie înaintea de vîrsta de 18 ani împliniți ér femeiea înaintea de 16 ani împliniți.

Ministrul justiției póte da dispensație.

§ 10. Persóna minorenă nu póte încheia căsătorie fără încuviințarea representantelui ei legal.

§ 11. Spre a se puté căsători o persónă minorenă sub 20 de ani e de trebuință încuviínțarea tatăluí și dacă nu este tată și a mamei.

La un copil nelegitim mamei îi compete a-'și de consimțirea pertru căsătoria lui.

Dacă părinții sunt despărțiți de pat și masă, sau dacă căsĕtoria lor a fost desfăcută, mama are ântăietetea înaintea tatălui cu privire la copilul ce se află în îngrijirea ei.

Cât timp adopțiunea nu e disolvată, părinții trupeșci ai copilului adoptiv n'au drept de a da consimțirea lor.

Părinții, care pentru defecte corporale sau intelectuale, sau în urma despărțirii sunt în continuu împedecați, sau au perdut autoritatea părintéscă sau de tutori, se consideră ca neesistenți, dacă n'au perdut-o din causa administrării averii.

Că părinții sunt împedecați sau nu, acésta o hotărește scaunul orfanal.

§ 12. Când minorenul nu și-a ajuns vîrsta de 20 ani împliniți, și nu are părinți cu drept de consimțire, consimțirea representantului seu legal numai atunci are valóre, dacă autoritatea de tutorat a încuviințat-o.

Acéstă încuviințare nu e necesară când representantul legal al copilului este moșul seu.

§ 13. Dacă representantul legal, sau părinții nu-'și dau consimțirea, atunci pentru încheirea căsătoriei e necesară consimțirea autorității pupilare.

§ 14. Autoritatea pupilară nu decide fără a asculta pe persóna minorenă și trebue se aibă în vedere interesul și viitorul acesteia.

(Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARA

Țéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Eșind din cetate pe strada „têrgul cailor" sau pe pórta de la ulița Scheilor, (Waisenhausgässerthor) ridicată la anul 1828, dăm cu ochii de frumosul edificiu al scólelor române gr. or. ce sĕ naltă la marginea spațului sădit cu pomi, dintre cetate și suburbiul Scheiu. Edificiul acesta este unul dintre cele mai imposante zidiri ale Brașovului, cu o fațadă impunĕtóre și cu dóuĕ aripi laterale. Fațada la mijloc are nălțime de dóuĕ caturi și e împodobită cu columne ornamentale; aici sĕ află sala festivă a scólelor, o sală mare și pompósă, cu galerie și cu decorațiuni frumóse. Aripile sunt cu câte un cat. In acest edificiu și în o casă din vecinătate, cumpĕrată acum de curênd, sĕ află adăpostite unele dintre cele mai însĕmnate scóle ale românilor din Ardél, anume un gimnasiu cu opt clase (liceu), o scólă comercială superióră cu trei clase și o scólă reală inferióră cu patru clase, apoi scóle elementare de băieți și băiete, precum și o clasă superióră (clasa a V-a) de băiete, susținută de reuniunea femeilor române din Brașov. Scóla comercială și reală sunt unicele scóle de feliul acesta, ce le avem noi românii din Ardél.

Scólele aceste au fost întemeiate și sunt susținute, afară de unele donațiuni, făcute în favorul lor, de comunitatea parochială din cetate și de cea din Șcheiu, de la biserica Sântului Niculae, dar cu deosebire din partea acestei din urmă.

Parochienii români gr. or. din Scheiu au înființat deja la anul 1788 o scólă poporală, la biserica S. Niculaie, pentru care fapt au și fost lăudați de autoritățile mai nalte. La 1813 acésta scólă avea douĕ clase, ér la 1837 prin stăruința și zĕlul neobosit al protopopului Ioan Popasu, care mai târḑiu fu ales de episcop al Caransebeșului, sĕ mai deschiseră încă dóue clase.

In cetate neguţătorii români asemenea înfiinţară la 1835 o scólă poporală română, deosebită de scóla poporala grecéscă, care esistă şi acum. Din împreunarea acestor dóue scóle române sĕ născură scólele superióre de adi.

La anul 1850 sĕ învoiră ambele parochii, de-a ridica o scólă centrală cu puteri unite, şi aşa cu începutul anului scolar 1850/1 pe lângă scóla poporală combinată de 3 clase, sĕ deschise şi prima clasă gimnasială. In anii următori sĕ continuà opera începută; cu un zĕl şi însufleţire nobilă românii din Braşov jertfiră sume însemnate pontru scóle. In modul acesta la 1851 sĕ puse temelia edificiului gimnasial de acum; la 1853 s'a completat gimnasiul cu patru clase, ér la 1866, adecă la 16 ani după deschiderea primei clase gimnasiale, gimnasiul era complet cu 8 clase şi în anul acesta sĕ ţinù primul esamen de maturitate. La ajungerea acestui resultat frumos 'şi-au câştigat merite însĕmnate, afară de neguţătorii români din Braşov cu mâna darnică, protopopul amintit mai nainte Ioan Popasu, apoi Gavril Muntén, primul director al scólei († la 1869) şi metropolitul (atunci numai episcop) Andrei Şaguna, care sprigini din tótă puterea bunele intenţii ale braşovenilor şi câştigà isvóre de venite pentrn scóle. De la anul 1869 înainte s'au deschis apoi succesive scólele reale şi comerciale.

Astfel s'au întemeiat scólele centrale române din Braşov, cari ca un sóre strălucitor respândesc radele lor culturale şi binefăcĕtóre în poporul românesc, dând naţiei nóstre an de an mulţi tineri culţi şi cu sciinţă de carte. *) Ele sunt provĕdute cu mijlócele necesare de învĕţământ, precum musee, colecţii, bibliotecă, recuisite etc. conform cerinţelor timpului şi sunt în tóte privinţele fala braşovenilor şi a românilor ardeleni.

(Va urma.)

Convocare.

Reuniunea învĕţătorilor rom. gr. or. din districtul XI Făgăraş, îşi va ţiné adunarea generală din ăst-an în comuna Caţa, protopresbiteratul Cobalmului în dilele 29 şi 30 Novembre a. c. v. la carea sĕ invită a participa toţi membrii, precum şi alţi binevoitori ai acestei corporaţiuni. Epitropiile parochiale sunt îndatorate a provedé pe învĕţătorii cu diurne de cel puţin 1 fl. v. a. pe di şi pauşal de călĕtorie. Absentările nelegitimate se vor pedepsi cu 5 fl. v. a. (§ 9 din Stat.)

Program.

Şedinţa I Luni 29 Novembre 8 óre a. m.

1. Cuvênt presidial şi deschiderea şedinţelor.
2. Cetirea apelului nominal.
3. Alegerea comisiunilor.
4. Raportul comitetului central.
5. Raportul casariului.
6. Raportul bibliotecariului.

Şedinţa II Luni 29 Novembre la 3 óre p. m.

7. Raportul despre negligarea afacerilor în despărţământul Agnita.
8. Raportul comitetului central în privinţa regulamentului afacerilor interne.
9. „Comuna“ prelegere practică din „drepturile şi datorinţele civile, de Ioan Bonea.
10. Primirea elevilor începĕtori în prima di de scólă, tractat de Ioan Urs.

Şedinţa III, Marţi 30 Novembre 10 óre a. m.

După serviciul divin impreunat cu parastas pentru fericiţii reposaţi mitropolitul Andreiu, profesorii I. Popescu şi Dr. I. Crişan şi pentru reposaţii membrii ai reuniunei.

11. Valuta nouă, prelegere practică de Ioan Bănuţ.
12: Activitatea apostolului Pavel, pentru respândirea crestinismului, disertaţiune de Ioan Mihu.
13. Teme, ce eventual sĕ vor mai insinua şi primi.

Şedinţa IV, Marţi 30 Novembre la 3 óre p. m.

14. Referada comisiunilor însărcinate cu censurarea rapórtelor comitetului central al casariului, bibliotecariului şi pentru propuneri.
15. Interpelări şi propuneri.
16. Inchiderea şedinţei.

Făgăraş, 1 Novembre, 1893.

Iuliu Dan, preşedinte. *Ioan Berescu,* secretariu.

---

*) La 1890, s'au împlinit 25 de ani de când s'a făcut (la 1866) primul esamen de maturitate la gimnasiu. In acești 25 de ani au depus maturitatea la gimnasiu în total 263 de tineri. (Vedi: a XXVII programă a gimnasiului, pe anul scól. 1890—1)

Mulţămită publică.

P. T. public, care din incidentul morţii iubitului nostru fiiu, resp. frate Eugen Demetriu Cunţanu, cu multă generositate a încercat alinarea durerii nóstre prin manifestarea condolenţei Sale, binevoiéscă a primi asigurarea recunoscinţei şi mulţămitei nóstre cordiale.

Sibiiu, 24 Novembre, 1893.

Jalnica familie.

---

ad Nr. pp 604/893 [235] 2—3

Concurs repeţit.

In urma ordinului consistorial d. dto 15 Decembre 1892 Nr. 8100/B prin acésta, sĕ escrie concurs repeţit, pentru intregirea parochiei de a III clasă Feneşel cu prediul Cerc, cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 400 fl.

Doritorii de a competa la acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite în sensul Statutului organic şi a Regulamentului pentru parochii, subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul prefipt; dela care 'şi pot lua informaţiune, despre starea parochiei şi a venitelor ei.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Cluşului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluş, 16 Octobre 1893.

Tulliu Roşescu,
protopresbiter.

Univers. medic
Dr. Henrich König,
medic specialist pentru **Obstretică (moşit), pentru bóle de femei, de copii, de piele şi morburi secsuale.** [234] 2—6

Ordinéză de nou: pentru femei dela órele 10—12, pentru bărbaţi dela órele 12—1 de di.
Strada Morii Nr. 4, catul 1.

Spre binevoitóre luare aminte!

Spre a face onorat. public mai uşor accesibilă probata

Bere de Steinbruch

am înfiinţat în piaţa de aici **(strada Schewis nr. 3)** pentru Sibiiu şi împrejurime **un deposit al bereriei nóstre,** provĕdut cu gheţare şi împreunat cu macara. Tot acolo se primesc deja şi esecută punctual ori-ce comande.

Berea Steinbruch se capĕtă deja în mulţime de birturi, cafenele mai bune, hotele, băcănii. Sticlele sunt provĕdute cu vignete şi dupuşele cu marca fabricei.

Cu deosebit respect

Depositul principal pentru Sibiiu al primei berării ung. pe acţii din Steinbruch.

[233] 3—3

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. Oradea-mare sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.48	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. Cluş. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—		2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. Teiuş. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. Copşa-mică sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. Braşov sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta—Arad—Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. Arad sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38						

Budapesta, gara de vest—Orşova—Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. Timişóra sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea—Oşorheiu—Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Rdaector responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 131 Sibiiu, Sâmbătă 27 Novembre (9 Decembre) 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cea mai nóuă lovitură.

A fost un timp de tristă aducere aminte, timpul Aprobatelor și Compilatelor, când poporul român din acésta țară era prin legile țerei numai suferit în strămoșescul seu pămênt, ér religiunea sa ortodocsă huiduită ca și el, nerecunoscută și scósă de sub scutul legii. Pe acésta vreme barbară, dacă românii de prin comitate voiau sĕ ridice în vre-o comună lăcaș sânt spre mărirea lui Dumnedeu, erau nevoiți sĕ și-l cladéscă numai din lemn și nu de zid și nu se suferia, ca sântul locaș sĕ se facă în comună, în mijlocul credincioșilor, ci la o margine de sat sau în vre-o uliță părăsită, laterală, ca și prin loc și prin forma esternă sĕ se vadă umilința, la care era supusă biserica română.

Așa voiau atunci proprietarii de pe sate și bietul iobagiu român trebuia sĕ-și plece capul cu umilință, căci în cartea sorții pentru el nu era scris alt cuvênt, decât: suferința.

Timpurile însĕ s'au schimbat, s'au îndulcit; anul 1848 a pus capĕt acestor stări de lucruri de tristă memorie și poporului românesc și bisericei sale ii s'a recunoscut prin lege drepturile, ce-'i compet unui cetățên liber, care pórtă sarcinele publice și-'și împlinesce datorințele impuse prin lege.

Și cu tóte aceste și acum, durere, în secolul luminilor și al libertăților, se întêmplă adeseori, că poporul român și biserica sa este vecsată, tractată mașter, ba chiar împedecată în bunele ei intenții de-a se consolida și a înainta pe calea sa naturală, în interesul bine priceput al patriei.

Casul cel mai nou de feliul acesta, oprirea zidirei bisericei ortodocse în parochia nóstră gr. or. din Doboli inf, — despre care cetitorii nostri au o descriere detaiată în cei doi numeri anteriori ai fóiei nótsre — ne dă o probă eclatantă despre adevĕrul celor dise mai nainte. Un popor sĕrac, dar plin de rĕvnă față de religiunea sa, în frunte cu părintele seu sufletesc, cu parochul, voiesce din mijlócele sale adunate cu grele osteneli sĕ ridice un locaș sânt, o biserică și în acésta a sa nobilă intenție este împedecat, — de cine? de aceia, cari ar trebuì sĕ-i tindă mână de ajutor, de autoritățile locale: de notariul comunal, de solgăbirău, de comitat. Și pentru ce? Pentru că acest popor e „valach gr. oriental“ și ca atare are cutezanța a intenționa sĕ-și ridice biserica la un loc de frunte în comună, lângă drumul țerii și în șir cu biserica reformată! Nu, acésta nu se póte și sub pretecste ridicole sĕ interdice zidirea pe acel loc și îi sĕ aviséză un alt loc în o uliță tinósă, dosnică, ascunsă de ochii lumii. Cum s'ar și puté suferì, ca dl notar și solgăbirău, de câte ori umblă prin comună sĕ dea mereu cu ochii de biserica valachă? cum s'ar puté suferì, ca călătoriul, ce trece pe drum, sĕ vadă, că și în Treiscaune, în Secuime, sunt români cu biserici și scóle frumóse!

Ințelegem intenția celor din Treiscaune, atât a celor de la sate, cât și a celor de la comitat. O ințelegem din cele ce vedem, că sĕ petrec dilnic, căci dóră comitatele sunt, cari croiesc la planuri pentru estirparea „agitațiunei valache.“ Scim și aceea, că în Secuime și în special în Treiscaune, se lucră anume pentru de-a nimicì așĕdĕmintele culturale române: scólele

„In jurul comunei bisericesci Doboli inf. — scrie corespondentul nostru — s'au nimicit scólele confesionale în tóte comunele locuite de români.“ Cu acésta intenție stă în legătură și oprirea zidirei bisericei din Doboli inf și asaltarea scólei de acolo. Aceste, precum am dis, le ințelegem, căci dedați suntem a vedé casuri analóge și în alte părți.

Ne-a surprins însĕ dureros, când am aflat, că chiar și ministrul Hieronymi, ca ultimul for de recurat a aprobat decisiunea pretorelui, cu motivele ei ridicole și trase de pĕr, în loc ca sĕ o casseze. Ne a surprins din causă, că precum amintesce și corespondentul nostru, nu de mult tot acel ministru a conces ovreilor din Pojon sĕ-și zidéscă sinagoga lângă o biserică catolică, adecă ceea-ce a conces sinagogei, bisericei gr. or. nu se concede; ne-a surprins apoi, că min. Hironymi este acela, care accentuéză împăcarea românilor, prin împlinirea justelor pretensiuni ale lor, dar acum vedem, că — numai din gură, ér' nu și prin fapte, căci dacă ar fi vorba de împlinirea de pretensiune justă, unde este o causă mai justă ca cea a poporului din Doboli inf.?

Ce vor dice la acest cas ceialți propagatori ai ideei de înfrățire și împăcare magiaro-română, d-nii Dr. Iancsó, Horváth Gyula etc? Sĕ vor sili, ca și de alte ori, a ne convinge, că nu ni s'a făcut nedreptate și că autoritățile au fost în drept a oprì zidirea bisericei? Asemenea procedură însĕ este identică, cu întêmplarea, când cineva îți trage o palmă și imediat după aceea vrea sĕ te capaciteze, că el nu te-a lovit, ér dacă strigi și sbieri, sĕ te audă lumea, te timbréză de resvrĕtitor. O palmă a căpĕtat întréga nóstră biserică ortodocsă prin casul dela Doboli inf. ér' dacă noi strigăm, ca sĕ ne audă lumea, îți vin foile magiare și dic, că ești „hazaáruló“.

O lovitură am căpĕtat, pe nedreptul, și cât timp se dau asemenea lovituri poporului românesc și bisericei lui, persecutată este ea și nimenea sĕ nu dică, că nu este așa, căci nóue faptele ne sunt normative, ele vorbesc, ér' nu cuvintele dulci și amăgitóre, ce sĕ rostesc în dietă s'au în vre o adunare, nici cele ce sĕ scriu în un stil bombastic prin colónele diarelor, pe hârtie, dar numai vorbe sunt și pe hârtie remân.

Căsătoria.

II.

Tronând împĕrăția harică a Mântuitoriului, învĕțăturile și doctrinele reformatoriului lumei și regeneratorului némului omenesc au prins rădăcini și teren cu atât mai mare, cu cât ele n'au fost numai idei abstracte, ci în adevĕr precepte morale, care s'au aplicat cu cel mai mare succes și efect în viéța practică, ér aplicarea lor a dat nascere în lume unei nouĕ vieți, care condiționéză raporturile sociale de preceptele moralei creștinesci.

Ca un isvor curat al acestei vieți din nou înaugurate și ca fundamentul societății morale creștine s'a privit căsătoria, acest act sĕrbătoresc, pe care Mântuitoriul Christos însuși l'a înălțat la taină, și prin a cărei sânțenie mistică se revarsă darurile cele bogate asupra celor ce își dau mâna și se légă pe viéță, sigilând acéstă legare conjugală cu jurămêntul de mărturisire al iubirei nestrămutate reciproce.

Credința în sânțenia acestei taine este nu numai motorul principal al faptelor celor bune, pe care apostolul Pavel le pune ca cel mai înalt postulat al creștinismului, condiționat de puterea harică, dar o sancționéză pe ea de o lege indispensabilă, prin care se pot realisa vîrtuțile vieții morale în căsătorie.

Sânțenia ei norméză datorințele și obligațiunile sub tóte punctele de vedere; ea nu apare ca o lege, care sĕ fie productul unei fantasii simple sau a unei speculațiuni omenesci personale, creată numai din interes speculativ material, și care condiționéză împlinirea obligațiunilor într'un mod superficial, după

FOIȚA.

IRONIA SORȚII

Noveletă

de

Margareta Moldovan.

(Incheere).

Era în luna lui Maiu. Elena slăbise într'atâta, încât sĕ puse în pat. Aici petrecù aprópe dóuĕ luni. Pe la finea lui Iuniu bóla părea, că își ajunse culmea. Ingrijirea pentru copila ei, începù a o tortura și mai mult. Simțind apoi că puterile încep a o părăsi, într'o di sĕ ridicà puțin în pat și cu mână slabă tremurândă scrise lui Octavian următórea epistolă:

Iubite Octaviane!

Mult nu îți pot scrie, deórece sunt fórte slabă. De douĕ luni sunt în pat. Dilele îmi sunt numĕrate. Te rog din inimă, ca imediat după primirea acestei scrisori, sĕ vii. Am o rugare cătră tine, care cred, că nu mi-o vei refusa, luând în considerare trecutul șì iubirea nóstră. La revedere. Te salută a ta care te iubesce

Elena.

A treia di séra după primirea epistolei, Octavian era lângă patul Elenei.

Ce mare ii fù mirarea, când vĕdù fața palidă și vestedă a Elenei. Nu mai rĕmase nici urmă din fața ei plină de viață de odinióră numai ochii, aceștia aveau șì acum espresiunea bunetei și nobleței, privirea lor însĕ era ca a unei licăriri de lumină ce e spre sfîrșit.

— „Tu ești Octaviane? dise ea cu glas aprópe stîns. — Cugetam, că nu vei mai sosi odată... Bine ai făcut că ai venit... Vreau sĕ te rog de ceva, căci... căci nu sciu câte dile mai am și vreau sĕ mor liniștită.

— „Ce vorbesci de mórte Eleno dragă, dór tu nu ești așa de slabă...“

— „Ba sunt slabă.... mĕ simt de tot slăbită... Elenuța unde-i?

— „Aici. Vino Elenuță că te chiamă mama“.

Elena își întinse mâna slăbită după copilă.

Acésta prinse mâna mamei sale și își lipì obrăzuțul de ea.

— „Vedi Octaviane copila acésta pentru ea am fost fórte îngrijită. — Te-am rugat sĕ vii, sĕ o las în grija ta. Așa dar, că vei împlini rugarea mea? — Ia-o la tine îngrijesce-o și fi bun cu ea ca un părinte. Ea e deja deprinsă cu numele tĕu și te cunósce, căci în timpul din urmă i-am vorbit mult de tine, e mică și ii poți câștiga iubirea ușor. — Ca sĕ fiu și mai liniștită jură'mi că vei îngriji-o și nu o vei lăsa dela tine, până sĕ va mărita. Vreai sĕ îmi juri?“

— „Cum sĕ nu vreau. Iți jur pe inima și consciința mea, că până voiu trăi, mĕ voiu îngriji de ea părințesce. Óre s'ar putea altfel? Nu îmi este mie și ea tot atât de iubită și tot atât de scumpă ca și tine? Cugetă și aduți aminte de trecut și atunci nu vei dubita în mine“.

— „Ai drept Octaviane, și iartă dacă nu m'am cugetat mai nainte la trecut și la inima ta nobilă,... nu a fost dór neîncrederea, că te-am făcut sĕ îmi juri, ... ci îngrijirea de mamă. — Tu nu scii Octaviane ce va sĕ dică a fi mamă, — a fi părinte, și Dómne greu este a murì, când scii, că îți lași copii orfani.... Ah, nu mĕ lăsa Octaviane mor... pentru Dumnedeu mĕ nădușesc... ține-mĕ“.

Peste câte-a minute sĕ mai liniști.

Douĕ dile mai trăi încă ,dar aceste douĕ dile le petrecù în agonie, fără consciință de sine.

A dóua di nóptea adurmi liniștită — pentru totdeuna.

*

In orășelul cel mai frumos și romantic din provincia V. sĕ aședà de câți-va ani un tinĕr ca medic. El venise cu o fetiță mică, despre care toți ómenii sciiau, că este sora lui. Era unul dintre cei mai iubiți ómeni ai orașului, — era medic bun, milos și bun de inimă, era un binefăcĕtor al locuitorilor din oraș, și din împregiurimea întrégă. Tótă viața și-o jertfea pentru binele ómenilor și pentru crescerea surorii sale. Copila acésta era pentru el totul. Nu cruța obosélă, nimic, numai sĕ își vadă sorióra îndestulită și fericită.

Cele mai plăcute momente ale lui erau când lua pe sora-sa pe genunchi și ii vorbea de mama-sa, adeseori așa sĕ adêncea în istorisirea acésta, încât pătruns până în inimă de cele spuse de el, lacrimile ii curgea șiróe pe față în jos. Plângea împreună cu mica copilă. — Era Octavian și Elenuța.

cum şi spiritul ei póte fi egoistic-personal; — ci ea este un resultat al revelaţiunei divine, sancţionat prin mântuitoriul Christos, este, cum ḑice Chrisostom, un act de renascere spirituală, prin care cei-ce se cunună cu ajutoriul harului Mântuitoriului îşi acomodézâ viéţa lor preceptelor morale evangelice, rĕmân împreunaţi în spirit cu Dumneḑeu şi tind la perfecţiune, după preceptul Mântuitoriului: Fiţi perfecţi, precum şi Tatăl cel din ceriuri perfect este; — dându-ne ca esemplu viu şi demn însăşi viéţa Cuvêntului lui Dumneḑeu, carele s'a dat pe sine omenirei, ca sĕ o renască şi sĕ o ducă la triumful mântuirei.

Acest resultat, la care tinde omenimea nu se póte ajunge prin idei şi învĕţături abstracte, de care s'a folosit anticitatea şi păgânismul, ele n'au contribuit, am putea ḑice nimic a scóte omenirea din mórtea morală şi din starea de decădenţă, în care se afla. Moraliştii cei mari ai lumei antice au trebuit sĕ bea păharul otrăvitor, ca eflucs al învĕţăturilor lor morale. Aşa a murit Socrate. Preceptele lui Seneca, Platon, Marcu Aurel, au rĕmas ca nesce lumini strălucitóre, pe care le admiră lumea, dar cărora le lipsesce căldura moralei creştine şi a preceptelor evangelice.

Francmasonismul şi tendinţele spiritului pretins liberal din ḑiua de aḑi, ca sĕ slăbéscă autoritatea bisericéscă, cércă sĕ pĕtrundă în altariul bisericei, sĕ înjoséscă pristolul ei, făcĕnd drept administratori ai unui act bisericesc organe laice, care póte altă credinţă profeséză, pot fi atei, cari în inima lor diabolică de Dumneḑeu nu se tem, ér de ómeni nu se ruşinézâ. Ei pot face o descriere a dreptului, pot crea legi speculative, dar acelor legi le lipsesce inspiraţia unei sfere religióse, le lipsesce tăria morală şi căldura; ele vor rĕmâné legi sarbede, dictate din orgoliul şi egoismul personal şi tendenţele lor puse mai pe jos decât tendenţele anticităţii, căci legislatorii morali ai vechimei căutau cel puţin sĕ promoveze moralitatea după conceptul lor, ér în ḑilele nóstre, în pretinsul seclu al luminilor, se manifestézâ tendenţa pe faţă, aducêndu-se legi chiar deobligătóre, prin forţă brachială, — tendenţa — de a slăbì raporturile social-morale, pentru întărirea cărora biserica lui Christos a lucrat 19 secole.

Dar sĕ trecem, căci nici comparare nu se póte face între aceste convenţii personale de speculaţiune cu înaltul ideal al sântei taine de căsătorie, aşa precum el a fost contemplat de biserica creştinéscă şi precum se practică în biserică. Importanţa lui morală isvorîtă din caracterul divin culminézâ în preceptul apostolului ginţilor: *Bărbaţilor, iubiţi-vĕ femeile, precum Christos a iubit biserica şi pre sine s'a dat pentru ea* (Ef. 25).

Ce precept putea staverí mai cu tărie raporturile între barbat şi femee decât imaginea raporturilor între Christos şi biserica sa. El şi biserica sa una sunt în eternitate, el s'a adus jertfă pentru ridicarea bisericei sale, el lucrézâ prin trênsa la mântuirea omenimei, pe care o chiamă la limanul cel fericit. *Corpul femeei* — ḑice sânta sciptură — *numai este întru stăpânirea sa, ci în a bărbatului, de asemenea corpul bărbatului nu mai este întru puterea sa ci într'a femeei... Nimenea nici odată nu şi-a urît trupul seu, ci îl hrănesce şi îl încălḑesce pe el, — ca Christos biserira.*

Şi îngrigirea reciprocă de trupurile lor, ca de „vasele cele mai curate“ de care se face amintire în sânta scriptură, nu se póte îndeplini decât prin puterea harică; iubirea lor reciprocă o cimentézâ acésta putere, putênd ei petrece întru credinţă, în dragoste şi în înţelepciune, mântuindui-se prin nascerea e fii (Tim. I, 2, 11.)

Când cei-ce se căsătoresc îşi dau mâna, de sus din ceruri o altă mână Atot puternică îi binecuvintézâ, şi credinţa în acésta binecuvêntare, isvorită din graţia divină, deschide rodul minţii lor, le încălḑesce boldul inimii, îi „renasce“ pentru a fi curaţi şi sânţi în nóua viéţă, în care au intrat. Mâna Atot-puternică le vine în ajutoriu pentru a se îmbogăţi în fapte bune şi în virtute.

Acesta e şi motivul, pentru care sântul Chrisostom, demândă tinerilor ca ei mai nainte de a se lega în viéţa conjugală sĕ petrécă în rugăciuni şi sĕ cunóscă învĕţăturile bisericesci. Aici îşi află esplicare şi espunerile lui Tertulian, că numai după-ce episcopul cu sfatul presbiterilor hotăra ca sĕ se facă căsătoria, da binecuvêntarea sa. Tinerii trebuiau sĕ fie dar pregătiţi la acest mare şi însemnat pas din viéţă, ca sĕ se pótă împliní macsima lui Solomon: *Muere barbată, cine va afla, mai scumpă este una ca acésta decât tóte pietrile cele de mult preţ. Nădăşduesce spre dênsa inima bărbatului; una ca acésta nu se va lipsí de bune ago niseli.... Mânile sale întinde spre cele de folos şi gura o deschide cu socotéla şi după lege...* ér drept esemplu cu câtă sânţenie are a se considera acest act, ni se pune înainte nunta tinĕrului Tovie, carele şi-a adus aminte de cuvintele lui Rafael, petrecênd acest act ca cel mai sânţit moment al vieţii sale.

Numai căsătoria „după Domnul“ póte sĕ aducă adevĕrata fericire casnică, numai prin ea se pot pune temeliile unei vieţi morale-religióse, căci credinţa în sânţenia ei este o putere activă harică, care se manifestézâ în faptele bune şi în vîrtuţile creştinesci. Prin ea se rìdică femeia la nivelul şi importanţa, ce trebue sĕ i-se dea; prin caracterul ei sânţit s'a pus piedecă poligamiei, care în timpul de astăḑi se manifestézâ prin aşa numitul concubinat, neţinênd cont de cuvêntul divin: bărbatul sĕ fie al unei femei soţ, cu carea el a devenit „un singur trup“.

Prin caracterul unităţii şi al indisolubilităţii sale căsătoria creştină a fost factorul cel mai puternic al vieţii religióse-morale prin urmare şi al prosperităţii sociale şi al forţei statelor; pentru-că legătura harică sânţesce paşii şi nobilitézâ inima; ér sânţenia tainei face *din sentimentul de obligaţiune un sentiment viu şi puternic de iubire,* din care isvoresc darurile fericirei, condiţionate de vîrtuţile creştinesci.

Noi ca creştini numai în aceste vederi putem trăí, numai aceste doctrine le putem profesa, deci tóte încercările speculative de a se degrada sânţenia tainei căsătoriei la o simplă convenţie personală, sunt acte, care atacă caracterul moral religios şi slăbesc fundamentul moral-social. In contra acestor încercări biserica lui Christos are sĕ lupte cu tóte armele morale şi legale şi pentru un mai bun succes, datori sunt sĕ se învrednicéscă de laurii acestei lupte toţi membrii bisericei.

Ioan Broju

Dacoromânismul şi politica culturală magiară.

(Din „Egyetértés“.)

XII

Rolul scólelor superióre şi al sciinţii.

(Incheere).

Ne place a ḑice, că noi suntem în Orient rĕspânditorii culturei apusene, dar nici odată nu ni-a trăsnit prin minte, ca sĕ cercetăm în mod critic, că óre cari sunt şi în ce constau acele moduri şi mijlóce cu ajutorul cărora pretindem a lăţi civilisaţia apusênă în Orient, sau cel puţin voim a o ăţi. Pentru ca noi sĕ putem lăţi civilisaţia Orient, trebue înainte de tóte sĕ ne aranjăm astfel universităţile, încât vecinii nostrii din Orient sĕ fie siliţi a venì la noi, ca sĕ înveţe tot ce nu pot învĕţa nici în patria lor, nici în străinătate. Acest unic, pe care nu-l pot învĕta nici acasă, nici în strĕinătate, este istoria lor proprie, cursul desvoltării proprie culturale. In acest unicum, noi am puté fi măiestrii lor în virtutea posiţiunei şi a raporturilor nóstre poliglote. Dar în adevĕr, în ce stare se află, la scólele nóstre superióre, etnografia popórelor din Balcani, filologia comparativă, istoria lor etc.? Pentru acésta n'aflăm espresie mai potrivită decât aceea, că e ruşinósă.

Autorul după-ce accentuézâ că politica magiară faţă de naţionalităţi nu este basată pe cunoscinţe etnografice temeinice şi un profesor, care a atras atenţia unui ministru asupra acestei împrejurări a fost luat în rís, încheie ciclul de articoli cu următórele:

In Iuniu 1892, tocmai în sĕptĕmânile de după ducerea Memorandului la Viena, când opinia publică română era plină de ură contra magiarilor şi când tótă ḑiua nu audiam strigêndu-se altceva pe stradă, decât: Barbaria magiară la Turda; sĕlbătăcia magiarilor; urmaşii hunilor, hunii barbari ucid pe fraţii nostri — mergeam pe-o stradă din Bucuresci târḑiu séra la locuinţa mea. Parte efectul irităcios al evenimentelor de peste ḑi, parte din causa marei călduri, nu puteam adurmi. Am luat o carte şi am cetit următórele: „Magiarii au stăpânit vécuri întregi la Dunărea de jos; e cel mai distins popor creştin în tot Orientul; este veriga de încopciere între rĕsărit şi apus. In decursul acestei lungi domnii însĕ, nu li-a succes sĕ devina chég social între acele popóre, peste cari au domnit. Politicesce magiarul a fost popor distins, dar n'a fost element de cultură. Pe popórele de sub domnia lor ce-i drept le-a ţinut la olaltă, dar cum? — nu prin preponderanţă spirituală, ci numai prin putere fisică mai mare. Din causa acésta au crescut pe încetul peste capul lor elementele ce-i încunjurau şi din an în an a devenit mai simţibilă dorinţa după un element, care nu numai domnesce, ci aduce şi cultură şi întórce pe-o cale comună pe popórele cu desvoltare diferită. Şi când în fine Habsburgii, acest factor rĕspânditor de cultură, au apàrut în Orient şi lupta culturală sistematică şi-a luat direcţie hotărîtă. Acésta este basa culturală-istorică a luptelor politice, pe cari românii le-au purtat apópe două vécuri contra magiarilor“. (Slavici).

Câtă dreptate tristă şi mişcătóre cuprinde acéstă ḑicere! Cât am puté învĕţa din aceste cuvinte ale adversarului nostru! Astfel de gânduri mi-se grămădeau în creeri. Lumina aurorii se ivì la feréstra odăii mele, eu cu ochii somnuroşi, obosit, vĕḑui de-odată apărênd înaintea mea figura amicului meu etnograf, plimbându-se în sus şi în jos prin odaie şi ḑicê d încet! „drept ai avut, drept ai avut, eu aşi fi putut sci, că guvernarea şi politica magiară totdéuna a fost fără sciinţă“.

*

Politica culturală magiară mai are încă, contra daco-românismului, o armă puternică de apĕrare; a întări în avere şi în cultura magiarimea peste tot, dar mai ales acolo, unde este mestecată cu românii. In lupta dintre popóre nici odată învingerea nu cade pe partea aceluia, care e mai mare, ci pe partea aceluia, care este mai cult şi mai avut. Dar pentru-ca poporul magiar sĕ fie întrru adevĕr cult şi avut, trebue instrucţie poporală desvoltată, administraţie eminentă, politică economică înţeléptă.

Rĕul la noi nu este, că suntem puţini, ci că greutatea nóstră intelectuală şi materială este, relativ, bagatelă.

Dr. Jancsó Benedek.

Noutăţi.

Carmen Sylva greu bolnavă. Scirile din Neuwied annuţă, că bóla reginei României s'a agravat în mod considerabil. Medicii înşi-şi sunt fórte îngrigiţi.

* * *

O logodnă romantică. In ḑilele trecute s'a sĕvĕrşit în Genua logodna între princesa de Bavaria Elisabeta, nepóta monarchului nostru şi între locotenentul din armata germană bar. de Seefried. Princesa a cunoscut pe Seefried încă la scóla de joc, a avut ocasiune a conveni mai des cu dênsul şi în fine inimile lor s'au unit aşa de tare, încât princesa s'a esprimat de mai multe ori în cercurile familiare, că dênsa numai după Seefried se mărită, ori rĕmâne nemăritată. Dar nici părinţii, nici celelalte rudenii nu erau învoite la o astfel de căsătorie. Locotenentul Seefried a fost transferat dela München în garnisóna din Metz, credêndu-se, că astfeliu se vor putea rĕci relaţiunile între tineri. Princesa Elisabeta însĕ câştigà pentru acésta càsătorie pe unchiul seu, monarchul nostru şi Maj Sa promite a-i ajuta sĕ-şi ducă în îndeplinire dorinţa. „Eu voesc numai căsătorie fericită în familia mea“, a ḑis monarchul. Logodna s'a făcut prin episcopul din Genua şi se vorbesce, că mirele Seefried va fi ridicat la un titlu nobilitar mai înalt, se va înrola în armata austro-ungară şi monarchul nostru va dărui pe tineri cu un bun în Austria.

* * *

Regularea Oltului. In ministeriul unguresc de agricultură se lucrézâ la elaborarea unui plan pentru regularea Oltului. Cu elaborarea planului a fost însărcinat oficiul de inginerie hydraulică din Biserica-albă care deja a şi terminat planul şi l a înaintat ḑilele acestea la ministeriu, care va avé sĕ stabiléscă bugetul necesar. In sensul acestui plan, rîul Olt dela Făgăraş şi până la Turnul-roşu se face navigabil.

* * *

Daruri. Foile din România scriu, că episcopul de Buzeu a lăsat averea sa în bani, în sumă de 600.000 lei pentru scólele rurale din România.

— Metropolitul Moldovei va dăruí bogata sa bibliotecă Academiei-Române, spre care scop a lăsat sĕ se facă un inventar al bibliotecei.

* * *

Congresul studenţilor universitari magiari se va ţiné probabil la Cluş. Agendele sunt: 1. Mensa academica. 2. Casă de studenţi. 3. A lua posiţie faţă cu „atacurile“ tinerimei române.

* * *

Manevre de iarnă. Foile polone scriu, că în Ianuarie 1894 sĕ vor ţiné manevre de iarnă între Cracovia şi Prsemysl, luând parte la ele trei corpuri de armată.

* * *

„Oesterreich-Ungarn in Wort und Bild“. Comitetul redacţional al acestei lucrări istorice s'a adresat către dl prof. Dr. Dimitrie Onciul, ca sĕ ia asupra-şi scrierea istoriei Bucovinei până la împreunarea ei cu Austria (1775), ér cu scrierea istoriei dela anul 1775 până în timpul cel mai nou este însărcinat dl prof. Dr. Zieglauer, spune „Gaz. Buc.“

* * *

Societatea academică „Junimea“ va sĕrba aniversarea a XVI a fundării sale Luni în 29 Novembre (11 Decembre) a. c. în sala filarmonică din Cernăuţi. Inceputul la 8 óre sara.

* * *

Invĕţământul în întréga Europă. Intre tóte statele Europei regatul Sacsoniei sta pre cea mai înaltă tréptă cu privire la cultura scolară. Din întréga populaţie a regatului numai o.2 procente sunt, cari nu sciu cetì şi scrie. In celelalte state raportul este următoriul: In Norvegia sunt 0.3 procente din cetăţenii cari nu sciu cetì, în Bavaria şi Şvedia sunt 0.4; în Prusia 0.6, în Filanda 1·9; în Francia 9·5%; Urmézâ Austria cu 26·6 procenţi şi Italia cu 42. Mai mult de jumĕtate din populaţie nu scie cetì: în Rusia cu 78·3 procente: în Sêrbia cu 79·3%; în România cu 82% şi în Bulgaria cu 85 procente din locuitori, scrie „Scóla poporală“.

* * *

Noul cabinet sêrbesc s'a constituit sub presidiul lui Gruici, ministru presideut şi de esterne. Un membru de tot nou al cabinetului este Milenco Vesnici, ministru de culte şi instrucţie. In programul noului ministeriu sĕ accentuézâ regularea finanţelor ţerii, încassarea regulată a dărilor, economii, consolidarea puterii statului, crearea unui institut de credit agricol şi reformarea învĕţământului poporal şi mediu.

* * *

Un banchet în onórea lui Zola. cietatea ḑiaristilor străini din Paris, scrie Coresp. română" a dat un banchet în onó- marelui scriitor. E. Zola a ridicat un pentru prosperitatea representanţilor ei, urându-le realisarea visului, care pe nsul şi în somn şi deşteptat îl muncesce: ca presa din întrégă lume sĕ ajungă o singură corporaţiune, în interesul păcei şi desarmării generale!

* * *

Órele de lucru în Francia. Guvernul frances a propus un proiect de lege, prin care órele de muncă ale lucrătorilor şi lucrătórelor de prin fabrici e redus la 10 óre pe ḑi, cu un interval de o óră pentru mâncare. Óra o va alege fiecare lucrător, după-cum îi va conveni mai bine.

Sânţirea bisericei din Ţelina.

Şighişóra, 15 Nov. 1893.

In 26 Octobre a c. st. v. s'a sânţit nou zidita biserică a comunei bisericesci gr. or din Ţelina protopresbiteratul Şighişórei, comitatul Têrnavei Mari, despre care ocasiune festivă, pe cât de rară, pe atât de însemnată viu cu tótă onórea a vĕ raporta următórele:

Aspectul sĕrbătoresc ce-l avea întrégă comună Ţelina în ḑiua de 26 Octobre des de diminéţă, curăţenia stradelor, curţilor, mişcarea viuă a populaţiunei şi încurgerea streinilor în vestminte sĕrbătoresci vestiau privitoriului festivitate rară pentru aceea ḑi în comună.

Pe la 7 óre diminéţa, când sĕ dădu signalul prin sunetul clopotelor bisericei — public numĕros — preoţi, învĕţători şi mireni sĕ strecurau pe stradele comunei în spre nou zidita biserică, carea îi primea cu înscripţia pórtei triumfale: „Bine aţi venit". In scurt timp biserica era îndesuită de popor din loc şi jur, — pe când sĕ începu ceremonialul prescris sub conducerea domnului protopresbiter al tractului Dimitriei Moldovan, însoţit de 13 preoţi din tract şi jur

In decursul sânţirei apei, dându-sĕ cetire ordinului Escelenţiei Sale înalt prea sânţitului Domn Archiepiscop şi metropolit şi a P. V. Contistor archidiecesan, prin care părintele protopresbiter a primit onorifica însărcinare de a conduce actul sânţirei acestei biserici, — publicul ascultător erupse în strigate nesfârşite „sĕ trăiéscă" la adresa Escelenţiei Sale şi a P. V. Consistoriu, de unde continuându-se ceremonialul sânţirei, după încungiurarea noului edificiu bisericesc între sunetele clopotelor, rugăciunile şi cântările prescrise, sĕ celebră sânta liturgie, — după terminarea căreia părintele protopresbiter Dimitrie Moldovan, urcându-se pe amvon rostì o cuventare ocasională pătrunḑătóre, ascultată cu viu interes de public, — care stórse lacrămi din ochii ascultătorilor accentuând jertfele însemnate ale poporului întru mântuirea sufletéscă prin rídicarea noului locaş dumneḑeesc, — precum şi ajutórele date comunei de măritul Cónsistoriu, de prea graţiosul nostru monarch ş. a.

Dacă e ca sĕ revin la însuşi edificiul nou bisericesc, fără îndoiélă este un edificiu pompos situat la loc şes, potrivit cam în mijlocul comunei, care nu póte decât sĕ servéscă spre onóre acestei comune curat românesci locuită de credincioşi esclusiv ortodocsi, cari pre lângă jertfele însemnate depuse pentru edificarea nouei biserici în suma la aprópe 7000 fl. uniţi în cugete şi simţiri, între vitregitătile timpului de faţă au conlucrat din resputeri cu mari jertfe şi isbutit a elupta drepturile întru'n proces urbarial purtat un şir lung de ani faţă cu comunitatea Şighişórei, a cărei spital orăşenesc este posesorul unui domeniu în aceea comună şi astăḑi acel proces dobândit, — comuna bisericéscă de acolo a devenit în stadiul unei înfloriri înbucurătóre. Spre meritata lauda comunei, parochului conducător Nicolau Enciu şi în direcţiunea edificărei bisericei în partea inspecţiunei, a supravegherei şi spre lauda zelosului şi neobositului protopresbiter tractual Dimitrie Moldovan am atins acestea, care fără preget şi în tot locul decâte ori l-a chemat datorinţa a fost la înălţimea chemărei sale, povĕţuind poporul cu faptă şi cuvênt şi ocârmuindu l la ajungerea scopului şi delăturând obstaculele cu hărnicia unui adevĕrat păstoriu şi conducătoriu tractual.

După terminarea serviciului dumneḑeesc preoţimea participantă, învĕţători şi alţi inteligenţi au fost întruniţi la un bogat prânḑ în locuinţa epitropului primar, la care nu au lipsit nici toastele. Primul toast l'a ridicat părintele protopresbiter în sănătatea Escelenţiei Sale Miron Romanul, ca cap al bisericei, apoi parochul Ferihazului Zachariă Ganea în sănătatea Ilustrităţii Sale archimandritul şi vicariul archiepiscopesc şi a Veneraţilor membrii consistoriali, parochul din Ruja Nicolau Babeş în sănătatea protopresbiterului tractual, al doilea în sănătatea membrilor comitetului naţional, în special atingênd fericita scăpare în sănătate bărbatului nostrn naţional Dr. Vasilie Lucaciu, apoi în sănătatea femeei române, în sănătatea parochului local şi a poporului pentru bunăstarea şi înflorirea bisericei parochul din Saschiz George Şoneriu ş. a. cari tóte au fost urmate de nesfêrşite „sĕ trăiéscă".

Pela órele 4 p m. călĕtorii sĕ depărtară plini de bucurie pentru starea înfloritóre, în care a păşit comuna Ţelina după atâtea lupte prestate pe câmpul progresului.

Un participant.

Proiectul de lege despre dreptul matrimonial.

(Urmare.)

§ 15. Nu pot încheia căsătorie:

a) rudele în linie directă;

b) fraţi şi surori nici atunci când au comun numai tată, sau comună numai mamă;

c) unul dintre căsătoriţi cu rudele în linie directă de ale celuilalt dintre căsătoriţi chiar şi după ce s'ar declara de desfăcută cătătoria sau de nevalabilă.

Legitimitatea sau nelegimitatea originei nu presentă nici o deosebire.

§ 16. Căsĕtorie nouă nu póte încheia acela, a cărui căsătorie precedentă nu este nimicită, sau n'a fost declarată de nevalidă, esceptând dacă căsătoria lui anterióră este nulă.

In casul daclarări de mórte, sunt normativi §§-ii 94 şi 95.

§ 17. Nu póte încheia căsătoria:

a) cel-ce 'şi a omorít soţul în căsătorie ucis cu inteţie sau 'i-a atentat la viéţă, anume cu acela, cu a cărui consimţire sau ajutor a sĕvîrşit fapta.

b) cel-ce a omorît, ucis cu intenţie sau atentat la viéţa unuia dintre soţi, şi anume cu acela dintre ei, cu al cărui comsimţĕmênt sau ajutor a sĕvirşit tapta,

§ 18. Este interḑis a se căsătorì acea persónă, în contra cărei s'a pornit procedură de punere sub tutelă din causa bólei snfletesci sau a surdo-muţiei, împedecând o înţelegere chiar prin semne, şi în contra căruia:

a) s'a ordonat secuestru, dela publicarea lui până la încetare;

b) s'a pronunţat punerea sub curatelă cu o hotărîre judecătoréscă, dela aducerea acestei hotărîri până la întrarea ei în vigóre

§ 19. Este interḑis ori-şi cărui nevîrstnic, chiar şi cu 29 ani împliniţi, a se căsătorì tără încuviinţarea tatălui sau mamei, şi chiar şi atunci dacă representantul legal 'şi-a dat consimţirea. §§-ii 11, 13 şi 14 sunt a se aplica în conformitate.

§ 20. Este oprită căsătoria cu fraţi şi surori ai rudei în linie directă ascendentă.

Inrudirea şi legături de frate sau soră sunt a se judeca după § 15

Regele póte da dispendaţii la propunerea ministrului de justiţie.

§ 21. Căsătoria este oprită câte vreme adopţiunea nu este disolvată:

a) între cel-ce adoptă şi cel adoptat, precum şi între decsendenţii acestui din urmă;

b) între cel-ce adoptă şi tostul soţ al adoptatului, precum şi decsendenţii lui, deasemenea, precum şi descendenţii lui şi fostul soţ al adoptatului.

Ministrul de justiţie póte da dispensaţie.

§ 22. Casătoria este oprită între tutor precum şi descendenţii lui şi între ai celui sub tutelă, câte vreme ţin raporturile de tutorie.

§ 23. Căsătoria este oprită între aceia, cari sunt opriţi a încheia căsătoria prin judecată de divorţ din causa ruperii căsătoriei.

Regele póte da dipensaţii la propunerea ministrului de justiţie.

§ 24. Este interḑis a se căsătorì câtă vreme căsătoria anterióră n'a fost declarată de nevalidă chiar şi atunci când căsătoria anterióră este nulă.

§ 25. Este oprit a se căsătorí la declararea morţii, dacă soţul celui declarat de mort, sau acela cu care vrea sĕ se căsătorésca, scie sau este dovedit, că cel declarat de mort a supraveţuit ḑiua morţii declarată

§ 26. Este interḑis unuia din căsătoriţi a se căsătorì cu acela, care a fost osândit ca autorul sau participantul la omorul celuilalt soţ.

Regele póte da dispensaţii la propunerea ministrului de justiţie.

§ 27. Este interḑis soţiei a încheia căsătoria nouă înainte de ḑece luni dela încetarea sau declararea de nulitatea a căsătoriei.

Acésta pedecă încetézá dacă într'aceea femeia a născut.

Acéstă interḑicere nu se întinde asupra încheierei unei noue căsătorii permise pe basa unei hotărîri judecătoresci de mórte, şi asupra casului amintit în punctul *c*) § 74.

Ministrul de justiţie póte da dispensaţie.

§ 28. Fără încuviinţarea autorităţilor este interḑis a se căsători aceluia, care după regulele bisericii, la care aparţine, nu póte încheia căsătorie din causa ordinei bisericesci sau din causa votului de călugărie.

§ 29. Căsătoria este interḑisă în lipsa consimţirii de căsătorie necesară în sensul legii militare.

§ 30. Este interḑis a se căsătorì tără vestiri în regulă (§. 52.)

Diregătoriile pot da dispensaţii.

§ 31. La aplicarea §. 17 §. 21 *b*), şi §. 26 nu sĕ ia în consideraţie căsătoria, care a fost declarată de încetată sau fără valóre.

*Capitolul al treilea.**)

Incheierea căsătoriei,

§ 32. Pentru încheierea căsătoriei este necesară învoirea liberă a partidelor. Sila, greşéla şi amăgirea esclud învoirea liberă.

§ 33. Incheierea căsătoriei nu póte fi legată nici de timp, nici de vre-o altă condiţiune. O astfel de reservă se privnsce ca neesistentă

§ 34. Căsătoriei îi premerge publicarea.

Publicarea căsătoriei o pot cere logodiţii în persónă, prin reprentanţii lor legali, sau prin împuternicitul special pentru acest scop.

Publicarea o fac purtătorii matriculelor.

§ 35. Căsătoria trebue sĕ fie publicată în acea comună, care este locuinţa regulată a logodiţilor.

Dacă au diferite sau mai multe locuinţe regulate, atunci publicarea are sĕ se facă în fie-care comună.

Dacă ei nu locuesc de trei luni în ultimul loc, unde sĕ află, atunci trebue sĕ se publice şi acolo, unde li-a fost ultima locuinţă regulată.

§ 36. In lipsa unui domiciliu stabil, se va publica căsătoria în acea comună, unde se află logodiţi şi dacă dela domiciliarea lor în comună n'au trecut trei luni, trebue sĕ se facă şi acolo, unde mai în urmă au stat trei luni. Când un astfel de domiciliu nu se póte constata, atunci căsătoria trebue sĕ fie publicată şi în locul domiciliării, şi în locul natal al logodiţilor.

Dacă nu se póte statorì nici locul domiciului, nici cel natal, atunci purtătorul matriculelor emite o publicaţiune. In casul acesta căsătoria se póte încheia numai după trei luni dela emitarea publicaţiunii.

§ 37. Publicaţiunea o regulézá acel purtător de matricule, care este îndreptăţit sĕ intervină la încheierea căsătoriei. (§ 48) Intre doi astfel de îndreptăţiţi au logodiţii sĕ-şi alégă pe unul.

Dacă purtătorul de matricule a dispus publicarea căsătoriei, atunci el o face în propriul seu cerc şi recércă totodată pe acei purtători de matricule, în al căror cerc are sĕ se publice căsătoria (§§ 35, 36) pentru de-a esecuta publicarea.

Acesti din urmă sunt îndatoraţi sĕ facă acésta fără nici o întârḑiere şi sĕ însciinţeze pe purtătorul de matricule, despre pedecile eventuale.

§ 38. Publicarea căsătoriei póte fi făcută numai dacă partidele dovedesc înaintea purtătorului matriculelor, că posed recerinţele prescrise de lege pentru încheierea căsătoriei.

Logodiţii sunt cu deosebire îndatoraţi a arĕta: atestatele de botez, documentele, care dovedesc învoirea representantului legal şi a părinţilor pentru încheierea căsătoriei, respective încuviinţarea tutoratului (§ 10—13), documentele, cari dovedesc încetarea sau declaraţiunea căsătoriei de nevalabilă sau dovedirea morţii soţului (§§ 16. 24), permisiunea superiorităţii bisericesci, (§ 28) precum şi consensul la căsătorie în sensul legii de recrutare (§ 29), precum şi documentul asupra cautiunii militare recerute de regulele esistente. (Va urma.)

---

*) Alinea 2 şi 3 a §. 34 precum şi a §§. 35 44, 53, 54, 58—60 din capitolulal treilea sunt a se trece în proiectul de lege despre matricula.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Dela gimnasiul românesc în sus, spre méḑăḑi, sĕ estinde suburbiul Scheiu, în o lungime de 4 km. aşeḑat parte în vale, care în sus sĕ tot strîmtézá, parte pe cóstele délurilor, printre grădini cu bogate pometuri. Părţile lui au numiri deosebite, precum: Gróveri, înaintea gimnasiului, Ciocrac, Cóste, după Vişiniş, Cacova, pe Tocile etc. Aici s'au aşeḑat, între românii băstinaşi, lucrătorii români veniţi ca meşteri zidari în secolul al XIV-lea din părţile Bulgariei, la zidirea „bisericei negre" din cetate, amestecându-se cu ei. Acum printre români locuiesc în Scheiu şi saşi, în numĕr mai mic, cari sĕ ocupă cu deosebire cu măestria.

Românii din Scheiu au dóue biserici: una pe Tocile, clădită la 1813 din lemn şi apoi reconstruată de zid la 1825, ér a dóua, cea mai veche, este vestita biserică cu hramul Sântului Niculaie. Acésta este, atât pentru vechime, cât şi în alte privinţe, una dintre cele mai însĕmnate biserici ale românilor din Ardél. Ea sĕ află în mijlocul unei curţi, plantate cu arbori în formă de parc. Pe păreţii ei, atât în lăuntru, cât şi pe dinafară sunt zugrăvite icóne de ale sfinţilor părinţi, între cari sĕ află şi icóna Sântului Niculaie. In lăuntru este provĕḑută cu frumóse ornamente aurite. Turnul principal este încunjurat de patru turnuleţe mai mici; atât biserica, cât şi turnurile sunt de construcţie architectonică frumósă. Ea este una dintre cele mai bogate biserici ale nóstre şi are o archivă, în care sĕ află multe chr sóve vechi, fórte preţióse. Biserica Sântu Niculaie a fost construită la 1392 din l ér la un secol de la clădirea ei, la 1 fost reedificată de zid, cu deosebire torul voevodului Munteniei, Négoie Basarab. Atât Négoie, cât şi alţi voevoḑi ai Munteniei au spriginit în totdeuna nisuinţele culturale ale românilor braşoveni, cari stăteau în nemijlocită atingere, comercială şi culturală, cu principatele române. In decursul timpului biserica a fost în mai multe rênduri renovată şi înfrumseţată. Cea mai însemnată renovare s'a făcut în secolul trecut, la 1730 şi 1739 când a fost mărită, zugrăvită de nou şi împodobită în lăuntru cu ornamente aurite. Renovarea şi împodobirea acésta s'a făcut mai cu samă cu ajutoriul ţarinei Rusiei, Elisabeta, ceea-ce ne arată şi o inscripţie latinéscă, cu litere aurii, din anul 1751, aflătóre de-asupra întrării principale. *)

In Scheiu sĕ află mai departe în dosul edificiului gimnasial baia de abur, care este proprietatea scólelor; apoi pe „Cóste“ un spital pentru alienaţi *) ér în partea de cătră cetate, în Gróveri, sĕ află spitalul civil al oraşului Intre Cetate şi Scheiu, în faţa Gróveriului sĕ află sus pe cósta Têmpei, pe un loc făcut plan, casa de tir (de dat la ţintă), zidită la 1865, în un stil fórte frumos. De aici avem o privelişte admirabilă asupra oraşului şi a délurilor, ce-l încunjóră. (Va urma.)

---

*) Inscripţia este următórea: „Pia Liberalitate Elisabetha Petrovnae Monocratrix (!) Totius Rusiae, Imperatricis Invictae Hic Sacer Locus Est Renevatus. Anno 1751.“

*) Românii din Scheiu numesc de obiceiu acest spital „la Petcuţ“ deórece casa prefăcută în spital fusese mai nainte proprietatea unui om cu numele Petcuţ. —

Loterie.

Mercuri, în 6 Decembre n. 1893.

Brünn: 82 39 72 6 41

---

ad Nr. pp 604/893 [235] 3—3

Concurs repeţit.

In urma ordinului consistorial d. dto 15 Decembre 1892 Nr. 8100/B prin acésta, sĕ escrie concurs repeţit, pentru intregirea parochiei de a III clasă Feneşel cu prediul Cerc, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 400 fl.

Doritorii de a competa la acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite în sensul Statutului organic şi a Regulamentului pentru parochii, subsemnatului oficiu protopresbiteral, până la terminul prefipt; dela care 'şi pot lua iuformaţiune, despre starea parochiei şi a venitelor ei.

Oficiul protopresbiteral rom. or. al Cluşului, în conţelegere cu mitetul parochial.

Cluş, 16 Octobre 1893.

Tulliu Roşes
protopresbiter.

Medic român în Sibiiu

Dr. Ilie Beu,

ordinéză între 11—12 óre a. m.

Strada Măcelarilor 43.

[236] 1—2

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.	persóne	2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	acce-lerat	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15		Bucuresci.		4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl.	Copşa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43		Şeica mare		9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27		Lómneş		8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59		Ocna		8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl.		sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—		Şelimber		7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—		Veştem		7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—		Tălmaciu		6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—		Şebeşul sup.		6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacui inf.		5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtişóra		5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viştea inf.		4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beşimbav		4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕ a inf.		4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriş		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2 34	5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Iulia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5.31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
6·6^5	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timişóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3:	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Petroşeni		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.01

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Rdaector responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 132 Sibiiu, Marţi 30 Novembre (12 Decembre) 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cestiuni scolare.

Ordinarea pruncilor în bance.

Sunt lucruri la aparenţă bagatele în scóla populară faţă de cari nu eşti cu atenţiunea cuvenită, şi de aici îţi provin adese-ori neajunse, pe cari le puteai încunjura.

Intre atari lucruri putem numĕra şi aşeḑarea pruncilor în bance Cei mai mulţi învĕţători lasă ordinarea cu totul întêmplărei. Şed pruncii, cum vreau şi unde vreau.

Alţi învĕţători purced în ordinea elevilor, după progresul ce-l fac în studii, astfel în bancele prime totdeuna afli pre cei mai buni şi mai diligenţi elevi, pe când cei mai debili sunt în bancele din urmă Acésta procedură s'a usitat decenii de-arêndul şi în gimnasii, şi posibil că ici colo şlendrianismul acesta sĕ mai fie încă în us. Mai sunt unii, cari mai au în vedere şi considerări personale, bună óră pruncul domnului director, ori al altor ómeni de influinţă din comună îl pune totdéuna în prima bancă, ca nu cumva sermanul învĕţător sĕ cadă în disgraţie. Aşa sunt timpurile şi aşa sunt ómenii cu cusururi. Nu urméză însĕ, că şi în [illegible] catele trecutului, ci avem datorinţa a ne smulge odată din ele.

Trebue sĕ ţinem cont de esperinţele altora.

Avem scóle cu un învĕţătoriu şi cu 3–6 despărţĕminte, şi avem scólele capitale cu mai mulţi învĕţători, instruând fie care numai un despărţĕmênt, elevi cărora li se propune aceeaşi materie din tóte disciplinele.

Avem scóle, unde bancele sunt făcute, cum a dat D-ḑeu, şi nu după mărimea şi etatea elevilor acomodate şi făcute, şi avem puţine, fórte puţine scóle, unde bancele sunt făcute după tóte recerinţele pedagogico-higienice, luându-se în considerare etatea şi mărimea pruncilor.

Astfel avem scaune anume pentru elevi dela 6–8 ani, dela 8—10 ani şi aşa mai departe.

In clasa unde sunt mai multe despărţĕminte şi bancele făcute una ca alta de mari, aşeḑarea pruncilor este mai cu greu. Mai uşor este unde avem bance corespunḑĕtóre şi numai un despărţĕmênt.

Intrebarea primă, ce e sĕ o resolvim ar fi: când trebue, şi de cât e ori trebue sĕ-şi pună în ordine un învĕţător elevii în clasă în decursul anului? Ce consideraţiune trebue sĕ aibă învĕţătoriul înaintea ochilor aşeḑându-şi pruncii în ordine în bance? Spre ce scop ne servesce o bună ordinare a elevilor în clasă? Vom rĕspunde la aceste înpe rênd.

Câte-va ḑile după imatriculare lăsăm elevii sĕ şaḑă, după cum le-am asignat un loc óre-care la înscriere.

După-ce învĕţătoriul cunósce încât-va elevii mai de aprópe pe la începutul sĕptĕmânii a treia îi aşéḑă în ordine.

De basă a aşeḑării e a se lua desvoltarea fisică şi spirituală. In clasele cu mai multe despărţĕminte, bancele prime le vom ocupa cu primul despărţĕmênt şi aşa vor urma apoi celelalte despărţĕminte în bancele următóre, aşa încât pentru despărţĕmêntul al 5-lea şi al 6-lea vor vení bancele [illegible]

Acum trebue sĕ fie învĕţătoriul cu băgare de sémă la aşeḑarea elevilor din acelaşi despărţĕmânt. Cei mai bine desvoltaţi fisice vor vení mai în urmă, dacă nu subverséză alte împrejurări, de cari trebue sĕ ţinem cont la locaţiune. Anume dacă avem elevi miopi, cu auḑ greu, găngavi, ori apoi petulanţi, neatenţi, şi leneşi, pe acestia trebue la tótă întêmplarea sĕ i aşeḑăm în bancele prime mai aprópe de catedra învĕţătoriului. Bine trebue sĕ studieze apoi învĕţătoriul naturelul elevilor, şi cu considerare la acésta, sĕ aşeḑe elevii timiḑi lângă cei mai curăgioşi, cei sanguini lângă cei mai melancolici, cei leneşi lângă cei diligenţi, cei ce's iubitori de ordine lângă disordinaţi, cei viali şi neastêmpăraţi, lângă cei serioşi, şi aşa mai departe. Odată fiind finită locaţiunea învĕţătoriului îi stă în voie după observările ce va face asupra elevilor sĕ facă permutările singulare ori generale. Permutări singulare vor fi d. e. când un elev încomodéză şi devine agresiv pentru vecinii sei, sau când purtarea lui devine din ce în ce mai rea. Éră permutări sunt a se face în perióde mai rari de es. la doue, trei sau patru luni. Aceste permutări sunt necesare cu deosebire acolo, unde scóla nu corespunde întru tóte recerinţelor igienice d. e. pruncii, cari sunt în apropierea ferestrelor reu adjustate trebue sĕ sufere cu deosebire iarna, sau aceia, cari sunt în apropierea uşei sau a cuptoriului — de aci vom fi siliţi a-i permuta şi la locuri mai bune.

In timpul trecut şi póte şi acum pe ici colo sĕ mai face amintire de „scaunul măgarilor“ sau al „leneşilor“, un scaun unde erau condamnaţi elevii cei mai debili spiritualmente.

Atari scaune sunt de condamnat din punct de vedere pedagogic, deórece chiar faţă de elevii mai debili şi leneşi trebue sĕ fim cu tótă atenţiunea spre a-i scóte din starea lor, şi a-i îndrepta.

Nu numai pentru elevii cei buni e p[illegible] învĕţătoriul, ci şi pentru cei mai deb[illegible], şi póte caştiga [illegible] rite un învĕţătoriu.

Se fim deci cu tot tactul recerut faţă de atari elevi.

De rocomandat este însĕ a separa pre timp mai scurt — drept tip de pedepsă pre elevii, cari se bat, cari vin târḑiu la scólă, cari sunt necurăţiţi, încât nu poţi se-i îndrepţi cu una cu doue, pre cei cari se cértă etc. Pre acestia e bine a i lăsa în o bancă gólă — carea e de o parte — însĕ numai pre timp scurt. In fine trebue sĕ observăm, că o procedură cu tact în localisaţiunea elevilor, în permutările singulari şi generali, ne servesce fórte mult şi ne uşuréză susţinerea disciplinei în scólă, precum şi progresul în instrucţiune. Simţul colegial şi ambiţiunea nobilă se desvóltă treptat în elevi, nedânduli-se ansă a se invidia unii pre alţii din causa locaţiunei, un lucru carele fórte ades obvine acolo unde elevii sunt aşeḑaţi în bance, după progresul în studii. Pre lângă aceste o bună localisaţiune îi dedă pre elevi de mici a trăi în armonie şi a se ajuta imprumutat, éră faţă de cei defectuoşi se dedau a fi cu considerare din frageda pruncie

---

Căsătoria.

III.

Universalitatea credinţii în taina sântei căsătorii a fost în biserica lui Christos dela întemeerea ei, stabilind acéstă taină însuşi Mântuitoriul Christos, ca mijloc pentru a se împărtăşí cei ce se căsătoresc de viéţa harică.

Creştinii, cari aparţin acestor biserici, au de cel mai înalt postulat al lor, ca păzind elementele constitutive ale bisericei sĕ mărturiséscă doctrina, cultul şi sĕ se conformeze organismului ei canonic, prin care se întreţine legătura harică, conformându-se cuvintelor lui Christos: *Eu snut vita şi voi mlădiţele. rĕmâneţi* [illegible] *dacă nu va fi în viţă, aşa şi voi de nu veţi rĕmâné întru mine. Celce locuesce întru mine şi eu locuesc întru el, şi acela aduce ródă multă, căci fără mine nu puteţi face nimica.* (Ioan XV, 1—5).

Despre taina sântei căsătorii vorbesce doctrina bisericéscă ca despre o instituţie divină, care se săvêrşesce prin un ceremonial deosebit; ér tăria legăturei conjugale e normată în dreptul canonic, ca astfeliu nici o stirbire sĕ nu sufere sânţenia ei.

Validitatea ei atârnă în primul loc dar dela observarea prescriselor bisericesci, şi fiind ea un sacrament, acele prescrise trebuesc ţinute cu tăria convingerei creştinesci, cu aceea tărie, care numai credinţa o póte da creştinului adevĕrat.

Biserica nóstră românéscă a respectat cu cea mai mare scrupulositate

---

FOIŢA

Documente pentru limbă şi istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Rogàcĭunĕa ìntrareĭ a sàntuluĭ Evangel.

Stepàne Domne Zeul nostru, karele puseşi in cerurĭ cetele, şi ostile Àngerĭlor, şi al Arhangelĭlor spre servirĕa màrireĭ teeĭ sà impreunà ku intrarĕa nostrà sò fie intrarĕa sàncilor Àngerĭ, kariĭ servesku impreunà cu noĭ, şi màresku impreunà bunètatĕa tĕa,

Kà cĭe se kuvine totà màrirĕa, onora, şi inklinàcĭunĕa, Tatàluĭ, şi Fiuluĭ, şi Sàntuluĭ Spirt, acum şi totdeuna, şi in vietele vietelor.

Kàntàrecii. Amin.

La sevèrşirĕa rogàcĭuneĭ zice Diakonlu kàtrà Popa.

Binekuvèntà Stepàne sànta intrare.

Impreunà arĕatà şi kàtrà Resarit ku Orarĭul, ĕarà Popa, dupòcí face Kruce kàtrà Resarit, zice:

Binekuvèntatà este intrarĕa Sàncilor tĕi pretotindenĕa, akum, şi totdeuna, şi in vietele vietelor. Amin.

Apoĭ Diakonlu merge la Episkoplu, şi basĭà Evangellu, de este de facà, ĕarò de nu, lu basĭà Popa. Şi dupà sevèrşirĕa Kànticetluĭ de urmà, mege Diakonlu in mezĭul, şi stà inàintĕa Popeĭ, şi inalcà pucintel mànĭle, şi dupàcí arĕatà sàntul Evangel, zice cu boce:

Incelepcĭune drĕaptà.

Apoĭ dupà fàkutà inklinare, Diakonlu, şi dupò el Popa ĭntrà in sàntul Altarĭu, ĕarò Diakonlu depune sàntul Evangel pre sànta mĕasà.

Ĕarè Kàntàreciĭ kàntà Kàntiklu intrareĭ, şi anume:

In Domineci.

Venicĭ sè ne inklinèm, şi sò kàdem kàtrà Hristos. Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ, karele inviaşĭ din morcĭ, pre kariĭ kàntàm cie. Aliluia.

In tote zilele afarà de Serbàtorĭ.

Venicĭ sò ne inklinèm, şi sò kàdem kàtrà Hristos. Màntueste pre noĭ Fiul Zeuluĭ, karele esti mínunat intru Sànciĭ, pre noĭ, kariĭ kàntàm cie. Aliluia.

La inalcarĕa onorateĭ Krucĕ în 14-lĕa Vinicerĭu.

Inalcacĭ pre Domnul Zeul nostru, şi ve inklinacĭ skamnicelluĭ peciorelor luĭ, kà sànt este.

La nasterĕa Domnuluĭ, şi Màntuitorluĭ nostru Isus Hristos, in 25-lĕa Nieos.

Din pàntek mainànte de lucĭafer te naskuşĭ. Se jurà Domnul, şi nu va parĕa luĭ rèu: Tu estĭ Popa in vietà, dupò ordinĕa Melhisedekluluĭ.

La botezlu Domnuluĭ nostru Isus Hristos, in 6-lĕa Gerarĭu.

Binekuvèntat esti, karele vinĭ intru numele Domnuluĭ, Zeu é Domnul, şi se aretà noè.

La straformarĕa Domnuluĭ nostru Isus Hristos.

Domne! tramite lumina tĕa, şi adeverlu tĕu, aciste me indreptarà şi me duserà la muntele tĕu sàntu.

La Domineka Florĭlor.

Binekuvèntat este, karele vine intru numele Domnuluĭ, binekuvèntaĭ pre voĭ din kasa Domnuluĭ, Zeu é Domnul, şi se aretà noè.

Domineka, la Sàntele Pastĭ.

Intru adunàrĭ binekuvèntacĭ pre Zeu Domnu din esvorele Israilluĭ.

(Va urma.)

doctrina, cultul şi normele vieţii bisericesci, aşa precum s'au practisat ele încă dela urḑirea lor, ea este, care a păzit învĕţăturile mântuitóre cu cea mai mare cureţenie în tóte timpurile esistinţii sale şi în tot locul, cu tóte că noian a fost numĕrul ispitelor, ce s'au descărcat asupra ei.

Dar chiar curăţenia, cu care românii au ţinut la respectarea doctrinelor bisericesci, a fost un factor puternic, că ei s'au conformat de timpuriu canonului 34 apostolesc, organisându-se în eparchii, a căror esistenţă se reduce pănă în secolul al doilea şi desvoltându-se astfeliu biserica crestinilor români, ea a căpĕtat tot mai mult timbrul şi caracter naţional şi în caracterul acesta o aflăm încă în cei dintâiu IX secoli.

Nu e mirare dar, că viéţa religiósă a poporului român s'a închegat cu caracterul lui naţional, ér acésta închegare a devenit atât de puternică, încât românul identifică noţiunea de naţiune cu noţiunea de biserică. El are numai o singură lege, ér accea lege *este legea românéscă.*

Şi acésta manifestare a convingerei lui, este atât de puternică, încât tóte persecuţiunile şi atacurile, ce s'au înscenat şi se înscenéză contra bisericei sale, le consideră de atacuri îndreptate contra esistenţii sale naţionale şi e convins, ca săpându-se la temeliile bisericei sale, la slăbirea credinţii lui se sapă totdéuna şi la slăbirea esistenţii sale naţionale. El şi-a apĕrat caracterul seu naţional prin biserică şi *biserica a fost apĕrată prin credinţa lui nestrămutată,* prin credinţa ce o a supt din martiriul, la care au fost supuşi străbunii sei.

Aşa se esplică tăria convingerii sigilată cu preţul sângelui şi al morţii în apĕrarea vitalităţii bisericei, al cărei singur cap este Christos, care chiamă la sine pe toţi [illegible] însăto[illegible] după preceptul mântuitoriului: Ceriul şi pământul vor trece dar din lege nu va trece nici iotă, nici o cirtă. El remâne în biserica sa, căci ea este viţa din scriptură, care-i aduce ródă şi cel ce locuesce în ea, acela aduce ródă. (Ioan XV 1—4).

Vitalitatea bisericei este atacată de astă dată şi prin proiectul, ce s'a presentat despre căsătoria civilă, proiect, care dejosesce sânţenia tainei la un simplu act speculativ convenţional. Ea e atacată, fiind desconsiderată esercitarea doctrinelor sale, desconsiderate aşeḑămintele sacre ale dreptului canonic matrimonial, prin urmare statul nu numai, că vine în contraḑicere cu doctrinele, ce le profeséză biserica în acésta privinţă, dar prin atitudinea sa contrară aşeḑămintelor şi doctrinei bisericesci cércă sĕ slăbéscă credinţa în credincioşi şi prin slăbirea acestei credinţe *sĕ-i înstrĕineze de biserica lor,* dela al cărei pristol s'au adăpat ei cu învĕţături evangelice.

Taina sântei căsătorii, degradată la un simplu act convenţional, plenitudinea seculară a autorităţii bisericesci este trasă la îndoiélă şi prin acésta întrégă viéţa bisericéscă se stirbesce în mersul ei normal, care trebue sĕ corĕspundă preceptelor evangelice.

Dar mai mult. Viéţa bisericéscă, cum am accentuat, desvoltându-se la români paralel cu caracterul naţional, astfeliu şi acest moment al căsătoriei, se desbracă de acest caracter, particular la poporul românesc. De actul căsătoriei sunt legate multe tradiţiuni, obiceiuri şi datine, care sunt în armonie cu învĕţăturile bisericesci, pe care biserica nu le disconsideră, din contră ele încă pare că din nou sânţesc prin sântirea măreţului act căsătoriei. Şi nu trebue sĕ uităm, cele datine, obiceiuri şi tradiţiuni ulare, sunt tot atâtea elemente vitale, cari sunt ţesute în pânza esistenţii nóstre naţionale, care dau actului de căsătorie caracterul românesc, şi a căror legitimate trebuesce recunoscută.

Românul în credinţa sa curată şi în puterea convingerii lui, nu face nici un act mai important, făr a cere ajutoriul celui Atotputernic şi binecuvêntarea bisericei prin mâna preotului. Prin fatalul proiect de lege se caută înstreinarea dela acésta virtute creştinéscă şi special faţă de noi românii se cércă ca preotul sĕ vină cât mai rar în contact cu poporenii sei de o limbă şi de o inimă; ca legătura aceea puternică, ce esistă între păstoriu şi turma lui credinciósă sĕ se slăbéscă, pentru-ca oile rĕtăcindu-se sĕ apuce pe cărări şi pe căi diferite, ca lupii cei-ce le pândesc sĕ le pótă mai uşor aduce jertfă.

Biserica nóstră ca organ al advĕrului şi vas ales al descoperirilor Domnului a făcut un act de sacră datorinţă, când a protestat contra încercărilor speculative, prin care se răpesce esercitarea libertăţii şi a aşeḑĕmintelor sale şi se micşoréză autoritatea ei de a supraveghia credinţa adevĕrată a credinciosilor. Cu acest obligămênt este ea datóre Domnului, care o a creat, pentru a se susţiné calea dreptăţii, tăria credinţii credincioşilor şi normele, care îi duc pe calea religiósă morală, ferindu-i de viforul ispitelor.

Şi fiind că biserica nóstră e românéscă, poporul român are datorinţă *a merge alăturea cu biserica,* care a fost şi este legea lui, şi a ţiné la acésta lege cu tărie străbună, aşa în cât şi dacă s'ar degrada taina căsătoriei la o simplă convenţie impusă, pentru el legea bisericéscă sĕ fie postulatul cel mai înalt supuindu-se lui întru tóte; căci numai astfeliu biserica şi [illegible] caracterul [illegible] poporul seu până în sfîrşit, ci adumbrindu-l cu puterea sa dumneḑeéscă 'l va scóte la limanul doririlor.

Ioan Broju.

Atentat de bombe asupra camerei francese.

Sâmbĕtă, în 9 a lunei curente s'a comis un atentat de bombe în camera francesă. Şedinţa camerei a deschis-o Dupuy la 2 óre d. a. La ordinea ḑilei era verificarea deputaţilor şi cu tóte, că ordinea acésta de ḑi nu presenta ceva de interes mai mare, la şedinţă au luat parte fórte mulţi deputaţi şi galeriile erau pline de public. După patru óre se afla la tribună Mirmane, deputat dela Nancy, când de-odată o pocnitură grozavă a resunat în sală, şi în acelaş moment au fost aruncate în tóte părţile bucăţi de fer şi plumb, cu putere mare şi sala s'a împlut cu fum des.

Esplosiunea a causat'o o bombă, care după cum se crede, a fost aruncată de pe galeria a treia, în partea dréptă a salei dela tribuna presidială. In momentul, ce a urmat esplosiunii, au resunat vaiete şi ţipete grozave; publicul de pe galerii a voit sĕ iasă, dar poliţiştii l'a împedecat. Deputaţii asemenea au ieşit pe coridóre cugetând, că va mai urma vre-o esplosiune. Numai puţini şi-au păstrat presenţa de spirit. Intre acestia a fost presidentul camerei Dupuy, care păstrându-şi sângele rece, strigă cu glas puternic: „Astfel de atentate nu vor conturba şedinţele camerei. Ve rog a continua liniştit lucrările d-vóstre. După terminarea şedinţei presidiul îşi va face datorinţa“. Aceste cuvinte au avut efect fórte bun asupra deputaţilor; cei 40—50 presenţi au aplaudat, ér ceilalţi s'au rentors în sală şi câteva minute după esplosiune s'a continuat şedinţa, până la terminarea ordinei de ḑi.

Sala, după ce s'a împrăsciat fumul, a presentat un aspect înfiorător. Dintre deputaţi au fost răniţi mai mulţi, unii de mórte, cu deosebire deputaţii din drépta. Asemenea sunt mulţi răniţi pe galerii, ceea ce arată, că bomba a esplodat încă în decursul căderii. Greu rănit este deputatul-abate Lemire, apoi Lesset, Longuinis, Boucher, etc. răniţi mai uşor este presidentul Dupuy, deputatul del Castillo, Tarnave, Des Laujuinais, Dumas etc. Dintre ḑiarişti este greu rănit corespondentul ḑiariului „Echo de Paris“. Greu rănit este şi un păzitoriu al salei. Mai mulţi răniţi au fost pe galerie, între ei şi streini, precum o femeiă din Austria şi colonelul român Năsturel, care e rănit la gât şi la mână. Răniţii au fost transportaţi pe coridóre, unde s'au aşeḑat îndată paturi şi ranele au fost legate de medici, cari au fost chemaţi prin telefon. In total sunt preste 50 răniţi.

Intrările camerei la ordinul lui Dupuy au fost imediat după catastrofă închise şi păzite de poliţie, ca atentatorul sĕ nu pótă fugì. Nu s'a permis sĕ între nici publicul din afară. Din publicul de pe galerie au fost arestaţi 6 inşi, între cari se crede, că este atentatorul. Ómenii de pe galeria a treia mărturisesc, că au vĕḑut pe un om ridicând ceva în mână, dar faţa nu i-au putut'o vedé, căci a urmat esplosiunea.

Se crede, că au fost lângă olaltă mai mulţi anarchişti şi unul dintre ei a aruncat bomba.

Scirea, despre esplosiune a produs o penică grozavă în Paris şi sensaţie preottindenea. Parisul întreg era în picióre şi redacţiile ḑiarelor mai mari erau formal asaltate de ómeni, cari aştєptau sĕ afle detaiuri. La 8 óre a fost permis publicului sĕ iase din edificiu, dar fie-care trebuia sĕ se legitimeze. Răniţii încă s'au transportat la spitale.

Atentatul se vede a fi un rĕspuns al anarchiştilor la enunciaţiunea noului guvern frances, de-a nu agraţia pe lucrătorii, condamnaţi pentru grevă şi pentru disposiţiile ce sĕ iau contra lor.

Noutăţi.

Emigrările ardelenilor în România şi America. „Egyertértés“ scrie: Urmele emigrărei se simt din ce în ce mai mult în Ardél; până în timpul din urmă emi[illegible] de câtva timp încoce însă şi America începe sĕ jóce rol înaintea muncitorilor ardeleni. Avem sciri, că din câte-va comune locuitorii sĕ pregătesc a merge la America; mai ales din comitatul Têrnavei-mari. — Sĕ duc bieţii locuitori, căci greutăţile publice din graţia guvernului unguresc, le sunt nesuportabile. De bine nu fuge nime!

* * *

Ciocnire de tren. Vineri în 8 l. c. s'a întêmplat la staţiunea Nadăş, lângă Cluş o ciocnire de tren, între trenul micst, care sĕ afla în staţiune şi trenul accelerat ce sosì de la Cluş. Catastrofa ar fi fost fórte mare, dacă maşinistul de la accelerat, când a observat trenul micst, nu dădea contra vapor. Astfel călĕtorii şi personalul au scăpat nevătămaţi, numai bucătariul de pe accelerat şi ajutorul sĕu au fost uşor răniţi. Locomotivele şi câte-va cupeə au fost în parte ruinate; paguba e mare.

Pe linia acésta nu s'a întêmplat de un deceniu ciocnire, şi în genere în Ardél până acum au fost rari nenorocirile pe căile ferate.

* * *

Contra „agitaţiunilor valache“ a adresat mai nou dietei un rescript comitatul Têrnavei Mici. In el se ḑice, că comitatul spriginesce partea aceea din proiectul comitatuiui Nograd, ca agitaţiunile de presă sĕ fie pedepsite cu temniţă ordinară.

* * *

Episcopul Pavel. Escel. Sa episcopul Pavel s'a reîntors dela Stâna de vale în Oradea, unde nu a mai fost, decând i s'au spart ferestrile. Abia a sosit şi precum spune „Szabadsàg“ a şi avut un interview cu nu calaborator al acelei foi. Eselenţia Sa a repetat, că se va retrage. a cerut-o în scris dela guvern, de óre-ce e om bĕtrân şi betegos; de mai mult timp sufere de inimă. In politică n'a avut no ec Mai bine ar fi, când foile n'or scrie nimic despre dênsul. — Nu scim dacă e adevĕrat, ce scrie numita fóie, ori este ea numai o scornitură, ca sĕ îndulcéscă urechile „aptrioţilor“ din Orade.

* * *

Academia română a ţinut Joi o şedinţă publică estraordinară, la care a asistat şi regele cu principele Ferdinand şi principesa Maria, care acum a fost întâ óră la academie.

* * *

Felicitări. Dl Lascar Catargiu a fost felicitat la aniversarea iubileului de 70 ani, de Maj. Sa regele şi regìna României, şi a primit visita moştenitoriului de tron. Consiliul de ministri, autorităţile bisericesci, militare şi civile şi presa au dat ḑilei caracterul unei sĕrbători festive.

* * *

Vice-span patriotic „Egyetértés“ scrie, că de un timp încóce în Ungaria nordică s'au ivit în mai multe părţi societăţi teatrale ambulante, cari dau representaţii în limba germână şi împrejurarea acésta supĕră pe patrioţii dintre slovaci. Acum de curênd o „societate magiară de cântări“ din Bpesta a cerut permisiunea sĕ póte da representaţiuni în Neutra. Primăria n'a dat permisiunea, din causă, că a presupus, că „societatea magiară“ va cânta cuplete germâne. Directorul a recurat la vice-span. Vicespanul a dat permisiunea, dar cu condiţie, ca societatea sĕ depună o cauţiune de 100 fl, pe care el sĕ aibă drepta o secuestra „îndată ce publicul din Neutra va auḑí cuvinte nemţesci din partea societăţii.“ In urma acesteia societatea a părăsit Neutra.

Foile din Viena numesc procedura acésta a vicespanului de şovinism. Noi credem, că afară de şovinism, este şi o invenţie nóuă a vicespanului: a pune o dare indirectă pe aceia, cari vor sĕ folosécsă în public vre'o limbă „străină“ în — patria nóstră poliglotă.

* * *

Proces de presă. In 9 Decembre n. s'a ţinut la Seghedin pertractarea procesului de presă contra ḑiarului sêrbesc „Zastava“. Cu apĕrători au fost Dr. St. Pop şi Dr. Gavrila. Acusatul în urma verdictului afirmativ al juraţilor, a fost osândit la 8 ḑile arest de stat şi 20 fl amendă,

* * *

Conferinţele episcopatului catolic s'au terminat. S'a primit tecstul definitiv al pastoralei, care se va distribui credincioşilor prin episcopii diecesani, dar al cărei tecst deocamdată remâne necunoscut până la distribuire. De asemenea secrete rĕmân şi decisiunile ce s'au luat în conferinţe. —

* * *

Cas de mórte. Din Braşov ne sosesce scirea tristă, că tinĕrul Corneliu Perşinariu, fiul parochului din Braşovul vechiu a încetat din viéţă în etatea cea mai frumósă a juniei. Corneliu Perşinariu a absolvat cu succes eminent gimnasiul din Braşov, cursul clerical din Sibiiu şi era în scris pe anul al doilea la univervitatea din Budapesta ca stipendist al bisericei, prin urmare perderea sa nu e simţită dureros numai în familie, pe carea cruda mórte din nou o îmbracă în haina doliului, ci şi în cercurile românesci, unde tot-déuna a fost întimpinat cu simpatie.

Familia a publicat următoriul anunţ funebru: Corneliu Perşinariu student în filosofie după grele suferinţe, împărtăşit cu sântele taine, a încetat din viéţă, astăḑi la órele 8 a. m. în etate de 23 ani. Despre acésta ireparabilă pierdere încunosciinţéză adênc întristaţii părinţi pe tóte rudeniile şi cunoscuţii scumpului defunct. Rĕmăşiţele pământesci ale defunctului se vor depune spre eternă odihnă în cimiteriul bisericei S-tei Adormiri din Braşovul vechiu Duminecă în 27 Novembre (10 Decembre) a. c. la órele 2 p. m. Fie ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată!

George Perşinariu şi Susana Perşinariu născ. Scurtu, părinţi; Inginer Aurel Perşinariu, frate; Inginer V. M. Lazar cumnat; Elena Lazar, Eugenia Saftu, surori; Profes, Dr. Vasilie Saftu, cumnat.

* * *

Tenorul Dimitrescu scăpat ca prin minune. „La Verguardia“ ḑiar spaniol, aduce scirea că în urma atentatului sĕvêrşit de anarchişti asupra teatrului Liceo din Barcelona, administraţia temêndu-se de o nouă încercare, a dispus închiderea stagiunei. Tenorul Dimitrescu, care era angajat la acest teatru, şi care ca prin minune a scăpat cu viéţă în séra atentatului, a fost chemat tele-

; de unde ap Italia pentru a cânta la Neapole și Milano.

* * *

Scólă de sculptură și pictură pentru femei. Un grup de artiști din Bucuresci, în frunte cu dl C. Stăncescu, directorul scólei de bele-arte de acolo, au hotărît sĕ se înfiinţeze o scólă de sculptură și pictură pentru dómne și domnișóre. Ateneul a îmbrațișat acéstă inițiativă.

* * *

Crisa italiană. Scirile din Roma anunţă, că nesucedêndu-i lui Zanardelli sĕ formeze un cabinet, care aibă aprobarea regelui, Zanardelli s'a retras și regele a încredințat cu formarea cabinetului pe Crispi, care mai fost ministru president. Crispì vrea să formeze un cabinet de pacificațiune.

* * *

Locul de odichnă al lui Battemberg. Biserica cea veche din Sofia, în care a fost înmormêntat Alecsandru Batenberg, sĕ chiamă Szvjeti Giorgi (Stul George). Ea este zidită cam cu dóue sute de ani în. de Chr. Sub Constantin cel Mare s'a prefăcut în biserică creştină cu hramul Sântul-George. După-ce turcii au cuprins Sofia, au schimbat o în giamiă. numită Gül-Dșamia (giamia de rose). Turcii au conces creştinilor, ca în ḑiua de S. George sĕ între în giamie și sĕ aprindă lumini. Biserica caută a ruină, fiind veche. Păreții ei au pe alocurea o grosime de 1 m. și 70 cm.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Alba-Iulia, 24 Nov. 1893.

P. T. dle redactor! Eri s'a sĕvêrşit aici măreţul act al alegerei de protopresbiter.

Am ḑis act măreț, căci rar se va fi vĕḑut un act din viéța nóstră constituţională, care sĕ se fi întêmplat cu atâta entusiasm și cu o atare concordie și bun înțeles, ca actul alegerei de eri.

Conform prescriselor, Prea on. dom comisariu consistorial Ioan Papiu, protopresbiterul Sibiiului a celebrat sânta liturgie, asistat de preoții Florian Rusan și Laurențiu Cutean, ér după acésta s'a făcut stropirea apei, și invocarea duchului sânt, urmate de o frumósă cuvêntare a dlui comisar, care între altele a amintit și de evenimentul epocal al venirei Escelenției Sale, cu ocasiunea sânţirei bisericei. După ce s'a terminat ritualele și sânta liturgie, la care au asistat în haine sĕrbătoresci toți preoții tractului, inteliginţa fruntaşe din loc și giur și întreg poporul, membrii sinodului au trecut în spațiósa sală a scólei, unde după o nouă și frumósă vorbire a comisariului, s'a deschis sinodul protopresbiteral, alegêndu-se bărbații de încredere și purceḑênd la verificarea membrilor neverificați dintre membrii ordinari și apoi a celor estraordinari ai sinodului.

Constatându-se, că sunt 72 membrii verificați și 65 presenți, s'a ales comisiunea pentru scrutiniu și s'a început votarea cu şedule, cari după o jumĕtate de óră desfăcute s'a constatat, că concurentul Nicolau Ivan a întruit tóte voturile date, 65.

Sala scólei era îndesuită de lume, când preşedintele comisariu a enunciat resultatul, primit între aplause îndelungate de „sĕ trăiéscă alesul tractului“. După aceea o comisiune în persónele dlor Simeon Ciorbea și Ioan Muntean advocat au invitat pe alesul la şedinţă, unde comisariul i-a comunicat votul sinodului.

Părintele adm Nicolau Ivan a mulțămit sinodului, arĕtând, că încrederea pusă în persóna sa o va resplăti prin muncă încordată pentru binele și înaintarea tractului și a bisericei.

Dl Gregoriu Mezei, membru al comitetului protopresbiteral, a rugat pe alesul ca sĕ continue numai pe căile apucate, căci ḑice vorbitoriul „biserica de aici renovată, casa parochială zidită, ssólele ce se zidesc raticile parochii și bisericele Te au ales, acelea ne însuflă nouă încredere și acelea ți-au dat voturile nóstre ale tuturor, — și pe acéstă cale totdéuna vei întâlní iubirea nóstră“. Aici moşnégul octogenariu a erupt în plânsete de bucurie.

Advocatul Ioan Muntean, a mulţămit comisarului consistorial pentru conducerea înțeléptă a actului prestetot și l'a rugat ca sĕ fie interprete, la locurile mai înalte, că dorința întregului sinod este, că acest act sĕ se aprόbe, deóre-ce alesul intrunesce tóte condițiile, cari îl fac vrednic de încrederea tractului, care la ridicat la locul acesta. După acestea vorbiri aș puté ḑice clasice, comisariul prin cuvinte alese, a mulțămit membrilor sinodului pentru ordinea bună observată, accentuând, că a condus și vĕḑut multe acte in viéță, dar nicăiri atâta entusiasm concentrat întru o persónă cum a observat la aceasta ocasiune, ceea ce îi va rămànea ca o suvenire plăcută din viață.

Astfeliu s'a încheiat ședința sinodului electoral, care va rĕmâné multă vreme neştérsă din inimile celor ce au avut rara fericire de a asista și a concurge cu votul la acest act.

După aceea în frunte cu comisariul consistorial, toți membrii sinodului și alți fruntași au participat la banchetul, ce s'a dat în onórea ḑilei și a alesului în casele epitropului prim Publius Rozor.

In șir câte patru au străbătut piața Albei-Iulia, preoții în frunte în reverenḑi, proprietarii, advocații și ce are tractul mai ales, așa, că strĕinii erau uimiți la înfățișarea unui conduct atât de impunĕtoriu.

La masă șirul toastelor l'a deschis dl comisariu consistorial, ridicând pocalul pentru sănĕtatea Escelenției Sale, a prea bunului nostru archiepiscop și metropolit Miron Romanul.

Toastul a fost ascultat în picióre de către meseni, cari au erupt în urale nesfêrșite de „sĕ trăiéscă Escelenția Sa“.

Al doilea toast l'a ridicat tot dl comisar pentru alesul protopresbiter Nicolau Ivan, arătênd activitatea acestuia în deosebitele funcțiuni ce a ocupat.

A vorbit apoi părintele adm. pentru comisariul consistorial, schițând activitatea acestui bărbat al bisericei nóstre în decurs de un şir lung de ani în locurile cele mai espuse ale patriei, drept ce a fost chemat la postul cel dintâiu de protepresbiter al archidiecesei nóstre.

Aplause nesfêrşite au însoțit acest toast și uralele de „sĕ trăiéscă comisariul“ resunau din piepturile celor presenți. Au mai toastat proprietariul Florescu, pentru preoțimea tractuală, adv. Muntean pentru înflorirea tractului sub actualul conducĕtoriu, Georgiu Muncușiu pentru fruntașii mireni, accentuând cu deosebire meritele familiei Cirlea pentru biserica din Alba-Iulia, Florescu pentru învĕțători, învĕț. Aureliu Giura în numele învĕțătorilor pentru progresul în scóle, admin. protopresb. pentru advocații Muntean și Fulea și pentru proprietarii Florescu și Lobonțiu, cari la tótă ocasiunea sunt acolo, unde e vorba de a ne presenta cu demnitate, Ciorbea pentru domnul casei Publius Rozor, Ioan Ivan, notar în Gurariului, pentru membrii sinodului protopopesc. S'au mai ținut toaste pentru comerciantul P. Cirlea, a cărui firmă ne face onóre în orașul Alba-Iulia, pentru notarii presenți Crișan, Dărămuș și Hĕțĕgan, pentru primarii Sava Lascu, Hagia și Giura, parochul Florian Rusan, pentru alesul protopresbiter.

Tot în decursul prânḑului s'au cântat unele poesii alese, marseilesa nóstră, „Deștéptăte române“, de preoții Iliescu, Chirilă, acompaniați de cei vr'o 10 învĕțatori, cari au luat parte atât ca membrii ai sinodului, cât și ca sĕ vadă decursul alegerei aceluia, care i-a ridicat și pre ei și i-a pus în posițiune materială și morală mai favorabilă decât cum au fost păn' aici.

Aceste sunt M. On. dle redactor momentele cele mai insemnate ce mi le-am putut nota despre ḑiua din 23 Novembre, care va fi scrisă cu litere neşterne în analele tractului nostru al Albei-Iulia. *Un participante.*

Proiectul de lege despre dreptul matrimonial.

(Urmare.)

(§ 38). Dacă purtătoriului de matricule îi sunt cunoscute deaprópe împrejurările sau sunt dovedite în mod demn de credință, póte absolva pe logodiți dela producerea documentelor, — afară de cele cuprinse în § 28 și 29, și de documentul despre cauțiunea militară.

§ 39. Publicarea căsătoriei se anunță prin afișare la casa comunală la un loc public în timp de 14 ḑile. In comune mari și mici în decursul acestor 14 ḑile, se va anunța căsătoria și verbal în dóuĕ dumineci.

§ 40. Dacă locul publicării (§ 35 și 36) cade în afară de teritorul valabil al acestei legi, se va publica căsătoria pe spesele celui ce o cere într'un ḑiar ce apare în locul publicării sau e respândit acolo, în casul acesta ḑiua a patrusprețecea a publicării va fi socotită ca cea din urmă (§ 44).

§ 41. Publicarea trebue sĕ conțină: Numele de botez și de familie al logodiților, numele părinților, starea familiară a logodiților (flăcău, fată, văduv, sau despărțit), ocupațiunea lor, etatea, religiunea, locul nascerii și al domiciliului și în cas de lipsă și alte date și în fine provocarea, că acela, care are cunoscință despre vre-o pedecă legală, acésta sĕ o anunțe purtătorului matriculei.

§ 42. Dacă logodiții în timp de un an dela ultima ḑi a publicării nu se căsătoresc, atunci publicarea trebue de nou făcută.

§ 43. Dela publicare póte sĕ dee dispensație primul funcționar al municipiului. Logodtții trebue însĕ sĕ declare într'un document demn de credință, că după cunoscințele lor nu esistă pedecă de căsătorie între ei.

Dacă primul funcționar al municipiului nu dă dispensația, logodiții se pot adresa la ministrul de interne pentru dispensare.

Dispeusarea își perde valorea, dacă logodiții în decurs de un an dela datul aceleia nu se căsătoresc.

§ 44. Căsătoria se póte încheia numai după trei ḑile, calculate dela ultima ḑi a publicării.

§ 45. Căsătoria trebue încheiată înaintea funcționarului civil.

O încheiere a căsătoriei, care nu s'a făcut înaintea funcționarului civil, după lege nu este privită ca căsătorie în nici o privință.

Căsătoria este privită ca încheiată înaintea funcționariului civil, escepționând, dacă ambele partide au avut cunoscință de contrariul.

§ 46. Funcționariul civil este:

a) purtătoriul de matricule în propriul seu cerc;

b) primul funcționar al municipiului de pe teriorul municipiului;

c) protopretorul în cercul seu;

d) primarul unui oraș cu magistrat regulat pe teritorul orașiului;

e) ambasadorul austro-ungar, sau consulul general, ori consulul, în cadrul plenipotenței primite dela guvernul ungar, dacă partidele contractante sunt amêndóuĕ sau numai una sudiți al statului unguresc.

Căsătoria încheiată înaintea funcționariului civil din punctul e) trebue sĕ fie privită ca încheiată în țară.

§ 47. Funcționariul civil la încheiereă căsătoriei póte interveni numai în cercul seu.

§ 48. Căsătoria de regulă trebuie sĕ fie încheiată înaintea acelui purtător de matricule, în al cărui cerc se află domiciliul regulat al părinților sau a uneia și în lipsa acestuia, unde se află ubicațiunea părților, care sĕ căsătoresc.

§ 49. Purtătoriul de matricule după paragraful precedent la cererea partidelor póte sĕ împuternicéscă pe un alt purtător de matricule, sĕ intervină la încheierea căsătoriei; astfel de împuternicire póte sĕ o dee numai într'o scrisóre oficiósă după trecerea de 3 ḑile, calculată dela ultima ḑi a vestirii, și numai astfel o póte da dacă n'are nici o cunoscință despre vre'o pedecă a căsătotiei.

§ 50. Fișpanul, în B-pesta primarul şef la cerere motivată póte permite partidelor, ca logodiții sĕ încheie căsătoria pe teritorul municipiului înaintea funcționarului civil de sub punctele b)—d) din § 46.

§ 51. Funcționariului civil, afară de casul §. din 52, numai atunci e permis sĕ întrevie la încheierea căsătoriei, dacă vestirea s'a făcut în regulă s'au dacă s'a dat dispensarea pentru acésta, și dacă nu-i vine la cunoscință vre-o pedecă legală în contul căsătoriei.

Dacă un strein vrea sĕ încheie o căsătorie în țéră, trebue sĕ documnnteze, că după legile patriei sale (§. 131 alinea 2 a §-lui 134) căsătoria sa nu întimpină vre-o pedecă.

Ministrul de justiție e în drept sĕ dispenseze dela acéstă documentare.

§ 52. In casul îmbolnăvirii uneia dintre părți de o bólă ce amenință cu mórte apropiată, căsătoria e permis a se încheie și fără vestire și dispensare, dacă amêndóuĕ părțile declară în fața funcționarului civil competent (§ 47), că după cea mai bună a a lor sciință nu esistă nici o pedecă în privința căsătoriei lor; în acéstă privință funcționariul civil póte cere și jurămênt.

Că esistă casul unei îmbolnăviri cu stârşit letal, acésta avênd în vedere împrejurările date, o póte stabili funcționariul civil mijlocitor.

§ 53. Dacă purtătorul de matricule a refusat vestirile, sau funcționarul civil intervenția la încheierea căsătoriei, în casul acesta la cererea părților respective, sunt îndatorați a da părților decisiunea dimpreună cu motivele în scris:

In contra decisiunii refusate a funcționarului civil amintit în punctele a) c) și d) ale §-lui 46 se póte face recurs la primul funcționar al municipiului.

In contra decisiunii autorității administrative cei care încheie căsătoria se pot adresa judecătoriei. Procedura aparține sferei de activitate a tribunalului regesc.

§ 54. Judele esaminéză numaî motivele refusării, și încât le află neadevĕrate sau contrare legii, nulifică decisiunea refusată, în casul acesta purtătoriul de matricule nu mai póte refusa vestirea resp. funcționariul civil intervenția din acelaşi motiv.

§ 55. Incheierea căsătoriei se face publice în localul oficios destinat spre scopul acesta. Din motive importante funcționarul civil póte permite ca logodnicii sĕ încheie căsătoria cu escluderea publicității sau în afară de biroul oficios.

§ 56. Căsătoria se încheie astfeliu, că părțile declară înaintea funcționarilor civili în fața duor martori, că vreau sĕ se căcăsătoréscă împreună.

Intêmplându-se acésta funcționariul civil declară părțile, în sensul legii, de căsătorite.

§ 57. La încheierea unei căsătorii pot fi luați ca martori numai astfel de indiviḑi, care au împlinit deja etatea de 16 ani și capabili de a înțelege actul încheierii căsătoriei. Ca martori pot figura și rudeniile logodnicilor sau ale funcționarului civil mijlocitor.

§ 58. Purtătorul de matricule chemat sĕ mijlocéscă căsătoria e îndatorat a trece numai decât casătoria încheiată la matricula căsătoriților.

§ 59. In casul §-lui 50 trebue sĕ se iee despre căsătoria încheiată numai decât un protocol în dóuĕ esemplare.

Un esemplar al protocolului trebue remis fără întârḑiare purtătorului de matricule local în scopul trecerii căsătoriei în matricula căsătoriților (§ 48), al doilea trebue păstrat în archiva autorității.

§ 60. Dacă la încheierea căsătoriei a intervenit un purtător de matricule autorisat după § 49 sau în casul §-lui 50 u
alt funcționar civil, acéstă funcționare,
cându-se provocarea la împuternicire,
pective la potrocolul intrat (§ 59), t
sĕ se însemne în matriculă. (Va

Bibliografic.

In editura tipografiei archidiecesane a apărut *„Calendariul pe anul comun 1894“* cu un cuprins bogat și acomodat mai ales pentru trebuințele preoțimei și statului învĕțătoresc. Atragem atențiunea la inseratul de pe pagina de față.

— *Poesii poporale* din Bănat culese de Enea Hodoș. Prețul pentru Austro-Ungaria: 2 coróne 60 de bani, pentru România: 3 lei; sĕ póte căpăta la Librăria diecesană în Caransebeș

Terno! Terno!

Numai câștig! Nici o pagubă!

póte sĕ aibă ori și cine, care ia în considerare numerii următori și urméză înțeleptul sfat al renumitului matematic domnul Ditrichstein.

Fie-căruia fără eseepțiune îi sunt date sĕrbători fericite,

care cultivă esact după metoda lui Ditrichstein jocul Lotto. Toți numerii de câștig calculați de Ditrichstein totdéuna au avut resultat favorabil și la *tóte tragerile.*

Cine voesce așa dară sĕ câștige repede, sĕ se facă bogat, cine voesce sĕ aibă sĕrbători fericite și an nou fericit, acela sĕ se adreseze direct la dl

Ditrichstain Maurizio in Budapesta

(adresă mai detailată de prisos) și se céră

Numerii de noroc pentru loterie

cu care de sigur urméză câștigul. Dl Ditrichstein rĕspunde la ori-ce scrisóre, la care sunt alăturate 3 mărci à 5 cr., pentru spese de postă, căci epistolele simplu francate se pot ușor perde, deci se primesc numai *epistole recomandate.* [236] 1—1

Univers. medic

Dr. Henrich König,

medic specialist pentru **Obstretică (moșit), pentru bóle de femei, de copii, de piele și morburi secsuale.** [234] 3—6

Ordinéză de nou: pentru femei dela órele 10—12, pentru bărbați dela órele 12—1 de ḑi.

Strada Morii Nr. 4, catul 1.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ

A eșit de sub presă: [237] 1

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos 1894.

Anul al patruḑeci și treilea.

Prețul unui esemplariu legat **30 cr.,** pentru vêndĕtori nelegat **23 cr.** v. a. și legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — **Calendariul** (julian și gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenții europeni.** — **Servițiul postal și telegrafic.** — **Conspectul sĕptĕmânilor.**—**Tacsa de timbru** pentru polițe și documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Șematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria și Transilvania, cuprinḑênd și pe protopresbiterii, administratorii protopresbiterali, parochii și învĕțătorii cu comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.

Ierarchii metropolielor invecinate din Austro-Ungaria.

Evidență pentru oficiile parochiale și protopresbiterale. — Partea literară: Educațiunea. — Poesii. — Anecdote.

Însemnarea têrgurilor după alfabet, după luni și ḑile. — Anunțe.

Administrațiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	**7.20**	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	**9.15**		**Budapesta**		6.20	7.30	6.35	1.50	**8.40**
11.28	4.07	**6.14**	**8.57**	**11.12**		**Szolnok**		**2.55**	**5.23**	**3.31**	11.46	4 47
1.35	5.46	—	**11.33**	**12.50**		**P. Ladány**		**12.06**	**3.46**	**1.16**	10.05	2.24
3.53	**7.08**	8.42	**1.50**	**2.12**	sos.	**Oradea-mare**	pl.	Tr. de persóne	**2.25**	**11.04**	8.43	12.09
4.—	**7.15**	12 05	**2.24**	**2.19**	pl.		sos.		**2.18**	**10.44**	8,38	11.51
4.30	**7.43**	1.02	**3.03**	**2.49**		Mező Telegd		—	**1.52**	**10.07**	8.13	11.17
5.22	**8.18**	2.14	**3.46**	**3.24**		Rév		—	—	**9.30**	—	10.42
5.45	—	2.50	**4.07**	—		Bratca		—	2 6	**9.10**	**7.47**	10.23
6.34	**9.07**	3.54	**4.53**	**4.17**		Ciucia		3.53	—	**8.31**	7.08	9.51
7.18	**9.37**	4.53	**5.32**	**4.50**		Huiedin		2.58	**12.47**	**7.53**	6.39	9.12
8.05	**10.37**	**6.24**	6.24	—		Ghirbĕu		1.13	—	**6.53**	—	8.17
8.32	—	**6.59**	6.59	**5.55**	sos.	**Cluș.**	pl.	12.17	**11.01**	**6.14**	**5.25**	7.40
8.49	—	**11.10**	8.40	6.11	pl.		sos.	—	**10.45**	**5.14**	**4.48**	6.52
9.06	—	**11.32**	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	**4.23**	6.34
10.08	—	**12.50**	10.40	7.28		**Ghiriș**		—	**9.23**	3.18	3.—	**5.26**
10.37	—	**1.25**	11.25	7.50		**Cucerdea**		—	**8.54**	2.31	**2.08**	**4.52**
10.59	—	**1.43**	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	**4.34**
11.07	—	**1.52**	12.04	—		Vințul-de-sus		—		2.05	**1.51**	**4.28**
11.31	—	**2.18**	12.34	8.17		Aiud		—	**8.24**	1.35	**1.23**	**4.07**
11.48	—	**2.40**	1.—	8.33	sos.	**Teiuș.**	pl.	—	**8.07**	1.08	**12.45**	**3.47**
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	**8.—**	12 28	—	**2.49**
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	**2.27**
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaș		—	**7.31**	11.42	—	**2.13**
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	**1.39**
1.50	—	—	3.34	**9.42**	sos.	**Copșa-mică**	pl.	—	**6.57**	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	**9.44**	pl.		sos.	—	**6.55**	10.31	—	**12.53**
2.32	—	—	4.11	**9.59**		Mediaș		—	**6.42**	10.09	—	**12.37**
3.04	—	—	4.48	**10.22**		Elisabetopole		—	**6.21**	9.31	—	**12.06**
3.39	—	—	5.27	**10.51**		Sighișóra		—	**5.54**	8.53	—	**11.29**
4.01	—	—	6.10	**11.13**		Hașfalĕu		—	**5.34**	8.23	—	**11.03**
5.26	—	—	**7.52**	**12.26**		Homorod		—	**4.29**	6.55	—	**9.46**
6.08	—	—	**8.30**	**12.58**		Ágostonfalva		—	**3.56**	6.09	—	**9.04**
6.40	Tr. de persóne	—	**9.03**	**1.15**		Apața		—	**3.40**	**5.42**	—	**8.37**
7.16		Tren accelerat	**9.38**	**1.34**		Feldioara		—	**3.19**	**5.07**	—	**8.03**
8.—			**10.25**	**2.09**	sos.	**Brașov**	pl.	—	**2.48**	**4.20**	—	**7.23**
—	11.—	**5.15**	6.18	**2.19**	pl.		sos.	**10.17**	**2.18**	—	**6.58**	—
—	12.26	**5.57**	7.10	**3.01**		Timiș		**9.41**	**1.42**	—	5.57	—
—	1.11	**6.29**	7.40	**3.31**		**Predeal**		**9.12**	**1.12**	—	5.16	—
—	**8.45**	12.20	10.50	**9.15**		Bucuresci.		4.45	**7.40**	—	8.50	—

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	**2.24**	11.34	7.10	pl.	**Copșa-mică**	sos.	9.34	**12.05**	6.20	—	—
—	—	**2.51**	12.01	7.43		Șeica mare		9.05	**11.40**	5.59	—	—
—	—	**3.27**	12.37	**8.27**		Lómneș		8.33	**11.09**	5.32	—	—
—	—	**3.53**	1.03	**8.59**		Ocna		8.09	**10.43**	5.09	—	—
—	—	**4.16**	1.26	**9.23**	sos.	**Sibiiu**	pl.	7.44	**10.17**	4.49	--	--
—	—	**4.36**	1.40	—	pl.		sos.	7.28	**8.30**	—	—	—
—	—	**4.49**	1.54	—		Șelimber		7.16	**8.17**	—	—	—
—	—	**5.04**	2.10	—		Veștem		7 01	**8.00**	—	—	—
—	—	**5.26**	2.39	—		Tălmaciu		6.42	**7.39**	—	—	—
—	—	**5.42**	2.56	—		Șebeșul sup.		6.21	**7.11**	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	**6.51**	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--		Porumbacui inf.		5.28	**6.15**	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtișóra		**5.04**	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		**4.55**	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viștea inf.		**4.27**	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beșimbav		**4.17**	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕta inf.		**4.01**	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraș	pl.	**3.31**	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	**10.—**	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	**7.20**	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	**9.30**		**Budapesta**		**7·25**	1.20	**5.50**	—	—
—	—	10.04	4.02	**1.05**		**Szolnok**		4.15	11.15	**2.21**	—	—
—	—	3.45	**6.57**	**5.24**	sos.	**Arad**	pl.	11.18	8.20	**9.05**	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	**8.40**	—	—
—	—	4.30	2.34	**5.46**		Glogovaț		10.34	7.01	**8.30**	—	—
—	—	4.42	2 34	**5.57**		Gyorok		10.11	6.20	**8 08**	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19		Pauliș		9.58	**5.50**	**7.57**	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Radna-Lipova		9.44	**5.28**	**7.46**	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Conop		9.10	—	**7.17**	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Bêrzava		8.54	—	**7.02**	—	—
—	—	**6.12**	—	7.27		Soborșin		8.03	—	**6.24**	—	—
—	—	**6.58**	—	8.07		Zam		7.28	—	5.53	—	—
—	—	**7.26**	—	8.33		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	**7.52**	—	8.57		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	**8.08**	—	9.13		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	**8.26**	—	9.29		Deva		**5.59**	—	4,33	—	—
—	—	**8.52**	—	9.53		**Simeria** (Piski)		**5.43**	—	4.17	—	—
—	—	**10.—**	—	10.19		Orĕștia		**4.42**	—	3.30	—	—
—	—	**10.25**	—	10.50		Șibot		**4.20**	—	3.03	—	—
—	—	**10.44**	—	11.16		Vințul de jos		**4.58**	—	2.36	—	—
—	—	**11.58**	—	11.44		**Alba-Iulia**		**3.40**	9.40	2.19	—	—
—	—	**11.29**	**7.05**	12.06	sos.	**Teiuș**	pl.	**3.04**	9.05	1.39	—	—
—	—	**11.56**	**7 40**	12 38								

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	**11.—**	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	**6.15**	2.45	3.16	**7.05**	6.35
1.55	8.25	2.35	**6.30**	**10.10**	pl.	**Budapesta**	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	**8.50**
5.18	5.20	**7.59**	**4.24**	**3.36**	sos.	Timișóra	pl.	**9.50**	**5.50**	**5.13**	7.50	11.20
—	**6.15**	8 25	**5.25**	9.30	pl.		sos.	**9.20**	—	**5.07**	7.42	3.28
—	**9.35**	**10.41**	8.23	3.30		Caransebeș		**6.22**	—	**12.53**	**5 31**	11.05
11.28	—	**12.52**	10,58	**7.36**		Băile-Herculane		3.40	—	**12.53**	**3.21**	5.14
12.09	—	**1.25**	2.10	—		**Verciorova**		2.26	—	**12.10**	**2.10**	—
10.55	–	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	**5.50**	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	**2.35**	8.15	3.11	**8.58**	**Cucerdea**	7.40	2.37	**8.25**	**1.18**	
—	**3.26**	9.01	3.57	**9.44**	Ludoș	6 55	1.51	**7.36**	**12.22**	
—	**5.07**	10.27	5.23	**11.11**	**Oșorheiu**	**5.30**	12.25	5.54	**10.35**	
—	**5.50**	10 42	5.36	—		**5.18**	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	**7.15**	—	**Reghinul-săs.**	**3.50**	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	**9.50**		**Simeria**		**5.30**	10.25	3.10	**8.49**
6.38	11.54	4.43	**10.08**		Cerna		**5.14**	10.05	2.54	**8.29**
7.13	12.20	5.18	**10.32**		**Hunedóra**		**4.50**	9.38	2.30	8.—

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5.46	8.50	—	3.10		**Brașov**	8.18	1.49	—		**6.56**
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	-		**6.18**
7.11	10.32	—	5.03		Sepși-S.-Georgiu	7.02	**12 10**	-		**5.17**
8 31	12.08	—	**6.40**		Covasna	**5.46**	10.34	—		**3.39**
9.08	12.54	—	**7.26**		**Kezdi-Oșorheiu**	**5.—**	9.38	—		2.33

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	**7.21**	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	**4.14**	4.50	—	—	—
6·65	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Rdaector responsabil **Silvestru Moldovan.**

rchidiecesane.

Sibiiu, Joi 2/14 Decembre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 7710 Pres.

Publicare oficială.

Se aduce pe calea acésta la cunoscința tuturor, cărora sĕ cuvine a sci: că renunțând din motive sanitare advocatul Dr. Ioan Mihu la misiunea de comisariu consistorial pentru alegerile de deputați mireni la congresul nostru național bisericesc pe un period nou de trei ani, și anume pentru colegiul de scrutiniu în cercul electoral al Geógiului cu centrul în Hondol, — în locul dênsului este denumit comisariu consistorial *Iosif Orbonaș*, pretor în Orăștie.

Sibiiu, 29 Novembre, 1893.

Presidiul consistoriului archidiecesan.

Sibiiu, 1 Decembre, 1893.

Atentatul de bombă, ce s'a comis Sâmbăta trecută în sala camerei francese a produs pretutindenea sensație, ér în țĕrile occidentale, unde anarchismul e în flóre, a produs un fel de frică și îngrigire.

In ultimele decenii ale secolului nostru atentatele de feliul acesta s'au sporit în numĕr însemnat. Ne este încă în vie memorie atentatul din teatrul din Barcellona, în Spania, comis de anarchiști; ne este în memorie rolul lui Ravachol și teribila nimicire prin bombe a hotelului Very din Paris, drept rĕsbunare pentru arestarea și esecutarea lui Ravachol; ne vin apoi în minte cutezătórele atentate, ce s'au făcut în deceniul trecut în Londra, din partea dinamitarḑilor irlandezi. In câți-va ani au fost sdrobite prin dinamit cele mai însemnate palate publice din capitala Engliterei, Vestminster-Hall, zidirea parlamentului, edificiul Times, Tower etc. Primul atentat de feliul acesta s'a făcut la 1883 în palatul Times și în casa comunelor; atunci, deși detonația a fost puternică, nu s'a primejduit nime, căci personalul oficial nu s'a aflat în oficii. La 1885, în ḑiua de 24 Ianuariu s'au comis de-odată trei atentate, în palatul parlamentului, în Vestminster-Hall și în Tower, primejduindu-se, cu deosebire în cele din urmă douĕ locuri mai mulți ómeni.

Aceste, ce le-am însemnat în fuga penei și multe alte atentate de feliul acesta, mai mici și mai mari, ne arată că socialismul și anarchismul, pe ḑi ce merge câștigă aderenți mai mulți și devine mai bine condus și organisat. Légănul și terenul de activitate, — abstrăgând dela nihilismul politic rusesc, — sunt țerile culte occidentale, unde alăturea cu bogățiile mari și enorme, este și mare serăcie, proletari, ómeni lipiți pământului, cari nu-și pot câștiga pânea de tóte ḑilele și n'au unde sĕ-și plece capul, și prin fabrici, mine și stabilimentele industriale sunt supuși la muncă grea, obositóre. In mijlocul acestora s'a născut socialismul și anarchismul; din șirurile acestora es acei fanatici, cari nu se sfiesc a comite cele mai oribile atentate, parte din resbunare, parte ca sĕ intimideze.

Acești ómeni susțin, că ordinea socială esistentă aḑi e nejustă, coruptă, stricată; că ea pe unii îi favoriséză, ér pe alții îi apasă, îi desconsideră, ca mama mașteră pe copii strĕini. De altă parte susțiitorii ordinei de aḑi, firesce în maioritate ḑic, că socialismul și anarchismul e o bólă a timpului în care trăim și unii potentați sunt de părere, că ar trebuì aplicate contra lor cele mai aspre mĕsuri de estirpare. Astfel stau față în față acești doi inimici, gata de luptă, unul cu puterea ascunsă și teribilă a dinamitului în mână, celalalt cu puterea publică, de cari dispun statele. Și omul nepreocupat trebue sĕ recunóscă că este și pe o parte și pe alta dreptate. Este mare nedreptate, când unii în îmbuibare risipesc milióne, ér alții sunt peritori de fóme; dar érăși nu este lucru corect, precum fac anarchiștii, a se folosì de mijlócele estreme pentru resturnarea ordinei esistente și a sĕ bucura de victemele nevinovate ale fanatismului lor.

O bólă este anarchismul, dar nu accidentală, ci o bólă care s'a născut și s'a desvoltat din o stare nesuportabilă pentru o parte a societății și care singur prin legi și dispoziții draconice nu se póte cura, precum nu sĕ póte rĕsturna nici ordinea socială de aḑi prin mijlóce drastice, prin dinamit.

Timpul este suprem, ca față de atacurile temerare ale anarchiștilor guvernele sĕ ia mĕsuri de împedecare și apĕrare, ca sĕ scutéscă averea și viața cetățenilor și în acéstă direcție s'au și început demersuri; pe lângă mĕsurile de pedépsă însĕ, cari negreșit trebue aplicate, conducĕtorii destinelor popórelor vor trebuí sĕ afle căi și mijlóce pentru de a împedeca desvoltarea anarchismului mai departe și astfel sĕ-l reducă, mai cu samă prin ușurarea sorței proletariatului și prin o nivelare óre-care a averilor, fiind mijlocitor între cele douĕ estreme, de milionar și ploletar, statul.

Ér în țĕrile acele, cum este și țara nóstră, unde acésta bólă nu s'a ivit încă, guvernele vor trebuì sĕ grigéscă, ca ea sĕ nu apară; și acésta vor puté o face nu prin închiderea granițelor, nu prin mĕsuri aspre, ci prin îngrigirea de-a crea pentru popor nóue mijlóce de venite și de traiu, ca sĕ pótă ținé fața recerințelor statului și timpului modern; prin îngrigirea de-a nu fi prea esploatat și astfeliu de-a sĕ nasce și la noi proletariatul, care după cum esistă el în țĕrile apusene, la noi încă e necunoscut.

Revista politică.

Materialul de discusiune al presei întregi îl forméză atentatul din camera deputaților din Paris. Impresiunea deprimătóre, ce o a causat acel atentat va da pe viitoriu de gândit multor bărbați și legislativelor, ca sĕ pună odată capĕt astorfeliu de scene, care și dacă se întêmplă în mijlocul națiunei celei mai civilisate, totuși ele îi micșoréză autoritatea și vaḑa în afară. Astfeliu trebue esplicate cuvintele ministrului-president Casimir-Périer sub impresiunea primelor momente după atentat: „Guvernul își va face datoria. Sunt legi în țéră, care scutesc societatea; ele vor fi puse în aplicare“ și tot așa declarațiunea, ce o a făcut presidentul camerei cu seriositatea bărbatului practic: „Astfeliu de încercări nu vor conturba parlamentul în lucrările sale“.

In tóte părțile a provocat acest atentat mare sensațiune și legitimă desaprobare. Felicitări din tóte părțile au sosit presidentului camerei și parlamentului și acésta este o espresiune valorósă a statelor europene, care tóte sunt îngrigiate de spaima, ce o face socialismul, anarchismul și nihilismul In parlamentul ungar încă s'a desaprobat actul acela deprimătoriu.

In Anglia a fost sĕ se țină un meeting al anarchistilor, dar auḑindu-se despre cele întêmplate la Paris, meetingul a fost disolvat de mulțime, vorbitoriul insultat și bătut, încât numai poliția l'a putut scăpa.

Caracteristic este, că pe când au venit scirile despre atentatul din Paris, s'a anunțat din Petersburg încercarea unui atentat nihilistic contra țarului. Atentatorul a fost un student, care aștepta ca țarul sĕ iasă cu sania la preumblare; a fost însĕ descoperit și dat pe mâna poliției.

* * *

In camerile române sau presentat proiectele de rĕspuns la mesagiul regal Proiectul senatului a fost redactat de dl Tocilescu, ér al camerei deputaților de dl Maiorescu. Acesta sună astfeliu:

Adunarea deputaților, intrând în a treia a sa sesiune ordinară, este mai nainte de tóte insuflețită de cea mai adêncă bucuriă pentru nascerea principelui Carol din fericita căsătoriă a moștenitorului Corónei cu principesa Maria. Sub auspiciile acestei

---

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Joĭ, la inalcarĕa Domnuluĭ.

Se suí Zeu intru strigare Domnul in boce de trombetà.

Dominekà, la Cinzeciune.

Inalcàte, Domne! intru poterĕa tĕa, kàntavomu, și vom laudá poterĭle tele.

Dupò Aliluia kàntà Kàntareciĭ Kànticetlu, și Subkànticetlu Serbàtoreĭ, apoĭ Kànticetlu baserriceĭ și in sevèrșit urmàtore:

Neinfruntatà apàràtore a Krestinĭlor, nemutatà meziàtore kàtrà Fakètorlu, nu sprevedĕa bocele de rogàcĭune a pekatoșilor, mà alĕargà kà unà bunà spre ajutorlu nostru, kariĭ ku kredincà strigàm kàtrà tine: Grabeste spre rogàcĭune, și sergute spre imblànzire, Zeu naskètóre! karĕa apàrĭ pre ĭĭ onorà pre tine.

Apoĭ Diakonlu, dupòcí plĕakà kaplu, și cene Orarĭul in mànà, zice kàtrà Popa: Binekuvèntà Stepàne timpul Tresànciei.

Ĕarò Popa, dupòcí lu binekuvèntà, zice:

Kà sàntu este Zeul nostru pretotindenĕa, akum și totudeuna.

Ĕarò Diakonlu vine lòngè sàntele Ușĭ, arĕatà Orarĭul kredincĭoșilor din aforà, și zice: Și in vietele vietelor. Kàntàr. Amin.

Ĕarò de nu este Diakon, zice Popa: Domnuluĭ sò ne rugàmu. Kànt. Domne misele.

Popa. Kà sàntu este Zeul nostru, și cie màrire inalcàmu, Tatàluĭ, și Fiuluĭ, și Sàntuluĭ Spirtu, akum și totudeuna, și in vietele vietelor. Kàntàr. Amin.

Și indatà kàntà Tresànciĕa, prekum urmà:

Sànte Zeule, Sànte tare, Sànte nemuritorule, misele pre noĭ. De treĭ orĭ.

Màrire Tatàlui, și Fiuluĭ, și Sàntuluĭ Spirtu.

Akum și totudeuna, și in vietele vietelor. Amin.

Sànte nemuritorule, misele pre noĭ.

Partea derĕaptà ku boce maĭnaltà.

Sànte Zeule, Sànte tare, Sànte nemuritorule, misele pre noĭ.

La Serbàtorĭ imperatestĭ kàntàmu in loklu Treĭsànciei.

Kòcĭ intru Hristos ve botezaràcĭ, intru Hristos ve imbrakaràcĭ. Aliluia.

La onorata Kruce, și la treelĕa Dominekà in Patruzecina mare.

Kruceĭ teeĭ ne inklinàmu Stepàne, și sàntà invíarĕa tĕa laudàmu, și màrimu.

Rogàcíunĕa Popeĭ, la kàntarĕa Tresàncieĭ.

Zeule sànte! karele pre sâncĭĭ rekiecĭ, karele ku tresàncita boce esti laudat de Serafimĭ, și màrit de Heruvimĭ, și de totà poterĕa supràcerĕaskà inklinat, karele din nefiincà intru fiincà tote le produseșĭ, karele kreașĭ pre om dupò facĭacĭunĕa, și dupò asemilarĕa tĕa, și cu tot donlu teu lu ornașĭ, karele daĭ incelĕpcĭune, și precepere celuĭ, kare cere, și nu sprevezĭ, pre karele pekatueste, mà punĭ kaincà spre màntuire, karele dignișĭ pre noi umilicĭĭ, și nedigniĭ serviĭ teĭ și in ora acísta a stá inàntĕa màrireĭ sànteĭ teeĭ Mĕasà, și a aduce cie detorita inklinàcĭune, și prĕa màrita laudà. Ensucĭ tu, Stepàne! primeste din gurĭle nostre, kariĭ suntemu pekatoșĭ tresàncita kàntare, și nevezità ku bunètatĕa tĕa, ĕartà noè tot pekatlu voincĭos, și nevoincĭos, sànceste sufletele, și trupurĭle nostre, și dà noè sò servimu cie intru kredincà in tote zilele viaceĭ nostre. Pentru rogàcĭunĭle prĕa sànteĭ Zeunaskètore, și a totulor Sàncil kariĭ din vietà bineplakurà cie.

(Va urma.)

bincuvêntări a provedinţei, aducem Maiestăţii Tale şi Dinastei, aşa de puternic întemeiate, omagiile nóstre de iubire şi de credinţă.

Asigurările de pace şi de raporturi amicale cu tóte puterile streine, ce ni-le afirmă Maiestatea Ta, le primim cu cea viuă satisfacţia, ca o condiţiune necesară pentru neturburata continuare a operei legislative, asupra cărei suntem datori sě ne îndreptăm tótă activitatea nóstră.

Proiectele de legi, rĕmase în studiul adunării din sesiuna precedentă, precum şi cele anunţate în mesagiul Maiestăţii Tale pentru sesiunea presentă, vor fi cercetate de noi cu o conscienţiósă luare aminte,

Suntem cu atât mai mulţămiţi sě rĕspundem la acésta chemare, cu cât finanţele statului se află într,o vĕdită stare de soliditate. Escedentele -constatate din esercitiile trecute, escendentul de prevĕdut pentru esercitiul curent, bugetul viitor, ce se anunţă ecuilibrat cu mijlóce normale, fără adaus de imposite şi fără cerere de de recurs estraordinare, creditul statului rĕmas neatins în mijlocul perturbărilor provocate în alte ţĕri prin crisa argintului, sunt tot atâtea garanţii pentru buna administare a finanţelor, sub actualul guvern al Maiestăţii Tale.

Ve încredinţăm şi de astă-dată, că vom lucra fără preget întru îndeplinirea datoriei nostre constituţionale şi suntem espresia simţĕmintelor întregei naţiuni aducêndu-ve urarea:

Sě trăiesci, Sire, şi sě se bucure România încă mulţi ani de înţelépta conducere a Maiestăţii Tale!

Trăiéscă Maiestarea Sa regina!

Trăiéscă moştenitorul tronului împreună cu Alteţa Sa Regală principesa Maria!

Trăiáscă principele Carol al României, cel născut pe pământul patriei, botezat în religea ţĕrii, încugiurat de iubire tuturor românilor, ca un simbol al aspiraţiunii lor în viitor!

* * *

Noul ministeriu sêrbesc presentându-se camerei, ministrul-preşedinte Gruici a desvĕlit programul guvernului. Guvernul, ḑice, va avé în vedere totdéuna menţinerea bunelor rapoturi cu tóte statele prin respectarea reciprocă a drepturilor, îndreptarea finanţelor, ridicarea economiei naţionale şi înmulţirea comunicaţiilor, şi mai cu sémă va fi cu deosebită atenţiune asupra armatei. Guvernul contéză la sprijinul scupcinei pentru îndeplinirea programului. Guvernul este firm decis, ca sě respecteze drepturile internaţionale şi sě îndeplinéscă într'un mod leal tóte angagiamentele luate. Deórece şi celelalte state vor respecta aceste drepturi, speră, că nu se va întêmpla nimic, ce sě pótă sdruncina bunele relaţiuni. Astfel se póte devota cu deplină linişte intereselor politicei interne. Ministrul-preşedinte a mai declarat, că noul guvern va continua întocmai politica fostului cabinet.

* * *

In senatul din România a fost pusă în discusiune de dl Dimitrie Sturdza *cestiunea română* şi în special cestiunea românilor transilvăneni:

Oratorul amintesce, că România independentă este locuită numai de români, al căror neam este compact, şi nu de elemente streine. O altă datorie însemnată, care nu se póte negliga de nici un guvern românesc, este aceea de a împiedeca pe cât se póte absorbirea elementelor românesci ce locuesc în Ungaria, în Basarabia, în Bucovina, căci atunci, când românii din Ungaria vor fi magiarisaţi, acei din Basarabia rusificaţi şi România independentă va fi slăbită. Nu numai noi
i şi Europa este interesată la menţi-
rea individualităţii némului nostru.
ḑis odată, că „dacă Austro-Unga-
'ar esista, ea ar trebui inventată“.
d, că şi pentru România s'ar putea ḑice, că „dacă România n'ar esista, ea ar fi trebuit inventată“;

Dl Sturdza vorbesce de suferinţele românilor din Ungaria. D-sa se estinde în aprecieri etnografice, geografice şi statistice prin care arată cum magiarii întrebuinţéză tóte mijlócele, chiar cele mai brutale, pentru a desnaţionalisa pe români. Nu ar fi dar o lipsă de tact politic, ḑice oratorul, dacă guvernul ţĕrei ar face aceea, ce a făcut Bismark cu ocasiunea tratatului din Berlin, adecă ar face pe samsarul cinstit între guvernul magiar şi românii de sub coróna s-tului Stefan. Pe frontispiciul palatului împĕrătesc din Viena stă scris lozinca: „Iustitia regnorum fundamentum“.

Dar din nenorocire acésta nobilă şi frumósă losincă a fost uitată la Pesta. Trebue dar sě nu tăcem nici în parlamentul ţĕrii şi sě abordăm cestiunea cu bărbaţie şi prudentă. Esistenţa naţională a românilor din Ungaria este o cestiune de viaţă şi pentru noi (Aplause)

D. Sturdza acusă pe ministri, că au căutat a paralisa acţiunea românilor asupriţi, că sunt în desacord în privinţa atitudinei lor în cestiunea naţională. Unii dintr'ênşii, ḑice d. Sturdza, nu vor sě se strice cu magiarii, alţii încuragiază pe sub mână ḑiare irendentiste.

Oratorul face istoricul revendicărilor legitime ale românilor din Ungaria şi arată cum ar fi posibilă o împăcare între unguri şi români. D sa arată că soluţiunea pusă înaintea de d. Horvash este o amăgire şi că împăcarea nu se póte face de cât pe tărimul lealităţii.

D. Sturdza dovedeşte, că iredenta română este o născocire a duşmanilor nostri. Chiar dacă am puté lua Transilvania, noi n'am trebui sě o luăm, căci ar avea ca consecinţa distrugerea împĕrăţiei Austro-ungare şi o conflagraţiune generală, care ar cădea pe capul nostru, acelor slabi.

La acésta a respuns ministrul de esterne Lahovari, ḑicênd, că cestiunea transilvană trebue tractată cu tact, obiectivitate şi prudenţă, prin urmare e pĕcat a o esploata pentru scopuri de partid. Cuminte a tractat I. C. Brătianu acésta cestiune pe când D. Sturdza de multeori 'şi-a schimbat părerea în cestinnea română, a tratat pe ardeleni cu cea mai estremă severitate, pe care 'i-a şi espulsat. Astăḑi e degradată cestiunea la o simplă causă regretabilă de partid. Nu putem ca sě păşim ca intermediari demni de încredere după-cum pretinde domnul Sturdza, căci nu e vorba de douĕ state independente, ci de un stat şi supuşii acestuia; întocmai dupăcum noi nu putem permite nimĕruia, ca sě se amestece în afacerile nóstre, nu putem nici noi sě ne amestecăm în afacerile altora.

Dacă internele ţerii sunt ameninţate, noi le vom apĕra cu energie, dar' nu ne putem pune în posiţiunea care trebue sě ducă la un sfârşit nefavorabil. Cestiunea are de sigur un interes pentru noi. *Sperăm totuşi, că întrc români şi unguri se va puté ajunge la o înţelegere pe calea concesiunilor reciproce.*

Congresul naţionalităţilor.

S'a vorbit din când în când prin foi despre congresul naţionalităţilor din Austro-Ungaria, fără ca sě se scie positiv, că putea-se va întrunì şi realisa acest congres şi în casul realisării, când şi unde se va ţiné. Sě vede însě, că în timpul din urmă se lucră la diferitele naţionalităţi cu tótă seriositatea pentru întrunirea congresului şi timpul realisării nu este de parte, căci foile se ocupă tot mai des cu acest cengres proiectat.

Dăm unele imformaţii despre acest congres, pe care le scótem din fóia „M. Hirl.“ din 8. Dec. c. Fóia acésta ne spune, că acum e anul diferitele naţionalităţi au constituit un comitet provisor în Viena, ca sě pregătéscă terenul. Comitetul a redactat un program din 20 de puncte, pe care l-a tipărit în limba germână şi în tóte limbile naţionalităţilor şi l-a respândit atât în Austro Ungaria, cât şi în streinătate. Étă câteva puncte din acest program: Reorganisarea dreptului de stat dualistic în o monarchie federativă; numele statelor din confederaţiune; representarea naţionalităţilor în parlamentul federaţiunii şi în singuraticele diete provinciale; lege de naţionalitate pentru întréga monarhcie şi pentru singuraticele state (Scóle, guvernare, limbile de stat). etc.

Programul are sě sě discute în congres şi o deputaţiune alésă de congres îl va presenta Maj. Sale, cu rugarea, ca Maj. Sa sě convóce un comitet de constituţie, ales de popor care sě voteze şi ficseze noua constituţiune.

Congresul, după cum se afirmă sě va ţiné în curênd şi adecă în Turoţ Sân-Mărtin.

Étă părerile unor foi de-ale diferitelor naţionalităţi despre congres:

Fóia sêrbéscă-naţională „Zasztava“ scrie între altele:

„Ceea ce a provocat apăsarea grozavă ese ciată de şovinismul magiar şi ceea ce de mult se pregătesce: resistenţa naţionalităţilor nemagiare contra atacurilor continue, sě realiséză, trebue sě se realiseze. Elementul magiar în increderea sa pretinde o anumită întâietate şi pre noi ne consideră de nesce fiinţe inferióre şi respinge cu sumeţie părerea, că noi am fi de o potrivă cu ei. Estremiştii magiari pretind cu voce tare, că naţionalităţile trebuie nimicite şi contopite în magiarime.

„Óre singuraticele naţiuni nemagiare pot sě-şi elupte pentru sine egalitatea de drepturi, faţă cu stăpânirea destul de consolidată a elementului magiar? Nu, nici la un cas. Numai resistenţa solidară póte sě frângă întărirea şovinismului . . . deja de mult am simţit şi am vĕḑut lipsa unei apropieri între diferitele naţiuni nemagiare. Acésta apropiere în fine a succes. Va fi congresul naţiunilor nemagiare. Sêrbii, slovacii, românii sě vor presenta la el, căci în privinţa asta s'a stabilit o inţelegere. Acum nu ne desparte timp lung de congres. El se va ţiné în decursul ernii sau póte chiar şi în anul acesta.“

Dintre foile române „M. Hirl.“ citéză pe „Tribuna“, care speră că prin alianţa naţionaliiăţilor sě apropie un viitor nou; vor înceta grelele incercări şi suferinţe şi invită pe români a lua parte la congres.

Românul şi Timpul salută pe conducătorii congresului şi apróbă întru tóte programa împărtă.

Obzor din Croaţia provócă oposiţia şi tinerimea a trimite representanţi la congres. Speră, că nici dalmatinii nu vor fi nepăsători faţă de program, căci au interese comune.

Srbobran din Agram provócă nu numai pe sêrbii din Croaţia, ci şi pe cei din Bosnia şi Herţogovina, să mérgă la T. S. Mărtin,

Hlas-Naroda din Praga află, că conchemarea congresului nu are sě ducă la scop, ér ḑiarul cehilor tineri, Narodne Novini sprijinesce cu însufleţire programa comitetului esecutiv în tóte punctele ei.

Afară de acésta emigranţii bosnieci şi herţegovineni din Belgrad au ţinut o adunare, primind întru tóte programa şi adresând o depeşă de felicitare comitetului. --- Societate Velica Srbia (Sêrbia-Mare), a ţinut Dumineca o adunare în cestiunea congresului, aderând la cele pregătite.

*

Cu congresul naţionalităţilor se ocupă acum şi „P. Lloyd“ în un prim articol, publicat în numĕrul din 8 Dec. c. El constatéză, că în timpul din urmă presa naţionalităţilor scrie
de
serbo se
va ţiné probab

Sě vede, ḑice „P. Lloyd“, că urzitorii acestui plan sě ocupă cu tótă seriositatea cu pregătirile de a-'l pune în lucrare. Congresul însě, continuă fóia, nu póte sě strice nimic intereselor statului ungar; de acésta va grigi energia ministerului Wekerle şi în special politica resolută a ministrului de interne. „P. Lloyd“ apoi spune, că panslaviştii slovaci şi iredentiştii sêrbi stau isolaţi în mijlocul poporului lor şi astfel sfătuiesce pe români a nu lua parte la acest „congres de rebeli“. De la acest congres românii nu pot câştiga nimic! Ei voiesc a da ponderositate mai mare aspiraţiunilor lor, dar totuşi trebue sě mărturiséscă, că o transacţie pacinică cu faptul împlinit şi nealterat al ideii de stat va fi în fine resultatul nisuinţelor şi opunerilor lor.

Dacă aşa este, românii ar trebui sě sě abţie de la acest congres ca sě nu provóce asupra naţionalităţi lor odiul, ce ar puté pune pedeci la apropierile pacinice de mai târḑiu.

Pentru a ajunge la o apropiere „P. Ll“. recomândă apoi politicilor români următórele, în pasagiul, cu care încheie articolul:

„Şi — pentru-ca sě ne esprimăm cu totul concret — dacă corifeii români voesc sě pertracteze, n'ar fi mai acomodat, dacă s'ar decide sě trateze cu ordinea de stat esistentă? O înţelegere cu agitatorii sêrbi şi slovaci va duce totuşi numai la ilusii, care în curând se vor risipi, şi după dispariţiunea cărora va urma numai capitularea necondiţionată, după revólta activă. Dar ar fi mai avantagios sě se opereze deja de acum supunerea, şi prin acésta sě se cruţe înfrângerea inevitabilă. Pacea, de care are lipsă poporul român cel puţin întocmai aşa ca şi statul ungar, este legtă numai de o condiţiune: recunóscerea sinceră a ideiei de stat magiar. Indată ce acéstă condiţiune va fi împlinită, atunci nu va mai sta nici o pedecă în calea păcii şi a urmărilor ei binecuvêntate. Dacă românii îşi vor manifesta solemn lealitatea lor faţă cu ideea de stat magiar şi prin reîntrarea lor în viéţa publică o vor întărì acésta în mod practic, atunci dorinţele lor vor fi cu bunăvoinţă cercetate şi plângerile lor, întrucât nu vin în colisiune cu legile, vor fi după putinţă luate în consideraţiune. Actualul ministru de interne în discursul seu ţinut cu ocasiunea desbaterilor gravaminale a arĕtat o viuă pricepere şi un viu interes pentru afacerile române; prin urmare naţionalitatea română se póte basa pe capapabilitatea sa de judecată şi pe bunăvoinţa sa, când vor venì lucrurile acolo, ca sě se formeze în mod mai intim legătura între ea şi patrie prin o înţelegere reciprocă. Şi aprobarea cu care aprópe întréga representanţă a poporului a primit enunciaţiunile ministrului, pot serví românilor ca garanţă, că nici parlamentului nu-i lipsesce bunăvoinţa, de a întâmpina cu simpatie aspiraţiunile lor, dacă acestea ce mişcă în cadrele ideiei de stat magiar. Ca condiţiune a unei astfel de schimbări îmbucătóre este însě — după cum s'a ḑis — părăsirea punctului definit în memorandul dela Sibiiu, care este denegare directă şi cutezată a ordininei de stat esistentă. Despre tóte celelalte sě póte sta după aceea de vorbă. O naţionalitate, care sigură se pune în afară de lege, n'are dreptul sě se plângă, când nu se face părtaşe de fructele, care se produc numai pe teren legal şi numai de aici pot fi guştate.

Noutăţi.

Şedinţa publică a societăţii „Andreiu Şaguna“ în memoria Marelui Archipăstor, s'a ţinut, precum a fost anunţat, Luni séra, în 29 Novembre a. c. în sala seminariului „Andreian“. Şedinţa a fost cercetată, ca şi in alţi ani, de un numeros public, dame şi domni, dovadă, cât de mult ţine publicul nostru la suvenirea activităţii archiereului Şaguna, de altă parte dovadă, că teologii şi pedagogii nostri prin producţiprogra-mul p [illegible] p 4. „Fraga“ de I. Moţa, şi la p. 2 în loc de „P. Rareş“ s'a declamat poesia „Despina-Dómna“. Incolo esecutarea programei a fost spre mulţămirea tuturora. „Cuvêntul ocasional“, ţinut de dl Aron Roman, cleric c. III a fost o vorbire frumósă, bine lucrată şi rostită, culminând întru arĕtarea causelor, pentru-ce tinerimea venerézā şi e datóre a venera memoria archierelui Şaguna. Declamaţiunile asemenea au fost succese; „Despina-Dómna“ de Neniţescu e scrisă în versuri scurte şi astfel greu de declamat, dar dl G. Perian, ped. a. III a învins cu succes acésta greutate, ér „Ţiganul ca împĕrat“ declamată de d. Teodor Orlea, a produs mult haz şi bun efect fiind fórte bine predată. A fost ascultată cu atenţie şi lucrarea dlui Mihail Candrea, cetită la p. 4 în locul „Fraga“ anunţată, ér corurile sub conducerea d-lui profesor G. Dima au succes pe deplin. Cu deosĕbire a făcut mare efect cântarea solo a cunoscutului nostru tenor Vasile Popovici, cler. a. III, cântând acompaniat de cor poesia „El R'baa“.

Societatea „Andreiu Şaguna“, membrii şi conducĕtorii ei, merită tótă recunoscinţa publicului, căci i-au câştigat o séră plăcută.

* * *

Reuniunea femeilor române din Sibiu, precum suntem informaţi a început pregătirile pentru balul, ce voiesce sĕ-l arangeze în 27 Ianuariu n.

La acésta reuniune s'au înscris membrii noi: D-na Maria Câmpeanu, socie de funcţionariu consistorial ca membru pe viéţă; d na Luisa Raţiu, soţie de funcţionariu de bancă ca membru ordinariu; ér de membrii ajutători: d-nii Dr. Vasile Saftu prof., Dr. Zosim Chirtop şi Dimitrie Câmpeanu funcţionariu consistorial, — toţi din Sibiiu.

* * *

Atentatul din camera francesă. Făptuitorul din camera francesă a fost prins. El este rănit la nas la braţul drept şi la piciorul drept. Adevĕratul nume al autorului atentatului este Vaillant. In timpul nopţii, funcţionarii prefecturii au verificat esactitatea stării civile date de spectatorii interogaţi la palatul Bourbon. Vaillant transportat la hotelul Dieu, a declarat că se chiamă Marchal. Interogatoriul însĕ a descoperit că are dóuă domicilii: unul la Choisy-le-Roy şi altul în strada Daguerre la Paris.

Vaillant se fălesce mult de crima sa şi afirmă că n'are complici. S'au găsit în odaia lui lichide şi diferite prafuri, un mare numĕr de diare şi publicaţiunii anarchiste, scrisori dela tovarăşi şi cărţi de chimie. S'a găsit de asemenea o ólă destul de mare, care fusese preparată ca sĕ servéscă de bombă.

Insuşi Vaillant a dat detalii asupra bombei, de care s'a servit; era o ólă de fier umplută cu pilitură de fier; în mijloc era un tub, care conţinea dóuĕ acide, a căror amestecare a provocat esplosia.

Vaillant s'a însurat acum câţi-va ani şi a avut doi copii. A fost la Buenos-Ayres; de unde s'a întors Francia; el a fost condamnat de cinci ori pentru furt şi vagabondagiu.

Indivizii cari erau supraveghiaţi la hotel Dieu au fost puşi în libertate; poliţia n'a oprit decât pe Vaillant şi pe vre-o cinci sau şase suspecţi.

El a locuit la Montmartre, unde a fost membru în comitetul socialist revoluţionar din al 18-lea arondisment.

A declarat că pentru a produce mai mult efect, ochise şi voise sĕ lovéscă pe preşedintele camerei; se fălesce da actul sĕu criminal şi regretă că braţul sĕu a deviat, când a aruncat bomba.

* * *

Culturegyletul de dincolo de Dunăre şi-a ţinut adunarea generală în dilele trecute. Punctul cardinal al programului adunărei a fost: pornirea unei acţiuni generale pentru înfiinţarea de musee şi biblioteci poporale unguresci in tóte unghiurile ţĕrei.

* * *

Un soldat rus împuşcat de unul român. Cetim în „Gazeta Bucovinei“: Dilele trecute a petrecut în oraşul nostru dl colonel Ursianu dela marina română, care a fost trimis sĕ ancheteze un conflict, ce a avut loc la Nóuĕ-Suliţe între români şi ruşi. O santinelă română dela Prut a împuşcat un soldat rus, care voì sĕ trécă rîul cu pluta. Autorităţile militare dela frontierea ruséscă au cerut anchetarea faptului de óre ce se afirma că soldatul rus, n'avea intenţiunea de a trece Pretul. S'au cerut esplicaţiuni guvernului român şi colonelul Ursianu, dela marină, a fost imediat delegat sĕ întovărăşéscă comisiunea de anchetă rusă la tóte cercetările ce se vor face la faţa locului. Scena împuşcărei soldatului a avut vre-o 20 de martori ocularii cari s'au presentat Sâmbătă în faţa anchetei pentru a arĕta cum s'au petrecut lucrurile.

* * *

Puscile Manlicher.— Diarul „Constituţionalul“ anunţă: predarea puscilor Manlicher, comandate de ministerul de resbel se continuă cum e prevĕdut în caetul de sarcini. Sĕptĕmâna acésta a sosit un însemnat transport de aceste pusci şi luna viitóre va sosì un nou transport.

Proiectul de lege despre dreptul matrimonial.

(Urmare.)

Capitolul al patrălea.

Nevalabilitatea căsătoriei.

§ 61. Căsătoria e nevalabilă, când încheierea ei s'a făcut înaintea funcţionarului civil, dar'

a) nu în cercul acestuia sau

b) cu încunjurarea unor recerinţe prescrise în alinea primă a § 56.

§ 62. Pe basa punctului a) al paragrafului antecedent nu este căsătoria nevalabilă, dacă acela, înaintea căruia a fost încheiată l-a ţinut opiniunea publică de funcţionarul civil a respectivului cerc, esceptionând dacă ambele partide ar fi sciut contrarul.

§ 63. Când contractanţii căsătoriei, presenţi fiind amândoi înaintea funcţionarului civil au declarat în persónă, că ei încheie o căsătorie unul cu altul şi când ei după încheiere nu au trăit la un loc ca bărbat şi femeie, căsătoria în lipsa unui alt postulat cuprins în prima alinie a § 46, nu este nevalabilă.

§ 64. O căsătorie încheiată în contra § 8 este nevalabilă. Nevalabilitatea încetézā dacă partida incapabilă de acţiune, după încetarea necapabilităţii de acţiune apróbă căsătoria înainte de terminare sau de declaraţiunea nevalabilităţii.

Că óre continuarea traiului este o aprobare, trebuie sĕ fie decisă după impregiurările casului. Aprobarea este fără efect, când într'aceea între partide s'a ivit pedeca punctului c) din § 15, §§. 17 sau 16, chiar şi atunci când acésta a încetat în timpul aprobării.

Pe basa §§ 9, 10—13 căsătoria póte fi chiar şi atunci atacată, când a încetat nevalabilitatea basată pe § 8.

§ 65. O căsătorie e nevalabilă, când a fost încheiată în contra §§. 15, 16 şi 17.

§. 66 Căsătoria nevalabilă póte fi privită înaintea terminării ei de nevalabilă, când a fost declarată ca atare într'un proces de nevalabilitate.

Căsătoria nevalabilă după terminarea ei sau după declararea ei de nevalabilă, dacă din lege nu urmézā alta, e astfel privită ca şi când n'ar fi fost de loc încheiată.

§. 67. Pentru procesul de nevalabilitate sunt îndreptăţiţi soţii, procurorul regesc şi acela, care arată, că dela declararea nevalabilităţii căsătoriei depinde un interes legal al seu.

Pentru intentarea unui astfel de proces sunt îndeosebi îndreptăţiţi:

a) fostul soţ pe basa căsătoriei mai înainte încheiate, îndată ce acéstă căsătorie nu este deslegată;

b) soţul de mai târdiu, dacă valabilitatea căsătoriei sale atîrnă dela nevalabilitatea căsătoriei de mai nainte;

c) ori-care este interesat după lege la valabilitatea căsătoriei de mai nainte.

§ 68. Un soţ ţĕrmurit în capabilitatea sa de acţiune este capabil de proces în procesul de necapabilitate.

Faţă cu soţii necapabili de acţiune sunt a se aplica normele representanţei legale.

§. 69. Procesul de nevalabilitate póte fi intentat numai până căsătoria n'a fost terminată.

Dacă căsătoria în cursul procesului se termină, atunci procedura se va continua numai la cererea aceluia, pentru care depinde un interes de drept dela stabilirea valabilităţii sau nevalabilităţii căsătoriei.

§. 70. Sentenţa legală din procesul de nevalabilitate e în vigóre faţă de ori-cine.

Dacă într'un proces de nevalabilitate întrodus pe basa §-lui 16, fostul soţ nu a luat parte, atunci valórea acestei sentenţe nu se estinde asupra sa.

§. 71. Atacată póte fi ori-ce căsătorie. pe care una dintre partide a încheiat-o în contra §-lui 9 fără dispensă.

§. 72. Căsătoria póte fi atacată, dacă acésta a fost încheiată fără încuviinţarea, respective învoirea recerută de §§. 10—13.

O greşală a stabilirii sedriei orfanale (ultima alineă §. 11) nu are influenţa acestei valabilităţi de căsătorie.

§. 73. Căsătoria póte fi atacată din causa silei, dacă o partidă dintre acestia a incheiat numai de frică, de silă sau în urma unei ameninţări nedrepte.

§. 74. O căsătorie póte fi atacată din causa greşelei:

a) când o partidă peste tot nu voesce sĕ încheie nici o căsătorie şi n'ar sci că prin declaraţiune se încheie o căsătorie;

b) când o partidă încheie o căsătorie cu alta, nu cu aceea, cu care voesce şi n'ar sci, că persóna este alta;

c) când o partidă încă pe timpul încheierii căsătoriei a fost cu totul necapabilă, ca sĕ împlinéscă datorinţele de căsătorie şi ceealaltă partidă n'a sciut acésta, şi nici din impregiurări nu putea deduce acésta;

d) când o partidă a fost condamnată pentru pedépsa din §. 100 sau după punctul *d*) din §. 102 şi ceealaltă partidă n'a sciut acésta şi în casul din urmă se póte presupune cu temeinicie, că ea dacă ar fi sciut acésta, nu ar fi încheiat căsătoria;

e) când soţul află pe femeia sa însărcinată de altul afară de căsătorie şi acésta pe timpul încheierii căsătoriei n'a sciut'o;

f) când soţul declarat mort se anunţă după încheierea căsătoriei celei nouĕ

(Va urma)

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Mergênd din Gróveri pe promenada de sus pe la pólele Têmpei şi pe lângă zidurile cetăţii, sosim în suburbiul Bluměna, care sĕ estinde până la gară şi până la délul cetăţuiei. In Bluměna sĕ află cele mai multe şi mai însĕmnate fabrici şi intreprinderi industriale ale Braşovului. Aici sĕ află, la capĕtul promenadei de sus, gazometrul, pentru luminarea oraşului cu gaz aerian. Lângă gazometru sĕ află o colonie de ţigani, (Ţigănie) cari s'au aşedat aici pe la sfirşitul secolului trecut; ei locuiesc în o grupă de preste 100 de căsuţe, aşedate la olaltă în disordine. O parte a suburbiului Bluměna, aflătóre la capĕtul Têmpei sĕ chiamă „Curmătură“. In Bluměna sĕ află, ca şi în Scheiu, multe grădini de pometuri şi legumărie, cu vile frumóse. Locuitorii sunt de tóte naţionalităţile: români, sasi, unguri şi ţigani; între ei sunt mulţi meseriaşi şi lucrători de fabrici.

Spre médănópte dela cetate, despărţit de ea prin un parc frumos, sĕ estinde suburbiul Braşov vechiu. Acest suburbiu, după cum ne arată şi numele, este partea cea mai veche a oraşului. Aici a fost vechiul Braşov şi cetatea şi celelalte părţi au fost întemeiate mai târdiu. El are trei strade principale, lungi şi aprópe paralele, printre cari sĕ estind uliţele laterale. Locuitorii din Braşov-vechiu sunt români şi saşi; românii formézā aici o parochie gr. or. şi au o biserică, ér saşii lutherani au dóue biserici. In Braşov-vechiu asemenea sunt câte-va fabrici, precum o fabrică de lemnuşe, dóue fabrici de petroleu etc. Aici sĕ află o casarmă mare şi frumósă de artilerie (zidită la 1873—4.) Cea mai însĕmnată zidire însĕ este biserica săsésca lutherană a Sântului Bartolomeiu, care sĕ află tocmai la marginea oraşului.

Gara Braşovului, precum am amintit, sĕ află la marginea suburbiului Bluměna, în depărtare de o jumĕtate de óră de cetate. Dela gară se află construată o linie de tramway cu vapor, care vine în oraş până în cetate şi de aici sĕ îndréptă pe strada principală a suburbiului Braşov-vechiu în jos. Ea împreună apoi oraşul de-o parte cu Noul, de altă parte cu Dîrste şi cu Săcelele.

In Braşov sĕ află centrul comitatului Braşovului, tribunal şi alte judecătorii, o cameră de comerciu şi industrie, oficiu de vamă, etc. apoi o mulţime de reuniuni şi societăţi culturale, de binefacere şi economice, precum şi numeróse scóle şi institute de crescere şi învĕţămênt.

Cetăţuia, numită românesce „Strajă“ sĕ află, precum am amintit mai nainte, pe un dél conic, în faţa cetăţii şi între Braşov-vechiu şi Bluměna. La început, precum stă scris în cărţile vechi, s'au aflat aici neşte întărituri de lemn, încunjurate cu valuri de pămênt. Ele însĕ au fost arse şi stricate de Petru Rareş, vitézul voevod al Moldovei, la anul 1529. In urma acesteia, la anul 1553 s'a zidit aici cetăţuia de zid, care cu unele schimbări şi inovaţiuni esistă şi acum. Ea a fost făcută pentru apĕrarea oraşului şi era susţinută de braşoveni; dar fiind-că susţinerea ei îi costa mult, au făcut-o cinste împĕrătesei Maria Teresia. De atunci cetăţuia este proprietatea erariului. Cetăţuia are formă cuadrată. In jurul ei sĕ află un şanţ mare, aşa cà întrarea sà face pe un pod. Pe marginea şanţului sĕ ridică zidurile cetăţii, cari dinafară apar nalte, în partea din lăuntru însĕ n'au o nălţime mai mare de $^1/_2$ de stânjen, fiind terenul curţii ridicat. In mijlocul curţii sĕ află un edificiu mare pătrat, care cuprinde partea cea mai mare a ei. Acum în cetăţuie sĕ află o casarmă şi arestul de garnisónă al miliţiei din Braşov. Ea are o fântână adêncă (de 81 m.), făcută la 1623.

Cóstele preţipişe ale délului dela Strajă pe laturea dela médădi şi rĕsărit sunt plantute cu arbori, jos pe la póle sĕ află vile, ér de pe vêrful lui avem o priveliste fórte frumósă asupra oraşului şi asupra unei părţi însĕmnate a şesului Ţerii-Bârsei.

Asemenea privelişti frumóse ni sĕ deschid de pe délul Romurilor. Pe cósta întórsă spre Scheiu a acestui dél sĕ află în şir unul de asupra celuilalt scaunele (laviţele) de întins postav ale postăvarilor, ér mai încolo pe muche, în préjma cetăţii sĕ află dóuĕ turnuri vechi în ruină. Unul e Turnul-Alb, zidit la 1494, cu o lature în semicerc, celalalt e Turnul-Negru în formă pătrată şi cu zidurile negrite. Sĕ dice, că el a fost lovit de trăsnet şi păreţii i-au fost negriţi de foc. Aceste turnuri părăsite sĕ nalţă romantic de asupra cetăţii, ca neste sentinele puternice din dile de bĕtrâni, ér pe lângă ele, unde odinióră în focul luptelor curgea sângele de eroi, sĕ estind alcătuiri moderne, căi frumóse de primblare.

Privirea cea mai măréţă, cea mai încântătóre însĕ o avem de pe vêrful Têmpei. De pe promenada de sus duce prin pădure o cale şerpuitóre (cu 26 de cotituri), până la punctul cel mai înalt al acestui picior de munte, (994. m. preste suprafaţa mării), unde mai nainte sĕ afla o capelă de zid; din resturile acestei capele s'a încuncungiurat cu zid un mic spaţ, ca privitoriul sĕ se pótă apropia fără pericol de marginea prăpăstiósă stâncei.

Privirea ce ni sĕ deschide de aici este aprópe fără păreche în ţara nóstră, atât de bogată în peisagiuri admirabile. 'Jur împrejur, în apropiere şi mai în depărtare sĕ nalţă şiruri de munţi, cu piscurile lor uriaşe, încunjurând şesul Ţerii Bârsei ca o cunună măréţă. Spre rĕsărit sĕ nalţă munţii Treiscaunelor, spre médădi în apropiere sunt munţii Ţerei-Bârsei, spre apus ni sĕ opresce vederea d
munţii Perşanilor, ér departe spre médănóp
dincolo de Olt, vom vedé délurile, ce s
muresc spre médădi din puternicul tr
al Arghitei. La pólele acestor munţ
tinde frumosul şes al Bârsei, ca c
încântătóre, cu ţarinele lui mân
cultivate, cu cáile drepte şi ap

ce grăbesc spre bĕtrânul Olt și cu mulțimea de comune resfirate pe șes și pe lângă munți; apoi la piciórele nóstre, vom privì, adâncit în vale, vechiul și romanticul oraș Brașov, cu mulțimea de case, biserici, fabrici, ziduri și vechi întărituri, tóte în o amestecătură pitorésců.

Spre méḑăḑi dela punctul cel mai nalt al Têmpei, sĕ află pe o cóstă a ei, ruinele cetății Brașovia, zidită de cavalerii germani.

(Va urma.)

Bibliografic.

Administrațiunea revistei „Lumea Ilustrată“ din Bucuresci anunță că Nr. 11—12 (broșura 6) al revistei care cuprinde numĕrul esceptional de Crăciun, apare la 11 Decembre și va costa 3 lei pentru neabonați.

Pentru abonați cum și pentru toți cei cari au cumpĕrat tóte numerile apărute în anul al 2-lea, costul va fi numai de 1 leu.

Se atrage atențiunea cetitorilor asupra următórelor articole fórte interesante, cari fac parte din bogatul sumar al numĕrului esceptional de Crăciun:

Sfântul munte athos, după Georg Ebers, cu 8 ilustrații. — Vae victis (Sophia Kowalewsky) de Z. C. Arbore cu ilustrațiuni. — Din Șomcuta mare, cu ilustrația „Plugarului“. — Elegie de A. Naum, cu ilustrație.— Séra pe lună de A. Vlăhuță. — Ce ḑice Dḑeu? anecdotă de Th. D. Speranț ă. — Viața de Anton Bacalbașa. — Doina dorului de mamă de N. Beldiceanu. — Trandafiri de Artur Stavri. — Iarna de Traian Demetrescu; cu ilustrație. — Politica la sat de George Coșbuc. — Copacul sfânt de A. Steuermann. — Bate vêntul . . . de Alecsandrina Mihăiescu.— Călĕtoriul, după Schiler, de Endimion. — Supliment mare „Dómne iartă'i!...“ tablou de H. Hoffmann și Poesie de I. Iuliu Roșca.

Abonamentul pe an la revista „Lumea Ilustrată“ costă 20 lei în țară și 23.60 în streinătate.

Loterie.

Mercuri, în 13 Decembre n. 1893.

Sibiiu: **23 68 4 56 5**

Medic român în Sibiiu
Dr. Ilie Beu,
ordinéză între 11—12 óre a. m.
Strada Măcelarilor 43.
[236] 2—2

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANA în

A eșit de sub presă: [237] 2

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1894.

Anul al patruḑeci și treilea.

Prețul unui esemplariu legat **30 cr.**, pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a. și legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — **Calendariul** (julian și gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenții europeni.** — **Servițiul postal și telegrafic.** — **Conspectul sĕptĕmânilor.**—**Tacsa de timbru** pentru polițe și documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Șematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria și Transilvania, cuprinḑênd și pe **protopresbiterii, administratorii protopresbiterali, parochii** și **învĕțătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidență pentru oficiile parochiale și protopresbiterale. — Partea literară: Educațiunea. — Poesii. — Anecdote.

Însemnarea têrgurilor după alfabet, după luni și ḑile. — Anunțe.

Administrațiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	**Szolnok**	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	2 6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. **Cluș.** pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	**Ghiriș**	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vințul-de-sus	—	—	2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. **Teiuș.** pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. **Copșa-mică** pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	**Sighișóra**	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. **Brașov** pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	**Predeal**	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. **Copșa-mică** sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Șeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneș	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Șelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veștem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Șebeșul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtișóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viștea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beșimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕ a inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraș pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	**Budapesta**	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	**Szolnok**	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. **Arad** pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	**Simeria** (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	**Alba-Iulia**	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. **Teiuș** pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38						

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile - Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	**Verciorova**	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresc.	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		**Simeria**		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		**Hunedóra**		4.50	9.38	2.30	8.–

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5.46	8.50	—	3.10		**Brașov**	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepși-S.-Georgiu	7.02	12 10	–		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		**Kezdi-Oșorheiu**	5.—	9.38	—		2.33

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Țaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
6·6^5	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Rdaector responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Sibiiu, Sâmbătă 4/16 Decembre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 7761 Pres.

Publicare oficială.

In legătură cu cerculariul consistorial din 1 Novembre a. c. Nr. 6619 Plen. se face cunoscut pe calea acésta tuturor celor interesați: că pentru actul scrutiniului la alegerea unui deputat congresual mirén în cercul electoral al Clușului cu centrul în Cluș este mai de nou denumit comisariu consistorial judele tablei regesci în pensiune *Petru Pipoș*, în locul advocatului Vasiliu Almașan, carele din motive considerabile a renunțat la acéstă misiune.

Sibiiu, 2 Decembre, 1893.

Presidiul consistoriului archidiecesan.

Sibiiu, 3 Decembre, 1893.

Precum limba, religiunea și datinele caracteriséză membrii unei națiuni, așa sunt și alte deprinderi naționale rĕsărite din religiune, din datine și din imprejurările în cari a trăit un popor și acestea forméză separarea membrilor lui de alte némuri și îngrădirea lor între sine.

Din aceste cause audim și cetim dilnic prin foile magiare invinuindu se românii din Transilvania și Ungaria de separatisti, de dacoromâni și de nepatrioți.

Separatismul li se atribue românilor, ca o învinuire, pentru-că nu sĕ amestecă cu strĕinii, nu se asimiléză cu ei, nu sĕ încuscresc cu strĕinii, nu întră în căsătorii cu cei de alt ném; nu participă la petrecerile streinilor, nu primesc datinele, nici limba streină: scurt dis, nu sĕ desnaționaliséză.

Intrebăm sĕ fie óre aceste deprinderi defectuóse? Rĕspundem că nu, nicidecum.

Din contră aceste deprinderi sunt mijlóce neapĕrat de lipsă, pentru conservarea naționalității române, mai ales în aceste vremi triste când stăpânirile némurilor sĕ fac vênători de ómeni la lumina dilei.

Guvernele și bărbații unor națiuni cari stăpânesc alte némuri, cari sĕ geréză de culți și de liberali, nu se genéză adi în secolul al 19-lea a propune legislațiunii mijlóce de desnaționalisare; ei ca ómeni culți voesc sĕ înghiță pe cei mai puțin culți, sĕ se mănânce om pe om, precum pescii cei mari mănâncă pe cei mici.

Așa este, nu sĕ genéză guvernul Rusiei a rusifica pe nemții Finlandei și pe alte némuri; nu sĕ genéză guvernul Germaniei a germanisa pe Poloni și nici guv. Ungariei a voi sĕ magiariseze popórele Ungariei. Formându-se curentul astfel, precum toți îl vedem și greu îl simțim, nu trebue sĕ credem vorbelor amăgitóre și trebuie sĕ înțelegem, că adi e mai rĕu, decum era în timpurile invasiunilor popórelor asiatice Acelea răpeau averea, însĕ nu luau limba némurilor învinse. Sĕ folosim deci acele mijlóce legale, cari le-au folosit strămoșii nostri.

Ținut-au românii din aceste țeri cu tărie la limba și la religia lor; folosit-au ei separatismul și și-au apĕrat naționalitatea lor.

Vremi grele erau în secolul al 16 lea. Ardélul avea principi calvini. Adusu-s'au atunci afurisitele legi ale lui St. Bathori numite „aprobate și compilate“. Acestea au silit pre boerii români din Ardél sĕ trécă la legea calvină, fiindcă religia ortodocsă și nația română era numai suferită în țară „până ce va plăcea principelui“; și boerii ca ortodocși nu puteau sĕ sĕ folosécă de drepturile țerii. Părăsindu-și ei legea sau contopit cu magiarii. Cam așa sĕ lucréză și adi cu limba Trebuesce deci apĕrare și sĕ folosim separatismul, ca mijloc de apĕrare.

Asemenea ne opresce de la amestec cu străinii, dela căsătoriile micste, legea nóstră. Sf. Scriptură la cartea lui Esdra, ne poruncesce: „Fetele Vóstre nu le dați fiilor streinilor și din fetele lor nu luați fiilor Vostri, că ném stricat Vĕ faceți corcindu-Vĕ.

Scim noi că adevĕrata cultură și adevĕratul creștinism nu consultă separatismul, ci creștinii trebuesc sĕ trăéscă ca frații. Ce e de făcut însă când unii lucréză la desnaționalisarea altora?

Față de magiarisarea naționalităților, la care sĕ lucréză după un plan în Ungaria, au eșit în publicitate d-nii Jancso Benedek, Bodnar Zsigmond și Horváth Gyula cu alte idei. Domnul profesor Bodnár scrie scientific și nepreocupat. Domnul Horváth vrea sĕ tragă pe sfóră pe cei din România, éră dl Jancso scrie obiectiv și calm, dar tot cu ideea magiarisării; din studiul dênsului sĕ vede că a studiat literatura română. Nu s'a prins însĕ ideile dsale de inima nóstră. Când dlui consultă ministrului ung. de culte: sĕ aibă grije de seminarele românilor, de pedagogii, sĕ facă învĕțătorilor români 600 fl. salar; și profesorilor magiari le consultă sĕ prindă pe scolarii români și limba magiară la scólele medii confesionale sĕ se propună de profesori magiari, să vĕdesce că are scopul de a magiarisa pe nesimțite, urméză scóla lui Széchenyi.

Dacă dl Jancso în adevĕr voesce înpretinirea némului românesc cu cel magiar, sĕ nu caute cum a crescut naționalismul la români, ci: ce a făcut magiarii românilor de stau dușmăniți? Ar fi bine sĕ consulte d-sa magiarilor: sĕ desfacă ei ceea-ce au făcut rĕu. Ar putea d-sa scrie: De atâția seculi au trăit laolaltă magiarii cu românii, și acestia cu tóte încercările și apĕsările suferite nu s'au contopit în magiari, deci de prisos este tótă încercarea de a'i magiarisa. Lăsații în pace, că cu ei avem sĕ trăim și de aci înainte; cu ei avem sĕ ne apĕrăm contra inimicilor patriei. Modificați legile de magiarisare, cele pentru scólele confesionale poporale și medii, cea pentru kisdedovuri; îndreptați legea electorală a Transilvaniei, împărtășiți-i la dreptul limbei lor și la oficiile statului după legea naționalităților din anul 1868. Cruțați și nu atacați legea confesiunii gr. or.; dați bisericii gr. or. ajutorul de stat; sistați legea pentru căsătoria civilă, numai aduceți legea pentru matriculele civile și opriți fanatismul societăților de magiarisare etc.

In acest mod scriindu-se vom crede că încercarea împăciuirii e sinceră și va avea resultat, altfel nu credem.

Câtă vreme legile de magiarisare rĕmân în putere; câtă vreme guvernul lucréză cum a declarat în dietă ministrul Csaky, că va magiarisa, câtă vreme societățile de magiarisare lucréză împreună cu municipiele comitatelor, românii trebuesc sĕ se apere' trebuesc sĕ folosécă separatismul de limbă și obiceiuri și sĕ se întărécă în biserică, în scólă și în familia lor, ferindu-se de ori-ce atingere cu strĕinii în detrimentul avutului lor național și bisericesc.

Revista politică.

Cestiunea română, pusă în discusie de dl Sturdza în senatul României a provocat discusiuni mari în presa din România și din monarchia nóstră. Pe când presa oposițională din România aprobă întru tóte ținuta oratorilor din oposiție și vorbirea dlui Sturdza, atacând guvernul, că n'are energie a păși deschis pentru apĕrarea cestiunei române și special a celei ardelene, foile guvernamentale se delecteză de rĕspunsul dlui Lahovary, acusând pe liberali, că esploatéză acésta cestiune în interesul partidului liberal, făcêndu-o dar cestiune de partid.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Kà sànt esti Zeul nostru, și cie màrire inalcàmu, Tatàluĭ, și Sàntuluĭ Spirtu, akum și totdeuna, și in vietele vietelor. Kàntàr. Amin.

Apoĭ zice Diakonlu: Màndà Stepàne. Și vinu la sedetlu, și la venire zice Popa: Binekuvèntat este, karele vine intru numele Domnuluĭ.

Ĕarò Diak: Binekuvèntà Stepàne spre Sedetlu. Și Popa: Binekuvèntat esti spre Skaonlu màrireĭ imperàcieĭ teĕĭ, karele șezĭ spre Heruvimĭ, pretotindenĕa. akum și totdeuna, și in vietele vietelor. Amin.

Și dupò sevèrșirĕa Tresàncieĭ vine Diakonlu inàntĕa Ușieĭ, și zice:

Sò luèm aminte. Ĕarò Popa. Pace totulor. Diak. Incelepcĭune. Și legitoriul incepe: Versul preskris a Davidluĭ.

Și ĕarò zice Diak: Incelepcĭune.

Legitorĭul zice, și dupò el Kàntàtorĭul kàntà titula Apostolluĭ, și a zileĭ.

Și ĕarò zice Diak: Sò luèmu a minte.

Akum legitorĭul legeste Apostollu. Ĕarò dupò sevèrșirĕa Apostolluĭ zice Popa: Pace tutulor. Diak. Incelepcĭune.

Legitorĭul Apostolluĭ zice: Aliluia. De treĭ orĭ, și Versul preskris a Davidluĭ.

Dupò acista delok incepe Kantàtorĭul a kàntá: Aliluia. De treĭ orĭ.

Apoĭ lĕa Diakonlu Timeerĭul și Timea, merge la Popa, și zice: Binekuvèntà timea.

Ĕarò Popa binekuvèntà, și zice urmàtore Rogàcĭune:

Timea aducemu cie Hristose Zeul nostru inodora placereĭ spirtualà, tramite noè zeeskul don prĕasàntuluĭ tĕu Spirtu, pretotindenĕa, akum și totudeuna, și in vietele vietelor. Amin.

Și Diakonlu timeĕazà Mĕasa sàntà impregĭur, și tot Sàntuarĭul, și Aerlu. Sub timpul acistu zice Popa incet urmàtore Rogàcĭune:

Straluceste in inimĭle nostre, omamàtorule Stepàne! lumina restrikàcĭosà a kunostinceĭ Zeireĭ teeĭ, și desklide okiĭ kugetluĭ nostru spre incelegerĕa evangelicestilor tele preìnstiincàrĭ. Pune intru noĭ și frika fericitelor tele màndàcĭunĭ, ka sò kalkèmu tote poftele trupluĭ, și sò petrecemu viacá spiritualà, sò kugetèmu, și sò facemu tote, kare suntu spre bunàplacerĕa tĕa, kà tu esti luminarĕa sufletelor, și trupurĭlor nostre, Hristose Zeule! și cie màrire inalcàmu, impreunà ku neinceputlu tĕu Pàrinte, și ku prĕasàntul, și bunlu, și viacà fakètorlu Spirtul teu, akum și totudeuna, și in vietele vietelor. Amin.

Ĕarò dup'acista depune Timeerĭul, merge la Popa, plĕakà kàtrà el kaplu, și dupò fakuta luĭ inklinàcĭune ku sàntul Evangel, karele ku Orarĭul in mànà lu cene ku marginĭle degitelor, aceĕa é, in loklu Meseĭ sàntà, zice: Binekuvèntà, Stepàne! pre Binevestitorlu sàntuluĭ Apostol, și pre Binevestitorlu acistuĭ.

Ĕarò Popa binekuvèntà pre el, și zice:

Zeul, pentru rogàcĭunĭle sàntuluĭ, și a màritluĭ Apostol, și a Binevestitorluĭ acistuĭ, sò dée cie kuvèntu a binevestí ku mare potere pre Binevestitorlu.

Și Diak. zice: Amin.

Și basĭà ku umilincà sàntul Evangel, ese prin sànta Ușà, inàntĕa luĭ merge ku luminàrĭle și Timeerĭul, vine, și se sue pre Redicellu, seu in loklu datinat. Dup'aceĕa stà Popa inàntĕa sànteĭ Mĕasà ku facĭa intorsu càtrà Apus și zice:

Ku incelepcĭune derĕaptà sò askultèmu sàntul Evangel, pace totulor.

Și Diak. Dela Evangellu sàntuluĭ Binevestitor (kutare) legire.

Kàntàr. Màrire cie Domne, màrire cie.

Și Popa. Sò luèmu a minte.

Akum Diakonlu legeste Evangellu. Ĕarò dupò sevèrșirĕa Evangelluĭ zice Popa kàtrà Diakonlu: Pace cie.

Kàntàr. Màrire cie Domne, màrire cie.

(Va urma.)

☞ *Din causa sfintei sĕrbători a „Păr. Nicolae“, Numĕrul procsim al fóiei nóstre va apărea Joi în 9 Decembre stilul vechiu an. cur.* ☜

Şi presa magiară aplaudéză rĕspunsul dlui Lahovary şi „ia cu satisfacţie act de acest rĕspuns“, care căracteriséză pe adevĕratul bărbat de stat al României. Discusia însĕ precum se vede nu se va mărgini la atâta, ea se va întinde mai departe. „Corespondenţa Română“ a şi deschis un ciclu de articoli, în care făcênd estrasul d'n vorbirea dlui Lahovary, vrea sĕ lămuréscă situaţiunea.

* * *

Mişcările catolicilor contra proiectelor bisericesci ale guvernului cuprind teren tot mai mare. După adunările, ce s'au ţinut în Soproniu, Comaron şi Szabadka, s'a anunţat o adunare generală a catolicilor în capitala Ungariei, în Budapesta, convocată de conţii M. N. Eszterházy şi Ferdinánd Zichi. Apelul e făcut într'un ton însufleţitoriu, provocând pe catolici sĕ-şi facă datorinţele în tóte direcţiunile şi sĕ participe la aceea adunare „pentru consolidarea şi scutul intereselor bisericesci şi spirituale“. Precum se scie episcopatul catolic încă a hotărît sĕ participe la acéstă adunare.

* * *

In şedinţa din 12 l. c. n, a dietei ungare, care a durat de alt-feliu numai ½ óră a anunţat presidentul, că comisiunea pentru censurarea proiectului despre judecătoriile administrative s'a constituit şi proiectul va venì în curênd la desbatere. Comisiunea pentru serbarea mileniului nu s'a putut constituí; se va constituì însĕ în şedinţa următóre. Deputatul Géza Pap, în calitate de referent a aşternut raportul comisiunei de instrucţiune despre recepţiunea religiunei iudaice, care se va preda comisiunei de iustiţie; ministrul Csáky a presentat un proiect în cestiunea esamenului de stat iuridic teoretic, care sĕ înlocuéscă esamenele de stat şi de doctorat de până acuma.

* * *

In parlamentul din Vienna s'a pus în discusiune raportul comisiunei referitoriu la stările escepţionale din Praga şi împregiurime. Herold a combătut motivele raportului şi află o soluţiune bună a lucrurilor numai în împăcarea popórelor. Deputatul Gregr, ridică o mulţime de acuse contra regimului; el caracteriséză starea Boemiei, în care ura contra regimului austriac devine tot mai potenţată ér sentimentul dinastic scade. In Ungaria, ḑice vorbitoriul a împuscat vulturii monarchiei (pajurele) de pe turnuri, totuşi nimenea nu a fost prins şi nu s'a decretat nici o stare escepţională. Şi e caracteristic, că pe când acolo astfeliu de lucruri se judecă de patriotice, la noi însemnéză tradare. Poporul boem se pĕtrunde tot mai tare de sentimentul, că el în Austria nu-şi póte afla binele.

* * *

In parlamentul german s'a terminat desbaterea pentru încheerea unei convenţii vamale cu România. Mulţi dintre deputaţi au vorbit contra, deórece pe deoparte se pot întroduce prin România bucate rusesci, pe de altă parte, pe când România profită mult, Austria are puţin profit. Mai e apoi împrejurarea, că Rusia s'ar supĕra, dacă nu s,ar îrcheea tractatul cu ea. Aceste păreri au fost date din partea conservatorilor. Mulţi dintre deputaţi au vorbit pentru încheere. In urmă s'a primit proiectul guvernului cu maioritate de voturi.

* * *

Regretabilul eveniment din camera francesă a provocat în tóte părţile înpresiuni rele. Anglia, Austro-Unga-
ia, Italia, Belgia, etc. s'au grăbit a
espresiune desaprobărei lor pentru
întêmplate. Camera şi senatul Ro-
ei încă au trimis adrese de des-
re. Adresa camerei deputaţilor
de preşidentul dl Manu e de
l cuprsins:

„Camera deputaţilor României aduce mulţămiri Provedinţei, că odiosul atentat, al cărui obiect a fost camera francesă, n'a avut consecinţe mai grave. Ea înfieréză din tóte forţele sale un act atât de abominabil şi mĕ însărcinéză de a fi interpretul admiraţiunei sale pentru atitudinea plină de demnitate a presedintelui ei.

Permiteţi-mi, dle preşedinte, de a adăoga la acest omagiu şi mulţumirile mele personale pentru nobilul esemplu, ce ne-aţi dat“. —

Nu e dar mirare, că statele ţintesc a forma o acţiune comună contra anarchistilor· Ideea s'a sulevat de guv. frances şi atât guvernul german cât şi celelalte guverne ale statelor europene s'au declarat gata a începe o acţiune comună. Guvernul frances a presentat dealtfeliu în cameră, cerênd urgenţa, patru proiecte referitóre la anarchisti şi la materiile esplosibile.

Discursul d-lui Sturdza despre cestiunea română.

Partea vorbirii dlui D. Sturdza, ţinută în şedinţa dela 29 Novembre n. c. a. senatului român şi referitóre la cestiunea Transilvaniei este următórea:

.....Trec acum la a doua cestiune mare, aceea a esistenţei naţionale.

Fost a guvernul în acéstă cestiune înţelept şi prevĕḑĕtor aşa cum se cuvine sĕ fie guv. regatului României independente?

Importanţa regatului României şi garanţa menirii sale în viitor au douĕ base de căpetenie. Intâia, că România este locuită compact de români, între care streinii sunt respândiţi în numĕr nu mai mare de cât în alte state naţionale, şi că pământul ţĕrii aparţine românilor. Din acest punct de vedere, eu cred, că noi trebue sĕ bine cuvêntăm tractatul din Berlin, care, prin revisuirea art. 7 al Constituţiunei, ne-a pus în mĕsură sĕ reservăm numai românilor dreptul de stăpânire asupra pămêntului românesc. A doua basă a însĕmnătăţii regatului României este că, în afară d granițe, noi suntem încunjuraţi tot de români. Dacă într'adevĕr românii sunt toţi în numĕr de 12 milióne, apoi 6 milióne sĕ găsesc în ţĕrile vecine cu România, în Basarabia, în Bucovina, în Ungaria şi în Peninsula Balcanică. Astfel asupra nóstră nu apasă imediat popóre de rasă deosebită, a cărora influenţă sĕ ne pótă strica. De altă parte, cu cât românii din ţĕrile vecine se găsesc în mai bună stare, cu atât noi suntem mai tari, cu atât pornirile duşmane nouĕ sunt mai slabe. Contrarul însĕ este şi el tot atât de adevĕrat. Intr'adevĕr, dacă milionul de români din Basarabia s'ar rusifica, dacă cele peste 300,000 de români din Bucovina s'ar polonisa, dacă cele trei milióne de români din Ungaria s'ar magiarisa şi românii din Peninsula Balcanica s'ar grecisa, înţelege oricine fórte uşor, că îndată nici regatul României n'ar mai avea însĕmnătatea sa de aḑi, când românii din jurul graniţelor sale îşi păstréză naţionalitatea şi resistă loviturilor, ce adesea li se aduc în scop de a-i desnaţionalisa. Avem prin urmare un interes capital, de esinsenţă, ca nici un român sĕ nu-şi piardă naţionalitatea; nu suntem noi românii destul de numeroşi, pentru-ca sĕ putem pierde un singur român. Dar pentru ajungerea acestui ţel, împotriva căruia sĕ lucréză, şi noi trebue sĕ lucrăm serios. Cestiunea naţională trebue sĕ ne preocupe pe toţi, căci indiferenţa în afacerile naţionale este vinovată, şi pentru guvern ea este o neiertată culpabilitate.

Dacă deci esistenţa naţională neatinsă a românilor din ţĕrile vecine este de un fórte mare preţ pentru regatul României, acei români nu sunt de mai puţin preţ chiar pentru statele, în care locuesc, la prosperitatea cărora ei conlucră în mare mĕsură, ba chiar a cărora independenţă ei adese o menţin. Ḑic acésta şi pentru Ungaria, şi pentru Sêrbia, şi pentru Bulgaria, căci în tóte aceste trei ţĕri avem români şi românii din tóte aceste trei ţĕri au adus acestora cele mai mari servicii şi le vor mai aduce încă multe, cât timp îşi vor mai păstra naţionalitatea, cât timp îşi vor putea desvolta mai departe, în pace şi nesupĕraţi, individualitatea lor naţională. De noi nime nu are ce se teme. Noi nu suntem şi nu putem fi naţiune cuceritóre. Dar interes de noi românii au tóte acele state, în care sĕ află membri ai naţiunii românesci, căci românii sunt un puternic element de cultură şi de mare importanţă în mijlocul dificultăţilor de aḑi în Orient. Statele mari ale Europei au înseşi ele mare interes pentru esistenţa şi a regatului României, şi a némului românesc. Cât pentru regat, interesul statelor mari s'a dovedit adese prin ajutórele ce ele au dat României. In ce privesce necesitatea esistenţei némului românesc, statele mari au nevoe de noi, din causă, că noi nu suntem nici fórte mulţi, nici fórte tari, aşa în cât sĕ putem deveni primejdioşi odată pentru pacea şi liniştea lumii, ér într'acelaşi timp suntem deştepţi, harnici, energici, resistenţi şi cumpăniţi la cap. Avem aceste însuşiri, pentru-că noi românii de peste tot locul suntem hrăniţi şi crescuţi în nenorociri şi am învĕţat, că nu din disordine, ci numai din ordine se nasce pentru noi siguranţa esistenţei nóstre. Aşa că noi nici nu putem măcar gândi sĕ turburăm vre-o dată ordinea. S'a ḑis, că interesul civilisaţiunii cere ca, dacă Austro-Ungaria n'ar fi esistat, să fi fost inventată. Eu cred că acésta cu fórte mare dreptate se póte ḑice şi despre România: dacă ea n'ar fi esistat, interesele civilisaţiunei europene cereau ca sĕ fie inventată.

Dar, esistinţa trebue păstrată şi trebue asigurată. Ce-a făcut guvernul într'acéstă privinţă?

Făcut-a el ceva pentru a păstra şi asigura esistenţa naţională a némului românesc neatinsă? Am avut, din partea guvernului, ca dovadă a modului, cum el înţelege sĕ apere pe românii macedoneni în lupta contra grecisării, afacerea Muşicu; mai grave lucruri avem apoi în ce privesce pe românii din Ungaria.

Acolo, cum toţi sciu, o luptă mare s'a încins între doue popóre, ale căror interese, a cărora esistenţă chiar sunt de alt cum strêns legate. Deţinĕtorii puterii de stat din Ungaria s'au pornit asupra românilor, pentru-ca cu ori-ce chip sĕ-i magiariseze, sĕ-i desfiinţeze. De aici negreşit resistenţă din partea românilor şi luptă, în care magiarii adese duc brutalitatea până la absurd. Dacă scrie ceva un român în favórea némului sĕu, nu numai că tribunalele de îndată îl osândesc şi-l trimit în temniţă, dar mai mult, poporaţia magiară merge sĕ-i dărâme casa, sĕ'i distrugă locuinţa şi sĕ'i primejduiască chiar viaţa. Cel ce a scris e dus în închisóre, dar cei care fac acele acte de devastare nici nu sunt măcar urmăriţi de către magistraţi. Acésta e o absurditate vĕdită, firéscă de altfel, căci acolo, unde brutalitatea se mănuesce aşa de straşnic ca în Ungaria, lucrurile se duc totdéuna la absurd.

In Ungaria sunt peste tot chiar după statisticele oficiale magiare 17 milióne de locuitori, din care 7 milióne de magiari şi 10 de nemagiari. Dintre aceştia peste 2 milióne şi jumĕtate sunt români. Mai departe, în partea rĕsăriténă a Ungariei, care formézá a treia parte din tótă ţéra, numai a patra parte a poporaţiunii este magiară (deşi acéstă parte rĕsăriténă a ţerii cuprinde şi o parte din Ungaria proprie ḑisă), ér între celelalte naţionalităţi, care compun restul de trei pătrimi din poporaţiune, românii sunt cei mai numeroşi. Ei representă, prin urmare, unul din elementele de căpetenie în statul unguresc. Aşa fiind, lesne sĕ înţelege, ce mare insemnătate are pentru noi resistenţa lor la tóte încercările violente, care se fac pentru a-i desnaţionalisa. Sĕ ne închipuim numai că românii din Ungaria, atât de numeroşi câţi sunt şi atât de insĕmnători deci în totimea némului românesc- ar tăcea şi s'ar supune dorinţei magiarilor. Nu s'ar dovedi astfel, că ei sunt moi, slabi, fără viaţă şi nu s'ar resfrânge acésta constatare în mod dureros asupra menirei chiar a regatului României? Nu s'ar crede óre că şi noi românii din regat suntem moi, slabi, fără viaţă şi încapabili de a ne păstra cuceririle naţionale? N'ar crede-o acésta mai târḑiu chiar ungurii şi n'ar crede-o şi alţii? Mai mult încă, n'ar slăbi óre însaşi încrederea nóstră în noi înşine? Ba da, însaşi siguranţa de esistenţă şi viitorul regatului român ar fi puse în joc, dacă românii din Un-

ce le a

Sĕ nu mi

că este o lipsă de tact politic, când noi facem aceste declaraţiuni france şi leale. Este totdéuna bine şi folositor sĕ clarificăm situaţiunile.

Putem noi sta îndiferenţi, pasivi faţă cu apăsarea, la care sunt supuşi românii din Ungaria? Nu. Este fórte adevĕrat apoi, că nici nu putem sĕ întervenim de-adreptul in favórea lor. Ce este deci de făcut? ceva este şi guvernului îi revine datoria sĕ ridice acel ceva, fiind-că lui i-se cuvine dreptul de directivă în cele politice. Din parte'mi, eu cred, că rolul guvernului era şi este, — nu ḑic că imediat ar fi dobândit resultate, dar cu încetul acele resultate nu puteau lipsi, câci situaţiunea se arată netedă — rolul guvernului era şi este ca, păstrând neapărat proporţiunile, sĕ facă ceea ce prinţul Bismark a făcut cu prilejul tractatului din Berlin, adecă pe samsariul onorabil al unei împăcăciuni drepte între români şi magiari pentru-ca sĕ aducă pe magiari la drépta judecată 'şi sĕ i convingă a fi drepţi, leali, cinstiţi cu românii. Pe frontalul uneia din porţile reşedinţei imperiale dela Viena se cetesce cu litere mari sentenţa latinéscă; Justitia regnorum fundamentum. De când Ungaria s'a despărţit de Austria şi s'a format dualismul, acele cuvinte înţelepte au rĕmas la Viena, ele n'au trecut Laitha. Justiţie nu esistă în Ungaria pentru români şi acésta trebue sĕ le-o spunem în tótă ḑiua şi chiar în interesul lor.

Şi din nou repet, când se vorbesce de acţiunea de dincolo, sĕ nu ne temem a vorbi şi sĕ nu credem, că facem greşală politică vorbind franc. Daca n'am puté vorbi de afaherile némului românesc nici chiar în parlamentul României independente ce însemnătate ar mai avé atunci regatul României independente? Acésta ar însemna că vechile nóstre relaţiuni de vasalitate cu Turcia le am avé acum cu alte state.

Nu de-aceea însĕ a luptat poporul românesc sĕ rupă vasalitatea, pentru-că noi sĕ l osêndim aḑi la o alta către Ungaria Naţiunea are interese permanente, între care al esistenţei némului stă mai presus de ori care altul. Esistenţa trebue apărată individualitatea naţională neatinsă a tuturor românilor trebue conservată. Vom isbuti sĕ o epĕrăm şi sĕ o cnoservăm, — ori regatul României însuşi va peri, căci el nu póte esista fără de ceilalţi români din statele vecine. Când ei vor fi striviţi, va suna curând şi césul nostru cel de pe urnă.

Fost-a în acéstă cestiune guvernul la înălţimea situaţiunei şi îndeplinitu-şia el rolul, pe care l'am indicat? Luat-a el în mânile sale causa românilor ameninţaţi,?

(Va urma.)

Noutăţi.

Alegeri de deputaţi congresuali-preoţesci. Joi, în 2 a l. c. au fost alegerile de deputaţi congresuali, şi după informaţiunile primite până acum au fost aleşi:

a) în cercul Sibiiu-Sĕlişte: Preacuvioşia Sa dl archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Il. **Puşcariu**;

b) în cercul Sebeş-Alba-Iulia: Nicolau **Ivan**, adm. prot.;

c) în cercul Turda-Cluş: Tuliu **Roşescu**, prot. (prin sórte);

d) în cercul Têrnava-Mediaş: Zacharia **Boiu**, ases. consist.;

e) în cercul Treiscaune-Braşov: Dimitrie **Coltofean**, prot.;

f) în cercul Bran-Făgăraş: Iuliu **Dan**, protopresb.

* * *

Serbare scolară în Braşov. In ḑiua S-tului Andreiu, s'a ţinut obicinuita serbare scolară. Tinerimea studiósă dela scólele românesci din Braşov s'a adunat în sala cea mare a gimnasiului, unde dl profesor I. Popea a ţinut o cuvêntare despre Mitropolitul Andreiu Baron de Şaguna, răposat în 1873. Vorbitoriul a arătat în colori vii activitatea lui Şaguna pe tóte terenele, precum şi meritele lui neperitóre pentru biserică şi naţiune. Dela gimnasiu tinerimea scolară, în frunte cu corpul profesoral s'a dus la biserica St. Nicolae, unde s'a oficiat un parastas în memoria neuitatulnit metropolit Şaguna; scrie „Gaz Trans“.

* * *

Parastas în ḑiua de sântul Andreiu. Din Reşinari ni se scrie: Ca în toţi anii aşa şi ĕstan amintirea marelui archipăstoriu ndreiu s'a sĕvêrşit în comuna Reşinari solemnitate demnă de acest neuitat Ar- iereu.

Numeros public a luat parte la ser- ciul divin celebrat în ambele biserici, cu osebire însĕ în biserica cea mare, în care ă serviciul divin a urmat parastas, la au servit toţi trei preoţii locali, asistând membrii din comitetul parochial, din pri- ia comunală şi întreg corpul didactic cu elevii scólei.

Din biserică, între sunetele clopote- întreg publicul asistent a plecat cu pro- cesiune la cripta, în care e aşeḑat nemuritorul rchiereu. In capelă făcură preoţii obicinuitele rugăciuni, la finea cărora corul scolar întonà „In veci pomenirea lui.“ Reintorşi în biserică — conform usului — ómenii, pătrunşi de însĕmnătatea actului, gustară din „coliva“ a nume adusă.

Trebue sĕ amintesc, că şi cu ocasiunea acésta, preotésa-învĕţătóre şi presidentă a reuniun. femeilor de aici, d-na Aurelia Goga, a sciut sĕ premérgă cu bun esemplu damelor şi femeilor reşinărene în genere, împletind o frumósă cunună, pe care prin o fetiţă o a depus pe mormêntul regretatului metropolit Andreiu.

O dorinţă generală e, că în ḑiua de 30 Novembre, societatea „Andreiu Şaguna“ ilor nostri din seminariul pedagogic din Sibiiu, sĕ esmită din sinul seu une, carea sĕ asiste la celebrarea ui, în comuna nóstră, fiind şi acé- ocasiune „de a ne arĕta cu toţii ători, faţă de acela, care pentru noi a trăit şi a nóstre interese a promovat şi promovéză şi fără de a cărui ajutoriu moral şi material, noi românii am sta cu mult mai rĕu, decât cum stăm aḑi.

* * *

Promoţiune. In 9. Dec. st. n. c. s'a promovat la gradul de dr. în filosofie la universitatea din Jena (Germania) dl Ioan Stroia, cleric abs. de Sibiiu.

* * *

Anuarul financiar pe 1892. „Curieriul financiar“ din Bucuresci scrie despre „Compasul român“ despre care am făcut şi noi dare de sémă, între altele următórele: Sub titlul „Compasul român“ dl Petra Pe-Petrescu cassier al societăţei „Albina“ filiala Braşov publică în broşuri Anuarul financiar pe 1892. Acésta lucrare cuprinḑênd: situaţiunea tuturor institutelor şi reuniunilor românesci de bani din Transilvania şi Ungaria, este de o necontestabilă utilitate pentru toţi aceia, care se intereséză de mişcarea economică a fraţilor nostri români de peste Carpaţi.

Anuarul financiar al dlui Petra Petrescu mai póte servì şi de călăuză fidelă tuturor comercianţilor din România sau care ar voì se lege relaţiuni cu Transilvania. In acest anuar se găsesc în mod estins numele tuturor societăţilor românesci de bani din Transilvania şi Ungaria, cifra capitalului de care dispune fie care, felul şi mersul afacerilor sale, astfel, că fie-care e pus cu înlesnire în posiţiune de a sci la cine se adreséză şi ce afaceri face.

* * *

Aniversarca luărei Plevnei. Luni s'a serbat aniversarea luări Plevnei la Bucuresci. Oraşul a fost împodobit cu drapele. S'a făcut serviciu divin la biserica Mihaiu-Vodă în Délul Spirii, la care au asistat M. S. Regele şi prinţul Ferdinand, încungiuraţi de casa militară. După terminarea serviciului divin trupele au defilat în faţa Suveranului Séra la órele 6 a fost la Palat un banchet, la care au luat parte 90 de persóne, oficeri superiori din garnisóna capitalei. S'au ridicat mai multe toaste pentru armată şi suveran. Cu ocasia aniversării acesteia M. R. Regina, a adresat M. S. Regelui următórea telegramă:

Cu tótă inima şi cu doiósă aducere aminte sunt la frumósa sĕrbătóre, făcênd urări pentru iubita şi vitejasca nóstră armată.

Tot înainte şi tot la isbândă, voinici!

* * *

Repausul de Duminecă. Ministrul unguresc de comerciu a dispus, cu ordonanţa No. 85356 din 25 Novembre a. c. că avênd în vedere, că în anul acesta ajunul Crăciunului cade Dumineca şi anul nou Lunea, în Duminecele din ajunul Crăciunului şi ajunul anului nou, escepţiune făcênd dela legea rĕpausului de Dumineca, tóte stabilimentele de comerciu şi industriă pot se fie deschise tótă ḑiua.

* * *

Englesii şi cestiunea română. Sub titlul acesta i se comunică lui „Bud. Hirlap“, că corespondentul ḑiarului „Daly News,“ a sosit în Cluş. Acesta e dl Fitz Geelad, al cărui nume e cunoscut din resboiul oriental. Scopul lui e, ca se studieze cestiunea naţionalităţilor. El va interviewa pe conducătorii cestiunei române de acolo. Totodată prin bărbaţi magiari politici mai de autoritate vrea sĕ se convingă personal despre raporturile de aici.

* * *

Proces de presă. Inaintea Curţii cu juraţii din Cluş s'a pertractat un interesant proces de presă. Procesul a fost intentat de advocatul român din Deeş, dl Gavril Manu, contra ḑiarului unguresc „Erdélyi Hiradó“ din Cluş, pentru calumnie şi vĕtămare de onóre. Cu datul de 12 Martiu 1891 adecă acésta fóie publică un articol, în care vorbind despre adunarea de protestare a românilor dela Deeş în contra „Kişdedovurilor“. îşi vĕrsà cătranul dela inimă asupra d-lui advocat Manu, care avu rolul conducĕtor la aceea adunare, numindul „advocat fără diplomă, care ar merita sĕ fie omorît, ér nu sĕ aibă loc în societate“, deórece el a fost acela, care în Nov. 1848 a tăiat capul baronului Huszar şi a tră dat cetatea lui Urban. Pentru aceste espresiuni vătămătóre a fost intentat procesul. Acusaţi au fost Korbuli József, redactorul responsabil al lui „Erdélyi Hirado“ şi Glaser Simon, profesor în Deeş, care se declară ca autor al articlului. Apĕrătorul ambilor a fost, Issekutz Győzö, advocat şi deputat dietal, ér din partea d lui Manu a figurat ca apărător d-l Benel Ferencz advocat în Cluş. Acusaţii în urma votului juraţilor au fost declaraţi de nevinovaţi; ér dl Manu osândit la suportarea speselor de 194 fl. 60 cr. lichidând tribunalul ca onorariu advocatului Isekutz 100 fl; Acesta a declarat, că banii îi va depune pentru Kulturegylet.

* * *

† Lazar Dokici. Telegramele sosite din Abbazia vestesc, că Dokici, profesorul şi educatorul regelui Alecsandru al Sêrbiei şi în urmă fost ministru president al Sêrbiei, a murit în Abbazia. Dokici a fost de 49 de ani; s'a născut în Belgrad la 1844 din părinţi industriaşi. După ce a terminat cursul de liceu cu succes eminent, a studíat cu stipendiu de stat medicina in Viena, apoi a devenit medic şi profesor în Belgrad. Milan l-a ales de profesor al fiiului sĕu şi în acest post a corĕspuns pe depliu aşteptărilor. Declarându-se regele Alecsandru de maiorean, a fost însărcinat, ca ministru president, cu formarea guvernului, şi a fost absolvat de postul de ministru numai în ḑilele trecute. Regele Alecsandru avea mare simpatie şi iubire faţă de el. El a suferit de o bólă de plumâni, pe care sĕ ḑice că ar fi căpĕtat o de la nevastă-sa, o profesóră, pe care a luat-o în căsătorie, când era medic.

Dokici va fi înmormêntat pe spesele statului, pregătindu-i-se o înmormêntare splendidă.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Moeciul inf. (Bran), 1 Dec. 1893.

On. d-le redactor! In convingerea, că ḑiarul, ce binevoiţi a-l redacta „Telegr. român“, este aceea fóiă, în care în special se publică articoli de interes bisericesc pentru noi, permiteţi-mi a Vĕ scrie următórele, cu rugarea, ca sĕ binevoiţi a-le publica.

Astăḑi, când locuitorii nostri magiari, încércă prin legi şi ordinaţiuni date de ei a ne împedeca în desvoltare, astăḑi, când ei cu puterea ce o au în mâni, esclusiv sunt îndreptaţi contra nóstră, — urméză prea firesce ca şi noi sĕ ne înarmăm pentru apĕrare. Intrebarea e acum numai cum? cu ce fel de arme sĕ stăm cu ei la luptă.

Dr. Jancsó Benedek dând sfat magiarilor sei, ca arme le propune: cultura şi averea.

Da, şi noi românii cu cultură şi cu avere sĕ le stăm în împotrivire.

Cultura astăḑi e cea mai escelentă armă cu repetiţie, ér averea, maşina cu care poţi învêrtì lumea: „Geld regiert die Welt“. Ne-am silit şi noi românii in timpul din urmă a ni le câştiga pe aceste douĕ. In privinţa bogăţiei, rĕmnind chiar şi ungurii la băncile nóstre.

Naţiunea românéscă numai putem ḑice deci, că e sĕracă, cum a fost şi la gradul culturei trecute. Şi făceam cu mult mai mult, dacă contrariul nu ne-ar fi stat în drum şi chiar pe banii nostri sĕ ne oprésca.

Astăḑi avem o pleiadă frumuşică de bărbaţi culţi, luminaţi, la cari naţiunea totdéuna póte apela ca la nesce conducĕtori ai ei.

Evenimentele ḑilnice, cari de cari mai triste însĕ nu trebue sĕ ne facă, sĕ uităm a ne întărì şi mai mult, a ne scutì chiar şi călcàiul lui Achile, ca nu cumva duşmanul apoi tocmai acolo sĕ-şi îndrepte săgéta sa.

Ne este scumpă, prea scumpă scóla, pe care contrariul e aprópe pe gata sĕ ni-o înghită, ne e drag învĕţătorul românesc, dăm totul pentru el, cum ḑicem noi românii: şi cămaşa, — nu trebue însĕ sĕ se neglige nici cultura preotului şi starea lui materială.

Astăḑi când preotul nu e în comună numai preot ci şi conducĕtor politic al comunei, astăḑi când el dă cu ochii mai întâiu de solgăbirĕu ce a venit sĕ-i facă visita neplăcută, întrebându-l şi ispitindu,l de léfa învĕţătorului şi de alte multe cu scop sĕ l prindă — astăḑi când preotul are aşa misiune sfântă şi poporul dela el asceptă mântuirea — el sĕ fie om la locul sĕu, cu sciinţă şi esperinţă şi sĕ nu plece afirmativ capul la tóte întrebările, ce i-se pun.

No! porinte! căci aşa vorbesce, romănesce solgăbireul unguresc — am venit sĕ ved cum plotiţi dăscălul, — riḑênd apoi ironic una către scriitoriul seu.

Dacă, acum preotul e cult şi cetit din primele rĕspunsuri îl cunósce cine e, îl pune la respect şi mai la urmă ii vorbesce frumos şi are o stimă faţă de el şi de purtarea lui.

Dacă din contră preotul e simplu, necetit şi numai póte după esterior se cunósce încâtva că e preot, stă şi ascultă tot ce-i spune solgăbirĕul, subscrie cu bunavoinţă protocolul luat póte contra interesului binelui seu comun, şi se simte chiar şi măgulit, că a vĕḑut prea cinstita faţă a solgăbirĕului şi a avut norocirea a da mâna cu el.

Un asemenea preot uşor duce tot poporul ce'l are sub păstorire în prăpastie.

Voind a încheia nu trebue sĕ uităm a da astăḑi mai ales bisericei nóstre preoţi cât mai culţi, căci atunci duşmanul o a gătat.

Ne vor lua guvernanţii nostri căsătoria din mână, ne vor lua scólele, — ca preoţi culţi însĕ naţiunea şi biserica nici odată nu pere. Iată de ce şi domnul ministru Hieronymi propune în dietă, sĕ se dea bani preoţilor românesci

Parochiile bine regulate şi dotate, concursele neconforme regulamentului sistate; tinerii îndemnaţi la acéstă carieră, căci numai aşa vom deveni invulnerabili şi la „călcâiul achilic“.

G. E.

Proiectul de lege despre dreptul matrimonial.

(Urmare.)

§ 75. Căsătoria póte fi atacată pentru amăgire, dacă amăgirea se referă la însuşiri esenţiale personale ale celuilalt soţ şi celalalt soţ însuşi a provocat amăgirea, sau că trebuia sĕ scie, că al treilea a provocat-o.

Căsătoria nu póte fi atacată, dacă se póte presupune cu temeiu, că partida amăgită ar fi încheiat căsătoria şi fără acéstă amăgire.

§ 79. Pentru atacare este îndreptăţit:

a) în casul §. 71, până când ţine vêrsta nedesvoltata a soţului, pe basa unei împuterniciri primite de ministrul de justiţie procuratorul regesc; peste acestea soţul.

b) în casul §-lui 75 până când soţul e minoren, autoritatea sa de tutelă, apoi soţul însuşi;

c) în casurile §§-lor 73—75, soţul silit, rătăcit sau amăgit.

Autoritatea de tutelă esercită şi dreptul atacării prin fiscalul sedriei orfanale.

Soţul, care după ajiungerea vîrstei sale desvoltate apróbă căsătoria (§ 85) pe basa § 72 nu se mai póte ataca.

§ 77. Terminul de atacare este un an. Acest termin este a sĕ socotì:

a) în casul § 71 pentru procurator din ḑiua, în care i-s'a adus la cunoscinţă oficiósa atacarea căsătoriei; pentru soţ din ḑiua, în care şi a ajuns vîrsta desvoltată.

b) In casul § 72 pentru autoritatea de tutelă din ḑiua în care încheierea căsătoriei i-a ajuns la cunoscinţă oficiósă (§ 78) pentru soţ în ḑiua în care şi-a ajuns majoritatea.

e) în casuri §§. 73—75 din ḑiua, în care soţul a fost eliberat de efaciul silci, rătăcirei şi amărirei.

In casul punctelor a) şi b) terminul espirat cu totul s'au în parte, pentru dreptul de atacare al autorităţilor este a se priv ca espirat şi pentru soţ.

Capitolul al patrălea.

Nevalabilitatea căsătoriei.

§. 78. Luarea la cunoscinţă a autorităţii de tutelă este egală cu a aceleia a representantului legal, al tatălui sau al mamei, a căror învoire ulterióră este îndestulitóre pentru delăturarea atacării.

Când la acésta este îndestulitóre învoirea ulterióră a amêndurora şi luarea la cunoscinţă s'a întêmplat în ḑile diferite, atunci terminul trebue sĕ fie calculat din ḑiua luării la cunoscinţă ulterióră. Luarea la cunoscinţă de mai înainte a aceluia, care într'aceea a fost îndreptăţit la învoire, trebue astfel privită, ca-şi-când el ar fi primit acésta în acelaşi timp cu îndreptăţirea.

§ 79. In casul §. 72 în decursul terminului stabilit pentru autoritatea de tutelă, póte şi minorénul, precum şi representantul legal sau tatăl sau mama, a căror învoire lipsesce, sĕ aducă atacarea căsătoriei la valóre.

Atacarea îşi perde însĕ valórea, când autoritatea de tutelă în decurs de trei luni, socotite dela publicarea oficiósă, nu şi-o însusesce.

§ 80. Dacă soţul e împedecat prin forţă sau incapabilitate de acţiune în atacarea căsătoriei, espirarea terminului e suspendată câtă vreme duréză acéstă pedecă

Acéstă disposiţie e a se aplica potrivit, dacă representantul legal amintit în § 78, tatăl sau mama sunt împedecaţi a înscinţa tutoratul.

§ 81. Atacarea nu încape:

a) dacă căsătoria e disolvată prin sentenţă judiciară sau a încetat în sensul §-lui 95;

b) dacă soţul minorén, constrîns, dus în rătăcire sau înşelat e în vîrstă de maioren;

c) pe basa punctului f) § 74, dacă a încetat sau căsătoria de mai nainte sau cea nóuă.

§ 82. Dacă căsătoria nu a fost atacată în intervalul pe timp prescris sau înainte de terminul indicat în § 81, precum şi în casuri de dispensare ulterióră, de învoire, aprobare şi încuviinţare (§ 83—86), atacarea căsătoriei e a se primi astfel ca-şi-când n'ar fi fost vorbă de ea.

§ 83. O dispensare ulterióră póte încăpé în casul §-lui 71 numai întru cât soţul nu a ajuns etatea de maiorén (§ 86).

§ 84. O învoire şi aprobare ulterióră póte încăpé în casul §-ului 72 numai întru-cât soţul n'a atins mioritatea deplină (§ 81).

Invoirea ulterióră respective aprobarea compete representantului legal, tatălui îndreptăţit la învoire, mumei sau tutoratului.

La judecarea învoirii resp. încuviinţării ulterióre nu e normativ, că minorenul a împlinit într'aceea vîrsta de 20 de ani.

In celelalte la învoirea şi încuviinţarea ulterióră sunt a se aplica în mod corĕspundĕtor §§ 10—14.

§ 85. Aprobarea e normativă numai atunci, dacă soţul o pronunţă într'un timp când s'a început deja pentru el terminul atacării căsătoriei în sensul §-lui 77.

Dacă continuarea conveţuirii e o încuviinţare, acésta trebue a se hotărî după împrejurările casului dat.

§ 86. După-ce s'a declarat ca nevalabilă căsătoria, după încetarea căsătoriei atacate, precum şi după atacarea căsătoriei urmată prin înşciinţare, nu mai póte încăpè dispensare, învoire. aprobare şi încuviinţare.

§ 87. Căsătoria atacabilă înainte de disolvarea aceleia trebue privită chiar şi în casul atacării ca valabilă câtă vreme nu a fost declarată în procesul de divorţ ca nevalabilă.

(Va urma)

Convocare.

Pe basa insărcinărei fostilor iobagi din comuna Câmpeni, prin acésta convoc la şedinţa adunărei generale ce sĕ va ţinea Duminecă în 12/24 Decembre a. c. la 1 óră pe m. în localul scólei ort. române din Câmpeni, pre toţi fostii iobagi şi descendenţii fostilor iobagi din comuna Câmpeni.

Obiectele

1. Deschiderea şedinţei.
2. Constituirea adunărei.
3. Cumunicarea „Sentinţelor" referitóre la rescumperarea dreptului regal trei lunar şi deciderea asupra manipulărei preţului de rescumpărarea ce formézà propietatea esclusivă a fostilor iobagi din Câmpeni.

Câmpeni, 11/23 Novembre, 1893

Ioan Motora,
preot, ca descendent
iobagiu.

Univers. medic
Dr. Henrich König,
medic specialist pentru **Obstretică (moşit), pentru bóle de femei, de copii, de piele şi morburi secsuale.** [234] 4—6

Ordinéză de nou: pentru femei dela órele 10—12, pentru bărbaţi dela órele 12—1 de ḑi.
Strada Morii Nr. 4, catul 1.

Mihaile Manchen,
vărsătoriu de campane
(Clopote)
şi de construcţiunea cea mai nóuă
cu sul sucitoriu
în Sighişóra
piaţa de sus
(Schässburg - Segesvár)
Nr. 168

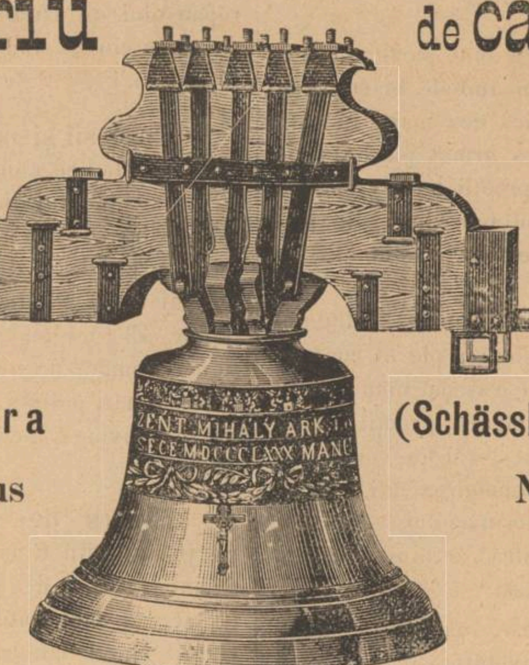

o firmă, ce esistă dela anul 1822 şi se bucură de un renume bun, se recomandă tuturor comunelor bisericesci a **lifera şi repará clopote** de tótă mărimea cu **coróna de stejar ori de fer legat,** face şi **scaune de clopote din fer bătut** pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuează si în depărtare. **Clopote mai mici sunt în tot timpul gata.** Solvirea se va primí şi în rate. [18] 10—10

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 189

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. Oradea-mare sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mezö Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	--	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	2 6	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. Cluş. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. Teiuş. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. Copşa-mică sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Braşov pl.	--	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. Braşov sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15	Bucuresci.	4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	–
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	–	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. Sibiiu sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	--
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	--	--	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕ a inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. Arad sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.26	—	9.29	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	8.52	—	9.53	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	sos. Teiuş. pl.	3.04	9.05	1.39	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38						

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. Timişóra sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresc	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9 38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	–		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	–		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
6·65	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Rdaector responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane,

Nr. 135 Sibiiu, Joi 9/21 Decembre 1893. **Anul LXI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
ntru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
ntru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
ntru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cestiunea ardelénă în senatul României.

Cestiunea ardelénă, precum scim, a fost pusă în discusiune în senatul României prin dl Dimitrie Sturdza, șeful partidului liberal, prin discursul seu rostit în ședința din 9 Dec. a. c. pe care l-am reprodus prescurtat în nrul anterior și present al fóiei nóstre.

La acest discurs a respuns în ședința următóre dl ministru de esterne Al. Lahovary, ér' după aceea au mai vorbit tot în cestiunea acésta în alte e domnii Mârzescu, Șendrea, Tache Ionescu, Aurelian, Panu arp, V. A. Urechia, presiden- ei și ministru president domnul Catargiu.

epermițêndu-ne spațiul a reproduce în întregul lor aceste interesante discursuri, cari însĕ sunt de interes pentru noi, dăm un resumat din partea aceea a lor, care atinge cestiunea română ardelénă.

Dl. ministru de esterne Alecs. Lahovary, trecênd în vorbirea sa la politica esternă, sulevată de dl. Sturdza, ḑice, că cestiunea Transilvanei trebue tractată cu sânge rece, fără patimă și cu deosebire nu e permis a făurì din ea o armă de partid, ceea ce ar fi o mare greșală, chiar o crimă

Când ministrul I. Brătianu a rĕspuns la o interpelațiune a lui M. Cogălniceanu în cestiunea espulsării câtor-va români din Transilvania, a declarat, că în calitatea sa de ministru nu póte vorbí cu aceea-și libertate ca un simplu deputat. Pentru acela-și motiv oratorul, rĕspunḑênd d-lui Sturdza, are sĕ vorbéscă ca ministru rĕspunḑĕtor al unui stat, conșcient de rolul pe care-l jócă în Europa, șciind sĕ prețuéscă legăturile de pretinie, pe care le are cu vecinii.

Inainte de tóte, trebue sĕ ne întrebăm, dacă sfaturile date de d-l Sturdza sunt conforme cu politica urmată de partidul liberal în timp de doisprеḑece ani; dacă acele sfaturi se acordă cu principiile de drept internațional, care conduc relațiunile dintre douĕ state independente; dacă d-l Sturdza, devenind mâne ministru, ar urma însu-și acele principii; dacă, în sfirșit, făcênd-o acésta, o asemenea politică ar fi folositóre pentru țară?

D l Sturdza e de părere, că datoria nóstră e sĕ mănținem intactă naționalitatea nu numai a românilor din regatul nostru, ci tot-odată și a celor de sub alte dominațiuni, adecă sĕ trecem Prutul, Carpații și Balcanii?

D-l Sturdza voesce a se amesteca în luptele politice dintre ungurii și românii din monarchia austro-ungară. Cu ce drept, întrébă d-l Lavary, am interveni noi pentru a da sfaturi românilor din Transilvania, recomandându-le cutare atitudine? Chiar dacă românii ar primi sfaturile nóstre, prin ce mijloc sĕ le aducem la îndeplinire?

Prin intervențiune? D-l Sturdza ḑice: Nu! d-sa a inventat un nou mijloc, ne sfătuesce a face pe cinstitul samsar, ca principele de Bismark la conferința din Berlin. Acésta a put'o face un Bismark, intervenind între Anglia și Rusia, dar nu noi. Dacă eu aș trimite un ambasador la Viena spre a interveni în favórea românilor transilvăneni, ce aș face dacă i-se va rĕspunde printr'un refus categoric? Sau sĕ declar resboiu sau sĕ fac scuse. Ca ministru nici una, nici alta nu pot face

Eu nu voiu recurge la asemenea mijlóce, căci nu e tréba nóstră a ne pune în posițiuni ridicole și greșite. Când drepturile statului român vor fi într'adevĕr atacate, atunci vom sci sĕ le apĕrâm cu bărbăție, cu energie și cu credință.

Dar acésta nu arată, că nu ne interesăm de frații nostri de peste munți. Se póte, ca bărbații de stat unguri sĕ se convingă, că ar fi mai bine sĕ se schimbe politica magiarilor față cu românii din Ungaria. Trebue sĕ lucrăm spre a-i convinge. Dar numai pe acéstă cale se póte lucra. Ori ce alta este inutilă, este periculósă!

Poporul românesc nu va perì, deórece n'a perit în decurs de vécuri, trecênd prin grele încercări. Oratorul încheie, ḑicênd, că în sfirșit între magiari și români trebue sĕ urmeze o ințelegere, prin concesiuni reciproce pacinice. —

Dl. **Mârzescu** ḑice, că scopul nostru trebuie sĕ fie a stabilí o legătură intelectuală între toți românii. Cei de preste munți sunt persecutați și României independente nu i-e permis a sta nepăsătóre fața de aceste porniri ale magiarilor. Oposiția nu pretinde de la guvern, ca sĕ încépă resboiu, dar pretinde ca sĕ se intereseze guvernul de sórtea românilor de sub stăpânirea unguréscă. Dl. Sturdza a cerut samă de la guvern, că ce atitudine vrea sĕ observe în cestiunea românilor de dincolo. Ministrul de esterne a respuns evasiv, ca se pótă sta la o parte, neutru, în tótă cestiunea. —

Dl. **Șendrea** ḑice, că respunsul dat de dl. Lahovari dlui Sturdza nu e corect, căci dl Sturdza nu a cerut guvernului sĕ întrevie pe cale diplotică în cestiunea românilor ardeleni ci a cerut, ca guvernul sĕ aibă o atitudine românéscă. Guvernul trebue sĕ o spuie, că România, cât timp românii din Ungaria sunt persecutați, nu póte merge cu Austro-Ungaria. Trebuie acésta sĕ o spunem ungurilor, ca sĕ o scie. —

D-nul ministru Tache **Ionescu**: D-nul Șendrea spune, că d-nul Lahovari nu a priceput pe dl Sturdza, că nu i-a cerut dl Sturdza dlui Lahovari sĕ intervie la guvernul magiar ca sĕ facă sĕ înceteze persecuțiunile asupra românilor din Ungaria, ci i a cerut cu totul alt-ceva.

Dl Șendrea ḑice că dl Sturdza a afirmat că în complicațiunile Europei, cari s'ar putea ivi' atunci când statele Europei ar fi împărțite, România nu se póte găsi în grupul în care s'ar afla Austro-Ungaria, din pricina relelor tratamente pe care magiarii le aplică fraților nostri din Ungaria.

Acésta e cestiunea?

Regret, că dl. Sturdza nu e aci sĕ ne lămuréscă, căci dacă acésta e cestiunea atunci voiu avea de constatat că domnul Sturdza 'și a schimbat cu desăvêrșire politica sa, pe care nu mai departe de cât acum trei ani a esprimat-o în „Revista nouă“ sub iscălitura sa în termeni așa de vii, în cât declară pe ori-cine ar avea altă politică drept neghiob și aprópe drept trădător de patrie.

Și atunci, dacă dl Sturdza menține talmăcirea dlui Șendrea, noi 'i vom spune alt-ceva, 'i vom spune, că nu e momentul sĕ ne ocupăm noi, guvernul, de acésta și că nu e tréba nóstră sĕ facem ceea-ce face dl Sturdza mereu, ca sĕ spunem acum ce are sĕ facă statul român în momente de complicațiuni, pe care am dori sĕ nu le vedem sosind nici o dată.

Iată ceea ce am de respuns dlui Sturdza. Ii mai rĕspund un lucru și cu acésta încheiu: Dl Sturdza a insistat asupra importanței elementului român din afară de regat pentru esistența românismului în lume. Dar a uitat d-sa alt ceva, a uitat, că este tot atât de adevĕrat, ba încă de o mie de ori mai adevĕrat, că pe lângă esistența românismului pretudindeni, e ceva mai esențial, este conservarea, întărirea și propășirea regatului român. Căci dacă este incontestabil că faptul, că mai sunt alte 5 milióne de români de cât noi, dă o splendóre mai mare némului nostru, e de netăgăduit că dacă n'ar esista regatul României, nu ar mai puté fi vorba de causa și interesele românismului nicăiri.

Și eu cred, că atunci, când partidele politice — mai bine sĕ ḑicem țara întrégă, căci în acéstă cestiune nu vor fi partide politice — când țara va fi pusă în gréua și tot-d'a-una nenorocită necesitate de a 'și alege rolul seu într'un conflict, înainte de tóte se va gândi care e interesul permanent al conservărei, întărirei și propășirei regatului român.

FOIȚA.

SÓRTEA.

„Cine n'are noroc, n'are,
De când nasce până móre.“

Zadarnică e tótă filosofia nefilosofilor și ințelepciunea ințelepților, zadarnică e tótă încercarea cu provocare la proverbe vechi, tóte sunt zadarnice. In mine s'a încuibat, adênc s'a încuibat credința, că în lumea acésta totul atârnă dela noroc, și cine n'are noroc, sĕ aibă minte cât o claie de fên, tot nu o scóte în lumea acésta.

Dacă trăiesci în lume trebue sĕ aibi noroc, și după cântecul poporului:

Cine n'are noroc, n'are,
De când nasce până móre;

și acésta e sfântă ca lumina sórelui, și cu provocare la întrégă viéța mea pot documenta acésta nu numai în foița acésta scrisă în sara Sântului Nicolae, ci și cu o sumă de alte scrieri, cari au vĕḑut lumina ḑilei în publicistica nóstră.

Când eram student, eram în un cuartir mai mulți tineri de român, și mai mulți fiind, fie-care din noi învĕța, după cum îl ajuta capul. Eu nu mĕ numĕram tocmai între cei mai slabi, aveam însĕ un coleg, care nu se putea numĕra tocmai între cei mai buni, deși nu era din districtul Făgărașului, unde lipsa diplomei de nemeșie se documentéză de multe ori prin fapte, cari ar merita sĕ fie diplomate.

Nenorocul s'a legat de mine din copilărie, dară și colegul meu s'a legat de sórtea mea, ca și nenorocul, și de câte ori mĕ calcă pre mine nenorocul, pre el norocul îl înalță, și eu așa m'am familiarisat cu caprițiele norocului, și ale nenorocului, încât nici nu-mi pot închipuí altfeliu cursul lumei.

'Mi se întêmpla câte-odată ca student, că nu eram tocmai preparat. Nenorocul me punea în fricósă tremă, încât se părea că m'au înghețat niște friguri. Ochii profesorului erau ațintiți tot asupra mea, îmi auḑiam numele, mĕ sculam, și în gróza mea, uitam și ce am sciut. Eram sígur de notă slabă, dar și de aceea, că după mine era provocat colegul meu. Și norocul pĕcatului, el rĕspundea bine, deși eram sigur și de aceea, că de o lună de ḑile numai pentru acea temă s'a preparat.

Am venit în Sibiiu la teologie, colegul meu cu mine, și de câte ori profesorul combătea doctrina predestinațiunei ca necompatibilă cu doctrinele bisericei, el, colegul meu, care ședea tocmai lângă mine, era un „memento“ în ochii mei, el îmi demonstra contrariul, și am eșit din seminariu cu pĕcatul pe suflet, anume cu grozavul pĕcat, că în lume fără de noroc nu plătesce omul o cépă degerată.

A trecut aprópe o viéță, de când nu am mai dat fața cu colegul meu, nemuritoriu în ochii mei pentru fabulosul noroc, de care a avut parte în viéța sa. Cărările ni s'au despărțit, am întrat în viéța practică, și ne-am frecat când cu unguri, când cu nemți, după cum adecă ne împingeau împregiurările. Eu am devenit mare apostol al predestinațiunei.

Vara în órele libere după ce terminam afacerile cancelariei, eșiam pentru distracție în o grădină, unde jucam popici.

Ajuns între ómeni practici jucam jocul cel mai practic (paremi-se încep a cădé în pĕcatul cacefoniei) Kriegspartie, sau pe românesce: poți sĕ dai pe unde vreai, numai pice la popice.

Era între noi unul, bine închegat, și acela cu „porcii“ sei proverbiali totdéuna făcea câte 8—9.

Și-mi crescea inima când nervosul locotenent din partia nóstră la vederea acelui orb noroc striga: „Der Dumme hat's Glück“.

Când am auḑit sensul germân al proverbului, mi s'a luat ca o pétră de pe inimă. Va se ḑică norocul e legat de multe ori legat chiar și de „porc“ și eram cam flotat, că în întrégă viéța mea nu am dat fața cu norocul.

In sesiunea congresului nostru din tómna anului 1891 am fost ales și eu în comisiunea pentru elaborarea proiectului de normativ privitoriu la alegerile congresuale. Când am ajuns la disposițiunea, carea provede paritatea voturilor, și care în acel cas pune sórtea fiitoriului deputat în mâna norocului, eu am combătut cu tótă tăria tragerea la sorți, și acésta o am făcut din purul egoism, pentru-că admise în alegerile nóstre caprițiele sorței, eu devin pradă acelor capriții, și sum condamnat pe vecie ocupa loc pe băncile din galeria salei tatense, unde se țin ședințele con

Şi în acest sens, dlor, dl Lahovary şi tótă acţiunea partidului conservator slujeste causei românesci Lucrând cu muncă cinstită, inteligentă şi desinteresată la propăsirea acestui stat, la nălţarea lui. La crearea unei civilizaţiuni românesci, a unei culturi românesci, noi aducem causei românesci în general un nepreţuit avantagiu, căci dăm cuvênt ori-cărui român, ori de unde ar fi el, sĕ stie pentru ce e mândru de a fi român şi prin urmare sĕ-'şi păstreze fiinţa sa de român în vecii-vecilor

Dl. Aurelian nu înţelege de ce ministrii s'au supărat într'atât, findcă oposiţiunea a ridicat cestiunea transilvană. Dl Sturdza, ḑice dl Aurelian, n'a făcut de cât aceea ce ar fi făcut ori-ce bun român, când este representantul unui partid politic. D-sa aduce aminte atitudinea lui Cavour în camera piemonteză, când reclama pentru toţi italienii dreptul de a se interesa de italienii asupriţi. Aci, nu e vorba de tripla alianţă sau de participarea nóstră la acéstă constelaţiune politică, ci de faptul, că noi românii nu putem fi prietinii acelora cari persecută neamul nostru.

Urmând, oratorul arată, că tótă presa europénă se ocupă astăḑi de cestiunea românilor transilvăneni. In epoca nóstră suferinţele unei naţiuni se bagă în samă şi provócă mişcări în opinia publică. Nu ne putem dar desinteresa de sórta fraţilor nostri din Ungaria, căci Europa ne ia înainte şi se intereséză ea de dênşii. Cestiunea română este astăḑi o cestiune europénă şi ca atare trebue sĕ ne intereseze mai ales pe noi.

Dl Al. Lahovari rectifică unele aserţiuni, care i-au fost atribuite de d. Aurelian în cestiunea transilvană. D-sa négă, că ar fi consiliat nepăsarea în faţa acestei cestiuni naţionale, dar a ḑis, că e imprudent a aţiţa focul şi e chiar crimă a face din cestiunea transilvană o armă de partid.

Dl Panu cu privire la cestiunea ardelénă face unele refiecsiuni în privinţa viitorului Austro-Ungariei şi ḑice, că acest stat trebue să devie o confederaţiune. Nu se scie, ḑice d. Panu, dacă nu va venì ḑiua în care vom fi alăturea cu ungurii, spre a ne apĕra esistenţa. Cu tóte acestea, oratorul crede, că d. ministru de esterne ar fi putut avea un limbagiu mai mândru, mai inalt faţă cu o cestiune atât de mare ca aceea a Transilvaniei

Ministrul P. Carp:

Dacă singura călăuză a politicei nóstre este situaţiunea fraţilor nostri din ţĕrile vecine, trebue sĕ ne întrebăm: Óre numai în Transilvania sunt români? Nu sunt români şi dincolo de Prut? Cărui frate sĕ dàm mâna?

In ce privesce cestiunea Transilvaniei, nasce întrebarea, dacă resolvarea ei este în mânile nóstre sau în mânile românilor de dincolo? Eu cred, că este în mânile fraţilor nostri De ce sĕ deşteptăm dar în mintea lor speranţa că le va venì ajutorul de la noi. Cestiunea se va resolva atunci când magiarii vor vedé că nu pot obţine nimic pe calea de desnaţionalisare şi vor înţelege că interesul lor cere împăcarea cu românii. Dar acésta nu se va face prin frase góle pronunţate în acéstă incintă sau prin preumblări pe strade, prin manifestări, prin intervenţiuni ci prin convingerea pe care o va căpăta Europa întrégă şi magiarii, că românii sunt de un ném nobil care nu se lasă a fi nimicit.

D. V. A. Urechiă ia cuvêntul la discuţiunea specială, fiindcă la discuţiunea generală a creḑut, că vocea sa nu are destulă autoritate pentru a vorbi în alte cestiuni, fiind-că este resleţ şi nu face parte integrantă a unui partid. Dar în cestiunea naţională se crede dator a lua cuvêntul în calitatea sa de preşedinte al Ligei culturale. Oratorul face o comparaţiune între cele ḑise de d-nii Al. Lahovary şi Carp şi găsesce că dl Lahovary a lăsat cel puţin o licărire de speranţă, pe când cuvêntarea dlui Carp a lăsat a înţelege că trebuie sĕ părăsim pe fraţii nostri.

Oratorul făcênd o disgresiune órecare ajunge în fine la mieḑul cuvêntărei sale, care constă în a arĕta că politica României nu póte inclina cu succes spre tripla alianţă, pe cât timp situaţiunea fraţilor nostri de preste munţi va fi aceea ce este astăḑi. Dl Urechiă négă apucăturile iredentiste ce se atribue Ligei şi espune programul ei esclusiv cultural. Oratorul termină esclamând că, ori care va fi guvernul, poporul român îl va silì a face politică naţională ce se cuvine némului românesc.

In fine dl Lascar Catargiu, primul ministru, face următórea importantă declaraţiune: Suntem în cele mai bune relaţiuni cu puterìle; dar precum celelalte puteri nu se amestecă în afacerile nóstre interióre, tot astfel noi nu trebue sĕ ne amestecăm în afacerile lor interióre. Numai astfel vom fi respectaţi, când noi vom sci a respecta la rêndul nostru drepturile imprescriptibile ale altora.

Maioritatea a fost contra mea, s'a primit sórtea, şi eu am sciut, că prima victimă eu voi fi.

Şi după o serie lungă de ani éră m'am întâlnit cu puiul nenorocului şi cu puiul norocului, cu colegul meu de odinióră.

Notiţa despre alegerile congresuale publicată în numĕrul de Sâmbătă al „Telegr. Rom.“, mi-a pus pe frunte sórtea.

„'Şi-au tras sorţi, şi nu a căḑut sórtea pre mine, şi nu m'am numĕrat între deputaţii congresuali“.

Sâmbătă sara toţi cunoscuţii s'au adunat în jurul meu. Unii mĕ felicitau alţii îmi condolau.

Nu sciu acuma, cari îmi sunt amici şi cari neamici, una însĕ şi acum îmi resună în urechi, partea din urmă a cântecului poporal:

Că eu noroc n'am avut,
De când maica m'a făcut,
Póte nici n'oi mai avea,
Ca-astă lume-i tot mai rea.

Slovă.

Infrăţire. In foile unguresci cetim, că studenţii gimnasului din Blaş au făcut în 17 l. c. o escursiune la Cluş, sub conducerea dlui director Vasile Hossu, pentru de a visita rarităţile oraşului. La gară au fost primiţi de un comitet al românilor şi de biroul societăţii carpatine transilvane din Cluş. Ei au fost salutaţi de preşedintele Szadeczky la care a rĕspuns dl Hossu unguresce. Casina română a dat un banchet festiv în onórea lor.

Dl Horváth Gyula plin de bucurie pentru acéstă escursiune, scrie în fóia sa un mic articol, care începe astfel:

„In sfîrşit o scire, care causéză bucurie sinceră, adevĕrată în inima fie-cărui patriot. Ne-am privit unii pe alţii cu mâniă, cu ură. Ne-am privit unii pe alţii cu recélă, cu dispreţ sau chiar cu şuerături şi aruncături de petri....

„Am căutat unul în celalalt pe duşman şi durere, am şi aflat ce am căutat.

„După mulţi, mulţi ani, pe cari i-am petrecut în mâniă şi ură, étă o ḑi senină, radiósă, în care simţim lumina blândă a prietiniei, căldura dulce a frăţietăţii“.

Nu-i vorbă e bună frăţietatea şi e de dorit, dar trebue sĕ rectificàm pe dl Horváth, când, amintind de şuerături şi aruncături de petri, vorbesce în plural; trebue sĕ vorbéscă în singular, deóre-ce noi românii n'am aruncat în magiari cu petri. Şi apoi trebue sĕ mai repetăm, ce am ḑis şi de alte ori, că nu noi românii suntem, cari respingem înfrăţirea sinceră, cât timp nu ni se cere jertfirea avutului nostru naţional.

Revista politică.

Cu ocasiunea desbaterilor din parlamentul austriac, referitóre la stările escepţionale din Boemia, s'au petrecut scene caracteristice. Deputatul antisemit Lueger, după-ce combătù motivele, pentru care a fost declarată starea de asediu îşi continuà vorbirea astfeliu: Dar chiar sĕ fie temeinice motivele acelea, lupta politică din Boemia este numai o copie slabă a luptei, pe care magiarii au purtat-o contra împĕratului şi contra imperiului. De câte ori Austria n'a fost insultată de acei rebeli, câte papire împĕrătesci au fost mângite şi svêrlite de pe păreţi; câte stéguri negre-galbine nu au fost călcate în noroiu. Sciţi d-vóstră că în anul 1866 vitezele regimente magiare s'au lăsat sĕ fie prinse; sciţi, că în acelaşi an prisonierii magiari s'au reîntors în Ungaria sub formă de legiune a lui Klapka ca sĕ lupte contra împĕratului, imperiului şi contra regelui lor; aduceţi-ve aminte de cultul lui Kossuth, care duréză cu tóte, că regele a ridicat Budapesta la residenţă; aduceţi-ve aminte de batjocorile ce a avut sĕ le sufere armată imperială chiar în palament, aduceţi-ve aminte de scenele, ce s'au petrecut cu ocasiunea încoronărei monumentului lui Hentzi, cu batjocore şi insulte s'a respins propunerea d'a se împodobi pe lângă monumentul honveḑilor şi monumentul lui Hentzi. Magiarii au ajuns totul; au creat dualismul; au căpĕtat concesiuni mari politice, comandă magiară, ba chiar şi curte, tot au ajuns acesti rebeli contra împĕratului şi imperiului, asupritorii germanilor şi slovacilor din Ungaria! Ei nu sunt domni numai în Ungaria, dar ne stăpânesc şi pe noi şi noi suntem heloţii judeo-magiarilor etc.

Acésta vorbire a provocat mult sânge reu în Ungaria, presa magiară e foc contra lui Lueger. Desbaterea de altfeliu s'a terminat respingêndu-se propunerea raportorului minorităţii din comisiunea, căreia s'a dat spre studiere afacerea şi pasul guvernului pentru starea escepţională din Boemia s'a aprobat.

⁂

Dieta ungară a ţinut în Sâmbăta trecută cea de pe urmă şedinţă mai meritorică înaintea vacanţelor de Crăciun. Desbateri mari nu au avut loc. Presidentul a anunţat procsima şedinţă pe 20 Ianuariu, ér până atunci comisiunile sĕ-şi termine lucrările, ce le au. Oposiţiunea a făcut şi aici gălăgie, voind a scurta terminul vacanţelor. Ministrul Fejérváry a declarat însĕ, că fiind sĕrbătorile gr. or. mai târḑiu, nu se póte pune alt termin.

Ministrul president Wekerle a fost la Viena, şi a fost primit în audienţă de Maj: Sa monarchul. Scopul călĕtoriei, precum se anunţă, stă în prima linie în legătură cu regularea curţii magiare. Dênsul a conferit mai mult timp cu Maj. Sa apoi cu măestrul suprem de curte, cu ministrul de esterne Kalnoky şi cu ministrul de finanţe austriac Plener.

⁂

Precum am anunţat într'un numĕr anterior parlamentul german a primit cu maioritate de voturi tractatul de convenţiune comercială între România şi Germania. Scirile din Bucuresci anunţă, că şi tractatul între Austro-Ungaria şi România se va semna în curênd şi astfeliu aceste douĕ state, după-ce un şir de ani au stat pe picior de resbel vamal, care a adus multe daune Austro-Ungariei şi în special românilor mărginaşi cu România, vor trăí în pace pe terenul economic. O scire din Viena anunţă, că un tractat comercial se va încheia şi cu Rusia. Negoţierile au început, dar nu se póte încă prevedea la ce resultat vor duce.

⁂

Crispi a compus definitiv cabinetul italian, carele a şi depus jurămêntul înaintea regelui. N'a fost uşor a compune un cabinet italian, în care ţéra sĕ aibă óre-care speranţă de durată mai lungă. Trista stare financiară a încurcat chiar şi pe bărbaţii cei mai de frunte. Ministrul de finanţă şi totdeodată ministrul de interne este bar. Sidney Sonnino, carele în relaţiunile financiare ale Italiei a jucat un rol important, dânduise deosebită atenţiune. El e recunoscut, că cunósce bine referinţele economice ale ţĕrei şi cu deosebire raporturile din Sicilia, cari au causat multă greutate deputaţilor şi senatorilor. Cu tóte că d-l Crispi este considerat ca un bărbat energic şi cu mână de fer, presa oposiţională nu are nici o încredere în capacitatea cabinetului de a conduce timp mai îndelungat afacerile ţĕrei.

Discursul d-lui Sturdza despre cestiunea română.

(Incheere).

Acum în urmă românii de dincolo au făcut un mare act politic, fórte înţelept şi fórte important. Ei au mers în deputaţiune la Viena şi au presentat împĕratului-rege un protest contra nedreptăţilor, care li se fac de către concetăţenii lor magiari. *Memorandul* românesc, în lupta crâncenă dintre magiari şi români, era continuarea politicei poporului de dincolo, consistând în lealitatea aceştuia către tron şi în devotamentul sĕu pentru patrie. Ungurii s'au năpustit asupra conducĕtorilor români, cari au mers cu Memorandul. Unii deja sunt în temniţă, alţii sunt daţi în judecată. Din parte-i, guvernul nostru a avut, în acéstă cestiune, o purtare cu desĕvêrşire împotrivită intereselor românesci. Pe când românii de dincolo se frământau cu idea ce sĕ facă, sĕ mérgă ori nu la Viena, guvernul nostru luase făţiş partea minorităţii românilor, care sfătuiau sĕ nu se ducă. Aḑi însĕ, după ce *Memorandul* s'a dat împĕratului, se vede de tótă lumea cât de mare lucru a fost ducerea lui, căci, dacă nu ar avea şi alte resultate, deja el a făcut cunoscut lumii întregi, că în mijlocul Europei esistă un popor de asupritori, căruia ii sunt bune şi binevenite tóte mijlócele de asuprire, cele mai straşnice şi cele mai crâncene. Nu mai este nevoie deci sĕ spun, cât de rĕu s'a purtat guvernul nostru, luând partea antimemorandiştilor.

Dĕunăḑi a venit în Bucuresci un magiar, anume Horváth Gyula, vice-preşedintele uneia din acele asociaţiuni instituite de magiari pentru a desnaţionalisa pe celelalte popóre din Ungaria. Acest om, care a venit aici cu gânduri perfide, a fost primit ca un frate de către conservatori, s'a tractat cu dênsul şi s'au discutat lucruri de mare însemnĕtate în afacerile naţionale, lucruri care de alt-fel nu aici, ci numai la Sibiiu trebue tractate: modalitatea resolvarii cestiunii românilor din Ungaria. Cu acel om, venit aici în mod piezişi lumea oficială a stat de vorbă şi a tractat; aceiaşi lume oficială nu vorbesce însă cu nici unul din românii asupriţi, de teamă ca nu cum-va sĕ se compromită.

Dar mai mult încă: guvernul nici nu are măcar o idee hotărîtă asupra cestiunii românilor de dincolo. Este o completă zăpăceală între membrii lui asupra acestei cestiuni. Unii le ḑic românilor: împăcaţi-vĕ cu ori-ce preţ cu ungurii, supuneţi ve lor, închinaţi-ve lor. Alţii vor sĕ ia Transilvania. Astfel cetiţi articolul de alaltăeri din „Timpul“, cetiţi şi „Iredenta română“, unde dl Bonifaciu Florescu scrie sub un pseudonim fórte transparent. In acelaşi timp, guvernanţii ne aruncă nóuĕ liberalilor douĕ acusări în acéstă cestiune: că am cerut scuse după toastul domnului P. Grădişteanu la Iaşi şi că am espulsat nişte ḑiarişti ardeleni, care trimiseseră dincolo proclamaţii incendiare şi iredentiste. Despre incidentul dela Iaşi cred, că aḑi însuşi dl P. Grădişteanu trebue sĕ regrete că la un banchet oficiăl, de faţă cu regele, i-a scăpat acea espresiune a „nestimatelor ce lipsesc din coróna României“, care nu putea representa decât o opiniune personală a d-sale, dar pe care guvernul nu și-o putea însuși, căci atunci opiniunea personală a dlui P. Grădișteanu devenia un program de guvernamênt și ori-cine trebue sĕ recunóscă, că nu póte regatul României avé un asemenea program. De asemenea, ori-care ar fi libertatea presei noi nu putem și nu vom putea permite ca foi volante incendiare sĕ se tipăréscă nepedepsit pe teritoriul nostru, mai ales când acelea aduc pagubă chiar causei némului român și folosesc numai dușmanilor acestuia.

Așa dar, cum vedem, în cestiunea română guvernul urmăresce tot o politică de duplicitate. De o parte nu vrea sĕ-și piardă popularitatea, de altă parte ține sĕ trăiéscă în cele mai bune relații cu ungurii, la a cărora prietenie ține mai presus de ori-ce. Nu e lucru de mirare însĕ. Românii de dincolo numesc pe magiari „boerii noștri“. Boeri cu boeri cum sĕ nu se înțelégă? De aci șovăire. complicată de altă parte și cu multă nepricepere. Fapte însĕ nu sunt.

A face politică nu însemnéză de sigur a vota numai indigenate. Mai ales ómenii în vîrstă trebue sĕ se preocupe de aprópe de cestiunile mari și sĕ caute a clarifica situațiunile. Astfel, dacă am luat cuvêntul asupra acestei cestiuni, m'am gândit mai întâiu, dacă se póte face ceva pentru resolvarea ei și dacă este de sperat că împăcarea dréptă între români și magiari se póte ajunge. Cred că da. O singură cestiune ar fi mai greu de resolvat: autonomia Transilvaniei. Dar pe cât sciu eu, care am avut prietenie și cu Șaguna, și cu rĕposatul G. Barițiu, doi fruntași ai românilor de dincolo, românii nu cer autonomia decât ca o garenție în potriva magiarilor. Dar dacă li s'ar da românilor garanții temeinice, că drepturile lor și ca cetățeni în stat, și ca ómeni vor fi onest respectate, nu cred că ar mai fi vre-o dificultate asupra acestei cestiuni, căci socotesc pe fruntașii românilor de dincolo ómeni cuminți.

Ce cer românii este respectarea și aplicarea sinceră a legii de esistență a naționalităților, lege fundamentală a statului unguresc, dar pe care magiarii o violéză ḑilnic contra românilor.

Românii mai cer apoi egala îndreptățire a lor cu magiarii în stat. Ei ḑic: Sute de ani am fost iobagii magiarilor, sute de ani am luptat pentru regatul Ungariei, am dat Ungariei pe cei mai strașnici apĕrători ai sei, pe Ioan Corvin și pe Mateiu Corvin. Aḑi avem drept sĕ nu mai fim tractați în mod escepțional și dușmănesc. Ei cer așa dar desființarea legilor de escepțiune. Căci în timp ce ungurii stăruesc Transilvania sĕ fie politicesce una cu Ungaria, ei lasă în Transilvania o lege electorală specială. Causa acestei contraḑiceri este că astfel românii sunt mai ușor de asuprit. Mai cer apoi românii, ca sĕ nu se mai ducă copii lor cu sila în Kișdedov-urile ungurescí unde dela vîrsta de 3 ani sĕ se încépă desnaționalisarea lor. Acésta e o barbarie ne mai pomenită, vrednică numai de un popor asiatic, ér nu de un popor europén.

Românii vor într'al treilea loc încetarea persecuțiunilor, adecă sĕ pótă și scrie în libertate și duce petițiuni împĕratului și tipări acele petițiuni, fără ca acesta sĕ se considere drept trădare de patrie.

In fine, Românii cer rsepectarea individualității speciale a bisericii și a scólei lor, pe care atât le-au atacat și le atacă magiarii. E destul a ceti cele ce se ḑic în parlamentul din Pesta asupra acestei cestiuni, pentru a ne înfiora. Pare că nu am fi în Europa, dar în mijlocul Africei.

Dacă Ungurii le-ar acorda acestea, eu cred că ori-ce român cu simț s'ar învoì cu ele. Iată deci punctele, asupra cărora și guvernul ar trebuì sĕ stăruiască, pe care sĕ le pună în evidență și sĕ le discute cu cumpănélă. Căci este absolut necesar, ca și noi sĕ ne spunem cuvêntul nostru și sĕ nu lăsăm numai magiarilor dreptul de a vorbì în afacerile românesci. Altmintrelea rolul nostru devine acela al unor instrumente de magiarisare. Trebue sĕ ne spunem deci cuvêntul nostru și tot-odată sĕ facem pe unguri sĕ înțelégă că, dacă ei s'ar afla în primejdie, cum vom putea óre noi sĕ le venim în ajutor, când ei asupresc, strivesc 3 milióne de frați ai noștri. Trebue să-i mai facem a înțelege, că dacă ei distrug pe acei români și ne slăbesc astfel pe noi, nu se întăresc, ci se slăbesc chiar pe ei. Acésta trebue sĕ le-o spunem noi toți, cetățeni, parlament și guvern.

Imi rĕmâne acum sĕ ḑic câteva cuvinte și despre așa ḑisa iredentă. Ea este o nescocire a dușmanilor noștri; ea nu are nici un sens. Iredenta italiană a atras simpatiile generale, pentru că era vorba, că poporul italian sĕ-și recapete capitala ei Roma și nesce provincii, a căror deslipire de la Austria nu atrăgea după sine desființarea monarchiei habsburgice, care este de întâia necesitate pentru civilisațiunea europénă. Iredenta română însĕ nu ar puté găsí simpatii la nimeni, afară decât la dușmanii noștri, care ne-ar împinge la cucerirea Transilvaniei pentru-ca în conflagrația ce astfel s'ar nasce, mai ușor sĕ ne pótă înghiți chiar pe noi. Esitența monarchiei Austro-Ungare este de altcum o necesitate chiar pentru statul român, după cum și statul nostru este necesar că esistă chiar pentru Austro-Ungaria. Așa fiind, aceste déuĕ state nu pot lucra unul pentru desființarea celuilalt și deci ideea iredentistă este o idee bolnavă, la care numai cei naivi se pot gândi cu sinceritatea cugetului.

Noutăți.

Deputați congresuali. In archidiecesă mai sunt aleși deputați congresuali: în cercul Deeș Preacuv. Sa Nicanor Frateșiu, protosincel, ases. consist; în cerc. Deva: Romul Crainic, protopresb: în cerc. Ilia: Avram Păcurariu, protopresb. și în cerc. Abrud: Vasiliu Dămianu, protopresbiter.

*

Din diecesa Aradului ne sunt cunoscute următórele alegeri de deputați clericali: în cercurile Arad Radna păr. Vasiliu Beleșiu, protopresbiter; în cercurile Șiria-Ienopolea: păr. Georgiu Popoviciu, protopresbiter; în cercurile Giula-Chișineu: păr. Vasiliu Mangra, ieromonach; în cercurile Timișóra Banat-Comloș: păr. Dr. Traian Puticiu, protopresbiter; în cercurile Lipova-Vinga: protosincelul Augustin Hamsea.

*

Din diecesa Caransebeșului deputați clericali: în cerc. Caransebeșului. Preacuv. Sa părintele archimandrit Filaret Musta; în cerc. Lugoșului Dr. George Popovici, protopresbiterul Lugoșului; în cercul Făgetului Sebastin Olariu, protopresbiterul Făgetului; în cercul Jebelului Dr. Traian Badescu secretariu consistorial; în cercul Ciacovei Ioan Pinci protopresbiterul Ciacovei; în cercul Vêrșețului Andreiu Ghidiu, protopresbiterul Caransebeșului; în cercul din Petrovoselo Trifon Miclea, protopresbiterul Panciovei; în cercul Iamului Filip Adam, protopresbiterul Bisericei-albe; în cercul Oravițeí Alecsandru Popovici, protopresbiterul Oraviței; în cercul Mehadiei Mihail Popovici protopresbiterul Mehadiei.

*

Deputați mireni în diecesa Caransebeșului:

In cercul 1. Valeaboului, Dr. Aurel Oprea, advocat în Bocșa-montană;

2. în cercul II. Lugoș, Dr. Alecsandru Mocsonyi;

3. în cercul III. Făget, Titu Hațeg, asesor consist., advocat în Lugoj;

4. în cercul IV, Buziaș, Ioan Ionașu, asesor cons. referinte în Caransebeș:

5. în cercul V. Ghilad, Traian Barzu, asesor cons. referinte în Caransebeș;

6. în cercul VI. Verșeț, Dr. Nicolau Popovici, advocat în Verșeț;

7. în cercul VII. Iam, PetruCorcan, protopretore în Iam;

8 în cercul VIII. Sasca-montană, Ilie Trăilă, advocat în Oravița-montană;

9. în cercul IX. Oravița-montană, Ioan E. Țăran, librariu în Oravița-montană;

10. în cercul X. Bocșa-montană, Iuliu Petric, advocat în Bocșa-montană;

11, în cercul XI Caransebeș, Ioan Ionașu, asesor referinte în Caransebeș (ales și în cercul al IV.),

12. în cercul XII. Ohababistra, Ioan Popoviciu asesor consistorial, căpitan ces. și reg. în pensiune în Caransebeș;

13. In cercul XIII. Teregova, Patriciu Drăgălina, profesor la institutul pedagogic în Caransebeș;

14. în cercul XIV. Domașnia, Ilie Curescu asesor consistorial, locot. ces. și reg. în pensiune în Caransebeș;

15. în cercul XV. Mehadia, Dr. Ioan Mangiuca, medic în Mehadia;

16. în cercul XVI. Prigor, Dr. Ioan Popovici, advocat în Orșova;

17. In cercul XVII. Bozoviciu, resultatul alegerei e încă nesciut.

18. în cercul XVIII. Biserica-albă, Dr. Aureliu Novac, advocat în Biserica-albă;

19. în cercul XIX. Alibunariu, Iosif Bălan, profesor la institutul pedagogic în Caransebeș;

20. în cercul XX. Satul-nou, Dr. Alecsandru Biräescu, advocat în Panciova.

* * *

Sistarea ḑiarului „Tribuna“ și „Fóia Poporului“. Sâmbătă, în 16 l. c. s'a sistat aici prin judecătoria cercuală la intervenirea procuraturei supreme de la Cluș, apariținnea foilor „Tribuna“ și „Fóia Poporului“. Pe acésta ḑi au fost citați la judecătoria cercuală din Sibiiu redactorii celor douĕ foi și editorul și anume pentru abatere de presă, din motiv, că dl Eugen Brote, deși este proprietariul acestor foi, a) nu s'a insinuat ca editor proprietar al numitelor foi la locul competent *b)* nu și-a pus numele pe numerii foilor, precum pretinde legea și c) n'a anunțat judecătoriei, că și-a strămutat locuința Din partea procuraturei din Cluș a fost trimis subprocurorul Dr. Pozsonyi Gábor la pertractare, ér' apĕrător al lui Eug. Brote a fost denumit din oficiu adv. Alecs. Szántho.

Pertractarea s'a ținut cu „Fóia Poporului“ diminéța, cu „Tribuna“ după prânḑ. Procurorul a susținut aceeași acusă la ambele foi, basându-se pe motivele de mai sus. Judecătoria a adus sentința, după cum a cerut procurorul, anume pedepsind pe Eug. Brote pentru ambele foi la 1000 fl. amendă, 120 fl. spese procesuale și sistând apariținnea ambelor foi până când sĕ va însinua cineva ca editor proprietar după lege. Contra acestei sentințe au apelat toți acusații, dar ea, fără privire la apelație, s'a pus în dată în esecutare și s'a dat ordin căpitanului orășenesc a nu permite sĕ se tipăréscă nici un numĕr al foilor.

* * *

Improcesuarea memorandului. Foile ungurescí anunță, că pertractarea memorandului e ficsată pe 23 Ianuariu anul viitor. în Cluș. Afară de membrii comitetului național, sunt încă patru acusați, pentru respăndirea memorandului.

* * *

Invĕțători români suspendați. „Bud. Hirl.“ capĕtă din Bistrița însciințarea, că comisiunea administrativă comitatensă, la ordinul ministrului de culte și instrucție a suspendat din post pe învĕțătorii de la scóla nóstră elementară superióră din Borgo-Prund: Iacob Onea, Pavel Beșa, Eliseu Dan și Ilariu Bozga și a întrodus contra lor cercetare disciplinară. Motivul este, că numiții învĕțători au publicat în „Tribuna“ o felicitare de aderență, la adresa celor condamnați în procesul Replicei. Prin acésta ei s'au făcut culpabili de agitație contra statului și precum spune „B. H.“. atât contra lor, cât și contra tuturora acelora, cari au publicat astfel de aderențe s'a întrodus cercetare criminală, pe basa §. 147. al codicelui penal.

* * *

Cas de mórte. In 17. l. c. a repausat aici Ioan Filipescu, fost perceptor reg. în Turda, în etate de 64 de ani. Inmormêntarea s'a sĕvêrșit Marți, în 19 l. c. în cimiteriul din suburbiul iosefin

* * *

Dóuĕḑecí și cinci de mii fl. lui Perotti. „Bud. Corr.“ vestesce, că tenoristul dela opera din B-pesta, Perotti, a încheiat un contract nou cu direcțiunea operei, pe trei ani, și anume pe fie-care an cu un salar de 25,000 fl, cu condiția, ca rolurile nóuĕ sĕ le scie ungaresce și sĕ cânte în decurs de opt luni pe an, de dóuĕ ori în fie care sĕptămână.

La scirea acesta étă ce comentar face „Bud. Hirl.“ - „Este lucru vechiu, că mintea intendanturei stă locului, dar fața cu acest fapt al ei, ne stă și nóuĕ mintea în loc. Așa sĕ vede că la operă sunt de credință, că subvenția nu sĕ dă din banii de dare, ci din bani furați!“

* * *

Petru Maior. Revista critică literară a d-lui Ar. Densușian scrie: Părintele E. Micu ne-a trimis o broșură tipărită pe la începutul secolului dar cu totul necunoscută păn acum și care aruncă o viie lumină asupra vieții lui Petru Maior și a persecuțiunilor ce a întêmpinat opera sa „Istoria pentru începutul românilor în Dacia“. In cei dintâi numeri ai acestei reviste pe a. viitoriu vom reproduce acéstă fórte importantă și rarissimă scriere. Ea stă în legătură cu o altă scrisóre românéscă tipărită tot atunci contra lui Petru Maior și deasemenea necunoscută până acum și care tot părintele E. Micu ne-a pus-o la disposițiune.

* * *

Cestionariu istoric. Dl. Nic. Densușianu scrie în „Gaz. Trans.“, că la cestionarul istoric, compus de dênsul și publicat și în colónele fóiei nóstre, a primit până acum drept respuns la întrebările din el mai multe sute de rapórte, cu informațiuni fórte prețióse din diferite părți ale României, Transilvaniei, Bănatului, Ungariei și Bucovinei. Totodată dl. Densușan anunță, că la dorința esprimată din mai multe părți, amână terminul pentru adunarea acestor date archeologice, în ce privesce Transilvania și Ungaria până la 15 Februarie 1894. căl. vechiu și rógă pe acei domni, cari s'au ocupat cu esplorarea acestor cestiuni, a trimite resultatul cercetărilor lor până la terminul amintit. Adresa d-lui Densușan este: Bucuresci strada Smârdan nr. 8.

* * *

„Biblioteca națională“ Sub acest titlu a apărut ca ântâiă broșură, lucrarea d-lui G. Bogdan despre Petru Maior Ea se află de vênḑarea la librăria lui Schally în Cernăuți; scrie „Gaz. Buc.“

* * *

Österreich Ungarn in Wort und Bild, volumul asupra Bucovinei: Comitetul de redacțiune al lucrărei acesteia a invitat pe dl D. Dan, paroch în Lujeni, se scrie partea relativă la viéța populară a Lipovenilor, Armenilor și Țiganilor din Bucovina

* * *

Grecia în încurcală financiară. Guvernul Greciei a substernut camerei un proiect de lege, care proclamă necapabilitatea de plată a statului. Creditorii statului vor primì de o cam dată 30% a valórei cuponului, în aur, ceea-ce face cam 50% Guvernul apoi cere împuternicirea, de a puté face împăcare cu creditorii. Dătoria publică a Greciei este 726 milióne de drachme.

* * *

Salariul primariului Vienei. Salariul primariului Vienei este ficsat la 20 mii fl. pe an. Afară de aceea el mai are o renumerație de 4000 fl. pentru de a-și ținea cai și trăsuri, apoi are cuartir gratuit (14. odăi), cu mobiliariul necesar, încălḑit, luminat, un servitor și doi vizitii.

* * *

Cancelist notarial. La subscrisul se póte ocupa statornicesce fără amânare postul de cancelist notarial de un tinĕr cualificat de a putea conduce cancelaria notarială, pe lângă salariu lunar de 15 fl. v. a. și costul întreg, după diligință și sporiu în lucru însĕ se póte conta sau la crescerea salariului sau la împărtășire din venite.

Bozeș (per Algyógy) *Candin Cristea*,
notar.

Falimentul firmei P. I. Kabdebo.

Inventariul acestei masse cencursuale s'a terminat.

După inventar:

Activele sunt	1.858,678 fl. 95 cr.
Passivele . . .	1.731,899 fl. 63 cr.
Saldo	126,779 fl. 32 cr.

in favorul firmei.

Va se ḑică, dacă tóte activele firmei ar fi incassabile, ea ar fi falimentat numai pentru insolvență momentană.

Sunt însĕ între active şi posiţiuni cari deja din capul locului se pot considera de dubióse.

Astfel figuréză ca debitor minele de aramă dela Bălan (Balán-bánya) cu considerabila sumă de 492,465 fl. 76 cr.

Mai are firma acţii dela acele mine în valóre nominală de . . . 38,400 fl. — cr.

Total . 530,865 fl. 76 cr.

Acéstă avere în urma devalvării generale a minelor de aramă se póte considera de aprópe nulă.

Mai sunt apoi pretensiuni contra firmelor asemenea falite: Nendwich, Nuridsán, Markovatz şi Nedelkovits în sumă de fl. 228,490.—

O parte a acestor pretensiuni încă trebue considerată de dubiósă.

Luând drept dubióse 70% a acestei sume adecă fl. 159,943, ar fi de subtras din active *690,808 fl. 76 cr.* şi s'ar reduce activele la *1.167,870 fl. 19 cr.*, în care cas din passivele de *1,731,899 fl. 63 cr.*, ar rĕmâné neacoperiţi *564,029 fl. 44 cr.*

In fine perderea creditorilor se reduce la circa 33%, ceea ce este cu mult mai favorabil, decât se credea în momentul căderii firmei; acei creditori însĕ cari au mai multe subscrieri, fie chiar de ale faliţilor, este probabil sĕ nu pérdă aprópe nimica.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere p[illegible]ală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Intre multele popóre strĕine, cari s'au strecurat în decursul vécurilor prin frumósa nóstră ţară, locuind aici timp mai scurt sau mai îndelungat, au fost şi cavalerii germani, un ordin papistăşesc de călugări înarmaţi.*) Acestia au fost chemaţi în Ardél, la începutul secolului al XIII-lea, de către regele Ungariei Andrei II, care le-a dat în stăpânire Ţara-Bârsei şi i-a învestit cu privilegiuri însemnate. Ei au întemeiat aici şepte cetăţi, ale căror ruine împodobesc şi acum înălţimile Ţerii-Bârsei. Intre aceste a fost şi cetatea Braşovia, de pe cóstele Têmpei. Tot pe acest timp au fost aduşi în Ţara-Bârsei colonişti din Germania, cari s'au aşeḑat statornic aici şi ai căror urmaşi sunt saşii de aḑi din acest ţinut. Cavalerii germani încreḑêndu-se în putere au voit nu mult după venirea lor, sĕ se scóţă de sub domnia regelui Andrei II. Atunci regele îi lipsí de privilegiuri şi în anul 1225 îi alungà de tot din Ardél.

Cavalerii germani la venirea lor în Ţara-Bârsei au găsit aici pe români, pe băştinaşii locuitori ai ţĕrei, ér pe locul Braşovului vechiu de aḑi au găsit localitatea românâ Braşov. Dela acéstă localitate au numit ei cetatea de pe Têmpa: Braşovia. Numele Braşov, Braşovia, de origine slavică este cel mai vechiu nume al oraşului, care siugur sĕ află în documentele vechi şi a fost păstrat până în ḑiua de aḑi la români, pe când sasii îl numesc Kronstadt (oraşul corónei) In localitatea acésta s'au aşeḑat şi colonişti saşi, ér cavalerii germani au zidit aici biserica Sântului Bartolomeiu. Acéstă biserică sĕ află acum la marginea oraşului, dar odinióră ea era încungiurată de tóte părţile de case, căci vechiul Brasov sĕ estindea pe şes, mai departe spre méḑăḑi, decât suburbiul Braşov-vechiu de aḑi.

Dar năvălirile tătarilor, ce au urmat nu preste mult, au silit pe locuitori a se retrage în valea strîmtă dela pólele Têmpei, unde apoi au ridicat întăriturile, ale căror ruine sĕ vĕd şi aḑi în jurul cetăţii.

Braşovul după alungarea cavalerilor germani a devenit în curênd cea dintâiu localitate în Ţara-Bârsei, ér' în secolul al XIV şi în parte şi în al XV-lea era cel mai însĕmnat oraş comercial şi industrial al Ardélului. Pe acest timp Braşovul, dimpreună cu Sibiiul şi Bistriţa, mijlociau comerciul între ţerile nemţesci şi cele dela rĕsărit, ér productele industriale ale braşovenilor erau respândite până prin ţara nemţéscă de o parte, ér' de altă parte până în Italia şi prin ţĕrile răsĕritene, până la Constantinopol. Schimbându-şi însĕ comerciul calea sa, care trecea prin Ardél şi urmând şi alte calamităţi preste ţara nóstră, Braşovul a dat îndĕrĕpt în privinţa comercială şi industrială, dar cu tóte aceste el a remas până în ḑiua de aḑi cel mai de frunte oraş comercial şi industrial al nostru. In urma posiţiunii sale geografice, aşeḑat în colţul de méḑăḑi-resărit al ţerii, în apropiere imediată de România, cu care acum este în legătură prin calea ferată, el a mijlocit şi e chemat a mijlocì comerciul între Ardél şi România, şi în parte şi cu Bulgaria. Industria în Braşov e fórte desvoltată; dintre ramurile industriale sunt însemnate cu deosebire postăvăria, pielăria, lucrarea metalelor etc. cu producte pentru esport.

In mişcarea comercială a Braşovului înainte de a se construa calea ferată, au jucat rol ca factor important de transport românii din Braşov, cari sĕ ocupau cu cărăuşia. Afară de Braşov se mai aflau cărăuşi români în Zernesci, în Dêrste şi în numĕr mai mic în Ţara-Oltului, cu deosebire prin satele de lângă Făgăraş. Cei mai vestiţi cărăuşi însĕ erau românii din Braşov. Ei cutreerau până pe la 1880 cu căruţele lor mari întreg Ardélul şi România, ér mai nainte mergeau până pe la Pesta şi Viena, apoi prin Turcia şi unii până în Rusia. Ei erau ómeni destepţi, indemănatici şi onesti şi astfel aveau încrederea deplină a caselor mari de negoţ.

Étă cum caracteriséză Körner pe cărăuşii români:

„Bine cunoscut este cărăuşul român în Ţara-Unguréscă, în Ardél, precum şi în România; el, cu tóte că drumurile sunt rele şi pe vremi ploióse abia poţi umbla pe ele, mijlocesce negoţul mare între Pesta şi Bucuresci; cărăuşii români aduc de obiceiu din Ţara-Ungurésca spirt şi lână, din Ardél povară, lână, sĕu, potaşă, sau piei nelucrate, apoi lucruri de mână şi mărfuri de boltă ş. a. o parte mare a mărfurilor o duc în România. Partea cea mai mare din ei au câte 2—3 căruţe, dintre cari 2 pe schimbate sunt totdéuna în drum; la o căruţă cărăuşul român înhamă câte 8—12 cai, aşa că un astfeliu de cărăuş are câte 20—30 de cai.“ *)

Cu construarea căilor ferate în tóte părţile, cărăuşitul acesta a încetat.

(Va urma.)

---

*) Numele latinesc al ordinului era: Cruciferi hospitales Sanctae Mariae.

*) Friedrich Körner, Bilder aus Sibenbürgen etc. Lipsca, 1858.

Bibliografic.

A apărut:

Reunirea românilor din Transilvania şi Ungaria. Studiu naţional-istoric-religios de Nicolau Maneguţiu, protopresbiter. Sibiiu. Editura autorului 1893. Tiparul tipogr. archidiecesane.

— *„Lumea Ilustrată“.* Anul II. Broşura 5. a apărut cu următoriul cuprins:

Tecst:

A mea este rĕsbunarea, roman din viéţa poporană islandesă de Hall Taine (urmare). — Viéţa de actor în provincie, novelă de N. G. Rădulescu-Niger (urmare). — Cântec de séra, poesie de D. N. — Onóre şi Datorie, roman de Alphonse de Launay (operă premiată de Academia francesă) (urmare). — Calomnia, noveletă de Tony Révillon. — Amurg, poesie de C. D. Vălcianu. — Maica şi Trandafirul (după Lenau). poesie de A. Steuermann (de la Iaşi). —Norocul (după Schiler), poesie de Adrian Millon. — O frunḑă veştedă, poesie de C. A. Bonachi — Giuseppina, noveletă (din literatura italiană). — Mihnea cel rĕu, dramă în trei acte, de Nicolae Ţincu (urmare). — Amintiri vechi, (ecsplicaţia unui tablou). Apoi cu mai multe ilustraţiuni frumóse.

Loterie.

Miercuri în 20 Decembre n. 1893

Brünn: **22 61 47 64 4**

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat				Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15		Budapesta		6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12		Szolnok		2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50		P. Ladány		12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8 43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl.		sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49		Mező Telegd		—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24		Rév		—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—		Bratca		—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17		Ciucia		3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50		Huiedin		2,58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—		Ghîrbĕu		1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos.	Cluş.	pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl.		sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27		Apahida		—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28		Ghiriş		—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50		Cucerdea		—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—		Uióra		—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—		Vinţul-de-sus		—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17		Aiud		—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos.	Teiuş.	pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.		sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—		Crăciunel		—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09		Blaş		—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—		Micăsasa		—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos.	Copşa-mică	pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.18	—	—	3.49	9.44	pl.		sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59		Mediaş		—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22		Elisabetopole		—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51		Sighişóra		—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13		Haşfalĕu		—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26		Homorod		—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58		Ágostonfalva		—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15		Apaţa		—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34		Feldioara		—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl.		sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01		Timiş		9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31		Predeal		9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15		Bucuresci.		4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne				Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30		Budapesta		7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05		Szolnok		4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos.	Arad	pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl.		sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46								
—	—	4.42	2 34	5.57		Glogovaţ		10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19		Gyorok		10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30		Pauliş		9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48		Radna-Lipova		9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12		Conop		9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27		Bêrzava		8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07		Soborşin		8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33		Zam		7.28	—	5.58	—	—
—	—	7.52	—	8.57		Gurasada		7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13		Ilia		6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29		Branicica		6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53		Deva		5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19		Simeria (Piski)		5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50		Orĕştia		4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16		Şibot		4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44		Vinţul de jos		4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06		Alba-Julia		3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos.	Teiuş	pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt				Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl.	Viena	sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl.	Budapesta	sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos.	Timişóra	pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl.		sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30		Caransebeş		6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36		Băile-Herculane		3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—		Verciorova		2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	-	11.40	—	—		Bucuresci		—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetì de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Rdaector responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 136 Sibiiu, Sâmbătă 11/23 Decembre 1893. **Anul XLI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 10 Decembre, 1893.

Unele dintre foile magiare din Budapesta la primirea scirei despre suprimarea pe cale judecătoréscă a lor dóuĕ foi române din Sibiiu se făceau în chip de fariseu a nu înţelege, cum de s'a putut întêmpla acésta în Ungaria, unde după cum trimbiţă ele, liberalismul este la culme şi presa are libertate de invidiat. Se făceau a uita, că în statul nostru sunt dóuĕ feliuri de legi, nu numai pentru alegerile dietale, ci şi pentru presă. Pe când în Ungaria proprie legea de presă este mai liberală, la noi în Ardél este în vigóre încă patenta împĕrătésca de pe timpul absolutismului, atât de horopsit de publicistica magiară. In Ardél, în sensul acestei patente sunt în comun respundĕtori şi punibili toţi aceia, cari în o formă óre-care sunt părtaşi la o publicaţie, ce învólvă în sine delict de presă. Astfeliu pentru un articol de ḑiar, care vine în conflict cu legea de presă, dacă cu publicarea lui au consimţit pe lângă autor, redactorul, editorul fóiei şi proprietariul tipografiei, unde se tipăresce fóia: acestia toţi vin traşi în proces şi pedepsiţi.

In Ungaria acésta nu se póte. Acolo în sensul legii de presă din 1848 este responsabilitatea treptată, adecă pentru un delict de presă e responsabil numai acela, care e designat de lege în locul prim şi dacă acesta nu e eruabil, urméză ceialalţi designaţi de lege ca responsabili, unul câte unul. Astfel pentru un articol sĕ ia la proces întâiu autorul, dacă acesta nu sĕ află, vine redactorul, apoi pe rênd editorul etc. dar nici când nu toţi deodată. De aci urméză, că în Ardél în procesele de presă sunt traşi în judecată adese mai mulţi acusaţi de-odată, pentru aceeaşi publicaţie, pe când în Ungaria acésta nu se póte întêmpla, decât dacá d. e. figuréză ca autori comuni ai aceleaşi publicaţii punibile mai mulţi înşi.

Tot în sensul acestei legi sunt traşi la respunderea aceia, cari negligéză supravegiare necesară pentru publicarea cutărui articol,

O altă deosebire este între legea de presă ardelénă şi cea din Ungaria în privinţa procedurei.

Legea de presă din Ungaria nu permite judecătoriei, ca sĕ pótă sista un ḑiar. în Ardél însĕ legea îndreptăţesce la acésta, şi anume în trei casuri: *a)* dacă cineva edă sau redactéză o publicaţie fără condiţiile recerute în lege; *b)* dacă cauţiunea unei foi, prin detragere, a scăḑut sub minimul recerut şi lipsa acésta nu s'a suplinit în decurs de trei ḑile *c.)* dacă vre-o publicaţie periodică urméză o direcţiune contrară tronului, întregităţii statului, religiunii, moralei şi ordinei publice de stat etc.

Ér dacă o publicaţie periodică şi după oprire se mai edă, redactorul sau editorul póte fi pedepsit cu o amendă pecuniară de fl. 500, respective cu arest până la trei luni.

Patenta împĕrătéscă a fost lăsată în vigóre în Ardél din partea dietei Ungariei, pe când în Ungaria proprie s'a întărit legea de presă mai liberală de la 1848 In înţelesul dispositiunilor acestei patente libertatea presei în Ardél e fórte restrinsă şi se vede, că acesta a şi fost şi este scopul: „de a ţiné în frêu agitaţiile presei valache“ cum sĕ esprimă o fóie.

E vorba, că óre prin asemenea mijlóce poţi sugruma „agitaţia“, poţi oprima presa? Noi credem, că nu şi dovadă este, că presa nóstră, cu tótă patenta absolustică a progresat şi va progresa, căci s'a desteptat simţul naţional în popor şi acesta dă contingentul de jertfe. necesar pentru susţinerea ei. Aceia, cari conduc destinele ţerii n'ar avé sé sĕ cugete la suprimarea numită „agitaţie“, dacă prin mĕsuri juste şi echitabile n'ar fi dat ansă nemulţămirii, şi nascerii „agitaţiei“.

Acésta însĕ nu se póte decât pe cale justă, ér nu pe căi pieḑişe, bunăóră cu dóuĕ feliuri de legi în aceeaşi ţéră.

Revista politică.

In şedinţele din urmă ale casei magnaţilor din Budapesta s'a pertractat proiectul de buget, care a şi fost votat. Cu acésta ocasiune s'au întêmplat enunciaţiuni remarcabile din partea unor membrii ai înaltei case. Conţii Mauriciu Eszterházy şi Ferd. Zichy si-au esprimat îngrijitórele temeri, ce insuflă guvernul ţĕrei prin proiectele bisericesci, cari alt scop n'au decât sĕ micşoreze autoritatea bisericei şi sĕ slăbéscă simţul moral-religios. Programul guvernului stă în contraḑicere cu principiile primului rege Stefan, carele a aşeḑat statul pe base solide, dar pe cari actualul guvern sub forma liberalismului caută sĕ le slăbéscă. Vorbitorii vor păşi mai energic, când acele proiecte vor fi puse la ordinea ḑilei.

* * *

Foile slovace şi sêrbesci au adus în numerii din urmă o notiţă, conform căreia representanţi români, slovaci şi sêrbi din ţĕrile corónei sântului Stefan s'au adunat în luna lui Novembre în o conferinţă prealabilă, unde au hotărît crearea unui program politic comun şi luarea paşilor necesari pentru ţinerea unui congres al naţionalităţilor. Pentru stabilirea unui program comun politic s'au luat de substrat următórele: Susţinerea şi întegritatea ţĕrilor corónei ungare; aplicarea faptică a legei de naţionalitate şi lărgirea drepturilor pentru naţionalităţi; punerea în nemijlocită atingere cu coróna; întroducerea dreptului de alegere general direct cu votare secretă, şi schimbarea împărţirei cercurilor electorale; o lege liberală de reuniuni şi pentru adunări ;abţinerea dela alegeri cât timp duréză actualele stări nesuferibile şi nedrepte.

Slovacii au făcut paşi serioşi pentru organisarea unei partide naţionale şi au convocat în diferitele centre, adunări poporale pentru scopul acesta.

Astfel a fost convocată pe ḑiua de 17 Dec. n. c. o adunare poporală, de Dr. Vanovici, pentru cercul St. Marton Bladniţa. Dar acéstă adunare a fost oprită în urma unei erori de formalitate.

O asemenea adunare este convocat d nii Emeric Manica şi Samuel Daxner în oraşul Tisov, pentru cercul Malohontsk Programul conţine între altele întemeierea partidului naţional slovac electoral în cercul Malohontsk; alegerea preşedintelui şi a comitetului pe timp de 5 ani; alegerea de 4 delegaţi în comitetul naţional central pe timp de 5 ani; propuneri privitóre la căsĕtoria civilă şi întroducerea matriculelor civile etc. Adunarea este convocată pe ḑiua de 26 Dec. a. c. Ţinênd sémă însĕ de impregiurările fericite din „liberala“ Ungarie, convocatorii au fost atât de precauţi a adauge la călcâiul hârtiei următórele: „La cas, când póte totuşi s'ar nasce vr'o piedecă neprevĕḑută pentru ţinerea adunărei, rugăm pe bărbaţii noştri slovaci, de a sĕvêrşi aceste alegeri în cercurile lor intime şi de a ne face cunoscut resultatul lor“.

In sînul sêrbilor mişcarea naţională încă nu a luat acel avênt, ca la slovaci. Acum este junimea universitară sêrbéscă din Pesta, care stă în fruntea acestei mişcări. Acéstă junime a publicat un manifest, prin care condamnă tóte faptele nedecise de până acum ale sêrbilor, stăruesce pentru unirea partidelor sêrbesci din Ungaria în cestiunea de esistenţă naţională şi totodată face cunoscut, că ea, junimea, în cestiunile naţionale este hotărîtă a

---

FOIŢA.

Dcoumente pentru limbă şi istorie.

Un manuscript în limba Macedo-română.

(Urmare.)

Ĕarò Diakonlu vine pònè la sànta Uşìà, şi redà Evàngelluĭ Popeĭ. Apoi se întornà la loklu datinat şi incepe aşi.

Diak. Sò zicem tocĭ din tot sufletlu, şi din tot kugetlu nostru, sò zicem. Kàntàr. Domne miscle.

Diak. Domne totcenetorule, Zeul pàrincilor noştriĭ, rogàmune cie şi ne misele. Kàntar. Domne misele.

Diak. Misele pre noi Zeule! dupò mare miseliĕa tĕa, rogàmu-ne cie, şi ne misele. Kântàr. Domne misele. De treori.

Ĕarò Popa zice incet urmàtore rogàcĭune.

Domne! Zeul pàrincilor nostriĭ, primeste acista rogàcĭune dela serviĭ teĭ, şi ne misele dupò mulcimĕa miselieĭ teeĭ, şi induràrìle tele tramite preste noĭ, şi preste tot poporlu tĕu, karele astĕaptà dela tine multà miselie.

Diak. Ankè ne rogàmu pentru Arhiepiskoplu nostru (N), şi pentru tocĭ intru Hristos fraciĭ nostriĭ. Kàntàr. Domne misele. De treorĭ.

Diak. Ankè ne rogàmu pentru atotprĕalumінatlu, şi mult stepànitorlu imperatlu si regele nostru (N), pentru stepànirĕa, invingerĕa, statoriĕa, pacĕa, sanètatĕa şi màntuirĕa, şi lasarĕa pekatelor luĭ, şi ka Domnul Zeul nostru maĭ ales sò dé luĭ inaintare, şi sò ajute pre el intru tote, şi sò suppune sub piciorĕle luĭ pre tot neamiklu, şi pizmuitorĭul. Kàntàr. Domne misele. De treorĭ.

Diak. Ankè ne rogàmu pentru fraciĭ Popiĭ, Ieromonahiĭ, Ierodiakoniĭ şi Monahiĭ, şi pentru tocĭ intru Hristos fraciĭ nostriĭ. Kàntàr. Domne misele. De treorĭ.

Diak. Ankè ne rogèmu pentru miseliĕa, viaca, pacĕa, sanètatĕa, màntuirĕa, vezitarĕa, lasarĕa şi liertarĕa pekatelor servilor Zeuluĭ, fracilor sànteĭ basericeĭ acisteĭ. Kàntàr. Domne misele. De treorĭ.

Diak. Ankè ne rogèmu pentru fericiciĭ, şi totudeuna reinimaciĭ Tutoriĭ sànteĭ basericeĭ acisteĭ, şi fraciĭ nostriĭ, kariĭ zacu acia, şi pretotindenĕa, dereptmàricilor krestinĭ. Kàntàr. Domne misele. De treorĭ.

Diak. Ankè ne rogèmu peutru dondukètoriĭ şi kariĭ faku bine in sàntà, şi intru tot onoratà baserika acista, şi pentru ceĭ, kariĭ se ostenesku, şi kàntà, şi pentru poporlu, karele stà inànte, şi astĕgptà dela tine mare, şi multà miselie. Kàntàr. Domne misele.

Popa. Kà miselimos, şi om amamàtorĭu Zeu estĭ, şi cie màrire inalcàmu Tatàluĭ, şí Fiuluĭ, şi Sàntuluĭ Spirtu, akum şi totudeuna, [illegible] in vietele vietelor. Kàntàr. Amin.

Diak. Rogacive ceĭ kiemacĭ Domnuluĭ. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Ceĭ kredincĭoşi pentru ceĭ kiemacĭ sò ne rogèmu, ka Domnul sò miselè pre dènşiĭ. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Sò kieme pre dènşiĭ ku kuvèntul adeverluĭ. Kàntàr. Domne misele.

Diak Sò deskoperè lor Evangeliĕa dereptateĭ. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Sò impreune pre dèusiĭ ku sànta sĕa de komunà, şi apostolĕaskà baserikà. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Màntueste, misele, apàrà, şi vegle pre dènşiĭ, Zeule! ku donlu teu. Kàntàr. Domne misele.

Diak. Ceĭ kiemacĭ kepetele vostre Domnuluĭ sò plecacĭ. Kàntàr. Cie Domne.

Rogàcĭune, karĕa zice Popa incet pentru kiemacĭ, maĭnànte de sànta aducere.

Domne Zeul nostru, karele intru inalcime lokuestĭ, şi spre cele umilite rekaucĭ, karele tramiseşĭ màntuire genluĭ omenesku, pre ununaskutlu Fiul tĕu, şi Zeu, pre Domnul nostru Isus Hristos, rekautà spre serviĭ tĕĭ ceĭ kièmacĭ, kariĭ plekarà kàtrà tine cerbicĕa lor, şi digneste pre dènşiĭ in timp kuvios skaldàtoreĭ renastereĭ, liertareĭ pekatelor, şi vestimèntuluĭ nespurkàcĭuneĭ, impreunà pre dènşiĭ ku sànta tĕa dekomunà, şi apostolĕaskà baserika. (Va urma).

conlucra solidar cu celelalte naţiuni nemagiare.

* * *

O nouă probă despre raporturile amicabile dintre Francia şi Rusia s'a dat în ḑilele acestia în Petersburg. La curtea imperială s'a dat un prânḑ în onórea ambasadorului frances, Montebello, carele în ḑiua aceea a fost decorat din partea ţarului cu ordul „Alecsandru Newsky“. Mareşalul nobilimei din Petersburg, accentuà într'un toast remarmarcabil următórele: Inainte cu opt sute de ani prin căsătoria regelui frances Henric cu fica marelui principe Iaroslav s'a pus basă unei legături ruso-francese, carea într'o ḑi are sĕ fie tare şi mare. Petru cel mare prin iubirea lui către francesi le jurà amiciţie şi acésta iubire s'a păstrat de urmaşi. Fica sa, împĕrătésa Elisabeta, ḑise ambasadorului frances Chilaudi: „Nimenea nu va fi în stare sĕ depărteze Francia dela inima mea“. Impĕrătésa Crtarina cea Mare, francesa Nordului se jură Francìei şi îi dorì sĕ aibă fii bravi şi mari. Pe timpul lui Napoleon I. scria Alecsandru I.: Sunt convins, că la o alianţă între Rusia şi Francia se póte conta pe o lungă durată, căci eu consider aceea ca eca mai naturală şi raţională alianţă a Rusiei. Aceste cuvinte au fost aprobate şi de Nicolau I. Presenţa representantului Franciei în mijlocul nostru dovedesce, că noi am rĕmas credincioşi tradiţiunilor nóstre istorice. Ca representanţi ai nobilimei rusesci, a cărei inimă bate totdeuna cu a poporului rusesc ne-am adunat aicea ca sĕ esprimăm Franciei simpatiile, respectul, şi devotamentul Rusiei şi scim, că poporul de milióne rusesc gândesce cu noi. — Ambasadorul rusesc vorbì pentru ţarul Alecsandru III-lea urzitoriul alianţii ruso-francese.

* * *

Cele patru legi noue aduse în Francia împotriva anarchiştilor au următorul cuprins:

Prima lege cuprinde un singur articol, prin care se modifică în chipul următor articolele 24, 25 şi 49 din legea presei până acum în vigóre:

Art. 24. Acei cari prin presă vor fi aţiţat direct la furt sau la omor, tâlhărie şi incendiare, sau la crimele prevĕḑute în art. 435 din codul penal sau la o crimă ori delict împotriva siguranţei interióre a statului, prevĕḑute în art. 75—85 din c. p., în cas când acéstă aţiţare a rĕmas fără efect vor fi condamnaţi la închisóre de la unu până la 5 ani şi la amendă de la 100 până la 3000 de franci.

Acei cari prin presă vor aţiţa direct la o crimă în contra siguranţei interióre a statului prevĕḑute prin art. 86—101 din c p., pot fi supuşi la aceeşi pedépsă. De asemenea acei cari vor fi lăudat prin presă crime de omor, tâlhărie, incendiare sau delict în contra propietăţii sau vre-o crimă din cele de care vorbeşte art. 435 din c. p.

Art. 25. Ori-ce aţiţare (prin presă) adresată soldaţilor armatei de uscat sau de mare, în scop de a-'i înstrăina de la îndatoririle lor militare şi de la ascultarea ce sunt datori superiorilor lor, se va pedepsi cu închisóre de la unul până la 5 ani şi cu o amendă de la 100 până la 3000 de fr

Art. 49. In cas când nu s'ar depune esemplarele ori-cărei tipărituri cerute comform art. 3 şi 10, judecătorul de instrucţie va puté ordona confiscarea imediată a 4 esemplare a tipăriturei incriminate. Dacă acuzatul locuesce în Franţa nu va putea fi arestat preventiv de cât în casurile prevĕḑute în art. 23, 24 şi 25. In cas de condamnare după art. 24 şi 25, tipăriturile incriminate vor putea fi confiscate şi nimicìte, în total sau în parte.

Cele-l'alte trei legi sunt privitóre la următórele modificări:

Articolul 3 al legii de la 19 Iunie 1871 privitóre la păstrarea de materii eplosive se modifică în chipul următor:

Ori-ce persónă, care va prepara, fără a avé concesiune, maşini de omor sau incendiare, sau materii esplosive de ori-ce natură, precum şi ori-ce altă substanţă destinată pentru preparare de esplosive, se va pedepsi cu închisóre de la o jumătate până la 5 ani şi cu amendă de la 50 până la 3000 de fr.

Legea privitóre la asociaţiunile anarchiste propune, în locul articolelor 265, 266 şl 267 de până acum din codul penal, articolele următóre:

Art. 265. Ori-ce asociaţiune înfiinţată în scopul de a se comite sau pregăti un atentat în potriva persónei sau proprietăţii, este o asociaţiune de făcători de rele şi formézà o crimă împotriva ordinei publice.

Art. 266. Cine va face parte din o asemenea asociaţiune, va fi pedepsit cu muncă silnică pe timp mărginit. Vinovatul va mai putea fi pedepsit, afară de acésta, cu espulsare provisorie sau definitivă conform art- 19 din legea de 27 Maiu 1885.

Art. 267. Cu închisóre de la 5 până la 10 ani se vor pedepsi acei cari, cu ştiinţă şi voinţă, vor procura asociaţiunilor de făcĕtori de rele sau membrilor lor instrumente criminale, ocasie de corespondenţă, locuinţe, ascunḑĕtori sau localuri de întrunire.

In sfîrşit, în scopul de a se putea supraveghia mai bine anarchiştii, s'a încuviinţat creditul de 820,000 de franci ministerului de interne pentru remunerarea agenţilor meritoşi, spese de transport etc.

Noutăţi.

Academia română. Vineri 3/15 Decembre Academia română a ţinut o şedinţă publică, în care s'au făcut următórele lecturi: Dl Gr. Ştefănescu: Descoperirea unei nouĕ regiuni a Dinoteriului; dl Gr. G. Tocilescu: despre limes alutanus şi sistemul de fortificaţie al romanilor în Dacia; dl J. Bogdan: Un nou letopiseţ moldovenesc în limba slavonă!

* * *

Prelungire. Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ a seminaristilor români din Sibiiu, mulţămind acelor prea onoraţi domni, cari au binevoit a rĕspunde „Apelului“ sĕu în cestiunea edării „Almanachului“, prin trimitere de sentinţe şi bani — aduce totodată la cunoscinţă publică, că terminul incurgerei de sentinţe şi abonamente se prelungesce încă până *la 30 Ianuarie v. 1894.*

Sibiiu, la 7 Dec. v. 1893.

Comitetul societăţii.

* * *

Epilog la escursiunea studenţilor din Blaşiu. Ministrul de interne Hieronymi a adresat preşedintelui „reuniunei ardelene carpatine“ din Cluşiu, Dr. Szadetzky Lajos o scrisóre carasteristică de următorul cuprins:

Stimate domnule! Din ḑiare am înţeles despre primirea prevenitóre, ce „reuniunea ardelénă carpatină“ de sub conducerea d-tale a făcut-o în Cluşiu tinerimii studióse din Blaşiu.

Modul intim şi amical al convenirii dintre tinerimea studiósă magiară şi română cu ocasia acésta; tonul frăţesc, cu care s'au schimbat declaraţiunile imprumutate, şi convingerea mea, că numai pe cale socială putem sĕ facem intimă şi consolidată toleranţa, stima şi alipirea dintre locuitorii patriei nóstre de diverse limbi: „me îndémnă, sĕ salut cu bucurie „reuniunea ardelénă carpatină“ şi totodată şi pe d-ta, ca pe preşedintele secţiei comitatului Coşocna a acestei reuniuni, pentru activitatea salutară şi pentru direcţia patriotică a reuniunei.

Primesce espresiunea sincerei mele stime.

— Până aici ministrul! Foile magiare saltă de bucurie pentru acésta înfrăţire. „Pesti Hirlap“ aduce un articol de fond, în care laudă procedura corectă a guvernului şi politica lui cu privire la naţionalităţi. Cu aceeaşi mană — cu care scie sfărima tendinţele lor învăpăiate centri-fugale, cu aceeaşi mână mângăie şi strînge în braţe pe toţi aceia, cari caută frăţietatea. Politica guvernului are douĕ feţe: una încruntătóre, prin care sĕ nimicéscă pe „agitatori“ şi alta zimbitóre, prin care se atragă pe cei ce se apropie de el.

Un „patriot“ în „Koloszvár“ n'are destule cuvinte sĕ-şi esprime bucuria pentru acest eveniment de înfrăţire. Şi după-ce işi bate joc de cuvêntul „român“, care pe magiaresce se póte esprima cu „oláh“, „**rumĕn**“ ori „*rumun* făgăduesce fraţilor dela Blaşiu, că în curênd cluşenii vor întórce visita şi érăşi se vor bucura împreună ca fraţii!!

— De sigur se va face după procesul memorandului!

* * *

Dela curtea română. AA. LL. regale principele Ferdinand şi principesa Maria au plecat sĕ-şi cerceteze părinţii şi rudeniile.

* * *

Averea reposatului episcop de Buzeu Inocentie. Sĕ scie, că marinimosul episcop a depus din averea sa preste 600.000 franci în folosul scólelor rurale.

Sâmbătă s'a început inventariarea averei rĕposatului episcop Inocentie al Buzĕului şi s'a mai găsit până acum:

Efecte rurale 5% în valóre de lei 20.000, argint şi bilete de bancă 42,300 lei, 249 lire turcesci, 893 napoleoni, 179 coróne germane, 64 galbeni, 10 imperiali şi 51 livre sterlinge.

In o valisă veche s'au găsit:

Efecte urbane Iaşi în valóre de 10.000 lei, urbane Bucuresci 1.300 lei, argint şi bilete de bancă în valóre de 23.297 lei, 16 livre strelinge, precum şi mai multe cupóne.

Vineri în 10 curent s'a continuat inventariul averei.

Se crede, că s'a mai găsit mulţi bani încă, ţinênd séma de modul, în care era păstrată averea ce a fost găsită la desigilarea casei defunctului.

In fie-care colţ din casă se găsia câte un fişic de napoleoni sau lire turcesci şi căutându-se bine peste tot, se crede că se vor găsi şi alte sume.

* * *

Spionagiu. Doi oficeri francesi acusaţi de spionagiu au fost condamnaţi în Lipsca, unul, Degony la 6 ani de detenţiune într'o fortăréţă; celalalt Delguay, la 4 ani din acéstă pedépsă. Sentinţa ḑice, că din causa calităţii lor de oficeri de stat-major ai marinei francese, acusaţii au putut sĕ se asigure de imperfecţiunea hărţilor cóstelor germane. Ei au hotărît sĕ le completeze, aprobaţi de şefii lor, dela cari au primit 4400 franci.

* * *

Mĕsuri sanitare. Cetim în „Timpul“: O mare şi îndrăsnéţă falsificare de vinuri s'a descoperit la rampa din Bucuresci.

Dl Dr. Felics, directorul serviciului sanitar, convingêndu-se despre aceste falsificări, a mers, însoţit de dl medic primar al comunei, la rampa de vinuri şi acolo s'au secuestrat o mulţime de butóie cu vin.

Falsificarea se făcea cu acid salicilic şi cu zacharină.

Autorii falsificărei vor fi daţi judecăţii.

PORTRETE

de Ilarie Chendi.

I.

Constanţa.

Nu-mi cunósceţi pe Constanţa? Ha ha! Sciţi, eu sunt fórte pretenţios şi aş dori, ca lumea întrégă sĕ aiba cunoscinţă cu cine îmi petrec timpul, — adecă numai aşa câte o óră dóuĕ pe sĕptĕmână, căci décă aş petrece viéţa tot în apropierea Constanţei ar fi visul prea frumos şi realitatea ar ajunge sub obroc.

Mi-am propus, şi mi-a succes a combate pe Carmen Sylva, carea susţine, că amorul ar fi o flóre bienală — doi ani cel mult ar rĕspândi flórea acésta mirosul ei ademenitor, apoi s'ar scutura pierind cu totul. Vedeţi, mie mi-e dragă Constanţa tare de mult, pe băncile scólei îi îngravam cu penicelul numele şi de câte ori eram provocat îmi rătĕciau privirile jos pe bancă şi îmi tremurau şirurile tipărite, ce sĕ resfrângeau fals în ochi-mi îndrăgiţi, ideile mi se încurcau şi respunsul îmi era îndeobşte neîndestulitor.

„Copii sĕ nu se jóce cu arma“, prescrie legendarul — dar nici armă ca amorul n'ai mai vĕḑut! Mie mi-a fost priincios jocul cu arma acésta, căci aḑi snnt un resboinic veteran, ori-ce săgétă din ochi cu vraje se înfrânge sdrob, lovindu-se de mine precum sĕ frângeau odinióra săgeţile Trojanilor de Achil; pentru ori ce frumseţă, fie chiar frumósa Elenă a lui Menelaos, fie şi Ileana Cosênzana — sunt inaccesibil, şi acesta e meritul Constanţei mele.

Da, da, Crnstanţa este a mea, şi vai de acela care ar cuteza sĕ mĕ facă de minciună, căci cu o singură lovitură l-aş trimite la cele vecinice, apoi pune-me chiar şi la rĕcóre în puşcăria cea mai fără Dumneḑeu!

Nu credeţi, că sunt om atât de grozav, încât aş fi în stare sĕ omor pe ori şi cine, dar vedeţi, afară de Constanţa nici nu mai am nimic, dar nimic; ea îmi este creḑul meu, ea-mi este totul, ér dacă mi o fură cineva, eu ce rĕmân? Rĕmân singur cuc, omul singur desperézà şi în desperare apoi nu-şi mai póte da bine sémă de faptele sale!

Din amorul faţă de Constanţa mi-am format în interiorul meu un sanctuar, un altar, la care mĕ silesc a lua refugiu deselor dureri, ce me încunjură, precum încunjură negurile primăvéra pămêntnl. Séra mĕ rog lui D-ḑeu în altarul acesta, în [illegible] ochilor mei suride icóna chramului a Constanţei, diminéţa mĕ salută din nou icóna ei şi în vis mĕ încunjură blândă ca plăcerea mea. Şi sunt tare religios de când o cunosc, faptele îmi sunt curat morale, conduse numai de dragoste, căci iubind pe ea, iubesc lumea întrégă, iubesc viéţa, iubesc natura cea nemesteşugită, iubindu-o o descriu şi altora şi scriind, iubirea îmi conduce condeiul.

M'a făcut copilăros iubirea; Au nu e copilărie, de a comunica sentimente atât de delicate ca ale iubirei, cu lumea, de a afla în public? Mi-e témă sĕ nu sĕ supere Constanţa, căci o fac fără consimţĕmêntul ei — o Dómne! Dar nu pot face ca ea, carea 'şi închide tóte suspinele, tóte lacremile de plăcere şi de durere într'un album albastru, — albastru, căci tare-i place albăstréla dragei mele.

Me voi scuza eu înaintea ei, îi voi spune, că trăim în timpul, în care aprópe toţi tinerii scriu câte un articlu în jurnale, eu încă a trebuit sĕ scriu un articlu de inimă, apoi numéscă-mĕ ea copilăros, îi voi rĕspunde, că omul în stadiul de copil e mai mulţămit, mai fericit. Acum am început şi nu mai repăşesc, voi sĕ ve descriu pe Constanţa în colori cât sĕ póte de adevĕrate şi abia mĕ lasă inima, căci o fac asta cu risicul de a nu fi sărutat la despărţire.

Ah, îmi vine sĕ mĕ sfarm de mânie că nu vĕ pot da o copie fidelă ce pe icóna Constanţei, ca sĕ vĕ puteţi esplica entusiasmul meu. Sunt prea tinĕr măestru şi penelul meu mi-e prea debil, ca conturelor sĕ pótă imprima şi sublimitatea naturală, sĕ zugrăvésca farmecul dulce ce o învĕlesce! Fidias, Fidias, numai tu ai avut modele ca pe Constanţa! Mĕ mângăiu în parte cu imbecilitatea condeiului meu, căci nu sunt espus pericolului, ca sĕ vĕ îndrăgiţi unii de ea, — o, sĕ se mai întâmple şi una ca asta, un sciu ḑeu ce mi-ar face Constanţa!

Hm! Ce mi-a venit în minte! Chiar sĕ vĕ îndrăgiţi de ea, nu eu ci ea ar purta vina! Apoi de ce póte e ea atât de răpitóre, atât de nusciu cum, încât mĕ sfiesc a mĕ uita lung la ea!! Ce ar fi păţit bunăóră a séră altul în locul meu, dacă s'ar fi oprit la feréstra ei! Ea cu vĕl albastru în giurul gâtului, cu pĕrul negru sĕlbatic buclat, cu fruntea răzimată de palma-i sâtngă, sta ascunsă la feréstră între muscate verde şi măghiran, între clopoţei roşii şi garófe, şi zimbia nostima, zimbia cu mulţămire vĕḑênd-mĕ sosind tiptil din ulicióră.

(Va urma).

Cestiuni scolare.

Esamenele de învĕţători din Francia.

Rolul, ce au avut învĕţătorii poporali întru lăţirea culturei în sînul maselor poporului au eşit din ce în ce mai mult la ivélă. Factorii cei mai competenţi din tóte statele recunosc şi sciu sĕ apreţieze marea problemă ce au sĕ resolveze învĕţătorii poporali. Dacă Germania în 1870 a învins şi strivit momentan Francia, cei mai de frunte băbaţi germâni au recunoscut, că o parte din meritul învingerei compete învĕţătorilor poporali, cari au dat în sînul poporului germân mii de mii de elevi bine instruaţi, bine disciplinaţi, gata a murí pentru patrie şi poporul lor. Din timp în timp din din an în an în statele, unde se dă cuvenita atenţiune scólei populare, se pune mare pond şi pre persónele, ce au sĕ se ocupe cu instruirea de învĕţători.

Recerinţele şi pretensiunile faţă de acestia sunt bine normate. Diferinţa e numai că în unele state se pretind mai multe, în altele mai puţine cunoscinţe dela un învĕţătoriu. Nime şi nicăiri nu mai póte cine-va sĕ funcţioneze ca învĕţătoriu fără o anumită pregătire — fără a fi supus unor esamene. Chiar în Turcia, unde invĕţămêntul e atât de înapoiat, cestiunea învĕţătorilor e tot mai mult considerată

In statele culturale ca Germania şi Francia, cei-ce întră în sanctuariul scólei sunt rigoroşi esaminaţi.

Nime, cine nu e apt nu póte sĕ obţină o catedră de învĕţătoriu definitiv.

Pracsa ce se observă la esaminarea celor ce voesc a fi învĕţători definitivi e forte varia.

De astădată vom schiţa după cele mai bune isvóre ce avem la dispositiune, în câteva trăsuri — esamenele pedagogice în Francia. Motivul, e că pracsa usitată aci ni se pare cea mai logică, şi este în multe privinţe superióre pracsei usitate în Germania, şi precum şi în alte state. Sunt în Francia unele dispositiuni în esanisarea celor candidaţi de învĕţători, cari pot fi luate drept model.

In urma legei scolare din 30 Octobre 1886 în Francia nimenea nu póte obţiné o catredă de învĕţătoriu definitiv, fără a fi depus un esamen pedagogic teoretic şi practic. Spre acest scop în fiecare departement este instituită o comisiune de esamenare pentru esamenul teoretic şi o altă pentru cel practic.

Comisiunea de esaminare pentru esamenul teoretic constă din 10 membrii — cel puţin. Membrii sunt luaţi dintre inspectorii scolari, directorii seminariali, învĕţătorii dela seminare şi dintre învĕţătorii populari ai departamentului. Présidiul comisiunei îl are directorul de academie („Académies“ sunt un feliu de colegii scolari).

Cei ce se insinuă a face esamenele de învĕţători definitivi trebue sĕ aibă minimul 21 ani, sĕ fie servit doi ani în vre-o scólă, şi sĕ aibă pregătirea de învĕţătoriu. Candidatul trebue sĕ-şi trimită cu 14 ḑile înainte de terminul ficsat — documentele de lipsă spre a fi admis, la inspectorul Academiei.

Actele fiecărui candidat, împreună cu informaţiunea dată din partea inspetorului scolar, despre activitatea respectivelor, se predau comisiunei, carea decide asupra admiterei. Fiecare candidat are sĕ lucre o temă pedagogică în scris ce se dă din partea inspectorului Academiei. Temele se lucră sub inspecţiunea inspectorului de scóle cercual, în capitala arondissementului — şi de comun în sĕptămâna din urmă a feriilor de vară. Candidatului i-se dau 3 óre, ca în aceste sĕ şi pótă lucra tema Tema lucrată se revede de către comisiunea ce se întrunesce în capitala departamentului.

Esamenul practic se depune în decursul anului, înaintea unei subcomisiuni denumite din partea inspectorului de academie. Subcomisiunea constă din inspectorul cercual de scólă, din un al doilea inspector de scóle din cercul învecinat şi din un învĕţătoriu. Esamenul practic duréză timp de trei óre şi are sĕ-l depună candidatul în scóla, unde propune, înaintea subcomisiunei. Candidatul are sĕ judece asupra ocupaţiunilor scripturistice ale elevilor sei, apoi sĕ discute asupra temei lucrate de dênsul în scris, asupra conducerei unei scóle poporale şi asupra altor întrebări, ce cad în sfera practicei pedagogice. Comisiunea de esaminare ia un protocol, cu carele se constată resultatul esamenului. Pe basa acestui protocol rectorul academiei eliberéză atestatul de cualificaţiune, şi totodată raportéză ministrului despre resultat.

Esaminând de aprópe modul cum sunt constituite comisiunile şi subcomisiunile de esaminare, se póte observa că: e aprópe esclusă posibilitatea de a face şi a reuşì la esamen ómeni, cari nu sunt pentru scólă, tot astfel e esclusă posibilitatea de a fi cineva judecat în mod parţial, sau ce e mai mult sĕ i se comită nedreptate. Primo loco comisiunea ce esaminéză temele lucrate are timp de ajuns, spre a se pronunţa şi a judeca asupra lor, şi nu atârnă numai dela ea resultatul esamenului.

Ce privesce partea practică a esamenului, candidatul e esaminat de ómeni specialişti, cari înşişi numesc pe acel teren, şi sunt ómeni cu cunoscinţe vaste în tot ce aparţine scólei poporale. Şi în fine momentul cel mai însĕmnat e, că candidatul îşi face esamenul în propria scólă. Cu ocasiunea esamenului iasă la ivélă întrégă fiinţa învĕţătoriului. El se póte judeca, şi e judecat aşa după cum e în stare sĕ se arete. Acì se arată cum îşi cunósce el chemarea sa, cum s'a îndatinat a instruí. El îşi cunósce elevii şi acestia îl cunosc pe el, el cunósce tóte mijlócele de cari póte dispune, şi cunósce materia de învĕţămênt, şi scie cum are sĕ procédă faţă cu fie cere elev. Cu totul altceva e când un învĕţător e pus înaintea unor elevi, pe cari nu i-a mai vĕḑut şi nu-i cunósce. Acì e mai cu greu a te sci afla. In scóla propriă învĕţătoriul are o procedură cu mult mai liberă şi comisiunea esaminătóre îl póte judeca după cum este în realitate. Comisiunea pre basa lecţiunilor de probă, pre basa lucrărilor scripturistice a le elevilor se póte pronuncia în deplina cunoscinţă asupra capacităţii candidatului. Timpul de 3 óre în care candidatul dă probe cum scie el instrua e de ajuns, pentru-că tótă partea lui cea bună sĕ ésă la ivélă, şi sunt destule şanse, că el sĕ fie după merit judecat.

Prin acésta procedură Francia an de an trimete sute de învĕţători **harnici** în spinósa carieră de învĕţători.

Purceḑêndu-se în ăst mod nu e temere ca sĕ se strecure între învĕţătorii definitivi ómeni nechemaţi.

Ce deosebire între procedura ce se urméză în Francia şi între procedura ce sĕ urméză în statul nostru! In multe am puté şi noi imita pre francesi.

Proiectul de lege despre dreptul matrimonial.

(Urmare.)

Căsătoria e atacabilă, dacă se atacă după încetarea sau declararea de nevalabilă, în tru-cât din lege nu resultă altceva, trebue astfel privită ca-şi-când nici nu s'ar fi încheiat.

§ 88. Câtă vreme căsătoria nu a încetat, atacarea se face prin pîră, eventualprin o a doua pîră, după încetarea căsătoriei prin o însciinţare adresată tribunalului.

Atacarea prin pîră se póte retrage numai pănă la încetarea căsătoriei.

Retragerea însciinţării e fără urmări.

§ 89. Soţul póte procede la atacarea căsătoriei numai în persónă.

Póte fi însĕ substituit şi prin representant advocaţial în vîrtutea unei împuterniciri speciale.

Un soţ mărginit în ce privesce capabilitatea de acţiune e capabil în procesul de atacare.

In casul prescris în §§ 71 şi 72, dacă în decursul procesului soţul a ajuns la maturitate resp. maioritate, procesul trece asupra lui, aşa cum este.

§ 90. Dispoşiţiile §§-lor 69 şi 70 trebue aplicate potrivit în procesele de atacare,

§ 91. După încetarea căsătoriei işi póte validita fiecine drepturile sale pendente de validitatea sau nevaliditatea căsătoriei, şi încât îi zace în interesul seu legal, póte înainta pîră şi pentru stabilirea validităţii sau nevalidităţii căsătoriei.

Sentenţa valabilă în vigóre e normativă numai faţă cu improcesuaţii.

§ 92. Dispoşiţiile §§-lor 123—15 trebue aplicate potrivit în procesele pentru stabilirea nevalidităţii căsătoriei. In procese de nulitate sau de atacare intentate de către procurorul reg., judele póte ordona, la propunerea procurorului reg. sau din oficiu, descbilinarea soţilor.

§ 93. In favorul unei a treia persóne în bună credinţă, care pănă la declararea anulării căsătoriei se aflâ în afaceri legale, cu un soţ care trăesce în căsătorie ilegală e că căsătoria ilegală se bucură de valórea de drept a căsătoriei legale.

Capitolul al cincilea

Sfîrşirea căsătoriei.

§ 94. Căsătoriea se sfirşesce:

a) prin mórtea unuia din soţi;

prin divorţ judecătoresc. In casul declaraţiunii morţii este normativă presumpţiunea, că cel declarat mort nu a trăit mai departe, ca pănă la timpul, care a fost stabilit în sentenţă ca ḑiua decesului.

§. 95. Căsătoria se termină şi atunci, când unul dintre soţi după declaraţiunea morţii celuilalt încheie o căsătorie, cu esceptiune dacă una din partidele contractante în timpul încheiării căsătoriei scia, că cel declarat mort trăiesce sau că nóua căsătorie a fost declarată din alt motiv nevalabilă sau pe basa punctului *f*) §. 74. fără valóre.

§. 96. Căsătoria se póte desface numai pe motivele cuprinse în §§. 97 — 102.

§. 97. Desfacerea căsătoriei o póte cere acel soţ, a cărui soţie resp. soţ, a comis un adulteriu sau vre-o imoralitate, sau sciind, că căsătoria esistă, încheia o nóuă căsătorie.

§. 98. Desfacerea căsătoriei o póte cere acel soţ, a cărui soţie l-a părăsit cu necredinţă.

Părăsire cu necredinţă esistă:

a) Decă acela dintre soţi, care turbură traiul comun cu intenţiune şi fără motiv, este obligat prin o provocare judecătoréscă ca sĕ restaureze traiul întrerupt, şi acestei provocări nu s'a supus în timp de un an fără a se rectifica.

b) Când soţul ce părăsesce cu necredinţă, a cărui domiciliu nu este cunoscut şi care de cel puţin un an şi-au perdut cu totul urma, a fost provocat pentru restabilirea traiului înzadar în timp de un an.

§ 99. Desfacerea căsătoriei o póte cere acel soţ, căruia celalalt soţ voesce sĕ i iee viéţa, sau pe care soţul, la maltratat rĕu cu intenţiune aşa că i s'a periclitat sănĕtatea.

§ 100. Desfacerea căsătoriei o póte cere ori-care soţ, al cărui soţ a fost condamnat la mórte din causa unei crime după încheierea căsătoriei, sau cel puţin la cinci ani arest corecţional sau temniţă.

§ 101. Desfacerea căsătoriei nu se póte face pe basa paragrafului precedent, dacă soţul a sĕvêrşit crima după încheierea căsătoriei şi despre acésta soţul n'a avut scire în timpul căsătoriei.

§ 102. Căsătoria póte sĕ se desfacă la cererea unuia dintre soţi, dacă celalalt soţ:

a) a vĕtămat greu prin o purtare intenţionată dorinţele de soţ;

b(a ţinut sĕ înduplece pe un copil aparţinător familiei soţului la sĕvêrşirea unei fapte punibile sau la viéţă imorală;

c) continuă pe sub ascuns o viéţă imorală;

d) după încheierea căsătoriei a fost pedepsit la închisóre corecţională sau temniţă pe o durată mai puţină de cinci ani, sau la închisóre pentru un delict sĕvîrşit din pofta de câştig.

şi judecătorul cu considerare îngrijită a individualităţii şi a raportului de traiu al soţilor s'a convins despre aceea, că raportul de căsătorie în urma motivelor înşirate este atât de nimicit, încât pentru cei-ce cer despărţirea este imposibil un traiu comun mai departe.

§. 103. Desfacerea căsătoriei nu o póte cere acela, care s'a învoit cu fapta punibilă a soţului seu, sau a luat parte la acésta. Imprejurarea, că şi pentru partida, care cere desfacerea esistă motiv de despărţenie, nu esclude dreptul de pîră.

§ 104. Dreptul de pîră încetată, când soţul a iertat fapta puniblă. O iertare are loc şi în cursul procesului.

§ 105. In casurile §§-lor 97, 99, 100 şi 102 pîra se póte înainta numai în curs de şese luni, socotite dela ḑiua în care soţul a ajuns la cunoscinţa faptei punibile respective a sentenţei penale în vigóre.

După 10 ani dela sĕvîrşirea faptei punibile, respective după întrarea sentenţei penale în putere de lege, nu mai póte avé loc o pâră pentru despărţenie.

Este soţul împedecat prin forţă sau necapabilitate de acţiune la intentarea pîrei, cursul terminului ţine pănă când duréză acéstă pedecă.

§ 106. Pentru spriginirea cererii de despărţenie se póte provoca pe lângă motivul de despărţenie, care servesce de basă la basa pârei sau contra şi la astfel de motiv de despărţenie, în privinţa căruia dreptul de pîră deja a încetat.

§ 107. In sentenţa de desparţenie este acel soţ, din vina căruia s'a despărţit, căsătoria, declarat de vinovat.

Dacă în urma unei contra pîri a urmat despărţirea căsătoriei purtând vina ambele partide, declară judecătorul pe ambii soţi de vinovaţi.

Şi fără contra-pîră póte acusatul cere, dacă în casul despărţirii căsătoriei va fi şi acusatorul declarat vinovat, dacă ei faţă cu acésta arată un motiv de despărţire; acéstă cerere si-o póte basa şi pe un astfel de motiv de despărţire, privitor la care a încetat deja dretul seu de pîră, care a esistat încă pe timpul ivirii motivului, care a servit de basă despărţirii.

Acela dintre soţi, care a fost declarat vinovat de adulter trebue oprit în sentenţa de despărţire a lua în căsătorie pe acela cu care a sĕvêrşit adulteriul.

§ 108. Un soţ ţĕrmurit în capabilitatea sa de acţiune este capabil de proces în procesul intentat în contra lui pentru despărţenie.

§ 109. In numele unui soţ bolnav spiritualicesce, póte representantul seu legal cu împuternicirea tutorului, sĕ céră despărţenia. Tutorul póte da numai atunci împuternicirea, când interesul celui bolnav o pretinde acésta.

§ 110. Căsătoria se sfîrşesce, în ḑiua în care sentenţa de despărţire a întrat în putere de lege.

(Va urma.)

Mai nou.

Eri, Vineri în 10/22 Dec. s'a pertractat la curtea cu juraţi din Cluş procesul de presă intentat contra „Fóiei Poporului“. Acusat a fost Ioan **Russu** ca redactor şi Ioan Popa-Necşa, responsabil pentru editură. După o telegramă particulară sosită în Sibiiu: I. Russu a fost condamnat la 4 luni închisóre de stat şi 100 fl. amêndă şi I. Popa-Necşa la 2 luni închisóre ordinară; ér „Fóia Poporului“ la amêndă de 500 fl

Nr. 774—1893 [239] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan din parochia Mihalţ, protopresbiteratul Albei-Iuliei, pe lângă neputinciosul paroch Ioan Patachi de acolo se scrie concurs în urma resoluţiunei Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 10 August 1893 No. 5498 B., cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele parochiali dau suma de 470 fl. din carea jumětate compete capelanului.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Alba-Iulia, 1 Octobre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Albei-Iuliei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
administr. protopresb.

Nr. 408 [241] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch, în parochia vacantă de clasa a III a Frata-magiară, protopresbiteratul Turdei, pe basa încuviinţărei Venerabilului Consistoriu din 2 Novembre a. c. Nr. 6559 B., prîn acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 253 fl v. a.

Concurenţii au aşi aşterne suplicele instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul susindicat per Gyéres în Agârbiciu (Egerbegy).

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Agârbiciu, 30 Novembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei.

Petru Roşca,
protopresb.

Nr. 29 [240] 1—3

CONCURS.

Pe basa încuviinţărei Preaveneratului Consistoriu achidiecesan dela 8 Decembre 1892 Nr. 7939/B, pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de a III clasă Şoimuşul-român cu filiile Seleuşul săsesc şi Zagor, protopresbiteratul Murěş-Oşorheiului, sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 525 fl. 50 cr. v. a. — Informaţiuni mai ample sě pot lua dela comitetul parochial din loc sau dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Concurenţii vor asterne petiţiunile lor, instruite în înţelesul legilor în vigóre pănă la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Mureş-Oşorheiu 16 Febr. 1893.

In conţelegere cu comitetul padin Şoimuşul român.

Oficiul protopresbiteral gr or. al Murěş-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu, m. p
protopresb.

Nr. 705/893 [242] 1—1

Publicaţiune.

Ana Nicolae Iancu din comuna Cacova, protopresbitaratul Sebeşului, fiind despărţită de pribegitul ei bărbat Vasilie Negrea, tot de aci, prin sentinţa Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 10 Septembre 1893 Nr. 4282/B, acésta în sensul dispuseţiunei cuprinsă în § 124 din regulamentul de procedură în cause matrimoniali se aduce la cunoscinţă publică.

Sebeş, în 7 Decembre. 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Ioan Tipeiu, m. p.
protopesb.

---

1 Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet direct an **Private: schwarze, weisse** und **farbige** Seidenstoffe von **45 kr.** bis **fl. 11.65** p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 vers h. Qual, und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) **porto-** und **zolfrei.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

[7] 19

Univers. medic

Dr. Henrich König,

medic specialist pentru **Obstetică (moşit), pentru bóle de femei, de copii, de piele şi morburi secsuale.** [234] 5—6

Ordinéză de nou: pentru femei dela órele 10—12, pentru bărbaţi dela órele 12—1 de ḑi.

Strada Morii Nr. 4, catul 1.

Szám 4979—893 polg. [238] 1—3

Hirdetmény.

A Glogoveczi erdő és legelő elkülönitési ügyben, az érdemleges tárgyalásra határ napul 1894 évi Január hó 15 napjának d. e. 8 órája a Glogoveczi község házához kitüzetvén, arra minden érdekelt felet anal idézek meg, hogy bárki meg nem jelenése a tàrgyalás akadályául nem szolgál, és hogy a meg nem jelent felek a megjelent felek elö adàsahoz járultaknak fognak tekintteni.

Erzsébetvároson 1893 évi November hó 23 n.

A kir törvényszék.

Iency Károly,
eljáró biró.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eşit de sub presă: [237] 3

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos
1894.

Anul al patruḑeci şi treilea.

Preţul unui esemplariu legat **30 cr.**, pentru vênḑětori nelegat **23 cr.** v. a. şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — **Calendariul** (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenţii europeni.** — **Serviţiul postal** şi **telegrafic.** — **Conspectul sěptěmânilor.** —**Tacsa de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Şematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria şi Transilvania, cuprinḑênd şi pe **protopresbiterii, administratorii protopresbiterali, parochii şi învěţătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Evîdenţă pentru oficiile parochiale şi protopresbiterale. — Partea literară: Educaţiunea. — Poesii. — Anecdote.

Însemnarea têrgurilor după alfabet, după luni şi ḑile. — Anunţe.

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Prima fabrică de vapor pentru bere a

Ereḑilor Ioan Habermann

în Sibiiu

recomândă berea din nou sortată, bine îngrigită şi de graduri mari şi anume:

bere müchner (lager), kronnen, salvator şi bock în butóie à 1/4, 1/2 şi 1/1 Hectolitri,

mai departe: aceeaşi bere în sticle à *7 deci pasterisată*, şi în lăḑi câte 50 sticle împachetate şi

sě rógă şi pentru mai departe spriginire. [243] 1—3

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. **Copşa-mică** sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmběta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		**Ghiriş**		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		**Turda**		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare — Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighişóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		**Simeria**		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		**Hunedóra**		4.50	9 38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejměr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		**Kezdi-Oşorheiu**	5.—	9.38	—		2.33

Murěş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murěş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
6·65	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		**Arad**		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		**Timişóra**		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		**Simeria**		10.3	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		**Petroşeni**		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		**Lupeni**		—.—	8.35	—	7.01

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Rdaector responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 137 Sibiiu, Marți 14/26 Decembre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinatate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

D-l Sfurdza și partidul național.

Sibiiu, 13 Decembre, 1893.

Cestiunea cea mai viu discutată e aḑi la noi politica românilor de aici, tractată în senatul României de către dl Sturdza. Vorbirei dlui Sturdza i se dă o așa de mare importanță politică, încât după cum am cetit în unele Chronice tipărite în institutul tipografic îndată după oprirea „Tribunei“, tocmai pentru ca acéstă cuvêntare fenomenală politică sĕ nu ajungă la cunoscința poporului român, s'a oprit în fuga mare și „Tribuna“ și „Fóia Poporului“.

Deóre-ce acéstă cuvêntare de către organele partidului național a fost glorificată și presentată ca o apoteosă a politicei purtate de actualul comitet național al nostru, am publicat și noi partea, care tractéză politica nóstră, și acum avem sĕ esaminăm mai de aprópe cuvêntarea, ca sĕ o înțelégă și cetitorii nostri mai puțin profunḑi în politică.

Cetind cu óre-care atențiune cuvêntarea dlui Sturdza, venim la convingerea, că ea e încât-va desavuare a politicei partidului nostru național. Mai mult dl Sturdza susține în senatul României politica nóstră a „Tel. Rom.“

Premitem, că noi ne-am deosebit de politica partidului național român numai în punctul autonomiei Transilvaniei. In celelalte am fost și suntem pentru politica din programa națională în tóte punctele.

Mai premitem și observarea, că actualul comitet al partidului național în esecutarea mandatului primit dela conferența din iarna anului 1892 a călcat programa națională în punctul cestiunei cu dualismul, căci pre când în programa națională cestiunea cu dualismul, ca neactuală, e lăsată cu totul neatinsă, pe atunci în Memorand tocmai cestiunea cu dualismul e tractată mai radical.

Premise acestea, sĕ revenim la cuvêntarea dlui Sturdza.

Êtă ce ḑice dl Sturdza:

O singură cestiune ar fi mai greu de resolvat: autonomia Transilvaniei. Dar pe cât sciu eu, care am avut prietenie și cu Șaguna, și cu rĕposatul G. Barițiu, doi fruntași ai românilor de dincolo, românii nu cer autonomia decât ca o garanție în potriva magiarilor. Dacă li s'ar da românilor garanții temeinice, că drepturile lor și ca cetățeni în stat și ca ómeni vor fi onest respectate, nu cred că ar mai fi vre-o dificultate asupra acestei cestiuni, căci socotesc pe fruntașii românilor de dincolo ómeni cuminți.

Provocarea la Șaguna e tot odată și o provocare la întrégă ținută a ḑiariului nostru.

Șaguna după constelațiunile politice dela 1867 vĕḑênd starea lucrurilor, și pătrunḑênd cu agerul seu spirit desvoltarea lor, a pronunțat memorabilele cuvinte: „flere possem, sed iuvare non“, și acceptând basa de drept creată, s'a silit a asigura pe acésta, ce s'a mai putut salva, și el cât a mai trăit a fost fruntașul activităței, și „Telegraful Român“ cu credință a continuat politica lui Șaguna până în ḑiua de aḑi.

Inainte de conferența din Ianuariu 1892 noi am cerut se eliminăm din programul național cestiunea cu autonomia Transilvaniei, căci dacă va fi ca Transilvania se devină autonomă, atunci aceea alți factori o vor realisa și nu noi românii, cari în acel cas ne-am rumpe de frații din Ungaria propriu ḑisă. Am stăruit deci pentru eliminarea acelui punct, care e cel mai mare spin în ochii ungurilor, și fără care noi, dacă celelalte postulate ni se vor împlini, putem trăi și ne putem desvolta după bunul nostru plac.

Pentru acea ținută politică a nóstră organul partidului național, „Tribuna“, ne-a timbrat de vênḑĕtori ai nației.

Ținuta nóstră politică o ia acuma în senatul României dl Sturdza, și el acuma nu e Juda, ci e „Mesia“ al politicei nóstre naționale de aici.

In celelalte e luat de către dl Sturdza întreg programul susținut de către ḑiariul nostru, așa: „egala îndreptățire cu magiarii în stat, perhorescarea magiarisărei, libertatea de întruniri și de presă, și respectarea individualității speciale a bisericei și a scólei, pe cari atât le-au atacat și le atacă magiarii“.

Acestea, și numai acestea le cere dl Sturdza, acestea le am cerut și noi alăturea cu tóte ḑiarele nóstre naționale, ba încă și mai multe am cerut noi, și póte de multe-ori noi mai cu aplomb și mai pronunțat le-am scris, și nu odată ale nóstre cuvinte mai tare au lovit în inima presei șoviniste decât cele ale celorlalte ḑiare române.

Nu înțelegem deci pentru ce presa guvernamentală din România s'a putut supĕra pre dl Sturdza pentru cele pronunțate în senatul României Dl Sturdza a cerut minimul din pretensiunile nóstre legale, căci el a cerut numai respectarea legilor actuale dela noi. Și acésta — după ale nóstre vederi — o póte cere ori ce om politic al României, o póte cere și guvernul chiar, o póte cere presa din România cu tot dreptul, fără a trece preste granițele croite de dreptul popórelor, drept acceptat în Europa și nu odată cu mult efect pus în practică chiar și față cu actualul sistem din Ungaria.

Jertfe.

Ḑiarele din Cluș ne-au adus scirea că în ḑilele trecute ministrul de culte a suspendat din oficiu și beneficiu pre toți învĕțătorii dela scóla română din Borgo-Prund pentru o telegramă de aderență față cu cei condamnați în procesul replicei. Afacerea s'a dat în esecutiva comitetului administrativ din comitatul Bistrița-Năsĕud. După informațiunile, ce ni le-am procurat noi în acéstă afacere, comitetul administrativ comitatens a lăsat învĕțătorilor suspendați $^1/_3$ din salariu, și acésta încă numai din grație în virtutea unui normativ comitatens, ca învĕțătorii de pe o ḑi pe alta sĕ se pótă lupta cu fómea. In celelalte procesul li se va face după ce vor trece preste procesul de pressă la juriul din Cluj, care li s'a intentat tot din acel incident.

Suspendarea învĕțătorilor s'a făcut pe basa legei celei nóue, care reguléză salariele învĕțătoresci, și care din incidentul regulărei salarielor a adus norme fórte severe în punctul conduitei învĕțătorilor. In special s'a avut în vedere, ca învĕțătorii sĕ nu facă politică, ceea ce după conceptele de aḑi e egal cu: a nu urma direcțiune contrariă statului. După § 13 alinea ultimă din legea acésta (articlul de lege XXVI din 1893) „*ca direcțiune contrariă statului e a se considera ori ce acțiune, care e îndreptată contra constituțiunei, contra caracterului național, contra unității, contra independenții sau integrității teritoriale a statului, mai departe contra folosirei hotărîte în lege a limbei statului, întêmple-se acésta în scólă sau afară de scólă, sau pe teritoriul unui stat strein, fie prin graiu viu, scrisóre sau tipăritură, reproducere plastică, cărți scolare, sau prin alte mijlóce de instrucțiune*“. Aceste sunt dispozițiunile legei. Incât a căḑut cineva în unul din pĕcatele codificate în códa acestui § 13 o pronunciă ministrul, care decretéză suspensiunea, și în celelalte judecata o face comitetul administrativ comitatens.

Invĕțătorii din Borgo-Prund sunt deci primii, asupra cărora vine aplicată legea cea nóuă, și e datorința nóstră se ne tragem séma cu dispozițiunile ei în interesul general al scólelor nóstre și mai ales în cel personal al învĕțătorilor.

FOIȚA.

SÓRTEA.

(*Ut audiatur et altera pars*).

Preaonorate dle Slovă!

Drept luându-te aminte după litera ultimă a numelui de familie, era gata sĕ te întitulez în femenin. Că totuși nu s'a întêmplat sĕ me adresez: „Preaonorată cocónă Slovă!“ se atribue împregiurărei, că dându-mi sémă cu trecutul d-tale, ce-l zugrăvesci atât de frumos în foiletonul apărut cu un numĕr mai înainte sub titlu „Sórtea“ nu-mi aduc aminte și nici n'a fost posibil sĕ fi cetit: anume, că s'ar fi întêmplat vre-odată ca într'un seminariu ortodocs sĕ fi locuit, și sĕ fi studiat și ființe gentile de secsul femenin, cum bună óră cetisem în anii trecuți prin foile „patriotice“, că s'a întêmplat acésta minune în un seminariu catolic, sau bunăóră ca în timpii mai vechi, cum istorisesce Guericke și alții, că o astfeliu de ființă s'a înălțat la trepte înalte ierarchice, tronând chiar pe scaunul sântului Petru sub numirea de papă.

Te salut dar ca pe un frate dulce și iți descoper în trei cuvinte pricina, pentru care am luat condeiul în mână sĕ scriu aceste șire.

Amicul d-tale s'a simțit adênc vătĕmat și jignit în sentimentul seu de dreptate, că d-ta ai judecat parțial, când i-ai zugrăvit viéța, legându-i-o numai și numai de sórtea norocului și astfeliu m'a plenipotențiat pe mine sĕ fiu, cum ḑice dînsul, „apreciari defensor“ și sĕ mijlocesc a-ți vení la cunoscință, că viéța dênsului n'a fost legată numai de sórtea norocului ci și de a nenorocului.

Spre scopul acesta mi-a trimis în scris o lungă espunere de motive, purtând drept motto:

„Când norocu-'și schimbă pasul,
N'aduc ani, ce aduce césul“.

Ca sĕ fiu în curat cu judecata clientului meu și totdeodată sĕ lămuresc mai limpede situațiunea i-am adresat în grabă următórele întrebări: *a*) ce este sórtea și *b*) este norocul legat de sórte, ori sórtea e legată de noroc?

Clientul meu și prietenul dumnitale din scolărie mi-a rĕspuns telegrafice: Sórtea, dl meu, după teoria darvinistă și din punct de vedere fisiologic este sĕmnul vĕdit, că pămêntul s'a mai îmbogățit cu un patruped ori cu o ființă omenéscă sau pichologice vorbind, cu ființe raționale și neraționale. „Sórtea“ dl meu, este bila albă ori négră, ce o tragi în duelul american; „sórtea“ dl meu, póte fi o ședulă scósă de lângă altă ședulă din un cilindru ori cușmă, ca sĕ decidă între doi ori mai mulți inși, cine sĕ pórte sarcina sau sĕ fie ușurat de ea; „sórtea“ dl meu, se trage și pentru grămeḑile de lemne în pădure, „sórtea“, dl meu, sórtea .... e ca mórtea și mĕ mir, că sânteți atât de naivi d-vóstră de nu o înțelegeți. In cât privesce întrebarea de sub *b*) las sĕ o deslege scumpul meu amic, care prin sórte a căḑut...

După acest rĕspuns, vei înțelege d-le Slovă, că am rĕmas încremenit de rara filosofie, cu care mi-a deslegat întrebarea și m'am decis a-i lua partea, fiind cestia lămurită și a-ți comunica espunerea de motive mot a mot, după cum urméză:

Domnul meu,

Motto: Când norocu-și schimbă pasul,
N'aduc ani ce aduce césul.

Ca sĕ poți demonstra prietenului din copilărie Slova, că nu în întréga mea viéță norocul a fost legat de sórte, ori mai bine ḑis sórtea de noroc, ci și de nenoroc, adecă cum ḑice poetul norocul „și-a schimbat pasul“, te rog sĕ iei în considerare următórea espunere de motive:

Era o iarnă gerósă, de părea că-ți înghiață și ósele, pe când me aflam și eu în seminariu dimpreună cu Slova. Eram invidiat de colegii, cari din pricina îmbrăcămintei sĕrăciόse sgriburiau de frig, ér eu umblam îmbrăcat în o bundă blănită cu pei de samur. Eram ca un rege persic. Intr'o ḑi dau de potcă. Iată, cum: Archireul de pe atunci, d-ta nici nu l'ai cunoscut, sosesce pe neasteptate la esaminare. Eu întru după dênsul în clasă și n'avui nici timp sĕ-mi desbrac bunda, căci mĕ și provocase sĕ rĕspund despre: „Datorințele între stăpâni și slugi“. Vei înțelege că a fost o temă morală, la care nu puteam face multă filosofie. După-ce încurc câte verḑi, și uscate, esaminătoriul me întrébă: Spune-mi fĕtul meu, cum se ḑice românesce la aluaturile, ce le consumi în cofetărie, — bag sémă me vĕḑuse când eșisem din o cofetărie. I-am rĕspuns: „becherei“. Dênsul atunci cu un gest neobicinuit se apropie de mine și me binecuvêntà pe crestetul capului esprimând drept sigilare cuvintele rĕmase, din absolutism: Dummer Kerl! Me țineam măgulit, mai vêrtos, că me scosese afară înaintea sobii. Și eu care judecam acésta drept semn de distincție, am înțeles

Provocatul articol de lege cuprinde drastice dispoşiţiuni cu privire la conduita învĕţătorilor.

Noi, cari cu inima stăm aprópe de învĕţătorii nostri, în „Noul atac asupra scólelor nóstre“ am atras atenţiunea învĕţătorilor asupra acelor dispoşiţiuni încă pe când actuala lege eră numai proect, încă pe când era ḑis numai în general, că învĕţĕtorii pot fi esceptionaţi dela întărire *„din punct de vedere moral, sau de stat“* va se ḑică când idea era numai, că guvernul voesce se impedece la scólele ajutorate de către stat aplicarea de învĕţători crestaţi în condica cea négră a statului.

Legea a mers mai departe. A codificat alinea ultimă din § 13 şi pentru delictele prescrise acolo a luat pe învĕţători de sub judecata organelor bisericesci, şi i-a pus sub cea a comitetului administrativ din comitat,

Ar puté se mai fie cestiune de interpretare, dacă învĕţătorii pot fi urmăriţi pe basa acelei legi, pentru delicte comise înainte de publicarea ei, şi acésta s'ar puté suleva din incidentul suspendărei acelor 4 învĕţători. Noi însé nu punem cestiunea.

Facem însĕ apel la toţi învĕţătorii români, sĕ studieze bine legea provocată mai sus, şi sĕ se feréscă ca de foc de manifestaţiuni fără de folos.

Terenul învĕţătoriului e destul de larg în şcólă. Educaţiunea tinerei generaţiuni e lucru atât de nobil, atât de sânt, încât e pĕcat a periclita şi scóla şi esistenţa învĕţătorilor prin manifestaţiuni politice.

In faţa legilor severe de aḑi dascălii se rĕmână dascăli, şi sĕ lase politica acelora, cari prin espunerea lor nu espun interesele nóstre culturali, se lase politica acelora, cari prin ţinuta lor politică nu periclitéză instituţiunile nóstre. Merite pentru poporul nostru pot sĕ-şi câştige învĕţătorii nostri pe terenul educaţiunii şi al sciinţei.

Earăşi însinuări.

In vreme-ce credincioşii bisericei nóstre cautā cu îngrigire în viitoriu, în vreme-ce biserica nóstră drept-măritóre şi naţională românéscă a început o acţiune energică în contra proiectelor politico-bisericesci ale guvernului; în vreme-ce întreg poporul românesc din ţĕrile corónei sântului Ştefan este revoltat, din causa acelor proiecte, care taie în credinţa sa şi sapă la rădĕcina esistenţii sale naţionale; în vreme-ce atâta amărâciune domnesce în sînul poporului; în vreme-ce tocmai aceste îngrigiri ar trebuì sĕ ne ţină solidari în lupta începută, iese organul din Blaş „Unirea“ cu o nouă însinuare contra bisericei nóstre şi a poporului ei drept-credincios.

Acéstă fóie, după-ce spune multe despre vătĕmarea libertăţii consciinţii scrie astfel:

„Din *norocire pentru stat* şi din nenorocire pentru biserica catolică *creştinii gr.-resăriteni*, protestanţii, reformaţii şi unitarii prin căsătoria civilă nu se pot simţi jigniţi în libertatea consciinţii, precum pe dreptul se simţesc catolicii de amêndóuĕ riturile.

„Mai întâiu, ce se ţine de creştinii gr. resăriteni, adevĕrat, că şi după credinţa bisericei lor căsătoria este o sfîntă taină a bisericei. Ei însă în imperiul bizantin s'au supus tuturor legilor statului cu privire la căsătorie, pe cari le-au primit şi gr. resăritenii de pe la noi, va sĕ ḑică au recunoscut dreptul de legislaţiune al statului în trebile de căsătorie. *Şi aşa statul magiar cu legile sale privitóre la căsătorie face numai aceea, ce a făcut deja de mult statul bizantin, fără ca biserica gr. rĕsăriténă sĕ-i stea împotrivă. De unde ei tare nici nu se pot plânge împotriva căsătoriei civile, nefiind aceea în oposiţiune cu principiile lor*...

„Dacă însĕ şi dintre gr. resăriteni, protestanţi şi reformaţi unii se împotrivesc căsătoriei civile, o fac acésta nu din motivul vătĕmării libertăţii cosciinţei, cum fac catolicii, ci mai mult din motive lumesci şi trecĕtóre, cum este de pildă, că prin căsătoria civilă, luându-se judicatura matrimonială din mânile clerului, acesta îşi perde un isvor însemnat de venit.

„*Fiii bisericei catolice* însĕ în ţară sunt în maioritate covîrşitóre nu numai faţă cu celealalte confesiuni singuratice, ci şi faţă cu tóte laolalte luate. Lor însă, şi prin urmare maiorităţii cetăţenilor, prin căsătoria civilă li-se atacă credinţa, consciinţa, şi li se gătesce o stare sufletéscă cât se póte mai penibilă ...

Pănă aici „Unirea“.

De când au pus credincioşii bisericei ortodocse pe catolici judecători preste consciinţa lor, ca catolicii sĕ aibă drept a apostrofa, că prin căsătoria civilă nu se simt jigniţi în consciinţa lor, ci numai catolicii? Acéstă deprimătóre argumentare trebuia inventată, pentru-ca sĕ iasă la ivélă, că e o norocire pentru stat şi statul dar póte lucra în bună voie sĕ făuréscă legi, care sĕ asupréscă pe celelalte biserici, numai de biserica catolică sĕ nu se atingă.

Sĕ asuprésăcă special pe ortodocşi, căci în imperiul bizantin s'au supus legilor şi statul magiar încă face numai ce a făcut imperiul bizantin. Ce comparare genială, ce concepţiune infalibilă?!

Neadevĕr vorbesce „Unirea“ când scrie astfeliu, de órece tocmai împĕraţii bizantini, Constantin cel mare, Valentinian, Marcian etc. stăruiau ca legile statului sĕ se compună în conformitate cu învĕţăturile şi doctrina bisericei. Dór d-nii dela „Unirea“ şi vor aduce aminte de codicele „iustinianeu“.

Dar e timp perdut sĕ mai stăm la vorbă de combatere. Destul, că pe când ḑiariul catolicilor „Magy. Állam“ ne chiamă la luptă comună pentru salvarea principiilor crestinismului, organul catolicilor din Blaşiu cu mult mai egoistic şi mai catolic de cât frate-seu, desconsiderând interesul naţional, ne spune, că noi „nu ne putem plânge înpotriva căsătoriei civile, ne fiind în oposiţiune cu principiile nóstre“, — deşi „adevĕrat că şi după credinţa bisericei lor (greco-erientale) căsătoria este o sântă taină a bisericei“. Contraḑicerea acésta demască tendinţa egoistilor scriitori din „Unirea“. Dar trebuia sĕ iasă la ivélă şi acest egoism pentru ca logice sĕ concludă fraţii dela „Unirea“, că deóre ce catolicii sunt în maioritate în stat, numai lor li se cuvine sĕ trăiéscă în libertate. Ceialalţi piéră. Piéră românii ortodocşi — asta e tendinţa „Unirei“ — piéră ei sub asprimea legilor statului, numai catolicii sĕ rĕmână pe suprafaţa pământului.

Repeţim, trebuia sĕ iasă la ivélă şi acéstă însinuaţiune, pentru ca sĕ o numĕrăm în rĕvaş cu însinuaţiunea făcută în anul trecut: că românii ortodocşi sunt rusofili şi statul e prin acésta periclitat?!

Dacă o fóie magiară ne arunca aceste frase, dacă presa magiară, care proslăvesce pe guvern pentru proiectele lui cu scop de magiarisare, ne-ar fi spus, că, nu avem ce ne plânge, treceam la ordinea ḑilei şi nici că nu înregistram acésta însinuare a românilor papistaşi. Căci scim, că biserica catolică, contrariu spiritului evangelic, n'a avut nici-odată nici o toleranţă, ne-a fost duşmanul cel mai mare, — nu sciam însĕ, că catolicii din Blaş au devenit duşmanii esistenţii nóstre naţionale. Căci cunoscut trebue sĕ fie tuturor, că biserica nóstră este identică cu naţiunea nóstră şi acésta o repetăm în butul catolicilor din Blaş.

Noutăţi.

Deputaţi congresuali. Dumineca s'a făcut scrutiniul pentru alegerilor de deputaţi congresuali mireni. După informaţiunile, ce le avem, au fost aleşi: în cer. Sibiiu: Parteniu Cosma direct. instit. „Albina“; în cerc. Selişte: Ioan Bran de Lemenyi căpit. supr. în pensiune, în cerc Alba-Iulia: Ioachim Fulea adv; în cerc. Sebeş: Zevedeiu Mureşanu, învĕţ; în cercul Turda: Pantalenn Lucuţa, asesor cons. în Sibiiu.

* * *

Universitatea săsésca. Şedinţele adunărei universităţii săsesci s'au terminat Vineri séra. Ele au fost conduse de dl comite suprem şi comes G. Thalmann. In şedinţa de Vineri s'au votat pe lângă alte ajutóre însemnate, ce se dau instituţiunilor săsesci şi patru ajutóre spre scopuri culturale ale românilor şi anume: scólei gr. or. române din Romos 300 fl; scólei gr. or, rom. din Pian 300 fl; scólei gr. or. rom. din Lancrăm 300 fl. şi comunei bisericesci din Selişte 400 fl. anual.

* * *

Convenţia comercială. Scirile din Bucuresci anunţă, că în septĕmâna trecută s'a subscris în capitala României, Bucuresci, tratatul de convenţiune comercială între România şi Austro-Ungaria. Proiectul de lege s'a înaintat camerilor române; în parlamentul austriac şi dieta ungară va veni la desbatere în Februariu.

* * *

Ministrul plenipotenţiar al Germaniei în Bucuresci, în locul dlui Bülow, transferat la Roma, a fost numit consilierul de legaţiune Leyden, care este o persónă de mare valóre şi rară disticţie. Noul ministru cunósce bine raporturile din România.

* * *

Proces. Procesul contra fostului guvern liberal din Sêrbia, dat în judecată, continuă de câteva ḑile, făr a se fi ajuns până acum la un resultat definitiv. Spiritele sunt fórte agitate şi resultatul procesului nu se póte încă provedea, de óre-ce atitudinea liberalilor e hotărită şi juḑii radicali deşi posed puterea în maioritate, observă o atitudine cam dubiósă.

* * *

Pensionare. Esecutorul de mórte (căleul) din Paris şi-a cerut pensionarea, deóre ce anarchistii îi amerinţă viéţa, dacă va esecuta la mórte pe Vaillandt, atentatorul din camera francesă.

* * *

Mórtea generalului Cernat. O telegramă din Nizza, dată de d. general în reservă Horbatski dlui general Lahovari, ministrul de resbel, al României, anunţă mórtea bravului general Al. Cernat, carele în rĕsboiul româno-ruso-turc s'a distins aşa de mult.

Generalul Cernat este născut la 17 Ianuariu 1828; în anul 1851 a fost înaintat sergent, 1852 sub-locotenent, în 1873 general de brigadă şi în 1877 a fost înaintat general de divizie.

In anul 1877 a fost numit ministru de resbel, post ce a ocupat până la 25 Noembre 1878. După terminarea resbelului generalul Cernat a fost numit comandant al corpului II de armată, post ce a ocupat până la 1 Decembre 1891, când a fost pus în posiţiune de retragere şi numit comandant

---

numai mai târḑiu, că am servit drept mijloc de paravan contra dogorelei sobei. Me tăiaseră sudorile, încât pare-că şi acum le mai simţ, blana de samur da un miros de me ameţisem cu totul de cap. Şi aḑi, când în fie-care diminéţă me uit repetat în oglindă şi vĕd chilindu-mi-se tot mai mult capul, îmi aduc cu amar aminte de memorabilele cuvinte: Dummer Kerl, şi vĕrs mereu lacrimi de umilinţă, căci ţin pleşuvia drept o urmare a acelei binecuvêtări neobicinuite.—

In urmă se întêmplase şi cu mine săvêrşirea tainei a cincea şi prin puterea harică ajunsesem în posesiunea puterei a lega şi a deslega pĕcatele. Eram orênduit preot în o comună, unde din pricina mea se provocase schisiune între credincioşi. Era o ḑi de vară, zăduful te apĕsa la pămênt. D'odată nori negrii se grămădesc cu iuţala balaurului şi fugerile înspăimêntătóre urmate de dese tunete brăsdau cu foc ceriul. Pe clopotariul, care trăgea de vreme 'l trimisesem în pădure sĕ-mi tragă sórtea pentru grămada de lemne. In locul lui a trebuit sĕ alerg eu, şi fiind totdeodată şi cel mai înalt din comună, ajungeam uşor din tinda bisericei la funia din clopotniţă. Tunetile bubuiau infiorătoriu, vijelia sgâlţăia din temelie clopotniţa. Abia ţrag de dóue ori şi în urma prea marei încordări a forţelor brachiale, rupându-se strĕngul, cad lungit la pămênt, tremurând de spaimă ca varga. Când m'am desteptat din acésta ameţélă, provenită mai mult din causa fricei, trecuse furtuna, dar eu m'am ales cu un ganciu cronic la mâna dréptă, de care sufer, de câte ori sĕ schimbă vremea, facă se vreme bună ori rea; de aceea nici nu prea pot lua condeiul în mână sĕ mĕ ocup cu el. Dar o parte şi mai tristă a lucrului este, că de atunci simt, că mi-a cam slăbit şi memoria. Şi urmarea acestei slăbiri mĕ pune de multe ori în neplăcută posiţie, faţă cu autoritatea superióră bisericéscă, de cam uit terminii, la cari am sĕ înaintez actele oficióse. Mai vine apoi şi posna, că copii jucându-se cu călendariul archidiecesan, de multe ori au rupt tocmai foile cu terminii şi tot spusa de copii e causa, că nu mĕ pot provoca la numerii oficioşi ai îngrămăditelor urzorii, ce vin pe capul meu ca săgeţile veninóse, care îmi amĕrĕsc sufletul; şi apoi mai sci o posnă — dar asta ţi-o spun numai în paranteză — când sĕ apropia terminul sĕ ţinem adunări de reuniuni învĕţătoresci, — învĕţătorii nu erau în tract. Ai auḑit minune! Iţi poţi închipuí de câte ori nu mi-a roşit nasul, ca sĕ nu ḑic obraḑul, care, har Domnului, totdeuna a fost şi va rĕmâné roşiu ca un bojor. —

Pre vremea unei adunări românesci mĕ aflam şi eu în Sibiiu. La o masă rotundă de consumat şedém 17 persóne. Petrecerea în vorbe era vióie, meritele mele ieşiau la ivélă şi pare-că îmi aureolau fruntea cu spini. Prietenul din stânga, un om mic de statură, dar înalt la sfat şi mare de gură, se ocoşesce şi cere o rundă de „cnichebain“ cu „ăpi“. Mi-a ticnit şi mie, căci nu o plătisem eu; dar şi pe mine cade sórtea, prin tragerea unei chibrite. Prietenul meu îmi dete sfatul sĕ dau o rundă de licuer, dar fără ou, ieşind mai ieftin cu a $1/7$ parte din cheltuială. Sfatul lui îi bun, mi-am gândit, şi am comandat o rundă, de cum ḑisese el, paremi-se „chatrez“ cu ăpi. Mi-se cam încurcase socotélala, avênd de a face nu cu cifre întregi ci cu fracţiuni şi deóre-ce eram cu mult mai ambiţios, decât sĕ las pe chelnerul a-mi face socotéla, am mai comandat două runde, tot în urma sorţii, mângăindu-me, că cel puţin aşa voiu ajunge sĕ calculez cu numeri întregi. Dar în zadar, mie în cap nu-mi eşia socotéla şi după a chelnerului a trebuit sĕ plăteşc fie-care păhar de „chatrez“ de trei ori mai scump ca cel de „cnichebain“. M'a apucat sudorile de acésta păcălélă. Sĕ fie pe sufletul ocoşului prieten care şi-a petrecut pe socotéla mea! —

Odată a trebuit sĕ sgriburesc la o gară $3^1/_2$ césuri în ger, de'mi sdrânţăniau dinţii în gură. Adormisem adecă în cupeu şi nu m'am dat jos la staţiunea cuvenită şi aşa a trebuit apoi sĕ aştept la altă staţiune. Trei şi $^1/_2$ césuri am mĕsurat gara cupaşii prin zăpada, care scârţia sub piciórele mele degerate. Priviam cu invidie la cei-ce şi petreceau în ospătĕrie, ér mie nu-mi era iertat, căci se temeau sĕ nu aduc colera din Budapesta, unde călĕtorisem. — Altă dată, altă posnă şi şa şi şa. Iţi poţi închipui, ce de posne m'au ajuns şi totuşi prietenul Slovă, ḑice, că norocul a fost legat de mine, ca scaiul de óie. Din cele puţine descrise numai şi te poţi convinge de neadevĕrul, ce-l susţine Slova ...

Preaonorate d-le Slovă! Cred, că nu trebuie comentariu la cele de sus. Şi mie mi s'a îndoioşat inima de păţăniile nenorocite ale clientului meu şi susţin „sus şi tare“, că a făcut numai un act de justă ambiţiune, când s'a hotărît a se apĕra. Eu încheiu şi promit, că nu voiu mai reveni, cu tóte, că aḑi mi-au sosit şi alte espuneri de motive îndoioşitóre până la lacrămi, al corpului II de armată în cas de mobilisare.

Odată cu ocasiunea retragerei sale M. S. regele i-a conferit marea cruce a ordinului „Stéua României“.

Inmormêntarea se va face în capitală cu mare pompă D. ministru de resbel a depus la cameră un proiect de lege pentru deschiderea unui credit estraordinar de 10.000 lei, care sĕ servéscă la cheltuelile de înmormêntare.

Proiectul de lege despre dreptul matrimonial.

(Urmare.)

§ 111. In casul despărţeniei sĕ se aplice raporturile de avere ale soţului ca normă, întrucât legea actuală nu dispune altceva.

§ 112. Dacă sentenţa a declarat numai pe unul dintre soţi vinovat, atunci celalalt soţ póte cere înapoi darurile făcute în cursul căsătoriei. Promisiunile de daruri, pe care li-a făcut nevinovatul soţ, în contract, precum şi la decursul căsătorrei pentru partea vinovată, îşi perd vigórea. Pentru cerere înapoi sunt a se lua în consideraţiune normele pîrei de înavuţire Dreptul cererii înapoi trece la moştenitori numai în acel cas, când soţul şi-l valoréză acesta prin o pîră.

Pîra se prescrie în cursul unui an calculat dela despărţenie.

§ 113. Bărbatul declarat vinovat este îndatorat sĕ susţină pe nevastăsa femeie corĕspunḑător posiţiei de avere şi a stări sale sociale, într'atât întrucât o astfel de intreţinere este nesuficientă din partea femeii.

Intreţinerea este a se plăti în bani gata anticipativ şi de regulă în rate lunare.

Soţul la dorinţa femeii este obligat se stabiléscă întreţinerea.

§ 114. O urcare a întreţinerii stabilite se întêmplă.

a) când întreţinerea neapărat de lipsă din causa averii bărbatului nu póte fi evaluată şi acésta într'aceia s'a ameliorat.

b) când la stabilirea întreţinerii au fost calculate altfel de venite ale femeii.

§ 115 Cu privire la întreţinere se pot înţelege liber soţii după intentarea procesului, şi femeia póte sĕ şi renunţe la acésta

Indatorarea întreţinerii trece şi la moştenitorii bărbatului. Acesteia pot însĕ sĕ céră micşorarea acesteia până la macsimul venitului curat.

§ 116. Datoria bărbatului pentru întreţinerea încétă dacă femeia încheie o altă căsătorie.

§ 117. Femeia vinovată daspărţită nu póte purta numele bărbatului ei. Femeea nevinovută póte sĕ-şi păstreze şi după despărţire numele bărbatului ei, dacă îşi esprimă voinţa acésta în proces. Judecătorul este obligat sĕ pronunţe acest drept al femeii în sentenţa de despărţenie.

§ 118. Judecătorul decide în sentenţa de despărţire şi cu privire la susţinerea şi adăpostirea copiilor comuni minoreri.

Dacă părinţii nu s'au putut înţelege altcum, rĕmân copii până la vêrsta de 7 ani la mamă, peste acéstă vîrstă vor fi daţi în îngrijirea tatălui nevinovat sau mamei nevinovatae; dacă însĕ ambii părinţi au fost declaraţi vinovaţi, copii vor fi înîncredinţaţi îngrigirii tatălui, ér fetele în a mamei.

Judecătoriul póte dispune cu consideraţiunea vinovăţiei părinţilor şi a altor împrejurori în interesul copiilor, chiar şi declinând dela înţelegerea părinţilor, despre sus numitele norme, ba póte chiar sĕ prepredea copii unei a treia persóne.

Costul întreţineri şi al educaţiunii copiilor comuni sunt ambii părinţi îndaoriţi, în raport cu venitele lor sĕ-l acoperedacă venitul din averea copiilor nu este în destulitor. In casul unui pericol atât tribunalul, cât şi autoritatea de tutelă vor dispune asigurarea întreţinerei copiilor.

§ 119. Dacă judecătorul nu ţine de îndestulitóre faptele lămurite în proces, ca sa sĕ decidă în asigurarea şi întreţinerea copiilor, se abate de la acéstă dispoşiţiune şi după terminarea procesului trimite actele la autoritatea de tutelă.

§ 120 Dacă judecătorul a decis în procesul de despărţenie asigurarea copiilor dar în urma împrejurărilor schimbate decisiunea sa nu mai corespunde intereselor copiilor, atunci antoritatea de tutelă póte dispune abaterea dela decisiunea judecătoréscă.

§ 121. In casurile §§. 97, 99, 100 şi 102 dispune judecătorul pentru încercarea împăcării înaintea despărţeniei, de regulă viéţa despărţită a soţilor dela masă şi pat.

Numai atunci se póte încungiura dispoşiţiunea despărţirii vieţii, dacă nu se póte spera nici decum o împăcare între soţi.

Despărţirea de masă şi pat nu póte fi decretată de timp mai puţin de 6 luni, dar nici mai mult ca pe un an şi nu se póte repeta. La cerere conglăsuitóre a partidelor se póte pronunţa şi pe mai mult timp viéţa despărţită.

§ 122. Dacă soţii în timpul despărţirii lor de masă şi de pat voiesc sĕ trăiască érăşi împreună, sau pîrîtorul nu cere în curs de trei luni după pronunţarea despărţirii de masă şi de pat despărţenia, atunci pe basa motivului în proces nu se mai póte cere despărţenia.

§ 123. Despărţirea judecătorésca a separării de masă şi de pat o póte cere fi-e care soţ până la terminarea procesului.

§ 124. In timpul separării de pat şi de masă soţii nu sunt obligaţi a trăi împreună şi a-şi împlinì datorinţele matrimoniale.

(Va urma.)

Cântul în scóla poporală.

Pedagogia a făcut progrese fórte frumóse în timpul cel mai recent. Mai tóte studiile au un metod aşa de practic, încât cu ajutorul lui putem face tot materialul scólei poporale mai accesibil pentru scolari. Şi acest fapt îşi şi are urmările sale binefăcĕtóre, că poporul nostru înainteză pretudindenea cu paşi repeḑi şi din ce înaintéză, din ce sĕ intereséză mai mult de scólele sale. Interesul, cel pórtă poporul pentru scóle, sĕ reoglindéză destul de eclatant în faptă, că poporul ridică salariile învĕţătorilor pretudindenea din avutul sĕu, şi acésta e mare jertfă în starea sa materială de astăḑi. Prin acésta însĕ dovedesc, că este accesibil de cultură, de tot ce este frumos. Corurile înfiinţate chiar şi în comunele mai mici de prin Banat încă acésta o demonstréză. Inainte numai, sĕ înfiinţăm coruri pretutindenea, sĕ rebonificăm şi prin acésta încâtva jertfele aduce pe altarul culturei şi sĕ-i procurăm şi lui momente fericite. Corurile ne dau ocasiune bună a ne întâlni mai des, a desvolta frumosul în sufletele nóstre, a ţiné viu sinmţul nostru naţional, ba chiar şi eutusiasmul cresce în noi până la gradul suprem.

Corurile nóstre însĕ nuau basă, fundament solid; ele sĕ clătină ac frunḑa pe apă. Poporul nostru cercetéză numai scóla poporală, cântul nu sĕ propune sistematic, ba cu puţine esceptiuni, — de vor fi — în privinţa acésta tot acolo stăm unde au fost strămoşii nostri. Ar fi timpul deci sĕ ne îngrijim şi de acest ram al artelor fruméṡe, sĕ punem basă în in scóla poporală, sĕ sĕmănăm sĕmênţa aici, ca ródele sĕ fie cu atât mai frumóse, când scolarii nostri vor fi membrii corului. Deci părerea mea este, ca cântul sĕ-l propunem în scólă după note, sĕ continuăm acésta şi în scóla de adulţi, ér când elevul părăsesce scóla, sĕ fie obligat moralmirte a fi membrul corului.

La propunerea cântului după note sĕ recere dela învĕţător, ca el însuşi sĕ cunóscă notele şi sĕ poşédă şi óre un instrument musical O violină d. e. póte sĕ-şi procure ori care învĕţător, fiind fórte eftină, póte sĕ o pórte cu sine în ori care loc şi o póte folosi în ori şi ce scólă. In institutele nóstre pedagogice e studiu obligat musica, fiitorii învĕţători pot sĕ-şi câştige aici atâta desteritate în violină, câtă are trebuinţă pentru a propune cântul în scólă după note.

Metodul de a propune cântul de auḑ, cred că nu-şi va avea mulţi prietini între învĕţători, dacă vor cugeta, că prin acésta n'au făcut nimic întru ajungerea scopului scólei poporale. Scopul scólei este de a pregătì pre elevi sĕ-şi pótă însuşi, câştiga, cunoscinţele necesare, noi numai arĕtăm modul şi calea, pre care are sĕ mérgă. Când propunem cântul după auḑ, întru nimic n'am pregătit pre elev, căci darul de a învăţa cântările dela alţii, îl are dela nascerea sa, cu el deodată s'a născut, de aceea învaţă cântările de pe buzele dulci ale mumei sale. Scóla are chemarea a face mai mult decât familia, trebue sĕ-l pregătéscă a umbla pe picióręle sale proprii, a nu sci numai ce i se comunică cu graiu viu. Óre atunci a înaintat omenimea mai repede, când a sciut ce a auḑit, ce i s'a comunicat cu graiu viu, sau acum. când are la îndemână şi scrisórea? E evident dară, că progres nu putem face, până ce vom propune cântările numai după auḑ.

Asemenare mare esistă întrĕ cântare şi vorbire. Vorbirea este esprimarea cugetelor nóstre; cântarea e esprimarea simţĕmintelor a inimei. Vorbirea sĕ compune din ḑiceri, vorbe, silabe etc. cântarea încă se compune din ḑiceri şi tonuri. Precum literile sunt semnele sunetelor aşa notele semnele tonurilor; — precum din mai multe litere sĕ nasce cuvêtul, din mai multe cuvinte propoşiţiunea etc. din aşa din tonuri mai multe sĕ nasce ḑicerea de melodie, şi din ḑiceri mai multe sĕ nasce melodia — espresiunea inimei. — Deosebire e, că vorbirea e esprimarea cugetelor, cântul e esprimarea simţemintelor inimei. Metodul scriptologiei necunoscut îl practicăm şi obţinem resultate frumóse cu el. Dacă avem aste resultate frumóse cu metodul scriptologiei óre nu putem aplica tot acel metod şi la propunerea cântului, fiind o aşa mare asemenare între vorbire şi cânt? Ba da! Precum putem propune literile şi cu ajutorul lor deprindem pre elev a cetì, tot astfel prin propunerea notelor vom deprinde pre elev a le şi ceti a le câuta. Acum avem metodul, dar avem şi materialul cântului în scóla poporală.

Fiecare clasă îşi are materialul sĕu de propus. La scóle cu mai mulţi învĕţători, fiecare propune şi cântul în clasa sa. Usul de a propune numai un învĕţător cântul la toţi scolarii este rĕu. La propunerea după voci îşi are avantagele sale, dar la propunerea notelor numai desavantage póte avea. Numai în casul cel mai rĕu când, e numai un învĕţător la scólă sĕ pot împreuna dóue, mult trei despărţĕminte, dar fiesce care despărţĕmênt sĕ şi precurgă materialul sĕu.

Pensul classelor după părerea mea următorul ar putea fi:

Despărţĕmêntul I. Cunóscerea notelor şi esercitare cu ele în cerc de 5 tonuri.

Desp. II. Esercitare cu note în cerc de 8 tonuri.

Indicarea mĕsurei de 2, 3 şi 4 timpi; durata notelor pătrare şi jumĕtate de notă.

Desp. III. Esercitare şi cu tonurile profunde h, a, g, tonurile înalte d şi e. Durata notelor de întrégă, jumĕtate, pătrar, optime, şaşespreḑecime.

Desp. IV. Esercitare cu semnele alteraţiunei şi în dóue voci.

(Va urma).

Bibliografic.

A apărut:

Daco românismul şi politica culturală magiară. („A daco-romanizmus és a magyar kulturpolitika“). Articulii publicaţi sub acest titlu în „Egyertértés“ de dl Dr. Iancsó Benednk, cunoscuţi şi cetitorilor fóiei nóstre, au apĕrut într'o broşură, tipărită în tipografia Neumayer Ede din Budapesta (strada Szerencsen nr. 35.) Format 8⁰ de 74 pag. Preţul 50 cr.

Dacă nu creḑi, poftesce la mine. Pe biletul de visită în fipt în uşă, am scris şi eu:

„Când norocul şi schimbă pasul
Naduc ani ce a duce césul.“

D-tale ţi mai rĕmâne de deslegat cestia: Este norocul legat de sórte; ori sórtea de noroc?!

Primesce de altcum ale mele sinceri stringeri de mână, P. O. d-le Slovă.

Al d-tale

Buchea: *br.*

PORTRETE

de Ilarie Chendi.

I.

Constanţa.

(Urmare).

„Ce rătăcesci pe aici în óra unspreḑ-cea iubitul meu, Dorine?“ mĕ întreba şoptind. „Dar tu ce stai la pândă ascunsă între flori, iubita mea, Constanţă?“ St, st, sĕ nu ne audă ai nostri din căsuţă, abia s'au adormit!“ ḑise încet, ducênd amenintĕtor degetul la gură.

Şi ne-am şopt^{it}, şi multe ne-am şoptit, căci câte nu îşi mai şoptesc doi inşi, ce sĕ iubesc, şi a vi le destăinui, ar fi un sacrilegiu, m'ar bate chiar şi D-ḑeu, căci dragostea îmi este sânta.

Eram singuri singurei.

„Sus în codri de pe déluri
Luna blândă ţine strage“

a ei raḑe palide sĕ furişau printre frunzele crestate de muscată şi c tau duióse sinul alb ca helgea a Constanţei, ca sĕ se scalde în lacul cel de vraje, şi îi împrejmuiau capul cel romantic, ca sĕ se jóce resleţe cu buclele bogate. Făcea natura tăcerea mortului şi vuetul asurḑitor a ómenilor muncitori încetase, cu vĕl plăcut, cu dulcele painjinaş al somnului era învĕlit pămêntul.

Greu suna orologiul din turnul din cetate, anunţând melancolic întocmai meḑ de nópte. Peste a lunei faţă alerga nori cu dróie, mânaţi de vêntul tainic stêrnit din calda miaḑă ḑi; — prin teiul de lângă feréstră sĕ strĕcură un zizăit, — şi draga mea ach, draga mea-i fricósă! Sĕ retrase din feréstră, ca sĕ-mi lege un buchetaş, şi-l legà cu firicile trăse din rolul albastru, sărutându-l, mi-l dedu şi-mi şopti: „Plécă iubite!“

„Écă aşa! Am stat o óră întrégă de povesti şi acum sĕ plec nesărutat acasă, cu'n simplu buchetaş, asta nu i frumos Constanţă! Şi încalte de-ar fi lună, dar veḑi, norii o acoper ca întradins sĕ nu ne vadă, haid nu fi copilă, dragă! Ach, e un chin de a nu fi sărutat de tine, un dar ceresc îi este al tĕu sărut, voiesci ca aḑi sĕ mĕ lipesc de el, — ei, ce-ţi e aḑi Constanţa?“ Şi zimbia nostima ce i, zimbia de mulţămire; dór şi ea-i numai femee, şi femeia-i inimósă, dacă o rogi mult, îţi cedéză, fiie chiar şi o sĕrutare! Imi cei o sărutare. Când eram în têrg cu a dóua, sĕ ivi în manta négră paznicul de nópte în stradă, mĕsurând cu paşi greoi drotoarul cel umbrit şi anunţând meḑul de nópte. „Nópte bună!“ „Nópte bună!“ — Feréstra ei se închise, eu cârnì pe ulicióră:

„Şi mi ciudă cum de vremea
Sĕ mai trécă sĕ îndură,
Când eu stau şoptind cu draga
Mâna 'n mână, gura 'n gură!

Atât despre Constanţa! *M. E.*

18 Octobre, 1893.

(Va urma).

Nr. 774—1893 [239] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan din parochia Mihalţ, protopresbiteratul Albei-Iuliei, pe lângă neputinciosul paroch Ioan Patachi de acolo se scrie concurs în urma resoluţiunei Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 10 August 1893 No. 5498 B., cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele parochiali dau suma de 470 fl. din carea jumĕtate compete capelanului.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Alba-Iulia, 1 Octobre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Albei-Iuliei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
administr. protopresb.

Nr. 408 [241] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch, în parochia vacantă de clasa a III a Frata-magiară, protopresbiteratul Turdei, pe basa încuviinţărei Venerabilului Consistoriu din 2 Novembre a. c. Nr. 6559 B., prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 253 fl v. a.

Concurenţii au aşi aşterne suplicele instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat per Gyéres în Agârbiciu (Egerbegy).

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Agârbiciu, 30 Novembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei.

Petru Roşca,
protopresb.

Nr. 29 [240] 2—3

CONCURS.

Pe basa încuviinţărei Preaveneratului Consistoriu achidiecesan dela 8 Decembre 1892 Nr. 7939/B, pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de a III clasă Şoimuşul-român cu filiile Seleuşul săsesc şi Zagor, protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiului, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 525 fl 50 cr. v. a. — Informaţiuni mai ample sĕ pot lua dela comitetul parochial din loc sau dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Concurenţii vor asterne petiţiunile lor, instruite în înţelesul legilor în vigóre până la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Mureş Oşo heiu 16 Febr. 1893.

In conţelegere cu comitetul pa- din Şoimuşul român.

Oficiul protopresbiteral gr or. al Murĕş-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu, m. p
protopresb.

Nr. 649/893 [244] 1—3

Citaţiune edictală.

Nicolae Homorozén din Cohalm, legiuitul bărbat al Mariei Bârsan din Cohalm, carele a părăsit cu necredinţă pe muerea lui legiuită de 5 ani de ḑile, fără a se sci locul aflărei lui, este prin acésta citat, că în termin de 6 luni de ḑile dela prima publicare a acestora în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorţial urḑit contra lui din partea muerei sale, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Cahalm, 6 Novembre, 1893.

Oficiul protopesc gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea.
protopresb.

Nr. 646/893 [245] 1—3

EDICT.

Marina Dumitru Gonţă gr. or. din Braşov, carea de 5 ani a părăsit pe legitimul ei bărbat Constantin Govna gr or. tot din Braşov, fără a se sci unde petrece, se citéză prin acésta a se presenta în termin de şésă luni înaintea acestui for matrimonial conform resoluţiunei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 10 August a. c. Nr 4856 B. la din contră procesul intentat de actorele, sĕ va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Braşov, în 29 Novembre, 1893.

Forul matrimonial gr. or. de I instanţă al tractului Braşov.

Ioan Petric,
protopresb.

Szám 4979—893 polg. [238] 2—3

Hirdetmény.

A Glogoveczi erdő és legelő elkülönitési ügyben, az érdemleges tárgyalásra határ napul 1894 évi Január hó 15 napjának d. e. 8 órája a Glogoveczi község házához kiüzetvén, arra minden érdekelt felet anal idézek meg, hogy bárki meg nem jelenése a tárgyalás akadályául nem szolgál, és hogy a meg nem jelent felek a megjelent felek elő adásahoz járultaknak fognak tekintteni.

Erzsébetvároson 1893 évi November hó 23 n.

A kir törvényszék.

Iency Károly,
eljáró biró.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	**Budapesta**	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	**Szolnok**	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	**P. Ladány**	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53½	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. **Oradea-mare** pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. **Oradea-mare** sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. **Cluş.** pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. **Cluş.** sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10 40	7.28	**Ghiriş**	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. **Teiuş.** pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. **Teiuş.** sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. **Copşa-mică** pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. **Copşa-mică** sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	**Sighişóra**	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. **Braşov** pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. **Braşov** sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	**Predeal**	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15		4.45	7.40	—	8.50	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	**Budapesta**	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	**Szolnok**	4.15	11.15	2.21	—	—
-	—	3.45	6.57	5.24	sos. **Arad** pl.	11.18	8 20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—.	pl. **Arad** sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	--	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	**Simeria** (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	**Alba-Iulia**	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7 40	12 38	sos. **Teiuş** pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. **Budapesta** sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. Timişóra sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	**Verciorova**	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresc	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	**Cucerdea**	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	**Oşorheiu**	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10 42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	**Reghinul-săs.**	3.50	8.—	3.22	—	

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. **Copşa-mică** sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	–
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. **Sibiiu** sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7 01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	--	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	--	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕ'a inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		**Simeria**		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		**Hunedóra**		4.50	9.38	2.30	8.–

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5 46	8.50	—	3.10	**Braşov**	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53	Prejmĕr	7.48	1.11	-		6.18
7.11	10.32	—	5.03	Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	-		5.17
8 31	12.08	—	6.40	Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26	**Kezdi-Oşorheiu**	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
6·6^{5}	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 138 Sibiiu, Joi 16/28 Decembre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 15 Decembre, 1893.

Din incidentul ultimului proces de presă, al „Fóiei poporului,“ pertractat sĕptĕmâna trecută înaintea juriului de presă din Cluș, „Egyetértés“ în numĕrul sĕu de Duminecă, 24 Decembre n. c. pnblică un articol, sub titula: „voim pace.“

In acest articol numitul ḑiar află că pedépsa, ce a dat-o tribunalul celor doi acusați declarați de vinovați prin juriu, este mică, față cu pedépsa din alte procese și el crede, că acésta s'a întîmplat din causa purtării blânde și domóle a acusaților, precum și a apĕrătoriului lor. Acusatul s'a apĕrat obiectiv, ḑice „Egyetértés“, ér apĕrătoriul seu chiar a atras atențiunea juraților la împrejurarea, că după cum arată semnele, „stăm înaintea unei împăcări prietinesci“. Juriul, continuă el, a trebuit sĕ declare de vinovați pe acusați, pentru agitația lor, dar tribunalul a putut cumpĕni liber aparițiunile neobicinuite ivite în decursul pertractării și pentru aceea a pronunțat o pedépsă atât de ușóră.

Purceḑênd de la constatarea acésta, „Egyetértés“, sĕ întrébă, că óre împrejurarea acésta avé-va efect simțitor asupra „valachimei“ din Ungaria? Că óre sĕ vor convinge cei mai înțelepți, românii cu cugete mai cinstite, că pe calea atingerii pacinice ajung la mai mare resultat, decât pe calea „agitației“, care vatĕmă interesele cele mai de frunte ale statului ungar? Óre sé vor convinge, că „națiunea“ magiară nu vrea sĕ fie în relațiuni dușmănóse nici cu românii, nici cu celelalte naționalități, ci e aplicată cu bunăvoință a sana pe calea legii sau pe cale socială plângerile îndreptățite, relele recunoscute de atari? Ér mai în jos, după ce spune, că societatea magiară, are o chemare frumósă întru îndreptarea referințelor naționalităților, „Egyetértés“ afirmă, că: „societatea magiară, legislațiunea magiară, presa magiară a dat destule doveḑi, că nu sĕ pórtă cu porniri dușmănóse față de valachime.

Articolul lui „Egyetértés“, schițat aci, precum sĕ vede și din titulă, are de scop a propaga ideea păcii și înfrățirii dintre magiari și români, a păcii atât de mult dorite. Ar vrea adecă „Egyetértés“ sĕ edifice, sĕ clădéscă ceva nou, un edificiu al păcii, și îi lipsesc basele. Și totuș ca sĕ se arete că are base, face unele afirmațiuni trase de pĕr, false chiar.

Astfel „Egyetértés“ află, că la pertractarea din Cluș a domnit un spirit domol și că pedépsa a fost în consecință mică și o susține acésta, ca sĕ pótă pune întrebarea, că óre va avé efect bun acésta asupra românilor? Noi aflăm, că pertractarea din cestiune nu s'a deosebit de alte pertractări de feliul acesta. la ea s'a spus și s'a constatat în fața tribunalului și în fața juraților nedreptățile, ce s'au comis față de noi și prin urmare nu aflăm, că pedépsa ar fi mică, ér la întrebarea pusă respundem, că procesele de presă au asupra ori-cărui popor acelaș efect: măresc nemulțămirea, în loc sĕ contribue la împăcare.

La a doua întrebare rĕspundem că negreșit așa trebue sĕ fie și ar trebuî sĕ fie, ca pe cale pacinică sĕ ajnngem la delăturarea plângerilor și la înțelegere reciprocă. Cine a creat însĕ nemulțămirea, sau pe care magiarii o numesc „agitație“, ce esistă în patria nóstră nu numai la noi românii, ci la tóte naționalitățile? Cum s'ar fi născut ea, dacă popórele din patrie nu s'ar fi vĕḑut atacate în naționalitatea și biserica lor, prin mĕsurile de magiarisare? Și cine e de vină, dacă unii dau espresiune mai aspră nemulțămirii, ce esistă și acestia apoi sunt timbrați de „agitatori“? De sigur, că la tóte aceste nu noi...

Noi pace am vrea cu magiarii și cu tóte popórele patriei, pace am vrea ca sĕ ne putem desvolta conform firei nóstre, pacea am vrea-o, pe care în era constituțională nu am prea avut-o, căci falsă este afirmarea lui „Egyetértés“, că societatea, legislațiunea și presa magiară nu a avut porniri dușmănóse față de noi. Apoi nu s'a vorbit de multe ori și în dietă aperte despre magiarisarea nóstră, n'am fost bajocoriți și aici? Societatea magiară nu ne-a atacat cu petri în Turda, Cluș, Arad, Șimleu, Orade etc. în mai multe rênduri, ba chiar și pe țeranii nostri pe sate? Presa? Presa s'a arĕtat cea mai reutăcióśă față de noi. Nu era articol, notiță de ḑiar, unde, venind vorba despre noi, sĕ nu fim calomniați huiduiți, bajocoriți cu fel de fel de epitete Și acésta în parte mare sĕ continuă și acum. Apoi sĕ amintim persecutarea scólelor și bisericilor nóstre? Lovitura cea mai nóuă, nepermiterea zidirii bisericei din Doboli inf.? ș. a.

Sunt aceste porniri prietinesci? Noi credem că nu, și tóte aceste trebue sĕ se schimbe, sĕ înceteze, căci numai așa sĕ ve puté face împăcarea.

„Egyetértés“ încheie ḑicênd, că ea doresce sĕ nu fie luptă între noi, că vrea pacea. Repetăm, că și noi vrem pacea, împăcarea, dar frumosul edificiu al împăcării nu se póte zidí pe nĕsip, pe vorbe frumóse dar góle scrise pe hârtia răbdurie, ci pe fapte loiale, sincere, făcute cu bunăvoință și dreptate.

Revista politică.

Din incidentul discusiunilor în senatul României a cestiunei naționale, studenții universitari din Bucuresci au făcut representanților țerei următórea adresă de mulțămită:

„Studenții universitari din Bucuresci, luând act, în ședința estraordinară dela 11 Dec. 1893, de energica apĕrare a causei fraților nostri de peste munți, susținută cu atâta demnitate în camera și senatul României, își esprimă adênca lor recunoscință și neclintitul lor devotament d-lor representanți ai țĕrei, cari au corespuns simțĕmintelor întregului popor român, supuind, într'un moment solemn, la judecata țĕrii și a Europei, causa dréptă a românilor subjugați“.

* * *

Conflictul dintre Spania și Maroc póte fi deja privit ca si complet aplanat. Ḑilete trecute s'a luat în consiliul de miniștrii hotărîrea de a se rechema primul corp de armată din Africa. Acesta era deja un simptom, care s'a și confirmat preste câte-va ḑile prin vestea oficială sosită în Madrid dela Tanger, că sultanul din Maroc a primit tóte condițiunile Spaniei.

Fratele sultanului, Muley Araaf, care după cum se scie, negocia de mai mult timp cu mareșalul Martinez Campos, comandantul suprem al trupelor din Melilla, a fost împuternicit adecă prin representantul sultanului pentru afacerile străine, Mohamed Benel-Arbi-el Torres, sĕ priméscă tóte acele condițiuni:

Étă care sunt aceste condiții:

Stabilirea unei zone neutrale de 500 de metri lățime între teritoriul spaniol și teritoriul maur; dărâmarea moșeelor și altor clădiri maure de pe teritoriul spaniol; desarmarea cabililor dela graniță și predarea a 7000 de puști; înființarea unei trupe speciale marocane, constătătóre din soldați ai sultanului, care sĕ țină în respect pe rifioți; pedepsirea șefilor ultimelor atacuri; despăgubire de 35 de milióne de pesetas.

Fratele sultanului a recunoscut dela început aceste pretenții ca fiind în genere drepte și acceptabile, un rĕspuns definitiv însĕ nu putea sĕ dea deocamdată, deóre-ce prima sa misiune era numai de a împiedeca reînoirea dușmăniilor din partea rifioților. Acum se anunță primirea condițiilor și în mod oficial.

FOIȚA.

PORTRETE

de Ilarie Chendi.

(Urmare).

II.

Lucian.

„Unde's șirurile clare
Din viéță'mi sĕ le spun,
Ah! organele's sfărmate
Și măestrul e nebun“
Satira IV. **Eminescu.**

Sunt trist, sunt fórte trist adese și aș tot plânge, durerea'n lacrămi mi-aș preface, în lac de lacremi mi-aș scălda obraḑii-mi de dureri invăpăiați și m'aș tot duce — duce în locuri depărtate, unde obiect sĕ nu fie, ce sĕ'mi revóce în memorie momente din trecut!.... Naivitate de a crede, că dureri nu sunt pretutindeni! Dar ori și cum nu-i just și nu-i uman de-a suferi unii mereu și alții așa puțin, și aș protesta cu drag în contra procedurei netacticóse a sorții, dar mi-e, că de-asurda va fi ori și ce protest, căci sórtea-i cam într'o ureche ori și ce iai cere, strĕmbă refusând din nas și te respinge rece. In zădar jalbele mele, tóte merg în vênt, ba încă ca într'adins, tot mai rĕu din ḑi în ḑi loviturile sorții cad mai dese, mai amenințătóre pe sufletul meu — haha! numai pe acela'l am șiși pentru atât mĕ pîzmuesce sórtea cea fără nesaț!

Ei spuneți-mi, cum sĕ nu fiu trist, cum sĕ nu mĕ jelesc, când tot ce'mi este drag mĕ părăsesce, sĕ depărtéză de mine ca de un element dușmănos, părinții, rudenii, prietini abia cunoscuți și deja nu-i mai am. De mi-e drag de un trandafir din grădină, diminéța'l aflu rupt, séu la potecul din pădure de aflu vre o floricică plăpândă, aceea peste ḑi sĕ ofilesce, — vedeți, mie mi-e milă și de trandafir și de floricică sĕ le vatĕm și totuș iubindule le-am vĕtămat. Iubirea mea-i pĕcat, iubirea mea-i otravă, — ah! feriți-ve de min' cu toți, ca sĕ nu'mi cadeți dragi, căci pe cine eu iubesc, sórtea-l urmăresce! Sărutarea mea e mórte, e tradarea lui Juda, — feriți-ve voi cele cu farmec pe buze de prietenia mea. . . . .

. . . .

Lucian mi-a fost prietin.. da, alt pĕcat n'a avut, decât că mi-a fost prietin! Cuprinde mult acest cuvênt, cuprinde tótă dragostea ce am simțit, tóte plăcerile mele, tótă însuflețirea spre viéță... nu aflu cuvênt atât de cuprinḑĕtor ca acesta! Și ce abus sĕ face de el în viéță, cât de des sĕ rostogolesce prin graiul ómenilor fără de a gândi la adevĕratu-i înțeles, cât de lacsă și superficială este legătura de prietenie în ori-ce mediu, cât de rari sunt prietinii adevĕrați!

Orest și Pylade.. étă idealul de prietinie, un singur esemplu frumos și și acesta numai păstrat prin basme, în tragediile lui Sofocle. Armonie vecinică, nici o vibrare, nici un ton fals nu o conturbă, ceriul prietiniei suride deapururea deasupra lor, nici o taină, nici o bănuială între ei, un suflet în dóue corpuri, dureri și fericiri le împărțau egal..

Și ce a fost Orest pentru Pylade, a fost și Lucian pentru mine. Din tot ce mi-a atribuit natura, din tot ce sórtea mi-a cinstit mai drag nu am cu ce, și numai pe departe aș puté compara a lui iubire. Precum vița de éderă sĕ încolăcesce în giurul goronului, așa'l încunjuram eu cu iubirea mea.

Cel ce are numai un prietin sĕ póte chema fericit, afirmă un înțelept și așa mĕ și credeam, de mult, căci el mi-a fost prietin deja din copilărie și am crescut la olaltă ca Pylade și Orest la curtea lui Strophios, în desmerdări ne legănam prin codri și grădini, ca păsărelele cu gând ușor, cu căpriórele fugind printre tufiș, cu fluturei sburând preste liveḑi. Tot ce șoptiau paserile'n frunză noi sciam de a rost, murmurul isvorului îl imitam cu isbândă, interpretam unde puteam, natura . . . .

Și a trecut mult timp de-atunci, — căci timpul trece fulger, și cântec, freamăt, șópte, murmur, tóte le-am uitat, căci multe uită junele ce-a învĕțat copilul. Copilăria întrégă mi s'a prefăcut într'o poveste frumósă, de care 'mi aduc aminte ca și de celelalte sute de basme, povestite de Moș-Sia, avênd pe un ghenunchiu pe mine, ér pe celalalt pe Lucian. Și multe, multe s'au schimbat dar prietinia nóstră, acest palat măreț clădit în douĕ inimi sincere au înfruntat tóte vijeliile vremurilor, ca un resboinic, pe care nime nu'l póte supune, ca un erou, căruia nimic nu-i resiste. Ah, și am fost destul de stulți de a crede, că acest palat va fi pe vecinicie și nu voiam sĕ ascriem durabilitatea lui întêmplărei, nu voiam sĕ scim de sórte și de fatalism. Ce lucru cutezat, de a opri natura 'n cursul ei, când scim, că totul e supus schimbărei . . . .

Acum e anul era tómnă ca și acum, frunze mórte sburau în convoie funebre de pe arbori la pământ, pământul era un muribund. în a cărui vine sângele mai curge încet, recit și cu puțină viéță. Eram la

In chipul acesta se vor evita primejdiile ce puteau sĕ resulte din conflictul dela Melilla pentru sultanatul din Maroc. Dar şi pentru pacea europénă este de mare importanţă aplanarea acestui conflict, deóre-ce ori-cine recunoasce, că el purta în sinu-i germenii unor complicaţii internaţionale cari puteau fórte uşor sĕ rĕsară

* * *

Gazetele străine aduc resumat mai complect asupra importantului discurs rostit de primul ministru al Engliterei, dl Gladstone, drept rĕspuns la propunerea de sporire a puterei maritime engleze, presintate şi susţinute de domnul Hamilton.

Dl Gladstone a început, declarând, că guvenul n'ar putea privi propunerea dlui Hamilton de cât ca un vot de neîncredere în guvern.

Guvernul se îngrijeste în de-ajuns de puterea maritimă a ţĕrei. In Englitera vasele maritime se construesc în 3 ani pe când în Franţa abia în 4 şi jum.

Cererea dlui Hamilton ca guvernul sĕ-'şi espună planurile sale privitóre la construirea de vase, ar strămuta responsabilitatea acestei importante ramuri de administraţie de la guvern asupra parlamentului. Guvernul ţine la sistemul de pănă acum, după care planurile de construcţie a vaselor sunt supuse anualmente aprobărei camerei comunelor.

In cas de nevoie şi primejdie ar fi posibilă o abatere de la acest sistem; actualmente însĕ nu esistă un ast-fel de cas.

Cu lucrările pentru întărire puterei maritime, guvernul engles a întrecut cu mult nu numai o singură, ci chiar douĕ puteri. Actualmente flota englesă nu e inferióră celei a Franţei şi a Rusei. Englitera posedă 19 vase de rĕsboiu de clasa întâia, pe când Franţa şi Rusia împreună n'au de cât 14 ast-fel de vase.

Vasele de rĕsboiu de celelalte ale Engliterei sunt mai numeróse de cât alor trei puteri împreună. Mai departe trebue sĕ se ia în considerare şi faptul că opt vase de rĕsboiu din flota francesă şi rusă sunt vase de lemn cuirasate.

Englitera are acum vase de 527.000 de tone, pe când vasele Franciei şi Rusiei împreună nu însemnéză decât 318.000 tone.

In tóte clasele, vasele Engliterei sunt mai mari şi mai puternice decât ale acestor douĕ puteri.

Chiar şi dacă Englitera n'ar mai construi de acum alte vase, totuşi Rusia şi Franţa abia prin anii 1897 sau 1898 ar putea ajunge sĕ posédă împreună atâtea vase ca Englitera şi chiar şi atunci în privinţa mărimei vaselor ar fi tot îndărăt. Dar flota englesă va fi şi mai mult întărită. Ministerul de marină e ocupat acum chiar cu esaminarea unor planuri care, la timp, se vor supune aprobării camerei.

N'ar fi lucru cuminte, termină d. Gladstone, dacă, pentru a se rĕsturna guvernul, s'ar desfiinţa metoda după care cestiunea lucrărilor pentru flota de rĕsboiu se supune aprobărei camerei anualmente şi la epoca la care găsesce de cuviinţă a face acésta guvernul.

* * *

Despre stările din Brasilia „Jurnal des Débats“ a primit dela un corespondent al sĕu, reîntors ḑilele trecute din Brasilia ştiri, care confirmă sgomotul, că la Rio de Janeiro s'a ridicat cu tótă seriositatea partisani ai ideii restabilirei monarchiei.

Amiralul de Mello, deşi republican, s'a lăsat pănă în cele din urmă convins de amiralul de Gama, că nu mai rĕmâne nimic altceva de făcut pentru a scăpa ţéra de anarchie.

Insĕ, adaugă corespoodentul ḑiarului frances, amiralul de Gama a mers cam departe în zelul şi în devotamentul sĕu pentru dinastie, trimiţând inmediat agenţi în Europa şi intrând în negocieri cu contesa d'Eu.

Scie bine şi amiralul Gama, că fiica împĕratului Don Pedro şi moştenitórea legală a tronului sĕu n'a fost nici odată iubită în Brasilia, din causa reacţionarismului ei şi că în împrejurările de faţă ar fi imposibilă El nădăjduia însĕ a aduce lucrurile aşa, ca contesa d'Eu sĕ abḑică în favorul fiiului ei celui mai mare, Don Pedro d'Alcantara, care actualmente îşi urméză studiile la academia militară din Wiener-Neustadt.

Dar tóte aceste combinaţii s'au lovit de încăpăţinarea contesei d'Eu.

In faţa acestei atitudini, se scie, că a fost la Rio de Janeiro un moment vorba de a se ridica pe tron fiul fiicei a dóua a rĕposatului împĕrat, tinĕrul prinţ Petre de Sachsen-Coburg- Gotha.

Din motive de oportunitate s'a renunţat şi la acest plan şi acum amiralul de Gama şi partisanii sĕi sunt hotărîţi sĕ institue monarchia fără monarch, în casul când contesa d'Eu ar rĕmâné şi mai departe surdă la tóte propunerile.

In lipsa unui împĕrat, care sĕ guverneze cu un consiliu de stat, rastauratorii monarchiei s'ar mulţâmi cu un consiliu de stat care sĕ fie compus din vechi oficianţi ai împĕratului Don Pedro.

Pentru a câştiga provinciele, li s'ar încuviinţa libertăţi şi mai întinse decât le-a recunoscut republica, aprópe autonomia, prin ceea ce s'ar face din Brasilia un stat federativ, ale cărui puteri centrale ar fi consiliul de regenţă şi camera deputaţilor.

* * *

„Agenţia Stefani“ află din Masauah că un corp de dervişi armat cu 6000 pusci şi 4000 lănci, comandat de Hamed Ali, a ocolit în unghiu drept Agordat fortul şi a ocupat posiţiuni cu intenţiunea, probabil, de a ataca fortul în timpul nopţii. — Pentru a preveni un atac de nópte, colonelul italian Arimondi a atacat imediat pe dervişi, pe cari i-a pus la fugă după o luptă de 2 óre. Au lăsat un mare numĕr de morţi, printre cari Hamed Ali şi aprópe pe toţi emirii; au mai pierdut 69 stéguri şi un tun.

Ministrul Mocenni, respunḑĕnd la cameră unei întrebări a dlui Danieli, a confirmat scirile de mai sus şi a adăugat că lupta fiind fórte înverşunată, Italienii au avut şi ei pierderi, însĕ n'are detalii precise în acéstă privinţă.

Simte o adevĕrată mândrie pentru acest nou act de bravură al trupelor italiane.

Italienii au pierdut în lupta de la Agordat un căpitan, doi locotenenţi, un farier şi vr'o 100 de soldaţi, cea mai mare parte indigeni. Printre răniţi sunt 2 locotenenţi. Italienii erau în numĕr de 1500 şi au avut sĕ se lupte cu 10.000 dervişi.

Actul de acusaţiune în procesul Memorandului.

Precum scim procesul Memorandului se va pertracta în 23 Ianuariu viitor înaintea juriului de presă din Cluş. Acest proces va fi unul dintre cele mai mari, ce s'au pertractat vre-odată în ţéra nóstră şi este momentos atât pentru acusaţi, cari, după posiţia lor socială sunt unii dintre cei mai de frunte cetăţeni ai patriei şi representanţii unui partid politic, ai partidului naţional român, cât şi pentru scrierea acusată, care a fost destinată pentru M. Sa Regele nostru.

In cele ce urméză dăm actul de acusaţiune în acest proces, după cum sĕ află publicat în „Gazeta Transilvaniei“ nr. 274 a. c. care e următoriul:

Dela procurorul superior din Cluş.

Nr. 4412/1893 a. c.

Ilustritatea Vóstră dle preşedinte reg. de tribunal, ca judecătorie de presă!

In tipografia din Sibiiu, care mai înainte era înregistrată sub numele de „Institut tipografic“ şi forma proprietatea unei societăţi pe acţiuni, mai în urmă însĕ, adecă dela 1 Iuniu 1892, forméză proprietatea privată a lui Eugen Brote, s'a tipărit un memoriu în limbile: germână, francesă, italiană şi română, adecă în limba valahă, al căruia titlu, după tecstul original român, este următorul: „Memorandul Românilor din Transilvania şi Ungaria, către Maiestatea Sa imperială şi regală apostolică Francisc Iosif I, împĕrat al Austriei, rege apostolic al Ungariei, rege al Boemiei, Dalmaţiei, Croaţiei, Slavoniei, Galiţiei, Lodomeriei. Duce al Salisburgului, al Stiriei, Carintiei, Carnioliei, Bucovinei, Silesiei superióre şi inferióre; — Mare principe al Transilvaniei, — Margraf al Moraviei, — comite princiar al Habsburgului şi Tirolului etc. etc. etc. Sibiiu, tiparul Institutului tipografic 1892.“

In publicaţia apărută sub acest titlu adecă dela şirul al 32 al alineatului 9 de pe pag. 2 a acestui memoriu şi până la rĕndul 6, alinea 2, pag. 3 se cuprind următórele espresiuni, cari după traducerea autorisată unguréscă, ce se află între actele de investigare, sună astfel:

„Dreptul istoric, în tocmai ca dreptul public al Transilvaniei, legile fundamentale, „Sancţiunea pragmatică“ asiguréză autonomia Transilvaniei într'o formă neatacabilă şi poporul român mai ales după proclamarea egalei îndreptăţiri la 1848, şi după desvoltarea făcută în anii 1863—1865 în dreptul public, avea în aceste hotărîri preţióse cele mai supreme garanţii ale vieţii lor naţionale şi aspiraţiunile lor naţionale culminau în acéstă autonomià“.

„In contra vederilor politice dominante într'un şir de secoli, acéstă autonomiă a fost prin minune, nimicită într'o formă nedréptă, contrară dreptului public şi drepturilor elementelor libere, cari constituesc Transilvania, şi fără considerare la posiţiunea etnică şi geografică şi la desvoltarea ei specifică, cari tóte reclamă cu insistenţă susţinerea acestei autonomii. Prin fapta acésta poporul român se simte vătĕmat în drepturile sale istoricé şi naţionale; pentru-că:

„a) Uniunea s'a enumţat fără participarea românilor într'o formă corĕspunḑĕtóre numĕrului şi însemnătăţii lor în acéstă ţară, — şi încă s'a enunţat printr'o dietă, care îşi avea representanţii sĕi pe basa legilor electorale din 1790—1791 şi a legilor din 1848, adecă pe basa legilor din timpul întunecosului feudalism ş. a.“

Mai departe, tot în acea publcaţie, respective în alineatele 3 şi 4 — adecă dela şirul 24 pănă la şirul 31 — de pe pagina 3 a memoriului, se cuprind următórele espresiuni, cari în aceeaşi traducere autorisată sună:

„b) Vătămat se simte, de altă parte poporul român prin acéstă uniune, pentru-că acéstă faptă a pregătit efectuirea fusiunei, fără eonsiderarea legilor, cari garantéză autonomia acestei ţĕri.

„Uniunea şi realisarea ei prin articolul de lege 43 din 1868, sunt negarea adevĕrată a tuturor drepturilor poporului român. care popor prin mjoritatea lui absolută forméză vechia Transilvaniă, precum şi ignorarea tuturor acelor legi fundamentale cari garantéză autonomia Principatului; sunt înlăturarea totală a elementului român şi o nedreptate atât din punct de vedere legislativ şi juridic, cât şi din punct de vedere politic“.

Aserţiunile şi espresiunile citate mai sus, cari se cuprind în numitul Memoriu, — mai ales însĕ acelea în cari se susţine: că „autonomia Transilvaniei a fost nimicită, prin uniune nedréptă, într'o formă nedréptă, contrară dreptului public şi drepturilor eiementelor libere, cari constituesc Transilvania“; şi că prin uniune, „poporul român se simte vătĕmat în drepturile lui istorice şi naţionale, pentru-că uniunea s'a enunţat fără ca românii sĕ fi participat într'o formă corĕspunḑĕtópe nuumĕrului şi însĕmnătăţii lor în acéstă ţéră“, — şi s'a enunţat, după cuvintele Memorandului. „printr'o dietă, care îşi avea redresentanţii sĕi pe basa legilor electorale din 1790—1791“, adecă „pe basa legilor din timpul întunecosului feudalism“; — şi în fine, acea espunere a Memorandului, în care se susţine: că „uniunea şi realisarea ei prin art. de lege 43 din 1868 este o nedreptate atât din punct de vedere legislativ şi juridic, cât şi din punct de vedere politic“, cuprind în sine negarea valabilităţii şi puterii obligătóre a articulelor de

---

Lucian, dar el nu mai era la mine! O lacremi mărturisiţi voi durerea mea!...

La masa cea de pétră din grădină şedea Lucian, cu capul desvĕlit, cu pĕru-i negru sĕ juca îndĕrĕtnic vêntul şi îi acoperea fruntea albă şi înţeléptă.... astfel obicinuia sĕse adêncéscă în meditaţiuni, căci era învĕţat prietinul meu Lucian, de uşor nu-i puteai afla sémĕn, luase deja doctoratul şi era iubit ori unde. Şi ce medita el? Cu ochii mici lucinḑi sinistru ca douĕ steluţe, ce lucesc tremurătóre printre norii purtători de furtună, privea ţintă la plopul uriaş de lângă sine, din care îi ploua frunze în pĕrul resfirat. Gândia Lucian, ah gândia gândiri nebune...

Deodată ca cuprins de un spasm lăuntric îşi făcu trei cruci, apoi întinse mâna tremurândă după vióra sa, ce o avea pe masa de pétră şi giurul îndată resună de o melodie blândă, de o doină ce'ţi făcea inima sĕ se topéscă de jale şi ochii sĕ se umple de lacremi arḑĕtóre, o doină, ce pare a fi cântată de însuşi Barbul-Lăutariul, de un măestru genial. Din ochii lui cufundaţi în lacremi ca bobul, curgeau şiruri şi peste faţa lui veştejită pe vióra ce plângea cu el. Plângea grădina întrégă, plângeam eu, stând în portiţă, plângeam, căci îmi perdusem prietinul, îmi perdusem tot...

„Luciane, Luciane!“ strigai eu apropiindu-mĕ de el. Punêndu-şi vióra la o parte întrebă;

„Cine mĕ chémă? Tu esci Esculap, urîtul érăşi vii la mine, o dute, aici nu-i laborator de anatomie, dute, dute de aici!“ Imi făcu semn respingĕtor ca sĕ mĕ depărtez.

„Luciane, vină-ţi în fire, Luciane şi veḑi, că nu sunt Esculap ci prietenul tĕu iubit!“

„Ha, ha, nu mĕ face sĕ rîd, cine va mai crede în prieteni, astăḑi toţi îmi sunt duşmani, toţi mĕ urmăresc; veḑi apa aceea din fundul grădinei ea este otrăvita pentru mine de astfel de prietini, veḑi tufişul de alun, acolo e ascunsă o cétă de duşmani şi îi reţin numai cu vióra şi făcêndu-mi cruci, — o fugi, că şi tu esti din céta acelora!“

„Dorin?“ şoptì el, „tu esci Dorin şi n'ai murit încă, şi tu iubite vii sĕ mori cu mine... Ah vin sĕ te sărut Dorine!“... în ochii lui sclipia o lumină nouă şi ca în ḑile de fericire mĕ strînse călduros la pept şi mĕ sărutà... A fost acesta un moment lucid provocat prin auḑul numelui meu, pe care el atât de des l'a pronunţat. Dar momentul a fost scurt!

„Vin la tine Luciane, dar nu ca sĕ murim ci sĕ-ţi redau viéţă!“ îi respunsei desfăcêndu-mĕ din braţele lui.

„Stai sĕ-ţi cânt un cântec vechiu“, îmi ḑise el şi devenì din ce în ce mai tulbure.

„Auḑi colo în apropiere cântă Linos şi sĕ nisuesce a dobêndì întâetate!? Auḑi nemernicul, sĕ învingă el pe un ḑeu ca mine, pe Apolon, — ei judecă drept rege, cine cântă mai melodic, eu sau el“?

— „Vină-ţi în ori Luciane, e echoul ce reproduce cântecul tĕu şi nu e nici un Linos!“ îi respunsei eu, dar el scârţaia grozav şi distona mereu, cântecul nu mai sĕmĕna cu cel dintâi.

„Mĕ învinge Linos, ah! şi eu voiu nebunì de mânie, căci nu mi sunt strunele bune“.. şi buzele îi tremurau în iritaţiune. Apoi în estaz de furie luà vióra şi o trântì cu putere de masa cea de pétră . . . .

„Ah! organele's sfărmate
Şi măestrul e nebun!..

. . . .

Şi l'am perdut de tot pe Lucian, atunci am povestit cu el pe urmă! Deci sunt trist, sunt fórte trist adese şi aş tot plânge, durerea'n lacrămi mi-aşi preface, în lac de lacrămi mi-aşi scălda obrazi-mi de dureri învăpăiaţi şi m'aşi tot duce, duce....

5 Noembre, 1893.

(Va urma.)

lege despre uniune, sau despre încorporarea Ardélului, în înțeles mai strins, la Ungaria adecă a art. de lege I din 1848, din Ardél, și VII ex 1848 din Pojun, respective din Ungaria, precum și a articulului de lege 43 din 1868 despre intrarea în vigóre a legilor pentru uniune.

Este atacată în espunerile și espresiunile de mai sus valabilitatea și puterea obligătóre a numitelor legi mai ales prin aceea, că după înțelesul lor lămurit, legea despre uniune numai atunci ar fi putut fi adusă în mod valabil, dacă în dieta ardelénă din 1848, ar fi fost representați locuitorii români din Ardél în mĕsură corĕspundĕtóre preponderanței lor numerice și pretinsei lor însemnătăți, și dacă ei ar fi luat parte la aducerea legii despre uniune.

De óre ce însĕ în dieta acésta ardelénă din 1848, poporațiunea română din Ardél n'a fost representată, ér dieta a fost alcătuită pe basa legilor de drept public din 1790/91 — după Memorand, legea despre uniune nici n'a putut sĕ se aducă în mod valabil. De aici urméză că dacă legea acésta n'a fost adusă în mod valabil, ea nici nu e valabilă, — ér fiind nevalabilă, nu póte avé nici putere obligătóre.

§ 173 din codicele penale ḑice: că acela comite delict de agitare contra legii, și este a se pedepsi cu închisóre de stat până la cinci ani, care atacă puterea obligătóre a legii în modul prevĕḑut în § 171 adecă: în public sau prin espunerea la privirea publică, în vre-o adunare. cu cuvêntul, sau prin rĕspândirea de tipăritură, scriere, tablouri.

Cumcă în Memorand a fost atacată o lege fundamentală a patriei nóstre, adecă valabilitatea articolelor de lege despre uniune din 1848, acésta este arĕtat deja în cele de mai sus. — Pentru a constata fapta de delict de agitațiune circumscrisă în § 173 din codicele penal, mai trebue arĕtat numai aceea: că în care mod, cuprins în § 171 al legii penale, s'a făcut atacarea puterii obligătóre a legilor despre uniune? Spre scopul acesta me provoc la acea faptă constatată: că în casul de față, atacarea valabilității și a puterii obligătóre a legilor despre uniune, s'a întêmplat în Memorandul român, devenit cunoscut, prin rĕspândirea tipăriturei indicată mai sus.

(Va urma).

Noutăți.

Deputați congresuali mireni au mai fost aleși în: Cercul V. Deva Dr. Ioan Mihu adv. Orĕștie;

cercul VI. Hațeg, Ambrosiu Bârsan, primariu, Hațeg;

cercul VII. Ilia, Alecsiu Olariu, adv. Deva;

cercul VIII. Geógiu, Petru Pipoș, jude la tabla reg. în pens. în Cluș.

cercul X. Câmpeni, Dr. Vasiliu Preda, adv. Câmpeni;

cercul XII. Cluș, Dr. Iosif Gall, membru al casei magnaților în Budapesta;

cercul XIII Solnoc, Dr. Nicolau Olariu, adv. Sibiiu;

cercul XIV. Bistrița, Dr. Emilian Popescu, prof. sem. suplent în Sibiiu;

cercul XV. Têrnava, Georgiu Dima, prof. sem. în Sibiiu;

cercul XVI. Sighișóra, Ioan Șandru. ases sedr. orf. Sighișóra;

cercul XVII. Treiscaune, Valeriu Bologa, dirig. fil. Albina în Brașov;

cercul XVIII. Brașov, Ioan Lenger, secret. cons. în Arad;

cercul XX. Făgăraș, Ioan Turcu, prot. not. comit. în Făgăraș.

* * *

Bal. Balul reuniunei femeilor române din Sibiiu sĕ va ține la 17 Ianuariu n, 1894 și nu la 27 Ianuariu, după cum sĕ anunțase.

* * *

Producțiune Dilentații români din loc vor arangia Sâmbătă în 30 Dacembre n. în restaurantul „Panchiewitz“, o producțiune musicală, la care prin acésta sĕ învită publicul român.

* * *

Sciri militare. Maj. Sa s'a îndurat a numí oficeri în reservă cu rangul dela 1 Ianuariu 1894 la infanterie: Victor Forfotă, la 31. reg; Ioan Banian'iu, la 96. reg; Teodor Scațel la 93. reg; Victor Branisce la 31 reg; Dionisiu Balosu la 51 reg; George Stefanovici la 86 reg; Petru Pența la 83 reg; Ioan Balmoș la 41 reg; Aurel Polacu la 97 reg; Anton Șesan la 41 reg; Macarie Totoiescul la 41 reg; Iosif Holenia la 67 reg: Grigorie Retezar la 31 reg; Iuliu Husa la 43 reg; George Vodă la 43 reg; Ioan Adamovici la 83 reg; David Rubin la 57 reg; Corneliu Comănescu la 2 reg; Ioan Popovici la 61 reg; Emanuil Gal la 29 reg; Iosif Diamant la 19 reg; Ioan Moldan la 73 reg; Andreiu Popa la 2 reg; Iuliu Balcu de Bistra la 83 reg; Ioan Semotan la 11 reg; Ioan Iacob la 71 reg; Mateiu Lucsu la 81 reg; la vênători: Onisifor Beju la 23; la artilerie: Anton Pușcariiu la 12 reg; Iuliu Tițe la 2 reg, Alecsand'u Buga la 1 reg; Iuliu Luria la 4 reg; Iosif Marcu la 4 reg; Severin Bumbac la 2 reg; și la cavalerie Andreiu Brașovean la 2 reg;

* * *

Frumóse daruri pentru scólă. Din Satulung (Săcele) primesce „Gaz. Trans.“ spre publicare următórea mulțămită publică loc: „Dl Petru Pană, mare proprietar în Brăila, a eternisat memoria părinților și a iubitei sale soții prin dăruirea sumei de 1000 franci pentru scóla nóstră, ér domnii I Sasu și G Nistor, comercianți în Brăila, au asigurat fondul scólei nóstre, cât timp vor fi în viétă, cu suma de 25 fl. la an.

* * *

Datoria publică a României. Ministrul de finance a depus în camera proectul de budget al datoriei publice pe eaercițiul 1894—1895. Acest budget se presinta cu un total de franci 69.896 175—45, adecă cu un spor de fr. 1.760.881—88 asupra budgetului anului curent 1893—1894.

Acest spor provine în mare parte din înscrierea în budget a anuității imprumutului ce se va contracta în anul viilor 1894 pentru continuarea lucrărilor estra ordinare deja începute, și care a evaluat a fi de 20.000.000 franci, reclamand o anuitate de 1.200.000 franci. Restul sporului până la concurența sumei de 1.790.881 franci ce datoresce variațiunilor tabelelor de amortisare și diferinței de anuitați ce resulta din contractarea împrumutului de 50 milióne în loc de 45.000.000 cât se proectase la început.

* * *

Palatin al Ungariei. După cum spune „Pesti Napló,“ Maiestea Sa va numì palatin pe archiducele Iosif. Numita fóie primesce cu suprindere acéstă scire și n'are nimic contra, decât observarea, că palatinul nu are sĕ se numescă de rege, ci sĕ se alégă de dietă.

* * *

Helada sub tutelă. Cetim în „Curieriul Financiar“. Camera elină a votat suspendarea plăței datoriei publice, autorisarea de a se plătí cupónele scăḑute și cele cu scadența de Ianuariu cu 30 la sută și întregul arangiament ce guvernul grec a pregătit pentru despoiarea creditorilor.

In urma acestui vot, ministerul Germaniei, Angliei și Franciei din Athena au protestat contra acestei hotarîri, care desființéză tóte amanetele afectate la împrumuturi esterne. Acțiunea diplomatică deci a început pentru apărarea creditorilor și punerea Helladei sub tutelă financiară a Europei este lucru hotărît.

Sórtea acésta Grecia a bine meritat'o. De doi ani de ḑile, guvernele din Athena nu tac, decât sĕ înșele poporul și străinătatea cu tot felul de programe financiare în scopul de-a ascunde o situațiune imorală și a face nóuĕ victime.

Starea acésta de lucruri trebuia sĕ aibă un sfêrșit, și acest sfârșit este desnodământul fatal, ce se vede astăḑi.

Noi am prevestit acest desnodământ, ḑiarele grecesci și guvernele din Athena, cari s'au sucedat în cursul acestor din urmă doi ani, ne-au rĕspuns cu înjurii fórte triviale la adresa directorului nostru și întregei românii. Astăḑi camera și guvernul grec proclamă singuri starea de bancrută. Ce mai rămêne din înjuriile lor și ce mai rĕmâne grecilor de făcut? Nimic, decât sĕ-și puie cenușe în cap și sĕ asculte, cum creditorii, pe care i-a despoiat, le strigă: Ellada desonorată; Grecia nu se mai póte guverna singură!

* * *

Pohod na Sibir! In iérna acésta vor fi trimiși la Siberia nici mai mult, nici mai puțin de 15.000 arestați și condamnați pentru delicte politice, sau crime ordinare. In numĕrul acesta nu sunt socotiți copii și femeile, căci astfel s'ar ridica la 20.000. Condamnații sunt împărțiți în 32 grupuri adunați la Moscova din tóte închisorile imperiului. Ei vor trece prin Nijni-Novgorod, Perm și Tyunem în Siberia, unde vor muri sigur fără sĕ-și mai revadă patria și locul natal.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Geógiul de sus, în Dec. 1893.

Dle redactor! Cu multă îndignațiune prind condeiul ca în puține cuvinte sĕ pun sub ochii cetitorilor „Tel. Rom.“ trista și rușinósa stare de lucruri din comuna nóstră Geógiul de sus, care stare cred, că nu are părereche și carea numai acelor ómeni pretinși conducĕtori ai comunei, cari trăesc de pe spinarea poporului, se póte atribuí.

Nici odată comuna nóstră nu a fost așa de slab condusă ca în ḑiua de astăḑi, și acésta, căci spre rușinea geogenilor suntem „împodobiți“ cu nesce preoți fără autoritate și fără tragere de inimă cătră popor.

Acesti preoți slabi n'au avut atâta cutezanță, atâta autoritate și atâta tărie ca bizuindu-și interesele lor egoistice, sĕ se unéscă în cugete și în simțiri, ca în interesul bine priceput și onórea atât a lor cât și a poporului încredințat conducerii lor sĕ nu realégă de primariu un jidan strĕin de interesele poporului român, strĕin de némul și credința némului nostru; pe unul carele împreună cu contrarii nostri lucră contra intereselor poporului nostru și în special lucră la subminarea nóstră a geogenilor.

Pe când toți fruntașii nostri români lucră pentru a se scăpa de astfeliu de neghine păgubitóre pentru oricare popor, până atunci preoții și cu alți sĕraci cu duhul din Geógiu, nu dau cel mai mic semn de viață în acéstă direcțiune; ba ce e mai mult, ca se premérgă cu trist esemplu înaintea poporului, în ḑilele trecute au urmat neînfrântului și rușinatului bold de a și umplea capetele din irodescul aldămaș, dat de jidov, pentru că l'a ales de primar comunal.

Ce ar ḑice părinții nostri, cari prin faptele lor vrednice de urmat față de scólă și biserică au dovedit, că numai cinstea și binele poporului românesc l'au voit, ce ar ḑice, — ḑic, când s'ar scula și ar vedé că în fruntea comunei nóstre curat românesci stă ca primariu un jidov, care ar trebui se apere interesele scólei și ale bisericei, cari sunt cele mai cardinale interese pentru poporul nostru?

Ce vor ḑice fiii și nepoții nostri, când vor da de négra pagină din istoricul comunei nóstre, când vor vedé adecă că conducĕtorii de astăḑi pentru interese egoistice și-aŭ trădat némul subscriind un protocol scris în limbă strĕină, în care apróbă alegerea cu aclamațiune a unui jidov, care desigur că nu lucră în interesul poporului român.

Cred, că ori care om cu mintea sănĕtósă, judecând serios asupra blamatului act sĕvêrșit în Geógiu, vor vení la conclusiunea, că la noi nu se află afară de jidov nici un om de dai dómne, sau fruntașii satului nu stau la înălțimea chemării lor.

Acestora îmi permit a pune o modestă întrebare și adecă:

Atât preoții cât și alți sĕraci cu duhul cari au subscris unguresculprotocol, în care apróbă pe jidov de primariu și cari au luat parte la „aldămașul“ cel jidovesc, — miar plăcé sĕ-mi spună că merită se se mai numere între ómenii cu simțeminte românesci și cu mintea sĕnătóse?

Eu cred, că nu, și pagubă, că geogenii avem astfel de fruntași „conducĕtori“, de cari trebuie sĕ ne scuturăm cât mai curênd.

Un geogean.

Proiectul de lege despre dreptul matrimonial.

(Urmare.)

§ 125. In casul dispozițiunii separarei de masă și de pat dispune judecătorul asupra asigurării și întreținerii copiilor comuni minoreni, precum și a femeii, asemenea și asupra împrejurării, ca sĕ i se predee acesteia obiectele necesare; el póte modera întreținerea femeii conform raporturilor de avere și de câștig a soțului, ba póte chiar sĕ elibereze pe bărbat dela împlinirea acesteia.

§ 126. Acel tată sau acea mamă, cărora nu compete dreptul de educațiune, pot conveni cu copii lor și sĕ controleze educațiunea acestora.

Modul convenirii o stabilesce la cas de lipsă autoritatea de tutelă, care póte chiar esclude convenirea la interesul vĕdit al copiilor.

Capitolul al șéselea.

Despărțirea de pat și de masă.

§ 127. In casuri de acelea, când căsătoria se póte desface după legile actuale, soții pot sĕ céră în loc de divorț despărțirea de pat și de masă.

Câtă vreme tribunalul n'a adus sentența în acest proces, pîrîtorul își póte schimba pîra de despărțire în pîră de divorț.

§ 128. §§-ii 96—109, 112—115, 118—120 și 123—126 trebue aplicați potrivit la despărțirea de pat și de masă.

In privința raporturilor de drept de proprietate, despărțirea de pat și de masă e egală cu divorțul.

§ 129. Soții despărțiți prin lege de pat și de masă pot sĕ se împreune ori și când.

Din momentul împreunării soților încétă consecențele de drept ale despărțirii de pat și de masă.

§ 130. Dacă soții nu s'au împreunat ér și despărțirea de pat și de masă a durat doi ani computați dela întrarea în vigóre a sentenței, în casul acesta fiecare dintre soți póte cere, ca judele sĕ schimbe sentența privitóre la despărțirea de pat și de masă în sentență de divorț.

Capitolul al șeptelea

Căsătoriile încheiate în strĕinătate și căsătoriții strĕini.

§ 131. Legalitatea căsătoriilor încheiate în strĕinătate e a se judeca în privința etății și capabilității de acțiune pentru fiecare dintre soți după legile patriei sale, în alte privințe însĕ după legile patriei ambilor soți, dacă cumva acesteia nu ordinéză aplicarea a unei alte legi sau dacă legea actuală nu dispune altfel.

§ 132. Dacă un supus ungar de secs bărbătesc se căsătoresce cu o persónă de secs femeiesc din altă țéră în străinătate sau aici, legalitatea acestei căsătorii, afară de etatea și capabilitatea de acțiune a femeii, se va judeca după legile unguresci.

§ 133. Supusi unguri, dacă încheie chiar și în străinătate o căsătorie, sunt îndatoriți a observa §§ ii 18—31 si § 147 ai tegii de față.

§ 134. La căsătoriile încheiate în strĕinătate §§-ii 15, 16 și 17 ai acestei legi trebue aplicați și asupra străinilor.

In altele dispozițiile §-lui 131 sunt normative și pentru căsătoria încheiată în străinatate a soților streini (§ 51.)

(Va urma).

Loterie.

Miercuri în 27 Decembre n. 1893.

Sibiiu: 72 49 36 22 38

Nr. 774—1893 [239] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan din parochia Mihalţ, protopresbiteratul Albei-Iuliei, pe lângă neputinciosul paroch Ioan Patachi de acolo se scrie concurs în urma resoluţiunei Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 10 August 1893 No. 5498 B., cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele parochiali dau suma de 470 fl. din carea jumĕtate compete capelanului.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Alba-Iulia, 1 Octobre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Albei-Iuliei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan,
administr. protopresb.

Nr. 408 [241] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch, în parochia vacantă de clasa a III a Frata-magiară, protopresbiteratul Turdei, pe basa încuviinţărei Venerabilului Consistoriu din 2 Novembre a. c. Nr. 6559 B., prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 253 fl v. a.

Concurenţii au aşi aşterne suplicele instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat per Gyéres în Agârbiciu (Egerbegy).

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Agârbiciu, 30 Novembre, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdei.

Petru Roşca,
protopresb.

Nr. 29 [240] 3—3

CONCURS.

Pe basa încuviinţărei Preaveneratului Consistoriu achidiecesan dela 8 Decembre 1892 Nr. 7939/B, pentru ocuparea postului de paroch în comuna bisericéscă de a III clasă Şoimuşul-român cu filiile Seleuşul săsesc şi Zagor, protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiului, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 525 fl 50 cr. v. a. — Informaţiuni mai ample sĕ pot lua dela comitetul parochial din loc sau dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Concurenţii vor asterne petiţiunile lor, instruite în înţelesul legilor în vigóre până la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Mureş Oşorheiu 16 Febr. 1893.

In conţelegere cu comitetul parochial din Şoimuşul român.

Oficiul protopresbiteral gr or. al Murĕş-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu, m. p
protopresb.

Nr. 649/893 [244] 2—3

Citaţiune edictală.

Nicolae Homorozén din Cohalm, legiuitul bărbat al Mariei Bârsan din Cohalm, carele a părăsit cu necredinţă pe muerea lui legiuită de 5 ani de ḑile, fără a se sci locul aflărei lui, este prin acésta citat, că în termin de 6 luni de ḑile dela prima publicare a acestora în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorţial urḑit contra lui din partea muerei sale, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Cahalm, 6 Novembre, 1893.

Oficiul protopesc gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea.
protopresb.

Szám 4979—893 polg. [238] 3—3

Hirdetmény.

A Glogoveczi erdő és legelö elkülönitési ügyben, az érdemleges tárgyalásra határ napul 1894 évi Ianuár hó 15 napjának d. e. 8 órája a Glogoveczi község házához kitüzetvén, arra minden érdekelt felet anal idézek meg, hogy bárki meg nem jelenése a tàrgyalás akadályául nem szolgál, és hogy a meg nem jelent felek a megjelent felek elö adàsahoz járultaknak fognak tekintteni.

Erzsébetvároson 1893 évi November hó 23 n.

A kir. törvényszék.

Iency Károly,
eljáró biró.

Univers. medic
Dr. Henrich König,
medic specialist pentru **Obstretică (moşit), pentru bóle de femei, de copii, de piele şi morburi secsuale.** [234] 6—6

Ordinéză de nou: pentru femei dela órele 10—12, pentru bărbaţi dela órele 12—1 de ḑi.
Strada Morii Nr. 4, catul 1.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghirbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluş. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriş	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vinţul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuş. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaş	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copşa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.18	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaş	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighişóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Haşfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de persóne	—	9.03	1.15	Apaţa	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16		Tren accelerat	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—			10.25	2.09	sos. Braşov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiş	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15		4.45	7.40	—	8.50	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	2.24	11.34	7.10	pl. Copşa-mică sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
—	—	2.51	12.01	7.43	Şeica mare	9.05	11.40	5.59	—	—
—	—	3.27	12.37	8.27	Lómneş	8.33	11.09	5.32	—	—
—	—	3.53	1.03	8.59	Ocna	8.09	10.43	5.09	—	—
—	—	4.16	1.26	9.23	sos. Sibiiu pl.	7.44	10.17	4.49	--	--
—	—	4.36	1.40	—	pl. sos.	7.28	8.30	—	—	—
—	—	4.49	1.54	—	Şelimber	7.16	8.17	—	—	—
—	—	5.04	2.10	—	Veştem	7.01	8.00	—	—	—
—	—	5.26	2.39	—	Tălmaciu	6.42	7.39	—	—	—
—	—	5.42	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	7.11	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	6.51	—	--	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacui inf.	5.28	6.15	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	5.04	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	4.55	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	4.27	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	4.17	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	4.01	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	3.31	4.05	—	--	—

Budapesta — Arad — Teiuş

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.30	2.34	5.46						
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaţ	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliş	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborşin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕştia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Şibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vinţul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos. Teiuş pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orşova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timişóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5 07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeş	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	—	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea — Oşorheiu — Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoş	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oşorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	9.50		Simeria		5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08		Cerna		5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32		Hunedóra		4.50	9.38	2.30	8.—

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		Braşov	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	6.40		Covasna	5.46	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	7.26		Kezdi-Oşorheiu	5.—	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	7.21	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
6·65	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane,

Nr. 139 Sibiiu, Sâmbătă 18/30 Decembre 1893. Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

pare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
entru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
entru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
entru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 7528 Scol.

Notificare oficială.

In decursul lunei Decembre a. c. a eşí de sub tipariu sub titlul: „Ta-itók jogai és kötelességei“ un op lucrat de inspectorul adjunct de scóle din comitatul Coşocna, Dr. Michail Szabó, în care vor fi cuprinse drepturile şi datorinţele învĕţătorilor cu considerare la legile şi ordinaţiunile emanate dela 1868 încóce.

Procurarea se face de-adreptul la autor (Cluş, inspectoratul regesc de scóle) cu preţul de 2 fl.

Fiind-că cartea acésta e menită a împlea un gol simţit cu deosebire de învĕţători şi de susţinătorii scólelor, se atrage asupra ei atenţiunea acestora.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută în 25 Noembre, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. $\frac{\text{7647 cons. Plen.}}{\text{1014 protopr.}}$ 1893

Cerculariu

către toţi p. t. domni membrii clericali şi mireni, ordinari şi estraordinari ai sinodului protopresbiteral gr. or. din protopresbiteratul Mediaşului.

La onorifica însărcinare ce am primit din partea Preavenerabilului consistoriu archiediecesan prin mandatul ddto 27 Novembre a. c. Nr. 7647 Plen. de a conduce în calitate de comisariu consistorial actul alegerei de protopresbiter al Mediaşului, am constatat împreună cu comitetul protopresbiteral în şedinţa de astăḑi cualificaţiunea concurenţilor şi am combinat lista de candidare conform §lui 14 din regulamentul congresual pentru procedura la alegerea de protopresbiter.

După-ce a întrat şi votul colectiv al sinodului parochiei centrale, în temeiul regulementului suscitat § 15 şi conform prescriselor statutului organic § 51 în combinarea cu § 42, am onóre a convoca sinodul protopresbiteral electoral la locul central în oraşul Mediaş, pe ḑiua de 28 Decembre st. v. a. c. la 11 óre a. m în localitatea scólei nóstre confesionale de aici, după celebrarea serviciului cu chemarea sântului Duch în biserica parochială gr. or. din acésta localitate la care sunt invitaţi a participa toţi membrii sinodului.

Mediaş, în 14 Decembre, 1893.

Comisariul consistorial
Ioan Papiu, m. p.
protopresb.

La Nr. 8056 Pl.

Cerculariu

către onorabilii membri ordinari şi estraordinari ai sinodului protopresbiteral al tractului Devei pentru alegerea de protopresbiter.

Fiind denumit prin decretul venerabilului consistoriu archidiecesan din 27 Novembre a. c. Nr. 7648 Pl. comisariu consistorial pentru actul alegerii de protopresbiter în tractul Devei, şi avênd sĕ urmez în acésta misiune conform normelor din vigóre şi instrucţiunilor speciale primite cu ordinul aceluiaş venerabil consistoriu din 13 a curentei Nr. 8056 Pl. — convoc prin cerculariul present sinodul protopresbiteral estraordinariu al tractului Devei pe Joi în 30 Decembre a. c. stilul vechiu, la 11 óre antemeridiane în edificiul scólei ortodocse din Deva, pentru actul alegerii de protopresbiter, în care ḑi se va ţiné înainte de óra indicată sânta liturgie în biserica parochială de acolo, cu chemarea Duchului sânt; totdeodată prin trimiterea acestui cerculariu fac cuvenita invitare tuturor onorabililor membri ordinari şi estraordinari ai sinodului protopresbiteral electoral, ca la timpul indicat sĕ participe în numĕr complet atât la ritualele premergătóre, cât şi la însuş sinodul electoral.

Sibiiu, 14 Decembre, 1893,

Nicanor Frateşiu m. p.,
protosincel archiepiscopesc,
asesor şi comisariu consistorial.

Nr. $\frac{\text{7649 cons. Plen.}}{\text{1016 protopr.}}$ 1893.

Cerculariu

către toţi p. t. Domni membrii clericali şi mireni, ordinari şi estraordinari ai sinodului puotopresbiteral gr. or. din protopresbiteratul Haţegului.

Avênd în vedere greutatea, cu care se pune în mişcare aparatul organismului din un protopresbiterat la începutul unui period nou de trei ani, la însărcinarea Preavenerabilului consistoriu archidiecesan ddto 27 Novembre a. c. Nr. 7649 Plen. de a conduce alegerea de protopresbiter al Haţegului încă în decursul anului curent, după-ce am constatat împreună cu comitetul protopresbiteral în şedinţa de astăḑi cualificaţiunea concurenţilor, şi am compus şi stabilit lista de candidare după normele rregulamentului congresual pentru procedura la alegerea de protopresbiter § 14 şi după-ce am primit votul colectiv al sinodului parochiei centrale, spre finalisarea actului electoral, în temeiul §§ lor 15 şi 16 din regulamentul congresual citat mai sus, şi în consonanţă cu prescrisele statului organic § 51 combinat cu § 42, am onóre a convoca sinodul protopresbiteral electoral al protopresbiteratului Haţeg la locul central în oraşul Haţeg pe Joi în 30 Decembre st, v. la 11 óre a. m., în lolocalitatea oficiului prot. după celebrarea sântei liturgii cu chemarea sântului Duch în biserica parochială gr. or. din acéstă localitate, la care sunt invitaţi a participa toţi membrii sinodului.

Haţeg, în 16 Decembre, 1893.

Comisariul consistorial
Ioan Papiu m. p.,
protopresb.

Limba magiară în scólele nóstre de pe Ţara-Oltului.

Nu sunt îndestuliţi inspectorii scolari şi administraţia de prin comitate cu progresul limbii magiare în scólele nóstre poporale. Nu sunt îndestuliţi, căci ei ar fi asteptat, că de când s'a introdus limba magiară ca studiu obligător în scóle, sĕ se vadă atâta progres, ca cel puţin generaţia tineră sĕ vorbéscă mai mult ungurescе, decât limba sa maternă, ceea-ce nu s'a întêmplat şi nici nu sĕ va întêmpla nici-odată. Ministrul de culte încă a aflat acésta, ba din datele statistice ale învĕţămêntului poporal a descoperit faptul, că din 25,505 de învĕţători, 1601 n'au posedat limba magiară în aşa mĕsură, ca sĕ o pótă propune în scólă, precum şi alte neajunsuri cu privire la limba magiară. Astfel a esmis în 25 Septembre a. c. o circulară către comitetele administrative de prin comitate, provocându-le sĕ controleze strict propunerea obligătóre a limbei magiare şi sĕ-i raporteze despre cele întreprinse.

In urma acestui circular am vĕḑut, că comisiunile administrative de prin comitate, la propunerea inspectorilor, au luat mĕsuri aspre, amenintând pe învĕţătorii, cari nu sciu bine ungurescе, — în unele comitate, precum în Bihor, în numĕr de preste 100, — cu suspensiune, dacă în anumit timp nu vor sci perfect limba statului;

Pe urmele aceste a călcat şi comitatul Făgăraşului, şi comitetul administrativ, pe basa raportului inspectorului reg. în un conclus luat în sedinţa sa din 9 Decembre a. c. a numit acele scóle confesionale şi grăniţeresci din comitat, la cari nu s'a aflat spor corespunḑător în limba magiară şi a înşirat şi învĕţătorii, cari nu sciu destul de bine ungurescе, făcênd despre tóte aceste arĕtare la forurile scolare superióre, cu provocare de-a lua ele mĕsuri, ca lipsele arĕtate sĕ se delăture.

Comitatul Făgăraşului însĕ, respective acum comitetul administrativ, sfătos ca totdéuna, înainte de a întra în specialităţi, a compus o instrucţiune din 7 puncte — 7 porunci — pentru autorităţile superióre, şi privitóre în general la tóte scólele nemagiare „pen-

---

FOIŢA.

PORTRETE

de Ilarie Chendi.

(Urmare).

III.

Mort!

> „Dintre ḑeităţi singură mórtea nu primesce cadouri; nici prin jertfe nici prin daruri nu poţi dobêndi dela ea nici baremi o cirtă din viéţă; nici altar, nici cântec de laudă nu ajută; ea singură nu póte fi sedusă!“
>
> Eschil, Fragm. 177.

Idealistul filosof Platon, marele elev a lui Socrate, mânecând dela vechea credinţă despre migraţiunea sufletelor după mórte în Hades, afirmă, că ori ce lucru din natură îşi are şie-şi opus un alt lucru, viéţa stă în oposiţie cu mórtea, căci tot ce sĕ nasce pre pămêut trebue sĕ şi móră; adormirei este opusă deşteptarea şi per analogiam tot ce móre trebue sĕ şi reînvieze, căci altfel mórtea ar înghiţi tóte şi nimic n'ar mai esista.

Astfel vedem idea despre nemurirea sufletului şi despre a doua înviere respândită de o scólă întrégă de filosofi păgâni, vedem, că mórtea nu este altceva decât despărţirea pe un timp a sufletului de corp, numai o distrugere a organelor fisice, şi condamnând ideile materialistilor în frunte cu tatăl lor, cu Democrit, care consideră şi sufletul de un organ fisic compus din o calitate fină de atomi, trebue sĕ ne îmbucure ideea nemurirei.

Convieţuirea sufletului şi a corpului o numim viéţă, ceeace nu însemnéză alt ceva decât o muncă, o alergare, o luptă pentru subsistinţă în înţeles comun, pentru fericire în înţeles ideal, sublim. Da, fericirea este ţinta ideală şi supremă, prefiptă în depărtare mare, după ea alergând cu toţii, cei mai mulţi cad osteniţi la pămênt, fără de a o zări baremi, şi puţini de tot îi vin aprópe. Natural că nu înţeleg aci fericirea în plăceri, căci asta ar însemna a fi de acord cu părerile sensualistilor, începênd dela Protagoras şi rĕsfĕţatul Aristip din Cyrene. Inţeleg însĕ fericirea aşa cum o definesce părintele Ambrosiu:

„Unii filosofi ţin viéţa mai fericită când e lipsită de jale, alţii când e plină de plăceri. Sânta scriptură însĕ — şi asta e cea mai adevĕrată părere — pune fericirea în adevĕrata cunoscinţă de Dḑeu“. *)

Fericirea constă deci în adevĕrata cunoscinţă de Dḑeu, dar la cunoscinţa acésta şi numai relativă, despre carea mult sĕ scrie dar puţin sĕ crede, ajung de tot puţini, ér la cea absolută pot ḑice, că nime. Şi împrejurarea acésta reală, faptul că munca nóstră este zadarnică şi reducĕtóre la liman ne face pe mulţi sĕ plecăm capul supĕraţi înaintea tainei, ce ne ascunde cu vĕl nestraveziu fericirea, ba uneori chiar sĕ şi desperăm!

Astfel vedem o sumedenie de ómeni srăind în nedumeriri, fără de aş sci scopul. misiunei esistenţei lor; nemulţămiţi cu sórtea îşi blastĕmă nascerea — este clasa pesimistilor, la care fac alusiune! E mare numĕrul acelora, cari susţin că viéţa e numai un vis şi şi acela plin de desamăgiri şi lipsit de farmec şi în credinţa acésta îi întăresc pe ei multele lovituri, neîndreptăţiri, nefericiri, ce le îndură în familie, în mediul sĕu în poporul, din care fac parte.

Durerea de a vedea pe unii fără merit, urcând scara norocului, ér pe alţii căḑênd repede ca unicii meteori la pămênt, gelosia, de a vedé înălţaţi ómeni ţie inferiori, ér tu sĕ fi silit de împregiurările fatale de a te mişca pe un teren mic şi tinos, te face pesimist chiar şi atunci, când esti înzestrat cu o fire mult-puţin ideală. Ba ai puté ḑice, că pesimismul este numai o urmare a idealurilor neîmplinite, a vederilor mai înalte, cărora atât de des le caḑi jertfă, a decepţiunilor nesfĕrşite, de cari bâjbăie lumea.

Astorfel de ómeni apoi viéţa le este un chin, visul acesta „sérbĕd“ o durere continuă, o smăcinare sufletéscă şi dorinţa lor cea mare este încetarea din viéţă. Astăḑi ne întâlnim cu o mulţime de ómeni, cari opinéză, că mórtea este cel mai mare bun şi nascerea o nefericire, — din astfel de idei bolnăviciόse isvorite din suflete şi minţi sceptice sĕ formézä apoi şi idea sinuciderei.

(Va urma).

---

*) Philosophi vitam beatam alii in non dolendo posuerunt, alii voluptatem dixerunt. Scriptura autem divina in cognitione posuit divinitatis“.

tru propunerea cu mai mare succes a limbei magiare".

Dăm acì, pentru orientarea învĕţătorilor nostri de pe la Făgăraş aceste puncte în prescurtare. Étă ce dispune comitetul administrativ:

1. Forurile scolare superióre sĕ îngrigéscă, ca învĕţătorii sĕ propuie limba magiară pe basa planului ministerial edat anume şi a manualului conducător (vezérkőnyv); controla sĕ o esercíteze ele mai strict şi pentru uşurarea controlei statului, sĕ dispuie imediat, ca planul sĕptĕmânal de óre sĕ fie afişat, materialul percurs sĕ sĕ inducă punctual óră de óră în o carte specială (munkakőnyv); planul de învĕţămênt, manualul conducĕtor, manualele şi caietele de deprinderi scripturistice sĕ se ţină totdeuna în scólă, ca pe basa acésta sĕ se pótă constata progresul în studiu şi compara cu resultatul.

2. Strict sĕ se ordineze învĕţătorilor, ca învĕţarea limbei magiare sĕ se facă, în legătură cu deprinderi de vorbit şi analisă, pe basa manualului conducător şi afară de însuşirea conceptelor, totdeuna în limba unguréscă, pe calea întrebării şi a conversaţiunii.

3. Sĕ se îngrigéscă, ca toţi scolarii sĕ fie provĕḑuţi cu recuisite necesare, cu manuale pentru învĕţarea limbei magiare etc. ér învĕţătorii sĕ se deoblige strict, ca scolarii mai înaintaţi sĕ nu sĕ deprindă numai în scrierea magiară, ci la început sĕ compuie singuri frase, referitóre la câte un obiect, ér mai târḑiu sĕ se dedeie şi la compunerea de descrieri, naraţiuni şi documente publice (űgyiratok) mai simple în limba magiară.

4. Sĕ se facă atenţi învĕţătorii, ca sĕ nu-şi neglige cunoscinţele de limba magiară, ci sĕ şi le cultive mai departe, căci la cas contrar, prin cualificaţia, ce şi-o au câştigat din limba magiară, nu vor fi scutiţi de urmările grele, ce şi le vor atrage din causa necunoscinţei limbei.

5. Sĕ se îngrigéscă, ca posturile devenite vacante sĕ fie întregite la timp.

6. Sĕ îngrigéscă, ca unde sunt mai mult de 80 scolari obligaţi, sĕ se creeze posturi nóue corĕspunḑĕtóre de învĕţători, localele sĕ fie corĕspunḑĕtóre legii şi din punct de vedere sanitar şi cercetarea scólelor sĕ fie regulată.

7. In fine sĕ provócă, ca pe viitor indiviḑi de aceia cari au absolvat preparandiile pentru anul de pracsă sĕ se aplice numai ca învĕţători adiuncţi şi adecă acolo, unde sĕ află învĕţător ordinar şi definitiv. Şi totodată sĕ dispuie, ca posturile sĕ fie întregite cu învĕţători întru tóte corĕspunḑĕtori şi dacă aceia îşi împlinesc datorinţele lor, sĕ fie denumiţi definitivi.

Tóte aceste dispuse se vor face, dar ne putem închipuì cu câtă greutate şi cu câtă perdere de vreme zădarnică sĕ vor puté esecuta unele.

Limba ungurésca e tractată special, deosĕbit de celelalte studii, şi pus pond deosebit pe ea. Pentru limba magiară trebue o carte specială, în care sĕ sĕ inducă óră de óră materialul percurs, — poftim lucru şi perdere de timp; afară de deprinderile în scris şi analisă, învĕţătorinl va trebuì sĕ converseze cu băieţii unguresce şi ce e mai mult, cei mai înaintaţi vor trebuì sĕ facă de sine stătător frase, descrieri, naraţiuni etc. adecă sĕ pretinde dela scólele române cu privire la limba magiară tot aceea, ce trebue sĕ presteze scólele magiare din limba lor maternă.

Este asta admisibil şi lucru cuminte din punct de vedere pedagogic? Sĕ ne-o spuie cei dela comitatul Făgăraşului .....

Revista politică.

Scirile din Budapesta anunţă, că ministrul honveḑimei Fejérváry şi-a dat demisia şi că ea a şi fost primită de Maj. Sa monarhul. Causa demisiunei se atribue mai mult impregiurărilor familiare şi ea n'a fost publicată, căci e greu a afla un urmaş lui Fejérváry. In Viena s'au adus în combinaţiune doi şefi de secţiune ai ministeriului de resbel, dar proiectul acesta a căḑut, căci denumirea unui ministru din şirurile armatei comune ar provoca o impresie fórte nefavorabilă şi respective n'ar avea rutină parlamentară. S'au luat apoi în combinaţiune generalii din armata honveḑimii: Andrássffy, Bolla şi Pokay, cele mai mari şanse le va avea însĕ generalul Forinyák.

Se vorbesce, că o mulţime de membri din partidul guvernamental voiesc sĕ repăşéscă şi că domnesce o mare agitaţiune. Bar. Béla Atzél a şi însciinţat pe president despre ieşirea sa din partid.

* * *

Situaţiunea politică din Boemia e fórte critică, agitaţiunea şi nesiguranţa publică au băgat în îngrigire pe cei mai calmi bărbaţi.

In sĕptĕmâna trecută s'au întêmplat douĕ atentate, care au băgat lumea în grózā Primul atentat a fost o patronă cu dinamită pusă în casa unui advocat, dar care din norocire a putut fi la timp observată. Al doilea atentat a avut jertfa dorită. In Praga se înfiinţase o societate secretă „Omladina", carea intenţiona sĕ fure vistieria statului şi sĕ-şi rĕsbune pentru asupriri. Un membru al acelei societăţi Mrva, a fost asasinat de alţi trei membri Dolezal, Dworzak şi Dragoun, pe cuvênt, că Mrva stă în relaţiuni cu poliţia. Asasinatorii au descoperit lucrul şi au afirmat, că ei au făcut acest lucru numai după ce au cetit discursul, ce l'a ţinut deputatul Herold. Se crede, că vor ieşì şi alte destăinuiri.

* * *

Cestiunea naţională a românilor s'a continuat în discusiunea camerei deputaţilor din România. Ea s'a început cu discursul dlui Fleva, Arion, Stolojan, Morţun, T. Maiorescu, ministrul de instrucţie Tache Ionescu. In reasumat reproducem a dep. Grădistén: Dênsul doresce mai întâi sĕ scie, dacă d. Carp, ministru al domeniilor, a vorbit în senat în numele ministerului şi dacă e adevĕrat că noi am intrat în tripla alianţă. D-sa ḑice, că în principiu nu e contra alipirei nóstre la tripla alianţă. Voeşce sĕ scie dacă s'a ţinut samă cu ocasiunea întrărei nóstre în tripla alianţă, de interesele de esistenţă ale némului românesc şi de situaţiunea românilor de peste Carpaţi.

Cestiunea acésta devine din an în an mai mare, mai primejdiósă pentru noi Românii. Fără resolvarea acestei cestiuni, noi nu putem întra în tripla alianţă.

Cestiunea românilor din Transilvania este o cestiune de esistenţă pentru regatul românesc. In fie-care an vin din Transilvania în România peste 15.000 de inşi ca sĕ lucreze bogatele nóstre câmpii. Acéstă emigraţiune este un bine pentru noi, ea ne arată, că Transilvania e românéscă.

D. Grădiştén ḑice, că statul român s'a desvoltat, graţie românilor din Transilvania, citéză pe Lazar, Sincai, Clain şi alţi luptători ai némului românesc.

Dintre toţi oratorii, cari au vorbit nimeni n'a îndrăsnit sĕ spună, că noi vom merge alături cu ungurii. Naţiunile ca şi ómenii au aspiraţiunile şi sentimentele lor. Nu putem întinde mâna calăilor némului nostru.

D. ministru de esterne a ḑis în senat, că persecuţiunile fraţilor nostri sunt pretinse.

D. Grădiştén ḑice că chiar miniştrii unguri recunosc persecuţiunile românilor din Transilvania. Sunt de părere, că e de datoria nóstră ca acéstă cestiune sĕ se discute pe larg în parlamentul român, căci noi suntem stăpâni pe politica nóstră esterióră. Cestiunea cum o punem noi nu jigneşte pe nimeni. Respectăm tratatele.

Eu nu cer intervenire, fiind-că n'avem dreptul. Avem însĕ dreptul sĕ arĕtâm în ce condiţiuni ne putem alipi de tripla alianţă.

Aici nu e vorba ca în Italia de ~~de~~ iredentism. La noi n'a esistat nici odată iredentism. A eşit un ḑiar iredentist, dar acesta nu e decât opera unor copii.

Resolvarea acestei cestiuni este în interesul chiar al Austro-Ungariei.

Ungurii jócă şi aḑi un rol de tulburători ai păcei. Ceea ce cer aḑi românii de dincolo au mai avut şi în vechime. La 1848 au cerut reuniunea tuturor românilor din Austria, un şef religios, o adunare naţională dreptul de a avea deputaţi în dietă, dreptul de a avea un diplomat pe lângă cabinetul din Viena şi ca împĕratul se pórte titlul de Duce al Transilvaniei. Impĕratul a recunoscut fidelitatea românilor şi a ḑis că petiţiunea va primí un rĕspuns satisfăcĕtor românilor.

Persecuţiunile în contra românilor din Transilvania la începutul acestui véc au dat resultat, căci mulţi români de lângă Tisa şi-au perdut limba.

Incercarea de magiarisare, ce se face aḑi este mult mai sistematică, căci ea este basată şi pe legi economice. Ea este fórte ameninţătóre şi dacă nu se vor lua mĕsuri, mâne ne vom pomeni numai cu românii din Braşov. Ungurii au un sistem de magiarisare Ei au început cu românii din apropiere de Ungaria şi merg treptat spre Carpaţi.

D. Grĕdiştén ḑice, că Austro-Ungaria nu ne póte fi de nici un folos, cât timp naţionalităţile de acolo vor fi în luptă.

Cestiunea Transivaniei trebue spusă pe faţă, căci ea trebue sĕ se resolve acum în timp de pace şi cu pace.

Magiarii sunt îngrijaţi de atitudinea nóstră acésta probéză că noi valorăm ceva... Ministrii unguri sunt pentru o împăcare. Cestiunea se va resolva cu atât mai curênd, cu cât noi vom proclama solidaritatea nóstră cu românii de peste munţi

In zadar v'aţi lega d-vóstră, căci nici o dată nu veţi avea consimţimêntul ţĕrei întregi. Voturi la cameră, la alegeri se obţin lesne, acest consimţimênt nu se póte obţiné nice o dată Nu fac politică din acésta cestiune. Eu vĕ rog ca'n acésta chestiune sĕ fiţi glasul sincer al naţiunei române care-'şi reclamă drepturi la esistenţa ei.

Dl Al. Lahovary, ministrul afacerilor streine, se miră de devergenţa de idei ce esistă în partidul liberal în ceea-ce priveşte politica esterióră.

In urma discursurilor strălucite ale dlui Maiorescu şi a ministrului Tache Ionescu am puţine vorbe de ḑis în acésta cestiune.

Declar, că nu ne importă nici aprecierile presei magiare, nici ale presei liberale. Eu trebue sĕ menţin relaţiile amicale cu ţĕrile vecine şi am rĕspundarea; de aceea nu voiu eşi din sângele rece ce trebue sĕ am în discuţiunea de faţă.

Cestiunea relaţielor de peste Carpaţi cu guvernul ungar, cestiunea luptei elementului ungar cu celel-alte elemente, e o cestiune fórte veche. Ea nu datéză nici de aḑi. Ea a devenit acută după ce s'a fondat în 1866 regatul ungar, avênd autonomia sa specială. Nu ne vom ocupa de acéstă lungă istorie.

N'am pretins nimănui sĕ fie nesimţitor faţă cu luptele din Transilvania.

Nu permit însĕ sĕ se ḑică că numai acest minister conservator este opus agitaţiunilor nefolositóre în acéstă cestiune.

Douĕ lucruri nu putem da transilvănenilor şi nici d-vóstre nu le veţi da ori câte promisiuni le veţi face.

Nu putem face o intervenire oficială sau un samsarlic onest sau neonest şi acésta din causă că:

nici ei nu cer intervenire, al doilea fiind-că nu le-ar fi folositóre şi a treilea fiind că am contrariara tuturo obiceiurilor internaţionale.

In al doilea rênd nu putem sub ordona politica statului nostru dorinţelor şi intereselor lor.

Un ministru român trebue sĕ s îngrijéscă de interesele vitale al acestui regat.

Cum voiu apĕra interesele vitale ale ţĕrei, acésta e tréba mea şi a majorităţei, care póte sĕ-mi acorde înc derea ei sau sĕ mi-o refuse.

Actul de acusaţiune în pro sul Memorandului.

(Incheere).

Rĕspândirea aceleia însĕ, după act de investigare, s'a efectuit aşa, că esem rele tipărite la ordinul aşa numitului co tet esecutiv de 25 al partidei naţionale r mâne, s'au împărţit parte prin personalul pografiei aşa numitului „Institut tipografic din Sibiiu, în localităţile tipografiei, part s'au rĕspândit aiurea la ocasiuni, — ér diferitele ţinuturi ale ţerii s'au trimis spre rĕspândire singuraticilor ómeni de încredere din provincia desĕmnaţi de numitul co tet de 25 — şi prin cei din urmă s'a în părţit mai ales între locuitorii români. lângă acésta o altă modalitate a rĕspândir memorandului a format-o şi aceea, că esen plarele acestuia în limba germană, francesă şi română s'au trimis şi la indiviḑi din străinătate, -- respective s'au distribuit.

Fiind prin acésta arătate elementele, cari constituesc fapta delictului de agitaţiune circumscrisă în §. 173 al legii penale, pentru a stabili pe făptuitorii acusaţi pentr delict, îmi iau îndrăsnélă a aduce următórele:

Tipărirea memorandului în limba magiară, germană, francesă şi română, şi distribuirea esemplarelor tipărite în modul arătat mai sus, respective rĕspândirea lor, a dispus-o aşa numitul comitet esecutiv de 2 al partidei naţionale române, fiindcă tipărirea şi rĕspândirea memorandului s'a hotărît în şedinţele de 25 şi 26 Martie 1892 ale acelui comitet. Acésta este dovedit prin arătarea, respective mărturisirea conglăsuitór a membrilor amintitului comitet de 25, ca au fost ascultaţi.

(Aci sĕ comunică lista celor 25 mem bri ai comitetului naţional şi apoi urméză

Atunci aşadară, când comitetul de 2 a hotărît şi a luat spre efectuire rĕspândir Memorandului în limbile română, germân magiară, italiană şi francesă, care cuprin negarea legalităţii şi puterii obligătóre a le despre uniune, membrii numitului comitet comis acel delict de agitaţiune cuprins §§. 173 şi 171 ai condicelui penal, a căi făptuire stă în rĕspândirea tipăriturei, car cuprinde în sine atacarea puterii obligătóre a legii.

Dintre membrii numitului comitet d 25, murind în interval de timp Gavrilă Manu şi Ludovic Csato, contra lor nu pot ridica acusă.

Ridic însĕ acusă, pentru comiterea aceleia, pe basa §§. 171 şi 173 citaţi mai sus, contra membrilor des amintitului comitet de 25 numiţi mai jos, — anume contra lui:

1. Dr. Ioan Raţiu, advocat, locuitor în Sibiiu.
2. George Pop de Băsesci, proprietar şi locuitor în Băsesci.
3. Eugen Brote, propr. de tipografie, locuitor în Sibiiu.
4. Dr. Vasile Lucacin, preot în Şişesci, dar de present deţinut, pentru împlinirea pedepsei, în închisóre în Budapesta.
5. Demetriu Comşa, profesor, locuitor în Sibiiu.
6. Dr. Daniil P. Barcianu, prof sor locuitor în Sibiiu.
7. Septimiu Albini, ḑiarist, locuitor în Sibiiu, de present în închisórea de stat din Seghedin, ca prisonier de stat.
8. Nicolau Cristea, asesor consistorial, locuitor în Sibiiu.
9. Iuliu Coroianu, advocat, locuitor în Cluş.

10. Patriciu **Barbu**, advocat, locuitor Reghinul-săsesc.

11. Dr. Teodor **Mihali**, advocat, cuitoriu în Deșiu.

12. Dr. Gavriil **Tripon**, advocat, cuitor în Bistriță.

13. Aurel **Suciu**, advocat locuitor Arad.

14. Mihaiu **Veliciu**, advocat. locui- în Chișineu.

15. Dr. Iuliu Terentiu **Mera**, medic, cuitor în Șiria (Carlsbad.)

16. Gavriil Lazar de **Purcăreți**, Pepop greco-catolic, loeuitor în Careii-

17. Vasile **Ignat**, advocat, locuitor iușiu.

18. Rubin **Pațiție**, advocat, locui Alba-Iulia.

19. Drd. Aurel C. **Popovici**, me- locuitor în Sibiiu.

20. Basiliu **Rațiu**, vicar gr. cat., lo în Făgăraș.

21. Gerasim **Domide**, preot gr. cat., ctor în Rodna-vechiă.

22. Alesandru **Filip**, advocat, locui- în Abrud.

23. Dr. Joan **Nichita**, advocat, lo- or în Zelău

și în legătură cu acésta, dar mai ales scop de a sprijini acusa contra lui Eu- 3rote, mai relevez și aceea: că după urisirea lui Nicolau Roman, el, Eugen e, a fost acela, care a dat deosebită mi- și îndrumări lui Nicolau Roman refe- la distribuirea esemplarelor din Memo- d, — și care a efectuit în special hotă- a comitetului de 25.

Pe basa citaților §§. din codicele penal, s mai departe, asemenea pentru delict agitare prin rěspândire, ce se cuprinde atacarea puterii obligatóre a legii despre ne pe:

Nicolau **Roman**, funcționar de bancă, itor în Sibiiu, care după marturisirea sa prie a efectuit personal distribuirea esem- relor în mai multe limbi a Memorandului diferitele ținuturi ale țerii și în strěină- . — și din acelea el însuși a împărțit multe esemplare.

Tot pentru acest delict acus mai de- rte, pe Ioan **Muntean**, funcționar de , proprietar și locuitor în Hațeg, care propria lui mărturisire, a distribuit 20 plare din Memorand, ce le-a primit dela opul gr. or. Romul Crainic;

contra lui Dionisiu **Roman**, candi- advocat, locuitor în Mediaș, care nărturisirea lui propriă, a distribuit cunoscuții sěi 25—30 esemplare din nd, ce i-s'au trimis cu posta din ti- ia din Sibiiu, numită „Institut tipo- t;

ntra lui Ioan **Duma**, preot gr. or., tiv în Săcal, care după mărturisirea sa ter primind cu posta din Sibiiu 4 esem- n Memorand, 2 le-a distribuit;

Și acus în fine pe Romul Crainic, pro- op gr. or. locuitor în Dobra, care după a lui mărturisire, din esemplarele de and, ce le-a primit din Sibiiu, a dis- t însuși, ér din acele a dat spre dis- buire 20 esemplare și lui Ioan Muntean, cuitor în Hațeg.

După tóte acestea, pe lângă aclusul de ab 1) a actelor de investigare, rog cu onóre e dl președinte de tribunal, ca judecătorie presă, ca sě ficseze o ḑi pentru pertrac- acestui proces de presă înaintea Curții rați, a cita la acea pertractare pe nu- acusați, îmânându-le și câte-un esem- din actul de acusațiune, — și a binevoi ě încunosciințeze și pe mine despre îm- rea acestora.

Clușiu, 6 Decemvre, 1893.

Vita Sándor.
procuror superior reg.

*

Contra acusei, precum s'a anun- foi, unii dintre membrii co- i au însinuat recurs, pentru mpetență.

Dl adv. I. Coroian prin o adresă ată la tribunal, cere ca sě fie ca martori: Tisza Kálmán, yi Dezsö, contele Apponyi Albert, Iosika Samu, fost secretar de osner Ervin și Max Falk. Toți acestia, sě ḑice în adresă, au susținut la anumite ocasiuni în scris și cu graiul, unele și altele, ce sě susțin în memorand în pasagele încriminate și astfel aceste pasage nu conțin agitare contra unității statului.

Tot dl Coroian a dat la tribunal o altă cerere, prin care cere, ca sě fie citați ca martori toți membrii conferenței dela 1892, cari au însărcinat comitetul cu compunerea și distribuirea Memorandului. Numěrul acestora e 212.

„Bud. Hirl.“ care numesce pertractare acésta monstră și crede, că va ține o sěptěmână, află că acum sunt angajați ca apěrători următorii: dintre români: Dr. Coriolan Bredicean din Lugoș, Dr.Stefan Pop de la Arad Dr. Vas. Fodor de la Abrud, Dr. Stef. Petrovici de la Lugoș, Dr. Aurel Isac Cluș, Dr. Iac Hoturun (?) de la Șiria, Dr. Buná de la Orade. Dintre slovaci: Dr. Stefanovici, Dr. Vanovici, Dr. Daxner, Mudrony și Mateiu Dula. Dintre sêrbi Dr. Gavrila de la Neoplanta.

Din strěinătate s'au însinuat că vor asista la pertractare — ḑice B, Hirl.: — Lupulescu, secretariul Ligei, Delavrancea și Colescu-Vartic, ḑiariști, Moroiau, presid. secției ligei Paris, (Brucsela), un redactor al ḑiariului L'independance Belge, (Belgia), Roberto Fava, redactorul dela Correspondence Internationale din Roma, corespondenți de ḑiare românesci și italiene etc.

Noutăți.

Deputați congresuali.mireni au maì fost aleși: în cercul IX Zarand, Simion Damian, adv. Brașov.

Cercul XIX Bran, Ioan cav. de Pușcariu, jude de curie în pens.

* * *

Instituțiuni culturale. Din Sighișóra ni se scrie, că la 9 Decembre c. inteligința din loc și giur adunată în edificiul scólei nóstre din Sighișóra întrun numěr impunătoriu s'a reconstituit în despărțământul al XXV Sighișóra, al Asociațiune iTransilvane pentru literatura și cultura poporului român; de director al acestui despărțământ d fost ales P. O. D. Dimitriu Moldovan protopop. Tot cu ocasiunea aceea s'a consultat asupra înființerii uneì **bance de credit și economii** și a unei casine românesci.

In Dumineca din 5-a, c. dómnele române au fost întrunite în scopul înființării unei reuniuei femeesci, s'a ales și o eomisiune pentru redactarea statutelor.

* * *

Sciri militare. Maj. Sa s'a îndurat a nnmì de căpitan clasa I la artilerie pe căp. cl.II-a Vasilie **Popa** și Mihail **Paulic**; **oficeri în reservă la infanterie:** Ioan **Popovici** la 61 reg.; **Desideriu** Sabo la 46 reg.; Emil **Nemeș** la 51 reg.; Ilariu **Dancășu** la 31 reg.; la **artilerie:** Constantin **Sotir** la 23 reg.; I. **Onaciu** la 12 reg.; Anton **Șaina** la 2 reg.; Roman **Balcu** la 11 reg.; **aspiranți de oficeri în reservă** la infanterie! Petru **Faur** la 2 reg.; Basiliu **Vasilca** la 31 reg.; Nicolau **Vătășan** la 31. reg; Ioan Ivanovici la bat. de vên. 28. Constantin **Pepa** la 2 reg.; Eug. **Bănuțiu** la 31 reg.; Gorge **Roncea** la 82 reg.; Iosif **Șandor** la 82 reg; Alecsandru **Buceșan** la bat. 28 vên; la **artilerie:** Victor **Petri**, ér de cadet în reservă pe Constantin **Budiu** la 64 reg.

* * *

Adunarea comitatensă. Aḑi în 17 Dec. v. s'a ținut adunarea generală estraordinară a comitetului municipal din comitatul nostru. La ordinea ḑilei au fost 86 de obiecte, unele de interes special pentru noi românii. Membrii români însě au fost puțini. In nrul procsim vom aduce raport special, întârḑiat din nrul present.

* * *

Dr. Lucaciu. După cum se anunță din Budapesta Dr. Vasilie **Lucaciu**, a fost eliberat din închisóre, fără a se fi împlinit încă terminul, la care a fost condamnat. Acésta s'a întêmplat la cererea sa proprie, în urma disposiției legii, că un prinsonier, condamnat la timp mai lung de un an, dacă are purtare corectă, sě póte elibera condiționat și înainte de termin.

* * *

Curia pentru limba română. Atragem atențiunea cetitorilor nostri asupra următoriului cas, publicat în „P. Lloyd“ nr. de sară din 23 Decembre, a. c.:

In procesul sumar al lui Rupa Radiu contra lui Ioan George, acusatul a înaintat la judecătoria cercuală o apelațiune în limba română. Tribunalul reg. din Timișóra a respins apelațiunea acésta, după-cum anunță „Ügyvédek Lapja“, cu motivarea, că în sensul §. 13 a art. de lege XLIV. limba oficială a tribunalelor este limba magiară și astfel actele, ce sě înaintéză la tribunal încă trebuie făcute ungaresce. O escepțiune constitue în privința acésta ordinațiunea ministrului de justiție din 8 Octobre 1872 Nr. 31720 cu privire la advocații din fosta graniță militară.

Tribunalul reg. din Timișóra a dispus totodată a se restituì acusatului apelația din cestiune, compusă în numele sěu, fără signatura unui advocat.

Curia reg. însě a schimbat hotărîrea instanței inferióre și a dispus primirea apelației și resolvirea ei meritorică, din motiv, că o apelație făcută de însași partida, în o limbă întrebuințată pe teritoriul municipiului respectiv, cu privire la forma ei esternă corěspunde recerințelor prescrise în §. 11 a art. de lege LIX. din 1881.

* * *

Revoluțiune. Scirile, ce sosesc din Sicilia anunță, că în întréga provincie domnesce o ferbere îngrigitóre și e temere de erumperea unui rěsboiu civil. S'au organisat bande, cari sunt hotărîte sě ia cu asalt Palermo. La **Lercara** au fost omorîte 7 persóne și mulți răniți. In Valguarnera și Caltanisetta agitațiunea e la culme. Gendarmii au prins pe un anarchist, dar au trebuit sě se retragă în casarmă, fiindcă poporul alarmat a început sě-i atace. La sunetul clopotului, mai multe mii de popor înarmat cu cóse, sěcuri și rude au asaltat casarma; rěspinși de focuri, au dat năvală asupra institutelor de bani și a tuturor institutelor statului, cari au căḑut pradă flacărilor dimpreună cu casa primariului. Asemenea casuri s'au întêmplat și în Ferani și la Trapini. S'a organisat miliția ca sě încépă o acțiune sistematică și se va decreta starea de asediu asupra întregei provincii.

* * *

Magiarisare. Fișpanul dela Pojon și Trencin, care tocmai acum a fost numit pe viéță membru al camerei magnaților a dat ordinele cele mai stricte, ca în tóte comunele, unde nu este întrodus pe deplin limba magiară, sě nu se mai foloséscă pe viitor la oficiile comunale, decât acestă limbă. Cu deosebire în comitatul Trencin sě se observe acésta disposițiune, căci acolo sunt încă comune, cari se folosesc în oficiu de limbă slovacă, Funcționarii comitatensi sě rapoteze desprs resultatul acestor měsuri, până la 1 Februariu anul viitor.

* * *

Insciințare. Dl Dr Corneliu **Diaconovici** anunță că, nóua fóie cotidiană „Dreptatea“ va apăré cu 1 Ianuariu vechin 1894 și că redacțiunea ḑiarului precum și locuința d-sale sě află în Timișóra, cetate-Stadthausgase nr. 4

* * *

Cercetarea asupra atentatului cu masinele infernale, încercat în contra împěratului Germaniei și a cancelariului Caprivi, ce sa făcut în měsură estinsă în tótă Francia și Germania, n'a avut nici un resultat. Nu s'a putut da de urma trimițătorului mașinelor infernale.

* * *

Necrolog. Věduva lui Iosif Vesa născută Iulia Diamandi ca soție, Ana Vesa cu soțul Petru Vaida, Ioan Vesa, Maria Vesa cu soțul Petru Matea și Eva Vesa cu soțul Pavel Iovan ca frați și surori, respective cumnați; Maria Mitra ca nepótă, Nicolau Diamandi și Iosif Diamandi ca consângeni, Hermina Iuritia cu soțul Ioan Mihis precum și în numele numeroșilor consângeni cu inima frântă de durere anunță, că iubitul și euitatul soț, frate, unchiu, cumnat și consângean: **Iosif Vesa** protopresbiterul gr. or. al Tincei, deputat la sinodul eparchial din Arad, asesor consistorial etc. după împărtășirea cu sfintele taine, astăḑi diminéța la 5 óre, în anul etății 51, al căsătoriei și al preoției 22, după un morb greu, plin de suferințe și-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatoriului.

Rěmășițele pămêntesci ale defuoctului se vor astruca (din casa Diamandi) după ceremoniele sěvêrșite în biserica gr. or. din Oradea mare, Vineri în 17/29 Decembre la 9 óre a. m. în cimiteriul gr. or. din loc.

Oradea-mare 15/27 Decembre, 1893.

Fie-i țerina ușóră și memoria binecuvêntată!

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Sas-Sebeș, în 10 Dec. 1893.

On. dle redactor: Permiteți-mi a usa de ospitalitatea prețuitului ḑiare ce redigiați, dând loc următórelor rênduri:

Românii din Sebeșul săsesc stăm pe nivel respectabil în cele culturale, avem mai multe instituțiuni, precum: reuniuni de meseriași, societate de lectură, tovărășie agricolă etc., cari tóte sunt necesare într'un centru cum e și al nostru. Nu e vorbă, ne lipsesc încă multe, dar pe încetul sper că, din ce în ce are sě se perfecționeze mechanismul cultural, dacă la rêndul seu se vor afla ómeni însuflețiți pentru a pune în pracsă ideile ivite și confirmate de necesare.

De câți-va ani eram dedați a ne delecta la anumite ocasiuni, asistând la producțiunile musicale arangiate de corul ce se înființase aici la noi, cari producțiuni ne încălḑiau totdéuna inimile și ne făceau mai viguroși pentru o conlucrare solidară pe terenul cultural. Cu tóte acestea însě acel cor nu era basat pe temelii sigure, era o societate de cântări mai mult **pro domo**.

Idea înființărei unei reuniuni române de cântări plutea de mult pe orisontul cultural al românilor din Sebeș, și aceea ideă acum trup s'a făcut.

La convocarea esmisă de trei binevoitori ai acestei cause, inteligința română din loc a respuns, presentându-se într'o duminecă în scóla română, când s'au propus și decretat în principiu înființarea unei reuniuni române de cântări în loc. S'a ales atunci o comisiune, care se elaboreze un proiect de statute, care comìsiune prnste puțin timp a și venit cu proiectul recerut de statute.

Intr'unindu-se cei interesați în altă duminecă s'au votat statutele și s'a decis, ca acele sě se înainteze înaltului ministeriu spre aprobare.

S'a făcut și o constituire provisoriă până la aprobarea statutelor, alegându-se de președinte: cap. prot. Sergiu Medean, dirigent N. Todea, secretariu: Z. Murěșan, cassariu: I. Oniț, econom: I. Ursu, ér de membri în cotet: Dr. I. Elekes. A. David și S. Roșu.

In urma acésta s'au înscris ca membri activi ai reuniunei mai multe dómne, d-șóre și domni, pe lângă elementul cari au format până acum corul pomenit, așa încât numerul total al membrilor activi se urcă acum la considerabila sumă de preste 50 persóne. Acei cari nu pot figura între membrii activi își vor putea documenta interesul față de acéstă instituțiune însciințându-se ca membri ordinari sau fundatori după cum le va dicta sentimentul, ce-l nutresc pentru o astfel de reuniune.

Probele de cântări s'au și început deja, și se speréză ca — fiind membrii reuniunei cu zel — nu preste mult vom putea asista la prima producțiune musicală, arangiată de acéstă reuniune Dee Dumneḑeu, ca acéstă nouă reuniune înființată aici la noi se aibă viéță lungă, ér membrii ei sě aibă tărie sufletéscă și trupéscă pentru ca lucrul inceput sě-l pótă duce la bun sfêrșit.

In 6 Decembre c. a fost sĕrbătórea s-tului Nicolae, care pentru noi e şi o sĕrbare scolară. In acéstă ḑi la 2 óre p, m. s'au împărţit vestminte la 12 scolari mai seraci şi diligenţi, din fundaţiunea destinată pentru acest scop de fericitul rĕposat în Domnul Nicolau Lazar, fost paroch în Sebeş. Deschiderea s'a făcut prin o cuvêntare ocasională rostită de părintele S. Medean, după care corul de scolari a întonat o cântare potrivită cu actul sĕrbării.

A urmat distribuirea vestmintelor între scolari, dintre cari au fost 6 fete şi 6 băieţi. Bucuria scolarilor pentru vestmintele primite se oglinda pe feţele lor, ér de pe buzele lor se auḑia şoptindu-se cu pietate cuvintele: „D-ḑeu sĕ-l odichnéscă“ la adresa reposatului.

Incheerea s'a făcut cu 8 cântări esecutate: 4 de corul scolarilor, ér 4 de corul de bărbaţi, sub conducerea înv. N. Todea, cari tóte au fost ascultate cu deosebită plăcere din partea publicului present, care s'au depărtat, ducênd cu sine plăcute impresiuni dela acéstă sĕrbare scolară.

Aliquis.

Din public*)

Mulţămită publică

Subscrisul preot în numele comitetului parochial din Cheia Rîmeţului îmi ţin de cea mai sfântă datorinţă a aduce şi pe acéstă cale mulţămită vrednicului econom Simion Ciora din Valea Geogelului care din simţul relegiunei sale şi din bine facerea sa ne-au dăruit sfintei nóstre biserici, gr. or. din Cheia Rimeţului, un rênd de vestminte: felon, stihariu, epitrafir, rocoveţ, aer mânecări şi brâu în sumă de 55 fl. v. a. Deie ceriul ca acéstă faptă sĕ-şi afle imitatori, căci tocma biserica nostră este lipsită de astfel de vestminte,

Cheia Rimeţului în 28 Novombre 1893.

Stefan Ivaşcu,
paroch gr. or.

Domnul Radu M. Odor, epitrop în Turcheş (Săcele) a dăruit pe séma bisericei nóstre gr. or. din Toderiţa o sântă Evangelie nóuĕ legată în pele în preţ de 18 fl. v. a. precum şi alte aparate pentru serviciul d-ḑeesc în preţ de 10 fl. v: a; dl Nicolae Jugănariu comersante în Turcheş a dăruit 20 fl. v. a. cu scop de a se cumpĕra odăjdii şi dómna Marina Băzărea tot din Turcheş ni-a procurat o cutie din metal veritabil pentru conservarea sântei cuminecături de preste an în preţ de 5 fl. v. a.

Pentru acéstă faptă adevĕrat crescinéscă subscrisul în numele credincioşilor din parochia Toderiţa, aduc generoşilor donatori şi pe acéstă cale cea mai profundă mulţamită, rugând totodată pre îndurатul Creator, sĕ le lungéscă firul vieţii întru mulţi fericiţi ani spre a mai puţé sĕvêrşì astfel de fapte nobile, crescinesci.

Toderiţa, în 9 Dcembre 1893.

Petru Debu,
preot gr. or.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacţiunea nu e responsabilă. Red.

Poşta redacţiunei.

T. P. Boşorod. Mulţămită. Asteptăm continuarea lncrărei. Fóia Vi sĕ va trimite. Red.

Nr. 488 (246) 1—3

Citaţiune edictală.

Simion Orbu din Bogata olteană, legitimul bărbat al Bucurei Puşlenghea din Ungra, carele a părăsit cu necredinţă pe muerea lui legitimă de şase ani de ḑile, fără a se sci locul aflării lui, este prin acésta citat, ca în termin de şase luni de ḑile dela prima publicare a acestora în „Telegraful Roman“ sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorţial urḑit contra lui din partea muerii sale se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Cohalm, 24 August, 1893.

Oficiul prot. gr. ort. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresb.

Nr. 630 [247] 1—3

Citaţiune edictală.

Moise Floria din Jimbor, carele de mai mulţi ani a părăsit cu necredinţă pe legitima lui soţie Ana Viscrean alias Cocis din Jîmbor, cu 2 copii mici, şi de 3 ani trecuţi a părăsit şi locul nascerei şi patria sa, éră locul absentului fiind necunoscut sĕ citéză în restimp de 6 luni de ḑile a se înfăţoşa înaintea forului matrimonial concernent, căci altfeliu şi în absenţa lui se va aduce hotărîrea divorţială, conform prescriselor canonice.

Cohalm, 28 Octobre, 1893.

Scaunul protopopesc gr. or. al Cohalmului, ca for matrimonial de I instanţă.

Nicolau D. Mircea,
protopresb.

Publicaţiune.

„Arieşana“ institut de credit şi economii, societate pe acţiuni în Turda prin acésta aduce la cunoscinţa onoratului public, că pentru depuneri pe timp mai îndelungat (preste un an) începênd din 1 Ianuariu 1894 st. n. dă 6% şi solvesce darea.

Turda, 27 Decembre, 1893.

[248] 1—3 **Direcţiunea.**

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eşit de sub presă: [237] 4

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1894.

Anul al patruḑeci şi treilea.

Preţul unui esemplariu legat **30 cr.**, pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a. şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — Calendariul (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor. — Genealogia casei domnitoare austriace. — Regenţii europeni. — Serviţiul postal şi telegrafic. — Conspectul sĕptĕmânilor. — Tacsa de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Şematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria şi Transilvania, cuprinḑênd şi pe **protopresbiterii, administratorii protopresbiterali, parochii** şi **învĕţătorii** cu **comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidenţă pentru oficiile parochiale şi protopresbiterale. — Partea literară: Educaţiunea. — Poesii. — Anecdote.

Însemnarea têrgurilor după alfabet, după luni şi ḑile. — Anunţe.

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Prima fabrică de vapor pentru bere a

Ereḑilor Ioan Habermann
în Sibiiu

recomândă berea din nou sortată, bine îngrigită şi de graduri mari şi anume:

bere müchner (lager), kronnen, salvator şi bock în butóie à 1/4, 1/2 şi 1/1 Hectolitri,

mai departe: aceeaşi bere în sticle à *7 deci pasterisată*, şi în lăḑi câte 50 sticle împachetate şi

sĕ rógă şi pentru mai departe spriginire. [243] 2—3

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst				Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	**2.24**	11.34	**7.10**	pl.	**Copşa-mică**	sos.	9.34	**12.05**	6.20	—	—
—	—	**2.51**	12.01	**7.43**		Şeica mare		9.05	**11.40**	5.59	—	—
—	—	**3.27**	12.37	**8.27**		Lómneş		8.33	**11.09**	5.32	—	—
—	—	**3.53**	1.03	**8.59**		Ocna		8.09	**10.43**	5.09	—	—
—	—	**4.16**	1.26	**9.23**	sos. pl.	**Sibiiu**	pl. sos.	7.44	**10.17**	4.49	—	—
—	—	**4.36**	1.40	—				7.28	**8.30**	—	—	—
—	—	**4.49**	1.54	—		Şelimber		7.16	**8.17**	—	—	—
—	—	**5.04**	2.10	—		Veştem		7 01	**8.00**	—	—	—
—	—	**5.26**	2.39	—		Tălmaciu		6.42	**7.39**	—	—	—
—	—	**5.42**	2.56	—		Şebeşul sup.		6.21	**7.11**	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—		Avrig		6.02	**6.51**	—	—	—
—	—	6.37	3.55	—		Porumbacui inf.		**5.28**	**6.15**	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—		Cârtişóra		**5.04**	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—		Arpasul inf.		**4.55**	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—		Viştea inf.		**4.27**	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—		Beşimbav		**4.17**	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—		Sâmbĕ'a inf.		**4.01**	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos.	Făgăraş	pl.	3.31	4.05	—	--	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	**10.17**		**Ghiriş**			**5.10**	10.30	3.30	**9.12**
8.08	11,20	4.20	**10.37**		**Turda**			**4.50**	10.10	3.10	**8.52**

Careii-mare — Zelău

—	—	—	**5.42**		Carei-mare			**7.05**	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău			2,25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	**4.20**	11.08		Sighişóră			10.32	5.32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu			7.57	3.02	—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	**9.50**		**Simeria**		**5.30**	10.25	3.10	**8.49**
6.38	11.54	4.43	**10.08**		Cerna		**5.14**	10.05	2.54	**8.29**
7.13	12.20	5.18	**10.32**		**Hunedóra**		**4.50**	9.38	2.30	**8.—**

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.18	1.49	—		**6.56**
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		**6.18**
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	**6.40**		Covasna	**5.46**	10.34	—		**3.39**
9.08	12.54	—	**7.26**		**Kezdi-Oşorheiu**	**5.—**	9.38	—		**2.33**

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	**7.21**	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	**4.14**	4.50	—	—	—
6·65	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		**Arad**		**9.44**	**3.45**	**10.55**	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	**9.46**	—
—	8.42	2.04	7.39		**Timişóra**		8.—	1.11	**8.15**	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Llupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3[illegible]	3.24	**9.35**	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	**8.25**	—
—	9.45	3.40	**8.48**		**Petroşeni**		**5.56**	**11.25**	**6 16**	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	**8.38**
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	**7.45**
6.40	—	5.30	—.—		**Lupeni**		—.—	8.35	—	**7.01**

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 140. Sibiiu, Marți 21 Decembre 1893 (2 Ianuriu 1894) Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
ntru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
ntru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nóuă

la

„Telegraful român“,

re de **trei** ori pe sĕptĕmână, pe semestrul I Ianuariu-Martiu al an. 1894, cu prețul moderat, ce se póte vedé în a foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Dec. 1893, sĕ-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea fóiei.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

Sibiiu, 15 Decembre, 1893.

Foile magiare, facênd cu sfîrșitul anului o reprivire asupra anului trecut, unele, cele din oposiție, află, că icóna trecutului este întunecată și învinuie guvernul, că, în loc de-a se nisuí sĕ întăréscă statul și societatea magiară față de atacurile dușmănóse, tótă activitatea lui s'a mărginit în a crea proiecte de reforme, a căror valóre și putere de viață este fórte dubiósă, pe când altele, cele guvernamentale, tocmai pentru aceste reforme preamăresc guvernul și sperézǎ, că în anul viitor sĕ vor pune în pracsă reformele cele mai însemnate, care au sĕ ducă vestea departe preste hotarele țerii nóstre despre liberalismul unguresc.

Intre aceste proiecte de reforme locul cel mai de frunte îl ocupă, precum scim, proiectele politico-bisericesci cu proiectul despre dreptul căsătoriei în frunte, care va venì în desbaterea dietei probabil la începutul anului 1894.

Biserica nóstră a fost dela început și este contra acestor reforme atât din punct de vedere dogmatic, cât și din alte puncte de vedere și precum scim și alte biserici din patrie sunt contra lor și astfel maioritatea țerii nu le doresce. Dar, cu tóte aceste, ele, și cu deosebire cel mai ponderos, proiectul despre căsĕtoria civilă, după cum scim, că se petrec la noi lucrurile, pot sĕ devie lege, ér în vederea acestei eventualități noi trebuie sĕ ne pregătim de cu vreme, ca urmările lor funeste sĕ nu ne atingă și sĕ strice cât mai puțin.

Imprejurările, în cari trăim sunt grele și cu multe greutăți avem sĕ ne luptăm, dar în pericole și greutăți sĕ oțelesce puterea unui popor și noi trebuie sĕ ne pregătim pentru o luptă defensivă, o luptă de apĕrare, după ce proiectele lege vor fi.

Ér' când ne cugetăm la acéstă luptă de apĕrare, la lupta pentru apĕrarea credinței și obiceiurilor nóstre bisericesci contra instituțiunilor streine cutropitóre, aflăm că cei mai destoinici, cei mai aprigi și mai cu influință ostașiconducĕtori sunt și trebuie sĕ fie preoții nostri.

„Terenul de activitate al preoților nostri, ne scrie un amic, încă dela început și până în ḑilele nóstre a fost și este fórte vast, și cât timp aceste făclii conducĕtóre au fost la înălțimea chemării lor, poporul încredințat păstoriei lor le-a urmat și în bine și în rĕu.

„Un mai mare binefĕcător ca pe preot națiunea nóstră nu a cunoscut și nu cunósce, și de aceea cuvintele preotului consciu de chemarea sa, când are se pună la cale o cestiune salutară pentru binele obștesc, sunt primite cu mare însuflețire. Și acésta căci de câte ori a urmat și și-a pus încrederea în sfaturile și povețele preotului, cu durere și tragere de inimă pentru popor, nici odată nu s'a înșelat.

„Pentru ca poporul nostru se fie condus pe cărările cele folositóre, pe cărările cele ce pot servì spre onórea unui popor, cum este și cum are se fie poporul nostru, dela preoțimea nóstră depinde.

Da, așa este și preoțimea nóstră, în genere, spre onórea ei, a fost în tóte timpurile, grele și ușóre, făclia conducĕtóre a poporului nostru.

Cu el a fost în bine, dar cu el a ținut și în rĕu, a fost nedeslipită de el, și el de ea și acésta așa trebue sĕ fie și pe viitor.

Și tocmai acì lovesc proiectele și în special cel pentru căsătoria civilă, în a deslipì pe popor de seculariul seu conducĕtor, de preot, sau cum se esprimă amicul nostru, în „a-l desgrădí de biserică“. Misiunea preoțimei nóstre deci este a lupta contra acestei tendințe, contra acestei „desgrădiri“, a lupta întărind pe popor în credința și evlavia sa. Este grea acéstă misiune, pentru-că vom avea a ne lupta cu tăria unei legi și contra multor altor șiretlicuri, dar preoțimea nóstră sĕ convingă poporul și sĕ-l întăréscă în credința, că, pe lângă contractul de căsătorie, încheiat la notar sau primar, și făcut de ómeni, trebue căsătoria sĕ se încheie și la biserică în fața lui Dumneḑeu, căci taina prin lege nu se nimicesce și numai așa va urma fericire și binecuvêntare dela Dumneḑeu pentru noii căsătoriți, dacă ei nu vor încungiura casa lui Dumneḑeu și pe servul lui, pe preot.

Pe acéstă cale purceḑênd, cu tact, înțelepciune și răbdare de fer, vom puté paralisa desgrădirea de biserică, căreia i-ar urma apoi o destrăbălare generală, vom puté ajunge acolo, ca sĕ ne păstrăm ce e al nostru, paralel cu nouĕle instituțiuni strĕine de noi și de biserica nóstră.

Revista politică.

Ḑiarul „P. Lloyd“ a surprins publicul cu pastorala episcopatului catolic, care în curênd se va împărțì în tóte diecesele și se va aduce la cunoscința credincioșilor bisericei catolice de pe amvon. Tonul pastoralei este ținut obiectiv și culminéză în constatarea, că, prin proiectele bisericesci ale guvernului, se croesce altă stare socială „națiunei“, care nu corĕspunde nici intențiunilor fundatorului statului ungar, atacă dogmele bisericei, sunt contra principiului creștinismului și deschid ușa la credințe rĕtăcite. Episcopatul, care trebue sĕ pórte grijă de credincioși, a aflat de bine sĕ vorbéscă în aceste timpuri grele, când amestecul nechemat al statului vrea sĕ se validiteze în sferele de drept ale bisericei, cu putere brachială. Desapróbă imputările, ce se fac, că biserica este un inimic al progresului; din contră biserica a făcut mai mult pentru progres și decât statul. Pastorala îndémnă pe credincioși la tăria credinții și îi chiamă în ajutoriu pentru salvarea bisericei și a principiului crestinătății.

Foile din Budapesta comentéză pastorala din punctul lor de vedere; tóte se întrunesc însĕ în un punct și anume, că pastorala nu e atac, ci o apĕrare. Tocmai de aceea i-se dă importanța cuvenită.

* * *

Din Francia, Italia și Spania sosesc sciri, care de care mai deprimătóre déspre puterea și cutezanța anarchistilor. In Francia s'au luat cele mai severe mĕsuri ca sĕ pună margine taptelor oribile ale anarchistilor. In luna lui Ianuariu se va pertracta în Paris procesul contra lui Vaillant atentatorul din camera francesă. S'a dat ordin strict ca lista juraților sĕ nu se publice înainte de timp, ca nu cumva jurații sĕ fie înfricați prin epistole amenințătóre ale anarchistilor

---

FOIȚA.

PORTRETE

de Ilarie Chendi.

III.

Mort!

> „Dintre ḑeități singură mórtea nu primesce cadouri; nici prin jertfe nici prin daruri nu poți dobêndi dela ea nici baremi o cirtă din viéță; nici altar, nici cântec de laudă nu ajută; ea singură nu póte fi sedusă!“
>
> Eschil, Fragm. 177.

(Urmare).

Acestia își doresc mórtea, ér alții mulți sĕ despart de acéstă lume, care își are bogatele plăceri, numai cu greu și ar da avere și întreg belșugul numai sĕ-și lungéscă firul vieții plăcute. Și unii și alții însĕ sĕ móră sunt siliți, astfel o cere natura, nici o cirtă nu mai poți dobêndi, când a sunat óra despărțirei,

> „Căci toți sĕ nasc spre a muri
> Și mor spre a se nasce!“
>
> (Luceafĕrul.)

Imi place a numi mórtea, fenomenul însuși, o despărțire, este despărțirea pe un timp a sufletului de cătră bunul seu prietin, de trupt. Deja ca copil aveam idea asta, și de multe ori vedeam în fantasia mea mórtea scheletul acela rece și cu dinții rari, cu degetele lungi și subțiri, cu cósa ascuțită în mână vênând în giurul meu la ómeni și o auḑam în vis riḑînd sarcastic, răgușit, de multa sa isbândă.

Am trecut apoi prin scoli și am înțeles, că sunt popóre, ce cred, că mórtea e un ânger, o ḑină blândă ademenitóre, carea te sărută — și sărutarea ei e mórte.

De ce tocmai creștinismul cel tolerant și transpirat de o umanitate ideală, de ce tocmai el adóptă nesce fantasmagorii inspăimântătóre, cari decâte-ori gândesci la sfêrșitul vieții, te fac sĕ tremuri?! Cu câtă dragoste și insistință și-ar cere mulți mórtea, când ar sci, că un ânger sĕ cobóră, ca prin o sărutare sĕ-i omóre. Mórtea atunci ar fi într'adevĕr un moment de desfătare și de deplină fericire. . . . .

Acestea și multe altele îmi spunea despre mórte iubitul meu profesor Cecus — așa îl numiam în glumă, căci purta dóuĕ părechi de ochelari pe nasul vișiniu și tot nu vedea bine. Și era bĕtrân bĕtrânul și pĕrul lung și rar îi tremura pe cap de câte ori vorbia de mórte și ochelarii sĕ mișcau mereu pe nas în sus și în jos — căci îi era témă grozav. De ce te temi, nici nu scapi, — a murit bĕtrânul Cecus! Ba mai bine ḑis, el n'a murit, căci el propriu îl formézǎ sufletul nemuritor, făr a murit prietenul seu trupul!

In giurul țĕrinei sleite din cosciug stau eu și o babă, noi singuri îl jălim, ea la grijit, ea i-a închis ochii, eu lam iubit ca pe un dascăl, ba ca pe un părinte.

La capu-i ard două luminări, mistuind cu rêvnă ocsigenul și aruncând lumină palidă pe palidu-i obraz; ochii lui mici lipsiți acum de ochelari sunt cufundați în cap, ascunși la umbra sprêncenelor stufóse. In brezdele din frunté-i lată, în crețele dese din umerii obrajilor, pe buzele vinete prună cetesc încă spaima de mórte, de mórtea cea cu dinți rînjiți...

Tăcere în casă ca la mieḑ de nópte îmi aud resufletul și ticăitul lin și regulat al orologiului de pe părete, și nime nu-i ca sĕ conturbe acéstă taină, nici rudenii, nici prietini nu vin sĕ-l plângă... mortu-i mort!

De raclă răzimat, cu capul între mâni, gândesc la viéță și la scopul ei, gândesc la viitorul meu și cu iuțéla fulgerului visez visuri torturătóre, de cari sudori îmi scaldă fruntea și lacremile ochii...

Vecinici nedumeriri, în întunerec orbecăm cu toții, și când apunem nu scim pentru-ce și pentru cine am trăit!...

11 Nov. 1893.

Omeni nu te-or povesti.

Frumóse stele pe ceriu nu-s,
Cum sunt luceferii de sus.
Dar vai! Intr'ênșii nu e foc
Și iérn'ai îngheța pe loc,
Privind mereu la ei.

In ochii tĕi cu drag priviam;
Că ei sunt reci, ah nu sciam
Și-acum când vĕd că-'s înșelat
Privind la ei mi-a înghețat
Chiar fericirea mea.

Ce chip frumos, făr' de inimă.
E vai de cel ce i se 'nchină,
De-l privesci e-atât de rece,
Cât un fior prin corpu-ți trece,
El rîde, când tu plângi.

In cursa-ți, crud-o, tu mai prins
Cu lanțu-ți tare m'ai încins,
Invins acuma, când mĕ veḑi
O cât de liniștită șeḑi!
Și ca nebuna riḑi.

Am ḑis sĕ blastăm; nu mĕ îndur,
Și ochii tĕi sĕ-i încungiur
Juraiu; acésta voiu și face,
De ómeni încă vei fi 'n pace
Ei nu te or povesti.

Eliseiu Mezei-Câmpén.

In Spania s'au arestat până acuma 128 anarchisti, dintre care 30 vor fi daţi tribunalelor militare. Cu cât se iau mĕsuri mai severe cu atât isbucnesce mai tare puterea anarchismului. Ea s'a simţit şi la Amsterdam unde poliţia a fost atacată şi multe jertfe au căḑut furiei anarchistilor.

* * *

Ḑilele acestea a apărut în Londra o broşură în limba ruséscă scrisă de Loris-Melicov, care se ocupă cu un plan de constituţie ruséscă. Planul se datoresce unei ordinaţiuni a ţarului în sensul căreia era sĕ se convóce o adunare a întregului imperiu rusesc Ordinaţiunea acésta a fost subscrisă de ţarul AlecsandruII în 13 Martie 1881, o trimise lui Loris-Melicov, căpetenia comitetului esecutiv de atunci, apoi se duse sĕ facă o revistă militară. Când s'a întors dela revista militară a esploadat dinaintea lui bomba, care i-a sdrobit trupul şi pe care o aruncară tocmai aceia cari lar fi binecuvêntat, dacă i-ar fi cunoscut intenţia. Ţarul Alecsandru III era hotărît la început, de a realisa planul tatălui sĕu şi în gândul acesta l'a întărit mult o scrisóre a împĕratului Wilhelm, care recomandă următórele: 1, Sĕ nu dea vot universal, dar nici sĕ nu se restrîngă prea mult dreptul electoral prin un cens prea urcat; 2, sistem cu douĕ camere, cu drept legislativ, dér fără puterea de-a rĕsturna un ministeriu; budget pe trei ani, aşa, că cel vechiu sĕ fie valabil; décă nu se votéză altul nou; 3. venitele posesiunilor corónei sĕ nu pótă fi înlocuite prin lista civilă; 4, libertate de instrucţiă şi de pressă. In 18 Martie Loris-Melicov a predat lui Alesandru III raportul dimpreună cu planul ordinaţiunei, drept o sfântă moştenire din partea tatălui seu. In 20 Martiu consiliul de ministri a primit cu 7 contra 5 voturi planul lucrat escelent, subscris de ţar şi provĕḑut cu comentarii interesante. Când Alesandru III auḑì, că maioritatea consiliului de ministri a primit planul acesta, a esclamat: „Mi-a căḑut un munte de pe umeri“. Era pe-aci sĕ publice ordinul în „Monitorul oficial“ al imperiul, când prin o întêmplare neprevĕḑută veni în fruntea afacerilor Pobjeddonosev — şi cu el dimpreuna dĕrimarea tuturor visurilor de libertate.

* * *

Privitor la reforma electorală în Austria foile din Viena aduc scirea, că guvernul se ocupă serios cu lucrările pentru acéstă reformă. Atât în ministeriul de interne, cât şi în comisiunile centrale statistice se lucréză viu pentru adunarea materialului statistic necesar, care va forma basa viitórelor acţiuni. Până acum s'au stabilit douĕ principii fundamentale: acela de a susţiné dreptul electoral de până acuma al burghesimei şi al agricultorilor, şi acela de a înmulţí numĕrul deputaţilor.

Adunarea generală estraordinară a comitatului Sibiiu.

In 17 Decembre v. s'a ţinut în sala comitatulni adunarea generală estraordinară a comitetului municipal din comitatul Sibiiu.

Adunarea o a deschis comitele suprem domnul G. Thalmann.

Presenţi au fost puţini membrii.

Dintre obiectele mai principale notăm cererea reuniunei carpatine ardelene pentru statorirea numelor magiare pentru locurile şi comunele, cari nu au nume unguresci.

Se ia spre sciinţă acest punct, neavênd comitatul nostru de a se amesteca în asemenea afaceri.

Tot aşa a proces comitatul şi faţă cu cererea comitetului pentru jubileul lui Jokai, de a se procura opurile acelui romancieriu, motivând luarea simplu la cunoscinţă cu acea, că comitatul nu dispune de fonduri pentru procurarea de opuri literare.

Cererea reuniunei universităţii din Cluş, pentru acordarea unui ajutoriu se încuviinţéză, votându-se un ajutoriu de 50 fl.

Amploiaţii dela comitat, anume cei dela manipulaţiune şi servitorii apoi vice-notariul Ioan Creţu, tutorul comitatens Dr. Moess şi pretorele Putkovsky, au cerut ajutóre.

Se votéză la cei 3 din urmă câte 30 fl., la ceialalţi mai mici.

In comisiunea pentru censurarea voturilor în locul lui Bedeus se alege vice-notariul comitatens Stefan Stroia.

La punctul 41 din ordinea de ḑi s'a pertractat cestiunea subvenţiunei pentru scopuri scolare în comuna Dobârca.

Comitetul comunal la proporţionarea subvenţiunei a luat ca cheiă darea şi a decis, ca partea scólei greco-orientale sĕ se solvéscă dela intrarea in vigóre a conclusului. Comuna bisericéscă a recurs în ambe direcţiunile, anume a cerut ca cheia se fie numĕrul sufletelor, şi ajutorul sĕ se dea începênd cu anul 1886, de când s'a iniţiat afacerea.

Comitetul permanent a propus respingerea recursului în tóte punctele.

Membrul municipal Mateiu Voileanu a propus, ca la subvenţiunile din averea comunală spre scopuri scolare în sensul § 25 art. de lege XXXVIII din 1868, proporţiunea dréptă sĕ se facă după numĕrul elevilor, obligaţi a frecuenta scóla.

Propunerea acésta a fost spriginită de toţi membrii români presenţi: protopresbiterul Zacharie Boiu şi protopresbiterul Ioan Cândea. Urmarea e că ea a căḑut, şi a căḑut din causa nepresentărei la congregaţiune a membrilor români, 16 contra 3.

Desbatere a provocat cererile mai multor comune, ca sĕ nu fie obligate a pune obiectele, cari uşor se aprind cel puţin 20 metrii depărtare de edificiu. In considerare la multele casuri de focuri, provenite tocmai din neobservarea statutului comitatens în acest punct cererile nu s'au încuviinţat.

S'a încuviinţat conclusul comunei politice Ludoş, prin care dotaţiunea scólei confesionale s'a urcat dela 300 fl. la suma de 600 fl. asemenea s'a încuviinţat conclusul comunei politice Topârcea, prin care a urcat dotaţiunea scólei cu 70 fl.

Comuna politică a adus conclusul, ca pentru anul 1893 suma acésta sĕ se solvéscă din eventualele economii, deórece în budgetul comunei nu s'a luat o asemenea posiţiune pro 1893; în punctul acesta comuna e autorisată se ia alt conclus pentru acoperirea sumei de 70 fl. şi pentru acest an.

Comuna Alţina a votat pentru organistul bisericei ev. luth. biserica gr. or. încă a cerut pentru cantorul seu o dotaţiune, cea ce comuna politică i-a dengat până atunci, până când va avea şi biserica gr. or organe şi organist.

Adunarea generală la propunerea comitetului permanent a respins conclusul representanţei comunale, cu tóte că biserica nóstră nu are organe, şi cantorul prin peptul seu trebue se suplinéscă şi organele.

In comuna Herman lemnele date bisericilor din averea comunală s'au împărţit după proporţiunea sufletelor.

Sunt deci în comitatul nostru pentru împărţirea ajutórelor date bisericilor din avere comunală 2 chei de proporţiune.

Subvenţiune bisericesci în beneficiul bisericilor (preoţi, cantori) se mĕsură după numĕrul sufletelor, cele pentru scopuri scolare după darea din comună.

Vor fi motive pentru ce se face acésta atât de neuniform.

Obiecte au fost 86, şedinţa s'a deschis la 9 óre şi s'a terminat la $11\frac{1}{2}$ óre.

Noutăţi.

Alegere de preot. Dumineca s'a îndeplinit în Sibiiu alegerea de preot ev lut. Ales a fost preotul din Şelimber Carol Klein, carele a întrunit maioritatea voturilor. In lista de candidare au mai fost: prof. M. Schuster şi dir. sem. Dr. Fr. Teutsch.

* * *

Diletanţii români. In Sâmbăta trecută au avut românii sibieni o séră plăcută. Tinerii diletanţi români de musică din Sibiiu au surprins lumea cu o producţiune, care a întrecut tóte asteptările prin esecutarea precisă şi esactă a pieselor şi prinbogatul şi variatul program al producţiunei Sala cea mare dela „Panchievitz“ a fost plină de public, care a răsplătit zelul tinerilor diletanţi cu repeţite şi însufleţitóre aplause, mai vêrtos după esecutarea pieselor românesci (hore, ţarina etc.) Căldura, cu care a primit publicul acéstă producţiune, rară pe la noi, ne îndreptăţesce a spera, că pe viitoriu încă ne vom face părtaşi de astfeliu de ocasiuni plăcute şi că în jurul actualilor diletanţi se vor grupa şi alţi tineri români, cari cultivă arta musicei.

După terminarea programului s'a continuat petrecerea, care a durat până în ḑiorile ḑilei.

* * *

Despre „Dreptatea“. In „Luminătoriul“ din 30 Decembre c. cetim: Avisăm pe onor. public, cumcă personalul redacţional al noului jurnal „Dreptatea“, deja de la 15 ale c. se află mutat în Timişóra şi şi-a arangiat deja treburile ca la sĕrbătorile nóstre din Crăciun se apară primul nr de probă al noului jurnal. Personalul redacţional este compus: Dl Dr. Cornel Diaconvich, funghéză ca editorul şi directorul fóiei; dl Dr. Valeriu Branişte va funga ca redactor respunḑĕtoriu; dl Petru Broştén va funga ca sef al administraţiei, apoi încă 3—4 persóne alese din sinul tineretului român universitariu. Corespondenţii fóiei se urcă la un numĕr considerabil, aflându-se prin tóte părţile locuite de români. Localul redacţioual se află de present în centrul oraşului: városház utza nrl 4. etagiul al II. Abonamentele deja au început a se face şi se pot face încă deacum; cei ce abonéză fără amânare vor primì deja la Crăciun nrl de probă.

* * *

Bal. Pentru o reuşită cât mai strălucită a balului reuniunii femeilor române din Sibiiu, ce se va ţiné în 18 Ianuariu n. se fac mari pregătiri. Dumineeă séra s'a constituit comitetul arangiator al balului, constătător din 32 membri, alegênd de preşedinţi pe dl Dr. Octavian Russu, totdeodată membru de încredere al comitetului reuniunei femeilor şi pe dl căpitan Eugen Rosca. Pentru esecutarea cât mai precisă a jocurilor românesci şi în special a „Romanei“ se vor ţiné mai multe probe în localităţile societăţii de lectură. Probele se vor ţiné Marţa, Joia şi Sâmbăta la $8\frac{1}{2}$ óre séra, la cari ar fi de dorit sĕ se întrunéscă cât de mulţi dansători.

* * *

Tinerimea română din Cernăuţi a decis, după iniţiativa domnişórelor române de acolo, sĕ fondeze un club literar. Statutele au fost trimise guvernului spre aprobare, şi acesta a cerut modificarea unor disposiţiuni, pentru ca sĕ le apróbe.

* * *

Semne de civilisaţie. Congregaţiunea comitatensă a comitatului Sabolciu dela 16 Decembre a adus hotărîrea ca sĕ demande solgăbirĕului, ca pe învĕţătorul Vancu sĕ-l prindă cu gendarmii şi din sat în sat sĕ-l petrécă până la comuna sa natală, ér în locul dênsului sĕ se aplice ca învĕţător altul cu simţĕminte magiare Acésta sentinţă s'a publicat şi în „Nyir-Vidék“ în nrul dela 21 Decembre. Sentinţa s'a esecutat punct de punct şi începênd dela 21 Decembre n. c. învĕţătorul Vancu nu se mai află în Nir-Adon.

* * *

Invitări. Inteliginţa română din Bran învită la petrecerea cu dans ce sĕ va arangia Luni în 27 Decembre st. v. în sala edificiului comun. Inceputul la 7 óre séra. Preţul întrării: de persónă 60 cr. de familie 1 fl. v. a. venitul e destinat pentru scóla centrală.

— Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, învită la „Concertul“ împreunat cu joc ce se va arangia Sâmbătă în 25 Decembre 1893 (6 Ianuariu 1894) în sala dela „Gesellschafthaus“. Sibiiu, în 19 Decembre v. 1893. Comitetul reuniunii. Inceputul la órele $7\frac{1}{2}$ séra. Preţul de intra e de
familie à 3 persóne 1 fl. 50 cr., pentru dom
80 cr. pentru dame 50 cr. Suprasolviri b
nevole se primesc cu mulţămită şi se
cuita pe cale ḑiaristică.

Programa.

1. „Nunta ţĕrănéscă“, potpou
Wiest, esecutat de musică. 2. „A
amoróse“, cor de miest de Frü
3. „De m'ai iubì“, de L. Den
pentru o voce de bariton cu ac
de piano, cântată de I. Flécă.
meu“, romanţă de Gavadia,
de musică. 5. Douĕ cântece pentru
dame: a) „Cu respect vĕ salutăm“,
de P. Dulf, musică de Wiest. b) „
triei mele“, de Wiest. 6. „La serenata“ de Braga, legendă pentru piano (d-şóra Eugenia Grecu) şi violoncell (dl Tr. Costande.) 7. România“, cor de bărbaţi de E Wachmann 8. „Cântarea maicelor“, de Dinicu, ecsecutată de musică. 9. „Rĕmas bun primăverei“, de F. Wohlfahrt, tertzet pentru piano (d-şóra Eugnia Grecu,) violină (dl I. Tandori) şi violincel (dl Tr. Costande). 10 „Sĕ rĕmân numai cu tine“, solo pentru o voce de tenor cu acompaniare de piano cântată de dl I Schmidt. 11. „Potpouri românesc“, de Mureşian, pentru piano şi violină. 12. „Sêrba popilor“, de Dinicu esecutată de musică.

După concert urméză jocurile naţionale „Călăşerul“ şi „Bătuta“

— Comitetul societăţii sodalilor români din Braşov învită la producţiunea şi petrecerea colegială arangiată de societatea sodalilor români din Braşov. Producţiunea se va ţiné Dumineeă, în 26 Decembre st. v. 1893 a dóua ḑi de Crăciun în sala Hotelului central Nr. 1. Inceputul la 7 óre séra. După producţiune urméză dans începênd cu „Căluşerul“ şi „Bătuta“. Intrarea de persónă 60 cr. valuta austriacă. N B. Ofertele marinimóse se vor chita publice.

„Biblioteca cărţilor scolare pentru studiul religiunei“.

I.

Adese-ori s'a auḑit în anii din urmă şi în special din partea învĕţătorilor nostri plângerea legitimă, că e mare şi greu simţită lipsa cărţilor scolare pentru studiul religiunii. Propunerea acestui studiu, atât în scólele poporale, cât şi în scólele medii inferióre era lăsată în bună voia învĕţătoriului, aşa, cá o uniformitate în învĕţarea acestui studiu abia era posibilă chiar şi de închipuit, cu tóte că disposiţiunile „normativului scolariu“ ţintesc sĕ se ajungă scopul amintit cel puţin în scólele nóstre poporale.

A compune pe de altă parte cărţi, care sĕ fie corĕspunḑĕtóre atât cerinţelor pedagogice înaintate astăḑi la un grad óre care de perfecţiune, cât şi mai vîrtos principiului şi doctrinelor curate, ce le profeséză credincioşii bisericei nóstre, astfeliu, ca învĕţături streine bisericei sĕ nu se strecóre, a compune astfeliu de cărţi a fost şi este un lucru greu. Şi greutatea acésta se măresce şi mai tare, dacă ne vom cugeta la jertfele materiale împreunate totdéuna cu încercările de a tipărí cărţi, jertfe, care trebuesc de multe ori aduse tocmai de cei ce nu pot jertfì şi a căror chemare ar fi sĕ scrie cărţi în ramura lor de studiu, repeţim: jertfe, care arare ori se resplătesc.

Din aceste cause suferia instrucţiunea şi în special studiul religiunei, pe care trebue sĕ se pună pond special în scólele nóstre, ca basă a unei educaţiuni solide şi acest lucru a dat mult de gândit şi bărbaţilor, cari stau în fruntea bisericei şi a scólei nóstre.

Era dar o cerinţă imperativă, o cerinţă, care nu se mai putea lăsa mult timp sĕ dureze făr a vedé cu ochii daunele, ce le suferia instrucţiunea

Ţinênd cont de aceste grave împregiurări şi tot odată considerând progresul, cu care trebue sĕ ţinem şi noi pas Il. Sa dl archimandrit şi vicar archiepiscopesc, Dr. Il. Puscariu un bărbat neobosit pe terenul bisericesc şi scolariu, a cautat sĕ pună odată capĕt rĕului şi în anul acesta a înmulţit bogatele sale scrieri cu patru cărţi de cea mai absolută necesitate, cărţi eşite sub firma: *Biblioteca cărţilor scolare pentru studiul religiunei*“ şi tipărite în tipografia nóstră archidiecesană. Aceste cărţi sunt: 1. „*Istoria biblică în folosul scólelor poporale*“ 8⁰, 126 pag. cu ḑece ilustraţiuni reproduse in format mic după biblia ilustrată de G. Dorè, preţul legat 30 cr broşat 25 cr. 2. „*Istoria biblică pentru scólele medii inferióre şi scólele civile*“ 8⁰ mare, 187 pag. cu două ḑeci ilustraţiuni în format mic după G. Dorè preţul 55 cr. 3. „*Istoria bisericéscă pentru scólele poporale*“ 8⁰ 88 pag. preţul legat 35 cr. şi 4. „*Manual de istoria bisericéscă pentru tinerimea de confesiunea gr. or. din scólele medii şi comerciale*“, 8⁰, partea I. cu 132 pag. partea II cu 108 pag; preţul 1 fl.

Ad. 1—2 „Istoriele biblice“ espun materialul în mod narativ, plăcut şi atrăgĕtoriu, câstigând astfeliu interesul elevului pentru studiu şi făcênd pĕtrunderea studiului uşóră.

Forma cea veche, forma catechetică este lăsată cu totul la o parte şi din fie-care bucată, care se tratéză, elevul singur ajunge la conclusiunea învĕţăturilor morale religióse, care este şi scopul principal, la care a ţinut autorul. Amintim, că la compunerea acestor cărţi întocmite pe basele planului nou de învĕţământ autoriul a ţinut sémă de materialul adunat dela mai mulţi învăţători, cari practice un şir de ani au propus acest studiu în scólele nóstre.

Ad 3—4 „Istoriele bisericesci“ completéză planul de învĕţământ pentru studiul religiunei în scólele nóstre, atât poporale cât şi medii. Lipsa acestor cărţi a fost cu atât mai simţită, că nu arare ori întâlniai tineri eşiţi dela gimnasii, făr a se sci orienta în istoria bisericei nóstre ortodocse române, a cărei cunoscinţă temeinică e o datorinţă imperativă a fie-cărui fiu al bisericei. De aceea trebue sĕ amintim la acest loc, că istoria bisericéscă şi în special cea pentru scólele medii, nu este numai o carte, care sĕ se folosécă în scólă, ci şi o carte, care sĕ aibă loc în fiecare bibliotecă şi în special în biblioteca familiară. Ea se póte cetì cu folos de toţi şi oferă nu numai bogate cunoscinţe pe acest teren, dar şi o lectură plăcută. Espunerea în special cât privesce biserica românéscă stă în legătură cu fasele, prin care a trecut poporul românesc; şi astfelin dă o icónă fidelă a desvoltărei bisericei române în legătură cu desvoltarea însĕşi a poporului românesc.

Ne mărginim deocamdată la aceste apreţieri generale, făr a avé pretenţia a ḑice, că am făcut o dare de sémă. Cărţile trebuesc cetite de toţi ceice se interesézá. pentru-ca sĕ ajungă la conclusia nóstră: între cărţile de soiul acesta cărţile amintite sunt cele mai bune. (Va urma).

Cântul în scóla poporală.

(Urmare.)

Desp. V. Transposiţia pe portativ.

Desp. VI. Gamele cu diezuri şi bemoluri. Corale.

După ce avem materialul astfel împărţit sĕ vedem cum avem de a purcede în fiecare despărţĕmênt şi avem de a prelucra acest material.

Desp. I. Precum la scriptologie începem cu deprinderi şi nu începem îndată la predarea literelor, aşa şi aici vom începe a deprinde pe elevi, a intona tonurile în diferite distanţe, intonându-le mai întâiu învĕţătorul, apoi elevii. Intonarea sĕ face cu *la* sau *a*. Aşa de e. învĕţătoriul intonéză pre *f*, apoi şi elevul mai de multe ori, până ce l pot cânta bine; apoi intonéză pre *a* érăşi atâta timp, până îl cântă şi elevii curat.

Scopul acestor deprinderi este a desvolta auḑul copiilor şi a-i deprinde a intona toţi acelaşi ton. Acestea deprinderi vor urma succesive în vre o dóuĕ sau trei óre. Sĕ nu uite însĕ învĕţătoriul, că are de lucru cu copii de 6 ani, dacă nu-i va sili a cânta într'un cerc prea mare, destul dacă vor nimerì trei până'n 5 tonuri, şi acestea deprinderi nici sĕ nu se misce în cerc mai mare. Urmările sunt fórte triste când silim pe elevi sĕ cânte chiar în cercul gamei Vocea elevilor în loc a se desvolta sĕ nimicesce adese-ori.

I. Tonul prim *do*.

Fiind acum elevii deprinşi binişor întru de a intona unele tonuri precis, a sosit timpul de a începe tractarea tonurilor consecutiv unul după altul. Acésta va începe-o învĕţătorul cam în următorul mod: Intonéză un ton mai de multe ori, tonul acela, pe carele toţi elevii îl pot intona fără nici o forţare şi precis d. e. *f*, *e* sau *es*, fără însĕ a-i da acésta numire pe acest ton îl intonéză mai de multe ori şi cu elevii singuratici, cu câte o bancă şi apoi cu toţii. Acum îl numesce cu numele *do*, îl intonéză şi cu acésta numire mai de multe ori; apoi arată şi semnul acestui ton scriind un punct oval aplecat spre drépta pe o linie trasă pe tabla cea négră; îl numesce şi cu elevii, îl intonéză mai de multe ori cu singuratici, cu câte o bancă, terminând totdeuna cu intonarea în cor.

Cu acésta ocasiune învĕţătorul are deosebita datorinţă, ca sĕ deprindă pe elevi întru a sta drept, mânile lângă corp, peptul afară, a respira regulat, a ţiné gura deschisă de un deget, a desvĕţa pe acei elevi, cari au obiceiul de a mormăi ca formă de preludiu înainte de a intona tonul respectiv. Pe cei-ce nu au darul Dḑeesc, de a avea auḑ musical şi nu nimeresc tonul recerut, nu trebue opriţi cu desĕvêrşire dela cântare, le spunem numai pretinesce sĕ nu cânte tare, ci numai lin căci cu timpul sĕ pot încă deprinde de a ţiné paşi cu ceialalţi.

Tonul propus il putem folosi în deosebite moduri atât timp, până l deprind elevii bine. Astfel de esercıţii pot fi: intonarea lungă, scurtă, tare, încet; il scriem de 1—3, 4—8 ori pe tablă şi le intonăm variat unele tonuri mai tare, altele mai lin, odată mai lung altădată mai scurt; mai intercalăm şi pause între tonuri prin ce le facem şi mai varii. Acestea esercițiii sĕ pot numi şi esercıţii ritmice, pre cari trebue sĕ le folosim la tóte tonurile din nou pertractate, avênd o însĕmnătate deosebită. Pe lângă aceea, că sĕ întipăresce în memoria elevului respectivul ton, sĕ deprind elevii la o intonare cu modulaţiune frumósă, ce are o aşa mare înriurinţă în efect si ceea ce s'a negligeat mai cu totul în scólele nóstre.

II Tonul al doilea *re*.

Terminând cu tonul *do* luăm al doilea ton pe *re*, ceeace îl póte uşor desvolta învĕţătorul intonând pe *do* mai de multe ori, şi făcĕnd pre elevi a observa deosebirea. Indată ce l'au observat tonul cel nou, îndată îl numesc *re*, îl scrie la locul seu, de-asupra liniei prime, îl esercitéză ca şi pre *do*, formând şi cu acesta esercițiì ritmice, însĕ la înălţimea sa relativă de *do*, Indată ce au deprins şi acest ton, esercităm pe elevi a intona ambele acestea dóuĕ tonuri în rênd cum urméză în gama: *do-re*, *re-do*; acésta o cântă elevii în tótă óra la începutul prelegerilor de vre-o 5—10 ori, deci le putem numi şi esercițiu de tóte ḑilele.

(Va urma).

Proiectul de lege despre dreptul matrimonial.

(Urmare.)

§ 137. In procesele de despărţenie ale supuşilor ungari numai sentenţa tribunalelor de aici e valabilă.

§. 138. Dacă înainte de obţinerea dreptului de cetăţén ungar sĕ ivesc astfel de fapte, care după drepturile de mai nainte ale soţilor constitue un motiv pentru despărţirea de pat şi de masă, tribunalul de aici póte disolva căsătoria, dacă aceste fapte si după legile actuale servesc ca motiv de despărţenie.

§ 135. Pentru un minorean străin, care posede în străinătate locuinţă în regulă, dar care nu e în stare a-şi procura învoirea părinţésca sau a tutorului, necesară după legile patriei sale la încheierea căsătoriei, în casul acesta sedria orfanală indigenă numesce un curator şi după ascultarea cestui din urmă, acésta dă încuviinţarea pentru încheierea căsătoriei.

§ 136. Legalitatea căsătoriei e a se judeca în privinţa formalităţilor după legile în vigóre ale căsătoriei (§ 46 c.)

Căsătoria unui sudit ungar încheiată în străinătate trĕbue publicată şi în ţéră (§ 30.)

§ 139. In procesele matrimoniale a străinilor tribunalele indigene numai atunci pot procede, dacă în acel stat, ai cărui supuşi sunt soţii, în procesele matrimoniale ale supuşilor acestui stat au valóre şi sentenţe tribunalelor străine.

§ 140. Persóna de secs femenin, care în timpul nemijlocit înainte de încheierea căsătoriei sale pe teritor magiar cu un strein a fost supusă ungară, póte intenta proces de nulitate în contra bărbatului şi la tribunalul indigen, dacă după încheierea căsătoriei nu a urmat bărbatului în străinătate.

Dacă un bărbat, care e sudit ungar, după sĕvârşirea unei fapte ce servesce ca motiv de despărţenie a devenit supusul altui, stat soţia sa însĕ nu i-a urmat în străinătate, femeia sĕ póte sĕ intenteze proces de despărţenie în contra lui la tribunalul indigen.

§ 141. In cas când căsătoriţii străini petrec în ţéră, tribunalele indigene pot aplica disposiţiile §§-lor 124—126 şi atunci dacă procesul de divorţ nu cade în sfera jurisdicţiunii lor.

§ 142. In privinţa căsătoriei acelor străini a căror indigenitate nu sĕ póte stabili, în tóte acele casuri, în care după lege ar fi normative legile patriei sale, trĕbue sĕ sĕ aplice legile locului în care trăesc.

§ 143. Disposiţiile privitóre la raporturile de drept matrimonial ale contractolor de stat sunt normative şi atunci, dacă acelea sĕ abat dela disposiţiile legii actuale.

Capitolul al optĕlea.

Disposiţii penale.

§ 141. Disposiţiile §§-lor 252, 253, 256 şi 257 ai legii penale despre crime şi delicte, începênd din ḑiua intrării în vigóre a acestei legi, sĕ vor aplica cu modificarea, că afară de perderea libertăţii e a sĕ stabili şi pedépsa perderii oficiului avut şi asupra funcţionarului civil, care intervine la încheierea căsătoriei.

Funcţionarul civil, care conlucră la încheierea unei căsătorii contrare disposiţiilor legii actuale, comite un delict, şi întrucât fapta sa nu constitue o acţiune ea învólvă o pedépsă mai aspră, trebue pedepsit cu temniţă dela 2 până la şése luni şi cu perderea postului.

Funcţionariul civil, care a comis faptă amintită în punctul premergător din negligenţă, întrucât fapta lui nu constitue o acţiune ce învólvă o pedépsă mai asupră, va avé sĕ fie pedepsit pentru delict cu o amendă până la o miie coróne; în cas de recidivă e a sĕ decreta şi perderea postului.

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Braşovul în privinţa numĕrului locuitorilor ocupă al doilea loc între oraşele Ardélului, avênd 30,739 de suflete Intre aceştia românii, sasii şi ungurii sunt aprópe în numĕr egal, numĕrând fie-care cam la 10,000 de suflete, apoi în numĕr mai mic sunt greci şi ţigani *)

O parte însĕmnată a locuitorilor Braşovului, anume a treia parte (preste 30 % din întréga poporaţiune) trăiesc ca profesionişti şi neguţători, fiind Braşovul, precum am amintit mai nainte, cel dintâi între oraşele nóstre în privinţa industrială şi comercială. Intre profesionişti socotim şi numĕrul considerabil de lucrători dela cele 17 fabrici, ce sĕ află pe teritoriul oraşului. O altă parte sĕ ocupă cu lucrarea pământului. Viţa de vie nu sĕ cultivă la Braşov, fiind clima prea aspră, dar cu atât mai desvoltat este grădinăritul şi în special pomăritul, aflându-se mulţi şi vestiţi grădinari, chiar şi între români; este lăţit apoi în Braşov şi jur albinăritul sau stupăritul.

Pentru români Braşovul este loc fórte însemnat. Ei din timpuri necunoscute au locuit în Braşov-vechiu (în vechiul Braşov de odinióră), apoi din sus de cetate, în Scheiul de aḑi, unde s'au aşeḑat şi românii veniţi din părţile Bulgariei, pentru zidirea „bisericei Negre“ din cetate. Românii din Braşov au stat cu ţerile române nu numai în legături comerciale ci şi în contact literar-cultural; referitor la aceste legături sĕ află multe documente în bogata archivă a bisericei Sântului-Niculaie din Scheiu.

In Braşov s'a tipărit cea dintâiu carte românéscă, Psaltirea, la 1560, prin Diaconul Coresi, care a venit din România la Braşov. El a tradus şi tipărit acésta carte în colaborare cu Popa Mihaiu din Scheiu. Afară de acésta românii braşoveni au fost totdéuna zeloşi spriginitori ai intreprinderilor culturale, câştigându-şi merite însĕmnate pentru literatu şi cultura nóstră. Aici a apărut cea dintâiu fóiă românéscă în Ardél, „Fóia Duminecii“, la 1836, de I. Barac, cunoscutul poet poporal, apoi la 1837 „Gazeta de Transilvania“, întemeiată de nemuritoriul nostru George Bariţ, şi „Fóia pentru minte, inimă şi literatură“, ér cu timpul au mai apărut şi altele

In timpul present sĕ află în Braşov o inteliginţă română numerósă, precum profesori, advocaţi, deregători, comercianţi etc. şi un numĕr însĕmnat de meseriaşi.

Românii din Braşov au, afară de scólele descrise mai nainte, mai multe aşeḑăminte culturale, de binefacere şi economice, precum: Reuniunea română de cântări şi gimnastică, Reuniunea femeilor române, Reuniunea pentru spriginirea vĕduvelor române din Braşov şi Săcele, casina română, două bănci românesci etc. Aici sĕ află scaunul unui protopopiat român gr. or. de care sĕ ţin 23 de parochii, cu 28, 326 de suflete.

In Braşov sĕ află înmormêntat, afară de mai mulţi binefăcĕtori ai scólelor şi profesori distinşi de la gimnasiu, poetul nostru Andrei Mureşan (mort la 1856), care a scris între alte poesii, maiestosul nostru imn naţional: „Deştéptă-te române“... El a fost înmormêntat în cimiteriul de pe Tocile, ér la 1883 osĕmintele lui au fost strămutate în cimiteriul român din Gróveri, unde românii braşoveni i-au ridicat un monument. (Va urma).

---

*) In „Helységnévtár“ din 1892 aflăm următórele date: români 9758, sasi 9578, unguri 10,441, restul altfel de némuri.

Bibliografic.

„Transilvania“ fóia asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, Nr. 12 Anul XXIV a apărut pe luna lui Decembre cu următoriul

Sumariu:

Fundațiunea Vasile Cocârlă, de Z. Boiu. — Din cronica lunară. — Rațiociniul asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român pe anul 1892. — Starea averei asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român cu 31 Decembre 1892. — Bugetul asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român pe anul 1894. -- Procese verbale, luate în ședința I și a II-a a adunărei generale XXXII a asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținute în Năsĕud la 10/22 și 11/23 Octobre 1893. — Rectificare. Sibiiu tipariul tipografiei archidiecesane 1893.

Din public*)

Mulțămită publică

Cu ocasiunea petrecerei de vară ținută în Gura-Rîului în 25 Iuliu 1893 st. v. au incurs dela următoriu P. T. domni și d-ne solviri marinimóse: Erin 1 fl., C. Pascu 1 fl., R. Ardelea 1 fl., Nicolae Chipară 1 fl., Petrișor I Victor 1 fl., 50 cr. Ioan Precup 1 fl,. Ioan Florian 1 fl., Dordea Ioan 1 fl., Grozescu profesor Bucuresci 1 fl., 60 cr. Erst Voigtländer 1 fl., Dr. Ilie Beu medic 1 fl., Aldea Vasilie 1 fl., Petru Hanzu sen. 1 fl., Ioan Popa paroch 1 fl., 50 cr. Ioachim Muntean 2 fl., Petru Iuga 2 fl., Adolf Vennrich 1 fl., Ioan Iosof teolog 80 cr, Ioan Andraș 1 fl., Nicolau Curtean 1 fl., Stoica dir. scol. 1 fl., Traian Bratu 1 fl., N. N. 1 fl., Aurel Milea 3 fl., Dumitru Șerbu 1 fl., 50 cr. D. Muciu 2 fl., Ioan Cosma 1 fl., N. N. 1 fl., Popescu 2 fl., N. N. 80 cr. Maria Arseniu 1 fl., D-na Grancea 2 fl. Nicolau Opriș 1 fl., 50 cr. Clemente Nicula 1 fl., 50 cr. d-na Pop 1 fl., 50 cr. D-na Rebega 1 fl., 50 cr. Aureliu Decei 2 fl., Petru Opriș 1 fl., Constantin Herța 1 fl., Nicolau Némțu înv. 1 fl, Dumitru Comșa stud. în Pariș, 1 fl., Ioan Popa par. 1 fl., 50 cr. Nicolau Droc Barcian profesor Giurgin 3 fl., Ioan Drocu prot. 3 fl., Dumitru Lăpădat înv. 1 fl. Valeriu Popoviciu par. 1 fl., 50 cr. Ioan Chiarca v. not. 1 fl., Aron Gogonea 1 fl., Ioan Manta par. 2 fl., Dr. Grecu medie 2 fl., Eugeniu Marinescu 1 fl., Petrisor profesor Bucuresci 3 fl., Alecs. Petruț 1 fl., 50 cr. Romul Sim înv. dir. 2 fl., Iosif Lazar 1 fl., Verzariu 1 fl,. Victor Tordășan 80 cr. Moldovan adm. prot. 1 fl., Petru Ciontea 1 fl, Russu Șirianul 1 fl., Dr. Rațiu adv. 2 fl., Dionisie Aron par. 1 fl., Venitul brut a fost de 86 fl., 50 cr.

Spesele 31 fl. 86 cr. — Deci rĕmâne un venit curat de 54 fl 64 cr., cari bani se vor folosi la timpul seu spre înfrumsețarea comunei.

Priméscă deci și cu acéstă ocasiune toți P. T· Domni și dómne sincerile nóstre mulțămiri pentru spriginul dat.

Gura-Rîului în 12 Decembre 1893.

Ilie Macelariu
casar.

Nr. 646/893 [245] 2—3

EDICT.

Marina Dumitru Gonță gr. or. din Brașov, carea de 5 ani a părăsit pe legitimul ei bărbat Constantin Govna gr. or. tot din Brașov, fără a se sci unde petrece, se citéză prin acésta a se presenta în termin de șésă luni înaintea acestui for matrimonial conform resoluțiunei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 10 August a. c. Nr. 4856 B. la din contră procesul intentat de actorele, sĕ va pertracta și decide și în absența ei.

Brașov, în 29 Novembre, 1893.

Forul matrimonial gr. or. de I instanță
al tractului Brașov.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 649/893 [244] 3—3

Citațiune edictală.

Nicolae Homorozén din Cohalm, legiuitul bărbat al Mariei Bârsan din Cohalm, carele a părăsit cu necredință pe muerea lui legiuită de 5 ani de ḑile, fără a se sci locul aflărei lui, este prin acésta citat, că în termin de 6 luni de ḑile, dela prima publicare a acestora în „Telegraful Român“ sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorțial urḑit contra lui din partea muerei sale, se va pertracta și decide și în absența lui.

Cohalm, 6 Novembre, 1893.

Oficiul protopesc gr. or. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea.
protopresb.

Nr. 630 [247] 2—3

Citațiune edictală.

Moise Floria din Jimbor, carele de mai mulți ani a părăsit cu necredință pe legitima lui soție Ana Viscrean alias Cocis din Jimbor, cu 2 copii mici, și de 3 ani trecuți a părăsit și locul nascerei și patria sa, éră locul absentului fiind necunoscut sĕ citéză în restimp de 6 luni de ḑile a se înfățoșa înaintea forului matrimonial concernent, căci altfeliu și în absența lui se va aduce hotărîrea divorțială, conform prescriselor canonice.

Cohalm, 28 Octobre, 1893.

Scaunul protopopesc gr. or. al Cohalmului, ca for matrimonial de I instanță.

Nicolau D. Mircea,
protopresb.

Publicațiune

„Arieșana“ institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Turda prin acésta aduce la cunoscința onoratului public, că pentru depuneri pe timp mai îndelungat (preste un an) începênd din 1 Ianuariu 1894 st. n. dă 6% și solvesce darea.

Turda, 27 Decembre, 1893.

[248] 2—3 **Direcțiunea.**

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă. Red.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	7.20	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	9.15	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	8.40
11.28	4.07	6.14	8.57	11.12	Szolnok	2.55	5.23	3.31	11.46	4.47
1.35	5.46	—	11.33	12.50	P. Ladány	12.06	3.46	1.16	10.05	2.24
3.53	7.08	8.42	1.50	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	2.25	11.04	8.43	12.09
4.—	7.15	12 05	2.24	2.19	pl. sos.		2.18	10.44	8.38	11.51
4.30	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	—	1.52	10.07	8.13	11.17
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	—	—	9.30	—	10.42
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	—	26	9.10	7.47	10.23
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	3.53	—	8.31	7.08	9.51
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huiedin	2.58	12.47	7.53	6.39	9.12
8.05	10.37	6.24	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	6.53	—	8.17
8.32	—	6.59	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	12.17	11.01	6.14	5.25	7.40
8.49	—	11.10	8.40	6.11	pl. sos.	—	10.45	5.14	4.48	6.52
9.06	—	11.32	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	4.23	6.34
10.08	—	12.50	10.40	7.28	Ghiriș	—	9.23	3.18	3.—	5.26
10.37	—	1.25	11.25	7.50	Cucerdea	—	8.54	2.31	2.08	4.52
10.59	—	1.43	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	2.—	4.34
11.07	—	1.52	12.04	—	Vințul-de-sus	—		2.05	1.51	4.28
11.31	—	2.18	12.34	8.17	Aiud	—	8.24	1.35	1.23	4.07
11.48	—	2.40	1.—	8.33	sos. Teiuș. pl.	—	8.07	1.08	12.45	3.47
12.25	—	—	1.40	8.38	pl. sos.	—	8.—	12 28	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	—	7.31	11.42	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică pl.	—	6.57	10.4	—	1 18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl. sos.	—	6.55	10.31	—	12.53
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	—	6.42	10.09	—	12.37
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	—	6.21	9.31	—	12.06
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.54	8.53	—	11.29
4.01	—	—	6.10	11.13	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	11.03
5.26	—	—	7.52	12.26	Homorod	—	4.29	6.55	—	9.46
6.08	—	—	8.30	12.58	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	9.04
6.40	Tr. de	—	9.03	1.15	Apața	—	3.40	5.42	—	8.37
7.16	per-	Tren	9.38	1.34	Feldioara	—	3.19	5.07	—	8.03
8.—	sóne	accelerat	10.25	2.09	sos. Brașov pl.	—	2.48	4.20	—	7.23
—	11.—	5.15	6.18	2.19	pl. sos.	10.17	2.18	—	6.58	—
—	12.26	5.57	7.10	3.01	Timiș	9.41	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	3.31	Predeal	9.12	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	9.15		4.45	7.40	—	8.50	—

Ghiriș—Turda

7.33	11.—	4.—	10.17		Ghiriș		5.10	10.30	3.30	9.12
8.08	11.20	4.20	10.37		Turda		4.50	10.10	3.10	8.52

Careii-mare—Zelău

—	—	—	5.42		Carei-mare		7.05	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighișóră—Odorheiu

—	—	4.20	11.08		Sighișóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta—Arad—Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	10.—	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	7.20	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	9.30	Budapesta	7·25	1.20	5.50	—	—
—	—	10.04	4.02	1.05	Szolnok	4.15	11.15	2.21	—	—
—	—	3.45	6.57	5.24	sos. Arad pl.	11.18	8.20	9.05	—	—
—	—	—	T. d. p.	—						
—	—	4.30	2.34	5.46	pl. sos.	10.46	7.20	8.40	—	—
—	—	4.42	2 34	5.57	Glogovaț	10.34	7.01	8.30	—	—
—	—	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	8 08	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliș	9.58	5.50	7.57	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	5.28	7.46	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	7.17	—	—
—	—	6.12	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	7.02	—	—
—	—	6.58	—	8.07	Soborșin	8.03	—	6.24	—	—
—	—	7.26	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	7.52	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	8.08	—	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	8.26	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	-
—	—	8.52	—	9.53	Deva	5.59	—	4.33	—	—
—	—	10.—	—	10.19	Simeria (Piski)	5.43	—	4.17	—	—
—	—	10.25	—	10.50	Orĕștia	4.42	—	3.30	—	—
—	—	10.44	—	11.16	Șibot	4.20	—	3.03	—	—
—	—	11.58	—	11.44	Vințul de jos	4.58	—	2.36	—	—
—	—	11.29	7.05	12.06	Alba-Iulia	3.40	9.40	2.19	—	—
—	—	11.56	7.40	12 38	sos. Teiuș pl.	3.04	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06	11.—	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	6.15	2.45	3.16	7.05	6.35
Vineri 1.55	8.25	2.35	6.30	10.10	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	8.50
5.18	5.20	7.59	4.24	3.36	sos. Timișóra pl.	9.50	5.50	5.13	7.50	11.20
—	6.15	8 25	5.25	9.30	pl. sos.	9.20	—	5.07	7.42	3.28
—	9.35	10.41	8.23	3.30	Caransebeș	6.22	—	12.53	5 31	11.05
11.28	—	12.52	10.58	7.36	Băile-Herculane	3.40	—	12.53	3.21	5.14
12.09	—	1.25	2.10	—	Verciorova	2.26	—	12.10	2.10	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	5.50	—

Cucerdea—Oșorheiu—Reg. săs.

—	2.35	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	8.25	1.18	
—	3.26	9.01	3.57	9.44	Ludoș	6 55	1.51	7.36	12.22	
—	5.07	10.27	5.23	11.11	Oșorheiu	5.30	12.25	5.54	10.35	
—	5.50	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	7.15	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Arad—Timișóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39		Timișóra		8.—	1.11	8.15	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3[illegible]	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39		Hațeg		9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48		Petroșeni		5.56	11.25	6 16	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	8.38
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	7.45
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	7.01

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 141. Sibiiu, Joi 23 Decembre 1893 (4 Ianuariu 1894) Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sêptĕmână, deschidem pe semestrul I Ianuariu-Februariu-Martiu al an. 1894, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Dec. 1893, sĕ-şi înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foiei.

Editura „Telegrafului Român‘ în Sibiiu.

Sibiiu, 22 Decembre, 1893.

Planurile şi proiectele pentru resolvarea cestiunii naţionalităţilor la noi şi pentru încetarea aşa numitelor „agitaţiuni“, continuă a eşi la ivélă în diferite forme. Avem înaintea nóstră dóue astfel de proiecte mai nóue.

Unul este proiectul societăţii magiare de cultură din Ungaria nordică adresat guvernului în formă de rescript. El este îndreptat contra ḑiaristicei slovace, care, sĕ ḑice în el, deşi nu în mĕsură aşa de mare, ca foile altor naţionalităţi, totuş pune însĕmnate pedeci lăţirii magiarismului în părţile nordice ale Ungariei, de órece în fie-care numĕr al acestor foi sĕ află câte un articol, care nutresce neîncrederea şi antipatia contra patriei şi a magiarismului în publicul slovac. Rescriptul apoi constată, că pentru împedecarea agitaţiunii „puterea socială a magiarilor singură e cu totul neîndestulitóre“ şi astfel sĕ rógă de guvern, nu sĕ ia mĕsuri esceptionale pe terenul libertăţii presei, ci sĕ purcédă cu cea mai mare asprime contra ḑiaristicei slovace.

Intru cât sunt drepte cele afirmate în rescript despre presa slovacă nu o discutăm aci, şi ce va face guvernul, nu ne impórtă; marcăm numai dóue lucruri din rescript.

Societatea numită, precum sĕ vede e nĕcăjită pe presa slovacă, pentru-că ea pune pedeci lăţirii magiarismului. Va sĕ ḑică lăţirea magiarismului sau pe scurt magiarisarea e scopul şi a societăţii F. M. K. E. — un lucru, pe care societăţile „culturale“ magiare îl négă totdeuna şi mereu accentuéză, că ele nu au alt scop, decât numai conservarea magiarismului, ceea-ce dacă adevĕrat ar fi, contra acesteia nu ar avé de ḑis nimeni nimic.

Al doilea lucru, ce voim sĕ marcăm, este mărturisirea, că societatea magiară singură nu e în stare a împedeca „agitaţiunea“ foilor slovace sau cu alte cuvinte, nu e în stare a împedeca deşteptarea şi lăţirea sentimentului naţional, propagat de aceste foi, ci are lipsă de puterea statului. Acésta o mărturisesce, nu un individ în un articol de ḑiar, care uşor póte şi greşi sau judeca prea pesimist, ci o societate în o adresă la guvern. Ea este deci semnificativă pentru stările din patria nóstră.

Al doilea proiect pentru resolvarea cestiunii naţionalităţilor este făcut de dl Réthi Lajos din Deva şi publicat în „Kolozsvár“ nr. din 30 Decembre n. tr. Dl Réthi resuméză cele ce sunt de făcut în şese puncte dar în aceste nu sĕ află nimic nou ce, sau sĕ nu fie cuprins deja în legile esistenţe, sau sĕ nu sĕ fi ḑis şi scris ici-colo în timpul din urmă.

In cele dintâi trei puncte ni sĕ spune, că Ungaria este un stat unitar, indiviḑibil, a cărui limbă oficială e cea magiară, dar cetăţenii toţi, fără deosĕbire de origine şi limbă sunt egal îndreptăţiţi; că limba deregătoriilor publice e cea magiară dar în deregătoriile, cari stau în atingere cu poporul, trebuie aplicaţi amploiaţi, cari sciu limba poporului şi că în deregătoriile publice, de jos până sus sĕ fie aplicat ori ce cetăţén conform cualificaţiunii lui, fără considerare la naţionalitate.

Tóte aceste sĕ dispun în legea de naţionalitate, dar nu s'au observat şi tare ne e témă, că nu sĕ vor observa nici pe viitor, aşa cum le scrie dl Réthi.

In punctele din urmă sĕ cere egalitatea dreptului la alegeri şi sistarea abusurilor; dotarea tuturor preoţilor din partea statului, însuşirea limbei magiare în scóle din partea tuturor cetăţenilor, ér „faţă cu acésta sĕ se dea ocasiune şi în scólele magiare scolarilor de altă limbă a puté cunósce în grad mai înalt gramatica şi literatura limbei lor materne“.

Tóte aceste sună bine şi frumos, dar chiar şi aceste mici favoruri, crede dl Réthi, că sĕ vor esecuta cândva cu tótă sinceritatea, fără anumite „Hintergedanken“, în dosul cărora sĕ află scopul magiarisării? Noi dubităm, din causă, că pentru viitor avem numai promisiuni, ér îndĕrĕptul nostru, în trecut, stă durerósa esperienţă, care ne arată stări triste şi nemulţămitóre. Sĕ luăm d. e. dotarea din partea statului a preoţilor nostri, care sĕ pretinde pe viitor. Pentru present şi trecut încă am avut noi bărbaţi dotaţi de stat; sunt puţinii nostri oficiali. Şi ce e cu acestia? De la ei sĕ pretinde direct şi indirect sĕ se isoleze, sĕ se lapede de conaţionalii lor, sĕ nu ia parte la întrunirile românesci şi sunt rĕu priviţi dacă îşi cresc familiile lor verde românesce. Aşa va fi şi cu preoţii dotaţi de la stat? Atunci nemulţămirea tot nu va înceta.

Tot asemenea stăm cu esperienţa în privinţa studiului limbei nóstre la scólele magiare. Ea sĕ propune ici-cole la câte un gimnasiu, dar cum? Maşter şi ca a cincia rótă la car şi chiar în mijlocul nostru, la universitatea din Cluş ea sĕ propune unguresce şi de un nechemat. Sĕ va schimba acésta de-odată şi radical pe viitor?

Nu scim. Viitorul e împodobit cu promisiuni, dar nesigure, trecutul îl scim, e dureros şi pentru noi nemulţămitor.

Dela magiari şi dela guvern atârnă ca în viitor, ceea-ce ne compete ca popor deosebit al patriei, sĕ ni sĕ dea dacă vreau sĕ dispară nemulţămirea şi ferberea internă, atât de stricăciósă patriei.

Revista politică.

Ca de obiceiu, aşa şi de astadată, cu ocasiunea felicitărilor de anul nou, ce s'au adus guvernului şi diferiţilor bărbaţi conducĕtori, s'au făcut enunciaţiuni interesante.

In numele partidului liberal a felicitat Pulszky pe presidentul partidului Podmaniczky. Pulsky a accentuat, că partidul totdéuna va ţiné la principiile de până acuma, că el a rĕmas credincios caracterului seu şi că nu va da îndĕrĕpt înaintea ori-cărui atac. Presidentul a rĕspuns, „sĕ dea Dumneḑeu, ca nici un nuor sĕ nu întunece unitatea de vederi, şi sĕ se păzéscă solidaritatea“. Cu vîrtute cetăţenéscă va păstra partidul credinţa către factorii deciḑĕtori: domnitor şi guvern.

De acolo membrii au mers şi au felicitat pe ministrul president şi pe colegii lui, cărora, după cum spuse Perczel le datoresc o nemărginită recunoscinţă pentru lucrările sĕvêrşite. Partidul doresce, ca proiectele făcute de guvern sĕ se şi ducă la îndeplinire, guvernul va avé totdéuna scutul partidului. Wekerle a rĕspuns: Proiectele ţintesc la binele comun; ele s'au adus într'un timp cu mult mai apropiat, decât cum se aştepta. Guvernul va stăruì totdéuna sĕ-şi realiseze ideile mari, proiectele bisericesci, cari stau în conecs cu proiectele administrative, care tóte forméză o epocă în viéţa acésta parlamentară şi dovedesc progresul naţiunei. In sinul guvernului

FOIŢA.

Câte şi de tóte.

E aci şi Crăciunul cel bĕtrân, aşa dar la mulţi ani on. redacţie, cum şi amabile cetitóre şi cetitori. Dorinţe şi speranţe nóuĕ isvoresc în inimile tuturor admirând luminile arborelui Crăciunului, care pare că revarsă veselia sĕrbărei, propoveduind cum s'ar ḑice „pe pământ pace şi la ómeni bună învoire“. Şi sunt frumóse sĕrbătorile nóstre ale Crăciunului, căci cui nu i se înalţă mintea la frumseţile cele negrăite ale cerului, la stéua cea cu slavă „mare“, la îngerii şi drepţii din ceriu, cari ne'ncetat aduc laude Părintelui luminei, cântându-i sfânt, sfânt, sfânt; la colindele nóstre de Adam, de florile d'albe şi câte de tóte. Sufletul nostru în aceste momente, prin aripile iubirii şi ale rugăciunei, scuturându-se de pulbere şi ridicându-se mai sus, mai aprópe de urzitorul sĕu, învinge scăderile trupesci. In aceste momente deci, care om nu devine mai simţitor, mai bun, mai drept şi mai poetic chiar? Unor asemenea momente sunt dator cele ce urméză şi acum dragă condeiule, cunoscênd răbdarea şi suferinţele tale, când te pui în activitate, iartă că de astădată trebue sĕ te incomodez atâta, nu uita însĕ dragă condeiule că:

Ce-i o flóre
Pe sub sóre
Fără leac de sĕrbătore?

Ce tesaur bogat de plăceri a dat buna natură ómenilor, a căror inimă scie sĕ se inveseléscă şi ce varietate în aceste plăceri! Putea-va cine-va sĕ cuprindă nuanţele lor nenumĕrate în diferiţi ómeni şi la diferite vêrste ale vieţii? Suvenirea cam confusă a celor din copilărie pe cine nu-l face sĕ tresară încă? Putea-voiu sĕ descriu ce-i în inima unui tinĕr, care începe a bate cu tot focul sentimentului? In astă etate fericită, în care este necunoscut încă numele: interes, ambiţiune, ură şi câte alte pasiuni urîte, cari înjosesc şi apasă omenimea; da, mĕ rog, la etatea acésta prea scurtă din nefericire sórele strălucesce cu o lumină ce nu se mai vede în restul vieţii. Aerul este mai curat, isvórele mai limpeḑi şi mai recoritóre; natura în fine are o altă înfăţişare ce nu o mai află cine-va mai târḑiu. Şi ce parfum au florile, ce plăcute sunt fructele, în câte colori nu apare aurora! Tóte femeile sunt amabile şi fidele, toţi ómenii buni, generoşi şi simţitori, pretutindeni nu întâlnesce decât cordialitate, francheţă şi desinteresare, nu esistă în natură decât numai flori, virtuţi şi plăceri.

Amorul, speranţa fericirei nu ne umple óre inima de sensaţiuni pe cât de vii pe atât de variate?

Aspectul naturei şi contemplarea ei deschid raţiunei o carieră imensă de plăceri. Imaginaţiunea domnind preste acest océn de plăceri măreşce numĕrul şi intensitatea, sensaţiunile se unesc, se combină şi forméză altele nouĕ; visurile de glorie se amestecă cu palpitările amorului; melancolia vine din când în când şi aruncă asupra nóstră velul sĕu negru şi totuşi se schimbă lacrimile în plăceri.

Sĕ nu sĕ mire dar cineva, că atâtea sensaţiuni fac o impresie vie până ce te plietisesc câte odată. Noroc dacă ai pe cineva sĕ vorbesci. Am avut şi eu deci pe cineva.

Şi cine óre sĕ fie acel cineva? De! sciu şi eu. L'am întrebat deci că ce face când se plictisesce. El îmi rĕspunde că ce i aceea plictisit?

Sci ceva, la noi ori-şi-care zarzavagiu o scie.

Ce-i aceea zarzavagiu?

Sci, că esti nostim!

Şi nostim ce-i?

Am mântuit-o cu el, pune-te de mai vorbesce. De altă-dată mĕ duc la scăldat, acolo erau doi ómeni; întreb pe unul, că ce face?

El rĕspunde nu fac nimic.

Intreb pe celalalt, dar d-ta ce faci?

Eu îi ajut celuilalt.

Ei bine acum scaldă-te băiete între astfel de împregiurări. M'am pus pe gândite şi adecă mĕ cugetam că óre cum va fi fundul apei şi nu puteam eşi la nici un fel, nu-i puteam pătrunde misteriile ei. Dacă am vĕḑut aşa, apoi mi se pare că m'am înecat şi am avut noroc că am eşit afară, dar cu apa respective fundul ei am rĕmas şi mai încurcat. Trebue sĕ se scie mĕ rog că apa era aşa de adêncă că nu-i dedeai de fund. „Celui ce'nţelege, ţînţaru-i trimbitar, ér celui ce nu'nţelege, tobe, surle's în zadar — a ḑis Anton Panu în povestea vorbii.

Cer scusele pentru acéstă citaţie, căci ce sĕ-i fac, am 1200 de citate până acuma şi când mĕ gândesc că Heine ḑice, că el avea într'o vreme ḑece mii, e departe cerul de pământ, sunt şi eu cam neînţelegĕtor şi basta!....

Dar sĕ nu uit, suntem în séra de Crăciun şi eu o serbez cu prietinul meu G. Nu nu sunt disonanţe şi toţi ministrii luptă sub un stég, căci lucră pentru dreptate. Proiectele nu sunt nu-mai proprietatea spirituală esclusivă a guvernului, ci sunt o comóră a opiniunei publice.

La presidentul parlamentului bar. Bánffy, ḑise felicitatorul Busbach: Cu centralisarea administraţiunei voim noi respândirea ideei de stat magiar şi validitarea ei nu numai în raporturile dinlăuntru ci şi în cele din afară; cu reformele politico-bisericesci vrem sĕ apropiem pe locuitorii de diferite limbi şi confesiuni şi, pe lângă valorarea spiritului magiar, sĕ amestecăm cultura magiară în ideea de cetăţén al statului magiar şi vom înlătura tóte obstaculele care până acum au pus pedecă acestor realisări. *Nu vom mai suferí agitaţiuni, cari periclitéză întregitatea şi unitatea statului. Pămêntul a fost de mii de ani magiar* (?) *şi va rĕmâné magiar. Conspiraţiunile contra întregităţii statului formézā dar o crimă de trădare a patriei şi a suferí acésta este un pĕcat comun. In privinţa acésta în sinul partidului nu este deosebire de vederi.* Presidentul a respuns obiectiv şi a ḑis, că va observa totdéuna strict la formele parlamentare.

In clubul partidului naţional s'a accentuat, că, încât privesce reformele guvernului, nu se póte da încă un verdict hotărîtoriu din partea partidului până ce ele vor fi studiate în club. Se vor nisuí ca armata sĕ nu mai formeze un corp strĕin al naţiunei.

* * *

Ministrul de iustiţie Szilágyi a fost la Viena, unde a fost primit în audienţă de Maj. Sa monarchul, a conferit apoi cu ministrul de esterne Kalnoky. La Viena a plecat şi ministrul Hieronymi. Acestea se aduc în legătură cu scirile despre retragerea unor ministrii din cabinet. Ministrul Wekerle va trimite la Viena o comisiune care sĕ pertracteze în detaiu cestiunea curţii ungare.

* * *

In şedinţa dela 29 Decembre a dietei provinciale boeme, deputatul Engel a făcut, în numele partidei cehilor tineri, următórea declaraţie: Partida cehilor tineri nu stă nici într'o legătură cu evenimentele ḑilelor din urmă (alusiuni la asasinarea lui Mrva) din care causă a fost ea atacată cu vehemenţă. Atacurile acestea nu pot atinge partida, nici conscienţa membrilor partidei. Intru cât noi avem înriurirea asupra crescerei tinerimei cehe, o şi crescem în iubirea de patriă şi în tradiţiile umanităţii. Pe când noi ne alipim cu cea mai mare hotărîre la principiile nóstre naţionale, pe atunci de altă parte nici odată în programul nostru de luptă n'a esistat tendinţe ca sĕ realisăm independenţa regatului boem afară de legăturile cu Austria. Duşmanii mişcării cehe vréu sĕ ne facă nume reu prin aceea, că ne atribuesc tendinţe centri-fugale.

* * *

La cestiunea română în senatul României a vorbit între alţii şi deputatul Panu. Étă în resumat esenţa vorbirei privitóre la români:

D-lor, décă este vorba ca sĕ facem o apropiere cu popóre mici streine, apoi mai rĕmâne îndoială, când este vorba de românii, nu numai din Transilvania, dar şi din celelalte părţi, cĕ trebue nu numai sĕ ne gândim în mod politicesc şi diplomatic la ei, cum ne gândim la sêrbi, bulgari şi greci, dar şi cu inimă, căci sunt fraţii noştri, este indentitate de origine şi de interese! . . .

Vedeţi, este fatală situaţiunea nóstră şi cestiunea românilor din afară ni-se impune, ca o cestiă de viéţă şi de mórte.

Cum s'a facut unirea Germaniei?

Făcutu-s'a de aḑi până mâne pe calea sabiei prusiane, a principelui Bismarck? Nu; ea a fost de mult preparată pe calea literară, pe calea poesiei, pe calea patriotismului ideal, dacă nu utopică; căci era în adevĕr un vis a gândì la unitatea Germaniei, tocmai pe când Bonaparte o ţinea sub piciorul lui. Dacă nu ar fi fost acea fază preparatorie, probabil că, chiar dacă unitatea Germaniei se făcea pe calea armelor, totuşi bucăţelele, cari o compun, n'ar fi avut de la început acea cohesiune, care o cimentéză literatura şi arḑĕtorul patriotism din fasa preparatorie. De ce sĕ nu facem şi noi acésta, şi de ce făcênd acéstă ne trataţi cu ironie când vorbim de Transilvania? A face ironie este uşor, dar pe socotéla cui o faci, şi pe contul cui o faci? O faci pe socotéla nóstră şi în contul altora.

Sĕ'mi dea voiă d. ministru de esterne, pentru care am deosebită consideraţiune, sĕ-i spun, că în acésta cestiunne putea sĕ vorbéscă, ca ministru român, cu o mai mare elevaţiune de gândire şi cu un curagiu şi îndrăsnélă mai mare. D-sa a ḑis: Eu sunt ministru şi prin urmare, trebue sĕ fiu reservat, dar sub reservă trebue sĕ se véḑă ceea gândesc. Şi d-le ministru de esterne observăm, ca v'aţi servit de I. Brătianu şi de cuvintele lui, ca sĕ combateţi pe d. Sturdza. Acest spirit fórte fin, I. Brătianu, nu hazarda nimic în contra ideilor naţionale fără ca sĕ vină imediat cu alte frase ca sĕ îndulcéscă ceea-ce i-se părea, că fusese prea tranşat. Aşa aţi citat un pasagiu, în care combátea idea de a ne mesteca în afacerile celor de peste munţi, dar el avea de grige de a adauge imediat: „Dle Kogălniceanu, esci în oposiţiune şi poţi vorbi; de ce mĕ silesci sĕ vorbesc eu, care sunt la guvern?“ Sentimentele ministrului Brătianu aici sunt transparente. Ei bine, nuanţa acésta, mi-se părea că a scăpat dlui ministru de esterne. Dacă d sa ţinea sémă de acestea, ar fi împăcat şi diplomaţia şi sentimentele ţĕrei, ne-ar fi măgulit şi pe noi, şi ar fi dat o consacrare după banca ministerială sentimentului naţional, fără nici un pericol. Nu trebue sĕ vĕ gândiţi numai la unguri, ci şi la români; şi sĕ nu vĕ închipuiţi, că pe unguri îi veţi convinge, că gândiţi altmintrelea decât noi. Ori cât de nefavorabile declaraţii veţi face în contra causei naţionale, credeţi că ungurii au sĕ vĕ créḑă? Este imposibil sĕ vĕ créḑă, v'ar face o înjurie cu acésta. Cum sĕ créḑă ungurii, că un ministru român nu voesce a se interesa de sórtea altor români? Cum sĕ crédă acésta, mai ales ungurii, cei mai înfocaţi şovinişti? Étă ce mi-am permis sĕ vorbesc în acéstă cestiune.

Proiectul de lege despre dreptul matrimonial.

(Urmare.)

§ 142. Preotul sau altă persónă îndreptăţită la sĕvêrşirea unei ceremonii religióse, care funcţionéză la o copulare bisericéscă înainte ce logodnicii sĕ fie dovedit, că au încheiat căsătoria înaintea funcţionarului civil, comite un delict, pentru care va avé sĕ fie pedepsit cu o amendă de o mie coróne; în cas de recidivă fapta va fi pedepsită cu temniţă de una până la dóuĕ luni şi o amendă până la o mie coróne.

Resultă însĕ, că căsătoria inaintea funcţionariului stării civile s'a încheiat mai înainte, în casul acesta fapta se va pedepsì ca transgresiune cu o amendă până la trei sute de coróne.

Fapta nu atrage după sine pedépsă dacă copularea se face în decursul unei bóle ce lasă a se provedé un sfîrşit iminent letal a unuia dintre logodnici.

§ 146. Cel care, contrar unei pedeci cuprinse în legea actuală închie, cu scirea o căsătorie, acela, întrucât fapta nu constitue o acţiune ce învólvă o pedépsă mai aspră, comite un delict şi va fi pedepsit cu temniţă până la 3 luni şi cu o amendă până la 1000 coróne.

§ 147. Dispoziţiile penale privitóre la căsătoria fără consimţĕmênt ale art. de lege VI; 1889 despre legea de apĕrare rĕmân si de aci încolo în vigóre.

§ 148. In casurile delictelor circumscrise în paragrafii de mai sus, procedura aparţine jurisdicţiunii tribunalului, în cas de transgresiune însĕ circumscripţiunii judecătoriei cercuale.

(Va urma).

Noutăţi.

Solemnitate. Duminecă în 26 Decembre v. la 11 óre a. m. se vor aşeḑa şi desvălì cu solemnitate portretele fostilor presidenţi ai Asociaţiunii transilvane: Andreiu bar. de Şaguna, Timot. Cipariu, Vas. bar. Popp, Iacob Bologa şi Georgiu Bariţiu. Solemnitatea se va face în localitatea Asociaţiunii (strada Morii). După informaţiunile, ce le avem, portretele au fost cu succes esecutate la firma din Viena Schaeffer.

* * *

Deputaţi congresuali mireni s'au ales în cercurile electorale, aparţinĕtóre la jurisdicţiunea consistoriului din Arad următorii d-ni şi anume:

1. în cercul I Arad: Vasiliu Pagubă, jude la tribunalul regesc din Arad;
2. în cercul II Radna: Vasiliu Beleş, advocat în Arad;
3. în cercul III Giula: Dr. Nicolau Oncu, advocat în Arad;
4. în cercul IV Chişineu: Michaiu Veliciu, adv. în Chişineu;
5. în cercul V Şiria: Aurel Suciu, adv. în Arad;
6. în cercul VI Ienopolea: Vasiliu Goldiş, prof. gimn. în Braşov;
7. în cercul VII Buteni: Petru Truţa, adv. în Arad;
8. în cercul VIII Halmagiu: Dr. Constantin Groza, modic în Gurahonţ;
9. în cercul IX Birchiş: Dr. Eugeniu Mocsonyi, proprietar mare în Capolnaş;
10. în cercul X Chisetĕu: Constantin Radulescu, adv. în Lugoş;
11. în cercul XI Lipova: Zeno Mocsonyi, proprietariu mare în Bulci;
12. în cercul XII Vinga: Vincenţiu Babeş, membru al academiei române de sciinţe;
13. în cercul XIII Timişóra: Paul Rotariu, adv. în Timişóra;
14. în cercul XIV Banat Comloşului: Dr. Emil Babeş, advocat în Budapesta.

* * *

---

sciu dacă cunósce cineva pe acest prietin, atunci sĕ spun eu. El este un tinĕr vesel cu trăsuri nobile şi mândre, ochi mari şi cu spirit, gura mică. buze rumene şi împodobite mai totdéuna cu un suris, are o mustaţă mică şi o róială — şuviţă de pĕr ce a lăsat-o sĕ-i créscă sub buza de jos, este deci un tiner escelent, bun de societate. Când însĕ masa nu-i plină de câte tóte, par'că i sécă facultăţile, tóte vorbele i sunt marcate prin căscări, cari te adorm, dacà însĕ masa e plină şi mai cu sémă de vin şi repat, atunci sĕ-l vedeţi. Ai putea crede, că a locuit tot între vin şi repat până ce nu s'a rătăcit între ómeni. Cu tóte astea prietinul G. este iubit de tótă lumea, căci este atât de prevenitor şi complesant faţă de toţi încât trebue sĕ-l „îndrăgesci când te întâlnesci cu el“. „Le present à nous l'avenir aux dieus“. Presentul e al nostru, viitorul al ḑeilor ḑice el după Horatiu. Sĕ fie cu iertare suntem în séra de Crăciun şi trebue sĕ ne petrecem.

O masă vrednică de a îndestula orice stomac de poet, advocat sau judecĕtor ne astepta. Priveliştea mesei, căci trebue, că vor fi fost vreo 13 séu 14 feliuri, îndată a trezit în noi órecare gâdilire stomahică ce avea multă asemânare cu fómea. Nimic mai uşor d'a ni-o stêmpăra.

O órecare tăcere domnia acum şi nu sĕ auḑia decât sunetul produs prin dinţi esecutând ordinul stomacului; vine rêndul vinului cu repat, acum începe adevĕrata petrecere. Păharele sĕ deşartă pe rênd, cigările se consumă producênd un nor alb. „A la votre! Monsieur!“

„A votre santé! Monsieur:
Iu sănĕtatea frumósei!
In sĕnĕtatea.... viéţă bună frate G.!

Acum încep toasturile din ce în ce tot mai bizare. Inchipuirea ia aripi, limbile sĕ deslégă inimile sĕ destăinuiesc; amên doi grăind odată, făcênd felurite observări asupra o mulţime de lucruri. Anecdote, povestiri din cronica do ḑi şi în fine fiecare spune ce-i trece prin minte fără dea ne mai înţelege. Mai interesant a fost când el toasta şi eu cântam. El ḑicea:

Este cea mai frumósă femeie, eu cântam:

„Suspinuri crude pieptu'mi apasă
El: pare că o vĕd încă
Eu: Inima'mi plânge plină de amor
El: Cu pĕrul ei negru, blond, bine şi mai sciu eu cum
Eu: Speranţa tótă mĕ părăsesce
El: Cu ochii sĕi nurii şi veseli
Eu: simt pentru tine că o sĕ mor.
El: Pentru mine nu. Dar ea cu faţa ei albă
Eu: Oh! numai nóptea cerul m'aude
El: Cu trupul sĕu nalt, şi mladios
Eu: strig al tĕu nume, strig ne'ncetat
El: Cum îi rîde ochii
Eu: Dar a sa voce numai respunde
El: Când mĕ părăsesce
Eu: Oh! cruda, cruda ea te a lăsat
El: Ce crudă frate, nu m'a lăsat s'a dus numai ca o pasăre voiósă.

Eu: S'a dus şi numai vine nimeni pe lângă tine (Cântată ca sultanul de Maroc). Sĕ vede că tu, te îmbeţi în şampania speranţelor.

El: Ce s'a dus, eu nu m'am dus! Şci că aici este un galimatias întreg.

Eu A! bravo! G! apropos sci ce-i cu galimatias, ce însĕmnéză vorba acésta. Ei sĕ'ţi spun eu. Un advocat fiind însărcinat de un órecare Mateiu sĕ reclame un cocoş ce i se furase, pronunţă aşa de multe ori cuvintele: gallus Mathiae — cocoşul lui Mateiu, încât încurcându-se dela un timp ḑise galli Mathias — Matei al cocoşului.“ Şi prin urmare acolo am ajuns şi noi cu vorbele nóstre la un ce neînţeles şi neesplicabil

Asta-i bună iubitule, putem, închina ódată. în sănătatea ei! a cărei sănătate. a ei! cine este ea? Este, cine este? Dacă nu vrei sĕ închini odată cânt eu:

„Cine bea e om bun, cine nu bea e nebun“. Prosit dragă G. te-ai supărat? Ba. Atunci căută ceva şi vinul dăruească buzelor nóstre graiul dragostei. Vino sĕ te sĕrut! Ba bine, cà nu. Vii? Nu. Atunci cânt „ob ich dich liebe, frage die Sterne? Cântă tu mai bine pe graiul şi limba ta şi lasă cele streine ei de a şi le cânta, a ḑis Panu. Érăşì un citat.

Pardon! Spunemi mai bine când ţi-e sete ce faci? Duc dorul apei dacă n'am Bravo aid sĕ luăm o cafea şi sĕ fumăm trebue sĕ sci mĕ rog că caféua în filigene şi tutunul forméză un ce inseparabil şi aduc şi ele mulţămire trupului şi mângăiere sufletului. Ba că chiar! eu sunt supărat.

Ér supĕrat?

De ce?

Pentru-că vênatul meu, iepurele a rĕmas neconsiderat.

Ei bine vrei sĕ'ţi aduc o eremiadă, N'am sciut, că esci un astfel de vênător. Intre noi fie ḑis prietenul meu este un vênător, care pune mai întâiu sare pe códa iepurelui şi atunci sĕ slobóde pusea şi face primejdie. Iacă un păhar de vin şi te rog sĕ mĕ asculţi:

Biblia a avut un vênător şi acela a fost Nimrod, creştinii încă au pe sântul Hubert şi eu încă mĕ pot lăuda cu un vênă

Parastas. Dumineca trecută s'a ţinut în biserica catedrală din Arad prin preoţimea din localitate un parastas pentru odichna sufletului fericitului întru aducere aminte archiepiscop şi metropolit Andreiu baron de Şaguna; scrie „Biserica şi Scóla".

* * *

Activitatea „Kulturegyletului" ardelenesc în anul trecut. După un rapoat al secretarului, averea în bani a culturegyletului ardelenescu s'a sporit in anul trecut dela 940,105 fl. la un milion. Budgetul anul a fost de 52,271 fl. 45 cr. Sunt subvenţionate regulat din partea societăţii: 1 scólă de agricultură; 7 biserici catolice 7 reformate, 1 luterană şi 1 israelită. — total 16 biserici; apoi 6 scóle cat. 26 reform., 3 unitare, 1 gr. cat., 8 „naţionale (unguresci), 1 comercială, 25 kisdedovuri, 4 profesóre de lucru de mână, 1 orfelinat, 4 scóle industriale, 1 scólă de lemnărie; se mai dau din partea societăţii 10 stipendii la o scólă reală superióră, 5 premii pentru scólele poporale şi 1 premiu pentru un învĕţător poporal Societatea susţine 45 biblioteci poporale şi 16 reuniuni de cântări; ea şi-a estins activitatea peste 143 comune şi are 60 de filiale. Adunarea generală pentru an. 1894 şi-o va ţiné „Kulturegyletul în Turda

* * *

Agraţiare. Foile unguresci scriu că Iasa Tomici, fostul redactor al fóiei sêrbesci „Zastava", care înainte de asta cu patru ani a fost osêndit la 6 ani inchisóre pentru uciderea lui Dimitrevici, — va fi ḑilele acestea agraţiat.

* * *

Esecuţiile — oprite. Ministru preşedinte Wekerle, ca ministru de finanţe, a dat ordin tuturor esecutorilor, ca în lunile lui Ianuariu şi Februariu ale anului 1894 sĕ încete cu esecuţiile. Până în Martiu aşa dară esecuţiile sunt oprite.

* * *

Invitare. Corpul învĕţătoresc dela scóla gr. or. din Sălişce invită la producţiunea scolară împreunată cu joc, care se va ţiné Duminecă în 26 Decembre st. v. 1893 în sala scólei din loc. Inceputul la 7 óre séra, Ofertele sunt destinate pentru biblioteca scólei din loc:

* * *

Himen. Dl Vasilie Macsa şi d-şóra Mariţi Neagoe îşi vor sĕrba actul cununiei lor, Luni în 27 Decembre st. v. a. c. la 1 óră p. m. în biserica gr. or. din Geomal.

„Biblioteca cărţilor scolare pentru studiul religiunei".

II.

Vorbind în special despre cărţile apărute sub numirea; *„biblioteca cărţilor scolare pentru studiul religiunei"* amintim încă la acest loc, că „Istoria biblică în folosul scólelor populare" este un estras uşor de înţeles din „Istoria biblică pentru scólele medii inferióre şi scólele civile". Sub numirea de estras se înţelege însĕ numai estras de material, cartea însaşi este o lucrare indepentă tractată conform priceperei elevilor din scólele poporale. Aşa se are lucrul şi cu „Istoria bisericéscă" pentru scólele poporale şi „Manual de istoria bisericéscă pentru scólele medii şi comerciale". In amêndouĕ casurile s'a ţinut cu mare pricepere cont de anii de scólă. Cărţile se intregesc una pe altă sistematic şi gradativ. Unui scolariu eşit din scólele poporale, materialul ce i-se propune în scólele medii nu-i este strein. In aceste scóle 'şi îmbogăţesce cunoscinţele, cercul vederilor i-se lărgesce pe acest teren şi astfeliu el când termină are cunoscinţe temeinice şi cu folos. Tocmai aici zace măiestria autorului.

„Istoria biblică pentru scólele medii, inferióre şi civile" are următoriul material: Cunoscinţe pregătitóre: Geografia Palestinei cu numirile ei biblice (munţii, apele, cetăţile din Iudea, Samaria, Galilea, Perea) tPartea I.) *Istoria biblică a testamentului vechiu*: Cap I.: Dela crearea lumei până la Avraam. Cap II.: Dela Avraam până la Moisi. Cap III: Dela Moisi până la întrarea evreilor în Canaan. Cap IV.: Dela întrarea evreilor în Canaan până la regi. Cap V.: Dela regi până la împărţirea împĕrăţiei lui Israil. Cap VI.: Dela împărţirea imperiului până la robia babilonică. Cap VII.: Dela robia babilonică până la Iisus Christos. Partea II. *Istoria biblică a testamentului nou* (Cap I.: Viéţa lui Iisus. Cap II.: Parabolele lui Iisus. Cap III.: Patimile şi mórtea lui Iisus Cap IV.: Preamărirea lui Iisus. Cap V.: Faptele Apostolilor.

Tabela materiilor din *„Manual de istoria bisericéscă pentru tinerimea de confesiunea gr. or. din scólele medii şi comerciale"*: Partea I.: Istoria bisericéscă generală. *Periodul* I.: (Anii 1—325 d. Christos) Cap I: Inceputul bisericei. Cap II.: Viéţa şi instituţiunile creştinilor celor dintâi. Cap III.: Lăţirea creştinismului. *Periodul* II (Anii 325—787 d. Christos) Cap IV.: Emanciparea bisericei. Cap V.: Calamităţi esterne şi interne asupra bisericei. Cap VI.: Introducerea creştinismului la seminţiile germanice. *Periodul* III. (Anii 787—1453 d. Chr.) Cap VII.: Popórele europene, cari au primit creştinismul dela Greci. Cap VIII: Cruciatele. Cap IX.: Biserica resăriténă şi biserica apusénă. Cap X: Papismul. Cap XI: Desbinarea între biserica de rĕsărit şi apus şi causele ei. Cap XII: Primele încercări de reformaţiune în sinul bisericii de apus. Cap XIII.: Literatura. *Periodul* IV. (dela 1453 până în timpul de faţă). Cap XIV: Starea bisericii din părţile rĕsăritului. Cap XV.: Reformaţiunea. Cap XVI.: Bisericile orientale naţionale. Cap XVII.: Raportul de astăḑi al bisericilor de orient şi occident. Partea II. *Secţiunea* I. Momente istorice generale. Cap I.: Patria, originea, creştinarea românilor. Cap II.: Legăturile ierarchice ale bisericei române. *Secţiunea* II.: Istoria bisericei ortodocse române din părţile Ungariei. Cap III: Periodul I. (anii 1000—1526 după Christos). Cap IV.: Periodul II. (Anii 1526—1700 d. Chr.). Cap V. Periodul III. (Anii 1700—1848 d. Chr.) Cap VI.: Periodul IV. (Anii 1848—1893 după Christos). Cap VII.: Diecesele ortodocse române ale Aradului şi Caransebeşului, ca părţi ale Metropoliei. *Secţiunea* III.: Biserica ortodocsă română afară de statul Ungariei: Cap VIII.: Biserica ortodocsă în regatul României. Cap IX.: Biserica din Bucovina.

Cântul în scóla poporală.

(Urmare.)

III. Aplicarea celor dóuĕ tonuri.

La scriptologie îndată-ce am pertractat deja douĕ lítere, le împreunăm, formând astfel cu ele unele cuvinte Tot aşa facem şi cu tonurile propuse: le împreunăm şi formăm din ele ḑiceri musicale, ecserciţii în numĕr 2—4 intercalând şi pause. Incercările, ce am făcut până acum m'au adus la acea convingere, că tot acel proces pshicologic s'a purces în sufletul copilului cu ocasiunea acestor deprinderi, cari sĕ succed la învĕţarea cetitului, ér scolarii ajung la aceea convingere fórte înveselitóre pentru ei, că pot sĕ cânte şi fără ajutorul învĕţătorului o deprindere nóuĕ. Dacă avem de es. 4 deprinderi, cari se mişcă numai în acest cerc de tonuri, prin schimbarea mĕsurilor şi părţilor din unele deprinderi cu altele din celelalte deprinderi putem forma atâtea nóuă deprinderi câte va afla învĕţătorul de lipsă pentru a-şi deprinde elevii. Spre orientare servéscă următórele:

1. La partea primă a esercitiului 1 punem partea a dóua a escerciţiului 2 şi viceversa.

2. In locul mĕsurilor 3 şi 4 din ecscerciţiul 1 punem mĕsurile corespunḑĕtóre din escerciţiul 2, şi viceversa.

3. Prin schimbarea succesivă a mĕsurilor, anume: La mĕsura primă a escerciţiului 1 punem mĕsura a dóua din escerciţiul al 2-lea; apoi mĕsura a treia din escerciţiul 1 mĕsura a patra din escerciţiul 2 şi tot aşa mai departe terminând cu mĕsura ultimă din escerciţiul 2 şi viceversa începênd cu mĕsura primă din escerciţiul 2 şi terminând cu mĕsura ultimă din escerciţiul 1.

4. Prin scrierea mĕsurilor din ambele escerciţii după cum urméză una după alta, anume: La mĕsura primă din escerciţiul 1 scriem mĕsura primă din escerciţiul 2; apoi la a dóua mĕsură din esceeciţiul 1 scriem ér mĕsura a dóua din escerciţiul 2 şi tot aşa mai departe după următorul şematism: 1, 1; 2, 2; 3, 3; 4, 4; etc sĕ grijéscă însĕ învĕţătorul, ca fie care eserciţiu sĕ se termine în *do*: de aici putem vedea cum are sĕ-şi înmulţéscă învĕţătorul eserciţiite şi sĕ nu ducă lipsă de ele.

IV. Tractarea cântecelor.

Ca elevii sĕ-şi esprime statornic în sufletul lor cunoscinţele câştigate, trebue sĕ le reducem şi concentrăm întru ceva întreg, acel întreg sĕl înveţe elevii de rost, ca sĕ le aducă totdéuna aminte de casul învĕţat şi cuprins acolo. Acel întreg nu póte fi altceva decât melodia unei poesii alésă din abecedarul scolarilor. Sĕ înţelege, melodia încă nu sĕ va mişca în cerc mai larg, decât tonurile învĕţate; aici în cerc de dóuĕ tonuri. Cu tóte acestea e fórte plăcută elevilor, cu deosebire, dacă şi poesia nu trece preste cercul lor de pricepere. După ce poesia s'a pertractat cum sĕ cuvine şi elevii o sciu şi de rost; învĕţătorul scrie notele, cari nepresintă melodia, pe tablă, pune pre elevii sĕi sĕ o cânte cu numirea notelor de atâtea ori, până o sciu aşa ḑicênd de rost. Acum li-o cântă învĕţătorul cu tecstul, li-o esercitéză şi astfel parte de parte, până ce o sciu tótă.

A scrie şi tecstul sub note nu are înţeles, de-órece elevii nici nu sciu încă cetí. Melodia însĕ aşa trebue învĕţată, ca aceea sĕ fie model în tóte privinţele. De aci înainte fie care óră de cânt sĕ încheiă cu o cântare deja învĕţată.

La scóle cu mai mulţi învĕţători unde fie-care clasă îşi are învĕţătorul sĕu, pot sĕ se deprindă elevii şi în eserciţii cu mĕsură necompletă tot numai în cerc de dóuĕ tonuri, ér după percurgerea şi acestor eserciţii sĕ póte învĕţa şi o cântare, care sĕ se încépă cu o silabă notorică, adecă cu mĕsură necompletă. Şi acestea eserciţii îşi au scopul lor, cu tóte acestea la scóla cu un învĕţător sĕ pot lăsa pe anul următor — al doilea — când elevii vor învĕţa a indica şi mĕsura şi e de lipsă a sĕ deprinde şi în indicarea acestor mĕsuri.

(Va urma).

PARTEA SCIENTIFICĂ ŞI LITERARĂ.

Ţéra nóstră.

Descriere poporală a Ardélului

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Românii braşoveni sunt ómeni evlavioşi şi ţin mult la datinele şi obiceiurile lor, moştenite din moşi-strămoşi, ca în genere toţi românii.

Unul dintre cele mai frumóse obiceiuri ale românilor din Scheiu, care nu sĕ află în alte părţi la români, sunt sĕrbările junilor la Pasci. Aceste sĕrbări le arangiază feciorii din Scheiu, întruniţi într'un fel de tovărăşie, numiţi „juni de companie". Ele ţin de obiceiu opt ḑile, adecă din ḑiua Pascilor până la Dumineca Tomei şi constau din escursiuni, împreunate cu joc şi alte petreceri ale junilor, în diferite părţi ale Scheiului, în fiecare ḑi cu o programă specială, deosebită. La aceste escursiuni iau parte, cu deosebiro dacă e timpul frumos, toţi românii din Scheiu, ba şi strĕinii de alt ném din Braşov, fiind cele mai plăcute petreceri ale ţeranilor români din Scheiu. Feciorii, cari „sĕ pun cu junii", sĕ duc încă înainte de Pasci, la Blagoveştenii şi la Florii, dimpreună cu surlaşul pe Cósta Prundului, anunţând óre-cum prin acésta începutul sĕrbărilor. Surlaşul este o persónă fórte însĕmnată la aceste sĕrbări, el e un fel de trubadur al junilor, care ia parte la tóte sĕrbările lor, cântând din surlă. Surla e un feliu de fluer, e făcută de cióe, la capĕtul de jos e mai largă şi resfrântă şi are şese găuri pentru degete. Cu ea nu sĕ cântă decât la Pasci, la Florii şi Blagoveştenii. Surlaş nu este decât unul şi acesta până e în viéţă învaţă cu surla pe un altul, care-i rĕmâne de urmaş, ér surle sunt douĕ, cari sau sĕ cumpĕră sau sĕ moştenesc.

Adevĕratele sĕrbări sĕ încep în ḑiua de Pasci, când după vecernie, feciorii, cari sĕ pun cu junii, sĕ duc la protopopul şi aici îşi aleg căpeteniile, cari sunt: Vătaful, cel dintâi, al doilea e Armaşul mare, al treilea Armaşul mic, apoi Sutasul, care pórtă socotelile. Vătaful şi cei doi Armaşi au fiecare câte un buzdugan greu, pe care la tóte petrecerile îl aruncă în sus şi-l prind, atât ei, cât şi ceialalţi juni. După-ce şi-au ales căpeteniile, junii cântă „Christos au înviat", apoi jócă hora şi aruncă buzduganul, ér de

---

tor şi acela esci tu stimabile!. Iţi aduc deci nesce laude binemeritate pentru ostenelele, ce ai avut cu opera ta, iepurele. Sunt însĕ competent séu nu a ţi le aduce? Sĕ vedem. ... Şi eu am fost la vênat... ca privitor! Et in Arcadia ego! Şi eu am vĕḑut o dróie de iepuri şi avênd nesce falnice năsuiri de a'ţi aduce adevĕrate elogiuri mĕ tot întreb eu ca nevênător ce sunt, cum aşi puté acésta mai bine? Sĕ'ţi aduc nesce eremiade puse pe psaltichie şi cântate pe drêng sau din frunze. Fie ce va fi, i-au asupra'mi ponosul vorbelor mele, dar î'ţi aduc aminte de ḑicala pe care nu numai vênătorii o sciu şi adecă că „tótă pasĕrea pe lume după limba ei piere."

Sciu un vênător, aici ér fac un citat, un vênător deci care eşia diminéţa prin bătătură şi care curcă o întâlnia şi puşca. Femeile satului pricepură sĕ-şi bată joc de el, dar voinicosul nostru vênător le respunde:

De e curcă,
Ce se'ncurcă?
La revĕrsatul ḑorilor
In calea vênătorilor!

Nu sciu dacă şi păgubaşii ar fi fost mulţămiţi cu atât, dar sciu, că dacă îl apuca fómea în rariştea pădurei începe sĕ cânte cu sete.

Deschidete pungulită etc. (A. Odobescu Óre matale ce fel de vênător esti? A pardon, meriţi o mulţămire pentru iepure, că ai dat prilej a gusta dintr'un vênat cumpĕrat. Sĕ trăiască!... Nu primesc, nu-i aşa, eu l'am vênat. Eu vestit vênător..... eu fecior de împĕrat cu noroc de vênat.. .eu... Ce a mai fi urmat nu sciu.

Ii ḑiua de Crăciun sciu, că ne preumblam amêndoi pe dinaintea cafenelei Habermann, pe care toţi geografii serioşi trebue că o cunosc ca predominătórea „Bretter-promenadului". Ne preumblam şi aveam de spus încă „câte şi de tóte", ce păreau că nu sĕ mai sfîrşesc. Acum însĕ trebue sĕ mântui nu mai am ce spune şi Ienăchiţă Văcărescu a ḑis:

„A socoti că póte
„Un om sĕ facă tóte
„Ori câte va gândi
„Na'i duch de isteciune
„Nici de'nţelepciune
„Şi n'o va dobêndi".

Şi acum cred că destule au fost câte şi de tote şi n'am decât sĕ mai poftesc tuturor drept credincioşilor cetitori un an nou fericit şi „câte şi de tóte" după dorinţa inimei. Ér eu am rĕmas tot cel vechiu

V. G.

aici merg cu lăutarii la Crucea din Prund, unde îşi petrec până sara. In celelalte ḑile merg în alte părţi ale Scheiului, ér dacă în calea lor trec pe lângă vre-o cruce, sĕ opresc dinaintea ei şi cântă şi uneori aruncă şi buzduganul.

Dintre escursiunile aceste cea mai interesantă e cea de Miercuri. La capul din sus al Scheiului sĕ află o ciudată şi frumósă grupă de stânci; sunt dóue stânci nalte cari sĕ ridică la drépta şi la stânga, ér în faţă la o depărtare óre-care alte dóue stânci, ca doi stîlpi de pórtă. Printre ele curge o vale, Valea cu apă, pe care în sus sĕ află acum un drum bun, şi în drépta şi în stânga lângă stânci sunt cóste cu iarbă. Acest loc frumos sĕ chiémă între Petri. Aici fac escursiune junii Miercurea şi cu ei multă lume, căci la acésta escursiune iau parte cei mai mulţi ómeni, bărbaţi şi femei, mergênd călări, cu trăsurile ori pe jos. Junii merg toţi călări. Pentru ḑiua de Miercuri chiar şi ómenii însuraţi şi mai bĕtrâni din Scheiu fac un fel de companie, (une-ori mai multe companii) cu Vătaf şi Armaşi şi acestia se numesc: „junii cei bĕtrâni". Intre Petri îşi petrece lumea cu lăutarii, jucând hora, bênd şi sloboḑind focuri din pistóle, ér înspre sară junii sĕ întorc în oraş, trec prin Gróveri, pe lângă porţile cetăţii şi sĕ duc la pólele Têmpei, la Crucea Moşicoiului, unde sĕ încheie petrecerea de Miercuri cu cântarea „Christos a înviat." Când sĕ întorc junii dintre Petri, ese tot Braşovul în Gróveri, sĕ-i vaḑă şi de o vreme încóce îi aştéptă aici şi musica militară, de le cântă până ce trec.

Mai de mult, după cum spun bĕtrânii, când junii treceau prin Gróveri, sasii închideau porţile cetăţii şi le păzeau ostaşi şi gendarmi, ca nu cumva sĕ între junii în cetate, căci era credinţa, că dacă junii vor încunjura de trei ori turnul sfatului, cetatea va cădea în mânile lor.

Originea acestor frumóse serbări nu e cunoscută şi în privinţa acésta la românii din Scheiu nu esistă nici o tradiţie; s'au pomenit cu ele din moşi-strămoşi. Organisaţia junilor însĕ, cu vătaf, armaşi şi sutaş, apoi buzduganul, aruncarea şi prinderea lui în semn de vitejie, închiderea porţilor cetăţii, când trec junii pe lângă ele, precum şi alte particularităţi ale serbărilor, ne arată, că ele sunt o remăşiţă din o veche organisaţie militară a românilor din Scheiu, o suvenire din depărtatele timpuri resboinice şi de vitejii. (Va urma).

Loterie.

Miercuri în 3 Ianuariu n. 1894.

Brünn: **73 71 49 13 48**

Nr. 646/893 [245] 3—3

EDICT.

Marina Dumitru Gonţă gr. or. din Braşov, carea de 5 ani a părăsit pe legitimul ei bărbat Constantin Govna gr. or. tot din Braşov, fără a se sci unde petrece, se citéză prin acésta a se presenta în termin de şésă luni înaintea acestui for matrimonial conform resoluţiunei Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 10 August a. c. Nr. 4856 B. la din contră procesul intentat de actorele, sĕ va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Braşov, în 29 Novembre, 1893.

Forul matrimonial gr. or. de I instanţă
al tractului Braşov.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 488 (246) 2—3

Citaţiune edictală.

Simion Orbu din Bogata olteană, legitimul bărbat al Bucurei Puşlenghea din Ungra, carele a părăsit cu necredinţă pe muerea lui legitimă de şase ani de ḑile, fără a se sci locul aflării lui, este prin acésta citat, ca în termin de şase luni de ḑile dela prima publicare a acestora în „Telegraful Roman" sĕ se presenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorţial urḑit contra lui din partea muerii sale se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Cohalm, 24 August, 1893.

Oficiul prot. gr. ort. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea,
protopresb.

Publicaţiune

„*Arieşana*" institut de credit şi economii, societate pe acţiuni în Turda prin acésta aduce la cunoscinţa onoratului public, că pentru depuneri pe timp mai îndelungat (preste un an) începênd din 1 Ianuariu 1894 st. n. dă 6% şi solvesce darea.

Turda, 27 Decembre, 1893.

[248] 3—3 **Direcţiunea.**

Szám 6764—1893 polg. [250] 1—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzéteszi, hogy Kelnek község határa tagositásának megengedhetösége feletti tárgyalást Schuszter Gyula kelneki birtokos kérelme folytán elrendelte és annak határnapjául 1894 évi február hó 20 dik napját d. e. 9 órakor a kelneki községi iródába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenö birtokosok a tagositásba beleegyezöknek fognak tekintetni.

A nagyszebeni királyi törvényszéknek 1893 évi december hó 21-én tartott üléséből.

Jánossy, elnök. *Koszta,* jegyzö.

Prima fabrică de vapor pentru bere a

Eredilor Ioan Habermann

în Sibiiu

recomândă berea din nou sortată, bine îngrigită şi de graduri mari şi anume:

bere müchner (lager), kronnen, salvator şi bock în butóie à 1/4, 1/2 şi 1/1 Hectolitri,

mai departe: aceeaşi bere în sticle à *7 deci pasterisată,* şi în lăḑi câte 50 sticle împachetate şi

sĕ rógă şi pentru mai departe spriginire. [243] 3—3

Abonaţi „Calicul"!

Un terno sigur fac toţi cei-ce abonéză

„CALICUL"

ḑiar humoristic şi satiric cu multe ilustraţiuni, pe anul 1894.

Preţul abonamentului ordinariu, pe întreg anul e 3 fl. sau 7 franci şi cine nu va rîde de cel puţin 3 ori din fie-care numĕr, acela îşi primesce abonamentul solvit înapoi.

Toţi cei cu puţină dare de mână primesc „Calicul" cu 2 fl. sau 5 franci pe an.

Toţi cei sĕraci, fără deosebire de rang şi dignitate, tot aşa militarii subalterni, studenţii, meseriaşii, gendarmii, finanţii, cantorii, crâsnicii, clopotarii şi toţi cei încurcaţi în procese de despărţenie primesc „Calicul" cu 1 fl 50 cr. sau 4 franci pe an.

Mai ieftin nici guta nu lovesce!

Abonenţii ordinari, care până în 1 Ianuariu vechiu, ne trimit întreg abonamentul de 3 fl. sau 7 franci primesc noul calendariu al „Calicului" gratuit, sau pe de-asupra, ca fuiorul popii şi tot anul rîd

Abonenţii cu preţuri reduse, pentru 36 cr. sau 1 franc, primesc calendariul „Calicului" espedat franco.

De probă primesc primul numĕr al „Calicului" pe anul 1894 toţi cei-ce ni l cer.

La cinci abonamente de ori-ce natură dăm al şaselea gratuit.

Concedem şi plătirea abonamentului ori când în decursul anului.

Devisa „Calicului", care acum întră în anul al 14-lea, a fost şi e: Lectură originală humoristică şi satirică şi rîs cu ori-ce preţ.

A se adresa la Sibiiu

[249] 1—3 Administraţiunea „Calicului".

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

		Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne		
—	—	**2.24**	11.34	**7.10**	pl. **Copşa-mică** sos.	9.34	**12.05**	6.20	—	—
—	—	**2.51**	12.01	**7.43**	Şeica mare	9.05	**11.40**	5.59	—	—
—	—	**3.27**	12.37	**8.27**	Lómneş	8.33	**11.09**	5.32	—	—
—	—	**3.53**	1.03	**8.59**	Ocna	8.09	**10.43**	5.09	—	—
—	—	**4.16**	1.26	**9.23**	sos. **Sibiiu** pl.	7.44	**10.17**	4.49	—	—
—	—	**4.36**	1.40	—	pl. sos.	7.28	**8.30**	—	—	—
—	—	**4.49**	1.54	—	Şelimber	7.16	**8.17**	—	—	—
—	—	**5.04**	2.10	—	Veştem	7.01	**8.00**	—	—	—
—	—	**5.26**	2.39	—	Tălmaciu	6.42	**7.39**	—	—	—
—	—	**5.42**	2.56	—	Şebeşul sup.	6.21	**7.11**	—	—	—
—	—	6.16	3.31	—	Avrig	6.02	**6.51**	—	—	—
—	—	6.37	3.55	—	Porumbacui inf.	**5.28**	**6.15**	—	—	—
—	—	7.03	4.23	—	Cârtişóra	**5.04**	5.48	—	—	—
—	—	7.21	4.43	—	Arpasul inf.	**4.55**	5.37	—	—	—
—	—	7.41	5.06	—	Viştea inf.	**4.27**	5.07	—	—	—
—	—	7.51	5.17	—	Beşimbav	**4.17**	4.54	—	—	—
—	—	8.11	5.39	—	Sâmbĕta inf.	**4.01**	4.37	—	—	—
—	—	8.38	6.08	—	sos. Făgăraş pl.	**3.31**	4.05	—	—	—

Ghiriş — Turda

7.33	11.—	4.—	**10.17**		**Ghiriş**		5.10	10.30	3.30	**9.12**
8.08	11.20	4.20	**10.37**		**Turda**		4.50	10.10	3.10	**8.52**

Careii-mare — Zelău

—	—	—	**5.42**		Carei-mare		**7.05**	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighişóră — Odorheiu

—	—	**4.20**	11.08		Sighişóră		10.32	5.32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Simeria (Piski) — Hunedóra

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt				Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
6.15	10.35	4.20	**9.50**		**Simeria**		**5.30**	10.25	3.10	**8.49**
6.38	11.54	4.43	**10.08**		Cerna		**5.14**	10.05	2.54	**8.29**
7.13	12.20	5.18	**10.32**		**Hunedóra**		**4.50**	9.38	2.30	**8.—**

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.46	8.50	—	3.10		**Braşov**	8.18	1.49	—		6.56
6.19	9.31	—	3.53		Prejmĕr	7.48	1.11	—		6.18
7.11	10.32	—	5.03		Sepşi-S.-Georgiu	7.02	12 10	—		5.17
8 31	12.08	—	**6.40**		Covasna	**5.46**	10.34	—		3.39
9.08	12.54	—	**7.26**		**Kezdi-Oşorheiu**	**5.—**	9.38	—		2.33

Murĕş-Ludoş — Bistriţa

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕş-Ludoş	6.46	**7.21**	—	—	—
6.48	12.41	—	—	—	Ţaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—	—
6·65	4.55	—	—	—	Bistriţa	—	1.16	—	—	—

Arad — Timişóra

—	6.25	11.30	5.58		**Arad**		9.44	3.45	**10.55**	—
—	7.32	12.47	6.46		Vinga		9.02	2.41	**9.46**	—
—	8.42	2.04	7.39		**Timişóra**		8.—	1.11	**8.15**	—

Simeria (Piski) — Petroşeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		**Simeria**		10.3[illegible]	3.24	**9.35**	—
—	7.21	12.48	5.39		Haţeg		9.02	2.03	**8.25**	—
—	9.45	3.40	8.48		**Petroşeni**		5.56	11.25	**6 16**	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	**8.38**
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	**7.45**
6.40	—	5.30	—.—		**Lupeni**		—.—	8.35	—	**7.01**

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor responsabil **Silvestru Moldovan.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 142 Sibiiu, Sâmbătă 25 Decembre 1893 (6 Ianuariu 1894) Anul X[illegible]

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 7205 Pl.

Cercularíu

cătră tóte oficiile protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

Fiind-că cu începutul anului viitoriu 1894 espiră periodul de trei ani, pe care la anul 1891 s'au constituit în archidiecesa nóstră transilvană comitetele și epitropiile parochiale, de asemenea sinódele, comitetele și epitropiile protopresbiterale, — pentru reconstituirea acestor corporațiuni și organe pe un period nou de trei ani, decretăm conform dispozițiunilor statutului organic și regulamentelor din vigóre, respective împrospetăm următórele norme de procedură:

I. Pela finea anului curent 1893, fie-care comitet parochial în conțelegere cu oficiul parochial, avênd în vedere §. 5 al regulamentului congresual din anul 1878 pentru parochíi, are sĕ compună lista generală a tuturor parochienilor, cari după §. 6 din statutul organic au cualificațiunea de membri ai sinodului parochial. Acéstă listă oficiul parochial o publică în biserică cel puțin cu 8 ḑile înainte de ținerea sinodului parochial ordinariu în luna lui Ianuariu 1894, apoi aprobată în sinodul procsim ordinariu și provĕḑută cu subscrierea președintelui și a notariului sinodal, eventual și cu a membrilor comitetului parochial, cari au încurs la compunerea ei, o păstréză bine în archivul parochial. Numai acei parochieni pot participá în anul 1894 la sinódele parochiale, cari vor fi petrecuți în acéstă listă.

II. În decursul lunei lui Ianuariu 1894 la un termin anumit, care sĕ se publice în biserică cel puțin cu opt ḑile mai înainte, are sĕ se întrunéscă în fie-care comună bisericéscă sinodul ordinariu parochial pentru agendele ordinarii indicate în statutul organic, între cari pentru astădată vine în special alegerea comitetului și a epitropiei parochiale, precum și alegerea de membri suplenți în comitetul parochial în numĕr de jumĕtate, conform conclusului congresual din 1891 Nr. 149. Terminul pentru acest sinod se ficséză cu băgare de sémă la §. 9 din statutul organic și la îndrumările oficiului protopresbiteral pentru casul, când însuși protopresbiterul ar voí sĕ conducă sinodul parochial.

III. Comitetele și epitropiile parochiale alese pentru periodul de trei ani, ce espiră, își continuă funcțiunile lor până la alegerea comitetelor și epitropiilor nóuĕ în sinodul parochial procsim. Într'aceea comitetele și epitropiile de până acum esecută dispozițiunile statutului organic din §§. 21, 23 și 27, privitóre la rațiociniile anuale, la budgetul pentru anul nou, și preste tot la averea comunei bisericesci.

IV. Sinodul parochial ordinariu, care se va ține în Ianuariu 1894, după pertractarea altor obiecte curente indicate în statutul organic, precum sunt: revisiunea rațiociniilor din anul precedent, statorirea budgetului pentru anul nou, ș. a., va alege pre membrii comitetului și ai epitropiei parochiale, ér acestia se vor constituí numai decât și vor întrá în funcțiune; în fine lista lor se va trimite protopresbiterului tractual pentru a o promová la consistoriul archidiecesan.

V. Fiind-că comitetele parochiale, conform conclusului congresul din anul 1878 Nr. 196, sunt totdeodată scaune scolare provĕḑute în legea țĕrii (Art. XXVIII §. 9. din 1876): de aceea la alegerea comitetelor parochiale sĕ se ia în combinațiune acei membri, cari sciu cetí și scrie după cum cere legea. Acésta sĕ se observe, precât este posibil, și la alegerea membrilor epitropiei parochiale.

VI. Comitetele parochiale din acele comune bisericesci, cari susțin împreună una sau mai multe scóle, vor alege din sinul lor — întrucât va fi espirat periodul de șése ani al celor aleși — câte trei membri, cari întruniți vor formá comitetul comun scolariu pe alți șése ani, ér acesta va alege o epitropiă comună scolară, preste tot din patru membri, pe durata de trei ani, conform §§-lui 28 din statutul organic.

VII. Pentru restaurarea sinódelor protopresbiterale pe un period nou de trei ani, se vor alege atât membrii din cler, cât și cei mireni în proporțiunea și numĕrul statorit în §. 38 din statutul organic. Alegerile membrilor sinodului protopresbiteral se vor efeptuì după normele precisate mai jos, cât se póte mai curênd așa, ca sinódele protopresbiterale, cari au a se întruní negreșit în prima sau în a dóua Duminecă a lunei lui Februariu, sĕ fie sinóde consituante, și sĕ pótă fi convocate pe una din acele Dumineci, cu 14 ḑile mai înainte.

VIII. Alegerea membrilor din cler pentru sinódele protopresbiterale conform §-lui 40 din statutul organic, se va efectuí așa: că fie-care oficiu protopresbiteral va convocá întréga preoțime din protopresbiteratul respectiv la un termin și la un loc acomodat, unde apoi sub președința protopresbiterului sau a administratorului protopresbiteral preoțimea adunată va alege prin aclamare sau prin votare pre membrii preoțesci ai sinodului protopresbiteral în numĕrul normal, ér despre actul alegerii se va face protocol, și acesta se va predá oficiului protopresbiteral.

IX. Pentru alegerea membrilor mireni ai sinódelor protopresbiterale în puterea autorisării, ce o au consistoriile în §§. 40 și 140 ai statutului organic, se dispune: ca aceste alegeri, analog cu alegerea deputaților pentru sinodul eparchial, sĕ se efeptuéscă și astădată în sinódele parochiale, după modul următoriu:

1. Fie-care tract protopresbiteral după numĕrul sufletelor indicat în §. 38 din statutul organic are sĕ fie împărțit în 16, respective în 24 cercuri electorale, și în fie-care cerc se alege câte un membru mirén pentru sinodul protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral are se facă cunoscute tuturor comunelor bisericesci spre orientare cercurile electorale aprobate de consistoriu.

2. Se lasă și acum în voia sinódelor parochiale, ca ele la alegerea membrilor mireni pentru sinodul protopresbiteral, sau sĕ rĕmână sub presidiul lor natural, sau sĕ-și alégă pentru actul acesta un președinte, cu abatere dela §. 10 și analog cu §. 91 lit. e) din statutul organic; în tot casul înse sinódele parochiale au sĕ-și alégă și câte doi bărbați de încredere pentru controlarea votării, precum și un notariu pentru agendele scripturistice, conform statutului organic §. 7. p. 6. combinat cu §§. 40 și 140.

3. Unde o singură comună bisericéscă forméză un cerc electoral: acolo sinodul parochial alege prin aclamare sau prin votare nominală un membru mirén la sinodul protopresbiteral; despre alegere sĕ face un protocol special subscris de președinte, de bărbații de încredere și de notariu, și acela se trimite numai decât la oficiul protopresbiteral ca credențional pentru membrul ales.

4. Unde o singură comună bisericéscă forméză dóue sau mai multe cercuri electorale: acolo sinodul parochial alege pentru sinodul protopresbiteral atâți membri mireni, câte cercuri dă aceeași comună, urmând în celelalte după normele din punctul precedent.

5. Décă un cerc electoral se compune din dóuĕ sau din mai multe comune bisericesci: pentru alegerea unui membru mirén la sinodul protopresbiteral sinódele parochiale din acele comune au a procede în următoriul mod:

FOIȚA.

In sara Crăciunului.

Era în amurgul sĕrii.

Fulgii de zăpadă cădeau într'una. Pămêntul întreg părea a fi o mare albă.

Era sara Crăciunului.

George Brădean își încheiase óra oficiului mai iute, ca de obiceiu. Voia sĕ mérgă acasă sĕ își vaḑă de băieți.

Aurica cu Ionel săreau veseli prin odaie și asteptau cu nerăbdare sosirea ângerului.

Lelea Irină umbla în cóce și în colo, isprăvind mereu la treburi de ale casei.

— Așa-i lele Irină, că astăḑi vine ângerul și ne aduce jucărei?

— Așa-i, așa, dragii mei, stați numai frumușel și vĕ rugați lui Dumneḑeu, pentru mama vóstră, căci ea trimite ângerașul.

Fața băieților pe moment sĕ întunecà, dar îndată ce și-au adus érăși aminte de jucăreile și bombónele ce le trimite mama lor din ceriu, sĕ mai înveseli. Vorbele lelei Irina însĕ, deși ei erau mititei, au tăiat în inima lor. S'au pus apoi într'un ungheț lângă olaltă și ștăteau și așteptau linistiți.

Lelea Irină observà schimbarea și o impresionà fórte.

— O dragii lelii — își ḑise ea — v'am stricat inimuța, n'am putut tăcea acum în sara acésta, sĕ nu le vorbesc de mamă.

Merse apoi la ei și neteḑindu-i pe cap, îi mângăia cu vorbe dulci. Ochii ei aprópe seci i sĕ umplură de lacrimi.

O, căci demult e ea în casă. Ea a legănat pe fie iertată mama lor și în brațele ei au crescut și băieții acestia. S'a împărtășit de o potrivă în durere și în veselie cu ei.

Când întrà Brădean în casă băieții fugiră la el și îi îmbrățișară genunchii.

— Tata, tata, lele Irină uite, a venit tata.

— Bine, dragii lelii, bine. Acum vĕ las dar cu tata, căci eu am treburi pe afară.

Brădean era trist. Luà băieții și îi puse pe genunchi, unul de o parte altul de alta și asculta la vorbele lor. Adecă părea că ascultă, însĕ gândul lui sbura de lângă ei afară în cimiteriu.

Aici sub zăpadă era un mormênt próspet, în care zăcea acum rece și nesimțitóre soția, mama băieților și fericirea lui.

Afară sufla vêntul.

Fulgii cari cădeau, păreau a fi tot atâtea flre de diamante, presărate de o mână nevĕḑută.

Vêntul sĕ isbia cu tărie în ferestri, ca și când ar fi voit sĕ pătrunḑă în casă. Șuerăturile lui sĕ auḑiau asemenea unui bocet din mormênt. Fulgii de zăpadă suflați de vênt acopereau ramele ferestrilor, cărări, totul — totul.

Când întrà lelea Irină îl aflà pe Brădean tot cu băieții pe genunchi, pe fața lui sĕ vedea tristeță și durere. Lelea Irină deschise ușa odăiei vecine. Băieții îndată au sărit jos și au alergat la ușe. Pe prag sau oprit privind la pomul de Crăciun, pe care ardeau o grămadă de lumini. Lor le părea un ocean de lumină. Indestulindu-se apoi cu privirea în general, s'au apropiat, căutêndu-și fiecare darul sĕu.

Ici era o păpușică îmbrăcată în haină de sĕrbătóre pentru Aurica, colo un cal trufaș cu cómă grosă pentru Ionel. Mai sus o șatulă cu vase mĕrunte pentru Aurica, în altă șatulă soldați pentru Ionel ș. a.

Mai la o parte atêrna o hăinuță pentru Aurica și un rênd de haine pentru Ionel, lângă ele era atêrnat un șal de mătasă și o pungulița tot de mătasă pentru Brădean. Aceste au fost făcute de dómna Brădean. Inainte cu douĕ sĕptĕmâni însĕ cruda mórte o răpi din sinul familiei, fără sĕ sĕ pótă împărtăși la bucuria iubiților ei în séra Crăciunului.

Brădean încă sĕ apropià de pom, ochii lui însĕ erau rătăciți, nu vedea singuraticele obiecte. In creerii lui sĕ făcuse un resbel de simțeminte.

Lelea Irină luà de pe pom lucrurile mai mari și le împărți.

— Uite domnule aci e și darul domnieitale, Ângerul acela din ceriu, ce veghiază acum peste noi, s'a îngrijit, ca toți sĕ avem câte ceva.

Brădean luà șalul și pungulița și cu lacremi în ochi le strînse la inimă.

Dênsul observase, că în ascuns nevasta sa lucra la ceva, ba odată o surprinse așeḑêndu-le în dulap, dar sĕ făcuse, că nu vede nimic. Și uite mânile acele scumpe pentru el, acum nu mai erau, s'au dus, s'au depărtat, s'au perdut pentru totdeuna. La vederea acestora durerea lui sĕ potențà, precând băiții săreau veseli și îndestuliți și nu simțieau nici o durere. Bine ḑice un poet al nostru, că „durerea este o pómă, Domnul nu o lasă sĕ créscă pe crénga, ce e prea slabă pentru a o purta…

☞ *Din causa sfintei sĕrbători a „Nascerii Mântuitoriului nostru Isus Christos“, nrul procsim al foiei nóstre va apăré Joi în 30 Decembre a c. st. v.* ☜

a) În sinodul parochial constituit după punctul 2 de mai sus, se face votare, *nominală* pentru un individ, care sĕ fie ales de membru al sinodului protopresbiteral din partea cercului electoral. Deci la alegerea acésta *aclamarea* nu are loc.

b) Voturile singularilor alegĕtori se însémnă după nume la protocol, în tocma ca la alegerea deputaților sinodali și congresuali; éră dacă votarea va fi fost secretă, adecă prin ședule: tóte ședulele se pun sub covertă, se sigiléză și sigilată se alătură la protocolul special despre actul alegerii.

c) După terminarea votării protocolul special se încheie, se subscrie de președinte, de bărbații de încredere și de notariu; apoi împreună cu ședulele de votare, décă votarea va fi fost secretă, sĕ pune sub sigilul parochial, sau al președintelui, sau al vre-unuia dintre bărbații de încredere, și așa sigilat sĕ dă în mâna unui bărbat de încredere, ca la timpul și locul anumit sĕ-l ducă în persónă la protopresbiter, respective la administratorul protopresbiteral, și acolo sĕ participe la actul scrutinării.

d) Oficiul protopresbiteral deodată cu publicarea cercurilor electorale prescrisă în punctul 1, are se facă cunoscut sinódelor parochiale ḑiua și locul, când și unde au a se aduna bărbații lor de încredere cu protocólele de votare.

e) La terminul ficsat de oficiul protopresbiteral, bărbații de încredere din comunele, cari la olaltă forméză un cerc, se adună la locul anumit, aducênd cu sine protocólele de votare sigilate; apoi protopresbiterul sau locotenentul lui, în ființa de față a bărbaților de încredere, deschide pe rênd tóte protocólele de votare, le cetesce cu ton înalt, scrutină voturile din ele și enunță resultatul; apoi pre acela, care din cercul întreg va fi întrunit cele mai multe voturi, îl declară de membru ales al sinodului protopresbiteral; éră de cumva doi sau mai mulți ar avé în asemenea numĕr voturile cele mai multe, între ei decide sórtea; în fine despre resultatul scrutiniului pentru fie-care cerc se face câte un protocol separat, subscris prin toți cei de față, și astfel de protocol servesce de credențional pentru cel ales. Scrutinarea cumulativă pentru mai multe cercuri într'un singur protocol nu are loc.

X. Fiind pusă în lucrare alegerea membrilor sinodului protopresbiteral, oficiul protopresbiteral emite un cerculariu către clerul și poporul din protopresbiteratul seu, prin care convócă la un loc acomodat sinodul protopresbiteral. Convocarea acésta premerge sinodului cel puțin cu 14 ḑile, și în ea se anumesc obiectele de pertractare, între cari vine anume nóua constituire a sinodului, comitetului și epitropiei protopresbiterale pe un period nou de 3 ani.

Astfel de cerculariu convocătoriu se espedéză immediat și la toți membrii singulari preoțesci și mireni aleși pentru sinodul protopresbiteral.

XI. Întrunindu-se sinodul protopresbiteral, mai întâiu face verificarea membrilor lui, apoi constituindu-sĕ pe 3 ani sub președința protopresbiterului, respective a administratorului protopresbiteral cu un notariu pentru agendele scripturistice, sinodul între alte agende ordinarie alege comitetul și epitropia protopresbiterală, anume în acésta din urmă patru epitropi și doi suplenți; de asemene alege membri suplenți în comitetul protopresbiteral în numĕr de jumĕtate față cu cei ordinari, conform conclusului congresual din 1891 Nr. 149, tóte aceste alegeri cu valóre pentru un period nou de trei ani; în fine se îngrigesce și de un comitet central în trebile scolare, décă tractul susține împreună cu alt, sau cu alte protopresbiterate vre-o scólă comună.

XII. Scaunele protopresbiterale de până acum, cu escepțiunea celor desființate, remân ca foruri judecătoresci de I-a instanță și mai departe în funcțiune, și numai locurile vacante se îndeplinesc prin alegere în sinodul protopresbiteral; ér astfel de alegeri se astern consistoriului archidiecesan prin act special, pentru îndeplinirea formelor canonice.

XIII. La tóte alegerile menționate mai sus membrii, cari până acum au fost aleși în vre-una din respectivele corporațiuni, pot fi aleși din nou, décă ei au cualificațiunea prescrisă în statutul organic §§. 6, 18, 25, 26, 40, 41, 57.

XIV. Pentru a se îndeplini esact și în bună armonia tóte lucrările indicate în acest cerculariu, se recomêndă oficiilor protopresbiterale și organelor concernente parochiale, programul aclus aici sub ·/. în care numerii din parentesă indică §§-ii relativi din statutul organic, respective punctele din acest cerculariu consistorial, ér ḑilele sunt înțelese tóte după calendariul vechiu.

XV. Oficiile protopresbiterale au a comunicá fără întârḑiere acest cerculariu fiesce-cărui oficiu parochial, și a controlá în modul, care 'l vor aflá mai corespunḑătoriu, corectitatea procedurei sinódelor parochiale la reconstituirea organismului parochial, recomândându-se în deosebi protopresbiterilor și administratorilor protopresbiterali, sĕ conducă ei în persónă sinódele de reconstituire în acele comune bisericesci, în al cărora organism actual nu află destulă garanță pentru o procedură corectă la actul reconstituirei; în fine oficiile protopresbiterale au sĕ aștérnă raport la consistoriu despre îndeplinirea reconstituirilor normate mai sus, cel mult până la finea lui Februariu 1894, acludênd la raport următórele:

a) consemnarea membrilor comitetelor și epitropiilor parochiale din tóte comunele tractului protopresbiteral;

b) consemnarea membrilor sinodului, comitetului și ai epitropiei protopresbiterale;

c) consemnarea membrilor scaunului protopresbiteral, vechi și eventual noi, în carea sĕ fie evident la fiecare datul alegerii;

d) o copiă autentică a protocolului sinodului protopresbiteral și a rapórtelor separate, cari întregesc protocolul.

Sibiiu, din ședință plenară ținută la 15 Novembre, 1893.

Consistoriul archidiecesan.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Dr. **Remus Roșca** m. p.,
secretariu.

La Crăciun.

Sĕrbătorile nascerii Mântuitoriului nostru au sosit. Inimele creștinilor sunt pline de veselie, căci acésta e ḑiua în care fiul lui Dumneḑeu s'a întrupat, s'a născut ca om din Maria Fecióră, cu menirea dumneḑeiéscă de a rupe lanțurile sclăviei spirituale, în care zăcea omenimea și a propovĕduì lumina contra întunerecului, adevĕrul contra miuciunii, a propovĕduí acele învĕțături sublime, cari și aḑi după atâtea vécuri strălucesc prin curățenia, morala și adevĕrul cuprins în ele, mai altfel ca petrile nestimate și a căror stăpânire nesfirșită va fi.

Bucurie este în acésta ḑi în casa fiecărui creștin și cu bucurie deosebită serbéză biserica nóstră aceste praznice ale nascerii Mirelui ei, căci în acésta ḑi s'au ivit pe pămênt, între ómeni, raḑele adevĕratei credințe, singură fericitóre pentru ómeni.

Și dacă creștinii singuratici sĕ bucură la acésta ḑi măréță, că Atotputernicul Dḑeu prin bunătatea sa le-a deschis calea mântuirii și fericirii, sĕ impune întrebarea, că óre națiunea nóstră, în totalitatea ei ca individ, póte sĕ sĕ bucure, sĕ sĕ veseléscă, în acésta ḑi în ticnă, liniștită, fără îngrigire de sórtea ce o aștéptă în viitorul apropiat? Póte ea sĕ privéscă în calea viitoriului cu siguranță, cum o pot face acésta alte popóre, cari trăiesc în împrejurări mai favoritóre ca noi?

Credem, că nu greșim, dacă la acésta întrebare respundem, cu: nu, și credem mai departe, că dacă am întreba pe ori care fiu al națiunii nóstre de pe plaiurile frumósei nóstre patrii, ne-ar respunde tot cu cuvêntul acesta negativ și ne-ar spune, că îngrigiarea s'a respândit pretutindenea, a cuprins tóte inimele. Și acésta îngrigiare nu este lipsită de base. De un șir de ani încóce s'a observat, că cercurile conducĕtóre ale patriei nóstre și însași societatea magiară are tendința de a schimba forma de stat poliglot a țĕrei nóstre într'un stat național magiar; unii au spus-o acésta chiar pe față și au declarat, că popórele patriei trebuie mai curênd ori mai târḑiu sĕ sĕ contopéscă în națiunea magiară. A spus o acésta apriat Dr. Kosztenszky în o broșură a sa. Pornită astfel societatea magiară în direcțiunea acésta și însuflețită de idea amăgitóre, dar utopică a unui stat național, cu un singur popor, tóte acțiunile sale și le-a subordinat acestei tendințe. Dând apoi de-o resistență puternică la popórele nemagiare, și cu deosebire la români, întru realisarea planului ei, a tăbărit asupra nóstră cu o furie nespusă și în întruniri publice, în ḑiare și pretotindenea ni sĕ dădeau cele mai batjocoritóre titule, de proști, neculți, resvrĕtitori, agitatori, rei patrioți ș. a. Și nici acum magiarii nu sunt împăcați cu idea, că noi trebuie sĕ trăim și vom trăì ca români pe acest pămênt. Étă d. e. cum sĕ tânguiesce un corespondent al lui „Egyetértés", în numĕrul din 2 Ianuarie n. c.

„Dacă vine la noi un strein de către sud-ost, nu póte deosebi, că unde sĕ începe Ungaria, el sĕ află încungiurat de comune române, ca în mijlocul României; dacă vine dinspre sud, dă pe un mare teritor de sêrbi însuflețiți, de cât cari mai buni nu se nasc nici în lăuntrul Sêrbiei; mergênd apoi spre nord, pe o bună bucată de pămênt află nemți cu dialect șvăbesc, ca și când s'ar afla în Germania. Numai de pe stêlpii de lângă marginea drumului, văpsiți în tricolor național, și de pe bani scie, că se află în Ungaria".

Corespondentul vrea sĕ ḑică prin acésta, că-e o rușine, că în Ungaria streinul dă de popóre namagiare și face indirect provocarea, că acésta ar trebuì sĕ se schimbe.

Sĕ sĕ schimbe, dar cum? Pe calea de până acum nu s'a putut ajunge la resultat și astfel sĕ pare a se schimba modul de procedere. De un timp scurt încóce, de când a vorbit ministrul Hieronymi în dietă despre împăcarea naționalităților, ni se asigură la ori ce ocasiune, că nimenea

---

Sĕ puse apoi pe un scaun, ce era în apropiere și stringênd șalul și pungulița la pept, sĕ adênci în gânduri.

Lelea Irina scia de durerea ce îl sdrobea și scia și aceea, că în casuri de aceste mai bine este sĕ lași pe om în pace. Luà dar copii de mână si îi duse în altă odaie, lăsând pe Brădean singur cu amintirile acele dulci ale trecutului.

După ce culcà băieții se puse și ea, pe un scăunenciu înaintea focului și sĕ perdù în gânduri. Lacrimile ii udaseră fața ei vestedă și uscată.

Vêntul șuera și acum cu putere. In odae era liniștite. — Luminările de pe pom s'au stins.

O isbitură puternică a vêntului în geamurile ferestilor îl treḑi și pe Brădean din amorțĕlă.

Mânile îi erau și acum încleștate pe șal și pungulița.

Era târḑiu nóptea.

Tótă casa era în liniște. Băieții dormiau liniștiți cu veselia pe față și cu jucăreile în mâni. Numai Brădean cu durerea lui și lelea Irină mai veghiau.

Sibiiu 24 Dec. st. v. 1893.

Margareta Moldovan.

ȚĔRANUL ROMÂN.

De *Carmen Sylva.*

Limbagiul țĕranului român e înflorit ca și natura; ei vorbesc numai în pilde: „Cum o mai duci în casă?" întrebai eu într'o ḑi. „Cu tusea, cu junghiul!" — „Cum mergi?" — „Ca cânele în căruță!" — „Ai un băiat?" — „Am avut doi braḑi, însĕ i-a doborît furtuna!" — Țipetul unei mame către fata ei: „Iți plânge copilul; l'ai lăsat sĕ cadă! Nu sci că trebue sĕ-l îngrigesci ca pe o garofiță?" — „Ce fel e iubitul teu?" — „Ca grâul tiner pe un câmp de porumb?

Românul nu-ți va spune nici odată, că e sănătos. „De! nu tocmai rĕu!" nici nu spune vre-odată, că-i merge rĕu.

Ii spui un lucru care creḑi că o sĕ-l convingă. După ce te ascultă, fără sĕ ḑică nici o vorbă, îți respunde: „O fi!" Când îl întrebi, unde se duce: „Vream sĕ me duc la câmp!" (Vécuri întregi el n'a sciut dacă nu va fi omorît pe drum). In timpul resbelului, când întrebam pe răniți cum le e: „Destul de bine, numai me dóre pieptul și osul dela piciorul tăiat, și brațul..." respundeau ei... Și câte odată acela, care-mi respundea astfel, a doua ḑi era mort.

Multe scene duióse și durerióse îmi deschiseră ochii în timpul acesta de resbel asupra firei poporului acestuia ciudat, plin de superstiții, de evlavie copilăréscă, de melancolie și de glumă tot într'o vreme.

Am vĕḑut femeile de un devotament estrem: după ce au căutat pe bărbatul lor de-alungul Dunării și în tóte spitalele, găsindu-l în sfêrșit bolnav și desfigurat, primind o clătinare din cap în loc de salutare și stând ḑi și nópte în picióre la căpĕtêiului, am vĕḑut mumele, chemate cu țipete mari în dureri de fiul lor eroic și acoperindu-le mânile cu sărutări.

Un rănit, cu falca de jos distrusă, hidos și infectând tótă baraca ambulanței, voì sĕ dicteze uneia din domnișórele mele de onóre o scrisóre pentru nevasta lui: Nădăjduesc, că scrisórea asta o sĕ te găséscă în minutul cel mai fericit din viéță. (Tóte scrisorile începeau așa.) Cât despre mine trebue sĕ scii că sunt fórte bine și sunt rănit în piept".

Mirarea făcù pe fată sĕ stea din scris: „Bine Niculae nu-i adevĕrat, ce spui!" — „Nu cumva creḑi dta că nevasta o sĕ-mi remâie credinciósă, dacà me va sci așa de schilod?"

Fusesem chemată în oraș lângă un tiner, căruia i se tăiase un picior și care era de nemângăiat.

Fiind că nu fusesem de față la operație, nu sciam, care picior era tăiat. M'am pus pe marginea patului și i-am vorbit cel puțin o jumĕtate de cias. El îmi zîmbia mereu.

După ce m'am sculat, damele de gardă descoperiră, că șeḑusem pe piciorul cel tăiat. Și acum me înfiorez, când me gândesc la greșéla mea!"

— Bine, dragă băete! nu te-a durut?

— Aș fi suferit încă multe ciasuri, numai ca sĕ aud glasul dtale!

Un tinĕr frumos murise în cortul dinaintea baracei mele A dóua ḑi erà o ḑi urîtă, rece din Novembre. Céța era fórte désă, pămêntul era clisos.

De-odată vĕḑurăm, că vine un bărbat și o femee, care ieșau din negură ca nesce iezme. Femeea era îmbrăcată numai cu o cămeșă scurtă, abia îi trecea de genunchi, cu câteva zdrențe și cu o cârpă albă care îi împodobia capul bĕtrân, slăbit de miserie.

nu vrea sĕ ne înstrĕineze de naţionalitate a nóstră şi că vom fi lăsaţi a ne desvolta liberi, conform firei nóstre.

Pe când însĕ vin cu dróia aceste asigurări de dragoste, — scrise pe hârtia răbdătóre a diarelor, ce se petrece în fapt?

Comitatele cer dela guvern mĕsuri restrictive contra diaristicei nóstre şi alte mĕsuri măiestrite, cum a cerut comitatul Cojocnei; procesele de presă curg dróie; dela scólele nóstre sĕ pretinde sĕ facă acelaş progres în limba magiară, ca scólele magiare din limba lor maternă şi învĕţătorii, cari nu sciu perfect limba magiară sunt ameninţaţi cu destituire, precum am vedut-o acésta în cel mai românesc comitat, la Făgăraş; ici-colo suntem şicanaţi şi în alte forme, dovadă oprirea zidirei bisericei din Doboli inf. apoi pe lângă tóte acesteací sunt proiectele politico-bisericesci, despre cari a dis Busbach la gratularea de anul nou, că prin ele se intenţionéză apropiarea locuitorilor de diferite limbi şi confesiuni şi valorarea spiritului magiar.

Faptele vorbesc şi în faţa acestor fapte suntem noi îngrigiaţi. Suntem, îngrigiaţi, căci avem durere de poporul nostru şi suntem îngrigiaţi, căci prin încercările ce sĕ fac, suntem adânc jigniţi în desvoltarea nóstră. Simţim, că asupra nóstră vine, nu o furtună violentă, care rupe arborii din rădăcină, ci o încercare grea, póte mai grea decum au fost acele. la cari au fost supuşi moşii şi strămoşii nostri.

Insĕ sus inimele! Precum au trecut prin grele încercări înaintaşii nostri, vom trece şi noi. Numai tărie sĕ avem şi tăria sĕ ne o căutăm în forţele nóstre proprii, în jertfirea şi abnegaţia de sine, în concordie şi în iubirea neţermurită, mare şi neînfrântă ca stâncile Carpaţilor nostri faţă de tot ce e al nostru, tot ce e românesc.

La aceste frumóse serbători ale bisericei nóstre la serbătorile nascerii Mântuitorului lumii, îngrigiaţi de sórtea mult cercatei nóstre naţiuni, sĕ ne învestim cu aceste arme de apĕrare, cari ne vor fi un puternic scut în grelele încercări, ce ne astéptă!

Revista politică.

După presemnele de până acuma, partidul lui Apponyi va observa în cestiunea politică bisericéscă a guvernului o atitudine hotărîtă oposiţională. Proiectele bisericesci vor da ansă la o luptă, care nu se va purta numai contra cabinetului ci şi a reformelor. Foile guvernamentale sunt nemulţămite, că şeful partidului „naţional“ nu a făcut cu ocasiunea felicitărilor de anul nou enunciaţiuni în cestiunea proiectului de căsătorie.

In sinul partidului apponist pare a fi mare fierbere. Deputatul şi vice-presidentul partidului naţional, Horvath Gyula, şi-a dat demisia din presidenţie. In motivarea retragerei dice, că deşi între el şi conducĕtorii partidei nu esistă diferenţe în cestiunile politice-bisericesci, totuşi nu póte accepta tactica, ce vrea sĕ o urmeze acest partid cu ocasiunea desbaterilor. Interesant mai este, că diarul „M. Állam“ a publicat un apel în numele comitetului esecutiv catolic, în care recércă pe soţii de principii a informa pe comitet, dacă deputatul din cercul respectiv a făcut vre-o promisiune în scris sau cu gura şi că, dacă s'a făcut acésta, sĕ se înainteze informaţiunile autentice dep. cont. Lad. Szapáry sau la redacţiunea numitei foi.

* * *

In diua de anul nou, preşedintele Carnot a primit felicitările corpului diplomatic. Rĕspunsul, cel l'a dat nunţiului papal Ferrata, este viu comentat de presa europénă. Carnot a dis:

Salut cu încredere aurora anului nou, care este chemat sĕ apropie marea familie omenéscă de ţinta aceea mare către care nisuesce civilisaţiunea, sporirea moralului popórelor şi desvoltarea esistenţei materiale. D-vóstră, domnii mei, v'aţi pus în serviciul aceleaşi cause, ca şi noi, când vĕ jertfiţi ostenelele pentru apropierea tuturor naţiunilor. Francia rĕmâne credinciósă acestei probleme şi ea n'are decât sĕ urmeze tradiţiilor sale, pentru ca sĕ dea dovadă de iubirea, ce-o păstréză ordinei. de alipirea ei nebiruită la libertate, de respectul ei faţă de drept şi lege, şi de interesul ei faţă de cuceririle păcei. Anul trecut va trăi viu în amintirea nóstră. Cea mai adêncă a nóstră dorinţă e, ca anul nou sĕ împlinéscă tóte speranţele nóstre, ce le punem în binefacerile păcii şi în desvoltarea salutară a înţelegerii internaţionale.

* * *

Tractatul comercial între România şi Germania a fost pus în discusiune în camerile române în şedinţele trecute Oposiţia a păşit hotărît contra acestui tractat, vorbind în special d-nii: Sturdza, Aurelian şi Fleva. Vorbitorilor din oposiţiune le-a rĕspuns d-nii ministrii: Lahovary, Ionescu, Ghermani etc. In o şedinţă estraordinară de nópte s'a primit tractatul de comerciu cu maioritate de voturi. Oposiţia şi-a motivat purcederea cu argumentarea, că prin noul tractat se favoriséză fórte mult raporturile economice ale Austro-Ungariei Precum se scie, parlamentul german încă a votat acest tractat cu o mică maioritate a voturilor.

Camerile române şi au amânat şedinţele din causa sĕrbătorilor de Crăciun până în 11 Ianuariu.

* * *

Intre ministrul de interne şi comitatul Turda Arieş domnesce de câteva dile un conflict vehement. Ministrul adecă s'a esprimat intr'un emis, că amploiaţii comitatului nu sunt capabili de administraţiune şi a ordonat cercetarea disciplinară contra pretorului Domokos, carele nu şi-a împlinit cu scumpĕtate datorinţa făţă cu unii „agitatori valachi“. Congregaţiunea comitatensă a desbătut emisul ministerial şi rĕspunse ministrului in termini „cutezanţi“. Diarele oposiţionale dau insĕ altă faţă lucrului şi afirmă, că ministrul de aceea a acusat pe amploiaţi, de óre ce guvernul se află în pragul unui act de împăcare cu naţionalităţile. El a inaugurat politica de împĕ- a guvernului Szapáry.

Lămuriri.

„Corespondenţa română“ din Bucuresci, al cărei redactor este dl I. Slavici sĕ ocupă cu primarticolul din nr. 137 al fóiei nóstre, relativ la vorbirea dlui Sturdza din senatul României, în care dl Sturdza a susţinut programul fóiei nóstre şi care, afară de un punct, uniunea Ardélului, este identic cu programul partidului naţional.

Lăsând la o parte de astădată ori ce discusiune, venim a constata unele neesactităţi, ce sĕ află în articolul „Corespondenţei române.“

Sĕ dice adecă de dóue ori în acel articol, că „Telegraful român“ „este fóia metropolitului Miron Roman.“ Constatăm, că acésta nu e adevĕrat şi adevĕrul este, că fóia „Telegraful român“ nu e fóia personală a Escelenţiei Sale I. P. S. D. Miron Romanul, cum apare din acel articol, ci este fóia archidiecesei nóstre ortodocse, pusă sub îngrijirea comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane şi astfel aşteptăm, ca pe viitor, conform stărei faptice, dacă dnii de la „Coresp rom.“ sĕ vor mai indeletnici cu articoli de ai nostri, sĕ binevoiéscă a sĕ refera la fóia nóstră, ér' nu la persóna Escelenţiei Sale Archiepiscopului şi Metropolitului nostru.

Se susţine apoi, că fóia nóstră „nu s'a încumetat sĕ reproducă în întregime discursul“ (al dlui Sturdza) Acésta érăşi e un neadevĕr, căci noi am reprodus în doi nri, anteriori nrului 137, întreg discursul dlui Sturdza şi anume din cuvênt în cuvênt după „Corespondenţa română“.

Intru-cât deci „s'a ferit“ „Corespondenţa rom.“ „sĕ citeze cuvintele referitóre la memorandul dus împĕratului Austro-Ungariei“, întru atâta ne-am putut ferì şi noi.

In fine mai marcăm un lucru. „Corespondenţa rom.“ pretinde de la Escelenţia sa Archiepiscopul şi Mitropolitul nostru „sĕ între în luptă pentru revindicările românilor, sĕ le susţină, sĕ combată pentru dênsele“.

Este sciut, că archiereii şi consistoriile nóstre nici când n'au lipsit a apera interesele bisericii, când acele au fost atacate, şi acésta au făcut-o şi o fac prin remonstraţiuni şi representaţiuni la locurile cuvenite, precum şi cu graiu viu în casa magnaţilor.

Dacă însĕ vorba e de o acţiune politică naţională, de „revindicări“ politice, apoi terenul pentru aceste astădi este închis dinaintea prelaţiţilor nostri chiar prin tonul şi ţinuta diarelor nóstre per eminentiam naţionale, şi prin tóte conferenţele deasemenea naţionale din deceniul din urmă, cari la întrunirile lor au ignorat cu totul pre prelaţii ambelor biserici române, lăsându i sĕ-şi caute şi ei mandate dela óre-care cerc electoral, dacă vréu sĕ participe la conferenţe, cea-ce ar fi pentru archierei o adevĕrată degradare, mai ales căci lor li sĕ cuvine sĕ fie bărbaţi de încredere ai publicului întreg, ér nu numai a unui sau altui cerc electoral.

Noutăţi.

C. Fritz Gerald cunoscutul corespondent englez, despre care am anunţat într'un numĕr anterior al fóiei nóstre, că a venit în Ardél ca sĕ ia informaţiuni esacte despre cestiunea română, a conferat în Cluş cu mai mulţi bărbaţi de ai nostri, precum şi cu unii politici magiari. Din Cluş a mers la Deeş şi Bìstriţă. In Bistriţă, precum aflăm din „Budapesti Hirlap“ a primit neşte informaţinni tendenţióse dela notariul public de acolo dl Kellner, care s'a încercat a-i arĕta cu „date statistice“, că în privinţa valórei militare românii sunt inferiori rassei magiare. Dl Fr. Gerald părăsind părţile nordice ale ţerei, a călătorit, precum ni se scrie în munţii apuseni şi a petrecut mai multe dile în Câmpeni, Abrud, unde érăşi s'a întreţinut în cestiunea raportului românilor cu magiarii.

In Alba Iulia a conferat cu advocaţii Nicula, Patiţa şi cu adm. prot. N. Ivan, la carele a petrecut aprópe 3 óre, primind desluşiri în ce privesce postulatele românilor din Ardél. Din Alba-Iulia a plecat la Blaşiu, ér de present se află în Sibiiu.

* * *

Dela curtea română. Alteţele Lor regale principele Ferdinand şi principesa Maria se vor reintórce Luni în Bucuresci— din călĕtoria, ce o au făcut în Germania.

* * *

Bal. Comitetul reuniunii femeilor române din Sibiiu a împărţit învitările pentru balul reuniunii. Ele sunt de următoriul cuprins:

Reuniunea femeilor române din Sibiiu vĕ învită cu tótă onórea la Balul, care va avea loc în 18 Ianuariu 1894 st. n. în sala dela „Casa societăţii“ (Gesellschaftshaus). Inceputul la 8 óre séra. Venitul curat este destinat în favorul reuniunei. Bilete de întrare: à 1 fl. 50 cr. de persónă. — Loge pentru 4 persóne 8 fl. Bilete de întrare se pot primì pe lângă presentarea acestei învitări, în diua balului dela 10—12 óre p. m. la hotelul „Neuriherer“, camera Nr. 5, ér séra la cassă cu 2 fl. de persónă.

* * *

Contra naţionalităţilor. In congregaţiunea de tómnă a comitatului Huniedóra s'a primit proiectul lui Bartha, care a fost recomandat de comitatul Cojocnei. In acésta congregaţiune s'au primit şi alte proiecte, cari taie în interesele românilor. Adresa făgărăşenilor a picat. Au luat parte activă

Mergea cu pulpele góle şi slabe prin noroiul acesta, cu braţele încărcate de rufe, pentru copilul ei. Intrebà de fiul ei şi până sĕ nu pot s'o ajung, o vêdui că cade în genunchi cu un ţipet sfăşietor. Un soldat îi spusese:

„A murit eri în cortul seu“.

Cămeşile albe şi curate, pe care le aduse pentru el cu drag, ii scăpară în noroiu, şi smulgându şi pĕrul, bătându-se în pept, strigà mereu: Radule, copilul meu, Radule! Radule! Radule! Nu voì sĕ audă nici o mângăiere, nici o hrană, nici adĕpost, se sculà şi plecà întorcându-se la fie care pas şi strigând pe Radu. Forma ei păru preste măsură de mare în aerul acela opac; glasul ei suna ciudat în umiditatea désă şi chiar când nu se mai vedea, tot se audia ţipetul ei: Radule! Radule!

Nici până acum n'am putut sĕ uit scena acésta.

Pe un tiner nu putusem să-l scap măcar că fusese bine îngrigit patru luni întregi. In cel din urmă sfert de cés din viéţa lui mi se vorbia cam tare lângă patul, în care zăcea el. M'apropiai de dênsul şi disei: Facem mult sgomot nu-i aşa? — Ce face cu asta, dacă pot numai sĕ te vĕd. Muma lui începù sĕ ţipe şi sĕ plângă, când murí el. Fu rugată ca sĕ tacă fiind că voiau sĕ'mi ascundă mórtea fiului ei până a dóua di. Ea avù mărirea de suflet şi puterea ca sĕ tacă.

Din „Familia“.

Singur.

Tu, şi-a dragostei lumină,
Ce'n suflet mi-ai aprins,
Din a lumei vălmăşaguri
In etern te-ai dus, te-ai stîns.

Şi strĕin p'acest pămênt
Ca de prietini — m'am legat
De voi flori şi-a mele taine
Vóuĕ le-am încredinţat.

N'am credul, că bruma tómnei,
Aşa 'ngrab va sĕruta,
Şi cu recea ei suflare
In deşert va scutura.

Astădi lumea mi-pare gólă,
Când perd tot ce mi-a fost drag,
Când nădejdea mi-e sdrobită,
Éră sufletul pribég. *M. Pêrvu.*

Sucéva.*)

Pierdută'n negura uitării vaste,
Viséză de trecutul sĕu Suceava,
Când isbucnia adese'n sinu-i lava
De lupte, pentru mulţi duşmani, nefaste.

Sub gliile ei dórme vechea óste —
Nu-i chiamă pe voinici la arme, brava?
Tot óre'n lâncedă tristeţe sta-va
Oftând de lipsa famei sale caste?

Ei vĕd cum parcă vin cu lânci şi scuturi,
S'o apere de rĕutăciόse litfe,
Sĕ-i scape legile străvechi şi datini.

Dar vai! De géba's cele începuturi...
Nepoţii fug, în gropi cad óse titfe —
Trădată, tu Suceavo, fruntea'ţi clatini.

T. Bocancea.

---

*) Frumosul sonet cu acésta titulă, pe care îl scótem din „Gazeta Bucovinei“ e scris în memoria gloriei de odinióră a oraşului Sucéva, vechea capitală a Moldovei şi scaunul de reşedinţă a lui Stefan cel Mare. In privinţa ritmică ea ne aduce aminte de frumosul sonet al lui Eminescu: „S'a stins viaţa falnicei Veneţii“ ....

și au pășit energic pentru interesele românilor: P. O. D. protopresb. Damianu, Crainic și d-nii Hossu.

* * *

Contra învĕțătorilor. Foile săsesci sunt tulburate. Din Bistrița i-se scrie diarului „Sieb. D. Tageblatt“ că inspectorul scolariu a făcut propunerea în comitetul administrativ ca sĕ dificulteze diplomele tuturor învĕțătorilor, cari nu sciu unguresce. Propunerea a fost primită. După numita fóie 15 învĕțători săsesci vor cădé jertfă. Invĕțătorii români încă vor fi supuși strictei censurări a inspectorului, care-și arógă un drept mai mare ca și care îl dă legea.

* * *

Revanșă. Se scie, că adresa făgărășenilor a fost respinsă de adunarea municipală a comit. Cojocna; făgărășenii drept revanșă încă au respins proiectul lui Bartha.

* * *

Alegerile în representanța opidană din Alba Iulia s'au întêmplat în 19 Decembre — și dintre români au fost aleși: Velican, Ivan, Görög și Rada.

* * *

Pentru mileniu. Foile magiare scriu, că „jidovimea magiară“ se pregătesce a da un nou semn al sentimentului ei patriotic. Jidovimea din Chichinda-Mare a decis, că va porní o mișcare în țara întrégă pe calea oficiilor de matricule ovreesci, ca pe mileniu jidanii sĕ-și magiariseze în masă numele. Jidovimea magiară, dic foile, sigur că sĕ va alătura la acésta miscare. — Patrioți, n'ai ce face!...

* * *

Dotația comitatelor de către stat. Ministrul de interne a ficsat sumele, cu cari statul dotéză singuraticele comitate. Suma totală a dotațiunii e de 4,947,500 fl. Cea mai mare sumă o capĕtă comitatul Pesta-Pilis-Cumania, de fl. 186,400; cea mai mică Ugocia, fl. 36,400. Comitatele nóstre capĕtă următórele sume dela stat: Alba inf. 64,400 Bistrița-Năsĕud 49,400; Brașov 45,300; Ciuc 51,100; Făgăraș 43,500; Hunedóra 86,400; Tîrnava-Mică 43,700; Cojocna 68,000; Mureș-Turda 59,900; Têrnava-Mare 56,000; Sibiiu 60,700; Sĕlagiu 69,200; Solnoc-Dobêca 74,800; Turda-Arieș 56,900; Odorheiu 44,100 fl.

* * *

Rectificare In „Țara nóstră“ (descrierea Ardélului) din nr. 140 s'a strecurat o greșală, anume anul morții poetului Andrei Mureșan nu este 1856, cum s'a tipărit greșit, ci 1863.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Onorate domnule redactor!

In nrul 138 al prețuitului diar „Telegraful Român“, ați bine voit a publica o corespondință, în care un geogean ne atribue nóuĕ preoților resultatul alegerii de primariu.

Nu voesc sĕ întru în polemii cu anonimul, care nu are curagiul a se descoperi cine este, pentru ca se sciu încât e autorisat a tracta preoțimea în mod atât de brusc.*)

Trebue însĕ sĕ constat cumcă eu personal nici când nu am consimțit și nu consimt nici astădi ca în fruntea comunei nóstre sĕ stea ca primariu un fiu de alui israil și nici nu am concurs cu votul meu la acésta.

Legea comunală destul de fatală pentru noi a pus dreptul de candidare în mânile protopretorelui, ér jidanul cu beuturile lui spirtuóse a sciut ademeni pe destui ca sĕ'l aclameze, în butul tuturor protestelor ce s'au ridicat din partea nóstră acelor ce am credut, că demnitatea comunei sufere sub conducerea unui evreu chiar și când acela ar fi pe placul protopretorelui și al notariului.

Dacă pe acesti domni nu-i genează a candida pe un singur om din comună și dacă ei fac dreptul de alegere al poporului ilusoriu, noi preoții contra forții ce ni se face nu putem provoca nici conflict, nici măceluri sângeróse, căci misiunea nóstră nu este a provoca turburări în popor.**)

E dureros că am ajuns acolo, unde nu ne putem validita vederile nóstre și acésta ar trebui se o scie și geogeanul, care aruncă fără crutare în noi cu tină.

Cât pentru aceea că noi am fi ómeni slabi de înger, egoisti și neharnici de conducere, sunt a ne judeca autoritățile nóstre bisericesci competente ér nu cel ce nu are curagiu a-și pune numele sub scrisorile cu care vrea sĕ ne blameze pe noi în public.

Geógiul de sus, în 20 Decembre, 1893.

Antoniu Repede,
paroch gr. or.

---

*) Nu persóna, cine a scris, ci faptul descris e de considerat.

**) Nici n'a dis nimenea; e dureros însĕ că nu vĕ sciți câștiga înfluință mai mare, decât jidanul la popor. Red.

Cântul în scóla poporală.

(Urmare.)

V. Tonul al treilea *mi.*

Invĕțătorul desvóltă și tonul al treilea *mi* în modul cel arĕtat la tonul al doilea *re*; formézá și cu acest ton eserciții ritmice până ce îl esercitéză bine, după ce apoi împreună tóte trei tonurile și forméză eserciții cu acestea. Esercițiile acestea érăși le póte înmulți în modul arĕtat mai nainte. Esercițiul de tóte dilele: *do-re-mi, mi-re-do,* care esercițiu îl cântă elevii în tótă óra la început de vre-o 5—6 ori. După terminarea esercițiilor purcede învĕțătorul la propunerea unei cântări, care de astădată are sĕ se misce în cerc de 3 tonuri. Sĕ nu sĕ lasă învĕțătorul a fi sedus de desteritatea elevilor întru a supravegia esercițiile și a trece îndată la propunerea cântărilor, căci desteritatea e numai aparentă, dar nu e destul de sigură. Deja la al 3—4-lea esercițiu încep elevii a cunósce raportul tonului *mi* față de celelalte dóuă, dar pentru aceea nu vom înceta cu esercițiile până ce elevii într'adevĕr sunt capabili a umbla pe piciórele lor proprii. Mai bine puțin și bine, decât mult și rĕu.

La scólele cu mai mulți învĕțători pot sĕ se percurgă și unele eserciții cu mĕsura necompletă și sĕ se propună și vre-o cântare asemenea cu mĕsură necompletă. La scóla cu un învĕțător însĕ esercițiile acestea pot rĕmânea pe alt an, ceeace observ și cu privire la celelalte tonuri tractânde.

VI. Tonul al patrulea și cincelea *fa, sol*

Tractarea, ecsercitarea și aplicarea acestor tonuri sĕ întêmplă întocmai ca celelalte. După ce însă am percurs și ecsercițiile cu tonul sol și am tractat și o cântare în acest cerc pentru ca elevii sĕ fie într'adevér stăpâni preste materia percursă, îi vom ecsercita încă și în sărituri anume dela 1—3—5, 5—3—1; 2—4, 4—2, 1—4, 4—1; 1—5, 5—1. Cu acésta ocasiune ecsercițiul de tóte dilele va fi: *do, mi, sol, sol, mi do.* Compunem ecserciții cu diferite sărituri și le percurgem și pre acestea apoi tractăm și vre o cântare.

Cu acestea am fi terminat materialul destinat pentru anul I. de scólă, mai observ numai, că mai avênd încă timp, învĕțătorul va lua și ecserciții cu mĕsura de 3 timpi în cercul celor 5 tonuri.

Va îngriji apoi învățătorul, ca cântările învĕțate sĕ le cânte elevii nu numai precis, dar și cu modulațiuni, ca cu atât mai mult sĕ se identifice cu sufletul băieților.

(Va urma).

Nr. 630 [247] 3—3

Citațiune edictală.

Moise Floria din Jimbor, carele de mai mulți ani a părăsit cu necredință pe legitima lui soție Ana Viscrean alias Cocis din Jîmbor, cu 2 copii mici, și de 3 ani trecuți a părăsit și locul nascerei și patria sa, éră locul absentului fiind necunoscut sĕ citéză în restimp de 6 luni de dile a se înfățoșa înaintea forului matrimonial concernent, căci altfeliu și în absența lui se va aduce hotărîrea divorțială, conform prescriselor canonice.

Cohalm, 28 Octobre, 1893.

Scaunul protopopesc gr. or. al Cohalmului, ca for matrimonial de I instanță.

Nicolau D. Mircea,
protopresb.

Nr. 488 (246) 3—3

Citațiune edictală.

Simion Orbu din Bogata olteană, legitimul bărbat al Bucurei Pușlenghea din Ungra, carele a părăsit cu necredință pe muerea lui legitimă de șase ani de dile, fără a se sci locul aflării lui, este prin acésta citat, ca în termin de șase luni de dile dela prima publicare a acestora în „Telegraful Roman“ sĕ se presenteze înaintea subsemnatulul oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorțial urdit contra lui din partea muerii sale se va pertracta și decide și în absența lui.

Cohalm, 24 August, 1893.

Oficiul prot. gr. ort. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea
protopresb

Szám 6764—1893 polg. [250] 2—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. tőrvényszék közzéteszi, hogy Kelnek község határa tagositásának megengedhetősége feletti tárgyalást Schuszter Gyula kelneki birtokos kérelme folytán elrendelte és annak határnapjául 1894 évi február hó 20 dik napját d. e. 9 órakor a kelneki községi iródába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenö birtokosok a tagositásba beleegyezöknek fognak tekintetni.

A nagyszebeni királyi törvényszéknek 1893 évi december hó 21-én tartott üléséből.

Jánossy, elnök. *Koszta,* jegyzö.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIIU.

A eșit de sub presă: [237] 5

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos

1894.

Anul al patrudeci și treilea.

Prețul unui esemplariu legat **30 cr.,** pentru vêndĕtori nelegat **23 cr.** v. a. și legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — **Calendariul** (julian și gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — **Pătrarele lunilor.** — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenții europeni.** — **Servițiul postal și telegrafic.** — **Conspectul sèptèmânilor.** — **Tacsa de timbru** pentru polițe și documente. — **Tabela pentru computarea intereselor.**

Șematismul

bisericei ortodocse orientale române din Ungaria și Transilvania, cuprindênd și pe **protopresbiterii, administratorii protopresbiterali, parochii și învĕțătorii cu comunele bisericesci din archidiecesă după noua arondare a protopresbiteratelor.**

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidență pentru oficiile parochiale și protopresbiterale. — Partea literară: Educațiunea. — Poesii. — Anecdote.

Însemnarea têrgurilor după alfabet, după luni și dile. — Anunțe.

Administrațiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Abonați „Calicul“!

Un terno sigur fac toți cei-ce abonéză

„CALICUL“

diar humoristic și satiric cu multe ilustrațiuni, pe anul 1894.

Prețul abonamentului ordinariu, pe întreg anul e 3 fl. sau 7 franci și cine nu va ríde de cel puțin 3 ori din fie-care numĕr, acela își primesce abonamentul solvit înapoi.

Toți cei cu puțină dare de mână primesc „Calicul“ cu 2 fl. sau 5 franci pe an.

Toți cei sĕraci, fără deosebire de rang și dignitate, tot așa militarii subalterni, studenții, meseriașii, gendarmii, finanții, cantorii, crâsnicii, clopotarii și toți cei încurcați în procese de despărțenie primesc „Calicul“ cu 1 fl 50 cr. sau 4 franci pe an.

Mai ieftin nici guta nu lovesce!

Abonenții ordinari, care până în 1 Ianuariu vechiu, ne trimit întreg abonamentul de 3 fl. sau 7 franci, primesc noul calendariu al „Calicului“ gratuit, sau pe de-asupra, ca fuiorul popii și tot anul rîd.

Abonenții cu prețuri reduse, pentru 36 cr. sau 1 franc, primesc calendariul „Calicului“ espedat franco.

De probă primesc primul numĕr al „Calicului“ pe anul 1894 toți cei-ce ni l cer.

La cinci abonamente de ori-ce natură dăm al șaselea gratuit.

Concedem și plătirea abonamentului ori când în decursul anului.

Devisa „Calicului“, care acum întră în anul al 14-lea, a fost și e: Lectură originală humoristică și satirică și rís cu ori-ce preț.

A se adresa la Sibiiu

[249] 2—3 **Administrațiunea „Calicului“.**

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 143 Sibiiu, Joi 30 Decembre 1893 (11 Ianuariu 1894) Anul XLI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl, 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refusă — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr., rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe semestrul I Ianuariu-Februariu-Martiu al an. 1894, cu preţul cel mai moderat, ce se póte vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se pótă ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Dec. 1893, sĕ-şi înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foiei.

Editura „Telegrafului Român‘ în Sibiiu.

Cum voesc ungurii ca sĕ ne împace.

Dela un preţuit amic al fóiei nóstre primim cu titula acésta următoriul articol:

Escursiunea tinerilor studenţi din Blaş sub conducerea unora dintre profesorii lor la Cluş, este pentru sine o intreprindere de tot nevinovată. Ea a câştigat însĕ o deosebită importanţă prin aceea, că a dat puternicilor ḑilei ocasiunea de a se pronunţa în auḑul lumei, că adecă cum voesc ei ca sĕ ne împace.

Nime altul mai inferior, ci însuşi Escelenţia Sa domnul ministru de interne, conducĕtoriul destinelor singuraticelor popóre din regat, ne-a spus-o cu astă ocasiune curat şi limpede că adecă noi avem sĕ fim împăcaţi pre terenul social.

Puţine cuvinte acestea şi totuş cât de mult se ḑice prin ele! Se ḑice adecă, că legislaţiunea şi dreptul de stat unguresc nu iau nice o notiţă de noi şi nu se ocupă cu noi; ci va fi tréba socităţii magiare, că în atingerile de tóte ḑilele sĕ ne mulţăméscă.

După cum vedem deci atitudinea guvernului unguresc faţă de noi s'a schimbat de tot. Mai nainte când societatea magiară se plângea, că regimul nu face destul pentru magiarisare, ii se respundea că regimul ca atare nu póte face mai mult, că prin urmare iniţiativa şi conducerea in afacerea magiarisărei are sĕ o ia societatea magiară. De aci apoi deosebitele kultur-egyleturi, societatea carpatină patriotică şi celelalte. Astăḑi însĕ regimul magiar face totul, ér societăţii magiare i-a mai remas numai rolul sĕ ne mulţăméscă.

Êst mod îşi află deci esplicarea s'a faptul, că pre când jurnalistica magiară trimbiţă în lumea largă, că magiarii au sĕ împace pre naţionalităţi şi în deosebi pre noi pre români, pre atunci regimul unguresc croesce fel de fel de legi şi emite fel de fel de ordinaţiuni, care se întrec una pre alta întru sugrumarea liberei nóstre desvoltări pre tóte terenele.

Êst mod îş află mai departe esplicarea lor şi urmăririle necualificabile ce ni se fac, tot atunci când presa umple lumea întrégă cu faima: că acuma avem sĕ fim împăcaţi.

Dar urmăririle acestea îşi au scopul lor special.

Regimul unguresc de o parte are mare necesitate de motive prin care se justifică îusuşi legile ce se aduc şi prigonirile ce ni se fac. De aceea provócă cât de multe sentinţe osânditóre, drept tot atâtea dovedi că suntem rĕsvrătitori. Şi publicul magiar care e chemat sĕ facă aḑi pe judecătorul nostru, i dă sentinţele cerute cu tótă prevenirea, fără sĕ cugete că ce pracsă periculósă inaugurézǎ prin acésta.

De altă parte însĕ urmăririle înscenate mai au şi alt scop încă mai profund. Ele ţintesc acolo ca sĕ desbrace cestiunea română de caracterul unei cestiuni politice.

Cestiunile politice, după cum sĕ scie, aparţin domeniului dreptului de stat şi sunt a se pertracta şi decide după dreptul de stat.

Asta însĕ magiarii pentru lumea întrégă nu o voesc. De aceea îşi dau tótă silinţa, ca dorinţele şi manifestaţiunile naţionalităţilor sĕ le înfăţoşeze ca porniri rĕsvrătitóre şi crime ordinare, cu care deci n'ar avea de a se ocupa regimul şi legislaţiunea şi numai şi numai procurorul.

Manifestaţiunile magiarilor pentru Kossuth, idealul lor, mult mai bine ar putea fi subsumate sub disposiţiunile codicelui penal; asta însĕ nu se face, fiindcă ele sunt privite de patriotice şi de aspiraţiuni de caracter curat numai politic.

Apucăturile acestea însĕ pentru durată nu pot fi încoronate de succes. Şi cestiunea română în êst mod nu se va putea face neesistentă.

Dacă deci magiarii în adevĕr voesc ca sĕ împace pe români: atunci mai întâiu de tóte vor avea se recédă dela urmăririle necualificabile ce li se fac, — se aducă legi drepte şi ecuitabile şi se îngrigéscă totdeodată ca acelea cu sfinţenie sĕ fie păḑite şi aplicate şi apoi se îndestuléscă dreptele lor cerinţe şi pretensiuni, care şi aşa sunt destul de modeste şi moderate.

Magiarii însĕ cred că ne vor putea mulcomì şi pre noi aşa pe sub mână, ca bunăóra pe saşi. Se pună adecă pe câţi-va dintre cei mai de influinţă în posturi grase şi sĕ ne mai facă încă unele concesiuni de a doua mână în mod tacit, de aḑi pe mâne şi fără ca acelea sĕ fie înarticulate în lege. Amar se mai înşală însĕ magiarii presupunênd acésta. Pentru-că chiar dacă s'ar afla — ceea-ce noi nu credem — câţi-va slabi de ânger, care ar aştepta o astfel de pactare, pentru ambele părţi dejositóre şi dacă mai departe pactatorilor le-ar şi succede a înăbuşì pentru óre-care timp glasu poporului român astfel amăgit, — acest glas negreşit că în scurt timp şi mai puternic s'ar ridica, reclamând de nou drepturile ce-i compet în patria sa străbună.

Astfel deci o împăcare solidă şi trainică între noi şi magiari nu se póte face, decât în calea legislaţiunei. Românii mult puţin cât vor putea dobândì, vor sĕ aibă pentru totdéuna asigurat.

Clara pacta, boni amici!

Revista politică.

Ministrul de finanţă austriac Plener a petrecut mai multe ḑile în Budapesta, unde împreună cu ministrul ungar de finanţe Wekerle, au conferat despre mai multe cestiuni economice-financiare.

In prima linie a fost cestiunea regulărei valutei şi s'a ajuns la un resultat mulţămitor. In anul 1894 şi cel următor vor fi înlocuite 200 milióne florini note de stat parte prin piese de aur, parte prin coróne de argint.

* * *

Turburările din Sicilia au un caracter tot mai acut. Edificiile publice şi casele de administraţiune au căḑut jertfă flacărilor focului. Ostaşii au avut sĕ susţină un foc continuu contra turburătorilor şi în aceste conflicte multe jertfe de ómeni au picat pradă morţii. S'a óbservat, că resvrătitorii adese-ori erau înarmaţi cu arme de cea mai bună calitate şi de calibru nou. Bandele, ce s'au organisat, au devenit atât de temerare, încât n'a mai putut ajuta nici un alt mijloc decât proclamarea stărei de asediu. Ea s'a publicat la Palermo şi în întréga provincià. Generalul Morra de L'avriano a fost numit comisariu estraordinariu şi încredinţat cu depline puteri, aşa că tóte autorităţile civile şi militare sunt puse sub ordi-

FOIŢA.

Latinitatea şi unitatea nóstră. *)

In sborul gândului se amintesc originele străvechi ale manifestărei romaniste.

Ce vroia la 1202 Imperatorele Ioniţiu, când scria lui Papa Inocentiu III-a, că are „amintirea sângelui şi a patriei romane, din care descind românii“.

Dar veţi ḑice: „avocat, passez au déluge!“

Mĕ mărginesc deci a afirma, că secolul lui Vasile Lupu şi al lui Mateiu-Vodă, ne dă în mod minunat nota, neamuţit grăitóre despre deplina desvoltare a consciinţei romanităţei nóstre. Sub Vasile Lupu şi Mateiu Basarab, ca şi sub fanarioţi, este manifestă tendinţa românului de pretutindea, ca şi sub împĕratul Ioniţă, de a-şi proclama nobilele origini naţionale, legăturile lui de sânge cu romanii.

Aprópe toţi cronicarii nostri susţin aceste origine, ba unii din ei, bărbaţi ilustri de stat, afirmă aceste origini latine ale românilor, chiar şi în faţa regilor unor némuri streine, cari regi erau interesaţi tocmai ca românii sĕ nu fie, ori baremi sĕ nu se scie latini.

Aşa pe când mitropolitul Dosofteiu ḑicea că:

„Némul ţĕrei Moldovei de unde derézǎ?
„Din ţéra Italiei, tot omul sĕ créḑă.
„Flah întâiu, apoi Traian au adus pe-aice
„Pre strămoşii acestor ţĕri de ném cu ferice,
„Rĕsădit'au ţĕrei hotarele tóte,
„Pe semne ce stau în veci şi-a se vedea póte.
„El cu viţa acestui ném, ţéra românéscă.
„Umplut'au, Ardélul tot, Moldovenéscă“.

Miron Costin spunea lui Iagelo, regele Poloniei, că „în câte-şi trele ţĕrile: Moldova, Valahia si Ardélul, poporul se fălesce cu numele de român şi nici nu se póte cine-va îndoi, că se trage din Roma!“

In prosă şi în versuri, repet, scriitorii nostri se întrec, de secoli, a proclama latinitatea nóstră.

Şi amintiţi-vĕ, că se făcea acésta într'un timp, când luptele religióse, despărţind biserica ortodoxă de cea de apus, urma sĕ dea un fel de repugnanţă românului de a se ḑice „latin!“ Din contră însĕ, istoricul nostru esclamă cu mândrie: „caută-te dar acum, cetitorule, şi privesce de unde esci, lăpĕdând tóte celelalte basme, cari au însemnat unia cu tine... Nu numai numele acesta „Vlah“, ci şi dintr'alte te vei cunósce (latin): obiceiurile, firea, graiul, până astăḑi (dovedesc) că esci Vlah, adecă italian sau Romlean“.

Şi nu numai despre latinitatea românilor din Dacia Traiană aveau deplină cunoscinţă scriitorii secolului al XVII, ci şi despre originea românilor macedoneni.

Cronica anonimă din secolul XVII, în mod greşit atribuită Spătarului Milescu cum am probat airea, scrie despre acesti Macedo-Români:

„Şi acei Coţovlachi tot din români sunt şi se trag. Şi într'acele vremi, ce galian. séu alt împĕrat au ridicat o sumă dintr'ânşii de aici, şi i-au dus de i-au aşeḑat; pe acolo au rĕmas şi până acum.

„Coţovlahi“ le ḑic grecii, adecă schiopi, orbi, blăstĕmaţi, hoţi şi că acestea le ḑic că sunt, rîḑêndu-i şi batjocură făcêndu-şi de dênşii... precum şi de acesti români de pe aicea rîd şi încă destule cuvinte grozave le ḑic şi de nimic îi fac şi cumcă din hoţi se trag, povestesc şi grăiesc aşa de rĕu, au socotélă mare, pentru că vĕḑênd şi ei pe tótă altă lume rîḑênd de dênşii şi batjocorindu-i au stătut şi au obosit şi ei prin gunóele lor, ca cocoşii rîcăind, părêndu-le că au mai rĕmas cevaşi vlag în de ei! unde vĕd zugrăviturile celor vechi ai lor îşi fac mângăerea şi bucuria, soţi părându-le, că au pe cinevaş batjocurei lor“.

„Sunt dar aceşti coţovlahi, cum ne spun vecinii lor şi încă când cu dênşii am vorbit, ómeni nu mai osebiţi nici în chip, nici în obiceiuri, nici în tăria şi făptura trupului, decât românii nostri şi limba lor românéscă ca a acestora“.

Cum vedeţi, din graiul cronicarului anonim din secolul al XVII-lea, scriitorii nostri cei mai vechi au perfectă cunoscinţă despre totalitatea némului românesc, resfirat nu numai în provincìile din vechia Dacie traiană, dar şi cea Aureliană şi până în Grecia. De aceea mai nu se tipăresce o carte în Braşov, în Orĕştie, în Bucuresci, Govora, Ardélul, Iaşi, fie chiar carte pentru biserică, care în precuvêntarea ei sĕ nu spue, că editorul séu autorul ei o destină, nu pentru provincia românéscă, în care s'a tipărit, ci pentru usul a tótă românimea.

Acésta e o notă caracteristică evoluţiunei nóstre culturale: consciinţa de totalitatea naţiunei române şi de originea ei romană.

In contact cu lumea slavică, lume puternică, consciinţa naţională română nu capitulézǎ, nu concede nimic din ceea-ce scie că este dreptul sĕu. Ca sĕ probeze latinitatea românului, Luca Stroiciu, marele bonile sale. Mai mulţi deputaţi au fost prinşi şi puşi sub acusă de delict pentru escitare; de asemenea s'a pus mâna pe mai mulţi matadori.

---

*) Notiţe alăturate la discursul d-lui V. A. Urechiă în cestiunea naţională.

Tóte foile apróbă pasul guvernului, care a mai înspirat puţină încredere în siguranţa publică. Ḑiarul italian „Folchetto“ apreţiind aceste mĕsuri susţine, că francesii se concentréză de trei luni, puţin câte puţin, însĕ în continuu pe frontiera italiană, pe câtă vreme agitaţia din Sicilia obligă Italia sĕ trimită trupele de Nord în spre Sud.

„Folchetto“ ḑice, că lumea din Italia crede, că este un amestec strĕin în turburările din Sicilia, pentru a produce o diversiune şi a obliga Italia sĕ trimită trupele departe de frontierele ameninţate.

Ḑiarul „Esercito-Italiano“ anunţă că ministrul de rĕsboiu este autorisat sĕ cheme sub arme 12.000 ómeni din infanterie şi bersaglieri din contingentul de la 1869; chemarea va avea loc la 8 Ianuariu şi este independentă de acea din 5 Ianuariu, care de asemenea cuprinde 12.000 ómeni. Aceste trupe sunt destinate sĕ completeze pe acele din Sicilia; garnisóna acestei provincii va numĕra de acum înainte 40.000 de ómeni.

⁂

Un conflict sângeros s'a întêmplat între trupele francese şi englese din Africa, „Office Reuter“ anunţă, că o espediţiune britică în Samorys contra sofilor a fost atacată de trupele francese sub conducerea locotenentului Maurice. Acesta a picat în luptă rănit. Din partea englesilor a murit 1 căpitan, inspectorul general al poliţiei, mai mulţi oficeri şi 26 soldaţi. Maurice a dat deslușirile necesare. Atacul s'a făcut din greşală, deóre-ce francesii au socotit, că trupele englese sunt sofi, ér oficerii sunt conducĕtori arabi. Acest conflict a provocat o impresie deprimătóre căreia îi dă espresiune atât presa englesă cât şi cea francesă. Inmediat s'a convocat în Paris consiliul de miniştri se delibereze asupra casului acestuia regretabil. Se crede, că Francia va da Engliterei satisfacţia, ce i-se cuvine. Tóte ḑiarele îşi esprimă părerea, că spre a se evita astfeliu de conflicte, care ar puté da nascere unui resbel neprevĕḑut sĕ se ţĕrmuréscă definitiv graniţele teritorielor din posesiunea acestor puteri.

Desvĕlirea portretelor foştilor presidenţi ai Asociaţiunei transilvane.

Precum am anunţat Duminecă la 11 óre a avut loc în sala cea mare a scólei de fetiţe desvĕlirea portretelor foştilor presidenţi ai Asociaţiunei transilvane.

Sala era indesuită de public, care după ieşirea din biserică s'a îndreptat sĕ se bucure de un act serbătoresc şi solemnel, cum a fost şi actul de desvĕlirea portretelor. De faţă era comitetul Asociaţiunei cu Il. Sa dl vicepresident Dr. Ilarion **Puşcariu**; comitetul reuniunei femeilor române cu d-na presidentă Maria **Cosma**, corpul profesoral şi o mulţime de alţi óspeţi distinşi.

Sĕrbătórea s'a început cu „rugăciunea românului“ cor compus din fetiţele scólei civile şi elevi ai seminariului archidiecesan şi conduşi de dl George **Dima**. Cu multă pietate şi cu mare sânţenie a fost înterpretată acésta rugăciune compusă pentru astfeliu de ocasiuni de fostul president G. Bariţiu

Ridicându se apoi Il. Sa dl Dr. Ilarion Puşcariu ţinu următórea vorbire, care predată cu multă elocuenţă a fost rĕsplătită cu urale de „Sĕ trăiéscă“:

Preaonoratelor dómne! Preaonoraţilor domni!
Onorat corp didactic! Iubită tinerime!

Omul după firea sa morală doresce, caută şi conservéză ce este bun, frumos şi ales. Acéstă însuşire dă omului valórea morală, ce-l pune mai pe sus de alte fiinţe. Simţul etic şi estetic de a iubi ce e bun şi ce este frumos ridică pe om la perfecţiune şi-l apropie de D-ḑeu. In desvoltarea acestui simţ moral şi estetic stă scopul ce-l urmăresce educaţiunea.

Pedagogia în urmărirea scopului de educaţiune recurge la sciinţa etică, ca sĕ-i dea tipuri ideale de caractere frumóse ale omului; ea îşi ia ajutoriu ca modele anumite personage istorice, cari prin modul lor de viéţă, prin faptele lor au sciut sĕ se apropie de acele ideale

Veneraţiunea Sânţilor în biserică, îşi are raţiunea şi isvorul sĕu în sîmţĕmêntul de admiraţiunea şi iubire cătră părinţii bisericei, cari s'au destins prin fapte mâreţe crestinesci. Din acéstă veneraţiune s'a născut cultul sânţilor şi cinstirea icónelor în biserică. Creştinii ca sĕ aibă înaintea ochilor modele ale unei vieţi corecte şi pline de fapte bune, au pus icónele Sânţilor nu numai în biserică dar şi în locuinţele lor.

Au dóră nu dorul de a avé în apropierea nóstră pe cei iubiţi ai nostri, ne face sĕ le conservăm portretele.

Precum individii şi familiile, întocmai aşa şi popórele păstréză cu recunoscintă şi pietate aducerea aminte de părinţii, şi de binefăcătorii lor.

Poporul român, ca tóte popórele, cari au nisuit după cultură, a trebuit în lupte culturală şi de esistenţă sĕ îşi aibă conduducĕtorii sei, cari au lucrat, au jertfit şi s'au distins mai mult ca alţii. Faţă de aceşti bărbaţi poporul român va rĕmâné pururea recunoscĕtoriu.

Vedeţi chipurile acestea.

Ele representă pe unii din cei mai aleşi bărbaţi conducĕtori ai némului nostru din patria nóstră, cari în deceniile din urmă au muncit cu resultate mănóse pentru binele poporului român.

Tac la acéstă solemnitate scolară, când se aşaḑă portretele lor în sala cea mare a edificiului de scólă, a amintì despre cea ce au făcut ei după chemarea lor socială şi voiu atinge pe scurt în câteva cuvinte motivele pentru care ei s'au binemeritat de recunoscinţa poporului român, motive, cari stau în legătură cu Asociaţiunea Transilvaniei, care a înfiinţat şi susţine acéstă scólă.

Aici este metropolitul Andreiu Baron de Şaguna, care prin erudiţiunea sa, cu autoritarea şi influinţa sa personală a contribuit mult la înfiinţarea Asociaţiunei Transilvane şi a fost primul ei preşedinte.

Aici este prepositul capitular Timoteiu Cipariu primul vicepreşedinte şi mai târḑiu preşedinte al Asociaţiunei transilvane, care ca un bărbat de sciinţe şi litere a dat cu numele seu lustru Asociaţiunei nóstre.

Aici este bar. Vas. Pop, care ca preşedinte al Asociaţiunei în timp de mai mulţi ani, din posiţia înaltă, ce a ocupat ca funcţionariu de stat, totdeuna a representat cu demnitate şi a sprijinit cu efect în afară interesele Asociaţiunei.

Aici este chipul consilierului aulic Iacob Bologa, care în starea sa de retragere în pensiune în decurs de dóuĕ decenii aprópe a condus ca vice preşedinte al Asociaţiunei cu tact şi moderaţiune lucrările Asociaţiunei. Sub el şi prin conlucrarea lui plină de zel şi devotament s'a ridicat acéstă scólă cu internatul ei în localitate proprie.

In fine pre vrednicul şi neobositul preşedinte al Asociaţiunei Georgiu Bariţiu l'aţi cunoscut aprópe toţi cei de faţă, căci el în anul acesta în luna lui Maiu s'a depărtat dintre noi, trecênd la cele eterne.

Şi lui deopotrivă ca celorlalţi sĕ cuvine a-i da tributul recunoscinţii nóstre prin aşeḑarea portretului în rêndul preşedinţilor decedaţi ai Asociaţiunei nóstre.

Portretele acestea la dorinţa adunării generale s'au procurat pe spesele Asociaţiunii. Ele sunt proprietatea Asociaţiunii şi se aşéză astăḑi în acéstă sală a scólei civile a Asociaţiunii, care s'a aflat de locul cel mai corĕspunḑĕtoriu pentru conservarea lor. Aceste portrete se încredinţéză dară îngrigirii mai deaprópe a on. direcţiuni a numitei scóle şi întreg corpului profesoral, punêndu-se tuturor la inimă sĕ le conserveze şi păstreze ca pe nisce odóră şi amanete scumpe.

Şi în fine cătră voi tinerime mĕ adresez eu în acest moment solemnel, când sĕ desvĕlesc portretele unor dintre cei mai ilustri bărbaţi ai némului nostru şi sĕ aşéḑă în acéstă sală, ca pre acesti bărbaţi ca pe binefăcĕrorii vostri sĕ-i aveţi pururea în cinstire şi cu recunoscinţă sĕ pomeniţi numele lor, éră viéţa şi faptele lor sĕ strălucéscă înaintea vóstră ca nisce lucéferi luminători, cari sĕ vĕ conducă în calea progresului cultural şi a virtuţii.

Dl director al scólei de fetiţe Dr. Vasile **Bologa** rĕspunse în o vorbire frumósă. Dênsul a esprimat bucuria şi mulţămita, ce o simte corpul profesoral, când comitetul îi surprinde cu un cadou aşa de frumos la sĕrbătorile Crăciunului. A vorbit despre vîrtuţile străbune, credinţa în isbânda némului nostru şi a pus la inima copilelor, ca totdéuna sĕ şi aducă cu pietate aminte de binefăcĕtorii némului nostru.

A urmat apoi declamarea cu multă desteritate a poesiei „Dómna lui Négoe“ de către eleva de cl. IV d-şóra **Seleschi** şi actul măreţ al sĕrbătorei s'a încheiat éră şi cu o frumósă cântare corală.

Pe cât de scurt pe atât de frumos a fost acest act solemn, care a lăsat vii impresiuni în ceia-cari au fost de faţă.

Noutăţi.

Visită înaltă. Escel. Sa ministrul de comerciu şi comunicaţiune, dl **Lukács** Béla, sosind Vineri din incidentul unui cas familiar în Sibiiu, a făcut cu acésta ocasiune visită Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron **Romanul**.

⁂

Serviciu divin. In ḑiua primă a nascerii Mântuitoriului a celebrat serviciul divin în biserica nóstră din Sibiiu-cetate Preacuvioşia Sa Dl Dr. Ilarion **Puşcariu**, archimandrit, şi vicariu archiepiscopesc; asistat de: P. O. D. D: Ioan **Papiu**, protopresb; Zaharia **Boiu** protopresb. ases. consist; Nicolau **Cristea** protopresb. asesor consist. şi Dr. Remus **Roşca** protodiacon, secret. consist.

Cântările liturgice le-a esecutat cu multă precisiune corul seminarial sub conducerea dlui prof. G. **Dima**; ér „Irmosul“ şi „Pricésna“ au fost frumos cântate de mai multe dame din reuniunea femeilor.

⁂

Têrgul Sibiiului. De câţiva ani têrgul de iarnă al Sibiiului devine din ce în ce tot mai slab cercetat. In anul acesta se póte ḑice, că têrg de ţéră nici n'a fost, căci el a fost mai puţin cercetat decât un têrg de sĕptĕmână din tómnă.

⁂

Concertul reuniunii sodalilor români din Sibiiu, dat în sara de 25 Decembre v. a. c. a succes pe deplin. Public n'a fost în numĕr mare, ca de alte ori şi cu deosebire a lipsit inteliginţa. Causa a fost uraganul, care bântuia cu furie şi făcea aprópe imposibilă comunicaţia pe strade. Ba nici în lăuntrul caselor nu erai scutit de furia lui, ceea ce au esperiat-o si participanţii de la concert, căci precând corul esecuta cântarea „Acorduri amoróse“, vêntul a spart câte-va geamuri din rêndul de sus a edificiului, aruncând bucăţelele de sticlă pe capetele publicului. Concertul însĕ n'a suferit nici o întrerupere prin acésta. Dintre piesele din program cu deosebire au făcut efect plăcut: „La serenata“ de Braga, esecutată pe piano de domnişóra Eugenia Grecu şi violoncel dl Tr. Constande, „Rĕmas bun primăverei“, tertzet esecutat tot de aceiaşi şi I. Tandori (violină), apoi „Potpouri românesc“ de Mureşan, cari au fost viu aplaudate şi bisate. — După concert s'a jucat „Căluşerul“ şi „Bătuta“, şi apoi a urmat dans, care a durat până inspre diminéţă.

⁂

Viscol. Vineri după améḑi a început sĕ sufle un vênt puternic, care până nóptea devenise un viscol îngrozitoriu şi care durà până a treia ḑi de Crăciun diminéţa. El a causat mari daune. Din causa acestui viscol a întârḑiat şi sosirea trenului în mai multe rênduri.

⁂

Procesul memorandului. „Kolozsvár“ în sĕptemâna trecută anunţase, că procesul memorandului probabil sĕ va amâna din causă, că acusaţii au înaintat 38 de proteste, recursuri, cereri pentru ascultare de martori etc. pentru a căror pertractare şi resolvare nu va fi destul timp până în 23 Ianuariu c. Foile din Cluş de Luni însă ne aduc scirea, că tribunalul a pertractat Sâmbĕtă protestele şi parte nu le-a luat în considerare, parte le-a respins. Lucrările pregătitóre sunt terminate şi procesul sĕ va pertracta în 23 Ianuariu c.

⁂

Nostimade. „Unirea“ nr. 1 respunḑênd la articolul nostru din nr. 137 scrie între altele că la românii uniţi „căsătoria e în conformitate cu spiritul creştin şi cu geniul antic roman“, pe când la alte confesiuni şi în special la noi românii gr. or. nu e aşa. In urmă, supĕrată, că biserica nóstră e înarticulată în legile ţerei, ca „biserică naţională“, face următoriul calambur despre ea: „In credinţă nu e naţională, căci le este comună cu Slavii şi Grecii. In rit nu e naţională, căci ritul e grecesc. In organisaţiune nu e naţională, căci e protestantă săséscă“.

Fericiţi cei ce astfel cred, căci aceia pentru sĕrăcia duchului mântuire vor afla!

⁂

---

ier, — ca şi M. Costin, nu se uită, că le-ar plăcea prea bine polonilor sĕ se apropie moldovenii de ei, — scria „tatăl nostru“ în litere latine, ca polonul sĕ recunóscă în vorbele române, îmbrăcate în haina latină, însĕşi latinitatea limbei nóstre.

Coresi ḑice, în secolul XVI-lea: „cu mila lui D-ḑeu, eu diaconul Coresi, dacă vĕḑui, că mai tóte limbile au cuvêntul lui D ḑeu în limba lor; şi Hr. ḑice „cine cetesce, sĕ înţelégă“ şi Pavel apostolul încă ḑice: „întru biserică mai vêrtos 5 cuvinte cu înţeles se grăesc, ca şi alţii sĕ înveţe, de cât un întunerec de vorbe neînţelese într'altă limbă“. Drept aceea v'am dat acéstă psaltirie, ca se fie de învĕţătură tuturor românilor“.

Varlaam mitropolitul, care la 1642 numesce Prologul tuturor sfinţilor cu dulcele nume de „carte românéscă“ de învĕţătura duminecilor etc., dedică acéstă carte cătră tótă seminţia românéscă, fericit că póte da acest dar limbei românesci: a tótă seminţia românéscă...

Eustratie II Logofet, în Predoslavia codicei de legi din 1646 ḑice, că Vasile Lupul „aceste pravile împĕrătesci ne-au dat şi ne-au lăsat nouĕ tuturor rodului românesc ca sĕ ne fie nouĕ d'apururea isvor de viéţă, în veci nescăḑut şi nesfêrşit“.

Eustratie adăuga, că „am scos aceste pravile pe limba românéscă, ca sĕ le pótă înţelege toţi românii“...

Duca Vodă, în prefaţa liturghiei lui Dosofteiu mitropolitul, dela 1679, adresa cartea „către tótă seminţia românéscă de pretutindenea“, tot aşa cum Varlaam, Mitropolitul ţĕrei românesci, avea consciinţă deplină de unitatea némului românesc, şi adresa prima carte ce o tipărea: „Cluciu séu cheia înţelesului tuturor pravoslavnicilor creştini, cari sunt născuţi întru limba nóstră românéscă“.

Şi în Ardél, la 1648, mitropolitul Stefan Simeon, tipărind una din cărţile sale, se jăluia, duios, că românii din diferitele provincii, sub influenţe deosebite, şi-au mai schimbat vorba. Acest ilustru scriitor ḑice dar, că el o sĕ scrie „aşa ca sĕ înţelégă toţi românii“, întrebuinţând cuvintele ce sunt pricepute de toţi, căci „cuvintele trebue sĕ fie ca banii... Că banii aceia sunt buni, cari umblă în tóte părţile... Aşa şi cuvintele, acele sunt bune, cari le înţelege tot némul“.

Acelaşi manifest al direcţiunei unităţei culturale, este biblia dela 1688, aşa ḑisă a lui Şerban-Vodă.

Trenurile accelerate pe liniile căilor ferate de stat ungare se vor supune în unele direcţiuni unei organisaţiuni nóue Anume pentru părţile nóstre din luna lui Maiu încolo se va institui între Budapesta şi Bucuresci preste Predeal şi Arad un tren curier-espres, prin ce călětoria între Bucuresci şi Budapesta se scurtéză cu dóue óre. Acest tren va avea numai vagóne de clasa primă cari vor fi întocmite pentru cea mai mare comoditate.

* * *

Lefile comiţilor supremi. Lefile comiţilor supremi în proporţiune cu numěrul locuitorilor din comitate, este 5000 sau 4000 anual. 18 comiţi supremi primesc câte 5000 fl. anual, toţi din Ungaria. In Ardél sunt salarisaţi comiţii supremi cu câte 4000 fl.; apoi ei mai primesc câte 600 fl. bani de cuartir, afară de aceia, cari au cuartir natural, anume în comitatele Braşov, Făgăraş, Treiscaune, Têrnava-Mare şi Sibiiu.

* * *

Iubileu. Sàmbătă, în 6 Ianuarie n. c. s'a serbat în Budapesta, cu mare pompă iubileul literar de 50 ani al romancierului Mauriciu Iókai. Sěrbarea a fost presidată de preşedintele academiei magiare, br. L. Eötvös şi diferitele deputaţiuni au salutat pe rênd pe iubilantul. Tot cu acésta ocasie i-s'au predat diferitele adrese, în numěr mare şi darurile sosite, între cari cel mai însěmnat este onorariul din partea naţiunii magiare de fl. 100,000, pentru ediţia completă a operelor sale.

„Biblioteca cărţilor şcolare pentru studiul religiunei".

III.

Drept esemple de lectură dăm în estras câteva capitole din cărţile amintite.:

a) **„Istoria biblică pentru scólele medii inferióre şi scólele civile."**

68. *Matathia şi Iuda Macaveiul (167—39 a. Chr.)*

1. Antioch nu a încetat cu persecuţiunile sale asupra Iudeilor. Trimişii lui ori în care cetate mergéu, siliau pe Judei sě-şi părăséscă legea. Odată veniră în cetatea Modiu trimişii împěratului. Aici era un preot cu numele Matathia, om cu virtute. El avea 5 feciori. Atât tatăl cât şi feciorii fiind chemaţi înaintea trimişilor regelui li-s'a ḑis: sě-şi părăséscă legea. Atunci Matathia a grăit: „dacă tóte popórele împěrăţiei se vor depărta de la legea părinţilor lor, eu, feciorii şi fraţii mei nu ne vom depărta de la legea părinţilor nostri. Nu vom asculta de porunca regelui". Vědênd Matathia cum îşi părăsesc o parte din Iudei legea în urma torturelor, a eşit afară în strada cetăţii şi a strigat: „cine-şi iubesce legea sě vină după mine!" Mulţi dintre Iudei îi urmaseră cu femeile şi pruncii lor.....

b) **Din „Manual de istoria bisericéscă".**

Starea bisericei în părţile rěsăritului.

§. 66. Constantinopolea, capitala împěrăţiei romane de rěsărit, numită şi Roma nouă pentru posiţiunea sa geografică şi politică, a devenit légănul de cultură al popórelor de orient şi centrul bisericei orientale. Posiţiunea acésta şi-o a păstrat Constantinopolea în tot timpul, cât a sustat imperiul roman de rěsărit (bizantin.) De aceea căderea împěrăţiei romane de rěsărit şi a cetăţii capitale în mânile turcilor, urmată la anul 1453, a avut cele mai triste urmări pentru biserica din părţile orientului şi a sguduit din temelie biserica creştinilor din orient şi tótă cultura romană concentrată în marea cetate Constantinopole. Pentru a preveni înfricoşatei catastrofe, ce ameninţa din partea Turcilor, împěraţii bizantini au încercat sě capete ajutor dela împěraţii apusului prin mijlocirea papei, şi spre acest scop au pus în joc până şi interesele cele mai însemnate ale bisericii. La promisiunile papei de a mijloci ajutor contra turcilor, împěratul Ioan Paleologul s'a învoit a se supune biserica de orient supremaţiei papei şi a accepta tóte punctele de diferinţă dogmatică ale bisericei de apus şi a stăruit la sinodul din Florenţa (1437) ca şi ierarchii rěsăritului sě se unéscă cu papa. Pertractările dela acest sinod, fiind forţate de împěratul bizantin pentru scopurile politice, n'au avut nici o urmare durabilă, pentru-că numai unii dintre ierarchii rěsăritului şi-au dat învoirea la unirea cu apusenii, éră alţii cei mai însemnaţi ierarchi de rěsărit, precum Marcu, metropolitul Efesului, nu numai nu s'a învoit la decisiunile sinodului din Florenţa, dară a opugnat şi condamnat acele hotărîri, declarând pe latini de eretici; afară de aceea patriarchii din Antiochia, Alecsandria şi Ierusalim nici n'au participat la sinodul din Florenţa ca sě nu se pótă atribuì acelui sinod caracterul unui sinod ecumenic prin urmare nici decisiunile lui n'au putut avea valóre pentru întréga biserică.

§. 67. Sub astfel de împrejurări împěratul bizantin nu a primit ajutorul promis dela apus în contra turcilor şi acum nici o putere nu mai era, care sě pună stavilă năvălirilor îndrăsneţe ale turcilor. Mohamed I. străbătuse departe cu armata sa învingětóre, bătù pe veneţieni la Caleopolis în anul 1416. Fiiul şi următorul lui, Murad II. a cucerit Tesalonicul la anul 1428, a străbătut prin Sêrbia până la Ardél încungiurând Sibiiul şi Braşovul, aprinḑênd cetăţile şi făcênd mulţime de prisonieri. Numai vitézului Ioan Huniadi i-a succes a înfrêna pe un timp puterea turcéscă, silind pe Murad II. la pace (1444). Ungurii rupênd însě pacea au fost batuţi de turci la Cosova. (1448). Astfel fiind turcii stăpâni preste ţerile vecine nimic nu le mai sta în cale a se îndrepta asupra Constantinopolei. Mohamed II. fiiul şi următorul lui Murad II. începù la anul 1451 sě facă pregătiri pentru cuprinderea cetăţii, care din punct de vedere strategic este bine situată, era bine întărită şi avea aprópe un milion locuitori.

Incă o încercare făcù împěratul Constantin XI. (1449—1453) după ajutor la apus, adresându-se la papa Nicolau V. Strîmtorat făcù împěratul tóte concesiunile, darà când legaţii papei ţinură o liturgie în biserica sântei Sofii din Constantinopole, poporul se revoltă şi pretinse, ca biserica, care o privia de profanată, sě se sânţéscă de nou.

Cu o armată de $^1/_4$ milion începù Mohamed II bombardarea capitalei bizantine în luna lui Maiu 1453 contra împěratului bizantin Constantin XI Paleologul, care apăra cetatea cu o armată numai de 9000 capete. După o luptă desperată de aprópe dóuě luni, cel din urmă împěrat bizantin, plin de iubire către naţiunea şi religiunea sa, vědênd că nu mai este scăpare, cu arma în mână s'a aruncat în tumultul de bătae şi luptând bărbătesce a căḑut în luptă ca un erou antic. Astfel Constantinopolea, frumósa reşedinţă a împěraţilor bizantini, cu podóbele ei de artă, a căḑut în mânile turcilor şi s'a prădat de tóte bogăţiile, érà biserica sântei Sofii, pobóba lumei creştine, o au întocmit-o turcii de moşee pentru cultul mohamedan.

*

Ca un feliu de tractat deosebit aflăm la cap XVII titlul:

„Raportul de astăḑi al bisericei de orient şi occident".

§ 95. Cestiunea aşa numită orientală, care ocupă astăḑi aşa de mult spiritele diplomaţiei europene este pentru unii o cestiune nu numai curat politică, dară şi bisericéscă. In cestiunea bisericéscă, privitóre la desbinarea şi împăciuirea între biserica apusénă şi orientală, s'au scris în seculul de faţă mulţime de opuri, cele mai multe din punct de vedere al bisericei apusene. Acéstă biserică nu s'a odichnit, ci a folosit tótă ocasiunea schimbărilor politice ce s'au petrecut în orient, pentru a se impune la creştinii din orient. După ce a făcut zadarnice încercări în Rusia pentru câştigarea ruşilor, şi-a încercat norocul mai întâi în regatul nou grecesc într'un timp când lucrurile regatului grecesc erau în primele fase de desvoltare şi prin urmare în cea mai mare încurcătură. Tot aşa a urmat la formarea statului bulgar şi cu ocasiunea ocupărei Bosniei şi Herţegovinei de armata Austro-Ungară în timpul nostru (1878). Resultatul acestor încercări a fost în general o compromisiune a acelei biserici şi încordări şi mai mari între ambele biserici.

Din literatura, care s'a ocupat în timpul mai nou cu raportul între biserica apusenă şi orientală în scopul arětat se ating aici urmatórele scrieri:

Bărbatul de stat baronul Eckstein, în scrierile sale de acest fel publicate între anii 1833—1860 susţine, că imperiul turcesc cel mult în 100 de ani va cădea prada puterilor europene, *dacă biserica orientală se va uní cu cea apusénă.*

Rusul Alecsandru Popoviczky ḑice (1855), că resolvarea cestiunei orientale este condiţionată dela *împěcarea ambelor biserici* şi aduce ca causă, pentru care împăciuirea este atât de dificilă, totala necunoscinţă a bisericei occidentale despre constituţiunea liberală a bisericei orientale, care pentru teologii apuseni este un pustiu necunoscut.

Profesorul de drepturi, Stanley, din Oxfort (1862) asémănă bisericile occidentală şi orientală cu fraţii Eteocles şi Polinices (fii lui Oedipus), cari şi după mórte nu se pot împăca şi atribue acest rěu prejudiciilor şi dispreţului, cu care se pórtă mai ales biserica occidentală faţă de cea orientală.

Kirejensky (1859) se adreséză mai ales către ruşi când ḑice, că ruşii nu se pot numí şismatici pentru că ruşii nu s'ar fi lăpědat de unirea cu Roma făcută la Florenţa. Kirejensky fu esilat din Rusia pentru acéstă scriere a sa.

Englesul Palmers (1853) ḑice, că latinii nu au causă de a numí pe orientali de şismatici şi eretici, căci nu vor a recunósce primatul papei. Primatul nu este un drept esprimat în sânta scriptură, nici în tradiţiunea bisericéscă. Ideea primatului s'a desvoltat numai în decursul timpului prin favorisarea impregiurărilor. In timpii cei dintâiu ai creştinismului pentru-ce nu s'au constrîns ceilalţi patriarchi a recunósce primatul prin vre-un articol al credinţei sau prin vre-un jurămênt de ascultare, dacă o astfel de pretensiune ar fi avut vre-o basă de la început.

La părerile despreţuitóre ale catolicului Döllinger (1861) faţă de biserica orientală, că acésta este în stagnaţiune şi amorţélă, rěspunde Nestorie, patriarchul din Ierusalim, în opul sěu (1862) îndreptat în contra primatului papei, în următorul mod: Biserica orientală nu numai n'a degenerat dela Fotie încóce, dară şi-a luat un avênt mare prin ridicarea bisericilor la ruşi şi la bulgari. Apusenii obiectéză orientalilor lipsa de distincţiune în viéţa de sânţi şi lipsa facerei de minuni! Ce minuni înţelegi tu, fiu al întunerecului: ḑice el. Sě-ţi numěr pe toţi patriarchii, cari dela Fotie încóce au strălucit cu viaţa lor şi sě-ţi numěr totdeodată pe papii vostri, cari nu numai nu s'au distins, ci încă s'au cufundat în nomolul viţiului ş. a. ş. a. Făcênd apoi istoricul papiţei Ióna ḑice mai departe: câţi monstri de ómeni nu s'au suit pe tronul lui Petru, câţi netrebnici n'au stat în capul bisericei apusului?! şi încă în timpul cel scurt dela Fotie până la Cerularul. Numěră apoi pe toţi patriarchii din Constantinopole, cari toţi au escelat afară de singur unul, Teofilact, fratele usurpătorului împěrat roman ş. a.

Scrierile de felul celor arětate, publicate cele mai multe cu anumite tendeuna nu numai nu au fost apte a câştiga inimile creştinilor din orient, recite faţă de biserica apusénă pentru purtarea agresivă a acesteia, dară au provocat mai de multe-ori resens în creştinii aparţinětori la biserica orientală, de aceea numai puţini sunt astăḑi, cari mai cred în o împăciuire a ambelor biserici şi cari urmăresc cu sinceritate realisarea acestei idei. Puterea provedinţei dumneḑeesci este mare şì necuprinsă de ómeni. Lumina sciinţei şi cultura va împrăscia întunerecul prejudeţelor şi al patimilor şi atunci toţi creştinii vor forma o turmă şi vor avea un pastor pe — Domnul Iisus Christos.

„Dreptatea".

Numěrul de probă al ḑiarului nou din Timişóra, „Dreptatea" a apărut, precum a fost anunţat, în ḑiua nascerii Mântuitoriului nostru, adecă în 25 ale curentei.

Pe pagina primă a ḑiariului sě află publicat programul noului organ, care e următoriul:

Către cetitori!

Lupta de justă apěrare a vieţii nóstre naţionale periclitate a luat dimensiuni neaşteptat de mari.

Nici când prigonirea a tot ce este românesc n'a înaintat aşa mult, ca şi chiar acum.

Este deci lipsă de o luptă generală, unitară şi resolută pe întréga linie.

Avênd în vedere acéstă situaţiune şi necisitatea înmulţirei mijlócelor de luptă, a decis inteliginţa română din Banat şi părţile ungurene edarea unui jurnal român în Timişóra, care sě se lupte alăturea cu celelalte organe naţionale pentru realisarea şi validitarea aspiraţiunilor şi drepturilor nóstre naţionale legitime.

Din mâna acestei inteligenţe am primit conducerea foii „Dreptatea", care astăḑi pentru întâia óră se presintă publicului român.

Conform intenţiunei fundatorilor acestui ḑiar vom căuta, ca prin ţinută clară şi hotărîtă sě ne înplinim datorinţa faţă de naţiune şi patrie.

Basa activităţii nóstre va fi: programul partidului naţional dela 1881 devisa nóstră solidaritatea naţională.

Pe acéstă basă şi sub acéstă devisă vom lupta cu mijlóce strict legele, în spirit adevěrat constituţional, cu seriositatea impusă prin demnitatea causei, avênd totdéuna interesele mari ale poporului român şi binele comun naintea ochilor şi ferindu-ne de ori-ce consideraţiuni particulare şi personale. Nu desbinarea desăvêrşită şi neimpăcaveră, ci înţelegerea basată pe dreptate şi încrederea reciprocă a popórelor corónei st. Stefan forméză stéua conducětóre a ţinutei nóstre.

Vom lucra, ca lupta nóstră sě se estindă în cercuri cât mai largi şi se trezim şi desvoltăm conscienţa năţională. Vom căuta sc stringem rêndurile, ca toţi românii fără deosebire de provincie, sě lupte dinpreună, sub acelaş stindard, cu aceleaş mijlóce: precum şi scopul unul este.

Vom căuta, ca legătura dintre poporul nostru şi celelalte popóre din ţéră sě devie cât se póte de intimă, acţiunea acestor popórě sě fie comună şi unitară ca sě redăm patriei nóstre caracterul poliglot, în care şése popóre îşi desvóltă liber, fără sě se jignéscă reciproc, individualitatea lor naţională.

Vom căuta sě apărăm şi sě desvoltăm aşeḑěmintele nóstre culturale, bisericesci şi scolare.

Vom căuta sě desvoltăm gustul literar în publicul nostru prin scrieri originale şi traducţiuni alese, în deosebi vom eda un numěr septemânal pentru popor, în care desvoltând pofta de lectură şi interesul pentru causele românesci, vom căuta sě îndeplinim educaţiunea politică, literară şi economică a poporului nostru.

In acest cerc de activitate vom corespunde totodată tuturor recerinţelor publicistice, ţinênd cont de tóte dorinţele şi trebuinţele publicului cetitor.

Fără témă şi plini de încredere pâşim deci naintea marelui public român, convinşi că dreptatea causei, ai cărei sinceri representanţi promitem a fi, va afla resunet puternic în tóte ţinuturile locuite de români.

Timişóra, în preséra Nascerii Domnului, 1893.

Dr. *Corneliu Diaconovich*,
editor.

Dr. *Valeriu Branisce*,
redactor respons.

Cuprinsul nrului de probă e următoriul: In ajun. România şi cestiunea nostră naţională. Austro-Ungaria. România. Străinătate (sciri politice). Din municipii. Cronica ḑilei. Taifas. Biserica şi scóla. Din societăţi. Literatură, artă şi sciinţă. Estrase din foile oficióse. Posta redacţiunii. Anunţuri. In foiţă: Copilăria, de Leo Tolstoi.

Tot odată a apărut şi nrul de probă al „Fóiei de Duminecă", ca adaos al „Dreptăţii", care, precum scim, va apăré în fiecare Dumineca şi e destinat pentru popor Pe pagina primă a fóiei sě află o ilustraţiune („Mărire întru cei de sus") ér celalalt cuprins e următoriul: Nascerea lui Christos (de Vallace). Statistica. Despre interese. Intêmplări de preste sěptěmână. Cronica. Felurimi. Calendariul sěptěmânei. Economic. Sortiri. Têrgurile din Ungaria şi Transilvania (în Ianuarie) Anunţuri etc.

In foiță: Poesii poporale din Ardél. A fugit (poveste), trad. din sêrbesce.

Cu 1 Ianuariu v. „Dreptatea“, va apăré în fiecare ḑi de lucru.

Prețul abonamentului este, dimpreună cu „Fóia de Duminecă“, pe an 12 fl. pentru monarchia nóstră, ér pentru streinătate 40 franci. „Fóia de Duminecă“ sĕ póte abona și separat și costă 2 fl. pe an.

In speranță, că ḑiariul „Dreptatea“ va fi întotdeuna un susțiitor și apĕrător al intereselor și causelor naționale ale poporului român, îi dorim prosperare și viéță lungă.

Bibliografic.

„*Vulturul*“, fóia umoristică din Oradea-Mare anunță, că cu începere de la anul nou 1894 va deveni fóiă sĕptĕmânală și apeléză la spriginul publicului. Abonamentul costă: pe an 8 fl. pe ½ an 4 fl. pe ¼ an 2 fl. pentru România 20 lei. Invĕțătorii, țeranii, studenții și măestri lipsiți de mijlóce vor primì fóia cu prețul redus de 6 fl. pe an.

Din public*)

Convocare.

P. T. membrii și spriginitorii Societății carpatine transilvane sunt convocați la o conferință, care sĕ va ține în 11 Ianuariu n. c. la 7 óre sara, în restaurantul dlui George Ardean (mai nainte Popovici).

Obiecte:

Comunicări despre organisația „secțiunii sibiene“ înființênde a societății carpatine transilvane, despre participarea la adunarea generală a comitetului central a societății carpatine ardelene și despre ordinea pregătirilor.

Sibiiu 8 Ianuariu 1894.

Comitetul pregătitor.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica acésta redacțiunea nu e responsabilă. Red.

Se caută spre cumpĕrare acții de ale „Albinei“.

Tot acolo se cumpĕră și se vênd mai bine acții din provincie de tóte sorturile.

Cassa de schimb Louis Seile,
[251] 1—2 Viena I Wollzeille 29.

Fên de vênḑare

pentru 1000 de oi sĕ află pe domeniul **Francisc Conte Normann** în **Păucea** (posta Mediaș, comitatul Têrnava mică). Fênul se póte consuma acolo pe hotar. (252) 1—3

Abonați „Calicul“!

Un terno sigur fac toți cei-ce abonézā

„CALICUL“

ḑiar humoristic și satiric cu multe ilustrațiuni, pe anul 1894.

Prețul abonamentului ordinariu, pe întreg anul e 3 fl. sau 7 franci și cine nu va rîde de cel puțin 3 ori din fie-care numĕr, acela își primesce abonamentul solvit înapoi.

Toți cei cu puțină dare de mână primesc „Calicul“ cu 2 fl. sau 5 franci pe an.

Toți cei sĕraci, fără deosebire de rang și dignitate, tot așa militarii subalterni, studenții, meseriașii, gendarmii, finanții, cantorii, crâsnicii, clopotarii și toți cei încurcați în procese de despărțenie primesc „Calicul“ cu 1 fl. 50 cr. sau 4 franci pe an.

Mai ieftin nici guta nu lovesce!

Abonenții ordinari, care până în 1 Ianuariu vechiu, ne trimit întreg abonamentul de 3 fl. sau 7 franci primesc noul calendariu al „Calicului“ gratuit, sau pe de-asupra, ca fuiorul popii și tot anul rîd

Abonenții cu prețuri reduse, pentru 36 cr. sau 1 franc, primesc calendariul „Calicului“ espedat franco.

De probă primesc primul numĕr al „Calicului“ pe anul 1894 toți cei-ce ni l cer.

La cinci abonamente de ori-ce natură dăm al șaselea gratuit

Concedem și plătirea abonamentului ori când în decursul anului.

Devisa „Calicului“, care acum întră în anul al 14-lea, a fost și e: Lectură originală humoristică și satirică și rîs cu ori-ce preț.

A se adresa la Sibiiu

[249] 8—3 **Administrațiunea „Calicului“.**

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Budapesta Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.05	8.05	—	2.15	pl. Viena sos.	3.—	1.55	3.—	**7.20**	6 20
8.25	2.10	2.50	5.50	**9.15**	Budapesta	6.20	7.30	6.35	1.50	**8.40**
11.28	4.07	**6.14**	**8.57**	**11.12**	Szolnok	**2.55**	**5.23**	**3.31**	11.46	4 47
1.35	5.46	—	**11.33**	**12.50**	P. Ladány	**12.06**	**3.46**	**1.16**	10.05	2.24
3.53	**7.08**	8.42	**1.50**	2.12	sos. Oradea-mare pl.	Tr. de persóne	**2.25**	**11.04**	8 43	12.09
4.—	7.15	12 05	**2.24**	2.19	pl. sos.		**2.18**	**10.44**	8.38	11.51
4.30	**7.43**	1.02	**3.03**	2.49	Mező Telegd	—	**1.52**	**10.07**	8.13	11.17
5.22	**8.18**	2.14	**3.46**	**3.24**	Rév	—	—	**9.30**	--	10.42
5.45	—	2.50	**4.07**	—	Bratca	—	26	**9.10**	7.47	10.23
6.34	**9.07**	3.54	**4.53**	**4.17**	Ciucia	3.53	—	**8.31**	7.08	9.51
7.18	**9.37**	4.53	**5.32**	**4.50**	Huiedin	2.58	**12.47**	**7.53**	6.39	9.12
8.05	**10.37**	**6.24**	6.24	—	Ghîrbĕu	1.13	—	**6.53**	—	8.17
8.32	—	**6.59**	6.59	**5.55**	sos. Cluș. pl.	12.17	**11.01**	**6.14**	**5.25**	7.40
8.49	—	**11.10**	8.40	6.11	pl. sos.	—	**10.45**	5.14	**4.48**	6.52
9.06	—	**11.32**	9.08	6.27	Apahida	—	—	4.45	**4.23**	6.34
10.08	—	**12.50**	10.40	7.28	Ghiriș	—	**9.23**	3.18	**3.—**	**5.26**
10.37	—	**1.25**	11.25	7.50	Cucerdea	—	**8.54**	2.31	**2.08**	**4.52**
10.59	—	**1.43**	11.54	—	Uióra	—	—	2.13	**2.—**	**4.34**
11.07	—	**1.52**	12.04	—	Vințul-de-sus	—		2.05	**1.51**	**4.28**
11.31	—	**2.18**	12.34	**8.17**	Aiud	—	**8.24**	1.35	**1.23**	**4.07**
11.48	—	**2.40**	1.—	**8.33**	sos. Teiuș. pl.	—	**8.07**	1.08	**12.45**	**3.47**
12.25	—	—	1.40	**8.38**	pl. sos.	—	**8.—**	12 28	—	**2.49**
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	—	—	11.57	—	**2.27**
1.04	—	—	2.35	**9.09**	Blaș	—	**7.31**	11.42	—	**2.13**
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	—	—	11.06	—	**1.39**
1.50	—	—	3.34	**9.42**	sos. Copșa-mică pl.	—	**6.57**	10.4	—	**1 18**
2.13	—	—	3.49	**9.44**	pl. sos.	—	**6.55**	10.31	—	**12.53**
2.32	—	—	4.11	**9.59**	Mediaș	—	**6.42**	10.09	—	**12.37**
3.04	—	—	4.48	**10.22**	Elisabetopole	—	**6.21**	9.31	—	**12.06**
3.39	—	—	5.27	**10.51**	Sighișóra	—	**5.54**	8.53	—	**11.29**
4.01	—	—	6.10	**11.13**	Hașfalĕu	—	5.34	8.23	—	**11.03**
5.26	—	—	**7.52**	**12.26**	Homorod	—	4.29	6.55	—	**9.46**
6.08	—	—	**8.30**	**12.58**	Ágostonfalva	—	3.56	6.09	—	**9.04**
6.40	Tr. de persóne	—	**9.03**	**1.15**	Apața	—	3.40	**5.42**	—	**8.37**
7.16		Tren accelerat	**9.38**	**1.34**	Feldioara	—	3.19	**5.07**	—	**8.03**
8.—			**10.25**	**2.09**	sos. Brașov pl.	--	2.48	**4.20**	—	**7.23**
—	11.—	**5.15**	6.18	**2.19**	pl. sos.	**10.17**	2.18	—	6.58	—
—	12.26	**5.57**	7.10	**3.01**	Timiș	**9.41**	1.42	—	5.57	—
—	1.11	6.29	7.40	**3.31**	Predeal	**9.12**	1.12	—	5.16	—
—	8.45	12.20	10.50	**9.15**		4.45	7.40	—	8.50	—

Ghiriș — Turda

7.33	11.—	4.—	**10.17**		Ghiriș		**5.10**	10.30	3.30	**9.12**
8.08	11.20	4.20	**10.37**		Turda		**4.50**	10.10	3.10	**8.52**

Careii-mare — Zelău

—	—	—	**5.42**		Carei-mare		**7.05**	—	—	—
—	—	—	10.30		Zelău		2.25	—	—	—

Sighișóră — Odorheiu

—	—	**4.20**	11.08		Sighișóră		10.32	5 32	—	—
—	—	7.07	1.50		Odorheiu		7.57	3.02	—	—

Budapesta — Arad — Teiuș

		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		
—	—	**10.—**	8.05	2.15	pl. Viena sos.	6.20	**7.20**	3.—	—	—
—	—	8.10	1.56	**9.30**	Budapesta	**7·25**	1.20	**5.50**	—	—
—	—	10.04	4.02	**1.05**	Szolnok	4.15	11.15	**2.21**	—	—
–	—	3.45	**6.57**	**5.24**	sos. Arad pl.	11.18	8 20	**9.05**	—	—
—	—	—	T. d. p.	—	pl. sos.	10.46	7.20	**8.40**	—	—
—	—	4.30	2.34	**5.46**						
—	—	4.42	2 34	**5.57**	Glogovaț	10.34	7.01	**8.30**	—	—
—	--	5.03	3.34	6.19	Gyorok	10.11	6.20	**8 08**	—	—
—	—	5.14	3.58	6.30	Pauliș	9.58	**5.50**	**7.57**	—	—
—	—	5.32	4.20	6.48	Radna-Lipova	9.44	**5.28**	**7.46**	—	—
—	—	5.56	—	7.12	Conop	9.10	—	**7.17**	—	—
—	—	**6.12**	—	7.27	Bêrzava	8.54	—	**7.02**	—	—
—	—	**6.58**	—	8.07	Soborșin	8.03	—	**6.24**	—	—
—	—	**7.26**	—	8.33	Zam	7.28	—	5.53	—	—
—	—	**7.52**	—	8.57	Gurasada	7.—	—	5.28	—	—
—	—	**8.08**	--	9.13	Ilia	6.49	—	5.17	—	—
—	—	**8.26**	—	9.29	Branicica	6.24	—	4.55	—	—
—	—	**8.52**	—	9.53	Deva	**5.59**	—	4.33	—	—
—	—	**10.—**	—	10.19	Simeria (Piski)	**5.43**	—	4.17	—	—
—	—	**10.25**	—	10.50	Orĕștia	**4.42**	—	3.30	—	—
—	—	**10.44**	—	11.16	Șibot	**4.20**	—	3.03	—	—
—	—	**11.58**	—	11.44	Vințul de jos	**4.58**	—	2.36	—	—
—	—	**11.29**	**7.05**	12.06	Alba-Iulia	**3.40**	9.40	2.19	—	—
—	—	**11.56**	7 40	12 38	sos. Teiuș pl.	**3.04**	9.05	1.39	—	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren mixt		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persóne
9.06 Vineri	**11.—**	9.—	9.15	4.15	pl. Viena sos.	**6.15**	2.45	3.16	**7.05**	**6.35**
1.55	8.25	2.35	**6.30**	**10.10**	pl. Budapesta sos.	7.10	9.14	10.27	1.20	**8.50**
5.18	5.20	**7.59**	**4.24**	**3.36**	sos. Timișóra pl.	**9.50**	**5.50**	**5.13**	7.50	**11.20**
—	**6.15**	8 25	**5.25**	9.30	pl. sos.	**9.20**	—	**5 07**	7.42	**3.28**
—	**9.35**	**10.41**	8.23	3.30	Caransebeș	**6.22**	—	**12.53**	**5 31**	11.05
11.28	—	**12.52**	10.58	**7.36**	Băile-Herculane	3.40	—	**12.53**	**3.21**	5.14
12.09	—	**1.25**	2.10	—	Verciorova	2.26	—	**12.10**	**2.10**	—
10.55	–	11.40	—	—	Bucuresci	—	—	4.03	**5.50**	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	**2.35**	8.15	3.11	8.58	Cucerdea	7.40	2.37	**8.25**	**1.18**	
—	**3.26**	9.01	3.57	**9.44**	Ludoș	6 55	1.51	**7.36**	**12.22**	
—	**5.07**	10.27	5.23	**11.11**	Oșorheiu	**5.30**	12.25	5.54	**10.35**	
—	**5.50**	10.42	5.36	—		5.18	9.35	5.05	—	
—	7.25	12.15	**7.15**	—	Reghinul-săs.	3.50	8.—	3.22	—	

Arad — Timișóra

—	6.25	11.30	5.58		Arad		9.44	3.45	**10.55**	—
—	7.32	12.47	**6.46**		Vinga		9.02	2.41	**9.46**	—
—	8.42	2.04	**7.39**		Timișóra		8.—	1.11	**8.15**	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

—	6.—	11.28	4.10		Simeria		10.3	3.24	**9.35**	—
—	7.21	12.48	5.39		Hațeg		9.02	2.03	**8.25**	—
—	9.45	3.40	**8.48**		Petroșeni		**5.56**	11.25	**6 16**	—
5.15	—	4.05	—.—				—.—	9.58	—	**8.38**
6.20	—	5.10	—.—		Vulcan		—.—	9.07	—	**7.45**
6.40	—	5.30	—.—		Lupeni		—.—	8.35	—	**7.01**

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se cetì de sus în cele jos, însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU